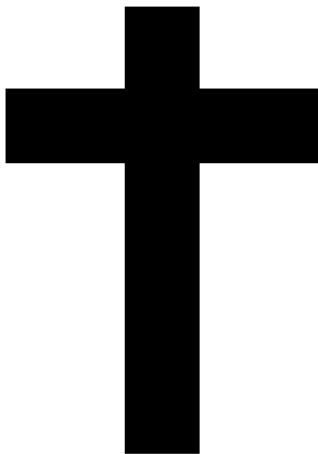

Bibulu Jinmiire ni

Sénoufo, Djimini: Bibulu Jinmiire ni Bible

Bibulu Jinmiire ni
Sénoufo, Djimini: Bibulu Jinmiire ni Bible

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Djimini Senoufo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Dec 2025 from source files dated 29 Jan 2022
a4863791-1c91-5f31-9a8f-034a18a2f8d8

Contents

ZHENESI	1
EKIZODI	62
LEVITIKI	117
NJMBURU	156
DETERONOMU	213
ZHOZUWE	259
KITI KONFENNÉ	291
URUTI	321
1 SAMIYELI	326
2 SAMIYELI	366
1 WUNLUMBOLO	401
2 WUNLUMBOLO	442
1 KURONIKI	483
2 KURONIKI	523
ESIDIRASI	569
NEHEMI	583
ESITERI	603
ZHOBU	613
YUURO	653
YOMIYEGELE	752
YENÑELE SENRE YOFÓ	788
YUURO TI YURUTANGA	799
EZAYI	806
ZHEREMI	885
YUNGBOGORÓ SENRE	963
EZEKIYELI	971
DANIYELI	1035
OZE	1055
ZHOWELI	1068
AMOSI	1073
ABIDIYASI	1083
ZHONASI	1085
MISHE	1088
NAWUMU	1096
ABAKUKI	1100
SOFONI	1104
AZHE	1109
ZAKARI	1112
MALAKI	1126

NT

MATIYE	1131
MARIKI	1175
LUKI	1203
ZHAN	1249
KAPYEGELE	1282
OROMU	1322
1 KORENTI	1341
2 KORENTI	1359
GALASI	1371
EFEZI	1378

FILIPi	1384
KOLJSI	1389
1 TESALONIKI	1394
2 TESALONIKI	1398
1 TIMOTE	1401
2 TIMOTE	1407
TITE	1411
FILEMÓ	1414
EBURUYE	1416
ZHAKI	1430
1 PYERI	1435
2 PYERI	1441
1 ZHAN	1445
2 ZHAN	1450
3 ZHAN	1451
ZHUDE	1452
NAGAWA	1454

Yaara ti ni fuun ti pelisaga sewe ɲa pe yinri ZHENESI Sewe wi nawa senre

Bibulu wi sewe kongbanɲa poo yinri «Zhenesi», ko koro wo yen pelisaga, katugu wi yen na para dunruya yaara ti pelisaga wogo ko na, naa senweele poro naa Izirayeli tara woolo pe pelisaga wogo ko na.

Zhenesi sewe wi yen ma kon ma yiri konsaga shyen. Wi konsaga kongbanɲa, mbege le wi go nungba sa gbon go ke ma yiri nungba (1-11) ko yen na para yege ɲa na we mbe ya mbe dunruya ɲa we yen ma cen laga wi ni wi jen, konaa senwee wi yiri se yeri? Senweele poro naa Yenɲele sogowo konaa senweele poro naa pe yege sogowo pi yen mele? Kapege konaa kunwo pi ni ti ye laga dunruya wi ni mele? Zhenesi sewe wi konsaga kongbanɲa ɲa ko yen na yon sogowo kaan ki yewige ɲa fuun ki yewe yeɲ ki wogo ki na: Yenɲele lo laa dunruya wo naa tara ti da, naa nana wo naa jele wi ni (1-2); een fo, paa punjo Yenɲele li na, a li si kunwo wa pe na pa danga yen (3); ko punjo na, a senweele pe tipewe pi nee seregi na kee, fo a Yenɲele li ka saa ki kon maga tege mbe tara ti tongo, ndee Nowe wo naa wi go woolo pe ni poro laa sho, katugu Nowe wila pye ma sin li yege na (4-9); naa leele paa kaa na siin na lege naa, a Yenɲele li si pe senre ti piri ma pe gbon ma pe jaraga wa laga ɲa pe yinri Babeli ki sanɲgazo wi kansaga (11). Ki kagala ngele ke pyesanga lere se ya mboo jen mbe wali wi na.

Sewe wi konsaga shyen wogo, mbege le go ke ma yiri shyen sa gbon go nafa shyen ma yiri ke (12-50) ko yen naga yege yuun we kan paa yege ɲa na Yenɲele li pan mbe senwee piile pe sho pe kapere ti ni, ma Izirayeli woolo pe teleye kongbanmbala pe yeri li tunngo ki na. Ki kongbanɲa Abirahamu naa wi pinambyo Izaki (12-25). Abirahamu wila taga Yenɲele li na, na nuru li yeri. Wi kala li yen yege nagawa we na fo sanga pyew. Ki shyen wogo Abirahamu wi pishyenwoo Zhakobu (25.19-37.1), wo la se pinambyo ke ma yiri shyen. Yenɲele laa Zhakobu wi mege ki kannga naa yinri Izirayeli. Zhakobu wi pinambyo Zhozefu (37.2-50.26) wo senre ti yen na yuun ma we laga sewe wi konsaga shyen wogo ɲa ki ni. Zhozefu wi to seyeenle paa wi pere kulo, a pe kari wi ni

wa Ezhipiti tara. A wi kaa pye legboo wa. A wi si kaa ti a wi to Zhakobu, naa wi to seyeenle sanmbala poro naa pe go woolo pe ni, pe pan ma cen wa Ezhipiti tara, ma sho funngo gbogo ka kee.

Mbe senre ti go kaw, Zhenesi sewe wi yen naga nari we na fo Yenɲele li naayeri wo naa tara ti da. Li yen na jaa senwee wila nuru li yeri, wi taga li na, wila li gbogo paa Abirahamu wi yen. Ki pye ma, a Yenɲele li si yon finliwe le Abirahamu wi ni, ma yon folo kon mbe duwaw tara woolo pe ni fuun pe na wo fanɲa na (12.3). Yenɲele ligi yon folo li yon fili, naa laa Zhezu Kirisi wi torogo, a wi pan ma ku mbe senwee wi sho we. Zhezu Kirisi wi yen Abirahamu wi setirige pyo.

Sewe wi yen ma konno yege ɲa na

Yenɲele laa yerenge konaa senweele pe da 1-2

Kapege konaa jologo tila ye laga dunruya wi ni 3.1-24

Maga le Adama na ma saa ki wa Nowe na 4-5

Nowe konaa tonngboo pi panga ye 6-9

Tara na cengele ko naa Babeli sanɲgazo titonlo wo kala 10-11

Izirayeli woolo pe teleye wele: Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu 12-35
Ezawu setirige piile wele 36.1-43

Zhozefu naa wi sefenne nambala 37-50

YERENGE KONAA SENWEE PIILE PE DAKALA

1-2

Dunruya wi dakala li na

¹ Fafafa, wa dunruya wi lesaga, Yenɲele laa naayeri wo naa tara ti da.

² Tara ti sila pye ma yala, tila pye waga. Diwi wila pye tonngboo tijuguwo pi go na. Yenɲele li Yinne[†] laa pye na tigile tonmo pi go na.

³ A Yenɲele li sho fo: «Yanwa pi pan!» A yanwa pi si pan[†].

⁴ A Yenɲele li si yanwa pi yan pi yen ma yon. A li si yanwa po naa diwi wi ni ti laga ti yee na.

⁵ A Yenɲele li si yanwa pi yeri: Pilige, ma diwi wi yeri: Yembine. A yonlokogo si gbon, a pinliwe fun pi gbon. A ko si pye pilige kongbanɲa.

⁶ A Yenɲele li sho fo: «Fogo mbe ye tonmo pi sogowo, kuu kon shyen pi lali pi yee ni.»

⁷ Ki kaa pye ma, a Yenɲele li si fogo le tonmo pi sogowo, ma tonmo pa yaga wa go na, ma pa yaga nogona. A ki si pye ma.

[†] 1:2 1.2: ɲa ki yo fo Yenɲele li Yinne, Eburuye senre ti ni ki mbe ya logo fun fo Yenɲele li wonwon.

[†] 1:3 1.3:

2 Koren 4.6 [†] 1:8 1.6-8: 2 Pye 3.5

⁸ A Yennele li si ko fogo ko yeri: Naayeri. A yonlokogo si gbon, a pinliwe fun pi gbon. A ko si pye pilige shyen wogo†.

⁹ A Yennele li sho naa fo: «Naayeri wi nogona tonmo pi gbogolo laga nungba, lawaga mbe yiri.» A ki si pye ma.

¹⁰ A Yennele li si ko lawaga ko yeri «tara», mee tonmo mba pi gbogolo pi yee na po yeri «kogoje». A Yennele li sigi yan fo ki yen ma yon.

¹¹ Kona, a li sho fo: «Yan mbe fi wa tara ti na naa yarilire ni, konaa tire nda ti yen pire seworo ti ni mbe yala ti cengele ke ni. Tige pire ti gbagboro ti pye wa ti nawa mbe yala ti cengele ke ni.» A ki si pye ma.

¹² A yan ki si fi wa tara ti na naa yarilire ni ma yala ti cengele ke ni, naa tire nda ti yen pire seworo ti ni. A tire pire ti si gbagboro le wa ti nawa ma yala ti cengele ke ni. A Yennele li sigi yan fo ki yen ma yon.

¹³ A Yonlokogo si gbon. A pinliwe fun pi gbon. A ko si pye pilige taanri wogo.

¹⁴ A Yennele li sho fo: «Yanwa yirigeyaara mbe pye wa naayeri, tila pilige ko naa yembine li ni ti koon ti yee na. Ti pye paa kacen yen mbaa wagati, naa piliye konaa yegele ke yege nari.

¹⁵ Ti pye yanwa yirigeyaara wa naayeri, mbaa yanwa yinrigi laga tara ti na.» A ki si pye ma.

¹⁶ Ki pye ma, a Yennele li si yanwa yirigeyaara shyen gbegele, a ka we ka na. A li si gbegebege ki tege pilige ki go na, ko ki yen yonlo ye, mee jege ki tege yembine li go na, ko ki yen yenje ye; mee wonngolo ke gbegele fun.

¹⁷ A li siri tegetege wa naayeri tila yanwa yinrigi laga tara ti na;

¹⁸ konaa ti cen pilige naa yembine li ni ti go na, mbaa yanwa po naa diwi wi ni ti koon ti yee na. A Yennele li sigi yan fo ki yen ma yon.

¹⁹ A yonlokogo si gbon, a pinliwe fun pi gbon. A ko si pye pilige tijere wogo.

²⁰ A Yennele li sho naa fo: «Yaara nda yinwege na, ti legere mbe pye wa tonmo pi ni. Sannjere mbe yiri tila yinrigi sire na wa naayeri, tara ti go na.»

²¹ A Yennele li si kogoje nawa yaritugbooro ti da, konaa yaara nda fuun ti yen yinwege na, na waa na mari wa tonmo pi ni ti ni. A ti lege wa tonmo pi ni fo jenge, ma yala ti cengele ke ni. A li sannjere ti cengele ke ni fuun ke da. A li sigi yan fo ki yen ma yon.

²² A Yennele li si duwaw ti na, ma siri pye fo: «Ye se, ye lege, ye kogoje tonmo pi

yin; sannjere fun ti se, ti lege laga tara ti na.»

²³ A yonlokogo si gbon, a pinliwe fun pi gbon. A ko si pye pilige kangurugo wogo.

²⁴ A Yennele li sho naa fo: «Tara ti pan yaara nda ti yen yinwege na ti ni mbe yala ti cengele ke ni, yaayoro to naa yangala jегele jегele ngele ke maa fulolo tara ti na, konaa wongaala pe cenle pyew li ni.» A ko si pye ma.

²⁵ A Yennele li si wongaala pe gbegele ma yala pe cengele ke ni, naa yaayoro ti ni ma yala ti cengele ke ni, naa yangala jегele jегele ngele fuun ke maa fulolo tara ti na ke ni ma yala ke cengele ke ni. A Yennele li sigi yan fo ki yen ma yon.

²⁶ A Yennele li sho fo: «Ye ti we lere gbelege wi pye we yanlee, wi yiri we korogo, wi cen ngbanra nda wa tonmo pi ni ti go na, naa naayeri sannjere, naa yaayoro, naa tara to naa yangala jегele jегele ngele ke maa fulolo tara ti na ti go na†.»

²⁷ A Yennele li si lere wi da, a wi pye li yanlee,

a li suu da, a wi yiri li korogo.

A li si pe da nana naa jele†.

²⁸ Kona, a Yennele li si duwaw pe na mee pe pye fo: «Ye se, ye lege, ye tara ti yin, ye cen ti go na. Ye cen ngbanra nda wa tonmo pi ni ti go na, naa naayeri sannjere to naa yaara nda fuun ti yen yinwege na, na yanri tara ti na ti go na†.»

²⁹ A Yennele li sho fo: «Ye wele! Yarilire nda fuun ti yen laga tara ti na konaa tire nda fuun ti maa pire seni ma pye gbagboro ni, miri kan ye yeri ti pye ye yaakara.

³⁰ Wongaala mbele fuun pe yen laga tara ti na, naa naayeri sannjere ti ni fuun, naa yaara nda fuun ti maa yanri tara ti na, ko korowon ye yaraga nga fuun ki maa won, mi yantipirige ki kan ti yeri ki pye ti yaakara.» A ko si pye ma.

³¹ Yaara nda fuun Yennele laa gbelege, a li siri wele mari yan ti yen ma yon fo jenge. A yonlokogo si gbon, a pinliwe fun pi gbon. A ko si pye pilige kogoloni wogo.

2

¹ Naayeri wo naa tara ti ni, naa ti nawa yaara pyew, pa tila gbegele ma ko yeen.

² Naa Yennele laa kaa ko li tunngo pyege ki na, a li si wogo pilige koloshyen wogo ki na tunngo nga fuun laa pye ki ni†.

³ A Yennele li si duwaw pilige koloshyen wogo ki na maga tege ki ye li yee kan, katugu laa tunngo ki pye ma yaara nda fuun da, laa ko ki tunngo ki na mee wogo ko pilige ko ni†.

† 1:26 1.26: 1 Koren 11.7 † 1:27 1.27: Mati 19.4; Maki 10.6 † 1:28 1.27-28: Zhené 5.1-2 † 2:2 2.2: Ebu 4.4,10

† 2:3 2.2-3: Eki 20.11

⁴ Yawe Yenñele làa naayeri wo naa tara ti da sanga ña ni, kila pye yege nga na, koyi nga.

Eden nanjo kologo ki senre

⁵ Yawe Yenñele làa tara to na naayeri wi gbegele sanga ña ni, kila yala tige kpe fa fi laga tara ti na gben, konaa yan kpe fa fi fun laga tara ti na, katugu ki sanga wi ni kila yala Yawe Yenñele li fa tisaga wa laga tara ti na gben. Ki sanga wi ni, leele sila pye laga mbaa fali tara ti na.

⁶ Een fo, foongo kà la pye na yinrigi wa nogona na tara ti yinngi lagapyew.

⁷ Yawe Yenñele làa lere wi gbegele taambugo ni, mee yinwege wonwon pi le wa wi numawegele ke ni li yee yon tifelege ki ni. A lere wi si pye yinwege na†.

⁸ Ko punjo na, a Yawe Yenñele li si nanjo kologo ka gbegele wa Eden tara ti yonlo yirisaga yeri, mee lere ña làa gbegele wi tege wa ki nawa.

⁹ Tige nga fuun ki yege cenwe pi yen ma yon, ma pye yaakara tanra yaa ta wa ki na, a Yawe Yenñele li si ti a ti cengele ke ni fuun tà fi ma yiri wa tara. A li si tige nga ki maa yinwege kaan ka tege wa nanjo kologo ki nandogomo, konaa tige nga ki maa kajenge naa kapege ki jenwe pi kaan ki ni†.

¹⁰ A gbaan wà si yiri wa Eden tara ti ni, na nanjo kologo ki yinngi. A gbaan wi si wali wa ki laga ki na, ma keyen tijere wo.

¹¹ Gbaan wi kee kongbannga paa pye naga yinri Pishon. Ko kila pye ma Havila tara ti maga mari fili. Te yen wa ki tara ti ni.

¹² Ki tara ti te wi yen te piiri. Bedelimu tire tonmo nuwo taan konaa sinndæere songbanga woro nda pe yinri onikisi tila pye wa.

¹³ Gbaan wi kee shyen wogo paa pye naga yinri Giyon, ko kila pye ma Kushi† tara ti maga.

¹⁴ Gbaan wi kee taanri wogo paa pye naga yinri Tigire, ko la pye na fuun na kee wa Asiri tara ti yonlo yirisaga yeri. Gbaan wi kee tijere wogo paa pye naga yinri Efirati.

¹⁵ A Yawe Yenñele li si lere wi tege wa Eden nanjo kologo ki ni ma yo wila ki fali, wila ki korosi.

¹⁶ A Yawe Yenñele li si ngasele la tege ma lere wi kan, mee wi pye fo: «Nanjo kologo ki tige pige nga fuun ki yen mo ndanla, ma mbe ya ka ka.

¹⁷ Een fo, tige nga ki maa kajenge konaa kapege ki jenwe pi kaan, maga kaga pyo wa ka. Na maga wa ka pilige nga ni, ma daga mbe ku de.»

¹⁸ A Yawe Yenñele li sho fo: «Nanjo wi koro wi nungba, ki woro ma yon. Mi yaa sagafu gbegele wi kan, wi yala wi ni.»

¹⁹ Yawe Yenñele làa tara tege ma wongaala poro naa sannjere ti cengele ke ni fuun ke gbegele, mee ti a ti pan nana wi korogo, maa wele paa wi yaa ti yeri yege nga na we. Nana wi ka mege nga yeri yaraga yenwege nga na, ko ki ma pye ki mege ye.

²⁰ A nana wi si yaayoro to naa sannjere ti ni, naa wongaala pe cenle pyew pe mere ti tagataga. Een fo, wa ki yaayoro ti sogowo, ka sila ta wa nga ki mbaa pye wi sagafu mbe yala wi ni.

²¹ A Yawe Yenñele li si wonlowo gbao wa nana wi na, a wi si wonlo. A li suu kendingangala li nungba wo mee wi wire kara ti tege maga laga ki ton.

²² Kendinganna na Yawe Yenñele làa wo nana wi ni, a li si lo pye jele, mee pan wi ni nana wi korogo.

²³ Naa nana wila kaa wi yan, a wi sho fo: «Koni, ña yeen, na kajeere ko ka nungba yi, na wire kara to tari.

Pe yaa laa yinri jele, katugu wi yiri wa nana wo ni†.»

²⁴ Ko ki ti nana wi yaa ka laga wi to naa wi no pe na, mbe si mara wi jo wi na, kona pe shyen pe yaa pye wire nungba†.

²⁵ Nana wo naa wi jo wi ni paa pye witiwaga, pe sila si fere jen.

KAPEGE KONAA JOLGO TI YEWE LAGA DUNRUYA WI NI

3

3.1-24

Yenñele làa nana wo naa jele wi ni pe puru ma pe wo wa nanjo kologo ki ni

¹ Wongaala mbele Yawe Yenñele làa da, woogo kila jilige ma we pe ni fuun pe na. A Woogo ki si kaa jele wi yewe maa pye fo: «Ki yen kaselege fo Yenñele li yo yaga kaa nanjo kologo tire pire ti ni fuun ti kaa le†?»

² A jele wi si woogo ki pye fo: «We mbe ya mbaa nanjo kologo tire pire ti kaa ke.

³ Een fo, tige nga ki wa nanjo kologo ki nandogomo, Yenñele li yo waga kaga pyo

† 2:7 2:7: 1 Koren 15.45 † 2:9 2:9: Naga 2.7; 22.2,14

Ezhipiti tara laga ka le ma saa pinle Sudan tara laga ka ni.

† 2:23 2:23: Eburuye senre ti ni nana wi mege konaa jele wi mege ki ni ti yiri ti yee korogo fo jenge. Pe maa nana wi yinri «Ish», na jele wi yinri «Isha» maga naga ma yo pa jele wi yiri wa nana wi ni.

† 2:24 2:24: Pe shyen pe yaa pye wire nungba ko koro wo yen fo pe shyen pe yaa pye paa lere nungba yen, yaraga ka se pe kon pe yee na, Mati 19.5; Maki 10.7-8; 1 Koren 6.16; Efe 5.31.

† 3:1 3:1: Naga 12.9; 20.2

wa ka. Li yo waga ka jiri ki tige ki na yere, nakoma me daga mbe ku.»

⁴ A woogo ki si jele wi pye ma yo fo: «Ki woro ma, ye se ku de.

⁵ Yennele ligi yo ma, katugu ligi jen ma yo na yaga tige ki pige ka ka pilige nga ni, ye yengele ke yaa yenge, ye yaa pye paa Yennele li yen, mbe kajenge konaa kapege ki jen.»

⁶ A jele wi sigi yan fo tige ki pire ti yaa pye yaakara tanra, ti yen ma yon lere mbaa ti wele, konaa na maga ka ka ki mbe ya tijinliwe kan ma yeri. A wi si ka co ma ka, mee ka kan wi polo wi yeri le wi yee tanla, a wo fun wigi ka.

⁷ Le ki yongolo nungba ke ni, a pe ni fuun shyen pe yengele ke si yenge, a pe sigi jen ma yo pe yen witiwaga. A pe si figiye tige were kon mari gbegele pe yee kan lombeele.

⁸ Yonlokogo ki ni, naa tifene laa kaa yinngi, a pe si Yawe Yennele li tinme ta li yen na yanriyanri wa nanjo kologo ki ni. Ki pye ma, a nanja wo naa wi jo wi ni pe si lara Yawe Yennele li na wa nanjo kologo tire ti nogo.

⁹ A Yawe Yennele li si nanja wi yeri maa pye fo: «Ma yen se yeri?»

¹⁰ A nanja wi sho fo: «Moo tinme ta wa nanjo kologo ki ni, a mi si fyee, katugu mi yen witiwaga, ko mi lara.»

¹¹ A Yawe Yennele li suu pye fo: «Ambo wigi yo ma kan ma yo ma yen witiwaga? Tige pige nga mi yo maga ka ka ka, ko ka ma ma ka le?»

¹² A nanja wi sho fo: «Jele na ma kan na yeri ma yo wi pye na ni, wo wigi tige pige ka co ma kan na yeri, a migi ka.»

¹³ A Yawe Yennele li si jele wi pye fo: «Iga ma pye yeen, yingi yi ko?» A jele wi sho fo: «Woogo ko kilan fanla, a mi sigi ka†.»

¹⁴ A Yawe Yennele li si woogo ki pye fo: «Iga ma pye yeen ki kala na, moo danga yaayoro to naa wongaala pe ni fuun pe sogowa.

Ma yaa la fulolo ma lara ti na, taambugo ko ki yaa pye ma yaakara ma yinwege piliye yi ni fuun yi ni.

¹⁵ Mi yaa mbenwe le mboro naa jele wi ni ye sogowa,

mbe mbenwe le ma setirige piile poro naa jele wi setirige piile pe sogowa.

Jele wi setirige piile pe yaa ka ma go ki yaari,

mboro fun ma yaa ka pe no wa pe tondanra ti na†.»

¹⁶ Kona, a Yennele li si jele wi pye fo:

«Mi yaa pisege tere ti ngban ma na fo jenge.

Ma yaa jolo mbe si jen mbe se.

Ma jaterre wi yaa pye ma polo wo na, wi yaa pye ma go na.»

¹⁷ A Yennele li si nanja wo pye fo: «Tige pige nga mila yo maga ka ka ka, ki kaa pye moo jo wi senre ti logo maga ka, ki kala na, tara ti danga ma kala na.

Ma yaa jolo jenge si jen mbe yaakara ta wa tara ti ni ma yinwege piliye yi ni fuun yi ni.

¹⁸ Tara ti yaa wuuro naa yan pege yirige ma kan.

Yarilire nda ti yaa la taa wa kere, to ti yaa pye ma yaakara†.

¹⁹ Ma yaa kafugo tulu wa ma walege ki na mbe wa, si jen mbe yaakara ta,

fo ma ka sa songoro wa tara ti ni;

katugu pa ma yiri wa tara ti ni.

Taambugo ki tege moo gbegele,

ma yaa ka songoro wa taambugo ki ni.»

²⁰ Kona, nanja we, wo na pe yinri Adama, a wi suu jo wi mege taga naa yinri Awa†, ko koro wo yen yinwege, katugu wo wi yen leweele pe ni fuun pe no we.

²¹ A Yawe Yennele li si selege pye yariporo ma kan Adama wo naa wi jo pe yeri peri le.

²² A Yawe Yennele li sili yee pye fo:

«Wele, lere wi kannga ma pye paa woro wa nungba yen, ma kajenge naa kapege ki jen. Koni, ye ti we kono li ton wi na, janjo wiga ka gbun wa tige nga ki maa yinwege kaan ki na mbege pyo wa co mboo ka, mbe koro yinwege na fo sanga pyew†.»

²³ Ki kaa pye ma, a Yawe Yennele li si lere wi yirige maa wo wa Eden nanjo kologo ki ni, tara nda paa tege maa gbegele, wi saa ti fali.

²⁴ A li si lere wi puro maa wo wa, mee meregeye mbele pe yinri sherubanye† pele tege wa Eden nanjo kologo ki yonlo yirisaga yeri, konaa kason tokobi ni, kono na li maa kee wa tige nga ki maa yinwege kaan ki yeri, a wo na figefige nali korsosi.

MAGA LE ADAMA NA MA SAA KI WA NOWE NA

4

4-5

*Kayen naa Abeli
pe saraga womokala*

¹ Kona, a Adama wi suu jo Awa wi jen jele, a wi si kugbo le mee Kayen se. A jele

† 3:13 3:13: 2 Koren 11:3; 1 Timo 2:14 † 3:15 3:15: Naga 12:17 † 3:18 3:17-18: Ebu 6:8 † 3:20 3:20: Eburuye senre ti ni Adama mege ki koro wowi na lere. Ko ki pye nanja wi mege ye. Awa mege ki koro wo wi na yinwege.

† 3:22 3:22: Naga 22:14 † 3:24 3:24: Meregeye pele wele, pe wa Yennele li tanla. Poro yanlele paa te ma yerege wa Yennele li yon finliwe kesu wi na, maa tege wa sherigo gbogo ki ni; Eki 25:18-22; Ebu 9:5.

wi sho fɔ: «Yawe Yennele li fannga na, mi nana se.»

² Ko pungo na, a wi si Kayen wi jonlo Abeli† wi se. A Abeli wi si kaa pye yaayoro konrifo, a Kayen wɔ pye kere konfo.

³ Naa sanga wà la kaa toro, a Kayen wi si kari wi kere yaara ta ni ma saa ti wɔ saraga Yawe Yennele li yeri.

⁴ A Abeli fun wi si kari wi simbapiile kongbanmbala tiyɔnlo pele ni, naa pe yanlaga ki ni, ma saa ti wɔ saraga Yawe Yennele li yeri. A li si yenle Abeli wo naa wi saraga ki na†.

⁵ Een fɔ, li sila yenle Kayen wo naa wi saraga ki na. A ki si Kayen wi mben fɔ jenge, a wi si yege san.

⁶ A Yawe Yennele li si Kayen wi pye fɔ: «Ki pye mele, a ki soon mben, a mà yege san?»

⁷ Na ma kaa kajenge piin, ma yologo ki yaa yiri caw. Een fɔ, na kaa si pye ma woro na kajenge piin, kapege ki yen paa yaripege yen nga ki gbegele ma sinle le ma yeyongo ki tanla. Kila jaa mbe fannga ta ma na, mboro ma daga mbe cen ko go na.»

⁸ Ko pungo na, a Kayen wi suu jonlo Abeli wi pye fɔ: «Shokari wa kere†.» Ma pe ta wa kere, a Kayen wi si to wi jonlo Abeli wi na maa gbo†.

⁹ A Yawe Yennele li si Kayen wi yewe maa pye fɔ: «Ma jonlo Abeli wi yen se?» A Kayen wi sho fɔ: «Mii jen. Muwi mi yen na jonlo wi korosifo we le?»

¹⁰ A we fɔ wi sho fɔ: «Yingi mà pye yeen? Ma jonlo wi kasanwa mba mà wo wa tara ti na, pi gbelege kila gboon laga na na†, nala piin ma yo mbege kayanga wɔ†.

¹¹ Ma jonlo nga mà gbo ma ye, tara nda tũu kasanwa pi wɔ, mɔɔ danga mɔɔ wɔ wa ti ni.

¹² Ma kaa fali tara ti na, ti se yarilire kan ma yeri. Ma yaa pye yanrifo mbaa yanri la toro tara ti na.»

¹³ A Kayen wi si Yawe Yennele li pye fɔ: «Na tege ki gbogo ma we na fannga ki na, mi se ya ki ni.

¹⁴ Wele, nala maa na puro nala woo laga ki tara nda ti ni, mi yaa fe mbe lara ma na. Mi yaa pye lejaga mbaa yanri faa la toro tara ti ni. Lere na fuun kanla yan, wi mbe ya mbanla gbo.»

¹⁵ A Yawe Yennele li si Kayen wi pye fɔ: «Lere na fuun ka Kayen gbo, wi kapege ki fogo ki yaa ton wi na fɔ sa ta tonsaga

koloshyen.» A Yawe Yennele li si tegere tege Kayen wi na, jango lere na fuun kaa yan wiga kaa gbo.

¹⁶ A Kayen wi si laga le Yawe Yennele li yege na, mee saa cen wa Nodi† tara, wa Eden tara yonlo yirisaga yeri.

Kayen wi setirige piile wele

¹⁷ Kona, a Kayen wi suu jo wi jen jele, a wi si kugbo le, mee Enoki se. A wi si ca ka kan naga yinri Enoki ma yala wi pyo wi mege ki ni.

¹⁸ A Enoki wo si Iradi se. A Iradi wo Mewuyayeli se. A Mewuyayeli wo si Metushayeli se. A Metushayeli wo Lemeki se.

¹⁹ Lemeki wo la pori jele shyen, paa pye na nungba yinri Ada, na sanja wi yinri Sila.

²⁰ A Ada wo Yabali se. Leele mbele paa pye na cen wa paara yinre ti ni na yaayoro koro, Yabali wo wila pye pe tele we.

²¹ Paa pye naa jonlo lenana wi yinri Yubali. Mbele paa pye na juru wi gboon na wegele ke wiin pe tele wo lawi.

²² A Sila fun wo si Tubali Kayen se. Tubali Kayen wo la pye na tuguworo naa tuguyenre tunngo pyeaaara ti cengele pyew ti gbegele. Paa pye naa jonlo sum-boro wi yinri Naama.

²³ A Lemeki wi suu jele pe pye fɔ:

«Ada naa Sila, ye nungbogolo jan yaa nuru na yeri.

Mi Lemeki, yoro mbele na jele, ye nungbolo jan na senre ti yeri.

Mi nana gbo, na wilan welege.

Mi lefonjo gbo, naa wilan gbon we.

²⁴ Na kaa pye Kayen gbogo ki fogo ki yaa ton tonsaga koloshyen,

Lemeki wogo ko yaa ton tonsaga nafa taanri ma yiri ke ma yiri koloshyen.»

²⁵ A Adama wo naa wi jo wi ni pe si pinambyo wa se naa. A jele wi suu mege taga naa yinri Seti†, ma sho fɔ: «Yennele li pinambyo wa yege kan na yeri Abeli wi yonlo, nga Kayen wila gbo we.»

²⁶ A Seti wo fun wi si pinambyo wa se naa yinri Encosi. Ko sanga wowi leele paa ki le na Yawe Yennele li mege ki yinri nali gbogo.

5

Adama wi setirige piile kala

† 4:2 4.2: Eburuye senre ti ni Abeli mege ki koro wowi na yaraga nga ki se mo. † 4:4 4.4: Ebu 11.4 † 4:8 4.8: Wa Yennele senre sewe na wi yen Eburuye senre ni wi ni, laga nga ki yo fɔ: «Shokari wa kere» ki woro wa wi ni.

† 4:8 4.8: Mati 23.35; Luki 11.51; 1 Zhan 3.12 † 4:10 4.10: Kasanwa pi gbelege senre nda ti yo, ko yen naga nari ma yo naa Yennele laa kasanwa mba pi wo le tara pi yan, ki cen ndee pila pye na gbele nali piin ma yo ligi kayanga wo. † 4:10 4.10: Ebu 12.24 † 4:16 4.16: Eburuye senre ti ni Nodi mege ki koro wowi na «mbaa yanri faa la toro.» † 4:25 4.25: Eburuye senre ti ni Seti mege ki koro wowi na «Yennele lilan kan.»

¹ Adama wi setirige piile pe mere sewe wi ɲa. Yɛnɲele li yaa lere wi da pilige ɲga ni, lãa wi da a wili le.

² Lãa pe da naɲa naa jɛle. Pilige ɲga ni lãa pe gbegele, a li si duwaw pe na, mɛɛ pe mege ki taga na pe yinri leele†.

³ Naa Adama wila kaa ta yɛle cɛnme naa nafa ma yiri ke (130), a wi si pinambyo se, a wi yiri wi korogo, ma pye wi yanlɛɛ. A wi suu mege taga naa yinri Seti.

⁴ Seti sege ki pungo na, a Adama wi si pye yɛle cɛnme kolotaanri (800), ma pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

⁵ Adama wi yinwege piliye yan fuun wila ta, yila pye yɛle cɛnme kolojere naa nafa ma yiri ke (930), a wi si ku.

⁶ A Seti wo si ta yɛle cɛnme ma yiri kangurugo (105), a wi si pinambyo se naa yinri Enosi.

⁷ Enosi sege ki pungo na, a Seti wi si pye yɛle cɛnme kolotaanri ma yiri koloshyen (807), ma pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

⁸ Seti wi yinwege piliye yan fuun wila ta, yila pye yɛle cɛnme kolojere naa ke ma yiri shyen (912), a wi si ku.

⁹ A Enosi wo si ta yɛle nafa tijere ma yiri ke, mɛɛ pinambyo se naa yinri Kena.

¹⁰ Kena sege ki pungo na, a Enosi wi si pye naa yɛle cɛnme kolotaanri naa ke ma yiri kangurugo (815), ma pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

¹¹ Enosi wi yinwege piliye yan fuun wila ta, yila pye yɛle cɛnme kolojere ma yiri kangurugo (905), a wi si ku.

¹² A Kena wo si ta yɛle nafa taanri ma yiri ke, a wi si pinambyo se naa yinri Mahalaleyeli.

¹³ Mahalaleyeli sege ki pungo na, a Kena wi si pye naa yɛle cɛnme kolotaanri naa nafa shyen (840), ma pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

¹⁴ Kena wi yinwege piliye yan fuun wila ta, yila pye yɛle cɛnme kolojere ma yiri ke (910), a wi si ku.

¹⁵ A Mahalaleyeli wo si ta yɛle nafa taanri ma yiri kangurugo, a wi si Yeredi se.

¹⁶ Yeredi sege ki pungo na, a Mahalaleyeli wi si pye yɛle cɛnme kolotaanri naa nafa ma yiri ke (830), ma pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

¹⁷ Mahalaleyeli wi yinwege piliye yan fuun wila ta, yila pye yɛle cɛnme kolotaanri naa nafa tijere ma yiri ke ma yiri kangurugo (895), a wi si ku.

¹⁸ A Yeredi wo si ta yɛle cɛnme naa nafa taanri ma yiri shyen (162), a wi si pinambyo se naa yinri Enoki.

¹⁹ Enoki sege ki pungo na, a Yeredi wi si pye naa yɛle cɛnme kolotaanri (800), ma pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

²⁰ Yeredi wi yinwege piliye yan fuun wila ta, yila pye yɛle cɛnme kolojere naa nafa taanri ma yiri shyen (962), a wi si ku.

²¹ A Enoki wo si ta yɛle nafa taanri ma yiri kangurugo, a wi si pinambyo se naa yinri Matusalemu.

²² Matusalemu sege ki pungo na, a Enoki wi si pye naa yɛle cɛnme taanri (300). Wila pye na taanri Yɛnɲele kono li na. A wi si pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

²³ Enoki wi yinwege piliye yila pye yɛle cɛnme taanri naa nafa taanri ma yiri kangurugo (365).

²⁴ Enoki wila pye na taanri Yɛnɲele kono li na, ko pungo na, a wi si kaa ko leele pe na, pe suu yan naa, katugu Yɛnɲele lãa wi le ma kari wi ni†.

²⁵ A Matusalemu wo si ta yɛle cɛnme naa nafa tijere ma yiri koloshyen (187), a wi si pinambyo se naa yinri Lemeki.

²⁶ Lemeki sege ki pungo na, a Matusalemu wi si pye naa yɛle cɛnme koloshyen naa nafa tijere ma yiri shyen (782), mɛɛ pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

²⁷ Matusalemu wi yinwege piliye yan fuun wila ta, yila pye yɛle cɛnme kolojere naa nafa taanri ma yiri kolojere (969), a wi si ku.

²⁸ A Lemeki wo si ta yɛle cɛnme naa nafa tijere ma yiri shyen (182), a wi si pinambyo se.

²⁹ A wi suu mege ki taga naa yinri Nowe†, ma sho fo: «We tunndo nda waa piin, na tere nda tege, katugu Yawe Yɛnɲele li tara ti danga, ki pyo ɲa yɛɛn, wo wi yaa we kotogo ki sogo we na ti kala na.»

³⁰ Nowe sege ki pungo na, a Lemeki wi si pye naa yɛle cɛnme kangurugo naa nafa tijere ma yiri ke ma yiri kangurugo (595), ma pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

³¹ Lemeki wi yinwege piliye yan fuun wila ta, yila pye yɛle cɛnme koloshyen naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri koloshyen (777), a wi si ku.

³² Nowe wila ta yɛle cɛnme kangurugo (500), a wi si pinambiile taanri se: Semu, naa Kamu konaa Zhafeti.

**NOWE KONAA TɔNɲGBɔɔ
PI PANGA YE**

† 5:2 5.1-2: Zhene 1.27-28; Mati 19.4; Maki 10.6 † 5:24 5.24: Ebu 11.5; Zhude 14 † 5:29 5.29: Eburuye senre ti ni Nowe mege ki koro wowi ɲa «kotogo sogowo.»

6

6-9

Leele pe tipewe we

¹ Naa leele paa kaa na lege laga tara ti na, a pè si sumbono legerè se.

² Ko sanga wo ni, a Yenñele li pinambiile[†] pè si leele pe sumbono pe yan pe yon fo jenge. A pè si pele wo, ma pe pori pe jeele.

³ Kona Yawe Yenñele li sho fo: «Yinwege wɔnwɔn mba mila le leele pe ni, mi soo yaga pi koro pe ni pilige pyew, katugu pe yen wire nda ti yen kuworo. Mbege le yingo ni, pe yegele ke se toro ye le cenme naa nafa (120) na.»

⁴ Ko sanga wo ni, letitɔɔnrɔ la pye laga tara ti na, ali ki sanga wi pungo na fun. Ko sanga wowi Yenñele li pinambiile paa leele pe sumbono pe le pe jeele, ma piile sese pe na. Poro paa pye faa woolo letugboɔrɔ, ma pye fannga fenne, a pe mege ki yiri fo jenge[†].

⁵ A Yawe Yenñele li sigi yan fo leele pe nawa pi pe pe na laga tara ti na fo ma saa toro. Pe nawa jatere wi sila pye yaraga ko ka na, fo tipege ko boɔ, pilige pyew.

⁶ A ki si Yawe Yenñele li mben, a li sigi yan fo ki sila daga li leele pe da laga tara ti na. Li nawa pila tanga li na fo jenge.

⁷ A Yawe Yenñele li sho fo: «Leele mbele mila da, mi yaa pe tongo mbe pe wo laga tara ti na, mbege le leele pe na, mbe saga wa yaayoro to naa yaara nda ti maa fulolo tara ti na, konaa naayeri sannjere ti ni; katugu leele mbele mi da, ndee mii ja pe da, ko mbe ja mbɔnrɔ.»

⁸ Een fo, Nowe wo la mege ta Yawe Yenñele li yeri[†].

Yenñele lãa yo li yaa Nowe wi sho

⁹ Nowe wi setirige ki nga. Nowe wila pye lesinne konaa jeregisaga fu wi sanga wi ni. Wila pye na tanri Yenñele kono li na wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni[†].

¹⁰ Nowe wila pinambiile taanri se, pe mere ti nda: Semu, naa Kamu konaa Zhafeti.

¹¹ Tara tila jɔgo Yenñele li yege na, leele paa pye na tipere piin tara ti ni lagapyew.

¹² A Yenñele li si tara ti wele mari yan ti yen ma jɔgo, katugu senwee piile pe ni fuun paa pye na kapege piin laga tara ti na.

¹³ A Yenñele li sigi yo Nowe wi kan fo: «Migi kon maga tege, mbe yaara nda fuun mi da ti tongo mberi wo wa sanga ŋa wo ni, katugu leele pe yen na kapere ti piin

tara ti lagapyew. Wele, mi yaa poro naa tara ti ni pe pinle mbe pe tongo.

¹⁴ Ma tɔnmɔkɔrɔ gbenge gbegele ma yee kan goferi tire ni, ma yumbiile wo wa ki nawa, maga nawa naa ki pungo ki wolɔgo joro panyi ni. ¹⁵ Wele, maga gbegele ki gbegele mba po na: ki titonlowɔ pi pye metere cenme naa nafa shyen ma yiri ke (150), ki gbeme pi pye metere nafa ma yiri kangurugo, ki yagawa pi pye metere ke ma yiri kangurugo.

¹⁶ Maga gona wi tɔn, ma fenetiri wo ki na metere kongo wa ki mbogo yagawa po naa ki tonyaraga ti sɔgowɔ pi ni, ma yon wo ki kanngaga nungba na. Maga gbegele, maga pye go taanri, maga tagala ki yee na. Ka mbe pye nɔgona, ka mbe pye nandogomo, ka mbe pye go na.

¹⁷ Wele, mi yaa tɔnngboɔ tirige laga tara ti na, mbe yaraga nga fuun ki yen na wɔɔn ki tongo. Yaraga nga fuun ki yen laga tara na, ki yaa ku.

¹⁸ Een fo, mboro wo na, mi yaa na yon finliwe pi le ma ni[†]. Ma yaa ka ye wa tɔnmɔkɔrɔ gbenge ki ni, mboro naa ma jo, naa ye pinambiile, konaa pe jeele pe ni.

¹⁹ Yaara nda fuun ti yen yinwege na, ma ti cenle pyew ti shyenzyhen yigi, nana naa jele, ma ye ti ni wa tɔnmɔkɔrɔ gbenge ki ni, jango to mbe ta ti koro yinwege na wa ma ni.

²⁰ Sannjere ti ni fuun, mbe yala ti cengele ke ni, naa yaayoro naa wongaala pe ni fuun, mbe yala pe cengele ke ni, konaa yangala jeele jeele ngele fuun ke maa fulolo tara ti na ke ni, mbe yala ke cengele ke ni, ti ni fuun ti nana naa jele mbe pan ma kɔrɔgo, jango to mbe koro yinwege na.

²¹ Ma yaakara ti cenle pyew ta le mari le wa ma yee kɔrɔgo, ti pye mboro naa to ni, ye yaakara.»

²² A Nowe wi sigi pye ma, paa yege nga na Yenñele lãa ki yo maa kan we[†].

7

Nowe wi yege

wa tɔnmɔkɔrɔ gbenge ki ni

¹ Kona, a Yawe Yenñele li sigi yo ma Nowe wi kan fo: «Mboro naa ma go woolo pe ni, ye ye wa tɔnmɔkɔrɔ gbenge ki ni, katugu mboro nungba mi yan ma yen sinne na yege na wa ki nala pilige woolo mbele pe ni.

² Yaayoro to naa wongaala mbele pe yen kpoyi, ma ti shyenzyhen tegesaga koloshyen wo ti ni, ti nambala naa ti jeele,

[†] 6:2 6:2: Leele pele maa ki jate ma yo Yenñele li pinambiile poro pe yen Seti wi setirige piile mbele paa pye na fye Yenñele li yege. Pele maa ki jate meregeye wele, mbele paa pungo Yenñele li na. † 6:4 6:4: Nɔmbu 13.33 † 6:8 6:5-8: Mati 24.37; Luki 17.26; 1 Pye 3.20 † 6:9 6:9: 2 Pye 2.5 † 6:18 6:18: Laga nga ki yo fo: *Mi yaa na yon finliwe pi le ma ni* seweale pele ni ki yo wa fo: *Mi yere ki yerewe mbɔn sho*. † 6:22 6:22: Ebu 11.7

ma si nda ti yen fyongo ni ti tegesaga nungba nungba wo fun, ti nambala naa ti jeele.

³ Ma sannjere ti cengele ke ni fuun ti shyenzhyen tegesaga koloshyen wo ti ni, ti nambala naa ti jeele, jango ti cengele ke koro laga tara ti ni fuun ti na.

⁴ Na pilige koloshyen ka toro, mi yaa tisaga wa laga tara ti na yonlo nafa shyen naa yembine nafa shyen ni. Yaara nda fuun mi da, mi yaa ti tongo mberi wo laga tara ti na.»

⁵ Nga fuun Yawe Yennele laa yo ma Nowe wi kan, a Nowe wi ki ni fuun ki pye ma.

Tonngboo pi panga ye

⁶ Nowe wila ta yele cenme kogoloni (600), sanga na ni tonngboo pila pan laga tara ti na we.

⁷ Nowe naa wi jo, naa wi pinambiile poro naa pe jeele pe ni, pe si pinle ma ye wa tonmokoro gbenge ki ni tonngboo pi kala na[†].

⁸ Yaayoro to naa wongaala mbele fuun pe yen kpoyi, naa mbele pe yen fyongo ni, naa sannjere ti ni, konaa yangala jeele jeele ngele ke maa fulolo tara ti na ke ni,

⁹ ti shyenzhyen, nanja naa jele, a ti si ye wa tonmokoro gbenge ki ni Nowe wi korogo, paa yegge nga na Yennele laa ki yo maa kan we.

¹⁰ Naa piliye koloshyen yila kaa toro ma ko, a tonngboo pi si ye ma tara ti ton.

¹¹ Yele na ni Nowe wila ta yele cenme kogoloni (600), ki yele li yenge shyen wogo ki pilige ke ma yiri koloshyen wogo ki na, tara ti nogona tonmo wegele ke ni fuun ke si janri na yiri legera. A naayeri tonmo wegele ke si yenge[†].

¹² A tisaga ki nee paan tara ti na yonlo nafa shyen naa yembine nafa shyen ni.

¹³ Ko pilige koyi Nowe wila ye wa tonmokoro gbenge ki ni wo naa wi jo, naa wi pinambiile Semu, naa Kamu, naa Zhafeti, konaa wi pinambiile pe jeele taanri pe ni.

¹⁴ Ko leele poro paa pye wa tonmokoro gbenge ki ni, poro naa wongaala, naa yaayoro ti cengele ke ni fuun, naa yangala jeele jeele ngele fuun ke maa fulolo tara ti na, ma yala ke cengele ke ni fuun ke ni, naa sannjere ti ni fuun, ma yala ti cengele ke ni fuun ke ni, naa sannjetumoro ti ni fuun, konaa yaraga nga fuun kanwiga yen ki na ki ni.

¹⁵ Yaara nda fuun ti yen yinwege na, pa tila ye wa tonmokoro gbenge ki ni yen wa Nowe wi korogo, ti nanja naa jele.

¹⁶ Ki yaara ti ni fuun, nanja naa jele, a ti si pan ma ye wa tonmokoro gbenge ki ni, paa

yegge nga na Yennele laa ki yo ma Nowe wi kan we. A Yawe Yennele li si tonmokoro gbenge ki yon ton pe na.

¹⁷ A tonngboo pi si pan tara ti na maga yigi fo pilige nafa shyen. A tonmo pi si lege fo ma tonmokoro gbenge ki yirige wa naayeri.

¹⁸ Tonmo pila pan tara ti na ma lege jenge, a tonmokoro gbenge ki nee yegge tonmo pi go na.

¹⁹ A ka nee tari tonmo pi legewe pi na fo ma saa yanwira titoonro ti ni fuun ti ton.

²⁰ A tonmo pi si yiri ma yanwira ti yinre ti ton ma gbon fo metere koloshyen naa kongu.

²¹ Yaara nda fuun ti yen yinwege na, na yanri laga tara ti na, a ti ni fuun ti ku: sannjere, naa yaayoro, naa wongaala, naa yangala jeele jeele ngele fuun ke maa fulolo tara ti na konaa leele pe ni fuun.

²² Yaraga nga fuun yinwege wonwon la pye ki ni laga tara ti na, a ki ni fuun ki ku.

²³ Pa Yennele laa yaara nda fuun ti yen yinwege na ti tongo mari wo laga tara ti na yen we, maga le leele pe na, ma saa gbon yaayoro ti na, naa yangala jeele jeele ngele ke maa fulolo tara ti na, konaa naayeri sannjere ti ni. A ti ni fuun ti ku ma wo laga tara ti na. Nowe wo naa mbele paa pye wa tonmokoro gbenge ki ni, poro ce paa sho.

²⁴ A tonngboo pi koro laga tara ti na fo ma saa gbon piliye cenme naa nafa shyen ma yiri ke (150).

8

Nowe wila yiri wa tonmokoro gbenge ki ni

¹ Een fo, Yennele li jatere wila pye Nowe wi na, naa wongaala poro naa yaayoro ti ni fuun ti na, nda tila pye wi ni wa tonmokoro gbenge ki ni we. A Yennele li si tifelege yirige, a ki pan na tara ti fee, a tonmo pi nee tinri.

² A tara ti nogona tonmo wegele koro naa naayeri tonmo wegele ke ni fuun ke si ton, a tisaga ki si kon.

³ A tonmo pi nee waga laga tara ti na pilige pyew, ma saa gbon fo pilige cenme naa nafa shyen ma yiri ke (150). A tonmo pi si tigi.

⁴ Ki yele li yenge koloshyen wogo ki pilige ke ma yiri koloshyen wogo ki na, a tonmokoro gbenge ki si cen wa Ararati yanwiga ki go na.

⁵ Tonmo pila pye na tinri fo ma saa gbon naa yenge ke wogo ki na. Ki yenge ki pilige kongbannga ki na, paa pye na yanwira ti yinre ti yaan.

[†] 7:7 7:7: Mati 24.38-39; Luki 17.27 [†] 7:11 7:11: 2 Pye 3.6

⁶ Naa piliye nafa shyen la kaa toro, fenetiri ɲa Nowe wila wo tɔnmokoro gbenge ki na, a wi suu yenge.

⁷ A wi si kaankaan wa yirige maa wa. A wi si kari, mee songoro ma pan, mee koro na kee na paan fo tɔnmɔ pi sa waga pi ko wa tara ti na.

⁸ Ko pungo na, a Nowe wi si ketene la yirige mali wa, jango mbege jen na kaa pye tɔnmɔ pi waga wa tara ti na.

⁹ Een fo, ketene lii censaga ta tɔnmɔ pi kala na. A li si songoro wa Nowe wi korogo, wa tɔnmokoro gbenge ki ni, katugu tɔnmɔ pila pye tara ti lagapyew. A Nowe wi suu kee ki yirige ma ketene li yigi mali le wa wi yee korogo.

¹⁰ A Nowe wi si yapelege nungba yaga ki toro naa, a wi si ketene li yirige mali wa naa.

¹¹ A ketene li si songoro ma pan wi korogo ki yɔnlɔkoro ki ni oliviye tige were ni wa li yon. A Nowe wi sigi jen ma yo tɔnmɔ pila jerege laga tara ti na.

¹² A Nowe wi si piliye koloshyen pye wa tɔnmokoro gbenge ki ni naa. Ko pungo na, a wi si ketene li wo mali wa naa, kona lii songoro mbe pan wi korogo naa.

¹³ Nowe wi yele cenme kogoloni naa yele nungba (601) wolo li yenge kongbannga, ki pilige kongbannga ki na, kila yala tɔnmɔ pi waga laga tara ti na. A Nowe wi si tɔnmokoro gbenge ki naayeri tonyaraga ki yenge, ma funwa pi wele, ma sigi yan tɔnmɔ pi waga laga tara ti na.

¹⁴ Ki yele li yenge shyen wogo ki pilige nafa ma yiri koloshyen wogo ki na, a ko si yala tara tila waga pew.

¹⁵ A Yennele li sigi yo Nowe wi kan fo:

¹⁶ «Ye yiri wa tɔnmokoro gbenge ki ni, mboro naa ma jo, naa ye pinambiile poro naa pe jeele pe ni.

¹⁷ Yaara nda fuun ti yen yinwege na wa ma ni, ko koro wo yen sannjere, naa yaayoro naa wongaala konaa nda fuun ti maa yanri tara ti na, ma ti ni fuun ti yirige, jango ti se, ti lege laga tara ti na.»

¹⁸ Kona, a Nowe wi si yiri wa tɔnmokoro gbenge ki ni, wo naa wi jo, naa pe pinambiile poro naa pe jeele pe ni.

¹⁹ Wongaala pe ni fuun, naa yaara nda ti maa fulolo tara ti na konaa sannjere ti ni, yaraga nga fuun ki maa tigile tara ti na, mbe yala ti cengele ke ni, a ti ni fuun ti yiri wa tɔnmokoro gbenge ki ni.

²⁰ A Nowe wi si saraga wosaga kan maga le Yawe Yennele li kee. A wi si yaayoro to naa sannjere ti nungba nungba yigi, nda ti yen kpoyi Yennele li yege na, mari wo

saraga Yennele li yeri, mari sogo wa saraga wosaga ki na.

²¹ A Yawe Yennele li sigi saraga ki nuwo taan pi ta. A li sigi yo wa li nawa ma yo fo: «Mi se ka tara ti dangga naa leele pe kala na, katugu mbege le wa lere wi punwe pi na, wi nawa jatere wi yen ma pe wi na. Mi se ka yaara nda ti yen yinwege na ti tongo naa, paa yege nga na migi pye we.

²² Een fo, mbe tara ti yaga wa ti yongolo ke ni,

yarilire lugusanga naa ti konsanga, were sanga naa kafugo sanga, yonro naa kanga, yonlo naa yembine ti se ka ko naa fyew.»

9

*Yennele laa yon finliwe le
Nowe wi ni*

¹ Kona, a Yennele li si duwaw Nowe wo naa wi pinambiile pe na, ma pe pye fo: «Ye se, ye lege, ye tara ti yin†.

² Yaara nda fuun ti yen yinwege na laga tara ti na, naa naayeri sannjere to naa yangala jeele jeele ngele fuun ke maa fulolo tara ti na, naa ngbanra ti ni, ti yaa la fye konaa ti sunndo wi yaa la koon ye yege, miri le ye kee.

³ Yaraga nga fuun ki maa tigile ma pye yinwege na, ti mbe ya pye ye yaakara. Mi ti ni fuun ti kan ye yeri, paa yege nga na mila yan were ti kan ye yeri we.

⁴ Een fo, yaga ka kara ta ka nda ti yen ti yinwege ki ni, ko koro wo yen nda ti yen ti kasanwa pi ni†.

⁵ Ye kasanwa mba pi yen ye yinwege ye, mi yaa ka pi fogo ki yewe. Na yaayogo ka lere wa gbo, mi yaa ka ki lere wi kasanwa pi fogo yewe ki yaayogo ki na†. Na lere wa ka wi lewee yenle wa gbo, mi yaa ka ki lere wi yinwege fogo ki yewe ɲa wuu gbo wi na.

⁶ Na lere ka lere gbo, lere wa wi yaa ka wo gbo fun; katugu Yennele li lere wi da, a wi pye li yanlee†.

⁷ Yoro wo na, ye piile se, ye lege, ye jaraga legere laga tara ti na†.»

⁸ Kona, a Yennele li sigi yo Nowe wo naa wi pinambiile pe kan

⁹ ma yo fo: «Ye wele, mi wo na, mi yaa na yon finliwe pi le ye ni, naa ye setirige piile mbele pe yaa ka yiri ye pungo na pe ni;

¹⁰ konaa yaraga nga fuun ki yen yinwege na wa ye ni ki ni: Sannjere, naa yaayoro, naa wongaala pe ni fuun, naa yaara nda

† 9:1 9.1: Zhene 1.28 † 9:4 9.4: Levi 7.26-27; 17.10-14; Dete 12.16,23; 15.23 † 9:5 9.5 Mbe kasanwa pi fogo yewe yaayogo ki na ko koro wo yen mbege yaayogo ki gbo (Eki 21.28). † 9:6 9.6: Zhene 1.26; Eki 20.13

† 9:7 9.7: Zhene 1.28

fuun ti yiri wa tɔnmokoro gbenge ki ni, konaa nda fuun ti yaa ka pye yinwege na laga tara na ti ni.

¹¹ Mi yaa na yon finliwɛ pi le ye ni. Mi se ka tɔnngbɔɔ tɛge mbe yaara nda ti yɛn yinwege na ti tɔngo laga tara ti na naa. Tɔnngbɔɔ ma pi yaa ka tɛge mbe tara ti tɔngo naa.»

¹² A Yɛnnɛle li sho naa fɔ: «Yɔn finliwɛ mba mi yaa le ye ni, naa yaara nda fuun ti yɛn yinwege na wa ye ni ti ni, konaa leele mbele fuun pe yaa ka yiri ye pungo na pe ni, pi kacɛn wowi ŋa.

¹³ Mi yaa na yaanngondi wi tɛge wa kambaara ti na, wi pye na yon finliwɛ pi kacɛn, po mba mi le tara woolo pe ni we.

¹⁴ Sanga o sanga mi ka ti tisaga kiga wo, pa yaanngondi wi yaa yiri wa kambaara ti na.

¹⁵ Yɔn finliwɛ mba mi le ye ni, naa yaraga ŋa fuun ki yɛn yinwege na ki cɛnle pyew li ni, mi yaa la nawa tuun ki yon finliwɛ pi na. Tɔnngbɔɔ se ka pan mbe yaara nda ti yɛn yinwege na ti tɔngo naa laga tara ti na.

¹⁶ Yaanngondi wiga yiri wa kambaara ti na wa naayeri, mi yaa la wi wele, mbaa nawa tuun na yon finliwɛ mbakɔɔ pi na, po mba mi le yaara nda fuun ti yɛn yinwege na laga tara na ti ni we.»

¹⁷ A Yɛnnɛle li si Nowe wi pye naa fɔ: «Yaanngondi wo wi yɛn yon finliwɛ pi kacɛn we, po mba mi le mi naa yaara nda fuun ti yɛn yinwege na laga tara ti na ti ni we.»

Nowe wi pinambiile taanri pe senre

¹⁸ Nowe wi pinambiile mbele paa yiri wa tɔnmokoro gbenge ki ni pe mɛrɛ ti nda: Sɛmu, naa Kamu konaa Zhafeti. Kamu wila pye Kana wo to.

¹⁹ Nowe wi pinambiile taanri poro wele yɛɛn. Pe setirige piile poro wele pɛ se ma tara ti ni fuun ti yin.

²⁰ Nowe wo wila pye kɛkɔɔn kongbanna ma ɛrɛzɛn tiire sanri.

²¹ A Nowe wi si kaa duven wo a wuu yigi; a wi suu yariporo ti wo wi yɛɛ na, ma koro witiwaga, wa wi paraga go ki ni.

²² A Kana wi to Kamu wi si saa wi to Nowe wi yan witiwaga, mɛɛ pan maga yo wi nɔsepɛile shyen pe kan wa funwa na.

²³ Kona, a Sɛmu naa Zhafeti pɛ si derigbɔɔ le maga taga pe pajoro ti na, nɛɛ kee pungo ni wa paraga go ki ni, ma saa pe to wi tɔn ki ni. Paa pungo wa pe to wi yeri, jango paga kaa witiwaga ki yan.

²⁴ Naa duven wila kaa laga Nowe wi na, ŋa wi pinambyo pungofɔ wila pye wi na, a wi sigi jɛn.

²⁵ A wi sho fɔ:

Danga mbe Kana wi yigi!

Wi pye kulolo pe kulo mboo nɔsepɛile pe kan!

²⁶ A wi sho naa fɔ:

Yawe Yɛnnɛle na li yɛn Sɛmu wi Yɛnnɛle le, gbɔgɔwo mbe pye li woo!

Kana wi pye Sɛmu wi kulo!

²⁷ Yɛnnɛle li Zhafeti wi gbɔgo!

Wila korogi wa Sɛmu wi paara yinre ti ni.

Kana wi pye wi kulo!

²⁸ Tɔnngbɔɔ pi torɔngɔlo, a Nowe wi si pye naa yɛle cɛnmɛ taanri naa nafa shyen ma yiri kɛ (350).

²⁹ Nowe wi yinwege piliye yi ni fuun yila pye yɛle cɛnmɛ kɔlojɛrɛ naa nafa shyen ma yiri kɛ (950), a wi si ku.

TARA NA CENGELE KONAA BABELI SANNGAZO TITONLWO KALA

10

10-11

¹ Tɔnngbɔɔ pi panngolo, a Nowe wi pinambiile Sɛmu, naa Kamu, naa Zhafeti pɛ si piile se. Pe setirige piile pe mɛrɛ ti nda:

² Zhafeti wi pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Gomeri, naa Magogi, naa Madayi, naa Yavan, naa Tubali, naa Meshɛki konaa Tirasi.

³ Gomeri wi pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Ashikenazi, naa Irifati konaa Togarima.

⁴ Yavan pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Elisha, naa Tarisisi, naa Kitimu konaa Dodanimu.

⁵ Wa pe setirige ki ni, cengele legɛrɛ la yiri wa pe ni. A ki leele pɛ jaraga ma cɛn wa kɔgojɛ yon tara ti laga ki ni fuun ki na. A pɛ si kɔɔnlo kɔɔnlo ma pye tara tara, naa cengele cengele, naa seye seye ma yala pe senre ti ni.

⁶ Kamu pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Kushi, naa Mizirayimu, naa Puti konaa Kana.

⁷ Kushi pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Seba, naa Havila, naa Sabita, naa Arayema konaa Sabiteka. Arayema pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Saba naa Dedan.

⁸ Kushi wo wila Nimirodi wi se fun. Nimirodi wo wila keli ma pye fannga fɔ kongbanna laga tara ti na.

⁹ Nimirodi wila pye koniyɛɛn gbɔɔ Yawe Yɛnnɛle li yege na. Ko ki ti pe maa ki yuun ma yo fɔ: «Koniyeɛn gbɔɔ Yawe Yɛnnɛle li yege na paa Nimirodi yɛn.»

¹⁰ Wi wunluwo cara kongbannɔa ti mɛrɛ tori nda yɛɛn: Babeli, naa Ereki, naa Akadi konaa Kaline, wa Sineyari tara.

¹¹ A Nimirodi wi si kaa yiri wa ki tara ti ni, ma kari wa Asiri tara, ma saa Ninive ca

ki kan, naa Erehoboti Iri ca ki ni, naa Kala ca ki ni,

¹² konaa Eresen cagbogo ki ni; ko la pye Ninive ca konaa Kala ca ti sogowo pi ni.

¹³ Mizirayimu wo wila pye Ludi cenle woolo pe tele we, naa Anemu cenle woolo pe ni, naa Leyabi cenle woolo, naa Nafitu cenle woolo pe tele;

¹⁴ naa Paturusi cenle woolo, naa Kasiluhi cenle woolo poro naa Kafitori cenle woolo pe tele we. Pa Filisiti tara fenne pe yiri wa ki cengele shyen ngele ke ni.

¹⁵ A Kana wi suu pinambyo kongbanna Sidon wi se konaa Heti ni.

¹⁶ Wo wila pye Zhebusi cenle woolo pe tele we, naa Amori cenle woolo, naa Girigasi cenle woolo,

¹⁷ naa Hevi cenle woolo, naa Arika cenle woolo, naa Sini cenle woolo,

¹⁸ naa Arivadi cenle woolo, naa Zemari cenle woolo konaa Hamati cenle woolo pe tele we. Ko pungo na, a Kana sege woolo pe si jaraga.

¹⁹ Pe tara tila le wa Sidon ca ki na ma jaraga ma kari wa Gerari ca ki yeri, fo ma saa gbon wa Gaza ca ki na, ma kari wa Sodomu ca, naa Gomori ca, naa Adima ca, konaa Zeboyimu ca ki yeri, fo ma saa gbon wa Lesha ca ki na.

²⁰ Poro pe yen Kamu wi setirige piile wele, mbele paa koonlo koonlo ma yala pe seye, naa pe senre, naa pe tara konaa pe cengele ke ni.

²¹ Zhafeti wi ndo Semu wila pinambiile pe le se fun. Wo wila pye Heberi naa wi setirige piile pe tele we.

²² Semu wi pinambiile pe mere ti nda: Elamu, naa Asuri, naa Aripakisadi, naa Ludi konaa Aramu.

²³ Aramu wi pinambiile pe mere ti nda: Uzi, naa Huli, naa Geteri konaa Mashi.

²⁴ A Aripakisadi wo si Shela se. A Shela wo Heberi se.

²⁵ Heberi wo la se pinambiile shyen. Paa pye na kongbanna wi yinri Pelegi[†], katugu sanga na ni wila pye yinwege na, a tara woolo pe si kon pe yee na. Paa pye naa nasepyo lenana wi yinri Yokitan.

²⁶ A Yokitan wo si Alimodadi se, naa Shelefu, naa Hazarimaveti, naa Yera,

²⁷ naa Hadoramu, naa Uzali, naa Dikila,

²⁸ naa Obali, naa Abimayeli, naa Saba,

²⁹ naa Ofiri, naa Havila konaa Yobabu. Poro pe ni fuun mbele, poro la pye Yokitan wi pinambiile.

³⁰ Paa pye ma cen Mesa ca konaa Sefari yanwiga tara ti sogowo, ma wa yonlo yirisaga yeri.

³¹ Poro pe yen Semu setirige piile wele, mbele paa koonlo koonlo ma yala pe seye,

naa pe senre, naa pe tara konaa pe cengele ke ni.

³² Nowe wi pinambiile pe setirige piile poro wele yeen, paa koonlo koonlo seye seye, ma yala pe cengele ke ni. Leele mbele fuun pe yen laga tara ti ni, pa pe yiri wa pe setirige ki ni, ma jaraga ma cen tara, tara, tonngboo pi panngolo.

11

Laga nga paa pye na yinri Babeli ki sanngazo titonlowo wi senre

¹ Senre nungba dunruya woolo paa pye na yuun, pe senyogo kila pye nungba.

² A pe si kaa yiri wa yonlo yirisaga yeri na kee, mee saa funwa lagbogo ka yan wa Sineyari tara, a pe si cen lema.

³ A pe si kaa ki yo pe yee kan ma yo fo: «Yoo kari we sa tofa kon woo sogo wi sheli jenge.» Ko pungo na, a pe sigi tofa wi le, a wi pye pe yeri paa go wasinndere yen, a pe tara nda ti yen nguro ni ta le mbaa waa ti ni paa joro yen.

⁴ A li sho naa fo: «Yoo kari we sa cagbogo naa sanngazo titonlowo wa kan wi go ki gbon wa yenjele na; jango we megbogo ta, waga ka jaraga tara ti lagapyew.»

⁵ Senwee piile paa pye na ca konaa sanngazo titonlowo na kanni, a Yawe Yenjele li si tigi ma pan mberi wele.

⁶ A li sili yee pye fo: «Wele! Leele pe ni fuun pe yen cenle nungba na senre nungba yuun. Nga pe le na piin yeen, ki wele! Koni, kala lo la se pe yee pari pe nandanwa kapyega na.

⁷ Ye pan we tigi, we sa pe senre ti piri, jango paga kaa ti nuru pe yee yeri naa.»

⁸ A Yawe Yenjele li si pe jaraga tara ti ni fuun ti ni ma pe wo wa ki laga ki ni. A pe si cagbogo ki kanwa pi yaga.

⁹ Ko ki ti pe maa ki laga ki yinri Babeli, katugu pa Yawe Yenjele laa leele pe senre ti piri wa ki laga ki na. Maga le le ki laga ki na, a Yawe Yenjele li si leele pe jaraga tara ti laga ki ni fuun ki na.

Leele pe teleye pe mere ti nda maga le Semu na, ma saa gbon Abiramu na

¹⁰ Semu wi setirige piile pe mere ti nda. Semu wila ta yele cenme mee pinambyo se, a paa wi yinri Aripakisadi, tonngboo pi torongolo, ki yele shyen wolo li ni.

¹¹ Aripakisadi sengolo, a Semu wi si pye naa yele cenme kanjurugo (500), ma pinambiile pele yee se, naa sumborombiile ni.

[†] 10:25 10:25: Eburye senre ti ni Pelegi mee ki koro wowi na mbe kon yee na.

¹² Aripakisadi wo la ta yeŋe nafa ma yiri ke ma yiri kangurugo, mee pinambyo se, a paa wi yinri Shela†.

¹³ Shela sengolo, a Aripakisadi wi si pye naa yeŋe cenme tijere ma yiri taanri (403), ma pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

¹⁴ Naa Shela wila kaa ta yeŋe nafa ma yiri ke, a wi si pinambyo se, a paa wi yinri Heberi.

¹⁵ Heberi sengolo, a Shela wi si pye naa yeŋe cenme tijere ma yiri taanri (403), ma pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

¹⁶ Naa Heberi wila kaa ta yeŋe nafa ma yiri ke ma yiri tijere, a wi si pinambyo se, a paa wi yinri Pelegi.

¹⁷ Pelegi sengolo, a Heberi wi si pye naa yeŋe cenme tijere naa nafa ma yiri ke (430), ma pinambiile pele yege se naa sumborombiile ni.

¹⁸ Naa Pelegi wila kaa ta yeŋe nafa ma yiri ke, a wi si pinambyo se, a paa wi yinri Erewu.

¹⁹ Erewu sengolo, a Pelegi wi si pye naa yeŋe cenme shyen ma yiri kolojere (209), ma pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

²⁰ Naa Erewu wila kaa ta yeŋe nafa ma yiri ke ma yiri shyen, a wi si pinambyo se, a paa wi yinri Serugi.

²¹ Serugi sengolo, a Erewu wi si pye naa yeŋe cenme shyen ma yiri koloshyen (207), ma pinambiile pele yege se naa sumborombiile ni.

²² Naa Serugi wila kaa ta yeŋe nafa ma yiri ke, a wi si pinambyo se, a paa wi yinri Nahori.

²³ Nahori sengolo, a Serugi wi si pye naa yeŋe cenme shyen (200), ma pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

²⁴ Naa Nahori wila kaa ta yeŋe nafa ma yiri kolojere, a wi si pinambyo se, a paa wi yinri Tera.

²⁵ Tera sengolo, a Nahori wi si pye naa yeŋe cenme ma yiri ke ma yiri kolojere (119), ma pinambiile pele yege se naa sumborombiile ni.

²⁶ Naa Tera wila kaa ta yeŋe nafa taanri ma yiri ke, a wi si pinambiile se. Pe mere ti nda: Abiramu, naa Nahori, konaa Aran.

²⁷ Tera setirige piile pe mere ti nda: Tera wila Abiramu, naa Nahori konaa Aran se. A Aran wo si pinambyo wa se, a paa wi yinri Loti.

²⁸ A Aran wi si keli ma ku wi to Tera wi na wa tara nda paa wi se, wa Uri ca, wa Kalide tara ti ni.

²⁹ A Abiramu wo naa Nahori pe si jele pori, paa pye na Abiramu jo wi yinri Sarayi, na Nahori jo wi yinri Milika. Milika wila pye Aran sumborombyo. Aran wo wila pye fun Zhisika wi to.

³⁰ Sarayi wi sila pyo ta, katugu wi sila pye na siin.

³¹ A Tera wi suu pinambyo Abiramu wi le, naa wi pishyenwoo Loti wi ni, Aran wi pinambyo we, naa wi pijo Sarayi wi ni, Abiramu wi jo we. A pe si pinle ma yiri wa Uri ca, wa Kalide tara, nee kee wa Kana tara. A pe si saa gbɔn wa Haran ca mee cen le.

³² Tera wi yinwege piliye yi ni fuun yila pye yeŋe cenme shyen ma yiri kangurugo (205), a wi si ku wa Haran ca.

IZIRYELI WOULO PE TELYEWELE: ABIRAHAMU, NAA IZAKI KONAA ZHAKOBU

12

12-35

Yenjele laa Abiramu wi yeri ma yo wi yiri wa wi tara

¹ Kona, a Yawe Yenjele li sigi yo Abiramu wi kan ma yo fo: «Abiramu! Yiri laga ma tara, laga ma sege woolo pe sogowo, konaa ma to ca ki ni. Ma kari wa tara nda mi yaa naga ma na ti ni†.

² Mi yaa duwaw ma na mboon pye cenle gbene to, mboon mege ki pye ki gbogo. Lelegere yaa ka duwaw ta ma kala na.

³ Leele mbele ka duwaw pye ma kan, mi yaa duwaw poro na. Leele mbele koon danga, mi yaa poro danga. Sege nga fuun ki yen laga tara na ki woolo pe yaa ka duwaw ta ma kala na†.»

⁴ A Abiramu wi si kari paa yege nga na Yawe Yenjele laa ki yo maa kan we. Loti wila pinle Abiramu wi ni ma kari fun. Abiramu wi yirisanga wi ni wa Haran ca, kila yala wi ta yeŋe nafa taanri ma yiri ke ma yiri kangurugo.

⁵ A wi suu jo Sarayi wo naa wi jonlo pyo Loti pe le ma kari pe ni, naa kulolo mbele fuun wila ta wa Haran ca pe ni, naa wi kee yaara ti ni fuun ti ni. A pe si kari wa Kana tara.

Abiramu wi yege wa Kana tara

⁶ Naa paa ka saa ye wa Kana tara, a pe siri pari ma saa gbɔn fo wa laga nga pe yinri Sishemu, fo wa More laga tigbogo ki

† 11:12 11:12: Wa Yenjele senre sewe na wi yen Gireki senre ni wi ni. Mege ka yen Aripakisadi naa Shela pe sogowo, nga pe yinri Kayinamu; Luki 3. † 12:1 12:1: Kapye 7.2-3; Ebu 11.8 † 12:3 12:3: Gala 3.8 † 12:6 12:6: Tige nga pege senre yo laga ki laga nga ki ni, leele pele maa ki jate ma yo paa pye na Yenjele li gbogo wa ki nogo.

na†. Ki sanga wi ni Kana tara woolo paa pye wa pe tara ti ni.

⁷ Ko pungo na, a Yawe Yennjele li si li yee naga Abiramu wi na, mee wi pye fo: «Ki tara nda to mi yaa kan ma setirige pyo† wi yeri.» A Abiramu wi si saraga wosaga kan Yawe Yennjele li kan le ki laga ki na.

⁸ Ko pungo na, a pe si yiri lema mee kari wa yanwira ti na. Ki yanwira ti yen wa Beteli ca ki tanla, ma wa yonlo yirisaga yeri. Naa paa ka saa gbon, a pe si paara yinre ti sangasanga mari kankan, ma Beteli ca ki yaga yonlo tosaga yeri, ma Ayi ca ki yaga yonlo yirisaga yeri. A wi si saraga wosaga ka kan naa Yawe Yennjele li kan, mali mege ki yeri mali gbogo.

⁹ Ko pungo na, a Abiramu wi si yiri lema, nee tanri na een na kee wa Negevu tara ti yeri†.

*Abiramu wila saa cen
wa Ezhipiti tara fungo kala na*

¹⁰ Fungo ka la to wa Kana tara ti ni. A Abiramu wi si yiri ma kari wa Ezhipiti tara mbe sa cen wa wagati jenri ni, katugu ki fungo kila gbogo fo ma toro.

¹¹ Naa paa ka saa yongo Ezhipiti tara ti ni, a wi suu jo Sarayi wi pye fo: «Wele, migi jen ma yo ma yen ma yon fo jenge.

¹² Na Ezhipiti tara woolo pe koon yan, pe yaa ki jen mbe yo mboro ma yen na jo we, pa pe yaa na gbo mboon yaga.

¹³ Ki kala na, mi yen nco yenri, na pe koon yewe, maga yo ma pe kan fo: «Na jonlo sumboro wi mboro», jango pe ta panla yigi jenge ma kala na, mbe koro yinwege na.»

¹⁴ Naa Abiramu wila ka saa gbon wa Ezhipiti tara, a Ezhipiti tara fenne pe suu jo Sarayi wi yan wi yon fo jenge.

¹⁵ A Farawon† wi legboolo pele si jele wi yan mee saa wi tanga ma Farawon wi kan. A pe si kari jele wi ni wa Farawon wi go.

¹⁶ Farawon wi si kajenge pye ma Abiramu wi kan wi jo wi kala na. A wi si simbaala kan wi yeri, naa sikaala, naa nere, naa kulonambala naa kulojaala, naa sofile jeele naa nambala, konaa yongomeye ni.

¹⁷ Een fo, a Yawe Yennjele li si jologo gbogo wa Farawon wo naa wi go woolo pe na, Abiramu wi jo Sarayi wi kala na.

¹⁸ A Farawon wi si Abiramu wi yeri maa pye fo: «Yingi ma pye na na yeen? Ki pye mele, mee sigi yo na kan mbe yo fo: «Ma jo wi?»

¹⁹ Ki pye mele, a ma silan pye ma yo ma jonlo sumboro wi? Ko ki ti, mi yen naa jate mboo le mboo pye na jo. Een fo, koni, ma jo wi na! Wi le maa kee wi ni.»

²⁰ A Farawon wi si kono kan wi tunmbye-ele pe yeri ma yo pe sa Abiramu wi torogo poo yirige wa Ezhipiti tara ti ni, wo naa wi jo, naa wi kee yaara ti ni fuun ti ni.

13

*Abiramu naa Loti pe lagawa kala
pe yee na*

¹ Kona, a Abiramu wi si yiri wa Ezhipiti tara, ma songoro wa Negevu tara ti yeri, wo naa wi jo wi ni, naa yaara nda fuun wila ta ti ni. Loti wila pinle ma kari wi ni.

² Yarijende legere la pye Abiramu wi yeri fo jenge. Wila yaayoro legere ta naa penjagboro ni, naa te legere ni.

³ A wi nee tanri na toro lara lara, ma yiri wa Negevu tara ti yeri ma saa gbon wa Beteli ca ki na. Wila keli maa paraga go ki kan ma cen wa Beteli ca naa Ayi ca sogowo pi ni.

⁴ A wi si saa gbon wa saraga wosaga nga wila kan faa ki na. A Abiramu wi si Yawe Yennjele li mege ki yeri wa, mali gbogo.

⁵ Abiramu wi tangayenle Loti we, yaayoro legere la pye wi yeri fun, to ti yen simbaala, naa sikaala, naa nere, konaa paara yinre ni.

⁶ Ki tara ti sila pye ma gbogo, tila kologo pe na, ki kala na, pe sila ya mbe pinle mbe cen laga nungba; katugu pe kee yaara tila lege.

⁷ Abiramu wi yaayoro konrifenne poro naa Loti woolo pe ni, pe si kaa win. Ko sanga wo ni, Kana tara woolo poro naa Perezzi cenle woolo paa pye ma cen wa ki tara ti ni.

⁸ A Abiramu wi si Loti wi pye fo: «Kii daga mi naa mboro ni kiti mbe ye we sogowo, kii daga kiti mbe ye we yaayoro konrifenne pe sogowo fun, katugu we yen sege nungba mi naa mboro ni.

⁹ Tara ti ni fuun ti nda ma yege sogowo. Pan we laga we yee na. Na ma ka kee kamenge kee ki na, pa mi yaa kari kalige kee ki na. Na ma ka sila kee kalige kee ki na, pa mi yaa kari kamenge kee ki na.»

¹⁰ A Loti wi suu yege ki yirige ma wele, mee Zhuriden gbaan funwa laga nga kila pye tonmo legere ni ko wo, ko nga kila pye paa Ezhipiti tara ti yen. Sanga na ni Yawe Yennjele li fa Sodomu naa Gomori

† 12:7 12:7: Nga ki yo fo ma setirige pyo, yege wele fun wa ki lara nda ti ni (Kappye 7.5; Gala 3.16). † 12:9 12:9: Maga logo Negevu, Izirayeli tara ti yonloparawa kalige kee tara to pe yinri ma. Ti le wa Zheruzalemu ca ki yonloparawa kalige kee yeri ma kari wa gbinri wi ni wa yonloparawa kalige kee ki yeri. Wasege kayi nga tire legere woro wa ki ni. Tisara legere na la paan wa ki ni. Maga logo fun Negevu, ki maa para fun Izirayeli tara ti yonloparawa kalige kee wogo ko na. † 12:15 12:15: Farawon mege ki yen mege nga paa pye na tari faa Ezhipiti tara fenne wunlumbolo pe na. † 13:10 13:10: Zhene 2.10

cara ti tongo, kila yon ma pye paa Yennele li nango kologo yen, ma kari fo wa Sowari ca ki yeri†.

¹¹ Ki kaa pye ma, a Loti wi si Zhuriden tara to wo, mee kari ma saa cen wa yonlo yirisaga yeri. Pa paa laga pe yee na yeen.

¹² A Abiramu wo si koro wa Kana tara. A Loti wo si saa cen wa Zhuriden gbaan funwa laga falafala ki cara ti tanla, mee kari ma saa wi paara yinre ti sanga mari kankan wa Sodomu ca ki tanla.

¹³ Sodomu ca woolo paa pye ma pe fo jenge, na kapere tugboro piin Yawe Yennele li na.

¹⁴ Naa Loti wila kaa laga Abiramu wi na ma, a Yawe Yennele li si Abiramu wi pye fo: «Mboon ta le laga nga ma yen, ma yege ki yirige ma yonloparawa kamenge kee naa yonloparawa kalige kee ki wele, ma yonlo yirisaga naa yonlo tosaga ki wele.

¹⁵ Ma yege ki yen tara nda fuun na, mi yaa ti kan mboro naa ma setirige piile ye yeri wagati wi ni fuun ni†.

¹⁶ Mi yaa koon setirige piile pe pye pe lege jenge, paa yege nga na lere se ya mbe taambuho ki jiri we.

¹⁷ Yiri ma tara ti yanri, mari titonlowo naa ti gbeme pi wele, katugu mi yaa ti kan ma yeri.»

¹⁸ A Abiramu wi suu paara yinre ti kologi lema, mee kari ma saa cen wa Mamire tigboro laga ki ni, wa Eburon ca ki tanla. A wi si saraga wosaga kan le Yawe Yennele li kan.

14

Abiramu wila malaga gbɔn wunlumbolo pele ni ma ya pe ni

¹ Ma si yala, Sineyari tara wunlunaja Amirafeli wo naa Elasari ca wunlunaja Ariyoki, naa Elamu ca wunlunaja Kedorilawomeri konaa Goyimu ca wunlunaja Tideyali pe sanga wi na,

² pe si kaa malaga gbɔn Sodomu ca wunlunaja Bera wi ni, naa Gomori ca wunlunaja Birisha, naa Adima ca wunlunaja Shineyabu, naa Zeboyimu ca wunlunaja Shemeberi konaa wunlunaja Bela pe ni. Bela mege nungba koyi nga fun Sowari.

³ Ki wunlumbolo pe ni fuun pe si pe yee gbogolo wa Sidimu gbunlundege ki ni. Nala Kogojie kuwo wigi gbunlundege ki sho.

⁴ Paa pe yee tirige wunlunaja Kedorilawomeri wi kan fo ma saa gbɔn yele ke ma yiri shyen. Een fo, yele ke ma

yiri taanri wolo li ni, a pe si yiri ma je wi na.

⁵ Ki yele ke ma yiri tijere wolo li ni, wunlunaja Kedorilawomeri wo naa wunlumbolo mbele paa pye yon finliwe na wi ni, pe si kari ma saa malaga gbɔn Erefayi cenle woolo pe ni, ma ya pe ni wa Ashitaroti Karinayimu ca, konaa ma ya Zuzimu cenle woolo pe ni wa Hamu tara, naa Emimu cenle woolo pe ni wa Shave Kiriayatayimu ca funwa laga falafala ki ni.

⁶ Paa Hori cenle woolo poro ya wa pe yera tara ti ni, wa Seyiri yanwira ti na, ma pe puro fo ma saa gbɔn wa Eli Paran laga ki ni, wa gbinri† wi tanla.

⁷ Ko pungo na, a pe si songoro ma pan wa Eni Mishipa ca, ki ca pege yinri naa Kadeshi. A pe si malaga ki gbɔn Amaleki setirige piile pe ni ma ya pe ni wa pe tara ti lagapyew. Paa ya Amori cenle woolo pe ni fun, poro mbele paa pye ma cen wa Hazazon Tamari ca.

⁸ Kona, a Sodomu ca wunlunaja, naa Gomori ca wunlunaja, naa Adima ca wunlunaja, naa Zeboyimu ca wunlunaja wo naa Bela ca wunlunaja wi ni, pe si pe malingbɔonlo pe yirige. Bela ca pege yinri naa Sowari. A pe si saa yere malinje na wa Sidimu gbunlundege ki ni

⁹ mbe malaga gbɔn Elamu ca wunlunaja Kedorilawomeri wi ni, Sineyari tara wunlunaja Amirafeli konaa Elasari ca wunlunaja Ariyoki pe ni. Ki wunlumbolo tijere poro naa wunlumbolo kangurugo poro paa to pe yee na ma malaga ki gbɔn.

¹⁰ Paa pye na nguro joworo ti woo were nda ni, tila pye ma lege wa Sidimu gbunlundege ki ni. A Sodomu ca naa Gomori ca wunlumbolo pe si fe ma toori wa ki were ta ni. Mbele paa fe ma sho, a poro si saa lara wa yanwira ti na.

¹¹ Mbele paa malaga ki gbɔn ma ya, pe si Sodomu ca naa Gomori ca yarijende ti ni fuun, naa pe yaakara ti ni fuun ti koli ma kari ti ni.

¹² A pe si Abiramu wi naa Loti wo naa wi kee yaara ti koli ma kari ti ni. Loti wila pye ma cen wa Sodomu ca ki ni.

¹³ A naa wa si fe ma sho, mee saa ki senre ti yo Eburuye naa Abiramu wi kan. Abiramu wila pye ma cen wa Amori cenle woolo naa Mamire wi tigboro ti sogowo. Mamire naa wi nosepyo Eshikoli, naa Aneri konaa Abiramu ni, paa pye yon finliwe na.

¹⁴ Naa Abiramu wila kaa ki logo ma yo paa wi naa Loti wi yigi ma kari wi

† 13:15 13:15: Kapye 7.5 † 14:6 14:6: Wa Yennele senre sewe wi ni maga logo *gbinri*, wasege kayi nga tire woro wa ki ni, ki yen waga ma pye taambuho nakoma sinndeere ni. Kere na ya kon wa ki ni, yanyaara to ti maa yanri wa (Zhobu 24.5). Tisara legere na la paan wa ki laga ki na. Ki yen laga nga ki yen waga, lere na pye wa ki ni (Dete 32.10; Eza 21.1.)

ni, Abiramu wi kulolo mbele pàa se wa wi go, a wi si mbele kotogo la pye pe ni, pe cenne taanri ma yiri ke ma yiri kolotaaanri (318) wɔ. Wo naa poro ni, pè si pe malingbonyaara ti le, mɛɛ taga pe pungo na, na pe tuuro tonri fɔ wa Dan tara.

¹⁵ Ki yembine li ni, a Abiramu wi suu malingboonlo pe walagi walagi ma saa to ki wunlumbolo pe na, mɛɛ ya pe ni ma pe puro fɔ wa Shoba ca, wa Damasi ca ki kamenge kɛɛ ki na.

¹⁶ A wi si songoro ma pan yarijende nda fuun pàa koli ti ni, konaa wi naa Loti wi ni, naa wi kɛɛ yaara, naa jɛɛle poro naa leele sannbala pe ni.

Melikisedeki wila duwaw pye

Abiramu wi kan

¹⁷ Naa Abiramu wila kaa ya Kedorilawomeri naa wunlumbolo mbele pàa yon finliwe le wi ni pe ni, ma songoro na paan, a Sodomu ca wunlunaŋa wi si pan maa fili wa Shave gbunlundege ki ni. Ko ki yen wunlunaŋa wi gbunlundege ye.

¹⁸ Salemu ca wunlunaŋa Melikisedeki wi si pan buru naa duven ni. Wila pye Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li saraga wofɔ.

¹⁹ A wi si duwaw pye Abiramu wi kan ma yo fɔ:

«Yennele na yaara ti ni fuun ti go na, li duwaw ma na,
lo na li naayeri wo naa tara ti da!

²⁰ Sonmo yen Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li woo,

lo na lɔn juguye pe le ma kɛɛ we†!»

A Abiramu wi si yaara nda fuun wila koli ti walisaga ke wogo ki kan Melikisedeki wi yeri.

²¹ A Sodomu ca wunlunaŋa wi sigi yo Abiramu wi kan ma yo fɔ: «Leele poro kan na yeri ma yarijende to le.»

²² A Abiramu wi suu pye fɔ: «Milan kɛɛ ki yirige ma wugu Yaww Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li na, lo na li naayeri wo naa tara ti da.

²³ Mi wugu moɔ kan fɔ yaraga ŋga fuun ki yen ma wogo, mi se ka le, ali sa sun jese pyo nungba nakoma sawiga mangɔ; jango maga ka ta mbe yo mi Abiramu wi pye yarijende tafa.

²⁴ Mi se yaraga ko ka sho na yɛɛ wogo, kaawo na woolo pɛ yaakara nda ka to. Na pinleyeɛnle Aneri, naa Eshikoli, naa Mamire poro na, poro mbe pe tasaga ki le pe yɛɛ.»

15

Yennele laa yon finliwe le

Abiramu wi ni

¹ Ki kagala ke pungo na, a Yaww Yennele li si para naa Abiramu wi ni yariyanra ni, maa pye fɔ: «Abiramu, maga ka fye yaraga ka kpe na. Mi yen ma go sigefɔ. Mi yaa ka tonli gbɔɔ kan ma yeri.»

² A Abiramu wi sho fɔ: «We Fɔ, Yaww Yennele, yingi tonli wi yen wa, na maga yaara to kan na yeri, mbe sigi ta pyo wo wa woro na yeri we? Na korogo lifo wo wi yen Damasi ca fenne naŋa Eliyezeri we.»

³ A Abiramu wi sho naa fɔ: «Wele, mɛɛ setirige piile kan na yeri. Na go tunmbyee Eliyezeri ŋa wi yiri wa Damasi ca, wo wi yaa ka pye na korogo lifo.»

⁴ A Yaww Yennele li suu pye fɔ: «Ayoo, wo ma wi yaa pye ma korogo lifo we. Eɛn fɔ, ma yɛɛra piseɛ wi yaa pye ma korogo lifo†.»

⁵ A li si Abiramu wi yirige wa funwa na, ma suu pye fɔ: «Ma yege ki yirige wa naayeri ma wele! Wɔngolo ke jiri na ma mbe ya we» A li suu pye fɔ: «Pa ma setirige piile pe yaa ka lege ma†.»

⁶ A Abiramu wi si taga Yaww Yennele li na. Ki kala na, a Yaww Yennele li nɛɛ wi jate paa lesinne yen†.

⁷ A we Fɔ wi suu pye naa fɔ: «Muwi mi yen Yaww Yennele, na lɔn yirige wa Uri ca, wa Kalide tara, jango mbege tara nda ma yen laga ti ni, ti kan ma yeri, ti pye ma woro.»

⁸ A Abiramu wi sili yewe ma yo: «We Fɔ, Yaww Yennele, yingi ki yaa ki naga na na mbe yo mi yaa kaga tara nda ti ta, ti pye na woro?»

⁹ A we Fɔ wi suu pye fɔ: «Pan mala kan nasumboro ni, ŋa wi ta yɛɛle taanri, naa sikano ŋa wi ta yɛɛle taanri, naa simbapolo ŋa wi ta yɛɛle taanri, konaa ketene nungba naa jendetuwa yirifonŋo nungba ni.»

¹⁰ A Abiramu wi si pan ki yaayoro ti ni, mɛɛ ti walagi shyenzyhen wa ti nandogomo, mɛɛ ti waara ti tegetege mari yege wa ti yɛɛ yeri. Eɛn fɔ, wi sila sannjegele koro walagi†.

¹¹ Kara kasannjere nda ti maa kara kaa ti si tigi ma to ki yaayoro kuro ti na. Eɛn fɔ, a Abiramu wi siri puro.

¹² Naa yonlo kila kaa na tuun, a wɔnlɔwɔ gbɔɔ si Abiramu wi yigi, a diwi gbɔɔ fyere woo wà si ye wi ni.

¹³ A we Fɔ wi si Abiramu wi pye fɔ: «Ki daga maga jen jenge fɔ ma setirige piile pe

† **14:20 14:18-20:** Ebu 7.1-10 † **15:4 15:4:** Wa Izirayeli tara, pyo wo wi maa to korogo ki li. † **15:5 15:5:** Orɔmu 4.18; Ebu 11.12 † **15:6 15:6:** Orɔmu 4.3; Gala 3.6; Zhaki 2.23 † **15:10 15:10:** Mbe yaayogo ki wali shyen wa ki nandogomo mbege waara ti tege ti yɛɛ tanla, ko la pye naga nari ma yo yon finliwe ye leele shyen sogowo. Paa pye naga jate fɔ mboro ŋa kaga yon finliwe pi jɔgɔ, yaayogo pɛge pye yege ŋga na, pa pe daga mbɔɔn pye ma fun.

yaa ka pye nambannjeenle tara ta yege ni, mbe pye wa ki leele pe kulolo. Pe yaa ka pe jolo fo sa gbɔn yeɛ cɛnme tijere (400)[†].

¹⁴ Ɛɛn fo, pe yaa ka pye kulolo tara nda ni, mi yaa ka ki leele pe jolo. Ko punjo na, ma setirige piile pe yaa ka yiri ma mbe pan yarijende legere ni[†].

¹⁵ Mboro wo na, ma lelewe pi yaa yɔn, ma yaa ku yeyinje na, pee ka jen pɔɔn le.

¹⁶ Ma setirige piile pe sere woolo poro yirisaga tijere wogo ko ki yaa ka songoro laga; katugu Amori cenle woolo pe kambasinje nga paa piin, ki fa gbɔn wa ki gbɔnsaga ki na gbɛn, mbe pe purɔ mbe pe yirige wa pe tara ti ni.»

¹⁷ Naa yɔnlo kila kaa to, a diwi gbɔɔ wà si ye. A kason gbɔɔ kà si yiri wa, nɛɛ wirige kɔɔn, na yiin, mɛɛ pan ma toro wa yaayoro waara ti sɔgowo pi ni[†].

¹⁸ Ki pilige ki ni, a Yawe Yɛnnɛle li si yɔn finliwe le Abiramu wi ni, mɛɛ wi pye fo: «Mi yen naga tara nda ti kaan ma setirige piile pe yeri, mbege le wa Ezhipiti gbaan wi na fo sa gbɔn wa gbaan gbɛnɛ wi na, Efirati gbaan we[†].

¹⁹ Ki tara to ti yen Keni cenle woolo, naa Kenazi cenle woolo, naa Kadimoni cenle woolo,

²⁰ naa Heti cenle woolo, naa Perezi cenle woolo, naa Erefayi cenle woolo,

²¹ naa Amori cenle woolo, naa Kana tara woolo, naa Girigasi cenle woolo konaa Zhebusi cenle woolo pe tara re.»

16

Ishimayeli seme kala

¹ Abiramu wi jo Sarayi wi sila pyo se wi kan. Ɛɛn fo, kulojo wà la pye wi yeri, pàa pye naa yinri Agari. Ezhipiti tara fenne woo lawi.

² A Sarayi wì si Abiramu wi pye fo: «Wele, Yawe Yɛnnɛle lii yere ki na mbe pyo se. Ki kala na, mila ma yenri, kari ma sa sinle wa na kulojo wi ni; kana pa mbe piile ta wi kala na[†].»

A Abiramu wì si yere wi jo wi senre ti na.

³ Ki kaa pye ma, a Sarayi wì suu kulojo, Ezhipiti tara fenne woo Agari, wi yigi maa kan wi polo Abiramu wi yeri jele. Kila yala Abiramu wì ta yeɛ ke wa Kana tara.

⁴ A Abiramu wì si ye Agari wi korojo maa jen jele, a wì si kugbo le. Naa Agari wila kaa wi yeɛ yan kugbo ni, wi sila pye na wi tafo jele Sarayi wi jate naa.

⁵ Kona, a Sarayi wì si Abiramu wi pye fo: «Tegele na paa na tegele, li songoro ma na. Ki yen kaselege fo muwi milan kulojo wi kan ma yeri jele. Ɛɛn fo, maga le wuu yeɛ yan kugbo ni, wi woro nala jate naa. Yawe Yɛnnɛle li kiti kon mi naa mboro we sɔgowo.»

⁶ A Abiramu wì si Sarayi wi pye fo: «Mboro kulojo wi. Wi yen ma cenwe na. Kala na kɔɔn ndanla, ta lo piin wi na.»

Ki kaa pye ma, a Sarayi wì nɛɛ Agari wi jolo jenge, fo a wì saa fe ma kari wa gbɛnri wi ni.

⁷ A Yawe Yɛnnɛle li merege wì si pan ma Agari wi yan pulugo ka tanla wa Shuri ca kologo ki na,

⁸ mɛɛ wi yewe ma yo fo: «Sarayi kulojo Agari, ma yiri se? Ma nɛɛ kee se?»

A Agari wì suu pye fo: «Mi yen na fee na tafo jele Sarayi wo yege.»

⁹ A Yawe Yɛnnɛle li merege wì suu pye fo: «Songoro wa ma tafo jele wi yeri, mɔɔ yeɛ tirige wi kan.

¹⁰ Yawe Yɛnnɛle li yaa kɔɔn setirige piile pe pye pe lege, fo lere se ka ya mbe pe jiri.»

¹¹ A Yawe Yɛnnɛle li merege wì suu pye naa fo:

«Wele, ma yen kugbo ni; ma yaa ka pinambyo se, mboo mege taga Ishimayeli[†];

katugu we Fo wɔɔn jologo gbelege ki logo.

¹² Ma pinambyo wi yaa ka pye paa yan sofle yen.

Wi yaa kaa wiin leele pe ni fuun pe ni, leele pe ni fuun pe yaa kaa wiin wi ni.

Wi yaa ka cɛn mbe lali wi woolo pe ni fuun pe ni.»

¹³ A Agari wì nɛɛ wi yeɛ yewe na yuun fo: «Ija wila na yaan, wo mì yan kaselege yeɛn gbari?» A wì si mege taga Yawe Yɛnnɛle na laa para wi ni li na, nali yinri «Yɛnnɛle na laa na yaan[†].»

¹⁴ Ki kala na, kolo ɲa wi yen wa Kadeshi ca naa Beredi ca sɔgowo pi ni, pe maa wi yinri «Ija wi yen wee nala yaan wi kolo[†].»

¹⁵ A Agari wì si pinambyo se Abiramu wi kan. A Abiramu wì si pinambyo ɲa Agari wila se wi mege taga naa yinri Ishimayeli[†].

[†] 15:13 15:13: Ɛki 1.1-13; Kapye 7.6 [†] 15:14 15:14: Ɛki 12.40-41; Kapye 7.7 [†] 15:17 15:17: A kason gbɔɔ kà si yiri wa nɛɛ wirige kɔɔn, ko la pye naga nari ma yo Yɛnnɛle laa pye le. [†] 15:18 15:18: Kapye 7.5

[†] 16:2 16:2: Mbe yala Izirayeli woolo pe kalege ki ni, jele ɲa fuun wila pori naɲa yeri wi si woro na siin, ki kologo la kan wi yeri wi jele wa yege kan wi polo wi yeri jaɲgo wi piile se wi kan wila pe jate paa wi yeera piile yen (Zhene 30.1-13; Ɛki 21.4). [†] 16:11 16:11: Eburuye senre ti ni Ishimayeli mege ki koro wowi ɲa Yɛnnɛle li maa nuru leele pe yeri. [†] 16:13 16:13: Mege ɲga ki taga ma yo «Yɛnnɛle na laa na yaan», Eburuye senre ti ni ko ki yen «Ɛli-Ɔroyi».

[†] 16:14 16:14: Mege ɲga ki taga ma yo «Ija wi yen wee nala yaan wi kolo», Eburuye senre ti ni ko ki yen Lahayi-Ɔroyi.

[†] 16:15 16:15: Gala 4.22

¹⁶ Agari wila Ishimayeli wi se Abiramu wi kan sanga na ni, kila yala Abiramu wi ta yele nafa tijere ma yiri kogoloni.

17

*Abiramu mege ki kannga
ma pye Abirahamu*

¹ Naa Abiramu wila kaa ta yele nafa tijere ma yiri ke ma yiri kolojere, a Yennele li sili yee naga wi na, ma suu pye fo: «Muwi mi yen Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo. Ti ma yinwege ki pye sinjge na yege na, ma pye jeregisaga fu.

² Mi yaa na yon finliwe pi le ma ni, mboon setirige piile pe pye pe lege fo jenge.»

³ A Abiramu wi si to maa yege ki jiile wa tara mbe Yennele li gbogo. A Yennele li suu pye fo:

⁴ «Na yon finliwe mba mi le ma ni pi mba: «Ma yaa ka pye cengele legere to.

⁵ Pe soon yeri naa Abiramu, een fo, pe yaa loon yinri Abirahamu†, katugu mi yaa ma pye cengele legere tele†.

⁶ Mi yaa ma pye sevo. Cengele yaa ka yiri wa ma ni; wunlumbolo yaa ka yiri wa ma ni.

⁷ Na yon finliwe pi yaa koro mi naa mboro sogowo, naa ma setirige piile pe sogowo, konaa ma setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri ma punjo na pe sogowo. Ki yon finliwe pi yen kosaga fu, fo mi yaa ka pye ma Yennele, naa ma setirige piile pe Yennele mboro punjo na†.

⁸ Ma yen ma cen laga Kana tara nda ni, mi yaa ti ni fuun ti kan ma yeri, konaa ma setirige piile pe yeri, ti pye pe woro fo sanga pyew mboro punjo na. Mi yaa ka pye pe Yennele†.»

*Kenrekenre wi pan
yege nga na ki nga*

⁹ A Yennele li si Abirahamu wi pye naa fo: «Mboro wo na, na yon finliwe pi yigi, mboro naa ma setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri ma punjo na pe ni.

¹⁰ Ye yaa na yon finliwe mba yigi, mi naa mboro sogowo, naa ma setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri ma punjo na pe sogowo, pi mba: «Yoro mbele fuun ye yen nambala, ye kenrekenre†.

¹¹ Ye yaa kenrekenre, ko ki yaa pye yon finliwe pi tegere re mi naa yoro sogowo.

¹² Ye pinambiile pe ni fuun pe daga mbe kenrekenre pilige kolotaanri wogo ki na pe sengolo; pa ki yaa la piin ma, ma setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pe na, sanga

wi ni fuun ni; mbe pinle kulolo mbele fuun pe se wa ma go pe ni, nakoma mbele fuun ma lo penjara ni cengele kele yeri, pe si woro ma cenle woolo.

¹³ Kulo na wi se wa ma go konaa na ma lo, pe daga mbe kenrekenre. Na yon finliwe pi tegere ti yaa pye wa ye witire ti na mbege naga fo pi yen yon finliwe mba pi yen kosaga fu.

¹⁴ Nana na fuun wii kenrekenre, ye daga mboo puro mboo wo ye sogowo, katugu willan yon finliwe pi jogo.»

¹⁵ A Yennele li si Abirahamu wi pye fo: «Maga koon jo wi yeri naa Sarayi, een fo, koni wi mege koyi nga Sara†.

¹⁶ Mi yaa duwaw wi na, mbe pinambyo kan ma yeri wi fannga na. Mi yaa duwaw wi na mboo pye cengele legere no. Cengele ke wunlumbolo yaa ka yiri wa wi setirige ki ni.»

¹⁷ A Abirahamu wi si to maa yege ki jiile wa tara, ma tege, mee ki yo wa wi nawa fo: «Lere na wi yele cenme ta, wo mbe ya mbe pyo se mele? Sara fun wi ta yele nafa tijere ma yiri ke, wo mbe ya mbe pyo se mele?»

¹⁸ A Abirahamu wi si Yennele li pye fo: «Ki yaga Ishimayeli wi koro yinwege na ma yege sogowo, ko yaa yala na ni ma†.»

¹⁹ Een fo, a Yennele li sho fo: «Taga ki na, ma jo Sara wi yaa pinambyo se ma kan, maa mege ki taga Izaki. Mi yaa ka koro yon finliwe na wi ni, yon finliwe mba pi yaa pye kosaga fu; mbe koro yon finliwe na wi setirige piile pe ni wo punjo na.

²⁰ Ishimayeli wo na, mbo yenrewe pi logo fun wi kanngolo. Mi yaa duwaw wi na, mboo pye sevo, mboo setirige piile pe pye pe lege fo jenge. Wi yaa ka kundigile ke ma yiri shyen se. Mi yaa kaa pye cenle gbene tele.

²¹ Een fo, mi yaa koro yon finliwe na Izaki wi ni, Sara wi yaa pinambyo na se yelapanna anme yege we.»

²² Naa Yennele laa kaa para Abirahamu wi ni ma ko, a li si yiri ma kari wa naayeri maa toro le.

²³ Ki pilige nungba ki ni, Abirahamu wi pinambyo Ishimayeli wo na kulolo mbele fuun paa se wa wi go, naa mbele fuun paa lo, nambala mbele fuun paa pye wa wi go, a Abirahamu wi si pe ni fuun pe kenrekenre ma yala Yennele laa ngasele na yo maa kan li ni.

²⁴ Abirahamu wila kenrekenre fun ma yala wi ta yele nafa tijere ma yiri ke ma yiri kolojere.

† 17:5 17:5: Eburuye senre ti ni Abirahamu mege ki koro wowi na cengele legere to. † 17:5 17:5: Oromu 4.17

† 17:7 17:7: Luki 1.55 † 17:8 17:8: Kapye 7.5 † 17:10 17:10: Kapye 7.8; Oromu 4.11 † 17:15 17:15: Eburuye senre ti ni Sara mege ki koro wowi na wunlunana sumborombo. † 17:18 17:18: Abirahamu wila ki yo Yennele li kan ma yo Ishimayeli wi koro yinwege na li yege sogowo jango wo mbe pye wi korogo lifo.

²⁵ Wi pinambyo Ishimayeli wila kenrekenre wi yele ke ma yiri taanri wolo lo ni.

²⁶ Wo naa wi pinambyo Ishimayeli wi ni, paa kenrekenre pilige nungba ki ni,

²⁷ naa nambala mbele fuun paa pye wa wi go pe ni. Kulolo mbele fuun paa se wa wi go, naa mbele fuun paa lo cengele kele yege yeri, wo naa poro ni paa kenrekenre pilige nungba ki ni.

18

Yennele laa yo

Sara wi yaa pinambyo se

¹ Ko punjo na, a Yawe Yennele li sili yee naga naa Abirahamu wi na wa Mamire tigboro ti tanla. Wila pye ma cen wa wi paraga go yeyongo ki na sonlo ngbanga ki na.

² A wi suu yege ki yirige ma wele, mee nambala[†] taanri yan yeresaga wi yee tanla. Pe yanggolo, a wi si yiri le yeyongo ki na, mee fe ma saa pe fili, ma foli ma pe shari ma pe gbogo[†].

³ A wi sho fo: «Na tafa, ndee ki pye ye mbe ja yenle mbe koro na mi na ye kulonana na tanla jenri, ki mbe ja pye gbogowo ni na yeri.

⁴ Ye yere pe pan tonmo jenri ni pe ye tooro ti jogo[†]. Ye cen ye wogo wa tige nga ki yinne pi ni.

⁵ Mi yaa pan yaakara jenri ni ye kan yeri ka, jango ye fannga ta. Ko punjo na, yee la kee wa ye karisaga, katugu ko kala na Yennele ligi pye, a ye toro laga mi na ye kulonana na yeri.»

A pe suu pye fo: «Ki pye paa yege nga na maga yo.»

⁶ A Abirahamu wi si fyeele ma songoro wa paraga go, mee Sara wi pye fo: «Fyeele ma tiwiwaraga ki yenle taanri tiwi farini muwe pi ni, maa gbon ma won wa.»

⁷ A Abirahamu wi si fe ma kari wa wi nere ngbelege ki sogowo, mee saa napige yirifonngo nga ki yen yanlaga ni ma pye morimori ka yigi maga kan wi tunmbyee wa yeri. A wo sigi fyeele maga gbelege maga sogo.

⁸ Ko punjo na, a Abirahamu wi si nono nara, naa nono tipiriwe kona napige yirifonngo kara nda paa sogo ti le, ma saa ti kan nambanmbala pe yeri. Naa paa kaa na nii, a Abirahamu wi si yere le pe kannagaga na, le tige ki nogo.

⁹ A pe si Abirahamu wi yewe ma yo fo: «Ma jo Sara wo yen se?» A wi sho fo: «Wi yen wa paraga go ki ni.»

¹⁰ A nambanmbala nungba sho fo: «Yelapanna anme yege, mi yaa songoro mbe pan laga ma yeri, ki yaa yala ma jo Sara wi pinambyo se[†].»

Sara wila pye le paraga go ki yeyongo ki na wa Abirahamu wi punjo na, mee ki senre ti logo.

¹¹ Abirahamu wo naa Sara wi ni, paa le mako fo jenge. Sara wila le ma toro pisege na.

¹² Kona, a Sara wi si tege wa wi nawa, ma sho fo: «Mi le koni, naja kala tasanga wo si toro? Na tafa fun wi le[†].»

¹³ Kona, a Yawe Yennele li si Abirahamu wi pye fo: «Yingi na, a Sara wi si tege ma yo fo ki se ya pye, fo wi le ma toro pisege na?

¹⁴ Kala lo la yen wa, na Yawe Yennele li se ya mbe pye? Yelapanna anme yege, mi yaa songoro mbe pan laga ma yeri, ki yaa yala Sara wi pinambyo se[†].»

¹⁵ A Sara wi si fyeele me je ma yo fo: «Ayoo, mii tege.» A we fo wi sho fo: «Kaselege ko na, ma tege.»

Abirahamu wila Yennele li yenri

Sodomu ca woolo pe kan

¹⁶ Naa ki nambala paa kaa yiri na kee, a pe si wele wa Sodomu ca ki yeri. Abirahamu wila pinle pe ni na tanri mbe sa pe torogo.

¹⁷ A Yawe Yennele li sho fo: «Kala na mi yaa pye, mi woro na jaa mbeli lara Abirahamu wi na.

¹⁸ Wi yaa ka pye cenle gbene na li yaa pye fannga ni li tele. Wo kala na, mi yaa ka duwaw tara na cengele ke ni fuun ke na.

¹⁹ Katugu muu wo jango wigi yo wi piile, naa wi setirige piile pe kan, paa tanri paa yala na ngasegele ke ni, paa kasinnye piin, paa tanri kaselege na, jango yon folo na mi le Abirahamu wi yeri, mbeli yon fili.»

²⁰ A Yawe Yennele li sho fo: «Pe yen na Sodomu naa Gomori woolo pe jeregi kagala ngele wogo na ke lege, pe kapere ti tijanga ma toro.

²¹ Ki kala na, pe yen na pe jeregi kagala ngele wogo na, mi yaa tigi saga wogo ki wele, na kaa pye mila ki nuru yege nga na, pa paa ki piin ma. Na kaselege yi, na kaselege si ma, pa mi yaa ki jen.»

[†] 18:2 18:2: Laga ki verise na wi ni, leele pele maa ki jate ma yo nambala taanri wele, shyen la pye meregeye, a sanja wo pye we fo wo. [†] 18:2 18:2: Ebu 13.2 [†] 18:4 18:4: Gbanngban wo naa yonlo tufunwo pi kala na, kila pye wa Izirayeli tara, nambanja ka tugu lere wa na, pe maa tooro ti jogo ma gbanngban wi laga ti na, mbege naga fo poo yaara wo jenge. [†] 18:10 18:10: Oromo 9.9 [†] 18:12 18:12: 1 Pye 3.6 [†] 18:14 18:14: Luki 1.37

²² Ki nambala, a shyen si yiri le mɛɛ yegɛ kan wa Sodomu ca ki yeri. Eɛn fɔ, a Abirahamu wo si koro le yeresaga Yawe Yɛnɛle li tanla.

²³ A Abirahamu wɛ si fulo li tanla mɛɛ li pye fɔ: «Ma yaa lesinmbele poro naa lepeepe pe pinle mbe pe tongo kɛ?»

²⁴ Kana lesinmbele nafa shyen ma yiri kɛ mbe ta wa ca ki ni. Ma mbe yɛnle mbe ca ki tongo kɛ? Ma se ca ki yaga ki lesinmbele nafa shyen ma yiri kɛ pe kala na?

²⁵ Mbe lesinmbele poro naa lepeepe pe pinle mbe pe tongo, nakoma mbe lesinmbele poro naa lepeepe pe pye pe yala, migi jɛn ma yo ma se yɛnle mbe ko pye. Mboro ŋa ma yɛn tara woolo pe kiti kɔnfɔ, ki se ya mbe pye fɔ mɛɛ kasinɛge ki jɛn.»

²⁶ A Yawe Yɛnɛle li sho fɔ: «Na mi ka lesinmbele nafa shyen ma yiri kɛ yan wa Sodomu ca, pa mi yaa ca ki ni fuun ki kala yaga pe kala na.»

²⁷ A Abirahamu wɛ sho naa fɔ: «Mi ŋa mi yɛn paa taambugo naa conro yɛn, mi kotogo le na yɛɛ ni na yuun we fɔ wi ni.

²⁸ Kana lere kangurugo wi yaa kɔn lesinmbele nafa shyen ma yiri kɛ pe na. Ki leele kangurugo pe kala na, ma mbe yɛnle mbe ca ki ni fuun ki tongo kɛ?»

A we fɔ wi sho fɔ: «Na mi ka lesinmbele nafa shyen ma yiri kangurugo yan wa, pa mi se ca ki tongo.»

²⁹ A Abirahamu wɛ sho naa fɔ: «Kana lesinmbele nafa shyen pe yaa pye wa.» A we fɔ wi sho fɔ: «Mi se yaraga ka pye ki lesinmbele nafa shyen pe kala na.»

³⁰ Kona, a Abirahamu wɛ sho fɔ: «Na fɔ, maga ka nawa ngban, mi yaa para naa. Kana lesinmbele nafa ma yiri kɛ pe yaa pye wa.» A we fɔ wi sho fɔ: «Na mi ka lesinmbele nafa ma yiri kɛ yan wa, pa mi se yaraga ka pye.»

³¹ A Abirahamu wɛ sho fɔ: «Mi kotogo le na yɛɛ ni jɛnge na yuun we fɔ wi ni. Kana lesinmbele nafa pe yaa pye wa.» A we fɔ wi sho fɔ: «Mi se ca ki tongo ki lesinmbele nafa pe kala na.»

³² A Abirahamu wɛ sho fɔ: «Na fɔ, maga ka nawa ngban. Mi se para naa sɛnre nda to pungo na: «Kana lesinmbele kɛ pe yaa pye wa cɛ.» » A we fɔ wi sho fɔ: «Mi se ca ki tongo ki lesinmbele kɛ pe kala na.»

³³ Naa Yawe Yɛnɛle lɛa kaa para Abirahamu wi ni ma saa ko, a li si kari. A Abirahamu wɛ si songoro wa wi go.

19

Yɛnɛle lɛa Sodomu naa Gomori cara ti tongo

¹ Naa mɛɛgeye shyen paa kaa gbɔn wa Sodomu ca yɔnlɔkɔgo ki ni, kila yala mbogo ŋga kila ca ki maga maga fili, Loti wila pye ma cɛn wa ki yeyɔngo ki na†. Naa Loti wila kaa pe yan sanga ŋa ni, a wɛ si yiri ma saa pe fili, mɛɛ foli ma pe shari ma pe gbogo.

² Kona, a Loti wɛ si pe pye fɔ: «Na tafenne, mila ye yɛnri, yega yaga ye sa tugu mi ŋa ye kulonɔŋa wa na go; ye ye tooro ti jogo†, ye wɔnlɔ laga. Goto yirifaga na, pa ye yaa la kee.» A pɛ sho fɔ: «Ayoo, we yaa sa sinle wa katogo.»

³ Eɛn fɔ, a Loti wɛ si koro na pe yɛnri ngbanga, fɔ a pɛ saa yɛnle ma saa tugu wa wi go. A wɛ si ti a pɛ sɔgo ma pe kan, konaa ma leve fu buru fɔ pe kan†. A pɛ si li.

⁴ Pɛ sila ta mbe sinle gbɛn, a Sodomu ca nambala, maga lɛ ki lefonmbolo pe na, ma saa gbɔn lelele pe na, pe ni fuun pɛ si pan ma go ki maga maga fili.

⁵ A pɛ si Loti wɛ yeri ma suu pye fɔ: «Nambala mbele pɛ tugu laga ma go yɔnlɔkɔgo ŋga ki ni, pe yɛn se? Pe yirige laga we kan, we ta we jɛle kala pye pe ni.»

⁶ A Loti wɛ si yeyɔngo shɔn wi kaanla ma yiri laga funwa na pe korɔgo, mɛɛ yeyɔngo ki tɔn wa wi punjo na;

⁷ mɛɛ pe pye fɔ: «Ayoo, na wɛnne, yaga ka ki kapege gbogo ŋga ki pye.

⁸ Sumbɔnɔ shyen yɛn na yeri pe fa nana kala jɛn gbɛn, mi yaa pe yirige laga funwa na ye kan. Ŋga ka ye ndanla, ye ko pye pe na. Eɛn fɔ, yaga ka kala pye ki nambala mbele pe na, katugu mi na nambanmbala wɛle, mi yɛn pe go sigefɔ.»

⁹ A pɛ suu pye fɔ: «Yiri we yegɛ na, mboro nambanɔ, maa jaa mbɔɔn yɛɛ pye we kiti kɔnfɔ. Kapege ŋga we yaa pye mboro na, ko yaa we naa poro wogo ko na.» A pe nɛɛ Loti wi wɔnrɔgi ngbanga, na kee korɔ ki yeri saga kaw mbe ye wa go.

¹⁰ Ki kaa pye ma, a mɛɛgeye shyen pɛ si Loti wi yigi ngbanga, maa tile, maa le pe yɛɛ korɔgo wa go nawa, mɛɛ korɔ ki tɔn.

¹¹ Nambala mbele paa pye le yeyɔngo yegɛ ki na, a mɛɛgeye pɛ si yɛnfyɔnrɔ wa pe na, maga lɛ piile pe na, fɔ ma saa ki wa lelele pe na. Pe sila yeyɔngo ki yan naa.

¹² A ki nambala shyen pɛ si Loti wi yewe ma yo fɔ: «Ma go woolo pele yɛn laga

† 19:1 19.1: Wa Izirayeli tara, kila pye pe cagbogo pyew, pe ma mbogo kan maga maga, maga fili jango mbe ta mbaa ca ki go singi pe juguye pe na. Kila pye ki mbogo ki ma liri ma yagara. Pa lelele paa pye na cɛn wa ca ki mbogo yeyɔngo ki na na kagala ke yegɛ woo. † 19:2 19.2: Tooro jogowo kala yeli wele fun wa Zhenc 18.4-Slaga ki ni, wa yegɛ nagawa sɛnre ti ni. † 19:3 19.3: Paa buru wi pye leve fu buru mbe ta mboo fɔ fyaw leele pe kan.

mbele poro pungo na le? Ma nafenne, naa ma pinambiile, naa ma sumborombiile, lere o lere wi yen ma woo, ma pe yirige laga ka ki ni.

¹³ We yaa ca ki tongo, katugu pe yen na ca ki jeregi kagala ngele wogo na, kè we Yawe Yennele li yege na. Li we tun we pan we ca ki tongo.»

¹⁴ A Loti wì si yiri ma saa para wi nafenne pe ni, mbele wila wi sumborombiile pe kan pe yeri pe pe pori pe jeele, mæ pe pye fo: «Ye yiri fyaw laga ki laga nga ki ni, katugu Yawe Yennele li yaa ca ki tongo.»

Een fo, a ki senre ti si pye wi nafenne pe yeri paa jire senre yen.

¹⁵ Yinndogo ki na, a meregeye pe næ Loti wi fyeele ma yo fo: «Yiri maa kee, mboro naa ma jo, naa ma sumborombiile shyen mbele pe yen laga ma ni pe ni, jango kiti na wi yaa kon ca ki na mbege tongo, ye ni ka ka pye wa wi ni.»

¹⁶ Loti wila pye na molo, a nambala shyen pè suu yigi wi kee ki na, naa wi jo wi ni, konaa wi sumborombiile shyen pe ni, mæ pe yirige wa ca ki ni, katugu Yawe Yennele laa pye na jaa mbe pe sho†.

¹⁷ Naa paa kaa na pe yinrigi wa ca ki ni, nambala shyen pe ni, a nungba si Loti wi pye fo: «Ta fee moo yee sho. Maga ka kannga mbe wele pungo na, maga si ka yere funwa laga falafala ka kpe ni. Ta fee maa kee wa yanwiga ki na, jango maga ka ku.»

¹⁸ A Loti wì suu pye fo: «Ayoo, na tafa, mi se ya mbege pye.

¹⁹ Ki yen kaselege fo na kala lbon ndanla, a ma kagbaraga pye mala kan, mala go sho. Een fo, mi se ya fe mbe sa gbon wa yanwiga ki na, na ki jologo gbogo ki fanla ta mbanla gbo.

²⁰ Wele, ki ca pige nga wame, ki yen ma yongo we ni fo jenge. Mbe ya fe mbe kari wama. Ki yaga mbe fe mbe kari sa lara wama, mbanla yee go sho, katugu ki yen ma kologo.»

²¹ A merege wì suu pye fo: «Mi yenle mbe kagbaraga nga ma yenri ki pye ma kan naa. Ca nga maa piin, mi yaa ki kala yaga, mi sege tongo.

²² Fyeele ma sa lara wa ki ni, katugu mi se ya kala la pye gben, na ma fa gbon wa.» Ko kala ki ti pe maa ki ca ki yinri «Sowari†».

²³ Loti wila ye wa Sowari ca ma yala yonlo kila yinrigi fonggo.

²⁴ Kona, a Yawe Yennele li si kiribi kason tirige ma yiri wa yennele na, paa tisaga yen Sodomu naa Gomori cara ti na.

²⁵ A ki sigi cara ti tongo, naa funwa lara falafala ti ni fuun ti ni, naa leele pe ni fuun pe ni, konaa yaraga nga fuun ki fi wa tara ti na ki ni†.

²⁶ Een fo, a Loti jo wì si kannga ma wele wa pungo na, mæ kannga ma pye paa ko tiyala yen†.

²⁷ Ki goto yirifaga ki na, a Abirahamu wì si yiri ma kari wa laga nga wila pye ma yere Yawe Yennele li yege sogowo.

²⁸ A wì si wele wa Sodomu naa Gomori cara ti yeri, naa ki kanngara na lara ti ni fuun ti yeri, mæ wirige ka yan kila yinrigi wa funwa laga falafala ki ni, paa kason gbogo wirige yen.

²⁹ Loti wila pye ma cen tara nda ni, naa Yennele laa kaa ki cara ti tongo, laa jatere pye Abirahamu wì na (mbe kala pye wi kan), mæ Loti wì sho maa wo wa ki jologo ki ni.

Mowabu naa Amo cengele ke lesaga ki nga

³⁰ Loti wila pye na fyee mbe koro wa Sowari ca ki ni. A wì si yiri le wo naa wi sumborombiile shyen pe ni, ma saa cen wa yanwiga ki na. Wo naa wi sumborombiile shyen pe ni paa pye ma cen waliwege ka ni.

³¹ Pilige ka, a sumboro lerefo wì si jonlofo wi pye fo: «We to wì le mako. Nanja si woro laga ki tara nda ti ni mbe we pori paa yege nga na ki maa piin laga tara ti ni fuun ti ni we.

³² Pan we duven kan we to wi yeri wi wo wi tin, yembine we sa sinle wi ni, we ta we setirige piile kan wi yeri.»

³³ Ki yembine li ni, a pè si duven kan pe to wi yeri, a wì wo ma tin. A sumboro lerefo wì si saa sinle pe to wi ni. Een fo, wi to wi sila sumboro wi sinlesanga naa wi yirisanga jen.

³⁴ Ki goto, a sumboro lerefo wì sigi yo jonlofo wi kan fo: «Mi sinle wa we to wi ni yembine li ni. Pan we duven wa kan wi yeri naa yonloko nga, wì wo wi tin naa, jango we setirige piile kan wi yeri.»

³⁵ Ki yembine li ni, a pè si duven wa kan pe to wi yeri naa, a wì wo ma tin. A jonlofo wì si saa sinle wi ni. Wì to wi sila wì sinlesanga naa wi yirisanga jen.

³⁶ A Loti wì sumborombiile shyen pè si kugboro le pe to wi na.

³⁷ A sumboro lerefo wì si pinambyo se maa mege taga naa yinri Mowabu. Wo wi yen Mowabu cenle woolo pe tele we, ali ma pan ma gbon nala.

³⁸ A jonlofo fun wì si pinambyo se maa mege taga naa yinri Beni Ami. Wo wi yen

† 19:16 19:16: 2 Pye 2.7 † 19:22 19:22: Eburuye senre ti ni Sowari mege ki koro wowi na yana jeele. † 19:25 19:24-25: Mati 10:15; 11:23-24; Luki 10:12; 17:29; 2 Pye 2:6; Zhude 7 † 19:26 19:26: Luki 17:32

Amo cenle woolo pe tele we, ali ma pan ma gbon nala.

20

Abirahamu naa Abimeleki pe kala

¹ Koni, a Abirahamu wi si yiri lema mee kari wa Negevu tara, ma saa cen wa Kadeshi ca, naa Shuri ca sogowo pi ni. Ko pungo na, a wi si saa cen wa Gerari ca.

² Abirahamu wila pye naga yuun wi jo Sara wi kanngoro ma yo wi yen wi jonlo sumboro. A Gerari ca wunlunana Abimeleki wi si leele tun, a pe saa Sara wi le ma pan maa kan wi yeri†.

³ Ki yembine li ni, a Yenjele li sili yee naga Abimeleki wi na woonro na, mee wi pye fo: «Ma yaa ku ki jele na ma le wi kala na, katugu nanafo wi.»

⁴ Kila yala Abimeleki wi faa jen jele ghen. A wi sho fo: «We Fo, ali mbege ta mi naa na woolo pe ni wee kapege pye, ma yaa we gbo le?»

⁵ Abirahamu wo jate wigi yo mala kan fo wi jonlo sumboro wi, a Sara wigi yo mala kan fun ma yo wi ndo wi. Migi kala na li pye nawa jatere jenje ni, mii kapege pye.»

⁶ A Yenjele li sigi yo wi kan wa ki woonro nungba ti na fo: «Migi jen ma yo maga pye nawa jatere jenje ni. Muwi mi ti mee jiri wi na, mbe kapege pye na na.»

⁷ Koni, ki jele na wi songoro wi polo wi na, katugu wi yen Yenjele yon senre yofa. Wi yaa yenri ma kan, pa ma yaa koro yinwege na. Een fo, na ma suu songoro wi na, ma taga ki na fo ma yaa ku, mboro naa ma woolo pe ni fuun pe ni.»

⁸ Ki goto yirifaga ki na, a Abimeleki wi suu legboolo pe ni fuun pe yeri mee ki kagala ke ni fuun ke yege yo ma pe kan. A pe si fye fo jenge.

⁹ Kona, a Abimeleki wi si Abirahamu wi yeri fun, mee wi yewe ma yo fo: «Yingi ma pye we na yeen? Yingi kapege mi pye ma na, a ma si ti mi naa na wunluwo pi ni, wege kapege gbogo nga ki pye? Nga ma pye na na, kii daga pyewe ni.»

¹⁰ Kona, a Abimeleki wi si Abirahamu wi pye fo: «Koro wiwiin na, a ma sigi kala na li pye?»

¹¹ A Abirahamu wi sho fo: «Mila pye naga sonri, ki sila pye nala koon shyen, ma yo ki tara nda ti woolo paa la fye Yenjele li yege, fo leele pe yaa na gbo na jo wi kala na.

¹² Mbe taga wa ko na, ki yen ma kaselege, na jonlo sumboro wi. We yen to nungba piile, een fo, we woro no nungba piile. Ko ki ti wi ya ma pye na jo.

¹³ Naa Yenjele laa kaa na yirige mala wo wa na to ca ki ni, a mi pye yanrifo, a mi sigi yo na jo wi kan fo maga kajenge nungba nga ko pye na kan: «Waga kari laga o laga, maa ki yuun fo mi yen ma ndo.» »

¹⁴ A Abimeleki wi si simbaala, naa sikaala, naa nere, naa kulonambala konaa kulojaala kan Abirahamu wi yeri, mee wi jo Sara wi songoro wi na fun.

¹⁵ A Abimeleki wi suu pye fo: «Na tara ti nda ma yege sogowo. Laga nga koon ndanla, ma sa cen wama.»

¹⁶ A wi si Sara wi pye fo: «Wele, mi yen na warifuwe pyo waga kele (1 000) kaan ma ndo wi yeri, ko yaa ki naga leele mbele pe yen ma ni pe ni fuun pe na fo mee kapege pye wa ki kala na li ni.»

¹⁷ Kona, a Abirahamu wi si Yenjele li yenri, a li si Abimeleki wo naa wi jo naa wi kulojaala pe sagala; a wi jo naa wi kulojaala pe si ya na siin naa.

¹⁸ Katugu Yawe Yenjele laa Abimeleki wi go jele pe ni fuun pe sege ki ton, nga kila pye Abirahamu wi jo Sara wi na ki kala na.

21

Izaki seme kala

¹ Yawe Yenjele li jatere wila koro senre nda laa yo Sara wi kan ti na, mee nga laa yo maa kan ki pye.

² A Sara wi si kugbo le ma pinambyo se Abirahamu wi kan wa wi lelewe pi ni, ma yala wagati na Yenjele laa kon ma tege wi ni†.

³ A Abirahamu wi si pinambyo na Sara wila se maa kan wi mege taga naa yinri Izaki†.

⁴ A Abirahamu wi suu pinambyo Izaki wi kenrekenre wi sengolo, pilige kolotaanri wogo ki na, paa yege nga na Yenjele laa ki yo maa kan†.

⁵ Abirahamu wila ta yele cenme wi pinambyo Izaki wi sesanga wi ni.

⁶ A Sara wi sho fo: «Yenjele li titegere kala kan na yeri. Mbele fuun pe yaa li logo, pe yaa la tege na ni ja.»

⁷ A wi sho naa fo: «Ambo wi mbaa ki yo Abirahamu kan fo mi Sara yaa ka yinne kan piile yeri? Ma si yala, mi pinambyo se wi kan wa wi lelewe pi ni.»

Abirahamu wila Agari naa Ishimayeli pe puro

⁸ Kona, a Izaki wi si yiri ma yege to, a poo laga yinne na. Paa wi laga yinne na pilige nga ni, a Abirahamu wi si sogolo gbolo sogu wi mege ni.

† 20:2 20:2: Zhene 12.13; 26.7 † 21:2 21:2: Ebu 11.11
na titegere kala. † 21:4 21:4: Zhene 17.12; Kapye 7.8

† 21:3 21:3: Eburuye senre ti ni Izaki mege ki koro wowi

⁹ Ma si yala Ezhipiti tara fenne jo Agari wila pinambyo ña se Abirahamu wi kan, a Sara wi suu yan wila tege Izaki wi na.

¹⁰ A Sara wi si Abirahamu wi pye fo: «Ki kulojo ña wi puro wo naa wi pinambyo wi ni, katugu ki kulojo ña wi pinambyo wi se pinle mbe korogo ki li ja na pinambyo Izaki wi ni†.»

¹¹ Ki senre tila Abirahamu wi mben wi pinambyo Ishimayeli wi kala na.

¹² Een fo, a Yennele li si Abirahamu wi pye fo: «Ma kulojo wo naa wi pinambyo wi ni, pe wogo kiga koon ya. Sara wiga senre nda fuun yo ma kan, ma yenle ti na; katugu pa ma setirige piile pe yaa ka yiri wa Izaki wo ni†.»

¹³ Ma kulojo wi pinambyo wo na, mi yaa cenle la pye li yiri wa wi ni, katugu wi yen ma sege ki woo wa.»

¹⁴ Ki goto yirifaga ki na, a Abirahamu wi si yaakara le, naa selege kasha ni, nga kila pye ma yin tonmo ni, mee ti kan Agari wi yeri, mari taga wa wi pajogo ki na, mee wi pinambyo wi kan wi yeri fun, ma suu pye ma yo wila kee. A Agari wi si kari mee saa punjo wa Berisheba gbinri wi ni.

¹⁵ Naa selege kasha tonmo pila kaa ko, a Agari wi si saa pyo wi tege tipige ka ngo,

¹⁶ mee kari ma saa cen wi ye wa pyo wi yesinme na. Wo naa pyo wi ni, fogo nga kila pye pe sogowo kila pye paa yege nga na paga wanga won ki ma fogo nga pye si jen mbe to we; katugu wila wi yee pye fo: «Mi woro na jaa mbanla pyo wi yan wila kuun.» Ko ki ti wila saa cen wi ye wa pyo wi yesinme pi na, nne gbele.

¹⁷ Yennele laa pyo wi gbelege ki logo. A Yennele li merege wi si koro wa naayeri ma Agari wi yeri maa pye fo: «Yingi koon ta Agari? Maga kaa fye, katugu Yennele li lenambile li magala li logo wa laga nga mali tege we.

¹⁸ Yiri mali yigi li kee ki na, katugu Yennele li yaa li pye cenle gbene to.»

¹⁹ Kona, a Yennele li si ti a wi kolo wa yan tonmo ni. A wi si saa wi selege kasha ki ko maga yin, mee lenambile li kan, a li wo.

²⁰ A Yennele li nne lenambile li go singi, a li si yiri ma le, mee saa cen wa Paran gbinri wi ni, ma pye sandiga wonfo gbao.

²¹ Maga ta wila pye ma cen wa Paran gbinri wi ni, a wi no wi si Ezhipiti tara fenne jo wa le ma kan wi yeri.

*Abirahamu naa Abimeleki
paa yon finliwe le pe yee ni*

²² Ki wagati wi ni, a Abimeleki wi si pan Abirahamu wi korogo, wo naa wi malingboonlo to Pikoli wi ni, mee wi pye

fo: «Yennele li yen ma ni ma kapyege ki ni fuun ni†.

²³ Koni, wugu mala kan Yennele li mege ki na, fo ma se kanla fanla, mi naa na piile, naa na setirige piile pe ni, fo ma yaa na yigi jenge naa tara nda ma yen ma cen laga ti woolo pe ni, paa yege nga na mdo yigi jenge we.»

²⁴ A Abirahamu wi sho fo: «Mi yaa wugu ki na mbege pye.»

²⁵ Een fo, Abimeleki wi kulonambala paa kolo ña sho Abirahamu wi yeri fannga na, a Abirahamu wi nne para wi na ki wogo ki na.

²⁶ A Abimeleki wi suu pye fo: «Lere ña wigi kala li pye, mi suu jen. Mboro fun, mee sigi yo na kan. Ki logowo powi mba mila nuru ma yeri nala yeen.»

²⁷ Kona, a Abirahamu wi si simbaala, naa sikaala naa nere yigi ma kan Abimeleki wi yeri. A pe shyen pe si yon finliwe le pe yee ni.

²⁸ Abirahamu wi si simbasumbono koloshyen wo ma pe tege pe ye.

²⁹ A Abimeleki wi suu yewe ma yo fo: «Simbasumbono koloshyen mbele ma wo ma tege pe ye ko go ko yen kikiin?»

³⁰ A Abirahamu wi suu pye fo: «Yenle ki simbasumbono koloshyen mbele pe na, jango paa ma nawa tuun ki na fo muwi migi kolo ña wi wo.»

³¹ Ko kala na, pe maa ki laga ki yinri Berisheba, katugu paa wugu le ki laga ki na ma pe yee kan.

³² Ki kaa pye ma, a pe si yon finliwe le pe yee ni wa Berisheba. Ko punjo na, Abimeleki wo naa wi malingboonlo to Pikoli wi ni, pe si yiri ma songoro wa Filisiti tara fenne pe tara.

³³ A Abirahamu wi si tamarisi tige ka sanri wa Berisheba, mee Yawe Yennele li mege ki yeri wa mali gbogo, lo na li yen Yennele na li yen kosaga fu.

³⁴ Abirahamu wila cen ma mo wa Filisiti tara fenne pe tara.

22

*Abirahamu wila yenle
mbe Izaki wi wo saraga*

¹ Ki kagala ke punjo na, a Yennele li si Abirahamu wi wa ma wele, mee wi pye fo: «Abirahamu.» A wi si sho ma yo: «Naw.»

² A Yennele li sho fo: «Ma pinambyo nungba pe ña woon ndanla jenge, Izaki we, wi le ma kari wi ni wa Moriya tara. Yanwiga nga mi yaa naga ma na, ma saa wo wa na yeri saraga sogowogo.»

³ Ki goto yirifaga ki na, a Abirahamu wi si yiri ma sofile jongo ki po wi sofile wi na,

mee wi tunmbyeele shyen le ma taga wi yee na, naa wi pinambyo Izaki wi ni. A wi si kanngire nda ti yaa sa saraga ki sogo ti walagi. Yennele laa laga nga senre yo maa kan, a pe si yiri nee kee wa ki laga ki ni.

⁴ Pilige taanri wogo ki na, a Abirahamu wi suu yege ki yirige ma wele, mee laga ki yan wa lege.

⁵ A wi suu tunmbyeele pe pye fo: «Ye koro na sofile wi ni. Mi naa lefonjo wi ni we yaa kari fo wame sa Yennele li gbogo, mbe si songoro mbe pan ye korogo.»

⁶ A Abirahamu wi si saraga ki sogo kanngire ti taga wi pinambyo Izaki wi go na, mee kason naa gbene to yigi. A pe si pinle nee kee.

⁷ A Izaki wi suu to Abirahamu wi yeri ma yo fo: «Baba.» A tofo wi si sho ma yo fo: «Naw, na pinambyo.» A Izaki wi sho fo: «Kason konaa kanngire ti nda! Simbapyo na we yaa sa wo saraga, mboo sogo wo yen se?»

⁸ A Abirahamu wi suu pye fo: «Na pinambyo, simbapyo na we yaa wo saraga mboo sogo, Yennele lo jate li yaa ki wogo ki yon we kan.» A pe shyen pe si pinle nee kee.

⁹ Naa paa kaa saa gbön wa laga nga Yennele laa naga Abirahamu wi na, a wi si saraga wosaga kan, ma kanngire ti taga wa ki na, mee wi pinambyo Izaki wi yigi maa po, mee wi taga wa saraga wosaga ki na, wa kanngire ti go na†.

¹⁰ Kona, a Abirahamu wi suu kee ki sanga ma gbene li le mboo pinambyo wi konli.

¹¹ Een fo, a Yawe Yennele li merege wi si koro wa yennele na ma Abirahamu wi yeri ma yo fo: «Abirahamu, Abirahamu.» A wi si sho ma yo: «Naw.»

¹² A we Fo wi sho fo: «Yere, maga koon kee ki taga pyo wi na, maga ka kapege kpe pye wi na. Migi jen yingo ma yo ma yen na fye mi na Yennele na yege, mee je mboon pinambyo nungba pe wi kan na yeri.»

¹³ A Abirahamu wi suu yege ki yirige mee simbapolo wa yan wa wi pungo na, wi yeenre ti yanra tipire ta ni. A Abirahamu wi si saa ki simbapolo wi yigi maa wo saraga sogowogo, wi pinambyo wi yonlo†.

¹⁴ A Abirahamu wi sigi laga ki mege taga naga yinri fo: «Yawe Yennele li yaa kaga wogo ki yon we kan†.» Ko ki ti ali ma pan ma gbön nala, pe maa ki yuun ma yo: «We Fo wi yaa ki wogo ki yon wa yanwiga ki na.»

¹⁵ A Yawe Yennele li merege wi si koro wa yennele na ma Abirahamu wi yeri naa,

¹⁶ ma yo: Yawe Yennele li nda yo ti nda: «Ma kaa nga ko pye yeen, mee je mboon pinambyo nungba pe wi kan na yeri, mi na mi yen Yennele, mi wugu na yee na

¹⁷ mbe duwaw ma na, mboon setirige piile pe pye pe lege paa naayeri wonngolo koro naa kogoje yon taambugo ki yen. Ma setirige piile pe yaa ka pe juguye pe cara ti sho pe yeri†.

¹⁸ Pe kala na, cengele ngele fuun ke yen laga tara na, mi yaa ka duwaw ke na, katugu ma tanga na senre ti na†.»

¹⁹ Kona, a Abirahamu wi si songoro ma pan wi tunmbyeele pe korogo. A pe si yiri ma songoro wa Berisheba. Pa Abirahamu wila pye ma cen wa.

Nahori pinambiile

²⁰ Ki kagala ke pungo na, a Abirahamu wi sigi logo ma yo wi nosepyo lenaja Nahori wi jo Milika wila pinambiile se fun wi kan.

²¹ Uzi wo wila pye pinambyo kongbanja we, naa wi jonlo Buzi, naa Kemuweli na wila pye Aramu to,

²² naa Kezedi, naa Azo, naa Pilidashi, naa Yidilafu konaa Betuweli.

²³ Ki pinambiile kolotaanri mbele poro wele Milika wila se Abirahamu wi nosepyo lenaja Nahori wi kan. Erebeke wi to wo lawi na Betuweli.

²⁴ Nahori wi cenfo Erewumu wila piile se wi kan fun. Pe mere ti nda: Teba, naa Gahamu, naa Tahashi, konaa Maaka.

23

Sara wi kunwo naa wi leme senre

¹ Sara wila ta yele cenme naa nafa ma yiri koloshyen (127). Wi yinwege yegele yon ko layi yeen.

² Pa Sara wila ku wa Kiriya Ariba ca, pe maa ki ca ki yinri naa Eburon, wa Kana tara. A Abirahamu wi si pan mboo jo Sara wi kunwo pi gbele mboo pye.

³ Ko pungo na, a Abirahamu wi si yiri ma gboo wi yaga le laga nga wila pye, mee saa para Heti cenle woolo pe ni, ma pe pye fo:

⁴ «Mi yen nambanja ma pye cenfo laga ye sogowo. Ye gboolo lesaga kan na yeri laga ye yeri, mbanla jo gboo wi le mboo le na yee yege sogowo†.»

⁵ A Heti cenle woolo pe si Abirahamu wi yon sogo ma yo fo:

⁶ «We tafo, logo we yeri! Ma yen Yennele li legboo, a li duwaw ma na laga we sogowo. Ma gboo wi le wa we gboolo lesaga nga ki yon ma we ti ni fuun na ko

† 22:9 22:9: Zhaki 2.21 † 22:13 22:13: Ebu 11.17-19

wogo ki yon we kan», Eburuye senre ti ni ko ki yen Yawe Jire.

† 22:17 22:17: Ebu 6.13-14; 11.12 † 22:18 22:18: Kapye 3.25 † 23:4 23:4: Ebu 11.9-13; Kapye 7.16

† 22:14 22:14: Mege nga ki yo «Yawe Yennele li yaa ki

† 22:17 22:17: Ebu 6.13-14; 11.12 † 22:18 22:18:

ni. Lere wa kpe se je wi gboolo lesaga na we ni mbe yo maga koon jo gboo wi le wa.»

⁷ A Abirahamu wi si yiri ma foli ki tara woolo pe yege sogowa, Heti cenle woolo wele, ma pe gbogo.

⁸ A wi si pe pye fo: «Na kaa pye ye yenle ki na kaselege, mbanla jo gboo wi le mboo le na yee yege sogowa, ye logo na yeri, ye Zowari pinambyo Efirɔn wi yenri na kan,

⁹ wi waliwege nga ki yen wa Makipela laga ki na ki kan na yeri. Wo wogo yi, ki yen wa wi kere ti konjo na. Wigi pere na yeri mbe yala ki penjara yon ki ni, ki ta ki pye na gboolo lesaga laga ye sogowa.»

¹⁰ Heti cenle woolo nana Efirɔn wila pye ma cen wa wi woolo pe sogowa. A wi si Abirahamu wi yon sogo le Heti cenle woolo sanmbala poro naa leele mbele fuun paa pye na cen le wi ca ki mbogo yeyongo ki na pe yege na, mee wi pye fo:

¹¹ «Ayoo, na tafa, logo na yeri. Kere to naa waliwege nga ki yen wa ti ni, mi yen nari kaan ma yeri. Mi yen nari kaan ma yeri na woolo pe yege na. Moo jo gboo wi le wa.»

¹² A Abirahamu wi si foli le tara ti woolo pe yege sogowa ma pe gbogo,

¹³ mee ki yo Efirɔn wi kan ki tara woolo pe yege na fo: «Mila ma yenri, logo na yeri. Mi yaa kere ti penjara yon ki kan ma yeri, ma yenle ki na maga sho, mbe ta mbanla jo gboo wi le wa.»

¹⁴ Een fo, a Efirɔn wi si Abirahamu wi yon sogo ma yo fo:

¹⁵ «Na tafa, logo na yeri. Kere nda ti songo ki yen warifuwe pyo cenme tijere (400), ko woro yaraga ka mi naa mboro sogowa. Ki kala na, ma jo gboo wi le wa.»

¹⁶ A Abirahamu wi si yenle penjara yon nga Efirɔn wila naga ki na, mee ti taanla mari kan wi yeri, Heti cenle woolo sanmbala pe yege na. Tila pye warifuwe pyo cenme tijere (400) ma yala perefenne pe penjara jinriwe pi ni.

¹⁷ Ki pye ma, Efirɔn kere nda tila pye wa Makipela, wa laga nga paa pye na yinri Mamire ki yonlo yirisaga yeri, ki kere to naa ti waliwege ki ni, naa tire nda fuun tila pye mari maga mari fili ti ni,

¹⁸ a ti si pye Abirahamu wi woro. Heti cenle woolo poro naa leele mbele fuun paa pan wa ca ki mbogo yeyongo ki na, kila pye pe yege na.

¹⁹ Ko pungo na, a Abirahamu wi suu jo Sara wi le wa kere ti waliwege ki ni, wa Makipela, wa Mamire laga ki tanla. Ko pe yinri fun Eburɔn, wa Kana tara.

²⁰ Kere to naa ti waliwege ki ni, ti si kannga ma pye Abirahamu wi woro. Wila

ti lo Heti cenle woolo pe yeri mbe ta mbaa wi gboolo pe nii wa.

24

Izaki naa Erebeke pe porogo senre

¹ Abirahamu wila le fo jenge, a wi yegele yon ki lege. Yawe Yennele laa duwaw wi na kagala ke ni fuun ni.

² Pilige ka, a Abirahamu wi sigi yo nga wila pye wi kulolo pe go na, konaa ma pye wi kee yaara ti ni fuun ti welefo wi kan fo: «Ma kee ki le laga na jegbolo li nogo†,

³ ma wugu Yawe Yennele li mege ki na mala kan, lo na li yen Yennele naayeri wo naa tara ti go na, fo ma se Kana tara fenne sumboro wa le mboo kan na pinambyo wi yeri jele, poro mbele mi yen ma cen laga pe sogowa we.

⁴ Een fo, ma yaa kari wa na tara, mbe sa jele le na pinambyo Izaki wi kan, wa na go woolo pe sogowa.»

⁵ A wi kulonana wi suu yon sogo ma yo fo: «Kana jele wi se yenle mbe pinle na ni, mbe pan laga ki tara nda ti ni; na kiga pye ma, mi daga mbe songoro mbe kari ma pinambyo wi ni wa tara nda ma yiri ti ni le?»

⁶ Abirahamu wi sho fo: «Ma yee yigi, maga ka songoro mbe kari na pinambyo wi ni wa.

⁷ Yawe Yennele, naayeri Yennele le, lilan yirige mala wo wa na tara, konaa wa na go woolo pe sogowa. Li para na ni, ma wugu mala kan, ma yo li yaa kaga tara nda ti kan na setirige piile pe yeri. Lo yere jate li yaa li merage wi kelegi ma yege, jango ma jele wa le wa na pinambyo wi kan.

⁸ Na jele wiga yo wi se pinle ma ni, pa kona wuguro nda mi yaa ti ma wugu, ti soon yigi. Een fo, maga ka songoro mbe kari na pinambyo wi ni wa.»

⁹ A kulonana wi suu kee ki le wa wi tafa Abirahamu wi jegbolo li nogo, mee wugu maa kan mbe tanga wi senyoro ti na.

¹⁰ Kona, a kulonana wi suu tafa Abirahamu wi yongomeye pe ke wo konaa wi yarijende ti ni fuun ta ni, mee le ma kari wa Mezopotami tara, wa ca nga Nahori wila pye.

¹¹ Naa wila ka saa gbɔn wa kolo nga wi yen wa ca kayege wi na, a wi si ti yongomeye pe kannguuro kan. Yonlokogo layi, jele pe yonlokogo tonmo kosanga wi ni.

¹² Kona, a wi si Yennele li yenri ma yo fo: «Yawe Yennele, na tafa Abirahamu wi Yennele, mila ma yenri, mala kono li tanla na kan nala. Ma kajenge pye na tafa Abirahamu wi kan.

† 24:2 24:2: Ma kee ki le laga na jegbolo li nogo: Ko la pye kapyege ka, nga pe ma pye sanga wa ni, ma wugu mbe kagbogo pye.

¹³ Mi ɲa mi yen ma yere na pulugo ki tanla. Ca woolo pe sumbono pe yaa pan mbe ko.

¹⁴ Na mi kaga yo sumboro ɲa kan fɔ: «Mila ma yenri, ma cɔkogo ki yeri mbe wɔ», na wiga na yon sogo mbe yo: «Wɔ, mi yaa pa kan fun ma yongomɛye pe yeri pe wɔ», pa kona wo mbe pye jele ɲa mɔ wɔ ma tunmbyee Izaki wi kan wo. Na kiga pye ma, mi yaa ki jen mbe yo mɔ kajeɲɛ pye na tafo wi kan.»

¹⁵ Sanni wi sa kɔ yenrewe pi na, a Betuweli sumborombyo Erebeke wi si kon ma yiri wi cɔkogo ki ni wa pa jago ki na. Abirahamu wi nosepyo lenana Nahori wi jo Milika wo pinambyo lawi Betuweli we.

¹⁶ Ki sumboro wila yon fɔ jenge. Wi sila nana kala jen, nana sila suu jen fun jele. A wi si tigi wa pulugo ki ni, mɛɛ wi cɔkogo ki ko maga yin, mɛɛ yiri.

¹⁷ A kulonana wi si fe maa fili ma yo fɔ: «Mi yen nɔɔ yenri, mɔɔ cɔkogo tonmo pa kan na yeri mbe wɔ.»

¹⁸ A sumboro wi sho fɔ: «Wɔ, na tafo.»

A wi si fyeele maa cɔkogo ki yeri maa kan, a wi wɔ.

¹⁹ Naa wila kaa wi kan wi wɔ, a wi sho fɔ: «Mi yaa pa ko ma yongomɛye pe kan fun, pe wɔ pe tin.»

²⁰ A wi si fyeele maa cɔkogo tonmo pi kannga wa yaayoro woyaraga ki ni, mɛɛ fe ma saa ko naa wa pulugo ki ni. Wila ko ma yongomɛye pe ni fuun pe kan pɛ wɔ.

²¹ A nana wi si pyeri naa wele, nɛɛ wi yee yewe sumboro wi kanngolo, mbege jen na kaa pye Yawɛ Yenɲele laa jaa mboɔ konɔ li tanla.

²² Naa yongomɛye paa kaa wɔ ma kɔ, a nana wi si tɛ kannjine na pe ma le numala na la wɔ ma kan sumboro wi yeri, li nuguwo pi mbaa giramu kogoloni si wo bo; naa kɛɛ kannjingele tɛ wogolo shyen ni; ke ni fuun nunɲba nunɲba ke nuguwo pi mbaa giramu cɛnme cɛnme wo bo.

²³ A wi suu yewe ma yo fɔ: «Ambo sumborombyo wi mboro? Mila ma yenri, ki yo na kan. We mbe sinlesaga ta wa ma to go mbe wonlo wa le?»

²⁴ A sumboro wi sho fɔ: «Mi yen Milika naa Nahori pe pinambyo Betuweli wo sumborombyo.»

²⁵ A wi sho naa fɔ: «Yan naa yaayoro yaakara legere yen wa we yeri. Sinlesaga yen wa fun ye sinle.»

²⁶ Kona, a nana wi si sogo maa yege ki jiile wa tara, ma Yawɛ Yenɲele li gbogo,

²⁷ nɛɛ yuun fɔ: «Sonno yen Yawɛ Yenɲele li woo, lo na li yen na tafo Abirahamu wi Yenɲele le. Li sili kagbaraga ki yaga, mbeli yon senre ti kannga na tafo Abirahamu wi kanngolo. We fɔ wilan

yege sin fɔ ma pan ma gbɔn laga na tafo wi woolo pe go.»

²⁸ A sumboro wi si fe ma saa ki kagala ke ni fuun ke yege yo wi nɔ woolo pe ni fuun pe kan.

²⁹ Erebeke wi ndo la pye wa, paa pye naa yinri Laban. A Laban wi si fe ma yiri wa funwa na, mɛɛ kari nana wi korogo, wa pulugo ki tanla.

³⁰ Wila kannjine na pe ma le numala na li yan, ma kɛɛ kannjingele ke yan wi jonlo Erebeke wi keyen yi na; Erebeke wila nana wi senre ti yege yo yege nga na, Laban wila ti logo ma fun. A wi si kari wa nana wi tanla, wo la pye ma yere le yongomɛye pe tanla, ma wa wa pulugo ki yeri.

³¹ A Laban wi suu pye fɔ: «Pan we kari wa go, mboro ɲa Yawɛ Yenɲele li duwaw ma na we. Yɲingi na, a mɔ si yere laga funwa na? Mi go ki gbogolo ma kan, ma laga ka gbegele yongomɛye pe kan fun.»

³² Kona, a nana wi si kari wa Laban wi go. A Laban wi si ti a pɛ yongomɛye pe tuguro ti laga pe na, mɛɛ yan naa yaayoro yaakara kan pe yeri. A wi si ti a pɛ pan tonmo ni jango nana wo naa wi pinleyɛɛnle pe ni pe pe tooro ti jogo (mbege naga fɔ wi pe yaara wɔ.)

³³ Kona, a pɛ si yaakara kan pe yeri pe ka. Een fɔ, a nana wi sho fɔ: «Mi se ka kaa wo mbanla pango ki yo gben.» A Laban wi suu pye fɔ: «Ki yo na kan.»

³⁴ A ki nana wi sho fɔ: «Mi yen Abirahamu wo kulonana.

³⁵ Yawɛ Yenɲele li duwaw na tafo wi na jenge, maa pye yarijende legere fɔ. We fɔ wuu kan simbaala naa sikaala ni, naa nere, naa penjara, naa te, naa kulonambala naa kulojaala, naa yongomɛye konaa sofielele ni.

³⁶ Na tafo wi jo Sara wa wi lelewe pi ni wi pinambyo se wi kan. Abirahamu wuu kɛɛ yaara ti ni fuun ti kan ki pinambyo wi yeri.

³⁷ Na tafo wi ti, a mi wugu ma yo wi yen ma cɛn wa Kana tara fenne mbele sogowo, mi ka ka ki sumboro wa le mboɔ kan wi pinambyo wi yeri wi jo.

³⁸ Een fɔ, wilan pye ma yo mbe pan laga wi sege woolo pe yeri, laga wi go woolo pe sogowo, mbe pan mbe jele le laga wi pinambyo wi kan.

³⁹ A mi sigi yo na tafo wi kan: «Kana jele wi se yenle mbe pinle na ni.»

⁴⁰ A wi silan yon sogo ma yo fɔ: «Yawɛ Yenɲele na milan yinwege ki pye sinɲe li yege na, li yaa li merege wi pinle ma ni, mboon konɔ li tanla. Ma jele wa le wa na sege ki ni, wa na go woolo pe sogowo na pinambyo wi kan.

⁴¹ Ki wuguro nda mi ti mɔ wugu, na maga kari wa na sege ki ni, na pee yenle

mbe sumboro wi kan ma yeri, wuguro nda mi ti mà wugu, ti soon yigi.»

⁴² Naa mi kaa gbon le pulugo ki tanla nala, a mi si yenri ma yo fo: «Yawe Yennele, na tafo Abirahamu wi Yennele, na kono li tanla na kan.»

⁴³ Mi na mi yen ma yere na pulugo ki tanla, sumboro na ka pan kosaga, mi kaga yo wi kan fo mila ma yenri, ma cokogo tonno pa kan na yeri jenri mbe wo,

⁴⁴ na wiga na pye mbe yo mbe wo, fo wi yaa pa ko fun na yongomeye pe kan pe wo, ko sumborombyo wo mbe pye jele na Yawe Yennele li wo na tafo wi pinambyo wi kan.

⁴⁵ Sanni mbe sa yenri mbe ko wa na nawa, a Erebeke wi si kon ma yiri wi cokogo ki ni wa wi pajogo ki na, mee tigi wa pulugo ki ni ma ko. A mi suu pye fo: «Mila ma yenri, na kan mbe wo.»

⁴⁶ A wi si fyeele maa cokogo ki laga wa wi pajogo ki na, maga yeri, mee na pye ma yo mbe wo, fo wi yaa pa kan na yongomeye pe yeri fun pe wo. A mi si wo, a wi silan yongomeye pe kan a pe wo fun.

⁴⁷ A mi suu yewe ma yo fo: «Ma yen ambo sumborombyo?» A wi silan yon sogo ma yo fo: «Mi yen Nahori naa Milika pe pinambyo Betuweli wo sumborombyo.» A mi si te kannjine na pe ma le numala na la le wa wi numala li na, mee kee kannjingele te wogole le wi keyen yi na.

⁴⁸ A mi si foli ma Yawe Yennele li gbogo, na tafo Abirahamu wi Yennele le. Lo lilan yege sin wa kono jene li ni, fo a mi saa na tafo wi nosepyo lena wi sumboro le wi pinambyo wi kan jele.

⁴⁹ Koni, na kaa pye ye mbe kajege pye na tafo wi kan tagawa ni, yege yo na kan; nakosima yege yo na kan, pa mi yaa la kee laga ka yege ni.»

⁵⁰ A Laban naa Betuweli pe suu yon sogo ma yo fo: «Yawe Yennele lo ligi kala na li yege sin. We se ya kendige wo ma ni.

⁵¹ Erebeke wi na na ma yege sogowo, wi le maa kee wi ni, wi sa pye ma tafo wi pinambyo wi jo, paa yege nga na Yawe Yennele ligi yo we.»

⁵² Naa Abirahamu wi kulonana wila kaa pe senyoro ti logo, a wi si sogo maa yege ki jiile wa tara Yawe Yennele li yege na mali gbogo.

⁵³ A kulonana wi si fereyaara warifuwe woro naa te woro, konaa yariporo wo ma kan Erebeke wi yeri, mee yarijende sonngbanga woro kan wi ndo naa wi no pe yeri fun.

⁵⁴ Ko pungo na, a kulonana wo naa wi pinleyeenle pe ni pe si li ma wo, mee saa

sinle.

Ki goto pinliwe pi ni, naa paa kaa yiri, a kulonana wi si Erebeke wi ndo naa wi no pe pye fo: «Yanla yaga mbe songoro wa na tafo wi yeri.»

⁵⁵ A Erebeke wi ndo naa wi no pe sho fo: «Ki yaga sumborombyo wi koro laga naa jenri, pa pilige ke yen; kona wi sila kee.»

⁵⁶ A kulonana wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yaga kanla mo, katugu Yawe Yennele lilan kono li tanla na kan. Yanla yaga mbe songoro wa na tafo wi yeri.»

⁵⁷ Kona, a pe suu yon sogo ma yo fo: «Ye ti we sumborombyo wi yeri, we wo kpaw wi yewe karaga wogo ki ni.»

⁵⁸ A pe si Erebeke wi yeri maa yewe ma yo fo: «Maa jaa mbe kari ki nana na wi ni le?» A wi sho fo: «Ee, mi yaa kari wi ni.»

⁵⁹ Ki kaa pye ma, a pe si Erebeke wo naa jele na wila pye wi gbegelefo, pe yaga a pe pinle Abirahamu wi kulonana wo naa wi wooole pe ni ma kari.

⁶⁰ A pe si duwaw pye Erebeke wi kan ma yo fo:

Mboro na we jonlo sumboro, Yennele li ti ma pye lelegete no.

Ma setirige piile pe pye pe panrafenne pe cara ti go na.

⁶¹ A Erebeke wo naa wi kulojaala pe ni pe si yiri ma lugu yongomeye pe na, mee taga kulonana wi na. A pe si pinle na kee.

⁶² Ki wagati wi ni, Izaki wila yiri wa Lahayi Orayi kolo wi tanla, mee pan ma cen wa Negewu tara ti ni†.

⁶³ Pilige ka, yonlokogo ka ni, Izaki wi si yiri ma kari wa wasage ki ni mbe sa jatere pye jenge. A wi si kaa yege yirige ma wele, mee yongomeye yan paa paan wa.

⁶⁴ A Erebeke wi suu yege ki yirige ma wele fun, mee Izaki wi yan. A wi si yiri wa yongome wi na ma tigi fyaw,

⁶⁵ mee kulonana wi yewe ma yo fo: «Nana wiwiin wi na wo wi yiri wa wasage ki ni na paan mbe we fili?» A kulonana wi sho fo: «Na tafo wowi.»

Le ki yongolo nungba ke ni, a wi suu parigbogo ki le maa yee fo ki ni†.

⁶⁶ A kulonana wi si kagala ngele fuun wila pye ke yege yo ma Izaki wi kan.

⁶⁷ Ko pungo na, a Izaki wi si kari Erebeke wi ni wa wi no Sara wila wi yinwege ki pye paraga go nga ni ki ni, mee wi pori maa pye wi jo. Erebeke wila Izaki wi ndanla. Ki pye ma, a wi kotogo ki si sogo wi na wi no kunwo pi wogo na.

† 24:62 24:62: Zhené 16.14 † 24:65 24:65: A wi suu parigbogo ki le maa yee fo ki ni kila pye na paga sumboro kan nana yeri wa Izirayeli tara, na wi polo wi faa yigi ghen, wii daga mbe yere nana wi yege sogowo na wi suu yege ki fo.

25

*Abirhamu setirige piile
sanmbala pe mere ti nda
(1 Kuro 1.32-33)*

¹ Kona, a Abirhamu wi si jele wa yege poro naa, paa pye naa yinri Ketura.

² Wila pinambiile mbele se Abirhamu wi kan pe mere ti nda: Zimiran, naa Yokishan, naa Medan, naa Madiyan, naa Ishibaki, konaa Shuwa.

³ A Yokishan wo Saba naa Dedan se. Dedan setirige piile poro paa pye Ashuri cenle woolo, naa Letushi cenle woolo konaa Lewumi cenle woolo.

⁴ Madiyan pinambiile poro la wele Efa, naa Eferi, naa Hanoki, naa Abida konaa Elidaa. Poro pe ni fuun mbele, poro paa pye Ketura wi setirige piile wele.

*Abirhamu wi kunwo
naa Izaki wi korogo liwen senre*

⁵ Kona, a Abirhamu wi suu kee yaara ti ni fuun ti kan Izaki wi yeri.

⁶ Ma Abirhamu wi ta yinwege na, a wi si yarikanra kan wi kulojaala mbele wila tege jelele pe pinambiile pe yeri, mee pe torogo wa tara nda wa yonlo yirisaga yeri ti ni, ma pe lali wi pinambyo Izaki wi ni.

⁷ Abirhamu wila ta yeke cenme naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri kangurugo (175).

⁸ Abirhamu wila le ma tin yinwege ki na, a wi lelewe pi yon jenge, a wi si jen ma ku ma taga wa wi teleye mbele paa ku pe na.

⁹ A wi pinambiile Izaki naa Ishimayeli pe suu le wa waliwege nga ki yen wa Makipela laga ki ni, wa Heti cenle woolo naja Zowari wi pinambyo Efiron wi kere, wa Mamire laga ki tanla.

¹⁰ Abirhamu wila ki kere ti lo Heti cenle woolo poro yeri. Pa paa Abirhamu wo naa wi jo Sara wi ni, pe gboole pe le wa[†].

¹¹ Abirhamu wi kungolo, a Yennele li si duwaw wi pinambyo Izaki wi na. Izaki wila pye ma cen wa Lahayi Orayi kolo wi tanla.

*Ishimayeli setirige piile
pe mere ti nda
(1 Kuro 1.28-31)*

¹² Sara wi kulojo Agari na wila yiri wa Ezhipiti tara, wila pinambyo na se Abirhamu wi kan, Ishimayeli we, wi setirige piile poro wele mbele yeen.

¹³ Ishimayeli wi pinambiile pe mere ti nda ma yala pe pe se ma pe tagala pe yee na yege nga na ki ni. Wi pinambyo kongbanna wo lawi na Nebayoti, naa Kedari, naa Adibeyeli, naa Mibisamu,

¹⁴ naa Mishima, naa Duma, naa Masa,

¹⁵ naa Hadadi, naa Tema, naa Yeturi, naa Nafishi konaa Kedima.

¹⁶ Poro mbele poro paa pye Ishimayeli wi pinambiile ke ma yiri shyen wele. Pe ni fuun nungba nungba pyew paa pye cengele teele. Paa pe mere ti tagataga pe cara naa pe kere kapire ti na.

¹⁷ Ishimayeli wila ta yeke cenme naa nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen (137), a wi si ku ma taga wa wi teleye pe na.

¹⁸ Ishimayeli wi setirige piile paa pye ma cen maga le wa Havila tara fo ma saa gbɔn wa Shuri ca. Shuri ca ki yen wa Ezhipiti tara ti tanla, ma wa wa Asiri tara ti yeri. Paa cen ma lali Abirhamu wi setirige piile sanmbala pe ni fuun pe ni.

*Ezawu naa Zhakobu
pe seme senre*

¹⁹ Senre nda ti yen na para Abirhamu wi pinambyo Izaki wi wogo ki na ti nda:

²⁰ Abirhamu wila Izaki wi se. Izaki wila ta yeke nafa shyen mee Erebeke poro. Aramu tara fenne naja Betuweli na wila yiri wa Padamu Aramu tara wo sumborombyo lawi. Aramu tara fenne naja Laban wo nosepyo sumboro lawi.

²¹ Erebeke wi sila pye na siin.

Ki kaa pye ma, a Izaki wi si Yawe Yennele li yenri wi jo wi kan. A we fo wi suu yenrewe pi logo, a wi jo Erebeke wi si kugbo le (nee waanla singi mbe se).

²² Piile paa pye na pe yee teere wa pe no wi lara. A noko wi sho fo: «Na kaa pye anme ki yen, yingi na, a mi si kugbo le?» A wi si kari ma saa Yawe Yennele li yewe ki wogo ki ni.

²³ A Yawe Yennele li suu pye fo:

Cengele shyen ke yen wa ma lara;

Ma yaa ka cengele shyen se,

ke yaa ka laga ke yee na.

Cenle nungba yaa ka fannga ta sanna li na;

ndoko wi yaa ka pye jonlofo wi kulo[†].

²⁴ Naa Erebeke wi sesanga wila kaa gbɔn, a pe sigi jen fo waanla pe yen wa wi lara.

²⁵ A kongbanna wi si yiri, wila pye gbanmbele, ma pye sire ni wi wire ti lagapew, paa tondara sire woo yen. A pe suu mege taga naa yinri Ezawu.

²⁶ Ko pungo na, a wi jonlo wi si yiri. Wi kee kila pye ma Ezawu wi yengbele li yigi[†]. A pe suu mege taga naa yinri Zhakobu. Izaki wila ta yeke nafa taanri pe sesanga wi ni.

[†] 25:10 25:10: Zhen 23.3-16 [†] 25:23 25:23: Orumu 9.12 [†] 25:26 25:26: Wa Izirayeli tara, waanla pe ni, paga keli mbe na se, wo wi ma pye ndoko we. *Mbe yengbele li yigi:* Ko koro wo yen mbaa ma yenjo wi lagajaa mboo yigi, mboo jan, mbe keli wi yege.

*Ezawu wila wi lelewe tonli
wi pere wi jonlo Zhakobu wi yeri*

²⁷ A pinambigile kè si yiri ma le. Ezawu wila pye koniyeen gbóó, a yan yanraga kùu ndanla. Een fò, Zhakobu wo la pye lere ña wi yen pòw. Wila pye na korogi wa paraga go ki ni paa yege nga na kila wi ndanla we.

²⁸ Ezawu wila pye ma Izaki wi ndanla, katugu wila pye na kara kuun, a wila kaa. Ma si yala Zhakobu wila pye ma Erebeke ndanla.

²⁹ Pilige ka Zhakobu wila pye na yara nda pe yinri lantiyi ta sori. A Ezawu wi si yiri wa kere ma ye. Wila pye ma te fò jenge.

³⁰ A wi si Zhakobu wi yenri maa pye fò: «Ki yaga mbege yara yenre nda ta ka, ki yara yenre nda re, katugu mi yen ma te, fungo ki yen na na.»

Ko kala na pège mege nga ki taga Ezawu wi na naa yinri Edomu†.

³¹ A Zhakobu wi suu pye fò: «Ma lelewe tonli wi kan na yeri ghen nala.»

³² A Ezawu wi suu yon sogo ma yo fò: «Wele, mi yen na jaa mbe ku fungo ki kee. Yingi ki lelewe tonli wi yaa yon na kan?»

³³ Kona, a Zhakobu wi suu pye fò: «Wugu mala kan ki wogo ki na ghen.»

A Ezawu wi si wugu maa kan, mee wi lelewe tonli wi kan wi yeri†.

³⁴ Kona, a Zhakobu wi si buru naa yara yenre kan Ezawu wi yeri. A wi si ka ma wo mee yiri ma kari. Ki pye ma, Ezawu wi sila wi lelewe tonli wi jate yaraga.

26

Izaki naa Abimeleki pe senre

¹ Fungo ka la to wa Kana tara ti ni. Ko fungo ko la pye ki ye Abirahamu wagati wogo ko ni. A Izaki wi si kari Filisiti tara fenne wunlunaja Abimeleki wi korogo wa Gerari ca.

² A Yawe Yenjele li sili yee naga Izaki wi na maa pye fò: «Maga ka kari wa Ezhipiti tara, een fò, ma sa cen wa tara nda mi yaa ti senre yo ma kan ti ni.

³ Ma cen laga ki tara nda ti ni, mi yaa loon go singi mbe duwaw ma na, katugu mi yaa ki tara nda ti ni fuun ti kan mboro naa ma setirige piile ye yeri. Wuguro nda mila wugu ma to Abirahamu wi kan, pa mi yaa ki kala li yon fili yeen.

⁴ Mi yaa koon setirige piile pe pye pe lege, paa naayeri wonngolo ke yen. Mi yaa kaga tara nda ti ni fuun ti kan pe yeri. Cengele ngele fuun ke yen laga tara na, mi yaa ka duwaw ke na pe kala na†,

⁵ katugu Abirahamu wila tanga ma yala na senyoro ti ni, naa na kondengegele,

naa na kakonndengegele, koro naa na ngasegele ke ni.»

⁶ Ki kaa pye ma, a Izaki wi si koro ma cen wa Gerari ca.

⁷ Naa ki laga ki nambala paa kaa wi yewe wi jo wi wogo ki ni, a wi si pe pye fò: «Na jonlo sumboro wi.» Wi sila soro mbege yo mbe yo Erebeke wi yen wi jo, katugu wila pye na fye maga yan ndee ki laga ki nambala pe yaa wi gbo mbe Erebeke wi le wi tiyonwo pi kala na†.

⁸ Naa Izaki wila kaa na moni wa Gerari ca, pilige ka, a Filisiti tara fenne wunlunaja Abimeleki wi si wele wa wi go fenetiri wi ni, mee Izaki wi yan wila wi jo Erebeke wi gbara, naa talitali.

⁹ A Abimeleki wi suu yeri mee wi pye fò: «Jaga ma jo wi piiri. Ki pye mele, a ma sho fò ma jonlo sumboro wi?» A Izaki wi suu pye fò: «Mila fye maga yo ma, jango paga kanla gbo na jo wi kala na.»

¹⁰ Kona, a Abimeleki wi suu pye fò: «Yingi ma pye we na yeen? Ki koro jenri anme we woo wa sinle ma jo wi ni. Pa ma jen na we kan we kapege pye.»

¹¹ Ki kaa pye ma, a Abimeleki wi sigi yo maga ngban wi tara woolo pe ni ma yo fò: «Lere ña fuun ka kapege pye ki nanja ña wo naa wi jo pe na, wo daga mbe ku.»

Izaki wila yon finliwe le

Abimeleki wi ni

¹² Ki ye le li ni, a Izaki wi si yariluguro lugu wa ki tara ti ni; a ti si yon fò jenge, katugu Yawe Yenjele laa duwaw wi na.

¹³ Izaki wi yarijende tila pye na lege na kee yege, fò a wi saa pye penjagboro fò.

¹⁴ Simbangbelele la pye wi yeri, naa sikaala ngbelele ni, naa nere ngbelele ni, konaa kulolo legere ni.

Filisiti tara fenne paa pye na yenjara piin Izaki wi ni.

¹⁵ Wi to Abirahamu wi sanga wi na, wi kulonambala paa koloye mbele wo, a Filisiti tara fenne pe si tara ko ma le wa pe ni ma pe tonndo.

¹⁶ A Abimeleki wi si Izaki wi pye fò: «Ta kee ma wo laga we sogowo, katugu ma fannga ki we we wogo ki na.»

¹⁷ A Izaki wi si yiri le mee saa paara yinre censaga kan wa Gerari ca gbulundege ki ni, ma cen wa.

¹⁸ Koloye mbele paa wo Izaki wi to Abirahamu sanga wi na, a Filisiti tara fenne pe pe ton Abirahamu wi kungolo, Izaki wila pe wo naa fonngo; mere nda wi to wila taga pe na, a wi siri taga pe na naa.

¹⁹ Pilige ka, a Izaki wi kulolo pe si kolo wa wo wa Gerari ca gbulundege ki ni,

† 25:30 25:30: Eburuye senre ti ni Edomu mege ki koro wowi ña yenge. † 25:33 25:33: Ebu 12.16 † 26:4 26:3-4: Zhene 22.16-18 † 26:7 26:7: Zhene 12.13; 20.2

mee saa yiri tonmo kologo na nga kila pulo.

²⁰ A Gerari ca yaayoro konrifenne pe nee wiin Izaki yaayoro konrifenne pe ni, ma yo tonmo pi yen poro woo.

A Izaki wi si kolo wi mege taga naa yinri Ezeki[†], katugu paa win wi ni wi go na.

²¹ A wi kulolo pe si kolo wa wo naa. A pe win wi ni fun ki woo wi go na; a wi suu mege taga naa yinri Sitina[†].

²² A Izaki wi si yiri le ko laga ko na, mee saa kolo wa yege wo naa. Lere sila win wi ni wo kala na; a wi suu mege taga naa yinri Erehoti[†], katugu wila ki yo fo: «Koni Yawe Yenjele li we kotogo ki sogo we na, we yaa se mbe lege mbe yarijende ta laga tara ti ni.»

²³ A Izaki wi si yiri lema mee kari wa Berisheba.

²⁴ Ki yembine li ni, a Yawe Yenjele li si li yee naga Izaki wi na maa pye fo: «Mi yen ma to Abirahamu wi Yenjele. Maga ka fye, mi yen noo go singi. Mi yaa duwaw ma na, mboon setirige piile pe pye pe lege, na tunmbye Abirahamu wi kala na.»

²⁵ A Izaki wi si saraga wosaga kan wa ki laga ki na, ma Yawe Yenjele li mege ki yeri mali gbogo. A wi suu paara yinre ti kan wa; a wi kulolo pe kolo wa wo wa.

²⁶ A Abimeleki naa wi wonlonana Ahuzati, konaa wi malingboonlo to Pikoli wi ni, pe si yiri wa Gerari ca, mee kari Izaki wi korogo[†].

²⁷ A Izaki wi si pe yewe ma yo fo: «Yinggi na, a ye si pan laga na korogo, ma si yala yalanla panra mala puro mala wo wa ye sogowo?»

²⁸ A pe suu yon sogo ma yo fo: «Wege wele maga yan fo Yawe Yenjele li yen ma ni. Ko kala na we yo: «Ki daga we wugu we yee kan, we yon finliwe le we yee sogowo, woro naa mboro.

²⁹ Po pi yaa ti ma se ka kapege ka kpe pye we na, paa yege nga na woro fun we soon jolo we. Een fo, kajenge we pye mo kan boko, mee ma yaga, a ma kari yeyinge na. Koni Yawe Yenjele li duwaw ma na.»

³⁰ A Izaki wi si sogolo gbolo sogo pe kan, a pe li, ma wo, ma tin.

³¹ Ki goto pinliwe pi ni, a pe si yiri ma wugu ma pe yee kan (ma yon finliwe le pe yee ni). A Izaki wi si kono li kan pe yeri. A pe si kari yeyinge na.

³² Ki pilige nungba ki ni, Izaki wi kulolo pele la pye na kolo wa woo, mee pan maa senre yo maa kan ma yo fo: «We tonmo ta kolo wa ni.»

³³ A Izaki wi sigi kolo wi mege taga naa yinri Shiba. Ko ki ti ali ma pan ma gbon nala, pe maa ki ca ki yinri Berisheba[†].

Ezawu naa wi jeele pe kala

³⁴ Ezawu wila ta ye le nafa shyen mee jeele shyen pori: Heti cenle woolo naja Beeri wi sumborombyo Zhuditi wo naa Heti cenle woolo naja Elon wi sumborombyo Basimati wi ni.

³⁵ Ki jeele paa Izaki naa Erebeke pe nawa pi tanga pe na fo jenge.

27

Izaki wila duwaw pye Zhakobu wi kan

¹ Izaki wila le jenge, a wi yengele ke te, wii ya mbaa yaan naa. Ki kaa pye ma, a wi suu pinambyo kongbanna Ezawu wi yeri maa pye fo: «Na pinambyo.» A wi si sho ma yo fo: «Naw.»

² A Izaki wi sho fo: «Wele, mi le mako, mi silan kupilige ki jen.

³ Koni ma koniyenne yaara ti le, ko koro wo yen ma sanngbo wo naa ma sandiga ki ni, ma kari wa yan ma sa yanri ma kara ta gbo na kan.

⁴ Kara nda ti yen mala ndanla, mari sogo na kan, ma pan ti ni mberi ka, jango mi jate mbe duwaw pye ma kan, si jen mbe ku.»

⁵ Ma si yala Izaki wila pye na para wi pinambyo Ezawu wi ni sanga na ni, Erebeke wila pye naga senre ti nuru. A Ezawu wi si kari wa yan mbe sa kara ta gbo mbe pan ti ni.

⁶ Kona, a Erebeke wi suu pinambyo Zhakobu wi pye fo: «Migi logo ma to wi yeri wila ma ndo Ezawu wi piin fo:

⁷ «Kari ma sa kara ta gbo, ma kara nda ti yen mala ndanla ti sogo na kan mberi ka. Mi yaa duwaw pye ma kan Yawe Yenjele li yege na, si jen mbe ku.»

⁸ Koni na pinambyo, ta nuru na yeri, mi ka nga yo ma kan, ma ko pye.

⁹ Kari wa sikaala ngbelege ki ni, ma sa sikaala yirifonmbolo tiyongolo shyen yigi na kan. Mi yaa kara nda toon to wi ndanla ti sogo wi kan,

¹⁰ mee ti le ma sari kan ma to wi yeri, wi ta ka jango wi duwaw pye ma kan, si jen mbe ku.»

¹¹ A Zhakobu wi suu no Erebeke wi yon sogo ma yo fo: «Kaselege ma yo. Een fo, na ndo Ezawu wi yen sire ni, sire si woro mi na.

¹² Kana na to wi yaa na talitali mbe wele (si jen mbe duwaw pye na kan), pa kona mi

[†] 26:20 26:20: Eburuye senre ti ni Ezeki mege ki koro wowi na malaga. [†] 26:21 26:21: Eburuye senre ti ni Sitina mege ki koro wowi na kendige womo. [†] 26:22 26:22: Eburuye senre ti ni Erehoti mege ki koro wowi na laga nga ki pyeele. [†] 26:26 26:26: Zhene 21.22 [†] 26:33 26:33: Eburuye senre ti ni Shiba mege ki koro wowi na mbe wugu. Berisheba mege ki koro wo wi na kolo na pe wugu wi kala na (Zhene 21.31).

yaa pye wi yege na leele fanlafo. Kiga pye ma, mi yaa ti wilan danga, wi se duwaw pye na kan.»

¹³ A wi no wi suu pye fo: «Na pinambyo, ki danga ki mi yigi! Ta nuru na yeri san, ma sa ki sikaala yirifonmbolo pe yigi ma pan pe ni na kan.»

¹⁴ A Zhakobu wi si kari ma saa pe yigi ma pan pe ni, mee pe gbegele wi no wi kan. A nofo wi si kara nda ti Zhakobu wi to widanla ti sogo wi kan.

¹⁵ Ko punjo na, a Erebeke wi suu pinambyo lerefo Ezawu wi yariporo, ti ti ni fuun tiyonro nda wila tege wa go, ti le mari le wi pinambyo shyenwoo Zhakobu wi kan.

¹⁶ A wi si sikaala yirifonmbolo pe seere ti le, ma Zhakobu wi keyen yi fo ti ni, konaa wi yologo lara nda tila pye sire fu ti ni.

¹⁷ A wi si kara tanra to naa yaakara nda wila sogo ti le wi pinambyo Zhakobu wi kee.

¹⁸ A Zhakobu wi si kari ti ni wi to wi korogo, mee wi yeri maa pye fo: «Na to.» A Izaki wi si sho ma yo fo: «Naw! Ambo wi mboro, na pinambyo?»

¹⁹ A Zhakobu wi suu pye fo: «Muwi, Ezawu, ma pinambyo kongbanja we. Nga ma yo mbe pye, migi pye. Mila ma yenri, yiri ma cen mala kara ta ka, jango mboro jate ma duwaw pye na kan.»

²⁰ A Izaki wi suu pinambyo wi yewe maa pye fo: «Ma pye mele mee kara ta ta fyaw na pinambyo?»

A Zhakobu wi sho fo: «Yawe Yennele, ma Yennele le, lo li kara ti pye a ti pan na korogo.»

²¹ A Izaki wi si Zhakobu wi pye fo: «Fulo laga na tanla mboon talitali mbe wele na pinambyo, mbe ta mbege jen fo na pinambyo Ezawu wowi mboro kaselege.»

²² A Zhakobu wi si fulo wa wi to Izaki wi tanla, a Izaki wi suu talitali ma wele, mee yo fo: «Magala lo yen Zhakobu magala, keyen yo yen Ezawu keyen.»

²³ Wi sila Zhakobu wi jen, katugu wi keyen yila pye pa wi ndo Ezawu wi woyo yi yen. A wi si duwaw pye maa kan.

²⁴ (Sanni Izaki wi sa duwaw pye wi kan), a wi suu yewe naa ma yo fo: «Kaselege mboro ma yen na pinambyo Ezawu we le?» A wi suu yon sogo ma yo fo: «Ee, wowi mi we.»

²⁵ A Izaki wi sho fo: «Yaakara ta ko na kan na pinambyo, mbe ta mboon kara ta ka, jango mi jate mbe duwaw pye ma kan.»

A Zhakobu wi si ta ko wi kan, a wi ka, mee duven kan wi yeri fun, a wi wo.

²⁶ Kona, a wi to Izaki wi suu pye fo: «Fulo laga na tanla ma keyen wa na yologo mala shari na pinambyo.»

²⁷ A Zhakobu wi si fulo wa wi tanla mee keyen wa wi yologo maa shari. A Izaki wi suu yariporo ti nuwo ta, mee duwaw pye wi kan ma yo fo:

«Kaselege ko na, na pinambyo wi nuwo pi yen paa kere nda Yawe Yennele li duwaw ti na ti nuwo pi yen.

²⁸ Yennele sa fonggo nga ki maa yinrigi wa naayeri na wuun ki kan ma yeri, li tara ti yarijende ti kan ma yeri! Li yarilire nda pe yinri bile† to naa duven fonggo kan ma yeri legerel!

²⁹ Tara woolo paa tunngo piin ma kan, konaa cengele kaa foli kaa ma kaan! Ma cen ma nosepiile pe go na, paa foli paa ma kaan.

Lere na koon danga, danga mbe wo yigi; lere na ka duwaw pye ma kan, wo mbe duwaw ta†.»

³⁰ Naa Izaki wila kaa ko duwaw pyege ki na Zhakobu wi kan, a Zhakobu wi si yiri. Pa wila yinrigi le wi to wi tanla, a wi ndo Ezawu wi si yiri wa yanrisaga ma ye.

³¹ A wi si kara tanra ta sogo fun, mee pan mari kan wi to wi yeri, ma suu pye fo: «Yiri ma cen na to, ma kara nda mi pan ma kan ta ka, jango ma ta ma duwaw pye na kan.»

³² A wi to Izaki wi suu yewe maa pye fo: «Ambo wi mboro?» A wi sho fo: «Muwi, Ezawu, ma pinambyo we.»

³³ A Izaki wi jatere wi si piri wi na, fo a wila seri ngbanga. A wi si yewe ma yo fo: «A Ambo si saa kara ta gbo ma pan ti ni na kan, a mi ti ni fuun ti ka, a ma si jen ma pan? Ko fo wo mi duwaw pye wi kan; ki duwaw wi yaa si yigi.»

³⁴ Naa Ezawu wila kaa wi to wi senyoro ti logo, a wi nawa pi si tanga wi na, a wi si gbele ngbanga, mee wi to wi yenri ma yo fo: «Duwaw wa pye na kan fun.»

³⁵ A Izaki wi suu yon sogo ma yo fo: «Ma jonlo wi pan mala fanla, moo duwaw wi sho maa ta.»

³⁶ A Ezawu wi sho fo: «Jaga wi Zhakobu mege ki yala wi ni, ki koro wo yen: Lere na wi maa leele fanla, katugu wilan fanla fanlasaga shyen. Wila keli mala lelewe tonli wi sho na yeri, koonga wi nuru ma duwaw na wi jen na pye na woo wi sho na yeri.»

A Ezawu wi sho naa fo: «Duwaw wa si koro wa ma yeri naa ma pye na kan?†»

³⁷ A Izaki wi suu yon sogo maa pye fo: «Wele, muu tege ma go na. Muu nosepiile pe ni fuun pe le wi kee, pe pye wi kulolo. Mi bile wo naa duven kan wi yeri. Mi

† 27:28 27:28: Bile: Yarilire tari nda ti yen paa mali yen. Pe maa ti muwe pi piin buru. † 27:29 27:27-29: Zhene 12.3; Ebu 11.20 † 27:36 27:36: Zhene 25.29-34

se ya yaraga ka kpe pye ma kan naa na pinambyo.»

³⁸ A Ezawu wì suu to wi pye fò: «Baba, duwaw nungba na wo wi yen wa mboro yeri. Baba, duwaw wa pye na kan fun.» A Ezawu wi n̄e gbele ngbanga†.

³⁹ A wi to Izaki wì suu yon sogo ma yo fò:

Wele, tara ti yarijende to naa fɔngɔ nga ki maa yinrigi wa naayeri na tuun tara, ti yaa pye mbe lali ma ni.

⁴⁰ Ma yaa kaa ma yon suro ti taa ma tokobi wo fannga na.

Ma yaa kaa kulowo piin ma jonlo wi kan. Eɛn fò, ma yaa ka koro ma yee na, mbaa yanri la toro, mboon yee sho wi kulowo mba wi yaa taga ma na pi ni†.

⁴¹ A Ezawu wì si Zhakobu wi panra duwaw na wi to wila pye wi kan wi kala na. Ezawu wila pye naga yuun wa wi nawa fò: «Na to wi yaa ku pilige nga ni ki yen na yongo. Wi kunwo pilije yi punjo na, pa mi yaa na jonlo Zhakobu wi gbo.»

⁴² Erebeke wi pinambyo kongbanja Ezawu wi senre nda wila yo, paa ti yo Erebeke wi kan. A wi si ti, a pòo pinambyo shyenwoo Zhakobu wi yeri wi kan. A wi suu pye fò: «Wele, ma ndo Ezawu wila jaa mbooy kayanga ki wo ma ni mboon gbo.

⁴³ Koni, na pinambyo, logo na yeri! Yiri ma fe, ma sa lara wa na ndo Laban wi yeri wa Haran ca.

⁴⁴ Ma koro wa wi ni sa gbɔn wagati wa ni, fò ma ndo wi nangbanwa pi sa sogo wi na.

⁴⁵ Na ma ndo wi nangbanwa piga ka sogo ma kanngɔlo, a wi fegɛ nga m̄a pye wi na ki na, pa kona mi yaa ti ma pan; katugu mi woro na jaa mbe ye shyen ye la pilige nungba ki ni†.»

⁴⁶ A Erebeke wì si Izaki wi pye fò: «Na yinwege kì la kò na na, na pijaala, Heti cenle woolo pe kala na. Na Zhakobu wiga Heti cenle woolo sumborombyo wa pori, ki tara nda ti sumborombiile wo wa nungba, paa mbele pe yen, mbe ku pa ko mbe mbonro na yeri.»

28

*Zhakobu wila fe ma kari
wa Mezopotami tara*

¹ Kona, a Izaki wì si Zhakobu wi yeri mee duwaw pye wi kan, ma yo fò: «Maga ka Kana tara fenne sumboro wa pori ma jo.

² Yiri ma kari wa Padamu Aramu tara, wa ma no wi to Betuweli wi yeri, ma sa ma no wi ndo Laban wi sumborombiile wo wa pori ma jo.

³ Yennele na yawa pi ni fuun fò, li duwaw ma na, loon pye sevo, ma pilegere se, ma pye cengele legere to.

⁴ Laa duwaw na kan Abirahamu wi yeri, ligi duwaw cenle nungba wi kan mboro naa ma setirige piile ye yeri, jango tara nda ma yen ma cen laga ti ni paa nambanja yen, ti pye ma woro. Ko tara nda to Yennele laa kan Abirahamu wi yeri†.»

⁵ Kì kaa pye ma, a Izaki wì si Zhakobu wi torogo wila kee. A wi si kari wa Aramu tara fenne naja Betuweli wi pinambyo Laban wi yeri. Zhakobu naa Ezawu pe no Erebeke wo ndo lawi.

⁶ Ezawu wila ki logo ma yo Izaki wila duwaw pye Zhakobu wi kan, maa torogo wa Padamu Aramu tara wi sa jele wa pori wama; wila sigi logo fun ma yo sanga na ni Izaki wila pye na duwaw wi piin wi kan, wila ki yo maga ngban wi ni fò wiga ka Kana tara fenne sumboro wa pori wi jo.

⁷ A wigi yan fò Zhakobu wila tangwa wi to naa wi no pe senyoro ti na, ma kari wa Padamu Aramu tara.

⁸ Kona, a Ezawu wì sigi jen ma yo Kana tara fenne sumbono pe sila wi to Izaki wi ndanla.

⁹ Kì kaa pye ma, a Ezawu wì si kari Abirahamu wì pinambyo Ishimayeli wì koroɔ, ma saa wì sumborombyo na paa pye na yinri Mahalati wì pori ma taga wì jele kongbanmbala pe na. Mahalati wila pye Nebayoti† wo nosepyo sumboro.

Zhakobu wila wɔɔnro wɔnlo

¹⁰ Kona, a Zhakobu wì si yiri wa Berisheba n̄e kee wa Haran ca.

¹¹ A wì si saa gbɔn laga ka na m̄e wɔnlo le, katugu yonlo kila to. A wì sigi laga kì sinndelege nungba le ma go gbɔn kì na, m̄e sinle le kì laga kì na.

¹² A wì si wɔɔnro wɔnlo, m̄e yereyerena wa yan wì go kì kan laga tara ti na, a wì numaga kila jiinri wa yennele na. Yennele li meregeye paa pye na nuru na tinri wi na†.

¹³ Yawe Yennele laa pye ma yere wa yereyerena wi naayeri, mee Zhakobu wi pye fò: «Muwi mi yen Yawe Yennele, ma tele Abirahamu wo naa Izaki pe Yennele le. Tara nda ma yen ma sinle ti na, mi yaa ti kan mboro naa ma setirige piile ye yeri†.

† 27:38 27:38: Ebu 12.17 † 27:40 27:40: Zhene 36.8; 2 Wunlu 8.20; Ebu 11.20 † 27:45 27:45: Erebeke wi sila pye na jaa mbooy pinambiile shyen pe la pilige nungba ki ni, ko ki naga ma yo ndofo wi mbaa jonlofo wi gbo si fe, nakoma lere wa mbaa ndofo fun wi gbo. † 28:4 28:4: Zhene 17.4-8 † 28:9 28:9: Nebayoti wo wila pye Ishimayeli wì pinambyo kongbanja we; Zhene 25.13. † 28:12 28:12: Zhan 1.51 † 28:13 28:13: Zhene 13.14-15

¹⁴ Ma setirige piile pe yaa ka lege paa taambugo yen. Ye yaa ka lege, mbe jaraga, mbe kari wa yonlo yirisaga naa yonlo tosaga yeri, naa yonloparawa kamenge kee naa yonloparawa kalige kee yeri. Mboro naa ma setirige piile ye kala na, mi yaa ka duwaw cengele ke ni fuun ke na laga tara na[†].

¹⁵ Wele, mi jate mi yen ma ni, maga kari laga o laga, mi yaa loon go singi. Mi yaa koon pye ma songoro laga ki tara nda ti ni. Mi soon wa, nga fuun mi yo ma kan, mi yaa ki pye mbege yon fili.»

¹⁶ A Zhakobu wi si yen mee yo fo: «Kaselege ko na, Yawe Yenjele li yen na ki laga nga ki ni, mii si jaga jen na.»

¹⁷ A wi si fye ma sho fo: «Ki laga nga ki yen fyere ni. Laga ka kpe ma Yenjele li go ko pungo na. Yeyongo nga ki maa yiin wa yenjele na, name ki yen.»

¹⁸ Ki goto yirifaga ki na, a Zhakobu wi si yiri, mee sinndelege nga wila go gbon ki na ki le, mee titege kon maga yerege, ma sinme wo wa ki go na mbege naga fo wigi le Yenjele kee.

¹⁹ A wi sigi laga ki mege taga naga yinri Beteli[†]. Een fo paa pye naga ca ki yinri faa Luzi.

²⁰ A Zhakobu wi si yon folo le ma yo fo: «Na Yenjele liga koro na ni, mbaa na go singi na kondangala li na, mbaa yaakara kaan na yeri mbaa kaa, konaa yariporo ni mbaa nii,

²¹ na mi ka songoro yinnge wa na to go, kona pa Yawe Yenjele li yaa pye na Yenjele.

²² Ki sinndelege nga mi yerege maga kan Yenjele yeri, ki laga ki yaa ka pye Yenjele li go. Liga yaraga nga fuun kan na yeri, mi yaa ki walisaga kewogo ki kan li yeri.»

29

*Zhakobu wila kari
wa wi lee Laban wi yeri*

¹ Ko pungo na, a Zhakobu wi si yiri ma kono li le naa, mee kari wa tara ti yonlo yirisaga yeri.

² Pilige ka, a wi si saa kolo wa yan wa wasege. Simbaala naa sikaala ngbeleye taanri la pye ma sinle le kolo wi tanla na wogo. Pa paa pye na kori wa ki kolo wi ni na pe kaan paa woo. Sinndelege nga paa pye na kolo wi yon tonni, kila pye ma gbogo.

³ Na paga ka pan mbe yaayoro ngbeleye yi ni fuun yi gbogolo le, pe mee sinndelege ki konjo maga laga wa kolo wi yon na, mbe si ko mbe yaayoro ti kan ti ma wo.

Ko pungo na, pe mee sinndelege ki songoro maga taga wa ki yonlo.

⁴ A Zhakobu wi si yaayoro konrifenne pe yewe ma yo fo: «Sefenne, ye yiri se yeri?» A pe suu pye fo: «We yiri wa Haran ca.»

⁵ A wi si pe yewe fo: «Nahori pinambyo Laban, yoo jen le?» A pe sho fo: «Ee, woo jen.»

⁶ A wi si pe yewe ma yo fo: «Wi yen ngbaan le?» A pe sho fo: «Ee, wi yen wa ngbaan. Wele, wi sumborombyo Arasheli wi na wila paan wa wi yaayoro ngbelege ki ni.»

⁷ A Zhakobu wi sho fo: «Ye wele, yonlo wa bere, yaayoro gbogolosanga wi fa gbon gben ti sinle. Ye yaayoro ti kan ti wo, ye kari ye saa yanri ti ni tila kaa.»

⁸ A pe suu pye fo: «We se ya mbege pye ma, fo ndee pe sa yaayoro ngbeleye yi ni fuun yi gbogolo na gben. Pa kona, sinndelege nga ki yen ma kolo wi yon ton, pe mee ki konjo mbege laga wa wi yon na, mbe si ko mbe yaayoro ti kan ti ma wo.»

⁹ Ma Zhakobu wi ta wila pye na para pe ni bere, a Arasheli wi si pan ma gbon le wi to yaayoro ti ni, katugu Arasheli wila pye yaayoro konrifo.

¹⁰ Naa Zhakobu wila wi no ndo Laban wi sumborombyo Arasheli wi yan wila paan wi lee Laban wi yaayoro ngbelege ki ni, a Zhakobu wi si fulo wa kolo wi tanla, ma sinndelege nga kila pye wa wi yon na ki konjo maga laga wa, mee ko maa lee Laban wi yaayoro ngbelege ki kan, a ki wo.

¹¹ A Zhakobu wi si keyen wa Arasheli wi yologo maa shari nee gbele nayinme coli.

¹² A Zhakobu wi sigi yo Arasheli wi kan ma yo wi yen wi to go lere wo wa, fo wi yen Erebeke wo pinambyo. A Arasheli wi si fe ma saa ki yege yo wi to wi kan.

¹³ Naa Laban wila kaa wi jonlo sumboro wi pinambyo Zhakobu wi panga senre ti logo, a wi si fe ma saa wi fili, ma keyen wa wi yologo maa shari maa mara wi yee na. A wi suu le ma kari wi ni wa wi go. A Zhakobu wi si kagala ngele fuun kaa pye wi na ke yege yo Laban wi kan.

¹⁴ A Laban wi suu pye fo: «Kaselege ko na, ma yen na go lere wo wa, ma yen kasanwa nungba na ni.»

*Zhakobu wila Leya naa Arasheli
pe pori wi jele*

Zhakobu wila yenge nungba poni ko pye wa Laban wi yeri.

¹⁵ Pilige ka, a Laban wi si Zhakobu wi pye fo: «Ma yen na go lere, een fo, kii daga maa tunngo piin na kan waga. Ma sara wi daga mbe pye yaraga nga, ki yo na kan.»

[†] 28:14 28:14: Zhene 12:3; 22:18

[†] 28:19 28:19: Eburuye senre ti ni Beteli mege ki koro wowi na Yenjele go.

¹⁶ Ma si yala, sumborombiile shyen la pye Laban wi yeri. Sumboro lerefo paa pye naa yinri Leya, nêe jonlofo wi yinri Arasheli.

¹⁷ Leya wi yengele ke sila pye lugulugu, êen fo, Arasheli wo la pye ma yon witige na fo jenge.

¹⁸ Arasheli wo wila pye ma Zhakobu wi ndanla, a wi si Laban wi pye fo: «Mi yaa tunngo pye ma kan yeke koloshyen, maa sumborombyo shyenwoo Arasheli wi kan na yeri na jo.»

¹⁹ A Laban wi si yenle ki na, ma sho fo: «Mboo kan mboro yeri, ko mboro mboo kan naja wa yege yeri ko na. Koro laga na yeri.»

²⁰ Ki kaa pye ma, a Zhakobu wi si tunngo pye Laban wi kan ma saa gbon yeke koloshyen Arasheli wi kala na. Ki yeke koloshyen laa pye Zhakobu wi yege na paa piliye jenri yen, katugu Arasheli wila pye maa ndanla fo jenge.

²¹ Ko punngo na, a Zhakobu wi si Laban wi pye fo: «Na jo wi kan na yeri mboo jen jele, katugu wagati na mila naga mbe tunngo pye ma kan, wuu yeke yon fili.»

²² A Laban wi sigi laga ki leele pe yeri, ma jayire sogolo li sogolo pe kan.

²³ Ki yembine li ni, a Laban wi suu sumborombyo Leya wi le ma saa wi kan Zhakobu wi yeri. A wi si ye wi korogo maa jen jele.

²⁴ A Laban wi suu kulojo Zilipa wi kan wi sumborombyo Leya wi yeri, wi pye wi kulojo.

²⁵ Ki goto pinliwe pi ni, a Zhakobu wi sigi yan fo Leya lawi. A wi si Laban wi pye fo: «Yingi yi nga ma pye na na yeen? Mi yo mi tunngo pye ma kan Arasheli wo kala na? Yingi na, a ma silan fanla?»

²⁶ A Laban wi suu pye fo: «We kalege ma laga mbe keli mbe jonlofo wi kan naja yeri njofa wi na.

²⁷ Jayire yapelege ki pye njofa wi ni, pa we yaa jonlofo wi kan ma yeri fun, ma tunngo pye na kan naa yeke koloshyen.»

²⁸ A Zhakobu wi si yenle ma jayire yapelege ki pye Leya wi ni. Ko punngo na, a Laban wi suu sumborombyo Arasheli wi kan Zhakobu wi yeri jele.

²⁹ A Laban wi suu kulojo Biliha wi kan Arasheli wi yeri, wi pye wi kulojo.

³⁰ A Zhakobu wi si ye Arasheli wi korogo fun, maa jen jele. Arasheli wila Zhakobu

wi ndanla ma we Leya wi na. A wi si tunngo pye naa Laban wi kan yeke koloshyen.

Zhakobu wi piile wele

³¹ Naa Yawe Yenjele laa kaa ki yan Leya wi sila Zhakobu wi ndanla, a li suu pye sevo, ma si yala Arasheli wo la pye jambasee.

³² A Leya wi si kugbo le mee pinambyo se, maa mege taga naa yinri Uruben†; katugu wila yo fo: «[J]ga kila fere wa na na, Yawe Yenjele ligi yan. Koni mi yaa na polo wi ndanla.»

³³ A Leya wi si kugbo ka le naa, ma pinambyo se, ma sho fo: «Yawe Yenjele ligi jen mi silan polo wi ndanla, mee na kan pinambyo na wi ni naa.»

A wi suu mege taga naa yinri Simeyon†.

³⁴ A wi si kugbo ka le naa, ma pinambyo se, mee yo fo: «Koni, na polo wi mbe mara na na, katugu mi pinambiile taanri se wi kan.»

Ki kaa pye ma, a pe suu mege taga naa yinri Levi†.

³⁵ A wi si kugbo ka le naa, ma pinambyo se, mee yo fo: «Yingo wo ni, mi yaa Yawe Yenjele li son.» Ki kaa pye ma, a wi suu mege taga naa yinri Zhuda†.

Kona, a wi sege ki si yere.

30

¹ Naa Arasheli wila kaa ki yan wi woro na piile siin Zhakobu wi kan, a wi nêe yenjaga piin wi njo Leya wi ni. A wi si Zhakobu wi pye fo: «Pinambiile pele se na na fun, nakoma mi yaa ku.»

² A Zhakobu wi nawa pi si ngban Arasheli wi ni fo jenge. A wi sho fo: «Maa ki jate muwi mi yen Yenjele le le? Lo li ti ma woro na siin.»

³ A Arasheli wi sho fo: «Na kulojo Biliha wi na, ye wi korogo maa jen jele†, wi ta wi piile pele se na kan; kona pa mi yaa piile pele ta fun wi fannga na.»

⁴ A wi suu kulojo Biliha wi kan Zhakobu wi yeri, a wi ye wi korogo maa jen jele.

⁵ A Biliha wi si kugbo le, ma pinambyo se Zhakobu wi kan.

⁶ A Arasheli wi sho fo: «Yenjele li kiti wi kon ma tanga ki kan na yeri, nga mila pye na sonri na jaa, ligi pye mala kan, ma pinambyo kan na yeri fun.»

† 29:32 29:32: Laga ki verise na wi ni Uruben mege ki yerewe pi koro wi mbe ya logo fo Yenjele lilan fere kala li yan, ki mbe si ya logo fun fo: Ye pinambyo wele. † 29:33 29:33: Laga ki verise na wi ni Simeyon mege ki yerewe pi koro wi mbe ya logo fo Yenjele ligi jen. † 29:34 29:34: Eburuye senre ti ni Levi mege ki koro wowi na mbe mara wi na. † 29:35 29:35: Eburuye senre ti ni Zhuda mege ki koro wowi na mi yaa we Fo wi son. † 30:3 30:3: Mbe yala Izirayeli woolo pe kalege ki ni, jele na fuun wila pori naja yeri wi si woro na siin, ki kologo la kan wi yeri wi jele wa yege kan wi polo wi yeri jango wi piile se wi kan wila pe jate paa wi yeera piile yen. † 30:6 30:6: Eburuye senre ti ni Dan mege ki koro wowi na Yenjele li kiti wi kon.

Ki kaa pye ma, a wi suu mege ki taga naa yinri Dan†.

⁷ A Arasheli wi kulojo Biliha wi si kugbo ka le naa, ma pinambyo shyenwoo se Zhakobu wi kan.

⁸ A Arasheli wi sho fo: «Mi ngbeli ngbanga na njo wi ni Yenjele yenrewe ni, ma ya wi ni.»

A wi si pyo wi mege taga naa yinri Nefitali†.

⁹ Naa Leya wila kaa ki yan wi sege ki yere, a wi suu kulojo Zilipa wi le maa kan Zhakobu wi yeri jele.

¹⁰ A Leya wi kulojo Zilipa wi si pinambyo se Zhakobu wi kan.

¹¹ A Leya wi sho fo: «Yefige ki pan.»

A wi si pyo wi mege taga naa yinri Gadi†.

¹² A Leya wi kulojo Zilipa wi si pinambyo shyenwoo se Zhakobu wi kan.

¹³ A Leya wi sho fo: «Mi ferri. Koni jele pe yaa lanla yinri ferifo.»

A wi suu mege taga naa yinri Aseri†.

¹⁴ Pilige ka, yarilire bile konsanga wi ni, a Uruben wi si yiri ma kari wa kere, mee saa were nda pe yinri madiragori ti pire† ta yan. A wi siri le ma pan mari kan wi no Leya wi yeri. Kona, a Arasheli wi si Leya wi pye fo: «Mila ma yenri, ma pinambyo wi madiragori pire ta kan na yeri.»

¹⁵ A Leya wi sho fo: «Mala polo wi sho na yeri ko soon bo bere, maa jaa mbanla pinambyo wi madiragori pire ti sho na yeri naa!»

A Arasheli wi sho fo: «Na ki kaa pye yeen, Zhakobu wi yaa sa sinle wa ma ni nala yembine na li ni, ma pinambyo wi madiragori pire ti yonlo.»

¹⁶ Ki yonlokogo ki ni, naa Zhakobu wila kaa yiri wa kere na paan, a Leya wi si yiri ma saa wi fili, mee wi pye fo: «Pa ma yaa sinle wa na ni nala, katugu mbe ta mboon ta, migi kologo ki sara na pinambyo wi madiragori pire to ni.»

A Zhakobu wi si saa sinle wa Leya wi ni ki yembine li ni.

¹⁷ A Yenjele li si Leya wi yenrewe pi logo. A Leya wi si kugbo le, mee pinambyo kangurugo woo se Zhakobu wi kan.

¹⁸ A Leya wi sho fo: «Yenjele lilan sara wi kan na yeri, katugu milan kulojo wi kan na polo wi yeri jele.»

A wi si pyo wi mege taga naa yinri Isakari†.

¹⁹ A Leya wi si kugbo ka le naa, ma pinambyo kogoloni woo se Zhakobu wi kan.

²⁰ A Leya wi sho fo: «Yenjele li yarikanga tiyongo kan na yeri. Koni na polo wi yaa cen na ni, katugu mi pinambyo kogoloni se wi kan.»

A wi si pyo wi mege taga naa yinri Zabulon†.

²¹ Ko punjo na, a wi si sumborombyo se, mee wi mege taga naa yinri Dina.

²² Kona, a, Yenjele li si jatere pye Arasheli wi na, maa yenrewe pi logo mee wi sege ki yenge.

²³ A wi si kugbo le, mee pinambyo se, ma sho fo: «Yenjele lilan fere kala li laga na go na.»

²⁴ A wi suu mege taga naa yinri Zhouzefu†, wila pye naga sonri na yuun fo: «Yawe Yenjele li pinambyo wa kan na yeri naa!»

Zhakobu wila pye yarijende tafa

yeye nga na ki nga

²⁵ Naa Arasheli wila kaa Zhouzefu wi se, a Zhakobu wi si Laban wi pye fo: «Na yaga mbe songoro wa we yeri, wa na tara.

²⁶ Ki yaga mala jele poro naa na piile pe kan na yeri, mbaa kee na tara; katugu poro kala li ti mi tunngo pye ma kan. Mi tunngo pye ma kan yeye nga na maga jen ma ye.»

²⁷ A Laban wi suu pye fo: «Na kaa pye na kala loon ndanla, koro laga na yeri. Katugu na yarisunndo tigi naga na na ma yo Yawe Yenjele li duwaw na na mboro kala na.

²⁸ Ma sara wi yo na kan, mi yaa wi kan ma yeri.»

²⁹ A Zhakobu wi suu pye fo: «Mi tunngo pye ma kan yeye nga na, mboro jate maga jen, konaa ma yaayoro ti gbon yeye nga na mari ta na kee na, maga jen;

³⁰ katugu yaayoro jenri nda tila pye ma yeri sanni mbe sa pan, ti se ma lege fo jenge. Maga le mi ye laga ma go, Yawe Yenjele li duwaw na na. Koni, mi wo yaa ka tunngo pye na go woolo pe kan wagati wiwiin?»

³¹ A Laban wi suu yewe ma yo fo: «Yingi maa jaa mbe kan ma yeri?»

A Zhakobu wi suu yon sogo ma yo fo: «Ma se ka yaraga ka kan na yeri, na maga yenle mbe nga mi yaa yo ma kan ki pye we. Mi yaa loon yaayoro ngbelege ki konri bere, laga go singi.

³² Nala mi yaa sa torotoro wa ma yaayoro ngbelege ki sogowo. Simbaala pe ni,

† 30:8 30:8: Eburuye senre ti ni Nefitali mege ki koro wowi na ngbenlewe. † 30:11 30:11: Eburuye senre ti ni Gadi mege ki koro wowi na yefige ki pan. † 30:13 30:13: Eburuye senre ti ni Aseri mege ki koro wowi na ferewe.

† 30:14 30:14: Leele paa pye naga jate ma yo were nda pe yinri madiragori ti pire ti ma ti jele wi ma pye sevo.

† 30:18 30:18: Eburuye senre ti ni Isakari mege ki koro wowi na sara. † 30:20 30:20: Eburuye senre ti ni Zabulon mege ki koro wowi na mbe pinle mbe cen go nungba. † 30:24 30:24: Eburuye senre ti ni Zhouzefu mege ki koro wowi na mbe ka taga ki na.

simbapire nda fuun ti yen yoonro tumooro naa tugbooro ni, naa nda fuun ti yen ma wowa, konaa sikaala pe ni, sikapire nda fuun ti yen yoonro tumooro naa tugbooro ni, mari tege ti ye; to ti yaa pye na sara we†.

³³ Pungo na, na maga ka pan mbanla sara wi wele, ma yaa ki jen na kaa pye mi yen ma sin. Sikaala mbele fuun pe se ka pye yoonro tumooro naa tugbooro ni, konaa simbaala mbele pe se ka pye wolo wolo, ko yaa ki naga fo mi poro yu.»

³⁴ A Laban wi sho fo: «Iga ma yo migi logo.»

³⁵ Ki pilige nungba ki ni, a Laban wi si saa sikapene mbele pe yen yoonro tumooro naa tugbooro ni pe tege pe ye, naa sikaneele mbele fuun pe yen yoonro tumooro naa tugbooro ni, naa mbele fuun lafire la pye pe na, konaa simbawolo pe ni fuun pe ni. A wi si poro kan wi pinambiile pe yeri,

³⁶ mee pe torogo, a pe pilige taanri tangala tanga ma ko fogo ko le poro naa Zhakobu pe sogowa.

A Zhakobu wi nee Laban wi yaayoro sannda ti konri.

³⁷ A Zhakobu wi si saa pepiliye tire, naa amandi tire, konaa pilatani tire njere ta koonlo, mee ti kooro ta lagala fere fere, mari kenlegi, ma yiri tire ti lafire ti na.

³⁸ A wi si tire njere nda wila ti kooro ti lagala fere fere, mari kenlegi, ti le wa yaayoro ti maa kaa na woo yaara nda ni ti ni, mari tege wa yaayoro nda ti ma pan wosaga ti yege sogowa; jango tiga pan la woo, tila nuru ti ye na.

³⁹ Yaayoro tila pye na nuru le ki tire njere ti yege na. Ki kala na sikaneele paa pye na pire nda siin, tila pye yoonro tugbooro naa tumooro ni, ma kenlegi kenlegi.

⁴⁰ Yaayoro nda tila pye yoonro ni ma wowa wa Laban yaayoro ti sogowa, Zhakobu wila simbapire ti konri mari tege a tila ti wele.

Pa Zhakobu wila ki pye yeen, ma yaayoro ngbeleye ta wi ye kan, nda wi sila pinle Laban woro ti ni.

⁴¹ Wagati na fuun yaayoro nda ti yen fannga ni ti kaa nuru, Zhakobu wi ma saa tire njere ti tegetege wa yaayoro woyaara ti ni wa yaayoro ti yege sogowa, ti ta tila nuru le tire njere ti yege na.

⁴² Yaayoro nda tila pye ma cogo cogo, na to kaa nuru, wila tire njere ti tege wa ti yege sogowa. Ki kaa pye ma, nda tila pye ma cogo cogo, a to pye Laban woro, a tugbooro to pye Zhakobu wo woro.

⁴³ A Zhakobu wi nee wi ye yongo na kee yege suyi. Wila simbaala naa sikaala legere ta, naa kulojaala naa kulonambala ni, naa yongomeye naa sofilele ni.

31

*Zhakobu wila fe ma yiri
wa Laban wi yeri*

¹ Kona, a Zhakobu wi si Laban wi pinambiile pe senyoro ti logo. Paa pye na yuun fo: «Yaara nda fuun tila pye we to wi yeri, Zhakobu wiri sho. Ko yaara to wi tege maa ye yon.»

² A Zhakobu wi sigi wele maga yan fo Laban wi yege cenwe pila pye wi ni yege nga na faa, pi woro wi ni ma naa.

³ Kona, a Yawe Yennele li si Zhakobu wi pye fo: «Songoro wa ma teele pe tara, wa ma wolo pe yeri. Mi yaa loon go singi.»

⁴ A Zhakobu wi si piile tun, a pe saa Arasheli naa Leya pe yeri, a pe pan wa kere, wa laga nga wi yaayoro tila pye.

⁵ A wi si pe pye fo: «Migi wele maga yan fo ye to wi yege cenwe pi woro na ni paa yege nga na pila pye na ni faa we. Een fo, na to wi Yennele li yen nala go singi.

⁶ Yoro jate yege jen ma yo mi tunngo pye ye to wi kan na fannga ki ni fuun ni.

⁷ Ma si yala ye to wilan fanla mala li, mala sara wi kanna kanna gasaga ke. Een fo, Yennele li yenle ki na wi kapege pye na na.

⁸ Na ye to wiga yo fo yaayoro nda ti yen yoonro ni to ti yaa pye ma sara we, yaayoro ti ni fuun ti maa pire nda siin, ti ma pye yoonro ni. Na wiga sho fo nda ti yen ma kenlegi kenlegi to ti yaa pye ma sara we, yaayoro ti ni fuun ti maa pire nda siin, ti ma pye ma kenlegi kenlegi.

⁹ Yennele lo li ye to wi yaayoro ti sho mari kan na yeri.

¹⁰ Sanga na ni yaayoro tila pye na nuru, a mi si woonro wonlo maga yan fo nambala mbele paa pye na nuru simbaneele nakoma sikaneele pe na, paa pye yoonro ni, ma kenlegi kenlegi, nakoma ma wowa.

¹¹ A Yennele li merege wi silan yeri wa ki woonro ti na ma yo fo: «Zhakobu.» A mi si sho ma yo fo: «Naw!»

¹² A merege wi silan pye fo: «Ma yege ki yirige ma wele. Yaayoro ti nambala mbele paa nuru jele pe na, pe ni fuun pe yen yoonro ni, ma kenlegi kenlegi nakoma ma wowa. Ko pye ma, katugu nga Laban wi pye ma na, mi ki ni fuun ki yan.»

¹³ A Yennele li sho fo: «Mi yen Yennele na laa li ye naga ma na wa Beteli, wa laga nga maa sinndelege ki yerege ma sinme wo ki go na mbege naga fo maga le mi na

† 30:32 30:32: Wa Izirayeli tara simbaala pe gbow yen file file, sikaala poro gbow yen wolo wolo. † 31:13 31:13:

Yenñele na kee, ma yon folo kon na yeri. Koni, yiri, ma wo laga ki tara nda ti ni, ma songoro wa tara nda pòon se ti ni†.» »

¹⁴ A Arasheli naa Leya pè suu yon sogo ma yo fo: «Tasaga naa korogo si koro we yeri naa wa we to wi go.

¹⁵ We to wi we jate paa nambanmbala yen, katugu wi we pere, ma penjara nda ti jen na kan we yeri ti li†.

¹⁶ Yarijende nda fuun Yenñele li sho we to wi yeri, ti pye woro naa we piile we woro. Koni, nga fuun Yenñele li yo ma kan ki pye.»

¹⁷ Kona, a Zhakobu wi si yiri mbaa kee, mee wi piile naa wi jeele pe lurugo yongomeye pe na.

¹⁸ Wila kari wi yaayoro naa wi yarijende nda fuun wila ta wa Padamu Aramu tara ti ni, mbe ta mbe songoro wa wi to Izaki wi yeri wa Kana tara.

¹⁹ Ko sanga wo ni, kila yala Laban wila kari saa yaayoro ti sire ti koonlo. A Arasheli wi suu to wi yarisunndo ti yu.

²⁰ Zhakobu wo na, wila Aramu tara fenne nana Laban wi fanla, ma lara ma fe, wii sara wi na.

²¹ A wi si fe ma kari wi kee yaara ti ni fuun ti ni, mee fyeele ma Efirati gbaan wi kon ma yiri, mee yege kan wa Galaadi tara yanwira ti yeri.

Laban wila pye na Zhakobu wi tuuro tonri

²² Ki pilige taanri wogo ki na, a pè sigi yo Laban wi kan fo Zhakobu wi fe.

²³ A Laban wi suu go woolo pele le ma taga Zhakobu wi na, maa puro pe piliye koloshyen, mee saa wi yigi kono wa Galaadi tara yanwira ti na.

²⁴ Een fo, ki yembine li ni, a Yenñele li si pan Aramu tara fenne nana Laban wi korogo woonro na, mee wi pye fo: «Ma yee yigi, maga ka senjende nakoma senpere yo Zhakobu wi na.»

²⁵ Naa Laban wila ka saa gbón wa Zhakobu wi na sanga nga ni, kila yala Zhakobu wila wi paraga go ki kan wa Galaadi tara yanwira ti na. A Laban wo naa wi woolo pe ni, pè si pe woro ti kan wa fun.

²⁶ Kona, a Laban wi si Zhakobu wi yewe ngbanga ma yo fo: «Yingi mà pye yeen? Mالا fanla mala sumborombiile pe le ma pan pe ni, paa malaga kasopiile yen.

²⁷ Yingi na, a mà si lara na na ma fe, mالا fanla mee sara na na. Ndee ki pye maga yo na kan, mi jen na soon torogo, mbaa nayinme yuuro koo, mbaa pingge naa juru gbóon.

²⁸ Mee ti mbe keyen wa na pishyenwoolo naa na sumborombiile pe yologo, mbe sara pe na. Yingo wogo ko na, lembigewe kala mà pye.

²⁹ Fannga yen na yeri mbe kapege pye ye na. Een fo, ye to wi Yenñele le, lilan pye yunmbaan ma yo fo: «Ma yee yigi, maga ka senjende nakoma senpere yo Zhakobu wi na.»

³⁰ Koni, na ma kaa na kee pew, katugu ma to ca ki la yen ma na, yingi na, a mà silan yarisunndo to yu?»

³¹ A Zhakobu wi si Laban wi yon sogo ma yo fo: «Mila fye maga jate ma yo kana ma yaa na sumborombiile pe sho na yeri.

³² Een fo, na maga ma yarisunndo ti yan na woolo nga yeri, ko fo wo si daga mbe koro yinwege na. Na yaara ti san na we woolo pe yege na, ma nga ki yen ma wogo ki wo.»

Zhakobu wi sila ki jen mbe yo Arasheli wo wila wi to yarisunndo ti yu.

³³ A Laban wi si ye wa Zhakobu wi paraga go ki ni maga san, ma Leya wogo ki san, ma kulojaala shyen pe woro ti san, wii yaraga yan. A wi si yiri wa Leya paraga go ki ni mee ye wa Arasheli wogo ki ni.

³⁴ Ma si yala, Arasheli wo wila yarisunndo ti yu mari le wa yongome jongo ki nogo, mee cen ti na. A Laban wi si paraga go ki ni fuun ki san, wii yaraga yan.

³⁵ A Arasheli wi suu to wi pye fo: «Na tafa, maga ka nawa ngban na ni, mi se ya yiri ma yege na win, katugu mi yen na jogo.»

A Laban wi si yarisunndo ti lagaja, wi siri yan.

³⁶ A Zhakobu wi si nawa ngban fo jenge, nee wiin Laban wi ni na yuun fo: «Kapegbogo kikiin mi pye, fo a mà yiri ma taga na na nala tuuro tonri yeen?»

³⁷ Na mà we yaara ti ni fuun ti san, yingi mà yan wa ma go wogo? Ki naga laga na na, na woolo poro naa ma woolo pe yege na, pe pye we shyen we kala li yege wofenne.

³⁸ Wele, na yele nafa wolo loli na laga ma yeri. Ma simbaneele naa ma sikaneele wa kugbo si jogo. Mi soon yaayoro ngbelege ki simbapene pe ka.

³⁹ Mii pan yaayogo ka ni ma kan nga cenge gbo. Na wa ka ku, muwi mi maga yongo ki le wa. Yaayoro nda paa pye na yuun na yeri, yonlo na nakoma yembine, maa pye nari yongo jaa na yeri.

⁴⁰ Yonlo na, mila pye na jolo kafugo ki kee, yembine, na jolo were ti kee. Wonlowo pila pye na gbaanri na na.

† 31:15 31:15: Wa Mezopotami tara, kila pye penjagboro ka pye sege nga yeri, na ki leele paga pe sumboromboyo wa le porogo, sumboromboyo wi sevenne pe ma japorgo yariwondo nda pè ta ti kan pe sumboromboyo wi yeri jayire ti pyengolo.

⁴¹ Yele nafa lo mi pye wa ma yeri. Mi tunngo pye ma kan yele ke ma yiri tijere, moɔ sumborombiile shyen pe pori, ma tunngo pye ma kan yele kogoloni, noɔ simbaala naa ma sikaala pe konri. Een fo, mɔla sara wi kannga ma ta kanngasaga ke.

⁴² Ndeɛ ki pye na tele Abirahamu Yennele le, lo na Izaki wi maa fye li yege, li sila na saga, anme mala yaga mi songoro kewara. Yennele lilan jologo konaa tunngbanga nga mi pye ki yan; yunmbaan yembine li ni, laa tanga ki kan na yeri.»

⁴³ A Laban wi si Zhakobu wi yon sogo ma yo fo: «Ki sumborombiile mbele, mi na woolo wele, pe piile pe yen na woolo, ki yaayoro ngbeleye yan, mi na woyo yi. Yaara nda fuun maa yaan, mi na woro ri. Een fo, mbege le nala wo ni, mi se ya kala la pye na sumborombiile poro naa pe piile mbele pe se pe kan.

⁴⁴ Koni, pan we yon finliwe le, mi naa mboro, we leele shyen, po mbe pye paa serefo yen we sogowa.»

⁴⁵ Kona, a Zhakobu wi si sinndelege le ma titege kon maga yerege, (a ki pye pe yon finliwe pi tegere).

⁴⁶ A wi suu woolo pe pye ma yo pe sinndeere wulo. A pe si ta wulo mari gbogolo ti yee na. A pe si cen, ma ka wa ki sinndeere nda paa gbogolo ti go na.

⁴⁷ A Laban wi sigi laga ki mege taga naga yinri Yegari Sahaduta†. A Zhakobu wo ki mege taga naga yinri Galedi.

⁴⁸ A Laban wi sho fo: «Ki sinndeere nda ti gbogolo yeen, ti yen paa serefo yen mi naa mboro we sogowa nala.»

Ko ki ti pege mege taga naga yinri Galedi.

⁴⁹ Paa ki mege taga naga yinri naa Mizipa†, katugu Laban wila yo fo: «Yawe Yennele laa wele mi naa mboro we na, na waga ka laga we yee na we.

⁵⁰ Na ma kaa na sumborombiile pe jolo, na maga si jelele pele yege pori, moɔ yee yingiwɛ jen, maga jen lere ma wi yaa pye we serefo, een fo, Yennele lo jate li yaa pye serefo mi naa mboro we sogowa.»

⁵¹ Ko pungo na, a Laban wi si Zhakobu wi pye fo: «Ki sinndeere nda mi gbogolo mi naa mboro we sogowa, ti wele! Ki sinndelege nga ki yerege ki wele!

⁵² Ki sinndeere nda gbogolosaga konaa ki sinndelege nga yeresaga, ti yen paa we serefenne yen. Mii daga mberi toro la kee

wa ma kee yeri kapege ni, mboro fun mee daga mberi toro la paan laga na kee yeri kapege ni.

⁵³ Abirahamu naa Nahori† pe Yennele le, lo na li yen pe to wi Yennele le, li mi naa mboro we kala li yege wo.»

A Zhakobu wi si wugu Yennele na wi to Izaki wi maa fye li yege li na.

⁵⁴ A Zhakobu wi si yaayogo saraga wo Yennele li yeri wa yanwiga ki na, mee wi woolo pe yeri, a pe pan ma li. Naa paa kaa li ma ko, a pe si wonlo wa yanwiga ki na.

32

¹ Ki goto yirifaga ki na, a Laban wi si yiri ma keyen wa wi pishyenwoolo naa wi sumborombiile pe yoro, ma duwaw pye pe kan, mee songoro na kee wi ca.

Zhakobu wila wi yee gbegele mbe sa yon finliwe ja

wi ndo Ezawu wi yeri

² Kona, a Zhakobu wi si kono li le nee kee, a Yennele li meregeye pele si pan maa fili.

³ Naa Zhakobu wila kaa pe yan, a wi sho fo: «Yennele li malingbɔonlo pe censaga koyi nga.»

A wi sigi laga ki mege taga naga yinri Mahanayimu†.

⁴ A Zhakobu wi si piile tun wa wi ndo Ezawu wi yeri, wa Seyiri tara, wa Edomu wasege ki ni.

⁵ A wi sigi senre nda ti yo pe kan fo: «Ye saga senre nda ti yo na tafo Ezawu wi kan fo: «Ma kulonaja Zhakobu wi yo wi cen ma mo wa Laban wi yeri ma saa gbɔn yingo.

⁶ Nere, naa sofilele, naa simbaala, naa sikaala, naa kulonambala, konaa kulojaala yen wi yeri. Ko wi piile tun pe saga yo mboro na wi tafo ma kan, jango wi kala loon ndanla.»

⁷ A pitunmbolo pe si kari ma saa ki yo, mee songoro ma pan ma Zhakobu wi pye fo: «We saa ma ndo Ezawu wi yan. Wi yen na paan mboon fili lere cenme tijere (400) ni.»

⁸ A Zhakobu wi si fye fo jenge, a wi jatere wi piri wi na. A wi si leele mbele paa pye wi ni pe kon, a pe yiri tegesaga shyen, ma simbaala, naa sikaala, naa nere, naa yongomeye pe kon ngbeleye shyenzyhen.

⁹ Wila pye naa yee piin fo: «Na Ezawu wiga pan mbe to tegesaga nungba na mbe

† **31:47 31:47:** Laga nga senre ti yo wa verise wi ni, Laban wila ki mege taga naga yinri Yegari Sahaduta, Aramu tara fenne senre ni; a Zhakobu wo ki mege taga naga yinri Galedi, Eburuye senre ni. Ki mere shyen ti koro wi yen nungba, wowi na sinndeere nda pe gbogolo paa serefo yen. † **31:49 31:49:** Eburuye senre ti ni Mizipa mege ki koro wowi na korosiri pyesaga. † **31:53 31:53:** Nahori mege yege wele fun wa Zhene 11.26; 24.24.29. † **32:3 32:3:** Eburuye senre ti ni Mahanayimu mege ki koro wowi na censara shyen.

ya ki ni, pa tegesaga sannga ko mbe ya fe mbe sho.»

¹⁰ A Zhaköbu wì si Yennele li yenri ma yo fò: «E, na tele Abirahamu naa na to Izaki Yennele, Yawe Yennele, mboro màla pye fò: «Songoro wa ma tara, wa ma woolo pe yeri, mi yaa kajenge pye ma kan!»

¹¹ Kajenge kagala ngele fuun mà pye mala kan, konaa a mà koro sinne na ni, mi na ma kulonana, mi kologo mbege kagala ke ta. Katugu mila Zhuriden gbaan wi kon sanga na ni, na gbotangala lo nungba làa pye na yeri; koni na songorösa we yen tegesaga shyen.

¹² Mi yen nöö yenri, mala sho na ndo Ezawu wi kee; katugu mi yen na fye wiga ka pan mbanla gbo mbe pinle jele poro naa piile pe ni†.

¹³ Mboro jate màga yo na kan ma yo ma yaa kajenge pye na kan, mbanla setirige piile pe pye pe lege, paa kogoje yon taambu-ga nga ki se ya jiri ki yen.»

¹⁴ Ki yembine li ni, a Zhaköbu wì si wonlo le ki laga ki ni. Yaara nda fuun wila ta, a wi si ta wo wa ti ni, mberi kan wi ndo Ezawu wi yeri yarikanra.

¹⁵ Yaara nda wila kan ti nda: Sikaneele cenme shyen (200), naa sikapene nafa, naa simbaneele cenme shyen (200), naa simbapene nafa,

¹⁶ naa yongme neele nafa ma yiri ke, ma pinle pe pire ti ni tila wonri pe na, naa naneele nafa shyen, naa napene ke, naa sofite neele nafa konaa sofite pene ke.

¹⁷ A wi siri le wi kulonambala pe kee ngbeleye ngbeleye, pe ye pe ye, mee pe pye fò: «Ye toro wa na yege, ye fogo wa ngbeleye yi ni fuun nungba nungba yi sogowo pi ni.»

¹⁸ A wi si kulonana na wila keli yege wi pye fò: «Na na ndo Ezawu wiga fili ma ni mboon yewe mbe yo fò: «Ambo woo wi mboro? Maa kee se? Yaayoro ngbelege nga ma yege, ambo wogo yi ko?»

¹⁹ Kona maa yon sogo ma yo fò: Mi yen ma kulonana Zhaköbu wo woo. Ki yaayoro nda ti yen yarikanga mbe kan ma yeri, mboro na ma yen wi tafö. Wo jate wi yen na paan wa we pungo na.»

²⁰ A wi sigi senre nungba ti yo shyen woo wi kan, mari yo taanri woo wi kan, konaa mbele fuun paa taga yaayoro ngbeleye yi na pe kan. Anme ye daga mbege yo na tafö Ezawu wi kan, na yaga fili wi ni we.

²¹ Yaa ki senre nda ti yuun yaa ti tari wa fò: «Ma kulonana Zhaköbu wo jate wi yen na paan wa we pungo na.»

Katugu wila pye naa yee piin fò: «Mi yaa wi nangbanwa pi sogo wi na ki yarikanra

nda ti keli wa na yege ti ni, ko pungo na, mbee wi yan gbogoyi. Kona pa wi yaa na yigi jenge.»

²² A pè si keli ki yarikanra ti ni wa wi yege. A wo jate wi si koro wa paara yinre censaga ki ni ki yembine li ni.

²³ A wi si yiri ki yembine nungba li ni, maa jele shyen, naa wi kulojaala shyen, konaa wi pinambiile ke ma yiri nungba pe le, mee ti a pè Yaboki gbaan wi kon ma yiri, wa wi konsaga.

²⁴ Wila pe le, ma ti a pè gbaan njege ki kon ma yiri, ma pinle wi kee yaara ti ni fuun ti ni.

Zhaköbu wila ngbeli Yennele li ni

²⁵ A Zhaköbu wì si koro wi ye. Kona, a nana wà si pan ma ngbeli wi ni fò ma saa laga ki laga.

²⁶ Naa ki nana wila kaa ki yan wi se ya Zhaköbu wi ni, ma yala wila ngbeli wi ni, a wi suu gbon wa wi jeyugo ki na, a ki si fugu.

²⁷ A nana wi suu pye fò: «Na yaga mbaa kee, katugu lalaaga kila paan.» A Zhaköbu wi suu yon sogo ma yo fò: «Mi soon yaga maa kee, na mee duwaw pye na kan.»

²⁸ A nana wi si Zhaköbu wi yewe ma yo fò: «Pe maa ma yinri mele?» A wi sho fò: «Zhaköbu†.»

²⁹ A nana wi suu pye naa fò: «Pe saa ma yinri naa Zhaköbu, een fò, pe yaa loon yinri Izirayeli, katugu mà ngbeli Yennele li ni, ma ngbeli leele pe ni, a mà fannga ta.»

³⁰ A Zhaköbu wì si nana wi yewe ma yo fò: «Mila ma yenri, ma mege ki naga na na.» A nana wi suu yon sogo ma yo fò: «Yingi na, a ma nee na yewe na mege ko ni?»

A wi si duwaw Zhaköbu wi na le ki laga ki na.

³¹ A Zhaköbu wì sigi laga ki mege taga naga yinri Peniyeli†, katugu wila pye naa yee piin fò: «Mi Yennele li yan gbogoyi, mii si ku.»

³² Yonlo kila yiri ma yala Zhaköbu wila pye na Penuweli laga ki logo ki koon wa laga nga pe maa ki koon tooro na. Wila pye na sege wi jeyugo ki kala na.

³³ Ko kala ki ti Izirayeli tara woolo paa la jeyugo kapannga ki kaa, ali ma pan ma gbon nala; katugu pa Yennele làa Zhaköbu wi welege wa jeyugo kapannga ki na.

33

*Zhaköbu naa Ezawu
pe yee sogowo gbegewe kala*

† 32:12 32:12: Zhene 22.17 † 32:28 32:28: Zhene 35.10

koro wowi na Yennele li yege.

† 32:31 32:31: Eburuye senre ti ni Peniyeli mege ki

¹ Kona, a Zhakobu wi suu yege ki yirige ma wele, mæ Ezawu wi yan wila paan wi lenambala cenme tijere (400) pe ni. A wi si piile pe yew ma pele kan Leya yeri, ma pele kan Arasheli yeri, mæ pele kan kulojaala shyen pe yeri.

² A wi si kulojaala shyen pe kelegi wa yege poro naa pe piile pe ni, ma Leya naa wi piile pe taga pe na, ko punjo na, mæ Arasheli naa Zhazefu poro taga.

³ A wo jate wi si keli wa pe yege, næ sogo naa yege ki kanni wa tara ma saa ta sogosaga koloshyen, fo ma saa gbõn wa wi ndo wi na.

⁴ Ki kaa pye ma, a Ezawu wi si fe ma saa wi fili, mæ keyen wa wi yologo maa shari. A pe shyen pe næ gbele.

⁵ A Ezawu wi suu yege ki yirige ma wele, mæ jele naa piile pe yan. A wi si yewe ma yo fo: «Ambene wele mbele poro?» A Zhakobu wi suu yon sogo ma yo fo: «Wa Yennele li yinne pi ni, li piile mbele kan mi na kulonana na yeri, poro wele.»

⁶ A kulojaala poro naa pe piile pe ni, pe si fulo, mæ sogo ma pe yere ti jiile wa tara ma Ezawu wi gbõgo.

⁷ A Leya naa wi piile pe si fulo ma sogo ma pe yere ti jiile wa tara maa gbõgo; ko punjo na, a Zhazefu naa Arasheli pe si fulo fun ma sogo ma pe yere ti jiile wa tara maa gbõgo.

⁸ A Ezawu wi suu yewe ma yo fo: «Yaayoro ngbeleye yan mi fili yi ni, ko koro wo yen mele?» A Zhakobu wi sho fo: «Mila jaa na kala loon ndanla, na tafo.»

⁹ A Ezawu wi sho fo: «Na jonlo, yaara nda ti yen na yeri tilan bo, ma woro ti yaga wa ma yee yeri.»

¹⁰ Kona, a Zhakobu wi suu yon sogo ma yo fo: «Ayoo, mila ma yenri, na kaa pye na kala loon ndanla, yaara nda mi kan ma yeri, yenle ti na; katugu ko kala na, na finliwe mba mi fili ma ni, pi cen ndæ Yennele lo mi fili li ni, paa mala yigi jenge ki kala na.

¹¹ Ki kala na, yaara nda mi kan ma yeri ti sho, katugu Yennele li kajenge pye mala kan. Yaraga nga fuun kala li mbe ya pye na na, ka yen na yeri.»

A wi suu yenri ngbanga fo a Ezawu wi saa yenle ti na mari sho.

¹² A Ezawu wi sho fo: «Ye kono li le we kari, mi yaa soon torogo.»

¹³ A Zhakobu wi suu yon sogo ma yo fo: «Na tafo, maga jen ma yo piile pe woro fannga ni. Simbaneele naa naneele yen na yeri, piile yen na wonri pe na. Na waga tanga pe ni ngbanga pilige nungba, pa yaayoro ti ni fuun ti yaa ku.

¹⁴ Ki kala na, na tafo, keli na yege maa kee. Mi yaa taga ma na mbaa tanri yoro, mbaa yala yaayoro to naa piile pe tangala li ni, fo sa gbõn ma na wa Seyiri tara ti ni.»

¹⁵ A Ezawu wi sho fo: «Mi yaa na woolo pe walaga nungba yaga ma ni.» A Zhakobu wi suu pye fo: «Paa yingi piin? Na tafo, nga mila jaa, na kala lo mboon ndanla ko ce.»

¹⁶ Ki pilige nungba ki ni, a Ezawu wi si kono li le ma songoro wa Seyiri tara.

Zhakobu wila songoro ma pan wa Kana tara

¹⁷ A Zhakobu wo si kari wa laga nga pe yinri Sukoti†. A wi si go kan wi yee kan, mæ segbara kan yaayoro to kan. Ko kala na pe maa ki laga ki yinri Sukoti.

¹⁸ Zhakobu wila yiri wa Padamu Aramu ma pan yinne le Sishemu ca, wa Kana tara. A wi si saa wi paara yinne censaga ki kan wa ca ki yesinne na†.

¹⁹ A wi si laga nga wila wi paraga go ki kan ki lo Amori cenle woolo pe yeri warifuwe pyo cenme na. Amori wo wila pye Sishemu ca ki kanfo we.

²⁰ A wi si saraga wosaga kan wa, maga mege taga naga yinri Eli Elohe Izirayeli, (ko koro wo yen Yennele li yen Izirayeli Yennele).

34

Dina naa Sishemu ca fenne pe kala

¹ Pilige ka, Leya naa Zhakobu pe sumborombyo Dina† wi si yiri ma kari sa ki tara ti sumborombiile pele shari.

² A Hevi cenle woolo nana Amori wi pinambyo Sishemu wi si Dina wi yan. Sishemu wo wila pye ki tara ti go na. A wi si ti a pe saa Dina wi le wi kan, a wi pan ma sinle wi ni fannga na, maa jogo.

³ A wi si mara Zhakobu sumborombyo Dina wi na wi nawa pi ni fuun ni. Sumboro wila pye maa ndanla fo jenge, a wila sentanra yuun wi ni.

⁴ A Sishemu wi suu to Amori wi pye fo: «Ki sumboro na wi yenri na kan mbooo pori na jo.»

⁵ Zhakobu wila ki logo fo Sishemu wila wi sumborombyo Dina wi jogo. Een fo, naa wi pinambiile paa pye wa kere naa yaayoro ti konri, ki pye ma, a wi si pyeri fo a pe saa yiri wa ma pan.

⁶ A Sishemu wi to Amori wi si kari Zhakobu wi korogo mbe sa para wi ni (mbe pyo wi yenri).

⁷ Naa Zhakobu wi pinambiile paa kaa yiri wa kere ma pan, a pe si nga kila pye

† 33:17 33:17: Eburuye senre ti ni Sukoti mege ki koro wowi na segbara.

† 33:18 33:18: Zhozu 24.32; Zhan 4.5

† 34:1 34:1: Ye Dina senre ti wele fun wa Zhene 30.21laga ki ni.

ki logo. A pè sigi yan pè pe tēgele. A pè si nawa ngban fō jenge, katugu Sishemu wila fere kala pye wa Izirayeli, ma sinle Zhakōbu wi sumborombyo wi ni. Ko sila daga pyewe ni.

⁸ A Amōri wī si pe pye fō: «Ye sumborombyo wilan pinambyo Sishemu wī ndanla fō jenge. Mi yen na ye yenri yoo kan wi yeri wī jō.»

⁹ Ye mbe ya pye we ni yon finliwe na, waa jeele kaan we yee yeri. We yaa la ye sumborombiile pe pori, yaa we woolo pe pori.

¹⁰ Ye yaa cēn laga we ni, tara ti yaa pye ye yannisaga. Ye cēn yaa loo yaa pere, ye yarijende ta.»

¹¹ A Sishemu wo jate wī si pan ma Dina wī to naa wī ndeele pe pye fō: «Ye ti na kala li ye ndanla. Yaga yaraga nga fuun naga mbe yo mbe kan, mi yaa ki kan ye yeri.

¹² Japorogo yariwondo to naa yarikanra tiga lege yeye o yeye, yeye yo na kan, pa mi yaa ti kan ye yeri, jango ye sumboro wo kan na yeri mboo pori na jō.»

¹³ A Zhakōbu wī pinambiile pè si Sishemu naa wī to Amōri pe yon sogo tijinliwe pee ni, katugu Sishemu wila pe jonlo sumboro Dina wī jōgo.

¹⁴ A pè si pe pye fō: «We se ya mbe we jonlo sumboro wī kan nanja na wii kenrekenre wa yeri jele. Pa ki yaa pye fere kala we yeri.

¹⁵ We yaa yere ki na kala nungba na: «Nambala mbele fuun pe yen laga ye yeri, pe daga mbe kenrekenre paa we yen.»

¹⁶ Pa kona we yaa la we sumbono pe kaan ye yeri yaa pe pori, woro fun we yaa la ye woolo pe pori. We yaa cēn laga ye ni, mbe pye cēnle nungba ye ni.

¹⁷ Eēn fō, na yee yenle ki na mbe logo we yeri, mbe ye yee kan pe ye kenrekenre, pa we yaa we jonlo sumboro wī sho ye yeri mbaa kee.»

¹⁸ A pe senre ti si Amōri naa wī pinambyo Sishemu pe ndanla.

¹⁹ Lefonjo wī sila mo ki kala li pyewe ni, a wī si ti, a pōo kenrekenre, katugu Zhakōbu wī sumborombyo wila wī ndanla fō jenge. Ma si yala, wa lefonjo wī to go, paa pye naa jate ma we leele sanmbala pe ni fuun pe na.

²⁰ A Amōri wo naa wī pinambyo Sishemu wī ni, pè si kari wa ca ki mbogo yeyongo ki na, wa laga nga leele pe maa pile, mēe para pe ca woolo pe ni ma yo fō:

²¹ «Ki leele mbele pe yen yeyinngē na we ni. Ye ti pe cēn laga we tara ti ni, paa loo paa pere. Tara ti yen ma gbogo pe kan.

We yaa la pe sumbono pe pori, mbaa we woolo pe kaan pe yeri paa pe pori.

²² Eēn fō, ki nambala mbele, pe yaa yenle mbe cēn laga we ni, mbe pye cēnle nungba we ni, ki kala nungba na lo na: «Nambala mbele fuun pe yen laga we ni, pe daga mbe kenrekenre mbe pye paa pe yen.»

²³ Na waga yere ki na, pa pe yaa pan mbe cēn laga we ni. Pa kona pe yaayoro ti ni fuun naa pe yarijende ti yaa ka pye we woro.»

²⁴ Leele mbele fuun paa pan le ca ki mbogo yeyongo ki na, a pè si yenle Amōri naa wī pinambyo Sishemu pe senyoro ti na. Nambala mbele fuun paa pan wa ca ki mbogo yeyongo ki na, pè si pe yee kan a pè pe kenrekenre.

²⁵ Ki pilige taanri wogo ki na, ma pe ta sagbanra ti yen na pe yaa, a Zhakōbu wī pinambiile shyen, Simeyon naa Levi, Dina wī ndeele wele, pè si yiri ma pe tokobiye pe le ma ye wa ca ki ni, ma nambala pe ni fuun pe gbo. Poro la pye naga yaan ndee kangbanga se ya gbon pe na.

²⁶ A pè si Amōri naa Sishemu pe gbo tokobiye pe ni fun, mēe pe jonlo sumboro Dina wī le wa Sishemu wī go ma yiri wī ni.

²⁷ A Zhakōbu wī pinambiile sanmbala pè si gboole pe san, ma ca ki san maga yarijende ti le, katugu paa pe jonlo sumboro wī jōgo.

²⁸ A pè sigi leele pe simbaala, naa sikaala, naa pe nere to naa pe sofilele pe koli, nda fuun tila pye wa ca, konaa nda fuun tila pye wa yan.

²⁹ Paa yarijende ti ni fuun ti koli, ma piile naa jeele pe ni fuun pe yigi ma kari pe ni, ma yinre ti san pew mari yarijende ti le.

³⁰ Kona, a Zhakōbu wī si Simeyon naa Levi pe pye fō: «Yānla jatere wī piri na na mala mege ki pen tara woolo pe yeri, Kana tara woolo naa Perezī cēnle woolo pe yeri. Nambala mbele pe yen na yeri, pe woro ma lege. Ki leele mbele pe yaa gbogolo mbe yiri we korogo, mbe malaga gbon we ni, mbe mi naa na woolo pe ni we tongo.»

³¹ A Simeyon naa Levi pè sho fō: «Wii ja daga mbe we jonlo wī pye paa nanjaa yen.»

35

Zhakōbu wila yiri wa Sishemu ca ma kari wa Beteli laga ki na

¹ Pilige ka, a Yenņele li si Zhakōbu wī pye fō: «Yiri ma kari ma sa cēn wa Beteli. Ma saraga wosaga kan wa na kan. Pa mila na yee naga ma na wa ki laga ki na, maga ta ma yen na fee mbe sho ma ndo Ezawu wī yeri†.»

² A Zhakobu wi sigi yo wi go woolo poro naa mbele fuun paa pye wi ni pe kan fo: «Yarisunndo nda ti yen ye yeri ma yiri cengele kele yege yeri, yeri wa. Ye yee pye kpoyi, ye ye yariporo ti wo, ye ta yege le.

³ We yaa yiri mbe kari wa Beteli. Mi yaa sa saraga wosaga kan wa Yenjele li kan, lo na laa na yenrewe pi logo sanga na ni kila ngban na na we, mala saga wa na kondangala li ni fuun li ni.»

⁴ Ki kaa pye ma, yarisunndo nda fuun tila pye pe yeri ma yiri cengele kele yege yeri, a pe siri wo mari kan Zhakobu wi yeri, naa pe nungbogolo† ke ni. A Zhakobu wi si titege kon terebenti tige ka ngo, mari le wa mari ton, wa Sishemu ca ki tanla.

⁵ Ko punjo na, a pe si kari. A Yenjele li si fyere gboro wa ki laga ki kanngara na cara ti woolo pe na. Ki kala na lere kpe sila taga Zhakobu pinambiile pe na mbaa pe puro.

⁶ Zhakobu wo naa mbele fuun paa pye wi ni, pe si saa gbon wa Luzi ca ki ni, ko ki yen Beteli we, wa Kana tara.

⁷ A wi si saraga wosaga kan le, nee ki laga ki yinri Eli Beteli†; katugu pa Yenjele laa li yee naga wi na wa, sanga na ni wila pye na fee mbe sho wi ndo Ezawu wi yeri.

⁸ A Erebeka wi gbegelefo Debora† wi si ku, a poo le wa Beteli ca ki tanla, tigbogo ka ngo, ali ma pan ma gbon nala pe maa ki yinri tigbogo nga pe maa gbele wa ki ngo.

⁹ Zhakobu wi yiringolo wa Padamu Aramu ma pan, a Yenjele li sili yee naga wi na naa, mee duwaw wi na.

¹⁰ A Yenjele li suu pye fo: «Pe maa ma yinri Zhakobu, een fo, pe saa ma yinri naa Zhakobu. Ma mege ki yaa pye Izirayeli†.»

Yenjele li nee wi yinri Izirayeli.

¹¹ A li suu pye fo: «Muwi mi yen Yenjele na yawa pi ni fuun fo. Mi yaa ma pye sevo, mbe piile legere kan ma yeri. Ma yaa ka pye cengele legere to. Wunlumbolo yaa ka yiri wa ma setirige piile pe yeri†.»

¹² Tara nda mila kan Abirahamu wi yeri, ko punjo na, mari kan Izaki wi yeri, mi yaa ti kan ma yeri, punjo na, mberi kan ma setirige piile pe yeri†.»

¹³ A Yenjele li si kari ma Zhakobu wi yaga le laga nga laa para wi ni we.

¹⁴ Yenjele laa para Zhakobu wi ni laga nga na, a wi si titege kon ma sinndelege ka yerege wa, mee duwen wo wa ki go na maa

pye yarikanga konaa ma sinme wo wa ki go na mbege naga fo wigi le Yenjele kee.

¹⁵ Yenjele laa para Zhakobu wi ni laga nga na, a wi sigi mege taga naga yinri Beteli†.

Benzhame sege naa Arasheli kunwo senre

¹⁶ Kona, a Zhakobu wo naa wi go woolo pe ni, pe si yiri wa Beteli ma kari. Paa pye ma lali jenri Efirata ca ki ni, a Arasheli wi si se. Wi sege kila ngban fo jenge.

¹⁷ Maa ta wila siin wi sege ki ngban wi na, jele na wila pye naa sari wi se, wi suu pye fo: «Maga ka fyee, pinambyo wo wa ma yen na siin naa.»

¹⁸ Arasheli wila pye na kuun, wi yaa yinngi sanga na ni, a wi si pyo wi mege taga maa yeri Beni Oni. Een fo, a tofo wi suu mege taga naa yinri Benzhamet.

¹⁹ A Arasheli wi si ku, a pe suu le wa Efirata ca kono li yon na, pe maa ki ca ki yinri fun Betilemu.

²⁰ A Zhakobu wi si sinndelege ka yerege wa Arasheli fanga ki go na. Pe maa ki sinndelege ki yinri Arasheli fanga sinndelege ali ma pan ma gbon nala.

²¹ A Izirayeli† wi si kari ma saa wi paraga go ki kan wa Migidali Ederi laga ki tanla.

²² Ma Izirayeli wi ta wila pye ma cen wa ki tara ti ni, a Uruben wi si saa sinle Biliha wi ni, wo na wila pye wi to wi jo shyenwoo. A Izirayeli wi sigi logo.

Zhakobu pinambiile paa pye ke ma yiri shyen.

²³ Leya pinambiile pe mere ti nda: Uruben wila pye Zhakobu wi pinambyo kongbanna, mee Simeyon taga, naa Levi, naa Zhuda, naa Isakari, naa Zabulon.

²⁴ Arasheli pinambiile pe mere ti nda: Zhofefu naa Benzhamet.

²⁵ Arasheli wi kulojo Biliha wi pinambiile pe mere ti nda: Dan naa Nefitali.

²⁶ Leya wi kulojo Zilipa wi pinambiile pe mere ti nda: Gadi naa Aseri. Ki pinambiile mbele poro wele Zhakobu wila se maa ta wa Padamu Aramu tara.

²⁷ A Zhakobu wi si songoro ma kari wa wi to Izaki wi yeri, wa Mamire laga ki ni, wa Kiriyati Ariba ca ki tanla, ko nga pe maa yinri Eburon we. Abirahamu naa Izaki paa cen wa faa†.

²⁸ Izaki wila ta yelee cenme naa nafa tijere (180).

† 35:4 35:4: Nungbogolo senre nda ti yo ki yen ndee kaa pye paa pe yarisunndo yen. † 35:7 35:7: Eburuye senre ti ni Eli Beteli mege ki koro wowi na Beteli Yenjele. † 35:8 35:8: Debora mege ki yen fun wa Zhene 24.59 laga ki ni.

† 35:10 35:10: Zhene 32.29 † 35:12 35:11-12: Zhene 17.4-8 † 35:15 35:14-15: Zhene 28.18-19 † 35:18 35:18: Eburuye senre ti ni Beni Oni mege ki koro wowi na pyo na wi ta wa jologo ki ni. Benzhamet mege ki koro wowi na na kalige pyo, nakoma pyo na wi kala li gbogo na yeri. † 35:21 35:21: Zhakobu wo nungba wo paa pye na yinri fun Izirayeli; Zhene 32.28. † 35:27 35:27: Zhene 13.18

²⁹ Wila le ma tin yinwege ki na, mee jen ma ku ma taga wa wi teleye pe na. A wi pinambiile Ezawu naa Zhakobu pe suu le.

EZAWU SETIRIGE PIILE WELE

36

36.1-43

Ezawu wila saa cen wa Edomu tara

¹ Ezawu setirige piile poro wele mbele yeen. Ezawu wo pe yinri fun Edomu.

² Kana tara fenne jeele[†] la wele Ezawu wila pori. Pe mere ti nda: Heti cenle woolo naja Elon wi sumborombyo Ada wo naa Ana sumborombyo Oholibama. Oholibama wila pye Hevi cenle woolo naja Zibewon wo pishyenwool[†].

³ Ezawu wila Ishimayeli wi sumborombyo Basimati wi pori fun, Nebayoti wi jonlo sumboro we.

⁴ Ada wila Elifazi se Ezawu wi kan. A Basimati wo Erewuweli se.

⁵ A Oholibama wo si Yehushi, naa Yalamu, konaa Kora poro se. Poro wele paa pye Ezawu wi pinambiile mbele paa se wi kan wa Kana tara.

⁶ A Ezawu wi suu jeele, naa wi pinambiile, naa wi sumborombiile, naa wi kulolo pe ni fuun, naa wi yaayoro ngbeleye, naa wi yaayoro sannda to naa yarijende nda fuun wila ta wa Kana tara ti le, mee kari ma saa cen tara ta yege ni, ma lali wi jonlo Zhakobu wi ni.

⁷ Katugu pe kee yaara tila pye ma lege jenge, fo pe saa ya cen laga nungba. Paa pye ma cen tara nda ni, tila pye ma kologo pe yaayoro ti na.

⁸ Ko kala na Ezawu wila saa cen wa Seyiri yanwiga ki na. Ezawu wo pe yinri fun Edomu.

Ezawu setirige piile pe mere

⁹ Ezawu wi setirige piile poro wele mbele yeen. Wo wila pye Edomu cenle woolo mbele paa pye ma cen wa Seyiri yanwiga ki na pe tele we.

¹⁰ Ezawu wi pinambiile pe mere ti nda: Elifazi wo la pye wi jo Ada wo pinambyo. Erewuweli wo la pye wi jo Basimati wo pinambyo.

¹¹ Elifazi wi pinambiile pe mere ti nda: Tema, naa Omari, naa Zefo, naa Gatamu konaa Kenazi.

¹² Jele na paa pye na yinri Timina wila pye Ezawu pinambyo Elifazi wi cenfo. Wila pinambyo wa se wi kan fun, paa pye naa yinri Amaleki. Poro paa pye Ada naa Ezawu pe pishyenwoolo wele.

¹³ Erewuweli wi pinambiile pe mere ti nda: Nahati, naa Zera, naa Shama konaa

Miza. Poro paa pye Ezawu naa wi jo Basimati pe pishyenwoolo wele.

¹⁴ Ezawu wi jo Oholibama na wila pye Ana wi sumborombyo, konaa ma pye Zibewon pishyenwool, wi pinambiile mbele wila se Ezawu wi kan, pe mere ti nda: Yehushi, naa Yalamu konaa Kora.

¹⁵ Mbele paa pye teele Ezawu wi setirige piile pe sogowo poro wele mbele yeen. Ezawu pinambyo kongbanna Elifazi wi pinambiile pe mere ti nda: Tema wila pye sege to, naa sege to Omari, naa sege to Zefo, naa sege to Kenazi,

¹⁶ naa sege to Kora, naa sege to Gatamu konaa sege to Amaleki. Poro mbele poro paa pye sege teele wa Elifazi piile pe ni ma cen wa Edomu tara. Poro paa pye Ezawu wi jo Ada wi pishyenwoolo wele.

¹⁷ Ezawu pinambyo Erewuweli wi pinambiile pe mere ti nda: Nahati wila pye sege to, naa sege to Zera, naa sege to Shama konaa sege to Miza. Poro mbele poro paa pye sege teele wa Erewuweli wi piile pe ni ma cen wa Edomu tara. Poro paa pye Ezawu wi jo Basimati wi pishyenwoolo wele.

¹⁸ Ezawu jo Oholibama wi pinambiile pe mere ti nda: Yehushi wila pye sege to, naa sege to Yalamu, konaa sege to Kora. Poro mbele poro paa pye Ezawu jo Oholibama wi pinambiile mbele paa pye sege teele. Oholibama wo la pye Ana wi sumborombyo.

¹⁹ Poro mbele poro paa pye Ezawu wi setirige piile wele. Poro paa pye teele setirige piile sanmbala pe sogowo. Ezawu wo pe yinri fun Edomu.

²⁰ Hori cenle woolo naja Seyiri wi pinambiile pe mere ti nda. Poro paa keli ma cen wa Edomu tara. Lotan, naa Shobali, naa Zibewon, naa Ana,

²¹ naa Dishon, naa Ezeri konaa Dishan. Poro mbele poro paa pye Hori cenle woolo pe teele wele, ma pye Seyiri setirige piile, wa Edomu tara.

²² Lotan wi pinambiile pe mere ti nda: Hori konaa Emamu. Lotan wi nosepyo sumboro la pye wa, paa pye naa yinri Timina.

²³ Shobali wi pinambiile pe mere ti nda: Alivan, naa Manahati, naa Ebali, naa Shefo konaa Onamu.

²⁴ Zibewon pinambiile pe mere ti nda: Aya naa Ana. Ko Ana wo wila saa puluyo yan wa gbinri wi ni yi tonmo pila pye ma weri, ma yala wila pye naa to Zibewon wi sofilele pe konri.

²⁵ Ana wi piile pe mere ti nda: Wi pinambyo Dishon konaa wi sumborombyo Oholibama.

[†] 36:2 36:2: Kana tara fenne jeele pe mere ti yen fun wa Zhene 24.3laga ki ni.

[†] 36:2 36:2: Zhene 26.34

²⁶ Dishon pinambiile pe mere ti nda: Emidan, naa Eshiban, naa Yitiran konaa Keran.

²⁷ Ezeri pinambiile pe mere ti nda: Bilihan, naa Zaavan, konaa Akan.

²⁸ Dishan pinambiile pe mere ti nda: Uzi naa Aran.

²⁹ Hori cenle woolo mbele paa pye sege teele pe mere ti nda: Lotan wila pye sege to, naa sege to Shobali, naa sege to Zibewon, naa sege to Ana,

³⁰ naa sege to Dishon, naa sege to Ezeri konaa sege to Dishan. Poro mbele poro paa pye teele Hori cenle woolo pe sogowo, wa Seyiri tara.

³¹ Wunlumbolo mbele paa cen wunluwo pi na Edomu tara ti go na, maga ta wunluwo fa cen Izirayeli tara woolo pe go na ghen, pe mere ti nda:

³² Bewori wi pinambyo Bela wila pye wunluwo wa Edomu tara ti go na. Wi ca paa pye naga yinri Dinaba.

³³ Bela kung'olo, a Bozira ca fenne naja Zera wi pinambyo Yobabu wi si cen wa wi yonlo.

³⁴ Yobabu kung'olo, a Hushamu na wila yiri wa Tema setirige piile pe tara, wi si cen wa wi yonlo.

³⁵ Hushamu kung'olo, a Bedadi pinambyo Hadadi wi si cen wa wi yonlo. Wo wila malaga gbon Madiyan cenle woolo pe ni ma ya pe ni wa Mowabu tara wasege ki ni. Wi ca paa pye naga yinri Aviti.

³⁶ Hadadi kung'olo, a Masireka ca fenne naja Samila wo si cen wa wi yonlo.

³⁷ Samila kung'olo, Sawuli na wila yiri wa Erehoboti gbaan yon tara ti ni, wi si cen wa wi yonlo.

³⁸ Sawuli kung'olo, a Akibori pinambyo Baali Hana wi si cen wa wi yonlo.

³⁹ Akibori pinambyo Baali Hana wi kung'olo, a Adari wi si cen wa wi yonlo. Wi ca paa pye naga yinri Pawu. Paa pye naa jo wi yinri Metabeyeli. Mezahabu sumborombyo Matiredi wo sumborombyo lawi.

⁴⁰ Teele mbele paa yiri wa Ezawu setirige piile pe ni ma yala pe seye naa pe tara ti ni, pe mere ti nda: Timina wila pye sege to, naa sege to Aliva, naa sege to Yeteti,

⁴¹ naa sege to Oholibama, naa sege to Ela, naa sege to Pino,

⁴² naa sege to Kenazi, naa sege to Tema, naa sege to Mibizari,

⁴³ naa sege to Magidiyeli, konaa sege to Iramu. Poro mbele poro paa pye teele Edomu cenle woolo pe sogowo, ma yala pe censara ti ni, wa pe tara.

Ezawu wo wila pye Edomu cenle woolo pe tele we.

ZHOZEFU NAA WI SEFENNE NAMBALA

37

37-50

Zhozefu ndeele paa wi panra wi woonro ti kala na

¹ Kona, a Zhakobu wi si saa cen wa Kana tara, wa laga nga wi to wila pye ma cen we.

² Zhakobu wi setirige piile pe kapyegele ke ngele. Zhozefu wila ta yeke ke ma yiri koloshyen, a wi nee pinlele wi ndeele pe ni, a paa simbaala naa sikaala konri. Maga ta wila pye lefonmbile, wi ma pinle wi to jeele Biliha naa Zilipa pe pinambiile pe ni. Zhozefu wila pye na senpere pere nda leele paa pye na yuun wi ndeele pe kanngolo ti yuun wi to wi kan.

³ Zhozefu wila pye ma Izirayeli wi ndanla ma we wi pinambiile sanmbala pe na, katugu wila wi se wa wi lelewe pi ni. A wi si derigbogo tiyongo ka ti wi kan yoonro ni.

⁴ Naa wi ndeele paa kaa ki yan wi pe to wi ndanla ma we pe ni fuun pe na, a pe suu panra. Pe sila pye na sentanra yuun wi ni naa.

⁵ Pilige ka, a Zhozefu wi si woonro wonlo mee saa ti yege yo wi ndeele pe kan. A pe suu panra naa ma we.

⁶ Wila pe pye fo: «Woonro nda mi wonlo, ye pan yeri logo na yeri.

⁷ Waa pye wa kere na yarilire ti koon nari poo pogolo pogolo. Le ki yonlo nungba li ni, a na polo li si yiri ma yere ma sin. A ye pogolo ke si wa mali maga, nee foli li yege sogowo nali gbogo.»

⁸ A wi ndeele pe suu pye fo: «Maa ki jate mbe cen we go na mbaa we yege sinni ke?» A pe suu panra naa ma we kongbannga ki na wi woonro naa wi senyoro ti kala na.

⁹ A wi si woonro ta wonlo naa, mee ti yo wi ndeele pe kan ma yo fo: «Mi woonro ta wonlo naa, maga yan yonlo ko naa yenge ki ni, naa wonngolo ke ma yiri nungba pan na foli na yege sogowo.»

¹⁰ A wi si saa ti yege yo wi to naa wi ndeele pe kan. A wi to wi si gbanla wi na, mee wi pye fo: «Woonro nda ma wonlo yeen, to koro wo yen mele? Ki cen maa ki jate mi naa ma no, naa ma ndeele pe ni, we yaa ka saa sogo mbaa we yere ti jiile wa tara ma yege sogowo ke?»

¹¹ A wi ndeele pe nee yenjara piin wi ni, een fo, a wi to wi nee jatere piin ki woonro ti na†.

Zhozefu wi ndeele paa wi pere

† 37:11 37:11: Kapye 7.9

¹² Zhouzefu wi ndeete paa kari sa pe to simbaala naa sikaala pe konri wa Sishemu ca wasege ki ni.

¹³ Pilige ka, a Izirayeli wi si Zhouzefu wi pye fo: «Ma ndeete pe yen na yaayoro ngbelege ki konri wa Sishemu. Pan, mboon tun wa pe yeri.» A Zhouzefu wi sho fo: «Migi logo na to.»

¹⁴ A Izirayeli wi suu pye fo: «Kari ma soon ndeete pe wele na kaa pye pe yen wa ngbaanla, konaa yaayoro ti ni fun. Mee pan ma pe senre yo na kan.»

A Izirayeli wi suu torogo ma yiri wa Eburon gbunlundege ki ni. A Zhouzefu wi si kari wa Sishemu.

¹⁵ A naa wa suu yan wila yanri wa wasege ki ni, mee wi yewe fo: «Yingi maa lagajaa?»

¹⁶ A Zhouzefu wi sho fo: «Na ndeete poro mi yen na lagajaa. Mi yen noo yenri, pe yen na pe yaayoro ti konri laga nga na, ki naga na na.»

¹⁷ A naa wi si Zhouzefu wi pye fo: «Pe yiri na laga nga ko ni ma kari, katugu migi logo na pe yeri, paa yuun fo: «Yoo kari wa Dotan ca.» »

A Zhouzefu wi si taga wi ndeete pe na na pe tuuro tonri, mee saa pe yan wa Dotan.

¹⁸ A wi ndeete pe suu yan wa lege wila paan. Sanni wi sa yongo pe ni, a pe si yon le wi na mboo gbo.

¹⁹ Paa ki yo pe yee kan fo: «Woonro wonlofo gbo wi na wila paan.

²⁰ Ye pan yingo woo gbo woo wa titege ka nungba ni, wee saga yo fo cenge pege to wi na maa ka. Pa kona wi woonro ti yaa ka pye yaraga nga, we yaa kaga yan.»

²¹ A Uruben wi sigi logo pe yeri, mee yere ki yerewe mbe Zhouzefu wi sho pe yeri, ma yo fo: «Yaga kaa gbo.»

²² A wi sho naa fo: «Titege nga ki yen laga wasege ki ni, yoo wa wa ki ni. Een fo, yaga ka lere gbo.»

Uruben wila pye na ko yuun ma mbe ta mboo sho pe yeri, mbe songoro saa kan wi to wi yeri.

²³ Naa Zhouzefu wila kaa gbun le pe tanla, a pe suu yigi, maa derigbogo tiyongo nga yoonro ni ki tile maga wo wi na,

²⁴ ma suu yigi maa wa wa titege ki ni; ki titege kila pye waga, tonmo sila pye wa ki ni.

²⁵ Ko pungo na, a pe si saa cen mbe ka. Naa paa kaa pe yere ti yirige ma wele, a pe si Ishimayeli setirige piile pele yan paa paan pe yongomeye ni pe tanli pe yee na, ma yiri wa Galaadi tara. Tige tonmo nuwo taan, naa timuwe nuwo taan, naa nuwo

taanyaara nda pe yinri miiri to tuguro† tila pye pe yongomeye pe na. Paa pye na kee ti ni wa Ezhipiti tara.

²⁶ Kona, a Zhuda wi suu to seyeenle pe pye fo: «Yingi tonli we ya ta, na waga we jonlo wi gbo mboo kunwo pi lara we?»

²⁷ Ye pan woo pere Ishimayeli setirige piile pe yeri. Een fo, yaga ka ti woo gbo; katugu wi yen we jonlo ma pye we go woo.»

A wi to seyeenle pe si yere ki na.

²⁸ Ko pungo na, Madiyan tara perefenne pele la pye na toro le. A pe si Zhouzefu wi tile maa wo maa pere Ishimayeli setirige piile† pe yeri warifuwe pyo nafa na. A poro si kari wi ni wa Ezhipiti tara†.

²⁹ Ko pungo na, a Uruben wi si songoro wa titege ki tanla ma saa wele wa. Wi sila Zhouzefu wi yan wa. A wi suu yera yariporo ti yigi mari walagi laworo ti kala na,

³⁰ mee songoro wa wi jeenle pe yeri, ma yo fo: «Pyo wi woro wa titege ki ni. Mi yaa yegge le se?»

³¹ A pe si Zhouzefu wi derigbogo tiyongo nga yoonro ni ki le, ma sikapolo wa konli, mee ki piligi wa wi kasanwa pi ni.

³² Ko pungo na, a pe si kari derigbogo tiyongo nga yoonro ni ki ni pe to wi kan, mee wi pye fo: «We saa ki derege nga yeen ki yan. Ki wele jenge na kaa pye ma pinambyo wi derigbogo tiyongo nga yoonro ni koyi.»

³³ A Zhakobu wi sigi yan maga jen, mee yo fo: «Na pinambyo wi derigbogo tiyongo nga yoonro ni koyi. Cenge pege ka wi ka. Pe Zhouzefu wi konlo yuroyuroyuro.»

³⁴ A Zhakobu wi suu yera yariporo ti walagi kayanga ki na, mee kunwo yariporo le ma le, mee wi pinambyo wi kunwo pi gbele ma mo pi na.

³⁵ A wi pinambiile naa wi sumborombiile pe ni fuun pe si pan mboo kotogo ki sogo wi na. Een fo, wila je poo kotogo ki sogo wi na. Wila pye na yuun fo: «Mi yaa koro la kunwo pi gbele fo sa kari na pinambyo wi korogo wa kuulo tara.» A wi si koro naa pinambyo wi kunwo pi gbele.

³⁶ Ko sanga wo ni, a Madiyan tara fenne pe si saa Zhouzefu wi pere wa Ezhipiti tara, Farawon wi legbo Potifari wi yeri. Potifari wila pye Farawon wi laga welefenne to.

38

Zhuda naa Tamari kala

† 37:25 37:25: Nuwo taanyaara nda ti naga laga ki verise na wi ni, faa paa pye na ta piin were, na ta piin latikoro konaa sinme nuwo taan. † 37:28 37:28: Pele maa ki jate ma yo Ishimayeli setirige piile naa Madiyan tara perefenne, ki mere shyen nda ti yen na para leele nungba poro senre na. † 37:28 37:28: Kapye 7.9

¹ Ki sanga wi ni, a Zhuda wi si laga wi to seyeenle pe na, mee kari Adulamu ca fenne nanja wa korogo, paa pye naa yinri Ira.

² Wa ki laga ki na, a Zhuda wi si Kana tara fenne sumboro wa yan, paa pye naa to wi yinri Shuwa. A wi suu pori maa jen jele.

³ A jele wi si kugbo le mee pinambyo se, a Zhuda wi suu mege taga naa yinri Eri.

⁴ A jele wi si kugbo le naa mee pinambyo se, maa mege taga naa yinri Ona.

⁵ A wi si pinambyo wa se naa, maa mege taga naa yinri Shela. Wila se maga ta Zhuda wila pye wa ca nga paa pye na yinri Kezibu.

⁶ A Zhuda wi si jele pori maa kan wi pinambyo kongbanja Eri wi yeri, paa pye naa yinri Tamari.

⁷ Zhuda wi pinambyo kongbanja Eri wila pe Yawe Yennele li yege na; a Yawe Yennele li si ti a wi ku.

⁸ Kona, a Zhuda wi si Ona wi pye fo: «Ma ndo jo wi le maa tege ma jo, nga ma daga mbe pye kufu wi yonlo maga pye, ma setirige piile se ma ndo wi kan.»

⁹ Ona wila ki jen ma yo ki setirige ki se ka pye wo wogo. Na wiga fili jele wi ni sanga na ni, wi mee wi nama pi wo tara, jango wiga ka ta mbe setirige piile se wi ndo wi kan.

¹⁰ Nga wila pye na piin, ki sila Yawe Yennele li ndanla; a li si ti a wi ku fun.

¹¹ Ki kaa pye ma, a Zhuda wi suu pijo Tamari wi pye fo: «Ma kaa pye nangunjo, kari ma sa cen wa ma to go† fo na pinambyo Shela wi sa yiri wi le won tege.»

Wila ko yo ma, katugu wila pye naa yee piin fo: «Kii daga Shela wi ku fun paa yege nga na wi ndeele pe ku we.» Ki kaa pye ma, a Tamari wi si kari ma saa cen wa wi to go.

¹² Naa wagati wa la kaa toro, a Shuwa wi sumborombyo na wila pye Zhuda jo wi si ku. Naa Zhuda wi kotogo kila kaa sogo wi na, a wi si kari wa ca nga paa pye na yinri Timina sa mbele paa pye naa simbaala naa wi sikaala pe sire ti koonlo pe wele, wo naa wi wonlonana Ira na wila yiri wa Adulamu ca wi ni.

¹³ A Leele pele sigi yo Tamari wi kan fo: «Ma polu wi to wi yen na toro na kee wa Timina ca saa yaayoro ti sire ti koonlo.»

¹⁴ Ki kaa pye ma, a Tamari wi suu nangunjabara yariporo ti wo mari tege, mee wi yee ton paraga ni maa yee fo, mee saa cen wa Enayimu ca mbogo yeyongo ki na, wa Timina ca kono li yon na. Katugu wila ki jen ma yo Shela wila yiri ma le, pe sila si wo Tamari wi kan wi yeri wuu tege wi jo.

¹⁵ Naa Zhuda wila kaa wi yan, a wi sigi yan ndee nanjaa lawi, katugu wila wi yege ki fo paraga ni.

¹⁶ Wi sila ki jen mbe yo wi pijo wowi. A wi si fulu wa wi tanla, wa kono li yon na, mee wi pye fo: «Shokari mbe sa sinle ma ni.» A Tamari wi sho fo: «Yingi ma yaa kan na yeri mbe si jen mbe sinle na ni?»

¹⁷ A Zhuda wi sho fo: «Mi yaa sugbo yirifonjo wa yigi wa na sikaala ngbelege ki ni mbe pan mboo kan ma yeri.»

A jele wi suu pye fo: «Yingi ma yaa keli mbe kan na yeri ki pye paa tegere yen fo ma sa pan wi ni?»

¹⁸ A Zhuda wi suu yewe ma yo fo: «Yingi maa jaa mbe keli mbe kan ma yeri ki pye pa tegere yen?»

A jele wi sho fo: «Ma mege ki tegere yaraga konaa ki manga ki ni, naa gbotangala na li yen ma kee, ti wo mari kan na yeri.»

A wi siri wo mari kan wi yeri, mee saa sinle wi ni. A jele wi si kugbo le wi na.

¹⁹ A jele wi si yiri ma songoro wa wi to go, mee paraga nga wila tege maa yee fo ki laga maga tege, mee wi nangunjabara yariporo ti le mari le.

²⁰ Ko pungo na, a Zhuda wi si sugbo yirifonjo wi kan wi wonlonana na wila yiri wa Adulamu ca wi yeri ma yo wi saa kan, wuu yaara nda wila keli ma kan paa tegere yen ti sho jele wi yeri. Een fo, wi wonlonana wi sila sa jele wi yan.

²¹ A wi si Enayimu ca fenne pe yewe ma yo fo: «Nanjaa na wila pye ma cen na kono li yon na wi yen se yeri?» A pe suu yon sogo ma yo fo: «Male wa, we fa nanjaa yan na ki laga nga ki na.»

²² A naja wi si songoro wa Zhuda wi yeri ma suu pye fo: «Mi suu yan. Ki laga ki woolo jate panla pye ma yo maga le wa pe fa nanjaa yan le ki laga ki na.»

²³ A Zhuda wi sho fo: «Na yaara nda ti wa wi yeri, wiri yaga wa wi yee yeri. Waga ka fere wa we yee na. Mi wo pan sugbo yirifonjo wo ni, a mboro saa jele wi wele ma suu yan.»

²⁴ Sanni sa gbon yenge taanri, a pe si pan maga yo Zhuda wi kan fo: «Ma pijo Tamari wuu yee pye nanjaa, wi yere kugbo ta wa wi nanjara ti ni.» A Zhuda wi sho fo: «Yoo yirige ye pan wi ni, wi daga poo sogo wee.»

²⁵ Naa paa kaa na paan wi ni, a wi si tun wa wi polu to wi yeri, ma yo fo: «Lere na wi kugbo ki taga na na, ki yaara nda wo woro ri: Wi mege ki tegere yaraga konaa ki manga ki ni, naa wi gbotangala li ni. Wi bala wigi fo wi lagaja wuu jen.»

²⁶ A Zhuda wi si yaara ti yan mari jen, ma sho fo: «Jele wi yen ma sin ma we na

† 38:11 38:11: Mbe yala Izirayeli tara kalegele ke ni, nangunjo wi ma ya ma saa cen wa wi to go.

na. Kaselege ko na, mila daga mboo kan na pinambyo Shela wi yeri wi jo, mii sigi pye.» Ko pungo na, Zhuda wi sila sinle jele wi ni naa.

²⁷ Naa jele wi sesanga wila kaa gbɔn, a pɛ sigi jen ma yo waanla paa pye wa wi lara.

²⁸ Naa wila kaa na siin, a pyo nungba suu kɛɛ ki yirige laga funwa na. Jele ɲa wila pye naa sari sege ki na, wɛ si jese yɛɛn po kɛɛ ki na mɛɛ yo fɔ: «*Ŋa wo wɛ keli ma se.*»

²⁹ Eɛn fɔ, a wɛ suu kɛɛ ki songoro maga lenge, a wi waan yenle wɛ si yiri. *Ŋa wila pye na jasee wi sari wi se, wɛ sho fɔ: «Wele, mɔ fogo yenge ma yɛɛ kan.»*

A pɛ suu mege taga naa yinri Perezɪ†.

³⁰ Ko pungo na, a pɛ si pyo sanja wi se jese yɛɛn wɛ ni wa wɛ kɛɛ ki na. A pɛ suu mege taga naa yinri Zera.

39

*Paa kari Zhozufu wi ni
wa Ezhipiti tara*

¹ Koni, a Ishimayeli setirige piile pɛ si kari Zhozufu wi ni wa Ezhipiti tara. A Ezhipiti tara fenne nana wa suu lo pe yeri, paa pye naa yinri Potifari. Potifari wila pye Farawon wi legboɔ konaa ma pye wi laga welefenne to.

² Yawe Yenɲele laa pye Zhozufu wi ni, ki kala na, wi kagala ke ni fuun kaa pye na yongɔ wi kan. Zhozufu wila pye ma cen wa wi tafo Ezhipiti tara fenne nana wi go†.

³ A wi tafo wɛ sigi yan Yawe Yenɲele laa pye Zhozufu wi ni, na wiga kɛɛ le kala na fuun ni, Yawe Yenɲele li mali yon wi kan.

⁴ Zhozufu wi kala laa wi tafo Potifari wi ndanla, a wila tunngo piin wi kan. A Potifari wɛ suu tege wi go ki go na, maa kɛɛ yaara ti ni fuun ti le wi kɛɛ.

⁵ Naa Ezhipiti tara fenne nana Potifari wila kaa Zhozufu wi tege wi go konaa wi kɛɛ yaara ti go na, a Yawe Yenɲele li si duwaw wi go yaara ti ni fuun ti na Zhozufu wi kala na. Yawe Yenɲele laa duwaw wi kɛɛ yaara ti ni fuun ti na, nda tila pye wa ca to naa nda tila pye wa keere ti ni.

⁶ Ki kala na, Potifari wila wɛ kɛɛ yaara ti le Zhozufu wi kɛɛ, wi sila pye na yaraga ka piin naa, kaawo wi yon suro liwen po.

*Zhozufu naa wi tafo jo wi ni
pe kala*

Zhozufu wila pye sara ni, ma yon witige na fo jenge.

⁷ Naa wagati wa la kaa toro, a Zhozufu wi tafo wi jo wɛ si Zhozufu wi wele maa yan wi yen ma yon fo jenge. A jele wɛ suu pye fɔ: «*Pan ma sinle na ni.*»

⁸ A Zhozufu wɛ si je mɛɛ wi tafo wi jo wi pye fɔ: «*Wele, na tafo wuu kɛɛ yaara ti ni fuun ti le na kɛɛ, wi woro na kala la piin laga go ki ni naa.*»

⁹ Lere wo wa woro laga go ɲga ki ni ma gbɔgo ma we na na. Wii na yege kon yaraga ka kpe na, kaawo mboro nungba, katugu ma yen wi jo. Mele mbee ki kapege gbogo ɲga ki pye mbe kapege pye Yenɲele na?»

¹⁰ Konaa ki ni fuun, wila koro naga yuun Zhozufu wi ni pilige pyew. Eɛn fɔ, Zhozufu wɛ sila logo wi yeri mbe yenle mbe sinle wi ni.

¹¹ Pilige ka, a Zhozufu wɛ si ye wa go mboo tunngo ki pye. Kila yala go woolo wa sila pye wa go.

¹² Ki kaa pye ma, a jele wɛ si Zhozufu wi yigi wi derigbogo ki na, ma suu pye fɔ: «*Pan ma sinle na ni.*»

A Zhozufu wɛ suu derigbogo ki wo maga yaga wi kɛɛ, mɛɛ fe ma yiri wa funwa na.

¹³ Naa jele wila kaa ki yan Zhozufu wila wi derigbogo ki yaga wi kɛɛ, ma fe ma yiri wa funwa na,

¹⁴ a wɛ si gbele maa go tunmbyeele pe yeri, mɛɛ pe pye fɔ: «*Ye wele, na polo wɛ pan ki Eburuye nana ɲa wi ni laga, wɛ ta wila jele kala piin we ni. Wɛ pan mbe sinle na ni, eɛn fɔ, a mi nee gbele ngbanga na sagafo jaa.*»

¹⁵ Naa wɛ kaa ki yan mila gbele ngbanga na yinri, a wɛ suu derigbogo ki yaga na na tanla, mɛɛ fe ma yiri wa funwa na.»

¹⁶ A jele wɛ si Zhozufu wi derigbogo ki tege le wɛ yɛɛ tanla, fo a wɛ polo wɛ saa songoro ma pan.

¹⁷ A wɛ sigi senre nungba ti yo wi polo wɛ kan ma yo fɔ: «*Ki Eburuye kulonana ɲa ma pan wi ni we kan, wɛ pan na korogo mbe jele kala pye na ni.*»

¹⁸ Naa mi kaa gbele ngbanga ma yeri, a wɛ suu derigbogo ki yaga na na tanla, mɛɛ fe ma yiri wa funwa na.»

¹⁹ Naa Zhozufu wɛ tafo wila kaa wi jo wi senyoro ti logo ma yo fɔ: «*Ŋga ko ma kulonana wɛ pye na na,*»

²⁰ a wɛ nawa pi si ngban fo jenge. A wɛ si ti a pɛ Zhozufu wɛ yigi maa ton wa kaso go ɲga wunlunana wila pye naa kasopiile pe tonni ki ni.

Zhozufu wi tongo wa kaso

Ki kaa pye ma, a Zhozufu wɛ si koro wa kaso.

²¹ Yawe Yenɲele laa pye Zhozufu wi ni ma kajenge pye maa kan, ma ti a wɛ kala li kaso go ki to wɛ ni ndanla†.

²² A kaso go ki to wɛ si kasopiile sanmbala pe le Zhozufu wɛ kɛɛ. Kala na fuun

† 38:29 38:29: Eburuye senre ti ni Perezɪ mege ki koro wo wi ɲa fogo. † 39:2 39:2: Kapye 7.9 † 39:21 39:21:

lâa pye na piin wa, Zhozufu wo wilâ pye nali yege sinni.

²³ Kala na fuun lâa pye Zhozufu wi kee na, kaso go ki to wi sila pye na lo la wele naa, katugu Yawe Yennele lâa pye Zhozufu wi ni, naa kagala ke ni fuun ke yongo wi kan.

40

¹ Ki kagala ke pungo na, pilige ka, mbele pe maa Ezhipiti tara wunlunana wi kaan wi maa woo pe to wo naa wi buru wafenne to wi ni, pè si kapege pye pe tafo Farawon wi na, Ezhipiti tara wunlunana we.

² A Farawon wi nawa pi si ngban wi legboolo shyen pe ni, mbele pe maa wi kaan wi maa woo pe to wo naa wi buru wafenne to we.

³ A wi si ti a pè pe yigi ma pe le kaso, wa wunlunana wi laga welefenne to wi go ki ni, wa laga nga paa Zhozufu wi ton we.

⁴ A laga welefenne to wi si pe le Zhozufu wi kee wila wele pe na, wo na wila pye na pe kala li yongo pe kan we. Paa wagati wa pye wa kaso.

⁵ Pilige ka, yembine la ni, mbele pe maa Ezhipiti tara wunlunana wi kaan wi maa woo pe to wo naa wi buru wafenne to wi ni, pe shyen pè si woonro wonlo ma pe ta wa kaso, pe ni fuun naa pe woonro, a ti koro wi pye wi ye wi ye.

⁶ Ki goto pinliwe pi ni, naa Zhozufu wila kaa pan mbe pe yan, a wi si pe yan pè yere san.

⁷ Ki kaa pye ma, Farawon wi legboolo mbele paa pye wi ni wa kaso, wa wi tafo wi go, a wi si pe yewe ma yo fo: «Yingi na, a ye si ye yere ti san nala?»

⁸ A pè suu yon sogo ma yo fo: «Wè woonro wonlo, lere kpe woro laga mberi koro wi yo we kan.» A Zhozufu wi si pe pye fo: «Yennele lo li maa woonro ti koro wi yuun. Ye ye woonro ti yege yo na kan mbe wele.»

⁹ Mbele pe maa wunlunana wi kaan wi maa woo pe to wi suu woonro ti yege yo Zhozufu wi kan, ma yo fo: «Wa na woonro ti ni, mi erezen tirige ka yan na yee yege sogowa.»

¹⁰ Njere taanri la pye ki tirige ki na. Naa kila kaa fun, a ki si fyenwe mee se, a ki erezen shashara pire ti pe.

¹¹ Farawon wi wojenne lâa pye na kee, a mi si erezen pire ta co mari tonmo pi yinwi wa wojenne li ni, mali kan wi yeri.»

¹² A Zhozufu wi suu pye fo: «Ma woonro ti koro wi na! Njere taanri nda ma yan to yen na taanla piliye taanri ni.

¹³ Mbe wo nala wo ni, ki koro piliye taanri naa, pa Farawon wi yaa ma yirige mboon tege censagbogo na, wa ma tunngo lege ki ni. Kona ma mbe ya mbaa Farawon

wi wotonmo pi kaan wi yeri naa, paa yege nga na maa pye naga piin faa we.

¹⁴ Een fo, na maga yeyingge ta sanga na ni, maga ka fege na na, mila ma yenri, ma kajenge pye na kan, mala senre yo Farawon wi tanla, ma ti mbe yiri laga ki kaso na wi ni.

¹⁵ Katugu paa na yigi fanninga na ma yiri wa Eburuye tara ma pan na ni. Lagame mii si yaraga ka pye nga ki daga kaso yewe ni.»

¹⁶ Naa buru wafenne to wila kaa ki yan woonro ti koro wi yen na yon, a wi si Zhozufu wi pye fo: «Mi fun, wa na woonro ti ni, kanjara taanri la pye wa na go na buru fuwe ni.

¹⁷ Wa kanja gona wogo ki ni, buru cenle pyew na pe ma wa wi yen ma Farawon wi ndanla, wà la pye wa ki ni. Een fo, a sannjere ti si pan naa yoli wa kanja ki ni na go na.»

¹⁸ A Zhozufu wi suu pye fo: «Ma woonro ti koro wi na! Kanjara taanri to yen ma taanla piliye taanri ni.

¹⁹ Mbe wo nala wo ni, ki koro piliye taanri naa, pa Farawon wi yaa ma yirige mboon go ki kow, mboon gboo wi to tige na. Sannjere ti yaa pan mboon wire kara ti yoli.»

²⁰ Woonro ti wonlongolo, ki piliye taanri wogo ki na, a ki si yala Farawon wi sege yefile feti wà gbon. A wi si sogolo gbolo sogo wi legboolo pe ni fuun pe kan, mee mbele pe maa wi kaan wi maa woo pe to wo naa wi buru wafenne to wi ni pe yirige ma pe wo wa kaso wi ni wi legboolo pe yege na.

²¹ A Farawon wi si mbele pe maa wi kaan wi maa woo pe to wi tege naa wa wi tunngo lege ki na, wi ta wila wi wotonmo pi kaan wi yeri.

²² Een fo, a wi si ti a pè buru wafenne to wi to tige na, paa yege nga na Zhozufu wila woonro ti koro wi yo we.

²³ Kona ki ni fuun, mbele pe maa Farawon wi kaan wi maa woo pe to wi sila nawa to Zhozufu wi na, wila fege wi na.

41

Farawon wila woonro wonlo

¹ Naa yeke shyen là kaa toro, a Farawon wi si woonro wonlo maa yee yan wi yere le Nili gbaan wi tanla.

² A wi si nanele koloshyen pele yan pè yiri wa gbaan wi ni ma tugbolo ma yonyon, nee nii wa gbaan yon langorogo ki ni.

³ Ko pungo na, a nanele koloshyen pè si yiri naa wa gbaan wi ni mbele pe pungo na; paa pye ma cogo cogo ma tijanga. A pè si saa yere le kongbanmbala pe tanla le gbaan wi konogo na.

⁴ Nanele mbele paa pye ma cogo cogo ma tijanga, pè si nanele mbele paa tugbolo ma yonyon pe ka. A Farawon wi si yen.

⁵ A wi si nuru naa ma wonlo mee woonro shyen woro wonlo, ma yarilire sheshegele koloshyen yan kè yiri tinne nungba na, kaa pire le jenge ma yonyon.

⁶ Ko pungo na, a sheshegele koloshyen kè si yiri wa kongbanngala ke pungo na. Ke sila pye pire ni, a yonlo yirisaga tifelege ki ke waga.

⁷ Sheshegele ngele ke sila pye pire ni, a kè si ngele kaa se ma pire le jenge ke yoli. A Farawon wi si yen mee ki yan woonro wi wonlo.

⁸ Naa laga kila kaa laga, a Farawon wi jatere wi si piri wi na. A wi si Ezhipiti tara jefenne poro naa kaje mbele pe ni fuun pe yeri, mee wi woonro ti yege yo pe kan. Een fo, lere kpe sila ya mberi koro wi yo wi kan.

⁹ Ki kaa pye ma, mbele pe maa Farawon wi kaan wi maa woo pe to wi si senre ti le, ma sho fo: «Wunlunana, mi yen na nawa tuun na kapere ti na nala.

¹⁰ Pilige ka, wunlunana yaa nawa ngban woro mbele ye tumbyelee we ni. A ye si ti a pè mi naa buru wafenne to wi ni we le kaso, wa laga welefenne to wi go.

¹¹ A we ni fuun shyen wè si woonro wonlo yemine la ni. Koro la pye we ni fuun shyen we woonro ti na.

¹² Eburuye lefonjo wa la pye wa we ni, wila pye laga welefenne to wo kulonana. Waa we woonro ti yege yo maa kan, a wi siri koro wi yo ma we kan, we ni fuun nungba nungba naa we woonro ti koro.

¹³ Ki kagala kaa pye ma ce paa yege nga na wila ki yege yo we kan we. Farawon, a mala tege wa na tunngo lege ki na, mee ti a pè buru wafenne to wo to tige na.»

¹⁴ Ki pye ma, a Farawon wi si lere tun, a pè saa Zhozufu wi yeri. A pè si fyeele, maa yirige, maa wo wa kaso, mee wi go ki kulu†. A wi si yariporo ta yege le, mee kari wa Farawon wi yeri.

¹⁵ A Farawon wi suu pye fo: «Mi woonro wonlo, lere kpe si ya mberi koro wi yo na kan. Een fo, migi logo ma yo na paga woonro yege yo ma kan, ma ma ya mari koro wi yo.»

¹⁶ A Zhozufu wi suu yon sogo ma yo fo: «Wunlunana, mi ma mi yaa woonro ti koro wi yo, een fo, Yenjele lo li yaa woonro ti koro jenne wi yo Farawon ma kan.»

¹⁷ A Farawon wi si Zhozufu wi pye fo: «Wa na woonro ti ni, mila ki yan mi yen ma yere le Nili gbaan wi yon na.

¹⁸ A mi si nanele koloshyen pele yan pè yiri wa gbaan wi ni, ma tugbolo ma yonyon, nee nii wa gbaan yon langorogo ki ni.

¹⁹ Ko pungo na, a nanele koloshyen pè si yiri naa wa gbaan wi ni mbele pe pungo na. Paa pye ma cogo cogo jenge ma tijanga. Mi fa nere ta yan ti tijanga laga Ezhipiti tara paa ki woro nda ti yen.

²⁰ Nanele mbele pè cogo cogo ma tijanga, a pè si nanele kongbanmbala koloshyen mbele pè tugbolo pe ka.

²¹ Naa paa kaa pe yoli, lere sila ki jen mbe yo paa pe yoli, katugu paa pye ma cogo cogo paa yege nga na paa pye faa we. A mi si yen.

²² Ko pungo na, a mi si woonro ta wonlo naa ma yarilire sheshegele koloshyen yan kè yiri tinne nungba na, kaa pire le jenge ma yonyon.

²³ A mi si nuru naa ma sheshegele koloshyen keke yan kè yiri koro pungo na, ke sila pire le, a yonlo yirisaga tifelege ki ke waga.

²⁴ Sheshegele ngele ke sila pye pire ni, kè si sheshegele koloshyen ngele kè pire le ma yonyon ke yoli. Migi woonro ti yege yo jefenne pe kan, wa kpe si ya mberi koro wi yo na kan pe ni.»

²⁵ A Zhozufu wi si Farawon wi pye fo: «Wunlunana, ma woonro ti shyen ti koro wi yen nungba. Yenjele li yen na jaa mbe kala na pye, loli na li naga wunlunana ma na.

²⁶ Nanele koloshyen mbele ma yan pè tugbolo ma yonyon, poro yen paa yegele koloshyen yen. Sheshegele koloshyen ngele kè pire le ma yonyon ke yen paa yegele koloshyen yen. Ki kala na, woonro nungba ri.

²⁷ Nanele koloshyen mbele pè yiri wa kongbanmbala pe pungo na, ma cogo cogo ma tijanga, poro yen paa yegele koloshyen yen. Sheshegele ngele ke woro pire ni, a yonlo yirisaga tifelege ki ke waga, koro yen naga nari fo fungo yaa to yegele koloshyen ni.

²⁸ Ki yen ma, paa yege nga na migi yo Farawon ma kan. Yenjele laa jaa mbe kala na pye loli na li naga ma na Farawon.

²⁹ Wele, yegele koloshyen ngele kaa paan, yarilire ti yaa yon ke ni jenge laga Ezhipiti tara ti lagapew.

³⁰ Ko pungo na, fungo gbogo yaa to yegele koloshyen ni mbe taga yaakara yon yegele ngele kè toro ke na. Lere se ka nawa to yarilire yon yegele ke na laga Ezhipiti tara ti ni. Fungo gbogo ki yaa ka jologo wa tara woolo pe na.

† 41:14 41:14: Kila pye Ezhipiti tara fenne pe ma go konaa siyo wi kulu jango pe yege ki ta ki laga.

³¹ Ki fungo ki yaa ka ngban jenge, fo leele pe se kaga jen yarilire tila yon laga tara ti ni.

³² Wunlunana, maga ki yan ma woonro ti wonlo wonlosaga shyen, a ti yiri ti yee korogo, ko ki naga ma yo Yennele ligi kala li kon mali tege, li se mo li yaa ki kala li pye mbeli yon fili.

³³ Ki kala na, yingo, wunlunana, nana wa lagaja, na wi yen tijinliwe fo naa kajenje, maa tege Ezhipiti tara ti go na.

³⁴ Wunlunana, maga kala li pye; mbe taga wa ko na, ma fannga fenne tegetege tara ti go na. Paa keere ti yarilire ti walisaga kangurugo wogo ki shoo yaakara yon yegale koloshyen ke ni laga Ezhipiti tara.

³⁵ Yaakara yon yegale ngele ke yen na paan, paa ki yarilire ti ni fuun ti gbogolo ti yee na. Paa bile wi gbogolo, paa wi teri bondoolo pe ni cara ti ni wunlunana wi mege na, paa ti korosi.

³⁶ Ko yarilire to ti yaa pye yegale koloshyen fungo nga ki yaa to laga Ezhipiti tara ki yetegewe we, jango tara woolo paga ka ku fungo ki kee.»

Paa Zhouefu wi tege Ezhipiti tara ti go na

³⁷ Kona, a ki senre ti si tanla Farawon wo naa wi legboolo pe ni fuun pe ni.

³⁸ A Farawon wi si pe pye fo: «Ki nana na, Yennele li yinne li yen wi ni. Woro mbe ya mbe lere wa ta paa ki nana na wi yen?»

³⁹ A Farawon wi si Zhouefu wi pye fo: «Ki kaa pye Yennele ligi kagala ke ni fuun ke naga mboro na, lere wo wa woro wa, na wi yen tijinliwe fo naa kajenje mbe we mboro na.

⁴⁰ Mboro mi yaa tege na wunluwo pi go na, na tara woolo pe yaa la nuru ma yeri. Na wunluwo mege ko nungba ki yaa ti mbe we ma na†.»

⁴¹ A Farawon wi suu pye fo: «Wele, mi fannga kan ma yeri Ezhipiti tara ti ni fuun ti go na.»

⁴² A Farawon wi suu wunluwo venge wi wo wa wi yombe li na, maa le wa Zhouefu wi yombe li na, mee ti a pe len jese† yariporo tiyonro le wi kan, ma te yongowo le wa wi yologo.

⁴³ A Farawon wi si ti a wi ye wa wi wotoro† na wi ma taga wunluwo woo wi na wi ni. A leele pe nee jorogi wa wi yegale na yuun fo: «Ye kannguuro kan,

ye kannguuro kan.» Pa Farawon wila Zhouefu wi tege Ezhipiti tara ti ni fuun ti go na yeen.

⁴⁴ A Farawon wi si Zhouefu wi pye naa fo: «Muwi mi yen wunlunana we, een fo, lere se ya mbe kala la pye laga Ezhipiti tara ti ni na mboro sigi kono kan wi yeri.»

⁴⁵ A Farawon wi si Zhouefu wi mege taga naa yinri Saffinati Paneya, mee jele kan wi yeri, paa pye naa yinri Asenati. Oni ca saraga wofa Potifera wo sumborombo lawi. Ki kaa pye ma, a Zhouefu wi si cen Ezhipiti tara ti ni fuun ti go na.

⁴⁶ Zhouefu wila ta yele nafa ma yiri ke, a pe si kari wi ni wa Farawon, Ezhipiti tara wunlunana wi yegale sogowo.

A wi si yiri le Farawon wi yegale sogowo mee saa na Ezhipiti tara lagapyew ki yanri.

⁴⁷ Yaakara yon yegale koloshyen ke ni, tara ti yarilire tila yon fo jenge.

⁴⁸ Zhouefu wila ki yegale koloshyen ke yarilire nda fuun pe mbaa tege ti gbogolo wa Ezhipiti tara ti ni. A wi siri gbogolo gbogolo cara ti ni ma toro. Keere nda ka pye mbe ca nga fuun maga, pa wi ma ko yarilire to gbogolo wa ko ka ko ni.

⁴⁹ Zhouefu wila yarilire ti gbogolo a ti lege jenge paa kogoje yon taambugo ki yen. Tila lege ma toro, fo a peri jinriwe pi yaga, katugu pe saa ya mbaa ti jinri naa.

⁵⁰ Sanni fungo to yegale ke sa gbom, Oni ca saraga wofa Potifera wi sumborombo Asenati wila pinambiile shyen se wi polo Zhouefu wi kan.

⁵¹ A Zhouefu wi suu pinambyo kongbanja wi mege taga naa yinri Manase†, katugu wila yo fo: «Yennele li ti a mi fage na tere ti ni fuun naa na lagawa na go woolo pe na ki na.»

⁵² A wi suu pinambyo shyen woo wi mege taga naa yinri Efrayimu†, ma yo fo: «Yennele lilan pye sevo laga tara nda mila pye na jolo ti ni.»

⁵³ Wa Ezhipiti tara, yarilire tila yon yegale koloshyen ngele ni ke si toro.

⁵⁴ Kona, a fungo to yegale koloshyen ke si gbom paa yegale nga na Zhouefu wila ki yo we. Fungo kila to tara sannda pyew ti ni, een fo, wa Ezhipiti tara ti lagapyew, yaakara la pye wa†.

⁵⁵ Naa fungo kila kaa to Ezhipiti tara woolo pe ni fuun pe na fun, a pe si saa na gbele wa Farawon wi yeri na yaakara jaa. A Farawon wi si pe pye fo: «Yaa kee

† 41:40 41:40: Kapye 7.10 † 41:42 41:42: Len we, yantiire tari nda pe maa jese taa wa ti ni. Ki jese wi ma pye tunmolowo ma yon fo jenge. Pe maa tege na yariporo gbegele wi ni. Saraga wofenne paa pye na yariporo nda nii paa pye nari gbegele len jese ni; Levi 16.4. † 41:43 41:43: Wotoro na senre ti yo wi sila pye tuguro lewoo. Wila pye paa mabiri yen, pe maa po shon na wi maa wi tile. Wo cenle wo wila pye na wunlumbolo pe lee. † 41:51 41:51: Eburuye senre ti ni Manase mege ki koro wowi na mbe fage. † 41:52 41:52: Eburuye senre ti ni Efrayimu mege ki yerewe pi koro wi mbe ya logo fo mbe piile kan na yeri. † 41:54 41:54: Kapye 7.11 † 41:55 41:55: Zhan 2.5

Zhozefu wi koroŋo, wiga nga yo ye kan, ye ko pye†.»

⁵⁶ Funŋo kila ngban wa Ezhipiti tara ti lagapyew. A Zhozefu wi si bondo tugbambolo pe yengele nee yarilire ti pere Ezhipiti tara woolo pe yeri. A funŋo ki nee ngbanni na seregi wa Ezhipiti tara ti ni.

⁵⁷ Tara pyew ti woolo paa pye na paan wa Ezhipiti tara na bile loo Zhozefu wi yeri; katugu funŋo kila ngban tara pyew ti ni.

42

*Zhakobu pinambiile
pe karaga kongbannga
wa Ezhipiti tara sa yaakara lo*

¹ Kona, a Zhakobu wi sigi logo ma yo bile la pye wa Ezhipiti tara ti ni. Ki kaa pye ma, a wi suu pinambiile pe pye fo: «Yingi na, a ye si cen na ye yee wele?»

² A wi sho fo: «Migi logo ma yo bile wa yen wa Ezhipiti tara. Ye kari ye sa wa lo wa we kan, janŋo we koro yinwege na, waga ka ku funŋo ki kee†.»

³ A Zhozefu wi ndeele ke si kari wa Ezhipiti tara sa bile wa lo.

⁴ Zhakobu wi sila Zhozefu wi jonlo Benzham wo pinle pe ni, katugu wila pye na yuun fo: «Mila fye kana kanŋbanga mbe kaa ta kon.»

⁵ A Izirayeli wi pinambiile pe si kari sa bile wa lo wa Ezhipiti tara, paa pinle bile lofenne pele ni ma kari; katugu funŋo kila pye wa Kana tara fun.

⁶ Zhozefu wo wila pye Ezhipiti tara ti go na. Wo wila pye na bile wi pere tara woolo pe ni fuun pe yeri. A Zhozefu wi ndeele pe si pan ma sogo ma pe yere ti jiile wa tara wi yegɛ sɔŋɔwɔ, maa gbɔgo.

⁷ Zhozefu wila wi ndeele pe yan ma pe jen, een fo, wi sila wi yee naga pe na. Wila senngbanra yo pe ni, ma pe pye fo: «Ye yiri se yeri?» A pe suu yon sogo ma yo fo: «We yiri wa Kana tara, we pan mbe yaakara lo.»

⁸ Zhozefu wila wi ndeele pe jen, een fo, poro sila wi jen.

⁹ A Zhozefu wi si nawa to wɔɔnɔɔ nda wila wɔnlo pe kanngolo ti na, mee pe pye fo: «Ye yen tara ti kagala koro yewefenne. Tara ti fannga ki kologo lara nda ni to ye pan mbe wele mbe jen†.»

¹⁰ A pe suu yon sogo ma yo fo: «Ayoo, we tafa, ma kulonambala pe pan mbe yaakara lo win.

¹¹ We ni fuun we yen nana nungba pinambiile. We yen lesinmbele. Woro mbele ma kulonambala, we woro tara ti kagala koro yewefenne.»

¹² A Zhozefu wi si pe pye fo: «Kaselege ma, tara ti fannga ki kologo lara nda na to ye pan mbe wele.»

¹³ A pe suu yon sogo ma yo fo: «Woro mbele ma kulonambala, waa pye to seyenle ke ma yiri shyen, nana nungba pinambiile, ma yiri wa Kana tara. Een fo, we ni fuun jonlo wi yen wa we to wi ni nala, nungba sanŋa wo woro go na.»

¹⁴ A Zhozefu wi si pe pye fo: «Ko mi pye na yuun ye kan fo ye yen tara ti kagala koro yewefenne.»

¹⁵ Mi yaa ye wa mbe wele yegɛ nga na ki nga: «Mbe Farawon wi ta go na, ye se yiri laga ki tara nda ti ni fo ye ni fuun jonlo wi sa pan gben.

¹⁶ Ye lere nungba wo ye yee ni, yoo tun wi sa ye jonlo wi lagaja wi pan wi ni. Yoro sanmbala ye yaa koro laga kaso. Mi yaa ye senre ti cancan mbe wele, na kaa pye ti yen kaselege. Nakosima mbe Farawon wi ta go na, ye yen tara ti kagala koro yewefenne.»

¹⁷ A Zhozefu wi si ti pe pe ni fuun pe le kaso piliye taanri.

¹⁸ Pilige taanri wogo ki na, a Zhozefu wi si pe pye fo: «Ye nga ko pye pa kona ye yaa koro yinwege na, katugu mi Yenŋele li jen.

¹⁹ Na kaa pye ye yen sinmbele, ye to seyenle nungba mbe koro laga kaso, yoro sanmbala ye kari ye sa yarilire ti kan ye go woolo mbele funŋo ki yen pe na pe yeri.

²⁰ Ko punŋo na, ye songoro ye pan ye ni fuun jonlo wi ni laga, janŋo mbe ta mbe ye senre ti cancan mbe wele, na kaa pye ti yen kaselege, pa kona ye se ku.»

A pe si yenle ki senre ti na,

²¹ nee ki yuun pe yee kan fo: «Ee, we yen kapege pyefenne we jonlo wi kanngolo; katugu waa wi yan wi jatere wi piri wi na fo ma saa toro. A wi we yenri ma yo woo yinriwe ta, een fo, we sila yenle mbe logo wi yeri. Yingo jatere pirindorogo nungba nga kila wi ta, ko cenle li yen na we taa.»

²² A Uruben wi si senre ti le, mee pe pye fo: «Mila pye naga yuun ye kan ma yo yaga ka ti we kapegbogo pye Zhozefu wi na. Een fo, ye sila yenle mbe logo na yeri; yingo wi kunwo pi jologo ki yongo yen na woo we ni†.»

²³ Pe sila ki jen mbe yo Zhozefu wila pye na pe senre ti nuru, katugu lere la pye poro naa Zhozefu pe sɔŋɔwɔ na senre ti kanngi.

²⁴ A Zhozefu wi si yiri le pe tanla ma saa gbele.

Ko punŋo na, a wi si songoro ma pan ma para pe ni, mee ti a pe Simeyon wi yigi le pe sɔŋɔwɔ maa le kaso pe yegɛ na.

† 42:2 42.2: Kapye 7.12

† 42:9 42.9: Zhene 35.5-10

† 42:22 42.22: Zhene 37.21-22

²⁵ A Zhozufu wì si kono kan wi tunmbye-ele pe yeri ma yo pe pe kashara ti yinyin bile ni, pe pe ni fuun nungba nungba pe penjara ti lele wa pe kashara ti ni, pe yaakara kan pe yeri pe kondangala li na. A tunmbyeele pè sigi pye ma.

²⁶ A pè si pe bile kashara ti tagataga pe sofilele pe na, mɛɛ yiri le ma kari.

²⁷ Naa pàa ka saa yere wa pe wɔnɔsaga mbe wɔnɔ le, a nungba suu kasha ki yenge mboo sofile wi kan yaakara ni, mɛɛ wi penjara ti yan wa wi kasha ki yon na.

²⁸ A wì suu to seyeenle pe pye fɔ: «Pàla penjara ti songoro na na. Ti nda laga na kasha ki ni bere.»

Kona, a pe sunndo wì si kɔn pe na. A pe nɛɛ pe sunndo kongo senre ti yuun pe yeɛ kan na yuun fɔ: «Yingi Yennele li pye we na yeen?»

²⁹ Naa pàa ka saa gbɔn wa pe to Zhakobu wi na wa Kana tara, a pè si kala na fuun làa pe ta li yege yo maa kan.

³⁰ A pè sho fɔ: «Nana na wi yen tara ti go na, wì senngbanra yo we ni ma yo we yen tara ti kagala koro yewefenne.

³¹ Wòo yon sogo ma yo fɔ: «We yen lesinmbele, we woro tara ti kagala koro yewefenne.

³² Waa pye to seyeenle kɛ ma yiri shyen, nana nungba pinambiile. Eɛn fɔ, nungba wo woro go na, we ni fuun jonlo wi yen wa we to wi ni nala, wa Kana tara.»

³³ Kona, a nana na wi yen tara ti go na, wì si we pye fɔ: «Ye wele, mi yaa ki jɛn yege nga na fɔ ye yen lesinmbele ki nga. Ye ye to seyenle wa yaga laga na tanla, ye kari ye sa bile wa kan ye go woolo mbele fungo ki yen pe na pe yeri.

³⁴ Ye kari ye sa ye ni fuun jonlo wi le ye pan wi ni na kan, pa mi yaa ki jɛn kona fɔ ye woro tara ti kagala koro yewefenne, eɛn fɔ, ye yen lesinmbele. Kona mi yaa ye to seyenle Simeyon wi kan ye yeri, mbe ye yaga yaa loo yaa pere laga tara ti ni.»

³⁵ Naa pàa kaa pe kashara ti nawa yaara ti kannga, a pe ni fuun nungba nungba pè si pe penjara ti yan wa pe kashara ti ni. Poro naa pe to wi ni, pàa penjara botele pe yan, mɛɛ fyɛ fɔ jenge.

³⁶ A pe to Zhakobu wì si pe pye fɔ: «Yanla kan a milan pinambiile shyen pe la. Mi woro Zhozufu ni, mi si woro Simeyon ni. Ko yaa jaa mbe Benzhamɛ wo le mbe kari wi ni fun! Ko kagala koro ke ni fuun yen na piin mi na.»

³⁷ A Uruben wì suu to wi pye fɔ: «Na mii songoro mbe pan Benzhamɛ wi ni ma kan, pa mala pinambiile shyen pe gbo. Wi le na kɛɛ, mi yaa songoro mbe pan wi ni ma kan.»

³⁸ A Zhakobu wì si pe pye fɔ: «Na pinambyo wi se kari ye ni fyew; katugu wi ndo wì ku, wo nungba wi koro. Na kangbanga kaa ta wa ye kondangala li ni, pa ye yaa ti mbe kari kayanga ni na lelewe pi ni wa kuulo tara.»

43

*Zhakobu pinambiile
pe karisaga shyen wogo
wa Ezhipiti tara sa yaakara lo*

¹ Fungo kila pye na ngbanni na seregi wa Kana tara.

² Naa Zhakobu wi go woolo pàa kaa bile na pàa yiri wa Ezhipiti tara wì ka wì kɔ, a Zhakobu wì suu pinambiile pe pye fɔ: «Ye songoro wa Ezhipiti tara ye sa yaakara ta lo wa we kan.»

³ A Zhuda wì suu yon sogo ma yo fɔ: «Ki nana wigi yo maga ngban we ni, ma yo waga ka songoro sa yere wi yege sogowo, na we jonlo wi woro we ni.

⁴ Na kiga pye ma yaa Benzhamɛ wi yaga wi pinle we ni, pa we yaa kari sa yaakara ta lo wa ma kan.

⁵ Eɛn fɔ, na kiga pye ma se yenle ki na Benzhamɛ wi pinle we ni, we se kari wa, katugu ki nana wi we pye ma yo waga ka songoro sa yere wi yege sogowo, na we jonlo wi woro we ni.»

⁶ Kona, a Izirayeli wì si pe pye fɔ: «Yingi na, a yè si kapege pye na na maga yo ki nana wi kan ma yo jonlo yen laga ye yeri naa?»

⁷ A pè suu yon sogo ma yo fɔ: «Ki nana wi we yewe jenge woro naa we go woolo we wogo ki na, ma yo fɔ: «Ye to wi yen yinwege na le? Jonlo wa yen wa ye yeri naa le?» A wè suu yon sogo ma yala yewige nga wila we yewe ki ni. We mbaa ki jɛn mele fɔ wi yaa we pye mbe yo we kari we jonlo wi ni wa Ezhipiti tara?»

⁸ A Zhuda wì suu to Izirayeli wi pye fɔ: «Lefonmbile li yaga li pinle na ni, we ta we yiri we kari, kiga pye ma we yaa koro yinwege na, we se ku, woro naa mboro ni, konaa we piile pe ni.

⁹ Mi yaa yere wi go kala li ni, maa wi wele na yeri. Na mii songoro mbe pan wi ni ma kan, na mii si pan mboo tege na ma yege sogowo, mi yaa pye kapege pyefo ma na sanga pyew.

¹⁰ Ndɛɛ ki pye wee ja molo, anmɛ we karisaga shyen ko pye mako ma songoro ma pan.»

¹¹ A pe to Izirayeli wì si pe pye fɔ: «Ki kaa pye yeɛn, ye nga ko pye: «Ye tara ti yarijende ta le yeri le wa ye tuguro ti ni, ye sari kan ki nana wi yeri paa yarikanga yen.

Ye tige tɔnmɔ nuwɔ taan pa le jenri, naa timuwɛ nuwɔ taan ni, naa nuwɔ taanyaara nda pe yinri miiri† ta ni, naa senrege jenri ni, naa pisitashi tige pire ni, konaa amandi tige pire ta ni.

¹² Ye songɔɔsaga, yaa ye kashara ti yengele maa penjara nda yan wa, yeri le. Kana ki mbe ya pye lere wa wila wa ma la mari le wa. Ye penjara shyen woro le fun.

¹³ Koni ye ye jonlo wi le ye songɔɔ wa ki nana wi yeri.

¹⁴ Yenɛle na yawa pi ni fuun fo li ti ki nana wi ye yinriwe ta, wi ye to seyɛnle Simeyon wo naa Benzhamɛ pe yaga pe songɔɔ pe pan ye ni laga. Mi wo na, na mbanla pinambiile pe la, mbe pe la.»

¹⁵ A pɛ si yarikanra ti le, konaa penjara tɛgesaga shyen ni, mɛɛ kari pe jonlo Benzhamɛ wi ni wa Ezhipiti tara, ma saa yere Zhozufu wi yege sɔgowɔ.

¹⁶ Naa Zhozufu wila kaa Benzhamɛ wi yan pe ni, a wi si ɲa wila pye wi go ki go na wi pye fo: «Ki nambala mbele pe le ma kari pe ni wa na go. Ma yaayogo ka yigi maga gbo, maga kan pege sɔgo; katugu ki nambala mbele pe yaa li na ni yonlofugo na.»

¹⁷ A ki nana wi si tanga Zhozufu wi senyoro ti na, mɛɛ pe le ma kari pe ni wa Zhozufu wi go.

¹⁸ Naa paa kaa ye pe ni wa Zhozufu wi go, a pɛ si fye ma sho fo: «Penjara nda waa yan pɛ le wa we kashara ti ni we tangala kongbanna li na, to kala na pɛ ye we ni lagame. Pɛ ti wɛ ye laga, mbe ta mbe to we na, mbe we yigi, mbe we pye kulolo, mbe we sofilele pe sho we yeri.»

¹⁹ Pe yesanga wi ni wa go, a pɛ si fulo ɲa wila pye Zhozufu wi go ki go na wi tanla wa yeyongo ki na, mɛɛ para wi ni,

²⁰ maa pye fo: «Ma yɛɛ yaga we tafa, waa keli ma pan laga pansaga nungba ma yaakara lo.

²¹ We songɔɔsaga, naa waa ka saa yere wa wonlosaga mbe wonlo le, a wɛ si we kashara ti yengele, we ni fuun nungba nungba wɛ si we penjara ti yan wa ti ni, ma yala waa lo nda ni ti yon ki ni. Wɛ songɔɔ ma pan ti ni.

²² Wɛ pan penjara ta yege ni naa mbe yaakara ta lo. Wee jen ambo wila we penjara ti songɔɔ mari le wa we kashara ti ni.»

²³ A nana wi si pe pye fo: «Ye cɛn yew, yaga ka fye. Ye Yenɛle le, lo na li yen ye to wi Yenɛle le, lo li penjagboro le ye kan wa ye kashara ti ni. Ye penjara tila kan na yeri.»

A wi si ti a pɛ Simeyon wi wɔ ma pan wi ni pe kan.

²⁴ A ki nana wi si pe pye a pɛ ye wa Zhozufu wi go, mɛɛ pan tɔnmɔ ni pe kan, a pɛ pe tɔɔɔ to jogo†, mɛɛ yaakara kan pe sofilele pe yeri.

²⁵ A pɛ si pe yarikanra ti gbegele na Zhozufu wi singi wi pan yonlofugo na; katugu paa ki yo pe kan ma yo pe yaa pinle mbe li Zhozufu wi ni wa wi go.

²⁶ Naa Zhozufu wila kaa pan ma ye wa go, a pɛ si yarikanra nda paa pan ti kan wi yeri, mɛɛ sogo ma pe yeere ti jiile wa tara wi yege sɔgowɔ maa gbogo.

²⁷ A Zhozufu wi si pe yewe na kaa pye pe yen ngbaanla, mɛɛ pe pye fo: «Ye to leleɛ ɲa yaa wi senre yo na kan wi wa ngbaan le? Wi yen wa go na bere?»

²⁸ A pɛ suu yon sogo ma yo fo: «Ma kulonana, we to we, wi wa ngbaan, wi si yen go na bere.»

A pɛ si foli ma pe yere ti sogo jenge maa gbogo.

²⁹ A Zhozufu wi suu yege ki yirige ma wele, mɛɛ wi jonlo Benzhamɛ wi yan, wo ɲa wila pye wi ni nɔ nungba we. A wi si pe yewe ma yo fo: «Ye pungo jonlo ɲa yaa wi senre yo na kan wowi ɲa le?»

A wi sho naa fo: «Yenɛle sa yinme tirige ma na, na pinambyo!»

³⁰ Naa Zhozufu wila kaa wi jonlo wi yan, wi la nga kila wi yigi ki kala na, a wi wire ti si tanga shoɔn wi na, a wi nɛɛ jaa mbe gbele, mɛɛ fyeele ma ye yumbyo wa ni ma saa yanli.

³¹ Naa wila kaa wi yege ki jogo, a wi si songɔɔ ma pan maga kun wi yɛɛ ni, mɛɛ wi tunmbyeele pe pye ma yo pe yaakara ti yeɛle.

³² A pɛ si Zhozufu wi yaakara ti kan wi yeri wi ye, maa to seyɛnle pe woro kan pe yeri pe ye, ma Ezhipiti tara fenne mbele paa pye na nii wa wi go pe woro kan pe yeri fun pe ye, katugu Ezhipiti tara fenne pe sila pye na pinlele mbaa nii Eburuye pe ni. Ezhipiti tara fenne pe yarifugo layi.

³³ A Zhozufu wi to seyɛnle pɛ si cɛn wi yege sɔgowɔ, maga le lerefo wi na, fo ma saa gbɔn jonlofo wi na ma yala pe lelewe pi ni. Kila pe pari, a pe nɛɛ pe yɛɛ wele.

³⁴ A Zhozufu wi si ti a pɛ yaakara nda tila pye le wi yege sɔgowɔ ta wo pe kan. Benzhamɛ wo la tasaga kangurugo ta ma we wi to seyɛnle pe ni fuun nungba nungba pe woro ti na. A pɛ si wɔ ma tin nɛɛ yɔgɔri wi ni ja.

44

*Zhozufu wila wi to seyɛnle
pe wa ma wele*

† 43:24 43:24: Mbe tɔɔɔ to jogo, yege kɔɔ wi wele wa Zhene 18.4laga ki sewe pyo wi nɔgona.

¹ Ko pungo na, a Zhozufu wì sigi yo ña wila pye wi go ki go na wi kan fo: «Ki nambala mbele pe kashara ti lele mari yinyin jenge yarilire ta ni, mbe yala pe mbe ya nda le ti ni. Ma si pe ni fuun nungha nungha pe penjara ti songoro mari le wa pe kashara ti nawa le yon na.

² Mala wøjenne na li yen warifuwe wolo li le fun wa pe pungo jonlo wi kasha ki ni, naa penjara nda wi pan mbe bile wi lo ti ni.»

Zhozufu wila senre nda yo ña wila pye wi go ki go na wi kan, a wì sigi kagala ke pye.

³ Ki goto, naa laga kila kaa laga, a pè sigi nambala poro naa pe sofilele pe yaga a pè kari.

⁴ Naa paa kaa yiri wa ca ki ni na kee, pe sila ta mbe lali jenge, a Zhozufu wì sigi yo nana ña wila pye wi go ki go na wi kan fo: «Yiri ma taga ki nambala mbele pe na ma pe puro, na maga sa pe yigi ma pe yewe ma pe pye fo: «Yingi na, a yè si kapege tēge ma kajenge ki fōgo ton?

⁵ Yingi na, a yè silan tafa wi wøjenne li yu, lo na wi maa wele wa li ni na jere yaan? Nga yè pye yeen ki woro ma yon.»

⁶ Na wi yen Zhozufu wi go ki go na, wi si taga pe na ma saa pe yigi kono mee ki senre ti yo pe kan.

⁷ A pè suu yon sogo ma yo fo: «Yingi na, a we tafa wi nee para yeen? Yennele sa woro mbele ma kulolo we sho ki kapege nga ki pyewe ni.

⁸ Wele, penjara nda waa yan wa we kashara ti ni, wè songoro ma yiri wa Kana tara ma pan ti ni ma kan. Yingi na, wee penjara nakoma te yu wa ma tafa wi go?

⁹ Na ki wøjenne liga yan ña tuguro we ni, ki daga pe wo gbo; pa woro sanmbala we yaa pye ma kulolo.»

¹⁰ A nana wì sho fo: «Kò yon. Senre nda yè yo, ki pye ki yala ti ni. Een fo, na mi ka wøjenne li yan lere ña yeri, wo wi yaa pye na kulo we, yoro sanmbala ye kala se pye wa.»

¹¹ Ki kaa pye ma, a pe ni fuun nungha nungha pè si fyeele ma pe kashara ti tirige tara mee ti yengele.

¹² A nana wì si kashara ti san ma wele, maga le wa ndofo wi wogo ki na, ma saa ki wa wa jonlofo wi wogo ki na. A pè si wøjenne li yan wa jonlofo Benzhamē kasha ki ni.

¹³ A pe jatere wì si piri pe na fo jenge, a pè si pe yariporo ti walagi laworo ti na, mee pe tuguro ti tagala wa pe sofilele pe na, mee songoro wa ca.

¹⁴ A Zhuda wo naa wi to seyeenle pe ni, pè si saa gbon wa Zhozufu wi go maa ta wa bere. A pè si to tara wi yēge sogowo.

¹⁵ A Zhozufu wì si pe pye fo: «Yingi kala yè pye yeen? Ye sigi jen mbe yo lere ña wi yen paa mi si yen, yawa yen wi yeri mbaa jere yaan?»

¹⁶ A Zhuda wì suu pye fo: «We yaa yo mele na tafa ma kan? Yingi senre yo lere ña yo mbege naga fo we kapege ma? Yennele lo li woro mbele ma kulolo we kapege ki yirige funwa na. Wele, we yaa pye na tafa ma kulolo woro naa wøjenne li yan ña kasha wi ni.»

¹⁷ A Zhozufu wì sho fo: «Yennele liga ka ti mbe ko pye! Wøjenne li yan ña yeri wo mi yaa le na kulo. Een fo, yoro sanmbala ye songoro yaa kee yeyingge na ye to wi korogo.»

¹⁸ Ki kaa pye ma, a Zhuda wì si fulo wa Zhozufu wì tanla, ma sho fo: «Na tafa, mila ma yenri, ma yee yaga, mi ña ma kulonaja mila jaa mbe para ma ni, maga ka nawa ngban na tafa, katugu mboro naa Farawon wi ni yè yala.

¹⁹ Na tafa maa keli ma we yewe fo na kaa pye we to wi yen wa go na bere, nakosima we nsepyo wa yen wa naa le?

²⁰ We tafa waa ma yon sogo ma yo fo we to lelee wi yen wa, konaa we pungo jonlo wi ni. Wi wo se wa wi lelewe pi ni. Wi yen ma we to wi ndanla jenge, katugu wo nungha wi koro pe no yinne li ni. Pinambyo sanja wo la ku.

²¹ Na tafa, a mà sigi yo woro mbele ma kulolo we kan ma yo we pan wi ni laga ma yeri, fo maa jaa mboo yan yenle ni.

²² Na tafa, a wè sigi yo ma kan ma yo pyo wi se ya laga wi to wi na, fo na wiga laga wi na, pa tofo wi yaa ku.

²³ Een fo, maa ki yo woro mbele ma kulolo we kan fo na we pungo jonlo wii pinle mbe pan we ni, waga ka pan mbe yere ma yēge sogowo naa.

²⁴ Na waa kaa songoro ma kari we to wi korogo, ma kulonaja we, a wè si senre nda fuun maa yo we kan ti yēge yo wi kan.

²⁵ A we to wì si kaa ki yo we kan naa, ma yo we songoro laga, we pan we yarilire jeni lo.

²⁶ A wè suu yon sogo ma yo fo we se ya kari wa kaawo we pungo jonlo wi pinle we ni, pa kona we yaa kari; katugu we se ya yere ki nana wi yēge sogowo, na we jonlo wi woro we ni.

²⁷ Ma kulonaja, we to we, a wì si we pye fo: Yēge jen ma yo na jo Arasheli pinambiile shyen wì se na kan,

²⁸ pe ni, nungha ko wa wara wara. Mi yen naga jate ma yo yanyaraga kuu gho maa koonlo yuroyuroyuro, katugu mi suu yan naa, fo ma pan ma gbon nala.

²⁹ A ye nee jaa mbe sanja wo le naa. Na kangbanga kaa ta, pa ye yaa ti mbe kari

kayaŋga ni wa kuulo tara, wa na lelewe pi ni.

³⁰ «Koni na mi ka songoro wa na to ŋa wi yen ma kulonana wi yeri, na pyo wi woro we ni, wi mara wi to wi na ma gbɔn yege ŋga na,

³¹ na wii pyo wi yan wi songoro ma kari we ni, pa wi yaa ku. Pa kona we yaa ti wi ku kayaŋga ni wa wi lelewe pi ni.

³² Katugu mi ŋa ma kulonana, mi yere pyo wi go kala li ni, mala to wi pye fo: «Na mii songoro mbe pan pyo wi ni ma kan, pa mi yaa pye kapege pyefo ma yege sogowo wagati wi ni fuun ni.»

³³ Ki kala na, mi yen nɔɔ yenri, mi ŋa ma kulonana, maga yaga mbe koro laga pyo wi yɔnɔ mbe pye na tafa ma kulonana, jango pyo wi ta wi songoro wi ndeɛle sanmbala pe ni.

³⁴ Mi se ya songoro wa na to wi yeri, na pyo wi woro na ni. Jologo ŋga ki yaa na to wi ta, mi se ya mbege yan mbege kun na yeɛ ni.»

45

*Zhozufu wila wi yeɛ naga
wi ndeɛle naa wi jɔnɔ pe na*

¹ Ki kaa pye ma, Zhozufu wi sila ya mbege kun wi yeɛ ni leele mbele paa pye le wi tanla pe yege na. A wi si ti a pɛ leele pe ni fuun pe yirige wa funwa na.

Kona, a Zhozufu wi si koro wi ye wo naa wi to seyeɛnle pe ni, a wi suu yeɛ naga pe na[†].

² A wi nɛɛ gbele ngbanga fo a Ezhipiti tara fenne pɛge logo. A Farawɔn go woolo pɛge logo fun.

³ A Zhozufu wi suu to seyeɛnle pe pye fo: «Muwi mi yen Zhozufu we. Na to wi yen go na bere le?»

Ǝɛn fo, kila to pe yɔn na le wi yege sogowo, pe sila ya mboɔ yon sogo.

⁴ A Zhozufu wi suu to seyeɛnle pe pye fo: «Ye fulo laga na tanla.»

A pɛ si fulo wa wi tanla. A Zhozufu wi si pe pye naa fo: «Muwi mi yen Zhozufu, ye jɔnɔ na yaa pere, a pɛ pan wi ni laga Ezhipiti tara.

⁵ Koni yaga ka ye jatere wi piri ye yeɛ na, mbe nawa ngban ye yeɛ ni mbe yo yaa na pere, a pɛ pan na ni lagame. Yenɲele lo lilan torogo laga ye yege jango mbe ye go sho.

⁶ Funɲo ki to ma ta yegele shyen mako. Yegele kangurugo ngele kaa paan naa, pe se ka ya mbe yariluguro lugu, pe se si ka ya mbe yarilire kon fun.

⁷ Yenɲele lo lilan torogo laga ki tara nda ti ni ye yege, jango ye setirige piile ta laga

tara ti ni, ye koro go na. Ko yen fo ye legere mbe sho.

⁸ Yoro ma yaɲla torogo lagame, Ǝɛn fo, Yenɲele loli. Lo lilan tege mala pye Farawɔn wi legboɔ ŋa wi yen fanɲga fo, mala tege wunlunana wi go ki go na, konaa mala tege Ezhipiti tara ti ni fuun ti go na.

⁹ Ye fyeele ye songoro wa na to wi yeri, yoo pye fo: «Ma pinambyo Zhozufu wi yo wege yo ma kan fo: Yenɲele lɔɔ tege Ezhipiti tara ti ni fuun ti go na. Fo ma yiri ma kari wi korogo, maga ka mo.

¹⁰ Fo ma yaa sa cɛn wa Gosheni tara ti ni, mboro naa ma piile, naa ma pishyenwoolo, naa ma sikaala naa simbaala, naa nere konaa ma yarijende ti ni fuun ti ni. Kiga pye ma, pa ma yaa pye laga na tanla.

¹¹ Fo mi yaa la yaakara kaan ma yeri lagame, mboro, naa ma go woolo pe ni, naa ma yaayoro ti ni, jango yaraga ka kpe ka ka ye la, katugu funɲo ki yaa yegele kangurugo pye laga tara ti ni naa[†].»

¹² A Zhozufu wi si pe pye naa fo: «Ye yen naga yaan yenle ni, a na jɔnɔ Benzhame fun wi yen naga yaan yenle ni, fo mi jate mi yen na para ye ni.

¹³ Gbogowo mba fuun mi ta laga Ezhipiti tara, ye kari ye saa sɛnre yo na to wi kan, konaa ŋga fuun ye yan laga ki ni. Ye si fyeele ye pan na to wi ni laga.»

¹⁴ A Zhozufu wi si keyen wa wi jɔnɔ Benzhame wi yologo maa shari. A Benzhame fun wi keyen wa wi yologo maa shari, a pe ni fuun shyen pe nɛɛ gbele nayinme pi kala na.

¹⁵ Zhozufu wila keyen wa wi to seyeɛnle pe yologo fun, na gbele nayinme pi kala na. Kona, a wi ndeɛle pɛ si kotogo ta na para wi ni.

*Wunlunana wila Zhakɔbu wi yeri
ma yo wi sa cɛn wa Ezhipiti tara*

¹⁶ Farawɔn wo naa wi go woolo pe ni paa ki logo ma yo Zhozufu wi to seyeɛnle paa pan wa Ezhipiti tara. A ki si nayinme kan Farawɔn wo naa wi legboɔɔ pe yeri.

¹⁷ A Farawɔn wi si Zhozufu wi pye fo: «Ki yo ma to seyeɛnle pe kan fo pe pe tuguro ti taga pe yaayoro ti na, pe songoro wa Kana tara

¹⁸ pe sa pe to wi le, naa pe go woolo pe ni, pe pan pe ni laga na tanla. Mi yaa cɛnsaga kan pe yeri laga Ezhipiti tara ti laga ŋga ki yɔn ma we ki ni fuun na ki ni. Tara ti yarijende ti yaa pye pe woro.

¹⁹ Ki yo maga ngban fun ma to seyeɛnle pe ni fo pe wotoroye pele le laga Ezhipiti tara, pe kari pe ni pe sa pe jeele, naa pe piile konaa pe to wi le pe pan pe ni.

²⁰ Yaara nda pe yaa pan mbe toro wa, ti wogo kiga ka pe ya, katugu pe yaa pan mbe

cen laga Ezhipiti tara ti laga nga ki yon ma we ki ni fuun na ko ni.»

²¹ A Izirayeli wi pinambiile pè si nga Farawon wila yo ki pye ma. A Zhoze fu wi si wotoroye kan pe yeri naa yaakara ni pe kondangala li na, ma yala Farawon wi senyoro ti ni.

²² Wila yariporo fonndo nungba nungba kankan pe ni fuun nungba nungba pe yeri. Een fo, wila yariporo tegesaga kangurugo kan Benzhamé wo yeri, naa warifuwe pyo cenme taanri (300) ni.

²³ A wi suu to wi torogo yaara ni. Wila Ezhipiti tara yarijende tuguro taga sofle nambala ke na, ma bile, naa buru, naa yarilire tuguro taga sofle neele ke na wi to wi kondangala li na.

²⁴ A Zhoze fu wi sigi yo wi to seyeenle pe kan fo: «Yaga ka sa win kono.» A wi si pe yaga, a pè kari.

²⁵ A pè si yiri wa Ezhipiti tara ma saa gbon wa Kana tara, wa pe to Zhakobu wi na.

²⁶ A pè sigi yo pe to wi kan fo: «Zhoze fu wi yen go na bere. Wo yere wi yen Ezhipiti tara ti go na.»

Een fo, a Zhakobu wi si pyeri dinw, katugu wi sila taga pe senyoro ti na.

²⁷ Senre nda fuun Zhoze fu wila yo, a pè si ti ni fuun ti yege yo Zhakobu wi kan. A pè si wotoroye mbele Zhoze fu wila torogo ma yo pe saa le pe naga wi na. Kona, a Zhakobu wi jatere wi si cen wi na laga nungba.

²⁸ A Izirayeli wi sho fo: «Yeri yaga ma. Na pinambyo Zhoze fu wi yen go na bere! Mi yaa kari saa yan, si jen mbe ku.»

46

*Zhakobu naa wi go woolo
paa kari wa Ezhipiti tara*

¹ Kona, a Izirayeli wi si le ma kari wi kee yaara ti ni fuun ti ni. Naa wila ka saa gbon wa Berisheba, a wi si saara wo wi to Izaki wi Yennele li yeri.

² Ki yembine li ni, a Yennele li si para Izirayeli wi ni yariyanra ta ni maa yeri fo: «Zhakobu! Zhakobu!» A Izirayeli wi si sho ma yo: «Naw.»

³ A Yennele li sho fo: «Muwi mi yen Yennele, ma to Izaki wi Yennele le. Maga ka fye mbe kari wa Ezhipiti tara, katugu mi yaa ka ma setirige piile pe pye pe lege, mbe pe pye cenle gbene wa ki tara ti ni.

⁴ Mi jate mi yaa pinle mbe kari ma ni wa Ezhipiti tara, mi jate mi yaa koon pye ma songoro laga naa fun. Ma kusanga ni, Zhoze fu wo wi yaa koon yengele ke ton.»

⁵ A Zhakobu wi si yiri wa Berisheba ma kari. Wotoroye mbele Farawon wila

torogo kondangala li na, a Zhakobu wi pinambiile pè si pe to Zhakobu, wo naa pe piile, naa pe jeele pe le wa pe ni.

⁶ Paa kari fun pe yaayoro ngbeleye yo naa pe yarijende nda fuun paa ta wa Kana tara ti ni. A Zhakobu wi si kari wa Ezhipiti tara wo naa wi go woolo pe ni fuun pe ni†.

⁷ Zhakobu wila kari wa Ezhipiti tara wo naa wi pinambiile, naa wi sumborombiile, naa wi pishyenwoolo nambala naa jeele, konaa wi go woolo pe ni fuun pe ni.

*Zhakobu setirige piile
pe mere ti nda*

⁸ Izirayeli setirige piile mbele paa pan wa Ezhipiti tara pe mere ti nda: Zhakobu naa wi pinambiile konaa wi pishyenwoolo. Zhakobu pinambyo kongbanja wo lawi na Uruben.

⁹ Uruben pinambiile pe mere ti nda: Hanoki, naa Palu, naa Heziron konaa Karimi.

¹⁰ Simeyon pinambiile pe mere ti nda: Yemuweli, naa Yamini, naa Owadi, naa Yakini, naa Sokari konaa Kana tara fenne jo wi pinambyo Sawuli wi ni.

¹¹ Levi pinambiile pe mere ti nda: Gerishon naa Kehati konaa Merari.

¹² Zhuda pinambiile pe mere ti nda: Eri, naa Ona, naa Shela, naa Perezi konaa Zera; een fo, Eri naa Ona poro la ku wa Kana tara. Perezi pinambiile poro la pye Heziron konaa Hamuli.

¹³ Isakari pinambiile pe mere ti nda: Tola, naa Puva, naa Yobu konaa Shimiron.

¹⁴ Zabulon pinambiile pe mere ti nda: Seredi, naa Elon konaa Yaleyeli.

¹⁵ Ki pinambiile mbele poro wele Leya wila se Zhakobu wi na wa Padamu Aramu tara, ma pinle wi sumborombyo Dina wi ni. Wi pinambiile naa wi sumborombiile, mbe pinle wi pishyenwoolo pe ni, pe ni fuun paa pye lere nafa ma yiri ke ma yiri taanri.

¹⁶ Gadi pinambiile pe mere ti nda: Sifiyon, naa Hagi naa Shuni, naa Ezibon, naa Eri, naa Arodi konaa Areli.

¹⁷ Aseri pinambiile pe mere ti nda: Yimina, naa Yishiva, naa Yishivi konaa Beriya, naa pe nosepyo sumboro Sera. Beriya pinambiile pe mere ti nda: Heberi naa Malikiyeli.

¹⁸ Zhakobu naa Zilipa pe setirige piile poro la wele mbele yeen. Paa pye lere ke ma yiri kogoloni. Zilipa wo Laban wila kan wi sumborombyo Leya wi yeri wi kulojo.

¹⁹ Zhakobu wi jo Arasheli wi pinambiile pe mere ti nda: Zhoze fu naa Benzhamé.

²⁰ Pinambiile shyen Zhoze fu wila se wi jo Asenati wi na wa Ezhipiti tara. Pe mere ti nda: Manase naa Efrayimu. Oni

ca saraga wɔfo Potifera wo sumborombyo lawi Aseñati†.

²¹ Benzhamé pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Bela, naa Bekɛri, naa Ashibeli, naa Gera, naa Naama, naa Ehi, naa Ɔroshi, naa Mupimu, naa Hupimu konaa Aridi.

²² Arasheli wila setirige piile mbele se Zhakɔbu wi na poro wɛlɛ yɛɛn. Pe ni fuun paa pye lere kɛ ma yiri tijɛrɛ.

²³ Dan wi pinambyo wi mɛgɛ ki nga: Hushimu.

²⁴ Nɛfitali pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Yazeyeli, naa Guni, naa Yezɛri konaa Shilemu.

²⁵ Zhakɔbu naa Biliha pe setirige piile poro la wɛlɛ yɛɛn. Pe ni fuun paa pye lere koloshyɛn. Biliha wo Laban wila kan wi sumborombyo Arasheli wi yeri wi kulojo.

²⁶ Leele mbele paa pinle Zhakɔbu wi ni ma kari wa Ezhipiti tara, ma pye wo jate go woolo, paa pye lere nafa taanri ma yiri kogolon. Wi pinambiile pe jɛɛlɛ pe sila poro jiri.

²⁷ Zhofezu wi pinambiile shyen mbele wila se wa Ezhipiti tara poro ka taga Zhakɔbu wi go woolo mbele paa saa cɛn wa Ezhipiti tara, pe yaa pye lere nafa taanri ma yiri kɛ†.

Zhakɔbu wila ye wa Ezhipiti tara

²⁸ Kona, a Zhakɔbu wi si Zhuda wi torogo wa wi yɛɛ yɛgɛ ma yo wi saga yo Zhofezu wi kan wi keli wi pan wi na wa Gosheni tara. A pɛ si saa gbɔn wa Gosheni tara.

²⁹ A Zhofezu wi si ti a pòo wotoro wi gbɛgɛlɛ wi kan. A wi si ye wa wi ni mɛɛ kari saa to Izirayeli wi fili wa Gosheni tara. Naa wila ka saa wi yan sanga ɲa ni, a wi si fe ma keyen wa wi yologo, mɛɛ gbɛlɛ ma mɔ wa wi yologo.

³⁰ A Izirayeli wi si Zhofezu wi pye fo: «Koni mbe ya mbe ku, katugu ma yɛn go na bere, a mɔo yan.»

³¹ A Zhofezu wi suu to seyeɛnlɛ poro naa wi to go woolo pe pye fo: «Mi yaa kari sa ye panga wogo ki yo Farawɔn wi kan, fo na to seyeɛnlɛ naa na to go woolo mbele paa pye wa Kana tara, pɛ pan laga na korogo.»

³² Mi yaa ki yɛgɛ yo wi kan fo ye yɛn yaayoro korofenne, yaayoro tunngo ye maa piin; fo yɛ pan ye simbaala, naa ye sikaala, naa ye nɛrɛ konaa ye kɛɛ yaara ti ni fuun ti ni.

³³ Na Farawɔn wiga ka ye yeri mbe ye yewe fo: «Yingi tunngo ye maa piin?»

³⁴ Yoo yɔn sogo ye yo fo: «Woro mbele ma kulonambala we yɛn yaayoro korofenne, male we yɛn piile fo ma pan ma gbɔn nala, paa yɛgɛ nga na we tɛleye paa pye naga piin.» Kiga pye ma, pa ye yaa cɛn laga Gosheni tara, katugu yaayoro korofenne pe yɛn Ezhipiti tara fɛnnɛ pe yarifugo.»

47

¹ A Zhofezu wi si saa ki yo Farawɔn wi kan ma yo fo: «Na to naa na to seyeɛnlɛ pɛ yiri wa Kana tara ma pan pe simbaala, naa pe sikaala, naa pe nɛrɛ, konaa pe kɛɛ yaara ti ni fuun ti ni. Pe yɛn wa Gosheni tara.»

² A wi suu to seyeɛnlɛ kangurugo lɛ ma kari ma saa pe naga Farawɔn wi na.

³ A Farawɔn wi si pe yewe ma yo fo: «Yingi tunngo ye maa piin?» A pɛ si Farawɔn wi yɔn sogo ma yo fo: «Woro mbele ma kulonambala, we yɛn yaayoro korofenne paa yɛgɛ nga na we tɛleye paa pye.»

⁴ A pɛ suu pye naa fo: «Wɛ pan mbe cɛn laga ki tara nda ti ni, katugu fungo kila sɛrɛgi wa Kana tara ti ni. Woro mbele ma kulonambala, yan si koro naa wa we yaayoro konrisara we yaayoro tila kaa. We yɛn nɔo yɛnri, woro mbele ma kulonambala, maga yaga we sa cɛn wa Gosheni tara.»

⁵ A Farawɔn wi si Zhofezu wi pye fo: «Koni ma to naa ma to seyeɛnlɛ pɛ pan ma korogo,

⁶ Ezhipiti tara ti yɛn ma kɛɛ na. Pe pye pe sa cɛn wa tara ti laga nga kɔ yɔn ma wɛ ki ni fuun na ko ni. Pe sa cɛn wa Gosheni tara. Na maga si pele yan pe yɛn pe ni tunmbyeele, ma pe tɛgɛ mi jate na yaayoro ti go na.»

⁷ A Zhofezu wi si ti a pɛ pan wi to wi ni, a wi saa wi naga Farawɔn wi na. A Zhakɔbu wi si duwaw pye Farawɔn wi kan.

⁸ A Farawɔn wi si Zhakɔbu wi yewe ma yo fo: «Mà ta yɛlɛ jori?»

⁹ A Zhakɔbu wi si Farawɔn wi yɔn sogo ma yo fo: «Yɛlɛ yɛn na yɛlɛ cɛnɛ naa nafa ma yiri kɛ (130), mi ma yiri tara ta ni ma saa cɛn tara ta ni paa nambanna yɛn. Yɛlɛ yɔn nga mi pye kii lɛgɛ, mɛɛ tijanga na na. Kii na tɛleye pe yɛgɛlɛ yɔn ki bɔ, poro fun paa pye na cɛɛn na toro paa na yɛn.»

† 46:27 46:27: Yɔn nga ki naga ma yo nafa taanri mari kɛ, jirige ki ni ko yɔn ko ma kila yiri wa Kana tara ma pan wa Ezhipiti tara. ɛɛn fo, naa sɛnrɛ ti yɔfo wila pye na jaa mbe leele pe yɔn ki kan, ki yaa pye wila nawa to Ɛri naa Ona pe na, poro mbele paa ku wa Kana tara, Zhɛnɛ 46.12; konaa ma nawa to fun Manasɛ naa Ɛfirayimu pe na, poro mbele Zhofezu wila se wa Ezhipiti tara, Zhɛnɛ 46.20. Wa Yɛnɲɛlɛ sɛnrɛ sɛwɛ lɛɛ ɲa wi yɛn Gireki sɛnrɛ ni wi ni, yɔn nga ki kan ki yɛn nafa taanri ma yiri kɛ ma yiri kangurugo; ko pan ma, katugu ki yaa pye paa kaa Manasɛ naa Ɛfirayimu pe setirige piile kangurugo pe jiri ma pe taga wa fun; Ɛki 1.5; Kapye 7.14.

¹⁰ A Zhakobu wì si duwaw pye naa Farawon wi kan mee yiri le wi tanla ma kari.

¹¹ A Zhozufu wì si saa censaga kan wi to naa wi to seyeenle pe yeri, wa Ezhipiti tara laga nga ki yon ma we ki ni fuun na ki ni, wa Aramisesi ca wasege ki ni, ma yala Farawon wi senyoro ti ni. Wila tara ta kan pe yeri.

¹² Zhozufu wila pye na yaakara kaan wi to, naa wi to seyeenle konaa wi to go woolo pe ni fuun pe yeri ma yala leele pe yon ki ni.

Zhozufu wila pye na Ezhipiti tara woolo pe yege sinni yege nga na

¹³ Fungo kila ngban jenge, yaakara sila pye tara ti laga ka kpe ni. Ezhipiti tara fenne naa Kana tara fenne paa pye na cogo fungo ki kee.

¹⁴ Ezhipiti tara penjara naa Kana tara penjara nda fuun paa bile wi lo ti ni Zhozufu wi yeri, wila ti gbogolo ma saa ti tege wa Farawon wi go.

¹⁵ Naa Ezhipiti tara penjara to naa Kana tara penjara tila kaa ko, a Ezhipiti tara fenne pe si pan ma Zhozufu wi pye fo: «Yaakara ta kan we yeri! Penjara nda ti ko we yeri ko kala na, ye mbe we yaga we ku na ye yege sogowo le?»

¹⁶ A Zhozufu wì si pe pye fo: «Ki kaa pye penjara ti ko ye yeri, yaa paan ye yaayoro ngbeleye yi ni na kan, pa mi yaa layi sunru ye yeri yaakara na.»

¹⁷ A pe si pan pe yaayoro ngbeleye yi ni Zhozufu wi kan. A wi nee yaakara kaan pe yeri nari sunru pe shonye, naa simbaala, naa sikaala, naa nere konaa pe sofilele pe na. Ki ye le ni, wila yaakara kan pe yeri mari suru pe yaayoro ti na.

¹⁸ Ko ye le lo torongolo, ki yelapanna, a pe si pan naa Zhozufu wi korogo maa pye fo: «We sege lara ma na we tafo, fo we penjara ti ni fuun ti ko we yeri, a we pan we yaayoro ngbeleye yi ni mayi kan we tafo ma yeri. Yaraga ko ka si koro we yeri we kan ma yeri we tafo, kaawo woro jate konaa tara nda ti yen we yeri to.

¹⁹ Maga ka ti we ku ma yege sogowo mbe tara nda ti yen we yeri ti yaga waga. Woro naa tara nda ti yen we yeri ti ni, we lo yaakara na, pa we yaa pye Farawon wi kulolo, woro naa tara nda ti yen we yeri ti ni. Yariluguro kan we yeri we lugu jango we koro go na, waga ka ta mbe ku, tara nda ti yen we yeri tiga ka koro waga.»

²⁰ A Zhozufu wì si Ezhipiti tara fenne pe tara ti ni fuun ti lo mari kan Farawon wi

yeri. Ezhipiti tara fenne pe ni fuun nungba nungba paa pe keere ti pere, katugu fungo kila ngban pe na fo jenge. Ki kaa pye ma, a Ezhipiti tara ti ni fuun ti si pye Farawon wi woro.

²¹ A Zhozufu wì si ti a leele pe pan ma cen wa cagboro gboro ti ni†, maga le wa Ezhipiti tara ti go nga na, ma saa ki wa ti go nga na.

²² Een fo, Ezhipiti tara saraga wofenne pe tara to tila koro Zhozufu wi sila lo, katugu Farawon wila ngasele la tege, na laa ti a paa kajenge piin saraga wofenne pe kan. Pe yon suro paa pye nari taa ki ngasele na Farawon wila tege lo kala na. Ko kala na poro sila pe tara ti pere.

²³ A Zhozufu wì si tara woolo pe pye fo: «Mi ye lo nala, yoro naa ye tara Farawon wi kan. Mi yaa bile luguwoo kan ye yeri ye sa lugu wa ye keere ti ni.

²⁴ Na yaga ka yarilire ti kon sanga na ni, ye yaa walisaga kangurugo wogo ki kan Farawon wi yeri. Walisara tijere sannda to yaa pye ye woro, ye ta pye luguworo, ye ta tege yaa kaa yoro naa ye piile naa ye go woolo pe ni.»

²⁵ A pe suu pye fo: «Mà we go sho we tafo! Mà kajenge pye we kan, wè yere ki na mbe pye Farawon wi kulolo.»

²⁶ A Zhozufu wì sigi ngasele na li tege wa Ezhipiti tara ali ma pan ma gbon nala, fo pe keere yarilire ti walisaga kangurugo wogo ki yaa pye Farawon wi wogo. Kaawo tara nda tila pye saraga wofenne pe woro to ti sila pye Farawon wi woro.

Zhakobu wi senre pungo woro nda wila yo Zhozufu wi kan

²⁷ Izirayeli wila saa cen wa Ezhipiti tara wa Gosheni wasege ki ni (wo naa wi go woolo pe ni). Paa tara ta ta mari pye pe woro. Paa se ma lege fo jenge.

²⁸ Zhakobu wila pye wa Ezhipiti tara ye le ke ma yiri koloshyen. Wi yinwege ki ni fuun kila pye ye le cenme naa nafa shyen ma yiri koloshyen (147).

²⁹ Naa Zhakobu wi kusanga wila kaa na yongo, a wì suu pinambyo Zhozufu wi yeri maa pye fo: «Na kiga pye na kala loon ndanla, mila ma yenri, ma kee ki le laga na jebolo li nogo† ma yon kan na yeri, fo ma yaa ka kajenge pye na kan mbe koro sinne na ni, fo ma se kanla le laga Ezhipiti tara.

³⁰ Na mi ka ka ku mbe taga wa na teleye pe na, mala le ma yiri na ni laga Ezhipiti tara, ma sanla le wa pe fanga ki ni.» A

† 47:21 47:21: Laga nga ki yo fo: A leele pe pan ma cen wa cagboro gboro ti ni, sewe leele pele ni ki yo wa fo: A Zhozufu wì si leele pe le kulowo pi ni maga le tara ti go nga na ma saa ki wa go nga na. † 47:29 47:29: **Ma kee ki le laga na jebolo li nogo, ko la pye kapyeye ka, nga pe ma pye sanga wa ni, ma wugu mbe kagbogo ka pye.** † 47:30 47:29-30: Zhene 49.29-31; 50.5

Zhozufu wi sho fɔ: «Senre nda mà yo, mi yaa ki kala li pye†.»

³¹ A Zhakobu wi suu pye fɔ: «Wugu mala kan ki wogo ki na.» A Zhozufu wi si wugu maa kan ki wogo ki na. A Zhakobu wi si sogo maa yege ki jiile wa wi sinleyaraga ki go kee ki na†, maa gbogo.

48

*Zhakobu wila duwaw pye
Zhozufu pinambiile pe kan*

¹ Ki kagala ke punjo na, a pè si saa ki yo Zhozufu wi kan ma yo fɔ: «Wele, ma to wi woro ngbaan.» A wi si kari wi pinambiile shyen Manase naa Efirayimu pe ni wa wi to wi yeri.

² A pè sigi yo Zhakobu wi kan fɔ: «Ma pinambyo Zhozufu wi ɲa wila paan laga ma korogo.» A Izirayeli wi si fannga le wi yeɛ ni, ma yiri ma cɛn wi sinleyaraga ki na.

³ A Zhakobu wi si Zhozufu wi pye fɔ: «Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ, làa li yeɛ naga na na wa Luzi ca ki ni, wa Kana tara, ma duwaw na na.

⁴ Làa na pye fɔ: «Mi yaa ma pye sevo, mboon setirige piile pe pye pe lege, mboon pye cengele legere to. Mi yaa kaga tara nda ti kan ma setirige piile pe yeri mboro punjo na, ti pye pe woro wagati wi ni fuun†.»

⁵ Koni, ma pinambiile shyen Efirayimu naa Manase, poro mbele mà se laga Ezhipiti tara sannu mbe sa pan ma korogo, pe yaa pye na woolo paa yege nga na Uruben naa Simeyon pe yen na woolo we.

⁶ Een fɔ, piile mbele mà se poro punjo na, poro pe yaa pye ma woolo. Pe yaa ka pe tasaga ta wa pe ndeɛle pe korogo ki ni.

⁷ Na songorɔsaga ma yiri wa Mezopotami tara na paan wa Kana tara, a ma no Arasheli wi si ku na yeri wa kono, ki laga ki sila lali Efirata ca ki ni. A mi suu le wa Efirata ca kologo ki yon na. Efirata ca ko ki yen Betilemu ca ye†.»

⁸ A Izirayeli wi si Zhozufu wi pinambiile pe yan, mɛɛ yewe ma yo fɔ: «Ambene wele mbele poro?»

⁹ A Zhozufu wi suu to wi yon sogo ma yo fɔ: «Yenɲele li pinambiile mbele kan na yeri laga Ezhipiti tara poro wele.»

A Izirayeli wi sho fɔ: «Mi yen noo yenri, pe pye pe fulo laga na tanla mbe ta mbe duwaw pye pe kan.»

¹⁰ Izirayeli wi yengele kaa te wi lelewɛ pi kala na, wi sila pye na yaan ke ni naa. A Zhozufu wi suu pinambiile pe fulo wa wi tanla. A Izirayeli wi si pe yigi ma pe mara wi yeɛ na, ma keyen wa pe yologo.

¹¹ A Izirayeli wi si Zhozufu wi pye fɔ: «Mi sila pye naga sonri mi yaa koon yan naa, koonnga Yenɲele ligi pye, a mi yere ma piile yan.»

¹² Kona, a Zhozufu wi suu pinambiile pe laga wa wi to wi kannguuro ti na†, mɛɛ sogo maa yege ki jiile wa tara maa gbogo.

¹³ Ko punjo na, a Zhozufu wi suu pinambiile pe shyen pe yigi ma pe fulo wa wi to wi tanla. Wila Efirayimu wi yigi wi kalige kee ki ni maa yerege wa Izirayeli wi kameɲge kee ki na, ma Manase wi yigi wi kameɲge kee ki ni maa yerege wa Izirayeli wi kalige kee ki na.

¹⁴ Een fɔ, a Izirayeli wi suu keyen yi suru maa kalige ki sanga maga taga Efirayimu go ki na, wo ɲa wila pye jonlofo we, mɛɛ wi kameɲge ki taga Manase wi go ki na; ali maga ta Manase wo wila pye pinambyo kongbanna we.

¹⁵ A wi si duwaw pye Zhozufu wi kan ma yo fɔ:

Yenɲele na na tele Abirahamu wo naa na to Izaki wi ni paa pe yinwege ki pye sinngge li yege na,

lo na lilan yege sin na yinwege piliye yi ni fuun yi ni fɔ ma pan ma gbɔn nala,

¹⁶ Merege ɲa wilan go sho kapege ki ni fuun ki ni,

wi duwaw ki lefonmbigile ngele ke na!

Yenɲele sa ti mi naa na tele Abirahamu, naa na to Izaki pe we mere ti taga!

Pe jiti, pe setirige piile pe lege laga tara ti na!

¹⁷ Naa Zhozufu wila kaa ki yan wi to wila pye naa kalige kee ki tari wa Efirayimu go ki na, a ki suu mben. A wi suu to wi kee ki yigi, mbege laga wa Efirayimu go ki na, mbe saga taga wa Manase go ki na,

¹⁸ ma suu to wi pye fɔ: «Kila pye ma, na to, katugu ɲa wo wi yen lerefo we. Ma kalige kee ki taga wa wo go ko na†.»

¹⁹ A wi to wi si je mɛɛ yo fɔ: «Migi jen, na pinambyo migi jen; Manase wo fun cenle yaa ka yiri wa wi ni, wo fun wi cenle li yaa ka gbogo; een fɔ, wi jonlo wi yaa ka gbogo mbe we wi na. Cengele legere yaa ka yiri wa wi setirige ki ni.»

²⁰ A Zhakobu wi si duwaw pye pe kan ki pilige ki ni, ma yo fɔ:

† 47:31 47:31 Wa Yenɲele senre sewe ɲa wi yen Gireki senre ni, ɲaga ki yo laga ma yo: A Zhakobu wi si foli maa yege ki jiile wa wi sinleyaraga ki go kee ki na, ki yen ma yonlogo wa ma yo: A wi si jiige wi ghotangala li go ki na; Ebu 11.21. † 48:4 48:3-4: Zhenɛ 28.13-14 † 48:7 48:7: Zhenɛ 35.16-19 † 48:12 48:12: Naa Zhakobu wila piile pe taga wa wi kannguuro ti na, ko la pye pa kacɛn yen naga nari ma yo wo wila pe koro. † 48:18 48:14-18: Naa Zhakobu wila wi keyen yi suru maa kalige ki taga jonlofo wi na, maa kameɲge ki taga lerefo wi na, ko la pye naga nari ma yo duwaw ɲa jonlofo wi mbaa ta, wo la gbogo ma we ndofo wi woo wi na.

«Izirayeli woolo pe yaa kaa ma mege ki yinri mbaa duwaw piin leele pe kan mbaa yuun fo:

«Yennele sa ti ma pye paa Efirayimu naa Manase yen†!» »

Pa Zhakobu wila Efirayimu wi tege Manase wi go na yeen we.

²¹ Ko pungo na, a Izirayeli wi si Zhofefu wi pye fo: «Wele, mi yaa ku. Een fo, Yennele li yaa la ye go singi, mbe ye pye ye songoro wa ye teleye pe tara.

²² Mi yen na laga ka kaan ma yeri mbe taga wa ma tasaga ki na, mbe we ma to seyeenle pe wogo ki na. Ko ki yen Sishemu wasege ye, ko nga mila malaga gbɔn na tokobi naa na sandiga ti ni, maga sho Amori cenle woolo pe yeri†.»

49

*Zhakobu wila duwaw pye
wi pinambiile pe kan*

¹ Kona, a Zhakobu wi suu pinambiile pe yeri ma yo fo: «Ye pan ye gbogolo, kagala ngele ke yaa ye ta wagati na wila paan wa yeye wi ni, mi yaa ke yeye yo ye kan.

² Ye gbogolo ye logo Zhakobu pinambiile! Yaa nuru ye to Izirayeli wi yeri!

³ «Uruben mboro na ma yen na pinambyo kongbanna, mila ma se sanga na ni na fannga ki ni fuun ki yen na ni.

Gbwogwo naa fannga ti yen ma woro ma we ma to seyeenle pe na.

⁴ Ma yen paa logo yen nga ki maa fuun ngbanga.

Een fo, ma se yekeere ti ta naa, katugu mala fuuro ti tanga, ma sinle na jele wa ni wa na sinlesaga maga tege fyongo ni†.

⁵ «Simeyon naa Levi pe yen nosepiile†. Pe tokobiye pe yen malingbonyaara tipere.

⁶ Mi se gbogolo pe ni pe yon leme pa na. Mi se silan jatere wi wa nungba pe ni wa pe gbogolosara ti ni.

Katugu wa pe nangbanwa pi ni, paa leele gbo,

wa pe nandanwa kagala ke ni, paa napene pe pannda ti koonlo.

⁷ Mi pe nangbanwa kapyege ki danga, katugu pila pye ma pe.

Mi pe nangbanwa ndorogo ki danga, katugu pe sila lere yinriwe ta.

Mi yaa ka pe setirige piile pe laga pe yee na wa Zhakobu tara, mbe pe jaraga pe ye pe ye wa Izirayeli tara.

⁸ «Zhuda, ma to seyeenle pe yaa kaa ma sonni.

Ma yaa ka ma juguye pe ngbanga pe go sogo ma kan.

Ma to seyeenle pe yaa kaa foli ma yeye sogowo mbaa ma gbogo.

⁹ Zhuda, ma yen paa jara yirifonjo yen. Na pinambyo, ma yiri wa ma kagboro ti go na na paan.

Mbo kannguuro ti kuuro ma sinle paa jara yen, paa jara no yen.

Ambo wi mbe ya mboo pye wi yiri†?

¹⁰ Wunluwo kanngala li se wo wa Zhuda sege ki ni.

Tegere gbotangala li se wo wi setirige piile pe kee

fo li lefo jenne† wi sa pan;

wo na cengele ke yaa kaa nuru wi yeri we.

¹¹ Wi erezen tiire ti yaa ka lege fo wi yaa kaa wi sofile wi poo ti na,

mbaa wi sofile pyo wi poo erezen tirige nga ki yon ma we ti ni fuun na ki na.

Wi yaa kaa wi yariporo ti jori wa duven wi ni,

mbaa wi derigbogo ki jori wa erezen tonno pi ni.

¹² Wi yengele ke yaa la yanlagi duven wi kala na,

wi ngangala ke yaa la finligi nono wi kala na†.

¹³ «Zabulon wo yaa ka cen wa kogoje yon ki na,

wa laga nga tonmokoro ti yaa kaa yeregi. Wi tara ti yaa ka gbogo mbe gbɔn fo wa Sidon ca ki na.

¹⁴ «Isakari wo yen paa sofile na wi yen fannga ni,

wi yen ma sinle wa yaayoro jasa† wi ni.

¹⁵ Wigi yan fo wi yen ma sinle laga nga na na wogo, ki yen ma yon,

fo tara ti tanla.

Wuu pogolo ke gbegele tuguro leme pi kala na.

Wuu yee kan tunngo ki yeri paa kulo yen.

¹⁶ «Dan wo yaa cen wi woolo pe go na mbaa pe kiti wi koon,

† 48:20 48:20: Ebu 11.21 † 48:22 48:22: Ye wele wa Zhene 34.25-29laga ki ni. † 49:4 49:4: Ye wele wa Zhene 35.22laga ki ni. † 49:5 49:5: Ye wele wa Zhene 34.25laga ki ni. † 49:9 49:9: Nombu 24.9; Naga 5.5 † 49:10 49:10: Nga ki yo laga ma yo «lefo jenne», Eburuye senre ti ni pege yonlogo ma yo Shilo. Ki senpyo wi koro wi woro ma filige. † 49:12 49:11-12: Duven naa nono senre nda tila yuun, to yen naga nari ma yo Zhuda wi yaa ka erezen tiire legere naa yaayoro legere ta. † 49:14 49:14: Nga ki yo laga ma yo «yaayoro jasa», Eburuye senre ti ni, ki senpyo wi koro wi woro ma filige.

mbe pye paa Izirayeli cengele sanngala ke nungba yen.

¹⁷ Dan wo yaa ka pye paa wɔɔgo yen nga ki sinle wa kono, paa mɛɛge yen, nga ki sinle wa kono li yon na, na singi.

Wi yaa ka shon wi nɔ wi yenjogo ki na, fo shon lugufu wi wo wi to wi jali.

¹⁸ E, Yawe Yenɛɛle, na jigi wi yen ki na fo ma yaa kanla sho.

¹⁹ «Gadi, malingboonlo ngbelege yaa ka yiri mbe to ma na; ɛɛn fo, ma yaa ka yiri pe korogo, mbe to pe na, mbe pe puro.

²⁰ «Aseri, yarilire legerɛ yaa ka yiri wa ma yeri, wunlumbolo yarikatanra yaa kaa taa wa ma yeri.

²¹ «Nɛfitali wo yen paa lufaa yen na wi yen yeyingge na. Wi yaa kaa piile jembele siin.

²² «Zhozufu wo yen paa tige yen nga ki maa seni, nga ki yen pulugo yon na. Ki njere ti yiri ma yagara ma wɛ mbogo na[†].

²³ Sandira wonfenne pɔo yon ja, pɔo won pe wangala ke ni maa yege weri.

²⁴ ɛɛn fo, wila wi sandiga ki yigi ngbanga, Zhakɔbu Yenɛɛle na fannga gbɔgɔfo li fannga na, wi keyen yila fannga ta. Lo li yen Izirayeli wi konrifo ma pye walaga nga ki yen wi kɛɛ kansaga.

²⁵ Ma to wi Yenɛɛle lo li yen ma sagafo, lo na li yen yawa pi ni fuun fo, lo li yaa duwaw ma na!

Mbe duwaw ma na mbe ti tisara mbaa paan mbaa yinrigi wa naayeri!

Mbe duwaw ma na mbe ti tonmo mbaa yinrigi wa tara ti nogo!

Mbe duwaw ma na mbe ti jɛɛle pe pye sevenne konaa yaayoro ti lege!

²⁶ Mi na ma to, duwaw na mi pye ma kan, wi wɛ na na teelee paa pye na kan wi na

fo ma saa gbɔn wa yanwira nda ti yen kosagafu ti go na[†].

Yenɛɛle sa ti ki duwaw wi tigi Zhozufu wi na,

wo na wi yen wi to seyɛɛnle pe go na, ki duwaw wi tigi wa wi go na!

²⁷ «Benzhame wo yen paa kombokaga yen, nga ki ma yanyaraga ka yigi maga koonlo.

Pinliwe ni, ki ma ki kagboro ti ka; yonlokogo, ki yaara nda koli, ki mari yeɛle.»

²⁸ Poro mbele poro pe yen Izirayeli cengele ke ma yiri shyen ngele. Pe to wila duwaw wi pye pe kan ma senre nda yo, tori yeɛn. Pe ni fuun nungba nungba wila duwaw pye pe kan, a wi yiri wi ye wi ye.

Zhakɔbu wi kunwɔ senre

²⁹ Ko pungo, a Zhakɔbu wi sigi senre nda ti yo wi piile pe kan fo: «Mi yaa ku mbe taga wa na teleye mbele pe ku pe na. Na kungolo, ye sanla le wa na teleye pe fanga ki ni, wa waliwege nga ki yen wa Heti cɛnle woolo nanja Efiron wi kɛɛ ki ni,

³⁰ wa kɛɛ ti waliwege ki ni, wa Makipela, wa Mamire laga ki tanla, wa Kana tara. Ko kɛɛ to Abirahamu wila lo Heti cɛnle woolo nanja Efiron wi yeri mari pye gbɔolo lesaga[†].

³¹ Pa paa Abirahamu naa wi jo Sara pe le wa, pa paa Izaki naa wi jo Erebeke pe le wa, pa mila Leya wi le wa fun[†].

³² Kɛɛ to naa waliwege nga ki yen wa ti ni, paa ti lo Heti cɛnle woolo poro yeri.»

³³ Naa Zhakɔbu wila kaa ko wi senyoro ti na wi pinambiile pe kan, a wi si nuru ma sinle, mɛɛ ku ma taga wa wi teleye pe na[†].

50

Zhakɔbu wi kunwɔ pyewe senre

¹ Kona, a Zhozufu wi si foli wa wi to wi yege ki na mɛɛ keyen wa wi yologo ma gbele.

² A Zhozufu wi suu tunmbyeele mbele paa pye wɛɛ pyefenne pe pye ma yo poo to gbɔo wi gbegele nuwo taanyaara ni (wi ya wi tege). A wɛɛ pyefenne pe si nuwo taanyaara gbegele Izirayeli gbɔo wi na.

³ Paa ko kala lo pye piliye nafa shyen ni, katugu ko piliye yon ko ki ma yala pe gbɔo wi gbegewe pi ni. Ezhipiti tara fenne paa Zhakɔbu kunwɔ pi gbele ma saa gbɔn piliye nafa taanri ma yiri ke.

⁴ Naa kunwɔ pi gbelepiile yila kaa toro, a Zhozufu wi sigi yo Farawon wi go woolo pe kan fo: «Na kaa pye na kala li ye ndanla, mila ye yenri, ye saga senre nda ti yo Farawon wi kan yoo pye fo:

⁵ «Sanni na to wi sa ku, wila na pye ma yo: Wugu mala kan, fo ma yaa ka sanla gbɔo wi le wa fanga nga mila kon wa Kana

[†] 49:22 49:22: Nga ki yo fo Zhozufu wo yen paa tige yen nga ki maa seni, Eburuye senre ti ni, ki mbe ya logo fo wi yen paa yan sofie yen. Njere nda senre ti yo ko yen naga nari paa yege nga na Zhozufu setirige piile pe yaa ka lege mbe jaraga konaa mbe fannga ta. [†] 49:26 49:26: Laga nga ki yo fo ma saa gbɔn wa yanwira nda ti yen kosagafu ti go na ko yen naga nari fo duwaw na Zhozufu wi yaa ta kosaga se pye wi na. [†] 49:30 49:30: Zhenɛ 23.3-20

[†] 49:31 49:31: Zhenɛ 25.9-10; 35.29 [†] 49:33 49:33: Kapye 7.15

tara ki ni.» Ki kala na, ye kono kan na yeri, mbe sanla to gboo wi le, mbe si songoro mbe pan†.»

⁶ A pè si saa ki yo Farawon wi kan. A wi sho fo: «Kari ma soon to gboo wi le ma yala wuguro nda wila ti mà wugu ti ni.»

⁷ A Zhozufu wi si le na kee saa to gboo wi le. Farawon wi tunmbyeele, naa wi laga ki lelelele konaa Ezhipiti tara lelelele pe ni fuun paa pinle wi ni ma kari.

⁸ Zhozufu wi go woolo pe ni fuun, naa wi to seyeenle poro naa wi to go woolo sanmbala paa kari fun. Pe sila lere wo wa kpe yaga wa Gosheni tara, kaawo pe piile jelele jelele poro naa pe simbaala, naa sikaala konaa pe nere ti ni.

⁹ Wotoroye mbele shonye maa tile naa pe fevenne la pinle Zhozufu wi ni fun, a janwa wi lege fo jenge.

¹⁰ Naa paa ka saa gbón wa yarilire sunsaga nga pe yinri Atadi ki na, wa Zhuriden gbaan wi punjo na, a pè si kunwo pi pye wa maa gbogo, maa gbele fo jenge. Zhozufu wila wi to kunwo pi gbele fo pilige koloshyen.

¹¹ Ki tara woolo mbele paa pye Kana tara fenne, a pè sigi kunwo pyewe pi wele maa yan wa Atadi yarilire sunsaga ki na, ma sho fo: «Ki kunwo mba pi yen ma gbogo Ezhipiti tara fenne pe yeri de!»

Ki kala na, ki laga nga ki yen wa Zhuriden gbaan wi punjo na, paa ki mege tara naga yinri Abeli Mizirayimu†.

¹² Ko punjo na, a Zhakobu wi pinambiile pè sigi pye paa yege nga na pe to wila ki yo ma pe kan we.

¹³ Wi pinambiile paa wi le ma kari wi ni wa Kana tara, ma saa wi le wa kere ti waliwege ki ni, wa Makipela. Abirahamu wo wila ki kere ti lo Heti cenle woolo naja Efirón wi yeri maga pye gboolo lesaga wa Mamire laga ki tanla†.

¹⁴ Naa Zhozufu wila kaa wi to wi le mako, a wi si songoro wa Ezhipiti tara, wo naa wi to seyeenle pe ni, konaa mbele fuun paa saa wi torogo a wi saa wi to wi le pe ni.

*Kagala ngele kaa pye
Zhakobu kunwo pi punjo na*

¹⁵ Naa Zhozufu wi to seyeenle paa kaa ki yan pe to wi ku, a pè si pe yee pye fo: «Koni, Zhozufu wi mbe ya yiri we korogo mbe kapege nga waa pye wi na ki fogó ton we na.»

¹⁶ Kona, a, pè si ti a pè saa ki yo Zhozufu wi kan fo: «Sanni ma to wi sa ku, wila ki senre nda ti yo ma yo fo:

¹⁷ «Pa ye yaa para Zhozufu wi ni yeen, mbe yo fo: Mi yen naa yenri fo kapege

naa katijaanga nga wi to seyeenle paa pye wi na, wigi kala yaga pe na; katugu paa kapege pye wi na! Koni we yen nno yenri, woro mbele we yen ma to wi Yenjele li tunmbyeele, ma we kapere ti kala yaga we na.» »

Naa paa ka saa ki senre ti yo Zhozufu wi kan, a wi si gbele.

¹⁸ Ko punjo na, a wi to seyeenle pè si kari pe ye ma saa foli wi yege sogowo ma yo fo: «We mbele, we yen ma kulolo.»

¹⁹ Een fo, a Zhozufu wi si pe pye fo: «Yaga ka fye, ko mbe pye muwi mi yen wa Yenjele li yonlo le?»

²⁰ Yoro laga sonri mbe kapege pye na na, a Yenjele li sigi kapege ki kannga kajenge mbe ta mbe nga kila piin nala ki yon fili, mbe lelegeré go sho.

²¹ Koni yaga ka fye, mi yaa la ye kaan yaa kaa yoro naa ye piile.»

A wi si pe koto ro ti sogo pe na sentanra ni.

Zhozufu wi kunwo senre

²² Zhozufu wila cen wa Ezhipiti tara wo naa wi go woolo pe ni. Wila ta yele cenme ma yiri ke (110).

²³ Zhozufu wila wi pinambyo Efrayimu wi pishyenwoolo pe piile pe yan yenle ni. Wila wi pinambyo Manase wi pishyenwoo Makiri wi piile pe le ma pe koro.

²⁴ Pilige ka, a Zhozufu wi suu to seyeenle pe pye fo: «Sanni jenri, mi yaa ku! Een fo, Yenjele li yaa la wele ye na, ki woro nala koon shyen. Li yaa ka ti ye yiri laga ki tara nda ti ni, mbe songoro ye ni wa tara nda laa wugu ma yo li yaa kan Abirahamu, naa Izaki, konaa Zhakobu pe yeri ti ni.»

²⁵ Zhozufu wi si ti a Izirayeli pinambiile pe wugu maa kan mbe nga wi yaa yo ki pye. Wila pe pye fo: «Yenjele li yaa la wele ye na, ki woro nala koon shyen. Na yaga kaa kee sanga na ni, yanla kajeere ti le ye kari ti ni, yeri wo laga†.»

²⁶ Zhozufu wila ta yele cenme ma yiri ke mee ku (110). A pè suu gboo wi gbegele nuwo taanyaara ni, maa le gboolo kesu wa ni wa Ezhipiti tara.

† 50:5 50:5: Zhene 47.29-31

tara fenne kunwo gbelege.

† 50:11 50:11: Eburuye senre ti ni Abeli Mizirayimu mege ki koro wowi na Ezhipiti

† 50:13 50:13: Kapye 7.16

† 50:25 50:25: Eki 13.19; Zhozu 24.32; Ebu 11.22

Izirayeli woolo pe yinriwe sewe na pe yinri EKIZODI Sewe wi nawa senre

Maga logo Ekizodi ko koro wo yen fo: «Mbaa kee» nakoma «mbe yiri». Ki sewe na wi yen na para Izirayeli woolo pe kagbogolo ngele kè pye ma toro lo la nungba na. Lo li yen pe yinriwe wa Ezhipiti tara.

Ki sewe na wi senre ti kon ma yiri konsaga taanri:

Wa wi konsaga kongbannga ki ni (1-13), ki yen naga nari fo Zhakobu setirige piile pe yen wa Ezhipiti tara na jolo jenge paa kulolo yen. A Yawe Yenjele li si Moyisi wi wo mbe pe sho konaa mbe pe yirige wa Ezhipiti tara.

Wa wi konsaga shyen wogo ki ni (14-18), ki yen naga nari fo Izirayeli woolo pe yen na tanri na kee wa Sinayi yanwiga ki na, ko nga ki yen Yenjele li yanwiga kpoyi ye. Pe karaga ki sila Ezhipiti tara wunlunana wi ndanla. A wi suu malingboonlo pe torogo pe sa pe yigi. Een fo, a Yenjele li si kafonngolo pye mali woolo pe sho. Ko punngo na, a leele pe nee kee pe kondangala li na. Yenjele laa tonmo naa yaakara kan pe yeri.

Wa wi konsaga taanri wogo ki ni (19-40), ki yen naga nari fo leele pe yen wa Sinayi yanwiga ki na. A Yenjele li si yon finliwe le li woolo pe ni, mali yee naga Moyisi wi na. Laa ngasegele ke ke kan wi yeri konaa lasiri kongolo kele yeye ni. A li sigi yeye yo paa yeye nga na pe daga mbaa li gbogo we. Laa yeye nagawa kan wi yeri paa yeye nga na pe daga mbe Yenjele gbogotsaga ki kan we.

Yenjele lo laa pye Izirayeli woolo pe kala pyew, een fo a pe wire ti si kaa fanla pe na fyaw, a pe yarisunngo gbegele pe yee kan. A Yenjele li si pe pye fo:

Muwi ni yen Yawe Yenjele, ma Yenjele le; muwi mo yirige wa Ezhipiti tara, to nda maa pye wa ti ni kulo we. Mee daga mbe yarisunndo ta yeye gbogo mi punngo na (Eki 20.2-3).

Sewe wi yen ma koonlo yeye nga na

Izirayeli woolo pe kulowo wa Ezhipiti tara 1.1-22

Nana na paa pye na yinri Moyisi 2.1-25
Moyisi naa Aron paa para Ezhipiti tara wunlunana wi ni 3-6

Yenjele laa jologo kagala ke wa Ezhipiti tara fenne pe na 7-11

Paki fati kongbannga wi pyewe 12-13
Izirayeli woolo paa Kogojé yeen wi kon ma yiri 14.1-15.21

Mbege le wa Kogojé yeen wi na mbe sa gbón wa Sinayi yanwiga ki na 15.22-18.27

Yenjele laa yon finliwe le Izirayeli woolo pe ni 19-24

Yenjele li censaga paraga go ki kanlomo 25-31

Izirayeli woolo paa Yenjele li yon finliwe pi jogo 32-34

Yenjele li filisaga paraga go ki kanwa 35-40

IZIRAYELI WOULO PE KULOWO WA EZHIPITI TARA

1.1-22

*Izirayeli woolo pe kulowo tunndo
wa Ezhipiti tara*

¹ Izirayeli na pe yinri fun Zhakobu wi pinambiile mbele paa pinle wi ni ma kari wa Ezhipiti tara, pe mere ti nda. Pe ni fuun nungba nungba paa kari naa pe go woolo.

² Uruben, naa Simeyon, naa Levi, naa Zhuda,

³ naa Isakari, naa Zabulon, naa Benzhamé,

⁴ naa Dan, naa Nefitali, naa Gadi konaa Aseri†.

⁵ Zhakobu wi setirige piile mbele paa kari wa Ezhipiti tara pe ni fuun paa pye lere nafa taanri ma yiri ke. Wi pinambyo Zhozufu wo la pye wa Ezhipiti tara mako†.

⁶ Naa kila kaa mo, a Zhozufu wi si kaa ku, naa wi to seyeenle pe ni, konaa ki wagati woolo pe ni fuun pe ni†.

⁷ Een fo, a Izirayeli cenle woolo pe si pye sevenne, ma se ma lege fo jenge, ma Ezhipiti tara ti yin, mee pye fannga ni.

⁸ A wunlunana fonjo si kaa cen Ezhipiti tara ti go na, wo sila Zhozufu kala lo la kpe jen.

⁹ A wi suu woolo pe pye fo: «Ye wele, Izirayeli cenle woolo pe lege jenge ma we we na, ma fannga ta ma we we na†.

¹⁰ Ye pan we yigisaga ja pe wogo ki na tijinliwe ni, nakoma pe yaa ka lege mbe toro. Na malaga ka ka to laga we na, pa pe yaa pinle we mbenfenne pe ni mbe malaga gbón we ni mbe ya we ni, mbe si wo laga tara ti ni.»

¹¹ Ki kaa pye ma, a pe si kulowo tunngo teelee tegetege Izirayeli woolo pe go na, jango mbe pe yeye weri tunngbanra ni.

† 1:4 1.1-4: Zhene 35.23-25; 46.8-27 † 1:5 1.5: Wa kapyegele sewe wi go koloshyen ki konò ke ma yiri tijere (Kapye 7.14) li ni, lere yon nga ki kan ki yen lere nafa taanri ma yiri ke ma yiri kangurugo. Ko pan ma, katugu Yenjele senre sewe lee na wi yen Gireki senre ni wila Zhozufu wi pishyenwoolo taanri naa pe piile shyen jiri ma pe pinle wa.

† 1:6 1.6: Kapye 7.17 † 1:9 1.9: Kapye 7.19

Ki pye ma, a pè si Pitomu naa Aramisesi cara ti kan Farawon† wi kan, a ti pye wi yarijende tegesara.

12 Eén fò, ali maga ta pàa pye na Izirayeli woolo pe jòlo na kee yege, pàa pye na lege na seregi, fò a Ezhipiti tara fenne pè Izirayeli woolo pe panra.

13 Ki pye ma, Ezhipiti tara fenne pàa Izirayeli woolo pe le kulowo tunngo ngbanga ni.

14 Pàa pe yege wèri tunngbanra ti ni: joro tunngo, naa tofa kónwò konaa kèere tunndo ti cenle pyew ti ni. Pàa kulowo tunngo cenle pyew ki we pe na fò tpege.

15 A Ezhipiti tara wunlunana wi si para jeele shyen mbele pàa pye na Eburuye jeele pe sari paa siin pe ni. Pàa pye na nungba yinri Shifira, na sanja wi yinri Puwa.

16 Wila pe pye fò: «Na ye kaa Eburuye jeele pe sari paa siin sanga ña ni, ye pyo wi wele jenge yoo jen wa sesaga, na wiga pye nana, yoo gbo; na wiga pye jeele, yoo yaga yinwege na.»

17 Eén fò, jeele mbele pàa pye na Eburuye jeele pe sari paa siin pàa pye na fyè Yennele li yege. Pe sila Ezhipiti tara wunlunana wi senre ti le. Pàa pye na pinambiile pe yari yinwege na.

18 Kona, a Ezhipiti tara wunlunana wi si pe yeri mée pe pye fò: «Yingi na a yè sigi pye yeén ma pinambiile pe yaga yinwege na?»

19 Mbele pàa pye na jeele pe sari paa siin, a pè si Farawon wi yon sogo ma yo fò: «Eburuye jeele pe woro paa Ezhipiti tara fenne jeele pe yen. Pe yen kotogo ni, pe ma keli ma se sanni we sa gbón wa pe na.»

20 A Izirayeli cenle woolo pè si se ma lege fò jenge ma fannga ta. A Yennele li si kajenge pye mbele pàa pye na jeele pe sari paa siin pe kan.

21 Yennele làa pe go woolo pe pye a pè lege, katugu pàa Yennele li jate.

22 Ki kaa pye ma, a Farawon wi sigi konò na li kan wi tara woolo pe ni fuun pe yeri ma yo fò: «Paga Eburuye pinambyo ña se, yoo wa wa Nili gbaan wi ni, een fò, ye pe sumborombiile pe ni fuun pe yaga yinwege na†.»

NANA NA PAA PYE NA YINRI MOYISI

2

2.1-25

*Moyisi wi sewe
naa wi punwe kala*

1 Ki sanga wi ni, Levi setirige woolo nana wa si ki setirige nungba ki jele wa pori wi jo.

2 A ki jele wi si kugbo le mée pinambyo se, ma sigi yan fò pyo wi yen ma yon. A wi suu lara ma saa gbón fò yeyen taanri†.

3 Ko punngo na, wii ya mbaa wi lara naa, a wi si kanjapige ti gbegewe ni, maga nawa pi wologo fenrege naa nguro joro ni (jango tonmo ka ya ye wa ki ni), mée pyo wi le wa ki ni ma saa ki tege wa gbagara wi sogowo wa gbaan wi konngo tonmo pi ni.

4 A pyo wi njo wi si saa yere laga ka na, mbe ta mbe nga ki yaa pye pyo wi na ki yan.

5 Ko punngo na, a Farawon wi sumborombyo wi si kari wa gbaan wi ni mbe sa woli. A wi pinleyeenle poro née yanriyanri na toro gbaan wi konngo ki na. A Farawon wi sumborombyo wi si kanjapige ki yan wa gbagara wi sogowo, mée wi tunmbyee jele wi tun ma yo wi saga le wi pan ki ni.

6 Ki kaa pan, a wi sigi yenge mée pyo wi yan wa. Pinambyo lawi, wila pye na gbele. A wi yinriwe suu ta, a wi sho fò: «Eburuye pe pyo wo wawi ña!»

7 Kona, a pyo wi njo wi si Farawon sumborombyo wi pye fò: «Maa jaa mbe sa Eburuye jele wa yeri wi pan wila pyo wi kaan wila wonri le?»

8 A Farawon sumborombyo wi sho fò: «Ee.»

A sumborombyo wi si kari ma saa pyo wi no jate wi lagaja ma pan wi ni.

9 A Farawon sumborombyo wi si jele wi pye fò: «Ki pyo ña wi le ma saa wi kaan wila wonri na kan, mi yaa koon sara ki wogo ki na.»

A jele wi si pyo wi le ma saa naa kaan wila wonri.

10 Naa pyo wila kaa yege to, a nɔfɔ wi si pan maa kan Farawon sumborombyo wi yeri, a wuu pye wi pinambyo. A wi suu mege ki taga naa yinri Moyisi, ma yo fò: Katugu miiu tile maa wo tonmo†.

*Moyisi wila fe ma kari
wa Madiyan tara*

11 Naa Moyisi willa kaa yiri ma yege to, pilige ka, a wi si yiri ma kari wa wi cenle woolo pe yeri, mée saa pe tunngbanra ti yan. A wi si Ezhipiti tara fenne woo wa yan wila wi cenle woolo Eburuye nana wa gbón†.

12 A wi si welewele maa yee maga, wii lere yan. A wi si Ezhipiti tara fenne nana wi gbón maa gbo, mée wi lara wa taambugo ki ni.

† 1:11 1.11: Farawon mege ki yen mege nga pàa pye na tari faa Ezhipiti tara fenne wunlumbolo pe na.

† 1:22 1.22: Kapye 7.19

† 2:2 2.2: Kapye 7.20; Ebu 11.23

† 2:10 2.10: Kapye 7.21

† 2:11 2.11: Ebu 11.24

¹³ Ki goto, a wi si kari naa mɛɛ saa Eburuye nambala shyen yan paa wiin. A wi si ɲa wogo ki pen wi yewe ma yo fo: «Yingi na, a ma nɛɛ ma sefo wi gbɔɔn?»

¹⁴ A ki nana wi suu pye fo: «Ambo wɔɔn tege we go na ma pye we kiti konfo? Maa jaa mbanla gbo paa yege ɲga na maa Ezhipiti tara fenne nana wi gbo wi le?»

A Moyisi wi si fye ma suu yeɛ pye fo: «Kaselege kona, lere ɲa mi gbo pɛge wogo ki jen[†].»

¹⁵ Farawon wila ɲga kila pye ki logo, a wi nɛɛ Moyisi wi lagajaa mboɔ gbo. Eɛn fo, a Moyisi wi si fe ma kari ma saa cɛn wa Madiyan tara ma lali Farawon wi ni. Wila pye ma cɛn kolo wa tanla[†].

¹⁶ Wa Madiyan tara, saraga wɔfo wɔ la pye wa, wi sumborombiile paa pye koloshyen. Paa pan ma ko ma yaayoro woyaara ti yinyin, mbe pe to wi simbaala naa sikaala pe kan pe wɔ.

¹⁷ Eɛn fo, a yaayoro konrifenne pɛle si pan le, mɛɛ sumborombiile pe purɔ. Kona, a Moyisi wi si yiri pe korogo ma saga sumborombiile pe na, mɛɛ pe yaayoro ɲgbelege ki kan, a ki wɔ.

¹⁸ Naa sumborombiile paa kaa songoro ma gbɔn wa pe to Erewuweli[†] wi tanla, a wi si pe yewe ma yo fo: «Yingi na, a yɛ si pan faa nala?»

¹⁹ A pɛ suu yon sogo ma yo fo: «Ezhipiti tara fenne nana wawi wi we sho yaayoro konrifenne pe yeri. Wi yere ko we kan ma we yaayoro ɲgbelege ki kan, a ki wɔ.»

²⁰ A pe to wi si pe yewe ma yo fo: «Ki nana wi yen se yeri? Yingi na, a yɛ si pan maa yaga wa? Ye saa yeri wa, wi pan we li.»

²¹ A Moyisi wi si yenle ki na mbe cɛn wa ki nana wi yeri; a wi suu sumborombyo Sefora wi kan Moyisi wi yeri wi jo.

²² A Sefora wi si kugbo le ma pinambyo se, a Moyisi wi suu mege taga naa yinri Gerishomu; katugu wila yo fo: «Mi yen nambanɲa ma cɛn tateere ni.»

²³ Naa kila kaa mo, a Ezhipiti tara wunlunana wi si ku. Izirayeli cɛnle woolo paa pye na jɛɛn na gbele bere pe kulowo tunngbanra ti kala na. A pe gbelege ki si gbɔn fo wa Yenɲele li na.

²⁴ A Yenɲele li si pe gbeere ti logo, mɛɛ jatere pye yon finliwe mba laa le Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe ni pi na[†].

²⁵ A Yenɲele li si Izirayeli woolo pe wele, mɛɛ pe cɛnlomo pi yan maa jen.

MOYISI NAA ARON PAA PARA EZHIPITI TARA WUNLUNANA WI NI

3

3-6

*Yenɲele laa Moyisi wi wɔ
mbe Izirayeli woolo pe sho
wi fanɲga na*

¹ Moyisi wila pye naa nafa Zheturo wi simbaala naa sikaala pe konri wi kan. Zheturo wila pye Madiyan tara saraga wɔfo. Pilige ka, a Moyisi wi si kari yaayoro ti ni wa gbini wi pungo na, ma saa gbɔn wa Yenɲele li yanwiga ɲga pe yinri Horebu[†] ki na.

² A Yawe Yenɲele li Merege wi suu yeɛ naga wi na kasɔn yinne la ni tipile la sogowo. A Moyisi wi sigi wele maga yan fo tipile li lagapye wɔ kila pye kasɔn ni, eɛn fo, tipile jate li sila pye na sori.

³ A wi sho fo: «Mi yaa fulo wa mbe saga kafonno na li wele mbege jen yingi na tipile li si woro na sori.»

⁴ Naa Yawe Yenɲele laa kaa wi yan wi yen na fulo wa mbe sa wele, a li si koro wa tipile li sogowo maa yeri, ma yo fo: «Moyisi, Moyisi.» A Moyisi wi si sho ma yo fo: «Naw.»

⁵ A Yenɲele li sho fo: «Maga ka fulo laga ki laga ɲga ki ni. Ma sawira ti wɔ wa ma tooro ti na, katugu ma yen ma yere laga ɲga na, ki tara ti yen kpoyi na yege na.»

⁶ A li sho naa fo: «Muwi mi yen ma to wi Yenɲele le, Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe Yenɲele le.»

A Moyisi wi suu yege ki ton, katugu wila pye na fye mbe Yenɲele li wele.

⁷ A Yawe Yenɲele li sho fo: «Na woolo mbele wa Ezhipiti tara, mi pe jologo ki yan, gbeere nda paa gbele pe jolofenne pe keɛ, miri logo. Mi pe tere ti jen.

⁸ Mi pan mbe pe sho Ezhipiti tara fenne pe keɛ, mbe pe yirige laga, mbe kari pe ni tara ta ni, nda ti yon ma gbogo, ma yin nono naa senrege ni na fuun[†]. Kana tara fenne, naa Heti cɛnle woolo, naa Amori cɛnle woolo, naa Perezzi cɛnle woolo, naa Hevi cɛnle woolo konaa Zhebusi cɛnle woolo pe tara tori.

⁹ Wele, Izirayeli woolo pe gbeere ti gbɔn laga na na, Ezhipiti tara fenne paa pe jolo yege ɲga na, migi yan.

¹⁰ Koni, ta kee, mila ma tunnu Farawon wi yeri. Ma sa Izirayeli, na woolo pe pye pe yiri wa Ezhipiti tara[†].»

[†] 2:14 2.11-14: Kapye 7.23-28 [†] 2:15 2.15: Kapye 7.29; Ebu 11.27 [†] 2:18 2.18: Erewuweli mege ki koro wowi ɲa Yenɲele li wonlo. Paa kaa naa yinri fun Zheturo (Eki 3.1). [†] 2:24 2.24: Zhenɛ 15.13-14 [†] 3:1 3.1: Horebu yanwiga ko nunɲga ko pe yinri Sinayi (Eki 19.2). [†] 3:8 3.8: Nono naa senrege to yen naga nari ma yo yaayoro ti yaa yon jenge wa ki tara ti ni, konaa tire nda ti maa seni ti ni. [†] 3:10 3.2-10: Kapye 7.30-34

*Yenñele làa li mege ki naga
Moyisi wi na*

¹¹ Kona, a Moyisi wi si Yenñele li pye fo: «Mi we? Ko lere ma mi, mbe kari sa Farawon wi yan, mbe Izirayeli woolo pe pye pe yiri wa Ezhipiti tara.»

¹² A Yenñele li sho fo: «Mi yaa pye ma ni. Tegere nda ti yaa ki naga ma na mbe yo mi jate mila ma tunnu ti nda: «Na maga ka Izirayeli woolo pe yirige wa Ezhipiti tara, ye ni fuun ye pan yanla gbogo laga ki yanwiga nga ki na.» »

¹³ A Moyisi wi si Yenñele li pye fo: «Ki kaa pye yeen, mi yaa kari wa Izirayeli woolo pe yeri saga yo pe kan fo ye teleye pe Yenñele lilan tun ye yeri. Een fo, na paga na yewe li mege ki ni, mi yaa yo mele?»

¹⁴ A Yenñele li si Moyisi wi pye fo: «Muwi mi yen na wi yen†.» Maga yo Izirayeli woolo pe kan fo na pe yinri «Mi yen» wilan tun ye yeri.

¹⁵ A Yenñele li suu pye naa fo: «Maga yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Yawe Yenñele†, ye teleye pe Yenñele le, Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe Yenñele le, lo lilan tun ye yeri.» Ko ki yen na mege ye fo sanga pyew. Ko mege koyi wagati wi ni fuun woolo pe mbe ya mbaa na yinri ki na.

¹⁶ Koni, kari ma sa Izirayeli lelele pe gbogolo, ma pe pye fo: «Yawe Yenñele, ye teleye pe Yenñele le, lili yee naga na na. Lo na li yen Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe Yenñele le.» Lilan pye fo: «Mi pan mbe wele ye na, katugu nga paa piin ye na wa Ezhipiti tara, miçi yan.

¹⁷ Mi yaa ka ye yirige mbe ye wo wa jologo ki ni, wa Ezhipiti tara, mbe kari ye ni wa Kana tara fenne, naa Heti cenle woolo, naa Amori cenle woolo, naa Perezi cenle woolo, naa Hevi cenle woolo konaa Zhebusi cenle woolo pe tara ti ni. Ki tara ti yen ma yin nono naa senrege ni na fuun.»

¹⁸ Izirayeli lelele pe yaa ka logo ma yeri. Kona, mboro naa poro ni, ye kari wa Ezhipiti tara wunlunana wi yeri, ye saa pye fo: «Yawe Yenñele, woro Eburuye, we Yenñele le, lili yee naga we na. Koni, kono kan we yeri, we pilaye taanri tangala tanga wa gbinri wi ni, we sa saara wo Yawe Yenñele li yeri.»

¹⁹ Miçi jen ma yo Ezhipiti tara wunlunana wi se yenle mbe ye yaga ye kari,

kaawo poo jori fo jenge.

²⁰ Mi yaa kanla fannga ki naga Ezhipiti tara fenne pe na, mbe pe jolo kafonngolo cengele ngele fuun mi yaa pye wa pe sogowo ke ni. Ko pungo na, pa wi yaa ye yaga ye kari.

²¹ Mi yaa ka ti ye kala li Ezhipiti tara fenne pe ndanla, jango yaga kaa kee sanga na ni, yaga ka kari kewara.

²² Ye jeele pe ni fuun nungba nungba pe te yaara, naa warifuwe yaara konaa yariporo yenri pe cenyeeñle, Ezhipiti tara woolo pe yeri, konaa jeele mbele pe yen pe ni wa pe yinre ti ni pe yeri; yeri le ye pinambiile naa ye sumborombiile pe na. Pa ye yaa Ezhipiti tara fenne pe kee yaara ti koli pe yeri yeen†.»

4

*Yenñele làa li yawa pi naga
Moyisi wi na*

¹ Kona, a Moyisi wi si Yawe Yenñele li yon sogo ma yo fo: «Wele, Izirayeli woolo pe se taga na senre ti na, pe se si logo na yeri. Een fo, pe yaa na pye mbe yo fo: «Yawe Yenñele li sili yee naga ma na.» »

² A Yawe Yenñele li suu yewe ma yo fo: «Yingi ki yen ma kee?» A Moyisi wi sho fo: «Kannkala li†.»

³ A li suu pye ma yo: «Li wa le tara.»

A Moyisi wi sili wa le tara, a li si kannkala ma pye woogo. A Moyisi wi si fe woogo ki yege.

⁴ A Yawe Yenñele li si Moyisi wi pye fo: «Ma kee ki sanga ma woogo ki yigi wa ki naga ki na.»

A Moyisi wi suu kee ki sanga maga yigi. A woogo ki si kannkala ma pye naa kannkala wa wi kee.

⁵ A Yawe Yenñele li sho fo: «Maga wogo nga ki pye, jango Izirayeli woolo pe taga ki na fo milan yee naga ma na, mi na pe teleye pe Yenñele le, Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe Yenñele le.»

⁶ A Yawe Yenñele li suu pye naa fo: «Ma kee ki taga wa ma kotogo ki na, wa ma yaripogo ki nogo.»

A wi sigi taga wa wi kotogo ki na. Naa wila kaa ki tile maga wo, a wi kee ki si filige pow yayanwe pi ni†.

⁷ A li suu pye naa fo: «Ma kee ki songoro maga taga wa ma kotogo ki na.» A wi sigi

† 3:13 3:13: Eki 6:2-3 † 3:14 3:14: *Muwi mi yen na wi yen: Ko yen naga nari ma yo Yenñele lo nungba li yen Yenñele jenne le, li yen wa fo sanga pyew (Naga 1.4-8).* † 3:15 3:15: Yenñele li mege jenge pa pege yonlogo yeen YHWH, ko koro wo yen fo «Ija wi yen», nakoma «Ija wi yen wa.» Yele cenme shyen torongolo Zhezu Kirisi wi sege ki yege, naa paa Bibulu wi kannkala Gireki senre ti ni, a Zhufuye pe sigi mege ki kannkala ma yo «we Fo» jango paga ka ta mbaa Yenñele li mege ki yinri jaga jaga. Jinmiire ti ni wege mege ki kannkala ma yo «Yawe Yenñele.»

Yenñele li mege jenge ki yerewe pi woro ma jen. † 3:22 3:21-22: Eki 12.35-36 † 4:2 4:2: Ki yen ndee ki kannkala, yaayoro konrikannkala lali. † 4:6 4:6: Yayanwe senre nda ti yo pi woro paa mba we jen laga pi yen. Pi maa koro yinrigi witige ki na nda ti ma pye ma filige. Ki yama pila pye fyere ni leele pe yeri.

songoro naa maga taga wa wi kotogo ki na. A ki si kannga ma pye naa paa wi witige ki yen.

⁸ A Yawe Yenjele li sho fo: «Na Izirayeli woolo pee taga ma senre ti na, mbe kafonno kongbanna li jate, pa pe yaa taga ti na kafonno shyen wolo lo kala na.

⁹ Na pee taga ma senre ti na ki kafonngolo shyen ke kala na, na pee si logo ma yeri, pa ma Nili gbaan tonmo pa ko, maa wo tara ti na. Ki tonmo mba ma yaa ko mbe wo, pi yaa kannga kasanwa wa tara ti na.»

Yenjele laa Aron wi pye

Moyisi wi sagafo

¹⁰ A Moyisi wi sili pye fo: «Ayoo we Fo, yon tangafu ma mi, yunmbaan ma ki peli, kii si peli piliya ki na, ki yere si peli male ma yen na para mi na ma kulonanja na ni. Na yon ki yen ma nugu na na.»

¹¹ A Yawe Yenjele li suu pye fo: «Ambo wi lere wi yon ki kan wi yeri? Ambo wi ma lere wi pye bombo nakoma nungbojili, mboo pye wila yaan nakoma mboo pye fyoon? Mi na Yawe Yenjele mi ma wi le?

¹² Koni, ta kee san, mi yaa ka pye ma ni, na ma ka kaa para we. Senre nda ma yaa kaa yuun, mi yaa kaa ti nari ma na.»

¹³ A Moyisi wi sho fo: «Mila ma yenri we Fo, lere wa yege tun, na koon ndanla.»

¹⁴ Kona, a Yawe Yenjele li si nawa ngban Moyisi wi ni, ma suu pye fo: «Ma ndo Aron, wo na wi yen fun Levi setirige pyo, wi woro wa le? Migi jen ma yo yon tangafu wi. Wo jate, wi na yere wila paan ma filisaga. Na wiga koon yan sanga na ni, wi nawa pi yaa yinggi wi na fo jenge.

¹⁵ Ma yaa ka para wi ni mbe senre nda wi daga mbe yo ti le wi yon. Mi jate mi yaa ka pye ye ni fuun nungba nungba ye ni, na ye ka kaa para we. Nga ye yaa ka pye, mi yaa kaga naga ye na.

¹⁶ Wo wi yaa kaa para leele pe ni ma yonlo. Wi yaa kaa ma yon senre ti yuun pe kan. Ma yaa ka pye wi yeri paa Yenjele yen, mbaa senre ti nii wi yon.

¹⁷ Ki kanngala na, li le mali yigi ma kee; lo ma yaa la kafonngolo ke piin li ni.»

Moyisi wila songoro

wa Ezhipiti tara

¹⁸ Kona, a Moyisi wi si songoro ma kari wa wi nafa Zheturo wi yeri, mee wi pye fo: «Mi yaa songoro wa na cenle woolo pe yeri wa Ezhipiti tara, mbe sa pe wele na

kaa pye pe yen wa yinwege na bere.» A Zheturo wi si Moyisi wi pye fo: «Ta kee yeyingge na.»

¹⁹ Ma Moyisi wi ta wa Madiyan tara, a Yawe Yenjele li suu pye fo: «Songoro ma kari wa Ezhipiti tara, katugu mbele fuun paa pye na jaa mboon gbo pe ku.»

²⁰ Ki kaa pye ma, a Moyisi wi suu jo naa wi pinambiile pe le, ma ti a pe lugu sofilele na, mee songoro wa Ezhipiti tara. Kanngala na Yenjele laa yo wi le, a wi sili le.

²¹ A Yawe Yenjele li si Moyisi wi pye fo: «Na ma kaa songori la kee wa Ezhipiti tara, kafonngolo ngele fuun mi fannga ki kan ma yeri maa ke piin, ma ke pye Farawon wi yege na. Mi yaa wi kotogo ki pye ki ngban wi na; pa wi se yenle mbe Izirayeli woolo pe yaga pe kari.

²² Maga yo Farawon wi kan fo: «Pa Yawe Yenjele li yo yeen fo: Izirayeli woolo pe yen paa na pinambyo yen, paa na pinambyo kongbanna yen†.

²³ Mila ki yuun ma kan fo: Mala pinambyo wi yaga wi kari wi sanla gbogo. Na maga je mbe yo wiga ka kari, pa mi yaa ti ma pinambyo wi ku, ma pinambyo kongbanna we†.»

²⁴ Ma pe ta pe kondangala li na paa kee, a pe si saa yere laga ka ni yembine la ni mbe wonlo le. A Yawe Yenjele li si pan Moyisi wi korogo na jaa mboo gbo.

²⁵ A wi jo Sefora wi si sinndelege ka le, nga ki yon kila pye ma tanla, maa pinambyo wi kenrekenre, mee ki selege ki jiri wa Moyisi wi nama pi na, ma sho fo: «Ma yen na polo, kasanwa po kala na.»

²⁶ A Yawe Yenjele li si Moyisi wi yaga li suu gbo. Sefora wila yo fo: «Na polo kasanwa po kala na», kenrekenre na wila pye wo kala na†.

²⁷ Ko sanga wo ni, a Yawe Yenjele li si Aron wi pye fo: «Kari ma sa Moyisi wi fili wa gbinri wi ni.»

A Aron wi si kari ma saa Moyisi wi fili wa Yenjele li yanwiga ki na, mee keyen wa wi yologo maa shari.

²⁸ Yawe Yenjele laa Moyisi wi tun senre nda fuun ni, a wi si ti ni fuun ti yo Aron wi kan, konaa kafonngolo ngele fuun laa yo wi pye ke ni.

²⁹ A Moyisi naa Aron pe si kari ma saa Izirayeli lelele pe ni fuun pe gbogolo.

³⁰ A Aron wi si senre nda fuun Yawe Yenjele laa yo Moyisi wi kan ti yege yo ma

† 4:22 4:22: *Izirayeli woolo pe yen pa na pinambyo yen, pa na pinambyo kongbanna yen:* Ko yen naga nari ma yo Izirayeli woolo poro pe yen leele kongbanmbala mbele Yenjele laa wo ma pe pye li woolo ma yon finliwe le pe ni. † 4:23 4:23: Eki 12.29 † 4:26 4:24-26: Ki veriseye pe koro wi woro ma filige Eburuye senre ti ni. Ki yen ndee maga le wa ma pan ma gbou ko sanga wo na Moyisi wi sila wi pinambyo wi kenrekenre gben mbe yala Yenjele li ngasele li na (Zhen: 17.9-14,25-26), ki pye ma, a Yenjele li jaa mboo gbo. Kona, a jele wi si pe pinambyo wi kenrekenre.

pe kan, mæe kafonngolo ke pye le pe yege na.

³¹ A Izirayeli woolo pè si taga ki senre ti na. A pè sigi jen ma yo Yawe Yennele laa pe jologo ki yan, fò li pan mbe pe sho. Kona, a pè si fòli ma pe yere ti jiile wa tara mali gbogo.

5

*Moyisi naa Aron paa kari
wa Farawon wi yeri*

¹ Ko pungo na, a Moyisi naa Aron pè si kari wa Farawon wi yeri, ma suu pye fò: «Yawe Yennele, woro Izirayeli woolo we Yennele le, pa li yo yeen, fò: «Na woolo pe yaga pe sa feti pye panla gbogo wa gbinri wi ni.» »

² A Farawon wi sho fò: «Yawe Yennele lo yen ambo, jango mbeli senre ti logo, mbe si Izirayeli woolo pe yaga paa kee? Mi sili jen, mi se Izirayeli woolo pe yaga fyew paa kee.»

³ A Moyisi naa Aron pè si Farawon wi pye fò: «Woro Eburuye we Yennele le, lili yee naga we na. Ki kala na, ki yaga we piliye taanri tangala tanga wa gbinri wi ni, we sa saara wo Yawe Yennele, we Yennele li yeri, jango liga ka tifelege yama wa we na pi we gbo nakoma malaga mbe to we na.»

⁴ A Ezhipiti tara wunlunaja wi si Moyisi naa Aron pe pye fò: «Yingi na, a ye nee leele pe go jogo na pe lari pe tunngo ki na? Ye songoro ye saa ye tunndo ti piin.»

⁵ A Farawon wi sho naa fò: «Koni, ki leele mbele pè lege laga tara ti ni, ko ye yen na jaa mbe pe tunndo ti yerege!»

*Farawon wila ka taga
Izirayeli woolo pe tunngo ki na*

⁶ Ki pilige nungba ki ni, a Farawon wi sigi kono na li kan jologo tunngo teele poro naa Izirayeli woolo mbele paa pye tunngo welefenne pe yeri ma yo fò:

⁷ «Yaga kaa yan kaan naa Izirayeli woolo pe yeri paa tofa wi koon, paa yege nga na ye maa ki piin faa we. Poro jate paa kee pe saa yan† ka lagajaa pe yee kan.

⁸ Kona ki ni fuun, yege ngban pe na, paa tofa yon nga pe maa koon faa ki koon. Yaga ka ti ka mbe kon wa ki yon ki na; katugu tiyanmbala wele, ko kala na pè yo poro yaa sa saara wo pe Yennele li yeri.

⁹ Ye ka taga ki leele pe tunngo ki na, tunngo ki pe kee yanra, jango paga kaa yagbogolo senre nuru.»

¹⁰ A jologo tunngo teele poro naa tunngo welefenne pe ni, pè si saa ki yo Izirayeli woolo pe kan fò: «Farawon wi yo: «Mi se ti pe yan ka kan ye yeri naa.

¹¹ Yoro jate ye saa yan ka lagajaa ye ye, wa laga nga ye mbe ka ta we. Ye sigi jen ye yo fò ka se kon wa ye tunngo ki na.» »

¹² Kona, a Izirayeli woolo pè si jaraga wa Ezhipiti tara ti lagapyew na yan nga ki fuguro ka wulo.

¹³ Jologo tunngo teele paa pye na pe yege weregi na yuun fò: «Ye ye pilige nungba tunngo ki ko. Tofa yon nga ki daga ye kon, yege kon, paa yege nga na paa pye na yan ki kaan ye yeri sanga na ni we.»

¹⁴ Farawon wi tunngo teele paa Izirayeli woolo mbele tege tunngo welefenne sammbala pe go na, paa pye na pe gboon yere, nee pe piin fò: «Tofa yon nga ye daga mbe kon, yingi na yunmbaan naa nala, yee si ya mbege kon mbege ko paa faa yen?»

¹⁵ Kona, Izirayeli woolo mbele paa pye tunngo welefenne, a pè si kari ma saa panraga wa Farawon wi yeri, ma yo fò: «Wunlunaja, yingi na woro mbele ma kulolo, ma nee we jolo yeen?

¹⁶ Pe woro na yan kaan we yeri naa, konaa ki ni fuun, pè sho fò waa tofa wi koon. Paa we gboun yere, ma sigi ta, tanga woro ma woolo pe yeri.»

¹⁷ A Farawon wi si pe yon sogo ma yo fò: «Ye yen tiyanmbala! Ee, tiyanmbala! Ko kala ki ti yè yo fò: «Yoo kari, we sa saara wo Yawe Yennele li yeri.»

¹⁸ Ye songoro yingo, ye saa ye tunndo ti piin. Pe saa ye kaan yan ni naa, een fò, ye yaa sila tofa yon nungba ki koon.»

¹⁹ Izirayeli woolo mbele paa pye tunngo welefenne, a pè sigi yan pè pe cenlomo pi tisaw pe na, katugu paa pe pye fò: «Tofa yon nga ye maa koon pilige pyew, ka se kon wa ki na.»

²⁰ Naa paa kaa yiri wa Farawon wi yeri, a pè si kari Moyisi naa Aron pe korogo, poro la pye na pe singi.

²¹ A pè si Moyisi naa Aron pe pye fò: «Yawe Yennele li ye wele, li kiti kon ye na! Yè we kala li pye, a li Farawon wo naa wi legboolo pe mben. Kala na yè pye, li yen paa tokobi yen na yè le pe kee pe we gbo wi ni.»

²² A Moyisi wi si songoro wa Yawe Yennele li yeri ma saa li yewe ma yo: «E, we fò, yingi na, a mà si tipege pye ki leele mbele pe na? Yingi na, a mà silan tun?

²³ Male mi saa para ma senre na Farawon wi kan, wi yen naga leele mbele pe jolo. Mee si kala la pye mboon woolo pe sho.»

6

¹ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye fò: «Koni nga mi yaa pye Farawon wi na, ma yaa ki yan. Na fannga ko ki yaa

† 5:7 5:7: Paa pye na yan ki pinlele joro ti ni na tofa wi koon, jango tofa wi ta wi sheli jenge.

wi ngbanga wi Izirayeli woolo pe yaga pe kari. Ko ki yaa wi ngbanga wi pe puro, wi pe wo laga wi tara.»

*Yenñele laa yon folo kon
Moyisi wi yeri
mbe Izirayeli woolo pe sho*

² Kona, a Yenñele li si para naa Moyisi wi ni maa pye fo: «Muwi mi yen Yawe Yenñele le.

³ Faa mila na yee naga Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe na ma yo mi yen Yenñele na yawa pi ni fuun fo. Een fo, pe sila na jen <Yawe Yenñele> mege ko na†.

⁴ Mila na yon finliwe pi le pe ni, mbe Kana tara ti kan pe yeri, to nda paa pye ma cen wa ti ni, ma pye nambanmbala.

⁵ Ezhipiti tara fenne pe Izirayeli woolo pe wa kulowo tunndo nda na, a paa jeen, migi logo. Mi jaterere pye yon finliwe mba mila le pe ni pi na.

⁶ Ki kala na, maga yo Izirayeli woolo pe kan fo: <Muwi mi yen Yawe Yenñele le. Mi yaa ye sho kulowo tunndo nda Ezhipiti tara woolo pe yo yaa piin ti ni. Na fannga konaa jologo kagbogolo ngele mi yaa wa pe na, mi yaa ke tege mbe ye go sho.

⁷ Mi yaa ye pye na woolo, mbe pye ye Yenñele. Pa ye yaa ki jen mbe yo muwi mi yen Yawe Yenñele, ye Yenñele le. Mi yen na ye shoo tunngbanra nda Ezhipiti tara woolo pe yo yaa piin ti ni.

⁸ Tara nda mila wugu na mege ki na ma yo mi yaa kan Abirahamu, naa Izaki, konaa Zhakobu pe yeri, mi yaa ka ye pye ye ye wa ti ni. Mi yaa ti kan ye yeri ti pye ye woro. Mi na Yawe Yenñele, muwi mi yo ma.»

⁹ A Moyisi wi si saa ki senre ti yo Izirayeli woolo pe kan, een fo, pe sila logo wi yeri fyew, pe jaterere pirindorogo konaa pe kulowo tunngbanra ti kala na.

¹⁰ A Yawe Yenñele li si para Moyisi wi ni ma yo fo:

¹¹ «Kari ma saga yo Farawon wi kan, Ezhipiti tara wunlunana we, fo wi Izirayeli woolo pe yaga pe kari pe wo wa wi tara ti ni.»

¹² A Moyisi wi sili yon sogo ma yo fo: «Wele, Izirayeli woolo poro yere si logo na yeri! Farawon wo yaa logo na yeri mele, mi na mi woro yon tangafa we?»

¹³ A Yawe Yenñele li si para Moyisi naa Aron pe ni, ma yo pe sa Izirayeli woolo poro naa Ezhipiti tara wunlunana Farawon wi ni pe yan, jango mbe Izirayeli woolo pe yirige wa Ezhipiti tara ti ni.

*Moyisi naa Aron pe tsleye
pe mere ti nda*

¹⁴ Izirayeli woolo mbele paa pye sege teelee pe mere ti nda. Zhakobu wi pinambyo konngbanja Uruben wi pinambiile pe mere ti nda: Hanaki, naa Palu, naa Hezirion, konaa Karimi. Poro wele paa pye Uruben wi setirige piile pe seye ye.

¹⁵ Simeyon pinambiile pe mere ti nda: Yemuweli, naa Yamini, naa Owadi, naa Yakini, naa Sokari, konaa Kana tara fenne jo wi pinambyo Sawuli wi ni. Poro wele paa pye Simeyon wi setirige piile pe seye ye.

¹⁶ Levi pinambiile pe mere ti nda, naa pe setirige piile pe ni. Pinambiile taanri paa pye Levi wi yeri: Gerishon, naa Kehati, konaa Merari. Levi wi yinwege piliye yan wila ta, yila pye yelee cenme naa nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen (137).

¹⁷ Gerishon pinambiile pe mere ti nda: Libini, naa Shimeyi, konaa pe seye yi ni.

¹⁸ Kehati pinambiile pe mere ti nda: Amiramu, naa Yizehari, naa Eburon, konaa Uziyeli. Kehati wi yinwege piliye yan wila ta, yila pye yelee cenme naa nafa ma yiri ke ma yiri taanri (133).

¹⁹ Merari pinambiile pe mere ti nda: Mahali naa Mushi. Poro wele paa pye Levi wi seye woolo naa pe setirige piile wele†.

²⁰ Amiramu wila wi to jonlo sumboro Yokebedi wi pori wi jo. A Yokebedi wi si pinambiile shyen se wi kan. Paa pye na wa yinri Aron, na sanja wi yinri Moyisi. Amiramu wi yinwege piliye yan wila ta, yila pye yelee cenme naa nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen (137).

²¹ Yizehari pinambiile pe mere ti nda: Kore, naa Nefegi, konaa Zikiri.

²² Uziyeli pinambiile pe mere ti nda: Mishayeli, naa Elizafan konaa Sitiri.

²³ Aron wila Elisheba pori wi jo. Elisheba wila pye Aminadabu wo sumborombyo, konaa ma pye Naashon wi nosepyo sumboro. Wila pinambiile tijere se Aron wi kan: Nadabu, naa Abiyu, naa Eleyazari, konaa Itamari.

²⁴ Kore pinambiile pe mere ti nda: Asiri, naa Elikana, konaa Abiyasafu. Poro wele paa pye Kore wi setirige piile pe seye ye.

²⁵ Aron wi pinambyo Eleyazari wila Putiyeli sumborombiile nungba pori wi jo. Wila pinambyo nungba se wi kan, paa pye naa yinri Fineyasi.

Poro wele paa pye sege teelee wa Levi setirige piile pe seye yi ni.

²⁶ Ki Aron wo naa ki Moyisi wi ni, poro wele Yawe Yenñele laa pe pye fo: «Ye Izirayeli woolo pe yirige wa Ezhipiti tara mbe yala pe seye yi ni paa malingbocoolo ngbeleye yen.»

† 6:3 6.2-3: Eki 3.13-15 † 6:19 6.16-19: Nombu 3.17-20; 26.57-58; 1 Kuro 6.16-19

²⁷ Moyisi naa Aron poro wele paa saa para Farawon wi ni, Ezhipiti tara wunlunana we, mbe Izirayeli woolo pe yirige wa Ezhipiti tara.

Nga Yenñele laa pye na jaa mbe pye laa ki naga Moyisi wi na

²⁸ Pilige nga ni Yawe Yenñele laa para Moyisi wi ni wa Ezhipiti tara,

²⁹ laa wi pye fo: «Muwi mi yen Yawe Yenñele le. Kari ma sa senre nda fuun mila yuun ma kan, ti yege yo Farawon wi kan, Ezhipiti tara wunlunana we.»

³⁰ A Moyisi wi si Yawe Yenñele li yon sogo le ki laga ki na, ma yo fo: «Mi woro yon tangafa, Farawon wi se logo na yeri.»

YENÑELE LA JOLGO KAGALA KE WA EZHIPITI TARA TI NA

7

7-11

¹ Kona, a Yawe Yenñele li si Moyisi wi pye fo: «Wele, mi yaa ma pye paa Yenñele yen Farawon wi yege na. Ma ndo Aron wi yaa pye ma yon senre yofa.»

² Nga fuun mi yaa yo ma kan, ma ki ni fuun ki yo ma ndo Aron wi kan. Wo wi yaa la para Farawon wi ni, jango wi Izirayeli woolo pe yaga pe kari pe wo wa wi tara.

³ Ma si yala, mi jate mi yaa Farawon wi kotogo ki ngban wi na; ali mbege ta mi yaa kagbogo naa kafonngolo legere pye laga Ezhipiti tara ti ni†.

⁴ wi se logo ye yeri. Kona mi yaa na yawa pi pye poo jen wa Ezhipiti tara kiti konkagbogo ni. Mbe Izirayeli, na woolo mbele pe yen paa na malingboonlo yen, pe yirige mbe pe wo wa Ezhipiti tara.

⁵ Ezhipiti tara fenne pe yaa ki jen mbe yo muwi mi yen Yawe Yenñele le, na mi ka ka yiri pe korogo na fannga ki ni sanga na ni, mbe Izirayeli woolo pe yirige wa pe tara we.»

⁶ Moyisi wo naa Aron wi ni, a pe sigi pye ma. Nga Yawe Yenñele laa yo pe kan, a pe sigi pye ce.

⁷ Moyisi wila ta yele nafa tijere, a Aron wi ta yele nafa tijere ma yiri taanri sanga na ni paa saa para Farawon wi ni we.

*Farawon wila je mbe logo
Moyisi naa Aron pe yeri*

⁸ Kona, a Yawe Yenñele li sigi yo Moyisi naa Aron pe kan fo:

⁹ «Na Farawon wi ka ye pye mbe yo ye kafonno la pye yeli naga, pa maga yo Aron wi kan wuu kanngala li wa le tara Farawon wi yege na. Pa li yaa kanngala woggo.»

¹⁰ A Moyisi naa Aron pe si kari wa Farawon wi yeri, me saa nga Yawe Yenñele laa yo ki pye. A Aron wi suu kanngala li wa le tara Farawon wo naa wi legboolo pe yege na, a li si kanngala woggo.

¹¹ Een fo, a Farawon wi si Ezhipiti tara tijinliwe fenne poro naa kajenmbele pe yeri, a pe pan maga kala nungba la pye pe kajenne pi fannga na†.

¹² Pe ni fuun nungba nungba paa pe kanngagala ke wa le tara, a ke kanngala woggo. Een fo, a Aron kanngala li si pe wogolo ke yoli.

¹³ A Farawon wi kotogo ki si ngban wi na, wi sila logo Moyisi naa Aron pe yeri; kila pye ma yala senre nda Yawe Yenñele laa yo ti ni.

Jolgo kongbannga:

Tonmo pila kanngala kasanwa

¹⁴ Kona, a Yawe Yenñele li si Moyisi wi pye fo: «Farawon wi kotogo ki yen ma ngban wi na, wi je mbe Izirayeli woolo pe yaga paa kee.

¹⁵ Kari wa Farawon wi yeri goto pinliwe ni. Wi yaa ka yiri mbe kari wa gbaan wi tanla. Ma kari wi korogo wa gbaan wi kongo na. Kanngala na laa kanngala woggo, mali le.

¹⁶ Maga yo maga ngban Farawon wi ni fo: «Yawe Yenñele, woro Eburuye we Yenñele le, lilan tun ma yeri ma yo mbege yo ma kan fo mali woolo pe yaga pe kari wa gbinri wi ni, pe sali gbogo. Een fo, mboro wo na, ali ma pan ma gbom yingo, ma fa logo li yeri.

¹⁷ Senre nda Yawe Yenñele li yo ti nda: Kala na li yaa pye, lo li yaa ki naga ma na fo Yenñele lo li yen Yawe Yenñele le. Kanngala na na kee, mi yaa li tege mbe gbaan tonmo pi gbom li ni, pa pi yaa kanngala kasanwa†.

¹⁸ Ngbanra nda wa gbaan wi ni ti yaa ku, gbaan tonmo pi yaa ka jogo fo Ezhipiti tara fenne pe se ka ya mbaa pi woo. »

¹⁹ A Yawe Yenñele li si Moyisi wi pye naa fo: «Ki yo Aron wi kan, wuu kanngala li le, wuu kee ki yirige, wigi sanga wa Ezhipiti tara tonmo pyew pi go na, pe laforo, naa pe gbaan njere, naa pe lambaara konaa pe lawere ti ni fuun ti go na, jango pe tonmo pi kanngala pi pye kasanwa. Pa kona kasanwa pi yaa pye Ezhipiti tara ti lagapew. Ali tonmo leyaara nda ti yen tire woro naa sinndeere woro ti tonmo pi yaa kanngala kasanwa.»

²⁰ Yawe Yenñele laa nga yo, a Moyisi naa Aron pe sigi pye. Aron wila kanngala li yirige ma gbaan tonmo pi gbom li ni le

† 7:3 7:3: Kapye 7:36

† 7:11 7:11: 2 Timo 3:8

† 7:17 7:17: Naga 16:4

Farawon wo naa wi legboolo pe yege na. A tonmo pi ni fuun pi si kannga kasanwa.

²¹ Ngbanra nda tila pye wa gbaan wi ni ti si ku; a gbaan wi tonmo pi jogo. Ezhipiti tara fenne pe sila ya mbaa gbaan wi tonmo pi woo naa. Kasanwa pila pye wa Ezhipiti tara ti lagapyew.

²² Een fo, Ezhipiti tara fenne kajenmbele, a pe sigi kafonno cenle nungba la pye fun pe kajenme pi fannga na. Farawon wi kotogo kila ngban wi na, wi sila logo Moyisi naa Aron pe yeri, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo we.

²³ A Farawon wi si songoro ma kari wi go, wi sila ki kala li yigi kala.

²⁴ Ezhipiti tara fenne pe ni fuun paa pye na were woo wa gbaan wi kanngara na, na tonmo wwoo lagajaa, katugu pe saa ya mbe gbaan tonmo pi wo.

Jologo shyen wogo:

Ngbeye kala

²⁵ Naa Yawe Yennele laa gbaan wi tonmo pi kannga kasanwa, piliye koloshyen yila toro.

²⁶ Ko pungo na, a li si Moyisi wi pye fo: «Kari naa, ma sa Farawon wi pye fo: «Yawe Yennele li yo mali woolo pe yaga pe kari pe sali gbogo.

²⁷ Na maga je mbe yo ma se pe yaga pe kari, pa li yaa ngbeye leger yirige pe pan pe tara ti ton lagapyew.

²⁸ Ngbeye pe yaa ka lege wa gbaan wi ni. Pe yaa ka yiri wa wi ni mbe kari wa ma wunluwo go ki ni, mbe ye wa go pyo na ma maa wonlo wi ni, mbe lugu wa ma sinleyaraga ki na. Pe yaa ka ye wa ma tunmbyeele poro naa ma tara woolo pe yinre ti ni, mbe ye wa ye yiraye† poro naa ye buru gbonyaara ti ni.

²⁹ Ngbeye pe yaa kaa nuru mboro naa ma tara woolo naa ma tunmbyeele ye na.»

8

¹ A Yawe Yennele li si Moyisi wi pye naa fo: «Ki yo Aron wi kan wuu kee ki yirige wi kanngala li sin wa laforo, naa gbaan njere to naa lambaara ti yeri, wi ti ngbeye pe yiri wa ti ni, pe jaraga wa Ezhipiti tara ti ni.»

² A Aron wi suu kee ki yirige maga sin wa Ezhipiti tara loro ti yeri. A ngbeye pe si yiri ma Ezhipiti tara ti ton lagapyew.

³ A Ezhipiti tara fenne kajenmbele pe sigi kafonno cenle nungba la pye pe kajenme pi fannga na, ma ngbeye pele yirige, a pe ye wa Ezhipiti tara ti ni.

⁴ A Farawon wi si Moyisi naa Aron pe yeri ma pe pye fo: «Ye Yawe Yennele li

yenri li ngbeye pe laga mi naa na tara woolo we na. Kona mi yaa yoro Izirayeli woolo ye yaga ye kari ye sa saara wo li yeri.»

⁵ A Moyisi wi si Farawon wi pye fo: «Gbogowo pi yen mboro woo, wagati wi naga, na maa jaa mbe Yawe Yennele li yenri mboro, naa ma legboolo konaa ma tara woolo ye kan we, jango li ngbeye pe wo wa ma yeri konaa wa ma yinre ti ni. Pe se ka koro laga ka na naa, na gbaan wo ma.»

⁶ A Farawon wi si Moyisi wi yon sogo ma yo fo: «Ki pye goto.» A Moyisi wi si Farawon wi pye fo: «Ki yaa pye ma paa yege nga na maa ki jaa, jango maga jen ma yo lere wa kpe si yala Yawe Yennele, we Yennele li ni.

⁷ Ngbeye pe yaa kari mbe wo laga ma yeri, mbe wo wa ma yinre ti ni, mbe wo wa ma legboolo poro naa ma tara woolo pe yeri. Pe se ka koro laga ka na naa na gbaan wo ma.»

⁸ A Moyisi naa Aron pe si yiri wa Farawon wi yeri. A Moyisi wi si gbele ma Yawe Yennele li yenri Farawon wi kan, ngbeye mbele paa ti a pe pan pe wogo ki na.

⁹ A li si nga Moyisi wila yenri ki pye. A ngbeye pe si ku wa yinre naa lara to naa keere ti ni.

¹⁰ A leele pe si pe gbogolo pe ye na, a pe nuwo pi si tara ti ton.

¹¹ Een fo, naa Farawon wila kaa ki yan ki kala li mbonro, a wi suu kotogo ki ngban, wi sila logo Moyisi naa Aron pe yeri, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo we.

Jologo taanri wogo:

Namara kala

¹² Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye fo: «Ki yo Aron wi kan, wuu kanngala li yirige wi taambugo ki gbon li ni, pa ki gbanngban wi yaa kannga namara wa Ezhipiti tara ti lagapyew.»

¹³ A pe sigi pye ma. A Aron wi suu kee ki sanga, ma taambugo ki gbon wi kanngala li ni, a ki gbanngban wi si kannga namara ma mu leele poro naa yaayoro ti na na pe noori. Gbanngban wila kannga namara wa Ezhipiti tara ti lagapyew.

¹⁴ A Ezhipiti tara kajenmbele pe si pe kajenme pi pye ma yo pe yaa namara ta yirige. Een fo, pe sila ya. Namara tila pye leele poro naa yaayoro ti na, na pe noori.

¹⁵ A kajenmbele pe si Farawon wi pye fo: «Yennele li yawa po pi yen na tunngo piin.» Konaa ki ni fuun, Farawon wi kotogo kila ngban wi na, wi sila logo

† 7:28 7:28: Kila pye yira pe maa kan paa yege nga na pe ma buru go ki kan nee buru wi foo wa ki ni.

Moyisi naa Aron pe yeri, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo we.

Jolgo tijere wogo:

Nakoonro kala

¹⁶ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye naa ma yo: «Goto, ma yiri faa ma kari wa Farawon wi yeri, na wiga ka yiri sanga na ni mbaa kee wa gbaan wi yon na we. Ma saa pye fo senre nda Yawe Yennele li yo ti nda: «Na woolo pe yaga pe kari pe sanla gbogo.

¹⁷ Na maga je mbe yo paga ka kari, mi yaa nakoonro nda ti yen shonro ni ta yirige mbe wa mboro naa ma legboolo, naa ma tara woolo poro naa ma go woolo pe na. Ezhipiti tara fenne pe yinre ti yaa yin nakoonro ti ni, mbe tara ti ton munga.

¹⁸ Een fo, ki pilige ki ka gbom, mi yaa Gosheni tara ti wo ti ye ma woro ti ni, to nda na woolo pe yen ma cen wa ti ni we. Nakoonro se ka pye wa Gosheni tara, ki ka pye ma, pa ma yaa ki jen mbe yo mi na Yawe Yennele, mi yen laga ki tara nda ti ni.

¹⁹ Mi yaa kanla woolo pe wo pe ye ma woolo pe ni. Ki kafonno li yaa li yee yon fili goto[†].»

²⁰ A Yawe Yennele li sigi pye paa yege nga na laa ki yo we. Nakoonro nda ti yen shonro ni, a ta si pan legere ma ye wa Farawon wi wunluwo go ki ni, naa wi legboolo pe yinre ti ni konaa Ezhipiti tara ti lagapyew. Tila tara ti lagapyew ki jogo.

²¹ A Farawon wi si Moyisi naa Aron pe yeri ma yo fo: «Ye sa saara wo ye Yennele li yeri, laga Ezhipiti tara ti ni.»

²² A Moyisi wi si Farawon wi yon sogo ma yo fo: «We se ya mbege pye ma; katugu saara nda we yaa wo Yawe Yennele, we Yennele li yeri, ti yaa pye Ezhipiti tara fenne pe yeri pe kambenge. Na waga sigi saara nda ti yen ma Ezhipiti tara fenne pe mben ti wo pe yege na, pe yaa we wa sinndeere ni mbe we gbo.

²³ We yaa piliye taanri tangala tanga wa gbinri wi ni, mbe sa saara wo Yawe Yennele, we Yennele li yeri, mbe yala nga li yaa yo we kan ki ni.»

²⁴ A Farawon wi sho fo: «Mi jate, mi yaa ye yaga ye sa saara wo, Yawe Yennele, ye Yennele li yeri wa gbinri wi ni. Een fo yaga ka kari lege. Ye Yennele li yenri na kan (nakoonro ti wo laga).»

²⁵ A Moyisi wi suu yon sogo ma yo fo: «Na yiringolo laga ma yeri, mi yaa Yawe Yennele li yenri ma kan. Goto nakoonro ti yaa kari mbe laga mboro naa ma legboolo, naa ma tara woolo ye na. Een fo, wunlunana, maga ka koro mbaa we

fanla mbe je mbe yo ma se we yaga we kari we sa saara wo Yawe Yennele li yeri.»

²⁶ A Moyisi wi si yiri wa Farawon wi yeri mee Yawe Yennele li yenri wi kan.

²⁷ A li si nga Moyisi wila yenri ki pye, ma nakoonro ti puro mari laga Farawon, naa wi legboolo konaa wi tara woolo pe na. Ali nungba ko sila koro wa.

²⁸ Een fo, ki wogo nga ki na, Farawon wila wi kotogo ki ngban naa, wi sila Izirayeli woolo pe yaga pe kari.

9

Jolgo kangurugo wogo:

Yaayoro ti kunwo

¹ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye fo: «Kari wa Farawon wi yeri, ma saa pye fo: «Yawe Yennele, Eburuye Yennele le, pa li yo yeen fo: Na woolo pe yaga pe kari pe sanla gbogo.

² Na maga je mbe yo paga ka kari, mbe ti pe koro laga,

³ wele, ma yaayoro ngbeleye yan yila nii wa wasege ki ni, Yawe Yennele li fannga ki yaa yiri yi korogo; yambewe yaa to ma shonye, naa ma sofilele, naa ma yongomeye, naa ma nere, naa ma simbaala konaa sikaala pe na.

⁴ Een fo, Yawe Yennele li yaa ka Izirayeli woolo pe yaayoro ngbeleye yi jen mbe yi wo yi ye Ezhipiti tara fenne pe woyo yi ni, Izirayeli woolo pe yaayoro ka nungba se ka ku.»

⁵ «Yawe Yennele ligi pyewagati wi kon maa tege, ma yo fo: Goto, mi yaa ki kala li pye laga tara ti ni.»

⁶ Ki goto, nga Yawe Yennele laa yo, a li sigi pye maga yon fili. Ezhipiti tara fenne pe yaayoro ngbeleye yi ni fuun yila ku. Een fo, Izirayeli woolo pe yaayogo ka nungba sila ku.

⁷ A Farawon wi si lere tun ma yo pe sa yewe na kaa pye Izirayeli woolo pe yaayogo ka si ku. Een fo, a pe sigi yan fo ali yaayogo nungba ko sila ku wa Izirayeli woolo pe yaayoro ngbeleye yi ni. Konaa ki ni fuun, Farawon wi kotogo kila ngban wi na, wi sila Izirayeli woolo pe yaga pe kari.

Jolgo kogoloni wogo:

Nangbanra kala

⁸ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi naa Aron pe pye fo: «Ye sa conro ta koli kee yengele yira wa ni, Moyisi wiri wa wa naayeri Farawon wi yege na.

⁹ Ki conro ti yaa kannga gbanngban wa Ezhipiti tara ti ni fuun ti ni. Ki gbanngban wi yaa nangbanra wa leele poro naa

[†] 8:19 8:19: Luki 11:20

yaayoro ti na, mbe koonlo sagbanra pe na wa Ezhipiti tara ti ni fuun ti ni.»

¹⁰ A Moyisi naa Aron pè si yira conro ta koli mɛɛ kari wa Farawon wi yeri. A Moyisi wi si conro ti wa wa naayeri. A ti si nangbanra wa leele poro naa yaayoro ti na, ma koonlo sagbanra†.

¹¹ Ezhipiti tara kajenmbele pe sila ya kari wa Moyisi wi yeri nangbanra ti kala na; katugu nangbanra tila yiri pe na fun paa Ezhipiti tara fenne sanmbala pe ni fuun pe yen.

¹² A Yawe Yenɲele li si Farawon wi kotogo ki ngban wi na, wi sila logo Moyisi naa Aron pe yeri, paa yege nga na Yawe Yenɲele laa ki yo ma Moyisi wi kan we.

Jolɔgo kolɔshyen wogo:

Sinndɛɛre tisaga

¹³ Kona, a Yawe Yenɲele li si Moyisi wi pye fo: «Goto pinliwɛ ni, ma yiri faa ma kari wa Farawon wi yeri, ma saa pye fo: «Pa Yawe Yenɲele, woro Eburuye we Yenɲele li yo yɛɛn fo: Na woolo pe yaga pe kari pe sanla gbɔgo.

¹⁴ Katugu yonlo na lo na, mi yaa jolɔgo cenle pyew ka wa mboro naa ma legboolo naa ma tara woolo pe na, jango maga jen ma yo fo lere wa si yala na ni laga tara ti na.

¹⁵ Ndɛɛ ki pye yingɔ mila kɛɛ ki yirige ma korɔgo, ma tifelege yama wa mboro naa ma woolo ye na, anmɛ ye ku ma wo laga tara ti na.

¹⁶ Eɛn fo, mɔɔ yaga yinwege na, jango mbanla yawa pi naga ma na, mbanla mɛge ki pye ki yiri laga tara ti ni fuun ti ni†.

¹⁷ Ali ma pan ma gbɔn yingɔ, ma yen naga ngbanga mbanla woolo pe yege kon paga ka ta mbe kari.

¹⁸ Wele, goto anmɛ yege, mi yaa ti sinndɛɛre tisaga ka mbe pan ngbanga laga Ezhipiti tara ti ni, ki cenle ka fa pan laga male Ezhipiti tara ti lesanga wi na fo ma pan ma gbɔn yingɔ.

¹⁹ Koni ki yaga pe pan ca ma yaayoro ngbeleye yi ni konaa yaara nda fuun ti yen ma yeri wa wasege ki ni ti ni, peri tɛge tegesaga jenge na. Leele mbele fuun pe yaa ka pye wa wasege konaa yaayoro ti ni fuun ti ni, na pee pan mbe ye wa yinre ti ni, sinndɛɛre tisaga ki yaa pe gbɔn mbe pe gbo mbe pinle yaayoro ti ni.»

²⁰ Farawon wi legboolo mbele paa Yawe Yenɲele li senre ti yigi kala, poro la ti a pe tunmbyeele pɛ fyɛle ma pan ca, konaa pe yaayoro ngbeleye yi ni, mari le wa yinre ti ni.

²¹ Eɛn fo, Farawon wi legboolo mbele pe sila Yawe Yenɲele li senre ti le, poro la pe tunmbyeele pe yaga wa wasege ki ni konaa pe yaayoro ngbeleye yi ni.

²² A Yawe Yenɲele li si Moyisi wi pye fo: «Ma kɛɛ ki yirige wa naayeri, jango sinndɛɛre tisaga mbe pan wa Ezhipiti tara ti ni fuun ti ni, ki leele pe gbɔn, naa yaayoro ti ni konaa yaraga nga fuun ki fi wa Ezhipiti tara ki ni.»

²³ A Moyisi wi suu kanɲgala li yirige wa naayeri. A Yawe Yenɲele li si yenɲele gbaanra yirige ma sinndɛɛre tisaga wa, a yenɲele gbanlaga ki to wa tara ti na. Yawe Yenɲele laa ti, a sinndɛɛre tisaga ki pan wa Ezhipiti tara ti ni.

²⁴ Sinndɛɛre tisaga kila to, a yenɲele yengeleme pi pinle ki ni. Sinndɛɛre tisaga kila pye na paan ngbanga; male Ezhipiti tara ti pye tara, ki cenle ka fa pye wa gbɛn†.

²⁵ Sinndɛɛre tisaga kila to wa Ezhipiti tara ti lagapye, ma yaraga nga fuun kila pye wa wasege ki gbɔn maga gbo, leele o, yaayoro o. Kila yan ki gbɔn maga fuguro, ma tire ti kaari wa wasege ki ni.

²⁶ Kaawo Gosheni tara nda Izirayeli woolo paa pye ma cen wa ti ni to nungba tila sho.

²⁷ Kona, a Farawon wi si ti a pɛ Moyisi naa Aron pe yeri wi kan, mɛɛ pe pye fo: «Yonlo na lo na, mɛ kapege pye. Yawe Yenɲele lo li yen ma sin. Mi naa na woolo pe ni, we yen kapere pyefenne.

²⁸ Ye Yawe Yenɲele li yenri na kan, li ti yenɲele gbaanra to naa sinndɛɛre tisaga ki ni ti yere. Pa kona mi yaa ye yaga yaa kee, we se ti ye koro laga naa.»

²⁹ A Moyisi wi suu yon sogo ma yo fo: «Na yiringolo laga ca ki ni, mi yaa na keyɛn yi yirige wa Yawe Yenɲele li yeri mbeli yenri, pa yenɲele gbaanra to naa sinndɛɛre tisaga ki ni, ti yaa yere, jango maga jen fo tara ti yen Yawe Yenɲele lo woro.

³⁰ Eɛn fo, migi jen ma yo mboro naa ma legboolo pe ni, ye woro na fyɛ Yawe Yenɲele li yege bere.»

³¹ Yantiire nda pe yinri len to naa yarilire nda pe yinri orizhi, sinndɛɛre tisaga kila ti ni fuun ti jɔgo mari wo wa, katugu orizhi wila fuuru mako, a len wi fyɛnwɛ.

³² Eɛn fo, bile† wo naa shogolo ke ni, koro sila jɔgo, katugu to ma koro pungo na.

³³ A Moyisi wi si yiri wa Farawon wi go, ma kari wa ca ki pungo na, ma suu keyɛn yi yirige wa naayeri, ma Yawe Yenɲele li yenri. Kona, a yenɲele gbaanra to naa sinndɛɛre tisaga ki ni ti si yere. A tisaga ki si kon.

† 9:10 9:10: Naga 16.2 † 9:16 9:16: Orɔmu 9.17 † 9:24 9:24: Naga 8.7; 16.21 † 9:32 9.31-32: Yarilire nda pe yinri orizhi konaa bile ti yen paa mali wi yen, pe maa ti muwe pi piin buru.

³⁴ Naa Farawon wila kaa ki yan tisaga ki kon, a sinndere tisaga naa yenjele gbaanra ti yere, a wi si kapege cenle nungba ki pye ma je paa faa wogo ki yen. Wo naa wi legboolo pe ni, a pe si pe kotooro ti ngbanngban pe yee na.

³⁵ Farawon wila wi kotogo ki ngban wi yee na ma yala Yawe Yenjele laa senre nda yo Moyisi wi kan ti ni, wi sila Izirayeli woolo pe yaga pe kari.

10

Jologo kolotaanri wogo:

Gbato kala

¹ Kona, a Yawe Yenjele li si Moyisi wi pye naa fo: «Kari wa Farawon wi yeri, katugu muwi muu kotogo ki ngban wi na, wo naa wi legboolo pe ni, jango mbe ta mbanla kacen kagbogolo ke pye laga pe sogowo;

² jango mboro fun na kaga yeye yo ma piile poro naa ma pishyenwoolo pe kan, paa yeye nga na mila Ezhipiti tara fenne pe jolo we, konaa kacen kagbogolo ngele mila pye laga pe sogowo ke ni. Pa kona ye yaa ki jen mbe yo muwi mi yen Yawe Yenjele le.»

³ Kona, a Moyisi naa Aron pe si kari wa Farawon wi yeri ma saa wi pye fo: «Senre nda Yawe Yenjele, Eburuye Yenjele li yo ti nda: «Ma yaa koro la jege mbe yo ma soon yee go sogo na kan fo sa gbon wagati wiwiin? Na woolo pe yaga pe kari pe sanla gbogo.»

⁴ Na maga je mbe yo ma se pe yaga pe kari, pa goto mi yaa gbato wa laga ma tara ti lagapyew.

⁵ Wi yaa tara ti ton lagapyew fo pe se kaa tara ti yaan yenle ni. Yaraga nga fuun ki koro sinndere tisaga ki panngolo, gbato wi yaa ko ka, naa tire nda fuun ti yen na yinrigi wa wasege ti ni.

⁶ Gbato wi yaa ka ye wa wunluwo go ki ni mbege yin, naa ma legboolo pe ni fuun pe yinre ti ni konaa Ezhipiti tara fenne pe ni fuun pe yinre ti ni. Ki jologo ki yaa pye kala na lere fa la yan faa, male wa ma teleye sanga wi na fo ma pan ma gbon nala.»

Ki senre ti yongolo, a Moyisi wi si yiri le Farawon wi tanla ma kari.

⁷ A Farawon wi legboolo pe suu pye fo: «Ki nana na wi yaa koro la we jolo fo sa gbon wagati wiwiin? Ki leele mbele pe yaga pe kari pe sa Yawe Yenjele li gbogo. Ma woro naga yaan bere fo we Ezhipiti tara ti yen na jogo na kee sa ko wi le?»

⁸ A pe si Moyisi naa Aron pe yeri wa Farawon wi yeri, a wi si pe pye fo: «Ye kari

ye sa Yawe Yenjele, ye Yenjele li gbogo. Een fo, ambene pe yen karifenne poro?»

⁹ A Moyisi wi suu yon sogo ma yo fo: «We yaa kari we piile naa we lelele pe ni konaa we pinambiile naa we sumborombiile pe ni. We yaa kari we simbaala, naa we sikaala konaa we nere ti ni, katugu waa kee sa feti pye mbe Yawe Yenjele li gbogo.»

¹⁰ A Farawon wi si to pe tanla, ma pe pye fo: «Yawe Yenjele li pye ye ni! Enheen! Mi yaa ye yaga yaa kee kpa, yoro naa ye piile pe ni. Ye ye yee yingwe jen. Ki yen ma filige we yeye na fo ye jatere wi yen ma tijanga.

¹¹ Nga ye yenri ki se ya pye. Nambala poro ce pe yaa kari sali gbogo. Ko ce nga ko ye mbe ya yenri.»

A pe si pe puro ma pe yirige wa Farawon wi go.

¹² A Yawe Yenjele li si Moyisi wi pye naa fo: «Ma kee ki yirige wa Ezhipiti tara ti go na, ma ti gbato mbe pan laga, wi tara ti yin, yan nga fuun kila sho sinndere tisaga ki yeri, wigi ka pew.»

¹³ A Moyisi wi suu kanngala li yirige wa Ezhipiti tara ti go na. A Yawe Yenjele li si ti, a tifelege ka yiri wa yonlo yirisaga yeri, na gboco wa tara ti ni, ki pilige ki yonlo naa ki yembine li ni fuun li ni. Ki goto pinliwe pi ni, a pe sigi yan tifelege ki pan gbato wi ni.

¹⁴ Gbato wila pan wa Ezhipiti tara ti lagapyew, ma cen tara ti na lagapyew. Wila lege fo jenge, male wa, pe fa wi legewe pi cenle la yan ma ghen, pe se si ka la yan ma naa.

¹⁵ Wila tara ti ni fuun ti ton mari wo binriw. Yan ki ni fuun naa tige pire nda fuun tila koro sinndere tisaga ki panngolo, gbato wila ti ni fuun ti ka. Ali wetipinne nungba lo sila koro tige ka na nakoma wa wasege ki ni wa Ezhipiti tara ti ni fuun ti ni†.

¹⁶ A Farawon wi si ti, a pe Moyisi naa Aron pe yeri wi kan fyelege na, mee pan ma pe pye fo: «Mi kapege pye Yawe Yenjele, ye Yenjele li na, ma kapege pye yoro fun ye na.

¹⁷ Koni mi yen na ye yenri, ki yonlo na li na naa, yanla kapege ki kala yaga na na, ye Yawe Yenjele, ye Yenjele li yenri na kan, ligi legbogo jologo kala na li laga we na.»

¹⁸ A Moyisi wi si yiri wa Farawon wi go mee saa Yawe Yenjele li yenri.

¹⁹ A li si ti a tefelngbogo ka yiri wa yonlo tosaga yeri, na gboco, ma gbato wi le, ma kari wi ni, ma saa wi wa wa Kogjo ye yen wi ni. Ali nungba wo sila koro na Ezhipiti tara ti ni fuun ti ni.

† 10:15 10:14-15: Naga 9.2-3

²⁰ Eɛn fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ lɛa Farawɔn wi kotogo ki ngban wi na, wii yenle mbe Izirayeli woolo pe yaga pe kari.

Jɔlogɔ kolɔjɛrɛ wogo:

Diwi kala

²¹ Kona, a Yawe Yɛnnɛlɛ li si Moyisi wi pye naa fɔ: «Ma keɛ ki yirige wa naayeri, jango diwi mbe ye laga Ezhipiti tara, fɔ leelee paa talitali.»

²² A Moyisi wi suu keɛ ki yirige wa naayeri, a diwi gbɔɔ wà si ye wa Ezhipiti tara ti ni fuun ti ni, fɔ ma saa gbɔn piliye taanri†.

²³ Ki piliye taanri yi ni, leelee pe sila pye na pe yɛɛ yaan. Lere wa kpe sila ya mbe yiri wi cɛnsaga mbe kari laga ka na. Eɛn fɔ, Izirayeli woolo poro la pye ma cɛn lara nda ni, yanwa la pye na yinrigi wama.

²⁴ A Farawɔn wi si ti, a pɛ Moyisi wi yeri wi kan. A wi suu pye fɔ: «Yaa kee ye sa Yawe Yɛnnɛlɛ li gbɔɔ. Ye mbe ya kari ye go woolo pe ni, kaawo ye simbaala naa ye sikaala konaa ye nɛrɛ to cɛ ti yaa koro laga.»

²⁵ A Moyisi wi suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Mboro yere ma daga mbe ti we yaayoro ta ta we sari wɔ nayinmɛ saara konaa saara sogoworo Yawe Yɛnnɛlɛ li yeri.

²⁶ Mbe taga wa ko na, we yaa kari we yaayoro ngbeleye yi ni. We yaayogo ka nungba se koro laga; katugu we yaa sa yaayoro ta wɔ wa ti ni, mberi wɔ saraga Yawe Yɛnnɛlɛ, we Yɛnnɛlɛ li yeri, mberi gbo. Eɛn fɔ, nda we yaa ka sa wɔ saraga li yeri mbeli gbɔɔ, we seri jɛn, kaawo we ka sa gbɔn wa gbɛn.»

²⁷ Eɛn fɔ, a Yawe Yɛnnɛlɛ li si Farawɔn wi kotogo ki ngban wi na, ma ti a wi je ma yo wi se Izirayeli woolo pe yaga pe kari.

²⁸ A Farawɔn wi si Moyisi wi pye fɔ: «Kari ma yiri na na tanla. Mɔɔ yɛɛ yigi, maga ka pan laga na yɛɛ sogowɔ naa, katugu pilige nga ni mi kɔɔn yan laga na yɛɛ sogowɔ, ma yaa ku win.»

²⁹ A Moyisi wi sho fɔ: «Mboro mà yo ma! Mi se pan laga naa ma yeri.»

11

Yɛnnɛlɛ lɛa jɔlogɔ punɔgo wogo

ki sɛnrɛ yo

¹ Kona, a Yawe Yɛnnɛlɛ li si Moyisi wi pye naa fɔ: «Mi yaa jɔlogɔ ka wa naa Farawɔn wɔ naa Ezhipiti tara fenne sanmbala pe na. Ko punɔgo na, wi yaa ye yaga yaa kee. Wi yɛɛ yaa ye purɔ pew mbe ye yirige laga tara ti ni.

² Kari ma saga yo Izirayeli woolo pe kan, fɔ nambala pe ni fuun nungba nungba, naa jɛɛlɛ pe ni fuun nungba nungba, pe

tɛ yaara naa warifuwe yaara yɛnri pe cɛnyɛnle pe yeri.»

³ Yawe Yɛnnɛlɛ lɛa ti a Izirayeli woolo pe kala li Ezhipiti tara fenne pe ndanla. Farawɔn wi legbɔɔɔ poro naa tara woolo pe ni, paa pye na Moyisi wi jate.

⁴ A Moyisi wi si Farawɔn wi pye fɔ: «Sɛnrɛ nda Yawe Yɛnnɛlɛ li yo ti nda: <Yinndege na, mi yaa pan mbe Ezhipiti tara ti yanriyanri, mbe toro.

⁵ Ezhipiti tara woolo pe pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe yaa ku laga tara ti ni, mbege lɛ Farawɔn ɲa wi yɛn ma cɛn wa wunluwo jongo ki na wi pinambyɔ kongbanɲa wi na, fɔ saga wa kulojo wi pinambyɔ kongbanɲa ɲa wila yarilire ti tire wa tira ki na wi na, mbe pinle yaayoro ti pinambire kongbannda ti ni fuun ti ni.

⁶ Pa kona leelee pe yaa kaa gbele ngbanga laga Ezhipiti tara ti lagapyew, male ki gbeere cɛnlɛ ta fa pye laga gbɛn, ta se si ka pye laga naa paa ti yɛn.

⁷ Eɛn fɔ, wa Izirayeli woolo pe yeri, ali pyɔn nungba se ka weli lere na nakoma yaayogo na, jango yɛge jɛn ye yo Yawe Yɛnnɛlɛ li Ezhipiti tara fenne naa Izirayeli woolo pe jɛn ma pe wɔ pe yɛɛ ni.»

⁸ Pa kona ma legbɔɔɔ mbele yɛɛn, pe ni fuun pe yaa pan na korɔgo mbe kannguuro kan na jɛgele sogowɔ, mbaa na yɛnri la yuun fɔ: Ta kee mboro naa ma woolo pe ni. Ko punɔgo na, pa mi yaa yiri mbe kari.»

A Moyisi wi si yiri wa Farawɔn wi tanla nangbanwa gbɔɔ ni ma kari.

⁹ A Yawe Yɛnnɛlɛ li sigi yo Moyisi wi kan naa fɔ: «Farawɔn wi se logo ye yeri, jango mbe ta mbe kafɔnnɔgɔ legɛrɛ pye laga Ezhipiti tara.»

¹⁰ Moyisi naa Arɔn paa ki kafɔnnɔgɔ ke ni fuun ke pye Farawɔn wi yɛge sogowɔ. Eɛn fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ lɛa Farawɔn wi kotogo ki ngban wi na, wii yenle mbe Izirayeli woolo pe yaga pe kari pe wɔ wa wi tara ti ni.

PAKI FETI KONGBANŊA WI PYEWE

12

12-13

Paki feti kala

¹ Kona, a Yawe Yɛnnɛlɛ li si para naa Moyisi naa Arɔn pe ni wa Ezhipiti tara, ma pe pye fɔ:

² «Ki yɛnge nga yɛɛn, ko ki yaa pye yɛlɛ li lɛsaga. Ko ki yaa pye yɛlɛ li yɛnge kongbanɲa ye kan.

³ Ye saga yo Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe kan fɔ ki yɛnge nga yɛɛn, ki pilige kɛ wogo ki na, sege nungba nungba

† 10:22 10:22: Yuuro 105.28; Naga 16.10

pyew nakoma go nungba nungba pyew ki woolo pe simbapolo yirifonno nakoma sikapolo yirifonno yigi pe yee kan.

⁴ Na go nga woolo si lege mbe pye pe mbe ya simbapolo yirifonno nungba ka mboo ko kasaga nungba, ki go woolo pe gbogolo go nga ki yen le pe tanla ki woolo pe ni, mbe yala leele pe yon ki ni. Ye simbapolo yirifonno wi yigi ye yala lere nungba nungba pyew wi mbe ya kara nda ka to ni.

⁵ Ye simbapolo yirifonno nakoma sikapolo yirifonno yigi na wi ta yele nungba, ma pye jeregisaga fu.

⁶ Yoo tege ye sa gbɔn fo yenge ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki na. Ki pilige ki ni, yonlo ki tosanga ni, Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe yaayoro nda pe wo ti konlogi.

⁷ Pe yaa ka kara ti ka yinre nda ni, pe yaayoro ti kasanwa pa le poo fafa ki yeyonro ti naayeri tire to naa kooro ti kanngara na tire ti na.

⁸ Ki yembine nungba li ni, ye kara ti fo tiyongo, yeri pinle yeri ka leve fu buru naa yaanga taanga ni.

⁹ Yaga ka kara ta ka mbapende nakoma mberi sogo tonmo ni mberi ka. Een fo, ye ti ni fuun ti fo tiyongo, ti yinre, naa ti saanra konaa ti nawa yaara ti ni.

¹⁰ Yeri ka, yaga ka ta yaga ti wonlo ti yiri. Na ta ka si wonlo mbe yiri, ki goto pinliwe ni yeri sogo.

¹¹ Na ye kaa ti kaa sanga na ni, ye ye yariporo ti le, ye ye kurusijaraye pe popo ti na, ye ye sawira ti lele, ye gbɔtangala ke ni ye kee mbege naga fo ye gbegede mbaa kee, ye kara ti ka fyelege na. Pa ye yaa Paki feti wi pye yeen mi na Yawe Yenjele na mege ni.

¹² «Ki yembine nungba li ni, mi yaa ka Ezhipiti tara ti yanriyani mbe toro. Mi yaa ka pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe gbo laga Ezhipiti tara ti ni, leele pe pinambiile kongbanmbala poro naa yaayoro ti pinambire kongbannda ti ni. Pa mi yaa kaga pye yeen mbe jologo wa Ezhipiti tara yarisunndo ti ni fuun ti na. Muwi mi yen Yawe Yenjele le.

¹³ Kasanwa pi yaa ka pye ye go sigewe kacɛn wa yinre nda ye yaa ka pye ti ni. Mi yaa kaa yan mbe toro mbe ye yaga. Kiga pye ma, na mi kaa jologo waa Ezhipiti tara woolo pe na sanga na ni, tifelege yama kpe se ye ta mbe ye gbo†.

¹⁴ «Yege pilige ki tege yaa nawa tuun ki na sanga pyew, yege pye feti piligbogo mbaa mi na Yawe Yenjele na gbogo, ki pye

kondegele na li yen kosaga fu ye setirige piile pe kan.»

Feti na pe ma leve fu buru ka wi ngo

¹⁵ Kona, a Yenjele li sho naa fo: «Ye yaa leve fu buru ka fo sa gbɔn piliye koloshyen. Mbege le ki piliye yi kongbannga ki na, leve si daga mbe yan wa ye yinre ti ni. Mbege le pilige kongbannga ki na sa gbɔn pilige koloshyen wogo ki na, na lere wa ka buru na leve yen wi ni wa ka, wi daga poo wo laga Izirayeli woolo pe sogowo.

¹⁶ Pilige kongbannga naa pilige koloshyen wogo ki na, ye yaa gbogolo mbe sheri, ye se ka tunngo ka kpe pye ki piliye yi ni, kaawo ye yaakara sogolo tunngo ko.

¹⁷ «Ye yaa kaa leve fu buru feti wi piin mbaa nawa tuun fo ki pilige jate nga ko mila ye yirige wa Ezhipiti tara. Yege pilige ki tege ki ye yaa ki feti wi piin, ki pye kondegele na li yen kosaga fu yoro naa ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri ye pungo na ye kan.

¹⁸ Yele li yenge kongbannga ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki na, mbege le ki yonlokogo ki na, ye yaa la leve fu buru kaa fo sa gbɔn ki pilige nafa ma yiri nungba wogo ki yonlokogo ki na.

¹⁹ Ki piliye koloshyen yi ni, leve si daga mbe yan wa ye yinre ti ni. Lere na fuun ka buru na leve yen wi ni wa ka, wi yen Izirayeli tara pyo o, wi yen nambannga o, wi daga poo wo wa Izirayeli gbogolomo woolo pe sogowo.

²⁰ Yaga pye mbe cɛn laga o laga, ye se ka buru na leve yen wi ni wa kpe ka; een fo, yaa leve fu buru kaa†.»

Paki feti kongbannga wi pyewe

²¹ Kona, a Moyisi wi si Izirayeli lelele pe ni fuun pe yeri ma pe pye fo: «Ye kari ye sa simbapene yirifonmbolo nungba nungba nakoma sikapene yirifonmbolo nungba nungba yigi mbe yala sege nungba nungba pyew ki woolo pe ni, ye pe gbo ye pe pye saragaPaki feti wi na.

²² Ko pungo na, ye yizopi were ta kon, yaayogo nga ye gbo, yege kasanwa pi le leyaraga nga ni, yeri le wa ki kasanwa pi ni yeri tege yoo fa yeyongo ki naayeri tige konaa koro ki kanngara na tire shyen ti na. Ye ni, wa kpe ka ka wi yeyongo ki kaanla mbe yiri laga funwa na, fo sa gbɔn ki goto pinliwe ni.

²³ Yawe Yenjele li yaa ka Ezhipiti tara ti yanriyani mbe toro, mbe jologo wa leele pe na. Na liga ka kasanwa pi yan go nga yeyongo naayeri tige naa koro ki kanngara na tire shyen ti na, li yaa ki yeyongo ki toro,

† 12:13 12.1-13: Levi 23.5; Nombu 9.1-5; Dete 16.1-2 † 12:20 12.14-20: Eki 23.15; 34.18; Levi 23.6-8; Nombu 28.17-25;

Dete 16.3-8

li se ti jogowo pyefo† wi ye wa ye yinre ti ni mbe jogowo pye wa.

²⁴ Yoro naa ye setirige piile pe ni, ye yaa la tanri ki kakondengegele ke na paa kondengele yen, na li yen kosaga fu.

²⁵ Na yaga ka sa ye wa tara nda Yawe Yennele li yon folo le mbe kan ye yeri ti ni, yaa tanri ki ngasele li na.

²⁶ Na ye piile paga ka ye yewe mbe yo fo ki ngasele na li koro wo yen wiwiin?

²⁷ Ye pe yon sogo ye yo fo: «Saraga yi, nga we yen na woo Yawe Yennele li mege ni Paki feti wi na. Sanga na ni woro Izirayeli woolo waa pye wa Ezhipiti tara, laa jologo wa Ezhipiti tara fenne pe na, een fo, laa we yinre ti toro, lii jologo wa we na, ma we yinre woolo pe sho.»

Kona Izirayeli woolo pe si foli ma Yawe Yennele li gbogo.

²⁸ Ko pungo na, nga fuun Yawe Yennele laa yo Moyisi naa Aron pe kan, a Izirayeli woolo pe si kari ma saa ki pye.

Jologo ke wogo:

*Ezhipiti tara woolo
pe pinambiile kongbanmbala
pe gbokala*

²⁹ Ki pilige ki yinndege ki na, a Yawe Yennele li si Ezhipiti tara fenne pe pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe gbo, maga le Farawon na wi yen ma cen wa wunluwo jongo ki na wi pinambyo kongbanja wi na, fo ma saa ki wa kasopyo wi pinambyo kongbanja wi na, ma pinle yaayoro ti pinambire kongbannda ti ni†.

³⁰ Ki yembine li ni, a Farawon naa wi legboolo konaa Ezhipiti tara fenne pe ni fuun pe si yiri. Gbeere la yiri ngbanga wa Ezhipiti tara ti lagapyew, katugu go ka sila koro nga lere sila ku wa ni.

³¹ Yinndege ki na, a Farawon wi si Moyisi naa Aron pe yeri ma pe pye fo: «Ye yiri laga na tara, yaa kee yoro naa Izirayeli woolo sanmbala pe ni, ye sa Yawe Yennele li gbogo, paa yege nga na yege yenri we.

³² Ye ye yaayoro ti ni fuun ti le, paa yege nga yege yo we; yaa kee ye yiri laga. Ye sa ye Yennele li yenri li duwaw na.»

³³ Ezhipiti tara fenne paa pye na Izirayeli woolo pe fyeele pe yiri wa pe tara ti ni, katugu paa pye na pe yee piin fo: «We ni fuun we yaa ku.»

³⁴ Ki kala na, Izirayeli woolo paa yiri na kee pe muwe mba paa gbom pi ni, mba leve sila ye pi ni. Pe maa pe muwe pi gbom yaara nda ni, paa ti fofu wa pe derigboro ti ni, mari taga pajoro na.

³⁵ Izirayeli woolo paa tanga ma yala nga Moyisi wila yo pe kan ki ni. Paa warifuwe yaara, naa te yaara, naa yariporo yenri Ezhipiti tara fenne pe yeri.

³⁶ Yawe Yennele laa ti, a pe kala li Ezhipiti tara fenne pe ndanla, a pe yaara nda Izirayeli woolo paa yenri pe yeri ti kan pe yeri. Pa paa ki pye yeen ma Ezhipiti tara fenne pe yaara ti koli ma kari ti ni†.

³⁷ Ko pungo na, a Izirayeli woolo pe si yiri wa Aramisesi ca, mee le na kee wa Sukoti ca. Paa pye na kee nambala waga cenme kogoloni (600 000) yon ko yeri, pe sila jeele naa piile poro jiri mbe pe pinle wa.

³⁸ Cengele keke yege woolo la pinle pe ni legere na kee. Yaayoro ngbeleye legere la pye Izirayeli woolo pe yeri, to tila pye nere, naa simbaala konaa sikaala.

³⁹ Muwe mba paa gbom ma yiri pi ni wa Ezhipiti tara, paa pi wa won; leve sila ye pi ni pi ta pi fe pi yiri; katugu paa pe puro ma pe yirige wa Ezhipiti tara fyeele na. Pe sila ta mbe kondangala yaakara le pe yee go na.

⁴⁰ Yegele ngele Izirayeli woolo paa pye wa Ezhipiti tara kaa pye yeke cenme tijere naa nafa ma yiri ke (430)†.

⁴¹ Ki yegele cenme tijere naa nafa ma yiri ke (430) ke kosanga wi ni, Paki feti pilige ki na, a Yawe Yennele li woolo pe si yiri wa Ezhipiti tara, ma yala pe malingboonlo ngbeleye yi ni.

⁴² Ki kala na, ki pilige ki yembine li yaa tege li ye Yawe Yennele li kan mbe pye feti piligbogo, katugu ki pilige ko laa tege ki ye mali woolo pe yirige wa Ezhipiti tara ki yembine li ni. Izirayeli woolo poro naa pe setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na, pe daga mbege tege ki ye fun, mbege pye feti piligbogo mbaa Yawe Yennele li gbogo.

Kondengegele ngele kaa tege Paki feti wi pyewe pi na

⁴³ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi naa Aron pe pye fo: «Kondengegele ngele ke tege Paki feti wi na ke ngele: «Nambanja wa kpe si daga mbege yaakara ta ka.

⁴⁴ Kulo na pe lo penjara ni, wi daga poo kenrekenre, ko pungo na, wi mbe ya mbaa Paki feti yaakara ta kaa.

⁴⁵ Een fo, nambannjeen wo naa tunmbyee na pe maa sara, wo wa si daga mbe ta ka.

⁴⁶ Ye yaa ka simbapolo yirifonno wi kara ti ka wa go nawa. Yaga ka yiri ta ni wa

† 12:23 12:23: Jogowo pyefo na wi senre ti yo, wo yen merege wa, na wi maa jologo kagala ke waa leele mbele Yennele li yaa jolo pe na; ye wele wa Zhene 19.13; 2 Sami 24.16; Ebu 11.28lara ti ni. † 12:29 12:29: Eki 4.22-23

† 12:36 12:35-36: Eki 3.21-22 † 12:40 12:40: Zhene 15.13; Gala 3.17 † 12:46 12:46: Nombu 9.12; Yuuro 34.21; Zhan 19.36

funwa na, yaga si ka yaayogo ki kajelege ka yaari†.

⁴⁷ Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe yaa kaa Paki feti wi piin.

⁴⁸ Na namban̄a wa ka pye mbe cen wa ye yeri mbaa ki jaa mbe Paki sherege feti wi pye mi ɲa Yawe Yennele na mege ni, ki daga poo go woolo nambala pe ni fuun pe kenrekenre. Ko pun̄go na wi mbe ya mbe Paki feti wi pye paa Izirayeli tara piile pe yen. Lere o lere pe suu kenrekenre wo wa kpe si daga mbe Paki feti yaakara ta ka.

⁴⁹ Yoro Izirayeli tara piile naa namban̄enle mbele pe yen laga ye sogowo, lasiri kon̄o nungba lo ye yaa la tanri li na.»

⁵⁰ A Izirayeli woolo pe ni fuun pè si tanga Yawe Yennele làa senre nda yo Moyisi naa Aron pe kan ti na.

⁵¹ Ki Paki pilige ki ni, ko Yawe Yennele làa Izirayeli woolo pe yirige wa Ezhipiti tara paa malingboon̄o yen.

13

*Kondegen̄e Paki feti
wi wogo na konaa pinambiile
kongbanmbala pe wogo na*

¹ Kona, a Yawe Yennele li si para Moyisi wi ni naa ma yo fo:

² «Ma Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe tege pe ye na kan, leele pe pinambiile kongbanmbala poro naa yaayoro ti pinambire kongbannda ti ni†; katugu pe yen na woolo.»

³ A Moyisi wi si leele pe pye naa fo: «Pilige ɲa Yawe Yennele li ye yirige ma ye wo wa Ezhipiti tara li yawa gb̄o pi ni, yaa nawa tuun ki na, ki tara nda yaa pye wa ti ni kulolo we. Ki feti pilige kiga gb̄on, yaga ka buru ka ɲa pè leve le wi ni.

⁴ Yarilire kon yenge ɲa we yen yeen, ki nala pilige ɲa koyi yaa yiri wa Ezhipiti tara.

⁵ Yawe Yennele làa wugu ye teleye pe kan ma yo li yaa tara nda kan ye yeri, na yaga ka sa ye wa ti ni sanga ɲa ni, yaa ki feti ɲa wi piin ki yenge ɲa ki ni. Ki tara to ti yen Kana tara fenne, naa Heti cenle woolo, naa Am̄ori cenle woolo, naa Hevi cenle woolo konaa Zhebusi cenle woolo pe tara re, ti yen ma yin non̄o naa senrege ni fo na fuun.

⁶ Piliye koloshyen ni, ye yaa la leve fu buru kaa. Ki pilige koloshyen wogo ki na, ye yaa feti pye Yawe Yennele li mege ni.

⁷ Leve fu buru ye yaa la kaa fo sa gb̄on piliye koloshyen. Buru ɲa pè gb̄on leve ni

wa si daga mbe yan wa ye yinre ti ni; leve si daga mbe yan wa ye tara ti ni fuun ti ni.

⁸ Ki pilige ki ni, ye feti wi kor̄o wi yo ye pinambiile pe kan, ye pe pye fo: «We yen na ki wogo ɲa ki ni fuun ki piin, mbaa nawa tuun ɲa Yawe Yennele làa pye we kan ki na, sanga ɲa ni waa yiri wa Ezhipiti tara we.»

⁹ Ki feti wi yaa pye paa teger̄e yen wa ye keyen yi na, konaa mbe pye paa nandowo yaraga yen wa ye walegele ke na, jango yaa para suyi Yawe Yennele li lasiri senre ti na; katugu lo li ye yirige wa Ezhipiti tara ti ni li yawa pi ni.

¹⁰ Yaa tanri ki kondegele li na ye le pyew, mbe yala wagati ɲa wi kon ma tege ki wogo ki na wi ni.»

*Piile kongbanmbala paa pye
yarikanra Yawe Yennele li yeri*

¹¹ Kona, a Moyisi wi sho naa fo: «Na Yawe Yennele liga ka ye ye ni wa Kana tara ti ni, mberi kan ye yeri, paa yege ɲa na làa wugu ye teleye poro naa ye kan,

¹² ye ye pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe kan li yeri, konaa ye yaayoro ti pinambire kongbannda pyew ti ni ti pye li woro†.

¹³ Sofilele poro na, ye yaa simbapene yirifon̄mbolo tege mbe pe go sho†; na ye si woro na jaa mbe pe go sho, ye pe yinre ti yaari pe ku. Een fo, ye leele pe pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe go sho.

¹⁴ Na ye piile paga ka ye yewe mbe yo fo: «Nga yaa piin ko kor̄o wo yen mele?» Pa kona ye pe yon sogo ye yo fo: «Yawe Yennele làa we yirige ma we wo wa Ezhipiti tara li yawa gb̄o pi ni, to nda waa pye wa ti ni kulolo.

¹⁵ Naa Farawon wila pye na jege ma yo wi se we yaga waa kee, a Yawe Yennele li si Ezhipiti tara fenne pe pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe gbo, ma pinle yaayoro ti pinambire kongbannda ti ni. Ko kala na we yen na yaayoro ti pinambire kongbannda ti woo saraga Yawe Yennele li yeri, ne leele pe pinambiile kongbanmbala poro go shoo.

¹⁶ Ki kapyege ki yaa pye paa kac̄en yen ye kan wa ye keyen yi na, mbe pye paa teger̄e yen wa ye walegele ke na, mbaa ye nawa tuun ki na fo Yawe Yennele làa we yirige ma we wo wa Ezhipiti tara li yawa gb̄o pi ni.»

*Yennele làa li woolo pe yege sin
wa pe kondangala li ni*

† 13:2 13.2: Pinambiile kongbanmbala poro la daga mbe kan Yennele li yeri paa tun̄go piin li kan; yaayoro ti pinambire kongbannda to la daga mbaa woo saara li yeri (Luki 2.23). † 13:12 13.12: Eki 34.19-20; Luki 2.23

† 13:13 13.13: Paa daga mbe sofilele poro go sho, katugu pe sila pye kpoyi Yennele kon̄o li ni, mbe pye yaayoro nda pe mbaa ya saraga wo ti ni Yennele yeri.

¹⁷ Naa Farawon wila kaa Izirayeli woolo pe yaga a pè kari, Yennele li sila ti pe toro wa kono na li maa kee wa Filisiti tara fenne pe tara lo ni†, ali mbege ta lo li yen ma were o; katugu Yennele làa yo fò: «Na leele paga sa malaga ta wa pe yege, pa pe yinriwe mba pè yiri wa Ezhipiti tara, ki wogo ki yaa ye pe go na mbege kan pe songoro wa naa.»

¹⁸ Ki kala na Yennele làa ti a pè toro wa kono na li koolo koolo wa gbinri wi ni lo ni, ma kari wa Kogojé yeen wi yeri. Izirayeli woolo paa gbegéle ma yiri wa Ezhipiti tara paa malingboonlo yen.

¹⁹ A Moyisi wi si Zhozufu wi kajeere ti le mbe kari ti ni; katugu Zhozufu wila ki yo Izirayeli woolo sanmbala pe kan ma yo fò: «Ye wugu yanla kan fò ye yaa kanla kajeere ti le mbe kari ti ni, katugu Yennele li yaa ye saga (mbe ye yirige laga ki tara nda ti ni)†.»

²⁰ A Izirayeli woolo pè si yiri wa Sukoti ca ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa laga nga paa pye na yinri Etamu, wa gbinri wi konggo na.

²¹ Yawe Yennele làa pye na pe yege sinni, yonlo na, kambaaga titonlogo yerege ka ni, na kono li nari pe na; yembine làa pye na pe yege sinni kason titonlogo yerege ka ni, na yanwa yinrigi pe kan paa yaan, jango pe ya paa tanri yonlo naa yembine.

²² Yonlo na, kambaaga titonlogo yerege kila pye leele pe yege, yembine kila pye kason titonlogo yerege wa pe yege sanga pyew.

IZIRAYELI WOOLU PAA KOGÓJE YEEN WI KÓN MA YIRI

14

14.1-15.21

*Ezhipiti tara fenne paa taga
Izirayeli woolo pe na na pe puro*

¹ Kona, a Yawe Yennele li si para naa Moyisi wi ni ma yo fò:

² «Ki yo Izirayeli woolo pe kan, fò pe ke pe kari, pe sa paara yinre ti kankan pe cen wa Pi Ayiroti ca ki yesinne na, wa Migidoli ca konaa kogojé wi ni, ti sogowo pi ni. Pa ye yaa cen wa Baali Zefon laga ki yesinne na, wa kogojé yon ki na.

³ Kona Farawon wi yaa ki jate fò Izirayeli woolo pè punjo, ma ko wa gbinri wi ni.

⁴ Mi yaa Farawon wi kotogo ki ngban wi na, wi yaa yiri mbe taga ye na mbaa ye puro. Mi yaa wo naa wi malingboonlo pe tongo mbanla gbogowo pi naga ye na. Pa

Ezhipiti tara fenne pe yaa ki jen mbe yo muwi mi yen Yawe Yennele le.»

A Izirayeli woolo pè si tanga ki senre ti na.

⁵ Naa paa ka saa ki yo Ezhipiti tara wunlunana Farawon wi kan ma yo fò: «Izirayeli woolo pè fe ma kari.» A wo naa wi legboalo pe ni, pè si pe jatere wi kannga Izirayeli woolo pe kanngolo ma sho fò: «Yingi kala wè pye yeen? Wè Izirayeli woolo pe yaga pè kari, pe se kulowo tunndo pye we kan naa.»

⁶ Ki kaa pye ma, a Farawon wi si ti a pòo malaga gbónwotoro wi pò shon wa na, mée le ma kari, wo naa wi malingboonlo pe ni.

⁷ A wi suu malaga gbónwotoroye jembele jembele cenme kogoloni (600) le ma kari, pe ni fuun nungba nungba, malingboonlo taanrindaanri la pye wa pe ni. A Ezhipiti tara malaga gbónwotoroye sanmbala pè si taga pe na.

⁸ A Yawe Yennele li si Farawon wi kotogo ki ngban wi na, Ezhipiti tara wunlunana we. A wi si yiri ma taga Izirayeli woolo pe na, na pe puro. Ma sigi ta Izirayeli woolo paa yiri ma kari pe yologo ki ni caw.

⁹ A Ezhipiti tara malingboonlo pe ni fuun, mbele paa pye shon lugufenne, naa mbele paa pye malaga gbónwotoroye pe ni, naa Farawon wi shonye pe ni, pè si taga Izirayeli woolo pe na, na pe puro, ma saa pe yigi wa Pi Ayiroti ca ki tanla, wa Baali Zefon laga ki yesinne na, wa kogojé yon ki na.

¹⁰ Naa Farawon wila kaa na yongo Izirayeli woolo pe ni, a pè si yege yirige ma wele wa lege, mée Ezhipiti tara fenne pe yan pe taga pe na na pe puro; a pè si fye fò jenge, née gbele na Yawe Yennele li yinri li pe saga.

¹¹ A pè si Moyisi wi pye fò: «Fanra legere woro wa Ezhipiti tara wi le? Yingi na, a mà si pan we ni we pan we ku laga ki gbinri na wi ni? Yingi na, a mà si we yirige wa Ezhipiti tara?»

¹² Ki wogo nga ko waa yo ma kan ma we ta bere wa Ezhipiti tara fò: «Ma we yaga yew, we yaa la kulowo tunngo piin Ezhipiti tara fenne pe kan. Ko mbonro we yeri we ku laga gbinri wi ni ko na.» »

¹³ A Moyisi wi si pe pye fò: «Yaga ka fye, ye yere laga nungba. Yawe Yennele li yaa ye sho yege nga na nala, ye yaa ki yan. Ki Ezhipiti tara fenne mbele yaa yaan nala yeen, ye se ka pe yan naa fyew.

¹⁴ Yawe Yennele li yaa malaga ki gbón ye kan. Yoro wo na, ye yere yew.»

† 13:17 13:17: Kono na li maa kee wa Filisiti tara fenne pe tara, Ezhipiti tara fenne malingboonlo paa pye nali go singi. Na Izirayeli woolo paga li le pe yaa sa malaga ta wa yege. † 13:19 13:19: Zhene 50.25; Zhouzu 24.32

*Yennele laa kogoje wi kon shyen,
a Izirayeli woolo pè toro*

¹⁵ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye naa fo: «Yingi na, ma nɛɛ na yinri mbe ye saga? Ki yo Izirayeli woolo pe kan pe yiri paa kee.

¹⁶ Mboro wo na, ma kanngala li yirige, moɔ kee ki sanga ma wa wa kogoje wi yeri, ma tonmo pi kon shyen. Pa Izirayeli woolo pe yaa tanga tawara na mbe kogoje wi kon mbe yiri.

¹⁷ Mi wo na, mi yaa Ezhipiti tara fenne pe kotogo ki ngban pe na, mbe ti pe ye wa kogoje wi ni ye pungo na. Kona mi yaa Farawon wo naa wi malingboonlo pe ni fuun, naa malaga gbɔnwotoroye konaa wi shon lugufenne pe tege mbanla gbogowo pi naga.

¹⁸ Na mi ka Farawon wo naa wi malaga gbɔnwotoroye, konaa wi shon lugufenne pe tege mbanla gbogowo pi naga sanga na ni, pa Ezhipiti tara fenne pe yaa ki jen mbe yo muwi mi yen Yawe Yennele le.»

¹⁹ Yennele li merege na wila pye wa Izirayeli woolo pe yege, na pe yege sinni, a wi si toro wa pe pungo na. Kambaaga titonlogo yerege nga kila pye wa pe yege, a ki si toro wa pe pungo na fun,

²⁰ mee pan ma yere Ezhipiti tara fenne censaga konaa Izirayeli woolo censaga ti sogowo pi ni. Ki kanngolo nungba la pye diwi pele kan, a ki sannnga ko na yanwa yinrigi pele kan yembine li ni. Yembine li ni fuun li ni, censaga ka woolo si gbɔn ka woolo na.

²¹ A Moyisi wi suu kee ki sanga wa kogoje wi go na. A Yawe Yennele li si ti a tifelingbogo ka yiri wa yonlo yirisaga yeri na gbɔn wa kogoje wi ni ki yembine li ni fuun li ni, ma kogoje tonmo pi wonrogo maa kon shyen, a lawaga yiri.

²² A Izirayeli woolo pè si ye wa kogoje wi nandogomo, ma tanga tawara na, maa kon ma yiri. Tonmo pila kon ma gbogolo pi yeɛ na paa mboro yen pe kalige kee naa pe kamenge kee ki na.

²³ A Ezhipiti tara fenne pè si taga pe na, na pe puro. Farawon wi shonye pe ni fuun, naa wi malaga gbɔnwotoroye konaa wi shon lugufenne pè si ye wa kogoje wi nandogomo Izirayeli woolo pe korogo.

²⁴ Yinndogo yon ki na, ma Yawe Yennele li ta wa kason naa kambaaga titonlogo yerege ki ni, a li si Ezhipiti tara fenne pe malingboonlo ngbelege ki kala li gbɔn mali piri pe yeri.

²⁵ A li si ti a pe malaga gbɔnwotoroye pe ngeere ti wowo pe na, fo a pe fenge ki ngban. A Ezhipiti tara fenne pè sho fo: «Ye ti waa fee Izirayeli woolo pe yege, katugu

Yawe Yennele li yen na malaga gbɔn we ni pe kan.»

²⁶ A Yawe Yennele li si Moyisi wi pye fo: «Ma kee ki sanga wa kogoje wi go na, jango tonmo pi songoro pi pan Ezhipiti tara fenne pe na, naa pe malaga gbɔnwotoroye poro naa pe shon lugufenne pe na, pi pe li.»

²⁷ A Moyisi wi suu kee ki sanga wa kogoje wi go na. Lalaaga ki na, a kogoje tonmo pi si songoro wa pi yonlo. Ezhipiti tara fenne paa pye na fee tonmo pi yege, mee sun ma tere pi na wa pe yeɛ yege. A Yawe Yennele li si pe jaanri wa kogoje tonmo pi ni.

²⁸ A tonmo pi si songoro ma pan Farawon wi malaga gbɔnwotoroye pe na, ma pe li ma pinle wi shon lugufenne konaa wi malingboonlo pe ni fuun pe ni; poro mbele paa ye wa kogoje wi ni Izirayeli woolo pe pungo na, na pe puro. Ali lere nungba wo sila sho mbe to.

²⁹ Izirayeli woolo poro na, paa tanga tawara na, ma kogoje wi kon ma yiri. Tonmo pila kon ma gbogolo paa mboro yen pe kalige kee naa pe kamenge kee ki na.

³⁰ Ki pilige ki ni, Yawe Yennele laa Izirayeli woolo pe sho Ezhipiti tara fenne pe kee. Paa Ezhipiti tara fenne pe gbɔlo pe yan pè toori wa kogoje yon ki na.

³¹ Yawe Yennele laa yiri li fannga nga ni Ezhipiti tara fenne pe korogo, Izirayeli woolo paa ki yan. A pè si fyɛ li yege, mee taga lo naa li tunmbeye Moyisi pe na.

15

*Yurugo nga Moyisi wo
naa Izirayeli woolo
paa ko ma Yennele li son*

¹ Kona, a Moyisi naa Izirayeli woolo pe ni, pè sigi yurugo nga ki ko ma Yawe Yennele li gbogo ma yo fo:

Ye ti mbe yurugo ko mbe Yawe Yennele li gbogo,

katugu lili gbogowo pi naga.

Li shonye poro naa pe lugufenne pe jaanri wa kogoje wi ni†.

² Yawe Yennele lo li yen na fannga ye, lo li yen na yurukogo ki go ye.

Lo lilan sho.

Lo li yen na Yennele le, mi yaa li son.

Lo li yen na teleye pe Yennele le, mi yaa li gbogo.

³ Yawe Yennele li yen malaga gbɔnfo gbɔ. Li mege koyi nga Yawe Yennele†.

⁴ Yawe Yennele li Farawon wi malaga gbɔnwotoroye, naa wi malingboonlo pe ni fuun pe jaanri wa kogoje wi ni.

Kogoje yeɛn wi Farawon wi malingboonlo welimbele pe li.

† 15:1 15:1: Naga 15.3 † 15:3 15:3: Yuuro 118.14; Eza 12.2

²⁷ Ko punjo na, a Izirayeli woolo pè si kari ma saa gbon wa Elimu laga ki na. Puluyo ke ma yiri shyen la pye wa, konaa sengendire nafa taanri ma yiri ke ni. A pè si pe paara yinre ti kankan wa tonmo pi tanla ma cen le.

16

*Siringbangala naa yaakara
nda pe yinri mane ti senre*

¹ Ko punjo na, a Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pè si yiri wa Elimu laga ki ni; pe yiringolo wa Ezhipiti tara, ki yenge shyen wogo ki pilige ke ma yiri kangurugo wogo ki na, a pè si gbon wa Sen gbinri wi ni, wo yen Elimu laga naa Sinayi yanwiga ti sogowo pi ni.

² A Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pè si kongori Moyisi naa Aron pe na wa gbinri wi ni;

³ mee pe pye fo: «Ndee ki pye Yawe Yennele laa ti, a we ku wa Ezhipiti tara, sanga na ni waa pye na ceen na kara coro ti mari, na kaa na tinni, ko jen na mbonro we na! Een fo, ye pan we ni laga ki gbinri na wi ni, mbe pan mbe we ni fuun we kan we ku funjo ki kee.»

⁴ A Yawe Yennele li si Moyisi wi pye naa fo: «Wele, mi yaa yaakara tirige ye kan mbe yiri wa yennele na. Pilige nungba nungba pyew, leele pe yaa yiri mbe sa nda ti yaa pe pilige nungba yaakara bo ti wulo. Pa mi yaa ye wa mbe wele yeen, mbege jen na kaa pye ye yaa tanga na lasiri senre ti na nakoma ye se tanga ti na†.

⁵ Pilige kogoloni wogo ki na, yaakara nda ye yaa wulo mbe sogo, ti yaa pye pilige nungba woro nda ye ma wulo to tegesaga shyen.»

⁶ A Moyisi naa Aron pè si Izirayeli woolo pe ni fuun pe pye fo: «Nala yonlokogo nga ki ni, ye yaa ki jen mbe yo Yawe Yennele lo li ye yirige wa Ezhipiti tara.

⁷ Goto pinliwe ni, Yawe Yennele li yaa li gbogowo pi naga ye na; katugu kongorimo mba yaa kongori li na, lüu logo. Een fo, woro wo na, we woro yaraga ka yaa kongori we na.»

⁸ A Moyisi wi sho naa fo: «Yawe Yennele li yaa kara kan ye yeri, ye ka nala yonlokogo nga ki ni, goto pinliwe ni mbe yaakara kan ye yeri ye ka ye tin. Katugu kongorimo mba ye kongori li na, lüu logo. Woro wo na, we woro yaraga ka, woro ma ye yen na kongori we na; een fo, Yawe Yennele lo yaa kongori li na.»

⁹ A Moyisi wi si Aron wi pye fo: «Ki yo Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe

kan fo pe kari wa Yawe Yennele li yege sogowo, katugu li pe kongorimo mba pè kongori li na pi logo.»

¹⁰ Ma Aron wi ta wila pye na para Izirayeli gbogolomo woolo pe ni, a pè si kannga ma wele wa gbinri kee ki yeri. Pe mbe ka wele, mee Yawe Yennele li gbogowo yanwa pi yan püu yee naga wa kambaaga ki ni.

¹¹ A Yawe Yennele li si para Moyisi wi ni naa ma yo fo:

¹² «Mi Izirayeli woolo pe kongorimo pi logo. Ki yo pe kan fo: «Nala yonlokogo nga, sanni yembine li sa wo, ye yaa kara ka, goto pinliwe ni fun, ye yaa yaakara ta mbe ka fo mbe tin. Kiga pye ma, pa ye yaa ki jen mbe yo muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le.» »

¹³ Ki yonlokogo ki ni, a siringbangala si pan ma tigi wa paara yinre censaga ki ni maga ton. Ki goto pinliwe pi ni, a pè si yiri ma foonjo ka yan ki wo ma paara yinre censaga ki maga.

¹⁴ Naa foonjo kila kaa kon, pe mbe ka wele, mee yaara tunmoro kpurukpuru ta yan ti koro wa tara ti na, wa gbinri wi ni. Tila pye paa tisaga sinndeere yen, ma filige.

¹⁵ Naa Izirayeli woolo paa kaa ti yan, a pe nee pe yee yewe na yuun fo: «Yingi yaara ri nda to yeen?» Katugu pe sila ti cenle li jen.

A Moyisi wi si pe pye fo: «Yaakara nda Yawe Yennele li kan ye yeri yaa kaa, tori†.

¹⁶ Nga li yo ti wogo ki na ki nga: «Lere nungba nungba pyew, nda ti yaa wi pilige nungba yaakara bo, wi to wulo. Lere nungba wi wulo paa litiri tijere si yen†. Lere nungba nungba pyew wi yaa ti wulo mbe yala lere yon nga ki yen wa wi paraga go ki ni ko ni.» »

¹⁷ A Izirayeli woolo pè sigi pye ma. Pèle la wulo legere, a pèle wulo jegele.

¹⁸ Een fo, naa paa kaa nda paa wulo ti taanla Omeri wi ni, a pè sigi yan fo mbele paa legere wulo, pe sila ta mbe toro; mbele paa jenri wulo, ka sila kon pe woro ti na. Pe ni fuun nungba nungba, paa ta ma yala pe pilige nungba nungba yaakara ti ni†.

¹⁹ A Moyisi wi si pe pye naa fo: «Lere kpe ka ka ta tege ti wonlo ti yiri.»

²⁰ Een fo, pele sila logo wi yeri. A pè si ta tege fo ki goto. A fyenne si ye ti ni, a ti si jogo na lugo. Kona, a Moyisi wi si nawa ngban ki leele pe ni.

²¹ Maga le le kona, paa pye na mane wi wulo pinliwe pyew. Lere nungba nungba pyew, wi pilige nungba yaakara to wi ma

† 16:4 16:4: Zhan 6.31 † 16:15 16:15: 1 Koren 10.3 † 16:16 16:16: Eburuye senre ti ni taanlayaraga nga paa tege na taanla ki ni laga ki laga nga ki ni paa pye naga yinri Omeri. † 16:18 16:18: 2 Koren 8.15

wulo. Na yonlo kiga ka yiri la yaa, na wi koro wi ma yan.

²² Een fo, pilige kogoloni wogo ki na, a leele pe si piliye shyen yaakara wulo. Lere nungba woro tila pye na kee litiri kolotaanri yeri. A Izirayeli gbogolomo woolo teele pe si kari ma saa ki yo Moyisi wi kan.

²³ A wi si pe yon sogo ma yo fo: «Ŋga Yawe Yennele li yo koyi we. Goto wi yen cenpilige ye, cenpilige nga ki tege ki ye Yawe Yennele li kan. Ye yaa yaakara nda fo wa yira wi ni, yeri fo nala; ye yaa nda sogo, yeri sogo nala. Na yaga ka, nda fuun ka koro, yeri tege goto†.»

²⁴ Paa sogo ma ka nda tila koro, a pe siri tege ki goto woro, paa yege nga na Moyisi wila ki yo pe kan. Ti sila jogo mbaa lugo, fyenre sila si ye ti ni.

²⁵ Ki goto, a Moyisi wi si pe pye fo: «Yaakara nda yaa tege, yeri ka nala; katugu nala wi yen cenpilige ye, nga ki tege ki ye Yawe Yennele li kan. Nala ye se sa mane wa yan wa.

²⁶ Yapelege ki ni, ye yaa ki yaakara ti wulo sa gbɔn pilige kogoloni. Een fo, pilige koloshyen wogo ko na, ko nga ki yen cenpilige ye, ye se ka ta ta wa.»

²⁷ Konaa ki ni fuun, pilige koloshyen wogo ki na, leele pe le la yiri wa paara yinre censaga ki ni, ma kari sa ta wulo, een fo, pe sila yaraga ka kpe yan wa.

²⁸ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi yewe naa fo: «Ye yaa koro mbaa jege mbe yo ye se tanga na ngasegele koro naa na kakondengegele ke na fo sa gbɔn wagati wiwiin?

²⁹ Ye daga mbege jen fo mi na Yawe Yennele mi cenpilige ki kan ye yeri ma yo yaa een ki ni, yaa wogo. Ko kala na pilige kogoloni wogo ki ni, mi ma piliye shyen yaakara kan ye yeri. Pilige koloshyen wogo ki ni, lere nungba nungba pyew wi koro wa wi paraga go ki ni, wa kpe ka ka yiri wa wi censaga.»

³⁰ Kona, a leele pe si cen ma wogo pilige koloshyen wogo ki na.

³¹ A Izirayeli woolo pe sigi yaakara ti mege taga nari yinri mane (ko koro wo yen yingi yaraga nga). Mane wila pye ma filige paa koriyandiri yantiire pire yen. Wi tanwa pila pye paa won na pe senrege le wi ni wi yen†.

³² A Moyisi wi sho fo: «Senre nda Yawe Yennele li yo ti nda fo: <Ye mane wa le wila kee litiri tijere yeri, yoo tege ye setirige piile pe kan, jango ki yaakara nda mila

kaan yaa kaa laga gbɔnri wi ni, ye yiringolo wa Ezhipiti tara, pe kari yan peri jen.> »

³³ Kona, a Moyisi wi sigi yo ma Aron wi kan fo: «Cogo nga pe maa yaara teri ki ni, ka le ma mane wa le wa ki ni wila kee litiri tijere yeri, ko puno na, ma saa tege wa Yawe Yennele li yege sogowo, wi koro wa tegesaga ye setirige piile pe kan†.»

³⁴ A Aron wi si mane wa le cogo ka ni ma yala nga Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan ki ni, mee saa cogo ki tege wa li yon finliwe senre kesu wi yege sogowo, mbaa pe nawa tuun.

³⁵ Izirayeli woolo paa mane wi ka fo ma saa gbɔn ye le nafa shyen, fo leele yen ma cen tara nda ni ma saa ye ta ni, ko koro wo yen fo ma saa gbɔn wa Kana tara ti konlo li na†.

³⁶ Omeri yengele ke koro la pye taanla-yaraga nga paa pye na taanla ki ni pilige pyew† ki yenle nungba.

17

*Tonmo mba pila janri
ma yiri wa walaga ki ni,
wa Erefidimu laga ki ni pi senre
(Nombu 20.1-13)*

¹ Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun paa yiri wa Sen gbɔnri wi ni ma kari. Paa pye na tanri na een een na kee ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni, fo ma saa gbɔn wa Erefidimu laga ki na. A pe si pe paara yinre ti kankan ma cen le. Leele pe sila tonmo ta wa mbe wo.

² Kona, a leele pe nee wiin Moyisi wi ni na yuun fo: «Tonmo kan we yeri we wo!»

A Moyisi wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yingi na, a ye nee wiin na ni? Yingi na, a ye nee Yawe Yennele li waa na wele?»

³ Wogo kila leele pe yigi fo jenge. A pe nee kongori Moyisi wi na, na yuun fo: «Yingi na, a ma si we yirige wa Ezhipiti tara mbe pan mbe we kan we ku lagame, woro naa we piile konaa we yaayoro ngbeleye yi ni?»

⁴ A Moyisi wi si gbele ma Yawe Yennele li yenri li pe saga, ma yo fo: «Yingi mi yaa pye ki leele mbele pe kan? Ki koro naa jenri, pe yaa na wa sindeere ni mbanla gbo.»

⁵ A Yawe Yennele li si Moyisi wi yon sogo ma yo fo: «Keli leele pe yege. Ma Izirayeli leelele pele wo pe pinle ma ni. Kannala na maa tege ma Nili gbaan wi gbɔn li ni, mali le naa, maa kee.

⁶ Wele, mi yaa sa yere wa ma yege Horebu yanwiga walaga ka go na. Ma

† 16:23 16:23: Eki 20.8-11 † 16:31 16:31: Nombu 11.7-8 † 16:33 16:33: Ebu 9.4 † 16:35 16:35: Zhouz 5.12

† 16:36 16:36: Taanlayaraga nga paa pye na taanla ki ni pilige pyew laga ki laga nga ki ni paa pye naga yinri Eburuye senre ti ni efa, ki yenle nungba laa pye litiri nafa shyen.

saga walaga ki gbon ma kannḡala li ni, pa tonmo yaa janri mbe yiri wa ki ni, leele pe yaa ta mbe wo.»

A Moyisi wi si tanga Yawe Yennele li senyoro ti na Izirayeli leelele pe yege na.

⁷ A pè sigi laga ki meḡe taga naga yinri Maa naa Meriba (ko koro wo ḡa malaga naa wamawelewe), katugu Izirayeli woolo paa win Moyisi wi ni, konaa ma Yawe Yennele li wa ma wele, ma yewe fo: «Yawe Yennele li yen laga we sogowo lee li woro laga we sogowo?»

Izirayeli woolo paa malaga gbon ma ya Amaleki setirige piile pe ni

⁸ Ko punḡo na, a Amaleki setirige piile pè si pan ma to Izirayeli woolo pe na, ma malaga gbon pe ni wa Erefidimu.

⁹ A Moyisi wi sigi yo Zhouwe wi kan ma yo fo: «Nambala pele wo we ni, pe sa malaga gbon Amaleki setirige piile pe ni. Goto mi yaa sa yere wa tinndi wi go na Yennele li kannḡala li ni na kee.»

¹⁰ A Zhouwe wi si tanga ma yala Moyisi wi senre ti ni, mee kari ma saa malaga gbon Amaleki setirige piile pe ni. Ma si yala Moyisi, naa Aron konaa Huri poro la lugu ma kari wa tinndi wi go na.

¹¹ Na Moyisi wiga wi kee ki yirige wa naayeri†, Izirayeli woolo pe ma fanḡa ta malaga ki na; na wiga wi kee ki tirige tege ki kala na, Amaleki setirige piile pe ma fanḡa ta malaga ki na.

¹² Naa Moyisi wi keyen yila kaa te, a Aron naa Huri pè si sinndelege ka le maga tege wi tanla, a wi si cen ki na. A pè suu keyen yi togotogo. Nunḡba la pye Moyisi wi kee ḡa na sanḡa wi yen wi kee ḡa na. A wi keyen yi si koro wa yirigesaga fo ma saa yonlo ki ko.

¹³ A Zhouwe wi si ya Amaleki setirige piile pe ni ma pe gbo tokobi ni.

¹⁴ A Yawe Yennele li si Moyisi wi pye fo: «Ki kagala ke yonlogo sewe na ma ke tege, janḡo paa nawa tuun ke na. Mee ki yo Zhouwe wi kan fo mi yaa Amaleki setirige piile pe gbo mbe pe ko pew, fo lere wa se ka nawa to pe na laga tara ti na naa†.»

¹⁵ A Moyisi wi si saraga wosaga kan wa ki laga ki ni, maga meḡe taga naga yinri

Adonayi Nisi (ko koro wo yen fo Yawe Yennele li yen na dirapo).

¹⁶ Ko punḡo na, a wi sho naa fo: «Ki kaa pye Amaleki setirige piile pè pan ma to Yawe Yennele li wunluwo pi na†, li yaa la wiin pe ni sanḡa pyew.»

18

Zheturo wila kari ma saa wi nafa Moyisi wi shari

¹ Kajenḡe ḡa fuun Yennele laa pye Moyisi wo naa Izirayeli woolo pe kan, poro mbele li woolo, Moyisi wi nafa lenaḡa Zheturo wila ki senre ti logo, wo ḡa wila pye Madiyan tara fenne saraga wof wo; wila ki logo fun paa yege ḡa na Yawe Yennele laa pe yirige wa Ezhipiti tara.

² Zheturo wila kari Moyisi wi jo Sefora wi ni wi kan†, wo ḡa Moyisi wila wi torogo wa wi to Zheturo wi yeri we.

³ Wila kari Sefora wi pinambiile shyen pe ni fun. Paa pye na nunḡba yinri Gerishomu (ko koro wo ḡa nambannjeen wa ki laga ḡa ki ni); katugu wila pye na yuun fo: «Mi yen nambannjeen tateere ni†;»

⁴ nee sanḡa wi yinri Eliyezeri, (ko koro wo ḡa na Yennele lilan saga), katugu wila pye na yuun fo: «Na to wi Yennele le, lilan saga mala sho Farawon wi tokobi wi kee, wi silan gbo.»

⁵ Zheturo wila kari Moyisi wi jo Sefora wo naa wi pinambiile shyen pe ni wa Moyisi wi yeri, wa gbinri wi ni, wa laga ḡa wila wi paraga go ki kan ma cen, wa Yennele li yanwiga ki tanla.

⁶ Wila ti a pè saa ki yo ma Moyisi wi kan fo: «Ma nafa Zheturo wi yen na paan mboon shari wo naa ma jo naa ma pinambiile shyen pe ni.»

⁷ A Moyisi wi si yiri ma saa wi nafa wi fili, ma foli wi yege sogowo maa gbogo, mee keyen wa wi yologo maa shari. A pè si pe yege yewe na kaa pye pe yen ḡgbaanla. Ko punḡo na, a pè si kari wa Moyisi wi paraga go ki ni.

⁸ ḡa fuun Yawe Yennele laa pye Farawon wo naa Ezhipiti tara fenne sanmbala pe na, ma Izirayeli woolo pe sho, a Moyisi wi si ki ni fuun ki yege yo wi nafa

† 17:7 17.1-7: Nombu 20.2-13 † 17:11 17.11: ḡa ki yo fo Moyisi wi maa kee ki yirige wa naayeri, ko ki naga ma yo wi ma Yennele li yeri li pe saga. † 17:14 17.14: Ki kagala kè pye ma yon fili yege ḡa na, yege wele wa Dete 25.17-19; 1 Sami 15.2-9lara ti ni. † 17:16 17.16: Wunluwo mba pi senre ti yo, ti mbe ya logo fo Izirayeli woolo poro wele pe yen na piin, nakoma Yennele lo jate lo Amaleki setirige piile paa to li na. Ki senre ti woro ma filige wa Yennele senre sewe ḡa Eburiye senre ni wi ni. † 18:2 18.2: Wa Eki 4.24,26, Sefora wila pinle wi polo Moyisi wi ni ma kari wa Ezhipiti tara. Een fo, laga ki laga ḡa ki ni verise wi yen naga yuun ma yo Zheturo wila kari Sefora wi ni wi polo wi kan; ko pan ma, katugu ki yaa pye ndee malaga ḡa Izirayeli woolo paa gbon Farawon wi ni ki wewe pi kala na, Moyisi wila wi jo wi songoro, nakoma ki yaa pye ndee naa paa kaa ya Ezhipiti tara fenne pe ni ko Sefora wila songoro sa yo wi to Zheturo wi kan. Pele ma yo ki yaa pye kendige kila ye wo naa wi polo pe sogowo, ko ki ti wila songoro. † 18:3 18.3: Eki 2.21-22; Kapye 7.29

wi kan. Kangbangala ngele fuun kaa pe ta wa pe kondangala li ni, wila ke ni fuun ke yege yo wi kan fun, konaa paa yege nga na Yawe Yennele laa pe sho we.

⁹ Kajenge nga fuun Yawe Yennele laa ppe ma Izirayeli woolo pe sho Ezhipiti tara fenne pe kee, kila Zheturo wi nawa pi yinngi wi na.

¹⁰ A Zheturo wi sho naa fo: «Sonmo yen Yawe Yennele li woo, lo na li ye sho Ezhipiti tara fenne poro naa Farawon wi ni pe kee. Li ye sho Ezhipiti tara fenne pe kulowo pi ni.

¹¹ Koni migi jen ma yo li gbogo ma we yarisunndo ti ni fuun ti na; katugu ligi wogo ki pye maga naga, ma sigi ta Ezhipiti tara fenne paa ppe na Izirayeli woolo pe jolo ndee pe yaa pe gbo.»

¹² A Moyisi wi nafa Zheturo wi si saraga sogowogo naa nayinme saara wo Yennele li yeri. A Aron wo naa Izirayeli lelele pe ni fuun pe si saa pinle ma saraga yaakara ti ka Moyisi wi nafa Zheturo wi ni, Yennele li yege na.

*Moyisi wila leele pele wo
pe pye Izirayeli woolo
pe kagala yege wofenne
(Dete 1.9-18)*

¹³ Ki goto, a Moyisi wi si cen mbaa leele pe kagala ke yege woo. Leele paa cen Moyisi wi yege sogowo, maga le pinliwe pi ni fo ma saa gbom yonlokogo ki na.

¹⁴ Nga fuun Moyisi wila ppe na piin leele pe kan, wi nafa Zheturo wila ki yan. A wi si Moyisi wi ppe fo: «Yingi na, ma nee leele pe kagala ke yege woo ki pyelomo mba pi na? Yingi na, a ma si cen ma ye mbaa kagala ke yege woo, a leele pe si cen ma yege sogowo, maga le pinliwe pi ni fo ma pan ma gbom yonlokogo nga, ma ta ma pe kagala ke yege wo?»

¹⁵ A Moyisi wi suu nafa wi yon sogo ma yo fo: «Leele paa paan na korogo, mbe Yennele li yewe, mbeli nandanwa kala li jen wa pe kagala ke yegewomo pi ni.

¹⁶ Na kala la ka ye pe sogowo, pe ma pan na korogo, mi ma ki kala li yege wo pe kan. Mi ma Yennele li kondegengele koro naa li lasiri senre ti naga pe na.»

¹⁷ A Moyisi wi nafa wi suu ppe fo: «Ma yen naga piin yege nga na, kii yon.

¹⁸ Ma yaa ka ma yee te, mbe leele mbele paa paan ma korogo pe te fun; katugu ki tunngo nga ki we ma fannga ki na, ma se ya mbege ppe mbege yon fili ma nunnga.

¹⁹ Koni senre nda mi yaa ma yeri, ti logo na yeri. Yennele li ppe ma sagafa. Ma tunngo koyi nga mbe ppe wa leele pe yonlo

Yennele li yege sogowo, mbaa pe kagala ke yege yuun li kan.

²⁰ Ma daga mbe Yennele li kondegengele naa li lasiri senre ti naga pe na, mbe pe naga kono na pe daga la tanri li ni, konaa kagala ngele pe daga la piin ke ni.

²¹ Koni, nambala pele wo leele pe ni fuun pe sogowo, mbele pe yen tijinliwe fenne, na fyee Yennele li yege, na tanri kaselege ki na, ma ppe leele mbele pe se ya pe yon ton yarikanga ni; ma pe tege teele leele pe go na, pe ppe teele lere waga kelengele (1 000) go na, naa lere cenme cenme go na, naa lere nafa shyen ma yiri ke ke go na, konaa leele ke ke go na.

²² Poro pe yaa la leele pe kagala ke yege woo pilige pyew. Paa paan kagbologo koro ni ma korogo, maa ke yege woo. Een fo, poro jate, paa kagala jeele jeele koro yege woo. Pa ma yaa ma tunngo ki tifaga ma yee na yeen, katugu pe yaa loon sari ki na.

²³ Na maga ki ppe paa yege nga na mi yen noo yeregi, Yennele laa ma yege sinni, pa ma yaa ya ma tunngo ki ni. Pa ki leele mbele pe ni fuun pe yaa songoro yeyinngi na wa pe yirisaga.»

²⁴ A Moyisi wi si tanga senre nda wi nafa wila wi yeri ti na, mee kagala ngele fuun wila yo wi kan ke ppe.

²⁵ A Moyisi wi si nambala tijinliwe fenne pele wo wa Izirayeli woolo pe ni fuun pe sogowo, ma pe tege teele lere waga kelengele (1 000) go na, naa leele cenme cenme go na, naa leele nafa shyen ma yiri ke ke go na konaa leele ke ke go na.

²⁶ Poro paa ppe na leele pe kagala ke yege woo pilige pyew. Paa ppe na paan kangbangala koro ni Moyisi wi korogo, nee kagala jeele jeele koro yege woo pe ye.

²⁷ A Moyisi wi suu nafa wi yaga wila kee. A Zheturo wi si songoro ma kari wi tara.

**YENNELE LA YON FINLIWE
LE IZIRAYELI WOULO PE NI**

19

19-24

*Izirayeli woolo paa kari
ma saa gbom
wa Sinayi yanwiga ki na*

¹ Izirayeli woolo pe yiringolo wa Ezhipiti tara, ki yenge taanri wogo, ki pilige kongbannga ki na, a pe si gbom wa Sinayigbinri wi ni.

² Paa yiri wa Erefidimu laga ki ni, ma saa gbom wa Sinayi gbinri wi ni, mee pe paara yinre ti kankan ma cen wa Sinayi yanwiga[†] ki tanla.

[†] 19:2 19:2: Horebu yanwiga ko nunnga ko pe maa yinri Sinayi (Eki 3.1).

³ A Moyisi wì si lugu ma kari wa Yennele li yeri wa yanwiga ki go na.

A Yawe Yennele li si koro wa yanwiga ki na ma Moyisi wi yeri maa pye fo: «Senre nda ma yaa yo Zhakobu setirige piile pe kan, poro mbele pe yen Izirayeli woolo wele, ti nda:

⁴ «Mi Ezhipiti tara fenne pe jolo yege nga na, yoro jate yege yan; mi ye le ma pan ye ni lagame paa yon ma kaa wi piile le wi kanwira ti na yege nga na, yege yan fun.

⁵ Koni, na yaga la nuru na yeri, mbanla yon finliwe pi yigi, pa ye yaa pye na woolo mbele pe kala li yen ma gbogo na yeri cengele sanngala ke ni fuun ke sogowo. Ali mbege ta tara ti ni fuun ti yen na woro o†.

⁶ Een fo, yoro wo na, ye yaa pye wunluwo mba pi yen saraga wofenne woo na kan, mbe pye cenle na li yen kpoyi†. Senre nda ma yaa yo Izirayeli woolo pe kan tori yeen.»

⁷ A Moyisi wì si songoro ma kari wa paara yinre censaga ki ni, mee Izirayeli lelele pe yeri, ma senre nda fuun Yawe Yennele laa yo wi kan ti yo pe kan.

⁸ Kona, a leele pe ni fuun pe si yon wa nungba ma yo fo: «Ŋga fuun Yawe Yennele li yo, we yaa la ki ni fuun ki piin.»

A Moyisi wì si saa senre nda leele paa yo ti yo Yawe Yennele li kan.

⁹ A li si Moyisi wi pye fo: «Wele, mi yaa na yee naga ma na kambaaga wogo ka ni, mbe para ma ni leele pe ta pege logo, jango pe taga ma na sanga pyew.»

A Moyisi wì si leele pe senyoro ti yo Yawe Yennele li kan.

*Kapyege nga kila pye
ma leele pe pye kpoyi
Yennele yege na*

¹⁰ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye naa fo: «Songoro wa leele pe tanla, ma sa pe pye fo pe pe yee pye kpoyi, nala naa goto. Pe pe yariporo ti jogo fun.

¹¹ Pe pe yee gbegede paa pilige taanri wogo ki singi, katugu ki pilige kiga gbon, mi yaa tigi wa Sinayi yanwiga ki go na leele pe ni fuun pe yege na.

¹² Ma konlo gbon pe kan, ma yanwiga ki maga. Mee pe yeri fo pe pe yee yingiwe jen, paga ka lugu wa yanwiga ki na, paga si ka fulu wa ki tanla yere, yaraga yenwege nga fuun ka jiri ki na, ki daga pe ko gbo.

¹³ Na lere wa ka ki ngasele na li jogo, pe se ka jiri wi na. Een fo, ki daga poo wa sinndere ni poo gbo, nakoma poo won wangala ni poo gbo. Na kiga pye yaayogo yi nakoma senwee wi, yaga kaa

yaga yinwege na†. Na paga ka simbapolo yenrege ki win sanga na ni, ko ye pele mbe ya lugu wa yanwiga ki na†.»

¹⁴ A Moyisi wì si yiri wa yanwiga ki na ma tigi ma kari leele pe korogo, mee ti a pe pe yee pye kpoyi, konaa ma pe yariporo ti jogo.

¹⁵ Ko pungo na, a wì si pe pye fo: «Ye ye yee gbegede yaa pilige taanri wogo ki singi. Ye ye yee yingiwe jen, wa ka ka jeele kala pye.»

*Yawe Yennele laa tigi
wa Sinayi yanwiga ki na*

¹⁶ Pilige taanri wogo ki lalaaga ki na, yenjele gbaanra naa yenjele yengeleme la pye na piin wa yanwiga ki na. A kambaaga wogo ka si yanwiga ki ton. A pe mbanlaga ka magala logo li yiri ngbanga fo jenge. A leele pe ni fuun pe si fyee nee seri wa paara yinre censaga ki ni†.

¹⁷ A Moyisi wì si ti a leele pe yiri wa paara yinre censaga ki ni, mbe fulu wa Yennele li tanla. A pe si saa yere wa yanwiga ki nogo.

¹⁸ Wirige kila Sinayi yanwiga ki ton lagapyew, katugu Yawe Yennele laa tigi wa ki na, wa kason ki nandogomo. Wirige kila pye na yinrigi wa ki na paa kason gbogo wirige yen. A yanwiga ki ni fuun ki si yege ngbanga†.

¹⁹ Mbanlaga ki magala laa pye na yinrigi ngbanga na seregi. Moyisi wila pye na para, a Yennele laa wi yon sogo magala gbol ni.

²⁰ Yawe Yennele laa tigi wa Sinayi yanwiga ki go na, mee Moyisi wi yeri. A Moyisi wì si lugu wa ki na naa, ma kari li korogo.

²¹ A Yawe Yennele li si Moyisi wi pye naa fo: «Tigi ma sa leele pe yeri ma pe pye fo paga ka fyeele mbe pan laga mi na Yawe Yennele na yeri, mbanla wele. Na ko ka pye, pa pe legere yaa ku.

²² Ali saraga wofenne, poro mbele pe maa fulu na tanla, pe daga mbe pe yee pye kpoyi, jango mi ka ka pele gbo pe ni.»

²³ A Moyisi wì si Yawe Yennele li yon sogo ma yo fo: «Leele pe se ya lugu wa Sinayi yanwiga ki na, katugu mboro jate, maga yo maga ngban we ni fo we konlo gbon, we yanwiga ki maga, mbe ti ki pye kpoyi.»

²⁴ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye naa fo: «Songoro ma kari wa paara yinre censaga ki ni. Ko pungo na mboro naa Aron wi ni, ye pinle ye lugu ye pan laga. Een fo, saraga wofenne poro naa leele sanmbala pe ni, paga ka fyeele mbe

† 19:5 19:5: Dete 4.20; 7.6; 14.2; 26.18; Tite 2.14

† 19:6 19:6: Dete 4.20; 7.6; 14.2; 26.18; Tite 2.14; Naga 1.6; 5.10;

1 Pye 2.9 † 19:13 19:13: Aron naa wi pinambiile shyen konaa Izirayeli woolo teele nafa taanri ma yiri ke poro pe mbaa ya lugu wa yanwiga ki na (Eki 24.1,9-10).

† 19:13 19:12-13: Ebu 12.18-20

† 19:16 19:16: Naga 4.5

† 19:18 19:16-18: Dete 4.11-12

lugu mbe pan laga na korogo, jango mi ka ka pe gbo.»

²⁵ A Moyisi wi si tigi ma songoro wa leele pe yeri, ma saa nga Yawe Yennele laa yo wi kan ki yege yo pe kan.

20

*Ngasegele ke ngele
Yennele laa kan
(Dete 5.1-21)*

¹ Kona, a Yennele li sigi senre nda ti ni fuun ti yo fo:

² Muwi mi yen Yawe Yennele, ma Yennele le; muwi mdo yirige wa Ezhipiti tara, to nda maa pye wa ti ni kulo we.

³ «Mee daga mbe yarisunndo ta yege gbogo mi punjo na.

⁴ «Maga ka yarisunngo ka te ma yee kan. Maga si ka yaraga ka yanlee gbegede ma yee kan ki yiri yaara nda wa naayeri, wa yennele na ka korogo, nakoma nda laga tara na ka korogo, nakosima nda wa tonmo pi ni, wa tara ti nogo ka korogo.

⁵ Maga ka foli ki yarisunndo ti yege sogowo, maga si kari gbogo; katugu mi na Yawe Yennele, ma Yennele le, mi yen Yennele na laa li yenjo wi yaga. Teele mbele mi yen ma pe mben, mi ma pe kapege ki fogo ton pe piile pe na fo sa gbon pe setirige piile yirisaga taanri wogo naa tijere wogo ki na†.

⁶ Een fo, mbele mi yen ma pe ndanla, a paa tanri na ngasegele ke na, mi maa kajenge piin pe setirige piile pe yirisaga legera woolo kan†.

⁷ «Maga kaa Yawe Yennele li mege ki yinri jaga jaga†, katugu lere na wi maa mi na Yawe Yennele na mege ki yinri jaga jaga, mi se kaa yaga mbajolowo.

⁸ «Maa nawa tuun cempilige ki na, maga tege ki ye na kan†.

⁹ Ma yaa la tunngo piin piliye kogoloni ni, mbaa tunndo nda fuun ma yaa la piin ti piin.

¹⁰ Een fo, pilige koloshyen wogo ko ki yen cempilige ye, ma tege ki ye mi na Yawe Yennele, ma Yennele le, na kan. Mboro naa ma pinambyo, naa ma sumborombyo, naa ma kulonaja, naa ma kulojo, naa ma yaayoro konaa nambanja na wi yen wa ma yeri, wa kpe ka ka tunngo pye ye ni ki pilige ki ni†.

¹¹ Katugu mi na Yawe Yennele, mi naayeri, naa tara, naa kogojee konaa yaara nda fuun ti yen wa ti ni ti da piliye kogoloni ni. Pilige koloshyen wogo ki na, a mi si wogo. Ko kala na mi na Yawe Yennele, mi duwaw cempilige ki na, maga tege ki ye na yee kan†.

¹² «Ta ma to naa ma no pe gbogo, jango Yawe Yennele, ma Yennele li yen na tara nda kaan ma yeri, ma yinwetonlogo ta wa ti ni†.

¹³ «Maga ka lere gbo†.

¹⁴ «Maga ka jataga pye†.

¹⁵ «Maga ka yu†.

¹⁶ «Maga ka yagbolo seraya yo mbe taga ma lewee yenle na†.

¹⁷ «Ma yege ka ka yiri ma lewee yenle wa jo na, nakoma wi kulonaja, nakoma wi kulojo, nakoma wi nege, nakoma wi sofiele, nakoma wi kee yaraga ka kpe na†.»

¹⁸ Izirayeli woolo pe ni fuun paa pye na yennele gbaanra naa mbanlaga magala li nuru, na yennele yengeleme po naa wirige nga kila yanwiga ki ton ti yaan. Naa paa kaa ki yan ma, a pe si yere wa lege.

¹⁹ A pe si Moyisi wi pye fo: «Mboro jate mbaa para we ni ma ye, we yaa la nuru ma yeri; een fo, Yennele lo jate, lo ka kaa para we ni li ye, jango waga ka ku.»

²⁰ A Moyisi wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yaga ka fye. Na yege yan Yennele li pan yeen, li pan mbe ye wa mbe wele, mbe ti yaa fye li yege, jango yaga ka kapege pye li yege na†.»

²¹ Kona, a leele pe si koro wa lege. Yennele laa pye kambaaga nga ni, a Moyisi wo si fulo wa ki tanla.

*Ngasele na laa tege
Yennele li saara wosara
wogo ki na*

²² Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye fo: «Ki senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Yoro jate yege yan paa yege nga na mi koro wa naayeri, wa yennele na ma para ye ni.

²³ Yaga ka yarisunngo ka kpe gbegede ye yee kan warifuwe ni, nakoma te ni mbaa ki gbogo paa na yen.

²⁴ Ye saraga wosaga ka kan na kan joro ni, yaa ye saara sogoworo, naa ye nayinme saara, naa ye sikaala naa simbaala, konaa

† 20:5 20.4-5: Eki 34.17; Levi 19.4; 26.1; Dete 4.15-18; 27.15 † 20:6 20.5-6: Eki 34.6-7; Nombu 14.18; Dete 7.9-10

† 20:7 20.7: Mbaa Yennele li mege ki yinri jaga jaga ko koro wo yen mbaa Yennele li mege ki yinri la leele fanla (Levi 19.12). † 20:8 20.8: Eki 16.23-30; 31.12-14 † 20:10 20.9-10: Eki 23.12; 31.15; 34.21; 35.2; Levi 23.3 † 20:11 20.11: Zhene 2.1-3; Eki 31.17 † 20:12 20.12: Dete 27.16; Mati 15.4; 19.19; Maki 7.10; 10.19; Luki 18.20; Efe 6.2-3

† 20:13 20.13: Zhene 9.6; Levi 24.17; Mati 5.21; 19.18; Maki 10.19; Luki 18.20; Oromu 13.9; Zhaki 2.11 † 20:14 20.14: Levi 20.10; Mati 5.27; 19.18; Maki 10.19; Luki 18.20; Oromu 13.9; Zhaki 2.11 † 20:15 20.15: Levi 19.11; Mati 19.18; Maki 10.19; Luki 18.20; Oromu 13.9 † 20:16 20.16: Eki 23.1; Mati 19.18; Maki 10.19; Luki 18.20 † 20:17 20.17: Oromu 7.7; 13.9 † 20:20 20.18-20: Ebu 12.18-19

ye nɛrɛ ti woo saara na yeri wa ki na. Na mi ka ti yanla gbogo laga o laga nga na†, mi yaa pan mbe duwaw ye na.

²⁵ Na yaga saraga wosaga ka kan na kan sinndeere ni, yaga kaga kan sinndeere nda pɛ tɛ to ta ni. Katugu na yaga ti tɛ tunngo pyeyaraga ni, ye yaa ti tɛge fyongo ni na yege na†,

²⁶ Yaga kanla saraga wosaga ki kan mbege yagara, mbe lugusaga gbegele ki na, jango mbele pe yaa la nuru ki na mbaa saara ti woo, leele paga kaa pe fɛrɛ lara ti yaan.»

21

*Eburuye mbele ka ye kulowo ni
ngasegele ngele
kɛ tɛge pe wogo na*

¹ Kona, a Yawe Yɛnnɛle li si Moyisi wi pye naa fɔ: «Kakonndegenɛle keke ngele, ma ke yege yo Izirayeli woolo pe kan.

² Ye ni, na wa ka wi Eburuye yɛnlɛ wa lo kulo, wi yaa tunngo pye wi tafo wi kan sa gbɔn yɛle kogoloni. Yɛle kogolshyen wolo li na, wi yaa wo wa kulowo pi ni mbe kari yeyinnge na, wi se yaraga ka kpe sara.

³ Na kaa pye wila ye wa kulowo pi ni ma yeri, jele sila pye wi yeri, wi yaa ka wo mbe kari wi nungba. Na kaa pye wila jele pori, wi yaa kari wi jo wi ni.

⁴ Na kaa pye wi tafo wo wuu kan jele, a wi si pinambiile nakoma sumborombiile se wi na, jele wo naa piile pe ni poro yaa koro wi tafo wi kan; wo nungba wi yaa wo mbe kari.

⁵ Eɛn fɔ, na nanja wiga sho fɔ: Na tafo, na jo nakoma na piile panla ndanla, ki kala na mi woro na jaa mbe wo wa kulowo pi ni,

⁶ wi tafo wi yaa Yɛnnɛle li pye wi serefo, mbe si sa kulonana wi yerege mboo mara go ki koro ki na, nakoma wa yeyongo tige ki na mboo nungbolo li furu wanla ni le ki laga ki na†. Kona nanja wi yaa pye wi tafo wi kulo fɔ sanga pyew†.

⁷ «Na nanja wa kaa sumborombyo pere kulo, wi se ka wo wa kulowo pi ni paa yege nga na kulonana ma wo wa kulowo pi ni.

⁸ Na kaa pye ki kulojo wi la ko wi tafo wi na, ma si yala wila wi lo mboo pori, wi tafo wi daga mboo yaga sumborombyo wi to wuu go sho. Wi tafo wii daga mboo pere nambanmbala pele yeri. Na wiga ko pye, wuu fanla.

⁹ Na kaa si pye wila wi lo mboo kan wi pinambyo yeri wuu pori, kapyeye nga ki

daga mbe pye sumborombyo kan, ki daga wigi pye wi kan.

¹⁰ Na wi tafo wiga wi pori wi jo, pungo na mbe jele wa yege pori mbe taga wi na, wiga ka ka kon wa jele kongbanja wi yaakara ti na, naa wi yariporo konaa wi sinlesaga wogo ki na.

¹¹ Na wi woro na ki kagala taanri ngele ke piin jele wi kan, jele wi mbe ya wo wa wi yeri yeyinnge na, wi se ka penjara kpe sara.

*Na lere ka lere gbɔn mboo gbo
ngasegele ngele kɛ tɛge
ki wogo ki na*

¹² «Na lere wa kaa lewee yɛnlɛ wa gbɔn mboo gbo, ki daga poo gbo†.

¹³ Konaa ki ni fuun, na kaa pye wi sigi jate wa wi nawa mbe lara mboo gbo, eɛn fɔ, mi na Yɛnnɛle, muwi mi ti wi fara wi ni, na wi gboro ti pye wi daga mbe fe sa karafa lara nda mi yaa ka naga ye na ka ni†.

¹⁴ «Eɛn fɔ, na lere wa kaga siligi mbe tijinliwe pee pye, mboo lewee yɛnlɛ wa gbo, yoo gbo. Ali na ki ka pye pa wi saa karafa wa na saraga wosaga ki tanla.

¹⁵ «Na lere wa ka wi to nakoma wi no gbɔn, wi daga poo gbo.

¹⁶ «Na lere wa ka lere yu mboo pere, nakoma pe sa na pɛ yu wi yan wa wi yeri bere, ki daga pe ki lerefɔ wi gbo†.

¹⁷ «Lere na ka wi to nakoma wi no danga, ki daga poo gbo†.

¹⁸ «Na leele ka win, a nungba sanja wi gbɔn sinndelege ni nakoma kɛnguno ni mboo welege, na pɛ gbɔn na wii ku, eɛn fɔ, na wiga pye sinlesaga,

¹⁹ na wiga ka ya mbe yiri naa, mbaa yanri kanngaga na wa funwa na, lere na wi gbɔnrɔ ti pye, wii daga poo gbo. Konaa ki ni fuun, na wi welege, wagati na wi pye wa sinlesaga, wi daga mbege penjara ti kan wi yeri konaa mbe yere wi ni fɔ wi sa sagala.

²⁰ «Na lere wa ka kanngaga tɛge mboo kulonana nakoma wi kulojo gbɔn ki ni mboo gbo, ki daga pege kayanga wo wi tafo wi ni.

²¹ Eɛn fɔ, na pɛ gbɔn kanngaga ki ni, na wiga pilige nungba nakoma piliye shyen pye, na wii ku, paga kaga kayanga wo wi tafo wi ni, katugu wi kɛɛ yaraga yi.

²² «Na nambala pele kaa wiin mbe sa jele kugbo fɔ wa tɛrɛ mbe ti wi kugbo ki yiri, na kala la yege si jele wi ta naa, jele wi polo

† 20:24 20:24: Dete 12.5,11,14,18,21 † 20:25 20:25: Dete 27.5-7; Zhou 8.31 † 21:6 21:6: Mbe kulonana wi nungbolo li furu ko la pye naga nari fɔ kulo wi yaa la tunngo piin wi tafo wi kan suyi, mbaa nuru wi yeri, mbe go sogo mboo kan. Kila pye ki nungbolo furuwan pe maa pye kiti konfenne pe yege na (Eki 22.7-8). † 21:6 21:2-6: Levi 25.39-46 † 21:12 21:12: Levi 24.17 † 21:13 21:13: Nambu 35.10-34; Dete 19.1-13; Zhou 20.1-9 † 21:16 21:16: Dete 24.7 † 21:17 21:17: Levi 20.9; Mati 15.4; Maki 7.10

wiga fogo nga wa pe na, pe yaa ki sara mbe yala yege nga na kiti konfenne pe yenle ki na we.

²³ E'en fo, na kala la yege ka jele wi ta, ma ti pe jologo wa pe na mbe yala nga ki pye ki ni; pe yaa wi gbo mbe na wi ku wi yinwege ki fogo ton.

²⁴ Yenle li yaa tege mbe yenle li fogo ton. N'ganla li yaa tege mbe n'ganla li fogo ton, kee ki yaa tege mbe kee ki fogo ton, jele li yaa tege mbe jele li fogo ton†.

²⁵ Maga lere sogo, pe yaa ma sogo mbege fogo ton. Maga lere welege, pe yaa ma welege mbege fogo ton. Maga lere gbon mboo tongolo, pe yaa ma gbon mboon tongolo mbege fogo ton.

²⁶ «Na nana wa kaa kulonana nakoma wi kulojo gbon mboo yenle la ya, wi yaa wi wo wa kulowo pi ni wi yenle na li ya li kala na.

²⁷ Na wiga wi gbon mboo n'ganla la kaw wi na, wi yaa wi wo wa kulowo pi ni n'ganla na li kaw li kala na.

²⁸ «Na nege ka nana nakoma jele gbon yenne ni mboo gbo, pege wa sinndere ni pege gbo. Paga kaga kara ti ka. Pe se si ka jologo wa nege fo wi na.

²⁹ E'en fo, na kaa pye nege ki maa leele gboon yenne ni faa, a pege yo nege fo wi kan, wi si woro na wele ki na, kona ki ka lere gbo, pe yaa ki wa sinndere ni mbege gbo, mbege fo wi gbo fun.

³⁰ Na paga fogo wa nege fo wi na mbe yo wigi ton wuu yee go sho, yaraga nga fuun pe naga, wi daga mbege kan.

³¹ Na nege ki ka pinambyo nakoma sumborombyo gbon yenne ni mboo gbo, pege kala nungba li pye nege fo wi na.

³² Na nege kiga kulonana nakoma kulojo wa gbon yenne ni mboo gbo, nege fo wi daga mbe warifuwe pyo nafa ma yiri ke kan kulo wi tafo wi yeri; ko punjo na pe nege ki wa sinndere ni pege gbo.

³³ «Na lere wa ka tonmo wege yenge mbege yaga yenlege, nakoma na wiga tonmo wege wo wi sigi ton, na nege nakoma sofile ka to wa ki ni,

³⁴ wi daga mbe nege ki yongo sara ki fo wi yeri. Pa kona yaayogo kugo ki yaa koro wegfo wi kan.

³⁵ «Na lere wa nege ka lere wa nege gbon mbege gbo, pe yaa nawee wi pere mbege penjara ti yeele poro yaayoro fenne shyen pe yee na, mbe yaayogo kugo ki wali pe yee na fun.

³⁶ E'en fo, na kaa pye ki jen faa fo ki nege ki maa gboon, nege fo wi si woro na wele ki na, wi daga mbe nawee kan nakugofa wi yeri ki yongo. Pa kona nakugo ki yaa koro nawee wofa wi kan.

*Ngasegele ngele ke tege
yaayoro yuro ti wogo na*

³⁷ «Na lere wa ka nege yu, nakoma sumbyo, nakoma sugbo, mboo gbo nakoma mboo pere, wi daga mbe nere kanjurugo kan nege nga wi yu ki yongo, mbe simbaala nakoma sikaala tijere kan na wi yu wi yongo.

22

¹ «Na paga yoo yigi wi yen na go ka koro kaari, paga wi gbon wiga ku, na wi gbonro ti pye pe se kaa jate legbolere.

² E'en fo, na ki kala liga pye yonlo na, lere na wi gbonro ti pye, wi daga mbaa jate legbolere. Yoo wi daga mbe yaraga nga wi yu ki sara. Na yaraga woro wi yeri, wi daga poo pere kulo pe yaraga ki fogo ton.

³ «Yaayogo nga wi yu, na ki ka pye nege, nakoma sofile, nakoma sumbyo, nakoma sugbo, a pe saa ki yan wa wi yeri wege, wi yaa ki yongo shyen sara.

⁴ «Na lere wa kaa yaayoro yaga, ti ka sa lere wa kere nakoma wi erezen kere jogo, yaayoro fo wi daga mboo kere ti yarilire jende nakoma wi erezen pire jende ta kan kere fo wi yeri ki yongo.

⁵ «Na lere wa ka kason le wuuro ni, a ti sogo ma saa ye lere wa kere nawa, mbe bile pogolo kele sogo, nakoma bile na wi yen yere na ma yanlaga, nakoma mbe kere ti ni fuun ti sogo, kason lefo wi daga mbe yaara nda ti sogo ti yongo kan kere fo wi yeri.

⁶ «Na lere wa ka penjara nakoma wi yarijende kan lere wa yeri wiri tege wi kan, na yoo wa ka sari yu wa wi go, na paga yoo wi yigi, wi yaa ti yongo shyen sara.

⁷ E'en fo, na pee yoo wi ta mboo yigi, na wi yaara ti sho mari tege wi yaa Yennele li pye wi serefo, mbe wugu mbege naga fo wo yere ma wuu lewee yenle wi yaara ti le mari ta.

⁸ Na leele shyen kaa kiti nege go na, nakoma sofile, nakoma sumbyo, nakoma sugbo, nakoma yaripogo nakoma yaraga nga ki punjo ka go na, pe ni fuun shyen pe yaa kari wa Yennele li yege sogowo. Na Yennele li ka na jeregi, wi yaa ki yaraga ki yongo shyen kan sanja wi yeri.

⁹ «Na lere wa ka sofile, nakoma nege, nakoma sumbyo nakoma sugbo nakoma yaayoro sannda pyew ka kan wi lewee yenle wa yeri wila ki wele wi kan, na yaayogo ki ka ku, nakoma ki tologo mbe kaw ki na, nakoma yoolo mbege yu, lere ka kaga yan,

¹⁰ lere na pe yaayogo ki kan wi yeri wila ki wele, wi yaa wugu Yawe Yennele li mege ki na mbege naga fo wo yere ma

† 21:24 21:24: Levi 24.19-20; Dete 19.21; Mati 5.38

wuu lewee yenle wi yaayogo ki le mbege ta. Yaayogo fo wi yere ki wuguro ti na, wiga ka yaraga ka sho ki yongo.

¹¹ E'en fo, na wi ka ti paga yaayogo ki yu wi yeri, wi yaa ki yongo kan yaayogo fo wi yeri.

¹² Na kaa pye cenge kigi gbo maga ka, maga koonlo yuroyuroyuro, wi daga mbe pan ki konrokono ti ni, mbege naga fo cenge kigi gbo. Pa kona wi sege yongo kan.

¹³ «Na lere wa ka yaayogo jin lere wa yeri, na yaayogo ki ka ki yee welege nakoma na ki ka ku yaayogo fo wi punjo na, lere na wigi jin wi yaa ki yongo kan ki fo wi yeri.

¹⁴ E'en fo, na kaa pye ki kala li pye yaayogo fo wi yee na, na wigi jin wi sege yongo kan ki fo wi yeri. Na kaa pye wila yaayogo ki le sara na, ki penjara ti yaa koro wa ki yonlo.

Ngasegele ngele ke tēge kasinnye naa kambasinnye ki wogo na

¹⁵ «Na nana wa ka sumboro na wi fa nana kala jen, pe fa suu kan nana yeri wa fanla mbe sinle wi ni, wi daga mbe japorgo yariwondo ti kan sumboro wi to wi yeri mboo pori wi jo.

¹⁶ Na sumboro wi to wiga je mbe yo wi soo kan wi yeri, japorgo yariwondo nda ti ma wo sumboro nana mbanjeen wogo na, na wi sumboro wi fanla, wi yaa ti wo mberi kan sumboro wi to wi yeri.

Ngasegele ngele ke tēge sherege kono li wogo na

¹⁷ «Yaga ka lekaa jo wa yaga go na[†].

¹⁸ «Lere na fuun ka sinle yaayogo ni, ki daga poo gbo[†].

¹⁹ «Lere na fuun ka saara wo yarisunnjo ka yee yeri, na wi siri wo Yawe Yenjele lo nungba yeri, wi daga poo gbo[†].

²⁰ «Nambanmbala mbele pe yen ma cen wa ye sogowo, yaga kaa pe fanla la pe nii, yaga si kaa pe jolo; katugu yoro fun yaa pye nambanmbala wa Eshipiti tara[†].

²¹ Yaga kaa nangunjaala poro naa pijiri-wele pe jolo.

²² Na ye kaa pe jolo, paga gbele mbanla yenri mbe pe saga, pa mi yaa pe yenrege ki logo[†].

²³ Mi yaa nawa ngban ye ni mbe ti ye ku malaga. Pa kona ye jele pe yaa pye nangunjaala, ye piile pe yaa pye fun pijiriwele.

²⁴ «Na yaga penjara fogo taga yoro mbele na woolo wa na, na wi yen fyonwo fo, yaga kaga pye paa fogo tagafenne pe wogo ki yen, mbaa tonli jaa ki go na.

²⁵ «Na maga ma lewee yenle wa derigbago sho wi yeri mbege tēge ma kee yaraga nga wi sho mbe kaga songoro ma na ki yonlo, ki daga maa derigbago ki songoro wi na sanni yonlo ki sa ko[†];

²⁶ katugu ko nungba ki yen wi yeri wi paritonnjo mboo yee ton ki ni were ti na. Na ko woro wa, wi yaa wi yee ton yingi ni mbe ta mbe wonlo? Na wiga gbele mbanla yeri mboo saga, mi yaa wi yenrege ki logo, katugu mi yen Yenjele na li yen yinriwe tafo.

²⁷ «Yaga ka mi na ye Yenjele na tēgele, yaga si ka ye woolo pe to wi danga[†].

²⁸ Yarikanra nda ye daga mbe kan na yeri mbe yiri wa ye yarilire fonndo kongbannda to naa ye ezezen pire tonmo kongbanmba pi ni, yaga ka mo mbe pan ti ni. Ye ye pinambiile kongbanmbala pe kan na yeri fun[†].

²⁹ «Ye naneele, naa simbaneele konaa ye sikaneele pe pinambire kongbannda, yeri kan na yeri yarikanra fun. Ti sengolo, yeri yaga wa ti neele pe tanla piliye koloshyen, ki kolotaanri wogo ki na, yee ti kan na yeri yarikanra.

³⁰ «Ye daga mbe pye na woolo mbele pe yen kpoyi na kan. Cenge ka yaraga gbo mbe ka ki na, yaga kaga kara ta ka; yeri wa pyonlo pe kan[†].

23

Ngasegele ngele ke tēge kasegele naa kasinnye ki wogo na

¹ «Yaga kaa yagbologo senre yari, yaga si ka gbogolo lepee wa ni mbe yagbolo sereya yo[†].

² Yaga ka taga leletere senre na mbe kapege pye. Na paga ye yeri kiti kongo na mbe yo ye sa sereya yo, yaga ka wele leletere senyoro to na, mbe sereya wi yo mbe ton kaseleke ki na.

³ Yaga ka kiti kon mbege tanla lere wa na, ali mbege ta wi yen fyonwo fo[†].

⁴ «Na yaga ye jugu wi nege nakoma wi sofile yan wi punjo, yoo konri ye kari wi ni wi kan.

⁵ Na yaga ye jugu wi sofile wi yan wi to wi tuguro ti ni, yaga kaa toro, e'en fo, yoo saga wuu yirige, wuu yerege wi toooro ti na[†].

[†] 22:17 22:16-17: Dete 22:28-29 [†] 22:18 22:18: Dete 18:10-11 [†] 22:19 22:19: Levi 18:23; 20:15-16; Dete 27:21
[†] 22:20 22:20: Dete 17:2-7 [†] 22:22 22:21-22: Eki 29:9; Levi 19:33-34; Dete 24:17-18; 27:19 [†] 22:25 22:25: Levi 25:35-38; Dete 15:5-11; 23:19-20 [†] 22:27 22:26-27: Dete 24:10-13 [†] 22:28 22:28: Kapye 23:5 [†] 22:30 22:30: Levi 17:15 [†] 23:1 23:1: Eki 20:16; Levi 19:11-12; Dete 5:20 [†] 23:3 23:3: Levi 19:15 [†] 23:5 23:5: Nga ki yo fo: Yoo saga wuu yirige wuu yerege wi toooro ti na, Yenjele senre seweele pele ni, ki yen ma yonlogo wa ma yo fo: Yoo saga wi tuguro ti laga wi na (Dete 22:1-4.)

⁶ «Yaga ka wele lere wa yen fyonwo fo ko kala na mbe kiti kon mbe ton kaselege ki na.

⁷ Yaga ka ye yee le yagbogolo senre ta ni. Yaga ka lere na wi yen jeregisaga fu ma pye sinne wa gbo; katugu mi se ka kapere pyefo wa yaga mbajolowo[†].

⁸ Yaga ka yarikanga sho, nga ki yaa ye go jogo kala la yege womo na; katugu yarikanga ki ma leele mbele pe yengele ke yen ma yenge pe pye paa fyoonlo yen. Yarikanga ki ma ti lesinmbele paa ya mbe kaselege ki yo.

⁹ «Yaga kaa nambanmbala mbele pe yen ma cen wa ye tara pe jolo. Nambanra kapyege ki yen yege nga na, yege jen, katugu yoro fun yaa pye nambanmbala wa Ezhipiti tara[†].

*Ye daga mbe cen
mbe wogo yele na ni
konaa cenpilige ki wogo*

¹⁰ «Yele kogoloni mbe taga yee na, ye yaa la fali tara ti na mbaa yariluguro nuru mbaa ti kon.

¹¹ Een fo, yele koloshyen wolo li na, ye tara ti yaga ti wogo, yaga ka fali ti na. Ye sefenne mbele pe yen fyonwo fenne, paga sa yaraga nga ta wa, ko ki yaa pye pe yaakara. Nda ka koro wa, to yaa pye wongaala pe yaakara. Ko nungba ko ye yaa pye ye erezen keere naa ye oliviye tire keere wogo ki na fun[†].

¹² «Ye yaa la ye tunndo ti piin piliye kogoloni ni, een fo, pilige koloshyen wogo ki na, ye yaa ye tunndo ti yerege, jango ye nere, naa ye sofilele ti ta ti wogo; ye kulojaala pe pinambiile poro naa ye nambanmbala pe ta pe wogo fun[†].

¹³ «Senre nda fuun mi yo ye kan, yaa tanri ti na. Yaga kaa yarisunndo ta yege yinri ti ye sago. Yaga kaa para ti senre na yere.»

*Fetiye mbele Izirayeli woolo
pe daga mbaa piin*

¹⁴ Kona, a Yawe Yenhele li sho naa fo: «Yele nungba nungba pyew, feti taanri ye yaa pye na mege ni mbanla gbogo.

¹⁵ Feti kongbanja nga ye yaa pye, wo wi yen leve fu buru feti we. Ye yaa leve fu

buru ka sa gbon piliye koloshyen, Abibu[†] yenge ki ni, mbe yala wagati na mi kon ma tege wi ni, katugu Abibu yenge ki ni, ko yaa yiri wa Ezhipiti tara. Ye ni, wa kpe ka ka pan laga na yege sogowo kewara.

¹⁶ Ko pungo na, yaara nda ye lugu wa ye keere ti ni, ye maa ki yarilire fonndo kongbannda ti kon sanga na ni, ye yaa yarilire konggo feti[†] wi pye. Ko pungo na, mbaa kee wa yele li kosaga yeri, na yaga ye yarilire konggo tunndo ti pye wa ye keere mbe ko, ye yaa yarilire konggolo feti[†] wi pye.

¹⁷ Yele nungba nungba pyew, nambala pe ni fuun pe yaa pan pansaga taanri mi na ye Fo, Yawe Yenhele na yege sogowo.

¹⁸ «Yarikanga nga leve ma ye ki ni, yaga ka ka pinle yaayoro saara kasanwa ni mbe wo na yeri. Yaga ka yaayoro nda ye gbo ma wo na yeri saraga ti yanlaga ki tege ki wonlo ki yiri.

¹⁹ Yaa paan ye kere yarilire fonndo kongbannda ti ni wa mi na Yawe Yenhele, ye Yenhele na gbogogo ki ni. Yaga ka sugbo yirifonjo sogo wa wi no yinriwe pi ni[†].»

*Yon fagolo ngele Yenhele laa le
konaa li senyoro sanni Izirayeli
woolo pe sa ye wa Kana tara*

²⁰ Kona, a we Fo wi sho naa fo: «Ye wele, mi yaa na merege wi kelegi wa ye yege, wila wele ye na wa ye kondangala li ni, fo sa ye ye ni wa tara nda mi gbegele ye kan ti ni.

²¹ Yaa wi gbogo yaa tanri wi senre ti na. Na yaga yiri mbe je, wi se kaga kala yaga ye na, katugu wo wi yen wa na yonlo.

²² Een fo, na yaga la nuru wi yeri sanga pyew, mbaa tanri na senre ti ni fuun ti na, pa mi yaa pye ye mbenfenne pe mbenfo konaa ye winfenne pe winfo.

²³ «Na merege wi yaa keli ye yege mbaa ye yege sinni sa ye ye ni wa Amori cenle woolo, naa Heti cenle woolo, naa Perezi cenle woolo, naa Kana tara fenne, naa Hevi cenle woolo konaa Zhebusi cenle woolo pe tara. Mi yaa ki leele pe ni fuun pe tongo pew.

²⁴ Yaga ka foli pe yarisunndo ti yege sogowo mbaa ti gbogo. Yaga kaa pe kapyere pyelomo pi forogi. Een fo, ye

[†] 23:7 23:6-7: Levi 19.5; Dete 16.19 [†] 23:9 23.9: Eki 22.21; Levi 19.33-34; Dete 24.17-18; 27.19 [†] 23:11 23.10-11:

Levi 25.1-7 [†] 23:12 23.12: Eki 20.9-11; 31.15; 34.21; 35.2; Levi 23.3; Dete 5.13-14 [†] 23:15 23.15: Kila pye Abibu yenge ki ni, ko nga ki yen yarilire konyenge ye, pe maga le na yarilire nda pe yinri orizhi to kon (Eki 12.14-20; Levi 23.6-8; Nombu 28.17-25). [†] 23:16 23.16: Yarilire konggo feti paa pye naa yinri fun Pantikoti; katugu Paki feti wi torongolo ki piliye nafa shyen ma yiri ke wogo ki na pe mee wi le naa piin; ki ma saa yala bile wi konsanga wi ni (Levi 23.15-21,39-43; Nombu 28.26-31). [†] 23:16 23.16: Yarilire konggolo feti paa kaa naa yinri pungo na Gbataala nogo feti. Paa pye naa piin yele li yenge koloshyen wogo ki pilige ke ma yiri kangurugo wogo ki na. Ko feti wo la pye

naga nari ma yo pe yarilire sannda ti kon ti ko; to lari nda erezen pire naa oliviye tige pire (Levi 23.24,33-43; Nombu 29.12-38; Dete 16.13-15). [†] 23:19 23.19: Ye wele wa Eki 34.26; Dete 14.21; 26.2lara ti ni. Kapyege kayi nga Kana tara fenne paa pye na piin na pe yarisunndo ti gbogo. Izirayeli woolo pe sila daga mbaa ki piin.

¹⁴ Wila Izirayeli lelele pe pye fo: «Ye we sige laga Aron naa Huri pe ni fo we sa songoro we pan. Na kala ka wa ta ye ni, wi kaa jaa peli yege wo, yege yo pe kan.»

¹⁵ Moyisi wila lugu ma kari wa yanwiga ki go na, kambaaga kila pye maga ton.

¹⁶ A Yawe Yenjele li gbogowo yanwa pi si tigi wa Sinayi yanwiga ki na. A kambaaga ki sigi ton ma saa gbɔn piliye kogoloni. Piliye kogolshyen wogo ki na, a li si koro wa kambaaga ki nandogomo ma Moyisi wi yeri.

¹⁷ Yawe Yenjele li gbogowo yanwa pila pye Izirayeli woolo pe yege na wa yanwiga ki na paa kason yen nga ki yen na yiin.

¹⁸ A Moyisi wi si ye wa kambaaga ki nandogomo, mee lugu bere ma kari wa yanwiga ki go na. Wila koro wa yanwiga ki na piliye nafa shyen, ki yonlo naa ki yembine†.

YENJELE LI CENSAGA PARAGA GO KI KANLŌMO

25

25-31

*Izirayeli woolo pe yarikanra
Yenjele li censaga paraga go
ki kanwa pi wogo na
(Eki 35.4-9)*

¹ Kona, a Yawe Yenjele li si para Moyisi wi ni naa ma yo fo:

² «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo pe yarikanra lagala wa pe yarijende ti na, peri kan na yeri. Ye yaa ti sho mbele pe yaa ti kan nayinme ni poro yeri.

³ Yarikanra nda ye yaa sho pe yeri ti nda: Te, naa warifuwe naa tuguyenre,

⁴ naa nganra jese, naa jese yeen kpanyi, naa kondoro jese, naa len jese ngbaan, naa jese na pe pili sikano sire ni,

⁵ naa simbapene seere nda pe le kondoro, naa seere liire ni, naa akasiya tire ni,

⁶ naa fitanla sinme ni, naa nuwo taanyaara nda pe ma gbegele sinme kpoyi

ta ni konaa wusuna nuwo taan na pe ma sogo;

⁷ naa sinndeeere songbanga woro nda pe yinri onikisi, naa sinndeeere songbanga woro ta yege ni, nda pe yaa maramara yariipogo nga pe yinri Efodi† ki na, konaa yariipogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki na.

⁸ Yoro Izirayeli woolo ye yaa censaga kpoyi ka kan na kan, jango mbe cen wa ye sogowo.

⁹ Ye yaa na censaga paraga go† ko naa ki tunngo pyeyaara ti gbegele mbe yala cenlomo mba mi yaa naga ma na po ni.»

*Yon finliwe senre kesu
wi gbegewe
(Eki 37.1-9)*

¹⁰ «Ye yaa kesu wa gbegele akasiya tire ni. Wi titonlowo pi yaa pye metere nungba naa metere kongo ki kongo. Wi gbeme pi yaa pye metere kongo naa metere kongo ki kongo. Wi yagawa pi yaa pye fun metere kongo naa metere kongo ki kongo. ¹¹ Ye yaa te piiri wo kesu wi nawa na wi purgo ki na mboo ton, mbe wa wo wi yon ki na mbege maga mbege fili.

¹² Ye yaa te wa gbɔn ngereye tijere, mbeyi le kesu wi yengele tijere ke na. Ye yaa shyen le kanngolo nungba na, mbe shyen le kanngolo sannga ki na.

¹³ Ye yaa akasiya tige kanngagala shyen te, mbe te wo ke na mbe ke ton.

¹⁴ Ye yaa ke le wa ngereye yi ni wa kesu wi kanngara ti na, mbe ke tege mbaa wi lee.

¹⁵ Kanngagala ke daga mbe koro wa kesu wi na, pe se ka ke wo wi na.

¹⁶ Yon finliwe senre sewe na mi yaa kan ma yeri†, maa le wa kesu wi ni.

¹⁷ «Ye yaa kapere ti kasulugo pyesaga† ki gbegele te piiri ni. Ki titonlowo pi yaa pye metere nungba naa metere kongo ki kongo. Ki gbeme pi pye metere kongo naa metere kongo ki kongo. Ko ki yaa pye kesu wi yaritonnogo†.

† 24:18 24.18: Dete 9.9 † 25:7 25.7: Efodi, yariipogo kayi, nga Izirayeli saraga wofenne to wila pye na nii yariiporo sannda ti go na, na saraga wogotunnogo ki piin wa sherigo gbogo ki ni (Eki 28). † 25:9 25.9: Censaga paraga go:

Ki yen go nga paa gbegele paraga ni, a ki pye Yenjele li censaga wa li woolo pe sogowo. Yon finliwe senre tila pye ma yonlogo ma tege kesu na ni pa wila pye ma tege wa ki censaga paraga go ki lajenge kpoyi ki ni, konaa tunngo pyeyaara ta yege ni, to la pye ma tege wa ki laga kpoyi ki ni. Paa jasa gbegele paara ni na pe ma sanga maga maga, maga fili. Kila pye pe kaa kee, pe mari koglogi mari kaari kaari na kee ti ni (Eki 25.9; 26; Levi 8.10). † 25:16 25.16:

Yon finliwe senre tila pye ma yonlogo sinndeeere papara papara shyen na. Ki senre to tila pye Yenjele li ngasegele ke wele. † 25:17 25.17: Yenjele li yon finliwe senre tila pye kesu na ni, kapere ti kasulugo pyesaga ko kila pye wi yaritonnogo ye. Eburuye senre ti ni nga ki yo fo kasulugo pyesaga ki senpyo wi koro wo yen mbe kapere ti ton. Kasanwa mba paa pye na wuun yon finliwe senre kesu wi na po pila ti Yenjele laa pye na kajenge piin leele pe kan na pe kapere ti tonni. Kasulugo pyesaga kila pye na Yenjele li yinriwe taga wogo ko nari; li ngasegele ngele leele paa pye na jogo li sila pye na ko wele; een fo, saara nda paa pye na woo kapere ti kala yagawa wogo ki na to laa pye na wele. Wa Jromu 3.25wi ni Zhezu Kirisi wo wi yen kasulugo pyesaga ye. † 25:17 25.17: Ebu 9.5

¹⁸ Ye tɛ gbɔn wi yɛɛ na ye sherubenye yanlɛɛle shyen gbegele wa kasulugo pyesaga ki yinre shyen ti na.

¹⁹ «Ye yaa sheruben nunɗba gbegele go nunɗba na, mbe sanɗa wi gbegele go sanɗa ki na. Ye yaa pe gbegele wa kapere ti kasulugo pyesaga ki yinre shyen ti na, pe yiri ki go na.

²⁰ Ki sherubenye pe yaa pe kanwira ti yirige, mberi jaraga kapere ti kasulugo pyesaga ki go na, mbege tɔn ti ni, mbe yege wa pe yɛɛ yeri, mbaa kapere ti kasulugo pyesaga ki wele.

²¹ Na maga ka yɔn finliwɛ sɛnre sɛwɛ wi le wa kɛsu wi ni mbe kɔ, ye kapere ti kasulugo pyesaga nga ki yɛn wi yaritɔnɗo ki taga wi na yoo tɔn.

²² Pa mi yaa lanla yɛɛ nari ma na wa kapere ti kasulugo pyesaga ki go na, wa kɛsu wi na sherubenye shyen pe sɔgɔwɔ; pa mi yaa lanla ngasegele ke ni fuun ke kaan wa ma yeri, maa ke yuun Izirayeli woolo pe kan.

*Buru ɗa pe ma kan Yɛnɗɛle yeri
wi ma tɛge tabali ɗa na
wi gbegele
(Eki 37.10-16)*

²³ «Ye tabali wa kan akasiya tire ni. Wi titɔnɔwɔ pi yaa pye metere nunɗba, wi gbeme pi pye metere kongo, wi yagawa pi pye metere kongo naa metere kongo ki kongo.

²⁴ Ye yaa tɛ piiri wo wi na mboo tɔn, mbe wa wo wi yɔn konɗo ki na mboo maga mboo fili.

²⁵ Ye yaa tige papagapa ka kan tabali wi kanɗgara ti na, mboo maga mboo fili, ki gbeme pi pye paa kɛndala gbeme yɛn. Ye tɛ wo ki yɔn konɗo ki na kɛɛre yege maga, yege fili.

²⁶ Ye yaa ngereye tijere gbegele tɛ ni, mbeyi kan tabali wi yɛnɗɛle tijere ke na, mbe mara wi jegele tijere ke na.

²⁷ Ngereye yi yaa pye wa tabali wi kanɗgara ti na, tige papagapa ki tanla. Pa ye yaa la kanɗgagala ke nii wa yi ni, mbaa tabali ni lee.

²⁸ Ye yaa akasiya tige kanɗgagala shyen tɛ, mbe tɛ wo ke na mbe ke tɔn. Koro ye yaa tɛge mbaa tabali wi lee.

²⁹ Ye yaa yaapire nda pe yaa la gbegele ti ni wa tabali wi na ti gbegele. To ti yɛn tasaala kpakpalakpa, naa wɔjɛngɛle, naa kugbogolo konaa duven saraga nga pe ma wo wi leyaara ti ni. Ye ti ni fuun ti gbegele tɛ piiri ni.

³⁰ Buru ɗa pe ma kan na yeri, yaa wi teri wa ki tabali wi na, na yege sɔgɔwɔ sanga pyew†.

*Fitanladaga naa wi njegele
koloshyen ke gbegele
(Eki 37.17-24)*

³¹ «Ye yaa tɛ piiri gbɔn mbe fitanladaga gbegele, wi nɔgɔ, naa wi njegele, naa wi leyaara yanlere ti ni, naa wi gbunɗgbunɗgolo, konaa wi yarifyɛnre yanlere ti ni, yeri pinle yeri gbegele nunɗba fitanladaga wi ni.

³² Njegele kogoloni yaa pye fitanladaga wi keyen shyen yi na; taanri yaa pye kɛɛ ɗga na, taanri mbe pye kɛɛ sanɗa ki na.

³³ Ye yaa leyaara yanlere taanrindaanri gbegele fitanladaga wi njegele kogoloni ke ni fuun nunɗba nunɗba ke na, paa amandi tige pige yɛn, naa ki gbunɗgbunɗgolo konaa ki fyɛnre yɛn.

³⁴ Leyaara yanlere tijere yaa pye fitanladaga wi na paa amandi tige pire yɛn, naa wi gbunɗgbunɗgolo konaa wi fyɛnre yɛn.

³⁵ Gbunɗgbunɗgolo nunɗba nunɗba daga mbe pye fitanladaga wi keyen shyen njegele ke filisaga pyew ki nɔgɔ, wa fitanladaga wi na.

³⁶ Gbunɗgbunɗgolo koro naa njegele ke ni ke yaa pinle mbe gbegele mbe pye nunɗba fitanladaga wi ni, ti ni fuun ye yaa tɛ piiri gbɔn mberi gbegele.

³⁷ Ye yaa fitanlaye koloshyen gbegele wa fitanladaga wi na, mbe ti paa yiin paa yanwa kaan wa wi yege.

³⁸ Ye yaa fitanla yɔn yirigeyaara naa wi conro leyaara ti gbegele tɛ piiri ni.

³⁹ Ye tɛ piiri culo nafa ma yiri kɛ le, yoo tɛge ye fitanladaga wo naa wi tunɗgo pyeyaara ti gbegele.

⁴⁰ Mboro Moyisi, cɛnɔmɔ mba mi naga ma na wa yanwiga ki na, ma yɛɛ yigi, ma sa yaara ti gbegele ma yala pi ni†.

26

*Yɛnɗɛle li censaga paraga go
ki kanɔmɔ
(Eki 36.8-38)*

¹ «Mboro Moyisi, ma yaa kapyɔ jɛnfenne pe pye pe paara titɔnɔrɔ kɛ ti lɛn jese ɗgbaan ni, naa nganra jese, naa kondoro jese konaa jese yɛɛn kpanyi ni, yeri tɛge yanla censaga paraga go† ki gbegele. Pe sherubenye yanlɛɛle gbegele wa paara ti na; kapyɔ jɛnfenne mbege tunngo ki pye.

² Paraga nunɗba nunɗba pyew, ki titɔnɔwɔ pi yaa pye metere ke ma yiri

† 25:30 25:30: Levi 24.5-8 † 25:40 25:40: Kapye 7.44; Ebu 8.5 † 26:1 26:1: Censaga paraga go: Ye wele wa Eki 25.9 laga ki ni konaa ki sɛnre ti koro wi ni wa ki sɛwɛ pyɔ wi nɔgɔna.

tijere, ki gbeme pi yaa pye metere shyen. Paara ti ni fuun ti daga mbe pye ma.

³ Ye yaa paara ti kangurugo yoli mberi kan ti yee na, ti pye nungba, mbe sannda ti yoli mberi kan ti yee na ma fun.

⁴ Paara kangurugo nda ye yaa keli mbe yoli mberi kan ti yee na, ye nganra jese mangala popo paraga kangurugo wogo ki yon na. Paara kangurugo sannda nda ye yaa yoli mberi kan ti yee na, ye nganra jese mangala kele popo fun wa paraga kangurugo wogo ki yon na.

⁵ Mangala nafa shyen ma yiri ke ke yaa pye paara kongbannda ti kangurugo wogo ki yon na, mangala nafa shyen ma yiri ke mbe pye paara sannda ti kangurugo wogo ki yon na. Ti ni fuun shyen, ti mangala ke daga mbe pye yesinme nungba na, mbe yala ke yee ni.

⁶ Kandool yangala ngele pe ma tege na yaara yinri ke ni, ye kele gbegele te ni, ke pye nafa shyen ma yiri ke. Koro ye yaa tege mbe paara ti yonro ti yigi mberi kan ti yee na, jango paraga go ki pye nungba.

⁷ «Ko punjo na, ye yaa paara titonro ke ma yiri nungba gbegele sikanele sire ni, to mbe pye na censaga paraga go ki tonparaga.

⁸ Ki paara ti ni fuun nungba nungba, ti titonlowo pi yaa pye metere ke ma yiri kangurugo kangurugo, ti gbeme pi yaa pye metere shyenzhyen. Ti ni fuun ti yaa pye mbe yala.

⁹ Yeri kangurugo yoli yeri kan ti yee na, yeri kogoloni sannda ti yoli yeri kan ti yee na. Paara kogoloni nda ye yaa yoli mberi kan ti yee na, yeri kogoloni wogo ki kaw shyen wa paraga go ki yege sogowo.

¹⁰ Paara kangurugo nda ye keli ma yoli ma kan yee na, ye yaa mangala nafa shyen ma yiri ke popo ti kangurugo wogo ki yon na. Paara kogoloni sannda nda ye yoli ma kan yee na fun, ye yaa mangala nafa shyen ma yiri ke popo ti kogoloni wogo ki yon na.

¹¹ Ye yaa kandool yangala gbegele tugyenre ni, ke pye nafa shyen ma yiri ke. Ye yaa ke lele wa mangala ke ni, mbe paara kangurugo nda ye yoli ma kan yee na konaa kogoloni nda ye yoli ma kan yee na ti yonro shyen ti po yee na, jango paraga go ki pye nungba.

¹² Paraga kogoloni wogo ki yaa tonlo mbe toro censaga paraga go ki titonlowo pi na. Ki walaga nungba yaa to wa censaga paraga go ki punjo na mbege ton.

¹³ Metere kongo nungba nungba yaa koro paraga titonlogo ki yinre shyen ti ni fuun nungba nungba ti na, mbe tigiti mbe censaga paraga go ki keyen shyen yi ni fuun yi ton.

¹⁴ Simbapene seere nda pe le kondoro, ye ta le yeri tege ye paraga go ki ton ti ni. Ye

selege lirige ka pye paritonngo, yege wa ti ni fuun ti go na yeri ton.

¹⁵ «Ye akasiya tire te go tire papara papara, yeri kan yanla censaga paraga go ki yerege ti ni.

¹⁶ Ki tire papara papara ti ni fuun nungba nungba, ti titonlowo pi yaa pye metere kangurugo kangurugo, ti gbeme pi pye metere kongo naa metere kongo ki kongo.

¹⁷ Ye yaa jegele shyenzhyen wowo tire papara papara ti ni fuun nungba nungba ti na, ke sinzin ke yee ni.

¹⁸ Ye yaa ki tire papara papara ti nafa gbegele na censaga paraga go ki yonloparawa kalige kee ki kanwa wogo ki na.

¹⁹ Ye yaa tire papara papara ti nogona cencyaara ti nafa shyen gbegele warifuwe ni, mberi tege shyenzhyen tire papara papara ti ni fuun nungba nungba ti nogo, mberi jegele ke lele wa ti ni.

²⁰ Ye yaa tire papara papara ti nafa gbegele na censaga paraga go ki yonloparawa kamenge kee ki kanwa wogo ki na,

²¹ konaa ti nogona cencyaara ti nafa shyen ni, yeri gbegele warifuwe ni. Yeri lele shyenzhyen wa tire papara papara ti ni fuun nungba nungba ti nogo.

²² Ye yaa tire papara papara kogoloni gbegele na censaga paraga go ki punjo kee ki kanwa wogo ki na, wa yonlo tosaga yeri.

²³ Ye yaa tire papara papara shyen gbegele na paraga go ki yengele punjo wogolo ke kanwa wogo ki na.

²⁴ Ki tire papara papara shyen ti yaa le wa nogona mbe laga ti yee na, mbe kari naayeri. Ye yaa ti yinre ti kan ti yee na, mberi po ngerege nungba ni. Ti ni fuun ti yaa pye ki pyelomo nungba pi na ma; ti yaa pye go yengele shyen ke ni fuun ke na.

²⁵ Kiga pye ma, pa tire papara papara ti yaa pye kolotaanri, ti nogona cencyaara nda ti yaa gbegele warifuwe ni, ti yaa pye ke ma yiri kogoloni. Ti shyenzhyen yaa pye tire papara papara ti ni fuun nungba nungba ti nogo, wa na censaga paraga go ki punjo kee yeri.

²⁶ «Ye akasiya tire te yeri pye tipaara. Kangurugo yaa tege mbe paraga go ki tire papara papara ti kanngolo nungba yigi.

²⁷ Kangurugo yaa tege mbe kanngolo sannga ki woro ti yigi, kangurugo yaa tege mbege punjo woro ti yigi, wa yonlo tosaga yeri.

²⁸ Nandogomo tiyaparaga ki yaa taga wa tire papara papara ti nandogomo, mbe le wa go nga na sa yiri wa go sannga ki na.

²⁹ Ye yaa te wo tire papara papara to naa tipaara ti na mberi ton. Ye yaa te ngereye gbon, pa tipaara ti yaa ka ye wa ti ni.

³⁰ Mboro Moyisi, cɛnlɔmɔ mba pila naga ma na wa yanwiga ki na, ma ti pege kan pe yala po ni.

³¹ «Ye yaa paraga ka ti len jese ngbaan ni, naa nganra jese, naa kondoro jese konaa jese yɛɛn kpanyi ni, nga ki yaa po mbanla cɛnsaga paraga go ki kɔn shyen. Kapyɔ jɛnfenne pege ti pe sherubenye yanlɛɛle gbegele wa ki na.

³² Ye yaa tɛ kandɔɔlo yangala tɛge mbege kan akasiya tige tiyagala tijere na, kila yolo, ngele pɛ tɛ wo ke na ma ke tɔn. Ye tiyagala ke lele wa ke nɔgona cɛnyaara nda pɛ gbegele warifuwe ni ti ni.

³³ Ye yaa ki paraga ki po wa tɛ kandɔɔlo yangala ke nɔgo na.

«Ye yaa Yɔn finliwɛsɛnre kesu wi tɛge wa paraga ki punjo na. Ki paraga ko ki yaa tɛge mbe laga kpoyi konaa laga jɛnge kpoyi ti kɔn shyen ti yɛɛ na†.

³⁴ Ko punjo na, kapere ti kasulugo pyesaga nga ki yɛn kesu wi yaritonngo, yege tɛge ye yɔn finliwɛ sɛnre kesu wi yɔn ki tɔn ki ni, wa laga jɛnge kpoyi ki ni.

³⁵ Paraga nga ki po mala cɛnsaga paraga go ki kɔn shyen, ye yaa tabali wi tɛge wa ki yege, wa yonloparawa kamɛnge kɛɛ yeri; ye fitanladaga wi tɛge wa tabali wi yɛsinme na, wa yonloparawa kalige kɛɛ yeri.

³⁶ «Mbele pe maa paara ti tiin nari sɔgo, pe yaa paraga ka yege ti mbege sɔgo len jese ngbaan ni, naa nganra jese naa kondoro jese konaa jese yɛɛn kpanyi ni mbaa yeyongo ki tɔnni ki ni.

³⁷ Ye akasiya tige tiyagala kangurugo tɛ ye tɛ wo ke na ye ke tɔn. Ye tɛ kandɔɔlo yangala tɛge yege paraga ki kan wa tiyagala ke na, yeyongo ki na. Ye tuguyɛnre yan ye tiyagala ke nɔgona cɛnyaara ti gbegele.

27

Saara wɔsaga ki kanlɔmɔ sɛnre
(Eki 38.1-7)

¹ «Ye akasiya tire tɛge ye saraga wɔsaga gbegele. Ki kanngolɔyɔ tijere yi yaa pye ja. Ki nungba nungba pyew ki yaa pye metere shyen naa kongo. Ki yagawa pi yaa pye metere nungba naa kongo.

² Ye yaa yɛnngɛle† tijere tɛ mbe ke yirige wa saraga wɔsaga ki yɛngɛle tijere ke na, ke pinle ke pye nungba ki ni. Ye yaa tuguyɛnre yan mbe wo ki na mbege tɔn.

³ Ye yaa saraga wɔsaga ki tunngo pyeyaara ti ni fuun ti gbegele tuguyɛnre

ni, to ti yen ki conro leyaara, naa ki conro koliyaara, naa ki tasaala†, naa ki kara wɔwangala konaa ki nanjanra wɔyaara ti ni.

⁴ Ye yaa tuguyɛnre tɛge mbe mere gbegele saraga wɔsaga ki keyen tijere yi na. Ye ngereye tijere gbegele tuguyɛnre ni, yeyi lele mere ti yɛngɛle tijere ke na.

⁵ Yege mere ti kan saraga wɔsaga ki na, mbege lɛ wa nɔgona sa gbɔn wa ki nandogomɔ, mbege maga mbege fili.

⁶ Ye yaa akasiya tige kanngagala shyen tɛ, mbe tuguyɛnre wo ke na mbe ke tɔn.

⁷ Ye ki kanngagala ke lele wa ngereye yi ni saraga wɔsaga ki keyen shyen yi na mbaa ki lee.

⁸ Ye yaa tire papara papara tɛge mbe saraga wɔsaga ki gbegele, ki nawa pi yaa pye waga. Yege gbegele ye yala cɛnlɔmɔ mba mila naga Moyisi ma na wa yanwiga ki na pi ni.

Paara nda paa tɛge
ma Yɛnngɛle cɛnsaga paraga go
ki longo ki jasa
(Eki 38.9-20)

⁹ «Ye yaa na paraga go ki longo ki jasa. Jasa wi yonloparawa kalige kɛɛ paara yeri ti len jese ngbaan ni. Ki kɛɛ ki titɔnlɔwo pi yaa pye metere nafa shyen ma yiri ke.

¹⁰ Ki tiyagala ke yaa pye nafa. Ye tiyagala ke nɔgona cɛnyaara ti nafa gbegele tuguyɛnre ni, ye kandɔɔlo yangala naa paara yanngakanngagala gbegele warifuwe ni, ye ke tɛge ye paara ti kankan wa tiyagala ke na.

¹¹ Na cɛnsaga paraga go ki yonloparawa kamɛnge kɛɛ, yege gbegele ki pyɛlɔmɔ nungba pi na fun. Ki paara ti titɔnlɔwo pi yaa pye metere nafa shyen ma yiri ke; ki tiyagala ke yaa pye nafa, ke nɔgona cɛnyaara ti yaa pye nafa fun, yeri gbegele tuguyɛnre ni. Ye kandɔɔlo yangala naa paara yanngakanngagala gbegele warifuwe ni, ye ke tɛge ye paara ti kankan wa tiyagala ke na.

¹² Wa cɛnsaga paraga go ki yonlo tosaaga yeri, longo ki gbeme pi na, jasa paara ti titɔnlɔwo pi yaa pye metere nafa ma yiri kangurugo. Wi tiyagala ke yaa pye kɛ, ke nɔgona cɛnyaara ti yaa pye ke fun.

¹³ Wa cɛnsaga paraga go ki yonlo yirisaga yeri, longo ki gbeme pi yaa pye fun metere nafa ma yiri kangurugo.

¹⁴⁻¹⁵ Longo ki jasa yeyongo ki keyen shyen yi ni fuun nungba nungba yi na, paara ti titɔnlɔwo pi yaa pye metere

† 26:33 26:33: Ebu 6.19; 9.3-5 † 27:2 27:2: Yɛnngɛle ngele sɛnre ti yo koro yen na Yɛnngɛle li yawa wogo ko nari. Kila pye, saraga wɔfo wi ma yaayoro nda pɛ gbo ti kasanwa pi tɛge maa fa yɛnngɛle ke na (Levi 4.7,18,25,30,34; 8.15; 9.9; Yuuro 118.27). Kila pye, na lere ka fara lere ni mbɔo gbo, mbe fe saga yɛnngɛle ke yigi paa wi gbo (1 Wunlu 1.50; 2.28; Yuuro 18.2). † 27:3 27:3: Tasaala mbele sɛnre ti yo, pa paa pye na yaayoro kasanwa pi nii wa pe ni naa yanragi.

koloshyen koloshyen naa konrokonro, naa tiyagala taanrindaanri konaa ke nogona cencyaara taanrindaanri.

¹⁶ Longo ki yeyongo tonparaga ki yaa pye metere ke. Ye yaa ki ti mbege sogo len jese ngbaan ni, naa nganra jese, naa kondoro jese konaa jese yeen kpanyi ni. Yeye po tiyagala tijere na, ye tiyagala ke taga nogona cencyaara tijere na.

¹⁷ Ye paara yanngakannagala gbegele warifuwe ni, ye ke tege ye longo ki jasa tiyagala ke yigiyigi ke sogowo pi ni. Ye tiyagala ke nogona cencyaara ti gbegele tuguyenre ni.

¹⁸ Longo ki jasa wi titonlowo pi yaa pye metere nafa shyen ma yiri ke, wi gbeme pi yaa pye metere nafa ma yiri kangurugo, wi paara nda ti yaa ti len jese ngbaan ni ti yagawa pi yaa pye metere shyen naa kongo. Jasa tiyagala ke ni fuun ye ke nogona cencyaara ti gbegele tuguyenre ni.

¹⁹ Yanla censaga paraga go ki tunngo pyeyaara ti ni fuun ti gbegele tuguyenre ni, ki kankanngagala naa longo ki jasa kankanngagala ke yaa gbegele tuguyenre ni.

*Yenjele censaga paraga go
ki fitanladaga kala
(Levi 24.1-4)*

²⁰ «Mboro Moyisi, maga yo Izirayeli woolo pe kan fo oliviye tige pire nda pe sun pe pan ti sinme piiri ni, maa pi nii wa fitanladaga wi ni, jango fitanlaye paa yiin sanga pyew yembine.

²¹ Aron naa wi pinambiile pe yaa fitanladaga wi gbegele mboo tege wa filisaga paraga go[†] ki ni, wa paraga nga pe po maga kon shyen ki yeye, ko nga ki yon finliwe senre kesu wi yeye ton we; jango fitanlaye paa yiin mi na Yawe Yenjele na yeye sogowo, mbege le yonlokogo fo sa gbom lalaaga ki na. Ki yaa pye kondegele na li yen kosaga fu, yoro Izirayeli woolo ye kan, naa ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na pe kan.

28

*Saraga wofenne
pe yariporo ti gbewe
(Eki 39.1-31)*

¹ «Mboro Moyisi, ma ndo Aron naa wi pinambiile Nadabu, naa Abiyu, naa Eleyazari konaa Itamari pe wo wa Izirayeli woolo sanmbala pe sogowo, ma pe fulo ma yee tanla, jango paa saraga wogotunngo piin na kan.

² Ma yariporo gbegele ma ndo Aron wi kan, nda ti yaa tege ti ye Yenjele kan, tila wi gbogowo pi nari konaa mbe ti paa wi jate.

³ Maga yo kapyo jenfenne pe ni fuun pe kan, poro mbele mi tijinliwe pi kan pe yeri, fo pe Aron yariporo ti gbegele, mboo tege wi ye, wila saraga wogotunngo ki piin na kan.

⁴ Yariporo nda pe yaa gbegele ti nda: Yariporo nga pe ma le ma wa kotogo na, naa efodi, naa derigbogo, naa deritonlogo nga pe sogo, naa gbogowo njala na pe yinri turiban konaa kurusijara ni. Pe yaa ki yariporo nda ti tege ti ye ti gbegele ma ndo Aron wo naa wi pinambiile pe kan, paa ti nii paa saraga wogotunngo ki piin na kan. ⁵ Pe yaa ti ti te mangala ni, naa nganra jese, naa kondoro jese, naa jese yeen kpanyi konaa len jese ngbaan ni.

⁶ «Kapyo jenfenne pe yaa efodi wi ti mboo sogo te mangala ni, naa nganra jese, naa kondoro jese, naa jese yeen kpanyi konaa len jese ngbaan ni.

⁷ Ye pajogo mangala shyen yoli efodi wi yinre shyen ti na, jango ti pinle ti pye nungba.

⁸ Kurusijara wo naa efodi wi ni ti gbegelelomo pi yaa pye nungba. Ti yaa gbegele fun te mangala ni, naa nganra jese, naa kondoro jese, naa jese yeen kpanyi konaa len jese ngbaan ni.

⁹ Ye onikisi sinndere songbanga woro shyen le, ye Izirayeli pinambiile pe mere ti keregi keregi wa ti na.

¹⁰ Ye mere kogoloni keregi keregi wa sinndere kongbannga ki na, ye mere kogoloni sannda ti keregi keregi wa sinndere shyen wogo ki na, mbe yala pe se ma tagala pe yee na yeye nga na ki ni.

¹¹ Ma ti pe Zhakobu[†] pinambiile pe mere ti keregi keregi wa ki sinndere shyen ti na paa yeye nga na pe ma mege tegere tegayaraga ki keregi keregi sinndere na we. Sinndere keregi keregifo mbege tunngo ki pye; pege sinndere ti marama te piile shyen nawa.

¹² Ye yaa ki sinndere shyen ti mara efodi wi pajogo mangala shyen ke na. Ti yaa la nandowo kaan Izirayeli woolo pe wogo ki na[†]. Aron wi yaa pe mere ti le wa wi pajoro ti na, wa na censaga paraga go ki ni, mi na Yawe Yenjele na yeye sogowo; pa kona mi se ka fege ye na.

¹³ Ma yaa ti pege sinndere ti marama te piile nawa.

[†] 27:21 27:21: Filisaga paraga go ko nungba ko paa pye na yinri Yenjele censaga paraga go. Pa Yenjele laa pye na finli wa Moyisi wi ni na para wi ni, ma pe ta wa gbinri wi ni (Eki 29.42; 33.7-11). [†] 28:11 28:11: Izirayeli wo nungba wo paa pye na yinri Zhakobu. [†] 28:12 28:12: Ki sinndere tila pye naga nari ma yo Aron wila pye wa leele pe yonlo Yenjele li yeye na, li ta laa nawa tuun pe na.

¹⁴ Ye te piiri le ye yongowo shyen gbegele, pi pye paa yege nga na pe ma kaa mana pili we; sinndere nda ti maramara wa te piile pe nawa yoo le ti na.

*Yaripogo nga pe ma le
ma wa kotogo na ki gbegele
(Eki 39.8-21)*

¹⁵ «Yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na mbaa kiti konkagala ke yege woo ki ni, ma ti kapyo jenfenne pege gbegele gbegelelomo nungba pi na. Ma yaa ti pege gbegele pege sogo te mangala ni, naa nganra jese, naa kondoro jese, naa jese yeen kpanyi konaa len jese ngbaan ni.

¹⁶ Yege kuru yege taga ki yee na, ki keyen tijere yi pye yi yala. Ki kee nungba nungba pyewa, ki titonlwo pi yaa pye siwiri nungba.

¹⁷ Ye sinndere songbanga woro maramara wa ki ni, ti pye kologo tijere. Ki kologo kongbannga ki yaa pye sariduواني sinndere, naa topazi konaa emerodi.

¹⁸ Ki kologo shyen wogo ki sinndere ti yaa pye esikaribukili[†], naa safiri konaa lulu.

¹⁹ Ki kologo taanri wogo ki sinndere ti yaa pye opali[†], naa agati[†] konaa ametisiti.

²⁰ Ki kologo tijere wogo ki sinndere ti yaa pye kirizoliti, naa onikisi konaa zhasipi. Ye ki sinndere ti ni fuun ti maramara te pyo nawa.

²¹ Sinndere ti yaa pye ke ma yiri shyen mbe yala Izirayeli pinambiile pe mere ti ni. Cengele ke ma yiri shyen ke ni, cenle nungba mege daga mbe keregi keregi sinndelege nungba na, paa yege nga na pe ma mege tegere tegayaraga ki keregi keregi we.

²² «Ma ti pe yongowo shyen gbegele te piiri ni, paa yege nga na pe ma kaa mana pili, mboo le yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki na.

²³ Ma ti pe te ngereye shyen gbegele fun, peyi to wa yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki yinre shyen ti na.

²⁴ Te yongowo shyen poo nungba po ngerege nungba na, poo sanmba pi po ngerege sannga ki na, wa yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki yinre shyen ti na.

²⁵ Sinndere shyen peri maramara te piile mbele ni, ma yaa ti pe yongowo shyen pi yinre sannda ti popo ki te piile pe na, wa efodi wi pajogo mangala ke na, jango

yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki pye wa yege.

²⁶ Ma yaa ti pe te ngereye ya yege gbegele shyen, peyi to yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki na, wa ki nogona yinre shyen ti na, wa ki yege nga ki yen ma mara efodi wi na ki na.

²⁷ Ma ti pe te ngereye ya yege gbegele shyen, peyi to wa efodi wi pajogo mangala shyen ke ngo, wa yege kee ki na, ke yalikologo ki tanla, kurusijara nga wi yaa tege mbe efodi wi po ki go na.

²⁸ Yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na, pe yaa ki ngereye yi po efodi wi te ngereye yi na nganra mana ni, jango yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki pye kurusijara nga wi yaa tege mbe efodi wi po wi go na, kiga ka sanga mbe laga wa efodi wi na.

²⁹ Yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na mbaa kiti konkagala ke yege woo, ko nga Izirayeli cengele ke mere ti yen ma keregi keregi ki na, na Aron wi kaa yiin sanga nga ni wa na censaga paraga go ki ni, wigi le wigi wa wa wi kotogo ki na. Pa kona, mi nga Yawe Yenjele, mi se fege ye na.

³⁰ Mboro Moyisi, yaara nda pe yinri Urimu naa Tumimu[†], mari le wa yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na mbaa kiti konkagala ke yege woo ki ni, jango na Aron wi kaa paan wa mi nga Yawe Yenjele na yege sogowo sanga nga ni, ti pye wa wi kotogo ki na. Aron wi yaa lari nii lari waa wa wi kotogo ki na sanga pyewa mi nga Yawe Yenjele na yege sogowo, mbe ti wila na nandanwa kala li jenni, na wi kaa yoro Izirayeli woolo ye kiti konkagala ke yege woo we.

*Saraga wofenne to wo naa
wi pinambiile pe yaripogo sannda*

³¹ «Aron wi yaa efodi wi le mboo taga deritonlwo nga na, ma ti pege gbegele nganra jese ni.

³² Ma ti pege yologo ki wo wa ki nandogomo, pe mana ngbanla taga wa ki yon ki na, pege yon ki kaw, paa yege nga na pe ma selege derege yologo yon ti we.

³³ Ma ti pe girenadi tige pire yanlere gbegele nganra jese, naa kondoro jese konaa jese yeen kpanyi ni, peri toto derigbogo ki nogona yon ki na mbege maga mbege fili, naa te kengengele ni, pe ke toto ki tige pire yanlere ti sogowo pi ni.

[†] 28:18 28:18: *Esikaribukili*: Sinndelege songbanga wogo kayi, nga ki yen yenge kpanyi. [†] 28:19 28:19: *Opali*: Sinndelege songbanga wogo kayi, nga ki yen ma filige lugulugu. [†] 28:19 28:19: *Agati*: Sinndelege songbanga wogo kayi, nga ki maa yengele ma pye yongoyongo. [†] 28:30 28:30: Urimu naa Tumimu tila pye yaara shyen ta, nda wee jen nala. Kana kanngagala la wele nakoma yaanngumbigile. Paa ke tege na we Fo wi yewe ke ni, mbe ta mbaa wi nawa kagala ke jenni. Ye wele wa Esidi 2.63; Nombu 27.21; Nehe 7.65lara ti ni.

³⁴ Na paga girenadi tige pige yanlege nungba to, pe yaa te kengene la to, mbege pye ma mbe derigbogo ki nɔgona yon ki maga mbege fili.

³⁵ Aron wi yaa kaa ki derigbogo ki nii mbaa saraga wogotunngo ki piin. Na wiga kaa paan wa na censaga paraga go ki ni na yege sogowo, konaa na wiga kaa yinrigi, pe yaa la kengengele ke tinme taa[†], pa kona wi se ku.

³⁶ «Ma ti pe te piiri gbon paparapa, maga yonlogo wa wi na fo: <MBE PYE KPOYI YAWE YENNELE LI KAN>, paa yege nga na pe ma mege ki tegere tegyaraga ki keregi keregi we.

³⁷ Ma yaa ki te paparapa wi po nganra mana ni wa gbogowo njala li na, wa ki yege.

³⁸ Ki te paparapa wi yaa pye wa Aron wi walege ki na. Kiga pye ma, yarikanra nda fuun Izirayeli woolo pe yaa la teri ti ye, mbaa paan ti ni na kan kapere nda pe mbe ya mbaa piin ti wogo na, wi yaa ti go kala li le. Ki te paparapa wi yaa pye wa Aron wi walege ki na sanga pyew, jango mi na Yawe Yennele, mbe yenle ki yarikanra nda ti tege ti ye ti na.

³⁹ «Ma ti pe deritonlogo gbegele Aron wi kan, naa njala ni konaa kurusijara ni, pege gbegele pege sogo len jese ngbaan ni.

⁴⁰ «Ma ti pe deritonro gbegele Aron wi pinambiile pe kan, naa kurusijaraye ni, konaa gbogowo njagala ni; tila pe gbogowo pi nari konaa paa pe jate.

⁴¹ «Maga yariporo ti lele ma ndo Aron wo naa wi pinambiile pe kan. Ma sinme kpoyi wo pe na, ma pe wo ma pe tege pe tunngo ki na, ma pe pye kpoyi paa saraga wogotunngo ki piin na kan.

⁴² Ma kurusiile wenjele gbegele pe kan len jese ni paa pe nii paa pe fere ti tonni, mbege le wa pe senjele ke na mbe tigi mbe pe jegbogo ke tonndo.

⁴³ Aron naa wi pinambiile pe ni, pe yaa la pe nii pe yee na, na pe kaa kee wa filisaga paraga go ki ni sanga na ni we, nakoma na paga fulo wa saraga wosaga ki tanla mbe tunngo pye wa laga kpoyi ki ni. Ki ka pye ma, pe se jate pe kapege pye, nga ki yaa ti pe ku ki kala na. Ki yaa pye kondegele na li yen kosaga fu Aron naa wi setirige piile pe kan.

29

*Saraga wofenne pe tegewe
(Levi 8.1-36)*

¹ «Ijga ma yaa pye mbe Aron naa wi pinambiile pe pye kpoyi mbe pe tege pe ye, jango paa saraga wogotunngo piin na kan ki nga:

«Ma yaa napolo yirifonngo nungba naa simbapene shyen yigi, pe pye jeregisaga fu,

² mbe leve fu buru taga wa, naa leve fu gato na pe gbon sinme ni, naa leve fu won na pe wa yarilire nda pe yinri furoma[†] ti muwe pa ni, ma sinme yanragi yanragi wi na.

³ Ma ti ni fuun ti le kanjapige nungba ni, ma kari ti ni wa censaga paraga go ki ni, mbe pinle napolo wo naa simbapene shyen pe ni.

⁴ «Ma kari Aron naa wi pinambiile pe ni wa filisaga paraga go ki yon na wa nawa, ma ti pe woli tonmo ni.

⁵ Ko punngo na, yariporo nda ti tege ti ye Yennele kan, mari le Aron wi na, to ti yen derigbogo naa deritonlogo, naa efodi wo naa yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki ni; Kurusijara na wi yaa tege mbe efodi wi po mee wi po.

⁶ Ma gbogowo njala li kan Aron wi kan. Yoonro ti yen te paparapa na na, maa po wa gbogowo njala li na.

⁷ Ma sinme kpoyi pa le maa wo wa Aron wi go ki na, mboo wo na kan.

⁸ Ko punngo na, mee Aron wi pinambiile pe pye pe fulo wa ma tanla, mee pe deritonro ti lele pe kan,

⁹ ma pe kurusijaraye pe popo pe kan, ma pe njagala ke kankan pe kan. Saraga wogotunngo ki yaa pye pe wogo fo sanga pyew.

«Pa ma yaa Aron wo naa wi pinambiile pe tege saraga wogotunngo ki na yeen.

¹⁰ «Ma kari napolo yirifonngo wi ni wa filisaga paraga go ki yege wa laga nawa, Aron naa wi pinambiile pe pe keyen yi tagataga wa wi go ki na.

¹¹ Mee napolo yirifonngo wi konli na yege sogowo, wa filisaga paraga go ki yon na wa nawa.

¹² Ma napolo yirifonngo wi kasanwa pa le ma yombe le ni, maa fafa wa saraga wosaga ki yennegele ke na, mee sanmba pi wo wa saraga wosaga ki nɔgona cenyaraga ki na maga maga, maga fili.

¹³ Ko punngo na, ma yanlaga nga ki lara ti ton ki laga, naa yaripolo wi ni, naa jinjele shyen koro naa ke yanlaga ki ni. Ma ti ni fuun ti sogo wa saraga wosaga ki na.

¹⁴ Een fo, ma yaa napolo wi kara sannda, naa wi selege konaa wi lara ti sogo wa

[†] 28:35 28:35: Kengengele ke tinme po na, lelegere naga jate ndee ke tunngo ko layi nga mbe sara Yennele li na, lo na lere na yan yenle ni, fo li tunmbyee wo wila yiin wa li censaga paraga go ki ni mbe tunngo pye; een fo, nambannga la ma, jango liga kaa gbo. [†] 29:2 29:2: Yarilire nda pe yinri bile to nungba to pe yinri furoma. Ti yen paa mali yen.

paara yinre censaga ki pungo na. Ko yaa pye saraga mbe kapere kala yagawa ja.

¹⁵ «Ko pungo na, ma yaa simbapene nungba le, Aron naa wi pinambiile pe yaa pe keyen yi tagataga wa wi go ki na.

¹⁶ Ma yaa simbapolo wi konli mboo kasanwa pi togo, mboo yanragi yanragi saraga wosaga ki kanngara ti ni fuun ti na.

¹⁷ Ko pungo na, ma simbapolo wi koonlo, maa lara naa wi saanra ti jogo, mari taga wa wi kara nda mà koonlo to naa wi go ki na.

¹⁸ Ma yaa simbapolo wi kara ti ni fuun ti sogo wa saraga wosaga ki na. Ki yaa pye saraga sogowogo nga yè wò mi ña Yawe Yennele na yeri, saraga nga pe ma sogo, ki nuwo taan pi yen mala ndanla[†].

¹⁹ «Ma yaa simbapolo shyen woo wi le, Aron naa wi pinambiile pe pe keyen yi tagataga wa wi go ki na.

²⁰ Mee simbapolo wi konli maa kasanwa pa le maa fafa wa Aron naa wi pinambiile pe kalige nungbogolo ke na, wa laga nga pe ma nungbolo li furu, mbe pa fafa wa pe kalige keyen yombegboro naa pe kalige tooro yombegboro ti na[†]. Ko pungo na, mee kasanwa sanmba pi yanragi yanragi wa saraga wosaga ki kanngara ti na.

²¹ Kasanwa mba wa saraga wosaga ki na, ma pa le, naa sinme kpoyi pa ni, mari yanragi yanragi Aron naa wi yariporo ti na konaa wi pinambiile naa pe yariporo ti na. Ki ka pye ma, Aron wo naa wi pinambiile pe ni, pe yaa pye kpoyi, konaa pe yariporo ti ni.

²² «Ma yaa simbapolo wi yanlaga ki le, naa wi naga ki ni, naa wi yanlaga nga ki na lara ti ton ki ni, naa yiripolo wi ni, naa wi jinngale koro naa ke yanlaga ki ni konaa wi kalige jegbolo li ni. Wo wi yen simbapolo ña pe ma wò saraga mbe lere tege tunngo na.

²³ Leve fu buru wi yen kanjapige nga ni, ko nga ki yen ma tege wa na yege sogowo, ma buru wa wo wa ki ni nungba, naa gato ña pè wa sinme ni nungba ni konaa won nungba ni.

²⁴ Ma ki yaara ti ni fuun ti le Aron naa wi pinambiile pe kee, peri yirige peri kan saraga mi ña Yawe Yennele na yeri.

²⁵ Ko pungo na, mari sho pe yeri, ma ti peri sogo wa saraga wosaga ki na, wa saraga sogowogo ki go na. Ki yaa pye saraga nga pe ma sogo, ki wirige nuwo taan pi yen ma mi ña Yawe Yennele na ndanla.

²⁶ Ma simbapolo shyen woo ña wì wò saraga mbe Aron wi tege tunngo ki na, wi ndige ki le, maga yirige maga kan saraga mi ña Yawe Yennele na yeri. Ko pungo na, ki ndige ki yaa pye ma tasaga.

²⁷ «Simbapolo ña wì yaa pye saraga mbe Aron naa wi pinambiile pe tege tunngo ki na, maa ndige naa wi jegbolo li ni ti le, mari yirige mari kan saraga mi ña Yawe Yennele na yeri.

²⁸ Ti yaa pye Aron naa wi pinambiile pe tasaga. Ki yen kondegele na li yaa pye kosaga fu Izirayeli woolo pe kan; katugu ki yen yarikanga, pe yaa la ki yarikanra ti lagala wa nayinme saara ti na, mbaa ti kaan mi ña Yawe Yennele na yeri.

²⁹ «Aron wi kungolo, wi yariporo nda ti tege ti ye Yennele kan, yeri kan wi pinambiile pe yeri, na paga sinme kpoyi wo pe na mbe pe tege tunngo ki na pilige nga ni we.

³⁰ Aron wi pinambiile pe ni, ña wi yaa ka cen wa wi yonlo, mbe pye saraga wofa, mbaa yiin wa filisaga paraga go ki ni, mbaa tunngo piin wa laga kpoyi ki ni, wi yaa ki yariporo ti le sa gbon piliye koloshyen.

³¹ «Ko pungo na, simbapolo ña pe ma wò saraga ma lere tege saraga wogotunngo ki na, yoo kara ti sogo laga kpoyi ka ni.

³² Aron naa wi pinambiile pe ni, pe yaa simbapolo wi kara ti ka konaa buru ña wa kanjapige ki ni wi ni, wa filisaga paraga go ki yon na.

³³ Poro ce pe yaa ki yarikanra ti ka, to nda pè tege ma pe kapere ti kasulugo ki pye, ma pe pye kpoyi, naa pè pe tege saraga wogotunngo ki na we. Lere wa yege si daga mbe ta ka, katugu ti yen kpoyi.

³⁴ Ki yaayogo nga pè gbo ma lere wi tege tunngo ki na, na ki kara ta ka wonlo mbe yiri, naa buru wa ni, yeri sogo. Lere si daga mbe ta ka, katugu ti yen yaara nda ti yen kpoyi.

³⁵ «Kapyege nga ki yaa pye Aron naa wi pinambiile pe kan mbe pe tege tunngo ki na, maga pye ma ce piliye koloshyen ni, paa yege nga na mila ki yo ma kan we.

³⁶ Pilige nungba nungba pyew, ma yaa napolo nungba wò saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Ki saraga nga ma yaa wò mbe kapere ti kala yagawa ja, ko ma yaa tege mbe saraga wosaga ki pye kpoyi. Ko pungo na, ma yaa sinme kpoyi wo ki na mbege le mi ña Yennele na kee.

³⁷ Ma yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye saraga wosaga ki na sa

[†] 29:18 29:18: Efe 5.2; Fili 4.18

[†] 29:20 29:20: Mbe kasanwa pi fafa wa kalige nungbolo li na, konaa kalige yombegboro naa kalige tologo yombegboro ki na, ko la pye naga nari fo pè ki lerefo wi pye kpoyi Yennele yege na.

[†] 29:37 29:37: Mbe wò saraga wofenne poro ni, yaraga ka sila daga mbe jiri yaraga nga ki tege ki ye Yennele kan ka na. Yaraga nga fuun ka jiri yaara nda ti tege ti ye Yennele kan ka na, ki ma daga mbe ku; katugu ki ma kannga ma pye kpoyi.

gbon piliye koloshyen, mbege le na kee. Ko pungo na, ki yaa pye jenge kpoyi, yaraga o yaraga ka jiri ki na, ki yaa pye kpoyi fun†.

*Saara sogoworo
nda ti yaa la woo pilige pyew
(Nombu 28.1-8)*

³⁸ «Saraga nga ma yaa la woo wa saraga wosaga ki na pilige pyew ki nga: Simbapene yirifonmbolo shyen, mbele pe ta yele nungba nungba. Ki saraga ki daga mbaa woo suyi.

³⁹ Ma yaa nungba wo saraga pinliwe ni, mbe sanja wi wo saraga yonlokogo yege ni.

⁴⁰ Ma yaa muwe saraga culo taanri taga simbapolo yirifonngo na wi yaa wo pinliwe ni wi na, mba pe oliviye tige pire sinme piiri litiri nungba naa kongo pinle pi ni, mberi wo saraga. Duvén saraga nga pe ma wo, ma yaa wi litiri nungba naa kongo taga simbapolo yirifonngo kongbanna wi na.

⁴¹ Ma yaa simbapolo yirifonngo shyen woo wi wo saraga yonlokogo yege ni. Yarikanra nda ti taga pinliwe woo wi na, to nda ti yen muwe, naa sinme konaa duven, mari cenle nungba ti taga yonlokogo woo wi na. Ki yen saraga nga pe ma sogo, ki nuwo taan pi yen ma mi na Yawe Yennele na ndanla.

⁴² Ki yen saraga sogowogo nga ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na, pe yaa la woo suyi wa filisaga paraga go ki yon na, mi na Yawe Yennele na yege sogowo. Pa mi yaa la finli wa ye ni, mbaa para ma ni.

⁴³ «Ko laga koyi mi yaa kaa finli wa Izirayeli woolo pe ni. Na gbogowo pi yaa ka ki laga ki pye kpoyi.

⁴⁴ Mi yaa filisaga paraga go konaa saraga wosaga ti tege ti ye na yee kan. Mi yaa Aron naa wi pinambiile pe pye kpoyi, paa saraga wogotunnngo piin na kan.

⁴⁵ Mi yaa cen laga yoro Izirayeli woolo ye sogowo, mbe pye ye Yennele.

⁴⁶ Kona ye yaa ki jen mbe yo muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le; mi ye yirige ma ye wo wa Ezhipiti tara, jango mbe cen laga ye sogowo. Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le.»

30

*Wusuna nuwo taan wi yaa la sori
saraga wosaga nga na
ki gbegewe
(Eki 37.25-28)*

¹ «Ma ti pe saraga wosaga ka gbegele akasiya tige ni, mbaa wusuna nuwo taan wi sori wa ki na.

² Saraga wosaga ki kanngoloyo tijere yi yaa pye ja. Ki kanngolo nungba pyew, ki

yaa pye metere kongo, ki yagawa pi yaa pye metere nungba. Ma ti pe yennegele te pe ke yirige wa ki yengele tijere ke na, ke pinle ke pye ki ni nungba.

³ Ma ti pe te piiri wo ki lagapyew ki na, ki gona wo naa ki kanngara, naa ki yennegele ke na. Ma ti pe te wa wo ki yon kongo ki na keere mbege maga mbege fili.

⁴ Ma ti pe te ngereye shyenzhyen gbegele, peyi kankan saraga wosaga ki keyen shyen yan yi yege wa yi yee yeri yi na, wa ki yon keere ki nogo, jango paa ki lekannagagala ke nii wa yi ni, mbaa ki lee.

⁵ Ma ti pe ki kanngagala ke gbegele akasiya tige ni, pe te wo ke na pe ke ton.

⁶ Ma ti pege saraga wosaga ki tege wa paraga nga pe po ma Yennele censaga paraga go ki kon shyen ki yege, ko nga yon finliwe senre kesu wi yen wa ki pungo na we, wa kapere ti kasulugo pyesaga nga ki yen wi yaritonngo ki yege. Pa mi yaa kaa finli wa ma ni.

⁷ Aron wi yaa ti paa wusuna nuwo taan wi sori wa ki na pinliwe pyew, na wi kaa fitanlaye pe gbegele sanga na ni wa laga kpoyi ki ni we.

⁸ Yonlokogo pyew, wi yaa ti pe wusuna nuwo taan wa sogo wa ki na, na wi kaa jaa mbe fitanlaye pe mu sanga na ni we. Ye yaa la wusuna nuwo taan wi sori suyi mi na Yawe Yennele na yege sogowo, yoro naa ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na pe ni.

⁹ Yaga ka wusuna nuwo taan wa yege sogo wa ki na, na na cenle mi naga wo wa ma. Yaga ka saraga sogowogo, naa muwe saraga konaa duven saraga nga pe ma wo to ta wo wa ki na saraga.

¹⁰ Yele pyew, Aron wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye saraga wosaga ki yennegele ke na pyesaga nungba. Yaayogo nga pe gbo mbe kapere ti kala yagawa ja, wi yaa ki kasanwa pa fafa ke na. Ye setirige piile mbele fuun pe yaa yiri pungo na, paa ki kapyege nga ki piin yele pyew pyesaga nungba. Ki saraga wosaga ki yaa pye jenge kpoyi mi na Yawe Yennele na kan.»

*Yaara nda ti yaa wo
mbe Izirayeli woolo pe go sho*

¹¹ Kona, a Yawe Yennele li si para Moyisi wi ni naa ma yo fo:

¹² «Na ma kaa Izirayeli woolo sanmbala pe jinri sanga na ni, pe ni fuun nungba nungba pe yaa penjara ta sara mi na Yawe Yennele na yeri mbe pe yee go sho; jango ki jirige ki ka ka ti jologo mbe to ye na.

¹³ Lere na fuun pe yaa ka jiri, wi yaa warifuwe pyo nungba sara, na wi nuguwo pi yaa pye giramu kangurugo, mbe yala laga kpoyi ki warifuwe pyo walaga ki

nuguwo pi ni. Ki warifuwe pyo wi yaa wo yarikanga mi na Yawe Yennele na yeri†.

¹⁴ Lere o lere pe yaa ka jiri ki jirige ki na, mbege le mbele pe ta ye le nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni, pe yaa yarikanga ki kan mi na Yawe Yennele na yeri.

¹⁵ Penjara fo wii daga mbe kan mbe we ki warifuwe pyo walaga ki na; fyonwo fo wii daga mbe kan mbe tigi ki warifuwe pyo walaga ki na. Lere nungba nungba pyew wi yaa ki penjara ti wo mberi kan mi na Yawe Yennele na yeri yarikanga, mbe ta mboo yee go sho.

¹⁶ Ma yaa ki go shogo penjara ti sho Izirayeli woolo pe yeri mberi tege mbaa flisaga paraga go ki tunngo ki piin ti ni. Ti yaa ti mi na Yawe Yennele mbaa jatere piin ki na fo ye ye go shogo penjara ti kan.»

Jogoyaraga ki gbegewe

¹⁷ Ko pungo na, a Yawe Yennele li si para naa Moyisi wi ni ma yo fo:

¹⁸ «Ma ti pe jogoyaraga gbegele tuguyenre ni, naa ki nogona cenyaraga ni. Maga tege flisaga paraga go konaa saraga wosaga† ti sogowo pi ni, ma tonmo le wa ki ni maga yin saraga wofenne pe yee jogowo pi mege ni.

¹⁹ Aron naa wi pinambiile pe yaa ki tonmo pi tege mbaa pe keyen naa pe tooro ti jori pi ni.

²⁰ Na pe kaa yiin wa flisaga paraga go sanga na ni, pe yaa pe keyen naa pe tooro ti jogo wa ki tonmo pi ni ghen; konaa na pe kaa jaa mbe fulo wa saraga wosaga ki tanla mbe tunngo pye wa ki na, mbe saara nda pe ma sogo ta wo mi na Yawe Yennele na yeri we, jango paga ka ku.

²¹ Pe yaa la pe keyen naa pe tooro ti jori jango paga ka ku. Ko yen kondegele na li yen kosaga fu ma Aron naa wi setirige piile mbele pe yaa ka yiri punngo na pe kan.»

Sinne mba pe ma wo yaraga na mbege wo Yennele kan

²² Kona, a Yawe Yennele li si para Moyisi wi ni naa ma yo fo:

²³ «Nuwo taanyaara nda fuun ti yen jende ma we ti ni fuun na, ma ta le: Nda pe yinri miiri ti tonmo culo kogoloni, naa sinamomu timuwe nuwo taan culo taanri, naa kaneli timuwe nuwo taan culo taanri,

²⁴ naa kasi timuwe nuwo taan culo kogoloni, mbe yala laga kpoyi ki taanlayaraga ki nuguwo pi ni, konaa oliviye tige pire sinne litiri kogoloni ni.

²⁵ Ma ti nuwo taanyaara gbegelefo wa mberi pinle ti yee ni, wiri gbegele sinne nuwo taan. Pi yaa pye sinne kpoyi, pe kaa jaa mbe yaraga ka le na kee, pe yaa pa wo ki na.

²⁶ Ko sinne po pawu ma yaa wo flisaga paraga go ki na, naa yon finliwe senre kesu wi na, mberi le na kee;

²⁷ naa tabali wo naa wi tunngo pyeyaara ti na; naa fitanladaga wo naa wi tunngo pyeyaara ti na; naa wusuna nuwo taan wi ma sogo saraga wosaga nga na ki na;

²⁸ naa saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na konaa ki tunngo pyeyaara ti na; naa jogoyaraga konaa ki tatege ki na, mberi le na kee.

²⁹ Ma yaa ki yaara ti tege ti ye na kan, pa ti yaa pye jende kpoyi. Yaraga nga fuun ka jiri ka na, ki yaa pye kpoyi fun†.

³⁰ Ma yaa ki sinne pa wo Aron naa wi pinambiile pe na mbe pe pye kpoyi jango paa saraga wogotunngo piin na kan.

³¹ «Ko pungo na, maga yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Ki sinne mba pi yen sinne kpoyi, ma tege pi ye mi na Yennele na kan ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri punngo na pe sogowo.

³² Lere si daga mbe pa fa wi yee na; lere si daga mbege sinne cenle pa gbegele ki gbegelelomo nungba pi na. Pi yen kpoyi, yaa pi jate kpoyi fun.

³³ Na lere wa ka sinne pa gbegele pi yiri ki woo mba pi korogo, mboo fa lere wa yege na, na wi woro saraga wofa, ki daga pege fo wi wo wa wi woolo pe sogowo.» »

Wusuna nuwo taan wi gbegewe

³⁴ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye naa fo: «Nuwo taanyaara ta le naa: Nda pe yinri sitakite, naa onikisi konaa galibanumu†. Ma wusuna nuwo taan piiri taga wa ti na; ti ni fuun nungba nungba ti lege ti yalayala.

³⁵ Ma ti nuwo taanyaara gbegelefo wa mberi pinle ti yee ni, wi wusuna nuwo taan piiri gbegele, na wi yaa pye kpoyi. Wi yaa wi gbegele ko† ni.

³⁶ Ma ti pe wa sun poo pye muwe, ma saa tege wa flisaga paraga go ki ni, wa yon finliwe senre kesu wi yege sogowo, wa laga nga mi yaa la finli ma ni we. Ye yaa laa jate pi yen jembe kpoyi.

³⁷ Yaga ka ki wusuna nuwo taan cenle wa gbegele ki gbegelelomo nungba pi na

† **30:13 30:13:** Eki 38.25-26; Mati 17.24 † **30:18 30:18:** Paa pye na saara sogoworo ti sori saraga wosaga nga na, ko senre ti yen na yuun laga ki laga nga ki ni. Ye wele wa Eki 38.8 laga ki ni. † **30:29 30:29:** Ye Eki 29.37 wi koro wi yege yowo senre ti wele. † **30:34 30:34:** Sitakite naa galibanumu ti yen nuwo taanyaara nda ti maa taa tipire ta ni, ma pye paa nguro tonmo yen. Onikisi na senre ti yo lagame, sinndelege sanganbanga wogo ko ma; een fo, tonmo yaraga ka korogo yi. † **30:35 30:35:** Kila pye pe ma ko le wa wusuna nuwo taan na pe gbegele wi ni, jango wiga ka ta mbe jogo konaa wi sogowo pi ta pi tanla.

ye pinambiile[†] konaa ye sumborombiile pe na, ye ke wowa ye pan ke ni na kan.»

³ Le ki yongolo nungba ke ni, a Izirayeli woolo pe ni fuun pè si te nungbogolo ngele paa lele ke wowa ma ke kan Aron wi yeri.

⁴ A wi sigi te yaara ti sho pe yeri, mari yan mari le yaraga ka ni, ma napige yanlege gbegele wi ni. Kona, a Izirayeli woolo pè si jorogo ma yo fo: «Woro Izirayeli woolo, we yennele li na, lo li we yirige wa Ezhipiti tara.»

⁵ Naa Aron wila kaa ki yan leele pè jorogo ma, a wi si saraga wosaga kan wa napige yanlege ki yegge sogowa, mee ki yo ngbanga pe kan fo: «Goto we yaa feti pye Yawe Yennele li mege ni[†].»

⁶ Ki goto yirifaga ki na, a leele pè si yiri ma saara sogoworo naa nayinme saara wo. Kona, a pè si cen ma li ma wo. Ko pungo na, pè si yiri na jinrigi[†].

⁷ A Yawe Yennele li si Moyisi wi pye fo: «Tigi maa kee, katugu ma woolo mbele mà yirige wa Ezhipiti tara, pè kapege pye.

⁸ Pè ke fyaw ma kono na mila naga pe na li wa. Pè te yan ma napige yanlege gbegele pe yee kan, ma foli ki yegge sogowa maga gbogo konaa ma saara wo ki yeri. Pè yere yo fo: «Ye wele, woro Izirayeli woolo, we yennele li na, lo li we yirige wa Ezhipiti tara.» »

⁹ A Yawe Yennele li si Moyisi wi pye naa fo: «Migi wele maga yan fo ki leele mbele pe yen leele mbele pè yiri ma je.

¹⁰ Koni, na yaga mbe nawa ngban pe ni. Mi yaa pe tongo mbe pe ko. Een fo, mi yaa ti cenle gbene mbe yiri wa ma ni.»

¹¹ A Moyisi wi si Yawe Yennele, wi Yennele li yenri ma yo fo: «Yawe Yennele, yingi na mee nawa ngban ma woolo pe ni? Poro mbele mà pe yirige wa Ezhipiti tara ma yawa gboco po naa ma fannga gbogo ki ni we.

¹² Na maga ki pye ma, pa Ezhipiti tara fenne pe yaa yo fo mdo woolo pe yirige wa Ezhipiti tara mbe pan mbe pe jolo, mbe pe gbo laga yanwira wasege ki ni, mbe pe cenle li ko mbeli wo laga tara ti na pew. Ma nangbanwa gboco pi yaga. Jologo nga maa jaa mbe wa ma woolo pe na, mdo jatere wi kannga ki wogo ki na, maga yaga.

¹³ Ma jatere pye ma tunmbyeele Abirahamu, naa Izaki konaa Izirayeli pe na, poro mbele maa wugu ma yee mege ki na pe kan ma yo fo: «Mi yaa ye setirige piile pe pye pe lege paa naayeri wonngolo ke yen. Tara nda miri senre yo, mi yaa ti kan pe yeri ti pye pe woro fo sanga pyew.» »

¹⁴ Kona, a Yawe Yennele li sili jatere wi kannga ma jologo nga laa yo li yaa wa li woolo pe na ki yaga.

¹⁵ A Moyisi wi si songoro ma yiri wa yanwiga ki na ma tigi. Yon finliwe senre tila pye ma yonlogo sinndeere papara papara shyen nda na tila pye wi kee. Paa yonlogo ti shyen ti keyen shyen yi ni fuun yi na.

¹⁶ Ki sinndeere papara papara Yennele lo laa ti gbegele. Yoonro nda tila pye wa ti na, Yennele lo laa ti yonlogo.

¹⁷ Naa Zhouwe wila kaa leele pe jorogomo pi logo, a wi si Moyisi wi pye fo: «Pyeri ma logo, malaga tinme yen na yinrigi wa paara yinre censaga ki ni.»

¹⁸ A Moyisi wi suu yon sogo ma yo fo: «Ayoo, cew tafenne ma paa jorogi, pè malaga gboco ma ya mbele ni poro pele si ma paa jorogi.

Een fo, yuuro tinme mila nuru.»

¹⁹ Naa paa kaa na yongo paara yinre censaga ki ni, a Moyisi wi si napige yanlege ki yan konaa leele pe ni paa yoo. A wi si nawa ngban fo jenge, mee sinndeere papara papara nda tila pye wi kee ti wa tara mari yaari le yanwiga ki nogo;

²⁰ mee ki napige yanlege nga leele paa gbegele ki le, maga wa wa kason maga sogo a ki pye muwe. A wi sigi muwe pi le maa yanragi wa tonmo pi ni, maa kan Izirayeli woolo pe yeri, a poo wo[†].

²¹ Ko pungo na, a Moyisi wi si Aron wi yewe ma yo fo: «Yingi ki leele mbele pè pye ma na, a mà si ti a paa ki kapege gbogo nga ki piin?»

²² A Aron wi si Moyisi wi yon sogo ma yo fo: «Na tafa, maga ka nawa ngban. Mboro jate maga jen ma yo kapege pyewe pi yen ma ki leele mbele pe ndanla.

²³ Pànla pye ma yo fo: «Yarisunngo ka gbegele we kan kila we yegge sinni; katugu ki Moyisi na wi yen nana na wi we yirige ma we wo wa Ezhipiti tara ti ni, yaraga nga kuu ta, we sigi jen.»

²⁴ A mi si pe pye fo: «Te yen lere na fuun yeri, wuu wo na kan. A pè suu wowa ma pan maa kan na yeri. A mi suu le kason, maa yan, mee ki napige yanlege nga ki gbegele.» »

²⁵ A Moyisi wi sigi yan fo leele pè koro pe yee na, fo Aron wila pe yaga a paa tanri pe yee nandanwa kala lo na, ma ti a pè tifaga pe juguye pe yegge na.

²⁶ A Moyisi wi si saa yere wa paara yinre censaga yeyongo ki na, ma sho fo: «Lere o lere wi yen Yawe Yennele li korogo, wo mbe pan laga na tanla.»

[†] 32:5 32:5: Aron wila feti pyewe senre to yo Yawe Yennele li mege na, jango mbe ti leele pe koro le wi kee na, paga ka laga li na pew. [†] 32:6 32:6: 1 Koren 10:7 [†] 32:20 32:20: Moyisi wila ko pye ma mbege naga fo kala na Izirayeli woolo paa pye, li pye kapege pe go na, nga pe daga mbege kala yagawa ja (Nombu 5.17,24).

A Levi setirige piile pe ni fuun pè si saa gbogolo wa wi tanla maa maga.

²⁷ A wì si pe pye fò: «Yawe Yënñele, woro Izirayeli woolo Yënñele le, nga li yo ki nga: «Nan nungba nungba pyew, wuu tokobi wi le, wi ye wa paara yinre censaga ki ni, wigi yanriyanri, mbe yiri paraga go ka ni mbe ye ka ni, wuu sefenne, naa wi wenne konaa wi cënyenle pe gbo.» »

²⁸ A Levi setirige piile pè si tanga ma yala Moyisi senyoro ti ni. Ki pilige ki ni, nambala mbele pàa ku, pàa pye na kee lere waga taanri (3 000) yeri.

²⁹ Kona, a Moyisi wì si Levi setirige piile pe pye fò: «Nala, yè ye yee kan Yawe Yënñele li yeri mbaa tunngo piin li kan, katugu yè yenle ma ye pinambiile, naa ye sefenne pe gbo. Ki kala na, li duwaw ye na nala.»

Moyisi wila Yënñele li yenri li Izirayeli woolo pe kala yaga

³⁰ Ki goto, a Moyisi wì si leele pe pye fò: «Yè kapege gbogo pye. Koni mi yaa lugu naa mbe kari wa Yawe Yënñele li yeri, kana pa mi yaa ya mbe ye kapere ti kasulugo ki pye.»

³¹ A Moyisi wì si songoro naa wa Yawe Yënñele li yeri, ma saa li pye fò: «Ki leele pè kapege gbogo pye de! Pè tɛ yarisunngo gbegele pe yee kan.

³² Koni, mi yen nɔɔ yenri, ma pe kapege ki kala yaga pe na; nakosima mala mege ki gbo maga wɔ wa sewe ɲa mà yonlogo wi ni[†].»

³³ A Yawe Yënñele li si Moyisi wi yon sogo ma yo fò: «Ayoo! Lere ɲa wi kapege pye na na, ko fò wo mege ko mi yaa gbo mbe wɔ wa na sewe wi ni.

³⁴ Koni, ta kee ma sa ki leele pe yegɛ sin ma kari pe ni wa laga ɲa mi naga ma na ki ni. Wele, na mɛɛge wi yaa la tanri ma yegɛ. Eɛn fò, mi ka ka yiri pe korogo pilige ɲa ni, mi yaa pe jolo pe kapege ki kala na.»

³⁵ Yawe Yënñele làa Izirayeli woolo pe jolo napige yanleɛge ɲa pàa ti a Aron wi gbegele pe kan ki kala na.

33

Yënñele làa konɔ kan Moyisi wi yeri ma yo wila kee

¹ Kona, a Yawe Yënñele li si para naa Moyisi wi ni ma yo fò: «Yiri na ki laga ɲa ki ni, maa kee mboro naa leele mbele mà

yirige wa Ezhipiti tara pe ni; ye kari wa tara nda mila wugu Abirahamu naa Izaki konaa Zhakobu pe kan ma yo mi yaa kari kan pe setirige piile pe yeri ti ni[†].

² Mi yaa na mɛɛge wi torogo wi keli ye yegɛ, mbe Kana tara fenne, naa Amori cenle woolo, naa Heti cenle woolo, naa Perezi cenle woolo, naa Hevi cenle woolo konaa Zhebusi cenle woolo pe puro mbe pe yirige wa ki tara ti ni.

³ Wi yaa ye yegɛ sin mbe kari ye ni wa tara nda ti yen ma yin nɔɔ naa senrege ni na fuun[†] ti ni. Eɛn fò, mi jate se pinle ye ni mbe kari, nakoma ye yaa kaga kan mbe ye tongo mbe ye ko kono, katugu ye yen leele mbele pe ma yiri ma je.»

⁴ Naa leele pàa kaa ki senngbanra ti logo, a pe jatere wi si piri pe na; ki kala na lere wo wa sila wi yee fere.

⁵ Ma si yala, Yawe Yënñele làa ki konɔ kan Moyisi wi yeri ma yo wigi yo Izirayeli woolo pe kan fò: «Ye yen leele mbele pe ma yiri ma je. Na mi ka pinle ye ni sa ye torogo wagati jenri ni, pa mi yaa ye tongo mbe ye ko. Ki kala na, ye ye yee fereyaara ti wɔ, pa kona mi yaa ɲa pye, mi yaa ki jen.»

⁶ Mbege le le Izirayeli woolo pe yirisanga wi ni wa Horebu yanwiga ki na, a pè si pe yee fereyaara ti yaga, pe woro nari ni.

Filisaga paraga go ki senre

⁷ Kila pye na paga sa paara yinre censaga ki kan, Moyisi wi ma paraga go[†] ki kologi ma saa ki kan wa paara yinre censaga ki pungo na, maga lali ki ni, nɛɛ ki yinri filisaga paraga go. Na lere wa kaa jaa mbe Yawe Yënñele li yewe kala la ni, wi ma yiri wa paara yinre censaga ki ni, mbe kari wa filisaga paraga go ki ni.

⁸ Na Moyisi wi kaa kee wa ki paraga go ki ni sanga ɲa ni, leele pe ni fuun nungba nungba pe ma yiri ma yereyere wa pe paara yinre ti yeyonro ti na, naa wele fò wi ma saa toro ma ye wa ki ni.

⁹ Na Moyisi wiga ye wa paraga go ki ni sanga ɲa ni, kambaaga titonlogo yerege ki ma tigi ma yere wa paraga go ki yon na. Yawe Yënñele li mɛɛ la para Moyisi wi ni.

¹⁰ Leele pe ni fuun pe maa kambaaga titonlogo yerege ki yaan ki yere wa paraga go ki yon na. Kona pe ni fuun nungba nungba, pe mɛɛ foli mali gbogo wa pe paara yinre yeyonro ti na.

¹¹ Yawe Yënñele làa pye na para Moyisi wi ni gbogoyi, paa yegɛ ɲa na lere maa

[†] 32:32 32:32: Mbe yala Yuuro 69:29; Luki 10:20; Fili 4:3; Naga 3:5; 21:27lara ti ni, yinwege sewe yen Yënñele li yeri, ɲa lesinmbele pe mɛɛ ti yen ma yonlogo wa wi ni. [†] 33:1 33:1: Zhene 12:7; 26:3; 28:13 [†] 33:3 33:3: Eki 3.8

[†] 33:7 33:7: Wa Izirayeli tara kee ki na, mbele pàa pye na paara yinre censara ti kanni na cɛɛn wa ti ni, kila pye, pe ma paraga go ka kan wa censaga ki nandogomo na kagala ke yegɛ woo wa ki ni. Ki yaa pye ki paraga go ko kayi kila pye Izirayeli woolo pe yeri, a Moyisi wigi kologi, ma saa ki kan maga lali paara yinre censaga ki ni. [†] 33:11 33:11:

Nambu 12:8; Dete 34:10

para wi wonlo ni we. Ko pungo na Moyisi wi mɛɛ songoro ma kari wa paara yinre censaga ki ni†. Eɛn ɔ, lefonno ɔa wila pye wi tunmbyee, Nuni pinambyo Zhouwe we, wo ma koro wa paraga go ki ni.

Moyisi wila Yawe Yennele li yenri li pinle pe ni

12 Kona, a Moyisi wi si Yawe Yennele li pye ɔ: «Logo na yeri we ɔ. Maa ki konɔ kan na yeri ma yo mbaa ki leele mbele pe yege sinni. Eɛn ɔ, lere ɔa ma yaa taga na na wila na sari, mɛɛ si wo naga na na. Ma si yala, maa ki yo na kan ma yo maa wo ma yeɛ kan, ma ti a na kala loon ndanla.

13 Ma yeɛ yaga, na kaa pye kaselege, na kala loon ndanla, ɔga ma yen na sonri ma ti mbege jen; pa kona mi yaa ma jen jenge, na kala li yaa ma ndanla naa jenge. Maa ki jate fun ɔ ki leele mbele pe yen ma woolo.»

14 A Yennele li suu yon sogo ma yo ɔ: «Mi jate mi yaa soon torogo konaa mbaa ma go singi.»

15 A Moyisi wi sho naa ɔ: «Na kaa pye mboro jate ma se sa we torogo, maga ka we pye we yiri laga ki laga ɔga ki ni.

16 Na mɛɛ sa we torogo, pe yaa ki jen mele mbe yo mi naa ma woolo pe ni, we kala li yen moɔ ndanla? Kaawo ma sa we torogo ko ki yaa ki naga ɔ we yen we ye tara woolo sanmbala pe ni.»

17 Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi yon sogo ma yo ɔ: «[ɔga ma yenri mi yaa ko fun ki pye, katugu ma kala lilan ndanla, a moɔ wo.»

18 A Moyisi wi sho naa ɔ: «Ki yaga moɔ gbogowo pi naga na na.»

19 Kona, a Yennele li sho naa ɔ: «Mi yaa toro ma yege sogowo, mbanla kajenge pyege ki ni fuun ki naga ma na, mbege yari ma yege sogowo yege ɔga na mi yen. Mi yaa lere ɔa yinriwe ta, mi yaa wo yinriwe ta. Lere ɔa yungbogoro yaa pye na na, wo yungbogoro yaa pye na na†.»

20 A li sho naa ɔ: «Ma se ya mbanla yege ki yan, katugu lewee se ya mbanla yege ki yan, mbe koro yinwege na.»

21 A Yawe Yennele li sho naa ɔ: «Laga ka yen na na tanla toon, walaga yi, pan ma yere laga ki na.

22 Na mi kaa toro mbaa na gbogowo pi nari sanga ɔa ni, mi yaa ma le wa ki walaga ki wege ki ni, mboon ton na keɛ ki ni ɔ mbe sa toro mbe ko.

23 Ko pungo na, mi yaa na keɛ ki laga ma na, kona ma mbe ya mbanla pogolo ke yan; katugu lere se ya mbanla yege ki yan.»

34

Sinndeere papara papara fonndo teme mbe yon finliwe senre ti yonlogo ti na

1 Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye ɔ: «Mboro jate sinndeere papara papara shyen te paa kongbannda nda ma yaari ti yen. Mi yaa ngasegele ngele kaa pye wa kongbannda ti na ke yonlogo wa nda ma yaa te ti na.

2 Ma yeɛ gbegele sanni goto pinliwe ni. Ma yiri faa, ma lugu wa Sinayi yanwiga ki na, ma sa yere wa ki go na, maa na singi.

3 Lere kpe ka ka pinle ma ni mbe lugu wa yanwiga ki na. Paga ka lere wa kpe yan wa yanwiga laga ka na. Sumbyo naa sugbo konaa nege ka ka yan wa yanwiga ki tanla kila yan kaa.»

4 A Moyisi wi si sinndeere shyen te papara papara paa kongbannda ti yen. Ki goto yirifaga ki na, a wi si kari ma saa lugu wa Sinayi yanwiga ki na sinndeere papara papara shyen ti ni wi keɛ, paa yege ɔga na Yawe Yennele laa ki yo wi kan we.

5 A Yawe Yennele li si tigi wa kambaaga ki ni ma yere le Moyisi wi tanla, ma li yeɛ mege ki yeri ma yo ɔ: «Yawe Yennele.»

6 A li si toro Moyisi wi yege sogowo, neɛ wi piin naa ɔ: «Mi yen Yawe Yennele. Yawe Yennele na li yen leele yinriwe tafo, naa yungbogoro tafo; mila la nawa ngbanni jaga jaga; na kagbaraga ki yen ma gbogo, mi si yen senre nungba yofa.

7 Na ndanlawa pi yen kosaga fu leele pe ni, naa pe setirige piile yirisaga waga legerɛ ni. Mi maa leele pe kapere naa pe mbasinme konaa pe punnguwo kagala ke kunni na yeɛ ni. Eɛn ɔ, mila tanga kan ɔa wi daga mbe jeregi wi yeri. Mi ma teele pe mbasinme pi foga ton pe piile pe na, ɔa sa gbɔn pe setirige piile yirisaga taanri wogo naa tijere wogo ki na†.»

8 Le ki yongolo nungba ke ni, a Moyisi wi si sogo maa yege ki jiile wa tara, ma Yawe Yennele li gbogo;

9 kona mɛɛ yo ɔ: «We ɔ, na kaa pye na kala loon ndanla, mi yen moɔ yenri, ma sa we torogo. Migi jen ma yo ki leele mbele pe yen leele mbele pe ma yiri ma je. Eɛn ɔ, mi yen moɔ yenri ma we mbasinme naa we kapere ti kala yaga we na, maa we jate ma woolo.»

Yennele laa yon finliwe le naa Izirayeli woolo pe ni

(Eki 23.14-19; Dete 7.1-17)

10 Kona, a Yennele li si Moyisi wi pye naa ɔ: «Mi yaa yon finliwe pi le naa fonngo ye ni. Mi yaa kafonngolo pye ma woolo pe ni fuun pe yege na, ngele ke cenle la fa yan

† 33:19 33:19: Dromu 9.15

† 34:7 34:6-7: Eki 20.5-6; Nombu 14.18; Dete 5.9-10; 7.9-10

tara ti laga ka kpe ni wa cengele ke sɔgɔwɔ. Pa kona, mi ɲa Yawe Yɛnnɛle, kafɔnnɔgɔlɔ ngele mi yaa ti ma pye ke yɛn fyere kagala yegɛ ɲga na, Izirayeli woolo pe yaa ke yan, poro mbele pe yɛn mɔɔ maga we.

¹¹ Senre nda mila yuun ye kan nala, yaa ti jate jenge. Mi yaa Amori cɛnle woolo, naa Kana tara fenne, naa Heti cɛnle woolo, naa Perezɛ cɛnle woolo, naa Hevi cɛnle woolo konna Zhebusi cɛnle woolo pe purɔ mbe pe yirige wa ye yegɛ.

¹² Ye yɛ yingiwɛ jɛn, yaga ka yɔn finliwɛ le tara nda ye yaa sa cɛn wa ti ni ti woolo pe ni; jango paga ka pye paa pɛnɛ yɛn mbe ye yigi.

¹³ Eɛn fɔ, ye pe saara wɔsara ti jaanri, sinnɔɔɛɛɛ nda pɛ yerege yerege na sunnu ti na, yeri gbɔn yeri yaari, tiyagala ngele pe ma kankan na sunnu ke na, ye ke kɔɔnlo kɔɔnlo†.

¹⁴ Yaga ka yarisunngo ka kpe gbɔgɔ, katugu mi ɲa Yawe Yɛnnɛle, na mege koyi ɲga yɛnjaga fɔ. Mi yɛn Yɛnnɛle na laa li yɛnjo wi yaga.

¹⁵ Ki kala na, yaga ka yɔn finliwɛ le ki tara woolo pe ni; nakoma na pe kaa nanjara ti piin mbaa pe yarisunngo ti gbɔgɔ, pe yaa kaa ye yinri mbaa kee ye ni wa. Saara nda pe yaa la woo pe yarisunndo ti yeri, pe yaa kaa ye yinri ye saa ki saara yaakara ti kaa.

¹⁶ Pa kona ye yaa kaa pe sumbonɔ pe pori ye pinambiile pe kan pe jɛɛɛ. Ki ka pye ma, pe sumborombiile paga kaa nanjara ti piin pe yarisunngo gbɔgɔwɔ pi na sanga ɲa ni, pa pe yaa ti ye pinambiile paa ti gbɔgɔ fun.

¹⁷ «Yaga ka tugurɔn ta kpe yan mberi pye yarisunngo ye yɛ kan†.

¹⁸ «Yaa leve fu buru feti wi piin yarilire konyenge ki ni, mbe yala wagati ɲa wi kɔn ma tege wi ni. Piliye kolɔshyɛn ni, ye yaa la leve fu buru kaa, paa yegɛ ɲga na miɲi yo ye kan we, katugu ki yenge ki ni, ko yaa yiri wa Ezhipiti tara†.

¹⁹ «Pinambyɔ kongbanɲa pyew wi yɛn na woo; yaayoro ti pinambire kongbannda fun ti yɛn na woro. Nana wi pinambyɔ kongbanɲa, naa simbanɔ wi pinambyɔ kongbanɲa konna sikano wi pinambyɔ kongbanɲa wi ni, ye daga mbe pe wɔ na yeri saraga†.

²⁰ Sofile wi pinambyɔ kongbanɲa wo na, ye simbapige nakoma sikapige tege yoo go sho; na yee ɲa go sho, yoo go ki yaari yoo gbo. Ye ye pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe go sho†.

«Lere ka ka pan laga na yegɛ sɔgɔwɔ kewara ni.

²¹ «Ye yaa la tunngo piin piliye kogolɔni yapelege ki ni, eɛn fɔ, piliye kolɔshyɛn wogo ko na, ye yaa cɛn mbe wogo, yariluguro lugusanga ni o, yarilire konsanga ni o†.

²² «Ye yaa la Pantikoti feti wi piin bile kongbanɲa wi konsanga wi ni, konna mbaa yarilire kongo feti wi piin wa yele li kosaga yeri†.

²³ «Yele nungba nungba pyew, ye woolo pe nambala pe ni fuun pe yaa pan pansaga taanri laga mi ɲa Yawe Yɛnnɛle, yoro Izirayeli woolo Yɛnnɛle le, na yegɛ sɔgɔwɔ.

²⁴ Mi yaa cengele kele purɔ wa ye yegɛ mbe ye tara ti pye ti gbɔgɔ. Yele pyew, na yaga kari karisaga taanri wa mi ɲa Yawe Yɛnnɛle na yegɛ sɔgɔwɔ, lere wa kpe se kaa ki jaa mbe ye tara ti sho mberi ta.

²⁵ «Yarikanga ɲga leve ma ye ki ni yaga ka ka pinle yaayoro saara ni mbe wɔ na yeri. Saara nda ti yaa wɔ Paki feti wi na, yaga kaga kara ta yaga ti wonlo ti yiri†.

²⁶ Ye yaa kaa paan ye kɛɛ yarilire fɔnnɔ kongbannda ti ni wa mi ɲa Yawe Yɛnnɛle, ma Yɛnnɛle na censaga paraga go ki ni. Yaga ka sugbɔ yirifɔnnɔ sɔgɔ wa wi no yinriwɛ pi ni†.»

²⁷ A Yawe Yɛnnɛle li si Moyisi wi pye naa fɔ: «Ki senre nda ti yɔnlogɔ; katugu to mi tege ma yɔn finliwɛ le mi naa mboro, naa Izirayeli woolo sanmbala pe ni.»

²⁸ Moyisi wila koro wa Yawe Yɛnnɛle li ni, ma yɔnlo nafa shyɛn pye naa ki yɛmbine nafa shyɛn. Wi sila ka, wi sila wɔ. Laa yɔn finliwɛ senre ti yɔnlogɔ sinnɔɔɛɛɛ papara papara ti na, to nda ti yɛn ɲgasegele kɛ ngele.

Moyisi wila tigi ma yiri wa Sinayi yanwiga ki na

²⁹ Kona, a Moyisi wi si yiri wa Sinayi yanwiga ki na ma tigi, yɔn finliwɛ senre tila pye ma yɔnlogɔ sinnɔɔɛɛɛ papara papara shyɛn nda na tila pye wi kɛɛ. Naa Yawe Yɛnnɛle laa para wi ni, wi yegɛ kila pye na yengele, eɛn fɔ, wi sila sigi jɛn.

³⁰ A Aron naa Izirayeli woolo sanmbala pe ni fuun pɛ si Moyisi wi yan, pe mbe ka wele, mɛɛ wi yegɛ ki yan kila yengele. A pe nɛɛ fyɛ mbe fulu wa wi tanla.

³¹ Kona, a Moyisi wi si pe yeri. A Aron naa Izirayeli gbogolomɔ woolo teele pɛ si fulu wa wi tanla; a wi si para pe ni.

³² Ko punɲo na, a Izirayeli woolo sanmbala pɛ si fulu wa wi tanla. A wi si ɲgasegele ngele Yawe Yɛnnɛle laa yo wi

† 34:13 34:13: Dete 16.21 † 34:17 34:17: Eki 20.4; Levi 19.4; Dete 5.8; 27.15 † 34:18 34:18: Eki 12.14-20; Levi 23.6-8; Nombu 28.16-25 † 34:19 34:19: Eki 13.2 † 34:20 34:20: Eki 13.13 † 34:21 34:21: Eki 20.9-10; 23.12; 31.15; 35.2; Levi 23.3; Dete 5.13-14 † 34:22 34:22: Levi 23.15-21, 39-43; Nombu 28.26-31 † 34:25 34:25: Eki 12.10 † 34:26 34:26: Dete 24.21; 26.2

kan wa Sinayi yanwiga ki na ke ni fuun ke yege yo pe kan.

³³ Naa Moyisi wila kaa para pe ni ma ko, a wi suu yege ki fo para ga ni.

³⁴ Na wi kaa kee wa Yawe Yennele li yege sogowo mbe sa para li ni sanga na ni, wi ma para ga ki laga wa wi yege ki na. Wi yiringolo wa, wi ma senre nda li yo wi kan ti yege yo Izirayeli woolo pe kan.

³⁵ Izirayeli woolo paa pye na Moyisi wi yege ki yaan kila yengele. Ko pungo na, wi mee para ga ki tege maa yege ki fo naa, fo wi ka sa songoro wa Yawe Yennele li yeri mbe para li ni, ko wi ma jen maga laga wa.

YENNELE LI FILISAGA PARAGA GO KI KANWA

35

35-40

Cenpilige ki senre

¹ Kona, a Moyisi wi si Izirayeli woolo gbogolomo pi ni fuun pi gbogolo mee pe pye fo: «Senre nda Yawe Yennele li yo waa tanri ti na ti nda:

² «Ye yaa la tunngo piin piliye kogoloni yapelege ki ni, een fo, pilige kolashyen wogo ki yaa pye wogopilige, cenpilige yi, nga ki tege ki ye Yawe Yennele li kan. Lere o lere ka tunngo pye cenpilige ki ni wi daga poo gbo[†].

³ Yaga ka kason mu cenpilige ki ni wa ye yinre ti ni.» »

*Izirayeli woolo paa yarikanra kan
Yennele li censaga para ga go
ki kanwa pi wogo na
(Eki 25.1-9)*

⁴ Kona, a Moyisi wi si Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe pye naa fo: «Yawe Yennele li senyoro ti nda:

⁵ «Ye ye kee yaara ta lagala yeri kan Yawe Yennele li yeri. Lere o lere wila ki jaa mbe kan nayinme ni, wila paan yarikanga ni li kan. To ti yen te nakoma warifuwe, nakoma tuguyenre,

⁶ naa nganra jese, naa kondoro jese, naa jese yeen kpanyi, naa len jese ngbaan, naa sikano sire,

⁷ naa simbapene seere nda pe le kondoro, naa seere liire ni, naa akasiya tire ni,

⁸ naa fitanla sinme ni, naa nuwo taanyaara nda pe ma gbegele sinme kpoyi konaa wusuna nuwo taan na pe ma sogo;

⁹ naa onikisi sinndere, naa sinndere songbanga woro ta yege ni nda ti yaa

maramara efodi wo naa yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ti na.»

¹⁰ Kapyo jenfenne mbele fuun pe yen laga ye sogowo, pe gbogolo, nga Yawe Yennele li yo, pege gbegele; ko ki yen:

¹¹ Yennele censaga para ga go, naa para ga go nga ki yaa pye ki go na ki ni, naa ki gona tonpara ga ki ni, naa ki kandoolo yangala ke ni, naa ki tire papara papara ti ni, naa ki tipaara ti ni, naa ki tiyagala ke ni, naa ki nogona cencyaara ti ni;

¹² naa yon finliwe kesu[†] wi ni, naa wi lekanngagala ke ni, naa wi katonggo ki ni, naa para ga nga pe ma po ma go ki kon shyen ki ni;

¹³ naa tabali wo naa wi lekanngagala ke ni, naa wi tunngo pyeyaara ti ni fuun ti ni, naa buru na pe ma kan Yennele yeri wi ni;

¹⁴ naa fitanladaga wo naa wi tunngo pyeyaara ti ni, naa wi fitanlaye pe ni, naa fitanla sinme pi ni;

¹⁵ naa wusuna nuwo taan wi ma sogo saraga wosaga nga na ki ni, naa ki lekanngagala ke ni, naa sinme kpoyi, naa wusuna nuwo taan ni, naa Yennele censaga para ga go ki yeyongo tonpara ga ki ni;

¹⁶ naa saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na ki ni, naa ki tuguyenre mere ti ni, naa ki lekanngagala ke ni, naa ki tunngo pyeyaara ti ni fuun ti ni, naa jogoyaraga konaa ki tatege ki ni,

¹⁷ naa longo ki jasa paara ti ni, naa jasa tiyagala koro naa ke nogona cencyaara ti ni, naa longo ki yeyongo tonpara ga ki ni;

¹⁸ naa censaga para ga go ki kankanngagala ke ni, naa longo ki jasa kankanngagala ke ni konaa ti pomanda ti ni,

¹⁹ naa yariporo nda pe yaa la nii mbaa tunngo piin wa laga kpoyi ki ni ti ni konaa saraga wofaAron wi yariporo nda ti yaa kan Yennele yeri ti ni, ma pinle wi pinambiile pe woro ti ni, to nda pe yaa la nii mbaa saraga wogotunngo ki piin we.»

²⁰ Kona, a Izirayeli gbogolomo woolo pe si yiri le Moyisi wi tanla ma kari.

²¹ Ko pungo na, mbele fuun kila tigi wa pe kotogo na pe yarikanra kan konaa a paa ki jaa mbe kan nayinme ni, a pe si pan pe yarikanra ti ni Yawe Yennele li kan filisaga para ga go ki kanwa wogo ki na, naa tunngo nga fuun ki yaa pye ki wogo ki na, konaa yariporo nda ti yaa tege ti ye ti gbegewe wogo ki na.

²² Mbele fuun paa pye naga jaa mbege pye nayinme ni, ki nanja naa ki jele, pe

[†] 35:2 35:2: Eki 20.8-11; 23.12; 31.15; 34.21; Levi 23.3; Dete 5.12-14 [†] 35:12 35:12: Yon finliwe kesu paa wi gbegele akasiya tire ni ma te piiri wo wi na (Eki 25.10-22). Yennele li ngasegele kaa pye ma yonlogo sinndere papara papara nda na, pa paa ti le wa wi ni. Ko kila pye na jate ma we wa Yennele li censaga para ga go ki ni. Kila pye naga nari ma yo Yennele li yen le; pungo na, paa kaa ki tege wa sherigo gbogo ki lajenge kpoyi ki ni.

si pan pe yarikanra ti ni; to lari nda: Yologo kannjingele, naa nungbogolo, naa vegembe, naa kee yologo kannjingele, naa te fereyaara ti cenle pyew ta ni. A pe siri yirige mari kan saraga Yawe Yennele li yeri.

²³ Nganra jese, naa kondoro jese, naa jese yeen kpanyi, naa len jese ngbaan, naa sikano sire, naa simbapene seere nda pe le kondoro konaa seere liire la pye mbele fuun yeri, paa pan ti ni.

²⁴ Leele mbele fuun paa warifuwe naa tuguyenre lagala mberi pye yarikanra, a pe si pan ti ni Yawe Yennele li kan. Mbele fuun akasiya tire la pye pe yeri, paa pan ti ni mbe tunngo ki ni fuun ki pye.

²⁵ Jeele mbele fuun paa pye kapyo jenfenne pe si nganra jese, naa kondoro jese, naa jese yeen kpanyi konaa len jese ngbaan pili pe ye, ma pan wi ni.

²⁶ Jeele sanmbala mbele fuun paa pye kapyo jenfenne, a tunngo ki pyela yen pe na pe kotogo ki ni fuun ni, a poro si sikaneele sire pili jese.

²⁷ A Izirayeli woolo teele pe si pan onikisi sindeere ni konaa sindeere songbanga woro ta yegge ni, nda pe yaa maramara efodi wo naa yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ti na.

²⁸ Paa pan nuwo taanyaara ni, naa fitanla sinme ni, naa mba pe ma wo yaraga na mbege wo Yennele kan konaa wusuna nuwo taan ni.

²⁹ Tunngo nga Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan ma yo pe pye, Izirayeli woolo mbele fuun paa pye naga jaa mbe yarikanra kan nandanwa ni ki tunngo ki pyewe pi na, pe si pan pe nayinme yarikanra ti ni, ki nanja naa ki jele, mari kan li yeri.

*Yennele li censaga paraga go
ki gbegefenne
(Eki 31.1-11)*

³⁰ Kona, a Moyisi wi si Izirayeli woolo pe pye fo: «Ye wele, Yawe Yennele li Uri pinambyo Bezaleyeli wi wo ma yiri wa Zhuda cenle li ni. Uri to wo lawi na Huri.

³¹ Yawe Yennele lili yinne li le wi ni maa yin, maa kan kajenne naa tijinliwe konaa kapyo tunndo yegge jenme ni mbaa tunndo cenle pyew ti piin.

³² Wi mbe ya mbaa kapyo tunndo fonndo jaterere taa, mbaa ti gbegele te ni, naa warifuwe konaa tuguyenre ni.

³³ Wi mbe ya mbaa sindeere songbanga woro ti teni mbaa ti sogolo ti yee ni, konaa mbaa tire teni la kapyo tunndo cenle pyew ti piin.

³⁴ We Fo wi tijinliwe kan wi yeri, konaa maa kan fun Ahisamaki pinambyo Oholiyabu wi yeri, wo na wi yiri wa Dan

cenle li ni, paa leele pe nari kapyo tunndo pyewe pi ni.

³⁵ Wi tijinliwe kan pe yeri paa tunndo cenle pyew ti piin, mbaa yaara teni, mbaa yaara yanlere gbegele, mbaa paara ti sogo nganra jese ni, naa kondoro jese ni, naa jese yeen kpanyi ni konaa len jese ngbaan ni, mbaa tunndo cenle pyew ti piin konaa mbaa kapyo tunndo fonndo jaterere taa.»

36

¹ «Kona Bezaleyeli naa Oholiyabu konaa kapyo jenfenne sanmbala mbele fuun Yawe Yennele laa kajenne, naa tijinliwe naa kapyo tunndo yegge jenme pi kan pe yeri pe ta pe censaga paraga go ki tunngo ki ni fuun ki pye, pe yaa pan mbege pye paa yegge nga na laa ki yo we.»

² A Moyisi wi si Bezaleyeli naa Oholiyabu pe yeri. Kapyo jenfenne sanmbala mbele fuun Yawe Yennele laa tijinliwe kan pe yeri, a paa ki jate mbe pe yee kan tunngo ki yeri, wila pe yeri fun.

³ Izirayeli woolo paa pan yarikanra nda fuun ni mbe censaga paraga go ki kan, a Moyisi wi siri kan tunngo pyefenne pe yeri. Pilige pyew, pinliwe ni, leele paa pye na paan pe nayinme yarikanra ti ni nari kaan Moyisi wi yeri.

⁴ Kona, a tunmbyelee wele, poro mbele paa pye kapyo jenfenne na censaga paraga go tunngo ki ni fuun ki piin, pe si yiri ma pe tunngo ki yaga ma kari Moyisi wi korogo,

⁵ ma saa wi pye fo: «Leele paa paan yaara nda ni ti lege ma toro tunngo nga Yawe Yennele li yo we pye ki na.»

⁶ Ki kaa pye ma, a Moyisi wi si kono kan ma yo pege yari wa paara yinre censaga ki ni fo: «Nambala naa jeele, wa kpe ka ka pan yarikanga ni censaga paraga go ki tunngo ki wogo na naa.» A leele pe si yarikanra ti kanwa pi yerege;

⁷ katugu yaara nda paa kan pe tunngo ki pye, tila lege fo matoro.

*Yennele li censaga paraga go
ki kanlomo
(Eki 26.1-37)*

⁸ Kona, a kapyo jenfenne mbele paa tunngo ki jen ma we, pe si Yennele censaga paraga go ki gbegele paara titoonro titoonro ke ni. Paa ki paara ti ti len jese ngbaan ni, naa nganra jese ni, naa kondoro jese ni konaa jese yeen kpanyi ni. Paa sherubenye yanlele pe gbegele wa ti na kapyo jenfenne tunngo pyelomo ni.

⁹ Paraga nungba nungba pyew ki titonlowo pila pye metere ke ma yiri tijere, ki gbeme pila pye metere shyen. Paara ti ni fuun tila taanla ma yala.

¹⁰ A pè sigi paara ti kangurugo yoli mari kan ti yee na, a ti pye nungba, ma kangurugo sannda ti yoli mari kan ti yee na ma fun.

¹¹ Paara kangurugo nda paa keli ma yoli ma kan yee na, a pè si nganra jese mangala popo wa ki kangurugo wogo ki yon na. Paara kangurugo sannda nda paa yoli ma kan ti yee na, a pè kele popo wa ki kangurugo wogo ki yon na fun.

¹² Paa jese mangala nafa shyen ma yiri ke popo paara kangurugo kongbannda ti kangurugo wogo ki yon na, ma jese mangala nafa shyen ma yiri ke popo fun paara kangurugo sannda ti kangurugo wogo ki yon na. Ki mangala ngele paa popo ke yonro tila sinzin ti yee ni.

¹³ A pè si kandoolo yangala ke nafa shyen ma yiri ke gbegele te ni fun, ma ki paara titoonro titoonro tegesaga shyen ti yonro ti kan ti yee na, ma paraga go ki pye nungba.

¹⁴ Ko punjo na, a pè si paara titoonro titoonro ke ma yiri nungba gbegele fun sikaneele sire ni, mari pye paa paraga go yen, mbaa Yennele censaga paraga go ki tonni ki ni.

¹⁵ Ki paara ti nungba nungba pyew ki titonlowo pila pye metere ke ma yiri kangurugo, ki gbeme pila pye metere shyen. Paara ti ni fuun tila pye ma yala.

¹⁶ A pè si paara ti kangurugo yoli mari kan ti yee na, ma kogoloni sannda ti yoli mari kan ti yee na.

¹⁷ Paara kangurugo nda paa yoli ma kan yee na, paa jese mangala nafa shyen ma yiri ke yoli ti kangurugo wogo ki yon na; ma jese mangala kele yoli fun paara kogoloni sannda nda paa yoli ma kan yee na ti kogoloni wogo ki yon na.

¹⁸ A pè si kandoolo yangala ke nafa shyen ma yiri ke gbegele tuguyenre ni, ma paara tegesaga shyen ti yonro ti kan ti yee na, jango ti pye nungba wa Yennele censaga paraga go ki go na.

¹⁹ Ko punjo na, a pè si tonparaga ka gbegele simbapene seere ni nda paa le kondoro maga tege ma paraga go ki go na wi ton ki ni, mee tonparaga ka gbegele fun seere liire ni, maga wa wa ti ni fuun ti go na.

²⁰ A pè si akasiya tire te tire papara papara, mari yerege yerege mbe Yennele censaga paraga go ki kan ti ni.

²¹ Ki tire papara papara ti ni fuun nungba nungba ti titonlowo pila pye metere kangurugo kangurugo, ti gbeme pila pye metere kongo naa metere kongo ki kongo.

²² Paa njegele shyenzyen wowa tire papara papara ti ni fuun nungba nungba ti na ma ke sinzin ke yee ni.

²³ A pè si tire papara papara ti nafa gbegele Yennele censaga paraga go ki yonloparawa kalige kee ki kanwa wogo ki na.

²⁴ A pè si tire papara papara ti nogona cnyaara nafa shyen gbegele warifuwe ni, mari tege shyenzyen tire papara papara ti ni fuun nungba nungba ti nogo, mari njegele ke lele wa ti ni.

²⁵ A pè si tire papara papara ti nafa gbegele fun Yennele censaga paraga go ki yonloparaga kamejge kee ki kanwa wogo ki na,

²⁶ konaa ma ti nogona cnyaara ti nafa shyen gbegele warifuwe ni, mari lele shyenzyen wa tire papara papara ti ni fuun nungba nungba ti nogo.

²⁷ A pè si tire papara papara kogoloni gbegele Yennele censaga paraga go ki punjo kee ki kanwa wogo ki na, wa yonlo tosaaga yeri,

²⁸ ma tire papara papara shyenzyen gbegele Yennele censaga paraga go ki yengele punjo wogolo ke kanwa wogo ki na.

²⁹ Tila le wa nogona ma mara yee na ma kari naayeri; a pè saa ti shyen ti po ti yee na ngerege nungba ni. Paa go ki yengele shyen ke pye ki pyelomo nungba pi na ma fun.

³⁰ Ki kaa pye ma, wa Yennele censaga paraga go ki punjo na, tire papara papara tila pye kolotaanri, ti nogona cnyaara nda paa gbegele warifuwe ni, tila pye ke ma yiri kogoloni. Tila pye shyenzyen tire papara papara ti ni fuun nungba nungba ti nogo.

³¹ A pè si akasiya tire kangurugo te mari pye tipaara. A to pye Yennele censaga paraga go ki kanngolo nungba ki tire papara papara ti woro;

³² ma kangurugo te fun ki kanngolo sannga ki tire papara papara ti woro, ma kangurugo yege te ki punjo kee ki tire papara papara ti woro, wa yonlo tosaaga kee yeri.

³³ A pè si nandogomo tiyaparaga ki te. Paa ki taga wa tire papara papara ti nandogomo, maga le kee nga na, ma saa gbon kee nga na.

³⁴ A pè si te wo tire papara papara ti lagapyew ki na mari ton, ma te ngereye gbon mbe tipaara ti lele wa yi ni. Paa te wo tipaara ti lagapyew ki na mari ton.

³⁵ Paraga nga ki yaa po mbe Yennele censaga paraga go ki kon shyen paa ki ti nganra jese ni, naa kondoro jese ni, naa jese yeen kpanyi ni, naa len jese ngbaan ni. Kapyo jenfenne paa ki ti ma sherubenye yanlele pe gbegele wa ki na.

³⁶ A pè si akasiya tire le mari te tiyagala tijere, ma te wo ke lagapyew ki na ma

ke tòn, mbe ta mbe paraga ki kan ke na; kandoolo yangala paa kele gbegele te ni tiyagala ke na, ma tiyagala ke nɔgona cɛnyaara tijere gbegele warifuwe ni ma ke lele wa ti ni.

³⁷ A pè si Yennɛle cɛnsaga paraga go ki yeyongo tɔnparaga ki ti maga sogo nganra jese ni, naa kondoro jese ni, naa jese yeen kpanyi ni konaa len jese ngbaan ni.

³⁸ A pè si tiyagala kangurugo te mbe paraga ki kan ke na, mɛɛ kandoolo yangala kele gbegele wa tiyagala ke na. Paa te wo tiyagala ke gona tɔnyaara ti na mari tòn, ma wa wo paara yanggakannɔgala ke na ma ke tòn, ma tiyagala ke nɔgona cɛnyaara ti gbegele tuguyenre ni.

37

Yon finliwe kesu wi gbegele
(Eki 25.10-22)

¹ Kona, a Bezaleyeli wì si yon finliwe kesu wi gbegele akasiya tire ni. Wi titonlowo pila pye metere nungba naa metere kongo ki kongo. Wi gbeme pila pye metere kongo naa metere kongo ki kongo. Wi yagawa pila pye metere kongo naa metere kongo ki kongo.

² A wì si te piiri wo kesu wi nawa naa wi pungo ki na maa tòn, ma wa wo wi yon kongo ki na keere maga maga, maga fili.

³ Mɛɛ te wa gbon ngereye tijere mayi lele kesu wi yengele tijere ke na. Wila shyen le kannɔgolo nungba na, ma shyen sannya yi le kannɔgolo sannga ki na.

⁴ Ko pungo na, a wì si akasiya tige kannɔgala shyen te, mɛɛ te wo ke na ma ke tòn.

⁵ A wì si kannɔgala ke le wa ngereye yi ni wa kesu wi kannɔgala ti na pe ta paa wi lee ke ni.

⁶ A wì si kapere ti kasulugo pyesaga ki gbegele te piiri ni. Ki titonlowo pila pye metere nungba naa metere kongo ki kongo. Ki gbeme pila pye metere kongo naa metere kongo ki kongo. Ko kila pye kesu wi yaritonngo ye.

⁷ A wì si te piiri gbon wi yee na ma sherubenye yanlele shyen pe gbegele wa kasulugo pyesaga ki keyen shyen yi na.

⁸ Wila sheruben nungba gbegele go nungba na, ma sanɔa wi gbegele go sanɔa ki na. Wila pe gbegele wa kapere ti kasulugo pyesaga ki yinre shyen ti na ma pe yirige ki go na.

⁹ Sherubenye paa pe kanwira ti yirige mari jaraga kapere ti kasulugo pyesaga ki go na maga tòn, ma yege wa pe yee yeri na kapere ti kasulugo pyesaga ki wele.

*Buru na pe ma kan Yennɛle yeri,
wi ma tege tabali na
paa wi gbegele*
(Eki 25.23-30)

¹⁰ Kona, a Bezaleyeli wì si tabali wi kan akasiya tire ni. Wi titonlowo pila pye metere nungba, wi gbeme pila pye metere kongo, wi yagawa pila pye metere kongo naa metere kongo ki kongo.

¹¹ Wila te piiri wo wi na maa tòn, ma wa wo wi yon kongo ki na keere maga maga maa fili.

¹² Wila tige papagapa ka kan tabali wi kannɔgala ti na maa maga maa fili. Ki tige ki gbeme pila pye pa kendala gbeme yen. Wila te wo ki yon kongo ki na keere maga maga, maga fili.

¹³ A wì si te gbon ma ngereye tijere gbegele mayi kankan tabali wi yengele tijere ke na, ma mara wi jegele tijere ke na.

¹⁴ Ngereye yila pye ma mara tige papagapa ki na. Pa paa pye na kannɔgala ke nii wa, mbaa tabali wi lee.

¹⁵ A wì si akasiya tige kannɔgala shyen te, ma te wo ke na ma ke tòn. Koro paa tege na tabali wi lee.

¹⁶ Yaapire nda pe yaa la gbegele ti ni wa tabali wi na, a wì siri gbegele. To lari nda tasaala kpakpalakpa wele, naa wojengele, naa kugbogolo konaa duven saraga nga pe ma wo wi leyaara ti ni. Wila ti ni fuun ti gbegele te piiri ni.

*Paa fitanladaga wo
naa wi njegele ke gbegele*
(Eki 25.31-40)

¹⁷ Kona, a Bezaleyeli wì si te piiri gbon ma fitanladaga wi gbegele. Wila wi gbegele maa pinle nungba, wi nogo ki ni, naa wi njegele, naa wi leyaara yanlere, naa wi gbunngbunngolo, konaa wi yarifyeenre yanlere ti ni.

¹⁸ Njegele kogoloni kaa pye fitanladaga wi keyen shyen yi na; taanri la pye kee nga na, taanri sanɔgala kaa pye kee sanɔga ki na.

¹⁹ Wila leyaara yanlere taanrindaanri gbegele wa fitanladaga wi njegele kogoloni ke ni fuun nungba nungba ke na paa amandi tige pige yen, naa ki gbunngbunngolo konaa ki fyeeɛɛ yen.

²⁰ Leyaara yanlere tijere la pye fitanladaga wi nandogomo kannɔgala ki na paa amandi tige pire yen, naa ki gbunngbunngolo konaa ki fyeeɛɛ yen.

²¹ Gbunngbunngolo nungba nungba la pye fitanladaga wi keyen shyen njegele shyenzyhen ke filisaga pyew ki nogo, wa wi nandogomo kannɔgala ki na.

²² Ki gbunngbunngolo koro naa ki njegele ke ni kaa pinle ma gbegele ma pye nungba fitanladaga wi ni. Te piiri paa gbon ma ti ni fuun ti gbegele†.

²³ Wila fitanlaye koloshyen, naa wi yon yirigeyara konaa wi conro leyaara ti gbegele te piiri ni.

²⁴ Te piiri culo nafa ma yiri ke paa tege ma fitanladaga wo naa wi tunngo pyeyaara ti gbegele.

*Wusuna nuwo taan wi yaa la sori
saraga wosaga nga na
paa ki gbegele
(Eki 30.1-5)*

²⁵ Kona, a Bezaleyeli wi si wusuna nuwo taan wi yaa la sori saraga wosaga nga na ki gbegele akasiya tire ni. Ki kanngoloyo tijere yila pye ja. Ki kanngolo nungba nungba pyew ki titonlowo pila pye metere kongo. Ki yagawa pila pye metere nungba. Paa yenngelē tijere te ma ke yirige wa ki yengele tijere ke na, a kē pinle ma pye nungba ki ni.

²⁶ Wila te piiri wo ki lagapyew ki na maga ton, ki gona naa ki kanngara to naa ki yenngelē ke na. Wila te wo ki yon konggo ki na keere maga maga, maga fili.

²⁷ Wila te ngereye shyen gbegele mayi kankan wa saraga wosaga ki keyen shyen yi na, wa ki yon konggo keere ki nogo. Pa paa pye naga lekannagala ke nii wa ki ngereye yi ni naga lee.

²⁸ A wi sigi lekannagala ke gbegele akasiya tire ni, ma te wo ke lagapyew ki na ma ke ton.

²⁹ A wi si ti, a pē sinme kpoyi pa gbegele, po mba pi yen ma tege pi ye Yenngelē kan, konaa wusuna nuwo taan piiri ni. Sinme nuwo taanyaara gbegelefo wila ti gbegele.

38

*Saara sogoworo ti yaa la woo
saraga wosaga nga na
paa ki gbegele
(Eki 27.1-8)*

¹ Kona, a Bezaleyeli wi si saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na ki gbegele akasiya tire ni. Ki titonlowo naa ki gbeme pila pye ma yala. Ki kanngolo nungba nungba pyew ki titonlowo pila pye metere shyen naa konggo. Ki yagawa pila pye metere nungba naa konggo.

² Wila yenngelē tijere te ma ke yirige wa ki yengele ke na. Kaa pinle ma pye nungba ki ni. Wila tuguyenre yan ma wo ki lagapyew ki na maga ton.

³ Wila saraga wosaga ki tunngo pyeyaara ti ni fuun ti gbegele tuguyenre ni, ki conro leyaara, naa ki conro koliyaara,

naa ki tasaala, naa ki kara wowangala konaa nanganra woyara ti ni.

⁴ A wi si tuguyenre tege ma mere gbegele ti ni, mari kan saraga wosaga ki na, wa ki yon konggo keere ki nogo, maga maga, maga fili; maga le wa ki nogona fo ma saa gbon wa ki nandogomo.

⁵ A wi si ngereye tijere gbegele mayi kan wa tuguyenre mere ti yengele tijere ke na, mbaa ki lekannagala ke nii wa yi ni.

⁶ A wi si kanngagala shyen gbegele akasiya tire ni ma tuguyenre yan ma wo ke lagapyew ke na ma ke ton.

⁷ Paa pye na kanngagala ke nii wa ngereye yi ni, saraga wosaga ki keyen shyen yi na, mbaa ki lee. Wila ki gbegele tire papara papara ni, ki nawa pila pye waga.

*Paa jogoyaraga ki gbegele
(Eki 30.18)*

⁸ Kona, a Bezaleyeli wi si jogoyaraga ki gbegele tuguyenre ni, maga tatege ki gbegele fun tuguyenre ni. Jeele mbele paa pye na gbogolo wa filisaga paraga go ki yon na, pe tuguyenre duwaleele† poro paa yan mari gbegele†.

*Yenngelē li censaga
paraga go, paara nda tila tege
maga longo ki jasa wi gbegele
(Eki 27.9-19)*

⁹ Ko pungo na, a Bezaleyeli wi si longo ki jasa. Wa yonloparawa kalige kee ki na, paara nda paa longo ki jasa paa ti ti len jese ngbaan ni. Ti titonlowo pila pye metere nafa shyen ma yiri ke.

¹⁰ Ki kanngolo ki tiyagala kaa pye nafa; ke nogona canyaara nda paa gbegele tuguyenre ni tila pye nafa fun. Ki kandoolo yangala koro naa ki paara yanggakanngagala ke ni, paa ke gbegele warifuwe ni.

¹¹ Wa longo ki yonloparawa kamejje kee yeri, paara ti titonlowo pila pye fun metere nafa shyen ma yiri ke, ki tiyagala kaa pye nafa; tiyagala ke nogona canyaara tila pye nafa, paa ti gbegele tuguyenre ni. Ki kandoolo yangala koro naa ki paara yanggakanngagala paa ke gbegele warifuwe ni.

¹² Wa longo ki yonlo tosaga yeri, paara ti titonlowo pila pye metere nafa ma yiri kangurugo, ki tiyagala kaa pye ke; tiyagala ke nogona canyaara tila pye ke fun. Ki kandoolo yangala koro naa ki paara yanggakanngagala ke ni, paa ke gbegele warifuwe ni.

¹³ Wa yonlo yirisaga yeri, longo ki titonlowo pila pye metere nafa ma yiri kangurugo.

† 38:8 38.8: Faa, kila pye tuguron pe ma gbegele duwale.

† 38:8 38.8: Eki 30.12

¹⁴⁻¹⁵ Longo ki yeyongo ki keyen shyen yi ni fuun nungba nungba yi na, paara ti titonlowo pila pye metere koloshyen koloshyen naa konrokono, naa tiyagala taanrindaanri ni konaa ke nogona cencyaara taanrindaanri ni.

¹⁶ Paara nda fuun paa tege ma longo ki jasa maga fili paa ti ti len jese ngbaan ni.

¹⁷ Tiyagala ke nogona cencyaara paa ti gbegele tuguyenre ni. Kandoolo yangala koro naa paara yanggakanngala ke ni, paa ke gbegele warifuwe ni, ma ke tege ma tiyagala ke yigiyigi wa ke sogowo pi ni. Paa warifuwe yan ma wo tiyagala ke gona tonyaara ti na mari ton.

¹⁸ Longo ki yeyongo tonparaga paa ki ti maga sogo len jese ngbaan ni, naa nganra jese ni, naa kondoro jese konaa jese yeen kpanyi ni. Ki titonlowo pila pye metere ke, ki yagawa pila pye metere shyen naa kongo. Ki yagawa po naa jasa paara ti yagawa pila pye ja.

¹⁹ Paa ki po tiyagala tijere na ngele kaa pye ma taga nogona cencyaara tijere na. Paa ti gbegele tuguyenre ni. Kandoolo yangala koro naa paara yanggakanngala ke ni, paa ke gbegele warifuwe ni. Paa warifuwe yan ma wo tiyagala ke gona tonyaara ti na mari ton.

²⁰ Yennele censaga paraga go ki kankanngagala ke ni fuun, naa longo ki kankanngagala ke ni paa ke gbegele tuguyenre ni.

*Yaara nda paa tege
ma Yennele censaga
paraga go ki kan ti jinriwe*

²¹ Yaara nda paa tege ma Yennele censaga paraga go ki gbegele, ko nga yon finliwe senre ti yen ma yonlogo ma tege wa ki ni, paa ti jiri yege nga na ki nga: Levi setirige piile poro paa ti jiri ma yala Moyisi wi senyoro ti ni. Saraga wofaAron wi pinambyo Itamari wo wila pye na pe yege sinni.

²² Uri pinambyo Bezalelyeli na wila yiri wa Zhuda cenle li ni, a wi si nga Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan ki ni fuun ki pye. Uri to wo lawi na Huri.

²³ Ahisamaki pinambyo Oholiyabu wo wila wi saga. Oholiyabu wila pye Dan cenle woo. Wila pye na yaara teni, na kapyo tunndo fonndo jatere taa nari gbegele; wila pye na paara ti sogo len jese ngbaan ni, naa nganra jese, naa kondoro jese konaa jese yeen kpanyi ni.

²⁴ Te na fuun Izirayeli woolo paa yirige ma kan yarikanra, a pe censaga paraga go ki tunndo ti ni fuun ti pye, wila pye culo waga kele (1 000), ma yala pe maa taanla

yaraga nga ni wa censaga paraga go ki jatere wi ni.

²⁵ Izirayeli woolo mbele paa jiri, warifuwe na paa wo, wila pye na kee culo waga taanri naa cenme kangurugo yeri (3 500), ma yala pe maa taanla yaraga nga ni wa censaga paraga go ki jatere wi ni.

²⁶ Ki warifuwe yon nga ki naga, leele mbele paa jiri, maga le mbele paa ta yeke nafa nafa konaa pe yegefenne pe ni, pe ni fuun nungba nungba paa wowa warifuwe giramu kangurugo kangurugo, ma yala pe maa taanla yaraga nga ni wa Yennele censaga paraga go ki jatere wi ni. Leele mbele paa jiri, paa pye lere waga cenme kogoloni ma yiri taanri naa cenme kangurugo naa nafa shyen ma yiri ke (603 550)[†].

²⁷ Wa ki warifuwe wi ni paa culo waga taanri naa cenme tijere naa nafa (3 420) tege ma censaga paraga go ki tiyagala ke nogona cencyaara cenme ti gbegele, naa paraga nga pe ma po ma go ki kon shyen ki tiyagala ke nogona cencyaara ti ni. Tiyagala ke nogona cencyaara nungba nungba pyew paa ki gbegele warifuwe culo nafa ma yiri ke ni.

²⁸ Culo nafa na wila koro, a pe si wo tege ma kandoolo yangala ke gbegele, naa paara yanggakanngagala ngele ke ma tiyagala ke yigiyigi wa ke sogowo ke ni, konaa tiyagala ke gona tonyaara ti ni.

²⁹ Tuguyenre nda Izirayeli woolo paa yirige ma kan Yawe Yennele li yeri tila pye na kee culo waga shyen naa cenme kangurugo (2 500) yeri.

³⁰ Paa ki tuguyenre ti tege ma filisaga paraga go yeyongo tiyagala ke nogona cencyaara ti gbegele, naa saraga wosaga nga ki yen tuguyenre wogo ko naa ki mere ti ni, naa ki tunngo pyeyaara ti ni fuun ti ni.

³¹ Longo ki jasa tiyagala ke nogona cencyaara paa ti gbegele tuguyenre ni, naa ki yeyongo tiyagala ke nogona cencyaara ti ni, konaa Yennele censaga paraga go ki kankanngagala ke ni fuun ke ni.

39

*Paa saraga wofenne
pe yariporo ti gbegele
(Eki 28.1-14)*

¹ Yariporo nda pe yaa le mbaa tunngo piin wa censaga paraga go ki ni, paa ti ti nganra jese ni, naa kondoro jese ni, naa jese yeen kpanyi ni, konaa ma yariporo gbegele Aron wi kan nda tila tege ti ye Yennele kan, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan we.

[†] 38:26 38.25-26: Eki 30.11-16; Mati 17.24

² A pè si efodi wi gbegele tɛ jese ni, naa nganra jese, naa kondoro jese, naa jese yɛɛn kpanyi konaa lɛn jese ngbaan ni.

³ A pè si tɛ gbɔn paparapa maa pye fɛgɛfɛgɛ maa walagi walagi maa pye tɛ mangala, mɛɛ koro naa nganra jese wi ni, naa kondoro jese, naa jese yɛɛn kpanyi konaa lɛn jese ngbaan wi ni, ke jojo ke yɛɛ ni; kapyo jɛnfenne paa ki tunngo ki pye.

⁴ Paa pajogo mangala shyen yɔli efodi wi na maa yinre shyen ti kan ti yɛɛ na.

⁵ Kurusijara ɲa wila pye ma kan efodi wi na, wo naa efodi wi ni ti gbegelelɔmɔ pila pye nungba. Paa wi gbegele fun tɛ mangala ni, naa nganra jese ni, naa kondoro jese ni, naa jese yɛɛn kpanyi konaa lɛn jese ngbaan ni; paa yɛgɛ ɲa na Yawe Yɛnnɛlɛ lɔa ki yo Moyisi wi kan we.

⁶ A pè si ɔnikisi sinnɔɔɔɔɔɔ shyen tɛ mari maramara wa tɛ wi nawa. Paa Izirayeli pinambiile pe mɛrɛ ti kɛrɛgi kɛrɛgi wa ti na, paa yɛgɛ ɲa na pe ma mɛgɛ ki tɛgɛrɛ tɛgɛyaraga ki kɛrɛgi kɛrɛgi we.

⁷ A pè siri maramara efodi wi pajogo mangala ke na, a tila nandowo kaan Izirayeli setirige piile pe wogo ki na, paa yɛgɛ ɲa na Yawe Yɛnnɛlɛ lɔa ki yo Moyisi wi kan we.

*Yaripogo ɲa pe ma le ma wa kotogo na ki gbegeleme
(Eki 28.15-30)*

⁸ Kona, a kapyo jɛnfenne pè si yaripogo ɲa pe ma le ma wa kotogo na ki ti tɛ mangala ni, naa nganra jese, naa kondoro jese, naa jese yɛɛn kpanyi konaa lɛn jese ngbaan ni. Paa ki ti paa yɛgɛ ɲa na paa efodi wi gbegele.

⁹ Paa ki kuru maga taga ki yɛɛ na, ki kɛyɛn tijɛrɛ yila pye ma yala. Ki titɔnlɔwɔ pila pye siwiri nungba.

¹⁰ A pè si sinnɔɔɔɔɔɔ sɔnnɔngbanga woro maramara ki na kologo tijɛrɛ. Kologo kɔnnɔngbanga ki woro tila pye sariduwanɛ, naa topazi konaa emerodi.

¹¹ Kologo shyen wogo ki woro tila pye ɛsikaribukili, naa safiri konaa lulu.

¹² Kologo taanri wogo ki woro tila pye opali, naa agati konaa ametisiti.

¹³ Kologo tijɛrɛ wogo ki woro tila pye kirizoliti, naa ɔnikisi konaa zhasipi. Paa ki sinnɔɔɔɔɔɔ ti ni fuun ti maramara tɛ nawa.

¹⁴ Sinnɔɔɔɔɔɔ tila pye ke ma yiri shyen ma yala Izirayeli pinambiile pe mɛrɛ ti ni. Ki cɛngɛlɛ ke ma yiri shyen ke ni, cɛnlɛ nungba nungba pyew li mɛgɛ kila pye ma kɛrɛgi kɛrɛgi sinnɔɔɔɔɔɔ nungba na, paa yɛgɛ ɲa na pe ma mɛgɛ ki tɛgɛrɛ tɛgɛyaraga ki kɛrɛgi kɛrɛgi we.

¹⁵ Paa tɛ piiri gbɔn ma yɔngowɔ shyen gbegele paa yɛgɛ ɲa na pe ma mana pili

we, maa le yaripogo ɲa pe ma le ma wa kotogo na ki na.

¹⁶ Paa tɛ piile shyen gbɔn, mbele pe yaa sinnɔɔɔɔɔɔ sɔnnɔngbanga woro ti maramara wa pe nawa, konaa ma tɛ ngɛrɛyɛ shyen gbegele mayi kankan wa yaripogo ɲa pe ma le ma wa kotogo na ki yinre shyen ti na.

¹⁷ A pè si tɛ yɔngowɔ shyen pi po wa tɛ ngɛrɛyɛ shyen yi na, wa yaripogo ɲa pe ma le ma wa kotogo na ki yinre shyen ti na.

¹⁸ Tɛ piile mbele pè sinnɔɔɔɔɔɔ sɔnnɔngbanga woro ti maramara wa pe nawa, a pè si tɛ yɔngowɔ shyen pi yinre shyen sannda ti poɔɔ wa pe na, wa efodi wi pajogo mangala ke na, jango yaripogo ɲa pe ma le ma wa kotogo na ki pye wa yɛgɛ.

¹⁹ A pè si tɛ ngɛrɛyɛ ya yɛgɛ gbegele shyen mayi to wa yaripogo ɲa pe ma le ma wa kotogo na ki na, wa ki nɔgɔna yinre shyen ti na, wa ki yɛgɛ ɲa ki yɛn ma mara efodi wi na ki na.

²⁰ A pè si tɛ ngɛrɛyɛ ya yɛgɛ gbegele shyen, mayi to wa efodi wi pajogo mangala shyen ke nɔgɔ, wa yɛgɛ kɛɛ ki na, ke yɔlikologo ki tanla, kurusijara ɲa wi yaa tɛgɛ mbe efodi wi po ki go na.

²¹ A pè si yaripogo ɲa pe ma le ma wa kotogo na ki tɛ ngɛrɛyɛ yi po efodi wi tɛ ngɛrɛyɛ yi na nganra mana ni; jango yaripogo ɲa pe ma le ma wa kotogo na ki pye kurusijara ɲa wi yaa tɛgɛ mbe efodi wi po wi go na, wiga ka sanga mbe laga wa efodi wi na; paa yɛgɛ ɲa na Yawe Yɛnnɛlɛ lɔa ki yo Moyisi wi kan we.

*Saraga wɔfenne pe yaripogo
sannda ti gbegeleme
(Eki 28.31-43)*

²² Kona, deritonlogo ɲa Arɔn wi yaa la efodi wi nɔi ki go na, a pè sigi gbegele nganra jese ni.

²³ Paa ki yɔlogo ki wɔ wa ki nandogomo, ma mana ngbanla taga wa ki yɔn na maga yɔn kaw paa yɛgɛ ɲa na pe ma selegɛ dɛrɛgɛ yɔlogo yɔn ki ti we.

²⁴ Paa girenadi tige pire yanlɛrɛ gbegele nganra jese, naa kondoro jese yɛɛn, naa jese yɛɛn kpanyi konaa lɛn jese ngbaan ni, mari toto wa deritonlogo ki nɔgɔna yɔn ki na maga maga, maga fili.

²⁵ Paa kɛngɛngɛlɛ gbegele tɛ piiri ni ma ke toto wa deritonlogo ki nɔgɔna yɔn ki na, wa girenadi tige pire yanlɛrɛ ti sɔgowɔ pi ni maga maga, maga fili.

²⁶ Paa girenadi tige pige yanlɛgɛ nungba to, ma kɛngɛnɛ nungba to; paa ti toto deritonlogo ki yɔn na ma maga maga, maga fili; mbaa tunngo piin ki ni, paa yɛgɛ

nga Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan we.

²⁷ A pè si bunduye ti len jese ngbaan ni Aron naa wi pinambiile pe kan;

²⁸ naa len jese gbogowo njala na pe yinri turiban li ni, naa len jese njala ni konaa len jese kurusiile wenjele ni.

²⁹ Paa kurusijara wi ti maa sogo len jese ngbaan ni, naa nganra jese, naa kondoro jese konaa jese yeen kpanyi ni; paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan we.

³⁰ A pè si te piiri gbɔn paparapa, maga pye fereyaraga kpoyi, maga keregi keregi wi na, paa yege nga na pe ma mege ki tegege tegeyaraga ki keregi keregi we, ma yo fo: «MA PYE KPOYI YAWE YENNELE LI KAN.»

³¹ A pè sigi te paparapa wi po nganra mana ni wa gbogowo njala li na, wa li yege, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan we.

*Yennele censaga paraga go
tunndo tila pye ma ko
(Eki 35.10-19)*

³² Anme Izirayeli woolo paa Yennele censaga paraga go, ko nga ki yen filisaga paraga go ki tunndo ti ni fuun ti pye mari ko. Paa tunngo ki ni fuun ki pye ce paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan we.

³³ Paa pan Yennele censaga paraga go ko naa ki yaara ti ni fuun ti ni Moyisi wi kan. To ti yen ki kandoɔlo yangala, naa ki go kantire, naa ki tipaara, naa ki tiyagala konaa tiyagala ke nɔgona cɛnyaara ti ni;

³⁴ naa ki gona tonparaga nga paa gbegeler simbaɓene seere nda paa le kondoro ti ni, naa ki tonparaga nga paa gbegeler seere liire ni ki ni, naa paraga nga pe yaa po mbe Yennele censaga paraga go ki kon shyen ki ni;

³⁵ naa yon finliwe senre kesu wi ni, naa wi kasulugo pyesaga nga ki yen wi yaritonngo ki ni, naa wi lekannagala ke ni,

³⁶ naa tabali wi ni, naa wi tunngo pyeyaara ti ni konaa buru ɲa pe ma kan Yennele yeri wi ni,

³⁷ naa fitanladaga ɲa paa gbegeler te piiri ni wi ni, naa wi fitanlaye pe ni, naa wi tunngo pyeyaara ti ni, naa fitanla sinme pi ni,

³⁸ naa saraga wosaga nga paa gbegeler te ni ki ni, naa sinme kpoyi pi ni, naa wusuna nuwo taan wi ni konaa filisaga paraga go ki yeyongo tonparaga ki ni;

³⁹ naa saraga wosaga nga paa gbegeler tuguyenre ni ki ni, naa ki tuguyenre mere

ti ni, naa ki lekannagala ke ni, naa ki tunngo pyeyaara ti ni fuun ti ni, naa jogoyaraga konaa ki tatege ki ni;

⁴⁰ naa longo ki jasa paara titɔɔnro ti ni, naa ki tiyagala ke ni, naa tiyagala ke nɔgona cɛnyaara ti ni, naa longo ki yeyongo tonparaga ki ni, naa ki manda naa ki kankannagala ke ni konaa yaara nda fuun pe yaa la tunngo piin ti ni wa censaga paraga go, ko nga ki yen filisaga paraga go ti ni;

⁴¹ naa yariporo nda pe yaa la nii mbaa tunngo piin wa laga kpoyi ki ni ti ni, naa saraga wofa Aron wi yariporo nda ti yen ma tege ti ye ti ni, konaa wi pinambiile pe woro ti ni, to nda pe yaa la nii mbaa saraga wogotunngo ki piin we.

⁴² Izirayeli woolo paa ki tunndo nda ti ni fuun ti pye ma yala Yawe Yennele laa senre nda yo Moyisi wi kan ti ni.

⁴³ A Moyisi wi si tunndo ti ni fuun ti wele ma sigi yan paa ti pye ma yala nga Yawe Yennele laa yo ki ni. Kona, a wi si duwaw pye Izirayeli woolo pe kan.

40

*Yennele laa ki kologo kan
ma yo pe paraga go ki kan
pege le li kee*

¹ Kona, a Yawe Yennele li si para Moyisi wi ni ma yo fo:

² «Ye le li yenje kongbannga ki pilige kongbannga ki ni†, ma yaa ka Yennele censaga paraga go ki kan, ko nga ki yen filisaga paraga go ye.

³ Ma yaa Yon finliwe senre kesu wi tege wa paraga go ki ni, wa paraga nga ki yaa po mbege kon shyen ki pungo na, janngo paga kaa wi yaan.

⁴ Ma pan tabali wi ni, naa wi yaara nda ti daga mbe taga wi na ti ni mari gbegeler wa wi na. Ma pan fitanladaga wi ni ma fitanlaye pe gbegeler ma pe mu.

⁵ Saraga wosaga nga pe gbegeler te ni mbaa wusuna nuwo taan wi sori wa ki na, ma yaa ki tege wa yon finliwe senre kesu wi yege sogowo. Ma yaa censaga paraga go ki yeyongo tonparaga ki po wa yeyongo ki na.

⁶ Saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na, maga tege wa laga nawa Yennele censaga paraga go ki yon na, ko nga ki yen filisaga paraga go ye.

⁷ Ma jogoyaraga ki tege wa laga nawa filisaga paraga go konaa saraga wosaga ti sogowo pi ni, ma tonmo le wa ki ni.

⁸ Ma longo ki jasa wi kan maga paara ti kan ki na maga fili, mee jasa wi yeyongo tonparaga ki po wa yeyongo ki na.

† 40:2 40:2. Ye le li yenje kongbannga ki pilige kongbannga ko yen na para Izirayeli woolo pe yiringolo wa Ezhipiti tara ki ye le kongbanna lo senre na (Eki 40.17).

⁹ «Sinme mba pe ma wo yaraga na mbege wo Yennele kan, ma pa wo na censaga paraga go ki na, mbe pinle ki nawa yaara ti ni fuun ti ni. Maga le na kee naa ki tunngo pyeyaara ti ni fuun ti ni; pa ki yaa pye kpoyi.

¹⁰ Saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na, ma sinme pa wo ki na, naa ki tunngo pyeyaara ti ni fuun ti na, maga le na kee, pa ki yaa pye jengge kpoyi.

¹¹ Ma sinme kpoyi wo fun jogoyaraga konaa ki tatege ki na maga le na kee.

Paa Aron naa wi pinambiile pe le Yennele kee

¹² «Ma ti Aron naa wi pinambiile pe fulo wa filisaga paraga go ki yon na, ma ti pe woli wa jogoyaraga tonmo pi ni.

¹³ Ko pungo na, ma Aron wi yariporo nda ti yen ma tege ti ye Yennele kan ti le wi kan, mee sinme pa wo wi na maa le na kee, wila saraga wogotunngo piin na kan.

¹⁴ Ma Aron wi pinambiile pe pye pe fulo wa ma tanla, ma pe bunduye pe lele pe kan.

¹⁵ Ma sinme pa wo pe na ma pe le na kee, paa yege nga na ma pa wo pe to wi na maa le na kee we; paa saraga wogotunngo piin na kan. Ki sinme mba ma yaa wo pe na, ki yaa saraga wogotunngo ki kan poro naa pe setirige piile pe yeri fo sanga pyew.»

Moyisi wila ti, a pe Yennele censaga paraga go ki kan

¹⁶ Kona, a Moyisi wi si tanga ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni, maga pye ma.

¹⁷ Pe yiringolo wa Ezhipiti tara, ki ye le shyen wolo li yenge kongbannga ki pilige kongbannga ki na, a pe si Yennele censaga paraga go ki kan maga ko.

¹⁸ Moyisi wila ti a pe Yennele censaga paraga go ki kan, maga tiyagala ke nagona cencyaara ti tegetege, maga tire papara papara ti yerege yerege naa ki tiyagala ke ni.

¹⁹ Paa paritonngo ki sanga maga wa Yennele censaga paraga go ki go na, maga gona tonparaga ki tege maga ton, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan we.

²⁰ Yon finliwe senre tila pye ma yonlogo sinndeere papara papara nda na, a Moyisi wi siri le wa kesu wi ni, maa lekanngagala ke le wi na, mee kasulugo pyesaga nga ki yen wi yaritonngo ki tege maa ton.

²¹ Wila ti a pe kari kesu wi ni wa Yennele censaga paraga go ki ni, mee paraga nga ki yaa po mbe censaga paraga go ki kon shyen ki po maa yege ton, jango leele paga

kaa yon finliwe senre kesu wi yaan, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan we.

²² Wila tabali wi tege wa filisaga paraga go ki yonloparawa kamenge kee ki na, wa paraga nga pe po ma paraga go ki kon shyen ki yege.

²³ Buru na pe kan Yennele yeri, a wi suu tanli wa tabali wi na Yawe Yennele li yege sogowo, paa yege nga na laa ki yo Moyisi wi kan we.

²⁴ Wila fitanladaga wi tege wa filisaga paraga go ki ni, wa ki yonloparawa kalige kee ki na, wa tabali wi yege sogowo.

²⁵ Wila fitanlaye pe gbegele ma pe mu Yawe Yennele li yege sogowo, paa yege nga na laa ki yo Moyisi wi kan we.

²⁶ Saraga wosaga nga paa gbegele te ni, wila ki tege wa filisaga paraga go ki ni, wa paraga nga paa po maga kon shyen ki yege,

²⁷ mee wusuna nuwo taan wa sogo wa ki na, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan we.

²⁸ Wila Yennele censaga paraga go ki yeyongo tonparaga ki po wa ki yeyongo ki na;

²⁹ saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na wila ki tege wa laga nawa wa Yennele censaga paraga go ki yon na, ko nga ki yen filisaga paraga go ye; a wi si saara sogoworo naa muwe saara wo wa ki na, paa yege nga Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan we.

³⁰ Wila ti a pe jogoyaraga ki tege wa laga nawa wa filisaga paraga go konaa saraga wosaga ti sogowo pi ni, mee tonmo le wa ki ni pe yee jogowo pi mege ni.

³¹ Moyisi naa Aron, naa Aron wi pinambiile pe ni, paa pe keyen naa pe tooro ti jogo wa pi ni.

³² Na pe kaa yiin wa filisaga paraga go ki ni sanga o sanga konaa mbaa fulo wa saraga wosaga ki tanla, pe ma pe yee jogo, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan we.

³³ Wila longo ki jasa wi kan ma paara ti kankan wi na, ma censaga paraga go konaa saraga wosaga ti maga mari fili, ma longo ki yeyongo tonparaga ki po wa yeyongo ki na. Pa Moyisi wila tunndo ti ni fuun ti pye mari ko yeen.

Yennele li gbogowo yanwa pila filisaga paraga go ki yin (Nombu 9.15-23)

³⁴ Kona, a kambaaga ki si pan ma filisaga paraga go ki ton; a Yawe Yennele li gbogowo yanwa pi si pan ma Yennele censaga paraga go ki yin.

³⁵ Ki kala na Moyisi wi sila ya mbaa yiin wa filisaga paraga go ki ni, katugu

kambaaga kila tigi ma koro wa ki go na;
a Yawe Yenhele li gbogwo yanwa pi si
Yenhele censaga paraga go ki yin†.

³⁶ Na kambaaga ki ka yiri wa paraga go
ki go na sanga o sanga, Izirayeli woolo pe
ma yiri na kee. Pa paa pye na yinrigi na
tanri na kee yen.

³⁷ Na kambaaga ki ka koro wa Yenhele
censaga paraga go ki go na, pe ma koro
wa pe censaga. Na ki ka yiri wa ki go na
pilige nga ni, pe ma yiri na kee.

³⁸ Yonlo na, Yawe Yenhele laa pye naga
nari ma yo li yen wa Izirayeli woolo pe
sogwo kambaaga ni, wa Yenhele censaga
paraga go ki go na. Yembine kila pye
na yiin kason Izirayeli woolo pe ni fuun
pe yegge sogwo; kila pye na piin ma pe
kondangala li ni fuun li na.

Saraga wofenne pe sewe na pe yinri LEVITIKI Sewe wi nawa senre

Wa Levitiki sewe wi ni Yennele li yen na lasiri kongolo kaan bere Moyisi wi yeri wi ke yo Izirayeli woolo pe kan. Levi setirige piile poro paa wo pe pye saraga wofenne, ko mege ko ki taga ki sewe na wi na naa yinri Levitiki. Leele mbele paa tunngo piin Yennele li kan pe daga mbe yaara nda ti yen kpoyi Yennele yege na konaa nda ti woro kpoyi ti jen mberi wo ti yee ni, mbe nda ti yen fyongo fu konaa nda ti yen fyongo ni ti jen mberi wo ti yee ni (10.10-11).

Lasiri kongolo ngele ke tege Yennele li gbogowogo ki na ke yen ma lege. Wagati wa ni ke yere ma pye ma ngban. Lasiri kongolo ngele ke tegetege saara womo wogo ki na, naa yarikanra nda ti maa kaan Yennele yeri ti wogo ki na, naa sherege fetiye pe wogo na, naa yaayoro nda pe mbe ya mbaa kaa konaa nda pe se ya mbaa kaa ti wogo na, Levitiki sewe wi yen na to yege nari. Wi yen na para fun leele mbele pe mbe ya mbaa Yennele li gbogo konaa mbele pe se ya mbaa li gbogo pe wogo na.

Sewe wi senre ti go nga ki gbogo ko ki yen fo Yennele li yen kpoyi konaa yege nga na leele pe daga mbaa pe yinwege ki piin jango mbe koro yon finliwe na Izirayeli woolo Yennele kpoyi li ni.

Sewe wi yen ma koonlo yege nga na

Ngasegele ngele ke tege saara womo wogo na 1-7

Saraga wofenne kongbanmbala pe tegewe 8-10

Ngasegele ngele ke tege fyongo yaara naa fyongo fu yaara ti wogo na 11-15
Izirayeli woolo pe kapere ti kala yagawa japiligbogo 16.1-34

Izirayeli woolo pe yen ma tege pe ye Yennele kan 17-25

Duwaw konaa danga senre 26-27

NGASEGELE NGELE KE TEGE SAARA WOMO WOGO NA

1-7

Saara sogoworo ti kala

¹ Yawe Yennele laa koro wa filisaga paraga go ki ni ma Moyisi wi yeri ma para wi ni ma yo

² wigi yo Izirayeli woolo pe kan fo:

«Ye ni, na wa kaa jaa mbe yaayogo wo saraga Yawe Yennele li yeri, wi pan nege ni, nakoma sumbyo nakoma sugbo ni.

³ «Na kaa pye nege† wi yaa wo saraga sogowogo†, wi daga mbe pan napolo ni, na wi yen jeregisaga fu, wa filisaga paraga go ki yon na; jango ki fo wi kala li Yawe Yennele li ndanla.

⁴ Lerefo wi yaa wi kee ki taga wa yaayogo nga ki yaa wo saraga sogowogo ki go ki na†; kona Yawe Yennele li yaa yenle ki na mboo kapere ti kala yaga wi na.

⁵ Wi yaa napolo wi konli li yege sogowo. Kona saraga wofenne, Aron pinambiile wele, pe yaa kasanwa pi wo saraga Yawe Yennele li yeri, mboo yanragi yanragi saraga wosaga ki kanggara ti ni fuun ti na, wa filisaga paraga go ki yon na.

⁶ Lerefo wi yaa napolo wi selege wo, mboo koonlo kaliye kaliye.

⁷ Saraga wofa Aron wi pinambiile pe yaa kason gberi wa saraga wosaga ki na, mbe kanggire le wa ki ni.

⁸ Ko pungo na, saraga wofenne, poro mbele Aron wi pinambiile wele, pe yaa kara nda ti koonlo ti le, naa go ki ni konaa yanlaga ki ni, mberi tagataga wa kanggire ti na wa kason ki ni, wa saraga wosaga ki go na.

⁹ Lara to naa saanra ti ni, ti yaa jogo tonmo ni. Kona, saraga wofenne nungba yaa ti ni fuun ti sogo wa saraga wosaga ki na. Ki yen saraga sogowogo, saraga nga pe ma sogo, ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yennele li ndanla.

¹⁰ «Na lere wa kaa jaa mbe saraga sogowogo wo sumbyo nakoma sugbo ni, wi yaa pan simbapolo nakoma sikapolo ni, na wi yen jeregisaga fu.

¹¹ Wi yaa yaayogo ki konli Yawe Yennele li yege sogowo, wa saraga wosaga ki yonloparawa kamejge kee yeri. Kona, saraga wofenne, Aron pinambiile wele, pe yaa ki kasanwa pi yanragi yanragi saraga wosaga ki kanggara ti ni fuun ti na.

¹² Lere na wi pan yaayogo ki ni, wi yaa ki koonlo kaliye kaliye. Saraga wofenne nungba yaa kara nda ti koonlo ti le naa go ki ni konaa yanlaga ki ni mberi tagataga

† **1:3 1:3:** Kila pye yaayoro cenle taanri pe ma ya ma wo saraga sogowogo Yawe Yennele li yeri, mbe yala lere na wi pan saraga ki ni wi tawa pi ni. Penjara fenne poro la pye na napene woo (Levi 1.3), a fyonwo fenne poro na simbaala naa sikaala (Levi 1.10) nakoma sannjegele woo (Levi 1.14). † **1:3 1:3:** Saraga sogowogo, saraga kayi nga kila pye pe maga wo Yennele li yeri, maga sogo pew wa saraga wosaga ki na mali gbogo. † **1:4 1:4:** **Wi yaa wi kee ki taga yaayogo ki go ki naki** kapyege kila pye naga nari ma yo na wi pan mbe saraga ki wo, wuu yee taanla yaayogo nga ki yaa wo saraga ki ni, a kila ki nari fo naa wi yaayogo ki wo saraga, ki cen ndee wuu yee kan Yennele li yeri.

wa kanngire ti na wa kason ki ni, wa saraga wosaga ki go na.

¹³ Yaayogo ki lara naa ki saanra ti yaa jogo tonmo ni. Saraga wofa wi yaa ti ni fuun ti wo saraga mberi sogo wa saraga wosaga ki na. Ki yen saraga sogowogo, saraga nga pe ma sogo, ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yenjele li ndanla.

¹⁴ «Na lere wa kaa jaa mbe sannjele wo saraga sogowogo Yawe Yenjele li yeri, wi daga mbe pan ketene nungba nakoma jendetuwa nungba ni.

¹⁵ Saraga wofa wi yaa pan sannjele li ni wa saraga wosaga ki yege, mbeli go ki kow mbege sogo wa saraga wosaga ki na; ko pungo na, wi yaa li kasanwa pi yiwi mboo wo wa saraga wosaga ki kanngaga ki na;

¹⁶ mbe sili siyologo ki wo naa ki nawa yaara ti ni, mberi wa wa saraga wosaga ki tanla, wa yonlo yirisaga kee yeri, wa laga nga pe maa conro ti wuun we.

¹⁷ Kona saraga wofa wi yaa sannjele li wali wa li kanwira shyen sogowo pi ni; een fo, wi seli wali shyen mbeli laga li yee na. Ko pungo na, wi yaa li sogo wa kason kanngire ti na, wa saraga wosaga ki na. Ki yen saraga sogowogo, saraga nga pe ma sogo, ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yenjele li ndanla.

2

Muwe saara kala

¹ «Na lere wa kaa jaa mbe muwe yarikanga kan Yawe Yenjele li yeri, wi daga mbe pan muwe tiyoon ni mba wi sinme yanragi yanragi pi na, ma wusuna nuwo taan taga wa pi na.

² Wi yaa pan muwe tiyoon pi ni wa saraga wofenne pe yeri, Aron pinambiile wele. Pe ni, nungba yaa ki muwe tiyoon mba pe sinme yanragi yanragi pi na pa ko kee yenle nungba, mbe wusuna nuwo taan wi ni fuun wi le. Wi yaa ti sogo wa saraga wosaga ki na ti pye paa nandowo saraga yen†. Ki yen yarikanga, nga pe ma sogo, ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yenjele li ndanla.

³ Yarikanga sannga ki yaa pye Aron naa wi pinambiile poro wogo. Ki yen ma tege ki ye pew, ma yiri wa saara nda pe ma sogo Yawe Yenjele li kan ti ni.

⁴ «Na lere wa ka pan muwe yarikanga ni nga pe fo yira ni, ki daga mbe pye gato na leve si ye wi ni, a pe sinme pinle wi

muwe tiyoon pi ni maa gbɔn, nakoma ki pye won na leve si ye wi ni, a pe sinme yanragi yanragi wi na.

⁵ «Na ki ka pye yarikanga ki yen muwe yarikanga nga pe ma kala won taala ni, pe yaa sinme pinle ki muwe tiyoon pi ni mboo gbɔn, paga ka leve le pi ni.

⁶ Pe yaa yarikanga ki kaari kporokporo mbe sinme wo ti na mberi pye muwe saraga.

⁷ «Na ki ka pye yarikanga ki yen muwe yarikanga nga pe ma kala tuguron sikalaga ni, ki daga mbe gbegele muwe tiyoon ni, pe sinme pinle pi ni.

⁸ «Na ki yarikanga ki ka gbegele mbe ko ki yaara ti ni, wi yaa pan ki ni Yawe Yenjele li kan, mbege kan saraga wofa wi yeri. Wo yaa kari ki ni wa saraga wosaga ki tanla.

⁹ Saraga wofa wi yaa ka wo wa yarikanga ki ni mbege sogo wa saraga wosaga ki na, ko yaa pye paa nandowo saraga yen. Ki yen saraga nga pe ma sogo, ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yenjele li ndanla.

¹⁰ Yarikanga sannga ki yaa pye Aron naa wi pinambiile poro wogo. Ki wogo ki yen ma tege ki ye pew, ma yiri wa saara nda pe ma wo Yawe Yenjele li yeri ma sogo ti ni.

¹¹ «Muwe yarikanga nga fuun pe yaa pan mbe wo Yawe Yenjele li yeri, paga ka leve le ka ni. Katugu pe se ka leve nakoma senrege† wo saraga li yeri mbege sogo.

¹² Ye mbe ya pan leve naa senrege ki ni Yawe Yenjele li kan paa ye yarilire fonndo kongbannda yen. Een fo, ye se kari sogo wa saraga wosaga ki na paa saraga nga ki nuwo pi yen mali ndanla we.

¹³ «Muwe saraga nga fuun ye yaa wo li yeri, ye ko† taga ki na. Yaga kaga pye sambalawa ni mbe ka yaga ko fu; katugu yon finliwe mba Yenjele li le ye ni, ko wo wi yen pi kacen we. Ko kala na ye daga mbaa ko tari wa ye muwe saara ti ni fuun ti na.

¹⁴ «Na ye kaa jaa mbe ye yarilire fonndo kongbannda muwe saraga ki wo Yawe Yenjele li yeri, ki daga mbe pye sheshegele kongbanngala ngele pe ke pire ti kala, mari sun ti muwe po pa. Po ye yaa wo mbe pye ye yarilire fonndo kongbannda ti muwe saraga ye.

† 2:2 2.2: Kila pye nandowo saraga ki ma ti Yenjele li maa jatere piin na wi saraga ki wo wi na kajenge ni, nakosima saraga ki maa jate fo ki yen lo nungba wogo. † 2:11 2.11: Laga ki laga nga ki ni, leve wo naa senrege ki ni ti yen paa kogona yen na wi ma yaraga ka yirige maga le, maga kan kila koro kpoyi. Ki yaa pye ndee Kana tara fenne paa ti tege na pe yarisunndo ti gbogo ti ni. † 2:13 2.13: Kila pye ko pe maa le yaraga ka ni mbege tege jango kiga ka jogo. Laga ki verise na wi ni, ko wi yen naga nari fun fo Yenjele li yon finliwe pi yen kosaga fu. Faa ko wila pye kagbogo yon wa yaakara ti ni, yon finliwe yaakara to wogo ko la we; Nombu 18:19; 2 Kuro 13:5.

¹⁵ Ye yaa sinme wo pi na, mbe wusuna nuwo taan taga wa pi na; ki yen muwe yarikanga.

¹⁶ Saraga wofɔ wi yaa pa wo wa ki muwe pi ni, naa sinme ni, konaa wusuna nuwo taan wi ni fuun wi ni, mberi sogo paa nandowo saraga yen. Ki yen yarikanga nga pe ma sogo, ma pye Yawe Yenɲele li wogo.

3

Nayinme saara

¹ «Na lere wa kaa jaa mbe nayinme saraga wo nege ni Yawe Yenɲele li yeri, na kaa pye napolo nakoma nana wi, wi daga mbe pye jeregisaga fu.

² Ki lerefo wi yaa wi kee ki taga wa yaayogo ki go ki na, mbege konli wa filisaga paraga go ki yon na. Saraga wofenne, Aron pinambiile wele, pe yaa ki kasanwa pi yanragi yanragi saraga wosaga ki kanngara ti ni fuun ti na.

³ Wa ki nayinme saraga ki ni, wi yaa ta wo wa mberi kan Yawe Yenɲele li yeri, mberi sogo. To ti yen yanlaga nga ki ma lara ti ton, mbe pinle nga ki ma mara lara ti na ki ni,

⁴ naa jinngele shyen koro naa ke yanlaga ki ni, ko nga ki ma pye ma mara senne li na we, naa yiripolo wi ni, poo pinle poo laga jinngele ke ni.

⁵ Aron wi pinambiile pe yaa ki woro ti sogo wa saraga wosaga ki na, saraga sogowogo nga pe taga mako wa kason kanngire ti na, wa ki go na. Ki yen saraga nga pe ma sogo, ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yenɲele li ndanla.

⁶ «Na kaa pye sumbyo nakoma sugbo lerefo wi pan mbe wo nayinme saraga Yawe Yenɲele li yeri, ki yaayogo ki daga mbe pye nana nakoma jele, mbe pye jeregisaga fu.

⁷ Na kaa pye sumbyo wi yaa wo saraga, wi yaa pan wi ni laga Yawe Yenɲele li yege sogowo.

⁸ Wi yaa wi kee ki taga wa yaayogo ki go ki na, mbe sigi konli wa filisaga paraga go ki yege. Saraga wofenne, Aron pinambiile wele, pe yaa ki kasanwa pi yanragi yanragi wa saraga wosaga ki kanngara ti ni fuun ti na.

⁹ Wa ki nayinme saraga ki ni, wi yaa yanlaga lara ti wo saraga Yawe Yenɲele li yeri mberi sogo: to ti yen yanlaga nga ki ma lara ti ton, naa naga ki ni fuun ki ni, wigi kon wigi mara wa nafigo ki na, naa yanlaga nga ki ma mara lara ti na ki ni,

¹⁰ naa jinngele shyen koro naa ke yanlaga ki ni, ko nga ki ma pye ma mara senne

li na we, naa yiripolo wi ni, wi yaa wi laga mbe pinle jinngele ke ni.

¹¹ Saraga wofɔ wi yaa ki woro ti sogo wa saraga wosaga ki na. Ti yen yaakara nda pe ma wo saraga mberi sogo Yawe Yenɲele li kan.

¹² «Na kaa pye sugbo lerefo wi yaa wo saraga, wi yaa pan wi ni laga Yawe Yenɲele li yege sogowo.

¹³ Wi yaa wi kee ki taga wa yaayogo ki go ki na, mbe sigi konli wa filisaga paraga go ki yege. Saraga wofenne, Aron pinambiile wele, pe yaa ki kasanwa pi yanragi yanragi wa saraga wosaga ki kanngara ti ni fuun ti na.

¹⁴ Yanlaga nga ki ma lara ti ton konaa nga fuun ki yen ma mara ti na, wi yaa ki wo saraga Yawe Yenɲele li yeri mbege sogo;

¹⁵ naa jinngele shyen koro naa ke yanlaga ki ni, ko nga ki ma pye ma mara senne li na we, konaa yiripolo wi ni; wi yaa wi laga mboo pinle jinngele ke ni.

¹⁶ Saraga wofɔ wi yaa ki woro ti sogo wa saraga wosaga ki na. Ti yen yaakara nda pe ma sogo, ti nuwo pi yen ma tanla.

«Yanlaga ki ni fuun ki yen Yawe Yenɲele lo wogo.

¹⁷ Ki yen ngasele na li yen kosaga fu yoro naa ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na ye kan; yaga ka sa cen laga o laga, ye se yanlaga ka nakoma kasanwa.»

4

*Saraga nga ki ma wo
mbe kapere kala yagawa ja:*

*Saraga nga saraga wofenne to
wi daga mbe wo*

¹ Yawe Yenɲele laa para Moyisi wi ni ma yo

² wigi yo Izirayeli woolo pe kan fo:

«Na lere wa ka kapege pye, na wi sigi siligi, mbe kala na li woro pyewolo la pye, mbe Yawe Yenɲele li ngasegele la jogo, nga wi daga mbe pye ki nga:

³ «Na kiga pye saraga wofenne to† na pe sinme kpoyi wo wi na maa wo wo wi kapege ki pye ma ti, a jologo to leele pe ni fuun pe na, wi yaa napolo yirifonno na wi yen jeregisaga fu wa wo saraga Yawe Yenɲele li yeri, kapege nga wi pye ki kala na.

⁴ Wi yaa pan napolo yirifonno wi ni wa filisaga paraga go ki yon na Yawe Yenɲele li yege sogowo, mboo kee ki taga wa yaayogo ki go ki na, mbe sigi konli le Yawe Yenɲele li yege sogowo.

† 4:3 4:3: Kila pye saraga wofenne to, wo nunnga pe ma sinme kpoyi wo wi na maa wo. Saraga wofenne sanmbala poro na, pe ma sinme pi yanragi yanragi pe na mee pe wo.

⁵ Saraga wofenne to ɲa pɛ sinme kpoyi wo wi na, wi yaa yaayogo ki kasanwa pa le mbe ye pi ni wa filisaga paraga go ki ni.

⁶ Wi yaa wi yombe le nungba le wa kasanwa pi ni, mboo yanragi yanragisaga koloshyen wa paraga ɲga pɛ po ma censaga paraga go ki kon shyen ki na, Yawe Yennele li yege sogowo.

⁷ Wusuna nuwo taan wi ma sogo saraga wosaga ɲga na, saraga wofenne to wi yaa kasanwa pa fafa wa ki yennele ke na, wa filisaga paraga go ki ni, Yawe Yennele li yege sogowo. Saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga ɲga na, wi kasanwa sanmba pi ni fuun pi wo wa ki tatege ki na, ko ɲga ki yen wa filisaga paraga go ki yon na we.

⁸ Ko pungo na, napolo ɲa wi wo mbe kapere ti kala yagawa ja, wi yaa wi yanlaga ki ni fuun ki laga, ɲga fuun ki ma lara ti ton konaa ɲga fuun ki ma mara ti na ki ni,

⁹ naa jinnele shyen koro naa ke yanlaga ki ni, ko ɲga ki ma pye ma mara sene li na we, naa yiripolo wi ni, wi yaa wi laga mbe pinle jinnele ke ni.

¹⁰ Ye yaa ki woro ti wo wa napolo wi ni paa yege ɲga na pe mari wo wa nayinne saraga yaayogo ki ni we. Saraga wofenne to wi yaa ti sogo wa saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga ɲga na ki na.

¹¹ En fo, napolo wi selege ko na, naa wi kara sannda ti ni fuun, naa wi go, naa wi saana, naa wi lara konaa wi fire ti ni,

¹² ko koro wo yen napolo wi kara sannda pyew, saraga wofenne to wi yaa ti le mbe kari ti ni wa laga ɲga pe maa conro ti wuun, wa paara yinne censaga ki pungo na, wa laga ɲga ki yen fyongo fu Yennele yege na ka ni. Wi yaa sari sogo kason kanngire ni, wa laga ɲga pe maa conro ti wuun we†.

Saraga ɲga ki daga mbe wo lee le pe ni fuun pe kapere ti kala na

¹³ «Na kaa pye Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun poro pɛ kapege ki pye pe sigi siligi, mbe kala na li woro pyewolo la pye, mbe Yawe Yennele li ngasegele la jogo, pe yen kapege pyefenne, ai mbege ta pe sigi jen o.

¹⁴ Na paga kaga jen mbe yo pɛ kapege pye, pe yaa napolo yirifonɲo wo saraga mbe kapere kala yagawa ja. Pe yaa kari wi ni wa filisaga paraga go ki yege.

¹⁵ Izirayeli gbogolomo pi lelele pe ni fuun pe yaa pe keyen yi tagataga wa napolo wi go ki na, kona nungba mbe suu konli le Yawe Yennele li yege sogowo.

¹⁶ Saraga wofenne to ɲa pɛ sinme kpoyi wo wi na wi yaa napolo wi kasanwa pa le mbe ye pi ni wa filisaga paraga go ki ni.

¹⁷ Wi yaa wi yombe le nungba le wa kasanwa pi ni mboo yanragi yanragisaga koloshyen wa paraga ɲga pɛ po ma censaga paraga go ki kon shyen ki na, Yawe Yennele li yege sogowo.

¹⁸ Wi yaa kasanwa pa fafa fun saraga wosaga ki yennele ke na Yawe Yennele li yege sogowo, wa filisaga paraga go ki ni. Saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga ɲga na, wi yaa kasanwa sanmba pi ni fuun pi wo wa ki tatege ki na, ko ɲga ki yen wa filisaga paraga go ki yon na we.

¹⁹ Ko pungo na, wi yaa yanlaga ki ni fuun ki laga mbege sogo wa saraga wosaga ki na.

²⁰ Napolo ɲa wi wo ma wi yeera kapere ti kala yagawa ja, wuu pye yege ɲga na, wi yaa ɲa wi pye ma fun. Wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye pe kan. Pa kona pe kapere ti yaa kala yaga pe na.

²¹ Wi yaa kari ki napolo wi ni wa paara yinne censaga ki pungo na, mbe saa sogo paa yege ɲga na napolo kongbanna wi daga mbe sogo we. Ko ki yen saraga ɲga ki yaa wo mbe Izirayeli woolo pe kapere ti kala yagawa ja.

Saraga ɲga ki daga mbe wo Izirayeli woolo tee le pe kapere ti kala na

²² «Na kaa pye Izirayeli woolo tee le wo wa wi kapege pye, wi sigi siligi, ma kala na li woro pyewolo la pye, mbe Yawe Yennele, wi Yennele li ngasegele la jogo, wi yen kapege pyefo.

²³ Na wiga kaga jen mbe yo wi kapege pye, wi yaa sikapolo ɲa wi yen jeregisaga fu wa wo saraga, wi kapege ɲga wi pye ki kala na.

²⁴ Wi yaa wi kee ki taga wa sikapolo wi go ki na, yaayoro nda pe maa woo saara sogoworo pe maa ti konlogi laga ɲga na, mbe saa konli wa, Yawe Yennele li yege sogowo. Ki yen saraga ɲga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja.

²⁵ Saraga wofenne to wi yaa yaayogo ki kasanwa pa le wi yombe le nungba ni, saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga ɲga na, mboo fafa wa ki yennele ke na; ko pungo na, wi yaa kasanwa sanmba pi wo wa ki saraga wosaga nungba ki tatege ki na.

²⁶ Wi yaa yanlaga ki ni fuun ki sogo wa saraga wosaga ki na paa yege ɲga na wi daga mbe nayinne saraga ki sogo we. Pa saraga wofa wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye yen ɲa wi yen to wi kan, kona wi kapere ti yaa kala yaga wi na.

† 4:12 4:12: Nambu 15.27-28

Saraga nga ki daga mbe wo Izirayeli woo wa kapere kala na

²⁷ «Na kaa pye Izirayeli woo wa yege wi kapege pye, wi sigi siligi, mbe kala na li woro pyewolo la pye, mbe Yawe Yennjele li ngasegele la jogo, wi yen kapege pyefo.

²⁸ Na wiga kaga jen mbe yo wi kapege pye, wi yaa sikanoo wo saraga, na wi yen jeregisaga fu, wi kapege nga wi pye ki kala na.

²⁹ Wi yaa wi kee ki taga wa yaayogo ki go ki na, yaayoro nda pe maa woo saara sogoworo pe maa ti konlogi laga nga na, mbege konli wa.

³⁰ Saraga wofenne to wi yaa yaayogo ki kasanwa pa le wi yombeke nungba ni, saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na, mboo fafa wa ki yennjele ke na; mbe si kasanwa sanmba pi ni fuun pi wo wa ki saraga wosaga nungba ki tatege ki na.

³¹ Wi yaa yanlaga ki ni fuun ki laga paa yege nga na pe ma nayinme saraga wogo ki laga, mbe sigi sogo wa saraga wosaga ki na, jango ki nuwo taan pi Yawe Yennjele li ndanla. Wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege pye ki lerefo wi kan. Pa wi kapere ti yaa kala yaga wi na.

³² «Na kaa pye sumbyo lerefo wila jaa mbe wo saraga wi kapege ki kala na, wi daga mbe pan simbanoo ni, na wi yen jeregisaga fu.

³³ Yaayogo nga wi yaa wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja, wi yaa wi kee ki taga wa ki go ki na, yaayoro nda pe maa woo saara sogoworo pe maa ti konlogi laga nga na, mbege konli wa.

³⁴ Saraga wofenne to wi yaa yaayogo kasanwa pa le wi yombeke nungba ni, saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na, mboo fafa wa ki yennjele ke na; mbe si kasanwa sanmba pi ni fuun pi wo wa ki saraga wosaga nungba ki tatege ki na.

³⁵ Wi yaa yanlaga ki ni fuun ki laga paa yege nga na sumbapyo na wi yen nayinme saraga pe maa wogo ki laga we; ko pungo na, wi yaa ki sogo wa saraga wosaga ki na, saara sogoworo ti go na, to nda pe ma sogo Yawe Yennjele li kan we. Pa saraga wofa wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye yen ki lerefo wi kan; pa wi kapere ti yaa kala yaga wi na.

5

Kapere kala yagawa jasaara ti yaa la woo kagala ngele na

¹ «Na paga lere wa yeri mbe yo wi sa sereya yo kiti konkala la na, nga wi jen wa ki kala li ni konaa nga wi logo, wi ka je mbe yo wi sege yo, ki yen kapege wi go na.

² «Na lere wa ka jiri yaraga nga ki yen fyongoo ni Yennjele yege na ka na, kana ki pye yanyaraga nga ki yen fyongoo ni ko ka kugo na, nakoma yaayogo ko ka kugo na, nakoma yangala jengele jengele ngele ke maa fulolo lara na lo la kugo na, wo jate wi yaa pye fyongoo ni, mboo kapege ki go kala li le.

³ «Na wiga jiri lere wa fyongoo cenle o cenle na, na li mbe ya lere tege fyongoo ni, wii sigi jen, na wiga kaga jen sanga na ni, wi yaa pye fyongoo ni mboo kapege ki go kala li le.

⁴ «Na lere wa kaa para mbe fo mbe wugu mbe yo wi yaa kala la pye kapege kono, nakoma kajenge kono, na wii jaterere pye ki na, ki wuguro ti yen yege o yege, na wiga kaga jen sanga na ni, ki yaa pye kapege wi go na.

⁵ «Ki kagala ngele ke naga yen, na lere wa ka pungo la na, wi daga mbe yere ki na fo wi kapege pye.

⁶ Ko pungo na, wi yaa pan simbanoo nakoma sikanoo ni saraga Yawe Yennjele li kan wi kapege nga wi pye ki kala na, mboo wo saraga mbe kapere kala yagawa ja. Kona saraga wofa wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye wi kan; pa wi kapere ti yaa kala yaga wi na.

Saara nda fyonwo fo wi daga mbe wo mboo kapere ti kala yagawa ja

⁷ «Na kaa pye lere wa se ya simbanoo nakoma sikanoo ta mboo wo saraga mbe kapege nga wi pye ki kala yagawa ja, wi yaa pan ketengele shyen nakoma jendetuwaye shyen ni Yawe Yennjele li kan. Wi yaa nungba wo mbe kapere ti kala yagawa ja, mbe sanna li wo saraga sogowogo.

⁸ Wi yaa pan ke ni saraga wofa wi kan. Saraga wofa wi yaa keli mbe na li yaa wo mbe kapere ti kala yagawa ja li wo saraga ghen. Wi yaa li konli wi yombekorogo ki ni wa li konli taanla; een fo, wi se li go ki kow mbege wo wa.

⁹ Ko pungo na, saraga nga ki wo mbe kapere ti kala yagawa ja, wi yaa ki kasanwa pi yanragi yanragi saraga wosaga ki kanngaga ki na, mbe sa sanmba pi wo saraga wosaga ki tatege ki na. Ki yen saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja.

¹⁰ Ko pungo na, saraga wofa wi yaa sannjele shyen wolo li wo saraga sogowogo, mbe yala ki wolomo pi ni. Kona, wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye ki lerefo wi kan. Pa wi kapere ti yaa kala yaga wi na.

¹¹ «Na kaa pye wi se ya ketengele shyen nakoma jendetuwaye shyen ta, wi yaa pan muwe tiyoon culo taanri ni wi kapege ki

kala na, mboo wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Een fo, wiga ka sinme pinle pi ni, wiga si ka wusuna nuwo taan taga wa pi na, katugu ki yen saraga nga pe ma wo mbe kapere ti kala yagawa ja.

¹² Wi yaa pan muwe pi ni saraga wofu wi kan. Saraga wofu wi yaa pa ko kee yenle nungba, po mbe pye nandowo saraga, mboo sogo wa saraga wosaga ki na saara sogoworo ti go na, to nda pe ma sogo Yawe Yennele li kan we. Ki yen saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja.

¹³ Kapege nga lerefo wi pye wa ki kagala ngele ke naga la ni, saraga wofu wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye wi kan ki kala na. Pa wi kapere ti yaa kala yaga wi na.

«Saraga muwe sanmba pi yaa pye saraga wofu wi woo paa yarikanga yen.»

*Saraga nga ki ma wo
mbe kajooogo gbegele*

¹⁴ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo fo:

¹⁵ «Yaara nda ti tege ti ye Yawe Yennele li kan, na lere wa ka kapege pye ti wogo na, na wi sigi siligi, wi yaa pan simbapolo ni saraga, na wi yen jeregisaga fu, mbe yiri wi ni wa wi simbangbelege ki ni Yawe Yennele li kan, mboo kajooogo ki gbegele. Ma yaa simbapolo wi sonngo ki naga warifuwe pyo yon na, mbe yala censaga paraga go ki warifuwe pyo nungba nuguwo pi ni. Simbapolo wi yaa pye saraga mbe kajooogo ki gbegele[†].

¹⁶ Lerefo wi kapege ki pye yaara nda wogo na ma jogo censaga paraga go ki na, wi daga mberi sara, mbe nuru mbe sara na wi kan wi walisaga kangurugo wogo taga wa wi na, mberi kan saraga wofu wi yeri. Simbapolo na wi yaa wo mbe kajooogo ki gbegele, saraga wofu wi yaa wi wo saraga, mbe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye lerefo wi kan. Pa wi kapere ti yaa kala yaga wi na.

¹⁷ «Na lere wa ka kapege pye mbe kala na li woro pyewolo la pye Yawe Yennele li ngasegele la wogo na, ali na wi sigi jen, ki kapege ki yaa pye wi go na.

¹⁸ Wi yaa pan simbapolo ni, na wi yen jeregisaga fu saraga wofu wi kan, mbe yiri wi ni wa wi simbangbelege ki ni. Ma yaa wi sonngo ki naga paa na pe ma wo mbe kajooogo gbegele wi wogo ki yen, mboo kajooogo ki gbegele. Saraga wofu wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye lerefo na wi kapege ki pye wi sigi siligi,

wii sigi jen wi kan. Pa wi kapere ti yaa kala yaga wi na.

¹⁹ Ki yen saraga nga ki ma wo mbe kajooogo gbegele, katugu ki lerefo wila kapege pye Yawe Yennele li na.»

²⁰ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo fo:

²¹ «Na lere wa ka kapege pye mbe kambasinngi ka pye Yawe Yennele li yege na, na wiga finle wi lewee yenle wa kan yaraga nga pe kan wi yeri wi tege ka wogo na, nakoma nga wi jin nakoma ma yu ka wogo na, nakoma nga wi sho wi yeri fannga na ka wogo na,

²² nakoma na wiga yaraga nga ki purgo ka yan mbe si finle ki wogo na, nakoma mbe wugu mbe yagholo li ton kapege nga fuun lere mbe ya pye ka wogo na,

²³ kona ki fo wi kapege pye ma pye jogofu. Yaraga nga wi yu, nakoma nga wi sho fannga na, nakoma yaraga nga pe kan wi yeri wi tege, nakoma nga ki purgo a wi yan, wi daga mbege songoro yaragafu wi na.

²⁴ Yaraga nga fuun wi yagholo wuguro ti wugu ki kala na, wi yaa ki yaraga ki ni fuun ki yongo kan, mbe yaraga ki walisaga kangurugo wogo taga wa ki na yaragafu wi kan, pilige nga ni wiga kaga jen mbe yo wi yen jogofu we.

²⁵ Wi yaa pan simbapolo ni, na wi yen jeregisaga fu saraga wofu wi kan, mbe yiri wi ni wa wi simbangbelege ki ni, mboo wo saraga Yawe Yennele li yeri mboo kajooogo ki gbegele. Ma yaa wi sonngo ki naga paa na pe ma wo mbe kajooogo gbegele wi wogo ki yen.

²⁶ Saraga wofu wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye wi kan Yawe Yennele li yege sogowo. Kapege nga wi pye, ki yen yege o yege, ki yaa kala yaga wi na.»

6

*Ngasegele ngele ke tege
saraga wofenne pe kan:*

Saara sogoworo ti womo kala

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo

² wigi senre nda ti yo Aron naa wi pinambiile pe kan fo:

«Ngasele na li yaa tege saraga sogowogo[†] ki wogo na li na:

«Saraga sogowogo ki daga mbe koro wa saraga wosaga ki na yembine li ni fuun li ni mbe sa gbom ki goto pinliwe ni. Kasom

[†] 5:15 5:15: Kila pye yaayogo nga kala jogofu wi ma pan, saraga wofu wi maga sonngo ki naga jango pege jen na kaa pye ki gbom mbe ya mbe saraga ki wo. Een fo, penjara ma pe ma sara. [†] 6:2 6:2: Saraga sogowogo nga ki senre ti yo, ko ki yen saraga nga ki yaa la woo pilige pyew, ki pinliwe naa ki yonlakogo, Izirayeli woolo pe kan.

ki daga mbe koro la yiin wa saraga wosaga ki na.

³ Ki goto pinliwe ni, saraga wofa wi yaa wi derigbogo nga pe ti len jese ni ki le, naa wi kurusi wene na pe ti len jese ni li ni. Saraga sogowogo nga ki sogo wa saraga wosaga ki na, wi yaa ki conro ti wo mberi wo le saraga wosaga ki tanla.

⁴ Ko punjo na, wi yaa ko yariporo[†] to wo wi yee na, mbe ta yee le, mbe conro ti le mbe kari wa paara yinre censaga ki punjo na, sari wo wa laga nga ki yen fyongo fu ka ni.

⁵ Kason nga wa saraga wosaga ki na, ki daga mbe koro la yiin, kiga ka figi. Pinliwe pyew, saraga wofa wi yaa kanngire le wa kason ki ni mbe saraga sogowogo ki taga wa ti na, ko punjo na mbe si nayinme saara ti yanlaga ki sogo wa ki na.

⁶ Kason ki daga mbe koro la yiin wa saraga wosaga ki na suyi, kiga ka figi.

Muwe saara ti womo kala

⁷ «I]gasele na li yaa tege muwe saara ti wogo na li na:

«Aron wi pinambiile poro pe yaa lari woo Yawe Yenjele li yege sogowo wa saraga wosaga ki yege na.

⁸ Saraga wofenne pe ni, nungba yaa saraga muwe tiyoon pa ko kee yenle nungba, naa sinme ni konaa wusuna nuwo taan na wa taga yarikanga ki na wi ni fuun wi ni, to yen nandowo woro wa saraga ki ni. Wi yaa ti sogo wa saraga wosaga ki na, ko nga ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yenjele li ndanla we.

⁹ Aron naa wi pinambiile pe ni, muwe sanmba mba pi koro pe yaa pi pye pe yaakara. Pe yaa ki yaakara ti ka leve fu wa laga nga ki yen kpoyi Yenjele yege na ka ni, wa filisaga paraga go longo ki ni.

¹⁰ Paga ka leve pinle pi ni mboo fo. Ki yen tasaga nga mi Yenjele mi kan pe yeri ma yiri wa saara nda pe ma wo na yeri ma sogo ti ni. Ki yen yaraga nga ki yen ma tege ki ye pew na kan paa kapere ti kala yagawa jasaraga konaa kajogo gbegewe saraga ki yen.

¹¹ Aron pinambiile mbele pe yen nambala poro pe yaa la to kaa. Ki woro ti yaa pye pe woro sanga pyew, poro naa pe setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri punjo na pe ni, mbe yiri wa saara nda ti ma sogo Yawe Yenjele li kan ti ni. Lere wa yege ka jiri ti na, wi yaa pye kpoyi Yenjele yege na[†].»

¹² Yawe Yenjele laa para Moyisi wi ni ma yo fo:

¹³ «Pilige nga ni paga sinme kpoyi wo Aron naa wi pinambiile pe na mbe pe wo, saraga nga pe yaa wo Yawe Yenjele li yeri ki nga: Pilige pyew, muwe tiyoon culo taanri. Pe yaa culo nungba naa kongu wo pinliwe ni, mbe culo nungba naa kongu sanmba pi wo yonokogo.

¹⁴ Pe yaa sinme pinle pi ni mboo gbou, mbe suu kala tuguron sikalaga ni. Ma yaa ki won wi konlo kporokporo mbe pan mboo wo saraga, nga ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yenjele li ndanla.

¹⁵ «Aron pinambiile pe ni, na pe yaa ka sinme kpoyi wo wi na mboo wo, mboo tege saraga wofa wa Aron wi yonlo, wi yaa ki saraga nungba ki wo fun. Ki muwe saraga ki yaa pye Yawe Yenjele li wogo fo sanga pyew. Ki ni fuun ki yaa sogo mbe ko li kan.

¹⁶ Muwe saraga nga fuun saraga wofa wi yaa wo, ki daga mbe sogo pew Yawe Yenjele li kan, paga ka ka ka.»

Kapere ti kala yagawa jasaraga ki womo kala

¹⁷ Yawe Yenjele laa para Moyisi wi ni ma yo

¹⁸ wigi yo Aron naa wi pinambiile pe kan fo:

«I]gasele na li yaa tege kapere ti kala yagawa jasaraga wogo ki na li na:

«Yaayogo nga ki yaa wo mbe kapere ti kala yagawa ja, ki yaa konli Yawe Yenjele li yege na, wa laga nga yaayoro nda pe maa woo saara sogoworo pe maa ti konlogi we. Ki yen yaraga nga ki yen ma tege ki ye pew Yenjele kan.

¹⁹ Saraga wofa na wi yaa kapere ti kala yagawa jasaraga ki wo, wo wi yaa ki ka wa laga nga ki yen kpoyi ka ni, wa filisaga paraga go longo ki ni.

²⁰ Lere o lere ka jiri ki saraga kara ti na, wi yaa pye kpoyi. Na ki kasanwa pa ka janri mbe wo yaripogo na, pi janri ma wo laga nga na, pe yaa ki jogo laga kpoyi ka ni.

²¹ Na paga saraga kara ti sogo cogo nga ni, ki cogo ki daga mbe yaari ti sogongolo. Na paga ti sogo tuguyenre cogo ni, pege jogo jenge, pege sunlu tonmo ni.

²² Saraga wofa wi go woolo mbele fuun pe yen nambala, poro pe yaa ki kara ti ya. Ti yen yaraga nga ki yen ma tege ki ye Yenjele kan.

²³ Een fo, kapere ti kala yagawa jasaraga nga pe ma ye ki kasanwa pa ni wa filisaga paraga go ki ni, mbe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye wa censaga paraga go ki

[†] 6:4 6:4: Yariporo nda saraga wofenne paa pye na nii na saraga womo tunngo ki piin, paa daga lari nii wa Yenjele censaga paraga go ko ni ce. [†] 6:11 6:11: Mbe wo saraga wofenne poro ni, yaraga ka sila daga mbe jiri yaraga nga ki tege ki ye Yenjele kan ka na. Yaraga nga fuun ka jiri yaara nda ti tege ti ye Yenjele kan ka na, ki ma daga mbe ku; katugu ki ma kannga ma pye kpoyi.

ni, ki kara ta si daga mbe ka. Ti yaa sogo wa kason ki ni.

7

Saraga nga ki ma wo mbe kajooogo gbegele

¹ «Saraga nga ki ma wo mbe kajooogo gbegele ki ngasele li na:

«Ki yen yaraga nga ki yen ma tege ki ye Yennjele kan.

² Yaayogo nga ki yaa wo kajooogo gbegele saraga, yaayoro nda pe maa woo saara sogoworo pe maa ti konlogi laga nga na, pa pe yaa ki konli wa. Ko punjo na, pe yaa ki kasanwa pi yanragi yanragi saraga wosaga ki kanngara ti ni fuun ti na.

³ Pe yaa yanlaga ki ni fuun ki wo saraga, naa ki naga ki ni, naa yanlaga nga ki ma lara ti ton ki ni,

⁴ naa ki jinngede shyen koro naa ke yanlaga ki ni, ko nga ki ma pye ma mara senné li na we, naa yiripolo wi ni, pe yaa wi pinle mboo laga jinngede shyen ke ni.

⁵ Saraga wofu wi yaa ti ni fuun ti sogo wa saraga wosaga ki na. Ki yen kajooogo gbegele saraga nga pe ma sogo Yawe Yennjele li kan.

⁶ Saraga wofenne pe piile mbele pe yen nambala pe mbe ya mbege kara ta ka. Een fo, pe yaa ti ka laga kpoyi ka ni. Ti yen yaraga nga ki yen ma tege ki ye pew Yennjele kan.

⁷ Ngasele nungba lo li tege kapere kala yagawa jasaraga konaa kajooogo gbegele saraga ti wogo ki na. Saraga wofu na wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye, yaayogo ki kara ti yaa pye wo woro.

⁸ «Na saraga wofu wa ka saraga sogoworo wa lere wa kan, yaayogo nga pe wo saraga ki selege ki yaa pye ki saraga wofu wi wogo.

⁹ Saraga wofu wa ka lere wa muwe saraga wo, na paga ki fo yira ni wi o, nakoma paga ki kala won taala ni o, nakoma tuguron sikalaga ni o, ki yaa pye saraga wofu wi wogo.

¹⁰ Een fo, muwe saara nda fuun pe sinme pinle ti ni mari gbon nakoma ti yen sinme fu, to yaa pye Aron piile mbele pe yen nambala pe ni fuun pe woro, wa se wo wa ni.

Ngasele na li tege nayinme saara ti wogo na

¹¹ «Nayinme saara nda pe yaa la woo Yawe Yennjele li yeri, ngasele na li tege ti wogo ki na li na:

¹² «Na lere wa kaa nayinme saraga woo Yawe Yennjele li yeri mbeli shari, wi yaa

pan leve fu gato ni, na pe gbon sinme ni mboo taga wa nayinme saraga ki na, naa leve fu won ni, na pe sinme yanragi yanragi wi na, naa gato ni, na pe muwe tiyoon tege maa gbon, ma sinme pinle pi ni.

¹³ Wi yaa buru na leve yen wi ni wa taga wa wi nayinme saraga ki na, ko nga wila woo mbeli shari we.

¹⁴ Pe yaa buru nungba nungba lagala ki saara ti ni fuun nungba nungba ti na, mberi wo saraga Yawe Yennjele li yeri. Ki woro ti yaa pye saraga wofu na wi nayinme saraga yaayogo ki kasanwa pi yanragi yanragi wi woro.

¹⁵ Na wiga nayinme saraga ki wo pilige nga ni mbeli shari, pe yaayogo ki kara ti ka ki pilige nungba ki ni, paga ka ta yaga ti wonlo ti yiri.

¹⁶ «Na ki fo wi saraga kiga pye saraga nga pe ma wo mbe yon folo ton, nakoma nayinme yarikanga, pe yaa yaayogo ki kara ta ka pilige nga pe saraga ki wo ki ni, ti sannda ti yaa koro ki goto.

¹⁷ Na saraga kara ta ka koro sa gbon pilige taanri wogo ki na, peri sogo.

¹⁸ Een fo, na paga ki nayinme saraga kara ta ka pilige taanri wogo ki na, na wi saraga ki wo wi saraga ki se yigi, ki se si jate saraga; katugu ki kara ti yaa kannga fyongo yaraga. Lere na ka ta ka, ki yaa pye kapege wi go na.

¹⁹ Na kara tiga jiri yaraga nga ki yen fyongo ni ka na, yaga ka ki kara ti ka, yeri sogo.

«Lere na fuun wi yen kpoyi, wo wi mbe ya mbege nayinme saraga nga pe wo ki kara ta ka.

²⁰ Nayinme saraga kara nda ti yen Yawe Yennjele li woro, na lere wa ka ta ka mbege ta wi yen fyongo ni, wi daga poo poo poo wo wi woolo pe sogowa.

²¹ Na lere wa ka jiri yaraga nga ki yen fyongo ni ka na, nakoma lere na wi yen fyongo ni wa na, nakoma yaayogo nga ki yen fyongo ni ka na, mbe si nayinme saraga kara ta ka, to nda pe wo Yawe Yennjele li yeri, wi daga poo poo poo wo wi woolo pe sogowa.»

²² Yawe Yennjele laa para Moyisi wi ni ma yo

²³ wigi yo Izirayeli woolo pe kan fo:

«Yaga ka nege yanlaga, nakoma sumbyo yanlaga nakoma sugbo yanlaga ka.

²⁴ Yaayogo nga ka ku ki ye nakoma yaayogo nga cenge gbo, yaga ka ki yanlaga ka ka; een fo, ye mbe ya kala la yege pye ki ni.»

† 7:24 7:24: Kila pye, yaayogo nga ka ku ki ye, nakoma cenge ka nga gbo, pe maga yanlaga ki wo naga faa tunngo pyeyaara naa yaara nda pe gbegele seere ni ti na jango ti koro jende.

²⁵ Yaayogo nga pe ma wo saraga Yawe Yennele li yeri mbe sogo kason ni, na lere nga ka ki yanlaga ka ka, wi daga poo puro poo wo wi woolo pe sogowa.

²⁶ Yaga sa cen laga o laga, ye se ka kasanwa ka, sannjele kasanwa nakoma yaayogo kasanwa.

²⁷ Lere o lere ka kasanwa ka, pi yen yingi kasanwa o, wi daga poo puro poo wo wi woolo pe sogowa.»

²⁸ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo

²⁹ wigi yo Izirayeli woolo pe kan naa fo:

«Na lere wa ka nayinme saraga wo Yawe Yennele li yeri, wi daga mbeli tasaga wo wa wi nayinme saraga ki ni mbege kan li yeri.

³⁰ Wo jate wi yaa pan Yawe Yennele li tasaga ki ni wi ye, ko nga ki yaa sogo we. To ti yen yanlaga konaa yaayogo ki ndige ye. Wi yaa ndige ki le mbege yirige mbege kan saraga Yawe Yennele li yeri.

³¹ Saraga wofa wi yaa yanlaga ki sogo wa saraga wosaga ki na. Ndige ko na, ko yaa pye Aron naa wi pinambiile pe wogo.

³² Ye yaa la ye nayinme saara yaayoro ti kalige jegele ke kaan saraga wofa wi yeri paa yarikanga yen.

³³ Aron wi pinambiile pe ni, na wi yaa nayinme saraga yaayogo ki kasanwa naa ki yanlaga ti wo wa saraga wosaga ki na, yaayogo ki kalige jele lo li yaa pye wi tasaga.

³⁴ Ndige nga pe ma yirige ma kan saraga ko naa jele li ni, mi mari sho Izirayeli woolo pe yeri mbe yiri wa pe nayinme saara ti ni, mberi kan saraga wofa Aron wo naa wi pinambiile pe yeri. Ki yen ngasele na li yen kosaga fu yoro Izirayeli woolo ye kan.»

³⁵ Ki woro ti yen Aron naa wi pinambiile pe tasaga mbe yiri wa saara nda pe ma wo Yawe Yennele li yeri mberi sogo ti ni, mbege le pilige nga ni paga sinme kpoyi wo pe na mbe pe wo paa saraga womo tunngo ki piin li kan we.

³⁶ Ki woro nda to Yawe Yennele laa yo Izirayeli woolo paa kaan saraga wofenne pe yeri, pilige nga ni paga sinme kpoyi wo pe na mbe pe wo we. Ki ngasele na li yen kosaga fu pe setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pe kan.

³⁷ Ki ngasegele ngele yeen koro ke tege saraga sogowogo ki na, naa muwe saraga wogo ki na, naa kapere kala yagawa jasaraga wogo ki na, naa kajoggo ghegewe saraga wogo ki na, naa mbe lere wo mboo tege tunngo na konaa nayinme saraga wogo ki na.

³⁸ Yawe Yennele laa ki tunngo ki kan Moyisi wi yeri wa Sinayi yanwiga ki na, pilige nga ni laa ki kono kan Izirayeli woolo pe yeri ma yo paa paan pe yarikanra ti ni li kan wa Sinayi gbinri wi ni.

SARAGA WOFENNE KONGBANMBALA PE TEGEWE

8

8-10

*Aron naa wi pinambiile pe womo
mbe pe tege saraga
wogotunngo ki na*

(Eki 29.1-37)

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo fo:

² «Aron naa wi pinambiile pe yeri wa filisaga paraga go ki yon na. Yariporo nda ti tege ti ye mbaa saraga wogotunngo piin, ma ti pe pan ti ni, naa sinme kpoyi pi ni, naa napolo wi ni, na pe yaa wo mbe kapere ti kala yagawa ja, naa simbapene shyen pe ni konaa leve fu buru wi yen kanjapige nga ni ki ni.

³ Ma Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe yeri ma pe gbogolo wa filisaga paraga go ki yon na.»

⁴ A Moyisi wi si nga Yawe Yennele laa yo wi kan ki pye, ma Izirayeli gbogolomo woolo pe yeri ma pe gbogolo wa filisaga paraga go ki yon na.

⁵ Senre nda Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan, a wi siri yo Izirayeli gbogolomo woolo pe kan.

⁶ Ko punngo na, a Moyisi wi si ti a Aron naa wi pinambiile pe pan, a wi si pe pye a pe woli. ⁷ A wi si bundu wi le Aron wi kan, ma kurusijara na wi yen wi na wi po wi kan, ma deritonlogo ki le wi kan konaa ma efodi wi le wi kan maa taga wa, mee kurusijara na wi ma pye efodi wi na wi po wa punngo na.

⁸ A wi si yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki le wi kan, mee yaara nda pe yinri Urimu naa Tumimu† ti le wa ki ni.

⁹ A wi si gbogowo njala li kan wi kan, ma te paparapa wi po wa gbogowo njala li yege, wo wi yen jara na wi yen kpoyi, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan.

¹⁰ A Moyisi wi si sinme mba pe ma wo yaraga na mbege wo pi le ma pa yanragi yanragi censaga paraga go konaa ki nawa yaara ti ni fuun ti na, maga tege ki ye Yennele kan.

¹¹ A wi si pa yanragi yanragi saraga wosaga ki na yanragisaga koloshyen, naa ki tunngo pyeyaara ti ni fuun ti na, naa

† 8:8 8.8: Eki 28.30

jogoyaraga konaa ki tatege ki na mari tege ti ye Yennele kan.

¹² A wi si sinme mba pe ma wo yaraga na mbege wo pa wo wa Aron wi go ki na fun, maa pye kpoyi Yennele kan.

¹³ Ko pungo na, a wi si Aron wi pinambiile pe pye a pe fulo wa wi tanla, mee pe bunduye pe lele pe kan, kurusijaraye mbele pe yen pe na ma pe popo pe kan, mee pe njagala ke kankan pe kan paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan we.

¹⁴ Napolo na pe yaa wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja, a wi si ti a pe pan wi ni wa wi tanla. A Aron naa wi pinambiile pe si pe keyen yi tagataga wa napolo wi go ki na.

¹⁵ A Moyisi wi si napolo wi konli mee wi kasanwa pa le maa fafa wa saraga wosaga ki yennele ke na wi yombe nungba ni, maga pye kpoyi. Ko pungo na, a wi si kasanwa sanmba pi wo wa saraga wosaga ki tatege ki na. Pa wila saraga wosaga ki le Yennele kee yen, jango paa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki piin wa ki na.

¹⁶ A Moyisi wi si yanlaga nga fuun ki yen ma napolo wi lara ti ton ki laga, naa yiripolo wi ni, naa jinnye shyen koro naa ke yanlaga ki ni, mari sogo wa saraga wosaga ki na.

¹⁷ Een fo, napolo wi kara sannda nda tila koro: wi selege, naa wi kara konaa wi fire ti ni, wila saa ti sogo wa paara yinre censaga ki pungo na, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan we.

¹⁸ Ko pungo na, a wi si ti, a pe pan simbapolo na pe yaa pye saraga sogowoo wi ni. A Aron naa wi pinambiile pe si pe keyen yi tagataga wa simbapolo wi go ki na.

¹⁹ A Moyisi wi si simbapolo wi konli, mee wi kasanwa pi yanragi saraga wosaga ki kanngara ti ni fuun ti na.

²⁰ A wi si simbapolo wi konlo kaliye kaliye, mee wi go, naa kara nda ti konlo konaa wi yanlaga ki ni ti sogo.

²¹ A wi si simbapolo wi lara naa wi saanra ti jogo, mee ti sogo ma pinle wi kara sannda ti ni wa saraga wosaga ki na. Ki yen saraga sogowogo, nga pe ma sogo, ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yennele li ndanla, paa yege nga na laa ki yo Moyisi wi kan we.

²² Ko pungo na, a wi si ti a pe pan simbapolo shyen woo wi ni, na pe yaa wo saraga mbe saraga wofenne pe tege tunngo ki na. A Aron naa wi pinambiile pe si pe keyen yi tagataga wa wi go ki na.

²³ A Moyisi wi si simbapolo wi konli mee wi kasanwa pa le maa fa wa Aron wi kalige nungbolo li na, wa laga nga pe ma nungbolo li furu, ma pa fa wa wi kalige kee yombegboro ki na, konaa wi kalige tologo yombegboro ki na.

²⁴ A Moyisi wi si ti a Aron wi pinambiile pe fulo wi tanla, a wi si kasanwa pa fafa pe kalige nungbogolo ke na, wa laga nga pe ma nungbolo li furu, ma pa fafa wa pe kalige keyen yombegboro ti na konaa pe kalige tooro yombegboro ti na; kona, a wi si kasanwa sanmba pi yanragi yanragi wa saraga wosaga ki kanngara ti ni fuun ti na.

²⁵ A Moyisi wi si simbapolo wi yanlaga ki le, naa wi naga ki ni, naa yanlaga nga fuun ki ma lara ti ton ki ni, naa yiripolo wi ni, naa jinnye shyen koro naa ke yanlaga ki ni, konaa kalige jele li ni.

²⁶ Leve fu buru wi yen kanjapige nga ni ma tege wa Yawe Yennele li yege sogowoo, a wi si leve fu gato pyo nungba wo wa ki ni, naa gato na pe wa sinme ni wi pyo nungba ni, konaa won pyo nungba ni, mee ti taga wa yanlaga konaa kalige jele li na.

²⁷ A wi si ti ni fuun ti le Aron naa wi pinambiile pe kee, mee pe pye ma yo peri yirige peri kan saraga Yawe Yennele li yeri.

²⁸ Ko pungo na, a Moyisi wi siri sho pe kee mari sogo wa saraga wosaga ki na, wa saara sogoworo ti go na. Ki yen saraga nga pe ma wo mbe lere tege tunngo na, pe maga sogo, ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yennele li ndanla.

²⁹ A Moyisi wi si simbapolo wi ndige ki le maga yirige maga kan saraga Yawe Yennele li yeri. Ki ndige kila pye Moyisi wo tasaga ma yiri wa saraga wofenne pe tegewe simbapolo wi ni, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan we.

³⁰ Ko pungo na, a Moyisi wi si sinme mba pe ma wo yaraga na mbege wo pa le, konaa kasanwa mba wa saraga wosaga ki na pa ni, maa yanragi yanragi Aron wo naa wi yariporo ti na, ma pa yanragi yanragi wi pinambiile poro naa pe yariporo ti na. Ki pye ma, pa wila Aron naa wi yariporo konaa wi pinambiile poro naa pe yariporo ti ni pe pye kpoyi yen Yennele kan.

³¹ A Moyisi wi sigo yo Aron wo naa wi pinambiile pe kan fo: «Ye simbapolo shyen woo wi kara ti sogo wa flisaga paraga go ki yon na. Ye kara ti ka wa ki laga ki na, mbe pinle pe ye tege tunngo ki na buru na ni wi ni, wo na wi yen wa kanjapige ki ni, paa yege nga na mila ki yo ye kan we.

³² Kara to naa buru wi ni, yaga ka, nda ka koro, yeri sogo.

³³ Ye yaa koro wa flisaga paraga go ki yon na fo sa gbɔn piliye koloshyen, ki piliye

† 8:23 8:23: Ye wele wa Eki 29.20laga ki ni konaa ki senre ti koro wi ni wa ki sewe pyo wi nogona.

yan pe yaa ye tege tunngo ki na fo yi yon ki sa tin; katugu pe yaa ye tege ye tunngo ki na piliye koloshyen ni.

³⁴ Yawe Yennele lo li yo ki pye paa yege nga na wege pye nala we, janjo ye kapere ti kala mbe yaga ye na.

³⁵ Ye koro wa filisaga paraga go ki yon na, yonlo naa yembine, fo sa gbon piliye koloshyen, janjo Yawe Yennele li senre nda yo, yeri yon fili, nakoma ye yaa ku. Tunngo nga Yawe Yennele li yo na kan koyi yeen».

³⁶ Nga Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan ma yo wigi yo Aron naa wi pinambiile pe kan, a pe si tanga ma yala ki ni.

9

*Saara kongbannda
nda Aron naa wi pinambiile
paa wo*

¹ Pilige koltaanri wogo[†] ki na, a Moyisi wi si Aron naa wi pinambiile pe yeri, naa Izirayelelelele pe ni;

² mee Aron wi pye fo:

«Napolo yirifonno nungba ja maa pye kapere ti kala yagawa jasaraga, konaa simbapolo nungba ni, ma wo pye saraga sogowogo. Pe ni fuun shyen pe pye jeregisaga fu. Ma pe wo saraga Yawe Yennele li yege sogowa.

³ Ko punjo na, maga yo Izirayeli woolo pe kan fo pe pan sikapolo nungba ni mboo wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja, naa simbapolo yirifonno nungba konaa napolo yirifonno nungba, mbele pe ta yeke nungba nungba, ma pye jeregisaga fu; poro yaa pye saraga sogowogo.

⁴ Pe pan napolo nungba naa simbapolo nungba ni, mbe pe wo nayinme saraga Yawe Yennele li yeri. Pe muwe saraga taga pe na, mba pe sinme pinle pi ni; katugu Yawe Yennele li yaa li yee naga ye na nala.»

⁵ Yaara nda fuun Moyisi wila naga, a pe si pan ti ni wa filisaga paraga go ki yon na. A Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe si pan ma yere le Yawe Yennele li yege sogowa.

⁶ A Moyisi wi sho fo: «Ye wele, nga Yawe Yennele li yo ye pye, yege pye, pa li gbogowa yanwa pi yaa pi yee naga ye na.»

⁷ Kona, a Moyisi wi si Aron wi pye fo: «Fulo wa saraga wosaga ki tanla, moo kapere ti kala yagawa jasaraga ki wo, naa saraga sogowogo ki ni. Ma kapere ti kala yagawa ja kapyege pye ma yee kan konaa maga pye leele pe kan. Ko punjo na, mee leele pe saara ti wo pe kan, ma kapere ti

kala yagawa ja kapyege ki pye pe kan fun, paa yege nga na Yawe Yennele ligi yo we[†].»

⁸ A Aron wi si fulo wa saraga wosaga ki tanla mee napolo yirifonno nga wi yaa wo mboo yera kapere ti kala yagawa ja wi konli.

⁹ A wi pinambiile pe si yaayogo ki kasanwa pi kan wi yeri. A wi suu yombe le li le wa pi ni maa fafa saraga wosaga ki yennele ke na, mee sanmba pi wo wa saraga wosaga ki nogona tatege ki na.

¹⁰ A wi si yaayogo ki yanlaga, naa ki jinngel shyen koro naa ki yiripolo wi ni ti sogo wa saraga wosaga ki na, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan we.

¹¹ Een fo, yaayogo ki kara naa ki selege ko na, wila saa to sogo wa paara yinre censaga ki punjo na.

¹² A Aron wi si simbapolo nga pe pye saraga sogowogo wi konli. A wi pinambiile pe si yaayogo ki kasanwa pi kan wi yeri, a wi suu yanragi yanragi saraga wosaga ki kanngara ti ni fuun ti na.

¹³ Yaayogo nga ki wo saraga sogowogo, a pe sigi go naa ki kara nda pe koonlo kaliye kaliye ti kan wi yeri; a wi siri sogo wa saraga wosaga ki na.

¹⁴ A wi si lara to naa saanra ti jogo, mari sogo wa saraga wosaga ki na, wa saraga sogowogo sannga ki go na.

¹⁵ Ko punjo na, a Aron wi si leele pe saara ti wo. Sikapolo nga wi yaa wo saraga mbe leele pe kapere ti kala yagawa ja, a wi suu konli maa wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja, paa yege nga na wila napige saraga ki wo we.

¹⁶ A wi si saraga sogowogo ki wo ma yala ki kakonndegele li ni.

¹⁷ Kona, a wi si muwe saraga ki wo, mee pa ko kee yenle nungba maa sogo wa saraga wosaga ki na, ma taga pinliwe pyew saraga sogowogo ki na.

¹⁸ Napolo wo naa simbapolo nga leele paa pan mbe wo nayinme saraga, a wi si pe konlogi. A wi pinambiile pe si yaayoro ti kasanwa pi kan wi yeri. A wi suu yanragi yanragi saraga wosaga ki kanngara ti ni fuun ti na[†].

¹⁹ A pe si napolo wi yanlaga ki kan Aron wi yeri naa simbapolo wi wogo ki ni, naa wi naga ki ni, naa yanlaga nga ki ma lara ti ton ki ni, naa jinngel shyen ke ni konaa yiripolo wi ni.

²⁰ A pe si yanlaga ki taga wa yaayoro shyen ti ndire ti na; a Aron wi si yanlaga ki sogo wa saraga wosaga ki na.

[†] 9:1 9.1: Piliye koloshyen kongbanya yo naa pilige koltaanri wogo nga ki senre ti yo, yi ni fuun yi yen na para kala nungba lo na. Pilige koltaanri wogo ki na ko Aron naa wi pinambiile paa tunngo ki le naga piin. [†] 9:7 9.7:

Ebu 7.27 [†] 9:18 9.18: Levi 3.1-11

²¹ Kona, a Aron wi si ndire to naa kalige jele li ni ti yirige mari kan saraga Yawe Yennele li yeri, paa yege nga na Moyisi wila ki yo we.

²² Naa Aron wila kaa kapere kala yagawa jasaara ti wo ma ko, naa saara sogoworo ti ni, konaa nayinme saara ti ni, a wi suu keyen yi yirige[†] ma wa leele pe yeri mee duwaw pye pe kan[†]. Kona, a wi si tigi ma yiri wa saraga wosaga ki tanla.

²³ A Moyisi naa Aron pe si ye wa filisaga paraga go ki ni. Naa paa kaa yiri, a pe si duwaw pye leele pe kan. Kona, a Yawe Yennele li gbogwo yanwa pi si pi yee naga leele pe ni fuun pe na.

²⁴ A kason ka si yiri wa Yawe Yennele li yege sogowo mee saa saara sogoworo to naa yanlaga ki sogo wa saraga wosaga ki na. Leele pe ni fuun paa ki yan nee jorogi nayinme ni, mee to ma pe yere ti jiile wa tara mbe Yennele li gbogo.

10

Aron wi pinambiile shyen la sogo

¹ Kona, a Aron pinambiile shyen Nadabu naa Abiyu pe si pe nanganra leyaara ti le ma kason nanganra le wa, mee wusuna nuwo taan wo ti na. A pe si pan ki kason ki ni yarikanga Yawe Yennele li yege sogowo, nga li sila ki kono kan; pe sila pan ki ni mbe yala nga laa yo pe kan ki ni.

² Kona, a kason ka si yiri wa Yawe Yennele li yege sogowo ma pe sogo ma pe gbo le li yege sogowo.

³ A Moyisi wi si Aron wi pye fo: «Ko Yawe Yennele laa yo ye kan maga filige ma yo fo: Leele mbele pe maa fulo na tanla, mi yen kpoyi yege nga na, mila jaa paa ki gbogo.

Pa kona leele pe ni fuun pe yaa lanla gbogo.»

A Aron wi si pyeri dinw[†].

⁴ A Moyisi wi si Mishayeli naa Elizafan pe yeri, Aron wi tojee Uziyeli wo pinambiile la wele; a wi si pe pye fo: «Ye pan ye ye sefenne pe le laga censaga paraga go ki tanla, ye kari pe ni wa paara yinre censaga ki pungo na.»

⁵ A pe si pan ma gboolo pe le ma pe yariporo ti yaga pe na, mee kari pe ni wa paara yinre censaga ki pungo na, paa yege nga na Moyisi wila ki yo we.

⁶ Kona, a Moyisi wi si Aron naa wi pinambiile Eleyazari naa Itamari pe pye fo: «Yaga ka ye yinre ti yaga sagara, yaga si ka ye yariporo ti walagi mbege naga fo yaa kunwo gbele, jango yaga ka ku konaa mbe

ti Yennele li nawa ngban Izirayeli woolo gbogolomo pi ni. Mbele Yawe Yennele li gbo kason ki ni, ye ye sefenne Izirayeli woolo sanmbala poro yaga pe pe kunwo pi gbele.

⁷ Ee fo, yoro wo na, yaga ka yiri wa filisaga paraga go ki yon na, nakoma ye yaa ku; katugu Yawe Yennele li sinme mba pe ma wo yaraga na mbege wo, pòo wo ye na ma ye wo.»

A Aron naa wi pinambiile pe ni pe si tanga ma yala Moyisi wi senre ti ni.

*Kakonndegele na li tege
mbege naga fo sinme welewe
pii daga mbaa woo*

⁸ Kona, a Yawe Yennele li si para Aron wi ni maa pye fo:

⁹ «Mboro naa ma pinambiile pe ni, yaga ka duven nakoma sinme welewe pa yege wo, mbe si jen mbe ye wa filisaga paraga go ki ni, jango yaga ka ku. Ki yen kakonndegele na li yen kosaga fu yoro naa ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na ye kan.

¹⁰ Ki daga ye ya ye yaraga nga ki yen kpoyi na kan konaa nga ki woro kpoyi na kan ti jen yeri wo ti yee ni; ye nga ki yen fyongo ni konaa nga ki yen fyongo fu ti jen yeri wo ti yee ni.

¹¹ Mi na Yawe Yennele, ngasegele ngele fuun mi yo Moyisi wi kan ma yo wi ke yo ye kan, ki daga ye ya yaa Izirayeli woolo pe nari ke ni fun.»

*Kakonndegele na li tege
saara kara wogo ki na*

¹² Moyisi wila Aron naa wi pinambiile mbele paa koro wi kan, Eleyazari naa Itamari pe pye fo: «Saraga muwe mba pe ma sogo Yawe Yennele li yege sogowo, mba pi koro pi ni, yoo le yoo pye leve fu buru yoo ka le saraga wosaga ki tanla; katugu ki yen yaraga nga ki yen ma tege ki ye pew Yennele kan.

¹³ Ye yaa pi ka laga nga ki yen kpoyi ka ni; katugu ko ki yen mboro naa ma pinambiile pe ni, ye tasaga ye, ma yiri wa saara nda pe ma sogo Yawe Yennele li kan ti ni, paa yege nga na laa ki yo na kan we[†].

¹⁴ Ndige nga pe ma yirige ma kan saraga, konaa kalige jele na pe ma kan saraga Yawe Yennele li yeri, mboro naa ma pinambiile konaa ma sumborombiile pe ni, ye yaa kaa ti kaa wa laga nga ki yen fyongo fu ka ni; katugu to ti yen ye tasaga ye, mbe yiri wa Izirayeli woolo pe nayinme saara ti ni.

[†] 9:22 9.22: Mbe keyen yi yirige wa naayeri kila pye kapyeye nga paa pye na piin mbe yenri Yennele yeri nakoma mbe wugu. Laga ki laga nga ki ni, Aron wila wi keyen yi yirige mbe duwaw pye. [†] 9:22 9.22: Nambu 6.22-26

[†] 10:3 10.3: Eburuye senre ti ni senpyo na wi kannga ma yo: «A wi si pyeri dinw» ki koro wi mbe ya logo fun fo: «A wi nee kawa.» [†] 10:13 10.12-13: Levi 6.7-11

¹⁵ Jele na li ma kan Yawe Yennele li yeri, Izirayeli woolo pe yaa pan li ni, naa ndige nga pe ma yirige ma kan saraga ki ni, mbe taga yanlaga nga pe ma sogo ki ni, mberi yirige mberi ma kan saraga Yawe Yennele li yeri. Pa kona ti yaa pye mboro naa ma pinambiile pe ni ye tasaga. Ki wogo ki yen ngasele na li yen kosaga fu, paa yege nga na Yawe Yennele ligi yo we†.»

¹⁶ Sikapolo na paa wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja, a Moyisi wi si yewe wi wogo ki na, mee ki logo fo paa wi sogo mako. A wi si nawa ngban Aron wi pinambiile sanmbala shyen Eleyazari naa Itamari pe ni, mee pe pye fo:

¹⁷ «Yingi na saraga nga ki wo mbe kapere ti kala yagawa ja, yee sigi kara ti ka wa laga nga ki yen kpoyi ki ni, ma si yala ti yen yaakara nda ti yen ma tege ti ye Yennele kan? Yawe Yennele liri kan ye yeri yeri ka, jango ye Izirayeli gbogolomo woolo pe kajogo ki go kala li le, mbe kapere ti kala yagawa ja kapyeye ki pye pe kan Yawe Yennele li yege sogowo†.»

¹⁸ Ye wele, yaayogo ki kasanwa pa si ye wa censaga paraga go ki ni; ki ja daga yege kara ti ka wa laga kpoyi ki ni, paa yege nga na mila ki yo ye kan we.»

¹⁹ A Aron wi si Moyisi wi yon sogo ma yo fo: «Wele, nala yeen, ko pe pe saara ti wo mbe kapere ti kala yagawa ja konaa pe saara sogoworo ti ni Yawe Yennele li yege sogowo; ma si yala nga kilan ta, maga jen. Ndee ki pye nala pilige nga ki na, sikapolo na wi wo mbe kapere ti kala yagawa ja, muu kara ta ka, ki se jen na Yawe Yennele li ndanla.»

²⁰ Naa Moyisi wila kaa ki senre ti logo, a ti suu ndanla.

NGASEGELE NGELE KE TEGE FYONGO YAARA NAA FYONGO FU YAARA TI WOGO NA

11

11-15

*Yaayoro nda ti yen fyongo fu
to naa nda ti yen fyongo ni*

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi naa Aron pe ni ma yo

² pege senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan pe pe pye fo:

«Yaayoro to naa wongaala mbele laga tara ti na, ye mbe ya mbaa mbele kaa pe ni pe mbele:

³ Yaayoro naa wongaala mbele fuun pe yenjoro ti yen ma wali pe na shyen konaa pe maa yaakara nda pe ka ti songoro nari sanga, ye mbe ya mbaa pe kaa.

⁴ Een fo, mbele pe yenjoro ti yen ma wali pe na shyen ko ce, nakoma mbele pe maa yaakara nda pe ka ti songoro nari sanga ko ce, yaga kaa pe kaa.

«Ki kala na, yaga kaa yongome wi kaa, katugu wi ma yaakara nda wi ka ti songoro nari sanga, een fo, wi yenjoro ti si woro ma wali wi na shyen; yaa wi jate fyongo yaraga.

⁵ «Yaga kaa wongbo dama wi kaa. Wi ma yaakara nda wi ka ti songoro nari sanga, een fo, wi yenjoro ti si woro ma wali wi na shyen; yaa wi jate fyongo yaraga.

⁶ «Yaga kaa polo wi kaa. Wi ma yaakara nda wi ka ti songoro nari sanga, een fo, yenjoro woro wi na ma wali shyen; yaa wi jate fyongo yaraga.

⁷ «Yaga kaa cele wi kaa, katugu yenjoro yen wi na ma wali wi na shyen, een fo, wila ya mbe yaakara nda wi ka ti songoro mbaa ti sanga; yaa wi jate fyongo yaraga.

⁸ «Ki wongaala mbele pe naga yeen, yaga kaa pe kaa, yaga ka jiri yere wa kugo na; yaa pe jate fyongo yaara.

⁹ «Tonmo yaara nda fuun ye mbe ya mbaa kaa tori nda yeen: Ngbanra nda fuun wuuro yen ti kanngara ti na paa kanwira yen konaa ma pye koro ni wa kogoje ya nara lora ti ni, ye mbe ya mbaa ti ni fuun ti kaa.

¹⁰ Een fo, yaara nda fuun ti yen wa kogoje ya nara lora ti ni na tigile tigile, tonmo yaara nda fuun wuuro woro ti kanngara ti na paa kanwira yen konaa koro woro ti na, ti yaa pye ye yarifuro.

¹¹ Ti yaa pye ye yarifuro, ye se kaa ti kaa, ye se ka jiri ti kuro ta na.

¹² Tonmo yaara nda fuun wuuro woro ti kanngara ti na paa kanwira yen, koro si woro ti na, ti yaa pye ye yarifuro.

¹³ «Sannjere ti ni, nda ye yaa la fuun, ye se kaa ti kaa, ti nda: Yon, naa pete, naa yon na wi ma pye wa kogoje wi ni,

¹⁴ naa tufara konaa duwaye pe cenle li ni fuun,

¹⁵ naa kaankaanye pe cenle li ni fuun,

¹⁶ naa konrosogolo, naa kuwege, naa kuwefige, naa gbinlele pe cenle li ni fuun,

¹⁷ naa kuwegbogo, naa tonmo sannjege, naa gbinngbin,

¹⁸ naa langolo, naa logo simbaala, naa kara kasannjege,

¹⁹ naa jagapan, naa gogo konaa ki cenle li ni fuun, naa sannjege nga pe yinri hupi konaa ndirige.

²⁰ «Yaawere nda fuun ti maa yinrigi sire na, na tanri koro na, yaa ti fuun.

²¹ Een fo, yaawere nda fuun ti maa yinrigi sire na, na tanri koro na, nda jegele

titoonro titoonro yen ti na, ti maa yeni ke na, ye mbe ya mbaa to kaa.

²² Nda ye mbe ya mbaa kaa ti nda: Gbato wi cenle li ni fuun, naa kambere tugbooro ti cenle li ni fuun konaa kambere ti cenle li ni fuun.

²³ Een fo, yaawere sannda nda fuun ti maa yinrigi sire na, na tanri toooro na, yaa ti fuun.

²⁴ «Ti mbe ya ye tege fyongo ni. Lere na ka jiri ti kugo ka na, wi yaa pye fyongo ni fo sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgo.

²⁵ Lere na fuun kaga kugo ka le, wi yaa wi yariporo ti jogo. Konaa ki ni fuun wi yaa pye fyongo ni fo sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgo.

²⁶ Yaayogo naa wongbo na fuun wi yenjogo ki woro ma wali wi na shyen, wila si ya mbe yaakara nda wi ka ti songoro mbaa ti sanga, ye yaa la wo jate fyongo ni. Lere o lere ka jiri wa na, wi yaa pye fyongo ni.

²⁷ Yaayogo naa wongbo na fuun wi yen toooro tijere ni, nee tanri wi tɔndagala ke na, ye yaa la to ti ni fuun to jate fyongo ni. Lere o lere ka jiri ki kugo ka na, wi yaa pye fyongo ni fo sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgo.

²⁸ Lere na fuun ka ki kugo ka le, wi yaa wi yariporo ti jogo, konaa ki ni fuun, wi yaa pye fyongo ni fo sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgo. Ye yaa la ki yaayoro to naa ki wongaala pe jate fyongo ni.

²⁹ «Yangala jегele jегele ngele fuun ke maa fulolo tara ti na, ngele ye yaa la jate fyongo ni ke ngele: Ngboyogo, naa sako, naa kanngenne pe cenle pyew,

³⁰ naa faramandana, naa paan, naa nambеge, naa nanгboolo, konaa nganngori.

³¹ Ki yangala jегele jегele ngele fuun ke maa fulolo tara ti na, ye yaa la ke jate fyongo ni. Lere na fuun ka jiri la kugo na, wi yaa pye fyongo ni fo sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgo.

³² Na la ka ku mbe to yaraga nga fuun na, ki yaraga ki yaa pye fyongo ni. Ki yen tige leyaraga o, yaripogo yi o, selege yi o, kasha yi o, ki yen tunngo pyeyaraga nga fuun, ki yaa pye fyongo ni fo sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgo. Ko pungo na, ki yaa pye fyongo fu naa.

³³ Na ki yangala la kugo ka to leyaraga nga pe fanri joro ni ka ni, yaraga nga fuun ki yen wa ki nawa ki yaa pye fyongo ni, leyaraga ki daga pege yaari.

³⁴ Na tonmo ka pye wa ki leyaraga ki ni, na paga pa wo yaakaga na, ki yaa pye fyongo ni fun. Yaraga nga fuun pe maa woo, na ka ka pye ki leyaraga ka ni, ki yen yege o yege, ki yaa pye fyongo ni.

³⁵ Na ki yangala la kugo ka to yaraga o yaraga na, ki yaa pye fyongo ni. Ki yen buru fosaga o, ki yen gbongolo o, ki daga pege yaari. Yaa ti jate fyongo ni.

³⁶ Yege o yege ki yangala la kugo ka to pulugo ka ni nakoma tonmo titege ka ni, ki tonmo pi yaa koro fyongo fu. Een fo, lere na fuun ka jiri li kugo ki na, wi yaa pye fyongo ni.

³⁷ Na la kugo ka kon mbe to yariluguro na, ki yariluguro ti yaa koro fyongo fu.

³⁸ Een fo, na la kugo ka to yarilire nda pe fyon tonmo ni ta ni, ye daga mbaa ti jate fyongo ni.

³⁹ «Yaayoro nda ye maa kaa, na ka ka ku ki ye, lere na fuun ka jiri ki kugo ki na, wi yaa pye fyongo ni fo sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgo.

⁴⁰ Lere na fuun ka ki yaayogo kugo kara ta ka, wi daga mboo yariporo ti jogo, wi yaa si pye fyongo ni fo sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgo. Lere na ka yaayogo kugo ka le, wi daga mboo yariporo ti jogo fun, wi yaa si pye fyongo ni fo sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgo.

⁴¹ «Yangala jегele jегele ngele fuun ke maa fulolo tara ti na, ke yaa pye ye yarifuro, ye se kaa ke kaa.

⁴² Yangala jегele jегele ngele fuun ke maa fulolo lara na, nakoma ngele ke maa tanri toooro tijere na, nakoma toooro legere na, yaga ka la ka, yaa ke jate ye yarifuro.

⁴³ Yaga kaga pye yege ka na mbe ye yee faara ki yangala jегele jегele ngele ke maa fulolo tara ti na la ni, mbe ti ye pye yaritijangara, yaga ka ti ti ye tege fyongo ni, mbe ye pye fyongo fenne.

⁴⁴ Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le, ye ye yee pye kpoyi, ye pye leele mbele pe yen kpoyi, katugu mi yen kpoyi. Yaga ka jiri ki yangala jегele jегele ngele ke maa fulolo tara ti na la na mbe ye yee tege fyongo ni[†].

⁴⁵ Muwi mi yen Yawe Yennele na li ye yirige wa Eshipiti tara, mbe pye ye Yennele. Ki kala na ye pye kpoyi, katugu mi yen kpoyi.

⁴⁶ «Yaayoro to naa wongaala pe ni, naa sannjere ti ni, naa yaara nda ti yen yinwege na, na yanri wa tonmo konaa tara ti na ti ni, lasiri kono na li tege ti wogo ki na, loli yeen;

⁴⁷ jango yaayoro naa wongaala mbele pe yen fyongo ni konaa mbele pe yen fyongo fu, ye pe jen ye pe wo pe yee ni; mbele ye mbe ya mbaa kaa naa mbele ye se ya mbaa kaa, ye pe jen ye pe wo pe yee ni.»

12

*Jasee wi daga
mboo yee pye kpoyi yege nga na*

[†] 11:44 11:44: Levi 19.2; 1 Pye 1.16

ki ngasele

¹ Kona, a Yawe Yennjele li si para Moyisi wi ni ma yo

² wigi yo Izirayeli woolo pe kan fo:

«Na jele wa ka pinambyo se, wi yaa pye fyongo ni fo sa gbɔn piliye koloshyen, paa yege nga na wi kaa jogo wi ma pye fyongo ni we.

³ Pilige kolotaanri wogo ki na, pe yaa pyo wi kenrekenre†.

⁴ Ko pungo na, jele wi yaa koro mbaa wi yee gbegele fo sa gbɔn piliye nafa ma yiri ke ma yiri taanri, si jen mbe pye fyongo fu, kasanwa mba pi wo wi na pi kala na. Wii daga mbe jiri yaraga nga ki yen ma tege ki ye Yennjele kan ka na, wii si daga mbe kari wa censaga paraga go ki ni, fo wagati na wi daga mboo yee gbegele mbe pye fyongo fu wi sa ko.

⁵ «Na jele wa ka sumborombyo se, wi yaa pye fyongo ni fo sa gbɔn yapeleye shyen, paa yege nga na wi kaa jogo wi ma pye fyongo ni we. Ko pungo na, wi yaa koro mbaa wi yee gbegele fo sa gbɔn piliye nafa taanri ma yiri kogoloni si jen mbe pye fyongo fu.

⁶ «Jele wi yaa wi yee gbegele mbe pye fyongo fu piliye yan ni, na yiga ka ko, wi pinambyo nakoma wi sumborombyo wi sengolo, pa wi yaa simbapolo yirifonno yigi na wi fa ye le nungba ta, wo mbe pye saraga sogowogo; naa jendetuwa nungba nakoma ketene nungba, lo mbe pye saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Wi yaa kari ti ni wa flisaga paraga go ki yon na, mberi kan saraga wofɔ wi yeri.

⁷ Saraga wofɔ wi yaa ki saraga ki wo Yawe Yennjele li yeri mbe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye wi kan. Kona jele wi yaa pye fyongo fu wi kasanwa mba pi wo pi wogo ki na.»

Ki ngasele na lo li tege jele wi kan, na wiga pinambyo nakoma sumborombyo se we.

⁸ Na ki fannga woro jele na ni wi simbapolo yirifonno wo, wi pan ketengele shyen nakoma jendetuwaye shyen ni. Nungba yaa pye saraga sogowogo, sanna li yaa pye saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Saraga wofɔ wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye jele wi kan, pa kona wi yaa pye fyongo fu†.

13

*Ngasegele ngele kè tege
senwee wi witige selege yama
pi wogo ki na*

¹ Kona, a Yawe Yennjele li si para Moyisi naa Aron pe ni ma yo fo:

² «Na yaritinngge ka yiri lere wa na nakoma sagbanga nga ki yen titigiti, nakoma laga ka mbe kon kila yengele wi witige ki na paa yayenwe yen, ye pan wi ni wa saraga wofɔ Aron wi yeri, nakoma wa wi setirige piile nungba yeri.

³ Yama pi yen witige selege nga na, saraga wofɔ wi yaa ki wele jenge. Na wiga ki laga ki sire ti yan ti filige, nakoma mbege yan ki jugo jenri ma ye wa wire kara ti ni, kona yayenwe wi. Yama pi welengolo, saraga wofɔ wi yaa ki yo mbege naga fo ki lerefo wi yen fyongo ni.

⁴ Een fo, na kaa pye wire ti laga nga ki kon na yengele, kii jugo mbe ye jenri wa wire kara ti ni, na ki sire tii si filige, pa kona saraga wofɔ wi yaa yana wi tege wi ye laga ka ni fo sa gbɔn yapelege nungba.

⁵ Pilige koloshyen wogo ki na, saraga wofɔ wi yaa wi wele naa jenge. Na wiga yama laga ki yan, ka si taga ki na, pii selege ki li mbe we kongbannga ki na, pa wi yaa yana wi tege wi ye naa yapelege nungba.

⁶ Ki yapelege ki pilige koloshyen wogo ki na, saraga wofɔ wi yaa yama laga ki wele naa jenge ki shyen wogo na. Na wiga ki yan yama pila koo, pi woro na selege ki nii na gbogo, pa kona sasambara ri. Saraga wofɔ wi yaa ki yo mbege naga fo ki lerefo wi yen fyongo fu. Pa kona ki lerefo wi yaa wi yariporo ti jogo mbe pye fyongo fu.

⁷ Een fo, saraga wofɔ wiga yana wi wele mbe ko mbege yo mbege naga fo wi woro fyongo ni, ko pungo na sasambara laga ki sila wire ti nii kila gbogo, wi daga mbe songoro wa saraga wofɔ wi yeri.

⁸ Saraga wofɔ wi yaa wi wele naa. Na wiga ki yan sasambara laga ki selege ki li ma gbogo, wi yaa ki yo mbege naga fo ki lerefo wi yen fyongo ni, fo yayenwe pi yen wi na.

⁹ «Na yayenwe ka to lere wa na, pe yaa kari wi ni wa saraga wofɔ wi yeri.

¹⁰ Saraga wofɔ wi yaa wi wele. Na wiga ki yan yaritinngge ki yiri wi wire selege ki na ma filige, a ki laga ki sire ti filige, a ki kara ti yanlaga,

¹¹ pa kona yayenwe wi, mba pi mo wi na. Saraga wofɔ wi yaa ki yo mbege naga fo wi yen fyongo ni. Wiga ka yo wi yaa wi tege laga ka na wi ye, katugu ki jen ma filige fo wi yen fyongo ni.

¹² Een fo, na saraga wofɔ wiga ki yan yaritinngge ki lerefo wi witige selege lagapew ki li, maa wire ti ton wi na mbege le wa wi go ki na fo wa wi tondagala ke na,

¹³ kona wi yaa wi wele naa. Na wiga ki yan yaritinnde tuu wire lagapew ki ton wi na, wi yaa ki yo mbege naga fo yana wi woro fyongo ni; katugu yama puu witige

† 12:3 12.3: Zhené 17.12; Luki 2.21 † 12:8 12.8: Luki 2.24

lagapyew ki filige wi na, wi woro fyongo ni.

¹⁴ E'en fo, pilige nga ni paga sagbanga yegē ki yan ki kon ma yanlaga wi na, pa wi yaa pye fyongo ni.

¹⁵ Saraga wofō wi yaa sagbanga ki yegē nga ki kon ma yanlaga ki wele jenge, mbe sigi yo mbege naga fō ki lere wi yen fyongo ni. Katugu ki kayenre ti yen fyongo ni, ti yen naga nari fō yayenwe pi yen wi na.

¹⁶ Na ki laga ki kayenre tige kannga mbe filige, ki lerefo wi songoro wa saraga wofō wi yeri,

¹⁷ wi saa wele. Na wiga sagbanga ki yegē ki yan ki kannga ma filige kaselege, wi yaa ki yo mbege naga fō yama pi se ya lere kan wi pye fyongo ni, kona ki lerefo wi yaa pye fyongo fu.

¹⁸ «Na nangbanga ka yiri lere wa na, mbe ka ko,

¹⁹ ko pungo na, yaritinngē fige mbe yiri wa ki titege ki ni, nakoma ki laga ki kon ki filige ki yanlaga gbanlingbanli, kona ki lerefo wi yaa saa yegē naga saraga wofō wi na.

²⁰ Saraga wofō wi yaa yama pi wele jenge. Na wiga ki yan ki laga ki jugo ma ye wa wire ti selege ki ni jenri, a ki laga ki sire ti filige, wi yaa ki yo mbege naga fō yaa wi yen fyongo ni, fō yayenwe pi to wa nangbanga titege ki ni.

²¹ E'en fo, na saraga wofō wiga yama pi wele mbege yan ki laga ki sire ti woro ma filige, kii si jugo mbe ye jenri wa wire ti selege ki ni, na kaa pye ki yen na koo, pa wi yaa yaa wi tege laga ka na wi ye piliye koloshyen ni.

²² Ko pungo na, na saraga wofō wiga yama pi yan pi jaraga wa witige selege ki na, pa wi yaa ki yo mbege naga fō ki lerefo wi yen fyongo ni, yayenwe pi yen wi na.

²³ E'en fo, na yama piga koro le pi yon lele li ni, na ka si taga pi na, kona nangbanga titege koyi, pa saraga wofō wi yaa ki yo mbege naga fō ki lerefo wi yen fyongo fu.

²⁴ «Na kason ka lere wa sogo wi witige laga ka na, na laga ka ka yiri wa witige laga nga ki sogo ki ni mbe wologo, mbe filige mbe yanlaga gbanlingbanli,

²⁵ saraga wofō wi yaa ki laga ki wele. Na wiga ki yan ki laga ki sire ti filige, ma jugo ma ye wa wire ti selege ki ni, kona yayenwe pi to wa kason sogosaga ki ni. Pa wi yaa ki yo mbege naga fō ki lerefo wi yen fyongo ni.

²⁶ Na saraga wofō wiga ki wele mbege yan ki laga ki sire ti woro ma filige, kii si jugo mbe ye wa wire ti selege ki ni, na wiga ki yan ki yen na koo, kona wi yaa yaa wi tege laga ka na wi ye piliye koloshyen ni.

²⁷ Pilige koloshyen wogo ki na, na saraga wofō wiga ki yan yama pi selege ki li ma

gbogo, wi yaa ki yo mbege naga fō ki lere wi yen fyongo ni; katugu yayenwe pi to wi na.

²⁸ E'en fo, na yama piga koro le pi yon lele li ni, na ka si taga pi na, e'en fo, na ki ka pye pi ko, pa kona kason sagbantitege yi. Pa saraga wofō wi yaa ki yo mbege naga fō ki lerefo wi yen fyongo fu, katugu kason sagbantitege yi.

²⁹ «Yama mba pi ma to witige selege ki na, na pa ka to nana nakoma jele wa go na, nakoma wa wi tugbila wi na,

³⁰ saraga wofō wi yaa yama pi wele. Na wiga pi yan pi jugo ma ye wa wire ti selege ki ni, a ki sire ti cen pa nenge muwe yen ma yiri yaliyali, kona wi yaa ki yo mbege naga fō ki lerefo wi yen fyongo ni; katugu dagbaraga yi, ki yen yayenwe mba pi to wa wi go ki na nakoma wa wi tugbila wi na.

³¹ Na saraga wofō wiga yama pi wele mbege yan pii jugo mbe ye wa wire ti selege ki ni, na siworo woro wa ki laga ki ni, wi yaa yaa wi tege laga ka na wi ye piliye koloshyen ni.

³² Pilige koloshyen wogo ki na, saraga wofō wi yaa yama pi wele naa fonngo. Na wiga ki yan ka si taga dagbaraga ki na, na ki laga ki sire ti si woro paa nenge muwe yen, kii si jugo mbe ye wa wire ti selege ki ni,

³³ kona yaa wuu go ki kulu, dagbaraga ki yen laga nga na wi ko yaga. Ko pungo na, saraga wofō wi yaa wi tege laga ka na wi ye naa piliye koloshyen ni.

³⁴ Ki yapelege shyen wogo ki na, saraga wofō wi yaa yama pi wele naa fonngo. Na wiga ki yan dagbaraga kii selege ki li mbe gbogo, kii si jugo mbe ye wa wire kara ti ni, wi yaa ki yo mbege naga fō ki lerefo wi yen fyongo fu. Kona ki lerefo wi yaa wi yariporo ti jogo, pa wi yaa pye fyongo fu.

³⁵ E'en fo, na saraga wofō wiga ki wele mbege yo mbege naga fō ki lerefo wi yen fyongo fu, ko pungo na, dagbaraga ki selege ki li ki gbogo,

³⁶ pa saraga wofō wi yaa ki wele naa fonngo. Na wiga ki yan kaselege ki selege ki li ma gbogo, wi se cen mbe ye wi yaa ki sire ti wele na kaa pye ti yen paa nenge muwe yen, katugu ki lerefo wi yen fyongo ni.

³⁷ Na yama piga koro le pi yon lele li ni, siworo mbaa yinrigi wa ki titege ki ni, kona yaa wi sagala ma pye fyongo fu. Pa saraga wofō wi yaa ki yo mbege naga fō ki lerefo wi yen fyongo fu.

³⁸ «Na lafire fire ka yiri nana nakoma jele wa witige na,

³⁹ saraga wofō wi yaa wi wele; na wiga ki lara ti yan ti filige jenri, kona kawa wi yiri

wa wi witige ki na, ki lerefo wi yen fyongo fu.

⁴⁰ «Na naja wa go ka pe wi na, wi yen yumbegge fo. Wi yen fyongo fu.

⁴¹ Na wi go kiga pe laga walege kee yeri, ko yen go nga ki pe walege na; wi yen fyongo fu.

⁴² Een fo, go ki nandogomo laga nga ki pe, nakoma walege nga ki pe, na yama ka to wa ki na mbe kon mbe filige mbe yanlaga gbanlingbanli, kona yayenwe pi to wa wi go ki na.

⁴³ Saraga wofa wi yaa yama pi wele. Na wiga ki yan go ki nandogomo laga nga ki pe nakoma walege nga ki pe, yarinngge yiri wa ki na ma filige ma yanlaga gbanlingbanli paa yayenwe yen,

⁴⁴ kona yayenwe pi to ki naja wi na. Wi yen fyongo ni. Saraga wofa wi yaa ki yo mbege naga fo ki naja wi yen fyongo ni, yama mba pi to wa wi go ki na pi kala na.

⁴⁵ «Yayenwe ka to lere na na, wi yaa yariporo konrokono le, mboo go ki yaga sagara. Wi yaa yaraga ka tege mboo yon ki fo mbaa jorogi fo: «Mi yen fyongo ni, mi yen fyongo ni†.»

⁴⁶ Mbege yama pi ta wi na sanga na fuun ni, wi yaa pye fyongo ni. Ki kala na, wi censaga ki yaa pye ki ye leele sanmbala pe wogo ki ni, wa paara yinre censaga ki punjo na.

*Yaara nda
ti ma fyenwe yariporo ti na
mari tege fyongo ni*

⁴⁷ «Na laga ka ka fyenwe yariporo ka na nga ki yen simbasire wogo, nakoma len jese wogo na,

⁴⁸ nakoma pariyege na, nakoma tiriko na pe ti len jese ni nakoma simbasire ni wa na, nakoma selege na, nakoma yaraga nga fuun pe gbegele selege ni ka na,

⁴⁹ na ki laga ki yege cenwe piga pye paa yantipirige yen, nakoma yenge gbanlingbanli wa yariporo ki na, nakoma wa selege ki na, nakoma wa pariyege ki na, nakoma wa tiriko wi na, nakoma wa yaraga nga fuun pe gbegele selege ni ka na, kona yaraga nga ki ma fyenwe yariporo na ko kayi. Ki daga pe saga naga saraga wofa wi na.

⁵⁰ Yaraga nga ki laga ka fyenwe, saraga wofa wiga ki wele mbe ko, wi yaa ki ton laga ka ni fo sa gbon piliye koloshyen.

⁵¹ Pilige koloshyen wogo ki na, wi yaa ki wo mbe laga nga ki fyenwe ki wele naa. Na wiga ki yan ki fyenwe ma gbogo ma kari yege wa yariporo ki na, naa wa pariyege nakoma wa tiriko wi na, naa wa

selege ki na, nakoma wa yaraga nga pe gbegele selege ni ki na, ki yen fyenwe mba pi ma fyenwe yaraga na po pa. Kiga pye ma, ki yaraga ki yen fyongo ni.

⁵² Laga nga ki fyenwe ki yen yariporo nga na, pariyege yi wi yo, tiriko na pe ti simbasire ni nakoma len jese ni wo wa wi yo, nakoma yaraga nga fuun pe gbegele selege ni ko kayi yo, saraga wofa wi yaa ki sogo; katugu ki yen fyenwe mba pi se ya laga ki na. Kiga pye ma, ki daga pege yaraga ki sogo pege wo wa.

⁵³ Een fo, na saraga wofa wiga ki wele mbege yan laga nga ki fyenwe kii gbogo mbe yaraga wa yariporo ki na, pariyege yi wi yo, tiriko na pe ti simbasire ni nakoma len jese ni wo wa wi yo, nakoma yaraga nga fuun pe gbegele selege ni ko kayi yo,

⁵⁴ wi yaa ti pege jogo, ko punjo na, wi yaa ki ton laga ka ni naa yapege nungba.

⁵⁵ Yaraga ki jogongolo, wi yaa ki wele naa, na wiga ki yan laga nga ki fyenwe kii kannga, ali mbege ta ka si taga ki na, ki yaraga ki yaa la jate fyongo ni. Ki daga pege sogo, ali na kiga pye ki yege nakoma ki punjo ko ki fyenwe ma jogo o.

⁵⁶ Een fo, ki jogongolo, na wiga ki wele mbege yan ki fyenwe jenri, wi yaa ki laga ki kon mbege wo wa yariporo ki na, naa wa selege ki na, naa pariyege nakoma wa tiriko wi na.

⁵⁷ Ko punjo na, na paga fyenwe pa yan naa wa yariporo ki na, nakoma wa pariyege naa tiriko nakoma wa yaraga nga pe gbegele selege ni ki na, kona ki yen na fyenwe na gbogo na kee yege. Kona yariporo nga ki laga ka fyenwe ki na ki daga pege sogo.

⁵⁸ «Na yariporo, nakoma pariyege, nakoma tiriko, nakoma yaraga nga pe gbegele selege ni ka ka fyenwe a pege jogo ki fyenwe pi laga ki na, pe yaa ki jogo naa jogosaga shyen wogo na; pa kona ki yaa pye fyongo fu.»

⁵⁹ Laga nga ki ma fyenwe yariporo na pe ti simbasire ni ti na, nakoma len jese ni ti na, nakoma pariyege ti na nakoma tirikoye pe na, nakoma yaara na fuun pe gbegele selege ni ti na, ngasele na li tege ki wogo na, loli yeen. Ki ngasele li maa ki nari na kiga pye ki yaraga ki yen fyongo fu nakoma ki yen fyongo ni.

14

*Ngasele na li daga mbe tanga
mbe yayenwe fo wi pye
fyongo fu*

† 13:45 13:45: Zhufuye pe kalege layi na lere ka ku pe ma yariporo konrokono le, mbe go ki yaga sagara mbege naga fo kunwo to pe na. Kila pye yayenwe fo wi ka yariporo konrokono ti le, ko maga naga fo wi ku yere na.

¹ Yawe Yennɛle lãa para Moyisi wi ni ma yo fo:

² «Na yayenwe ka lere wa ta (mbe ka kɔ), ngasele na li tege mboo pye fyongo fu loli na: Pe yaa kari wi ni wa saraga wɔfo wi yeri[†].

³ Wo yaa yiri wa paara yinre censaga ki pungo saa wele. Na wiga ki yan yayenwe pi kɔ wi na,

⁴ wi yaa ti pe pan sannjewegele shyen ni ngele ke yen fyongo fu, naa sediri tige kanngaga ni, naa kondoro jese, naa yizɔpi wɛre ni lere ɲa pe yaa pye fyongo fu wi kala na[†].

⁵ Saraga wɔfo wi yaa ti pe sannjele nungba konli cɔgo ɲa pɛ fanri joro ni ka go na, ko ɲa pulugo tɔnmɔ yen wa ki ni we.

⁶ Wi yaa sannjewe le li le naa sediri tige kanngaga ki ni, naa kondoro jese wi ni, naa yizɔpi wɛre ti ni, mberi pinle mberi le wa sannjele na pɛ konli li kasanwa pi ni, wa pulugo tɔnmɔ pi ni;

⁷ kona mbe si pa yanragi yanragi lere ɲa wi daga mbe pye fyongo fu wi na sa ta yanragisaga koloshyen, mbe sigi yo mbege naga fo ki lerefɔ wi yen fyongo fu. Ko pungo na, wi yaa sannjewe le li wa li yiri laa kee[†].

⁸ Lere ɲa wi pan mboo yɛe pye fyongo fu wi yaa wi yariporo ti jogo, mboo sire ti ni fuun ti kulu mbe sa woli. Kona wi yaa pye fyongo fu. Ko pungo na, wi mbe ya songoro wa paara yinre censaga ki ni, ɛɛn fo, wi se ye wa wi paraga go ki ni fo sa gbɔn piliye koloshyen.

⁹ Pilige koloshyen wogo ki na, wi yaa wi sire ti ni fuun ti kulu naa, to ti yen wi yinzire naa wi siyo, naa wi yenyugo sire konaa wi witige lara sannɗa ti sire ti ni. Ko pungo na, wi yaa wi yariporo ti jogo, mbe sa woli, kona wi yaa pye fyongo fu.

¹⁰ «Pilige kolotaanri wogo ki na, ki lerefɔ wi yaa pan simbapɛnɛ yirifonmbɔlo shyen ni, mbele pe yen jeregisaga fu, naa simbasumboro nungba ni ɲa wi ta ye le nungba ma pye jeregisaga fu, naa saraga muwe tiyɔɔn culo kolɔjere ni mba pɛ sinme pinle pi ni konaa sinme litiri kongo ni.

¹¹ Saraga wɔfo ɲa wila ki fyongo fu kapyere ti yege woo, wi yaa kari lerefɔ wo naa wi yarikanra ti ni fuun ti ni mbe saa

yerege Yawe Yennɛle li yege sogowɔ, wa filisaga paraga go ki yon na.

¹² Saraga wɔfo wi yaa simbapɛnɛ yirifonmbɔlo nungba le mboo pye saraga ɲa ki ma wɔ mbe kajɔɔgo gbegɛle, mbe pinle sinme litiri kongo ki ni, mberi yirige mberi kan saraga Yawe Yennɛle li yeri.

¹³ Yaayoro nda pe ma pye kapere ti kala yagawa jasaara to naa saara sogoworo ti ni pe maa konlogi laga ɲa na, wi yaa simbapɔlo yirifonɲɔ wi konli wa ki laga ki na, ko koro wo yen wa laga kpoyi ki ni. Yaayogo ɲa pe ma gbo mbe kajɔɔgo gbegɛle konaa ɲa pe ma wɔ mbe kapere ti kala yagawa ja ti yen saraga wɔfo wi woro; ti yen yarikanga ɲa ki yen jenge kpoyi.

¹⁴ Saraga wɔfo wi yaa yaayogo ɲa ki wɔ mbe kajɔɔgo gbegɛle ki kasanwa pa le mboo taga wa lerefɔ ɲa wi yaa wi yɛe pye fyongo fu wi kalige nungbolo li na, wa laga ɲa pe mali furu we, mbe pa taga wa wi kalige kee yombegbɔgo konaa wi kalige tologo yombegbɔgo ki na.

¹⁵ Ko pungo na, wi yaa sinme litiri kongo ki le mbe pa kannga wa wi kameɲge kendala li ni,

¹⁶ mbe suu kalige kee yombenagala li le wa pi ni mboo yanragi yanragisaga koloshyen Yawe Yennɛle li yege na.

¹⁷ Ko pungo na, sinme mba pi koro wa wi kendala li ni, wi yaa pa taga wa lerefɔ ɲa wila wi yɛe piin fyongo fu wi kalige nungbolo li na, wa laga ɲa pe mali furu we, mbe pa taga wa wi kalige kee yombegbɔgo ko naa kalige tologo yombegbɔgo ki na, wa laga ɲa wi keli ma yaayogo ɲa ki wɔ mbe kajɔɔgo ki gbegɛle ki kasanwa pi taga we.

¹⁸ Sinme sanmba mba pi koro wa wi kendala li ni, wi yaa pi wo wa lerefɔ ɲa wila wi yɛe piin fyongo fu wi go ki na, jango mbe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye wi kan Yawe Yennɛle li yege sogowɔ.

¹⁹ Ko pyengɔlo, saraga wɔfo wi yaa saraga ɲa pe ma wɔ mbe kapere ti kala yagawa ja ki wɔ, jango mbe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye lerefɔ ɲa wila wi yɛe piin fyongo fu wi kan, kona mbe si yaayogo ɲa ki wɔ saraga sogowogo ki konli.

²⁰ Wi yaa yaayogo ɲa ki wɔ saraga sogowogo konaa muwe saraga ki ni ti pinle

[†] **14:2 14:2:** Mati 8.4; Maki 1.44; Luki 5.14; 17.14 [†] **14:4 14.4:** Sediri tige ki yen Liban tara tige, ki mege kila pye ma gbɔgo fo jenge; 1 Wunlu 6.20. Sediri tige ki ma tonlo ma yagara jenge; ki tige ki yen fanɲga ni, ki njere ti ma tonlonɔnlo ma jaraga ma nagala, ki were ti ma pye tipiire sanga pyew; Eza 2.13; Eze 17.22; 31.3. Ki tire tila pye tire jende nda tila pye ma leele pe ndanla, a paa wunlumbolo pe yinre to naa sheryinre ti kanni ti ni; 2 Sami 5.11; 1 Wunlu 6.19,20; 7.1-12. Paa pye na sediri tire ti teni nari piin tiyara, naa tiyapaara konaa tire papara papara; 1 Wunlu 6.8-9. Paa pye na ta teni yarisunndo; Eza 44.14. Sediri tige ki maa nuwo taan kaan; Yurutan 4.11; Oze 14.7. [†] **14:7 14.7:** Sannjewe le na pɛ wa laa kee, lo naga nari fo yayenwe fo wi sagala ma fanɲga fonɲgo ta; wi mbe ya songoro wa wi gbogolomɔ woolo pe korɔgo.

mberi sogo wa saraga wosaga ki na. Kona wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye naa ki lerefo wi kan, pa wi yaa pye fyongo fu.

²¹ «Na kaa pye ki lerefo wi yen fyonwo fo, wi se ya mbege yariwondo ti ni fuun ti ta, wi yaa pan simbapolo yirifonjo nungba ni mboo pye saraga nga pe ma wo mbe kajogo gbegele, mboo yirige mboo kan saraga we fo wi yeri, mboo kapere ti kala yagawa ja. Wi yaa muwe tiyoon culo taanri taga wa, mba pe sinme pinle pi ni, konaa sinme litiri kongu ni.

²² Wi yaa ketengele shyen nakoma jendetuwaye shyen wo mbe yala wi fannga ki mbe ya nga ni ki ni. Ki sannjegele ke ni, nungba yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja, sanna li yaa pye saraga sogowogo.

²³ Pilige kolotaanri wogo ki na, wi yaa pan ki yaara nda ti yaa tege mboo pye fyongo fu ti ni Yawe Yennele li yege sogowo, mberi kan saraga wogo wi yeri, wa filisaga paraga go ki yon na.

²⁴ Saraga wofu wi yaa simbapolo yirifonjo na wi yaa pye kajogo gbegele saraga wi le, naa sinme pi ni, mberi yirige mberi kan saraga Yawe Yennele li yeri.

²⁵ Wi yaa simbapolo yirifonjo na pe yaa wo mbe kajogo gbegele wi konli, mboo kasanwa pa taga wa na wila wi yee piin fyongo fu wi kalige nungbolo li na, wa laga nga pe nali furu we, mbe pa taga wa wi kalige kee yombegbogo konaa wi kalige tologo yombegbogo ki na.

²⁶ Saraga wofu wi yaa sinme pa le wa wi yeera kamenge kendala li ni,

²⁷ mboo yombenagala li le wa sinme pi ni, mboo yanragi yanragisaga koloshyen wa Yawe Yennele li yege sogowo.

²⁸ Ko pungo na, saraga wofu wi yaa ki sinme pa taga wa lere na wila wi yee piin fyongo fu wi kalige nungbolo li na, wa laga nga pe mali furu, mbe pa taga wa wi kalige kee yombegbogo konaa wi kalige tologo yombegbogo ki na, wa laga nga wi keli ma simbapolo yirifonjo wi kasanwa pi taga we.

²⁹ Sinme mba pi koro wa wi kendala li ni, wi yaa pi wo wa lere na wila wi yee piin fyongo fu wi go ki na, mbe kapyege nga pe ma pye mbe kapere ti kala yagawa ja ki pye wi kan Yawe Yennele li yege sogowo.

³⁰ Wi yaa ketengele nungba le nakoma jendetuwaye nungba le, mbe yala nga lerefo wi ya ma ta ki ni.

³¹ Wi yaa li wo saraga mbe kapere kala yagawa ja, mbe sannjele sanna li wo saraga sogowogo mbe taga wa muwe saraga ki na. Pa saraga wofu wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye yeen lere

na wila wi yee piin fyongo fu wi kan Yawe Yennele li yege sogowo.»

³² Lere na yayenwe wi ta ma kaa ko, fannga si woro wi ni wi yaara nda wi daga mbe wo mboo yee pye fyongo fu ti ta, ngasele na li tege wi wogo ki na loli yaen.

Go mbogo nga ki ma fyenwe ki senre

³³ Yawe Yennele laa para Moyisi naa Aron pe ni ma yo fo:

³⁴ «Na yaga ka sa ye wa Kana tara ti ni, to nda mila kaan ye yeri ti pye ye woro, na mi ka ti laga ka ka fyenwe go ka na wa ki tara nda ti yen ye woro ti ni,

³⁵ lere na go yi, wi yaa saga yo saraga wofu wi kan fo: «Mi laga ka yan ki fyenwe wa na go ki na.»

³⁶ Kona saraga wofu wi yaa ti pe go ki nawa yaara ti ni fuun ti yirige funwa na, wii jen wi ye wa go ki ni wigi laga ki wele. Pa kona yaara nda fuun ti wa go ki ni ka kpe se cen fyongo ni. Yaara ti yirigenlogo, wi yaa ye wa go ki ni mbege wele.

³⁷ Wi yaa laga nga ki fyenwe ki wele, na wiga ki yan ki titege wo wa mbogo ki ni, ma wo paa yantipirige yen nakoma ma yanlaga gbanlingbanli, konaa mbe jugo mbe ye wa mbogo ki ni,

³⁸ wi yaa yiri wa go nawa mbe pan le yeyongo ki na, mbe go ki ton sa gbou piliye koloshyen.

³⁹ Pilige koloshyen wogo ki na, saraga wofu wi yaa songoro mbe pan mbege wele naa; na wiga ki yan ki pyeele wa mbogo ki na,

⁴⁰ wi yaa ti pe sinndeere nda ti fyenwe ti wo wa mbogo ki ni, mbe sari wa wa ca ki pungo na, wa laga nga ki yen fyongo ni ka ni.

⁴¹ Wi yaa ti pe tara nda paa tege ma go nawa mbogo ki wologo ti gbori, mberi koli mbe sari wa wa ca ki pungo na, wa laga nga ki yen fyongo ni ka ni.

⁴² Ko pungo na, pe yaa sinndeere ta yege le wa nda pe wo ti yonlo, mbe joro fonndo le mbe go ki wologo ti ni.

⁴³ «Sinndeere ti wongolo wa go ki ni, a pege mbogo nawa wogo ki gbori, laga nga kila fyenwe, na kiga songoro mbe yiri wa go ki na naa,

⁴⁴ saraga wofu wi yaa pan mbege wele naa, na wiga ki yan laga nga kila fyenwe ki songoro ma yiri ma pyeele, kona fyenwe wi mba pi se ya ko mbe wo wa go ki na. Ki go ki yen fyongo ni.

⁴⁵ Pe yaa ki go ki jan mbege sinndeere, naa ki tire konaa ki joro ti ni fuun ti koli sari wa wa ca ki pungo na, wa laga nga ki yen fyongo ni ka ni.

⁴⁶ «Go ki yaa pye mbe tɔn piliye yan fuun ni, lere ɲa fuun ka ye wa ki ni, wi yaa pye fyɔngɔ ni fɔ sa gbɔn yɔnlɔkɔgɔ.

⁴⁷ Lere ɲa fuun ka sinle wa ki go ki ni nakoma mbe yaraga ka ka wa ki go ki ni, wi daga mboo yaripɔɔ ti jogo.

⁴⁸ «Na paga go ki wɔlɔgɔ naa fɔnɲɔgɔ, saraga wɔfɔ wiga songɔɔ mbe pan mbege wele, mbege yan laga ɲa kila fyenwe kii songɔɔ mbe yiri naa, kona wi yaa ki yo mbege naga fɔ go ki woro fyɔngɔ ni; katugu ki fyenwe pi kɔ.

⁴⁹ «Saraga wɔfɔ wi yaa sannjegele shyen le, naa sɛdiri tige kannɲaga ni, naa kondoro jese ni konaa yizɔpi wɛrɛ ni mbe go ki pye fyɔngɔ fu.

⁵⁰ Cogɔ ɲa pɛ fanri joro ni ma pulugo tɔnmɔ le wa ki ni, wi yaa sannjegele nungba kɔnli wa ki go na.

⁵¹ Ko punɲo na, wi yaa sɛdiri tige kannɲaga ki le, naa yizɔpi wɛrɛ ti ni, naa kondoro jese wi ni, konaa sannjewele li ni, mberi le wa sannjele na wi kɔnli li kasanwa pi ni wa pulugo tɔnmɔ pi ni, mboo yanragi yanragi go ki na fɔ sa ta yanragisaga koloshyen.

⁵² Ki pyɛlɔmɔ pi na, wi yaa go ki fyɔngɔ ki kɔ ki na sannjele li kasanwa pi ni, naa pulugo tɔnmɔ, naa sannjewele, naa sɛdiri tige kannɲaga, naa yizɔpi wɛrɛ konaa kondoro jese wi ni.

⁵³ Ko punɲo na, wi yaa sannjewele li wa wa ca ki punɲo na, li yiri li kari wa wasele li ni. Pa wi yaa ki pye yɛɛn mbe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye go ki na, mbege fyɔngɔ ki kɔ ki na.»

⁵⁴ Ngasele na li tege yayenwe cɛnle pyew pi wogo na loli yɛɛn, konaa kawa wi wogo na,

⁵⁵ naa yaripɔɔ nda ti ma fyenwe,

⁵⁶ naa yaritinnde, naa sasambara konaa lara nda ti ma tigi ma ye wa selege ki ni ti wogo na.

⁵⁷ Ki ngasele na lo li yaa ki naga ye na, na kaa pye lere nakoma yaraga ka woro fyɔngɔ ni, nakoma na kaa pye lere nakoma yaraga ka yɛn fyɔngɔ ni. Lo li yɛn ngasele na li tege yayenwe cɛnle pyew pi wogo na.

15

*Yama mba pi ma to
naɲa wi nama pi na
mboo tege fyɔngɔ ni*

¹ Yawe Yɛnɲɛle lɔa para Moyisi naa Arɔn pe ni ma yo

² pege yo Izirayeli woolo pe kan pe pe pye fɔ:

«Na Fyomɲɛge ka to naɲa wa na, ki tɔnndo nda ti maa yinrigi na wuun ti maa tege fyɔngɔ ni.

³ Ki tɔnndo ti yɛn na yinrigi wa wi nama pi ni na wuun o, wi nama wele li tɔn o, wi yaa pye fyɔngɔ ni.

⁴ Ki naɲa wiga sinle sinleyaraga ɲa fuun na, nakoma wiga cɛn yaraga ɲa fuun na, ki yaa pye fyɔngɔ ni.

⁵ Lere ɲa ka jiri ki sinleyaraga ki na, wi daga mboo yɛɛra yaripɔɔ ti jogo, mbe woli; ɛɛn fɔ, wi yaa pye fyɔngɔ ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

⁶ Fyomɲɛge fɔ wi cɛn yaraga ɲa fuun na, lere ɲa ka cɛn ki na, wi daga mboo yɛɛra yaripɔɔ ti jogo, mbe woli; ɛɛn fɔ, wi yaa pye fyɔngɔ ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

⁷ Lere ɲa ka jiri yaɲa wi na, wi daga mboo yɛɛra yaripɔɔ ti jogo, mbe woli; ɛɛn fɔ, wi yaa pye fyɔngɔ ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

⁸ Na yaɲa wiga cɛnɛrɛ wa lere wa na, ɲa wi yɛn fyɔngɔ fu, wi daga mboo yɛɛra yaripɔɔ ti jogo, mbe woli; ɛɛn fɔ, wi yaa pye fyɔngɔ ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

⁹ Yaɲa wiga cɛn sofile jɔngɔ ɲa fuun na, ki jɔngɔ ki yaa pye fyɔngɔ ni.

¹⁰ Yaɲa wi cɛn yaraga ɲa fuun na, lere ɲa fuun ka jiri ki na, wi yaa pye fyɔngɔ ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ. Lere ɲa fuun kaga yaraga ki le, wi daga mboo yɛɛra yaripɔɔ ti jogo, mbe woli; ɛɛn fɔ, wi yaa pye fyɔngɔ ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

¹¹ Yaɲa wiga jiri lere ɲa fuun na kɛɛ mbajogowo ni, ki lerefɔ wi daga mboo yɛɛra yaripɔɔ ti jogo, mbe woli; ɛɛn fɔ, wi yaa pye fyɔngɔ ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

¹² Yaɲa wiga jiri leyaraga ɲa fuun pɛ gbegele joro ni ka na, ki daga pege yaari; wiga jiri leyaraga ɲa fuun pɛ gbegele tige ni ka na, ki daga pege jogo jenge.

¹³ «Na yaɲa wi fyomɲɛge kiga ka kɔ, wi yaa wi yɛɛ pye fyɔngɔ fu yapelege nungba ni. Wi yaa wi yaripɔɔ ti jogo, mbe woli pulugo tɔnmɔ ni, pa wi yaa cɛn fyɔngɔ fu.

¹⁴ Pilige kolotaanri wogo ki na, wi yaa ketengele shyen nakoma jɛndɛtuwaye shyen yigi, mbe kari ke ni wa filisaga paraga go ki yɔn na, wa Yawe Yɛnɲɛle li yɛge sogowɔ, mbe ke kan saraga wɔfɔ wi yeri.

¹⁵ Saraga wɔfɔ wi yaa sannjele nungba wɔ saraga ɲa pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja, mbe sanna li wɔ saraga sogowogo. Ko punɲo na, wi yaa kapyege ɲa pe ma pye mbe kapere ti kala yagawa ja ki pye naɲa wi kan Yawe Yɛnɲɛle li yɛge sogowɔ, mboo pye fyɔngɔ fu tɔnndo nda tila pye wuun wi na ti kala na.

¹⁶ «Na naɲa wa nama tɔnmɔ ka wo mbe ye wi ni, wi daga mbe woli; ɛɛn fɔ, wi yaa pye fyɔngɔ ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

¹⁷ Ki nama tɔnmɔ piga wo yaripɔɔ ɲa fuun na, nakoma yaraga o yaraga pɛ gbegele selege ni ka na, ki daga pege jogo;

een fɔ, ki yaa pye fyongo ni fɔ sa gbon ki yonlokogo.

¹⁸ «Na nana ka sinle jele ni, pe ni fuun shyen pe daga mbe woli; een fɔ, pe yaa pye fyongo ni fɔ sa gbon ki yonlokogo.

*Yama mba pi ma to
wa jele wi jelewe pi ni
mboo tege fyongo ni*

¹⁹ «Na jele wa kaa jogo, a wi kasanwa pila wuun wi na, wi yaa la jate fyongo ni fɔ sa gbon piliye koloshyen. Lere na ka jiri wi na, wi yaa pye fyongo ni fɔ sa gbon ki yonlokogo.

²⁰ Mboo ta wi yen na jogo piliye yan ni, wiga sinle sinleyaraga nga fuun na, nakoma mbe cen yaraga o yaraga na, ki yaa pye fyongo ni.

²¹ Lere na fuun ka jiri ki sinleyaraga ki na, wi daga mboo yeera yariporo ti jogo, mbe woli. Een fɔ, wi yaa pye fyongo ni fɔ sa gbon ki yonlokogo.

²² Lere na fuun ka jiri jele wi cen yaraga o yaraga nga na ki na, wi daga mboo yeera yariporo ti jogo, mbe woli; een fɔ, wi yaa pye fyongo ni fɔ sa gbon ki yonlokogo.

²³ Jele wila sinle sinleyaraga nga na, na kaa pye yaraga ka la pye wa ki na, nakoma wa cenaryaga nga wila pye ma cen ki na, lere na fuun ka jiri ki yaraga ki na, wi yaa pye fyongo ni fɔ sa gbon ki yonlokogo.

²⁴ Na nana wa ka sinle ki jele wi ni, a wi jogolo kasanwa pi fa wi na, ki nana wi yaa pye fyongo ni fɔ sa gbon piliye koloshyen. Wiga sinle sinleyaraga nga fuun na ki yaa pye fyongo ni.

²⁵ «Na kasanwa kaa wuun jele wa na mbe piliye legere ta, ki pye wi jogosanga wo ma, nakoma wi jogolo li ma piliye yon nga ta ki sa toro ko na, wi yaa pye fyongo ni sanga na fuun kasanwa pila wuun wi na wi ni, paa yege nga na wi ma pye fyongo ni, na wi kaa jogo sanga na ni we†.

²⁶ Wagati na fuun kasanwa pila wuun wi na, wiga sinle sinleyaraga nga fuun na, nakoma mbe cen cenaryaga nga fuun na, ki yaa pye fyongo ni paa yege nga na wi kaa jogo sanga na ni ki ma pye we.

²⁷ Lere na ka jiri ki sinleyaraga ki na nakoma ki cenaryaga ki na, wi daga mboo yeera yariporo ti jogo, mbe woli; een fɔ, wi yaa pye fyongo ni fɔ sa gbon ki yonlokogo.

²⁸ «Kasanwa mba pila wuun wi na piga ka yere, wi daga mbe piliye koloshyen yaga yi toro si jen mbe pye fyongo fu naa.

²⁹ Piliye kolotaanri wogo ki na, wi yaa ketengele shyen nakoma jendetuwaye shyen yigi mbe sa ke kan saraga wɔfo wi yeri wa filisaga paraga go ki yon na.

³⁰ Saraga wɔfo wi yaa nungba wo saraga mbe kapere kala yagawa ja, mbe sanna li wo saraga sogowogo. Ko pungo na, wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye jele wi kan Yawe Yenjele li yege sogowo wi kasanwa wogo fyongo ki kala na.

³¹ «Pa ye yaa ki pye yen mbe Izirayeli woolo pe lali nga ki mbe ya pe tege fyongo ni ki ni; kona pe se kanla censaga paraga go ki tege fyongo ni mbe ku, ko nga mi yen ma cen laga ki ni ye sogowo we.»

³² Ki ngasele na lo li tege, na fyominge ka to nana wa na, nakoma wi nama tonmo piga wo mbe ye wi ni mboo tege fyongo ni,

³³ konaa jele kaa jogo, naa kasanwa kaa wuun nana nakoma jele na, konaa na nana ka sinle jele na wi yen fyongo ni wa ni.

IZIRAYELI WOULO PE KAPERE TI KALA YAGAWA JAPILIGBOGO

16

16.1-34

¹ Aron pinambiile shyen pe kungolo, poro mbele paa ku katugu paa kari wusuna nuwo taan ni Yawe Yenjele li yege sogowo, na wi sila ki kologo kan†, a Yawe Yenjele li si para Moyisi wi ni.

² Laa wi pye fɔ: «Ki yo ma ndo Aron wi kan fɔ wiga kaa yiin wa censaga paraga go ki lajenge kpoyi ki ni sanga pyew, wa paraga nga pe po maga kon shyen ki pungo na, ko nga yon finliwe kesu wo naa kasulogo pyesaga nga ki yen wi yaritonngo ti yen ma tege wa we, jango na mi kanla ye naga kambaaga ka ni, wa kasulogo pyesaga ki go na, wiga ka ku†.

³ «Aron wi mbe ya ye yege nga na wa lajenge kpoyi ki ni ki nga: Wi yaa napolo yirifonngo nungba yigi mboo pye kapere kala yagawa jasaraga, naa simbapolo nungba ni, mboo pye saraga sogowogo†.

⁴ Wi yaa wi derigbogo nga pe ti len jese ni ki le, mboo kurusi wene na pe ti len jese ni li le, mbe kurusijara na pe ti len jese ni wi po konaa mbe gbogowo njala na pe ti len jese ni li kan. Wi daga mbe woli si jen mbege yariporo nda ti tege ti ye Yenjele kan ti le.

⁵ Izirayeli gbogolomo woolo pe yaa pan mbe sikapene shyen kan wi yeri mbe pe pye kapere ti kala yagawa jasaraga, naa simbapolo nungba ni, mboo pye saraga sogowogo.

⁶ «Napolo na Aron wi yaa wo saraga mboo yeera kapere ti kala yagawa ja, wi yaa pan wi ni, mbe kapere ti kala yagawa

† 15:25 15:25: Mati 9.20; Maki 5.25; Luki 8.43 † 16:1 16:1: Levi 10.1 † 16:2 16:2: Ebu 6.19 † 16:3 16:3: Ebu

ja kapyege ki pye wi yee kan konaa wi go woolo pe kan.

⁷ Ko pungo na, wi yaa pan sikapene shyen pe ni Yawe Yennele li yege sogowo, wa filisaga paraga go ki yon na,

⁸ mbe pete gbon mbe ta mbe na wi yaa wo saraga Yawe Yennele li yeri wi jen konaa mbe na pe yaa wa wila kee[†] wi jen.

⁹ Pete gbongo kiga sikapolo na wo Yawe Yennele li kan, Aron wi yaa wi wo li yeri saraga mbe kapere ti kala yagawa ja.

¹⁰ Pete gbongo ki sikapolo na wo poo wa wila kee, pe yaa pan wi ni wee Yawe Yennele li yege sogowo, mbe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye wi na, mbe si jen mboo wa wila kee wa gbinri wi ni paa sikapolo na pe ma wa wila kee we.

¹¹ «Ko pungo na, napolo na Aron wi yaa wo mboo yera kapere ti kala yagawa ja wi yaa pan wi ni, mbe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye wi yee kan konaa wi go woolo pe kan. Wi yaa napolo na wi wo mboo kapere ti kala yagawa ja wi konli.

¹² Ko pyengolo, wi yaa nanganra woyaraga ki le mbe kason nanganra ta wo wa saraga wosaga ki ni mbege yin Yawe Yennele li yege sogowo, mbe si wusuna nuwo taan muwe kee yenle shyen le mbe ye ti ni fuun ti ni wa paraga nga pe po ma censaga paraga go ki kon shyen ki pungo na.

¹³ Aron wi yaa ki wusuna nuwo taan wi wo wa kason nanganra ti na le Yawe Yennele li yege sogowo; jango yon finliwe senre kesu we, kasulugo pyesaga nga ki yen wi yaritonngo, wusuna wirige ki yiri ki ton ki na. Kiga pye ma wi se ku.

¹⁴ Wi yaa napolo wi kasanwa pa le mbe yombe tege mboo yanragi yanragi wa kasulugo pyesaga ki yonlo yirisaga kee yeri, ko pungo na mbe pa yanragi yanragisaga koloshyen wa kasulugo pyesaga ki yege.

¹⁵ Ko pungo na, sikapolo na wi yaa wo mbe leele pe kapere ti kala yagawa ja, wi yaa wi konli mboo kasanwa pi le mbe ye pi ni wa paraga nga pe po ma censaga paraga go ki kon shyen ki pungo na. Wi napolo wi kasanwa pi pye yege nga na, wi yaa sikapolo wi kasanwa pi pye ma fun. Wi yaa pa yanragi yanragi kasulugo pyesaga ki na, mbe pa yanragi yanragi wa ki yege[†].

¹⁶ Anme wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye lajenge kpoyi ki kan mbege pye fyongo fu, Izirayeli woolo pe fyongo kagala, naa pe mbasinme kagala konaa pe kapere cenle na fuun pe pye maga tege

fyongo ni ki kala na. Wi yaa ki nungba ki pye fun filisaga paraga go ki laga sannga ki na, ko nga ki yen ma kan wa poro naa pe fyongo kagala ke sogowo.

¹⁷ Na Aron wiga ye wa filisaga paraga go ki ni, wa lajenge kpoyi ki ni mbaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki piin sanga na ni, lere si daga mbe pye wa ki ni fo wi sa yiri. Wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye wi yee kan, naa wi go woolo pe kan konaa Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe kan.

¹⁸ Ko pungo na, wi yaa yiri mbe pan wa saraga wosaga nga wa Yawe Yennele li yege sogowo ki tanla[†], mbe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye ki kan; kona mbe si napolo wi kasanwa pa le konaa sikapolo wi woo pa ni, mboo fafa wa saraga wosaga ki yennele ke lagapyew ki na.

¹⁹ Wi yaa yombe le nungba le wa kasanwa pi ni mboo yanragi yanragisaga koloshyen wa saraga wosaga ki na. Anme wi yaa ki pye mbege tege fyongo fu, mbe Izirayeli woolo pe fyongo kagala ke laga ki na, mbege pye kpoyi.

²⁰ «Na Aron wiga kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye mbe ko lajenge kpoyi ki kan, naa filisaga paraga go ki laga sannga konaa saraga wosaga ki kan, wi yaa ti pe pan sikapolo wee wi ni.

²¹ Aron wi yaa wi keyen shyen yi taga wa wi go ki na, mbe Izirayeli woolo pe punnguwo kagala ke ni fuun, naa pe mbasinme kagala ke ni fuun konaa pe kapere ti ni fuun ti yo mberi taga wa wi go ki na. Ko pungo na, wi yaa wi torogo wa gbinri wi ni, mboo le lere na pe wo ki wogo ki na wi kee wi kari wi ni.

²² Kiga pye ma, sikapolo wi yaa Izirayeli woolo pe kapere ti go kala li le, mbe kari wasege waga ka ni.

«Na paga kaa puro mboo wa wa gbinri wi ni sanga na ni,

²³ kona Aron wi yaa songoro wa filisaga paraga go ki ni. Yariporo nda pe ti len jese ni, to nda wila le ma ye wa lajenge kpoyi ki ni, wi yaa ti wo wi yee na mberi tege le[†],

²⁴ mbe woli laga kpoyi ka ni, mboo yariporo sannda ti le wi yee na. Ko pungo na, wi yaa yiri mbe kari sa saraga sogowogo wo wi yee kan konaa mbe ka wo leele pe kan fun, jango mbe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye wi yee kan konaa leele sanmbala pe kan.

²⁵ Kona wi yaa yaayogo nga pe wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja ki

[†] 16:8 16:8: Nga ki yo fo: *Na wi yaa wa wila kee* pele ki kannga ma yo sikapolo na wi yen Azazeli woo. Pele naga jate ma yo Azazeli wila pye gbinri gbosho nakoma yinne tipele la; Levi 16.10,26. [†] 16:15 16:15: Ebu 9.12 [†] 16:18

16:18: Saraga wosaga nga ki senre ti yo laga ki laga nga ki ni pele maa ki jate ma yo saara sogoworo pe maa ti sori saraga wogosaga nga na koyi. Pele maa ki jate fun ma yo wusuna nuwo taan pe maa wi sori saraga wogosaga nga na koyi. [†] 16:23 16:23: Eze 44.19

yanlaga ki sogo wa saraga wosaga ki na.

²⁶ «Sikapolo na pe yaa wa wila kee, nana na wi yaa wi puro mboo torogo wa gbinri wi ni, wi daga mboo yariporo ti jogo, mbe woli; ko punjo na, mbe si songoro wa paara yinre censaga ki ni.

²⁷ Napolo wo naa sikapolo na pe wo saraga ma kapere ti kala yagawa ja, a pe pe kasanwa pi le ma ye pi ni wa laga kpoyi ki ni, ma kapyege nga pe ma pye mbe kapere ti kala yagawa ja ki pye, pe daga mbe pe le mbe kari pe ni wa paara yinre censaga ki punjo na, mbe sa pe seere, naa pe kara konaa pe lara ti sogo wa†.

²⁸ Lere na wi yaa ti sogo wi yaa wi yariporo ti jogo, mbe woli si jen mbe songoro wa paara yinre censaga ki ni.

²⁹ «[Ngasele laa na, na li yaa pye kosaga fu ye kan: <Yele li yenge koloshyen wogo ki pilige ke wogo ki na, ye yaa yenge le, ye se tunjo ka kpe pye ki pilige ki ni, yoro Izirayeli tara piile konaa nambannjeenle mbele pe yen laga ye sogowa pe ni.

³⁰ Katugu ko pilige koyi pe yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye ye kan, mbe ye kapere ti laga ye na, mbe ye pye fyongo fu. Kiga pye ma, ye yaa pye fyongo fu Yawe Yennele li yegge sogowa.

³¹ Ki pilige ki yaa pye cenpilige ye kan, ye yaa wogo ki pilige ki ni mbe yenge le. Ki ngasele na li yaa pye kosaga fu.»

³² «Saraga wofa na pe yaa ka sinme kpoyi wo wi na mboo tege saraga wogotunjo ki na, wa saraga wofenne to wi yonlo, wo wi yaa kaa kapyege nga pe ma pye mbe kapere ti kala yagawa ja ki piin. Yariporo nda pe ti len jese ni mari tege ti ye Yennele kan, wo wi yaa lara nii.

³³ Wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye lajenge kpoyi ki kan, naa filisaga paraga go ki laga sannga ki kan konaa saraga wosaga ki kan; wi yaa kapyege nga pe ma pye mbe kapere ti kala yagawa ja ki pye fun saraga wofenne pe kan konaa Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe kan.

³⁴ «Ki wogo ki yen ngasele na li yen kosaga fu ye kan. Yele pyew, pe yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye pyesaga nungha Izirayeli woolo pe kan pe kapere ti ni fuun ti kala na.»

A Aron wi si nga fuun Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan ki pye†.

IZIRAYELI WOOLU PE YEN MA TEGE PE YE YENNELE KAN

17

17-25

Ngasele na li tege yaayoro kasanwa pi wogo na

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo

² wigi senre nda ti yo Aron, naa wi pinambiile konaa Izirayeli woolo sanmbala ne ni fuun pe kan wi pe pye fo nga Yawe Yennele li yo ki nga:

³ «Yoro Izirayeli woolo, na wa kaa jaa mbe nege nakoma sumbyo, nakoma sugbo konli laga paara yinre censaga ki ni, nakoma wa ki punjo na,

⁴ ki fo wi daga mbe kari ki yaayogo ki ni wa filisaga paraga go ki yon na, mbege wo yarikanga Yawe Yennele li yeri wa censaga paraga go ki yegge. Na wii ko pye, pa wi yaa la jate wi kapege pye ma yaraga nga yinwege na ka kasanwa wo, ki kologo si ma. Pe yaa wi puro mboo wo wa Izirayeli gbogolomo woolo pe sogowa.

⁵ Ki ngasele li yaa ti Izirayeli woolo pe se kaa pe saara yaayoro ti kuun wa wasege ki ni, een fo, pe yaa la paan ti ni saraga wofa wi korogo wa filisaga paraga go ki yon na, mbaa ti woo Yawe Yennele li yeri nayinme saara.

⁶ Kona saraga wofa wi yaa yaayogo ki kasanwa pa yanragi Yawe Yennele li saraga wosaga ki na, wa filisaga paraga go ki yon na. Ko punjo na, wi yaa yanlaga ki sogo wa ki saraga wosaga ki na, ko nga ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yennele li ndanla we.

⁷ Kiga pye ma, sikapene yanlele mbele Izirayeli woolo pe gbegele yarisunndo na nanjara piin nari gbogo, ma je we fo wi na, pe se kaa saara woo ti yeri naa. Ki yen ngasele na li yen kosaga fu yoro naa ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri ye kan.

⁸ «Na Izirayeli woo nakoma pe nambanja wa kaa jaa mbe saraga sogowogo wo, nakoma saraga ka yegge,

⁹ wi daga mbe pan yaayogo ki ni wa filisaga paraga go ki yon na, mbege wo saraga Yawe Yennele li yeri. Na wi sigi pye ma, wi daga poo puro poo wo Izirayeli gbogolomo woolo pe sogowa.

¹⁰ «Na Izirayeli woo nakoma nambanja wa ka kasanwa ka, ki kasanwa pi yen yegge o yegge, mi nga Yennele mi yaa yiri wi korogo, mboo puro mboo wo wa wi woolo pe sogowa†.

¹¹ Katugu yaraga nga fuun ki da, pa ki yinwege ki yen wa ki kasanwa pi ni. Yawe Yennele ligi konko kan ye yeri, jango yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki piin pi ni, wa saraga wosaga ki na ye yee kan. Kasanwa pi ma ti lere wi ma kapere kala

† 16:27 16:27: Ebu 13.11 † 16:34 16:29-34: Levi 26.32; Nambu 29.7-11 † 17:10 17:10: Zhene 9.4; Levi 7.26-27; Dete 12.16-23; 15.23 † 17:11 17:11: Ebu 9.22

yagawa ta, katugu pa yinwege ki yen wa pi ni†.

¹² Ko kala ki ti migi yo Izirayeli woolo pe kan fo: <Ye ni, wa kpe ka ka kasanwa ka, nambanmbala mbele pe yen ma cen laga ye sogowo, wa kpe ka ka kasanwa ka.>

¹³ «Na Izirayeli woo nakoma pe nambanwa wa ka kari yanrisaga mbe wongbu nakoma sannjele gbo, a ki pye kara nda ti yen kaworo to ta, wi yaa ki yaraga ki konli mbege kasanwa pi wo tara, mbe tara ta tege mboo ton.

¹⁴ Yaraga nga fuun ki da ma pye yinwege na, pa ki yinwege ki yen wa ki kasanwa pi ni. Ko kala ki ti Yawe Yennele ligi yo yoro Izirayeli woolo ye kan fo: <Yaga ka yaraga nga fuun ki da ka kasanwa ka; katugu ki yinwege ki yen wa ki kasanwa pi ni. Na lere na fuun ka kasanwa ka, wi daga poo puro poo wo Izirayeli woolo pe sogowo.>

¹⁵ «Lere o lere, wi yen Izirayeli tara pyo o, nakoma nambanwa o, na wa ka yarikugo nakoma wongbu na cenge gbo wa kara ka, wi yaa wi yariporo ti jogo, mbe woli; een fo, wi yaa pye fyongo ni fo sa gbon ki yonlokogo. Ko punjo na, wi yaa pye fyongo fu.

¹⁶ Een fo, na ki fo wiga je wi suu yariporo ti jogo, wii si woli, wi yaa wi kapege ki go kala li le.»

18

Fyongro kala na nana naa jele si daga mbe pye

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo

² wigi senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan fo:

«Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le.

³ Ezhipiti tara nda yaa pye ma cen wa ti ni, kagala ngele ti woolo paa pye na piin, yaga kaa ke piin. Mila kee ye ni wa Kana tara nda ni, kagala ngele pe yen na piin wa, yaga ka saa ke piin. Yaga ka saa tanri ki tara woolo pe kalegele ke na.

⁴ Yaa tanri na kakonndegengele koro naa na ngasegele ke na; katugu muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le.

⁵ «Yaa tanri na kakonndegengele naa na ngasegele ke na. Lere na kaa tanri ke na, wi yaa yinwege ta ke fannga na. Muwi mi yen Yawe Yennele le†.

⁶ «Yoro Izirayeli woolo wa kpe si daga mbe sinle wi go lere ni. Muwi mi yen Yawe Yennele le.

⁷ «Maga koon to wi tifaga mbe sinle ma yera no wi ni. Kiga pye ma, mbo no wi tifaga fun; katugu ma no wi.

⁸ «Maga ka sinle ma to jo wa yege ni; kiga pye ma, mbo to wi tifaga†.

⁹ «Ma njo nakoma ma jonlo sumboro na wi yen to nungba ma ni, nakoma no nungba ma ni, a poo koro wa ye go, nakoma go ka yege ni, maga ka sinle wi ni†.

¹⁰ «Maga ka sinle ma pishyenwoo ni, ko koro wo yen ma pinambyo wi sumborombyo nakoma ma sumborombyo wi sumborombyo ni; kiga pye ma, ma yaa ma yee tifaga.

¹¹ «Maga ka sinle ma to jo wa yege sumborombyo ni; katugu wi yen ma to wi sumborombyo, ma pye ma njo nakoma ma jonlo sumboro.

¹² «Maga ka sinle ma to wi nasepyo sumboro wa ni; katugu wi yen ma to wi go lere.

¹³ «Maga ka sinle ma no wi nasepyo sumboro wa ni; katugu wi yen ma no wi go lere.

¹⁴ «Maga koon to wi nasepyo lenana wa tifaga mbe sinle wi jo wi ni; katugu wi yen ma nije†.

¹⁵ «Maga ka sinle ma pinambyo wa jo ni; katugu wi yen ma pijo, maga ka sinle wi ni†.

¹⁶ «Maga ka sinle ma nasepyo lenana wa jo ni; kiga pye ma, ma yaa ma nasepyo lenana wi tifaga†.

¹⁷ «Maga ka sinle jele wa ni, mbe sinle wi sumborombyo ni. Maga ka sinle ki jele wi pishyenwoo na wi yen jele wa ni, ko koro wo yen wi pinambyo wo sumborombyo nakoma wi sumborombyo wo sumborombyo ni; katugu pe yen ki jele wi go leele. Ki kala li yen katijaanga†.

¹⁸ «Maga koon jo wi nasepyo sumboro wa pori ma jo mbe sinle wi ni, mbe njofa wi ta yinwege na; katugu ki mbe ya yenjara yirige njo wo naa jonlo pe sogowo.

¹⁹ «Maga ka sinle jele wa ni wi jogosanga wi ni; katugu wi yen fyongo ni†.

²⁰ «Maga ka sinle ma lewee yenle wa jo ni, mboon yee tege fyongo ni wi ni†.

²¹ «Maga koon piile wa wo saraga mboo kan yarisunngo Moloki† ki yeri; kiga pye

† **18:5 18:5:** Nehe 9.29; Eze 18.9; 20.11-13; Luki 10.28; Jromu 10.5; Gala 3.12 † **18:8 18:8:** Zhene 35.22; Levi 20.11; Dete 22.29; 27.20 † **18:9 18:9:** Levi 20.17; Dete 27.22 † **18:14 18:12-14:** Levi 20.19-20 † **18:15 18:15:** Levi 20.12 † **18:16 18:16:** Levi 20.21 † **18:17 18:17:** Levi 20.14; Dete 27.23 † **18:19 18:19:** Levi 20.18 † **18:20 18:20:** Levi 20.10 † **18:21 18:21:** Moloki wila pye Kana tara fenne pe yarisunngo ko ka. Eburuye senre ti ni Moloki mege ki koro wi mbe ya logo fo wunluwo nakoma na wi maa fere kala piin. † **18:21 18:21:** Levi 20.1-5 † **18:22 18:22:** Levi 20.13; Jromu 1.27

ma, ma yaa na mege ki tifaga†. Muwi mi yen Yawe Yennele le.

²² «Maga ka sinle ma nana yenle ni paa yege nga na pe ma sinle jele ni. Ki kala li yen katijaanga†.

²³ «Maga ka sinle yaayogo ni mboon yee tege fyongo ni ki ni. Jele si daga mboo yee kan yaayogo yeri ki sinle wi ni; ki kapyege ki yen kala na li yen ma piri†.

²⁴ «Yaga ka ki kagala ngele la kpe pye mbe ye yee tege fyongo ni, katugu cengele ngele mi yaa ke woolo pe puro wa ye yege, ki kagala ngele koro pe maa piin, ma pe yee tege fyongo ni.

²⁵ Pe tara ti ni fuun ti yen fyongo ni ki kagala ke kala na. Ko ki ti mi yaa jologo wa wa tara ti ni pe mbasinme pi kala na. Ki tara ti je ti woolo pe na.

²⁶ «Ki kala na, yoro Izirayeli tara piile naa nambannjeenle mbele pe yen laga ye sogowo, yaa tanri na ngasegele koro naa na kakonndegengele ke na. Yaga ka ki katijangara ta kpe pye.

²⁷ Leele mbele paa pye ma cen wa ki tara ti ni ye yege, paa pye na ki katijangara ti piin ma tara ti tege fyongo ni.

²⁸ Yoro wo na, yaga kari tege fyongo ni naa, jango tiga ka je ye na paa yege nga na mbele paa pye ma cen wa ti ni ye yege tila je pe na we.

²⁹ Leele mbele fuun pe yaa kaa ki katijangara nda ta piin, pe yaa ka pe puro mbe pe wo wi woolo pe sogowo.

³⁰ «Senre nda fuun mi yo ye kan, yeri le yaa tanri ti na. Katijangara nda paa keli na piin wa tara ti ni na ye fa pan, yaga kaa ta kpe piin, jango mbe ye yee tege fyongo ni ti pyewe pi kala na. Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le.»

19

Yennele laa jaa paa li gbogo yege nga na

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo

² wigi senre nda ti yo Izirayeli gbogolomo woolo pe kan wi pe pye fo:

«Ye pye kpoyi, katugu mi na Yawe Yennele, ye Yennele le, mi yen kpoyi†.

³ «Ye ni fuun nungba nungba yaa ye teele naa ye neele pe gbogo, yaa na cenpilige ki cen. Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le†.

⁴ «Yaga kaa yarisunndo ti gbogo, yaga ka tuguron yan mbe yarisunndo gbegele

ye yee kan. Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le†.

⁵ «Na ye kaa nayinme saraga woo mi na Yawe Yennele na yeri, ye yaa ki wo mbe yala ki wolomo pi ni jango mbe yenle ki na.

⁶ Ye mbe ya mbe saraga kara ti ka saraga ki wopilige ki ni nakoma ki goto; nda ka koro sa gbön pilige taanri wogo ki na, yeri sogo.

⁷ Pilige taanri wogo ki na, na lere wa ka ki kara ta ka, ki saraga ki yaa pye fyongo yaraga, ki se yigi.

⁸ Lere na ka ta ka, wi yaa wi kapege ki go kala li le, katugu yaraga nga ki le mi na Yawe Yennele na kee, wigi tege fyongo ni. Wi daga poo puro poo wo wi woolo pe sogowo.

⁹ «Na yaga ka saa ye yarilire ti koon wa ye tara sanga na ni, kerefo wiga ka yarilire ti kon mbe gbön wa kere konjo ki na. Laga nga wi kon, shegele ngele ke toori wa, wiga ka songoro mbe sa ke wulo.

¹⁰ Ki pyelomo nungba pi na, ye ezezen pire ti congolo, ye se ka songoro wa ye ezezen keere ti ni mbe sa shashara nda ti koro wa ti co konaa mbe pire nda ti toori tara ti wulo. Ye yaa to yaga fyönwo fenne naa nambanmbala pe kan peri wulo. Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le†.

¹¹ «Yaga kaa yuun, yaga kaa finlele, yaga kaa ye yee fanla†.

¹² Yaga ka wugu na mege ki na, katugu na yaga ki pye ma, ye yaa mi na ye Yennele na mege ki tifaga. Muwi mi yen Yawe Yennele le†.

¹³ «Maga kaga yerege ma lewee yenle wa na, mbaa nii wi go na. Maga ka yu. Maga koon tunmbyee wi sara wi yaga wa ma yee yeri sa gbön ki goto†.

¹⁴ Maga ka nungbojili wa tegele. Maga ka yaraga ka tege fyoon wa yege, nga wi mbe kurugo ki na. Een fo, yaa fye na yege. Muwi mi yen Yawe Yennele le†.

¹⁵ «Yaga ka kambasinngge pye kiti konkala la ni. Maga ka fyönwo fo wi mbonro lere wa na wi fyönwo pi kala na; maga si ka legböö wi mbonro lere wa na wi legbögowo pi kala na. Een fo, maa ma leweele yenle pe kiti wi koon maa yala nga ki yen ma sin ki ni†.

¹⁶ Maga kaa ye woolo pe mege jogo la toro; maga ka yagbolo seraya yo mbe taga ma lewee yenle na mbe ti poo gbo. Muwi mi yen Yawe Yennele le.

¹⁷ «Maga ka ma lewee yenle wa panra wa ma nawa. Een fo, ma daga mboo yeri

† 18:23 18:23: Eki 22:19; Levi 20:15-16; Dete 27:21 † 19:2 19:2: Levi 11:44-45; 1 Pye 1:16 † 19:3 19:3: Eki 20:8-12; Dete 5:12,16 † 19:4 19:4: Levi 26:1; Eki 20:23; 34:17 † 19:10 19:9-10: Levi 23:22; Dete 24:19-22 † 19:11 19:11: Eki 20:15-16; Dete 5:19-20 † 19:12 19:12: Eki 20:7; Dete 5:17; Mati 5:33 † 19:13 19:13: Dete 24:14-15 † 19:14 19:14: Dete 27:18 † 19:15 19:15: Eki 23:6-8; Dete 16:19 † 19:17 19:17: Mati 18:15

ngbanga wi kapyege ki na, jango kiga ka pye kapege ma go na wi kala na[†].

¹⁸ Maga ka kayanja wo ma ye, maga si ka gbu tege ma nawa ma lewee yenle wi ni. Een fo, ma lewee yenle wi daga mboon ndanla paa yege nga na mo ye een ndanla. Muwi mi yen Yawe Yennele le[†].

¹⁹ «Yaa tanri na ngasegele ke na. Maga ka ti ma yaayoro ti cenle shyen, nana naa jele, mbe lugu ti yee na. Maga ka yariluguro cenle shyen lugu wa kere nungba ti ni. Maga ka yaripogo le nga pe ti jese cenle shyen ni[†].

²⁰ «Na nana wa ka sinle kulojo wa ni, na pe kan nana wa yege yeri, ki pye pe fa kulojo wi go sho, wi fa si wo wa kulowo pi ni, na wi sinle wi ni, wi yaa tonngo yaara ti wo. Een fo, pee daga mbe pe gbo, katugu jele wi fa wo wa kulowo pi ni ghen.

²¹ Ki nana wi yaa pan simbapolo ni wa filisaga paraga go ki yon na, wi kapege nga wi pye ki kala na, mboo wo Yawe Yennele li yeri saraga nga pe ma wo mbe kajogo gbegele.

²² Saraga wofa wi yaa kapere kala yagawa ja kapyege ki pye ki nana wi kan, kapege nga wi pye ki kala na, Yawe Yennele li yege sogowo, kapere kala yagawa ja simbapolo wi ni; pa wi kapere ti yaa kala yaga wi na.

²³ «Na yaga ka sa ye wa Kana tara ti ni, mbe tire nda ti maa seni ti cenle pyew ta lugu, yegele kongbanngala taanri ke ni, pire nda ti yaa se, ye yaa la to jate fyongo ni. Yaga ka ta ka.

²⁴ Yele tijere wolo li na, tiga pire nda fuun se, ye yaa ti le mi na Yawe Yennele na ke feti wa ngo mbanla son.

²⁵ Yele kangurugo wolo li na, ye yaa lari pire ti kaa. Na ye kaa ki piin ma, pa ye tire ti yaa la seni legere legere. Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le.

²⁶ «Yaga ka yaraga ka kara ka wa laga nga pege kasanwa pi wo[†]. Yaga kaa kajenne piin, yaga si kaa jele[†].

²⁷ Yaga kaa ye yinre ti ngo woo. Yaga si kaa ye siyo wi kanngara ti kunlu.

²⁸ Yaga ka ye witige laga ka koonlo koonlo mbege naga fo ye yen na kunwo gbele. Yaga si ka njelewe gbon ye witige laga ka na. Muwi mi yen Yawe Yennele le[†].

²⁹ «Yaga ka ye sumborombiile pe le nanjara ni mbe pe tifaga[†], jango leele paga ka ye keenre lime pi ni laga tara ti ni fuun ti ni.

³⁰ Yaa na cenpilige ki een, yaa na censaga paraga go ki jate. Muwi mi yen Yawe Yennele le[†].

³¹ «Yaga kaa kee kuulo yewefenne pe korogo saa pe yewe konaa jelefenne pe korogo saa jele pe yeri; katugu ki yaa ye tege fyongo ni. Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le[†].

³² «Ma daga mbaa yinrigi la foli lelengbaara ti yege sogowo lari gbogo. Pa ma yaa laga piin ma mbaa mi na ma Yennele na gbogo. Muwi mi yen Yawe Yennele le.

³³ «Na nambanja wa ka sa cen wa ye tara, yaga kaa tege mbaa nii wi go na.

³⁴ Een fo, yoo yigi paa ye tara pyo yen. Wi daga mbe ye ndanla paa yege nga na ye yen ma ye yee ndanla we, katugu yoro fun yaa pye nambanmbala wa Ezhipiti tara. Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le[†].

³⁵ «Yaga ka kambasinige pye kiti konkala ni, nakoma metere wogo na, nakoma culo wogo na, nakoma tiwiyaraga wogo na.

³⁶ Yaa taanla culo na wi yala wo ni, naa puwakuru na wi yala konaa litiri na wi yala wo ni. Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele na laa ye yirige wa Ezhipiti tara[†].

³⁷ «Yaa tanri na ngasegele naa na kakonndegengele ke ni fuun ke na, yaa ke piin. Muwi mi yen Yawe Yennele le.»

20

*Yennele li je yarisunndo
ti gbogowo pi na*

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo

² wigi senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan fo:

«Na Izirayeli woo nakoma nambanmbala mbele pe yen ma cen wa pe sogowo, wa ka wi pyo wo saraga yarisunngo Moloki ki yeri, ki daga pege fo wi gbo. Tara woolo sanmbala pe yaa wi wa sinndeere ni mboo gbo.

³ Mi jate mi yaa yiri ki lerefo wi korogo mboo puro mboo wo Izirayeli woolo sanmbala pe sogowo, katugu wuu piile wa wo

[†] 19:18 19:18: Mati 5.43; 19:19; 22:39; Maki 12.31; Luki 10.27; Oromu 13.9; Gala 5.14; Zhaki 2.8 [†] 19:19 19:19: Dete 22.9-11 [†] 19:26 19:26: Laga nga ki yo fo: Yaga ka yaraga ka kara ka wa laga nga pege kasanwa pi wo, seweete pele ni pege yonlogo ma yo fo: Yaga ka kara ka ti kasanwa pi ni (Zhene 9.4; Levi 7.26-27; 17.10-14; Dete 12.16,23; 15.23; 18.10; 1 Sami 14.32). [†] 19:26 19:26: Wunlunanga Sawuli wila saa jele wa yewe na wila pye na kajenne piin (1 Sami 28.4-25). [†] 19:28 19:27-28: Levi 21.5; Dete 14.1 [†] 19:29 19:29: Kila pye faa leele pele la pye na pe sumborombiile nii nanjara ni na yarisunndo ta yege gbogo (Zhene 38.14-26; Dete 28.18). [†] 19:30 19:30: Dete 26.2 [†] 19:31 19:31: Dete 18.11; 1 Sami 28.3; 2 Wunlu 23.4; Eza 8.19 [†] 19:34 19:33-34: Eki 22.21; Dete 24.17-18; 27.19 [†] 19:36 19:35-36: Dete 25.13-16; Yomi 20.10; Eze 45.10

saraga Moloki yeri mala censaga paraga go ki tege fyongo ni konaa mi yen kpoyi yege nga na maga tifaga.

⁴ Tara woolo na paga yengele ton ki kapyege ki na, mbaa ki piin ndee nga ki nanja wila piin pe woro naga yaan, na pe suu gbo,

⁵ pa kona mi jate mi yaa yiri ki nanja wo naa wi go woolo pe korogo konaa mbele fuun pe yaa taga wi na, mbaa nanjara piin, mbaa Moloki wi gbogo pe korogo, mbe pe puro mbe pe wo Izirayeli woolo sanmbala pe sogowa.

⁶ «Na lere wa ka kari kuulo yewefenne naa jefefenne pe korogo sa jele pe yeri mbe yee tege fyongo ni, mi yaa yiri ki fo wi korogo mboo puro mboo wo wi woolo pe sogowa.

⁷ «Ye ye yee pye kpoyi, ye ta ye pye leele mbele pe yen kpoyi, katugu muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le.

Yennele li je

nandara naa jatara ti na

⁸ «Yanla ngasegele ke yigi jenge yaa tanri ke na. Muwi mi yen Yawe Yennele na li ye wo ye pye cenle na li yen kpoyi.

⁹ «Lere o lere kaa to nakoma wi no danga, wi daga poo gbo. Wi yaa wi kunwo pi go kala li le, katugu wuu to nakoma wi no wi danga†.

¹⁰ «Na nanja wa ka wi nanja yenle wa jo ta, pe yaa ki jataa wo naa ki nandaa wi ni pe shyen pe gbo†.

¹¹ «Na nanja wa ka sinle wi to jo wa ni mboo to wi tifaga, ki daga pege nanja wo naa ki jele wi ni pe gbo. Pe yaa si pe kunwo pi go kala li le†.

¹² «Na nanja wa ka sinle wi pijo ni, ki daga pe pe shyen pe gbo; katugu pe kala pye na li yen ma piri. Pe yaa pe kunwo pi go kala li le†.

¹³ «Na nanja wa ka sinle wi nanja yenle ni paa yege nga na pe ma sinle jele ni, ki daga pe pe shyen pe gbo; katugu pe katijaanga pye, pe yaa pe kunwo pi go kala li le†.

¹⁴ «Na nanja wa ka sumboro wa naa wi no pori wi jeele, ki fo wi katijaanga pye. Ki daga pe ki nanja wo naa jeele shyen pe sogo weele. Pa kona ki kapege nga ki cenle li se la piin laga ye sogowa†.

¹⁵ «Na nanja wa ka sinle yaayogo ni, ki daga poo gbo mbe yaayogo ki gbo fun.

¹⁶ «Na jele wa kaa yee kan yaayogo yeri ki sinle wi ni, yoo gbo ye yaayogo ki gbo. Ki daga ye pe shyen pe gbo. Pe yaa pe kunwo pi go kala li le†.

¹⁷ «Na nanja wa kaa jonlo sumboro pori wi jo, na wi yen wi to seyenle nakoma wi no seyenle, na paga sinle pe yee ni, pe fere kala pye pe yee ni. Pe yaa pe shyen pe puro ca woolo sanmbala pe yege na. Katugu ki nanja wi sinle wi to seyenle jele nakoma wi no seyenle sumboro ni. Pe yaa ki kambasingge ki go kala li le†.

¹⁸ «Na nanja wa ka sinle jele na wi yen na jogo wa ni, pe yaa pe shyen pe puro mbe pe wo Izirayeli woolo pe sogowa, katugu pe shyen pe yo ma fili ki na ma jele wi kasanwa yirisaga ki yenge†.

¹⁹ «Maga ka sinle ma no wi nasepyo sumboro ni, nakoma ma to wi nasepyo sumboro ni. Na nanja wa ka sinle wi go lere wa ni, pe shyen pe yaa pe kambasingge ki go kala li le.

²⁰ «Na nanja wa ka sinle wi to wi nasepyo lenanja wa jo ni, kona wuu to wi nasepyo lenanja wi tifaga. Ki nanja wo naa ki jele wi ni pe yaa pe kapege ki go kala li le. Pe yaa ku pe se piile se†.

²¹ «Na nanja wa ka wi nasepyo lenanja wa jo le mboo pye wi jo, kona wi fyongo kala pye, ma wi nasepyo lenanja wi tifaga. Pe yaa ku piile fu†.

²² «Na ngasegele naa na kakonndegenggele ngele fuun mi yo ye kan, ye ke le yaa tanri ke na. Pa kona tara nda mi yen na kee ye ni ye sa cen wa ti ni, ti se je ye na.

²³ Tara woolo mbele mi yaa puro mbe yirige wa ye yege, yaga ka saa tanri pe kalegele ke na; katugu ki tara woolo ko kagala koro paa pye na piin, a pe kala lilan mben.

²⁴ A mi sigi yo ye kan fo:

Yoro ye yaa pe tara ti ta korogo.

Mi yaa ti kan ye yeri ti pye ye woro.

Ki tara tori nono naa senrege ti yen na fuun wa ti ni†.

Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le. Muwi mi ye wo ma ye tege ye ye tara woolo sanmbala pe ni.

²⁵ Ki kala na, ye daga mbe yaayoro nda ti yen fyongo fu ti jen mberi wo nda ti yen fyongo ni ti ni, mbe sannjere nda ti yen fyongo fu ti jen mberi wo nda ti yen fyongo ni ti ni. Yoro jate yaga ka jiri yaayoro nda ti yen fyongo ni ta na, naa sannjere nda ti yen fyongo ni konaa yangala jeele jeele ngele ke maa fulolo tara ti na, ma pye fyongo ni la na, mbe ye yee tege fyongo ni fun. Migi yaara ti wo ti yee ni maga naga ye na, jango ye nda ti yen fyongo ni ti jen.

²⁶ «Ye pye kpoyi na kan, katugu mi na Yawe Yennele, mi yen kpoyi. Mi ye wo tara

† 20:9 20:9: Eki 21:17; Mati 15:4; Maki 7:10 † 20:10 20:10: Eki 20:14; Levi 18:20; Dete 5:18 † 20:11 20:11: Levi 18:8; Dete 22:29; 27:20 † 20:12 20:12: Levi 18:15 † 20:13 20:13: Levi 18:22 † 20:14 20:14: Levi 18:17; Dete 27:23 † 20:16 20:16-16: Eki 22:19; Levi 18:23; Dete 27:21 † 20:17 20:17: Levi 18:9; Dete 27:22 † 20:18 20:18: Levi 18:19 † 20:20 20:19-20: Levi 18:12-14 † 20:21 20:21: Levi 18:16 † 20:24 20:24: Eki 3:8

woolo sanmbala pe sɔgɔwɔ ma ye tege ye ye, jango ye pye na woolo.

²⁷ «Na nanja nakoma jele wa ka pye jelefo, mbaa kuulo pe yewe, nakoma mbaa kajenne piin, wi daga poo gbo. Pe yaa wi wa sinnɔɔɔɔ ni mboo gbo. Wi yaa wi kunwɔ pi go kala li le wi ye†.»

21

Ngasegele ngele kɛ tege saraga wɔfenne pe wogo na

¹ Yawe Yɛnnɛle lɛa Moyisi wi pye fo: «Ki senre nda ti yo saraga wɔfenne pe kan, Arɔn wi pinambiile wele, ma pe pye fo:

«Saraga wɔfo wa si daga mbe jiri wi sege woo wa gboo na mboo yɛ tege fyongo ni,

² kaawɔ wi go woo wo wa: Wi no, naa wi to, naa wi pinambyɔ, naa wi sumborombyɔ, naa wi nɔsepyɔ lenanɔ

³ konaa wi nɔsepyɔ sumboro na wi fa pori nanja yeri. Wi mbe ya jiri poro wa gboo na, mboo yɛ tege fyongo ni; katugu wi fa pye nanja wa ji ghen.

⁴ Saraga wɔfo wo wi yen to wi woolo pe sɔgɔwɔ. Wii daga mboo yɛ tege fyongo ni†, wi yen kpoyi yege nga na mbege jɔgɔ†.

⁵ «Saraga wɔfenne pee daga mbe pe yinre ti lara ta kulu kulu, nakoma mbe pe siyo wi kanngara ti kulu; pee si daga mbe pe witire lara ta kɔɔnlo kɔɔnlo mbege naga fo kunwɔ to pe na†

⁶ Pe daga mbe pye kpoyi pe Yɛnnɛle li kan. Pee daga mbe pe Yɛnnɛle li mege ki jɔgɔ, katugu poro pe maa saara ti woo Yawe Yɛnnɛle li yeri, to nda ti yen li yaakara nda pe ma sogo we. Ki kala na pe daga mbe pye kpoyi.

⁷ «Saraga wɔfo wii daga mbe nanjaa pori wi jo, nakoma sumboro na wi jɔgɔ, nakoma jele na wi polo wuu wa, katugu saraga wɔfo pyew wi yen kpoyi wi Yɛnnɛle li kan.

⁸ Yaa saraga wɔfo wi jate wi yen kpoyi, katugu wo wi maa ye Yɛnnɛle li yaakara ti kaan li yeri saraga. Wi daga mbe pye kpoyi ye yege na; katugu mi yen kpoyi, mi na Yawe Yɛnnɛle na li yen na ye piin kpoyi we.

⁹ «Na saraga wɔfo wa sumborombyɔ kaa nanjaa piin mboo yɛ tifaga, kona wi to wo wi tifaga. Ki daga pege sumboro wi sogo wee.

¹⁰ «Saraga wɔfo na wi yen saraga wɔfenne sanmbala pe go na, wo na paa sinme mba pe ma wo yaraga na mbege le Yɛnnɛle kɛ pa wo wa wi go ki na, maa tege

wi ye Yɛnnɛle kan, a wila yariporo nda ti tege ti ye li kan ti nii, wii daga mboo go ki yaga sagara, wii si daga mboo yariporo ti walagi mbege naga fo wi yen na kunwɔ gbele.

¹¹ Wiga ka fulo gboo tanla, wiga si kaa yɛ tege fyongo ni, ali wi to nakoma wi no wi ku o.

¹² Wi se ka yiri wa laga kpoyi ki ni, jango wiga ka wi Yɛnnɛle li censaga paraga go ki tege fyongo ni; katugu sinme mba pe ma wo yaraga na mbege le Yɛnnɛle kɛ paa pa wo wi na, maa tege na tunngo ki na. Muwi mi yen Yawe Yɛnnɛle le.

¹³ «Saraga wɔfenne to wi daga mbe sumboro na wi fa nanja kala jen wo wa pori wi jo.

¹⁴ Wiga ka nangunjo pori wi jo, nakoma jele na wi polo wi wa, nakoma jele na wila jɔgɔ, nakoma jele na wila nanjaa piin. Eɛn fo, wi daga mboo jo wi le wa saraga wɔfenne sege ki ni, wi pye sumboro na wi fa nanja kala jen;

¹⁵ jango wiga ka setirige piile pele le wa wi sege ki ni, mbele pe yen fyongo ni; katugu mi na Yawe Yɛnnɛle, mɔu wo maa tege wi ye na yɛ kan.»

¹⁶ «Yawe Yɛnnɛle lɛa para Moyisi wi ni ma yo

¹⁷ wigi senre nda ti yo Arɔn wi kan fo: «Mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na, wa ma setirige piile pe ni, nanja na fuun ka ka pye so ni wi witige laga ka na, wi se ka fulo wa saraga wɔsaga ki tanla mboo Yɛnnɛle li yaakara ti kan li yeri.

¹⁸ Nanja na fuun wi yen so ni wi witige laga ka na, wa kpe si daga mbege tunngo ki pye. Ko koro wo yen fyoon, naa jejɔgɔlofo, naa na wi yege cenwe pi jɔgɔ wi na, naa na wi witige laga ka wo wa ki yonlo,

¹⁹ naa nanja na wi jele nakoma wi kɛ kaw wi na,

²⁰ naa pungunɔ fo, naa na wi pongɔ, naa na wi yenle li fi wi na, naa na yama yen wi witige selege ki na konaa nanja na pɛ san.

²¹ Ma setirige pyɔ na ki so na wa yen wi na, wo wa si daga mbe fulo wa saraga wɔsaga ki tanla, mbe saara nda pe ma sogo ta wo Yawe Yɛnnɛle li yeri. So na wi yen wi na wi kala na, wiga ka fulo wa mboo Yɛnnɛle li yaakara ti kan li yeri.

²² Wi mbe ya mbaa wi Yɛnnɛle li yaakara ti kaa, to ti yen yarikanra nda ti yen kpoyi konaa nda ti yen jende kpoyi.

²³ Eɛn fo, so na wi yen wi na wi kala na, wii daga mbe fulo wa paraga nga pɛ po ma censaga paraga go ki kon shyen ki

† 20:27 20:27: 1 Sami 28.4-25 † 21:4 21:4: Nga ki yo fo: Wii daga mboo yɛ tege fyongo ni, seweɛle pele ni ki yonlogɔ wa ma yo fo: Wii daga mboo yɛ tege fyongo ni wi nafenne wa gboo ni. † 21:4 21:4: Nga ki yo fo: Wi yen kpoyi yege nga na mbege jɔgɔ, seweɛle pele ni ki yonlogɔ wa ma yo fo: Ki fo wi yen kpoyi yege nga na mbege jɔgɔ.

† 21:5 21:5: Levi 19.27-28; Dete 14.1

tanla, wii daga mbe yongo saraga wosaga ki tanla. Wii daga mbanla censaga paraga go ki tege fyongo ni, katugu muwi mi yen Yawe Yennele na li maa saraga wofenne pe piin kpoyi na yee kan.»

²⁴ A Moyisi wi sigi senre ti yo Aron naa wi pinambiile konaa Izirayeli woolo sanmbala pe ni fuun pe kan.

22

Ngasegele ngele ke tege saraga yaakara wogo ki na

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni maa yo fo:

² «Para Aron wi pinambiile pe ni, maa pe pye fo pe pe yee yingiwe jen yarikanra nda ti tege ti ye ti wogo na, to nda Izirayeli woolo pe maa paan ti ni na kan we, jango na mege ki yen kpoyi yeye nga na, paga kaga tege fyongo ni. Muwi mi yen Yawe Yennele le.

³ Ki yo pe kan naa fo:

«Pe setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na, na nana wa ka ka pye fyongo ni wa pe ni, mbe si fulo yarikanra nda ti tege ti ye na kan ti tanla, to nda Izirayeli woolo pe maa paan ti ni na kan, pe yaa wo puro mboo yirige wa na yeye sogowo. Muwi mi yen Yawe Yennele le.

⁴ Aron setirige piile pe ni, saraga wofa na fuun yayenwe ka to wi na nakoma fyominge, wo wa si daga mbe yarikanra nda ti tege ti ye na kan ta ka, fo wi ka sa pye fyongo fu. Na ka jiri gboo na mboo yee tege fyongo ni, naa na wi nama tonmo pi wo wi na, wo wa si daga mbe ta ka fun;

⁵ naa na ka jiri yangala jedgele jedgele ngele ke maa fulolo tara ti na la na, koro ngele ke ma lere tege fyongo ni we, konaa na ka jiri lere na wi yen fyongo ni wa na, ali mbege ta ki fyongo kala li yen yeye o yeye.

⁶ Na ka jiri ki yaara ta na, wi yaa pye fyongo ni fo sa gbɔn ki yonlokogo. Na wii ka woli mbe ko, wi se ya mbe yarikanra nda ti tege ti ye na kan ta ka.

⁷ Na yonlo kiga ka to mbe ko, pa wi yaa pye fyongo fu, kona pa wi mbe ya yarikanra nda ti tege ti ye na kan ta ka naa, katugu to ti yen wi yaakara re.

⁸ Saraga wofa wii daga mbe yarikugo nakoma wongbo na cenge gbo wa kara ka mboo yee tege fyongo ni. Muwi mi yen Yawe Yennele le.

⁹ «Saraga wofenne pe daga mbanla senyoro ti yigi la tanri ti na, jango paga

ka pye kapege pyefenne yaakara wogo na; katugu na paga ti tege fyongo ni, pe yaa ku. Muwi mi yen Yawe Yennele na li pe tege pe ye na yee kan.

¹⁰ «Lere na woro saraga wofa, wo wa kpe si daga mbe yarikanra nda ti tege ti ye na kan ta ka. Ali saraga wofa wi nambanndorowo nakoma wi tunmbyee na wi maa sara, pee daga mbe ta ka.

¹¹ Een fo, saraga wofa wiga kulo na lo penjara ni nakoma kulo na pe se wa wi go, wo mbe ya mbaa saraga wofa wi yaakara ta kaa.

¹² Na saraga wofa wi sumborombyo wiga pori nana na wi woro saraga wofa wa yeri, yarikanra nda ti tege ti ye na kan, saraga nga pe ma lagala wa ti na, ki sumborombyo wii daga mbaa ki kaa.

¹³ Na saraga wofa wi sumborombyo wiga pye nangunjo nakoma wi polo wuu wa, mbe sigi ta wii piile se, na wiga songoro sa cen wa wi to wi go paa yeye nga na wi sumborowo sanga wila pye, kona wi mbe ya mbaa wi to yaakara ta kaa. Een fo, lere na woro saraga wofa, wo wa kpe si daga mbe ta ka.

¹⁴ Na lere wa ka wa mbe la mbe yarikanra nda ti tege ti ye na kan ta ka, wi daga mbege yongo kan saraga wofa wi yeri mbege walisaga kangurugo wogo taga wa ti na.

¹⁵ «Izirayeli woolo pe yarikanra nda pe lagala ma tege ti ye, ma kan Yawe Yennele li yeri, saraga wofenne pee daga mberi tege fyongo ni.

¹⁶ Na paga ti ka mbege ta pe cenwe pi woro ma yon[†], pa pe yaa ti ki pye kapege pe yee go na, nga ki daga pege ko. Muwi mi yen Yawe Yennele na li yen na yarikanra ti teri ti ye na yee kan[†].»

¹⁷ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni maa yo

¹⁸ wigi senre nda ti yo Aron naa wi pinambiile konaa Izirayeli woolo pe ni fuun pe kan wi pe pye fo:

«Lere o lere wi yen Izirayeli woo, nakoma nambanna na wi yen ma cen laga Izirayeli woolo pe sogowo, na wa kaa jaa mbe saraga sogowogo wo Yawe Yennele li yeri, konaa mbe yon folo ton, nakoma ki pye nayinme yarikanga,

¹⁹ na kaa pye ki fo wila jaa wi saraga ki yigi, wi daga mbe pan yaayogo nanga ni, nga ki yen jeregisaga fu, ko yen napolo, nakoma simbapolo nakoma sikapolo.

[†] 22:16 22:16: Nga ki yo fo: Na paga ti ka mbege ta pe cenwe pi woro ma yala, pa pe yaa ti ki pye kapege pe go na, seweale pele ni ki yo wa fo: Na paga Izirayeli woolo pe yaga paga ti ka, pe yaa ti ki pye kapege pe go na. [†] 22:16

22:16: Nga ki yo fo: Muwi mi yen Yawe Yennele na li yen na yarikanra ti teri ti ye na yee kan, ki mbe ya logo fun fo: Muwi mi yen Yawe Yennele na li yen na saraga wofenne pe teri pe ye na yee kan. [†] 22:20 22:20: Dete 17.1

²⁰ Yaga ka yaayogo nga ki yen jeregisaga ni ka wɔ saraga; katugu ki saraga ki se yigi†.

²¹ Na lere wa kaa jaa mbe nayinme saraga wɔ Yawe Yennele li yeri mbe yon folo tɔn, nakoma ki pye nayinme yarikanga, wi daga mbe pan nege, nakoma sumbyo nakoma sugbo ni. Ki yaayogo ki daga mbe pye jeregisaga fu, so ka ka pye ki na, pa kona wi saraga ki yaa yigi.

²² Yaga ka yaayogo nga ki yen fyoon ka wɔ saraga Yawe Yennele li yeri, nakoma nga ki laga kà kaw ki na, nakoma nga ki yen jekongo ni, nakoma nga sanngbanra yen ki na, nakoma nga kurukurugo nakoma kawa to ki na. Yaga ka ka wɔ saraga nga pe ma sogo wa saraga wosaga ki na Yawe Yennele li kan.

²³ Na nege nakoma sumbyo wa witige laga ka wɔ wa ki yonlo, nakoma na wiga pongo, ma mbe ya mboo wɔ paa nayinme yarikanga yen; een fo, na maga ki tege mbe yon folo tɔn, ki saraga ki se yigi.

²⁴ Yaayogo nga pege yogolo ke yaari, nakoma pege san, nakoma pege yogolo ke laga nakoma ma ke kon, yaga ka ka wɔ saraga Yawe Yennele li yeri. Na yaga ka sa cen wa ye tara, yaga kaa ki kapyere cenle li piin.

²⁵ Yaayoro nda pè pye ma, yaga ka yenle mbe ka sho nambanra ya yeri mbege wɔ yarikanga, ki pye Yawe Yennele li yaakara, katugu pege san, nakosima ki witige laga kà wɔ wa ki yonlo. Kiga pye ma, ye saraga ki se yigi ye kan.»

²⁶ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni naa ma yo fo:

²⁷ «Napige nakoma simbapige nakoma sikapige ki sengolo, ki daga mbe koro le ki no wi tanla fo sa gbɔn piliye koloshyen. Mbe le le pilige kolotaanri wogo ki na, ki mbe ya wɔ mi na Yawe Yennele na yeri saraga nga pe ma sogo.

²⁸ Een fo, yaga ka nano, nakoma simbano nakoma sikano naa wi pyo pe pinle mbe pe gbo pilige nungba ki ni.

²⁹ «Na ye kaa jaa mbe saraga wɔ mi na Yawe Yennele na yeri mbanla son, yege wɔ ki wolomo pi na, jango ki yigi ye kan.

³⁰ Saraga ki wɔpilige, yege kara ti ka, yaga ka ta yaga ti wonlo ti yiri. Muwi mi yen Yawe Yennele le.

³¹ «Yanla ngasegele ke yigi yaa tanri ke na. Muwi mi yen Yawe Yennele le.

³² Yaga kanla mege ki tifaga, ko nga ki yen kpoyi we. Yoro Izirayeli woolo mi yen kpoyi yege nga na, yaa ki gbogo. Muwi mi yen Yawe Yennele na li ye wɔ ma ye tege ye ye na yee kan.

³³ Mi ye yirige wa Ezhipiti tara mbe pye ye Yennele. Muwi mi yen Yawe Yennele le.»

23

Fetiye mbele Izirayeli woolo

pe daga mbaa piin

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo

² wigi senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan wi pe pye fo:

«Fetiye mbele ye daga mbaa piin Yawe Yennele li mege ni poro wele yeen. Wagati na wi tegetege fetiye pe wogo na, na wi ka gbɔn, yege yari leele pe kan pe gbogolo panla gbogo.

Cenpilige sherege

³ «Yapelege ki ni, ye yaa la tunngo piin piliye kogoloni, pilige koloshyen wogo ko yen cenpilige, wogopilige nga ki tege ki ye yaa ye yee gbogolo ki ni na mege ni. Ye se ka tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni. Ki yen cenpilige Yawe Yennele li kan laga o laga ye yaa ka pye mbe cen we†.

⁴ «Fetiye sanmbala mbele ye yaa kaa piin mbaa gbogolo Yawe Yennele li mege ni, mbaa li gbogo, mbe yala wagati na wi tegetege wi ni, poro wele yeen:

Paki feti naa leve fu buru feti pyewe
(Nombu 28.16-25)

⁵ «Yele li yenge kongbannga ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki yonlokogo, ye yaa Paki feti wi pye Yawe Yennele li mege ni†.

⁶ «Ki yenge nungba ki pilige ke ma yiri kangurugo wogo ki na, leve fu buru wi ma ka feti na na, ye yaa wi le mbaa wi piin Yawe Yennele li mege ni. Ye yaa la leve fu buru kaa fo sa gbɔn piliye koloshyen.

⁷ Ki piliye koloshyen yi pilige kongbannga ki na, ye yaa gbogolo mbeli gbogo. Ye se ka ye tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni.

⁸ Ki piliye koloshyen yi ni, pilige nungba nungba pyewe, ye yaa saraga nga pe ma sogo ka wɔ Yawe Yennele li yeri. Pilige koloshyen wogo ki na, ye yaa gbogolo mbeli gbogo. Ye se ka ye tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni†.»

Feti na wi ma pye
yirilire pogolo kongbanngala
ke wogo na

⁹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo

¹⁰ wigi senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan wi pe pye fo:

«Tara nda mila kaan ye yeri, na yaga ka sa ye wa ti ni sanga na ni, mbaa yirilire koon wa ti ni, yaa paan ye yirilire pogolo

† 23:3 23.3: Eki 20.8-10; 23.12; 31.15; 34.21; 35.2; Dete 5.12-14 † 23:5 23.5: Eki 12.1-13; Dete 16.1-2 † 23:8 23.6-8: Eki 12.14-20; 23.15; 34.18; Dete 16.3-8

kongbanngala ngele ye yaa kaa koon ke ni saraga wofa wi kan.

¹¹ Saraga wofa wi yaa yarilire pogolo ke le mbe ke yirige mbe ke kan saraga na yeri cenpilige ki goto, jango wi saraga ki yigi wi kan.

¹² Pilige nga ni yaga yarilire pogolo ke yirige mbe ke kan saraga, ye yaa simbapolo yirifonngo na wi ta ye le nungba, ma pye jeregisaga fu wa wo na yeri saraga sogowogo.

¹³ Ye yaa muwe tiyoon culo kogoloni taga wi na, mba pe sinme pinle pi ni, pi yaa pye saraga nga pe ma sogo Yawe Yenjele li kan, nga ki nuwo taan pi yen mali ndanla, konaa duven litiri nungba naa kongso ni, mboo pye saraga nga pe ma wo.

¹⁴ Yaga ka ki yarilire fonndo ta pye buru mbe ka, nakoma mberi pire ta kala mberi ka, nakoma mbe pire fonndo nda wa sheshegele ke na ta ka, fo nde ye ka pan ye we Yenjele li yarikanga ki kan li yeri pilige nga ni we. Ki yen ngasele na li yen kosaga fu ye setirige piile mbele pe yaa ka yiri pungo na pe ni fuun pe kan, laga o laga ye yaa ka pye mbe cen we.

Yarilire ti konwo feti

(Nombu 28.26-31)

¹⁵ «Cenpilige ki goto, yarilire pogolo kongbanngala pe ke yirige ma ke kan saraga, ma pan ke ni pilige nga ni, ye yaa ki le le ki pilige ki na mbe jiri sa ta yapelege jenyee koloshyen.

¹⁶ Ki wagati wi yaa pye piliye nafa shyen ma yiri ke, mbe sa yala cenpiliye koloshyen wogo ki goto wi ni. Ki pilige nafa shyen ma yiri ke wogo ki na, ye yaa muwe yarikanga kan Yawe Yenjele li yeri naa fonngo[†].

¹⁷ Ye yaa pan buru shyenzhyen ni mbe yiri wa ye censara ti ni, mbe pan mboo yirige mboo kan saraga Yawe Yenjele li yeri. Ye buru wi ni fuun nungba nungba wi gbegele muwe tiyoon culo taan-rindaanri ni, ye leve le wi ni yoo fo. Ki yarikanga ki yaa kan li yeri mbe yiri wa ye yarilire fonndo kongbannda ti ni.

¹⁸ Mbe taga wa buru na ye kan yarikanga wi na, ye yaa pan simbapene yirifonmbolo koloshyen ni, mbele pe ta ye le nungba nungba ma pye jeregisaga fu, naa napolo nungba konaa simbapene shyen ni, mbe pe wo Yawe Yenjele li yeri saraga sogowogo, naa muwe saraga nga ki ma taga wa ki na konaa duven saraga nga pe ma wo ki ni. Ti yen saara nda pe ma sogo, ti nuwo taan pi yen ma Yawe Yenjele li ndanla.

¹⁹ Ye yaa sikapolo nungba wo fun saraga mbe kapere kala yagawa ja, mbe simbapene yirifonmbolo mbele pe ta ye le nungba nungba pe shyen wo nayinme saraga.

²⁰ Saraga wofa wi yaa buru na pe yarilire fonndo kongbannda ti tege maa gbegele wo naa yaayoro to naa simbapene yirifonmbolo shyen pe yirige mbe pe kan Yawe Yenjele li yeri. Ki yaara ti yaa pye mbe tege ti ye Yawe Yenjele li kan, mbe pye saraga wofa wo woro.

²¹ Ki pilige nungba ki ni, ye yaa leele pe yeri mbe gbogolo mbanla gbogo. Ye se ka ye tunngo ka kpe pye. Ki yen ngasele na li yen kosaga fu ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na pe kan, laga o laga ye yaa ka pye.

²² «Na yaga kaa ye yarilire ti koon sanga na ni wa ye tara, yaga ka yarilire ti kon mbe gbon wa kere kongso ki na. Laga nga ye kon yaga ka songoro sa sheshegele ngele ke toori wa ke wulo. Ye to yaga wa fyonwo fenne, naa nambanmbala pe kan. Muwi mi yen Yawe Yenjele le[†].»

Mbaanra winme feti

(Nombu 29.1-6)

²³ Yawe Yenjele laa para Moyisi wi ni ma yo

²⁴ wigi senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan wi pe pye fo:

«Ye le yenge koloshyen wogo, ki pilige kongbannga ki yaa pye wogopilige ye kan, mbe ti ye nawa to na wogo ki na; ye yaa mbaanra win mbe gbogolo mbanla gbogo.

²⁵ Ye se ka ye tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni. Ye yaa saara nda pe ma sogo ta wo mi na Yawe Yenjele na yeri.»

Kapere ti kala yagawa japilige

(Nombu 29.7-11)

²⁶ Yawe Yenjele laa para Moyisi wi ni ma yo fo:

²⁷ «Ye le yenge koloshyen wogo ki pilige ke wogo ki yaa pye kapere ti kala yagawa japilige. Ye yaa gbogolo mbanla gbogo, mbe yenge le, mbe saara nda pe ma sogo ta wo Yawe Yenjele li yeri.

²⁸ Yaga ka tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni, katugu ki pilige ki yen kapere ti kala yagawa japilige, nga ni kapyee nga pe ma pye mbe kapere ti kala yagawa ja pe yaa ki pye ye kan Yawe Yenjele li yege sogowo.

²⁹ Lere na fuun si yenge le ki pilige ki ni, pe yaa wi puro mboo wo Izirayeli gbogolomo woolo pe sogowo.

[†] 23:16 23:16: Ki piliye nafa shyen ma yiri ke ye, pa yi ta wa Gireki senre ti ni. Gireki senre ni, pe maa ki feti wi yinri Pantikoti. Wa (Eki 23.16) laga ki ni pe maa ki feti wi yinri yarilire kongo feti konaa yarilire fonndo kongbannda konsanga feti (Nombu 28.26; Dete 26) [†] 23:22 23:22: Levi 19.9-10; Dete 24.19-22

³⁰ Lere ɲa fuun ka tunngo pye ki pilige ki ni, mi jate mi yaa wi tongo mboo wo Izirayeli woolo pe sogowo.

³¹ Yaga ka tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni. Ki yen ngasele na li yen kosaga fu ye setirige piile mbele pe yaa ka yiri pungo na pe kan, laga o laga ye yaa ka pye mbe cen.

³² Ki pilige ki yaa pye wogopilige ye kan paa cenpilige ki yen. Ye yaa yenge le ki ni. Mbege le ki yenge ki pilige kolojere wogo ki yonlokogo, fo sa gbon ki goto yonlokogo, ye yaa ki tege wogopilige†.»

Gbataala nogo feti

(Nombu 29.12-39)

³³ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo

³⁴ wigi senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan wi pe pye fo:

«Mbege le yele li yenge koloshyen wogo ki pilige ke ma yiri kangurugo wogo ki na, fo sa gbon yapelege nungba, ye yaa Gbataala nogo feti† wi pye Yawe Yennele li mege ni.

³⁵ Feti wi pilige kongbannga ki na, ye yaa gbogolo mbanla gbogo. Ye se ka ye tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni.

³⁶ Ki yapelege ki pilige nungba nungba pyew ki ni, ye yaa saara nda pe ma sogo ta wo Yawe Yennele li yeri. Pilige kolotaanri wogo ki na ye yaa gbogolo mbanla gbogo, mbe saara nda pe ma sogo ta wo na yeri. Ye yaa gbogolo ki pilige ki ni fuun ki ni mbanla gbogo, ye se ka tunngo ka kpe pye†.

³⁷ «Ko fetiye mbele poro wele ye yaa la piin Yawe Yennele li mege ni. Ye yaa la ye yee gbogolo pe na mbaa li gbogo, mbaa saara sogoworo woo li yeri, naa muwe saara, naa nayinme saara, konaa duven saara nda pe ma wo ti ni, mbe yala feti wi pilige pyew saara wolomo pi ni.

³⁸ Ki saara ti yaa wo mbe taga wa nda ye maa woo Yawe Yennele li yeri cenpilige ki ni ti na, naa ye yarikanra ti na, konaa ye saara nda ye ma wo mbe yon folo ton nakoma ye nayinme saara ti na.

³⁹ «Yele li yenge koloshyen wogo ki pilige ke ma yiri kangurugo wogo ki na, ye kere yarilire ti konggolo, ye yaa feti wa pye piliye koloshyen Yawe Yennele li mege ni. Pilige kongbannga konaa pilige kolotaanri wogo ki ni, to yaa pye wogopilige†.

⁴⁰ Pilige kongbannga ki na, ye yaa ye tire pire tiyoro ta le, naa sengembanra ni, naa tige njere nda ti fun ta ni, konaa logo

yon soli tire njere ta ni, mbe yogori Yawe Yennele li yege sogowo fo sa gbon yapelege nungba.

⁴¹ Yele pyew yaa ki feti ɲa wi piin piliye koloshyen ni Yawe Yennele li yege sogowo, yele li yenge koloshyen wogo ki na. Ki yen ngasele na li yen kosaga fu ye setirige piile mbele pe yaa ka yiri pungo na pe kan.

⁴² Ki yapelege ki ni, yoro Izirayeli woolo ye daga mbaa cen gbataala nogo. Izirayeli tara piile pe ni fuun pe daga mbaa cen gbataala nogo.

⁴³ Ko yaa pye ma, jango ye setirige piile pege jen fo naa mila ye teleye pe yirige wa Ezhipiti tara, mila ti a pe cen gbataala nogo. Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le.»

⁴⁴ Fetiye mbele pe daga mbaa piin Yawe Yennele li mege ni, pa Moyisi wila pe senre yo Izirayeli woolo pe kan yeen.

24

*Yennele censaga paraga go
ki fitanladaga kala*

(Eki 27.20-21)

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo fo:

² «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo pe pan pe oliviye tire pire nda pe sun ti sinme piiri kan ma yeri; po pi yaa pye fitanla wi sinme we, jango fitanlaye paa yiin sanga pyew yembine.

³ Aron wi yaa fitanladaga wi gbegele mboo tege wa filisaga paraga go ki ni, wa paraga nga pe po maga kon shyen ki yege; ko nga ki yen ma yon finliwe senre kesu wi yege ton we; jango fitanlaye paa yiin suyi Yawe Yennele li yege sogowo, mbege le yonlokogo fo sa gbon lalaaga ki na. Ki yen ngasele na li yen kosaga fu yoro naa ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na ye kan.

⁴ Aron wi yaa fitanlaye pe gbegele wa fitanladaga wi na, wo ɲa pe gbegele te piiri ni, jango paa yiin suyi Yawe Yennele li yege sogowo.

*Buru ɲa pe ma kan Yennele yeri
wi kala*

⁵ «Ma muwe tiyoon le ma buru ke ma yiri shyen gbegele pi ni, wi ni fuun nungba nungba wi nuguwo pi pye culo kogoloni kogoloni.

⁶ Ma yaa ki buru wi tege kongolo shyen wa tabali ɲa pe gbegele te piiri ni wi na Yawe Yennele li yege sogowo. Kono nungba li yaa pye buru kogoloni†.

† **23:32 23.26-32:** Levi 16.29-34 † **23:34 23.34:** Yarilire konggolo feti paa kaa naa yinri pungo na Gbataala nogo feti. Paa pye naa piin yele li yenge koloshyen wogo ki pilige ke ma yiri kangurugo wogo ki na. Ko feti wo la pye naga nari fo pe yarilire ti kon ti ko, ezezen naa figiye pire konaa oliviye pire to tende; Dete 16.13; Levi 23.34-43. † **23:36 23.33-36:** Dete 16.13-15 † **23:39 23.39:** Eki 23.16; 34.22 † **24:6 24.5-6:** Eki 25.30

⁷ Ma yaa wusuna nuwo taan piiri tege mbe yala kongolo shyen ke ni fuun nungba nungba ke ni. Kona, ma yaa wi sogo buru wi yonlo paa saraga nga pe ma sogo Yawe Yennele li kan ki yen; ki yen nandowo saraga buru wi wogo na.

⁸ «Cenpilige pyew paa ki buru na wa teri Yawe Yennele li yege sogowo, kila piin ma sanga pyew. Izirayeli woolo paa ki piin ma suyi, ki yen yon finliwe mba pi yen kosaga fu.

⁹ Ki buru wi yaa pye Aron naa wi pinambiile poro woo. Pe yaa kaa wi kaa laga kpoyi ka ni; katugu wi yen yaraga nga ki yen ma tege ki ye pew, ma yiri wa yarikanra nda pe ma sogo Yawe Yennele li kan ti ni. Ki yen tasaga nga ki yaa la kaan pe yeri suyi†.»

Lere na ka Yennele li mege ki jogo nakoma na ka lere gbo wi jogo kala

¹⁰ Izirayeli tara fenne jo wa pinambyo to la pye Ezhipiti tara fenne nana wa. Pilige ka, a ki pinambyo wi si kari wa Izirayeli woolo pe sogowo ma saa na wiin Izirayeli woolo nana wa ni wa paara yinre censaga ki ni.

¹¹ A Izirayeli tara fenne jo wi pinambyo wi si Yennele li mege ki jogo mali danga. A pe suu yigi ma kari wi ni Moyisi wi korogo. Paa pye na ki nana wi no wi yinri Shelomiti. Shelomiti wila pye nana na paa pye na yinri Debiri wo sumborombyo, ma yiri wa Dan cenle li ni.

¹² A pe si saa ki nana wi tege laga ka ni maga ton wi na, nee nga Yawe Yennele li mbaa yo pe pye wi na ki singi mbege jen.

¹³ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye fo:

¹⁴ «Ti pe kari nana mejogogofu wi ni wa paara yinre censaga ki punjo na. Leele mbele fuun pege senre ti logo wi yeri, pe pe keyen yi taga wa wi go ki na†; kona Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe yaa wi wa sinndere ni mboo gbo.»

¹⁵ Maga senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Lere na fuun ka mi na wi Yennele na danga, wi yaa wi kapege ki go kala li le.

¹⁶ Lere na fuun ka mi na Yawe Yennele na mege ki jogo, wi yen Izirayeli tara pyo o, wi yen nambanna o, wi daga poo gbo. Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe yaa wi wa sinndere ni mboo gbo.

¹⁷ «Na lere wa ka wi lewee yenle wa gbo, wi daga poo gbo†.

¹⁸ Na wiga wi lewee yenle wa yaayogo gbo, wi daga mbege yongo kan wi yeri wege.

¹⁹ «Na lere wa ka wi lewee yenle wa welege, poo welege fun paa yege nga na wuu welege we.

²⁰ Witige laga ka ka kaw, witige laga kayi ki yaa kaw mbege fogo ton; yenle li yaa tege mbe yenle li fogo ton; nganla li yaa tege mbe nganla li fogo ton; jogowo mba wi pye wi lewee yenle wi na po cenle pi yaa pye wi na fun†.

²¹ «Lere wa ka yaayogo gbo, wi yaa ki yongo kan. Lere wa ka wi lewee yenle gbo, wi daga poo gbo.

²² «Kiti kongo ngasele nungba lo li tege nambanmbala poro naa yoro Izirayeli tara piile ye kan, katugu muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le†.»

²³ A Moyisi wi sigi senre ti yo Izirayeli woolo pe kan. A pe si yiri nana na wila Yennele li mege ki jogo wi ni, ma kari wa paara yinre censaga ki punjo na, mee saa wi wa sinndere ni maa gbo. Nga Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan, pa paa ki pye yeen.

25

Yele na pe daga mbe tara ti yaga ti wogo

(Dete 15.1-11)

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni wa Sinayi yanwiga ki na ma yo

² wigi senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan fo:

«Na yaga ka sa ye wa tara nda mi yaa kan ye yeri ti ni, ye yaa kaa ti yari tila wogo wagati wa ni Yawe Yennele li mege ni.

³ Yegele kogoloni ni, ye yaa la ye keere yariluguro ti nuru, mbaa ye ezezen tiire njere ti yaanla†, mbaa ti pire ti coo.

⁴ Een fo, yele koloshyen wolo lo yaa pye tara ti wogoyele mbe tege li ye Yawe Yennele li kan. Tara ti yaa wogo ki yele li ni fuun li ni. Ye se ka yariluguro lugu wa ye keere ti ni, ye se si ka ye ezezen tiire njere ti yaanla.

⁵ Yele na li toro li yarilire ti kongolo, nda ka fi ti ye wa ye keere ti ni mbe se, ye se kari kon. Ezezen tiire njere nda ye sila yaanla, tiga pire nda se mbe yanlaga, ye se kari co; katugu ki yele li ni fuun li yaa pye tara ti wogoyele.

⁶ Ye yaa tara ti yaga ti wogo yele na ni, yarilire lara nda ka se wa ye keere ti ni, to ti yaa pye ye yaakara, yoro naa ye kulonambala, naa ye kulojaala, naa ye

† 24:9 24:9: Mati 12.4; Maki 2.26; Luki 6.4 † 24:14 24:14: Pe pe keyen yi taga wa wi go ki na, ki senre ti yen naga nari ma yo ki lerefo wo nungba wi yaa wi kapere ti go kala li le. † 24:17 24:17: Eki 21.12 † 24:20 24:20: Eki 21.23-25; Dete 19.21; Mati 5.38 † 24:22 24:22: Nombu 15.16 † 25:3 25:3: Pe ma ezezen tiire njere ti yaanla ti ta ti fun tila seni jenge.

tunmbyeele mbele pe yen na tunngo piin sara na konaa nambanmbala mbele pe yen ma cen wa ye ni pe ni.

⁷ Ki yarilire lara nungba to ti yaa pye ye yaayoro ti yaakara fun, konaa ye tara wongaala pe yaakara†.

Yele na pe yinri zhubile li senre

⁸ «Ye yaa wogoyegele ke koloshyen jiri, ko yen yegele koloshyen tegesaga koloshyen, ke ni fuun ke yaa sa pye yele nafa shyen ma yiri kolojere.

⁹ Ki yele nafa shyen ma yiri kolojere wolo li yenge koloshyen wogo, ki pilige ke wogo ki na, ko nga ki yen kapere ti kala yagawa japilige, ye yaa mbaanra win wa tara ti lagapyew mberi magala li gbogo. ¹⁰ Ki pyelomo pi na ma, ye yaa ki yo mbege naga fo yele nafa shyen ma yiri ke wolo li tege li ye Yennele kan; mbege yari fun leele pe ni fuun pe kan tara ti lagapyew fo pe mbe ya wo kulowo pi ni. Ki yele ye yaa lali yinri zhubile†. Ki yele liga gbön, lere na fuun paa wi kee yaara sho wi yeri, ti yaa songoro ki fo wi na; lere na fuun paa lo kulo, wi yaa songoro wa wi sege ki ni.

¹¹ Yele nafa shyen ma yiri ke wolo pyew li yaa pye zhubile yele ye kan. Ye se ka yariluguro lugu wa ye keere ti ni; yarilire lara nda ka se wa ye keere ti ni ye se kari pire ti kon. Ezezen tiire njere nda ti sila yaanla, tiga pire nda se mbe yanlaga, ye se kari co;

¹² katugu ki yele lo li yen zhubile yele le; ye daga mbaa li jate fo li yen ma tege li ye Yennele kan. Een fo, yariluguro nda ka fi ti ye wa ye keere ti ni, ye yaa la to kaa.

¹³ «Zhubile yele liga gbön, lere na fuun paa wi kee yaara sho wi yeri, ti yaa songoro wi na.

¹⁴ Ye ni, na wa kaa jaa mbe tara laga ka pere nakoma mbe ka lo wi sefo wa yeri, wa ka ka wa li.

¹⁵ Na yaga laga ka lo nakoma mbe pere ye sefo wa yeri, yegele ngele ke toro ma taga zhubile yele li na, ye yaa ke jate, mbe laga ki songo ki kon mbe yala yarilire konyegele ngele ke yen na paan ke ni, sanni zhubile yele li sa gbön.

¹⁶ Yegele ngele ke koro, na kaga lege, laga ki songo ki yaa gbogo mbe yala ke ni; yegele ngele ke koro, na kaga kologo, laga ki songo ki yaa tirige mbe yala ke ni; katugu laga ki yaa pere ma yeri mbe yala yarilire konyegele ke yon ko ni.

¹⁷ Ye ni, wa kpe ka kaa lewee yenle wa dufile. Een fo, ye daga mbaa fye ye Yennele li yege; katugu muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le.

¹⁸ Yaa tanri na ngasegele ke na, yanla kakonndegengele ke yigi yaa tanri yaa yala ke ni. Pa kona ye yaa cen wa tara ti ni yeyinngge na pow.

¹⁹ Tara ti yarilire ti yaa la yongo ye kan jenge, ye yaa la nii la tinni, mbe cen wa tara ti ni yeyinngge na pow.

²⁰ «Kana ye yaa ye yee yewe mbe yo fo: Yingi we yaa la kaa yele koloshyen wolo lo ni, naa ki kaa pye we se yariluguro lugu, we se si yarilire kon we?

²¹ Ye wele, mi na Yawe Yennele, mi yaa duwaw ye na yele kogoloni wolo li ni, mbe ti ye yarilire ti yon jenge ti yele taanri woro bo.

²² «Yele kolotaanri wolo li ni, ye yaa yariluguro lugu wa ye keere ti ni; een fo, ki yele li ni, yarilire lere to ye yaa la kaa fo sa gbön yele kolojere wolo li yarilire ti na. Sanni ki yarilire fonndo ti sa gbön, yarilire lere to ye yaa la kaa.

Yaara nda pe jori ma pere ti go shogo kala

²³ «Yaga ka tara ta pere ti koro na wiri lo wi kan suyi, katugu tara ti yen mi na Yawe Yennele na woro. Ye yen nambanmbala, ma pye cenfenne laga na yeri.

²⁴ Ki kala na, wa tara nda fuun mi yaa kan ye yeri ti ni, ye yaa ngasegele tegetage, ngele ke yaa ti leele pe ya paa tara nda ti yen pe woro ti go shoo.

²⁵ «Na fyonwo ka to ma sefo wa na, a wuu tara laga ka pere, wi go lere na wi yongo wi ni, wa ka pye wa, na ki kologo yen wi yeri wigi go sho, ki lerefo wi daga mbege go sho.

²⁶ Na tara ti go shofa woro lere na yeri, na wo jate wiga yaraga ta mbe ya mboo tara laga ki go sho wi ye,

²⁷ laga ki perengolo, yegele ngele ke toro wi yaa ke jiri. Yegele ngele ke koro fo sa gbön zhubile yele li na, wi yaa ke penjara yon ki jate mbege sara na wila laga ki lo wi yeri. Pa kona wi laga ki yaa songoro mbe pye wi wogo naa.

²⁸ Een fo, na wii yaraga ta mbe laga ki go sho, pa tara laga ki yaa koro na wila ki lo wi kee na fo sa gbön zhubile yele li na. Ki wagati wiga ka gbön, tara laga ki yaa songoro mbe pye ti fo kongbanna wi wogo.

²⁹ «Ca nga malaga sigembogo yen maga maga, na lere wa ka ki go ka pere, kologo nga ki yen wi yeri wigi go sho ki yaa pye yele nungba poni fogo ni; mbege le le ki perepilige ki na fo sa gbön ki yalapanna.

³⁰ Ki go na pee ya mbege go sho yele nungba fogo ni, ki yaa koro ki lofo wo naa

† 25:7 25.1-7: Eki 23.10-11 † 25:10 25.10: Maga logo zhubile, ko koro wo yen mbe mbanlaga win. Leele mbele pe yaa wo wa kulowo pi ni, pe yaa wo wa pi ni yele na ni, ko mbanlaga winme po pila pye na ki yele li lesanga wi nari, ki koro wi yen fun yogorimo.

wi setirige piile pe kan suyi. Ali na zhubile yele liga gbon, pe se kaga songoro ki perefo wi na.

³¹ *Ε*εν *φ*ο, cara nda malaga sigembogo woro mari maga, yinre ti yen na jate paa keere nda ti yen wa tara ti ni ti yen. Pe mbe ya mbe to go sho sanga pyew. Zhubile yele liga si gbon, ti yaa songoro ti fenne pe na.

³² «Levi setirige piile pe cara† to na, yinre nda ti yen wa ti ni, ki kologo yen pe yeri paa ti go shoo sanga pyew.

³³ Na lere wa ka Levi setirige pyo wa go lo, zhubile yele liga gbon, go ki lofo wi yaa yiri wa ki ni mbege kan gofo wi yeri†; katugu Levi setirige piile pe yinre nda wa pe cara ti ni to ti yen pe korogo wa Izirayeli woolo sanmbala pe sogowo.

³⁴ Lara nda ti yen ma Levi setirige piile pe cara ti maga, ti daga mbe pere, katugu ti kan Levi setirige piile pe yeri mbe pye pe woro sanga pyew†.

Fogo taga kala fyonwo fo na

³⁵ «Na fyonwo ka to ye sefenne wa na, na wi kee kiga koro waga ye sogowo, ye daga mboo saga, jango wi ya wi cen wa ye ni† paa nambannjeen yen nakoma nambannedorowo yen.

³⁶ Yaga kaa tonli jaa wi go na, si ka logo tonli pee. Ye daga mbege naga wi na wa ye tangalomo pi ni fo ye yen na fye mi na ye Yennele na yege; jango ye sefo wi ya wi cen wa ye ni.

³⁷ Na yaga wi jin penjara ni, yaga kaa tonli jaa ti go na, na yaga suu jin yarilire ni, yaga kaa tonli jaa wa ti go na†.

³⁸ Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele na li ye yirige wa Ezhipiti tara mbe Kana tara ti kan ye yeri, jango mbe pye ye Yennele.

Izirayeli woo si daga mbe koro kulowo ni

³⁹ «Na fyonwo ka to ma sefo wa na mbe ti wuu yee pere ma yeri mbaa tunngo piin, maga ka kulowo tunndo kan wi yeri.

⁴⁰ *Ε*εν *φ*ο, ye daga mboo yigi paa ye tunmbyee yen, na wi maa tunngo piin sara na, nakoma paa ye nambannjeen yen. Wi yaa la tunngo piin ma kan fo sa gbon zhubile yele li na.

⁴¹ Na liga gbon, pa wi yaa wo wa ma yeri wo naa wi piile pe ni, mbe songoro wa wi go woolo pe korogo, mbe sa cen tara nda wi teleye paa ta korogo ti na.

⁴² Katugu Izirayeli woolo pe yen na tunmbyeele, poro mbele mi yirige wa Ezhipiti tara ti ni we. Ki kala na, paga kaa pe pere paa yege nga na pe maa kulolo pe pere.

⁴³ Yaga kaa kangbanga piin pe na. *Ε*εν *φ*ο, yege naga wa ye tangalomo pi ni fo mi na ye Yennele ye yen nala gbogo.

⁴⁴ «Kulolo kala ka pye ye na, tara nda woolo pe yen ma ye maga, yaa ye kulonambala naa ye kulojaala pe loo wa pe yeri.

⁴⁵ Ye mbe ya mbaa nambannmbala mbele pe pan ma cen ye sogowo pele loo ye kulolo fun, mbaa pe sege woolo mbele pe se wa ye tara pele loo kulolo. Ye mbe ya mbaa pe loo kulolo pe pye ye woolo.

⁴⁶ Pungo na, ye mbe ya mbe pe yaga ye pinambiile pe kan korogo. Pe yaa pye ye kulolo fo sanga pyew. *Ε*εν *φ*ο, ye sefenne Izirayeli woolo sanmbala poro na, wa kpe ka ka kangbanga taga wa na ye ni†.

⁴⁷ «Nambannjeenle mbele pe yen wa ye ni nakoma mbele pe pan ma cen mbe wagati jenri pye wa ye ni, na wa ka pye penjagboro fo, fyonwo mbe si to ma sefo Izirayeli woo wa na, wuu yee pere ki nambanja wi yeri, nakoma ki nambanja wi go lere wa yeri,

⁴⁸ wi yee perengolo, ki kologo mbe ya kan wi yeri poo go sho. Wi nasepyo lenaja mbe ya mboo go sho.

⁴⁹ Na wi nasepyo lenaja woro wa, wi tojee mbe ya mboo go sho, nakoma wi tojee wo pinambyo, nakoma wi go lere na wi yongo wi ni wo wa. Wo jate wiga ka yaragata, wi mbe ya mboo yee go sho.

⁵⁰ Pa kona, wi yaa yegele ke jate wo naa na wuu lo wi ni, mbege le yele na wila wi yee pere li na fo sa gbon zhubile yele na laa paan li na. Wi yaa wi go shogo songgo ki kon mbe yala yegele yon nga ki koro ko ni; ki penjara ti yaa jate mbe yala tunmbyee wi pilige nungba sara wi ni.

⁵¹ Yegele yon nga ki koro zhubile yele lii gbon, na kaga lege, pa kona, penjara nda wi lofo wila kan maa lo, wi yaa ti legere songoro wi lofo wi na.

⁵² Yegele ngele ke koro fo sa gbon zhubile yele li na, na kiga pye kee lege, wi yaa ke jate mboo go shogo penjara ti songoro wi lofo wi na mbe yala yon nga ki koro ko ni.

⁵³ Mboo ta wa wi tafo wi yeri, wi daga mbaa jate paa tunmbyee na pe ma le yele nungba tunngo na wa yen. Yaga ka ti wi tafo wila kangbanga piin wi na.

† 25:32 25:32: Levi setirige piile pe cara wogo yege wele wa Nombu 35.1-8; Zhouzu 21.1-42; 1 Kuro 6.39-66. Levi setirige piile pe sila tara ta ta pa Izirayeli woolo sanmbala pe yen; Zhouzu 14.4. † 25:33 25:33: Laga nga ki yo fo: Zhubile yele liga gbon, go ki lofo wi yaa yiri wa go ki ni, Eburu senre ti ni ki mbe ya logo fun fo: Ali na kaa pye Levi setirige pyo wo wawi wila go ki lo, wi yaa yiri wa ki ni zhubile yele li ni. † 25:34 25:34: Cara nda tila pye ma Levi setirige piile pe cara ti maga tila pye pe yaayoro kasara. † 25:35 25:35: Dete 15.7-8 † 25:37 25:37: Eki 22.24; Dete 15.7-11; 23.20-21 † 25:46 25:39-46: Eki 21.2-6; Dete 15.12-18

⁵⁴ Na ye sefo pe suu go sho ki yege nga ko ka na, pa kona zhubile yeŋe liga gbon, wo naa wi piile pe ni pe yaa wo wa wi tafo wi yeri.

⁵⁵ Katugu yoro Izirayeli woolo ye yen na tunmbyeele, ma jen muwi mi ye yirige wa Ezhipiti tara; muwi mi yen Yawe Yenŋele, ye Yenŋele le.

DUWAW KONAA DANŊA SENRE

26

26-27

*Na maga Yenŋele li senre ti le
duwaw ŋa ma ma ta li yeri*

¹ «Yaga ka yarisunndo gbegede ye yeŋe kan; yaga ka yaraga ka yanŋe te mbege yerege, nakoma mbe sinndeŋe yerege mbaa sunnu ki na; yaga ka sinndeŋe nda pe keregi keregi ta tege wa ye tara mbaa foli ti yege sogowo mbaa ti gbogo; katugu muwi mi yen Yawe Yenŋele, ye Yenŋele le†.

² «Yaa na cenpiile yi cen, yaa na censaga paraga go ki jate. Muwi mi yen Yawe Yenŋele, ye Yenŋele le.

³ «Na ye kaa tanri na ngasegele ke na, mbanla kakonndegengele ke yigi mbaa tanri ke na,

⁴ pa kona mi yaa ti tisara tila paan tila yala ti wagati wi ni, janŋo yarilire tila yongo wa tara ti ni, tire fun tila seni.

⁵ Kona ye yarilire ye yaa ti sun fo sa gbon ezen pire cosanga wi na, mbe ezen wi co fun fo sa gbon yariluguro sanga wi na. Ye yaa yaakara legera ta. Ye yaa si cen wa tara ti ni yeyinŋe na pow†.

⁶ Mi yaa ti yeyinŋe mbe pye wa tara ti ni. Na yaga sinle, yaraga ka kpe se ka pan mbe ye jateri wi piri ye na. Mi yaa wongapeele pe ko mbe pe wo wa tara ti ni. Pe se ka yiri ye koroŋo mbe malaga gbon ye ni.

⁷ Ye yaa ka taga ye juguye pe na la pe puro. Ye yaa kaa pe kuun tokobi ni.

⁸ Ye ni, lere kangurugo yaa ka ye juguye pe cenme puro; ye ni, lere cenme ya ka ye juguye pe waga ke (10 000) puro. Ye yaa ka pe gbo tokobi ni.

⁹ Mi yaa la wele ye na, mbe ye pye sevenne, ye yaa se mbe lege jenge. Mi yaa ti na yon finliwe pi koro mi naa yoro we sogowo.

¹⁰ Ye yarilire ti yaa la yongo jenge fo nda ye yaa tege, ye yaa kari ka mbe mo. Ye yaa kaa lere ti woo wa ti tegesaga mbaa fonndo ti teri.

¹¹ Na censaga ki yaa pye wa ye sogowo. Mi se ka laga ye na.

¹² Mi yaa pye wa ye sogowo, mbe pye ye Yenŋele, ye pye na woolo†.

¹³ Muwi mi yen Yawe Yenŋele, ye Yenŋele na li ye yirige wa Ezhipiti tara ti ni, ma ye wo wa kulowo pi ni. Jologo nga paa taga ye na, migi laga ye na, koni ye mbe ya mbaa tanri ye yologo ki ni caw.

*Na maga Yenŋele li senre ti ke
danŋa ŋa ki mo yigi*

¹⁴ «Een fo, na ye woro na nuru na yeri mbaa tanri na kakonndegengele ke na,

¹⁵ na yaga je na lasiri wi na, mbe punŋo le na kakonndegengele ke ni, mbe je na ngasegele ke na, mbanla yon finliwe pi jogo,

¹⁶ kagala ngele mi yaa pye ye na ke ngele:

«Mi yaa fyere gboro wa ye na, naa cogoŋo yama ni, konaa witiwerewe ni. Ki yama pi yaa ye yengele ke jogo ye na, ye se pye senweele kpayi. Ye yaa la ye yariluguro ti nuru wagafe; een fo, ye juguye poro pe yaa kaa ki yarilire ti kaa.

¹⁷ Mi yaa yiri ye koroŋo mbe ti ye juguye pe ya ye ni; ye winfenne pe yaa cen ye go na. Ye yaa la fee, ali mbege ta lere woro na ye puro.

¹⁸ «Na ko kagala koro si ti yaa nuru na yeri, jologo nga mi wa ye na ye kapere ti kala na, mi yaa ki tegesaga koloshyen wa ye na naa.

¹⁹ Mi yaa ye yeŋe gbogowo fanŋga ki ko, mbe ti naayeri wi sheli paa tuguron yen, mbe ti tisaga kala li ngban laga tara ti ni, mbe tara ti sheli paa tuguyenre yen.

²⁰ Ye yaa tunngo pye mbe ye fanŋga ki ko jaga; ye yariluguro ti se kaa yongo, ye tara tire ti se kaa seni.

²¹ «Na yaga si yiri mbe je na na mbe yo ye saa nuru na yeri, jologo nga mi wa ye na ye kapere ti kala na, mi yaa ki tegesaga koloshyen wa ye na naa.

²² Mi yaa cenre pere yirige mbe wa ye na wa ye tara; ti yaa la ye piile pe yinri mbaa ye yaayoro ti kuun. Ti yaa ka kon ye legewe pi na mbege kan ye kongolo ke koro waga.

²³ «Na ko jologo kagala koro si ye koro, na yaga je bere ye woro na nuru na yeri,

²⁴ kona mi fun mi yaa yiri ye koroŋo, mbe jologo nga ye na ki tegesaga koloshyen wa ye na naa ye kapere ti kala na.

²⁵ Mi yaa ti malaga mbe to ye na wa ye tara, mbanla yon finliwe mba ye jogo pi kayanga wo ye ni. Na yaga fe sa laralara wa ye cagboro gboro ti ni, pa mi yaa ti tifelege yama mbe to ye na konaa mbe ye le ye juguye pe kee.

† 26:1 26:1: Levi 19:4; Eki 20:4; Dete 5:8; 16:21-22; 27:1

† 26:5 26:3-5: Dete 11:13-15

† 26:12 26:12: 2 Koren 6:16

²⁶ Mi yaa ti yaakara ti ko ye yeri. Jele ke yaa ka ye buru wi fo yira nungba ni, pe yaa kaa wi taanla culo na, mbaa wi kaan ye yeri jegele jegele; ye yaa ka, een fo ye se tin.

²⁷ «Ko kagala ngele koro ke ni fuun pyengolo, na ye woro na nuru na yeri bere, na yaga koro mbaa jege na na,

²⁸ kona mi fun mi yaa yiri ye korogo nangbanwa ni, mbe jologo nga ye na ki tegesaga koloshyen wa ye na naa.

²⁹ Kona ye yaa la ye yera piile pe kaa.

³⁰ Mi yaa ye sunzara nda wa tinndiye pe na ti jogo; yarisunngo nga pe yinri Yonlo, tiyagala ngele ye kankan naga gbogo wa ke na, mi yaa ke koonlo mbe ke jaanri, mbe yoro jate ye gbolo pe wa wa ye yarisunndo nda ti jogo ti go na.

³¹ Mi yaa ye cagboro ti pye katara, mbe ye yarisunndo sunzara ti jogo mberi yaga waga. Mi se yenle ye saara naa ye yarikanra ti nuwo taan pilan nawa pi yinngi na na.

³² Mi yaa ye tara ti jogo jogowo pa na, fo ye juguye mbele pe yaa pan mbe cen wa, ki yaa to pe yon na.

³³ Mi yaa ti malaga mbe to ye na mbe ye jaraga cengele sanngala ngele laga tara na ke sogowo. Ye tara ti yaa koro waga, ye cara ti yaa pye katara.

³⁴ «Pa kona, wagati na fuun ye yaa pye wa ye juguye pe tara mbe ye tara ti yaga waga, ti yaa wogo ko wagati wo ni, wagati na ye mbaa yaga ti wogo wi yonlo.

³⁵ Ki wagati na fuun tara ti yaa koro waga, ti yaa wogo. Wogowo mba pi sila ta ye wogoyegale ke ni, ma ye ta wa ti ni, ti yaa wogo ki yonlo.

³⁶ «Yoro mbele ye yaa ka koro wa ye juguye pe tara, mi yaa sunndo kongo wa ye na, fo ali tifelege kiga wenge nungba tin, ye yaa la fee ki tinme pi yega. Ye yaa kaa fee paa yega nga na lere jugu kaa wi puro tokobi ni wi maa fee we; ye yaa kaa tuun ali mbege ta lere woro na ye puro o.

³⁷ Ye yaa kaa kunrugugu ye yee na paa yega nga na lere ma kaa na fee wi jugu yega we, mbe sigi ta lere woro na ye puro. Ye se ka ya yere mbe ye juguye pe sige.

³⁸ Ko ki ni fuun pungo na, ye yaa ku cengele kele yega sogowo, ye yen ye juguye mbele tara, pe yaa ye gbo mbe ye ko.

³⁹ Yoro sanmbala mbele ka koro yinwege na wa ye juguye pe tara, ye yaa la waga ye kapere to naa ye teleye pe kapere ti kala na.

*Yenjele li yaa
li yon finliwe pi yigi
Izirayeli woolo pe ni*

⁴⁰ «Een fo, leele mbele pe yaa ka koro yinwege na pe yaa kaga jen fo poro naa pe teleye pe ni pe kapere pye na na, ma yiri ma je pe woro na nuru na yeri.

⁴¹ Pe yaa kaga jen fun fo ko ki ti mi yiri pe korogo mbe pe torogo wa pe juguye pe tara. Na paga ka pe mbasinme pi jen, mbe kannga mbe pe yee tirige, mbege jen fo jologo nga ki taga pe na pe kapere ti kala na ki yala pe ni,

⁴² pa kona mi yaa jatere pye na yon finliwe mba mila le Zhakobu ni pi na, naa na yon finliwe mba mila le Izaki ni pi na, kona na yon finliwe mba mila le Abirahamu ni pi na. Mi yaa jatere pye fun yon folo na mi le pe tara wogo ki na li na[†].

⁴³ Mbe pe ta pe yiri wa tara ti ni mari yaga, a ti koro waga, ti yaa wogo ki wagati wi ni. Ko sanga wo ni, pe yaa ki jen fo jologo nga ki taga pe na ki yala; katugu pe je na ngasegele ke na, ma pungo le na kakondegengele ke ni, koro ngele ke yiri laga na yeri we.

⁴⁴ Konaa ki ni fuun, ali mbe pe ta wa pe juguye pe tara, mi se ka pe wa pew; pe kala li se kanla mben fo sa gbom mbe pe tongo mbe pe ko. Mi se kanla yon finliwe pi jogo mi naa poro sogowo. Muwi mi yen Yawe Yenjele, pe Yenjele le.

⁴⁵ Mi yaa la jatere piin na yon finliwe pi na pe kan, po mba mila le pe teleye pe ni we; poro mbele mila yirige wa Ezhipiti tara ti ni cengele sanngala ke yega sogowo, jango mbe pye pe Yenjele. Muwi mi yen Yawe Yenjele le.»

⁴⁶ Ngasegele naa kakondegengele naa senyoro nda Yawe Yenjele laa yo Moyisi wi kan wa Sinayi yanwiga ki na ma yo wiri yo Izirayeli woolo pe kan tori yeen.

27

*Maga yon folo le,
penjara yon nga ki daga mbe wo*

¹ Yawe Yenjele laa para Moyisi wi ni ma yo

² wigi senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan wi pe pye fo:

«Na lere wa ka yon folo le mbe lewee kan Yawe Yenjele li yeri, wi mbe ya mboo yon folo li ton penjara yon ka ni.

³ Penjara yon nga ki daga mbaa sara ki nga: Na kiga pye nana pe yaa go sho, mbege le na wi ta ye le nafa sa gbom ye le nafa taanri, wi go shogo penjara ti yaa pye warifuwe pyo nafa shyen ma yiri ke, mbe yala censaga paraga go ki warifuwe pyo jatere wi ni.

⁴ Na kiga pye jele wi, wi go shogo penjara ti yaa pye warifuwe pyo nafa ma yiri ke.

[†] 26:42 26:42: Zhené 17.7-8; 26.3-4; 28.13-14

⁵ «Mbege le lenambyo nga wi ta ye le kangurugo sa gbon ye nafa fenne pe na, wi go shogo penjara ti yaa pye warifuwe pyo nafa. Wiga pye sumboro, wi go shogo penjara ti yaa pye warifuwe pye ke.

⁶ «Mbege le na wi ta yenge nungba sa gbon fo ye le kangurugo fenne pe na, wiga pye lenambyo, wi go shogo penjara ti yaa pye warifuwe pyo kangurugo; wiga pye sumboro, ti yaa pye warifuwe pyo taanri.

⁷ «Mbege le mbele pe ta ye le taan-rindaanri konaa pe yege fenne pe ni, na wiga pye nana, wi go shogo penjara ti yaa pye warifuwe pyo ke ma yiri kangurugo; na wiga pye jele, ti yaa pye warifuwe pyo ke.

⁸ «Lere nga wi yon folo li le, wiga pye fyonwo fo, na wi se ya mbe penjara yon nga ki naga ki sara, pe yaa kari wi ni wa saraga wofa wi yeri. Saraga wofa wi yaa penjara yon ka naga mbe yala yon folo lefo wi tawa pi ni.

⁹ «Na kaa pye yon folo wili le mbe yaayogo kan, nga pe mbe ya wo saraga Yawe Yennele li yeri, ki yaayogo ki yaa la jate ki tege ki ye na kan.

¹⁰ Pe se ka ki yaayogo ki suru ka ni, pe se ka yaayogo tiyongo suru yaayogo tijaanga ni, nakoma mbe yaayogo tijaanga suru yaayogo tiyongo ni; katugu na paga ki yaayogo ki suru ka yege ni, ti shyen ti yaa la jate ti tege ti ye li kan.

¹¹ Na kaa pye yon folo wili le mbe yaayogo nga kan ki yen yaayoro nda ti yen fyongo ni† ko ka, nga ki se ya wo saraga Yawe Yennele li yeri, pe yaa kari ki ni wa saraga wofa wi yeri.

¹² Saraga wofa wi yaa ki penjara yon ki naga mbe yala yaayogo ki tiyonwo nakoma ki tijangawa po ni; ko penjara to pe yaa sara mbe yala yon nga wi naga ki ni.

¹³ Na kiga pye yaayogo fo wi yen na jaa mbe yaayogo ki go sho, saraga wofa wiga penjara yon nga naga, wi yaa ki sara mbege walisaga kangurugo wogo taga wa ki na.

¹⁴ «Na lere wa kaa jaa mboo go tege ki ye, mbege pye yaraga nga ki tege ki ye Yawe Yennele li kan, saraga wofa wi yaa ki sonngo ki kon mbe yala ki tiyonwo nakoma ki tijangawa pi ni. Ko penjara to pe yaa sara mbe yala ki yon ki ni.

¹⁵ Na wi go ki tege ki ye li kan, na wi kaa jaa mbege go sho, wi yaa penjara yon nga ki naga ki sara, mbege yon ki walisaga kangurugo wogo taga wa ki na, kona go ki yaa songoro mbe pye wi wogo naa.

¹⁶ «Na lere wa ka tara nda wi ta korogo ki laga ka tege ki ye Yawe Yennele li kan,

ki sonngo ki yaa kon mbe yala yariluguro nda ti mbe ya lugu wa ti legewe po ni. Na kaa pye orizhi† pyo culo cenme taanri (300) wi, ki penjara yon ki yaa pye warifuwe pyo nafa shyen ma yiri ke.

¹⁷ Na wiga kere ti tege ti ye Yennele kan zhubile ye le li ni, maga penjara yon nga naga, ko ki yaa yere.

¹⁸ Na wiga kere ti tege ti ye Yennele kan zhubile ye le li torongolo, saraga wofa wi yaa penjara yon ki kon mbege tirige mbe yala yegele yon nga ki koro sanni zhubile ye le li sa gbon ke ni.

¹⁹ «Na kere fo wi kaa jaa mbe kere ti go sho, saraga wofa wi ka penjara yon nga naga, wi yaa ki sara, mbege walisaga kangurugo wogo taga wa ki na.

²⁰ «Na wii yeri, ti go sho, wiga ti pere lere wa yege yere, ko pungo na wi se ka ya mberi go sho naa.

²¹ Kona zhubile ye le liga gbon, nga wi kere ti lo, wi yaa wo wa ti ni, ti yaa kan Yawe Yennele li yeri paa kere nda pe ma tege ti ye pew li kan ti yen. Pa ti yaa pye saraga wofa wi woro.

²² «Na lere wa ka kere nda wi lo wi ye kan ti kan Yawe Yennele li yeri, ki pye nda ti yen wi korogo to ta ma,

²³ saraga wofa wi yaa kere ti sonngo ki kon mbe yala yegele yon nga ki koro sanni zhubile ye le li sa gbon ke ni. Kere ti kanfo wi yaa ki penjara ti sara ki pilige nungba ki ni; katugu kere ti kan Yawe Yennele li yeri.

²⁴ Na zhubile ye le liga gbon, paa kere ti lo nana nga yeri, ti yaa songoro ki fo wi na, ko koro wo yen fo nga wila ti ta korogo we.

²⁵ «Penjara yon nga fuun ki yaa naga, ki daga mbe kon mbe yala censaga paraga go ki warifuwe pyo jatere wi ni; ki warifuwe pyo nungba wi nuguwo pi yen giramu ke.

Yarikanra sannda ti wogo

²⁶ «Yaayoro ti pinambire kongbannda ti yen na woro mako. Lere si daga mboo yaayogo ka pinambige tege ki ye Yawe Yennele li kan, napige yi o, simbapige yi o, nakoma sikapige yi o; katugu pinambyo kongbanna pyew wi yen ma tege wi ye Yawe Yennele li kan.

²⁷ Yaayoro nda ti yen fyongo ni, na kiga pye ko ka pinambige kongbannga yi, ki fo wi yaa ki go sho mbe yala penjara yon nga ki yaa naga ki ni, mberi walisaga kangurugo wogo ki taga wa ti na. Na yaayogo fo wi sigi go sho, saraga wofa wi mbe ya mbege pere mbe yala yon nga wi yaa naga ki ni.

† 27:11 27.11: Yaayoro nda ti yen fyongo ni to tari nda shon, naa sofile konaa yongome; Levi 11.2-8. † 27:16 27.16: Yarilire nda pe yinri orizhi ti yen paa mali yen, pe maa ti muwe pi piin buru.

²⁸ «Na lere wa kaa kɛɛ yaraga ka tɛɛ ki yɛ pew Yawe Yɛnnɛlɛ li kan, na kaa pye lere wi, nakoma yaayogo, nakoma kɛɛ ri, mbe yiri wa tara nda wila ta kɔrɔɔ ti ni, ki yaraga ki se ya pɛɛ, pe se si ya mbege go sho; katugu yaraga nga fuun ki tɛɛ ki yɛ pew li kan, ki yɛn jɛnɛ kpoyi ma pye li wogo†.

²⁹ Ali kaa pye pɛ lere wa tɛɛ wi yɛ pew Yawe Yɛnnɛlɛ li kan, pe se kaa go sho, ɛɛn fɔ wi daga poo gbo†.

Yaga sɛnrɛ

³⁰ «Yaga ɲa fuun wi ma ta wa ye kɛɛɛ ti ni, ye yarilire yaga wowi yo, nakoma ye tige pire yaga wowi yo, wi yɛn Yawe Yɛnnɛlɛ li woo, wi yɛn ma tɛɛ wi yɛ li kan.

³¹ Na lere wa kaa jaa mbe yaga wi go sho, wi yaa yaga wi penjara yɔn ki sara mbege walisaga kangurugo wogo taga wa ki na.

³² Nɛɛ, naa simbaala konaa sikaala poro yaga wo na, tɛɛɛ tɛɛkanɲgala li yaa taga nga fuun na, ko kɔrɔ wo yɛn kɛ wogo ye, ko yaa kan Yawe Yɛnnɛlɛ li yeri.

³³ Yaayoro fɔ wii daga mberi wele na kaa pye ti yɔn nakoma ti yɛn ma tijanga. Wii daga mbe ka suru ka yɛɛ ni. Na wiga ka suru ka ni, ti shyɛn ti yaa pye mbe tɛɛ ti yɛ Yawe Yɛnnɛlɛ li kan; pe se ya mberi go sho†.»

³⁴ Ki ɲgasegele ɲgele koro wɛɛ Yawe Yɛnnɛlɛ lɛa kan Moyisi wi yeri wa Sinayi yanwiga ki na ma yo wi ke yo Izirayeli woolo pe kan.

† 27:28 27:28: Nombu 18.14 † 27:29 27:29: Lere ɲa sɛnrɛ ti yɛn na yuun na ki laga ɲga ki na fɔ ki daga poo gbo, wo wi yɛn lere ɲa wi maa yarisunɲgo ka yɛɛ gbogo ma Yɛnnɛlɛ lo yaga, mbe sigi ta paa wi tɛɛ wi yɛ pew Yɛnnɛlɛ li kan (ɛki 22.19). † 27:33 27:30-33: Nombu 18.21; Dete 14.22-29

Leele pe jinriwe sewe na pe yinri NOMBURU Sewe wi nawa senre

Nomburu sewe wi yen na para Izirayeli woolo pe senlere to na, sanga na ni paa pye na yanri na toro wa gbinri wi ni fo ma saa gbon ye le nafa shyen, maga le wa Sinayi yanwiga ki na fo ma saa gbon wa Kana tara ti na, to nda Yennele laa yon folo le mbe kan pe yeri we.

Sewe wi mege ki tawa ta yege nga na ko yen naa paa leele pe jirisaga legere jiri nakoma ma pe mere ti yonlogosaga legere yonlogo we.

Ki sewe na wi senre ti kon ma yiri konsaga taanri. Wa wi konsaga kongbannga ki ni (1.1-10.10), Yawe Yennele laa yo Moyisi wi Izirayeli woolo pe jiri. Levi setirige piile pe tunngo ki naga wa pe na. Paki feti wila pye, a kambaaga kason wogo ka tigi wa paraga go kpoyi ki na.

Wa wi konsaga shyen wogo ki ni (10.11-21.20), Izirayeli woolo paa yiri wa Sinayi yanwiga ki na na kee wa tara nda Yennele laa yon folo le mbe kan pe yeri ti ni. Kangbanra legere la pe ta wa kono, ma pe wire ti fanla pe na. Pe ma kaa yiri ma je Yennele li na konaa li tunmbyee Moyisi wi na. Paa leele tun pe sa Kana tara ti yanri mberi kagala ke jen, to nda ti yen ma yin nono naa senrege ki ni fo na fuun. Een fo Izirayeli woolo paa fye mbe ye wa ti ni. Kona, a Yennele li si jologo wa pe na ma ti a pe koro na yanri na toro wa gbinri wi ni, fo ma saa gbon ye le nafa shyen.

Wa wi konsaga taanri wogo ki ni (21.21-36), Izirayeli woolo paa pye wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kee yeri. Naa paa ka saa gbon wa Amori cenle woolo pe tara, a pe si to pe na malaga ni, ma ya pe wunlumbolo Sihon naa Ogi pe ni. Mowabu tara wunlunana wila Yennele yon senre yofa Balaamu wi le wi Izirayeli woolo pe danga. Een fo, a Balaamu wi si logo Yennele li yeri, mee duwaw pye pe kan. Ma Izirayeli woolo pe ta wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kee yeri bere, paa leele pe jiri naa ki shyen wogo na. Paa Zhouzuwe wi wo a wi cen wa Moyisi wi yonlo. Yennele laa ngasegele ke le kan naa Moyisi wi yeri sherege fetiye naa saara wogo na, konaa ma tara nda pe yaa ka ta ti kongolo ke naga pe na fun.

Nomburu sewe wi yen na para leele mbele pe wire ti fanla pe na, a paa fye poro senre na. Poro mbele paa yiri ma je Yennele lo naa Moyisi wi na, wo na

Yennele laa wo wila pe yege sinni we. Een fo Yennele li yen sinne li woolo pe ni. Laa pe go sige ma pe ta wa gbinri wi ni. Laa duwaw pe na konaa ma yawa kan pe yeri pe juguye pe na, paa yege nga na Yennele yon senre yofa Balaamu wila ki yo ma yo fo:

Een fo Yennele lii leele mbele danga, mi mbe ya mbe poro danga mele?

Yawe Yennele lii nangbanwa senre yo leele mbele na, mi mbe ya mbe nangbanwa senre yo pe na mele?

Ambo wi mbe ya mbe Zhakobu setirige piile legere pe jiri, mbe Izirayeli woolo janwa wi jiri (Nombu 23.8, 10a)?

Sewe wi yen ma konlo yege nga na

Izirayeli woolo pe jinriwe konaa pe cengele ke censara 1-4

Ngasegele ngele ke tege kapyegele kele yege na 5-6

Kagala ngele ke tege Yennele li gbogolomo pi na 7.1-10.10

Izirayeli woolo pe jinriwe wa Sinayi ma saa gbon wa Mowabu tara 10.11-21.35

Nana na paa pye na yinri Balaamu wi senre 22.1-25.18

Yee gbegemele mbe ye wa tara nda Yennele laa yon folo kon mbe kan ti ni 25.19-27.23

Kagala ngele leele paa cen ke cenwe wa Mowabu tara 28-32

Izirayeli woolo pe yee gbegemele sanni pe sa Kana tara ti sho 33-36

IZIRAYELI WOOLU PE JINRIWE KONAA PE CENGLE KE CENSARA

1-4

*Izirayeli woolo pe jinriwe
wa Sinayi gbinri wi ni*

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni wa filisaga paraga go ki ni, wa Sinayi yanwiga gbinri wi ni. Kila pye Izirayeli woolo pe yiringolo wa Eshipiti tara, ki ye le shyen wolo li yenge shyen wogo ki pilige kongbannga ki na. Laa wi pye fo:

² «Ye Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe mere ti yonlogo ye yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni. Ye nambala pe ni fuun nungba nungba pe jiri.

³ Mboro naa Aron wi ni, ye nambala mbele pe mbe ya malaga gbon pe ni fuun pe jiri, mbege le mbele pe ta ye le nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni, poro mbele pe pye Izirayeli woolo pe malingboonlo ngbeleye ye.

⁴ Cenle pyew li nana nungba daga mbe pye ye ni, poro pe yaa pye pe setiriye woolo pe go na mbaa ye sari.

⁵ Leele mbele pe yaa taga ye na mbaa ye sari pe mere ti nda:

Uruben cenle woo wowi na Shedewuri pinambyo Elisuri.

⁶ Simeyon cenle woo wowi na Zurishadayi pinambyo Shelumiyeli.

⁷ Zhuda cenle woo wowi na Aminadabu pinambyo Naashon.

⁸ Isakari cenle woo wowi na Suwari pinambyo Netaneyeli.

⁹ Zabulon cenle woo wowi na Elon pinambyo Eliyabu.

¹⁰ Zhozefu pinambyo Efirayimu wi cenle woo wowi na Amihudi pinambyo Elishama.

Zhazefu pinambyo Manase wi cenle woo wowi na Pedasuri pinambyo Gamiliyeli.

¹¹ Benzhamē cenle woo wowi na Gidewoni pinambyo Abidan.

¹² Dan cenle woo wowi na Amishadayi pinambyo Ayezari.

¹³ Aseri cenle woo wowi na Okiran pinambyo Pagiyele.

¹⁴ Gadi cenle woo wowi na Dewuweli pinambyo Eliyazafu.

¹⁵ Nefitali cenle woo wowi na Ena pinambyo Ayira.»

¹⁶ Poro wele paa wo Izirayeli gbogolomo woolo pe sogowa, a pè pye pe cengele ke teele; poro paa pye Izirayeli woolo waga legere[†] teele wele.

¹⁷ Ki nambala ke ma yiri shyen mbele pe mere ti naga yeen, poro wele Moyisi naa Aron paa taga pe ye na.

¹⁸ A pè si gbogolomo woolo pe ni fuun pe gbogolo pe yiringolo wa Ezhipiti tara, ye shyen wolo li yenge shyen wogo ki pilige kongbannga ki na. Paa leele pe mere ti yonlogo ma yala pe cengele, naa pe setiriye yo naa pe seye yi ni. Paa nambala pe ni fuun nungba nungba pe jiri maga le mbele paa ta ye nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni.

¹⁹ Moyisi wila pe jiri wa Sinayi gbinri wi ni, paa yege nga na Yawe Yenjele laa ki yo wi kan we.

²⁰ Izirayeli[†] pinambyo kongbannga Uruben wi setirige piile poro na, mbe yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbɔn, paa pe ni fuun nungba nungba pe mere ti yonlogo, maga le mbele paa ta ye nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni.

²¹ Nambala mbele paa jiri wa Uruben cenle li ni, paa pye lere waga nafa shyen ma yiri kogoloni naa cenme kangurugo (46 500).

²² Simeyon setirige piile poro na, mbe yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbɔn, paa pe ni fuun nungba nungba pe mere ti yonlogo, maga le mbele paa ta ye nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni.

²³ Nambala mbele paa jiri wa Simeyon cenle li ni, paa pye lere waga nafa shyen ma yiri ke ma yiri kolojere naa cenme taanri (59 300).

²⁴ Gadi setirige piile poro na, mbe yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbɔn, paa pe ni fuun nungba nungba pe mere ti yonlogo, maga le mbele paa ta ye nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni.

²⁵ Nambala mbele paa jiri wa Gadi cenle li ni, paa pye lere waga nafa shyen ma yiri kangurugo naa cenme kogoloni naa nafa shyen ma yiri ke (45 650).

²⁶ Zhuda setirige piile poro na, mbe yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbɔn, paa pe ni fuun nungba nungba pe mere ti yonlogo, maga le mbele paa ta ye nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni.

²⁷ Nambala mbele paa jiri wa Zhuda cenle li ni, paa pye lere waga nafa taanri ma yiri ke ma yiri tijere, naa cenme kogoloni (74 600).

²⁸ Isakari setirige piile poro na, mbe yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbɔn, paa pe ni fuun nungba nungba pe mere ti yonlogo, maga le mbele paa ta ye nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni.

²⁹ Nambala mbele paa jiri wa Isakari cenle li ni, paa pye lere waga nafa shyen ma yiri ke ma yiri tijere naa cenme tijere (54 400).

³⁰ Zabulon setirige piile poro na, mbe yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbɔn, paa pe ni fuun nungba nungba pe mere ti yonlogo, maga le mbele paa ta ye nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni.

³¹ Nambala mbele paa jiri wa Zabulon cenle li ni, paa pye lere waga nafa shyen ma yiri ke ma yiri koloshyen naa cenme tijere (57 400).

³² Zhazefu pinambyo Efirayimu setirige piile poro na, mbe yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbɔn, paa pe ni fuun nungba nungba pe mere ti yonlogo, maga le mbele paa ta ye nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni.

[†] 1:16 1:16: Nga ki yo fo Izirayeli woolo waga legere ki mbe ya logo fun fo Izirayeli sorodashee ngbeleye teele.

[†] 1:20 1:20: Izirayeli wo nungba wo paa pye na yinri Zhakobu.

³³ Nambala mbele pàa jiri wa Efrayimu cenle li ni, pàa pye lere waga nafa shyen naa cenme kangurugo (40 500).

³⁴ Manase setirige piile poro na, mbe yala pe setirige yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbɔn, pàa pe ni fuun nungba nungba pe mere ti yonlogo, maga le mbele pàa ta ye le nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni.

³⁵ Nambala mbele pàa jiri wa Manase cenle li ni, pàa pye lere waga nafa ma yiri ke ma yiri shyen naa cenme shyen (32 200).

³⁶ Benzhame setirige piile poro na, mbe yala pe setirige yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbɔn, pàa pe ni fuun nungba nungba pe mere ti yonlogo, maga le mbele pàa ta ye le nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni.

³⁷ Nambala mbele pàa jiri wa Benzhame cenle li ni, pàa pye lere waga nafa ma yiri ke ma yiri kangurugo naa cenme tijere (35 400).

³⁸ Dan setirige piile poro na, mbe yala pe setirige yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbɔn, pàa pe ni fuun nungba nungba pe mere ti yonlogo, maga le mbele pàa ta ye le nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni.

³⁹ Nambala mbele pàa jiri wa Dan cenle li ni, pàa pye lere waga nafa taanri ma yiri shyen naa cenme koloshyen (62 700).

⁴⁰ Aseri setirige piile poro na, mbe yala pe setirige yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbɔn, pàa pe ni fuun nungba nungba pe mere ti yonlogo, maga le mbele pàa ta ye le nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni.

⁴¹ Nambala mbele pàa jiri wa Aseri cenle li ni, pàa pye lere waga nafa shyen ma yiri nungba naa cenme kangurugo (41 500).

⁴² Nefitali setirige piile poro na, mbe yala pe setirige yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbɔn, pàa pe ni fuun nungba nungba pe mere ti yonlogo, maga le mbele pàa ta ye le nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni.

⁴³ Nambala mbele pàa jiri wa Nefitali cenle li ni, pàa pye lere waga nafa shyen ma yiri ke ma yiri taanri naa cenme tijere (53 400).

⁴⁴ Ki leele mbele, poro wele Moyisi naa Arɔn, naa leele ke ma yiri shyen mbele pàa pye Izirayeli woolo pe go na pàa jiri we. Ki nambala pàa yiri nungba nungba Izirayeli cengele ke ma yiri shyen ke ni ma pye pe seye yi teele.

⁴⁵ Izirayeli woolo mbele pàa jiri ma yala pe seye yi ni, mbele pe mbaa ya mbe

malaga gbɔn, maga le mbele pàa ta ye le nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni,

⁴⁶ pe ni fuun pàa pye lere waga cenme kogoloni ma yiri taanri, naa cenme kangurugo naa nafa shyen ma yiri ke (603 550)*.

Levi setirige piile pe tunngo kila pye ki ye

⁴⁷ Levi setirige piile, mbe yala pe cenle li ni, pe sila pe jiri mbe pe pinle Izirayeli woolo sanmbala pe ni.

⁴⁸ Katugu Yawe Yennele làa para Moyisi wi ni maa pye fo:

⁴⁹ «Maga ka Levi setirige piile pe cenle li jiri, maga si ka pe mere ti yonlogo mberi pinle Izirayeli woolo sanmbala pe ni.

⁵⁰ Eɛn fo, Yennele li censaga paraga go nga yon finliwe senre ti yen ma tege wa ki ni konaa ki tunngo pyeyaara ti ni, naa ki nawa yaara ti ni fuun ti ni, mari le Levi setirige piile pe kee. Poro pe yaa la Yennele censaga paraga go ki tungu, naa ki tunngo pyeyaara ti ni, mbaa tunngo nga ki yaa la piin wa ki ni ki piin; paga sa cen laga o laga, pe yaa pe paara yinre ti kankan mbe cen mbege maga.

⁵¹ Na yaga ka yiri mbaa kee, poro pe yaa Yennele censaga paraga go ki kologi. Na paga ka sa cen, poro pe yaa ki kan. Na lere wa ka fulu wa ki tanla, na Levi setirige pyo ma, wi daga poo gbo.

⁵² Izirayeli woolo pe ni fuun nungba nungba pe yaa pe paara yinre ti kankan wa pe censara ti ni. Nambala pe ni fuun nungba nungba pe daga mbe pye wa pe cengele ke tegere yaara ti tanla, mbe yala pe malingboonlo ngbeleye yi ni.

⁵³ Levi setirige piile poro pe yaa pe paara yinre ti kankan mbe cen, mbe Yennele censaga paraga go ki maga, ko nga yon finliwe kesu wi yen wa ki ni we, mbe pye ki welefenne; jango na nawa piga ka ngban Izirayeli gbogolomo woolo pe ni.»

⁵⁴ A Izirayeli woolo pè si tanga ma yala senre nda Yawe Yennele làa yo Moyisi wi kan ti ni.

2

Izirayeli cengele ke cenlomo wa paara yinre censaga ki ni

¹ Yawe Yennele làa para Moyisi naa Arɔn pe ni ma yo fo: ² «Izirayeli woolo pe ni fuun nungba nungba pe yaa ka pe paara yinre ti kankan mbe cen wa pe cengele ke tegere yaara ti tanla, wa pe malingboonlo ngbeleye yi dirapoye pe tanla. Pe yaa ka pe paara yinre ti kankan mbe cen, mbe yege wa filisaga paraga go ki yeri mbege

* 1:46 1.1-46: Izirayeli woolo pe yon nga ki naga ma gbogo yeen, ko yen naga nari yege nga na yon folo na Yennele làa le pe telcye pe yeri làa li yon fili ma ti a pè lege we; Nombu 26.1-51.

maga mbege fili, mbe fogo yaga poro naa ko sogowa†.

³ «Wa filisaga paraga go ki yonlo yirisaga kee yeri, mbele pe yaa ka keli mbe pe paara yinre ti kankan mbe cen pe yaa ka pye wa Zhuda paara yinre censaga ki dirapo wi tanla, mbe gbegede mbe pye malingboonlo ngbeleye. Aminadabu pinambyo Naashon wo wi yen to Zhuda cenle woolo pe go na.

⁴ Naashon malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa taanri ma yiri ke ma yiri tijere, naa cenme kogoloni (74 600).

⁵⁻⁷ Isakari cenle woolo naa Zabulon cenle woolo pe yaa pe paara yinre ti kankan mbe cen Zhuda cenle woolo pe kanngaya shyen yi na. Suwari pinambyo Netaneyeli wo wi yen to Isakari cenle woolo pe go na. Wi malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa shyen ma yiri ke ma yiri tijere naa cenme tijere (54 400). Zabulon cenle woolo poro na, Elon pinambyo Eliyabu wo wi yen to pe go na.

⁸ Elon malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa shyen ma yiri ke ma yiri koloshyen naa cenme tijere (57 400).

⁹ Zhuda censaga malingboonlo ngbeleye taanri yi leele pe ni fuun paa pye nambala waga cenme naa nafa tijere naa yiri kogoloni naa cenme tijere (186 400). Poro pe yaa ka keli mbe yiri mbaa kee.

¹⁰ «Wa filisaga paraga go ki yonloparawa kalige kee yeri, Uruben paara yinre censaga dirapo wi yaa pye wa, naa wi malingboonlo ngbeleye yi ni. Shedewuri pinambyo Elisuri wo wi yen to Uruben cenle woolo pe go na.

¹¹ Elisuri malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa shyen ma yiri kogoloni naa cenme kangurugo (46 500).

¹² Simeyon cenle woolo pe yaa pe paara yinre ti kankan mbe cen Uruben cenle woolo pe kanngaya na. Zurishadayi pinambyo Shelumiyeli wo wi yen to Simeyon cenle woolo pe go na.

¹³ Shelumiyeli malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa shyen ma yiri ke ma yiri kolojere naa cenme taanri (59 300).

¹⁴ «Ko pungo na, Gadi cenle woolo poro pe yaa cen le pe tanla. Erewuweli pinambyo Eliyazafu wo wi yen to Gadi cenle woolo pe go na.

¹⁵ Eliyazafu malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa shyen ma yiri kangurugo naa cenme kogoloni naa nafa shyen ma yiri ke (45 650).

¹⁶ «Uruben censaga malingboonlo ngbeleye taanri yi leele pe ni fuun paa

pye nambala waga cenme naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri nungba naa cenme tijere naa nafa shyen ma yiri ke (151 450). Poro pe yaa pye shyen woolo mbe yiri mbaa kee.

¹⁷ «Ko pungo na, Levi setirige censaga woolo pe yaa yiri mbe kari filisaga paraga go ki ni. Pe yaa ka pye censara kongbannda shyen to naa censara pungo woro shyen ti nandogomo. Pe yaa ka pe paara yinre ti kankan mberi tagala ti yee na yee nga na, pa pe yaa ka yiri mbe tagala pe yee na ma mbaa kee, nambala pe ni fuun nungba nungba pe yaa ka pye wa pe censara, wa pe dirapoye pe tanla.

¹⁸ «Wa filisaga paraga go ki yonlo tosaga kee yeri, Efrayimu paara yinre censaga dirapo wi yaa pye wa, naa pe malingboonlo ngbeleye yi ni. Amihudi pinambyo Elishama wo wi yen to Efrayimu cenle woolo pe go na.

¹⁹ Elishama malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa shyen naa cenme kangurugo (40 500).

²⁰⁻²² Manase cenle woolo naa Benzhame cenle woolo pe yaa ka pe paara yinre ti kankan mbe cen Efrayimu cenle woolo pe kanngaya shyen yi na. Pedasuri pinambyo Gamiliyeli wo wi yen to Manase cenle woolo pe go na. Gamiliyeli malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa ma yiri ke ma yiri shyen naa cenme shyen (32 200). Benzhame cenle woolo poro na, Gidewoni pinambyo Abidan wo wi yen to pe go na.

²³ Abidan malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa ma yiri ke ma yiri kangurugo naa cenme tijere (35 400).

²⁴ Efrayimu censaga malingboonlo ngbeleye taanri yi leele pe ni fuun paa pye nambala waga cenme naa yiri kolotaanri naa cenme (108 100). Poro pe yaa pye taanri woolo mbe yiri mbaa kee.

²⁵ «Wa filisaga paraga go ki yonloparawa kamenge kee yeri, Dan paara yinre censaga dirapo wi yaa pye wa, naa pe malingboonlo ngbeleye yi ni. Amishadayi pinambyo Ayezeri wo wi yen to Dan cenle woolo pe go na.

²⁶ Ayezeri malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa taanri ma yiri shyen naa cenme koloshyen (62 700).

²⁷⁻²⁹ Aseri cenle woolo naa Nefitali cenle woolo pe yaa ka pe paara yinre ti kankan mbe cen Dan cenle woolo pe kanngaya shyen yi na. Okiran pinambyo Pagiyeli wo wi yen to Aseri cenle woolo pe go na. Pagiyeli malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa shyen ma yiri nungba

† 2:2 2.2: Izirayeli cengele ke ma yiri shyen ke yaa cen mbe Yenjele censaga paraga go ki maga mbege fili ki keyen tijere yi na, cengele taanrindaanri yaa pye mbe cen ki kee ki ni fuun nungba nungba pyew ki na.

naa cenne kangurugo (41 500). Nefitali cenle woolo poro na, Ena pinambyo Ayira wo wi yen to pe go na.

³⁰ Ayira malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa shyen ma yiri ke ma yiri taanri naa cenme tijere (53 400).

³¹ Dan censaga malingboonlo ngbeleye taanri yi leele pe ni fuun paa pye nambala waga cenme naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri koloshyen naa cenme kogoloni (157 600). Poro pe yaa ka pye pungofenne mbe yiri mbaa kee pe dirapoye pe ni.»

³² Izirayeli woolo mbele paa jiri seye seye poro la wele yeen. Poro wele paa jiri, a pe pye paara yinre ti censara fenne, ma yala pe malingboonlo ngbeleye yi ni. Paa pye lere waga cenme kogoloni ma yiri taanri naa cenme kangurugo naa nafa shyen ma yiri ke (603 550).

³³ Een fo, pe sila Levi setirige piile pe jiri mbe pe pinle Izirayeli woolo sanmbala pe ni, ma yala Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan yege nga na ki ni.

³⁴ Izirayeli woolo paa tanga ma yala senre nda fuun Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan ti ni. Ki pye ma, a pe si pe paara yinre ti kankan ma cen pe dirapoye pe tanla. Pa paa si kaa yiri ma, ma tagala pe yee na, na kee ma yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni.

3

*Levi setirige piile
konaa pe jinriwe kala*

¹ Aron naa Moyisi pe setirige piile pe mere ti nda, sanga nga ni Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni wa Sinayi yanwiga ki na we.

² Aron pinambiile paa pye tijere, pe mere ti nda: Wi pinambyo kongbannga wo lawi nga Nadabu, a Abiyu si taga, naa Eleyazari konaa Itamari†.

³ Aron pinambiile pe mere to lari yeen. Paa sinme kpoyi wo pe na ma pe wo ma pe tege saraga wofenne, ma pe le saraga wogotunngo ki ni.

⁴ Nadabu naa Abiyu paa ku Yawe Yennele li yege sogowo ma pe ta wa Sinayi gbinri wi ni, katugu paa pan kason ni mbe saraga wo Yennele li yeri nga li sila ki kono kan. Pe sila pinambiile se. Eleyazari naa Itamari paa pye na saraga wogotunngo ki piin, a pe to Aron wila pe korosi†.

⁵ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo fo:

⁶ «Ma pan Levi cenle woolo pe ni, ma pe le saraga wofa Aron wi kee wila wele pe na, jango paa wi sari wa tunngo ki ni.

⁷ Yaara nda fuun ti le Aron naa Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe kee, wa filisaga paraga go ki yege, poro pe yaa lari korosi, mbaa Yennele censaga paraga go ki tunngo ki piin.

⁸ Filisaga paraga go ki nawa tunngo pyeyara to naa yaraga nga fuun ki le Izirayeli gbogolomo woolo pe kee paa wele ki na, poro pe yaa lari korosi, mbaa censaga paraga go ki tunngo ki piin.

⁹ Ma Levi setirige piile pe kan Aron naa wi pinambiile pe yeri pew; pe yaa yiri wa Izirayeli woolo sanmbala pe sogowo mbe kan wi yeri†.

¹⁰ Aron naa wi pinambiile poro na, ma pe tege paa saraga wogotunngo ki piin. Na lere wa yege ka fulo wa censaga paraga go ki tanla, na saraga wofa ma, wi daga pe wo gbo.»

¹¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni naa ma yo fo:

¹² «Wele, mi jate mi Levi setirige piile pe wo Izirayeli woolo sanmbala pe sogowo. Pe yen na woolo mbaa tunngo piin na kan Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe yonlo.

¹³ Katugu pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe yen na woolo. Pilige nga ni mila Ezipiti tara woolo pe pinambiile kongbanmbala pe gbo, mila Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala pe wo ma pe tege pe ye na yee kan; leele pe pinambiile kongbanmbala pe yaa pye na woolo naa yaayoro ti pinambire kongbannda ti ni. Muwi mi yen Yawe Yennele le†.»

¹⁴ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni naa wa Sinayi gbinri wi ni maa pye fo:

¹⁵ «Ma Levi setirige piile pe jiri ma yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni; ma nambala pe ni fuun nungba nungba pe jiri mbege le mbele pe ta yenge nungba nungba pe na konaa pe yege fenne pe ni.»

¹⁶ A Moyisi wi si pe jiri ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni, paa yege nga na laa ki yo maa kan we.

¹⁷ Levi pinambiile pe mere ti nda: Gerishon, naa Kehati konaa Merari.

¹⁸ Gerishon pinambiile pe mere ti nda ma yala pe setiriye yi ni: Libini naa Shimeyi.

¹⁹ Kehati pinambiile pe mere ti nda ma yala pe setiriye yi ni: Amiram, naa Yizehari, naa Eburon konaa Uziyeli.

† 3:2 3.2: Nombu 26.60 † 3:4 3.4: Levi 10.1-2; Nombu 26.61 † 3:9 3.9: Nga ki yo fo Levi setirige piile pe pe kan Aron wi yeri, ko yen naga nari ma yo pe yaa la tunngo piin wi kan. Na pe kaa tunngo piin Aron wi kan, kona ki cen pe yen naga piin Yawe Yennele lo kan. † 3:13 3.13: Eki 13.2

²⁰ Merari pinambiile pe mere ti nda ma yala pe setiriye yi ni: Mahali naa Mushi. Poro wele paa pye Levi setirige piile, ma yala pe seye yi ni.

²¹ Libini sege woolo naa Shimeyi sege woolo pa paa yiri wa Gerishon setirige ki ni.

²² Paa nambala pe ni fuun nungba nungba pe jiri maga le mbele paa ta yenge nungba nungba pe na konaa pe yege fenne pe ni; mbele paa jiri paa pye lere waga koloshyen naa cenme kanjurugo (7 500).

²³ Gerishon setirige piile pe seye woolo paa pe paara yinre ti kankan ma cen wa Yennele censaga paraga go ki punjo na, wa yonlo tosaga yeri.

²⁴ Layeli pinambyo Eliyazafu wo wila pye sege to Gerishon setirige piile pe go na.

²⁵ Filisaga paraga go ki yaara nda paa le Gerishon setirige piile pe kee paa ti korosi ti nda: Yennele censaga paraga go ko naa filisaga paraga go ki ni, naa paraga nga pe ma tege maga gona wi ton ki ni, konaa filisaga paraga go ki yeyongo tonparaga ki ni,

²⁶ naa paara nda pe ma po longo ki jasa wi na ti ni, naa longo ki jasa nga wi Yennele censaga paraga go konaa saraga wosaga ki maga maga fili ki yeyongo tonparaga ki ni, konaa manda nda fuun pe ma tege naga tunngo ki piin ti ni.

²⁷ Amiramu sege woolo, naa Yizehari sege woolo, naa Eburon sege woolo konaa Uziyeli sege woolo pa paa yiri wa Kehati setirige ki ni. Poro wele paa pye Kehati setirige piile pe seye woolo wele.

²⁸ Nambala mbele fuun paa jiri maga le mbele pe ta yenge nungba nungba konaa pe yege fenne pe ni, paa pye lere waga kolotaanri naa cenme kogoloni (8 600)[†]. Poro paa pye na filisaga paraga go ki laga kpoyi ki korosi.

²⁹ Kehati setirige piile pe seye woolo paa pe paara yinre ti kankan ma cen wa censaga paraga go ki yonloparawa kalige kee yeri.

³⁰ Uziyeli pinambyo Elizafan wo wila pye to Kehati setirige piile pe go na.

³¹ Yaara nda paa le Kehati setirige piile pe kee paa ti korosi ti nda: Paa yon finliwe kesu[†] wi le Keyati setirige piile pe kee paa wele wi na, naa tabali nga wila pye kpoyi Yennele yege na wi ni, naa fitanladaga wi ni, naa saraga wosara ti ni, naa laga kpoyi ki tunngo pyeyaara ti ni, naa paraga nga

paa po ma filisaga paraga go ki nawa pi kon shyen ki ni, konaa ki yaara ti ni fuun ti ni.

³² Saraga wofu Aron wi pinambyo Eleyazari wo wila pye to Levi setirige piile pe teele pe go na. Leele mbele paa tege paa filisaga paraga go ki laga kpoyi ki korosi, wo wila pye pe go na.

³³ Mahali sege woolo naa Mushi sege woolo pa paa yiri wa Merari setirige ki ni. Poro wele paa pye Marari wi setirige piile pe seye woolo wele.

³⁴ Nambala mbele fuun paa jiri, maga le mbele pe ta yenge nungba nungba konaa pe yegefenne pe ni, paa pye lere waga kogoloni naa cenme shyen (6 200).

³⁵ Abihayili pinambyo Suriyeli wo wila pye to Merari setirige piile pe seye woolo pe go na. Paa pe paara yinre ti kankan ma cen wa Yennele censaga paraga go ki yonloparawa kamenge kee yeri.

³⁶ Yaara nda paa le Merari setirige piile pe kee paa ti korosi ti nda: Yennele censaga paraga go ki tire papara papara to naa ki tipaara ti ni, naa ki tiyagala ke ni, naa tiyagala ke nogona cencyaara ti ni, naa ki tunngo pyeyaara ti ni, naa yaara nda fuun ti yen ki wogo ti ni,

³⁷ naa jasa nga wi longo ki maga maa fili wi tiyagala ke ni, naa tiyagala ke nogona cencyaara ti ni, naa paara pe mari popo kanngagala ngele na ke ni, konaa ti manda ti ni.

³⁸ Moyisi naa Aron konaa Aron wi pinambiile pe ni, paa pe paara yinre ti kankan ma cen wa filisaga paraga go ki yege, wa yonlo yirisaga yeri. Poro paa pye na Yennele censaga paraga go ki korosi Izirayeli woolo pe kan. Mbe wo Moyisi, naa Aron konaa Aron wi pinambiile pe ni, na lere wa yege ka fulu wa ki tanla, wi daga poo gbo.

³⁹ Levi setirige piile mbele fuun Moyisi naa Aron paa jiri ma yala pe seye yi ni, maga le nambala mbele fuun paa ta yenge nungba nungba konaa pe yegefenne pe ni, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo we, paa pye lere waga nafa ma yiri shyen (22 000).

Pinambiile kongbanmbala

pe go shogo kala

⁴⁰ Yawe Yennele laa Moyisi wi pye fo: «Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe jiri, mbege le mbele pe ta yenge nungba nungba pe

[†] **3:28 3:28:** Leele yon nga ki kan laga ki laga nga ki ni ki woro ma yala nga ki kan wa Nambu 3.39laga ki ni. Ki mbe ya pye sewe yonlogofu wo wila wa ma la. Yennele senre sewe nga wi yen Gireki senre ni wo leele yon nga kan ko yen lere waga kolotaanri naa cenme taanri (8 300) paa yege nga na ki yen ma yonlogo wa go 3.39 laga ki ni. [†] **3:31 3:31:** *Yon finliwe kesu:* Kesu wa lawi, yon finliwe senre tila pye ma yonlogo sinndeere papara papara nda na tila pye ma tege wa wi ni. Wila pye naga nari ma yo Yennele li yen le.

na konaa pe yegefenne pe ni, ma pe mere ti yonlogo.

⁴¹ Ma Levi setirige piile pe wo ma pe pye mi na Yawe Yennele na woolo, Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala pe yonlo. Ki pyelomo nungba pi na fun, ma Levi setirige piile pe yaayoro ti wo mari pye na woro Izirayeli woolo pe yaayoro ti pinambire kongbannda ti ni fuun ti yonlo.»

⁴² A Moyisi wi si Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe jiri ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni.

⁴³ Pinambiile kongbanmbala mbele paa jiri ma yala pe mere ti ni, maga le mbele paa ta yenge nungba nungba pe na konaa pe yegefenne pe ni, paa pye lere waga nafa ma yiri shyen naa cenme shyen naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri taanri (22 273).

⁴⁴ Yawe Yennele laa Moyisi wi pye naa fo:

⁴⁵ «Levi setirige piile pe wo pe pye na woolo, Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala pe yonlo, ma pe yaayoro ti wo ti pye na woro Izirayeli woolo pe yaayoro ti yonlo; pa kona Levi setirige piile pe yaa pye na woolo. Muwi mi yen Yawe Yennele le.

⁴⁶ Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala mbele pe lege ma we Levi setirige piile pe na lere cenme shyen naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri taanri (273), pe daga mbe go sho.

⁴⁷ Ma yaa warifuwe pyo kangurugo kangurugo sho lere nungba nungba pyew wi yeri; ma yaa ti sho mbe yala censaga paraga go ki warifuwe pyo nuguwo pi ni, wi nuguwo pi yen giramu ke.

⁴⁸ Ki penjara mari kan Aron naa wi pinambiile pe yeri ti pye Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala mbele pe lege ma we Levi setirige piile pe na pe go shogo sara.»

⁴⁹ Levi setirige piile paa Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala pe go sho, pinambiile kongbanmbala mbele paa lege ma we pe na, Moyisi wila pe go shogo sara wi sho.

⁵⁰ Penjara nda wila sho Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala pe yeri, tila pye warifuwe pyo waga kele naa cenme taanri naa nafa taanri ma yiri kangurugo (1 365), ma yala censaga paraga go ki warifuwe pyo nuguwo pi ni.

⁵¹ A Moyisi wi sigi go shogo penjara ti kan Aron naa wi pinambiile pe yeri ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni.

4

Levi setirige piile pe tunndo

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi naa Aron pe ni ma yo fo:

² «Wa Levi setirige piile pe sogowo, ye Kehati setirige piile pe mere ti yonlogo ye yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni;

³ mbege le leele mbele pe ta ye le nafa ma yiri ke ke pe na, konaa pe yegefenne pe ni, fo saga wa mbele pe ta ye le nafa shyen ma yiri ke ke pe na, mbele fuun pe mbe ya mbaa tunngo ka piin wa filisaga paraga go ki ni we.

⁴ «Kehati setirige piile pe tunngo ki yaa ka pye mbaa filisaga paraga go ki yaara nda ti yen jende kpoyi ti korosi.

⁵ Na kiga ka gbɔn Izirayeli woolo pe pe paara yinre ti kologi mbaa kee sanga na ni, Aron naa wi pinambiile pe yaa pan ghen mbe paraga nga ki yen ma po ma censaga paraga go ki kon shyen ki sanga, mbege wa yon finliwe senre kesu wi na mboo ton.

⁶ Pe yaa kesu wi ton paritonngo ni, nga pe gbegele seere liire ni; pe yaa nganra paraga wa ti ni fuun ti go na mberi ton. Ko punngo na, pe yaa kesu wi lekanngagala ke le wi na.

⁷ «Buru na pe ma kan Yennele yeri wi ma tege tabali na na, pe yaa wi ton nganra paraga ni. Pe yaa tasaala pe taga wi na, naa wojengele ke ni, naa leyaara ti ni, konaa duven saraga nga pe ma wo wi lekugbogolo ke ni. Buru na wi daga mbaa woo saraga na yeri sanga pyew, poo taga wa wi na.

⁸ Pe yaa paraga yenge kpanyi wa ki yaara ti na mberi ton, mbe ti ni fuun ti fo paritonngo ni, nga pe gbegele seere liire ni. Ko punngo na, pe yaa tabali wi lekanngagala ke lele wi na.

⁹ Pe yaa nganra paraga tege mbe fitanladaga wi ton, naa wi fitanlaye pe ni, naa wi yon yirigeyaara ti ni, naa wi conro leyaara ti ni, konaa wi sinme lekugboro ti ni, to ti yen wi tunngo pyeyaara re.

¹⁰ Pe yaa wo naa wi tunngo pyeyaara ti ni fuun ti le paritonngo ni, nga pe gbegele seere liire ni, mberi fo; ko punngo na, pe yaa ti taga leyaraga na.

¹¹ Pe yaa paraga nga pe le nganra ni ka wa saraga wosaga nga pe gbegele te ni ki na mbege ton, mbege fo paritonngo ni, nga pe gbegele seere liire ni; ko punngo na, pe yaa ki lekanngagala ke lele ki na.

¹² Pe yaa laga kpoyi ki tunngo pyeyaara ti le mberi le paraga nga pe le nganra ni ka ni mberi ton, mbe siri fo paritonngo ni, nga pe gbegele seere liire ni; ko punngo na, pe yaa ti taga wa ti leyaraga ki na.

¹³ Pe yaa saraga wosaga ki conro ti wo, mbe kondoro paraga wa ki na mbege ton.

¹⁴ Pe yaa ki tunngo pyeyaara ti ni fuun ti taga wa ki go na, ki nannganra leyaara to naa ki kara wowangala ke ni, naa ki

conro wɔyaara ti ni, naa tɔnmɔ mba pe ma yanragi yanragi pi leyaara ti ni. Pe yaa ti ni fuun ti tɔn paritɔnnɔgo, nga pɛ gbegele seere liire ni. Ko punngo na, pe yaa ki lekannɔgala ke lele ki na.

¹⁵ «Leele pe kaa jaa mbe paara yinre ti kɔlogi mbaa kee sanga ɲa ni, Aron naa wi pinambiile pe ni, na paga laga kpoyi konaa ki tunngo pyeyaara ti tɔn mbe kɔ, Kehati setirige piile poro pe yaa pan mberi tugo. Een fɔ, paga ka jiri yaara kpoyi ti na, jango paga ka ta mbe ku. Filisaga paraga go ki tunngo nga kila kan Kehati setirige piile pe yeri, ko layi yeen.

¹⁶ Saraga wɔfo Aron wi pinambyɔ Eleyazari wo na, yaara nda ti yaa le wi kee wila wele ti na to ti yen fitanla sinme, naa wusuna nuwo taan wi ni, naa muwe saraga nga pe maa woo sanga pyew ki ni, konaa sinme kpoyi pi ni. Wo wi yaa kaa Yenɲele censaga paraga go ki ni fuun ki korosi, naa ki nawa yaara nda ti yen kpoyi to naa ki tunngo pyeyaara ti ni.»

¹⁷ Yawe Yenɲele lɔa para Moyisi naa Aron pe ni naa ma yo fɔ:

¹⁸ «Yaga ka ti Kehati setirige piile pe seye woolo jɔlogɔ mbe to pe na ki pe gbo ki pe wo wa Levi setirige piile sanmbala pe sogɔwo.

¹⁹ Na pe kaa fulu wa yaara nda ti yen jende kpoyi ti tanla sanga ɲa ni, nga ye daga mbaa piin pe kan koyi nga yeen, jango pe koro yinwege na, paga ka ku: Aron naa wi pinambiile pe ni, pe yaa pan mbe pe ni fuun nungba nungba pe tunndo naa pe tuguro ti naganaga pe na.

²⁰ Een fɔ, Kehati setirige piile pe se ka ye wa mbe yaara nda ti yen kpoyi ti wele, ali yere jenri, jango paga ka ku.»

Levi pinambyɔ Gerishon wi setirige piile pe tunngo

²¹ Yawe Yenɲele lɔa para Moyisi wi ni naa ma yo fɔ:

²² «Gerishon setirige piile pe jiri fun ma yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni.

²³ Ma nambala pe jiri mbege le mbele pɛ ta yele nafa ma yiri ke ke pe na, konaa pe yege fenne pe ni, fɔ sa gbɔn mbele pɛ ta yele nafa shyen ma yiri ke ke pe na; mbele fuun pe mbe ya mbaa tunngo ka piin wa filisaga paraga go ki ni we.

²⁴ Gerishon setirige piile pe tunndo naa pe tuguro nda pe yaa la lee tori nda:

²⁵ Poro pe yaa la Yenɲele censaga paraga go ki tɔnpaara ti tungu konaa filisaga paraga go ki ni, naa ki tɔnparaga ki ni, naa ki tɔnparaga nga pe ma wa ki go na ki ni, ko nga pɛ gbegele seere liire ni we, naa filisaga paraga go ki yeyɔngo tɔnparaga ki ni,

²⁶ naa paara nda ti ma longo ki jasa wi maga maa fili ti ni, naa jasa wi yeyɔngo tɔnparaga ki ni, wo ɲa wi Yenɲele censaga paraga go ko naa saraga wosaga ti maga mari fili we, naa jasa wi pɔmanda ti ni, konaa tunngo pyeyaara ti ni fuun ti ni. Tunngo nga fuun ki yaa la piin ki yaara ti ni, poro pe yaa laga piin.

²⁷ Aron naa wi pinambiile poro pe yaa la Gerishon setirige piile pe yege sinni wa pe tunngo ki ni, pe daga mbaa tuguro nda tungu mbaa ti wogo ki yuun pe kan.»

²⁸ «Tunndo nda ti yaa le Gerishon setirige piile pe seye woolo pe kee wa filisaga paraga go ki ni, tori yeen. Saraga wɔfo Aron wi pinambyɔ Itamari wo wi yaa pye pe go na la pe yege sinni.

Levi pinambyɔ Merari wi setirige piile pe tunngo

²⁹ «Ma Merari setirige piile pe jiri fun mbe yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni.

³⁰ Ma nambala pe jiri mbege le mbele pɛ ta yele nafa ma yiri ke ke pe na, konaa pe yege fenne pe ni, fɔ sa gbɔn mbele pɛ ta yele nafa shyen ma yiri ke ke pe na, mbele fuun pe mbe ya mbaa tunngo piin wa filisaga paraga go ki ni we.»

³¹ Tunndo nda ti yaa le pe kee paa piin wa filisaga paraga go tunngo ki ni fuun ki ni ti nda: Poro pe yaa la Yenɲele censaga paraga go ki tire papara papara ti tungu, naa ki tipaara ti ni, naa ki tiyagala ke ni, naa tiyagala ke nɔgona cɛnyaara ti ni,

³² naa longo ki jasa tiyagala ke ni, naa ke nɔgona cɛnyaara ti ni, naa ke paara ti kankanɔgala ke ni, naa ke pɔmanda ti ni, naa tunngo pyeyaara ti ni fuun ti ni, konaa yaara nda fuun ti yen ki tunngo ki pyeworo ti ni. Yaara nda lere nungba nungba pyew wi daga mbe le, yeri mere ti yɔnlogɔ yeri kan pe yeri.

³³ «Tunndo nda ti yaa le Merari setirige piile pe seye woolo pe kee wa filisaga paraga go ki ni, tori yeen. Saraga wɔfo Aron wi pinambyɔ Itamari wo wi yaa pye pe go na la pe yege sinni.»

Pɔa Levi setirige piile pe jiri

³⁴ Moyisi naa Aron naa mbele pɔa pye teele Izirayeli gbogolomɔ woolo pe go na, pɔa Kehati setirige piile pe jiri ma yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni,

³⁵ maga le mbele pɔa ta yele nafa ma yiri ke ke pe na, konaa pe yege fenne pe ni, fɔ ma saa gbɔn mbele pɔa ta yele nafa shyen ma yiri ke ke pe na; mbele fuun pe mbaa ya tunngo pye wa filisaga paraga go ki ni we.

³⁶ Nambala mbele pɔa jiri ma yala pe setiriye yi ni, pɔa pye lere waga shyen naa cenne koloshyen naa nafa ma yiri ke (2 750).

³⁷ Kehati setirige piile seye woolo mbele paa jiri, mbele fuun paa pye na tunngo piin wa filisaga paraga go ki ni, poro la wele yeen. Moyisi naa Aron paa pe jiri ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni.

³⁸ Gerishon setirige piile paa pe jiri ma yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni,

³⁹ maga le nambala mbele paa ta ye le nafa ma yiri ke ke pe na, konaa pe ye ge fenne pe ni, fo ma saa gbɔn mbele paa ta ye le nafa shyen ma yiri ke ke pe na, mbele fuun pe mbaa ya mbaa tunngo piin wa filisaga paraga go ki ni we.

⁴⁰ Nambala mbele paa jiri ma yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni, paa pye lere waga shyen naa cenme kogoloni naa nafa ma yiri ke (2 630).

⁴¹ Gerishon setirige piile pe seye woolo mbele paa jiri, mbele fuun paa pye na tunngo piin wa filisaga paraga go ki ni, poro la wele yeen. Moyisi naa Aron paa pe jiri ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni.

⁴² Merari setirige piile pe seye woolo paa pe jiri ma yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni,

⁴³ maga le mbele paa ta ye le nafa ma yiri ke ke pe na, konaa pe ye ge fenne pe ni, fo ma saa gbɔn mbele paa ta ye le nafa shyen ma yiri ke ke pe na, mbele fuun pe mbaa ya mbaa tunngo piin wa filisaga paraga go ki ni we.

⁴⁴ Nambala mbele paa jiri ma yala pe setiriye yi ni, paa pye lere waga taanri naa cenme shyen (3 200).

⁴⁵ Merari setiriye piile pe seye woolo mbele paa jiri, poro la wele yeen. Moyisi naa Aron paa pe jiri ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni.

⁴⁶ Moyisi naa Aron naa leele mbele paa pye teele Izirayeli woolo pe go na paa Levi setirige piile pe ni fuun pe jiri ma yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni,

⁴⁷ maga le nambala mbele paa ta ye le nafa ma yiri ke ke pe na, konaa pe ye ge fenne pe ni, fo ma saa gbɔn mbele paa ta ye le nafa shyen ma yiri ke ke pe na, mbele fuun pe mbaa ya mbaa tunngo piin wa filisaga paraga go ki ni we.

⁴⁸ Mbele fuun paa jiri paa pye lere waga kolotaanri naa cenme kangurugo naa nafa tijere (8 580).

⁴⁹ Paa pe jiri ma yala Yawe Yennele laa senre nda yo Moyisi wi kan ti ni, ma tunngo nga pe ni fuun nungba nungba pe yaa la piin konaa yaara nda pe yaa la tungu ti naganaga pe na. Paa pe jiri ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni Moyisi wi kan.

NGASEGELE NGELE KE TEGE KAPYEGELE KELE YE GE NA

5

5-6

*Leele mbele pe yen fyongo ni
ngasele na li tege pe wogo na*

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo fo:

² «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo pe yayenwe fenne pe yirige pe pe wo wa paara yinre censaga ki ni, naa fyominge fenne pe ni fuun pe ni, konaa mbele pe jiri gboo na ma pye fyongo ni Yennele ye ge na pe ni.

³ Nambala o, jele o, ye pe yirige ye pe wo wa paara yinre censaga ki ni, ye pe torogo wa ki pungo na, jango paga kaga tege fyongo ni, ko nga mi yen ma cen laga ki ni ye sogowa we.»

⁴ A Izirayeli woolo pe sigi pye ma. Paa mbele fuun paa pye fyongo ni pe yirige ma pe wo wa paara yinre censaga ki ni, paa ye ge nga na Yawe Yennele laa ki yo ma Moyisi wi kan we.

*Ngasele na li tege
mbe kajoggo gbegele*

⁵ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni maa pye fo:

⁶ «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo na nana nakoma jele wa ka kapege ka pye wi lewee yenle wa na, mbe kolo Yawe Yennele li ye ge na, wi daga mbaa jate kapege pyefo.

⁷ Wi daga mbege yo fo wi kapege pye; wi kapege ki pye lere na na ma yaraga nga jogɔ, wi daga mbege yongo songoro ki fo wi na, mbege walisaga kangurugo wogo taga wa wi kan.

⁸ Na kaa pye yaragafɔ wi ku, wi lere si woro go na pe yaraga ki kan wi yeri, ki yaraga ki daga mbe pye mi na Yawe Yennele na wogo, ko ki naga ma yo pe yaa ki kan saraga wofɔ wi yeri. Ko pungo na, kapege pyefo wi yaa simbapɔlɔ wo mboo kapege ki kala yagawa ja, jango saraga wofɔ wi kapere ti kala yagawa ja kapyege pye wi kan†.

⁹ Yaara kpoyi nda fuun Izirayeli woolo pe maa paan nari nii saraga wofɔ wi kee, yarikanra nda fuun pe ma lagala wa ti na mbe kan saraga wofɔ wi yeri, to ma pye saraga wofɔ wo woro.

¹⁰ Na lere wa ka yaraga ka kan Yennele yeri, ki yaa pye ki saraga wofɔ wi wogo. Na lere wa ka si yaraga ka kan saraga wofɔ wi yeri, ki yaa pye wi wogo.»

† 5:8 5.5-8: Levi 5.20-26

*Ngasele na li tege
nana wi yenjara wogo na
wi jo wi kala na*

¹¹ Yawe Yenjele laa para Moyisi wi ni ma yo fo:

¹² «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo: Na nana wa japorowo ka lara nana wa yege ni mbe pye mbasinje wi polo wi ni,

¹³ na wiga sinle nana wa yege ni larawa, wi polo wi woro ki jenme, na kaa pye wuu yege tege fyonro ni larawa, lere sigi jen, pee suu yigi ki kala li go na,

¹⁴ na yenjara ka pye nana wi ni wila singi wi jo wi na mbege ta jele wi fyonro kala pye, nakosima na yenjara ka ye nana wi ni wila singi wi jo wi na, mbege ta jele wii fyonro kala pye,

¹⁵ kona nana wi yaa kari wi jo wi ni wa saraga wofa wi yeri. Wi yaa kari saraga yaara ni wi jo wi kala na. To yaa pye orizhi[†] muwe saraga woo culo taanri, wiga ka sinme wo pi na, wiga si ka wusuna nuwo taan taga pi na, katugu saraga nga ki ma wo yenjara kala na ko kayi, nga ki ma nandowo kan lere yeri wi nawa to wi kapege ki wogo na.

¹⁶ Saraga wofa wi yaa kari jele wi ni wa censaga paraga go ki ni mboo yerege Yawe Yenjele li yege sogowo.

¹⁷ Wi yaa ka tonmo mba pi yen ma tege pi ye Yenjele kan pa ko wa cogo nga pe fanri joro ni ki ni, mbe si censaga paraga go ki nawa tara ta koli mberi le wa ki tonmo pi ni.

¹⁸ Saraga wofa wi yaa jele wi pye wi yere Yawe Yenjele li yege sogowo, mbe jele wi go ki sanga mbege wa[†], mbe si saraga muwe mba pi ma nandowo kan lere yeri pi le wi kee, ki saraga nga ki wo yenjara wogo na we. Saraga wofa wi yaa tonmo mba pi sori[†] pi yigi wa wi kee, po mba lere mbasinje kaa wo pi ma dangga wa wi na we.

¹⁹ Saraga wofa wi yaa jele wi pye wi wugu mbe suu pye fo: «Na kaa pye nana wa yege si sinle ma ni, mboon ta wa porogo ki ni ma polo wi yeri, na kaa si pye mee lara nana wa yege ni mbe fyonro kala pye, mboon ta wa porogo ki ni, pa kona ki tonzorowo mba pi maa dangga waa, piga ka kapege pye ma na.

²⁰ Een fo, na kaa pye mboon ta wa porogo ki ni, ma lara nana wa yege ni ma fyonro kala pye, a nana wa yege sinle ma ni, na ma polo wo ma»,

²¹ kona saraga wofa wi ti jele wi wugu wuu yege dangga; wuu pye fo: «Yawe Yenjele loon sege ki ton, loon fungbolo li pye li fe ma na laga ma woolo pe sogowo, paa ma mege ki yinri paa yege nagawa yen, na pe kaa lere wa dangi we.

²² Ki tonmo mba pi maa dangga waa pi ye wa ma wire ti ni, pi ti ma fungbolo li fe ma na, poon sege ki ton.» Kona jele wigi sho wi yo fo: «Ki pye ma.»

²³ «Kona saraga wofa wi yaa ki dangga senre ti yonlogo sewe pyo[†] wa na, mbe suu le wa tonzorowo pi ni mboo yonro ti jogo

²⁴ Ko pungo na, wi yaa tonzorowo mba pi maa dangga waa pi kan jele wi yeri wuu wo; pa tonmo mba pi maa dangga waa pi yaa ye wa jele wi wire ti ni mbe jologo pege wa wi na.

²⁵ Kona saraga wofa wi yaa muwe saraga nga pe ma wo yenjara kala na ki sho jele wi yeri, mbe sigi yirige mbe kan saraga Yawe Yenjele li yeri, mbe si kari ki ni wa saraga wosaga ki na.

²⁶ Saraga wofa wi yaa ki saraga muwe pa ko kee yenle nungba, pi pye saraga nga ki maa nandowo kaan, mbe suu sogo wa saraga wosaga ki na. Ko pungo na, ko wi yaa ti jele wi tonmo pi wo.

²⁷ Na wiga ki tonmo pi wo mbe ko, na kaa pye wi fyonro kala pye ma pye mbasinje wi polo wi ni, tonmo mba pi maa dangga waa, pi yaa wi fungbolo li fe wi na mboo sege ki ton. Dangga yaa wi yigi wi woolo pe sogowo.

²⁸ Een fo, na kaa pye wii fyonro kala pye, na kaa pye wi yen fyonro fu, pa wi yaa pye jeregisaga fu mbaa piile siin.

²⁹ «Ko ngasele na lo li tege yenjara wogo na, na jele wa ka lara nana wa yege ni mbe fyonro kala pye, mboo ta wa porogo ki ni we.

³⁰ Nakosima na kaa pye yenjara yen nana wi ni a wila singi wi jo wi na, saraga wofa wi yaa sa jele wi pye wi yere wa Yawe Yenjele li yege sogowo, mbe ngasele li ni fuun li pye wi na.

³¹ Pa kona, nana wi saa jate kapege pyefo, een fo, na kaa pye jele wi yen jogofa, wi yaa wi kapege ki go kala li le.»

6

*Ngasele na li tege
na maga yon folo le
mbaa tunngo piin Yenjele kan*

[†] 5:15 5:15: Yarilire nda pe yinri orizhi ti yen paa mali yen, pe maa ti muwe pi piin buru. [†] 5:18 5:18: Mbe jele wi go ki sanga mbege wa ko la pye naga nari fo pe fere wa wi na. [†] 5:18 5:18: Tonmo jate po sila pye ma sori, een fo, kila pye lere kaa wo pi ma jologo nga wa wi na, ko kila ti paa pye naa yinri tonzorowo. [†] 5:23 5:23: Sewe pyo wi mbaa ya pye sewe pyo na pe selege tege maa gbegele. [†] 6:2 6:2: *Naziriwoo* wo yen lere na wi maa yege laga leele sanmbala pe na, mbe yon folo kon Yenjele yeri mbaa tunngo piin li kan.

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo fo:

² «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo na naja nakoma jele wa kaa yee laga sanmbala pe na mbe yon folo le paa naziriwoot† yen, mboo yee kan Yawe Yennele li yeri mbaa tunngo piin li kan,

³ wi daga mbe wo duven naa sinme welewe sanmba pyew pi ni. Vinegiri na pe duven tege maa gbegele, wii daga mbe pa wo; wiga ka mba pe ma gbegele sinme welewe pa yege ni pa wo. Wii daga mbe wotonmo pa kpe wo mba pe gbegele erezen tirige pire ni. Wii daga mbe erezen pire tipiire nakoma piwara ka†.

⁴ Wuu yee kan Yawe Yennele li yeri sanga na fuun ni, wiga ka yaraga ka ka nga pe gbegele erezen pire ni, mbege le erezen pyo wi nawa pile li na fo saga wa wi korogo ki na.

⁵ Wi yon folo lesanga wi ni fuun wi ni, yunnuluwo si daga mbe ye wa wi go ki ni, wuu yee kan Yawe Yennele li yeri mbaa tunngo piin li kan sanga na fuun ni fo wi sa ko. Wi yaa pye kpoyi mboo yinzire ti yaga tila tonlo ti ye konaa wi siyo wi ni.

⁶ Wuu yee kan Yawe Yennele li yeri sanga na fuun ni, wiga ka jiri gboo na.

⁷ Na wi to naa wi no, naa wi nosepyo lenana nakoma jele wa ka ku pe ni, wiga ka jiri wa gboo na mboo yee tege fyongo ni, katugu wuu yee kan Yawe Yennele li yeri mbaa tunngo piin li kan, a wi yinzire ti yen naga wogo ki nari.

⁸ «Wi yon folo konsanga wi ni fuun wi ni, wi yen ma tege wi ye Yawe Yennele li kan.

⁹ Na lere wa ka fo mbe ku le wi tanla, wi yinzire nda ti yen naga nari fo wuu yee kan li yeri, ti yaa pye fyongo ni. Lerefo wi kungolo, ki pilige koloshyen wogo ki na, ko nga ki yen pilige nga wi yaa wi yee pye fyongo fu, wi yaa wi go ki kulu.

¹⁰ Pilige kolotaanri wogo ki na, wi yaa pan jendetuwaye shyen nakoma ketengele shyen ni saraga wofa wi kan wa filisaga paraga go ki yon na.

¹¹ Saraga wofa wi yaa nungba kan li pye saraga mbe lerefo wi kapere ti kala yagawa ja, mbe si sanna li pye saraga nga pe ma sogo. Kona, wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye lerefo wi kajogo nga wi pye, naa wi jiri gboo na ki kala na. Ki pilige nungba ki ni, wi yaa wi yee kan naa Yennele li yeri.

¹² Wi yaa wi yee kan Yawe Yennele li yeri mbe sanga na pye, wi yaa ki yon folo li le naa fonngo. Wi yaa sumbyo na wi ta ye le nungba wa wo saraga na yeri mboo kajogo ki kala yagawa ja. Sanga na wi

keli ma pye wo se jate naa, katugu yon folo kongbanna na wila le mbe sanga na pye, wila jogo.

¹³ «Na lere wa kaa yee kan Yennele li yeri mbe tunngo pye li kan, wuu yee kan mbe sanga na pye, na wiga ka ko, ngasele na li tege ki wogo ki na li na: Pe yaa kari wi ni wa filisaga paraga go ki yon na.

¹⁴ Saraga nga wi yaa wo Yawe Yennele li yeri ki nga: Simbapolo nungba, na wi ta ye le nungba ma pye jeregisaga fu, wo yaa pye saraga sogowogo, naa simbasumboro nungba ni, na wi ta ye le nungba ma pye jeregisaga fu, wo mbe pye saraga nga pe ma wo mbe kapege kala yagawa ja, konaa simbapolo nungba ni, na wi ta ye le nungba ma pye jeregisaga fu, wo mbe pye nayinme saraga.

¹⁵ Wi yaa pan fun kanja pige ni nga ki yin leve fu buru ni, naa gato ni na poò muwe pi gbon sinme ni, naa won ni na leve si ye wi ni, a pe sinme yanragi yanragi wi na, naa yarikanra ko naa duven saraga nga pe ma wo ma taga wa ki saara ti na ti ni.

¹⁶ Saraga wofa wi yaa pan ki yarikanra ti ni wa Yawe Yennele li yege sogowa, mbege lerefo wi kapere ti kala yagawa saraga ki wo, naa wi saraga sogowogo ki ni.

¹⁷ Wi yaa simbapolo wi kan fun Yawe Yennele li yeri wi pye nayinme saraga, konaa kanja pige nga ki yen ma yin leve fu buru wi ni ki ni; mbe si muwe saraga ko naa duven saraga nga pe ma wo ti taga wa.

¹⁸ Kona, na wuu yee kan Yennele li yeri, wi yaa wi yinzire nda ti yen naga nari fo wuu yee kan li yeri ti kulu wa filisaga paraga go ki yon na. Wi yinzire naa wi siyo sire nda ti yen naga nari ma yo wuu yee kan na yeri, wi yaa ti le mberi le wa kason nga ki yen na yin wa nayinme saraga ki kara ti ngo.

¹⁹ Saraga wofa wi yaa simbapolo wi pogo nga ki fo ma pe ki le, naa kanja pige ki gato pyo nungba ni na leve si ye wi ni, konaa won ni na leve si ye wi ni, mbe siri le na wuu yee kan Yennele yeri wi kee, na wiga wi yinzire nda ti yen naga nari ma yo wuu yee kan Yennele yeri ti kulu mbe ko we.

²⁰ Ko pungo na, saraga wofa wi yaa ki yaara ti yirige mberi kan saraga Yawe Yennele li yeri. Ki yarikanra nda ti yen ma tege ti ye na kan ti yaa pye saraga wofa wo woro, naa yaayogo ki ndige nga pe kan na yeri ki ni, konaa ki jegbolo na pe ma wo saraga wofa wi kan li ni. Ko pungo na, na wuu yee kan Yawe Yennele li yeri, wi mbe ya mbaa duven woo naa fonngo.

²¹ «Na lere wa ka yon folo kon Yawe

† 6:3 6:3: Luki 1.15

Yenñele li yeri mbaa tunngo piin li kan, ngasele na li ma tanga yarikanra nda wi daga mbe kan na yeri ti wogo ki na tori yeen. Na ki fannga ka pye wi ni wi yarikanra ta yege kan mbe taga wa, wi mbe ya mbege pye. Een fo, yon folo na wi le, yaraga nga ki ma wo, wi daga mbege wo, mbe yala wi naziri ngasele li ni*.»

*Saraga wofenne
pe yaa la duwaw piin
yege nga na*

²² Yawe Yenñele laa para Moyisi wi ni naa ma yo fo:

²³ «Ki yo Aron naa wi pinambiile pe kan fo: «Pa ye yaa la duwaw wi piin yeen Izirayeli woolo pe kan mbaa yuun fo:

²⁴ Yawe Yenñele li duwaw ye na, laa ye go singi!

²⁵ Yawe Yenñele laa ye wele kajenge ni, li yinne tirige ye na!

²⁶ Yawe Yenñele laa wele ye na, li yeyinngge kan ye yeri!»

²⁷ Pa pe yaa la duwaw wi piin Izirayeli woolo pe kan yeen, kona pa mi jate, mi yaa duwaw pe na.»

KAGALA NGELE KE TEGE YENÑELE LI GBGGLJMJ PI NA

7

7.1-10.10

*Izirayeli tara teele pe yarikanra
Yenñele censaga paraga go ki wogo na*

¹ Naa Moyisi wila kaa Yenñele censaga paraga go ki kan maga ko, a wi si sinme kpoyi wo ki na maga le Yenñele kee, konaa ki tunngo pyeyaara ti ni fuun ti ni. Wila ki nungba ki pye fun saraga wosaga ko naa ki tunngo pyeyaara ti ni fuun ti na. Wila sinme kpoyi wo ti na mari le Yenñele kee.

² Kona Izirayeli woolo mbele paa pye teele pe teleye seye yi go na, pe si pan ma pe yarikanra ti kan. Poro paa pye Izirayeli cengele teele mbele paa leele pe jiri.

³ Paa pan pe yarikanra ti ni wa Yawe Yenñele li yege sogowo, to yen wotoroye mbele pe pe gona wi fo poro kogoloni, naa nere ke mari shyen. Wotoro nungba la pye teele shyen yarikanga, a teele pe ni fuun nungba nungba pe kan nege nungba nungba. A pe si pan ti ni wa Yenñele censaga paraga go ki yege.

⁴ Yawe Yenñele laa para Moyisi wi ni ma yo fo:

⁵ «Ki yarikanra ti sho pe yeri, ti yaa pye tunngo pyeyaara wa filisaga paraga go ki ni. Mari kan Levi setirige piile pe yeri mbe yala pe ni fuun nungba nungba pe tunngo ki ni.»

⁶ Kona, a Moyisi wi si wotoroye poro naa nere ti sho mari kan Levi setirige piile pe yeri.

⁷ Wila wotoroye shyen naa nere tijere kan Gerishon setirige piile pe yeri ma yala pe tunngo ki ni.

⁸ Wila wotoroye tijere sanmbala naa nere kolotaanri sannda ti kan Merari setirige piile pe yeri ma yala pe tunngo ki ni. Saraga wofAron wi pinambyo Itamari wo wila pye na pe yege sinni.

⁹ Een fo, wi sila ta kan Kehati setirige piile poro yeri, katugu yaara nda tila tege ti ye Yenñele kan, tila le poro kee paa ti tungu pe pajoro ti na.

*Izirayeli tara teele pe yarikanra
mbe saraga wosaga ki le Yenñele kee*

¹⁰ Pilige nga ni paa sinme kpoyi wo saraga wosaga ki na, a Izirayeli woolo teele pe si pan yarikanra ni ma saraga wosaga ki le Yenñele kee. Paa pan pe yarikanra ti ni wa saraga wosaga ki tanla.

¹¹ Kona, a Yawe Yenñele li si Moyisi wi pye fo: «Izirayeli woolo teele pe pye paa paan nungba nungba, pe nii naa pe pilige, mbaa pe yarikanra ti kaan mbe saraga wosaga ki le na kee.»

¹² Pilige kongbannga ki na, Aminadabu pinambyo Naashon, wo wila pan maa yarikanra ti kan, ma yiri wa Zhuda cenle li ni.

¹³ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe le-yaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jateri wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

¹⁴ naa te jene nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

¹⁵ naa napolo yirifonno nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonno nungba ni, na wi ta ye le nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

¹⁶ naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

¹⁷ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo, konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta ye le nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Aminadabu pinambyo Naashon wila kan, to lari yeen.

¹⁸ Pilige shyen wogo ki na, Suwari pinambyo Netaneyeli wi si pan maa yarikanra ti kan, wo wila pye to Isakari cenle woolo pe go na.

¹⁹ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe le-yaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala Yenjele censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jatere wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

²⁰ naa te jene nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

²¹ naa napolo yirifonno nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonno nungba ni, na wi ta yele nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

²² naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

²³ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta yele nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Suwari pinambyo Netaneyeli wila kan, to lari yeen.

²⁴ Pilige taanri wogo ki na, Elon pinambyo Eliyabu wi si pan maa yarikanra ti kan, wo wila pye to Zabulon cenle woolo pe go na.

²⁵ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe le-yaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala Yenjele censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jatere wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

²⁶ naa te jene nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

²⁷ naa napolo yirifonno nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonno nungba ni, na wi ta yele nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

²⁸ naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

²⁹ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo, konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta yele nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra

nda Elon pinambyo Eliyabu wila kan, to lari yeen.

³⁰ Pilige tijere wogo ki na, Shedewuri pinambyo Elisuri wi si pan maa yarikanra ti kan, wo wila pye to Uruben cenle woolo pe go na.

³¹ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe le-yaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala Yenjele censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jatere wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

³² naa te jene nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

³³ naa napolo yirifonno nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonno nungba ni, na wi ta yele nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

³⁴ naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

³⁵ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo, konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta yele nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Shedewuri pinambyo Elisuri wila kan, to lari yeen.

³⁶ Pilige kangurugo wogo ki na, Zurishadayi pinambyo Shelumiyeli wi si pan maa yarikanra ti kan, wo wila pye to Simeyon cenle woolo pe go na.

³⁷ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe le-yaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala Yenjele censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jatere wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

³⁸ naa te jene nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

³⁹ naa napolo yirifonno nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonno nungba ni, na wi ta yele nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

⁴⁰ naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

⁴¹ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo, konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe

ta yele nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Zurishadayi pinambyo Shelumiyeli wila kan, to lari yeen.

⁴² Pilige kogoloni wogo ki na, Dewuweli pinambyo Eliyazafu wi si pan maa yarikanra ti kan, wo wila pye to Gadi cenle woolo pe go na.

⁴³ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe le-yaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala Yenjele censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jateri wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

⁴⁴ naa te jene nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

⁴⁵ naa napolo yirifonngo nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonngo nungba ni, na wi ta yele nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

⁴⁶ naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

⁴⁷ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo, konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta yele nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Dewuweli pinambyo Eliyazafu wila kan, to lari yeen.

⁴⁸ Pilige koloshyen wogo ki na, Amihudi pinambyo Elishama wi si pan maa yarikanra ti kan, wo wila pye to Efrayimu cenle woolo pe go na.

⁴⁹ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe le-yaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala Yenjele censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jateri wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

⁵⁰ naa te jene nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

⁵¹ naa napolo yirifonngo nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonngo nungba ni, na wi ta yele nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

⁵² naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

⁵³ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo, konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta yele nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Amihudi pinambyo Elishama wila kan, to lari yeen.

⁵⁴ Pilige kolotaanri wogo ki na, Pedasuri pinambyo Gamiliyeli wi si pan maa yarikanra ti kan, wo wila pye to Manase cenle woolo pe go na.

⁵⁵ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe le-yaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala Yenjele censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jateri wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

⁵⁶ naa wojenne te wolo nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

⁵⁷ naa napolo yirifonngo nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonngo nungba ni, na wi ta yele nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

⁵⁸ naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

⁵⁹ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo, konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta yele nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Pedasuri pinambyo Gamiliyeli wila kan, to lari yeen.

⁶⁰ Pilige kolojere wogo ki na, Gidewoni pinambyo Abidan wi si pan maa yarikanra ti kan, wo wila pye to Benzame cenle woolo pe go na.

⁶¹ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe le-yaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala Yenjele censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jateri wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

⁶² naa te jene nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

⁶³ naa napolo yirifonngo nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonngo nungba ni, na wi ta yele nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

⁶⁴ naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

⁶⁵ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo, konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta ye le nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Gidewoni pinambyo Abidan wila kan, to lari ye en.

⁶⁶ Pilige ke wogo ki na, Amishadayi pinambyo Ayezeri wi si pan maa yarikanra ti kan, wo wila pye to Dan cenle woolo pe go na.

⁶⁷ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe le-yaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala Yenyele censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jateri wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

⁶⁸ naa te jene nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

⁶⁹ naa napolo yirifonngo nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonngo nungba ni, na wi ta ye le nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

⁷⁰ naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

⁷¹ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo, konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta ye le nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Amishadayi pinambyo Ayezeri wila kan, to lari ye en.

⁷² Pilige ke ma yiri nungba wogo ki na, Okiran pinambyo Pagiyeli wi si pan maa yarikanra ti kan, wo wila pye to Aseri cenle woolo pe go na.

⁷³ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe le-yaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala Yenyele censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jateri wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

⁷⁴ naa te jene nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

⁷⁵ naa napolo yirifonngo nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo

yirifonngo nungba ni, na wi ta ye le nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

⁷⁶ naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

⁷⁷ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo, konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta ye le nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Okiran pinambyo Pagiyeli wila kan, to lari ye en.

⁷⁸ Pilige ke ma yiri shyen wogo ki na, Ena pinambyo Ayira wi si pan maa yarikanra ti kan, wo wila pye to Nefitali cenle woolo pe go na.

⁷⁹ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe le-yaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala Yenyele censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jateri wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

⁸⁰ naa te jene nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

⁸¹ naa napolo yirifonngo nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonngo nungba ni, na wi ta ye le nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

⁸² naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

⁸³ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo, konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta ye le nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Ena pinambyo Ayira wila kan, to lari ye en.

⁸⁴ Pilige nga ni paa sinme kpoyi wo saraga wosaga ki na mbege le Yenyele kee, yarikanra nda Izirayeli woolo tee le paa kan, to lari ye en: Warifuwe tasaala kpakpalakpa ke ma yiri shyen, naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe leyaara ke ma yiri shyen, konaa te jengele ke ma yiri shyen.

⁸⁵ Tasa kpakpalakpa nungba nungba pyew wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500). Tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi leyaraga nungba nungba pyew ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800). Ki warifuwe yaara ti ni fuun ti nuguwo pila pye culo nafa ma yiri koloshyen naa giramu cenme koloshyen (700), mbe yala censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jateri wi ni.

⁸⁶ Te jengele ke ma yiri shyen kaa pye ma yin wusuna nuwo taan ni. Ke ni fuun nungba nungba ke nuguwo pila pye giramu cenme naa ke ke (110), mbe yala censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jateri wi ni. Te jengele ke ni fuun ke nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme taanri naa nafa nafa (320).

⁸⁷ Yaayoro nda paa wo saara sogoworo ti ni fuun tila pye napene ke ma yiri shyen, naa simbapene jembele ke ma yiri shyen, naa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta yele nungba nungba poro ke ma yiri shyen, naa muwe saara nda ti ma taga ti na ti ni, konaa sikapene ke ma yiri shyen ni, poro yaa pye saara mbe kapere kala yagawa ja.

⁸⁸ Yaayoro nda paa wo nayinme saraga, ti ni fuun tila pye napene nafa ma yiri tijere, naa simbapene jembele nafa taanri, naa sikapene konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta yele nungba nungba poro nafa taanrindaanri. Yarikanra nda paa kan, naa paa sinme pi wo saraga wosaga ki na mbege le Yennele kee, to lari yen.

⁸⁹ Naa Moyisi wila kaa na yiin wa filisaga paraga go ki ni mbe para Yawe Yennele li ni, a wi nee magala la nuru na yinrigi wa kapere ti kasulugo pyesaga ki go na, wa yon finliwe senre kesu wi na, wa sherubenye shyen mbele pe gbegele ki na pe sogowo. A wi nee para wi ni†.

8

Paa fitanlaye pe gbegele ma pe tege

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma fo:

² «Ki yo Aron wi kan fo na wi kaa fitanlaye koloshyen pe teri wa fitanladaga wi na sanga ja ni, wi ti paa yiin paa yanwa kaan wa wi yegε.»

³ A Aron wi sigi pye ma. Wila fitanlaye pe tegetege wa fitanladaga wi na ma pe yegε wa wa wi yegε paa yegε nga na Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan we.

⁴ Te paa gbon wi yεε na ma fitanladaga wi gbegele, maga le wa wi ngo ki na fo ma saa gbon wa wi yarifyenre yanlere ti na. Paa fitanladaga wi gbegele ma yala cenlomo mba Yawe Yennele laa naga Moyisi wi na pi ni.

Paa Levi setirige piile pe le Yennele kee

⁵ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma fo:

⁶ «Levi setirige piile pe wo Izirayeli woolo sanmbala pe sogowo ma pe pye fyongo fu.

⁷ Ma yaa pe pye fyongo fu yegε nga na ki nga: «Tonmo mba pi ma ti kapere ti kasulugo ki ma pye, ma yaa pa yanragi yanragi pe na. Ko punjo na, ma ti pe pe sire ti kulu yunnguluwo ni pe wire ti lagapyew ki na, pe pe yariporo ti jogo. Pa kona pe yaa pye fyongo fu.»

⁸ Ko punjo na, pe pan napolo yirifonngo ni, pe saraga muwe mba pe sinme pinle pi ni pa taga wi na. Mboro wo na, ma napolo yirifonngo wa yegε le mboo pye saraga nga pe ma ya mbe kapere kala yagawa ja.

⁹ Ma yaa Levi setirige piile pe pye pe fulo laga filisaga paraga go ki yegε na, mbe si Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe gbogolo laga fun.

¹⁰ Ma yaa Levi setirige piile pe pye pe fulo laga mi na Yawe Yennele na yegε sogowo. Izirayeli woolo sanmbala pe yaa pe keyen yi taga Levi setirige piile pe na.

¹¹ Aron wi yaa Levi setirige piile pe yerege mi na Yawe Yennele na yegε sogowo mbe pe yirige mbe pe kan na yeri paa Izirayeli woolo pe yarikanga yen, kona pa pe yaa la tunngo piin na kan.

¹² Kona Levi setirige piile pe yaa pe keyen yi tagataga napene shyen pe yinre ti na. Ma yaa nungba wo na yeri saraga mbe kapere ti kala yagawa ja, mbe si sanja wo pye saraga sogowogo mi na Yawe Yennele li na yeri, jango mbe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye Levi setirige piile pe kan.

¹³ Ma yaa Levi setirige piile pe pye pe yere Aron naa wi pinambiile pe yegε sogowo, mbe si pe yirige mbe pe kan mi na Yawe Yennele na yeri paa saraga yen.

¹⁴ Kiga pye ma, pa ma yaa Levi setirige piile pe laga Izirayeli woolo sanmbala pe na, pa pe yaa pye na woolo.

¹⁵ Ko punjo na, Levi setirige piile pe yaa pan mbaa tunngo piin laga filisaga paraga go ki ni.

«Pa ma yaa pe pye fyongo fu yen, mbe pe yirige mbe pe kan na yeri paa saraga yen.

¹⁶ Katugu pe kan na yeri pew, ma yiri wa Izirayeli woolo sanmbala pe sogowo. Mi pe le, a pe pye na woolo Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala pe yonlo.

¹⁷ Katugu Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe yen na woolo, leele o, yaayoro o. Pilige nga ni mila Eshipiti tara fenne pe pinambiile kongbanmbala pe gbo, a mi si Izirayeli

† 7:89 7:89: Laga nga ki yo: A wi nee para wi ni, ki mbe ya logo fo Moyisi wo wila pye na para Yennele li ni, nakosima Yennele lo laa pye na para Moyisi wi ni. Ki yaa pye ki finliwe pi na fun ko Yennele laa li ngasegele ke ni fuun ke kan Moyisi wi yeri (Eki 25.22).

woolo pe pinambiile kongbanmbala pe tege pe ye na yee kan.

¹⁸ Mi Levi setirige piile pe le ma pe pye na woolo Izirayeli woolo pe pinambiile pe yonlo.

¹⁹ Mi pe le Aron naa wi pinambiile pe kee ma yiri wa Izirayeli woolo sanmbala pe sogowo, jango paa tunngo piin Izirayeli woolo pe yonlo wa filisaga paraga go ki ni. Pe yaa la Izirayeli woolo pe kapere ti kala yagawa jatunngo ki piin, jango joloko kpe ka ka pe ta na paga fulo wa censaga paraga go ki tanla we.»

²⁰ A Moyisi, naa Aron, naa Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe ni, pe si nga Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan Levi setirige piile pe kanngolo ki pye pe na.

²¹ A Levi setirige piile pe si pe yee pye fyongo fu, ma pe yariporo ti jogo. A Aron wi si pe pye saraga nga pe ma yirige ma kan Yawe Yennele li yeri. A wi si kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye pe kan, jango mbe pe pye fyongo fu.

²² Ko pungo na, a Levi setirige piile pe si pan na pe tunngo ki piin wa filisaga paraga go ki ni. Aron naa wi pinambiile pe ni, poro paa pye na pe yee sinni. Nga Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan Levi setirige piile pe kanngolo, paa tanga ma yala ki ni.

²³ Yawe Yennele laa para naa Moyisi wi ni ma yo fo:

²⁴ «Levi setirige piile mbele pe ta ye le nafa ma yiri kangurugo kangurugo konaa pe yee fenne pe ni, pe yaa ye wa filisaga paraga go tunngo ki ni mbaa tunngo ka piin.

²⁵ Mbele ka ta ye le nafa shyen ma yiri ke ke, poro yaa pe tunngo ki yerege, pe saa tunngo piin naa.

²⁶ Pe yaa kaa Levi setirige piile sanmbala pe sari pe tunndo ti na wa filisaga paraga go ki ni. Een fo, poro jate tunndo se ka pye pe yeri pe woro. Kagala ngele ma yaa pye Levi setirige piile pe tunngo wogo ki kanngolo koro wele yeen.»

9

Paki feti wi pyewe

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni wa filisaga paraga go ki ni, wa Sinayigbinri wi ni. Kila pye Izirayeli woolo pe yiringolo wa Ezhipiti tara ki ye le shyen wolo li yenge kongbannga ki na. Laa wi pye fo:

² «Izirayeli woolo pe daga mbe Paki feti wi pye mbe yala wagati na wi kon ma tege wi ni.

³ Ye Paki feti wi pye ye yala wagati na wi kon ma tege wi ni, ki yenge nga yeen ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki yonloko,

mbe sa gbɔn ki yembine li na, mbe yala wi kondegegele naa wi kakɔndegegele ke ni fuun ke ni.»

⁴ Kona, a Moyisi wi si para Izirayeli woolo pe ni ma yo pe Paki feti wi pye.

⁵ A pe si Paki feti wi pye wa Sinayi gbinri wi ni, ye le shyen wolo li yenge kongbannga ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki na, maga le ki yonloko ki na ma saa gbɔn yembine li na. Paa wi pye ma yala Yawe Yennele laa senre nda yo Moyisi wi kan ti ni†.

⁶ Ma si yala, leele pe le la pye fyongo ni Yennele yee na, katugu poro la jiri gboo na. Pe saa ya mbe Paki feti wi pye ki pilige ki ni. A pe si kari ki pilige nungba ki ni wa Moyisi naa Aron pe yeri,

⁷ ma saa pe pye fo: «We yen fyongo ni, katugu we jiri gboo na. Mele pee we yee kon waga si ka pan we yarikanra ti ni Yawe Yennele li kan mbe pinle Izirayeli woolo sanmbala pe ni, wagati na wi kon ma tege wi ni?»

⁸ A Moyisi wi si pe pye fo: «Yanla sige na, mi yaa sa Yawe Yennele li yewe nga li yaa yo na kan ye wogo ki na.»

⁹ (A wi si kari). A Yawe Yennele li si para Moyisi wi ni maa pye fo:

¹⁰ «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Na leele pele ka pye laga ye sogowo, nala nakoma ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na pe ni, na ki leele pele ka pye fyongo ni, katugu pe jiri gboo na, nakoma na ki ka yala pe kari ca na lege, pa pe yaa ka Paki feti wi pye bere mi na Yawe Yennele na kan.

¹¹ Pe daga mbe Paki feti wi pye ki yenge shyen wogo ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki na, mbege le yonloko sa gbɔn yembine li na. Simbapo yirifonjo wi daga mbe gbo Paki feti wi na, pe yaa wi kara ti ka leve fu buru ni konaa yaanga taanga ni.

¹² Pe se ka yaakara ta yaga ti wonlo mbe yiri, pe se si ka yaayogo ki kajelege ka ya. Pe yaa feti wi pye mbe yala Paki feti wi kondegegele ke ni fuun ke ni.

¹³ Een fo, na lere wa ka pye fyongo fu, na wii kari ca na, na wii si Paki feti wi pye, wi daga poo poo wɔ wa wi woolo pe sogowo; katugu wii pan yarikanga ni mi na Yawe Yennele na kan wagati na wi kon ma tege wi ni. Wi yaa wi kapege ki go kala li le.

¹⁴ Na nambannga wa ka pye mbe cen wa ye sogowo, na wi kaa jaa mbe mi na Yawe Yennele na Paki feti wi pye, wi yaa wi pye mbe yala Paki wi kondegegele naa wi kakɔndegegele ke ni. Kondegele nungba li yaa pye wa, yoro Izirayeli tara piile naa nambanmbala pe kan.» »

† 9:5 9.1-5: Eki 12.1-13

*Kambaaga la pan
ma Yennele censaga paraga go ki ton*

¹⁵ Pilige nga ni paa Yennele censaga paraga go ki kan maga ko, yon finliwe senre tila pye ma yonlogo sinndeere papara papara nda na tila pye ma tege paraga go nga ni, a kambaaga si pan ma ton ki na. Kambaaga kila pye wa Yennele censaga paraga go ki go na, maga le ki yonlokogo ki na fo ma saa gbon ki goto pinliwe pi na paa kason yen.

¹⁶ Kila pye na piin ma suyi; kambaaga kila pye ma Yennele censaga paraga go ki ton. Na yembine ka wo, ki ma pye paa kason yen.

¹⁷ Na kambaaga ki ka yiri wa paraga go ki go na sanga o sanga, Izirayeli woolo pe ma pe paara yinre ti kologi na kee. Na kiga sa yere laga nga fuun na, pe ma pe paara yinre ti kankan mbe cen lema.

¹⁸ Ki pyewe pi na ma, Izirayeli woolo paa pye na pe paara yinre ti kologi na kee ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni; paa si pye nari kanni na cen ma yala li senyoro ti ni. Kambaaga ki ka mo wa Yennele censaga paraga go ki go na mbe gbon yege nga na, pa Izirayeli woolo pe ma mo le pe paara yinre censaga ki ni ma.

¹⁹ Ali na kambaaga ki ka koro wa Yennele censaga paraga go ki go na mbe mo wa, Izirayeli woolo pe maa taanri na yala Yawe Yennele li ngasele li ni, paa yiri mbaa kee.

²⁰ Na kambaaga ki ka koro wa Yennele censaga paraga go ki go na piliye jenri ni, pe ma pe paara yinre ti kankan ma cen konaa ma kaa ti kologi na kee ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni.

²¹ Wagati wa ni, kambaaga ki ma saa yere laga ka go na mbege le yonlokogo sa gbon ki goto pinliwe ni. Na ki ka yiri ki pinliwe pi ni, Izirayeli woolo pe ma paara yinre ti kologi na kee. Na kambaaga ki ka si koro wa mbe yonlo nungba naa yembine nungba pye, mbe si yiri, Izirayeli woolo pe ma yiri mbaa kee.

²² Na kambaaga ki ka koro wa Yennele censaga paraga go ki go na mbe ta piliye shyen, nakoma yenge nungba, nakoma mbe mo wa jenge mbe we ko na, Izirayeli woolo pe ma koro ma cen wa pe paara yinre ti ni, paa kari. Na ki ka ka yiri, pe maa kee.

²³ Izirayeli woolo paa pye na pe paara yinre ti kanni na cen na yala Yawe Yennele li senyoro ti ni, paa si pye nari kologi na kee na yala li senyoro ti ni. Paa pye na tanri na yala li ngasele li ni, ma yala laa senre nda yo Moyisi wi kan ti ni.

Mbaanra shyen nda paa gbegele warifuwe ni

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo fo:

² «Ma ti pe warifuwe gbon wi yee na pe mbaanra shyen gbegele. To ti yaa loon sari maa gbogolomo woolo pe yinri maa pe gbogolo, konaa mbaa konoo kaan paara yinre censaga woolo pe yeri na pe karisanga wiga gbon we.

³ Na paga mbaanra shyen ti pinle mberi win sanga nga ni, gbogolomo woolo pe ni fuun pe pan pe gbogolo wa ma tanla, wa filisaga paraga go ki yon na.

⁴ Na paga mbanlaga nungba win, mbele pe yen teele ma pye Izirayeli woolo waga legere pe go na, poro ce pe yaa pan mbe gbogolo wa ma tanla.

⁵ Na yaga mbanlaga ki win mbege magala li gbogo, mbele pe yen ma cen wa paara yinre ti ni, wa filisaga paraga go ki yonlo yirisaga kee yeri, poro mbe yiri paa kee.

⁶ Na yaga kaga win mbege magala li gbogo naa shyen wogo na, mbele pe yen ma cen wa paara yinre ti ni, wa filisaga paraga go ki yonloparawa kalige kee yeri, pe yiri paa kee.

⁷ Ye yaa la mbanlaga ki wiin fun mbaa leele pe gbogolo, een fo, ye se kaa ki wiin mbaa ki magala li gbogo.

⁸ «Saraga wofenne, poro mbele pe yen Aron wi setirige piile poro ce pe yaa la mbaanra ti wiin. Ko yaa pye ngasele na li yen kosaga fu yoro naa ye setirige piile ye kan.

⁹ «Na yaga ka sa cen wa ye tara ti ni, mbe kaa kee sa malaga gbon ye winfenne mbele pe yaa ka pan mbe to ye na pe ni sanga nga ni, ye ye mbaanra ti win yeri magangala ke gbogo. Pa ki yaa ye nawa to fo mi nga Yawe Yennele mi yen na jaterre piin ye na mbe ti ye sho ye juguye pe kee.

¹⁰ Ye nayinme piliye, naa ye sherege feti piliye, konaa ye yevonndo piliye kongbanya yi ni, na ye kaa ye saara sogoworo ti woo konaa ye nayinme saara ti ni, ye yaa ye mbaanra ti win. Pa ki yaa ye kan yaa nawa tuun mi nga ye Yennele nga mi pye ye kan ki wogo ki na. Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le.»

IZIRAYELI WOOLU PE YINRIWE WA SINAYI MA SAA GBON WA MOWABU TARA

10.11–21.35

*Izirayeli woolo paa yiri
wa Sinayi gbinri wi ni ma kari*

¹¹ Izirayeli woolo pe yiringolo wa Ezhip-iti tara ki yele shyen wolo, li yenge shyen wogo, ki pilige nafa wogo ki na, yon finliwe senre ti yen ma tege Yennele li censaga

paraga go nga ni, a kambaaga kɪ si yiri wa ki go na.

¹² A Izirayeli woolo pɛ si yiri wa Sinayigbinri wi ni ma kari. Paa pye na tanri na yeregi yeregi na kee. A kambaaga kɪ si saa yere wa Paran gbinri wi ni.

¹³ Ki kongbanɲa ko layi Izirayeli woolo paa pe paara yinre ti kologi ma yiri na kee, ma yala senre nda Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan ti ni.

¹⁴ Zhuda paara yinre censaga malingboonlo ngbeleye taanri yo yila keli ma yiri na kee pe censaga dirapo wi ni pe yege. Aminadabu pinambyo Naashon wo wila pye to pe go na.

¹⁵ Suwari pinambyo Netaneyeli wo wila pye to Isakari cenle woolo pe malingboonlo ngbelege ki go na.

¹⁶ Elon pinambyo Eliyabu wo wila pye to Zabulon cenle woolo pe malingboonlo ngbelege ki go na.

¹⁷ Ko pungo na, a pɛ si Yennele censaga paraga go ki kologi. A Gerishon setirige piile, naa Merari setirige piile pɛ sigi tugo na kee ki ni.

¹⁸ Kona, a Uruben paara yinre censaga malingboonlo ngbeleye taanri yi si yiri na kee, pe censaga dirapo wi ni pe yege. Shedewuri pinambyo Elisuri wo wila pye to pe go na.

¹⁹ Zurishadayi pinambyo Shelumiyeli wo wila pye to Simeyon cenle woolo pe malingboonlo ngbelege ki go na.

²⁰ Dewuweli pinambyo Eliyazafu wo wila pye to Gadi cenle woolo pe malingboonlo ngbelege ki go na.

²¹ Ko pungo na, a Kehati setirige piile pɛ si yaara nda ti yen kpoyi ti tugo na kee. A Levi setirige piile sanmbala pɛ si saa Yennele censaga paraga go ki sanga maga kan na pe singi.

²² Ko pungo na, a Efrayimu paara yinre censaga malingboonlo ngbeleye taanri yi si yiri na kee, pe censaga dirapo wi ni pe yege. Amihudi pinambyo Elishama wo wila pye to pe go na.

²³ Pedasuri pinambyo Gamiliyeli wo wila pye to Manase cenle woolo pe malingboonlo ngbelege ki go na.

²⁴ Gidewoni pinambyo Abidan wo wila pye to Benzhamɛ cenle woolo pe malingboonlo ngbelege ki go na.

²⁵ Ko pungo na, a Dan paara yinre censaga malingboonlo ngbeleye taanri yi si yiri na kee, pe censaga dirapo wi ni pe yege. Poro paa pye pe ni fuun pe pungo na. Amishadayi pinambyo Ayezeri wo wila pye to pe go na.

²⁶ Okiran pinambyo Pagiyeli wo wila pye to Aseri cenle woolo pe malingboonlo ngbelege ki go na.

²⁷ Ena pinambyo Ayira wo wila pye to Nefitali cenle woolo pe malingboonlo ngbelege ki go na.

²⁸ Naa Izirayeli woolo paa pe paara yinre ti kologi, pa paa yiri ma tagala pe yeɛ na yeɛn na kee ma yala pe malingboonlo ngbeleye yi ni.

²⁹ A Moyisi wi suu nafa Erewuweli† ɲa wila pye Madiyan tara fenne woo wi pinambyo Obabu wi pye fo: «We yen na kee wa tara nda Yawe Yennele li yon folo kon mbe kan we yeri ti ni. Ki kala na, ma pinle we ni. We yaa ti ma kajenge ta, katugu Yawe Yennele li yon folo kon mbe kajenge pye woro Izirayeli woolo we kan.»

³⁰ A Obabu wi suu yon sogo ma yo fo: «Ayoo, mi se pinle ye ni mbe kari wa, mi yaa songoro wa na tara, wa na go woolo pe yeri.»

³¹ A Moyisi wi suu pye naa fo: «Mila ma yenri, maga ka laga we na; katugu gbinri wi lara nda we mbe ya mbe we paara yinre ti kankan mbe cen wa, ma yen mari jen. Ma yaa pye we yege sinfo.

³² Na maga pinle we ni, Yawe Yennele li yaa kajenge ɲa pye we kan.»

³³ A Izirayeli woolo pɛ si yiri wa Yawe Yennele li yanwiga ki na ma piliye taanri tangala tanga. Ki piliye taanri yi ni, Yawe Yennele li yon finliwe kesu paa wi tugo ma keli wi ni pe yege mbe sa laga ɲa pe mbe ya cen mbe wogo ka lagaja pe kan.

³⁴ Kila pye, na paga pe paara yinre ti kologi mbaa kee, yonlo na, Yawe Yennele li kambaaga ki ma pye pe go na.

³⁵ Na yon finliwe kesu pe kaa kee wi ni sanga ɲa ni, Moyisi wi ma yo fo:

«Yawe Yennele, yiri we kari, jango ma juguye pe gbɔn pe jaraga, ma panrafenne paa fee ma yege†.»

³⁶ Na pe kaa yon finliwe kesu wi tungu sanga ɲa ni, Moyisi wi ma yo fo:

«Yawe Yennele, songoro ma pan, ma pan ma cen laga Izirayeli woolo waga legre pe sogowo.»

11

*Kason ɲa kila yiri
wa Yawe Yennele li yeri*

¹ Pilige ka, Izirayeli woolo paa kongori jenge Yawe Yennele li na. Naa Yawe Yennele laa kaa pe kongorimo pi logo, a li si nawa ngban fo jenge. A li si yennele gbanlaga kason wa pe na. A ki si pe paara yinre censaga ki kanngolo nungba sogo.

² A Izirayeli woolo pè si gbele ngbanga ma Moyisi wi yenri wi pe saga. A Moyisi wi si Yawe Yennele li yenri, a kason ki si figi.

³ A pè sigi laga ki mæge taga naga yinri Tabera, ko korɔ wɔ na jɔgowɔ kason, katugu ko laga ko layi Yawe Yennele li kason kila yigi wa pe sɔgowɔ.

Izirayeli woolo pàa pye na kara jaa mbe ka

⁴ Pilige ka, nambanmbala mbele pàa pye cengele kele yege woolo wa Izirayeli woolo pe sɔgowɔ, a jogo cɛnle pyew wà si pe yigi. Kona, a Izirayeli woolo pè sigi le na kongori fun na yuun fɔ: «Nɛɛ ki pye we mbe ja kara ta mbe ka, ki jɛn naga jɛn!

⁵ E! Ngbanra nda wàa pye na kaa waga wa Ezhipiti tara, waa nawa tuun ti na, naa sere yaara nda pe yinri kɔnkɔnmburu, naa melon, naa puwaro, naa, jawa kona layi wi ni.

⁶ Koni we yen na cogo, we woro na yaraga ka kpɛ yaan naa, kaawɔ manɛ wo, sanga pyew manɛ.»

⁷ Manɛ wila pye paa koriyandiri † yantiire pire puuru ti yen, ma filige paa bedelimu tige tɔnmɔ pi yen.

⁸ Kila pye, leele pe ma jaraga ma saa wi wulo, ko punɔ na, pe mæe saa wi tire tira na nakoma mboo sun sugulo, mbe si jɛn mboo sɔgo cɔgo nakoma mboo wa wɔn. Manɛ wi tanwa pila pye paa gato yen, na pè wa sinme ni†.

⁹ Yembinɛ, na fɔngɔ ki kaa wuun sanga na ni wa paara yinre censaga, manɛ wi maa wuun fun.

¹⁰ Sege nunɔba nunɔba pyew ki woolo pàa pye ma cɛn wa pe paara yinre ti yeyonri ti na, na gbele. A Moyisi wi sigi logo, a pe gbeere ti si Yawe Yennele li nawa pi ngban. A ki si Moyisi wi mben fɔ jenge.

¹¹ A wi si Yawe Yennele li pye fɔ: «Yingi na, a ma nɛɛ mi na ma tunmbyee na jɔlɔ yɛɛn? Yingi na, mæe si kajenge pye na kan. Mæle mæe ki leele mbele pe ni fuun pe go kala li le na kɛɛ mbeli le?

¹² Muwi migi leele mbele pe ni fuun pe kugborɔ ti le wi le? Muwi mi pe se wi le? A mà silan pye ma yo mbe pe le kotogo na paa yege nga na pyo gbegelefo ma piyenle le nali gbegele, mbe kari pe ni fɔ wa tara nda màa yon fɔlɔ le ma wugu mbe kan pe teleye pe yeri ti ni.

¹³ Mi yaa ki kara ti ta se mbe siri kan ki leele mbele pe ni fuun pe yeri peri ka? Pe mbele pe yen na gbele na na tanla na yuun fɔ: «Kara kan we yeri we ka.»

¹⁴ Mi se ya mbege leele mbele pe ni fuun pe go kala li le na ye. Pe go kala li nugu ma wɛ na na.

¹⁵ Na kaa pye maa jaa mbe kajenge pye na kan, na gbo teere jango mi ka kaa na jologo kagala ke yaan yenle ni.»

¹⁶ A Yawe Yennele li si Moyisi wi pye fɔ: «Nambala nafa taanri ma yiri kɛ wɔ wa Izirayeli leelele pe sɔgowɔ ma pe gbogolo na kan, mbele mà jɛn pe yen leelele ma pye leelele pe kagala yege wɔfenne. Ma kari pe ni wa filisaga paraga go ki ni, ma pe pye pe yere le ma tanla wa na yege sɔgowɔ.

¹⁷ Mi yaa tigi mbe para ma ni le ki laga ki ni. Mi yaa na yinne na li yen ma ni la wɔ mbe kan pe yeri, jango pe leele pe go kala li le ma ni. Pa kona ma se ka pe go kala li le ma ye.

¹⁸ Ki yo leele pe kan fɔ: «Ye ye yɛɛ pye kpoyi sannɩ goto. Ye yaa kara ta mbe ka. Ki kaa pye yè gbele Yawe Yennele li nunɔbolo ma yo fɔ: Ambɔ wi yaa we kan kara we ka? Yege wele pa kila pye ma tanla we na wa Ezhipiti tara. Ye pyeri, Yawe Yennele li yaa kara kan ye yeri ye ka.

¹⁹ Ye se kari ka pilige nunɔba, nakoma piliye shyen, nakoma piliye kangurugo, nakoma piliye kɛ, nakoma piliye nafa yere.

²⁰ Ɛn fɔ, ye yaa ti ka fɔ sa gbɔn yenge nunɔba, fɔ ti sa la ko ye na, tila lugo tila yinrigi wa ye numagala ke ni, katugu yè je Yawe Yennele na li yen laga ye sɔgowɔ li na, ma gbele li yege sɔgowɔ ma yo fɔ: Yingi na, a wè si yiri wa Ezhipiti tara ti ni?» »

²¹ Moyisi wila Yawe Yennele li pye fɔ: «Ki leele mbele mi yen laga pe sɔgowɔ, pe yen nambala waga cɛnne kogoloni (600 000) mbele pe mbe ya kala pye. A mà sho fɔ ma yaa kara kan pe yeri pe ka fɔ sa gbɔn yenge nunɔba!

²² Ali na waga we simbaala, naa we sikaala, naa we nɛre ti kɔnlogi pe kan, ti se pe bɔ! Ali na waga si kogoje ngbanra ti ni fuun ti wɔ mberi gbogolo pe kan, ti se pe bɔ.»

²³ A Yawe Yennele li si Moyisi wi yon sogo ma yo fɔ: «Mi na Yawe Yennele, na fannga kii kologo. Sanni jɛnri, ma yaa ki yan na kaa pye senre nda mi yo, ki kala li mbe ya pye nakoma li se ya pye.»

*Yennele làa li yinne la kan
Izirayeli woolo teele pe yeri*

²⁴ Kona, a Moyisi wi si yiri ma saa senre nda Yawe Yennele làa yo ti yege yo leele pe kan. Ko punɔ na, a wi si Izirayeli woolo pe leelele nafa taanri ma yiri kɛ wɔ ma

† 11:7 11:7. *Koriyandiri*: Yantiire tari nda ti pire ti yen na filige; pe maa ti nii sege mbege tanla. Bedelimu, tige kayi nga ki tɔnmɔ pi ma pye paa nguro yen ma filige. Pe maa pi piin nuwɔ taanyaraga. † 11:8 11:7-8:

pe gbogolo, ma pe yerege ma paraga go ki maga.

²⁵ A Yawe Yennele li si tigi kambaaga titonlogo yerege ka ni ma pan ma para Moyisi wi ni. Laa li yinne na kan Moyisi wi yeri, a li si la laga wa li na ma kankan lelelele nafa taanri ma yiri ke pe yeri. Naa Yawe Yennele li yinne laa kaa tigi pe na sanga na ni, a pe nee Yennele li yon senre yuun. Een fo, pe sila koro mbaa ti yuun suyi.

²⁶ Nambala shyen la pye wa, paa pye na nungba yinri Elidadi, na sanja wi yinri Medadi. Kagala yige wofenne nafa taanri mbele pe mere tile yonlogo, poro pele la wele. Poro la koro wa paara yinre censaga ki ni, pe sila pan wa paraga go ki tanla. Een fo, a Yennele li yinne li si tigi pe na, a pe nee Yennele li yon senre yuun wa paara yinre censaga ki ni.

²⁷ A lefonjo wa si fe ma saa ki yo Moyisi wi kan ma yo fo: «Elidadi naa Medadi paa Yennele li yon senre yuun wa paara yinre censaga ki ni.»

²⁸ Kona, Nuni pinambyo Zhouwe na wila pye na tunjo piin Moyisi wi ni maga le wa sanga na ni wi yen lefonjo, a wi sho fo: «Na tafo Moyisi, ki yo pe kan paga kaa ki piin.»

²⁹ A Moyisi wi suu yon sogo ma yo fo: «Maga kaa yenjaga piin na kala na. Ndee ki pye Yawe Yennele lili yinne li tirige Izirayeli woolo pe ni fuun pe na, a pe pye li yon senre yofenne, ki jen nala ndanla!»

³⁰ Ko punjo na, a Moyisi wo naa Izirayeli lelelele pe ni pe si yiri le ma songoro wa paara yinre censaga ki ni.

*Yennele laa sannjere torogo
wa laga nga pe yinri
Kiburoti Hataava*

³¹ Kona, a Yawe Yennele li si ti a tifelege ka yiri wa kogoje wi yeri na gboon, ma pan siringbangala ni, ma ke wo ma paara yinre censaga ki maga, maga fili. Kaa wo ma kari pa pilige nungba tangala fogo yen paara yinre censaga ki kanngolo ki ni fuun ki na. Ke yagawa pi mbaa metere nungba wo bo tara ti na.

³² Leele paa yiri ma siringbangala ke wulo ki yonlo ki ni fuun ki na, naa ki yembine li ni fuun li ni, konaa ki goto pilige ki ni fuun ki ni. Wa sila wulo wi woro ti kologo toni nungba wo na. A pe siri jali, pe nii naa pe woro, ma paara yinre censaga ki maga.

³³ Ma kara ti ta wa pe yon pe fa ta mberi ka, a Yawe Yennele li si nawa ngban pe ni ma tifelege yama wa pe na.

³⁴ A pe sigi laga ki mege taga naga yinri Kiburoti Ataava, ko koro wo yen jogofenne

fanra; katugu jogo wila leele mbele yigi, pa paa pe le wa ki laga ki na.

³⁵ A Izirayeli woolo pe si yiri wa Kiburoti Ataava laga ki ni ma saa cen wa Hazeroti laga ki na.

12

*Miriyamu naa Aron
paa Moyisi wi punjo senre yo*

¹ Moyisi wila Kushi cenle woolo jo wa pori. A Miriyamu naa Aron pe nee Moyisi wi punjo senre yuun ki porogo ki kala na.

² Paa pye na yuun fo: «Moyisi wo nungba Yawe Yennele li ma senre le wi yon wi yo wi le? Woro fun li ma senre le we yon we yo.»

A Yawe Yennele li sigi senre ti logo.

³ Ma si yala, Moyisi wila pye pow jenge, ma we lere pyew wi na laga tara ti na.

⁴ Le ki yongolo nungba ke ni, a Yawe Yennele li si Moyisi, naa Aron konaa Miriyamu pe yeri ma pe pye fo: «Ye yiri, ye taanrime, ye kari wa filisaga paraga go ki ni.»

A pe taanri pe si yiri ma kari.

⁵ A Yawe Yennele li si tigi wa kambaaga titonlogo yerege ki ni, ma yere wa paraga go ki yon na, mee Aron naa Miriyamu pe yeri, a pe shyen pe si fulo wa li tanla.

⁶ A li si pe pye fo:

«Yaa nuru na yeri jenge.

Na na yon senre yofa wa ka pye laga ye sogowo,

mi na Yawe Yennele, mi yaa na yee naga wi na yariyanga ni,

nakoma mbaa para wi ni woonro na.

⁷ Een fo, na tunmbyee Moyisi wo na, wo wogo ko woro ma.

Wi yen tagawa ni wa na go woolo pe ni fuun pe sogowo†.

⁸ Mi maa para wi ni yon ni nari finligi.

Mi mala yee naga wi na, kila pye yomiyegale ni;

mi na Yawe Yennele, wi mala cenlomo pi yan gbogoyi.

Yingi na yee si fye, a ye silan tunmbyee Moyisi wi punjo senre yo?»

⁹ A Yawe Yennele li si nawa ngban pe ni fo jenge, mee kari.

¹⁰ Naa kambaaga kila kaa yiri wa paraga go ki go na ma kari, a Miriyamu wi suu yee yan yayenwe to wi na lagapyew maa filige pow paa para yen. Naa Aron wila kaa kannga ma yeye wa wa Miriyamu wi yeri, a wi suu yan yayenwe pi to wi na.

¹¹ Kona, a Aron wi si Moyisi wi pye fo: «Na tafo, ma yee yaga. Tijinliwe fu kala na we pye, ma kapege nga pye, maga ka ti ki jologo ki to we na.

† 12:7 12:7. Ebu 3.2

¹² E! Mila ma yenri, we nōsepyo sumboro wiga ka pye paa pyo ŋa wi ku wa wi nō lara, a pē suu se; a wi wire ti kanngolo nungba jōgo wi na wi sesanga wi ni.»

¹³ A Moyisi wī si gbele ma Yawe Yēnṅele li yeri ma yo fō: «E! Yēnṅele, mila ma yenri, wi sagala.»

¹⁴ A Yawe Yēnṅele li si Moyisi wi pye fō: «Nḏeē ki pye wi to wi cēnre surugu wa wi yege sōgōwō ma fere wa wi na, ki fere ti se jen naa yigi fō sa gbōn piliye koloshyen wi le? Ki kala na, yoo wō wa paara yinre censaga ki ni piliye koloshyen ni. Ko pungo na, yoo le ye yēē ni naa fōnṅgō†.»

¹⁵ A pē si Miriyamu wi wō wa paara yinre censaga ki ni fō ma saa gbōn piliye koloshyen. Leele pe sila paara yinre ti kolōgi mbe kari, fō a pē saa Miriyamu wi le pe yēē ni naa fōnṅgo.

¹⁶ Ko pungo na, a leele pē si yiri wa Hazerōti laga ki ni, mēē kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cēn wa Paran gbīnri wi ni.

13

Moyisi wila nambala pele tun pe sa Kana tara kagala ke yewe mbe ke jen

¹ Kona, a Yawe Yēnṅele li si para Moyisi wi ni ma yo fō:

² «Nambala pele wō Izirayeli woolo teelee pe ni, cēnle nungba nungba pyew, nana nungba mbe yiri wa, ma pe tun pe sa Kana tara ti kagala ke yewe mbe ke jen, to nda mi yen na kaan yoro Izirayeli woolo ye yeri we.»

³ Ma pe ta wa Paran gbīnri wi ni, a Moyisi wī si nambala pele wō ma pe tun paa yege ŋga na Yawe Yēnṅele lāa ki yo wi kan we. Izirayeli woolo teelee poro pele la wele.

⁴ Mbele pāa wō pe mēre ti nda:

Urubēn cēnle li ni, Zakuri pinambyo Shamuwa wō pāa wō.

⁵ Simeyōn cēnle li ni, Hōri pinambyo Shafati wō pāa wō.

⁶ Zhuda cēnle li ni, Yefune pinambyo Kalebu wō pāa wō.

⁷ Isakari cēnle li ni, Zhozufu pinambyo Igali wō pāa wō.

⁸ Efrayimu cēnle li ni, Nuni pinambyo Hoze wō pāa wō.

⁹ Benzhamē cēnle li ni, Arafu pinambyo Paliti wō pāa wō.

¹⁰ Zabulon cēnle li ni, Sodi pinambyo Gadiyeli wō pāa wō.

¹¹ Zhozufu pinambyo Manase wi cēnle li ni, Susi pinambyo Gadi wō pāa wō.

¹² Dan cēnle li ni, Gemali pinambyo Amiyeli wō pāa wō.

¹³ Aseri cēnle li ni, Mikayeli pinambyo Seturi wō pāa wō.

¹⁴ Nefitali cēnle li ni, Vofisi pinambyo Nabi wō pāa wō.

¹⁵ Gadī cēnle li ni, Maki pinambyo Gewuweli wō pāa wō.

¹⁶ Ki nambala mbele pe mēre ti yōnlōgo, poro wele Moyisi wila wō ma tun pe sa tara ti yanri peri wele, peri kagala ke jen. A Moyisi wī si Nuni pinambyo Hoze† wi mege taga naa yinri Zhozuwe.

¹⁷ Naa Moyisi wila pe tun pe sa tara ti kagala ke yewe mbe ke jen sanga ŋa ni, wila pe pye fō: «Ye toro wa Negevu tara ti ni, ko pungo na, ye kari wa yanwira tara ti ni.

¹⁸ Ye tara ti wele, yeri cēnlōmō pi jen. Leele pe pēēle pe yen ma cēn wa, na kaa pye pe yen fanṅga ni nakoma pe woro fanṅga ni, na kaa pye pe lege nakoma pe woro ma lege.

¹⁹ Pe yen ma cēn tara nda ni, yeri cēnlōmō pi wele na kaa pye pi yen ma yōn nakoma pi woro ma yōn. Ye pe cara ti wele na kaa pye pe malaga sigemboro kankan mari maga nakoma peri yaga ma.

²⁰ Ye tara ti wele na kaa pye ti yen ma tanla nakoma ti woro ma tanla, na kaa pye tire yen wa nakoma tire woro wa. Ye kotogo le ye yēē ni, ye pan ki tara ti tige pire ta ni.»

Kila yala ki sanga wi ni ērezen pire ti kongbannda ti gbōn.

²¹ Ki kaa pye ma, a ki nambala pē si saa tara ti yanri mari kagala ke wele, maga le le Zen gbīnri wi na fō ma saa gbōn wa Erehabu laga ki na, wa Lebo Hamati ca ki tanla.

²² Pāa toro wa Negevu tara ti ni, ma saa gbōn wa Eburōn ca ki na, wa laga ŋga Ahima sege woolo, naa Sheshayi sege woolo konaa Talimayi sege woolo pāa pye ma cēn we, poro pāa pye Anaki setirige piile wele. Eburōn ca pāa ki kan yelee koloshyen lāa toro, a pē si jen ma Eshipiti tara cagbōgo ŋga pāa pye na yinri Zowan ki kan.

²³ Naa pāa ka saa gbōn wa Eshikoli gbunlundēge ki ni, a pē si ērezen tirige njege ka kon ki pire ti shashaga ki ni wa ki na. Kila pye ma nugu jēnge fō a leele shyen ki le kanngaga na pe pajoro ti na. Pāa girenadi tige pire naa figiye tige pire ta le ma kari ti ni.

²⁴ Male le kona, a pē sigi laga ki mege taga naga yinri Eshikoli gbunlundēge. Eshikoli ko kōrō wō yen shashaga, mbe ta

† 12:14 12:14: Nōmbu 5.2-3 † 13:16 13:16: Hoze mege ki kōrō wowi ŋa shōwō; Zhozuwe mege ki kōrō wowi ŋa fō Yawe Yēnṅele li maa leele shoo.

mbaa nawa tuun erezén pire shashaga nga Izirayeli woolo pàa kón wa ki na.

*Pitunmbolo pàa songoro ma pan
ma kagala ngele pàa yan
ke yege yo*

²⁵ Piliye nafa shyen torongolo, a pitunmbolo pè si songoro ma yiri wa tara ti welesaga ma pan.

²⁶ Pàa pan Moyisi, naa Aron konaa Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe korogo wa Kadeshi laga ki na, wa Paran gbinri wi ni. Pàa pe yirisaga kagala ke yege yo pe kan, mɛɛ tara ti tire pire ti naga pe na.

²⁷ Senre nda pàa yo Moyisi wi kan ti nda: «Mà we torogo tara nda ni wè yiri wa ma pan. Kaselege kona, nono naa senrege† ti yen wa ki tara ti ni fɔ na fuun. Ki tara ti tire pire taa nda.

²⁸ Eɛn fɔ, leele mbele pe yen ma cɛn wa ki tara ti ni pe yen fannga ni. Pe cara ti yen ma tugbolo, a pè malaga sigemboro wa mari maga. Wè yere nandonlogo Anaki setirige piile pe yan wa.

²⁹ Amaleki setirige piile poro yen ma cɛn wa Negvu tara ti ni. Heɛi cɛnle woolo, naa Zhebusi cɛnle woolo konaa Amori cɛnle woolo poro yen ma cɛn wa yanwira tara ti ni. Kana tara woolo poro yen ma cɛn wa Mediterane kogoje yon ki na konaa wa Zhuriden gbunlundege ki ni fuun ki ni.»

³⁰ Kona, leele mbele pàa pye na senngbanra yuun Moyisi wi na, a Kalebu wi si pe pye ma yo pe pyeri, ma sho fɔ: «Yoo kari we sa malaga gbɔn ki tara woolo pe ni weri sho, ti pye we woro; katugu we yaa ya pe ni.»

³¹ Eɛn fɔ, a Kalebu wi pinleyɛɛnle pe nɛɛ yuun fɔ: «Ki fannga woro we ni we sa to ki leele mbele pe na, katugu pe yen fannga ni ma wɛ we na.»

³² Ko pungo na, tara nda pàa saa ti kagala ke yewe mbe ke jɛn, a pe nɛɛ senpere yuun ti kanngolo Izirayeli woolo pe yege na, na yuun fɔ: «Tara nda wè saa ti kagala ke yewe mbe ke jɛn, ti maa leele mbele pe yen ma cɛn wa ti ni pe kuun†. Leele mbele wè yan wa, poro wo na, pe ni fuun pe yen ma tonlonɔnɔ.

³³ Wè yere letitɔnɔnɔ yan wa, Anaki setirige piile wele. Pa pè yiri wa letugbooro ti cɛnle li ni. Wè we yɛɛ yan paa kambɛɛɛɛ yen le pe tanla. A poro fun paa we yaan paa kambɛɛɛɛ yen pe yege na†.»

14

*Izirayeli woolo pàa yiri ma je
ma yo pe se ye wa Kana tara*

¹ Kona, a leele pe ni fuun pè si yiri na gbele ngbanga na jorogi fɔ ma saa laga ki laga.

² Izirayeli woolo pe ni fuun pàa pye na kongori Moyisi naa Aron pe na. A gbogolomɔ woolo pe ni fuun pè si pe pye fɔ: «Nɛɛ ki pye wàa ku wa Ezhipiti tara, nakoma wa gbinri wi ni, ko mbe ja mbɔnɔ!

³ Mele Yawe Yenɛɛle li nɛɛ paan we ni laga ki tara nda ti ni, mbe pan mbe we kan pe we gbo tokobi ni. We juguye pe yaa we jɛɛle naa we piile pe koli mbe kari pe ni. Na waga songoro wa Ezhipiti tara ko yaa mbɔnɔ we na.»

⁴ Kona, a pè sigi yo pe yɛɛ kan ma yo fɔ: «Ye ti we lere wa tɛge to we yɛɛ go na, we songoro wa Ezhipiti tara.»

⁵ A Moyisi naa Aron pè si to ma pe yere ti jille wa tara Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe yege sogowo.

⁶ Nuni pinambyo Zhozuwe wo naa Yefune pinambyo Kalebu, poro mbele pàa pye tara ti kagala ke yewefenne pe ni ja, a poro si pe yɛɛra yariporo ti walagi nangbanwa pi kala na,

⁷ mɛɛ Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe pye fɔ: «Tara nda wè saa ti kagala ke yewe mberi jɛn, ti yen ma yon fɔ jɛnge.

⁸ Na kaa pye we kala li Yawe Yenɛɛle li ndanla, wi yaa kari we ni, wa ki tara ti ni, mberi kan we yeri, to nda nono naa senrege ti yen wa na fuun we.

⁹ Eɛn fɔ, yaga ka yiri mbe je Yawe Yenɛɛle li na, yaga si ka fyɛ ki tara woolo pe yege. Pe se we malaga bo, katugu pe go sigefɔ wi woro pe ni, ma si yala Yawe Yenɛɛle li yen we ni. Yaga ka fyɛ†!»

¹⁰ Gbogolomɔ woolo pe ni fuun pàa pye na yuun fɔ pe pe wa sinnɛɛɛɛ ni pe pe gbo. Eɛn fɔ, a Yawe Yenɛɛle li gbogowo yanwa pi si pan wa filisaga paraga go ki na Izirayeli woolo pe ni fuun pe yege na.

*Moyisi wila Yenɛɛle li sulu
Izirayeli woolo pe kan*

¹¹ Yawe Yenɛɛle lãa Moyisi wi pye fɔ: «Ki leele mbele pe yaa lanla mɛge ki tifaga fɔ sa gbɔn wagati wiwiin? Pe yaa je mbe yo pe se taga na na fɔ sa gbɔn wagati wiwiin? Ali maga ta mi kafonngolo legere pye mala fannga ki naga wa pe sogowo o!

¹² Mi yaa tifelege yama wa pe na mbe pe gbo mbe pe ko. Ko pungo na, mi yaa cɛnle la yirige wa ma ni, li woolo pe yaa

† 13:27 13:27: Nono naa senrege senre nda ti yo, ko yen naga nari ma yo yaayoro to naa tire nda ti maa seni ti yaa yon wa ki tara ti ni fɔ jɛnge. † 13:32 13:32: Ti maa leele mbele pe yen ma cɛn wa ti ni pe kuun, ko yen naga nari fɔ pe yaa kaa malaga gbɔn ki tara ti ni suyi. † 13:33 13:33: Zhene 6.4 † 14:9 14:9: Ebu 3.16

lege mbe pye fannga ni mbe we Izirayeli woolo pe na.»

¹³ A Moyisi wi si Yawe Yennele li yon sogo ma yo fo: «Ezhipiti tara woolo pège jen ma yo mboro mąga leele mbele pe yirige ma pe wo wa pe tara ma yawa pi na.

¹⁴ A pège wogo ki yege yo fun ki tara nda we yen laga ti woolo pe kan. Pège jen ma yo mboro ąa Yawe Yennele, woro mbele ma woolo, ma yen laga we sęgowo, fo mboro ąa Yawe Yennele ma maa ma ye nari we na gbogoyi. Pège logo ma yo ma kambaaga ki ma pye ma yere wa we go na, na we go singi; pège logo fun fo yonlo na, ma maa we yege sinni kambaaga titonlogo yerege ka ni, yembine na we yege sinni kason titonlogo yerege ka ni.

¹⁵ Koni, na maga ki leele mbele pe ni fuun pe gbo yonlo nungba, kagala ngele ma pye, cengele ngele kaa ke senre ti logo, ke yaa la yuun fo:

¹⁶ «Yawe Yennele li saa ya mbe kari ki leele mbele pe ni wa tara nda laa yon folo le ma wugu mbe kan pe yeri ti ni. Ko ki ti li saa pe gbo wa gbinri wi ni.»

¹⁷ Koni, Yawe Yennele, mila ma yenri, maga yaga, mao yawa pi naga ma fannga ki ni fuun ki ni, paa yege ąga na ma ki yo maga filige we kan fo:

¹⁸ «Mi ąa Yawe Yennele, mila la nawa ągbanni jaga jaga, na kagbaraga ki gbogo, mi ma leele pe kajogo naa pe kapere ti kala yaga pe na. Een fo, mila tanga kan kapege pyefo wi yeri. Mi ma teele pe kapege ki fogo ton pe piile pe na fo sa gbón pe setirige piile pe yirisaga taanri wogo naa tijere wogo ki woolo pe na†.»

¹⁹ Yawe Yennele, mila ma yenri, ma ki leele mbele pe kapere ti kala yaga pe na mbe yala ma kajege pyewe gbo pi ni, paa yege ąga na ma yen na pe kapere ti kala yari pe na, maga le pe yiri wa Ezhipiti tara we†.»

²⁰ A Yawe Yennele li sho fo: «Mi pe kapere ti kala yaga pe na ma yala ma yenrege ki ni.

²¹ Konaa ki ni fuun, mbege ta kaselege mi yen Yawe Yennele na yinwege wolo, tara ti ni fuun ti yen ma yin na gbogowo yanwa pi ni.

²² Ki leele mbele panla gbogowo yanwa pi yan, po naa kafonngolo tugbongolo ngele mi pye wa Ezhipiti tara konaa wa gbinri wi ni ke ni; panla wa ma wele ma saa ta yonlo ke, pee logo na yeri.

²³ Ki leele wo wa kpe se tara nda mi yon folo kon ma wugu mbe kan pe teleye pe

yeri ti yan yenle ni. Poro mbele fuun panla tifaga, wo wa kpe se ye wa ti ni†.

²⁴ Een fo, na tunmbyee Kalebú wo na, wi jatere wila pye wi ye. Wila logo na yeri kagala ke ni fuun ni. Ki kala na, mi yaa ti wi ye wa tara nda wi saa ti kagala ke yewe mbe ke jen ti ni, wi setirige piile pe yaa kari ta, ti pye pe korogo†.

²⁵ Ki kaa pye Amaleki setirige piile naa Kana tara woolo pe yen ma cen wa gbunlundege ki ni, goto ye songoro ye kari wa gbinri wi ni, wa Kogoje yeen wi yeri.»

²⁶ A Yawe Yennele li si para Moyisi naa Aron pe ni naa ma yo fo:

²⁷ «Ki gbogolomo woolo mbele yeen pe yen ma pe. Mi yaa pe yaga paa kongori na na fo sa gbón wagati wiwiin? Katugu Izirayeli woolo pe kongorimo mba paa kongori na na muu logo.

²⁸ Ki yo pe kan fo Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Mi ąa Yennele na yinwege wolo na mege ki na, mi yaa jologo wa ye na mbe yala kongorimo mba ye kongori mi logo pi ni.»

²⁹ Ye yaa toori mbe ku laga ki gbinri ąa wi ni, yoro mbele fuun paa ye jiri maga le yoro mbele ye ta yele nafa nafa ye na konaa ye yege fenne pe ni, katugu ye kongori na na†.

³⁰ Tara nda mila yon folo kon ma wugu ma yo mi yaa ti ye sa cen wa ti ni, ye se ye wa ti ni. Kaawo Yefune pinambyo Kalebú naa Nuni pinambyo Zhouzuwe poro pe yaa ye wa ti ni.

³¹ Een fo, ye piile mbele ye yo fo ye juguye pe yaa pe koli, mi yaa pe yege sin mbe sa ye pe ni wa tara nda ye je ti na ti ni, peri jen.

³² Yoro wo na, ye yaa toori mbe ku laga gbinri wi ni.

³³ Ye piile pe yaa la yanri la toro pe yaayoro ti ni laga gbinri wi ni fo sa gbón yele nafa shyen. Ye mbalogowo pi jologo ki yaa to pe na, fo ye ni fuun ye sa ku ye ko laga gbinri wi ni†.

³⁴ Pilige nafa shyen ye pye ma tara ti yanri mari kagala ke yewe mbe ke jen, ki pyelomo nungba pi na fun, ye kapere ti jologo ki yaa to ye na fo sa gbón yele nafa shyen. Piliye nafa shyen yi pilige nungba nungba pyew ki yaa pye yele nungba. Ki ka pye ma, mbe yiri mbe je na na ki ma pye yege ąga na, ye yaa ki jen.

³⁵ Mi ąa Yawe Yennele, muwi mi yo ma. Ee, ki gbogolomo woolo mbele pe yiri ma je na na, ma gbogolo na mege ni, pa mi yaa jologo wa pe na yeen. Pe yaa ko wa gbinri wi ni, pa pe yaa ku wa.»

† 14:18 14:18: Eki 20.5-6; 34.6-7; Dete 5.9-10; 7.9-10

† 14:19 14:13-19: Eki 32.11-14

† 14:23 14:21-23: Ebu 3.18

† 14:24 14:24: Zhouzu 14.9-12

† 14:29 14:29: Ebu 3.17

† 14:33 14:33: Kapye 7.36

³⁶ Nambala mbele Moyisi wila tun pe sa tara ti kagala ke yewe mbe ke jen, pe songorɔsaga, paa senpere yo tara ti wogo ki na, ma Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe kan a paa kongori Moyisi wi na.

³⁷ Ki leele mbele paa senpere ti yo tara ti wogo ki na, yambewe la pe gbo Yawe Yenɲele li yege sogowo.

³⁸ Leele mbele paa saa tara ti kagala ke yewe mbe ke jen, Nuni pinambyo Zhouwe wo naa Yefune pinambyo Kalebu wi ni poro paa koro go na pe ni.

*Izirayeli woolo
paa Yenɲele li senre ti ke
naa fɔnɲɔ*

³⁹ Kona, a Moyisi wi si senre nda Yawe Yenɲele laa yo wi kan ti yege yo Izirayeli woolo pe kan, a ki si pe nawa pi piri pe na fo jenge.

⁴⁰ Ki goto, a pè si yiri faa pinliwe pi ni, mee kari wa yanwira tara ti yeri, nee yuun fo: «Wè kapege pye, een fo koni, we yaa kari wa laga nga Yawe Yenɲele laa ki senre yo ki ni.»

⁴¹ A Moyisi wi si pe pye fo: «Yingi na yee si yere Yawe Yenɲele li senyoro ti na? Ye yen na kee nga na, ki se yon.

⁴² Yaga ka kari wa, katugu Yawe Yenɲele li woro ye ni. Yaga ka sa ye ye kan ye juguye pe yeri pe ye gbo.

⁴³ Ye yaa sa Amaleki setirige piile naa Kana tara fenne pe ta wa ye yege. Ye yaa ti pe ye gbo tokobi ni. Na ye kaa je Yawe Yenɲele li na, li se pye ye ni.»

⁴⁴ A pè si nungbongbanla pye ma lugu ma kari wa yanwira tara ti yeri. Een fo, Moyisi wo la koro wa paara yinre censaga ki ni ma pinle Yawe Yenɲele li yon finliwe kesu wi ni.

⁴⁵ Kona Amaleki setirige piile naa Kana tara fenne mbele paa pye ma cen wa yanwira tara ti ni, pè si tigi nee pe gbɔɔn na pe kuun, mee pe puro fo ma saa gbɔn wa ɔrima ca ki na.

15

*Ngasegele ngele
kè tege saara womo
naa yarikana womo na*

¹ Yawe Yenɲele laa para Moyisi wi ni ma yo fo:

² «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Tara nda mi yaa kan ye yeri ye sa cen wa, na yaga ka sa ye wa ti ni,

³ mbaa jaa mbe saara nda pe ma wo mberi sogo kason ni ta wo mi ɲa Yawe Yenɲele na yeri, nakoma saraga sogowogo, nakoma saraga nga pe ma wo mbe yon folo ton, nakoma ye nayinme yarikanga, nakoma saraga nga pe ma wo ye sherege feti wa na, ye yaa kaa ki saara ti woo

nere ni, nakoma simbaala naa sikaala ni. Ki saara ti nuwo taan pi yaa pye mbanla ndanla.

⁴ Lere ɲa ka pan wi saraga ni mi Yawe Yenɲele na kan, wi daga mbe muwe culo taanri taga wa, pi pye saraga, mba pè sinme litiri shyen pinle pi ni,

⁵ naa duven saraga nga pe ma wo wi litiri shyen ni. Ki muwe saraga naa ki duven saraga to yaa taga sumbyo yirifonɲo nga pe ma pye saraga sogowogo nakoma nayinme saraga wo na.

⁶ Na kaa pye simbapolo wi, ye muwe culo kogoloni taga wa, pi pye saraga, mba pè sinme litiri shyen naa kongo pinle pi ni,

⁷ naa duven saraga nga pe ma wo wi litiri shyen naa kongo ni. Ti yaa pye saara nda ti wirige nuwo taan pi yen ma mi ɲa Yawe Yenɲele na ndanla.

⁸ Na kaa pye napolo yirifonɲo ye yaa pan mbe wo mi ɲa Yawe Yenɲele na yeri, mboo pye saraga sogowogo, nakoma saraga nga pe ma wo mbe yon folo ton, nakoma nga pe ma wo nayinme saraga,

⁹ ye muwe culo koljere taga wa napolo yirifonɲo wi na, pi pye saraga, mba pè sinme litiri tijere pinle pi ni,

¹⁰ naa duven saraga nga pe ma wo wi litiri tijere ni. Ti yen saara nda ti ma sogo kason ni, ti nuwo taan pi yen ma mi ɲa Yawe Yenɲele na ndanla.»

¹¹ «Pa ye daga mbaa napolo nungba nungba pyew, naa simbapolo nungba nungba pyew, konaa sumbyo nakoma sugbo yirifonɲo nungba nungba pyew pe woo saara yeen.

¹² Yaayoro nda fuun ye yaa wo saraga, ye daga mbe muwe saara naa duven saara nda ti naganaga ti taga wa ti nungba nungba pyew ti na.

¹³ Izirayeli tara pyo pyew wi yaa la tanri mbaa yala ki senre nda ti ni, na wi kaa saara nda pe ma sogo kason ni ta woo na yeri we, to nda ti nuwo taan pi yen ma mi ɲa Yawe Yenɲele na ndanla we.

¹⁴ Nambanmbala mbele pe yen ma cen laga ye sogowo, nakoma mbele pe yen cenfenne laga ye sogowo ye setirige piile yirisaga pyew ki ni, pe yaa la tanri ki senre nungba ti na fun paa ye yen, na pe kaa jaa mbe saara nda pe ma wo ma sogo kason ni ta wo na yeri we, to nda ti nuwo taan pi yen ma mi ɲa Yawe Yenɲele na ndanla we.

¹⁵ Ki kondɛgele li nungba li yaa pye leele pe gbogolomo pi ni fuun pi woo, yoro Izirayeli woolo naa nambanmbala mbele pe yen ma cen laga ye sogowo, ye ni fuun wolo li. Ki kondɛgele li yaa pye kosaga fu ye setiriye piile mbele pe yaa ka yiri ye punɲo na pe wolo. Yoro naa

nambanmbala pe ni ye yen ja mi na Yawe Yennele na yege na.

¹⁶ Lasiri kongolo nungba naa kakonndegengele nungba koro ke yaa pye yoro naa nambanmbala mbele pe yen ma cen laga ye sogowo ye go na[†].

*Yarilire kongbannda
nda ti ma wo yarikanra*

¹⁷ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo fo:

¹⁸ «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Mila shee ye ni tara nda ni, na yaga ka sa ye wa ti ni,

¹⁹ mbege tara ti yarilire ta ka, ye keli ye yarikanra wo wa ti ni mberi kan mi na Yawe Yennele na yeri.

²⁰ Na yaga ka ye muwe kongbanmba pa gbɔn mboo pye buru, kongbanja na ye fo ye keli yoo pye yarikanga mboo kan mi na Yawe Yennele na yeri paa yege nga na bile wi sunngolo wa wi sunsaga, ye ma keli ma wa wo wa wi ni maa kan na yeri we[†].

²¹ Ki pyelomo nungba pi na, buru kongbanja na ye yaa ka fo, ye keli yoo pye yarikanga mboo kan mi na Yawe Yennele na yeri. Ki ngasele li yaa ka pye ye setiriye piile mbele pe yaa ka yiri punjo na pe wolo.» »

*Saara nda ti ma wo
na maga kapege pye ma sigi siligi*

²² «Ngasegele ngele fuun mi Yawe Yennele mi kan Moyisi wi yeri, na yaga wa mbe la mbe la jɔgo, na ye sigi siligi,

²³ ko koro wo yen nga fuun mi yo Moyisi wi kan a wi yo ye kan, maga le pilige nga ni mi na Yawe Yennele mila ngasegele ke kan ye yeri fo mbe saga wa ye setiriye piile mbele pe yaa ka yiri punjo na pe na,

²⁴ na kaa pye leele pe gbogolomo pi kapege ki pye pe sigi siligi, kona leele pe gbogolomo pi ni fuun pi yaa napolo yirifonjo wo na yeri mboo pye saraga sogowogo, nga ki nuwo taan pi yen ma mi na Yawe Yennele na ndanla. Pe yaa muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ti taga wa ki na, mbe yala ki kakonndegengele ke ni. Pe yaa sikapolo wo saraga mbe pe kapere ti kala yagawa ja.

²⁵ Ko punjo na, saraga wɔfo wi yaa kapege nga ki ma pye mbe kapere kala yagawa ja ki pye Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe kan. Pa pe yaa kapere kala yagawa ta; katugu ki kapege pege pye pe sigi siligi. Kona, pe yaa pan saara ni mbe saraga nga pe ma wo mbege sogo kasɔn ni ki wo mi na Yawe Yennele na yeri, konaa mbe nga pe ma wo mbe kapere kala

yagawa ja ki wo kapege nga pe pye pe sigi siligi ki kala na.

²⁶ Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe kapere ti yaa kala yaga pe na, naa nambanmbala mbele pe yen ma cen wa pe sogowo pe woro ti ni, katugu leele pe ni fuun pe kapege ki pye pe sigi siligi.

²⁷ «Na kaa pye lere nungba wi kapege ki pye wi sigi siligi, wi yaa sugbo yirifonjo na wi ta ye le nungba wa wo saraga mbe kapere kala yagawa ja.

²⁸ Saraga wɔfo wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapege ki pye lere na wi kapege ki pye wi na Yawe Yennele li yege sogowo. Kapere ti kala yagawa kapege ki ka ka pye mbe ko, kona ki lerefo wi kapere ti yaa kala yaga wi na[†].

²⁹ Na lere wa ka kapege pye wi sigi siligi, lasiri kono nungba lo li yaa pye yoro Izirayeli tara piile naa nambannjeenle mbele pe yen laga ye sogowo ye go na.

³⁰ «Cen fo, na lere wa kaga siligi mbe kapege pye, wi yen Izirayeli tara pyo wo wa o, wi yen nambanna o, kona mi na Yawe Yennele wilan tegele. Wi daga poo wo wa wi woolo pe sogowo;

³¹ katugu mi na Yawe Yennele wilan senre ti tifaga mala ngasele li jɔgo. Wi daga poo wo wa wi woolo pe sogowo. Wi yaa wi kapege ki go kala li le.

*Nanja wà la Zhufuye cɛnpilige ki jɔgo a
pòo gbo*

³² «Ma Izirayeli woolo pe ta wa gbinri wi ni, pilige ka, a pè si saa nanja wa yan wila kanngire jaa cɛnpilige ki ni.

³³ Leele mbele paa saa wi yan wa kanngire jasaga, pè si pan wi ni Moyisi naa Aron konaa Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe yege sogowo.

³⁴ A pè si saa wi tege laga ka na naa korosi, katugu kala la sila tege jologo nga pe mbaa wa wi na ki wogo na.

³⁵ A Yawe Yennele li si Moyisi wi pye fo: «Ki nanja wi daga poo gbo. Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe yaa wi wa sinndere ni mboo gbo wa paara yinre censaga ki punjo na.» »

³⁶ Kona, a Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pè suu yirige maa wo wa paara yinre censaga ki ni, mee saa wi wa sinndere ni fo a wi saa ku, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan we.

*Fereyaara pusayi nda pe yaa yoli
yaripɔɔ yonro ti na*

³⁷ Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan fo:

[†] 15:16 15:16: Levi 24.22 [†] 15:20 15:20: *Bile*: Yarilire tari nda ti yen paa mali yen. Pe maa ti muwe pi piin buru. [†] 15:28 15:27-28: Levi 4.27-31

³⁸ «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo poro naa pe setirige piile mbele pe yaa ka yiri pe purgo na pe ni, pe yaa kaa fereyaara pusayi yoli pe yariporo yonro ti na; pe yaa jese pinle fereyaara pusayi nungba nungba pyew ti ni†.

³⁹ Kona, na yaga ki fereyaara pusayi ti yan yariporo yonro ti na sanga na ni, ye yaa nawa to mi na Yawe Yennele na ngasegele ke ni fuun ke na mbaa tanri ke na. Pa kona ye se wa mbe la ke na, mbaa tanri ye nandanwa kagala koro naa ye yenle kagala ke na, koro ngele ke ma ti ye maa nanjara piin we.

⁴⁰ Pa kona, ye yaa la nawa tuun na ngasegele ke ni fuun ke na mbaa tanri ke na. Pa ye yaa pye kpoyi mi na ye Yennele na kan.

⁴¹ Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le. Mi ye yirige ma ye wo wa Ezhipiti tara mbe pye ye Yennele le. Ee, muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le.»

16

Kore wila yiri ma je Moyisi wi na

¹ Yizehari pinambyo Kore na wila pye Levi setirige pyo, ma yiri wa Kehati sege ki ni, wila yon le Uruben setirige piile taanri ni, poro la wele Eliyabu pinambiile Datan naa Abiramu, konaa Peleti pinambyo Oni†.

² A pe si yiri ma je Moyisi wi na, poro naa Izirayeli woolo nambala cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (250) ni. Paa pye Izirayeli gbogolomo woolo pe teele poro pele, mbele paa pye na yinri na pe kaa finliwe piin we. A pe pe mege jen.

³ A pe si gbogolo Moyisi naa Aron pe mege ni, mee pe pye fo: «Ye wogo ki toro yogo na koni! Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe yen kpoyi Yawe Yennele li yege na, li si yen ma cen laga we ni fuun we sogowo. Mele, a yoro nee ye yee jate mbe cen Yawe Yennele li woolo pe go na?»

⁴ Naa Moyisi wila kaa ki senre ti logo, a wi si to maa yege ki jiile wa tara.

⁵ Ko pungo na, a wi si Kore naa wi pinleyeenle pe pye fo: «Goto pinliwe ni, lere na wi yen Yawe Yennele li woo, ma tege wi ye li kan, mbe ya mbe pan li yege sogowo, li yaa wi naga we na. Lere na Yawe Yennele li yaa ka wo, li yaa ti wo mbe fulu wa li tanla.

⁶ Kala na ye yaa ka pye li na: «Kore naa wi pinleyeenle pe ni fuun pe nanganra leyaara le.

⁷ Goto pe kason nanganra le wa ti ni peri yinyin, pe wusuna nuwo taan wo ti na Yawe Yennele li yege sogowo. Yawe Yennele liga ka lere na wo, wo wi yen

kpoyi li kan. Yoro Levi setirige piile, ye wogo ki toro yogo na koni.»

⁸ A Moyisi wi si Kore wi pye naa fo: «Ye logo na yeri jenge, yoro Levi setirige piile wele!

⁹ Izirayeli woolo Yennele li ye wo Izirayeli woolo sanmbala pe sogowo, ma konso kan ye yeri yaa fulu li tanla mbaa tunngo piin wa Yawe Yennele li censaga paraga go ki ni, konaa mbaa yeregi Izirayeli gbogolomo woolo pe yege sogowo mbaa tunngo piin pe kan. Ko si yoro bo ma?

¹⁰ Yawe Yennele li konso kan ye yeri yaa fulu li tanla, mboro naa ma woolo pe ni fuun pe ni, yoro mbele ye yen Levi setirige piile wele. Konaa ki ni fuun, ye yen na saraga wogotunngo ki jaa fun.

¹¹ Ki wogo nga ki pye yeen, ko ki naga ma yo Yawe Yennele lo ye yiri ma je li na, mboro naa ma pinleyeenle pe ni. Nakoma Aron wo woro yaraga ka, ye yiri ye je wi na.»

¹² Ko pungo na, a Moyisi wi si tun ma yo pe sa Eliyabu pinambiile Datan naa Abiramu pe yeri wi kan. Een fo, a pe suu yon sogo ma yo fo: «We se kari wa!

¹³ Tara nda ti yen ma yin konso naa senrege ki ni na fuun, ma we yirige wa ti ni ma pan mbe we kan we ku laga gbinri wi ni, ko soon bo bere? Maa jaa mbe cen we go na fannga na win?

¹⁴ Tara nda ti yen ma yin konso naa senrege ni na fuun, to ta ma ma we le ma pan we ni laga ti ni. Mee keere naa erezen keere kan we yeri weri ta. Maga yan ndee we yen fyoonlo wi le? We se kari wa.»

¹⁵ A Moyisi wi si nawa ngban fo jenge, mee Yawe Yennele li pye fo: «Maga ka yenle pe yarikanra ti na. Male, mi fa pe kee yaraga ka sho pe yeri, ali sa sun sofile nungba na; mi fa si kapege pye wa kpe na.»

Kore naa mbele paa yiri ma je pe jalogo kala

¹⁶ Kona, a Moyisi wi sigi yo Kore wi kan fo: «Goto, mboro naa ma pinleyeenle pe ni fuun pe ni, konaa Aron wi ni, ye pan wa Yawe Yennele li yege sogowo.

¹⁷ Ye ni fuun nungba nungba, ye ye nanganra leyaara ti le, ye wusuna nuwo taan le wa ti ni, ye pan wa Yawe Yennele li yege sogowo. Mboro naa Aron wi ni, ye ye nanganra leyaara ti le.»

¹⁸ A Kore naa wi pinleyeenle pe ni fuun nungba nungba pe si pe nanganra leyaara ti le ma kason nanganra le wa ti ni, ma wusuna nuwo taan wo wa ti na, mee saa yere wa filisaga paraga go ki yon na, ma pinle Moyisi naa Aron pe ni.

¹⁹ Kore wila Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe gbogolo wa flisaga paraga go ki yɔn na, nɛɛ pe sunnu na pe waa Moyisi naa Arɔn pe na.

A Yawe Yɛnnɛle li gbɔgɔwɔ yanwa pɛ si pi yɛɛ naga leele pe ni fuun pe na.

²⁰ A li si para Moyisi naa Arɔn pe ni ma yo fɔ:

²¹ «Ye laga ki leele mbele pe na, ye lali pe ni, katugu mi yaa pe tɔngɔ yɔnɔ nungba.»

²² Ɛɛn fɔ, a Moyisi naa Arɔn pɛ si to ma pe yɛɛ ti jiile wa tara ma Yɛnnɛle li yɛnri ma yo fɔ: «E, Yɛnnɛle! Mboro ŋa mà yinwege wɔnwɔn pi kan yaara nda fuun ti da ti yeri. Lere nungba wi kapege ki pye, kii daga ma nawa ngban gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe ni.»

²³ A Yawe Yɛnnɛle li si Moyisi wi yɔn sogo ma yo fɔ:

²⁴ «Ki yo Izirayeli gbogolomɔ woolo pe kan fɔ pe laga Kore, naa Datan konaa Abiramu pe paara yinre ti na, pe lali ti ni.»

²⁵ A Moyisi wi si yiri wo naa Izirayeli leelele pe ni, ma kari wa Datan naa Abiramu pe yeri,

²⁶ mɛɛ Izirayeli gbogolomɔ woolo pe pye fɔ: «Ye lali ki lepeelee mbele pe paara yinre ti ni, yaga ka jiri pe kɛɛ yaraga ka na, jango yoro fun yaga ka pinle mbe ku pe ni pe kapere ti ni fuun ti kala na.»

²⁷ Le ki yɔngɔlo nungba ke ni, a leele pɛ si laga Kore naa Datan, konaa Abiramu pe paara yinre ti na.

A Datan naa Abiramu pɛ si yiri wa paara yinre ti ni ma yere le yeyɔnrɔ ti na, poro naa pe jɛɛle, naa pe piile, konaa pe go woolo sanmbala pe ni.

²⁸ A Moyisi wi sho fɔ: «Ijga ko ki yaa ki naga ye na mbe yo Yawe Yɛnnɛle lo ligi tunngo ŋga ki kan na yeri mbaa kagala ŋgele mila piin ke piin, fɔ mi woro naga piin na yɛɛ fannga.

²⁹ Na ki leele mbele paga ku paa yɛge ŋga na lere pyew wi ma ku, kala na li ma lere pyew wi ta, na liga ki leele mbele pe ta, pa kona Yawe Yɛnnɛle lo ma lilan tun.

³⁰ Ɛɛn fɔ, na we Fɔ wiga kafɔnnɔ pye, na tara tiga jenw mbe pe tɔn poro naa pe kɛɛ yaara ti ni fuun ti ni, pe tigi wa kuulo tara ti ni weele, kona pa ye yaa ki jen mbe yo ki leele mbele pɛ Yawe Yɛnnɛle li tifaga.»

³¹ Pa Moyisi wila koo ki senre ti yowo pi na, a tara ti si jenw wa Datan naa Abirami pe tɔrɔ ti nɔgo.

³² Tara tila jenw ma pe tɔn poro naa pe woolo pe ni, konaa Kore wi pinleyɛɛnle pe ni, naa pe yarijɛnde ti ni fuun ti ni.

³³ Ki leele paa tigi wa kuulo tara ti ni weele poro naa pe woolo pe ni fuun pe ni. A tara ti si pe tɔn, a pɛ si kɔ saw wa Izirayeli gbogolomɔ woolo pe sɔgɔwɔ.

³⁴ Izirayeli woolo mbele paa pye le ma pe maga, naa poro la kaa pe gbeere ti logo, a pe nɛɛ fee na jɔrɔgi na yuun fɔ: «Ye ti waa fee jango tara tiga ka we tɔn fun.»

³⁵ A kason kà si yiri wa Yawe Yɛnnɛle li tanla, ma pan ma nambala cɛnɛɛ shyen naa nafa shyen ma yiri kɛ (250) mbele paa pan wusuna nuwɔ taan wi ni pe sogo pew.

17

Kore woolo

pe nanganra leyaara kala

¹ Yawe Yɛnnɛle lãa para Moyisi wi ni ma yo fɔ:

² «Ki yo saraga wɔfɔ Arɔn wi pinambyɔ Eleyazari wi kan fɔ wi nanganra leyaara ti wɔ wa kason ki ni, kason nanganra nda ti yɛn wa ti nawa wi sari yanragi wa lege; katugu nanganra leyaara ti yɛn kpoyi mi ŋa Yɛnnɛle na kan.

³ Leele mbele pɛ kapege ki pye ma ku ki yɔnɔ, pe yaa pe nanganra leyaara ti lɛ mberi gbɔn mberi pye papara papara, mberi tɛge mbe saraga wɔsaga ki tɔn ti ni; katugu pɛ pan ti ni mi ŋa Yawe Yɛnnɛle na yɛge sɔgɔwɔ mako, a ti pye kpoyi. Ti yaa pye paa kacɛn yɛn mbaa Izirayeli woolo pe yɛɛgi.

⁴ A saraga wɔfɔ Eleyazari wi si nambala mbele paa sogo pe nanganra leyaara nda pɛ gbegele tuguyɛnre ni ti lɛ, ma ti a pɛri gbɔn papara papara mbe saraga wɔsaga ki tɔn ti ni.

⁵ Ki yaara papara papara ti yaa la Izirayeli woolo pe nawa tuun ki na fɔ lere ŋa woro Arɔn setirige pyɔ, wo wa kpe si daga mbe fulɔ Yawe Yɛnnɛle li tanla mbe wusuna nuwɔ taan sogo li yɛge sɔgɔwɔ; jango kala na lãa pye Kore naa wi pinleyɛɛnle pe na, liga ka pye wi na, paa yɛge ŋga na mi ŋa Yawe Yɛnnɛle migi yo Moyisi wi kan a wigi yo ye kan we.»

Izirayeli woolo

paa pye na kongɔri

Moyisi naa Arɔn pe na naa

⁶ Ki kala li pyɛngɔlo, ki goto, a Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe nɛɛ kongɔri Moyisi naa Arɔn pe na, na yuun fɔ: «Yoro ye ti a Yawe Yɛnnɛle li woolo pɛ ku.»

⁷ Ɛɛn fɔ, ma Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ta paa pye na gbogolo mbe yiri Moyisi naa Arɔn pe kɔrɔgo, a pɛ si kannga ma wele wa flisaga paraga go ki yeri, mɛɛ kambaaga ki yan teere kigi tɔn, a Yawe Yɛnnɛle li gbɔgɔwɔ yanwa pɛ si pi yɛɛ naga.

⁸ A Moyisi naa Arɔn pɛ si kari ma saa yere wa flisaga paraga go ki yɛge sɔgɔwɔ.

⁹ A Yawe Yɛnnɛle li si Moyisi wi pye fɔ:

¹⁰ «Ye laga ki gbogolomo mba pi na, ye lali pi ni, mi yaa pe gbo yonlo nungba.»

Kona, a Moyisi naa Aron pè si to ma pe yere ti jiile wa tara†.

¹¹ Ko pungo na, a Moyisi wì si Aron wi pye fò: «Ma nanganra leyaraga ki le fyaw, ma kason nanganra ta le wa saraga wosaga ki na mari le wa ki ni, ma wusuna nuwo taan wo wa ti na, mæe fyeele ma kari wa Izirayeli gbogolomo woolo pe korogo, ma kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye pe kan; katugu Yawe Yennele li nawa ngban, a tifelege yama pi to pe na mako na pe kuun.»

¹² A Aron wì si nga Moyisi wila yo wi kan ki pye. Wila wi nanganra leyaraga ki le ma fe ma kari wa Izirayeli gbogolomo woolo pe sogowo; tifelege yama pila to leele pe na kaselege mako. A wì si wusuna nuwo taan wi sogo, ma kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye pe kan.

¹³ A wì si saa yere gboolo poro naa weele pe sogowo, a tifelege yama pi si ko.

¹⁴ Ki tifelege yama pila leele mbele gbo paa pye lere waga ke ma yiri tijere naa cenme koloshyen (14 700). Poro la pye pe ye mbele paa pinle ma ku Kore wi ni pe ni.

¹⁵ A Aron wì si songoro wa Moyisi wi tanla wa filisaga paraga go ki yon na; katugu tifelege yama pila ko.

Aron wi gbotangala kala

¹⁶ Yawe Yennele làa para Moyisi wi ni ma yo fò:

¹⁷ «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fò cengele ke ni fuun nungba nungba ke pan gbotangala nungba nungba ni ma kan. Cengele teele poro pe yaa pan mbege gbotangangala ke ma yiri shyen ke kan ma yeri. Ma nana nungba pyew wi mege ki yonlogo wi gbotangala li na.

¹⁸ Ma Aron mege ki yonlogo wa Levi cenle li gbotangala li na. Pa kona gbotangala nungba nungba yaa pye cenle nungba nungba pyew li to wi mege na.

¹⁹ Kona mæe sa ki gbotangangala ke tege wa filisaga paraga go ki ni, wa yon finliwe senre kesu wi yege sogowo, wa laga nga mi maa fili ye ni we.

²⁰ Lere na mi yaa ka wo, wi gbotangala li yaa fun. Pa kona Izirayeli woolo pe kongorimo mba paa kongori ye na, mi yaa pi ko.»

²¹ A Moyisi wì sigi senre ti yo Izirayeli woolo pe kan. A cengele teele pe ni fuun pè si pan ma gbotangangala nungba nungba kan wi yeri. Cenle nungba la pan gbotangala nungba ni. Gbotangangala ke ni fuun, mbe Aron wolo li taga wa, kaa pye ke ma yiri shyen.

²² A Moyisi wì si saa ke tege Yawe Yennele li yege sogowo wa yon finliwe kesu wi yen paraga go nga ni ki ni.

²³ Ki goto, a Moyisi wì si ye wa paraga go nga yon finliwe senre kesu wi yen ma tege wa ki ni, mæe ki yan Levi cenle gbotangala na paa Aron mege ki yonlogo li na, li fun ma fyeele yiri, ma amandi tige pire se a ti le mako.

²⁴ A Moyisi wì si gbotangangala ke ni fuun ngele kaa pye wa Yawe Yennele li yege sogowo ke le, ma saa ke kan Izirayeli woolo pe yeri; a pè nga kila pye ki yan. A cengele teele pe ni fuun nungba nungba pè si pe gbotangangala ke sho.

²⁵ A Yawe Yennele li si Moyisi wi pye fò: «Aron gbotangala li songoro mali tege wa yon finliwe kesu wi yege sogowo. Li yaa tege le mbe pye paa kacén yen mbaa mbele pe ma yiri ma je pe yeregi. Pa kona ma yaa kongorimo mba pe maa kongori na na pi ko, jango paga ka ku.»

²⁶ A Moyisi wì si tanga Yawe Yennele li senre ti na.

²⁷ Kona, a Izirayeli woolo pè sigi yo Moyisi wi kan ma yo fò: «Wele, we yaa ko wa ki ni, we yaa ku, ee, we ni fuun we yaa ku.

²⁸ Katugu lere na fuun ka fulo wa Yawe Yennele li censaga paraga go ki tanla, wo yaa ku. Ki cen we ni fuun we yaa ku ki kulomo nungba pi na sa ko win?»

18

Saraga wofenne

kona Levi setirige piile pe tunngo

¹ Kona, a Yawe Yennele li si Aron wi pye fò: «Na paga kapege ka pye wa censaga paraga go ki ni, ko kapege ko yaa pye mboro naa ma setirige piile, konaa ma cenle woolo ye go kala. Een fò, na paga kapege pye wa saraga wogotunngo ki ni, ko kapege ko yaa pye mboro naa ma setirige piile yoro nungba go kala.

² Ma tele Levi wi cenle woolo wele, poro mbele pe yen ma sefenne, ma pe taga mboro naa ma setirige piile ye yee na, paa ye sari ye tunngo ki na, wa paraga go nga yon finliwe senre kesu wi yen ma tege wa ki ni ki yege sogowo.

³ Pe yaa la tunngo piin ma kan, konaa mbaa filisaga paraga go ki tunngo ki ni fuun ki piin. Een fò, pe se ka fulo wa saraga wosaga ki tanla nakoma wa Yennele censaga paraga go ki tunngo pyeyaara nda ti yen kpoyi ti tanla, janjo poro naa yoro ni yaga ka ku.

⁴ Pe yaa taga ma na mbaa ma sari, mbaa filisaga paraga go ki korosi, mbaa ki tunndo ti ni fuun ti piin. Een fò, lere na

† 17:10 17.8-10: Ebu 9.4

woro Levi setirige pyo, wo wa kpe si daga mbe fulo wa ye tanla.

⁵ Yoro ye yaa la Yenñele censaga paraga go konaa saraga wosaga ki koroosi. Pa kona mi se ka nawa ngban naa yoro Izirayeli woolo ye ni.

⁶ Ye wele, Levi setirige piile, poro mbele pe yen ye sefenne, mi pe wo yoro Izirayeli woolo sanmbala ye sogowo, a pe pye mi na Yawe Yenñele na woolo, a mi pe kan ye yeri paa tunngo piin wa filisaga paraga go ki ni.

⁷ Mboro Aron, naa ma setirige piile pe ni, ye yaa la ye saraga wogotunngo ki piin wa saraga wosaga ki na, konaa wa lajenge kpoyi ki ni, wa paraga nga ki po ma paraga go ki kon shyen ki punjo na. Muwi migi saraga wogotunngo ki kan ye yeri pa yarikanga yen. Na lere wa yege ka fulo wa lajenge kpoyi ki tanla, wi daga poo gbo.»

Saraga wofenne pe tasaga

⁸ Yawe Yenñele laa Aron wi pye naa fo: «Wele, yaara nda fuun pe ma lagala wa Izirayeli woolo pe yarikanra nda ti yen kpoyi ti na mberi kan na yeri, ti yaa ye kologo nga ni, mila ki nii ma kee. Mila ti nii mboro naa ma setirige piile ye kee, ti yaa pye ye tasaga; ki wogo ki yaa pye kondegele na li yen kosaga fu.

⁹ Wele, yaara nda ti yaa ka yiri wa yarikanra nda ti yen jende kpoyi ti ni mbe pye ma woro, to nda ti se sogo na kan ti nda: «Yarikanra nda fuun pe yaa kan na yeri, ko koro wo yen muwe saara, naa saara nda pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja, naa nda pe ma wo mbe kajoggo gbegele. Ki yaara nda ti yen ma tege ti ye na kan, ti yaa pye mboro naa ma pinambiile ye woro.

¹⁰ Ye yaa kaa ti kaa mbaa ti jate yaara nda ti yen jende kpoyi†. Een fo, ye go woolo mbele pe yen nambala, poro ce pe mbe ya mbaa ti kaa; katugu ye daga mbaa ti jate yaakara nda ti yen kpoyi ye kan.

¹¹ Mbe taga wa to na, yaara nda fuun pe ma lagala wa Izirayeli woolo pe yarikanra ti na, mberi yirige mberi kan saraga na yeri, ti yaa pye ma woro. Mi yen nari kaan mboro, naa ma pinambiile, naa ma sumborombiile ye yeri. Ki wogo ki yaa pye kondegele na li yen kosaga fu. Ma go woolo mbele fuun pe yaa ka pye fyongo fu, pe mbe ya mbaa ti kaa.

¹² Izirayeli woolo pe yarilire fonndo kongbannda nda pe ma pan ma kan mi na Yawe Yenñele na yeri, mi yen nari kaan ma yeri fun, to ti yen sinme, naa duven fonngo konaa bile wi ni.

¹³ Pe kere yarilire fonndo kongbannda nda pe yaa pan mbe kan mi na Yawe Yenñele na yeri, ti yaa pye ma woro. Ma go woolo mbele fuun pe yaa pye fyongo fu, pe mbe ya mbaa ti kaa.

¹⁴ Yaraga nga fuun Izirayeli woolo pe yaa tege ki ye pew na kan, ki yaa pye ma wogo†.

¹⁵ Pinambiile kongbanmbala mbele Izirayeli woolo pe yaa kan mi na Yawe Yenñele na yeri, pe yaa pye ma woolo mbe pinle pe yaayoro ti pinambire kongbannda ti ni. Een fo, ma daga mbe leele pe pinambiile kongbanmbala pe go sho, konaa yaayoro nda ti yen fyongo ni ti pinambire kongbannda ti ni.

¹⁶ Pinambiile mbele pe ta yenge nungba nungba, ma yaa ka pe go sho mbe yala penjara yon nga ma yaa ka naga ki ni, ko yen warifuwe pyo kangurugo, mbe yala censaga paraga go ki warifuwe pyo wi nuguwo pi ni. Ki warifuwe pyo wi nuguwo pi yen giramu ke.

¹⁷ Een fo, maga ka nage ki pinambyo kongbanja, naa sumbyo wi pinambyo kongbanja konaa sugbo wi pinambyo kongbanja wo wa go sho, katugu pe yen ma tege pe ye na kan. Ma yaa kaa pe kasanwa pi wuun wa saraga wosaga ki na, mbe sila pe yanlaga lara to piin saara sogoworo mbaa ti sori, to nda ti nuwo taan pi yen ma mi na Yawe Yenñele na ndanla.

¹⁸ Pe kara ti yaa pye ma woro paa yege nga na ndige nga pe ma yirige ma kan saraga, ki ma pye ma wogo ye, konaa kalige jele li ni.»

¹⁹ «Yaara nda ti tege ti ye na kan, to nda fuun Izirayeli woolo pe ma lagala pe yarikanra ti na mberi kan mi na Yawe Yenñele na yeri, mi yen nari kaan mboro, naa ma pinambiile konaa ma sumborombiile ye yeri. Ki wogo ki yaa pye kondegele na li yen kosaga fu. Ki yen yon finliwe mba jogosaga woro pi na, kosaga si woro pi na mi na Yawe Yenñele na yege sogowo, mboro naa ma setirige piile ye kan.»

²⁰ Yawe Yenñele laa Aron wi pye naa fo: «Tara nda mila kaan yoro Izirayeli woolo ye yeri, jango yeri yeke ye yee na, ma se ka tara ta ta korogo wa ti ni. Ma tasaga se ka pye wa pe sogowo; katugu na tunngo ko ki yaa pye ma tasaga konaa ma korogo wa Izirayeli woolo sanmbala pe sogowo.

Yaga na wi yaa la kaan

Levi setirige piile pe yeri

²¹ «Izirayeli woolo pe yaa la yaga na fuun woo, mila wi kaan Levi setirige piile pe yeri wi pye pe korogo tunngo nga paa piin wa filisaga paraga go ki ni ki kala na†.

† 18:10 18:10: Mbe yala Levi 6.9,19; 7.6lara ti ni, pe yaa kaa ki yaakara ti kaa laga kpoyi ka ni. † 18:14 18:14: Levi 27.28 † 18:21 18:21: Levi 27.30-33; Dete 14.22-29

²² Ki ka pye ma, Izirayeli woolo sanmbala pe se ka fulo wa filisaga paraga go ki tanla, jango ki ka ka jate kapege pe go na pe ku.

²³ Levi setirige piile poro pe yaa la tunngo piin wa filisaga paraga go ki ni, paga si kapege pye wa, ki yaa pye poro go kala. Ki wogo ki yaa pye kondegele na li yen kosaga fu ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pe kan. Pe se ka tara ta ta korogo wa Izirayeli woolo sanmbala pe sogowo.

²⁴ Een fo, Izirayeli woolo pe yaa la yaga na woo mi na Yawe Yennele na yeri, mila wi kaan Levi setirige piile pe yeri pe korogo. Ko kala na mi pe pye ma yo pe se ka tara ta ta korogo wa Izirayeli woolo sanmbala pe sogowo.»

Levi setirige piile pe yaga womo

²⁵ Yawe Yennele laa para naa Moyisi wi ni maa pye fo:

²⁶ «Ki yo Levi setirige piile pe kan fo «Na Izirayeli woolo paga pan mbe yaga wi wo ye yeri, wo na mila kaan ye yeri wi pye ye tasaga, yoro jate ye yaa yaga wa wo wa wi ni mboo pye yarikanga mi na Yawe Yennele na yeri. Wo wi yaa pye yaga wi yaga we.

²⁷ Izirayeli woolo sanmbala yarikanra nda pe ma wo wa pe yarilire fonndo ti ni wa ti sunsaga konaa nda pe ma wo wa pe duven fonno wi ni wa ezenen pire ti tonmo wosaga ki ni ma kan, ye yaga wi yaa la jate paa ki yarikanra ti yen.

²⁸ Pa ye yaa laga piin yeen mbaa ye yaga wi woo fun. Ye sefenne Izirayeli woolo paga pan mbe yaga wi kan ye yeri, ye yaa yarikanga wo wa wi ni mi na Yawe Yennele na kan. Ki yarikanga nga ye yaa kan na yeri, ye yaa ki kan saraga wofa Aron wi yeri.»

²⁹ Yarikanra nda fuun pe yaa kan ye yeri, ye ta lagala wa ti na, nda ti yon ma we ti ni fuun na, yeri pye yarikanga, yege tege ki ye mi na Yawe Yennele na kan.

³⁰ Ma Levi setirige piile pe pye naa fo: «Na yaga ka nda ti yon ma we ti wo wa, nda ti yaa koro, to ti yaa pye ye woro re, paa yege nga na Izirayeli woolo sanmbala pe yarilire sannda wa ti sunsaga, naa pe duven sanja konaa pe sinme sanmba wa pi wosaga ki ni, ti ma koro pe kan we.

³¹ Yoro naa ye go woolo pe ni, laga o laga ka ye ndanla, ye yaa kaa ki yaakara ti kaa wa; katugu tunngo nga yaa piin wa filisaga paraga go ki ni, ki sara wowi.

³² Na yaga nda ti yon ma we ti lagala na kan sanga na ni, pa kona kapege se jate ye go na. Ki ka pye ma, pa ye se Izirayeli woolo pe yarikanra nda ti yen ma tege ti

ye na kan ti tege fyongo ni, jango yaga ka ku.» »

19

Nano yeen wi kala

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi naa Aron pe ni ma pe pye fo:

² «Mi na Yawe Yennele, na lasiri wi kondegele li yen na nga yuun ki nga: «Yege yo Izirayeli woolo pe kan fo pe pan nano yeen ni ye kan, na wi yen jeregisaga fu, ma yon ma yon fili, nere nda ti maa fali ti tunngo pyetige ka fa taga na na we.

³ Ye saa kan saraga wofa Eleyazari wi yeri. Wo yaa wi le mbe kari wi ni wa paara yinre censaga ki punngo na. Poo konli wi yege na.

⁴ Saraga wofa Eleyazari wi yaa nano wi kasanwa pa le wi yombe li ni mboo yanragi yanragi wa filisaga paraga go ki yeyongo kee yeri sa ta yanragisaga koloshyen.

⁵ Ko punngo na, pe yaa nano wi sogo pew wi yege na: wi selege, naa wi kara, naa wi kasanwa konaa wi fire ti ni.

⁶ Saraga wofa wi yaa sediri tige kanngaga le, naa yizopi were ni, konaa mana yenle ni, mbe sari wa wa kason nga nano wi yen na sori ki nandogomo.

⁷ Ko punngo na, saraga wofa wi yaa wi yariporo ti jogo, mbe woli, si jen mbe songoro wa paara yinre censaga ki ni. Konaa ki ni fuun, wi yaa pye fyongo ni fo sa gbon ki yonlokogo.

⁸ Lere na wi yaa nano wi sogo, wi yaa wi yariporo ti jogo fun, mbe woli; wi yaa pye fyongo ni fun fo sa gbon ki yonlokogo.

⁹ Lere na wi yen fyongo fu wa yaa nano wi conro ti koli sari tege laga nga ki yen fyongo fu ka ni wa paara yinre censaga ki punngo na. Pe yaa ti gbegele mberi tege Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe kan, mbaa tonmo mba pi ma lere pye fyongo fu pi gbegele ti ni. Ki kapyege ki yen paa saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja ki yen†.

¹⁰ Lere na wi yaa nano wi conro ti koli wi yaa wi yariporo ti jogo fun, wi yaa pye fyongo ni fo sa gbon ki yonlokogo. Ki kondegele na li yaa pye kosaga fu Izirayeli woolo poro naa nambanmbala mbele pe yen ma cen wa pe sogowo pe kan.»

Tonmo mba pi ma lere pye

fyongo fu Yennele yege na

¹¹ «Lere o lere ka jiri gboo na, wi yaa pye fyongo ni fo sa gbon piliye koloshyen.

¹² Wi jiringolo gboo wi na, ki pilige taanri wogo naa pilige koloshyen wogo ki na, wi daga mbe tonmo mba pi ma lere pye fyongo fu pa yanragi yanragi wi yee

† 19:9 19:9: Ebu 9.13

na mbe pye fyongo fu. Een fo, na wi suu yee pye fyongo fu pilige taanri wogo naa pilige koloshyen wogo ki na, pa wi yaa koro fyongo ni.

¹³ Na lere wa ka jiri gboo na mbege pye sambalawa ni wi suu yee pye fyongo fu, wi ma Yawe Yennele censaga paraga go ki tege fyongo ni. Ki lerefo wi daga poo wo wa Izirayeli woolo pe sogowo, katugu tonmo mba pi ma lere pye fyongo fu pa si yanragi yanragi wi na. Wi fyongo ki koro wi na bere.

¹⁴ «Na lere wa ka ku paraga go ka ni lasiri na wi daga yaa tanri wi na, wi na: «Na lere wa ka ku paraga go ka ni, leele mbele fuun ka ye wa ki nawa, konaa mbele pe yen wa ki ni mako, pe yaa pye fyongo ni fo sa gbon piliye koloshyen.

¹⁵ Leyaraga nga fuun ka pye wa ki paraga go ki ni yelege, na katonggo si tege mbege ton jenge, ki yaa pye fyongo ni.

¹⁶ Na lere wa ka jiri gboo na wa yan nawa, lere wuu gbo wi yo, wi ku wi ye wi yo, nakoma mbe jiri senwee kajeere na, nakoma fanga na, ki lerefo wi yaa pye fyongo ni fo sa gbon piliye koloshyen.

¹⁷ Na ye kaa jaa mbe lere na wi yen fyongo ni wa pye fyongo fu, nana na paa wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja, yoo conro ta koli yeri le leyaraga ka ni, ye pulugo tonmo le wa ti ni.

¹⁸ Lere na wi yen fyongo fu wi yaa yizopi were kon mberi le wa leyaraga tonmo pi ni mboo yanragi yanragi paraga go nga lere wi ku wa ki ni ki na, naa ki nawa yaara ti ni fuun ti na, konaa leele mbele fuun paa pye wa ki ni pe na. Wi yaa ki nungba ki pye fun lere na wi jiri senwee kajeere na wi na, nakoma ma jiri lere na pe gbo nakoma wi ku wi ye wi na, nakoma ma jiri fanga na wi na.

¹⁹ Lere na wi yen fyongo fu wi yaa ki tonmo pi yanragi yanragi lere na wi yen fyongo ni wi na ki pilige taanri wogo naa pilige koloshyen wogo ki na. Ki pilige koloshyen wogo ki na, wi yaa tonmo pa yanragi yanragi wi na mboo pye fyongo fu pew mboo kapege ki ko. Nana na wi yen fyongo ni wi yaa wi yariporo ti jogo mbe woli. Pa ki yonlokogo wi yaa pye fyongo fu.»

²⁰ «Een fo, lere na ka pye fyongo ni, na wi ka sambalawa pye wi suu yee pye fyongo fu, pe yaa wi yirige mboo wo wa Izirayeli gbogolomo woolo pe sogowo, katugu wi Yawe Yennele li paraga go ki tege fyongo ni. Ma jen tonmo mba pi ma lere pye fyongo fu pa si yanragi yanragi wi na. Wi yaa koro fyongo ni.

²¹ «Ki kondengele li yaa pye kosaga fu yoro Izirayeli woolo ye kan. Lere na fuun ka tonmo mba pi ma lere pye fyongo fu pa

yanragi yanragi, wi yaa wi yariporo ti jogo. Lere na ka si jiri ki tonmo pi na, wi yaa pye fyongo ni fo sa gbon ki yonlokogo.

²² Lere na wi yen fyongo ni wiga jiri yaraga o yaraga na, ki yaa pye fyongo ni; lere na ka si jiri lere na wi yen fyongo ni wa na, wo fun wi yaa pye fyongo ni fo sa gbon ki yonlokogo.»

20

*Izirayeli woolo paa yiri ma je
Moyisi naa Aron pe na tonmo kala na*

¹ Yele li yenge kongbannga ki na, a Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe si gbon wa Zen gbinri wi ni. A pe si pe paara yinre ti kan wa Kadeshi laga ki na ma cen. Pa Miriyamu wila ku wa, a poo le wa.

² Maga ta tonmo sila pye wa gbogolomo woolo pe yeri, a pe si pe yee gbogolo Moyisi naa Aron pe mege ni.

³ A pe si win Moyisi wi ni maa pye fo: «Ndee ki pye Yawe Yennele laa we gbo ja we sefenne mbele paa ku pe ni, ko mbe ja mbonro we na!

⁴ Yingi na woro mbele Yawe Yennele li gbogolomo woolo ye si pan we ni laga ki gbinri na wi ni? Ye pan mbe we kan we ku laga woro naa we yaayoro ti ni ke?

⁵ Yingi na, a ye si we yirige wa Ezhipiti tara ma pan we ni laga ki lapege nga ki ni? Pe se ya yaraga ka kpe lugu laga, figiye tire naa erezen tiire konaa girenadi tire woro laga; tonmo yere woro laga mbe wo.»

⁶ A Moyisi naa Aron pe si laga le Izirayeli woolo pe tanla ma kari wa filisaga paraga go ki yon na, mee to ma pe yere ti jiile wa tara (mbe Yennele yenri). Kona, a Yawe Yennele li gbogowo yanwa pi si pi yee naga pe na.

⁷ A li si para Moyisi wi ni maa pye fo:

⁸ «Ma gbotangala li le, mboro naa ma ndo Aron wi ni, ye Izirayeli woolo pe gbogolo. Ye para ki walaga nga ki ni pe yege sogowo fo ki tonmo yirige ye kan. Pa kona ma yaa ti tonmo mbe janri pi yiri wa walaga ki ni pe kan. Ma yaa leele pe gbogolomo pi kan pi wo konaa yaayoro ti ni.»

⁹ A Moyisi wi si saa gbotangala na laa pye wa Yawe Yennele li yege sogowo li le, paa yege nga na laa ki yo wi kan we.

¹⁰ A Moyisi naa Aron pe si leele pe gbogolomo pi yeri wa walaga nga Yawe Yennele laa naga ki tanla. A Moyisi wi si pe pye fo: «Yoro mbele ye yiri ma je, yaa nuru na yeri! Woro mbe ya mbe tonmo pye pi janri pi yiri wa walaga nga ki ni ye kan?»

¹¹ A Moyisi wi suu kee ki yirige ma walaga ki gbon gbonsaga shyen wi gbotangala li ni. A tonmo pi si janri ma

yiri legere. A gbogolomo woolo pè si wo ma tin konaa yaayoro ti ni fun.

¹² Eén fò, a Yawe Yennele li si Moyisi naa Aron pe pye fò: «Yee taga na na, mi yen kpoyi yege nga na, ye sigi gbogo Izirayeli woolo pe yege na; ki kala na yoro ma ye yaa ki leele mbele pe yege sin mbe ye pe ni wa tara nda mila kaan ye yeri ti ni.»

¹³ Ko tonmo po pila pye Meriba laga tonmo we, (Meriba ko koro wo yen malaga). Pa Izirayeli woolo paa win wa Yawe Yennele li ni. A ligi naga pe na ma yo li yen kpoyi†.

Edomu cenle woolo pe sila yenle mbe Izirayeli woolo pe yaga pe toro

¹⁴ Ma Izirayeli woolo pe ta wa Kadeshi laga ki na, a Moyisi wi si leele tun wa Edomu tara wunlunana wi yeri ma yo pe saga yo wi kan fò: «Woro Izirayeli woolo mbele ma sefenne, pa wè yo yeen: «Jologo kagala ngele kè we ta, mà ke jen.

¹⁵ Faa we teleye paa kari wa Ezhipiti tara, a wè cen ma mo wa jenge. Eén fò, Ezhipiti tara woolo pè we teleye, poro naa woro ni, we jolo.

¹⁶ Kona, a wè si gbele ma Yawe Yennele li yeri ma yo li we saga. A li si we yenrege ki logo ma sili merege wa torogo, a wi pan ma we yirige wa Ezhipiti tara ti ni. Koni we mbele laga Kadeshi, ki ca nga ki yen wa ma tara ti konlo li na we.

¹⁷ Ki yaga woon tara ti pari we toro. We se ye keere ta ni, nakoma erezen keere ta ni. We se ye koloye tonmo pa wo. Wunlunana wi kongboglobogo ko we yaa le. We se ke kalige na nakoma kamege na, fò we sa ma tara ti pari weri kon we yiri.»

¹⁸ A Edomu tara wunlunana wi suu yon sogo ma yo fò: «Ye sanla tara ti pari mbe toro. Na yaga ki forogo mbe wele, mi yaa malaga gbòn ye ni.»

¹⁹ A Izirayeli woolo pe pitunmbolo pè suu pye fò: «We yaa sin kongboglobogo ko ni mbe toro. Na waga ma tonmo pa wo woro naa we yaayoro ngbeleye yi ni, we yaa pi fog ton ma yeri. We woro na yaraga ka kpe yenri ma yeri naa, kaawo ma we yaga we tanga we toro ko ce.»

²⁰ Eén fò, a Edomu tara wunlunana wi si pe yon sogo ma yo fò «Ye sanla tara ti pari mbe toro.»

A Edomu cenle woolo pè si yiri Izirayeli woolo pe korogo malingboonlo legere ni na fannga gbogo ni.

²¹ Paa je ma yo pe se kono kan Izirayeli woolo pe yeri pe toro. Ki kaa pye ma, a Izirayeli woolo pè si kono la yege le.

Aron wi kunwo we

²² Kona, a Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pè si pinle ma yiri wa Kadeshi ca, ma saa gbòn wa Hori yanwiga ki na.

²³ A Yawe Yennele li si para Moyisi naa Aron pe ni wa Hori yanwiga ki na, wa Edomu tara ti konlo li na ma yo fò:

²⁴ «Sanni jenri Aron wi yaa ku mbe taga wa wi teleye mbele pè ku pe na. Wi se ye wa tara nda mila kaan yoro Izirayeli woolo ye yeri ti ni, katugu yaa yiri ma je na senyoro ti na Meriba laga ki tonmo wogo ki na.

²⁵ Mboro Moyisi, ma Aron wo naa wi pinambyo Eleyazari wi ni pe le ma pe pye pe lugu wa Hori yanwiga ki go na.

²⁶ Ma Aron wi yariporo nda wi ma le mbaa saraga wogotunngo ki piin ti wo wi na mari le wi pinambyo Eleyazari wi kan. Kona pa Aron wi yaa ku le ki laga ki na.»

²⁷ A Moyisi wi si nga Yawe Yennele laa yo wi kan ki pye. A pe ni fuun taanri pè si lugu wa Hori yanwiga ki go na Izirayeli gbogolomo woolo pe yege na.

²⁸ A Moyisi wi si Aron wi yariporo ti wo wi na mari le wi pinambyo Eleyazari wi kan. A Aron wi si ku wa yanwiga ki go na. Kona, a Moyisi wo naa Eleyazari wi ni pè si yiri wa yanwiga ki go na ma tigi†.

²⁹ Naa Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun paa kaa ki logo ma yo Aron wi ku, a pè suu kunwo pi pye fò ma saa gbòn piliye nafa ma yiri ke.

21

Izirayeli woolo paa ya Aradi ca wunlunana wi ni

¹ Aradi ca wunlunana na wila pye Kana tara fenne woo, ma cen wa Negevu tara ti ni, wila ki logo ma yo Izirayeli woolo pe yen na paan wa laga nga paa paan wa yinri Atarimu ki kono li ni. A wi si saa to pe na malaga ni ma pele yigi kasopiile†.

² Kona, a Izirayeli woolo pè si yon folo le Yawe Yennele li yeri ma yo fò: «Na maga ki leele mbele pe le we kee, we yaa pe cara ti tongo pew.»

³ Izirayeli woolo paa yon folo na kon, a Yawe Yennele li sigi senre ti logo, mee Kana tara fenne pe le pe kee. A Izirayeli woolo pè si pe gbo ma pe cara ti tongo ma pinle leele pe ni, mee ki laga ki mege taga naga yinri Orima, ko koro wo yen jogowo.

Wooro nda tila pye shonro ni

⁴ Kona, a Izirayeli woolo pè si yiri wa Hori yanwiga ki na mee kono na li maa kee wa Kogojé yeen wi yeri li le mbe Edomu

† 20:13 20:13: Eki 17.1-7

† 20:28 20:28: Eki 29.29; Nambu 33.38; Dete 10.6

† 21:1 21:1: Nambu 33.40

† 21:4

21:4: Dete 2.1

tara ti sologo mbe toro. Ma pe ta wa kono paa kee, a leele pe jaterere wi si piri pe na†.

⁵ A pe nɛɛ kongɔri Yɛnnɛle lo naa Moyisi pe na, na yuun fɔ: «Yingi na, a yɛ si we yirige wa Ezhipiti tara mbe ti we pan we ku laga gbinri wi ni? Yaakara woro laga, tɔnmɔ woro laga. Mane wi la ki ko we na, ki fyonwo yaakara nda re.»

⁶ Kona, a Yawe Yɛnnɛle li si wɔɔɔɔ nda ti yɛn shɔnrɔ ni ta yirige ma wa leele pe na. A ti pe nɔɔri, a lelegere ku Izirayeli woolo pe ni†.

⁷ A leele sanmbala pɛ si kari wa Moyisi wi yeri ma saa wi pye fɔ: «Wɛ kapege pye, katugu wɛ kongɔri Yawe Yɛnnɛle li ni, ma kongɔri ma na. Koni, ki yaga ma Yawe Yɛnnɛle li yɛnri ligi wɔɔɔɔ nda ti lali we ni.»

Ki kaa pye ma, a Moyisi wi si Yawe Yɛnnɛle li yɛnri leele pe kan.

⁸ A li si Moyisi wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Tugurɔn lɛ mari yan ma wɔɔɔɔ gbegɛle, ma kanngaga titɔnlogɔ ka kan maga yannga ki na wa naayeri. Na wɔɔɔɔ ka lere na fuun nɔ, wiga ki tugurɔn wɔɔɔɔ ki wele, wi se ku.»

⁹ A Moyisi wi si tuguyenre wɔɔɔɔ ka gbegɛle ma kanngaga titɔnlogɔ ka kan maga yannga ki na wa naayeri. Maga lɛ le ko na, wɔɔɔɔ ka lere o lere na nɔ, na wiga wi yege ki yirige mbege tuguyenre wɔɔɔɔ ki wele, wo na ku†.

*Izirayeli woolo
pe tangala mbe kari
wa Pisiga yanwiga ki na*

¹⁰ Ko pungo na, a Izirayeli woolo pɛ si pe paara yinre ti kɔlogi ma saa ti kan ma cɛn wa laga nga paa pye na yinri Obɔti.

¹¹ A pɛ si kaa yiri lɛ Obɔti mɛɛ kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cɛn wa Iye Abarimu ca ki ni, wa gbinri na wi yɛn wa Mowabu tara ti yɔnlɔ yirisaga yeri wi ni.

¹² Ko pungo na, a pɛ si pe paara yinre ti kɔlogi ma kari ma saa ti kan ma cɛn wa Zeredi lafogo ki gbunlundege ki ni.

¹³ A pɛ si kaa yiri lɛ Zeredi mɛɛ kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cɛn wa Arino lafogo ki pungo na; ki lafogo ki maa fuun na toro wa gbinri wi ni, ma yiri wa Amɔri cɛnlɛ woolo pe tara. Arino lafogo ko ki yɛn Mowabu tara to naa Amɔri cɛnlɛ woolo pe tara ti kɔnlɔ lɛ.

¹⁴ Ko kala na, ki yɛn ma yɔnlogɔ wa Yawe Yɛnnɛle li malaga gbɔnkagala sewɛ wi ni ma yo fɔ:

«Vayebu laga nga wa Sufa tara, naa ki gbunlunderɛ ti ni, naa Arino lafogo ki ni,

¹⁵ konaa ki gbunlunderɛ ti ni, to nda ti tigi ma kari wa Ari ca ki yeri

fɔ ma saa gbɔn wa Mowabu tara kɔnlɔ li na.»

¹⁶ A pɛ si kaa yiri lema mɛɛ kari wa laga nga paa pye na yinri Bɛeri (ko kɔrɔ wo yɛn kɔlɔ). Ko kɔlɔ wo sɛnre Yawe Yɛnnɛle lɔa yo Moyisi wi kan ma yo fɔ: «Izirayeli woolo pe gbogolo, mi yaa tɔnmɔ kan pe yeri.»

¹⁷ Kona, a Izirayeli woolo pɛ sigi yurugo nga ki ko ma yo fɔ:

Kɔlɔ, ta tɔnmɔ yinrigi pila fuun. Yaa yuuro shoo wi mɛge ni.

¹⁸ Izirayeli woolo teele paa kɔlɔ na wo we. Pe legbɔɔlɔ poro paa kono kan a pɔo wo pe fannga ki na.

Kona, a pɛ si yiri wa Bɛeri laga ki ni nɛɛ cɛɛncɛɛn na kee ma saa gbɔn wa laga nga paa pye na yinri Matana.

¹⁹ A pɛ si kaa yiri lɛ Matana mɛɛ kari wa laga nga paa pye na yinri Nahaliyeli, mɛɛ kaa yiri lema ma kari wa laga nga paa pye na yinri Bamɔti.

²⁰ A pɛ si kaa yiri wa Bamɔti mɛɛ saa gbɔn wa yanwiga ki tigiwen funwa laga ki na, wa Mowabu tara, ma wa wa Pisiga yanwiga ki gona keɛ yeri, ko nga ki yaraga ma wɛ gbinri wi na we.

*Izirayeli woolo paa ya
wunlunambala Sihon naa ɔgi pe ni*

²¹ Kona, a Izirayeli woolo pɛ si leele tun wa Amɔri cɛnlɛ woolo pe wunlunana Sihon wi yeri maa yɛnri ma yo fɔ:

²² «Ki yaga wɔɔn tara ti pari we toro. We se ye wa ye keɛre ti ni, nakoma wa ye ɛɛɛɛn keɛre ti ni. We se ye kɔloye tɔnmɔ pa wo. Wunlunana wi kɔngbɔgbɔgo ko we yaa lɛ mbe sin la kee fɔ we sɔɔn tara ti pari we yiri.»

²³ ɛn fɔ, Sihon wi sila yɛnlɛ mbe kono kan pe yeri poo tara ti pari pe toro. A wi suu malingbɔɔnlɔ ngbeleye yi ni fuun yi gbogolo, ma yiri ma Izirayeli woolo pe fili malaga ni, wa gbinri wi ni. A pɛ si saa gbɔn wa laga nga paa pye na yinri Yahazi, mɛɛ to Izirayeli woolo pe na.

²⁴ A Izirayeli woolo pɛ si pe gbo tokobi ni ma pe tara ti sho mari ta, maga lɛ wa Arino lafogo ki na, wa yɔnlɔparawa kalige keɛ yeri, fɔ ma saa gbɔn wa Yabaki lafogo ki na, wa yɔnlɔparawa kameɛge keɛ yeri, konaa ma saa gbɔn wa Amɔ cɛnlɛ woolo pe tara ti kɔnlɔ li na, lo na paa malaga sigembogo kan wa we.

²⁵ Izirayeli woolo paa Amɔri cɛnlɛ woolo pe kara ti ni fuun ti sho pe yeri mari ta, ma pinlɛ ɛshibɔn ca naa ki kanngara na cara ti ni, ma cɛn wa ti ni.

²⁶ Amɔri cɛnlɛ woolo pe wunlunana Sihon wi cagbɔgo ko layi nga ɛshibɔn, pa wila pye ma cɛn wa, maga lɛ wila malaga

† 21:6 21.5-6: 1 Koren 10.9 † 21:9 21.9: 2 Wunlu 18.4; Zhan 3.14

ki gbon Mowabu tara wunlunana lee wi ni maa tara ti ni fuun ti sho wi yeri, fo ma saa gbon wa Arino lafogo ki na.

²⁷ Ko kala na, yomiyegele wafenne pe maa ki koo yurugo na yuun fo:

Ye pan laga Eshibon ca,
we wunlunana Sihon wi ca ki gbegele wege kan ki yere jenge.

²⁸ Katugu kason yiri wa Eshibon ca, kason yinne yiri ma jaraga wa Sihon ca.

Ki Ari ca ki sogo wa Mowabu tara, yarisunndo suvenne teele mbele pe yen ma cen wa Arino lafogo tinndiye pe na, ki pe sogo fun.

²⁹ E! Jologo yen ye wogo, yoro Mowabu cenle woolo wele!

Yoro mbele ye yen Kemoshi yarisunngo ki woolo wele, ye wogo ki ko!

Ye nambala pe yen na fee Amori cenle woolo pe wunlunana Sihon wi yegge, a wi ye jeele pe yigi ma pe pye kulolo†.

³⁰ Een fo, waa Amori cenle woolo pe won we wangala ke ni.

Maga le le Eshibon ca ki na fo ma saa gbon wa Dibon ca ki na,

waa yaara ti ni fuun ti tongo.

We yaraga pyew ki jogo fo ma saa gbon wa Nofa ca konaa wa Medeba ca†.

³¹ Ki kaa pye ma, a Izirayeli woolo pe si cen wa Amori cenle woolo pe tara.

³² A Moyisi wi si leele tun pe sa Yayereri ca kagala ke yewe pe ke jen. Ko punngo na, a Izirayeli woolo pe si saa Yayereri ca ki sho maga ta ma pinle ki kanngara na kapire ti ni, ma Amori cenle woolo mbele paa pye wa pe puro ma pe yirige.

³³ Ko punngo na, a pe si ke ma Bazan ca kologo ki le. A Bazan ca wunlunana Jgi wi si yiri Izirayeli woolo pe korogo wi malingboonlo pe ni fuun pe ni, mee saa to pe na wa Edireyi ca.

³⁴ A Yawe Yenjele li si Moyisi wi pye fo: «Maga ka fye wi yegge, katugu mi yen naa nii ma kee wo naa wi malingboonlo pe ni fuun pe ni, konaa wi tara ti ni. Ma pe pye paa yegge nga na maa Amori cenle woolo pe wunlunana Sihon wi pye we, wo na wila pye ma cen wa Eshibon ca ki ni we.»

³⁵ A Izirayeli woolo pe si wunlunana Jgi wo naa wi pinambiile, naa wi malingboonlo pe ni fuun pe gbo, pe sila wa kpe yaga go na. A pe suu tara ti sho mari ta.

NANA NA PAA PYE NA YINRI BALAAMU WI SENRE

22

22.1-25.18

Mowabu tara wunlunana Balaki wila Balaamu wi yeri wuu saga

¹ Kona, a Izirayeli woolo pe si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Mowabu tara funwa lara falafala ti ni, wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri, wa Zheriko ca ki yesinme na.

² Nga fuun Izirayeli woolo paa pye Amori cenle woolo pe na Zipori pinambyo Balaki wila ki logo.

³ Kona, a Mowabu cenle woolo pe sunndo wi si kon pe na Izirayeli woolo pe legewe pi kala na. A pe si fye fo jenge Izirayeli woolo pe yegge.

⁴ A Mowabu cenle woolo pe si saa Madiyan tara fenne lelele pe pye fo: «Ki lelegere nda ti yaa pan mbe tara nda ti yen ma we maga ti ni fuun ti tongo, paa yegge nga na nere ma kaa wasele yan li pew we.» Ki wagati wi ni, Zipori pinambyo Balaki wo wila pye Mowabu tara wunlunana.

⁵ A wunlunana wi si leele tun wa Bewori pinambyo Balaamu wi yeri, wo na wila pye ma cen wa Petori ca, wa Efirati gbaan wi yon na, wa wi tara. Wila yo pe saa yeri poo pye fo: «Wele, leele pele yiri wa Ezhipiti tara ma pan ma tara ti ni fuun ti ton munga. Pe yen ma cen wa na tara ti yesinme na†.

⁶ Koni, mila ma yenri, ma pan ma ki leele pe danga na kan, katugu pe fannga ki we na wogo ki na. Kana pa mbe ya mbe malaga gbon pe ni mbe pe puro laga tara ti ni; katugu migi jen ma yo maga duwaw pye lere na kan, wo ma duwaw ta; maga si na danga, danga ma wo yigi.»

⁷ Ki kaa pye ma, a Mowabu tara lelele naa Madiyan tara lelele pe si yiri ma kari yarikanra ni ma saa ti kan jelefo Balaamu wi yeri. Pe ka saa gbon wa Balaamu wi na, a pe si Balaki tunngo ki yo maa kan.

⁸ Balaamu wi si pe yon sogo ma yo fo: «Ye wonlo laga na yeri, Yawe Yenjele liga ka nga yo na kan, mi yaa ki yo ye kan goto.»

A Mowabu tara teele pe si tugu wa Balaamu wi na.

⁹ Kona, a Yenjele li si pan ma Balaamu wi yewe ma yo fo: «Ambene wele ki leele mbele pe tugu laga ma go?»

¹⁰ A Balaamu wi sili yon sogo ma yo fo: «Zipori pinambyo Balaki na wi yen Mowabu tara wunlunana wo pitunmbolo wele, wi yo pe pan pege yo na kan fo:

¹¹ «Wele, leele pele yiri wa Ezhipiti tara ma pan ma tara ti ni fuun ti ton munga. Koni, pan ma pe danga na kan, kana pa

† 21:29 21.28-29: Zhere 48.45-46 † 21:30 21.27-30: Ki yurugo nga ki yen na nandowo kaan malaga nga Sihon wila gbon ma ya Mowabu cenle woolo pe ni ki wogo ko na. Een fo koni Izirayeli woolo poro pe malaga gbon ma ya Sihon wi ni maga tara ti sho mari ta. † 22:5 22.5: 2 Pye 2.15-16; Zhude 11

mi yaa ya mbe malaga gbɔn pe ni mbe pe purɔ.» »

¹² Eɛn fɔ, a Yɛnnɛlɛ li si Balaamu wi pye fɔ: «Maga ka pinlɛ mbe kari pe ni, maga si ka ki leele mbele pe danga; katugu mi duwaw pe na.»

¹³ Ki goto, a Balaamu wi si yiri mɛɛ saa ki yo tara teelee mbele Balaki wila tun pe kan fɔ: «Ye songoro wa ye tara, katugu Yawe Yɛnnɛlɛ lii yɛnlɛ mbe kari ye ni.»

¹⁴ A Mowabu tara teelee pɛ si yiri ma songoro wa Balaki wi yeri ma saa wi pye fɔ: «Balaamu wi je ma yo wi se pinlɛ we ni mbe pan.»

¹⁵ A Balaki wi si tara ti teelee pele tun naa legɛɛ ma wɛ kɔngbannga ki na. Paa pye mɛgbɔgɔ fɛnnɛ ma wɛ kɔngbanmbala pe na.

¹⁶ A pɛ si saa gbɔn wa Balaamu wi na, ma suu pye fɔ: «Pa Zipori pinambyɔ Balaki wi yo wege yo ma kan yɛɛn fɔ: «Maga ka je mbe yo ma se pan mbanla saga.

¹⁷ Mi yaa ma gbɔgɔ jɛnge, maga na yɛnri yaraga nga fuun ni, mi yaa ki pye ma kan. Eɛn fɔ, pan ma ki leele mbele pe danga na kan.» »

¹⁸ A Balaamu wi si Balaki wi pitunmbolo pe yon sogo ma yo fɔ: «Ali na Balaki wiga wi wunluwo go ki yin warifuwe naa tɛ ni mbege kan na yeri, mi se ya mbe Yawe Yɛnnɛlɛ, na Yɛnnɛlɛ li sɛnyoro ti kɛ kala la kpe ni.

¹⁹ Kona ki ni fuun, yoro fun ye wonlo laga na yeri, jango nga Yawe Yɛnnɛlɛ li yaa yo na kan naa, mbege jɛn.»

²⁰ Ki yɛmbɛnɛ li ni, a Yɛnnɛlɛ li si pan Balaamu wi kɔrɔgɔ maa pye fɔ: «Na kaa pye ki nambala mbele pɛ pan mboon yeri ma pinlɛ pe ni, yiri ma pinlɛ pe ni yaa kee. Eɛn fɔ, ma se ka kala la kpe pye kaawo nga mi yaa yo ma kan ko.»

²¹ Ki goto pinliwɛ pi ni, a Balaamu wi si yiri ma sofile jongo ki taga wa wi sofile nɔ wi na, mɛɛ pinlɛ Mowabu tara teelee pe ni ma kari.

Balaamu naa wi sofile nɔ pe kala

²² Kona, a Yɛnnɛlɛ li si nawa ngban, katugu Balaamu wila kari. Ma Balaamu wi ta wi lugu ma cɛn wi sofile nɔ wi na, na kee wa kono wo naa wi tunmbyeele shyen ni, a Yawe Yɛnnɛlɛ li mɛɛge wi si pan ma yere wa kono mbeli ton wi na.

²³ A sofile nɔ wi si Yawe Yɛnnɛlɛ li mɛɛge wi yan wi yere wa kono li nandogomo wi tokobi wi ni kɛɛ, wi yɛn ma kow wa wi wofogo ki ni. A wi si kɛ ma ye wa kɛɛɛ ti ni. A Balaamu wi suu gbɔn mboon pye wi songoro wa kono.

²⁴ Kona, a Yawe Yɛnnɛlɛ li mɛɛge wi si saa yere kono li jorisaga ka ni wa

ɛɛɛɛ kɛɛɛ ti ni, mbogo la pye ki kono li kanngaga shyen ki na.

²⁵ A sofile nɔ wi si Yawe Yɛnnɛlɛ li mɛɛge wi yan mɛɛ saa mara mbogo ki na, mɛɛ Balaamu jɛle li turugo wa mbogo ki na. A Balaamu wi si to wi sofile wi na maa gbɔn naa.

²⁶ A Yawe Yɛnnɛlɛ li mɛɛge wi si pe toro naa mɛɛ kari ma saa yere kono li jorisaga jɛnge ka ni, pe saa ya mboon sologɔ mbe kari kalige na nakoma kamɛnge na.

²⁷ A sofile nɔ wi si Yawe Yɛnnɛlɛ li mɛɛge wi yan naa, mɛɛ kannguuro kan Balaamu wi ni. A Balaamu wi si nawa ngban, a wi si sofile wi gbɔn jɛnge wi kanngala li ni.

²⁸ Kona, a Yawe Yɛnnɛlɛ li si ti a sofile nɔ wi para Balaamu wi ni maa pye fɔ: «Yingi mi pye ma na a maa silan gbɔn ma saa ta fɔ gbɔnsaga taanri?»

²⁹ A Balaamu wi si sofile nɔ wi yon sogo ma yo fɔ: «Maa na piin faa ko ki ti. Nɛɛ ki pye tokobi ja pye na yeri, anmɛ mɔɔ gbo fɔɔnfɔɔn nga na.»

³⁰ A sofile nɔ wi si Balaamu wi pye naa fɔ: «Mi yo muwi mi yɛn ma sofile nɔ na ma maa nuru wi na fɔ ma pan ma gbɔn nala? Mi tara ki na mbege kapyɛge nga ka pye ma na le?» A wi sho fɔ: «Ayoo.»

³¹ Kona, a Yawe Yɛnnɛlɛ li si Balaamu wi yɛngele kɛ yɛnge wi na, a wi si Yawe Yɛnnɛlɛ li mɛɛge wi yan wi yere wa kono li ni wi tokobi wi ni wi kɛɛ, wi yɛn ma kow wa wi wofogo ki ni. A Balaamu wi si kannguuro kan maa yɛge ki jiile wa tara maa gbɔgɔ.

³² A Yawe Yɛnnɛlɛ li mɛɛge wi si Balaamu wi pye fɔ: «Yingi na, a maa soon sofile nɔ wi gbɔn fɔ ma saa ta gbɔnsaga taanri? Wele, mi pan mbe kono li kɔn ma na, katugu mi gi yan ki kondangala na maa le, laa kee ma ni pungosaga.

³³ Sofile nɔ wilan yan mɛɛ kɛ mala toro ma saa ta kɛsaga taanri. Nɛɛ wii ja ko pye anmɛ mɔɔ gbo; eɛn fɔ, mi jɛn na wo yaga.»

³⁴ A Balaamu wi sigi yo Yawe Yɛnnɛlɛ li mɛɛge wi kan ma yo fɔ: «Mi kapege pye, katugu mi si jaga jɛn mbe yo ma yɛn ma yere wa kono, mbeli kɔn na na. Koni na kaa pye ki kondangala na li soon ndanla, pa mi yaa songoro.»

³⁵ A Yawe Yɛnnɛlɛ li mɛɛge wi si Balaamu wi pye fɔ: «Pinlɛ ki nambala mbele pe ni maa kee. Eɛn fɔ, sɛnrɛ nda mi yaa ka yo ma kan, to cɛ ma yaa ka yo.»

Kona, tara teelee mbele Balaki wila tun, a Balaamu wi si pinlɛ pe ni ma kari.

Balaki wila saa Balaamu wi fili

³⁶ Naa Balaki wila kaa ki logo ma yo Balaamu wila pye na paan wa wi yeri, a wi si yiri ma kari saa fili wa Mowabu tara

ca nga kila pye wa Arino lafogo yon ki na ki ni, pa ki ca kila pye wa Mowabu tara konlo li na.

³⁷ A Balaki wi si Balaamu wi yewe ma yo fo: «Mi sila keli ma leele tun ma yo pe soon yeri ma pan laga na yeri? Yingi na ma sila si pan? Maa pye naga sonri ndee mi se ya mboon gbogo jenge wi le?»

³⁸ A Balaamu wi si Balaki wi yon sogo ma yo fo: «Wele, mi na mi pan laga ma yeri. Een fo, mi se ya senre ta yo na yee fannga, kaawo Yenjele li yaa senre nda le na yon to ce.»

³⁹ A Balaamu wi si pinle Balaki wi ni ma kari wa Kiriyati Uzoti ca.

⁴⁰ A Balaki wi si nere naa simbaala gbo mari wo saraga, mee ki kara ta torogo Balaamu wo naa teele mbele paa pinle wi ni ma pan pe kan.

*Balaamu wi duwaw pyege
Izirayeli woolo pe kan*

⁴¹ Ki goto pinliwe pi ni, a Balaki wi si saa Balaamu wi yeri, a pe lugu ma kari wa Bamoti Baali† tinndi wi go na. Ma pe ta wa, a Balaamu wi si Izirayeli woolo pe yan.

23

¹ Kona, a Balaamu wi si Balaki wi pye fo: «Saraga wosara koloshyen kan na kan lagame, ma napene koloshyen naa simbapene koloshyen gbegele ma pan pe ni na kan.»

² A Balaki wi si nga Balaamu wila yo wi kan ki pye. A pe si pinle ma napene nungba nungba naa simbapene nungba nungba wo saraga wa saraga wosara ti nungba nungba pyew ti na.

³ A Balaamu wi si Balaki wi pye fo: «Koro laga ma saraga sogowogo ki tanla, mi yaa kari yegi jenri. Kana Yawe Yenjele li yaa pan mbeli yee naga na na. Pa kona senre nda li yaa yo na kan mi yaa ti yegi yo ma kan.»

A Balaamu wi si lugu tinndi wa go na.

⁴ A Yenjele li si pan mali yee naga Balaamu wi na. A Balaamu wi sili pye fo: «Mi ti a pe saraga wosara koloshyen kan, a mi napene nungba nungba naa simbapene nungba nungba wo saraga wa ki saraga wosara ti nungba nungba pyew ti na.»

⁵ Ki kaa pye ma, a Yawe Yenjele li si senre le Balaamu wi yon maa pye fo: «Songoro wa Balaki wi yeri ma saga senre nda ti yo wi kan.»

⁶ Kona, a Balaamu wi si songoro wa Balaki wi yeri ma saa wi yan wi yen ma

yere wa wi saraga sogowogo ki tanla wo naa Mowabu tara teele pe ni.

⁷ A Balaamu wi sigi leelele senyoro nda ti yo ma yo fo:

«Balaki wilan yeri, a mi yiri wa Aramu tara ma pan.

Wo na wi yen Mowabu tara wunlunana wilan yeri, a mi yiri wa yanwira nda wa yonlo yirisaga yeri ma pan.

Wilan pye fo: «Pan ma Zhakobu setirige piile pe danga na kan,

pan ma nangbanwa senre yo pe na, poro mbele pe yen Izirayeli woolo wele.»

⁸ Een fo, Yenjele li leele mbele danga, mi mbe ya mbe poro danga mele?

Yawe Yenjele li nangbanwa senre yo leele mbele na,

mi mbe ya mbe nangbanwa senre yo pe na mele?

⁹ «Mbanla ta wa waara ti go na, mi yen naga leele pe yaan;

mbanla ta wa tinndiye pe go na, na yegi yen pe na.

Leele pele wele pe yen ma cen pe ye. Pe woro na pe yee jate na pe yee pinlele

dunruya cengele sanngala ke ni.

¹⁰ Ambo wi mbe ya mbe Zhakobu setirige piile legere pe jiri?

Poro mbele pe lege paa taambugo yen we. Ambo wi mbe ya mbe Izirayeli woolo pe

walaga tijere wogo ki leele pe jiri? Yenjele sa ti ki lesinmbele pe maa kuun

yegi nga na mbe ka ku ma, pe yaa ka ko kolomo mba na mbe ka ko

ma.»

¹¹ A Balaki wi si Balaamu wi pye fo: «Yingi ma pye na na yeen? Mo yeri ma pan mala juguye pe danga na kan, a ma si pan na duwaw legere piin pe kan.»

¹² A Balaamu wi si Balaki wi yon sogo ma yo fo: «Mi na wogo ki ko wowi na mbe senre nda Yawe Yenjele li le na yon to yo ma kan.»

*Balaamu wi duwaw shyen woo pyege
Izirayeli woolo pe kan*

¹³ Kona, a Balaki wi sho naa Fo: «Koni pan we kari laga ka yegi ni, ma mbe ya koro laga nga na mbaa ki leele pe yaan we. Ma yaa pe walaga nungba yan, ma se pe ni fuun pe yan, mboon ta wa ki laga ki na, ma pe danga na kan.»

¹⁴ A Balaki wi si kari wi ni wa kere nda paa pye na yinri Zofimu† ti ni, wa Pisiga yanwiga ki go na. Wa ki laga ki na, a wi si saraga wosara koloshyen kan naa, mee napene nungba nungba naa simbapene

† 22:41 22:41: *Bamoti Baali*: Ko koro wo yen fo tinndi na paa pye na Baali wi sunnu wa wi go na. Baali wila pye Fenesi tara fenne naa Kana tara fenne poro yarisunngo. † 23:14 23:14: *Zofimu*: Ki laga kila pye wa Pisiga yanwiga ki go na. Leele paa pye na cen wa na korosiri piin, na kaa pye pe juguye na paan.

nungba nungba wɔ saraga wa ki saraga wɔsara ti nungba nungba pyew ti na.

¹⁵ A Balaamu wi si Balaki wi pye fɔ: «Yere na ma saraga sogowogo ki tanla, mi yaa kari wame sa logo Yawe Yennele li yeri.»

¹⁶ A Yawe Yennele li sili yee naga Balaamu wi na, mee senre nda wi yaa sa yo ti le wi yon; kona, a li suu pye fɔ: «Songoro ma kari wa Balaki wi tanla ma saga senre nda ti yo wi kan paa yeye nga na miri yo ma kan we.»

¹⁷ Kona, a Balaamu wi si songoro wa Balaki wi tanla ma saa wi yan wi yen ma yere bere wa wi saraga sogowogo ki tanla wo naa Mowabu tara teele pe ni. A Balaki wi suu yewe ma yo fɔ: «Yawe Yennele li yo mele?»

¹⁸ Kona, a Balaamu wi sigi lelele senyoro nda ti yo ma yo fɔ:

«Zipori pinambyo Balaki, yiri ma logo na yeri!

Nungbolo jan ma logo na yeri jenge!

¹⁹ Yennele li woro paa lere yen mbaa finlele,

li woro paa senwee pyo yen kala mbe ye li go na.

Li ka nga yo, li maga pye.

Li ka senre nda yo li maga kala li pye mbeli yon fili.

²⁰ Wele, pege konɔ kan na yeri mbe duwaw pye ki leele pe kan,

Yawe Yennele li duwaw pe na, mi se ya mbege kannga.

²¹ Yawe Yennele lii kambasinnye yan wa Zhakobu setirige piile pe sogowo paa piin,

lii si kapege ka kpe yan poro mbele Izirayeli woolo pe sogowo paa piin.

Ee, Yawe Yennele, pe Yennele le, li yen pe ni.

Paa pye nali shari nali gbogo paa wunluwo yen.

²² Yennele lo li pe yirige wa Ezhipiti tara ti ni

li fannga nga lere se ya yere mbe sige ki ni, paa yanno fannga yen.

²³ Lekara ti se ya yaraga ka pye Zhakobu setirige piile pe na,

jeere se ya yaraga ka pye poro mbele Izirayeli woolo pe na.

Na ki yosanga wi ka ka gbɔn, ki yaa yo Zhakobu setirige piile pe kan,

ee, ki yaa yo poro mbele Izirayeli woolo pe kan fɔ: «Nga ko ki ni fuun ko Yennele li pye.»

²⁴ Wele, ki leele pe yen na yinrigi paa jara no yen,

pe ma yew ma kan paa jara yen, na wi maa kagboro ti ka,

mboo kagboro ti kasanwa pi wo mbe si jen mbe sinle.»

²⁵ A Balaki wi si Balaamu wi pye fɔ: «Ki kaa pye ma se ya mbe pe dangga, maga ka duwaw wo wa pye pe kan.»

²⁶ Eɛn fɔ, a Balaamu wi si Balaki wi yon sogo ma yo fɔ: «Migi yo ma kan ma yo Yawe Yennele li ka senre nda yo na kan, ko kala lo mi yaa pye.»

Balaamu duwaw taanri woo pyege Izirayeli woolo pe kan

²⁷ Kona, a Balaki wi si Balaamu wi pye fɔ: «Ta paan, mi yaa kari ma ni laga ka yeye ni naa. Wa ki laga ki na, kana Yawe Yennele li yaa yenle ma pe dangga na kan.»

²⁸ A Balaki wi si kari Balaamu wi ni wa Pewori yanwiga ki na; wama, a pe si gbinri wi ni fuun wi yan.

²⁹ A Balaamu wi si Balaki wi pye naa ma yo wi saraga wɔsara koloshyen kan wi kan wa ki laga ki ni, wi napene koloshyen naa simbapene koloshyen gbegele wi pan pe ni wi kan.

³⁰ A Balaki wi si nga Balaamu wila yo ki pye, mee napene nungba nungba naa simbapene nungba nungba wɔ saraga wa saraga wɔsara ti nungba nungba pyew ti na.

24

¹ Balaamu wila ki jen ma yo kila Yawe Yennele li ndanla mbe duwaw Izirayeli woolo pe na. Ki kaa pye ma wi sila kari sa jeere kapyere lagaja paa yeye nga na wila ki pye yongolo shyen kongbanngala ke na we. A wi si kannga ma yeye wa wa gbinri wi yeri

² ma wele, mee Izirayeli woolo pe yan pe pe paara yinre ti kan ma cen, ma yala pe cengele ke ni. Kona, a Yennele li yinne li si tigi ma ye wi ni.

³ A wi sigi lelele senyoro nda ti yo ma yo fɔ:

Mi Balaamu, mi na mi yen Bewori pinambyo, pa mila yuun yeen;

mi na mi yen lere na wi maa yariyanra yaan,

na senyoro ti nda.

⁴ Mi na mi maa Yennele li senre ti nuru, mi na mi maa kagala ngele yawa pi ni

fuun fɔ wi maa nari ke yaan,

mi na mi ma to mala yeye ki jiile wa tara mbaa yaara yaan, na senyoro ti nda.

⁵ E, Zhakobu setirige piile, ye paara yinre ti yon!

Yoro mbele ye yen Izirayeli woolo ye censara ti yon de!

⁶ Paara yinre ti jaraga paa gbunlundere yen, paa laforo yen.

Ti yen paa sege keere yen, nda ti yen ma tanli gbaan yon na.

Ti yen paa alowesi tipire yen, nda Yawe Yennele li sanri,

nakoma paa sɛdiri tire yɛn, nda ti yɛn na yinrigi lɔgo yɔn na.

⁷ Pe tɔnmɔ leyaara ti yaa yin tɔnmɔ ni, mbaa wuun la fuun la pe yarilire kɛɛrɛ ti yinngi fɔ jɛngɛ.

Pe wunlunana wi mɛgɛ ki yaa yiri mbe wɛ wunlunana Agagi wi wogo ki na, pe wunluwo pi fannga ki yaa ka gbɔgo mbe wɛ.

⁸ Yɛnnɛlɛ lɔa pe yirige wa Ezhipiti tara ti ni fannga ni,

nga lere se ya yere mbege sige, paa yanno fannga yɛn.

Pe yaa tara woolo mbele pe yɛn na yinrigi pe kɔrɔgo pe tɔngo.

Pe yaa ka pe kajeere ti kaari mbe pe wɔn pe wangala ke ni.

⁹ Izirayeli woolo pe mbele pɛ kannguuro kan ma sinle paa jara yɛn; paa jara nɔ yɛn.

Ambɔ wi mbe ya mbe pe pye pe yiri?

Lere na ka duwaw pye pe kan, ko fɔ wo yaa duwaw ta;

lere na ka pe danga, danga yaa ko fɔ wo yigi†.

¹⁰ Ki kaa pye ma, a Balaki wi si nawa ngban Balaamu wi ni fɔ jɛngɛ. A wi suu keyɛn yi gbɔn yi yɛɛ na mɛɛ Balaamu wi pye fɔ: «Mɔɔ yeri ma pan mala juguye pe danga na kan, koonga mɔ duwaw lɛgɛrɛ pye pe kan fɔ ma saa ta pyesaga taanri.

¹¹ Koni, yiri ma sɔngɔrɔ wa ma ca. Mila pye na jaa mbɔɔn gbɔgo jɛngɛ, ɛɛn fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ lli yɛnlɛ maga gbɔgowɔ pi ta.»

Balaamu wila Izirayeli woolo pe goto kala li wogo ki yo

¹² Kona, a Balaamu wi si Balaki wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Mila sigi yo maga ngban leele mbele maa tun na yeri pe kan fɔ:

¹³ «Ali na Balaki wi ka wi wunluwo go ki yin warifuwe naa tɛ ni mberi kan na yeri, mi se Yawe Yɛnnɛlɛ li senyoro ti kɛ kala la kpe ni, kaaɔwɔ nda li yaa yo na kan to cɛ mi yaa yo.

¹⁴ Koni, mi yaa sɔngɔrɔ mbe kari na woolo pe kɔrɔgo. ɛɛn fɔ, sanni mbe sa kari, nga ki leele mbele pe yaa ka pye ma woolo pe na wagati na wila paan wi ni, pan mi yaa ki yo ma kan.» »

¹⁵ A Balaamu wi sigi lelelele senyoro nda ti yo ma yo fɔ:

Mi Balaamu, mi na mi yɛn Bewɔri pinambyɔ, pa mila yuun yɛɛn;

mi na mi yɛn lere na wi maa yariyanra yaan, na senyoro ti nda.

¹⁶ Mi na mi maa Yɛnnɛlɛ li sɛnrɛ ti nuru, mi na mi Yɛnnɛlɛ na yaara ti ni fuun ti go na li jɛnmɛ pi jɛn,

mi na mi maa kagala ngele Yɛnnɛlɛ na yawa pi ni fuun fɔ li maa nari ke yaan,

mi na mi ma to mala yɛgɛ ki jiile wa tara mbaa yaara yaan,

na senyoro ti nda.

¹⁷ Nga ki yaa ka pye mi yɛn naga yaan, ɛɛn fɔ, fɔɔnfɔɔn kala ma;

na yɛgɛ yɛn ki na, ɛɛn fɔ, ki yaa pye sanga na ni, wi lali wa.

Mi wɔnnɔ† yan li yɛn na yinrigi wa Zhakobu setirige woolo pe sɔgowɔ;

mi fannga fɔ yan wi yɛn na yinrigi wa poro mbele pe yɛn Izirayeli woolo pe sɔgowɔ.

Wi yaa ka Mowabu cɛnlɛ woolo pe gbɔn pe mbateere ti na,

mbe Seti setirige piile pe ni fuun pe tɔngo†.

¹⁸ Wi yaa ka Edomu tara ti sho mberi ta, to nda pe yinri fun Seyiri tara, wi juguye pe tara re.

Ti yaa ka le wi kɛɛ mbe pye wi woro. Izirayeli woolo pe yaa ka fannga gbɔgo ta.

¹⁹ Na wi yaa ka yiri wa Zhakobu setirige ki ni, wi yaa ka cɛn wi juguye pe go na.

Wi yaa ka sanmbala mbele pɛ koro go na wa cara ti ni pe gbo.

Balaamu wila Izirayeli woolo pe juguye pe tɔngokala li yo

²⁰ Ko punjo na, a Balaamu wi si Amaleki setirige piile pe yan mɛɛ wi lelelele senyoro ti yo ma yo fɔ:

«Amaleki setirige piile pe yɛn fannga ni ma wɛ cɛngɛlɛ ke ni fuun ke na;

ɛɛn fɔ, pe yaa ka kɔ mbe wɔ wa.»

²¹ A Balaamu wi si Keni cɛnlɛ woolo pe yan mɛɛ wi senyoro ti yo ma yo fɔ:

Yoro Keni cɛnlɛ woolo, ye cɛnsaga ki yɛn ma kan ma yere jɛngɛ

paa sere yɛn nda ti yɛn ma tɛgɛ walaga na.

²² Kona ki ni fuun, pe yaa ka yoro Keni cɛnlɛ woolo ye tɔngo mbe ye wɔ wa;

Asiri tara woolo pe yaa ka ye yigi mbe sa ye le kulowo.

²³ A Balaamu wi sigi lelelele senyoro nda ti taga wa naa ma yo fɔ:

How! Na Yɛnnɛlɛ li ka ka ki kala na li pye, ambɔ wi yaa ka koro go na?

²⁴ Pe yaa ka yiri tɔnmɔkɔrɔ tughɔrɔ ni wa Kitimu ca mbe pan.

Ti fɛnnɛ pe yaa ka ya Asiri tara fɛnnɛ pe ni, mbe ya fun Heberi setirige piile pe ni.

ɛɛn fɔ, poro fun pe yaa ka pe tɔngo.

† 24:9 24:9: Zhɛnɛ 12.3; 49.9 † 24:17 24:17: Wɔnnɔ na pɛ para li sɛnrɛ na, lo yɛn na wunluwo wogo nari. † 24:17 24:17: Laga nga ki yo fɔ mbe Seti setirige piile pe ni fuun pe tɔngo, wa Moyisi lasiri sɛwɛ na wi yɛn Samari tara fɛnnɛ pe yeri wi ni, ki yonlogɔ wa ma yo fɔ: Mbe Seti setirige piile pe gbɔn wa pe yinre ti na.

²⁵ Ko punjo na, a Balaamu wì si yiri ma kono li lè na songoro wa wi tara. A Balaki fun wi nɛɛ kee wi tara.

25

Izirayeli woolo
pàa ye na yarisunndo sunnu

¹ Kona, a Izirayeli woolo pè si saa cen wa Shitimu laga ki na. Ma pe ta wa, a pè sigi lè na kalikalawa piin Mowabu tara sumbono pe ni.

² Ki sumbono pe kaa kee sa saara wo pe yarisunndo ti yeri, pe ma nambala pe yeri ma kari pe ni. Saara nda pàa pye na woo pe yarisunndo ti yeri, Izirayeli woolo pàa pye naga yaakara ti kaa, na fòli yarisunndo ti yege sɔgɔwɔ nari gbogo.

³ A Izirayeli woolo pè si kaa pe yɛɛ kan yarisunngo Baali Pewori ki yeri naga gbogo. A Yawe Yennɛlɛ li si nawa ngban pe ni.

⁴ A Yawe Yennɛlɛ li si Moyisi wi pye fɔ: «Izirayeli woolo teele pe lɛ, leele mbele pè kapege ki pye, ma ti pe pe to tige na wa funwa na, na yege sɔgɔwɔ, janjo na nanngbanwa ndorogo ki ko ye ni.»

⁵ A Moyisi wì si kono kan Izirayeli woolo pe kagala yege wɔfenne pe yeri ma yo fɔ: «Ye go woolo mbele pè pe yɛɛ kan yarisunngo Baali Pewori ki yeri naga gbogo, ye ni fuun nunngba nunngba ye pe gbo.»

⁶ Le ki yongolo nunngba ke ni, a Izirayeli woolo nanja wà si kɔn ma yiri wa, mɛɛ pan ma gbɔn wa wi woolo pe sɔgɔwɔ Madiyan tara fenne sumboro wa ni. Kila pye Moyisi wo naa Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe yege na, ma pe ta wa filisaga paraga go ki yon na pe yen na gbele.

⁷ Eleyazari pinambyo Fineyasi na wila pye saraga wɔfɔArɔn wi pishyenwoo, naa wila kaa ki yan, a wì si yiri wa leele pe gbogolomo pi sɔgɔwɔ, mɛɛ njanraga lɛ

⁸ ma taga nanja wi punjo na, ma saa ye wi kɔrogo wa wi paraga go ki nawa. A wì si nanja wo naa jɛlɛ wi ni pe shyen pe sun yonlo nunngba njanraga ki ni wa pe lara ti na mari furu. Ko pyengolo, tifelege yama mba pila to Izirayeli woolo pe na pi si ko.

⁹ Ɛɛn fɔ, pila lere waga nafa ma yiri tijere (24 000) wo gbo mako.

¹⁰ Kona, a Yawe Yennɛlɛ li si para Moyisi wi ni ma yo fɔ:

¹¹ «Eleyazari pinambyo Fineyasi na wi yen saraga wɔfɔ, Arɔn wi pishyenwoo we, wilan nanngbanwa pi ko Izirayeli woolo pe ni, katugu wilan kala li yigi jɛnge wi nawa pi ni fuun pi ni pe kanngolo paa na yen. Ko ki ti, ali mbege ta mila jaa mi nunngba mbe pye pe Yennɛlɛ, mii pe tongo mbe pe wo wa.

¹² Ki kala na, ki yo wi kan fɔ mi yen nala yon finliwe pi nii wi ni, mba pi yaa ti yeyinngɛ mbe pye we sɔgɔwɔ.

¹³ Ki yon finliwe pi yaa ti wo naa wi setirige piile pe ni, pe yaa la saraga wɔgotunngo ki piin suyi; katugu mi na wi Yennɛlɛ wilan kala li yigi wi nawa pi ni fuun pi ni, ma ti a mì Izirayeli woolo pe kapere ti kala yaga pe na.»

¹⁴ Izirayeli woo na pàa gbo Madiyan tara fenne sumboro wi ni ja, pàa pye naa yinri Zimiri. Salu pinambyo lawi. Zimiri wila pye Simeyon cɛnlɛ li sege ko ka to.

¹⁵ Pàa pye na Madiyan tara fenne sumboro wo yinri Kozibi. Zuri sumborombyo lawi. Zuri wila pye Madiyan tara fenne pe setirige piile pele to.

¹⁶ A Yawe Yennɛlɛ li si para Moyisi wi ni maa pye fɔ:

¹⁷ «Ye sa to Madiyan tara fenne pe na ye pe gbo,

¹⁸ katugu pè pye ye juguye ma ye fanla ma ye punjo wa Pewori kala li ni konaa wa Kozibi kala li ni.» Kozibi wila pye Madiyan tara fenne teele wo wa sumborombyo. Pàa wi gbo tifelege yama pi pansanga wi ni, po mba pila to leele pe na Pewori kala li kala na we.

**YEE GBEGELEME MBE YE
WA TARA NDA YENÑELE
LAA YON FOLLO KON
MBE KAN TI NI**

25.19–27.23

Izirayeli woolo pe jirisaga
shyen wogo

¹⁹ Ki tifelege yama pi kongolo,

26

¹ a Yawe Yennɛlɛ li sigi yo Moyisi wo naa saraga wɔfɔArɔn wi pinambyo Eleyazari pe kan fɔ:

² «Ye Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe jiri mbe yala pe seye yi ni, mbege lɛ mbele pè ta ye lɛ nafa nafa pe na konaa pe yege fenne pe ni, poro mbele pe mbe ya mbe malaga gbɔn we.»

³ A Moyisi naa saraga wɔfɔ Eleyazari wi ni pè si para Izirayeli woolo pe ni ma pe ta wa Mowabu tara funwa lara falafala ti ni, wa Zhuriden gbaan wi yon na, wa Zheriko ca ki yesinme na, mɛɛ pe pye fɔ:

⁴ «We yaa nambala pe ni fuun pe mɛɛ ti yonlɔgo mbege lɛ mbele pè ta ye lɛ nafa nafa pe na konaa pe yege fenne pe ni, paa yege nga na Yawe Yennɛlɛ lãa ki yo Moyisi wi kan we.»

Izirayeli woolo mbele pàa yiri wa Ezhipiti tara ma pan pe mɛɛ ti nda:

⁵ Izirayeli pinambyo kongbanja wo lawi na Uruben. Uruben pinambiile pe mɛɛ ti nda: Hanoki setirige piile pa pàa yiri wa

Hanoki wi ni; Palu setirige piile pa paa yiri wa Palu wi ni;

⁶ Heziron setirige piile pa paa yiri wa Heziron wi ni; Karimi setirige piile pa paa yiri wa Karimi wi ni.

⁷ Poro paa pye Uruben setirige piile pe seye ye. Paa pye nambala waga nafa shyen ma yiri taanri naa cenme koloshyen naa nafa ma yiri ke (43 730).

⁸ Eliyabu to wo lawi na Palu.

⁹ Eliyabu pinambiile pe mere to lari nda: Nemuweli, naa Datan, konaa Abiramu. Ki Datan wo naa ki Abiramu wi ni poro paa pye Izirayeli gbogolomo woolo pe teele. Paa taga Kore naa wi pinleyeenle pe na ma yiri Moyisi naa Aron pe korogo, ma je Yawe Yennele li na.

¹⁰ Tara tila jenw ma pe ton ma pinle Kore wi ni, pilige nga ni kason kila wi pinleyeenle cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (250) sanmbala pe sogo we. Kila pye paa yegge nagawa yen mbaa Izirayeli woolo sanmbala pe yeregi.

¹¹ Konaa ki ni fuun, Kore wi pinambiile poro sila ku.

¹² Simeyon pinambiile pe mere ti nda, mbe yala pe setiriye yi ni: Nemuweli setirige piile pa paa yiri wa Nemuweli wi ni; Yamini setirige piile pa paa yiri wa Yamini wi ni; Yakini setirige piile pa paa yiri wa Yakini wi ni;

¹³ Zera setirige piile pa paa yiri wa Zera wi ni; Sawuli setirige piile pa paa yiri wa sawuli wi ni.

¹⁴ Poro paa pye Simeyon cenle woolo pe seye ye. Paa pye nambala waga nafa ma yiri shyen naa cenme shyen (22 200).

¹⁵ Gadi pinambiile pe mere ti nda, mbe yala pe setiriye yi ni: Zefon setirige piile pa paa yiri wa Zefon wi ni; Hagi setirige piile pa paa yiri wa Hagi wi ni; Shuni setirige piile pa paa yiri wa Shuni wi ni;

¹⁶ Ozini setirige piile pa paa yiri wa Ozini wi ni; Eri setirige piile pa paa yiri wa Eri wi ni;

¹⁷ Arodi setirige piile pa paa yiri wa Arodi wi ni; Arel setirige piile pa paa yiri wa Arel wi ni.

¹⁸ Poro paa pye Gadi setirige piile pe seye ye. Paa pye nambala waga nafa shyen naa cenme kangurugo (40 500).

¹⁹ Zhuda pinambiile pe mere ti nda: Pe ni, Eri naa Ona poro shyen poro la ku wa Kana tara.

²⁰ Zhuda wi pinambiile sanmbala pe mere to lari nda: Shela setirige piile pa paa yiri wa Shela wi ni; Perezi setirige piile pa paa yiri wa Perezi wi ni; Zera setirige piile pa paa yiri wa Zera wi ni.

²¹ Perezi pinambiile paa pye shyen: Heziron setirige piile pa paa yiri wa

Heziron wi ni; Hamuli setirige piile pa paa yiri wa Hamuli wi ni.

²² Poro paa pye Zhuda setirige piile pe seye ye. Paa pye nambala waga nafa taanri ma yiri ke ma yiri kogoloni naa cenme kangurugo (76 500).

²³ Isakari pinambiile pe mere ti nda, mbe yala pe setiriye yi ni. Tola setirige piile pa paa yiri wa Tola wi ni; Puva setirige piile pa paa yiri wa Puva wi ni;

²⁴ Yashubu setirige piile pa paa yiri wa Yashubu wi ni; Shimiron setirige piile pa paa yiri wa Shimiron wi ni.

²⁵ Poro paa pye Isakari setirige piile pe seye ye. Paa pye nambala waga nafa taanri ma yiri tijere naa cenme taanri (64 300).

²⁶ Zabulon pinambiile pe mere ti nda, mbe yala pe setiriye yi ni: Seredi setirige piile pa paa yiri wa Seredi wi ni; Elon setirige piile pa paa yiri wa Elon wi ni; Yaleyeli setirige piile pa paa yiri wa Yaleyeli wi ni.

²⁷ Poro paa pye Zabulon cenle woolo pe seye ye. Paa pye nambala waga nafa taanri naa cenme kangurugo (60 500).

²⁸ Manase naa Efrayimu paa pye Zhozufu pinambiile ma yala pe setiriye yi ni.

²⁹ Manase pinambiile pe mere ti nda: Makiri setirige piile pa paa yiri wa Makiri wi ni; Makiri pinambyo Galaadi wi setirige piile pa paa yiri wa Galaadi wi ni.

³⁰ Galaadi pinambiile pe mere ti nda mbe yala pe setiriye yi ni: Yezeri setirige piile pa paa yiri wa Yezeri wi ni; Eleki setirige piile pa paa yiri wa Eleki wi ni;

³¹ Asiriyeli setirige piile pa paa yiri wa Asiriyeli wi ni; Sishemu setirige piile pa paa yiri wa Sishemu wi ni;

³² Shemida setirige piile pa paa yiri wa Shemida wi ni; Eferi setirige piile pa paa yiri wa Eferi wi ni.

³³ Eferi pinambyo Zelofadi wi sila pinambyo se, een fo sumborombiile wila se. Pe mere ti nda: Mala, naa Nowa, naa Ogila, naa Milika, konaa Tiriza.

³⁴ Poro paa pye Manase setirige piile pe seye ye. Paa pye nambala waga nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen, naa cenme koloshyen (52 700).

³⁵ Efrayimu pinambiile pe mere ti nda, mbe yala pe setiriye yi ni. Shutela setirige piile pa paa yiri wa Shuleta wi ni; Bekeri setirige piile pa paa yiri wa Bekeri wi ni; Tahan setirige piile pa paa yiri wa Tahan wi ni.

³⁶ Shutela pinambyo wo lawi na Eran. Eran setirige piile pa paa yiri wa Eran wi ni.

³⁷ Poro paa pye Efrayimu setirige piile seye ye. Paa pye nambala waga nafa

ma yiri ke ma yiri shyen, naa cenme kanjurugo (32 500). Ki cengele shyen ngele koro kaa pye Zhozufu setirige piile wele, mbe yala pe seye yi ni.

³⁸ Benzhamé pinambiile pe méré ti nda, mbe yala pe setiriye yi ni. Bela setirige piile pa paa yiri wa Bela wi ni; Ashibeli setirige piile pa paa yiri wa Ashibeli wi ni; Ayiremu setirige piile pa paa yiri wa Ayiremu wi ni;

³⁹ Shufamu setirige piile pa paa yiri wa Shufamu wi ni; Ufamu setirige piile pa paa yiri wa Ufamu wi ni.

⁴⁰ Bela pinambiile paa pye shyen; pe méré ti nda: Aridi setirige piile pa paa yiri wa Bela pinambyo Aridi wi ni; Naama setirige piile pa paa yiri wa Naama wi ni.

⁴¹ Poro paa pye Benzhamé setirige piile pe seye ye. Paa pye nambala waga nafa shyen ma yiri kanjurugo naa cenme kogoloni (45 600).

⁴² Dan piile pe méré ti nda, mbe yala pe sege ki ni. Shuhamu setirige piile pa paa yiri wa Shulamu wi ni. Dan sege woolo poro paa pye wi pinambyo Shuhamu wi setirige piile wele.

⁴³ Shuhamu setirige piile pe seye yi nambala paa pye waga nafa taanri ma yiri tijere naa cenme kanjurugo (64 500).

⁴⁴ Aseri pinambiile pe méré ti nda, mbe yala pe setiriye yi ni. Yimina setirige piile pa paa yiri wa Yimina wi ni; Yishivi setirige piile pa paa yiri wa Yishivi wi ni; Beriya setirige piile pa paa yiri wa Beriya wi ni.

⁴⁵ Beriya pinambiile pe méré ti nda mbe yala pe setiriye yi ni. Heberi setirige piile pa paa yiri wa Heberi wi ni; Malikiyeli setirige piile pa paa yiri wa Malikiyeli wi ni.

⁴⁶ Aseri wila sumborombyo se fun, paa pye naa yinri Sera.

⁴⁷ Poro paa pye Aseri setirige piile pe seye ye. Paa pye nambala waga nafa shyen ma yiri ke ma yiri taanri naa cenme tijere (53 400).

⁴⁸ Nefitali pinambiile pe méré ti nda, mbe yala pe setiriye yi ni: Yazeyeli setirige piile pa paa yiri wa Yazeyeli wi ni; Guni setirige piile pa paa yiri wa Guni wi ni;

⁴⁹ Yezeri setirige piile pa paa yiri wa Yezeri wi ni; Shilemu setirige piile pa paa yiri wa Shilemu wi ni.

⁵⁰ Poro paa pye Nefitali setirige piile pe seye ye. Paa pye nambala waga nafa shyen ma yiri kanjurugo naa cenme tijere (45 400).

⁵¹ Izirayeli woolo mbele fuun paa jiri, paa pye nambala waga cenme kogoloni

ma yiri nungba, naa cenme koloshyen naa nafa ma yiri ke (601 730)[†].

Tara ti mbaa ye ele yege nga na Yenjele laa ki naga

⁵² Kona, a Yawe Yenjele li si para Moyisi wi ni naa maa pye fo:

⁵³ Tara ti ye ele cengele ke na ti pye ke korogo, mbe yala cenle nungba nungba pyew li leele pe yon ki ni.

⁵⁴ Cenle na woolo ka lege, tara nda pe yaa ta korogo ti yaa gbogo. Cenle na woolo si lege, pe tara nda pe yaa ta korogo ti se gbogo. Cenle nungba nungba pyew li yaa li korogo ta wa tara ti ni mbe yala li leele mbele pe jiri pe yon ki ni.

⁵⁵ Kona ki ni fuun, ye yaa pete gbon mbe si tara ti ye ele. Cenle nungba nungba pyew li yaa ka li tasaga ta mbe yala li woolo pe yon ki ni.

⁵⁶ Pete gbongo ki yaa pye mbe si mbele pe lege konaa mbele pee lege pe tara ti kankan pe yeri[†].

Levi setirige piile pe jirisaga shyen wogo

⁵⁷ Levi setirige piile paa pe jiri ma yala pe setiriye yi ni. Pe méré ti nda: Gerishon setirige piile pa paa yiri wa Gerishon wi ni; Kehati setirige piile pa paa yiri wa Kehati wi ni; Merari setirige piile pa paa yiri wa Merari wi ni.

⁵⁸ Levi setirige piile pe seye yo ya layi ye en: Libini sege woolo, naa Eburon sege woolo, naa Mahali sege woolo, naa Mushi sege woolo konaa Kore sege woolo. Kehati wo pinambyo lawi na Amiramu.

⁵⁹ Amiramu wila Levi sumborombyo Yokebedi na paa se wa Ezhipiti tara wi poro wi jo. Piile taanri paa se, pe méré ti nda: Aron, naa Moyisi konaa pe nosepyo sumboro Miriyamu wi ni.

⁶⁰ Aron pinambiile paa pye tijere, pe méré ti nda: Nadabu, naa Abiyu, naa Eleyazari konaa Itamari[†].

⁶¹ Een fo, Nadabu naa Abiyu poro la ku katugu paa kari kason ni Yawe Yenjele li yege sogowo nga li sila ki kono kan pe yeri[†].

⁶² Levi setirige piile mbele paa jiri, nambala pe ni fuun mbege le mbele paa ta yenge nungba nungba pe na, naa pe yege fenne pe ni, paa pye lere waga nafa ma yiri taanri (23 000). Pe sila Levi setirige piile pe jiri mbe pe pinle Izirayeli woolo pe ni, katugu pe sila daga mbe tara ta korogo paa Izirayeli woolo sanmbala pe yen.

Leele pe jinriwe pi kosenre

⁶³ Izirayeli woolo mbele Moyisi naa saraga wofa Eleyazari wi ni paa jiri ma

[†] 26:51 26.1-51: Nombu 1.1-46 † 26:56 26.52-56: Nombu 34.13; Zhozu 14.1-2 † 26:60 26.60: Nombu 3.2 † 26:61 26.61: Levi 10.1-2; Nombu 3.4

pe ta wa Mowabu tara funwa lara falafala ti ni, wa Zhuriden gbaan wi yon na, wa Zheriko ca ki yesinne na, poro la wele yeen.

⁶⁴ Moyisi naa saraga wofa Aron wi ni paa Izirayeli woolo mbele jiri ma pe ta wa Sinayighinri wi ni, wo wa sila pye wa ki woolo mbele pe ni;

⁶⁵ katugu Yawe Yennele laa ki yo pe kan ma yo pe yaa ku wa gbinri wi ni. Ki kala na, wo wa nungba sila koro, kaawo Yefune pinambyo Kalebu konaa Nuni pinambyo Zhouwe wi ni†.

27

Ngasele na li tege

jele pe korogo lige wogo ki na

¹ Mala, naa Nowa, naa Ogila, naa Milika konaa Tiriza paa pye Zelofadi sumborombiile. Zelofadi to wo lawi na Eferi, Eferi to wo lawi na Galaadi, Galaadi to wo lawi na Makiri, Makiri to wo lawi na Manase, ma yiri wa Manase setiriye yi ni; Manase to wo lawi na Zhouzefu. A ki sumborombiile kangurugo

² pe si kari ma saa yere Moyisi, naa saraga wofa Eleyazari, naa Izirayeli woolo teele konaa Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe yege sogowo wa filisaga paraga go ki yon na, mee pe pye fo:

³ «We to willa ku wa gbinri wi ni, een fo, wi sila pye Kore pinleyeenle pe ni, poro mbele paa je ma yiri Yawe Yennele li korogo. Willa ku wi yera kapege ko kala na, wi sila pinambyo se.

⁴ Kii daga we to wi mege ki ko ki wo wa wi setirige woolo pe sogowo, naa wi sila pinambyo se ko kala na. Ye korogo ka kan we yeri paa we to wi nosepiile pe yen.»

⁵ A Moyisi wi si kari ki kala li ni wa Yawe Yennele li yege sogowo.

⁶ A Yawe Yennele li si Moyisi wi yon sogo maa pye fo:

⁷ «Tanga yen Zelofadi sumborombiile pe yeri. Korogo ka kan pe yeri ki pye pe wogo paa pe to wi nosepiile pe yen. Ma pe to korogo ki kan pe yeri†.

⁸ Ko punjo na, maga yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Na nana wa ka ku mbege ta wii pinambyo se, yoo korogo ki kan wi sumborombyo wi yeri.

⁹ Na kaa pye sumborombyo woro wi yeri, yoo korogo ki kan wi nosepiile nambala pe yeri.

¹⁰ Na kaa pye nosepiile nambala woro wi yeri, yoo korogo ki kan wi to wi nosepiile nambala pe yeri.

¹¹ Na kaa si pye wo wa woro wa, yoo korogo ki kan wi sege woo na wi yongo wi ni ma we wi yeri. Ko fo wo wi yaa wi korogo ki li. Ki wogo nga ki yaa pye lasiri wi ngasele Izirayeli woolo pe kan, paa yege nga na Yawe Yennele ligi yo Moyisi wi kan we.»

*Paa Zhouwe wi wo maa tege
wa Moyisi wi yonlo*

¹² Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye fo: «Lugu wa Abarimu tara yanwiga ki go na ma tara nda mi yaa kan Izirayeli woolo pe yeri ti wele.

¹³ Mari wele jenge, ko punjo na, ma yaa ku mbe taga wa ma teleye mbele paa ku pe na, paa ma ndo Aron wi yen;

¹⁴ katugu ye sila logo na yeri wa Zen gbinri wi ni, naa Izirayeli gbogolomo woolo paa yiri na kongori na na we. Mi yen kpoyi yege nga na, ye sila ki gbogo Izirayeli woolo pe yege na, naa yaa tonmo pi pye a pi janri ma yiri wa walaga ki ni we. Meriba† tonmo pi wogo ko mi yen na para ki na, kila pye wa Kadeshi, wa Zen gbinri wi ni†.»

¹⁵ A Moyisi wi si para Yawe Yennele li ni maa pye fo:

¹⁶ «Yawe Yennele, mboro Yennele na ma maa yinwege wonwon pi kaan senwee wi ni fuun wi yeri, lere wa wo wi pye to Izirayeli gbogolomo woolo pe go na;

¹⁷ na wi mbe ya keli pe yege mbaa malaga gboon, mbaa pe yege sinni kala li ni fuun ni, jango Yawe Yennele ma woolo pe gbogolomo piga ka pye paa yaayoro ngbelege yen nga konrifo woro ki na†.»

¹⁸ A Yawe Yennele li si Moyisi wi yon sogo ma yo fo: «Nuni pinambyo Zhouwe wi yen lere na na yinne li yen wi ni. Wi yeri wa ma yee tanla, moo keyen yi taga wi na (mbege naga fo muu wo)†.

¹⁹ Ma kari wi ni wa saraga wofa Eleyazari wo naa Izirayeli gbogolomo woolo pe yege sogowo, ma suu tege wa ma yee yonlo pe ni fuun pe yege na.

²⁰ Fannga nga ki yen ma yeri, ma ka kan wi yeri jango Izirayeli gbogolomo woolo paa nuru wi yeri.

²¹ Wi yaa kaa kee wa saraga wofa Eleyazari wi yege sogowo. Eleyazari wi yaa kaa mi na Yawe Yennele na yewe

† 26:65 26:65: Nombu 14:26-35 † 27:7 27:7: Nombu 36:2 † 27:14 27:14: Meriba tonmo wogo ki na wa Nombu 20:1-13wi ni, Yawe Yennele laa yo Moyisi wuu gbotangala li le wo naa Aron wi ni, pe para walaga ki ni ki tonmo yirige leele pe kan. Een fo, paa Yennele li senre ti ke ma walaga ki gbon gbonsaga shyen. Ki pye ma, a Yennele li sho fo wa se ye pe ni wa tara nda laa yon folo kon mbe kan pe yeri ti ni. Meriba wa yege la pye wa Eki 17:1-7laga ki ni.

† 27:14 27:12-14: Dete 3:23-27; 32:48-52 † 27:17 27:17: 1 Wunlu 22:17; Eze 34:5; Mati 9:36; Maki 6:34 † 27:18

27:18: Eki 24:13

wi kan yaara nda pe yinri Urimu† ti ni. Zhozuwe wo naa Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe ni pe yaa kaa pe kagala ke ni fuun ke piin mbaa yala Eleyazari wi senyoro to ni.»

²² A Moyisi wi si nga Yawe Yennele laa yo ma ngban wi ni ki pye. Wila pan Zhozuwe wi ni maa yerege saraga wofa Eleyazari wo naa Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe yege sogowo.

²³ A Eleyazari wi suu keyen yi taga Zhozuwe wi na maa tege wi tunngo ki na paa yege nga Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan, a wigi yo we†.

KAGALA NGELE LEELE PAA CEN KE CENWE WA MOWABU TARA

28

28-32

*Saara nda ti daga mbaa woo
pilige pyew*

¹ Kona, a Yawe Yennele li si para Moyisi wi ni ma yo fo

² wigi senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Yege tege wa ye kotogo na fo yarikanra nda ti daga mbaa kaan mi na Yawe Yennele na yeri, ye daga mbaa ti kaan wagati na wi kon ma tege wi ni. To ti yen yaakara nda pe ma wo na yeri saraga mari sogo kason ni, ti nuwo taan pi yen mala ndanla we.

³ «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fun fo: «Saara nda pe ma sogo kason ni, to nda ye daga mbaa kaan Yawe Yennele li yeri, ti nda: Pilige nungba nungba pyew, ye yaa pan mbe simbapene yirifonmbolo shyen wo na yeri saraga, mbele pe ta yele nungba nungba ma pye jeregisaga fu. Pe yaa pye saraga sogowogo pilige pyew.

⁴ Ye yaa nungba wo pinliwe ni, mbe sanja wi wo yonlokogo.

⁵ Ye yaa muwe saraga cula taanrindaanri taga pe ni fuun nungba nungba pe na, mba pe oliviye tige pire sinme piiri litiri shyen pinle pi ni.

⁶ Ko yen saraga sogowogo pilige pyew, yege nga na paa ki kongbannga ki wo wa Sinayi yanwiga ki na we. Ki yen saraga nga pe ma sogo kason ni, ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yennele li ndanla.

⁷ Simbapolo yirifonngo na pe yaa wo saraga pinliwe ni, ye yaa duven saraga nga pe ma wo ki litiri shyen taga wi na, ki sinme welewe mba pe ma pye saraga ma wo, ye yaa pi wo Yawe Yennele li yege sogowo wa censaga paraga go ki ni.

⁸ Simbapolo shyen woo ye yaa wi wo saraga Yawe Yennele li yeri yonlokogo yege ni, mbe muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ti taga wi na paa pinliwe woro ti yen, ki yen saraga nga pe ma sogo kason ni, ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yennele li ndanla.»

*Saara nda ti daga mbaa woo
cenpilige ki ni*

⁹ «Cenpilige ni ye yaa simbapene yirifonmbolo shyen wo saraga, mbele pe ta yele nungba nungba ma pye jeregisaga fu. Ye yaa muwe saraga cula kogoloni taga pe na, mba pe sinme pinle pi ni, naa duven saraga nga pe ma wo ki ni†.

¹⁰ Ko yen saraga sogowogo nga ki yaa la woo cenpilige pyew, mbe taga nga ki yaa la woo pilige pyew ki na, naa duven saraga nga pe ma wo ki ni.

*Saara nda ti daga mbaa woo
yevonngo pyew
ki pilige kongbannga ki na*

¹¹ «Yevonngo pyew ki pilige kongbannga ki na, ye yaa napene yirifonmbolo shyen, naa simbapolo nungba wo saraga sogowogo Yawe Yennele li yeri, konaa simbapene yirifonmbolo koloshyen ni, mbele pe ta yele nungba nungba ma pye jeregisaga fu.

¹² Napolo nungba nungba pyew ye yaa muwe saraga cula kolojere taga wi na, mba pe sinme pinle pi ni. Ye muwe saraga cula kogoloni taga simbapolo wi na, mba pe sinme pinle pi ni.

¹³ Simbapolo yirifonngo nungba nungba pyew ye yaa muwe saraga cula taanri taga wi na, mba pe sinme pinle pi ni. Ko yen saraga sogowogo, saraga nga pe ma sogo kason ni, ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yennele li ndanla.

¹⁴ Napolo nungba nungba pyew ye yaa duven saraga nga pe ma wo ki litiri tijere taga wi na. Simbapolo nungba nungba pyew ye yaa duven litiri taanri taga wi na; simbapolo yirifonngo nungba nungba pyew ye yaa duven litiri shyen taga wi na. To ti yen saraga sogowogo nga ki yaa la woo yele li yevonngo pyew ki pilige kongbannga ki na.

¹⁵ Ye yaa sikapolo nungba wo saraga Yawe Yennele li yeri mbe kapere ti kala yagawa ja, mbe taga wa pilige pyew saraga sogowogo ki na konaa duven saraga nga pe ma wo ki ni.

† 27:21 27:21: Urimu naa Tumimu tila pye yaara shyen ta, nda wee jen nala. Kana kanygagala la wele nakoma yaangumbigile. Paa ke tege na we Fo wi yewe ke ni mbe ta mbaa wi nawa kagala ke jenni (Eki 28:30; 1 Sami 28:6).

† 27:23 27:23: Dete 31.23 † 28:9 28:9: Mati 12.5

*Saara nda ti daga mbe wo
Paki feti wi na*

(Eki 12.14-20; Levi 23.4-8; Dete 16.18)

¹⁶ «Yele li yenge kongbannga, ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki na, ye yaa Paki† feti wi pye mbe Yawe Yennele li gbogo.

¹⁷ Ki yenge ki pilige ke ma yiri kangurugo wogo ki na, feti wi yaa le. Ye yaa leve fu buru ka fo sa gbön pilige koloshyen.

¹⁸ Feti wi pilige kongbannga ki na, ye yaa gbogolo mbe Yawe Yennele li gbogo. Ye se ka tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni.

¹⁹ Ye yaa saraga sogowogo wo Yawe Yennele li yeri, ko yen napene yirifonmbolo shyen, naa simbapolo nungba konaa simbapene yirifonmbolo koloshyen, mbele pe ta yele nungba nungba ma pye jeregisaga fu. Ko yaa pye saraga nga pe ma sogo kason ni.

²⁰ Ye yaa muwe taga yaayogo nungba nungba pyew ki na yarikanga, mba pe sinme pinle pi ni. Napolo nungba nungba pyew ye yaa muwe saraga culo kolojere taga wi na; ye yaa muwe culo kogoloni taga simbapolo wi na.

²¹ Ye yaa muwe culo taanrindaanri tagataga simbapene yirifonmbolo pe ni fuun nungba nungba pe na.

²² Ye sikapolo nungba wo fun saraga mbe kapere ti kala yagawa ja, pe kapyege nga pe ma pye mbe kapere ti kala yagawa ja ki pye ye kan.

²³ Ki saara nda ti ni fuun ye yaa lari woo mbe taga saraga sogowogo nga ye yaa la woo pilige pyew, pinliwe ni ki na.

²⁴ Yaa ti woo feti wi pilige pyew fo sa pilige koloshyen yi ko. To yen saara yaakara nda pe ma sogo kason ni, ti nuwo taan pi yen ma Yawe Yennele li ndanla. To yaa wo mbe taga pilige pyew saraga sogowogo ki na konaa duven saraga nga pe ma wo ki ni.

²⁵ Feti wi pilige koloshyen wogo ki na, ye yaa gbogolo mbe Yawe Yennele li gbogo. Ye se ka tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni†.

*Saara nda ti daga
mbaa woo yarilire fonndo kongbannda ti konsanga wi ni*

(Levi 23.15-22; Dete 16.9-12)

²⁶ «Yarilire kongbannda ti konsanga ni, na yaga pan muwe saraga ni mbe yiri wa ye yarilire fonndo kongbannda ti ni Yawe Yennele li kan, ye Pantikoti feti† wi na, ye yaa gbogolo mbanla gbogo. Ye se ka tunngo ka kpe pye.

²⁷ Ye yaa saraga sogowogo wo, nga ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yennele

li ndanla, ko yen napene yirifonmbolo shyen, naa simbapolo nungba, konaa simbapene yirifonmbolo shyen, mbele pe ta yele nungba nungba.

²⁸ Ye yaa muwe taga yaayogo nungba nungba pyew ki na yarikanga, mba pe sinme pinle pi ni. Napolo nungba nungba pyew ye yaa muwe culo kolojere taga wi na; ye yaa muwe culo kogoloni taga simbapolo wi na.

²⁹ Ye yaa muwe culo taanrindaanri tagataga simbapene yirifonmbolo koloshyen pe ni fuun nungba nungba pe na.

³⁰ Ye yaa sikapolo nungba wo fun saraga jango pe kapyege nga pe ma pye mbe kapere ti kala yagawa ja ki pye ye kan.

³¹ Ye yaa ki saara nda ti ni fuun ti wo mbe taga pilige pyew saraga sogowogo ki na; naa ki muwe saraga ki ni. Ye yaa ki yaayoro ti wo ti pye jeregisaga fu, ye yaa duven saara nda pe ma wo ti taga ti na.

29

*Saara nda ti daga mbaa woo
mbaanra winne feti wi na*

(Levi 23.23-25)

¹ «Yele li yenge koloshyen wogo ki pilige kongbannga ki na, ye yaa gbogolo mbe mi na Yawe Yennele na gbogo. Ye se ka tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni. Ye yaa mbaanra ti win ki pilige ki ni.

² Ye yaa saraga sogowogo wo mi na Yawe Yennele na yeri, nga ki nuwo taan pi yen mala ndanla, ko yen napolo yirifonmbolo nungba, naa simbapolo nungba, konaa simbapene yirifonmbolo koloshyen, mbele pe ta yele nungba nungba ma pye jeregisaga fu.

³ Ye yaa muwe taga yaayogo nungba nungba pyew ki na yarikanga, mba pe sinme pinle pi ni. Ye yaa muwe culo kolojere taga napolo wi na, ye yaa culo kogoloni taga simbapolo wi na,

⁴ ye yaa culo taanrindaanri tagataga simbapene yirifonmbolo koloshyen pe ni fuun nungba nungba pe na.

⁵ Ye yaa sikapolo nungba wo fun saraga mbe kapere ti kala yagawa ja, pe kapyege nga pe ma pye mbe kapere ti kala yagawa ja ki pye ye kan.

⁶ Ye yaa ki saara nda ti wo mbe taga saraga sogowogo nga ye yaa la woo yenge pyew ki na, naa ki muwe saraga ki ni; mbe taga fun pilige pyew saraga sogowogo ki na, naa ki muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ki ni, mbe yala yege nga na ki kon ma tege ki ni. Ti yen saara nda pe

† 28:16 28:16: Eki 12.1-13; Dete 16.1-2 † 28:25 28.9-25: Eki 12.14-20; 23.15; 34.18; Dete 16.3-8 † 28:26 28:26:

Kila pye pe ma ki feti wi pye yapelege nungba. Paki feti wi torongolo. Paa pye naa yinri fun Pantikoti, ko koro wo yen pilige nafa shyen ma yiri ke.

ma sogo kason ni, ti nuwo taan pi yen ma Yawe Yennele li ndanla.

*Saara nda ti daga mbaa woo
kapere ti kala yagawa japilige
ki na*

(Levi 16.2-34; 23.26-32)

⁷ «Yele li yenge koloshyen wogo ki pilige ke wogo ki na, ye yaa gbogolo mbe mi na Yawe Yennele na gbogo, mbe yenge le. Ye se ka tunngo ka kpe pye.

⁸ Ye yaa saraga sogowogo wo na yeri, nga ki nuwo taan pi yen mala ndanla, ko yen napolo yirifonngo nungba, naa simbapolo nungba, konaa simbapene yirifonmbolo koloshyen, mbele pe ta yele nungba nungba ma pye jeregisaga fu.

⁹ Ye yaa muwe taga yaayogo nungba nungba pyew ki na yarikanga, mba pe sinme pinle pi ni. Ye yaa muwe culo kolojere taga napolo wi na, ye yaa culo kogoloni taga simbapolo wi na,

¹⁰ ye yaa culo taanrindaanri tagataga simbapene yirifonmbolo koloshyen pe ni fuun nungba nungba pe na.

¹¹ Ye sikapolo nungba wo fun saraga mbe kapere ti kala yagawa ja, pe kapyege nga pe ma pye mbe kapere ti kala yagawa ja ki pye ye kan. Ye yaa ki saara nda ti wo mbe taga wa kapere kala yagawa jasaara ti na, to nda ti yaa wo ki kapere kala yagawa japilige ki na we, naa pilige pyew saraga sogowogo ki ni, mbe pinle ki muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ki ni[†].

*Saara nda ti daga mbaa woo
Gbataala ngo feti wi na*

(Levi 23.33-43; Dete 16.13-17)

¹² «Yele li yenge koloshyen wogo ki pilige ke ma yiri kangurugo wogo ki na, ye yaa gbogolo mbe mi na Yawe Yennele na gbogo. Ye se ka tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni. Ye yaa feti wa pye mbanla gbogo[†].

¹³ Pilige kongbannga ki na, ye yaa saraga sogowogo wo mi na Yawe Yennele na yeri, saraga nga pe ma sogo kason ni, ki nuwo taan pi yen mala ndanla we. Ko yen napene yirifonmbolo ke ma yiri taanri, naa simbapene shyen, konaa simbapene yirifonmbolo ke ma yiri tijere ni, mbele pe ta yele nungba nungba ma pye jeregisaga fu.

¹⁴ Ye yaa muwe taga yaayogo nungba nungba pyew ki na yarikanga, mba pe sinme pinle pi ni. Ye yaa muwe culo kolojere kolojere tagataga napene ke ma yiri taanri pe ni fuun nungba nungba pe na. Ye yaa culo kogoloni kogoloni tagataga simbapene shyen pe ni fuun nungba nungba pe na.

¹⁵ Ye yaa culo taanrindaanri tagataga simbapene yirifonmbolo ke ma yiri tijere pe ni fuun nungba nungba pe na.

¹⁶ Ye yaa sikapolo nungba wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Ye yaa ki saara nda ti wo mbe taga wa pilige pyew saraga sogowogo ki na, mbe pinle ki muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ki ni.

¹⁷ «Feti wi pilige shyen wogo ki na, ye yaa napene yirifonmbolo ke ma yiri shyen wo saraga, naa simbapene shyen konaa simbapene yirifonmbolo ke ma yiri tijere, mbele pe ta yele nungba nungba ma pye jeregisaga fu.

¹⁸ Ye yaa muwe saara naa duven saara nda pe ma wo ti tagataga napene, naa simbapene konaa simbapene yirifonmbolo pe na, mbe yala pe yon ki ni, paa yege nga na ki kon ma tege we.

¹⁹ Ye yaa sikapolo nungba wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Ye yaa ki saara nda ti wo mbe taga wa pilige pyew saraga sogowogo ki na, mbe pinle ki muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ki ni.

²⁰ «Pilige taanri wogo ki na, ye yaa napene ke ma yiri nungba wo saraga, naa simbapene shyen konaa simbapene yirifonmbolo ke ma yiri tijere, mbele pe ta yele nungba nungba, ma pye jeregisaga fu.

²¹ Ye yaa muwe saara naa duven saara nda pe ma wo ti tagataga napene, naa simbapene konaa simbapene yirifonmbolo pe na, mbe yala pe yon ki ni, paa yege nga na ki kon ma tege we.

²² Ye yaa sikapolo nungba wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Ye yaa ki saara nda ti wo mbe taga wa pilige pyew saraga sogowogo ki na, mbe pinle ki muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ki ni.

²³ «Pilige tijere wogo ki na, ye yaa napene ke wo saraga, naa simbapene shyen konaa simbapene yirifonmbolo ke ma yiri tijere, mbele pe ta yele nungba nungba ma pye jeregisaga fu.

²⁴ Ye yaa muwe saara naa duven saara nda pe ma wo ti tagataga napene, naa simbapene konaa simbapene yirifonmbolo pe na, mbe yala pe yon ki ni, paa yege nga na ki kon ma tege we.

²⁵ Ye yaa sikapolo nungba wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Ye yaa ki saara nda ti wo mbe taga wa pilige pyew saraga sogowogo ki na, mbe pinle ki muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ki ni.

[†] 29:11 29:7-11: Levi 16.29-34 [†] 29:12 29:12: Feti na senre tila yuun wo wila pye Gbataala ngo feti we, poo yinri fun yaarilire konwo feti (Eki 23.16; 34.22; Levi 23.33-43; Dete 16.13-15).

²⁶ «Pilige kangurugo wogo ki na, ye yaa napene kolojere wo saraga, naa simbapene shyen konaa simbapene yirifonmbolo ke ma yiri tijere, mbele pe ta yele nungba nungba, ma pye jeregisaga fu.

²⁷ Ye yaa muwe saara naa duven saara nda pe ma wo ti tagataga napene, naa simbapene konaa simbapene yirifonmbolo pe na, mbe yala pe yon ki ni, paa yege nga na ki kon ma tege we.

²⁸ Ye yaa sikapolo nungba wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Ye yaa ki saara nda ti wo mbe taga wa pilige pyew saraga sogowogo ki na, mbe pinle ki muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ki ni.

²⁹ «Pilige kogoloni wogo ki na, ye yaa napene yirifonmbolo kolotaanri wo saraga, naa simbapene shyen konaa simbapene ke ma yiri tijere, mbele pe ta yele nungba nungba, ma pye jeregisaga fu.

³⁰ Ye yaa muwe saara naa duven saara nda pe ma wo ti tagataga napene, naa simbapene konaa simbapene yirifonmbolo pe na, mbe yala pe yon ki ni, paa yege nga na ki kon ma tege we.

³¹ Ye yaa sikapolo nungba wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Ye yaa ki saara nda ti wo mbe taga wa pilige pyew saraga sogowogo ki na, mbe pinle ki muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ki ni.

³² «Pilige koloshyen wogo ki na, ye yaa napene koloshyen wo saraga, naa simbapene shyen konaa simbapene yirifonmbolo ke ma yiri tijere, mbele pe ta yele nungba nungba ma pye jeregisaga fu.

³³ Ye yaa muwe saara naa duven saara nda pe ma wo ti tagataga napene, naa simbapene konaa simbapene yirifonmbolo pe na, mbe yala pe yon ki ni, paa yege nga na ki kon ma tege we.

³⁴ Ye yaa sikapolo nungba wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Ye yaa ki saara nda ti wo mbe taga wa pilige pyew saraga sogowogo ki na, mbe pinle ki muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ki ni.

³⁵ «Pilige kolotaanri wogo ki na, ye yaa gbogolo mbe mi na Yawe Yennele na gbogo. Ye se ka ye tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni.

³⁶ Ye yaa saraga sogowogo wo mi na Yawe Yennele na yeri, saraga nga pe ma sogo kason ni, ki nuwo taan pi yen mala ndanla. Ko yen napolo nungba, naa simbapolo nungba konaa simbapene yirifonmbolo koloshyen, mbele pe ta yele nungba nungba ma pye jeregisaga fu.

³⁷ Ye yaa muwe saara naa duven saara nda pe ma wo ti tagataga napolo wo naa simbapolo konaa simbapene yirifonmbolo pe na, mbe yala pe yon ki ni, paa yege nga na ki kon ma tege we.

³⁸ Ye yaa sikapolo nungba wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Ye yaa ki saara nda ti wo mbe taga wa pilige pyew saraga sogowogo ki na, mbe pinle ki muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ki ni.

³⁹ Ye yaa la ki saara nda ti woo mi na Yawe Yennele na yeri ye sherege feti piliye yi na. Ye yaa la to woo mbe taga wa ye yon folo tonsaara ti na, naa ye nandanwa saara ti na, naa ye saara sogoworo ti na, naa ye muwe saara, naa ye duven saara nda ye ma wo ti na, konaa ye nayinme saara ti na.»

30

¹ A Moyisi wi si kagala ngele fuun Yawe Yennele laa yo maa kan ke yo Izirayeli woolo pe kan.

Ngasele na li tege na lere ka yon folo kon

² Kona, a Moyisi wi sigi yo naa Izirayeli cengele teele pe kan ma yo fo: «Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

³ Na naja wa ka yon folo le Yawe Yennele li yeri, nakoma mbe wugu mbe yon kan mbe yo wi yaa kala la pye, wii daga mboo yon senre ti ke. Wi daga mbe tanga ce mbe yala senre nda wila yo ti ni[†].

⁴ Na sumboro wa ka yon folo le Yawe Yennele li yeri nakoma mbe wugu mbe yon kan mbe yo wi yaa kala la pye, mboo ta wa wi sumborowo pi ni bere wa wi to go,

⁵ na wi to wi kaga wogo ki logo, na wii para wi ni ki wogo ki na, wii yon fogolo ngele wi le, ma yon kan mbe kagala ngele pye, ke yaa koro wa ke yonlo.

⁶ Een fo, pilige nga ni tofo wi ka ki senre ti logo, mbe je ki wogo ki na, pa kona sumborombyo wi yon fogolo ngele wi le, konaa ma yon kan mbe kagala ngele pye, ke se ka pye wi go kala naa. Yawe Yennele li yaa wi kala yaga, katugu yon folo na wi le tofo wili sa.

⁷ «Na sumboro wa ka si yon folo le, nakoma mbe fo mbe yon kan mbe yo wi yaa kala la pye, ko pungo na pe suu poro,

⁸ na wi polo wiga ki logo pilige nga ni, na wii para wi ni ki wogo ki na, pa kona ki sumboro yon fogolo ngele wi le konaa ma yon kan mbe kagala ngele pye, ke yaa koro wa ke yonlo.

⁹ Een fo, na wi polo wiga ki senre ti logo pilige nga ni, mbe je ki wogo ki na ki pilige nungba ki ni, kona yon fogolo ngele jele

[†] 30:3 30.2-3: Dete 23.22-24; Mati 5.33

wi le, konaa wi fo ma yon kan mbe kagala ngele pye, ke se pye wi go kala naa. Yawe Yennele li yaa wi kala yaga ali mbege ta wii tanga wi yon senre ti na.

¹⁰ «Een fo, na nangunjɔ nakoma jele na wi polɔ wi wa, wa ka yon folo le konaa mbe yon kan mbe yo wi yaa kala la pye, ki kagala ke yaa pye wi go kala.

¹¹ «Jele na wi pori nana yeri, na wi ka yon folo le nakoma mbe wugu mbe yon kan mbe yo wi yaa kala la pye,

¹² na wi polɔ wi kaga wogo ki logo, na wii para wi ni ki wogo ki na, mbe je ki na, pa kona jele wi yon fogolo ngele le konaa ma yon kan mbe kagala ngele pye, ke yaa koro wa ke yonlo.

¹³ Een fo, na wi polɔ wi kaga logo pilige nga ni, mbe je ki wogo ki na, kona yon folo na jele wi le konaa ma yon kan mbe kagala ngele pye, ke se pye wi go kala naa. Yawe Yennele li yaa wi kala yaga, katugu jele wi yon folo na le wi polɔ wili sa.

¹⁴ Na jele wi ka yon folo le nakoma mbe wugu, mbe yon kan mbe je kala la na, wi polɔ wi mbe ya yere yon folo na wi le li na, wi mbe si ya mbeli sa.

¹⁵ Ki kala li logo pilige, ki torongolo, na jele wi polɔ wii para wi ni ki wogo ki na, pa kona jele wi yon folo na le konaa ma yon kan mbe kagala ngele pye, ke yaa koro wa ke yonlo; katugu naa wi polɔ wi pyeri, ko ki naga ma yo wi yere ki na.

¹⁶ Een fo, ki kala li logo pilige, ki torongolo, wi polɔ wi ka yere ki yerewe mbe yo wi yaa ki kala li sa, pa kona jele wi kapege ki yaa pye nana wo go kala.»

¹⁷ Ki kondegengele ngele koro wele Yawe Yennele laa kan Moyisi wi yeri nana naa wi jo sogowa wogo ki na, konaa sumborombyo naa wi to pe sogowa wogo ki na, mboo ta wa wi to go wi fa pori nana yeri ghen.

31

Izirayeli woolo paa fannga ta Madiyan tara fenne pe na

¹ Kona, a Yawe Yennele li si para Moyisi wi ni naa, maa pye fo:

² «Kapege nga Madiyan tara fenne pe pye yoro Izirayeli woolo ye na, ma ti pe saga kayanga wo pe ni. Ko punjo na, ma yaa ku mbe taga wa ma teleye pe na.»

³ Kona, a Moyisi wi sigi yo Izirayeli woolo pe kan ma yo fo: «Nambala pele mbe malingbonyaara ti le ye ni, pe sa to Madiyan tara fenne pe na. Yawe Yennele ligi kon maga tege mbe kayanga nga wo

pe ni, pege wo pe ni. ⁴ Ye nambala waga kelengele (1 000) wo cengele ke ni fuun nungba ke ni, ye pe torogo pe sa malaga ki gbɔn.»

⁵ A pe si nambala waga kelengele (1 000) wowa cengele ke ni fuun nungba nungba ke ni ma yiri wa Izirayeli woolo legere pe sogowa. Mbele paa wo, pe ni fuun paa pye malingbɔɔnlo waga ke ma yiri shyen (12 000).

⁶ Nambala waga kelengele (1 000) mbele paa wowa cengele ke ni fuun nungba nungba ke ni, a Moyisi wi si pe tun pe sa malaga ki gbɔn. Saraga wofɔ Eleyazari wi pinambyo Fineyasi wila pinle pe ni. Wo wila pye na Yennele censaga paraga go ki yaara ti tungu, naa mbaanra ti ni mbaa ti wiin la kono kaan malingbɔɔnlo pe yeri.

⁷ A pe si saa malaga ki gbɔn Madiyan tara fenne pe ni paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan we. Paa Madiyan tara fenne nambala pe ni fuun pe gbo ma pe ko,

⁸ ma pinle Madiyan tara fenne wunlumbolo kangurugo pe ni, pe mere ti nda: Evi, naa Erekemu, naa Zuri†, naa Huri konaa Ereba. Paa Bewori pinambyo Balaamu† wi gbo fun tokobi ni.

⁹ Izirayeli woolo paa Madiyan tara fenne pe jele naa pe piile pe yigi kasopiile ma kari pe ni, ma pe yongomeye naa pe sofilele, naa pe yaayoro ngbeleye konaa pe yarijende ti ni fuun ti koli ma kari ti ni.

¹⁰ Paa Madiyan tara fenne pe cagboro naa pe kapire nda paa pye ma cen wa ti ni, ti ni fuun ti sogo,

¹¹ ma kari yaara nda fuun paa koli ti ni, ma pinle leele poro naa yaayoro nda fuun paa yigi ti ni.

¹² Paa kari leele mbele paa yigi kasopiile pe ni, naa yaayoro to naa yaara nda paa koli ti ni wa Moyisi, naa saraga wofɔ Eleyazari konaa Izirayeli gbogolomo woolo pe yeri, wa paara yinre censaga ki ni, wa Mowabu tara funwa lara falafala ti ni, wa Zhuriden gbaan wi tanla, Zheriko ca ki yesinme na.

¹³ A Moyisi wo naa saraga wofɔ Eleyazari wi ni, naa Izirayeli gbogolomo woolo teelee pe ni fuun pe ni, pe si yiri wa paara yinre censaga ki ni ma saa malingbɔɔnlo pe fili.

¹⁴ A Moyisi wi si nawa ngban malingbɔɔnlo teelee pe ni, mbele paa pye teelee malingbɔɔnlo waga kelengele (1 000) go na, naa mbele paa pye teelee malingbɔɔnlo cenme cenme go na pe ni; poro mbele paa yiri wa malaga gbɔnsaga ma pan we.

† 31:8 31:8. Zuri wo wila pye Kozibi to we (Nombu 25.15). Wila pye to fun Madiyan tara fenne seye yi legere go na.

† 31:8 31:8. Mbe yala Izirayeli tara kalege ki ni, ki yaa pye Bewori pinambyo Balaamu wi yen ja Madiyan tara fenne pe ni, wo na woo senre ti yan wa Nombu go 22 ma saa gbɔn go 24 ki na we.

¹⁵ Moyisi wila pe pye fo: «A! Yège jeele mbele pe ni fuun pe yaga go na ke!

¹⁶ Yège jen ma yo ki Madiyan tara fenne jeele mbele poro paa logo Balaamu wi yeri, ma woro Izirayeli woolo we kan a wè kapegbogo pye Yawe Yennele li na, wa Pewori kala li ni; ko pungo na, a tifelege yama to woro mbele Yawe Yennele li woolo we na†.

¹⁷ Ki kala na, koni, ye pinambiile pe ni fuun pe gbo naa jeele mbele fuun pè naja kala jen konaa ma sinle naja ni pe ni.

¹⁸ Een fo, sumbono mbele pe fa nambala kala jen ye poro yaga go na ye yee kan.

¹⁹ Yoro mbele fuun ye lere gbo wa malaga nakoma ma jiri gboo na, ye koro wa paara yinre censaga ki pungo na fo sa gbon piliye koloshyen. Ye daga mbe ye yee pye fyongo fu pilige taanri wogo konaa pilige koloshyen wogo ki na, yoro naa ye kasopiile pe ni.

²⁰ Ye daga mbe ye yariporo ti ni fuun ti pye fun fyongo fu, naa yaara nda pè gbegede selege ni, naa nda pè gbegede sikaneele sire ni konaa nda pè gbegede tire ni ti ni.»

²¹ Kona, a saraga wofa Eleyazari wi si malingboonlo mbele paa yiri wa malaga gbonsaga ma pan pe pye fo: «Lasiri wi kondegele na Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan li na:

²² Te yaara, naa warifuwe woro, naa tuguyenre woro, naa tuguworo woro, konaa tuguvire woro, nakoma sunmu woro,

²³ ko koro wo yen yaara nda kason se ya mberi sogo mberi ko, yeri le wa kason, ti yan ti pye fyongo fu; ko pungo na, yeri wo yeri le wa tonmo mba pi ma yaraga pye fyongo fu pi ni. Een fo, yaara nda fuun ti ma ya ma sogo ma ko, ye to le wa tonmo mba pi ma yaraga pye fyongo fu po ni ce.

²⁴ Pilige koloshyen wogo ki na, na yaga ye yariporo ti jogo mbe ko, pa kona ye yaa pye fyongo fu, pa ye mbe ya songoro wa paara yinre censaga ki ni.»

*Yaara nda paa koli
tila yeele yege nga na*

²⁵ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye naa fo:

²⁶ «Mboro naa saraga wofa Eleyazari wi ni, naa Izirayeli gbogolomo woolo seye teele pe ni, ye yaa yaara nda fuun malingboonlo pè koli ti jiri, leele poro naa yaayoro ti ni.

²⁷ Ko pungo na, yaara nda pè koli ma pan, mari kon ti yiri tegesaga shyen. Ma tegesaga nungba kan mbele pè saa malaga ki gbon pe yeri, ma tegesaga sannga ki

kan Izirayeli gbogolomo woolo sanmbala pe yeri.

²⁸ Ma ta lagala wa mbele pè saa malaga ki gbon pe tasaga ki na mari kan mi na Yawe Yennele na yeri, na tasaga. Lere cenme kangurugo (500) tegesaga nungba nungba pyew, naa nere cenme kangurugo (500) tegesaga nungba nungba pyew, naa sofilele cenme kangurugo (500) tegesaga nungba nungba pyew, naa simbaala cenme kangurugo (500) tegesaga nungba nungba pyew, konaa sikaala cenme kangurugo (500) tegesaga nungba nungba pyew, ye yaa nungba nungba lagala ti na mberi kan na yeri.

²⁹ Yaara nda ma yaa lagala malingboonlo pe tasaga ki na, mari kan saraga wofa Eleyazari wi yeri ti pye paa yarikanga yen mi na Yawe Yennele na kan.

³⁰ Tasaga nga ki kan Izirayeli woolo sanmbala pe yeri, ma leele nungba nungba wowo lere nafa shyen ma yiri ke ke tegesaga nungba nungba pyew ki ni, ma yaayoro nungba nungba lagala yaayoro nafa shyen ma yiri ke ke tegesaga nungba nungba pyew ki na, to ti yen nere naa sofilele, naa simbaala, naa sikaala konaa yaayoro sannda ti ni, mari kan Levi setirige piile pe yeri; poro mbele pe maa mi na Yawe Yennele na flisaga paraga go tunngo ki piin we.»

³¹ A Moyisi wo naa saraga wofa Eleyazari wi ni pè si nga Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan ki pye.

³² Mbele paa saa malaga ki gbon paa yaara nda koli, nda tila koro, a pè pan ti ni ti nda: Simbaala naa sikaala paa pye waga cenme kogoloni naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri kangurugo (675 000).

³³ Nere tila pye waga nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen (72 000).

³⁴ Sofilele paa pye waga nafa taanri ma yiri nungba (61 000)

³⁵ Sumborombiile mbele pe fa nambala kala jen paa pye waga nafa ma yiri ke ma yiri shyen (32 000).

³⁶ Tegesaga nga paa kan mbele paa saa malaga ki gbon pe yeri, ki yaara ti nda: Simbaala naa sikaala paa pye waga cenme taanri naa nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen naa cenme kangurugo (337 500).

³⁷ A pè si cenme kogoloni naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri kangurugo (675) laga simbaala naa sikaala pe na ma pe kan Yawe Yennele li yeri.

³⁸ Nere tila pye waga nafa ma yiri ke ma yiri kogoloni (36 000). A pè si nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen laga ma kan Yawe Yennele li yeri.

† 31:16 31:16: Nombu 25.1-9

³⁹ Sofilele paa pye waga nafa ma yiri ke naa cenme kangurugo (30 500). A pè si nafa taanri ma yiri nungba laga ma kan Yawe Yennele li yeri.

⁴⁰ Leele paa pye waga ke ma yiri kogoloni (16 000). A pe lere nafa ma yiri ke ma yiri shyen kan Yawe Yennele li yeri.

⁴¹ A Moyisi wi si nda wila lagala Yawe Yennele li kan ti kan saraga wofò Eleyazari wi yeri paa yege nga na làa ki yo wi kan we.

⁴² Tegesaga sannga nga paa kan Izirayeli gbogolomò woolo sanmbala pe yeri, Moyisi wila ki tge ki ye mbele paa malaga ki gbòn pe wogo ki ni.

⁴³ Ki yaara ti nda: Simbaala naa sikaala paa pye waga cenme taanri naa nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen, naa cenme kangurugo (337 500).

⁴⁴ Nere tila pye waga nafa ma yiri ke ma yiri kogoloni (36 000).

⁴⁵ Sofilele paa pye waga nafa ma yiri ke naa cenme kangurugo (30 500).

⁴⁶ Leele paa pye waga ke ma yiri kogoloni (16 000).

⁴⁷ Tegesaga nga paa kan Izirayeli woolo sanmbala pe yeri, Moyisi wila leele nungba nungba wowo lere nafa shyen ma yiri ke ke tegesaga nungba nungba pyew ki ni, ma yaayoro nungba nungba lagala yaayoro nafa shyen ma yiri ke ke tegesaga nungba pyew ki na ma kan Levi setirige piile pe yeri; poro mbele paa pye na tunngo piin wa Yawe Yennele li censaga paraga go ki ni, paa yege nga na làa ki yo Moyisi wi kan we.

Nayinme yarikanra nda paa pan ma kan Yennele li yeri

⁴⁸ Malingboonlo teelee mbele paa pye teelee malingboonlo waga kelengele (1 000) go na, naa mbele paa pye malingboonlo cenme cenme go na, pè si pan wa Moyisi wi tanla

⁴⁹ maa pye fò: «Woro mbele ma tunmbyeele, malingboonlo mbele paa pye we kee na, wè pe jiri, ali nungba wo si la wa pe ni.

⁵⁰ Ki kala na, we ni fuun nungba nungba, yaara nda wè koli we yen nari kaan Yawe Yennele li yeri yarikanga, to ti yen te yongowo kee yologo woolo, naa te kannjingele kee yologo wogolo, naa te vegembe, naa te nungbogolo, konaa te yongowo yologo woolo; jango pe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye we kan.»

⁵¹ A Moyisi wo naa saraga wofò Eleyazari wi ni pè si yenle ma ki yaara nda pè gbegele te ni ti sho pe yeri.

⁵² Mbele paa pye teelee malingboonlo waga kelengele (1 000) go na, naa mbele paa pye teelee malingboonlo cenme cenme

go na, paa pan te yaara nda ni Yawe Yennele li kan yarikanga ti nuguwo pila pye culo cenme naa nafa tijere ma yiri tijere (184).

⁵³ Malingboonlo pe ni fuun nungba nungba paa yaara nda koli, paa ti ta pe woro.

⁵⁴ Mbele paa pye teelee malingboonlo waga kelengele (1 000) go na, naa mbele paa pye teelee malingboonlo cenme cenme go na, paa pan te yaara nda ni, Moyisi wo naa saraga wofò Eleyazari wi ni paa ti le ma kari ti ni wa Yawe Yennele li yege sogowo wa filisaga paraga go ki ni, jango ti ti Yawe Yennele laa nawa tuun Izirayeli woolo pe na.

32

Izirayeli cengele taanri la cen wa Zhuriden wi yonlo yirisaga kee yeri

¹ Uruben setirige piile poro naa Gadi setirige piile pe ni yaayoro ngbeleye tugbooro legere la pye pe yeri. A pè sigi wele maga yan fo Yayezeri wasege naa Galaadi tara tila pye ma yon mbaa yaayoro koro wa ti ni.

² Kona, a Uruben setirige piile poro naa Gadi setirige piile pè si pan ma Moyisi, naa saraga wofò Eleyazari konaa Izirayeli woolo gbogolomò teelee pe pye fò:

³ «Ki cara nda yeen: Ataroti, naa Dibon, naa Yayezeri, naa Nimira, naa Eshibon, naa Eleyale, naa Sebam, naa Nebo, konaa Bewon,

⁴ ko koro wo yen ki tara nda Yawe Yennele liri woolo pe gbo wa woro Izirayeli gbogolomò woolo pe yege, ti yen ma yon mbaa yaayoro koro wa ti ni. Ma si yala yaayoro ngbeleye legere yen woro mbele ma tunmbyeele we yeri.»

⁵ A pè sho naa fò: «Na kaa pye maa jaa mbe kajenge pye we kan, ki tara nda ti kan woro mbele ma tunmbyeele we yeri. Maga ka ti we Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri wa wi kee nga na.»

⁶ A Moyisi wi si Gadi setirige piile poro naa Uruben setirige piile pe yon sogoma yo fò: «Yaa jaa ye sefenne poro mbe kari wa malaga mbe yoro yaga ye cen lagame ke?»

⁷ Yingi na, a ye nêe jaa mbe Izirayeli woolo sanmbala pe jatere wi piri pe na, paga ka kari wa tara nda Yawe Yennele li yen na kaan pe yeri ti ni?

⁸ Ki kala cenle nungba lo ye teleye paa pye, naa mila pe tun ma yiri wa Kadeshi Barineya ca ma yo pe sa Kana tara ti kagala ke yewe mbe ke jen we.

⁹ Paa kari ma saa gbòn wa Eshikoli gbunlundage ki na, ma tara ti yanri mari

wele. Naa paa kaa songoro ma pan, a pè si Izirayeli woolo sanmbala pe jateri wi piri pe na jango paga ka kari wa tara nda Yawe Yennele laa kaan pe yeri ti ni[†].

¹⁰ Ki pilige ki ni, a Yawe Yennele li si nawa ngban, ma wugu ma yo mi yaa kan

¹¹ «Leele mbele paa yiri wa Ezipiti tara, mbege le mbele pè ta yele nafa nafa konaa pe yegé fenne pe ni, wo wa kpe se ye wa tara nda mila wugu ma yo mi yaa kan Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe yeri ti ni; katugu pe sila na senre ti tanga mberi yon fili pe kotogo ki ni fuun ki ni.»

¹² Kaawo Yefune na wi yen Kenazi setirige pyo wi pinambyo Kalebu wo naa Nuni pinambyo Zhouwe poro pe yaa ye wa ti ni, katugu poro pè tanga mi na Yawe Yennele na senre ti na mari yon fili.

¹³ Ki kaa pye ma, a Yawe Yennele li si nawa ngban Izirayeli woolo pe ni, ma ti a pè koro na yanri na toro wa gbinri wi ni ma saa gbon yele nafa shyen, fo ki sanga woolo mbele paa kapege ki pye Yawe Yennele li na, a pè saa ku ma ko[†].

¹⁴ Koni, yoro fun yè pye kapere pyefenne gbolomo ye telepe ye yonlo. Yaa jaa mbe ti Yawe Yennele li nawa ngban woro Izirayeli woolo we ni;

¹⁵ katugu na yaga Yawe Yennele li wa, li yaa ti we koro laga gbinri wi ni. Ki ka pye ma ye yaa ti ki leele mbele pe ko pe wo wa.»

¹⁶ A pè si fulo wa Moyisi wi tanla maa pye fo: «Ayoo! We yaa jasaala kankan laga we yaayoro ngbelepe yi kan, mbe cara kan we jeele naa we piile pe kan.

¹⁷ Ko punjo na, we yaa fyeele mbe we malingbonyaara ti le mbe keli Izirayeli woolo sanmbala pe yegé mbe malaga ki gbon fo we sa pe pye pe ye wa tara nda Yawe Yennele li kan pe yeri ti ni. We jeele naa we piile poro ce pe yaa koro wa kara nda wè malaga sigemboro kan mari maga ti ni, ki tara woolo pe kala na.

¹⁸ We se songoro wa we yinre ti ni fo Izirayeli woolo pe ni fuun nungba nungba pe sa tara pe woro ta ta ti pye pe korogo.

¹⁹ Een fo, we se ka tara ta ti pye we korogo wa Zhuriden gbaan wi kee nga na konaa mbe kari wa ko punjo na naa, katugu korogo wè we wogo ta mako laga Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri.»

²⁰ A Moyisi wi si pe yon sogo ma yo fo: «Na yaga tanga mbe yala ye senyoro ti ni, na yaga ye malingbonyaara ti le mbe malaga ki gbon Yawe Yennele li yegé sogowo

²¹ na ye malingbonyonlo pe ni fuun paga pe malingbonyaara ti le mbe Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri Yawe Yennele li

yegé sogowo, fo li sa wi juguye pe puro wa li yegé yegé,

²² na yee songoro, yaga koro wa mbe malaga ki gbon fo ye sa tara ti sho Yawe Yennele li kan, pa kona ye yaa pye jeregisaga fu Yawe Yennele lo naa Izirayeli woolo sanmbala pe yegé na. Ki ka pye ma, Yawe Yennele li yaa tara ti kan ye yeri ti pye ye woro.

²³ Een fo, na ye sigi pye ma, kona yè kapege pye Yawe Yennele li na. Yegé jen ye yo fo ye kapege ki yaa songoro ye na.

²⁴ Ye cara kankan ye jeele naa ye piile pe kan, ye jasaala kankan ye yaayoro ngbelepe yi kan. Een fo, yaga ka ye senyoro ti ke.»

²⁵ A Gadi setirige piile poro naa Uruben setirige piile pe ni, pè si Moyisi wi pye fo: «Woro mbele ma tunmbyeele we yaa tanga ma senyoro ti na we tafo.

²⁶ We piile naa we jeele, naa we yaayoro ngbelepe yo naa we simbaala naa we sikaala pe yaa koro laga Galaadi tara cara ti ni.

²⁷ Woro mbele ma tunmbyeele, woro wo na, we yaa malingbonyaara ti le mbe Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri, mbe sa malaga ki gbon Yawe Yennele li yegé sogowo, paa yegé nga na mboro nga ma yen we tafo maa ki yo we.»

²⁸ A Moyisi wi si kono kan saraga wofa Eleyazari, naa Nuni pinambyo Zhouwe konaa Izirayeli cengele teele pe yeri Gadi setirige naa Uruben setirige piile pe kanngolo.

²⁹ Moyisi wila pe pye fo: «Na Gadi setirige piile naa Uruben setirige piile, mbele fuun pe mbe ya malaga gbon, paga pe malingbonyaara ti le mbe pinle ye ni, mbe Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri sa malaga gbon Yawe Yennele li yegé sogowo, na yaga ka tara ti sho mberi ta sanga nga ni, kona ye Galaadi tara ti kan pe yeri ti pye pe woro.

³⁰ Een fo, na pee malingbonyaara ti le mbe toro mbe pinle ye ni mbe sa malaga ki gbon, kona pe daga mbe tara ta ta korogo wa ye sogowo, wa Kana tara.»

³¹ A Gadi setirige piile poro naa Uruben setirige piile pe ni, pè sho naa fo: «Woro mbele ma tunmbyeele, we yaa nga Yawe Yennele li yo ki pye.

³² We yaa malingbonyaara ti le mbe ye wa Kana tara, mbe sa malaga ki gbon Yawe Yennele li yegé sogowo, jango tara nda we yaa ta korogo ti pye laga Zhuriden gbaan wi kee nga na[†]»

³³ Amori cenle woolo pe wunlunaja Sihon wo naa Bazan tara wunlunaja Ogi wi ni pe tara to naa ti cara ti ni, naa

† 32:9 32.8-9: Nombu 13.17-33

† 32:13 32.10-13: Nombu 14.26-35

† 32:32 32.28-32: Zhouu 1.12-15

ti kanngara lara ti ni, a Moyisi wi siri kan Gadi naa Uruben setiriye piile konaa Zhoze fu pinambyo Manase wi cenle li walaga woolo pe yeri.

³⁴ A Gadi setirige piile pe sigi cara nda ti kankan naa fonngo, to ti yen Dibon, naa Ataroti, naa Aroyeri,

³⁵ naa Atiroti Shofan, naa Yayezeri, naa Yoghbeya,

³⁶ naa Beti Nimira konaa Beti Aran. Paa malaga sigemboro kankan maga cara ti maga, ma jasaala kankan pe yaayoro ngbeleye yi kan.

³⁷ A Uruben cenle woolo pe sigi cara nda ti kankan naa fonngo, to ti yen Eshibon, naa Eleyale, naa Kiriyaatayimu,

³⁸ naa Nebo konaa Baali Meyon, mari mere ti kannga konaa Sibima. Cara nda paa kankan naa fonngo, paa mere fonndo tagataga ti na.

³⁹ A Manase pinambyo Makiri wi setirige piile pe si saa to Galaadi tara[†] ti na, ma Amori cenle woolo mbele paa pye ma cen wa pe puro mari sho.

⁴⁰ A Moyisi wi sigi Galaadi tara ti kan Manase pinambyo Makiri wi woolo pe yeri, a pe cen wa.

⁴¹ Yayiiri na wila pye Manase wi setirige pyo wa, wi si saa to Amori cenle woolo pe kapire ta na legere mari sho mari ta. A wi siri mege taga nari yinri Yayiiri kapire.

⁴² A Noba wi si saa to Kenati ca ki na maga sho maga ta ma pinle ki kanngara na kapire ti ni. A wi suu yee mege ki taga ti na nari yinri Noba ca.

IZIRAYELI WOULO PE YEE GBEGELEME SANNA PE SA KANA TARA TI SHO

33

33-36

*Izirayeli woolo paa yiri
wa Ezhipiti tara
ma cencen ma toro lara nda na*

¹ Izirayeli woolo paa yiri wa Ezhipiti tara ma yala pe malingbocnlo ngbeleye yi ni. Moyisi naa Aron poro paa pye na pe yege sinni. Paa pye na tanri na ceen na toro lara nda na ti nda:

² Paa pye na pe paara yinre ti kanni na ceen na toro lara nda ni, Moyisi wila ti yonlogo ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni. Pe censara ti nda mbe yala pe tangala li ni:

³ Yele li yenje kongbannga ki pilige ke ma yiri kangurugo wogo ki na, Paki feti wi torongolo, ki goto, a Izirayeli woolo pe si yiri wa Aramisesi ca ki ni, wa Ezhipiti

tara. Paa yiri ma kari pe yologo ki ni kaw Ezhipiti tara fenne pe yege na.

⁴ Kila yala Ezhipiti tara fenne pe yen na pe pinambiile kongbanmbala pe gboolo pe nii, poro mbele Yawe Yennele laa pe ni fuun pe gbo we. Laa ko pye ma, ma jologo wa pe yarisunndo ti na.

⁵ A Izirayeli woolo pe si yiri wa Aramisesi ca ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Sukoti ca.

⁶ Pe kaa yiri le Sukoti, a pe si saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Etamu laga ki na, wa gbinri wi konggo na.

⁷ Pe kaa yiri le Etamu, a pe si ke ma kari wa Pi Ayiroti laga ki yeri, wa laga nga paa pye na yinri Baali Zefon ki yonlo yirisaga yeri, ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Migidoli laga ki yesinne na.

⁸ Pe kaa yiri le Pi Ayiroti, a pe si Kogojе yeen wi kon ma yiri. A pe si kari wa gbinri wi ni, ma yonlo taanri tangala tanga wa Etamu gbinri wi ni, mee saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Mara laga ki ni.

⁹ Pe kaa yiri le Mara, a pe si kari ma saa gbom wa Elimu laga ki na. Puluyo ke ma yiri shyen naa sengendire nafa taanri ma yiri ke la pye wa ki laga ki ni. A pe si pe paara yinre ti kan ma cen wa.

¹⁰ Pe kaa yiri le Elimu, a pe si saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Kogojе yeen wi tanla.

¹¹ Pe kaa yiri le Kogojе yeen wi tanla, a pe si saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Sen gbinri wi ni.

¹² Pe kaa yiri le Sen gbinri wi ni, a pe si saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Dofika laga ki ni.

¹³ Pe kaa yiri le Dofika, a pe si saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Alushi laga ki ni.

¹⁴ Pe kaa yiri le Alushi, a pe si saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Erefidimu laga ki ni. Leele pe sila tonmo tiyoon ta wa mbe wo.

¹⁵ Pe kaa yiri le Erefidimu, a pe si saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Sinayi gbinri wi ni.

¹⁶ Pe kaa yiri le Sinayi gbinri wi ni, a pe si saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Kiburoti Ataava laga ki ni.

¹⁷ Pe kaa yiri le Kiburoti Ataava, a pe si saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Hazeroti laga ki ni.

¹⁸ Pe kaa yiri le Hazeroti, a pe si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Iritima laga ki ni.

¹⁹ Pe kaa yiri le Iritima, a pe si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Irimo Perezila laga ki ni.

[†] 32:39 32:39: Makiri setirige piile paa saa to Galaadi tara ti yonlopawara kameenge kee ko na, katugu Gadi cenle woolo paa tara ti yonlopawara kalige kee ko ta mako.

²⁰ Pè kaa yiri le Irimo Perezi, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Libina laga ki ni.

²¹ Pè kaa yiri le Libina, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Irisa laga ki ni.

²² Pè kaa yiri le Irisa, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Kehelata laga ki ni.

²³ Pè kaa yiri le Kehelata, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Shaferi yanwiga ki na.

²⁴ Pè kaa yiri le Shaferi, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Arada laga ki ni.

²⁵ Pè kaa yiri le Arada, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Makeloti laga ki ni.

²⁶ Pè kaa yiri le Makeloti, a pè kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Tahati laga ki ni.

²⁷ Pè kaa yiri le Tahati, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Tara laga ki ni.

²⁸ Pè kaa yiri le Tara, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Mitika laga ki ni.

²⁹ Pè kaa yiri le Mitika, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Ashimona laga ki ni.

³⁰ Pè kaa yiri le Ashimona, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Mozeroti laga ki ni.

³¹ Pè kaa yiri le Mozeroti, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Bene Yaakan ca.

³² Pè kaa yiri le Bene Yaakan, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Hori Gidigadi laga ki ni.

³³ Pè kaa yiri le Hori Gidigadi, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Yotibata laga ki ni.

³⁴ Pè kaa yiri le Yotibata, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Abirona laga ki ni.

³⁵ Pè kaa yiri le Abirona, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Eziyon Geberi ca.

³⁶ Pè kaa yiri le Eziyon Geberi, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Zen gbinri wi ni, ko koro wo yen wa Kadeshi laga ki ni.

³⁷ Pè kaa yiri le Kadeshi, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Hori yanwiga ki na, wa Edomu tara konlo li na.

³⁸ A saraga wofa Aron wi si lugu wa Hori yanwiga ki go na ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni. Pa wila ku wa, Izirayeli woolo pe yiringolo wa Ezhipiti tara, ki

yele nafa shyen wolo li yenge kangurugo wogo, ki pilige kongbannga ki na[†].

³⁹ Aron wila ku wa Hori yanwiga ki na sanga na ni, kila yala wi ta yele cenme naa nafa ma yiri taanri (123).

⁴⁰ Aradi ca wunlunana na wila pye Kana tara fenne woo, ma cen wa Negevu tara ti ni, a wi sigi logo ma yo Izirayeli woolo paa paan[†].

⁴¹ Izirayeli woolo pè kaa yiri wa Hori yanwiga ki na, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Zalimona laga ki ni.

⁴² Pè kaa yiri le Zalimona, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Puno laga ki ni.

⁴³ Pè kaa yiri le Puno laga ki ni, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Oboti laga ki ni.

⁴⁴ Pè kaa yiri le Oboti, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Iye Abarimu ca, wa Mowabu tara konlo li na.

⁴⁵ Pè kaa yiri le Iye Abarimu, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Dibon Gadi ca.

⁴⁶ Pè kaa yiri le Dibon Gadi, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Alimo Dibilatayimu laga ki ni.

⁴⁷ Pè kaa yinri le Alimo Dibilatayimu, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Abarimu yanwira ti tanla, wa Nebo yanwiga ki yesinme na.

⁴⁸ Pè kaa yiri le Abarimu yanwira ti tanla, a pè si saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Mowabu funwa lara falafala ti ni, wa Zhuriden gbaan wi tanla, wa Zheriko ca ki yesinme na.

⁴⁹ Paa pe paara yinre ti kan ma cen wa Mowabu tara funwa lara falafala ti ni, wa Zhuriden gbaan wi tanla, maga le wa Beti Yeshimoti ca fo ma saa gbon wa Abeli Shitimu laga ki ni.

*Yennele laa senre nda yo
Kana tara ti yeele wogo ki na*

⁵⁰ Ma Izirayeli woolo pe ta wa Mowabu tara funwa lara falafala ti ni, wa Zhuriden gbaan wi tanla, wa Zheriko ca ki yesinme na, a Yawe Yennele li si para Moyisi wi ni maa pye fo:

⁵¹ «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo na yaga ka Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri, mbe ye wa Kana tara ti ni,

⁵² ye tara woolo pe ni fuun pe puro ye pe yirige wa ye yee yege. Pe yarisunndo nda fuun ti yen sinndeere woro, naa pe yaara yanlere nda fuun pe tuguron yan mari gbegele, yeri jogo pew. Pe sunzara nda wa tinndiye pe na, yeri jogo.

⁵³ Ye pe tara ti sho yeri ta, ye cen wa ti ni; katugu miri kan ye yeri ti pye ye woro.

[†] 33:38 33:38: Nombu 20.22-28

[†] 33:40 33:40: Nombu 21.1

⁵⁴ Ye yaa pete gbon mberi yeele ye yee na, mbe yala ye cengele naa ye setiriye yi ni. Mbele ka lege, ye korogo gbenge kan pe yeri; mbele pee lege, ye korogo jeele kan pe yeri. Paga pete gbon mbe korogo nga kan lere na yeri, wi daga mbe yenle ki na ki pye wi wogo[†].

⁵⁵ Na yee tara woolo pe puro mbe pe yirige wa ye yee yege, yaga mbele yaga wa, pe yaa ka pye paa wuuro tunmoro yen mbaa ye sugulo wa ye yengele ke ni, mbe pye paa wuuro tugboro yen mbaa ye sugulo wa ye kanngara ti na. Pe yaa pye ye juguye wa tara nda ye yaa cen ti ni.

⁵⁶ Pa kona migi kon maga tege mbe pe jogo yege nga na, yoro mi yaa jolo ma.»

34

Kana tara ti kongolo wele

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo

² wigi yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Na yaga ka sa ye wa Kana tara ti ni, ki tara nda ye yaa ka ta ti pye ye korogo, ti kongolo ke ngele:

³ «Wa yonloparawa kalige kee yeri, ye tara ti konlo li yaa le wa Zen gbinri wi na fo sa gbon wa Edomu tara ti na, mbe si le wa Kogojee kuwo wi na mbe kari wa yonlo yirisaga kee yeri,

⁴ mbe sa ke mbe kari wa Akirabimu tinndi wi yonloparawa kalige kee yeri, mbe si sin wa Zen gbinri wi yeri, mbe sa toro wa Kadeshi Barineya ca ki yonloparawa kalige kee yeri, mbe kari wa Hazari Adari ca ki yeri, mbe sa toro wa Azimo laga ki na.

⁵ Li yaa le wa Azimo laga ki na mbe ke naa fonngo, mbe kari sa gbon wa Ezhipiti tara lafogo ki na, mbe sa kan wa Mediterane kogojee wi na.»

⁶ «Wa yonlo tosaaga kee yeri, Mediterane kogojee wo wi yaa pye tara ti konlo le.

⁷ «Wa yonloparawa kameenge kee yeri, ye yaa konlo li gbon mbege le wa Mediterane kogojee wi na fo sa gbon wa Hori[†] yanwiga ki na.

⁸ Mbe le wa Hori yanwiga ki na, ye yaa ti konlo li toro wa Lebo Hamati ca, mbe kari sa gbon wa Zedadi laga ki na.

⁹ Liga le lema, li yaa toro mbe kari wa Zifron laga ki yeri, mbe kari sa gbon wa Hazari Ena ca ki na. Ye tara ti yonloparawa kameenge kee konlo loli yeen.

¹⁰ «Wa yonlo yirisaga yeri, ye yaa tara ti konlo li gbon mbege le wa Hazari Ena ca ki na mbe kari wa Shefamu laga ki yeri.

¹¹ Liga le le Shefamu, li yaa kari wa Iribila laga ki yeri, mbe wa Ayini laga ki yonlo yirisaga kee yeri, mbe sa gbon wa Zhenezareti logbogo yon ki tigiwen mba wa yonlo yirisaga kee yeri pi na.

¹² Li yaa le lema fo sa gbon wa Zhuriden gbaan wi na, mbe si kan wa kogojee kuwo wi na. Ye tara tori yeen mbe yala ti kongolo ngele keri maga mari fili ke ni.»

¹³ A Moyisi wi sigi senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan ma yo fo: «Tara nda tori Yawe Yennele li yo we pete gbon weri yeele cengele kolojere naa cenle nungba walaga ki woolo[†] pe na.

¹⁴ Katugu Uruben cenle, naa Gadi cenle konaa Manase cenle li walaga ki woolo paa tara pe woro ta korogo mako.

¹⁵ Ki cengele shyen koro naa cenle nungba walaga ki woolo pe ni, paa korogo pe wogo ta wa Zhuriden gbaan wi kee sannga ki na, wa Zheriko ca ki yesinme na, wa yonlo yirisaga kee yeri.»

Izirayeli tara teele mbele paa tege pe tara ti yeele

¹⁶ Kona, a Yawe Yennele li si para Moyisi wi ni naa, ma yo fo:

¹⁷ «Wele, nambala mbele pe yaa tara ti yeele ye na pe mere ti nda: Saraga wofa Eleyazari wo naa Nuni pinambyo Zhouwe.

¹⁸ Ye yaa teele nungba nungba wo fun cengele ke ni fuun nungba nungba ke ni pe pe saga ki tunngo ki na.

¹⁹ Mbele ye yaa wo pe mere ti nda: Zhuda cenle woo wowi na Yefune pinambyo Kalebu.

²⁰ Simeyon cenle woo wowi na Amihudi pinambyo Samiyeli.

²¹ Benzham cenle woo wowi na Kisilon pinambyo Elidadi.

²² Dan cenle woo wowi na sege to Buki, Yogili pinambyo we.

²³ Zhouzefu pinambyo Manase cenle woo wowi na sege to Haniyeli, Efodi pinambyo we.

²⁴ Zhouzefu pinambyo Efrayimu cenle woo wowi na sege to Kemuweli, Shiftan pinambyo we.

²⁵ Zabulon cenle woo wowi na sege to Elizafan, Parinaki pinambyo we.

²⁶ Isakari cenle woo wowi na sege to Palitiyeli, Azan pinambyo we.

²⁷ Aseri cenle woo wowi na sege to Ayihudi, Shelomi pinambyo we.

²⁸ Nefitali cenle woo wowi na sege to Pedayeli, Amihudi pinambyo we.

[†] **33:54 33:54:** Nombu 26.54-56 [†] **34:7 34:7:** Hori yanwiga nga paa piin lagame ki yen ki ye nga pe para ki senre na wa go 20.22-29 naa go 33.38-41 ti ni ki ni. Pa paa Aron wi le wa ki yanwiga ki na. [†] **34:13 34:13:** Cenle nungba li walaga woolo mbele pe pe senre ti yo lagame, Manase cenle walaga ki woolo poro wele (Nombu 26.52-56; 33.54; Zhouzu 14.1-2).

²⁹ Poro wele Yawe Yennele lãa wɔ ma yo pe Kana tara ti yeele Izirayeli woolo pe na.»

35

Cara nda tãla kan

Levi setirige piile pe yeri

¹ Kona, a Yawe Yennele li si para naa Moyisi wi ni wa Mowabu tara funwa lara falafala ti ni, wa Zhuriden gbaan wi yon na, wa Zheriko ca ki yesinne na. Lãa wi pye fɔ:

² «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fɔ pe cara ta wɔ wa tara nda pɛ ta kɔrɔgo ti ni peri kan Levi setirige piile pe yeri, pe cɛn wa ti ni. Pe yaa ki cara ti kanngara na lara ti kan pe yeri paa pe yaayoro ti koro wa.

³ Levi setirige piile pe yaa cɛn wa ki cara ti ni, ti kanngara na lara ti yaa pye pe woro paa pe nɛrɛ naa yaayoro sannda pyew ti koro wa, konaa mbaa pe yarijendɛ ti teri wa.

⁴ Cara ti kanngara na lara nda ye yaa kan Levi setirige piile pe yeri, ye yaa ti le le ca ki mbogo ki na mbege taanla sa gbɔn metere cɛnne kangurugo (500) mbe ca ki maga mbege fili.

⁵ Wa ca ki pungo na mbege maga, ye yaa metere wagakele (1 000) taanla mbe kari yonlo yirisaga kɛɛ yeri, mbe metere wagakele (1 000) taanla mbe kari yonloparawa kalige kɛɛ yeri, mbe metere wagakele (1 000) taanla mbe kari yonlo tosaaga kɛɛ yeri, mbe metere wagakele taanla (1 000) mbe kari yonloparawa kamɛngɛ kɛɛ yeri; ca ki yaa pye wa ki laga ki nandogomɔ. Ko lara nda to ti yaa pye pe cara ti kanngara na lara re.

⁶ Ye yaa cara kogoloni wɔ mberi pye cara nda lere mbe ya fe sa karafa wa, ye yaa ti kan Levi setirige piile pe yeri; na lere ka lere gbo, na wi sigi siligi, wi mbe ya fe sa karafa ka ni. Ye yaa cara nafa shyen ma yiri shyen kan pe yeri naa mbe taga wa.

⁷ Cara nda fuun ye yaa kan Levi setirige piile pe yeri, ti yaa pye ca nafa shyen ma yiri kolotaanri naa ti kanngara na lara ti ni.

⁸ Ye yaa ki cara ti wɔ wa Izirayeli woolo sanmbala pe kɔrɔgo ki ni mberi kan. Cɛnle na woolo cara ka lege, li yaa cara legere kan. Cɛnle na woolo cara si lege, lo yaa cara jɛnri kan. Cɛnle nungba nungba pyew li yaa cara ta kan Levi setirige piile pe yeri mbe yala kɔrɔgo nɔga li yaa ta ki gbeme pi ni†.»

Cara nda na lere ka lere gbo,

na wi sigi siligi,

wi mbe ya sa karafa ka ni

(Dete 19.1-13; Zhozu 20.1-9)

⁹ Yawe Yennele lãa para Moyisi wi ni ma yo

¹⁰ wigi yo Izirayeli woolo pe kan fɔ: «Na yaga ka Zhuriden gbaan wi kɔn mbe ye wa Kana tara ti ni,

¹¹ ye yaa cara ta wɔ, nda lere mbe ya fe sa karafa ka ni. Na lere ka lere gbo, na wi sigi siligi, wi mbe ya fe sa karafa ka ni†.

¹² Ki cara ti yaa pye cara nda lere mbe ya fe sa karafa wa, mbe sho lere nɔga wi yaa kufɔ wi gbowo pi kayanga wɔ wi yeri; jango legbolere paga kaa gbo na kiti kɔnfenne gbogolomɔ pi fa kiti kɔn wi na gben.

¹³ Ye yaa cara kogoloni wɔ, nda lere mbe ya fe sa karafa ka ni.

¹⁴ Ye yaa taanri wɔ wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kɛɛ yeri, mbe taanri wɔ wa Kana tara.

¹⁵ Lere nɔga fuun wi yen Izirayeli woo, naa nambanna konaa nambannjɛɛn laga yoro Izirayeli woolo ye sogowɔ, na wa ka lere gbo, na wi sigi siligi, wi mbe ya fe sa karafa ki cara kogoloni ka ni.

¹⁶ «Na lere ka lere gbɔn tugurɔn yaraga ni, na ki fɔ wi ka ku, nɔga wi gbɔnrɔ ti pye, wi pye legbolere. Wi daga poo gbo.

¹⁷ Na wi ka sinndelege tege mboo gbɔn ki ni, nɔga ki mbe ya lere gbo, na ki fɔ wi ka ku, nɔga wi gbɔnrɔ ti pye, wi yen legbolere. Wi daga poo gbo.

¹⁸ Na wi ka si kanngaga tege mboo gbɔn ki ni, nɔga ki mbe ya mbe lere gbo, na ki fɔ wi ka ku, nɔga wi gbɔnrɔ ti pye, wi yen legbolere. Wi daga poo gbo.

¹⁹ Lere nɔga wi yaa kufɔ wi gbowo pi kayanga wɔ, wi ka legbolere wi yan sanɔga nɔga ni, wuu gbo.

²⁰ Na lere wa ka wi lewee yenle wa panra mboo wonrɔgo nakoma mbe lara mboo sige mboo wa yaraga ka ni, na ki fɔ wi ka ku,

²¹ nakoma na wi ka wi gbɔn kɛnguno ni, mbenwe jatere ni, na wi ka ku, nɔga wi gbɔnrɔ ti pye, wi daga poo gbo, katugu wi yen legbolere. Lere nɔga wi yaa kufɔ wi gbowo pi kayanga wɔ, wiga wi yan sanga nɔga ni, wuu gbo.

²² Ɛɛn fɔ, na lere wa ka wi lewee yenle wa wonrɔgo mboo gbo na wi sigi siligi, na wi sigi pye mbenwe ni, nakoma na wi ka wi wa yaraga ka ni mboo gbo, na wi sigi siligi,

²³ nakoma wi ka sinndelege wa wi na, na wi suu yan, na wi ka ku mbege ta wi suu panra, wi si woro na kapege jate wi ni,

²⁴ pa kona kiti kɔnfenne gbogolomɔ pi yaa kiti kɔn nɔga wi lere wi gbo wɔ naa nɔga wi yaa kufɔ wi gbowo pi kayanga wɔ pe

sogowa, mbe yala kakonndegengele ngele ke tege ki wogo ki na ke ni.

²⁵ Kiti konfenne gbogolomo pi yaa na wi lere wi gbo wi sho lere na wi yaa kufu wi gbowo pi kayanga wo wi yeri, mboo pye wi songoro wa ca nga wila fe ma saa karafa ki ni.

«Ija wi lere wi gbo wi daga mbe koro wa ki ni, fo saraga wofenne to wi sa ku, wo na paa sinme kpoyi pi wo wi na we.

²⁶ Een fo, pe ma fe ma saa karafa ca nga ni, wi saa karafa nga ni, na wi ka yiri wa ki ni mbege kongolo ke toro,

²⁷ nana na wi yaa kufu wi gbowo pi kayanga wo, na wiga wi yan wa ca nga pe ma fe ma saa karafa wa ki punjo na, wi yaa wi gbo, pa ki se jate wi kapege pye ma lere gbo.

²⁸ Katugu na wi lere wi gbo, wi fe ma saa karafa ca nga ni, wi daga mbe koro wa ki ca ki ni fo saraga wofenne to wi sa ku. Ko punjo na, wi mbe ya songoro wa wi tara nda ti kan wi yeri ti ni.

²⁹ «Ki kagala ngele ke yen kondegele yoro naa ye setirige piile mbele fuun pe yaa yiri ye punjo na ye kan, na yaga sa cen laga o laga.

³⁰ «Na lere ka lere gbo sanga o sanga, na wi lere wi gbo pe mbe ya mboo gbo serefenne legere senyoro kala na. Een fo, serefo nungba senyoro se ya ti poo gbo[†].

³¹ Legbolere na wi daga poo gbo, yee daga mbe penjara sho mbe wa go sho. Wi daga poo gbo.

³² Pe ma fe ma saa karafa ca nga ni, legbolere na wi fe ma saa karafa wa ki ni, ye se ka penjara sho mboo go sho mbe ti wi songoro wi pan wa wi tara, na saraga wofenne to wi fa ku ghen.

³³ Tara nda ye yaa sa cen wa ti ni, yaga kari tege fyongo ni; katugu legbogo ki ma tara ti tege fyongo ni. Na paga lere gbo wa tara ti na, ti se ya pye kpoyi yaraga ka yege ni, kaawo na wi lere wi gbo poo gbo.

³⁴ Ye yaa ka cen tara nda ni, yaga kari tege fyongo ni Yennele kono li ni, to nda mi yaa ka pye mbe cen wa ti ni we, katugu mi na Yawe Yennele, mi yen ma cen laga yoro Izirayeli woolo ye sogowa.»

36

Jeele mbele pe pori nambala yeri, pe korogo lime kala

¹ Makiri pinambyo Galaadi wi setirige piile pe seye teele paa pan Moyisi naa Izirayeli woolo sanmbala pe seye teele pe korogo. Makiri to wo lawi na Manase. Ki

seye teele paa yiri wa Zhozeфу setirige ki ni.

² A pe si Moyisi wi pye fo: «Yawe Yennele laa ki kono kan mboro na we tafa ma yeri ma yo ma pete ghen ma tara ti yeele woro Izirayeli woolo we na. Mbe taga wa ko na, Yawe Yennele laa ki kono kan ma yeri naa ma yo ma we sefo Zelofadi wi korogo ki kan wi sumborombiile pe yeri[†].

³ Mbe yala ko ni, na paga pori nambala yeri Izirayeli cenle la yege ni, pe to korogo nga pe li, ki yaa wo wa we teleye korogo ki ni mbe taga pe pori nambala mbele yeri pe korogo ki na. Ki ka pye ma, pa ka yaa kon wa we korogo ki na.

⁴ Na Izirayeli woolo pe zhubile[†] yele li ka ka ghen, ki jeele pe tasaga ki yaa wo wa we cenle li korogo ki ni mbe taga pe pori nambala mbele yeri pe cenle li wogo ki na. Ki ka pye ma, ka yaa kon wa we korogo ki na.»

⁵ Kona, a Moyisi wi si para Izirayeli woolo pe ni ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni, ma pe pye fo: «Tanga yen Zhozeфу setirige piile pe cenle li yeri.

⁶ Yawe Yennele li senre nda yo Zelofadi sumborombiile pe wogo ki na ti nda fo: «Nana na ka na ndanla wi mbe ya pori wi yeri. Een fo, ki nana wi daga mbe pye pe to cenle li sege woo wo wa.

⁷ Pa kona Izirayeli woolo pe korogo ka se ka wo cenle la ni mbe kan cenle la yeri. Kona Izirayeli woo nungba nungba pyew wi yaa koro wi teleye korogo ko ni.

⁸ Na korogo ka kan sumboro wa yeri, Izirayeli woolo cengele la ni, wi daga mbe pori nana wa yeri wa pe to cenle li sege woolo pe ni; jango Izirayeli woolo pe ni fuun nungba nungba pe teleye korogo ki koro pe kan.

⁹ Ki ka pye ma, korogo ka se ka wo cenle la ni mbe kan cenle la yeri. Izirayeli cenle nungba nungba pyew li yaa koro wa li yeera korogo ki go na.»

¹⁰ A Zelofadi sumborombiile pe si nga Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan ki pye.

¹¹ A Zelofadi wi sumborombiile Mala, naa Tiriza, naa Ogila, naa Milika konaa Nowa pe si pori pe ndonjepe pe pinambiile pele yeri.

¹² Ki nambala paa pye Zhozeфу wi pinambyo Manase wi setirige piile poro seye woolo. Ki kaa pye ma, korogo nga sumborombiile paa ta, a ki si koro wa pe to cenle li ni.

¹³ Yawe Yennele laa ngasegele naa kakonndegengele ngele yo Moyisi wi kan,

[†] **35:30 35:30:** Dete 17.6; 19.15 [†] **36:2 36:2:** Nombu 27.7 [†] **36:4 36:4:** Yele nafa shyen ma yiri ke ke pyew lo paa pye na yinri zhubile ye. Ki ye le li yenje koloshyen wogo ki pilige ke wogo ki na, Izirayeli woolo mbele paa pye na pe yee kaan kulolo pe Izirayeli woolo yeenle pele yeri, pe ma wo wa kulowo pi ni. Tara lara nda leele pele la jori ma peri, ti ma songoro ti fenne pe na (Levi 25.8-55).

a wì ke yo Izirayeli woolo pe kan, koro wɛɛ
yɛɛn. Ko la pe ta wa Mowabu tara funwa
lara falafala ti na, wa Zhuriden gbaan wi
yon na, wa Zheriko ca ki yɛsinmɛ na.

Ngasegele ke yosaga shyen wogo sēwe ŋa pe yinri DETERONŌMU Sēwe wi nawa senre

Deteronōmu sēwe wi yen na para Moyisi wi senyoro ti legerē na. Yēnŋele li woolo pe gbōn koni wa Mowabu tara, na jaa mbe ye wa Kana tara ti ni. Eēn fō ki kō wo ma leele paa tanri ki lasiri kongolo koro cē na. Yēnŋele li daga mbe pe ndanla pe kotogo ki ni fuun ki ni. Yōn finliwē mba Yawe Yēnŋele lāa le pe ni, pe daga mbe koro sinmbele pi ni. Na paga ki yōn finliwē pi yigi, Yēnŋele li yaa duwaw pe na, na paga suu jōgo pe juguye pe yaa ya pe ni. Sēwe wi mege pa ki ta laga ki laga ŋga ki ni. Maga logo *Deteronōmu ko kōrō wo yen: «Lasiri shyen woo» nakoma «Mbe nawa to lasiri senre ti na»*.

Ki kongbanŋga ki na, Izirayeli woolo pāa pye na yanri na toro wa gbinri yelē nafa shyen ŋgele ni, ŋga fuun kila pye, Moyisi wilā para ki senre na. Yēnŋele lāa pe yege sin ma pe kala li yōn. Ki kala na, leele pe daga mbe pye sinmbele li ni.

Ko pungo na, a Moyisi wi si nuru ma para ngasegele ke ke senre na, konaa lasiri kongolo sanngala ŋgele Yēnŋele lāa kan li woolo pe yeri ke ni. Eēn fō ki kō wo ma leele paa tanri ki lasiri kongolo koro cē na. Yēnŋele li daga mbe pe ndanla pe kotogo ki ni fuun ki ni. Yōn finliwē mba Yawe Yēnŋele lāa le pe ni, pe daga mbe koro sinmbele pi ni. Na paga ki yōn finliwē pi yigi, Yēnŋele li yaa duwaw pe na, na paga suu jōgo pe juguye pe yaa ya pe ni. Sēwe wi mege pa ki ta laga ki laga ŋga ki ni. Maga logo *Deteronōmu ko kōrō wo yen: «Lasiri shyen woo» nakoma «Mbe nawa to lasiri senre ti na»*.

Wa sēwe wi kosaga yeri, Moyisi wi yen naa yēe gbegele mbe ku. Wilā Zhozuwe wō naa tege wa wi yēe yōnlo. A wī si yurugo ka kō, ŋga ki yen na Yēnŋele li sonni li kajenge pyewe pi kala na. Ko pungo na, a wī si duwaw pye Izirayeli cengele ke ma yiri shyen ke kan, kona mēe ku. Wī sila ta mbe ye wa tara nda Yēnŋele lāa yōn fōlo le mbe kan pe yeri ti ni. Eēn fō we yen naga kara naga yaan fō: «Yēnŋele yōn senre yofō wa fa yiri wa Izirayeli woolo pe sogowō, ŋa Yawe Yēnŋele lāa pye na para wi ni gbogoyi paa Moyisi yen» (Dete 34.10). Ki nanja wo wilā ki sengboro nda ti yo Izirayeli woolo pe kan ma yo fō: Izirayeli woolo, yaa nuru. Yawe Yēnŋele lo li yen we Yēnŋele le, lo nungba li yen Yawe Yēnŋele le.

Yawe Yēnŋele, ma Yēnŋele le, li daga mbōon ndanla ma kotogo ki ni fuun ni, naa ma nawa pi ni fuun konaa ma fanŋga ki ni fuun ni (Dete 6.4-5).

Sēwe wi yen ma kōonlo yege ŋga na

Moyisi wi senyoro kongbannda 1.1-4.43
Moyisi wi senyoro shyen woro 4.44-11.32

Yawe Yēnŋele li lasiri kongolo 12-26

Duwaw naa Danga senre 27.1-28.68

Yinwefonngō wa yōn finliwē fōnmbo pi ni 28.69-30.20

Moyisi wi kapyegele pungo wogolo 31-34

MOYISI WI SENYORO KONGBANND

1.1-4.43

¹ Senre nda to Moyisi wilā yo Izirayeli woolo pe ni fuun pe kan, ma pe ta wa Zhuriden gbaan wi yōnlo yirisaga yeri, wa gbinri wi ni, wa gbunlundege funwa laga falafala ŋga ki yen wa Sufu ca ki yesinme na ki tanla, wa Paran ca konaa Tofeli, naa Laban, naa Hazeroti naa Dizahabu cara ti sogowō pi ni†.

² Mbe yiri wa Horebu† yanwiga ki na sa gbōn wa Kadeshi Barineya ca, piliye ke ma yiri nungba tangala ma ma tanga, na maga toro wa Seyiri yanwiga kono li ni we.

³ Izirayeli woolo pe yiringolo wa Ezhipiti tara, ki yelē nafa shyen woolo li yenge ke ma yiri nungba wogo, ki pilige kongbanŋga ki na, senre nda fuun Yawe Yēnŋele lāa yo Moyisi wi kan ma yo wi yo Izirayeli woolo pe kan, a wī siri yo pe kan.

⁴ Kila pye ma pe ta pāa malaga gbōn ma ya Amōri cenle woolo pe wunlunana Sihon wi ni, wo ŋa wilā pye ma cen wa Eshibon ca we; konaa pāa ya fun Bazan tara wunlunana Ōgi wi ni, wo ŋa wilā pye ma cen wa Ashitaroti konaa Edireyi ca ki ni†.

⁵ Ma pe ta wa Zhuriden gbaan wi yōnlo yirisaga yeri, wa Mowabu tara, a Moyisi wī sigi le na leele pe nari ki lasiri senre nda ti ni na yuun fō:

*Yēnŋele lāa Izirayeli woolo
pe pye ma yo pe yiri paa kee*

⁶ «Yawe Yēnŋele, we Yēnŋele le, lāa para we ni laga Horebu yanwiga ki na ma yo fō: «Yē cen ma mō laga ki yanwiga ŋga ki nogo ma toro.

⁷ Koni, ye yiri ye ye paara yinre ti kolōgi yaa kee. Ye kari wa Amōri cenle woolo pe tara yanwira lara ti ni, naa ki kanngara na lara ti ni fuun ti ni, naa Zhuriden gbunlundege funwa laga falafala ki ni, naa wa yanwira ti na, naa wa yanwira tigiwen tara ti ni, naa Negevu tara ti ni, naa kōgoje yōn tara ti ni, wa Kana tara fenne pe tara

† 1:1 1.1: Cara nda pāa pye na yinri Sufu, naa Paran, naa Tofeli, naa Laban, naa Hazeroti konaa Dizahabu lere siri saga jēn nala. Ti sila pye ma lali Zheriko ca ki ni. † 1:2 1.2: Horebu yanwiga ko nungba ko ki yen Sinayi yanwiga ye. † 1:4 1.4: Nombu 21.21-35

ti ni, naa Liban tara ti ni, fɔ sa gbɔn wa gbaan gbenje wi na, Efirati gbaan we.

⁸ Ye wele, migi tara ti kan ye yeri, ye ye wa ti ni yeri sho yeri ta, to nda mi na Yawe Yennele mila wugu mberi kan ye teleye pe yeri: Abirahamu naa Izaki naa Zhakobu, konaa mbe kari kan pe setirige piile pe yeri poro pungo na.»

Moyisi wila kiti konfenne tegetege (Eki 18)

⁹ «Kona, a Moyisi wi si pe pye fɔ: «Ki wagati wi ni, mila ki yo ye kan ma yo mi nungba se ya yere ye ni fuun ye go kala li ni.

¹⁰ Yawe Yennele, ye Yennele le, li ti a ye se ma lege jenge nala na wi ni paa naayeri wonngolo ke yen.

¹¹ Yawe Yennele, ye teleye pe Yennele le, li ti ye lege naa jenge fɔ sa gbɔn tegesaga waga kele (1 000), li duwaw ye na paa yegɛ nga na laa ki yon folo kon ye yeri we.

¹² Eɛn fɔ, ye daga mbege jen fɔ mi nungba se ya mbaa ye kangbangala, naa ye jorowo kagala konaa ye kendige kagala ke yegɛ woo.

¹³ Ye nambala pele wo wa ye cengele ke ni, mbele pe yen ma kala jen konaa ma jilige, a paa pe metanga yinri. Mi yaa pe tege ye go na.»

¹⁴ A ye silan yon sogo ma yo senre nda mi yo ti yen ma yon.

¹⁵ Kona, mbele paa pye ye cengele ke teele, ma jilige, ma kala jen, a paa pe metanga yinri, a mi si pe tege teele leele waga kelengele (1 000) go na, naa leele cenme cenme go na, naa leele nafa shyen ma yiri ke ke go na konaa leele ke ke go na; a pe pye ye cengele ke kagala yegɛ wofenne.

¹⁶ Ki wagati wi ni, mila ki yo maga ngban ye kagala yegɛ wofenne pe ni ma yo fɔ: «Yaa ye sefenne pe kiti konkagala ke nuru jenge, yaa kiti sinne kon pe sogowo nakoma pe nambanmbala pe sogowo.

¹⁷ Yaga kaa kiti wi kon mbaa conri. Eɛn fɔ, yaa nuru legbɔlo poro naa lepigile ke yeri, yaga kaa leele woo leele ni. Yaga ka fye lere wa kpe yegɛ, katugu ye daga mbe kiti wi kon Yennele lo mege ni. Kiti konkala na ka ngban mbe ye nawa wo, yaa paan li ni na korogo mbeli yegɛ wo.»

¹⁸ Ki wagati wi ni, nga yaa daga mbe pye, mila ki yo ye kan.

Izirayeli woolo paa leele tun pe sa Kana tara kagala ke yewe

(Nombu 13-14)

¹⁹ «Ko pungo na, a we si yiri wa Horebu yanwiga ki tanla, mee ki gbinri gbolo fyere

woo na ye yan wi pari ma toro. A we si Amori cenle woolo pe yanwira tara kologo ki le ma kari, paa yegɛ nga na Yawe Yennele, we Yennele laa ki yo we kan we. A we si saa gbɔn wa Kadashi Barineya ca.

²⁰ Kona, a mi si ye pye fɔ: «Ye mbele! Ye gbɔn laga Amori cenle woolo pe yanwira tara ti ni, to nda Yawe Yennele, we Yennele li yen na kaan we yeri we.

²¹ Ye wele! Yawe Yennele, ye Yennele li tara ti le ye kee. Ye kari ye sari sho yeri ta, paa yegɛ nga na Yawe Yennele, ye teleye pe Yennele laa ki yo ye kan we. Yaga ka fye, ye sunndo wiga si ka kon ye na.»

²² Kona, a ye ni fuun ye si pan na korogo mala pye fɔ: «Ye ti we leele pele tun wa we yegɛ yegɛ pe sa tara ti yanri, peri wele, peri jen, jango we yaa toro kon na ni konaa we yaa ye cara nda ni, pe pan pege yegɛ yo we kan.»

²³ Nga yaa yo, a migi yan ye jatere wi yen ma yon. A mi si nambala ke ma yiri shyen wo ye ni. Leele nungba nungba la yiri ye cengele ke nungba nungba ke ni.

²⁴ A pe si kari wa yanwira lara ti yeri ma saa gbɔn wa Eshikoli gbunlundege ki na, maga yanri maga wele.

²⁵ A pe si tara ti yarilire ta le ma pan mari naga we na. Wa pe senyoro ti ni, paa we pye ma yo fɔ: «Tara nda Yawe Yennele, we Yennele li yen na kaan we yeri, ti yen ma yon.»

²⁶ Konaa ki ni fuun yaa je ma yo ye se kari wa ti ni. Yaa yiri ma je Yawe Yennele, ye Yennele li senyoro ti na'.

²⁷ Yaa pye na kongori li na wa ye paara yinre ti ni ma yo fɔ: «We yen ma Yawe Yennele li mben, ko kala na li we yirige wa Ezhipiti tara ti ni mbe pan mbe we le Amori cenle woolo pe kee, jango pe we tongo.

²⁸ We mbe ya kari se? We sefenne pe we wire ti fanla we na ma yo fɔ ki tara woolo pe tugbolo ma ngbanngban ma we we na. Pe cara ti tugbolo, malaga sigemboro nda pe kan mari maga, a ti yagara na gbɔn fɔ wa yennele na; fɔ pe yere letitonlogo Anaki setirige piile pe yan wa.»

²⁹ A mi si ye yon sogo ma yo fɔ: «Ye sunndo wiga ka kon, yaga si ka fye pe yegɛ.

³⁰ Yawe Yennele, ye Yennele lo na li yen na tanri ye yegɛ, lo jate li yaa malaga ki gbɔn ye kan, paa yegɛ nga na laa ki gbɔn ye kan wa Ezhipiti tara ye yegɛ na we.

³¹ Wa gbinri wi ni, yoro jate yaa ki yan yegɛ nga na Yawe Yennele, ye Yennele laa ye go kala li le wa ye kondangala li ni fuun li ni, fɔ ma pan ma gbɔn lagame; paa yegɛ nga na lere maa wi pinambyo korosi we'.

³² Konaa ki ni fuun, yee taga Yawe Yenñele, ye Yenñele li na.

³³ Lo na lãa pye na ye yege sinni wa ye kondangala li ni, na lara nda ye yaa la ye paara yinre ti kanni la cœen ti lagajaa ye kan. Yembine lãa pye na ye yege sinni kason titonlogo yerege ka ni, yonlo na, na ye yege sinni kambaaga titonlogo yerege ni na kono li nari ye na†.

Yenñele lãa Izirayeli woolo pe kongorimo pi fogõ ton pe na

³⁴ «Kona, a Yawe Yenñele li si ye kongorimo pi logo mœe nawa ngban ma wugu ma yo fo:

³⁵ «Ki nala pilige woolo mbele pè yiri ma je, wo wa kpe se tara tiyonro nda mila wugu mbe kan ye teleye pe yeri ti yan yenle ni†.

³⁶ Kaawo Yefune pinambyo Kalebu wo nungba wi yaa ti yan. Tara nda wila saa yanri ma wele, mi yaa ti kan wo naa wi setirige piile pe yeri, katugu wilan nandanwa kala li pye mali yon fili wi nawa pi ni fuun ni†.

³⁷ «Yawe Yenñele lãa nawa ngban na ni fun ye kala na, mala pye fo: «Mboro fun, ma se ye wa ki tara ti ni†.

³⁸ Eœn fo, Nuni pinambyo Zhozuwe ña wi yen ma sagafo, wo wi yaa ye wa ti ni. Kotogo le wi ni; katugu wo wi yaa Izirayeli woolo pe yege sin pe tara ti sho peri ta.

³⁹ Ye piile jeele jeele poro na, poro mbele yaa pye na para pe senre na fo ye juguye pe yaa ka pe koli, poro mbele nala pe fa kajenge naa kapege ki jen mbege wo ki yee ni, poro pe yaa ka ye wa tara ti ni. Poro mi yaa kari kan pe yeri ti pye pe korogo.

⁴⁰ Eœn fo, yoro wo na, ye songoro, yaa kee wa gbinri wi ni, wa Kogõje yœen ye yeri.»

⁴¹ «Ki kaa pye ma, a yè silan yon sogo ma yo fo: «Wè kapege pye Yawe Yenñele li na. Koni we yaa yiri mbe kari sa malaga ki gbõn paa yege ñga na Yawe Yenñele, we Yenñele ligi yo we.» A ye ni fuun nungba nungba yè si ye malingbõnyaara ti le mbe sa to yanwira tara woolo pe na, naga jate ndœe ki kala li se ngban.

⁴² Eœn fo, Yawe Yenñele lãa na pye fo: «Ki yo pe kan fo paga ka kari wa yanwira ti na sa malaga ki gbõn, katugu mi woro wa pe ni. Pe yaa ti pe juguye pe pe gbo.»

⁴³ Mila ki senre ti yo ye kan, œen fo, ye sila logo na yeri. Yaa yiri ma je Yawe Yenñele li senyoro ti na, ma ye yee gbõgo ma kari wa yanwira ti na.

⁴⁴ Kona, Amõri cœnle woolo mbele paa pye ma cœn wa ti na, a pè si tigi ma pan ma to ye na, ma ye puro paa yege ñga na senrege ma kaa lere puro we. Paa ya ye ni maga le wa Seyiri tara fo ma saa gbõn wa Orima ca ki na.

⁴⁵ Ye songorõsaga, yaa pan ma gbele Yawe Yenñele li yege sogowo, œen fo, li sila logo ye yeri; li sila nungbolo jan ye yeri yere.

⁴⁶ Kona, a yè si cœn wa Kadeshi Barineya ca ma mo wa jenge†.

2

Izirayeli woolo paa Edõmu tara, naa Mowabu tara konaa Amõ tara ti solõgo ma toro

¹ «Ko punjo na, a wè si yege kaw mœe songoro ma kari wa gbinri wi ni, wa Kogõje yœen wi yeri paa yege ñga na Yawe Yenñele lãa ki yo na kan we. Waa piliye legere pye na Seyiri yanwiga ki mari†.

² «Pilige ka, a Yawe Yenñele li silan pye fo:

³ «Ki yanwiga ñga yège maga ma mo na. Koni ye yiri yaa kee wa yonloparawa kamenge kee yeri.»

⁴ Lãa na pye ma yo mbege tunngo ñga ki kan ye yeri fo: «Ye yaa sa toro le ye sefenne, Ezawu setirige piile wele, pe tara konlo li tanla. Poro mbele pe yen ma cœn wa Seyiri tara ti ni we. Pe yaa ka fyẽ ye yege, œen fo, ye ye yee yingiwe jen pe ni†,

⁵ yaga ka sa to pe na malaga ni, katugu mi woro na yaraga ka kaan ye yeri wa pe tara, ali sa sun tologo kansaga nungba san. Mã jen mi Seyiri yanwiga tara ti kan Ezawu† wi yeri korogo

⁶ Yaakara nda ye yaa ka konaa tœnmõ mba ye yaa wo wa pe yeri, ye yaa pi lo.

⁷ Katugu Yawe Yenñele, ye Yenñele li duwaw ye na ye tunndo ti ni fuun ni. Yaa pye na tanri wa ki gbinri gbolo li ni sanga ña ni, lãa pye na ye korõsi. Maga le wa, ki yele nafa shyen wolo loli na yœen, Yawe Yenñele li yen ye ni. Yaraga ka kpe si ye la.»

⁸ «Waa ke ma toro ma lali we sefenne pe ni, Ezawu setirige piile wele, poro mbele pe yen ma cœn wa Seyiri yanwira tara ti ni we. Waa gbunlundege kono li solõgo ma toro, konaa Eyilati ca naa Eziyon Geberi ca ki ni, mœe saa ke ma Mowabu tara gbinri kono li le na kee.

⁹ Kona, a Yawe Yenñele li silan pye fo: «Yaga ka Mowabu cœnle woolo pe yon ja,

† 1:33 1:33: Eki 13.21; 40.34-38 † 1:35 1:34-35: Ebu 3.18 † 1:36 1:36: Nõmbu 13.6; 14.24; Zhozu 14.6-14 † 1:37

1:37: Nõmbu 20.2-13; 27.12-14 † 1:46 1:41-46: Nõmbu 14.39-45 † 2:1 2:1: Nõmbu 21.4 † 2:4 2:4: Zhœnẽ 36.8

† 2:5 2:5: Edõmu naa Mowabu konaa Amõ paa pye Izirayeli wi sefenne pele, mbele Yenñele lãa tara ta kan pe yeri korogo, paa yege ñga na li mbaa ka ta kan Izirayeli wi yeri we.

yaga ka to pe na malaga ni, katugu mi se ka yaraga ka kan ye yeri mbe yiri wa pe tara ti ni. Mi Ari tara ti kan poro Loti setirige piile pe yeri ti pye pe woro†. »

¹⁰ (Faa pa Emimu cenle woolo paa pye ma cen wa ki tara ti ni. Ki cenle laa pye ma gbogo, a pe lege konaa ma tonlondonlo paa Anaki setirige piile pe yen.

¹¹ Leele paa pye na pe jate Erefayi cenle woolo poro pele, paa Anaki setirige piile pe yen. Een fo, Mowabu cenle woolo poro la pye na pe yinri Emimu cenle woolo.

¹² Faa Hori cenle woolo poro paa pye ma cen wa Seyiri tara. A Ezawu setirige piile pe si kaa pe puro, ma pe tongo, mee cen wa tara ti ni pe yonlo, paa yege nga na Izirayeli woolo pege wogo nungba ki pye tara nda Yawe Yennele laa kan pe yeri ti pye pe woro ti wogo ki na we.)

¹³ «Kona, Yawe Yennele li si we pye fo: <Koni ye yiri yaa kee, ye Zeredi lafogo ki kon ye yiri.> A we sigi pye ma.

¹⁴ Wagati na waa pye tangala li na, ma yiri wa Kadeshi Barineya ca, fo ma saa Zeredi lafogo ki kon ma yiri, wila pye ye le nafa ma yiri ke ma yiri kolotaanri. Ki wagati wi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbom, a pe ku ma ko, paa yege nga na Yawe Yennele laa wugu ki wogo ki na ma pe kan we†.

¹⁵ Yawe Yennele lo jate laa yiri pe korogo wa paara yinre censaga ki ni, ma pe tongo, fo a pe saa ko pew.

¹⁶ «Nambala mbele pe mbaa ya malaga gbom, naa paa kaa ku ma wo wa leele sanmbala pe sogowo sanga na ni,

¹⁷ a Yawe Yennele li si para na ni ma yo fo:

¹⁸ «Koni ye yaa Mowabu tara konlo li kaanla mbe Ari tara ti kon mbe yiri.

¹⁹ Ye yaa sa gbom wa Amo cenle woolo pe tara ti yesinme na. Yaga ka pe yon ja, yaga si ka malaga gbom pe ni, katugu mi se ka tara ta kpe kan ye yeri mbe yiri wa Amo cenle woolo pe tara ti ni. Migi tara ti kan Loti setirige piile poro yeri ti pye pe woro†. »

²⁰ (Ki tara paa pye nari jate fun Erefayi cenle woolo poro tara; katugu faa Erefayi cenle woolo poro paa pye ma cen wa. Amo cenle woolo poro la pye na pe yinri Zanzumimu cenle woolo.

²¹ Ki leele paa pye fannga ni, ma lege konaa ma tonlondonlo paa Anaki setirige piile pe yen. Een fo, Yawe Yennele laa ti a Amo cenle woolo pe ki leele pe tongo ma pe tara ti sho mari ta, mee cen wa ti ni pe yonlo.

²² Ki nungba ko Yawe Yennele laa pye fun Ezawu setirige piile pe kan. Poro mbele pe yen ma cen wa Seyiri tara we. Laa Hori cenle woolo pe tongo pe kan. A pe pe tara ti sho mari ta, ma cen wa ti ni pe yonlo ali ma pan ma gbom nala.

²³ Ki nungba ko kila pye Avi cenle woolo pe na, poro mbele paa pye ma cen wa kapire ti ni, fo ma saa gbom wa Gaza ca ki na. Kafitori cenle woolo†, poro mbele paa yiri wa Kafitori tara, a poro si pan ma pe tongo, mee cen wa tara ti ni pe yonlo.)

²⁴ «Ko punjo na, a Yawe Yennele li sigi konjo kan ma yo fo: <Ye yiri yaa kee. Ye Arino lafogo ki kon ye yiri. Mi yaa Amori cenle woolo nana Sihon wi le ye kee, Eshibon ca wunlunana we, konaa wi tara ti ni fuun ti ni. Yege le yaa malaga gbom wi ni, yoo tara ti sho yeri ta.

²⁵ Mi yaa ki le nala mbe ti cengele ngele fuun ke yen laga tara ti na kaa fye ye yege. Pe sunndo wi yaa la kon ye kala na; na paga ye senre logo sanga na ni, pe yaa la seri, pe jatere wi yaa piri pe na.>

Izirayeli woolo

paa ya wunlunana Sihon wi ni
(Nombu 21.21-30)

²⁶ «Kona, a mi si pitunmbolo torogo ma yiri wa Kedemoti gbinri wi ni ma yo pe kari Eshibon ca wunlunana Sihon wi korogo pe saga yeyinngge senre nda ti yo wi kan fo:

²⁷ «Ki yaga woom tara ti pari we toro. Kongbogo ko we yaa le la kee. We se ke kalige na, we se si ke kamenge na.

²⁸ Yaakara nda we yaa ka naa tonmo mba we yaa wo, we yaa ki penjara ti sara ma yeri. We yen na jaa mbe tanga mbe toro ko ce.

²⁹ Ezawu setirige piile, poro mbele pe yen ma cen wa Seyiri tara, konaa Mowabu cenle woolo mbele pe yen ma cen wa Ari tara, paa konjo kan we yeri ma fun, a we pe tara ti pari ma toro. Mboro fun yenle ki na maga pye we kan ma, fo we sa Zhuriden gbaan wi kon we ye wa tara nda Yawe Yennele, we Yennele li yen na kaan we yeri ti ni.>

³⁰ Een fo, Eshibon ca wunlunana Sihon wila je ma yo waga ka toro wa wi tara. Wila je katugu Yawe Yennele, we Yennele laa ti wila yere kala na konaa maa kotogo ki ngban wi na, jango mboo le ye kee paa yege nga na kila pye we.

³¹ Ko punjo na, a Yawe Yennele li silan pye fo: «Wele, koni mi yen na Sihon wi nii ye kee konaa wi tara ti ni. Ye yiri yege le yaa tara ti shoo.>

† 2:9 2:9: Mowabu cenle woolo pe sinndi wi yiri laga nga na, yege wele wa Zhen: 19.30-38laga ki ni. † 2:14 2:14: Nombu 14.28-35 † 2:19 2:19: Zhen: 19.38 † 2:23 2:23: Kafitori cenle woolo mbele pe para pe senre na lagame paa pye Filisiti tara fenne pe teleye.

³² Kona, a Sihon wì si yiri wo naa wi malingboonlo pe ni fuun pe ni, ma we fili malaga ni, ma to we na wa Yahazi laga ki na.

³³ Yawe Yenjele, we Yenjele le, a lì suu le we kee. A wè si ya wo naa wi pinambiile, naa wi malingboonlo pe ni fuun pe ni.

³⁴ A wè suu cara ti ni fuun ti sho mari ta, ma leele pe tongo pew Yawe Yenjele li kan; nambala, naa jele konaa piile pe ni, we sila wa kpe yaga go na.

³⁵ Cara nda waa sho, yaayoro naa yarijende nda waa yan wa ti ni, to waa koli we yee kan ce.

³⁶ Maga le wa Aroyeri ca ki na, ko nga ki yen wa Arino lafogo ki yon na, naa ca nga ki yen wa gbunlundege ki ni ki na, fo ma saa gbõn wa Galaadi tara ti na. Ko ca ko ka si fannga ta we na. Katugu Yawe Yenjele, we Yenjele laa pe ni fuun pe le we kee.

³⁷ Een fo, wè sila jiri Amo cenle woolo pe tara ti na, naa Yaboki lafogo yon tara ti laga ka kpe na, naa yanwira tara cara ti ni. Lara nda Yawe Yenjele, we Yenjele laa yo waga ka jiri ti na, we sila jiri ko ka kpe na.

3

*Izirayeli woolo
paa ya wunlunaja Jgi wi ni
(Nombu 32.1-42)*

¹ «Ko pungo na, a wè si ke ma Bazan tara kono li le na kee; een fo, a Bazan tara wunlunaja Jgi wi si yiri we korogo wo naa wi malingboonlo pe ni fuun pe ni ma saa to we na malaga ni wa Edireyi ca.

² Kona, a Yawe Yenjele li silan pye fo: «Maga ka fye wi yege, katugu mi yen naa nii ma kee wo naa wi malingboonlo pe ni fuun pe ni, naa wi tara ti ni fuun ti ni. Ma yaa wi pye paa yege nga na maa Amori cenle woolo pe wunlunaja Sihon nga wila pye ma cen wa Eshibon ca wi pye we.»

³ Ki pye ma, Yawe Yenjele, we Yenjele le, laa Bazan tara wunlunaja Jgi wi le we kee wo naa wi malingboonlo pe ni fuun pe ni. A wè pe ni fuun pe gbo, ali nungba wo sila koro go na.

⁴ Kona, a wè suu cara ti ni fuun ti sho mari ta, ka kpe sila koro nga we sila sho. Tila pye ca nafa taanri wa Arigobu tara, to tila pye Jgi wi wunluwo tara re, wa Bazan tara.

⁵ Paa malaga sigemboro kan maga cara ti ni fuun ti maga, nda tila pye ma yagara yagara. Koro la pye ti na, ti sogoyaara tila pye tuguron woro. Mbe taga wa ko na, waa kapire legere sho fun, nda malaga sigemboro sila pye mberi maga.

⁶ Waa ki cara ti ni fuun ti tongo, ma nambala naa jele konaa piile pe ni fuun pe gbo ma pe ko paa yege nga na waa ki

pye wa Eshibon ca wunlunaja Sihon wi tara we.

⁷ Een fo, yaayoro to naa yarijende nda tila pye wa cara ti ni, waa ti koli we yee kan.

⁸ «Ki wagati wi ni, pa waa Amori cenle woolo pe wunlumbolo shyen pe tara ti sho yeen. Paa pye ma cen wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri, maga le wa Arino lafogo ki na, fo ma saa gbõn wa Erimo yanwiga ki na.

⁹ Sidon ca fenne paa pye na Erimo yanwiga ki yinri Siriyon, a Amori cenle woolo poro naga yinri Seniri.

¹⁰ Waa funwa lagbogo cara ti ni fuun ti sho mari ta, naa Galaadi tara ti ni fuun, naa Bazan tara ti ni fuun, fo ma saa gbõn wa Salika naa Edireyi cara ti na. To la pye Bazan tara wunlunaja Jgi wi wunluwo cara to ta.

¹¹ (Bazan tara wunlunaja Jgi wo nungba wila koro go na Erefayi cenle woolo pe ni. Wi sinleyaraga kila pye tuguron wogo. Ki titonlwo pila we metere tijere na, a ki gbeme pila kee metere shyen yeri. Ki yen wa Amo cenle woolo pe cagbogo Araba ki ni bere.)

*Zhuriden yonlo yirisaga
kee tara ti yeelskala
Izirayeli cengele kele na*

¹² «Ki wagati wi ni, waa ki tara ti ni fuun ti sho mari ta. Maga le wa Aroyeri ca ki na, wa Arino lafogo yon ki na fo ma saa gbõn wa Galaadi yanwira tara ti walaga ki na konaa ki cara ti ni fuun ti ni, mila ti kan Uruben cenle woolo naa Gadi cenle woolo poro yeri.

¹³ Mila Galaadi tara ti walaga sannga ki kan Manase cenle li walaga woolo pe yeri, naa Bazan tara wunlunaja Jgi wi wunluwo tara ti ni fuun ti ni. Ko ki yen Arigobu tara ti ni fuun, mbe pinle Bazan tara ti ni fuun ti ni. (Ki tara to paa pye na yinri Erefayi tara.

¹⁴ Manase setirige pyo Yayiiri wo la saa Arigobu tara ti ni fuun ti sho mari ta, fo ma saa gbõn wa Geshuri tara fenne naa Maaka tara fenne pe tara konlo li na. A wì suu yeera mege ki taga ki Bazan tara kapire ti na. Pe maa ti yinri Yayiiri kapire ali ma pan ma gbõn nala.)

¹⁵ Mila Galaadi tara ti kan Manase pinambyo Makiri wo yeri.

¹⁶ Maga le wa Galaadi tara ti na fo ma saa gbõn wa Arino lafogo ki na, mila ki tara ti kan Uruben cenle woolo naa Gadi cenle woolo poro yeri. Arino lafogo lapyo wo wila pye konlo wa yonloparawa kalige kee yeri, a Yaboki lafogo ko pye konlo poro naa Amo cenle woolo pe tara ti sogowo.

¹⁷ Mila funwa laga falafala ki kan pe yeri fun fo ma saa gbon wa Zhuriden gbaan wi na. Wo wi yen tara ti konlo le wa yonlo tosaga kee yeri, maga le wa Kinereti logbogɔ ki na fo ma saa gbon wa Kogɔje kuwo wi na, ko kogɔje we, wa yonloparawa kalige kee yeri, fo wa Pisiga yanwiga tigiwen pi ni, yonlo yirisaga yeri.

¹⁸ «Ki wagati wi ni, a mi sigi tunngo nga ki yo pe kan ma yo fo: <Yawe Yennele, ye Yennele le, ligi tara nda ti kan ye yeri ti pye ye woro. Eɛn fo, ye ni, mbele fuun pe mbe ya malaga gbon, pe pe malingbonyaara ti le pe keli pe sefenne Izirayeli woolo pe yegɛ.»

¹⁹ Ye jeele, naa ye piile poro ce pe yaa koro wa cara nda mi kan ye yeri ti ni, konaa ye yaayoro ngbeleye yi ni. Migi jen ma yo yaayoro legere yen ye yeri.

²⁰ Pe yaa koro wa fo Yawe Yennele li sa ti ye sefenne pe sa cen yeyingɛ na paa ye yen. Yawe Yennele, ye Yennele li yen na tara nda kaan ye yeri wa Zhuriden gbaan wi punngo na, fo pe sari sho ti pye pe woro. Ko punngo na, ye ni fuun nungba nungba ye songoro wa tara nda ye ta ta korogɔ ti ni, to nda mi kan ye yeri we†.»

²¹ Ki wagati wi ni, mila ki senre nda ti yo Zhouwe wi kan fo: <Mboro jate, maga yan paa yegɛ nga na Yawe Yennele, ye Yennele li Amori cenle woolo pe wunlumbolo shyen pe pye we. Zhuriden gbaan ma yaa wi kon mbe ye wunluwo tara nda fuun ni, pa li yaa ki wunlumbolo pe pye ma fun.

²² Yaga ka fye, katugu Yawe Yennele, ye Yennele le, li yaa malaga ki gbon ye kan.»

Yennele laa yo

Moyisi wi se ye wa Kana tara

²³ «Kona, a mi si Yawe Yennele li yenri ngbanga ma yo fo:

²⁴ «We Fo, Yawe Yennele, maga le nɔɔ gbogowo po naa ma yawa pi nari mi na tunmbyee na na. Yarisunngo ko ka woro wa naayeri konaa laga tara ti na, nga ki mbe ya mbaa ki kagala ngele ma pye ke piin ki yawa gbɔɔ mba pi cenle li ni.

²⁵ Ki yaga, mila ma yenri, ma ti mbe Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri, ki tara tiyonro nda ti yen wa gbaan wi kee nga na, mberi yan yenle ni, ki yanwira tara tiyonro re, to naa Liban tara ti ni.»

²⁶ Eɛn fo, Yawe Yennele laa nawa ngban na ni ye kala na, li sila logo na yeri. Laa na pye fo: <Ki yala ma, maga ka para na ni naa ko senre to na.

²⁷ Lugu wa Pisiga yanwiga ki go na, moɔ yegɛ ki yirige ma wele wa yonlo tosaga yeri, naa yonloparawa kamenge kee yeri,

naa yonloparawa kalige kee yeri konaa yonlo yirisaga yeri, ma tara ti wele jenge. Eɛn fo, maga jen ma yo ma se Zhuriden gbaan wi kon†.

²⁸ Ma tunndo ti yo Zhouwe wi kan, maa kotogo ki kan wi na, ma fannga le wi ni, katugu tara nda ma yaa yan yenle ni, wo wi yaa ki leele mbele pe yegɛ sin mbe gbaan wi kon, mbe ye pe ni wa ti ni, mberi yeele pe na ti pye pe woro.»

²⁹ «Kona, a we si cen laga ki gbunlundegɛ nga ki ni, wa Beti Pewori ca ki yesinme na.

4

Yaa tanri Yennele li ngasegele

ke na

¹ «Moyisi wila yo naa fo: <Koni, Izirayeli woolo, mi yen na ye nari ngasegele naa kakɔndegengele ngele ni, yaa ke nuru na yeri. Ye ke le yaa tanri ke na, jango ye koro yinwege na; Yawe Yennele, ye teleye Yennele li yen na tara nda kaan ye yeri, yeri sho yeri ta.

² Ngasegele ngele mi yen na nari ye na, yaga ka ka taga ke na, yaga si ka ka kon ke na. Eɛn fo, yaa tanri Yawe Yennele, ye Yennele li ngasegele ngele mila kaan ye yeri ke na†.

³ Yawe Yennele, ye Yennele laa nga pye yarisunngo Baali Pewori† ki wogo ki na, yoro jate yaa ki yan yenle ni. Ye ni, mbele fuun paa ki gbogɔ laa pe gbo pew ma pe ko.

⁴ Eɛn fo, yoro mbele yaa koro sinmbele Yawe Yennele, ye Yennele li kan, ye ni fuun ye yen yinwege na nala.»

⁵ «Ye wele, mi ye naga ngasegele naa kakɔndegengele ke ni paa yegɛ nga na Yawe Yennele, na Yennele ligi yo na kan we, jango yaa tanri ke na wa tara nda ye yaa sa ye mberi sho mberi ta ti ni.

⁶ Ye ke le yaa tanri ke na. Ko ki yaa ti tara sannda ti woolo paa ye yaan tijinliwe fenne naa kajenmbele. Pe yaa kaa ke senre nuru mbe sila yuun fo: <Ki cenle gbene na li yen cenle na li woolo pe kala jen ma jilige de!>

⁷ Kaselege ko na, cengele ke ni, la woro wa, ali ngele ke tugbolo wa ke ni, na li yarisunndo ti yen li tanla toon paa yegɛ nga na Yawe Yennele, we Yennele li yen we tanla toon we; sanga o sanga waga li yeri li we saga, li ma we saga.

⁸ Cenle gbene lo la woro wa, na li ngasegele naa li kakɔndegengele ke yen ma sin paa ki lasiri na fuun mila kaan ye yeri nala wi yen.

† 3:20 3.18-20: Zhouzu 1.12-15 † 3:27 3.27: Nombu 27.12-14; Dete 32.48-52 † 4:2 4.2: Naga 22.18-19 † 4:3 4.3: Yarisunngo nga pe yinri Baali Pewori pe yen na para ki senre na wa Nombu 25.1-18laga ki ni.

*Yenñele lãa li yee naga
wa Horebu yanwiga ki na*

⁹ «Een fɔ, ye ye yee yingiwe jen jenge, yaa ye yee kɔrosi jenge. Yaga ka fege kagala ngele kè pye yè yan ke na. Ma ti ke koro wa ma jateri wi ni ma yinwege piliye yi ni fuun ni. Maa ke nari ma pinambiile pe na konaa ma pishyenwoolo pe na.

¹⁰ «Yaa yere Yawe Yenñele, ye Yenñele li yee sɔgowo wa Horebu yanwiga ki tanla pilige nga ni, yaa nawa tuun ki na. Ki pilige ki ni, lãa na pye fɔ: «Ki leele mbele pe gbogolo laga na yee sɔgowo, mi yaa na ngasegele ke yo pe kan, jango pege forogo paa fye na yee pe yinwege piliye yi ni fuun yi ni laga tara ti na; konaa paa ke nari pe piile pe na fun.»

¹¹ Ki wagati wi ni, yaa fulo wa yanwiga ki tanla ma yere le ki nogo, ma yala kila pye na yin kason. A kason yinne laa yinrigi wa diwi naa kambaaga wogo ki nandogomo na kee wa yenñele na.

¹² Yawe Yenñele lãa para ye ni wa kason ki nandogomo. Yaa li senyoro ti logo, een fɔ, ye sila wire kpe yan; li magala lo nungha yaa logo†.

¹³ Lãa li yon finliwe senre ti yo ye kan ma yo yaa tanri ti na. To ti yen ngasegele ke ngele. Lãa ke yonlogo sinndeere papara papara shyen na†.

¹⁴ Ki wagati wi ni, Yawe Yenñele lãa tunngo kan na yeri ma yo mbe kakɔndegengele naa ngasegele naga ye na, ngele ye yaa ka saa tanri ke na wa tara nda ye yen na kee sari sho mberi ta ti ni†.

*Yenñele lãa Izirayeli
woolo pe yeri
yarisunndo ti wogo na*

¹⁵ «Moyisi wila pe pye naa fɔ: «Ye ye yee yingiwe jen jenge, katugu pilige nga ni Yawe Yenñele lãa para ye ni wa Horebu yanwiga ki na, wa kason ki nandogomo, ye sila wire kpe yan.

¹⁶ Ki kala na, yaga ka yaara ta te ye yee kan yarisunndo mbe ye yee jɔgo, nakoma yaara ta cenlomo nakoma ta yanlere paa nana yen nakoma jele yen†;

¹⁷ nakoma paa yaayoro naa wongaala mbele laga tara ti na wo wa yen, nakoma paa sannjele yen, lo na li maa yinrigi sire na wa naayeri we.

¹⁸ Yangala jeele jeele ngele ke maa fulolo tara ti na, yaga ka la yanlee gbegele, nakoma ngbangala ngele ke maa waa wa tonmo pi ni wa tara ti nogo lo la yanlee†.

¹⁹ Yaga ka ye yee ki yirige na naayeri mbaa yonlo, naa yenge, naa wonngolo

konaa naayeri yaara nda ti maa yanwa yinrigi ti wele, mbege kan ti gbogola mbaa ye taa. Yaga kaa foli ti yee sɔgowo mbaa ti gbogo. Yawe Yenñele, ye Yenñele li ko yaara to yaga cengele sanngala ngele fuun ke yen laga tara ti na koro kan.

²⁰ Een fɔ, yoro wo na, Yawe Yenñele lãa saa ye le ma ye wo wa fugufugu kason gbogo ki ni, ko nga ki yen Ezhipiti tara re, mbe ye pye li woolo, ye pye li woolo paa yee nga ye yen li woolo nala we†.»

²¹ «Ma sigi ta, Yawe Yenñele lãa nawa ngban na ni ye kala na, ma wugu ma yo mi se Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri, fɔ mi se ye wa tara tiyonro nda lo na Yawe Yenñele, ye Yenñele li yen na kaan ye yeri korogo ti ni†.

²² Katugu pa mi yaa ku laga ki laga nga ki ni, mi se Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri. Een fɔ, yoro wo na, ye yaa wi kon mbe yiri, mbe saga tara tiyonro ti sho mberi ta.

²³ Ye ye yee yingiwe jen, jango yon finliwe mba Yawe Yenñele, ye Yenñele li le ye ni, yaga ka fege pi na. Yaga ka yarisunngo ka gbegele ye yee kan ki yiri yaraga ka korogo. Yawe Yenñele, ye Yenñele li yo yaga ka ko pye;

²⁴ katugu Yawe Yenñele, ye Yenñele li yen paa kason yen, nga ki maa yaara sori. Li yen Yenñele na laa li yenjo wi yaga†.

²⁵ «Na yaga ka sa cen mbe mo wa tara ti ni, na yaga ka pinambiile ta naa pishyenwoolo ni, yaga ka yarisunndo gbegele ti yiri yaraga ka kpe korogo mbe ye yee jɔgo, mbe kapege pye Yawe Yenñele, ye Yenñele li na, mbeli nawa pi ngban.

²⁶ Na yaga ko pye, mi yaa naayeri wo naa tara ti yeri ti pye na serefenne ye wogo na, nala mi yen naga yuun ye kan fɔ ye yaa Zhuriden gbaan wi kon sa tara nda sho mberi ta, ye yaa ko mbe wo wa ti ni fyaw. Ye se cen mbe mo wa ti ni, katugu pe yaa ye tongo mbe ye ko wa ti ni pew.

²⁷ Yawe Yenñele li yaa ka ye gbon mbe ye jaraga wa cengele sanngala ke sɔgowo. Li yaa ye ngbanga ye jaraga cengele ngele sɔgowo, ye se ka lege lege wa ke ni.

²⁸ Wama, ye yaa kaa tunngo piin yarisunndo nda leele gbegele keyen ni to kan, ti yaa ka pye tire woro nakoma sinndeere woro; to nda tila la yaan, tila la nuru, tila la kaa, tila sila nuwo taa†.

²⁹ Mbe ye ta wa, ye yaa Yawe Yenñele, ye Yenñele li lagaja. Na yaga li lagaja ye kotogo ki ni fuun ni konaa ye nawa pi ni fuun ni, pa ye yaa li yan†.

† 4:12 4.11-12: Eki 19.16-18; Ebu 12.18-19 † 4:13 4.13: Eki 31.18 † 4:14 4.14: Eki 21.1 † 4:16 4.16: Eki 20.4; Levi 26.1; Dete 5.8; 27.15 † 4:18 4.17-18: Dromu 1.23 † 4:20 4.20: Eki 19.5; Dete 7.6; 14.2; 26.18; Tite 2.14; 1 Pye 2.9 † 4:21 4.21: Nombu 20.12 † 4:24 4.24: Ebu 12.29 † 4:28 4.27-28: Dete 28.36 † 4:29 4.29: Zhere 29.13

³⁰ Pungo na, kagala ngele mi yo, ke pyengolo ye na, wa ye jologo gbogo ki ni, ye yaa songoro mbe pan Yawe Yennele, ye Yennele li korogo mbaa nuru li yeri;

³¹ katugu Yawe Yennele, ye Yennele le, li yen Yennele na li maa leele yinriwe taa. Li se ka ye wa, li se si ka ye tongo pew. Laa wugu ma yon finliwe mba le ye teleye pe ni, li se fage pi na.

Yennele lo nungba li yen Yennele

³² «Izirayeli woolo, ye yewe wagati titonlwo nja wi toro maga ta ye fa se wi wogo na. Maga le Yennele laa lewee wi da laga tara ti na, ye yewe ki wogo na, mbege le dunruya wi go nga na saga wa wi go nga na. Ki kafonno la la pye le? Ambo wila ki kafonno cenle la logo?

³³ Cengele ke ni, liliin woolo paa Yennele li magala li logo li yen na para pe ni wa kason ki nandogomo, a pe koro yinwege na paa ye yen?

³⁴ Yarisunnogo kikiin kila yere ki yerewe mbe sa cenle la yirige mbeli wo cenle la sogowo paa yege nga na Yawe Yennele, ye Yennele ligi pye ye wogo ki na we? Laa ye yirige wa Ezhipiti tara kagala ngele laa pye ma naga koro fannga na, naa kafonngolo ni, naa kagbogolo ni, ma malaga gbon, mali fannga kala naa li yawa kala li pye, konaa ma fyere gboro kala pye. Ki kagala kaa pye ye yege na.

³⁵ Yoro wo na, li ti a yege kagala ngele ke ni fuun ke yan, jango yege jen ye yo Yawe Yennele lo nungba li yen Yennele le; Yennele la yege woro wa, na lo ma†.

³⁶ Laa ti a yeli magala li logo ma yiri wa naayeri, mbe ye naga yaa nuru li yeri, ma ti a yeli kason gbogo ki yan laga tara ti na, mali magala li logo wa kason ki nandogomo.

³⁷ Katugu ye teleye paa li ndanla, a li yoro mbele pe setirige piile ye wo pe pungo na. Laa ye yirige wa Ezhipiti tara li fannga gbogo ki ni.

³⁸ Li yaa cengele ngele ke tugbolo ma pye fannga ni ma we ye na ke puro mbe ke yirige wa ye yege, mbe ti ye ye wa ke woolo pe tara, konaa mberi sho mberi kan ye yeri, paa yege nga na li yen naga piin yingo we.

³⁹ Ye daga mbege jen nala, mbege tege wa ye nawa fo Yawe Yennele lo nungba li yen Yennele wa naayeri konaa laga tara ti na; Yennele la yege woro wa, na lo ma.

⁴⁰ Yaa tanri li kondegengele naa li ngasegele ngele mi yen na yuun ye kan nala ke na, jango ye pye yeyinnye na yoro

naa ye setirige piile mbele pe yaa ka yiri pungo na pe ni, konaa ye yinwetonlogo ta wa tara ti ni, to nda Yawe Yennele, ye Yennele li yen na kaan ye yeri ti pye ye woro fo sanga pyew.»

Cara taanri nda pe yaa la karafa wa ti ni wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kee yeri

⁴¹ Kona, a Moyisi wi si cara taanri wo wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri,

⁴² ti pye cara nda pe yaa la karafa wa ti ni†; na lere wa ka wi lewee yenle gbo, na wi sigi siligi, na wi sila suu panra faa, wi mbe ya fe mbe sa karafa wa ki cara ka nungba ni mbe koro yinwege na

⁴³ Uruben cenle woolo pe wogo ko layi nga Bezeri ca ye, kila pye wa gbinri wi funwa lagbogo ki ni. Gadi cenle woolo pe wogo ko layi nga Aramoti ca ye, wa Galaadi tara. Manase cenle woolo pe wogo ko layi nga Golan ca ye, wa Bazan tara†.

MOYISI WI SENYORO SHYEN WORO

4.44–11.32

⁴⁴ Lasiri senre nda Moyisi wila yo Izirayeli woolo pe kan tori nda yeen.

⁴⁵ To ti yen kondegengele, naa ngasegele konaa kakonndegengele ngele wila yo pe kan pe yiringolo wa Ezhipiti tara we.

⁴⁶ Kila pye maga ta paa pe paara yinre ti kan ma cen wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri, wa gbunlundege ki ni, wa Beti Pewori ca ki yesinne na, wa Amori cenle woolo pe wunlunaja Sihon wi tara. Sihon wila pye ma cen wa Eshibon ca, een fo, Moyisi wo naa Izirayeli woolo pe ni paa malaga gbon wi ni ma ya wi ni pe yiringolo wa Ezhipiti tara.

⁴⁷ Paa wi tara ti sho wi yeri konaa Bazan tara wunlunaja Ogi wi woro ti ni. Ki Amori cenle li wunlumbolo shyen paa pye wunluwo pi na wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga tara ti ni.

⁴⁸ Ki pye ma, Izirayeli woolo paa tara ti ni fuun ti sho maga le wa Aroyeri ca ki tanla, wa Arino lafogo yon ki na fo ma saa gbon wa Siyon yanwiga ki na, ko nga pe yinri fun Erimo yanwiga;

⁴⁹ konaa Araba† tara ti ni, Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kee yeri, fo ma saa gbon wa Kogojе kuwo wi na, wa Pisiga yanwiga ki nogo.

† 4:35 4:35: Maki 12.32 † 4:42 4:42: Nambu 35.9-34; Dete 19.1-13; Zhou 20.1-9 † 4:43 4:41-43: Zhou 20.8-9

† 4:49 4:49: Maga logo Araba, Zhuriden gbaan gbunlundege lara to pe yinri ma. Ti le wa Galile lagbogo ki na ma tigi ma kari wa Kogojе yeen wi yeri.

5

*Ngasegele ke
ngele Yennele laa kan
(Eki 20.1-17)*

¹ Moyisi wila Izirayeli woolo pe ni fuun pe yeri ma pe pye fo: «Izirayeli woolo, ngasegele naa kakonndegengele ngele mi yen na yuun ye kan nala, ye ke logo; yaa ke forogi, ye ke le yaa tanri ke na.

² Yawe Yennele, we Yennele laa yon finliwe le we ni wa Horebu yanwiga ki na.

³ Yawe Yennele li sila ki yon finliwe pi le we teele poro ce ni, een fo, lùu le woro mbele fuun we yen yinwege na laga nala we ni.

⁴ Yawe Yennele laa para ye ni gbogoyi wa kason ki nandogomo, wa yanwiga ki na.

⁵ Ki sanga wi ni, mila pye ma yere yoro naa Yawe Yennele li ni ye sogowo, nali senre ti yuun ye kan; katugu yaa pye na fye ki kason ki na, ye sila lugu wa yanwiga ki na. Senre nda laa yo ti nda:

⁶ «Muwi mi yen Yawe Yennele, ma Yennele le, mō yirige mō wo wa Ezhipiti tara, to nda maa pye wa ti ni kulo we.

⁷ «Maga ka yarisunndo ta yege gbogo mi punjo na.

⁸ «Maga ka yarisunngo ka te ma yee kan. Maga si ka yaraga ka yanlee gbegele ma yee kan ki yiri yaara nda wa naayeri, wa yennele na ka korogo, nakoma nda laga tara na ka korogo, nakosima nda wa tonmo pi ni, wa tara ti nogo ka korogo.

⁹ Maga ka foli ki yarisunndo ti yege sogowo, maga si kari gbogo, katugu mi na Yawe Yennele, ma Yennele le, mi yen Yennele na laa li yenjo wi yaga. Teele mbele mi yen ma pe mben, mi ma pe kapege ki fogo ton pe piile pe na fo sa gbon pe setirige piile pe yirisaga taanri wogo naa tijere wogo ki na[†].

¹⁰ Een fo, mbele mi yen ma pe ndanla, a paa tanri na ngasegele ke na, mi maa kajenge piin pe setirige piile pe yirisaga legere woolo kan.

¹¹ «Maga kaa Yawe Yennele, ma Yennele li mege ki yinri waga, katugu lere na wi maa mi na Yawe Yennele na mege ki yinri waga, mi se kaa yaga mbajolowo^{††}.

¹² «Maa nawa tuun cenpilige ki na maga tege ki ye mi na Yawe Yennele na kan, paa yege nga na mila ki yo ma kan we[†].

¹³ Ma yaa la tunngo piin piliye kogoloni ni, mbaa tunndo nda fuun ma yaa la piin ti piin[†].

¹⁴ Een fo, pilige koloshyen wogo ko ki yen cenpilige ye, maga tege ki ye mi na Yawe Yennele, ma Yennele le, na kan. Maga ka tunngo pye ki pilige ki ni, mboro naa ma pinambyo, naa ma sumborombyo, naa ma kulonana, naa ma kulojo, naa ma nege, naa ma sofile, naa ma yaayoro sannda ti ni, naa nambanra na wi yen ma cen wa ma yeri wi ni, jango ma kulonana wo nōo kulojo wi ni pe ta pe wogo paa ma yen.

¹⁵ Maa nawa tuun ki na fo maa pye kulo wa Ezhipiti tara. Mi na Yawe Yennele, ma Yennele mi pan mōo yirige wa ti ni na yawa pi ni. Ko kala ki ti mi na Yawe Yennele, ma Yennele le, mi gi yo maga ngban ma ni ma yo maa cenpilige ki een.

¹⁶ «Ta ma to naa ma nō pe gbogo paa yege nga na mi na Yawe Yennele, ma Yennele le, mi gi yo ma kan we; jango mi na Yawe Yennele, ma Yennele le, tara nda mi yen na kaan ma yeri, ma yinwetonlogo naa yeyinge ta wa ti ni[†].

¹⁷ «Maga ka lere gbo[†].

¹⁸ «Maga ka jataga pye[†].

¹⁹ «Maga ka yu[†].

²⁰ «Maga ka yagbolo sereya yo mbe taga ma lewee yenle na[†].

²¹ «Ma yege ka ka yiri ma lewee yenle wa jo na. Ma yege ka ka yiri ma lewee yenle wa go na, nakoma wi kere na, nakoma wi kulonana na, nakoma wi kulojo na, nakoma wi nege na, nakoma wi sofile na, nakoma wi kee yaraga ka kpe na[†].»

²² Ki senre nda to Yawe Yennele laa yo ngbanga wa kason konaa kambaaga wogo ki nandogomo, leele mbele fuun paa gbogolo le yanwiga ki nogo pe kan. Li sila ta taga to na. Laa ti yonlogo sinndeere papara papara shyen na mari kan na yeri.

*Moyisi wila pye
Yennele yon senre yofa*

²³ «Naa yaa kaa ki magala li logo ma yiri wa wowa pi ni, maga ta kason kila pye wa yanwiga ki na lagapew, a ye si fulo na tanla yoro naa ye cengele ke lelele konaa mbele pe yen teele ye go na pe ni.

²⁴ Yaa yo fo: «Wele, Yawe Yennele, we Yennele lili gbogowo yanwa naa li gbeme pi naga we na. Weli magala li logo ma yiri wa kason ki nandogomo. Wège yan nala

[†] 5:9 5.8-9: Levi 26.1; Dete 4.15-18; 27.15 [†] 5:11 5.10-11: Eki 34.6-7; Nombu 14.18; Dete 7.9-10 [†] 5:11 5.11: Levi 19.12 [†] 5:12 5.12: Eki 16.23-30; 31.12-14 [†] 5:13 5.12-13: Eki 23.12; 31.15; 34.21; 35.2; Levi 23.3 [†] 5:16 5.16: Dete 27.16; Mati 15.4; 19.19; Maki 7.10; Luki 18.20; Efe 6.2-3 [†] 5:17 5.17: Zhene 19.6; Levi 24.17; Mati 5.21; 19.18; Maki 10.19; Luki 18.20; Orōmu 13.9; Zhaki 2.11 [†] 5:18 5.18: Levi 20.10; Mati 5.27; 19.18; Maki 10.19; Luki 18.20; Orōmu 13.9; Zhaki 2.11 [†] 5:19 5.19: Levi 19.11; Mati 19.18; Maki 10.19; Luki 18.20; Orōmu 13.9 [†] 5:20 5.20: Eki 23.1; Mati 19.18; Maki 10.19; Luki 18.20 [†] 5:21 5.21: Orōmu 7.7; 13.9

fɔ Yɛnnɛlɛ li mbe ya para lere ni wi koro yinwege na.

²⁵ Koni yingɪ na wee we yɛɛ kan kunwo pi yeri? Ki kason gbogo nga ki mbe ya mbe we sogo mbe we ko pew. Na waga si koro mbaa Yawe Yɛnnɛlɛ, we Yɛnnɛlɛ li magala li nuru, pa we yaa ku†.

²⁶ Katugu lewee wiwiin wi yen wa, ɲa wila Yɛnnɛlɛ na yinwege wolo li magala li logo li yen na para wi ni wa kason ki nandogomo paa woro yen, a ki fɔ wi koro yinwege na?

²⁷ Ki kala na, mboro Moyisi, fulo wa Yawe Yɛnnɛlɛ, we Yɛnnɛlɛ li tanla ma ye, mali senre ti logo kona mee pan mari yo we kan. We yaa li senre ti logo mbaa tanri ti na.›

²⁸ «Yawe Yɛnnɛlɛ lāa ye senyoro ti logo sanga ɲa ni yāa ti yo na kan we. Lāa na pye fɔ: «Senre nda leele pɛ yo ma kan miri logo. Mi yenle ti na†.

²⁹ Ndeɛ ki pye pe mbe ja koro ma, mbaa fye na yege, mbaa tanri na ɲgasegele ke na sanga pyew, ɲango poro naa pe setirige piile pe ni pe pye ferewe na suyi, ki jen nala ndanla.

³⁰ Kari ma saga yo pe kan fɔ pe songoro wa pe paara yinre ti ni.

³¹ Mboro wo na, koro laga na ni, mi yaa ɲgasegele ke ni fuun, naa kondegengele koro naa kakɔndegengele yo ma kan ma saa pe nari ke ni, ɲango paa tanri ke na wa tara nda mi yen na kaan pe yeri ti pye pe woro ti ni.›

³² «Ki kala na, Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li ɲga yo ye kan, yege yigi yaa tanri ki na. Yaga ka laga ki na mbe kari kalige na nakoma kamenje na.

³³ Kono na Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li naga ye na, yaa tanri li na cecɛɛ, ɲango ye pye ferewe na, ye yinwetɔnlogo ta wa tara nda ye yaa sa sho mbe ta ti ni.

6

Ngasele na li gbogo ma we ke ni fuun na

¹ «ɲgasegele naa kondegengele naa kakɔndegengele ngele koro wele Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li yo mbe naga ye na, ɲango ye saa tanri ke na wa tara nda ye yaa sa sho mbe ta ti ni.

² Ye yaa laga piin ma, ɲango mbaa fye Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li yege ye

yinwege piliye yi ni fuun ni, mbaa tanri li ɲgasegele naa li kondegengele ngele fuun mi yo ye kan ke na, yoro naa ye pinambiile naa ye setirige piile pe ni, ɲango ye yinwetɔnlogo ta.

³ Ki kala na, Izirayeli woolo, ye ke logo, ye ke yigi yaa tanri ke na, ɲango ye pye ferewe na, ye se ye lege jenge wa ki tara ti ni, to nda nono wo naa senrege ki ni, ti yen na fuun wa ti ni we†, paa yege ɲga na Yawe Yɛnnɛlɛ, ye teleye pe Yɛnnɛlɛ lāa ki yo ye kan we.

⁴ «Izirayeli woolo, yaa nuru. Yawe Yɛnnɛlɛ lo li yen we Yɛnnɛlɛ le, lo nungba li yen Yawe Yɛnnɛlɛ le†.

⁵ Yawe Yɛnnɛlɛ, ma Yɛnnɛlɛ le, li daga mbɔɔn ndanla ma kotogo ki ni fuun ni, naa ma nawa pi ni fuun ni konaa ma fannga ki ni fuun ni†.

⁶ Ki kakɔndegengele ngele mila yuun ma kan nala, ma ke tege wa ma kotogo ki na.

⁷ Maa ke nari ma piile pe na. Na yaga pye wa ma go, na yaga pye tangala na, na ye kaa sinlele konaa na ye kaa yinrigi, maa para ke senre na.

⁸ Ma ke po wa ma keɛ ki na paa kacɛn yen konaa wa ma walege ki na paa tegere yen (ɲango maga ka fege ke na).

⁹ Ma ke yonlogo ma go ki kɔɔro ti kanɲgara na tire konaa ma kɔɔro† ti na†.

Izirayeli woolo pee daga mbe fege Yɛnnɛlɛ li na

¹⁰ «Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ lāa yon folo le ma wugu ye teleye Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe kan ma yo li yaa tara nda kan ye yeri, na liga ka sa ye lenje wa ti ni, ye yaa sa cagboro gboro tiyonro ta wa, nda ye siri kan†.

¹¹ Li yaa yinre kan ye yeri nda ti yen ma yin yarijende cenle pyew ti ni, mbe sigi ta yoro ma yeri le wa mari yin; mbe ye kan tonmo titere ni, mbe sigi ta yoro ma yeri tugu; naa ɛɛzen keere naa oliviye tire keere ni, mbe sigi ta yoro ma yeri sanri. Ye yaa kaa kaa mbaa tinni jenge.

¹² Ko sanga wo ni, ye ye yɛɛ yingiwɛ jen, yaga ka fege Yawe Yɛnnɛlɛ li na, lo na lāa ye yirige wa Ezhipiti tara, to nda yāa pye wa kulowo pi ni we.

¹³ Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ le, ye daga mbaa fye li yege, lo ye daga mbaa gbogo konaa mbaa wungu li mege ki na†.

† 5:25 5:25: ɛki 20.18-19 † 5:28 5:27-28: Ebu 12.18-19 † 6:3 6:3: Nono naa senrege to yen naga nari ma yo yaayoro ti yaa yon jenge wa ki tara ti ni, konaa tire nda ti maa seni ti ni; ye wele fun wa ɛki 3.8laga ki ni. † 6:4 6:4: Maki 12.29 † 6:5 6:5: Mati 22.37; Maki 12.30; Luki 10.27 † 6:9 6:8-9: Kɔɔro senre nda ti yo ti mbe ya pye ca ki mbogo yeyonro kɔɔro to. Ki veriseye shyen mbele pɛge kan Zhufuye pe maa veriseye pele yonlogi na pe poo pe keyen nakoma pe walere ti na mbaa Yɛnnɛlɛ yenri, nakosima pe ma pe yonlogo mbe pe le kugbolo la ni mbeli yannga le yeyongo ki na, ɲa fuun kaa jaa mbe ye wa go, wi ma jiri li na mbe si jen mbe ye wa. † 6:9 6:6-9: Dete 11.18-20 † 6:10 6:10: Zhene 12.7; 26.3; 28.13 † 6:13 6:13: Mati 4.10; Luki 4.8

¹⁴ Yaga ka taga yarisunndo ta yegɛ na, cengele ngele ke yen ma ye maga ke yarisunndo re;

¹⁵ katugu Yawe Yennele, ye Yennele le, lo na li yen laga ye sogowo, laa li yenjo wi yaga. Li mbe ya mbe nawa ngban ye ni, mbe ye gbo pew mbe ye wo laga tara ti na.

¹⁶ Yaga ka Yawe Yennele, ye Yennele li wa mbe wele paa yegɛ nga na yaa ki pye wa Masa laga ki ni†.

¹⁷ Een fo, Yawe Yennele, ye Yennele le, ngasegele naa kondegengele konaa kakonndegengele ngele li kan ye yeri, ye ke yigi jenge yaa tanri ke na.

¹⁸ Yaa kasinje naa kajeje piin Yawe Yennele li yegɛ sogowo, jango ye pye ferewe na, ye ya ye tara jende ti sho yeri ta, to nda Yawe Yennele laa ki yon folo le ma wugu mbe kan ye teleye pe yeri.

¹⁹ Ye ye juguye pe puro paa yegɛ nga na Yawe Yennele laa ki yo we.

²⁰ «Pungo na, na ye pinambiile paga ka ye yewe mbe yo fo: <Yingi na, Yawe Yennele, we Yennele ligi kondegengele, naa ki ngasegele konaa ki kakonndegengele ngele ke kan ye yeri?»

²¹ Ye yaa pe yon sogo mbe yo fo: <Waa pye Farawon wi kulolo wa Ezhipiti tara. A Yawe Yennele li si we yirige ma we wo yaga li fannga gbogo ki ni.

²² Yawe Yennele laa kacɛn kagbogolo, naa kafonngolo tugbongolo tipegele pye Ezhipiti tara woolo pe na, naa Farawon wo naa wi go woolo pe ni fuun pe na we yegɛ na.

²³ Een fo woro wo na, laa we yirige wa ti ni ma pan we ni lagame, mbege tara nda ti kan we yeri, to nda laa ki yon folo le ma wugu mbe kan we teleye pe yeri we.»

²⁴ Yawe Yennele, we Yennele le, ligi yo we kan ma yo waa tanri ki ngasegele ke ni fuun ke na, waa fye li yegɛ, jango we pye ferewe na sanga pyew, konaa li we yaga yinwege na paa yegɛ nga na ligi pye we ke fo ma pan ma gbon nala we.

²⁵ Na waga ki kakonndegengele ke yigi jenge mbaa tanri ke ni fuun ke na, Yawe Yennele, we Yennele li yegɛ na, ko ki yaa ki naga mbe yo we yen ma sin.

7

*Yennele li Izirayeli woolo
pe wo li yegɛ kan
(Eki 34.11-16)*

¹ «Yawe Yennele, ye Yennele li yaa ye yegɛ sin sa ye ye ni wa tara nda ye yaa sho mbe ta ti ni. Li yaa cengele legere puro

mbe ke yirige wa ye yegɛ. Koro wele Heti cenle woolo, naa Girigasi cenle woolo, naa Amori cenle woolo, naa Kana tara fenne, naa Perezi cenle woolo, naa Hevi cenle woolo konaa Zhebusi cenle woolo pe ni. Ki cengele koloshyen ke lege ye na konaa ma pye fannga ni ma we ye na†.

² Yawe Yennele li yaa ka pe le ye keɛ, ye yaa ka ya pe ni. Kona ye pe tongo ye pe ko pew. Yaga ka yon finliwe le pe ni, yaga si ka pe yinriwe ta.

³ Yaga kaa porogo piin pe ni. Yaga kaa ye sumborombiile pe kaan pe pinambiile pe yeri paa pe pori. Yaga si kaa pe sumborombiile pe yenri ye pinambiile pe kan paa pe pori;

⁴ katugu pe yaa ka ye piile pe pungo mbe pe laga na na, mbe ti pe saa yarisunndo ta yegɛ gbogo. Kiga pye ma, Yawe Yennele li yaa nawa ngban ye ni, mbe ye tongo fyaw.

⁵ Nga ye daga mbe pye pe na ki nga: Ye yaa pe saara wosara ti jaanri, mbe sinndeeɛɛ nda pe yerege yerege na sunnu ti na ti gbon mberi yaari, mbe tiyagala ngele pe kankan na sunnu ke na ke koonlo koonlo, mbe pe yaara yanlere nda pe te yarisunndo ti sogo†.

⁶ Katugu ye yen cenle na li yen kpoyi Yawe Yennele, ye Yennele li kan. Li ye wo cengele ngele laga tara na ke sogowo, jango ye pye li woolo mbele pe kala li yen ma gbogo li yeri†.

*Yon finliwe mba Yennele li le
Izirayeli woolo pe ni
pi yen wa pi yonlo
(Dete 28.1-14)*

⁷ «Naa Yawe Yennele li mara ye na, ma ye wo, ko sigi naga mbe yo ye yen ma lege cengele sanngala ke na. Ki yen kaselege fo yoro ye yen ma kologo ma we cengele sanngala ke na.

⁸ Een fo, ye yen ma Yawe Yennele li ndanla ko kala ki ti; konaa laa yon folo na kon ye teleye pe yeri ma wugu mbe kala na pye, li yen na jaa mbeli pye mbeli yon fili. Ko ki ti laa li yawa pi tege ma ye sho Farawon wi keɛ, Ezhipiti tara wunlunaja we, mee ye wo wa kulowo pi ni.

⁹ «Ye daga mbege jen fo Yawe Yennele, ye Yennele lo nungba li yen Yennele jenne le. Li yen Yennele na li yen senre nungba yof. Li yen ma mbele ndanla, a paa tanri li ngasegele ke na, li ma koro yon finliwe na pe setirige piile yirisaga legere woolo ni, na pe yinriwe taa.

¹⁰ Een fo, mbele peli panra, li ma sin teere mbe jologo wa pe na, mbe pe tongo.

† 6:16 6:16: Eki 17.1-7; Mati 4.7; Luki 4.12 † 7:1 7:1: Kapye 13.19 † 7:5 7:5: Sinndeeɛɛ nda paa yerege yerege to la pye wa yarisunngo Baali ko yonlo, tiyagala ngele paa kankan koro la pye wa yarisunngo Ashera ko yonlo. Paa pye na Baali wo jate naja na Ashera wo jate wi jo; Dete 12.3. † 7:6 7:6: Eki 19.5; Dete 4.20; 26.18; Tite 2.14; 1 Pye 2.9

Mbele pèli panra, li maga fɔgo ki tɔn pe na, laa mo[†].

¹¹ Ki kala na, ngasegele, naa kondɛgɛngɛle konaa kakɔnnɛgɛngɛle ngele mila yuun ye kan nala, ye ke yigi yaa tanri ke na.

¹² «Na yaga ki ngasegele ke logo, mbe ke le mbaa tanri ke na, pa kona Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle lāa wugu ye tɛleye pe kan ma yɔn finliwɛ mba le pe ni, li yaa koro ki yɔn finliwɛ pi na ye ni konaa mbaa ye yinriwɛ taa.

¹³ Ye yaa li ndanla, li yaa duwaw ye na, mbe ye pye ye se ye lɛgɛ; mbe duwaw ye piile pe na. Li yaa duwaw ye kɛɛɛ yaara ti ni fuun ti na, to ti yen ye bile naa ye duvɛn fɔnnɔ konaa ye sinmɛ pi ni; mbe ti ye nɛɛɛ, naa ye simbaala konaa sikaala ngbeleye yi lɛgɛ, wa tara nda lāa yɔn fɔlo kɔn ye tɛleye pe yeri ma wugu mberi kan ye yeri ti ni.

¹⁴ Ye yaa duwaw ta mbe wɛ cɛngɛle sanngala ke ni fuun ke na. Nana ŋa wi se ya pyo se nakoma jambasee se ka pye wa ye sogowɔ. Yaayogo mbasege se ka pye wa ye yaayoro ngbeleye yi ni.

¹⁵ Yawe Yɛnnɛle li yaa ye sho yama pi ni fuun pi na. Li se ka ki tifeleɛgɛ yambewe mba pila Eshipiti tara fenne pe ta pa wa ye na, paa yɛgɛ ŋga na ye yɛn maga jɛn wɛ. Mbele pèli panra li yaa pi wa poro na.

¹⁶ «Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yaa cɛngɛle ngele fuun le ye kɛɛ, ye ke tongo pew, yaga ka ke yinriwɛ ta. Yaga kaa ke yarisunndo ti gbogo, jango tiga ka pye paa penɛ yɛn mbe ye yigi[†].

¹⁷ Kana ye yaa laga jate mbaa yuun fo: «Ki cɛngɛle ngele ke woolo pe lɛgɛ ma wɛ we na, wɛ mbe ya mbe pe puro mele?»

¹⁸ Yaga ka fyɛ ke yɛgɛ, ɛɛn fo ŋga Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle lāa pye Farawɔn wo naa Eshipiti tara ti ni fuun ti na, ye ye yɛɛ nawa to ki na.

¹⁹ Wamawelewe kangbanra nda lāa wa pe na a pɛ yan, naa kagbɔgɔlo konaa kafɔnnɔgɔlo ngele ni, naa fanŋga gbɔgo ŋga Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle lāa tɛgɛ ma ye yirige wa Eshipiti tara ti ni, ye ye yɛɛ nawa to ti na. Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yaa ki nunɔba ki pye cɛngɛle ngele ye yɛn na fyɛ ke yɛgɛ ke na ma fun.

²⁰ Mbe taga ko na, li yaa ndagasere tugbooro[†] yirige mbe wa pe na, mbele pe yaa ka koro mbe fe sa lara mbe sho, ti yaa ka pe gbo.

²¹ Ye sunndo wiga ka kɔn ye na pe kala na, katugu Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yɛn

laga ye sogowɔ; li yɛn Yɛnnɛle na li gbɔgo ma pye fyɛɛ ni.

²² Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yaa la ki cɛngɛle ke puro la ke woo wa ye yɛgɛ jɛɛnnɛnri. Ye se ka ya mbe ke tongo yɔnlo nunɔba, na ko ka pye ma, pa yanyaara ti yaa yiri mbe lɛgɛ mbe wɛ ye na.

²³ Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yaa ki cɛngɛle ke le ye kɛɛ, mbe ke gbɔn mbe ke jaraga wa ye yɛgɛ, mbe ke tongo pew mbe ke kɔ.

²⁴ Li yaa ke wunlumbolo pe le ye kɛɛ, ye pe mɛɛɛ ti ko yeri wo laga tara ti na. Lere kpɛ se ka ya yere mbe ye sige, ye yaa pe ni fuun pe tongo.

²⁵ Pe yarisunndo nda pɛ tɛtɛ yeri sogo. Tɛ nakoma warifuwe ŋa wi yɛn ti na mari fo, ye yɛgɛ ka ka yiri wi na mbe wa le. Wi mbe ya pye paa penɛ yɛn mbe ye yigi, katugu wi yɛn fyɔngo yaraga Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yɛgɛ na.

²⁶ Yaga ka yaritijaanga ka kpɛ lɛ mbe ye ki ni wa ye yinri ti ni, jango yaga ka pye fyɔngo ni mbe yala ki ni, pe ye pinlɛ pe ye tongo. Ye yaa laga jate fyɔngo yaraga konaa yaritijaanga, katugu ki yɛn yaraga ŋga ki daga mbe tongo pew.

8

Yɛnnɛle lāa Izirayɛli woolo pe koro wa gbinri wi ni

¹ «Ŋgasegele ngele fuun mila yuun ye kan nala, ye ke lɛ yaa tanri ke na, jango ye koro yinwege na, ye se ye lɛgɛ, konaa tara nda Yawe Yɛnnɛle lāa wugu mberi kan ye tɛleye pe yeri, ye ye wa ti ni yeri sho yeri ta.

² «Yawe Yɛnnɛle, ma Yɛnnɛle lɔɔn yɛgɛ sin, a mɔ toro kono na ni wa gbinri wi ni yɛle nafa shyɛn ni, maa nawa tuun li ni fuun li na. Lāa ko pye, mbe ti ma fyɔnwɔ pi jɛn konaa mbɔɔn wa mbe wele; jango mbege jɛn na kaa pye ma mbe yɛnlɛ mbaa tanri li ngasegele ke na nakoma ma se yɛnlɛ mbaa tanri ke na.

³ Lāa fyɔnwɔ wa ma na, ma ti a funɔgo kɔɔn gbɔn. Kona, a li si yaakara nda pe yinri mane ti kan ma yeri, to nda ma sila ti jɛn wɛ; ma tɛleye fun pe sila ti jɛn. Lāa ko pye ma, mbege naga ma na fo yaakara to ɛɛ ma ti ma sɛnwɛ wi baro. ɛɛn fo, sɛnrɛ nda fuun Yawe Yɛnnɛle li maa yuun to ti mbe ya mboɔ baro[†].

⁴ Ki yɛgɛle nafa shyɛn ke ni, ma yariporo ti sila lɛ mbe kɔɔnlɔ ma yɔlogɔ, ma tɔoro ti sila si tinndi ma na.

[†] 7:10 7.9-10: ɛki 20.5-6; 34.6-7; Nambu 14.18; Dete 5.9-10 [†] 7:16 7.12-16: Dete 11.13-17 [†] 7:20 7.20: Ŋga ki yo fo: *Ndagasere tugbooro*, ki mbe ya logo fun fo yambewe lawi paa mba Yɛnnɛle lāa wa Eshipiti tara fenne pe na pi yɛn. Pele naga jate fun fo Yɛnnɛle li mɛɛgɛ wo wi mbaa fyɛɛ gbɔro wa leele pe na; ɛki 23.28; Zhozu 24.12. [†] 8:3 8.3: Mati 4.4; Luki 4.4

⁵ Ma daga mbege jen fɔ Yawe Yennele, ma Yennele li yen nɔɔ koro paa yege nga na tofɔ maa wi pinambyɔ koro we.

⁶ «Ki kala na, ma Yawe Yennele, ma Yennele li ngasegele ke yigi jenge maa tanri li kondegengele ke na, maa fye li yege.

⁷ Katugu Yawe Yennele, ma Yennele li yaa ti ye ye tara tiyonro ta ni. Laforo naa puluyo legere yen wa ti ni, konaa tara ti ngona tonmo ni, mba pi maa janri na yinrigi na fuun wa gbunlundere to naa yanwira ti na.

⁸ Yarilire bile naa orizhi to tara ri, naa erezen tiire ni, naa figiye tire ni, naa girenadi tire ni, naa oliviye tire nda ti maa sinme kaan konaa senrege tara ri.

⁹ Ma yaa kaa yaakara legere taa wa ki tara ti ni; yaraga ka kpe se koon la wa. Wa ki tara ti ni, tuguron yaa la taa wa waara ti ni; Ma yaa la tuguyenre woo wa yanwira ti ni.

¹⁰ Na maga ki yarijende ti ta mbaa nii mbaa tinni sanga nga ni, maa Yawe Yennele, ma Yennele li sonni, tara jende nda li yaa kan ma yeri ti kala na.

¹¹ «Moo yee yingiwe jen maga ka fege Yawe Yennele, ma Yennele li na. Li ngasegele naa li kakondegengele konaa li kondegengele ngele mila yuun ma kan nala, maga ka je ke yingiwe pi na.

¹² Na maga li mbe tin, mbe yinre tiyonro kankan mbe cen wa ti ni sanga nga ni,

¹³ na ma nere naa ma simbaala konaa ma sikaala paga ka se mbe lege, ma penjara naa ma te wi ni tiga ka lege, na ma kee yaara ti ni fuun tiga ka lege sanga nga ni,

¹⁴ moo yee yingiwe jen, maga kaa ma yee gbogo mbe fege Yawe Yennele, ma Yennele li na. Lo na loon yirige wa Ezhipiti tara ti ni, to nda maa pye wa ti ni kulo we.

¹⁵ Lo laa ma yege sin ma toro ma ni wa ki gbinri gbolo nga wi yen fyere ni wi ni; wo nga wi yen ma yin wooro nda ti yen shonro ni to naa naala ni, konaa lawara ni, ma pye tonmo fu. Laa ti a tonmo janri ma yiri ma kan wa walaga nga ki sheli ma we ti ni fuun na ki ni.

¹⁶ Wa ki gbinri nungba wi ni, laa pye na mane wi kaan ye yeri yaakara; ma teleye pe sila wi jen. Laa ko ki ni fuun ko pye ma, ma ta ma fyonwo pi jen konaa mboon wa mbe wele, ko pungo na mbe si kajenge pye ma kan.

¹⁷ Ki kala na, moo yee yingiwe jen, maga ka yo fɔ ki yarijende nda ti ni fuun mari ta ma yera fannga naa ma yawa po ni⁷.

¹⁸ Maa nawa tuun ki na fɔ Yawe Yennele, ye Yennele lo li fannga kan ma yeri, a ma

yarijende ta. Li yen naga piin ma nala, jango laa wugu ma yon finliwe mba le ma teleye pe ni, ligi wogo ki pye ligi yon fili ma kan.

¹⁹ «Na maga fege Yawe Yennele, ma Yennele li na, mbaa yarisunndo ta yege gbogo, mbaa tunngo piin ti kan konaa mbaa foli ti yege sogowo, mi yaa ki yo mbege filige ma kan nala, fɔ ma yaa ko mbe wo wa pew.

²⁰ Pa ma yaa ko mbe wo wa paa cengele ngele Yawe Yennele, ma Yennele li yaa tongo wa ye yege ke yen, katugu yee logo li yeri.

9

Izirayeli woolo pe yen leele mbele pe ma yiri ma je

*Nga ki ti Yennele
li si Kana tara woolo pe puro
(Eki 31.18-32.35)*

¹ «Izirayeli woolo, yaa nuru! Ye mbele ye yaa Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri nala. Cengele ngele ke tugbolo ma pye fannga ni ma we ye na, ye yaa ke tara ti sho mberi ta; ke yen ma cen cagboro gboro ni nda pe malaga sigemboro kan mari maga, a ti yaraga ma kari wa naayeri.

² Pe yen leele mbele pe yen fannga ni ma tonlononlo, Anaki setirige piile wele. Ye pe jen, ye si pe senre logo ma yo pe maa yuun fɔ: «Ambo wi mbe ya yere mbe Anaki setirige piile pe sige?»

³ Een fɔ, ye daga mbege jen fun nala fɔ Yawe Yennele, ye Yennele li yaa keli ye yege mbaa kee paa kason yen, nga ki yen na sori na kee. Li yaa ki leele pe tongo, mbe ti pe go sogo ye kan. Ye pe tara ti sho yeri ta, ye pe tongo fyelenge na paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yon folo kon ye yeri we.

⁴ «Na Yawe Yennele, ye Yennele liga ka pe puro mbe pe yirige wa ye yege, yaga kaa ki yuun wa ye yee nawa mbe yo fɔ ye yen ma sin ko kala na Yawe Yennele, ye Yennele li ti a ye pan mbege tara nda ti sho mberi ta. Ayoo! Een fɔ, ki cengele ke kapere to kala na li yaa ke puro mbe ke yirige wa ye yege.

⁵ Kii cen ndee ye yen ma sin nakoma ye nawa pi yen ma filige ye na ko kala na ye yaa ye wa pe tara ti ni, mberi sho mberi ta. Een fɔ, kaselege ko na, ki cengele ke tipewe po kala na Yawe Yennele, ye Yennele li yaa ke puro mbe ke yirige wa ye yege; mbe taga wa ko na, yon folo na laa kon ma wugu ye teleye Abirahamu, na Izaki konaa Zhakobu pe kan, mbe ta mbeli yon fili.

⁶ Ye daga mbege jen fo kii cen ndee ye yen ma sin ko kala na Yawe Yennele, ye Yennele li yen naga tara jende nda ti kaan ye yeri. Een fo, ye yen leele mbele pe ma yiri ma je.

*Napige yanlee
na Izirayeli woolo paa gbegele
ma kapege pye*

⁷ «Yaa Yawe Yennele, ye Yennele li nawa pi ngban yege nga na, ma ye ta wa gbinri wi ni, yaa nawa tuun ki na, yaga ka fage ki na. Maga le ye yiri wa Ezhipiti tara pilige nga ni fo ma pan ma gbon laga ki laga nga ki ni, ye yen leele mbele pe yiri ma je Yawe Yennele li na.

⁸ «Yaa Yawe Yennele li nawa pi ngban ma gbon yege nga na wa Horebu yanwiga ki na, ye ye yee nawa to ki na. Laa yiri ye korogo fo na jaa mbe ye tongo.

⁹ Yawe Yennele laa yon finliwe mba le ye ni, pi senre ti yen ma yonlogo sinndeere papara papara shyen nda na, naa mila lugu wa yanwiga ki na sari sho, mila koro wa fo ma saa gbon pilige nafa shyen, ki yonlo naa ki yembine; mi sila ka, mi sila si wo†.

¹⁰ A Yawe Yennele li si sinndeere papara papara shyen ti kan na yeri; Yennele lo jate laa yonlogo ti na. Senre nda fuun laa yo ye kan wa yanwiga ki na, wa kason ki nandogomo, pilige nga ni yaa ye yee gbogolo, ti ni fuun tila pye ma yonlogo wa ti na.

¹¹ «Piliye nafa shyen, ki yonlo naa ki yembine, yo torongolo, yon finliwe senre ti yen ma yonlogo sinndeere papara papara nda na, a Yawe Yennele li siri kan na yeri.

¹² A li silan pye fo: «Yiri laga yanwiga ki na ma tigi fyaw; katugu ma leele mbele ma yirige wa Ezhipiti tara, pe kapege tijaanga pye. Kono na mila li senre yo pe kan ma yo paa tanri li na, pe fyeele mali yaga. Pe te yan ma yarisunngo gbegele pe yee kan.»

¹³ A Yawe Yennele li sigi senre nda ti yo mari taga wa fo: «Migi wele maga yan fo ki leele mbele pe yen leele mbele pe ma yiri ma je poro pele.

¹⁴ Ki yaga, mi yaa pe tongo mbe pe mege ki ko mbege wo laga tara ti na. Een fo, mboro wo na, mi yaa ma pye cenle la to, na li yaa pye fannga ni mbe lege mbe we pe na.»

¹⁵ Kona, a mi si yiri wa yanwiga ki na ma tigi; kila pye kason ni bere lagapyew. Yon finliwe senre ti yen ma yonlogo sinndeere

papara papara shyen nda na, tila pye na keyen shyen yi ni miri yigi.

¹⁶ A mi sigi wele maga yan fo ye kapege pye Yawe Yennele, ye Yennele li na. Yaa te yan ma napige yanlee gbegele maga pye yarisunngo ye yee kan. Yawe Yennele laa kono na naga ye na, yaa fyeele mali yaga.

¹⁷ Ki pye ma, sinndeere papara papara shyen nda tila pye na kee miri yigi, a mi siri wa tara mari yaari le ye yege sogowo†.

¹⁸ «Ko pungo na, a mi si to tara Yawe Yennele li yege sogowo mali yenri paa kongbannga wogo ki yen, ma pye piliye nafa shyen, ki yonlo naa ki yembine; mi sila ka, mi sila si wo. Mila ko pye ye kapege nga fuun yaa pye ko kala na; katugu yaa tipege pye Yawe Yennele li na mali nawa pi ngban.

¹⁹ Mila fye Yawe Yennele li nangbanwa pi yege, li nangbanwa ndorowo pi yege, po mba laa yiri pi ni ye korogo fo na jaa mbe ye tongo we. Een fo, ki yonlo li na, Yawe Yennele laa na yenrewe pi logo naa†.

²⁰ Laa nawa ngban jenge fun Aron wi ni, fo naga lagajaa mboo gbo; een fo, mila yenri wi kan fun ki pilige ki ni.

²¹ Napige yanlee na yaa gbegele a ki pye kapege, mila ki le maga le kason maga sogo, maga kaari kaari, maga purugu fo a ki kannga muwe paa conro yen. Lafogo nga ki yiri wa yanwiga ki na ma tigi, a mi si saa ki muwe pi wo wa ki ni†.

Leele paa kapere ta yee pye naa

²² «Yaa Yawe Yennele li nawa pi ngban, ma ye ta wa Tabera, naa Masa konaa Kiburoti Ataava lara ti ni†.

²³ Sanga na ni, Yawe Yennele laa pye na jaa mbe ye yirige wa Kadesh Barineya laga ki ni, laa ye pye fo: «Ye yiri yaa kee, ye sa tara nda mi kan ye yeri ti sho yeri ta.» Een fo, yaa yiri ma je Yawe Yennele, ye Yennele li senre ti na; ye sila taga li na, ye sila si logo li yeri†.

²⁴ Maga le mi yoro jen, ye yen leele mbele pe ma yiri ma je Yawe Yennele li na.

²⁵ «Ko ki ti mila to Yawe Yennele li yege sogowo mali yenri, ma koro wa tosaga fo ma saa gbon pilige nafa shyen, ki yonlo naa ki yembine, naa laa yo li yaa ye tongo we.

²⁶ Mila pye nali yenri na yuun fo: «We fo, Yawe Yennele, maga ka ma woolo pe tongo, poro mbele pe yen ma woolo, a ma pe go sho ma gbogowo pi fannga na, konaa ma pe yirige wa Ezhipiti tara yawa gboco ni.

²⁷ Maga ka wele ki leele mbele pe nungbongbanla, naa pe tipewe konaa

† 9:9 9:9: Eki 24.18 † 9:17 9:17: Eki 32.19 † 9:19 9:19: Ebu 12.21 † 9:21 9:21: Eki 32.20wi yen naga nari ma yo Moyisi wila ki tonno pi kan kapege pyefenne pe yeri a poo wo. † 9:22 9:22: Tabera laga kala yeli wele wa Nombu 11.1-3laga ki ni; Masa laga kala yeli wele wa Eki 17.1-7laga ki ni; ye Kiburoti Ataava kala li wele wa Nombu 11.31-34laga ki ni. † 9:23 9:23: Nombu 13.25-14.38; Dete 1.21-26; Ebu 3.16

pe kapere ti na; een fɔ, jatere pye ma tunmbyeele jembele Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe na.

²⁸ Na maga pe tongo, mà we yirige tara nda ni ti woolo pe mbe ya mbaa yuun fɔ: Yawe Yennele li pe yirige wa Ezhipiti tara, ma saa pe gbo wa gbini wi ni, katugu li saa ya mbe kari pe ni wa tara nda làa ti senre yo pe kan ti ni, nakoma pe kala lùu mben.

²⁹ Ma sigi ta, pe yen ma woolo, a mà pe ta ma woolo. Mà pe yirige wa Ezhipiti tara fannga naa yawa gbɔɔ ni.» »

10

*Yennele làa Izirayeli woolo
pe kapere ti kala yaga pe na
(Eki 34.1-10)*

¹ Kona, a Yawe Yennele li silan pye fɔ: «Sinndeere papara papara shyen tɛ paa kongbannda ti yen, ma kesu wa gbegele fun tire ni; ko pungo na, mɛɛ lugu ma pan na korogo laga yanwiga ki na.

² Sinndeere papara papara kongbannda nda màa yaari, senre nda tila pye ma yonlogo wa ti na, mi yaa ti yonlogo wa nda ti na, ma sari le wa kesu wi ni.»

³ Ki pye ma, a mi si kesu wa gbegele akasiya tige ni, ma sinndeere papara papara shyen tɛ paa kongbannda ti yen. Ko pungo na, a mi si lugu wa yanwiga ki na ti shyen ti ni na kɛɛ.

⁴ Pilige nga ni yaa gbogolo wa yanwiga ki nogo, ngasegele kɛ ngele Yawe Yennele làa yo ye kan wa yanwiga ki na, wa kasɔn ki nandogomo, làa ke yonlogo wa ki sinndeere papara papara fɔnnɔ ti na paa yɛge nga na làa ti yonlogo wa kongbannda ti na, mɛɛ ti kan na yeri.

⁵ Ko pungo na, a mi si yiri wa yanwiga ki na ma tigi, mɛɛ saa ti le wa kesu na mɛɛ gbegele wi ni. Tila koro wa wi ni paa yɛge nga na Yawe Yennele làa ki yo we.

⁶ (Izirayeli woolo paa yiri wa Bene Yaakan koloye pe tanla ma kari wa Mosera laga ki ni. Pa Arɔn wila ku wa a pɔɔ le wa. A wi pinambyo Eleyazari wi si cɛn wa wi yonlo paa saraga wofenne to yen†.

⁷ A pɛ si yiri lema mɛɛ kari wa laga nga paa pye na yinri Gudigoda. Pe yiringolo lema, a pɛ si kari wa laga nga paa pye na yinri Yotibata; ko nga laforo legere yen wa.

⁸ Ko wagati wowi Yawe Yennele làa Levi cɛnle woolo pe wɔ ma yo paa li yon finliwe kesu wi tungu, paa yeregi li yɛge sogowo mbaa tunngo piin li kan konaa mbaa duwaw piin leele pe kan li mege ni; paa

yɛge nga na pɛge pye fɔ ma pan ma gbɔn nala we†.

⁹ Ko kala ki ti Levi setirige piile pe sila tara ta korogo paa cɛngele sanngala ke yen. Een fɔ, Yawe Yennele, ye Yennele le, li tunngo ko ki yen pe korogo ye, paa yɛge nga na làa ki yon folo kɔn we.)

¹⁰ Mi wo na, mila koro wa yanwiga ki na ma piliye nafa shyen pye wa, ki yonlo naa ki yembine, paa kongbannga wogo ki yen. Ki wogo ki na naa, Yawe Yennele làa na yenrewe pi logo ma ye kala yaga, lii ye tongo†.

¹¹ Làa na pye fɔ: «Yiri ma keli ki leele mbele pe yɛge, maa pe yɛge sinni, tara nda mila wugu mbe kan pe teleye pe yeri, pe kari pe sari sho peri ta.»

*Yennele li daga mbe ye ndanla
konaa yaa tanri li senre ti na*

¹² Koni Izirayeli woolo, yinggi Yawe Yennele, ye Yennele li yen na jaa ye yeri? Ki ko wowi na, yaa fyɛ Yawe Yennele, ye Yennele li yɛge, yaa tanri li kongolo ngele li naga ye na ke na, li ye ndanla, yaa tunngo piin li kan ye kotogo ki ni fuun konaa ye nawa pi ni fuun ni.

¹³ Yaa tanri Yawe Yennele li ngasegele naa li kondɛngɛle ngele mila yuun ye kan nala ke na jango ye pye yɛyinnge na.

¹⁴ Ye wele, naayeri wo naa wi gbɛmɛ pi ni fuun pi ni, naa tara to naa ti nawa yaara ti ni fuun, ti yen Yawe Yennele, ye Yennele li woro.

¹⁵ Ma sigi ta, ye teleye poro cɛ Yawe Yennele li mara pe na, a pɛli ndanla. Ye teleye pe setirige piile poro li wɔ cɛngele ke ni fuun ke sogowo, ko koro wo yen fɔ yoro wele li wɔ paa yɛge nga na yaa ki yaan nala we.

¹⁶ Yoro fun ye ye yɛɛ kan Yawe Yennele li yeri ye kotogo ki ni fuun ni; yaga ka yiri mbe je li na.

¹⁷ Katugu Yawe Yennele, ye Yennele li yen yarisunndo ti ni fuun ti go na, ma pye tafenne pe ni fuun pe tafa†. Li yen Yennele na li gbogo, ma pye yafo, konaa ma pye fyere ni. Laa lere wɔ lere ni†; laa sili yɛɛ yaga pɛli fanla yarikanra ni.

¹⁸ Li maa pijiriwele poro naa nanngunjaala pe tanga ki kaan pe yeri. Li maa yaakara naa yariporo kaan nambanmbala pe yeri nali ndanlawa pi nari.

¹⁹ Yoro fun, nambanmbala mbele wa ye sogowo pe daga mbe ye ndanla, katugu yaa pye nambanmbala wa Ezhipiti tara.

²⁰ Yaa fyɛ Yawe Yennele, ye Yennele li yɛge, yaa li gbogo, ye mara lo nungba na;

† 10:6 10:6: Nombu 20.28; 33.38; Dete 1.19-46

† 10:8 10:8: Nombu 3.5-8; 8.5-19

† 10:10 10:10: Eki 34.28

† 10:17 10:17: Mege nga ki yo fɔ tafenne pe ni fuun tafa ki yen fun wa 1 Timo 6.15; Naga 17.14; 19.16lara ti ni.

† 10:17 10:17: Kapye 10.34; Orɔmu 2.11; Efe 6.9

na yaga yo ye yaa wugu, ye wugu lo mege ko na.

²¹ Lo ye daga mbaa sonni, lo li yen ye Yennele le. Lo li ki kagbogo naa ki fyere kagala ke pye ye kan, a ye ke yan yenle ni[†].

²² Sanga na ni ye teleye paa kari wa Ezhipiti tara, paa pye lere nafa taanri ma yiri ke[†]. Koni, Yawe Yennele, ye Yennele li ye pye, a ye lege[†] paa naayeri wonngolo ke yen.

11

Kagala ngele Yennele laa pye Izirayeli woolo pe kan

¹ «Yawe Yennele, ye Yennele li daga mbe ye ndanla. Yaa tanri li ngasegele, naa li senyoro, naa li kondegengele konaa li kakondegengele ke na sanga pyew.

² Mi woro na para ye piile poro wogo na, poro mbele Yawe Yennele li kagala ngele pye, pee la jen, pee si la kpe yan. Een fo, yoro mbele ye yen na nala wo ni, Yawe Yennele laa ke naga yoro na. Ko koro wo yen lili gbogwo, naa li yawa gbog pi naga ye na;

³ naa li kacen kagbogolo konaa kagala ngele li pye wa Ezhipiti tara Farawon wi na, Ezhipiti tara wunlunanja we, konaa wi tara ti ni fuun ti na.

⁴ Yege yan fun paa yege nga na laa Ezhipiti tara malingbongolo pe pye, naa pe shonye konaa pe malaga gbongwotorye pe ni. Sanga na ni paa pye na ye puro, laa Kogaje yeen wi tonmo pi songoro maa wa pe na, ma pe tongo ma pe ko pew[†].

⁵ Nga fuun laa pye ye kan wa gbinri wi ni fo ma pan ma gbon na ki laga nga ki ni, yege jen.

⁶ Laa Uruben cenle woolo nanja Eliyabu wi pinambiile Datan naa Abiramu pe pye yege nga na, yege jen fun. Tara tila jenw wa pe toro ti nogo ma pe ton pew, poro naa pe go woolo, naa pe paara yinre ti ni, konaa pe pinleyenle pe ni fuun pe ni[†].

⁷ Kagbogolo ngele fuun Yawe Yennele li pye, ye ke yan yenle ni gbogoyi.

⁸ «Ki kala na, ngasegele ngele mi yen na yuun ye kan nala, yaa tanri ke na. Pa kona ye yaa fannga ta, mbe tara naa ye yen na jaa mbe ye wa ti ni ti sho mberi ta.

⁹ Pa ye yaa yinwetonlogo ta wa tara ti ni, to nda Yawe Yennele laa yon folo kon, ma wugu ki na mberi kan ye teleye poro naa pe setirige piile pe yeri; nono naa senrege yen na fuun wa ki tara ti ni[†].

Tara nda Yennele li duwaw ti na

¹⁰ «Tara nda yaa kee sa ye wa ti ni mbe sari sho mberi ta, ti woro paa Ezhipiti tara nda ye yiri wa ti ni ti yen. Ma ye ta wa ti ni, kila pye yaga ye yariluguro ti lugu mbe ko, ki ma daga yaa tanri yaa tonmo wuun ye kere yaara ti na paa yege nga na pe maa tonmo wuun nanggo kere yaara ti na we.

¹¹ Een fo, tara nda yaa kee sa ye wa ti ni, mberi sho mberi ta, yanwira naa gbunlundere yen wa ti ni. Tisara ti maa paan wa ti ni.

¹² Ki tara ti yen tara nda Yawe Yennele, ye Yennele li maa jatere piin ti na konaa na wele ti na sanga wi ni fuun ni, mbege le wa ye le li lesaga fo sa gbon wa li kosaga.

¹³ «Ngasegele ngele mi yen na kaan ye yeri nala, na ye kaa tanri ke na jenge, mbe ti Yawe Yennele, ye Yennele li ye ndanla, mbaa li gbogo ye kotogo ki ni fuun ni, konaa ye nawa pi ni fuun ni,

¹⁴ pa kona, li yaa ti tisara tila paan wa ye tara mbaa yala ti wagati wi ni, tisara kongbannda to naa ti punjo woro ti ni fuun; jango ye yarilire ti yon, ye bile naa ye duven fonjo konaa ye sinme liwoo pi ni.

¹⁵ Li yaa ti yan ki yiri wa tara ti ni ye yaayoro ti kan. Yoro fun ye yaa la nii mbaa tinni jenge.

¹⁶ «Ye ye yee yingwe jen, yaga ka ti pe ye fanla pe ye punjo, ye kari ye saa yarisunndo ta yege gbogo, mbaa foli ti yege sogowo.

¹⁷ Na ko ka pye, pa Yawe Yennele li yaa nawa ngban ye ni, mbe naayeri wi ton jango tisaga kiga ka pan naa. Kona tara ti se kaa yarilire kaan ye yeri. Kiga pye ma, ye yaa ko fyaw mbe wo laga ki tara jende nda Yawe Yennele li yen na kaan ye yeri ti ni.

¹⁸ Ki kala na, senre nda mila yuun ye kan, yeri tege wa ye kotogo na konaa wa ye nawa pi ni fuun pi ni. Yeri yonlogo yeri pogo wa ye keyen yi na paa kacen yen, konaa wa ye walere ti na paa tegere yen[†].

¹⁹ Yaa ye piile pe nari ti ni, na yaga pye wa ye yeri wa ye yinre ti ni we, nakoma na yaga pye tangala na wa kono, nakoma na yaga sinle, nakoma na yaga yiri, yaa para pe ni ti senre na.

²⁰ Yeri yonlogo wa ye yinre ti yeyonro kanngara na tire ti na konaa ye yeyonro koro ti na[†].

²¹ Kona mbe naayeri wi ta wa tara ti go na sanga na fuun ni, yoro naa ye piile pe ni ye yaa yinwetonlogo ta wa tara nda Yawe

[†] 10:21 10:21: Eki 7-12 [†] 10:22 10:22: Zhené 46.27; Eki 1.5; Kapyé 7.14 [†] 10:22 10:22: Zhené 15.5; 22.17; Ebu 11.12 [†] 11:4 11:4: Eki 14 [†] 11:6 11:6: Nambu 16.31-32 [†] 11:9 11:9: Eki 3.8 [†] 11:18 11:18: Dete 6.6-9

[†] 11:20 11:20: Dete 6.9

Yenñele làa wugu mbe kan ye teleye pe yeri ti ni.

²² «Jgasegele ngele fuun mila yuun ye kan, na yaga ke yigi jenñe mbaa tanri ke na, mbe ti Yawe Yenñele, ye Yenñele li ye ndanla, na ye kaa tanri li kongolo ngele fuun li naga ye na ke na, mbe koro mbe mara li na,

²³ pa kona li yaa ki cengele ke ni fuun ke puro mbe ke yirige wa ye yege, koro ngele ke yen ma tugbolo, ma pye fannga ni ma we ye na we, ye sigi tara ti sho yeri ta.

²⁴ Yaga ye yongolo ke kan laga nga fuun na, ki yaa pye ye wogo. Ye tara ti yaa le wa gbinri wi na sa gbon fo wa Liban tara ti na, mbe le wa Efirati gbaan wi na sa gbon fo wa Mediterane kogoje wi na†.

²⁵ Lere se ka ya yere mbe ye sige malaga ni. Ye yaa tanga mbe toro tara ti laga nga fuun ni, Yawe Yenñele, ye Yenñele li yaa ti fyere gboro mbe ki laga woolo pe yigi ye yege fyere ti kala na, paa yege nga na ligi yo ye kan we†.

²⁶ «Ye wele, mi yen na duwaw naa danja ki teri ye yege sogowo nala, ye ka wele ye wo.

²⁷ Na ye kaa tanri Yawe Yenñele, ye Yenñele li ngasegele ngele mila yuun ye kan nala ke na, pa ye yaa duwaw ta.

²⁸ Een fo, na ye woro na tanri Yawe Yenñele, ye Yenñele li ngasegele ke na, na yaga purgo le kono na mila nari ye na nala li ni, mbe kari saa yarisunndo ta yege gbogo, nda ye sila jen faa, pa ye yaa danja ta.

²⁹ Tara nda yaa kee sa sho mbe ta, na Yawe Yenñele, ye Yenñele liga ka ye lenje wa ti ni sanga ja ni, ye yaa kaa duwaw piin leele pe kan wa Garizimu yanwiga ki na, mbaa pe dangi wa Ebali yanwiga ki na.

³⁰ Ki yanwira shyen ti yen wa Zhuriden gbaan wi pungo na, wa kono na wa yonlo tosaga yeri li kee sannga ki na, wa Kana tara fenne pe tara, poro mbele pe yen ma cen wa Araba tara ti ni we; wa Giligali ca ki yesinne na, wa More laga tigboro ti tanla†.

³¹ «Yawe Yenñele, ye Yenñele li yen na tara nda kaan ye yeri, sanni jenri, ye yaa Zhuriden gbaan wi kon mbe ye wa ti ni, sari sho mberi ta, mbe cen wa ti ni.

³² Kondegegele naa ngasegele ngele fuun mi yo ye kan nala, ye bala yaa tanri ke na.

YAWÉ YENÑELE LI LASIRI KONGOLO

12

12-26

Yenñele li gbogósaga

ki yaa pye nungba wa tara ti ni

¹ «Yawe Yenñele, ye teleye pe Yenñele le, li yen na tara nda kaan ye yeri ti pye ye woro, ngasegele naa kondegegele ngele ye yaa yigi jenñe mbaa tanri ke na, ye yinwege piliye yi ni fuun yi ni wa ti ni, koro wele yeen.

² «Cengele ngele ye yaa ka ke tara ti sho mberi ta, ke maa ke yarisunndo ti gbogo lara nda na, wa yanwira nda ti yagara ti go na, naa wa tinndiye pe na, konaa wa tire nda fuun ti yen tipiire ti nogo, ye ti ni fuun ti jogo pew.

³ Ye yaa ka pe saara wosara ti jaanri, mbe sinndeere nda pe yerege na sunnu ti na ti gbon mberi yaari, mbe tiyagala ngele pe maa sunnu ke na ke sogu; yaara yanlere nda pe te mari pye yarisunndo, yeri koonlo koonlo. Ye pe mege ki ko yege wo wa ki lara ti ni†.

⁴ «Yaga kaa ki cengele ke kapyere ti forogi mbaa Yawe Yenñele, ye Yenñele li gbogo.

⁵ Een fo, Yawe Yenñele, ye Yenñele le, li yaa ka laga ka wo wa ye cengele ke ni fuun ke tara ti sogowo, mbe pye wa ki ni mbege pye li censaga; ko laga ko nungba ye yaa kaa kee wa saa li gbogo.

⁶ Pa ye yaa kaa kee wa ye saara sogoworo ti ni, naa ye nayinne saara ti ni, naa ye yaga wi ni, naa yarikanra nda ye ma lagala ye yaritara ti na ti ni, naa saara nda ye ma wo mbe yon folo ton ti ni, naa ye nayinne yarikanra ti ni, naa ye nere, naa ye simbaala konaa ye sikaala pe pinambire kongbannda ti ni.

⁷ Yoro naa ye go woolo pe ni, pa ye yaa kaa ye saraga yaakara ti kaa wa Yawe Yenñele, ye Yenñele li yege sogowo. Li duwaw ye na ye kee tunndo nda ni, ye yaa kaa yogori ti ni fuun ti wogo ki na, wa ki laga ki ni fun.

⁸ «We yen naga piin lagame yege nga na nala, nga ka ja ndanla ko ki fo wi ma pye, ye se ka saa we fo wi gbogo ma,

⁹ katugu Yawe Yenñele, ye Yenñele li yaa tara nda kan ye yeri korogo, ye fa ye wa ti ni gben mbaa ye yinwege ki piin yeyinne na.

¹⁰ Een fo, Yawe Yenñele, ye Yenñele li yen na tara nda kaan ye yeri korogo, ye yaa Zhuriden gbaan wi kon mbe sa cen wa ti ni. Li yaa ye sho ye juguye mbele fuun pe yen ma ye maga pe kee, mbe ti ye cen yeyinne na pow wa tara ti ni.

¹¹ Kona Yawe Yenñele, ye Yenñele li yaa laga nga wo mbe pye wa ki ni, ye yaa kaa paan wa yaara nda mi yen nari senre yuun ye kan ti ni. To ti yen ye saara sogoworo,

† 11:24 11:24: Zhouzhu 1.3-5 † 11:25 11:25: Eki 23.27; Dete 7.24 † 11:30 11:30: Zhen 12.6 † 12:3 12:3: Dete

naa ye nayinme saara, naa ye yaga, naa yarikanra nda ye ma lagala ye yaritara ti na, konaa yarijende nda fuun ye yaa wo saraga Yawe Yennele li yeri mbe yon folo ton.

¹² Ye yaa kaa yagori Yawe Yennele, ye Yennele li yege sogowo, yoro naa ye pinambiile, naa ye sumborombiile naa ye kulonambala, naa ye kulojaala konaa Levi setirige piile mbele pe yaa ka pye mbe cen wa ye cara ti ni pe ni, katugu poro si laga ta, tara si kan pe yeri korogo paa ye yen†.

¹³ «Ye ye yee yingiwε jen, yaga laga o laga nga yan, yaga kaa ye saara sogoworo ti woo wa ki na.

¹⁴ Een fo, laga nga Yawe Yennele, ye Yennele li yaa wo wa ye cengele la nungba ni, yaa ye saara sogoworo ti woo wa ki laga ki ni, yaa tanri ngasegele ngele fuun mi yo ye kan ke na.

¹⁵ «Konaa ki ni fuun, na ki ka ye ndanla sanga na ni, ye mbe ya yaayoro ta gbo mberi ka wa ye cara ti ni fuun ti ni, mbe yala duwaw na Yawe Yennele, ye Yennele li yaa tirige ye na wi ni. Lere na ka pye fyongo fu konaa lere na ka pye fyongo ni, pe mbe ya mbege kara ta ka mbe yege nga na pe ma ya na lufaa naa wolowo kara ti kaa we†.

¹⁶ Een fo, ye se ka ti kasanwa pa ka, ye yaa pi wo tara paa tonmo yen†.

¹⁷ «Ye kere yarilire, naa ye duven konaa ye sinme pi ni, yee daga mbaa ti yaga wi nii wa ye cara ti ni, konaa ye nere, naa ye simbaala naa ye sikaala pe pinambire kongbannda ti ni, naa saara nda ye ma wo ma yon folo ton ti ni, naa ye nayinme yarikanra ti ni konaa yarikanra nda ye ma lagala ye kee yaara ti na ti ni.

¹⁸ Een fo, Yawe Yennele li yaa laga nga wo, pa ye yaa kaa ki yaara ti kaa wa ki laga ki na li yege sogowo, yoro naa ye pinambiile, naa ye sumborombiile, naa ye kulonambala, naa ye kulojaala konaa Levi setirige piile mbele pe yaa ka pye mbe cen wa ye cara ti ni pe ni. Ye yaa kaa yagori Yawe Yennele, ye Yennele li yege sogowo ye kee yaara nda fuun ye ta ti kala na.

¹⁹ Yaga cen mbe mo yege o yege wa ye tara, ye ye yee yingiwε jen, yaga ka fege Levi setirige piile pe na.

²⁰ «Na Yawe Yennele, ye Yennele liga ka ye tara ti gbogo sanga na ni paa yege nga na laa ki yon folo kon ye yeri, na kara la ka ye yigi, ye mbe ya mbe nda fuun ti ye ndanla ta ka.

²¹ Yawe Yennele, ye Yennele li yaa ka laga nga wo mbe pye wa ye ni, na ki ka

ka lali yoro mbele ni, Yawe Yennele li yaa ka nere naa simbaala, konaa sikaala mbele kan ye yeri, ye mbe ya mbege yaayogo ka gbo mbege ka wa laga nga ye yaa ka pye mbe cen, paa yege nga na ki ye ndanla, mbe yala senre nda mi yo ma ye kan ti ni.

²² Ye yaa ki kara ti ka paa yege nga na ye maa lufaa naa wolowo kara ti kaa we; lere na wi yen fyongo fu, konaa lere na wi yen fyongo ni, pe mbe ya pinle mbege kara ti ka.

²³ Een fo, ye ye yee yingiwε jen jenge, yaga ka ki kasanwa pa ka, katugu pa yinwege ki yen wa kasanwa pi ni. Ki kala na, yaga ka kara ta ka mbe pinle ti yinwege ki ni†, (ko korō wo yen ti kasanwa we).

²⁴ Yaga ka kasanwa ka fyew, een fo, yoo wo tara paa tonmo yen.

²⁵ Ye se ka pa ka jango yoro naa ye setirige piile mbele pe yaa ka yiri pungo na pe ni, ye pye ferewe na, katugu Yawe Yennele li yen na nga jate sinngε ye tanga ma yala ki ni.

²⁶ «Een fo, ye yaayoro nda ye tege ti ye Yennele kan konaa nda ye ma wo mbe yon folo ton, ye yaa kari ti ni wa laga nga Yawe Yennele li wo ki ni.

²⁷ Ye saara sogoworo ti kara to naa ti kasanwa pi ni, ye yaa ti wo saraga wa Yawe Yennele, ye Yennele li saraga wosaga ki na. Ye saara sannda to na, ye yaa ti kasanwa po wo wa li saraga wosaga ki na, een fo ti kara to na, ye mbe ya mbe to ka.

²⁸ «Kakonndεgengεle ngele fuun mi yen na yuun ye kan, ye ke le yaa tanri ke na; pa kona ye yaa pye ferewe na sanga pyew, yoro naa ye setirige piile mbele pe yaa ka yiri pungo na pe ni; katugu Yawe Yennele, ye Yennele li yen na nga jate sinngε ye tanga ma yala ki ni.

*Yaa ye yee korosi
yarisunndo ti ni*

Yaga kaa Kana tara fenne pe forogi

²⁹ «Cengele ngele ye yaa sa ke tara ti sho mberi ta, na Yawe Yennele, ye Yennele liga ka ke tongo mbe ke ko wa ye yege sanga na ni, na yaga ke puro mbe cen wa ke tara ti ni,

³⁰ ye ye yee yingiwε jen jenge, yaga kaa ki leele pe forogi, pe forogomo pi pye paa pene yen mbe ye yigi pe tongongolo. Yaga ka gbogolo pe ni pe yarisunndo ti na. Paa pye nari gbogo yege nga na mbaa ki yewe mbege jen, mbaa ki pyelomo nungba pi piin.

† 12:12 12:12: Dete 10.8-9; Nombu 18.20,23 † 12:15 12:15: Kila pye pe ma ya ma yan kara ti ka, paa la tanri ngasegele na paa yaayoro nda pe ma wo saara ti wogo ki yen. † 12:16 12:16: Zhene 9.4; Levi 7.26-27 † 12:23 12:23: Levi 17.10-14

³¹ Yaga kaa pe fɔrɔgi mbaa Yawe Yɛnnɛlɛ, yɛ Yɛnnɛlɛ li gbogo; katugu kagala ngele fuun ki cɛngele kàa pye na piin na ke yarisunndo ti gbogo, ke yɛn ma tijanga Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ na mali mben. Pe yɛrɛ la pye na pe pinambiile naa pe sumborombiile pe woo saraga na pe sori pe yarisunndo ti kan.

13

*Yɛnnɛlɛ li jɛ
yarisunndo suvennɛ pe na*

¹ «Iɲgasegele ngele fuun mila yuun ye kan, ye ke lɛ yaa tanri ke na; yaga ka ka taga wa ke na, yaga si ka ka kɔn wa ke na†.

² «Kana Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ nakoma lere ɲa wi maa yaara yaan wɔɔnrɔ na wa yaa ka yiri wa ye sɔgɔwɔ mbaa kacɛn nakoma kafɔnnɔgɔlɔ sɛnrɛ yuun ye kan†.

³ Na ki kacɛn nakoma ki kafɔnnɔ li ka pye mbeli yɛɛ yɔn fili, na ki lerefɔ wi ka ye pye mbe yɔ fɔ: Yoo kari we saa yarisunndo ta yɛgɛ gbogo, waa tunɲgo piin ti kan, nda yee jɛn,

⁴ yaga ka ki Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ nakoma ki lere ɲa wi maa yaara yaan wɔɔnrɔ na wi sɛnrɛ ti logo. Katugu Yawe Yɛnnɛlɛ, yɛ Yɛnnɛlɛ li mbe ya mboɔ tege mbe ye wa mbe wele, mbege jɛn na kaa pye li yɛn ma ye ndanla ye kotogo ki ni fuun ni konaa ye nawa pi ni fuun ni.

⁵ Yaa Yawe Yɛnnɛlɛ, yɛ Yɛnnɛlɛ lo nunɲba gbogo, yaa fyɛ lo yɛgɛ; yeli ɲgasegele ke yigi jɛnɲɛ, yaa nuru li yeri. Yaa tunɲgo piin lo nunɲba kan, mbe mara lo na.

⁶ Ki Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ nakoma ki lere ɲa wi maa yaara yaan wɔɔnrɔ na wi daga poo gbo, katugu mbe yiri mbe je ko sɛnrɛ to tari wila yuun Yawe Yɛnnɛlɛ, yɛ Yɛnnɛlɛ li na. Lo na li ye yirige wa Ezhipiti tara ti ni, ma ye sho kulowo pi ni, katugu kono na Yawe Yɛnnɛlɛ lãa naga ma yɔ yaa tanri li na, wi yɛn na jaa mbe ye fanla mbe ye punɲo li na. Ki pyelomo pi na ma, ye yaa kapege ki kɔ mbege wɔ wa ye sɔgɔwɔ.

⁷ «Na ma sefɔ, nakoma ma nɔsepyɔ lenaɲa, nakoma ma pinambyɔ, nakoma ma sumborombyɔ, nakoma ma jo, wo ɲa wɔɔn ndanla jɛnɲɛ, nakoma ma wɔɔnlo jɛnɲɛ wa kɔɔn fanla larawa mboɔn pye fɔ: <Shokari we sa yarisunndo ta yɛgɛ gbogo, nda mboɔ naa ye teleye pe ni ye sila jɛn,

⁸ ko koro wo yɛn yarisunndo nda cɛngele kele yɛgɛ maa gbogo, ngele ke yɛn ma yongɔ ye ni nakoma ma lali ye ni, mbege lɛ tara ti go ɲga na fɔ saga wa go ɲga na,

⁹ maga ka yere wi sɛnrɛ ti na, maga ka logo wi yeri, maga kaa yinriwɛ ta, maga kaa kala yaga; maga ka tɔn wi kapege ki na.

¹⁰ Eɛn fɔ, ma daga mbe ti poo gbo; mboɔ ma yaa keli mboɔn kɛɛ ki yirige wi na mboɔ gbokala li pye, punɲo na leele sanmbala pee pe keyɛn yi yirige wi na poo gbo.

¹¹ Pe daga mboɔ wa sinndɛɛrɛ ni mboɔ gbo, katugu wila pye na jaa mboɔn fanla mboɔn laga Yawe Yɛnnɛlɛ, ma Yɛnnɛlɛ li na, lo na lɔɔn yirige wa Ezhipiti tara, to nda maa pye wa ti ni kulo we.

¹² Izirayeli woolo pe ni fuun pe yaa ɲga ki pye ki logo mbe fyɛ. Pa kona pe se kaga kapege cɛnlɛ la pye laga ye sɔgɔwɔ.»

¹³ «Yawe Yɛnnɛlɛ, yɛ Yɛnnɛlɛ li yɛn na cara nda kaan ye yeri ye sa cɛn wa ti ni, na yaga ki logo ki ca ka wogo na fɔ

¹⁴ leɲagala pɛle yiri wa ye sɔgɔwɔ ma saa ki ca woolo pe fanla ma pe pye fɔ: <Yookari we saa yarisunndo ta yɛgɛ gbogo, nda ye fa jɛn,»

¹⁵ ye yaa ki sagaja, mbe leele pe yewe jɛnɲɛ ki wogo ki na. Na kaa pye ki yɛn kaseleɲɛ fɔ ki katijaanga ki pye wa ye sɔgɔwɔ,

¹⁶ ye yaa ki ca woolo pe ni fuun pe gbo tokobi ni, mbe pinle yaayoro ti ni. Ye yaa ca ki tongo naa ki nawa yaara ti ni fuun ti ni, mberi tege ti ye pew Yawe Yɛnnɛlɛ li kan.

¹⁷ Ye yaa ki yarijɛnde ti ni fuun ti gbogolo wa katogo, mbe kason le ca ki ni mbege sogo pew naa ki yarijɛnde ti ni Yawe Yɛnnɛlɛ, yɛ Yɛnnɛlɛ li kan. Ki yaa koro kataga sanga pyew, pe se kaga kan naa fyew.

¹⁸ Yaara nda ti tege ti ye pew mbe tongo, mɛɛ daga mbe ta lɛ, jango Yawe Yɛnnɛlɛ li nanɲbanwa gbɔɔ pi sogo li na, li ye yinriwɛ ta, li yinme tirige ye na, mbe ti ye lege paa yɛgɛ ɲga na lãa wugu ki wogo ki na ye teleye pe kan we;

¹⁹ na ye kaa nuru li yeri, mbaa tanri li ɲgasegele ngele fuun mi yɛn na yuun ye kan nala ke na, konaa mbaa ɲga ki yɛn ma sin Yawe Yɛnnɛlɛ, yɛ Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ na ki piin we.

14

*Ngɛ Izirayeli woolo
pe sila daga mbaa piin kunwɔ gbelege na*

¹ «Ye yɛn Yawe Yɛnnɛlɛ, yɛ Yɛnnɛlɛ li piile. Ki kala na, yaga ka ye witire lara ta kɔɔnlo kɔɔnlo, nakoma mbe ye walɛrɛ sire ti kulu mbege naga fɔ yaa kunwɔ gbele.

† 13:1 13.1: Dete 4.2; Naga 22.18-19 † 13:2 13.2: Mbege lɛ verise 2 sa gbɔn 6, Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ mbele pe yɛn yagbogolo fɛnnɛ pe sɛnrɛ yeri wele fun wa.

² Katugu ye yen cenle na li yen kpoyi Yawe Yennele, ye Yennele li kan. A li ye wo cengele sanngala ngele fuun ke yen laga tara na ke sogowo, jango ye pye li woolo mbele pe kala li yen ma gbogo li yeri jenge.

*Fyongo yaara
naa fyongo fu yaara
(Levi 11.1-47)*

³ «Yaraga nga fuun ki yen fyongo ni yaga ka ka ka.

⁴ Yaayoro naa wongaala mbele ye mbe ya mbaa kaa pe mbele: Nege, naa sumbyo, naa sugbo,

⁵ naa wolowo, naa lufaa, naa sawoo, naa gbolo, naa wongoli, naa likatolo,

⁶ konaa mbele fuun pe yenjoro ti yen ma wali pe na shyen, pe ma sila yaakara nda pe ka ti songoro nari sanga pe ni.

⁷ Een fo, mbele pe yenjoro ti yen ma wali pe na shyen ko ce, nakoma mbele pe maa yaakara nda pe ka ti songoro nari sanga ko ce, yaga kaa pe kaa. Ki pye ma, yaga kaa yongome, naa polo konaa wongbo dama pe kaa; katugu pe maa yaakara nda pe ka ti songoro nari sanga. Een fo, pe yenjoro ti si woro ma wali pe na shyen. Yaa pe jate fyongo ni[†].

⁸ Yaga kaa cele wi kaa, katugu wi yenjoro ti yen ma wali wi na shyen, een fo, wila ya mbe yaakara nda wi ka ti songoro mbaa ti sanga. Yaa wi jate fyongo ni. Yaga kaa kara ta ka, yaga si ka jiri wi kugo na.

⁹ «Tonmo yaara ti ni, nda fuun ye mbe ya mbaa kaa tori nda yeen: Nda fuun wuuro yen ti kanngara ti na paa kanwira yen konaa ma pye kooro ni.

¹⁰ Een fo, nda fuun wuuro woro ti kanngara ti na paa kanwira yen konaa kooro woro ti na, ye saa ti kaa; ye yaa lari jate fyongo ni.

¹¹ «Sannjere nda fuun ti yen fyongo fu, ye mbe ya mbaa ti kaa.

¹² Sannjere nda yee daga mbaa kaa ti mere ti nda: Yon, naa pete, naa yon na wi ma pye wa kogoje wi ni,

¹³ naa kagbongo, naa tufara konaa duwaye pe cenle li ni fuun,

¹⁴ naa kaankaanye pe cenle li ni fuun,

¹⁵ naa konrosogolo, naa kuwege, naa kuwefige konaa gbinlele pe cenle li ni fuun,

¹⁶ naa kuwegbogo, naa gbinngbin, naa langolo,

¹⁷ naa logo sumbyo, naa tonmo sannjere, naa kara kasannjere,

¹⁸ naa jagapan, naa gogo ki cenle li ni fuun, naa sannjere nga pe yinri hupi konaa ndirige.

¹⁹ «Yaawere nda fuun ti maa yinrigi sire na, yaa ti jate fyongo ni, yaga kaa ti kaa.

²⁰ Een fo, nda ti maa yinrigi sire na ma pye fyongo fu, ye mbe ya mbaa to kaa[†].

²¹ Yaga ka yarikugo ka kara ka. Ye mbe ya mberi kan nambannjeenle mbele wa ye ni pe yeri peri ka[†], nakoma mberi pere tara ta yege woolo yeri; katugu yoro wo na, ye yen leele mbele pe yen ma tege pe ye Yawe Yennele, ye Yennele li kan. Yaga ka sikapige ka sogo wa ki no yinriwe pi ni.

*Ngasele na li tege yaga womo
pi wogo na*

²² «Yele pyew, yaara nda fuun ye yaa la taa wa ye keere ti ni, yaa ti ni fuun ti yaga wi woo.

²³ Yawe Yennele, ye Yennele li yaa laga nga wo mbaa li yee nari wa, pa ye yaa ka saa ye yarilire, naa ye duven fonjo, naa ye sinme yaga yaara ti kaa wa, mbe pinle ye nere ngbeleye, naa ye simbaala konaa ye sikaala ngbeleye yi pinambire kongbannda ti ni. Ye yaa laga piin ma, mbaa ki forogi la fye sanga pyew Yawe Yennele, ye Yennele li yege[†].

²⁴ Na Yawe Yennele, ma Yennele liga ka duwaw ma na sanga na ni, laga nga li yaa ka wo mbaa li yee nari wa, na kiga pye mbe lali ma ni, mbege kan ma se ya mboon yaga wi le mbe kari wi ni wa,

²⁵ pa kona, moo yaga wi pere, maga penjara ti le ma pan ti ni wa laga nga Yawe Yennele, ma Yennele li yaa ka wo ki ni.

²⁶ Na maga ka gbon wa, yaraga nga fuun koon ndanla, nege yi o, sumbyo wi o, duven wi o, nakoma sinme welewe pa yege wi o, ko koro wo yen yaraga nga fuun la ka pye ma na, maga lo ki penjara ti ni. Mboro naa ma go woolo pe ni yege ka wa Yawe Yennele, ye Yennele li yege sogowo, yaa yogori.

²⁷ Ki sanga wi ni, yaga ka fege Levi setirige piile mbele pe yaa ka pye mbe cen wa ye cara ti ni pe na, katugu poro si laga ta, tara si kan pe yeri koro go paa ye yen.

²⁸ «Yele taanrindaanri pyew, ye yaa la ye kere yaara ti yaga wi woo yele taanri wolo li ni, mbaa wi gbogolo wa ye cara ti ni.

²⁹ Ki ka pye ma, Levi setirige piile, poro mbele pee laga ta, tara si kan pe yeri koro go paa ye yen, poro naa nambannjeenle pe ni, naa pijiriwele konaa nangunjaala pe ni, poro mbele pe yen ma cen wa ye cara ti ni, pe yaa pan mbe ka mbe tin. Pa kona Yawe Yennele, ye Yennele li yaa duwaw ye na ye kee tunndo ti ni fuun ni.

[†] 14:7 14:7: Levi 11.4

[†] 14:20 14:20: Levi 11.21-22

[†] 14:21 14:21: Eki 23.19

[†] 14:23 14:23: Levi 27.30-33

15

*Izirayeli woolo pe fɔrɔ
ti kala yagawa pe yɛɛ na
(Levi 25.1-7)*

¹ «Yɛlɛ kolɔshyɛn pyew, ye yaa fɔrɔ nda yɛ taga ti kala yaga.

² Fɔrɔ ti kala yagawa pi yaa la piin yɛgɛ ngɔ na ki ngɔ: Fɔrɔ ti kala yagawa yɛlɛ liga gbɔn, paga li yari Yawe Yɛnnɛlɛ li mɛgɛ ki na, lere o lere wi fɔgɔ le wi sefɔ wa na, a wi pye wi cɛnlɛ woo wa, wi yaa ki fɔgɔ ki kala yaga wi na. Wiga kaga kan wi na mbe yo wi fɔgɔ ki tɔn.

³ Ye mbe ya mbaa ye fɔrɔ ti yewe nambanmbala poro na; ɛɛn fɔ, ye cɛnlɛ woolo ye fɔrɔ nda ti yɛn pe na, yeri kala yaga pe na.

⁴ «Kɔnaa ki ni fuun, fyɔnwɔ fɔ si daga mbe pye wa ye sɔgɔwɔ, katugu Yawe Yɛnnɛlɛ li yaa duwaw legɛrɛ tirige ye na wa tara ti ni, to nda li yɛn na kaan ye yeri paa kɔrɔgɔ yɛn, yeri shɔ yeri ta we.

⁵ Ko yaa pye ma, na ye kaa nuru Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li yeri, mbɛli ngasegele ngele fuun mi yɛn na yuun ye kan nala ke yigi jɛngɛ mbaa tanri ke na.

⁶ Katugu Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li yaa duwaw ye na paa yɛgɛ ngɔ na lɛa ki yo ye kan we. Pa kona ye yaa kaa fɔrɔ nii cɛngele legɛrɛ keke yɛgɛ na, ɛɛn fɔ, ye se ka fɔgɔ le lere yeri. Ye yaa ka cɛn cɛngele legɛrɛ go na, cɛnlɛ la kpɛ se ka cɛn ye go na.

⁷ «Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li yɛn na tara nda kaan ye yeri, na fyɔnwɔ ka to ma sefɛnnɛ wa na wa ki tara ca ka ni, maga kɔɔn nawa pi tɔn wi na, mbe je mbe yo ma soo saga.

⁸ ɛɛn fɔ, ki daga mɔɔ kɛɛ ki sanga ma fɔgɔ le wi na maa jorowo yaraga ki kan wi yeri†.

⁹ Ma yɛɛ yingiwɛ jɛn, maga ka ti jatere pee mbe tigi wa ma kotogo na, maa ma yɛɛ piin fɔ: «Sanni jɛnri yɛlɛ kolɔshyɛn wolo li yaa gbɔn, fɔrɔ ti kala yagawa yɛlɛ le;» ko mbe ti ma yɛwagawa pye ma sefɔ nɔ wi yɛn fyɔnwɔ fɔ wi na, mbe je maga ka yaraga kan wi yeri. Pa kona, wi yaa gbele ma mɛgɛ ni mbe Yawe Yɛnnɛlɛ li mɛgɛ ki yeri luu saga; ki ka pye ma, ma yaa ma kapege ki go kala li lɛ.

¹⁰ Fɔgɔ taga wi na nandanwa ni; ki ka kɔɔn mbɛn. Ki ka pye ma, Yawe Yɛnnɛlɛ, ma Yɛnnɛlɛ li yaa duwaw ma na ma kapyegele ke ni fuun ke ni kɔnaa ma kɛɛ tunndo ti ni fuun ti ni.

¹¹ Fyɔnwɔ fɛnnɛ poro se kɔ wa tara ti ni. Ko kala ki ti mi yɛn naga yuun ma kan fɔ mɔɔ kɛɛ ki sanga maa kaan nandanwa ni ma sefɛnnɛ, naa fanngɔgɔ fɛnnɛ kɔnaa fyɔnwɔ fɛnnɛ† pe yeri.

*Eburuye mbele kulolo
pe wɔmɔ wa kulowo pi ni
(ɛki 21.1-11; Levi 25.39-46)*

¹² «Na ma sefɔ Eburuye naja nakoma jɛlɛ wa kaa yɛɛ pɛrɛ ma yeri paa kulo yɛn, wi yaa tunngɔ pye ma kan fɔ sa gbɔn yɛlɛ kogolɔni. Yɛlɛ kolɔshyɛn wolo li na, ma yaa wi wɔ wa kulowo pi ni.

¹³ ɛɛn fɔ, pilige ngɔ ni wi yaa wɔ wa ma yeri, maga kaa yaga wila kee kewara.

¹⁴ Yawe Yɛnnɛlɛ li yaa ka duwaw ma na mbe yaara nda fuun kan ma yeri, ma yaa ta wɔ wa ti ni yarikanra mbe kan wi yeri; to ti yɛn ye simbaala, naa ye sikaala, naa ye bile kɔnaa ye duven we.

¹⁵ Ye ye jatere wi tɛgɛ ki na fɔ yoro fun yaa pye kulolo wa Ezhipiti tara, a Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li saa ye wɔ wa kulowo pi ni. Ko kala ki ti mi yɛn naga ngasele na li kaan ye yeri nala.

¹⁶ «Kana ma kulonaja wi mbe ya mbɔɔn pye fɔ: «Mi woro na jaa mbe laga ma na» katugu mboro naa ma go woolo pe ni ye yɛn maa ndanla, a wi yɛn fɛrɛwɛ na wa ma yeri†.

¹⁷ Kona ma wanla lɛ maga kulonaja wi nungbolo li mara wa kɔrɔ pyɔ wi na, mali furu†. Pa kona wi yaa pye ma kulonaja fɔ sanga pyew. Na ki ka pye kulojɔ wi, ko kala nungba lo ma yaa pye wi na fun.

¹⁸ ɛɛn fɔ, mbe kulonaja wi yaga wi wɔ wa kulowo pi ni ki ka ka ngban ma na, katugu tunngɔ ngɔ wi pye ma kan yɛlɛ kogolɔni li ni, ki wɛ wesaga shyɛn tunmbɛyɛ na pe ma lɛ sara na wi wogo ki na. Ki kala na, wi yaga wi wɔ wa kulowo pi ni. Pa kona Yawe Yɛnnɛlɛ, ma Yɛnnɛlɛ li yaa duwaw ma na ma kɛɛ tunndo ti ni fuun ni.

*Yaayoro ti pinambire kongbannda
ti yɛn Yɛnnɛlɛ li woro*

¹⁹ «Ma nɛrɛ naa ma simbaala kɔnaa ma sikaala pe pinambire kongbannda ma yaa pe tɛgɛ pe ye Yawe Yɛnnɛlɛ, ma Yɛnnɛlɛ li kan. Maga kɔɔn napolo kongbanja wi pye wila fali. Maga kɔɔn sumbyɔ wi pinambyɔ kongbanja wi sire ti kɔɔnlo†.

²⁰ Yɛlɛ pyew mboro naa ma go woolo pe ni ye yaa ka saa ti kaa Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ sɔgɔwɔ wa laga ngɔ li yaa ka wɔ ki ni†.

† 15:8 15:8: Levi 25.35 † 15:11 15:11: Mati 26.11; Maki 14.7; Zhan 12.8 † 15:16 15:16: ɛki 21.5-6wo kɔrɔ wa yɛgɛ taga wa maga naga fɔ: Na wi kaa jaa mbe koro wi tafo wi go woolo pe ni. † 15:17 15:17: Mbe kulonaja wi nungbolo li furu, ko la pye kapyege ngɔ kila pye naga nari fɔ kulonaja wi yaa koro wi tafo wo naa wi go woolo pe ni sanga pyew. † 15:19 15:19: ɛki 13.12 † 15:20 15:20: Dete 14.23

²¹ Ki yaayoro ti ni, na nga ka pye so ni, na ki ka pye jeɔgolo ni, nakoma na ki ka pye fyoon, nakoma na jeregisaga ka yege ka pye ki na, maga kaga wo saraga Yawe Yennele, ma Yennele li yeri.

²² Ma yaa ki yaayogo kara ti ka wa laga nga ma yen ma cen. Lere na wi yen fyongɔ ni konaa na wi yen fyongɔ fu pe ni fuun shyen pe mbe ya mbege kara ta ka paa yege nga na pe maa lufaa nakoma wolowo kara ti kaa we.

²³ Een fo, maga ka kasanwa ka, ma yaa pi wo tara paa tonmo yen†.

16

*Paki feti wi pyekala
(Eki 12.1-20)*

¹ «Maa yarilire konyenge† ki wele, maa Paki feti wi piin Yawe Yennele, ma Yennele li mege ni; katugu ki yenje ki yembine lo lali Yawe Yennele, ye Yennele laa ye yirige wa Ezhipiti tara.

² Yaayogo nga ma yaa wo saraga Paki feti wi na Yawe Yennele, ma Yennele li yeri, ma yaa ki yigi wa ma nere nakoma ma simbaala nakoma ma sikaala ngbeleye yi ni. Laga nga li yaa ka wo mbe pye wa ki ni, pa ma yaa ki gbo wa ki laga ki ni.

³ Maga ka ki Paki feti yaakara ta pinle mbe ka leve buru ni; een fo, ma yaa leve fu buru ka sa gbɔn piliye koloshyen. Ki fyɔnwɔ yaakara ti yaa la ye nawa tuun ki na fo yaa yiri fyelege na wa Ezhipiti tara. Ki ka pye ma, ma yinwege piliye yi ni fuun ni, ma yaa la nawa tuun ma yiripilige ki na wa Ezhipiti tara.

⁴ Ki piliye koloshyen yi ni, leve kpe si daga mbe yan wa ye tara ti ni fuun ti ni. Pilige kongbannga ki yonlokɔgo, yaayogo nga pe wo saraga, yaga ka ki kara ta tege ti wonlo ti yiri.

⁵ Yawe Yennele, ye Yennele li yen na cara nda kaan ye yeri ye cen wa ti ni, maga ka Paki feti yaayogo ka gbo wa ko ka ni.

⁶ Een fo, Yawe Yennele, ye Yennele li yaa ka laga nga wo mbe cen wa ki ni, pa ye yaa ka saa Paki feti yaayoro ti kuun wa ko laga ko nungha ni. Ye yaa kaa ti kuun yonlokɔgo yege ni, yonlo ki tosanga ni, mbe yala wagati na yaa yiri wa Ezhipiti tara wi ni.

⁷ Ye yaa kaga kara ti sogɔ mberi ka wa laga nga Yawe Yennele li yaa ka wo ki ni. Ki goto pinliwe ni, ye mbe ya songoro mbe kari wa ye yinre.

⁸ Ye yaa la leve fu buru kaa fo sa gbɔn piliye kogoloni. Pilige koloshyen wogo ki na, ye yaa gbogolo Yawe Yennele li mege

ni mbeli gbogo; ye se ka tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni.

*Yarilire ti konwo feti
(Levi 23.15-21; Nombu 28.26-31)*

⁹ «Yaga yarilire kongo ki peli pilige nga ni, yege le le ki na ye jiri ye sa ta fo yapelege koloshyen.

¹⁰ Ko pungo na, ye yaa Pantikoti feti wi pye Yawe Yennele, ye Yennele li mege ni mbeli gbogo, mbe nayinme yarikanra kan li yeri mbe yala duwaw na li tirige ye na wi ni.

¹¹ Yawe Yennele, ye Yennele li yaa ka laga nga wo mbe pye wa ki ni, ye yaa yogori wa ki ni, yoro naa ye pinambiile, naa ye sumborombiile, naa ye kulonambala naa kulajaala, naa Levi setirige piile mbele pe yaa ka pye mbe cen wa ye cara ti ni pe ni, naa nambannjeenle, naa pijiriwele konaa nangunjaala mbele pe yaa ka pye wa ye ni pe ni.

¹² Ye ye jatere wi tege ki na fo yaa pye kulolo wa Ezhipiti tara. Ye ki kondegengele ke yigi jenge yaa tanri ke na.

*Gbataala nogo feti
(Levi 23.33-43)*

¹³ «Na yaga ka ye bile wi sun wa wi sunsaga mbe ko konaa mbe ye erezen pire ti tonmo pi wo wa ti wosaga mbe ko, ye yaa Gbataala nogo feti wi pye sa gbɔn fo piliye koloshyen.

¹⁴ Ye yaa la yogori ki feti wi nogo, yoro naa ye pinambiile, naa ye sumborombiile, naa ye kulonambala naa kulajaala, naa Levi setirige piile pe ni, naa nambannjeenle, naa pijiriwele konaa nangunjaala mbele pe yen ma cen wa ye sogowo pe ni.

¹⁵ Ye yaa feti wi pye pilige koloshyen Yawe Yennele, ye Yennele li mege ni, wa laga nga li yaa ka wo ki ni. Ye yaa kaa yogori jenge katugu li yaa ka duwaw ye na ye kere yaara ti ni fuun ni konaa ye kee tunndo ti ni fuun ni.

¹⁶ «Ye le pyew, ye nambala pe ni fuun pe yaa pan pansaga taanri wa Yawe Yennele, ye Yennele li yege sogowo, wa laga nga li yaa ka wo ki ni, leve fu buru feti wi na, naa Pantikoti feti konaa Gbataala nogo feti wi na. Pe se ka pan Yawe Yennele li yege sogowo kewara.

¹⁷ Lere nungha nungha pyew wi yaa pan yarikanga ni mbe yala duwaw na Yawe Yennele, ye Yennele li yaa tirige wi na wi ni.

Kiti kongo yege nagawa

† 15:23 15:23: Zhenɛ 9.4; Levi 7.26-27; 17.10-14; Dete 12.16 † 16:1 16:1: Eburiye senre ti ni yarilire konyenge pe maa ki yinri Abibu. Ki yenje ki saa yala tuwabu yende nda pe yinri Marisi naa Avirili to ni; Eki 12.1-20; Levi 23.5-8,14; Nombu 28.16-25.

¹⁸ «Cara nda fuun Yawe Yennele, ye Yennele li yaa kan ye yeri, ye yaa kiti konfenne naa teele tegetege wa ti ni ye cengele ke ni. Paa leele pe kiti wi koon wila sinni.

¹⁹ Yaga ka kiti kongo ki kannga. Yaga ka lere wo lere ni. Yaga ka yarikanra sho nda ti yaa ye go jogo; katugu yarikanra ti ma tijinliwe fenne pe kannga paa fyoonlo yen (paa ya kaselege yo), mbe lesinmbele pe senre ti kan ti ma ke†.

²⁰ Ye bala yaa kiti sinne koon, jango ye yinwege ta, konaa Yawe Yennele, ye Yennele li yen na tara nda kaan ye yeri, yeri ta ti koro ye woro.

Yaga kaa yarisunndo ti gbogo

²¹ «Saraga wosaga nga ye yaa kan Yawe Yennele, ye Yennele li kan, yaga ka yarisunngo jelege Ashera ki tiyala la kan le ki tanla.

²² Sinndeere nda pe ma te ma yerege yarisunndo, yaga ka ta yerege fun le ki tanla; katugu ti yen ma Yawe Yennele, ye Yennele li mben†.

17

¹ «Tulugo nakoma so ka pye yaayogo nga na, nge nakoma sumbyo wi o, yaga kaga wo saraga Yawe Yennele, ye Yennele li yeri; katugu ki yen katijaanga li yege sogowo.

² «Yawe Yennele, ye Yennele li yen na cara nda kaan ye yeri, kana ye yaa ka nana nakoma jele wa yan ka ni, wi yen na nga Yawe Yennele, ye Yennele li yen na jate kapege ka piin, nali yon finliwe pi jogo,

³ na kee ma saa na yarisunndo ta yege gbogo na foli ti yege sogowo, mbaa foli yonlo naa yenje naa wonngolo ke ni fuun ke yege sogowo, mbe sigi ta li sila ko yo ye kan.

⁴ Ki kala paga li yo ye kan sanga na ni, a ye pye li jenne, ye yaa yiri mbe yewe jenge li wogo na. Na ki kala li ka pye kaselege, na ki ka pye mbe filige fo ki katijaanga ki pye wa Izirayeli tara,

⁵ kona nana nakoma jele na wigi kapege ki pye, ye yaa kari wi ni wa ca ki mbogo yeyongo ki na, mboo wa sinndeere ni mboo gbo†.

⁶ «Pe yaa ki fo wi gbo serefenne shyen nakoma serefenne taanri senyoro na. Pe se kaa gbo serefo nungba senyoro na.

⁷ Serefenne poro pe yaa keli mboo wa sinndeere ti ni. Ko purgo na, leele sanmbala pe sila wi waa sinndeere ti ni poo

gbo. Pa ye yaa ki pye yen mbe kapege ki ko mbege wo wa ye sogowo†.

Kanngbanga ke yege womo kala

⁸ «Na legbokala ka pye, nakoma paga lere wa le kee, nakoma paga lere wa gbon mboo welege, nakoma kala la yege ka pye wa ye ca ki ni mbe ngban fo kiti konfenne mbele pe wa pe se ya mbeli yege wo, pa kona ye kari ki kala li ni wa laga nga Yawe Yennele li yaa ka wo ki ni.

⁹ Saraga wofenne, Levi setirige piile wele, ye yaa sa pe yan konaa kiti konfo na wi yen tunngo ki na wi ni, mbe pe yewe. Pe yaa ki kala li yege wolomo pi naga ye na.

¹⁰ Kona kala li yege wolomo mba pe yaa naga ye na wa laga nga Yawe Yennele li yaa ka wo, ye tanga ye yala ko yege wolomo po ni; senre nda fuun pe yaa yo ye kan, ye ye jatere wi tege ti na, ye tanga ye yala ti ni ce.

¹¹ Lasiri kongolo ngele pe yaa naga ye na konaa kiti konlomo mba pe yaa yo ye kan, yaa tanri ti na ma. Yaga ka laga ti na mbe kari kee ka na.

¹² Saraga wofa na wi yen na tunngo piin Yawe Yennele, ye Yennele li yege sogowo, na lere wa kaa yee gbogo mbe yo wi se logo wi yeri, nakoma mbe yo wi se logo kiti konfo wi yeri, ki lere wi daga poo gbo. Pa ye yaa ki pye ma, mbe kapege ki ko laga yoro Izirayeli woolo ye sogowo.

¹³ Leele pe ni fuun pe yaa ka nga ki pye ki logo mbaa fyee, pe se ka yenle mbe pe yee gbogo mbege kala la pye naa.

Wunluwo tegewe senre

¹⁴ «Yawe Yennele li yen na tara nda kaan ye yeri, na yaga ka sa ye wa ti ni mberi sho mberi ta, mbe cen wa ti ni, kana ye yaa ka yo fo ye yaa wunluwo tege ye yee go na paa yege nga na tara nda fuun ti yen ma ye maga ti woolo pe yen naga piin†.

¹⁵ Pa kona Yawe Yennele, ye Yennele li yaa ka lere na wo wunluwo, ye wo tege ye yee go na. Izirayeli pisee wo wawi ye yaa ka le wi pye wunluwo ye go na. Wii daga mbe pye tara ta yege woo, na wi woro ye cenle woo†.

¹⁶ Ye wunluwo wii daga mbe shonye legere ta wi yee kan. Wiga ka leele pe songoro wa Eshipiti tara pe sa pele lo wi kan; katugu Yawe Yennele laa ki yo ye kan ma yo yaga ka songoro wa ki tara ti ni naa fyew†.

¹⁷ Wiga ka jeele legere pori wi yee kan, jango paga kaa jatere wi kannga mboo

† 16:19 16:19: Eki 23.8 † 16:22 16:21-22: Ashera: Yarisunngo ka layi, nga kila pye na jeele kala naa nambala kala li yongo, konaa ki ma jele wi sege ki yenge. Paa pye naga gbogo wa Kana tara kee ki na; Dete 7.5; Eki 34.13; Levi 26.1.

† 17:5 17:5: Levi 24.14; Kapye 7.58; Ebu 13.12 † 17:7 17:7: Dete 13.10; 1 Koren 5.13 † 17:14 17:14: 1 Sami 8.5

† 17:15 17:15: 1 Sami 10.24; 11.15; 2 Sami 5.2 † 17:16 17:16: 1 Wunlu 10.28; 2 Kuro 1.14-16; 9.28

laga Yennele li na. Wiga si ka warifuwe naa te legere gbogolo wi yee kan†.

18 «Na wiga ka cen wunluwo pi na sanga na ni, wigi lasiri sewe na wi sho saraga wofenne mbele Levi setirige piile pe yeri, wi ti poo senre ti ni fuun ti yonlogo sewe wa ni wi yee kan.

19 Wi yaa ki sewe wi tege wi yee tanla mbaa wi kara wi yinwege piliye yi ni fuun ni, jango wila ki forogi wila fye Yawe Yennele, wi Yennele li yege, mbege lasiri kongolo koro naa ki kondegeengele ke ni fuun ke le mbaa tanri ke na.

20 Ki ka pye ma, ki yaa ti wi saa wi yee gbogo wi woolo pe na; wi se si wa mbe la mbe laga ki lasiri kongolo ke na mbe kari kee ka na. Pa kona wo naa wi setirige piile pe ni pe yaa koro wunluwo pi na mbe wagati legere pye wa yoro Izirayeli woolo ye sogowo.

18

*Tasaga nga ki daga mbe kan
Levi setirige piile pe yeri*

1 «Levi setirige piile mbele saraga wofenne, poro naa Levi cenle woolo sanmbala pe ni, pe se ka tasaga nakoma korogo ta wa tara ti ni paa Izirayeli woolo sanmbala pe yen. Saara sogoworo nda pe yaa la woo Yawe Yennele li yeri, to naa yarijende sannda nda ti yen li woro, to ti yaa pye pe yaakara re.

2 Pe se ka tara ta korogo wa pe sefenne pe sogowo. Yawe Yennele li tunngo ko ki yaa pye pe korogo ye, paa yege nga na laa ki yo pe kan we†.

3 «Izirayeli woolo pe yaa la nere nakoma simbaala nakoma sikaala mbele woo saraga, nda ti yaa pye saraga wofenne pe tasaga mbe yiri wa ti ni, tori nda: Pogo, naa tugbila konaa fungbogo ki ni.

4 Ye yarilire fonndo kongbannda, naa ye duven fonjo, naa ye sinme, konaa ye simbasire kongbannda nda ye ma kon, ye yaa ti kan pe yeri fun;

5 katugu Yawe Yennele, ye Yennele li Levi naa wi setirige piile pe wo Izirayeli cengele sanngala ke sogowo, jango paa tunngo piin li mege na wa li censaga paraga go ki ni sanga pyew.

6 «Na ki la ka pye Levi setirige pyo wa na wi yiri Izirayeli ca ka ni mbe kari sa cen wa laga nga Yawe Yennele li yaa ka wo ki ni,

7 wi mbe ya mbaa wi tunngo ki piin wa ki laga ki ni Yawe Yennele, ye Yennele li mege na paa Levi setirige piile sanmbala mbele pe yen wa censaga paraga go ki ni pe yen.

8 Sanmbala pe yen na yaakara nda si taa, to nungba to ti daga mbaa kaan wi yeri fun. To yaa pye ti ye korogo nga wi li wa wi sege ki ni ma yarijende nda pere ti penjara ti ni.

*Yennele yon senre yofenne
jembele naa Yennele yon senre
yofenne yagboyoolo*

9 «Yawe Yennele, ye Yennele li yen na tara nda kaan ye yeri, na yaga ka sa ye wa ti ni sanga na ni, leele mbele pe yen ma cen wa ti ni pe yen na katijangara nda piin, ye se kaa ti forogi mbaa ti piin.

10 Lere na wi maa pinambyo nakoma wi sumborombyo wo saraga mboo sogo, wa kpe si daga mbe pye wa ye sogowo, nakoma tarabu gbongfo, nakoma jelefo, nakoma leele go welefo, nakoma lekkaa†;

11 nakoma yariwara wafu, nakoma gboshugulo fo naa kajenme pyefo, nakoma kuulo yewefo†.

12 Katugu mbele pe maa ki kapyere ti piin pe yen katijangara pyefenne Yawe Yennele li yege na. Ko katijangara to kala na, na yaga ka sa ye tara ti ni, wi yaa leele mbele pe yen ma cen wa pe puro mbe pe yirige wa ye yege.

13 Een fo, yoro wo na, ye daga mbe pye jeregisaga fu Yawe Yennele, ye Yennele li kanngolo.

14 «Cengele ngele ye yaa sa puro mbe yirige, ke maa nuru mbele pe maa kajenme piin poro naa jelefenne pe yeri. Een fo, yoro wo na, Yawe Yennele, ye Yennele li yenle yaa ki kapyere cenle li piin.

15 Li yaa ka Yennele yon senre yofu wa yirige ye kan paa na yen, wa ye ni, mbe yiri wa ye woolo pe sogowo; yaa nuru wi yeri†.

16 Ko yaa pye mbe yala nga yaa yenri Yawe Yennele, ye Yennele li yeri ki ni, pilige nga ni yaa gbogolo wa Horebu yanwiga ki nogo we. Yaa yo fo: «We woro na jaa mbe Yawe Yennele, we Yennele li magala li logo. We woro na jaa mbege kason gbogo ki yan naa. We woro na jaa mbe ku†.»

17 Kona, a Yawe Yennele li silan pye fo: «Mi yenle nga paa yuun ki na.»

18 Mi yaa na yon senre yofu wa yirige paa ma yen wi yaa pye pe sefenne wo wa, mi yaa na senre ti le wi yon; nga fuun mi yaa yo wi kan, wi yaa laga yuun pe kan.

19 Senre nda wi yaa yo na mege ni, na lere wa ka ke mbe yo wi seri logo, mi jate mi yaa ki fo wi yewe ki wogo ki ni.

20 Een fo, Yennele yon senre yofu na wa kaa yee gbogo mbe senre ta yo na mege na,

† 17:17 17:17: Wunlunaja Salomo wila ki ngasegele ke jogo; 1 Wunlu 10.26sa gbom 11.8. † 18:2 18:2: Nombu 18.20 † 18:10 18:10: Levi 18.21; 19.26 † 18:11 18:11: Eki 22.17; Levi 19.26,31 † 18:15 18:15: Kapye 3.22; 7.37; Zhan 1.21 † 18:16 18:16: Eki 20.18-19; Dete 5.25

nda mi si le wi yon, nakoma mbaa para yarisunndo ta mege na, wi daga poo gbo.

²¹ «Kana ye yaa kaa ye yee yewe mbaa yuun fo: «Senre nda ti woro Yawe Yennele li yon senre, we yaa to jen mele?»

²² Ye daga mbege jen fo na Yennele yon senre yofa wa ka senre ta yo Yawe Yennele li mege na, na ki kala li li yee yon fili, kona Yawe Yennele lo ma ligi senre ti yo. Een fo, ko Yennele yon senre yofa wo wuu yee gbogo maga senre ti yo. Yaga ka fye wi yega.

19

*Cara nda lere ka lere gbo,
na wi sigi siligi,
wi mbe ya fe sa karafa ka ni*

(Nombu 35.9-28; Zhou 20.1-9)

¹ «Yawe Yennele, ye Yennele li yen na tara nda kaan ye yeri, cengele ngele ke yen wa, na liga ka ke ko mbe ke wo wa, a ye ke tara ti sho mari ta, mbe cen wa ke cara naa ke yinre ti ni sanga na ni,

² ye cara taanri wo wa tara ti nandogomo, to nda Yawe Yennele, ye Yennele li yen na kaan ye yeri ti pye ye woro we†.

³ Ye kongolo wo ye kari wa ki cara ti ni jango lere wa ka lere gbo, wi kari wi sa karafa wa ka ni. Tara nda Yawe Yennele, ye Yennele li yen na kaan ye yeri, ye ti ni fuun ti koonlo ti yiri konsaga taanri†.

⁴ «Legbolere na wi mbe ya fe sa karafa wa ki ca ka ni, wo wi yen na wuu lewee yenle wi gbo wi sigi siligi, konaa wi sila suu panra faa.

⁵ Ki mbe ya pye kana nana wa naa wi pinleyenle ni pe kari kologo sa tire kon; maa ta wila tige ki koon mbege jan, a gbonlogo ki si fori ma saa wi pinleyenle wi gbon maa gbo. Ki nana wi mbe ya fe sa karafa wa ki ca ka ni, mboo yee go sho.

⁶ Lere na wi yaa kufa wi gbowo pi kayanga wo, wii daga mbe taga legbolere wi na mbaa wi puro nangbanwa ni, mbe saa yigi kono li titonlowo pi kala na mboo gbo; mbe sigi ta kii daga pege nana wi gbo. Ma jen na wila fara wi ni maa gbo, wi sila wi panra faa.

⁷ Ko kala ki ti mi yen naga yuun ye kan fo ye cara taanri wo nda pe yaa la karafa wa ti ni.

⁸ «Na Yawe Yennele, ye Yennele liga ka ye tara ti gbogo paa yega nga na laa wugu ki na ma ye teleye pe kan ma yo li yaa ti

kan pe yeri, na liga tara ti ni fuun ti kan ye yeri sanga na ni,

⁹ ko koro wo yen fo na ye kaa tanri yesinme na ngasegele ngele fuun mila yuun ye kan nala ke na, na Yawe Yennele, ye Yennele li ka ye ndanla, yaa tanri li kongolo ke ni fuun ke na, pa ye yaa cara taanri taga wa kongbannda taanri ti na.

¹⁰ Ki ka pye ma, Yawe Yennele, ye Yennele li yen na tara nda kaan ti pye ye korogo, lere na wi yen jeregisaga fu pe se ka wa gbo wa ti ni. Ye se ka wi kunwo pi go kala li le.

¹¹ «Een fo, na lere wa kaa lewee yenle wa panra, mbe sa lara mboo sige, mbe to wi na mboo gbon mboo gbo, ko pungo na mbe fe sa karafa wa ki ca ka ni,

¹² kona wi ca lelele pe yaa leele tun pe saa yigi, pe pan poo le na wi yaa kufa wi kayanga wo wi kee jango poo gbo.

¹³ Ye se kaa yinriwe ta; een fo, lere na wi yen jeregisaga fu, a poo gbo wi kasanwa pi wo, ye yaa ki kapege ki fogo ton mbege wo laga Izirayeli tara. Pa kona ye yaa koro yeyinging na.

Tara ti kongolo kala

¹⁴ «Yawe Yennele, ye Yennele li yen na tara nda kaan ye yeri ti pye ye woro, na yaga ka sa ye wa ti ni, mbe ye ta wa tara nda ti kan ye yeri korogo ti ni, kongolo ngele leele kongbanmbala paa gbon, yaga ka la wo wa li yonlo, mbe ye ye cenyeele pele laga ni†.

Serefenne kala

¹⁵ «Serefo nungba senyoro se ya ti pe lere wa kapege, nakoma wi kajogo nakoma wi kambasinnye yigi kala. Een fo, serefenne shyen nakoma taanri senyoro ti mbe ya ti ki kala li yere†.

¹⁶ «Na serefo yagboyoo wa ka finle mbe бага lere wa na mbe yo wi kapege pye,

¹⁷ ki leele shyen mbele kendige ki ye pe sogowo, pe yaa kari wa Yawe Yennele li yega sogowo, mbe pe kala li yo saraga wofenne naa kiti konfenne mbele pe yen tunngo ki na ki wagati wi ni pe kan.

¹⁸ Kiti konfenne pe yaa ki kala li yewe jenge; na paga ki yan ki serefo wi finle konaa ma yagbolo taga wi sefo wi na,

¹⁹ kona jologo nga wila pye na jaa pe wa wi sefo wi na, ye yaa ki wa ki serefo wi na. Ki pyelomo pi na, ye yaa kapege ki ko mbege wo wa ye sogowo.

† 19:2 19.2: Paa cara taanri ta mako wa tara nda paa sho ma ta wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri ti ni (Dete 4.41-43). Laga ki laga nga ki ni, pe daga mbe cara taanri ta yega wo wa Zhuriden gbaan wi yonlo tosaga yeri, jango cara kogoloni yon nga ki naga wa (Nombu 35.13) ki ta ki tin. † 19:3 19.3: Nombu 35.9-34; 4.41-43; Zhou 20

† 19:14 19.14: Kila pye nanggo kere jasa pe maa le tire ni, nakoma mbogo pe ma kan. Tara ti kongolo koro na, sinndeere paa pye na teri na ke nari, nda pe mbaa ya kologi wa ti yongolo ke ni tanwa na (Dete 27.17). † 19:15 19.15: Nombu 35.30; Dete 17.6; Mati 18.16; Zhan 8.17; 2 Koren 13.1; 1 Timo 5.19; Ebu 10.20

²⁰ Leele sanmbala mbele pe yaa ki wogo ki logo, pe yaa fye. Pe se ka yenle mbege kapege cenle la pye wa ye sogowo naa.

²¹ Yaga kaa yinriwe ta fyew. Ngasele na li tege lo li na: Yinwege ki yaa tege mbe yinwege ki fogo ton. Yenle li yaa tege mbe yenle li fogo ton. Nganla li yaa tege mbe nganla li fogo ton. Kee ki yaa tege mbe kee ki fogo ton. Jele li yaa tege mbe jele li fogo ton†.

20

Ngasegele ngele kè tege malaga gbonwogo na

¹ «Na yaga ka kari sa malaga gbon ye juguye pe ni sanga na ni, na yaga shonye yan pe yeri, naa malaga gbonwotoroye ni konaa malingboonlo ni mbele pe lege ma we ye na, yaga ka fye; katugu Yawe Yennele, ye Yennele na li ye yirige wa Ezhipiti tara li yen ye ni.

² Na yaga ka ye yee gbegele mbe yo ye yaa to malaga ki na sanga na ni, saraga wofa wi yaa pan mbe para malingboonlo pe ni.

³ Wi yaa pe pye fo: «Izirayeli woolo malingboonlo, ye logo na yeri. Ye yen ma gbegele nala mbe sa malaga gbon ye juguye pe ni. Yaga ka kotogo la, yaga ka fye, ye sunndo wiga ka kon ye na, yaga kaa seri pe yege fyere ndorogo ki na.

⁴ Katugu Yawe Yennele, ye Yennele lo jate li yaa kari ye ni sa malaga ki gbon ye juguye pe ni ye kan, mbe ye sho pe yeri.»

⁵ «Ko pungo na, malingboonlo teele pe yaa para malingboonlo pe ni mbe pe pye fo: «Naja wiwiin wi yen laga ye ni, na wi yuvonngo kan, wi fa ta mbe kannga wa ki ni ghen?† Ko fo wo mbe songoro, jango wiga ka sa koro wa malaga, lere wa yege mbe kannga wa ki go ki ni.

⁶ Naja wiwiin wi yen laga ye ni, na wi erezen tiire sanri, wi faga tonli wi li ghen? Ko fo wo mbe songoro, jango wiga ka sa koro wa malaga, lere wa yege mbege tonli wi li.

⁷ Naja wiwiin wi yen laga ye ni, na pe jele kan wi yeri, wi faa pori ghen? Ko fo wo mbe songoro, jango wiga ka sa koro wa malaga, lere wa yege mboo pori wi pungo na.»

⁸ Ko pungo na, malingboonlo teele pe yaa malingboonlo pe pye naa fo: «Naja wiwiin wi yen laga ye ni, na wi yen na fye, a wi sunndo wila koon wi na? Ko fo wo mbe songoro, jango wiga ka wi malingboonlo yeenle pe wire ti fanla pe na.»

⁹ Na malingboonlo teele paga para malingboonlo pe ni mbe ko, pe yaa malingboonlo ngbeleye teele tegetege leele pe go na.

¹⁰ «Na ye kaa kee sa to ca ka na mbe malaga gbon ki ni, ye keli yege yo pe kan fo pe pe yee le ye kee, ki ka ka pye malaga ye sogowo.

¹¹ Na paga yenle yeyinngge ki na, mbe pe ca ki mbogo yeyonro ti yengele ye kan, ye yaa ti ki ca woolo pe ni fuun paa kulowo tunndo piin ye kan mbe pye ye kulolo.

¹² Een fo, na pee yenle nga ye yo ki na, mbe to ye na malaga ni, kona ye yaa malingboonlo censaga kan ca ki tanla mbege yon ton.

¹³ Yawe Yennele, ye Yennele li yaa ki ca ki le ye kee. Ye nambala pe ni fuun pe gbo tokobi ni.

¹⁴ Een fo, jeele, naa piile, naa yaayoro konaa yaara nda fuun ye yaa ta wa ca ki ni, to nda ye yaa koli, ye yaa to tege ye yee kan. Yawe Yennele, ye Yennele li yaa ye juguye mbele le ye kee, yaara nda fuun ye yaa koli wa pe yeri, ye mbe ya mberi ta.

¹⁵ Pa ye yaa laga piin ma cara nda fuun ti yen ma lali ye ni ti na, to nda ti woro tara nda ye yen na kee sa cen wa ti ni to woro.

¹⁶ Een fo, tara nda Yawe Yennele, ye Yennele li yen na kaan ye yeri ti pye ye woro, cara nda ti yen wa, to na, yaraga nga fuun ki yen wa na woon, ye se ka ko ka yaga yinwege na.

¹⁷ Ye ki leele pe ni fuun pe tongo ye pe ko pew, paa yege nga na Yawe Yennele, ye Yennele laa ki yo ye kan we. Poro pe yen Heti cenle woolo, naa Amori cenle woolo, naa Kana tara fenne, naa Perezi cenle woolo, naa Hevi cenle woolo konaa Zhebusi cenle woolo pe ni.

¹⁸ Pa kona, pe se kaa ye forogi pe kapyere tijangara nda pe maa piin na pe yarisunndo ti gbogo ti ni; jango yaga kaa ti piin mbe kapege pye Yawe Yennele, ye Yennele li na.

¹⁹ «Na yaga malingboonlo censaga kan ca ka tanla mbege yon ton, mbaa malaga gbon ki ni, mbe ta mbege sho, na yaga mo le jango mbe ya mbege sho, yaga ka gbonlogo le mbaa tire nda ti yen le ki kanngaga na ti jaanri. Ye mbe ya mbaa ti pire ti kaa. Katugu tire nda wa yan ti woro paa leele yen yaa malaga gbon ti ni.

²⁰ Een fo, tire nda ye jen paa laga pire ti kaa, to ce ye mbe ya mbaa koonlo mbaa malingboonlo censaga kanni ca ki tanla mbege yon ton, ko nga ki yen na malaga gbon ye ni we, fo ye sa ya pe ni.

† 19:21 19:21: Eki 21.23-25; Levi 24.19-20; Mati 5.38 † 20:5 20:5: Nga ki yo fo: Wi fa ta mbe kannga wa go ki ni, Eburuye senre ti ni, ki koro wi mbe ya logo fun fo: Wi faga le Yennele kee.

21

*Na paga lere gbo,
na wi gbofo wii jen ki senre*

¹ «Tara nda Yawe Yennele, ye Yennele li yen na kaan ye yeri ti pye ye korogo, na paga lere wa gboo yan wa wasege ki ni pòo gbo maa wa, na wi gbofo wii jen,

² pa kona ye ca lelele naa ye kiti konfenne pe yaa kari wa ki laga ki na saga taanla, mbege le le gboo wi na, fo sa gbon wa cara nda ti yen maga maga ti na;

³ mbe ta mbe ca nga ki yongo gboo wi ni ma we ki jen. Ki ka pye ma, ki ca lelele pe yaa nasumboro wa yigi na pe fa tunngo pye wi ni ghen, konaa nere tunngo pyetige fa taga wi na.

⁴ Pe yaa kari ki nasumboro wi ni lafola la ni, na laa waga, wa li laga nga pe faga fali, pe fa si yaara lugu wa. Poo go ki yaari wa lafola li ni.

⁵ «Kona saraga wofenne mbele pe yen Levi setirige piile pe yaa pan; katugu poro wele Yawe Yennele, ye Yennele li wo paa duwaw wi piin li mege ni. Kendige wakagala naa gbonro kagala konaa lere welege kagala ke yaa la yege woo mbaa yala nga pe yaa ka yo mbe yere ki na ko ni.

⁶ Ko pungo na ca nga ki yongo gboo wi ni, ki lelele pe ni fuun pe yaa pan mbe pe keyen yi jogo wa nasumboro na pe gbon maa go ki yaari wi go na, wa lafola li ni.

⁷ Kona pe yaa ki yo mbege naga fo: «Woro ma wege lere na wi gbo, we sigi yan yenle ni.

⁸ Ee, Yawe Yennele, Izirayeli woolo, poro mbele pe yen ma woolo, a ma pe sho, pe kala yaga. Maga ka ti lere na wi yen jeregisaga fu, poo kunwo pi go kala li le.» Pa ki legbokala li yaa kala yaga pe na yen.

⁹ Ki pyelomo pi na, ye yaa lere na wi yen jeregisaga fu wi kunwo pi go kala li laga ye yee na, katugu nga Yawe Yennele li maa jate sinngwe ko ye pye.

*Jeele mbele pe yigi kasopiile
pe porogo senre*

¹⁰ «Na yaga ka kari sa malaga gbon ye juguye pele ni, na Yawe Yennele, ye Yennele li ka pe le ye kee, na yaga kasopiile mbele yigi;

¹¹ kana ma yaa jele wa yan wa pe sogowo wi yen ma yon mo ndanla maa pori ma jo.

¹² Kona ma yaa kari wi ni wa ma go. Jele wi yaa wi go ki kulu mboo yombekoro ti koonlo,

¹³ mboo kaso yariporo ti wo mbe ta yege le, mbe koro wa ma go. Wi yaa wi to naa wi no kunwo pi gbele fo sa gbon yenge nungba. Ko pungo na, ko ma mbe ya mboo jen jele; ma yaa pye wi polo, wi pye ma jo.

¹⁴ Pungo na, na wi kala lii ma ndanla, pa maa yaga wila kee laga nga kaa ndanla. Ma se ya mboo pere penjara na, ma se si ya mboo pye ma kulo, mbege ta maa tege jele mako we.

*Pinambyo kongbanja
wi korogo lime senre*

¹⁵ «Na jeele shyen ka pye naja wa yeri, ki pye nungba yen maa ndanla ma we sanja wi na. Pe ni fuun shyen pe pinambiile se wi kan. Kana ki pye jele na wi woro maa ndanla jenge wi pyo wo wi yen pinambyo kongbanja we,

¹⁶ na ki naja wi kaa wi korogo ki yeele wi pinambiile pe na pilige nga ni, wii daga mbe jele na wuu ndanla wi pinambyo wi jate pinambyo kongbanja mbe jele na wi woro maa ndanla jenge wo pinambyo wo yaga, ma si yala wo wi yen pinambyo kongbanja we ki kaselege ko na.

¹⁷ Een fo, wi daga mbe yere ki na fo jele na wi woro maa ndanla wi pinambyo wo wi yen pinambyo kongbanja we. Wi yaa tasaga shyen kan wi yeri korogo mbe yiri wa wi kee yaara ti ni fuun ti ni, katugu wo wi yen wi pyo kongbanja maa ta wa wi fannga ki ni fuun ki ni. Lelewe tonli wi yen wo woo.

*Pinambyo na wi ma yiri ma je
wi kala*

¹⁸ «Na naja wa pinambyo ka pye nungbongbanla fo, mbe yiri mbe je, wi woro na nuru wi to naa wi no pe yeri, ali pe kaa gbon mele, wila ki jate.

¹⁹ Wi to naa wi no pe yaa wi yigi mbe kari wi ni wa ca ki lelele pe yeri wa pe ca ki mbogo yeyongo ki na.

²⁰ Pe yaa ca ki lelele pe pye fo: «We pinambyo na yen, wi pye nungbongbanla fo ma yiri ma je; wi woro na nuru we yeri. Wi yen kalikali fo naa sinwaa.»

²¹ Kona wi ca nambala pe ni fuun pe yaa wi wa sinndeere ni fo wi sa ku. Ki pyelomo pi na ma, ye yaa kapege ki ko mbege wo ye

† 21:13 21:12-13: *Mbe go ki kulu, mbe yombekoro ti koonlo konaa mbe yariporo ta yege le ko kagala koro la pye naga nari ma yo jele na pe yigi kasopyo wi yaa wo wa kulowo pi ni mbe pye Izirayeli woo.* † 21:22

21:22: Nga ki yo fo: *Na paga wi gbo mboo to tige na*, paa pye na ko piin naga nari fo pe fere wa gboo wi na, konaa mbe leele sanmbala pe yeri paga ka ki kapege cenle la pye konaa mbege naga fo wi yen ma danga Yennele li yege na (Kapye 5.30; 10.39).

sogowɔ. Pa Izirayeli woolo pe ni fuun pe yaa ki wogo ki logo mbaa fyɛ.

Lere ɲa pɛ gbo maa to tige na wi kala

²² «Na lere wa ka kapege pye ɲa ki daga poo gbo, na paga wi gbo mboo to tige na[†],

²³ wi gboo wii daga mbe wonlo wa tige ki na, ye daga mboo le ki pilige nungba ki ni, katugu na paga lere ɲa to tige na, wi ma pye ma danga Yɛnɲɛle li yege na. Ki kala na yoo gboo wi le, janɲo Yawe Yɛnɲɛle, ye Yɛnɲɛle li yen na tara nda kaan ye yeri korogɔ, yaga kari tege fyongɔ ni[†].

22

Ngasegele kele yege

Mbaa ma lewee yenle wi kɛɛ yaara ti jate

¹ «Na maga ma cɛnyɛnle wa nege nakoma sumbyo yan wi pungo na yanri, maga kaga pye ndɛɛ ma suu yan. Eɛn fɔ, maa konri ma pan maa kan wi fɔ wi yeri.

² Na ki ka pye yaayogo fɔ wi cɛnsaga ki yen ma lali ma ni matoro, nakoma ki ka pye ma sigi fɔ wi jɛn, ma kari yaayogo ki ni wa ma laga, ma saga tege wa, fɔ ki fɔ wi ka sa pan wila ki lagajaa; kona mɛɛ ki kan wi yeri.

³ Ki kala nungba lo ma yaa pye, na maga ma cɛnyɛnle wi sofile ɲa wi pungo wi yan, nakoma wi derigbɔgɔ, nakoma wi yaraga ɲa fuun ki pungo ki wogo na. Maga kaga pye ndɛɛ ma sigi yan.

⁴ «Maga ma cɛnyɛnle wa sofile nakoma wi nege yan ki to wa kono, maga kaga pye ndɛɛ ma sigi yan. Eɛn fɔ, kari ma sa yaayogo fɔ wi saga yege yirige[†].

Kondɛɛɲɲɛle kele yege

⁵ «Jɛle si daga mbaa nambala yariporo nii, naɲa si daga mbaa jɛle yariporo nii, katugu leele mbele fuun pe maa ki wogo ki piin, pe kala li yen ma tijanga Yawe Yɛnɲɛle li yege na.

⁶ «Na maga sannjesere yan kono tige ni, nakoma tara na, na maga sannjele no wi yan wi sinle jenrewɛ pi na, nakoma wi yen maa pigile ke tɔn, maga ka sannjele no wi yigi mbe pinle wi pigile ke ni.

⁷ Ma mbe ya mbe sannjepire ti yigi mbe nofɔ wo yaga wila kee. Na ma kaa ki piin ma, pa ma yaa pye fɛrɛwɛ na mbe yinwetɔnlogɔ ta.

⁸ «Na maga yunvɔnɲɔgɔ kan mbege biri, ma yaa mbogo wa mbege gona wi maga mboo fili, janɲo lere wa ka ka yiri wa go

ki go na mbe to mbe ku, wi kunwɔ pi pye ma go kala[†].

⁹ «Maga ka yariluguro ta yege lugu wa ma ɛɛɛɛn kɛɛ ti ni. Na maga ko pye, yariluguro nda fuun maa lugu wa kɛɛɛ, yariluguro to naa ɛɛɛɛn tiire ti ni, ti pire ti yaa tege ti ye we fɔ wi kan.

¹⁰ Maga ka napɔlo naa sofile pinle mbe pe pɔ ja falinɛɛɛ ca nungba na, mbaa tunɲɔgɔ piin ti ni.

¹¹ «Maga ka yaripogɔ ka le ɲa pɛ simbasire naa lɛn jese pinle yɛɛ ni maga ti[†].

¹² Yaripogɔ ɲa ma yaa la waa ma yɛɛ na, ma yaa jese magambire pɔpɔ wa ki yengele tijɛɛ ke na[†].

Jɛle ɲa wi pɔlo бага wi na ma yo wila jogɔ

¹³ «Na naɲa wa ka jɛle wa pɔri mbe sinle wi ni, pungo na mbe si kaga yan wi kala li suu ndanla,

¹⁴ mbe yagbolo sɛnɛɛɛɛ yo mbe taga wi na, mbaa wi mɛge ki jogo fɔ sanga ɲa ni wila wi pɔri ma sinle wi ni, wi sila wi yan sumboro,

¹⁵ kona, jɛle wi to naa wi no pe yaa kari yaara nda ti yen naga nari fɔ pe sumborombyo wila pye naɲa mbanjɛɛn ti ni ca lelelele pe kan wa ca ki mbogo yeyongɔ ki na.

¹⁶ Jɛle wi to wi yaa ki yo mbege naga ca lelelele pe na fɔ: «Milan sumborombyo wi kan ki naɲa ɲa wi yeri, a wuu pɔri. Eɛn fɔ koni, jɛle wi kala li suu ndanla.

¹⁷ Wi yen na yagbolo sɛnɛɛɛɛɛ yuun na tari wi na ma yo wi sila wi yan sumboro. Ye wele, yaraga ɲa ko ki yen naga nari fɔ wila pye sumboro. Kona, yɛmbine konɲbanna na wila pye sumboro wi ni, paraga ɲa wila sumboro wi jɛn jɛle ki na, a kasanwa pi fafa ki na, sumboro wi to naa wi no pe yaa ki sanga ca lelelele pe yege na.

¹⁸ Kona, ca ki lelelele pe yaa ki naɲa wi yigi mboo gbɔn jɛnge,

¹⁹ mbe fogɔ wa wi na, wi warifuwe pyo cɛnɛɛ sara jɛle wi to wi yeri, katugu wi Izirayeli woolo sumboro ɲa wi yen naɲa mbajɛɛn wa mɛge jogɔ. Ko pungo na, jɛle wi yaa koro wi jo wi yinwege piliye yi ni fuun ni. Wi se ya mboo wa naa[†].>

²⁰ «Eɛn fɔ, sɛnɛɛɛɛɛ nda naɲa wi yo, na tiga pye kaseleɲɛɛ, na yaraga ka si naga fɔ wila pye sumboro

²¹ kona, pe yaa kari jɛle wi ni wa wi to go ki yɔn na; ca ki nambala pe yaa wi wa sinndɛɛɛɛ ni mboo gbo; katugu maa ta wila pye wa wi to go bere, wila sinle naɲa ni ma

[†] 21:23 21:23: Gala 3.13 [†] 22:4 22:1-4: Eki 23.4-5 [†] 22:8 22:8: Wa Izirayeli tara, kila pye pe ma go ki kan maga biri, ma lugusaga pye ma kari wa ki go na. Lere ma ya ma lugu ma kari, ma saa na yanriyanri wa, nakoma mbe sinle wa yɛmbine, na kafugo kaa wuun we. [†] 22:11 22:11: Levi 19.19 [†] 22:12 22:12: Nɔmbu 15.37-41 [†] 22:19 22:19: Dete 22.29

fere kala pye wa Izirayeli tara. Kiga pye ma, ye yaa kapege ki ko mbege wo wa ye sogowa.

Jataga naa yan janga kagala

²² «Na paga nana wa yigi wi yen na sinle jele na wi yen nana yeri wa ni, pe yaa nana wo naa jele wi ni pe ni fuun shyen pe gbo. Ki ka pye ma, ye yaa kapege ki ko mbege wo laga Izirayeli tara†.

²³ «Na paga sumboro nana mbajeen wa kan nana yeri, na nana wa yege kaa yan wa ca nawa mboo yigi mbe sinle wi ni,

²⁴ ye yaa pe ni fuun shyen pe yigi mbe kari pe ni wa ca ki mbogo yeyongo ki na, mbe pe wa sinndeere ni mbe pe gbo. Pe yaa sumboro wi gbo, katugu wi sila gbele, ali maga ta pa kala laa pye wa ca ki ni. Pe yaa nana wi gbo, katugu wuu sefo wi jo wi jogo. Ki ka pye ma, ye yaa kapege ki ko mbege wo wa ye sogowa†.

²⁵ Een fo, na kaa pye sumboro na pe kan nana yeri, pa nana wuu yan wa wasege ki ni, mee wi yigi ma sinle wi ni fannaga na, kona nana wo nungba pe yaa gbo.

²⁶ Ye se ka yaraga ka kpe pye sumboro wi na, katugu wii kapege pye nga ki daga poo gbo. Ki kala li pye paa yege nga na lere ma kaa yiri ma to wi nana yenle wa na maa gbo we.

²⁷ Katugu pa nana wi fili wi ni wa wasege, ali kaa pye sumboro wi gbele yege o yege, lere sila pye wa mbe pan mboo sho.

²⁸ «Na nana wa ka sumboro na pe fa kan nana yeri wa yigi mbe sinle wi ni, paga pe yigi,

²⁹ nana na wi sinle wi ni, wi yaa warifuwe pyo nafa shyen ma yiri ke kan sumboro wi to wi yeri. Ko punjo na, wi yaa sumboro wi pori wi jo, katugu wo wuu jogo. Mbe nana wa ta yinwege na, wi se ya mboo wa†.

23

¹ «Nana wa si daga mboo to jo le wi jo, mboo to wi tifaga†.

Leele mbele pe se ya ye

wa Yennele li gbogolomo woolo pe ni

² «Nana na fuun poo yogolo ke wo nakoma poo nama pi kon, wo wa kpe se ya ye wa Yawe Yennele li gbogolomo woolo pe ni†.

³ «Keenre pyo si daga mbe ye wa Yawe Yennele li gbogolomo woolo pe ni, ali sa

gbon wi setirige piile pe yirisaga ke wogo ki na, wa se ya ye wa†.

⁴ «Amo cenle woolo naa Mowabu cenle woolo pee daga mbe ye wa Yawe Yennele li gbogolomo woolo pe ni. Ali pe setirige piile pe yirisaga ke woolo wele, wa si daga mbe ye wa,

⁵ katugu, sanga na ni yaa yiri wa Eshipiti tara na paan, pe sila ye fili wa kono yaakara naa tonmo ni. Een fo, paa Bewori pinambyo Balaamu wi kan penjara ni, ma ti a wi yiri wa Petori ca, wa Mezopotami tara mbe pan mbe ye danga†.

⁶ Een fo, Yawe Yennele, ye Yennele laa je mbe logo Balaamu wi yeri. Ki kaa pye ma, a li si danga ki kannga maga pye duwaw ye kan; katugu ye yen mali ndanla.

⁷ Ye yinwege piliye yi ni fuun yi ni, ye se kaa yeyinwege naa ferewe jaa pe kan.

⁸ «Yaga kaa Edomu cenle woolo† pe jate paa leele mbele pe kala li yen ma tijanga, katugu ye sefenne wele. Yaga kaa Eshipiti tara fenne pe jate fun pe kala li yen ma tijanga, katugu yaa pye nambannjenle wa pe tara.

⁹ Ki tara shyen nda ti woolo, mbege le pe setirige piile yirisaga taanri woolo pe na, poro pe mbe ya ye wa Yawe Yennele li gbogolomo woolo pe ni.

Kagala ngele ke yaa paara yinre censaga ki tege fyongo fu

¹⁰ «Na ye kaa kee malaga sa to ye mbenfenne pe na, mbe sa ye censaga ki kan, ye yee yingiwe jen jenge yaraga nga fuun ki yen tiipege ki ni.

¹¹ Na nana wa nama tonmo ka wo wi na yembine mboo tege fyongo ni, wi yaa yiri wa paara yinre censaga ki ni. Wi se songoro mbe ye wa ki ni ko yonlo ko na.

¹² Yonlokogo yege ni, wi yaa woli. Na yonlo ki ka ka to, wi yaa songoro mbe kari naa wa paara yinre censaga ki ni.

¹³ «Ye yaa laga ka wele wa paara yinre censaga ki punjo na mbaa ye kongaraga ki piin wa.

¹⁴ Malingboon pyew, capige daga mbe pye wa wi tuguro ti ni, wi ka kari kono na sanga na ni, wi yaa wege kon gben, na wiga ka ko, wi yaa wi kongaraga ki ton.

¹⁵ Katugu Yawe Yennele, ye Yennele li maa ye paara yinre censaga ki yanri na toro, na ye go singi konaa na yawa kaan ye

† 22:22 22:22: 1 Koren 5.13 † 22:24 22:24: Dete 17.5 † 22:29 22:29: Eki 22.15-16 † 23:1 23:1: Levi 18.8; 20.11; Dete 27.20 † 23:2 23:2: Ki ngasele laa tege mbe mbele pe pe yee yogolo wo pe yege kon paga ka pe tege lagboro na wa Yennele li gbogowo tunngo ki ni paa yege nga na paa pye na pe teri lagboro na yarisunndo gbogowo wogo na. † 23:3 23:3: Levi 18.6-20; 20.10-21 † 23:5 23:5: Nambu 22.4-24.25; Nehe 13.1-2 † 23:8 23:8: Edomu cenle woolo paa pye Ezawu wo setirige piile. Ezawu wi waan yenle lawi na Zhakobu na paa pye na yinri Izirayeli (Zhen 25.25-26). Naa Izirayeli woolo pe kala laa pye ma Edomu cenle woolo pe mben, ki kala na, Edomu cenle woolo paa pye na pe jate jologo ni (Amo 1.11; Abi 10, Yuuro 137.7; Eza 63.1-6).

yeri ye mbenfenne pe na. Ye paara yinre censaga ki ni fuun ki daga mbe pye fyongo fu, jango Yenñele liga ka fyongo yaraga yan wa ye sogowo mbe laga ye na.

Kulo ña wi fe wi kala

¹⁶ «Na kulo wa ka yiri wa wi tafo wi yeri mbe fe sa karafa wa ye tara, yaga kaa songoro wa wi tafo wi yeri.

¹⁷ Wi mbe ya cen wa ye ni, wa ye tara, wa ca ñga wi wele ma wo ki ni; yaga kaa tege la nii wi go na.

Mbe pe maa kalikalawa piin na yarisunndo gbogo pe kala

¹⁸ «Jele ña wi maa yarisunndo gbogosa nanjara piin wa si daga mbe yan Izirayeli woolo jele pe sogowo; nana ña wi maa yarisunndo gbogosa jajara[†] piin wa si daga mbe yan wa Izirayeli woolo nambala pe sogowo[†].

¹⁹ Jele ña wi maa kalikalawa piin nakoma nana ña wi maa kalikalawa piin, penjara nda wi maa taa wa, yaga ka kari ta ni wa Yawe Yenñele, ye Yenñele li go ki ni, mbe yo ye yaa sa yon folo ton ti ni; katugu nana wi o, jele wi o, Yawe Yenñele, ye Yenñele li maa pe jate katijangara pyefenne.

Mbe lere jin mbaa tonli jaa ti go na

²⁰ «Na maga ma sefo wa jin penjara ni, nakoma yarilire ni, nakoma yaraga ka yege ni, ma se kaa tonli jaa wi yeri ki go na.

²¹ Na maga nambanja wa jin yaraga ka ni, ma mbe ya mbaa tonli jaa ki go na wo yeri; een fo, na maga ma sefo wa jin yaraga ka ni, ma se kaa tonli jaa ki go na. Ki ka pye ma, Yawe Yenñele, ma Yenñele li yaa duwaw ma kee tunndo ti ni fuun ti na, wa tara nda ye yaa sa sho mbe ta ti ni[†].

Yon folo konsenre

²² «Na maga yon folo kon mbe yo ma yaa yarikanga ka kan Yawe Yenñele, ma Yenñele li yeri, ma se ka mo mbe pan ki ni li kan. Nakoma Yawe Yenñele, ma Yenñele li yaa kon yewe ki wogo ki ni, pa ki yaa pye kapege ma go na.

²³ Na maga koro mee yon folo kon, ki se pye kapege ma go na.

²⁴ Een fo, na maga yon folo kon, ma daga mbe yere li ni mbeli yon fili ki kologo ki na, mbe yala yon folo na ma kon mbe nandanwa yaraga nga kan Yawe Yenñele, ma Yenñele li yeri ki ni.

²⁵ Na ma kaa toro ma sefo wa erezen kere nawa, ma mbe ya mbe erezen pire

ta co mbe ka mbe tin paa yege ñga na kon ndanla. Een fo, maga ka ta le wa ma leyaraga ki ni mbe kari ti ni.

²⁶ Ki pyewe nungba pi na fun, na ma kaa toro ma sefo wa bile kere nawa, mbege ta wi yanlaga, ma mbe ya sheshegele kele kon ma keyen yi ni, een fo, maga ka ma cenenle wi bile wa kon mali kongbene ni[†].

24

Jele jege senre

¹ «Na nana wa ka jele wa pori wi jo, pungo na, na wi kala li suu ndanla, katugu wi kala la yan wi yeri na li woro ma yala, wi yaa porogo jogowo sewe yonlogo mboo kan jele wi yeri; ko pungo na, wi yaa wi wo wa wi yee korogo[†].

² Jele wi karinggolo, wi mbe ya sa pori nana wa yege yeri.

³ Na wi kala li nana shyen woo wi ndanla naa, wo fun wi porogo jogowo sewe yonlogo wuu kan wi yeri, wuu wo wa wi yee korogo. Nakoma, na nana shyen woo wi ka ku,

⁴ kona, nana kongbanja ña wila keli maa je, wi se ya mboo le wi jo naa, katugu jele wi pye fyongo ni wi yeri. Ki yaa pye katijaanga Yawe Yenñele li yege na. Tara nda Yawe Yenñele, ye Yenñele li yen na kaan ye yeri korogo, ye se kaa kapege piin wa ti ni.

Nana ña wi jele pori fonngo wi kala

⁵ «Na nana wa ka jele pori fonngo, wii daga mbe kari sorodasheya; wii daga poo jori tunngo ka kpe ni. Een fo, wi daga mbe koro wi yee kan wi go kagala ke kala na fo sa gbon yele nungba, jango mbe jele ña wi pori wi nawa pi yinngi.

Mbe yaraga ka sho mbe tege ma yaraga ka yonlo

⁶ «Lere kpe ka ka tira nakoma pe maa tire sinndelimbyo ña ni wa sho wi lewee yenle yeri mboo tege yaraga ñga wi sho ma yeri mbe kaga kan ka yonlo, katugu na maga ki pye ma, ki cen ndee wi yaa laa yinwege ki piin yaraga ñga ni ko ma sho wi yeri.

Mbe pe maa leele yuun pe kala

⁷ «Na paga Izirayeli woo wa yan wuu sefo wa yu ma saa wi pye kulo, nakoma maa pere, ki daga pe ña wi lere wi yu wi gbo. Pa ye yaa ki pye ma, mbe kapege ki ko mbege wo wa ye yee sogowo[†].

[†] 23:18 23:18: Nambala jajara pyefenne pa paa pye na ki jajara ti piin wa pe yarisunndo gbogoyinre ti ni. Pa jele paa pye na kee ki nambala pe korogo wa, ki wogo kila pye yarisunndo ti ngasele la (Levi 19.29; Zhere 2.20). [†] 23:18 23:18: Levi 19.29; Zhere 2.20 [†] 23:21 23:21: Eki 22.24; Levi 25.36-37; Dete 15.7-11 [†] 23:26 23:26: Mati 10.4; Maki 2.23; Luki 6.1 [†] 24:1 24:1: Mati 5.31; 19.7; Maki 10.4 [†] 24:7 24:7: Eki 21.16

Yayenwe kala

⁸ «Ye ye yee yingwiɛ jen yayenwe wogo ki ni. Saraga wofenne mbele Levi setirige piile, senre nda fuun mi yo pe kan peri yo ye kan, yeri le yaa tanri ti na jenge†.

⁹ Nga Yawe Yennele, ye Yennele laa pye Miriyamu wi na, ma ye ta ye kondangala li na, ye yiringolo wa Ezhipiti tara, yaa nawa tuun ki na†.

Mbe yaraga ka sho mbege tege fogo yon

¹⁰ «Na maga ma sefo wa jin yaraga ka ni, maga ka sa ye wa wi go mbe yaraga ka le mbe saga tege ma wogo ki yonlo.

¹¹ Ma daga mbe yere le funwa na. Na ma jin yaraga ki ni, wo jate wi yaa yiri wa funwa yaraga nga wi yaa kan ma yeri ma tege ma wogo ki yonlo ki ni.

¹² Na fyonwo fo wa kaa derigbogo kan ma yeri maga tege ma yaraga ka yonlo, maga ka ti ki wonlo wa ma yeri.

¹³ Ma daga mbege songoro wi na yonlo tosanga ni, jango wi ka sinle wuu yee ton ki ni, wila duwaw piin ma kan. Kona Yawe Yennele, ma Yennele li yaa la nga ma pye ki jate kasinnye†.

Nga ki daga la piin fyonwo fenne pe kan

¹⁴ «Maga kaga ngban pilige nungba nungba tunngo pyefo wa na, na wi yen fyonwo fo konaa kewara fo; wi yen Izirayeli woo o, nakoma wi yen nambanjo o, ma cen ma ni wa ma tara.

¹⁵ Maa wi sara wi kaan wi yeri pilige pyew sanni yonlo ki sa to; katugu mbege ta wi yen fyonwo fo, wi maa wi sara wi singi fyelege na. Na ma siri kan, wi ka gbele mbe Yawe Yennele li yeri mbe wa ma na, ma yaa ki kapege ki go kala li le†.

Lere wa kapege si daga mbe taga wa go na

¹⁶ «Pe se kaa teele kuun kapere nda pe pinambiile pe pye to kala na; pe se si kaa pinambiile kuun kapere nda pe teele pe pye to kala na. Lewee nungba nungba pyew wi daga poo gbo wi yeeera kapege nga wi pye ko kala na†.

Fyonwo fenne pe fyonwo kagala

¹⁷ «Maga ka kiti kongo ki pen nambanjo nakoma pijiriwe wa na. Maga ka nangunjo wa yaripogo sho wi yeri mbege tege fogo yon.

¹⁸ Yaa nawa tuun ki na fo yoro jate yaa pye kulolo wa Ezhipiti tara. Yawe Yennele, ye Yennele laa ye sho ma ye wo wa, ko kala

ki ti mi yen naga senre nda ti yuun ye kan fo yaa tanri ti na†.

¹⁹ «Na maga kaa ma kere yarilire ti koon sanga na ni, na maga yarilire pogolo kele fege wa kere nawa, maga ka songoro sa ke wulo. Ma yaa ke yaga wa nambanmbala, naa pijiriwele konaa nangunjaala pe kan. Kona Yawe Yennele, ma Yennele li yaa duwaw ma kee tunndo ti ni fuun ti na.

²⁰ Na ma kaa ma oliviye tire ti yangara lari pire ti wulo, pire nda ka koro wa tire ti na, maga ka songoro mberi co. To yaa pye nambanmbala naa pijiriwele konaa nangunjaala poro woro.

²¹ Na maga kaa ma erezen pire ti coo sanga na ni, maga ka songoro sa shashara nda ma co ma toro ti co. Ti yaa pye nambanmbala, naa pijiriwele konaa nangunjaala poro woro†.

²² Yaa nawa tuun ki na fo yaa pye kulolo wa Ezhipiti tara. Ko kala ki ti mi yen naga senre nda ti yuun ye kan fo yaa tanri ti na.

25*Ma daga mbe kiti wi kon**yege nga na*

¹ «Na kiti konkala ka ye nambala shyen sogowo, pe yaa pe yee le mbe kari wa kiti konfenne pe korogo. Kiti konfenne pe yaa kiti wi kon mbe tanga ki kan na wogo ki tanla wi yeri, mbe penge ki kan na wogo ki pen wi yeri.

² Na wogo ki pen, na ki ka pye wi daga gborno ni, kiti konfo wi yaa wi pye wi sinle le tara wi yege sogowo. Pe yaa wi gbön mbe yala wi kajogo ki gbogo ma gbön yege nga ki ni.

³ Een fo, ki gborno tii daga mbe toro sapige yenle nafa shyen lo na. Na ti ka toro ko yon ko na, pa ye yaa ye sefo wi tifaga ye yee sogowo.

Nege nga ki maa yarilire ti tangala nari pyo wi woo ki kala

⁴ «Na nege ki kaa bile wi tangala mbaa wi pyo wi woo, maga kaga yon ki po mere ni†.

Nangunjo na pyo woro wi yeri wi kala

⁵ «Na nosepiile nambala ka pye mbe cen go nungba ni, na nungba ka ku pe ni mbege ta wi fa pinambyo† se, kufo wi jo wii daga sa pori nana wa yege yeri go ka yege ni. Wi polo wi nosepyo lenana wo wi

† 24:8 24:8: Levi 13; 14 † 24:9 24:9: Nombu 12.10 † 24:13 24:13: Eki 22.25-26 † 24:15 24:15: Levi 19.13

† 24:16 24:16: 2 Wunlu 14.6; 2 Kuro 25.4; Eze 18.20 † 24:18 24:18: Eki 23.9; Levi 19.33-34; Dete 27.19 † 24:21

24:21: Levi 19.9-10; 23.22 † 25:4 25:4: 1 Koren 9.9; 1 Timo 5.18 † 25:5 25:5: Eburuye senre ti ni, nga ki yo fo pinambyo, ki mbe ya logo fun fo pyo; ye wele wa Nombu 36 laga ki ni.

yaa wi pori mbe kologo nga ki yen wi yeri jele wi kannngolo ki tanga mbege yon fili.

⁶ Jele wi ka pinambyo kongbanja na se, pe yaa kufu wi mege ki taga wi na, jango wi mege ki ka ka to wa Izirayeli tara[†].

⁷ «Εεν fo, na naja wii yenle mboo nosepyo lenaja wi jo wi tege, pa kona jele wi yaa kari lelelele pe korogo wa ca ki mbogo yeyongo ki na mbege yo pe kan fo: «Na polo wi nosepyo lenaja wi je mbanla pori mboo nosepyo lenaja wi mege ki yirige laga Izirayeli tara. Wi woro na jaa mbe kologo nga ki yen wi yeri na kannngolo ki tanga mbege yon fili.»

⁸ Kona ca lelelele pe yaa naja wi yeri mbe pan mbe para wi ni. Na wiga koro mbe je mbe yo wi se jele wi pori,

⁹ pa jele wi yaa fulo wa naja wi tanla lelelele pe yege sogowo, mbe naja wi sawiga ki wo wa wi tologo ki na, mbe cenre surugu wa wi yege ki na[†], mbe si para ngbanga mbe yo fo: «Naja na wi je ma yo wi se setirige pyo se wi nosepyo lenaja wi kan, pa pe ma wo pye yeen.»

¹⁰ Mbege le le ko na, wa Izirayeli tara, pe yaa la ki naja wi sege ki yinri «naja na poo sawiga ki wo wi sege woolo[†]».

*Na pe kaa wiin
gbonro nda tii daga mbe pye*

¹¹ «Na nambala shyen kaa wiin la pe yee gboon, pe ni na nungba jo ka pan mboo polo wi sho wi maliwee wi kee, na jele wiga wi kee ki sanga mboo polo wi maliwee wi nama pi yigi mboo tile,

¹² yaga ka ki jele wi yinriwe ta, yoo kee ki kon.

Taanlayaara ti kala

¹³ «Puwakuruye cenle shyen si daga mbe pye wa ma kasha ki ni, wa mbe pye wi nugu, wa mbe pye wi tifaga.

¹⁴ Tiwiyaraga cenle shyen si daga mbe pye wa ma go, ka mbe pye ki gbogo, ka mbe pye ki kologo.

¹⁵ Puwakuru na wi yala, a wi yon ki tin, konaa tiwiyaara nda ti yala, a ti yon ki tin, to tari ti daga mbe pye ma yeri, jango tara nda Yawe Yennele, ma Yennele li yen na kaan ma yeri, ma yinwetonlogo ta wa ti ni.

¹⁶ Katugu leele mbele pe maa ki dufile kapyere ti piin, pe kala li yen ma tijanga Yawe Yennele, ma Yennele li yege na[†].

*Amaleki setirige piile
pe tongokala*

¹⁷ «Ye yiringolo wa Ezhipiti tara na paan, nga Amaleki setirige piile paa pye ye na wa ye kondangala li ni, yaa nawa tuun ki na.

¹⁸ Pe sila fye Yennele li yege. Paa yiri ye korogo wa kono, ma to ye fannngogo fenne pe na wa pungo na; maga ta ye te mako, fannnga si koro ye ni naa.

¹⁹ Yawe Yennele, ye Yennele le, na liga ka ye sho ye juguye mbele pe yen ma ye maga pe kee, mbe yeyinngge kan ye yeri, wa tara nda li yen na kaan ye yeri korogo ti ni, to nda ye yaa sho mbe ta, pa kona ye Amaleki setirige piile pe tongo pew ye pe mege ki ko laga tara ti na. Yaga ka fege ki wogo nga ki na[†].

26

*Yarilire kongbannda
nda ti yaa kan Yennele yeri*

¹ «Yawe Yennele, ye Yennele li yen na tara nda kaan ye yeri ti pye ye korogo, na yaga ka sa ye wa ti ni mberi sho mberi ta, mbe cen wa ti ni sanga na ni,

² Yawe Yennele, ye Yennele li yen na tara nda kaan ye yeri, yarilire fonndo kongbannda nda ye yaa ka kon wa ti ni, lere nungba nungba pyew wi yaa ka ta lagala ti ni fuun ti na, mberi le kanja pige ni mbe kari ti ni wa laga nga Yawe Yennele, ye Yennele li yaa wo mbe pye wa ye ni ki ni[†].

³ Wi yaa kari saraga wofu na wi yen tunngo ki na ki sanga wi ni wi korogo, mbe saa pye fo: «Mi yen naga yuun nala Yawe Yennele, ma Yennele li yege na, fo tara nda laa yon folo kon we teleye pe yeri ma wugu pe kan mberi kan we yeri, mi ye laga ti ni.»

⁴ Saraga wofu wi yaa ki kanja pige ki sho wi kee mbe saga tege wa Yawe Yennele, ye Yennele li saraga wosaga ki yege.

⁵ Kona ki lerefo wi yaa senre ti le Yawe Yennele, wi Yennele li yege sogowo mbe yo fo: «Na tele wila pye Aramu tara fenne woo; wila pye yanrifu. Wila kari ma saa cen wa Ezhipiti tara, leele mbele paa pinle wi ni pe sila lege. A pe si kaa lege ma pye cenle gbene na li yen fannnga ni[†].

⁶ Een fo, Ezhipiti tara fenne paa pye na we jolo, na we tege, ma we le kulowo tunndo ngbanra ngbanra ni.

[†] 25:6 25:6: Mati 22.24; Maki 12.19; Luki 20.28 [†] 25:9 25:9: Kila pye, na jele wa polo ka ku, kufu wi lere na ki kologo yen wi yeri wi jele wi pori, na wi ka je mbe yo wi soo pori, jele wi ma ki naja wi sawiga ki wo wa wi tologo ki na wa ca lelelele pe yege sogowo mbe cenre surugu wa wi yege ki na. Ko maga naga ma yo wi fere wa naja wi na, naa wi je ma yo wi soo pori ki kala na. [†] 25:10 25:10: Uruti 4.7-8 [†] 25:16 25:16: Levi 19.35-36 [†] 25:19 25:19: Eki 17.8-14; 1 Sami 15.2-9 [†] 26:2 26:2: Eki 23.19 [†] 26:5 26:5: Nga ki yo fo: Aramu tara fenne woo, ki yen na para Zhakobu wo senre na Zhene 25.20; 28.1-2. [†] 26:7 26:7: Eki 2.23-25

⁷ Ki pye ma, a wè si gbele ma Yawe Yennele, we teleye Yennele li yeri li we saga. Laa we gbeere ti logo ma we fyonwo, naa we tere konaa we jologo ki yan†.

⁸ A li si we yirige wa Ezhipiti tara li fannja ki ni; laa kafonngolo naa kagbogolo pye ma fyere gboro wa Ezhipiti tara fenne pe na.

⁹ Kona, a li si pan we ni fo lagame, ma pan maga tara nda ti kan we yeri waga, to nda ti yen ma yin nono naa senrege ni fo na fuun†.

¹⁰ Ki kala na, wele, Yawe Yennele, tara nda ma kan na yeri, mi yen na paan yingo ti yarilire fonndo kongbannda ti ni ma kan.>

«Kona, lerefo wi yaa kanja pige ki tege Yawe Yennele, wi Yennele li yege sogowo, mbe foli li yege sogowo mbeli gbogo.

¹¹ Ko pungo na, ye yaa la yogori yoro naa Levi setirige piile pe ni, naa nambanmbala mbele pe yen ma cen wa ye sogowo pe ni, yarijende nda fuun Yawe Yennele, ma Yennele li kan mboro naa ma go woolo ye yeri ti kala na.

*Yaga na wi yaa la woo
yele taanrindaanri pyew*

¹² «Yele taanrindaanri pyew, taanri wolo li yaa pye yaga woyele. Ki yele li ni, yaara nda fuun ma ta, na maga ti yaga wi wo sanga na ni, maa kan Levi setirige piile, naa nambanmbala, naa pijiriwele, konaa nangunjaala pe yeri, jango pe yaakara ta paa kaa paa tinni wa ma ca†.

¹³ Kona ma yaa ki senre nda ti yo Yawe Yennele, ma Yennele li yege na fo: «Yaraga nga fuun mi tege ki ye ma kan, mii ka kpe yaga wa na go. Mi ti ni fuun ti kan Levi setirige piile, naa nambanmbala, naa pijiriwele konaa nangunjaala pe yeri, ma yala nga ma yo na kan ki ni. Mi soon kondegengele la jogo, mii si la yigi sambalawa ni.

¹⁴ Mi sila ki yaga wa li na lere wa kunwo nogo. Mi sila yaraga kpe wo wa wi ni sanga na ni mi yen fyongo ni. Mi sila yaraga ka wo wa wi ni mboo pye saraga gboo kala na. Mi Yawe Yennele, na Yennele li senre ti logo, ma tanga ma yala li ngasegele ke ni.

¹⁵ Ki kala na, mboon ta wa ma censaga kpoyi ki ni, wa yennele na, wele laga tara, ma duwaw ma woolo pe na, Izirayeli woolo wele, konaa tara nda ma kan we yeri ti na, paa yege nga na maa ki yon folo kon ma wugu we teleye pe kan we, to nda ti yen ma yin nono naa senrege ni fo na fuun†.>

Izirayeli woolo pe yen

Yawe Yennele li woolo

¹⁶ «Nala Yawe Yennele, ye Yennele li yen naga yuun ye kan fo yaa tanri li kondegengele naa li kakonndegengele ke na. Ye ke yigi yaa tanri ke na ye kotogo ki ni fuun konaa ye nawa pi ni fuun ni.

¹⁷ Nala yege yo maga filige Yawe Yennele li kanngolo ma yo li yen ye Yennele, fo ye yaa la tanri li kongolo ngele li naga ye na ke na, mbaa tanri li kondegengele naa li kakonndegengele konaa li ngasegele ke na, mbaa nuru li yeri.

¹⁸ Nala Yawe Yennele ligi yo maga filige ye kan fo ye yaa pye li woolo, mbele pe kala li yen ma gbogo li yeri, a paa tanri li ngasegele ke ni fuun ke na, paa yege nga na laa ki yo ye kan we†.

¹⁹ Yawe Yennele, ye Yennele li yen na jaa mbe ye yirige mbe we cengele ngele fuun li da ke na, mbe ti ye gbogowo ta, naa megbogoo ni konaa paa ye jate. Laa jaa ye pye cenle na li yen kpoyi paa yege nga na laa ki yo we.»

DUWAW NAA DANGA SENRE

27

27-28

Yennele li lasiri senre

paa ti yonlogo sinndeere nda na

¹ Kona, ma Moyisi yi na Izirayelileele pe ni, a wi sigi senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Ngasegele ngele mi yen na kaan ye yeri nala, ye ke yigi jenge.

² Yawe Yennele, ye Yennele li yen na tara nda kaan ye yeri, pilige nga ni yaga Zhuriden gbaan wi kon mbe ye wa ti ni, ye sinndeere tugboro ta le yeri yerege yerege, ye fenrege fige fa ti na yeri filige.

³ Na yaga gbaan wi kon mbe ye wa tara ti ni, lasiri senre nda fuun mila yuun ye kan, yeri yonlogo wa ki sinndeere ti na. Yawe Yennele, ye Yennele li yen naga tara nda kaan ye yeri, pa ye yaa ye wa ti ni yeen, to nda ti yen ma yin nono naa senrege ni fo na fuun; paa yege nga na Yawe Yennele, ye teleye pe Yennele laa ki yon folo kon ye yeri we†.

⁴ Na yaga ka Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri, yege sinndeere ti yerege yerege wa Ebal yanwiga ki na, ye fenrege fige fa ti na yeri filige, mbe yala nga mi yen na yuun ye kan nala ki ni†.

⁵ Wa ki laga nungba ki na, ye saraga wosaga kan Yawe Yennele, ye Yennele li kan sinndeere ni, nda pee tuguron tunngo pyeyaraga kpe tege mberi te.

† 26:9 26:9: Ye wele wa Eki 3.8laga ki ni konaa ki senre ti koro wi ni wa ki sewe pyo wi nogo. † 26:12 26:12: Dete 14.28-29 † 26:15 26:15: Eki 3.8 † 26:18 26:18: Eki 19.5; Tite 2.14; 1 Pye 2.9 † 27:3 27:3: Eki 3.8 † 27:4 27:4: Dete 11.29

⁶ Ye yaa Yawe Yennele, ye Yennele li saraga wosaga ki kan sinndeere nda pe siri te to ta ni, mbe saara sogoworo wo li yeri wa ki na[†],

⁷ konaa nayinme saara ni. Ye yaa nayinme saara kara ti ka wa mbe yogori Yawe Yennele, ye Yennele li yege sogowo.

⁸ Ko punjo na, yee ki lasiri na wi senre ti ni fuun ti yonlogo wa sinndeere ti na ti ya tila kara[†].»

⁹ Ko punjo na, Moyisi naa saraga wofenne mbele Levi setirige piile, pe yaa para Izirayeli woolo pe ni mbe pe pye fo: «Izirayeli woolo, ye pyeri ye logo. Ye pye nala Yawe Yennele, ye Yennele li woolo.

¹⁰ Yaa nuru Yawe Yennele, ye Yennele li yeri. Yeli ngasegele naa li kondegeengele ke yigi yaa tanri ke na.»

Danga senre nda ti daga mbe yo wa Ebali yanwiga ki na

¹¹ Ki pilige nunnga ki ni, a Moyisi wi sigi senre nda ti yo leele pe kan fo:

¹² «Na yaga ka Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri, Simeyon cenle woolo, naa Levi setirige piile, naa Zhuda cenle woolo, naa Isakari cenle woolo, naa Zhozufu cenle woolo konaa Benzham cenle woolo pe ni, pe yaa sa yere wa Garizimu yanwiga ki na mbe duwaw pye leele pe kan[†].

¹³ En fo, Uruben cenle woolo, naa Gadi cenle woolo, naa Aseri cenle woolo, naa Zabulon cenle woolo, naa Dan cenle woolo konaa Nefitali cenle woolo pe ni, pe yaa sa yere wa Ebali yanwiga ki na mbe danga senre yo.

¹⁴ «Kona Levi setirige piile pe yaa senre ti le, mbe pinle mbege yo ngbanga Izirayeli woolo pe kan fo:

¹⁵ «Lere na ka yarisunngo te nakoma mbe tuguron yan mbe yaraga ka yanlee gbegele, mbe saga yerege mbege lara laga ka ni (mbaa ki gbogo), danga yen ki fo wi wogo. Ki yaraga nga kapyo jenfo gbegele ki yen ma tijanga Yawe Yennele li yege na.» Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fo: «Anmiina[†].»

¹⁶ «Lere na fuun kaa to nakoma wi no tifaga, danga yen ki fo wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fo: «Anmiina[†].»

¹⁷ «Lere na fuun kaa cenyenle wi tara konlo li wo wa li yonlo, danga yen ki fo wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fo: «Anmiina[†].»

¹⁸ «Lere na fuun ka fyoon yege sin mboo le kombegbe, danga yen ki fo wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fo: «Anmiina[†].»

¹⁹ «Lere na fuun ka kiti kon mbege pen nambanna na (wi nambanra ti kala na) nakoma pijiriwe na (wi pijiriwe pi kala na) nakoma nanggunjo na (wi nanggunjagara ti kala na), danga yen ki fo wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fo: «Anmiina[†].»

²⁰ «Lere na fuun ka sinle wi to jo ni, danga yen ki fo wi wogo; katugu wi fere wa wi to wi na. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fo: «Anmiina[†].»

²¹ «Lere na fuun ka sinle yaayogo ni, danga yen ki fo wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fo: «Anmiina[†].»

²² «Lere na fuun ka sinle wi to wi sumborombyo ni, nakoma wi no wi sumborombyo ni, danga yen ki fo wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fo: «Anmiina[†].»

²³ «Lere na fuun ka sinle wi jo no ni, danga yen ki fo wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fo: «Anmiina[†].»

²⁴ «Lere na fuun kaa lewee yenle wa gbo larawa, danga yen ki fo wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fo: «Anmiina.»

²⁵ «Lere na fuun ka penjara sho mbe lere na wi yen jeregisaga fu wa gbo, danga yen ki fo wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fo: «Anmiina.»

²⁶ «Lere na fuun sigi lasiri senre nda ti yigi mbaa tanri ti na, danga yen ki fo wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fo: «Anmiina[†].» »

28

*Duwaw senre
(Levi 26.3-13; Dete 7.12-24)*

¹ «Na ma kaa Yawe Yennele, ma Yennele li senre ti nuru jenge, mbeli ngasegele ke ni fuun ke yigi mbaa tanri ke na, koro ngele mila yuun ma kan nala, kona Yawe Yennele, ma Yennele li yaa ma yirige mbe we cengele ngele fuun ke yen laga tara na ke na.

² Na ma kaa nuru Yawe Yennele, ma Yennele li yeri, duwaw na fuun li yaa tirige ma na wi pye ma woo, wi na:

³ Ma yaa pye duwaw pyo wa ca konaa mbe pye duwaw pyo wa wasege ki ni.

[†] 27:6 27:6: Eki 20.25 [†] 27:8 27:8: Zhouz 8.30-32 [†] 27:12 27:12: Dete 11.29; Zhouz 8.33-35 [†] 27:15 27:15: Eki 20.4; 34.17; Levi 19.4; 26.1; Dete 4.15-18; 5.8 [†] 27:16 27:16: Eki 20.12; Dete 5.16 [†] 27:17 27:17: Dete 19.14
[†] 27:18 27:18: Levi 19.14 [†] 27:19 27:19: Eki 22.21; 23.9; Levi 19.33-34; Dete 24.17-18 [†] 27:20 27:20: Levi 18.8; 20.11; Dete 23.1 [†] 27:21 27:21: Eki 22.18; Levi 18.23; 20.15-16 [†] 27:22 27:22: Levi 18.9; 20.17 [†] 27:23 27:23: Levi 18.17; 20.14 [†] 27:26 27:26: Gala 3.10

⁴ Li yaa duwaw ma na mboon kan piile
legere ni, naa yarilire legere ni,
mbe ti ma nere, naa ma simbaala konaa
ma sikaala ngbeleye yi lege.

⁵ Li yaa duwaw ma na mboon kanja pire ti
yin tige pire ni
konaa mbe ma tirara ti yin muwe legere
ni.

⁶ Ma karisaga li yaa duwaw ma na,
ma pansaga li yaa duwaw ma na[†].

⁷ «Na ma mbenfenne paga yiri ma
korogo malaga ni, Yawe Yenjele li yaa ti
ma ya pe ni. Na paga kono nungba le mbe
pan ma korogo, pe yaa ka fe ma yege mbe
songoro pe ye pe ye.

⁸ Yawe Yenjele li yaa duwaw ma na mbe
ti ma bondoolo pe yinyin yarilire ni, konaa
mbe ti ma kee tunndo ti ni fuun tila yongo.
Yawe Yenjele, ma Yenjele li yaa duwaw
ma na wa tara nda li yen na kaan ma yeri
ti ni.

⁹ «Na maga Yawe Yenjele, ma Yenjele
li ngasegele ke yigi mbaa tanri li
kondegengele ke na, li yaa ma pye cenle
kpoyi li yee kan paa yege nga na laa wugu
ki wogo ki na kan we.

¹⁰ Kona cengele ngele fuun ke yen laga
tara na, ke yaa ki yan mbege jen fo pe yen
noo yinri Yenjele li woo, pa pe yaa la fye
ma yege.

¹¹ «Yawe Yenjele laa yon folo kon ma
teleye pe yeri ma wugu mbe tara nda kan
ma yeri, li yaa yarijende legere kan ma yeri
wa ti ni. Li yaa piile legere kan ma yeri,
mboon yaayoro ngbeleye yi pye yi lege
konaa mbe yarilire legere kan maa koon.

¹² Yawe Yenjele li yaa li yarijende
tegesaga ki yenge, mbe ti tisara mbe pan
laga tara ti na ma kan ti pansanga wi na,
mbe duwaw ma kee tunndo ti ni fuun ti na.
Ma yaa kaa foro tari cengele legere woolo
na; een fo mboro wo na, ma se kaa foro
lee.

¹³ Yawe Yenjele li yaa ma pye
kongbanja cengele ke sogowo, ma se ka
pye pungofa. Ma yaa ka pye censagbogo
na; ma se ka pye censaga jele na. Ko
yaa pye ma, na ma kaa Yawe Yenjele, ma
Yenjele li ngasegele ngele mila yuun ma
kan nala ke nuru, mbe ke yigi mbaa tanri
ke na we;

¹⁴ konaa, senre nda mila yuun ma kan
nala, na me ti ke mbe kari kalige na
nakoma kamenge na, mbe taga yarisun-
ndo ta yege na mbaa ti gbogo we[†].

*Na maga pye mbalogono
danga kagala ngele
ke yaa to ma na
(Levi 26.14-46)*

¹⁵ «Een fo, na ma woro na nuru Yawe
Yenjele, ma Yenjele li yeri, na ma sili
ngasegele naa li kondegengele ngele mi
jate mila yuun ma kan nala ke yigi mbaa
tanri ke na, danga kagala ngele ke yaa pan
mbe to ma na ke ngele:

¹⁶ Ma yaa pye danga pyo wa ca
mbe pye danga pyo wa wasege ki ni.

¹⁷ Danga yaa to ma kanja pire naa ma
tirara ti na[†].

¹⁸ Yenjele li yaa ma piile pe danga
konaa mboon kere yaara, naa ma nere, naa
simbaala konaa sikaala ngbeleye yi
pire ti danga.

¹⁹ Ma karisaga li yaa ma danga,
ma pansaga li yaa ma danga.

²⁰ «Yawe Yenjele li yaa ma danga, mbe
jateri piriwen naa fyonwo wa ma na, mbe
ti jogowo mbe gbon ma kee tunndo nda
fuun maa piin ti na, fo mbe soon tongo
mboon ko fyaw, katugu ma katijangara
pye ma laga li na.

²¹ Maa kee sa ye tara nda ni mberi sho
mberi ta, Yawe Yenjele li yaa tifelege yama
wa ma na fo pi soon ko soon wo wa ti ni.

²² Li yaa cogoro yama wa ma na, naa
witiwerewe ni, naa yaritinnde yama pi
cenle pyew, mbe ti wawa mbe yere, ma
yarilire ti waga yere na konaa mbe fongo.
Ki jologo kagala ke yaa to ma na fo soon
ko.

²³ Wa ma go na, naayeri wi yaa sheli paa
tuguyenre yen, tara fun ti yaa sheli wa ma
tooro ti nogo paa tuguron yen[†].

²⁴ Yawe Yenjele li yaa ti gbanngban
naa taambugo mbaa yinrigi wa naayeri la
wuun ma na wa tara tisaga ki yonlo, fo
ye sa tongo ye ko.

²⁵ Li yaa ti ma mbenfenne pe ya ma ni;
na yaga kono nungba le mbe kari sa to pe
na, ye yaa ka fe pe yege mbe songoro ye
ye ye ye. Wunluwo mba fuun pi yen laga
tara na, pi yaa ki yan mbe fye fo jenge.

²⁶ Ye gbolo pe yaa ka pye naayeri
sannjere to naa cenre nda laga tara na ti
yaakara. Lere kpe se kari puro.

²⁷ Yawe Yenjele li yaa nangbanra wa ma
na paa yege nga na laa ki pye Ezhipiti tara
fenne pe na, naa kooko ni, naa kawa konaa
sannngbanra yama ni mba pi se ya gbara
mbe ko.

[†] **28:6 28.6** Li yaa duwaw ma na ma karisaga konaa mbe duwaw ma na ma pansaga ko yen naga nari fo Yenjele li yaa duwaw ma na ma kapyege ki ni fuun ni ma yinwege ki ni. [†] **28:14 28.14:** Dete 11.13-17 [†] **28:17 28.17:** Ko koro wo yen fo tige pire se ta mbe ye wa ma kanjapire ti ni, muwe se si ta mbaa tire wa ma tirara ti na. [†] **28:23 28.23:** Naayeri wi yaa sheli paa tuguyenre yen, tara ti yaa sheli paa tuguron yen, ko senre to yen na para tisaga mbapanwa naa wawa po senre na.

²⁸ Li yaa yara lenge ma ni, mbe yenfyonro wa ma na, mboon jatere wi sho ma yeri.

²⁹ Yonlofugo na, ma yaa kaa talitali la toro paa yege nga na fyoon maa talitali na toro wowa ni we. Ma kee tunngo ka kpe se ka yon. Pe yaa kaga ngban ma na pilige pyew, mbaa ma kee yaara ti koli ma yeri; lere se ka ta mboon sho.

³⁰ «Na sumboro wa ka pye nanja wa yeri wi katogo jo, nanja wa yege yaa ka sinle wi ni fannga na. Na lere wa ka go kan, wi se ka ta mbe cen wa ki ni. Na lere wa yege ka erezen kere kon wi se kari pire ta co.

³¹ Pe yaa kaa ma nere ti kuun ma yege na, ma se si kaga kara ta ka. Pe yaa kaa ma sofilele pe shoo ma yeri, ma yege na, pe se si ka pe yongo kaa ma yeri; pe yaa ka ma simbaala naa sikaala pe kan ma mbenfenne pe yeri, lere se ka ta mboon saga.

³² Pe yaa koon pinambiile naa sumborombiile pe le kulowo ni cenle la yege woolo yeri. Ye yaa kaa pe kono wele pilige pyew fo ye yengele ke ka sa te, een fo, ye se ka ya mbe kala la pye.

³³ Tara nda woolo mee jen poro pe yaa ka pan mbaa yarilire nda maa taa wa ma keere ti ni ti kaa konaa mbaa ma kee tunndo tonli wi ni fuun wi nii. Pe yaa kaga ngban ma na, mbaa ma jolo sanga pyew.

³⁴ Kagala ngele ma yaa kaa yaan yenle ni, ke yaa ka yara le ma ni.

³⁵ Yawe Yenjele li yaa nangbanra tipere wa ma na. Ti yaa to ma kanguuro naa ma jegbogolo ke na, kona si jaraga ma witige ki lagapyew, mbege le wa ma tondagala ke na sa gbon wa ma go ki na; ti se ya gbara mbe ko†.

³⁶ «Yawe Yenjele li yaa ti poon koli mbe pinle wunluwo na ma yaa tege ma yee go na wi ni, mbe kari ye ni cenle la yege woolo tara ni, nda mboro naa ye teleye pe ni ye siri jen. Wama ye yaa la yarisunndo ta yege gbogo nda ti yen tire naa sinndeere woro†.

³⁷ Yawe Yenjele li yaa kari ye ni tara nda woolo fuun yeri, kagala ngele ke yaa ye ta, ke yaa to pe yon na, pe yaa la tege ye na, mbaa ki la koo ye na.

³⁸ «Ma yaa ka yariluguro legere lugu wa ma keere ti ni, een fo, yarilire nda ma yaa ka ta wa mbe kon ti yaa ka pye jegele; katugu gbato wi yaa ti ka.

³⁹ Ma yaa ka erezen kere kon, mberi tunngo pye. Een fo, ma se ka duven ta wa ti ni mbe wo, ma se si ka ki erezen pire ti co, katugu fyenne yaa kari ka.

⁴⁰ Oliviye tire yaa ka pye wa ye tara ti lagapyew, een fo, ma se kaga pire sinme pa ta mbe wo yere mbaa pi faa, katugu ma oliviye tire pire ti yaa kaanla mbe toori mbalere.

⁴¹ Ma yaa ka pinambiile naa sumborombiile se, een fo pe se ka koro ma ni, katugu pe yaa ka pe koli mbe kari pe ni kulowo.

⁴² Gbato wi yaa ka ma tara tire naa ma kere yaara ti ni fuun ti ka.

⁴³ Nambanmbala mbele pe yaa ka pye mbe cen wa ye sogowo, poro yaa kaa yinrigi suyi mbe we ma na, ma si yala mboro wo na, ma yaa la tinrigi nogona suyi.

⁴⁴ Poro pe yaa kaa foro tari mboro na, een fo mboro se kaa foro tari poro na. Poro pe yaa ka pye kongbanmbala, mboro mbe pye pungofa.

⁴⁵ «Ki danga kagala ke ni fuun ke yaa to ma na, mbe koro ma ni, mbe pye ma wogolo fo ma sa tongo ma wo wa, katugu yee logo Yawe Yenjele, ye Yenjele li yeri, mbeli ngasegele naa li kakonndegengele ngele li kan ye yeri ke yigi la tanri ke na.

⁴⁶ Ki danga kagala ke yaa pye paa yerewe kacen naa kafonno yen mboro naa ma setirige piile ye kan fo sanga pyew.

⁴⁷ «Naa ma sila tunngo pye nayinme ni konaa ma kotogo ki ni fuun ni Yawe Yenjele, ma Yenjele li kan, yarilegere nda fuun ma ta ti kala na,

⁴⁸ Yawe Yenjele li yaa ma mbenfenne mbele torogo ma korogo, ma yaa la tunngo piin pe kan fungo naa wogo ni, naa witiwaga ni, konaa fyonwo pi ni. Li yaa tunngo pyetige tuguron wogo taga ma pajogo ki na†, fo ma sa tongo ma wo wa.

⁴⁹ Yawe Yenjele li yaa cenle la yirige mbe wa ma na, li yaa yiri lege, fo wa tara ti go nga na, na ma woro nali senre ti nuru, mbe pan mbe to ma na paa yege nga na yon ma kaa to yaraga na we.

⁵⁰ Ki cenle woolo pe yaa pye yewaga fenne, pe saa lelee jate, pe se si pyo yinriwe ta.

⁵¹ Pe yaa koon yaayoro naa ma kere yarilire ti ka fo soon tongo mboon wo wa. Pe se ka yarilire pire ta yaga ma kan nakoma duven fonjo, nakoma sinme, nakoma napige, nakoma simbapige konaa mbe sikapige ka yaga ma kan, fo pe soon tongo poon wo wa.

⁵² Pe yaa ka malingboonlo censara kan ye cara ti ni fuun ti tanla mberi yon ton. Malaga sigemboro nda ti yagara yagara ma liri liri ma ye tara cara ti ni fuun ti maga, a ye ye jigi wi taga ti na, ti yaa toori. Yawe Yenjele, ma Yenjele li yaa ka cara nda

† 28:35 28:35: Eki 9.11 † 28:36 28:36: Dete 4.27-28; 2 Wunlu 17.4-6; 25.11 † 28:48 28:48: Mbe tunngo pyetige tuguron wogo taga pajogo ki na ko yen na para kulowo po senre na.

fuun kan ma yeri wa ma tara, pe yaa ka malingboonlo censara kan wa ti tanla.

⁵³ Mboon ta ma mbenfenne pe malingboonlo censara kan wa ye cara ti tanla mari yon ton, pe yaa ma jori mboon le jologo fo ma saa ma piile pe kaa. Yawe Yennele, ma Yennele li yaa pinambiile naa sumborombiile mbele kan ma yeri, ma yaa kaa pe wire kara ti kaa.

⁵⁴ Ye ni, naja na wi yen kotoyinngge ni konaa ma pye pow ma we, wi yaa kaa wi nasepiile pe wele tipege ni, naa wi jo wi ni, wo na wuu ndanla we, konaa wi piile mbele pe yaa koro wi kan pe ni;

⁵⁵ Janjo na wi kaa wi piile pe wire kara ti kaa sanga na ni, wiga ka ta kan wa kpe yeri pe ni, katugu yaakaga ka kpe si koro wi yeri, katugu ye mbenfenne pe yaa ka malingboonlo censara kan ye cara ti ni fuun ti tanla mberi yon ton, mbe ye jori konaa mbe ye le jologo.

⁵⁶ Ye ni, jele na wi yen kotoyinngge ni konaa ma pye pow, wo na wi sila yenle yere mboo tologo ki kan tara wi kotoyinngge konaa wi yen pow yege nga na ki kala na, wi yaa kaa wi polu wi wele tipege ni, wo na wi yen maa ndanla we, naa wi pinambiile konaa wi sumborombiile pe ni.

⁵⁷ Wi yaa kaa ki jaa yere mbe lara mboo piyenge nga wi se foonfoon ki ka wi nunnga konaa sengara nda ti to, a wi sho ti ni we; katugu ye mbenfenne pe yaa ka malingboonlo censara kan ye cara ti tanla mberi yon ton, mbe ye jori konaa mbe ye le jologo†.

⁵⁸ «Lasiri senre nda fuun ti yen ma yonlogo laga ki sewe na wi ni, na ma siri yigi mbaa tanri ti na, mbaa fye na wi yen gbowo fo naa fyere gbowo wafa wi yege, ko koro wo na Yawe Yennele, ma Yennele le,

⁵⁹ pa kona Yawe Yennele li yaa kafonngolo pye mbe jologo kagala wa mboro naa ma setirige piile ye na konaa mbe yambewe wa ye na, mba pi kowo se tanla.

⁶⁰ Jologo kagala ngele fuun maa fye ke na wa Ezhipiti tara, li yaa ke wa ma na ke koro ma ni.

⁶¹ Mbe taga wa ko na, yama cenle pyew naa jologo kagala ngele ke woro ma yonlogo laga ki lasiri sewe na wi ni, Yawe Yennele li yaa ko kagala koro wa ma na fo ma sa ko ma wo wa.

⁶² Ali mbege ta yaa pye ma lege paa naayeri wonngolo ke yen, yoro sanmbala mbele ye yaa koro ye se ka lege, katugu yee logo Yawe Yennele, ye Yennele li yeri.

⁶³ Yege nga na kila Yawe Yennele li ndanla, a li kajege pye ye kan, ma ti a

ye lege, pa ki yaa kali ndanla ma fun li ye tongo li ye ko. Ki ka pye ma, ye yen na kee sa ye tara nda ni, mberi sho mberi ta, pe yaa ka ye koli mbe ye yirige wa ti ni.

⁶⁴ Kona Yawe Yennele li yaa ye jaraga cengele ke sogowo mbege le tara ti go nga na saga wa go nga na. Mboon ta wa ki laga ki na, ma yaa la tunngo piin yarisunndo ta yege kan, nda ti yen tire naa sinndeere woro; to nda yoro naa ye teleye pe ni ye sila ti jen faa.

⁶⁵ Mbe ye ta wa ki cengele ke sogowo, ye se ka yeyinngge ta, ye se si ka wogosaga ta mbe cen. Yawe Yennele li yaa ti ye sunndo wila koon ye na, yewogo mbe ye ta konaa ye jigi wi kon ye na pew.

⁶⁶ Ma yinwege wogo ki yaa kaa ma koon shyen. Ma yaa kaa fye yonlo naa yembine. Ma jatere wi yaa ka piri ma na ma yinwege wogo ki na.

⁶⁷ Kagala ngele ye yaa kaa yaan sanga pyew ke yaa kaa fyere gbowo waa ye na, mbe ye kan pinliwe ni yaa yuun fo: «Ee, ndee ki pye ki ja pye yonlokogo, ko mbe ja mbonro!» Yonlokogo ka gbon, yaa yuun fo: «Ee, ndee ki pye ki ja pye pinliwe ni, ko mbe ja mbonro!»

⁶⁸ Yawe Yennele li yaa ti pe ye le tonmokooro tugbooro ni mbe songoro ye ni wa Ezhipiti tara, ma si yala laa ki yo ma yo fo ye se kari kono li yan naa. Mbe ye ta wa, ye yaa kaa ye yee pere ye mbenfenne pe yeri kulolo, een fo lere wa kpe se ka yenle mbe ye lo.»

YINWEFONNGO WA YON FINLIWE PI NI

28.69–30.20

*Yennele laa yon finliwe
pi le naa Izirayeli woolo pe ni*

⁶⁹ Ma Izirayeli woolo pe ta wa Mowabu tara, Yawe Yennele laa yon finliwe senre nda yo Moyisi wi kan ma yo wuu le pe ni, pi senre tori nda yeen. Ki yon finliwe pi le ma taga wa mba laa keli ma le pe ni wa Horebu yanwiga ki na pi na.

29

¹ Kona, a Moyisi wi si Izirayeli woolo pe ni fuun pe yeri ma pe pye fo: «Ma ye ta wa Ezhipiti tara, Yawe Yennele laa nga pye Farawon wi na, naa wi legboolo konaa wi tara ti na, yaa ki yan yenle ni.

² Kangbangala tugbonngolo ngele laa wa pe na konaa kafonngolo tugbonngolo ngele laa pye ma yon fili, yaa ke yan yenle ni.

³ Konaa ki ni fuun, ali ma pan ma gbon nala, Yawe Yennele li faga le wa ye nawa ye ya yaa kagala koro jenni, nakoma mbege yengele kan ye yeri ye ya yaa yaan

nakoma mbege nungbogolo kan ye yeri ye ya yaa nuru†.

4 Låa ye yege sin wa gbinri wi ni ma saa gbɔn fɔ yeɛ nafa shyen. Ye yaripɔɔ tii lɛ mbe kɔɔnɔ, ye sawira fun tii lɛ mbe kɔɔnɔ.

5 Ye sila yaakara ka, ye sila si duven nakoma sinme welɛwe wɔ†, jango yege jen fɔ Yawe Yɛnnɛle lo li yen ye Yɛnnɛle le.

6 Ko punjo na, a yɛ si pan ma gbɔn laga ki laga nga ki na. Eshibɔn ca wunlunanja Sihon naa Bazan tara wunlunanja ŋgi pɛ si yiri we korɔgo malaga ni. Eɛn fɔ wåa ya pe ni.

7 Wåa pe tara ti sho mari kan Uruben cɛnɛ, naa Gadi cɛnɛ konaa Manase cɛnɛ li walaga woolo pe yeri ti pye pe korɔgo†.

8 Ki kala na, ye daga mbege yon finliwe mba pi senre ti lɛ mbaa tanri ti na, jango ye kɛɛ tunndo ti ni fuun tila yongo.

*Yɛnnɛle li yon finliwe mba le
ki daga poo yigi jenge*

9 «Nala, Izirayeli woolo, ye ni fuun ye mbele yɛ pan ma gbogolo na Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yege sogowo, ye teeɛ, naa ye cengele teeɛ, naa ye leɛɛɛɛ, naa ye fannja fenne konaa ye nambala pe ni fuun pe ni,

10 naa ye piile, naa ye jɛɛɛ konaa nambambala mbele pe yen ma cɛn laga ye sogowo laga ye paara yinre censaga ki ni pe ni, poro mbele pe maa kanngire jaa na tonmo kori ye kan we†.

11 Ye yen na nala, jango mbe ye wa yon finliwe mba Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yen na jaa mbe le ye ni pi ni, ki yon finliwe mba li le ye ni ma wugu ki na we;

12 jango ye pye li woolo nala, lo jate li pye ye Yɛnnɛle, paa yege nga na låa ki yo ye kan, maga yon folo kon ma wugu ki na ye teɛɛɛ Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe kan we.

13 Yoro nungba ma mila ki yon finliwe pi nii ye ni konaa naga wuguro ti wungu ye kan.

14 Eɛn fɔ, yon finliwe pi yen mbele fuun pe yen ma yere laga Yawe Yɛnnɛle, we Yɛnnɛle li yege sogowo nala pe woo, konaa mbele pe fa se gben pe woo.

15 «Wåa pye ma cɛn wa Eshipiti tara yege nga na konaa wåa cengele ke tara ti pari ma toro yege nga na, yege jen.

16 Yaritijangara nda ki cengele ke maa gbogo yåa ti yan, naa yarisunndo nda

pɛ gbegele tire ni, naa sinndɛɛɛ ni, naa warifuwe ni konaa tɛ ni.

17 Nanja, nakoma jɛɛɛ, nakoma sege nakoma cɛnɛ si daga mbe ta wa ye sogowo na li woolo pe yaa laga Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li na nala mbe saa tunngo piin tara ta yege yarisunndo kan. Lere si daga mbe ta wa ye sogowo mbe pye paa shonrotige konaa yaritorisorogo yen.

18 Ki yon finliwe naa ki wuguro senre nda ti logongolo, na lere wa kaa yɛɛ gbogo wa wi yɛɛ kotogo na mbe yo fɔ: «Mi yaa yeyingge ta, ali na mi kaa tanri nungbongbanla na, na nandanwa kala li na,» na wi ka ti wa ka punjo†,

19 kona Yawe Yɛnnɛle li se ka yenɛ mbege fɔ wi kala yaga. Eɛn fɔ, li nangbanwa gbɔɔ naa li yenjaga ki ni, ti yaa yiri wi korɔgo. Danga senre nda fuun ti yen ma yonlogo laga ki sewe ɲa wi ni, ti kagala ke yaa to ki fɔ wi na. Yawe Yɛnnɛle li yaa wi mege ki kɔ mbege wɔ laga tara ti ni.

20 Yawe Yɛnnɛle li yaa ki fɔ wi wɔ Izirayeli cengele ke sogowo, mbe ti wila jɔɔ, mbe yala yon finliwe senre ti danga kagala ngele fuun ke yen ma yonlogo laga ki lasiri sewe ɲa wi ni ke ni.

*Senngbanra nda Yɛnnɛle li yo
li yaa ki kagala ke pye
mbe ke yon fili*

21 «Jɔɔgo kagala naa yama mba fuun Yawe Yɛnnɛle li yaa ka wa ki tara nda ti na, ye setirige piile mbele pe yaa ka yiri ye punjo na, ko korɔ wo yen ye piile poro piile wele, naa nambambala mbele pe yaa ka yiri taleere ta ni mbe pan, pe yaa kaga kagala ke yan, mbaa yuun fɔ:

22 «Ki tara nda ti ni fuun kiribi, naa ko naa kasɔn ti sogo. Pe se ya yaraga ka kpe lugu wa ti ni, yaraga ka kpe se ya fi wa, yan kpe se si ya yiri wa ti ni. Ti jɔgo paa Sodomu ca, naa Gomori ca, naa Adima ca konaa Zeboyimu ca ki yen; to nda Yawe Yɛnnɛle låa tongo wa li nangbanwa gbɔɔ naa li kayanga gbogo ki ni we†.»

23 Kona cengele sanngala ke ni fuun ke yaa kaa yuun fɔ: «Yingi na Yawe Yɛnnɛle li sigi tara nda ti tege yɛɛn? Yingi ki pan li nangbanwa gbɔɔ mba pi ni?»

24 Kona pe yaa pe yon sogo mbe yo fɔ: «Ko pye ma, katugu Yawe Yɛnnɛle, pe teɛɛɛ Yɛnnɛle le, låa yon finliwe mba le pe ni pe yiringolo wa Eshipiti tara, pɔo jɔgo.

† 29:5 29:5: Pe sila yaakara ka nda senwee lari tunngo pye; pe sila si duven nakoma sinme welɛwe wɔ mba senwee la gbegele; Eki 16.1-17.7. † 29:7 29:7: Nombu 32 † 29:10 29:10: Zhouz 9.21,23,27 † 29:18 29:18: Nga ki yo fɔ: Na wi ka ti wa ka punjo, Eburu senre ti ni ki yonlogo ma yo fɔ: Sinndire naa wogo nakoma tayinnde naa wawa. Ki yaa pye yomiyɛɛ lele lali Eburuye pe yeri. Lere nungba kapyere tijangara kala na, nda wila piin naga jate ma yo wi yaa yeyingge ta, ti yaa ti Yɛnnɛle li nangbanwa kala li to lelegere na. † 29:22 29:22: Zhene 19.24-25; 10.19; 13.10; 14.8; Oze 11.8

²⁵ Paa saa na tunngo piin yarisunndo ta yegge kan, na foli ti yegge sogowo nari gbogo, nda pe sila jen faa; Yawe Yennele li sila ti senre yo pe kan.

²⁶ Ko kala ki ti Yawe Yennele li nawa ngban ki tara nda ti ni fo jenge, ma dangga kagala ngele fuun ke yen ma yonlogo laga ki sewe na wi ni ke wa pe na.

²⁷ Wa li nangbanwa gboco naa li konro tandorogo konaa li kayanga gbogo ki ni, li pe yirige laga tara ti ni ma pe puro, a pe kari tara ta yegge ni; pe yen wa ki tara ti ni ali ma pan ma gbon nala.

²⁸ «Kagala ngele ke yen ma lara koro yen Yawe Yennele, we Yennele li wogolo. Een fo, kagala ngele li naga, koro yen woro naa we setirige piile we wogolo fo sanga pyew; jango waa tanri waa yala ki lasiri na wi senre ti ni fuun ti ni.

30

Na yaga songoro mbe pan Yennele li korogo duwaw na ye yaa ta

¹ «Duwaw senre naa dangga senre nda fuun mi yo ye kan, ye ta wele ye wo ti ni; ki kagala ke yaa pye mbe yon fili. Yawe Yennele, ye Yennele, na liga ye jaraga wa cengele sanngala ke sogowo, na ye kaa jatere piin ke na mbe ye ta wa ke yeri,

² na yaga songoro mbe pan Yawe Yennele li korogo, yoro naa ye piile pe ni, mbaa nuru li yeri ye kotogo ki ni fuun ni konaa ye jatere wi ni fuun ni, mbe yala nda fuun mila yuun ye kan nala ti ni,

³ pa kona Yawe Yennele, ye Yennele li yaa ye yinriwe ta, mbe ye woolo mbele paa yigi ma kari wa kulowo pi ni pe wo wa. Yawe Yennele laa ye jaraga cengele ngele fuun sogowo, li yaa ye gbogolo mbe ye wo wa ke yeri naa fonngo.

⁴ Ali na kaa pye pe ye jaraga ma kari ye ni wa dunruiya wi go nga na, Yawe Yennele li yaa sa ye gbogolo, mbe ye le mbe pan ye ni.

⁵ Ki tara nda tila pye ye teleye pe woro faa, Yawe Yennele, ye Yennele li yaa songoro mbe pan ye ni wa ti ni, ye pan yeri ta ti pye ye woro. Li yaa kajenge pye ye kan, mbe ti ye lege ye we ye teleye pe na.

⁶ Yawe Yennele, ye Yennele li yaa yoro naa ye piile pe ni ye koto ro ti pye kpoyi, jango li ye ndanla ye kotogo ki ni fuun ni konaa ye jatere wi ni fuun ni; jango ye koro yinwege na.

⁷ Kona Yawe Yennele li yaa dangga kagala ngele mi yegge yo ye kan ke ni fuun ke wa ye mbenfenne, naa ye panrafenne konaa ye jolofenne pe na.

⁸ Yoro wo na, ye yaa songoro mbe pan Yawe Yennele li korogo, mbaa nuru li yeri konaa mbaa tanri li ngasegele ngele fuun mila yuun ye kan nala ke na.

⁹ Yawe Yennele, ye Yennele li yaa duwaw ye ke tunngo ki ni fuun ki na. Li yaa piile legere kan ye yeri, mbe ye yaayoro pire ti pye ti lege konaa mbe yarilire legere kan ye yeri. Kona ki yaa Yawe Yennele li ndanla laa kajenge piin ye kan naa fonngo, paa yegge nga na laa pye na kajenge piin ye teleye pe kan,

¹⁰ na ye kaa nuru Yawe Yennele, ye Yennele li yeri, mbeli ngasegele koro naa li kondegengele ke le mbaa tanri ke na we, koro ngele ke yen ma yonlogo laga ki lasiri sewe na wi ni, konaa mbe songoro mbe pan li korogo ye kotogo ki ni fuun ni konaa ye jatere wi ni fuun ni.

Yennele li senre ti yen ma yongo ye ni

¹¹ «Ngasegele ngele mila yuun ye kan nala, ke woro ma ngban ye na mbe ke koro jen, ke si woro ma lali ye ni.

¹² Ke woro wa yennele na mbe ti yaa yuun fo: «Ambo wi yaa lugu mbe kari wa yennele na we ni mbe sa ke le mbe pan ke ni we kan, mbaa ke yuun we kan jango waa tanri ke na.»

¹³ Ke woro wa kogoje wi pungo na, mbe ti yaa yuun fo: «Ambo wi yaa kogoje wi kon mbe kari we kala na, mbe sa ke le mbe pan ke ni, mbaa ke yuun we kan jango waa tanri ke na.»

¹⁴ Ayoo ki woro ma, ki senre ti yen ma yongo ye ni toon; ti yen wa ma yon konaa wa ma kotogo na, jango yaa tanri ti na†.

Senre nda tila yinwege kaan, ye to wo

¹⁵ «Ye wele Izirayeli woolo, mi yinwege naa ferewe tege ye yegge sogowo nala, naa kunwo konaa jologo ni.

¹⁶ Ki kala na, nga mila yuun ye kan nala koyi nga fo Yawe Yennele li ye ndanla, yaa tanri li kono li na, yeli ngasegele, naa li kondegengele konaa li kakondegengele ke yigi jenge. Ki ka pye ma, ye yaa koro yinwege na, mbe lege. Yawe Yennele, ye Yennele li yaa duwaw ye na wa tara nda yaa kee sari sho mberi ta ti ni.

¹⁷ Een fo, na yaga si ye jatere wi laga Yawe Yennele li na, mbe je mbe yo ye se logo li yeri, na yaga ye yee yaga paa kee ye ni ye saa yarisunndo ta yegge gbogo, mbaa tunngo piin ti kan,

¹⁸ mi yen naga yuun naga finligi ye kan nala, fo ye yaa ka ko mbe wo wa pew. Ye yen na kee sa ye tara nda ni wa Zhuriden

† 30:14 30:12-14: Jommu 10.6-8

gbaan wi punjo na, mberi sho mberi ta, ye se yinwetonlogo ta wa ti ni.

¹⁹ «Mi naayeri wo naa tara ti pye na serefenne nala, fo mi yinwege konaa kunwo pi tege ye yeye sogowo nala, naa duwaw wo naa danja ki ni. Ye yinwege ko wo jango ye koro yinwege na yoro naa ye setirige piile pe ni.

²⁰ Yawe Yennele, ye Yennele li ye ndanla, yaa nuru li yeri, ye koro ye mara li na, katugu lo li ti ye yen yinwege na. Lo li yaa ti ye yinwetonlogo ta wa tara nda laa yon folo kon ma wugu mbe kan ye teleye, Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe yeri ti ni†.»

MOYISI WI KAPYEGELE PUNGO WOGOLO

31

31-34

*Moyisi wi senre punjo woro
naa Zhouwe wi tegewe
wa Moyisi wi yonlo*

¹ Moyisi wila ki senre nda ti yo Izirayeli woolo pe ni fuun pe kan ma yo fo:

² «Koni mi ta yele cenme naa nafa (120), mi se ya mbaa ye yeye sinni naa. Yawe Yennele ligi yo na kan fo mi sege Zhuriden gbaan na wi kon mbe yiri†.

³ Yawe Yennele, ye Yennele lo jate li yaa la ye yeye sinni. Li yaa ka cengele ngele ke yen ma cen wa ke tongo wa ye yeye, jango ye pe tara ti sho yeri ta. Zhouwe wo wi yaa kaa ye yeye sinni paa yeye nga na Yawe Yennele laa ki yo we.

⁴ Yawe Yennele li yaa ki cengele ke tongo paa yeye nga na laa Amori cenle woolo pe wunlumbolo Sihon naa Jgi pe tongo ma pinle pe tara ti ni†.

⁵ Li yaa pe le ye kee ye ya pe ni, ye pe pye paa yeye nga na mila ki yo ye kan we.

⁶ Ye kotogo le ye yee ni, ye yere jenge. Yaga ka fye yaraga ka kpe na, ye sunndo wiga si ka kon ye na pe kala na, katugu Yawe Yennele, ye Yennele lo jate li yaa pinle ye ni. Li se laga ye na, li se si je ye na.»

⁷ Ko punjo na, a Moyisi wi si Zhouwe wi yeri Izirayeli woolo pe ni fuun pe yeye na, ma suu pye fo: «Fanna le ma yee ni, ma kotogo ta, katugu mboro ma yaa sa ye ki leele mbele pe ni wa tara nda Yawe Yennele laa yon folo kon ma wugu mbe kan pe teleye pe yeri ti ni, mberi yeele pe na.

⁸ Yawe Yennele, lo jate li yaa loon yeye sinni. Li yaa pye ma ni, li se laga ma na, li

se si je ma na. Maga ka fye yaraga ka kpe na, ma sunndo wiga si ka kon ma na†.»

*Lasiri sewe wi daga mbaa kara
yele koloshyen koloshyen pyew*

⁹ Moyisi wila ki lasiri senre nda ti yonlogo mari kan Izirayeli lelele pe yeri naa saraga wofenne mbele pe yen Levi setirige piile pe yeri, poro mbele pe maa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi tungu we.

¹⁰ A Moyisi wi sigi tunngo ki kan pe yeri ma yo fo: «Yele koloshyen koloshyen pyew, foro ti kala yagawa yele li lesanga wi ni, Gbataala nogo feti wi nogo na†,

¹¹ na Izirayeli woolo pe ni fuun paga ka sa yere Yawe Yennele, ye Yennele li yeye na sanga na ni, wa laga nga li yaa ka wo ki ni, yeye lasiri senre nda ti kara pe kan.

¹² Ye leele pe ni fuun pe gbogolo: Nambala, naa jelele, naa piile konaa nambanmbala mbele pe yen ma cen wa ye ni pe ni, jango pege lasiri senre ti logo; jango paa ki forogi paa fye Yawe Yennele, ye Yennele li yeye, pege lasiri senre ti ni fuun ti yigi paa tanri ti na.

¹³ Ki ka pye ma, pe piile mbele pe faga lasiri senre ti jen, pe yaa ti logo. Pa pe yaa laga forogi mbaa fye Yawe Yennele, ye Yennele li yeye wagati na fuun ye yaa pye mbe cen wa tara nda yaa kee sa sho mbe ta ti ni, Zhuriden gbaan wi konngolo we.»

*Izirayeli woolo
pe yaa ka Yennele li senre ti ke*

¹⁴ Yawe Yennele laa Moyisi wi pye fo: «Wele, ma kusanga wi yongo. Zhouwe wi yeri ye pan laga filisaga paraga go ki ni, mi yaa tunndo kan wi yeri le ki laga ki na.» A Moyisi naa Zhouwe pe si kari ma saa ye wa filisaga paraga go ki ni.

¹⁵ A Yawe Yennele li sili yee naga pe na kambaaga titonlogo yerege ka ni, kila pye ma yere le paraga go ki yon na.

¹⁶ Yawe Yennele laa para naa Moyisi wi ni ma yo fo: «Wele, sanni jenri, ma yaa ku mbe taga wa ma teleye pe na. Ma kunngolo, ki leele mbele paa kee sa ye tara nda ni, pe yaa ka laga na na mbe saa nanjara piin mbaa yarisunndo ta yeye gbogo, mbe yon finliwe mba mi le pe ni pi jogo.

¹⁷ Ki kala na, mi yaa ka nawa ngban pe ni ki wagati wi ni, mbe je pe na, mbe punjo le pe ni. Cengele sanngala ke yaa ka pe koli mbe kari pe ni. Jologo legere naa kangbangala legere yaa ka to pe na. Ki wagati wi ni, pe yaa ka yo fo: «Kaselege ko na, we Yennele li woro laga we sogowo, ko ki ti ki jologo nga ki yen na we taa.»

† 30:20 30:20: Zhene 12.7; 26.3; 28.13

† 31:2 31:2: Nambu 20.12

† 31:4 31:4: Dete 2.26; Nambu 21.21-35

† 31:8 31:8: Zhou 1.5; Ebu 13.5

† 31:10 31:10: Dete 15.1; 16.13-15

¹⁸ Mi wo na, mi yaa pungo wa pe yeri ki wagati wi ni, kapege nga fuun pe yaa pye ki kala na, katugu pe kannga na kee yarisunndo ta yege yeri.

¹⁹ Koni, yege yurugo nga ki yonlogo. Ma Izirayeli woolo pe forogo ki ni, ma ti paa ki koo jango ki pye na serefɔ pe wogo ki na.

²⁰ Katugu mi yon folo kon pe teleye pe yeri ma wugu pe kan tara nda wogo na, mi yaa ye pe ni wa ti ni; ti yen ma yin nono naa senrege ni fo na fuun†. Pe yaa kaa kaa mbaa tinni mbaa toro. Kona pe yaa kannga mbaa kee yarisunndo ta yege korogo mbe saa ti gbogo. Pe yaa na tifaga mbanla yon finliwe pi jogo.

²¹ Jologo legere naa kangbangala yaa to pe na. Pa kona ki yurugo nga ki yaa pye serefɔ, pe se ka fege ki na, pe yaa kaa ki koo suyɪ. Nala pe jatere wi yen yege nga na muu jen, sanni mbe sa ye pe ni wa tara ti ni, to nda mila yon folo kon ma wugu mberi kan pe yeri.»

²² Ki pilige ki ni, a Moyisi wi sigi yurugo nga ki yonlogo ma Izirayeli woolo pe forogo ki ni.

²³ Ko pungo na, a Yawe Yennele li sigi senre nda ti yo Nuni pinambyo Zhouwe wi kan fo: «Fannga le yee ni, ma kotogo ta, katugu mila yon folo kon ma wugu Izirayeli woolo pe kan mbe tara nda kan pe yeri, mboro ma yaa ye pe ni wa ti ni. Mi jate mi yaa pye ma ni†.»

²⁴ Naa Moyisi wila kaa ki lasiri senre nda ti ni fuun ti yonlogo sewe wa ni ma ko,

²⁵ a wi sigi senre nda ti yo Levi setirige piile mbele pe maa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi tungu pe kan ma yo fo:

²⁶ «Yege lasiri sewe na wi le yoo tege wa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi tanla. Wi yaa koro wa mbe pye serefɔ Izirayeli woolo pe wogo na.

²⁷ Katugu migi jen ma yo ye yen leele mbele pe yiri ma je konaa ma pye nungbongbanla fenne. Mbanla ta mi yen go na laga ye ni bere, ye yen na yinrigi na jege Yawe Yennele li na, na kongolo ko si we?

²⁸ «Koni, ye ye cengele lelelele naa ye kagala yege wofenne pe ni fuun pe gbogolo laga na tanla. Mi yaa ki senre nda ti yo pe kan, mbe naayeri wo naa tara ti pye na serefenne pe wogo na.

²⁹ Katugu migi jen ma yo na kongolo, ye yaa ye yee jogo; konɔ na mi naga ye na ye yaa ke mbe wo wa li ni. Kona jologo yaa to ye na wagati na wila paan wi ni, katugu nga ki yen kapege Yawe Yennele li yege

na ko ye yaa pye, mbeli nawa pi ngban ye kapyere ti kala na.»

Moyisi wi yurugo

³⁰ Kona, a Moyisi wi sigi yurugo nga ki senre ti yo fo ma saa ti ko Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe kan.

32

Yurugo ki lesaga

¹ Naayeri nungbolo jan ma logo, mboro tara, nda mi yaa yo ti logo.

² Nagawa mba mila kaan pi yen paa tisaga yen.

Na yon senre ti yen paa yege nga na menge maa wuun we;

paa yege nga na tisamburo maa paan yan tipirige na,

paa yege nga na tisagbogo maa paan yan pire na.

³ Katugu mi yaa laga yari paa yege nga na Yawe Yennele li yen.

Yaa Yawe Yennele li gbogo!

Yennele li yen ma sin,

Izirayeli woolo pe jogo

⁴ Yennele li yen paa walaga yen. Li kapyere ti yen ma yon fili.

Li kongolo ke yen ma sin.

Yennele li yen senre nungba yofɔ; mbasinme woro li ni.

Li yen kaselege fo, ma sin.

⁵ Een fo, ye ye yee jogo Yennele li kanngolo, ye woro li piile naa, ye fere kapyere ti kala na.

Ye yen leele mbele pe yen kapi-faara pyefenne naa kambasinngye pyefenne.

⁶ Ye mbe ya mbaa ki kapyere nda ti piin Yawe Yennele li na mele?

Ye yen cenle na li yen lembire naa tijinliwe fu fenne.

Lo ma li yen ye to konaa ye dafɔ wi le?

Lo ma li ye pye li woolo wi le?

Yennele li tunngo jenge pye

Izirayeli woolo pe kan

⁷ Ye nawa to piliye yan yi toro wa fafafa yi wogo ki na.

Ye jatere pye yegle ngele ke toro ye teleye pe sanga wi ni ke na.

Ye ye teele pe yewe, pe yaa ye naga ki wogo ki ni.

Ye ye lelelele pe yewe, pe yaa ki wogo ki yo ye kan.

⁸ Yennele na yaara ti ni fuun ti go na, naa laa tara ti kan cengele ke yeri korogo

† 31:20 31:20: Eki 3.8

† 31:23 31:23: Nombu 27.23; Zhouzu 1.6

† 32:8 32:8: Eburuye senre ti ni ki laga nga ki koro wi woro ma filige. Sewe leele pele ni pege yonlogo ma yo fo: Laa kongolo ke gbɔn ma yala Izirayeli setirige piile pe yon ki ni, nakoma ma yala meregeye pe yon ki ni; Kapye 17.26.

konaa ma senwee piile pe wo pe yee ni,
lää kongoło gbón cengele ke kan ma yala
Izirayeli piile pe yon ki ni†.

9 Een fo, Yawe Yennele li tasaga ko ki yen
li woolo wele.

Zhakobu setirige piile poro pe yen li korogo
ye.

10 Lää saa pe yan wa gbinri wi ni, wo ɲa
tonmo woro wa.

Wa gbinri wi ni, wo ɲa leele woro wa.

Wa dabaala pe gbeere ti sogowo.

Lää pye na wele pe na, ma pe kala li le.

Lää pye na pe korosi paa yege ɲga na pe
maa yenmbyo korosi we.

11 Lää pye paa yon yen, ɲa wuu sire ti
jaraga,

ma yiri na mari wi piile pe go na, mee pe
pye paa yinrigi sire na.

A wi suu kanwira ti jaraga wa pe ngo

mee pe le ti na ɲango paga ka to.

12 Yawe Yennele lo nungba lää li woolo pe
yege sin.

Yarisunngo ka yege sila li saga.

13 Lää pe lurugo ma kari pe ni wa yanwira
tara ti ni.

Laa pe kan kere yarilire ni, a pe ka.

Lää ti senrege yiri wa waliwere ti ni na
fuun, a pege mugu,

naa sinme ni mba pila janri ma yiri wa
sinndeere laga ki ni†.

14 Lää naneele kan pe yeri, a paa pe nono
nara wi woo,

naa simbaneele ni, a paa pe nono wi woo;
naa simbapire ni nda ti toro, naa Bazan

tara simbapene konaa sikapene ni,
a to pye pe kara,

naa bile muwe tiyoon ni;

paa duven yeen wi wo, ɲa paa erezen pire
jende tege maa gbegele.

Izirayeli woolo paa laga

Yennele li na

15 Naa Yeshuruni† woolo paa kaa li ma
tugbolo,

a pe si yiri ma je.

Naa paa kaa tugbolo, ma toro, ma tin pe
yee ni,

a pe si pe dafu Yennele li wa.

Lo na li yen paa walaga yen ma pye pe
shofo, paa li tifaga.

16 Paa taga yarisunndo ta yege na mali
yenjaga ki yirige li ni.

Paa li nawa pi ngban pe katijangara pyege
ki kala na.

17 Paa saara wo gboshugulo yeri mbele pe
woro Yennele,

naa yarisunndo ta yege yeri nda pe sila ti
jen faa,

konaa yarisunndo nda ti pan fonndo ti
yeri,

nda pe teleye pe sila pye na fye ti yege faa†.

18 Izirayeli woolo ye fege Yennele na li yen
paa walaga yen na ye go singi li na,

lo na ye se ma yiri wa li ni.

Yennele na li ye da, yaa li piin sambalawa
ni.

Yawe Yennele li nanjbanwa kala

19 Naa Yawe Yennele lää kaa ki yan ma, a
li si nawa ngban,

katugu li pinambiile, naa li sumborombiile
paa li kambenge pye.

20 A li sho fo: «Mi yaa pungo wa pe yeri,
kona pe yaa cen cenlomo mba na, mi yaa

pi yan;
katugu pe yen cenle na li yen kafaara

pyefenne, lere se ya taga pe na.

21 Pänla yenjaga ki yirige na ni yaara nda
ti woro Yennele ti ni.

Pänla nawa pi ngban na na yarisunndo
nda ti yen kayongo fu ti ni.

Ki kala na, mi fun mi yaa yenjaga yirige pe
ni leele mbele pe woro na jate cenle

jenne pe kala na,
mbe pe nawa pi ngban cenle na li yen

tijinliwe fu li kala na†.

22 Katugu na nanjbanwa pi yin paa kason
yen.

Pi yaa sogo fo sa gbón wa kuulo tara ti
kosaga ki na.

Pi yaa tara to naa ti nawa yaara ti ni fuun
ti sogo,

yanwira ti cen yaara nda na mberi sogo.

23 Mi yaa jologo cenle pyew ki wa pe na.
Mi yaa pe won na wangala ke ni mbe pe

jolo fo ke sa ko.

24 Pe yaa cogo cogo fungo ki kee.
Pe fannga ki yaa ko pe ni witiwerewe naa

tifelege yambewe mba pi ma lere
gbo pi kala na.

Mi yaa cenre pere wa pe na tila pe noori
naa woro nda ti yen shonro pere ni.

25 Wa funwa na, pe yaa pe piile pe gbo
tokobi ni.

Wa yinre ti ni, fyere ti yaa pe gbo.
Lefonmbolo naa sumbono, naa piyengele

konaa lelangbaara ti ni, kunwo pi
yaa pe ni fuun pe gbo.»

Yennele li yiri

mbele pe yen li woolo

pe juguye pe korogo

† 32:13 32:13: Wa Izirayeli tara, senrege ki ma ye wa waliwere ti ni konaa oliviye tire ti maa yongo wa sinndeere lara ti na. Oliviye tire pire pe maa ti woo sinme; Eza 7:18-19; Yuuro 81:17. † 32:15 32:15: Maga logo Yeshuruni, Izirayeli woolo poro pe yinri ma. † 32:17 32:17: 1 Koren 10:20 † 32:21 32:21: Jromu 10:19; 1 Koren 10:22

²⁶ «Kila pye na nawa mbe pe tongo mbe pe ko pew,
mbe pe mege ki ko mbege wo laga leele pe sogowo,
paga ka nawa to pe wogo ki na naa.
²⁷ Een fo, nga mi yen na jate ko yen fo pe mbenfenne pe yaa ko kala lo pye kala go mbaa na tegele.
Pe winfenne pe yaa kaa pe yee fanla mbaa yuun fo: «We fannga ko ki ti we ya pe ni;
een fo, Yawe Yennele lo ma li ki wogo nga ki ni fuun ki pye.»
²⁸ Katugu Izirayeli woolo pe yen cenle na jatere woro li ni.
Pe yen tijinliwe fu fenne.
²⁹ Ndee ki pye tijinliwe yen pe ni, pe jen na ki kala na li koro jen.
Pe jen na jatere pye nga ki yaa pe ta ki na mbege jen.
³⁰ Mi na mi yen Yennele na li yen pe walaga na pe go singi, ndee mii ja pe pere,
mi na Yawe Yennele ndee mii ja pe wa, malingboon nungba jen na ya mbe lere waga kele (1 000) puro mele pe ni?
Malingboonlo shyen jen na ya mbe lere waga ke (10 000) puro mele?
³¹ Katugu woro Izirayeli woolo we go sigefo wi woro paa we mbenfenne pe go sigefo wi yen.
We mbenfenne pe daga mbege wogo ki jen.
³² Pe yen paa erezen tirige yen, nga pe yiri ki ni wa Sodomu ca maga sanri.
Pe yen paa Gomori ca erezen keere ti yen. Shonro yen pe erezen pire ti ni.
Pe erezen shashara ti yen ma sori†.
³³ Pe duven wi yen paa wogo shonro yen. Wi yen paa merege shonro yen nda ti ma lere gbo.
³⁴ Een fo, mi na Yawe Yennele, nga mi gbegele laga na yee tanla larawa ki nga.
Nga mi tege wa na yarijende tegesaga mbe pye pe na ki nga.
³⁵ Na paga ke mbe wo wa kologo ki ni sanga na ni,
muwi mi yen kapege ki kayanga wofa naa sara kanfo.
Katugu pe tongopilige kila yongo.
Nga kila kon ma tege pe kan ki yen na fyeele na paan†.
³⁶ Katugu Yawe Yennele li yaa kiti kon li woolo pe na;
li yaa li tunmbyeele pe yinriwe ta.
Na liga kaga yan pe fannga ki ko sanga na ni,
fo kulo woro wa, lesee si woro wa†,

³⁷ kona li yaa pe yewe mbe yo fo:
«Ye yarisunndo ti kari se yeri?
Walaga nga ye pye ye larasaga ki yen se yeri?
³⁸ Ki yarisunndo nda tila pye na ye yaayoro yanlaga ki kaa,
na duven na ye ma wo saraga ma wo wi woo ti yen se yeri?
Koni ti yiri ti pan ti ye saga, ti pye ye larasaga we wele!
³⁹ Yege jen koni ye yo fo mi nungba mi yen Yennele,
la yege woro wa naa mi pungo na.
Muwi mi ma ti lere ma ku, muwi mi maa yinwege ki kaan.
Muwi mi ma ti lere ma welege, muwi mi ma lere sagala.
Ambo wi mbe ya lere wa sho na kee?
⁴⁰ Milan kee ki yirige wa naayeri naga yuun naga finligi fo:
Mi yen yinwege na fo sanga pyew.
⁴¹ Na mi kanla tokobi wi yon ki yo,
na mi ka ki mara yaraga nga ki yirige wa naayeri na kee ki ni mbe kiti wi kon ki ni,
pa mi yaa kayanga wo na mbenfenne pe ni,
mbanla panrafenne pe sara.
⁴² Mi yaa ti na wangala kanla maliwiinle pe kasanwa pi wo, fo ke yege mbaa kanngi.
Na tokobi wi yaa mbele wi yaa gbo pe kara ti ka.
Na mbenfenne wa kpe se ka sho mbe to, mbele pe welege, naa mbele pe koli konaa pe teele pe ni, mi yaa pe gbo.»

Yurugo ki kowo senre

⁴³ Tara woolo, yaa yogori we Fo wi woolo pe ni.
Yoro meregeye wele, ye ni fuun yaa wi gbogo.
Katugu Yennele li yaa li tunmbyeele mbele pe ku pe kunwo pi kayanga wo,
mboo mbenfenne pe sara wi kan pe yeri.
Wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye wi tara to naa wi woolo pe kan†.»

⁴⁴ A Moyisi wi si pan Nuni pinambyo Zhouzuwe wi ni maga yurugo ki senre ti ni fuun ti yo leele pe kan.

⁴⁵ Naa Moyisi wila kaa ki senre ti ni fuun ti yo Izirayeli woolo pe ni fuun pe kan sanga na ni,

⁴⁶ a wi si pe pye fo: «Senre nda fuun mi yo ye kan nala, yeri yigi jenge wa ye

† 32:32 32:32: Sodomu ca naa Gomori ca woolo paa pye katijangara pyefenne, a leele pege wogo ki jen. † 32:35 32:35: Oromu 12.9; Ebu 10.30 † 32:36 32:36: Yuuro 135.14 † 32:43 32:43: Meregeye senre nda ti yo ti woro wa Eburu senre sewe lee wi ni. Een fo, pa ti yen wa Gireki senre sewe lee wi ni, naa na pe yan wa Kumirani laga ki ni wi ni; Oromu 15.10; Ebu 1.6.

kotogo na, yaa ye piile pe nari ti ni jango pege lasiri na wi senre ti ni fuun ti le paa tanri ti na.

⁴⁷ Katugu ti woro kayongo fu senre ye kan. To ti yen ye yinwege ki go ye. Ye yaa Zhuriden gbaan wi kon mbe sa tara nda sho mberi ta, ti yaa ti ye yinwetonlogo ta wa ti ni.»

Yennele laa Moyisi

wi kunwo senre ti yo wi kan

⁴⁸ Ki pilige nungba ki ni, a Yawe Yennele li si para Moyisi wi ni maa pye fo:

⁴⁹ «Lugu ma kari wa ki Abarimu yanwira nda ti na, ma lugu wa Nebo yanwiga ki go na, wa Mowabu tara, Zheriko ca ki yesinne na; wa ki laga ki na, ma Kana tara ti wele, to nda mi yen na kaan Izirayeli woolo pe yeri ti pye pe woro.

⁵⁰ Ma yaa lugu mbe kari yanwiga nga go na, ma yaa ku wa ki go na, mbe taga wa ma teleye mbele paa ku pe na, paa yege nga na ma ndo Aron wila ku wa Hori yanwiga ki na, ma taga wa wi woolo mbele paa ku pe na we;

⁵¹ katugu ye ni fuun shyen ye sila logo na yeri Izirayeli woolo pe yege sogowo wa Meriba tonmo laga ki na, wa Kadeshi ca ki tanla, wa Zen gbinri wi ni. Mi yen kpoyi yege nga na, ye sila ki yaga kigi yee naga Izirayeli woolo pe yege na.

⁵² Ki kala na tara nda mi yen na kaan Izirayeli woolo pe yeri, ma yaa koro lege mberi yan yenle ni; een fo, ma se ye wa ti ni†.»

33

Moyisi wila duwaw pye

Izirayeli cengele

ke ma yiri shyen ke kan

¹ Duwaw na Yennele li lere Moyisi wila pye Izirayeli woolo pe kan sanni wi sa ku wi na:

² Wila pe pye fo: «Yawe Yennele laa yiri wa Sinayi yanwiga ki na ma pan.

Laa pan ma yiri wa Seyiri† tara ti ni paa yonlo ma kaa na yinrigi fonngo we. Mali ta wa Paran yanwira ti na, laa yanwa yirige.

Laa pan li woolo pe korogo meregeyekpoyi legere la pye mali maga.

Li ngasegele kaa pye li kee na yengele†.

³ Cengele ke yen ma Yawe Yennele li ndanla.

Li maa li leele kpoyi pe go singi.

Pe ma pan ma gbogolo wa li jegele nali senre ti nuru.

⁴ Woro kala ki ti laa lasiri wi kan Moyisi wi yeri.

Wi yen woro Zhakobu setirige piile woro korogo.

⁵ Naa leele pe teele paa gbogolo konaa Izirayeli cengele ke ni,

Yawe Yennele lo laa pye wunluwo wa Yeshuruni† tara.»

⁶ A wi sho naa fo: «Uruben cenle woolo pe koro go na,

paga ka ko fyew, poro mbele pe woro ma lege we.»

⁷ Zhuda cenle woolo poro wogo ko na, wila yo fo:

«Yawe Yennele, nungbolo jan ma logo Zhuda cenle woolo pe yeri.

Songoro ma kari pe ni pe woolo pe korogo, pe pe yee go kala li yigi keyen shyen.

Na pe mbenfenne paga to pe na, mboro jate ma pye pe sagafo.»

⁸ Levi setirige piile poro wogo ko na, wila yo fo:

«Ma Urimu naa Tumimu† ti kan ma tunmbyeele Levi setirige piile mbele pe yen tagawa ni pe yeri.

Poro wele maa wa ma wele wa Masa laga ki ni,

konaa ma win pe ni wa Meriba tonmo laga ki ni we.

⁹ Paa ki yo pe teele naa pe neele pe kanngolo fo:

«We woro na yoro wele.

Pe sila pe nosepiile pe jate.

Pe sila pe piile pe jen yere,

katugu paa pye na tanri ma senre ti na konaa mwo yon finliwe pi yigi†.

¹⁰ Poro pe maa Zhakobu woolo pe nari ma kakonndegengele ke ni,

na poro mbele Izirayeli woolo pe kara ma lasiri wi ni.

Poro pe maa wusuna nuwo taan wi sori ma ti wi nuwo pi maa yiin ma ni,

na saara sogoworo ti sori wa ma saraga wosaga ki na.

¹¹ Ee, Yawe Yennele, nga fuun paa piin duwaw ki na,

ma yenle pe kee tunndo ti na.

Pe winfenne pe senngele ke kon pe na,

pe panrafenne paga ka ya yiri naa.»

† 32:52 32.48-52: Nombu 27.12-14; Dete 3.23-27 † 33:2 33.2: Edomu tara nungba to pe yinri Seyiri. Edomu tara yanwiga go ko kayi pe yinri Paran. † 33:2 33.2: Nga ki yo fo: *Li ngasegele kaa pye li kee na yengele*, ki senre ti koro wi woro ma filige Eburuye senre ti ni. † 33:5 33.5: Izirayeli tara to pe yinri fun Yeshuruni; Yeshuruni mege yege wele wa Dete 32.15 laga ki ni. † 33:8 33.8: Urimu naa Tumimu tila pye yaara shyen ta, nda wee jen nala. Kana kanngagala la wele nakoma yaanngumbigile. Paa ke tege na we Fo wi yewe ke ni, mbe ta mbaa wi nawa kagala ke jenni; Eki 17.1-7; Nombu 20.1-13. † 33:9 33.9: Eki 32.25-29

12 Benzhamε setirige piile poro wogo ko na, wila yo fɔ:

«Benzhamε setirige piile pe yen ma Yawe Yenɲele li ndanla, pe yaa cɛn yeyinɲge na pɔw wa li tanla. Yawe Yenɲele li yaa pye pe go na la pe go singi, li yaa pye mbe cɛn wa pe sɔgɔwɔ.»

13 Zhozufu setirige piile poro wogo ko na, wila yo fɔ:

«Yawe Yenɲele li duwaw pe tara ti na, ma naayeri fɔngɔ jɛnɲge ki tirige ti na, ma tɔnmɔ gbɔɔ mba pi yen wa tara ti nɔgɔna pi kan pe yeri†;

14 naa yarilire jende nda yɔnlɔ ki mari le mari yanlaga ti ni, naa yarilire jende tiyɔnrɔ nda ti maa taa yenge pyew ti ni,

15 naa yarilire nda ti maa taa wa yanwira lerelere ti na ti ni, konaa yarijende nda ti maa taa wa tin-diye leele leele pe na ti ni;

16 naa tara to naa ti nawa yarijende ti ni. Tipile na lɔa pye na yiin kason, Yenɲele na lɔa li yee naga wa li ni, li duwaw tirige Zhozufu wi na, wo ɲa wi yen wi to seyɛenle pe go na, duwaw mbe tigi wi na†.

17 Fannɲa yen wi ni paa napɔlɔ fannɲa yen.

Wi yenɲgele ke yen paa yanno yenɲgele yen.

Yenne nungba yen paa Efirayimu setirige piile mbele pe yɔn ki se jɛn mbe ko pe yen;

yenne sanna lo yen paa Manase setirige piile pe waga legerε legerε pe yen.

Wi yen na cengele ke gbɔɔn ke ni fɔ sa gbɔn wa dunruya wi kɔsaga.»

18 Zabulon setirige piile poro wogo ko na, wila yo fɔ:

«Zabulon setirige piile, yaa yɔgɔri ye kondangala kapyegele ke na.

Isakari setirige piile, mbe ye ta wa ye paara yinre ti ni, yoro fun yaa yɔgɔri.

19 Pe yaa kaa cengele kele yinri la kee wa yanwiga ki na.

Pe yaa kaa saara woo wa mbe yala ti kondegɛnɲele ke ni.

Pe yaa kaa yarijende legerε legerε taa wa kɔgɔje wi ni,

naa penjagbɔrɔ ni, to nda ti yen ma lara wa kɔgɔje wi taambugɔ ki ni.»

20 Gadi setirige piile poro wogo ko na, wila yo fɔ:

«Sonmɔ yen we Fɔ wi woo, wo ɲa wi yen na tara gbende kaan Gadi setirige piile pe yeri!

Pɛ sinle paa jara yen, ɲa wi gbɛgele mboo kagbɔrɔ ti kɔɔnlɔ, mbege le wa go na fɔ wa tɔɔrɔ ti na.

21 Tara ti lajɛnɲge ko paa kan pe yee yeri, Tasaga ɲga ki daga yekelewe ni ko pɛ wo pe yee kan.

Paa keli leele pe yee, na tanri kaselege na paa yee ɲga na Yawe Yenɲele laa ki jaa we,

na kasinɲge piin ma yala ɲga lɔa yo Izirayeli woolo pe kannɲgɔlɔ ki ni.»

22 Dan setirige piile poro wogo ko na, wila yo fɔ:

«Dan setirige piile pe yen paa jara yirifɔnɲɔ yen, ɲa wi yiri wa Bazan tara ma yew ma kan.»

23 Nɛfitali setirige piile poro wogo ko na, wila yo fɔ:

«Nɛfitali setirige piile, yɛ tin Yawe Yenɲele li kajɛnɲge ki ni,

a li duwaw legerε tirige ye na. Ye ye tara ti gbɔgɔ ye kari wa yɔnlɔ tosaga naa yɔnlɔparawa kalige kee ki yeri.»

24 Aseri setirige piile poro wogo ko na, wila yo fɔ:

«Duwaw yen Aseri setirige piile pe woo Zhakɔbu pinambiile sanmbala pe sɔgɔwɔ!

Yenɲele sa ti pe nɔsepiile paa kajɛnɲge piin pe kan!

Paa oliviye tire pire sinmε legerε taa fɔ ndɛɛ pe yaa la pe tɔɔrɔ ti jɔgɔ wa pi ni.

25 Ye cara ti yeyɔnrɔ kɔɔrɔ ti sɔgɔyaara ti pye tuguwɔrɔ naa tuguyenre woro.

Ye fannɲa kiga ka ko fɔ sa gbɔn ye yinwege ki kɔpilige ki na.

26 «Ee, Yeshuruni! Ma Yenɲele li yongɔ woro wa.

Li ma naayeri wi kɔn ma yiri mbe pan mbɔɔn saga.

Li lugu kambaara ti na ma pan gbɔgɔwɔ ni.

27 Yenɲele na li yen kɔsaga fu li yen ye larasaga.

Li yen ye kee kansaga sanga pyew laga tara ti na.

Li ma ti ye mbenfenne pe maa fee ye yee. Li ma yo fɔ: «Ye pe tongo.»

28 Izirayeli woolo pe yen ma cɛn yeyinɲge na pɔw.

Poro mbele Zhakɔbu setirige piile, pɛ kɔn ma saa cɛn pe ye tara nda ni,

† 33:13 33:13: Zhene 49.22-26 † 33:16 33:16: Zhene 49.26; Eki 3.1-6

bile naa erezen tiire maa fiin wa ti ni;
foongo maa yinrigi wa naayeri legere na
wuun ti na.

²⁹ Izirayeli woolo, ferewe yen ye woo!

Amba wi yen paa yoro yen?

Ye yen cenle na Yawe Yennele li sho.

Li yen paa ye tuguron sigeyaraga yen mbe
ye saga,

konaa paa ye tokobi yen mbe cew kan ye
yeri.

Ye mbenfenne pe yaa ka pan mbe ye fanla
mbe pe yee kan ye yeri.

Kona, pe tara lara nda ti yagara†, a paa
pe yee gbogo ti kala na, yeri tangala
yeri jaanri.»

nuru wi yeri, na tanri na yala senre nda
Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan ti ni.

¹⁰ Yennele yon senre yofa wa fa yiri wa
Izirayeli woolo pe sogowa na Yawe Yennele
li maa para wi ni gbogoyi paa Moyisi wi
yen.

¹¹ Lere kpe si yala wi ni kacen kagbogolo
naa kafonngolo ngele Yawe Yennele laa wi
tun, a wi saa pye wa Ezipiti tara ke wogo
na, wa Farawon wo naa wi legbocolo konaa
wi tara woolo pe ni fuun pe yee na;

¹² konaa yawa kagbogolo naa kagbogolo
fyere wogolo ngele wila pye Izirayeli
woolo pe yee na ke ni.

34

Moyisi wi kunwo

¹ Kona, a Moyisi wi si yiri wa Mowabu
tara funwa lara falafala ti na ma saa lugu
wa Nebo yanwiga ki na, wa Pisiga yanwiga
ki go na, wa Zheriko ca ki yesinme na. A
Yawe Yennele li si ti a wi tara ti ni fuun ti
wele jenge, maga le wa Galaadi tara ti na
fo ma saa gbɔn wa Dan tara ti na†;

² naa Nefitali tara ti ni fuun, naa Efiray-
imu tara, naa Manase tara konaa Zhuda
tara ti ni fuun, fo ma saa gbɔn wa Medit-
erane kogoje wi na;

³ naa Negevu tara ti ni, naa Zheriko ca
gbunlundege laga ki ni, ko nga pe yinri fun
sengendire ca, fo ma saa gbɔn wa Sowari
ca ki na†.

⁴ Kona, a Yawe Yennele li suu pye fo:
«Tara nda mila wugu ma yon folo kon
Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe
yeri ma yo mi yaa ti kan pe setirige piile
pe yeri tori yeen. Mi ti a mari yan yenle
ni, een fo ma se ye wa ti ni†.»

⁵ A Yawe Yennele li tunmyee Moyisi wi
si ku wa Mowabu tara paa yee nga na laa
ki yo we.

⁶ Yennele lo jate laa wi gboo wi le wa
Mowabu tara gbunlundege ki ni, wa Beti
Pewari laga ki yesinme na. Lere suu fanga
ki saga jen ali ma pan ma gbɔn nala.

⁷ Moyisi wila ta yele cenme naa nafa
(120) mee ku. Wi yengele ke sila te wi na,
ka sila wo wi wire fannga ki ni.

⁸ Izirayeli woolo paa Moyisi kunwo pi
gbele wa Mowabu tara funwa lara falafala
ti ni fo ma saa gbɔn piliye nafa ma yiri ke.
Kona, a wi kunwo gbelege ki si ko.

⁹ Nuni pinambyo Zhouwe wila pye ma
yin tijinliwe yinne ni, katugu Moyisi wila
wi keyen yi taga wi na ma yenri wi kan.
Maga le le ki na, a Izirayeli woolo pe nee

† 33:29 33:29: Pe tara lara nda ti yagara to yen na para pe malaga sigemboro nda pe kan jango na pe mbenfenne ka
yiri pe korogo, paga ka ya gbɔn pe na. † 34:1 34:1: Dete 32.48-52 † 34:3 34:3: Zhene 13.10; 14.2; 19.22 † 34:4

34:4: Zhene 12.7; 26.3; 28.13

ZHOZUWE

SEWE

SEWE WI NAWA SENRE

Zhozuwe sewe wi yen na para malaga nga Izirayeli woolo paa gbon ma Kana tara ti sho ko senlere to na. Zhozuwe, wo na wila kaa cen wa Moyisi wi yonlo wo wila pye na pe yege sinni.

Sewe wi senre ti kon ma yiri konsaga shyen. Wi konsaga kongbannga (1-12), ko yen na para tara nda Yennele laa yon folo le mbe kan pe yeri, malaga nga paa gbon mari sho mari ta ko senre na. Izirayeli woolo paa Zhuriden gbaan wi kon ma yiri, a Yennele li pe saga, a pe yawa ta malaga legere na. Paa Zheriko ca ki sho maga ta. Wa Gabawon ca malaga ki na, paa malaga ki gbon ma ya ki ni kafonngolo legere fannga na. Een fo naa Izirayeli woolo paa kaa pe yon finliwe pi jago Yennele li ni, a pe si pe ya wa Ayi ca malaga ki na (Zhozu 7.1-12).

Wa sewe wi konsaga shyen wogo ki ni (13-24), paa tara ti yeele Izirayeli cengele ke ma yiri shyen ke na. Mbe yala Yennele li senyoro ti ni, Levi setirige piile poro ce pe sila tara ta ta laga ka na gbogoyi, katugu paa pye saraga wofenne. Pe yaa jaraga mbe cencen cara ta ni lara lara. Yennele laa Zhozuwe wi pye ma yo wi cara ta wo ti pye cara nda pe yaa la karafa wa ti ni. Na lere wa ka fara lere ni mboo gbo, wi mbe ya fe sa karafa ki ca ka ni.

Zhozuwe wila pye naa nagawa senre ti taa Yennele li yeri gbogoyi nee ti yuun Izirayeli woolo pe kan. Zhozuwe wila pye na sengboro legere yuun Izirayeli woolo pe kan na pe piin peri kagala ke pye. Wila pye na kotogo nii pe ni jango pe koro sinmbele Yennele li ni. Sanni Zhozuwe wi sa ku, wila ki yo Izirayeli woolo pe kan fo:

Koni, yaa jaa mbaa tunngo piin yarisunngo nga kan, yege wele yege wo nala...

Een fo mi wo na, mi naa na go woolo pe ni, we yaa la tunngo piin Yawe Yennele lo kan (24.15).

SEWE WI YEN MA KOONLO YEGE NGA NA

Izirayeli woolo paa Kana tara ti sho mari ta 1-12

Izirayeli woolo paa Kana tara ti yeele 13-21

Tara nda tila pye wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kee yeri 13.1-32

Tara nda tila pye wa Zhuriden gbaan wi yonlo tosaga kee yeri 14-19

Cara nda pe yaa la karafa wa ti ni 20.1-9

Levi setirige piile pe cara 21.1-45

Zhozuwe wi kapyegele pungo wogolo 22-24

Cengele ngele kaa pye wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kee yeri kaa songoro wa ke yeri 22.1-34

Zhozuwe wi senyoro pungo woro 23-24

IZIRAYELI WOULO PAA KANA TARA TI SHO MARI TA

1-12

Moyisi wi kungolo

Zhozuwe wila cen wa wi yonlo

¹ Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wila ku. Kona, a Yawe Yennele li sigi yo Nuni pinambyo Zhozuwe wi kan, wo na wila pye Moyisi wi sagafu we, ma yo fo:

² «Na tunmbyee Moyisi wi ku. Koni yiri, mboro naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni, ye ki Zhuriden gbaan na wi kon ye ye wa tara nda mi yen na kaan ye yeri ti ni.

³ Yaga ye yongolo ke kan laga o laga nga na, mi yaa ki laga ki kan ye yeri, mbe yala yon folo na mila le Moyisi wi yeri li ni.

⁴ Ye tara ti yaa le wa gbinri wi ni, wa yonloparawa kalige kee yeri mbe sa gbon fo wa ki Liban tara nda ti na, wa yonloparawa kamenge kee yeri, fo wa gbaan gbeje Efirati wi na, wa yonlo yirisaga yeri, naa Heti cenle woolo pe tara ti ni fuun ti ni, fo sa gbon wa Mediterane kogoje wi na, wa yonlo tosaga yeri[†].

⁵ Ma yinwege piliye yi ni fuun yi ni, lere se ya yere mboon sige malaga ni, katugu mi yaa pye ma ni la wele ma na paa yege nga na mila pye Moyisi wi ni na wele wi na we. Mi se laga ma na fyew, mi se soon wa.

⁶ Fannga le ma yee ni ma kotogo ta, katugu mila wugu ma yo mi yaa tara nda kan ye teleye pe yeri, mboro ma yaa ye ki leele mbele pe ni wa ki tara ti ni, peri ta korogot.

⁷ Ki ce wowi na, ma fannga le ma yee ni, ma kotogo ta jenge. Lasiri na na tunmbyee Moyisi wi kan ma yeri, maa tanri wi ni fuun wi na tagawa ni. Maga ka laga wi na mbe kari kee ka na. Kona, maga kala na fuun pye, li yaa yon ma kan.

⁸ Maa ki lasiri sewe na wi senre ti kara suyi, maa sonri ti na yonlo naa yembine, jango kagala ngele fuun ke yen ma yonlogo wa wi ni, maa tanri ke na tagawa ni. Kona pa ma kapyegele ke yaa la yongo, pa ma yaa jiti.

⁹ Mi ma migi tunngo nga ki yo ma kan maga ngban le? Fannga le ma yee ni ma kotogo ta. Maga ka fye, ma sunndo wiga si ka kon ma na, katugu mi na Yawe Yennele,

[†] 1:4 1:3-4: Dete 11.24-25; 31.6,8; Ebu 13.5 [†] 1:6 1:6: Dete 31.6-7,23

ma Yenñeŋe le, mi yaa pye ma ni la wele ma na ma kapyegele ke ni fuun ke ni†.»

*Zhozuwe wila yo
Izirayeli woolo pe pe yee gbegele
pe Zhuriden gbaan wi kon*

¹⁰ Kona, a Zhozuwe wi sigi senre nda ti yo Izirayeli woolo teele pe kan ma yo fo:

¹¹ «Ye yanri ye torotoro wa paara yinre censaga ki ni, yege senre nda ti yo leele pe kan ye pe pye fo: <Ye yaakara gbegele ye yee kan, katugu sanni piliye taanri, ye yaa ki Zhuriden gbaan ŋa wi kon mbe yiri wa wi kee ŋga na, mbe sa tara nda Yawe Yenñeŋe, ye Yenñeŋe li yen na kaan we yeri ti sho ti pye ye woro.> »

¹² Ko pungo na, a Zhozuwe wi sigi yo Uruben cenle woolo, naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo † pe kan ma yo fo:

¹³ «Yawe Yenñeŋe li tunmbyee Moyisi wila senre nda yo ye kan, yaa nawa tuun ti na. Wila ye pye fo: <Yawe Yenñeŋe, ye Yenñeŋe ligi tara nda ti kan ye yeri, ma ti a ye cen laga ti ni yeyinŋe na.>

¹⁴ Tara nda Moyisi wi kan ye yeri laga Zhuriden gbaan wi kee ŋga na, ye jele naa ye piile pe mbe ya koro laga ti ni mbe pinle ye yaayoro ti ni. Een fo, yoro nambala mbele fuun ye mbe ya malaga gbɔn, ye yaa ye malingbɔnyaara ti le mbe keli ye sefenne pe yege mbe pe saga,

¹⁵ fo Yawe Yenñeŋe li sa pe kan pe cen yeyinŋe na paa yege ŋga na li ye kan, a ye cen yeyinŋe na ye; fo pe sa tara ti ta, nda Yawe Yenñeŋe, ye Yenñeŋe li yen na kaan pe yeri we. Ko pungo na, tara nda ti yen ye woro, to nda Yawe Yenñeŋe li tunmbyee Moyisi wila kan ye yeri laga Zhuriden gbaan wi yɔnlo yirisaga yeri, ye songoro ye sa cen wa ti ni†.»

¹⁶ Kona, a pè si Zhozuwe wi yon sogo ma yo fo: «Ŋga fuun ma yo we kan, we yaa ki pye. Maga we tun laga o laga, we yaa kari wa.

¹⁷ We yaa la nuru ma yeri kala li ni fuun ni, paa yege ŋga na waa pye na nuru Moyisi wi yeri we. Yawe Yenñeŋe, ma Yenñeŋe li pye ma ni, laa wele ma na paa yege ŋga na laa pye Moyisi wi ni we.

¹⁸ Lere o lere ka yiri mbe ye mbe yo wi se logo ma yeri konaa na wii yenle mbe tanga ma senyoro ti na, wa kala na fuun ma yaa yo li ni, ko fo pe yaa wo gbo. Mboro wo na, fannga le ma yee ni, ma kotogo ta!»

2

*Arahabu naa Zhozuwe pitunmbolo
pe kala*

¹ Kona, maga ta Izirayeli woolo paa pye wa Shitimu laga ki na, a Nuni pinambyo Zhozuwe wi si nambala shyen tun larawa, ma pe pye fo: «Ye kari ye sa tara ti kagala ke yewe ye ke jen, Zheriko ca wogo ko tende.» Ki kaa pye ma, a pè si kari ma saa gbɔn wa Zheriko ca, mee ye nanjaa wa go, paa pye naa yinri Arahabu. A pè si wonlo wa†.

² A leele pèle si saa ki yo Zheriko ca wunlunana wi kan ma yo fo: «Wele, Izirayeli woolo nambala pèle pan laga nala yembine na li ni, mbe pan mbe tara ti kagala ke yewe.»

³ Kona, a Zheriko ca wunlunana wi si tunngo tun wa Arahabu wi yeri maa pye fo: «Nambala mbele pè pan wa ma yeri ma tungu wa ma go, pe yirige laga we kan, katugu pè pan mbe tara ti ni fuun ti kagala ke yewe mbe ke jen.»

⁴ Een fo, a Arahabu wi si saa ki nambala shyen pe lara; ko pungo na, a wi sho fo: «Kaselege ko na, nambala pèle pan laga na yeri, een fo, mi si pe yirisaga ko jen.

⁵ Yembine laa woo sanga ŋa ni, sanni pe sa ca ki mbogo yeyongo ki ton, a pè si yiri ma kari. Mii pe karisaga jen. Ye fyeele ye taga pe na, pa ye yaa sa pe yigi konɔ.»

⁶ Ma si yala, wila lugu ki nambala pe ni wa wi go ki naayeri† ma saa pe ni fuun nungba nungba pe lara len tiire ta sogowo; wila to gbogolo wa go ki naayeri.

⁷ A wunlunana wi pitunmbolo pè si yiri ma taga pe na na pe lagajaa. Paa pye na Zhuriden gbaan wi kon tɔoro na laga ŋga na ki konlo paa le. Pe yiringolo wa ca, a leele pè si ca ki mbogo yeyonro ti ton wa pe pungo na.

⁸ Sanni kagala yewefenne pè sa sinle, a Arahabu wi si lugu ma kari pe korogo wa go ki naayeri

⁹ ma saa pe pye fo: «Migi jen ma yo Yawe Yenñeŋe ligi tara nda ti kan ye yeri. Ye yege fyere ti we yigi. Tara woolo pe ni fuun pe sunndo wila kon pe na yoro kala na.

¹⁰ Katugu wege logo ma yo sanga ŋa ni ye yiri wa Ezhipiti tara, Yawe Yenñeŋe laa Kogoje yeen wi tonno pi waga wa ye yege ye ta ye toro. Nga ye pye Amori cenle woolo pe wunlumbolo shyen, Sihon naa ŋgi pe na, poro mbele paa pye wunluwo pi na wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga

† 1:9 1.9: Nga ki yo fo: *Mi yaa pye ma ni ma kapyegele ke ni fuun ni, seweele pele ni, ki yen ma yonlogo wa ma yo fo:* Laga o laga maga kari, mi yaa pye ma ni. † 1:12 1.12: Moyisi wila censaga kan Manase cenle li walaga nungba woolo yeri mako wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri, walaga nungba kila koro. † 1:15 1.12-15: Nombu 32.28-32; Dete 3.18-20; Zhozu 22.1-6 † 2:1 2.1: Mati 1.5; Ebu 11.31; Zhaki 2.25 † 2:6 2.6: Kila pye wa ki tara ti ni, paga go ki kan, pe maga biri, ma lugusaga pye ma kari wa ki naayeri. Lere ma ya ma lugu ma saa cen wa nakoma mbe saa yaara jali wa.

yeri, wège logo, konaa paa yège nga na yè pe woolo poro naa pe tara ti tongo pew we†.

¹¹ Male wège kagala ke logo, we sunndo wi kon we na. Kotogo si koro we ni naa we yere we ye sige, katugu Yawe Yennele, ye Yennele le, lo li yen Yennele wa naayeri konaa laga tara ti na.

¹² Koni, mi yen na ye yenri fo ye wugu yanla kan Yawe Yennele li mege ki na, fo kajege nga mi pye ma ye kan, ye yaa ki yongo pye na go woolo pe kan fun. Ye kala la pye paa tegere yen mbege naga fo ye senyoro ti yen kaselege,

¹³ fo ye yaa na to, naa na no, naa na nasepiile nambala naa jele, konaa pe woolo pe ni fuun pe yaga yinwege na, fo ye se ka ti pe we gbo.»

¹⁴ A nambala pe suu yon sogo ma yo fo: «Na mee yenle mbe we kala li yo lere kan fyew, we wugu ki na mbe ku ma yonlo (na wee we senyoro ti tanga we). Yawe Yennele liga ki tara nda ti kan we yeri sanga na ni, pa we yaa pye sinmbele ma ni mbe kajege pye mboon kan.»

¹⁵ Ki kaa pye ma, a Arahabu wi si pe yirige wa wi fenetiri wi ni ma pe tirige wa funwa na mana na, katugu mbogo nga kila ca ki maga maga fili, wi go kila pye ma kan ma mara ki na.

¹⁶ Pe tirigesaga, a wi si pe pye fo: «Yaa kee wa yanwira ti yeri, jango mbele pe taga ye punjo na, paga ka sa ye yan. Ye sa lara wa piliye taanri, fo pe sa songoro pe pan. Ko punjo na, ye kono li le yaa kee.»

¹⁷ A ki nambala pe suu pye fo: «Wuguro nda ma ti a we wugu, we yaa sho ti ni yege nga na, koyi nga yeen:

¹⁸ «Wele, na waga ka ye laga ye tara ti ni sanga na ni, ma we yirige ma we tirige wa funwa na fenetiri na ni, ma ki mana yenle na li po wa wi na. Kona, mee ma to, naa ma no, naa ma nasepiile konaa ma go woolo pe ni fuun pe gbogolo laga ma go.

¹⁹ Pe ni, na wa ka ka yiri laga ma go mbe kari wa funwa na, wi gbowo pi yaa ka pye wo yee go kala, pa we se pye kapege pyefenne. Een fo, lere o lere wi yaa ka pye laga go ko ni ma ni, na lere kee ka taga wo wa na, pa wo gbowo po kapege ko yaa pye woro go kala.

²⁰ Yege o yege, na maga we kala li yo mbe lere wa kan, wuguro nda ma ti a we wugu, pa we yaa sho ki wuguro ti ni.» »

²¹ A Arahabu wi si pe yon sogo ma yo fo: «Mi yere ki na. Ye ti ki pye paa yege nga na yege yo we.» Ko punjo na, a wi si pe yaga, a pe kari. Le ki yongolo nungha ke

ni, a wi si mana yenle li po wa fenetiri wi na.

²² A ki nambala shyen pe si kari wa yanwira ti na ma saa lara wa piliye taanri, fo leele mbele paa taga pe punjo na, pe sa songoro. Mbele paa taga pe punjo na, paa saa pe lagaja kono li lagapyew ki ni, een fo, pe sila nambala pe yan.

²³ Kona, a ki nambala shyen pe si songoro ma yiri wa yanwira ti na ma tigi, mee saa Zhuriden gbaan wi kon ma kari Nuni pinambyo Zhouwe wi korogo. Kagala ngele fuun kaa pye pe na, a pe si ke yege yo maa kan.

²⁴ A pe si Zhouwe wi pye fo: «Kaselege ko na, Yawe Yennele ligi tara ti ni fuun ti le we kee, katugu tara woolo pe ni fuun pe sunndo wila kon pe na makò we kala na.»

3

Izirayeli woolo

paa Zhuriden gbaan wi kon ma yiri

¹ Pe karipilige, ki pinliwe pi ni, a Zhouwe wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe si yiri wa Shitimu, wa paara yinre censaga ki ni, ma kari wa Zhuriden gbaan yon ki na, mee saa wonlo lema sanni pe sa gbaan wi kon pe yiri.

² Piliye taanri torongolo, a Izirayeli woolo teele pe si yanriyanri wa paara yinre censaga ki ni,

³ naga senre nda ti yuun leele pe kan fo: «Levi setirige piile, poro mbele pe yen saraga wofenne, na yaga ka pe yan pe Yawe Yennele, ye Yennele li yon finliwe kesu wi tugo sanga na ni, pa ye yiri wa laga nga ye yen ma cen ki ni, ye taga wi na.

⁴ Ye culo nungha bi wo fogo ko yaga yoro naa yon finliwe kesu wi sogowa. Yaga ka yongo wi tanla mbe we ko na. Ki ka pye ma, ye yaa toro kono na ni, pa ye yaa li jen; katugu ye fa toro laga ki kono na li ni faa.»

⁵ A Zhouwe wi si leele pe pye fo: «Ye ye yee pye kpoyi, katugu goto Yawe Yennele li yaa kafonngolo pye laga ye sogowa.»

⁶ Ki goto, a wi si saraga wofenne pe pye fo: «Ye yon finliwe kesu wi le ye keli leele pe yege yaa kee.» A pe suu le ma keli leele pe yege na taanri.

⁷ A Yawe Yennele li si Zhouwe wi pye fo: «Nala yere mi yaa ki le mboon mege ki gbogo laga Izirayeli woolo pe yege sogowa, jango pege jen pe yo mi yaa pye ma ni paa yege nga na mila pye Moyisi wi ni we.

⁸ Saraga wofenne mbele pe yen na yon finliwe kesu wi tungu, ki senre nda ti yo pe kan fo: «Na yaga sa gbón wa Zhuriden

† 2:10 2:10: Eki 14:21; Nombu 21:21-35

gbaan wi yon na sanga na ni, mbe ye wa tonmo pi ni, ye yere le.»

⁹ Kona, a Zhouzuwe wi sigi yo Izirayeli woolo pe kan ma yo fo: «Ye fulo laga ye Yawe Yenjele, ye Yenjele li senre ti logo.

¹⁰ Pa ye yaa ki jen yeen mbe yo fo Yenjele na yinwege wolo li yen laga ye sogowo, fo li yaa Kana tara fenne, naa Heti cenle woolo, naa Hevi cenle woolo, naa Perezzi cenle woolo, naa Girigasi cenle woolo, naa Amori cenle woolo konaa Zhebusi cenle woolo pe puro mbe pe yirige wa ye yegge kaselege.

¹¹ Ye wele, na wi yen tara ti ni fuun ti Fo, wi yon finliwe kesu pe yaa keli wi ni ye yegge, mbe Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri.

¹² Koni, ye nambala ke ma yiri shyen wo wa Izirayeli cengele ke ma yiri shyen ke ni, nana nungba mbe yiri cenle nungba ni.

¹³ Yawe Yenjele na li yen tara ti ni fuun Fo, saraga wofenne mbele pe yen nali yon finliwe kesu wi tungu, na paga ka pe yongolo ke wa wa Zhuriden gbaan wi tonmo pi ni sanga na ni, pa gbaan wi tonmo pi yaa kon shyen. Tonmo mba pila yinrigi wa go na na fuun na tinri, pi yaa yere mbe gbogolo pi yee na paa mbogo yen.»

¹⁴ Kona, a leele pe si yiri ma pe paara yinre ti kologi mbe Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri. Saraga wofenne mbele paa pye na yon finliwe kesu wi tungu, paa keli leele pe yegge na tanri.

¹⁵ Yarilire konsanga wo lawi. Ki sanga wi ka gbon, ki ma yala Zhuriden gbaan wi yin fo ma toro wi konggo ki na. Saraga wofenne mbele paa pye na yon finliwe kesu wi tungu, naa paa ka saa gbon wa gbaan wi konggo na sanga na ni, ma pe yongolo ke wa wa tonmo pi ni,

¹⁶ tonmo mba pila pye na yinrigi wa gbaan wi go ke yeri na fuun na tinri, a pi si yere, mee gbogolo pi yee na paa mbogo yen, ma kari lege, maga le wa Adamu ca ki na, wa Zaritan ca ki tanla†. Ma si yala tonmo mba pila pye na fuun na tinri wa Araba tara kogojje wi yeri, ko koro wo yen wa Kogojje kuwo wi yeri, a po si fo ma kari pew. A leele pe si Zhuriden gbaan wi kon ma yiri wa Zheriko ca ki yesinne yeri.

¹⁷ Saraga wofenne mbele paa pye na Yawe Yenjele li yon finliwe kesu wi tungu, a pe si gbegele ma yere jenge wa lafongologo nga kila waga ki ni, wa gbaan wi nandogomo, ma yala Izirayeli woolo paa tooro na tanri tawara na, fo a leele pe ni fuun pe saa gbaan wi kon ma yiri ma ko.

4

*Sinndeere ke ma yiri shyen
nda ti kala li yen na nandowo kaan*

¹ Naa Izirayeli woolo pe ni fuun paa kaa Zhuriden gbaan wi kon ma yiri ma ko, a Yawe Yenjele li si Zhouzuwe wi pye fo:

² «Ye nambala ke ma yiri shyen wo leele pe sogowo, cenle nungba nana nungba mbe yiri wa.

³ Maga yo pe kan fo pe sa sinndeere ke ma yiri shyen le wa Zhuriden gbaan wi lafongologo ki nandogomo, wa laga nga saraga wofenne pe yen ma yere we. Ye yaa sinle laga nga na nala yembine na li ni, pe sari tege wa ki laga ki na.»

⁴ Nambala ke ma yiri shyen mbele Zhouzuwe wila wo Izirayeli woolo pe sogowo, cenle nungba nana nungba, a Zhouzuwe wi si pe yeri

⁵ mee pe pye fo: «Ye toro wa Yawe Yenjele, ye Yenjele li yon finliwe kesu wi yegge, ye kari wa Zhuriden gbaan wi nandogomo. Ye ni fuun nungba nungba, ye sinndeere nungba nungba le wa ye pajoro ti na, jango sinndelege nungba mbe pye Izirayeli cenle nungba pyew li wogo.

⁶ Ki sinndeere ti yaa koro paa tegere yen laga ye sogowo. Pungo na, na ye piile paga ka ye yewe mbe yo fo: «Ki sinndeere nda ti koro wo yen wiwiin?»

⁷ Kona ye pe yon sogo ye yo fo: «Zhuriden gbaan tonmo pila kon shyen wa Yawe Yenjele li yon finliwe kesu wi yegge, naa paa gbaan wi kon ma yiri wi ni we. Ki sinndeere nda ti yaa ti Izirayeli setirige piile paa nawa tuun ki na sanga pyew, fo Zhuriden gbaan tonmo pila kon shyen.»

⁸ A Izirayeli woolo pe si nga Zhouzuwe wila yo ki pye. Paa sinndeere ke ma yiri shyen le wa Zhuriden gbaan wi nandogomo ma yiri, ma yala Izirayeli cengele ke yon ki ni, paa yegge nga na Yawe Yenjele laa ki yo Zhouzuwe wi kan we. A pe si kari ti ni wa laga nga paa wonlo we, mee saa ti tege wa.

⁹ Saraga wofenne mbele paa pye na yon finliwe kesu wi tungu, paa pye ma yere wa Zhuriden gbaan wi nandogomo laga nga na, a Zhouzuwe wi si sinndeere ke ma yiri shyen yerege yerege wa ki laga ki na fun. Ti yen wa ali ma pan ma gbon nala.

¹⁰ Saraga wofenne mbele paa pye na kesu wi tungu, paa koro ma yere wa Zhuriden gbaan wi nandogomo, fo nga Yawe Yenjele laa yo Zhouzuwe wi kan ma yo wi yo Izirayeli woolo pe kan, a pe saa ki ni fuun ki pye maga yon fili. Zhouzuwe wila tanga ma yala senre nda fuun Moyisi

† 3:16 3:16: Mbege le le laga nga tonmo pila gbogolo wa Adamu ca ki na mbe sa gbon wa laga nga Izirayeli woolo paa pye, ki fogo ki mbaa we culo nafa ma yiri ke yon ko na.

wila yo maa kan ti ni. Izirayeli woolo paa fyeele ma gbaan wi kon ma yiri.

¹¹ Naa leele pe ni fuun paa kaa gbaan wi kon ma yiri ma ko, a saraga wofenne pe si toro ma keli pe yege Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi ni.

¹² A Uruben cenle woolo, naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo pe si keli Izirayeli woolo sanmbala pe yege na tanri pe malingbonyaara ti ni, ma yala nga Moyisi wila yo pe kan ki ni.

¹³ Nambala mbele paa toro Yawe Yennele li yege sogowo ma kari wa Zheriko ca ki funwa lara falafala ti yeri, paa lere waga nafa shyen (40 000) yon ko tin. Paa pe malingbonyaara ti le, ma gbegele mbe malaga gbon.

¹⁴ Ki pilige ki ni, a Yawe Yennele li si Zhozuwe wi mase ki gbogo Izirayeli woolo pe ni fuun pe yege sogowo. A pe nee wi gbogo paa yege nga na paa pye na Moyisi wi gbogo wi yinwege pilige yi ni fuun yi ni.

¹⁵ Gbaan wi konggolo, a Yawe Yennele li si Zhozuwe wi pye fo:

¹⁶ «Saraga wofenne mbele paa yon finliwe senre kesu wi tungu, ki yo pe kan fo pe yiri wi ni wa Zhuriden gbaan wi ni.»

¹⁷ A Zhozuwe wi si saraga wofenne pe pye fo: «Ye yiri wa gbaan wi ni.»

¹⁸ Saraga wofenne mbele paa pye na Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi tungu, naa paa kaa yiri wa gbaan wi nandogomo ma pe yongolo ke kan wa tara ti na sanga na ni, a gbaan wi tonmo pi si songoro wa pi yonlo kongbanna li ni naa, na fuun, ma yin ma toro gbaan wi konggo ki ni fuun ki na paa faa wi yen.

¹⁹ Izirayeli woolo paa Zhuriden gbaan wi kon ma yiri ye le li yenge kongbannga ki pilige ke wogo ko ni. A pe si saa pe paara yinre ti kankan wa Giligali laga ki na, ma wa wa Zheriko ca tara konlo li yonlo yirisaga yeri.

²⁰ Sinndeere ke ma yiri shyen nda paa le wa Zhuriden gbaan wi ni, Zhozuwe wila ti tagala ti yee na wa Giligali.

²¹ Kona, a wi si Izirayeli woolo pe pye fo: «Pungo na, na ye setirige piile paga ka pe teele pe yewe mbe yo ki sinndeere nda to koro wo yen wiwiin?

²² Kona yege yege yo pe kan paa yege nga na Izirayeli woolo paa tanga tawara na maga Zhuriden gbaan na wi kon ma yiri.

²³ Katugu Yawe Yennele, ye Yennele li Zhuriden gbaan tonmo pi waga wa ye yege, fo a ye ni fuun ye saa gbaan wi kon ma yiri, paa yege nga na laa Kogojе yeen wi tonmo pi waga wa we yege, a woo kon ma yiri we.

²⁴ Li ko pye ma, jango tara woolo pe ni fuun pege jen pe yo yawa gbao yen li ni, jango yoro fun, yaa fye Yawe Yennele, ye Yennele li yege sanga pyew.»

5

¹ Amori cenle woolo mbele paa pye ma cen wa Zhuriden gbaan wi yonlo tosaga yeri pe wunlumbolo poro naa Kana tara fenne mbele paa pye ma cen wa Mediterane kogojе yon ki na pe wunlumbolo pe ni fuun paa ki logo ma yo Yawe Yennele laa Zhuriden gbaan tonmo pi waga wa Izirayeli woolo pe yege, fo a pe saa gbaan wi kon ma yiri. Ki kaa pye ma, pe sila kotogo ta, kotogo kpe sila koro pe ni naa Izirayeli woolo pe yege sogowo.

Paa Izirayeli setirige piile pe kenrekenre wa Giligali ca

² Ki sanga nungba wi ni, a Yawe Yennele li sigi yo Zhozuwe wi kan ma yo fo: «Walaga sinndeere le ma gbegele gbengele, ma Izirayeli setirige piile yirisaga fonngo nga ki yiri ki woolo pe kenrekenre.»

³ Kona, a Zhozuwe wi si walaga sinndeere le ma gbegele gbengele, ma Izirayeli woolo pe kenrekenre wa Araloti tinndi wi na.

⁴ Zhozuwe wila pe kenrekenre go nga na ki nga: Naa Izirayeli woolo paa yiri wa Ezhipiti tara, nambala mbele fuun pe ye le yon kila tin mbe malingbonyaara le, pe ni fuun paa ku wa kono, wa gbinri wi ni, pe yiringolo wa Ezhipiti tara.

⁵ Nambala mbele fuun paa yiri wa Ezhipiti tara poro la kenrekenre. Een fo, pinambiile mbele fuun paa se ma pe ta kono wa gbinri wi ni, pe yiringolo wa Ezhipiti tara, wo wa kpe sila kenrekenre.

⁶ Izirayeli woolo paa tanga wa gbinri wi ni ma saa gbon fo ye le nafa shyen. Ki sere woolo pe ni, nambala mbele pe mbaa ya kari malaga na pe yirisanga wi ni wa Ezhipiti tara, pe ni fuun paa ku wa gbinri wi ni ma wo wa; katugu pe sila logo Yawe Yennele li yeri. Laa wugu ma yon folo kon we teleye pe yeri mbe tara nda kan pe yeri konaa we yeri, to nda ti yen ma yin nono naa senrege† ni na fuun, Yawe Yennele laa wugu ma pe kan ma yo pe seri yan yenle ni†.

⁷ A li si pe piile pe tege wa pe yonlo. Poro wele Zhozuwe wila kenrekenre, katugu pe sila kenrekenre ma pe ta pe kondangala li na wa gbinri wi ni.

⁸ Naa leele pe ni fuun paa kaa kenrekenre ma ko sanga na ni, a pe si koro

† 5:6 5.6 Nono naa senrege senre nda ti yo ko yen naga nari ma yo yaayoro ti yaa yon jenge wa ki tara ti ni, naa tire nda ti maa seni ti ni. † 5:6 5.6: Nombu 14.28-35

laga nungba, wa paara yinre censaga ki ni, fo a pè saa sagala.

⁹ Ko pungo na, a Yawe Yennele li si Zhozuwe wi pye fo: «Fere kala na yè yiri li ni wa Ezhipiti tara ma pan, mili laga ye na nala.»

Ko ki ti pe maa ki laga ki yinri Giligali (ko koro wo yen mbe konjo) fo ali ma pan ma gbón nala.

*Paki feti konaa yaakara
nda pe yinri mane ti kowo*

¹⁰ Izirayeli woolo paa pye ma cen wa pe paara yinre ti ni wa Giligali laga ki ni. Ma pe ta wa, a pè si Paki feti wi pye yenge ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki yonlokogo ki na, wa Zheriko funwa lara falafala ti ni†.

¹¹ Paki feti wi pyengolo, ki goto, a pè sigi tara ti yarilire ta ka, to la pye leve fu buru konaa yarilire pire nda paa kala to ta.

¹² Paa tara ti yarilire ti ka pilige nga ni, ki goto, yaakara nda pe yinri mane, a ti si yere, ta si yiri wa naayeri mbe to naa. Izirayeli woolo pe sila mane wa ta naa, een fo, ki yele li ni, Kana tara yarilire to paa pye na kaa†.

*Yennele li malingboonlo
ngbelege to wi kala*

¹³ Pilige ka, Zhozuwe wila pye wa Zheriko ca ki tanla. A wi si kaa wi yegé ki yirige ma wele, mee nana wa yan teere yeresaga wa wi yegé. Wi tokobi wila pye wi kee, ma kow wa wi wofogo ki ni. A Zhozuwe wi si fulo wa ni tanla maa yewe ma yo fo: «Ma yen we ni lee nakoma ma yen we juguye poro ni?»

¹⁴ A ki nana wi suu yon sogo ma yo fo: «Ayoo, mi woro ye ni, mi si woro pe ni. Een fo, mi yen Yawe Yennele li malingboonlo ngbelege to. Mi pan foonfoon nga.»

Kona, a Zhozuwe wi si to maa yegé ki jiile wa tara maa gbogo, mee wi pye fo: «Na tafo, mi yen ma tunmbyee, yingji maa jaa mbe yo na kan?»

¹⁵ A Yawe Yennele li malingboonlo ngbelege to wi suu yon sogo ma yo fo: «Ma sawira ti wo wa ma tcoro ti na, katugu ma yen ma yere laga nga na ki yen kpoyi.»

A Zhozuwe wi sigi pye ma.

6

*Izirayeli woolo
paa Zheriko ca ki sho maga ta*

¹ Koni, mbogo nga kila Zheriko ca ki maga, paa ki yeyongo koro ti gbelege mari ton jenge Izirayeli woolo pe yegé fyere ti kala na. Lere na ya ye wa ca, lere nee ya yiri.

² A Yawe Yennele li si Zhozuwe wi pye fo: «Wele, mi Zheriko ca, naa ki wunlunana konaa ki malingboonlo mbele kotogo ni pe le ma kee.

³ Mboro naa ma malingboonlo pe ni fuun pe ni, ye yaa ca ki maga magasaga nungba pilige pyew sa gbón fo piliye kogoloni.

⁴ Saraga wofenne koloshyen yaa keli yon finliwe kesu wi yegé simbapene yeenre mbaanra koloshyen ni pe kee. Pilige koloshyen wogo ki na, ye yaa ca ki maga magasaga koloshyen, saraga wofenne paa mbaanra ti wiin.

⁵ Na paga ka simbapene yeenre mbaanra ti win ngbanga mberi tile sanga na ni, leele pe ni fuun pe jorogo ngbanga. Pa kona mbogo nga ki ca ki maga ki yaa toori. Kona leele pe ni fuun pe ye wa ca paa kee yesinne na.»

⁶ Ki kaa pye ma, a Nuni pinambyo Zhozuwe wi si saraga wofenne pe yeri maga yo pe kan ma yo fo: «Ye yon finliwe kesu wi le wa ye pajoro ti na. Ye ni, koloshyen mbe simbapene yeenre mbaanra koloshyen le pe keli Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi yegé paa tanri.»

⁷ Ko pungo na, a wi si leele pe pye fo: «Ye yiri, we tanga we ca ki maga. Malingboonlo pe keli Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi yegé.»

⁸ A leele pè sigi pye paa yegé nga na Zhozuwe wila ki yo. Saraga wofenne koloshyen mbele simbapene yeenre mbaanra koloshyen tila pye pe yeri, a pè si toro wa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi yegé na kee, nee pe mbaanra ti wiin. A pe nee paan yon finliwe kesu wi ni pe pungo na.

⁹ Nambala mbele paa malingboonyaara ti le, paa keli saraga wofenne mbele paa pye na mbaanra ti wiin pe yegé. A pungofenne pè si taga yon finliwe kesu wi na. A pe nee tanri na yala mbaanra ti winne pi ni.

¹⁰ Een fo, Zhozuwe wila ki yo leele pe kan ma yo fo: «Yaga ka jorogo. Yaga ka si kakono wa. Senpyo ka si ka yiri wa yon ye ni, fo sa gbón pilige nga mi yaa kaga yo ye kan mbe yo ye jorogo ki na.»

¹¹ A Zhozuwe wi si ti a pè ca ki maga magasaga nungba yon finliwe kesu wi ni. Ko pungo na, a pè si songoro wa paara yinre censaga ki ni ma saa wonlo wa.

¹² Ki goto yirifaga ki na, a Zhozuwe wi si yiri. A saraga wofenne pè si Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi le naa wa pe pajoro ti na.

¹³ Saraga wofenne mbele simbapene yeenre mbaanra koloshyen tila pye pe yeri,

pè si keli Yawe Yennɛle li yon finliwe kesu wi yegɛ naa, nɛɛ pe mbaanra ti wiin. Nambala mbele paa malingbɔnyaara ti lɛ pè si keli pe yegɛ. A punɔɔfɛnnɛ pè si taga Yawe Yennɛle li yon finliwe kesu wi na. Ma pe ta paa tanri na kee, a saraga wɔfɛnnɛ pe nɛɛ mbaanra ti wiin.

¹⁴ Ki pilige shyen wogo ki na, a pè si ca ki maga magasaga nungba mɛɛ songoro ma kari wa pe paara yinɛ censaga ki ni. Paa ki pye ma fɔ ma saa gbɔn piliye kɔgɔloni.

¹⁵ Pilige kolɔshyen wogo ki na, a pè si yiri pinliwe laworo ti ni ma ca ki maga magasaga kolɔshyen, paa yegɛ nga na paa pye naga piin we. Ko pilige nungba pe ko layi paa ca ki maga magasaga kolɔshyen.

¹⁶ Ki magasaga kolɔshyen wogo ki na, naa saraga wɔfɛnnɛ paa kaa mbanlaga ki win sanga ɲa ni, a Zhozuwe wi si leele pe pye fɔ: «Ye jorogo, katugu Yawe Yennɛle li ca ki le ye kɛɛ!

¹⁷ Ca konaa ki nawa yaara ti ni ti yaa tɛgɛ ti ye pew Yawe Yennɛle lo kan mbe tongo. Nanjaa Arahabu wo nungba wi yaa koro yinwege na, wo naa mbele fuun pe yen wi ni wa wi go pe ni, katugu wila we pitunmbolo pe lara kapege si pe ta.

¹⁸ Eɛn fɔ, ye ye yɛɛ yigi yaara nda ti yaa tɛgɛ ti ye pew Yawe Yennɛle li kan mbe tongo ti ni. Yaga ka ka kpe lɛ. Na yaga ka lɛ, pa ye yaa ti jɔgɔwo naa jɔlogo mbe to laga woro Izirayeli woolo we paara yinɛ censaga ki ni.

¹⁹ Warifuwe wi ni fuun, naa tɛ wi ni fuun, konaa yaara nda fuun pè gbɛgele tuguyenɛ naa tuguworo ni, to yaa tɛgɛ ti ye pew Yawe Yennɛle li kan. Pe yaa kari tɛgɛ wa laga nga pe maa li yarijɛnde ti teri.»

²⁰ Kona, a pè si mbanlaga ki win. Naa leele paa kaa ki logo, a pè si jorogo ngbanga. Mbogo nga kila ca ki maga, a ki si toori. Le ki yongolo nungba ke ni, a Izirayeli woolo pè si ye wa ca ki ni, pe ni fuun nungba nungba na kee yesinmɛ na, ma ca ki sho maga taʼ.

²¹ Yaraga nga fuun kila pye wa ca, nambala naa jɛɛɛ, piile naa lɛɛɛɛ, naa nɛɛ, naa simbaala konaa sofilele pe ni, a pè si pe ni fuun pe gbo tokobi ni mberi tɛgɛ ti ye pew Yawe Yennɛle li kan mberi tongo.

*Izirayeli woolo
paa Arahabu naa wi go woolo
pe yaga yinwege na*

²² Nambala shyen mbele paa saa tara ti kagala ke yewe, Zhozuwe wila pe pye fɔ: «Ye kari wa nanjaa Arahabu wi go, yoo yirige yoo wo wa go ki ni mbe pinle wi

woolo pe ni, mbe yala wuguro nda yaa wugu wi kan ti ni.»

²³ Ki lefonmbolo shyen paa kari ma saa Arahabu, naa wi to, naa wi no, naa wi yarijɛnde, naa wi nɔsepiile nambala naa jɛɛɛ, konaa wi go woolo sanmbala pe ni fuun pe yirige ma pe wo wa go, mɛɛ saa pe tɛgɛ wa Izirayeli woolo pe paara yinɛ censaga ki punɔɔ na.

²⁴ Ca ko na, paa ki sogo ko naa ki nawa yaara ti ni fuun ti ni. Eɛn fɔ, warifuwe wo naa tɛ wi ni, naa yaara nda pè gbɛgele tuguyenɛ naa tuguworo ni, paa saa to tɛgɛ wa Yawe Yennɛle li yarijɛnde tegesaga ki ni, wa li go.

²⁵ Zhozuwe wila nanjaa Arahabu wi yaga yinwege na, wo naa wi go woolo pe ni, konaa wi yarijɛnde ti ni fuun ti ni, katugu nambala mbele Zhozuwe wila tun ma yo pe sa Zheriko ca kagala ke yewe, wila pe lara kapege si pe ta. A Arahabu wi si cen wa Izirayeli woolo pe sogowo, wi setirige piile pe wa fɔ ma pan ma gbɔn nalaʼ.

²⁶ Ki sanga nungba wi ni, a Zhozuwe wi sigi sɛnɛ nda ti yo ma wugu ma taga ti na, ma yo fɔ:

Lere o lere ka yiri mbe Zheriko ca ki kan naa fɔnɔgo,

wo mbe dangɔ Yawe Yennɛle li yegɛ na.

Na wiga ki mbogo ki nogo lɛ,
wi pinambyo kongbanna wi yaa ku.

Na wiga ki yeyongo koro ti lɛ,
wi pinambyo shyen woo wi yaa kuʼ.

²⁷ Yawe Yennɛle lãa pye Zhozuwe wi ni, a wi mɛgɛ ki si yiri wa ki tara ti ni fuun ti ni.

7

*Nanɲa ɲa paa pye na yinri Akan
wi kapege kala*

¹ Yaara nda Yawe Yennɛle lãa yo pe tɛgɛ ti ye pew li kan mberi tongo, Izirayeli woolo paa kapege pye ki yaara ti wogo na. Wa Zhuda cenlɛ li ni, nanɲa ɲa paa pye na yinri Karimi wi pinambyo Akan wila ki yaara ta lɛ. A Yawe Yennɛle li si nawa ngban Izirayeli woolo pe ni. Akan wila pye Zabidi naa Zera pe setirige pyo.

² Ma pe ta wa Zheriko ca, a Zhozuwe wi si nambala pele tun wa Ayi ca, wa Beti Aveni ca ki tanla, wa Beteli ca ki yonlo yirisaga yeri. Wila pe pye fɔ: «Ye kari ye sa ki tara ti kagala ke yewe.» A ki nambala pè si saa Ayi ca kagala ke yewe.

³ Naa paa kaa songoro ma pan Zhozuwe wi korogo, a pè suu pye fɔ: «Go woro ki na mbe leele pe ni fuun pe torogo wa. Nambala waga shyen (2 000) nakoma waga taanri (3 000) mbe ya Ayi ca ki ya. Maga ka

leele pe te pe kari wa, katugu Ayi ca fenne pee lege.»

⁴ Ki kaa pye ma, a nambala waga taanri (3 000) si poro si kari pe ni, een fo, a pè si fe Ayi ca fenne pe yege.

⁵ Ayi ca fenne paa lere nafa ma yiri ke ma yiri kogoloni si wo gbo pe ni, mee pe puro maga le wa ca ki mbogo yeyongo ki na, fo ma saa gbon wa Shebarimu laga ki na, ma pe gbo wa yanwiga ki tigiwen pi ni. Kona, a Izirayeli woolo pe sunndo wi si kon pe na fo a pè kotogo la.

⁶ A Zhouzuwe wi suu yeera yariporo ti walagi laworo ti kala na, mee wi yege ki jiile wa tara Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi yege sogowo, fo ma saa gbon ki yonlokogo. A Izirayeli lelelele pege kala nungba li pye ma fun. Paa tara koli ma wo wa pe yee yinre ti na laworo ti kala na.

⁷ A Zhouzuwe wi sho fo: «E! We Fo, Yawe Yennele, yingi na, a mà si ti ki leele mbele pè Zhuriden gbaan wi kon ma yiri, mbe pan mbe we le Amori cenle woolo pe kee pe we tongo? Ndee ki pye we ja koro wa gbaan wi kee nga na ko mbe ja mbonro.

⁸ Koni mila ma yenri Yawe Yennele, yingi mbe ya yo mbege ta Izirayeli woolo pè fe pe juguye pe yege we?

⁹ Kana tara fenne poro naa ki tara nda ti woolo pe ni fuun pe yaa ki wogo nga ki logo. Pe yaa wa mbe we maga, mbe we gbo mbe we mege ki ko mbege wo laga tara ti ni. Ma mege nga ki gbogo, ma yaa ki pye mele leele pee ki jen?»

¹⁰ Kona, a Yawe Yennele li si Zhouzuwe wi pye fo: «Yiri ma yere. Yingi na, a mà si to mo yege ki jiile wa tara?»

¹¹ Izirayeli woolo pè kapege pye. Yon finliwe mba mi le pe ni, poo jogo. Yaara nda ti tege ti ye pew mbe tongo, pege yaara ta le, mari yu, mari lara, mari le wa pe yaara ti ni.

¹² Ki kala na, Izirayeli woolo pe se ya yere mbe pe juguye pe sige, pe yaa la fee pe yege; katugu poro jate migi tege mbe pe tongo mbe pe wo wa. Mi se koro ye ni naa, mbaa ye sari, fo ndee yaraga nga ki tege ki ye pew, mbe tongo yege tongo mbege wo wa ye yee sogowo.

¹³ Koni, yiri ma leele pe pye kpoyi na yege na. Ma pe pye fo: «Ye ye yee pye kpoyi goto pilige ki mege ni, katugu mi na Yawe Yennele, yoro Izirayeli woolo Yennele le, mi yo fo: Yoro Izirayeli woolo, yaraga nga ki tege ki ye pew na kan mbe tongo, ki yen wa ye sogowo. Ye se ya yere ye juguye pe yege, fo ndee ye ko yaraga ko wo wa ye yee sogowo.

¹⁴ Goto pinliwe ni, ye pan laga na yege sogowo cenle cenle. Mi na Yawe Yennele,

na mi ka cenle na naga, ki woolo pe pan setirige setirige. Mi ka setirige nga naga, ki woolo pe pan sege sege. Mi ka sege nga naga, ki woolo pe pan nambala nambala.

¹⁵ Mi ka ka nana na naga mbe yo wo wi yaara nda ti tege ti ye pew na kan mbe tongo ka le, ko fo wo naa wi kee yaara ti ni fuun ti daga mbe sogo kason ni; katugu mi na Yawe Yennele wilan yon finliwe pi jogo, ma kajaaga pye laga Izirayeli woolo pe sogowo.»

¹⁶ Ki goto, a Zhouzuwe wi si yiri pinliwe pi ni faa, mee Izirayeli woolo pe pye, a pè pan cenle cenle. Zhuda cenle lo Yawe Yennele laa naga.

¹⁷ A wi si Zhuda cenle woolo pe pye, a pè pan setirige setirige. Zera setirige ko Yawe Yennele laa naga. A wi si Zera setirige woolo pe pye, a pè pan sege sege. Zabidi sege ko Yawe Yennele laa naga.

¹⁸ A wi si Zabidi sege woolo pe pye, a pè pan nambala nambala. Karimi pinambyo Akan wo Yawe Yennele laa naga. Wila pye Zabidi naa Zera pe setirige pyo, ma yiri wa Zhuda cenle li ni.

¹⁹ A Zhouzuwe wi si Akan wi pye fo: «Na pinambyo, mila ma yenri, Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li gbogo mali son. Kala na mà pye, li yo na kan, maga kali lara na na.»

²⁰ A Akan wi si Zhouzuwe wi yon sogo ma yo fo: «Kaselege ko na, mi kapege pye Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li na. Kala na mi pye li na.

²¹ Mi Sineyari tara[†] derigbogo tiyongo ka yan wa yaara nda ti koli ti ni, naa warifuwe pyo cenme shyen, konaa te kuru nungba ni, wi nuguwo pi yen culo walaga. Na yege yiri ti na, a mi siri le. Ti yen ma lara wa tara ti ni, wa na paraga go ki nandogomo, warifuwe wi yen wa ti nogo.»

²² A Zhouzuwe wi si leele tun wa Akan wi paraga go ki ni. A pè si fyeele ma kari mee saa ti yan ti yen ma lara wa tara ti ni, wa paraga go ki ni, warifuwe wi ni wa ti nogo.

²³ A pè si ti ni fuun ti le ma yiri ti ni, mee pan ti ni Zhouzuwe wo naa Izirayeli woolo sanmbala pe ni fuun pe korogo, mee ti tege Yawe Yennele li yege sogowo.

²⁴ A Zhouzuwe wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni, pè si Zera pinambyo Akan wi yigi, naa warifuwe wo naa derigbogo ko naa te kuru wi ni, naa wi pinambiile, naa wi sumborombiile, naa wi nere, naa wi sofilele, naa wi simbaala, naa wi paraga go konaa wi kee yaara ti ni fuun ti ni, mee kari pe ni wa Akori gbunlundege ki ni.

²⁵ A Zhouzuwe wi si Akan wi pye fo: «Yingi na, a mà si ti jologo to we na? Yawe Yennele li yaa jologo wa ma na fun nala.»

[†] 7:21 7:21: Sineyari tara to nungba to pe maa yinri Babiloni tara.

Kona, a Izirayeli woolo pe ni fuun pè suu wa sinndere ni maa gbo. A pè suu woolo pe wa sinndere ni fun ma pè gbo, mæ pe sogo kason ni.

²⁶ Ko pungo na, a pè si sinndere legere gbogolo Akan wi na. Ti yen wa ali ma pan ma gbon nala. Ko pyengolo, a Yawe Yennele li nangbanwa pi si ko. Ko ki ti pe maa ki laga ki yinri Akori† gbulundeghe fo ma pan ma gbon nala.

8

*Izirayeli woolo
pàa Ayi ca ki sho maga ta*

¹ Kona, a Yawe Yennele li sigi yo Zhouwe wi kan ma yo fo: «Maga ka fye, ma sunndo wiga si ka kon ma na. Yiri ma malingboonlo pe ni fuun pe le ye sa to Ayi ca ki na. Wele, mi Ayi ca wunlunaja, naa wi ca woolo, naa wi ca konaa wi tara ti ni fuun ti le ma kee.

² Nga ma pye Zheriko ca konaa ki wunlunaja wi na, maga nungba ki pye Ayi ca konaa ki wunlunaja wi na. Een fo, ye ca ki yarijende naa ki yaayoro ti koli ti pye ye woro. Ma malingboonlo pele lara paa malaga ki singi wa ca ki pungo na.»

³ Ki kaa pye ma, a Zhouwe wi si yiri wo naa wi malingboonlo pe ni mbe sa to Ayi ca ki na. A wi si malingboonlo welimbele waga nafa ma yiri ke (30 000) wo pe ni ma pe torogo, a pè kari yembine li ni.

⁴ Wila pe pye fo: «Ye kari ye sa lara yaa malaga ki singi wa ca ki pungo na. Yaga ka lali ca ki ni jenge. Ye ni fuun ye gbeghele mbe ta mbe ye malaga ki ni.

⁵ Mi wo na, leele sanmbala mbele fuun pe yen na ni, mi naa poro ni, we yaa fulo wa ca ki tanla. Na paga yiri mbe we fili malaga ni paa kongbannga wogo ki yen, pa we yaa la fee pe yeghe.

⁶ Pa pe yaa taga we na mbaa we puro, kona we yaa pe neghe mbe pe lali ca ki ni; katugu pe yaa laga jate ndee we yen na fee pe yeghe paa kongbannga wogo ki yen.

⁷ Kona ye fyeele ye yiri wa ye larasaga ki ni, ye ca ki sho, katugu Yawe Yennele, ye Yennele li yaa ca ki le ye kee.

⁸ Na yaga ca ki sho mbege ta sanga na ni, ye kason le ki ni, yeghe pye paa yeghe nga na Yawe Yennele ligi yo we. Senre nda ti yen na yeri mbe yo ye kan tori yeen.»

⁹ Kona, a Zhouwe wi si pe torogo paa kee. A pè si kari ma saa lara na singi wa Beteli ca naa Ayi ca sogowo pi ni, wa Ayi ca ki yonlo tosaga yeri. Een fo, a Zhouwe wo si sinle wa leele sanmbala pe ni ki yembine li ni.

¹⁰ Ki goto pinliwe pi ni, a Zhouwe wi si yiri faa maa malingboonlo pe welewele

na kaa pye pe gbeghele. Ko pungo na, a wo naa Izirayelileelele pe ni, pè si keli leele pe yeghe; a pe nee tanri na kee Ayi ca ki mege ni.

¹¹ Malingboonlo mbele fuun paa pye Zhouwe wi ni, a pè si fulo wa ca ki tanla, mæ malingboonlo censaga kan ma cen wa Ayi ca ki yonloparawa kamenge kee yeri. Yanwira ti gbulundeghe kila pye poro naa ca ki sogowo.

¹² Zhouwe wila nambala waga kangurugo (5 000) si poro wo ma pe pye ma yo pe lara paa singi wa Beteli ca naa Ayi ca fogo ki ni, wa Ayi ca ki yonlo tosaga yeri.

¹³ Malingboonlo ngbelege nga kila gbogo ko la pye ma cen wa ca ki yonloparawa kamenge kee yeri, ma si yala leele mbele paa lara na singi poro la pye wa ca ki yonlo tosaga yeri. Ki yembine li ni, a Zhouwe wi si kari wa yanwira ti gbulundeghe ki ni.

¹⁴ Ki goto pinliwe pi ni, naa Ayi ca wunlunaja wila kaa Izirayeli woolo pe yan ma, a wi suu ca nambala pe ni fuun pe pye a pè fo ma yiri, mæ fyeele ma yiri wa ca ma kari wa malaga gbonsaga, wa Araba tara ti yeri, mbe sa malaga gbon Izirayeli woolo pe ni. Wunlunaja wi sila ki jen mbe yo leele la pye ma lara na singi wa ca ki pungo na wi mege ni.

¹⁵ A Zhouwe wo naa Izirayeli woolo sanmbala pe ni fuun pe ni, pè sigi pye ndee pè pe ya, a pe nee fee na kee wa gbinri wi yeri.

¹⁶ Paa Ayi ca woolo nambala pe ni fuun pe yeri ma yo pe yiri pe taga Izirayeli woolo pe pungo na. A pè si yiri ma taga Zhouwe naa Izirayeli woolo pe pungo na, na pe puro fo ma lali ca ki ni.

¹⁷ Naja kpe sila koro wa Ayi ca konaa Beteli ca ki ni, na wi sila yiri mbe taga Izirayeli woolo pe na la pe puro. Ki pi ni, a pè si ca ki mbogo yeyongo ki yaga yelege ma taga Izirayeli woolo pe na, na pe puro.

¹⁸ Kona, a Yawe Yennele li si Zhouwe wi pye fo: «Njanraga nga ki yen ma kee, ki yirige maga sin wa Ayi ca ki yeri, katugu mi yaa ca ki le ma kee.» A Zhouwe wi si njanraga ki yirige maga sin wa ca ki yeri.

¹⁹ Naa wila kaa wi kee ki sanga wagati na ni, le ki yongolo nungba ke ni, nambala mbele paa pye ma lara na singi, a pè si fyeele ma yiri wa pe larasaga, mæ fe ma ye wa ca ki ni maga sho, mæ kason le ki ni teere.

²⁰ A Ayi ca fenne pè si kannga ma wele wa pe pungo na, mæ pe ca ki sogowo wirige ki yan kila yinrigi na kee wa naay-

† 7:26 7:26: Akori ko koro wo yen jolaga.

eri. Pyelomo sila pye pe yeri naa pe fe pe kari kee ka kpe na, katugu Izirayeli woolo mbele paa pye na fee na kee wa gbinri wi ni paa wa ma kannga pe purofenne pe korogo ma yere mara na.

²¹ Zhouzuwe wo naa Izirayeli woolo mbele fuun paa pye wi ni, naa paa kaa ki yan leele mbele paa lara na singi pe ca ki sho maga ta sanga na ni, ma nuru ma ca ki sogowo wirige ki yan kila kee wa naayeri, a pe si songoro ma to Ayi ca fenne pe na.

²² A Izirayeli woolo sanmbala pe si yiri wa ca nawa ma pan ma to pe na fun. A Izirayeli woolo pe si Ayi ca woolo pe jori kee ki ni fuun ki na, mee pe gbo ma pe ko pew. Lere pyo wo sila sho pe ni.

²³ Ayi ca wunlunana wo na, paa wi yigi wee ma pan wi ni Zhouzuwe wi korogo.

²⁴ Izirayeli woolo paa Ayi ca woolo pe ni fuun pe gbo ma pe ko wa wasele li ni, wa gbinri na paa yiri na Izirayeli woolo pe puro wi ni. Paa pe ni fuun pe gbo tokobi ni fo ma saa ki wa pe pungofa wi na. Ko pyengolo, a Izirayeli woolo pe ni fuun pe si songoro wa Ayi ca ma saa leele sanmbala pe ni fuun pe gbo.

²⁵ Ki pilige ki ni, leele mbele paa gbo, mbe nambala poro naa jele pe pinle, paa pye lere waga ke ma yiri shyen (12 000), ko koro wo yen Ayi ca fenne pe ni fuun.

²⁶ Zhouzuwe wila wi kee ki yaga yirige-saga njanraga ki ni, wi yen maga sin wa Ayi ca ki yeri, fo a pe saa Ayi ca woolo pe ni fuun pe tongo pew.

²⁷ Een fo, a Izirayeli woolo pe si yaayoro to naa yarijende nda tila pye wa ca ki ni ti koli mari ta, ma yala Yawe Yennele laa senre nda yo Zhouzuwe wi kan ti ni.

²⁸ Zhouzuwe wila Ayi ca ki sogo maga yaga kataga, ma pye laga nga lere woro wa fo sanga pyew. Pa ki yen ma, fo ma pan ma gbon nala.

²⁹ Ayi ca wunlunana wo na, paa wi to tige na, a wi gboo wi koro wa fo ma saa gbon ki yonlokogo ki na. Naa yonlo kila kaa na jaa mbe to, a Zhouzuwe wi si kono kan ma yo pe gboo wi tirige poo wo wa tige ki na. A pe suu tirige ma saa wi wa wa ca ki mbogo yeyongo ki yon na, mee sinndeere wulo ma gbogolo wi na. Ti yen wa ali ma pan ma gbon nala.

Paa Yennele li lasiri sewe wi kara wa Ebali yanwiga ki na

³⁰ Kona, a Zhouzuwe wi si saraga wosaga kan wa Ebali yanwiga ki na, Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li kan.

³¹ Wila ki kan ma yala senre nda Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wila yo Izirayeli woolo pe kan ti ni, paa yege nga

na ti yen ma yonlogo wa Moyisi wi lasiri sewe wi ni we. Paa ki saraga wosaga ki kan sinndeere nda ni, pe sila ti te. Tuguron yaraga sila si tege mbe ka gbon. A pe si saara sogoworo wo Yawe Yennele li yeri wa ki na konaa nayinne saara ni[†].

³² Lasiri senre nda Moyisi wila yonlogo Izirayeli woolo pe yege na, a Zhouzuwe wi siri nungha ti yonlogo ki sinndeere ta na[†].

³³ Ko sanga wo ni, Izirayeli woolo pe ni fuun, ma pinle pe lelele, naa pe teelee konaa pe kiti konfenne pe ni, nambanjan o, tara pyo o, pe ni fuun pe si yere Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi kanngolayo shyen yi na, wa Levi setirige piile mbele paa pye saraga wofenne pe yege sogowo, poro mbele paa pye na yon finliwe kesu wi tungu we. Leele pe walaga la pye ma yere wa Garizimu yanwiga ki kee yeri, a walaga sannga ki yere wa Ebali yanwiga ki kee yeri, paa yege nga na Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wila ki yo faa ma yo pe daga mbege pye we, mbe si duwaw wi pye Izirayeli woolo pe kan.

³⁴ Ko pungo na, a Zhouzuwe wi si Yennele li lasiri senre ti ni fuun ti kara ngbanga, nda ti yen na para duwaw senre na konaa nda ti yen na para danga senre na, paa yege nga na ti yen ma yonlogo wa lasiri sewe wi ni we.

³⁵ Senre nda fuun Moyisi wila yonlogo, Zhouzuwe wila ti ni fuun ti kara Izirayeli woolo pe ni fuun pe yege na, ta kpe sila koro. Tila kara jele, naa piile konaa nambanmbala mbele paa pye ma cen wa pe sogowo pe yege na[†].

9

*Gabawon ca fenne
paa Izirayeli woolo pe fanla*

¹ Koni, wunlumbolo mbele fuun paa pye wa tara nda wa Zhuriden gbaan wi yonlo tosaga yeri, yanwira tara wunlumbolo, naa mbele paa pye wa yanwira tigiwen tara to naa Mediterane kogoje yon tara ti ni, fo ma saa gbon wa Liban tara ti na, Heti cenle woolo, naa Amori cenle woolo, naa Kana tara fenne, naa Perezzi cenle woolo, naa Hevi cenle woolo konaa Zhebusi cenle woolo pe wunlumbolo paa Ayi ca tongowo pi senre logo.

² Ki kaa pye ma, a pe si gbogolo ma yon wa nungha mbe a malaga gbon Zhouzuwe wo naa Izirayeli woolo pe ni.

³ Nga Zhouzuwe wila pye Zheriko ca naa Ayi ca woolo pe na, Gabawon ca woolo poro fun paa ki logo,

⁴ mee tanga tijinliwe pee ni. A pe si kari paa pitunmbolo yen, ma kasha lere le mari

[†] 8:31 8.31: Eki 20.25

[†] 8:32 8.30-32: Dete 27.2-8

[†] 8:35 8.33-35: Dete 11.29; 27.11-14

taga pe sofilele pe na, naa duven lefooro lere ni, nda tila walagi, a pèri yoliyoli.

⁵ A pè si sawira lere lele, nda paa yaara taga ti na mari yoliyoli, ma yariporo lere le, nda tila koonlo. Buru na paa le pe kondangala yaakara wila waga fo na mugumugu.

⁶ A pè si kari Zhozuwe wi koroogo wa paara yinre censaga nga kila pye wa Giligali. A pè si saa ki yo wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe kan fo: «Wè yiri taleere ta ni mbe pan mbe ye yenri ye yon finliwe le we ni.»

⁷ A Izirayeli woolo pè si ki Hevi cenle woolo pe yon sogo ma yo fo: «Kana ye yen ma cen na we tanla toon. Mele wee yon finliwe po le ye ni?»

⁸ A pè si Zhozuwe wi pye fo: «We yen ma tunmbyeele.» Een fo, a Zhozuwe wi si pe yewe ma yo fo: «Ambene wele yoro? Ye yiri se yeri?»

⁹ A pè suu yon sogo ma yo fo: «Woro mbele ma tunmbyeele, wè yiri taleere ta ni ma pan, Yawe Yennele, ma Yennele na li mege ki gbogo ki kala na; katugu weli senre ti logo konaa nga li pye wa Eshipiti tara ki ni.

¹⁰ Amori cenle woolo pe wunlumbolo shyen mbele paa pye wunluwo pi na wa Zhuriden gbaan wi kee nga na, nga li pye pe na wege jen; poro pe yen Eshibon ca wunlunana Sihon wo naa Bazan tara wunlunana Ogi wi ni, wo na wila pye ma cen wa Ashitaroti ca we†.

¹¹ Ki kala na, we lelele poro naa we tara woolo pe ni fuun pege yo we kan ma yo fo: «Ye yaakara le ye kondangala li na, ye saga yo Izirayeli woolo pe kan fo: We yen na jaa mbe pye ye tunmbyeele, ye yon finliwe le we ni.»

¹² Ye we buru wi wele! Pilige nga ni wè yiri wa we yinre ti ni mbaa paan laga ye yeri, waa wi le werewe mboo pye we kondangala yaakara. Koni wi waga na mugumugu.

¹³ Yege duven lefooro nda ti wele! Tila pye fonndo, a wè siri yin duven wi ni. Koni ti walagi. We yariporo naa we sawira ti lele kondonlogo nga wè tanga ki kala na.»

¹⁴ A Izirayeli woolo pè si yenle ma ki leele pe kondangala yaakara ta sho ma ka mbege naga fo pè ye pe yee kee, een fo, pe sila Yawe Yennele li yewe ki wogo ki pyewe pi ni.

¹⁵ A Zhozuwe wi si yeyinge le poro naa ki leele pe ni, mee yon folo kon pe yeri ma yo pe yaa koro yinwege na. A Izirayeli woolo teele pè si yere ki na ma wugu ma taga wa.

¹⁶ Pe yon folo li lengolo, ki pilige taanri wogo ki na, a Izirayeli woolo pè sigi logo ma yo ki leele pe yen pe cennele, fo pe yen ma cen wa tara nungba ti ni.

¹⁷ Ki kaa pye ma, a Izirayeli woolo pè si le nêe kee. Piliye taanri torongolo, a pè si saa gbon wa ki leele pe cara ti na. Pe cara ti mere to lari nda Gabawon, naa Kefira, naa Beeroti, konaa Kiriyati Yeyarimu.

¹⁸ Een fo, Izirayeli woolo pe sila pe gbo, katugu Izirayeli woolo teele paa wugu ma pe kan Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li mege ki na. A Izirayeli woolo pe ni fuun pe nêe kongori Izirayeli woolo teele pe na.

¹⁹ Izirayeli woolo teele pè sigi yo Izirayeli woolo pe ni fuun pe kan fo: «Wè wugu ma pe kan, Yawe Yennele, woro Izirayeli woolo Yennele li mege ki na, ki kala na we se ya kapege pye pe na.

²⁰ Een fo, we yaa pe pye yege nga na ki nga: «We yaa pe yaga yinwege na wuguro nda wè wugu ti kala na, jango Yennele li nangbanwa kala liga ka to we na.»

²¹ A pè sho naa fo: «Ye ti we pe yaga yinwege na. Een fo, pe yaa pye kanngējaala naa tonmo kofenne woro Izirayeli woolo we ni fuun we kan.»

Izirayeli woolo teele paa yere nga na ko layi yeen.

²² A Zhozuwe wi si Gabawon ca fenne pe yeri mee pe yewe ma yo fo: «Yingi na, a yè si we fanla ma yo yè yiri lalerege na, ma si yala pa ye yen ma cen na we tanla?

²³ Koni, yè danga, ye se wo wa kulowo pi ni naa fyew. Ye yaa pye na Yennele li go ki kanngējaala naa tonmo kofenne.»

²⁴ A Gabawon ca fenne pè si Zhozuwe wi yon sogo ma yo fo: «Wè ko pye ma, katugu pege yo maga filige we kan ma yo Yawe Yennele, ma Yennele le, laa konko kan li tunmbyee Moyisi wi yeri ma yo wigi tara nda ti ni fuun ti kan ye yeri, mbe tara woolo pe ni fuun pe tongo wa ye yege, na yaga fulo yege sanga o sanga. Ko ki ti na yè kaa pan, a wè si fyè ye yege fo jenge, we yinwege nga ki mbe ka ko ki kala na, mee ki pye yeen.

²⁵ Koni we yen ma kee na, nga koon ndanla, ma sin ma yege na, ta ko piin we na.»

²⁶ Pa Zhozuwe wila ki pye ma. Wila pe sho Izirayeli woolo pe yeri, pee ta mbe pe gbo.

²⁷ Ki pilige nungba ki ni, a Zhozuwe wi si pe pye, a paa kanngire jaa, na kori Izirayeli woolo pe ni fuun pe kan konaa Yawe Yennele li saraga wosaga ki mege ni, wa laga nga li mbaa ka naga ki ni. Pe

setirige piile pe yen naga tunngo ki piin ali ma pan ma gbɔn nala.

10

Izirayeli woolo pàa malaga gbɔn

Amɔri cɛnlɛ woolo pe ni

ma ya pe ni

¹ Koni, a Zheruzalemu ca wunlunana Adoni Zedeki wì sigi logo ma yo Zhozuwe wila Ayi ca ki sho maga ta, maga tongo pew; fɔ nɔa wila pye Zheriko ca konaa ki wunlunana wi na, ko nungba ko wila pye Ayi ca naa ki wunlunana wi na. Wila ki logo fun ma yo Gabawɔn ca fenne pàa saa yeyinɔge lagaja Izirayeli woolo pe ni ma cɛn wa pe sɔgɔwɔ.

² Ki kaa pye ma, a wì si fyɛ fɔ jɛnɔge, katugu Gabawɔn ca kila pye kagbɔgɔ yɔn paa wunluwɔ cara tugbɔɔɔ ti yen; kila gbɔgɔ ma wɛ Ayi ca ki na. Nambala mbele pàa pye wa pàa pye malingbɔɔnɔ wɛlimbele.

³ Kona, a Zheruzalemu ca wunlunana Adoni Zedeki wì si tunngo torogo wa Eburɔn ca wunlunana Ohamu wì yeri, naa Yarimuti ca wunlunana Pireyamu, naa Lakishi ca wunlunana Yafiya konaa Egilon ca wunlunana Debiri pe yeri, mɛɛ pe pye fɔ:

⁴ «Ye pan yanla saga we sa to Gabawɔn ca ki na, katugu ki ca woolo pɛ yeyinɔge lagaja Zhozuwe naa Izirayeli woolo pe ni.»

⁵ Ki kaa pye ma, Amɔri cɛnlɛ woolo pe wunlumbolo kangurugo wele, Zheruzalemu ca wunlunana, naa Eburɔn ca wunlunana, naa Yarimuti ca wunlunana, naa Lakishi ca wunlunana, konaa Egilon ca wunlunana wi ni, pe ni fuun pɛ si pe yɛɛ gbogolo mɛɛ kari pe malingbɔɔnɔ ngbeleye yì ni ma saa cɛn wa Gabawɔn ca ki tanla mbe malaga gbɔn ki ni.

⁶ A Gabawɔn ca fenne pɛ si tunngo torogo Zhozuwe wì yeri wa paara yinɛ censaga ki ni, wa Giligali ca, maa pye fɔ: «Woro mbele ma tunmbyeele, maga ka we wa. Fyɛɛle ma pan we kɔɔɔgɔ, ma pan ma we saga, ma we sho. Katugu Amɔri cɛnlɛ woolo pe wunlumbolo mbele fuun pe yen ma cɛn wa yanwira laga ki ni, pɛ pe yɛɛ gbogolo ma yiri we kɔɔɔgɔ.»

⁷ Ki kaa pye ma, a Zhozuwe wì si yiri wa Giligali ma kari wo naa wi malingbɔɔnɔ ngbelege ki ni fuun ki ni, konaa wi malingbɔɔnɔ wɛlimbele pe ni.

⁸ A Yawe Yɛnnɛlɛ lì si Zhozuwe wì pye fɔ: «Maga ka fyɛ ki wunlumbolo mbele pe

yɛɛ. Mi yaa pe le ma kɛɛ. Wa kpɛ se ya yere pe ni mbɔɔn sige.»

⁹ Zhozuwe wo naa wi malingbɔɔnɔ pe ni pàa yiri wa Giligali ca ma tanga yembine lì ni fuun lì ni, mɛɛ saa pe fɔ ma to pe na.

¹⁰ A Yawe Yɛnnɛlɛ lì si Amɔri cɛnlɛ woolo pe gbɔn ma pe jaraga wa Izirayeli woolo pe yɛɛ. A lì si pe lɛgere gbo wa Gabawɔn ca, ma taga pe na ma pe purɔ ma toro wa Beti Horɔn ca yanwiga kologo ki ni, na pe kuun na kee fɔ ma saa gbɔn wa Azeka ca naa Makeda ca ki na.

¹¹ Ma Amɔri cɛnlɛ woolo pe ta pàa pye na fee Izirayeli woolo pe yɛɛ na Beti Horɔn yanwiga ki tingi, a Yawe Yɛnnɛlɛ lì si ti a yaanɔgumbire tugbɔɔɔ tisaga yiri wa naayeri ma toori pe na fɔ ma saa gbɔn wa Azeka ca. Yaanɔgumbire tisaga kila mbele gbo poro la lɛge ma we mbele Izirayeli woolo pàa gbo tokobi ni poro na.

¹² Yawe Yɛnnɛlɛ lãa Amɔri cɛnlɛ woolo pe le Izirayeli woolo pe kɛɛ pilige nɔa ni, a Zhozuwe wì sili yenri Izirayeli woolo pe ni fuun pe yɛɛ na, ma para nɔgbanga ma yo fɔ:

Yɔnɔ, sa yere wa Gabawɔn ca ki go na.

Mboro yɛnɔge, sa yere wa Ayalɔn ca gbunlundege ki go na.

¹³ A yɔnɔ ki si yere, a yɛnɔge ki yere fɔ Izirayeli woolo pe sa pe juguye pe gbɔn pe ya pe ni. Paa yɛɛ nɔa na ki kala lì yen ma yɔnɔgɔ wa Yashari^{††} sewe wi ni, fɔ yɔnɔ kila saa gbɔn go na mɛɛ yere ma pilige nungba poni si ko pye, kii fyɛɛle mbe to.

¹⁴ Male ki wogo nɔa ka fa pye ki pilige ki yɛɛ, ka se si pye ki punɔ go na, ko pilige koyi Yawe Yɛnnɛlɛ lãa logo senwee yeri. Lo jate lãa pye na malaga ki gbɔɔn Izirayeli woolo pe kan.

¹⁵ Ko punɔ go na, a Zhozuwe wì si sɔngɔɔ Izirayeli woolo pe malingbɔɔnɔ ngbelege ki ni fuun ki ni wa paara yinɛ censaga ki ni, wa Giligali ca.

*Zhozuwe wila Amɔri cɛnlɛ woolo
pe wunlumbolo kangurugo
pe yigi ma pe gbo*

¹⁶ Ma si yala, malaga gbɔnsanga wi ni, Amɔri cɛnlɛ woolo pe wunlumbolo kangurugo pàa fe ma saa lara wa Makeda ca waliwege ki ni.

¹⁷ A pɛle si saa ki wunlumbolo kangurugo pe yan pɛ lara wa ki waliwege ki ni, mɛɛ pan maga yo Zhozuwe wi kan.

¹⁸ A Zhozuwe wì si pe pye fɔ: «Ye sa sinndeere tugbɔɔɔ kongo ye taga wa waliwege ki yɔn na yɛɛ tɔn, ye leele tege le paa ki wele.

[†] 10:13 10:13: 2 Sami 1.18 ^{††} 10:13 10:13: Eburuye senɛ ti ni maga logo Yashari ko kɔɔɔ wo yen fɔ nɔa wì sin. Yashari sewe wi yaa pye malingbɔɔnɔ pe cew tawa yuuro tila pye wa wi ni, nɔa wila punɔgo.

¹⁹ Ɛɛn fɔ, yaga ka mɔ le. Ye taga ye juguye pe na yaa pe puro, ye pe pungo kɛɛ ki sho pe yeri. Yaga ka ti pe ye wa pe cara ti ni, katugu Yawe Yɛnɛɛle, ye Yɛnɛɛle li pe le ye kɛɛ.»

²⁰ A Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo pe ni, pɛ si Amɔri cɛnle woolo pe tongo ma ya pe ni pew, kaawɔ pele paa fe ma sho ma saa ye wa pe cara nda paa malaga sigemboro kan mari maga ti ni.

²¹ Ko pungo na, a Izirayeli woolo pɛ si songoro ma pan yinɛge Zhozuwe wi korogo wa paara yinɛ cɛnsaga ki ni, wa Makeda ca. Kona lere kɛɛ si soro naa mbe senre yo Izirayeli woolo pe na.

²² Kona, a Zhozuwe wi si kono kan ma yo pe sa waliwege ki yɛnge pe wunlumbolo kangurugo pe yirige pe pan pe ni wi kan.

²³ A pɛ sigi pye na, mɛɛ saa ki wunlumbolo kangurugo pe yirige wa waliwege ki ni ma pan pe ni Zhozuwe wi kan. Poro paa pye Zheruzalemu ca wunlunana, naa Eburɔn ca wunlunana, naa Yarimuti ca wunlunana, naa Lakishi ca wunlunana, konaa Egilon ca wunlunana we.

²⁴ Sanga na ni paa kari sa wunlumbolo pe yirige mbe pan pe ni, a Zhozuwe wi si Izirayeli woolo nambala pe ni fuun pe yeri. Pɛ kaa pan wunlumbolo pe ni, a wi sigi yo malingbɔɔnlo teele mbele paa malaga ki gbɔn wi ni ja pe kan fɔ: «Ye fulu laga ye ye tooro ti tagataga wa ki wunlumbolo mbele pe yooro ti na[†].»

A malingbɔɔnlo teele pɛ si fulu wa, mɛɛ ki pye ma.

²⁵ A Zhozuwe wi si pe pye fɔ: «Yaga ka fyɛ. Ye sunndo wiga si ka kon ye na. Ye fannga le ye yɛɛ ni, ye kotogo ta, katugu ye yaa malaga ki gbɔn ye juguye mbele fuun ni, pa Yawe Yɛnɛɛle li yaa pe pye yɛɛn.»

²⁶ Ko pungo na, a Zhozuwe wi sigi wunlumbolo pe gbo, ma ti a pɛ pe to tire kangurugo na[†]. A pɛ koro wa tozaga wa tire ti na, fɔ ma saa gbɔn yɔnlɔkɔgo ki na.

²⁷ Naa yɔnlo kila kaa na tuun, a Zhozuwe wi si pe pye ma yo pe pe gbɔlo pe tirige, pe pe wo wa tire ti na. Paa lara waliwege nɛga ni, a pɛ si pe tirige mɛɛ saa pe wa wa ki ni. Ko pungo na, a pɛ si waliwege ki yon tɔn sinndeere tugbɔoro ta ni. Ti wa bere ali ma pan ma gbɔn nala.

Zhozuwe wila Amɔri cɛnle woolo pe tara ti yɔnlɔparawa kalige kɛɛ ki sho maga ta

²⁸ Ki pilige nungba ki ni, a Zhozuwe wi si Makeda ca ki sho maga ta, maga ya tokobi ni, maga wunlunana wi gbo. Wila leele pe ni fuun pe gbo ma pe kɔ. Wi sila lere kɛɛ

wo yaga yinwege na. Nga wila pye Zheriko ca wunlunana wi na, ko nungba ko wila pye Makeda ca wunlunana wi na.

²⁹ Kona, a Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pɛ si yiri wa Makeda ma kari wa Libina ca ma saa to ki woolo pe na.

³⁰ A Yawe Yɛnɛɛle li si Libina ca konaa ki wunlunana wi le fun Izirayeli woolo pe kɛɛ. A pɛ si ca ki ya tokobi ni ma ca woolo pe ni fuun pe gbo ma pe kɔ, pe sila lere kɛɛ wo yaga yinwege na. Nga paa pye Zheriko ca wunlunana wi na, ko nungba ko paa pye ki wunlunana wi na fun.

³¹ Kona, a Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pɛ si yiri wa Libina ca ma kari wa Lakishi ca, ma saa yere malinje na wa ca ki yege, mɛɛ to ki na.

³² A Yawe Yɛnɛɛle li si Lakishi ca ki le Izirayeli woolo pe kɛɛ. A pɛ sigi sho maga ta pilige shyen wogo ki na, mɛɛ ki ya tokobi ni, ma ca woolo pe ni fuun pe gbo ma pe kɔ, paa yege nga na paa ki pye Libina ca ki na we.

³³ Ki sanga wi ni, a Gezari ca wunlunana Oramu wi si pan mbe saga Lakishi ca ki na. Ɛɛn fɔ, a Zhozuwe wi si wo naa wi malingbɔɔnlo pe ni fuun pe gbo. Wi sila wa kɛɛ yaga pe ni yinwege na.

³⁴ Kona, a Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pɛ si yiri wa Lakishi ca mɛɛ kari wa Egilon ca, ma saa yere malinje wi na wa ca ki yege, mɛɛ to ki na.

³⁵ A pɛ si ca ki sho maga ta ki pilige nungba ki ni, maga ya tokobi ni, ma ca woolo pe ni fuun pe gbo ma pe kɔ pilige nungba ki ni, paa yege nga na paa ki pye Lakishi ca ki na we.

³⁶ Kona, a Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pɛ si yiri wa Egilon ca ma kari wa Eburɔn ca ma saa to ki na.

³⁷ A pɛ si ca ki sho maga ta, mɛɛ ki wunlunana wi gbo konaa ca woolo pe ni fuun pe ni. Paa kanngara na cara ti sho mari ta fun, mari woolo pe ni fuun pe gbo ma pe kɔ. Lere kɛɛ sila koro yinwege na, paa yege nga na paa ki pye wa Egilon ca we. Zhozuwe wila ca ko naa ca woolo pe ni fuun pe tongo ma pe kɔ, wi sila wa kɛɛ yaga yinwege na.

³⁸ Ko pungo na, a Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pɛ si songoro ma pan wa Debiri ca, mɛɛ to ki na.

³⁹ A pɛ si ca ki sho maga ta ma pinle ki kanngara na cara ti ni, mɛɛ wunlunana wi yigi. A pɛ si cara ti ya tokobi ni, ma cara ti woolo pe ni fuun pe gbo ma pe kɔ. Pe sila lere kɛɛ yaga yinwege na. Nga Zhozuwe wila pye Eburɔn naa Libina cara to naa ti

[†] 10:24 10:24: Pe tooro nda paa tagataga wa wunlumbolo pe yooro ti na, ko la pye naga nari ma yo paa ya pe ni pew.

[†] 10:26 10:26: Paa wunlumbolo pe to tige na janjo mbe pe tifaga.

wunlumbolo pe na, ko nungba ko wila pye Debiri ca naa ki wunlunaja wi na.

⁴⁰ Zhozuwe wila ya ki tara ti ni fuun ti ni mari sho. Wunlumbolo mbele fuun paa pye ma cen wa yanwira tara ti ni, wila pe gbon ma ya pe ni, naa mbele paa pye ma cen wa Negevu tara pe ni, naa yanwira tigiwen tara to naa yanwira tigiwen lara ti na pe ni. Wi sila lere kpe wo yaga yinwege na. Wila yaara nda fuun tila pye yinwege na ti tongo mari ko pew, paa yeye nga na Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele laa ki yo maa kan we.

⁴¹ Wila leele pe gbo maga le wa Kadesh Barineya tara, fo ma saa gbon wa Gaza ca ki na, naa Gosheni ca[†] tara ti ni fuun, fo ma saa gbon wa Gabawon ca ki na.

⁴² Zhozuwe wila ki wunlumbolo pe ni fuun pe gbon ma ya pe ni yonlo nungba, mee pe tara ti sho pe yeri mari ta, katugu Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele laa pye na malaga ki gbon Izirayeli woolo pe kan.

⁴³ Ko pungo na, a Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe si songoro ma kari wa paara yinre censaga ki ni, wa Giligali ca.

11

*Zhozuwe wila malaga gbon
ma ya Kana tara ti yonloparawa
kamenge kee wunlumbolo pe ni*

¹ Naa Hazori ca wunlunaja Yabini wila kaa ki logo ma yo Zhozuwe wila malaga ki gbon ma ya, a wi si leele tun wa Mado ca wunlunaja Yobabu, naa Shimiron ca konaa Akishafu ca wunlumbolo pe yeri.

² Wunlumbolo mbele paa pye ma cen wa yanwiga tara ti ni, wa yonloparawa kamenge kee yeri, konaa wa Araba tara ti ni, wa Kinereti[†] logbogo ki yonloparawa kalige kee yeri, naa wa yanwira tigiwen tara ti ni, konaa wa tinndi wi na, wa Dori ca ki tanla, wa yonlo tosaga yeri, wila tun pe yeri fun.

³ Kana tara fenne mbele paa pye ma cen wa yonlo yirisaga naa yonlo tosaga yeri, poro naa Amori cenle woolo, naa Heti cenle woolo, naa Perezit cenle woolo, naa Zhebusi cenle woolo mbele paa pye ma cen wa yanwiga laga ki ni, konaa Hevi cenle woolo mbele paa pye ma cen wa Erimo yanwira ti tanla, wa Mizipa tara, wila tun pe yeri fun.

⁴ A ki wunlumbolo pe ni fuun pe si yiri pe malingbocoonlo pe ni fuun pe ni. Paa lege jenge paa kogoje yon taambugo ki yen. Pe

shonye naa malaga gbonwotoroye paa lege fo jenge.

⁵ A ki wunlumbolo pe ni fuun pe si gbogolo nungba mee kari ma saa yere malinje na wa laga nga paa pye na yinri Meromu ki tonmo pi yon na, mbe ta mbe to Izirayeli woolo pe na.

⁶ A Yawe Yennele li si Zhozuwe wi pye fo: «Maga ka fye pe yeye, katugu goto anme yeye, mi yaa pe ni fuun pe le Izirayeli woolo pe kee, pe yaa pye mbe wenge mbe ku. Ma pe shonye pe pannda ti kocoonlo, ma pe wotoroye pe sogo.»

⁷ Ki pye ma, a Zhozuwe wo naa wi malingbocoonlo pe ni, pe si kari mee saa pe juguye pe fo ma to pe na wa Meromu laga tonmo pi tanla, ma malaga gbon pe ni.

⁸ A Yawe Yennele li si pe le Izirayeli woolo pe kee. A Izirayeli woolo pe si pe gbo, ma taga pe na, na pe puro fo ma saa gbon wa Sidon kagbogo ki na; fo wa Misirefoti Mayimu laga ki na; fo ma saa gbon wa Mizipe tara gbunlundege ki na. A pe si pe gbo ma pe ko. Pe sila lere kpe wo yaga pe ni.

⁹ Nga Yawe Yennele laa yo Zhozuwe wi kan, a wi sigi pye pe na. Wila pe shonye pe pannda ti kocoonlo ma pe wotoroye pe sogo.

*Zhozuwe wila wunlumbolo
mbele paa gbogolo
pe cara ti sho mari ta*

¹⁰ Ki sanga nungba wi ni, Zhozuwe wi songorocaga, a wi si Hazori ca ki sho maga ta, mee ki wunlunaja wi gbo tokobi ni. Faa ki ca ko kila pye ki lara ti ni fuun ti wunluwo ca ye.

¹¹ A wi si ti a pe ca woolo pe gbo tokobi ni, ma pe tongo ma pe ko, pe sila wa kpe yaga. Ko pungo na, a wi si ca ki sogo.

¹² Wunlumbolo mbele fuun paa gbogolo, Zhozuwe wila pe cara ti sho mari ta, ma wunlumbolo pe gbo tokobi ni. Wila cara ti woolo pe tongo pew ma pe ko, paa yeye nga na Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wila ki yo we.

¹³ Ma si yala, cara nda tila pye wa tinndiye pe na, Izirayeli woolo pe sila ko ka kpe sogo, kaawo Hazori ca nga Zhozuwe wila ti a pe sogo ko.

¹⁴ A Izirayeli woolo pe si ki cara ti yarijende pyew naa ti yaayoro ti koli mari ta, en fo, paa leele pe ni fuun pe gbo tokobi ni ma pe ko, pe sila lere kpe wo yaga.

¹⁵ Senre nda Yawe Yennele laa yo li tunmbyee Moyisi wi kan, Moyisi wila ti yo Zhozuwe wi kan. A Zhozuwe wi sigi pye ma. Senre nda fuun Yawe Yennele laa yo

[†] 10:41 10:41: Gosheni ca nga ki senre ti yo laga ki verise na wi ni ki yen ki ye Gosheni tara nda ti senre ti yo wa Ezhipiti tara ti ni; Zhene 45:10; 47:1,11,27. [†] 11:2 11:2: Kinereti na senre ti yo laga ki verise na wi ni, pele maa ki jate ma yo ca layi, nga kila pye wa logbogo ki yon na.

Moyisi wi kan, wi sila ta kpe yaga na wii tanga ti na.

Tara nda Zhozuwe wila sho ma ta

¹⁶ Pa Zhozuwe wila tara ti ni fuun ti sho mari ta yeen, to ti yen yanwiga laga ye, naa Negevu tara ti ni fuun, naa Gosheni tara ti ni fuun, naa yanwira tigiwen tara ti ni, naa Araba tara ti ni, naa Izirayeli yanwira tara ti ni konaa ti funwa lara falafala ti ni, wa yonloparawa kamenge kee yeri.

¹⁷ Wila wunlumbolo pe ni fuun pe yigi ma pe gbo, poro mbele paa pye ma cen wa tara nda tila le wa Alaki yanwiga ki na, wa Seyiri tara ti tanla, wa yonloparawa kalige kee yeri, fo ma saa gbon wa Baali Gadi tara ti na, wa Liban tara yanwiga ki gbunlundege ki ni, wa Erimo yanwira ti tanla, wa yonloparawa kamenge kee yeri.

¹⁸ Zhozuwe wila malaga ki gbon ki wunlumbolo pe ni, fo ma yegele legere pye ki na.

¹⁹ Ca ka kpe woolo sila yeyinnye lagaja Izirayeli woolo pe ni, kaawo Hevi cenle woolo mbele paa pye ma cen wa Gabawon ca poro. Mbe wo ko ca woolo poro ni, Izirayeli woolo paa malaga ki gbon ma cara sannda pyew ti sho mari ta.

²⁰ Katugu Yawe Yenjele lo jate laa ki tara woolo pe koto ti ngban ngban pe na, a paa malaga gbon Izirayeli woolo pe ni, jango poro mbe ta pe pe gbo pe pe ko. Izirayeli woolo pe pe gbo paga ka pe yinriwe ta, mbe pe ko pew mbe pe wo wa, paa yege nga na Yawe Yenjele laa ki yo Moyisi wi kan we†.

²¹ Ki sanga nungba wi ni, a Zhozuwe wi si kari ma saa Anaki setirige piile pe gbo ma pe ko, poro la pye ma cen wa yanwira ti na, wa Eburon ca, naa Debiri ca, naa Anabu ca konaa wa Zhuda yanwiga naa Izirayeli yanwiga tara ti ni. Zhozuwe wila pe gbo ma pe cara ti tongo pew.

²² Anaki setirige pyo wa kpe sila koro wa Izirayeli tara, kaawo wa Gaza, naa Gati konaa Asidodi cara ti ni.

²³ Ki pye ma, a Zhozuwe wi si fannga ta ma tara ti ni fuun ti sho, paa yege nga na Yawe Yenjele laa ki yo Moyisi wi kan we. A wi siri kan Izirayeli woolo pe yeri korogo, mari yegele pe cengele ke na, pe ni fuun naa pe tasaga. A malaga ki si ko wa tara ti ni, a leele paa wogo.

12

Wunlumbolo mbele Izirayeli woolo paa malaga ki gbon ma ya pe ni

¹ Wunlumbolo mbele Izirayeli woolo paa malaga ki gbon ma ya pe ni wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri, ma pe tara ti sho pe yeri, maga le wa Arino lafogo ki na fo ma saa gbon wa Erimo yanwira ti na, ko koro wo yen Araba tara ti ni fuun wa yonlo yirisaga kee yeri, pe mere ti nda:

² Wi kongbanna wo lawi na Amori cenle woolo pe wunlunana Sihon. Pa wila pye ma cen wa Eshibon ca. Wila pye wunluwo pi na tara nda go na, tila le wa Aroyeri ca ki na, ma pinle Arino gbunlundege ki walaga ni, naa Galaadi tara ti walaga ni, fo ma saa gbon wa Yaboki lafogo ki na, ko nga kila pye na Amo cenle woolo pe tara ti konlo li nari we.

³ Wila pye wunluwo pi na fun Araba tara ti go na wa yonlo yirisaga kee yeri, maga le wa Zhenezareti logbogo ki na, fo ma saa gbon wa Kogaje kuwo wi na, ma wa wa Beti Yeshimoti ca ki yeri, fo ma saa gbon wa Pisiga yanwiga ki tigiwen pi na, wa yonloparawa kalige kee yeri.

⁴ Izirayeli woolo paa Bazan tara wunlunana Jgi wi tara ti sho fun. Erefayi cenle woolo mbele paa koro, wo wa lawi. Pa wila pye ma cen wa Ashitaroti ca konaa Edireyi ca ki ni.

⁵ Wila pye wunluwo pi na tara nda go na, to tila pye Erimo yanwira to naa Salika tara, naa Bazan tara ti ni fuun, fo ma saa gbon wa Geshuri tara fenne naa Maaka tara fenne pe tara kongolo ke na, naa Galaadi tara ti walaga ni, fo ma saa gbon wa Eshibon ca wunlunana Sihon wi tara konlo li na†.

⁶ Yawe Yenjele li tunmbyee Moyisi wo naa Izirayeli woolo pe ni, paa malaga gbon ma ya ki wunlumbolo pe ni. A Moyisi wi si pe tara ti kan Uruben cenle woolo, naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo pe yeri ti pye pe woro†.

⁷ Wunlumbolo mbele paa pye wa Zhuriden gbaan wi yonlo tosaga yeri, a Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo pe ni, pe malaga gbon ma ya pe ni, poro wele yeen. Pa pe tara tila le wa Baali Gadi ca ki na, wa Liban tara yanwiga gbunlundege ki ni, fo ma saa gbon wa Alaki yanwiga ki na, ko nga ki le ma yagara ma kari wa Seyiri tara ti yeri we. A Zhozuwe wi sigi tara ti kan Izirayeli cengele ke yeri ti pye ke woro, ma siri yegele cengele ke ni fuun nungba nungba ke na.

⁸ Ko tara to tila pye yanwira tara re, naa yanwira tigiwen tara ti ni, naa Araba tara ti ni, naa yanwiga tigiwen lara ti ni, naa Zhuda tara gbinri wi ni konaa Negevu tara ti ni. Heti cenle woolo, naa Amori cenle woolo, naa Kana tara fenne, naa Perezzi

cenle woolo, naa Hevi cenle woolo konaa Zhebusi cenle woolo pa paa pye ma cen wa ki tara ti ni.

⁹ Paa ya wunlumbolo mbele ni, poro la wele Zheriko ca wunlunana we, naa Ayi ca wunlunana wi ni, wa Beteli ca ki tanla;

¹⁰ naa Zheruzalemu ca wunlunana wi ni, naa Eburon ca wunlunana wi ni;

¹¹ naa Yarimuti ca wunlunana wi ni, naa Lakishi ca wunlunana wi ni;

¹² naa Egilon ca wunlunana wi ni, naa Gezeri ca wunlunana wi ni;

¹³ naa Debiri ca wunlunana wi ni, naa Gederi ca wunlunana wi ni;

¹⁴ naa Orima ca wunlunana wi ni, naa Aradi ca wunlunana wi ni;

¹⁵ naa Libina ca wunlunana wi ni, naa Adulamu ca wunlunana wi ni;

¹⁶ naa Makeda ca wunlunana wi ni, naa Beteli ca wunlunana wi ni;

¹⁷ naa Tapuwa ca wunlunana wi ni, naa Eferi ca wunlunana wi ni;

¹⁸ naa Afeki ca wunlunana wi ni, naa Lasharon ca wunlunana wi ni;

¹⁹ naa Mado ca wunlunana wi ni, naa Hazori ca wunlunana wi ni;

²⁰ naa Shimiron Meron ca wunlunana wi ni, naa Akishafu ca wunlunana wi ni;

²¹ naa Taanaki ca wunlunana wi ni, naa Megido ca wunlunana wi ni;

²² naa Kedeshi ca wunlunana wi ni, naa Yokineyamu ca wunlunana wi ni, wa Karimeli yanwira ti na;

²³ naa Dori ca wunlunana wi ni, wa Dori tinndi wi na, naa Goyimu ca wunlunana wi ni, wa Giligali[†] ca ki tanla;

²⁴ konaa Tiriza ca wunlunana wi ni. Ki wunlumbolo pe ni fuun paa pye wunlumbolo nafa ma yiri ke ma yiri nungba.

TARA TI YELEKALA

13

13-21

Kana tara ti lara nda tila koro Izirayeli woolo peri sho peri ta

¹ Koni Zhozuwe wila le fo jenge. Pilige ka, a Yawe Yennele li suu pye fo: «Wele, ma le yingo fo jenge, ma si yala, tara nda ti koro mbe sho mbe ta bere, ti gbogo.

² Tara nda ti koro mbe sho mbe ta, to ti yen Filisiti tara fenne pe tara ti ni fuun, naa Geshuri tara fenne pe woro ti ni.

³ Pa ti le wa Shikori gbaan njege ki na, ko nga ki maa fuun na toro wa Ezhipiti tara ti yesinne na, fo ma saa gbɔn wa Ekiron ca tara ti na, wa yonloparawa kamejge kee yeri. Ko tara nda to ti ni fuun to yen na jate paa Kana tara yen. Filisiti tara fenne pe

wunlumbolo kangurugo paa pye ma cen cara nda ni, pa tila pye wa. To ti yen Gaza, naa Asidodi, naa Asikalon naa Gati konaa Ekiron cara re. Avi cenle woolo paa pye ma cen wa ti ni fun, wa yonloparawa kalige kee yeri.

⁴ Kana tara fenne pe tara ti ni fuun ti koro mbe sho mbe ta fun, mbege le wa Meyara laga ki na, ko nga ki yen Sidon ca fenne pe woro, fo sa gbɔn wa Afeki ca ki na, wa Amori cenle woolo pe tara ti konlo li na;

⁵ mbe pinle Gebali tara woolo pe tara ti ni, naa Liban tara ti yonlo yirisaga kee ki ni fuun ki ni, mbege le wa Baali Gadi tara ti na wa Erimo yanwira ti tanla, fo sa gbɔn wa Lebo Hamati ca ki na;

⁶ konaa yanwira tara nda fuun ti yen Liban tara naa Misirefoti Mayimu logo ki ni ti sogowo pi ni, to nda Sidon ca fenne pe yen ma cen wa ti ni we. Sanga o sanga Izirayeli woolo pe kaa kee yege, mi yaa la ki tara woolo pe puro la pe yinrigi wa pe yege. Ma pete gbɔn maga tara ti yege Izirayeli woolo pe na gben, ti pye pe korogo, paa yege nga na migi yo ma kan we[†].

⁷ «Ki kala na, ki tara nda mari yege cengele kolojere koro naa Manase cenle li walaga woolo mbele pe fa tara ta ta pe na, ti pye pe woro.»

Tara nda wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kee yeri ti yelekala

⁸ Manase cenle li walaga kongbannga ki woolo poro naa Uruben cenle woolo pe ni, naa Gadi cenle woolo pe ni, paa tara ta ta korogo mako wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri. Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wo wila ti kan pe yeri[†].

⁹ Tila le wa Aroyeri ca ki na, wa Arino lafogo ki yon na, fo ma saa gbɔn wa ca nga ki yen wa gbunlundege ki nandogomo ki na, konaa Medeba funwa laga falafala ki ni fuun ki ni, fo ma saa gbɔn wa Dibon ca ki na;

¹⁰ konaa Amori cenle woolo pe wunlunana Sihon na wila pye ma cen wa Eshibon ca wi cara ti ni fuun ti ni, fo ma saa gbɔn wa Amo cenle woolo pe tara konlo li na.

¹¹ Tila Galaadi tara ti pinle fun, naa Geshuri tara fenne naa Maaka tara fenne pe tara ti ni, naa Erimo yanwira to naa Bazan tara ti ni fuun ti ni, fo ma saa gbɔn wa Salika tara ti na.

¹² Bazan tara to tila pye wunlunana Jgi wi tara ti ni fuun. Wo nungba wila koro

[†] 12:23 12.23: Ki Giligali ca nga ki yaa pye ki ye Giligali ca nga kila pye wa Zheriko ca ki tanla ki ni. Gireki senre sewe lee wi yen naga nari ma yo ki Giligali ca nga ki yaa pye ko kila pye wa Galile tara. [†] 13:6 13.6: Nombu 33.54

[†] 13:8 13.8: Nombu 32.33; Dete 3.12

ma yiri wa Erefayi cenle li ni. Wila pye ma cen wa Ashitaroti ca naa Edireyi ca ki ni. Moyisi wila malaga gbɔn ma ya ki wunlumbolo pe ni, mɛɛ pe tara ti sho pe yeri.

¹³ Konaa ki ni fuun, Izirayeli woolo pe sila Geshuri tara fenne naa Maaka tara fenne pe purɔ mbe pe yirige; ki kala na, pɛ koro ma cen wa Izirayeli woolo pe sogowo fɔ ma pan ma gbɔn nala.

¹⁴ Levi cenle lo nungba lɛa koro Moyisi wi sila tara kan li yeri korɔgo. Eɛn fɔ, saara sogoworo nda pe ma wo Yawe Yennejele, Izirayeli woolo Yennejele li yeri, pa pe tasaga ki yaa la yinrigi wa ti ni, paa yege nga na lɛa ki yo Moyisi wi kan we†.

Uruben cenle woolo pe tara re

¹⁵ Tara nda Moyisi wila kan Uruben cenle woolo pe yeri ma yala pe setiriye yi ni

¹⁶ tila le wa Aroyeri ca ki na, wa yonloparawa kalige keɛ yeri, wa Arino lafogo ki yon na, konaa wa ca nga kila pye wa ki gbunlundege ki nandogomo ki na; naa funwa laga falafala nga fuun kila pye ma Medeba ca ki maga ki ni,

¹⁷ naa Eshibon ca konaa ki funwa laga falafala ki cara ti ni fuun ti ni. To lari nda Dibon, naa Bamoti Baali, naa Beti Baali Meyon,

¹⁸ naa Yaza, naa Kedemoti, naa Mefaati,

¹⁹ naa Kiriayatayimu, naa Sibima, naa Zereti Ashahari ca ki ni wa yanwiga ki na, ko nga ki yagara ma yiri gbunlundege ki go na we;

²⁰ naa Beti Pewori, naa Pisiga yanwiga tigiwen lara ti ni konaa Beti Yeshimoti ca ki ni,

²¹ ma pinle cara nda fuun tila pye wa funwa laga falafala ki ni ti ni, naa Amori cenle woolo pe wunlunana Sihon nga wila pye ma cen wa Eshibon ca wi wunluwo tara ti ni fuun ti ni. Moyisi wila Sihon wi gbo ma pinle Madiyan tara fenne teele mbele paa go sogo maa kan pe ni. Paa pye ma cen wa tara ti ni. Poro la wele Evi, naa Ereke mu, naa Zuri, naa Huri konaa Ereba.

²² Izirayeli woolo paa leele mbele gbo tokobi wi ni, Bewori pinambyo Balaamu nga wila pye na jele, wila pye pe ni.

²³ Uruben setirige piile pe tara ti konlo lo lɛa pye Zhuriden gbaan wo naa tara nda tila pye mari maga ti ni. Tara nda tila yeɛle Uruben cenle woolo pe na, ma yala pe setiriye yi ni, ma pinle ti cagboro naa ti kapire ti ni, to lari yeɛn.

Gadi cenle woolo pe tara re

²⁴ Moyisi wila Gadi cenle woolo pe tasaga kan pe yeri, ma yala pe setiriye yi ni.

²⁵ Tara nda paa ta to tila pye Yayezeri ca tara re, naa Galaadi tara cara ti ni fuun, konaa Amɔ cenle pe tara ti walaga ni, fɔ ma saa gbɔn wa Aroyeri ca ki na, wa Araba ca ki tanla.

²⁶ Tila le wa Eshibon ca ki na fɔ ma saa gbɔn wa Aramati Mizipe ca ko naa Betonimu ca ki na, konaa maga le wa Mahanayimu ca ki na fɔ ma saa gbɔn wa Debiri ca tara ti konlo li na.

²⁷ Wa Zhuriden gbaan gbunlundege ki ni, tila Beti Haramu ca ki pinle, naa Beti Nimira ca, naa Sukoti ca konaa Zafon ca ki ni; to tila pye Eshibon ca wunlunana Sihon wi wunluwo tara ti cara sannda re. Ki tara tila pye wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri, ma pye tara ti konlo, fɔ ma saa gbɔn wa Zhenezareti logbogo ki na.

²⁸ Tara nda tila yeɛle Gadi cenle woolo pe na, ma yala pe setiriye yi ni, ma pinle ti cagboro naa ti kapire ti ni, to lari yeɛn.

Tara nda tila kan Manase cenle li walaga woolo pe yeri

²⁹ Moyisi wila Manase cenle li walaga woolo pe tasaga kan pe yeri, ma yala pe setiriye yi ni.

³⁰ Tara nda paa ta tila le wa Mahanayimu ca† ki na, ma pinle Bazan tara ti ni fuun ti ni, to nda tila pye Bazan tara wunlunana Ogi wi wunluwo tara ti ni fuun ti ni we, ma pinle naja nga paa pye na yinri Yayiiri wi kapire nafa taanri ti ni, wa Bazan tara;

³¹ naa Galaadi tara ti walaga ni, ma pinle Ashitaroti naa Edireyi cara ti ni, to tila pye faa Bazan tara wunlunana Ogi wi wunluwo cagboro re. Ki tara ti ni fuun tila kan Manase wi pinambyo Makiri wi setirige piile pe walaga yeri, ma yala pe setiriye yi ni.

³² Ki tara nda to Moyisi wila yeɛle, maa ta wa Mowabu tara funwa lara falafala ti ni, wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga keɛ yeri, wa Zheriko ca ki yesinme na.

³³ Wi sila tara kan Levi cenle woolo poro yeri, eɛn fɔ, Yawe Yennejele, Izirayeli woolo Yennejele lo lɛa pye pe korɔgo ye†.

14

Tara nda wa Zhuriden gbaan wi yonlo tosaga keɛ yeri ti yeɛlekala

† 13:14 13:14: Dete 18:1-2 † 13:30 13:30: Manase cenle li walaga ki woolo paa tara nda ta, Mahanayimu ca ko kila pye ti konlo le wa yonloparawa kalige keɛ yeri. † 13:33 13:33: Yawe Yennejele lo lɛa pye pe korɔgo ye, konaa saara yaara nda Izirayeli woolo pe yaa la paan ti ni, ti pye pe tasaga: Ko korɔ wo yen fɔ pe yaa la tunngo piin li kan; Nombu 18:20; Dete 18:2.

¹ Tara nda Izirayeli woolo paa ta wa Kana tara ti ni korogo tori nda yeen. Saraga wofa Eleyazari wo naa Nuni pinambyo Zhozuwe wi ni, naa Izirayeli cengele ke seye teele pe ni, poro paa ti yeze pe na.

² Paa pete gbɔn maga tara ti yeze cengele koljere naa cenle na li walaga ki woolo pe sila pe tasaga ta pe na, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki kono kan Moyisi wi yeri ma yo pege pye we†.

³ Moyisi wila cengele shyen naa cenle nungba walaga woolo kan pe korogo ni mako wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri. Een fo, wi sila tara kan korogo Levi setirige piile poro yeri.

⁴ Katugu Zhozufu pinambiile shyen, Manase naa Efrayimu paa poro jiri paa cengele shyen yen ma pe taga wa. Ki kala na, pe sila tara ta kan Levi setirige piile pe yeri wa Kana tara, kaawo cara tari paa kan pe yeri pe cen wa ti ni, ma pinle lara nda tila pye mari maga ti ni, ti pye pe yaayoro ti kasara naa pe yarijende ti tegesara†.

⁵ Pa Izirayeli woolo paa ki pye yeen ma tara ti yeze, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan we.

Paa Eburon ca ki kan Kalebu wi yeri

⁶ Pilige ka, a Zhuda cenle woolo pele si pan Zhozuwe wi korogo wa Giligali ca. A Yefune pinambyo Kalebu na wila pye Kenazi setirige pyo, wi si Zhozuwe wi pye fo: «Ijga Yawe Yennele laa yo li tunmbyee Moyisi wi kan mi naa mboro we senre na, ma we ta wa Kadeshi Barineya tara, nde maga jen†.

⁷ Kila yala mi ta yeze nafa shyen, a Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wi silan tun ma yiri wa Kadeshi Barineya tara, mbe pan mbege tara nda yeen ti kagala ke yewe mbe ke jen. Naa mila kaa songoro ma kari, kagala ngele mila yan, a mi si ke yege yo wi kan nawa jatere jenne ni.

⁸ Ma si yala, nambala mbele paa pinle na ni, paa leele pe kotogo ki gbo pe na, een fo, mi wo na, mi taga Yawe Yennele, na Yennele li na, na nawa pi ni fuun pi ni†.

⁹ Ki pilige ki ni, a Moyisi wi si wugu ma yo fo: «Kaselege ko na, tara nda ma saa yanri mari kagala ke yewe ma ke jen, ti yaa ka pye mboro naa ma setirige piile ye woro fo sanga pyew, katugu ma taga Yawe Yennele, na Yennele li na, ma nawa pi ni fuun pi ni†.»

¹⁰ Koni, ki ta yeze nafa shyen ma yiri kangurugo male ligi senre ti yo Moyisi wi

kan, sanga na ni woro Izirayeli woolo waa pye na tanri wa gbinri wi ni we. Yawe Yennele lilan yaga yinwege na, ma yala li yon folo na laa le na yeri li ni. Wele, mi ta yeze nafa tijere ma yiri kangurugo yingo.

¹¹ Mi yen fannga ni bere paa yege nga na mila pye fannga ni, sanga na ni Moyisi wila na tun we. Fannga yen na ni paa faa wi yen, mbe ya mbe malaga gbɔn nakoma mbaa kagala ke ni fuun piin.

¹² Ki kala na, yanwiga tara laga nga Yawe Yennele laa yon folo kon mbe kan na yeri ki sanga wi ni, ki kan na yeri yingo. Ki sanga wi ni, ma sigi logo ma yo letitono, Anaki setirige piile wele, pe yen ma cen wa ki laga ki cagboro gbɔro ti ni, to nda malaga sigemboro yen mari maga we. Na Yawe Yennele liga na saga, mi yaa pe puro mbe pe yirige wa, paa yege nga na laa ki yo we.»

¹³ Kona, a Zhozuwe wi si duwaw pye Yefune pinambyo Kalebu wi kan, mee Eburon ca ki kan wi yeri korogo.

¹⁴ Ki kala na, Yefune pinambyo Kalebu na wila pye Kenazi setirige pyo, Eburon ca ki pye wi setirige piile pe korogo, ali ma pan ma gbɔn nala, katugu wila taga Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li na, wi nawa pi ni fuun pi ni.

¹⁵ Faa, paa pye na Eburon ca ki yinri Kiriya Ariba. Ariba wo wila pye Anaki setirige piile pe ni fuun pe megbogofa we. Kona, a malaga ki si ko wa tara ti ni.

15

Zhuda cenle woolo pe tara re

¹ Tara nda paa pete gbɔn ma kan Zhuda cenle woolo pe yeri, ma yala pe setiriye yi ni, tila le ma gbogo ma kari wa yonloparawa kalige kee ki yeri, ma saa gbɔn fo wa Edomu tara ti konlo li na, wa Zen gbinri wi na, wa yonloparawa kalige kee yeri, fo wa tara nda wa yonloparawa kalige kee yeri ti kosaga ki na.

² Pe tara ti konlo na wa yonloparawa kalige kee yeri, laa le wa tara ti laga nga ki kunnu ma ye wa Kogje kuwo wi ni ki na, wa yonloparawa kalige kee yeri,

³ mee toro ma yiri wa Akirabimu tinndi wi yonloparawa kalige kee yeri, ma sin wa Zen gbinri wi ni, ma saa toro wa Kadeshi Barineya tara ti yonloparawa kalige kee yeri, mee kari wa Heziron ca ki yeri fo ma saa gbɔn wa Adari ca ki na; kona mee ke ma kari wa Karika ca ki yeri.

⁴ Mbe le lema, a li si toro ma yiri wa Azimo ca, ma saa gbɔn wa Ezhipiti tara

† 14:2 14.1-2: Nombu 26.52-56; 34.13

† 14:4 4.3-4: Levi setirige piile paa pe jiri ma pe pinle Zhakobu pinambiile pe ni, een fo naa paa tara ti yeze pe sila tara ta ta paa korogo yen. Zhozufu pinambiile Manase naa Efrayimu poro paa tara ta ta korogo pe yonlo; Nombu 32.33; 34.14-15; Dete 3.12-17.

† 14:6 14.6: Nombu 14.30

† 14:8 14.7-8: Nombu 13.1-30

† 14:9 14.9: Nombu 14.24

lafogo ki na, mɛɛ toro ma saa gbɔn wa Mediterane kɔgoje wi na. Pe tara ti kɔnlo lo lali yɛɛn wa yɔnloparawa kalige kɛɛ ki yeri.

⁵ Wa yɔnlo yirisaga yeri, Kɔgoje kuwo wo wila pye tara ti kɔnlo le, fɔ ma saa gbɔn wa laga nga Zhuriden gbaan wi maa fuun na yiin wa wi ni ki na.

Wa yɔnloparawa kamɛnge kɛɛ yeri, tara kɔnlo lɔa le wa Zhuriden gbaan wo naa Kɔgoje kuwo wi ni pe filisaga ki na.

⁶ mɛɛ toro ma kari wa Beti Ogila ca ki yeri, ma saa toro wa Beti Araba ca ki yɔnloparawa kamɛnge kɛɛ yeri, fɔ ma saa gbɔn wa sinndelege nga paa pye na yinri Bohan ki na. Bohan wo la pye Uruben setirige pyo.

⁷ Ko pungo na, a tara ti kɔnlo li si le wa Akori gbunlundege ki ni ma kari wa Debiri ca ki yeri, mɛɛ sin ma kari wa yɔnloparawa kamɛnge kɛɛ yeri, wa Giligali ca ki yeri, wa tinndi na paa pye na yinri Adumimu wi yesinme na, ma wa lafogo ki yɔnloparawa kalige kɛɛ yeri. Kona, a li si toro wa Eni Shemeshi ca tonmo laga ki tanla ma saa gbɔn wa Eni Oroguweli ca ki na.

⁸ mɛɛ toro wa Beni Hinomu gbunlundege ki ni, wa Zhebusi cɛnle woolo pe yanwiga ki tigiwen pi yɔnloparawa kalige kɛɛ ki yeri, wa laga nga Zheruzalemu ca ki yen we. A li si lugu ma kari wa yanwiga ki go na, ma wa Hinomu gbunlundege ki yɔnlo tosaga yeri, ma saa gbɔn Erefayi cɛnle woolo pe funwa laga falafala ki kosaga ki na, wa yɔnloparawa kamɛnge kɛɛ ki yeri.

⁹ A tara kɔnlo li si le wa ko yanwiga ko go na, ma ke ma kari wa Nefitowa ca puluyo yi yeri, mɛɛ saa gbɔn wa cara nda tila pye wa Efirɔn yanwiga ki na ti na, mɛɛ jen ma ke ma kari wa Baala ca ki yeri, paa pye naga yinri fun Kiriyati Yeyarimu.

¹⁰ A li si le le Baala mɛɛ ke ma kari wa yɔnlo tosaga yeri, wa Seyiri yanwiga ki yeri, mɛɛ toro wa Yeyarimu yanwiga gbunlundege ki yɔnloparawa kamɛnge kɛɛ yeri, paa pye naga yanwiga ki yinri fun Kesalon yanwiga; kona, a li si tigi ma kari wa Beti Shemeshi ca, mɛɛ saa toro ma kari wa Timina ca.

¹¹ A li si le lema ma kari wa Ekiron ca gbunlundege ki yɔnloparawa kamɛnge kɛɛ yeri, mɛɛ ke ma kari wa Shikiron ca ki yeri, ma saa toro wa Baala yanwiga ki na, mɛɛ kari wa Yabineyeli ca, ma saa gbɔn wa Mediterane kɔgoje wi na.

¹² Wa yɔnlo tosaga yeri Mediterane kɔgoje wo wila pye tara ti kɔnlo le.

Tara nda tila kan Zhuda cɛnle woolo pe yeri, ma yala pe setiriye yi ni, pa ti kɔngolo

kàa torotoro yɛɛn.

Kalebu wila wi tara ti sho mari ta

¹³ Paa tara ta kan Yefune pinambyo Kalebu wi yeri wa Zhuda cɛnle woolo pe tara ti ni, paa yege nga na Yawe Yenyele lɔa ki kono kan Zhozuwe wi yeri. Eburɔn ca ko paa kan wi yeri, paa pye naga yinri fun Kiriyati Ariba. Ariba wo wila pye Anaki setirige piile pe tele we.

¹⁴ A Kalebu wi si saa Anaki setirige piile taanri pe puro ma pe yirige wa; pe mere to lari nda Sheshayi, naa Ahima konaa Talimayi†.

¹⁵ A wi si kaa yiri lema mɛɛ saa to Debiri ca woolo pe na. Faa paa pye na Debiri ca ki yinri Kiriyati Seferi.

¹⁶ Kona, a Kalebu wi sho fɔ: «Lere na ka ya mbe Kiriyati Seferi ca woolo pe puro mbege sho, mi yaa na sumborombyo Akisa wi kan ki fɔ wi yeri wuu pori wi jo.»

¹⁷ A Kalebu wi nɔsepyo Kenazi wi pinambyo Otiniyeli wi si saa ya ca woolo pe ni maga sho. A Kalebu wi suu sumborombyo Akisa wi kan wi yeri, a wuu pori.

¹⁸ Naa Akisa wila ka saa gbɔn wa Otiniyeli wi tanla, a wi si Otiniyeli wi pye ma yo wi kere laga ka yenri wi to Kalebu wi yeri. Kona, a Akisa wi si yiri wa wi sofile wi na ma tigi. A wi to Kalebu wi suu yewe ma yo fɔ: «Yingi maa jaa?»

¹⁹ A wi suu yon sogo ma yo fɔ: «Kajenge pye mala kan, ma puluyo ya kan na yeri, katugu tara laga nga ma kan na yeri wa yɔnloparawa kalige kɛɛ ki yeri, tonmo woro wa ti ni.»

Zhuda cɛnle woolo pe tara cara

Kona, a Kalebu wi si gona puluyo yo naa nɔgona puluyo yi kan wi yeri.

²⁰ Tara nda Zhuda cɛnle woolo paa ta, ma yala pe setiriye yi ni, to lari nda yɛɛn.

²¹ Cara nda tila pye wa Zhuda cɛnle woolo pe tara ti yɔnloparawa kalige kɛɛ yeri, wa Edomu tara kɔnlo li tanla, to lari nda: Kabiseyeli, naa Ederi, naa Yaguri,

²² naa Kina, naa Dimona, naa Adada,

²³ naa Kedeshi, naa Hazori, naa Itan,

²⁴ naa Zifu, naa Telɛmu, naa Beyaloti,

²⁵ naa Hazori Hadata, naa Keriyoṭi Hezirɔn, paa pye naga ca ki yinri naa fun Hazori,

²⁶ naa Amamu, naa Shema, naa Molada,

²⁷ naa Hazari Gada, naa Eshimo, naa Beti Paleti,

²⁸ naa Hazari Shuwali, naa Berisheba, naa Biziyotiya,

²⁹ naa Baala, naa Iyimu, naa Azemu,

³⁰ naa Elitoladi, naa Kesili, naa Orima,

† 15:14 15:13-14: Kiti 1.20

³¹ naa Zikilagi, naa Madimana, naa Sansana,

³² naa Lebayoti, naa Shilimu, naa Ayini konaa Irimo. Ki cara ti ni fuun tila pye nafa ma yiri kolojere, ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.

³³ Cara nda tila pye wa Shefela tara ti ni, to lari nda: Eshitawoli, naa Zoreya, naa Ashina,

³⁴ naa Zanowa, naa Eni Ganimu, naa Tapuwa, naa Enamu,

³⁵ naa Yarimuti, naa Adulamu, naa Soko, naa Azeka,

³⁶ naa Shaarayimu, naa Aditayimu, naa Gederu konaa Gederotayimu. Ki cara tila pye ke ma yiri tijere, ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.

³⁷ Cara nda tila taga wa naa, to lari nda: Zena, naa Hadasha, naa Migidali Gadi,

³⁸ naa Dileyan, naa Mizipe, naa Yokiteycli,

³⁹ naa Lakishi, naa Bozikati, naa Egilon,

⁴⁰ naa Kabon, naa Lamasi, naa Kitilishi,

⁴¹ naa Gederoti, naa Beti Dagon, naa Naama konaa Makeda. Ki cara tila pye ke ma yiri kogoloni, ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.

⁴² Cara nda tila taga wa naa, to lari nda: Libina, naa Eteri, naa Ashan,

⁴³ naa Yifita, naa Ashina, naa Nezibu,

⁴⁴ naa Keyila, naa Akizibu konaa Maresha. Ki cara tila pye kolojere, ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.

⁴⁵ Cara nda tila taga wa naa, to lari nda: Ekiron ca kila pye wa fun ma pinle ki kanngara na cara naa ki kapire ti ni.

⁴⁶ Naa Asidodi ca ki kanngara na cara ti ni fuun konaa ki kapire ti ni fuun ti ni; tila pye Ekiron ca ko naa Mediterane kogoje wi sogowo pi ni.

⁴⁷ Naa Asidodi konaa Gaza ma pinle ti cagboro naa ti kapire ti ni, fo ma saa gbon wa Ezhipiti tara gbaan njege ki na, fo ma saa gbon wa Mediterane kogoje wi na, wo na wila pye tara ti konlo le.

⁴⁸ Cara nda tila pye wa yanwira tara lara ti ni, to lari nda: Shamiri, naa Yatiri, naa Soko,

⁴⁹ naa Dana, naa Kiriyaati Sana, paa pye naga ca ki yinri fun Debiri,

⁵⁰ naa Anabu, naa Eshitemo, naa Animu,

⁵¹ naa Gosheni, naa Olon konaa Gilo. Ki cara tila pye ke ma yiri nungba, ma pinle ti kapire ti ni.

⁵² Cara nda tila taga wa naa, to lari nda: Arabu, naa Duma, naa Esheyan,

⁵³ naa Yanumu, naa Beti Tapuwa, naa Afeka,

⁵⁴ naa Umeta, naa Kiriyaati Ariba ca nga paa pye na yinri fun Eburon konaa Ziyori. Ki cara tila pye kolojere ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.

⁵⁵ Cara nda tila taga wa naa, to lari nda: Mawon, naa Karimeli, naa Zifu, naa Yuta,

⁵⁶ naa Zhizireyeli, naa Yokideyam, naa Zanowa,

⁵⁷ naa Kayen, naa Gibeya konaa Timina. Ki cara tila pye ke, ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.

⁵⁸ Cara nda tila taga wa naa, to lari nda: Aluli, naa Beti Zuri, naa Gedori,

⁵⁹ naa Maarati, naa Beti Anoti, naa Elitekon. Ki cara tila pye kogoloni, ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.

⁶⁰ Cara nda tila taga wa naa, to lari nda: Kiriyaati Baali ca nga paa pye na yinri fun Kiriyaati Yeyarimu konaa Araba. Ki cara tila pye shyen, ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.

⁶¹ Cara nda tila pye wa gbinri wi ni, to lari nda: Beti Araba, naa Miden, naa Sekaka,

⁶² naa Nibishan, naa Iri Amela konaa Eni Gedi. Ki cara tila pye kogoloni, ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.

⁶³ Zhuda setirige piile pe sila ya mbe Zhebusi cenle woolo mbele paa pye ma cen wa Zheruzalemu ca pe puro mbe pe yirige. Zhebusi cenle woolo pe yen ma cen wa Zhuda cenle woolo pe ni, wa Zheruzalemu ali ma pan ma gbon nala†.

16

Zhozufu cenle woolo pe tara re

¹ Paa pete wi gbon ma tara nda kan Zhozufu setirige piile pe yeri, ti konlo na laa pye wa yonloparawa kalige kee yeri, laa le wa Zhuriden gbaan wi na, wa Zheriko ca ki tanla, wa ca ki puluyo yi yonlo yirisaga yeri. A li si le wa Zheriko ca ki ni, ma lugu yanwiga ki na wa gbinri wi ni, ma wa Beteli ca ki yeri,

² kona mee le le Beteli ma saa gbon wa Luzi ca ki na, mee toro Ariki cenle woolo pe tara ti konlo li tanla wa Ataroti ca.

³ Ko punjo na, a li si tigi ma kari wa yonlo tosaga yeri, wa Yafeleti setirige piile pe tara konlo li yeri, ma saa gbon wa Beti Horon ca tara ti na, wa tigiwen pi ni, fo ma saa gbon wa Gezeri ca ki na, mee saa kan wa Mediterane kogoje wi na.

⁴ Tara nda tila kan Zhozufu pinambiile Manase naa Efrayimu pe setiriye piile pe yeri, to lari yeen.

Efrayimu cenle woolo pe tara re

† 15:63 15:63: Kiti 1.21; 2 Sami 5.6; 1 Kuro 11.4-5; wunlunaja Davidi sanga wi na ko Zhuda cenle woolo paa ya ma Zhebusi cenle woolo pe cara ti sho mari ta.

⁵ Efrayimu setirige piile pe tara tori nda yeen, ma yala pe setiriye yi ni. Pe tara ti yonlo yirisaga yeri, tara ti konlo lãa le wa Ataroti Adari ca ki na, fo ma saa gbõn wa Beti Horon ca, wa go na,

⁶ fo ma saa gbõn wa Mediterane Kogõje wi na. Wa yonloparawa kameŋge kee yeri, lãa toro wa Mikimetati ca mee ke ma kari yonlo yirisaga kee yeri, ma wa Taanati Silo ca ki yeri, mee yege le wa Yanowa ca ki yeri.

⁷ A li si le wa Yanowa mee tigi ma kari wa Ataroti ca naa Naara ca ki ni, ma saa gbõn Zheriko ca ki na, mee saa gbõn Zhuriden gbaan wi na.

⁸ A li si le wa Tapuwa ca ma kari wa yonlo tosaga yeri wa Kana lafogo ki ni, mee saa gbõn wa kogõje pe yirige. Ki woolo cenle woolo pe tara to lari yeen, ma yala pe setiriye yi ni,

⁹ ma pinle ti cagborõ naa ti kapire ti ni; to la wo wa Manase cenle woolo pe tara ti ni ma kan pe yeri.

¹⁰ Efrayimu cenle woolo pe sila ya mbe Kana tara fenne mbele paa pye ma cen wa Gezeri ca pe puro mbe pe yirige. Ki woolo paa koro ma cen wa Efrayimu cenle woolo pe sogowo ali ma pan ma gbõn nala, a Efrayimu cenle woolo pe si jologo tunndo kan pe yeri[†].

17

Tara nda tila kan

Manase cenle li walaga sanŋga ki woolo pe yeri

¹ Kona, a pe si pete gbõn ma Manase cenle woolo pe tara kan pe yeri. Manase wo wila pye Zhozefu wi pinambyo kongbanna we. Manase pinambyo kongbanna Makiri na wila pye Galaadi wi to, konaa ma pye malaga gbõnfo welewe, wo wila Galaadi naa Bazan tara ti ta.

² Paa tara kan fun Manase setirige piile sanmbala pe yeri ma yala pe setiriye yi ni. Poro wele Abiyezeri setirige piile, naa Eleki setirige piile, naa Asiriyeli setirige piile, naa Sishemu setirige piile, naa Eferi setirige piile konaa Shemida setirige piile pe ni. Poro paa pye Zhozefu wi pinambyo Manase wi pinambiile wele.

³ Eferi pinambyo Zelofadi wo sila pinambiile se. Sumborombiile wila se, pe mere to lari nda: Mala, naa Nowa, naa Ogila, naa Milika konaa Tiriza. Orima to wo lawi na Galaadi; Galaadi to wo lawi na Makiri; Makiri to wo lawi na Manase.

⁴ A ki sumborombiile pe si kari ma saa saraga wofõ Eleyazari wi yan, naa Nuni pinambyo Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo teele pe ni, mee pe pye fo: «Yawe Yenŋele

lãa ki kono kan Moyisi wi yeri ma yo wi tara ta kan we yeri korogo, paa we cenle woolo nambala pe wogo ki yen.»

Ki kaa pye ma, a pe si tara ta kan pe yeri korogo, paa pe to wi nosepiile nambala pe wogo ki yen, ma yala Yawe Yenŋele lãa kono na kan li ni[†].

⁵ Manase cenle woolo paa ta tasaga ke ma taga Galaadi tara naa Bazan tara nda tila pye wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri ti ni,

⁶ katugu Manase wi setirige piile jeele paa tara ta ta korogo wa wi setirige piile nambala pe sogowo. A Galaadi tara to pye Manase wi setirige piile sanmbala poro woro.

⁷ Manase tara tila le wa Aseri ca ki na ma saa gbõn wa Mikimetati ca ki na, wa Sishemu ca ki yesinne na. Kona, a tara ti konlo li si kari yonloparawa kalige kee yeri, mee saa gbõn wa Eni Tapuwa ca woolo pe na.

⁸ Tapuwa tara to la pye Manase setirige piile poro woro, een fo, Tapuwa ca jate, ko nga kila pye wa Manase tara konlo li na, paa ki kan Efrayimu setirige piile poro yeri.

⁹ Kona, a tara ti konlo li si tigi wa lafogo nga paa pye na yinri Kana ki ni, mee kari wa ki yonloparawa kalige kee kongo ki yeri. Cara nda tila pye wa ki laga ki na tila pye Efrayimu cenle woolo poro woro, ma si yala pa tila pye wa Manase cenle woolo pe woro ti sogowo. Manase cenle woolo pe tara konlo lãa toro wa lafogo ki yonloparawa kameŋge kee ki yeri, mee kari ma saa gbõn wa Mediterane kogõje wi na.

¹⁰ Ki pye ma, tara nda tila pye wa yonloparawa kalige kee yeri, to la pye Efrayimu cenle woolo poro woro, nda tila pye wa yonloparawa kameŋge kee yeri, a to pye Manase cenle woolo poro woro. Kogõje wo wila pye tara shyen ti konlo le. Manase cenle woolo pe tara konlo lãa saa gbõn wa Aseri cenle woolo pe tara ti na, wa yonloparawa kameŋge kee yeri, ma saa gbõn wa Isakari cenle woolo pe tara ti na wa yonlo yirisaga yeri.

¹¹ Wa Isakari cenle lo naa Aseri cenle woolo pe tara ti ni, Manase cenle woolo poro paa Beti Sheyan ca ki ta konaa ki kanngara na kapire ti ni, ma Yibileyamu ca ki ta konaa ki kanngara na kapire ti ni, ma taga Dori ca naa ki ca woolo konaa ki kanngara na kapire ti ni; naa Eni Dori ca naa ki ca woolo konaa ki kanngara na kapire ti ni; naa Taanaki ca naa ki ca woolo konaa ki kanngara na kapire ti ni; naa Megido ca naa ki ca woolo konaa ki

kannagara na kapire ti ni, a ti pye tara taanri†.

¹² Ma si yala Manase cenle woolo pe sila ya mbege cara ti woolo pe puro mbe pe yirige. Ki Kana tara woolo paa koro ma cen wa tara ti ni.

¹³ Ali naa Izirayeli woolo paa kaa fannga ta sanga na ni, pe sila Kana tara woolo pe puro mbe pe yirige, een fo, jologo tunndo Izirayeli woolo paa kan pe yeri†.

¹⁴ A Zhozufu setirige piile pe si pan ma Zhozuwe wi pye fo: «Yingi na, a ma si tara ti laga nungba kan we yeri korogo, woro mbele Yawe Yennele li duwaw we na fo ma pan ma gbon nala, a we lege we?»

¹⁵ A Zhozuwe wi si pe yon sogo ma yo fo: «Na kaa pye ye lege, a Efrayimu yanwira tara ti kologo ye na, ye kari wa Perezi cenle naa Erefayi cenle woolo pe tara korogo ti ni, ye sa laga ka kon ye yee kan.»

¹⁶ A Zhozufu setirige piile pe sho fo: «Ki yen kaselege fo yanwira tara ti kologo we na, een fo, Kana tara fenne mbele pe yen ma cen wa Beti Sheyan ca naa ki kannagara na cara ti ni, naa mbele pe yen ma cen wa Zhizireyeli gbunlundege ki ni, tuguron wotoroye† yen pe yeri mbaa malaga gbcon, we se ya mbe pe puro.»

¹⁷ Kona, a Zhozuwe wi sigi yo Zhozufu setirige piile pe kan, poro mbele paa pye Efrayimu naa Manase cengele woolo, ma yo fo: «Ye yen ma lege konaa ma pye fannga ni jenge. Ki kala na, laga nungba ma ye yaa ta wa tara ti ni.

¹⁸ Een fo, yanwira tara ti yaa pye ye woro, ali mbege ta kologo yi o. Ye yaa ki kon mbe ki ni fuun ki ta, fo sa gbon wa ki kosara ti na. Ye yaa Kana tara fenne pe puro mbe pe yirige wa, ali mbege ta tuguron wotoroye yen pe yeri, konaa ali mbege ta pe yen fannga ni.»

18

Tara sannda ti yeelekala cengele koloshyen sanngala ke na

¹ Kona, a Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe si gbogolo wa Silo ca. A pe si filisaga paraga go ki sanga maga kan, katugu paa fannga ta tara ti ni fuun ti na.

² Een fo, cengele koloshyen la koro wa Izirayeli woolo pe ni, poro sila tara ta ta gben korogo.

³ A Zhozuwe wi si Izirayeli woolo pe pye fo: «Yawe Yennele, we teleye Yennele li tara nda kan ye yeri, ye yaa la sambalawa piin sa gbon wagati wiwiin si jen mberi sho mberi ta?

⁴ Ye nambala taanrindaanri wo cenle nungba nungba pyew li ni. Mi yaa pe tun pe sa tara ti yanri peri wele, peri kongolo ke gbon mberi yonlogo mbe yala pe cengele ke tasara ti ni, ko pungo na, pe songoro pe pan pege yege naga na na.

⁵ Pe yaa tara ti yeele ti yiri tegesaga koloshyen. Zhuda cenle woolo poro yaa koro wa pe tara ti ni, wa yonloparawa kalige kee yeri. Zhozufu woolo pe koro wa pe woro ti ni wa yonloparawa kamenge kee yeri.

⁶ Ye tara ti kongolo ke gbon yeri yeele ti yiri tegesaga koloshyen, yeri yonlogo ye pan yeri kan na yeri. Mi yaa pete gbon laga Yawe Yennele, we Yennele li yege sogowo, mbe cengele ke ni fuun nungba nungba ke tasaga ki naga.

⁷ Een fo, Levi setirige piile poro se tara ta ta laga ye sogowo, katugu saraga wogotunngo nga paa piin Yawe Yennele li kan, ko ki yen pe tasaga ye. Gadi cenle woolo, naa Uruben cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo poro na, paa pe tasara ta mako wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri. Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wo wila ti kan pe yeri.»

⁸ Nambala mbele paa wo pe sa tara ti kongolo ke gbon, a pe si kari. Sanni pe saa kee, a Zhozuwe wi sigi kon na li kan pe yeri ma yo fo: «Ye kari ye sa tara ti yanri yeri kongolo ke gbon, ye songoro ye pan yeri kongolo gbonsewe wi kan na yeri. Mi yaa pete gbon ti wogo na ye kan, laga Silo ca, Yawe Yennele li yege sogowo.»

⁹ A ki nambala pe si kari ma saa tara ti yanri, mari konlo, a ti yiri konsaga koloshyen, mee ti yonlogo sewe wa ni ma yala ti cagboro ti ni. Ko pungo na, a pe si songoro ma pan Zhozuwe wi korogo wa paara yinre censaga ki ni, wa Silo.

¹⁰ Kona, a Zhozuwe wi si pete gbon pe kan Yawe Yennele li yege sogowo wa Silo, mee tara ti yeele Izirayeli woolo pe na, ma cengele ke ni fuun nungba nungba ke tasara kan ke yeri.

Tara nda Benzhamé cenle woolo paa ta

¹¹ Paa pete gbon ma tara ti tegesaga kongbannga ki kan Benzhamé cenle woolo poro yeri, ma yala pe setiriye yi ni. Tara nda paa ta tila pye Zhuda setirige woolo pe woro to naa Zhozufu setirige woolo pe woro ti sogowo pi ni.

¹² Pe tara ti konlo na laa pye wa yonloparawa kamenge kee yeri, laa le wa Zhuriden gbaan wi na, mee toro ma kari

† 17:11 17:11: Nga ki yo fo: A ti pye tara taanri, Eburuye senre ti ni, ki senre ti woro ma filige, ki mbe ya logo fo tara taanri nakoma Nafati Dori ca. † 17:13 17:12-13: Kiti 1.27-28 † 17:16 17:16: Tuguron wotoroye senre nda ti yo ko ki naga ma yo paa pye na fyere waa Zhozufu setirige piile pe na.

wa Zheriko ca, wa yonloparawa kamenge kee yeri, mee yanwira tara ti kon ma yiri wa yonlo tosaga yeri, fo ma saa gbon wa Beti Aveni gbinri wi na.

¹³ A tara ti konlo li si le lema, ma kari wa Luzi ca ki yeri, pe maa ki ca ki yinri fun Beteli, mee ki sologo ma toro wa ki yonloparawa kalige kee yeri; kona, a li si tigi ma kari wa Ataroti Adari ca, mee toro wa yanwiga ki go na, wa Beti Horon ca nga wa tigiwen pi ni ki yonloparawa kalige kee yeri.

¹⁴ Wa ki yanwiga ki yonlo tosaga yeri, a tara ti konlo li si ke ma kari yonloparawa kalige kee yeri, mee saa gbon wa Kiriyaati Baali ca ki na, ko ca ko paa pye na yinri fun Kiriyaati Yeyarimu. Ki ca kila pye Zhuda cenle woo lo poro wogo. Tara ti konlo na laa pye wa yonlo tosaga yeri, pa laa toro yeen we.

¹⁵ Wa yonloparawa kalige kee yeri, tara ti konlo laa le wa Kiriyaati Yeyarimu ca ki na, mee yegge le wa yonlo tosaga yeri, ma saa gbon wa Nefitowa ca pulugo tonmo pi na.

¹⁶ Kona, a li si le lema mee tigi ma kari wa yanwiga ki tanla, ko nga ki yagara ma we Beni Hinomu gbunlundege ki na we, wa Erefayi cenle woo lo pe gbunlundege ki ni, yonloparawa kamenge kee yeri; a li si toro Hinomu gbunlundege ki tanla, wa Zhebusi tara fenne pe tinndi wi tigiwen pi yonloparawa kalige kee yeri, fo ma saa gbon Eni Oroguweli pulugo ki na.

¹⁷ Kona, a konlo li si ke ma kari wa yonloparawa kamenge kee yeri, mee saa gbon wa Eni Shemeshi ca ki na, kona mee kari ma saa gbon wa laga nga paa pye na yinri Gelloti ki na, wa Adumimu laga ki tinndi wi yesinme na. A li si le lema mee saa gbon wa sinndelege nga paa pye na yinri Bohan ki na; Bohan wila pye Uruben setirige pyo.

¹⁸ A konlo li si toro wa yanwiga ki tigiwen pi ni wa yonloparawa kamenge kee yeri, Araba tara gbunlundege ki yesinme na, mee tigi wa ki Araba tara gbunlundege ki ni.

¹⁹ A li si toro wa Beti Ogila ca ki yonloparawa kamenge kee yeri mee saa gbon wa Kogje kuwo wi kosaga nga wa yonloparawa kamenge kee yeri ki na, wa laga nga Zhuriden gbaan wi maa fuun na yin wa kogje wi ni we. Wa yonloparawa kalige kee yeri, pa tara ti konlo laa toro yeen.

²⁰ Zhuriden gbaan wo wila pye tara ti konlo wa yonlo yirisaga yeri.

Tara nda tila kan Benzham cenle woo lo pe yeri ma yala pe setiriye yi ni, pa ti

konolo kaa pye yeen kee ki ni fuun ki na.

²¹ Cara nda tila kan Benzham cenle woo lo pe setiriye yi yeri ti nda: Zheriko, naa Beti Ogila, naa Emeki Kezizi,

²² naa Beti Araba, naa Zemarayimu, naa Beteli,

²³ naa Avimu, naa Para, naa Ofira,

²⁴ naa Kefari Amonayi, naa Ofini konaa Geba. Tila pye ca ke ma yiri shyen ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.

²⁵ Naa Gabawon, naa Arama, naa Beeroti,

²⁶ naa Mizipe, naa Kefira, naa Moza,

²⁷ naa Ereke mu, naa Yiripeyeli, naa Tareyala,

²⁸ naa Zela, naa Elefu, naa Zhebusi, ko korwo wo yen Zheruzalemu, naa Gibeya konaa Kiriyaati. Tila pye ca ke ma yiri tijere ma pinle ti kanngara na kapire ti ni. To ti ni fuun nda to la pye Benzham setirige piile pe korogo, ma yala pe setiriye yi ni.

19

Tara nda Simeyon cenle woo lo

paa ta

¹ Paa pete wi gbon tara ti tegesaga shyen wogo nga na paa ki kan Simeyon cenle woo lo poro yeri, ma yala pe setiriye yi ni. Pe tara tila pye wa Zhuda cenle woo lo pe woro ti nandogomo.

² Pe tara ti cara to lari nda yeen: Berisheba, naa Sheba, naa Molada,

³ naa Hazari Shuwal, naa Bala, naa Azemu,

⁴ naa Elitoladi, naa Betuli, naa Orima,

⁵ naa Zikilagi, naa Beti Marikaboti, naa Hazari Suza,

⁶ naa Beti Lebayoti konaa Sharuheni. Tila pye ca ke ma yiri taanri ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.

⁷ Naa Ayini, naa Irimo, naa Eteri konaa Ashan. Tila pye ca tijere naa ti kanngara na kapire ti ni;

⁸ naa kapire nda tila ki cara ti maga ti ni, fo ma saa gbon wa Baalati Beri ca, ko ca ko paa pye na yinri fun Aramati, wa yonloparawa kamenge kee yeri. To ti ni fuun nda to la pye Simeyon cenle woo lo poro korogo, ma yala pe setiriye yi ni[†].

⁹ Pe tara pa tila pye wa Zhuda setirige piile pe woro ti nawa, katugu Zhuda setirige piile pe tasaga kila gbogo ma we pe na. Ko ki ti Simeyon setirige piile pe tara tila pye wa Zhuda woo lo pe woro ti nandogomo.

Tara nda Zabulon cenle woo lo

paa ta

¹⁰ Paa pete wi gbon tara ti tegesaga taanri wogo nga na paa ki kan Zabulon cenle woo lo poro yeri, ma yala pe setiriye

[†] 19:8 19:2-8: 1 Kuro 4.28-33

yi ni. Pe tara tila le ma saa gbon fo wa Saridi ca.

¹¹ Mbe le lema, a pe tara ti konlo li si kari wa yonlo tosaga yeri ma saa gbon wa Mareyala ca ki na, mee saa gbon wa Dabesheti ca ki na konaa wa lafogo nga ki yen wa Yokineyamu ca yesinme na ki na.

¹² A li si le wa Saridi ca mee yege le wa yonlo yirisaga yeri ma saa gbon wa Kisiloti Tabori tara ti na, kona, a li si yege le wa Dabirati ca ki yeri, mee toro ma kari wa Yafiya ca.

¹³ Kona, a li si yiri wa mee toro ma kari wa yonlo yirisaga yeri, fo ma saa gbon wa Gati Eferi ca konaa laga nga paa pye na yinri Eti Kazen ki na, mee toro ma kari wa Irimo ca, ma ke ma saa gbon wa Neya ca ki na.

¹⁴ Wa yonloparawa kamege kee yeri, tara ti konlo laa Hanaton ca ki sologo ma toro mee saa kan wa Yifita Eli gbunlundege ki na.

¹⁵ Tara ti cara tila pye ke ma yiri shyen ma pinle ti kanngara na kapire ti ni. To ta lari nda Katati, naa Nahalali, naa Shimiron, naa Yideyali konaa Betilemu.

¹⁶ Ki cara nda to naa ti kanngara na kapire ti ni, tila pye Zabulon cenle woolo poro korogo, ma yala pe setiriye yi ni.

Tara nda Isakari cenle woolo paa ta

¹⁷ Paa pete wi gbon tara ti tegesaga tijere wogo nga na paa ki kan Isakari cenle woolo poro yeri, ma yala pe setiriye yi ni.

¹⁸ Cara nda tila pye wa pe tara ti ni to lari nda Zhizireyeli, naa Kesuloti, naa Sunemu,

¹⁹ naa Hafarayimu, naa Shiyon naa Anaharati,

²⁰ naa Arabiti, naa Kishiyon, naa Abezi,

²¹ naa Eremeti, naa Eni Ganimu, naa Eni Ada konaa Beti Pazezi.

²² Tara ti konlo laa saa gbon cara nda na to lari nda Tabori, naa Shahazima konaa Beti Shemeshi, mee saa gbon wa Zhuriden gbaan wi na. Tila pye ca ke ma yiri kogoloni ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.

²³ Ki cara to naa ti kanngara na kapire ti ni, tila pye Isakari cenle woolo poro korogo, ma yala pe setiriye yi ni.

Tara nda Aseri cenle woolo paa ta

²⁴ Paa pete wi gbon tara ti tegesaga kangurugo wogo nga na paa ki kan Aseri cenle woolo poro yeri, ma yala pe setiriye yi ni.

²⁵ Pe tara ti cara to lari nda Elikati, naa Hali, naa Beten, naa Akishafu,

²⁶ naa Alameleki, naa Ameyadi konaa Misheyali. Wa yonlo tosaga yeri, tara ti konlo laa saa gbon wa Karimeli yanwiga ki na konaa Shikori Libinati lafogo ki na.

²⁷ Kona, a li si ke ma kari yonlo yirisaga yeri, wa Beti Dagon ca ki yeri, mee saa gbon Zabulon tara to naa Yifita Eli gbunlundege ki na, wa Beti Emeki ca naa Neyiyeli ca ti yonloparawa kamege kee yeri. Kona, a li si yege kan wa Kabuli ca ki yeri, ma wa kamege na,

²⁸ mee toro wa Eburon, naa Erehobu, naa Hamo konaa Kana cara ti yeri, fo ma saa gbon wa Sidon kagbogo ki na.

²⁹ Kona, a tara ti konlo li si ke ma kari wa Arama ca naa Tiri ca ki yeri, ko nga paa malaga sigembogo kan maga maga we. Kona li si yege kan wa Hosa ca ki yeri, ma toro ma yiri wa Mahalebu ca, ma saa toro wa Akizibu tara mee saa gbon wa Mediterane kogoje wi na.

³⁰ Mbe taga wa ko na, laa toro fun wa Uma, naa Afeki konaa Erehobu cara ti ni. Ca nafa ma yiri shyen tila pye wa tara ti ni ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.

³¹ Ki cara to naa ti kanngara na kapire ti ni, tila pye Aseri cenle woolo poro korogo, ma yala pe setiriye yi ni.

Tara nda Nefitali cenle woolo paa ta

³² Paa pete wi gbon tara ti tegesaga kogoloni wogo nga na paa ki kan Nefitali cenle woolo poro yeri, ma yala pe setiriye yi ni.

³³ Pe tara ti konlo laa le wa Elefu ca konaa Zaananimu ca tigbogo ki na, kona mee toro wa Adami Nekebu ca naa Yabineyeli ca ki ni, ma kari wa Lakumi ca, mee saa gbon wa Zhuriden gbaan wi na.

³⁴ A li si ke wa yonlo tosaga yeri ma kari wa Azinoti Tabori ca ki yeri, mee le lema ma yege kan wa Hukoki ca ki yeri; a li si saa gbon Zabulon cenle woolo pe tara ti na, wa yonloparawa kalige kee yeri; konaa ma gbon wa Aseri cenle woolo naa Zhuda cenle woolo pe woro ti na, wa yonlo tosaga yeri. Wa yonlo yirisaga† yeri, Zhuriden gbaan wo wila pye tara ti konlo le.

³⁵ Cara nda paa malaga sigemboro kan mari maga, to lari nda Zidimu, naa Zeri, naa Hamati, naa Arakati, naa Kinereti,

³⁶ naa Adama, naa Arama, naa Hazori,

³⁷ naa Kedeshi, naa Edireyi, naa Eni Hazori,

† 19:34 19:34: Nga ki yo fo: Wa yonlo yirisaga kee yeri, pa to yen ma yonlogo wa Yenjele senre sewe lee na wi yen Gireki senre ni wi ni. Wa Yenjele senre sewe na wi yen Eburuye senre ni wo ni, pege yonlogo wa ma yo fo: Wa yonlo tosaga kee yeri, wa Zhuda tara. Ki senre ti censaga ki woro ma yala laga ki laga nga ki na.

³⁸ naa Yireyoni, naa Migidali Eli, naa Horemu, naa Beti Anati konaa Beti Shemeshi. Tila pye ca ke ma yiri kolojere ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.

³⁹ Ki cara to naa ti kanngara na kapire ti ni tila pye Nefitali cenle woolo poro korogo, ma yala pe setiriye yi ni.

Tara nda Dan cenle woolo paa ta

⁴⁰ Paa pete wi gbon tara ti tegesaga koloshyen wogo nga na paa ki kan Dan cenle woolo poro yeri, ma yala pe setiriye yi ni.

⁴¹ Tara nda paa ta korogo, cara nda tila pye wa ti ni, to lari nda yeen: Zoreya, naa Eshitawoli, naa Irishemeshi;

⁴² naa Shaalaben, naa Ayalon, naa Yitila;

⁴³ naa Elon, naa Timina, naa Ekiron;

⁴⁴ naa Eliteke, naa Gibeton, naa Baalati;

⁴⁵ naa Yehudi, naa Bene Beraki, naa Gati Irimo;

⁴⁶ naa Yarikon lafogo ki ni konaa Arakon[†], ma pinle tara nda tila pye Zhafa[†] ca yesinme pi na ti ni.

⁴⁷ Een fo, a Dan cenle woolo pe tara ti si kaa sho pe yeri. Kona, a pe si saa to Leshemu ca ki na maga sho maga ta, ma ca woolo pe gbo, mee ki pye pe wogo, ma cen wa ki ni. A pe si pe tele mege ki taga Leshemu ca ki na naga yinri Dan[†].

⁴⁸ Ki cara nda to naa ti kanngara na kapire ti ni, tila pye Dan cenle woolo poro korogo, ma yala pe setiriye yi ni.

Tara nda paa kan Zhouwe wi yeri

⁴⁹ Naa Izirayeli woolo paa kaa tara ti yeele pe yee na mari kongolo ke gbon ma ko, a pe si tara ta kan Nuni pinambyo Zhouwe wi yeri korogo wa pe yee sogowo.

⁵⁰ Ca nga wila yenri, ko nga paa pye na yinri Timinati Sera, wa Efrayimu yanwira tara ti ni, a pe sigi kan wi yeri, ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni. A Zhouwe wi sigi ca ki kan naa fonngo, mee cen wa.

⁵¹ Saraga wofa Eleyazari, naa Nuni pinambyo Zhouwe konaa Izirayeli cengele ke seye teele pe ni, pa paa pete gbon ma tara ti yeele yeen Yawe Yennele li yege sogowo, wa Silo ca, wa filisaga paraga go ki yon na. Pa paa tara ti yeele mari ko yeen.

20

Cara kogoloni nda

lere mbe ya fe sa karafa ka ni

(Nombu 35.6-34; Dete 4.41-43; 19.1-13)

[†] **19:46 19:46:** Laga ki verise na wi ni, nga ki yo laga ma yo fo: *Naa Yarikon lafogo ki ni konaa Arakon*, wa Yennele senre sewe na wi yen Gireki senre ni wi ni, ki yo wa ma yo fo: *Wa Yarikon lafogo ki yonlo tosaga kee yeri konaa tara nda ti yen ki yesinme na. Arakon mege ko woro wa.* [†] **19:46 19:46:** Zhafa ca ko nungba ko pe yinri Zhoupe; Kapye 9.36. [†] **19:47 19:47:** Kiti 18.27-29 [†] **20:2 20:2:** Nombu 35.6-32; Dete 4.41-43; 19.1-13

¹ Yawe Yennele laa para Zhouwe wi ni ma yo

² wigi senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Cara nda lere mbe ya fe sa karafa ka ni, yeri wo ye yee kan wa ye cara ti sogowo, to nda mila ti senre yo Moyisi wi kan, a wiri yo ye kan we[†].

³ Na lere ka fara lere ni mboo gbo, na wi sigi siligi, wi mbe ya fe mbe kari wa ki ca ka ni sa karafa wa, pa wi yaa sho na wi yaa kufu wi gbowo pi kayanga wo wi kee.

⁴ Na wi lere wi gbo, wi yaa fe mbe kari wa ki ca nungba ni, mbe sa yere wa mbogo nga ki ca ki maga ki yeyongo ki na, mboo kala li yege yo ki ca ki leelele pe kan. Poro yaa ye wi ni pe yee korogo wa ca, mbe sa censaga kan wi yeri wi cen wa pe ni.

⁵ Na wi yaa kufu wi gbowo pi kayanga wo, na wiga taga wi pungo na sa gbon wa, paga ka na wi lere wi gbo wi le wi kee; katugu wi sigi siligi mboo lewee yenle wi gbo, ma jen wi sila wi panra.

⁶ Na wi lere wi gbo wi yaa koro wa ki ca ki ni, fo leelele gbogolomo pi sa wi kiti wi kon, konaa fo saraga wofenne to na wi yen tunngo ki na ki wagati wi ni, wi sa ku. Ko pungo na, wila fe ma yiri ca nga ni, wi mbe ya songoro mbe kari wa ki ni, wa wi go.»

⁷ Cara nda Izirayeli woolo paa wo ki wogo ki na, to lari nda yeen: Kedeshi, wa Galile tara, wa Nefitali yanwira tara ti ni, naa Sishemu, wa Efrayimu yanwira tara ti ni, naa Kiriya Ariba, ko ca ko paa pye na yinri fun Eburon, wa Zhuda yanwira tara ti ni.

⁸ Wa Zhuriden gbaan wi kee sannga ki na, wa Zheriko ca ki yonlo yirisaga yeri, paa Bezeri ca ki wo, kila pye wa Uruben cenle woolo pe gbinri funwa laga falafala ki na; naa Aramoti ca ki ni, wa Galaadi tara, ko ca ko la pye Gadi cenle woolo poro wogo; konaa Golan ca ki ni, wa Bazan tara, ko ca ko la pye Manase cenle woolo poro wogo.

⁹ Paa ki cara ti wo mari tege Izirayeli woolo naa nambanmbala mbele paa pye ma cen wa pe sogowo pe kan, jango na lere ka lere gbo, na wi sigi siligi, wi fe wi sa lara ka ni, pa wi yaa sho na wi yaa kufu wi gbowo pi kayanga wo wi kee, sannu leelele gbogolomo pi sa wi kala li yege wo.

21

Cara nda tila kan Levi setirige piile pe

yeri ti kala

(1 Kuro 6.39-66)

¹ Koni, Levi setirige piile[†] pe seye teelee pè si kari ma saa saraga wofò Eleyazari, naa Nuni pinambyo Zhozuwe konaa Izirayeli cengele sannjala ke seye teelee pe yan.

² Wa Silo ca, wa Kana tara, mée pe pye fo: «Yawe Yennele làa konò kan Moyisi wi yeri ma yo wi cara ta kan we yeri we cén wa ti ni, mbe pinle ti kanngara na lara ti ni, we ta waa we yaayoro ti kaan tila kaa wa.»

³ Ki kaa pye ma, a Izirayeli woolo pè si cara ta wawò to naa ti kanngara na lara ti ni wa tara nda pàa ta ta korògo ti ni, mberi kan Levi setirige piile pe yeri, ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni.

⁴ A pè si pete kongbanja wi gbón a wi Kehati setirige seye woolo pe wò. Wa pe ni, Levi setirige piile mbele pàa yiri wa saraga wofò Aron wi setirige ki ni, pàa ta ca ke ma yiri taanri pete gbongo ki fannga na. Pa ki cara tila pye wa Zhuda cenle, naa Simeyon cenle konaa Benzhamé cenle woolo pe tara ti ni.

⁵ Kehati setirige piile sanmbala pàa ta ca ke pete gbongo ki fannga na ma yiri wa Efrayimu cenle, naa Dan cenle konaa Manase cenle li walaga ki woolo pe tara ti ni.

⁶ Gerishon setirige piile pàa ta ca ke ma yiri taanri pete gbongo ki fannga na ma yiri wa Isakari cenle, naa Aseri cenle, naa Nefitali cenle konaa Manase cenle li walaga sannja ki woolo pe tara ti ni wa Bazan tara.

⁷ Merari setirige piile pàa ta ca ke ma yiri shyen ma yala pe setiriye yi ni. Pa tila pye wa Uruben cenle, naa Gadi cenle konaa Zabulon cenle woolo pe tara ti ni.

⁸ Izirayeli woolo pàa ki cara to naa ti kanngara na lara ti ni kan Levi setirige piile pe yeri pete gbongo ki fannga na, paa yege nga na Yawe Yennele làa ki yo Moyisi wi kan wigi yo we.

*Cara nda tila kan
saraga wofò Aron
wi setirige piile pe yeri*

⁹ Cara nda pàa wò wa Zhuda cenle naa Simeyon cenle woolo pe tara ma kan, ti méré ti nda.

¹⁰ Tila pye Aron setirige piile poro woro, poro mbele pàa pye Levi pinambyo Kehati wi setirige piile pe seye woolo wele. Poro wele pete gbongo kongbanja kila wò.

¹¹ A pè si Kiriyati Ariba ca ki kan pe yeri naa ki kanngara na lara ti ni, ko ca ko pàa pye na yinri fun Ariba; Ariba wila pye

Anaki setirige piile poro tele. Ki ca pàa pye naga yinri fun Eburon, kila pye wa Zhuda yanwira tara ti ni.

¹² Ki ca ki kanngara na lara naa ki kanngara na kapire ti ni pàa ti kan Yefune pinambyo Kalebu wo yeri.

¹³ Cara nda pàa kan saraga wofò Aron wi setirige piile pe yeri, ma pinle ti kanngara na lara ti ni, to lari nda yeen: Eburon, ko la pye ca nga legbolele pe yaa la karafa wa ki ni, naa Libina

¹⁴ naa Yatiri, naa Eshitemowa

¹⁵ naa Olon, naa Debiri,

¹⁶ naa Ayini, naa Yuta konaa Beti Shemeshi. Tila pye ca kolojere naa ti kanngara na lara ti ni, ma yiri wa Zhuda cenle naa Simeyon cenle woolo pe tara ti ni.

¹⁷ Wa Benzhamé cenle woolo pe tara ti ni, cara nda pàa ta ma pinle ti kanngara na lara ti ni, to lari nda yeen: Gabawon, naa Geba,

¹⁸ naa Anatoti, konaa Alimo. Tila pye ca tijere.

¹⁹ Saraga wofenne mbele pàa pye Aron wi setirige piile, cara nda fuun pàa ta, ma pinle ti kanngara na lara ti ni, tila pye ca ke ma yiri taanri.

*Cara nda tila kan
Kehati setirige piile sanmbala
pe yeri*

²⁰ Levi setirige piile sanmbala mbele pàa pye Kehati wi setirige piile pàa cara ta ta pete gbongo ki fannga na, wa Efrayimu cenle woolo pe tara.

²¹ Pàa Sishemu ca ki kan pe yeri naa ki kanngara na lara ti ni, ko la pye ca nga legbolele pe yaa la karafa wa ki ni, wa Efrayimu yanwira tara ti ni, naa Gezeri ca naa ki kanngara na lara ti ni,

²² naa Kibizayimu ca naa ki kanngara na lara ti ni konaa Beti Horon ca naa ki kanngara na lara ti ni. Tila pye ca tijere.

²³ Wa Dan cenle woolo pe tara, cara nda pàa kan pe yeri, to lari nda Eliteke ca naa ki kanngara na lara ti ni, naa Gibeton ca naa ki kanngara na lara ti ni,

²⁴ naa Ayalon ca naa ki kanngara na lara ti ni konaa Gati Irimo ca naa ki kanngara na lara ti ni. Tila pye ca tijere.

²⁵ Wa Manase cenle li walaga ki woolo pe tara, cara nda pàa kan pe yeri, to lari nda Taanaki ca naa ki kanngara na lara ti ni konaa Gati Irimo ca naa ki kanngara na lara ti ni. To la pye ca shyen.

²⁶ Cara nda fuun Kehati setirige piile sanmbala pe seye yila ta, tila pye ca ke, ma pinle ti kanngara na lara ti ni.

[†] 21:1 21:1: Levi pinambiile pàa pye taanri: Gerishon, naa Kehati konaa Merari. Saraga wofenne to Aron pa wila yiri wa Kehati setirige ki ni. Ki Aron wi setirige piile poro pàa kaa pye saraga wofenne wa Izirayeli tara. Levi setirige piile sanmbala poro la pye na tunndo ta yege pin.

*Cara nda tila kan
Gerishon setirige piile pe yeri*

²⁷ Levi setirige piile mbele paa pye Gerishon setirige piile, paa Golan ca ki kan pe yeri naa ki kanngara na lara ti ni, wa Bazan tara, wa Manase cenle li walaga sannga ki woolo pe tara. Ko la pye ca nga legbolele pe yaa la karafa wa ki ni, konaa Beeshitira ca naa ki kanngara lara ti ni. Tila pye ca shyen.

²⁸ Wa Isakari cenle woolo pe tara, cara nda paa kan pe yeri, to lara nda Kishiyon ca naa ki kanngara na lara ti ni, naa Dabirati ca naa ki kanngara na lara ti ni,

²⁹ naa Yarimuti ca naa ki kanngara na lara ti ni konaa Eni Ganimu ca naa ki kanngara na lara ti ni. Tila pye ca tijere.

³⁰ Wa Aseri cenle woolo pe tara, cara nda paa kan pe yeri, to lara nda Misheyali ca naa ki kanngara na lara ti ni, naa Abidon ca naa ki kanngara na lara ti ni,

³¹ naa Elikati ca naa ki kanngara na lara ti ni konaa Erehabu ca naa ki kanngara na lara ti ni. Tila pye ca tijere.

³² Wa Nefitali cenle woolo pe tara, cara nda paa kan pe yeri, to lara nda Kedeshi ca naa ki kanngara na lara ti ni, wa Galile tara, ko la pye ca nga legbolele pe yaa la karafa wa ki ni, naa Hamoti Dori ca naa ki kanngara na lara ti ni konaa Karitan ca naa ki kanngara na lara ti ni. Tila pye ca taanri.

³³ Cara nda fuun Gerishon setirige piile paa ta, ma yala pe setiriye yi ni, tila pye ca ke ma yiri taanri, ma pinle ti kanngara na lara ti ni.

*Cara nda tila kan
Merari setirige piile pe yeri*

³⁴ Levi setirige piile sanmbala mbele paa pye Merari setirige piile, cara nda paa kan pe yeri, wa Zabulon cenle woolo pe tara, to lara nda Yokineyamu ca naa ki kanngara na lara ti ni, naa Karita ca naa ki kanngara na lara ti ni,

³⁵ naa Dimina ca naa ki kanngara na lara ti ni konaa Nahalali ca naa ki kanngara na lara ti ni. Tila pye ca tijere.

³⁶ Wa Uruben cenle woolo pe tara ti ni, cara nda paa kan pe yeri, to lara nda Bezari ca naa ki kanngara na lara ti ni, (ko la pye ca nga legbolele pe yaa la karafa wa ki ni), naa Yaza ca naa ki kanngara na lara ti ni,

³⁷ naa Kedemoti ca naa ki kanngara na lara ti ni konaa Mefaati ca naa ki kanngara na lara ti ni. Tila pye ca tijere[†].

³⁸ Wa Gadi cenle woolo pe tara, cara na paa kan pe yeri, to lara nda Aramoti ca naa ki kanngara na lara ti ni, wa Galaadi tara, ko la pye ca nga legbolele pe yaa la karafa wa ki ni, naa Mahanayimu ca naa ki kanngara na lara ti ni,

³⁹ naa Eshibon ca naa ki kanngara na lara ti ni konaa Yaezeri ca naa ki kanngara na lara ti ni. Tila pye ca tijere.

⁴⁰ Cara nda fuun Levi setirige piile sanmbala mbele paa pye Merari setirige piile paa ta pete gbongo ki fannga na, ma yala pe setiriye yi ni, tila pye ca ke ma yiri shyen.

⁴¹ Cara nda fuun Levi setirige piile paa ta, ma pinle ti kanngara na lara ti ni wa Izirayeli woolo sanmbala pe tara ti ni, tila pye ca nafa shyen ma yiri kolotaanri.

⁴² Ki cara ti ni fuun nungha nungha tila kan pe yeri ma pinle ti kanngara na lara ti ni. Ti cenlomo pila si pye nungha.

⁴³ Ki pye ma, tara nda Yawe Yennele laa wugu ma yo li yaa kan Izirayeli woolo pe teleye pe yeri, a li si ti ni fuun ti kan Izirayeli woolo pe yeri. A pe siri sho mari pye pe woro, mee cen wa ti ni.

⁴⁴ A Yawe Yennele li si yeyingge kan pe yeri pe tara ti kee ki ni fuun ki na, paa yege nga na laa ki yon folo kon pe teleye pe yeri ma wugu pe kan we. Laa fannga kan pe yeri, a pe ya pe juguye pe ni fuun pe ni. Wa kpe sila ya mbe yere mbe pe sige.

⁴⁵ Ki pye ma, yon fogolo ngele fuun Yawe Yennele laa le mbe kajenge nga fuun pye Izirayeli woolo pe kan, ka kpe sila koro na lii nga pye. Ke ni fuun kaa pye ma yon fili.

**ZHOZUWE WI KAPYEGELE
PUNGO WOGOLO WELE**

22

22-24

*Cengele ngele kaa pye
wa Zhuriden gbaan
wi yonlo yirisaga yeri*

¹ Kona, a Zhozuwe wi si Uruben cenle woolo, naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle walaga ki woolo pe yeri

² mee pe pye fo: «Iga fuun Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wila yo ye kan, ki ni fuun yege pye; a ye logo na yeri ma nga fuun mi yo ye kan ki pye[†].

³ Maga le wa wagati titonlowo nga wi toro wi ni fo ma pan ma gbɔn nala, yee je ye sefenne pe na. Nga fuun Yawe Yennele, ye Yennele li yo ye kan, a ye ki ni fuun ki pye.

⁴ Koni, li yeyingge kan ye sefenne pe yeri laga tara ti ni paa yege nga na laa ki yo pe

[†] 21:37 21:36-37: Ki veriseye shyen mbele pe senre ti woro wa Yennele senre sewe leele mbele pe yen Eburuye senre ni pe ni. Een fo pa ti yen wa Yennele senre sewe leele mbele pe yen Gireki senre naa laten senre ni pe ni. Ti yen fun wa 1 Kuro 6.63-64 laga ki ni. [†] 22:2 22:2: Nambu 32.20-32; Zhozu 1.12-15

kan we. Ye songoro yaa kee wa ye tara, ye sa cen wa ti ni, to nda Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wila kan ye yeri wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri we.

⁵ Een fo, ngasele naa lasiri na Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wila yo ye kan, yeri yigi jenge yaa tanri ti na. Yawe Yennele, ye Yennele li ye ndanla. Yaa tanri li kongolo ke ni fuun ke na, yeli ngasegele ke yigi yaa tanri ke na, ye mara li na yaa tunngo piin li kan ye kotogo ki ni fuun konaa ye nawa pi ni fuun ni.»

⁶ Ko pungo na, a Zhozuwe wi si duwaw pye pe kan mee pe torogo. A pe si songoro ma kari wa pe paara yinre ti ni.

⁷ Moyisi wila tara ta kan Manase cenle li walaga kongbannga ki woolo pe yeri korogo wa Bazan tara. Walaga sannga ki woolo poro na, Zhozuwe wila tara ta kan pe yeri wa Zhuriden gbaan wi yonlo tosaga yeri ma pinle pe sefenne, Izirayeli woolo sanmbala pe ni. Naa Zhozuwe wila kaa pe torogo paa kee wa pe paara yinre ti ni, a wi si duwaw pye pe kan.

⁸ Wila pe pye fo: «Ye songoro yaa kee ye yarijende legera nda ye ta ti ni: Ye yaayoro ngbeleye, naa warifuwe, naa te, naa tuguyenre, naa tuguworo konaa yariporo legera ti ni. Ye juguye pe yaara nda ye koli, yeri ye ele ye yee na, yoro naa ye sefenne sanmbala pe ni.»

*Saraga wosaga nga paa kan
wa Zhuriden gbaan wi tanla*

⁹ Kona, a Uruben cenle woolo naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo pe ni, poro mbele paa pye wa yonlo yirisaga yeri, pe si songoro ma kari wa pe yeri. Paa yiri wa Izirayeli woolo sanmbala pe tanla wa Silo ca, wa Kana tara, ma kari wa Galaadi tara, to nda paa ta korogo, ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni Moyisi wi kan.

¹⁰ Naa paa ka saa gbɔn wa Zhuriden gbaan yon tara ti ni, ma pe ta wa Kana tara bere, a Uruben cenle woolo naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo pe si kafonno saraga wosaga gbenge ka kan wa gbaan wi yon na.

¹¹ A leele pe le si saa ki yo Izirayeli woolo sanmbala pe kan ma yo fo: «Ye wele, Uruben cenle woolo, naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo mbele pe wa yonlo yirisaga kee yeri pe saraga wosaga ka kan wa Zhuriden gbaan wi yon na, ma wa laga we kee yeri, laga Kana tara.»

¹² Naa Izirayeli woolo paa kaa ki senre ti logo ma, a pe si pe yee gbogolo wa Silo ca, ma pe yee gbengele mbe sa to cengele

ngele wa yonlo yirisaga kee yeri ke na mbe malaga gbɔn ke ni.

¹³ A pe si saraga wofa Eleyazari wi pinambyo Fineyasi wi tun wa Galaadi tara, wa Uruben cenle woolo, naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo pe yeri.

¹⁴ Izirayeli teele ke la pinle wi ni. To nungba la yiri seye yi ni fuun nungba nungba ni wa Izirayeli cengele ke ni fuun ke ni. Pe ni fuun paa pye sege teele.

¹⁵ A pe si kari wa Galaadi tara, wa Uruben cenle woolo, naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo pe yeri ma saa pe pye fo:

¹⁶ «Nga Yawe Yennele li gbogolomo woolo pe yo ki nga fo: «Yingi na, a ye sigi kapegbogo nga ki pye woro Izirayeli woolo we Yennele li na? Yingi na, a ye si je ma pungo le Yawe Yennele li ni, ma saraga wosaga ka kan ye yee wogo? Ko ki naga ma yo ye yiri ma je Yawe Yennele li na?»

¹⁷ Wa Pewori laga ki na, waa kapegbogo nga pye, ki kapege ki fa wo laga we sogowo fo ma pan ma gbɔn nala, ali maga ta Yawe Yennele laa tifelege yama wa woro mbele li woolo we na. Ko si ye bo bere?»

¹⁸ Ki nga, koni ye je ma yo ye se logo li yeri. Na nala yaga yiri mbe je Yawe Yennele li na, goto li yaa nawa ngban Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe ni.

¹⁹ Na kaa pye tara nda ti kan ye yeri ti yen fyongo ni Yennele koni li ni ye yee na, ye songoro wa tara nda ti yen Yawe Yennele li woro ti ni, to nda li censaga paraga go ki yen ma kan wa ti ni we, ye cen wa we sogowo. Een fo, yaga ka yiri mbe je li na, yaga si ka laga we na, mbe saraga wosaga ka kan ye yee kan Yawe Yennele li wogo ko pungo na.

²⁰ Naa Zera setirige pyo Akan wila kapegbogo ki pye ma yaara nda tila tege ti ye pew Yawe Yennele li kan, mbe tongo ta le, li nangbanwa kala laa to woro Izirayeli woolo we ni fuun we na. Akan wo nungba ma wila ku wi kapege ki kala na?»

²¹ A Uruben cenle woolo naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo pe si Izirayeli woolo pe yon sogo ma yo fo:

²² «Yawe Yennele lo li yen Yennele na li yen yawa pi ni fuun fo! Ee, lo li yen Yennele na li yen yawa pi ni fuun fo. Kala na li ti a we sigi pye ma, ligi jen. Yoro Izirayeli woolo sanmbala ye ni fuun ye yaa sigi jen fun. Na kaa pye we yen na jaa mbe yiri mbe je mbe kapege pye Yawe Yennele li na, ko kala na wege saraga wosaga nga ki kan, kona li we gbo fonfon nga.

²³ Na kaa pye waa jaa mbe yiri mbe je li na, ko kala na wège saraga wosaga nga ki kan, mbaa saara sogoworo, naa muwe saara nakoma nayinme saara woo wa ki na, Yawe Yennele lo jate li jologo wa we na.

²⁴ Een fo, ko ma ki ti wège kan. Wège kan katugu we yen na fye fo ye setirige piile paga ka we setirige piile pe pye pilige ka fo: <Yingi ki yen yoro naa Yawe Yennele li ni ye sogowo, lo na li yen woro Izirayeli woolo we Yennele le?>

²⁵ Yawe Yennele lo jate li Zhuriden gbaan wi pye konlo woro naa yoro Uruben cenle naa Gadi cenle woolo we sogowo. Yaraga ka woro yoro naa Yawe Yennele li ni ye sogowo. > Ki ka pye ma, ye setirige piile pe mbe ka ya ti we setirige piile pe se kaa li gbogo.

²⁶ Ko kala na wège jate maga saraga wosaga nga ki kan. Een fo, we sigi kan mbaa saara sogoworo nakoma saara ta yege woo wa ki na.

²⁷ Wège kan ki pye paa serefo yen woro naa yoro sogowo, mbe ka pye fun paa serefo yen we setirige piile poro naa ye setirige piile pe sogowo, mbaa ki nari fo woro fun we maa Yawe Yennele li gbogo we saara sogoworo ti ni, naa we nayinme saara to naa we saara sannda ti ni. We woro na jaa pilige ka ye setirige piile pe ka we woolo pe pye fo: <Yaraga ka woro yoro naa Yawe Yennele li ni ye sogowo.> »

²⁸ Wè we yee pye fo: <Pilige nga ni na paga pan mbege senre nda ti yo woro nakoma we setirige piile pe na ma, pa kona we mbe ya mbe pe yon sogo mbe yo fo: <Ye saraga wosaga nga ki wele, we teléye poro paa ki kan, a ki yiri Yawe Yennele li wogo ki korogo. Pe sila ki kan mbaa saara sogoworo nakoma saara ta yege woo wa ki na, een fo, paa ki kan jango ki pye paa serefo yen woro naa yoro sogowo.>

²⁹ We faga jate fyew mbe yiri mbe je Yawe Yennele li na, mbe laga li na yingo, mbe saraga wosaga kan mbaa saara sogoworo, naa muwe saara konaa saara ta yege woo wa ki na. We woro na jaa mbaa saara ti woo laga ka yege ni, kaawo Yawe Yennele li saraga wosaga nga ki yen ma kan wa li censaga kpoyi ki yege sogowo ko na.> »

³⁰ Saraga wofa Fineyasi wo naa Izirayeli woolo teele pe ni, naa Izirayeli setiriye teele pe ni, naa paa kaa ki senre ti logo Uruben cenle woolo, naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle woolo pe yeri, a pe nawa pi si yinni pe na.

³¹ A saraga wofa Eleyazari wi pinambyo Fineyasi wi si Uruben cenle woolo naa

Gadi cenle woolo konaa Manase cenle woolo pe pye fo: «Koni wège jen ma yo Yawe Yennele li yen laga we sogowo, katugu yee yiri mbe je li na. Ki pyelomo nungha pi na ma, woro Izirayeli woolo yè we sho li jologo ki ni.»

³² Ko pungo na, a saraga wofa Eleyazari wi pinambyo Fineyasi wo naa Izirayeli woolo teele pe ni pè si yiri le Uruben cenle woolo poro naa Gadi cenle woolo pe tanla, wa Galaadi tara, ma songoro wa Kana tara mbe sa kagala ngele kè pye ke yege yo Izirayeli woolo sanmbala pe kan.

³³ Naa Izirayeli woolo sanmbala paa kaa ki senre ti logo, a pe nawa pi si yinni, a pè si Yennele li gbogo. Lere wa sila pye naga sonri naa mbe yo pe yiri pe sa to Uruben cenle woolo naa Gadi cenle woolo pe na malaga ni mbe pe tara ti tongo.

³⁴ A Uruben cenle woolo naa Gadi cenle woolo pè si saraga wosaga nga paa kan ki mege taga naga yinri «Edi»†, katugu paa pye na yuun fo: «Ki yen paa serefo yen we sogowo mbaa ki nari fo Yawe Yennele lo nungha li yen Yennele le.»

23

*Senre pungo woro
nda Zhouwe wila yo
Izirayeli woolo teele pe kan*

¹ Naa Yawe Yennele laa Izirayeli woolo pe sho pe juguye mbele paa pye ma pe maga pe kee, ma pe kan a pè cen yeyingge na, wagati legere la toro. Kila yala Zhouwe wi le fo jenge.

² A wi si Izirayeli woolo pe ni fuun pe yeri: pe lelele, naa pe teele, naa pe kiti konfenne konaa pe malingbbonlo teele pe ni. Wila pe pye fo: «Koni mi le fo jenge.

³ Yoro jate yege yan paa yege nga na Yawe Yennele, ye Yennele laa cengele ngele laga tara ti ni ke jolo ye kala na. Yawe Yennele lo jate li malaga ki gbon ye kan.

⁴ Ye wele, cengele ngele wè malaga ki gbon ke ni ma ke tongo, mi pete gbon ma ke tara ti yege ye cengele ke na korogo, ma pinle ngele kè koro we malaga gbon ke ni ke woro ti ni, maga le wa Zhuriden gbaan wi na, wa yonlo yirisaga yeri, fo ma saa gbon wa Mediterane kogoje wi na, wa yonlo tosaga yeri.

⁵ Yawe Yennele, ye Yennele lo jate li yaa ki leele pe puro mbe pe yirige wa ye yege. Na ye kaa yongo pe ni, li yaa ti paa fee ye yege. Ye yaa pe tara ti sho mberi ta korogo paa yege nga na laa ki yo ye kan we.

⁶ Ki kala na, ye bala yaa tanri yaa yala kagala ngele fuun ke yen ma yonlogo wa

† 22:34 22:34: Maga logo Eburuye senre ti ni Edi ko koro wo yen serefo.

Moyisi lasiri sewe wi ni ke ni, yaga ka laga ke na mbe kari kee ka na.

⁷ Yaga ka pinle ki leele mbele pe koro laga ye sogowo bere pe ni. Yaga kaa pe yarisunndo ti mere yinri ti ye saga, yaga kaa wungu ti na, yaga kaa ti gbogo, yaga si kaa foli ti yege sogowo mbaa ti gbogo.

⁸ Een fo, ye koro ye mara Yawe Yennele, ye Yennele li na, paa yege nga na yege pye fo ma pan ma gbon nala we.

⁹ Yawe Yennele li cengele puro ma ke yirige wa ye yege, ngele ke tugbolo ma pye fannga ni. Ali ma pan ma gbon nala, lere fa ya yere mbe ye sige.

¹⁰ Ye ni, kila pye lere nungba ma ye juguye waga keke (1 000) puro, katugu Yawe Yennele, ye Yennele laa pye na malaga ki gboon ye kan paa yege nga na laa ki yo ye kan we†.

¹¹ Ki kala na, ye yee yingiwɛ jen janngo ye ti Yawe Yennele, ye Yennele le, li ye ndanla.

¹² Een fo, na yaga ye li na mbe gbogolo ki leele mbele pe koro ma cen laga ye sogowo pe ni, na ye kaa porogo piin ye yee sogowo, na yaga pinle pe ni,

¹³ kona yege jen ye yo Yawe Yennele, ye Yennele li se koro mbaa ki leele pe puro mbaa pe yinrigi wa ye yege suyi. Een fo, pe yaa pye paa pengɛle naa mere yen mbaa ye yinri, mbe pye paa sapige yen mbaa ye gboon wa ye pogolo, mbe pye paa wuuro yen mbaa ye sugulo wa ye yengele ke ni, fo ye sa ku ye ko ye wo laga ki tara jende nda ti ni, to nda Yawe Yennele, ye Yennele li kan ye yeri we.

¹⁴ Ye wele, na wagati wi gbon mbe lagame yaga. Ki daga yege jen ye kotogo ki ni fuun ki ni, naa ye jaterɛ wi ni fuun wi ni, fo yon fogolo ngele Yawe Yennele, ye Yennele li le mbe kajɛnge nga fuun pye ye kan, ka si koro mbapyewe. Li ki ni fuun ki pye ye kan, ka kpe si koro.

¹⁵ Yon fogolo ngele fuun Yawe Yennele, ye Yennele li le mbe kajɛnge nga pye, yege nga na li ke pye ma ke yon fili, ki pyelomo nungba pi na fun, jologo kagala ngele li yo li yaa wa ye na, li yaa ke wa ye na mbe ke yon fili ma fun, fo mbe sa ye ko mbe ye wo laga ki tara jende nda li kan ye yeri ti ni.

¹⁶ Yon finliwɛ mba Yawe Yennele, ye Yennele li le ye ni, na yaga pi jogo mbe kari saa yarisunndo ta yege gbogo, mbaa foli ti yege sogowo mbaa ti gbogo, tara tiyonro nda li kan ye yeri, li yaa nawa ngban ye ni mbe ye tongo fyaw mbe ye wo wa ti ni.»

24

Zhozuwe wila Izirayeli woolo

pe nawa to kagbogolo

ngele Yennele laa pye pe kan ke ni

¹ Kona, a Zhozuwe wi si Izirayeli cengele ke yeri ma ke gbogolo wa Sishemu ca. Wila Izirayeli lelele, naa pe teele, naa kiti konfenne konaa malingboonlo teele pe yeri, a pe pan wa Yawe Yennele li yege sogowo.

² A Zhozuwe wi si leele pe pye fo: «Yawe Yennele, woro Izirayeli woolo Yennele li yo fo: «Faa ye teleye, mbe pinle Abirahamu naa Nahori pe to Tera wi ni, paa pye ma cen wa Efirati gbaan wi kee nga na, na yarisunndo ta yege gbogo†.

³ Een fo, mila ye tele Abirahamu wi yirige wa Efirati gbaan wi kee nga na, ma ti a wi Kana tara ti ni fuun ti yanriyanri ma toro. A mi setirige piile legere kan wi yeri. Mila Izaki wi kan wi yeri, a wuu se†.

⁴ Mila Zhakobu naa Ezawu pe kan Izaki wi yeri, a wi pe se. Mila Seyiri yanwiga tara ti kan Ezawu wi yeri, a wi cen wa ti ni. Een fo, Zhakobu naa wi pinambiile poro la kari wa Ezhipiti tara†.

⁵ Ko pungo na, a mi si Moyisi naa Aron pe tun Ezhipiti tara wunlunana wi yeri, mee jologo kagbogolo wa Ezhipiti tara woolo pe na. Ko pungo na, a mi si ye yirige wa tara ti ni†.

⁶ Naa mila kaa ye teleye pe yirige wa Ezhipiti tara ti ni, a ye si saa gbon wa Kogojɛ yeen wi na. Een fo, Ezhipiti tara fenne paa taga pe pungo na, na pe puro malaga gbonwotoroye mbele shonye maa tilele pe ni, fo ma saa gbon wa Kogojɛ yeen wi na.

⁷ A ye teleye pe si gbele ma mi na Yawe Yennele na yeri mbe pe saga, a mi si diwi le ye woolo poro naa Ezhipiti tara fenne pe sogowo. Ko pungo na, a mi si kogojɛ tonmo pi pye, a pi toro Ezhipiti tara fenne pe go na ma pe li. Nga mila pye Ezhipiti tara woolo pe na ye woolo paa ki yan yenle ni. Ko pyengolo, yaa koro wa gbinri wi ni ma mo wa†.

⁸ Ko pungo na, a mi si kari ye ni wa Amori cenle woolo pe tara, poro mbele paa pye ma cen wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri we. Paa malaga gbon ye ni. Een fo, mila pe le ye kee, a ye ya pe ni, ma pe tara ti sho mari ta, katugu mila pe gbo ma pe wo wa ye yege†.

⁹ Zipori pinambyo Balaki na wila pye Mowabu tara wunlunana wila yiri ma to ye na malaga ni. Wila Bewori pinambyo Balaamu wi yeri ma yo wi pan wi ye danga.

† 23:10 23:10: Dete 32.30 † 24:2 24:2: Zhene 11.27

25.24-26; 36.8; 46.1-7; Dete 2.5 † 24:5 24:5: Eki 3.1-12.42

21.21-35 † 24:10 24.9-10: Nombu 22.1-24.25

† 24:3 24.3: Zhene 12.1-9; 21.1-3

† 24:7 24.6-7: Eki 14.1-31

† 24:8 24.8: Nombu

¹⁰ Eɛn fɔ, mi sila yenle mbe logo Balaamu wi yeri. Ki kaa pye ma, a wi si duwaw pye ye kan, a mi si ye sho Balaki wi yeri†.

¹¹ Kona, a yè si Zhuriden gbaan wi kon ma saa gbɔn wa Zheriko ca ki na. A Zheriko ca fenne pè malaga gbɔn ye ni, poro naa Amɔri cɛnle woolo, naa Perezɛi cɛnle woolo, naa Kana tara fenne, naa Heti cɛnle woolo, naa Girigasi cɛnle woolo, naa Hɛvi cɛnle woolo konaa Zhebusi cɛnle woolo pe ni. A mɛ pe le ye kɛɛ, a yè ya pe ni.

¹² Mila ndagasere torogo wa ye yegɛ, a ti pe purɔ ma pe yirige wa ye yegɛ, ma pinle Amɔri cɛnle woolo pe wunlumbolo shyen pe ni. Ko malaga ko sila gbɔn ye tokobi naa ye sandira to ni†.

¹³ Ki pye ma, a mi si tara kan ye yeri nda ye sila ti kɛrɛ tunngo pye, ma cagboro gboro kan ye yeri nda ye sila kan, eɛn fɔ, ye si yen ma cɛn wa ti ni. Mila ɛrɛzen kɛɛrɛ naa oliyiye tire kɛɛrɛ kan ye yeri nda ye sila ti sanri, eɛn fɔ ye yen nari pire ti kaa†. »

*Izirayeli woolo
pàa yere ki yerewe
mbaa tunngo piin Yɛnnɛle li kan*

¹⁴ Kona, a Zhozuwe wi sigi sɛnrɛ nda ti taga wa ma yo fɔ: «Koni, yaa fye Yawe Yɛnnɛle li yegɛ, yaa tunngo piin li kan, ye pye jɛrɛgisaga fu naa tagawa ni. Ye tɛleye pàa pye na yarisunndo nda gbogo wa Efirati gbaan wi kɛɛ nɔ na konaa wa Ezhipiti tara, yeri wa yaa tunngo piin Yawe Yɛnnɛle lo nungba kan.

¹⁵ Na kaa pye kii ye ndanla yaa tunngo piin Yawe Yɛnnɛle li kan, yaa jaa mbaa tunngo piin yarisunngo nga kan, yegɛ wele yegɛ wɔ nala. Yarisunndo nda ye tɛleye pàa pye na gbogo wa Efirati gbaan wi kɛɛ nɔ na tori o, nakoma Amɔri cɛnle woolo mbele ye yen ma cɛn laga pe tara ti ni pe woro to. Eɛn fɔ, mi wo na, mi naa na go woolo pe ni, we yaa la tunngo piin Yawe Yɛnnɛle lo kan.»

¹⁶ A leele pè suu yon sogo ma yo fɔ: «We woro naga jate mbe laga Yawe Yɛnnɛle li na, mbaa yarisunndo ta yegɛ gbogo.

¹⁷ Katugu Yawe Yɛnnɛle, we Yɛnnɛle lo li we yirige ma we wɔ wa Ezhipiti tara, ma we wɔ wa kulowo pi ni, woro naa we tɛleye pe ni. Làa kafonngɔlo legere pye we yegɛ na, ma we go sige wa we kondangala li ni fuun li ni, konaa ma we go sige wa cɛngɛle ngele fuun wàa toro wa ke sɔgɔwɔ ke ni.

¹⁸ Yawe Yɛnnɛle lo làa ki cɛngɛle ke ni fuun ke purɔ ma ke yirige wa we yegɛ, konaa Amɔri cɛnle woolo mbele pàa pye

ma cɛn laga ki tara nda ti ni pe ni. Woro fun we yaa la tunngo piin Yawe Yɛnnɛle li kan, katugu lo li yen we Yɛnnɛle le.»

¹⁹ Kona, a Zhozuwe wi si leele pe pye naa fɔ: «Ye se ya mbaa tunngo piin Yawe Yɛnnɛle li kan, katugu li yen Yɛnnɛle na li yen kpoyi, li yen Yɛnnɛle na laa yenle yenjo na. Yaga yiri mbe je li na, li se ye kala yaga, li se si ye kapere ti kala yaga ye na.

²⁰ Na yaga li wa mbe saa yarisunndo nambannda ta gbogo, li yaa yiri ye kɔrɔgo mbe jɔlɔgo wa ye na. Ali mbege ta làa kajenge pye ye kan, li yaa ye tongo mbe ye ko pew.»

²¹ A leele pè si Zhozuwe wi pye fɔ: «Ayoo, Yawe Yɛnnɛle lo we yaa la gbogo.»

²² A Zhozuwe wi si pe pye fɔ: «Yoro jate ye yen ye yɛɛ sɛrɛfenne. Katugu yoro jate yègɛ wɔ wa ye yɛɛ nawa mbaa tunngo piin Yawe Yɛnnɛle li kan» A pè sho fɔ: «Ee, we yen ki sɛrɛfenne.»

²³ A Zhozuwe wi si pe pye fɔ: «Ki kaa pye yɛɛn, yarisunndo nambannda nda ti yen laga ye sɔgɔwɔ bere, yeri wa; ye ye yɛɛ kan Yawe Yɛnnɛle, woro Izirayeli woolo Yɛnnɛle li yeri ye kotogo ki ni fuun ni.»

²⁴ A leele pè suu yon sogo ma yo fɔ: «We yaa la tunngo piin Yawe Yɛnnɛle lo kan, mbaa nuru li yeri.»

²⁵ A Zhozuwe wi si yon finliwe le leele pe kan Yɛnnɛle li ni ki pilige ki ni, wa Sishemu ca. Wila ngasegele naa kakonndegɛngɛle tɛge pe kan.

²⁶ A wi sigi kagala ke yonlɔgo wa Yɛnnɛle li lasiri sewe wi ni. Ko punngo na, terebenti tige nga kila pye wa Yawe Yɛnnɛle li cɛnsaga paraga go ki tanla, a wi si sinndeligbɔgo ka le maga yerege wa ki nɔgo.

²⁷ Kona, a wi si leele pe ni fuun pe pye fɔ: «Ye wele, ki sinndelege nga ki yen we sɛrɛfɔ, katugu sɛnrɛ nda fuun Yawe Yɛnnɛle li yo ye kan, kiri logo. Ee, ki yaa pye ye sɛrɛfɔ jango yaga ka je ye Yɛnnɛle li na mbe pye mbasinmbele.»

²⁸ Ko punngo na, a Zhozuwe wi si leele pe yaga, a pè songoro, pe ni fuun nungba nungba, wa tara nda pàa ta ta kɔrɔgo ti ni.

Zhozuwe wi kunwɔ sɛnrɛ

²⁹ Ki kagala ke punngo na, a Nuni pinambyo Zhozuwe na wila pye Yawe Yɛnnɛle li tunmbyee wi si ku. Wila ta yɛle cɛnne naa kɛ (110).

³⁰ A pè suu le wa tara nda wila ta kɔrɔgo ti ni, wa Timinati Sera ca, wa Efirayimu yanwira tara ti ni, wa Gaashi yanwiga ki yonlopawaa kameɛge kɛɛ yeri†.

³¹ Izirayeli woolo pàa tunngo pye Yawe Yɛnnɛle li kan Zhozuwe wi yinwege piliye

† 24:12 24:12: Eki 23:28; Dete 7:20

† 24:13 24:13: Dete 6:10-11

† 24:30 24:30: Zhozu 19:49-50

yi ni fuun yi ni, konaa lelele mbele pàa koro wi kungòlo pe yinwege piliye yi ni fuun yi ni, poro mbele pàa kagala ngele Yawe Yenyele làa pye Izirayeli woolo pe kan ke yan we.

³² Izirayeli woolo pàa Zhozufu gboo ka-jeere nda le ma yiri wa Ezhipiti tara ma pan, pàa ti le wa Sishemu ca, wa tara laga nga Zhakobu wila lo warifuwe pyo cənme Aməri cənle woolo pe yeri ki ni. Aməri wo wila pye Sishemu ca ki kanfo we. Ki ca kila kaa pye Zhozufu setirige piile poro korogo[†].

³³ A Aron pinambyo Eleyazari wi si kaa ku fun, a pòo le wa tinndi na pàa kan wi pinambyo Fineyasi wi yeri wi na, wa Efirayimu yanwira tara ti ni.

[†] 24:32 24.32: Zhen 50.24-25; Eki 13.19

KITI KONFENNE SEWE SEWE WI NAWA SENRE

Kiti konfenne sewe wi yen na para nga kila pye Izirayeli woolo pe yengolo wa Kana tara ti ni mari ta ko wogo na. Cengele ke ni fuun kaa pye ma cencen wa tara nda kaa ta ta ti ni. Een fo wunluwo sila pye wa gben mbaa pe yege sinni. Wagati legere na Izirayeli woolo pe ma kaa laga Yennele li na, na yarisunndo gbogo. Kona Yennele li mee ti cengele kele yege woolo ma pan ma to Izirayeli woolo pe na ma ya pe ni. Na paga ka pe kapere ti jen mberi yaga, mbe Yawe Yennele li yeri li pe saga, Yennele li mee «Kiti konfenne» torogo jango mbeli woolo pe sho. Ki kiti konfenne paa pye lere ke ma yiri shyen: Otiniyeli, naa Ehudi, naa Shamiyari, naa Debora, naa Zhedewon, naa Tola, naa Yayiiri, naa Zhefite, naa Ibisani, naa Elon, naa Abidon konaa Samison.

Ki «kiti konfenne» pe sila pye paa nala pilige woolo pe yen. Paa pye kagala yege wofenne nakoma leele shofenne, na cenle nungba nakoma cengele legere yege sinni. Wa kiti konfenne sewe wi ni, kala nungba pe mali senre ti yo yosaga legere na. Izirayeli woolo pe ma kaa je mbe logo Yennele li yeri mbe saa yarisunndo gbogo. Pe kapere ti kala na, Yennele li ma ti pe juguye pe ma pan ma to pe na. Leele pe mee gbele ma Yawe Yennele li yeri li pe saga, li mee shofa torogo pe kan. Leele pe ma Yennele li jen wagati jenri ni, ko pungo na pe mee songoro na pe yarisunndo ti gbogo. Kona malaga ma to pe na wagati wa ni, pe ma yeyinnye ta wagati wa ni. Ki wagati wila pye maara wagati, ma pye kangbanga mbe ya gbon pe na. Ki wagati wi ni, wunluwo sila pye wa Izirayeli tara ti ni. Pe ni fuun nungba nungba paa pye na tanri pe nandanwa kala lo na (Kiti 21.25).

SEWE WI YEN MA KOONLO YEGE NGA NA

Izirayeli woolo paa Kana tara ti walaga nungba sho 1.1-2.5

Yennele laa kiti konfenne torogo Izirayeli woolo pe kan 2.1-3.6

Otiniyeli, naa Ehudi konaa Shamigari 3.7-31

Debora, naa Baraki konaa Yayeli 4-5

Zhedewon 6-8

Abimeleki 9.1-57

Tola, naa Yayiiri konaa Zhefite 10.1-12.7

Ibisamu, naa Elon konaa Abidon 12.8-15

Samison 13-16

Dan cenle woolo konaa pe Yennele gbogosa 17-18

Izirayeli woolo sanmbala Paa malaga gbon Benzhamé cenle woolo pe ni 19-21

IZIRAYELI WOULO PAA KANA TARA TI SHO

1.1-2.5

Izirayeli woolo pe cenge wa Kana tara

¹ Zhouwe wi kungolo, a Izirayeli woolo pe si Yawe Yennele li yewe ma yo fo: «We ni, cenle liliin li daga mbe keli sa to Kana tara fenne pe na?»

² A Yawe Yennele li si pe pye fo: «Zhuda cenle loli. Ye wele, mi yen na Kana tara ti nii pe kee.»

³ Kona, Zhuda cenle woolo pe si Zhuda wi nosepyo Simeyon wi cenle woolo pe pye fo: «Ye pan we korogo wa tara laga nga ki kan we yeri ki ni, we sa malaga gbon Kana tara fenne pe ni wege sho. Ko pungo na, we yaa kari wa ye woro ti ni sa ye saga.» A Simeyon cenle woolo pe si taga Zhuda cenle woolo pe na.

⁴ A pe si yiri ma kari sa malaga ki gbon. A Yawe Yennele li si Kana tara fenne, naa Perezi cenle woolo[†] pe le pe kee. Paa lere waga ke (10 000) wo gbo wa Bezeki ca.

⁵ Paa wunlunaja Adoni Bezeki wi yan wa ki ca ki ni ma to wi na. Paa malaga gbon Kana tara fenne naa Perezi cenle woolo pe ni ma ya pe ni.

⁶ Adoni Bezeki wila fe; een fo, a pe si taga wi na ma saa wi yigi, mee wi keyen yombegboro naa wi toooro yombegboro ti koonlo.

⁷ Kona, a Adoni Bezeki wi sho fo: «Wunlumbolo nafa taanri ma yiri ke mbele pe keyen yombegboro naa pe toooro yombegboro tila pye ma koonlo pe na, yaakara nda tila pye na yinrigi wa na tabali wi na na tuun tara, to paa pye na kaa. Nga mila pye, ko Yennele li songoro na na.» A pe si kari wi ni wa Zheruzalemu ca; pa wila saa ku wa.

⁸ Zhuda cenle woolo paa saa to Zheruzalemu ca woolo pe na ma ca ki sho, ma leele pe gbo tokobi ni, mee ca ki sogo.

⁹ Ko pungo na, Kana tara fenne mbele paa pye ma cen wa yanwira tara ti ni, naa Negevu tara ti ni konaa wa yanwira tigiwen tara ti ni, a Zhuda cenle woolo pe si kari mbe sa malaga gbon pe ni.

¹⁰ Kana tara fenne mbele paa pye ma cen wa Eburon ca, Zhuda cenle woolo paa saa to pe na. Faa paa pye na Eburon ca ki yinri Kiriyaati Ariba. Paa malaga gbon ma

[†] 1:4 1.4: Zhené 13.7; 34.30; Zhouzu 17.15

ya Sheshayi sege woolo, naa Ahima sege woolo konaa Talimayi sege woolo pe ni.

¹¹ Pè kaa yiri lema, a pè si saa to Debiri ca woolo pe na. Faa pàa pye naga yinri Kiriyati Seferi†.

¹² A Kalebu wì sho fò: «Lere ña ka ya mbe malaga gbòn Kiriyati Seferi ca woolo pe ni mbege sho, mi yaa na sumborombyo Akisa wì kan ki fò wì yeri wì jo.»

¹³ Ki kaa pye ma, Kalebu wì jònlo Kenazi wì pinambyo Otiniyeli, a wì si kari ma saa ca ki sho. A Kalebu wì suu sumborombyo Akisa wì kan wì yeri wì jo.

¹⁴ Pungo na, sumboro wila kaa gbòn wa wì polò Otiniyeli wì tanla, a wì sigi yo wì kan ma yo wì tara laga ka yèrri wì to Kalebu wì yeri. Kona, a Akisa wì si yew ma yiri wa wì sofile wì na ma tigi. A Kalebu wì suu yewe ma yo fò: «Yingi maa jaa.»

¹⁵ A wì suu to wì yòn sogo ma yo fò: «Mila ma yèrri, ma kajenge pye na kan, ma puluyo ya kan na yeri, katugu tara laga nga mà kan na yeri wa yonloparawa kalige kèe ki na, tònno woro wa ki ni.» A Kalebu wì si tara ti gona puluyo naa ti nògona puluyo yi kan wì yeri†.

¹⁶ Moyisi wì nafo lenaŋa wila pye Keni cènle woolo wo wa. Wì setirige piile pè si yiri wa Zheriko ca, ko nga pe yinri sengendire ca ye, poro naa Zhuda cènle woolo pe ni, ma saa cèn wa Zhuda tara gbini lara ti ni, wa ki leele pe sògowa, ma wa Aradi ca ki yonloparawa kalige kèe yeri.

¹⁷ A Zhuda cènle woolo pè si pinle wì nosepyo Simeyon wì cènle woolo pe ni, a pè saa malaga gbòn Kana tara fenne mbele pàa pye ma cèn wa Zefati ca pe ni. Pàa leele pe gbo pew, ma ca ki ni fuun ki tongo maga tege ki ye Yawe Yènnele li kan. A pè sigi mege taga naga yinri Orima†.

¹⁸ Zhuda cènle woolo pàa Gaza, naa Asikalón konaa Ekiron cara† ti sho mari ta konaa ti kanngara na tara ti ni.

¹⁹ Yawe Yènnele lo jate làa pye pe ni. Ki pye ma, pàa ya ma yanwira tara ti sho. Èn fò, pe sila ya mbe leele mbele pàa pye ma cèn wa funwa laga falafala ki ni pe puro, katugu malaga gbònwotoroye tugurón woolo la pye pe yeri.

²⁰ Pàa Eburón ca ki kan Kalebu wì yeri paa yege nga na Moyisi wila ki yo we. A Kalebu wì si Anaki setirige piile taanri pe puro†.

²¹ Benzhamè cènle woolo pe sila ya mbe Zhebusi cènle woolo pe puro, poro mbele pàa pye ma cèn wa Zheruzalemu ca we. Pe

yèn ma cèn wa Benzhamè cènle woolo pe sògowa ali ma pan ma gbòn nala.

²² A Zhozufu setirige piile pè si kari ma saa to Beteli ca ki na ma malaga gbòn ki woolo pe ni. Yawe Yènnele làa pye pe ni.

²³ Pàa keli ma leele tun, a pè saa Beteli ca kagala ke yewe ma ke jèn. Faa pàa pye naga yinri Luzi.

²⁴ Kagala yewefenne pe gbònsaga wa, a pè si nana wa yan wila yinrigi wa ca ki ni, a pè suu pye fò: «We mbe ya ye wa ca ki ni laga nga na, ki naga we na, pa we yaa kajenge pye ma kan.»

²⁵ Pe mbe ya ye wa ca ki ni laga nga na, a nana wì sigi naga pe na. Ki pye ma, a Zhozufu setirige piile pè si ca woolo pe ni fuun pe gbo tokobi ni. Èn fò, pàa ko nana wo naa wì go woolo pe ni fuun pe yaga, a pè kari.

²⁶ A ki nana wì si kari ma saa cèn wa Heti cènle woolo pe tara, ma ca ka kan wa maga mege taga naga yinri Luzi. Ko mege ko ki yèn ki na ali ma pan ma gbòn nala†.

²⁷ Manase cènle woolo pe sila ya mbe Beti Sheyan ca woolo pe puro, naa Taanaki ca woolo, naa Dòri ca woolo, naa Yibileyamu ca woolo, naa Megido ca woolo konaa ti kanngara kapire woolo pe ni. Ki kala na, ki Kana tara fenne pàa yere ki yerewe mbe koro mbe cèn wa ki tara laga ki ni.

²⁸ Naa Izirayeli woolo pàa kaa fannga ta ma we Kana tara fenne pe na, pe sila pe puro. Èn fò pàa pe le kulowo tunndo ni.

²⁹ Efrayimu cènle woolo pe sila ya mbe Gezeri ca woolo pe puro. Ki Kana tara fenne pàa koro ma cèn wa Efrayimu cènle woolo pe sògowa.

³⁰ Zabulon cènle woolo pe sila ya mbe Kitiron ca woolo konaa Nahaloli ca woolo pe puro. Ki Kana tara fenne pàa koro ma cèn wa Zabulon cènle woolo pe sògowa, a Zabulon cènle woolo pè pe le kulowo tunndo ni.

³¹ Aseri cènle woolo pe sila ya mbe Ako ca woolo pe puro, naa Sidon ca woolo, naa Alabu ca woolo, naa Akizibu ca woolo, naa Eliha ca woolo, naa Afiki ca woolo konaa Erehobu ca woolo pe ni.

³² Ki pye ma, Aseri cènle woolo pàa cèn wa ki tara ti ni wa ki Kana tara fenne pe sògowa, katugu pe sila pe puro.

³³ Nefitali cènle woolo pe sila ya mbe Beti Shemeshi ca woolo poro naa Beti Anati ca woolo pe puro. Èn fò, pàa cèn wa ki Kana tara fenne mbele pàa pye wa tara ti ni faa

† 1:11 1.11: Zhozu 15.15-19 † 1:15 1.15: Zhozu 15.19

† 1:17 1.17: Eburuye senre ti ni Orima mege ki koro

wowi ña mbege tongo pew. † 1:18 1.18: Gaza, naa Asikalón konaa Ekiron cara tila pye wa Mediterane kogoje yon ki na, wa funwa laga falafala ki ni (Zhozu 13.3). † 1:20 1.20: Nambu 14.24; Dete 1.36; Zhozu 14.9-14 † 1:26 1.26:

Zhozu 16.2

pe sogowo. Paa ki cara shyen ti woolo pe le kulowo tunndo ni.

³⁴ Amori cenle woolo paa Dan cenle woolo pe wonrogo, a pe lugu ma kari wa yanwira ti na; pe sila pe yaga pe tigi wa gbunlundege laga ki ni.

³⁵ Amori cenle woolo paa koro ma cen wa Hari Herezi ca, naa Ayalon ca konaa Shaalibimu ca ki ni. Een fo, a Zhozufu setirige piile pe si kaa fannga ta pe na, mee pe le kulowo tunndo ni.

³⁶ Amori cenle woolo pe tara konlo laa yiri wa Akirabimu tinndi wi na, ma saa gbon wa Sela ca, mee toro ma kari wa yegge.

2

Yenjele li merege wila para Izirayeli woolo pe ni

¹ Yawe Yenjele li merege wila yiri wa Giligali ca ma kari wa Bokimu ca ma saa ki yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Mi ye yirige wa Ezhipiti tara ma pan ye ni laga tara nda mila yon folo kon ma wugu mbe kan ye teleye pe yeri ti ni. Mila ki yo ma yo mi sanla yon finliwe pi jogo ye ni fyew;

² fo yoro fun, yaga ka yon finliwe le ki tara woolo pe ni, fo ye pe saara wosara ti jaanri. Een fo, ye sila logo na yeri. Yingi na yaa si ko pye ma?

³ Ki pye ma, mi se tara woolo pe puro mbe pe yirige wa ye yegge, een fo pe yaa pye ye maliwiinle, pe yarisunndo ti yaa pye paa penne yen mbe ye yigi.»

⁴ Naa Yawe Yenjele li merege wila kaa ki senre ti yo Izirayeli woolo pe kan ma ko, a leele pe ni fuun pe nne gbele ngbanga.

⁵ A pe sigi laga ki mege taga naga yinri Bokimu†. Paa saara wo wa Yawe Yenjele li yeri wa ki laga ki na.

YENJELE LAA KITI KONFENNE TOROGO IZIRAYELI WOULO PE KAN 2.6-16.31

Zhozuwe wi kunwo senre

⁶ Naa Zhozuwe wila kaa Izirayeli woolo pe yaga ma yo paa kee, tara lara nda tila kan pe ni fuun nungba nungba pe yeri korogo, a pe si songoro ma saa cen wa ti ni mberi ta.

⁷ Izirayeli woolo paa tunngo pye Yawe Yenjele li kan Zhozuwe yinwege piliye yi ni fuun yi ni konaa wi kungolo, lelele pe yinwege piliye yi ni fuun yi ni, poro

mbele paa Yawe Yenjele li tunmbyege ki yan Izirayeli woolo pe kan we.

⁸ Nuni pinambyo Zhozuwe, Yawe Yenjele li tunmbyee we, wila ta ye cenne ma yiri ke (110) mee ku.

⁹ Paa wi le wa tara laga nga kila kan wi yeri korogo ki ni, wa Timinati Herezi ca, wa Efirayimu yanwira tara ti ni, ma wa wa Gaashi yanwiga ki yonloparawa kamenge kee yeri†.

Kiti konfenne pe kagala

¹⁰ Ko punjo na, a Zhozuwe wi wagati woolo pe ni fuun pe si kaa ku ma taga pe teleye pe na. A wagati wa fannjo woolo si yiri. Poro sila Yawe Yenjele li jen, pe sila si kagala ngele laa pye Izirayeli woolo pe kan ke jen.

¹¹ Kona, Izirayeli woolo pe nne nga ki yen kapege Yawe Yenjele li yegge na ki piin. Paa pye na yarisunndo nda pe yinri Baali† ti gbogo.

¹² Yawe Yenjele, pe teleye Yenjele le, lo na laa pe yirige wa Ezhipiti tara, paa je li na ma taga yarisunndo ta yegge na, cengele ngele ke yen ma pe maga ke yarisunndo re, nari gbogo, na foli ti yegge sogowo, ma Yawe Yenjele li nawa pi ngban.

¹³ Pa paa je Yawe Yenjele li na yeen, na yarisunndo Baali naa Asitarite† ti gbogo.

¹⁴ Yawe Yenjele laa nawa ngban Izirayeli woolo pe ni. Laa pe le mbele pe maa leele yaara koli pe kee, a poro pe kee yaara ti ni fuun ti koli. Laa pe le pe mbenfenne mbele paa pye ma pe maga pe kee, maga kan pe sila ya yere mbe pe sige.

¹⁵ Sanga o sanga pe kaa kee malaga gbonsaga, Yawe Yenjele li ma yiri pe korogo mbe tiwege pye pe na, paa yegge nga na laa ki yo konaa ma wugu ki na pe kan we. Ki pye ma, jologo gbogo la to pe na fo jenge.

¹⁶ Kona, a Yawe Yenjele li si kiti konfenne† yirige pe kan, a poro si pe sho mbele pe maa leele kee yaara koli pe kee.

¹⁷ Konaa ki ni fuun, Izirayeli woolo pe sila logo ki kiti konfenne pe yeri, een fo paa pye na tunngo piin yarisunndo ta yegge kan, na foli ti yegge sogowo nari gbogo. Pe teleye paa pye na tanri kon na na, ma Yawe Yenjele li ngasegele ke le na tanri ke na, paa ke ma wo wa li ni fyaw. Pe sila tanga ma.

¹⁸ Kila pye, Yawe Yenjele li ka kiti konfo wa yirige pe kan sanga o sanga, li ma

† 2:2 2.2: Eki 34.12-13; Dete 7.2-5 † 2:5 2.5: Maga logo Eburu senre ti ni Bokimu, ko koro wo na gbelefenne.

† 2:9 2.6-9: Zhozu 24.29-31 † 2:11 2.11: Eburu senre ti ni Baali koro wowi na tafo. Baali wo wila pye Kana tara fenne naa Fenesi tara fenne pe yarisunngo gbogo ye. Paa pye na jele kala naa nambala kala piin wa ki gbogowo pi ni. † 2:13 2.13: Asitarite: Yarisunngo jelege kayi nga kila pye na jele kala naa nambala kala li la waa leele pe na konaa na jele pe piin sevenne. † 2:16 2.16: Kiti konfenne mbele senre ti yo namena poro la pye leele mbele Yenjele laa yirige ma pe tege teele Izirayeli woolo pe go na, paa pe yegge sinni konaa paa pe shoo pe juguye pe kee.

ppe ki kiti kŏnfŏ wi ni, mbaa pe shoo pe mbenfenne pe kŏe ki kiti kŏnfŏ wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni. Na Yawe Yennele li ka pe yan paa jŏlŏ, ma jori pe mbenfenne pe kŏe sanga ŋa ni, li ma pe yinriwe ta.

¹⁹ Ko punŋo na, na ko kiti kŏnfŏ wo ka ku, pe ma songoro naa ma pe yee tege fyongŏ ni ma we pe teleye pe na, ma taga yarisunndo ta yege na, na tunŋŏ piin ti kan, na foli ti yege sŏgowŏ nari gbogo. Pe sila yenle mbe pe kapyere tijangara ti yaga nakoma mbe pe kotongbanga tangalomŏ pi yaga.

*Yennele lāa Izirayeli woolo
pe wa ma wele*

²⁰ Ki pye ma, Yawe Yennele li si nawa ŋgban Izirayeli woolo pe ni, ma sho fŏ: «Ki cenle na lilan yŏn finliwe mba mila le pe teleye pe ni pi jŏŋŏ. Pee logo na yeri.

²¹ Ki kala na, Zhozuwe wi ku ma cengele ngele yaga wa tara ti ni mbapurŏwŏ, mi se la kpe puro mbeli yirige wa pe yege.

²² Poro mi yaa tege mbe Izirayeli woolo pe wa mbe wele, mbege jen na kaa pye pe yaa tanga na kono li na konaa mbe logo na yeri, paa yege ŋga na pe teleye paa ki pye we, nakosima na kaa pye pe sege pye ma.»

²³ Ki pye ma, cengele ngele Yawe Yennele li sila le Zhozuwe wi kŏe, a li si ke yaga, a kŏe cen wa tara ti ni; li sila fyeele mbe ke puro.

3

¹ Malaga ŋga kila gbŏn ma Kana tara ti sho, Izirayeli woolo mbele pe sila ka gbŏn, Yawe Yennele lāa ki cengele ke yaga wa tara ti ni, mbe ke tege mbe pe wa mbe wele.

² Lāa pye na jaa Izirayeli woolo mbele pe yiri punŋo na, poro mbele pe fa malaga gbŏn faa, pe yaraga ŋga pe yinri malaga ki jen pege gbŏngŏ ki forŏŋŏ.

³ Ki cengele koro la wele: Filisiti tara fenne pe wunluwŏ kanŋurugo, naa Kana tara fenne pe ni fuun, naa Sidŏn ca fenne konaa Hevi cenle woolo pe ni, poro mbele paa pye ma cen wa Liban tara yanwira ti na, maga le wa Baali Erimŏ yanwiga ki na, fŏ ma saa gbŏn wa Lebo Hamati ca ki na†.

⁴ Yawe Yennele lāa ki cengele ke tege ma Izirayeli woolo pe wa ma wele, mbe ta mbege jen na kaa pye pe yaa la tanri li ngasegele ke na, koro ngele lāa kan

Moyisi wi yeri wi ke yo pe teleye pe kan we.

⁵ Ki pye ma, a Izirayeli woolo pŏ si cen wa Kana tara fenne pe sŏgowŏ, naa Hevi cenle woolo, naa Amŏri cenle woolo, naa Perezi cenle woolo, naa Hevi cenle woolo konaa Zhebusi cenle woolo pe sŏgowŏ.

⁶ Paa pye naga cengele ke sumborombiile pe pori pe jeele, poro fun, a paa pe yeera sumborombiile pe kaan ki cengele ke pinambiile pe yeri, a paa pe pori pe jeele. Paa pye na ke yarisunndo ti gbogo.

Kiti kŏnfŏ Otiniyeli wi kala

⁷ Izirayeli woolo paa kapege pye Yawe Yennele li na, ma fŏge Yawe Yennele, pe Yennele li na, ma saa na yarisunndo Baali naa Ashera† ti gbogo.

⁸ A Yawe Yennele li si nawa ŋgban Izirayeli woolo pe ni, mŏe pe le Mezopotami tara wunlunaŋa Kushan Irishatayimu wi kŏe. Paa tunŋŏ pye wi kan fŏ ma saa gbŏn ye le kolotaanri.

⁹ Kona, a Izirayeli woolo pŏ si gbele ma Yawe Yennele li yeri li pe saga. A li si go shofo yirige pe kan, a wi pe sho. Paa pye naa yinri Otiniyeli. Otiniyeli wila pye Kalebu wi jŏnŏ lenaŋa Kenazi wo pinambyŏ†.

¹⁰ Yawe Yennele li yinne lāa tigi wi na. Wila pye na Izirayeli woolo pe kagala ke yege woo. Wila pye na kee ma saa na malaga gbŏn. Yawe Yennele lāa Mezopotami tara wunlunaŋa Kushan Irishatayimu wi le wi kŏe. A li ti a wi ya ki wunlunaŋa wi ni.

¹¹ Ko punŋo na, a tara ti si yeyinŋge ta fŏ ma saa gbŏn ye le nafa shyen, a Kenazi pinambyŏ Otiniyeli wi si kaa ku.

Kiti kŏnfŏ Ehudi wi kala

¹² Izirayeli woolo paa nuru naa ma kapege pye Yawe Yennele li na. Ki pye ma, a li si fanŋga kan Mowabu tara wunlunaŋa Egilŏn wi yeri, maa yirige maa wa Izirayeli woolo pe na; katugu paa kapege pye Yawe Yennele li na.

¹³ Kona, a Egilŏn wi si Amŏ† cenle woolo naa Amaleki† cenle woolo pe gbogolo, a pŏe kari ma saa to Izirayeli woolo pe na ma ya pe ni, mŏe Zheriko ca, sengendire ca ye, ki sho pe yeri.

† 3:3 3.3: Zhozu 13.3-5 † 3:7 3.7: Ashera: Kana tara fenne yarisunŋŏ jelege kayi ŋga paa pye na jate ma yo ki yen yarisunŋŏ Baali ko jo. Paa ki mege ki taga yarisunŋŏ sunsaga na, ŋga paa tire sanri wa ki ni nakoma tiyala pe yarisunndo sunmŏ pi mege ni (Kiti 6.25, 28; Mishe 5.13). Ki Kana tara yarisunŋŏ paa pye naga jate ma yo kila pye na jeele kala naa nambala kala li la waa leele pe na, na jeele pe piin sevenne. Pele maa ki jate ma yo konaa yarisunŋŏ Baali ki ni, yaraga nungha yi. † 3:9 3.9: Zhozu 15.17; Kiti 1.13-15

† 3:13 3.13: Amŏ cenle woolo paa pye Loti setirige piile (Zhene 19.38), Amalaki setirige piile paa pye Ezawu setirige piile (Zhene 36); ki cengele kaa pye ma cen wa tara ti yonloparawa kalige kŏe yeri. † 3:13 3.13: Kiti 1.16

¹⁴ Izirayeli woolo pàa koro ma go sogo Mowabu tara wunlunana Egilon wi kan fo ma saa gbon yeke ke ma yiri kolotaanri.

¹⁵ Kona, a pè si gbele ma Yawe Yenñele li yeri li pe saga. A li si go shofa yirige pe kan, pàa pye naa yinri Ehudi. Gera pinambyo lawi, ma yiri wa Benzhamè cenle li ni. Ehudi wila pye kamenge fo. Izirayeli woolo pàa wi tun wi sa yarikanra kan Mowabu tara wunlunana Egilon wi yeri.

¹⁶ A Ehudi wi si tokobi yege shyen woo gbegele wi yee kan. Wi titonlowo pila pye na kee metere kongo yeri. A wi suu po wa wi senne li na, maa sin wi kalige jegbolo li ni, wa wi yariporo ti nogo.

¹⁷ A wi si kari ma saa yarikanra ti kan Mowabu tara wunlunana Egilon wi yeri, wo la pye witigbogofo fo jenge.

¹⁸ Naa wila kaa yarikanra ti kan wi yeri ma ko, a wi si mbele pàa ti tugo pe yaga, a pè songoro.

¹⁹ Een fo, naa Ehudi wila ka saa gbon wa sinndeere nda pè te yarisunndo ti na, wa Giligali ca ki tanla, a wi si songoro ma saa wunlunana wi pye fo: «Wele, wunlunana, tunngo yen na yeri mbe yo ma kan, ngundo wogo yi.»

A wunlunana wi sho fo: «Yere gben.» Mbele fuun pàa pye wa wi ni, a pè si yiri.

²⁰ A Ehudi wi si fulo wa wi tanla ma yala wila pye ma cen wa wi yumbyo na wi maa tifene waa wi ni. Pàa wi gbegele wo nungba kan, wa wi birigo ki go na. A wi sho fo: «Yenñele li tunngo kan na yeri mbe yo ma kan.» A wunlunana wi si yiri wa wi jongo ki na ma yere. ²¹ A Ehudi wi suu kamenge ki tege ma tokobi wi tile maa wo wa wi kalige jegbolo li na, mée wunlunana wi sun wi ni wa wi lara ti na, a wi ye wi ni.

²² Tokobi wila ye ma ko wi ni ma pinle kombogo ki ni yere. A yanlaga ki si yiri ma pan ma tokobi wi ton, katugu Ehudi wi sila tokobi wi tile mboo wo wa wunlunana wi lara ti ni, wi numaga kila yiri wa wi punngo na.

²³ Ko punngo na, a Ehudi wi si yiri wa ndogoro ma naayeri yumbyo koro ti tonndo mee ti sogo.

²⁴ Naa Ehudi wila kaa yiri, a wunlunana wi tunmbyeele pè si pan ma wele, mee ki yan fo naayeri yumbyo koro tila pye ma sogo. A pè sigi jate ndee wunlunana wi yen na kongaraga piin wa wi yumbyo na wi maa tifene waa wi ni.

²⁵ A pè si yere ma sige fo ma saa te, wunlunana wi woro mbe naayeri yumbyo koro ti yengele. Ki pye ma, a pè si lakile

wi le ma koro ti yengele pe ye, pe mbe wele, mee pe tafo wi yan wi to ma sanga le tara ma ku.

²⁶ Ma pe ta pàa pye ma yere na singi, a Ehudi wi si fe ma kari, ma saa sinndeere nda pàa te yarisunndo ti toro, mee fe ma kari wa Seyira ca ki yeri.

²⁷ Naa wila ka saa gbon wa sanga na ni, a wi si mbanlaga win wa Efrayimu tara yanwira ti ni ma leele pe yeri. A Izirayeli woolo pè si tigi ma yiri wa yanwira ti na, a wi si keli pe yege.

²⁸ A wi si pe pye fo: «Ye taga na punngo na, katugu Yawe Yenñele li ye mbenfenne pe le ye kee, Mowabu cenle woolo wele.»

A pè si taga wi punngo na, ma saa Zhuriden gbaan wi konsaga ki sho, mbe kono li kon Mowabu cenle woolo pe na. Pe sila ti lere kpe mbe gbaan wi kon.

²⁹ Ki pilige ki ni pàa nambala waga ke (10 000) si poro gbo Mowabu cenle woolo pe ni, pàa pye ma tugbolo konaa ma pye kotogo ni. Wa kpe sila fe mbe sho.

³⁰ Maga le lema, a Mowabu cenle woolo pè si go sogo ma Izirayeli woolo pe kan. A tara ti si koro yeyingge na fo ma saa gbon yeke nafa tijere.

Kiti konfo Shamigari wi kala

³¹ Ehudi kungolo, a Anati pinambyo Shamigari wi si yiri. Wila lere cenme kogoloni (600) wo gbo Filisiti tara fenne pe ni nere konrigbege† ni. Wo fun wila Izirayeli woolo pe sho.

4

Debora naa Baraki pe kala

¹ Ehudi wi kungolo, a Izirayeli woolo pè si kapege pye Yawe Yenñele li na naa.

² Kona Yawe Yenñele li si pe le Kana tara fenne wunlunana wa kee, na pàa pye na yinri Yabini. Pa wila pye ma cen wunluwo pi na wa Hazori† ca. Wi malingbocono to pàa pye naa yinri Sisera, wo la pye ma cen wa Arosheti Goyimu ca.

³ Malaga gbonwotoroye tuguron woolo cenme kolojere (900) la pye Yabini wi yeri. Wila Izirayeli woolo pe jolo jenge, fo ma saa gbon yeke nafa. Ki pye ma, a pè si gbele ma Yawe Yenñele li yeri li pe saga.

⁴ Ki wagati wi ni, Lapidoti jo Debora na wila pye Yenñele yon senre yofa, wo wila pye kiti konfo wa Izirayeli tara.

⁵ Wila pye ma cen sengendige ka nogo, a pe kaa naga yinri Debora sengendige, wa Arama ca naa Beteli ca sogowo pi ni, wa Efrayimu yanwira tara ti ni. Izirayeli

† **3:31 3:31:** Kila pye tuguron wanga ma pye wa nere konrigbege ki numaga ki na. Ko pe ma tege na nere ti wonrogi ki ni ma ti ti maa kee wa laga nga paa jaa tila kee. † **4:2 4:2:** Zhouz 11.1 † **4:6 4:6:** Ebu 11.32 † **4:6 4:6:** Zhouz 12.22; 19.37; 21.32

woolo pàa pye na kee wi korogo ma saa na pe kagala ke yege woo.

⁶ Pilige ka, a Debora wi si lere tun, a pè saa Abinowamu pinambyo Baraki† wi yeri wi kan wa Kedeshi ca†, wa Nefitafi tara. A wi suu pye fo: «Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li yo ma nga pye ki nga: «Kari ma sa nambala waga ke (10 000) wo wa Nefitali cenle naa Zabulon cenle li ni, ma kari pe ni wa Tabori yanwiga ki na.

⁷ Mi yaa kari Yabini wi malingboonlo to, naa wi malaga gbɔnwotoroye konna wi malingboonlo pe ni wa Kishon Sisera lafogo ki ni, mbe sa pe le ma kee.»

⁸ A Baraki wi si Debora wi yon sogo ma yo fo: «Na maga pinle na ni, pa mi yaa kari; na mee pinle na ni, mi se kari.»

⁹ Ki pye ma, a Debora wi sho fo: «Mi yaa pinle ma ni. Een fo, ki malaga nga ye yaa sa gbɔn mbe ya ki ni, ki gbogowo ma soo ta; katugu Yawe Yennele li yaa Sisera wi le jele kee.» A Debora wi si yiri ma pinle Baraki wi ni, ma kari wa Kedeshi ca.

¹⁰ A Baraki wi si Zabulon cenle woolo naa Nefitali cenle woolo pe yeri ma pe gbogolo wa Kedeshi ca. A nambala waga ke (10 000) si pinle wi ni. Debora wila pinle wi ni fun ma kari.

¹¹ Ki wagati wi ni, Keni cenle woolo nana Heberi wila laga Keni cenle woolo sanmbala pe na, poro mbele paa pye Moyisi wi nafa lenana Obabu† wi setirige piile wele. Wila saa wi paraga go ki kan ma cen wa Kedeshi ca ki tanla, wa Zaananimu yanwira tigbo go ki tanla.

¹² Ko sanga wo ni, a pè si saa ki yo Sisera wi kan fo Abinowamu pinambyo Baraki wi lugu wa Tabori yanwiga ki na.

¹³ A Sisera wi suu malaga gbɔnwotoroye tuguron woolo pe cenme kolajere (900) pe gbogolo naa wi malingboonlo pe ni fuun pe ni, wa Arosheti Goyimu ca, mee yiri le ma kari pe ni wa Kishon lafogo ki yeri.

¹⁴ Kona, a Debora wi si Baraki wi pye fo: «Yiri. Nala Yawe Yennele li yen na Sisera wi nii ma kee. Lo jate li yaa pye ma yege.» A Baraki wi si yiri wa Tabori yanwiga ki na ma tigi, mee keli wi nambala waga ke (10 000) pe yege.

¹⁵ Kona, a Yawe Yennele li si Sisera wi puro tokobi ni Baraki wi yege, ma pinle wi malingboonlo pe ni fuun pe ni. Sisera wo jate wi si tigi ma yiri wa wi malaga gbɔnwotoro wi ni, ma fe ma kari tooro na.

¹⁶ Baraki wila taga malaga gbɔnwotoroye poro naa malingboonlo pe punjo na, fo ma saa gbɔn wa Arosheti Goyimu ca ki na. Paa Sisera wi malingboonlo pe ni fuun pe gbo, ali nungba wo sila sho pe ni.

¹⁷ Sisera wila fe tooro na fo ma saa gbɔn wa Keni cenle woolo nana Heberi wi jo Yayeli wi paraga go ki na; katugu yeyinngela pye Hazori ca wunlunana Yabini wo naa Heberi sege woolo pe sogowo.

¹⁸ A Yayeli wi si yiri ma Sisera wi fili, mee wi pye fo: «Pan ma ye lagame, na tafa, ye laga na go; maga ka fye.» Kona, a Sisera wi si taga wi na ma ye wa wi paraga go ki ni. A Yayeli wi si paritonnggo tege maa ton.

¹⁹ A Sisera wi si Yayeli wi pye fo: «Ki yaga ma tonmo jenri kan na yeri mbe wo.» A wi si selege kasha ki yenge, nono la pye wa ki ni, ma wa kan wi yeri, a wi wo, mee wi ton naa paraga ki ni.

²⁰ A Sisera wi suu pye fo: «Sa cen wa paraga go ki yeyongo ki na. Na lere ka pan mboon yewe mbe yo fo: «Lere yen wa paraga go ki ni le?» Maa pye fo: «Ayoo.»

²¹ Ko punjo na, a wi si wonlo pyaw, katugu wila te fo jenge. Kona, a Heberi jo Yayeli wi si paraga go ki kankanngala la le naa marito ni, ma fulu wa wi tanla yoro, mee li kan wi nungbonogo ki na, fo a lùu go ki furu ma kan wa tara ti na. A Sisera wi si ku.

²² Ko pe yen le ki na, a Baraki wi si kon ma yiri, wo na wila pye na Sisera wi puro we. A Yayeli wi si yiri ma saa wi fili, mee wi pye fo: «Ta paan, mi yaa nana na maa lagajaa wi naga ma na.» A Baraki wi si ye wa paraga go ki ni, mee Sisera wi yan le tara wi ku; pòo go ki furu go kankanngala ni.

²³ Pa Yawe Yennele làa fere wa Kana tara wunlunana Yabini wi na yen Izirayeli woolo pe yege sogowo.

²⁴ Izirayeli woolo paa ki kan wi Kana tara wunlunana Yabini wi na, fo ma ka saa wi ta maa gbo.

5

Yurugo nga Debora wila ko

¹ Ki pilige nungba ki ni, a Debora wo naa Abinowamu pinambyo Baraki wi ni, pè sigi yurugo nga ki ko ma yo fo:

² Yaa Yawe Yennele li sonni.

Teele pè le leelee pe yege wa Izirayeli tara.

Leele pè pe yee kan mbe malaga gbɔn.

³ Yoro wunlumbolo yaa nuru na yeri.

Yoro mbele ye yen teele, ye nungbolo jan yaa nuru.

Mi yaa yurugo ko Yawe Yennele li kan; mi yaa yurugo ko mbe Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li gbogo.

⁴ E, Yawe Yennele, maa yiri wa Edomu tara ma pan sanga na ni, maa yiri wa Seyiri yanwira ti na ma tigi sanga na ni,

† 4:11 4:11: Nambu 10.29-32

tara tila pye na tigile.

Tɔnmɔ la tigi ma yiri wa naayeri,
kambaara tila tisagbɔgo pan.

⁵ Yanwira tila tigile† Yawe Yɛnnɛle li yɛgɛ
sɔgɔwɔ.

Sinayi yanwiga fun kila yɛgɛyɛgɛ Yawe
Yɛnnɛle, Izirayeli woolo Yɛnnɛle li
yɛgɛ sɔgɔwɔ.

⁶ Anati pinambyɔ Shamigari wi wagati wi
ni,

Yayeli wagati wi ni, kɔngolo kàa koro
waga.

Tangafenne pàa pye na toro kɔngɛngɛle ni.

⁷ Pàa yiri wa Izirayeli tara cara ti ni mari
yaga waga;

pàa yiri wa ti ni,

fɔ mi Debora mi kaa yiri sanga ŋa ni,

fɔ mi kaa yiri ma pye paa Izirayeli woolo
pe nɔ yɛn.

⁸ Izirayeli woolo pàa yarisunndo fɔnnɔ
wele ma wɔ.

Le ki yɔngɔlɔ nungba ke ni, a malaga ki si
to pe na.

Izirayeli tara malingbɔɔnlɔ pàa pye nam-
bala waga nafa shyen (40 000).

Ɛɛn fɔ tugurɔn sigɛyaraga nungba sila yan
wa pe yeri,

njanraga kpe sila pye pe yeri.

⁹ Na jatere wi yɛn Izirayeli woolo teepe pe
na,

poro mbele pè pe yɛɛ kan wa leele pe
sɔgɔwɔ, mbe malaga ki gbɔn.

Yaa Yawe Yɛnnɛle li sɔnni!

¹⁰ Yoro mbele fuun yè lugu ma cencen
sofilele jɛle fiile fiile na,

yoro mbele ye yɛn ma cɛn tara fuuro
sɔngɔbanga woro na,

yoro mbele ye yɛn tangala na wa kɔngolo
ke ni†,

yaa jatere piin ki na.

¹¹ Mbele pe wa puluyo yi tanla na tɔnmɔ
pi yɛɛle,

yaa pe yurukɔgo ki nuru.

Pe yɛn na Yawe Yɛnnɛle li kajɛngɛ pyege
ki koo yurugo,

konaa Izirayeli woolo teepe pe yawa mba
ta wa malaga ki ni pi ni.

Kona, a Yawe Yɛnnɛle li gbogolomɔ woolo
pè si yiri ma kari wa ca ki mbogo
yeyɔnrɔ ti na.

¹² Yɛn ma yiri, yɛn ma yiri Debora;

yɛn, yɛn ma yiri ma yurugo le, malaga
gbonyurugo.

Mboro Abinowamu pinambyɔ Baraki,

yiri ma kari leele mbele mà yigi kasopiile
pe ni.

¹³ Ye wele, leele jɛnri mbele pàa koro go
na,

pàa tigi ma saa gbogolo wa teepe fannga
woolo pe tanla.

Yawe Yɛnnɛle li woolo pàa pan ma gbogolo
na tanla wa cew tafenne pe sɔgɔwɔ.

¹⁴ Mbele pàa ya Amaleki setirige piile pe
ni,

pàa yiri wa Efrayimu tara.

A Benzhamɛ cɛnlɛ woolo pè si taga pe na,
ma pinle pe ngbeleye yi ni.

Teele la yiri wa Makiri† sege ki ni ma pan.
Malingbɔɔnlɔ teepe la yiri wa Zabulon
cɛnlɛ li ni ma pan.

¹⁵ Isakari cɛnlɛ woolo teepe pàa saa taga
Debora wi na.

Isakari cɛnlɛ woolo pe ni fuun pàa taga
Baraki wi punjo na, ma kari wa
funwa laga falafala ki na.

Ɛɛn fɔ, Uruben cɛnlɛ li seye woolo poro la
koro na kendige woo pe yɛɛ ni.

¹⁶ Yingi na yè si koro wa yaayoro jasaala pe
nawa na yaayoro ti gbelege ki nuru?
Ee, Uruben cɛnlɛ li seye woolo pàa kendige
gbɔgo wɔ pe yɛɛ ni.

¹⁷ Galaadi tara woolo pàa koro wa
Zhuriden gbaan wi kɛɛ ŋga na.

Dan cɛnlɛ woolo pe sila yiri wa pe
tɔnmɔkɔɔrɔ ti tanla.

Aseri cɛnlɛ woolo pàa koro wa kɔgoje wi
yon ki na,

ma cɛn wa kɔgoje wi yon ki na,

ma cɛn wa pe tɔnmɔkɔɔrɔ yeresara nda ti
yɛn yeyinnge na ti tanla.

¹⁸ Zabulon cɛnlɛ woolo pe yɛn leele mbele
pe ma pe yɛɛ kan kunwɔ pi yeri, wa
malaga gbɔnsaga.

Nɛfitali cɛnlɛ woolo ko nungba ko pè pye
fun.

¹⁹ Wunlumbolo mbele we mbɛnfenne, pèle
la pan ma to we na malaga ni;

ee, Kana tara fenne wunlumbolo pàa
malaga gbɔn we ni wa Taanaki ca,
wa Megido ca tɔnmɔ laga ki tanla.

Ɛɛn fɔ, pe sila yaara ta mbe koli mbe kari
ti ni, nakoma warifuwe.

²⁰ Naayeri wɔngɔlɔ jate kàa malaga gbɔn.
Ma ke ta wa ke torokongolo ke ni, kàa
malaga gbɔn Sisera wi ni.

²¹ Kishon lafogo ki pe li,
ko ŋga kila pye wa maga le wa faa, Kishon
lafogo ye.

Ye pan waa tanri fannga ni.

²² Kona, a shɔnye pè si fe ma toro,

† 5:5 5.5: Yuuro 68.8-9 † 5:10 5.10: Kila pye penjagboro fenne poro pàa pye na nuru sofilele fiile fiile pe na konaa na cɛn fuuro sɔngɔbanga woro ti na. Fyonwɔ fenne poro la pye na tanri tara. † 5:14 5.14: Makiri wila pye Manase wi pinambyɔ kɔngbanɲa. Manase cɛnlɛ li walaga woolo pàa pye wa Zhuriden gbaan wi kɛɛ sanɲa ki na.

a pe yenjoro tila tara ti suun fɔ jenge.

Pàa fe ma kari malingboonlo teele pe ni.

²³ A Yawe Yennele li merage wi sho fɔ:

Ye Merozi† ca ki danga, yege danga, yege danga.

Katugu ca woolo pe sila pan mbe Yawe Yennele li saga.

Pe sila pan pe malingboonlo welimbele pe ni mbeli saga.

²⁴ Keni cenle woolo naja Heberi, Yennele sa duwaw wi jo Yayeli wi na mbe we jeele pe ni fuun pe na.

Yennele sa duwaw wi na mbe we jeele mbele pe maa cɛn paara yinre ngo pe na.

²⁵ Sisera wila wi yenri tonno ni, a wi si nono kan wi yeri, a wi wo.

Wila nono nara kan wi yeri legboonlo wojenne ni, a wi wo.

²⁶ Ko punjo na, a wi si go kankanngala le, ma tunmbyeele marito le wi kalige ki ni, mee li kan wa Sisera wi go ki na maga furu. Wila wi nunngbonogo ki ya maga furu wi na.

²⁷ A Sisera wi si to ngbanga ma kannguuro kan Yayeli wi jegele, ma wo ma to fɔ ma sanga tara ti na.

Wila to ngbanga ma kannguuro kan wi jegele ma wo ma to.

Wila to ngbanga ma kannguuro kan laga nga na, wila to le ma ku.

²⁸ A Sisera wi no wi si pan ma wele wa fenetiri wi ni.

Wila pye na jorogi wa fenetiri wi mere wegele ke ni na yuun fɔ:

«Yingi na wi wotoro wi nee moni wa wi woro mbe kon mbe yiri?

Yingi na wi wotoroye pe si woro na tinme gbɔ yinrigi na paan?»

²⁹ Jeale tijinliwe fenne mbele paa pye wa wi ni, paa wi yon sogo ma senre nda yo,

to wila pye na songoro ti na, na yuun fɔ:

³⁰ Kaselege ko na, pe yaara ta ma koli.

To pe wa na yeale pe ye na.

Malingboonlo pe ni fuun pe yaa ta sumbono nunnga nunnga nakoma shyenzyen.

Sisera wo yaa yariporo nda ti yen yoonro ni to ta,

yariporo nda ti yen yoonro ni, a peri sogo.

Yariporo nunnga, nakoma shyen nda ti yen yoonro ni, a peri sogo,

to yaa pye cew tafo wo woro.

³¹ Ee, Yawe Yennele, ma ti ma mbenfenne pe ni fuun pe ku ki kulomo mba pi na.

Een fɔ ma yen ma mbele ndanla, pe pye paa yonlo ki yen,

na ki ka yiri ki fannga ki ni la yengele we.

Ko punjo na, a tara ti si koro yeyinnye na fɔ ma saa gbɔn yeale nafa shyen.

6

Madiyan tara fenne paa pye na Izirayeli woolo pe jolo

¹ Izirayeli woolo paa kapege pye Yawe Yennele li na naa. Ki pye ma, a li si pe le Madiyan† tara fenne pe kee ma saa gbɔn yeale koloshyen.

² Madiyan tara fenne paa pye na Izirayeli woolo pe jolo fɔ jenge, fɔ a pe saa na pe yee shosaga jaa na lara wa waliwere, naa yanwira were konaa yanwira sogowo pi ni.

³ Kila pye, na Izirayeli woolo paga pe yariluguro ti lugu sanga nga ni, Madiyan tara fenne, naa Amaleki setirige piile konaa leele mbele wa yonlo yirisaga kee yeri pe ma yiri ma saa to pe na malaga ni.

⁴ Pe ma saa pe malingboonlo censaga ki kan wa Izirayeli woolo pe tara ti ni. Pe ma pe keere yaara ti jogo pe yeri fɔ ma saa gbɔn wa Gaza ca ki tanla. Pe ma pe yarilire, naa pe simbaala, naa pe nere konaa pe sofilele pe ni fuun pe yigi.

⁵ Katugu pe ma pan legere paa gbato yen, poro naa pe yaayoro ngbeleye konaa pe paara yinre ti ni. Pe ma pan ma lege poro naa pe yongomeye, ma tara ti ton ma yaara ti jogo.

⁶ Madiyan tara fenne paa Izirayeli woolo pe fannga ki ko pe na. A pe si gbele ma Yawe Yennele li yeri li pe saga.

⁷ Naa Izirayeli woolo paa kaa Yawe Yennele li yenri li pe sho Madiyan tara fenne pe kee,

⁸ a li si Yennele yon senre yofɔ wa torogo pe kan, ma pe pye fɔ: «Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li yo fɔ: «Muwi mila ye yirige wa Ezhipiti tara, to nda yaa pye wa ti ni kulolo we.

⁹ Mila ye sho Ezhipiti tara fenne pe kee konaa mbele fuun paa pye na ye jolo pe kee. Mila pe puro wa ye yege ma pe tara ti kan ye yeri.

¹⁰ Mila ki yo ye kan fɔ muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le; fɔ Amori cenle woolo mbele ye yen ma cen wa pe tara ti ni, yaga kaa pe yarisunndo ti gbogo. Een fɔ, ye sila logo na yeri.» »

† 5:23 5.23: Merozi ca kila pye Nefitali cenle woolo poro wogo. Nefitali cenle woolo pe cara sannda pyew tila saa malaga ki gbɔn kaawo Merozi ca woolo poro pe sila kari wa. † 6:1 6.1: Zhene 25.2; Eki 2.15-22; 18.1-11; Nombu 10.29-32; 22.4; 25.6-18; Kiti 2.11-15

*Nana na paa pye na yinri
Zhedewon wi kala*

¹¹ Ko pungo na, Yawe Yennele li merege wi si pan ma cen wa terebenti tige nga kila pye wa Ofira ca ki nogo, wa nana na paa pye na yinri Zhouasi wi tara laga ki ni. Zhouasi wila pye Abiyezeri sege woo wo wa. Wi pinambyo Zhedewon wila saa lara Madiyan tara fenne pe na wa erenzen pire ti tonmo wosaga ki ni na bile wi suun.

¹² A Yawe Yennele li merege wi si pan maa yee naga wi na maa pye fo: «Malingboon welewe, Yawe Yennele li yen ma ni.»

¹³ A Zhedewon wi suu pye fo: «Ayi, na tafa, na kaa pye Yawe Yennele li yen we ni, yingi na ki jologo kagala ngele ke nee we taa? Kafonngolo ngele fuun we teleye paa ke senre yo we kan maga naga fo Yawe Yennele laa we yirige wa Ezhipiti tara ke yen se yeri? Kaselege ko na, Yawe Yennele li we wa, ma we le Madiyan tara fenne pe kee.»

¹⁴ Kona, a Yawe Yennele li si kannga ma yege wa wi yeri, mee wi pye fo: «Fannga nga ki yen ma ni, ta kee ki ni ma sa Izirayeli woolo pe sho Madiyan tara fenne pe yeri. Muwi mo tun.»

¹⁵ Een fo, a Zhedewon wi suu yon sogo ma yo fo: «E, na tafa, mi yaa Izirayeli woolo pe sho yingi yaraga ni san? Na sege woolo poro fannga ko ki kologo ma we wa Manase cenle seye sannya yi na. Muwi mi yen na to wi go woolo pe ni fuun pe pyo jee.»

¹⁶ A Yawe Yennele li suu pye fo: «Mi yaa pye ma ni, ki kala na, ma yaa ka ya Madiyan tara fenne pe ni paa lere nungba yen.»

¹⁷ A Zhedewon wi sili yon sogo ma yo fo: «Na ki ka pye maa jaa mbe kajenge pye na kan, mi yen noo yenri, ma kacen wa pye, na wi yaa ki naga fo mboro ma yen na para na ni.»

¹⁸ Maga ka yiri na mbe kari yege, fo mbe sa songoro mbe pan yarikanga nga mi yen na woo ma yeri saraga ki ni.»

A Yawe Yennele li suu yon sogo ma yo fo: «Mi yaa ma sige na fo ma sa songoro ma pan.»

¹⁹ Kona, a Zhedewon wi si songoro wa wi go ma saa sikapige ka gbo maga gbegele konaa leve fu buru ni, wila wo gbegele muwe culo nafa ma yiri ke ni. A wi si kara ti le kanja pige ka ni, mee tunwo po le colo la ni, mee kari ti ni fuun ti ni Yennele li merege wi kan wa terebenti tige ki nogo.

²⁰ A Yennele li merege wi suu pye fo: «Kara to naa leve fu buru wi ni ti le mari tege wa walaga nga ki na, mee tunwo pi wo wa ti na.» A Zhedewon wi sigi pye ma.

²¹ Kona, a Yawe Yennele li merege wi si kanngala na laa pye wi kee li numala li jiri kara to naa leve fu buru wi na. A kason si janri ma yiri wa walaga ki ni ma kara to naa buru wi sogo. Ko pyengolo, a merege wi si ko le saw.

²² Ki sanga wi ni, a Zhedewon wi sigi jen ma yo Yawe Yennele li merege wo lawi. A wi si gbele ma yo fo: «Jologo yen na wogo na fo, Yawe Yennele; katugu mi Yawe Yennele li merege wi yan yenle ni gbogoyi.»

²³ Een fo, a Yawe Yennele li suu pye fo: «Yeyingge mbe pye ma wogo, maga ka fye, ma se ku.»

²⁴ A Zhedewon wi si saraga wosaga kan le ki laga ki na maga mege taga naga yinri: «Yawe Yennele li maa yeyingge kaan.» Ki saraga wosaga ki yen wa Ofira ca ali ma pan ma gbon nala. Ofira ca kila pye Abiyezeri sege woolo poro ca.

²⁵ Ki yembine nungba li ni, a Yawe Yennele li si Zhedewon wi pye fo: «Ma to wi napolo yirifonno wi yigi, naa shyenwoo na wi ta yele koloshyen wi ni. Saraga wosaga nga ma to wi kan yarisunngo Baali ki kan, maga jaanri; yarisunngo Ashera ki tiyala na le saraga wosaga ki tanla, ma li koonlo.»

²⁶ Ko pungo na, ma saraga wosaga jenge ka kan wa ki walaga nga ki go na mi na Yawe Yennele, ma Yennele na kan. Ma napolo shyenwoo wi le, maa pye saraga sogowogo. Yarisunngo tiyala na ma koonlo, lo li yaa pye kanngire mbe saraga ki sogo.»

²⁷ A Zhedewon wi suu tunmbyeele nambala ke le, ma saa nga Yawe Yennele laa yo wi kan ki pye. Een fo, wi to go woolo naa ca woolo pe kala na, wila fye wi yenle mbege pye yonlo na. Ki kala na, wila ki pye yembine.

²⁸ Ki goto pinliwe pi ni, ca woolo pe si yiri maga yan fo pe Baali saraga wosaga ki jaanri, ma Ashera tiyala fun li koonlo, ma napolo shyenwoo wi wo saraga sogowogo wa saraga wosaga nga paa kan fonngo ki na.

²⁹ A pe nee pe yee yewe na yuun fo: «Ambo wigi kala na li pye?» Ma pe ta paa pye na yewe jenge ki wogo ki na mbege jen, a pe si pe pye fo: «Zhouasi pinambyo Zhedewon wo wigi kala li pye.»

³⁰ Kona, a ca woolo pe si Zhouasi wi pye fo: «Ma pinambyo wi yirige laga we kan we ta woo gbo, katugu wi Baali saraga wosaga ki jaanri, ma Ashera tiyala na laa pye le ki tanla li koonlo.»

³¹ Mbele fuun paa pye ma yere wa Zhouasi wi tanla, a wi si pe pye fo: «Yoro ye daga mbe Baali wi saga wi le? Yoro ye daga mbe Baali wi malaga ki gbon wi kan wi le? Lere na fuun ka yere Baali

kala li yerewe, wo daga mbe gbo sanni goto pinliwē ni. Na kaa pye Baali wi yen yarisunngo, wuu yē kayanga ki wō, katugu pōo saraga wōsaga ki jaanri.»

³² Maga lē le ki pilige ki na, a pē si Zhedewōn wi mēge taga naa yinri Yerubaali, ko koro wo yen fō: «Baali wuu yē kayanga wō,» katugu Zhedewōn wila wi saraga wōsaga ki jaanri.

Zhedewōn wila Yēnḡelē li yenri li kacēn wa pye li naga wi na

³³ Kona, Madiyan tara fenne pe ni fuun, naa Amaleki setirige piile konaa leele mbele wa yonlo yirisaga kē yeri pe ni, pē si pe yē gbogolo ma Zhuriden gbaan wi kon ma yiri, mēe saa pe malingbōonlo censaga ki kan ma cēn wa Zhizireyeli gbunlundege ki ni.

³⁴ Yawe Yēnḡelē li yinne li si tigi ma ye Zhedewōn wi ni. A wi si yiri ma mbanlaga ki win ma Abiyezeri cenle woolo pe yeri. A pē si gbogolo ma taga wi na.

³⁵ A Zhedewōn wī si leele tun Manase tara ti lagapyew ki ni pe sa ki cenle woolo pe yeri. A poro si gbogolo ma taga wi na. Wila leele tun fun Aseri cenle woolo, naa Zabulon cenle woolo konaa Nefitali cenle woolo pe yeri; a poro fun pē pan ma taga wi na.

³⁶ A Zhedewōn wī si Yēnḡelē li pye fō: «Na ki ka pye muwi ma yaa tēge mbe Izirayeli woolo pe sho paa yēge ḡga na māga yo,

³⁷ wele, mi yaa simbasenē sire wolo li jan wa bile wi sunsaga, na fōngo ki ka wo lo nungba na mbeli yinnḡi, a tara ti koro tawara mali maga mali fili, pa mi yaa ki jen muwi ma yaa tēge mbe Izirayeli woolo pe sho paa yēge ḡga na māga yo we.»

³⁸ A ki si pye ma cē. Ki goto pinliwē pi ni, a Zhedewōn wī si yiri faa ma saa simbasenē sire wolo li lē mali yiwī. A fōngo tōnmō pi jēnē nungba yin.

³⁹ Kona, a Zhedewōn wī si Yēnḡelē li pye naa fō: «Maga ka nawa ḡgban na ni, mi yaa ma yenri naa kala nungba ni. Ki yaga ma wamawelege punḡo wogo pye naa simbasenē sire wolo li ni. Koni simbasenē sire wolo lo nungba mbe koro wala, ēen fō fōngo ki tara ti yinnḡi kili maga.»

⁴⁰ Ki yembine li ni, a Yēnḡelē li si ḡga wila yenri ki pye. Simbasenē sire wolo lo nungba lila koro wala; ēen fō fōngo kila wo ma tara ti yinnḡi mali maga.

7

Zhedewōn wila ya Madiyan tara fenne pe ni

¹ Ki goto pinliwē pi ni Yerubaali wo ḡa pe yinri Zhedewōn wī si yiri wo naa wi

woolo pe ni fuun pe ni, ma kari ma saa pe malingbōonlo censaga ki kan ma cēn wa Arodi ca pulugo ki tanla. Madiyan tara fenne poro la pe malingbōonlo censaga ki kan ma cēn wa yonloparawa kamēnge kē yeri, wa More tinndi wi yeri, wa gbunlundege ki ni.

² A Yawe Yēnḡelē li si Zhedewōn wi pye fō: «Ma woolo pē lēge ma toro, mi se ya Madiyan tara fenne pe le ma kēe, nakoma Izirayeli woolo pe yaa la pe yē gbogo mbaa ki jate fō pe yē fanḡga ko ki pe sho.

³ Koni ki senre nda ti yo leele pe kan ma pe pye fō: «Ye ni, lere ḡa fuun wi yen na fye konaa na seri, wo mbe songoro wi yiri laga Galaadi tara yanwiga ki na wila kee.» Ki pye ma, a lere waga nafa ma yiri shyen (22 000) wō si songoro malingbōonlo pe ni, a pē si koro lere waga kē (10 000).»

⁴ Eēn fō, a Yawe Yēnḡelē li si Zhedewōn wi pye naa fō: «Leele pē lēge bere ma toro. Tigi pe ni wa lafogo ki yon na, mi yaa pe conri wa ki laga ki na. Mbele mi yaa yo pe pinle ma ni poro yaa pinle ma ni. Eēn fō mbele mi yaa yo paga ka pinle ma ni, poro se pinle ma ni.»

⁵ A Zhedewōn wī si tigi leele pe ni wa lafogo ki yon na. Kona, a Yawe Yēnḡelē li suu pye fō: «Mbele fuun pe yaa la tōnmō pi laala la woo paa pyon yen, ma pe tēge pe ye. Mbele fuun pe yaa kanḡguuro kan mbaa woo, ma pe tēge pe ye.»

⁶ Leele mbele paa tōnmō pi ko kēe ni maa laala, poro la pye lere cenme taanri (300); ēen fō leele sanmbala poro la kanḡguuro kan ma wō.

⁷ A Yawe Yēnḡelē li si Zhedewōn wi pye fō: «Ki nambala cenme taanri (300) mbele pē tōnmō pi koko pe keyen yi ni maa laala pe ḡgayinnḡele ke ni, poro mi yaa tēge mbe ye sho Madiyan tara fenne pe kēe, mbe ti ye ya pe ni. Leele sanmbala poro na, pe songoro paa kee pe yinre.»

⁸ A nambala cenme taanri (300) wele pē si sanmbala pe yaakara naa pe mbaanra ti lē. Ko punḡo na, a Zhedewōn wī si Izirayeli woolo sanmbala pe yaga ma yo pe songoro paa kee. Nambala cenme taanri (300) poro paa koro wi ni. Madiyan tara fenne pe paara yinre censaga kila pye wa gbunlundege ki ni wa Zhedewōn wogo ki nogo.

⁹ Ki yembine li ni, a Yawe Yēnḡelē li si Zhedewōn wi pye fō: «Yiri ma kari wa Madiyan tara fenne pe malingbōonlo censaga ki ni, katugu mi pe le ma kēe.

¹⁰ Na kaa pye maa fye mbe kari wa, kari ghen mboro naa ma tunmbyee Pura wi ni wa pe malingbōonlo censaga ki ni.

¹¹ Ma sa senre nda paa yuun wa ti logo. Ko punḡo na, ma yaa kotogo ta mbe sa to pe malingbōonlo censaga ki na.» Kona,

a Zhedewon wi si kari wi tunmbyee Pura wi ni fo ma saa gbon wa pe malingboonlo censaga ki yon na.

¹² Madiyan tara fenne, naa Amaleki setirige piile konaa leele mbele wa yonlo yirisaga kee yeri, paa pye ma jaraga wa gbunlundege ki ni ma lege paa gbato yen. Pe yongomeye paa lege paa kogaje yon taambugo ki yen, nga lere se ya jiri.

¹³ Naa Zhedewon wila kaa gbon wa, a wi si saa yala naja wa yen naa woonro yuun wi nimbye wa kan na yuun fo: «Wele, mi woonro wonlo ma buru na pe gbegele orizhi ni wa yan wila kongi na toro laga Madiyan tara fenne pe malingboonlo censaga ki nawa; naa wi ka saa gbon wa paraga go ki na, a wi sigi gbon maga jan, maga wa maga kannga, fo a ki koro le tara.»

¹⁴ A wi nimbye wi sho fo: «Ma woonro ti woro na kala la yege nari, kaawo Izirayeli woolo naja Zhouwasi wi pinambyo Zhedewon wi tokobi wo. Yennele li Madiyan tara fenne poro naa pe malingboonlo pe ni fuun pe le wi kee.»

¹⁵ Naa Zhedewon wila kaa woonro ti logo naa ti koro wi ni, a wi si foli maa yege ki jile wa tara ma Yennele li gbogo. Ko pungo na, a wi si songoro wa Izirayeli woolo pe malingboonlo censaga mee yo fo: «Ye yiri ye ni fuun, katugu Yawe Yennele li Madiyan tara fenne pe malingboonlo pe le ye kee.»

¹⁶ A Zhedewon wi si nambala cenme taanri (300) pe walagi tegesaga taanri, mee mbaanra nungba nungba kankan pe ni fuun nungba nungba pe yeri, naa cogolo nungba nungba ni, kaa pye waga. Paa yangambogolo kasonro mu ma lele wa ke ni.

¹⁷ Ko pungo na, a wi si pe pye fo: «Yaa na wele, mi ka kala na pye, yege pye ma fun ce. Na mi ka kari sa gbon wa pe malingboonlo censaga ki yon na sanga na ni, yaa piin paa na yen.

¹⁸ Na mi ka ka mbanlaga ki win sanga na ni mbe pinle mbele pe yen na ni pe ni, yoro mbele fuun ye yen wa pe malingboonlo censaga ki keyen yi ni fuun yi na, yoro fun ye ye mbaanra ti win, ye jorogo ngbanga ye yo fo: «We yen na malaga ki gbon Yawe Yennele lo kala na konaa Zhedewon kala na.» »

¹⁹ Sanni yige ki sa le, Zhedewon wo naa leele cenme taanri (300) mbele paa pye wi ni pe si gbon wa Madiyan tara fenne pe malingboonlo censaga ki na. Kila yala censaga ki korosifenne pe tigi, a pele yege

cen wa pe yonlo. A pe si mbaanra ti win mee cogolo ngele kaa pye pe kee ke yaari.

²⁰ Ki leele tegesaga taanri paa pe mbaanra ti win ma pe cogolo ke yaari. Paa yangambogolo kasonro ti yigi pe kamende ti ni, ma mbaanra ti yigi pe kalire ti ni nari wiin. Kona, a pe nee jorogi na yuun fo: «Ye ye tokobiye pe le ye malaga ki gbon Yawe Yennele li kala na konaa Zhedewon wi kala na.»

²¹ Pe ni fuun nungba nungba paa koro wa pe yeresaga ma censaga ki maga. A Madiyan tara fenne pe nee fee, na gbele, na fee mbe sho.

²² Nambala cenme taanri (300) paa pe mbaanra ti win. A Yawe Yennele li si ti a Madiyan tara fenne pe pe tokobiye pe le na pe yee kuun wa malingboonlo censaga ki ni. Ki kaa ngban, a pe si fe fo ma saa gbon wa Beti Shita ca ki na, wa Zerera ca ki yeri, fo ma saa gbon wa Abeli Mehola ca ki yon na, wa Tabati ca ki tanla.

²³ Ki pye ma, a Izirayeli woolo pe si pe yee gbogolo. Poro wele Nefitali cenle woolo, naa Aseri cenle woolo konaa Manase cenle woolo pe ni fuun; a pe si yiri ma taga Madiyan tara fenne pe na na pe puro.

²⁴ A Zhedewon wi si leele tun wa Efrayimu yanwira tara ti ni fuun ti ni ma yo pe saga yo nambala pe kan, fo pe pan pe konolo li kon Madiyan tara fenne pe na pe tonmo lara ti sho pe yeri, fo sa gbon wa Beti Bara ca ki na konaa Zhuriden gbaan wi konsara ti na. A Efrayimu cenle woolo pe si pe yee gbogolo mee kari ma saa tonmo lara ti ni fuun ti sho, fo ma saa gbon wa Beti Bara ca konaa Zhuriden gbaan wi konsara ti na.

²⁵ Paa Madiyan tara fenne teele shyen yigi, paa pye na nungba yinri Orebu na sanja wi yinri Zeebu. Paa Orebu wi gbo wa Orebu walaga ki na, ma Zeebu wi gbo wa Zeebu wi erezen pire ti tonmo wosaga ki na. Paa Madiyan tara fenne pe puro mee saa Orebu naa Zeebu pe yinre ti kan Zhedewon wi yeri, wo la pye wa Zhuriden gbaan wi kee nga na, wa yonlo yirisaga kee yeri.

8

*Efrayimu cenle woolo
paa nawa ngban Zhedewon wi ni*

¹ Kona, a Efrayimu cenle woolo pe si Zhedewon wi pye fo: «Yingi na, a ma sigi kala na li pye we na yeen? Maa kari ma saa to Madiyan tara fenne pe na sanga na ni, yingi na ma sila si we yeri?» Paa senngbanra yo wi na fo jenge.

² Een fo, a Zhedewon wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yingi mi pye ki ya ki taanla

† 8:2 8:2: Ki yomiyele na li yen naga nari ma yo Efrayimu cenle woolo pe yiri ma nga pye jenri ma teele shyen pe yigi ko mbonro cew na Abiyezeri sege woolo pe ta wo na.

ye wogo ki ni? Efirayimu cenle woolo pe ɛɛzen pire pungo woro ti cɔmo po si mbɔnɔ Abiyezeri sege woolo pe ɛɛzen pire nda fuun ti cɔ to na wi le†?

³ Kona ki ni fuun, yoro wele Yenɛɛle li Madiyan tara fenne teele Orebu naa Zɛebu pe le ye kɛɛ. Yɛngi mi pye nga ki mbe ya taanla ye wogo ki ni?» Ki pye ma, sɛnɛ nda wila yo, a ti si pe kotogo ki sogo pe na.

*Zhedewon wila ya
Madiyan tara fenne pe ni
ki shyen wogo na.*

⁴ Zhedewon wo naa nambala cɛnme taanri (300) mbele paa pye wi ni, pɛ si gbɔn wa Zhuriden gbaan wi na maa kɔn ma yiri. Ali mbege ta paa te, paa pye pe mbenfenne pe pungo na, na pe puro bere.

⁵ Naa paa ka saa gbɔn wa Sukoti ca, a Zhedewon wi si ca woolo pe pye fɔ: «Mila ye yenri, ye buru kan nambala mbele pe yen na ni pe yeri; katugu pe yen na te, mi si yen na Madiyan tara fenne wunlumbolo Zeba naa Salimuna pe puro†.»

⁶ Ɛɛn fɔ, a Sukoti ca teele pɛ suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Mele wee yaakara kan ma woolo pe yeri? Zeba naa Salimuna ma poro ta ma pe yigi mako wi le?»

⁷ A Zhedewon wi sho fɔ: «Ko si ngban. Na Yawe Yenɛɛle liga ka Zeba naa Salimuna pe le na kɛɛ, mi yaa ye gbɔn gbɛnri wurufire naa wuuro ni mbe ye wire ti kɔɔnlo ye na.»

⁸ Zhedewon wi kaa yiri le ma, a wi si kari wa Penuweli ca maga sɛnɛ nungba ti yo ki ca woolo pe kan. A ca woolo pɛ suu yɔn sogo paa yegɛ nga na Sukoti ca woolo paa ki pye we†.

⁹ A Zhedewon wi sigi yo fun Penuweli ca nambala pe kan fɔ: «Na mi ka sa ya malaga ki ni mbe songoro mbe pan yinɛge, mi yaa ye ca sanngazo wi jaanri.»

¹⁰ Zeba, naa Salimuna konaa pe malingbɔɔnlo pe ni, paa pye wa Karikori ca. Paa saa koro nambala waga kɛ ma yiri kangurugo (15 000). Malingbɔɔnlo mbele fuun paa koro ma pye yɔnlo yirisaga tara kɛɛ woolo poro la wele yɛn; katugu paa malingbɔɔnlo waga cɛnme naa nafa (120 000) poro gbo pe ni.

¹¹ Mbele paa pye na cɛn wa paara yinɛ ti ni wa Noba naa Yogloba cara ti yɔnlo yirisaga yeri, a Zhedewon wi si toro wa pe kɔnɔ li ni. Wila saa to pe juguye pe na ma yala paa pye naga jate kangbanga se ya gbɔn pe na.

¹² Madiyan tara fenne wunlumbolo shyen Zeba naa Salimuna pɛ si fe. Ɛɛn fɔ Zhedewon wila taga pe na ma pe puro ma

saa pe shyen pe yigi, mɛɛ ti a malingbɔɔnlo pɛ gbɔn ma jaraga.

¹³ Naa malaga kila kaa kɔ, a Zhouasi pinambyo Zhedewon wi si songoro ma toro wa Herezi tinndi kologo ki ni.

¹⁴ Kona, a wi si Sukoti ca lefonɔgo wa yigi maa yewe. A wi si ca ki teele naa ki leleɛɛ pe mɛɛ ti yɔnlogɔ wi kan. Paa pye lere nafa taanri ma yiri kɛ ma yiri koloshyen.

¹⁵ A Zhedewon wi si kari ma saa Sukoti ca woolo pe pye fɔ: «Yaa na tegele yegɛ nga na ye nawa to ki na. Yaa yo fɔ: «Ma Zeba naa Salimuna poro yigi ma kɔ wi le, jango wee jori we yaakara kan ma woolo mbele pɛ te pe yeri?» Ye wele, pe mbele mi pan pe ni.»

¹⁶ Kona, a wi si Sukoti ca leleɛɛ pe yigi ma ti a pɛ pe gbɔn gbɛnri wurufire naa wuuro ni.

¹⁷ A wi si Penuweli ca sanngazo wi jaanri fun ma ca ki nambala pe gbo.

¹⁸ Ko pungo na, a wi si Zeba naa Salimuna pe yewe ma yo fɔ: «Leele mbele yaa gbo wa Tabori yanwiga ki na, paa pye mele?»

A pɛ suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Paa pye mɔɔ le. Pe yegɛ cɛnwɛ pila pye paa wunluwo piile yen.»

¹⁹ A Zhedewon wi si pe pye fɔ: «Na nosepile la wele, na yɛɛra nɔ wo pinambiile. Mi wugu Yawe Yenɛɛle na yinwege wolo li na fɔ: «Ndɛɛ ki pye yaa pe yaga ye sila pe gbo, mi se jen na ye gbo fun.» »

²⁰ A wi suu pinambyo kongbanna Yetɛri wi pye fɔ: «Yiri ma pe gbo.» Ɛɛn fɔ, lefonɔgo wi sila wi tokobi wi kɔw. Ma jen wila pye na fyɛ, katugu wila pye pyo jɛɛ bere.

²¹ A Zeba naa Salimuna pɛ si Zhedewon wi pye fɔ: «Yiri ma we gbo ma ye, katugu nana na fannga yen wi ni, wo tunngo yi.» Kona, a Zhedewon wi si Zeba naa Salimuna pe gbo, mɛɛ fereyaara nda tila pye wa pe yongomeye pe yɔɔro kiiri kiiri ti wɔwɔ pe na.

*Zhedewon wila je ma yo
wi se pye wunluwo*

²² Ko pungo na, a Izirayeli woolo pɛ si Zhedewon wi pye fɔ: «Cɛn we go na, pungo na ma pinambyo wi cɛn we go na konaa ma pishyenwoolo pe ni, katugu ma we sho Madiyan tara fenne pe kɛɛ.»

²³ A Zhedewon wi si pe pye fɔ: «Mi se cɛn ye go na, na pinambyo fun wi se cɛn ye go na. Ɛɛn fɔ Yawe Yenɛɛle lo li yaa cɛn ye go na.»

²⁴ Ko pungo na, a wi si pe pye fɔ: «Mi yaa yaraga ka yenri ye yeri: Ye ni fuun nungba nungba ye tɛ nungbogolo

† 8:5 8:5: Zhene 33.17 † 8:8 8:8: Zhene 32.30-31 † 8:24 8:24: Ishimayeli setirige piile paa pye Madiyan tara fenne. Zhene 25.1-2; 37.25-28; 39.1.

9

nungba nungba lagala wa yaara nda yè koli ti na ye ke kan na yeri.» Tè nungbogolo la pye pe mbenfenne pe yeri, katugu Ishimayeli setirige piile la wele†.

²⁵ A pè suu yon sogo ma yo fò: «Ki we ndanla we ke kan ma yeri.» A pè si derigbogo ka jan maga sanga. A pe ni fuun nungba nungba pè si nungbogolo nungba nungba lagala yaara nda pè koli ti na ma ke wa wa derigbogo nga paa jan ma sanga ki na.

²⁶ Tè nungbogolo ngele Zhedewon wila yenri ke nuguwo pila pye na kee culo nafa yeri. Wila yologo te yongowo woo ta fun, naa nungbogolo manda woro ni, naa Madiyan tara fenne wunlumbolo pe kondoro derigboro ti ni, ma pinle fereyaara nda tila pye wa pe yongomeye pe yoro ti ni.

²⁷ A Zhedewon wi sigi te wi le ma efodi wa gbegele maa yerege wa Ofira ca ki ni, wi yeera ca ye. Izirayeli woolo paa pye na kee wa na foli ki efodi wi yege sogowo naa gbogo, fò a wi ka saa pye paa pene yen Zhedewon naa wi go woolo pe na†.

²⁸ Maga le lema, a Madiyan tara fenne pè si go sogo Izirayeli woolo pe kan. Pe sila ya mbe fannga ta naa fyew. A tara ti si koro yeyinnye na Zhedewon yinwege piliye yi ni, fò ma saa gbòn ye le nafa shyen.

Zhedewon wi kunwo we

²⁹ Zhouasi pinambyo Yerubaali, Zhedewon we, a wi si songoro ma saa cen wa wi go.

³⁰ Zhedewon wila se pinambiile nafa taanri ma yiri ke, katugu wi jele paa pye ma lege.

³¹ Wi cenfo na wila pye wa Sishemu ca, wila pinambyo se wi kan fun; a wuu mege taga naa yinri Abimeleki.

³² Zhouasi pinambyo Zhedewon wi lelewe pila yon fò jenge; ko puno na, a wi si ku. A pè suu le wa wi to Zhouasi wi fanga ki ni wa Ofira ca, ko nga kila pye Abiyezeri sege woolo pe ca ye.

³³ Zhedewon wi kungolo, a Izirayeli woolo pè sigi le naa na yarisunngo Baali ki gbogo, ma yarisunngo Baali Beriti ki pye pe yarisunngo†.

³⁴ Izirayeli woolo paa fège Yawe Yennele, pe Yennele li na, lo na laa pe sho pe juguye mbele paa pe maga pe kee we.

³⁵ Zhedewon, Yerubaali we, wila kajenge nga fuun pye Izirayeli woolo pe kan, konaa ki ni fuun, pe sila kajenge kpe pye Zhedewon wi go woolo pe kan.

Nana na paa pye na yinri Abimeleki wi kala

¹ Yerubaali wi pinambyo Abimeleki wila kari wa Sishemu ca ma saa para wi lele pe ni fuun pe ni, poro mbele pe yen wi no go woolo wele, ma yo fò:

² «Mi yen na ye yenri, ye sa Sishemu ca lelele pe yewe fò: «Yaa jaa Yerubaali pinambiile nafa taanri ma yiri ke poro mbe cen ye go na lee nakoma yaa jaa nana nungba mbe cen ye go na? Kikiin ki mbonro ye yeri? Ye nawa to ki na fò mi naa yoro ni we yen kasanwa nungba.» »

³ A wi lelele pè si saa ki senre ti ni fuun ti yo Sishemu ca lelele pe kan, ma Abimeleki wi metanga yeri pe kan. A poro si yenle ki senre ti na mbe taga wi na, katugu paa yo fò pe sege woo waw.

⁴ A pè si warifuwe pyo nafa taanri ma yiri ke le wa yarisunngo Baali Beriti ki gbogogo ki ni mari kan Abimeleki wi yeri. A Abimeleki wi sigi penjara ti le ma lejagala naa nungbongbanla fenne pele sara ma pe taga wi yee na.

⁵ Ko puno na, a wi si kari wa Ofira ca, wa wi to go, ma saa wi to seyenle, Yerubaali wi pinambiile nafa taanri ma yiri ke wele pe gbo walingungo nungba na. Kaawo Yerubaali wi pinambyo pungofo Yotamu wo wila ta ma sho, katugu wila fe ma lara.

⁶ Kona, a Sishemu ca lelele pe ni fuun naa Beti Milo ca woolo pe ni pè si pe yee gbogolo mee kari wa Sishemu ca tigbogo ki nogo, wa sinndelege nga paa yerege ki tanla† mbe Abimeleki wi tege wunluwo pi na.

Yomiyele na Yotamu wila wa

⁷ Nga kila pye, naa paa kaa ki yo Yotamu wi kan, a wi si saa lugu wa Garizimu yanwiga ki na mee para ngbanga ma yo fò: «Yoro Sishemu ca woolo wele, ye logo na yeri, na kaa pye yaa jaa Yennele li logo ye yeri.

⁸ Pilige ka, a tire ti si yon wa nungba ma yo ti yaa wunluwo tege ti yee go na. A ti si saa ki yo oliviye tige ki kan fò: «Pan ma cen we go na wunluwo.»

⁹ A oliviye tige ki siri yon sogo ma yo fò: «Sinme mba pi maa yinrigi na ni, po mba pe ma tege na Yennele li gbogo konaa leele pe ni, yaa ki jate mi yaa po yaga wa mbe pan mbaa figefige tire sannda ti go na mbe yo mi yaa pye ti wunluwo wi le?»

† 8:27 8:27: Efodi wo na, wi ma pye saraga wofenne to wo yaripogo. Een fò laga ki laga ki ni, ki yen ndee efodi na senre ti yo wo la pye yaraga ka nga ki sila pye yaripogo. Paa ki tege na Yennele li yewe ki ni mbe ta mbaa li nandanwa kala li jenni. † 8:33 8:33: Kiti 9.4 † 9:6 9.6: Zhoua 24.26

¹⁰ Ki pye ma, a tire ti si saa ki yo figiye tige ki kan fo: <Ta paan, ma pan ma cen we go na wunluwo.>

¹¹ A figiye tige ki si tire ti yon sogo ma yo fo: <Tanwa mba pi yen na ni konaa pire tanra nda mi maa seni, yaa ki jate mi yaa ko yaga wa mbe pan mbaa figefige tire sannda ti go na mbe yo mi yaa pye ti wunluwo wi le?>

¹² Kona, a tire ti si saa ki yo erezen tirige ki kan fo: <Ta paan, ma pan ma cen we go na wunluwo.>

¹³ A erezen tirige ki si tire ti yon sogo ma yo fo: <Erezen pire tonmo mba mi maa kaan, pi maa nayinme kaan Yenjele lo naa leele pe yeri, yaa ki jate mi yaa ko yaga wa mbe pan mbaa figefige tire sannda ti go na mbe yo mi yaa pye ti wunluwo wi le?>

¹⁴ Ki kaa pye ma, a tire ti ni fuun ti si saa ki yo wuuro yuguyugu wi kan fo: <Ta paan, ma pan ma cen we go na, ma pye we wunluwo.>

¹⁵ A wuuro yuguyugu wi si pe yon sogo ma yo fo: <Na kaa pye kaselege yaa jaa mbanla tege wunluwo ye go na, ye pan ye cen laga na yinne pi ni. Na yaga je, kason yaa janri mbe yiri laga na ni, fo yere mbe sa sediri tire nda wa Liban tara ti sogo.> »

¹⁶ «Koni mi yen na ye yewe fo naa ye kaa Abimeleki wi tege maa pye ye wunluwo, yege yan ki wogo yege pye nawa jatere jenne naa kaselege ni le? Nga ye pye Yerubaali naa wi go woolo pe na, yege yan ki yen ma yon le? Kajege nga wi pye ye kan, yege jen wi na le?>

¹⁷ Na to wi malaga gbon ye kan, maa yee go ki pere ye kala na, ma ye sho Madiyan tara fenne pe kee.

¹⁸ Een fo, koonga nala, ye yiri ma to na to wi go woolo pe na, ma wi pinambiile nambala nafa taanri na yiri ke pe gbo yonlo nungba walingungo nungba na. A ye suu kulojo wi pinambyo Abimeleki wo tege Sishemu ca wunluwo, katugu wi yen ye lere.

¹⁹ Een fo, na kiga pye nala nga ye pye Yerubaali naa wi go woolo pe na, yege pye nawa jatere jenne naa kaselege ni, kona Yenjele li ti Abimeleki wi nayinme kan ye yeri, yoro fun ye nayinme kan ye yeri.

²⁰ Nakosima fyew, kason mbe yiri wa Abimeleki wi ni ki Sishemu ca naa Beti Milo ca woolo pe ni fuun pe sogo; konaa kason mbe yiri fun wa Sishemu ca naa Beti Milo ca woolo pe ni ki Abimeleki wi sogo.»

²¹ Ko punjo, a Yotamu wi si fe ma saa lara wa Beera ca, ma lali wi nosepyo lenanja Abimeleki wi ni.

*Sishemu ca fenne
paa yiri ma je Abimeleki wi na*

²² Abimeleki wila cen Izirayeli tara ti go na wunluwo ma saa gbon ye taanri.

²³ Ko punjo na, a Yenjele li si yon mbafinliwe le Abimeleki naa Sishemu ca leelele pe sogowo. A pe si yiri ma je Abimeleki wi na, na jaa mboo negenege mboo gbo.

²⁴ Ko la pye ma, jango legbogo kala na paa pye li fogo mbe ton pe ni fuun pe na. Ki fogo mbe ton Abimeleki wi na, katugu willa wi to seyenle, Yerubaali pinambiile nafa taanri ma yiri ke pe gbo. Ki fogo mbe ton Sishemu ca fenne pe na fun, katugu paa Abimeleki wi saga, a wi pe gbo.

²⁵ A Sishemu ca leelele pe si saa benjanri pyefenne pele lara wa konjo, tinndiye pe na, wa ca ki tanla. Paa pye na tuun tangafenne mbele paa pye na toro le pe tanla pe na, na pe tuguro ti shoo pe yeri. A leele pele si saa ki yo Abimeleki wi kan.

²⁶ Ki wagati wi ni, a Ebadi pinambyo Gali wo naa wi sefenne pe ni, pe si kari wa Sishemu ca. A Sishemu ca nambala pe sigi le na tari wi na.

²⁷ Erezen pire cosanga wa ni, a Sishemu ca fenne pe si yiri ma kari wa pe erezen keere ti ni, ma saa erezen pire ta co, mari tonmo wo mari pye duven; kona, a pe si yagori fo jenge. Paa ye wa pe yarisungo go ki ni, ma li konaa ma wo, mee danja senre yo ma wa Abimeleki wi na.

²⁸ A Ebadi pinambyo Gali wi si pe pye fo: «Abimeleki wi yen ambo fo wo mbe si pan wi cen Sishemu ca ki go na? Yingi na we si Abimeleki wi yaga wi cen we go na mbe sigi ta Yerubaali pinambyo wo wawi? Zebuli wo ma Abimeleki wi tege ca ki go na le? Yoro wo na, Amori na wi yen Sishemu ca ki kanfo, wi setrige piile poro pe daga mbe cen ye go na. Een fo, ki mege woro Abimeleki wi yeri we go sogo woo kan?>

²⁹ E, ndee ki pye ca ki tegere peri kan mi yeri, mi jen na Abimeleki wi puru mboo laga wa fannja ki na, kona mbe suu pye fo: <Abimeleki, ma malingboonlo pe gbogolo ma pan ma to na na.> »

³⁰ Naa cafo Zebuli wila kaa senre nda Ebadi pinambyo Gali wila yo ti logo, a wi si nawa ngban fo jenge.

³¹ A wi si leele tun larawa ma yo pe saga yo Abimeleki wi kan fo: «Wele, Ebadi pinambyo Gali wo naa wi sefenne pe ni pe pan wa Sishemu ca. Pe yen na ca woolo pe sunnu na pe waa ma na.

³² Ki kala na, nala yembine na li ni, mboro naa ma malingboonlo pe ni ye yiri ye kari ye sa lara ye pe sige wa yan.

³³ Goto pinliwe ni, yonlo ki yirisanga ni, ye yiri ye to ca ki na fyeege na. Na Gali naa wi woolo mbele pe yen wi ni paga yiri

ma korogo malaga ni, ma mbe ya nga pye, ma ko pye pe na.»

³⁴ Ki yembine li ni, a Abimeleki naa leele mbele fuun paa pye wi ni pè si yiri ma pe yee walagi walisaga tijere, mee saa lara wa Sishemu ca ki punjo na maga maga.

³⁵ Naa Ebedi pinambyo Gali wila kaa yiri wa ca nawa ma pan ma yere wa ca ki mbogo yeyongo ki tanla sanga na ni, a Abimeleki naa leele mbele paa pye wi ni pè si yiri wa pe larasaga ki ni na paan.

³⁶ A Gali wi si pe yan paa paan mee Zebuli wi pye fo: «Wele, na yege yen leele pele na paa yinrigi wa yanwira ti go na, na tinri.»

A Zebuli wi suu pye fo: «Yanwira ti yinne po maa yaan ndee leele wele.»

³⁷ Een fo, a Gali wi suu pye naa fo: «Wele, kaselege ko na, leele pe yen na yinrigi wa tara ti nandogomo tinndi laga ki na, na tinri, pele yege mbele pè yiri wa jelefenne pe tigbogo kono li ni na paan.»

³⁸ Kona, a Zebuli wi sho fo: «Ma yon tangawa senre nda maa pye na yuun ti koro se? Mboro ma maa pye na yuun fo: «Abimeleki wo yen ambo fo we suu yaga wi cen we go na?» Leele mbele maa pye na tifaga, poro wele yeen we. Koni, yiri ma sa to pe na!»

³⁹ Kona, a Gali wi si yiri ma keli Sishemu ca woolo pe yege ma saa to Abimeleki wi na malaga ni.

⁴⁰ A Abimeleki wi si taga Gali wi punjo na naa puro, a wi si fe Abimeleki wi yege. Paa Sishemu ca malingboonlo pe legere gbo sanni pe sa gbon wa ca ki mbogo yeyongo ki na.

⁴¹ Kona, a Abimeleki wi si saa cen wa Aruma ca. A Zebuli fun wi si Gali naa wi sefenne pe puro ma yo paga ka songoro mbe sa cen wa Sishemu ca naa.

⁴² Ki goto, Sishemu ca fenne paa yiri ma kari wa keere ti ni, a lere wa si saa ki yo Abimeleki wi kan.

⁴³ A wi suu malingboonlo pe walagi walisaga taanri, mee saa pe lara wa yan ki ni. Naa paa kaa ca woolo pe yan paa yinrigi wa ca ki ni sanga na ni, a pè si yiri wa pe larasaga ki ni pe korogo mee to pe na.

⁴⁴ Abimeleki wo naa walisaga nga ki woolo paa pye wi ni, a poro si fe ma saa yere wa ca ki mbogo yeyongo ki na maga sho. A walisara shyen sannda ti woolo pè si saa to leele pe na wa keere ti ni na pe kuun.

⁴⁵ Abimeleki wila malaga ki gbon Sishemu ca fenne pe ni fo ma saa yonlo ki ko. Wila ca ki sho maga ta, ma ca woolo

pe gbo, ma ca ki ya pew, mee ko wo ca ki lagapew ki na†.

⁴⁶ Sishemu ca sanngazo titonlowo na pe yinri Migidali Sishemu, mbele paa pye wa wi ni, naa paa kaa ki wogo ki logo, a pe ni fuun pè si kari ma saa ye wa pe yarisunngo Beriti ki go ki ni, wa go ki nogona yumbyo wi ni.

⁴⁷ A lere wa si saa ki yo Abimeleki wi kan ma yo Migidali Sishemu woolo pe ni fuun pè saa pe yee gbogolo wa.

⁴⁸ A Abimeleki wi si lugu wa Zalimo yanwiga ki na wo naa leele mbele fuun paa pye wi ni pe ni. A wi si gbongolo le ma tige njege ka kon maga taga pajogo na, mee mbele paa pye wi ni pe pye fo: «Iga mi pye yege yan ke? Yoro fun ye fyeele yege kala nungba li pye ma.»

⁴⁹ A pe ni fuun nungba nungba pè si tige njere nungba nungba koonlo ma taga Abimeleki wi na. A pè si saa ti gbogolo wa yumbyo wi na mee kason le wi ni maa sogo ma pinle leele mbele fuun paa pye wa wi nawa pe ni. Pa Migidali Sishemu woolo pe ni fuun paa ku yeen. Pe mbaa lere waga kele (1 000) yon ko tin, nambala naa jeele wele.

Abimeleki wi kunwo we

⁵⁰ Ko punjo na, a Abimeleki wi si yiri ma kari wa Tebezi ca, ma saa malingboonlo censaga kan wa ca ki tanla maga yon ton, mee ki sho maga ta.

⁵¹ Een fo, sanngazo titonlowo wa la pye wa ca ki nandogomo, na wila pye fannga ni. A ca woolo pe ni fuun, nambala naa jeele, pè si fe ma saa lara wa wi ni, ma koro ti sogo pe yee na, mee lugu ma saa cen wa wi naayeri.

⁵² A Abimeleki wi si pan ma gbon fo le sanngazo wi na, ma to wi na, mee fulo wa wi yeyongo ki tanla mbe kason le wi ni.

⁵³ Een fo, a jele wa si tira sinndelege wa wi go ki na maga ya wi na.

⁵⁴ A Abimeleki wi si lefonjo na wila pye naa malingbonyaaara ti tungu wi yeri fyeele na ma yo fo: «Ma tokobi wi kow mala gbo, jango paga ka yo fo jele wilan gbo.»

A lefonjo wi suu sun wi tokobi wi ni, a wi si ku.

⁵⁵ Naa Izirayeli woolo paa kaa ki yan Abimeleki wi ku, a pe ni fuun nungba nungba pè si songoro ma kari pe yinre.

⁵⁶ Ki pye ma, kapyege nga Abimeleki wila pye wi to wi na, maa to seyeenle nafa taanri ma yiri ke pe gbo, pa Yennele laa ki fogo ki ton wi na yeen.

⁵⁷ Sishemu ca fenne paa kapege nga fuun pye, Yennele laa ki fogo ki ton pe

† 9:45 9:45: Ko na paa wo ca ki lagapew, ko la pye naga nari fo leele se ka ya cen wa ki ni naa, een fo ki yaa koro waga.

na fun. Yerubaali pinambyo Yotamu wila danga senre nda yo ma wa pe na, pa tila ti yee yon fili yeen.

10

Kiti kŋnfenne Tola naa Yayiiri pe kala

¹ Abimeleki wi kungolo, Puwa pinambyo Tola ŋa wila pye Dodo wi pishyenwoo wi si yiri ma Izirayeli woolo pe sho. Tola wila pye Isakari cenle woo wo wa. Wila pye ma cen wa Shamiri ca, wa Efrayimu yanwira tara ti ni.

² Wila pye Izirayeli woolo pe kiti kŋnf ma saa gbŋn fŋ yele nafa ma yiri taanri. Ko pungo na, a wi si ku, a pŋo le wa Shamiri ca.

³ Tola kungolo, a Galaadi tara fenne nana Yayiiri wi si yiri, mee cen tegere ti na wa Izirayeli tara fŋ ma saa gbŋn yele nafa ma yiri shyen.

⁴ Pinambiile nafa ma yiri ke paa pye wi yeri. Paa pye na nuru sofilele nafa ma yiri ke na. Kapire nafa ma yiri ke la pye pe yeri wa Galaadi tara. Ali ma pan ma gbŋn nala pe maa ti yinri Yayiiri kapire.

⁵ A Yayiiri wi si kaa ku, a pŋo le wa Kamo ca.

Amo cenle woolo paa yiri ma to Izirayeli woolo pe na

⁶ Ko pungo na, a Izirayeli woolo pe sigi le na kapege piin naa Yawe Yenŋele li yege na. Paa pye na yarisunndo Baali naa Asitarite ti gbogo, ma pinle Siri tara fenne yarisunndo ti ni, naa Sidon ca fenne woro, naa Mowabu cenle woolo woro, naa Amo cenle woolo pe woro to naa Filisiti tara fenne woro ti ni. Paa je Yawe Yenŋele li na, pe sila pye na tunngo piin li kan naa.

⁷ Kona, a Yawe Yenŋele li si nawa ngban Izirayeli woolo pe ni, mee pe le Filisiti tara fenne naa Amo cenle woolo pe kee.

⁸ Maga le le ko yele lo na, a pe si Izirayeli woolo pe yege weri ma pe jolo. Izirayeli woolo mbele paa pye ma cen wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kee yeri, wa Amori cenle woolo pe tara, wa Galaadi tara, paa pe jolo fŋ ma saa gbŋn yele ke ma yiri kolotaanri.

⁹ Amo cenle woolo paa Zhuriden gbaan wi kon ma yiri fun ma saa to Zhuda cenle woolo, naa Benzame cenle woolo konaa Efrayimu cenle woolo pe na. Izirayeli woolo paa jolo fŋ jenge.

¹⁰ Kona, a Izirayeli woolo pe si gbele ma Yawe Yenŋele li yeri li pe saga. Paa yo

fŋ: «Wè kapege pye ma na Yawe Yenŋele; katugu wè je mboro ŋa ma yen we Yenŋele ma na, ma saa na tunngo piin yarisunndo Baali ti kan.»

¹¹ A Yawe Yenŋele li si pe yon sogo ma yo fŋ: «Mi ma mila ye sho Ezhipiti tara fenne naa Amori cenle woolo, naa Amo cenle woolo konaa Filisiti tara fenne pe kee le?»

¹² Sanga ŋa ni Sidon ca fenne, naa Amaleki setirige piile konaa Mawon† ca woolo paa pye na ye jolo, a ye gbele mala yeri mbe ye saga, mi sila ye sho pe kee le?»

¹³ Een fŋ yoro ye je mi na ma saa na yarisunndo ta yege gbogo. Ki kala na, mi se ye sho naa.

¹⁴ Yarisunndo nda ye wo, ye kari ye sari yeri ti ye saga, ti ye sho ye jologo sanga ŋa wi ni.»

¹⁵ A Izirayeli woolo pe si Yawe Yenŋele li yon sogo ma yo fŋ: «Wè kapege pye ma na. Nga kŋon ndanla, ma ko pye we na. Een fŋ, ma yee yaga, ma we sho nala.»

¹⁶ Kona, a pe si yarisunndo nda tila pye wa pe sogowo ti yirige mari wa, ma songoro naa na tunngo piin Yawe Yenŋele li kan. Ki pye ma, jologo nga Izirayeli woolo paa pye na jolo kii ya kun Yawe Yenŋele li ni naa mbe kari yege.

¹⁷ Kona, a Amo cenle woolo pe si pan ma pe yee gbogolo ma pe malingbŋonlo censaga ki kan wa Galaadi tara. A Izirayeli woolo pe si pe yee gbogolo fun ma saa pe malingbŋonlo censaga ki kan wa Mizipa ca†.

¹⁸ Izirayeli woolo mbele paa pye wa Galaadi tara poro naa pe teele pe ni pe nee pe yee yewe na yuun fŋ: «Ambo wi yaa keli sa to Amo cenle woolo pe na? Ko fŋ wo wi yaa cen Galaadi tara woolo pe ni fuun pe go na.»

11

Kiti kŋnfŋ Zhefite wi kala

¹ Galaadi tara fenne nana wà la pye wa, ŋa wila pye malaga gbŋnfŋ welewe. Paa pye naa yinri Zhefite, naa to wi yinri Galaadi. Galaadi wila Zhefite wi se nanjaa wa na.

² Galaadi wi japoroowo wila pinambiile se wi kan fun. Naa paa kaa yiri ma le, a pe si Zhefite wi purŋ maa pye fŋ: «Ma se ya korogo li laga we to go ki ni, katugu ma yen jele wa yege pinambyo.»

³ Ki pye ma, a Zhefite wi si fe ma lali wi to seyeenle pe ni, ma saa cen wa Tobu tara. A

† **10:12 10:12:** Mbe yala Yenŋele senre sewe ŋa wi yen Gireki senre ni wi ni, Mawon mege nga ki yeri laga ki laga nga ki ni ki yaa pye Madiyan tara fenne poro senre ti yen na yuun. Ma jen ki woro ma yonlogo Yenŋele senre sewe wi laga ka kpe ni ma yo Mawon ca woolo paa pye Izirayeli woolo pe juguye. † **10:12 10:12:** Zhou 15:55; 1 Sami 25.2 † **10:17 10:17:** Zhene 31.49

lejagala pèle si saa taga wi na, a paa yanri ja.

⁴ Ki kagala ke punngo na, a Amo cenle woolo pè si yiri na malaga gbɔn Izirayeli woolo pe ni.

⁵ Naa Amo cenle woolo pàa ka saa to Izirayeli woolo pe na sanga ŋa ni, a Galaadi tara lelelele pè si kari ma saa Zhefite wi lagaja wa Tobu tara.

⁶ A pè suu pye fɔ: «Pan ma pye we malingbɔɔnlo to, ma keli we yege we sa malaga gbɔn Amo cenle woolo pe ni.»

⁷ Eɛn fɔ, a Zhefite wi si Galaadi tara lelelele pe pye fɔ: «Yàa na panra, mala purɔ mala wɔ wa na to go ki ni. Yingi na, ye kaa na jolo koni, a yè si pan na korɔgo?»

⁸ A Galaadi tara lelelele pè suu pye fɔ: «Ko kɔ si ti wè pan ma korɔgo koni, jango ma pinle we ni mbe sa malaga gbɔn Amo cenle woolo pe ni; pa ma yaa cen we ni fuun we go na, woro Galaadi tara fenne we ni fuun we go na.»

⁹ A Zhefite wi si Galaadi tara lelelele pe pye fɔ: «Na yaga na le mbe kari na ni mbe sa malaga ki gbɔn Amo cenle woolo pe ni, na Yawe Yɛnɲele li ka pe le na keɛ, pa kona muwi mi yaa cen ye go na de?»

¹⁰ Kona, a Galaadi tara lelelele pè si Zhefite wi pye fɔ: «Yawe Yɛnɲele li pye we serefo, ŋga mà yo na we sigi pye we.»

¹¹ Ki pye ma, a Zhefite wi si pinle Galaadi tara lelelele pe ni ma kari. A leele pè suu tege pe to konaa pe malingbɔɔnlo to. Senre nda pàa yo ma yere ti na, a Zhefite wi si ti ni fuun ti yo Yawe Yɛnɲele li yege na, wa Mizipa ca.

Tunngo ŋga Zhefite wila torogo wa Amo cenle woolo pe yeri

¹² Kona, a Zhefite wi si pitunmbolo torogo wa Amo cenle woolo pe wunlunana wi yeri ma yo fɔ: «Yingi ki ye mi naa mboro we sɔgowɔ, a mà si pan mbe to na tara woolo pe na malaga ni?»

¹³ A Amo cenle woolo pe wunlunana wi si Zhefite wi pitunmbolo pe pye fɔ: «Ko pan ma, katugu naa Izirayeli woolo pàa yiri wa Ezhipiti tara, pàa na tara ti sho, maga le wa Arino lafogo ki na fɔ ma saa gbɔn wa Yabɔki lafogo ki na, konaa ma saa gbɔn wa Zhuriden gbaan wi na. Koni ki tara laga ki kan na yeri yeyinŋe na.»

¹⁴ A Zhefite wi si pitunmbolo pele torogo naa fonngo wa Amo cenle woolo pe wunlunana wi yeri,

¹⁵ a pè saa wi pye ma yo fɔ: «Zhefite wi yo fɔ: «Izirayeli woolo pe sila Mowabu cenle woolo pe tara ti sho, pe sila si Amo cenle woolo pe tara ti sho.»

¹⁶ Katugu na Izirayeli woolo pàa yiri wa Ezhipiti tara, gbini wo pàa pari ma toro fɔ ma saa gbɔn wa Kogɔje yɛɛn wi na konaa ma saa gbɔn wa Kadeshi ca ki na.

¹⁷ Kona, a pè si pitunmbolo torogo wa Edomu tara wunlunana wi yeri maa pye fɔ: «Ma yɛɛ yaga wɔɔn tara ti pari we toro.» Eɛn fɔ, a wi si je. A pè si pitunmbolo torogo wa Mowabu tara wunlunana wi yeri fun maa yenri. A wo fun wi je. A Izirayeli woolo pè si koro wa Kadeshi ca[†].

¹⁸ Ko punngo na, a pè si gbini kono li le ma Edomu tara naa Mowabu tara ti sologo ma kari ma saa yiri wa Mowabu tara ti yonlo yirisaga keɛ yeri, mɛɛ pe paara yinre ti kankan ma cen wa Arino lafogo ki keɛ ŋga na. Pe sila ye wa Mowabu tara ti ni; katugu Arino lafogo ko ki yen Mowabu tara ti konlo le[†].

¹⁹ Kona, a Izirayeli woolo pè si pitunmbolo torogo wa Amori cenle woolo pe wunlunana Sihon wi yeri, wo la pye ma cen wa Eshibon ca, maa pye fɔ: «Ma yɛɛ yaga, wɔɔn tara ti pari we toro, we sa gbɔn wa laga ŋga waa keɛ.»

²⁰ Eɛn fɔ, wunlunana Sihon wi sila taga Izirayeli woolo pe na, ki kala na, wi sila yenle poo tara ti pari pe toro. A wi suu woolo pe ni fuun pe gbogolo ma saa malingbɔɔnlo censaga kan ma cen wa Yaza ca, mɛɛ to Izirayeli woolo pe na malaga ni.

²¹ Eɛn fɔ, a Yawe Yɛnɲele, Izirayeli woolo Yɛnɲele li si Sihon naa wi malingbɔɔnlo pe ni fuun pe le Izirayeli woolo pe keɛ, a pè ya pe ni. Amori cenle woolo pàa pye ma cen tara ti laga ŋga fuun ni, Izirayeli woolo pàa ki sho maga ta.

²² Pàa Amori cenle woolo pe tara ti ni fuun ti sho mari ta, maga le wa Arino lafogo ki na fɔ ma saa gbɔn wa Yabɔki lafogo ki na, konaa maga le wa gbini wi na fɔ ma saa gbɔn wa Zhuriden gbaan wi na[†].

²³ Koni, naa Yawe Yɛnɲele, Izirayeli woolo Yɛnɲele li kaa Amori cenle woolo pe purɔ ma pe tara ti kan Izirayeli woolo pe yeri, mele mboro wo nɛɛ jaa mberi sho pe yeri?

²⁴ Ma yarisunngo Kemoshi ki tara nda fuun kan ma yeri ti pye ma woro, ma siri ta ma woro le? Yawe Yɛnɲele, we Yɛnɲele lo fun li tara nda fuun kan we yeri, we seri ta fun ti pye we woro le?

²⁵ Ma yen naga jate ma mbɔnro Zipori pinambyɔ Balaki ŋa wila pye Mowabu tara wunlunana wi na wi le? Wi sila yenle mbe kendige wɔ Izirayeli woolo pe ni, wi sila si malaga gbɔn pe ni[†].

²⁶ Wele, naa Izirayeli woolo pè pan ma

[†] 11:17 11:17: Nombu 20.14-21 [†] 11:18 11:18: Nombu 21.4 [†] 11:22 11:22: Nombu 21.21-24 [†] 11:25 11:25:

Nombu 22.1-6

cen wa Eshibon ca, naa wa Aroyeri ca, naa ti kanngara na cara ti ni, konaa cara nda fuun ti yen wa Arino lafogo ki yon na ti ni, ye le yen ki ye le cenme taanri (300). Yingi na ki wagati wi ni, ye sila siri sho pe yeri?

²⁷ Mi wo na, mi si kala la kpe jogo ma na, een fo mboro maa kapege piin na na, ma pan na malaga gboon na ni. Yawe Yennele na li yen kiti konfo, li kiti kon Izirayeli setirige piile poro naa Amo cenle woolo pe sogowo.»

²⁸ Een fo, Amo cenle woolo pe wunlunana wi sila senre nda Zhefite wila yo wi kan ti jate.

Zhefite wila yon folo kon Yennele li yeri

²⁹ Kona, a Yawe Yennele li yinne li si tigi ma ye Zhefite wi ni. A wi si Galaadi tara naa Manase tara ti pari ma toro; ko pungo na, a wi si kari wa Mizipe ca, wa Galaadi tara, mee yiri le mbe sa to Amo cenle woolo pe na.

³⁰ A Zhefite wi si yon folo kon Yawe Yennele li yeri ma yo fo: «Na maga Amo cenle woolo pe le na kee,

³¹ na mi ka ya pe ni mbe yiri wa pe yeri mbe pan yingge, yaraga yenwege nga fuun ka keli mbe yiri wa na go mbe pan mbanla fili, mi yaa ki tege ki ye ma kan, mbege wo saraga sogowogo ma yeri.»

³² A Zhefite wi si kari ma saa to Amo cenle woolo pe na, a Yawe Yennele li si pe le wi kee.

³³ A wi si pe gbo fo jenge, ma ca nafa ko sho pe yeri, maga le wa Aroyeri ca ki na fo ma saa gbón wa Miniti ca ki na, fo ma saa gbón Abeli Keramimu ca ki na. A Amo cenle woolo pe si go sogo ma Izirayeli woolo pe kan.

³⁴ Malaga ki kongolo, a Zhefite wi si songoro ma kari wa pe yeri wa Mizipa ca. Wi mbe wele, mee wi sumborombo wi yan wila yoo pimbigile ke magala li na, na paan mboo fili. Wo nungba wila pye wi yeri wi pyo. Pinambyo sila pye wi yeri, sumborombo wa yege sila pye wi yeri naa.

³⁵ Naa Zhefite wila kaa wi yan sanga na ni, jatore piriwen pi kala na, a wi suu yeera yariporo ti walagi, ma sho fo: «E, na sumborombo, ma kayanga le na ni. Mboro ma yen na jologo gbogo ki go ye. Katugu mi yon folo kon Yawe Yennele li yeri, mi se ya mbe yon songoro naa†.»

³⁶ A wi sumborombo wi suu yon sogo ma yo fo: «Na to, na kaa pye ma yon kan Yawe Yennele li yeri, nga ma yo li kan, maga pye ma na na; katugu li ti a

ma kayanga wo ma mbenfenne, Amo cenle woolo pe ni.»

³⁷ A wi suu to wi pye naa fo: «Mi yen na yaraga nungba yenri ma yeri. Maga yaga, ma yeyen shyen kan na yeri. Mi naa na nimbiile pe ni we yaa kari saa yanri wa yanwira ti na mbaa gbele wa; katugu mi yaa ku na mi fa nana kala jen.»

³⁸ A Zhefite wi suu pye fo: «Ta kee.» A wi suu yaga, a wi kari ma saa yenje shyen ki pye. A wo naa wi nimbiile pe ni pe si kari wa yanwira ti na, ma saa na gbele wa wi nana kala mbajenwe pi kala na.

³⁹ Naa yeyen shyen yila kaa tin, a wi si songoro wa wi to wi yeri. A wi to wi suu tege ma yon folo na wila le li ton. Wila ku maga ta wi fa nana kala jen.

Maga le le ko na, a ki kala li si koro Izirayeli woolo pe kalege.

⁴⁰ Ye le pyew, Izirayeli tara sumbono pe ma kari ma saa gbele Galaadi tara fenne nana Zhefite wi sumborombo wi kala na fo ma saa gbón piliye tijere.

12

Zhefite naa Efrayimu cenle woolo pe malaga kala

¹ Kona, a Efrayimu cenle woolo pe si pe ye gbogolo ma kari wa Zafon ca†, ma saa Zhefite wi pye fo: «Yingi na, ma si kari ma saa malaga gbón Amo cenle woolo pe ni, mee si we yeri we pinle ma ni? We yaa ma go ki sogo mboon pinle mboon sogo go ki ni.»

² A Zhefite wi si pe yon sogo ma yo fo: «Mi naa na woolo pe ni waa pye malaga gbongo na Amo cenle woolo pe ni, na mila ye yeri ye pan yanla saga, ye sila pan mbe we saga.

³ Naa mila kaa ki yan ye woro na paan mbanla saga, a mi silan ye go ki pere ma kari ma saa to Amo cenle woolo pe na na nungba. A Yawe Yennele li si pe le na kee. Yingi na, a ye si pan mbe to na na nala, mbe malaga gbón na ni?»

⁴ Ko pungo na, a Zhefite wi si Galaadi tara nambala pe ni fuun pe gbogolo ma saa malaga gbón Efrayimu cenle woolo pe ni, ma ya pe ni. Ma si yala Efrayimu cenle woolo paa pye na Galaadi tara fenne pe piin fo: «Ye yen Efrayimu cenle woolo mbele pe fe ma wo laga we ni, ma saa cen wa Manase cenle woolo pe sogowo.»

⁵ Galaadi tara fenne paa saa Zhuriden gbaan wi konsaga ki sho maga ta, ma kono li kon Efrayimu cenle woolo pe na. Na Efrayimu cenle woo wa ka fe mbe pan mbe gbón le ki laga ki na, pe maa yewe ma

† 11:35 11:35: Nombu 30.3 † 12:1 12:1: Zhou 13.27 lafogo.

† 12:6 12:6: Eburiye senre ti ni Shiboleti koro wowi na

yo fɔ: «Ma yen Efirayimu cɛnlɛ woo lɛ?» Na wiga pɛ yɔn sogo mbe yo fɔ: «Ayoo»;

⁶ kona pɛ mɛɛ wi pye ma yo wigi yo fɔ: «Shibolɛti†.» Wi mɛɛ yo fɔ: «Sibolɛti», katugu wi saa ya mbege sɛnpyɔ wi yo wi yowo pi yɔn paa pɛ yɛn. Pɛ mɛɛ wi yigi maa gbo wa Zhuriden gbaan wi kɔnsaga ki ni. Ki wogo ki na paa lere waga nafa shyen ma yiri shyen (42 000) wo gbo Efirayimu cɛnlɛ woolo pɛ ni.

⁷ Galaadi tara fɛnnɛ naɲa Zhɛfite wila pye kiti kɔnfɔ wa Izirayeli tara fɔ ma saa gbɔn yɛlɛ kɔgɔloni. Ko pɔngɔ na, a wɛ si ku, a pɔo lɛ wa Galaadi tara ca ka ni.

*Kiti kɔnfɛnnɛ Ibizan,
naa Elɔn kɔnaa Abidɔn pɛ kala*

⁸ Zhɛfite wi kɔngɔlo, a Bɛtilɛɛmu ca fɛnnɛ naɲa Ibizan wi si pye kiti kɔnfɔ wa Izirayeli tara.

⁹ Pinambiilɛ nafa ma yiri kɛ naa sumborombiilɛ nafa ma yiri kɛ paa pye wi yeri. Wila cɛngɛlɛ keke yɛgɛ sumbonɔ pɔri wi pinambiilɛ pɛ kan, ma wi sumborombiilɛ pɛ kan cɛngɛlɛ keke yɛgɛ pinambiilɛ yeri, a pɛ pɛ pɔri pɛ jɛɛlɛ. Wila Izirayeli woolo pɛ yɛgɛ sin fɔ ma saa gbɔn yɛlɛ kɔlɔshyɛn.

¹⁰ Ko pɔngɔ na, a Ibizan wi si ku, a pɔo lɛ wa Bɛtilɛɛmu ca.

¹¹ Abizan wi kɔngɔlo, a Zabulon cɛnlɛ woolo naɲa Elɔn wi si pye kiti kɔnfɔ wa Izirayeli tara fɔ ma saa gbɔn yɛlɛ kɛ.

¹² Ko pɔngɔ na, a Elɔn wi si ku, a pɔo lɛ wa Ayalon ca, wa Zabulon cɛnlɛ woolo pɛ tara.

¹³ Wo pɔngɔ na, Piraton ca fɛnnɛ naɲa Ilɛli wi pinambyɔ Abidɔn wi si pye kiti kɔnfɔ wa Izirayeli tara.

¹⁴ Pinambiilɛ nafa shyɛn naa pishyɛnwoolo nambala nafa ma yiri kɛ paa pye wi yeri. Sofilɛ nungba nungba la pye pɛ ni fuun pɛ yeri, a paa nuru pɛ na. Wila Izirayeli tara ti yɛgɛ sin fɔ ma saa gbɔn yɛlɛ kɔlɔtaanri.

¹⁵ Naa Piraton ca fɛnnɛ naɲa Ilɛli wi pinambyɔ Abidɔn wila kaa ku, a pɛ suu lɛ wa Piraton ca, wa Efirayimu tara, wa Amaleki setirige piilɛ pɛ yanwiga ki na.

13

Kiti kɔnfɔ Samison wi kala

¹ Kona Izirayeli woolo pɛ sigi lɛ naa na kapege piin Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ na. A li si pɛ lɛ Filisiti tara fɛnnɛ pɛ kɛɛ fɔ ma saa gbɔn yɛlɛ nafa shyɛn.

² Ki sanga wi ni, naɲa wà la pye wa Zoreya ca ki ni, ma yiri wa Dan setirige ki ni, paa pye naa yinri Manowa. Wi jɔ wila pye jambasee, pyɔ sila pye pɛ yeri.

³ Pilige ka, a Yawe Yɛnnɛlɛ li mɛrɛgɛ wi suu yɛɛ naga ki jɛlɛ wi na maa pye fɔ: «Ma yen jambasee, ma fa pyɔ ta gbɛn. Ǝɛn fɔ, ma yaa kugbɔ lɛ mbe pinambyɔ se.

⁴ Mbege lɛ yingɔ, ma yɛɛ yingiwɛ jɛn. Maga ka duvɛn nakoma sinmɛ wɛlɛwɛ pa yɛgɛ wɔ. Yaraga nga ki yen fyɔngɔ ni Yɛnnɛlɛ yɛgɛ na, maga ka ka ka;

⁵ katugu ma yaa kugbɔ lɛ mbe pinambyɔ se. Ki pinambyɔ wi yaa pye naziriwoɔ† mbe tɛgɛ wi yɛ Yɛnnɛlɛ li kan, mbege lɛ lɛ wi sepilige ki na. Yunnguluwo si daga mbe yɛ wa wi go. Wo wi yaa kaga lɛ mbaa Izirayeli woolo pɛ shoo Filisiti tara fɛnnɛ pɛ kɛɛ.»

⁶ A jɛlɛ wɛ si saa ki yo wi pɔlo wi kan fɔ: «Yɛnnɛlɛ lɛrɛ wa wɛ yɛɛ naga na na, wi cɛnlɔmɔ pi yen paa Yɛnnɛlɛ li mɛrɛgɛ yɛn. Maga wi yan wi yen fyɛrɛ ni. Mi suu yewɛ wi yirisaga ki ni. Wi suu mɛgɛ ki naga na na.

⁷ Ǝɛn fɔ, wigi yo na kan ma yo mi yaa kugbɔ lɛ mbe pinambyɔ se, fɔ mii daga mbe duvɛn wɔ nakoma mbe sinmɛ wɛlɛwɛ pa yɛgɛ wɔ; kɔnaa mi ka ka yaraga nga ki yen fyɔngɔ ni ka ka, katugu pyɔ wi yaa ka pye mbe tɛgɛ wi yɛ Yɛnnɛlɛ kan, mbege lɛ lɛ wi sepilige ki na fɔ sa gbɔn wi kupilige ki na.»

⁸ Kona, a Manowa wi si Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛnri ma yo fɔ: «Yawe Yɛnnɛlɛ, lɛrɛ ɲa mà kɛli ma torogo laga wɛ yeri, mila ma yɛnri maa torogo laga naa wɛ yeri, pyɔ ɲa wi yaa se, wi pan wi wɛ naga nga wɛ daga mbe pye wi wogo na ki ni.»

⁹ A Yawe Yɛnnɛlɛ li si Manowa wi yɛnrɛwɛ pi logo maa kala li yɔn. A Yɛnnɛlɛ li mɛrɛgɛ wɛ si kaa songoro ma pan wa jɛlɛ wi tanla naa, maa ta wila pye ma cɛn wa kɛrɛ. Manowa wi sila pye wa jɛlɛ wi ni.

¹⁰ A wɛ si fɛ ma saa ki yo wi pɔlo wi kan fɔ: «Wɛlɛ, naɲa ɲa wila pan na kɔrɔgɔ kokopilige, wi songoro ma pan na kɔrɔgɔ naa.»

¹¹ Lɛ ki yɔngɔlo nungba kɛ ni, a Manowa wɛ si yiri ma taga wi jɔ wi na ma saa gbɔn wa naɲa wi tanla, ma suu yewɛ ma yo fɔ: «Mboro ma yɛn naɲa ɲa wila para na jɔ wi ni lɛ?»

A wi suu pye fɔ: «Eɛ, muwi.»

¹² A Manowa wi suu pye fɔ: «Koni, na ma sɛnrɛ ti ka kari yɛɛ yɔn fili sanga ɲa ni, yingɛ wɛ daga mbaa piin pyɔ wi kanngɔlo? Wo yɛrɛ wi daga mbaa yingɛ piin?»

¹³ A Yawe Yɛnnɛlɛ li mɛrɛgɛ wɛ si Manowa wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Yaara nda fuun mi naganaga ma jɔ wi na, wi daga mboo yɛɛ yigi ti ni.

† 13:5 13:5. Naziriwoɔ wo wi yɛn lɛrɛ ɲa wi maa yɛɛ laga leelɛ sanmbala pɛ na, mbe yɔn folo kɔn Yɛnnɛlɛ yeri, mbaa tunngɔ piin li kan.

¹⁴ Yaraga nga fuun ki ma yiri wa erezen wi ni, wii daga mbe ka ka. Wi ka ka duven nakoma sinne welewe pa yege wo. Yaraga nga fuun ki yen fyongo ni wiga ka ka ka. Senre nda fuun mi yo wi kan wiri yigi jenge wila tanri ti na.»

¹⁵ Kona, a Manowa wi si Yawe Yenjele li merege wi pye fo: «Ki yaga ma we sige jenri, we yaa sa sikapige gbo mbege sogo ma kan.»

¹⁶ A Yawe Yenjele li merege wi suu yon sogo ma yo fo: «Ali na ma ka yo mbe koro laga, yaakara nda ma yaa kan na yeri, mi se ta ka. Een fo, na ma mbe yenle, ma saraga sogowogo wo maga kan Yawe Yenjele li yeri.» Manowa wi sila ki jen mbe yo Yawe Yenjele lo merege lawi.

¹⁷ A wi si Yawe Yenjele li merege wi yewe ma yo fo: «Pe maa ma yinri mele, jango senre nda ma yo, na ti ka ka ti yee yon fili, we ta woon gbo?»

¹⁸ A Yawe Yenjele li merege wi suu pye fo: «Yingi na, a na nee na mege ko yewe? Ki yen Kafonno mege.»

¹⁹ Kona, a Manowa wi si sikapige ka yigi konaa ma muwe saraga taga ki na, mari pye saraga sogowogo maga wo Yawe Yenjele li yeri wa walaga ki na. Ma Manowa wo naa wi jo wi ni pe ta paa pye nari wele, a kafonno la si pye.

²⁰ Saraga kila pye na sori kason nga ni, naa kason yinne laa kaa na yinrigi wa saraga wosaga ki na na kee wa naayeri, a Yawe Yenjele li merege wi si yiri wa ki kason yinne li ni ma kari wa naayeri. Naa Manowa naa wi jo wi ni paa kaa ko yan ma, a pe si to ma pe yere ti jiile wa tara.

²¹ Yawe Yenjele li merege wi sila wi yee naga naa Manowa wo naa wi jo pe na. Kona, a Manowa wi si jen maga jen ma yo Yawe Yenjele lo merege lawi.

²² A wi suu jo wi pye fo: «Kaselege ko na, we yaa ku, katugu we Yenjele li yan.»

²³ Een fo, a wi jo wi sho fo: «Ndee ki pye Yawe Yenjele li yen na jaa mbe we gbo, li se jen na yenle we saraga sogowogo naa we muwe saraga ki na; li se jen naga kagala ngele ke ni fuun ke naga we na; li se jen na ki senre nda ti ni fuun ti yo we kan nala.»

²⁴ A wi jo wi si kaa pinambyo se maa mege taga naa yinri Samison. A pyo wi si yiri ma le, a Yawe Yenjele li si duwaw wi na.

²⁵ A Yawe Yenjele li yinne li sigi le na tunngo piin wa wi kotogo na, maa ta wa Mahane Dan ca, wa Zoreya naa Eshitawoli cara ti sogowo pi ni.

14

*Samison wila Filisiti
tara fenne jo wa porri*

¹ Pilige ka, a Samison wi si kari wa Timina ca, mee saa Filisiti tara fenne sumboro wa yan wa; a wi yege si yiri sumboro wi na.

² Naa wila kaa songoro ma pan pe ca, a wi sigi yo wi to naa wi no pe kan fo: «Mi jele wa yan wa Timina ca, wa Filisiti tara fenne jele pe sogowo. Mi yen na jaa ye saa yenri na kan.»

³ A wi to naa wi no pe suu pye fo: «Sum-boro wa woro laga ma cenle woolo pe sumborombiile pe sogowo wi le, nakoma laga we cengele sannigala ke sogowo wi le, fo ma kari ma sa jele lagaja wa Filisiti tara fenne mbele pee kenrekenre poro yeri?»

Een fo, a Samison wi suu to wi yon sogo ma yo fo: «Ko sumboro wo wilan ndanla, saa yenri na kan.»

⁴ Wi to naa wi no wi ni, pe sila ki jen mbe yo pa ki kala li yiri wa Yawe Yenjele li yeri; katugu laa pye na jaa malaga mbe yiri Samison naa Filisiti tara fenne pe sogowo. Ma jen ki sanga wi ni, Filisiti tara fenne paa pye ma cen Izirayeli woolo pe go na.

⁵ A Samison naa wi to konaa wi no wi ni, pe si kari wa Timina ca. Naa paa ka saa gbon wa Timina ca erezen keere ti na, a jara yirifonjo wa si fo ma yiri na kuunru nee paan Samison wi korojo.

⁶ A Yawe Yenjele li yinne li si ye Samison wi ni, ma yala yarigbongo sila pye wi kee. A wi si jara wi yigi maa wali shyen paa yege nga na pe ma sikapige wali shyen we. Een fo, wi sila ki wogo ki yo wi to naa wi no pe kan.

⁷ Ko punjo na, a wi si kari ma saa yo sumboro wi ni. Sumboro wila pye maa ndanla fo jenge.

⁸ Naa wagati wa la kaa toro, a wi si songoro ma kari wa mbe sa sumboro wi jayire pye. Wi karisaga, a wi si ke mbe kari sa jara kugo ki wele, mee saa senrege yan ki ye wa ki kugo ki ni ma tunwo le.

⁹ A wi si ka wo maga yigi kee naga kaa na tanri na kee. Naa wila ka saa wi to naa wi no pe yigi, a wi si ka kan pe yeri, a pege ka. Een fo, wi sila ki yo pe kan mbe yo wigi wo jara kugo ni.

¹⁰ A Samison wi to wi si kari wa jele wi woolo pe yeri jayire wogo ki na. A Samison wi si jayire sogolo gbolu li sogo ma yala lefonmbolu pe kalege ki ni.

¹¹ Naa Filisiti tara fenne paa kaa wi yan, a pe si lefonmbolu nafa ma yiri ke wo ma pe pinle wi ni, pe pye wi nimbiile.

¹² A Samison wi si lefonmbolu pe pye fo: «Mi yaa nandalene la wa ye kan, na yaga li koro wi jen mboo yo na kan sannai jayire

lime piliye koloshyen yi sa ko, pa mi yaa ye kan derigboro gboro nafa ma yiri ke kона bunduye nafa ma yiri ke ni.

¹³ Eɛn fɔ, na yee ya mbeli koro wi jen mboo yo na kan, pa yoro ye yaa mi kan derigboro gboro nafa ma yiri ke naa bunduye nafa ma yiri ke pe ni.» A pɛ suu yon sogo ma yo fɔ: «Ma nandalene li wa, we yen na nuru ma yeri.»

¹⁴ Kona, a Samison wi si pe pye fɔ: «Iɲga pe maa kaa kà yiri wa ɲa wi maa kaa wi ni;

ɲga ki tanla kà yiri wa ɲa wi ɲɔɔn wi ni.» Maga yigi ma saa gbɔn piliye taanri lefonmbolo pe sila ya mbeli koro wi yo.

¹⁵ Ki piliye koloshyen wogo ki na, a pɛ si saa Samison wi jo wi pye fɔ: «Ma polo wi nege maa yewe nandalene li koro wi ni ma pan maa yo we kan, nakoma we yaa ma sogo mboro naa ma go woolo pe ni. Yɛ we yeri mbe pan mbe we kee yaara ti sho we yeri wi ke?»

¹⁶ Kona, a Samison jo wi nee gbele mee saa wi polo wi pye fɔ: «Mi woro moɔ ndanla, mi yen moɔ mbɛn. Mā nandalene wa na sefenne pe kan, mee sili koro wi yo na kan.»

A Samison wi suu yon sogo ma yo fɔ: «Wele, mi sili koro wi yo yere na to naa na nɔ pe kan, mele mbe suu yo mboro kan?»

¹⁷ Jele wila koro na gbele Samison wi punjo na fɔ ma saa jayire lime piliye koloshyen yi ko. Piliye koloshyen wogo ki na, a wi sili koro wi yo wi kan, katugu jele wi gbeere tila pye naa tege. A wi si fyeele ma saa ki yo wi sefenne pe kan.

¹⁸ Piliye koloshyen wogo ki na sannu yonlo ki sa to, a ca lefonmbolo pɛ si saa Samison wi pye fɔ:

«Yingi ki yen ma tanla ma we senrege na? Yingi ki yen ma ɲɔɔn ma we jara na?»

A Samison wi si pe pye fɔ: «Ndee ki pye ye falinere capige ye si jaga jo na nasumboro wi na mbege tile, ye se jen nala nandalene li koro wi jen.»

¹⁹ Kona, a Yawe Yennɛle li yinne li si ye Samison wi ni, a wi si yiri ma kari wa Asikalɔn ca ki ni, ma saa nambala nafa ma yiri ke gbo, ma pe yariporo ti le, ma pan ma ki bunduye pe kan mbele paa nandalene li koro wi yo pe yeri. Wi nawa pila ɲɔɔn fɔ jenge, a wi si songoro ma kari pe ca.

²⁰ Lefonɲo ɲa wila pye wi wonlo jayire ti ngo, a pɛ suu jo wi kan wo yeri.

15

*Samison wila kayanga wo
Filisiti tara fenne pe ni*

¹ Naa wagati wa la kaa toro, bile konsanga wa ni, a Samison wi si kari saa jo

wi shari. Wila sikapige† yigi ma kari ki ni wi kan. A wi sho fɔ: «Mi yen na jaa mbe ye na jo wi korogo wa wi wonlogo.» Eɛn fɔ, wi jo to wi sila yenle wi ye wa.

² Wi nafa wila wi pye fɔ: «Mila ki jate ma yo won mbɛn, ki kaa pye ma, a mi suu kan ma wonlo wi yeri. Wi jonlo sumboro wo si yon ma we wo yere jate wo na wi le? Wo le njofɔ wi yonlo.»

³ A Samison wi sho fɔ: «Koni kapege nga mi yaa pye Filisiti tara fenne pe na, lere se ya mbanla jeregi ki wogo ki na.»

⁴ Kona, a Samison wi si kari ma saa kombokara cenme taanri (300) yigi mari popo ti yee na shyenzhyen wa ti nara ti na, mee sengembanra wara ja mari nunɲba nunɲba popo nara shyenzhyen ti sogowo pi ni.

⁵ A wi si kason le sengembanra ti ni mee kombokara ti wa wa Filisiti tara fenne pe bile keere ti ni. A kason ki si bile pogolo koro naa bile na wila pye yere na wi sogo fɔ ma saa ye erezen keere naa oliviye tire keere ti ni mari sogo.

⁶ A Filisiti tara fenne pɛ si yewe ma yo fɔ: «Ambo wi ko kala na lo pye?»

A pɛ si pe pye fɔ: «Timina ca fenne naɲa wi nafa Samison wowi, katugu wi nafa wuu jo wi sho wi yeri maa kan lefonɲo ɲa wila pye wi wonlo wi yeri.» Kona, a Filisiti tara fenne pɛ si kari ma saa jele wo naa wi to wi ni pe sogo.

⁷ A Samison wi si pe pye fɔ: «Ki kaa pye pa yege pye yen, mi sanla wogo ki yaga, fɔ ndee mbege kayanga wo ye ni.»

⁸ A wi si to pe na malaga ni ma pe gbɔn jenge ma pe legere gbo. Ko punjo na, a wi si kari ma saa cen wa Etamu† ca waliwege ki ni.

*Samison wila malaga gbɔn
Filisiti tara fenne pe ni naa*

⁹ Kona, a Filisiti tara fenne pɛ si yiri ma saa pe malingboonlo censaga ki kan wa Zhuda cenle woolo pe tara mee jaraga ma saa gbɔn wa Lehi ca ki na.

¹⁰ A Zhuda cenle woolo pɛ si pe yewe ma yo fɔ: «Yingi na, a yɛ si pan mbe to we na malaga ni?»

A pɛ sho fɔ: «Wɛ pan mbe Samison yigi mboo po mboo jolo paa yege nga na wi we jolo we.»

¹¹ Naa Zhuda cenle woolo paa kaa ki logo ma, a nambala waga taanri (3 000) si kari Samison wi korogo wa Etamu ca waliwege ki ni, ma saa wi pye fɔ: «Ma sigi jen mbe yo Filisiti tara fenne pe yen ma cen we go na wi le? Yingi na, a mā si kala kon ma wa we na?»

A wi si pe yon sogo ma yo fɔ: «Pānla jolo yege nga na, pa mi pe jolo ma fun.»

¹² A pè sho fò: «Wè pan laga mboon pò mbe soon le Filisiti tara fenne pe kɛɛ.»

A Samison wì si pe pye fò: «Ye wugu yanla kan fò yoro jate ye sanla gbo.»

¹³ A pè suu yon sogo ma yo fò: «Ayoo, we woro na jaa mboon gbo. We yen na jaa mboon pò soon le pe kɛɛ ko ɛɛ.» Kona, a pè suu pò mangala fonggolo shyen ni, mɛɛ yiri wi ni wa waliwege ki ni.

¹⁴ Naa Samison wila ka saa gbon wa Lehi ca, a Filisiti tara fenne pè si pan maa fili nɛɛ jorogi, na yogori. Kona, a Yawe Yennele li yinne li si ye Samison wi ni. Paa wi keyen yi pò mangala ngele ni, a kè si kannga ma pye paa len jese ma kaa sogo we. A kè si koonlo ma wɔ wa wi keyen yi na.

¹⁵ A wì si wele mɛɛ sofile tugbila kajelege ka yan, kila pye tipirige. A wì sigi le mɛɛ ki tɛge ma nambala waga keke (1 000) gbo ki ni.

¹⁶ Kona, a Samison wì sho fò: «Gboolo gbogolosaga nungba nga, gboolo gbogolosaga shyen nga.

Mi pe gbo sofile tugbila kajelege nungba ni.

Mi sofile tugbila kajelege nungba tɛge ma lere waga keke (1 000) gbo ki ni.»

¹⁷ Ki senre ti yongolo, a Samison wì si sofile tugbila kajelege ki wa wa yege. A pè sigi laga ki mege taga naga yinri Aramati Lehi†.

¹⁸ Maga ta wɔgo kila Samison wi yigi fò jenge, a wì si Yawe Yennele li yenri ma yo fò: «Mboro mɔga yawa gbɔɔ mba pi kan mi na ma tunmbyee na yeri. Koni ma yaa ti mbe ku wɔgo ki kɛɛ, mbanla yɛɛ le ki leele mbele pee kenrekenre pe kɛɛ wi le?»

¹⁹ Kona, walaga nga kila pye wege ni wa Lehi ca, a Yennele li sigi wali. A tonmo si janri ma yiri wa ki ni, a Samison wì si wɔ mɛɛ yiri ma fannga ta naa. A pè sigi pulugo ki mege taga naga yinri Eni Akore†. Ki pulugo ki yen wa Lehi ca ali ma pan gbon nala.

²⁰ Samison wila pye kiti kɔnfɔ wa Izirayeli tara fò ma saa gbon yeke nafa, ma yala Filisiti tara fenne paa pye fannga ki na sanga na ni wi ni.

16

Samison wila kari wa Gaza ca

¹ Pilige ka, a Samison wì si kari wa Gaza ca mɛɛ saa nanjaa wa yan. A wì si kari sa sinle wi ni.

² A pè sigi yo Gaza ca woolo pe kan fò: «Samison wì yen laga ca ki ni.» Ki pye ma, a pè si yere ma ka ki maga, ma lara, ma

ca ki yeyongo ki sige yembine li ni fuun li ni. Eɛn fò paa yere pe sila kala la pye ki yembine li ni. Paa pye na pe yɛɛ piin ma yo na laga ki ka laga ko pe yaa wi gbo.

³ Eɛn fò Samison wila sinle fò ma saa gbon yinndege ki na. Yinndege ki na, a wì si yiri ma saa gbon ca ki yeyongo ki na, mɛɛ koro piile pe yigi ma pinle kanngara na tire shyen ti ni, naa gbaserege ki ni mari tilele mari kologi, mɛɛ ti ni fuun ti le mari taga pajogo na ma saa ti wa wa yanwiga nga ki yen wa Eburon ca yesinme pi na ki go na.

Samison naa jele na paa pye na yinri Delila pe kala

⁴ Ko pungo na, a Samison wì si jele wa yan, a wi kala li suu ndanla. Paa pye naa yinri Delila, wila pye ma ɛɛn ca ka ni wa Soreki gbunlundege ki ni.

⁵ A Filisiti tara fenne teele pè si kari ma saa Delila wi pye fò: «Samison wi negenɛge, fannga gbɔgo nga ki yen wi ni, maga yirisaga ki jen, konaa we mbe ya mbooo yigi mbooo pò yege nga na wiga ka ya yaraga pye we. Pa we ni fuun nungba nungba we yaa ma kan warifuwe pyo waga kelengele naa ɛɛnme ɛɛnme (1 100) ni.»

⁶ Kona, a Delila wì si Samison wi yewe ma yo fò: «Mi yen nɔɔ yenri, ma fannga gbɔgo ki maa yinrigi laga nga na maga yo na kan. Yingi pe mbe ya tɛge mboon pò soon fannga ki ko?»

⁷ A Samison wì suu pye fò: «Na paga na pò mangala tipingeke koloshyen ni, ngele ke fa waga gben, kona pa na fannga ki yaa ko, mi yaa pye paa leele sanmbala pe yen.»

⁸ A Filisiti tara fenne teele pè si saa mangala tipingeke koloshyen kan Delila wi yeri, ke sila waga. A wì si Samison wi pò ke ni.

⁹ Kila yala nambala pèle la pye ma lara wa Delila wi korogo, wa yumbyo wi ni. A wì si fo ma gbele ma yo fò: «Samison, Filisiti tara fenne pè pan mbe to ma na.» A wì si mangala ke koonlo paa yege nga na len jese ma kaa sogo we. Ki pye ma, pe sila wi fannga ki tasaga ki jen.

¹⁰ Kona, a Delila wì si Samison wi pye fò: «Wele, maa tɛge na na, nala fanla. Koni mila ma yenri pe mbe ya mboon pò yaraga nga ni, ki yo na kan.»

¹¹ A Samison wì suu pye fò: «Na paga na pò mangala fonggolo ni, ngele pe fa tɛge mbe yaraga pò ke ni gben, kona na fannga ki yaa ko, pa mi yaa pye paa leele sanmbala pe yen.»

† 15:17 15:17: Eburuye senre ti ni Aramati Lehi koro wowi na fò: Tugbila kajelege tinndi. † 15:19 15:19: Eburuye senre ti ni, maga logo Eni Akore ko koro wo yen fò: Na wi maa yenri wi pulugo.

¹² Kona, a Delila wi si mangala fannngolo le maa po ke ni, mæe wi pye fo: «Samison, Filisiti tara fenne pè pan mbe to ma na.» Kila yala leele pèle la pye ma lara wa yumbyo wi ni, wa go. Eæn fo, a Samison wi sigi mangala ke koonlo ma ke wo wa wi kæe ki na, paa len jese yen.

¹³ A Delila wi si Samison wi pye fo: «Ali ma pan ma gbon yinggo, ma yen na tege na na, nala fanla. Koni ki yo na kan. Yinggi pe mbe ya tege mboon po?»

A Samison wi suu pye fo: «Na maga na go njegele koloshyen ke pinle mbe ke ti wa ghere niri wi ni, pa na fannnga ki yaa ko, pa mi yaa pye paa leele sanmbala pe yen.»

¹⁴ Kona, a Delila wi si Samison wi pye a wi wonlo, mæe wi go njegele koloshyen ke ti wa ghere niri wi ni, mæe ke yigi bangoloma ni. Ko pyengolo, a wi si gbele ma yo fo: «Samison, Filisiti tara fenne pè pan mbe to ma na.» A wi si yen ma yiri wa wi wonlowo pi na, mæe niri wi kow ma pinle bangoloma wi ni[†].

¹⁵ Kona, a Delila wi suu pye fo: «Ma mbe ya mbege yo mele fo na kala li yen mo ndanla, mbe sigi ta ma woro noo nawa senre ti yuun na kan. Må tege na na fo ma saa gbon yonlo taanri, må je ma yo ma soon fannnga gbogo ki yirisaga ki naga na na.»

¹⁶ Delila wila pye naa tege yewige ki ni pilige pyew. Wila yanra wi na ki kala li ni, fo a ki ka saa cæn ndæe Samison wi mbe ku. Wii ya mbege kun wi yæe ni naa.

¹⁷ Ki pye ma, a Samison wi suu nawa senre ti ni fuun ti yo wi kan, a wi si fo: «Yunnnguluwo fa ye wa na go ki ni mbe yan fyew, katugu mi yen naziriwo ma tege na ye Yennele li kan, maga le wa na sepilige ki na. Na paga na go ki kulu, pa na fannnga ki yaa wo na ni, mi yaa pye fannnga fu, mbe pye paa leele sanmbala pe yen.»

¹⁸ Naa Delila wila kaa ki jæn ma yo wuu nawa senre ti ni fuun ti yo wi kan, a wi si ti a pè saa ki yo Filisiti tara fenne teele pe kan ma yo fo: «Ye pan laga, katugu koni wogo ko na, wuu nawa senre ti ni fuun ti yo na kan.» Ki pye ma, a pè si kari wa wi yeri penjara nda paa yo pe yaa kan wi yeri ti ni.

¹⁹ A Delila wi si Samison wi pye, a wi wonlo wa wi tooo ti na. A wi si nanja wa yeri, a wi pan maa go njegele koloshyen ke kulu. A Delila wi sigi le na fannnga taa wi na, katugu wi fannnga kila wo wi ni.

²⁰ Kona, a Delila wi sho fo: «Samison, Filisiti tara fenne pè pan mbe to ma na.»

A wi si yen ma yiri wa wonlowo pi na, ma sho fo: «Mi yaa na yæe wo kala paa yege nga na kagala kongbanngala kè toro we.» Eæn fo, wi sila ki jæn mbe yo Yawe Yennele låa laga wi pungo na.

²¹ A Filisiti tara fenne pè suu yigi maa yengele ke yaari[†] wi na. Ko pungo na, a pè si kari wi ni wa Gaza ca, mæe wi po tuguyenre yongowo shyen ni. Tira sinndelege nga pe maa sunrugu na tire ki na, a pè suu wa, a wila yarilire tire ki na wa kaso go ki ni.

*Samison wila kayanga wo
Filisiti tara fenne pe ni mæe ku*

²² Samison wi go ki kulungolo, sannni jænri, a wi yinzire ti næe yinrigi.

²³ A Filisiti tara fenne teele pè si kaa pe yæe gbogolo mbe saraga gbogo wo pe yarisunngo Dagon ki yeri mbe yogori. Paa pye na yuun fo:

«We yarisunngo ki we mbenfo Samison wi le we kæe.»

²⁴ Naa leele paa kaa wi yan, a pe næe pe yarisunngo ki sonni na yuun fo:

«We yarisunngo ki we mbenfo wi le we kæe,

wo na wila pye na we tara woolo pe jogo, ma lelegere gbo we ni we.»

²⁵ Ma pe ta paa pye na yogori, a pè si kaa yo fo: «Ye sa Samison wi yeri wa wi pan wila we piin waa tege.» A pè si saa wi yirige wa kaso go ki ni, a wi pan na pe piin paa tege. Paa wi yerege wa go ki tiyagala ke sogowo.

²⁶ A Samison wi si lefanngo na wila pye wi kanngala li yigifo wi pye fo: «Kari na ni mbe sa jiri tiyagala ngele ke yungbogo ki togo ke na, jango mbe jüge ke na.»

²⁷ Ma si yala go kila pye ma yin nambala naa jæele pe ni. Filisiti tara fenne teele pe ni fuun paa pye wa. Nambala naa jæele pe ni, lere waga taanri (3 000) wila pye ma cæn wa birigo ki naayeri na Samison wi wele, a wila pe piin paa tege.

²⁸ Kona, a Samison wi si Yawe Yennele li yænri ma yo fo: «We Fo, Yawe Yennele, ki yaga ma jatere pye na na. E, Yennele, fannnga kan na yeri naa kansaga nungba, ki yonlo na li na jango mbe kayanga wo Filisiti tara fenne pe ni na yengele shyen ngele pè yaari ke kala na.»

²⁹ A Samison wi si jiri nandogomo tiyagala shyen ngele kaa go ki yerege ke na, ma keyen kan ke na ma gbow jænri, mæe wi kalige ki taga nungba na ma kamenge ki taga sanna li na.

[†] 16:14 16.13-14: Verise ke ma yiri taanri wi senre pungo woro to naa verise ke ma yiri tijere wi lesaga senre ti woro wa Yennele senre sewe læe na wi yen Eburuye senre ni wi ni; eæn fo pa ti yen wa Yennele senre sewe na pè kannga Gireki senre ni wi ni. [†] 16:21 16.21: Mbe yengele ke yaari paa pye naga piin leele mbele pe ma yigi malaga poro na (1 Sami 11.2; 2 Wunlu 25.7).

³⁰ A wi sho fo: «Mbe pinle mbe ku Filisiti tara fenne pe ni fuun pe ni ja.» Kona, a wi si tiyagala ke wonrogo wi fannga ki ni fuun ki ni. A go ki si to Filisiti tara fenne teelee pe na, konaa janwa na fuun wila pye wa go ki ni pe na. Ki pyelomo pi na ma, leelee mbele Samison wila gbo wi kusanga wi ni, poro la lege ma we wila pye yinwege na sanga na ni ma mbele gbo poro na.

³¹ Kona, a wi sefenne naa wi sege woolo pe ni fuun pe si pan maa gboo wi le ma kari wi ni. A pe si saa wi le wa wi to Manowa wi fanga ki ni, wa Zoreya ca naa Eshitawoli ca sogowo pi ni. Samison wila pye kiti konfo wa Izirayeli tara fo ma saa gbon yele nafa.

DAN CENLE WOULO KONAA PE YENNELE GBOGOSAGA

17

17-18

*Naŋa na paa pye na yinri Mika
wi yarisunngo sunzaga kala*

¹ Naŋa wa la pye ma cen wa Efrayimu yanwira tara ti ni, paa pye naa yinri Mika.

² Pilige ka, a wi suu no wi pye fo: «No, ma warifuwe pyo waga kele naa cenme (1 100) na paa yu ma yeri, a ma yoo wi danga na yegɛ na we, wele, ki penjara ti yen laga na yeri. Muwi mila ti le.» Kona, a wi no wi sho fo: «Na pinambyo, Yawe Yennele li duwaw ma na!»

³ A Mika wi sigi warifuwe pyo waga kele naa cenme (1 100) wi kan wi no wi yeri. A wi no wi sho fo: «Na pinambyo, migi kon maga tege mbege penjara ti tege ti ye Yawe Yennele li kan ma kala na, janjo ti tege ti yaraga yanlege ka gbegele yarisunngo, nga pe warifuwe yan maga gbegele. Ki kala na ti nda, mi yen nari songori ma na.»

⁴ Eɛn fo, a Mika wi si penjara ti songoro naa wi no wi na. A wi no wi si warifuwe pyo cenme shyen wo wa ti ni mari kan tuguron yanfo wa yeri. A wo siri yan ma yaraga yanlege ka gbegele yarisunngo. A pe si saa ki yerege wa Mika wi go.

⁵ Ma si yala ki Mika we, Yennele gboogsaga ka la pye wa wi go. A wi si efodi wa gbegele, konaa go yarisunndo ni, mee wi pinambyo wa tege, a wi pye wi saraga wofɔ.

⁶ Ki wagati wi ni, wunluwo sila pye Izirayeli tara ti go na. Lere nungba nungba pyew wila pye na tanri na yala wi nandanwa kala lo ni.

⁷ Lefonjo wa la pye ma cen wa Betilemu ca, wa Zhuda tara, ma yiri wa Zhuda cenle li ni. Levi setirige pyo lawi.

⁸ A ki naŋa wi si yiri wa Betilemu ca, wa Zhuda tara mbe kari sa censaga lagaja laga ka ni. Maa ta wa kono wila kee, a wi

si saa gbon wa Efrayimu yanwira tara ti ni konaa ma saa gbon fo wa Mika go ki na.

⁹ A Mika wi suu yewe ma yo fo: «Ma yiri se yeri?» A wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi yen Levi setirige pyo, ma yiri wa Betilemu ca, wa Zhuda tara. Mi yen na censaga lagajaa na toro.»

¹⁰ A Mika wi suu pye fo: «Koro laga na yeri, ma pye paa na to yen, ma pye na saraga wofɔ. Mi yaa lon kaan warifuwe pyo ke ke ni yele pyew, naa yariporo konaa yaakara ni.»

Ki kaa pye ma, a Levi setirige pyo wi si ye wa Mika wi go.

¹¹ A wi si yenle mbe koro wa Mika wi ni. A wi suu yigi jenge paa wi pinambyo yen.

¹² A Mika wi suu tege saraga wogotunngo ki na, a wi pye wi saraga wofɔ. A wi si koro wa Mika wi go.

¹³ A Mika wi sho fo: «Koni migi jen ma yo Yawe Yennele li yaa kajenge pye na kan, katugu mi Levi setirige pyo wa ta, a wi pye na saraga wofɔ.»

18

*Dan cenle woolo paa pye
na censaga lagajaa mbe cen*

¹ Ki wagati wi ni, wunluwo sila pye wa Izirayeli tara. Dan cenle woolo paa pye na censaga jaa mbe cen, katugu maga le wa fo ma pan ma gbon ki wagati wi na, poro sila korogo ta wa Izirayeli cengele sannjala ke sogowo.

² Kona, a Dan cenle woolo pe si nambala kangurugo wo pe yee sogowo, mbele paa pye lewelimbele, ma yiri wa Zoreya ca konaa Eshitawoli ca. Paa pe tun ma yo pe sa tara ti yanri peri wele peri jen, ma pe pye fo: «Ye sa tara ti yanri yeri wele yeri jen.» A pe si kari ma saa gbon wa Efrayimu yanwira tara ti ni, wa Mika go ki tanla, mee wonlo le.

³ Ma pe ta wa Mika go ki tanla, a pe si Levi setirige pyo wi jen wi senpaara to na. A pe si kari wi korogo mee saa wi yewe fo: «Ambo wi pan ma ni lagame? Yingi maa piin laga? Yingi na, a ma si koro laga?»

⁴ A wi si pe yon sogo ma yo fo: «Ŋga naa nga ko Mika wi maa piin na kan. Wi maa na sara, a mi pye wi saraga wofɔ.»

⁵ Kona, a pe suu pye fo: «Ki kaa pye ma, Yennele li yewe we kan we ta wege jen na kaa pye kondangala na we yen li na li yaa tanla we na?»

⁶ A saraga wofɔ wi si pe pye fo: «Yaa kee yeyingge na fasi, Yawe Yennele li yen ye ni wa ye kondangala li ni.»

⁷ A ki nambala kangurugo pe si yiri ma kono li le ma saa gbon wa Layishi[†] ca. A pe si saa ca woolo pe yan pe yen ma cen

[†] 18:7 18:7. Zhouz 19:47

wa yeyinngɛ na ma yala Sidon ca fenne pe cɛnlɔmɔ pi ni; paa pye ma cɛn pɔw ma kɛɛ kan ma taga pe yɛɛ na. Lere sila pye na pe jolo, lere kpe sila pye pe go na mbaa kangbanga tari pe na. Paa pye ma lali Sidon ca fenne pe ni. Pe sila pye na kanungbanga piin cɛnlɛ la kpe ni.

⁸ A Nambala kangurugo pɛ si songoro ma pan wa Zoreya naa Eshitawoli cara ti ni pe sefenne pe korogo. A poro si pe yewe ma yo fo: «Ye ka yo we kan.»

⁹ A pɛ si pe sefenne pe yon sogo ma yo fo: «Yoo kari we sa to Layishi ca woolo pe na; katugu wɛ tara ti wele mari yan ti yen ma yon fo jɛngɛ. Ki cɛn mɛle ye si pyeri? Yaga kaa molo. Ye yiri ye kono li lɛ we saga tara ti sho.

¹⁰ Na yaga sa gbɔn wa, ye yaa sa leele pe yan pɛ kɛɛ kan ma taga pe yɛɛ na. Pe tara ti gbogo, a Yɛnɛle liri lɛ ye kɛɛ. Yarilire nda fuun ti ma fi wa tara ti na ta yaa ta wa ki tara ti ni.»

*Dan cɛnlɛ woolo
paa yarisunngo ka yu
konaa ki saraga wɔfo wi ni*

¹¹ Kona, a Dan setirige woolo nambala cɛnmɛ kogoloni (600) si malingbɔnyaara lɛ ma yiri wa Zoreya naa Eshitawoli cara ti ni ma kari.

¹² A pɛ si saa pe paara yinre ti kankan wa Kiriyati Yeyarimu ca ki tanla, wa Zhuda tara, wa ca ki yonlo tosaga kɛɛ yeri. Ko kala ki ti pe maa ki laga ki yinri Mahane Dan[†] ali ma pan ma gbɔn nala.

¹³ Pɛ kaa yiri lema, a pɛ si toro wa Efrayimu yanwira tara ti ni ma saa gbɔn wa Mika go ki na.

¹⁴ Kona, nambala kangurugo mbele paa saa Layishi ca tara ti yanri mari wele, a pɛ si pe pinleyɛnlɛ pe pye fo: «Yɛgɛ jɛn ma yo efodi, naa go yarisunndo konaa yaraga yanlɛgɛ nga pɛ tuguron yan maga gbegele yarisunngo ta yen laga ki yinre nda ka ni kɛ? Koni nga ye daga mbe pye, yɛgɛ jɛn.»

¹⁵ Kona, a pɛ si kɛ ma kari wa Mika go, mɛɛ saa ye wa Levi setirige woolo lefonno wi go maa shari maa yewe na kaa pye wi yen ngbaan.

¹⁶ Ko sanga wo ni, Dan cɛnlɛ woolo cɛnmɛ kogoloni (600) mbele paa malingbɔnyaara ti lɛ paa pye ma yere wa yeyongo ki na.

¹⁷ Ɛɛn fo, nambala kangurugo mbele paa saa tara ti yanri mari wele, pɛ si ye wa go ma yaraga yanlɛgɛ ki lɛ, naa efodi wi ni, naa go yarisunndo konaa yaraga yanlɛgɛ nga paa tuguron yan maga gbegele yarisunngo ki ni. Saraga wɔfo wila pye ma yere le yeyongo ki na lɛ

nambala cɛnmɛ kogoloni (600) pe tanla, malingbɔnyaara ti ni pe kɛɛ.

¹⁸ Naa saraga wɔfo wila kaa ki yan nambala kangurugo pɛ ye wa Mika wi go ma saa yaraga yanlɛgɛ ki lɛ, naa efodi wi ni, naa go yarisunndo konaa yaraga yanlɛgɛ nga paa tuguron yan maga gbegele yarisunngo ki ni, a wi si pe yewe ma yo fo: «Yingi yaa piin yɛɛn?»

¹⁹ A pɛ suu pye fo: «Pyeri, maga ka para, ma pinle we ni. Ma pye paa we to[†] konaa we saraga wɔfo yen. Ma pye lere nunnga go woolo saraga wɔfo konaa ma pye Izirayeli cɛnlɛ nunnga woolo nakoma sege nunnga woolo saraga wɔfo, kikiin ki yaa mbonro ma yeri?»

²⁰ Ki sɛnrɛ tila saraga wɔfo wi nawa pi yinggi fo jɛngɛ. A wi si efodi wi lɛ, naa go yarisunndo to naa yaraga yanlɛgɛ ki ni, mɛɛ pinle ki leele pe ni ma kari.

²¹ A pɛ si yiri lɛ nɛɛ kee. Paa piile, naa yaayoro to naa yarijende ti kelegi pe yɛɛ yɛgɛ.

²² Naa paa kaa lali jɛngɛ Mika go ki ni sanga ɲa ni, a wi cɛnyɛnlɛ pɛ si pe yɛɛ gbogolo ma taga Dan cɛnlɛ woolo pe na, na pe puro.

²³ Naa paa ka saa yongo pe ni, a pɛ si jorogo ma Dan cɛnlɛ woolo pe yeri, a pɛ si songoro ma pan ma Mika wi yewe ma yo fo: «Yingi ki ye ma ni, a maa sigi janwa ɲa wi lɛ ma pan we korogo?»

²⁴ A wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yarisunndo nda mɛ gbegele na yɛɛ kan, yɛri lɛ na kee ti ni ma pinle na saraga wɔfo wi ni. Yaraga si koro na yeri naa; a yɛ si yenle nala yewe na yuun fo: «Yingi ki ye ma ni?»

²⁵ A Dan cɛnlɛ woolo pɛ sho fo: «Maga ka we nungbolo li wɛri we na ma sɛnrɛ ti ni, jango we woolo pele ka ka nawa ngban, mbe to mboro naa ma go woolo ye na mbe ye gbo.»

²⁶ Ko pungo na, a Dan cɛnlɛ woolo pɛ si kono li lɛ nɛɛ kee. Naa Mika wila kaa ki yan pe fannga ki wɛ wi wogo ki na, a wi si songoro ma kari wi go.

²⁷ Dan cɛnlɛ woolo pa paa yaara nda Mika wila gbegele ti lɛ yɛɛn, konaa wi saraga wɔfo wi ni.

*Dan cɛnlɛ woolo paa saa cɛn
wa Layishi ca*

Ko pungo na, a Dan cɛnlɛ woolo pɛ si saa to Layishi ca ki na, ma si yala ca woolo paa pye ma cɛn yeyinngɛ na konaa ma kɛɛ kan ma taga pe yɛɛ na. A pɛ si ca woolo pe gbo ma ca ki sogo.

²⁸ Lere kpe sila ta mbe kari sa Layishi ca woolo pe saga, katugu paa pye ma

[†] 18:12 18:12: Eburuye sɛnrɛ ti ni, maga logo Mahane Dan, ko korɔ wo ɲa Dan cɛnsaga.

[†] 18:12 18:12: 1 Sami

6.21; 7.1; 2 Sami 6.2 [†] 18:19 18:19: Kiti 17.10

lali Sidon ca woolo pe ni. Pe sila pye na kanungbanga piin leele pele yegē ni. Layishi ca kila pye wa Bēti Erehoḅu ca gbunlundegē ki ni. A Dan cenle woolo pē si ca ki kan naa fonggo mēē cēn wa ki ni.

²⁹ A pē si pe tēle wi mege ki taga ca ki na naga yinri Dan. Dan wila pye Izirayeli wo pinambyo. Eēn fō faa, pāa pye na ca ki yinri Layishi.

³⁰ A pē si Mika wi yaraga yanlegē ki yerege pe yēē kan, mēē Gerishomu pinambyo Zhonatan wi tege Dan cenle woolo pe saraga wofō; wo la pye Manase† wi pishyenwoo. Zhonatan naa wi setirige piile pe ni, pāa pye naga tunngo ki piin fō ma saa gbōn wagati ṇa pāa kaa ki tara woolo pe koli ma kari pe ni wa kulowo pi ni wi na.

³¹ Yēnṇele li censaga paraga go kila pye wa Silo ca† wagati ṇa fuun ni, pāa Mika yaraga yanlegē ki yerege pe yēē kan ki wagati wi ni fuun wi ni.

IZIRAYELI WOOLU SANMBALA PE MALAGA GBONGO BENZHAME CENLE WOOLU PE NI

19

19-21

Kapege ṇga Gibeya ca woolo pāa pye

¹ Wagati ṇa ni wunluwo fa cēn Izirayeli tara ti go na, Levi setirige piile nana wa la pye ma cēn wa Efrayimu yanwira tara ti laga ṇga ki lali ki ni. A wī si Betileemu ca fenne jo wa le maa tege, ma yiri wa Zhuda tara.

² Eēn fō, a jele wi nēē nanjara piin, mēē yiri wa wī polō wi go ma kari wa wī to go, wa Betileemu ca, wa Zhuda tara. A wī si koro wa fō ma saa gbōn yenge tijere.

³ A wī polō wī si kaa kari wa wī yeri mbe sa para wī ni mboo jatere wī kannga wī na, wī ta wī songoro wa wī go. Wila kari wī tunmbyee nungba ni konaa sofilele shyen ni. A jele wī si ye wī polō wī ni wa wī to go. Naa tofo wila kaa wī polō wī yan, a wī suu fili yogorimo ni.

⁴ A wī nafa, jele wī to we, wī suu yaga wa wī yēē yeri, a wī koro wa ma saa gbōn piliye taanri. Pāa pye na nii, na woo, na wōnlo wa.

⁵ Pilige tijere wogo ki na, a pē si yiri faa pinliwē pi ni, a Levi setirige woolo nana wī suu yēē gbagele mbaa kee. Ki sanga wī ni, a wī nafa wī suu pye fō: «Yaraga ka ka gben ma fannga ta, ko punngo na ma sila kee.»

⁶ A pe leele shyen pē si cēn ma pinle ma li konaa ma wō. Ko punngo na, a jele wī to

wī suu polō wī pye fō: «Koro laga, ma nala yembine lo pye laga, ma yogori naa.»

⁷ Jele wī polō wila yiri mbaa kee; eēn fō, a wī nafa wī suu yenri ngbanga ma yo wī wōnlo. A wī si yenle maga yembine li pye wa.

⁸ Pilige kangurugo wogo ki na, a wī si yiri faa pinliwē pi ni ma yo wī yaa la kee. A wī nafa wī sho naa fō: «Mi yen nōo yenri, ma ka gben, yōnlo ki ka ka sogo mēē la kee.» Kona, a pe shyen pē si pinle ma li.

⁹ Naa nana wila kaa yiri mbaa kee wī jo naa wī tunmbyee wī ni, a wī nafa wī suu pye fō: «Wele, yōnlo ki kō makō, yembine li gberē wō, ye koro laga ye wōnlo, yōnlo ki to makō. Ye wōnlo laga naa, ma yogori. Goto ye yiri faa yaa kee, maa kee ma ca.»

¹⁰ Eēn fō, jele wī polō wī sila yenle mbe wōnlo wa naa. A wī si yiri na kee wo naa wī cenfo wī ni, naa wī sofilele shyen pe ni, pe jōnro ti ni pe na. A wī si saa gbōn wa Zhebusi ca ki yegē, ko ki yen Zheruzalemu ca ye.

¹¹ Naa pāa ka saa yōngo Zhebusi ca ki ni sanga ṇa ni, kila yala yōnlo ki kō makō. A tunmbyee wī suu tafa wī pye fō: «Ki yaga we ke we kari wa Zhebusi cenle woolo pe ca ṇga ki ni, we sa wōnlo wa.»

¹² A wī tafa wī suu pye fō: «Ayoo, we se ye ca ka yegē ni, ṇga Izirayeli woolo woro wa ki ni. We toro we kari fō wa Gibeya ca.»

¹³ A wī suu tunmbyee wī pye naa fō: «Pan we bala we gbōn wa Gibeya ca nakoma wa Arama ca, we sa wōnlo ki cara ka nungba ni.»

¹⁴ Kona, a pē si kono li le nēē kee. Naa pāa ka saa yōngo Gibeya ca ki ni sanga ṇa ni, a ki si yala yōnlo ki to. Benzhame cenle woolo poro ca layi.

¹⁵ Kona, a pē si ke ma kari wa Gibeya ca sa wōnlo wa.

Pāa ye wa ca ma saa cēn wa katogo. Eēn fō, lere kpe sila yenle mbe pe yaara wō wa wī go.

¹⁶ Pe mbe wele, a pē si nana leleē wa yan wī yiri kere ma ye yōnlokoḡo ki ni. Ki nana wila pye Efrayimu yanwira tara woolo wo wa, ma cēn wa Gibeya ca. Ma si yala ki laga ki woolo pāa pye Benzhame cenle woolo.

¹⁷ A wī suu yegē ki yirige mēē nambanna wī yan wī cēn wa katogo. A wī si saa yewe ma yo fō: «Ma yiri se? Maa kee se?»

¹⁸ A Levi setirige woolo nana wī suu yōn sogo ma yo fō: «Wē yiri wa Betileemu ca, wa Zhuda tara na kee wa Efrayimu yanwira tara ti laga ṇga ki lali ki ni. Pa pānla se wa. Mila kari wa Betileemu, wa

† 18:30 18:30: Yēnṇele senre seweēle pele ni mege ṇga ki yeri laga ki laga ṇga ki na ma yo Manase ki yen ma yōnloḡo wa pe ni ma yo Moyisi. † 18:31 18:31: Zhozu 18.1

Zhuda tara, koni mi yen na songori na kee wa Yawe Yenyele li go†. Een fo, lere si yenle mbanla yaara wo wa wi go.

19 Ma si yala, yan naa sofilele yan yen we yeri, Yaakara yen we yeri fun, mi naa na jo konaa na tunmbyee lefonjo wi ni. Yaraga ko ka kpe kala woro we na.»

20 Kona, a nana lelee wi suu pye fo: «Yeyinnye ki pye ma ni! Maga jori yaraga nga fuun kala, mi yaa ki kan ma yeri. Kii daga ma wonlo laga katogo.»

21 A wi si kari pe ni ma saa pe yaara wo wa wi go. A wi si sofile yan kan sofilele pe yeri. A nambala pe pe yee tooro ti jogo† mee li ma wo.

22 Ma pe ta paa nii na baro waa, a ca ki nambala pe le si pan, lejagala pele, ma pan ma go ki maga, nne koro ki gboun ngbanga, a pe si nana lelee, gofo we, wi pye fo: «Nana na wi tugu laga ma go, wi yirige laga we kan we jele kala pye wi ni†.»

23 A gofo wi si yiri wa funwa na pe korogo mee pe pye fo: «Na wenne, mi yen na ye yenri, yaga ka kapege pye; katugu ki nana na wi yen na nambanjo. Yaga ka ki fere gboro kala na li pye.»

24 Ye wele, na sumborombyo wi yen laga, wi fa nana kala jen konaa ki nana wi cenfo wi ni. Mi yaa pe yirige ye kan wa funwa na, ye poro le ye pe jogo, nga ka ye ndanla yege pye pe na. Een fo, yaga kaga fere gboro kala na li pye nana na wi na.»

25 Een fo, ki leele pe sila yenle mbe logo nana lelee wi yeri. Kona, a Levi setirige woolo nana wi suu cenfo wi yirige pe kan wa funwa na. A pe suu yigi ma sinle wi ni maa jolo ki yembine li ni fuun li ni. Naa laga kila kaa na lari, a pe suu yaga ma yo wila kee.

26 Lalaaga yege ki ni, a ki jele wi si pan ma to wa wi polo wi kafa nana wi go yon ki na, mee koro le fo ma saa laga ki laga.

27 Ki pinliwe pi ni, a wi polo wi si yiri ma go ki yenge mbe yiri mbaa kee. Wi mbe wele, a wi suu cenfo wi yan wi sinle ma sanga, maa keyen yi taga wa yeyongo shon wi na.

28 A wi suu pye fo: «Yiri we kari.» Een fo jele wi sila wi yon sogo senre ta kpe ni. A wi polo wi suu gboo wi le maa taga wi sofile wi na mee kari wi ca.

29 Naa wila ka saa gboun wa wi go, a wi si gbene le, maa jo gboo wi le maa koonlo, a wi yiri kayinnye tegeesaga ke ma yiri shyen. A wi si ke torogo nungba nungba Izirayeli tara ti lagapyew ki ni.

30 Mbele fuun paa ki wogo ki yan, paa pye na yuun fo: «We fa nga ki cenle la yan, maga le Izirayeli woolo pe yiri wa Ezhipiti tara fo ma pan ma gboun nala. Ki daga yege kala li yigi jenge, mbe ye yee yewe, mbe ka yo ki senre ti ni.»

20

Izirayeli cengele sanngala

kaa yon wa nungba

mbe malaga gboun

Benzhame cenle li ni

1 Kona, a Izirayeli woolo pe ni fuun pe si pe yee gbogolo paa lere nungba yen wa Mizipa ca Yawe Yenyele li yege sogowo. Paa yiri tara ti lagapyew ki ni ma pan, maga le wa Dan ca ki na, wa yonloparawa kamenge kee yeri ma saa gboun wa Berisheba ca ki na, wa yonloparawa kalige kee ki yeri, konaa ma saa gboun wa Galaadi tara ti na wa yonlo yirisaga yeri†.

2 Izirayeli woolo pe ni fuun pe teele, poro naa Izirayeli cengele ke ni fuun ke teele pe ni, paa pan Yenyele li woolo pe finliwe pi na. Malingboonlo mbele paa pye tooro na, paa pye nambala waga cenme tijere (400 000), paa pye tokobi jenfenne.

3 A Benzhame cenle woolo pe sigi logo ma yo Izirayeli woolo sanmbala paa kari wa Mizipa ca.

Ma Izirayeli woolo pe ta wa ki finliwe pi na, a pe si yewe ma yo fo: «Ki kapege ki pye yege nga na, pege yege yo we kan.»

4 Kona, Levi setirige woolo nana na paa wi jo wi gbo wi si pe pye fo: «Mila pan ma gboun wa Gibeya ca, wa Benzhame cenle woolo pe tara mi naa na cenfo wi ni mbe wonlo le.

5 A ca woolo pe si yiri na korogo. Yembine li ni, mila pye go nga ni, a pe si pan maga maga na jaa mbanla gbo. A pe silan jo wi yigi fannaga ma sinle wi ni, maa jolo fo ma saa wi gbo.

6 Ki pye ma, a mi suu gboo wi le maa koonlo kayinnye kayinnye, maga kara ti torogo Izirayeli woolo pe tara nda fuun pe ta korogo ti lagapyew ki ni; katugu kalikalawa naa fere gboro kala pye laga Izirayeli tara.

7 Yoro Izirayeli woolo, ye ni fuun ye mbele ye gbogolo na, ye ye yee yan, ye ka kon ye tege ki kala na li na.»

8 Kona, a leele pe ni fuun pe si yon wa nungba ma yiri, mee yo fo: «We ni, lere

† 19:18 19:18: Kiti konfenne pe sanga wi ni, Yenyele li censaga paraga go kila pye wa Silo ca (Kiti 18:31; Zhozu 18:1).

† 19:21 19:21: Gbanngban wo naa yonlo tufunwo pi kala na, kila pye wa Izirayeli tara, nambanjo ka tugu lere wa na, pe maa tooro ti jogo ma gbanngban wi laga ti na, mbege naga fo poo yaara wo jenge (Zhene 18:4; 24:32; 43:24; Luki 7:44; Zhan 13:5-14). † 19:22 19:22: Zhene 19:1-8 † 20:1 20:1: 1 Sami 7:5-14; 10:17

kpe se songoro mbe kari wi ca, lere kpe se songoro mbe kari wi go.

⁹ Yingo nga we yaa pye Gibeya ca ki na ki nga: «We yaa pete gbɔn mbe mbele pe yaa sa to ca ki na pe jen.

¹⁰ Izirayeli cengele ke ni fuun ke ni, cenle na woolo ka pye lere cenme we yaa lere ke wo wa pe ni, cenle na woolo ka pye lere waga kele (1 000) we yaa lere cenme wo wa pe ni, cenle na woolo ka pye lere waga ke (10 000) we yaa lere waga kele (1 000) wo wa pe ni. We yaa poro torogo pe sa yaakara ja malingboonlo sanmbala pe kan. Na paga ka songoro mbe pan yaakara ti ni, we yaa sa to Gibeya ca woolo pe na wa Benzhamɛ tara, mbe fere kala na pɛ pye laga Izirayeli tara li fogo ton pe na.»

¹¹ Ki kaa pye ma, a Izirayeli woolo pe ni fuun pɛ si pe yee gbogolo ma yon wa nungba mbe sa to Gibeya ca ki na.

¹² A Izirayeli cengele sanngala kɛ si keli ma pitunmbolo torogo wa Benzhamɛ cenle li seye woolo pe ni fuun pɛ yeri pe sa pe yewe fo: «Ki pye mele, a ki kapege tijaanga nga ki si ya ma pye wa ye sogowo?

¹³ Koni ye ki lejagala mbele wa Gibeya ca pe le we kee we pe gbo, mbe ta mbe kapege ki ko mbege wo laga Izirayeli tara.» Eɛn fo, Benzhamɛ cenle woolo pe sila yenle mbe logo pe sefenne Izirayeli woolo sanmbala pe yeri.

¹⁴ Eɛn fo, a Benzhamɛ cenle woolo pɛ si yiri wa pe cara ti ni ma saa pe yee gbogolo wa Gibeya ca mbe sa malaga gbɔn Izirayeli woolo sanmbala pe ni.

¹⁵ Ki pilige ki ni Benzhamɛ cenle woolo mbele paa yiri cara ti ni ma pan ma pye tokobi jenfenne, a pɛ pe jiri, paa pye lere waga nafa ma yiri kogoloni (26 000). Pe sila Gibeya ca woolo poro jiri mbe pe pinle wa; poro la pye malingboonlo welimbele jembele cenme koloshyen (700).

¹⁶ Wa ki malingboonlo pe ni, malingboonlo kamenge fenne mbele paa pye welimbele paa pye lere cenme koloshyen (700). Kila pye pe ni fuun nungba nungba pe ma ya ma yinzige nungba wa gbafulugo ni paa ki la.

¹⁷ Izirayeli woolo sanmbala pe malingboonlo mbele paa jiri paa pye lere waga cenme tijere (400 000). Pe ni fuun paa tokobi wi jen fo jenge. Benzhamɛ cenle woolo poro ni sila pye pe ni.

¹⁸ Kona, a Izirayeli woolo pɛ si kari wa Beteli ca ma saa Yennele li yewe ma yo fo: «Cenle liliin li daga mbe keli sa to Benzhamɛ cenle woolo pe na?» A Yawe Yennele li si pe yon sogo ma yo fo: «Zhuda cenle lo li yaa keli sa to pe na†.»

¹⁹ Ki goto pinliwe pi ni, a Izirayeli woolo pɛ si yiri ma saa pe paara yinre ti kan wa Gibeya ca ki yesinne na.

²⁰ Ko pungo na, a pɛ si yiri ma kari sa to Benzhamɛ cenle woolo pe na, mee saa yere malinje wi na wa Gibeya ca ki yon na.

²¹ Kona, a Benzhamɛ cenle woolo pɛ si yiri wa Gibeya ca ki ni ma pan ma to Izirayeli woolo pe na, ma lere waga nafa ma yiri shyen (22 000) wo gbo pe ni wa malaga gbɔnsaga ki pilige ki ni.

²² Eɛn fo, a Izirayeli woolo pɛ si kotogo le pe yee ni ma saa yere naa malinje wi na, wa laga nga paa yere pilige kongbannga ki na we.

²³ Sanni Izirayeli woolo pe sa kari, paa kari ma saa gbele Yawe Yennele li yee sogowo fo ma saa gbɔn yonlokogo ki na, mali yewe ma yo fo: «We daga sa malaga gbɔn we sefenne, Benzhamɛ cenle woolo pe ni naa le?»

A Yawe Yennele li si pe yon sogo ma yo fo: «Yaa kee pe korogo.»

²⁴ Ki goto, a Izirayeli woolo pɛ si kari ma saa to Benzhamɛ cenle woolo pe na ki yonlo shyen wolo na naa.

²⁵ Kona, a Benzhamɛ cenle woolo pɛ si yiri wa Gibeya ca ki ni, ma pan mbe to pe na. Paa Izirayeli malingboonlo mbele pɛ tokobi wi jen pe waga ke ma yiri kolotaanri (18 000) gbo ki pilige ki ni.

²⁶ Kona, a Izirayeli woolo pe ni fuun pɛ si kari wa Beteli ca ma saa cen Yawe Yennele li yee sogowo, ma gbele ma yenje le fo ma saa gbɔn ki yonlokogo. Paa saara sogoworo naa nayinne saara wo Yawe Yennele li yeri.

²⁷ Ko pungo na, a pɛ si Yawe Yennele li yewe naa. Kila yala Yennele li yon finliwe kesu wi yen wa ki ca ki ni.

²⁸ Ki wagati wi ni Eleyazari pinambyo Fineyasi na wila pye Aron wi pishyenwoo wo wila pye na tunngo piin yon finliwe kesu wi yee sogowo. Paa Yawe Yennele li pye fo: «We daga mbe kari sa to we sefenne, Benzhamɛ cenle woolo pe na lee we daga mbe malaga ki yaga?» A Yawe Yennele li si pe pye fo: «Yaa kee ye sa to pe na, katugu goto mi yaa pe le ye kee.»

²⁹ Ki pye ma, a Izirayeli woolo pɛ si malingboonlo pele lalalara ma Gibeya ca ki maga.

³⁰ A Izirayeli woolo sanmbala pɛ si kari ma saa to Benzhamɛ cenle woolo pe na pilige taanri wogo ki na. A pɛ si yere malinje wi na wa Gibeya ca ki yesinne na paa yongolo kongbanngala shyen ke yen.

³¹ A Benzhamɛ cenle woolo pɛ si yiri mbe sa to pe na, mee pe yee yaga, a pɛ

† 20:18 20:18: Ki sanga wi ni Yennele li yon finliwe kesu pa wila pye wa Beteli ca ma pinle saraga wofa Fineyasi wi ni (Kiti 20.26-28).

kari pe ni lege ca ki ni. A pè sigi le na Izirayeli malingboonlo pele kuun paa yongolo kongbanngala ke yen. Paa lere nafa ma yiri ke wo gbo wa wasege ki ni, wa Beteli ca kono naa Gibeya ca kono li na.

³² A Benzhamé cenle woolo pe nêe pe yêe piin fo: «Wê ya pe ni paa yongolo kongbanngala ke yen.»

Êen fo, a Izirayeli woolo pè sho fo: «Ye ti waa fee pe yêge we pe negenege pe lali ca ki ni fo sa gbôn wa wasege kongolo ke na.»

³³ A Izirayeli woolo pe ni fuun pè si yiri wa pe yeresara ti ni ma saa pe yêe fili wa Baali Tamari ca ki ni, ma yere malinje wi na. Ki sanga wi ni, Izirayeli woolo mbele paa pye ma lara pè si yiri wa pe larasara ti ni, wa Maare Geba† ca.

³⁴ Kì pye ma, nambala waga ke (10 000) mbele paa wo Izirayeli woolo pe sôgowo pè si saa gbôn wa Gibeya ca ki yesinme na. Malaga kila ngban fo jenge. Êen fo Benzhamé cenle woolo pe sila pye naga jate jologo yaa to pe na.

³⁵ A Yawe Yennele li si ti a Benzhamé cenle woolo pè fe Izirayeli woolo pe yêge. Ki pilige ki ni Izirayeli woolo paa Benzhamé cenle woolo lere waga nafa ma yiri kangurugo naa cenme (25 100) wo gbo pe ni. Pe ni fuun paa pye tokobi jenfenne.

³⁶ Kona, a Benzhamé cenle woolo pè sigi jen ma yo pe se ya.

Ma si yala Izirayeli woolo paa pye na fee Benzhamé cenle woolo pe yêge, katugu paa kêe kan ma taga pe malingboonlo mbele paa lara ma Gibeya ca ki maga poro na.

³⁷ Kì pye ma, mbele paa pye ma lara, a pè si fyeele ma yiri ma go gbôn ca ki na, ma saa ki tòn munga, mée ca woolo pe gbo tokobi ni.

³⁸ Paa senre ta yo ma ta pe yêe yeri poro naa Izirayeli malingboonlo sanmbala pe ni, fo mbele paa pye ma lara pe ka kason le ca ki ni pe wirige gbogo ka yirige wa ki ni (mbege naga fo pe to ca ki na).

³⁹ Malaga gbonsanga wi ni, naa Izirayeli woolo paa pye na fee Benzhamé cenle woolo pe yêge, Benzhamé cenle woolo paa lere nafa ma yiri ke si wo gbo pe ni. A pe nêe ki jate ndêe pè ya Izirayeli woolo pe ni paa yonlo kongbanna li yen.

⁴⁰ Êen fo, ki wagati wi ni, naa paa kaa wirige ki yan kigi le na yinrigi wa ca ki ni, a Benzhamé cenle woolo pè si kannga ma wele wa pe pungo na, mée pe ca ki ni fuun ki yan kila sori, kason yinngele kaa yinrigi wa naayeri.

⁴¹ Kona, a Izirayeli woolo pè si kannga ma taga pe na. A Benzhamé cenle woolo pè sunndo wì si kôn pe na fo jenge, katugu paa ki yan fo jologo to pe na mako.

⁴² A pè si pungo le na fee Izirayeli woolo pe yêge na kee wa gbinri wi yeri. Êen fo, a Izirayeli malingboonlo pè si pe yêge weri fo jenge; mbele paa lara wa ca ki tanla, a poro si yiri pe korogo nêe pe kuun wa kono li nandogomo.

⁴³ A Izirayeli woolo pè si wa ma Benzhamé cenle woolo pe maga ma pe puro; pe sila yeyinnge yaga pe kan, ma pe gbo fo ma saa gbôn wa Gibeya ca ki yon na, wa yonlo yirisaga yeri.

⁴⁴ Paa lere waga ke ma yiri kolotaanri (18 000) wo gbo Benzhamé cenle woolo pe ni, pe ni fuun paa pye malingboonlo welimbele.

⁴⁵ Mbele paa koro, a poro si fe ma kari wa gbinri wi ni, ma wa wa Irimo walaga ki yeri. Izirayeli woolo paa lere waga kangurugo (5 000) wo gbo pe ni wa kono. A pè si taga sanmbala pe na ma pe puro fo ma saa gbôn wa Gidewomu ca ki na, ma lere waga shyen (2 000) wo gbo pe ni naa.

⁴⁶ Benzhamé cenle woolo mbele paa gbo ki pilige ki ni, paa pye lere waga nafa ma yiri kangurugo (25 000). Pe ni fuun paa pye tokobi jenfenne konaa ma pye malingboonlo welimbele.

⁴⁷ Nambala cenme kogoloni (600) mbele paa pungo le ma fe ma kari wa gbinri wi yeri, wa Irimo walaga ki na, paa koro wa fo ma saa gbôn yenge tijere.

⁴⁸ A Izirayeli woolo pè si songoro ma pan Benzhamé cenle woolo mbele paa koro pe korogo na pe kuun tokobi ni cara ti ni na toro, maga le leele pe na fo ma saa ki wa yaayoro ti na, konaa yaraga nga fuun paga yan ki ni. A pè si kason le ki tara cara ti ni fuun ti ni mari sogo.

21

*Izirayeli woolo paa jeele kan
Benzhamé cenle woolo pe yeri*

¹ Izirayeli woolo paa wugu wa Mizipa ca ma yo fo: «We ni wa kpe ka kaa sumborombyo kan Benzhamé cenle woolo naja wa yeri wuu pori wi jo.»

² Kona, a leele pè si kari wa Beteli ca ma saa cen Yennele li yêge sôgowo fo ma saa gbôn ki yonlokogo. Paa pye na jorogi na gbele ngbanga†,

³ na yuun fo: «E, Yawe Yennele, woro Izirayeli woolo Yennele, yingi na ki jologo nga ki si we ta? Yingi na Izirayeli cengele ke ni, a nungba si ko ma wo wa nala?»

† 20:33 20:33: Wa Yennele senre sewe leele mbele pe yen Gireki senre ni pe ni konaa wa nga pe yinri Vuligati wi ni, nga ki yo Maare Geba pège yonlogo wa ma yo: Geba ca ki yonlo tosaga yeri. † 21:2 21:2: Kiti 20.18,26-27

⁴ Ki goto yirifaga ki na, a leele pè si yiri ma saraga wosaga kan le ki laga ki na ma saraga sogowogo naa nayinme saara wo Yawe Yennele li yeri.

⁵ Ko pungo na, a Izirayeli woolo pè si yewe ma yo fo: «Izirayeli cengele ke ni fuun ke ni, liliin li koro lii pan gbogolomo mba wè gbogolo pi na Yawe Yennele li yege sogowo?» Katugu paa wugu ma yo na lere na ka koro wii pan wa Mizipa ca Yawe Yennele li yege sogowo, wi daga poo gbo.

⁶ Nga kila pye Benzhamè cenle woolo pe na, a ki si ye Izirayeli woolo pe go na, a pè sho fo: «E, Izirayeli cengele ke ni, nungba ko ma wo wa nala!

⁷ Benzhamè cenle woolo nambala mbele pè koro go na, we yaa ki pye mele mbe si jeele pele ta mbe kan pe yeri? Katugu waa wugu Yawe Yennele li mege ki na ma yo we se we sumborombiile pele kan pe yeri pe pe pori pe jeele.»

⁸ A pè si yewe naa fo: «Izirayeli cengele ke ni, liliin lãa koro li sila pan wa Mizipa ca Yawe Yennele li yege sogowo?» A pè sigi yan fo wa Galaadi tara, Yabeshi† ca woolo wa kpe sila pan gbogolomo pi na Yawe Yennele li yege sogowo.

⁹ Mà jen naa paa leele pe jiri pe sila Yabeshi ca woolo wa kpe yan mbe jiri wa Galaadi tara.

¹⁰ Ki pye ma, a leele pè si malingboonlo welimbele waga ke ma yiri shyen (12 000) torogo wa pe yeri maga kono na li kan pe yeri ma yo fo: «Ye kari wa Galaadi tara ye sa Yabeshi ca woolo pe gbo tokobi ni mbe pinle jeele naa piile pe ni.

¹¹ Nga ye yaa sa pye ki nga: «Ye nambala pe ni fuun pe gbo konaa jeele mbele fuun pe naja kala jen pe ni.»

¹² (A malingboonlo pè sigi pye ma). Paa saa sumbono cenme tijere (400) yan wa Yabeshi ca, wa Galaadi tara, mbele pe sila naja kala jen. A pè si pan pe ni wa paara yinre censaga ki ni, wa Silo ca, wa Kana tara.

¹³ Ko pungo na, Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pè si pitunmbolo torogo wa Benzhamè cenle woolo mbele paa pye ma lara wa Irimo walaga ki ni pe yeri ma yo pe sa yeyinngé le pe ni.

¹⁴ A Benzhamè cenle woolo pè si songoro ma pan ki sanga wi ni. Jeele mbele paa yaga yinwege na wa Yabeshi ca, wa Galaadi tara, a Izirayeli woolo pè si pe kan pe yeri pe jeele. Eén fo, pe sila lege mbe pe fili.

¹⁵ Benzhamè cenle woolo pe kala lãa ye Izirayeli woolo pe go na, katugu Yawe Yennele lãa ka kon Izirayeli cengele woolo pe yon ki na.

¹⁶ Kona, a gbogolomo pi lelelele pè sho fo: «We yaa ki yigi mele si jeele pele ta mbe kan nambala sanmbala mbele pè koro pe yeri? Mà jen Benzhamè cenle woolo pe jeele, wè pe gbo ma pe ko wa malaga.»

¹⁷ A pè sho naa fo: «Benzhamè cenle woolo mbele pè koro go na, ki daga pe cen wa tara nda pè ta korogo ti ni, jango cenle la ka ka ko mbe wo laga Izirayeli tara.

¹⁸ Eén fo, we se ya we sumborombiile pe kan pe yeri pe pe pori pe jeele, katugu waa wugu ma yo fo: «Lere o lere kaa sumborombo wa kan Benzhamè cenle woolo naja wa yeri wi jo, danga mbege fo wi yigi.»

¹⁹ Kona, a pè sho fo: «Ye wele, ye pyew we maa feti wa piin Yawe Yennele li kan wa Silo ca, wa Beteli ca ki yonloparawa kameinge kee yeri, ma wa Lebona ca ki yonloparawa kalige kee yeri, wa kono na li ma yiri wa Beteli na kee wa Sishemu ca li yonlo yirisaga yeri.»

²⁰ A pè si Benzhamè cenle woolo nambala pe yeri ma yo fo: «(Na feti sanga wi ka gbón), ye kari ye sa lalarala wa erezen keere ti ni,

²¹ yaa korosi piin. Na yaga ka Silo ca sumbono pe yan pe yiri ma perege kon na yoo, ye yiri wa erezen keere ti ni. Ye ni fuun nungba nungba ye sumbono nungba nungba yigi, ye kari pe ni wa ye tara ye sa pe pye ye jeele.

²² Na pe teele nakoma pe nosepiile nambala paga pan mbaa para we na, we yaa pe yon sogo mbe yo fo: «Yege yaga ye pe yaga pe kan, katugu Yabeshi ca malaga ki na, we sila jeele ta wa mbe kan nambala pe ni fuun nungba nungba pe yeri. Ki kaa pye yoro jate ma yè ye sumborombiile pe kan pe yeri ye ye, lere se ya бага ye na mbe yo ye wuguro ti jogo.»

²³ Ki pye ma, a Benzhamè cenle woolo pè si tanga ki yerewe senre ti na. Paa jori sumbono yon nga na, a pè si poro yigi wa Silo ca sumbono mbele paa yiri na yoo pe ni ma kari pe ni. Paa songoro wa pe tara, ma saa pe cara ti kan fonngo ma cen wa ti ni.

²⁴ Ki wagati wi ni, a Izirayeli woolo sanmbala pè si yiri wa ki laga ki na ma kari wa pe cengele ke ni konaa wa pe seye yi ni. Pe ni fuun nungba nungba pè si kari wa pe tara nda paa ta korogo ti ni.

²⁵ Ki wagati wi ni, wunluwo sila pye wa Izirayeli tara ti ni. Pe ni fuun nungba nungba paa pye na tanri pe nandanwa kala lo na.

† 21:8 21:8: 1 Sami 11; 31.11-13; 2 Sami 2.5-7; 21.12.

Sewē ɲa wi yen na para URUTI wi senrē na Sewē wi nawa senrē.

Ki sewē ɲa wi yen na para jēle wa senrē na ɲa, paa pye na yinri Uruti. Jele wo mege ko ki taga sewē wi na. Sewē wi nawa senrē ti kagala ke pye ma yala kiti konfenne paa pye tegere ti na wa Izirayeli tara ti go na (1.1), ko la pye na kee yeŋe waga keŋe naa cenne shyen yeri (1 200) na pe fa Zhezu wi se (4.17, 21-22). Sewē wi yonlogofō wi mege kii jen.

Sewē wi senrē ti yen naga nari paa yege ɲaga na Mowabu cenle woolo jo Uruti ɲa wila pye nambannjo wila kannga ma pye Izirayeli woo, ma Yenɲele jenne li jen. Uruti wila pye Izirayeli woolo naɲa wo wa jo; ko naɲa wo la saa cen wa Mowabu tara fungo kala na. A wi si kaa ku ma Uruti wi yaga nangunjo. Uruti wi najo la pye wa paa pye naa yinri Nawomi. Nawomi wila pye Izirayeli woo. Wi polo wila ku fun maa yaga nangunjo. Ki kaa pye ma, a Nawomi wi si yere ki yerewe mbe songoro wa wi tara, wa Betileemu ca, wa Zhuda tara; a Uruti wi si yere ki yerewe mbe pinle wi najo wi ni mbe kari, senre nda wila yo ti nda: «Ma woolo pe yaa pye na woolo, ma Yenɲele li yaa pye na Yenɲele» (1.16). Ki kaa pye ma, a Yenɲele li si duwaw Uruti wi na, naa wila yere ki yerewe mbe taga li na we. A Yenɲele li suu saga, a wi nana wa ta wa Izirayeli tara, a wuu pori wi jo, paa pye naa yinri Bowazi. A Uruti wi si kaa pinambyo se, a wi pye Davidi wi tele. Davidi wila kaa pye Izirayeli woolo pe wunlungboo.

Ki pye ma, Uruti ɲa wila pye lere ɲa wi sila Yenɲele jen, wi kannga ma pye Zhezu Kirisi wi mama wa; Zhezu Kirisi wi yen Davidi wi setirige pyo ma pye dunruya woolo pe shofō.

Sewē wi yen ma koonlo yege ɲaga na

Uruti wi sila pye na jaa mbe laga Nawomi wi na 1

Uruti wila saa Bowazi wi yan 2

Kapyegele keŋe la pye Nawomi wi nawa

Uruti wi kan 3

Uruti wo naa Bowazi paa pori pe yeŋe yeri

4

*Elimelēki go woolo
pe jologo kagala*

† 1:8 1.8: Mbe yala Zhufuye pe kalege ki ni, nangunjaala mbele piile sila pye pe yeri, pe ma ya ma koro wa pe penē pe seye yi ni nakosima pe ma ya ma songoro wa pe nēle pe yinre ti ni, ma pori nambala pele yege yeri mbele pe woro pe penē pe seye woolo. † 1:11 1.11: Kila pye mbe yala Zhufuye pe kalege ki ni, na naɲa wa ka ku mboo jo yaga, wi jonlo lenaɲa ka pye wa, wi ma daga mboo le mboo tege jango mbe pyo se wi na, wi ndo mege kiga ka ta mbe to.

¹ Sanga ɲa ni kiti konfenne paa pye tegere ti na wa Izirayeli tara ti go na, a fungo kà si kaa to wa tara ti ni. Kona, a naɲa wà si yiri wa Betileemu ca, wa Zhuda tara, wo naa wi jo, naa wi pinambiile shyen, mēe kari ma saa cen wa Mowabu tara wasetanga ki ni.

² Ki naɲa paa pye naa yinri Elimelēki, naa jo wi yinri Nawomi, nēe wi pinambiile nungba yinri Makilon, na sanɲa wi yinri Kiliyon. Paa pye Efirata sege woolo, ma yiri wa Betileemu ca, wa Zhuda tara. Ma pe ta wa Mowabu tara,

³ a Nawomi wi polo Elimelēki wi si ku ma wo naa wi pinambiile shyen pe yaga.

⁴ A wi pinambiile pē si Mowabu tara sumbono pele pori pe jēle. Paa pye na nungba yinri Ɔripa, nēe sanɲa wi yinri Uruti. Paa yeŋe kē si lo pye wa Mowabu tara,

⁵ a Makilon naa Kiliyon pē si ku fun. Nawomi wi si koro wi ye naɲa fu naa pinambiile fu.

*Nawomi wi songorɔsaga
wa Betileemu ca,
Uruti wila pinle wi ni*

⁶ Ma Nawomi wi ta wa Mowabu tara, a wi sigi logo ma yo Yawe Yenɲele lāa li woolo pe saga ma yaakara legere kan pe yeri. Ki kaa pye ma, a wi si yiri mbe songoro wa Zhuda tara, wo naa wi pijaala shyen pe ni.

⁷ A Nawomi wi si yiri wa laga ɲaga wila pye ma cen wo naa wi pijaala shyen pe ni, mēe le na songoro wa Zhuda tara.

⁸ Kona, a Nawomi wi suu pijaala shyen pe pye fo: «Na sumbono, ye songoro yaa kee wa ye yeri, wa ye nēle pe yinre†. Yege ɲaga na ye kajenge pye mbele pē ku pe kan konaa ma kajenge pye na kan, Yawe Yenɲele li kajenge pye ye kan ma fun.

⁹ Yawe Yenɲele li nambala kan ye ni fuun nungba nungba ye yeri, ye yinne ta wa pe yinre.»

A wi si keyen wa pe yologo ma sara pe na mbaa kee. Ǝen fo, a wi pijaala pe nēe gbele ngbanga

¹⁰ mēe wi pye fo: «Ayoo, we yaa pinle ma ni mbe kari wa ma woolo pe tara.»

¹¹ A Nawomi wi si pe pye fo: «Na sumbono, ye songoro. Yingi na yee pinle na ni? Mi le mako, mi se ya mbe pinambiile se, pe yiri, pe pye ye penē†.

¹² Na sumbono, ye songoro yaa kee. Mi le ma toro nandegere na. Ali na kaa pye na jigi wi yen ki na fo nala yembine na li

ni, mbe ya mbe naja ta, mbe pinambiile se,

¹³ yoro mbe ya mbe pe sige fo pe sa le, pe ye tege le? Ye se ka je mbe nambala pele yege tege poro pungo na? Ayoo, na sumbono. Na nawa pi tanga jenge ye kala na[†], katugu Yawe Yenjele li piri na ni.»

¹⁴ Nawomi wi parangolo, a wi pijaala pe nee gbele ngbanga naa. Ko pungo na, a Oripa wo si keyen wa wi najo wi yologo mbe sara wi na, mbaa kee. Een fo, a Uruti wo si je ma koro Nawomi wi ni.

¹⁵ A Nawomi wi si Uruti wi pye fo: «Wele, ma polo wi nasepyo lenana wi jo wi songoro ma kari wi woolo poro naa wi yarisunndo ti korogo. Mboro fun, songoro ma taga wi na.»

¹⁶ Een fo, a Uruti wi suu pye fo: «Maga kanla ngbanga mbe yo mbe laga ma na, mboon yaga.

Maga kari laga o laga, mi yaa kari wa.

Maga sa cen laga o laga, mi yaa sa cen wa. Ma woolo pe yaa pye na woolo, ma Yenjele li yaa pye na Yenjele.

¹⁷ Ma yaa ku laga nga na, pa mi yaa ku wa fun panla le wa.

Na yaraga ka kanla laga ma na, na kunwo po nungba ma fyew,

Yawe Yenjele li jologo gbogo wa na na.»

¹⁸ Naa Nawomi wila kaa ki yan Uruti wi yere ki yerewe mbe pinle wi ni, a wi si pyeri maa yaga yew.

¹⁹ A pe shyen pe si pinle nee kee fo ma saa ye wa Betileemu ca. Naa paa kaa ye wa ca, pe panga kila to ca woolo pe legere yon na. A jele pe nee pe yee piin fo: «Nawomi nungba wowi yeen gbari?»

²⁰ A Nawomi wi si pe pye fo:

«Yaga kaa na yinri naa <Nawomi>

een fo, yaa na yinri <Mara[†]>

katugu Yenjele na li yen yawa pi ni fuun fo, lilan nawa pi tanga na na.

²¹ Na karisanga wi ni, mila pye yarijende tafa,

een fo, Yawe Yenjele lilan songoro mi pan kewara.

Koni yaga kaa na yinri naa Nawomi;

katugu Yawe Yenjele li para ma wa na na. We fo na yawa pi ni fuun fo, wi jologo gbogo wa na na.»

²² Pa Nawomi wila yiri wa Mowabu tara ma songoro yeen, wo naa wi pijo Uruti na wila pye Mowabu cenle woo wi ni. Paa ye

wa Betileemu ca ma yala pe kee le yarilire nda pe yinri orizhi[†] ti konwo pi ni.

2

Uruti wila saa na yarilire sheshegele wulowulo wa Bowazi kere

¹ Nawomi wi polo Elimeleki wi go lere wa la pye wa. Wila pye penjagboro fo naa megbogo fo. Paa pye naa yinri Bowazi.

² Pilige ka, Uruti na wila yiri wa Mowabu tara, a wi sigi yo Nawomi wi kan fo: «Ki yaga mbe kari kere ta ni saa orizhi sheshegele ngele kaa tuun wi konfenne pe pungo na kele wulowulo. Na lere na kanla yinriwe ta, pa mi yaa la wulo wa ko fo wo pungo na[†].» A Nawomi wi suu pye fo: «Ta kee, na sumborombyo.»

³ A Uruti wi si kari mee saa na wulowulo kere ta ni orizhi konfenne pe pungo na. Kila yala Elimeleki wi go lere Bowazi wo kere ni.

⁴ Sanni jenri, a Bowazi wi si yiri wa Betileemu ca, ma pan, ma gbom le. A wi si yarilire konfenne pe shari ma yo fo: «Yawe Yenjele li pye ye ni!» A pe si sho maga songoro wi na ma yo fo: «Yawe Yenjele li duwaw ma na!»

⁵ A Bowazi wi si yarilire konfenne pe to wi yewe ma yo fo: «Jasumboro na wo yiri se?»

⁶ A yarilire konfenne pe to wi suu pye fo: «Mowabu cenle woolo sumboro na wi pinle Nawomi wi ni, ma yiri wa Mowabu tara ma pan wowi.

⁷ Wilan yenri ma yo mboo yaga wila sheshegele ngele kaa woo wa pogolo ke ni na tuun yarilire konfenne pe pungo na, ke wulowulo. Male wi pan pinliwe pi ni, wi yen na tunngo piin fo yingo. Kaawo wi kaa cen jenri ma wogo wi[†].»

⁸ Kona, a Bowazi wi si Uruti wi pye fo: «Na sumborombyo, nungbolo jan ma logo na yeri. Maga ka kari saa sheshegele wulowulo kere ta yege ni naa nda to pungo na. Koro laga na tunmbyeele jele pe ni.

⁹ Laga nga nambala paa ki yarilire ti koon ki wele jenge, ma taga jele mbele paa yarilire ti wulowulo pe pungo na. Migi yo tunmbyeele pe kan ma yo poon yaga yew. Na wogo koon yigi, ma sa ko ma wo wa tonmo coro nda lefonmbolo pe ko ma yin ti ni.»

[†] 1:13 1:13: Nga ki yo ma yo fo: Na nawa pi tanga jenge ye kala na, seweele pele ni, ki yo wa fo: Na nawa pi tanga jenge ma we ye woo pi na. [†] 1:20 1:20: Nawomi mege ki koro wowi na ferifo, ma si yala Mara mege ki koro wowi na tangara. [†] 1:22 1:22: Yarilire nda pe yinri orizhi ti yen paa mali yen, pe maa ti muwe pi piin buru. [†] 2:2

2:2: Mbe yala Moyisi lasiri sewe wi ni, paa kono kan nambanmbala, naa nangunjaala, naa pijiriwele, konaa fyonwo fenne pe yeri, jango yarilire nda fuun ti yen sheshegele woro, na ti konfenne pe kaa ti koon, sheshegele ngele kaa tuun, poro mbaa ke wulowulo ti konfenne pe pungo na; Levi 19.9-10; 23.22; Dete 24.19-22. [†] 2:7 2:7: Sewe leele pele ni, laga nga ki yo fo: Kaawo wi kaa cen jenri ma wogo pege laga ki yonlogo ma yo fo: Kaawo wi kaa cen jenri ma wogo wa go.

¹⁰ A Uruti wì si sogo maa yege ki jiile wa tara ma Bowazi wi gbogo, mee wi pye fo: «Yingi na, a na yinriwe soon ta, a na kala li ngban ma ni, mi na mi yen nambanna we?»

¹¹ A Bowazi wì suu pye fo: «Maga le ma polo wi ku, nga fuun mà pye ma najo wi kan, pè ki ni fuun ki yege yo mala kan. Migi jen ma yo mbo to naa ma no pe yaga wa, konaa mà se tara nda ni ti ni, ma pan ma cen tara ta woolo sogowo, mbele ma sila jen faa we.

¹² Mi yen naga jaa nga fuun mà pye, Yawe Yennele ligi tonli wi kan ma yeri. Yawe Yennele, woro Izirayeli woolo Yennele le, li tonli gbog kan ma yeri; lo na mà pan mali pye ma larasaga we.»

¹³ A Uruti wì suu pye fo: «Kaselege ko na, ma yen jenne na ni, na tafo. Mi na mi yen paa ma kulojo yen, màla kotogo ki sogo na na, katugu mà nayinne senre yo na ni. Ali mbege ta mii yala ma tunmbyeele jeele wa nungba ni yere.»

¹⁴ Naa kasanga wila kaa gbon, a Bowazi wì si Uruti wi pye fo: «Fulo laga, ma pan we ka! Yaakara ta le maa ti nii wa sege† ki ni.»

Kona, a Uruti wì si pan ma cen le yarilire konfenne pe tanla. A Bowazi wì si yarilire nda pè kala ta kan wi yeri. A Uruti wì si ka ma tin paa yege nga na kila wi ndanla, mee ti sannda ti tege.

¹⁵ Naa Uruti wila kaa yiri ma kari ma saa na wulo, a Bowazi wì suu tunmbyeele pe pye fo: «Yoo yaga wila sheshegele kele wulowulo wa yarilire pogolo ke sogowo fun. Yaga ka senngbanra yo wi na.

¹⁶ Yaa sheshegele kele woo wa pogolo ke ni yere yaa ke waa tara, wi ta wila ke wulowulo. Een fo, yaga kaa gbanla wi na.»

¹⁷ Uruti wila sheshegele ke wulowulo wa Bowazi wì kere fo ma saa yonlo ki ko. Sheshere nda wila wulo, a wì siri gbon mari pyo wi wo. Orizhi pyo na wila ta, wila pye na kee culo nafa ma yiri ke yeri.

¹⁸ A wì si kari wi ni ca. Na wila wulo ma ta, a wì suu naga wi najo wi na. Wila pan wi yaakara sannda ti ni fun, mee ti wo mari kan wi yeri.

¹⁹ A wì najo wì suu yewe ma yo fo: «Na mà wo wi ni fuun wo wulo se nala nungba ma? Ma saa tunngo pye ambo kere? Lere na wòon yinriwe ta, Yennele sa duwaw wi na!»

Ki kaa pye ma, a Uruti wì sigi yege yo wi najo wi kan ma yo fo wì saa tunngo pye naja na kere, poo yinri Bowazi.

²⁰ A Nawomi wì si Uruti wi pye fo: «Yawe Yennele li duwaw ki naja wi na! Lo na li maa li kajenge ki piin woro mbele we yen yinwege na we kan konaa mbele pè ku pe kan.» A Nawomi wì sho naa fo: «Ki Bowazi wi yen na polo wi go lere wo wa, na ki kologo yen wi yeri, wi yere we go kala li ni†.»

²¹ Kona, a Mowabu cenle woo Uruti wì sho naa fo: «Wi yere na pye naa ma yo mbaa wulowulo wi tunmbyeele pe pungo na fo pe sa yarilire ti kon ti ko.»

²² A Nawomi wì si Uruti wi pye naa fo: «Na sumborombyo, ko yen ma yon jenge. Maa pinlele wi tunmbyeele jeele pe ni, maa tunngo piin. Maga ka kari kere ta yege ni pe saa ma jolo wa.»

²³ Ki kaa pye ma, a Uruti wì si pinle Bowazi wì tunmbyeele jeele pe ni na yarilire ti wulowulo fo ma saa orizhi wo naa bile† wi ni ti konwo pi ko. Uruti wo naa wì najo wì ni, paa pye pe yee korogo go nungba.

3

Uruti wila kari wa Bowazi wì yarilire sunsaga

¹ Pilige ka, a Nawomi wì si Uruti wi pye fo: «Na sumborombyo, mila jaa mbe censaga lagaja ma kan, ma ta ma cen wa, ma nayinne ta.

² Maga jen mako ma yo ki Bowazi na wòon yaga mà pinle wi tunmbyeele jeele pe ni na tunngo piin, we sege woo wo wawi. Nala yonlokogo nga ki ni, wi yaa kari wa wì yarilire sunsaga mbe saa orizhi na pe sun wi fe.

³ Yiri, ma woli, ma sinme nuwo taan fa ma yee na. Moo yariporo tiyonro ti le ma yee na. Mee kari wa wì yarilire sunsaga. Een fo, maga ka ti woon yan fo wi sa li, wi wo, wi ko ghen.

⁴ Na wiga ka sinle, maa sinlesaga ki wele maga jen. Mee fulo wa wì tanla yooro, maa paritonnggo ki laga wì toooro ti na (mboo yenri wila ma go singi), mee sinle wa wì toooro ti nogo. Ko pungo na, kala na ma daga mbe pye, wo jate, wi yaa li yo ma kan.»

⁵ A Uruti wì sho fo: «Na ga fuun mà yo na kan, mi yaa ki pye ma.»

† 2:14 2:14: Duven tangara naa sinme paa pinle ti yee ni mari pye sege. † 2:20 2:20: Kila pye, na naja wa ka ku, na wi go lere ka pye wa lenaja, a ki yala kufu wila wi yaraga ka kan fogo yon paa laga yen, ko naja wo ma ya maga lo naa, maga yaga sege woolo pe kan (Uruti 4.1,8; Levi 25.25-28). Wi ma daga fun mbe kufu wi jo wi le mboo tege, janngo mbe pyo se wi kan, wi mege kiga ka ta mbe to (Dete 25.5-10). † 2:23 2:23: Yarilire nda pe yinri bile ti yen paa mali wi yen, pe maa ti muwe pi piin buru.

⁶ A Uruti wì si kari wa Bowazi wi yarilire sunsaga ki ni, mée saa ki pye paa yege nga na wi najo wila ki yo maa kan we.

⁷ Naa Bowazi wila kaa li ma wo mako, a ki si nayinme gboco kan wi yeri. A wi si saa sinle wa orizhi pyo na pe gbogolo wi tanla. (Naa wila kaa na wonlo), a Uruti wì si fulo wa wi tanla yocoro, mée wi paritonngo ki laga wi tooro ti na, mée sinle le.

⁸ Naa yige kila kaa le, a Bowazi wì si fo ma yen, mée wa ma kannga; wi mbe wele, mée jele wa yan wì sinle le wi tooro ti ngo.

⁹ A Bowazi wì suu yewe ma yo fo: «Ambo wi mboro?»

A Uruti wì sho fo: «Muwi, Uruti, mi na mi yen paa ma kulojo yen. Ki yaga ma pye na go sigefo, katugu ki kologo yen ma yeri ma yere na go kala li ni.»

¹⁰ A Bowazi wì sho naa fo: «Na sumborombyo, Yawe Yenjele li duwaw ma na! Nga ma pye yen, ki yen naga nari ma yo ma yen sinje ma najo wi sege woolo pe kan naa ma we nga ma keli ma pye ki na, katugu mée yege yirige lefonmbolo mbele penjagboro fenne nakoma fyonwo fenne poro wa na.

¹¹ Koni, na sumborombyo, maga ka fye. Nga fuun ma yen na yuun, mi yaa ki pye mboon kan, katugu ca woolo pe ni fuun pege jen ma yo ma yen jele jenje ma sin.

¹² Ki yen kaselege jenge fo mi yen go lere wo wa, na wi mbe ya yere ma go kala li ni; een fo, nana wa yen wa mi yege, wo yongo ye ni ma we mi na, na wi mbe ya yere ye go kala li ni†.

¹³ Wonlo laga ma sa gbón lalaaga ki na, goto pinliwe ni, we yaa ki jen na kaa pye wi mbe yere ma go kala li ni. Na wi mbe yere ma go kala li ni, wi yere li ni. Na wiga sho fo wi se yere li ni, mi wugu Yawe Yenjele na yinwege wolo li na, fo mi yaa yere ma go kala li ni. Sinle laga fo laga ki sa laga.»

¹⁴ A Uruti wì si koro le ma sinle le wi tooro ti ngo fo ma saa gbón ki goto yirifaga ki na. Een fo, wila yiri faa ma keli wagati na lere mbe ya mbe lere yan mboon jen wi na. Katugu Bowazi wi sila pye na jaa lere mbege jen fo Uruti wila pan wa yarilire sunsaga ki ni.

¹⁵ A Bowazi wì suu pye naa fo: «Paraga nga ma po go na, ki sanga maga yigi jenge.»

A Uruti wì suu paraga ki sanga maga yigi. A Bowazi wì si orizhi pyo wa tiwi ma le wa wi kan, wila we culo ke ma yiri kangurugo wo na, mée wi tugo wi ni. A Uruti wì si songoro ma kari ca†;

¹⁶ mée kari wi najo Nawomi wi korogo. A Nawomi wì suu yewe ma yo fo: «Na sumborombyo, ki pye wa mele?»

Nga fuun Bowazi wila pye ma Uruti wi kan, a wi sigi yege yo wi najo wi kan.

¹⁷ A Uruti wì sho naa fo: «Wi yere culo ke ma yiri kangurugo tiwi na kan ki orizhi pyo na wi ni, maa kan na yeri ma yo kii daga mbe songoro mbe pan ma korogo kewara ni.»

¹⁸ A Nawomi wì suu pye fo: «Na sumborombyo, cen yew lagame, maga ka ma jaterere wi piri ma yee na, ki kala li yaa ko yege nga na fo ma saga jen, katugu Bowazi wi se wogosaga kan wi yee yeri nala, fo wi saga kala li yege wo ghen.»

4

Bowazi wila Uruti wi le wi jo

¹ Kona, a Bowazi wì si kari ma saa cen wa ca ki yesaga, wa laga nga leele pe maa gbogolo na kagala ke yege woo we. Bowazi wila nana na senre yo ma Uruti wi kan, ma yo wi yen ma yongo Elimeleki wi ni ma we, a wi suu yan wila toro le ki laga ki na. A Bowazi wì suu yeri ma yo fo: «Sefo, pan ma cen lagame.»

A nana wi si pan ma cen.

² Ki kaa pye ma, a Bowazi wì si ca ki lelele ke yeri mée pe pye fo: «Ye pan ye cen lagame.» A pe si pan ma cen.

³ A wi sigi yo Elimeleki wi go lere wi kan fo: «Maga jen ma yo Nawomi wì yiri wa Mowabu tara ma pan. Wi yen na we sefo Elimeleki na wi ku wi kere ti pere.

⁴ Mi yere ki yerewe mbege yo ma kan maga jen, konaa mboon pye fo mari lo laga ki lelele mbele poro naa leele sanmbala mbele pe yen na pe yege na. Na kaa pye maa jaa mberi lo, mari lo! Na kaa si pye ma woro na jaa mberi lo, maga yo we kan mbege jen, katugu lere wa woro wa mboro pungo na, na ki kologo yen wi yeri mberi lo, na mi ma.»

A ki nana wì sho fo: «Mi yaa ti lo.»

⁵ Kona, a Bowazi wì sho fo: «Na maga kere ti lo Nawomi wi yeri pilige nga ni, ma daga mbe Mowabu cenle woolo jo Uruti wi le mboon tege†, mbe piile se wi na wi polo na wi ku wi kan, jango kere ti ta ti koro wa wi sege ki ni.»

⁶ A nana wì sho fo: «Na kaa pye anme ki yen, pa kona mi se ya mberi lo na yee kan, jango na korogo kiga ka jogo. Kologo nga ki yen na yeri mbe kere ti lo, mi gi kan ma yeri mari lo, katugu kaselege ko na, mi se ya mberi lo.»

† **3:12 3:12:** Uruti 2:20 † **3:15 3:15:** Sewe leele pele ni, laga nga ki yo fo: *A Uruti wì si songoro ma kari ca* pege yonlogo ma yo: A Bowazi wì si songoro ma kari ca. † **4:5 4:5:** Laga nga ki yo fo: *Ma daga mbe Mowabu cenle woolo jo Uruti wi le mboon tege*, sewe leele pele ni, Eburuye senre ti ni, pege yonlogo ma yo: *Ma daga mbe kere ti lo Mowabu cenle woolo jo Uruti wi yeri.*

⁷ Faa, wa Izirayeli tara, kila pye na leele pe le kaa jaa mbe yarijenge lo pe ye yeri, nungba maa sawiga ki wo[†] maga kan sanja wi yeri. Ko la pye naga nari ma yo pe ko kala lo yege wo ma ko.

⁸ Ki kala na, naa naja wila kaa naga yuun Bowazi wi kan ma yo wi kere ti lo, a wi suu sawiga ki wo maga kan Bowazi wi yeri[†].

⁹ Kona, a Bowazi wi sigi yo lelele poro naa leele mbele fuun paa pye le pe kan fo: «Ye yen ki sere nala fo yaraga nga fuun kila keli ma pye Elimeleki wi yeri, konaa ma kaa pye wi pinambiile Kiliyon naa Makilon pe yeri, mi yen na ko ki ni fuun ko loo Nawomi wi yeri.

¹⁰ Makilon wi ku ma Mowabu cenle woo lo jo Uruti na yaga, mi yaa wi le fun mboo pye na jo. Kiga pye ma, pa kere ti yaa koro wa kufo wi sege ki ni, pa wi yaa setirige piile ta, mbele pe yaa wi mege ki yirige, jango wi mege kiga ka to wi sefenne pe sogowo, konaa wi ca woo lo pe sogowo. Ye yen ki sere fun nala[†].»

¹¹ Lelele poro naa leele mbele fuun paa pye le, a pe sigi sho ma yo fo: «Ee, we yen ki sere. Yawe Yennele li duwaw jele na wila yiin wa ma go wi na! Luu pye piile sevo paa Zhakobu jele shyen Arasheli naa Leya pe yen. Poro mbele pe pye Izirayeli setirige piile pe mamaala wele. Li ti ma pye penjagboro fo wa Efirata sege ki ni; ma mege ki yiri wa Betileemu ca[†].

¹² Yawe Yennele li ti ki jasumboro na wi piile legere se ma kan. Li ti ma sege ki megbogo ta paa yege nga na Perezi sege kila pye we. Wo na Zhuda wila se Tamari wi na we[†].»

Uruti wila pinambyo se

¹³ Kona, a Bowazi wi si Uruti wi le maa pye wi jo. A wi si ye wi korogo maa jen jele. A Yawe Yennele li si duwaw Uruti wi na, a wi si kugbo le mee pinambyo se.

¹⁴ A Betileemu ca jele pe si Nawomi wi pye fo: «Ye pan waa Yawe Yennele li sonni! Lo na li ti na wi yaa yere ma go kala li ni, a po se nala we. Yennele sa ti ma pishyenwoo wi mege ki yiri laga Izirayeli woo lo pe sogowo!

¹⁵ Ki pyo na wo wi yaa ka fannga kan ma yeri, mbe yere ma go kala li ni wa ma lelewe pi ni. Ma pijo Uruti wi mbonro ma yeri ma we pinambiile koloshyen na, katugu ma yen maa ndanla, a wi pishyenwoo se ma kan.»

¹⁶ A Nawomi wi si pyo wi le maa taga kotogo na. Wo wila wi le maa koro.

¹⁷ A Nawomi wi cenyennele jele wele, pe nee yuun fo: «Pe pinambyo se Nawomi wi kan.» A pe si pyo wi mege taga naa yinri Obedi. Obedi wo wila pye Zhese to we. A Zhese wo pye Davidi wo to.

Wunlunaja Davidi wi teleye pe mere ti nda

¹⁸ Davidi teleye pe mere ti nda mbege le wa Perezi na. Perezi wo wila Heziron se.

¹⁹ A Heziron wo Aramu se. A Aramu wo Aminadabu se.

²⁰ A Aminadabu wo Naashon se. A Naashon wo Salima se.

²¹ A Salima wo Bowazi se. A Bowazi wo Obedi se.

²² A Obedi wo Zhese se. A Zhese wo Davidi se.

[†] 4:7 4:7: Faa, wa Izirayeli tara, sawiga kila pye yaraga ka, nga kila pye naga nari ma yo tawa yen lere wa yeri. Kila pye, na wa kaa jaa mbe kologo kan lere wa yeri wi kala la go tugo, nakoma mbe yarijenge kan wi yeri, wi sawiga ko wi ma wo ma kan ki fo wi yeri. [†] 4:8 4:7-8: Dete 25.7-10 [†] 4:10 4:10: Dete 25.5-6 [†] 4:11 4:11: Zhene 29.31

[†] 4:12 4:12: Zhene 38.27-30

Samiyeli sewe kongbanŋa SAMIYELI sewe kongbanŋa Sewe wi nawa senre

Samiyeli sewe kongbanŋa wi yen sewe wa konsaga nungba. Ki sewe paa wi kon, a wi yiri shyen, katugu wi konro shyen ti saa ya ko selege sewe na pe ma migi wi nungba ni. Sewe wi yen na para lere na senre na ma we, wo mege ko ki yen sewe wi na. Paa pye naa yinri Samiyeli. Wila pye Yenŋele yon senre yofa. Wo wila pye Izirayeli tara ti kiti konfo punŋo woo we.

Samiyeli sewe kongbanŋa wi yen na para wagati na wila toro maga le kiti konfenne pe na fo ma saa gbɔn wunlumbolo pe na ko wagati kagala koro senre na. Wa sewe wi konsaga kongbanŋa ki ni (1-7), Samiyeli wila Izirayeli woolo pe saga, a pe malaga gbɔn pe juguye pe ni. Naa wagati wa la kaa toro, a Izirayeli woolo pe si Yenŋele li yenri li wunluwo kan pe yeri, janŋo wi pe pye nungba konaa mbaa pe malingboonlo pe yege sinni.

Wa sewe wi konsaga shyen wogo ki ni (8-15), we fo wila ki le wa Samiyeli wi nawa wi sa sinme kpoyi wo Sawuli wi na mboo pye Izirayeli tara ti wunlunana kongbanŋa. Sawuli naa wi pinambyo Zhonatan wi ni, paa pinle ma malaga legere gbɔn Ama cenle woolo naa Filisiti tara fenne pe ni ma ya pe ni. Een fo Sawuli wi sila pye sinŋe Yenŋele li ni kpayi.

Wa sewe wi konsaga taanri wogo ki ni (16-31), we fo wila Samiyeli wi yege sin wi sa sinme kpoyi wo Zhesa pinambyo Davidi wi na, mboo wo wunluwo. Davidi wi cew tawa pi kala na konaa wila kaa pye tara ti malaga gbɔnfo gbɔo ki kala, Sawuli wila pye na yenjara piin wi ni. Davidi wila malingboonlo ngbelege gbogolo wi yege kan yege nga na konaa wila fe ma laga Sawuli wi na yege nga na, sewe wi senre sannda ti yen na para ko wogo ko na. Punŋo na, wa Samiyeli sewe shyen woo wi ni, pe yaa Davidi wi tege wunluwo pi na.

Kagala ngele ke maa piin sugusugusugu na lara, ke legere yen laga ki sewe na wi ni. Yon leme mba fuun pi maa piin tara ti nawa kagala yege womo pi na, po naa pi ni fuun, Yenŋele li yen yaraga pyew ki go na. Laa ki yo Yenŋele yon senre yofa Eli wi kan fo: «Leele mbele kaa na gbogo, mi maa pe gbogo. Een fo mi yen ma mbele

mbe, mi yaa ti fere mbe poro ta» (1 Sami 2.30).

Sewe wi yen ma konlo yege nga na

Samiyeli wila pye Izirayeli woolo pe kiti konfo 1-7

Samiyeli wo naa wunlunana Sawuli pe kala 8-15

Sawuli wo naa Davidi pe kala 16-31

Yenŋele laa Davidi wi wo wunluwo 16.1-23

Davidi wila Goliyati wi gbo 17.1-58

Sawuli wila pye naga lagaja mbe Davidi wi gbo 18-30

Sawuli naa wi pinambiile pe kunwo 31.1-13

SAMIYELI WILA PYE IZIRAYELI WOULO PE KITI KONFO

1-7

Elikana naa wi jele shyen

pe kala wa Silo ca

¹ Nana wa la pye wa Aramatayimu Zofimu ca, wa Efrayimu yanwira tara ti ni. Paa pye naa yinri Elikana[†]. Elikana to wo lawi na Yerohamu. Yerohamu to wo lawi na Elihu. Elihu to wo lawi na Tohu. Tohu to wo lawi na Zufu, wo la pye Efrayimu cenle woo.

² Jele shyen paa pye Elikana wi yeri. Paa pye na nungba yinri Anna, na sanŋa wi yinri Penina. Piile la pye Penina wo yeri, een fo Anna wo sila pyo se.

³ Kila pye yeŋe pyew, Elikana wi ma yiri wa wi ca ma kari wa Silo ca mbe sa Yawe Yenŋele na yawa pi ni fuun fo[†] li gbogo mbe saara wo li yeri. Eli wi pinambiile shyen, Ofni naa Fineyasi, pa paa pye wa ki laga ki ni; poro paa pye Yawe Yenŋele li saraga wofenne wele.

⁴ Kila pye, na Elikana wiga saraga ki wo pilige nga ni, wi ma wi jo Penina, naa wi pinambiile pe ni fuun konaa wi sumborombiile pe ni fuun pe tasaga kan pe yeri.

⁵ Een fo Anna wo na, wi ma tasaga shyen kan wo yeri; katugu Anna kala laa wi ndanla, ali mbege ta Yawe Yenŋele li sila ti wi pyo se.

⁶ Anna wi yenjo Penina wila pye naa nawa pi ngbanni naa jatere wi pinri wi na sanga pyew, katugu Yawe Yenŋele li sila wi kan pyo ni.

⁷ Ki wogo kila pye na piin ma yeŋe pyew. Sanga o sanga Anna wiga kari wa Yawe Yenŋele li go, Penina wi maa kayanga nii wi ni, fo wi maa gbele mbe koro ma wi se ka.

[†] 1:1 1.1: Elikana naa wi teleye pe ni pa paa pye ma cen wa Efrayimu yanwira tara ti ni. Een fo mbe yala 1 Kuro 6.18-23 laga ki ni, wi mbaa pye Keyati naa Kore poro setirige pyo. Punŋo na, poro wele Davidi wila kaa tege yurukoolo wa sherigo gbogo ki ni. [†] 1:3 1.3: Eki 23.14-19; 34.23; Dete 16.16-17; Zhozu 18.1

⁸ A wi polo Elikana wi suu yewe fo: «Anna, yingi na ma nɛɛ gbele? Yingi na, a mà sho ma se ka? Yingi na mà si yege san? Mi si mbonro ma yeri pinambyo ke na wi le?»

*Anna wila Yennele li yenri
luu saga*

⁹ (Ki yonlo li na) naa, paa kaa li ma wo wa Silo ca, a Anna wi si yiri (ma kari wa sherigo gbogo ki ni). Kila yala saraga wofa Eli wila pye ma cen wa wi jongo ki na, wa Yawe Yennele li sherigo gbogo yeyongo ki koro tige ki tanla.

¹⁰ Anna wi nawa pila tanga wi na fo jenge. A wi si gbele jenge ma Yawe Yennele li yenri.

¹¹ Kona, a wi sigi yon folo na li kon ma yo fo: «E, Yawe Yennele mboro na yawa pi ni fuun fo, mi na ma tunmbyee na maga na jologo ki wele, na maga jatere pye na na, na mee fege na na, na maga pinambyo kan mi na ma tunmbyee na yeri, mi yaa wi kan mboro na Yawe Yennele ma yeri wi yinwege piliye yi ni fuun ni. Yunnguluwo se ka ye wa wi go†.»

¹² Naa Anna wila kaa na yenri na moni Yawe Yennele li yege sogowo, a Eli wi nɛɛ wi yon ki wele.

¹³ Anna wila pye na yenri wa wi yee nawa, wi yongbaseere tila pye na tigile, een fo pe sila pye naa senyoro to nuru. A Eli wi sigi jate ndee wi tin sinme ni.

¹⁴ A Eli wi suu pye fo: «Ma yaa ma sinndire ti pye sa gbon wagati wiwiin? Kari ma soon duven wi laga ma yee na.»

¹⁵ A Anna wi suu yon sogo ma yo fo: «Ayoo na tafa, mii duven wo, mii si sinme welawe pa yege wo. Mi yen jele na wi jatere wi piri wi na. Een fo na nawa senre to mi pye na yuun Yawe Yennele li kan.

¹⁶ Maga ka mi na ma tunmbyee na jate paa jele na wi so wii yon wa yen. Maga ki yan mi yenri ma mo, kayanga gbogo ki yen na ni, a na jatere wi piri na na fo jenge.»

¹⁷ Kona, a Eli wi suu pye fo: «Ta kee yeyingge na! Nga mà yenri Izirayeli woolo Yennele li yeri, ligi kan ma yeri.»

¹⁸ A Anna wi sho fo: «Mi na ma tunmbyee, Yennele sa ti mbe yinme ta ma yege sogowo!» Kona, a wi si yiri ma kari ma saa ka. A wi yege cenwe pi si kannga.

¹⁹ Ki goto yirifaga ki na, a Elikana naa wi go woolo pe ni pè si yiri ma saa foli Yawe Yennele li yege sogowo mali gbogo. Ko punjo na, a pè si songoro ma kari wa pe yeri wa Arama ca. A Elikana wi si fili wi

jo Anna wi ni. A Yawe Yennele li si kajenge pye maa kan.

²⁰ Naa wagati wà la kaa toro, a Anna wi si kugbo le ma pinambyo se. A wi suu mege taga naa yinri Samiyeli†, katugu wila yo fo: «Muu yenri Yawe Yennele li yeri.»

*Anna wila wi pinambyo wi le
Yennele kee*

²¹ Ki ye le li lurumbanna, Anna wi polo Elikana wi si kari naa wa Silo ca wo naa wi go woolo pe ni fuun pe ni, mbe sa saraga nga pe maa woo Yawe Yennele li yeri ye le pyew ki wo, konaa mbe yon folo na paa le li ton.

²² Een fo Anna wo sila kari pe ni, katugu wila wi polo wi pye fo: «Pyo na wiga ka laga yinne na sanga na ni, pa mi yaa kari wi ni wa Silo ca mboo kan Yawe Yennele li yeri, kona wi yaa koro wa suyi.»

²³ A wi polo Elikana wi sho fo: «Iga ki yon ma yege na, ma ko pye. Ma koro laga wi ni fo wi sa laga yinne na. Nga ki wa, Yawe Yennele li senyoro to mbe yon fili ce!» A Anna wi si koro wa ma pyo wi baro fo ma saa wi laga yinne na.

²⁴ Naa wila kaa pyo wi laga yinne na, a wi si kari wi ni, naa napolo nungba ni, na wila ta ye le taanri†, naa muwe culo ke ni konaa selege kasha yenle nungba duven ni, wa Yawe Yennele li go ki ni, wa Silo ca. Pinambile laa pye jele bere.

²⁵ A pè si napolo wi konli mee kari pinambile li ni Eli wi kan.

²⁶ A Anna wi sho fo: «Na tafa, na kala yaga. Na tafa, mi wugu ma kan fo muwi mi yen jele na wila pan ma yere na ma tanla, na ki laga nga ki na, ma Yawe Yennele li yenri.

²⁷ Mila pye na yenri ki pyo na wo kala na. Nga mila pye na yenri, Yawe Yennele ligi kan na yeri.

²⁸ Ki kala na, mi fun mi pan mboo kan Yawe Yennele li yeri. Wi yaa kan Yawe Yennele li yeri wi yinwege piliye yi ni fuun ni.»

A pè si foli le ki laga ki na, ma Yawe Yennele li gbogo.

2

Anna wila Yawe Yennele li son

¹ Kona, a Anna wi sigi yenrewe mba pi yenri ma yo fo:

«Yawe Yennele li nayinme gboco kan na yeri.

Yawe Yennele lilan yologo ki yirige.

† 1:11 1:11: Kila pye paga lere na kan Yennele li yeri wila tunngo piin li kan, paa wi go ki kulu (Nambu 6.1-21; Kiti 5.2; 13.5; 16.17). † 1:20 1:20: Eburuye senre ti ni maga logo Samiyeli ko koro wo na fo: Migi yenri. † 1:24 1:24: Mbe yala Yennele senre sewe lee na paa yan wa Kumirani laga ki na wi ni, konaa Yennele senre sewe leele mbele pe yen Gireki senre naa Siriyaki senre ni, nga ki yo fo no na wi ta ye le taanri ki yen ma yonlogo wa pe ni ma yo fo napene taanri.

Mbe ya para koni na mbenfenne pe na.
Mi yen na yōgori, katugu Yawe Yennele
lilan sho.

² Yaraga ka yege woro wa kpoyi paa Yawe
Yennele li yen.

Yennele la yege woro wa mboro punjo na.
Walaga[†] ka woro wa mbaa we go singi paa
we Yennele li yen.

³ Ye ye yee gbogowo senre ti yaga.

Senjagara ka ka yiri wa ye yon;

katugu Yawe Yennele li yen Yennele na li
yen kala pyew li jenfō.

Lo li maa leele pe kapyere ti ni fuun ti
taanla na wele.

⁴ «Malingbōonlo pe sandiga ki kaw.

Ǝen fō fannjogo fenne pē fannja ta.

⁵ Mbele paa pye yaara tafenne, poro ye
tunndo ni na yaakara lagajaa.

Fungo la pye mbele na, poro ka ma tin.

Jambasee jate wi piile koloshyen se.

Jele na pinambiile legere la pye wi yeri,
wuu piile pe la.

⁶ «Yawe Yennele lo li ma yinwege kan,

lo li ma si ti lere ma ku fun.

Lo li ma lere wi tirige wa kuulo tara,

lo li ma suu yirige maa wō wa.

⁷ Yawe Yennele lo li ma lere pye fyonwō fō,
lo li ma si lere pye yarijende tafō.

Lo li ma lere wi tirige,

lo li ma si lere wi yirige.

⁸ Lo li ma fyonwō fō na wi yen ma cēn wa
gbannjban wi ni wi yirige wa,

lo li ma si jōlogo fō wi yirige mboō wō wa
fyōngō ki ni,

mboō kan cēnsajenge ni wa fannja fenne
pe sōgōwō,

mboō kan wunluwō jōngō gbōgōwō wōgō
ni.

Yawe Yennele lo li tara ti gbegele mari
tenge,

ma dunruya wi tenge wa wi nōgōna
cēnyaara ti na.

⁹ Mbele pē taga li na, li maa wele pe na.

Ǝen fō lepeelee poro yaa ku wa wōwō pi ni;
katugu lere kpe se ya yawa ta wi yēera
fannja ko ni.

¹⁰ «Yawe Yennele li yaa li mbenfenne pe
tōngō.

Yawe Yennele li ma ti yennele gbaanra ma
yiri wa naayeri pe mege ni.

Li yaa kiti kōn tara ti lagapyew ki na.

«Li yaa yawa kan li wunluwō wi yeri,

mbe fannja kan na li sinme kpoyi wo wi
na maa wō wi yeri.»

¹¹ Ko punjo na, a Ǝlikana wī si sōngōrō
ma kari pe yeri, wa Arama ca wo naa wi
jō Anna. Ǝen fō, a lenambyō wī si koro wa
saraga wōfō Eli wī tanla na tunjgo piin
Yawe Yennele li kan.

*Saraga wōfō Eli wī pinambiile
pe kala*

¹² Eli pinambiile paa pye kafaara
pyefenne, pe sila Yawe Yennele li jen.

¹³ Kala na ki saraga wōfenne paa pye
na piin leele pe kannjgōlō, li na: Kila
pye sanga o sanga lere wa ka pan mbe
saraga wō, pe kaa kara ti sori sanga na
ni, saraga wōfō wi tunmbyee wa mēē pan
kara wōwanla njegele taanri wolo ni wi
kēē.

¹⁴ Wi mēē li sun wa kara sōgōcōgō ki ni,
wa fuwa cōgō ki ni, nakoma wa tugurōn
cōgō ki ni, nakoma wa nēgedaga wī ni,
nakoma wa cōgō jēngē ki ni. Na wanla liga
yiri nda fuun ni, to ma pye saraga wōfō wi
woro. Pa paa pye naga piin yēēn Izirayeli
woolo mbele fuun paa pye na paan wa Silo
ca pe na.

¹⁵ Wagati wa ni yere, sanni pe sa yaayogo
yanlaga ki sogo, saraga wōfō wi tunmbyee
wi ma pan mbege yo na wi pan mbe
saraga ki wō wi kan fō: «Kara ta kan na
yeri kalaworo saraga wōfō wi kan, katugu
wi se ka yenle ma kasōgōrō ti na, kaawō
katipiire to[†].»

¹⁶ Lere na wī pan mbe saraga ki wō, na
wiga wi yon sogo mbe yo fō: «Ki yaga pe
yanlaga ki sogo gben, punjo na, mēē pan
ma nda tōon ndanla ti wō», tunmbyee wi
ma yo fō: «Ayoo, ti kan fōonfōon nga na,
nakoma mi yaa ti wō fannja na.»

¹⁷ Ki pye ma, ki lefōnnmbōlō pe kapege
kila tisaw Yawe Yennele li yege na, katugu
paa pye na Yawe Yennele li saara ti tifaga.

¹⁸ Samiyeli wo na, wila pye naa tunjgo
ki piin Yawe Yennele li yege sōgōwō.
Lenambyō lawi, wila pye na efōdi wī nii,
wo nga paa gbegele Ǝen jese ni.

¹⁹ Kila pye yelee pyew, wī nō wī ma
deritonlōgō yana la ti wī kan. Na wī kaa
kee wa Silo ca wo naa wī polo wī ni sa
saraga nga pe maa woo yelee li ni ki wō,
wī mēē kari derege ki ni ma saa ki kan wī
yeri.

²⁰ A Eli wī si duwaw pye Ǝlikana naa wī
jō pe kan ma yo fō: «Yawe Yennele li ti
ma piile pele yege se ma jō wī na, na wī le

[†] 2:2 2.2: Yennele li yen walaga, ko koro wo yen fō li yen leele pe go sigefo; Dete 32.4; 2 Sami 23.3; Yuuro 18.3; 86.8.

[†] 2:15 2.15: Eli wī pinambiile pe kapege kila gbogō fō jenge, katugu kila pye na lere ka pan mbe saraga wō, paa ki yaga pe Yawe Yennele li tasaga ki kan li yeri gben, mbe si jen mbe pe tasaga ki wō. Mbe yala Moyisi lasiri wī ni, kila pye, na paga yaayogo ki konli, ki ma daga pege yanlaga naa ki yanlaga lara ti sogo le teere wa saraga wōsaga ki na Yennele li kan; Levi 3.16; 4.8-10,26,31,35; 7.28-31; 17.6.

Yawe Yennele li kee wi yonlo!» Ko punngo na, a pè si songoro ma kari wa pe ca.

²¹ Yawe Yennele làa duwaw Anna wi na, a wi si kugboro ta yege le ma pinambiile taanri se konaa sumborombiile shyen ni. Ma si yala, lenambyo Samiyeli wila pye na yege tuun na paan Yawe Yennele li yege sogowo.

Eli wila para wi pinambiile pe na

²² Saraga wofa Eli wila le fo jenge. Nga wi pinambiile paa pye na piin Izirayeli woolo pe ni fuun pe na, wila ki wogo ki logo. Paa ki yo wi kan fun fo jeele mbele paa pye na tunngo piin wa filisaga paraga go ki yon na, wi pinambiile paa pye na sinle pe ni.

²³ Kona, a Eli wi si pe pye fo: «Yingi na, a ye nêe ki kapyere cenle li piin? Mi yen naga nuru leele pe ni fuun pe yeri fo ye kapyere ti yen ma tisaw.

²⁴ Yege kapyere ti yaga na pinambiile, katugu nga mila nuru ye kanngolo ki woro ma yon. Ye yen na Yawe Yennele li woolo pe punngu kono jenne li na.

²⁵ Na lere ka kapege pye wi lewee yenle na, Yennele li ma sulu ki fo wi na; een fo na lere ka kapege pye Yawe Yennele lo jate na, ambo wi yaa sulu ki fo wi na?»

Konaa ki ni fuun, Eli pinambiile pe sila yenle mbe pe to wi yerewe senre ti le, katugu Yawe Yennele làa pye na jaa pe ku.

²⁶ Lenambyo Samiyeli wo na, wila pye na yege tuun na paan. A wi kala li si Yawe Yennele li ndanla ko naa leele pe ni.

Yennele làa Eli naa wi go woolo pe jologo wogo ki yo

²⁷ Pilige ka, Yennele li lere† wà si pan Eli wi korogo maa pye fo: «Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Sanga nga ni ma teleye paa pye Farawon wi kulolo wa Ezhipiti tara, mi yo maga jen ma yo mila na yee naga pe na.

²⁸ Ma tele Aron wo mila wo Izirayeli cengele sanngala ke sogowo, jango wila na saraga wogotunngo ki piin, wila saara woo wa na saraga wosaga ki na, wila wusuna nuwo taan wi sori konaa wila efodi wi nii na yege sogowo. Izirayeli woolo, saara nda pe ma wo ma sogo, mila wi tasaga kan wi yeri ma yiri wa ti ni†.

²⁹ Saara naa yarikanra nda migi kologo kan ma yo paa ti woo wa na censaga ki ni, yingi na ye nêe ti tifaga? Yingi na, a ma nêe ma pinambiile pe gbogo ma we na na? Saara nda fuun Izirayeli, na woolo pe maa

woo na yeri, a yaa ti yanlaga lara ti kaa na toro.»

³⁰ Ki kaa pye yeen, mi nga Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele le, na senyoro ti nda: «Mila yo fo ma go woolo poro naa ma teleye go woolo pe yaa la tunngo piin na yege sogowo suyit.» Een fo koni, mi nga Yawe Yennele, na senyoro ti nda: «Ki se pye ma naa. Katugu leele mbele kaa na gbogo, mi maa pe gbogo. Een fo mi yen ma mbele mben, mi yaa ti fere mbe poro ta.»

³¹ Wele, wagati wa yen na paan, mi yaa ma fannga ki ko, mboon go woolo pe fannga ki ko; fo lelengbaraga se ka ta wa ma go ki ni.

³² Ma yaa jologo ta na censaga ki wogo ki na, ma si yala kala pyew li yaa la yongo Izirayeli woolo pe kan. Lelengbaraga kpe se ka yan wa ma go.

³³ Mi yaa ma woolo nungba yaga go na, wa na saraga wogotunngo ki ni. Een fo ko yaa pye, jango mboon kan ma yentunwo legere wo konaa mbe kayanga le ma ni. Ma setirige piile pe yaa kaa kuun pe lefonro sanga wi ni.

³⁴ Nga ki yaa pye ma pinambiile shyen Ofini naa Fineyasi pe na, ki yaa pye kacen nda mila yuun ma kan ti wogo ki na. Pe ni fuun shyen pe yaa ka ku pilige nungba.

³⁵ Ko punngo na, mi yaa saraga wofa wa wo na yee kan, nga wi yaa pye tagawa ni. Wi yaa kaa tanri mbaa yala na jatere naa na nandanwa kala li ni. Mi yaa setirige ka kan wi yeri, nga ki yaa pye tagawa ni mbaa tunngo piin wunluwo nga mi yaa ka wo wi yege sogowo sanga pyew†.

³⁶ Kona, ma go woolo mbele pe yaa ka koro go na, pe ni fuun pe yaa kaa paan mbaa foli wi yege sogowo mbaa warifuwe pyo nungba naa yaakara jeennjenri yenri wi yeri. Pe yaa kaa wi yenri mbaa yuun fo: «Ki yaga ma saraga wogotunngo ka kan we yeri waa piin, jango we yaakara jenri ta waa kaa.» »

3

Yennele làa Samiyeli wi pye li yon senre yofa

¹ Lenambyo Samiyeli wila pye na tunngo piin Yawe Yennele li kan wa Eli wi tanla. Ki wagati wi ni, Yawe Yennele li sila pye na para leele pe ni fyafyaw, yariyanra nda làa pye na nari pe na, ti sila pye na piin fyafyaw.

² Yembine la ni, saraga wofa Eli wila pye ma sinle wa wi sinlesaga. Ki sanga wi ni,

† 2:27 2:27: Yennele yon senre yofa wo paa pye na yinri fun Yennele li lere; 1 Sami 9.6,10; 1 Wunlu 13.1,14. † 2:28 2:28: Eki 28.1; Levi 7.35-36 † 2:30 2:30: Eki 29.9; Levi 8-9; Nambu 16-17; 25.13 † 2:35 2:35: Ki verise nga wi Yennele yon senre ti yen na yuun na kee Eleyazari setirige pyo Zadoki wo yeri, nga wi mbaa ka pye saraga wofenne to wa Abiyatari wi yonlo Salomo wi wunluwo pi lesanga wi ni; 2 Sami 8.17; 15.24,35; 20.25; 1 Wunlu 2.35; 1 Kuro 29.22.

kila yala wi yengele kè te, wi woro na yaan jenge.

³ Samiyeli wila pye na wonlo wa Yawe Yennele li go ki ni, wa laga nga Yawe Yennele li yon finliwe kesu wila pye ma tege we. Yennele li fitanla[†] wila pye na yiin bere.

⁴ Kona, a Yawe Yennele li si Samiyeli wi yeri. A wi si sho ma yo: «Naw, mi ña.»

⁵ A wi si yiri ma fe ma kari wa Eli wi tanla ma saa wi pye fo: «Mi ña, katugu malla yeri.»

A Eli wi sho fo: «Mi soon yeri, songoro ma sa sinle.» A Samiyeli wi si songoro ma saa sinle.

⁶ A Yawe Yennele li si Samiyeli wi yeri naa. A wi si yiri ma kari wa Eli wi tanla naa ma saa wi pye fo: «Mi ña, katugu malla yeri.»

A Eli wi suu pye fo: «Na pinambyo, mi soon yeri; songoro ma sa sinle.»

⁷ Ma si yala Samiyeli wi fa Yawe Yennele li jen ghen, li fa si para wi ni gbogoyi ghen.

⁸ A Yawe Yennele li si Samiyeli wi yeri naa ki taanri wogo na. A Samiyeli wi si yiri ma kari wa Eli wi tanla, ma saa wi pye fo: «Mi ña, katugu malla yeri.»

Kona, a Eli wi sigi jen ma yo Yawe Yennele lo laa pye na lenambyo wi yinri.

⁹ A wi si Samiyeli wi pye fo: «Kari ma sa sinle. Na paga ma yeri naa, ma yo fo: «Yawe Yennele, ma tunmbyee wila nuru ma yeri!» » Kona, a Samiyeli wi si songoro ma saa sinle wa wi sinlesaga.

¹⁰ A Yawe Yennele li si pan ma yere le wi tanla, ma suu yeri paa kongbannga ki yen ma yo fo: «Samiyeli, Samiyeli.» A Samiyeli wi sho fo: «Yawe Yennele, ta para, katugu ma tunmbyee wi yen na nuru ma yeri.»

¹¹ Kona, a Yawe Yennele li sigi yo Samiyeli wi kan fo: «Wele, mi yaa kala la pye laga Izirayeli woolo pe sogowo, fo lere o lere wi yaa li logo ki yaa to wi yon na.

¹² Jologo kagala ngele fuun mi yo Eli go woolo pe kanngolo, mi yaa ke pye mbe ke yon fili, mbege le wa ke lesaga sa gbon wa ke kosaga ki na.

¹³ Mila wi yeri mako ma yo mi yaa kiti kon wi go woolo pe na fo sanga pyew, katugu wila wi pinambiile pe kapege ki jen, paa pye nala tifaga, een fo wi sila ki wo pe kee.

¹⁴ Ki kala na, mi wugu Eli go woolo pe kan fo ko saraga woro wa, ki yarikanga si woro wa, nga ki yaa ti pe pe kapere ti kala yagawa ta.»

¹⁵ A Samiyeli wi si koro ma sinle fo ma saa gbon ki goto pinliwe pi ni. Kona, a wi si yiri ma Yawe Yennele li go ki koro ti yengele. Samiyeli wila pye na fye mboo yariyanga senre ti yege yo Eli wi kan.

¹⁶ Een fo, a Eli wi suu yeri ma yo fo: «Na pinambyo Samiyeli.»

A Samiyeli wi si sho ma yo fo: «Naw, mi ña.»

¹⁷ A Eli wi suu yewe ma yo fo: «Yingi Yennele li yo ma kan? Maga ka ta kpe lara na na. Senre nda fuun li yo ma kan, na maga ki senpyo nungba lara na na, Yennele li jologo gbogo wa ma na.»

¹⁸ Kona, a Samiyeli wi sigi senre ti ni fuun ti yege yo wi kan, wi sila ta lara wi na. A Eli wi sho fo: «Lo li yen Yawe Yennele le, nga kali ndanla li ko pye.»

¹⁹ Samiyeli wila pye na yege tuun na paan, Yawe Yennele laa pye wi ni. Senre nda fuun laa yo, ta sila koro na ki kala lii li yee yon fili.

²⁰ Wa Izirayeli tara ti ni fuun ti ni, mbege le wa Dan ca fo sa gbon wa Berisheba ca, pe ni fuun paa ki jen ma yo Samiyeli wi yen Yawe Yennele li yon senre yofa kaselege[†].

²¹ Yawe Yennele laa pye nali yee nari wa Silo ca suyi. Pa laa pye nali yee nari Samiyeli wi na wa ki laga ki na, nali senre ti yuun wi kan.

4

¹ Samiyeli wila pye naga senre ti yuun Izirayeli woolo pe ni fuun pe kan.

Filisiti tara fenne

paa saa yon finliwe kesu wi le

Pilige ka, a Izirayeli woolo pe si yiri ma saa Filisiti tara fenne pe fili mbe malaga gbon pe ni. Paa pe malingboonlo censaga ki kan wa Ebeni Ezeri[†] laga ki tanla, a Filisiti tara fenne poro pe wogo ki kan wa Afeki ca.

² Filisiti tara fenne paa yere malinje wi na Izirayeli woolo pe mege ni. A pe si to malaga ki na. A Filisiti tara fenne pe si ya Izirayeli woolo pe ni. Paa malingboonlo waga tijere (4 000) si wo gbo pe ni wa malaga gbonsaga.

³ Naa Izirayeli woolo paa kaa songoro wa malingboonlo censaga ki ni, a pe lelelele pe sho fo: «Yingi na Yawe Yennele li si ti a Filisiti tara fenne pe si ya we ni nala? Yoo kari we sa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi le wa Silo ca, jango wi pye laga we sogowo, wi we sho we mbenfenne pe kee.»

⁴ Kona, a leelele pe si pitunmbolo torogo wa Silo ca, pe sa Yawe Yennele na li yen

[†] 3:3 3.3: Fitandla wila daga mbaa yiin yembine li ni fuun li ni wa Yennele go ki lajenge kpoyi ki ni; Eki 27.20-21; 30.7-8; Levi 24.3-4; 2 Kuro 13.11. [†] 3:20 3.20: Mbege le wa Dan ca fo sa gbon wa Berisheba ca, ko koro wo yen fo mbege le tara ti go nga na saga wa go nga na. [†] 4:1 4.1: Maga logo Eburuye senre ti ni Ebeni Ezeri ko koro wo nga sinndelege nga ki maa sagawa kaan.

yawa pi ni fuun fo li yon finliwe kesu wi le pe pan wi ni, lo na li yen ma cen wa sherubenye pe sogowo we. Eli wi pinambiile shyen Ofini naa Fineyasi paa pinle ma kari Yennele li yon finliwe kesu wi ni†.

5 Naa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wila kaa gbon wa malingboonlo censaga ki ni sanga na ni, a Izirayeli woolo pe si jorogo ngbanga nayinme pi kala na, fo a tara ti tigile.

6 Naa Filisiti tara fenne paa kaa ki jorogomo pi logo, a pe si yewe ma yo fo: «Yingi jorogomo gboɔ pila yinrigi wa Eburuye pe malingboonlo censaga ki ni yeen?» Kona, a pe sigi logo ma yo Yawe Yennele li yon finliwe kesu wo wi pan wa malingboonlo censaga ki ni.

7 Kona, a Filisiti tara fenne pe si fye, katugu paa yo fo: «Yennele li pan wa Eburuye pe malingboonlo censaga ki ni.» A pe sho naa fo: «Jologo yen we wogo, katugu ki wogo nga yeen ka fa pye gben!

8 Jologo yen we wogo, ambo wi yaa we sho ki yarisunndo fannga woro nda ti kee? Ko yarisunndo to tila jologo cenle pyew li wa Ezhipiti tara fenne pe na wa gbinri wi ni†.

9 Filisiti tara fenne ye kotogo le ye yee ni, ye pye lenambala, jango waga ka pye Eburuye pe kulolo paa yegge nga na paa pye we kulolo we. Ki kala na, ye pye lenambala, ye malaga ki gbon.»

10 Kona, a Filisiti tara fenne pe si saa to malaga ki na Izirayeli woolo pe ni, ma ya pe ni. A pe ni fuun nungba nungba pe si fe ma kari wa pe paara yinre ti ni. Paa pe ya fo jenge; lere waga nafa ma yiri ke (30 000) wo la ku Izirayeli woolo pe ni.

11 Yennele li yon finliwe kesu wo na, Filisiti tara fenne paa wi sho. Eli wi pinambiile shyen Ofini naa Fineyasi paa ku fun.

Eli naa wi pijo pe kunwo senre

12 Kona, a Benzham cenle woolo nana wa si yiri wa malaga gbonsaga ma fe ma kari wa Silo ca ki pilige nungba ki ni. Wi yariporo tila pye ma walagi wi na, tara la pye ma wo wa wi go ki na naga nari ma yo wila kunwo gbele.

13 Nana wi gbonsaga wa Silo ca sanga na ni, kila yala Eli wila pye ma cen wa wi jongo ki na, wa kono li yon na, na singi, katugu wi jatere wila piri wi na Yennele li yon finliwe kesu wi kala na. A nana wi si ye wa ca ma senre ti yo. A ca woolo pe ni fuun pe si jorogo ngbanga.

14 Naa Eli wila kaa jorogomo pi logo, a wi si yewe ma yo fo: «Jorogomo mba pi yiri wa janwa wi ni, po koro wo yen mele?» A nana wi si fyeele ma pan ma senre ti yegge yo wi kan.

15 Ma si yala Eli wila ta ye le nafa tijere ma yiri ke ma yiri kolotaanri. Wi sila pye na yaan, wila pye fyoon.

16 A nana wi si Eli wi pye fo: «Pa mi yiri wa malaga gbonsaga ma pan yeen; nala yeen ko mi fe ma sho ma yiri wa.»

A Eli wi suu yewe ma yo fo: «Yingi ki pye wa na pinambyo?»

17 A pitunngo wi suu yon sogo ma yo fo: «Izirayeli woolo pe fe Filisiti tara fenne pe yegge. Pe ya we ni fo tipege. Ma pinambiile shyen Ofini naa Fineyasi pe ku. A Filisiti tara fenne pe Yennele li yon finliwe kesu wi sho.»

18 Naa nana wila kaa para Yennele li yon finliwe kesu wogo ki na sanga na ni, a Eli wi si yiri wa wi jongo ki na ma to ma jali wa ca ki yeyongo ki tanla ma too yologo ki kaw ma ku; katugu wila le mee nugu. Wila Izirayeli woolo pe yegge sin ma saa gbon fo ye le nafa shyen.

19 Eli wi pijo, Fineyasi jo we, wila pye kugbo ni. Wi sesanga wila gbon. Naa wila kaa ki logo ma yo pe Yennele li yon finliwe kesu wi sho sanga na ni, ma wi nafa wo naa wi polo wi ni pe kunwo pi logo sanga na ni, a lara ti suu le naa yaa, a wi si kannguuro kan mee se.

20 Maa ta wila pye na jaa mbe ku, jele mbele paa pye le wi tanla, a pe suu pye fo: «Maga ka fye, pinambyo ma se.» E'en fo wi sila pe yon sogo senre ta kpe ni, nakoma mbe logo pe yeri.

21 A wi si pyo wi mege taga naa yinri Ikavodi†, ma yo fo: «Yennele li gbogowo pi wogo laga Izirayeli naa.» Wila ko yo ma, naa wila pye na jatere piin Yennele li yon finliwe kesu wi shogo wogo ki na we, konaa wi nafa naa wi polo pe kunwo wogo ki na we.

22 A wi sho fo: «Gbogowo kpe woro laga Izirayeli tara naa, katugu pe Yennele li yon finliwe kesu wi sho.»

5

Yon finliwe kesu wila pye wa Filisiti tara fenne pe yeri

1 Naa Filisiti tara fenne paa kaa Yennele li yon finliwe kesu wi sho, a pe si yiri wi ni wa Ebeni Ezeri laga ki na ma kari wi ni wa Asidodi ca.

† 4:4 4.4: Eki 25.22 † 4:8 4.8: Eki 7-11,14; Zhou 2.10.

koro wo yen fo gbogowo woro wa, nakoma gbogowo pi yen se? † 5:2 5.2: Dagon wila pye Filisiti tara fenne pe yarisunngo gbogo; Kiti 16.23; 1 Sami 31.10; 2 Kuro 10.10.

† 4:21 4.21: Eburuye senre ti ni maga logo Ikavodi ko

² A pè suu le ma ye wi ni wa pe yarisunngo Dagon† ki gbogogo ki ni, ma saa wi tege le yarisunngo Dagon ki tanla.

³ Ki goto yirifaga ki na, a Asidodi ca fenne pè si yiri; pe mbe wele, mee Dagon wi yan wi to maa yege ki jiile le tara Yawe Yenñele li yon finliwe kesu wi yege sogowo. A pè suu yirige maa yerege wa wi yeregesaga.

⁴ Ki goto yirifaga ki na, a pè si yiri; pe mbe wele mee Dagon wi yan wi to maa yege ki jiile le tara Yawe Yenñele li yon finliwe kesu wi yege sogowo. Wi go naa wi keyen shyen yi ni, tila koonlo wa wi na ma toori wa yeyongo shon wi na. Wi nandogomo po ce pila koro le.

⁵ Ko kala ki ti Dagon saraga wofenne naa mbele fuun pe maa yiin wa Dagon gbogogo ki ni wa Asidodi ca, paa tanga wa yeyongo shon wi na, ali ma pan ma gbón nala.

⁶ A Yawe Yenñele li si jologo gbogo wa Asidodi ca fenne pe na ma pe jolo jenge, ma yaritinnde wa pe na konaa pe kangara tara woolo pe na†.

⁷ Naa Asidodi ca fenne paa kaa ki yan ma, a pè sho fo: «Izirayeli woolo Yenñele li yon finliwe kesu wi se koro laga we yeri naa, katugu li yen na jologo gbogo waa woro naa we yarisunngo Dagon we na.»

⁸ A pè si tun Filisiti tara fenne teelee pe ni fuun pe yeri ma pe gbogolo wa pe yeri, mee pe yewe ma yo fo: «Yingi we yaa pye Izirayeli woolo Yenñele li yon finliwe kesu wi ni?»

A pè sho fo: «Ye ti we kari wi ni wa Gati ca.» Ki pye ma, a pè si kari wi ni wa Gati ca.

⁹ Een fo, naa paa kaa wi le ma kari wi ni wama, a Yawe Yenñele li si yiri ki ca woolo pe koro. Jologo gbogo la to pe na. Laa yaritinnde wa ca woolo pe ni fuun pe na, maga le piile pe na fo ma saa ki wa lelele pe na.

¹⁰ Kona, a pè si Yenñele li yon finliwe kesu wi torogo wa Ekiron ca. Een fo naa wila kaa gbón wa, a Ekiron ca woolo pè si je na jorogi na yuun fo: «Pè pan Izirayeli woolo pe Yenñele li yon finliwe kesu wi ni laga we yeri, jango mbe woro naa we woolo pe ni we gbo.»

¹¹ Poro fun, a pè si tun Filisiti tara fenne teelee pe yeri ma pe gbogolo, mee pe pye fo: «Ye Izirayeli woolo Yenñele li yon finliwe kesu wi torogo. Ye songoro wi ni wa wi tara, jango wiga ka woro naa we woolo pe ni we ni fuun we gbo.» Kunwo jatere piriwen la pye ca woolo pe ni fuun pe na, katugu Yenñele laa jologo gbogo wa pe na.

¹² Ali leele mbele paa koro pee ku, yaritinnde la pye na yinrigi pe na, na pe

jolo. Ca woolo paa pye na gbele na sagawa mba jaa, ki gbeere tila pye na yinrigi na kee wa yenñele na.

6

*Filisiti tara fenne
paa yon finliwe kesu wi torogo
wa Izirayeli tara*

¹ Yawe Yenñele li yon finliwe kesu wila yenge koloshyen ko pye wa Filisiti tara fenne pe tara.

² Kona, a Filisiti tara fenne pè si pe saraga wofenne naa pe jelefenne pe yeri ma pe yewe fo: «We yaa Yawe Yenñele li yon finliwe kesu wi pye mele? We yaa ki pye yege nga na mbe suu torogo wa wi tara, yege yo we kan.»

³ A pè si pe yon sogo ma yo fo: «Na ye kaa jaa mbe Izirayeli woolo Yenñele li yon finliwe kesu wi torogo wila kee, yaga kaa torogo waga. Een fo, yoo torogo ye kajoo gbegele saraga wo li yeri. Kona ye yaa sagala; pa ye yaa ki jen fun yingi na Yenñele laa si pye na ye jolo.»

⁴ A Leele pè si yewe ma yo fo: «Yingi kajoo kala yagawa saraga we yaa wo li yeri?»

A pè si pe yon sogo ma yo fo: «Ye yaa yaritinnde nda ti ye ta ti yanlere kangurugo gbegele te ni konaa te sacuulo kangurugo ni, mbe yala Filisiti tara fenne teelee pe yon ki ni, katugu ki jologo ki gbón ye ni fuun ye na, yoro naa ye tara teelee pe ni.

⁵ Koni, ye yaritinnde ti yanlere ta gbegele konaa sacuulo mbele pe yen na ye tara ti jogo pe yanlele ni, yeri kan Izirayeli woolo Yenñele li yeri yeli son. Pa kona li yaa jologo gbogo ki laga yoro naa ye yarisunndo konaa ye tara ti na.

⁶ Yaga ka ye kotogo ki ngban ye yee na paa yege nga na Ezhipiti tara fenne poro naa Farawon wi ni paa ki pye we. Ye nawa to ki na fo ki Yenñele laa pe jolo, fo a pè saa Izirayeli woolo pe yaga, a pè kari.

⁷ Koni, ye wotoro fonno nungba gbegele, ye nanele shyen yigi, mbele pe piile pe yen na wonri pe na, pe fa si nere tunngo pyetige po pe na faa; ye wotoro wi po pe na. Een fo ye kari pe pire ti ni wa nandanga.

⁸ Ye Yawe Yenñele li yon finliwe kesu wi le yoo le wa wotoro wi ni. Ye kesu wa tege le wi tanla. Yaara nda ye gbegele te ni mberi wo Yenñele li yeri kajoo kala yagawa saraga, yeri le wa wi ni. Ko punjo na, yoo yaga wila kee.

⁹ Ye sila wi wele, na yaga wi yan wi konon li le na kee wa Izirayeli tara konon li yeri, ma wa Beti Shemeshi ca ki yeri, ko

† 5:6 5:6: 1 Sami 6:5

yaa ki naga we na fo pe Yennele lo ligi jologo gbogo nga ki ni fuun ki wa we na. Nakosima we yaa ki jen mbe yo fo lo ma. Een fo, ki jologo gbogo ki to we na jaga wi†.»

¹⁰ A Filisiti tara fenne pe si tanga ki senre ti na. Paa nanele shyen yigi, mbele napire la pye na wonri pe na, ma wotoro wi po pe na, mee saa pe pire to ton wa nandanga ki ni.

¹¹ A pe si Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi le wa wotoro wi ni konaa kesu pige ki ni, ko nga te sacuulo poro naa yaritinde yanlere tila pye wa wi ni we.

¹² A nanele pe si Beti Shemeshi ca kono li le ma sin perew na kee. Paa sin ki kono nungba li ni na gbele na kee. Pe sila ke mbe kari kalige na nakoma kamege na. Filisiti tara fenne teele paa pye na tanri pe pungo na fo ma saa gbón wa Beti Shemeshi ca konlo li na.

¹³ Beti Shemeshi ca woolo paa pye na bile wi koon wa gbunlundege ki ni. A pe si kaa yege yirige ma wele, mee yon finliwe kesu wi yan. A pe nawa pi si yinggi fo jenge.

¹⁴ A wotoro wi si saa gbón wa Beti Shemeshi ca fenne nana Zhouwe wi kere, mee yere wa sinndeligbogo ka tanla. A pe si wotoro wi kangire ti koonlo ma nanele pe wo saraga sogowogo Yawe Yennele li yeri.

¹⁵ A Levi setirige piile pele si Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi wo wa wotoro wi ni konaa yaara nda paa gbegele te ni tila pye kesu pige nga ni ki ni. A pe siri tege wa sinndeligbogo ki na. Ki pilige ki ni, a Beti Shemeshi ca woolo pe si saara sogoworo naa saara ta yege wo Yawe Yennele li yeri†.

¹⁶ Naa Filisiti tara fenne teele kangurugo paa kaa ko yan ma, a pe si songoro wa Ekiron ca ki pilige nungba ki ni.

¹⁷ Filisiti tara fenne paa te yaritinde yanlere nda kan Yawe Yennele li yeri, mari pye pe kajogo ki kala yagawa jasaara, tila pye kangurugo ma yala pe cagboro ti ni: Asidodi ca wogo nungba, Gaza ca wogo nungba, Asikalon ca wogo nungba, Gati ca wogo nungba konaa Ekiron ca wogo nungba.

¹⁸ Filisiti tara fenne teele kangurugo paa pye cara nda go na, nda paa malaga sigemboro kan mari maga konaa kapire ti ni, ti nungba nungba pyew tila te sacuulo yanlele kan ma yala ti yon ki ni. Paa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi tege

sinndeligbogo nga na, wa Beti Shemeshi ca fenne nana Zhouwe wi kere, ki yen wa fo ma pan ma gbón nala, na leele pe nawa tuun ki kala li ni.

¹⁹ Yawe Yennele laa jologo wa Beti Shemeshi ca woolo pe na, katugu paa wele wa yon finliwe kesu wi nawa. Yawe Yennele laa nambala nafa taanri ma yiri ke gbo†. A leele pe si kunwo pi gbele, katugu Yawe Yennele laa jologo gbogo wa pe na.

²⁰ A Beti Shemeshi ca woolo pe sho fo: «Ambo wi mbe ya yere Yawe Yennele li yege sogowo, lo na li yen kpoyi we? We mbe ya kari yon finliwe kesu wi ni se yeri mboo wo laga we yeri?»

²¹ A pe si leele tun wa Kiriyaati Yeyarimu ca woolo pe yeri ma pe pye fo: «Filisiti tara fenne pe songoro ma pan Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi ni, ye pan yoo le ye kari wi ni wa ye yee yeri.»

7

¹ A Kiriyaati Yeyarimu ca woolo pe si pan ma Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi le ma kari wi ni wa Abinadabu go, wa tinndi wi na. A pe suu pinambyo Eleyazari wi tege wila Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi korosi.

Samiyeli wila pye Izirayeli woolo pe kiti konfo

² Kila mo, ye le nafa lo la toro, naa paa kari Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi ni wa Kiriyaati Yeyarimu ca we. A Izirayeli woolo pe si kaa naga lagajaa mbe pan Yawe Yennele li korogo.

³ Kona, a Samiyeli wi si Izirayeli woolo pe ni fuun pe pye fo: «Na kaa pye ye yen na jaa mbe songoro mbe pan Yawe Yennele li korogo ye kotogo ki ni fuun ni, pa kona yarisunndo nda ti yen ye yeri ma yiri cengele kele yege ni, yeri wa konaa yarisunndo Asitarite ti ni. Ye mara Yawe Yennele li na ye kotogo ki ni fuun ni, yaa tunngo piin lo nungba kan. Pa kona, li yaa ye sho Filisiti tara fenne pe kee.»

⁴ A Izirayeli woolo pe si yarisunndo Baali naa Asitarite ti wa mari wo wa pe yee sogowo, nee tunngo piin Yawe Yennele lo nungba kan.

⁵ Ko pungo na, a Samiyeli wi si pe pye fo: «Ye Izirayeli woolo pe ni fuun pe gbogolo wa Mizipa ca, mi yaa Yawe Yennele li yenri ye kan†.»

⁶ A pe si gbogolo wa Mizipa ca, mee tonmo ko ma wo tara† le Yawe Yennele li

† 6:9 6:9: Zhouzu 15.10 † 6:15 6:15: Dete 10.8; Zhouzu 21.16 † 6:19 6:19: Nga ki yo fo: Yawe Yennele laa lere nafa taanri ma yiri ke gbo, Yennele senre sewelele pele ni, ki yen ma yonlogo wa ma yo fo Yawe Yennele laa lere waga nafa shyen ma yiri ke naa nafa taanri ma yiri ke (50 070) gbo. † 7:5 7:5: Kiti 20.1; 21.1 † 7:6 7:6: Mbe tonmo ko mbe wo Yawe Yennele li yege sogowo, ki kapyeye ki koro wi woro ma filige. Kana paa ko pye mbe pe yee pye kpoyi, nakoma mbe pe nawa senre to yo Yawe Yennele lo kan.

yegε sɔgɔwɔ. Pàa yenge le ki pilige ki ni, ma pe kapere ti yo ma yo fɔ: «Wè kapege pye Yawe Yennele li na.» Samiyeli wila pye Izirayeli woolo pe kiti kɔnfɔ wa Mizipa ca.

⁷ Naa Filisiti tara fenne pàa kaa ki logo ma yo Izirayeli woolo pè gbogolo wa Mizipa ca, a Filisiti tara teele pè si kari sa to Izirayeli woolo pe na. Naa Izirayeli woolo pàa kaa ki wogo ki logo, a pè si fye Filisiti tara fenne pe yegε.

⁸ A pè si Samiyeli wi pye fɔ: «Maga ka Yawe Yennele, we Yennele li yenrewe pi yaga we kan, jango li we sho Filisiti tara fenne pe kεε.»

⁹ A Samiyeli wì si simbapɔɔ ɲa wi fa laga yinne na wa yigi maa pye saraga sogowogo Yawe Yennele li yeri. Kona, a wì si Yawe Yennele li yenri Izirayeli woolo pe kan. A li suu yenrewe pi logo.

¹⁰ Ma Samiyeli wi ta wila pye na saraga sogowogo ki woo sanga ɲa ni, a Filisiti tara fenne pè si pan mbe to Izirayeli woolo pe na. Eɛn fɔ ki pilige ki ni, a Yawe Yennele li si yennele gbanlaga pye ɲgbanga Filisiti tara fenne pe na, a pe sunndo wì si kɔn pe na, fɔ a Izirayeli woolo pè ya pe ni.

¹¹ A Izirayeli woolo pè si yiri wa Mizipa ca ma Filisiti tara fenne pe purɔ, fɔ ma saa gbɔn wa Beti Kari ca ki pungo na, ma ya pe ni pew.

¹² A Samiyeli wì si sinndelege ka le maga yerege wa Mizipa naa Shenì ca sɔgɔwɔ pi ni, maga mege taga naga yinri Ebeni Ezeri†, ma yo fɔ: «Yawe Yennele li we saga fɔ ma pan ma gbɔn namena.»

¹³ A Filisiti tara fenne pè si go sogo, pe sila ka pan mbe ye naa wa Izirayeli tara. Katugu ma Samiyeli wi ta yinwege na, Yawe Yennele làa pye na malaga gbɔɔn Filisiti tara fenne pe ni.

¹⁴ Cara nda Filisiti tara fenne pàa sho Izirayeli woolo pe yeri, a ti si songoro Izirayeli woolo pe na, maga le wa Ekiron ca ki na fɔ ma saa gbɔn wa Gati ca ki na, ma pinle ti kanngara na lara ti ni. Izirayeli woolo pàa pe tara ti ni fuun ti sho Filisiti tara fenne pe yeri. A yeyinge si ye Izirayeli woolo naa Amori cenle woolo pe sɔgɔwɔ.

¹⁵ Samiyeli wila pye Izirayeli woolo pe kiti kɔnfɔ wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni.

¹⁶ Kila pye, ye le pyew wi ma yiri mbe kari wa Beteli ca, mbe toro wa Giligali ca konaa wa Mizipa ca, na Izirayeli woolo pe kiti kɔnkagala ke yege woo wa ki cara ti ni fuun ti ni†.

¹⁷ Ko pungo na, wi mεε songoro ma kari wa wi go, wa Arama ca. Pa wila pye na

Izirayeli woolo pe kiti kɔnkagala ke yege woo wa. Wila saraga wosaga ka kan wa Yawe Yennele li kan.

SAMIYELI WO NAA WUNLUNANA SAWULI PE KALA

8

8-15

*Izirayeli woolo pàa pye na jaa
wunluwɔ mbe cɛn pe go na*

¹ Naa Samiyeli wila kaa le, a wì suu pinambiile pe tege paa Izirayeli woolo pe kiti kɔnkagala ke yege woo.

² Wi pinambyɔ kɔngbanɲa pàa pye naa yinri Zhoueli, na shyen woo wi yinri Abiya. Pàa saa cɛn wa Berisheba mbaa kiti kɔnkagala ke yege woo.

³ Eɛn fɔ pe sila pye na tanri wa pe to wi tulugo ki ni. Penjara wogo kila gbogo pe yeri. Pàa pye na yarikanra shoo na kiti wi kɔɔn na tonni kaselege ki na.

⁴ Ki kaa pye ma, a Izirayeli lelelele pè si pe yeε gbogolo, mεε kari Samiyeli wi kɔrɔgo wa Arama ca,

⁵ ma suu pye fɔ: «Wele, koni mà le mako. Ma pinambiile pe si woro na tanri wa ma tulugo ki ni. Koni wunluwɔ tege we go na wila we yege sinni, paa yege ɲga na ki maa piin wa cengele sanɲgala ke ni fuun ke ni†.»

⁶ Ki yenrewe mba pàa yenri ma yo: «Wunluwɔ tege we go na wila we yege sinni» ki sila Samiyeli wi ndanla. A wì si Yawe Yennele li yenri.

⁷ A Yawe Yennele li si Samiyeli wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Senre nda leele mbele paa yuun ti logo, ma yenle ɲga fuun pè yo ki na; katugu mboro ma pè je ma na, eɛn fɔ muwi pè je na na. Pe woro na jaa mbe pye pe wunluwɔ naa.

⁸ Kala na pe yen na piin ma na li nungba lo pè pye na na, maga le pilige ɲga ni mila pe yirige wa Ezhipiti tara fɔ ma pan ma gbɔn nala. Pè je na na ma saa na tunɲgo piin yarisunndo ta yege kan.

⁹ Ki kala na koni, ɲga paa yenri ma yeri, ki pye pe kan. Eɛn fɔ wunluwɔ ɲa wi yaa cɛn pe go na, ɲga ki daga mbaa piin wi kan, ma pe yeri ki wogo ki na.»

¹⁰ Senre nda fuun Yawe Yennele làa yo, a Samiyeli wì siri yo mbele pàa pye na wunluwɔ wi yenri wi yeri pe kan.

¹¹ Wila pe pye fɔ: «Wunluwɔ ɲa wi yaa cɛn ye go na, ɲga ki daga mbaa piin wi kan ki ɲga: «Wi yaa ye pinambiile pe yigi mbe pe pye wi wotoroye mbele shonye maa tilele pe fevenne, konaa mbe pele

† 7:12 7:12: Maga logo Eburuye senre ti ni Ebeni Ezeri ko koro wo yen sinndelege ɲga ki maa sagawa kaan. † 7:16

7:16: Zhouu 4.19; Kiti 20.18,26 † 8:5 8:5: Dete 17.14

pye paa fee wi yeera wotoro wi yege paa pingbaanla yen.

¹² Wi yaa pele tege pe pye teele malingboonlo waga kelengele (1 000) go na, mbe pele tege malingboonlo nafa shyen ma yiri ke ke go na. Wi yaa pele tege paa fali wi kan, paa wi yarilire ti koon wi kan konaa paa wi malingbonyaara ti gbegele naa wi wotoroye tunngo pyeyaaara ti ni.

¹³ Wi yaa ye sumborombiile pe le mbe pe pye nuwo taanyaara gbegelefenne, naa sogofenne konaa buru fofenne.

¹⁴ Wi yaa ka ye keere, naa ye erezen keere konaa ye oliviye tire keere tiyonro ti sho ye yeri mberi kan wi legboolo pe yeri.

¹⁵ Wi yaa kaa ye keere yarilire to naa ye erezen tiire pire yaga wi shoo mbaa wi kaan wi fannga fenne naa wi legboolo pe yeri.

¹⁶ Wi yaa kaa ye tunmbyeele nambala naa jeele, naa ye lefonmbolo mbele pe yen fannga ni[†] konaa ye sofilele pe lee pe saa tunngo piin wi kan.

¹⁷ Wi yaa kaa ye yaayoro yaga wi shoo, ye yaa ka pye wi kulolo.

¹⁸ Ki wagati wi ni, ye yaa kaa gbele wunluwo na ye wo wi kala na. Een fo Yawe Yennele li se ka logo ye yeri.»

¹⁹ A Izirayeli woolo pe si je, pee yenle mbe Samiyeli wi yerewe senre ti logo. A pe sho fo: «Ko si we jori. Waa jaa wunluwo mbe een we go na.

²⁰ Waa jaa paa we yege sinni paa cengele sanngala ke yen. We wunluwo wi yaa la we kiti konkagala ke yege woo, mbe pye we yekelewe mbaa malaga gboon we ni ja.»

²¹ A Samiyeli wi si senre nda fuun leele paa yo ti logo, mee saa ti ni fuun yo Yawe Yennele li kan.

²² A Yawe Yennele li suu yon sogo ma yo fo: «Yenle pe senre ti na, ma wunluwo tege pe go na.» Ko pungo na, a Samiyeli wi si Izirayeli woolo pe pye fo: «Ye ni fuun nunnga nunnga ye songoro yaa kee ye cara.»

9

*Sawuli wila saa fili
Samiyeli wi ni*

¹ Benzhamé cenle woolo naña wà la pye wa, paa pye naa yinri Kishi. Kishi to wo lawi na Abiyeli. Abiyeli to wo lawi na Zerori. Zerori to wo lawi na Bekorati. Bekorati to wo lawi na Afya. Kishi wila pye malaga gbönfo welewe.

² Kishi wi pinambyo wà la pye wa, paa pye naa yinri Sawuli, lefonngo tiyon lawi. Izirayeli woolo pe ni, wa kpe sila yon paa

wo yen. Wila si tonlo ma we pe ni fuun pe na.

³ Pilige ka, a wi to Kishi wi sofile neele pe si pungo. A wi suu pinambyo Sawuli wi pye fo: «Yiri ma tunmbyee wa le wi pinle ma ni, ma kari ma sa sofile neele pe lagaja.»

⁴ A Sawuli wi si saa Efrayimu tara yanwira ti yanri, ma Shalisha tara ti yanri, wii sofile neele pe yan wa. A wi si Shalimu tara ti kon ma yiri, ma saa Benzhamé tara ti kon ma yiri, wii pe yan wa fun.

⁵ Naa paa ka saa gbon wa Zufu tara, a Sawuli wi suu tunmbyee na wila pinle wi ni wi pye fo: «Pan we songoro, nakoma na to wi yaa kannga mbaa jatere piin woro wogo ko na mbe fege sofilele neele poro wogo ko na.»

⁶ A wi tunmbyee wi suu yon sogo ma yo fo: «Wele, Yennele lere yen laga ki ca nga ki ni. Wi yen lere na pe maa jate. Wiga senre nda fuun yo, ti mari yee yon fili. Shokari we saa yan, kana kono na we yaa le, wi yaa li naga we na.»

⁷ A Sawuli wi suu pye fo: «Migi logo, een fo na waga kari, yingi we yaa sa kan Yennele lere wi yeri? We yaakara ti ko wa we kashara ti ni. Yarikanga woro we yeri we sa kan Yennele lere wi yeri. Yingi ki koro we yeri?»

⁸ A tunmbyee wi si senre ti le ma Sawuli wi pye fo: «Wele, warifuwe pyo yen laga na yeri, mi yaa wi kan Yennele lere wi yeri, jango kono na we yaa le wili naga we na.»

⁹ Fafafa wa Izirayeli tara, na pe kaa kee sa Yennele li yewe pe ma yo fo: «Yoo kari wa lere na wi maa yariyanra yaan wi yeri.» Nala mbele pe maa yinri Yennele yon senre yofenne, pa paa pye na pe yinri ma.

¹⁰ A Sawuli wi suu pye fo: «Ma jatere wi yen jenge. Shokari.» A pe si yiri na kee wa ca nga Yennele lere wila pye ki ni.

¹¹ Naa paa kaa na tinndi wi nuru na kee wa ca ki yeri sanga na ni, a pe si fili sumborombiile pele ni paa yinrigi mbe pan mbe ko. A pe si pe yewe ma yo fo: «Nana na wi maa yariyanra yaan wi wa le?»

¹² A sumborombiile pe si pe yon sogo ma yo fo: «Ee, wi yen wa ye yege. Wi pan laga ca, katugu nala ca woolo paa saraga woo wa Yennele gbogósaga nga wa tinndi wi na ki na. Yaa fyeele.»

¹³ Na yaga sa ye wa ca ki ni, ye yaa wi yan wa, sanni wi sa kari wa Yennele gbogósaga nga wa tinndi wi na ki na, mbe sa saraga suro ti li. Leele pe se ya mbaa nii na wi fa gbon wa ghen, katugu wo wi

[†] 8:16 8:16: Laga ki verise na wi ni nga ki yo fo: Ye lefonmbolo mbele pe yen fannga ni, wa Yennele senre sewe na wi yen Gireki senre ni wi ni, pege yonlogo wa ma yo fo «ye nere».

yaa duwaw saraga ki na, ko punjo na leele mbele pè yeri, pee jen paa nii. Na yaga kari foonfoon nga, ye yaa saa ton le.

¹⁴ A pè si kari wa ca ki ni. Pe yesaga wa ca, a pè si fili Samiyeli wi ni wila yinrigi wa ca na kee wa Yennele gbogosa.

¹⁵ Ma si yala, ki pilige ki yege Yawe Yennele laa ki naga Samiyeli wi na, sanni Sawuli wi sa pan ma yo fo:

¹⁶ «Goto anme yege, mi yaa Benzhamenle woolo naja wa torogo laga ma yeri. Ma sinme kpoyi wo wi na maa tege to Izirayeli, na woolo pe go na. Wi yaa ka Izirayeli woolo pe sho Filisiti tara fenne pe kee; katugu milan woolo pe jologo ki yan, ma pe gbelege ki logo.»

¹⁷ Naa Samiyeli wila kaa Sawuli wi yan sanga na ni, a Yawe Yennele li suu pye fo: «Wele, naja na wo mila wi senre yo ma kan ma yo wi yaa ka cen na woolo pe go na.»

¹⁸ A Sawuli wi si fulo wa Samiyeli wi tanla, wa ca ki mbogo yeyongo ki na, mee wi pye fo: «Ma yee yaga, ma naja na wi maa yariyanra yaan wi go ki naga na na.»

¹⁹ A Samiyeli wi suu yon sogo ma yo fo: «Muwi mi yen yariyanra yanfo[†] we. Toro laga na yege, we kari wa Yennele gbogosa ki na. Mboro naa ma tunmbyee wi ni ye yaa pinle mbe li laga na ni nala. Kagala ngele fuun maa ma yee yewe ke ni, goto pinliwe ni, mi yaa ke yege yo ma kan mboon yaga maa kee.

²⁰ Sofile neele mbele pè punjo, nala yen ki pilige taanri, pè pe yan, maga ka ma jatere wi piri ma yee na poro wogo ko na. Een fo, Izirayeli woolo pe yarijende ti ni fuun ti yen ambo woro? Ma sigi jen mbe jen mbe yo ti yen mboro naa ma to go woolo pe ni yoro woro wi le?»

²¹ A Sawuli wi sho fo «Mi yo Benzhamenle woolo naja wo wawi ni? Ko cenle lo li kologo Izirayeli cengele ke ni fuun ke ni. Na sege woolo poro pè kologo ma we Benzhamenle woolo seye woolo pe ni fuun pe ni. Yingi na ma nee ko senre nda to yuun na ni?»

²² A Samiyeli wi si kari Sawuli wo naa wi tunmbyee wi ni, ma ye pe ni wa go nga pe yaa li ki ni. A wi si legboolo censaga kan pe yeri wa yege, wa leele mbele paa yeri pe sogowa; poro la pye na kee lere nafa ma yiri ke yeri.

²³ A Samiyeli wi si sogowa wi pye fo: «Kayinne na mila kan ma yeri ma yo mali tege li ye, pan li ni.»

²⁴ A sogowa wi si pan jele lo naa nda ti ma taga li na ti ni[†], mari tege Sawuli wi yege sogowa. A Samiyeli wi si Sawuli wi pye fo: «Ki kala na li ngo, naa mila leele pe yeri, tasaga nga ki tege ma kan koyi we. Ta kon maa kaa.» Ki pye ma, a Sawuli wi si li Samiyeli wi ni ki pilige ki ni.

²⁵ Ko punjo na, a pè si yiri wa Yennele gbogosa ki na ma songoro wa ca. A Samiyeli wi si para Sawuli wi ni wa wi birigo ki go na[†].

Samiyeli wila Sawuli wi tege

wunluwo

²⁶ Ki goto yirifaga ki na, a Samiyeli wi si Sawuli wi yeri wa wi birigo ki go na maa pye fo: «Yiri maa kee, mi yaa soon torogo.» A Sawuli wi si yiri na kee, a Samiyeli wi si pinle wi ni.

²⁷ Naa paa ka saa gbón wa ca ki kosaga, a Samiyeli wi si Sawuli wi pye fo: «Ki yo ma tunmbyee wi kan wi keli we yege.» A tunmbyee wi si keli pe yege ma lali pe ni.

A Samiyeli wi si Sawuli wi pye fo: «Koni yere namena, senre nda Yennele li yo, mi yaa ti yo ma kan.»

10

¹ Kona, a Samiyeli wi si sinme kugbolo na wila pan li le, mee ki sinme pi wo wa Sawuli wi go ti ni. Ko punjo na, a wi si keyen wa wi yologo maa shari, mee yo fo: «Ki sinme mba pi wo ma na, ko yen naga nari ma yo Yawe Yennele lóon tege to cenle na li yen li woolo pe go na. [Mboro ma yaa la pe yege sinni. Ma yaa ka pe sho pe juguye mbele pe yen ma pe maga pe kee. Ki sinme mba pi wo ma na, po pi yen naga nari ma yo Yawe Yennele lóon tege to li woolo pe go na[†].]

² Na maga ka laga na na mbaa kee, ma yaa sa fili nambala shyen ni wa Arasheli fanga ki tanla, wa Zeliza ca, wa Benzhamenle tara konlo li na. Pe yaa ma pye mbe yo sofile neele mbele maa kari sa lagaja, pè pe yan. Ma to wi woro na poro wogo ko jate naa, koni yoro wogo ko kuu jatere wi piri wi na. Wi yen naa yee yewe wi mbe pye mele mboon yan.»

³ Na maga yiri lema mbaa kee yege, ma yaa sa gbón wa Tabori ca tigbogo ki na. Ma yaa fili nambala taanri ni, paa kee wa Beteli ca sa Yennele gbogo. Pe ni, sikapigile taanri yen nungba yeri, buru taanri yen shyen woo wi yeri, duven lekasha nungba yen taanri woo wi yeri.

[†] 9:19 9:19: Faa paa pye na Yennele yon senre yofenne pe yinri yariyanra yanfenne. [†] 9:24 9:24: Eki 29.22,27; Levi 7.32-33,35; Nombu 6.20; 18.18 [†] 9:25 9:25: Wa Izirayeli tara, wa birigo ki go na, tifene li ma pye ma yinggi. Kila pye na nambanja ka tugu wa na, mbege naga fo poo yigi jenge, pa pe maa yaara wo wa. [†] 10:1 10:1: Ki verise na wi senre punjo woro ti woro wa Yennele senre sewe lee na wi yen Eburuye senre ni wi ni. Pa ti yen wa Gireki senre sewe lee wo na Siriyaki sewe lee wi ni.

⁴ Pe yaa ma shari mbe buru shyen kan ma yeri, ma yenle pe na.

⁵ Ko pungo na, ma yaa sa gbɔn wa Gibeya Eloyimu ca. Filisiti tara fenne malingboonlo ngbelege ka yen wa. Na ma kaa yin wa ca sanga ɲa ni, ma yaa fili Yenɲele yon senre yofenne ngbelege ka ni, pɛ yiri wa Yenɲele gbɔgosaga na tinri, ɲɔni gbɔnfenne, naa wegele winfenne, naa pimbigile gbɔnfenne konaa juru gbɔnfenne yaa pye pe yege. Pe yaa la Yenɲele yon senre yuun.

⁶ Kona Yawe Yenɲele li yinne li yaa ye ma ni, ma yaa la Yenɲele yon senre yuun paa pe yen. Ma yaa kannga mbe pye lere wa yege.

⁷ Na ki kacɛn kagala ke ka ke yee yon fili ma kan sanga ɲa ni, maga kala na yan li daga pyewe ni, ma lo pye, katugu Yenɲele li yaa pye ma ni.

⁸ Ma keli na yege ma kari wa Giligali ca, mi yaa ka taga ma na, mbe kari sa saara sogoworo naa nayinme saara wɔ wa. Mala sige wa, fɔ sa gbɔn piliye koloshyen, fɔ mbe ka sa gbɔn wa ma na. Kona ɲga ma daga mbe pye, mi yaa ki yo ma kan.

*Yenɲele li yinne lɔa ye
Sawuli wi ni*

⁹ Kona, Sawuli wi si laga le Samiyeli wi tanla na kee. A Yenɲele li si Sawuli wi jaterɛ wi kannga wi na. Kacɛn kagala ɲgele Samiyeli wila yo, a kɛ si pye ma ke yee yon fili ki pilige nungba ki ni.

¹⁰ Sawuli wo naa wi tunmbyee wi ni, naa paa ka saa gbɔn wa Gibeya ca, a pɛ si fili Yenɲele yon senre yofenne ngbelege ka ni. A Yenɲele li yinne li si ye Sawuli wi ni. A wi si pinle pe ni, na Yenɲele li yon senre yuun.

¹¹ Mbele fuun paa wi jɛn faa, mee kaa pan maa yan wila Yenɲele li yon senre yuun Yenɲele yon senre yofenne sanmbala pe ni, paa pye na pe yee yewe na yuun fɔ: «Yingi ki ye Kishi pinambyo wi ni? Sawuli wo fun wi pye Yenɲele yon senre yofɔ wi le?»

¹² A ki laga woolo, nungba sho fɔ: «Koni ambo mbe si pye pe tafɔ wo?» Pa ki yomiyɛle na lɔa ta le ma yo fɔ: «Sawuli wo fun wi pye Yenɲele yon senre yofɔ wi le?»

¹³ Naa Sawuli wila kaa ko Yenɲele yon senre yomo pi na, a wi si kari wa Yenɲele gbɔgosaga ki na.

¹⁴ A wi tojɛ wi si wo naa wi tunmbyee pe yewe ma yo fɔ: «Ye kari na se yeri?»

A Sawuli wi suu pye fɔ: «Wɛ kari na ma saa sofile nɛɛle poro lagaja. Eɛn fɔ, wee pe yan, a wɛ si kari na saa Samiyeli wi yewe.»

¹⁵ A wi tojɛ wi suu pye fɔ: «Senre nda wi yo ye kan, yeri yege yo na kan.»

¹⁶ A Sawuli wi suu yon sogo ma yo fɔ: «Wigi yo maga filige we kan fɔ sofile nɛɛle pɛ yan.» Eɛn fɔ, wunluwo wogo ɲga Samiyeli wila yo, Sawuli wi sila para ko wogo ko na.

*Paa Sawuli wi tege
Izirayeli woolo pe wunluwo*

¹⁷ Kona, a Samiyeli wi si Izirayeli woolo pe yeri wa Yawe Yenɲele li yege sogowo wa Mizipa ca†,

¹⁸ mee pe pye fɔ: «Yawe Yenɲele, Izirayeli woolo Yenɲele pa li yo yɛɛn fɔ: «Muwi mi ye yirige wa Ezhipiti tara ma ye sho Ezhipiti tara fenne pe kee konaa ma ye sho wunlumbolo mbele fuun paa pye na ye jolo pe kee.»

¹⁹ Eɛn fɔ, nala yoro yɛ je ye Yenɲele li na, lo na li ye sho ye jologo kagala ke ni fuun naa ye tere ti ni fuun ti ni. Yɛli pye ma yo ki daga ma wunluwo tege we go na. Ki kaa pye yɛɛn, koni ye pan ye toro Yawe Yenɲele li yege sogowo cɛnle cɛnle, ko pungo na, ye toro seye seye.»

²⁰ A Samiyeli wi si ti a Izirayeli cɛngele ke ni fuun nungba nungba kɛ toro. A pɛte gbongo ki si Benzhamɛ cɛnle lo wɔ†.

²¹ A wi si ti a Benzhamɛ cɛnle woolo pɛ pan ma toro seye seye Yawe Yenɲele li yege sogowo. A pɛte gbongo ki Matiri sege ko wɔ. Ko pungo na, pɛte gbongo ki si Kishi pinambyo Sawuli wi wɔ wa ki sege ki ni. Eɛn fɔ, a pɛ suu lagaja pe suu yan.

²² Kona, a pɛ si Yawe Yenɲele li yewe ma yo fɔ: «Nana wa yege mbe pye wa, ɲa wi pan laga le?»

A Yawe Yenɲele li sho fɔ: «Ee, wi yɛn ma lara wa tuguro ti sogowo, ye sa wele wa.»

²³ A pɛ si fe ma saa wi le ma pan wi ni wa leele pe sogowo. Wila tonlo ma wɛ leele pe ni fuun pe na.

²⁴ A Samiyeli wi si leele pe pye fɔ: «Ye wele, nana ɲa wo Yawe Yenɲele li wɔ ye kan. Wi yongo woro laga Izirayeli woolo pe ni fuun pe sogowo.»

A leele pe ni fuun pɛ si jɔrɔgo ma yo fɔ: «Yenɲele sa yinwetonlogo kan wunlunana wi yeri.»

²⁵ ɲga wunlunana wi daga mbaa piin, a Samiyeli wi sige yege yo pe kan. Ko pungo na, a wi sige senre ti yonlogo sewe wa na maa tege wa Yenɲele li go ki ni, wa Yawe Yenɲele li yege sogowo. Ko pungo na, a wi si leele pe yaga, a pe ni fuun nungba nungba pɛ songoro pe cara†.

²⁶ A Sawuli fun wi si songoro wa wi yeri, wa Gibeya ca. Yenɲele lɔa para nambala kotogofenne pe ni, a pɛ pinle wi ni ma kari.

† 10:12 10:12: 1 Sami 19.23-24 † 10:17 10:17: Kiti 20.1; 21.1; 1 Sami 7.5 † 10:20 10:20: Eki 28.30; 1 Sami 2.28; Zhou 7.15-18 † 10:25 10:25: Dete 17.14-20

²⁷ Konaa ki ni fuun, lejagala pèle la ta wa ma yo fò: «Ki nana na, wo mbe ya mbe we sho mele?» A wì si pe mben, pe sila yarikanra kan wi yeri. Een fò Sawuli wi sila ki kala li jate.

11

Sawuli wila ya

Amo cénle woolo pe ni

¹ Kona, a Amo cénle woolo nana Nahashi wì si pan maa malingbòonlo censaga ki kan ma Yabeshi ca ki maga mbe to ki na, wa Galaadi tara†. A ca woolo pe ni fuun pè si Nahashi wi pye fò: «Yon finliwe le we ni, pa we yaa la kulowo tunngo piin ma kan.»

² A Amo cénle woolo nana Nahashi wì si pe yon sogo ma yo fò: «Mi yaa yon finliwe le ye ni yege nga na ki nga: «Mi yaa ye ni fuun ye kalige yenmbigile† ke yaari mbe ta mbe fere wa yoro Izirayeli woolo ye ni fuun ye na.» »

³ A Yabeshi ca lelelele pè suu pye fò: «Piliye koloshyen kan we yeri, we yaa pitunmbolo torogo wa Izirayeli tara ti lagapyew; na lere si pan mbe we saga, pa we yaa we yee le ma kee.»

⁴ A pitunmbolo pè si saa gbón wa Gibeya, Sawuli wi ca ye, mee ki senre ti yege yo ca woolo pe kan. A ca woolo pè si to na gbele fò jenge.

⁵ Kila yala ce Sawuli wì yiri wa kere na yiin wo naa wi nere ti ni. A wì si pe yewe ma yo fò: «Yingi na, a leele pe ni fuun pe nee gbele?» A pè si senre nda Yabeshi ca fenne paa yo ti yege yo wi kan.

⁶ Naa Sawuli wila kaa ki senre ti logo, a Yawe Yenjele li yinne li si ye wi ni. A wi nawa pi si ngban fò jenge.

⁷ A wì si nere shyen yigi mari gbo mari koonlo curo curo mee ki kara ti kan pitunmbolo yeri pe kari ti ni Izirayeli tara ti lagapyew ki ni, pe sari kan leele pe yeri, pe pe pye fò: «Na lere na ka je mbe yo wi se taga Sawuli naa Samiyeli pe na, mbe sa malaga ki gbón, pa wi nere ti yaa pye yeen.» A Yawe Yenjele li si fyere gboro lenge Izirayeli woolo pe ni.

A pè si pe yee gbogolo ma pye paa lere nungba yen.

⁸ A Sawuli wì si pe jiri wa Bezeki ca. Izirayeli cengele woolo mbele paa pye wa yonloparawa kamenge kee yeri paa pye lere waga cenme taanri (300 000). Zhuda cenle woolo poro la pye lere waga nafa ma yiri ke (30 000).

⁹ A pè sigi yo pitunmbolo mbele paa yiri wa Yabeshi ca pe kan ma yo pe saga yo pe sefenne pe kan fò: «Goto yonlo ngbanga na, ye yaa sho.» A pitunmbolo pè si saa ki

senre ti yo pe sefenne pe kan. A pe nawa pi si yinggi fò jenge.

¹⁰ A Yabeshi ca fenne pè si Amo cénle woolo pe pye fò: «Goto we yaa we yee le ye kee, kona ye we pye paa yege nga na ki ye ndanla we.»

¹¹ Ki goto, a Sawuli wì suu woolo pe walagi, a pè yiri tegesaga taanri. Sanni laga ki sa laga, a pè si kari wa Amo cénle woolo pe malingbòonlo censaga ki ni ma saa to pe na. Paa Amo cénle woolo pe gbo fò ma saa gbón yonlo ngbanga ki na. Mbele paa ta ma sho, pè si gbón ma jaraga, fò yere leele shyen sila ya mbe pinle pe yee ni kono nungba.

¹² Kona, a Izirayeli woolo pè si Samiyeli wi pye fò: «Leele mbele paa yo Sawuli wi se cen we go na wunluwo, pe yen se yeri? Ye pe le we kee we yaa pe gbo.»

¹³ Een fò, a Sawuli wì sho fò: «Lere si daga mbe gbo ki nala pilige nga ki na, katugu Yawe Yenjele li Izirayeli woolo pe sho nala.»

¹⁴ A Samiyeli wì si leele pe pye fò: «Ye pan we kari wa Giligali ca, we sa Sawuli wi tege wunluwo pi na naa fonggo.»

¹⁵ A leele pe ni fuun pè si kari wa Giligali ca, ma saa Sawuli wi tege wunluwo naa fonggo Yawe Yenjele li yege sogowo. A pè si nayinme saara wo Yawe Yenjele li yeri. Ko pungo na, a Sawuli wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni, pe nee yogori fò jenge.

12

Samiyeli wi senyoro pungo woro

¹ Kona, a Samiyeli wì si Izirayeli woolo pe ni fuun pe pye fò: «Ye wele, nga fuun ye yenri na yeri, mi ki ni fuun ki pye ye kan. Mi wunluwo tege ye go na.

² Koni, wunluwo na wi yaa la ye yege sinni wi na. Mi wo na, mi le, a na yinzire ti filige. Na pinambiile poro na, pe yen laga ye ni. Mi ye yege sin maga le wa na punwe sanga wi ni fò ma pan ma gbón nala.

³ Mi na mi yere na ye yege sogowo. Na kaa pye mi kala la pye wa na ye ni, yanla jeregi yege yo na Yawe Yenjele lo naa wunluwo na li wo pe yege na. Mi nege sho nakoma sofle sho wa yeri le? Ambo mi fanla ma li? Milan fannga ki tege ma ambo jolo? Mi yarikanga sho ambo yeri ye ni, mala yengale ke ton wi kapyege ki na? Yege yo na kan, mi yaa yaara nda mi sho dufile ti songoro ye na.»

⁴ A pè suu yon sogo ma yo fò: «Mee we fanla mbe we li, mee soon fannga ki tege mbe we jolo, mee si yaraga ka kpe sho lere yeri.»

† 11:1 11.1: Zhene 19.38; Dete 2.19,37; Zhou 12.1; Kiti 3.13; 11.4-33 † 11:2 11.2: Kiti 16.21

⁵ A Samiyeli wì sho naa fò: «Yawe Yennéle li yén serefo ye wogo ki na; wunlunaŋa ŋa li wò wi yén serefo fun nala, fò yee jeregisaga yán na na kala la kpe ni.»

A leele pè suu yón sogo ma yo fò: «Ee, Yawe Yennéle li yén serefo.»

⁶ A Samiyeli wì si leele pe pye fò: «Yawe Yennéle lo làa Moyisi naa wì ndò Aron pe tège ma ye teleye pe yirige wa Ezhipiti tara†.

⁷ Koni ye pan ye yere Yawe Yennéle li yege sògowa. Kajenge kagala ngele li pye ma yoro naa ye teleye pe ni ye sho, mi yaa ke yo ye kan.

⁸ Zhakobu wì karingolo wa Ezhipiti tara, jologo ki kala na, a yè teleye pè si gbele ma Yawe Yennéle li yeri li pe saga†. A Yawe Yennéle li si Moyisi naa Aron pe torogo, a pè saa pe yirige wa Ezhipiti tara ma pan ma cənsaga kan pe yeri laga ki tara nda we yén laga ti ni.

⁹ Eén fò, a pè si je Yawe Yennéle, pe Yennéle li na. Ki kala na, làa pe le Siser a wila pye Hazori ca malingboonlo pe to wi kée, naa Filisiti tara fenne konaa Mowabu tara wunlunaŋa wi ni pe kée, a pè malaga gbon pe ni†.

¹⁰ Kona, a pè si gbele ma Yawe Yennéle li yénri ma yo fò: «Wè kapege pye, katugu wè Yawe Yennéle li wa ma saa na yarisunndo Baali naa Asitarite ti gbogo. Koni we sho we mbenfenne pe kée, pa we yaa la tunngo piin ma kan†.»

¹¹ Kona, a Yawe Yennéle li si Yerubaali†, naa Bedan†, naa Zhefite† konaa mi Samiyeli we torogo ye kan, mée ye sho ye mbenfenne mbele paa pye ma ye maga pe kée, a yè si cən laga tara ti ni yeyinŋe na pow.

¹² Eén fò naa yàa kaa ki yán Amò cənle woolo pe wunlunaŋa Nahashi wì pan mbe to ye na malaga ni, a yè si pan mala pye fò: «We se ya koro korowo mba po na, wunluwo daga mbe cən we go na,» ma si yala Yawe Yennéle, ye Yennéle le, lo làa pye ye wunluwo wè†.

¹³ Koni ye wunluwo wì ŋa, ŋa yè wò konaa maa yénri. Yawe Yennéle lo lúu tège ye go na.

¹⁴ Na ye kaa fye Yawe Yennéle li yege, mbaa tunngo piin li kan konaa mbaa nuru li yeri, na yee yiri mbe je Yawe Yennéle li senre ti na, yoro naa ye wunluwo ŋa wì cən ye go na wì ni, na yaga taga Yawe Yennéle,

ye Yennéle li na, kala pyew li yaa yón ye kan.

¹⁵ Eén fò na ye woro na nuru Yawe Yennéle li yeri, na yaga yiri mbe je li ngasegele ke na, pa Yawe Yennéle li yaa jologo wa ye na paa yege ŋga na làa jologo wa ye teleye pe na we.

¹⁶ Koni ye koro na bere na ki laga ŋga ki na, ye kafonno kagbogo ŋga Yawe Yennéle li yaa pye ki yán.

¹⁷ Bile konsanga wo ma we yén yeen, tisaga née pan? Mi yaa si Yawe Yennéle li yénri li yennéle gbaanra yirige, mbe ti tisaga mbe pan, jango yege jén konaa yege yán, fò ŋga yè pye ma wunluwo yénri, ki yén kapegbogo Yawe Yennéle li yege na.»

¹⁸ Kona, a Samiyeli wì si Yawe Yennéle li yénri, a li si ti a yennéle gbaanra pye, a tisaga kà pan ki pilige ki ni. A leele pe ni fuun pè si fye fò jenge Yawe Yennéle lo naa Samiyeli pe yege.

¹⁹ A pe ni fuun pè si Samiyeli wì pye fò: «Yawe Yennéle, ma Yennéle le, li yénri we kan jango waga ka ku; katugu wè wunluwo yénri ma kapege ka taga we kapere ti ni fuun ti na.»

²⁰ A Samiyeli wì si leele pe yón sogo ma yo fò: «Yaga ka fye. Yè kapege pye ko yén kaselege. Eén fò yaga ka laga Yawe Yennéle li na, yaa tunngo piin li kan ye kotogo ki ni fuun ni.

²¹ Yaga ka lali li ni, na yaga ko pye ma, ki yaa ye kan yaa yarisunndo gbogo, to nda ti woro yaraga ka, ti se ya mbe ye saga, ti se si ya mbe ye sho, katugu yarisunndo ti woro yaraga ka.

²² Yawe Yennéle li mège ŋga kì gbogo ki kala na, li se ye wa, katugu lo kì ndanla, a li ye pye li woolo.

²³ Mi wo na, Yawe Yennéle li yigi na ni, mi ka ka kapege pye li na mbeli yénrəwe pi yaga mi ka ka yénri ye kan. Mi yaa la ye nari suyi kajenge naa kozinne li ni.

²⁴ Yoro wo na, yaa fye Yawe Yennéle li yege, yaa tunngo piin li kan kaselege ni, ye kotogo ki ni fuun ni. Kagbogo ngele li pye ye kan, yaa ke jate.

²⁵ Eén fò na ye kaa kapege piin, ye yaa tongo mbe wò wa yoro naa ye wunluwo wì ni.»

13

*Izirayeli woolo pàa yiri ma je
Filisiti tara fenne pe na*

† 12:6 12:6: Eki 6.26 † 12:8 12:8: Eki 2.23 † 12:9 12:9: Kiti 3.12; 4.6; 13.1 † 12:10 12:10: Kiti 10.10-15

† 12:11 12:11: Yerubaali wo nungba wo pàa pye na yinri Zhedewon; Kiti 7.11. † 12:11 12:11: Bedan wo nungba

wo pàa pye na yinri Baraki; Kiti 4-5. † 12:11 12:11: Zhefite senre ti yén wa Kiti 11-12.7 laga ki ni. † 12:12 12:12:

1 Sami 8.19 † 13:1 13.1: Wa Yennéle senre sewe lée ŋa wì yén Eburuye senre ni wì ni, Sawuli wila ta yele yon

ŋga na mée cən wunluwo pi na pe sila ki le wa. Eén fò mbe yala Yennéle senre sewe mbele pe yén Gireki senre ni

pe ni, Sawuli wila ta yele nafa ma yiri ke mée cən wunluwo pi na, kona, a wì si yele nafa shyen pye wunluwo pi na;

Kapye 13.21.

¹ Sawuli wila yegale yon ka ta mee cen wunluwo pi na[†]. Wila ye le shyen pye mako wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na.

² Sawuli wila malingboonlo waga taanri (3 000) wo wi yee kan wa Izirayeli woolo pe ni. Malingboonlo waga shyen (2 000) la pye wi ni wa Mikimashi ca konaa wa Beteli ca yanwira tara ti ni. Pe sanmbala waga kele (1 000) poro la pye wi pinambyo Zhonatan wi ni wa Gibeya ca, wa Benzhamé tara. A wi si Izirayeli woolo sanmbala pe yaga, a pè kari pe yinre.

³ Pilige ka, a Zhonatan wi si saa to Filisiti tara fenne pe malingboonlo ngbelege[†] nga kila pye wa Geba ca ki na ma ya ki ni. A Filisiti tara fenne pè sigi wogo ki logo. A Sawuli wi si ti a pe mbanlaga le maga win tara ti lagapyew ma yo fo: «Eburuye pe ni fuun pege wogo nga ki logo.»

⁴ Kona, a Izirayeli woolo pe ni fuun pè sigi logo ma yo Sawuli wila ya Filisiti tara fenne pe malingboonlo ngbelege ki ni. Ki pye ma, a pe kala li si Filisiti tara fenne pe mben fo jenge. A Izirayeli woolo pe ni fuun pè si pe yee gbogolo wa Sawuli wi tanla, wa Giligali ca[†].

⁵ Kona, a Filisiti tara fenne pè si pe yee gbogolo mbe sa malaga gbón Izirayeli woolo pe ni. Pe malaga gbónwotoroye paa pye waga nafa ma yiri ke (30 000)[†] pe shon lugufenne paa pye waga kogoloni (6 000) konaa malingboonlo legere ni, paa lege paa kogojé yon taambugo ki yen. A pè si saa pe malingboonlo censaga ki kan wa Mikimashi ca, wa Beti Aveni ca ki yonlo yirisaga yeri.

⁶ A Izirayeli woolo pè sigi yan fo ki ngban pe na, katugu pe juguye paa pe jori fo jenge. Kona pè si saa lara wa yanwira were ti ni, naa kooro ti ni, naa waliwere ti ni, naa were to naa titeré ti ni.

⁷ Eburuye pèle la fe ma Zhuriden gbaan wi kon na kari wa Gadi tara naa Galaadi tara sa lara.

Ko sanga wo ni Sawuli wila pye wa Giligali ca bere. Leele mbele fuun paa pye wi ni paa pye na seri fyere ti kala na.

⁸ Sawuli wila Samiyeli wi sige fo ma saa gbón piliye koloshyen paa yege nga na paa ki yo pe yee kan we[†]. Een fo Samiyeli wi sila gbón wa Giligali ca, a malingboonlo pe nee jaragi na lari Sawuli wi na.

Sawuli wi kajoggo ye

⁹ Kona, a Sawuli wi sho fo: «Ye pan saraga sogowogo ko naa nayinme saara ti ni.» A wi si saraga sogowogo ki wo wi ye.

¹⁰ Pa wila koo saraga sogowogo ki womo pi na sanga na ni, a Samiyeli wi si gbón. A Sawuli wi si kari saa fili mboo shari.

¹¹ A Samiyeli wi suu yewe ma yo fo: «Yingi ma pye yeen?» A Sawuli wi suu yon sogo ma yo fo: «Naa mila kaa ki yan malingboonlo paa jaragi na kee nala yari, mee si pan pilige nga kila naga ki na, ma si yala Filisiti tara fenne pè gbogolo wa Mikimashi ca,

¹² a mi sigi jate ma yo fo: «Filisiti tara fenne pe yaa pan mbe to na na laga Giligali ca, mbege ta mi fa Yawe Yenjele li yenri gben.» Ki pye ma, a mi silan yee pye kala fo, mee yiri ma saraga sogowogo ki wo.»

¹³ A Samiyeli wi si Sawuli wi pye fo: «Mà tijinliwe fu kala pye. Yawe Yenjele, ma Yenjele laa ngasele na kan ma yeri, mee tanga li na. Ndee ma tanga li na, wunluwo pi jen na koro suyi wa ma setirige ki ni Izirayeli woolo pe go na.

¹⁴ Een fo koni, ma wunluwo pi se mo naa. Yawe Yenjele li lere wa lagaja, na wi kala li yen mali ndanla, ligi kon maga tege mboo pye to li woolo pe go na[†].»

¹⁵ Ko pungo na, a Samiyeli wi si yiri wa Giligali ca ma kari wa Gibeya ca, wa Benzhamé tara. A Sawuli wi si leele mbele paa koro wi ni pe jiri; paa pye na kee nambala cenme kogoloni (600) yon ko yeri.

¹⁶ Sawuli naa wi pinambyo Zhonatan wi ni, konaa malingboonlo mbele paa koro wi ni pe ni, paa saa yere malinje wi na wa Geba ca, wa Benzhamé tara, ma si yala Filisiti tara fenne poro la pe malingboonlo censaga ki kan wa Mikimashi ca ki tanla.

¹⁷ Pilige ka, malingboonlo ngbeleye taanri si yiri wa Filisiti tara fenne pe malingboonlo censaga ki ni mbe sa jogowo pye. A ngbelege nungba si kari wa Ofira ca ki yeri, wa Shuwalí tara ti yeri.

¹⁸ A ngbelege shyen wogo ki si kari wa Beti Horon[†] ca ki yeri. A ngbelege taanri wogo ki si tara ti konlo kono li le ma saa gbón wa Zeboyimu gbonlundege ki na, ma wa gbinri wi yeri.

¹⁹ Ki wagati wi ni, fenle sila pye wa Izirayeli tara ti laga ka kpe ni; katugu Filisiti tara fenne pe sila pye na jaa Eburuye paa tokobiye naa njaanra gbégele pe yee kan.

²⁰ Izirayeli woo pyew wila daga mbaa kee wa Filisiti tara fenne pe yeri mbe saa wi falinere capige yon ki jele, naa wi bongaraga ki ni, naa wi gbónlogo konaa wi peli wi ni.

[†] 13:3 13.3: 1 Sami 10.5 [†] 13:4 13.4: Zhou 9.6; 2 Sami 10.8 [†] 13:5 13.5: Laga ki verise na wi ni nga ki yo fo malaga gbónwotoroye waga nafa ma yiri ke (30 000), sewelele mbe pe yen Gireki senre ni pele ni pège yonlogo wa ma yo fo malaga gbónwotoroye waga taanri (3 000). [†] 13:8 13.8: 1 Sami 10.8 [†] 13:14 13.14: Kapye 13.22

[†] 13:18 13.18: Zhou 10.10; 16.3,5

²¹ Na pe peliye pe yonro tiga pen, naa bonggaara ti ni, naa falinere capire nganra taanri woro ti ni, naa gboonro ti ni, konaa mbe pe nere konrikanngala ke numara ti yon wawo, pa pe ma kari wa pe yeri.

²² Ki kala na malaga gbopilige ki ni, leele mbele paa pye Sawuli wo naa Zhonatan pe ni, tokobi nakoma njanraga sila pye wa kpe yeri pe ni, kaawo Sawuli naa wi pinambyo Zhonatan poro ce tila pye pe yeri.

²³ A Filisiti tara fenne malingboonlo ngbelege nungba si pan ma yere malinje wi na wa yanwira ti sogowo pi ni, wa Mikimashi ca.

14

*Zhonatan wila saa to
Filisiti tara fenne
malingboonlo ngbelege ka na*

¹ Pilige ka, a Sawuli pinambyo Zhonatan wi si lefonjo na wila pye naa malingbonyaara ti lee wi pye fo: «Pan we kari wa Filisiti tara fenne pe malingboonlo censaga nga ki wa kee nga na ki yon na.» Een fo, Zhonatan wi sila ki yo wi to wi kan.

² Sawuli wo la pye wa Gibeya ca kayege, wa girenadi tige ki nogo, wa Migiron ca. Malingboonlo ngbelege nga kila pye Sawuli wi ni, kila pye na kee lere cenme kogoloni (600) yeri.

³ Ahiya wo wila pye saraga wofa na wila pye na efodi wi nii. Ikavodi nosepyo lenana Ahitubu wo pinambyo lawi. Ahi-tubu to wo lawi na Fineyasi. Fineyasi to wo lawi na Yawe Yennele li saraga wofa Eli we. Eli wila pye ma cen faa wa Silo ca. Leele pe sila ki jen mbe yo Zhonatan wila kari laga ka na.

⁴ Mbe ta mbe gbom wa Filisiti tara fenne pe malingboonlo censaga ki na, Zhonatan wila toro waara titoonro titoonro shyen sogowo. Paa pye na nungba yinri Bozezi, na sannga ki yinri Sene.

⁵ Nungba la pye yonloparawa kamenge kee ki na, wa Mikimashi ca ki yesinme na; sannga kila pye yonloparawa kalige kee ki na, wa Geba ca ki yesinme na.

⁶ A Zhonatan wi suu malingbonyaara lefo wi pye fo: «Pan we sa to ki leele mbele pee kenrekenre pe na. Kana Yawe Yennele li yaa kajenge pye we kan, katugu kala la woro wa mbeli bari, mbe ti leele jenri mbe cew ta nakoma lelegere mbe cew ta.»

⁷ A wi malingbonyaara lefo wi suu pye fo: «Iga koon ndanla, ma ko pye. Ma kaa kee laga nga na, mi yaa pye ma ni.»

⁸ A Zhonatan wi sigi yege yo wi kan ma yo fo: «Wele, we yaa kari fo wa ki leele mbele pe tanla, mbe sa we yee naga pe na.

⁹ Na paga we pye fo: «Ye yere wa, fo we sa gbom ye na», pa we yaa koro le we yeresaga, we se kari wa pe tanla.

¹⁰ Een fo na paga we pye fo: «Yaa paan we korogo!», pa we yaa kari, katugu ko yaa pye kacem mbege naga we na fo Yawe Yennele li pe le we kee.»

¹¹ Kona, a pe shyen pe si kari ma saa pe yee naga Filisiti tara malingboonlo censaga woolo pe na. A poro sho fo: «Eburuye pe mbele paa yinrigi wa were nda paa pye ma lara ti ni.»

¹² A malingboonlo censaga woolo pe si Zhonatan naa wi malingbonyaara lefo wi ni pe pye fo: «Ye lugu ye pan laga we korogo, we yaa senre ta yo ye kan.»

Kona, a Zhonatan wi suu malingbonyaara lefo wi pye fo: «Taga na na, katugu Yawe Yennele li yen na pe nii Izirayeli woolo pe kee.»

¹³ A Zhonatan wi suu keyen naa wi toooro ti kankan maa yee saga ti ni, naa nuru na kee pe korogo, wi malingbonyaara lefo wila pye na nuru wi pungo na. A pe si saa to Filisiti tara fenne pe na. Zhonatan wila pye na pe gbom na pe jaanri, a wi malingbonyaara lefo wi nee pe kuun wi pungo na.

¹⁴ Ki malaga kongbannaga nga paa gbom ki nogo, Zhonatan naa wi malingbonyaara lefo wi ni, paa lenana nafa si wo gbo tara ti laga jele ka na.

¹⁵ A fyere gbomo si ye Filisiti tara malingboonlo censaga woolo pe ni, naa tara woolo pe ni, naa leele pe ni fuun pe ni. Malingboonlo censaga woolo poro naa mbele paa pye na jogowo pi piin, paa fyee fun fo jenge. A tara ti si yege ngbanga. Ko fyere gbomo nda to la pye Yennele lo tunngo.

¹⁶ Sawuli wila korosiri fenne mbele tegetege wa Gibeya ca, wa Benzhamé tara, a pe si Filisiti tara woolo pe yan paa fee na jaragi na kee pe ye pe ye.

¹⁷ Kona, a Sawuli wi si leele mbele paa pye wi ni pe pye fo: «Ye ye yee jiri ye wele, we lere na wi wo we ni wi jen.» A pe si leele pe jiri, mee ki yan fo Zhonatan naa wi malingbonyaara lefo wi ni pe woro le.

¹⁸ A Sawuli wi si saraga wofa Ahiya wi pye fo: «Pan Yennele li yon finliwe kesu wi ni.» Katugu ki wagati wi ni, Yennele li yon finliwe kesu wila pye wa Izirayeli woolo pe sogowo.

¹⁹ Ma Sawuli wi ta wila pye na para saraga wofa wi ni, a tinme pi nee gbogo na seregi wa Filisiti tara fenne pe malingboonlo censaga ki ni. A Sawuli wi si saraga wofa wi pye fo: «Ki yaga, maga ka Yennele li yewe.»

²⁰ Kona, a Sawuli wo naa wi woolo pe ni pe si pe yee gbogolo, mee kari wa malaga

gbonsaga. Pe mbe wele, mɛɛ Filisiti tara fenne pe yan paa pe yɛɛ kuun tokobi ni, ma gbɔn ma piri fɔ ma saa toro.

²¹ Eburuye mbele paa pe yɛɛ kan Filisiti tara fenne pe yeri maga le wa faa, na yanri pe ni na malaga gbɔn, a poro si kannga ma pinle Izirayeli woolo mbele paa pye Sawuli naa Zhonatan pe ni.

²² Izirayeli woolo mbele fuun paa lara wa Efirayimu yanwira tara ti ni, a pɛ sigi logo ma yo Filisiti tara fenne paa pye na fee, a poro fun pɛ si yiri na pe puro na malaga gbɔn pe ni.

²³ Paa malaga ki gbɔn fɔ ma saa Bɛti Aveni ca ki toro. Ki pilige ki ni pa Yawe Yennɛle laa Izirayeli woolo pe sho yɛɛn.

Izirayeli malingbɔɔnlo paa Zhonatan wi sho

²⁴ Ki pilige ki ni, Izirayeli woolo paa te fɔ jɛnge, katugu Sawuli wila wugu ma wa pe na ma yo fɔ: «Na lere wa ka yaraga ka ka, na yɔnlo ki fa ko gbɛn, mbege ta mi fanla kayanga ki wo na juguye pe ni gbɛn, danga mbege fɔ wi yigi.» Ki kala na lere kpe sila yaraga ka ka.

²⁵ Kona, a tara woolo pe ni fuun pɛ si saa gbɔn kɔlogo ka na, senrege la pye tara ti na lagapyew.

²⁶ Naa leele paa ka saa gbɔn wa kɔlogo ki ni, a pɛ si senrege ki yan kila yinrigi na fuun. Ɛɛn fɔ pe ni, lere kpe sila yenle mbe yombe le wa ki ni mbeli le yɔn, katugu paa pye na fye wuguro ti yɛge.

²⁷ Ɛɛn fɔ Zhonatan wi to wila wuguro na wugu ma wa leele pe na, wi sila pye ti jenme. A wi si kanngala na laa pye wi keɛ li numala li le senrege sheshege ka ni, mɛɛ ki mugu. Le ki yongolo nungba ke ni, a wi si fannga ta.

²⁸ Kona leele pe ni, a nungba suu pye fɔ: «Ma to wi wugu ma wa leele pe na ma yo fɔ na lere wa ka yaakaga ka nala, danga mboo yigi. Ko ki leele pe fannga ki ko pe ni.»

²⁹ A Zhonatan wi sho fɔ: «Na to wi jɔlogo wa leele pe na. Ye wele, paa yɛge nga na mi fannga ta, naa miigi senrege ka ka jenri we.

³⁰ Yaakara na wɛ woolo pe yan wa pe juguye pe yeri, ndɛɛ ki pye pe ja ta ka nala, anme pe ya Filisiti tara fenne pe ni ma we nga ko na.»

³¹ Ki pilige ki ni Izirayeli woolo paa Filisiti tara fenne pe gbo maga le wa Mikimashi ca fɔ ma saa gbɔn wa Ayalon ca ki na†. Leele paa te fɔ jɛnge.

³² A pɛ si gbinri yaara na paa koli ti na, ma simbaala, naa nɛɛ konaa napire ta yigi mari kɔnlogi le tara, mari kara ti ka ti kasanwa pi ni.

³³ A pɛ si saa ki yo Sawuli wi kan ma yo fɔ: «Leele pe yen na kapege piin Yawe Yennɛle li na, na yaayoro kara kaa ti kasanwa pi ni.»

Kona, a Sawuli wi sho fɔ: «Yɛ mbata-gawa kala pye. Ye sinndeligbɔgo ka kɔngo ye pan ki ni laga na tanla†.»

³⁴ A wi sho naa fɔ: «Ye torotoro wa leele pe yeri yɛge yo pe kan fɔ lere nungba nungba pyew wi pan wi nɛge nakoma wi sumbyo ni laga na tanla, wuu kɔnli. Ko pungo na yeri ka. Kiga pye ma, ye se yaayoro ta ka ti kasanwa pi ni naa, mbe kapege pye Yawe Yennɛle li na.» Ki yembine li ni, a lere nungba nungba pyew wi suu nɛge ki yigi ma pan ki ni, maga kɔnli wa sinndeligbɔgo ki na.

³⁵ A Sawuli wi si saraga wɔsaga kan Yawe Yennɛle li kan. Ko kila pye saraga wɔsaga kɔngbannga nga wila kan Yawe Yennɛle li kan.

³⁶ Ko pungo na, a Sawuli wi sho fɔ: «Ye pan we taga Filisiti tara fenne pe pungo na yembine na li ni waa pe puro, we pe yaara ti koli fɔ sa gbɔn lalaaga ki na. Waga ka lere kpe wo yaga yinwege na.»

A leele pɛ sho fɔ: «Ijga kɔɔn ndanla, ma ko pye.»

Ɛɛn fɔ, a saraga wɔfɔ wi sho fɔ: «Ye ti we Yennɛle li yewe lagame gbɛn.»

³⁷ A Sawuli wi si Yennɛle li yewe ma yo fɔ: «Mbe ya taga Filisiti tara fenne pe pungo na le? Ma yaa pe le Izirayeli woolo pe keɛ le?» Ɛɛn fɔ, ki pilige ki ni, Yawe Yennɛle li sila wi yon sogo.

³⁸ Kona, a Sawuli wi sho fɔ: «Yoro mbele tara ti teele, ye ni fuun ye fulo laga na tanla. Ye ti we yewe yewe, ki kapege nga ki pye yɛge nga na nala, we ta wege jen.

³⁹ Yawe Yennɛle na yinwege wolo, lo na li yen Izirayeli woolo pe shɔfɔ li mege ki na, mi wugu fɔ kapege pyefɔ wi yaa ku, ali na kaa pye na pinambyo Zhonatan wowi.» Ɛɛn fɔ, wa janwa wi sɔgɔwɔ, lere kpe wo sila wi yon sogo.

⁴⁰ A Sawuli wi si Izirayeli woolo pe ni fuun pe pye fɔ: «Ye toro ye yere keɛ nungba, mi naa na pinambyo Zhonatan wi ni, we yaa yere keɛ nungba.»

A leele pɛ suu pye fɔ: «Ijga kɔɔn ndanla, ma ko pye.»

† 14:31 14:31: Mikimashi ca ko naa Ayalon ca ki ni ti fogo ki mbaa culo nafa ma yiri kanngurugo yon ko tin. † 14:33 14:33: Paa sinndeligbɔgo ki kongo ma kari ki ni mbe ta mbaa yaayoro ti kuun wa ki go na, jango kasanwa pi ta pila shonri pila woo kara ti ni jɛnge. Mbe yala Yennɛle li ngasele li ni, lere si daga mbe kara ka ti kasanwa pi ni (Zhene 9:4; Levi 7.26-27; 17.10-14; 19.26; Dete 12.16-23; 15.23).

⁴¹ A Sawuli wì si Yawe Yennele li yenri ma yo fò: «Izirayeli woolo Yennele, kaselege ki naga we na.» A Sawuli naa wi pinambyo Zhonatan wi ni, Yennele li si poro naga. A leele poro wogo ko si wo wa.

⁴² Kona, a Sawuli wì sho fò: «Ye pete wi gbón yege jen na kaa pye muwi nakoma na pinambyo Zhonatan wowi.» A pete gbóngo kì si Zhonatan wi wo.

⁴³ Kona, a Sawuli wì suu pinambyo wi pye fò: «Ijga mà pye, ki yo na kan.»

A Zhonatan wì suu pye fò: «Kanngala na làa pye na kée, mila li le wa senrege ki ni, ma ka wo ma ka jenri. Mi ña, mi yere ki na mbe ku.»

⁴⁴ A Sawuli wì sho fò: «Yennele li jologo gbóngo wa na na, na mii Zhonatan wi gbo we.»

⁴⁵ A leele pè si Sawuli wì pye fò: «Zhonatan ña wì ti a Izirayeli woolo pè si cew gbóo ta, mele wii ku? Ko se pye Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na, we se yere ki na wi yinzige nungba mbe to tara, katugu ñga wì pye nala, Yennele sagawa po pì ti wi ya maga pye.» Ki pyelomo pi na, leele pàa Zhonatan wì sho pe suu gbo.

⁴⁶ Ko punjo na, a Sawuli wì si Filisiti tara fenne pe purogo ki yaga. A Filisiti tara fenne pe si songoro ma kari pe tara.

*Malaga nga fuun Sawuli
wila gbón ma ya ki ni
konaa Sawuli wi go woolo*

⁴⁷ Sawuli wi cennngolo wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na, a wì si malaga gbón pe juguye mbele fuun pàa pye ma pe maga pe ni. Poro wele Mowabu cenle woolo, naa Amó cenle woolo, naa Edómu cenle woolo, naa Zoba† tara wunlumbolo konaa Filisiti tara fenne pe ni. Kila pye, wiga toro laga ñga fuun na mbe malaga ki gbón pe ni, wi ma ya pe ni

⁴⁸ Wila to Amaleki setirige piile pe na ma ya pe ni maa fannga ki naga, mbele pàa pye na Izirayeli woolo pe kée yaara ti koli pe yeri, ma pe sho pe kée.

⁴⁹ Sawuli wi pinambiile pe mere to lari nda: Zhonatan, naa Yishivi konaa Malikishuwa†. Wì sumborombiile shyen pe mere to lari nda, lerefo pàa pye naa yinri Merabu na jonlofo wi yinri Mikali†.

⁵⁰ Pàa pye naa jo wi yinri Ahinowamu. Ahinowamu wila pye Ahimaazi sumborombyo. Wi malingboonlo to pàa pye naa yinri Abineri. Abineri wila pye Sawuli wi tojée Neri wo pinambyo.

⁵¹ Sawuli to Kishi wo naa Abineri to Neri wi ni, pàa pye Abiyeli wo pinambiile.

⁵² Sawuli wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni, malaga kila pye wo naa Filisiti tara fenne pe sogowo suyi. Ki kala na, kila pye, na wiga naña wa yan lengbaan konaa ma pye lewelewe, wi maa le maa le wi malingboonlo pe ni.

15

Sawuli wi punnguwò shyen woo

¹ Pilige ka, a Samiyeli wì si Sawuli wi pye fò: «Muwi Yawe Yennele làa torogo, a mi pan ma sinme pi wo ma na moo tege wunluwo Izirayeli, li woolo pe go na. Koni, nungbolo jan ma Yawe Yennele li senre ti logo na yeri†.

² Yawe Yennele na li yen yawa pi ni fuun fò, pa li yo yeen fò: «Mi yaa Amaleki setirige piile pe jolo ñga pàa pye Izirayeli woolo pe na ki kala na, naa pàa yiri wa Ezhipiti tara na paan, pàa saa kono kon pe na†.

³ Koni kari ma sa to Amaleki setirige piile pe na ma poro naa pe kée yaara ti tongo pew†. Maga ka pe yinriwe ta. Ma nambala, naa jeele, naa piile, naa piyengele, naa nere, naa simbaala, naa yongomaye konaa sofilele pe gbo pew.» »

⁴ A Sawuli wì si malingboonlo pe yeri ma pe jiri wa Telayimu ca. Mbele pàa yiri wa yonloparawa kamenge kée yeri, pàa pye lere waga cenme shyen (200 000), Zhuda tara woolo poro la pye lere waga ke (10 000)

⁵ Ko punjo na, a Sawuli wì si kari pe ni wa Amaleki setirige piile pe ca ki tanla, ma saa pe lara wa gbunlundege ki ni.

⁶ A wì si Keni cenle woolo pe pye fò: «Ye yiri ye wo laga Amaleki setirige piile pe sogowo, jango mi ka ka ye pinle mbe ye tongo pe ni; katugu naa Izirayeli woolo pàa yiri wa Ezhipiti tara na paan yaa kajenge pye pe kan.» Kona, a Keni cenle woolo pè si yiri wa Amaleki setirige piile pe sogowo ma kari†.

⁷ A Sawuli wì si malaga gbón Amaleki setirige piile pe ni maga le wa Havila tara ti na fo ma saa gbón wa Shuri tara† ti tanla, wa Ezhipiti tara ti yesinme.

⁸ A wì si Amaleki setirige piile pe wunlunaña Agagi wi yigi wee, mee leele sanmbala pe ni fuun pe gbo tokobi ni.

⁹ Een fò Sawuli wo naa wi malingboonlo pe ni, pàa Agagi wi yaga yinwege na, naa simbaala naa sikaala tiyoonlo pe ni, naa nere tiyoonro ti ni, naa yaayoro nda tila toro

† 14:47 14:47: 2 Sami 10.6 † 14:49 14:49: 2 Sami 8.10; 1 Kuro 8.33; 9.39; 10.2 † 14:49 14:49: 1 Sami 18.17,20,27; 19.11-17; 25.44; 2 Sami 6.16-23 † 15:1 15:1: 1 Sami 10.1 † 15:2 15:2: Eki 17.8-16; Dete 25.17-19 † 15:3 15:3: Levi 27.28-29 † 15:6 15:6: Kiti 4.11 † 15:7 15:7: Zhene 16.7; 20.1; 25.18; 1 Sami 27.8

ti ni, naa simbapire ti ni konaa yarijende tiyonro pyew ti ni. Pe sila pye na jaa mbe to tongo Yawe Yennele li kan. Een fo nda ti sila pye tonli ni konaa nda ti sila pye jende to ce to paa tongo.

Yennele laa Sawuli wi laga wa wunluwo pi na

¹⁰ Yawe Yennele laa para Samiyeli wi ni ma yo fo:

¹¹ «Milan jatere wi kannga nga mila pye ma Sawuli wi tege wunluwo ki wogo ki na, katugu wi laga na na, wi woro na tanri na senre ti na.» A ki si Samiyeli wi mben fo jenge, a wi si Yawe Yennele li yenri ki yembine li ni fuun li ni.

¹² Ki goto yirifaga ki na, a Samiyeli wi si kari sa Sawuli wi yan. A pe sigi yo wi kan wa kono ma yo Sawuli wi kari wa Karimeli ca[†] sa yaraga ka fanri nandowo wogo wi yee kan. Fo ko pungo na, a wi si songoro ma kari wa Giligali ca ki yeri.

¹³ A Samiyeli wi si saa gbɔn wa Sawuli wi na. A Sawuli wi suu fili maa pye fo: «Yawe Yennele li duwaw ma na! Mi Yawe Yennele li senre ti tanga mari yon fili.»

¹⁴ A Samiyeli wi suu yewe ma yo fo: «Ki simbaala gbelege naa nere gbelege nga mila nuru ko yen na yinrigi se yeri?»

¹⁵ A Sawuli wi sho fo: «Leele pe yiri ti ni wa Amaleki setirige piile pe yeri ma pan ti ni; katugu leele pege simbaala tiyonro naa ki nere tiyonro ti yaga pe siri gbo, jango mbe pan mbe pe wo saraga Yawe Yennele, ma Yennele li yeri. Weri sannda pyew ti gbo.»

¹⁶ A Samiyeli wi suu yon sogo ma yo fo: «Ti yaga ma. Senre nda Yawe Yennele li yo na kan yembine li ni, mi yaa ti yo ma kan.»

A Sawuli wi sho fo: «Ti yo.»

¹⁷ A Samiyeli wi sho fo: «Mbege ta maa pye noo yee jate pyo jee sanga na ni, mee pye Izirayeli cengele ke to wi le? Yawe Yennele li sinme kpoyi wo ma na moo tege Izirayeli tara ti wunluwo.»

¹⁸ Laa ma tun malaga ki na maga senre nda ti yo ma kan fo: «Kari ma sa ki Amaleki setirige piile, poro mbele kapere pyefenne pe tongo pew na kan. Ma malaga gbɔn pe ni, fo ma sa pe tongo ma pe ko pew.»

¹⁹ Yingi na mee si tanga Yawe Yennele li senyoro ti na? Yingi na, a ma si gbinri yarijende nda ti koli to na, ma kapege pye Yawe Yennele li na?»

²⁰ A Sawuli wi si Samiyeli wi yon sogo ma yo fo: «Kaselege ko na, mi tanga Yawe Yennele li senyoro ti na. Tunngo nga li kan na yeri, migi pye maga yon fili. Mi pan Amaleki setirige piile pe wunlunaja Agagi wi ni, ma sanmbala pyew pe tongo pew Yawe Yennele li kan.

²¹ Een fo, malingboonlo poro pe simbaala tiyonro naa nere tiyonro nda ti daga mbe tongo Yennele kan ti wo wa yaara nda ti koli ti ni, jango mberi wo saraga Yawe Yennele, ma Yennele li yeri, wa Giligali ca.»

²² Kona, a Samiyeli wi suu pye fo:

«Saara sogoworo to naa yaayoro nda pe maa kuun saara, to kala yen ma Yawe Yennele li ndanla ma we mbaa nuru li yeri ko na le?»

Wele, mbaa nuru Yennele li yeri, ko mbonro ma we saraga womo na.

Mboon yee go sogo, ko mbonro li yeri simbapene yanlaga ko na.

²³ Mbe yiri mbe je Yennele li na konaa jeeere pyewe kapege ki ni, ti yen ja.

Nungbongbanla naa go yarisunndo gbogowo kapege ki ni, ti yen ja.

Ki kaa pye ma je Yawe Yennele li senre ti na,

lo fun li yaa je ma na mbe wunluwo pi sho ma yeri.»

²⁴ Kona, a Sawuli wi si Samiyeli wi pye fo: «Mi kapege pye; katugu mi je Yawe Yennele li senyoro to naa ma nagawa senre ti na. Mila fye malingboonlo pe yeege, ma nga paa jaa ki pye.

²⁵ Koni mila ma yenri mala kapege ki kala yaga na na, ma songoro ma pan na korogo. Pa mi yaa sa foli Yawe Yennele li yeege sogowo mbeli gbogo.»

²⁶ A Samiyeli wi suu pye fo: «Mi se songoro ma korogo naa, katugu ma je Yawe Yennele li senyoro ti na. Ki kala na, Yawe Yennele li je ma na, jango maga ka pye naa Izirayeli tara ti wunluwo.»

²⁷ Naa Samiyeli wila kaa pungo kannga mbaa kee, a Sawuli wi suu derigbogo ki nagona yon ki yigi. A ki si wali.

²⁸ A Samiyeli wi suu pye fo: «Yawe Yennele pa li Izirayeli tara wunluwo pi sho ma yeri nala yeen, mboon kan ma sefo wa yeri, na wi yen jenne ma we mboro na.

²⁹ Izirayeli woolo Yennele na li yen gbogowo wolo, laa finle, li se sili yon senre ti kannga; katugu li woro paa senwee yen mbaa li yon senre ti kannga.»

³⁰ A Sawuli wi sho naa fo: «Mi kapege pye. Een fo koni mi yen noo yenri, mala gbogo na woolo pe lelele poro naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe yeege na. Songoro ma pinle na ni, pa mi yaa sa foli Yawe Yennele, ma Yennele li yeege sogowo mbeli gbogo.»

³¹ Ki pye ma, a Samiyeli wi si songoro ma pinle Sawuli wi ni. A Sawuli wi si saa foli Yawe Yennele li yeege sogowo mali gbogo.

³² Ko pungo na, a Samiyeli wi sho fo: «Pan Amaleki setirige piile pe wunlunaja Agagi wi ni laga na tanla.» A Agagi wi

[†] 15:12 15:12: 1 Sami 25.2; Zhozu 15.55

si fulo wa wi tanla nayinme ni, katugu wila pye naa yee piin fo: «Kaselege ko na, kunwo pi fyere ti ko na ni.»

³³ A Samiyeli wi suu pye fo:

«Ma tokobi wi ti a jeele pele pe piile la yege nga na,
pa ma no wi yaa wi pyo wi la ma fun jeele pe sogowo.»

A Samiyeli wi si Agagi wi gbo Yawe Yennele li yege sogowo wa Giligali ca.

³⁴ Ko pungo na, a Samiyeli wi si songoro ma kari wa Arama ca. A Sawuli wi si songoro ma kari pe yeri wa Gibeya ca.

³⁵ Samiyeli wi sila kari wa Sawuli wi yeri naa, fo ma saa gbon wi kupilige ki na; katugu wi nawa pila tanga wi na fo jenge Sawuli wi kala na, ma jen Yawe Yennele laa li jateri wi kannga nga laa pye ma Sawuli wi tege Izirayeli tara ti wunluwo ki wogo ki na.

SAWULI NAA DAVIDI PE KALA

16

16-31

Yennele laa Davidi wi wo mboo pye wunluwo

¹ Kona, a Yawe Yennele li si Samiyeli wi pye fo: «Ma yaa koro mbaa gbele Sawuli wi kala na fo sa gbon sanga wiwiin? Ma si yala muu wa mako, wi se pye naa Izirayeli woolo pe wunluwo. Ma yenne li yin sinme ni, ma yiri ma kari wa Betileemu ca[†], mi yaa ma torogo wa Izayi[†] wi yeri, katugu muu pinambyo wa wo na yee kan mboo tege wunluwo.»

² A Samiyeli wi sho fo: «Mi yaa kari mele? Na Sawuli wiga ki logo, wi yaa na gbo.»

A Yawe Yennele li suu pye fo: «Ma nasumboro wa yigi maa kee wi ni ma yo fo maa kee saa wo saraga na yeri.

³ Ma yaa Zhesi wi yeri ki saraga womo pi na. Kona nga ma yaa ka pye, mi yaa ki naga ma na. Lere nga ma yaa ka sinme pi wo wi na mboo wo, mi yaa kaa naga ma na.»

⁴ A Samiyeli wi si nga Yawe Yennele laa yo wi kan ki pye, mee kari wa Betileemu ca. Naa wila ka saa gbon, a ca lelelele pe si fyie wi panga ki kala na, mee pan le wi yege sogowo maa yewe fo: «Ma pan tanga ni gbari?»

⁵ A wi si pe yon sogo ma yo fo: «Ee, na pango ki tanla. Mi pan mbe saraga wo Yawe Yennele li yeri. Ye ye yee pye kpoyi ye pan we sa saraga ki wo.» A wi si ti Zhesi naa wi pinambiile pe ni, a pe pe yee pye kpoyi, mee pe yeri pe sa saraga ki wo.

⁶ Naa paa ka saa gbon, a Samiyeli wi si Eliyabu wi yan, mee wi yee pye fo: «Ki woro nala koon shyen, nga wi yere na Yawe Yennele li yege sogowo yeen, wo li wo.»

⁷ Een fo, a Yawe Yennele li sigi yo Samiyeli wi kan fo: «Ma kaa wi yege cenwe naa wi titonlowo po wele, wo ma mi wo. Leele pe maa nga jate, mi nga Yawe Yennele mila la ko jate. Leele poro maa senwee wi yege cenwe po wele, een fo wi nawa po mi maa wele.»

⁸ Kona, a Zhesi wi si Abinadabu wi yeri ma ti a wi toro Samiyeli wi yege sogowo. A Samiyeli wi sho fo: «Wo fun, wo ma Yawe Yennele li wo.»

⁹ A Zhesi wi sho fo Shama mbe toro Samiyeli wi yege sogowo, a Samiyeli wi sho fo: «Wo fun, wo ma Yawe Yennele li wo.»

¹⁰ A Zhesi wi si ti a wi pinambiile koloshyen pe toro Samiyeli wi yege sogowo. Een fo, a Samiyeli wi suu pye fo: «Yawe Yennele lii wo wa kpe wo pe ni.»

¹¹ Ko pungo na, a Samiyeli wi suu yewe ma yo fo: «Ma pinambiile pe ni fuun poro wele yeen le?»

A Zhesi wi sho fo: «Ayoo, een fo pe ni fuun pungo jonlo wi yen wa kere na simbaala pe konri.»

A Samiyeli wi si Zhesi wi pye fo: «Lere tun pe saa yeri, katugu we se ya een mbaa saraga yaakara ti kaa, na wi fa pan ghen.»

¹² A Izayi wi si ti a pe saa wi yeri ma pan wi ni. Pinambyo lawi nga wila pye ghanmbele. Wi yengele kaa pye ma yon, wi yege cenwe pila pye ma yon. A Yawe Yennele li si Samiyeli wi pye fo: «Wowi nga we, yiri ma sinme pi wo wi na maa wo.»

¹³ A Samiyeli wi si yenne na laa pye ma yin sinme pi ni li le, maa wo wa Davidi wi go ki na wi woolo pe yege na. Male le ki pilige ki na, a Yawe Yennele li yinne li si ye Davidi wi ni ma koro wi ni. Ko pungo na, a Samiyeli wi si songoro ma kari wa Arama ca.

Yennele laa li yinne li wo Sawuli wi ni

¹⁴ Kona, a Yawe Yennele li yinne li si wo Sawuli wi ni. A Yawe Yennele li si ti yinne tipele la ye wi ni naa jolo.

¹⁵ A Sawuli wi tunmbyeele pe suu pye fo: «Wele, Yennele li ti yinne tipele la pan noo jolo.

¹⁶ We tafa, woro mbele ma tunmbyeele, we yen ma cenwe na, maga ki kono kan we yeri, we yaa sa lere wa lagaja, nga wi ngoni gbongo jen. Kona yinne tipele na Yennele li le ma ni, na liga yiri ma ni loon jolo sanga nga ni, pa ngoni gbongo wi yaa laa gboon, kona ki yaa mbonro ma na.»

[†] 16:1 16:1: Zhesi 48:7; Mishe 5:1; Luki 2:4

[†] 16:1 16:1: Wunlunana Davidi wi to wo lawi nga Izayi. We Fo Zhesi wi tele wo wawu. Paa pye naa yinri fun Zhesi.

¹⁷ A Sawuli wì suu tunmbyeele pe yon sogo ma yo fò: «Mì yenle ki na, ye kari ye sa ngoni gbonfo jenne wa lagaja ye pan wi ni na kan.»

¹⁸ A Wi tunmbyeele nungba sho fò: «Mì Betileemu ca fenne nana Zhese wi pinambyo wa jen. Wì ngoni gbongo ki jen, wi yen malingbbon welewe naa kotogofò. Wi yen sennjeen. Wi yege cenwe pi yen ma yon. Yawe Yenjele li yen wi ni.»

¹⁹ A Sawuli wì si leele tun wa Zhese wi yeri maa pye fò: «Ma pinambyo Davidi na wi yen simbaala konrifo wi torogo laga na kan.»

²⁰ A Zhese wì si buru tuguro taga sofile wa na, naa duven kasha ni konaa sugbo yirifonno nungba ni, mari kan wi pinambyo Davidi wi yeri wi sari kan Sawuli wi yeri.

²¹ Naa Davidi wila ka saa gbon wa Sawuli wi tanla, a wi si ye tunngo ki ni wa wi yeri. A wi kala li si Sawuli wi ndanla, a wì suu pye wi malingbbonyaara ti lefo.

²² A Sawuli wì si tun, a pè saa ki yo Zhese wi kan fò: «Mila ma yenri, ma Davidi wi yaga wi koro laga na tunngo ki ni. Wi kala li yen mala ndanla fò jenge.»

²³ Maga le le ko na, yinne tipele na Yenjele làa torogo, na liga yiri Sawuli wi ni, Davidi wi maa ngoni wi gbbon. Kona Sawuli wi yege ki ma to, ki ma mbonro wi na, ki yinne tipele li mée wi yaga.

17

*Goliyati wila pye
na Izirayeli woolo pe yinri
pe malaga gbon*

¹ Kona, a Filisiti tara fenne pè si pe malingbbonlo pe gbogolo mbe sa malaga gbon. Paa pe yee gbogolo wa Soko ca, wa Zhuda tara. A pè si pe malingbbonlo censaga ki kan ma cen wa Soko ca naa Azeka ca sogowo pi ni, wa Efesi Damimu laga ki ni.

² A Sawuli wo naa Izirayeli malingbbonlo pe ni pè si pe yee gbogolo fun, mée saa pe malingbbonlo censaga ki kan ma cen wa Terebenti tige gbunlundege ki ni. A pè si pe yee gbegele ma yere malinje wi na mbe malaga gbon Filisiti tara fenne pe ni.

³ Filisiti tara fenne paa pye yanwiga ka na kee nga na, a Izirayeli woolo pe yen yanwiga ka na kee sannga ki na. Gbunlundege ko kila pye pe sogowo.

⁴ A pingbaan wà si yiri wa Filisiti tara fenne pe censaga ki ni, ma fulo wa Izirayeli woolo pe tanla. Paa pye naa yinri Goliyati†, ma yiri wa Gati ca. Wila pye letitonlogo ka,

wi titonlowo pila pye na kee metere taanri wo yeri.

⁵ Wila tuguyenre njala kan, ma malaga gbonderege le, nga paa koro gbegele ki ni paa mbene koro yen; ki nuguwo pila pye na kee culo nafa taanri yon ko yeri.

⁶ Toro leyaara tuguyenre woro la pye maa tooro ti fò. Tuguyenre shorina la pye wi yeri wuu yannga wa wi pajogo ki na.

⁷ Wi njanraga ki kanngaga ki gbogowo pila pye paa ghere bangoloma yen. Ki tugumbyo wi nuguwo pila pye na kee culo koloshyen wo yeri. Wi tuguron sigeyaraga ki lefo wila pye na tanri wi yege.

⁸ Kona, a wi si saa yere Izirayeli malingbbonlo pe yesinme na, mée pe pye fò: «Yingi na, a yè si pan ma yere malinje na? Mi wo yen Filisiti tara fenne woo, yoro wo na, ye woro Sawuli wi kulolo le? Ye nana nungba wo wa ye yee ni, mi naa wo we pan we to we yee na.

⁹ Na wiga ya na ni mbanla gbo, pa kona we yaa pye ye kulolo. Een fò, na mi ka ya wi ni mboo gbo, pa ye yaa pye we kulolo mbaa tunngo piin we kan.»

¹⁰ A Filisiti tara fenne nana wi sho naa fò: «Nala mi yen na Izirayeli malingbbonlo ngbelege ki tifaga. Ye nana nungba torogo laga na yeri we to we yee na.»

¹¹ Naa Sawuli wo naa Izirayeli malingbbonlo pe ni fuun paa kaa Filisiti tara fenne nana wi senre ti logo sanga na ni, a pe sunndo wi si kon pe na, a pè si fye fò jenge.

*Davidi wila kari
wa Izirayeli woolo
pe malingbbonlo censaga ki ni*

¹² Ma si yala, Davidi wila pye Zhese pinambyo. Zhese wila pye Efirata tara fenne woo, ma yiri wa Betileemu ca, wa Zhuda tara. Wi pinambiile paa pye kolotaanri. Sawuli sanga wi na, kila yala Zhese wi pye leengbaraga.

¹³ Wi pinambiile kongbanmbala taanri poro la kari Sawuli wi ni wa malaga. Pe ni fuun ndo paa pye naa yinri Eliyabu, na shyen woo wi yinri Abinadabu, na taanri woo wi yinri Shama.

¹⁴ Davidi wo wila pye pe pungofò we. Wi ndeele taanri paa kari Sawuli wi ni sanga na ni,

¹⁵ Davidi wila pye na kee wa Sawuli wi malingbbonlo censaga ki ni na songoro wa Betileemu ca, naa to wi simbaala pe konri.

¹⁶ Ki sanga wi ni, pinliwe naa yonlokogo pyew, Filisiti tara fenne nana wi ma pan maa yee naga Izirayeli woolo pe na. Wila ko pye ma saa gbon fò piliye nafa shyen.

† 17:4 17:4. Goliyati wila pye Anaki setirige pyo wo wa. Zhouzuwe wila pe gbao tongo ma pe ko; Nambu 13.32-33; Zhouzu 11.21-22.

¹⁷ Pilige ka, a Zhese wi suu pinambyo Davidi wi pye fo: «Ki yarilire pikaara nda ti tiwiyaraga yenle nungba na li le naa ki buru ke na wi ni, ma kari fyaw, ma sari kan ma ndeale pe yeri wa malingboonlo pe censaga ki ni.

¹⁸ Maga nono sinne yinngel ke ngele ke le fun, ma sa ke kan pe malingboonlo waga kele (1 000) to wi yeri. Moɔ ndeale pe wele na kaa pye pe yen ngbaanla, ma yaraga ka sho pe yeri ma pan maga naga na na paa kacen yen ki wogo ki na.

¹⁹ Pe yen wa Sawuli wi ni konaa Izirayeli malingboonlo pe ni fuun pe ni, wa Terebenti tige gbunlundege ki ni, mbe malaga gbɔn Filisiti tara fenne pe ni.»

²⁰ Ki goto pinliwe pi ni, a Davidi wi si yiri faa, ma wi simbaala pe le simbaala konrifo wa kee wila pe wele, mee yaara ti le ma kari paa yege nga na Zhese wila ki yo wi kan we. Wila saa gbɔn wa malingboonlo censaga sanga na ni, kila yala malingboonlo pe yen na yinrigi na yeregi malinje wi na. Paa pye na malaga konno li waa mako.

²¹ Izirayeli woolo naa Filisiti tara fenne paa yere malinje wi na, a malingboonlo ngbeleye shyen yi yege wa yi yee yeri.

²² A Davidi wi suu tuguro ti tugu mari kan tuguro korosifo wi yeri, kona mee fe ma kari wa laga nga malingboonlo paa pye. Naa wila ka saa gbɔn wa, a wi suu ndeale pe shari.

²³ Maa ta wila pye na para wi ndeale pe ni bere, a Goliyati, Filisiti tara fenne pingbaan na wila pye Gati ka fenne woo, wi si yiri wa malinje wi ni, mee senre nda wi maa yuun ti yo. A Davidi wi siri logo.

²⁴ Naa Izirayeli woolo paa kaa ki nana wi yan, a pe ni fuun pe si fyee jenge mee fe wi yege.

²⁵ Pe ni fuun nungba nungba pe nee yuun fo: «Ye wele, nana wila paan we korogo de! Wila paan mbe Izirayeli woolo pe tegele naa. Lere na ka ya mboo gbo, wunlunana wi yaa yarijende legere kan wi yeri, mboo sumborombyo wi kan wi yeri wi jo, mbege fo wi go woolo pe kala yaga, paga kaa nizara wi woo laga Izirayeli woolo pe sogowo.»

²⁶ A Davidi wi si leele mbele paa pye le wi tanla pe yewe fo: «Lere na kaga Filisiti tara fenne nana na wi gbo, mbe tifagawa senre nda ti yo Izirayeli woolo pe na ti ko, yingi pe yaa kan ki fo wi yeri? Ki Filisiti tara fenne nana na wii kenrekenre, wo na wi yen na paan na Yennele na yinwege wolo li malingboonlo pe tegele, wi yen ambo fo ma?»

²⁷ Nga kila daga mbe kan ki letitonlogo ki gbofo wi yeri, a pe sigi yege yo ma Davidi wi kan.

²⁸ Een fo, naa wi ndo lerefo Eliyabu wila kaa wi yan wila para ki leele pe ni sanga na ni, a wi si nawa ngban wi ni, mee wi pye fo: «Yingi ma pan na jaa lagame? Ma simbaala ngbelege jele ma ko yaga ambo kee wa gbinri wi ni? Moɔ jen ma yee gbogowo naa ma kotongbanga ki ni. Mee pan yaraga ko ka mege ni na malaga welege ko ma.»

²⁹ A Davidi wi suu yon sogo ma yo fo: «Yingi mi pye? Yewike ko ce ma mi yewe!»

³⁰ A wi si laga le wi ndo wi tanla, mee saa lere wa yege yewe ki senre nungba ti ni. A pe suu yon sogo ma senre nungba ti yo wi kan paa kongbannda woro ti yen.

*Davidi wila wi yee kan
mbe malaga gbɔn Goliyati wi ni*

³¹ Senre nda Davidi wila yo, a leele pe siri logo, mee saa ti yo Sawuli wi kan. A Sawuli wi si ti pe saa Davidi wi yeri ma pan wi ni.

³² A Davidi wi si Sawuli wi pye fo: «Lere kpe ka ka kotogo la ki Filisiti tara fenne nana na wi kala na. Mi na ma tunmbyee, mi yaa sa malaga gbɔn wi ni.»

³³ A Sawuli wi suu pye fo: «Ma se ya sa malaga gbɔn ki Filisiti tara fenne nana na wi ni, katugu ma yen pyo jee, ma si yala wo yen malaga gbɔnfo maga le wa wi lefonro sanga wi ni.»

³⁴ A Davidi wi si Sawuli wi pye fo: «Mi na ma tunmbyee, mila pye nala to wi simbaala pe konri, na jara nakoma cenge urusi† ka ka pan mbe simbapige ka yigi wa yaayoro ngbelege ki ni,

³⁵ mi ma taga ki na maga puro, maga gbɔn ma simbapige ki sho ki yeri. Na cenge kiga si yiri na korogo, mi maga yigi wa ki mbelewe pi na, maga gbɔn maga gbo.

³⁶ Mi na ma tunmbyee, pa mi jara wo naa cenge urusi ki ni pe gbo yeen. Ki pyelomo nungba pi na, ki Filisiti tara fenne nana na wii kenrekenre, pa mi yaa wi gbo ma fun paa pe wogo ki yen, katugu wi Yennele na yinwege wolo li malingboonlo pe tegele.»

³⁷ A Davidi wi sho naa fo: «Yawe Yennele na lilan sho jara wo naa cenge urusi ki ni pe yombekoro ti kee, li yaa na sho fun ki Filisiti tara fenne nana na wi kee.»

A Sawuli wi si Davidi wi pye fo: «Ta kee, Yawe Yennele li pye ma ni.»

³⁸ Kona, a Sawuli wi suu yera malaga gbondeere ti le Davidi wi kan. Wila tuguyenre njala li kan wi kan, ma malaga gbonderege ki le wi kan. ³⁹ A Davidi wi si Sawuli wi tokobi wi po wa wi senne,

† 17:34 17:34: Kiti 14.5-18; 2 Sami 17.8; 23.20; 1 Wunlu 13.24-26; 2 Wunlu 2.24; Amɔ 3.12; 5.19

yariporo ti go na, mēe yo wi yaa tanga ti ni mbe wele, katugu wi sila tara ti na. A wī si Sawuli wi pye fō: «Mi se ya tanga ki malingbonyaara nda ti ni, katugu mii tara ti na.» A wī siri wō wi yēe na.

⁴⁰ A wī suu kanngala li le, mēe saa sinndengele ngele kē wologo kangurugo wele ma le wa lafogo yon, mēe ke le wa wi yaayoro konrikasha ki ni. A wī suu gbafurugo ki le, mēe fulo wa Filisiti tara fenne naja wi mege ni.

Davidi wila ya Goliyati wi ni maa gbo

⁴¹ Filisiti tara fenne naja wi nēe fulo jēennjenri fun wa Davidi wi tanla, wi tuguron sigeyaraga ki lefō wila pye wi yege.

⁴² A Filisiti tara fenne naja wī si wele mēe Davidi wī yan fō wī yen lefonmbile gbanmbele la, wi yege cēnwē pi yen ma yon. Kī pye ma, wī sila wī jate yaraga ka.

⁴³ A Filisiti tara fenne naja wī suu pye fō: «Ma nawa po ni, mi yen pyon wī le, fō a mǎ simbingele le na paan na korogo yere?» A wī suu yarisunndo ti mege ki yeri ma wa Davidi wī na maa dangja.

⁴⁴ A wī si Davidi wī pye naa fō: «Fulo laga na tanla, mi yaa ma wire kara ti kan naayeri sannjere to naa cēnre ti yeri tiri ka.»

⁴⁵ A Davidi wī si Filisiti tara fenne naja wī pye fō: «Ma yen na paan na korogo tokobi, naa njanraga konaa shōrina ni, ēen fō, mi wo yen na kee ma korogo Yawe Yēnnele na yawa pi ni fuun fō, Izirayeli malingboonlo ngbelege ki Yēnnele lo mege ni, lo na mǎ tegele we.

⁴⁶ Yawe Yēnnele li yaa ma le na kee nala. Mi yaa ma gbo mboon go ki kow. Mi yaa Filisiti tara fenne malingboonlo pe gboolo pe kan naayeri sannjere to naa cēnre ti yeri ti pe ka nala. Kona tara woolo pe ni fuun pe yaa ki jen fō Yēnnele yen Izirayeli woolo pe yeri.

⁴⁷ Ki janwa ŋa wī ni fuun wī yaa ki jen mbe yo Yawe Yēnnele laa tokobi nakoma njanraga tege mbe lere sho. Katugu Yawe Yēnnele lo li yen ki malaga ŋga ki fō we. Lo li yaa ye le we kee.»

⁴⁸ Le ki yongolo nungba ke ni, a Filisiti tara fenne naja wī si yiri mbe fulo wa Davidi wī tanla. A Davidi wī si fyeele ma fe ma kari wa pe juguye pe yeri, na Filisiti tara fenne naja wī finli.

⁴⁹ A Davidi wī suu kee ki le wa wī kasha ki ni ma sinndene la wō, mēe li wa wī gbafurugo ki ni. A sinndene li si saa Filisiti tara fenne naja wī ta wa wī walege ki na, mēe ye wa wī go ki ni. A wī si wō ma to, maa yege ki jiile wa tara.

⁵⁰ Kī pye ma, Davidi wila ya Filisiti tara fenne naja wī ni gbafurugo naa sinndene ni. Wila wī gbo ma si yala tokobi sila pye wī yeri.

⁵¹ Ko pungo na, Davidi wī si fe ma saa gbon wa Filisiti tara fenne naja wī na, mēe wī tokobi wī tile maa kow wa wī wofogo ki ni, maa gbo mēe wī go ki kow.

Naa Filisiti tara fenne pǎa kaa pe pingbaan wī yan pōo gbo, a pe nēe fee.

⁵² Kona, a Izirayeli tara malingboonlo poro naa Zhuda tara malingboonlo pe ni, pē si yiri ma malaga konno li wa, mēe taga Filisiti tara fenne pe na ma pe puro, ma saa gbon fō wa gbunlundege ki yon na, fō ma saa gbon wa Ekiron ca yeyonro ti na. Filisiti tara fenne pe gboolo pǎa toori wa konno maga le wa Shaarayimu ca fō ma saa gbon wa Gati ca, konaa ma saa gbon wa Ekiron ca ki na.

⁵³ Naa Izirayeli woolo pǎa kaa yiri wa Filisiti tara fenne pe purosaga ma songoro, a pē si saa Filisiti tara malingboonlo censaga yaara ti ni fuun ti koli.

⁵⁴ A Davidi wī si Goliyati wī go ki le ma kari ki ni wa Zheruzalemu ca. Eēn fō, wila saa wī malingbonyaara to tege wa wī yēera paraga go ki ni.

⁵⁵ Sawuli wila Davidi wī yan wila kee sa fili Filisiti tara fenne naja wī ni sanga ŋa ni, wila wī malingboonlo to Abineri wī yewe ma yo fō: «Ambo pyo win ki lefonŋo ŋa we?»

A Abineri wī suu yon sogo ma yo fō: «Kaselege ko na, mi wugu ma kan wunlunaja, mi suu jen.»

⁵⁶ A wunlunaja wī sho fō: «Ma yewe ma ki lefonŋo wī to wī jen.»

⁵⁷ Naa Davidi wila ka saa Filisiti tara fenne naja wī gbo ma songoro sanga ŋa ni, a Abineri wī suu le ma kari wī ni wa Sawuli wī yege sogowo. Filisiti tara fenne naja wī go kila pye Davidi wī kee.

⁵⁸ A Sawuli wī si Davidi wī yewe ma yo fō: «Lefonŋo, ma yen ambo fō pinambyo?»

A Davidi wī suu yon sogo ma yo fō: «Mi yen ma tunmbyee Zhese wo pinambyo, ma yiri wa Betileemu ca.»

18

Zhonatan wila weenre le Davidi wī ni

¹ Naa Davidi wila kaa para Sawuli wī ni ma ko, a Zhonatan wī si mara Davidi wī na fō jenge, wī si Zhonatan wī ndanla paa wī yee yen.

² Ki pilige nungba ki ni, a Sawuli wī si Davidi wī yaga wa wī yēe yeri, wī sila wī yaga wī songoro wa wī to wī yeri.

³ A Zhonatan wi si yon finliwe le Davidi wi ni, katugu Davidi wila wi ndanla paa wi yee yen.

⁴ A wi suu derigbogo ki wo wi yee na maga kan Davidi wi yeri. Wila wi yariporo ti kan wi yeri, ma pinle yee wi tokobi, naa wi sandiga konaa wi kurusijara wi ni fun.

⁵ Sawuli wiga Davidi wi tun laga o laga nga na, Davidi wi ma saa cew ta. Ki kala na, Sawuli wila wi tege wi malingboonlo pe go na. Wi kala laa leele pe ni fuun pe ndanla konaa Sawuli wi legboonlo pe ni.

*Yenjaga la ye Sawuli wi ni
Davidi wi kala na*

⁶ Naa Davidi wila kaa Filisiti tara fenne nana wi gbo, a malingboonlo pe yiri wa malaga ma pan, a jele pe si yiri Izirayeli tara cara ti ni fuun ti ni, ma saa wunlunana Sawuli wi fili, na pimbigile naa weere gboon, na yuuro koo na yoo konaa na jorogi nayinme ni.

⁷ Jele paa pye na yurugo ki koo naga shoo pe yee yon na na yuun fo:

«Sawuli wi lere waga kelengele tegesaga legere gbo,

Davidi wo lere waga ke ke tegesaga legere gbo.»

⁸ A ko si Sawuli wi mben maa nawa pi ngban fo jenge. A wi suu yee pye fo: «Pe Davidi woolo poro pye waga ke ke tegesaga legere, mee mi woolo poro pye waga kelengele tegesaga legere. Wunluwo po nungha ma pi koro pe kan wi yeri?»

⁹ Maga le le ko pilige ko na, a Sawuli wi nee Davidi wi wele tipege ni.

¹⁰ Ki goto, a Yennele li si ti a yinne tipele pan na ye Sawuli wi ni. A wi go ki si yiri wi na wa wi yera go ki ni. A Davidi wi nee ngoni wi gboon wi kan paa piliye sannya yi yen. Sawuli wi njanraga kila pye wi kee.

¹¹ A Sawuli wi suu njanraga ki yirige mbege wa, mee yo fo: «Mi yaa Davidi wi wa ki ni mboo kan wa mbogo ki na.» Een fo ki wasaga shyen, Davidi wi ma fenge maga kan ki ma toro.

¹² Maga le le ki pilige ki na, a Sawuli wi nee fye Davidi wi yege, katugu Yawe Yennele laa pye wi ni, ma si yala laa laga Sawuli wo na.

¹³ Ki kala na, Sawuli wila Davidi wi lali wi yee ni maa tege malingboonlo waga kele (1 000) go na. A Davidi wi nee kee ma saa na malaga gboon, ma pye wi malingboonlo pe to.

¹⁴ Kala na fuun wila pye na piin, laa pye na yongo wi kan, katugu Yawe Yennele laa pye wi ni.

¹⁵ Naa Sawuli wila kaa ki yan Davidi wi kapyegele kaa pye na yongo na kee yege, a wi nee fye Davidi wi yege na seregi.

¹⁶ Een fo Davidi wi kala laa Izirayeli woolo pe ni fuun naa Zhuda cenle woolo pe ndanla, katugu wo wila pye na pe malingboonlo pe yege sinni na kee wa malaga konaa na songori.

*Davidi wila Sawuli wi sumborombyo
Mikali wi pori*

¹⁷ Kona, a Sawuli wi si Davidi wi pye fo: «Wele, na sumborombyo lerefo Merabu wi na. Mi yaa wi kan ma yeri ma jo, na maga yenle mbe pye na malaga gbonfo welewe, mbaa kee saa Yawe Yennele li maara ti gboon we.» Sawuli wila wi yee pye fo: «Mi jate woro na jaa mbe Davidi wi gbo, Filisiti tara fenne poro pe yaa wi gbo.»

¹⁸ A Davidi wi si Sawuli wi pye fo: «Mi yen ambo fo? Yingi ki yen na yeri? Na to sege ki woro na jate yaraga ka laga Izirayeli cengele ke sogowo. Mele mbee ya mbe pye wunlunana wi nafa?»

¹⁹ Naa kila kaa gbon Sawuli wuu sumborombyo Merabu wi kan Davidi wi yeri sanga na ni, a wi suu kan Mehola ca fenne nana Adiriyeli wi yeri.

²⁰ Een fo, Davidi wila pye ma Sawuli wi sumborombyo sanga Mikali wi ndanla. Naa Sawuli wila kaa ki wogo ki logo, a ki si tanla wi ni.

²¹ A wi suu yee pye fo: «Mi yaa Mikali wi kan wi yeri wi jo, jango wi pye paa pene yen mboo yigi mbe ti Filisiti tara fenne pe ta poo gbo.» Kona, a Sawuli wi sigi yo Davidi wi kan ki shyen wogo na ma yo fo: «Koni ma mbe ya pye na nafa.»

²² Ko punjo na, a Sawuli wi sigi yo wi tunmbyeele pe kan fo: «Ye kari ye sa para Davidi wi ni larawa, yoo pye fo: «Ma kala li yen ma wunlunana wi ndanla konaa wi tunmbyeele pe ni fun, koni yenle ki na ma pye wi nafa.» »

²³ A Sawuli wi tunmbyeele pe si saa ki senre ti yege yo Davidi wi kan. A Davidi wi si pe pye fo: «Ye nawa po ni, mbe pye wunlunana wi nafa ki yen kala jele wi le? Mi wo na, mi yen fyonwo fo, mi woro megbogo fo.»

²⁴ A Sawuli wi tunmbyeele pe si songoro ma saa Davidi wi senyoro ti yege yo Sawuli wi kan.

²⁵ A Sawuli wi si pe pye fo: «Ye sa Davidi wi pye fo wunlunana wi yo wi woro na penjara jaa japorgo yariwondo. Een fo nga wi yen na jaa ko yen fo ma pan Filisiti tara fenne nambala cenme nama seere ni[†] wi kan, jango wi kayanga wo poro mbele wi juguye pe ni.» Sawuli wi jatere wo la

[†] 18:25 18:25: Filisiti tara fenne nambala pe nama seere mberi ta, ko ki naga ma yo Davidi wila daga mbe pe gbo.

pye mbe ti Davidi wuu yee le Filisiti tara fenne pe kee poo gbo.

²⁶ A Sawuli wi tunmbyeele pè si saa ki senre ti yege yo Davidi wi kan. A wi si yenle ti na mbe pye wunlunana wi nafa. Wagati na wunlunana wila kòn sanni wi sa ko,

²⁷ a Davidi wo naa wi malingboonlo pe ni, pè si yiri ma saa Filisiti tara fenne nambala cenme shyen (200) gbo, ma pe kenrekenre ma pan pe nama seere ti ni fuun ti ni wunlunana wi kan, jango mbe pye wi nafa. Ki pye ma, a Sawuli wi suu sumborombyo Mikali wi kan Davidi wi yeri wi jo.

²⁸ Kona, a Sawuli wi sigi jen ma filige ki na ma yo Yawe Yennele laa pye Davidi wi ni; Davidi wila pye ma Sawuli wi sumborombyo Mikali wi ndanla.

²⁹ Ki pye ma, a Sawuli wi nee fye Davidi wi yege na seregi, a Davidi wi si pye wi jugu sanga wi ni fuun ni.

³⁰ Ki wagati wi ni, Filisiti tara fenne teele paa pye na malaga gboon Izirayeli woolo pe ni. Een fo malaga gbonsaga pyew, Davidi wi ma cew ta ma we Sawuli wi malingboonlo teele pe ni fuun pe wogo ki na, fo a wi mege ki yiri fo jenge.

19

Zhonatan wila kasulugo pye

Davidi wi kan

¹ Sawuli wila ki yo wi pinambyo Zhonatan wo naa wi tunmbyeele pe ni fuun pe kan fo wi yaa Davidi wi gbo. Een fo, Davidi wila Sawuli wi pinambyo Zhonatan wi ndanla fo jenge.

² A Zhonatan wi si Davidi wi yeri fo: «Na to Sawuli wila jaa mboon gbo. Ma yee yingiwe jen, goto pinliwe ni, ma sa lara larasaga jenge na.

³ Ma yaa ka lara wa yan laga nga na, mi naa na to wi ni, we yaa ka yiri mbe kari wa. Mi yaa ka para na to wi ni ma senre na, wi yaa ka nda yo ma wogo ki na, pa mi yaa kari logo mberi yo ma kan.»

⁴ Kona, a Zhonatan wi si Davidi metanga yeri wi to Sawuli wi kan, mee wi pye fo: «Wunlunana, maga ka kapege pye ma tunmbyee Davidi wi na, katugu wii kapege kpe pye ma na. Een fo, kajeenge legere wi pye ma kan.

⁵ Wila wi go ki pere ma Filisiti tara fenne nana wi gbo. Yawe Yennele laa wi tege ma Izirayeli woolo pe ni fuun pe showo gbo sho. Maa ki wogo ki yan na yogori. Yingi na ma yaa lere gbo na wii kapege pye? Mbe ti Davidi wi ku go fu?»

⁶ A Sawuli wi si Zhonatan wi senre ti logo, mee wugu ma yo fo: «Yawe Yennele

na yinwege wolo li mege ki na, pe se Davidi wi gbo.»

⁷ Kona, a Zhonatan wi si Davidi wi yeri, mee ki senre ti ni fuun ti yege yo wi kan. Ko pungo na, a wi si kari wi ni wa Sawuli wi yeri. A Davidi wi suu tunngo ki le naga piin paa faa wi yen.

Davidi wila fe wa Sawuli wi yeri

⁸ Malaga kila yiri naa Filisiti tara fenne pe ni, a Davidi wi si saa malaga gbon pe ni ma pe gbo jenge, fo a pè fe wi yege.

⁹ Yinne tipele na Yawe Yennele laa ti li pan ma ye Sawuli wi ni, li si kaa yiri wi ni naa jolo. Wila pye ma cen wa wi go, wi njanraga ki ni wi kee. Davidi wila pye na ngoni wi gboon wi kan.

¹⁰ A Sawuli wi si kaa fo na jaa mboo wa njanraga ki ni mboo kan wa mbogo ki na. Een fo, a Davidi wi si fenge maga kan, a ki toro. A njanraga ki si kan wa mbogo ki na. Ki yembine li ni, a Davidi wi si fe ma sho.

¹¹ A Sawuli wi si leele pele tun wa Davidi wi go ma yo pe saa korosi, ki goto pinliwe ni, poo yigi poo gbo. Een fo, Davidi wi jo Mikali wila wi yeri ma yo fo: «Na mee yiri mbe fe, sanni laga ki sa laga, pe yaa ma gbo.»

¹² A jels wi suu yirige wa fenetiri wi ni, a Davidi wi si fe ma sho.

¹³ Ko pungo na, a Mikali wi si pe go yarisunngo[†] ki le ma saa ki sinnge wa Davidi wi sinleyaraga ki na, ma yunggbongo sikasire wogo tege wa go wasaga ki na, mee paritonngo tege maga ton.

¹⁴ Naa Sawuli wila kaa leele tun ma yo pe sa Davidi wi yigi sanga na ni, a Mikali wi si pe pye fo: «Davidi wi woro ngbaan.»

¹⁵ A Sawuli wi si pe tun naa shyen wogo na ma yo pe saa wele, mee pe pye fo: «Ye sa Davidi wi pinle yoo le wi sinleyaraga ki ni ye pan wi ni laga na kan, jango mboo gbo.»

¹⁶ Kona, a pitunmbolo pè si songoro wa Davidi wi go, mee saa ki yan fo pe go yarisunngo ko kila pye wa sinleyaraga ki na, naa yunggbongo sikasire wogo ki ni wa go wasaga ki na.

¹⁷ A Sawuli wi si Mikali wi yewe ma yo fo: «Yingi na, a mà silan fanla, mala jugu wi saga, a wi fe?»

A Mikali wi suu yon sogo ma yo fo: «Wila na pye fo: «Na yaga mbaa kee nakoma mi yaa ma gbo.» »

Sawuli wila taga Davidi wi na naa puro

¹⁸ Ki wagati wi ni, kila yala Davidi wi fe ma sho. A wi si kari wa Samiyeli wi korogo wa Arama ca, mee kagala ngele fuun Sawuli wila pye wi na ke yege yo wi

[†] 19:11 19:11: Yuuro 59.1 [†] 19:13 19:13: Zhené 31.19

kan. Kona, a pè si pinle ma kari ma saa cen wa Nayoti[†] laga ki na.

¹⁹ A pè si saa ki yo Sawuli wi kan ma yo fò: «Davidi wi yen wa Nayoti laga ki na, wa Arama ca ki tanla.»

²⁰ A Sawuli wi suu pitunmbolo pe torogo ma yo pe sa Davidi wi yigi. Eén fò, naa paa ka saa gbón wa, a pè si Yennele yon senre yofenne pe ni fuun pe yan pe yen na Yennele li yon senre yuun. Samiyeli wo wila pye na pe yege sinni. A Yennele li yinne li si ye Sawuli wi pitunmbolo pe ni fuun pe ni, a pe nêe Yennele li yon senre yuun fun.

²¹ A pè si saa ki yo Sawuli wi kan, a wi si leele pele yege torogo wa naa. Eén fò poro fun, a pè si saa na Yennele li yon senre yuun yögörimò ni. A wi si pele yege tun naa ki taanri wogo na. Poro fun, a pè saa na Yennele li yon senre yuun yögörimò ni.

²² Kona, a Sawuli wo jate wi si kari wi ye wa Arama ca. Tónmò titegbogo nga kila pye wa Seku ca, naa wila ka saa gbón wa ki na, a wi si yewe ma yo fò: «Samiyeli naa Davidi pe yen se yeri?»

A pè suu yon sogo ma yo fò: «Pe yen wa Nayoti laga ki na, wa Arama ca ki tanla.»

²³ A wi si le lema nêe kee wa Nayoti laga ki yeri, wa Arama ca ki tanla. A Yennele li yinne li si ye wi ni fun wa kono. A wi nêe Yennele li yon senre yuun yögörimò ni na kee, fò ma saa gbón wa Nayoti laga ki na, wa Arama ca ki tanla.

²⁴ A Sawuli wi suu yariporo ti wo wi yege na paa sanmbala pe yen, nêe Yennele li yon senre yuun yögörimò ni fun Samiyeli wi yege sögowa. Ko punjo na, a wi si wo ma to witiwaga le tara, mée koro le ki yonlo ki ni fuun naa ki yembine li ni fuun li ni. Ki kala na, leele paa pye na yuun fò: «Sawuli wo fun wi pye Yennele yon senre yofò wi le?»

20

Zhonatan wila Davidi wi saga

¹ Kona, a Davidi wi si fe ma yiri wa Nayoti laga ki na, wa Arama ca ki tanla ma kari wa Zhonatan wi yeri, ma saa wi pye fò: «Yigi mi pye? Na kapege ko yen kikiin? Yingi mi jögo ma to wi na, fò a wila jaa mbanla gbo?»

² A Zhonatan wi suu yon sogo ma yo fò: «Yennele soon sho ko jatere wo ni. Pe soon gbo. Na to wila kala lo la le, li gbogo o, li kologo o, na wi sili yo na kan. Yingi na, na to wii ko wogo nga ko lara na na? Ki se ya pye.»

³ A Davidi wi si wugu ma yo fò: «Ma to wigi jen ma yo na kala li yen mōō ndanla. Kana wūu yēē pye fò: «Mi se ti Zhonatan wigi kala jen, nakoma ki yaa wi mben.» Eén Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na, mi wugu ma kan, fò mi yongo kunwo pi ni tōon.»

⁴ Kona, a Zhonatan wi si Davidi wi yewe ma yo fò: «Yingi maa jaa mbe pye ma kan? Mi yaa ki pye ma kan.»

⁵ A Davidi wi suu yon sogo ma yo fò: «Wele, goto wi yen yevōnggo feti we†. Ki daga mbe sa pinle wunlunaja wi ni mbe li. Ki yaga mbe kari wa yan, mbe sa lara fò sa gbón pilige taanri wogo ki yonlōkogo ki na.

⁶ Na ma to wiga na wele wi silan yan, maga yo wi kan fò: «Davidi wilan yenri ngbanga ma yo mboo yaga wi kari wa Betileemu, wi ca ye, fò wi go woolo paa pe yefiile saraga ki woo.»

⁷ Na wiga ma yon sogo mbe yo fò: «Ko yon,» kona mi na ma tunmbyee, mi yaa pye yeyingge na; eén fò na wiga nawa ngban, pa ma yaa ki jen fò wila jaa mbanla gbo.

⁸ Ki kaa pye mà yon finliwe le mi na ma tunmbyee na ni Yawe Yennele li mege na, ma kajenge pye na kan. Na kaa pye mi kapege pye, ki yen yege o yege, maga kanla le ma to wi kee, eén fò mala gbo ma ye.»

⁹ A Zhonatan wi sho fò: «Yennele soon sho ko jatere wo ni. Na mi kaga jen kaselege fò na to wila jaa mboon gbo, pa mi yaa ki yege yo ma kan.»

¹⁰ Eén fò, a Davidi wi si Zhonatan wi yewe ma yo fò: «Na ma to wiga senngbanra yo ma ni, ambo wi yaa ki yo na kan?»

¹¹ A Zhonatan wi si Davidi wi pye fò: «Yiri we kari wa yan.» A pe shyen pè si yiri ma kari wa yan.

¹² A Zhonatan wi si Davidi wi pye fò: «Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li mege ki na, mi yen na yon kaan ma yeri fò goto nakoma piliya na anme yege, mi yaa na to wi yewe ma wogo ki na. Na wi jatere wiga pye jenje ma kanngolo, pa mi yaa lere torogo wi saga yo ma kan.

¹³ Eén fò na kaa pye na to wila jaa mbe kapege pye ma na, mi yaa lere torogo wi saga yo ma kan, mboon yaga maa kee yeyingge na. Na mi sigi yo ma kan, Yawe Yennele li jologo gbogo wa na na. Mi yen na jaa Yawe Yennele li pye ma ni paa yege nga na laa pye na to wi ni we.

† 19:18 19:18: Samiyeli wagati wi ni, Yennele yon senre yofenne gbogolomò pila pye ma cen laga nga na ko paa pye na yinri Nayoti. † 20:5 20:5: Yevōnggo ki pilige konngbannga pyew kila tege ki ye mbaa mbaanra wiin la Yennele li gbogo konaa mbaa saara woo li yeri. Tunngo sila pye na piin ki pilige ki ni (Nōmbu 10:10; 28:11-15; 29:1-6; Levi 23:24-25; 2 Wunlu 4:23; Yuuro 81:4; Eza 1:13; Eze 46:1-7; Amō 8:5).

¹⁴ Pungo na, na mi ka ka pye bere go na, ma kajenge pye na kan Yawe Yennele li mege ki na. Een fo, ali na mi ka si ku,

¹⁵ maga koon kajenge pyewe pi yaga na go woolo pe kan, ali na Yawe Yennele liga koon juguye pe ni fuun nungba nungba pe ko mbe pe wo laga tara ti ni sanga nga ni we†.»

¹⁶ Kona, a Zhonatan wi si yon finliwe le Davidi wo naa wi go woolo pe ni, ma yo fo: «Yawe Yennele li kayanga wo Davidi wi juguye pe ni!»

¹⁷ A Zhonatan wi si ti Davidi wi wugu maga naga fo wi yen maa ndanla, katugu Davidi wila pye ma Zhonatan wi ndanla paa wi yee yen.

¹⁸ A Zhonatan wi sho naa fo: «Goto wi yen yevonngo feti we. Pe yaa koon wele mbe la wa lisaga, katugu ma censaga ki yaa ka koro le waga.

¹⁹ Kala li pyepilige ki na, maa saa lara laga nga ni, piliya na, ma kari ma sa lara wa ki laga ki na, wa Ezeli laga sinndelege ki tanla.

²⁰ Mi yaa ka pan mbe wangala taanri won wa ki yesinme pi yeri ndee mi yen na yaraga ka taanla mbe won.

²¹ Ko pungo na, mi yaa na lefonngo wi torogo wi sa ke le, mboo pye fo: «Kari ma sa wangala ke lagaja.» Na mi ka kaa pye fo: «Wele, wangala ke yen laga ma pungo na, songoro ma pan ma ke le.» Kona ma songoro maa paan, ma yaa pye yeyinge na, maga ka fye yaraga ka kpe na, mi yen naga yuun ma kan Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na.

²² Een fo na mi ka si lefonngo wi pye fo: «Wangala ke wa ma yege, ta kee wa yege bere», pa kona maa kee, katugu Yawe Yennele li yen na jaa maa kee.

²³ Yon finliwe mba we le we yee sogowo, Yawe Yennele li pye sanga pyew we sere pi wogo na.»

²⁴ Kona, a Davidi wi si saa lara wa yan. Yevonngo feti pilige ki na, a wunlunanga wi si saa cen tabali wi na mbe li.

²⁵ Wila cen jongo nga wi maa een ki na faa ko na, ma mara wa mbogo ki na. A Abineri† si cen ma mara Sawuli wi na, a Zhonatan wi si cen ma yege wa wi yeri. Een fo, a Davidi censaga ko si koro le waga.

²⁶ Ki pilige ki ni, Sawuli wi sila para, katugu wila pye naga jate ma yo kana Davidi wi kala la pye, na lüu tege fyongo ni Yennele yege na. Wi yaa pye fyongo ni kaselege ko na, ko ki ti wii ya pan†.

²⁷ Een fo ki goto, yevonngo ki pilige shyen wogo ki na, naa Sawuli wila kaa Davidi wi censaga ki yan ki koro waga

naa, a wi suu pinambyo Zhonatan wi yewe fo: «Yingi na yunmbaan naa nala Zhese pinambyo Davidi wii si pan laga lisaga?»

²⁸ A Zhonatan wi suu pye fo: «Davidi wila na yenri ngbanga ma yo mboo yaga wi kari wa Betileemu ca.

²⁹ Wila na pye fo: «Mila ma yenri, na yaga mbe kari, katugu we go woolo pe yaa saraga wo wa we ca, na ndo wi yo mbe kari ki sa pye na yege na. Na kaa pye na kala li yen maa ndanla, ki yaga ma koon ka na yeri mbe sanla ndeele pe kon mbe wele.» Ko kala ki ti wii pan mbe li wunlunanga wi ni.»

³⁰ Kona, a Sawuli wi si nawa ngban Zhonatan wi ni, ma suu pye fo: «Jam-basinne naa japanraga pyo wele de! Maa yan ndee mi sigi jen ma weenre le Zhese pinambyo wi ni wi le? Mboro naa ma no wi ni, fere mbe ye ta.

³¹ Wele, mbe Zhese pinambyo wi ta go na laga tara nda ti na wagati nga fuun ni, ma se fannga ta wunluwo pi ni, ma wunluwo fun pi se yeresaga ta. Ki kala na, koni, ti pe saa lagaja pe pan wi ni na kan, wi daga mbe gbo.»

³² A Zhonatan wi suu to Sawuli wi pye fo: «Yingi na wi si daga mbe gbo? Yingi wi pye?»

³³ Kona, a Sawuli wi suu njanraga ki yirige mbe Zhonatan wi wa ki ni, mboo gbo. Ki kaa pye ma, a Zhonatan wi sigi jen ma yo wi to wila ki kon maga tege mbe Davidi wi gbo.

³⁴ A Zhonatan wi si yiri suro ti go na wa tabali wi na nangbanwa pi na. Wi sila li ki yevonngo pilige shyen wogo ki na. Tegele tipele na wi to wila Davidi wi tegele, ki wogo kila wi jateri wi piri wi na fo jenge.

³⁵ Ki goto pinliwe pi ni, a Zhonatan wi si yiri ma kari wa yan, wa laga nga wo naa Davidi wi ni paa yo ma naga pe yee na. Lefonngo wa la pinle ma kari wi ni.

³⁶ A wi si lefonngo wi pye fo: «Fe ma sa wangala ngele mi yaa won ke le.» A lefonngo wi si fe ma kari. A Zhonatan wi si wanla la won, a li saa wi toro ma to wa wi yege.

³⁷ Naa wila ka saa gbon wa laga nga wanla laa saa to, a Zhonatan wi si gbele ngbanga ma yo fo: «Wanla li wa ma yege naa bere.»

³⁸ A wi sho naa fo: «Fyele maa kee, maga ka yere.» A Zhonatan wi lefonngo wi si saa wangala ke wulo, mee songoro ma pan le wi tafo wi tanla.

³⁹ Lefonngo wi sila ki kala li koro jen, kaawo Zhonatan naa Davidi poro paa li koro jen.

† 20:15 20:15: 2 Sami 9.1 † 20:25 20:25: Abineri wila pye Sawuli wi naa konaa wi malingboonlo to (1 Sami 14.50).

† 20:26 20:26: Levi 7.21

⁴⁰ A Zhonatan wi suu sandiga naa wi wangala ke kan wi lefonno wi yeri, ma suu pye fo: «Ta kee ti ni ca.»

⁴¹ Lefonno wi karinggolo, a Davidi wi si yiri wa wi larasaga, wa sinndelege ki yonloparawa kalige kee yeri, mee foli folisaga taanri maa yege ki jille wa tara Zhonatan wi yege sogowo, maa gbogo. Kona, a pe si keyen wa pe yee yologo ma gbele fo jenge, Davidi wo tende.

⁴² Ko pungo na, a Zhonatan wi si Davidi wi pye fo: «Ta kee yeyinge na. Ma jen we wugu ma we yee kan Yawe Yennele li mege ki na, ma yo fo: «Yawe Yennele li ti we pye sinmbele mi naa mboro we yee kan konaa ma setirige piile poro naa na setirige piile pe ni, pe pye sinmbele pe yee kan woro pungo na.» »

21

¹ Kona, a Davidi wi si yiri ma kari, a Zhonatan wo si songoro wa ca.

Davidi wila fe Sawuli wi yege ma kari wa Nobu ca

² Kona, a Davidi wi si kari wa Nobu ca, wa saraga wofa Ahimeleki wi yeri. A Ahimeleki wi si fe ma pan maa fili na seri wi yege sogowo jatere pirindorogo ki na, mee wi yewe ma yo fo: «Ki pye mele, a ma si pan ma ye lere si pinle ma ni?»

³ A Davidi wi si saraga wofa Ahimeleki wi yon sogo ma yo fo: «Wunlunana wo wi tunngo ka kan na yeri, mala pye fo: «Tunngo nga mi kan ma yeri konaa kala na mo tun ma sa pye, lere kpe si daga mbe kala la jen wa ki ni.» Ki kala na, mi laga ka naga na pinleyeenle pe na ma yo we sa fili wa.

⁴ Yingi yaakaga ki yen na ma yeri yingo? Buru kangurugo kan na yeri nakoma maga yaraga nga fuun ta.»

⁵ A saraga wofa wi si Davidi wi pye fo: «Buru na lere pyew maa kaa wo wa woro na, kaawo na wi kan Yennele yeri† wo wi yen na. Een fo ma mbe ya mboo le ma woolo pe kan, na kaa pye pee fyonnro kala pye piliye yan yi ni we.»

⁶ A Davidi wi suu pye fo: «We we yee yigi fyonnro kapyere ti ni paa yege nga na ki maa piin faa, na mi kaa kee malaga gbonsaga we. Na mi kaa kee malaga gbonsaga, na woolo pe malingbonyaara pe mari le Yennele kee. Ali mbege ta ki tangala na li woro Yennele konso, een fo li yen fyongo fu ma pinle malingbonyaara ti ni.»

⁷ Kona, a saraga wofa wi si buru na pe ma kan Yennele yeri wi kan Davidi wi yeri, katugu buru wa yege sila pye wa na paa kan Yennele yeri wo pungo na. Wila pye ma tege wa tabali wi na Yawe Yennele li yege sogowo. Paa wi le wa Yawe Yennele li yege sogowo, mbe fonno tege wa wi yonlo†.

⁸ Ma si yala ki pilige ki ni, Sawuli wi tunmbyee wa la pye le, wila pan mbe sherege kapyee ka yon fili Yawe Yennele li yege sogowo. Paa pye naga nana wi yinri Dowegi. Edomu cenle woo lawi. Wila pye Sawuli wi yaayoro konrifenne pe to.

⁹ A Davidi wi si Ahimeleki wi yewe ma yo fo: «Njanraga nakoma tokobi woro laga ma yeri? Mii ta mbanla tokobi wi le nakoma mbe malingbonyaraga ka yege le, katugu wunlunana wi tunngo ki yen fyelege wogo.»

¹⁰ A saraga wofa wi suu pye fo: «Filisiti tara fenne nana Goliyati na maa gbo wa Terebenti tige gbunlundege ki ni, wi tokobi wo wi yen na. Wi yen ma migi paraga ka ni ma tege wa efodi wi pungo na. Na kaa pye maa jaa mboo le, maa le, katugu wa yege woro laga.»

A Davidi wi sho fo: «Wi kan na yeri, mi se wa ta jenne paa wo yen.»

¹¹ Ki pilige nungba ki ni, a Davidi wi si yiri ma fe Sawuli wi yege ma kari wa Gati ca fenne wunlunana Akishi wi yeri†.

¹² A wunlunana Akishi wi tunmbyeele pe si pe tafo wi pye fo: «Tara ti wunlunana Davidi wo ma na yeen? Wo paa pye na yurugo koo wi mege ni na yuun fo:

«Sawuli wi lere waga kelengele tegesaga legere gbo,

a Davidi wo lere waga ke ke tegesaga legere gbo†.» »

¹³ A Davidi wi nee ki senre ti jate wa wi nawa. A wi nee fye Gati ca fenne wunlunana Akishi wi yege fo jenge†.

¹⁴ Ki kaa pye ma, a wi suu yee pye yarafo pe yege na. Wila pye na pe yeyonnro koonro ti keeri keeri, maa yon cenre ti yaga, a tila fuun wi siyo wi na.

¹⁵ Kona, a wunlunana Akishi wi suu tunmbyeele pe pye fo: «Yoro jate yege jen ma yo ki nana na wi yen yarafo, yingi na, a ye si pan wi ni laga na yeri?»

¹⁶ Yarafenne poro pe woro ma lege laga na yeri wi le, a ye si pan ki nana wi ni na kan wi pan wila wi yara kapyere ti piin laga na yege sogowo? Ayoo, wi se ya ye laga na go.»

† 21:2 21.2: Mati 12.3-14; Maki 2.25-26; Luki 6.3 † 21:5 21.5: Levi 24.5-9 † 21:7 21.7: Mati 12.3-4; Maki 2.25-26; Luki 6.3-4 † 21:11 21.11: Davidi wila fe ma saa lara wa Filisiti tara fenne nana Akishi wi yeri, ma sigi ta Filisiti tara fenne paa pye Izirayeli woolo pe juguye. † 21:12 21.12: 1 Sami 18.7; 29.5 † 21:13 21.13: Yuuro 56.1

22

Davidi wila pye gbogolomɔ pa to

¹ Kona, a Davidi wi si yiri wa Gati ca, mɛɛ kari ma saa lara wa Adulamu ca waliwege ki ni†. Naa wi ndɛɛle poro naa wi go woolo pe ni fuun paa kaa ki wogo ki logo, a pɛ si kari wi korɔgo.

² Mbele fuun paa pye ma jori, naa mbele forɔ la pye pe na konaa mbele pe nawa pi sila yinggi pe na, a poro pe ni fuun pɛ si saa gbogolo wa wi tanla. A wi si pye pe to. Nambala mbele paa pye wi ni, paa pye na kee lere cɛnmɛ tijere (400) yeri.

³ Ko pungo na, a Davidi wi si yiri wa Adulamu ca ma kari wa Mizipe ca, wa Mowabu tara†, mɛɛ Mowabu tara wunlunana wi pye fɔ: «Mila ma yenri, maga yaga na to naa na nɔ pe pan pe cɛn laga ma ni, fɔ mbe sa nga Yɛnnɛle li yen na jaa mbe pye na kan ki jɛn.»

⁴ A Davidi wi si kari pe ni wa Mowabu tara wunlunana wi yeri. Wagati ɲa fuun Davidi wila pye wa wi larasaga ki ni, paa koro wa wunlunana wi ni.

⁵ Pilige ka, a Yɛnnɛle yɔn sɛnre yofɔ Gadi wi si Davidi wi pye fɔ: «Maga ka koro laga ki larasaga ɲga ki ni. Yiri ma kari wa Zhuda tara.» Kona, a Davidi wi si yiri ma kari wa Ereti kolɔgo ki ni.

Sawuli wila Nɔbu ca saraga wofɛnnɛ pe gbo

⁶ Kona, a Sawuli wi sigi logo ma yo paa Davidi wo naa leele mbele paa pye wi ni pe saga jɛn. Sawuli wila pye ma cɛn wa tamarisi tige ki nɔgo wa Gibeya ca, wa tinndi wi na. Wi njanraga kila pye wi kɛɛ. Wi tunmbyeele pe ni fuun paa pye wa wi tanla.

⁷ A Sawuli wi suu tunmbyeele pe pye fɔ: «Yoro Benzhamɛ cɛnlɛ woolo, yaa nuru na yeri. Ye yɛn naga jate ndɛɛ Zhese pinambyɔ wi yaa kɛɛre naa ɛɛɛɛn kɛɛre kan ye ni fuun ye yeri wi le? Ye yɛn naga jate ndɛɛ wi yaa ye tɛgɛ leele waga kelengele (1 000) naa leele cɛnmɛ cɛnmɛ go na wi le?»

⁸ Yingi na, a ye ni fuun yɛ si yɔn le na na? Yingi na ye ni, lere kpe sigi yo na kan mbe yo na pinambyɔ wi yɔn finliwɛ le Zhese pinambyɔ wi ni? Ye ni, wa kpe woro na gbele nala kaan mbanla yeri fɔ na pinambyɔ wilan tunmbyee wi sun maa wa na na, a wi pɛngɛle le na na paa yɛgɛ ɲga na ki yen na piin nala wɛ.»

⁹ Edomu cɛnlɛ woolo nana Dowegi ɲa wila pye Sawuli wi tunmbyeele pe ni, a wi suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Mi Zhese

pinambyɔ wi yan wa Ahitubu pinambyɔ Ahimeleki wi yeri wa Nɔbu ca.

¹⁰ Ahimeleki wila Yawe Yɛnnɛle li yewe wi kan, ma yaakara kan wi yeri konaa ma Filisiti tara fɛnnɛ nana Goliyati† wi tokobi wi kan wi yeri fun.»

¹¹ A wunlunana Sawuli wi si leele tun pe sa saraga wofɔ Ahimeleki wi lagaja pe pan wi ni, Ahitubu pinambyɔ wɛ, konaa wi go woolo pe ni fuun pe ni, poro mbele paa pye saraga wofɛnnɛ wa Nɔbu ca wɛ. A pe ni fuun pɛ si pan wa wunlunana wi yɛgɛ sogowɔ.

¹² A Sawuli wi sho fɔ: «Ahitubu pinambyɔ, nungbolo jan ma logo na yeri.»

A Ahimeleki wi suu pye fɔ: «Eɛ, na tafɔ, mi yen na nuru ma yeri.»

¹³ A Sawuli wi suu pye fɔ: «Yinggi na mboro naa Zhese pinambyɔ wi ni, a yɛ si yɔn le na na? Maa yaakara naa tokobi kan wi yeri, ma Yɛnnɛle li yewe wi kan, jango wi yiri na korɔgo wila pɛngɛle peri na na paa yɛgɛ ɲga na ki yen na piin nala wɛ.»

¹⁴ A Ahimeleki wi si wunlunana wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Ma tunmbyeele pe ni fuun pe ni wiwiin wi yen ɲa pɛ taga wi na paa Davidi wi yen? Wi yen na nafa, wi si yen ma tunmbyeele pe to. Ma go woolo pe maa wi gbogo.

¹⁵ Ki konɔgbannɔga ko ma ɲga mi maa Yɛnnɛle li yewe wi kan. Ki jatere wi fa pan na yeri fyew mbe yɔn le ma na. Wunlunana wiga ka ki kala li taga na go na, nakoma na go woolo wa kpe go na, katugu mi ɲa ma tunmbyee, mi kala la jɛn wa ki kala li ni, ali jɛɛɛ.»

¹⁶ A wunlunana wi sho fɔ: «Ahimeleki, mboro naa ma go woolo pe ni fuun pe ni, ye daga mbe gbo.»

¹⁷ Kona, a wunlunana wi suu pingbaanla mbele paa pye na yeregi le wi tanla pe pye fɔ: «Ye yiri ye Yawe Yɛnnɛle li saraga wofɛnnɛ pe gbo, katugu poro fun, pɛ Davidi wi saga. Paa ki jɛn ma yo wi yen na fee, pe sila si pan mbege yo na kan.» Ɛɛn fɔ wi tunmbyeele paa je ma yo pe se kɛɛ taga Yawe Yɛnnɛle li saraga wofɛnnɛ pe na.

¹⁸ Kona, a wunlunana wi si Dowegi wi pye fɔ: «Yiri ma saraga wofɛnnɛ pe gbo.» A Edomu cɛnlɛ woolo nana Dowegi wi si fulo wa pe tanla ma pe gbo. Ki pilige ki ni, saraga wofɛnnɛ nafa tijere ma yiri kangurugo wila gbo, poro mbele paa lɛn jɛɛɛ efodiy pe le wɛ.

¹⁹ A Sawuli wi si ti a pɛ saa Nɔbu ca fɛnnɛ pe ni fuun pe gbo tokobi ni, saraga wofɛnnɛ pe ca ye. Paa nambala, naa jɛɛɛ, naa piile, naa piyɛngɛle, naa nɛɛɛ, naa

† 22:1 22.1: Yuuro 57.1; 142.1 † 22:3 22.3: Davidi wi mama wala la pye Mowabu cɛnlɛ woo (Uruti 1.22; 4.17-22).

† 22:10 22.10: Yuuro 52.2 † 22:19 22.19: Yuuro 54.2

sofilele, naa simbaala konaa sikaala pe ni fuun pe gbo tokobi ni†.

²⁰ Ahimeleki wi pinambyo Abiyatari wo nungba wila ta ma fe ma sho, mee fe ma kari wa Davidi wi tanla. Abiyatari wila pye Ahitubu wi pishyenwoo.

²¹ A Abiyatari wi sigi yo Davidi wi kan ma yo Sawuli wi Yawe Yennele li saraga wofenne pe gbo.

²² A Davidi wi si Abiyatari wi yon sogo ma yo fo: «Ko kopilige mila Edomu cenle woolo nanja Dowegi wi yan wa Nobu ca. Mila ki jen ma yo wi yaa sa nga fuun ki pye ki yege yo Sawuli wi kan. Mi kala na pɔn sege woolo pe ni fuun pe gbo.

²³ Yingo, koro laga na ni. Maga ka fye. Lere na wila jaa mboon gbo, wo nungba wo wila jaa mbanla gbo. Een fo, mboon ta laga na tanla, ma yaa pye yeyingge na.»

23

*Davidi wila Keyila ca ki sho
Filisiti tara fenne pe yeri*

¹ Pilige ka, a pe si saa ki yo Davidi wi kan fo: «Wele, Filisiti tara fenne pe pan ma to Keyila ca fenne pe na, na pe yarilire ti koli wa pe yarilire sunsara ti na.»

² A Davidi wi si Yawe Yennele li yewe ma yo fo: «Mbe ya sa to Filisiti tara fenne pe na le? Mbe ya pe ni le?»

A Yawe Yennele li suu pye fo: «Ta kee ma sa to pe na, ma yaa ya pe ni mbe Keyila ca woolo pe sho pe kee.»

³ Een fo, a Davidi wi woolo pe suu pye fo: «Wele, we yen na fye mako laga Zhuda tara ti ni. Fyere ti yaa serege we na, na waga kari wa Keyila ca mbe sa to Filisiti tara fenne pe na we.»

⁴ A Davidi wi si Yawe Yennele li yewe naa. A li suu yon sogo ma yo fo: «Yiri ma kari wa Keyila ca, katugu mi yen na Filisiti tara fenne pe nii ma kee.»

⁵ Kona, a Davidi naa wi woolo pe ni pe si kari wa Keyila ca ma saa to Filisiti tara fenne pe na, ma pe gbo fo jenge, mee pe yaayoro ngbeleye yi sho pe yeri. Pa Davidi wila Keyila ca fenne pe sho pe kee yeen.

⁶ Naa Ahimeleki pinambyo Abiyatari wila fe ma saa lara wa Davidi wi yeri wa Keyila ca sanga na ni, wila kari efodi wi ni mbe saa Yennele li yewe ni ni.

⁷ Kona, a pe si saa ki yo Sawuli wi kan fo: «Davidi wi kari wa Keyila ca.» Kona, a Sawuli wi sho fo: «Yennele li yen na Davidi wi nii na kee, katugu wo jate wi saa wi yee yon ton ca ka ni, nga pe malaga sigembogo kan maga maga, ma sogoyaara lele ki yeyonro koro ti na.»

⁸ Kona, a Sawuli wi suu malingboonlo pe ni fuun pe yeri mbe kari wa Keyila ca, mbe

sa malingboonlo censaga kan mbe Davidi naa wi woolo pe yon ton.

⁹ Een fo, a Davidi wi sigi jen ma yo Sawuli wila pye na jaa mbe kapege pye wi na. A wi si saraga wofa Abiyatari wi pye ma yo wi pan efodi wi ni, pe Yennele li yewe.

¹⁰ Ko punjo na, a wi sho fo: «Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele, mi na ma tunmbyee, migi logo ma yo Sawuli wila jaa mbe pan mbe to Keyila ca ki na mbege tongo na kala na.

¹¹ Keyila ca fannga fenne pe yaa na le wi kee le? Sawuli wi yaa pan paa yege nga na mi na ma tunmbyee migi logo le? Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele, mi yen nɔo yenri, mi na ma tunmbyee, maga yo na kan.»

A Yawe Yennele li suu yon sogo ma yo fo: «Sawuli wi yaa pan.»

¹² A Davidi wi sili yewe naa fo: «Keyila ca fannga fenne pe yaa mi naa na woolo pe ni we le Sawuli wi kee le?»

A Yawe Yennele li sho fo: «Ee, pe yaa ye le wi kee.»

¹³ Kona, a Davidi wi si yiri wa Keyila ca wo naa nambala mbele pa pye wi ni pe ni, ma kari wa tara nawa. Pe mbaa nambala cenme kogoloni (600) yon ko tin. A pe si saa ki yo Sawuli wi kan ma yo Davidi wi fe ma yiri wa Keyila ca. Ki pye ma, a Sawuli wi suu panga ki yaga wa Keyila ca.

*Zhonatan wila saa Davidi wi kon
ma wele*

¹⁴ Kona, a Davidi wi si kari wa Zifu gbinri wi ni ma saa cen wa yanwira lara nda ti luguwon yen ma ngban ti ni. Sawuli wila pye naa lagajaa pilige pyew, een fo Yawe Yennele li sila Davidi wi le wi kee.

¹⁵ Naa Davidi wila kaa ki yan Sawuli wi yen na yanri naa lagajaa mbooo gbo, a wi si koro wa Zifu gbinri wi ni, wa Horesha laga ki ni.

¹⁶ Pilige ka, Sawuli wi pinambyo Zhonatan wi si yiri ma kari wa Davidi wi yeri wa Horesha laga ki ni, ma saa kotogo le wi ni, jango wi taga Yennele li na.

¹⁷ Wila wi pye fo: «Maga ka fye, na to wi se ta mbe kee taga ma na. Mboro ma yaa ka pye Izirayeli tara ti wunluwo we. Muwi mi yaa ka pye legbo shyen woo mbe taga ma na. Na to wo jate wigi jen ma yo pa ki yaa pye ma.»

¹⁸ A pe shyen pe si yon finliwe le pe yee ni naa Yawe Yennele li yege sogowo. A Davidi wi si koro wa Horesha laga ki ni, a Zhonatan wo si songoro ma kari wi ca.

*Sawuli wila taga Davidi wi na
naa puro naa*

¹⁹ Kona, a Zifu ca fenne pe si kari Sawuli wi korogo wa Gibeya ca, ma saa wi pye fo: «Davidi wi yen ma lara laga

we wasege ki ni, wa lara nda ti luguwɔn yen ma ngban ti ni, wa Horesha laga ki ni, wa Akila tinndi wi na, wa gbinri wi yonloparawa kalige kee yeri.

²⁰ Koni, wunlunana, na kiga ma ndanla sanga na ni, ma pan, we yaa wi lagaja mboo le ma kee.»

²¹ A Sawuli wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yawe Yennele li duwaw ye na, yoro mbele yānla yinriwe ta we.

²² Koni ye kari ye sa kagala ngele ye logo ke yewe jenge ye filige ke na, yoo saga ja jenge, lere na wuu yan wa ki laga ki ni, yoo jen fun, katugu pege yo na kan ma yo wi yen ma jilige fo jenge.

²³ Yoo larasara ti ni fuun ti wele yeri jen. Ko punjo na, ye songoro laga na yeri, ye pan ye senfire yo na kan, pa kona mi yaa pinle ye ni mbe kari. Na kaa pye wi yen laga tara ti ni, mi yaa wi wele wa Zhuda tara ti logologo pyew wi ni saa yan.»

²⁴ Kona, a Zifu ca woolo pe si yiri wa Sawuli wi yeri ma songoro wa pe ca, mee keli ma kari Sawuli wi na. Davidi wo naa wi woolo pe ni paa pye wa Mawon ca gbinri, wa Araba tara ti ni, wa gbinri gbenje wi yonloparawa kalige kee yeri†.

²⁵ A Sawuli naa wi woolo pe ni, pe si kari sa Davidi wi lagaja. A leele pele si saa ki yo Davidi wi kan. A wi si yiri ma kari waara laga ka ni, wa Mawon gbinri wi ni, ma saa cen wa. A Sawuli wi sigi logo mee taga wi na wa ki wasege ki ni naa puro.

²⁶ Sawuli wila pye na toro yanwiga ki kanngaga nungba na, a Davidi naa wi woolo pe ni paa toro kanngaga sannga ki na. Davidi wila pye na fyeele na fee jango mbe ta mbe sho Sawuli wi yeri. Een fo Sawuli naa wi woolo pe ni paa Davidi naa wi woolo pe wa ma pe maga mako na jaa mbe pe yigi.

²⁷ Een fo, a pitunjo wa si pan maga yo Sawuli wi kan ma yo fo: «Songoro ma pan fyaw, katugu Filisiti tara fenne pe pan ma to tara ti na.»

²⁸ Le ki yongolo nungba ke ni, a Sawuli wi si Davidi wi purogo ki yaga, mee kari sa malaga gbon Filisiti tara fenne pe ni. Ko kala na, pe maa ki laga ki yinri «pe laga pe yee na walaga.»

24

*Davidi wi sila yenle
mbe Sawuli wi gbo*

¹ Ko punjo na, a Davidi wi si yiri wa ki laga ki ni mee kari ma saa cen wa Eni Gedi†

ca ki tanla, wa yanwira nda ti luguwɔn yen ma ngban ti na.

² Naa Sawuli wila kaa yiri wa malaga gbonsaga Filisiti tara fenne pe ni ma pan, a pe sigi yo wi kan fo: «Koni, Davidi wi yen wa Eni Gedi gbinri wi ni.»

³ Kona, a Sawuli wi si malingbɔɔnlo welimbele waga taanri (3 000) wo wa Izirayeli tara ti lagapyew, mee kari ma saa na Davidi naa wi woolo pe lagajaa, fo ma saa gbon wa waara nda pe yinri ligbɔɔlo waara ti na.

⁴ Naa wila ka saa gbon wa simbaala jasa wi na, wa kono li yon na, a wi si yanwiga wege† ka yan mee ye wa ki ni mbe sa kongaraga pye. Ma si yala Davidi naa wi woolo pe ni, paa pye ma lara wa ki yanwiga wege ki ni, wa ki kosaga ki na.

⁵ A Davidi wi woolo pe sigi yo wi kan yoro fo: «Wele, wagati na Yawe Yennele laa naga ma yo li yaa koon jugu wi le ma kee, nga koon ndanla maga pye wi na, wi gbon.» Kona, a Davidi wi si peele ma kari ma saa Sawuli wi derigbogo ki nogona yon ka kon wi sila ki jen.

⁶ Naa Davidi wila kaa ki kon mako, a wi sunndo wi nee koon wi na ngbanga, katugu wila Sawuli wi derigbogo yon ka kon.

⁷ A wi suu woolo pe pye fo: «Yawe Yennele lilan sho ki kala cenle na li pyewe pi ni. Yennele sanla sho mbe sa kapege pye na tafa wi na, wo na Yennele li sinme kpoyi wo wi na maa wo we. Katugu wo wi yen na Yawe Yennele li sinme kpoyi wo wi na maa wo.»

⁸ Davidi wila ki senre ti yo ma ti wi woolo pee sa to Sawuli wi na. A wunlunana wi si yiri wa yanwiga wege ki ni, ma kono li le na kee.

⁹ A Davidi wi si yiri fun wa yanwiga wege ki ni wa Sawuli wi punjo na, ma suu yeri ma yo fo: «Wunlunana, na tafa.»

A Sawuli wi si kannga ma wele. A Davidi wi si foli wi yege sogowo, maa yege ki jiile wa tara maa gbogo.

¹⁰ Kona, a wi si Sawuli wi pye fo: «Leele mbele pe yen nɔɔ yeregi ma yo mi yen na jaa mboon gbo, yingi na, a ma nee pe senre ti nuru?

¹¹ Wele, mboro jate ma yaa ki yan yenle ni fo Yawe Yennele lɔɔn le na kee wa yanwiga wege ki ni nala. Pege yo na kan na ma yo mboon gbo. Een fo, a mo yaga yinwege na, ma sho fo: «Mi se kee taga na tafa wi na, katugu Yawe Yennele lo lɔɔn wo mo pye wunluwo.»

† 23:24 23:24: 1 Sami 26.1 † 24:1 24:1: Eburuye senre ti ni maga logo Eni Gedi ko koro wo na fo sikapige pulugo. Ki yen wa kogoje kuwo wi konggo ki sonlo tosaga yeri; Yurutan 1.14. † 24:4 24:4: Yuuro 57.1; 142.1 † 24:12 24:12: Davidi wila Sawuli wi yeri wi to maa gbogo. Mbe taga wa ko na, wi nafa lawi Sawuli we (1 Sami 18.27).

¹² Wele na to†, ma derigbogo ki nogona yon ki kongo ki wele laga na kee. Ma derigbogo ki nogona yon ko ce mi kon, een fo, mi soon gbo. Ma daga mbege jen mbe filige ki na fo mi woro na kapege jate ma ni, mi woro na jaa mbe yiri mbe je ma na, mii si yaraga ka jogo ma na. Ma sigi ta, mboro ma yen na mi puro mbanla gbo.

¹³ Yawe Yennele li kiti kon mi naa mboro we sogowo. Kapege nga ma pye na na, ligi foggo ton ma na. Een fo mi wo se yaraga ka kpe pye ma na.

¹⁴ Pe maa yomiyele lele na waa na yuun fo: «Pa kapege ki maa yinrigi wa lepeepe pe ni» mali jen. Een fo mi wo na, mi se kapege kpe pye ma na.

¹⁵ Izirayeli tara wunlunana wi pan mbe malaga gbon ambo ni yere? Ma taga ambo na naa puro yere? Pyon kugo lee nakoma pinjenge?

¹⁶ Ee, Yawe Yennele li yaa pye we kiti konfo. Li yaa kiti kon mi na mboro we sogowo. Li we kala li wele, lilan go kala li yegge wo, li tanga ki kan na yeri, lilan sho ma kee.»

¹⁷ Naa Davidi wila kaa para Sawuli wi ni makɔ sanga na ni, a Sawuli wi suu yewe ma yo fo: «Na pinambyo Davidi, mboro ma yen na para na ni kaselege ke?» A Sawuli wi si to na gbele ngbanga fo jenge.

¹⁸ Ko pungo na, a Sawuli wi sho naa fo: «Ma sin ma we na na. Ma kajenge pye na kan, ma si yala kapege mi wo pye ma na.

¹⁹ Mäga naga na na nala fo ma yen na kajenge jate na ni; katugu Yawe Yennele lilan le ma kee, een fo mee silan gbo.

²⁰ Na lere wa ka wi jugu wi yigisaga ta, wi mbe yenle mboo yaga wila kee yeyinngge na le? Nga ma pye na kan nala, Yawe Yennele ligi sara wi kan ma yeri!

²¹ Wele, koni migi jen ma yo ma yaa ka pye wunluwo pilige ka, Izirayeli woolo pe wunluwo pi yaa ka yeresaga ta ma fannaga na.

²² Koni wugu mala kan Yawe Yennele li mege ki na, fo na kungolo, ma se kanla setirige piile pe tongo, ma se si kanla mege ki ko mbege wo wa na sege ki ni.»

²³ A Davidi wi si wugu ma Sawuli wi kan ki wogo ki na.

Kona, a Sawuli wi si songoro ma kari wi ca. A Davidi naa wi woolo pe ni, pe si songoro wa pe larasaga wa yanwira ti na.

25

Samiyeli wi kunwo

¹ Ki wagati wi ni, a Samiyeli wi si ku. A Izirayeli woolo pe ni fuun pe si gbogolo

maa kunwo pi pye. Paa wi le wa wi ca, wa Arama.

Nabali wila je mbe Davidi wi saga

Ko pungo na, a Davidi wi si kari wa Paran gbinri wi ni.

² Nana wa la pye wa Mawon ca, yarijende legere la pye wi yeri. Wi kee yaara ta la pye wa Karimeli ca† ki ni. Simbaala waga taanri (3 000) la pye wi yeri, naa sikaala waga kele (1 000) ni. Ki wagati wi ni, wila kari wa Karimeli ca saa simbaala pe sire ti koonlo.

³ Ki nana paa pye naa yinri Nabali, wila pye Kalebu setirige pyo. Paa pye naa jo wi yinri Abigayili. Ki jele wila pye ma jilige; wila pye ma yon fo jenge. Een fo wi polo wila pye kapingbanra fo konaa ma pe.

⁴ A Davidi wi sigi logo wa gbinri wi ni ma yo Nabali wila pye naa simbaala pe sire ti koonlo.

⁵ A wi suu woolo nambala ke tun, ma pe pye ma yo fo: «Ye kari wa Karimeli ca, ye sa Nabali wi shari na kan.

⁶ Yoo pye fo: «Yennele sa yinwetonlogo kan ma yeri! Yennele sa yeyinngge kan mboro naa ma go woolo ye yeri! Ma kee yaara ti ni fuun tila kee yegge.

⁷ Migi logo ma yo pe yen naa simbaala pe sire ti koonlo. Ma si yala mboon yaayoro konrifenne pe ta wa we ni, we sila kapege kpe pye pe na. Wagati na fuun paa pye we ni wa Karimeli yanwira ti na, yaayogo ka kpe sila pungo wa pe yaayoro ngbelege ki ni.

⁸ Ma tunmbyeele pe yewe ki wogo ki ni, pe yaa ki yo ma kan. Mi yen naa yenri ma kajenge pye na tunmbyeele pe kan, katugu we pan laga ma yeri ki nala feti pilige nga ki ni. Mi yen naa yenri fo maga yaraga nga fuun ta, maga kan woro mbele ma tunmbyeele we yeri konaa ma pinambyo Davidi wi yeri†.»

⁹ A Davidi wi lefonmbolo pe si saa ki senre ti ni fuun ti yo Nabali wi kan Davidi wi mege ni. Kona, a pe si pyeri na nuru wi yeri.

¹⁰ Een fo, a Nabali wi si pe yon sogo ma yo fo: «Davidi wi yen ambo? Zhese pinambyo wo yen ambo? Ki nala piliye yan yi ni, tunmbyeele legere pe yen na fee na woo wa pe tafenne pe yeri.

¹¹ Yaa ki yaan ndee na yaakara, naa na tonmo konaa na kara nda mi gbegele na simbaala pe sire konfenne pe kan, mi yaa ti le mberi kan leele pele yeri, mbele mi si pe yirisaga jen wi le?»

† 25:2 25:2: Karimeli ca kila pye wa Zhude tara yanwira ti na; 1 Sami 15.12.

† 25:8 25:8: Kila pye wa Izirayeli tara, na pe kaa yaayoro ti sire ti koonlo pilige nga ni, ki pilige ki ma pye feti pilige.

¹² A Davidi wi lefonmbolo pè si songoro ma kari. Pè ka saa gbon, a pè si Nabali wi senyoro ti ni fuun ti yege yo Davidi wi kan.

¹³ Kona, a Davidi wi suu woolo pe pye fo: «Ye ni fuun nungba nungba ye ye tokobiye pe popo wa ye senngèle ke na.» A lere pyew wi suu tokobi wi po wa wi senne. A Davidi wi suu woo wi po fun wa wi senne, mée le ma kari lere cenme tijere (400) si poro ni. A lere cenme shyen (200) si poro si koro le na pe yaara ti korosi.

Abigayili wila saa Davidi wi sulu

¹⁴ Kona, a Nabali wi tunmbyeele wà si saa nga kila pye ki yege yo Nabali wi jo Abigayili wi kan, maa pye fo: «Wele, Davidi wi pitunmbolo torogo ma yiri wa gbinri wi ni na tafo wi yeri pe pan poo shari. Een fo, wi senjagara yo pe na.

¹⁵ Ma si yala, ki leele paa pye jembele we ni, pe sila kapege kpe pye we na. Wagati na fuun waa pye wa pe tanla wa wasege ki ni, we yaayogo ka kpe sila pungo.

¹⁶ Wagati na fuun waa pye wa pe tanla na we simbaala pe konri, paa pye na we go singi yonlo naa yembine, ma we maga paa mbogo yen.

¹⁷ Koni jaterre pye jenge, ma nga ma yaa pye ki jen, katugu na mée kala la pye, kaselege ko na, kapege yaa we tafo wo naa wi go woolo pe ta. Wo jate wi yen kafaara pyefo, lere se ya yaraga ka yo wi ni.»

¹⁸ A Abigayili wi si fyeele ma buru cenme shyen (200) le, naa duven selege kasha shyen ni, naa simbaala kangurugo ni, mbele pè gbegele mako, naa tiwiwaraga ki yenle kangurugo ni bile na pè kala wa ni, naa erezen piwara wofogolo cenme ni, konaa figiye piwara cenme shyen (200) ni. A wi si ti ni fuun ti taga sofilele na,

¹⁹ mée wi tunmbyeele pe pye fo: «Ye keli na yege, mi yen ye pungo na.» Een fo, wi sila yaraga ka kpe yo wi polo Nabali wi kan.

²⁰ Ma Abigayili wi ta wila pye ma cen wi sofile wi na ma yanwiga kono li le na kee, yanwiga kila pye maa yege ton. Ki wagati nungba wi ni, Davidi naa wi woolo pe ni paa pye na tinri wa yanwiga ki kee nga na na paan Abigayili wi yesinme na. A wi si fo ma pe yan wi yee yege sogowo.

²¹ Kila yala Davidi wila pye naa yee yewe na yuun fo: «Ki cen kawaga we pye maga nana na wi kee yaara ti ni fuun ti go sige wa gbinri wi ni, fo yaraga ka kpe si pungo wa ti ni! Wilan kajenge nga mi pye wi kan ki fogo ton kapege ni.

²² Sanni goto pinliwe ni, na mi ka lenana nungba yaga yinwege na wa Nabali go woolo pe ni, Yennele li jologo nga ki we ki ni fuun na ki wa na na.»

²³ Naa Abigayili wila kaa Davidi wi yan sanga na ni, a wi si fyeele ma yiri wa wi sofile wi na ma tigi, mée to Davidi wi yege sogowo, maa yege ki jiile wa tara maa gbogo.

²⁴ Ko pungo na, a wi si saa to Davidi wi jeegele ma suu pye fo: «Na tafo, muwi mi kapege pye. Ki yaga mi na ma kulojo mbe para ma ni. Ma yee yaga mala senre ti logo.

²⁵ Na tafo, maga ka wele Nabali wo na, ki lejaga na we; katugu wi mege ki yala wi ni, pe maa wi yinri Nabali, ko koro wo yen fo tijinliwe fu fo. Na tafo, mi wo na, mi na ma kulojo, mi soon pitunmbolo mbele ma torogo pe yan.

²⁶ Een fo koni, na tafo, Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na, mi wugu ma kan fo Yawe Yennele lo li ti mée legbogo kala pye mboon kayanga ki wo ma ye. Na tafo, Yennele sa ti ma juguye poro naa mbele paa jaa mbe kapege pye ma na, pe pye paa Nabali wi yen.

²⁷ Yingo, mi na ma kulojo, yarikanra nda mi pan mbe kan ma yeri, ma yenle ti na, mari yeele lefonmbolo mbele pe yen ma ni pe na.

²⁸ Mila ma yenri mala kapere ti kala yaga na na. Mi taga ki na ma yo Yawe Yennele li yaa ti ma sege ki fannaga ta ki cen, ki se ka ko fyew, katugu ma yen malingboon Yawe Yennele li kan. Ma yinwege piliye yi ni fuun ni, pe se ka tipege kpe yan ma ni.

²⁹ Na lere wa ka yiri mbe taga ma na, mbaa ma puro mbe yo wi yaa ma gbo, mboro na na tafo, Yawe Yennele, ma Yennele le, li yaa loon go singi ma koro mbele pe yen yinwege na pe ni. Een fo li yaa koon juguye pe yinwege ki wa lege paa yege nga na pe ma kaa fungorogo wa gbafurugo ni we.

³⁰ Kajenge nga fuun Yawe Yennele ligi yon folo kon mbe pye ma kan, na liga kaga yon fili sanja na ni, mboon tege Izirayeli woolo pe go na,

³¹ ki se ye ma go na, ma jaterre wi se piri ma na, fo ma lere gbo jaga maa kayanga ki wo wi ni ma ye. Na tafo, na Yawe Yennele liga ka kajenge pye ma kan sanga na ni, mi yen naa yenri ma nawa to mi na ma kulojo na na.»

³² A Davidi wi si Abigayili wi yon sogo ma yo fo: «Sonmo yen Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li woo, lo na loon torogo ma pan mala fili nala we.

³³ Sonmo yen ma woo, ma tijinliwe pi kala na, mboro na mala yege kon jango mi ka ka legbogo kala pye mbanla kayanga ki wo na ye.

³⁴ Kaselege ko na, Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele lilan yege kon, mi kapege pye ye na. Lo na yinwege wolo li mege ki na, ndee mée ja pan fyaw mbanla fili,

sanni goto pinliwe ni, lenana kpe se jen na koro wa Nabali go ki ni.»

³⁵ Abigayili wila pan yarikanra nda ni, a Davidi wi siri sho, mɛɛ wi pye fo: «Ta kee ma ca yeyinŋe na. Wele, mɔɔ senre ti logo, mi yaa nŋa mɔ yenri ki pye ma kan.»

Nabali wi kunwo

³⁶ Naa Abigayili wila ka saa gbɔn wa Nabali wi na, wi mbe wele, mɛɛ wi yan wila nayinmɛ nii ma sugbɔrɔ sɔgo paa wunluwo sugbɔrɔ yen. Wila tin sinmɛ pi ni na yɔgori fo jenge. Ki kaa pye ma, Abigayili wi sila senre pyo wo yo wi ni fo ma saa laga ki laga.

³⁷ Ɛɛn fo ki goto pinliwe pi ni, naa sinmɛ pila kaa laga Nabali wi na, a wi jo wi si nŋa kila pye ki yege yo wi kan, a wi sunndo wi si kɔn wi na fo jenge, a wi wire ti si fanla wi na ma cɛn paa sinndelege yen.

³⁸ Piliye ke si torɔŋɔlo, a Yawe Yɛnɲele li si joŋoŋo wa Nabali wi na, a wi si ku.

³⁹ Naa Davidi wila kaa ki logo ma yo Nabali wi ku, a wi sho fo: «Sɔnmɔ yen Yawe Yɛnɲele li woo, lo na lilan go kala li le, naa Nabali wila na tegele we. Yawe Yɛnɲele li Nabali wi tipege ki sɔngɔrɔ wi na mala sho kapege pyewe ni.»

Ko punjo na, a Davidi wi si leele tun ma yo pɛ saga yo Abigayili wi kan fo wila jaa mboɔ porɔ wi jo.

⁴⁰ A Davidi wi tunmbyeele pɛ si saa gbɔn wa Abigayili wi na wa Karimeli ca, mɛɛ wi pye fo: «Davidi wi we tun laga ma yeri, katugu wila jaa ma pye wi jo.»

⁴¹ Le ki yɔngɔlo nungba ke ni, a wi si yiri ma to maa yege ki jiile wa tara, mɛɛ yo fo: «Mi yere ki na mbe pye wi tunmbyee, wo nŋa na tafo mbaa wi tunmbyeele pe toɔrɔ ti joŋo†.»

⁴² Ko punjo na, a wi si fyeele ma yiri, ma lugu wi sofile wi na, wo naa wi tunmbyeele jeele kanŋurugo ni, mɛɛ pinle Davidi wi tunmbyeele pe ni ma kari. A wi si saa pye Davidi wi jo.

⁴³ Davidi wila Zhizireyeli† ca fenne jo Ahinowamu† wi porɔ fun wi jo. Pe ni fuun shyen, a pɛ si pye wi jeele.

⁴⁴ Sawuli wi sumborombyɔ Mikali nŋa wila pye Davidi wi jo, Sawuli wila wi kan Layishi pinambyɔ Paliti wi yeri. Wo la pye Galimu ca fenne woo.

26

Davidi wila Sawuli wi yaga naa wi suu gbo

¹ Zifu ca fenne paa kari Sawuli wi kɔrɔgo naa wa Gibeya ca, maa pye fo: «Davidi wi yen ma lara wa Akila tinndi wi na wa gbɔnri wi yɛsinmɛ na†.»

² Kona, a Sawuli wi si yiri ma kari Izirayeli woolo malingbɔɔnlo welimbɛle waga taanri (3 000) ni, wa Zifu gbɔnri wi ni mbe sa Davidi wi lagaja.

³ A Sawuli wi suu malingbɔɔnlo censaga ki kan wa Akila tinndiye pe na ma mara kɔnɔ yɔn ki na, ma wa wa gbɔnri wi yeri. Davidi wila pye wa gbɔnri wi ni. A wi sigi logo ma yo Sawuli wi taga wi punjo na naa puro.

⁴ A Davidi wi si kagala yewefenne pele torogo pe saga wogo ki yewe pege jen. A wi sigi logo ma yo Sawuli wi pan kaselege.

⁵ A wi si yiri ma kari wa Sawuli wi malingbɔɔnlo censaga ki tanla. A wi si Sawuli wo naa wi malingbɔɔnlo to Abineri wi ni pe sinlesaga ki wele maga jen. Abineri to wo lawi nŋa Neri. Sawuli wila pye ma sinle wa censaga ki nandogomo, a wi malingbɔɔnlo pɛ si sinle maa maga.

⁶ A Davidi wi si Heti cɛnle woolo nana Ahimeleki naa Zeruya† pinambyɔ Abishayi pe yeri, Abishayi wila pye Zhouabu wi nɔsepyɔ lenana, mɛɛ pe yewe ma yo fo: «Ye ni ambo wi yaa pinle na ni mbe kari wa Sawuli wi yeri, wa wi malingbɔɔnlo censaga ki ni?»

A Abishayi wi suu yɔn sogo ma yo fo: «Mi yaa pinle ma ni mbe kari.»

⁷ Kona, a Davidi wo naa Abishayi wi ni pɛ si kari yembine li ni wa malingbɔɔnlo pe sɔgoŋo. Paa saa Sawuli wi ta wila wɔnlo wa malingbɔɔnlo pe nandogomo, wi njanraga kila pye ma kan wa tara wa wi go ki tanla. Abineri naa malingbɔɔnlo pe ni paa sinle maa maga na wɔnlo.

⁸ A Abishayi wi si Davidi wi pye fo: «Yɛnɲele lɔɔn jugu wi le ma kee. Mi yen nɔɔ yenri mala yaga mboɔ sun njanraga ki ni mboɔ mara wa tara ti na yɔnlo nungba, mi sege pye yɔnlo shyen.»

⁹ Ɛɛn fo, a Davidi wi si Abishayi wi yɔn sogo ma yo fo: «Ayoo, maga kaga pye. Yawe Yɛnɲele li sinmɛ kpoyi wo lere nŋa na maa wɔ, ambo wi yaa wi gbo mbe koro mbajɔlowo?»

¹⁰ A wi sho naa fo: «Yawe Yɛnɲele na yinwege wolo li mege ki na, mi yen naga yuun fo Yawe Yɛnɲele lo li yaa wi gbɔn, mbe ti wi ku wi ye nakoma wi ku malaga.

† 25:41 25:41: Toɔrɔ jogowo kala yeli wele wa Zhene 18.4laga ki ni kɔnaa ki senre ti koro wi ni wa ki sewe pyo wi nɔgɔna. † 25:43 25:43: Ahinowamu wila pye Davidi wi jo kongbanŋa (1 Sami 27.3; 30.5; 2 Sami 2.2). Ahinowamu wila pye Davidi wi pinambyɔ kongbanŋa Aminɔ wo nɔ (2 Sami 3.2). † 25:43 25:43: Zhizireyeli ca kila pye wa Zhuda tara (Zhozu 15.56). † 26:1 26:1: Yuuro 54.2 † 26:6 26:6: Zeruya wila pye Davidi wi njo wa; 1 Kuro 2.16, Abishayi wila pye Davidi wi naa paa Zhouabu wi yen fun. Zhouabu wila kaa pye wi malingbɔɔnlo to (2 Sami 2.18).

¹¹ Yawe Yennele li sinme kpoyi wo lere na ma wɔ, Yennele sanla sho mbe sa kee taga wi na. Een fo njanraga nga ki yen ma kan wa wi go kee yeri ko le naa wi tonmo leyaraga ki ni waa kee.»

¹² A Davidi wi si njanraga konaa tonmo leyaraga ki le, tila pye wa Sawuli wi go kee yeri, mee kari. Lere kpe sila pe yan. Lere kpe sila kala la jen wa ki wogo ki ni. Lere kpe sila si yen, pe ni fuun pa pye na wonlo, katugu Yawe Yennele laa wonlowo gboɔ wa pe na.

¹³ Kona, a Davidi wi si gbunlundege ki kon ma yiri, mee lugu wa yanwiga ki namunjo wi na, wa lege ma lali jenge Sawuli wi malingboonlo censaga ki ni.

¹⁴ A Davidi wi si para ngbanga ma wa wa leele poro naa Neri pinambyo Abineri pe yeri, ma yo fo: «Abineri oo! Ma sanla yon sogo wi le?»

A Abineri wi suu yon sogo ma yo fo: «Ambo wi mboro, mboro na maa jorogi na wunlunaja wi yege weregi we?»

¹⁵ A Davidi wi si Abineri wi pye fo: «Mboro we, ma yen lenaja fannga fo na wi yongo woro laga Izirayeli tara, ki woro ma le? Een fo, yingi na mee si wunlunaja, ma tafo wi go sige? Katugu lere wa pan wa mbe pan mbe wunlunaja, ma tafo wi gbo.

¹⁶ Kala na ma pye yen li woro ma yon. Yawe Yennele na yinwege wolo, li mege ki na, ye ni fuun ye daga mbe ku, katugu yee wunlunaja, ye tafo wi go sige, wo na Yawe Yennele li sinme kpoyi wo wi na maa wo we. Koni wele, wunlunaja wi njanraga konaa wi tonmo leyaraga ki ni, to nda tila pye wa wi go kee yeri, ti yen se yeri?»

¹⁷ A Sawuli wi si Davidi wi magala li logo mali jen, mee yo fo: «Na pinambyo Davidi, mboro ma yen na para yeen kaselege?»

A Davidi wi suu yon sogo ma yo fo: «Wunlunaja, na tafo, na magala loli.»

¹⁸ A Davidi wi sho naa fo: «Yingi na, a na tafo ma si taga mi na ma tunmbyee na na nala puro yeen? Yingi mi pye? Kapege nga mi pye ko yen kikiin?»

¹⁹ Koni wunlunaja na tafo, nungbolo jan ma mi na ma tunmbyee na senre ti logo. Na kaa pye Yawe Yennele lo loon wa na na, a maa na puro, lili yee yaga, na yarikanga ki li nangbanwa pi sogo li na. Een fo, na kaa pye leele poon sun moɔ wa na na, Yawe Yennele li danga wa pe na, katugu nala panla puro, pe woro na jaa mbe koro wa tara nda Yawe Yennele li kan li woolo pe yeri korogo ti ni. Ki cen ndee paa na piin fo: «Ta kee ma saa yarisunndo ta yege gbo.»

²⁰ Een fo mi wo na, mi woro na jaa mbe yiri laga Yawe Yennele li yege sogowo pe sanla gbo lege. Katugu Izirayeli tara wunlunaja wi yiri na korogo malaga ni,

mi na mi yen paa pinjenge yen, nala lagajaa, paa yege nga na pe maa sico lagajaa yanwira na we.»

²¹ Kona, a Sawuli wi sho fo: «Mi kapege pye. Ta paan na pinambyo Davidi. Mi se kapege pye ma na naa, katugu nala yembine na li ni, mala yinwege ki jate yarijenge. Mi tijinliwe fu kala pye, mi punnguwo gboɔ pungo.»

²² A Davidi wi suu yon sogo ma yo fo: «Wunlunaja, ma njanraga ki nga. Ma lefonmbolo nungba mbe pan wigi sho.

²³ Yawe Yennele li yaa lere nungba nungba pyew wi sara mbe yala wi kas-innge konaa wi yen tagawa ni yege nga na ki ni; katugu Yawe Yennele loon le na kee nala, een fo mi woro na jaa mbanla kee ki taga li sinme kpoyi wo lere na ma wɔ wi na.

²⁴ Yege nga na ma yinwege ki kala li gbogo na yeri nala, pa na yinwege ki kala yaa pye mbe gbogo Yawe Yennele li yeri ma fun. Li yaa na sho na jologo kagala ke ni fuun ke ni.»

²⁵ Kona, a Sawuli wi si Davidi wi pye fo: «Yennele sa duwaw ma na, na pinambyo Davidi! Ki woro nala koon shyen, ma yaa kagbogolo legere pye, ke yaa si yon ma kan.»

Ko pungo na, a Davidi wi si kono li le na kee, a Sawuli wi si songoro wa wi ca.

27

Davidi wila saa lara wa Filisiti tara

¹ Kona, a Davidi wi suu yee pye fo: «Pilige ka Sawuli wi yaa kanla gbo. Kala la yege woro wa naa mi yaa pye, kaawo mbe fe mbe kari wa Filisiti tara fenne pe tara, jango Sawuli wilan purogo ki yaga laga Izirayeli tara ti lagapew ki ni. Kiga pye ma, pa mi yaa sho wi yeri.»

² Kona, a Davidi wi si yiri wo naa wi lenambala cenme kogoloni (600) pe ni ma kari wa Gati ka wunlunaja Akishi na wila pye Mawoki wi pinambyo wi yeri.

³ Davidi wo naa wi lenambala pe ni, paa kari pe go woolo pe ni, ma saa cen wa Gati ca, wa Akishi wi ni. Davidi wi jeele shyen paa pye wi ni, Ahinowamu na wila yiri wa Zhizireyeli ca wo naa Abigayili na wila pye Nabali na wila ku wi jo, ma yiri wa Karimeli ca we.

⁴ Naa Sawuli wila kaa ki logo ma yo fo Davidi wila fe ma saa lara wa Gati ca, a wi suu purogo ki yaga.

⁵ Pilige ka, a Davidi wi si Akishi wi pye fo: «Na kaa pye na kala loon ndanla, kono kan na yeri mbe sa cen ca ka ni laga tara ti ni. Kii daga mi na ma tunmbyee, mbe cen ma ni ja laga wunluwo ca ki ni.»

⁶ Ki kaa pye ma, a Akishi wì si Zikilagi ca ki kan wi yeri. Ko kala ki ti ali ma pan ma gbòn nala, Zikilagi ca ki yèn Zhuda tara wunlumbolo pe wogo.

⁷ Davidi wila cén wa Filisiti tara fenne pe tara ma saa ta yele nungba naa yenge tijere.

⁸ Ki wagati wi ni, Davidi wo naa wi lenambala pe ni pàa pye na kee ma saa na tuun Geshuri tara fenne, naa Giziri cénle woolo konaa Amaleki setirige piile pe na, na malaga gbòn pe ni. Ki leele wele, pàa pye ma cén wa ki tara ti ni maga le wa faa, maga le wa Shuri tara ti na fò ma saa gbòn wa Ezhipiti tara ti na.

⁹ Davidi wila ki tara ti tongo pew, wi sila nanja nakoma jele wa yaga go na. Kila pye wi ma simbaala, naa sikaala, naa nère, naa sofilele, naa yongomeye konaa yariporo ti koli, kona wi mée songoro mbe si kari wa Akishi wi yeri.

¹⁰ Na Akishi wiga wi yewe mbe yo fò: «Ye saa to ambene na nala?»

Davidi wi mée wi yon sogo ma yo fò: «Wè yiri wa Zhuda tara ti yonloparawa kalige kée yeri, nakoma wa Yerameyeli cénle woolo pe tara ti yonloparawa kalige kée yeri, nakoma wa Keni cénle woolo pe tara ti yonloparawa kalige kée yeri†.»

¹¹ Davidi wi sila nanja nakoma jele yaga yinwege na mbe kari wi ni wa Gati ca, katugu wila pye na fyé fò kagala ngele pè pye paga ka sa ke yo mbe yo fò: «Pa Davidi wigi pye yeen.» Wagati na fuun Davidi wila pye wa Filisiti tara fenne pe tara, pa wila pye na tanri ki tangalomò pi na ma.

¹² Akishi wila wi jigi wi taga Davidi wi na, katugu wila pye naa yee piin fò: «Davidi wi yèn Izirayeli, wi yèera tara woolo pe jugu yege nga na, wi yaa koro na tunmbyee wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni.»

28

Filisiti tara fenne pàa yiri mbe sa to Izirayeli woolo pe na

¹ Ki wagati wi ni, a Filisiti tara fenne pè si pe malingboonlo ngbeleye yi ni fuun yi gbogolo ngbelege nungba mbe yiri sa to Izirayeli woolo pe na. A wunlunanja Akishi wì si Davidi wi pye fò: «Ma daga mbege jen fò mboro naa ma malingboonlo pe ni, ye yaa pinle na ni mbe kari wa malaga.»

² A Davidi wi suu yon sogo ma yo fò: «Pa kona mi na ma tunmbyee, kala na mi yaa pye ma yaa li yan.»

A Akishi wì sho naa fò: «Mi yaa ma tege maa na korosi suyi.»

³ Kila yala Samiyeli wì ku, a Izirayeli woolo pe ni fuun pòo kunwo pi gbele maa le wa wi ca, wa Arama. Ma si yala Sawuli wila kuulo yewefenne poro naa jelefenne pe ni fuun pe puro ma pe yirige wa tara ti ni†.

Sawuli wila kari kuulo yewefò jele wa yeri

⁴ Kona, a Filisiti tara fenne pè si pe yee gbogolo, mée saa pe malingboonlo censaga ki kan ma cén wa Sunemu ca. A Sawuli fun wì si Izirayeli woolo pe ni fuun pe gbogolo, mée saa wi malingboonlo censaga ki kan ma cén wa Gilibowa ca.

⁵ Naa Sawuli wila kaa Filisiti tara fenne pe malingboonlo censaga ki yan, a wì si fyé, a wì sunndo wì si kon wi na ngbanga, fò a wila seri.

⁶ A wì si Yawe Yennejele li yewe. Eén fò Yawe Yennejele li sila wi yon sogo woonro ni, nakoma Urimu† wi ni nakoma Yennejele yon senre yofenne pe yon senre ni.

⁷ Kona, a Sawuli wì suu tunmbyeele pe pye fò: «Ye sa jele na wi maa kuulo pe yewe wa lagaja na kan, mbe ta mbe kari wa wi yeri saa yewe.»

A wì tunmbyeele pè suu pye fò: «Jele wa yen bere wa Eni Dori ca, wi maa kuulo pe yewe.»

⁸ A Sawuli wì suu yee cénlomò pi kannga ma yariporo ta yege le. Ko pungo na, a wo naa nambala shyen si pinle ma kari. Pàa saa gbòn wa jele wi na yembine li ni. A Sawuli wì suu pye fò: «Mì yèn na jaa ma kuulo wa yinne yirige maa yewe kala na laa paan li ni na kan, na mi yaa naga ma na we.»

⁹ A jele wì suu pye fò: «Ŋga Sawuli wì pye mąga jen. Wì kuulo yewefenne poro naa jelefenne pe puro ma pe yirige laga tara ti ni. Yingi na, a ma nēe penē peri na na mbe ti panla gbo?»

¹⁰ A Sawuli wì si wugu Yawe Yennejele li na, ma yo fò: «Yawe Yennejele na yinwege wolo li mege ki na, kapege kpe soon ta wa ki kala na li ni.»

¹¹ Kona, a jele wì suu yewe ma yo fò: «Mbe ambo yirige ma kan?»

A Sawuli wì sho fò: «Samiyeli wo yirige na kan.»

¹² Naa jele wila kaa Samiyeli wi yan, a wì si gbele ngbanga ma Sawuli wi pye fò: «Yingi na, a mà silan fanla ma si yala mboro ma yen Sawuli we?»

† 27:10 27:10: Mbe yala 1 Kuro 2.9,25,26wi ni, Yerameyeli cénle woolo pàa pye Heziron setirige piile ma yiri wa Zhuda cénle li ni. Keni cénle woolo poro wogo ko na, ye wele wa Kiti 4.11laga ki ni. † 28:3 28:3: Levi 19.31 † 28:6 28:6: Urimu naa Tumimu tila pye yaara shyen ta, nda wee jen nala. Kana kanngagala la wele nakoma yaanngumbigile. Pàa ke tege na we Fò wi yewe ke ni, mbe ta mbaa wi nawa kagala ke jenni. Ye wele wa (Eki 28.30; Nõmbu 27.21; Nehe 7.65) lara ti ni!

¹³ A wunlunana Sawuli wi suu pye fo: «Maga ka fye, een fo nga ma yan ko yo na kan.»

A jele wi suu pye fo: «Mi yen na gboo yinne la yaan li yen na yinrigi wa tara ti ngo na.»

¹⁴ A Sawuli wi suu yewe ma yo fo: «Li yege cenwe pi yen mele?»

A jele wi sho fo: «Nana lelengbaraga kayi ki yen na yinrigi, ma ki yee ton derigbogo ni.»

Kona, a Sawuli wi sigi jen ma yo Samiyeli wowi. A wi si foli maa yege ki jiile wa tara maa gbogo.

¹⁵ A Samiyeli wi si Sawuli wi pye fo: «Yingi na, a ma sanla yirige wa na wogosaga ki ni nala tege?»

A Sawuli wi suu yon sogo ma yo fo: «Jologo gbogo ki to na na. Filisiti tara fenne pe gbegele mbe malaga gbɔn na ni. Yenjele li laga na na. Li woro nala yon sogo Yenjele yon senre yofenne pe yon senre ni naa, nakoma wɔɔnro ni. Ko kala na, mi ti a pɔɔn yeri, jango mi yaa nga pye, maga yo na kan.»

¹⁶ A Samiyeli wi suu pye fo: «Ki kaa pye Yawe Yenjele li laga ma na, ma pye ma jugu, yingi na, a ma nee na yewe?»

¹⁷ Nga Yawe Yenjele laa yo na kan, a mi yo ma kan, ko li yen na piin yingo. Li wunluwo pi sho ma yeri maa kan lere wa yege yeri, wo wi yen Davidi we.

¹⁸ Katugu ma sila Yawe Yenjele li senre ti le, laa ki kon maga tege wa li nanɔɔnwa gboo pi ni, mbe kiti na kon Amaleki setirige piile pe na, ma sila ki kala li pye. Ko ki ti Yawe Yenjele li yen naga kala na li piin ma na nala[†].

¹⁹ Yawe Yenjele li yaa mboro naa Izirayeli woolo pe ni ye le Filisiti tara fenne pe kee. Goto mboro naa ma pinambiile pe ni, ye yaa pye laga na ni. Yawe Yenjele li yaa Izirayeli woolo pe malingbɔɔnlo censaga woolo pe le Filisiti tara fenne pe kee.»

²⁰ Ki senre ti logongolo, a Sawuli wi si to ma sanga le tara, le ki yongolo nungba ke ni; katugu Samiyeli wi senyoro tila wi sunndo wi kon wi na. Ma sigi ta fanna sila koro wi ni, katugu wi sila yaraga ka kpe ka ki pilige ki yonlo naa ki yembine li ni.

²¹ Kona, a jele wi si fulo wa Sawuli wi tanla, ma suu yan wila fye fo jenge. A jele wi sho fo: «Wele, mi na ma kulojo, mɔɔ senre ti logo, mala yee go ki pere, mɔɔ senyoro ti tanga.

²² Koni, mi yen nɔɔ yenri, ma logo mi na ma kulojo na yeri. Ki yaga mbe buru kongɔ

kan ma yeri ma ka, jango ma fanna ta, ma kono li le maa kee.»

²³ Een fo, a Sawuli wi si je ma yo wi se ka. A wi tunmbyeele poro naa jele wi ni pe suu yenri ngbanga, fo a wi saa yere pe senre ti na. A wi si yiri le tara mee cen wa sinleyaraga ki na.

²⁴ Napige nga ki toro ka la pye jele wi yeri wa wi laga, a wi si fyeele maga gbo maga sogo, mee muwe le maa gbɔn, ma leve fu buru fo.

²⁵ A wi sigi yaakara ti kan Sawuli wo naa wi tunmbyeele pe yeri. A pe si ka. Ko pungo na, a pe si yiri ma kono li le ki yembine nungba li ni ma kari.

29

*Filisiti tara fenne pe sila yenle
Davidi wi kari pe ni wa malaga*

¹ Kona, a Filisiti tara fenne pe si pe malingbɔɔnlo ngbeleye yi gbogolo wa Afeki ca. A Izirayeli woolo poro si pe malingbɔɔnlo censaga ki kan ma cen wa Zhizireyeli[†] pulugo ki tanla.

² Filisiti tara fenne teele paa keli pe malingbɔɔnlo cenme cenme gbogolomo naa waga kelengele (1 000) gbogolomo pi yege na pe yege sinni. A Davidi naa wi lenambala pe ni konaa Akishi wi ni, pe si malingbɔɔnlo ngbeleye yi korogo ton.

³ Kona, a Filisiti tara fenne teele pe si yewe ma yo fo: «Yingi ki Eburuye mbele pe yen na piin laga?»

A Akishi wi si pe yon sogo ma yo fo: «Izirayeli woolo wunlunana Sawuli wi tunmbyeele Davidi wowi. Wi yen ma cen laga na yeri ki yele nungba nakoma shyen wolo loli na yeen. Male wi pan ma cen laga na yeri, mi fa jerɛgisaga yan wi na fo ma pan ma gbɔn nala.»

⁴ Een fo, a Filisiti tara fenne teele pe si nawa ngban Akishi wi ni, ma suu pye fo: «Ki nana na, wi songoro wa ca nga ma kan wi yeri ki ni. Wiga ka kari we ni wa malaga, jango wiga ka sa kanɔɔnwa we korogo mbaa malaga gbɔɔn we ni wa malaga gbɔnsaga. Wi mbe ya yeyingge ta mele wi tafo wi yeri, na wii kari we leele pele yinne ni wi kan?»

⁵ Ki Davidi na wo ma paa pye na yoo na yurugo koo wi mege ni na yuun fo:

«Sawuli wi leele waga kelengele tegesaga legere gbo,
a Davidi wo leele waga ke ke tegesaga legere gbo[†].»

⁶ A Akishi wi si Davidi wi yeri ma suu pye fo: «Yawe Yenjele na yinwege wolo li mege ki na, ma yen lesinje. Ki yen mala ndanla mboon yan ma pinle na ni we kari

[†] 28:18 28:18: 1 Sami 15 [†] 29:1 29:1: 1 Wunlu 20:26,30; 2 Wunlu 13:17 [†] 29:5 29:5: 1 Sami 18:7; 21:11

wa ki malaga nga ki na konaa we songoro we pan, katugu male ma pan ma cen laga na yeri, mi fa jeregisaga yan ma na fo ma pan ma gbon nala. Een fo, ma kala li woro ma Filisiti tara fenne teele sanmbala pe ndanla.

⁷ Koni, songoro maa kee yeyinnye na, jango maga ka Filisiti tara fenne teele pe kambenge pye.»

⁸ A Davidi wi si Akishi wi pye fo: «Yingi mi pye? Yingi kapege ma yan mi na tunmbyee na na, maga le pilige nga ni mi pan laga ma yeri fo ma pan ma gbon nala? Ali ki sa ti mi se ya kari sa malaga gbon na tafo wunlunana wi juguye pe ni?»

⁹ A Akishi wi si Davidi wi yon sogo ma yo fo: «Migi jen co, katugu ma kala li yen mala ndanla paa Yennele li merege yen. Een fo Filisiti tara fenne teele panla pye ma yo ma se kari wa malaga ki na.

¹⁰ Koni, ma daga mbe ka yiri faa goto pinliwe ni, mboro naa ma tafo Sawuli wi tunmbyeele mbele pe pinle ma pan ma ni pe ni. Ye yiri faa goto pinliwe ni, yaa kee, na laga kiga kaa lari sanga na ni we.»

¹¹ Ki goto yirifaga ki na, a Davidi wo naa wi lenambala pe ni pe si yiri ma kari. Paa songoro wa Filisiti tara ti ni. A Filisiti tara fenne poro si kari wa Zhizireyeli ca.

30

*Davidi wila saa malaga gbon
Amaleki setirige piile pe ni*

¹ Pilige taanri wogo ki na, naa Davidi wo naa wi lenambala pe ni paa ka saa gbon wa Zikilagi ca, a pe sigi yan fo Amaleki setirige piile pe saa to Zhuda tara ti yonloparawa kalige kee woolo pe na konaa Zikilagi ca ki ni maga sogo.

² Paa jeele pe yigi ma kari pe ni, naa mbele fuun paa pye wa ca ki ni pe ni, piile poro naa leleele pe ni. Een fo pe sila lere gbo, paa pe yigi kulolo ma kono li le na kee.

³ Naa Davidi wo naa wi lenambala pe ni paa ka saa gbon wa ca ki ni, a pe si ca ki yan pege sogo, ma pe jeele, naa pe pinambiile konaa pe sumborombiile pe yigi ma kari pe ni kulowo.

⁴ Kona, a Davidi naa wi lenambala pe ni pe si to ma jorogo, ma gbele, fo a pe magangala kee saa wo pe na.

⁵ Paa Davidi wi jeele shyen pe yigi kasopiile, Ahinowamu na wila yiri wa Zhizireyeli ca wo naa Nabali na wila ku wi jo Abigayili na wila yiri wa Karimeli ca wi ni[†].

⁶ Davidi wi jatere wila piri wi na fo jenge, katugu wi woolo pe nawa pila tanga pe na fo jenge, pe ni fuun nungba nungba

paa pye na jatere piin pe pinambiile naa pe sumborombiile pe wogo ki na. Paa pye na jaa mboo wa sinndeere ni mboo gbo. Een fo, a Davidi wi si fannnga le wi yee ni, maa jigi wi taga Yawe Yennele, wi Yennele li na.

⁷ A wi si Ahimeleki pinambyo Abiyatari na wila pye saraga wofa wi pye fo: «Mi yen nco yenri ma pan efodi wi ni laga.» A Abiyatari wi si pan efodi wi ni Davidi wi kan[†].

⁸ A Davidi wi si Yawe Yennele li yewe ma yo fo: «Mbe ya taga ki leele mbele pe na mbe pe puro sa pe yigi le?»

A Yawe Yennele li suu pye fo: «Taga pe na maa pe puro, kaselege ko na, ma yaa sa pe yigi mbe yaara ti ni fuun ti sho pe yeri.»

⁹ Kona, a Davidi wi si yiri wo naa wi lenambala cenme kogoloni (600) mbele paa pye wi ni pe ni, na pe puro. A pe si saa gbon wa Bezori lafogo ki na, a pungofenne poro si koro le ma.

¹⁰ A Davidi wo naa lenambala cenme tijere (400) si taga Amaleki setirige piile pe na na pe puro. Nambala cenme shyen (200) sanmbala poro la koro le Bezori lafogo ki yon na, pe sila ya mbege kon mbe yiri, katugu paa te.

¹¹ A Davidi wi lenambala pe si saa Ezhipiti tara fenne nana wa yan wa wasege ki ni, a pe suu le ma pan wi ni Davidi wi korogo. A pe suu kan yaakara ni a wi ka, naa tonmo ni, a wi wo.

¹² A pe si figiye tige piwara jenri kan wi yeri naa erezen piwara wofogolo shyen ni. Naa wila kaa to ka ma ko, a wi si fannnga ta, katugu wila ta piliye taanri, ki sonlo naa ki yembine, wi fa ka wi fa si wo.

¹³ A Davidi wi suu yewe ma yo fo: «Ambene woo wi mboro? Ma yiri se yeri?»

A nana wi sho fo: «Ezhipiti tara fenne lefonjo wi mi. Mi yen Amaleki setirige piile nana wa kulo. Na tafo wi kari mala toro na, nala yen ki piliye taanri, katugu mi woro ngbaan.

¹⁴ We saa jogowo pye wa Kereti[†] tara fenne pe tara ti yonloparawa kalige kee ki na, konaa wa Zhuda tara ti ni, naa wa Kalebu tara ti yonloparawa kalige kee ki na, konaa ma Zikilagi ca ki sogo.»

¹⁵ A Davidi wi suu yewe ma yo fo: «Ma mbe yenle mbe kari na ni fo wa pe yeri le?»

A nana wi si Davidi wi pye fo: «Wugu mala kan Yennele li mege ki na, fo ma sanla gbo, ma se silan le na tafo wi kee, pa kona mi yaa kari ma ni fo wa pe yeri.»

¹⁶ Kona, a nana wi si kari Davidi wi ni ma saa gbon wa Amaleki setirige piile pe

[†] 30:5 30:5: 1 Sami 25.42-43 [†] 30:7 30:7: 1 Sami 22.20-23 [†] 30:14 30:14: 2 Sami 15.18; 20.7; 1 Wunlu 1.38; Amo

na. Pàa saa pe ta pe jaraga wa wasege ki ni lagapyew, na kaa, na woo, na yōgōri yarilegere nda pàa koli wa Zhuda tara konaa wa Filisiti tara fenne pe tara ti kala na.

¹⁷ A Davidi wì si to pe na ma pe tongo maga le yirifaga ki na fō ma saa gbōn ki goto yōnōkōgō ki na. Lere kpe wo sila sho kaawō lefōnmbolo cenne tijere (400) mbele pàa lugu yongomeye na ma fe ma sho poro ce.

¹⁸ Amaleki setirige piile pàa yaara nda fuun koli, Davidi wila ti ni fuun ti sho pe yeri, konaa maa jele shyen pe sho fun.

¹⁹ Pe woolo lere kpe sila koro wa pe ni, piile naa lelele, naa pinambiile naa sumborombiile, naa yaara nda fuun pàa koli pe yeri konaa yaara nda fuun pàa sho pe yeri ti ni. A Davidi wì si songoro ma kari ki yaara ti ni fuun ti ni.

²⁰ Wila nere to naa simbaala pe ni fuun pe sho fun. Leele mbele pàa pye naga yaayoro ti konri pàa pye na yuun fō: «Yaara nda Davidi wì koli, tori yeen.»

Yaara nda pàa koli ti yeele kala

²¹ Nambala cenne shyen (200) mbele pàa te tangala li kala na, a pè pe toro wa Bezōri lafogo ki yon na, a Davidi wì si songoro ma saa gbōn wa pe na. A pè si pan ma Davidi wo naa wi pinleyeenle pe fili. A Davidi wì si fulo wa pe tanla ma pe shari.

²² Een fō, nambewe fenne naa lejagala mbele pàa pye wa Davidi wi pinleyeenle pe sōgōwō, a pe nēe yuun fō: «Ki kaa pye pee pinle mbe kari we ni, yaara nda tila koli, a wē saa ti sho, we se ta kan pe yeri, kaawō pe jele naa pe piile poro ce we yaa kan pe yeri. Pe pe le paa kee.»

²³ Een fō, a Davidi wì sho fō: «Sefenne, yaara nda Yawe Yennele li kan we yeri, yaga ka ti wogo ki pye ma, katugu li we go sige, ma gbogolomo mba pila pan ma to we na pi le we kee.»

²⁴ Ambo wi yaa yere yoro senyoro nda to na? Leele mbele pè kari wa malaga konaa mbele pè koro laga na tuguro ti korōsi, pe ni fuun pe tasaga ki yaa pye mbe yala. Pe yaa ti yeele pe yee na ti yala.»

²⁵ Ki pye ma, maga le le ki pilige ki na, a pè sigi kala li tēge ngasele naa kalēge wa Izirayeli tara fō ma pan ma gbōn nala.

²⁶ Kona, a Davidi wì si songoro wa Zikilagi ca, mēe yaara nda pàa koli ta torogo torogo Zhuda tara lelele mbele pàa pye wi wenne pe kan. Wila pe pye fō: «Yarikanga yi nga mi yen na kaan ye yeri ma yiri wa yaara nda wē koli wa Yawe Yennele li juguye pe yeri ti ni.»

²⁷ Wila yarikanra ta torogo fun wa Beteli ca lelele pe yeri, naa Aramoti ca woolo mbele wa Negevū tara pe yeri, naa Yatiri ca woolo pe yeri,

²⁸ naa Aroyeri ca woolo pe yeri, naa Sifimoti ca woolo pe yeri, naa Eshitemowa ca woolo pe yeri,

²⁹ naa Arakali ca woolo pe yeri, naa Yerameyeli cara woolo pe yeri, naa Keni cenle li cara woolo pe yeri,

³⁰ naa Orima ca woolo pe yeri, naa Bori Ashani ca woolo pe yeri, naa Ataki ca woolo pe yeri,

³¹ naa Eburon ca woolo pe yeri konaa wa tara ti lara nda fuun Davidi wo naa wi pinleyeenle pe ni pàa yanri ti woolo pe yeri[†].

31

Sawuli wi kunwō

¹ Filisiti tara fenne pàa saa to Izirayeli woolo pe na. A Izirayeli woolo pè si fe pe yege, a lelegere ku pe ni wa Gilibowa yanwiga ki na.

² A Filisiti tara fenne pè si taga Sawuli wo naa wi pinambiile pe na na pe puro, mēe saa Zhonatan, naa Abinadabu konaa Malikishuwa pe gbo, Sawuli wi pinambiile wele.

³ Kona, a malaga ki si ngban Sawuli wo na koni. A sandiga wonfenne pè si saa wi yan, a wì si fye fō jenge na seri pe yege sōgōwō.

⁴ Kona, a Sawuli wì suu malingbonyaara lefō wi pye fō: «Ma tokobi wi kōw wa wi wofogo ki ni mala gbo, jango ki leelee mbele pee kenrekenre paga ka pan mbanla sun pe ye mbanla jolo.» Een fō, a wi malingbonyaara lefō wì si je, katugu wila pye na fye fō jenge. Kona, a Sawuli wo jate wì suu tokobi wì le wi ye, mēe yew ma kan wi na.

⁵ Naa Sawuli wi malingbonyaara lefō wila kaa ki yan Sawuli wì ku, a wì si yew ma kan wi yera tokobi wi na, mēe pinle ma ku Sawuli wì ni.

⁶ Sawuli wo naa wi pinambiile taanri pe ni, naa wi malingbonyaara lefō wi ni, konaa nambala mbele pàa pye wi ni, pa pàa ku yeen pilige nungba ki ni.

⁷ Izirayeli woolo mbele pàa pye ma cen wa gbunlundege ki kee nga na konaa mbele pàa pye ma cen wa Zhuriden gbaan wi pungo na, naa pàa kaa ki yan Izirayeli woolo paa fee konaa maga logo fō pè Sawuli naa wi pinambiile pe gbo, a pè si yiri wa pe cara ti ni ma fe. A Filisiti tara fenne pè si pan ma cen wa ki cara ti ni.

[†] 30:31 30:31: Cara nda pèri mere ti yeri maga le wa verise 27 wi na ma saa gbōn 31 wi na, ki cara ti gbōwō la pye wa Zhuda tara; Zhou 15.

⁸ Ki goto, a Filisiti tara fenne pè si kari wa malaga gbonsaga mbe sa gboolo pe san. A pè si saa Sawuli wo naa wi pinambiile taanri pe yan pè toori ma ku wa Gilibowa yanwiga ki na.

⁹ A pè si Sawuli wi go ki kow, mɛɛ wi malingbonyaara ti wo wi na, mɛɛ kari ma saa ki sentanra ti yari wa Filisiti tara fenne pe tara ti lagapyew ki ni, naa wa pe yarisunndo ti gbogoyinɛ ti ni konaa maga yari leele pe ni fuun pe kan.

¹⁰ A pè si saa Sawuli wi malingbonyaara ti tege wa pe yarisunngo Asitarite ki go ki ni, mɛɛ Sawuli wi gboo wi po wa Beti Shani ca mbogo ki na.

¹¹ Yabeshi ca nga wa Galaadi tara, naa ki ca woolo paa kaa nga Filisiti tara fenne paa pye Sawuli wi na ki logo,

¹² pe malingboonlo welimbele pè si yiri ma kono li le, ma tanga yembinɛ li ni fuun li ni, ma saa Sawuli naa wi pinambiile pe gboolo pe laga wa Beti Shani ca mbogo ki na, mɛɛ songoro wa Yabeshi ca ki ni ma saa pe sogo.

¹³ Ko pungo na, a pè si pe kajeere ti le mari le wa tamarisi tige ki ngo wa Yabeshi ca. A pè si yenge le piliye koloshyen ni.

SAMIYELI sewe shyen woo Sewe wi nawa senre

Samiyeli sewe kongbanja wi kongso sannga ko ki yen Samiyeli sewe shyen woo we. Ki sewe wi konro shyen paa ti laga ti yee na, katugu ti shyen ti saa ya ko selege sewe na pe ma migi wi nungba ni. Sewe wi yen na para Davidi wi wunluwo po senre na, ki kongbannga, maa ta wila pye wunluwo Zhuda tara ti go na, wa Izirayeli tara ti yonloparawa kalige kee yeri (1-4). Ko pungo, a wi si kaa pye wunluwo Izirayeli tara ti ni fuun ti go na, tila pye ma yonloparawa kamenge kee wunluwo tara ti pinle (5-24). Kila Davidi wi ndanla maa mben, wila daga mbe malaga gbon wi juguye mbele wa tara ti ni pe ni konaa mbe malaga gbon tara nda ti yen ma pe maga ti woolo pe ni, jango mboo wunluwo pi gbegele mboo tenge konaa mbe yeresaga kan wi fannga ki yeri.

Davidi wila pye lere wa na kalegere la pye wa wi yinwege ki ni, nda ti sila pye ja. Kee ka na, wila pye tagawa ni, ma pye sinje Yenjele li ni, a wi woolo paa wi jate sinje. Kee sannga ki na, wila kapere tugbooro pye, jango mboo yera nandanwa kagala ke pye. Een fo, naa Yenjele li lere Natan wila para wi ni, a wi suu kapere ti yo mari filige, ma yenle jologo nga Yenjele laa wa wi na ki na.

Davidi wila Zheruzalemu ka ki sho maga ta mee ki pye wi wunluwo cagbogo. Wila pye na jaa mbe sherigo gbogo kan Yawe Yenjele li kan. Een fo wi kapere legere ti kala na, Yenjele li sila yenle nga wila yenri ki na. Konaa ki ni fuun, Yenjele laa yon folo le wi yeri ma yo fo wi setirige piile pe ni, wa yaa la taa sanga pyew mbaa een Izirayeli tara wunluwo pi na. Laa yo fo:

Mi yaa mboro jate ma setirige pyo wa wo mboo tege wunluwo pi na ma yonlo. Mi yaa wi wunluwo pi kan yeresaga ni. Wo wi yaa ka go kan na kan. Mi yaa kaa wunluwo pi kan yeresaga ni fo sanga pyew. Ma wunluwo pi yaa yeresaga ta mbe koro wa fo sanga pyew (2 Sami 7.12, 16).

Sewe wi yen ma koonlo yeye nga na

Davidi wila pye Zhuda cenle woolo pe wunluwo 1-4

Davidi wila pye Izirayeli cengele ke ni fuun ke wunluwo 5-6

Yenjele laa yon fogolo le Davidi wi yeri 7.1-29

Davidi wila malaga legere gbon 8-10

Davidi wila Batisheba wi le wi jo 11-12

Tipere tila pye na lege wa Davidi wi go ki ni 13-14

Abisalomu wila yiri ma je 15.1-20.22

Davidi wila ti a pe Sawuli wi setirige piile pe gbo 20.23-21.22

Davidi wila Yenjele li shari 22.1-23.7

Davidi wi malingboonlo wele 23.8-39

Leele pe jinriwe konaa tifelege yama pi panga ye 24.1-25

DAVIDI WILA PYE ZHUDA CENLE WOULO PE WUNLUWO

1-4

*Davidi wila Sawuli
wi kunwo wogo ki logo*

¹ Sawuli wi kungolo, kila yala Davidi wila malaga gbon Amaleki setirige piile pe ni ma pe ya mako, ma songoro ma pan wa Zikilagi ca ma piliye shyen pye wa.

² Pilige taanri wogo ki na, a nanja wa si yiri wa Sawuli wi malingboonlo censaga ki ni ma pan. Wi yariporo tila pye ma koonlo wi na, a gbanngban wuu go ki filige wi na mbege naga fo wila kunwo gbele. Naa wila ka saa gbon wa Davidi wi tanla, a wi si to maa yeye ki jiile wa tara maa gbogo.

³ A Davidi wi suu yewe ma yo fo: «Ma yiri se yeri?»

A nanja wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi fe ma sho ma yiri wa Izirayeli woolo pe malingboonlo censaga ma pan.»

⁴ A Davidi wi suu yewe naa ma yo fo: «Yingi ki pye wa? Mi yen nwo yenri maga yeye yo na kan.»

A nanja wi sho fo: «Izirayeli malingboonlo pe fe ma yiri wa malaga gbonsaga ki ni, lelegere ku. Ali yere Sawuli wo naa wi pinambyo Zhonatan wi ni pe ku fun.»

⁵ Lefonno nga wila pye naga senre ti yeye yuun Davidi wi kan, a Davidi wi suu yewe ma yo fo: «Maga jen mele ma yo Sawuli naa wi pinambyo Zhonatan wi ni pe ku?»

⁶ A lefonno wi suu pye fo: «Kila yala ce mi yen wa Gilibowa yanwiga ki na. A mi si Sawuli wi yan wi yen na jiige wi njanraga ki na, malaga gbonwotoroye naa shon lugufenne pe mbele poo jori ma yongo wi ni toon.

⁷ Wi kaa kannga ma wele, a wi silan yan, mee na yeri; a mi si sho ma yo: «Naw.»

⁸ Kona, a wi silan yewe ma yo fo: «Ambo fo wi mboro?» A mi suu yon sogo ma yo fo: «Mi yen Amaleki setirige piile wo wa.»

⁹ Kona, a wi silan pye ma yo fo: «Fulo laga na tanla mala gbo, katugu kayanga gbogo yen na na, ali maga ta mi yen yinwege na bere.»

¹⁰ A mi si fulo wa wi tanla maa gbon maa gbo, katugu mila ki jen ma yo wi se pogo

wa ki kala na li ni. Ko punḡo na, a mi suu wunluwo njala li kow wa wi go na, mee wi kee kannjine li wo wa wi kee ki na. Ti nda mi pan ti ni ma kan na tafa†.»

11 Kona, a Davidi wi suu yera yariporo ti yigi mari walagi (mbege naga fo wila kunwo gbele). Nambala mbele paa pye wi ni, a pe sigi pye ma fun.

12 A pe si kunwo pi le, maa gbele, ma yenge le fo ma saa gbɔn ki yonlokogo ki na Sawuli naa wi pinambyo Zhonatan, naa Yawe Yenḡele li malingbɔɔnlo konaa Izirayeli woolo pe kala na, poro mbele paa gbo tokobi ni we.

13 Lefonḡo na wila pan maga senre ti yo Davidi wi kan, a Davidi wi si pan maa yewe ma yo fo: «Ma yiri se yeri?»

A lefonḡo wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi yen Amaleki setirige piile mbele nambanjeele wo wa pinambyo.»

14 A Davidi wi suu pye fo: «Ŋa Yawe Yenḡele li sinme kpoyi wo wi na maa wo, ki cen mele a ma suu gbo mee fyee?»

15 Kona, a Davidi wi suu lenambala nunḡba yeri maa pye fo: «Fulo wa wi tanla maa gbo.» A ki nanja wi si Amaleki setirige piile nanja wi gbɔn, a wi si ku.

16 A Davidi wi suu pye fo: «Ma kunwo pi go kala li yiri mboro jate yeri; katugu ma yon ko kɔn le kee, naa ma yo fo: «Yawe Yenḡele li sinme kpoyi wo na na maa wo, muwi muu gbo.» »

*Davidi wila Sawuli
naa Zhonatan pe kunwo pi gbele*

17 Kona, a Davidi wi sigi kunwo yurugo nga ki ko Sawuli naa wi pinambyo Zhonatan pe kala na.

18 A wi sigi kono kan ma yo pege naga Zhuda cenle woolo pe na. Sandiga wonfenne yurugo yi, ki yen ma yonlogo wa Yashari sewe† wi ni ma yo fo:

19 Ee Izirayeli, ma malingbɔɔn welewe pɔo gbo wa ma tinndiye pe na.

Malingbɔɔnlo welimbele pe toori.

20 Yaga ka saga senre ti yari wa Gati ca, yaga si ka saga senre ti yo wa Asikalɔn ca nawa kongolo ke ni,

janḡo Filisiti tara fenne sumbono paga kaa yɔgɔri,

janḡo ki leele mbele pee kenrekenre pe sumbono paga kaa yewile nayinme ni.

21 Yoro Gilibowa yanwira re, foongo ka ka wo wa ye na.

Tisaga ka si ka pan wa ye na.

Keere ka ka kon wa ye na, yarikanra legere mbaa taa wa ti ni.

Katugu nambala welimbele pe tuguron sigeyaara† ti cen fyongo ni wa ye na, Sawuli tuguron sigeyaraga pe se ka sinme fa ki na naa fyew.

22 Zhonatan sandiga kila kari wa malaga mbe songoro

na kii kasanwa yirige mbele ki yaa gbo pe ni,

na kii nambala kotogofenne pe furugu mbe pe yanlaga ki yirige funwa na.

Sawuli wi tokobi wila songoro waga, na wi suu tunḡo ki pye mbege yon fili gben.

23 Sawuli naa Zhonatan paa pye ma pe yee ndanla† pe yinwege piliye yi ni fuun ni.

Pe kusanga wi ni, pee laga pe yee na.

Paa wege ma we yonye na. Paa pye fanḡga ni ma we jaraye na.

24 Izirayeli tara sumbono, yaa Sawuli kunwo pi gbele.

Wo wila pye na yariporo sonḡbanga woro ti kaan ye yeri yaa ti nii.

Wo wila pye na te fereyaara ti maramara ye yariporo ti na.

25 Ki nambala welimbele pe toori ma ku wa malaga ki ni!

Ee, pe Zhonatan wi gbɔn maa gbo wa tinndiye pe na.

26 Na sefo Zhonatan, kayanga yen na ni ma kunwo pi kala na.

Maa pye na wonlo jenne.

Ma kala laa gbogo na yeri jenge.

Ma ndanlawa pila pye kagbogo na yeri ma we ndanlawa mba jele ma nanja ndanla pi na.

27 Ki pye mele, a ki nambala kotogofenne pe si toori ma ku?

Pe malingbɔnyaara† ti kowo ko mele?

2

*Paa Davidi wi tege wunluwo
wa Eburɔn ca*

1 Ki kagala ke punḡo na, a Davidi wi si Yawe Yenḡele li yewe ma yo fo: «Mi daga sa cen Zhuda tara ca ka ni le?»

A Yawe Yenḡele li suu pye fo: «Ma mbe ya kari.»

† 1:10 1:10: 1 Sami 31.1-6; 1 Kuro 10.1-6 † 1:18 1:18: Yashari sewe pe para wi senre na wa Zhou 10.13laga ki ni.

† 1:21 1:21: Kila pye faa pe ma sinme fa tuguron sigeyaraga ki na mbe ti ki koro jenge. Sinme pi faga pi maa leele pe nawa tuun fun sinme mba pe ma fa lere wa na mboo tege wunluwo pi wogo ki na. † 1:23 1:23: Nga ki yo fo: Sawuli naa Zhonatan paa pye ma pe yee ndanla, Eburuye senre ti ni ki mbe ya logo fun fo: Sawuli naa Zhonatan paa pye ma leele pe ndanla, a paa pe jate pe yinwege piliye yi ni fuun yi ni. † 1:27 1:27: Malingbɔnyaara nda senre ti yo ki yaa pye ti yen na para Sawuli naa Zhonatan poro senre na.

A Davidi wi sili yewe ma yo fɔ: «Mi daga sa cɛn ca kikiin ni?»

A li sho fɔ: «Wa Eburɔn ca.»

² A Davidi wi si kari wa ki ca ki ni wi jɛɛle shyen pe ni, Ahinowamu ɲa wila yiri wa Zhizireyeli ca wo naa Nabali ɲa wila ku wi jo Abigayili ɲa wila yiri wa Karimeli ca wi ni†.

³ A Davidi wi si kari fun wi pinleyɛɛnle pe ni, pe ni fuun nungba nungba naa pe go woolo pe ni. A pɛ si saa cɛncɛn wa Eburɔn ca ki kanɲgara na cara ti ni.

⁴ Kona, a Zhuda tara nambala pɛ si pan wa Eburɔn ca ma pan ma sinme kpoyi wo Davidi wi na maa tɛgɛ wunluwo Zhuda cɛnle woolo pe go na.

Ko punɲo na, a pɛ si pan maga yo Davidi wi kan ma yo Yabeshi ca ɲa wa Galaadi† tara ki woolo paa Sawuli gboo wi le.

⁵ A Davidi wi si pitunmbolo torogo wa Yabeshi ca, wa Galaadi tara ma pe pye fɔ: «Yawe Yenɲɛle li duwaw ye na, kajɛɲgɛ ɲga yɛ pye ye tafo Sawuli wi kanɲgɔɔ maa le we.

⁶ Koni Yawe Yenɲɛle li kajɛɲgɛ pye ye kan konaa li pye sinne ye ni. Mi fun mi yaa kajɛɲgɛ pye ye kan, katugu pa yɛgɛ pye ma fun.

⁷ Koni ye fanɲga le ye yɛɛ ni, ye kotogo ta. Ye tafo Sawuli wi ku, ɛɛn fɔ ye daga mbege jɛn fɔ muwi Zhuda cɛnle woolo pɛ sinme kpoyi wo na na mala tɛgɛ wunluwo pe yɛɛ go na.»

Paa Ishibosheti wi wo maa tɛgɛ Izirayeli tara ti wunluwana

⁸ Ki wagati wi ni Neri pinambyo Abineri† ɲa wila pye Sawuli wi malingboonlo to wi si kari Sawuli wi pinambyo Ishibosheti wi ni wa Mahanayimu ca.

⁹ A wi si saa wi tɛgɛ wunluwo Galaadi tara woolo, naa Ashuri cɛnle woolo, naa Zhizireyeli ca woolo, naa Efirayimu cɛnle woolo, naa Benzhamɛ cɛnle woolo, ko koro wo yen Izirayeli tara woolo pe ni fuun pe go na.

¹⁰ Sawuli pinambyo Ishibosheti wila cɛn Izirayeli tara ti wunluwo sanga ɲa ni, kila yala wi ta yele nafa shyen. Wila pye yele shyen wa wunluwo pi na.

ɛɛn fɔ Zhuda cɛnle woolo poro la taga Davidi wo na.

¹¹ Davidi wila yele koloshyen naa yɛɲgɛ kogoloni ko pye wunluwo pi na Zhuda cɛnle woolo pe go na wa Eburɔn ca.

Zhuda cɛnle woolo naa Izirayeli woolo paa malaga gbɔn pe yɛɛ ni wa Gabawɔn ca

¹² Kona, Neri pinambyo Abineri naa Sawuli pinambyo Ishibosheti wi malingboonlo pɛ si kaa yiri wa Mahanayimu ca, ma yɛgɛ kan wa Gabawɔn ca ki yeri sa malaga gbɔn pe ni.

¹³ A Zeruya pinambyo Zhowabu wo naa Davidi malingboonlo pe ni, pɛ si yiri fun na kee. A gbogolomo shyen pi si saa pi yɛɛ fili wa Gabawɔn ca tonmo wege ki tanla. Gbogolomo nungba la pye ma yere kɛɛ ɲga na, a gbogolomo sanmba pɔ yere kɛɛ sanɲga ki na.

¹⁴ A Abineri wi si Zhowabu wi pye fɔ: «Mi yen na jaa lefonmbolo pele mbe yiri pe malaga gbɔn pe yɛɛ ni we wele.»

A Zhowabu wi sho fɔ: «Ee, pe yiri pe malaga gbɔn pe yɛɛ ni.»

¹⁵ A pɛ si yiri na paan pe yɛɛ koroɲo, pe ni fuun paa pye yon nungba. Benzhamɛ cɛnle woolo naɲa Sawuli wi pinambyo Ishibosheti wi woolo paa pye lere kɛ ma yiri shyen, a leele kɛ ma yiri shyen yiri fun wa Davidi woolo pe ni.

¹⁶ A pe ni fuun nungba nungba pɛ si pe maliwiinle pe yigiyigi pe yinre ti na, mɛɛ pe yɛɛ sugulo pe tokobiye pe ni wa pe kanɲgara ti na, mɛɛ pinle ma toori ma ku. A pɛ sigi laga ɲga kila pye wa Gabawɔn ca ki tanla ki mege taga naga yinri Elikati Azurimu†.

¹⁷ Kona, a pɛ si to pe yɛɛ na, a malaga ki si ngban ki pilige ki ni fɔ jɛɲgɛ. A Davidi malingboonlo pɛ si Abineri naa wi malingboonlo pe ya.

¹⁸ Zeruya pinambiile taanri, Zhowabu, naa Abishayi konaa Azayeli poro la pye wa malingboonlo pe ni, Azayeli wila wege paa lufaa yen.

¹⁹ A wi si taga Abineri wi na naa puro. Wii kɛ mbe kari kalige na nakoma kameɲgɛ na.

²⁰ Kona, a Abineri wi si kanɲga ma wele wa wi punɲo na, mɛɛ yo fɔ: «Azayeli, mboro wi le?»

A wi sho fɔ: «Ee, muwi.»

²¹ A Abineri wi suu pye fɔ: «Toro kalige na nakoma kameɲgɛ na ma to ki lefonmbolo mbele wa nungba na, maa yaara ti sho wi yeri.» ɛɛn fɔ Azayeli wi sila pye na jaa mbe laga wi punɲo na.

²² A Abineri wi si Azayeli wi pye naa fɔ: «Songoro na punɲo na. Yinɲi na ma yaa silan kan mbɔɔn gbo? Kiga si pye ma, pa mi se ya mbɔɔn nosepyo lenaɲa Zhowabu wi wele yɛgɛ na ki fɛrɛ ti kala na.»

²³ ɛɛn fɔ, a Azayeli wi si je wii songoro wi punɲo na. Kona, a Abineri wi suu sun wi njanraga ki go ki ni wa wi lara ti na, fɔ a ki furu ma yiri wa wi punɲo na. A Azayeli

† 2:2 2.2: 1 Sami 25.42-43 † 2:4 2.4: 1 Sami 31.11-13 † 2:8 2.8: 1 Sami 14.50 † 2:16 2.16: Elikati Azurimu mege ki koro wi mbe ya pye fɔ: Walaga kɛrɛ nakoma tokobiye laga.

wi si wo ma to ma ku le ki yongolo nungba ke ni. Mbele fuun ka pan mbe gbɔn le laga nga wila to ma ku ki na, pe ma yere.

²⁴ A Zhouabu naa Abishayi pɛ si taga Abineri wi na naa puro. Paa saa gbɔn wa Ama tinndi wi na, ma yala yonlo ki yen na tuun. Ki tinndi wi yen wa Giyashi ca ki yesinme na, wa Gabawɔn gbɔnri kono li na.

²⁵ A Benzhamɛ cɛnlɛ woolo pɛ si pe yɛɛ gbogolo ma taga Abineri wi na, ma pye ngbelege nungba, mɛɛ kari ma saa yere tinndi wa go na.

²⁶ Kona, a Abineri wi si Zhouabu wi yeri maa pye fo: «Pa we yaa la we yɛɛ kuun tokobi wi ni yɛɛn suyi le? Ma sigi jɛn mbe yo ki purgo kala li yaa tijanga wi le? Wagati wiwiin maa singi mbege yo ma malingboɔnlo pe kan pe pe sefenne pe purgo ki yaga?»

²⁷ Kona, a Zhouabu wi suu pye fo: «Yɛnnɛle na yinwege wolo li mɛɛɛ ki na, ndɛɛ ki pye mɛɛ ja para, leele pe se jɛn na pe sefenne pe purgo ki yaga, pe jɛn naa pe puro fo sa gbɔn goto pinliwe ni.»

²⁸ Ki pye ma, a Zhouabu wi si mbanlaga win, a leele pe ni fuun pɛ si yere ma Izirayeli woolo pe purgo ki yaga, ma malaga ki ko.

²⁹ A Abineri naa wi lenambala pe ni pɛ si tanga ki yembɛnɛ li ni fuun li ni ma Araba tara ti kon ma yiri. A pɛ si Zhuriden gbaan wi kon ma yiri konaa ma Bitirɔn gbunlundege ki kon ma yiri ma saa gbɔn wa Mahanayimu ca.

³⁰ A Zhouabu wi si yiri wa Abineri wi purɔsaga ma songɔɔ ma kari, mɛɛ leele pe ni fuun pe gbogolo, mɛɛ ki yan lere kɛ ma yiri kolɔjere poro la la wa Davidi malingboɔnlo pe ni, konaa Azayeli wi ni.

³¹ Ɛɛn fo Davidi malingboɔnlo poro la nambala cɛnme taanri naa nafa taanri (360) gbo Benzhamɛ cɛnlɛ woolo nana Abineri wi woolo pe ni.

³² A pɛ si Azayeli gboo wi le ma kari wi ni, ma saa wi le wa wi to fanga ki ni, wa Betilɛmu ca†. A Zhouabu naa wi lenambala pe ni pɛ si tanga yembɛnɛ li ni fuun li ni. Paa saa ye wa Eburɔn ca ki ni lalaga ki na.

3

¹ Malaga kila mo jɛnge Sawuli go woolo poro naa Davidi go woolo pe sɔgɔwo. Ɛɛn fo Davidi wo la pye na fannga taa na kee yege, a Sawuli go woolo poro fannga ko nɛɛ koo na paan.

Pinambiile mbele Davidi wila se wa Eburɔn ca

(1 Kuro 3.1-4)

² Davidi wila pinambiile se wa Eburɔn ca. Wi pinambyɔ kongbanna paa pye naa yinri Aminɔ. Wi jo Ahinowamu na wila yiri wa Zhizireyeli ca wo pinambyɔ lawi.

³ Wi pinambyɔ shyen woo paa pye naa yinri Kileyabu. Nabali na wila ku wi jo Abigayili na wila yiri wa Karimeli ca wo pinambyɔ lawi. Wi pinambyɔ taanri woo paa pye naa yinri Abisalɔmu. Wi jo Maaka na wila pye Geshuri† ca wunlunana Talimayi wi sumborombyɔ wo pinambyɔ lawi.

⁴ Wi pinambyɔ tijere woo paa pye naa yinri Adoniya. Wi jo Hagiti wo pinambyɔ lawi. Wi pinambyɔ kangurugo woo paa pye naa yinri Shefatiya. Wi jo Abitali wo pinambyɔ lawi.

⁵ Wi pinambyɔ kogoloni woo paa pye naa yinri Yitireyamu. Davidi wi jo Egila wo pinambyɔ lawi. Pinambiile mbele Davidi wila se maa ta wa Eburɔn ca poro la wele yɛɛn.

Abineri wila laga

Sawuli go woolo pe na

ma taga Davidi wi na

⁶ Ma malaga ki ta Sawuli go woolo poro naa Davidi go woolo pe sɔgɔwo, Abineri wila fannga ta wa Sawuli go woolo pe sɔgɔwo fo jɛnge.

⁷ Ma si yala Sawuli wila jele wa le maa tege, paa pye naa yinri Irizipa. Wi no paa pye naa yinri Aya. Pilige ka, a Ishibosheti wi si Abineri wi pye fo: «Yingi na, a ma si saa sinle na to wi cɛnfɔ wi ni?»

⁸ A Abineri wi si nawa ngban fo jɛnge Ishibosheti wi senre ti kala na, mɛɛ wi pye fo: «Ma yen naga jate mi yen pyɔn mbe saa tunngo piin Zhuda cɛnlɛ woolo pe kan wi le? Mi kajɛnge pye ma to Sawuli wi go woolo pe kan, naa wi nosepiile konaa wi wɛnnɛ pe kan. Mi sila ma le Davidi wi kɛɛ. Koonga nala ma yen nala jerɛgi ki jele na wi wogo na.

⁹ Yawe Yennɛle li yon folo na le Davidi wi yeri, na mii ki kala li pye mbeli yon fili wi kan, pa li jolɔgo gbɔgo wa na na, li ka taga ko na naa bere.

¹⁰ Laa yo fo li yaa wunluwo pi sho Sawuli go woolo pe yeri, mbe Davidi wi tege wunluwo Izirayeli woolo naa Zhuda cɛnlɛ woolo pe go na, mbege le wa Dan ca ki na fo sa gbɔn wa Berisheba ca ki na†.»

† 2:32 2:32: 1 Sami 16.1 † 3:3 3:3: 2 Sami 15.8; Zhouu 12.5; 13.11-13; 2 Sami 13.37-38; 14.23 † 3:7 3:7: Mbe sinle wunlunana wi jo wi ni ko la pye naga nari fo wunluwo po maa jaa. † 3:10 3:10: Maga logo mbege le wa Dan ca ki na fo sa gbɔn wa Berisheba ca ki na ko koro wo yen mbe le Izirayeli tara ti go nga na mbe sa gbɔn go nga na, 1 Sami 15.28.

¹¹ Kì pye ma, Ishibosheti wi sila ya mbe senpyo nungba wo yo Abineri wi ni, katugu wila pye na fye wi yege.

¹² A Abineri wi si leele tun wa Davidi wi yeri ma yo pe saa pye fo: «Tara ti yen ambo woro na mboro ma? Yon finliwê le na ni, pa mi yaa ma saga mbe Izirayeli woolo pe ni fuun pe pye pe taga ma na.»

¹³ A Davidi wi suu yon sogo ma yo fo: «Kì yen ma yon. Mi yaa yon finliwê le ma ni. Een fo mi yen na kala nungba yenri ma yeri, lo yen fo maga ka pan laga na yege sogowo, na mée pan Sawuli wi sumborombyo Mikali[†] wi ni.»

¹⁴ Kona, a Davidi wi si leele tun wa Sawuli wi pinambyo Ishibosheti wi yeri, pe saa pye fo: «Na jo Mikali wi kan na yeri, wo na mila Filisiti tara fenne nambala cenme gbo ma pe nama seere ti tege maa por[†] we[†].»

¹⁵ A Ishibosheti wi si ti a pè saa wi le wa wi polo Palitiyeli wi yeri. Palitiyeli wila pye Layishi wi pinambyo.

¹⁶ A wi polo wi si taga wi na, na gbele fo ma saa gbôn wa Bahurimu ca. Kona, a Abineri wi suu pye fo: «Songoro maa kee.» A wi si songoro ma kari.

¹⁷ A Abineri wi si Izirayeli tara lelele pe yeri ma pe pye fo: «Maga le wa, yaa pye na jaa Davidi wi pye ye wunlunana,

¹⁸ koni yoo tege ye wunluwo, katugu Yawe Yennele laa para wi wogo na ma yo fo: «Na tunmbyee Davidi wo mi yaa tege mbe Izirayeli, na woolo pe sho Filisiti tara fenne pe kee konaa pe juguye pe ni fuun pe kee.» »

¹⁹ A Abineri wi si saa ki senre nungba ti yo Benzhame cenle woolo pe kan. Ko pungo na, a wi si kari wa Eburon ca, nga Izirayeli woolo paa yo ma yere ki na konaa Benzhame cenle wolo pe ni, ma saa ki yege yo Davidi wi kan.

²⁰ Abineri wila saa gbôn wa Eburon ca wa Davidi wi na, wo naa nambala nafa ni. A Davidi wi si sogolo gbolo sogo Abineri naa wi pinleyenle pe kan.

²¹ Kona, a Abineri wi si Davidi wi pye fo: «Mi yaa yiri mbe sa Izirayeli woolo pe ni fuun pe gbogolo wunlunana, na tafa ma kan, jango pe yon finliwê le ma ni, ma yaa pye Izirayeli woolo pe ni fuun pe go na paa yege nga na koon ndanla we.» A Davidi wi si Abineri wi yaga, a wi songoro ma kari yeyinge na.

Zhowabu wila Abineri wi gbo

²² Sanni jenri, Davidi wi lenambala poro naa Zhowabu wi ni, pè si yiri malaga ka na ma yarijende legere koli ma pan ti ni. Een fo, Abineri wi sila pye wa Eburon ca

wa Davidi wi yeri, katugu Davidi wila wi yaga, a wi kari yeyinge na.

²³ Naa Zhowabu naa wi lenambala pe ni fuun pe ni paa kaa pan, a pè sigi senre ti yo wi kan fo: «Neri pinambyo Abineri wi pan laga wunlunana wi yeri, a wuu yaga wi kari yeyinge na.»

²⁴ Kona, a Zhowabu wi si kari wa wunlunana wi yeri, ma suu pye fo: «Yingi kala ma pye yeen? Wele, Abineri wi pan laga ma yeri, yingi na, a mà suu yaga, wi songoro ma kari yinge?»

²⁵ Neri pinambyo Abineri na maa jen gbari? Wi pan mboon kanngalomo pi jen konaa mboon kapyegele ke ni fuun ke jen.»

²⁶ A Zhowabu wi si yiri wa Davidi wi yeri, mée saa leele tun, a pè taga Abineri wi na ma saa wi yigi kono, wa Sira tonmo titege ki tanla, mée wi pye ma yo wi songoro wi pan. Een fo Davidi wi sila ki kala jen.

²⁷ Naa Abineri wila kaa songoro ma pan wa Eburon ca, a Zhowabu wi si yiri wi ni kanngaga na, ma ye wa ca ki mbogo yeyongo ki ni ndee wi yaa senre yo wi kan larawa. A Zhowabu wi suu sun wa wila ti na maa gbo, ma ta wi na nasepyo Azayeli wi kunwo pi kayanga wo[†].

²⁸ Ko pungo na, a Davidi wi sigi logo, mée yo fo: «Yawe Yennele ligi jen ma yo mi naa na wunluwo pi ni we yen jeregisaga fu Neri pinambyo Abineri wi gbokala li wogo na.

²⁹ Yennele sa ti Abineri wi kunwo pi go kala li to Zhowabu naa wi go woolo pe ni fuun pe na. Fyominge fo, nakoma yayenwe fo, nakoma na wi ma gbow na tanri kanngala na, nakoma na pe ma gbo tokobi ni, nakoma na wila yaakara ta, wa ka ka la wa wi go ki ni fo sanga pyew[†].»

³⁰ Pa Zhowabu naa wi nasepyo Abishayi wi ni, paa Abineri wi gbo yeen, katugu wila pe nasepyo Azayeli wi gbo wa malaga nga paa gbôn wa Gabawon ca ki ni[†].

³¹ Kona, a Davidi wi si Zhowabu wo naa leele mbele fuun paa pye wi ni pe pye fo: «Ye ye yariporo ti walagi, ye jateri piriwen yariporo le, ye Abineri wi kunwo pi gbele. Ye keli gboo wi yege.» A wunlunana Davidi wo nêe tanri gboo keso wi pungo na.

³² Paa Abineri wi le wa Eburon ca. A wunlunana Davidi wi nêe gbele ngbanga wa Abineri wi fanga ki na. A leele pe ni fuun pe nêe gbele fun.

³³ A wunlunana wi sigi kunwo yurugo nga ki ko Abineri wi kan ma yo fo:

«Mele a Abineri wi si ku paa yege nga na tipege pyefo ma ku we?»

³⁴ Pe sila ma keyen yi po.

Pe sila soon le ngbeere na.

[†] 3:13 3:13: 1 Sami 18.20-30; 25.44 [†] 3:14 3:14: 1 Sami 18.25-27 [†] 3:27 3:27: 2 Sami 2.23 [†] 3:29 3:29: 1 Wunlu 2.5-6,28-35 [†] 3:30 3:30: 2 Sami 2.18-23

Ma sigi ta mà to paa yege nga na lere ma to lepeelee kɛɛ we.»

Kona, a leele pe ni fuun pe nɛɛ gbele Abineri wi kan naa fɔnnɔ.

³⁵ Ko punɔ na, a leele pe ni fuun pɛ si fulo wa Davidi wi tanla maa ngbanga ma yo wi ka sannɩ yɔnlɔ ki sa to. Ɛɛn fɔ, a Davidi wi si wugu ma yo fɔ: «Na mi ka yaakaga le wa na yɔn, nakoma mbe yaraga ka yege ka, na yɔnlɔ ki fa to, pa Yɛnnɛle li jɔlɔgɔ gbɔgɔ wa na na.»

³⁶ Nga Davidi wila pye, leele pe ni fuun pɛa ki logo mɛɛ yɛnlɛ ki na. Wunlunaɲa wi kapyege ki ni fuun kila leele pe ndanla.

³⁷ Ki pilige ki ni, a leele pe ni fuun, naa Izirayeli woolo pe ni fuun pɛ sigi jɛn ma yo wunlunaɲa wo ma wila kɔnɔ kan, a pɛ Neri pinambyɔ Abineri wi gbo.

³⁸ A wunlunaɲa wi suu tunmbyeele pe pye fɔ: «Ye sigi jɛn mbe yo fɔ fanɲga fɔ naa togboɔ wa to nala laga Izirayeli tara wi le?»

³⁹ Mi wo na, ali mbege ta pɛ sinme kpoyi wo na na mala tege wunluwo, na fanɲga ki kologɔ nala. Ki leele mbele yɛɛn, Zeruya pinambiile wele, pɛ weli ma wɛ na na, mi se ya pe kala li ni. Yawe Yɛnnɛle li lepee wi sara mbe yala wi tipewe pi ni.»

4

Paa Ishibosheti wi gbo

¹ Naa Sawuli pinambyɔ Ishibosheti wila kaa ki logo ma yo Abineri wi ku wa Eburɔn ca, a fyɛɛ gbɔrɔ si Izirayeli woolo pe ni fuun pe yigi.

² Malingboɔnlɔ ngbeleye teele shyɛn la pye Sawuli pinambyɔ Ishibosheti wi yeri. Paa pye na nungba yinri Baana, na sanɲa wi yinri Erekaɓu. Benzhamɛ cɛnlɛ woolo naɲa Irimɔ wo pinambiile la wele ma yiri wa Beerɔti ca ki ni. Beerɔti ca kila pye na jate Benzhamɛ cɛnlɛ woolo poro wogo,

³ katugu Beerɔti ca woolo paa fe ma saa cɛn wa Gitayimu ca. Pe setirige piile pe yɛn wa fɔ ma pan ma gbɔn nala.

⁴ Pinambyɔ nungba la pye Sawuli pinambyɔ Zhonatan wi yeri, paa pye naa yinri Mefibosheti. Wi toɔrɔ ti shyɛn tila pye ma jɔgɔ wi na. Paa Sawuli naa Zhonatan pe kunwo pi senre logo sanga ɲa ni ma yiri wa Zhizireyeli ca, kila yala Mefibosheti wi ta yele kanggurugo. Jɛle ɲa wila pye wi gbegelefo, a wi suu le mbe fe wi ni, ɛɛn fɔ naa wila pye na fyɛɛle, a pyɔ wi si sho ma to wi yeri, a wi toɔrɔ ti si jɔgɔ†.

⁵ Beerɔti ca fenne naɲa Irimɔ wi pinambiile shyɛn Erekaɓu naa Baana pɛ si kari wa Ishibosheti wi go yɔnlɔfugo ki na. Wɔ la pye ma sinle na wogo.

⁶ Paa ye ma kari fɔ wa go ki nandogomo, maga pye ndɛɛ pe yaa sa bile le. A pɛ si Ishibosheti wi sun wa wi lara ti na maa gbo. Ko punɔ na, a Erekaɓu naa wi nɔsepyɔ lenaɲa Baana wi ni, pɛ si yiri ma fe.

⁷ Paa ye wa go ki ni sanga ɲa ni, Ishibosheti wila pye ma sinle na wogo wa wi sinleyaraga ki na, wa wi yumbyɔ ɲa wi maa sinle wi ni. A pɛ suu sun maa gbo, maa go ki kɔw, mɛɛ ki le ma Araba tara kɔnɔ li le, ma tanga ki yembine li ni fuun li ni.

⁸ A pɛ si kari Ishibosheti wi go ki ni wunlunaɲa Davidi wi kan wa Eburɔn ca, mɛɛ wi pye fɔ: «Wele, ma jugu Sawuli ɲa wila pye na jaa mboɔn gbo, wi pinambyɔ Ishibosheti wi go ki ɲa. Wunlunaɲa, na tafo, kapege ɲa Sawuli wila pye ma na, Yawe Yɛnnɛle ligi fɔgɔ tɔn wo naa wi setirige piile pe na nala.»

⁹ Ɛɛn fɔ, a Davidi wi si Beerɔti ca fenne naɲa Irimɔ wi pinambiile Erekaɓu naa Baana pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Yawe Yɛnnɛle na yinwege wolo, lo lilan sho jɔlɔgɔ ki ni fuun ki ni.

¹⁰ Lere ɲa wila pan ma Sawuli wi kunwo pi yo na kan maga yan wi sentanra yo na kan, mila ti a pɔɔ yigi maa gbo wa Zikilagi ca. Ki pyewe pi na ma, mɔu sara ma yala wi sentanra ti yowo pi ni†.

¹¹ Na mi ko pye ma, ki yaa pye mɛle lepeelee pele mbe si sa lesinɲe wa gbo wa wi go, wi sinleyaraga ki na, mi ka si ka wi kunwo pi fɔgɔ yewe ye na, mbe ye tongo mbe ye wo laga tara ti na?»

¹² A Davidi wi si kɔnɔ kan wi lenambala pe yeri ma yo pe pe gbo. A pɛ si pe keyɛn naa pe toɔrɔ ti kɔɔnlɔ, mɛɛ saa pe toto wa Eburɔn ca tɔnmɔ wege ki yɔn na. Ko punɔ na, a pɛ si Ishibosheti wi go ki le ma saa ki le wa Abineri fanga ki ni wa Eburɔn ca.

DAVIDI WILA PYE IZIRAYELI CɛNGɛLE KE NI FUUN KE WUNLUWO

5

5-6

Izirayeli woolo pe ni fuun paa Davidi wi pye pe wunlunaɲa (1 Kuro 11.1-9; 14.1-7)

¹ Kona, a Izirayeli cengele ke ni fuun kɛ si kari Davidi wi korogo wa Eburɔn ca, ma suu pye fɔ: «Wele, we yɛn ma cɛnlɛ woolo, ma pye kasanwa nungba ma ni.

² Wagati ɲa wi toro wi ni, sanga ɲa ni Sawuli wila pye we wunlunaɲa, mboro maa pye na Izirayeli woolo pe yege sinni wa malaga na kee na paan pe ni. Yawe

† 4:4 4.4: 2 Sami 9.3 † 4:10 4.10: 2 Sami 1.1-16

Yenñele lãa ma pye fɔ: «Ma yaa kaa Izirayeli, na woolo pe yege sinni konaa mbe cɛn pe go na.» »

³ Kona, a Izirayeli lelelele pɛ si kari wa Davidi wi yeri wa Eburɔn ca, a wi si yon finliwe le pe ni Yawe Yenñele li yege sogowo wa Eburɔn ca. A pɛ si sinme kpoyi wo Davidi wi na maa tege wunluwo Izirayeli tara ti go na.

⁴ Davidi wila ta ye le nafa ma yiri ke mɛɛ cɛn wunluwo pi na. Ye le nafa shyen wila pye wunluwo pi na.

⁵ Wila ye le koloshyen naa yenge kogoloni pye wunluwo pi na Zhuda cɛnle li go na wa Eburɔn ca, mɛɛ ye le nafa ma yiri ke ma yiri taanri pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca, Izirayeli cengele sanngala ke ni fuun naa Zhuda cɛnle li go na[†].

⁶ Wunlunaŋa Davidi wo naa wi malingboonlo pe ni, pɛ si kari sa to Zhebusi[†] cɛnle woolo pe na wa Zheruzalemu ca, poro paa pye ma cɛn wa tara ti ni. A pɛ si Davidi wi pye fɔ: «Ma se ye laga we ca, katugu fyoonlo naa jeɔgolo fenne poro yere yaa ye puro mbe ye songoro.» Ko la pye naga nari fɔ Davidi wi se ya ye wa ca ki ni fyew.

⁷ Eɛn fɔ, a Davidi wi si malaga sigeca nga wa Siyon yanwiga ki na ki sho maga ta, ko pe yinri Davidi ka ye.

⁸ Ki pilige ki ni, a Davidi wi sho fɔ: «Lere ŋa fuun wila jaa mbe ya Zhebusi cɛnle woolo pe ni, tonmo pila fuun tonmo fongologo nga ni wa tara ti nogo na yiin wa ca nawa, wi sa toro wa ki ni wi sanla mbenfenne pe gbo, ki jeɔgolo fenne naa ki fyoonlo wele.» Kona, a pɛ sigi senre ti le nari yuun fɔ: «Jeɔgolo fenne naa fyoonlo pe se ye wa we fɔ wi go ki ni.»

⁹ A Davidi wi si cɛn wa ki malaga sigeca ki ni, mɛɛ ki mege taga naga yinri «Davidi ca». A wi si yinre kan maga maga, maga le wa Milo laga ki na ma kari wa ca nawa pi yeri.

¹⁰ Davidi wila pye na fannga taa na kee yege suyi. Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fɔ lãa pye wi ni.

¹¹ Kona, a Tiri ca wunlunaŋa Hiram wi si leele torogo wa Davidi wi yeri, naa sediri tire ni, naa tire tefenne naa go sinndeere tefenne ni, a pɛ saa wunluwo go kan Davidi wi kan[†].

¹² Kona, a Davidi wi sigi jen ma yo Yawe Yenñele lãa wi gbegele maa tege wunluwo Izirayeli tara ti go na, konaa maa wunluwo

pi mege ki yirige Izirayeli, li woolo wele pe kala na.

¹³ Davidi wi yiringolo wa Eburɔn ca ma pan ma cɛn wa Zheruzalemu ca, a wi si jeele pele yege le ma tege konaa ma pele poro wa Zheruzalemu ca. A wi si pinambiile naa sumborombiile pele yege se naa.

¹⁴ Piile mbele wila se wa Zheruzalemu ca pe mɛɛ ti nda: Shamuwa, naa Shobabu, naa Natan, naa Salomo,

¹⁵ naa Yibari, naa Elishuwa, naa Nefegi, naa Yafiya,

¹⁶ naa Elishama, naa Eliyada konaa Elifeleti.

*Davidi wila malaga gbɔn ma ya
Filisiti tara fenne pe ni*

¹⁷ Naa Filisiti tara fenne paa kaa ki logo ma yo pɛ sinme kpoyi wo Davidi wi na maa tege wunluwo Izirayeli tara ti go na, a pe ni fuun pɛ si yiri wi korogo malaga ni. Naa Davidi wila kaa ki logo, a wi si pan wa wi malaga sigeca ki ni[†].

¹⁸ A Filisiti tara fenne pɛ si kari ma saa jaraga wa Erefayi gbunlundege ki ni[†].

¹⁹ Kona, a Davidi wi si Yawe Yenñele li yewe ma yo fɔ: «Mbe ya kari sa to Filisiti tara fenne pe na le? Ma yaa pe le na kee le?»

A Yawe Yenñele li si Davidi wi yon sogo ma yo fɔ: «Ta kee ma sa to pe na, katugu mi yen na Filisiti tara fenne pe nii ma kee, kiga kaa ma koon shyen.»

²⁰ Kona, a Davidi wi si kari ma saa gbɔn wa Baali Perazimu[†] laga ki na, ma Filisiti tara fenne pe tongo wa ki laga ki ni, mɛɛ yo fɔ: «Yawe Yenñele li tulugo wo wa na juguye pe ngbeleye yi ni wa na yege, paa yege nga na tonmo ma kaa tonmo fongologo wo we.» Ko kala na pɛge laga ki mege taga naga yinri Baali Perazimu.

²¹ A Filisiti tara fenne pɛ si fe ma pe yarisunndo ti yaga le ki laga ki na. A Davidi naa wi woolo pe ni pɛ siri le ma kari ti ni.

²² Pilige ka naa, a Filisiti tara fenne pɛ si kari ma saa jaraga wa Erefayi gbunlundege ki ni.

²³ A Davidi wi si Yawe Yenñele li yewe naa nga wila daga mbe pye ki ni. A Yawe Yenñele li suu yon sogo ma yo fɔ: «Maga ka sin kpaara sa to pe na. Eɛn fɔ, ma surugu ma toro wa pe punjo na, ma sa yiri pe na wa muriye tire ti yesinme na.

²⁴ Na maga kaa tangala nuru wa ki muriye tire ti go na sanga ŋa ni, pa kona

[†] **5:5 5.5:** 1 Wunlu 2.11; 1 Kuro 3.4; 29.27 [†] **5:6 5.6:** Zhou 15.63; Kiti 1.21 [†] **5:11 5.11:** Tiri ca wunlunaŋa Hiram wi wila pye wunlunaŋa kongbanja ŋa wila yiri tara ta yege ni ma yenle Davidi wi wunluwo pi na; Eza 23.1

[†] **5:17 5.17:** 1 Sami 22.1; 1 Sami 23.14 [†] **5:18 5.18:** Zhou 15.8; 18.16 [†] **5:20 5.20:** Eburuye senre ti ni maga logo Baali Perazimu ko koro wo yen fɔ tuuro wofɔ. Ye wele wa Eza 28.21 laga ki na.

ma yiri maa fyeele ma kee ma sa to pe na, kona mà jen mi ña Yawe Yennele mi yen na tanri ma yege mbe sa malaga gbón Filisiti tara fenne malingboonlo censaga woolo pe ni.»

²⁵ Nga Yawe Yennele làa yo Davidi wi kan, a wì sigi pye, mée ya Filisiti tara fenne pe ni, maga le wa Geba† ca fò ma saa gbón wa Gezeri ca ki na.

6

Pàa Yennele li yon finliwe kesu wi le mbe kari wi ni wa Zheruzalemu ca

¹ Kona, a Davidi wì si Izirayeli malingboonlo welimbele pe ni fuun pe gbogolo naa fonnjo. Pàa pye nambala waga nafa ma yiri ke (30 000).

² A Davidi wo naa leele mbele fuun pàa pye wi ni, pè si yiri wa Baale ca†, wa Zhuda tara ma kari sa Yennele li yon finliwe kesu wi le mbe pan wi ni, wo ña Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fò li mege ki yen na yinri wi na we; lo na li yen ma cen wa sherubenye shyen pe sogowo wa yon finliwe kesu wi go na we.

³ A pè si Yennele li yon finliwe kesu wi le wa Abinadabu go ki ni, kila pye wa tinndi wi na, maa le wotoro fonnjo wa ni ma kari wi ni. Abinadabu wi pinambiile shyen Uza naa Ayo poro pàa pye na wotoro fonnjo wi yege sinni na kee.

⁴ Pàa wi le ma yiri wi ni wa Abinadabu wi go wa tinndi wi na. Uza wila pye na tanri Yennele li yon finliwe kesu wi kanngaga na na kee, a Ayo wo nē tanri wa kesu wi yege.

⁵ Davidi naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni pàa pye na yogori Yawe Yennele li yege sogowo, na yarigbonro nda pe gbegele sipiresi tire ni ti cenle pyew ta gbōon, to ti yen ngoniye, konaa juruye, ma pinle pimbigile, naa shedgeshegeye konaa weere ni.

⁶ Naa pàa ka saa gbón wa Nakon yarilire sunsaga ki na, a Uza wì suu kee ki sanga ma Yennele li yon finliwe kesu wi yigi, katugu nere tila wonri wi ni.

⁷ Kona, a Yawe Yennele li si nawa ngban Uza wi ni fò jenge. A li suu gbón wi wamalaga ki kala na, a wì si ku le Yennele li yon finliwe kesu wi tanla.

⁸ A Davidi wì si nawa ngban, katugu Yawe Yennele làa nawa ngban ma Uza wi gbo. A pè sigi laga ki mege taga naga yinri Perezi Uza† ali ma pan ma gbón nala.

⁹ A Davidi wì si fyeele Yawe Yennele li yege ki pilige ki ni, mée yo fò: «Mele mbee kari Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi ni wa na go?»

¹⁰ Wi sila yenle mbe kari Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi ni wa wi go, wa Davidi ca ki ni. Eēn fò, a wì si ti a pè kari ma saa wi tege wa Gati ca fenne nanja Obedi Edomu† wi go.

¹¹ Yawe Yennele li yon finliwe kesu wila yenge taanri pye wa Gati ca fenne nanja Obedi Edomu wi go. A Yawe Yennele li si duwaw Obedi Edomu naa wi go woolo pe ni fuun pe na.

Pàa ye Yennele li yon finliwe kesu wi ni wa Davidi ca

¹² Kona, a pè si saa ki yo wunlunaja Davidi wi kan ma yo fò: «Yawe Yennele li duwaw Obedi Edomu go woolo konaa wi kee yaara ti ni fuun ti na, Yennele li yon finliwe kesu ña wa wi go wi kala na.» Kona, a Davidi wì si yiri ma kono li le ma saa Yennele li yon finliwe kesu wi le wa Obedi Edomu wi go, na yogori ma kari wi ni fò wa Davidi ca ki ni.

¹³ Leele mbele pàa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi tugo, naa pàa kaa tanga ma yongolo kogoloni kogoloni pye, a pè si yere. A Davidi wì si napolo nungba wo saraga naa napige nga ki toro ki nungba ni.

¹⁴ Davidi wila pye na yoo Yawe Yennele li yege sogowo wi fannga ki ni fuun ki ni. Efodilen jese woo la pye wi na.

¹⁵ Davidi wo naa Izirayeli woolo pe ni, pa pàa kari Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi ni yen, na jorogi nayinme ni konaa na mbaanra wiin.

¹⁶ Eēn fò, naa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wila kaa na yin wa Davidi ca sanga ña ni, a Sawuli sumborombyo Mikali wì si wele wa fenetiri wi ni, mée wunlunaja Davidi wi yan wila yoo na yeni Yawe Yennele li yege sogowo. Kona, a wì si Davidi wì tifaga wa wi kotogo ki na.

¹⁷ Pàa kari Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi ni, mée saa wi tege wa wi tegesaga, wa paraga go nga Davidi wila kan wi kan ki nandogomo. A Davidi wì si saara sogoworo naa nayinme saara wo Yawe Yennele li yeri.

¹⁸ Naa Davidi wila kaa saara sogoworo to naa nayinme saara ti wo ma ko, a wì si duwaw pye leele pe kan Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fò li mege ki na.

† 5:25 5.25: Yennele senre sewe leele pele ni, pe maa Geba ca ki yinri Gabawon (1 Kuro 14.16). † 6:2 6.2: Ki yaa pye Baale ca ko nungba ko pàa pye na yinri Kiriyati Yeyarimu (Zhozu 15.60; 18.14; 1 Sami 6.21; 1 Sami 7.1; 1 Kuro 13.1-6). † 6:8 6.8: Maga logo Eburuye senre ti ni Perezi Uza ko koro wo yen fò: Gbonro nda tila Uza gbón. † 6:10 6.10: Ki yaa pye Obedi Edomu wila pye Levi cenle woolo wo wa, ma yiri wa Gati Irimo ca, wa Dan cenle woolo pe tara (1 Kuro 13.13; 15.18-24; 16.5; 26.4-8,15; 2 Kuro 25.24).

¹⁹ A wì si buru nungba nungba, naa kaforo† konaa ɛɛzen piwara shashara nungba nungba kankan Izirayeli woolo janwa wi ni fuun wi yeri, ki nambala naa ki jeele. Ko pungo na, a leele pè si songoro ma kari pe yinre.

²⁰ A Davidi wì si songoro ma kari wa wi go mbe sa duwaw pye wi go woolo pe kan†. A Sawuli sumborombyo Mikali wì si yiri maa fili, mɛɛ wi pye fo: «Nala wo ni, Izirayeli tara wunlunana wi gbogowo ta fasi, naa wùu yɛɛ pagala wi kulonambala naa wi kulojaala pe yege na we, paa yege nga na lere faa ma kaa wi yɛɛ pagala we.»

²¹ A Davidi wì si Mikali wi yon sogo ma yo fo: «Yawe Yennele na lilan wo, a na kala li gbogo li yeri ma we ma to naa wi go woolo pe na, mala tege Izirayeli, li woolo pe go na, lo mi yo li yege sogowo.»

²² Mi yen na jaa mbanla yɛɛ go sogo mbe we nga ko na naa bere, konaa mbanla yɛɛ tirige, ɛɛn fo konaa ki ni fuun kulojaala mbele maa para pe senre na, pe yaa lanla gbogo.»

²³ Kì pye ma, Sawuli sumborombyo Mikali wi sila pyo se fo ma saa ku.

YENNELE LA A YON FOGOLO LE DAVIDI WI YERI

7

7:1-29

*Davidi wila pye naga jate
mbe sherigo gbogo kan
Yennele li kan*

¹ Naa Yawe Yennele làa kaa wunlunana Davidi wi sho wi juguye mbele fuun paa pye maa maga pe ɛɛɛ, a wì si cɛn wa wi wunluwo go ki ni yeyinnye na.

² Pilige ka, a wunlunana wì si Yennele yon senre yofa Natan wì pye fo: «Wele, mi yen ma cɛn wunlumbolo go tiyongo ni, nga pè gbegele sediri tire ni, ma si yala Yennele li yon finliwe kesu wo yen ma tege paraga go ni.»

³ A Natan wì si wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «[ɔ]ga fuun ma yen na jate wa ma nawa, kari ma saga pye, katugu Yawe Yennele li yen ma ni.»

⁴ ɛɛn fo, ki yembine li ni, a Yawe Yennele li si para Natan wi ni maa pye fo:

⁵ «Kari ma saga yo na tunmbyee Davidi wi kan fo mi ɲa Yawe Yennele, pa mi yo yeen: «Mboro ma daga mbe go kan mi kan, mbe cɛn wa ki ni le?»

⁶ Mā jen maga le mi Izirayeli woolo pe yirige wa Ezhipiti tara fo ma pan ma gbɔn

nala, mi fa cɛn go kpe ni gben. ɛɛn fo mila pye na yanri na toro Izirayeli woolo pe ni, paraga go kila pye na censaga.

⁷ Mbanla ta wa Izirayeli woolo pe sogowo, pè tanga ma toro laga nga fuun na, Izirayeli cengele teele mbele mila wo paa Izirayeli, na woolo pe yege sinni, wiwiin mila ki yo wi kan fo wi sediri go kan na kan paa na gbogo wa ki ni?»

⁸ Koni, kari ma saga yo na tunmbyee Davidi wi kan, fo Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, li yo fo: «Muwi mi saa ma le wa yaayoro konrisaga ki ni, wa simbaala pe pungo na, jango ma pye Izirayeli, na woolo wele, pe yege sinvo†.

⁹ Mila pye ma ni ma kapyegele ke ni fuun ke ni. Mɔɔ juguye pe ni fuun pe puro ma pe yirige wa ma yege. Mi yaa ma mege ki gbogo paa yege nga na megbogofenne mbele pe yen laga tara na pe wogo ki yen.

¹⁰ Mi yaa tara kan Izirayeli, na woolo pe yeri. Mi yaa pe gbegele mbe pe tege, jango pe cɛn wa ti ni. Yaraga se ka fyere wa pe na naa. Lepeepele pe se ka pe jolo naa paa yege nga paa pye naga piin faa we,

¹¹ paa wagati ɲa wì toro faa kila pye yege nga na ki yen, a mi kiti konfenne tege Izirayeli, na woolo pe go na. Mi yaa ma sho ma juguye pe ni fuun pe yeri, mbe wogosaga kan ma yeri. Mi ɲa Yawe Yennele, mi yaa setirige piile kan ma yeri†.

¹² Na ma kusanga wiga ka gbɔn, a ma ku ma taga wa ma teleye pe na, mi yaa mboro jate ma setirige pyo wa wo mboo tege wunluwo pi na ma yonlo. Mi yaa wi wunluwo pi kan yeresaga ni.

¹³ Wo wi yaa ka go kan na kan. Mi yaa kaa wunluwo pi kan yeresaga ni fo sanga pyew†.

¹⁴ Mi yaa ka pye wi to, wi yaa ka pye na pinambyo. Na wiga kapege pye, mi yaa wi koro leele pe korowo pi na, mbe jologo wa wi na paa yege nga na leele pe maa ki piin pe piile pe na we†.

¹⁵ ɛɛn fo mi se kanla kagbaraga ki yaga wi kanngolo paa yege nga na mila ki yaga Sawuli wi kanngolo we, wo ɲa mùu puro maa laga wa, ma censaga kan ma yeri†.

¹⁶ Wunluwo pi se ka ko wa ma go ki ni fo sanga pyew. Ma wunluwo pi yaa yeresaga ta mbe koro wa fo sanga pyew.» »

¹⁷ A Natan wì si saa ki senre ti ni fuun konaa ki yariyanra ti ni fuun ti yege yo Davidi wi kan.

Davidi wi yenrewe senre

† 6:19 6:19: Eburuye senre ti ni nga ki kannga ma yo kaforo ki koro wi woro ma filige; ki koro wi mbe ya pye fun fo tamari tige pire gato. † 6:20 6:19-20: 1 Kuro 16:43 † 7:8 7:8: 1 Sami 16:11 † 7:11 7:11: Mi yaa setirige piile kan ma yeri ko koro wo yen fo mi yaa ti ma setirige piile pe pye wunlumbolo. † 7:13 7:13: 1 Wunlu 6 † 7:14 7:14: 2 Koren 6:18; Ebu 1.5 † 7:15 7:15: 1 Sami 15:28

¹⁸ Kona, a wunlunana Davidi wì si kari wa Yawe Yennele li yege sògòwò ma yo fò: «E we Fò, Yawe Yennele, mi yen ambo fò? Na go woolo pe woro yaraga ka maga censağa nga ki kan na yeri.

¹⁹ Eɛn fò, we Fò, Yawe Yennele, nga mà pye mako ko sòon yenle tin bere, fò a ma yen na para mi nga ma tunmbyee na go woolo pe wagati nga wila paan wa lege wi senre na. We Fò, Yawe Yennele, mi nga senwee, mà yenle naga kagala ke yuun na kan.

²⁰ E we Fò, Yawe Yennele, mi Davidi mi yaa yingì yo ma kan naa, mbe sa we nga ko na? Mboro jate, mi nga ma tunmbyee, màla jen.

²¹ Ma senre to naa ma nandanwa kala li kala na, màga kagbògòlò ngele ke pye ma ke naga mi nga ma tunmbyee na na.

²² We Fò, Yawe Yennele, gbògòwò pi yen ma woo. Katugu lere wo wa woro wa paa ma yen. Yennele lo la yege woro wa naa mboro pungo na, paa yege nga na wè yiri naga nuru we.

²³ Cenle liliin li yen laga tara ti na, na li yen paa Izirayeli, ma woolo pe yen? Yennele, a mà pan ma pe go sho Ezhipiti tara fenne pe lejòlògò konaa pe yarisunndo ti kée, mbe pe pye ma woolo. Mà pe mege ki yirige, mà kagbògòlò pye pe kan konaa kafonngòlò fyere wogolo ni wa ma tara ti ni[†].

²⁴ Mà fannga kan Izirayeli, ma woolo pe yeri, jango pe pye ma woolo fò sanga pyew. Mboro jate, Yawe Yennele, a mà pye pe Yennele.

²⁵ «Koni we Fò, Yawe Yennele, senre nda mà yo mi nga ma tunmbyee na kanngòlò konaa na go woolo pe kanngòlò, mari yigi fò sanga pyew, maga kagala ke pye ma yala ma senyoro ti ni.

²⁶ Jango gbògòwò mbe pye ma woo fò sanga pyew konaa leele paa ki yuun fò: «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fò, lo li yen Izirayeli woolo pe Yennele le;» jango mi Davidi nga ma tunmbyee, na go woolo pe fannga ta ma yege sògòwò.

²⁷ E, Yawe Yennele, yawa pi ni fuun fò, Izirayeli woolo Yennele, mboro jate màga kagala ke naga mi nga ma tunmbyee na na, ma yo fò: «Mi yaa wunlumbolo setirige kan

ma yeri.» Ko kala ki ti mi kotoğo ta maga yenrege nga ki yenri ma yeri.

²⁸ «Koni we Fò, Yawe Yennele, mboro ma yen Yennele le. Ma senyoro ti yen kaselege. Mboro màga yon fòlò kòn mbege kajenge nga ki pye mi nga ma tunmbyee na kan.

²⁹ Koni, ki yaga ma duwaw mi nga ma tunmbyee na setirige ki na, jango ki koro wa sanga pyew ma yege sògòwò; katugu we Fò, Yawe Yennele, mboro màga senre ti yo. Ma duwaw wi fannga na, na setirige ki yaa duwaw ta fò sanga pyew.»

DAVIDI WILA MALAGA LEGERE GBON

8

8-10

*Davidi wila ya tara nda ti woolo
paa pye maa maga pe ni*

(1 Kuro 18.1-17)

¹ Ko pungo na, Davidi wila malaga gbòn ma ya Filisiti tara fenne pe ni, ma ti a pè go sogo maa kan, ma pe keyen yi laga pe cagbògò ki na[†].

² Davidi wila malaga gbòn ma ya Mowabu cenle woolo pe ni fun. Wila pe sinngge koloyo koloyo, mee mana tege ma pe taanla. Wiga mana yenle shyen taanla, wi ma ko woolo poro gbo, wiga mana yenle nungba taanla, wi ma ko woolo poro yirige. Mowabu[†] cenle woolo paa go sogo ma Davidi wi kan na nizara woo wi yeri.

³ Davidi wila malaga gbòn ma ya Zoba[†] ca wunlunana Hadadezeri wi ni. Hadadezeri wila pye Erehobu wo pinambyo. Ki sanga wi ni, Hadadezeri wila pye na kee sa Efirati gbaan yon tara ti sho mbe cen ti go na naa.

⁴ Davidi wila Hadadezeri wi shòn lugufenne waga kele naa cenme koloshyen (1 700) yigi, naa sorodasheelee mbele paa pye tòorò na pe waga nafa (20 000) ni. Davidi wila shonye mbele paa pye na wotoroye tile pe cenme tege wi yee kan, mee sanmbala pe ni fuun pe pannda ti koonlo pe na[†].

⁵ Kona Siri tara fenne mbele paa pye wa Damasi ca, pè si kari ma saa Zoba ca wunlunana Hadadezeri wi saga. A Davidi wì si ya ki Siri tara fenne pe ni, ma lere

[†] 7:23 7:23: Eburuye senre ti ni ki verise nga wi logowo pi yen ma ngban. Wi mbe ya kannga naa fò: A mà pan ma pe go sho Ezhipiti tara fenne pe lejòlògò ki kée mbe pe pye ma woolo. Mà pe mege ki yirige, mà kagbògòlò pye pe kan konaa kafonngòlò fyere wogolo ni, jango mbe cengele kele yege puro koro naa ke yarisunndo ti ni, mbe ke yirige wa pe yege (1 Kuro 17.21). [†] 8:1 8:1: Nga ki yo fò: *Pe cagbògò*, ki senpyo wi woro ma flige Eburuye senre ti ni. Mbe yala 1 Kuro 18.1 wi ni, ki yo wa ma flige fò: Gati ca. Ki ca kila pye Filisiti tara teele pe cagbògò kò ka nungba. [†] 8:2 8:2: Mowabu cenle woolo paa pye Loti setirige piile, Zhene 19.37; Sawuli wila malaga gbòn pe ni faa (1 Sami 14.47). [†] 8:3 8:3: 1 Sami 14.47 [†] 8:4 8:4: Mbe yala Yennele senre sewe nga wi yen Gireki senre ni konaa 1 Kuro 18.4laga ki ni, malingbòonlo pe yon konaa malaga gbònwotoroye pe yon ki yen ki ye 2 Sami 8.4laga wogo ki ni. Wa ki lara ti ni, malaga gbònwotoroye pe yen wagakele (1 000), pe fevenne poro yen waga koloshyen (7 000).

waga nafa ma yiri shyen (22 000) wo gbo pe ni.

⁶ Ko pungo na, a wì si malingbɔɔnlo ngbeleye tegetege wa Damasi ca wasege ki lagapyew, wa Siri tara. A Siri tara fenne pè si go sogo ma Davidi wi kan na nizara woo wi yeri. Yawe Yennele làa fannga kan Davidi wi yeri wa lara nda fuun wila malaga gbɔn ma toro ti ni.

⁷ Davidi wila wunlunaja Hadadezeri wi malingbɔɔnlo pe tugurɔn sigeyaara nda paa gbegele tɛ ni ti lɛ ma kari ti ni wa Zheruzalemu ca.

⁸ Wunlunaja Davidi wila tuguyenre legere ta ma lɛ fun wa Beta ca konaa Bero-tayi ca ki ni; ki cara tila pye Hadadezeri wo woro.

⁹ Naa Hamati† ca wunlunaja Toyi wila kaa ki logo ma yo Davidi wila ya Hadadezeri wi malingbɔɔnlo ngbeleye yi ni fuun yi ni,

¹⁰ a wì suu pinambyo Yoram wi torogo wa wunlunaja Davidi wi yeri ma yo wi saa shari wuu sɔn malaga nga wì gbɔn ma ya Hadadezeri wi ni ki kala na. Toyi wila ko pye ma, katugu Hadadezeri wila pye na malaga gbɔn wi ni sanga pyew. Yoram wila kari warifuwe yaara, naa tɛ yaara konaa tuguyenre yaara ni Davidi wi kan.

¹¹ A wunlunaja Davidi wì sigi yaara ti kan Yawe Yennele li yeri paa yege nga na cengele ngele wila malaga gbɔn ma ya ke ni, wila ke warifuwe naa ke tɛ wi kan li yeri we.

¹² Ki cengele koro ke yen Siri tara fenne, naa Mowabu cenle woolo, naa Amɔ cenle woolo, naa Filisiti tara fenne konaa Amaleki setirige piile wele. Yaara nda wila koli wa Erehobu pinambyo Hadadezeri na wila pye Zoba ca wunlunaja wi yeri, wila ti kan fun Yawe Yennele li yeri.

¹³ Naa Davidi wila kaa ya Siri tara fenne pe ni sanga na ni, wi songorɔsaga, a wì si malaga gbɔn Edomu cenle woolo pe ni ma nambala waga ke ma yiri kolotaanri (18 000) gbo pe ni wa Ko gbunlundege ki ni. A wi mege kì si yiri naa.

¹⁴ A wì si malingbɔɔnlo ngbeleye tegetege wa Edomu tara ti lagapyew ki ni. Edomu cenle woolo pe ni fuun paa go sogo maa kan. Davidi wila malaga gbɔn ma toro lara nda fuun na, Yawe Yennele làa yawa kan wi yeri wi juguye pe na.

*Davidi wi legbɔɔlo pe mere
(1 Kuro 18.14-17)*

¹⁵ Davidi wila cɛn wunluwo pi na Izirayeli woolo pe ni fuun pe go na. Wila pye na kasingge piin konaa na tanri kaselege na wi woolo pe ni.

¹⁶ Zeruya pinambyo Zhouabu wo wila pye wi malingbɔɔnlo pe to. Ahiludi pinambyo Zhouafati wo wila pye wunluwo kagala ke seweere tegefo we.

¹⁷ Ahitubu pinambyo Zadoki, naa Abiyatari pinambyo Ahimeleki poro paa pye saraga wofenne wele. Seraya wò la pye sewe yonlogfo.

¹⁸ Yehoyada pinambyo Benaya wo wila pye Kereti cenle woolo naa Peleti cenle woolo pe go na†. Davidi wi pinambiile poro la pye wunluwo pi kagala ke yege wofenne†.

9

*Davidi wila kajenge pye
Zhonatan pinambyo
Mefibosheti wi kan*

¹ Pilige ka, a Davidi wì si yewe ma yo fo: «Lere wa koro yinwege na wa Sawuli sege ki ni le, jango mbe kajenge pye wi kan na wonlo Zhonatan wi kala na†?»

² Ma si yala kulonaja wà la pye wa Sawuli wi go, paa pye naa yinri Ziba. A pè si saa wi yeri ma pan wi ni wa Davidi wi yeri. A wunlunaja Davidi wì suu yewe ma yo fo: «Mboro ma yen Ziba we le?»

A wì suu yon sogo ma yo fo: «Ee, muwi, ma tunmbyee we.»

³ A wunlunaja wì suu yewe naa ma yo fo: «Lere wa si koro yinwege na wa Sawuli go ki ni, jango mbe kajenge pye wi kan Yennele li yege sogowa?»

A Ziba wì suu yon sogo ma yo fo: «Zhonatan wi pinambyo nungba yen wa bere, na wi tɔɔɔ shyen ti jɔgo wi na†.»

⁴ A wunlunaja wì suu yewe ma yo fo: «Wi yen se yeri?»

A wì suu yon sogo ma yo fo: «Wi yen wa Amiyeli pinambyo Makiri wi go, wa Lodebari ca†.»

⁵ Kona, a wunlunaja Davidi wì si leele tun wa Amiyeli pinambyo Makiri wi go, wa Lodebari ca pe sa Mefibosheti wi yeri.

⁶ Zhonatan pinambyo Mefibosheti na wila pye Sawuli wi pishyenwoo, naa wila kaa pan wa Davidi wi yeri, a wì si to maa yege ki jiile wa tara ma Davidi wi gbogo. A Davidi wì suu yeri ma yo fo: «Mefibosheti!»

A wì sigi sho ma yo fo: «Naw, mi na ma tunmbyee mi na.»

† 8:9 8:9: Eza 10.9; Zaka 9.2 † 8:18 8:18: Kereti cenle woolo naa Peleti cenle woolo paa pye tara ta yege malingbɔɔnlo mbele pe ma le sara na. Poro paa pye na wunluwo wi korɔsi. † 8:18 8:18: Nga ki yo fo wunluwo kagala ke yege wofenne, Eburuye senlere ti ni ki mbe ya logo fun fo saraga wofenne. † 9:1 9:1: 1 Sami 20.15-17

† 9:3 9:3: 2 Sami 4.4 † 9:4 9:4: Zhouzu 13.25-26

⁷ A Davidi wi suu pye fo: «Maga ka fye, katugu mila jaa mbe kajenge pye ma kan ma to Zhonatan wi kala na. Mi yaa ma tele Sawuli wi tara lara ti ni fuun ti songoro ma na. Ma yaa la nii na ni sanga pyew wa na lisaga.»

⁸ A Mefibosheti wi si foli maa gbogo, mee yo fo: «Mi na ma tunmbyee mi yen ambo fo, a ma nee ki kajenge nga ki piin na kan? Mi na mi yen paa pyon kugo yen we.»

⁹ Kona, a wunlunana wi si Sawuli wi kulonana Ziba wi yeri, ma suu pye fo: «Yaara nda fuun tila pye ma tafo Sawuli wi yeri konaa wi go woolo pe yeri, mi yen nari kaan wi pishyenwoo Mefibosheti wi yeri.

¹⁰ Mboro, naa ma pinambiile konaa ma tunmbyeele pe ni, ye yaa la wi tara laga ki fali wi kan, mbaa ki yarilire ti gbogolo wi kan, jango ma tafo wi pishyenwoo wila yaakara taa wila kaa. Ma tafo wi pishyenwoo Mefibosheti wi yaa la nii na ni wa na lisaga pilige pyew.» Ma si yala pinambiile ke ma yiri kangurugo, naa kulonambala nafa paa pye Ziba wi yeri.

¹¹ A Ziba wi si wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «Wunlunana, na tafo, maga nga fuun yo mi na ma tunmbyee na kan, mi yaa ki pye.»

Ki pye ma, Mefibosheti wila pye na nii wunlunana wi ni wa wi lisaga, paa wunlunana wi pinambyo yen.

¹² Pinambile la la pye Mefibosheti wi yeri paa pye nali yinri Mika. Leele mbele fuun paa pye wa Ziba wi go, paa pye Mefibosheti wi tunmbyeele.

¹³ Mefibosheti wila saa cen wa Zheruzalemu, ma ta na kee pilige pyew ma saa na nii wa wunlunana wi lisaga. Wi toooro shyen tila pye ma jogo wi na.

10

*Davidi wila ya Amo cenle woolo
naa Siri tara fenne pe ni
(1 Kuro 19.1-9)*

¹ Ko pungo na, a Amo cenle woolo pe wunlunana wi si ku. A wi pinambyo Hanuni wi si cen wa wi yonlo.

² A Davidi wi suu yee pye fo: «Mi yaa kajenge pye Nahashi pinambyo Hanuni wi kan paa yege nga na wi to wila kajenge pye na kan we.» A Davidi wi suu tunmbyeele pele torogo pe sa Hanuni wi to kunwo pi shari. Naa Davidi wi tunmbyeele paa ka saa gbón wa Amo cenle woolo pe tara,

³ a Amo cenle woolo pe teele pe si pe tafo Hanuni wi pye fo: «Maa ki jate ndee Davidi wila jaa mboon to wi gbogo ko ki ti wi leele tun pe pan poo kunwo pi shari wi le? Ma sigi jen mbe yo fo wi pe tun pe pan

pe ca ki wele konaa mbege kagala ke yewe mbe ke jen, jango mbe ta mbege tongo?»

⁴ Kona, a Hanuni wi si Davidi wi tunmbyeele pe yigi ma pe siyo wi kanngolo nungba nungba kulu kulu pe na, ma pe yariporo ti koonlo pe na wa nandogomo fo ma pan ma gbón pe nanjegele ke na. Ko pungo na, a wi si pe yaga, a pe kari.

⁵ A leele pele si saa nga kila pye ki yege yo Davidi wi kan. A wi si leele torogo pe sa ki nambala pe fili wa kono, katugu kila fere gboro wa pe na. Wunlunana wila yo pe pe pye fo: «Ye koro wa Zheriko ca, fo ye siyo sire ti sa yiri, ko pungo na ye si songoro ye pan ca.»

⁶ Naa Amo cenle woolo paa kaa ki jen ma yo pe Davidi wi kambenge pye, a pe si Siri tara fenne malingboonlo mbele waga nafa (20 000) sara ma yiri wa Beti Erehabu ca naa Zoba ca, konaa ma lere waga kele (1 000) sara ma yiri wa Maaka ca wunlunana wi yeri, naa lere waga ke ma yiri shyen (12 000) ni, ma yiri wa Tobu tara woolo pe ni.

⁷ Naa Davidi wila kaa ki logo, a wi suu malingboonlo to Zhowabu wo naa malingboonlo welimbele pe ni fuun pe torogo pe sa malaga gbón pe ni.

⁸ A Amo cenle woolo pe si yiri ma saa yere malinje wi na wa ca ki mbogo yeyongo ki na. Siri tara fenne mbele paa yiri wa Zoba ca, naa wa Beti Erehabu ca konaa malingboonlo mbele paa yiri wa Tobu tara naa Maaka ca, poro la saa yere malinje wi na pe ye wa wasege ki ni.

⁹ Naa Zhowabu wila kaa ki yan fo wi juguye pele yen wa wi yege, pele si yen wi pungo na, a wi si Izirayeli malingboonlo mbele welimbele ma we pele wo, ma poro wa Siri tara fenne pe na.

¹⁰ A wi suu nosepyo lenana Abishayi wi tege malingboonlo sanmbala pe go na. A wo si saa pe yerege malinje wi na Amo cenle woolo pe na.

¹¹ A Zhowabu wi suu pye fo: «Na Siri tara fenne pe kaa fannga taa na na, kona ma pan ma saga na na. Een fo, na Amo cenle woolo pe kaa fannga taa ma na, pa mi yaa sa saga ma na.

¹² Fannga le ma yee ni, we kotogo ta, we malaga ki gbón we tara woolo pe kala na, konaa we Yennele li cara ti kala na. Yawe Yennele lili nandanwa kala lo pye we kan.»

¹³ Kona, a Zhowabu naa malingboonlo mbele paa pinle wi ni pe si kari sa to Siri tara fenne pe na. A poro si fe Zhowabu wi yege.

¹⁴ Naa Amo cenle woolo paa kaa ki yan Siri tara fenne paa fee sanga na ni, a poro fun pe si fe Abishayi wi yege ma saa ye wa pe ca. Kona, a Zhowabu fun wi si malaga ki ko Amo cenle woolo pe ni, mee songoro ma pan wa Zheruzalemu ca.

¹⁵ Naa Siri tara fenne paa kaa ki yan Izirayeli woolo pè ya pe ni, a pe ni fuun pè si pe yee gbogolo laga nungba.

¹⁶ Siri tara fenne mbele paa pye ma cen wa Efirati gbaan wi punjo na, a Hadadezeri wi si leele tun pe sa pe yeri. A pè si pan ma gbôn wa Helamu laga ki na. Hadadezeri wi malingboonlo to Shobaki wo wila pye na pe yege sinni.

¹⁷ A leele pè si saa ki senre ti yo Davidi wi kan. A wi si Izirayeli woolo pe ni fuun pe gbogolo, mee Zhuriden gbaan wi kôn ma yiri ma saa gbôn wa Helamu laga ki na. A Siri tara fenne pè si yeri malinjé wi na mbe to Davidi wi na; a pè si malaga gbôn wi ni.

¹⁸ Een fò, a Siri tara fenne pè si fe Izirayeli woolo pe yege. Davidi wila malaga gbôn wotoroye fevenne cenme kolshyen (700) gbo pe ni, konaa ma shôn lugufenne waga nafa shyen (40 000) gbo pe ni†. Wila pe malingboonlo to Shobaki wi gbôn fun, a wi ku wa ki laga ki na.

¹⁹ Wunlumbolo mbele fuun paa go sogo wunlunana Hadadezeri wi kan, naa paa kaa ki yan Izirayeli woolo pè ya pe ni, a pè si kari ma saa yeyinngé lagaja Izirayeli woolo pe yeri, ma go sogo ma pe kan. Ko punjo na, a Siri tara fenne pe si fyé mbe sa Amó cenle woolo pe saga naa malaga na.

DAVIDI WILA BATISHEBA WI LE WI JO

11

11-12

Davidi naa Batisheba pe kala

¹ Ki yelapanna†, wunlumbolo pe maa kee malaga na sanga na ni, naa wila kaa gbôn, a Davidi wi si Zhouabu, naa wi tunmbyeele konaa Izirayeli malingboonlo pe ni fuun pe torogo pe sa Amó cenle woolo pe tongo. A pè si saa malingboonlo censaga kan Araba† ca ki tanla mbege yon tón. Een fò Davidi wo la koro wa Zheruzalemu ca.

² Pilige ka, yonlokogo yege ka ni, a Davidi wi si yiri wa wi sinlesaga wi sonlo fugo wonlowo pi na, nêe yanriyanri wa wi wunluwo go ki naayeri. Maa ta wa go ki naayeri, a wi si jele wa yan wila wunru. Ki jele wila yon witige na fò jenge.

³ A Davidi wi si leele tun, a pè saa yewe ki jele wi wogo na. A pè si pan maa pye fò: «Nana na pe yinri Eliyamu wi

sumborombo Batisheba wo wi. Wi yen Heti cenle woolo nana Uri wo jo.»

⁴ A Davidi wi si leele torogo, a pè saa jele wi yeri wi kan. A wi si pan wa Davidi wi yeri. A wi si sinle wi ni. Kila yala teere jele wi jogolo li kò, a wùu yee pye kpoyi ki sanga wi ni. Ko punjo na, a jele wi si songoro ma kari wo go.

⁵ A jele wi si kugbo le, mee tun wa Davidi wi yeri maga yo wi kan fò wi yen kugbo ni.

⁶ Kona, a Davidi wi si tun wa Zhouabu wi yeri maa pye fò: «Heti cenle woolo nana Uri wi torogo laga na kan.»

Ki kaa pye ma, a Zhouabu wi si Uri wi torogo wa Davidi wi yeri.

⁷ A Uri wi si pan wa Davidi wi yeri. A Davidi wi suu yewe Zhouabu wi kala li ni, naa malingboonlo pe kala li ni konaa malaga ki wogo ki ni.

⁸ Ko punjo na, a Davidi wi suu pye fò: «Koni, ta kee wa ma go, ma soon tooo ti jogo ma wogo.» A Uri wi si yiri wa wunlunana wi go, a wunlunana wi si yarikanra torogo pe sari kan wi yeri.

⁹ Een fò Uri wi sila kari wa wi go. Wila sinle le wunlunana wi go yon ki na, ma pinle wi tafo wi tunmbyeele sanmbala pe ni.

¹⁰ A pè sigi yo Davidi wi kan, maa pye fò: «Uri wii kari wa wi go.»

Kona, a Davidi wi suu yeri maa pye fò: «Mì yo mà yiri ca na ma pan, yingi na mee si kari wa ma go?»

¹¹ A Uri wi si Davidi wi yon sogo ma yo fò: «Yon finliwe kesu wo naa Izirayeli malingboonlo poro naa Zhuda cenle woolo pe ni, pe yen wa na wonlo paara yinre nogo, na tafo Zhouabu wo naa na tafo ma tunmbyeele pe ni, pe yen ma cen wa wasege ki ni, mele mbee kari wa na go mbe sa li, mbe wo, mbe sinle na jo wi ni? Mì wugu ma kan, mboon ta yinwege na, mi se ko pye fyew.»

¹² A Davidi wi si Uri wi pye naa fò: «Koro laga naa nala, pa goto mi yaa ma yaga maa kee.» A Uri wi si koro wa Zheruzalemu ca ki pilige ki ni konaa ki goto.

¹³ Ko punjo na, a Davidi wi suu yeri wa wi yee yeri wi sa li wi ni. A wi suu kan, a wi wo ma tin sinme pi ni. Een fò yonlokogo ki ni, a Uri wi si kari ma saa sinle wa wi tafo wi tunmbyeele pe ni; wi sila kari wa wi go.

¹⁴ Ki goto pinliwe pi ni, a Davidi wi si sewe yonlogo mbooo torogo Zhouabu wi

† **10:18 10:18:** Nga ki yo fò: *Malaga gbôn wotoroye fevenne cenme kolshyen (700) konaa shôn lugufenne waga nafa shyen (40 000), wa Yenjele senre sewe lee na wi yen Gireki senre ni konaa wa 1 Kuro 19:18 laga ki ni, pège yonlogo wa ma yo fò malaga gbôn wotoro fevenne waga kolshyen (7 000) konaa malingboonlo mbele pe yen tooo na pe waga nafa shyen (40 000) ni.* † **11:1 11:1:** *Ki yelapanna ko yen na para sanga na pe maa yarilire kongbannda ti koon wo senre na. Ko sanga wo yen nenge waga yenge naa mirighose yenge ti sogowo pi ni.* † **11:1 11:1:** Araba ca ko kila pye Amó cenle woolo pe cagbogo ye; 1 Kuro 20:1.

kan, mɛɛ wi le Uri wi kɛɛ wi saa kan wi yeri.

¹⁵ Wila ki yonlogo wa sewe wi ni ma yo fo: «Uri wi torogo wa laga nga malaga ki yen ma ngban jenge we, ye laga wi na, ye lali wi ni, jango poo gbon poo gbo.»

¹⁶ Kona, a Zhouabu wi si ca ki wele, wigi jen ma yo Mowabu tara malingbɔɔnlo welimbele paa pye laga nga na, a wi si saa Uri wi wa wa ki laga ki ni.

¹⁷ A ca ki nambala pɛ si yiri ma malaga gbon Zhouabu wi ni. Paa Davidi wi malingbɔɔnlo pele gbo naa wi tunmbyeele pele ni. Heti cenle woolo naŋa Uri wila ku fun.

¹⁸ Kagala ngele fuun kaa pye wa malaga gbonsaga, a Zhouabu wi si lere tun pe sa ke yege yo Davidi wi kan.

¹⁹ Wila ki yo pitunŋo wi kan maga ngban ma yo fo: «Kagala ngele kɛ pye laga malaga ki na, na maga ke ni fuun nunŋba nunŋba ke yo mbe ke filige wunlunana wi kan sa ko sanga ŋa ni,

²⁰ na wunlunana wiga nawa ngban mbe yo fo: «Yingi na yɛ si fulo wa ca ki tanla na malaga ki gbɔɔn? Yee ki jen mbe yo pe ma koro wa ca ki mbogo ki naayeri mbaa ye wɔnni wangala ke ni wi le?»

²¹ Na wiga yo naa fo: «Ambo wila Yerubesheti pinambyo Abimeleki wi gbo? Ye sigi jen mbe yo jele wala koro wa Tebezi ca mbogo ki naayeri ma tira sinndelimbyo wa wi na maa gbo wi le? Yingi na, a yɛ si fulo wa ca ki mbogo ki tanla?» Pa kona maa yon sogo ma yo fo: «Ma tunmbyee, Heti cenle woolo naŋa Uri wi ku fun.»

²² Ki pye ma, a pitunŋo wi si kari. Naa wila ka saa gbon wa, senre nda fuun Zhouabu wila wi tun ti na, a wi siri yege yo Davidi wi kan.

²³ Wila Davidi wi pye fo: «Ki leele paa fanŋa ta we na. Paa yiri ma saa to we na wa wasege ki ni, a wɛ si pe wɔnrogo ma saa gbon pe ni fo wa ca ki mbogo yeyongo ki na.

²⁴ Kona, a sandira wɔnfenne pɛ si koro wa mbogo ki go na mɔɔ tunmbyeele pe wɔn pe wangala ke ni. Wunlunana, ma tunmbyeele pɛle ku pe ni. Ma tunmbyee, Heti cenle woolo naŋa Uri wi ku fun.»

²⁵ A Davidi wi si pitunŋo wi pye fo: «Maga yo Zhouabu wi kan fo ko kala lo ka kaa jori wa wi kotogo na, katugu tokobi wi ma gbo kɛɛ nga na, ma gbo fun kɛɛ nga na, fo wi malaga ki ngban ki ca woolo pe na, wi ca ki tongo. Mboro wo na, ma kotogo le wi ni.»

²⁶ Naa Uri jo wila kaa ki logo ma yo wi polo wi ku, a wi suu kunwo pi gbele.

²⁷ Naa kunwo gbelepiiliye yila kaa ko, a Davidi wi si tun, a pɛ saa jele wi yeri ma pan wi ni wa wi go. A jele wi si pye wi jo. A wi si pinambyo se wi kan.

Ɛɛn fo, kala na Davidi wila pye, laa Yawe Yennjele li mben.

12

*Natan wila jologo
nga Yennjele li yaa wa Davidi
wi na ki senre yo wi kan*

¹ Kona, a Yawe Yennjele li si Yennjele yon senre yofɔ Natan wi tun wa Davidi wi yeri. A Natan wi si kari wa Davidi wi yeri ma saa wi pye fo: «Nambala shyen pɛle la pye ca ka ni. Nunŋba la pye penjagboro fo, a sanŋa wo pye fyɔnwɔ fo†.

² Simbaala legere naa nɛre legere la pye penjagboro fo wi yeri.

³ Ɛɛn fo yaraga kpe sila pye fyɔnwɔ fo wi yeri kaawo simbasumboro nunŋba. Wila wo lo maa wa. Wila pye na lee wa wi yeri, ma pinle wi piile pe ni. Wila pye na pinlele na kaa naŋa wi ni, na woo wa wi wojenne li ni, na sinlele wa naŋa wi kotogo ki na. Ki simbasumboro wila pye naŋa wi yeri paa wi sumborombyo yen.

⁴ Pilige ka, a nambanŋa wɔ si pan ma tugu penjagboro fo wi na. Ɛɛn fo penjagboro fo wi sila pye na jaa mboo sumbyo nakoma wi nege ka yigi mbege gbo mbe sogo nambanŋa ŋa wila tugu wi na wi kan. A wi si saa fyɔnwɔ fo wi simbasumboro wi yigi, maa gbo, maa sogo nambanŋa ŋa wila tugu wi na wi kan.»

⁵ A Davidi wi si nawa ngban fo jenge ki penjagboro fo wi kapyege ki kala na, mɛɛ Natan wi pye fo: «Yawe Yennjele na yinwege wolo li mege ki na, lere ŋa wigi kala li pye, wi daga poo gbo.

⁶ Wi daga mbe sumbyo wi yongo tijere songoro wi fo wi na wi yinriwe mbatawa naa wi nambewe pi kala na.»

⁷ Ki pye ma, a Natan wi si Davidi wi pye fo: «Mboro ma yen ki naŋa we! Yawe Yennjele, Izirayeli woolo Yennjele, pa li yo yɛɛn fo: «Muwi mi sinme kpoyi wo ma na mɔɔ tege wunluwo Izirayeli woolo pe go na konaa mɔɔ sho Sawuli wi kɛɛ.

⁸ Mɔɔ tafa Sawuli wi go woolo pe le ma kɛɛ, maa jele pe kan ma yeri, mɔɔ tege Izirayeli woolo naa Zhuda cenle woolo pe go na. Na kiga pye to soɔn bo bere, mi jen na ta yege taga wa ti na ma kan.

⁹ Yingi na, a mɔ si mi ŋa Yawe Yennjele na senyoro ti tifaga, ma kala na li yen kapege na yege na li pye? Mɔ Heti cenle woolo naŋa Uri wi gbo tokobi ni, maa jo wi le maa pye ma jo. Mboro maa kan, a Amɔ cenle woolo poo gbo tokobi ni.

¹⁰ Koni legbogo ki se kɔ wa ma go tokobi ni, katugu mɔla tifaga ma Heti cɛnle wooldo nana Uri wi jo wi le maa pye ma jo.»

¹¹ Mi ɲa Yawe Yɛnnɛle, pa mi yo yɛɛn fɔ: «Mi yaa ti jɔlɔgɔ mbe yiri wa ma go wooldo pe ni mbe to ma na. Mi yaa ma yɛɛra jɛɛle pe le ma yɛgɛ sɔgɔwɔ mbe pe kan ma go lere wa yeri. Wi yaa kaa sinle pe ni funwa na.»

¹² Mboro ki kala li pye larawa, ɛɛn fɔ mi wo yaa na wogo ki pye funwa na Izirayeli wooldo pe ni fuun pe yɛgɛ na.» »

¹³ Kona, a Davidi wi si Natan wi pye fɔ: «Mi kapege pye Yawe Yɛnnɛle li na.»

A Natan wi suu pye fɔ: «Yawe Yɛnnɛle lɔɔn kapege ki kala yaga ma na, ma se ku.»

¹⁴ ɛɛn fɔ, kapege ɲga mɔ pye ki kala na, mɔ ti a Yawe Yɛnnɛle li mbenfenne pɛli tifaga. Ki kala na, pinambyɔ ɲa mɔ se, wi yaa ku.»

¹⁵ Ko punɔgo na, a Natan wi si songoro ma kari wi go.

Batisheba wi pinambyɔ wi kunwɔ kala

Kona Davidi wila pyɔ ɲa se Uri jo wi na, a Yawe Yɛnnɛle li si yama wa wi na. Ki yama pila ngban fɔ jɛngɛ.

¹⁶ A Davidi wi si Yawe Yɛnnɛle li yɛnri pyɔ wi kala na, ma yɛngɛ le. Naa wila kaa ye wa go, a wi si sinle le tara ti na.

¹⁷ A Davidi wi go leleɛle pɛ si pan maa ngbanga wi yiri le tara. ɛɛn fɔ, wi sila yɛnle mbe yiri le tara, wila je wi pinle mbe li pe ni.

¹⁸ Pilige koloshyen wogo ki na, a pyɔ wi si ku. Davidi wi tunmbyeele paa pye na fye mbe pyɔ wi kunwɔ pi yo wi kan, katugu paa pe yɛɛ pye fɔ: «Ma pyɔ wi ta go na sanga ɲa ni, waa para Davidi wi ni, wi sila logo we yeri, koni we yaa ki yo wi kan mɛle fɔ pyɔ wi ku? Pa kona wi yaa kapege pye wi yɛɛ na.»

¹⁹ A Davidi wi sigi wele maga yan fɔ wi tunmbyeele paa para pe yɛɛ ni yɔɔɔɔ, a wi sigi jɛn ma yo pyɔ wi ku. A wi si pe yewe ma yo fɔ: «Pyɔ wi ku le?»

A pɛ suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Ee, wi ku.»

²⁰ Kona, a Davidi wi si yiri le tara ti na, ma saa woli ma sinme nuwɔ taan fa wi yɛɛ na, ma yaripɔɔ ta yɛgɛ le, mɛɛ kari wa Yawe Yɛnnɛle li go ki ni, ma saa foli maa yɛgɛ ki jile wa tara mali gbɔgɔ. Ko punɔgo na, a wi si songoro ma kari wi go, ma saa pe pye ma yo poo kan yaakara ni. A wi si ka.

²¹ A tunmbyeele pɛ suu yewe ma yo fɔ: «Iɲga mɔ pye yɛɛn ko kɔɔ wo yɛn mɛle? Sanga ɲa ni pyɔ wi yɛn go na, maa pye na

yɛngɛ nii, na gbele wi kala na. ɛɛn fɔ koni wi kaa ku, a mɔ si yiri ma li.»

²² A Davidi wi si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Sanga ɲa ni pyɔ wi yɛn go na, mila yɛngɛ le ma gbele, katugu mila na yɛɛ pye fɔ: «Ambo ki jɛn kana Yawe Yɛnnɛle li yaa na yinriwe ta mbe pyɔ wi sagala.»

²³ Koni wi kaa ku makɔ, mi yaa yɛngɛ ko le yingɛ kala na naa? Mbe ya mboɔ pye wi songoro wi pan le? Ayoo! Muwi mi yaa ka kari wo kɔɔgɔ. ɛɛn fɔ, wo se songoro mbe pan laga mi kɔɔgɔ.»

Salomɔ wi sege ye

²⁴ Ko punɔgo, a Davidi wi suu jo Batisheba wi kotogo ki sogo wi na. A wi si ye wi kɔɔgɔ ma sinle wi ni. A wi si kugbɔ le ma pinambyɔ se, a pɔɔ mɛgɛ taga naa yinri Salomɔ. Ki pyɔ wi kala laa Yawe Yɛnnɛle li ndanla.

²⁵ Yɛnnɛle laa Yɛnnɛle yɔn senre yofɔ Natan wi tun, a wi saa pyɔ wi mɛgɛ ki taga naa yinri Yedidiya†, katugu wila Yawe Yɛnnɛle li ndanla.

Davidi wila Araba ca ki sho maga ta

²⁶ Kona, a Zhouabu wi si saa to Araba ca ki na, ko ɲga ki yɛn Amɔ cɛnle wooldo pe wunluwɔ ca ye, maga sho maga ta.

²⁷ A wi si leele tun wa Davidi wi yeri maa pye fɔ: «Mi to Araba ca ki na, tɔnmɔ titegɛ ki yɛn ca ki kɛɛ ɲga na maga sho maga ta makɔ.»

²⁸ Koni leele sanmbala pe ni fuun pe gbogolo ma pan ma malingbɔɔnɔlɔ cɛnsaga kan ca ki yɔn na, maga sho maga ta, janɔgo mi ka kaga sho na ye mbe mɛgɛ kan na yɛɛ yeri.»

²⁹ A Davidi wi si leele pe ni fuun pe gbogolo, mɛɛ kari Araba ca ki kɔɔgɔ, ma saa to ki na maga sho maga ta.

³⁰ A wi si Amɔ cɛnle wooldo pe wunluwana wi tɛ wunluwɔ njala li kɔw wa wi go na. Ki wunluwɔ njala li nuguwɔ pi mbaa culo nafa ma yiri kɛ wo bɔ. Paa sinndɛɛɛ sɔnnɔgbanga woro maramara li na. A pɛ sili kan Davidi wi kan. Wila yarilegɛɛɛ koli wa ca ki ni ma kari ti ni.

³¹ Davidi wila ki ca wooldo pe koli ma saa pe wa kulowo tunndɔ na, a pele na tire walagi, pele na sinndɛɛɛɛ tɛni, pele na tire kɔɔn gbɔɔnɔnɔ ni, pele na tofa kɔɔn tofa kɔnyaara ni. Wila Amɔ cɛnle wooldo pe cara sannda ti pye ma fun. Ko punɔgo na, a Davidi wi si songoro wo naa wi malingbɔɔnɔlɔ pe ni fuun pe ni wa Zheruzalemɔ ca.

TIPERE TILA PYE NA LEGE WA DAVIDI WI GO KI NI

† 12:25 12:25: Eburiye senre ti ni Yedidiya mɛgɛ ki kɔɔ wowi ɲa fɔ: ɲa wi Yawe Yɛnnɛle li ndanla.

13

13-14

Amino naa Tamari pe kala

¹ Ko pungo na, kala na lãa pye li na. Jonlo sumboro wã la pye Davidi wi pinambyo Abisalomu wi yeri, pãa pye naa yinri Tamari. Wila pye ma yon fõ jenge. Tamari wila pye ma Davidi wi pinambyo Amino wi ndanla.

² Amino wi jatere wila piri wi na wi jonlo Tamari wi la ki kala na, fõ maa tege yaña. Tamari wi sila naña kala jen, a ko si Amino wi kan wi saa ya fulo wi tanla mbe kala la kpe pye.

³ Ma si yala Amino wi wonlonanja la pye wa, pãa pye naa yinri Yonadabu. Davidi wi ndo Shimeya wo pinambyo lawi. Yonadabu wila jilige fõ jenge.

⁴ A wi si Amino wi yewe ma yo fõ: «Wunlunanja pyo, yingi na ma nee cogo na kee pilige pyew? Mee yaa ki go yo na kan?»

A Amino wi suu yon sogo ma yo fõ: «Na to seyenle Abisalomu wi jonlo sumboro Tamari wo wi yen mala ndanla.»

⁵ A Yonadabu wi suu pye fõ: «Sinle wa ma sinleyaraga ki na moɔ yee pye yaña. Na ma to wiga ka pan ma sharisaga maa pye fõ: «Na to, mila ma yenri, maga yaga na jonlo sumboro Tamari wi pan wi yaakara kan na yeri mbe ka. Wi pan wi suro ti sogo na yege na mbaa wi yaan; wiri le wiri kan na yeri wi ye.»

⁶ A Amino wi si sinle maa yee pye yaña. A wunlunanja wi si pan maa wele. A Amino wi suu pye fõ: «Mila ma yenri, maga yaga na jonlo sumboro Tamari wi pan wi gato piile shyen wa na yege na, wuu kan na yeri wi ye, jango mboo ka.»

⁷ A Davidi wi si tun, a pè saa ki yo Tamari wi kan wa wi go fõ: «Ma yee yaga, ma kari wa ma ndo Amino wi go ma sa sogo wi kan wi li.»

⁸ A Tamari wi si kari wa wi ndo Amino wi go ma saa wi ta wi yen ma sinle. A Tamari wi si muwe le maa gbon ma gatoye gbegele wi yege na, maa kala.

⁹ Kona, a wi si tuguron sikalaga ki le ma gato wi kannga Amino wi kan wi ka. Een fõ, a wi si je ma yo wi se ka. A Amino wi sho fõ: «Ye leelee pe ni fuun pe yirige.» A leelee pe ni fuun pè si yiri wa go ki ni.

¹⁰ Kona, a Amino wi si Tamari wi pye fõ: «Gato wi le ma kari wi ni wa na yumbyo wi ni ma saa kan na yeri mboo ka.» A Tamari wi si gato na wila kala wi le ma kari saa kan wi yeri wa wi yumbyo wi ni.

¹¹ Een fõ, naa Tamari wila kaa na gato wi kaan wi yeri sanga na ni, a Amino wi suu yigi wi kee ki na maa pye fõ: «Pan ma sinle na ni na jonlo!»

¹² A Tamari wi suu pye fõ: «Ayoo na ndo, maga ka sinle na ni fannga. Ki kala cenle lii daga mbe pye laga Izirayeli tara†. Maga kaga kapegbogo nga ki pye.

¹³ Ko ka pye, mi we, mi yaa yege le se na fere yege ki ni? Mboro fun ma yaa pye paa kapegbogo pyefo wa yen laga Izirayeli tara. Koni mila ma yenri, ma sa para wunlunanja wi ni, mala yenri wi yeri. Wi se je mbe yo wi sanla kan ma yeri ma jo.»

¹⁴ Een fõ, Amino wi sila yenle mbe logo wi jonlo wi yeri. Naa wi fannga kila we wi na, a wi suu yigi ma sinle wi ni fannga na, maa jogo.

¹⁵ Ko pungo na, a Tamari wi si Amino wi mben fõ jenge. Wila wi mben ma we ndanlawa mba wila pye maa ndanla kongbannga pi na. A wi si Tamari wi pye fõ: «Yiri maa kee.»

¹⁶ A Tamari wi si Amino wi pye fõ: «Ayoo, na maga na puro ki puroɔ mba pi na, pa ko kapege ko yaa gbogo mbe we nga mà pye na na mako ko na.»

Een fõ wi sila yenle mbe logo wi yeri.

¹⁷ A Amino wi si lefonjo na wila pye wi tunmbyee wi yeri, maa pye fõ: «Ki jele na wi puro maa yirige wa funwa na, ma koro ki sogo.»

¹⁸ Kila yala Tamari wi deritonlogo yoonro wogo ka le, katugu ko deere cenle tori wunlunanja wi sumborombiile pãa pye na nii, mbele pe fa naña kala jen we. Ki pye ma, a Amino wi tunmbyee wi si Tamari wi yirige wa funwa na ma koro ki sogo.

¹⁹ Kona, a Tamari wi si conro le ma wo wa wi yeera go ki na, maa deritonlogo yoonro wogo nga wila le ki walagi mbege naga fõ fere to wi na, mee wi keyen yi taga wa wi go ki na na gbele ngbanga na kee.

²⁰ A Tamari wi ndo Abisalomu wi suu yewe ma yo fõ: «Ma ndo Amino wi sinle ma ni fannga na ke? Koni, pyeri na jonlo. Maga kaga kala li tege wa ma kotogo na, ma ndo wi.» Ki pye ma, a Tamari wi si saa cen wa wi ndo Abisalomu wi go, ma pye paa jele na pè yon wo wi kala.

²¹ Naa wunlunanja Davidi wila kaa ki senre ti ni fuun ti logo sanga na ni, a wi si nawa ngban fõ jenge.

²² Abisalomu wi sila senjende nakoma senpere yo Amino wi ni. Een fõ wila Amino wi panra fõ jenge, katugu wila wi jonlo sumboro Tamari wi jogo.

*Abisalomu wila ti
a pè Amino wi gbo mee fe*

²³ Yele shyen torongolo, ma yala simbaala sire konfenne la pye Abisalomu wi yeri naa simbaala pe sire ti koonlo wa Baali Hazori ca, wa Efrayimu tara ti tanla,

† 13:12 13:12: Dete 22.23-29

a wì si wunlunana wi pinambiile pe ni fuun pe yeri wa ki feti wi na.

²⁴ A Abisalomu wì si kari wunlunana wi koroḡo ma saa wi pye fo: «Wele, mi na ma tunmbyee, simbasire konfenne yen na yeri mbanla simbaala pe sire ti koonlo nala; ki yaga ma pan wa ki feti wi na mboro naa ma tunmbyeele pe ni.»

²⁵ A wunlunana wì si Abisalomu wi pye fo: «Ayoo na pinambyo, we ni fuun we se ya kari wa, nakoma we yaa sa tuguro ti gbogo ma go na.» A Abisalomu wì suu yenri ngbanga, een fo wunlunana wila je wii kari wa. A wì si duwaw pye wi kan.

²⁶ A Abisalomu wì sho fo: «Na kaa pye ma se kari wa, ki yaga na to seyenle Aminu wo mbe kari we ni.»

A wunlunana wì suu yewe ma yo fo: «Yingi na ma nee jaa wi kari ma ni?»

²⁷ Een fo, a Abisalomu wì suu yenri ngbanga. A wunlunana wì si Aminu wi yaga, a wì kari wi ni kooa wunlunana wi pinambiile sanmbala pe ni.

²⁸ A Abisalomu wì sigi senre nda ti yo wi tunmbyeele pe kan fo: «Yaa Aminu wi koroḡo, na wiga ka tin duwen wi ni mbaa yagori sanga na ni, na mi ka ka ye pye mbe yo fo: «Ye Aminu wi gbɔn yoo gbo», kona yoo gbɔn yoo gbo. Yaga ka fye. Yeye jen muwi migi kono kan ye yeri. Ye fannga le ye yee ni, ye kotogo ta.»

²⁹ Ki pye ma, a Abisalomu wi tunmbyeele pè si Aminu wi pye paa yege nga na wila ki yo pe kan we. Kona, a wunlunana wi pinambiile pe ni fuun nungba nungba pè si yiri ma lugu pe sofilele worosoye pe na ma fe ma kari.

³⁰ Ma pe ta wa kono paa songoro, a Davidi wì sigi senre ti logo ma yo fo: «Abisalomu wì wunlunana wi pinambiile pe ni fuun pe gbo, ali nungba wo si koro pe ni.»

³¹ Kona, a wunlunana wì si yiri maa yariporo ti walagi wi yee na laworo ti na, mee sinle le tara. A wi tunmbyeele pe ni fuun pè si pan ma yere wi tanla pe yariporo ti ni ti walagi pe na laworo ti na†.

³² Kona, Davidi wì ndo Shimeya wi pinambyo Yonadabu wì sho fo: «Na tafa, maga kaga jate mbe yo fo pè wunlunana wi pinambiile pe ni fuun pe gbo, Aminu wo nungba wi ku. Katugu Abisalomu wila ki kon maga tege mbege kala li pye male pilige nga ni Aminu wila sinle wi jonlo Tamari wi ni fannga na.

³³ Koni, wunlunana, na tafa, maga kaa ki jate mbe yo wunlunana wi pinambiile pe ni fuun pè ku. Aminu wo nungba wì ku.»

³⁴ A Abisalomu wì si fe.

Koni Davidi wi tunmbyee lefonḡo na wila pye naa laga ki koroḡo, naa wila kaa yege ki yirige ma wele, mee lelegere pele yan wa kono, wa yonlo tosaga yeri, wa wi pungo na, paa paan wa yanwiga ki tigiwen pi ni.

³⁵ A Yonadabu wì si wunlunana wi pye fo: «Wele, wunlunana ma pinambiile pe mbele paa paan wa. Mi na ma tunmbyee, migi yo ma kan yege nga na, pa ki pye ma.»

³⁶ Pa Yonadabu wila koo wi senre ti na, a wunlunana wi pinambiile pè si gbɔn, mee to na gbele ngbanga. Wunlunana wo fun naa wi tunmbyeele pe ni, pè si gbele fo jenge.

³⁷ A Abisalomu wì si fe ma kari wa Amihudi pinambyo Talimayi† wi yeri, Geshuri ca wunlunana we. Davidi wila pye naa pinambyo wi kunwo pi gbele pilige pyew.

³⁸ Naa Abisalomu wila fe ma kari wa Geshuri ca, wila koro wa ma lara fo ma saa gbɔn yele taanri.

³⁹ A wunlunana wì si Abisalomu wi puroḡo ki yaga†, katugu wi kotogo kila sogo wi na wi pinambyo Aminu wi kunwo pi wogo na.

14

Abisalomu wila songoro ma pan wa Zheruzalemu ca

¹ Kona, Zeruya pinambyo Zhouabu wì sigi wele maga yan fo Abisalomu wi kala laa pye wunlunana wi na.

² A wì si leele tun wa Tekowa ca, a pè saa jele tijinliwe fo wa yeri wi kan. A wì si jele wi pye fo: «Moo yee pye ndee lere ku ma yeri, ma kunwo gbelege yariporo le. Maga ka sinme nuwo taan fa ma yee na. Moo yee pye paa jele na wi yen na lere wa kunwo gbele maga le wa faa.

³ Ko pungo na, mee kari wa wunlunana wi yeri ma saga senre nda ti yo wi kan.» A Zhouabu wì si senre nda jele wi yaa sa yo ti le wi yon.

⁴ A Tekowa ca fenne jo wì si kari ma saa para wunlunana wi ni. Wila to maa yege ki jiile wa tara ma wunlunana wi gbogo, mee wi pye fo: «Ee, wunlunana, na sho!»

⁵ A wunlunana wì suu yewe ma yo fo: «Yingi wa?»

A jele wì suu yon sogo ma yo fo: «E, mi yen nangunjo, na polo wila ku.

† 13:31 13:31: Zhouu 7.6; 1 Wunlu 21.27; Esite 4.1; Zhobu 1.20 † 13:37 13:37: Abisalomu wila fe ma kari wa Geshuri ca wunlunana Talimayi wi yeri, katugu Talimayi wila pye wi tele; 2 Sami 3.3. † 13:39 13:39: Nga ki yo fo: A wunlunana wì si Abisalomu wi puroḡo ki yaga, seweelele pele ni, pège yonlogo ma yo fo: A wunlunana wi nee ki jaa mbe sa Abisalomu wi yan.

⁶ Pinambiile shyen paa pye mi na ma kulojo na yeri. Pilige ka, a pè si kaa win wa wasege ki ni. Lere sila pye wa mbe pe lagala. A nungba si nungba gbon maa gbo.

⁷ Koni, mi na ma kulojo, na sege woolo pe ni fuun pè yiri na korogo ma yo fo: «Na wuu nosepyo wi gbo, wi le we kee. Waa jaa mboo gbo mboo nosepyo wi kunwo pi kayanga wo wi ni. Ki ka pye ma, korogo lifo we yaa wi tongo mboo wo wa.» Na paga ko pye ma, kee kansaga jenri nga ki koro na yeri, pe yaa ki ko mbege wo wa. Kona, na polo wi mege ki yaa ko mbe wo laga tara ti na, setirige se koro wi yeri naa.»

⁸ A wunlunana wi si jele wi pye fo: «Ta kee ma go, mi yaa tunngo kan ma wogo na poon pyo wi yaga.»

⁹ A Tekowa ca fenne jo wi si wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «Na tafo, mi naa na go woolo pe ni, woro wè wa ma la. Wunlunana, mboro naa ma wunluwo pi ni, yoro ma ye wa ma la.»

¹⁰ A wunlunana wi sho fo: «Na lere wa ka senre ta yo ma na ki wogo na, ma pan wi ni laga na yeri, pa kona wi yaa ma yaga yeyinngè na.»

¹¹ A jele wi sho fo: «Wunlunana, mila ma yenri ma yere ki yerewe Yawe Yennele, ma Yennele li mege ki na, jango na wi yaa kufu wi kunwo pi kayanga wo, wiga kanla pinambyo wi gbo mbanla jologo ki serege na na.»

A wunlunana wi sho fo: «Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na, ma pinambyo wi yinzige ka nungba se to tara.»

¹² A jele wi sho fo: «Wunlunana, na tafo, ki yaga mi na ma kulojo mbe senpyo nungba yo ma kan.»

A wunlunana wi sho fo: «Ti yo.»

¹³ A jele wi sho naa fo: «Koni, yingi na, a mà sigi jaterè cenle na wi pye Yennele li woolo pe kanngolo? Wunlunana, senre nda mà yo foonfoon nga na, ti yen naga nari fo mà wa ma la; katugu Abisalomu wi fe ma kari tara nda ni, ma suu yirige wa mbe pan wi ni.

¹⁴ Ki yen kaselege fo we yaa ka ku pilige ka, paa yege nga na tonmo ka wo tara pi se ya koli we. Yennele li woro na jaa Abisalomu wi ku foonfoon nga, een fo li yen na jaa wo na pè puro ma yirige, wi ka ka koro wa wi karisaga.

¹⁵ Koni wunlunana, na tafo, màga yan mi pan mbege senre nda ti yo ma kan, leele poro pè fyere wa na na. Ko mi na ma kulojo mi yo fo: «Mi yaa sa para wunlunana wi ni, kana wi mbe yenle mbe mi na wi kulojo na senyoro ti tanga.»

¹⁶ Ee, wunlunana, ma yaa logo mi na ma kulojo na yeri, lere na wila jaa mbanla gbo mi naa na pinambyo wi ni, mbe we wo wa

Yennele li woolo pe ni, ma yaa we sho wi kee.»

¹⁷ Mi na ma kulojo, mi yo fo: «Wunlunana, na tafo, ma senre ti yaa yeyinngè kan na yeri. Katugu wunlunana, na tafo ma yen paa Yennele li merège yen, na wi kajenge naa kapege ki ni ti jen mberi wo ti yee ni. Yawe Yennele, ma Yennele le, loon saga!»

¹⁸ A wunlunana wi si jele wi pye fo: «Mi yaa ma yewe kala na ni, maga ka la kpe lara na na.»

A jele wi sho fo: «Wunlunana, na tafo, ta para.»

¹⁹ Kona, a wunlunana wi si yewe ma yo fo: «Zhowabu wo ma wigi senre nda ti le ma yon le?»

A jele wi suu yon sogo ma yo fo: «Wunlunana, na tafo, mbege ta ma yen yinwege na, senre nda fuun mà yo ti yen kaselege, lere se ya mberi ke mbe kari kalige na nakoma kamenge na. Kaselege yi, ma tunmbyee Zhowabu wo wigi kono kan na yeri mbege senre ti yo. Wo wigi senre nda ti ni fuun ti le mi na ma kulojo na yon.

²⁰ Ma tunmbyee Zhowabu wi ko pye ma, jango mbe kala li wa mbeli kannga yege ka na. Een fo, na tafo, tijinliwe yen ma ni paa Yennele li merège yen; kagala ngele ke yen na piin laga Izirayeli tara, mà ke ni fuun ke jen.»

²¹ Ko punjo na, a wunlunana wi si saa Zhowabu wi pye fo: «Wele, nga mà yo, mila jaa mbege pye. Ki kala na, kari ma sa lefonmbyo Abisalomu wi le ma pan wi ni.»

²² A Zhowabu wi si to maa yege ki jiile wa tara ma wunlunana wi gbogo, ma duwaw pye wi kan, ma sho fo: «Wunlunana, na tafo, mi na ma tunmbyee, migi jen nala ma yo na kala li yen moon ndanla, katugu wunlunana, na tafo, mi na ma tunmbyee, mà yenle mbe tanga na senyoro ti na.»

²³ Ki pye ma, a Zhowabu wi si yiri ma kari wa Geshuri ca ma saa Abisalomu wi le ma pan wi ni wa Zheruzalemu.

²⁴ Een fo, a wunlunana wi sho fo: «Abisalomu wi sa koro wa wi go, wiga ka pan laga na yege sogowo.» Kona, a Abisalomu wi si kari wa wi go, wi sila pan mbe wunlunana wi yan.

Davidi naa Abisalomu pe yee sogowo gbegele kala

²⁵ Lere kpe sila pye wa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni ma yon paa Abisalomu wi yen. Lere pyew la pye naa tiyonwo pi senre yuun. Mbege le wa wi tondanra ti na fo ma saa gbon wa wi go ki na, jeregisaga sila pye wi na.

²⁶ Kila pye ye le pyew, wi maa go ki kulu, katugu wi yinzire ti ma kaa nugu wi na. Wi

yinzire wiga ti kulu, pe kari pese ti nuguwo pi maa kee culo shyen naa kongo yeri, ma yala wunlunana wi maa taanlayaraga nga ni ki jatere wi ni.

²⁷ Abisalomu wila se pinambiile shyen naa sumborombyo nungba. Paa pye naa sumborombyo wi yinri Tamari. Wila yon fo jenge.

²⁸ Abisalomu wila ye shyen lo pye wa Zheruzalemu ca, na wunlunana wi fa yenle wi saa yan.

²⁹ Ko pungo na, a Abisalomu wi si Zhouabu wi yeri mboo tun wa wunlunana wi yeri wi sa para wi wogo na. Een fo, a Zhouabu wi si je, wii kari wa Abisalomu wi yeri. Abisalomu wi suu yeri naa ki shyen wogo na. A Zhouabu wi si je, wii kari wa wi yeri naa.

³⁰ Kona, a Abisalomu wi suu tunmbyeele pe pye fo: «Ye wele, Zhouabu wi kere ti yen le na woro ti tanla, orizhi wi yen wa ti ni. Ye kari ye sa kason le ti ni.» A Abisalomu wi tunmbyeele pe si saa kason le kere ti ni.

³¹ Kona, a Zhouabu wi si yiri ma kari teere wa Abisalomu wi yeri wa wi go, ma saa wi yewe ma yo fo: «Yingi na, a ma tunmbyeele pe si saa kason le na kere ti ni?»

³² A Abisalomu wi suu yon sogo ma yo fo: «Mila lere tun wa ma yeri, moo pye ma yo ma pan laga, a ma je. Mila pye na jaa mboon tun wa wunlunana wi yeri ma saa yewe fo: «Yingi na, a mi si yiri wa Geshuri ca ma pan? Ndee mila koro wa, anme ko mboon na na.» Koni mi yen na jaa mbe wunlunana wi yan. Na kaa pye mi kapege pye, pa wilan gbo.»

³³ Ki pye ma, a Zhouabu wi si kari wa wunlunana wi yeri ma saa ki senre ti yo wi kan. Kona, a wunlunana wi si tun, a pe saa Abisalomu wi yeri. A Abisalomu wi si pan wa wunlunana wi yeri, mee foli wi yege sogowo maa yege ki jiile wa tara maa gbogo. A wunlunana wi si keyen wa wi yologo maa shari.

ABISALOMU WILA YIRI MA JE

15

15.1-20.22

Abisalomu wila pye na fannga ki jaa mbege sho

¹ Ko pungo na, a Abisalomu wi si wotoro nungba naa shonye ta wi yee kan, konaa nambala nafa shyen ma yiri ke ni. Wi kaa kee laga ka na, poro maa fee wi yege.

² Kila pye, wi ma yiri pinliwe ni faa, mbe sa yere wa kono na li maa kee wa ca ki

mbogo yeyongo ki yeri li na. Na lere wa kaa kee wa wunlunana wi yeri sanga o sanga kiti konkala ni mbe sali yege wo, Abisalomu wi maa yeri mboo yewe mbe yo fo: «Ma yiri ca kikiin?» Na ki fo wi ka wi yon sogo mbe yo fo: «Mi na ma tunmbyee, mi yiri wa Izirayeli cenle ca nga ko ni.»

³ Kona Abisalomu wi mee wi pye fo: «Wele, ma kala li yon, tanga yen ma yeri. Een fo lere woro wa wunlunana wi go, na wi yaa logo ma yeri.»

⁴ Ko pungo na, Abisalomu wi mee yo naa fo: «Ndee ki pye muwi mi ja pye ki tara nda ti kiti konfo, lere na fuun ka pan na korogo wi kiti konkala ni, nakoma kala la yege ni mbe yo mbeli yege wo, pa mi yaa li yege wo wi kan kasingge ni.»

⁵ Mbe taga wa ko na, na lere wa ka fulo Abisalomu wi tanla mbe yo wi yaa foli wi yege sogowo mboo gbogo, wi maa kee ki sanga wi kan, mboo yigi, mbe si keyen wa wi yologo.

⁶ Izirayeli woolo mbele fuun paa pye na paan wa wunlunana wi yeri kiti konkala ni, pa Abisalomu wila pye naga piin ma suyi pe ni. Wila Izirayeli woolo pe jatere wi kannga pe na, a wi kala li pe ndanla.

⁷ Yele tijere[†] torongolo, a Abisalomu wi si wunlunana wi pye fo: «Mila yon folo kon Yawe Yennele li yeri, ki yaga mbe kari wa Eburon ca sali ton mbeli yon fili.

⁸ Katugu mi na ma tunmbyee, mbanla ta wa Siri tara, wa Geshuri ca, mila ki yon folo na li kon ma yo fo: «Na Yawe Yennele li ka songoro na ni wa Zheruzalemu ca, pa mi yaa sali gbogo wa Eburon ca.»

⁹ A wunlunana wi suu pye fo: «Ta kee yeyingge na.» Kona, a Abisalomu wi si yiri mee kari wa Eburon ca.

¹⁰ Ko pungo na, a Abisalomu wi si pitunmbolo torogo larawa wa Izirayeli cengele ke ni fuun ke yeri, ma yo pe saga yo pe kan fo: «Na yaga ka mbanlaga magala li logo sanga na ni, kona ye yo fo Abisalomu wi cen wunluwo pi na wa Eburon ca.»

¹¹ Nambala cenme shyen (200) paa yiri wa Zheruzalemu ca, mbele Abisalomu wila yeri, a pe pinle ma kari wi ni. Paa pinle wi ni nawa jembe ni, een fo pe sila pye kala la jenme wa ki wogo ki ni.

¹² Ma Abisalomu wi ta wila pye na saraga ki woo sanga na ni, a wi si lere tun wa Gilo ca pe sa Gilo ca fenne nana Ahitofeli wi yeri wi kan. Ahitofeli wila pye Davidi wi yerifo. Ki yon leme pila gbogo, katugu leele mbele paa pye na tari Abisalomu wi na paa pye na lege na kee yege.

Davidi wila fe ma yiri wa Zheruzalemu ca

[†] 15:7 15:7. Nga ki yen ma yonlogo ma yo fo: *Yele tijere*, wa Eburuye senre sewe lee wi ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo *yele nafa shyen*.

¹³ Kona, a lere wà si pan maga yo Davidi wi kan ma yo fò: «Izirayeli woolo pe ni fuun pè kannga ma taga Abisalomu wi na.»

¹⁴ Kona, a Davidi wì suu tunmbyeele mbele fuun pàa pye wi ni wa Zheruzalemu ca pe pye fò: «Ye yiri we fe nakoma we se sho Abisalomu wi kɛɛ. Ye yiri fyaw waa kee. Wiga ka pan mbe we ta na, mbe kapege pye we na, mbe ca ki tongo tokobi ni.»

¹⁵ A wunlunana wi legboolo pè suu pye fò: «Wunlunana, we tafo, woro mbele ma tunmbyeele kala o kala loon ndanla, wè gbegele mbeli pye.»

¹⁶ Ki pye ma, a wunlunana wì si yiri, a wi go woolo pe ni fuun pè si taga wi na. Eɛn fò, wila wi cɛnfenne kɛ yaga wa, jango paa wi wunluwo go ki korosi.

¹⁷ Wunlunana wila yiri na kee, a leele pe ni fuun pè si taga wi na. Naa pàa ka saa gbɔn wa go pungo wogo ki na sanga ɲa ni, a pè si yere.

¹⁸ Wunlunana wi tunmbyeele pe ni fuun, naa Kɛreti cɛnle woolo konaa Peleti cɛnle woolo mbele fuun pàa pye wo jate wi pingbaanla, pàa pye na tanri wi tanla. Nambala cɛnme kogoloni (600) mbele pàa yiri wa Gati ca ma taga wi na, pè si toro na tanri Davidi wi yege.

¹⁹ Kona, a wunlunana Davidi wì si Gati ca fenne nana Itayi wi pye fò: «Yingi na, a ma nɛɛ jaa mbe pinle we ni? Songoro ma sa koro wa wunlunana fonjo wi ni. Mà jen ma yen nambanɲa. Mà yiri wa ma tara ma pan ma lara lagame.

²⁰ Mà pan laga na yeri ki fa mo ghen. Nala mbe soon le mbaa yanri ma ni la toro, mbe sigi ta mi jate mila kee laga ɲga na mi sigi jen. Songoro maa kee mboro naa ma sefenne pe ni. Yawe Yɛnɲele li kajeɲge pye ma kan konaa li koro sinne ma ni.»

²¹ Eɛn fò, a Itayi wì si wunlunana wi yon sogo ma yo fò: «Yawe Yɛnɲele na yinwege wolo li mege ki na, konaa wunlunana, na tafo mboon ta go na, laga o laga ma yaa kari, na ma yaa ku o, nakoma ma yaa koro go na o, mi ɲa ma tunmbyee mi yaa pye wa ma ni fun.»

²² Kona, a Davidi wì si Gati ca fenne nana Itayi wi pye fò: «Toro yege waa kee.» A Gati ca fenne nana Itayi wì si toro yege wo naa wi woolo pe ni fuun pe ni, naa pe piile mbele fuun pàa pye wi ni pe ni.

²³ Naa Davidi wo naa leele pe ni fuun pe ni pàa kaa na toro sanga ɲa ni, a ki tara woolo pe ni fuun pe nɛɛ gbele na jorogi ɲgbanga. A wunlunana wì si saa Sediron logo gbunlundege ki kon ma yiri. A leele

pe ni fuun pè si taga wi na, mɛɛ konɔ na li maa kee wa gbinri wi ni li le na kee.

²⁴ Saraga wofo Zadoki wila pye wa fun, naa Levi setirige piile mbele pàa pye na Yɛnɲele li yon finliwe kesu wi ni tungu pe ni. A poro si saa Yɛnɲele li yon finliwe kesu wi tugu maa tege tara. A saraga wofo Abiyatari wo nɛɛ saara woo fò leele pe ni fuun pe sa yiri wa ca ki ni pe ko.

²⁵ A wunlunana wì si Zadoki wi pye fò: «Songoro ma kari Yɛnɲele li yon finliwe kesu wi ni wa ca ki ni. Na na kala liga Yawe Yɛnɲele li ndanla, li yaa kanla songoro mbe pan na ni, mbe ti mbe yon finliwe kesu wo naa wi tegesaga ki yan naa.

²⁶ Eɛn fò na liga na pye fò: «Ma kala li woro mala ndanla;» kona mi ɲa na, ɲga kali ndanla, li ko pye na na.»

²⁷ A wunlunana wì si saraga wofo Zadoki wi pye naa fò: «Wele, mboro ma ma maa yariyanra yaan? Songoro maa kee yeɲinɲge na wa ca, mboro naa ma pinambyo Ahimaazi konaa Abiyatari naa wi pinambyo Zhonatan wi ni.

²⁸ Ye wele, mi yaa sa koro wa gbinri wi funwa lara falafala ti ni, fò mbe ka sa ye yon senre logo.»

²⁹ Ki pye ma, a Zadoki naa Abiyatari pè si songoro Yɛnɲele li yon finliwe kesu wi ni wa Zheruzalemu ca ma saa koro wa.

³⁰ Eɛn fò, a Davidi wo nɛɛ nuru oliviye tire yanwiga ki na na kee. Wila pye na nuru na kee na gbele, maa go ki tɔn na tanri towara. Leele mbele fuun pàa pye wi ni, pàa pe yinre ti tɔnndo nɛɛ nuru na gbele na kee†.

³¹ A pè si pan maga yo Davidi wi kan fò: «Ahitofeli wi yen wa Abisalomu wi ni ma pinle mbele pè yon le pe ni.» Kona, a Davidi wì si Yɛnɲele li yenri ma yo fò: «E, Yawe Yɛnɲele, ki yaga Ahitofeli wi yerewe senre nda wi mbe yo ti pye go fu senre Abisalomu wi yeri.»

³² Naa Davidi wila ka saa gbɔn wa tinndi wi go na sanga ɲa ni, a wì si foli ma Yawe Yɛnɲele li gbago le. Wi mbe wele, mɛɛ Arika cɛnle woolo nana Hushayi wi yan wi pan naa singi. Wi deritonlogo kila pye ma walagi wi na, a wi tara wo wa wi go ki na (mbege naga fò Davidi wi kala lùu jori).

³³ A Davidi wì suu pye fò: «Na maga pinle na ni, ma yaa na yanra.

³⁴ Eɛn fò, na maga songoro mbe kari ca, mbe sa Abisalomu wi pye fò: «Wunlunana, mi yaa pye ma tunmbyee. Faa mila pye ma to wi tunmbyee, koni mila jaa mbe pye mboro tunmbyee.» Na maga ko pye ma, pa ma yaa na saga, Ahitofeli wi yaa la yerewe senre nda kaan na mege ni mberi jogo.

† 15:30 15:30: Davidi wila wi go ki tɔn na tanri towara mbege naga fò wi jatere wi piri wi na fò ma toro (Esite 6.12; Eza 20.2,4; Zhere 14.3-4; Eze 24.17; Mishe 1.8).

³⁵ Saraga wofenne Zadoki naa Abiyatari pe yaa pye wa ma ni. Maga senre nda fuun logo wa wunlunana wi go, ma sari yege yo pe kan.

³⁶ Pe pinambiile shyen pe yen wa pe ni, Zadoki wi pinambyo Ahimaazi wo naa Abiyatari pinambyo Zhonatan wi ni. Na yaga kala o kala logo wa, yege yo pe kan pe pan pege yo na kan.»

³⁷ Kona, a Davidi wi wunlunana Hushayi wi si songoro ma kari wa Zheruzalemu ca, ma yala Abisalomu fun wila pye na yiin wa Zheruzalemu ca.

16

Davidi wo naa nana na paa pye na yinri Ziba pe kala

¹ Naa Davidi wila kaa yanwiga ki go na wi toro jenri, wi mbe wele, mee Mefibosheti wi tunmbyee Ziba wi yan wi pan mboo fili sofilele shyen ni. Wila sofilele pe jonro ti taga pe na, konaa ma buru pyo cenme shyen (200) taga pe na, naa erezen piwara wofogolo cenme ni, naa figiye piwara cenme ni konaa selege kasha nungba ni, nga kila pye ma yin duven ni.

² A wunlunana wi si Ziba wi yewe ma yo fo: «Yingi maa jaa mbe pye ki yaara nda ti ni?»

A Ziba wi suu yon sogo ma yo fo: «Sofilele poro yaa pye wunlunana wi go woolo poro woolo paa nuru pe na. Buru wo naa tige pire ti ni, to yaa pye lefonmbolo pe yaakara. Mbele pe yaa tanga wa gbinri wi ni mbe te, poro yaa duven wa wo mbe pe wogo ki ko.»

³ A wunlunana wi suu yewe ma yo fo: «Ma tafo Sawuli wi pinambyo wi yen se yeri?»

A Ziba wi si wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «Wi koro wa Zheruzalemu ca, katugu wi yen naa yee piin fo: «Nala, Izirayeli woolo pe yaa na tege wunluwo pi na wa na tele Sawuli wi yonlo.» »

⁴ Ki kaa pye ma, a wunlunana wi si Ziba wi pye fo: «Wele, yaara nda fuun ti yen Mefibosheti wi woro, miri kan ma yeri nala.»

A Ziba wi sho fo: «Wunlunana, na tafo, mi yen na foli ma yege sogowo nno gbogo. Yennele sa ti na kala loon ndanla!»

Shimeyi wila Davidi wi danga

⁵ Naa wunlunana Davidi wila ka saa gbɔn wa Bahurimu ca sanga na ni, a nana wa si yiri wa ca ki ni ma pan. Wila pye Sawuli wi sege woo wo wa. Paa pye naa yinri Shimeyi, wi to wo lawi na Gera. A wi si pan nee Davidi wi dangi.

⁶ Ali mbege ta leele pe ni fuun, naa malingboonlo welimbele pe ni fuun paa pye ma wunlunana wi maga wi kalige naa

wi kamege ki na, wila pye na wunlunana Davidi wo naa wi tunmbyeele pe waa sinndeere ni.

⁷ Shimeyi wila pye na Davidi wi dangi na yuun fo: «Ta kee wa, ta kee wa! Legbolere, lejaga fuwe!»

⁸ Sawuli wi go woolo mbele ma gbo ma cen wunluwo pi na pe yonlo, ko fogo koyi nga Yawe Yennele li yen na tonni ma na. Ko ki ti Yawe Yennele li wunluwo pi sho ma yeri maa kan ma pinambyo Abisalomu wi yeri. Koni ma na, maa jolo san, katugu ma yen legbolere.»

⁹ Kona, a Zeruya pinambyo Abishayi wi si wunlunana wi pye fo: «Yingi na ki pyon kugo nga ki nee wunlunana, na tafo wi dangi? Ki yaga mbe toro mbe saa go ki kow.»

¹⁰ Een fo, a wunlunana wi si Abishayi wi yon sogo ma yo fo: «Yoro Zeruya pinambiile wele, ye yingi kala li yen wa ko ni? Na maga ki yan wi yen nala dangi, kona ma jen Yawe Yennele lo ligi yo wi kan fo: «Ta Davidi wi dangi.» Na kaa pye pa ki yen ma, ambo wi yaa wi pye fo: «Yingi na, a ma nee ki piin yeen?» »

¹¹ Kona, a Davidi wi si Abishayi naa wi tunmbyeele pe ni fuun pe pye fo: «Ye wele, na pinambyo jate na wi yen na pisee, wo yen nala ghosaga jaa, pee ka yo ki Benzham cenle woolo nana na wo. Yoo yaga wila na dangi, ma jen Yawe Yennele lo ligi yo wi kan.

¹² Kana Yawe Yennele li yaa na jologo ki yan, mbe ki nala danga senre ti kannga, mbe kajege pye na kan.»

¹³ Davidi naa wi pinleyeenle pe ni, a pe si kono li le na kee. A Shimeyi wi nee tanri na toro wa yanwiga ki kanngaga na Davidi wi tanla na kee. Wila pye na Davidi wi dangi, naa waa sinndeere ni konaa na gbanngban wi yinrigi naa waa wi na.

¹⁴ A wunlunana wo naa leele mbele fuun paa pye wi ni pe si saa gbɔn wa pe gbɔnsaga. Paa te fo jenge. A pe si cen ma wogo wa.

Hushayi wila kari Abisalomu wi korogo

¹⁵ Ko sanga wo ni, a Abisalomu wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe si pan ma ye wa Zheruzalemu ca. Ahitofeli wila pye Abisalomu wi ni fun.

¹⁶ Naa Davidi wi wunlunana Hushayi na wila yiri wa Ariki ca wila ka saa gbɔn wa Abisalomu wi na, a wi suu pye fo: «Yennele sa yinwege kan wunlunana wi yeri! Yennele sa yinwege kan wunlunana wi yeri!»

¹⁷ A Abisalomu wi si Hushayi wi pye fo: «Ndanlawa mba pi yen ma ni ma wunlunana Davidi wi kanngolo powi mba

yeen? Yingi na mɛɛ si kari ma wɔnɔnɔna wi ni?»

¹⁸ A Hushayi wɔ si Abisalɔmu wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Ayoo, mii yenle ko na. Yawe Yenɛɛle lo naa leele pe ni fuun, naa Izirayeli woolo pe ni fuun pɛ lere ɲa wɔ maa tɛge wunluwo, wɔ mi yen wi ni. Wɔ mi yaa koro wi ni.

¹⁹ Mbe taga ko na, mi yaa la tunɲgo piin ambɔ kan? Na wɔnɔnɔna wi pinambyo wɔ ma le? Mi tunɲgo pye ma to wi kan yege ɲga na, pa mi yaa tunɲgo pye ma kan ma fun.»

²⁰ Ki pye ma, a Abisalɔmu wi si Ahitofeli wi pye fɔ: «Ye ye yɛɛ yan ye para ɲga we daga mbe pye ki na.»

²¹ A Ahitofeli wɔ si Abisalɔmu wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Ma to wi cɛnfenne mbele wɔ toro laga paa wunluwo go ki kɔrɔsi, kari ma sa sinle pe ni. Kona Izirayeli woolo pe ni fuun pe yaa ki jɛn mbe yo mɔga pye, a ma kala lɔɔn to wi mben fɔ jɛnɲɛ. Ki ka pye ma, mbele fuun pe yen ma ni, pe yaa fanɲga ta.»

²² A pɛ si paraga go ka kan wa wunluwo go ki biri wi naayeri, a Abisalɔmu wɔ si saa sinle wi to wi cɛnfenne pe ni Izirayeli woolo pe ni fuun pe yege na[†].

²³ Ki wagati wi ni, yerewe senre nda Ahitofeli wila pye na kaan tila pye fanɲga ni paa yege ɲga na pe ka Yenɛɛle lo jate li yewe ti ma pye we. Ahitofeli wi yerewe senre tila pye na jate ma fun Davidi wi yeri konaa Abisalɔmu wi yeri.

17

*Hushayi wila Ahitofeli
wi yerewe senre ti jɔgo*

¹ Ko punɲo na, a Ahitofeli wɔ si Abisalɔmu wi pye fɔ: «Ki yaga mbe sa lenambala waga ke ma yiri shyen (12 000) wɔ mbe taga Davidi wi punɲo na yembine na li ni.

² Mi yaa sa fɔ mbe to wi na mboo ta wi te mako, a wi fanɲga ki kɔ. Mi yaa ti wi fye fɔ jɛnɲɛ. Pa kona leele mbele fuun pe yen wi ni, pe yaa fye mbe fe mboo yaga wi ye. Wunluwana wɔ nunɲba mi yaa gbo.

³ Pa kona mi yaa pan leele pe ni fuun pe ni ma kɔrɔgo. Lere ɲa maa jaa na wɔ ka ta mbe ku mako, kona leele pe ni fuun pe yaa pan ma kɔrɔgo. Pa leele pe ni fuun pe yaa yeyinɲɛ ta.»

⁴ A ki senre ti si Abisalɔmu wɔ naa Izirayeli woolo leelele pe ni fuun pe ndanla.

⁵ Eɛn fɔ, a Abisalɔmu wi sho fɔ: «Ye ti we Hushayi ɲa wi yiri wa Ariki ca wi yeri we pan woo woyoro ti logo fun.»

⁶ A pɛ si Hushayi wi yeri, a wi pan wa Abisalɔmu wi tanla. A Abisalɔmu wɔ suu yewe ma yo fɔ: «Wele, pa Ahitofeli wi yo yɛɛn. ɲga wi yo we daga mbege pye lee we daga mbege yaga? ɲga maa jate ki yo we kan.»

⁷ A Hushayi wɔ si Abisalɔmu wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Yɔnlo na lo na, yerewe senre nda Ahitofeli wɔ kan ti woro ma yɔn.»

⁸ A Hushayi wɔ sho naa fɔ: «Mboro jate mɔɔ to wɔ naa wi lenambala pe jɛn, pe yen malingbɔɔnlo welimbele. Pe yen mara ni paa yege ɲga na cenge urusi na kiga ki pyo wi la wa wasege ki ni ki ma pye mara ni we. Ma to wi yen malaga gbɔnfɔ lɛɛ, wi se yenle mbe sinle wa leele sanmbala pe sɔgoɔ wɔ yembine na li ni. ⁹ Koni maga yiri wi na yere wi yen ma lara waliwege ka ni nakoma laga ka yege ni. Malaga ki lesanga ɲa wi ni, na Davidi woolo paga sa leele pele gbo we ni, lere pyew wi yaa ki senre ti logo mbaa yuun fɔ: «Pɛ ya Abisalɔmu wi malingbɔɔnlo pe ni.»

¹⁰ Kona ali malingbɔɔnlo mbele pe yen welimbele ma we pe ni fuun na, poro mbele pe yen kotogo ni paa jara yen, pa pe yaa kotogo la; katugu Izirayeli woolo pe ni fuun pɛge jɛn ma yo ma to wi yen malingbɔɔn welewe, konaa malingbɔɔnlo welimbele si yen wa wi ni fun.

¹¹ Koni mi yen na ye yerɛgi ɲga ni koyi ɲga yɛɛn fɔ: «Ma ti Izirayeli tara nambala pe ni fuun pe pan pe gbogolo laga ma tanla wunluwana, mbege le wa Dan ca fɔ sa gbɔn wa Berisheba ca[†]. Pe lege jɛnɲɛ paa kɔgoje yɔn taambugo ki yen. Mboro jate ma keli pe yege ye sa malaga ki gbɔn.

¹² Kona wiga pye laga o laga ɲga ni, we yaa saa tɔn wa ki laga ki na, mbe to wi na paa yege ɲga na fɔɔngo ma kaa wo tara na we. Pa kona, wɔ naa leele mbele pe yen wi ni, wa kpe se sho pe ni.

¹³ Na wiga fe sa lara ca ka ni, pa Izirayeli woolo pe ni fuun pe yaa manda le mbe kari ki ca ki kɔrɔgo. We yaa saga ca ki ya mbege sinndeɛre: ti ni fuun ti tilele mbe sari wa wa lawege ɲga le ki tanla ki ni. Ali sinndelege nunɲba ko se koro.»

¹⁴ A Abisalɔmu wɔ naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni pɛ sho fɔ: «Ariki ca fenne nana Hushayi wi yerewe senre ti yɔn ma we Ahitofeli woro ti na.» Eɛn fɔ, Yawe Yenɛɛle lo lɔa ki kɔn maga tɛge mbe Ahitofeli wi yerewe senre ti jɔgo, jango mbe ti kapege mbe Abisalɔmu wi ta.

[†] 16:22 16:22: Yenɛɛle yɔn senre yɔfo Natan wila senre nda yo, pa tila ti yee yɔn fili yɛɛn (2 Sami 12.11-12). [†] 17:11: 17:11: Maga logo mbe le wa Dan ca ki na, fɔ sa gbɔn wa Berisheba ca ki na ko kɔrɔ wo yen fɔ mbege le Izirayeli tara ti go ɲga na mbe saga wa go ɲga na.

*Davidi wila Zhuriden
gbaan wi kɔn ma kari
wa yɔnlɔ yirisaga yeri*

¹⁵ Kona, a Hushayi wɔ si saa ki yo saraga wɔfenne Zadoki naa Abiyatari pe kan ma yo fɔ: «Yerewe senre nda to Ahitofeli wɔ yo Abisalomu wo naa Izirayeli lelelele pe kan. Mi fun nda naa nda to mi yo pe kan.

¹⁶ Koni ye lere tun fyaw wa Davidi wi yeri wi saa pye fɔ wiga ka wɔnlɔ wa gbinri wi funwa lara ti ni, fɔ ki daga wi gbaan wi kɔn wi kari lege, jango wunlunana wo naa leele mbele fuun pe yen wi ni paga ka pe yee kan pe pe tongo.»

¹⁷ Ko sanga wo ni, Zhonatan naa Ahimaazi poro la pye wa Eni Oroguweli pulugo ki tanla. Tunmbyee jele wa wila daga saga senre ti yo pe kan pe sari yo wunlunana Davidi wi kan; katugu pe sila pye na jaa lere mbe pe yan paa yiin wa ca ki ni.

¹⁸ Eɛn fɔ, a lefonɔ wɔ si pe yan, mɛɛ saa pe senre yo Abisalomu wi kan. Ki pye ma, a Zhonatan naa Ahimaazi, pe shyen pɛ si fyeele ma saa gbon nana wa go na wa Bahurimu ca. Kolo la pye wa ki nana wi laga nawa. A pɛ si tigi wa ki kolo wi ni ma lara.

¹⁹ A ki nana wi jo wɔ si tonparaga le maga sanga wa kolo wi yon ki na, mɛɛ muwe jeregi wa ki na, jango lere ka kaga jen.

²⁰ A Abisalomu wi tunmbyeele pɛle si kari ma saa ye wa ki jele wi go, mɛɛ wi yewe ma yo fɔ: «Ahimaazi naa Zhonatan pe yen se yeri?»

A jele wi si pe yon sogo ma yo fɔ: «Pɛ logo ki kɔn ma kari.»

Eɛn fɔ, a pɛ si pe lagaja pee pe yan, mɛɛ songoro ma kari wa Zheruzalemu ca.

²¹ Abisalomu tunmbyeele pe karingolo, a Ahimaazi naa Zhonatan pɛ si yiri wa kolo ma saa ki senre ti yege yo wunlunana Davidi wi kan. Paa Davidi wi pye fɔ: «Ye yiri ye fyeele, ye gbaan wi kɔn, katugu yerewe senre nda naa nda to Ahitofeli wɔ yo ye kanngolo.»

²² Kona, a Davidi wo naa leele mbele fuun paa pye wi ni, pɛ si yiri ma Zhuriden gbaan wi kɔn ma yiri. Sanni laga ki sa laga lere kpe wo sila koro na wi sila gbaan wi kɔn.

²³ Naa Ahitofeli wila kaa ki yan pee yenle wi yerewe senre ti na, a wi suu sofile jongo ki po wi sofile wi na, mɛɛ yiri ma kari wi ca wa wi go. Kona, a wi suu go kagala ke ni fuun ke yege wo. Ko punjo na, a wi si yiri maa yee to. Pa Ahitofeli wila ku yeen. A pɛ si saa wi le wa wi to fanga ki ni.

*Davidi wila saa gbon
wa laga nga pe yinri Mahanayimu*

²⁴ Kona, a Davidi wɔ si saa gbon wa Mahanayimu laga ki na. Ko la yala fun Abisalomu wɔ Zhuriden gbaan wi kɔn wo naa Izirayeli nambala mbele fuun paa pye wi ni pe ni.

²⁵ Ki sanga wi ni, Amasa wo Abisalomu wila tege wi malingboonlo ngbelege ki go na Zhouabu wi yonlo. Amasa wila pye Izirayeli woolo nana na paa pye na yinri Yitira wo pinambyo. Yitira wila Nahashi sumborombyo Abigayili wi pori wi jo. Abigayili wila pye Zeruya wi nosepyo sumboro; Zhouabu no wo lawi na Zeruya.

²⁶ Abisalomu wo naa Izirayeli woolo pe ni pɛ si saa pe malingboonlo censaga ki kan wa Galaadi tara ma cen.

²⁷ Naa Davidi wila ka saa gbon wa Mahanayimu laga ki na sanga na ni, Nahashi pinambyo Shobi na wila yiri wa Araba ca, Amo cenle woolo pe ca ye, wo naa Amiyeli pinambyo Makiri na wila yiri wa Lodebari ca konaa Galaadi tara fenne nana Barizilayi na wila yiri wa Orogelimu ca,

²⁸ pɛ si pan sinleyaara, naa yaapire, naa cɔɔ ni ma pan mari kan Davidi wo naa leele mbele paa pye wi ni pe yeri; ma pinle bile naa ɔɔɔɔ ni, naa muwe ni, naa yarilire pikaara ni, naa yara ni, naa yara yenre ni konaa yarilire pikaara ta yege ni,

²⁹ naa senrege ni, naa nono nara ni, naa simbaala konaa sikaala ni, naa nɛɛ nono sinme yinngɛle ni. Paa pan maga yaara ti ni fuun ti kan Davidi wo naa leele mbele paa pye wi ni pe yeri peri ka; katugu paa pe yee pye fɔ: «Maga yiri wa, ki leele mbele pe yen na jolo funjo naa tege konaa wogo ki keɛ wa gbinri wi ni.»

18

*Davidi woolo paa ya
Abisalomu wi ni maa gbo*

¹ Kona, a Davidi wɔ si leele mbele paa pye wi ni pe jiri, mɛɛ malingboonlo teele tegetege leele waga kelengele (1 000) go na, ma pele tegetege leele cenme cenme go na.

² A Davidi wɔ si leele pe kɔn, a pɛ yiri tegesaga taanri. A wɔ si tegesaga nungba kan Zhouabu wi yeri, ma shyen wogo ki kan Zeruya pinambyo Abishayi wi yeri, Zhouabu wɔ nosepyo we, mɛɛ taanri wogo ki kan Gati ca fenne nana Itayi wi yeri. Kona, a wunlunana wɔ sho fɔ: «Mi fun mi yaa pinle mbe kari ye ni wa malaga.»

³ Eɛn fɔ, a malingboonlo pɛ sho fɔ: «Maga ka kari we ni wa malaga. Katugu na woro ka fe we mbenfenne pe yege, pe se ko jate kala. Ali na paga we walaga gbo, pe se ko jate kala. Eɛn fɔ mboro nungba mboro we woro lenambala waga ke na (10 000). Ki kala na, ki yen ma yon ma koro

laga ca ki ni, maa leele torogi pe saa we sari.»

⁴ A wunlunana wi si pe yon sogo ma yo fo: «Iga yaa jate ki yen ma yon, ko mi yaa pye.» Kona, a wunlunana wi si saa yere wa ca ki mbogo yeyongo ki na, ma yala leele pe ni fuun paa pye na tooro na yinrigi leele cenme cenme, konaa leele waga kelengele (1 000).

⁵ A wunlunana wi sigi senre nda ti yo maga ngban Zhouabu, naa Abishayi konaa Itayi pe ni ma yo fo: «Mi yen na ye yenri yege pye mi kala na, yaa lefonmbyo Abisalomu wi korosi, yaga ka kapege pye wi na.» Senre nda wunlunana wila yo ma ngban malingboonlo teele pe ni Abisalomu wi kanngolo, leele pe ni fuun paa ti logo.

⁶ A Davidi wi malingboonlo pè si yiri ma kari sa to Izirayeli woolo pe na. A pè si malaga ki gbon wa Efirayimu tara kologo ki ni.

⁷ Davidi wi malingboonlo paa ya Izirayeli woolo pe ni wa ki laga ki ni. Ki pilige ki ni, paa ya pe ni fo jenge, ma lere waga nafa (20 000) wo gbo pe ni.

⁸ Malaga kila jaraga ma gbon tara ti lagapyew ki ni. Leele mbele paa pungo ma ku wa kologo ki ni pe ye, poro la lege ma we mbele paa gbo tokobi ni poro na.

Zhowabu wila Abisalomu wi gbo

⁹ Malaga gbonsanga wi ni, a Abisalomu wi si saa fo ma yiri Davidi malingboonlo pe na. Abisalomu wila pye ma lugu sofite woroso na. A sofite woroso wi si fe ma ye tigbogo ka nogo, ki njere tila pye ma migi ti yee ni. A Abisalomu wi go ki si yanra wa terebenti tige njere ti ni. A sofite woroso wi si fe ma wo wa wi nogo nee kee maa yaga wi yen ma yanra na yolo wa naayeri wo naa tara ti sogowo pi ni.

¹⁰ A nana wa si saa ki yan ma, mee pan maga yo Zhouabu wi kan fo: «Wele, mi Abisalomu wi yan wi yanra na yolo terebenti tige ka ni.»

¹¹ A Zhouabu wi si nana na wila pye naga senre ti yuun wi kan wi pye fo: «Ma yo mele? Mboro wi yan? Yingi na mee suu gbo le teere? Mi jen nogo kan warifuwe pyo ke ni konaa malingboonlo kurusijara ni.»

¹² Een fo, a ki nana wi si Zhouabu wi yon sogo ma yo fo: «Ali na maga na kan warifuwe pyo waga kele (1 000) ni, mi se yenle mbe kee taga wunlunana wi pinambyo wi na mboo gbo; katugu senre nda wunlunana wila yo ma ngban mboro naa Abishayi konaa Itayi ye ni, waa ti logo. Wila yo fo: «Ye ni fuun nungba nungba yaa lefonmbyo Abisalomu wi korosi, yaga ka kapege pye wi na.»

¹³ Ndee ki pye muu gbo larawa, ki mono o mono, ki kala li se jen na lara wunlunana wi na. Mboro jate ma jen na yiri na korogo mbanla le kee.»

¹⁴ A Zhouabu wi sho fo: «Mi se cen mbaa na yee moni na ma tanla.» A wi si saa njanraya taanri le ma saa Abisalomu wi yaga wee, mee wi sun yi ni wa wi kotogo ki na, maga ta wila pye ma yanra wa terebenti tige ki ni.

¹⁵ Ko pungo na, lefonmbolo ke mbele paa pye na Zhouabu wi malingbonyaara ti lee, pè si wa ma Abisalomu wi maga, mee wi gbon maa gbo.

¹⁶ Kona, a Zhouabu wi si mbanlaga ki win mbe malaga ki yerege. A Davidi malingboonlo pè si Abisalomu malingboonlo pe purogo ki yaga, katugu Zhouabu wila pe yerege.

¹⁷ A pè si Abisalomu gboo wi le ma saa wi wa titegbogo ka ni wa kologo ki nandogomo, mee sinndeere legere ta gbogolo wi na. Ki kaa pye ma, a Izirayeli woolo pe ni fuun nungba nungba pè si fe ma kari pe yinre.

¹⁸ Ma Abisalomu wi ta yinwege na, wila sinndelege titonlogo ka yerege maga pye nandowo yaraga wa wunlunana gbunlundege ki ni, katugu wila wi yee pye fo: «Pinambyo woro na yeri mbe kanla mege ki taga ki koro laga.» Ki pye ma, a wi suu yeera mege ki taga ki sinndelege titonlogo ki na, a paa ki yinri Abisalomu nandowo sinndelege, ali ma pan ma gbon nala.

Paa Abisalomu wi kunwo pi yo Davidi wi kan

¹⁹ Kona, a Zadoki pinambyo Ahimaazi wi si Zhouabu wi pye fo: «Ki yaga mbe fe mbe kari saga sentanra ti yo wunlunana wi kan mboo pye fo: «Wunlunana, Yawe Yenjele li tanga kan ma yeri, moo sho ma juguye pe kee.» »

²⁰ A Zhouabu wi suu pye fo: «Ayoo, maga ka kari. Mboro ma ma yaa kari sa sentanra ti yo wunlunana wi kan nala, ma yaa ka sari yo pilige ka yege ni. Een fo, nala ma, katugu wunlunana wi pinambyo wi ku.»

²¹ Kona, a Zhouabu wi si Kushi tara fenne nana wi pye fo: «Kari ma sa nga ma yan ki yege yo wunlunana wi kan.» A Kushi tara fenne nana wi si foli Zhouabu wi yege sogowo maa gbogo, mee fe ma kari saga yo.

²² A Zadoki pinambyo Ahimaazi wi si Zhouabu wi pye fo: «Ki ka sa yiri yinriwe o yinriwe, mi yen ki ni; ki yaga mbe fe mbe taga Kushi tara fenne nana wi na mbe sa tunngo ki yo!»

A Zhouabu wi suu pye fo: «Yingi na, a ma nee jaa mbe fe mbe kari wa na

pinambyo? Ki senre nda ti se sa pye tonli ni ma kanngolo.»

²³ A Ahimaazi wì sho fò: «Ki ka sa yiri yinriwe o yinriwe, koyi. Mila jaa mbe fe mbe kari.» A Zhouabu wì suu pye fò: «Ta fee maa kee.» Ki kaa pye ma, a Ahimaazi wì si funwa laga falafala kono li le, ma fe ma saa Kushi tara fenne nana wi toro.

²⁴ Ki wagati wi ni, Davidi wila pye ma cen yeyongo nga wa funwa yeri konaa yeyongo nga wa nawa yeri ti shyen sogowo pi ni. A ca ki korosifo wì si lugu wa yeyongo ki biri wi gona, wa mbogo nga wa ki na, wa ki namunjo wi na. Wi mbe ka wele, a wì si nana wa yan wi yen na fee na paan wa wi nungba.

²⁵ A ca ki korosifo wì si para ngbanga maga wogo ki yo wunlunana wi kan. A wunlunana wì sho fò: «Na kaa pye wi yen wi nungba, kona wi yen na paan mbe sentanra yo we kan.» A nana wi nne paan na yongo pe ni jeennjenri.

²⁶ Ko punjo na, a ca ki korosifo wì si nana wa yege yan wila fee na paan wa naa. A wì si para ngbanga maga yo ca ki yeyongo korosifo wi kan, ma yo fò: «Wele, nana wa yege yen na paan wa wi nungba.»

A wunlunana wì sho fò: «Wo fun wi yen na paan mbe sentanra yo we kan.»

²⁷ A ca ki korosifo wì sho fò: «Mi na yanwa po ni, lere kongbanna wi felomo pi yiri Zadoki pinambyo Ahimaazi wi felomo po korogo.»

A wunlunana wì sho fò: «Ki nana wi yen lejenne, wi yen na paan mbe sentanra yo we kan.»

²⁸ Kona, a Ahimaazi wì si pan ma gbon, mee para ngbanga maga yo wunlunana wi kan fò: «Ki yen yinge.» A wì si to maa yege ki jiile tara wunlunana wi yege sogowo maa gbogo ma sho fò: «Sonno yen Yawe Yennele, ma Yennele li woo; wunlunana, na tafo, lo li leele mbele paa yiri ma korogo pe le ma kee.»

²⁹ A wunlunana wì suu yewe ma yo fò: «Lefonmbyo Abisalomu wi yen ngbaan le?»

A Ahimaazi wì si wunlunana wi yon sogo ma yo fò: «Sanga na ni Zhouabu wi ja mi naa ma tunmbyee wi ni we tun, mi ja janwa gbolo la yan li yen na tinme gboo pa tinni, een fo mi si jaga go jen.»

³⁰ A wunlunana wì sho fò: «Toro ma yere na kanngaga na.» A Ahimaazi wì si toro ma yere kanngaga na, na singi.

³¹ Kona, a Kushi tara fenne nana wì si fe ma pan ma gbon, mee wunlunana wi pye fò: «Wunlunana, na tafo, sentanra yen na yeri mbe yo ma kan. Mbele fuun paa yiri ma korogo, Yawe Yennele li tanga kan ma yeri pe na, moo sho pe kee nala.»

³² A wunlunana wì si Kushi tara fenne nana wi yewe ma yo fò: «Lefonmbyo Abisalomu wi wa ngbaan le?»

A Kushi tara fenne nana wì suu pye fò: «Wunlunana, na tafo, ma juguye poro naa mbele fuun pè yiri ma korogo, Yennele sa ti pe pye paa ki lefonjo wi yen.»

19

Davidi wila wi pinambyo Abisalomu wi kunwo pi gbele

¹ Kona, a wunlunana wi jatere wì si piri wi na, a wi nne seri. A wì si lugu ma kari wa yumbyo naayeri woo wi ni, wa ca ki mbogo yeyongo ki go na, ma saa gbele wa. Wila pye na tanri na gbele na yuun fò: «E, na pinambyo Abisalomu, na pinambyo! E, na pinambyo Abisalomu! Ndee ki pye mi ku ma yonlo, ko mbe ja mbonro. E, Abisalomu, na pinambyo, na pinambyo!»

² A pè si saa ki yo Zhouabu wi kan ma yo fò: «Wele, wunlunana wi wa na gbele na kunwo kayanga senre yuun Abisalomu wi kunwo pi kala na.»

³ Ki pye ma, yawa mba Izirayeli woolo paa ya ki pilige ki ni, pi si kannga ma pye kunwo kayanga pe ni fuun pe yeri, katugu leele pe ni fuun paa ki logo ki pilige ki ni fo wunlunana wi jatere wila piri wi na fo jenge wi pinambyo wi kunwo pi kala na.

⁴ Ki pilige ki ni, leele pe ni fuun paa lara ma ye wa ca ki ni paa yege nga na leele mbele fe pe maliwiinle yege ma pan ma ye wa ca fere ni.

⁵ Wunlunana wila wi yege ki ton nne gbele ngbanga na yuun fò: «E, na pinambyo Abisalomu! Abisalomu, na pinambyo, na pinambyo!»

⁶ Kona, a Zhouabu wì si kari ma saa ye wa go wunlunana wi korogo, mee wi pye fò: «Mà fere wa ma tunmbyeele pe ni fuun pe na nala, poro mbele pè mboro naa ma pinambiile, naa ma sumborombiile, naa ma jele konaa ma cenfenne pe ni ye go sho we.

⁷ Mbele pe yen moo panra, poro pe yen moo ndanla. Mbele ma yen ma ndanla, a poro yen moo mbenge; katugu maga naga nala fo ma malingbocoolo teele poro naa ma tunmbyeele pe ni, pe woro yaraga ka ma yege na. Koni migi jen ma yo ndee ki pye we ni fuun we ku, a Abisalomu wo koro yinwege na, ko ki jen na tanla ma ni.

⁸ Koni yiri ma kari wa funwa na, ma sa para ma tunmbyeele pe ni ma pe kotogo ki sogo pe na. Katugu mi wugu Yawe Yennele li mege ki na ma kan, fo na mee yiri sa para pe ni, ali lere nungba wo se koro laga ma ni yembine na li ni. Pa kona kapege nga ki yaa ma ta, ki yaa we jologo nga fuun ki

gbon ma na maga le wa ma punwe pi na fo ma pan ma gbon nala ki na[†].»

⁹ Kona, a wunlunana wi si yiri ma saa cen wa ca ki mbogo yeyongo ki na. A pe sigi yo leele pe ni fuun pe kan fo: «Ye wele, wunlunana wi yen ma cen wa ca ki mbogo yeyongo ki na.» A leele pe ni fuun pe si pan wa wunlunana wi yege sogowo.

Davidi wila songoro ma kari wa Zheruzalemu ca

Ma si yala, ko sanga wo ni, Izirayeli woolo pe ni fuun nungba nungba paa fe ma kari pe yinre.

¹⁰ Koni wa Izirayeli cengele ke ni fuun ke ni, leele pe ni fuun paa pye na kendige woo pe ye ni na yuun fo: «Wunlunana Davidi wo wi we sho we juguye pe kee. Wo wi we sho Filisiti tara fenne pe kee. Koonga koni wi fe Abisalomu wi yege ma wo laga tara ti ni.

¹¹ Een fo, Abisalomu na waa sinme pi wo wi na maa tege we wunluwo wi ku wa malaga ki ni. Koni yingi waa singi mbe wunlunana Davidi wi pye wi pan?»

¹² Wunlunana Davidi wo na, wila tunngo torogo wa saraga wofenne Zadoki naa Abiyatari pe yeri ma pe pye fo: «Ye sa para Zhuda tara leele pe ni, ye pe pye fo: «Yingi na leele pele yege yaa si keli ye na mbe sa wunlunana wi pye wi songoro wa wi go?» » Katugu senre na Izirayeli woolo pe ni fuun paa pye na yuun, tila gbon wa wunlunana wi na.

¹³ Wila yo pege yo pe kan naa fo: «Yoro ye yen na sefenne, ma pye kasanwa nungba na ni. Yingi na leele pele yege yaa si keli ye na mbe sa wunlunana wi pye wi songoro wa wi go?»

¹⁴ Yege yo fun Amasa wi kan fo: «Mi naa mboro we woro sege nungba woolo, ma pye kasanwa nungba wi le? Na mi soon tege na malingboonlo pe to Zhouabu wi yonlo, kona Yennele li jologo gbogo wa na na.» »

¹⁵ Ki pye ma, a Davidi wi si Zhuda tara fenne pe ni fuun pe jateri wi kannga pe na paa lere nungba yen. A pe si tunngo torogo ma yo pe saga yo wunlunana wi kan fo: «Songoro ma pan mboro naa ma tunmbyeele pe ni fuun pe ni.»

¹⁶ Kona, a wunlunana wi si songoro, mee pan ma gbon le Zhuriden gbaan wi na. A Zhuda tara fenne pe si kari wa Giligali ca mbe saa fili mbe Zhuriden gbaan wi kon wi ni[†].

Davidi wila Shimeyi naa Mefibosheti pe kala yaga

¹⁷ Kona, a Benzame cenle woolo nana Gera wi pinambyo Shimeyi na wila yiri wa Bahurimu ca wi si fyeele ma pinle Zhuda cenle woolo pe ni mbe sa wunlunana Davidi wi fili.

¹⁸ Benzame cenle woolo nambala waga kele (1 000) la pinle wi ni ma kari, naa Ziba na wila pye Sawuli wi go tunmbyee wi ni, ma pinle Ziba wi pinambiile ke ma yiri kangurugo pe ni konaa wi tunmbyeele nafa pe ni. Paa saa gbon wa Zhuriden gbaan wi na wunlunana wi yege.

¹⁹ Tonmokoro nga paa tege wunlunana wo naa wi go woolo pe mege ni, kila gbaan wi kon ma gbon wa wi kee nga na. Naa wunlunana Davidi wila kaa gbaan wi kon ma yiri sanga na ni, a Gera pinambyo Shimeyi wi si pan ma to le tara wunlunana wi yege sogowo maa gbogo,

²⁰ mee wunlunana wi pye fo: «Na tafa, maga kanla kapege ki jate na go na. Wunlunana, na tafa, maa pye na yinrigi wa Zheruzalemu ca pilige nga ni, mi na ma tunmbyee kapege nga mila pye ma na, maga ka nawa to ki na. Wunlunana maga kaga jate naa.

²¹ Katugu mi na ma tunmbyee migi jen fo mi kapege pye. Ko kala na mi pye lere kongbanja ma yiri wa Zhouzefu sege woolo pe ni fuun pe ni, mbe pan mboon fili wunlunana, na tafa.»

²² Een fo, a Zeruya pinambyo Abishayi wi sho fo: «Iga Shimeyi wila pye ki daga poo gbo ki kala na, katugu wila lere na Yawe Yennele li sinme kpoyi wo wi na maa wo wi danga.»

²³ Een fo, a Davidi wi sho fo: «Yoro Zeruya pinambiile wele, ye yingi kala li yen wa ki wogo nga ki ni? Yingi na, a ye nee ye ye piin na winfenne nala? Yege yan Izirayeli woolo wa daga poo gbo nala le? Migi jen nala fo muwi mi yen Izirayeli woolo pe wunlunana we.»

²⁴ Ko pungo na, a wunlunana wi si Shimeyi wi pye fo: «Ma se ku», mee wugu ki na maa kan.

²⁵ Sawuli pishyenwoo Mefibosheti wila kari ma saa wunlunana wi fili fun. Maga le wa wunlunana wi yiripilige ki na wa Zheruzalemu ca fo ma saa gbon wi songoropilige ki na ma pan wa yeyingge na, Mefibosheti wi sila wi tooo ti jogo, wi sila wi siyo wi kulu, wi sila suu yariporo ti jogo[†].

²⁶ Naa wila ka saa gbon wa wunlunana wi na wa Zheruzalemu ca sanga na ni, a wunlunana wi suu yewe ma yo fo:

[†] 19:8 19:8: 2 Sami 15.13; 20.1 [†] 19:16 19:16: 2 Sami 16.5-13 [†] 19:25 19:25: Mefibosheti wi sila wi tooo ti jogo, wi sila wi siyo wi kulu, wi sila suu yariporo ti jogo: Wila ko kagala koro pye mbege naga fo naa wunlunana wila yiri wa Zheruzalemu ca, kila cen wi yeri ndee lere wi ku wi yeri.

«Mefibosheti, yingi na ma sila si pinle na ni mbe kari?»

²⁷ A wì si wunlunana wi yon sogo ma yo fò: «E, wunlunana na tafo, na tunmbyee wo wila na fanla; katugu mi na tunmbyee, mila yo fò mi yaa na sofile jongo ki taga na sofile wi na mbe lugu wi na, jango mbe pinle wunlunana wi ni mbe kari, ma jen mi na ma tunmbyee na tooo ti jongo na na.

²⁸ Kona, a wì si kari ma saa mi na ma tunmbyee na mege ki jongo wunlunana, na tafo wa ma yeri. Een fò wunlunana, na tafo ma yen paa Yennele li merege yen; ki kala na nga koon ndanla, ma ko pye na na.

²⁹ Katugu na tele Sawuli wi go woolo pe ni fuun pe ni, lere wo wa kpe sila pye wa, na wi sila daga poo gbo wunlunana, na tafo ma yege sogowo. Kona ki ni fuun, mi na ma tunmbyee, mà censaga kan na yeri wa mbele pe maa nii wa ma lisaga pe ni. Yingi kajenge mila jaa wunlunana ma yeri naa mbe sa we ko nga ko na?»

³⁰ A wunlunana wi suu pye fò: «Ki senlegere nda to yo kala? Migi yo ma kan ma yo fò mboro naa Ziba wi ni, yoon tele wi tara laga ki yelee ye yee na?»

³¹ Kona, a Mefibosheti wì si wunlunana wi pye fò: «Ko wogo nga ko si ngban. Wunlunana, na tafo mà kaa songoro ma pan yeyinge na mako, Ziba wi tara laga ki ni fuun ki le.»

Davidi wila Barizilayi wi gbogo

³² Kona, Galaadi tara fenne nana Barizilayi na wila yiri wa Orogelimu ca wi si pan mbe Zhuriden gbaan wi kon fun wunlunana wi ni, mboo yaga wa gbaan wi pungo na wila kee.

³³ Barizilayi wila le fò jenge, wila ta yele nafa tijere. Ma wunlunana wi ta wa Mahanayimu ca sanga na ni, Barizilayi wila wi kala li ni fuun li yon; katugu penjagboro fò lawi.

³⁴ A wunlunana wi si Barizilayi wi pye fò: «Pan we gbaan wi kon ma pinle na ni we kari, mi yaa sa yere ma kala li ni wa Zheruzalemu ca.»

³⁵ Een fò, a Barizilayi wì si wunlunana wi yon sogo ma yo fò: «Na yinwege ki koro jori naa, mbee pinle mbe kari wunlunana ma ni wa Zheruzalemu?»

³⁶ Koni mì le ma ta yelee nafa tijere. Mi se ya mbe yaritanga naa yaripenge ti jen mberi wo ti yee ni. Mi na ma tunmbyee, mi se ya mbe yaakara nda mi yaa la kaa konaa yaara nda mi yaa la woo ti tanwa pi jen mboo wo pi yee ni.

Mi se ya mbaa yurukoolo nambala naa jele pe magangala ke nuru naa jenge. Wunlunana, na tafo, mi na ma tunmbyee, yingi na mbee kari mbe soon yanra?

³⁷ Wunlunana na tafo, mi na ma tunmbyee, mi yaa Zhuriden gbaan wo kon mbe soon torogo jenri. Yingi na wunlunana ma nee ki gbogowo mba pi kaan na yeri yere?

³⁸ Ki yaga mi na ma tunmbyee mbe songoro mbe kari, jango mbe sa ku wa na ca, panla le wa na to fanga naa na no fanga ki tanla. Wele, ma tunmbyee Kimihamu wi na, na pinambyo we†. Wi yaa gbaan wi kon mbe kari wunlunana na tafo ma ni. Nga fuun koon ndanla, ma ko pye wi kan.»

³⁹ A wunlunana wì sho fò: «Mì yenle ki na; Kimihamu wi pan we kari. Nga fuun koon ndanla ko mi yaa la piin wi kan. Ma kaa nga fuun jaa na yeri, mi yaa ki pye ma kan.»

⁴⁰ A leele pe ni fuun pè si Zhuriden gbaan wi kon ma yiri; kona, a wunlunana wì si gbaan wi kon ma yiri fun, mee keyen wa wa Barizilayi wi yologo maa shari. Ko pungo na, a Barizilayi wì si songoro ma kari wi ca.

⁴¹ A wunlunana wì si kari wa Giligali ca ki yeri. Kimihamu wila pinle wi ni.

Zhuda cenle woolo

naa Izirayeli woolo pe maara senre

Zhuda cenle woolo poro naa Izirayeli woolo sanmbala pe walaga ni paa gbaan wi kon wunlunana wi ni.

⁴² Kona Izirayeli woolo pe ni fuun pe nee paan wunlunana wi korogo, nee wi piin fò: «Yingi na we sefenne Zhuda cenle woolo pè si pan moɔ yu ma Zhuriden gbaan wi kon ma ni, mboro naa ma go woolo konaa ma pinleyeenle pe ni fuun pe ni?»

⁴³ A Zhuda cenle woolo pe ni fuun pè si Izirayeli woolo pe yon sogo ma yo fò: «Wè ko pye ma, katugu wì yongo we ni sege kologo ki ni. Yingi na, a ko si yoro nawa po ngban? Ye nawa po ni wunlunana wo wi maa we yon suro ti woo wi le? Nakoma yarikanra wila kaan we yeri wi le?»

⁴⁴ Kona, a Izirayeli woolo pè si Zhuda cenle woolo pe yon sogo ma yo fò: «Wè wunlunana wi ta tasaga ke ma we ye na†. Ee, nga ki yen we wogo Davidi wi kanngolo ki we ye wogo ki na. Yingi na, a yè si we tifaga yeen? Ye sigi jen mbe yo woro waa keli maga yo ma yo fò wunlunana wi songoro wi pan?» Een fò Zhuda cenle woolo pe senyoro tila ngban ma we Izirayeli woolo pe woro ti na.

† 19:30 19:30: 2 Sami 16.3-4 † 19:38 19:38: Nga ki yo fò: Na pinambyo we, pa ko yen ma yologo wa Yennele senre sewe lee na wi yen Gireki senre ni wi ni; 1 Wunlu 2.7. † 19:44 19:44: Izirayeli woolo paa yo pè wunlunana wi ta tasaga ke ma we, katugu wa pe gbogolomo pi ni, paa pye cenle ke, ma si yala Zhuda cenle lo la pye cenle nungba pe.

20

*Benzhame cenle woolo naja
Sheba wila yiri ma je
Davidi wi na*

¹ Naja lejaga wà la pye wa, pàa pye naa yinri Sheba. Pàa pye naa to wi yinri Bikiri. Benzhame cenle woo lawi. A wì si kaa mbanlaga win mee yo fò:

«We kala woro Davidi wi ni.
Woro naa Zhese pinambyo wi ni, koro go lime kpe woro we sògowa.

Izirayeli woolo, ye ni fuun yaa kee ye yinre†.»

² Kona, a Izirayeli woolo nambala pe ni fuun pè si laga Davidi wi na, ma taga Bikiri pinambyo Sheba wi na. Eèn fò, a Zhuda cenle woolo nambala poro si koro pe wunlunaja wi ni ma taga wi punjo na, ma yiri wa Zhuriden gbaan wi yon na ma saa wi torogo ma gbon fò wa Zheruzalemu ca.

³ A Davidi wì si saa ye wa wi go ki ni wa Zheruzalemu ca. Wunlunaja wi cénfenne ke mbele wila toro wa paa wi wunluwo go ki koro si, a wi si pe le ma saa pe le go ka ni pe ye, a paa pe koro si. Yaraga nga fuun pe mbaa jori ki kala wila pye na ki ni fuun ki kaan pe yeri. Eèn fò, wì sila sinle wa kpe ni pe ni naa. Pàa koro pe ye wa ki go ki ni paa nangunjaala yen fò ma saa gbon pe kunwo pi na†.

*Zhowabu wila naja na pàa pye
na yinri Amasa wi gbo*

⁴ Ko punjo na, a wunlunaja wì si Amasa† wì pye fò: «Zhuda tara nambala pe yeri ma pe gbogolo laga na yeri sanni sa gbon piliye taanri, mboro fun ma pye laga.»

⁵ A Amasa wì si kari sa Zhuda tara woolo pe yeri mbe pe gbogolo. Eèn fò wagati na wunlunaja wila naga, a wì saa toro wì na, na wi fa pan.

⁶ Kona, a Davidi wì si Abishayi wì pye fò: «Koni Bikiri pinambyo Sheba wo yaa kapege pye we na mbe we Abisalomu wo na. Ki kala na, yiri ma mi na ma tafa na tunmbyeele pe le, ye Sheba wì puro yoo yigi, jango wiga ka sa ye cara nda pe malaga sigemboro kan mari maga ka ni mbe sho we yeri.»

⁷ A Zhowabu wì lenambala pè si yiri ma pinle wì ni, naa Kereti tara fenne pe ni, naa Peleti cenle woolo pe ni, konaa lenambala

welimbele pe ni fuun pe ni. A pè si yiri wa Zheruzalemu ca ma taga Bikiri pinambyo Sheba wì na naa puro†.

⁸ Naa pàa ka saa gbon wa Gabawon ca sinndeligbo go laga ki na, a Amasa wì si kon na yiri pe na. Zhowabu wila wì malingboonlo yariporo ti le, mari po kurusijara ni. Tokobi wà la pye wa wì wofogo ki ni posaga kurusijara wì na wa wì senné. Naa Zhowabu wila kaa na tanri na kee, a tokobi wì si wo wa wì wofogo ki ni ma to†.

⁹ A Zhowabu wì si Amasa wì pye fò: «Yingi kala yen wa na sefo?» A wì suu kalige ki tege ma Amasa wì siyo wì yigi mbe keyen wa wì yologo mboo shari.

¹⁰ Eèn fò, Amasa wì sila tokobi na wila pye wa Zhowabu wì kameŋge ki ni wì koro si. A Zhowabu wì si Amasa wì sun wì ni wa wì lara ti na. A wì latiire ti si wo ma toori le tara. Zhowabu wì sila wì sun naa shyen wogo na. A Amasa wì si ku.

Ko punjo na, a Zhowabu naa wì jonlo Abishayi wì ni pè si taga Bikiri pinambyo Sheba wì na naa puro.

¹¹ Lefonmbolo mbele pàa pye Zhowabu wì ni, a wo wà nungba si yere wa Amasa wì tanla, mee yo fò: «Zhowabu wì kala li yen ma lere na ndanla konaa lere na wì yen Davidi wì koro go, ko fò wo mbe taga Zhowabu wì na.»

¹² Ki wagati wì ni, Amasa wila pye na pinligi wa wì kasanwa pi ni wa konò li nandogomo. Naa lefonjo wila kaa ki yan leele pe ni fuun pàa pye na yeregi le, a wì si Amasa gboo wì tilele maa wo wa konò ma kari wì ni kere ta ni, mee yaripogo tege maa ton, katugu wila ki wele maga yan fò leele mbele fuun pàa pye na paan, pàa pye na yeregi le.

¹³ Naa wila kaa wì wo wa konò mako, a leele pe ni fuun pè si taga Zhowabu wì na nee Bikiri pinambyo Sheba wì puro.

¹⁴ Kona, a Zhowabu wì si Izirayeli cengele ke ni fuun ke tara ti yanri ma toro fò ma saa gbon wa Abeli Beti Maaka† ca ki na konaa wa Berimu cenle woolo pe ni fuun pe na. A Berimu cenle woolo pè si yiri ma pe yee gbogolo ma taga wì na fun.

¹⁵ A pè si saa Sheba wì ton wa Abeli Beti Maaka ca, mee yere maga maga. A pè si tara ta gbogolo ca ki mbogo ki na maga pye lugusaga fò ma saa gbon wa ki naayeri. Leele mbele fuun pàa pye Zhowabu wì ni,

† 20:1 20.1: 1 Wunlu 12.16; 2 Kuro 10.16 † 20:3 20.3: 2 Sami 15.16; 16.21-22 † 20:4 20.4: 2 Sami 17.25; 19.4

† 20:7 20.7: 2 Sami 8.18 † 20:8 20.8: *Zhowabu wila wì malingboonlo yariporo ti le, mari po kurusijara ni. Tokobi wà la pye wa wì wofogo ki ni posaga kurusijara wì na wa wì senné. Naa Zhowabu wila kaa na tanri na kee, a tokobi wì si wo wa wì wofogo ki ni ma to, ki senné ti woro ma filige Eburuye senné ti ni. Ki yaa pye tokobi jeele wà la pye ma po wa Zhowabu wì kurusijara wì na, na wì mbaa ya nege mbe wo mboo yigi wa wì kee, jango lere ka kaga jen.* † 20:14 20.14: 1 Wunlu 15.20; 2 Wunlu 15.29; 2 Kuro 16.4

pàa pye na ca ki mbogo ki nògona wi tunru mbege jan.

¹⁶ Kona, a jele tijinliwè fò wà si koro wa ca ki ni ma para ngbanga ma yo fò: «Ye nungbolo jan ye logo, ye nungbolo jan ye logo. Mila ye yenri yege yo Zhowabu wi kan wi fulo laga, mi yen na jaa mbe para wi ni.»

¹⁷ A Zhowabu wì si fulo wa jele wi tanla. A jele wì suu pye fò: «Mboro ma yen Zhowabu we le?»

A Zhowabu wì suu yon sogo ma yo fò: «Ee, muwi.»

A jele wì sho fò: «Mi ña ma kulojò, ta nuru na yeri.»

A Zhowabu wì suu pye fò: «Ta para mila nuru ma yeri.»

¹⁸ Kona, a jele wì sho fò: «Faa, na kala là ka pye wa, leele pe kataraga layi na yuun fò: «Yoo kari we sa Abeli ca woolo pe yewe pe yerewe kan we yeri.» Ki ka pye ma, ki kala li ma yege wò.

¹⁹ We ca ki yen yeyingge ca konaa ma pye ca nga pe yen ma taga ki leele pe na laga Izirayeli tara. Een fò mboro yen na jaa mbe ca nga ki yen kagbogo yon laga Izirayeli tara ka tongo. Yingi na, a ma nne jaa mbe Yawe Yennele li korogo ki tongo?»

²⁰ A Zhowabu wì suu yon sogo ma yo fò: «Yennele sanla sho ko pyewe ni! Yennele sanla sho mbaa ki jate mbe yaraga ka tongo nakoma mbe yaraga ka jago.

²¹ Ko ma waa jate mbe pye. Een fò nana nungba kala li yen we na. Wì yiri wa Efrayimu yanwira tara ti ni, pe maa wi yinri Sheba, Bikiri pinambyo we. Wì yiri ma je wunlunaja Davidi wi na. Ye wo nungba wo le we kee. Pa we yaa kari mbe laga ca ki na.»

A jele wì si Zhowabu wì yon sogo ma yo fò: «We yaa wi go ki kow mbege wa ma kan wa ca ki mbogo ki pungo na.»

²² Kona, a jele wì si saa para ca woolo pe ni fuun pe ni tijinliwè ni. A pè si saa Bikiri pinambyo Sheba wi go ki kow maga wa wa Zhowabu wi kan. A Zhowabu wì si mbanlaga ki win. A leele pè si jaraga ma laga ca ki na. A pe ni fuun nungba nungba pè si kari pe yinre. A Zhowabu wì si songoro ma kari wa Zheruzalemu ca, wa wunlunaja wi yeri.

DAVIDI WILA TI A PE SAWULI WI SETIRIGE PIILE PE GBO

20.23-21.22

Davidi wi legbocolo pe mere

²³ Zhowabu wo wila pye Izirayeli tara malingbocolo pe ni fuun pe to. Yehoyada pinambyo Benaya wo wila pye Kereti tara fenne naa Peleti cenle woolo pe to.

²⁴ Adoramu wo wila pye kulowo tunndo ti go na. Ahiludi pinambyo Zhazafati wo wila pye wunluwo kagala ngele paa pye na yonlogi ke seweere ti tegefo.

²⁵ Sheva wo wila pye sewe yonlogofò. Zadoki naa Abiyatari poro paa pye saraga wofenne wele.

²⁶ Yayiiri setirige pyo Ira wila pye fun Davidi wi saraga wofò†.

21

*Yele taanri funjo nga kila to
konaa Sawuli setirige piile
pe kunwo*

¹ Ma Davidi wi ta wunluwo pi na sanga ña ni, a funjo kà si to fò ma saa gbòn yele taanri. A Davidi wì si Yawe Yennele li yewe ki wogo ki ni. A Yawe Yennele li suu yon sogo ma yo fò: «Ki funjo nga ki to Sawuli naa wi go woolo pe legbogo ko kala na, naa paa Gabawon ca fenne pe gbo we.»

² A wunlunaja wì si Gabawon ca fenne pe yeri ma para pe ni. Gabawon ca fenne pe sila pye Izirayeli woolo poro pele, een fò Amori cenle woolo mbele paa koro poro pele la wele. Izirayeli woolo paa wugu ma pe kan ma yo pe se pe gbo†. Konaa ki ni fuun Sawuli wila pye na jaa mbe pe tongo naa Izirayeli woolo naa Zhuda tara woolo pe kala làa gbogo wi yeri ki kala na.

³ A Davidi wì si Gabawon ca fenne pe yewe ma yo fò: «Yingi mi daga mbe pye ye kan? Yingi mi yaa pye mbe tipege nga ki pye ye na ki kala yagawa ja, jango yaa duwaw piin Yawe Yennele li korogo ki kan, ko nga ki yen li woolo wele?»

⁴ A Gabawon ca fenne pè suu yon sogo ma yo fò: «Kala na li ye woro naa Sawuli naa wi go woolo pe sogowo, warifuwe naa te se ya mbeli yege wò. Ki kologo woro we yeri we lere wa gbo laga Izirayeli tara.»

A wunlunaja wì sho fò: «Yingi yaa jaa mbe pye ye kan?»

⁵ A pè si wunlunaja wi yon sogo ma yo fò: «Mà jen Sawuli wila pye na jaa mbe we tongo, mbe we ko, mbe we wo laga Izirayeli tara ti ni fuun ti ni.

⁶ Ki kala na, yoo setirige piile nambala koloshyen kan we yeri, we yaa pe to tige na Yawe Yennele li yege sogowo wa Gibeya, Sawuli wi ca ye; wo ña Yawe Yennele làa wi wo wunluwo we.»

† 20:26 20:26: Saraga wofò ña wi senre ti yo laga ki laga nga ki ni konaa ña wi senre ti yo wa 2 Sami 8.17laga ki ni pe woro ja; katugu ña senre ti yo lagame, wo la pye Davidi wo saraga wofò, wì sila pye Yawe Yennele li saraga wofenne poro ni, poro mbele paa pye Levi setirige piile wele. Ki koro wi mbe ya logo fò wila pye Davidi wi yerifo.

† 21:2 21:2: Zhene 15.16; Zhouzu 24.18 † 21:2 21:2: Zhouzu 9.3-27

A wunlunana wi sho fo: «Mi yaa pe le ye kee.»

⁷ Ki pye ma, a wunlunana Davidi wi si Zhonatan pinambyo Mefibosheti na wila pye Sawuli wi pishyenwoo wo yaga wi suu kan, wuguro nda wo naa Sawuli pinambyo Zhonatan wi ni paa wugu ma pe ye kan Yawe Yennele li yege sogowo ti kala na†.

⁸ Een fo, nana na paa pye na yinri Aya wi sumborombyo Irizipa wila pinambiile shyen mbele se Sawuli wi kan, Arimoni naa Mefibosheti, a wunlunana wi si poro yigi konaa Sawuli wi sumborombyo Mikali wi pinambiile kangurugo mbele wila se Mehola ca Barizilayi pinambyo Adiriyeli wi kan pe ni.

⁹ A wunlunana wi si pe le Gabawon ca fenne pe kee. A pe si saa pe to tige na wa yanwiga ki na Yawe Yennele li yege sogowo. Pe ni fuun koloshyen paa pinle ma ku ja. Paa pe gbo yarilire konsanga wi piliye kongbanya yi ni, orizhi kongo ki lesanga wi ni.

¹⁰ Kona, a Aya sumborombyo Irizipa wi si kasa le ma saa ki jan wa walaga ki na, ma cen wa gboolo pe tanla na pe korosi maga le yarilire konsanga wi na fo ma saa gbon tisara ti saa na paan pe na. Wila pye na sannjere ti puro pe na sonlo na, na yanyaara ti puro pe na yembine.

¹¹ Aya sumborombyo Irizipa, wo na wila pye Sawuli wi cenfo, nga wila pye, a pe si saa ki yo Davidi wi kan.

¹² Ki pye ma, a Davidi wi si kari ma saa Sawuli naa wi pinambyo Zhonatan pe kajeere ti le wa Yabeshi ca fenne pe yeri, wa Galaadi tara. Yabeshi ca fenne poro paa saa Sawuli naa Zhonatan pe gboolo pe le larawa wa Beti Shani ca katogo ki ni, wa laga nga Filisiti tara fenne paa pe gboolo pe to tige ki na we, naa paa ya Sawuli wi ni wa Gilibowa yanwiga ki na we†.

¹³ Davidi wila saa Sawuli naa wi pinambyo Zhonatan pe kajeere ti le ma kari ti ni. Leele koloshyen mbele paa gbo ma pe gboolo pe to tige ki na, a wi si ti a pe pe kajeere ti koli fun.

¹⁴ A pe si saa Sawuli naa wi pinambyo Zhonatan pe kajeere ti le wa Zela ca, wa Benzhamé tara, wa Sawuli wi to Kishi wi fanga ki ni. Senre nda fuun wunlunana wila yo, a leele pe si tanga ma yala ti ni. Ko punjo na, a Yennele li nangbanwa pi si sogo li na tara woolo pe kanggolo.

*Filisiti tara fenne
paa malaga gbon
Izirayeli woolo pe ni*

¹⁵ Kona, a malaga ka si kaa to naa Filisiti tara fenne naa Izirayeli woolo pe sogowo. A Davidi wi si kari wi malingboonlo pe ni ma saa malaga gbon Filisiti tara fenne pe ni. A Davidi wi si te.

¹⁶ Nana wa la pye wa, paa pye naa yinri Yishibi Benobu; wila pye Arafa setirige pyo. A wo sigi jate mbe Davidi wi gbo. Tuguyenre njanraga la pye wi yeri. Ki njanraga pyo wi nuguwo pila pye na kee culo taanri yeri. Tokobi fonjo wa la pye wi yeri posaga wa wi kurusijara wi na.

¹⁷ Een fo, a Zeruya pinambyo Abishayi wi si pan ma Davidi wi saga ma Filisiti tara fenne nana wi gbon tokobi ni maa gbo. Kona, a Davidi woolo pe si wugu maa kan ma yo fo: «Ma se pinle mbe kari we ni naa malaga gbonsaga, jango mboro na ma yen Izirayeli woolo pe yanwa, maga ka ti ki yanwa pi ko†.»

¹⁸ Ko kala lo torongolo, a malaga ka si yiri naa Filisiti tara fenne pe ni wa Gobu ca. Kona, a Sibekayi na wila yiri wa Husha ca wi si Safu wi gbo. Safu wila pye Arafa setirige pyo wo wa.

¹⁹ A malaga ka si kaa yiri naa wa Gobu ca Filisiti tara fenne pe ni. Kona Yaare Oregimu pinambyo Elihana na wila yiri wa Betileemu ca wi si Goliyati na wila yiri wa Gati ca wi gbo. Goliyati wi njanraga kannagaga ki gbeme pila pye paa gbere bangoloma yen.

²⁰ A malaga ka si kaa yiri naa wa Gati ca. Filisiti tara fenne nana wa la pye wa titonlowo, wi keyen naa wi tooo yombegele kaa pye kogoloni kogoloni. Wi keyen yombegele naa wi tooo yombegele ke ni fuun kaa pye nafa ma yiri tjere. Wo fun wila pye Arafa setirige pyo wo wa.

²¹ Wila pye na Izirayeli woolo pe tifaga. Een fo Davidi wi nosepyo lenana Shimeya wi pinambyo Zhonatan wi sigi nana wi gbo.

²² Ki Filisiti tara fenne nambala tjere paa pye Arafa setirige piile ma yiri wa Gati ca. Davidi naa wi tunmbyeele pe ni paa pe gbo.

DAVIDI WILA YENNELE LI SHARI

22

22.1-23.7

*Yurugo nga Davidi wila ko
ma Yennele li son*

¹ Naa Yawe Yennele laa kaa Davidi wi sho wi juguye pe ni fuun pe kee, konaa

† 21:7 21.7: 1 Sami 20.14-16,42; 2 Sami 9.1-13 † 21:12 21.12: 1 Sami 31.8-13 † 21:17 21.17: Paa wugu ma ko yo ma, katugu pe sila pye na jaa lere wa mbe Davidi wi gbo malaga ka na mbege kan yege sinwo ka ka pye wunluwo pi na, paa yege nga fitanla ka figi, lere na la yaan we.

Sawuli wi kɛɛ, a Davidi wì sigi yurugo nga ki kò mali sòn ma yo fò:

² Yawe Yennɛle li yɛn paa na walaga yɛn, naa na malaga sigeca yɛn konaa na shofo.

³ Yennɛle li yɛn paa walaga yɛn na kan, nga ni mi yɛn ma lara.

Li yɛn paa na tugurɔn sigeyaraga yɛn nala go singi konaa fannga gbogo nga ki yɛn nala shoo.

Lo li yɛn paa na malaga sigembogo yɛn mala maga, konaa na larasaga.

Ee, na shofo, ma maa na shoo lewɛlimbele pe kɛɛ.

⁴ Mi yɛn na jorogi na yuun fò: Sɔnmɔ yɛn Yawe Yennɛle li woo.

Lilan sho na juguye pe kɛɛ.

⁵ Kunwo pila gbon na na paa kogoje tɔnmɔ mba pi maa yinrigi na tuun pi yɛn, na fyɛɛ waa na na paa lafogo nga ki maa jogowo piin ki yɛn.

⁶ Kuulo tara ti mangala kàa migili na ni mako. A kunwo pi mɛɛ tilan yigi.

⁷ Mala ta wa na jologo ki ni, mila gbele ma Yawe Yennɛle li yeri.

Na Yennɛle mila li yeri lilan saga.

Mali ta wa li gbogogo ki ni, làa na magala li logo.

Li nungbolo la pye na gbelege ki na.

⁸ Kona, a tara ti si tigile, ma yegeyege.

Naayeri wi yɛn ma cɛn yaara nda na tila yegeyege.

Tila tigile katugu Yennɛle li nawa pila ngban.

⁹ Wirige la pye na yinrigi wa li nu-mawegele ke ni na kee wa naayeri. Kason la pye na yinrigi wa li yon na sori. A kason nanjanra na janri na yinrigi wa ki ni.

¹⁰ Làa naayeri wi tirige tɔon mɛɛ tigi ma pan.

Kambaaga wogo kà la pye wa li tɔoro ti nogo.

¹¹ Làa pye ma lugu sherubenye wa na, ma yiri sire na.

Làa pan tifelege ki na.

¹² Làa wowo pi tɛge mali yɛɛ fò.

Làa pye ma tɔn kambaaga wogo ni, nga kila pye ma yin tɔnmɔ legere ni.

¹³ Yanwa mba pila pye li yege,

kason nanjanra la pye na yinrigi wa pi ni.

¹⁴ Yawe Yennɛle li gbanla ngbanga wa naayeri.

Yennɛle na yaara ti ni fuun ti go na làa li magala li yirige ma tin.

¹⁵ Làa wangala won, a na juguye pè gbon ma jaraga, ma yennɛle yengeleme yirige, a pè fe ma jaraga.

¹⁶ Ee, Yawe Yennɛle, naa mɔdo juguye pe figiri,

naa mɔdo nangbanwa tifelege ki won, a pè kogoje wi nɔgona tara ti yan.

A dunruya wi nɔgona cɛnyaara ti yiri funwa na.

¹⁷ Làa koro wa naayeri mali kɛɛ ki sanga mala yigi,

mala tile mala wo wa tɔnngbɔo pi ni.

¹⁸ Làa na sho na mbenfo nga wi yɛn fannga ni wi kɛɛ,

mala sho na panrafenne pe kɛɛ, poro mbele pè ngban ma wɛ na na wɛ.

¹⁹ Na jologo pilige ki ni, pàa pan ma to na na.

Ɛɛn fò Yawe Yennɛle lo làa pye na kɛɛ kansaga ye.

²⁰ Làa na yirige wa jorowo laga ki ni, ma wogosaga kan na yeri.

Làa na sho, katugu na kala li yɛn mali ndanla.

²¹ Yawe Yennɛle lilan yigi ma yala mi yɛn ma sin yege nga na ko ni;

lilan sara ma yala na keyen yi yɛn fyongo fu yege nga na ki ni;

²² katugu mi Yawe Yennɛle li kongolo ke yigi jɛnge na tanri ke na.

Mi fa nambewe pye mbe laga na Yennɛle li na.

²³ Li kondegengele ke yɛn na yege sɔgowo, a mila tanri ke na.

Mi fa kɛ mbe laga li ngasegele ke na.

²⁴ Mi yɛn jeregisaga fu li yege sɔgowo.

Milan yɛɛ yingiwe jɛn janjo mi ka ka kapege pye.

²⁵ Kì pye ma, Yawe Yennɛle lilan sara ma yala mi yɛn ma sin yege nga na ki ni,

konaa mi yɛn fyongo fu yege nga na li yege sɔgowo ki ni.

²⁶ Yawe Yennɛle, lere na ka pye sinɛɛ ma ni, ma ma pye sinɛɛ wi ni.

Lere na ka pye jeregisaga fu ma ni, ma mɔo yɛɛ naga jeregisaga fu wi ni.

²⁷ Lere na ka pye fyongo fu, ma mɔo yɛɛ naga fyongo fu wi na.

Ɛɛn fò ma ma lembasinɛɛ wi sara mbe yala wi mbasinɛɛ pi ni.

²⁸ Leele mbele pe yɛn fyonwo ni, ma ma pe sho.

Ɛɛn fò, mbele pe maa pe yɛɛ gbogo, ma yege yɛn pe na, ma ma pe tirige.

²⁹ Ee, Yawe Yennɛle, mboro ma yɛn na yanwa wɛ.

Ma mɔo yanwa pi yirige mbe wowo mba pi yɛn na ni pi kò.

³⁰ Mboro fannga na, mi ma fyɛɛɛ ma saa to malingbɔonlo ngbelege na.

Na Yennele li fannga na, mi ma ya ma mbogo kaanla.

³¹ Yennele li kongolo ke yen ma yon fili. Yawe Yennele li senre ti yen kaselege. Mbele fuun pe ma pe yee karafa li na, li ma pye paa pe tuguron sigeyaraga yen na pe go singi.

³² Ambo wi yen Yennele lo, na Yawe Yennele lo ma?

Ambo wi yen paa walaga yen na we go singi, na we Yennele lo ma?

³³ Yennele li yen paa na malaga sigeca yen, nga ki yen fannga ni.

Lo li maa na yege sinni wa kozinne li ni.

³⁴ Li ti a mi fenge jen paa lufaa yen.

Li mala lurugo mala sho wa tinndiye mbele pe yagara pe go na[†].

³⁵ Li maa na nari malaga gbongo ki ni, fo na kee ki ma ya na tuguyenre sandiga ki waa.

³⁶ Ma tuguron sigeyaraga nga ki ma lere sho maga kan na yeri.

Ma kajeenge nga ma pye na kan ki gbogowo kan na yeri.

³⁷ Ma fannga ki na, mi maa fee fyelege na. Na yongolo ke se wa mbe la fyew.

³⁸ Mi mala juguye pe puro mbe pe tongo.

Mila songoro mbe pan, na mi fa pe tongo mbe pe ko.

³⁹ Mi ma pe tongo ma pe koonlo yuroyuroyuro, paa ya yiri naa.

Pe ma toori na jegele sogowo.

⁴⁰ Ma ma fannga le na ni malaga gbongo ki na.

Ma mala winfenne pe kunnu na nogo.

⁴¹ Ma ma ti na juguye pe maa fee na yege. Mi yaa na panrafenne pe tongo.

⁴² Pe maa wele na pe yee mari, sagafo na yiri pe na.

Pe ma gbele ma Yawe Yennele li yeri, een fo laa pe yon sogo.

⁴³ Mi ma pe tire paa taambugo yen.

Mi ma pe purugu ma pe tangala paa kono fenrege yen.

⁴⁴ Mala sho na tara woolo mbele pe yiri ma je pe kee,

mala tege cengele ke go na.

Leele mbele mi sila jen, poro yen na tunngo piin na kan.

⁴⁵ Tara ta yege woolo ma pan ma go sogo na kan.

Mi ka para mbe nda yo, pe mari le.

⁴⁶ Tara ta yege woolo kee kansaga na koo pe yeri na kee.

Pe yen na seri na yinrigi wa pe malaga sigeca ki ni fyere ti kala na.

⁴⁷ Yawe Yennele li yen yinwege wolo.

Lo na li yen paa na walaga yen nala go singi, sonmo yen li woo!

Lo na li yen paa na walaga yen nala shoo, gbogowo yen li woo!

⁴⁸ Lo li yen Yennele na li maa na kayanga ki woo na juguye pe ni.

Lo li maa cengele ke go sogo na kan.

⁴⁹ Lo li mala sho na juguye pe kee.

Ee, we Fo, mala yirige na winfenne pe go na.

Mala sho lewelimbele pe kee.

⁵⁰ Ki kala na, Yawe Yennele, mi yaa kaa ma gbogo cengele ke sogowo.

Mi yaa kaa yuuro koo mbaa ma mege ki sonni.

⁵¹ Li maa kagbogolo piin na wunluwo na li wo wi sari.

Na li sinme pi wo wi na maa tege wunluwo pi na, li maa kajeenge piin wi kan.

Li maa ko piin mi Davidi na kan, konaa na setirige piile mbele pe yaa ka yiri pungo na pe kan

fo sanga pyew.

23

Davidi wi senre pungo woro

¹ Davidi wi senyoro pungo woro ti nda: Zhese pinambyo Davidi wi senre yeri logo, Naja na poo yirige naayeri wi senyoro[†] re. Wo na Zhakobu Yennele li sinme kpoyi wo wi na maa tege wunluwo, wi yen Izirayeli woolo pe yurukoo jenne.

² Yawe Yennele li yinne li para wa na yon. Lili senre ti le wa na yon mberi yo.

³ Izirayeli woolo Yennele li para. Izirayeli woolo pe go sigefo wilan pye fo:

«Lere na wi maa wi wunluwo pi piin na leele pe yege sinni kasinngge ni,

lere na wi maa wi wunluwo pi piin na fye Yennele li yege,

⁴ ki fo wi yen paa lalaaga yon yanwa yen, na yonlo ki kaa yinrigi fonngo we.

Wi yen paa pinliwe yon yanwa yen, mba kambaaga kila pi yege ton.

Tisaga ki panngolo ki yanwa pi ma ti yan ki ma fi.»

⁵ Pa Yennele lilan sege ki pye ki pyelomo pi na ma.

Katugu li yon finliwe le na ni mba pi yen kosaga fu.

Luu gbegele maa yon fili kala li ni fuun ni konaa maa yigi.

Ee, li maa na shoo kala li ni fuun ni;

li maa na kandanlangala ke ni fuun ke piin na kan.

[†] 22:34 22:34: Aba 3.19

[†] 23:1 23:1: Senyoro nda paa piin laga ki laga nga ki ni, ki senre ti yen Yennele lo yon senyoro.

⁶ Eɛn fɔ lepeelee pe ni fuun pe yen paa wuuro yen, nda pe ma wa lege.

Lere nari le kɛɛ ni yere.

⁷ Lere ɲa kaa jaa mberi le,

wi mari le tuguron yaraga ni nakoma njanraga kanngaga ni.

Pe mari sogo kason ni le ki yongolo nungba ke ni.

DAVIDI WI MALINGBOONLO WELE

23.8-39

*Davidi wi malingboonlo welimbele pe mere ti nda
(1 Kuro 11.40-47)*

⁸ Davidi wi malingboonlo welimbele pe mere ti nda: Yoshebu Bashebeti ɲa wila yiri wa Takemoni ca, wila pye malingboonlo welimbele taanri to. Wo wila lere cenme kolotaanri (800) gbo wi njanraga ki ni laga nungba.

⁹ ɲa wila taga wo na, wo lawi ɲa Eleyazari. Ahohi pinambyo Dodo wo pinambyo lawi. Eleyazari wila pye Davidi wi malingboonlo welimbele taanri poro wa nungba. Naa Filisiti tara fenne paa pe yee gbogolo malaga ki na sangani ɲa ni, Davidi wo naa ki nambala taanri pe ni, poro paa yere ma Filisiti tara fenne pe tifaga, ma si yala Izirayeli malingboonlo sanmbala paa fe ma kari.

¹⁰ Eleyazari wo wila yiri ma to Filisiti tara fenne pe na ma pe gbo tokobi ni, fɔ a wi kɛɛ ki saa te ma koro ma tokobi kombogo ki yigi ma sheli ki na. Ki pilige ki ni, Yawe Yenjele laa ti, a Izirayeli woolo pe Filisiti tara fenne pe ya fɔ jenge. Pungo na malingboonlo sanmbala paa songoro ma taga Eleyazari wi na, mbe gboolo poro san mbe pe yaara to koli ko cɛ.

¹¹ ɲa wila taga wo na, wo lawi ɲa Age pinambyo Shama, ma yiri wa Harari ca. Ki wagati wi ni, Filisiti tara fenne paa pe malingboonlo pe gbogolo wa Lehi laga ki na. Kere ta la pye wa ki laga ki na, yara yenre la pye wa ti ni lagapew. A Izirayeli woolo pɛ si fe Filisiti tara fenne pe yege.

¹² Eɛn fɔ, a Shama wi si yiri ma yere wa kere ti nandogomo nari singi, mɛɛ Filisiti tara fenne pe gbo. Yawe Yenjele laa ti, a Izirayeli woolo pe Filisiti tara fenne pe ya fɔ jenge.

¹³ Yarilire konsanga wa ni, malingboonlo teelee nafa ma yiri ke mbele paa pye Davidi wi ni, a taanri si yiri wa pe ni ma kari Davidi wi korogo wa Adulamu† ca waliwege ki ni. Kila yala Filisiti tara fenne pɛ pan ma malingboonlo censaga kan wa Erefayi gbunlundege ki ni.

¹⁴ Ki wagati wi ni Davidi wila pye wa wi larasaga ki ni. Filisiti tara fenne malingboonlo pɛle la pye ma cen wa Betilemu ca.

¹⁵ A wogo si kaa Davidi wi yigi fɔ jenge, a wi sho fɔ: «Kolo ɲa wi yen wa Betilemu ca yesaga ki na, ambo wi mbe ya saa tonmo pa ko na kan mboo wo?»

¹⁶ Kona, a ki nambala welimbele taanri pɛ si saa Filisiti tara fenne pe malingboonlo censaga ki pari ma saa Betilemu ca yesaga kolo tonmo pa ko ma saa pi kan Davidi wi yeri. Eɛn fɔ, Davidi wi sila yenle mboo wo. A wi suu wo tara maa pye saraga Yawe Yenjele li yege sogowo,

¹⁷ ma sho fɔ: «Yawe Yenjele lilan sho ko kala na lo pyewe ni! Ki nambala mbele pɛ pe yee go pɛɛ ma kari, pe kasanwa po ma le?» Ki pye ma, Davidi wi sila yenle mbege tonmo pi wo. Ki nambala welimbele taanri paa ɲa pye koyi yeen.

¹⁸ Zeruya pinambyo Zhouabu wi jonlo lenaɲa Abishayi wo wila pye ki nambala taanri pe go na. Wila lere cenme taanri (300) gbo wi njanraga ki ni. Wi mege kila yiri ki nambala taanri pe sogowo.

¹⁹ Ki nambala taanri pe ni, wo paa pye na jate ma we. Wo wila pye pe go na, eɛn fɔ wi sila yala nambala kongbanmbala taanri poro ni.

²⁰ Kabiseyeli ca fenne naɲa Yehoyada wi pinambyo Benaya wo wila taga wo na. Wila pye malingboon weliwe. Wila kagbogolo legere pye. Wila Mowabu cenle woolo nambala shyen gbo, paa pye kotogo ni fɔ jenge paa jara yen. Nezhi wo pilige ka ni, ma yala were tila kuun jenge, wo wila tigi wege ka ni, jara la pye wa, maa gbon maa gbo.

²¹ Wo wila si Ezhipiti tara fenne nandonlogo fannga fɔ wa gbo. Njanraga la pye ki naɲa wi kɛɛ, eɛn fɔ, a Benaya wi si saa to wi na kanngaga ni ma njanraga ki sho wi yeri, mɛɛ wi sun njanraga ki ni maa gbo.

²² Kagala ngele Yehoyada pinambyo Benaya wila pye koro wele yeen. Wila mege ta jenge ki nambala taanri pe sogowo.

²³ Wila mege ta ma we nambala nafa ma yiri ke sanmbala pe na. Eɛn fɔ wi sila yala nambala welimbele kongbanmbala taanri poro ni. A Davidi wi suu le malingboonlo mbele paa pye na wo jate wi korosi pe ni.

²⁴ Zhouabu wi jonlo lenaɲa Azayeli wila pye ki nambala nafa ma yiri ke pe ni, naa Betilemu ca fenne naɲa Dodo wi pinambyo Elihana wi ni;

²⁵ naa Shama ɲa wila pye Harodi ca fenne woo konaa Elika ɲa wila pye fun Harodi ca fenne woo wi ni,

† 23:13 23.13: 1 Sami 22.1

²⁶ naa Peleti ca fenne naja Helezi wi ni, naa Tekowa ca fenne naja Ikeshi wi pinambyo Ira wi ni;

²⁷ naa Anatoti ca fenne naja Abiyezeri wi ni, naa Husha ca fenne naja Mebnayai wi ni;

²⁸ naa Ahohi setirige pyo Zalimo wi ni, naa Netofa ca fenne naja Maharayi wi ni;

²⁹ naa Netofa ca fenne naja Baana wi pinambyo Helebu wi ni, naa Iribayi pinambyo Itayi wi ni, ma yiri wa Gibeya ca, wa Benzhamé tara;

³⁰ naa Piraton ca fenne naja Benaya wi ni, naa Naale Gaashi ca fenne naja Hidayi wi ni;

³¹ naa Beti Araba ca fenne naja Abi Alibon wi ni, naa Barihumu ca fenne naja Azimaveti wi ni;

³² naa Shaalibon ca fenne naja Eliyaba wi ni, naa Bene Yasheni konaa Zhonatan;

³³ naa Harari ca fenne naja Shama wi ni, naa Arari ca fenne naja Sharari wi pinambyo Ahiyamu wi ni,

³⁴ naa Maaka ca fenne naja Ahasibayi wi pinambyo Elifeleti wi ni, naa Gilo ca fenne naja Ahitofeli wi pinambyo Eliyamu wi ni;

³⁵ naa Karimeli ca fenne naja Hezirayi wi ni, naa Arabu ca fenne naja Paarayi wi ni;

³⁶ naa Zoba ca fenne naja Natan wi pinambyo Igali wi ni, naa Gadi ca fenne naja Bani wi ni;

³⁷ naa Amó cenle woolo naja Zeleki wi ni, naa Beeroti ca fenne naja Naharayi wi ni. Wo wila pye na Zeruya pinambyo Zhouabu wi malingbonyaara ti tungu;

³⁸ naa Yeteri ca fenne naja Ira naa Yeteri ca fenne naja Garebu wi ni,

³⁹ konaa Heti cenle woolo naja Uri wi ni. Pe ni fuun paa pye lere nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen.

LEELE PE JINRIWE KONAA TIFELEGE YAMA PI PANGA YE

24

24.1-25

*Davidi wila ti
a pè Izirayeli woolo pe jiri
(1 Kuro 21.1-27)*

¹ Ko pungo na, a Yawe Yennele li si nawa ngban naa Izirayeli woolo pe ni. A li si Davidi wi yirige maa wa pe na, maa pye fo: «Yiri ma sa Izirayeli woolo naa Zhuda tara woolo pe jiri.»

² Kona, a wunlunaja wi si Zhouabu na wila pye wi malingbɔɔnlo ngbelege to konaa ma pye le wi tanla wi pye fo: «Yiri ma Izirayeli cengele ke ni fuun ke yanri ma toro, mbege le wa Dan ca fo sa gbɔn wa

Berisheba ca, ma leele pe ni fuun pe jiri mbe ta mbe pe yon ki jen.»

³ A Zhouabu wi si wunlunaja wi yon sogo ma yo fo: «Yawe Yennele li ti Izirayeli woolo pe lege pe sa we legesaga cenme na, janjo wunlunaja, na tafo maga yan yenle ni. Een fo yingi na, wunlunaja, na tafo, ma nee jaa mbege kala cenle na li pye?»

⁴ Een fo wunlunaja wi senre tila fannja ta Zhouabu woro ti na konaa malingbɔɔnlo teele pe woro ti na. Ki pye ma, a Zhouabu wo naa malingbɔɔnlo teele pe ni, pè si yiri wa wunlunaja wi yege sogowo mbe kari sa Izirayeli woolo pe jiri.

⁵ A pè si saa Zhuriden gbaan wi kon ma yiri mee saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Aroyeri ca ki tanla, wa ca nga kila pye wa Gadi tara gbunlundenge ki nandogomo ki yonloparawa kalige kee yeri, ko pungo na mee kari wa Yayezeri ca.

⁶ A pè si yiri lema mee kari wa Galaadi tara, naa wa Tahitimu Hodishi tara, kona mee kari wa Dan Yaani laga ki na konaa wa Sidon ca ki kanngara na lara ti ni.

⁷ A pè yiri lema ma kari wa Tiri ca, ko nga paa malaga sigembogo kan maga maga, mee kari wa Hevi cenle woolo pe cara ti ni fuun ti ni konaa Kana tara fenne pe woro ti ni fuun ti ni. Paa saa ki ko wa Zhuda tara ti yonloparawa kalige kee yeri, wa Berisheba ca ki na.

⁸ Pa paa tara ti ni fuun ti yanri yeen ma saa ti ko yenje kolojere naa piilye nafa ni, mee songoro ma kari wa Zheruzalemu ca.

⁹ A Zhouabu wi si pan na leele mbele paa jiri pe yon ki naga wunlunaja wi na. Izirayeli woolo nambala mbele pe mbaa ya malaga gbɔn tokobi ni paa pye lere waga cenme koltaanri (800 000). Zhuda tara nambala poro la pye lere waga cenme kangurugo (500 000).

*Yennele laa jolgo wa
Izirayeli woolo pe na
Davidi wi kajɔɔgo ki kala na*

¹⁰ Leele pe jiringolo, a Davidi wi sunndo wi nee koon wi na. A wi si Yawe Yennele li pye fo: «Kala na mi pye yeen, kapegbogo mi pye. Koni Yawe Yennele, ki yaga ma mi na ma tunmbyee na kajɔɔgo ki kala yaga na na, katugu mi tijinliwe fu kala pye.»

¹¹ Ki goto pinliwe pi ni, naa Davidi wila kaa yiri, a Yawe Yennele li si para li yon senre yofa Gadi wi ni, wo na wila pye na yariyanra yaan Davidi wi kan, maa pye fo:

¹² «Kari ma saga yo Davidi wi kan fo mi na Yawe Yennele, pa mi yo yeen fo: «Mi yen na jolgo kagala taanri nari ma na, ma nungba wele ma wo, mi yaa li wa ma na.»

¹³ Kona, a Gadi wi si kari wa Davidi wi yeri ma saa ki senre ti yege yo wi kan, ma

yo fɔ: «Maa jaa fungo mbe to laga ma tara sa gbon yele kolɔshyen† ni lee, nakoma ma juguye paa ma puro maa fee pe yege sa gbon yenje taanri, nakosima tifelege yama mbe to laga ma tara fɔ sa gbon piliye taanri? Koni jatere pye ki kagala ke na, ma ka yo mbe saga yo ŋa wilan tun wi kan.»

¹⁴ A Davidi wi si Gadi wi yon sogo ma yo fɔ: «Na nawa pi piri na na fɔ jenge. We we ye le Yawe Yenjele lo kee li we jolo ko mbonro, katugu li yinriwe taga ki yen ma gbogo. Een fɔ kii daga mbe ye leele poro kee.»

¹⁵ Kona, a Yawe Yenjele li si tifelege yama wa wa Izirayeli tara ti ni, maga le le ki pinliwe pi ni fɔ ma saa gbon wagati ŋa laa kon ma tege wi na. Maga le wa Dan ca fɔ ma saa gbon wa Berisheba ca ki na, lere waga nafa taanri ma yiri ke (70 000) wo wila ku Izirayeli woolo pe ni.

¹⁶ Naa merege wila kee ki yirige maga sanga wa Zheruzalemu ca ki go na mbege tongo sanga ŋa ni, a Yawe Yenjele li sili jatere wi kannga leele pe tongowo wogo ki na. A li sigi yo merege ŋa wila pye na jogowo pi piin wa leele pe sogowo wi kan fɔ: «Yere ma! Jogowo pi yerege!» Kila yala Yawe Yenjele li merege wila pye wa Zhebusi cenle woolo nana Aravina wi yarilire sunsaga ki tanla.

¹⁷ Naa Davidi wila kaa merege wi yan wila leele pe tonri, a wi si para Yawe Yenjele li ni ma yo fɔ: «Wele, muwi mi kapege ki pye. Muwi mi jogowo pi pye. Een fɔ ki leele mbele yingi pe pye? Ma kee ki yirige ma jologo wa mi naa na go woolo woro na.»

¹⁸ Ki pilige nungba ki ni, a Gadi wi si kari wa Davidi wi yeri ma saa wi pye fɔ: «Yiri ma kari wa Zhebusi cenle woolo nana Aravina wi yarilire sunsaga ki na, ma sa saraga wosaga kan wa Yawe Yenjele li kan.»

¹⁹ Ki pye ma, a Davidi wi si yiri ma kari, ma yala Gadi wi senyoro ti ni, paa yege ŋga na Yawe Yenjele laa ki yo wi kan we.

²⁰ A Aravina wi suu yege ki yirige ma wele, mee wunlunana wo naa wi tunmbyeele pe yan paa paan wa wi yeri. A Aravina wi si yiri ma kari wa wunlunana wi tanla, mee to maa yege ki jiile wa tara wi yege sogowo maa gbogo.

²¹ Kona, a Aravina wi sho fɔ: «Yingi na wunlunana, na tafo, ma nee paan laga mi ŋa ma tunmbyee na yeri?»

A Davidi wi suu yon sogo ma yo fɔ: «Mi pan mbon yarilire sunsaga ki lo ma yeri

mbe saraga wosaga kan wa ki na Yawe Yenjele li kan, jango tifelege yama mba pi yen leele pe na pi ta pi ko pi laga pe na.»

²² A Aravina wi si Davidi wi yon sogo ma yo fɔ: «Wunlunana, na tafo, yarilire sunsaga ki le, konaa yaraga ŋga kon ndanla maga wo saraga ki ni. Wele, nere nda to yaa pye saara sogoworo, yarilire sunkanngaga‡ ko naa nere tunngo pyetire ti ni, ti yaa pye ki sogokanngire. ²³ Ee, wunlunana, mi Aravina mila ki yaara ti ni fuun ti kaan ma yeri.» A Aravina wi sho naa fɔ: «Yawe Yenjele, ma Yenjele li yenle ma na nayinme ni.»

²⁴ Een fɔ, a wunlunana wi si Aravina wi pye fɔ: «Ayoo, mila jaa mberi lo ma yeri ki songo ki na win. Mii penjara wo yaraga ŋga na, mi se yenle fyew mbege wo saraga sogoworo Yawe Yenjele, na Yenjele li yeri.» A Davidi wi si yarilire sunsaga ko naa nere ti lo Aravina wi yeri warifuwe pyo nafa shyen ma yiri ke na.

²⁵ A Davidi wi si saraga wosaga kan wa ki laga ki na Yawe Yenjele li kan, mee saara sogoworo naa nayinme saara wo wa ki na li yeri. A Yawe Yenjele li nanjbanwa pi si sogo li na tara woolo pe kanngolo, a tifelege yama pi si ko ma laga Izirayeli woolo pe na.

† **24:13 24:13:** Nga ki yo fɔ: *Fungo mbe to laga ma tara sa gbon yele kolɔshyen*, wa Yenjele senre sewe lee ŋa wi yen Gireki senre ni wi ni, ko naa wa 1 Kuroniki 21.12 laga ki ni, ki yen ma yonlogo ma yo fɔ *fungo mbe to laga ma tara sa gbon yele taanri*. ‡ **24:22 24:22:** Yarilire sunkanngaga ki ma pye papagapa, pe maga te maga pye ngundo ngundo, mbe sigi po nere shyen na, ti maa ki tilele wa yarilire ti ni, nari suun, nari pire ti woo.

WUNLUMBOLO sewe kongbanja

SEWE WI NAWA SENRE

Wunlumbolo sewe kongbanja wi yen na para Izirayeli woolo pe wunluwo senre to na, to nda ti peli wa Samiyeli seweele pe ni. Wunlumbolo sewe paa wi kon shyen paa Samiyeli sewe wi yen, katugu wi saa ya ko selege sewe na pe ma migi wi nungba ni.

Wa wunlumbolo sewe wi ni, pe wunlumbolo pe ni fuun nungba nungba pe yinwege ki cancan ma wele, ma yala pe yen sinmbele Yennele li ni yege nga na ko ni. Tara tila pye na yongo na kee yege, ma yala tara woolo paa pye na nuru Yennele li yeri yege nga ni ko ni. Een fo pe yarisunndo gbogwo po naa pe mbalogowo po maga kan pe juguye pe ma ya pe ni. Yennele laa li yon senre yofenne fannga fenne torogo paa Eli yen, pe pan pe wunlumbolo pe nawa to nga laa jaa paa piin ki ni.

Wunlumbolo sewe kongbanja wi senre ti kon ma yiri konsaga taanri.

Sewe wi konsaga kongbanja (1-2) ko yen na para wunlunaja Davidi wi yegele pungo wogolo koro senre na. Wi pinambyo Salomo wila kaa cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

Wa wi konsaga shyen wogo ki ni (3-11), Salomo wi wunluwo pi senre ti yege yo wa. Wila penjagboro ta, a wi mege ki yiri. Wila sherigo gbogo kan wa Zheruzalemu ca. Konaa ki ni fuun, wa Salomo wi yinwege ki kosaga yeri, wila kaa pye mbasinje Yennele li ni na wi jeele pe yarisunndo ti gbogo. A Salomo wi si kaa ku, a wi pinambyo Orobowamu wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

Wa sewe wi konsaga taanri wogo ki ni (12-22), Izirayeli tara ti kon shyen. Nda paa pye na yinri Zhuda tara to la pye wa yonloparawa kalige kee yeri, nda paa pye na yinri Izirayeli tara to la pye wa yonloparawa kamejje kee yeri. Izirayeli tara wunlumbolo pe ni fuun paa je Yawe Yennele li na, ma saa na yarisunndo ta yege gbogo. Een fo Zhuda tara wunlumbolo pe gbogo la taga Yawe Yennele, pe Yennele li na.

SEWE WI YEN MA KOONLO YEGE NGA NA

Salomo wila cen wunluwo pi na wa Davidi wi yonlo 1-2

Salomo wi wunluwo sanga 3-11

Salomo wi wunluwo pi lesanga fee wi ni 3-4

Salomo wila sherigo gbogo ki kan 5.15-8.66

Yennele laa yon folo le Salomo wi yeri 9.1-28

Saba tara wunlunjo wila saa Salomo wi shari 10.1-29

Salomo wi mbasinme konaa wi kunwo 11.1-43

Izirayeli tara wunluwo pila kon shyen 12-22

Izirayeli woolo paa yiri ma je Orobowamu wi na 12.1-33

Yennele yon senre yofenne paa para ma wa Yerobowamu wi na 13.1-34

Zhuda tara naa Izirayeli tara wunlumbolo 14-16

Yennele yon senre yofe Eli wi wagati 17-19

Wunlunaja Ashabu wo naa wunlunjo Yezabeli 20.1-22.40

Zhozafati naa Ahaziya pe kala 22.41-54

SALOMO WILA CEN WUNLUWO PI NA WA DAVIDI WI YONLO

1-2

Wunlunaja Davidi wi lelewe kala

¹ Wunlunaja Davidi wila le fo jenge ma yinwetonlogo ta. Paa pye naa tonni paritonngo ni, een fo konaa ki ni fuun, ko na ya mbe were ti laga wi na.

² A wi tunmbyeele pe suu pye fo: «Wunlunaja, we tafo, ki yaga we sa sumboro naja mbajeen wa lagaja ma kan, wi pan wila tunngo piin ma kan konaa wila ma korosi. Ki sumboro naja mbajeen wi yaa la sinle ma tanla, pa kona wunlunaja, we tafo, ma were ti yaa laga ma na.»

³ A pe si saa yanri wa Izirayeli tara ti lagapyew ki ni mbe sumboro tiyoon wa lagaja. A pe si saa Sunemu ca fenne sumboro Abishagi wi yan, mee pan wi ni wa wunlunaja wi yeri.

⁴ Ki sumborombyo wila pye ma yon fo jenge. Wila pye na wunlunaja wi korosi, na tunngo piin wi kan. Een fo wunlunaja wi sila wi jen jele.

Adoniya wila pye na jaa mboo yee pye wunluwo

⁵ Ki wagati wi ni, Davidi wila pinambyo na se wi jo Hagiti wi na, Adoniya we, wi nee wi yee gbogo na yuun fo: «Muwi mi yaa cen wunluwo pi na.» Wila wotoro na shon maa tilele wa lagaja, naa shon lugufenne ni konaa nambala nafa shyen ma yiri ke ni, a poro na fee wi yege†.

⁶ Wi yinwege piliye yi ni, wi to wi sila wi yeri nakoma mbe senngbanra yo wi ni mbe yo fo: «Yingi maa piin yeen?»

† 1:5 1.5: 1 Sami 3.4

Adoniya wila yon fo jenge. Wo paa se ma taga Abisalomu wi na.

⁷ A Adoniya wi si saa para Zeruya pinambyo Zhouabu† wi ni konaa saraga wɔfo Abiyatari wi ni. A poro si gbogolo wi ni mbooo saga.

⁸ Een fo, saraga wɔfo Zadoki, naa Yehoyada pinambyo Benaya†, naa Yenjele yon senre yofɔ Natan, naa Shimeyi naa Ereyi konaa Davidi wi lenambala welimbele pe ni, poro sila gbogolo Adoniya wi ni.

⁹ Pilige ka, a Adoniya wi si simbaala naa sikaala, naa nere konaa napire nda ti toro ta wo saraga wa Zohleti sinndelege ki tanla†, ko nga ki yen wa Eni Oroguweli pulugo ki tanla we. A wi suu to seyeenle, wunlunana wi pinambiile wele, pe ni fuun pe yeri wa ki saraga suro liwen pi na, konaa Zhuda tara nambala pe ni fuun pe ni, wunlunana wi tunmbyeele wele.

¹⁰ Een fo wi sila yenle mbe Yenjele yon senre yofɔ Natan, naa Benaya, naa lenambala welimbele poro naa wi to seyenle Salomo wi ni poro yeri.

Natan naa Batisheba

paa saa para Davidi wi ni

¹¹ Kona, a Natan wi si saa Salomo wi no Batisheba† wi pye fo: «Mee ki logo mbe yo fo Hagiti pinambyo Adoniya wuu yee pye wunluwo, ma si yala we tafo Davidi wi woro ki jenme?»

¹² Koni, ta nuru na yeri, mi yaa ma yeri senre ta ni, jango mɔo yee go sho konaa mboon pinambyo Salomo wi go sho fun.

¹³ Kari wa wunlunana Davidi wi yeri ma saa pye fo: «E, wunlunana, na tafo, mboro ma maa wugu mi na ma kulojo na kan ma yo fo na pinambyo Salomo wo wi yaa ka pye wunluwo ma pungo na le? Fo wo wi yaa ka cen wunluwo pi na ma yonlo? Mele, a Adoniya wo si pye wunluwo?»

¹⁴ Wele, mboon ta maa para wunlunana wi ni sanga na ni, mi jate mi yaa ye wa mboon senre ti kan fannga ni.»

¹⁵ Kona, a Batisheba wi si kari wa wunlunana wi yumbyo wi ni. Ma si yala wunlunana wila le fo jenge, a Sunemu ca fenne sumboro Abishagi wi nee tunngo piin wi kan.

¹⁶ A Batisheba wi si sogo maa kannguuro ti kan wunlunana wi yee sogowo. A wunlunana wi suu yewe ma yo fo: «Yingi maa jaa?»

¹⁷ A wi suu yon sogo ma yo fo: «Na tafo, maa wugu mi na ma kulojo na kan Yawe Yenjele, ma Yenjele li mege ki na ma yo fo ma pinambyo Salomo wo wi yaa pye

wunluwo ma pungo na, mbe cen wunluwo pi na ma yonlo.

¹⁸ Een fo, konaa ki ni fuun, Adoniya wuu yee pye wunluwo koni, ma si yala wunlunana, na tafo, ma woro ki jenme.

¹⁹ Wi nere naa napire nda ti toro konaa simbaala legere wo saraga. Wi wunlunana wi pinambiile pe ni fuun pe yeri ki suro liwen pi na, naa saraga wɔfo Abiyatari wi ni konaa malingboonlo to Zhouabu wi ni. Een fo wii ma tunmbyee Salomo wo yeri.

²⁰ Een fo, wunlunana, na tafo, mboro Izirayeli woolo pe ni fuun pe yen na wele, jango lere na wi yaa cen wunluwo pi na, na tafo ma yonlo, maga yo maga filige pe kan.

²¹ Nakoma, wunlunana, na tafo, na maga ka ku mbe taga wa ma teleye pe na, pa kona pe yaa ka mi naa na pinambyo Salomo wi ni we jolo paa kapege pyefenne yen.»

²² Maga ta Batisheba wila pye na para wunlunana wi ni bere, a Yenjele yon senre yofɔ Natan wi si gbɔn teere.

²³ A pe sigi yo wunlunana wi kan ma yo fo: «Wele, Yenjele yon senre yofɔ Natan wi pan laga.» A Natan wi si ye wa wunlunana wi korogo, mee foli maa yege ki jiile wa tara wunlunana wi yege sogowo maa gbogo.

²⁴ Ko pungo na, a Natan wi sho fo: «E, wunlunana, na tafo, ki cen mboro maa ki yo ma yo fo Adoniya wi yaa ka pye wunluwo ma pungo na, mbe cen wunluwo pi na ma yonlo ke!

²⁵ Katugu nala wi yiri ma kari sa nere, naa napire nda ti toro konaa simbaala naa sikaala legere wo saraga. Wi wunlunana wi tunmbyeele pe ni fuun pe yeri ki suro liwen pi na, naa malingboonlo teele poro naa saraga wɔfo Abiyatari wi ni. Pe mbele wa, pe yen na nii, na woo wa wi yege sogowo na yuun fo: «Yenjele sa ti wunlunana Adoniya wi yinwetonlogo ta!»

²⁶ Een fo, mi na ma tunmbyee wii na yeri, wii saraga wɔfo Zadoki naa Yehoyada pinambyo Benaya pe yeri; wii si ma tunmbyee Salomo wi yeri fun.

²⁷ Naga yen ma, pa ko kapyege nga ko yiri wa wunlunana, na tafo wi yeri wi le? Ma si yala, wunlunana, na tafo, lere na wi daga mbe cen wunluwo pi na ma pungo na, mee suu naga mi na ma tunmbyee na na.»

²⁸ Ki pye ma, a wunlunana wi suu yon sogo ma yo fo: «Ye Batisheba wi yeri wa

† 1:7 1:7: Zhouabu wila pye Izirayeli tara malingboonlo ngbeleye yi to. † 1:8 1:8: Benaya wila pye Davidi wi malingboonlo welimbele wo wa; pungo na wo wi mbaa ka pye malingboonlo pe to wa Zhouabu wi yonlo. † 1:9 1:9: Adoniya wila yaayoro ti wo saraga mbege naga fo wo wi yaa cen wunluwo pi na. † 1:11 1:11: 2 Sami 12.24

na kan.» A pè suu yeri, a wì si ye wa go ma saa yere wunlunana wi yege sɔgɔwɔ.

²⁹ A wunlunana wì si wugu ma yo fɔ: «Yawe Yennele li yen yinwege wolo, lo na lilan sho jɔlɔgɔ ki ni fuun ki ni we.

³⁰ Mila wugu ma kan yege nga na Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li na ma yo fɔ ma pinambyɔ Salomɔ wi yaa ka pye wunluwɔ na pungo na, mbe cɛn wunluwɔ pi na na yonlo, pa mi yaa ki pye ma mbege yon fili nala.»

³¹ Kona, a Batisheba wì si foli maa yege ki jiile wa tara, ma kannguuro kan wunlunana wi yege sɔgɔwɔ maa gbɔgɔ, mɛɛ yo fɔ: «Yennele sa ti wunlunana, na tafo Davidi, ma yinwetɔnɔlɔgɔ ta fɔ sanga pyew.»

*Davidi wila Salomɔ wi wɔ
wì cɛn wunluwɔ wa wi yonlo*

³² Ko pungo na, a wunlunana Davidi wì sho fɔ: «Ye sa saraga wɔfɔ Zadoki wo naa Yennele yon senre yofɔ Natan konaa Yehoyada pinambyɔ Benaya pe yeri na kan.» A pè si saa pe yeri, a pè pan wa wunlunana wi yeri.

³³ A wunlunana wì si pe pye fɔ: «Mi na ye tafo, yanla tunmbyeele pe le ye kari pe ni, ye sanla pinambyɔ Salomɔ wi lurugo wa na sofile woroso wi na, ye kari wi ni wa Giyon pulugo ki yon na.

³⁴ Wa ki laga ki na, saraga wɔfɔ Zadoki wo naa Yennele yon senre yofɔ Natan wi ni, pe yaa sa sinme kpoyi wo wi na mboo wɔ wi pye Izirayeli tara ti wunlunana. Ye yaa kaa mbanlaga ki wiin mbaa yuun fɔ: «Yennele sa ti wunlunana Salomɔ wi yinwetɔnɔlɔgɔ ta sanga pyew.»

³⁵ Ko pungo na, ye yaa taga wi pungo na, wi yaa pan mbe cɛn wa na wunluwɔ jɔngɔ ki na, mbe pye wunluwɔ wa na yonlo. Wo mɛ tege wi pye Izirayeli woolo naa Zhuda tara woolo pe yege sinwɔ.»

³⁶ A Yehoyada pinambyɔ Benaya wì si wunlunana wi yon sogo ma yo fɔ: «Anmi-ina. Yawe Yennele, wunlunana, na tafo wi Yennele le, li ti ma senre ti pye kaselege.

³⁷ Yawe Yennele li pye Salomɔ wi ni paa yege nga na lãa pye wunlunana, na tafo Davidi wi ni we. Li ti wi wunluwɔ pi gbɔgɔ pi wɛ wunlunana, na tafo Davidi wi woo pi na.»

³⁸ Kona, saraga wɔfɔ Zadoki, naa Yennele yon senre yofɔ Natan, naa Yehoyada pinambyɔ Benaya, naa Kereti tara fenne konaa Peleti cenle woolo† mbele pãa pye wunlunana wi pingbaanla pè si Salomɔ wi lurugo maa tenge wa wunlunana Davidi wi sofile woroso wi na, ma kari wi ni wa Giyon pulugo ki yon na.

³⁹ A saraga wɔfɔ Zadoki wì si yenne na lãa pye ma yin sinme pi ni li le wa Yennele li censaga paraga go ki ni, mɛɛ pi wo wa Salomɔ wi go ki na maa tege wunluwɔ. A pè si mbanlaga ki win, a leele pe ni fuun pe nɛɛ jɔrɔgi na yuun fɔ: «Yennele sa ti wunlunana Salomɔ wi yinwetɔnɔlɔgɔ ta!»

⁴⁰ A leele pe ni fuun pè si taga wi pungo na na kee. Pãa pye na wegele wiin, na yɔgɔri fɔ jenge, fɔ a tara tila tigile pe jɔrɔgɔmɔ pi kala na.

*Adoniya wila wi yeɛ go sogo
ma Salomɔ wi kan*

⁴¹ Adoniya wo naa leele mbele fuun pãa pye wì ni wa lisaga, pè sigi tinme pi logo, maga ta pãa pye na koo lige ki na. Zhouabu wila mbanlaga ki magala li logo mɛɛ yewe ma yo fɔ: «Yingi tinme gbɔɔ pila yinrigi wa ca ki ni yeɛn?»

⁴² Ma pe ta pãa pye na para bere, a saraga wɔfɔ Abiyatari wi pinambyɔ Zhonatan wì si pan ma gbɔn. A Adoniya wì suu pye fɔ: «Pan laga, katugu ma yen lere na wi yen sɔbe fɔ. Ki woro nala kɔɔn shyen, ma yen na paan mbe sentanra yo mbe we kan.»

⁴³ A Zhonatan wì si Adoniya wi yon sogo ma yo fɔ: «Ayoo, sentanra ma. ɛɛn fɔ wunlunana, we tafo Davidi wì ti a pè Salomɔ wi tege wunluwɔ.

⁴⁴ Wì saraga wɔfɔ Zadoki wo naa Yennele yon senre yofɔ Natan, naa Yehoyada pinambyɔ Benaya, naa Kereti tara woolo konaa Peleti cenle woolo pe pinle Salomɔ wi ni, a pòo lurugo maa tenge wa wunlunana wi sofile woroso wi na.

⁴⁵ Saraga wɔfɔ Zadoki wo naa Yennele yon senre yofɔ Natan wì ni, pè sinme kpoyi wo wì na maa wɛ wunluwɔ wa Giyon pulugo ki yon na. A pè si yiri le ma songoro wa ca nayinme ni. A ca woolo pe ni fuun pe nɛɛ yɔgɔri. Ko tinme po yè logo we.

⁴⁶ Mbe taga wa ko na, Salomɔ wì yere cɛn wa wunluwɔ jɔngɔ ki na.

⁴⁷ A wunlunana wi tunmbyeele pè pan ma duwaw pye wunlunana, we tafo Davidi wì kan ma yo fɔ: «Ma Yennele li Salomɔ wi mege ki yirige ki wɛ ma wogo ki na! Luu wunluwɔ pi gbɔgɔ pi wɛ ma woo pi na!» A wunlunana wì si foli wa wì sinleyaraga ki na ma Yennele li gbɔgɔ,

⁴⁸ ma sho fɔ: «Mi yen na Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li sonni. Lo na li lere wa tege wunluwɔ pi na wa na yonlo, ma ti a mùu yan yenle ni.»

⁴⁹ Kì pye ma, Adoniya wila leele mbele yeri, pe ni fuun pe nɛɛ seri fyere ti kala na. A pè si yiri ma kari pe ye pe ye.

† 1:38 1:38: Kereti tara fenne naa Peleti cenle woolo pãa pye tara ta yege woolo. Pãa pye wunlunana wi malingboonlo naa korɔsi.

⁵⁰ Adoniya wila fye jenge Salomo wi yege, a wi si yiri ma fe ma saa saraga wosaga ki yenngele ke yigi ma karafa Yennele li na.

⁵¹ A pè si saa ki yo Salomo wi kan ma yo fò: «Wele, Adoniya wi yen na fye wunlunana Salomo wi yege, fò a wi fe ma saa saraga wosaga ki yenngele ke yigi ma karafa Yennele li na; ma yo fò: «Mi se yiri laga ki laga nga ki ni, fò nde wunlunana Salomo wi wugu na kan nala, fò wi sanla gbo tokobi ni.» »

⁵² A Salomo wi sho fò: «Na wiga wi yee pye lejenje, ali wi yinzige nungba ko se to tara. Een fò na wiga kambasinje pye, pa wi yaa ku.»

⁵³ Kona, a wunlunana Salomo wi si leele torogo, a pè saa wi yigi maa laga wa saraga wosaga ki na. A wi si pan ma foli wunlunana Salomo wi yege sogowo maa gbogo. Kona, a Salomo wi suu pye fò: «Ta kee ma go.»

2

*Davidi wi kusanga wi ni,
senre nda wila yo wi pinambyo
Salomo wi kan*

¹ Naa Davidi wi kusanga wila kaa na yongo, a wi sigi senre nda ti yo wi pinambyo Salomo wi kan ma yo fò:

² «Mi wo na, sanni jenri mi yaa kari wa we ni fuun karisaga ki ni. Koni kotogo le ma yee ni, ma pye lenana.

³ Yawe Yennele, ma Yennele li senyoro ti yigi, maa tanri li kongolo ke na, mali kondengengele, naa li ngasegele, naa li kakondengengele, naa li nagawa senre ti yigi maa tanri ti na, paa yege nga na ti yen ma yonlogo wa Moyisi lasiri sewe wi ni we. Pa kona laga o laga ma mbe kari, ma kapegele ke ni fuun ke yaa la yongo.

⁴ Na ki ka pye ma, Yawe Yennele laa senre nda yo na kanngolo, li yaa ti yon fili†. Laa ki yo na kan fò: «Na ma setirige piile pe kaa pe tangalomo pi korosi, mbe pye tagawa ni na yege sogowo pe kotogo ki ni fuun ni, naa pe nawa pi ni fuun ni, kona leele yaa kaa taa wa ma setirige piile pe ni mbaa een Izirayeli tara wunluwo pi na fò sanga pyew.»

⁵ «Kala na Zeruya pinambyo Zhouabu wila pye na na, mali jen. Nga wila pye Izirayeli tara malingboonlo teelee shyen, Neri pinambyo Abineri naa Yeteri pinambyo Amasa pe na, maga jen. Wila pe gbo yeyinje sanga ni ma mbe yo malaga gbonsanga wi. Wila pe gbogo ki go kala li le wi ye†.

⁶ Ma wi kala li yege wo ma yala ma tijinliwe pi ni. Maa kaa yaga wi ku yeyinje na wa wi lelewe pi ni.

⁷ «Barizilayi na wi yiri wa Galaadi tara, ma kajenge pye wi pinambiile pe kan. Leele mbele pe yaa kaa nii wa ma tabali wi na, pe yaa ka pye pe ni; katugu sanga na ni mila pye na fee mbe sho ma ndo Abisalomu wi yeri, paa kajenge pye na kan†.

⁸ «Benzhame eenle woolo nana Gera na wi yiri wa Bahurimu ca, maga ka fège wi pinambyo Shimeyi wi na. Pilige nga ni mila pye na kee sa karafa wa Mahanayimu ca, wo wila yiri na korogo ma danga senre yo ma wa na na. Een fò na songorosaga, wila pan mala fili wa Zhuriden gbaan wi yon na. A mi si wugu maa kan Yawe Yennele li mege ki na ma yo mi soo gbo tokobi ni.

⁹ Een fò koni, maga kaa yaga mbajolowo, katugu ma yen lere na wi yen na jilge. Nga ma daga mbe pye wi na, maga jen. Ali mbege ta wi le, ma yaa ka ti poo gbo.»

Davidi wi kunwo

¹⁰ Ko pungo na, a Davidi wi si ku ma taga wa wi teleye pe na. A pè suu le wa Davidi wi wunluwo ca ki ni.

¹¹ Yele nafa shyen Davidi wila pye wunluwo pi na Izirayeli woolo pe go na. Wila yele koloshyen pye wa Eburon ca, ma yele nafa ma yiri ke ma yiri taanri pye wa Zheruzalemu ca†.

¹² A Salomo wi si een wunluwo pi na wa wi to Davidi wi yonlo. A wi wunluwo pi si yeresaga ta fò jenge†.

Paa Adoniya wi gbo

¹³ Pilige ka, a Hagiti pinambyo Adoniya wi si kari wa Salomo wi no Batisheba wi yeri. A Batisheba wi suu yewe ma yo fò: «Ma pan tanga ni le?»

A Adoniya wi suu yon sogo ma yo fò: «Ee, mi pan tanga ni.»

¹⁴ A Adoniya wi sho naa fò: «Mi yen na jaa mbe para ma ni.»

A wi sho fò: «Ta para.»

¹⁵ A Adoniya wi sho fò: «Maga jen ma yo wunluwo pila daga mbe kan mi yeri. Muwi Izirayeli woolo pe ni fuun paa pye na wele mbe tege wunluwo pi na. Een fò, a wunluwo pi si kaa kannga ma kan na jonlo Salomo wi yeri, katugu Yawe Yennele lo luu kan wi yeri.

¹⁶ Koni mi yaa ma yenri kala nungba ni, maga ka je li na.»

A Batisheba wi sho fò: «Ti yo.»

¹⁷ A Adoniya wi sho fò: «Mi yen noo yenri, ma saga yo wunlunana Salomo wi

† 2:4 2.4: 2 Sami 7.11-16 † 2:5 2.5: 2 Sami 3.27; 20.10
Kuro 3.4 † 2:12 2.12: 1 Kuro 29.23

† 2:7 2.7: 2 Sami 17.27-29 † 2:11 2.11: 2 Sami 5.4; 1

kan fɔ wi Abishagi ŋa wi yiri wa Sunemu ca wi kan na yeri na jo, katugu mi taga ki na ma yo wi se je ma yenrege ki na.»

¹⁸ A Batisheba wi sho fɔ: «Migi logo. Mi jate mi yaa soon kala li yege yo wunlunana wi kan.»

¹⁹ A Batisheba wi si kari wa wunlunana Salomo wi yeri mbe sa para wi ni Adoniya wi kanngolo. A wunlunana wi si yiri ma saa wi no wi fili, ma foli wi yege sogowo maa gbogo, mee songoro ma cen wi wunluwo jongo ki na. A wi si ti a pe wunluwo jongo ka tege wi no wi kan, a wi no wi si cen ki na wa wi kalige kee ki na.

²⁰ A nɔfo wi sho fɔ: «Mi yen na jaa mboon yenri kala jele nungba ni, maga ka je li na.»

A wunlunana wi suu yon sogo ma yo fɔ: «Na no, ki kala li yenri, mi se je li na.»

²¹ A nɔfo wi sho naa fɔ: «Ki yaga ma Sunemu ca fenne jo Abishagi wi kan ma ndo Adoniya wi yeri wi jo.»

²² A wunlunana Salomo wi suu no wi yon sogo ma yo fɔ: «Ki pye mele, a ma nee Sunemu ca fenne sumboro Abishagi wi yenri Adoniya wi kan? Sin ma wunluwo po yenri wi kan teere ni, katugu Adoniya wi yen na ndo! Wunluwo pi yenri teere wo naa saraga wɔfo Abiyatari konaa Zeruya pinambyo Zhouabu wi ni pe kan.»

²³ Kona, a wunlunana Salomo wi si wugu Yawe Yennele li mege ki na, ma yo fɔ: «Yennele li jologo gbogo wa na na, na mi si ti pe Adoniya wi gbo yenrege ŋa wi yenri na yeri ki kala na.

²⁴ Koni mbege ta Yawe Yennele li yen yinwege wolo, lo na lilan tege wunluwo pi na na to Davidi wi yonlo, ma yeresaga kan na wunluwo pi yeri, konaa ma wunluwo pi kan mi naa na setirige piile we yeri, ma yala yon folo na laa kon li ni, mi wugu li mege ki na fɔ pe yaa Adoniya wi gbo nala yere.»

²⁵ A wunlunana Salomo wi si Yehoyada pinambyo Benaya wi tun, a wi saa Adoniya wi gbon maa gbo. Pa Adoniya wila ku yeen.

Paa Abiyatari wi purɔ maa laga wa saraga wɔgotunngo ki na konaa ma Zhouabu wi gbo

²⁶ Ko purngo na, a wunlunana wi sigi yo saraga wɔfo Abiyatari wi kan ma yo fɔ: «Kari ma sa cen wa ma tara laga ki ni, wa Anatoti ca, ma jen mboro fun ma daga mbe ku. Een fɔ mi soon gbo nala, katugu ma we Fɔ, Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi tugo na to Davidi wi yege konaa jologo ŋa fuun wila jolo maa koro wi ni†.»

²⁷ Pa Salomo wila Abiyatari wi laga wa Yawe Yennele li saraga wɔgotunngo ki na yeen. Ki pye ma, senre nda Yawe Yennele laa yo wa Silo ca Eli go woolo pe wogo na, a ti si ti yee yon fili†.

²⁸ Naa Zhouabu wila kaa ki senre ti logo, a wi si fe ma kari wa Yawe Yennele li paraga go ki ni ma saa saraga wɔsaga ki yennele ke yigi ma karafa Yennele li na, katugu wila gbogolo Adoniya wi ni, een fɔ wi sila gbogolo Abisalomu wo ni.

²⁹ A pe si saa ki yo wunlunana Salomo wi kan ma yo fɔ Zhouabu wi fe ma kari wa Yawe Yennele li paraga go ki ni, fɔ wi yen ma lara wa saraga wɔsaga ki tanla. Kona, a Salomo wi si Yehoyada pinambyo Benaya wi tun ma yo fɔ: «Kari ma saa gbon maa gbo.»

³⁰ A Baneya wi si kari wa Yawe Yennele li paraga go ki ni, ma saa Zhouabu wi pye fɔ: «Wunlunana wi yo ma yiri laga ki laga ŋa ki ni.»

Een fɔ, a Zhouabu wi si Benaya wi yon sogo ma yo fɔ: «Ayoo, pa mi yaa ku lagame.»

A Benaya wi si songoro ma saa Zhouabu wi senyoro ti yo wunlunana wi kan.

³¹ A wunlunana wi si Benaya wi pye fɔ: «Ŋga wi yo, kari ma saga pye ma. Kari ma saa gbo, maa le. Ki ka pye ma, leele mbele Zhouabu wi gbo go fu, pa ma yaa ki kapege ki laga mi naa na go woolo we go na.

³² Yawe Yennele li yaa wi legbogo ki fɔgo ton wo jate wi na, katugu wila nambala shyen gbo tokobi ni, mbele paa pye sinmbele konaa jeregisaga fu. Paa pye ma sin ma we wo jate wi na. Ma si yala na to Davidi wi sila pye pe gbokala li jenme. Izirayeli tara malingbɔonlo to Neri wi pinambyo Abineri naa Zhuda tara malingbɔonlo to Yeteri wi pinambyo Amasa poro la wele.

³³ Zhouabu wo naa wi setirige piile pe ni poro pe yaa ki legbogo ki go kala li le. Een fɔ, Yawe Yennele li yaa yeyinngge kan Davidi naa wi setirige piile, naa wi go woolo konaa wi wunluwo pi yeri fɔ sanga pyew.»

³⁴ Kona, a Yehoyada pinambyo Benaya wi si yiri ma kari ma saa Zhouabu wi gbon maa gbo. A pe si saa Zhouabu wi le wa wi yera tara laga ki ni, wa gbinri wi ni.

³⁵ A wunlunana wi si Yehoyada pinambyo Benaya wi tege malingbɔonlo to wa Zhouabu wi yonlo, mee saraga wɔfo Zadoki wi tege wa Abiyatari wi yonlo.

Paa Shimeyi wi gbo

³⁶ Ko pungo na, a wunlunana wi si Shimeyi wi yeri maa pye fo: «Shimeyi, go ka kan laga Zheruzalemu ca ma cen wa ki ni. Maga ka yiri mbe kari laga ka kpe ni.

³⁷ Ma cen ki cenwe fo pilige o pilige maga yiri laga ca ki ni mbe Sediron lafogo ki kon mbe yiri, ma yaa ku ki pilige ki ni. Pa kona ma kunwo pi yaa pye mboro yeera go kala.»

³⁸ A Shimeyi wi si wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «[J]ga ma yo migi logo. Mi na ma tunmbyee, mi yaa tanga mbe yala wunlunana, na tafo ma senyoro ti ni.» A Shimeyi wi si cen ma mo wa Zheruzalemu ca.

³⁹ Een fo yele taanri torongolo, a Shimeyi wi kulolo shyen si fe wa wi yeri ma kari wa Maaka pinambyo Akishi na wila pye Gati† ca wunlunana wi yeri. A pe si saa ki yo Shimeyi wi kan fo: «Ma kulolo pe yen wa Gati ca.»

⁴⁰ Ki pye ma, a Shimeyi wi si yiri maa sofile jongo ki taga wi sofile wi na, mee kari wa Gati ca, wa Akishi wi yeri ma saa wi kulolo pe lagaja. A wi si songoro ma pan pe ni wa Zheruzalemu ca.

⁴¹ A pe si saa ki yo Salomo wi kan fo Shimeyi wila yiri wa Zheruzalemu ca ma kari wa Gati ca, ma songoro ma pan.

⁴² Kona, a wunlunana wi si Shimeyi wi yeri maa pye fo: «Mi sila ti a ma wugu Yawe Yennele li mege ki na fo ma se yiri laga ca ki ni le? Mi yo mila ki yo maga ngban ma ni ma yo fo ma cen ki cenwe fo pilige o pilige maga yiri laga ca ki ni, mbe kari laga ka na, ma yaa ku? A mala yon sogo ma yo fo nga mi yo koon ndanla, fo ma yaa ki pye ma.

⁴³ Yingi na koni wuguro nda ma wugu Yawe Yennele li mege ki na, mee siri jate? Yingi na senre nda mila yo ma kan mee si tanga ti na?»

⁴⁴ Ko pungo na, a wunlunana wi si Shimeyi wi pye fo: «Kapege nga fuun ma pye na to Davidi wi na maga jen, ki si yen wa ma nawa. Ki kala na Yawe Yennele li yaa ma tipewe pi fogo ton na na.

⁴⁵ Een fo, wunlunana Salomo wo yaa duwaw ta, Davidi wunluwo pi yaa yere-saga ta Yawe Yennele li yege sogowo†.»

⁴⁶ Ki pye ma, a wunlunana wi si kono kan Yehoyada pinambyo Benaya wi yeri ma yo wi saa gbo. A wo si yiri ma saa Shimeyi wi gbon maa gbo.

Ko pungo na, a wunluwo pi si yeresaga ta Salomo wi kee.

SALOMO WI WUNLUWO SANGA

3

3-11

*Salomo wila Ezhipiti
tara wunlunana
wi sumboro wa pori*

¹ Kona, a Salomo wi si Ezhipiti tara wunlunana Farawon wi sumborombyo wa pori, ma yon finliwe le wi ni ki porogo ki fannga na. A wi si kari wi jo wi ni wa Davidi ca ki ni, sanni wi sa wi yeera go ki kan, naa Yawe Yennele li sherigo gbogo konaa Zheruzalemu ca mbogo ki ni.

² Ki wagati wi ni, Yennele gbogosa nda tila pye wa tinndiye pe na, pa leele paa pye na saara ti woo wa ti na, wa tara ti ni, katugu kila yala pe fa sherigo gbogo kan Yawe Yennele li mege ki na ghen.

³ Yawe Yennele laa Salomo wi ndanla, a wila tanri wi to Davidi wi senyoro ti na. Een fo wo fun pa wila pye na saara ti woo, na wusuna nuwo taan wi sori wa Yennele gbogosa wa tinndiye pe na ti na.

*Salomo wila tijinliwe yenri
Yennele li yeri*

⁴ Pilige ka, a wunlunana wi si kari wa Gabawon ca sa saara wo, katugu ko Yennele gbogosa ko kila pye na jate Yennele gbogosa gbogo ma we ti ni fuun ti na. A Salomo wi si yaayoro waga kele (1 000) gbo mari pye saara sogoworo wa ki na.

⁵ A Yawe Yennele li sili yee naga Salomo wi na woonro na ki yembine li ni, wa Gabawon ca maa pye fo: «Yaraga nga maa jaa, ki yenri na yeri, pa mi yaa ki kan ma yeri.»

⁶ A Salomo wi si Yennele li yon sogo ma yo fo: «Ma kajenge gbogo pye ma tunmbyee Davidi, na to we, wi kan, katugu wila tanga ma yege sogowo kaselege ni, ma pye sinne konaa ma koro nawa jembe ni. A ma ki kajenge gbogo ki pye wi kan ma pinambyo kan wi yeri, na wi cen wunluwo pi na paa yege nga na ki yen nala we.

⁷ Koni Yawe Yennele, na Yennele, mi na ma tunmbyee, mboro mala tege wunluwo wa na to Davidi wi yonlo. Ma si yala mi yen lefonmbile jele. Mi sigi tunngo nga ki pyewe jen.

⁸ Mi na ma tunmbyee, mi yen laga ma woolo mbele ma wo ma yee kan pe sogowo; poro mbele pe yen ma lege, pe se ya jiri, pe yon ki se si ya jen pe legewe ndorogo ki kala na we.

⁹ Ki kala na, ma tijinliwe kan mi na ma tunmbyee na yeri, jango mbaa ma woolo pe kiti konkagala ke yege woo, mbe kajenge konaa kapege ki ni ti jen mberi wo ti yee ni; nakoma ambo wi mbe ya mbaa

ma woolo, poro mbele pe yen ma lege yeen pe yege sinni?»

¹⁰ Ki pye ma, yenrege nga Salomo wila yenri, a ki si we Fo wi ndanla.

¹¹ Kona, a Yenjele li suu pye fo: «Ki kaa pye ko ma yenri na yeri, mee yinwetonlogo yenri ma yee kan, mee penjagboro yenri ma yee kan, mee si yenri ma juguye poro mbe ku, een fo tijinliwe ma yenri na yeri, jango mbaa kiti konkagala ke yege woo kaselege ni,

¹² wele, nga ma yenri, mi yaa ki pye ma kan. Mi yaa kajenne naa tijinliwe kan ma yeri, mba mbele pe keli ma yiri ma na pe fa ta ghen konaa mbele pe yaa ka yiri ma pungo na, pe se ka ta fyew.

¹³ Mbe taga wa ko na, nga mee yenri mi yaa ki kan ma yeri fun. Mi yaa penjagboro to naa gbogwo pi kan ma yeri. Ma yinwege piliye yi ni fuun yi ni wunluwo wa se ka yiri mbe pye paa ma yen.

¹⁴ Na ma kaa tanri na kongolo ke na, mbanla lasiri kongolo koro naa na ngasegele ke yigi la tanri ke na, paa yege nga na ma to Davidi wila ki pye we, pa mi yaa yinwetonlogo kan ma yeri.»

¹⁵ A Salomo wi si yen ma yiri ki wonro ti ni wa yi jateri wi na, mee songoro ma kari wa Zheruzalemu ca. A wi si saa yere Yawe Yenjele li yon finliwe kesu wi yege sogowo, ma saara sogoworo naa nayinme saara wo li yeri, mee sogolo gbolo sogo wi legboolo pe ni fuun pe kan.

*Salomo wila jeele shyen
pele kiti konkala yege wo*

¹⁶ Pilige ka, a nanjaala shyen pe le si pan wa wunlunana Salomo wi yeri, ma saa yere wi yege sogowo.

¹⁷ Ki jeele shyen pe ni, a nungba sho fo: «Ki yaga na tafo, ma logo na yeri. Mi naa ki jele na wi ni we yen ma cen go nungba ni. A mi si kaa se le wi tanla wa go.

¹⁸ Een fo, na sengolo ki pilige taanri wogo ki na, a ki jele na fun wi si se. Woro ce waa pye wa go ki ni. Lere wa kpe sila pye wa we ni naa, kaa wo woro leele shyen.

¹⁹ Ma si yala yembine li ni, ki jele na wi pinambyo wi si ku, katugu wila sinle wi na.

²⁰ A wi si yiri yindege ki na ma yala mila wonlo, ma mi na tunmbyee na pinambyo wi le le na tanla ma saa wi sinngge maa mara wi yee na, mee wi pinambyo na wi ku wi le ma saa wi sinngge maa mara na na.

²¹ Ki goto pinliwe pi ni, mi kaa yiri mbanla pyo wi kan wi wonri sanga na ni, mbe ka wele, mee wi yan wi ku. Naa laga kila kaa laga, a mi suu wele jenge, mee ki yan fo pinambyo na mila se wo ma.»

²² Een fo, a jele sanja wi sho fo: «Kaselege ma. Na pinambyo wo wi yen wee we. Ma woo wo wi ku.»

Een fo, a jele kongbanja wi sho fo: «Kaselege ma. Ma pinambyo wo wi ku, na woo wo wi yen wee we.»

Pa paa pye na para yeen wunlunana wi kan.

²³ Kona, a wunlunana wi si pe yon sogoma yo fo: «Ye ni, nungba ma yo fo: «Na pinambyo wo wi yen wee we, ma woo wo wi ku.» Sanja wi ma yo fo: «Ayoo, ma pinambyo wo wi ku, na woo wo wi yen wee we.» »

²⁴ A wunlunana wi sho naa fo: «Ye pan tokobi ni na kan.» A pe si pan tokobi wa ni wunlunana wi kan.

²⁵ A wunlunana wi sho fo: «Pyo na wi yen wee yoo kon shyen, ye kongo nungba kan nungba yeri, ye kongo sanja ki kan sanja wi yeri.»

²⁶ Kona, jele na wi pinambyo wila pye wee, a pyo wi yinliwe suu ta fo ma saa toro. A wi si wunlunana wi pye fo: «Na tafo, ki yaga we pyo na wi yen wee wi kan wi yeri, yaga ka ti poo gbo.»

Een fo, a jele sanja wi sho fo: «Ye pyo wi kon shyen. Mi soo ta, mboro fun ma soo ta.»

²⁷ Kona, a wunlunana wi si senre ti le ma yo fo: «Ye pyo wee wi kan jele kongbanja wi yeri, yaga kaa gbo. Wo wi yen pyo wi no we.»

²⁸ A Izirayeli woolo pe ni fuun pe si kiti na wunlunana wila kon wi wogo ki logo. A leele pe ni fuun pe nee fye wi yege naa gbogo, katugu paa ki jen ma yo pa wi tijinliwe pi yiri wa Yenjele li yeri, wila kiti wi kon.

4

Salomo wi legboolo wele

¹ Wunlunana Salomo wila cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti ni fuun ti go na.

² Wi tara legboolo pe mere ti nda: Zadoki pinambyo Azariya na wila pye saraga wofa,

³ naa Shiba pinambiile Elihorefu naa Ahiya, poro la pye sewe yonlogofenne; naa Ahiludi pinambyo Zhazafati, wo la pye seweere tegefo.

⁴ Naa Yehoyada pinambyo Benaya, wo la pye malingboonlo pe togbao; naa Zadoki naa Abiyatari poro paa pye saraga wofenne wele.

⁵ Naa Natan pinambyo Azariya, wo la pye janmaratigye pe to; naa Natan pinambyo Zabudi, wo la pye saraga wofa konaa wunlunana wi yerifo.

⁶ Naa Ahishari, wo la pye wunlunana wi go woolo poro go na; naa Abida pinambyo

Adoniram, wo la pye porotoya tunndo to go na.

*Wunlunana Salomo
wi janmaratigiye wele*

⁷ Janmaratigiye ke ma yiri shyen Salomo wila tege Izirayeli tara ti ni fuun ti go na. Poro paa pye na wunlunana wo naa wi go woolo pe yaakara wogo ki yege woo. Pe ni fuun nungba nungba pe ma wunlunana wi yaakara ti wo ma saa gbɔn yenge nungba ye le li ni.

⁸ Ki janmaratigiye pe mere ti nda:

Huri pinambyo wo la pye ma cen Efirayimu yanwira tara to go na.

⁹ Dekeri pinambyo wo la pye ma cen Makazi ca, naa Shaalibimu ca, naa Beti Shemeshi ca, naa Elon ca konaa Beti Hana ca tara to go na.

¹⁰ Hesedi pinambyo wo la pye ma cen Aruboti ca, naa Soko ca konaa Eferi ca tara ti ni fuun ti go na.

¹¹ Abinadabu pinambyo wo la pye ma cen Dori ca tara ti ni fuun ti go na. Salomo sumborombyo Tafati wo wila pye wi jo we.

¹² Ahiludi pinambyo Baana wo wila pye ma cen Taanaki ca naa Megido ca tara ti go na, naa Beti Sheyan ca tara ti ni fuun ti go na, ko nga ki yen wa Zaritan ca ki tanla, wa Zhizireyeli ca ki ngona kee yeri; mbege le wa Beti Sheyan ca ki na fo sa gbɔn wa Abeli Mehola ca ki na, fo ma saa gbɔn wa Yokineyamu ca ki pungo na.

¹³ Geberi pinambyo wo la pye ma cen Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki go na. Wo wila pye fun Manase pinambyo Yayiiri wi kapire ti go na, wa Galaadi tara. Wo wila pye fun Arigobu tara ti go na, wa Bazan tara. Cagboro nafa taanri tila pye wa ki tara ti ni, a pe malaga sigemboro kan mari maga konaa ma tuguyenre koozo le ti yeyonro ti na.

¹⁴ Ido pinambyo Ahinadabu wo la pye ma cen Mahanayimu ca tara ti go na.

¹⁵ Ahimaazi wo la pye ma cen Nefitali tara ti go na. Wo fun wila Salomo wi sumborombyo Basimati wi pori wi jo.

¹⁶ Hushayi pinambyo Baana wo la pye ma cen Aseri tara to naa Beyaloti ca ki go na.

¹⁷ Paruwa pinambyo Zhozafati wo la pye ma cen Isakari tara ti go na.

¹⁸ Ela pinambyo Shimayi wo la pye ma cen Benzhami tara ti go na.

¹⁹ Uri pinambyo Geberi wo la pye ma cen Galaadi tara ti go na. Wo wila pye Amori cenle woolo pe wunlunana Sihon wi tara

ti go na konaa Bazan tara wunlunana Ogi wi tara ti go na. Janmaratigi nungba wila pye ki tara ti ni fuun ti go na.

²⁰ Zhuda tara woolo naa Izirayeli woolo paa lege fo jenge, paa kogoje yon taambugo ki yen. Paa pye na kaa na tinni, na woo konaa na yogori.

5

Salomo wi wunluwo pila gbogo

¹ Ki pye ma, maga le wa Efirati gbaan wi na, fo ma saa gbɔn wa Filisiti tara fenne pe tara ti na konaa ma saa gbɔn wa Ezhipiti tara konlo li na, Salomo wila fannga ta ko wunluwo tara pyew to na. A ki woolo paa nizara woo wi yeri, ma go sogo maa kan wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni†.

² Pilige nungba nungba pyew Salomo naa wi go woolo pe ni fuun pe ni, pe yaakara tila pye muwe tiyoon toni kolojere konaa muwe mba pi yen lere pyew woo pi toni ke ma yiri kolotaanri,

³ naa nere ke ni, nda ti toro, naa nere nda pe maa konri ti nafa ni, naa simbaala cenme ni; mbe taga wa to na, naa wolowoye, naa lufaala ni, naa sawoolo ni konaa sannjere nda ti toro ta ni.

⁴ Tara nda fuun tila pye wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga yeri, maga le wa Tifisa ca ki na fo ma saa gbɔn wa Gaza ca ki na, Salomo wila pye ki wunlumbolo pe ni fuun pe go na. A tara ti si yeyinnga ta lagapyew ki ni.

⁵ Salomo wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni, Zhuda tara woolo naa Izirayeli woolo pe ni fuun paa pye yeyinnga na pow, maga le wa Dan ca fo ma saa gbɔn wa Berisheba ca ki na. Lere nungba nungba pyew wila pye ma cen yeyinnga na wa wi ezezen tirige naa wi figiye tige ki nogo†.

⁶ Shon jasaala waga nafa shyen (40 000) paa pye Salomo wi yeri, ki shonye paa pye na malaga gbɔnwotoroye tilele. Shon lugufenne waga ke ma yiri shyen (12 000) paa pye wi yeri†.

⁷ Janmaratigiye poro paa pye na wunlunana Salomo wo naa wi go woolo pe ni fuun pe yaakara wogo ki yege woo. Janmaratigiye pe ni fuun nungba nungba naa pe yaakara kanyenge ye le li ni, pe sila ti yaraga ka kpe mbe pe la.

⁸ Paa pye na paan orizhi pyo konaa yan ni wa wunlunana wi yeri, pe ni fuun nungba nungba naa pe pansanga nari kaan shonye mbele paa pye na wotoroye

† 5:1 5.1: Zhené 15.18; 2 Kuro 9.26 † 5:5 5.5: *Lere nungba nungba pyew wila pye ma cen yeyinnga na wa wi ezezen tirige naa wi figiye tige ki nogo*: Ko yen naga nari ma yo yeyinnga naa nayinne la pye wa tara ti ni lagapyew konaa kangbanga saa ya gbɔn lee le pe na. † 5:6 5.6: Yenjele senre seweele pele ni, yon nga ki naganaga lagame, ki yiri ki ye nga ki naganaga wa pe ni ki ni (1 Wunlu 10.26; 2 Kuro 1.14; 9.25).

pe tilele poro naa shonye sanmbala pe yeri.

Salomo wi tijinliwe kala

⁹ Kona, a Yenjele li si tijinliwe naa kajenne gbɔɔ konaa kagala kɔɔ jenme gbɔɔ legere kan Salomo wi yeri paa kɔgoje yon taambuɔ ki yen.

¹⁰ Salomo wi tijinliwe pila gbɔɔ ma we tara nda wa Kana tara ti yonlo yirisaga kee yeri ti tijinliwe fenne pe ni fuun pe woo pi na, konaa Ezhipiti tara tijinliwe fenne pe ni fuun pe woo pi na.

¹¹ Wi tijinliwe pila gbɔɔ ma we leele sanmbala pe ni fuun pe woo pi na. Pila gbɔɔ ma we Ezirahi setirige pyɔ Etan wi woo pi na, naa Maholi pinambiile Hema, naa Kakoli konaa Darida pe woo pi na. Salomo wi mege kila yiri fɔ ma saa gbɔn wa tara nda fuun tila pe maga ti woolo pe na[†].

¹² Wila yomiyegɛle waga taanri (3 000) wa konaa ma yuuro waga kele naa kanggurugo (1 005) kɔ[†].

¹³ Wila para tire ti wogo na, maga le wa Liban tara sediri tige ki na fɔ ma saa ki wa yizopi were nda ti ma fi mbogo na ti na. Wila para fun yanyaara naa yaayoro, naa sannjere, naa yaara nda ti maa fulolo lara na konaa ngbanra ti wogo na.

¹⁴ Leele paa pye na yinrigi tara ti lagapew, ma pan na Salomo wi tijinliwe senre ti nuru. Dunruya wunlumbolo mbele fuun paa wi senre logo, paa pye na leele torogi, a pe saa na nuru wi yeri.

Salomo wila yon finliwe le Tiri ca wunlunana wi ni

¹⁵ Naa Tiri ca wunlunana Hiram wila kaa ki logo ma yo pɛ sinme kpoyi wo Salomo wi na maa tege wunluwo pi na wa wi to Davidi wi yonlo, a wi si pitunmbolo torogo, a pɛ kari wa Salomo wi yeri (mbe saa shari), katugu wi to Davidi wila pye ma Hiram wi ndanla sanga pyew.

¹⁶ Kona, a Salomo wi si pitunmbolo torogo wa Hiram wila yeri ma yo fɔ:

¹⁷ «Mboro jate maa na to Davidi wi jen fɔ wi sila ya mbe sherigo kan Yawe Yenjele, wi Yenjele li kan, katugu malaga kila ngban wi na kee ki ni fuun na; a wi malaga ki gbɔn, fɔ a Yawe Yenjele li saa yawa kan na yeri wi juguye pe na.

¹⁸ Een fɔ koni, Yawe Yenjele li yeyinnge kan na yeri kee ki ni fuun ki na. Lere woro na wiin na ni, jologo kpe si woro wa naa.

¹⁹ Wele, koni mila jaa mbe sherigo kan Yawe Yenjele, na Yenjele li mege ni, paa yege nga na Yawe Yenjele laa ki yo na to Davidi wi kan maa pye fɔ: «Ma pinambyo

na mi yaa ka tege wunluwo pi na wa ma yonlo, wo wi yaa ka sherigo kan na kan[†].»

²⁰ Koni, ki yaga ma konɔ kan leele pe yeri pe Liban sediri tire ta kon na kan. Na tunmbyeele pe yaa sa taga ma woolo pe na mbaa pe sari. Mi yaa kon tunmbyeele pe sara mbe yala yon nga ma yaa naga ko ni; katugu maga jen ma yo lere woro laga we ni, na wi tire kongo ki jen paa yoro Sidon ca fenne ye yen.»

²¹ Naa Hiram wila kaa Salomo wi senyoro ti logo, a ki suu nawa pi yinnge fɔ jenge. A wi sho fɔ: «Sonmo yen Yawe Yenjele li woo nala; lo na li pinambyo tijinliwe fɔ kan Davidi wi yeri, jango wila ki Izirayeli woolo janwa gbolo na li yege sinni.»

²² Kona, a Hiram wila si tunngo torogo naa wa Salomo wi yeri, maa yon sogo ma yo fɔ: «Tunngo nga ma torogo laga na yeri migi logo. Mi yaa nga fuun maa jaa ki pye ma kan. Mi yaa sediri tire konaa sipiresi tire nda maa jaa ti kan ma yeri.

²³ Na tunmbyeele pe yaa yiri tire ti ni wa Liban tara mbe kari ti ni wa kɔgoje wi yon na. Mi yaa ti peri popo ti yeɛ na pogolo pogolo mberi torogo ma kan tonmo pi na, fɔ sa gbɔn wa laga nga ma yaa ka naga we. Pa mi yaa ti peri sangala ti yeɛ na wa ki laga ki na, kona ma yaa ti le. Mboro wo na, ma yaa la yaakara kaan na go woolo pe yeri, mbe yala nga kilan ndanla ki ni.»

²⁴ Ki pye ma, sediri tire naa sipiresi tire nda fuun Salomo wila jori ti kala na, a Hiram wila siri kan wi yeri.

²⁵ Salomo wo na, yeɛ pyew wila pye na bile toni waga kogoloni (6 000) kaan Hiram wila yeri konaa oliviye tige pire sinme piiri po litiri waga kolojere ni (9 000) mbaa wi go woolo pe baro. Ki yaara nda to Salomo wila pye na kaan Hiram wila yeri yeɛ pyew.

²⁶ Yawe Yenjele laa tijinliwe kan Salomo wi yeri paa yege nga na laa ki yon folo kon wi yeri we. Yeyinnge la pye Hiram wo naa Salomo pe sogowo. A pɛ si yon finliwe le pe yeɛ ni.

Salomo wila sherigo gbɔgo tunngo ki gbegɛle

²⁷ Wunlunana Salomo wila porɔɔɔlo wo Izirayeli tara ti lagapew ki ni. Paa pye lere waga nafa ma yiri ke (30 000).

²⁸ Wila pye na pe torogi lere waga ke ke (10 000) wa Liban tara, na pe sunru yenge pyew. Mbele ka kari poro ma saa yenge nungha pye wa Liban tara, mbe si songoro mbe pan mbe yeyen shyen pye wa pe yeri. Adoniram wo wila pye pe korɔsifo.

[†] 5:11 5.11: Yuuro 89.1 [†] 5:12 5.12: Yomi 1.1; 10.1; 25.1; Yurutan 1.1 [†] 5:19 5.19: 2 Sami 12.13; 1 Kuro 17.11-12

²⁹ Tuguro lefenne waga nafa taanri ma yiri ke (70 000) paa pye Salomo wi yeri konaa sinndeere tefenne waga nafa tijere (80 000) ni, mbaa ti teni wa yanwira ti na.

³⁰ Tunndo teele waga taanri naa cenme taanri (3 300) la pye Salomo wi yeri fun, a paa porotoolo pe tunndo ti korosi. Salomo wi janmaratigiye poro la pye ko tunndo teele poro go na.

³¹ A wunlunaja wi si konu kan ma yo pe sinndeere tugbooro tiyonro ta wo peri te, to mbe tege ti sherigo gbogo ki nogo le.

³² A Salomo wi tunmbyeele, naa Hiram tunmbyeele poro naa Gebali ca nambala pe ni, pe si sinndeere ti te, ma tire ti kon konaa ma go kansinndeere ti gbegele.

6

Sherigo gbogo ki kanwa senre

¹ Izirayeli woolo pe yiringolo wa Ezhipiti tara, ki yelee cenme tijere naa nafa tijere (480) wolo li ni, ki yenge shyen wogo ki na, ko nga pe maa yinri Zivu† yenge ye, a Salomo wi sigi le na Yawe Yennele li go ki kanni, wi wunluwo pi yelee tijere wolo li ni Izirayeli woolo pe go na.

² Go nga wunlunaja Salomo wila kan Yawe Yennele li kan ki titonlowo pila pye metere nafa ma yiri ke. Ki gbeme pila pye metere ke. Ki yagawa pila pye metere ke ma yiri kangurugo.

³ Paa ndogoro wo wa sherigo gbogo ki yege kee yeri. Ti titonlowo pila pye metere ke ma yala sherigo gbogo ki gbeme pi ni. Ti gbeme pila pye metere kangurugo.

⁴ Wunlunaja wila fenetiriye wo sherigo gbogo ki na, ma tuguron mere lele pe na.

⁵ Wila sanngazoye kan ma sherigo gbogo konaa ki lajenge kpoyi ki maga. Paa pe kan ma mara sherigo gbogo ki na, ma yumbiile wo wa pe ni.

⁶ Sanngazo wi nogona go ki gbeme pila pye metere shyen naa kongu, wi nandogomo go ki gbeme pila pye metere taanri, wi taanri wogo ki gbeme pila pye metere taanri naa kongu; katugu paa ka taga sherigo gbogo mbogo gbeme pi na ki funwa kee ki na, jango sanngazo wi biritire ti tagataga ko lara to na, tiga ka ye wa sherigo gbogo mbogo jate ki ni.

⁷ Sherigo gbogo ki kansanga wi ni, sinndeere nda paa te mako wa ti tesaga to paa le maga kan ti ni. Ki kala na, pe sila marito nakoma gbongogo nakoma tuguron tunngo pyeyaraga ka kpe tinme logo ki kansanga wi ni.

⁸ Sanngazo wi nogona go yeyongo kila pye wa sherigo gbogo ki yonloparawa kalige kee ki na. Pe ma ye lema mbe lugu lugusara ta na, mbe kari wa sanngazo

go nandogomo wogo ki ni, mbe si lugu lugusara ta na, mbe kari wa sanngazo wi naayeri go ki ni.

⁹ Sherigo gbogo ki kanngolo, a Salomo wi sho fo pege gona wi biritire papara papara naa sediri tire tiyapaara ni.

¹⁰ Sanngazoye mbele paa kan ma mara sherigo gbogo ki na maga maga, pe ni fuun nungba nungba pe yagawa pila pye metere shyenzyen naa kongu. A pe si sediri tire tege ma sanngazoye pe biri ma pe mara sherigo gbogo ki na.

¹¹ Kona, a Yawe Yennele li si para Salomo wi ni ma yo fo: «Ki go nga maa kanni yeen,

¹² na ma kaa tanri na kondengele ke na, na ma kaa na kakonndengele ke piin konaa mbanla ngasegele ke ni fuun ke yigi mbaa tanri ke na, kona senre nda mila yo ma to Davidi wi kan, mi yaa ki kala li pye mbeli yon fili ma kanngolo.

¹³ Mi yaa pan mbe cen wa Izirayeli woolo pe sogowo. Mi se ka laga na woolo, Izirayeli woolo wele, pe na fyew.»

Sherigo gbogo ki nawa pila gbegele yege nga na

¹⁴ Koni Salomo wila sherigo gbogo ki kan maga ko.

¹⁵ Wila sediri tire papara papara le mari maramara go ki nawa mbogo ki na maga ton, maga le wa ki nogona fo ma saa gbom wa ki naayeri. A wi si sipiresi tire papara papara le mari jan ma go nawa tara ti yege ton.

¹⁶ Yumbyo na wila pye wa sherigo gbogo ki pungo kee yeri wi titonlowo pila pye metere ke. Wila sediri tire papara papara le mari maramara mbogo ki na maga ton, maga le wa tara fo ma saa gbom wa ki naayeri. Kona, a pe sigi yumbyo wi gbegele, ma wo pye sherigo gbogo ki lajenge kpoyi.

¹⁷ Sherigo gbogo ki nawa mba pi koro wa lajenge kpoyi ki yege, pi titonlowo pila pye metere nafa.

¹⁸ Sediri tire papara papara nda paa tege ma lajenge kpoyi ki nawa mbogo ki ton, paa kolokenti tirige pire yanlere gbegele ti na konaa yarifyeenre yanlere ni, nda ti pelegi. Go ki nawa mbogo ki ni fuun kila pye ma ton sediri tire papara papara ni, ali ki sinndelege ka kpe sila pye na yaan funwa na.

¹⁹ Salomo wila sherigo gbogo ki lajenge kpoyi ki gbegele mbe Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi tege wa ki ni.

²⁰ Ki lajenge kpoyi ki titonlowo pila pye metere ke. Ki gbeme pila pye metere ke. Ki yagawa pila pye metere ke. Paa te piiri wo ki nawa mbogo ki lagapyew ki na maga

† 6:1 6.1: Eburuye yelee li ni, zivu yenge ki ma saa yala me yenge ki ni.

pye nɔgɔna, kologo nungba la pye nandogomo; kologo nungba la pye wa naayeri. Fenetiriye paa pye yesinne nungba na.

⁵ Go ki kɔɔro ti ni fuun naa fenetiriye pe ni fuun pe ni, ti titonlowo naa ti gbeme pila pye ma yala. Fenetiriye paa pye yesinne nungba na. Paa pye koloyo taanri.

⁶ Ko punjo na, a Salomo wi si go ka yege kan naga yinri tiyagala go. Ki titonlowo pila pye metere nafa ma yiri kangurugo. Ki gbeme pila pye metere ke ma yiri kangurugo. Paa ndogoro wo ki na maga biri wi togotogo tiyagala ni, mari yege kee ki tonlo.

⁷ Ko punjo na, a Salomo wi si go ka kan naa, naga yinri wunluwo jongo go. Paa pye naga yinri fun kiti kongo. Pa wila pye na leele pe kiti wi koon wa ki ni. Paa sediri tire maramara ki go ki lagapyew ki na, maga le wa nɔgɔna fo ma saa gbɔn wa ki naayeri.

⁸ Salomo wila wi yeera wonlogo ki kan laga ka yege ni, maga lali Liban kologo go ki ni. Een fo, ki kanlomo pila pye ja sannda ti ni.

Salomo wila Farawon sumborombyo ɲa porɪ[†] wila go ɲga kan wi kan, ki kanlomo pila pye paa wunlunana wi go ki kanlomo pi yen.

⁹ Ki yinre ti ni fuun, naa yinre nda paa kan wa funwa na konaa longogbogo ki mbogo ki ni, mbege le wa ki mboro ti nɔgɔna, fo sa gbɔn wa naayeri paa ti kan sinndeere tiyonro ni, nda paa te. Paa ki sinndeere ti kanngoloyo shyen yi te sinndeere tegbene ni, mayi yon yala.

¹⁰ Sinndeere tugbooro tiyonro tari paa le ma pye go ki nɔgo lesinndeere. Ki sinndeere ta titonlowo la pye metere kangurugo kangurugo; ta titonlowo la pye tijere tijere.

¹¹ Paa sinndeere tiyonro nda pe taanla ma tete ta tagataga sinndeere tugbooro tiyonro ti go na ma pinle sediri tire ni.

¹² Wunluwo go ki longo mbogo paa ki kan maga maga sinndeere nda pe tete ti kologo taanri ni, naa sediri tire tiyara kologo nungba ni, paa yege ɲga na Yawe Yenɲele li sherigo gbogo ki longo mbogo naa ki ndogoro mbogo paa ki kan we.

*Salomo wila Hiram wi yeri
wi pan wi sherigo gbogo tunjo
pyeyara ti gbegele
(2 Kuro 2.12-13)*

¹³ Ko punjo na, a wunlunana Salomo wi si tun wa Tiri ca, a pe saa tunmbyee wa yeri wi kan, ɲa paa pye na yinri Hiram.

¹⁴ Hiram wila pye nanjunjo wa pinambyo, ma yiri wa Nefitali cenle li ni.

Wi to wila pye Tiri ca fenne woo. Hiram wila pye tuguyenre tunngo pyefo. Wila pye tijinliwe fo konaa kajenje; wila ya na kapyo tunndo cenle pyew ti piin tuguyenre ni. A wi si pan wa wunlunana Salomo wi yeri, maa tunndo ti ni fuun ti pye.

*Tuguyenre tiyagala ke gbegelelomo
(2 Kuro 3.15-17)*

¹⁵ Hiram wila tuguyenre tiyagala shyen gbegele. Li kongbanna li yagawa pila pye metere kolojere. Li gbeme mbeli maga mbeli fili pila pye metere kangurugo naa kongo. Pa tiyala shyen wolo laa pye ma fun.

¹⁶ A wi si tuguyenre yan ma tiyagala ke gona tonyaara shyen gbegele mberi jiile tiyagala ke go na. Ki gona tonyaara ti ni fuun nungba nungba ti yagawa pila pye metere shyenzhyen naa kongo.

¹⁷ A wi si tuguyenre ta gbegele paa mere yen konaa ma yongowo yangala gbegele, mee ti lele tiyagala ke gona tonyaara ti na mari fere. Ki yaara ti koloshyen koloshyen tila pye tiyagala ke gona tonyaara ti nungba nungba pyew ti na.

¹⁸ A Hiram wi si girenadi tige pire yanlere gbegele kongolo shyen, ma mere ti nungba nungba pyew ti lele ti na, mari maga mari fili, ma tiyagala ke gona yi fere.

¹⁹ Paa tiyagala ke gona tonyaara ta gbegele ndogoro tiyagala ke go na. Ti ni fuun nungba nungba ti yagawa pila pye metere shyenzhyen. Paa ti gbegele paa masho polo yarifyeenre yen.

²⁰ Gona tonyaara nda tila pye tiyagala shyen ke go na, paa girenadi tige pire yanlere cenme shyen (200) gbegele mari maga mari fili wa naayeri, le gbungbuno na laa pye wa mere ti naayeri li tanla.

²¹ Hiram wila tiyagala shyen ke kan wa sherigo gbogo ki yege. Wila nungba kan kalige kee ki na, mali mege taga nali yinri Yakini[†]; ma nungba kan kamenge kee ki na, mali mege taga nali yinri Bowazi.

²² A wi si masho polo yarifyeenre yanlere gbegele mari tagataga tiyagala ke ni fuun nungba nungba ke go na. Pa tiyagala ke gbegele pila ko yeen.

*Jogoyaraga gbegele
ki gbegelelomo
(2 Kuro 4.2-5)*

²³ Ko punjo na, a Hiram wi si tuguyenre yan ma jogoyaraga gbegele ke gbegele. Kila pye kiiri. Ki yege pyelewe pila pye metere kangurugo. Ki yagawa pila pye metere shyen naa kongo. Mbege gbeme pi maga mbege fili, ki mana

[†] 7:8 7:8: 1 Wunlu 3.1 [†] 7:21 7:21: Yakini mege ki koro wowi ɲa fo: Yenɲele li maa fanɲa kaan. Bozazi mege ki koro wowi ɲa fo: Fanɲa ki yen Yenɲele lo ni.

li titonlowo pila pye metere ke ma yiri kangurugo.

²⁴ Wila kolokenti tirige pire yanlere gbegele jogoyaraga gbegebenge ki yon keere ki nogo, maga maga fili; metere kongo nungba nungba pyew kolokenti pire yanlere ke tila pye wa, ma jogoyaraga ki maga maga fili. Kolokenti pire yanlere tila pye koloyo shyen maga fili. Paa tuguyenre yan ma ti ni fuun ti pinle mari gbegele nungba jogoyaraga gbegebenge ki ni.

²⁵ Jogoyaraga kila pye ma tege tuguyenre napene ke ma yiri shyen na. Napene taanri la pye ma yege wa yonloparawa kameenge kee yeri. A taanri yege wa yonlo tosaga kee yeri. A taanri yege wa yonloparawa kalige kee yeri. A taanri yege wa yonlo yirisaga kee yeri. Pe ni fuun paa pye ma pungo wa pe yee yeri wa jogoyaraga gbegebenge ki nogo.

²⁶ Jogoyaraga ki liriwen pila pye paa kendala gbeme yen. Wila ki yon ki gbegele paa wojenne wogo yen, ma yiri masho polo yarifyeenre korogo. Litiri waga nafa shyen (40 000) si wila pye na yiin wa ki ni.

Tuguyenre wotoroye pe gbegelelomo

²⁷ Kona, a Hiram wu si tuguyenre wotoro ke gbegele. Ki wotoroye pe ni fuun nungba nungba pe titonlowo pila pye metere shyenzhyen, pe gbeme pila pye metere shyenzhyen, a pe yagawa pi pye metere nungba nungba naa kongo.

²⁸ Paa ki wotoroye pe gbegele yege nga na ki nga: Paa tuguyenre gbon papara papara ma pe kannagara na tijere tijere ti gbegele, mee ta gbon papara papara ma to tege mari yigiyigi wa ti yengele ke na.

²⁹ A wi si jaraye yanleele, naa napene yanleele konaa sherubenye yanleele gbegele wotoroye pe kannagara na tuguyenre papara papara ti na, konaa pe yege kee naa pe pungo kee ki na. A wi si yarifyeenre yanlere ta gbegele wa jaraye poro naa napene pe go na konaa wa pe nogona, a tila yolo.

³⁰ Tuguyenre ngeere tijere tijere tila pye wotoroye pe ni fuun nungba nungba pe na. Paa ngeere ti lele tuguron kannagala ngele ni, paa ke gbegele tuguyenre ni fun. Ki tuguyenre kannagala kaa pye ma ye tuguyenre togoyaraa tijere ni, wa wotoro wi yengele tijere ke na. Ki tuguyenre kannagala koro naa wotoro wi tuguron ti ni, paa ti pinle mari gbegele mari mara ti yee na. Een fo ke titonlowo pi sila toro yarifyeenre ti titonlowo pi na.

³¹ Wa wotoro nungba nungba pyew wi go na, paa wege ka kon wa kiiri. Ki tijuwo pila pye metere kongo. Ki nawa pi pyelewe pila pye metere kongo naa

kongo ki kongo. Ko kila pye yaara lesaga ye. Ki wege laga nga kila pye wa go na, yengele tijere la pye ki na. Ke sila pye kiiri. Ki titonlowo naa ki gbeme pi ni fuun pila pye ja. Hiram wila yaara ta yanlere keregi keregi ki na maga fere.

³² Wotoroye pe ngeere tijere tila pye wa tuguyenre papara papara ti nogona. Ngeere tila pye ma ye tuguron kannagala ngele ni, kaa pye ma kan wa wotoroye pe nogo ki na. Ngeere ti ni fuun nungba nungba ti yagawa pila pye metere kongo naa kongo ki kongo.

³³ Paa ki wotoroye pe ngeere ti gbegele paa wotoroye mbele shonye maa tilele pe woro ti yen. Ngeere tila pye ma ye tuguron kannagala ngele ni, naa ngeere ti zandiye pe ni, naa eryonye pe ni konaa muwayoye pe ni, paa ti gbegele tuguyenre ni.

³⁴ Tugumbogongolo ngele kaa pye ma kurukuru wa wotoro nungba nungba pyew wi yengele tijere ke na, koro naa wotoroye pe tuguron sannda pyew ti ni, tila pye ma mara ti yee na.

³⁵ Wege nga kila pye wa wotoro nungba nungba pyew wi go na, paa yaraga ka gbegele kiiri maga maga. Ki yaraga kiiri ki nawa pi pyelewe pila pye metere kongo ki kongo. Wotoro wila pye ma cen tuguron nda na, naa wi kannagara na tuguyenre papara papara ti ni konaa naayeri tuguron ti ni, tila pinle ma gbegele nungba wotoro wi ni.

³⁶ Wotoroye pe tuguron naa pe tuguyenre papara papara ti lara nda pe sila yaraga keregi wa ti na, Hiram wila sherubenye, naa jaraye konaa sengembanra yanlere keregi keregi ki lara ti na, mee yarifyeenre gbegele mari maga.

³⁷ Wotoroye ke pe ni fuun pe gbegelelomo pila pye ja. Tuguron wila yan ma pe ni fuun pe gbegele. Pe ni fuun pe titonlowo, naa pe gbeme naa pe yagawa konaa pe cenlomo pila pye nungba.

³⁸ Ko pungo na, a Hiram wu si jogoyaraa ke gbegele tuguyenre ni. Jogoyaraga ki nungba nungba pyew ki yagawa pila pye metere shyen. Litiri waga kele ngele naa cenme kogoloni (1 600) si wi mbaa ya ye ti nungba nungba pyew ki ni. Jogoyaraga nungba la pye ma taga wotoroye ke pe nungba nungba pyew pe na.

³⁹ Wila wotoroye pe kangurugo tege wa sherigo gbogo ki kalige kee ki na, ma pinle pe jogoyaraa ti ni, mee kangurugo sanmbala pe tege wa sherigo gbogo ki kameenge kee ki na, ma pinle pe jogoyaraa ti ni. A wi si jogoyaraga gbegebenge ki tege wa sherigo gbogo ki kalige kee ki na, yonloparawa kalige kee naa yonlo yirisaga sogowo pi ni.

*Sherigo gbogo
ki tunngo pyeyaaara
(2 Kuro 4.11-5.1)*

⁴⁰ Kona, a Hiramuwì si tasaala, naa conro koliyaara konaa wøjengele ke gbegele.

Ki pye ma, yaara nda fuun Hiramuwì daga mbe gbegele wunlunana Salomowì kan wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, a wì siri gbegele mari ko. Tori nda yeen:

⁴¹ Tiyagala shyen, naa ke gona tonyaara shyen nda ti yaa jiile wa ke go na ti ni, konaa méré shyen nda ti yaa tege mbe gona tonyaara ti ton ti ni;

⁴² naa girenadi tige pire yanlere cenme tijere (400) ti ni, to nda ti yaa pye mbe yanna yanna wa méré shyen ti na. Girenadi tige pire yanlere koloyo shyenzhyen yi yaa pye méré ti nungba nungba pyew ti na, wa tiyagala ke tonyaara ti go na;

⁴³ naa wotoroye ke pe ni, naa jogoyaara ke nda paa tege wa wotoroye pe nawa ti ni;

⁴⁴ naa jogoyaraga gbegele ki ni, ko nga ki cenle laa pye li ye, konaa kila pye ma tege napene yanlele ke ma yiri shyen mbele na pe ni,

⁴⁵ naa coro ti ni, naa conro koliyaara ti ni konaa wøjengele ke ni. Hiramuwì kan yaara nda ti ni fuun ti gbegele wunlunana Salomowì kan wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ko woro. Wila ti ni fuun ti gbegele tuguyenre ni, nda ti yen ma wologo.

⁴⁶ Wunlunana wila ti a pège tuguyenre ti yan wa Zhuriden gbaan wi funwa laga falafala ki ni, wa Sukoti naa Zaritan cara ti sogowo pi ni.

⁴⁷ Salomowì kan ti a pège yaara ti ni fuun ti gbegele, pee tuguyenre ti culo yon ki jate, katugu tila lege fo jenge.

⁴⁸ Kona, a Salomowì si ti a pè Yawe Yennele li sherigo gbogo yaara sannda pyew ti gbegele. Tori nda yeen: Saraga wosaga nga paa gbegele te ni, naa te tabali wi ni, wo na buru na pe ma kan Yennele yeri paa pye naa teri wi na we;

⁴⁹ naa fitanladagaye mbele paa gbegele te piiri ni pe ni, ma pe tege wa lajenge kpoyi ki yegé. Kangurugo la pye kalige na, kangurugo la pye kamenge na; naa yarifyeenre yanlere ti ni, naa fitanladagaye pe ni, naa pe yon yirigeyaara nda tila pye te woro ti ni[†];

⁵⁰ naa tasaala pe ni, naa gbengele ke ni, naa leyaara ti ni, naa wøjengele ke ni, naa nanganra woyaara ti ni, paa ti gbegele te piiri ni. Sherigo gbogo nawa koro, to nda ti yen lajenge kpoyi ki koro

re, ti sanriyenyé poro naa sherigo gbogo yeyongo koro woolo pe ni, paa pe ni fuun pe gbegele te ni.

⁵¹ Tunngo nga fuun wunlunana Salomowì kan wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, pa kila ko yeen. Ko pungo na, wi to Davidi wila yaara nda tege ti ye Yennele li kan[†], warifuwe, naa te konaa yaapire ti ni, a wì siri le ma saa ti tege wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki yarijende tegesaga ki ni.

8

*Paa yon finliwe kesu wi tege
wa sherigo gbogo ki ni
(2 Kuro 5.2-6.2)*

¹ Kona, a wunlunana Salomowì si Izirayeli tara lelele, naa cengele teele konaa sege teele pe ni fuun pe gbogolo wa wi yee tanla, wa Zheruzalemu ca, jango pe kari wa Davidi ca[†], ko nga pe yinri fun Siyon we, pe sa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi le.

² A Izirayeli woolo pe ni fuun pè si saa pe yee gbogolo wa wunlunana Salomowì kan wa Etamu[†] yenge ki ni feti wagati wi ni. Ko yenge ko ki yen yele li yenge koloshyen wogo ye.

³ Izirayeli lelele pe ni fuun paa pan. A saraga wofenne pè si yon finliwe kesu wi le.

⁴ Paa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi le naa filisaga paraga go ki ni konaa yaara nda fuun tila tege ti ye Yennele kan wa ki ni ti ni. Saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe ni, poro paa ti le ma kari ti ni.

⁵ Wunlunana Salomowì kan naa Izirayeli woolo mbele fuun paa gbogolo wa wi tanla, pè si yere yon finliwe kesu wi yegé sogowo. Paa simbaala naa néré legere wo saraga. Tila lege fo lere saa ya mberi jiri mberi yon jen.

⁶ Kona, a saraga wofenne pè si kari Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi ni, ma saa wi tege wa wi tegesaga, wa sherigo gbogo ki nawa, wa lajenge kpoyi ki ni, fo wa sherubenye pe kanwira ti ngo.

⁷ Katugu sherubenye pe kanwira tila pye ma jaraga wa yon finliwe kesu wi tegesaga ki go na. Sherubenye pe kanwira tila pye ma yon finliwe kesu wo naa wi lekanngagala ke ton.

⁸ Paa wi lekanngagala ke pye, a kè tonlo, fo lere ma ya ma koro wa sherigo gbogo ki ni, wa lajenge kpoyi ki yegé, na ke yaan. Een fo lere saa ya koro wa funwa na mbe ke yan. Tila koro ma tege wa ki laga ki ni fo ma pan gbon nala.

[†] 7:48 7:48: Eki 25.23-30; 30.1-3 [†] 7:49 7:49: Eki 25.31-40; 26.35 [†] 7:51 7:51: 2 Sami 8.11; 1 Kuro 18.11 [†] 8:1 8:1: 2 Sami 6.12-16; 1 Kuro 15.25-29 [†] 8:2 8:2: Eburuye yele li ni, Etamu yenge ki ma saa yala sepitamburu naa okitoburu yende ti ni (Levi 23.33-34).

⁹ Yaraga ka kpe sila pye wa yon finliwe kesu wi ni, kaawo sinndere papara papara shyen to ce. Moyisi wo wila ti le wa wi ni wa Horebu[†] yanwiga ki na, sanga na ni Yawe Yennele laa yon finliwe le Izirayeli woolo pe ni, pe yiringolo wa Ezhipiti tara we.

¹⁰ Naa saraga wofenne paa kaa yiri wa laga kpoyi ki ni sanga na ni, a kambaaga ka si pan ma Yawe Yennele li sherigo gbogo ki yin.

¹¹ Saraga wofenne pe sila ya koro wa mbaa pe tunngo ki piin kambaaga ki kala na; katugu Yawe Yennele li gbogowo yanwa pila li sherigo gbogo ki yin[†].

¹² Kona, a Salomo wi sho fo: Yawe Yennele laa yo li yaa ka cen kambaaga wogo ni, wa wowo pi ni.

¹³ Koni mi go kan ma kan, nga ma yaa cen wa ki ni fo sanga pyew.

*Salomo wila Yennele li son
(2 Kuro 6.3-12)*

¹⁴ Ko pungo na, a wunlunana wi si kannga ma yege wa, wa Izirayeli woolo janwa wi ni fuun wi yeri ma duwaw pye pe kan. Janwa wi ni fuun wila yiri ma yere.

¹⁵ A wi sho fo: «Sonno yen Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li woo. Lo jate laa senre nda yo wa li yon, ma yon folo na le na to Davidi wi yeri, li ki yon folo li yon fili li yawa pi fannga na. Laa yo fo:

¹⁶ «Maga le pilige nga ni mila na woolo, Izirayeli woolo wele, pe yirige wa Ezhipiti tara ti ni, mi fa ca ka kpe wo Izirayeli cengele la kpe ni, jango pe go kan wa ki ni mbaa na yee nari wa ki ni. Een fo mila Davidi wi wo wi pye Izirayeli, na woolo wele, pe yege sinvo[†].»

¹⁷ «Ma sigi ta, na to Davidi wila ki kon maga tege wa wi nawa mbe go kan Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li kan.

¹⁸ Een fo, a Yawe Yennele li silan to Davidi wi pye fo: «Ki kaa pye maga tege wa ma nawa mbe go kan na kan, ki jatere wi yen ma yon.

¹⁹ Een fo mboro ma ma yaa go ki kan na kan. Ma pinambyo, wo na wi yen ma yee ra pisee, wo wi yaa go kan na kan[†].»

²⁰ «A Salomo wi sho naa fo: «Yawe Yennele laa yon folo na kon, lili pye mali yon fili. Mi kaa cen wa na to Davidi wi yonlo. Mi cen wunluwo pi na Izirayeli woolo pe go na, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo we. Migi go ki kan Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li kan.»

²¹ Yawe Yennele li yon finliwe senre ti yen ma tege kesu na ni, mi yere laga ka gbegele wi kan wa go ki ni. Ko yon finliwe

po laa le we teleye pe ni, naa laa pe yirige wa Ezhipiti tara we.»

*Wunlunana Salomo
wi yenrewe senre
(2 Kuro 6.12-41)*

²² Ko pungo na, a Salomo wi si yiri ma yere wa Yawe Yennele li saraga wosaga ki yege, Izirayeli woolo janwa wi ni fuun wi yege sogowo, maa keyen shyen yi yirige wa naayeri, mee yo fo:

²³ «Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele, Yennele la yege woro wa naayeri, wa yennele na, nakoma laga nogona, laga tara ti na paa ma yen. Ma tunmbyeele mbele pe maa tanri na yala ma nandanwa kala li ni pe kotogo ki ni fuun ni, ma ma koro yon finliwe na pe ni konaa na kajejge piin pe kan.

²⁴ Yon folo na maa le ma tunmbyee, na to Davidi wi yeri, maga kala li pye. Senre nda mboro jate maa yo, mari tanga mari yon fili nala ma yawa pi fannga na.

²⁵ Koni Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele, yon folo sanna na maa le na to Davidi wi yeri, li pye mali yon fili. Maa wi pye fo: «Ma setirige piile wa yaa la taa wa pe ni mbaa cen wunluwo pi na na yege sogowo sanga pyew, Izirayeli woolo pe go na. Ko yaa pye, na pe kaa pe tangalomo pi korosi, mbaa tanri la yala na nandanwa kala li ni, paa yege nga na mboro jate ma tanga na yege sogowo we[†].»

²⁶ Ki kala na, Izirayeli woolo Yennele, koni ki yaga, yon folo na maa le na to Davidi, ma tunmbyee wi yeri, mali pye mali yon fili.

²⁷ «Een fo, kaselege ko na, Yennele li mbe pan mbe cen laga tara ti na oke? Ali yere naayeri wo naa wi gbeme pi ni fuun pi kologo ma na, si ka logo go nga mi kan ma kan ko.

²⁸ Konaa ki ni fuun, Yawe Yennele, na Yennele, nungbolo jan ma mi na ma tunmbyee na yenrewe pi logo. Maa yenrewe gbogo pi logo. Mi na ma tunmbyee, gbelege nga mila gbele nwo yenri nala pilige nga ki na, ki logo.

²⁹ Maa ki go nga ki korosi yonlo naa yembine; katugu mboro jate, maa ki yo ki laga nga ki wogo na ma yo fo: «Pa mi yaa lanla yee nari laga ki laga nga ki ni.» Mi na ma tunmbyee, yenrege nga mi yen na yenri laga ki laga nga ki ni, maga logo[†]!

³⁰ Mi na ma tunmbyee konaa Izirayeli, ma woolo pe ni, na waga pan mboon yenri laga ki laga nga ki ni, mao yee yaga ma pe yenrewe pi logo. Ee, mboon ta wa ma

[†] 8:9 8:9: Eki 25.16; 40.20; Dete 10.5 [†] 8:11 8:11: Eki 40.34-35 [†] 8:16 8:16: 2 Sami 7.4-11; 1 Kuro 17.3-10
[†] 8:19 8:19: 2 Sami 7.12-13; 1 Kuro 17.11-12 [†] 8:25 8:25: 1 Wunlu 2.4 [†] 8:29 8:29: Dete 12.11

censaga wa naayeri, ma we yenrewe pi logo ma we kapere ti kala yaga we na.

³¹ «Na lere wa ka kapege pye wi lewee yenle wa na, na paga wi ngbanga mbe yo wi pan wi wugu ki wogo ki na wa ma saraga wosaga ki yege sogowo, laga ki go nga ki ni,

³² mboon ta wa yenjele na, maga kala li logo, mali yege wo, moo tunmbyeele pe kiti wi kon, ma kapere pyefo wi le jologo mbe yala wi kapyere ki ni, mbe tanga ki kan na wi sin wi yeri mbe yala wi yen ma sin yege nga na ki ni.

³³ «Na ma woolo, Izirayeli woolo wele, paga kari malaga na, pe juguye pe ya pe ni, katugu pe kapege pye ma na, na paga songoro mbe pan ma korogo, mbe pan mboon gbogo, mboon yenri, na paga ma yenrewe gbog yenri laga ki go nga ki ni,

³⁴ mboon ta wa yenjele na, ma logo pe yeri; moo woolo, Izirayeli woolo pe kapere ti kala yaga pe na. Tara nda maa kan pe teleye pe yeri, ma songoro ma pan pe ni wa ti ni.

³⁵ «Na tisaga wegele kaga ton wa naayeri, mbe ti tisaga kiga kaa paan naa, katugu ma woolo pe kapege pye ma na, na paga ma yenri laga ki laga nga ki ni, mboon gbogo konaa mbe pe kapere ti yaga, mbe pan ma korogo, na maga pe jolo mbe ko,

³⁶ kona mboon ta wa yenjele na, ma logo pe yeri, moo tunmbyeele, Izirayeli woolo wele, pe kapere ti kala yaga pe na. Kono na pe daga mbaa tanri li na, mali naga pe na. Konaa ma tisaga ki yaga ki pan wa tara ti ni, to nda maa kan pe yeri ti pye pe woro we.

³⁷ «Na fungo ka ka to wa tara ti ni, na tifelege yama ka ka to wa tara ti ni, na yarilire tiga kaa waga mbaa fonri yere na, na gbato wo naa kambere ti ni tiga ka pan mbe yarilire ti jogo, na pe juguye paga ka pan mbe malingboonlo censara kan wa pe tara, wa pe cara nda pe malaga sigemboro kan mari maga ti tanla mbe pe yon ton, na jologo cenle pyew konaa yama cenle pyew ka ka to pe na,

³⁸ na lere o lere koon yenri, mboon yenrewe gbog yenri, nakoma na ma woolo, Izirayeli woolo wele, pe ni fuun paga nga ki pe nawa pi tanga ki jen mbege yaga, mbe pe keyen yi yirige mbe wa wa ki go nga ki yeri mboon yenri,

³⁹ mboon ta wa yenjele na, wa ma censaga, ma logo pe yeri, ma pe kapere ti kala yaga pe na. Ma pe ni fuun pe sara mbe yala pe kapyege ki ni, katugu mboro nungha ma senwee piile pe ni fuun pe nawa kala li jen.

⁴⁰ Ki ka pye ma, pa pe yaa la fye ma yege wagati na fuun pe yaa pye laga tara ti ni, to nda ma kan we teleye pe yeri we.

⁴¹ «Ki pyelomo nungha pi na, nambannga na wi woro Izirayeli woo, ma woolo wo wa, na wiga ka yiri taleere ta ni mbe pan ma mege ni,

⁴² katugu pe yaa kaga logo mbe yo ma mege ki gbogo, fannnga yen ma ni naa yawa ni. Na ki nambannga wiga ka pan mboon yenri laga ki go nga ki ni,

⁴³ mboon ta wa yenjele na, wa ma censaga ki ni, ma logo wi yeri, ma nga fuun wi yenri ma yeri ki pye wi kan, jango dunruya woolo pe ni fuun poon mege ki jen paa fye ma yege, paa yege nga na Izirayeli, ma woolo pe yen. Ko pe yaa ki jen mbe yo fo go nga mi kan, ki yen mboro wogo.

⁴⁴ «Na ma woolo paga ka yiri mbe sa malaga gbog pe juguye pe ni, na ki ka ka pye laga nga fuun na, na paga yege wa wa ca nga ma wo konaa go nga mi kan ma mege ni ki yeri, mboon yenri,

⁴⁵ mboon ta wa yenjele na wa ma censaga, ma pe yenrewe po naa pe yenrewe gbog pi logo, ma yere pe kala li ni.

⁴⁶ «Na Izirayeli woolo paga kapege pye ma na, ma jen lere wo wa woro wa, na wila kapege pye. Na maga nawa ngban pe ni, mbe pe le pe juguye pe kee, na pe juguye paga pe koli mbe kari pe ni kulowo wa pe tara, taleere ni nakoma tara ton ni,

⁴⁷ pe pe koli ma kari pe ni tara nda ni, mbe pe ta wa ti ni, na paga pe jatere wi kannga mbe songoro mbe pan ma korogo, mboon yenrewe gbog yenri, mbe yo fo: «We kapege pye, ma jogowo pye, ma kambasinnye pye.»

⁴⁸ Pe juguye pe pe koli ma kari pe ni tara nda ni, mbe pe ta wa ti ni, na paga songoro mbe pan ma korogo pe kotogo ki ni fuun ni konaa pe nawa pi ni fuun ni, mbe yege wa wa tara nda maa kan pe teleye pe yeri ti yeri, naa wa ca nga ma wo ki yeri konaa go nga mi kan ma mege ni ki yeri,

⁴⁹ kona mboon ta wa yenjele na, wa ma censaga ki ni, ma pe yenrewe naa pe yenrewe gbog pi logo ma yere pe kala li ni.

⁵⁰ Moo woolo pe kapere ti kala yaga pe na naa pe kambasinnde ti ni. Ma ti pe yinriwe mbe pye pe kolifenne pe na, jango pe pe yinriwe ta.

⁵¹ Katugu Izirayeli woolo pe yen ma woolo konaa ma korogo. Poro mbele ma yirige wa Ezhipiti tara ma pe wo wa fugufugu kason gbogo ki ni we†.

⁵² «Ma yenle mi ña ma tunmbyee na yenrewe gbɔɔ pi na konaa Izirayeli, ma woolo pe yenrewe gbɔɔ pi na, mbaa nuru pe yeri sanga o sanga paga ma yenri we.

⁵³ Katugu we Ɔɔ, Yawe Yennele, mboro maa pe wo dunruya woolo sanmbala pe ni fuun pe sɔgɔwo, jango pe pye ma kɔrɔgɔ, paa yege nga na maa ki yo ma tunmbyee Moyisi wi kan, a wigi yo we, sanga ña ni maa we teleye pe yirige wa Ezhipiti tara we.»

*Salomo wila duwaw pye
Izirayeli woolo janwa wi kan*

⁵⁴ Naa Salomo wila kaa kɔ ki yenrewe pi ni fuun pi na konaa yenrewe gbɔɔ pi na Yawe Yennele li yeri, a wi si yiri wa Yawe Yennele li saraga wɔsaga ki yege sɔgɔwo, katugu pa wila pye maa kannguuro ti kan le ki laga ki na maa keyen yi yirige wa naayeri na yenri.

⁵⁵ Maa ta yeresaga, a wi suu magala li yirige ma duwaw pye Izirayeli woolo janwa wi ni fuun wi kan, ma yo Ɔɔ:

⁵⁶ «Sonmo yen Yawe Yennele li woo, lo na li yeyinngɛ kan Izirayeli, li woolo pe yeri, ma yala senre nda fuun lãa yo ti ni. Senjende nda fuun lãa yo li tunmbyee Moyisi wi kan mbe kajenge nga fuun pye we kan, ta kpe si koro nda tii ti yee yon fili†.

⁵⁷ Yawe Yennele, we Yennele li pye we ni paa yege nga na lãa pye we teleye pe ni we. Liga ka we wa, liga si ka je we na.

⁵⁸ Een Ɔɔ li ti we jatere wi kannga mbe pan we ni li yee kɔrɔgɔ, jango waa tanri li kongolo ke ni fuun ke na, mbaa tanri li ngasegele, naa li kondɛgɛngɛle konaa li kakɔndɛgɛngɛle ngele lãa kan we teleye pe yeri ke na.

⁵⁹ Senre nda fuun mi yo ma naga Yawe Yennele li na konaa yenrewe gbɔɔ mba mi yenri, Yawe Yennele, we Yennele le, laa jatere piin pi na yonɔ naa yembinɛ. Laa mi ña li tunmbyee na sari konaa Izirayeli, li woolo pe ni pilige nungba nungba pyew.

⁶⁰ Pa kona dunruya woolo pe ni fuun pe yaa ki jen Ɔɔ Yawe Yennele lo nungba li yen Yennele le. Yennele la yege woro wa lo pungo na.

⁶¹ Ki kala na, yoro wo na, ye daga mbe taga Yawe Yennele, we Yennele li na ye kotogo ki ni fuun ni, paa yege nga na ki yen nala we; yaa tanri li kondɛgɛngɛle ke na, yeli ngasegele ke le yaa tanri ke na.»

*Saara nda paa wo Yennele li yeri
(2 Kuro 7.4-10)*

⁶² Kona, a wunlunana wo naa Izirayeli woolo mbele fuun paa pye wa wi ni pɛ si saara wo Yawe Yennele li yeri.

⁶³ Salomo wila nayinme saraga wo Yawe Yennele li yeri. Yaayoro nda wila wo tila pye nere waga nafa ma yiri shyen (22 000) konaa simbaala naa sikaala waga cenme naa nafa (120 000). Ko saraga ko wunlunana wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun paa wo ma Yawe Yennele li sherigo gbɔɔ ki yon yenge.

⁶⁴ Ki pilige nungba ki ni, a wunlunana wi si sherigo gbɔɔ longo ki nandogomo laga ki pye kpoyi, ko nga ki yen wa Yawe Yennele li sherigo gbɔɔ ki yege kee yeri we. A wi si saara sogoworo, naa muwe saara konaa nayinme saara ti yanlaga ki sogo wa ki laga ki na, katugu tuguyenre saraga wɔsaga nga kila pye wa Yawe Yennele li yege sɔgɔwo, kila kaa kologo paa saara sogoworo, naa muwe saara konaa nayinme saara ti yanlaga ki sori wa ki na.

⁶⁵ Salomo wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun paa feti wi pye ki wagati wi ni. Janwa gbolo lãa yiri tara ti lagapew ma pan, maga le wa Hamati ca wasege ki na Ɔɔ ma saa gbɔn wa Ezhipiti tara lafogo yon ki na. Paa pan ma gbogolo ma feti wi pye Yawe Yennele li yege sɔgɔwo piliye koloshyen ni. A pɛ si piliye koloshyen ya yege pye naa, a yi ni fuun yi pye piliye ke ma yiri tijere.

⁶⁶ Pilige kolɔtaanri wogo ki na, a wunlunana wi si leele pe yaga ma yo paa kee. A pɛ si duwaw pye wunlunana wi kan mee songoro ma kari pe cara. Yawe Yennele lãa kajenge nga fuun pye li tunmbyee Davidi wi kan konaa Izirayeli, li woolo pe kan, pe ni fuun pe nawa pila yinngi, a paa yɔgɔri ki kala na.

9

*Yennele lãa li yee naga
Salomo wi na ki shyen wogo na
(2 Kuro 7.11-22)*

¹ Naa Salomo wila kaa kɔ Yawe Yennele li sherigo gbɔɔ ki kanga ki na, naa wunlunana go ki ni konaa yinre nda fuun wila pye na jaa mbe kan ti ni sanga ña ni,

² a Yawe Yennele li sili yee naga Salomo wi na naa ki shyen wogo na, paa yege nga na lãa li yee naga wi na wa Gabawon ca we†.

³ A Yawe Yennele li suu pye Ɔɔ: «Mɔɔ yenrewe naa ma yenrewe gbɔɔ pi logo. Go nga maa kan, mi yere ki na mbege pye kpoyi mbaa na yee nari wa ki ni sanga pyew. Mi yaa laga kɔrɔsi konaa mbaa jatere piin ki na sanga pyew.

⁴ Mboro wo na, na ma kaa tanri nawa nungba ni naa kaselege ni paa ma to Davidi wi yen, mbaa nga fuun mi yo ma kan ki piin konaa mbaa tanri na ngasegele koro naa na kakɔndɛgɛngɛle ke na,

⁵ pa kona mi yaa yeresaga kan ma wunluwo pi yeri Izirayeli tara ti go na fo sanga pyew, paa yege nga na mila ki yo ma to Davidi wi kan ma yo fo: «Ma setirige piile wa se ka la wa wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na[†].»

⁶ Een fo na yoro naa ye pinambiile pe ni, yaga laga na na, na yee yenle mbaa tanri na ngasegele koro naa na kondegengele ke na, na ye kaa kee mbe saa yarisunndo ta yege gbogo, mbaa foli ti yege sogowo,

⁷ kona tara nda mi kan yoro Izirayeli woolo ye yeri, mi yaa ye ko mbe ye wo wa ti ni. Go nga mi pye kpoyi na yee mege ni, mi yaa je ki na. Kona tara woolo pe yaa la tege ye na mbaa ki la koo ye na.

⁸ Ki sherigo gbogo nga konaa ki gbogowo pi ni fuun ni, na leele mbele ka kaa toro le ki tanla, pe yaa la kawa mbaa wofegele wiin mbaa yuun fo: «Ki pye mele, a Yawe Yennele li sigi tara nda konaa ki sherigo gbogo nga ki tege ki tegelomo mba pi na ma[†]?»

⁹ Pa kona leele pe yaa ka pe yon sogo mbe yo fo: «Ko pye ma, katugu Izirayeli woolo pe laga Yawe Yennele, pe Yennele li na, lo na laa pe teleye pe yirige wa Ezhipiti tara we. Pe taga yarisunndo ta yege na, na foli ti yege sogowo nari gbogo konaa na tunngo piin ti kan. Ko ki ti Yawe Yennele ligi jologo nga ki ni fuun ki wa pe na.» »

*Salomo wila cara nda laga
ma kan wunlunaja Hiram
wi yeri*

(2 Kuro 8.1-2)

¹⁰ Yele nafa Salomo wila pye ma yinre shyen ti kan: Yawe Yennele li sherigo gbogo konaa wunluwo go ki ni.

¹¹ Tiri ca wunlunaja Hiram wila sediri tire naa sipresi tire, naa te legere kan Salomo wi yeri paa yege nga na Salomo wila pye naga jaa we. Ki kaa pye ma, a Salomo wi si Galile tara ca nafa laga ma kan Hiram wi yeri.

¹² A Hiram wi si yiri wa Tiri ca ma pan ma cara nda Salomo wila kan wi yeri ti wele. Een fo ki cara ti sila Hiram wi ndanla.

¹³ A Hiram wi si Salomo wi pye fo: «E, na sefo, cara nda ma ta ma kan mi yeri tori nda yeen?» A Hiram wi siri mege taga nari yinri Kabuli[†]. Ko mege ko ki yen ti na, fo ma pan ma nala.

¹⁴ Ma si yala, te toni taanri naa kongo Hiram wila kan wunlunaja Salomo wi yeri.

*Salomo wi kapyegele sanngala
(2 Kuro 8.3-18)*

¹⁵ Wunlunaja Salomo wila leele pe wa porotoya tunndo nda na, a peri pye tori nda yeen: Paa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki kan, naa wi wunluwo go ki ni, ma Milo laga ki gbegele, ma Zheruzalemu ca mbogo ki kan, naa Hazori ca ki ni, naa Megido ca konaa Gezeri ca ki ni.

¹⁶ Farawon, Ezhipiti tara wunlunaja we, faa wila saa to Gezeri ca ki na maga sho, ma Kana tara fenne mbele paa pye ma cen wa pe gbo ma ca ki sogo. Ko pungo na, naa wi sumborombyo wila kaa pori Salomo wi yeri, a wi sigi ca ki kan wi sumborombyo wi yeri wi porogo yarikanga.

¹⁷ Salomo wila Gezeri ca ki kan naa fonngo, naa Beti Horon ca nga wa ngona ki ni;

¹⁸ naa Baalati ca konaa Tamari ca nga wa tara ti gbinri wi ni ti ni;

¹⁹ naa cara nda fuun wila pye naa kee yaara ti teri wa ti ni, naa cara nda wila pye naa wotoroye pe teri wa ti ni, naa nda wila pye naa shonye pe teri wa ti ni; yaraga nga fuun wila pye na jaa mbe kan wa Zheruzalemu ca, naa wa Liban tara konaa wi tara lara ti ni fuun ti ni, wila ti ni fuun ti kan.

²⁰ Cengele kele yege la pye wa tara ti ni, koro sila pye Izirayeli woolo. Koro la wele Amori cenle woolo, naa Heti cenle woolo, naa Perezi cenle woolo, naa Hevi cenle woolo konaa Zhebusi cenle woolo wele.

²¹ Ki cengele ke setirige piile paa koro wa tara ti ni, katugu Izirayeli woolo pe sila ya mbe pe tongo mbe pe ko. Poro wele Salomo wila le ma wa porotoya tunndo ti na. Pe yen ki wogo ki na fo ma pan ma gbon nala.

²² Een fo Salomo wi sila Izirayeli woo wo wa pye kulo. Poro la pye wi malingboonlo. Wila pele pye wi tara ti legboolo, ma pele pye wi malingboonlo teele, ma pele pye wi malaga gbonwotoroye pe fevenne konaa wi shon lugufenne pe teele.

²³ Teele mbele paa pye Salomo wi tunmbyeele pe go na paa pye lere cenme kangurugo naa nafa shyen ma yiri ke (550). Poro paa pye na tunmbyeele pe tunngo ki wele.

²⁴ Farawon sumborombyo wila kaa yiri wa Davidi ca ma ye wa wunluwo go nga Salomo wila kan wi kan ki ni; kona, a Salomo wi si Milo laga ki gbegele.

²⁵ Salomo wila saraga wosaga nga kan Yawe Yennele li kan, wila pye na saara sogoworo naa nayinme saara woo wa ki na yele pyew wosaga taanri. Wila pye na wusuna nuwo taan sori fun wa saraga wosaga nga kila pye wa Yawe Yennele li

[†] 9:5 9.5: 2 Sami 7.12-16; 1 Wunlu 2.4; 8.25 [†] 9:8 9.8: 2 Wunlu 25.9; 2 Kuro 36.19 [†] 9:13 9.13: Eburuye senre ti ni Kabuli mege ki koro wowi na ki woro yaraga ka. [†] 9:25 9.25: Eki 23.17; 34.23; Dete 16.16

yegɛ sɔgɔwɔ ki na. Pa sherigo gbɔgɔ kila kan ma kɔ yɛn†.

²⁶ Wunlunana Salomɔ wila tɔnmɔkɔɔrɔ gbegele wa Eziyon Geberi ca, wa Eyilati ca ki tanla, wa Kɔgɔje yɛn wi yɔn na, wa Edomu tara.

²⁷ Wunlunana Hiramɔ wila wi tunmbyeele pele torogo Salomɔ wi kan ki tɔnmɔkɔɔrɔ ti na, pe pan pe Salomɔ wi wooɔ pe saga. Paa pye ma tɔnmɔkɔɔrɔ tunngo ki jen fɔ jɛngɛ.

²⁸ A pɛ si kari tɔnmɔkɔɔrɔ ti na wa Ofiri tara ma saa tɛ tɔni kɛ ma yiri shyen naa ki punngo lɛ ma pan wi ni wunlunana Salomɔ wi kan.

10

*Seba tara wunlunjo wila kari
ma saa wunlunana Salomɔ wi shari*

¹ Saba tara wunlunjo wila ki logo fɔ Salomɔ wi mege ki yiri Yawe Yɛnɛle li gbɔgɔwɔ pi kala na. A wi si yiri wa wi tara ma pan mboɔ wa mbe wele nandalɛngɛle ni.

² Ki wunlunjo wila pan wa Zheruzalemu ca lelegɛrɛ ni wi punngo na, naa yongɔmɛye ni, naa nuwɔ taanyaara ni, naa tɛ legɛrɛ ni konaa sinndɛrɛ sɔnɔgbanga woro ni. Paa ki tuguro ti taga yongɔmɛye poro na. Wila pan wa Salomɔ wi yeri ma pan ma senrɛ nda fuun tila pye wa wi nawa ti yo maa kan.

³ Yewige nga fuun wila yewe, wunlunana Salomɔ wila wi yɔn sogo ki ni fuun ki na. Yewige ka kpe sila pye ma ngban wunlunana wi yeri, nga wi sila ya mboɔ yɔn sogo ki na.

⁴ Kona, Saba tara wunlunjo wi sigi wele maga yan fɔ tijinliwɛ gbɔɔ la pye Salomɔ wi yeri; Salomɔ wila go nga kan, wila ki yan fun,

⁵ naa yaakara nda paa pye na kaa wa wi go ti ni, naa legbɔɔɔ pe yinrɛ ti ni, naa pe tunngo pyewe pi ni. Tunmbyeele mbele pe maa yaakara to naa yaara nda pe maa woo ti kaan leele pe yeri, wila pe yaripɔrɔ ti yan, ma saara sogoworo nda wi maa woo wa Yawe Yɛnɛle li sherigo gbɔgɔ ki ni ti yan. A ki si to wi yɔn na.

⁶ A wi si wunlunana wi pye fɔ: «Mala ta wa na tara, senrɛ nda mi logo ma kapyegele kɛ wogo na naa ma tijinliwɛ pi wogo na, jaga ti ni fuun ti yɛn kaselege.

⁷ Sanga ɲa ni mi fa pan mbege yan na ye, senrɛ nda fuun paa pye na yuun, mi sila taga ti na. Kagala ngele mi yan yenle ni, pe sila koro walaga senrɛ yo na kan yɛrɛ. Ma tijinliwɛ gbɔɔ po naa ma yarijɛndɛ tawa pi we nda mila logo ma kanngɔɔ ti na.

⁸ Fɛrɛwɛ yɛn ma go wooɔ pe woo! Fɛrɛwɛ yɛn ma tunmbyeele pe woo, poro mbele pe yɛn ma ni sanga pyew nɔɔ tijinliwɛ senrɛ ti nuru we!

⁹ Sɔnmɔ yɛn Yawe Yɛnɛle, ma Yɛnɛle li woo, lo na li kajɛngɛ pye ma kan, mɔɔ tɛgɛ Izirayeli tara ti wunluwɔ we. Izirayeli wooɔ pe yɛn ma Yawe Yɛnɛle li ndanla fɔ sanga pyew, ko ki ti lɔɔn tɛgɛ pe wunluwɔ, janggo maa pe kagala kɛ yegɛ woo kasinngɛ naa kaselege ni.»

¹⁰ Ko punngo na, a Saba tara wunlunjo wi si tɛ tɔni taanri naa kɔngo kan wunlunana Salomɔ wi yeri, naa nuwɔ taanyaara legɛrɛ ni konaa sinndɛrɛ sɔnɔgbanga woro ni. Saba tara wunlunjo wila pan ma nuwɔ taanyaara nda kan Salomɔ wi yeri, lere fa pan mbe yaara ta kan wa Izirayeli tara mbe wɛ to na†.

¹¹ Wunlunana Hiramɔ wi tɔnmɔkɔɔrɔ nda tila pan tɛ wi ni ma yiri wa Ofiri tara, tila pan fun santali† tire legɛrɛ naa sinndɛrɛ sɔnɔgbanga woro ni.

¹² Wunlunana wila ki tire ta pye tiyagala wa Yawe Yɛnɛle li sherigo gbɔgɔ ki nawa, konaa wa wi yɛrɛa wunluwɔ go ki ni. Paa ta tɛgɛ ma ngɔniye naa juruye gbegele yurukɔɔɔ pe kan. Mbe wɔ ko ni, pe fa pan ki tire cɛnlɛ ta ni wa Zheruzalemu ca, pe fa si ta yan, ali ma pan ma gbɔn nala.

¹³ Kona, yaraga nga fuun Saba tara wunlunjo wila pye na jaa konaa yaraga nga fuun wila yɛnri, Salomɔ wila ki ni fuun ki kan wi yeri. Mbe taga wa ko na, wunlunana wila wi kan yarikanra ni, ma yala wi wunluwɔ pi gbɔgɔ yegɛ ɲa na ki ni. Ko punngo na, a Saba tara wunlunjo wɔ naa wi tunmbyeele pe ni, pɛ si yiri ma songoro wa pe tara.

*Wunlunana Salomɔ wila pye
penjagbɔrɔ fɔ*

¹⁴ Yɛlɛ nungba nungba pyew, tɛ tɔni nafa wila pye na paan na kaan Salomɔ wi yeri.

¹⁵ Safari wafɛnnɛ konaa pɛrɛfɛnnɛ paa pye na lambo ɲa sara wi yeri, naa Larabuye wunlumbolo konaa tara ti janmaratigiye paa pye na nizara ɲa woo na kaan wi yeri, to ni sila pye wa.

¹⁶ Wunlunana Salomɔ wila tugurɔn sigɛyaara tugbɔɔrɔ cɛnnɛ shyen (200) gbegele tɛ ni. Ti ni fuun nungba nungba ti nuguwɔ pila pye culo kɔgɔloni kɔgɔloni.

¹⁷ Wila tugurɔn sigɛyaara tumɔɔrɔ cɛnnɛ taanri (300) gbegele tɛ ɲa pɛ gbɔn wa ni. Ki tugurɔn sigɛyaara ti ni fuun nungba nungba ti nuguwɔ pila pye tɛ culo nungba nungba naa walaga. A wi si saa ti

† **10:10 10:10:** Mati 12:42; Luki 11:31 † **10:11 10:11:** Santali tige kila pye tige jɛngɛ ɲa paa pye na kapyɔ tunndo legɛrɛ gbegele ki ni.

tege wa wunluwo go nga paa pye na yinri Liban kologo go ki ni.

¹⁸ A wunlunana Salomo wi si wunluwo jongo gbenge ka gbegele solo ngangala ni, mee te piiri wo ki na maga ton.

¹⁹ Paa lugusaga gbegele ki wunluwo jongo ki na, naa tooo tagasaga kogoloni ni. Jongo ki telegesaga kila pye kiiri. Keyen tagasara la pye ki kanngoloyo shyen yi na. Paa jara yanlele shyen te ma pe yerege yerege keyen tagasara ti nungba nungba ti tanla.

²⁰ Paa jara yanlele ke ma yiri shyen gbegele ma pe yerege yerege jongo ki tooo tagasaga kogoloni ti kanngoloyo shyen yi na. Ki jongo cenle ka fa gbegele wunluwo pa yege ni ghen.

²¹ Wunlunana Salomo wi wajengele ke ni fuun kaa pye te wogolo. Wi wunluwo go nga paa pye na yinri Liban kologo go ki yaapire ti ni fuun tila pye te piiri woro. Yaraga ko ka sila pye wa ti ni warifuwe wogo, katugu Salomo wagati wi na pe sila pye na warifuwe wi jate.

²² Tarisisi ca tonmokooro tugbooro la pye wunlunana Salomo wi yeri, nda tila pye na tangangala piin kogojе wi na to naa wunlunana Hiram wi woro ti ni. Yele taanrindaanri pyew ki tonmokooro tugbooro tila pye na paan te naa warifuwe ni, naa solo ngangala ni, naa kana ni konaa sannjere nda pe yinri pan ta ni.

²³ Wunlunana Salomo wi mege kila yiri ma we dunruya wunlumbolo pe ni fuun pe na wi yarijende tawa naa wi tijinliwe pi kala na.

²⁴ Leele pe ni fuun paa pye naga jaa mbe wunlunana Salomo wi yan, jango mbe tijinliwe mba Yenjele li kan wi yeri pi senre ta logo.

²⁵ Pe ni fuun nungba nungba paa pye na paan yarikanra ni wi kan, to ti yen warifuwe yaara, naa te yaara, naa yariporo, naa malingbonyaara, naa nuwo taanyaara, naa shonye konaa sofilele worosoye ni. Ko la pye na piin ma yege pyew.

²⁶ Salomo wila malaga gbonwotoroye naa shon lugufenne gbogolo wi yee kan. Malaga gbonwotoroye paa pye waga kele naa cenme tijere (1 400); shon lugufenne paa pye lere waga ke ma yiri shyen (12 000). Wi malaga gbonwotoroye paa pye cara nda ni, wila pele tege wa ti ni konaa ma pele tege wa wo wunlunana wi yee tanla wa Zheruzalemu ca†.

²⁷ Wunlunana Salomo wila ti a warifuwe wi lege wa Zheruzalemu ca paa sinndeere ti yen. Wila ti a sediri tire ti lege fun wa

tara ti ni, paa yege nga na sikomori tire ti yen ma lege wa yanwira tigiwen tara ti ni we†.

²⁸ Wunlunana Salomo wi shonye paa pye na yinrigi pe ni wa Ezhipiti tara. Wunlunana wi safari wafenne poro pele wele paa pye na kee ma saa na pe loo ngbeleye ngbeleye na paan pe ni. Pe sonngo kila pye ma jen ma tege.

²⁹ Malaga gbonwotoroye mbele paa pye na yinrigi wa Ezhipiti tara, wi nungba nungba pyew wi sonngo kila pye warifuwe pyo cenme kogoloni (600), shon nungba nungba pyew wi sonngo kila pye warifuwe pyo cenme naa nafa shyen ma yiri ke (150). Ki safari wafenne paa pye na paan wotoroye naa shonye pele ni fun, na pe pere Heti cenle woolo pe wunlumbolo pe yeri konaa Siri tara fenne wunlumbolo pe yeri.

11

*Salomo wila jele legere le
ma kapege pye Yenjele li na
(2 Kuro 11.8-12.1)*

¹ Jele legere la pye ma wunlunana Salomo wi ndanla ma yiri tara ta yege ni, a wi pe pori ma taga Farawon wi sumborombyo wi na. Poro la wele Mowabu cenle jele, naa Amo cenle jele, naa Edomu cenle jele, naa Sidon ca jele konaa Heti cenle jele wele.

² Ma si yala Yawe Yenjele laa para Izirayeli woolo pe ni ki cengele ke wogo na ma yo fo: «Yaga kaa pe sumbono pe pori, yaga si ka ti paa ye sumbono pe pori ye yeri. Nakoma pe yaa ka ye jatere wi kannga ye na, yaa kee ye saa pe yarisunndo ti gbogo.» Een fo, ki cengele ke jele paa Salomo wi ndanla, a wi mara pe na†.

³ Wi japorimbolo paa pye cenme koloshyen (700), paa pye wunlumbolo piile. Wi cenfenne poro la pye cenme taanri (300). Ki jele wele, paa wi jatere wi kannga wi na†.

⁴ Naa Salomo wila kaa le, a wi jele pe suu jatere wi kannga wi na ma kari pe yarisunndo ti yeri. Ki kala na, wi sila taga Yawe Yenjele, wi Yenjele li na wi nawa pi ni fuun ni paa yege nga na wi to Davidi wila ki pye we.

⁵ Salomo wila pye na Sidon ca fenne yarisunngo jele Asitarite ki gbogo, na Amo cenle woolo pe yarisunngo tijaanga Milikomu ki gbogo.

⁶ Salomo wila Yawe Yenjele li kambenge pye. Wi sila Yawe Yenjele li kono li tanga

† 10:26 10:26: 1 Wunlu 5.6; Dete 17.16-17 † 10:27 10:27: Amo 7.14; 1 Kuro 27.28 † 11:2 11.2: Eki 34.15-16; Dete 7.3-4 † 11:3 11.3: Dete 17.17

wi kotogo ki ni fuun ni, paa yege nga na wi to Davidi wila ki pye we.

⁷ Ki pye ma, tinndi ɲa wi yen wa Zheruzalemu ca ki yonlo yirisaga yeri, Salomo wila sunsaga kan wa wi na Mowabu cenle woolo pe yarisunngo ti-jaanga Kemoshi ki kan, ma ka kan fun Amo cenle woolo pe yarisunngo tijaanga Moloki[†] ki kan.

⁸ Wila ki nungba ki pye ma fun jeele mbele fuun wila le cengele kele yege ni pe kan, jango paa wusuna nuwo taan sori pe yarisunndo ti kan, paa saara woo ti yeri.

⁹ Kona, a Yawe Yenɲele li si nawa ngban Salomo wi ni, katugu wila wi jatere wi kannga ma laga Yawe Yenɲele, Izirayeli woolo Yenɲele li na, lo na laa li yee naga wi na fo nagasaga shyen we[†].

¹⁰ Yawe Yenɲele laa para wi ni ki kala li wogo na ma yo fo wiga ka taga yarisunngo ka kpe na. Een fo Salomo wi sila logo Yawe Yenɲele li yeri.

¹¹ Kona, a Yawe Yenɲele li si Salomo wi pye fo: «Ki kaa pye pa ma tanga yeen, ma silan yon finliwe pi yigi, ngasegele ngele mila kan ma yeri, mee si tanga ke na, ma taga ki na fo mi yaa wunluwo pi sho ma yeri mboo kan ma tunmbyee wa yeri.

¹² Een fo ma to Davidi wi kala na, mi sege kala li pye mboon ta go na. Mi yaa ka wunluwo pi sho ma pinambyo wi sanga wo ni.

¹³ Konaa ki ni fuun, mi se ka wunluwo pi ni fuun pi sho wi yeri. Een fo mi yaa ka cenle nungba yaga wi kan na tunmbyee Davidi wi kala na konaa Zheruzalemu ca ɲga mi wo na yee kan ki kala na.»

*Yenɲele laa leele pele yirige
ma wa Salomo wi na*

¹⁴ Kona, a Yawe Yenɲele li si jugu wa yirige maa wa Salomo wi na. Wo wila pye Edomu cenle woolo nana Hadadi we. Wila pye Edomu tara wunlunana wo setirige pyo.

¹⁵ Wagati ɲa ni Davidi wila pye na malaga ki gboon Edomu cenle woolo pe ni, wi malingboonlo to Zhouabu wi si kari sa Izirayeli malingboonlo mbele paa ku wa malaga pe gbolo pe le, mee saa Edomu cenle nambala pe ni fuun pe gbo.

¹⁶ Zhouabu wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni, paa koro wa Edomu tara ma saa gbou fo yenge kogoloni, fo a wi saa Edomu cenle nambala pe ni fuun pe tongo ma pe ko.

¹⁷ Ki wagati wi ni Hadadi wila pye lefonmbile. A wi si fe wo naa wi to wi tunmbyeele mbele paa pye Edomu cenle woolo pe ni, ma kari wa Ezhipiti tara.

¹⁸ Paa yiri wa Madiyan tara ma kari wa Paran gbini wi ni, ma Paran tara nambala pele le ma taga pe yee na. Ko pungo na, a pe si kari wa Ezhipiti tara, wa Farawon wi yeri, Ezhipiti tara wunlunana we. A Farawon wi si go kan wi yeri, naa yon suro ti woo konaa ma tara laga ka kan wi yeri.

¹⁹ Hadadi wi kala laa Farawon wi ndanla, fo a wuu jo wi jonlo sumboro wi kan Hadadi wi yeri jele. Wunlunjo Tapenesi wo jonlo sumboro lawi.

²⁰ Tapenesi wi jonlo sumboro wila pinambyo se Hadadi wi kan, a poo mege taga naa yiri Genubati. Tapenesi wila wi le maa koro wa Farawon wi go. Ki pye ma, Genubati wila cen wa Farawon wi go ki ni ma pinle Farawon wi pinambiile pe ni.

²¹ Ma Hadadi wi ta wa Ezhipiti tara, a wi sigi logo ma yo fo Davidi wila ku ma taga wa wi teleye pe na, fo wi malingboonlo to Zhouabu wila ku fun. Ki pye ma, a wi sigi yo Farawon wi kan ma yo fo: «Ki yaga mbe songoro wa na tara.»

²² A Farawon wi suu yewe ma yo fo: «Yingi koon la laga na yeri, fo a maa ki jaa mbe songoro wa na tara?»

A Hadadi wi suu yon sogo ma yo fo: «Yaraga ko ka kpe silan la, een fo ki yaga mbe kari san.»

²³ Yenɲele laa jugu wa yege yirige maa wa wunlunana Salomo wi na naa; wo lawi ɲa Eliyada pinambyo Erezon we. Erezon wila fe wa wi tafo Hadadezeri wi yeri, Zoba ca wunlunana we.

²⁴ Wagati ɲa ni Davidi wila Erezon wi tafo wi malingboonlo pe tongo, a Erezon wi si leele pele kon ma taga wi yee na ma pye pe to. A pe si kari wa Damasi ca, ma saa cen wa, ma cen ki laga woolo pe go na.

²⁵ Erezon wila pye Izirayeli woolo pe jugu Salomo wi yinwege piliye yi ni fuun ni. Ki wagati nungba wi ni Hadadi fun wila pye na kapege piin Izirayeli woolo pe na. Ma Erezon wi ta wila pye Siri tara ti wunluwo, wila pye ma Izirayeli woolo pe panra fo jenge.

*Yenɲele laa yon folo kon
mbe wunluwo pi kan
Yerobowamu wi yeri*

²⁶ Kona, a Nebati pinambyo Yerobowamu wi si yiri fun wunlunana Salomo wi korogo. Wila pye Efirayimu cenle woo ma yiri wa Zereda ca. Paa pye naa no wi yinni Zeruya; wila pye nangunjo. Yerobowamu wila pye Salomo wi tunmbyee.

²⁷ Wila yiri wunlunana wi korogo yege ɲga na ki ɲga: Ki wagati wi ni Salomo wila pye na Milo laga ki gbegele, konaa wi

[†] 11:7 11.7: Nambu 21.29; Zhere 48.7,13,16 [†] 11:9 11.9: 1 Wunlu 3.4-15; 9.1-9

to Davidi wi ca mbogo kila jɛɛnri laga nga na, naga tɔnni.

²⁸ Yerobowamu wila pye lefɔnnɔ fannga fo ma pye kotogo ni. Naa wunlunana Salomo wila kaa wi tunmbyege ki yan, a wi suu tege Zhozefu setirige piile mbele fuun paa pye na porɔɔya tunngo piin pe go na, a wila pe korosi.

²⁹ Pilige ka, Yerobowamu wi si yiri wa Zheruzalemu ca ma saa fili Yennɛle yɔn senre yofɔ Ahiya ɲa wila yiri wa Silo ca wi ni wa konɔ. Derigbɔgo fɔnnɔgo kà la pye Ahiya wi na. Poro leele shyen paa pye wa wasage ki ni cɛ.

³⁰ Derigbɔgo fɔnnɔgo nga kila pye Ahiya wi na, a Ahiya wi sigi yigi maga walagi, a ki yiri parisanyɛɛɛɛ ke ma yiri shyen.

³¹ Kona, a wi si Yerobowamu wi pye fo: «Parisanyɛɛɛɛ ke le ma ta. Katugu Yawe Yennɛle, Izirayeli woolo Yennɛle, pa li yo yɛɛn fo: <Wele, mi yaa wunluwo pi sho Salomo wi yeri, mbe cengele ke kan ma yeri ma cɛn ke go na.

³² Eɛn fo cɛnle nungba mi yaa yaga wi kan na tunmbyee Davidi wi kala na, konaa Zheruzalemu ca ki kala na, ko nga mi wo Izirayeli cengele ke ni fuun ke cara ti sogowo we.

³³ Mi yaa ko pye ma, katugu Izirayeli woolo pɛ laga na na ma saa na fɔli Sidon ca fenne pe yarisunngo jele Asitarite ki yege sogowo naga gbogo, naa Mowabu cɛnle woolo pe yarisunngo Kemoshi ki ni konaa Amo cɛnle woolo pe yarisunngo Milikomu ki ni, katugu pee tanga na kongolo ke na, mbe nga ki yen ma sin na yege na ki pye. Pee tanga na ngasegele naa na kakɔnnɛɛɛɛɛɛ ke na paa Salomo wi to Davidi wi yen.

³⁴ Eɛn fo mi se ka wunluwo pi ni fuun pi sho Salomo wi yeri. Mi yaa wi yaga wa wunluwo pi na, fo sa gbɔn wi kupilige ki na, na tunmbyee Davidi ɲa mila wo na kala na, katugu wila tanga na ngasegele naa na kondɛɛɛɛɛɛ ke na.

³⁵ Mi yaa ka wunluwo pi sho wi pinambyo wo yeri mbe cengele ke kan mboro Yerobowamu ma yeri ma cɛn ke go na.

³⁶ Mi yaa cɛnle nungba yaga Salomo wi pinambyo wi kan, jango na tunmbyee Davidi wi setirige piile wa mbaa taa pe ni wila cɛɛn wunluwo pi na, na yege sogowo wa Zheruzalemu ca sanga pyew, ko nga mi wo mbaa na yɛɛ nari wa ye sogowo we.

³⁷ Mboro wo na Yerobowamu, mi yaa ma le mboon tege wunluwo pi na paa yege nga na kɔɔn ndanla we. Ma yaa pye wunluwo Izirayeli tara ti go na.

³⁸ Na ma kaa na senyoro nda fuun mila

yuun ma kan ti nuru, na ma kaa tanri na kongolo ke na, na ma kaa nga ki yen sinngɛ na yege na ki piin, na ma kaa tanri na kondɛɛɛɛɛɛ naa na ngasegele ke na paa yege nga na na tunmbyee Davidi wila ki pye we, pa kona mi yaa pye ma ni, mbe setirige kan ma yeri nga ki yaa yeresaga ta paa yege nga na mila ki pye Davidi wi kan we. Mi yaa ka Izirayeli tara ti kan ma yeri.

³⁹ Mi yaa ki pye ma mbe Davidi setirige piile pe go sogo, eɛn fo ki se koro ma sanga pyew.> »

⁴⁰ Ko pungo na, a Salomo wi nɛɛ ki lagajaa mbe Yerobowamu wi gbo. Kona, a Yerobowamu wi si fe ma kari wa Ezhipiti tara, ma saa karafa Ezhipiti tara wunlunana Shishaki wi na. Wila koro wa fo a Salomo wi saa ku'.

Wunlunana Salomo wi kunwo

⁴¹ Salomo wi kagala sanngala, naa wi kapyegele ke ni fuun konaa wi tijinliwe pi ni, ti ni fuun ti yen ma yɔnlogo wa Salomo wi kapyegele sɛwe wi ni.

⁴² Salomo wila yegele ngele pye wunluwo pi na Izirayeli tara ti ni fuun ti go na wa Zheruzalemu ca, kaa pye nafa shyen.

⁴³ Ko pungo na, a wi si ku ma taga wa wi teleye pe na. A pɛ suu le wa wi to Davidi wi ca. A wi pinambyo Orobowamu wi si cɛn wunluwo pi na wa wi yɔnlo.

IZIRAYELI TARA WUNLUWO PILA KɔN SHYEN

12

12-22

*Orobowamu wila je
mbe logo Izirayeli woolo pe yeri
(2 Kuro 10.1-14)*

¹ Kona, a Orobowamu wi si yiri ma kari wa Sishemu ca, katugu Izirayeli woolo pe ni fuun paa pan ma gbogolo wa mboon tege wunluwo.

² A Nebati pinambyo Yerobowamu wi sigi logo, maga ta wila pye bere wa Ezhipiti tara, to nda wila fe wunlunana Salomo wi yege ma saa lara wa we. Pa Yerobowamu wila pye ma cɛn wa Ezhipiti tara.

³ A pɛ si leele tun, a pɛ saa wi yeri ma pan wi ni. Kona, a wo naa Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe ni, pɛ si kari ma saa para Orobowamu wi ni ma yo fo:

⁴ «Ma to wila tugugboro taga we go na. Koni mboro wo na, na maga yenle mbe porɔɔya tunndo naa tugugboro nda ma to wila taga we go na ti tifaga we na, pa we yaa la tunngo piin ma kan.»

⁵ A Orobowamu wì si pe pye fò: «Ye songoro ghen, mi yaa jateré pye. Piliye taanri torongolo ye pan laga na yeri.» A leele pè si songoro ma kari.

⁶ Kona lelele mbele pàa pye na tunngo piin wunlunana Orobowamu wi to Salomo wi ni wi yinwege sanga wi ni, a wì si saa pe gbogolo ma pe yewe ma yo fò: «Yoro naga jaa mbe ki leele mbele pe yon sogo mbe yo mele?»

⁷ A lelele pè suu yon sogo ma yo fò: «Nala na ma kaa tunngo piin ki leele mbele pe kan, mbe pe yenrege ki logo, mbe pe yon sogo senjende ni, kona pe yaa pye ma tunmbyeele fò sanga pyew.»

⁸ Een fò Orobowamu wi sila lelele pe yerewe senre ti le. Wo naa lefonmbolo mbele pàa yiri ma le ja, poro mbele pàa pye le wi tanla, a wì si poro yewe.

⁹ Wila pe pye fò: «Ki leele mbele pè pan mala pye ma yo tuguboro nda na to wila taga pe go na, mberi tifaga pe na. Yaa jaa mbe pe yon sogo mbe yo mele?»

¹⁰ A wi yenlezaga lefonmbolo pè suu yon sogo ma yo fò: «Ki leele mbele pè pan ma senre nda yo ma kan ma yo fò ma to wila tuguboro nda taga pe go na mari tifaga pe na, pa ma yaa pe yon son sogo yeen, mbe yo fò: «Na yombenjo wì gbogo ma we na to wi senne li na†.»

¹¹ Yè yo na to wì tuguboro taga ye go na, nda mi wo yaa taga ye go na to yaa nugu na to wo woro to na. Na to wila pye na ye gboon na ye yeregi ghatologo ni, mi wo yaa la ye yeregi naala ni†.»

¹² Pilige taanri wogo ki na, a Yerobowamu wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni pè si pan wa Orobowamu wi yeri, paa yegge nga na wunlunana wila ki yo pe kan fò: «Ye songoro ye pan laga na yeri piliye taanri ni.»

¹³ A wunlunana wì si leele pe yon sogo senngbanra ni. Lelele pàa yerewe senre nda yo wi kan, wi sila ti le.

¹⁴ Wila leele pe yon sogo ma yala lefonmbolo pàa yerewe senre nda yo to ni. Wila pe pye fò: «Na to wila tuguboro taga ye go na, een mi fun, mi yaa ka taga ki tuguboro ti na naa ye go na. Na to wila pye na ye gboon na ye yeregi ghatologo ni, mi wo yaa la ye yeregi naala ni.»

¹⁵ Ki pye ma, wunlunana wi sila logo leele pe yeri; katugu Yawe Yenjele lo làa

ko pye ma, jango li yon senre yofò Ahiya na wila yiri wa Silo ca, senre nda làa yo wi kan, a wiri yo Nebati pinambyo Yerobowamu wi kan, ti ta tiri yee yon fili.

Izirayeli tara woolo mbele wa yonloparawa kamejge kee yeri pàa yiri ma je

(2 Kuro 10.16-19)

¹⁶ Naa Izirayeli woolo pe ni fuun pàa kaa ki yan wunlunana wii yenle mbe logo pe yeri, a pè suu pye fò:

«We kala woro Davidi wi ni.

Woro naa Zhese pinambyo wi ni, korogo liwen woro we sogowo.

Izirayeli woolo ye yiri yaa kee ye yinre.

Koni, mboro Davidi setirige pyo, ta jaan ma go woolo pe ni†.»

Ki pye ma, a Izirayeli woolo pè si yiri ma kari pe yinre.

¹⁷ Izirayeli woolo mbele pàa pye ma cen wa Zhuda tara cara ti ni poro wele Orobowamu wila pye wunluwo pe go na.

¹⁸ Kona, a wunlunana Orobowamu wì si Adoramu na wila pye porotoya tunndo pyefenne pe go na wi tun wa Izirayeli woolo pe yeri. Een fò, a Izirayeli woolo pe ni fuun pè suu wa sinndeere ni maa gbo. Wunlunana Orobowamu wo la bala ma fyeele ma ye wa wi wotoro na shon maa tilele wi ni ma fe ma kari wa Zheruzalemu ca.

¹⁹ Ki pye ma, Izirayeli woolo sanmbala pè si yiri ma je Davidi wunluwo go woolo pe na, fò ma pan ma gbón nala.

²⁰ Naa Izirayeli woolo sanmbala pàa kaa ki logo ma yo Yerobowamu wila songoro ma pan, a pè si janwa wi gbogolo maa yeri ma pan maa tege wunluwo Izirayeli woolo sanmbala pe ni fuun pe go na. Zhuda cenle lo cè làa koro ma mara Davidi go woolo pe na.

Yenjele li sila yenle

Izirayeli woolo pe malaga gbón pe yee ni

²¹ Naa Orobowamu wila kaa songoro ma ye wa Zheruzalemu ca, a wì si saa Zhuda cenle woolo pe ni fuun pe gbogolo naa Benzhamé cenle woolo pe ni. Pàa pye malingboonlo welimbele waga cenme naa nafa tijere (180 000). A pè sho fò pe yaa sa malaga gbón Izirayeli woolo sanmbala pe ni, jango mbe Izirayeli tara wunluwo

† 12:10 12:10: Nga ki yo fò: Na yombenjo wì gbogo ma we na to wi senne li na, ko koro wo yen fò: Fannga yen na yeri ma we na to wi fannga ki na. Faa Izirayeli woolo pàa pye na senne li jate paa senwee wi fannga ki go yen, yombenjo wo la pye na senwee wi fanngogo ko nari. Ki cen ndee Orobowamu wila ki naga ma yo wo fanngogo ye, ko yen fannga ni ma we wi to wi fannga ki na. † 12:11 12:11: Na to wila pye na ye gbón na ye yeregi ghatologo ni, mi wo yaa la ye yeregi naala ni: Ko naga nari ma yo tege nga Orobowamu wi yaa taga Izirayeli woolo pe na, ko yaa we nga wi to wila taga pe na ko na. Naala mbele pe senre ti yo tuguron kandogongolo jeele jeele kele la wele. Kila pye pe ma ke popo wa ghatologo ki numaga ki na; na paga lere gbón ki ni pe maga tile, kandogongolo ke mee ye wi ni maa koonlo poyi poyi. † 12:16 12:16: 2 Sami 20.1

pi songoro mboo kan Salomo pinambyo Orobowamu wi yeri.

²² Een fo, a Yennele li si para Yennele yon senre yofa Shemaya wi ni, ma yo fo:

²³ «Ki yo Salomo wi pinambyo Orobowamu wi kan, wo na wi yen Zhuda tara wunlunana we, naa Zhuda cenle woolo pe ni fuun naa Benzhame cenle woolo pe ni fuun pe kan konaa leele sanmbala pe ni fuun pe kan fo:

²⁴ «Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: Yaga ka yiri mbe sa to ye sefenne Izirayeli woolo pe na malaga ni. Ye ni fuun nungba nungba ye songoro yaa kee ye yinre, katugu ki kala na li yiri mi yeri.» »

A leele pe si logo Yawe Yennele li yeri, mee songoro ma kari pe yinre ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni.

*Yerobowamu wila
yarisunndo gbegele
ma Izirayeli woolo pe pungo*

²⁵ Kona, a Yerobowamu wi si malaga sigembogo kan ma Sishemu ca ki maga, ko nga ki yen wa Efirayimu yanwira tara ti ni, mee cen wa ki ni. Ko pungo na, a wi si yiri ma saa malaga sigembogo kan fun ma Penuweli[†] ca ki maga.

²⁶ A Yerobowamu wi suu yee pye fo: «Konaa ki ni fuun, wunluwo pi mbe ya songoro mbe pye Davidi go woolo pe woo pilige ka.

²⁷ Ma jen ki leele mbele, na paga koro la kee wa Zheruzalemu ca mbe saa saara woo wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, pa pe jateri ye yaa kannga mbe songoro pe tafa Orobowamu wi yeri naa, wo na wi yen Zhuda tara wunlunana we. Ki ka pye ma, pe yaa kanla gbo mbe si songoro mbe taga Orobowamu wi na.»

²⁸ Kona, a wunlunana wi si jateri pye ki wogo ki na. Ko pungo na, a wi si napire yanlere shyen gbegele te ni, mee leele pe pye fo: «Izirayeli woolo, ye Zheruzalemu ca karaga ki yaga ma! Ye yarisunndo ti nda! To ti ye yirige wa Ezhipiti tara[†].»

²⁹ A wi si saa nungba tege wa Beteli ca, mee saa sannga ki tege wa Dan ca.

³⁰ Een fo ki wogo kila ki kan, a leele pe kapege pye, katugu leele paa pye na kee fo wa Dan ca ma saa na ki napire yanlere ka nungba gbogo.

³¹ Yerobowamu wila yarisunndo gbogoyinre kankan wa sunzara nda wa tinndiye pe na ti na, mee leele pele wo wa tara woolo pe ni, ma poro tege saraga wofenne, poro sila pye Levi setirige piile poro pele[†].

³² A Yerobowamu wi si feti wa tege ye le li yenge kolotaanri wogo, ki pilige ke ma yiri kangurugo wogo ki na, paa feti na wi maa piin wa Zhuda tara wi yen. A wo jate wi si saara ta wo wa saraga wosaga ki na. Pa wila ki pye ma wa Beteli ca, ma saara wo napire yanlere nda wila gbegele ti yeri. Sunzara nda wila gbegele wa Beteli ca, wila saraga wofenne tege paa saara woo wa ti na.

³³ Ye le li yenge kolotaanri wogo, ki pilige ke ma yiri kangurugo wogo ki na, a wi si kari wa saraga wosaga nga wila kan wa Beteli ca ki laga ki na. Wo wila ki pilige ki kon maga tege wi ye. A wi sigi pilige ki pye feti pilige Izirayeli woolo pe kan. Ki pilige ki ni, a wo jate wi si lugu wa saraga wosaga ki na ma wusuna nuwo taan sogo wa ki na saraga[†].

13

*Yennele yon senre yofa
wa la Yerobowamu wi jeregi*

¹ Ma si yala Yawe Yennele li lere wa la yiri wa Zhuda tara ma kari wa Beteli ca, ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni. Wila saa gbon wa ma Yerobowamu wi ta yeresaga wa saraga wosaga ki na, wila jaa mbaa wusuna nuwo taan wi sori mako.

² A Yennele li lere wi si para ngbanga ma wa saraga wosaga ki na, ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni, ma yo fo: «Mboro saraga wosaga nga, mboro saraga wosaga nga, pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Wele, pe yaa ka pinambyo wa se wa Davidi go ki ni, mboo mege taga laa yinri Zhoziyasi. Yarisunndo sunzara ti saraga wofenne mbele pe maa wusuna nuwo taan wi sori laga ma na, wi yaa ka pe gbo mbe pe wo saraga wa ma na. Pe yaa ka leele kajeere sogo wa ma na[†].» »

³ Ki pilige nungba ki ni, a Yennele li yon senre yofa wi si kacen wa naga ma yo fo: «Ye wele, kacen na wi yaa kaga naga fo Yawe Yennele lo li para wi na: «Ki saraga wosaga nga ki yaa ka jenw, conro nda ti yen wa ki na ti yaa ka wo.» »

⁴ Naa wunlunana Yerobowamu wila kaa senre nda Yennele li lere wila yo ma wa Beteli ca saraga wosaga ki na ti logo, a wi suu kee ki yirige wa saraga wosaga ki go na, ma yo fo: «Yoo yigi na kan.» Een fo kee nga Yerobowamu wila yirige Yennele li lere wi na, a ki si waga ma sheli wi na, wii ya mbege tirige naa.

⁵ Ki wagati nungba wi ni, a saraga wosaga ki si jenw, conro nda tila pye wa

[†] 12:25 12:25: Zhen 32.31; Kiti 8.8,17 [†] 12:28 12:28: Eki 32.4 [†] 12:31 12:31: Mbe yala Yennele li lasiri wi ni, saraga wofenne pe ni fuun paa daga mbe yiri wa Levi sege ko ni. Een fo ko wagati wo ni, Levi setirige woolo paa pye Orobowamu wi pungo na wa Zhuda tara. [†] 12:33 12:33: Levi 23.33-34; 2 Wunlu 23.15-16 [†] 13:2 13:2: 2 Wunlu 23.15-20

ki na, a ti si wo tara ma yala Yennele li lere wila kacen na senre yo wi ni, ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni.

⁶ Kona, a wunlunana wi si Yennele li lere wi pye fo: «Ki yaga ma para ma Yennele li ni, mali yenri na kan, jango mbe ya mbanla kee ki tirige.»

A Yennele li lere wi si Yawe Yennele li yenri, a wunlunana wi si ya maa kee ki tirige, a ki songoro wa ki yon lele li ni.

⁷ A wunlunana wi si Yennele li lere wi pye fo: «Shokari wa na go ma sa li. Ko pungo na, mi yaa yarikanga kan ma yeri.»

⁸ Een fo, a Yennele li lere wi si wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «Ali na maga ma go yaara ti walaga nungba kan na yeri, mi se kari wa ma go, mi se yaakaga ka wa, mi se si tonmo wo wa,

⁹ katugu Yawe Yennele laa ki tunngo nga ki kan na yeri ma yo fo: «Maga ka yaakaga ka wa, maga si ka tonmo wo wa. Kono na ma yaa le mbe kari, maga ka songoro lo ni.»

¹⁰ Ki pye ma, a Yennele li lere wi si kono la yege le ma songoro. Kono na wila le ma kari wa Beteli ca wi sila songoro lo ni.

Pitunjo wa yege la Yennele lere wi fanla maa pungo

(1 Wunlu 20.35-36; Gala 1.6-8)

¹¹ Ma si yala, ki sanga wi ni, Yennele yon senre yofu lelee wa la pye ma cen wa Beteli ca. Kagala ngele fuun Yennele li lere wila pye wa Beteli ca konna senre nda fuun wila yo wunlunana wi kan, ki nana lelee wi pinambyo wa si pan maga senre ti yege yo wi kan ki pilige ki ni. Naa pinambiile paa kaa ki yo pe to wi kan,

¹² a pe to wi si pe yewe ma yo fo: «Kono liliin ki nana wi le?» Yennele li lere na wila yiri wa Zhuda tara, kono na wila le, a nana lelee wi pinambiile pe sili naga pe to wi na.

¹³ A pe to wi si pe pye fo: «Ye sofile jongo ki taga wa sofile wi na na kan.» A pe si sofile jongo ki taga wa sofile wi na. A wi si lugu ma cen sofile wi na,

¹⁴ mee le ma taga Yennele li lere wi na, ma saa wi ta wi cen terebenti tige ka nogo. A wi suu yewe ma yo fo: «Mboro ma yen Yennele li lere na wi yiri wa Zhuda tara le?»

A Yennele li lere wi suu yon sogo ma yo fo: «Ee, muwi.»

¹⁵ Kona, a wi si Yennele li lere wi pye fo: «Pan we kari wa na go ma sa li.»

¹⁶ A Yennele li lere wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi se ya songoro mbe kari ma ni, mi se ya kari wa ma go; mi se yaakaga ka, mi se si tonmo wo ma ni laga ki laga nga ki ni;

¹⁷ katugu Yawe Yennele li senre tigi yo na kan ma yo fo: «Maga ka yaakaga ka

wa, maga si ka tonmo wo wa ki laga ki ni. Kono na ma le ma kari, maga ka lo le mbe songoro.»

¹⁸ Kona, a Yennele yon senre yofu lelee wi suu pye fo: «Mi fun, mi yen Yennele yon senre yofu paa ma yen. Merege wa pan ma para na ni, ma Yawe Yennele li senre yo na kan ma yo fo: «Kari ma sa ki nana na wi songoro ma kari wi ni wa ma go, wi sa yaakaga ka, wi tonmo wo.» » Een fo ki senre tila pye yagbolo.

¹⁹ Ki pye ma, a Yennele li lere wi si songoro ma pinle nana wi ni, ma saa li ma wo wa wi go.

²⁰ Naa paa kaa na nii sanga na ni, a Yawe Yennele li si para Yennele yon senre yofu lelee wi ni, wo na wila saa Yennele li lere wi songoro ma pan wi ni wa wi go we.

²¹ A wi si para ngbanga Yennele li lere na wila yiri wa Zhuda tara wi ni ma yo fo: «Pa Yawe Yennele li yo yen fo: «Ma je Yawe Yennele li senre ti na. Yawe Yennele, ma Yennele le, li ngasegele ngele yo ma kan, mee tanga ke na.

²² Laga nga laa yo fo ma se ka yaakara ka wa, ma se si ka wo wa, ma songoro ma saa li konna ma wo wa ki laga ki na. Ki kala na, ma gboo wi se ka le wa ma teleye pe fanga ki ni.»

²³ Naa Yennele li lere wila kaa li ma wo mako sanga na ni, Yennele yon senre yofu lelee na wila wi yeri ma songoro wi ni, a wi suu sofile jongo ki taga wa sofile wi na wi kan.

²⁴ A Yennele li lere wi si le na kee. A wi si saa fili jara wa ni wa kono. A jara wi si to wi na maa gbo. Wi gboo wila koro le tara wa kono. Sofile wila pye ma yere le gboo wi tanla, a jara fun wi yere le gboo wi kanngaga na.

²⁵ Kona, a torofenne pe le si pan ma gboo wi yan tosa wa kono, ma jara wi yan yeresaga le wi tanla. A pe si saa ki senre ti yege yo wa Yennele yon senre yofu lelee wi ca.

²⁶ Ki Yennele yon senre yofu lelee na wila saa Yennele li lere wi songoro ma pan wi ni wa wi go, a wi sigi senre ti logo, mee yo fo: «Yennele li lere na wi je Yawe Yennele li senre ti na wowi. Yawe Yennele li jara wa wi na, a wuu koonlo maa gbo ma yala senre nda Yawe Yennele laa yo ti ni.»

²⁷ Kona, a wi suu pinambiile pe pye fo: «Ye sofile jongo ki taga na sofile wi na na kan.» A pe si sofile jongo ki taga wi na.

²⁸ A wi si lugu wi na ma kari, ma saa gboo wi yan tosa wa kono. Sofile wo naa jara wi ni paa pye ma yere le wi tanla. Jara wi sila gboo wi ka, wi sila si sofile wi gbo fun.

²⁹ A Yennele yon senre yofu lelee wi si Yennele li lere wi gboo wi le maa taga wa

wi sofile wi na, ma songoro wi ni wa wi ca, mbe sa kunwo pi gbele mboo le.

³⁰ A wi si saa wi gboo wi le wa wi yera fanga ki ni. A pe si kunwo pi gbele ma yo fo: «E, we sefo.»

³¹ Nana wi lengolo, a Yennele yon senre yofa lele wi suu pinambiile pe pye fo: «Na mi ka ka ku, Yennele li lere poo le fanga nga ni, yanla le wa ki ni fun. Yanla kajeere ti tege wa wi kajeere ti tanla†.

³² Katugu senre nda Yawe Yennele laa le wi yon, a wi yo ma wa Beteli ca saraga wosaga ki na konaa Samari tara yarisunndo sunzara yinne ti na, ki yen kaselege fo ki senre ti yaa ti yee yon fili.»

*Yerobowamu wi sila
wi kapege pyege ki yaga
(1 Wunlu 4.7-10; 15.25-30)*

³³ Ki kagala ke pyengolo, konaa ki ni fuun, Yerobowamu wi sila wi kombege ki yaga. Wila leele pele wo naa fonjo leele pe ni fuun pe sogowo, ma pe tege yarisunndo sunzara ti saraga wofenne. Mbele fuun saraga wogotunngo kila pe ndanla, wila pe tege yarisunndo sunzara ti saraga wofenne.

³⁴ Ki wogo nga kila pye Yerobowamu go woolo pe kapege. Ko kala na paa ko pew ma wo wa. Paa pe tongo ma pe ko laga tara ti na.

14

Yerobowamu pinambyo Abiya wi kunwo

¹ Ki wagati nungba wi ni, a Yerobowamu wi pinambyo Abiya wi si to na yaa.

² A Yerobowamu wi suu jo wi pye fo: «Ki yaga ma yiri ma yariporo ta le, moo cenlomo pi kannga, jango paga kaga jen fo mboro ma yen mi Yerobowamu na jo we; ma le ma kari wa Silo ca. Yennele yon senre yofa Abiya wi yen wa. Wo wila ki yo na kan ma yo mi yaa ka pye ki tara woolo mbele pe wunluwo.»

³ Buru ke le maa le ma yee go na, naa gato ni konaa senrege kugbogo nungba ni, ma kari wa wi yeri. Na maga sa gbɔn wa, nga ki yaa pyo wi ta wi yaa ki yo ma kan.»

⁴ A Yerobowamu wi jo wi sigi pye ma. Wila yiri ma kari wa Silo ca, wa Ahia wi go. Ki wagati wi ni, Ahia wi sila pye na yaan, katugu wi yengele kaa te wi lelewe pi kala na.

⁵ Een fo, a Yawe Yennele li sigi yo Ahia wi kan fo: «Wele, Yerobowamu jo wi yen na paan laga ma yeri mboon yewe wi pinambyo wi wogo na, katugu wi yen na yaa. Na wiga pan senre nda, naa senre nda to ma yaa yo wi kan. Na wiga ka sa gbɔn

wa ma na, wi yaa wi yee pye fo wi yen lere wa yee.»

⁶ Naa Ahia wila kaa jele wi tangala tinme pi ta sanga nga ni wa yeyongo ki na, a wi sho fo: «Yerobowamu jo, ye go. Yingi na, a ma soon yee pye lere wa yee? Panla tun ma yeri mbe senngbanra yo ma kan.

⁷ Songoro ma saga yo Yerobowamu wi kan fo pa Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li yo yeen: «Moo tege censagbogo na leele sanmbala pe sogowo. Moo tege to Izirayeli, na woolo pe go na.

⁸ Mi wunluwo pi sho Davidi go woolo pe yeri maa kan ma yeri. Een fo, na tunmbyee Davidi wila pye yee nga na mboro woro ma. Wila tanga na ngasegele ke na, ma taga na na wi kotogo ki ni fuun ni, na nga fuun ki yen sinnge na yee na ki piin.

⁹ Ma kapege pye ma we mbele fuun pe keli ma yee pe na. Ma saa yarisunndo gbegele moo yee kan. Ma tугuron yan ma yarisunndo yanlere gbegele mbaa ti gbogo, jango mbanla nawa pi ngban. Ma pungo le na ni.

¹⁰ Ki kala na, mi yaa jologo wa Yerobowamu go woolo pe na. Mi yaa lenambala mbele fuun pe yen wi kee woolo pe tongo, kulolo mbe pinle lesele pe ni laga Izirayeli tara. Mi yaa ma setirige piile pe ni fuun pe pe mbe pe ko, paa yee nga na pe ma kayangara pe mberi ko we†.

¹¹ Yerobowamu wi go woo nga ka ku wa ca nawa, pyoonlo pe yaa wo ka. Na ka ku wa yan naayeri sannjere ti yaa wo yoli. Yawe Yennele lo ligi yo ma.»

¹² «Mboro wo na, yiri maa kee ma go. Na maga sa ma yonlo li wa wa ca sanga nga ni, pyo wi yaa ku.

¹³ Izirayeli woolo pe ni fuun pe yaa kaa kunwo pi gbele mbe gboo wi le. Yerobowamu go woolo pe ni fuun pe ni, ko pyo wo nungba gboo wi yaa ka le fanga ni; katugu Yerobowamu go woolo pe ni fuun pe ni, wo nungba Yawe Yennele li kajenge yan wi ni.

¹⁴ Ko pungo na, Yawe Yennele li yaa wunlunanga fonjo tege Izirayeli woolo pe go na li yee kan. Wo wi yaa ka Yerobowamu go woolo pe ni fuun pe tongo mbe pe ko. Ki pilige ki wa na paan, ki yere gbɔn mako.

¹⁵ Yawe Yennele li yaa ka Izirayeli woolo pe gbɔn mbe pe koro, fo pe yaa la yee paa yee nga na gbagara ma kaa na yee tonmo go na we. Tara tiyonro nda laa kan pe teleye pe yeri, li yaa Izirayeli woolo pe puro mbe pe yirige wa ti ni, mbe pe jaraga wa Efirati gbaan wi punjo na, katugu pe yarisunngo jele Ashera ki tiyagala keke kan

† 13:31 13:31: 2 Wunlu 23.16-18 † 14:10 14:10: 1 Wunlu 15.29

naga gbogo ma Yawe Yennele li nawa pi ngban.

¹⁶ Yerobowamu wi kapere nda pye konaa ma Izirayeli woolo pe pungo, a pè kapere nda pye, Yawe Yennele li yaa je pe na ti kala na.»

¹⁷ A Yerobowamu jo wi si yiri ma kari, mée saa gbón wa Tiriza ca. Pa wila gbón le yeyongo ki na, a pyo wi si ku.

¹⁸ A Izirayeli woolo pè suu le. Pàa wi kunwo pi gbele paa yege nga na Yawe Yennele làa ki le wa li tunmbyee, Yennele yon senre yofò Ahiya wi yon, a wigi yo we.

Yerobowamu wi kunwo

¹⁹ Yerobowamu wi kapyegele sanngala, naa malaga nga fuun wila gbón konaa wi wunluwo wila pi pye yege nga na, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

²⁰ Yerobowamu wila pye ye le nafa ma yiri shyen wa wunluwo pi na. Kona, a wi si ku ma taga wa wi teleye pe na. A wi pinambyo Nadabu wi si cén wa wi yonlo.

Zhuda tara wunlunaja Orobowamu wi sanga (2 Kuro 11.5-12.15)

²¹ Salomo pinambyo Orobowamu wila cén wunluwo pi na Zhuda tara ti go na. Wila ta ye le nafa shyen ma yiri nungba mée cén wunluwo pi na. Ye le ke ma yiri koloshyen wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca ki ni, ki ca nga Yawe Yennele làa wò Izirayeli cengele ke ni fuun ke sògowa mbaa li yee nari wa. Orobowamu nò pàa pye naa yinri Naama ma yiri wa Amo cénle li ni.

²² Kona, Zhuda cénle woolo pè si nga ki yen kapege Yawe Yennele li yege na ki pye. Kapere nda pàa pye ma yenjaga yirige li ni, ti wé kapere nda pe teleye pàa pye ti na.

²³ Poro fun pàa yarisunndo sunzara kan wa tinndiye pe na pe yee kan, ma sinndeere titoonro titoonro yerege yerege nari gbogo, konaa ma yarisunngo jele Ashera ki tiyagala kele kankan wa tinndiye pe ni fuun pe na konaa wa tire tipiire ti ngo†.

²⁴ Nambala naa jele pàa pye na yarisunndo gbogósara nanjara† piin wa tara ti ni yere. Cengele ngele Yawe Yennele làa puro ma ke yirige wa Zhuda cénle woolo pe yege ke kapyere tijangara ti ni fuun to pàa pye na forogi.

²⁵ Orobowamu wi ye le kangurugo wolo li ni wa wunluwo pi na, a Ezhipiti tara

wunlunaja Shishaki wi si pan ma to Zheruzalemu ca ki na.

²⁶ Wila Yawe Yennele li sherigo gbogo yarijende ti le konaa wunlunaja wi go yarijende ti ni. Wila ti ni fuun ti le ma kari ti ni konaa tuguron sigeyaara te woro nda Salomo wila gbegele ti ni fun†.

²⁷ A wunlunaja Orobowamu wi si tuguron sigeyaara ta gbegele tuguyenre ni nda pàa le ti yonlo, mée ti le wunlunaja wi go korosifenne tee le pe kée paa ti korosi, poro mbele pàa pye na wunlunaja wi go yeyongo ki korosi we.

²⁸ Wunlunaja wi kaa kee wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni sanga o sanga, korosifenne pe ma saa tuguron sigeyaara ti le ma pan ti ni wa. Ko pungo na pe mée ti le mbe songoro ti ni wa korosifenne pe go ki ni.

²⁹ Orobowamu wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

³⁰ Malaga la pye Orobowamu naa Yerobowamu pe sògowa sanga pyew.

³¹ Ko pungo na, a Orobowamu wi si ku ma taga wa wi teleye pe na. A pè suu le wa wi teleye pe tanla wa Davidi ca. Pàa pye na Orobowamu wi nò wi yinri Naama ma yiri wa Amo cénle li ni. A wi pinambyo Abiyamu wi si cén wunluwo pi na wa wi yonlo.

15

Zhuda tara wunlunaja Abiyamu wi sanga

(2 Kuro 13.1-14)

¹ Nebati pinambyo Yerobowamu wi wunluwo pi ye le ke ma yiri kolotaanri wolo li ni, a Abiyamu wi si cén wunluwo pi na wa Zhuda tara ti go na.

² Wila ye le taanri pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi nò pàa pye naa yinri Maaka wila pye Abishalom† wo sumborombyo.

³ Kapere nda fuun wi to wila pye faa, wila ti cénle nungba ti pye fun. Wi sila wi kotogo ki ni fuun ki kan Yawe Yennele, wi Yennele li yeri paa yege nga na wi tele Davidi wila wi kotogo ki ni fuun ki kan li yeri we.

⁴ Eén fò Davidi wi kala na, Yawe Yennele, wi Yennele le, làa setirige pyo kan wi yeri wi cén wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca wi yonlo, jango wunluwo pi koro wa wi setirige ki ni konaa Zheruzalemu ca ki fannja ta;

† 14:23 14:23: 2 Wunlu 17.9-10 † 14:24 14:24: Nambala jajara pyefenne pa pàa pye na ki jajara ti piin wa pe yarisunndo gbogoyinre ti ni. Pa jele pàa pye na kee ki nambala pe korogo wa, ki wogo kila pye yarisunndo ti ngasele la (Dete 23.18). † 14:26 14:26: 1 Wunlu 10.16-17; 2 Kuro 9.15-16 † 15:2 15:2: 2 Kuro 11.20

⁵ katugu nga ki yen ma sin Yawe Yenjele li yege na ko Davidi wila pye. Senre nda fuun laa yo wi kan wi sila ta kpe ke wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni, kaawo Heti cenle woolo nana Uri wi kala lo†.

⁶ Orobowamu wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni, malaga la pye wo naa Yerobowamu pe sogowo.

⁷ Abiyamu wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye, ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni. Malaga la pye Abiyamu wo naa Yerobowamu pe sogowo suyi.

⁸ Ko pungo na, a Abiyamu wi si ku ma taga wa wi teleye pe na; a pe suu le wa Davidi ca. A wi pinambyo Asa wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

Zhuda tara wunlunana Asa wi sanga

(2 Kuro 15.16-16.1)

⁹ Izirayeli tara wunlunana Yerobowamu wi wunluwo pi yele nafa wolo li ni, a Asa wi si cen wunluwo pi na wa Zhuda tara.

¹⁰ Wila yele nafa shyen ma yiri nungba pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi mama paa pye naa yinri Maaka. Abishalomu sumborombyo lawi.

¹¹ Nga ki yen ma sin Yawe Yenjele li yege na ko Asa wila pye, paa wi tele Davidi wi yen.

¹² Wila nambala naa jele mbele pe maa yarisunndo gbogosa nanjara piin pe puru ma pe wo wa tara ti ni. Wi teleye paa yarisunndo nda gbegele wila ti jogo mari wo wa tara ti ni†.

¹³ Asa wila wi mama Maaka wi laga yere wa wunlunana no censaga ki na, katugu wo la yarisunngo jele Ashera ka gbegele wi ye kan. Asa wila ki yarisunngo ki gbɔn maga jaanri, maga le ma saa ki sogo wa Sediron lafonngologo ki ni.

¹⁴ Een fo ali mbege ta Asa wila wi kotogo ki ni fuun ki kan Yawe Yenjele li yeri wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni, yarisunndo sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na, ti sila ya ko mbe wo wa tara ti ni.

¹⁵ Wi to wila yaara nda tege ti ye Yenjele li kan konaa wo jate wila yaara nda tege ti ye Yenjele li kan, warifuwe, naa te konaa yaara ta yege ni, wila ti le ma saa ti tege wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni.

¹⁶ Malaga la pye Asa naa Izirayeli tara wunlunana Bayesha pe sogowo pe wunluwo sanga wi ni fuun wi ni.

¹⁷ Izirayeli tara wunlunana Bayesha wila saa to Zhuda tara ti na malaga ni. Wila malaga sigembogo kan na Arama ca ki maga, jango leele paga ka ya mbaa yinrigi

nakoma mbaa yiin wa Zhuda tara wunlunana Asa wi tara.

¹⁸ Ki pye ma, warifuwe naa te na fuun wila koro wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki yarijende tegesaga ki ni konaa wa wunluwo go ki yarijende tegesaga ki ni, a Asa wi si wi ni fuun wi le maa kan wi legboolo pe yeri ma yo pe saa kan Beni Hadadi wi yeri. Beni Hadadi wila pye Heziyon pinambyo Tabirim wo pinambyo. Wila pye Siri tara ti wunlunana ma cen wa Damasi ca. Wunlunana Asa wila yo pe saa pye fo:

¹⁹ «Ki yaga mi naa mboro ni we yon finliwe le we ye sogowo, paa yege nga na we teele paa yon finliwe le pe ye sogowo we. Wele, mi yen naga warifuwe na wo naa ki te na wi torogi ma kan yarikanga. Yon finliwe mba pi yen mboro naa Izirayeli tara wunlunana Bayesha wi ni ye sogowo, mila jaa maa jogo, jango wi kari wi laga na na.»

²⁰ A Beni Hadadi wi si yenle wunlunana Asa wi senre ti na, mee wi malingboonlo teele pele torogo, a pe saa to Izirayeli tara cara ti na. Paa ya Iyon ca ki ni, naa Dan ca ki ni, naa Abeli Beti Maaka ca ki ni, naa Kinereti tara ti ni fuun ti ni konaa Nefitali tara ti ni fuun ti ni.

²¹ Naa Bayesha wila kaa ki senre ti logo, a wi si Arama ca mbogo kanga ki yaga mee saa koro wa Tiriza ca.

²² Kona, a wunlunana Asa wi si Zhuda tara woolo pe ni fuun pe yeri; wi sila lere wo wa yaga na wi suu yeri. Bayesha wila pye na Arama ca mbogo ki kanni sinndeere naa tire nda ni, a wi si ti a leele pe saa ti koli ma pan ti ni. A wunlunana Asa wi siri le ma saa Geba ca ki kan wa Benzhametara konaa Mizipa ca ki ni.

²³ Asa wi kapyegele sanngala ke ni fuun, naa wi kotogo kagala ke ni fuun, naa kagala ngele fuun wila pye konaa cara nda wila kan, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni. Een fo naa wila kaa le, a tooo yama si to wi na.

²⁴ A Asa wi si ku ma taga wa wi teleye pe na. A pe suu le wa wi teleye pe tanla, wa Davidi ca ki ni. A wi pinambyo Zhozafati wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

Izirayeli tara wunlunana Nadabu wi sanga

²⁵ Zhuda tara wunlunana Asa wi wunluwo pi yele shyen wolo li ni, a Yerobowamu pinambyo Nadabu wi si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na. Wila yele shyen pye wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na.

²⁶ Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yege na ko wila pye. Wi to wila tanga kono na na, lo wila tanga li na maa yee kan kapege pyewe pi yeri ma ti a Izirayeli woolo pe kapege pye.

²⁷ Kona, Ahiya pinambyo Bayesha na wila yiri wa Isakari cenle li ni, wi si yon le Nadabu wi na. Ma Nadabu wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ta paa pan ma malingboonlo censaga kan wa Gibeton ca ki tanla mbege yon ton, a Bayesha wi si saa Nadabu wi gbon maa gbo. Gibeton ca kila pye Filisiti tara fenne poro wogo.

²⁸ Zhuda tara wunlunana Asa wi wunluwo pi ye le taanri wolo li ni ko Bayesha wila Nadabu wi gbo, mee cen wa wi yonlo.

²⁹ Naa Bayesha wila kaa cen wunluwo pi na sanga na ni, a wi si Yerobowamu wi go woolo pe ni fuun pe gbo. Wi sila Yerobowamu wi go lere wa kpe yaga go na. Wila pe ni fuun pe tongo pew, ma yala Yawe Yennele laa senre nda yo li tunmbyee Ahiya na wila yiri wa Silo ca wi kan ti ni[†].

³⁰ Ko la pye ma, katugu Yerobowamu wila kapege pye ma ti a Izirayeli woolo pe kapege pye fun ma Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li nawa pi ngban.

³¹ Nadabu wi kapyegele sanngala koro naa kagala ngele fuun wila pye ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

³² Malaga la pye Asa wo naa Izirayeli tara wunlunana Bayesha pe sogowo pe yinwege piliye yi ni fuun yi ni.

Izirayeli tara wunlunana Bayesha wi sanga

³³ Zhuda tara wunlunana Asa wi wunluwo pi ye le taanri wolo li ni, a Ahiya pinambyo Bayesha wi si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na wa Tiriza ca. Wila pye ye le nafa ma yiri tijere wunluwo pi na.

³⁴ Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yege na ko wila pye. Yerobowamu wila tanga kongolo ngele na, koro wila tanga ke na maa yee kan kapege pyewe pi yeri ma ti a Izirayeli woolo pe kapege pye.

16

¹ Yawe Yennele laa para Hanani pinambyo Yehu wi ni ma yo wigi yo Bayesha wi kan fo:

² «Moo yirige moo wo wa taambugo ki ni moo tege Izirayeli, na woolo pe yege sinvo. Een fo ma tanga wa Yerobowamu wi kono li ni, ma ti a Izirayeli, na woolo pe kapege pye, mala nawa pi ngban pe kapere ti kala na.

³ Ki kala na, mi yaa Bayesha naa wi go woolo pe ko pew mbe pe wo wa. Mi yaa wi go woolo pe pye paa yege nga na

mila Nebati pinambyo Yerobowamu wi go woolo pe pye we.

⁴ Bayesha wi go woo na ka ku wa ca nawa, pyoonlo pe yaa wo ka. Na ka ku wa yan, naayeri sannjere ti yaa wo yoli.»

⁵ Bayesha wi kapyegele sanngala, naa kagala ngele wi pye konaa wi kotogo kagala ke ni, ke yen ma yonlogo wa Izirayeli wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

⁶ Ko pungo na, a Bayesha wi si ku ma taga wa wi teleye pe na, a pe suu le wa Tiriza ca. A wi pinambyo Ela wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

⁷ Yawe Yennele laa para yere li yon senre yofu Yehu wi ni, Hanani pinambyo we, ma yo wi para Bayesha naa wi go woolo pe ni pe kapere nda fuun pe pye Yawe Yennele li yege sogowo ti kala na, katugu wila Yawe Yennele li nawa pi ngban wi kapyere ti ni, paa Yerobowamu go woolo pe yen konaa ma Yerobowamu go woolo pe ni fuun pe tongo ma pe ko pew.

Izirayeli tara wunlunana Ela wi sanga

⁸ Zhuda tara wunlunana Asa wi wunluwo pi ye le nafa ma yiri kongoloni wolo li ni, a Bayesha pinambyo Ela wi si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na. Ye le shyen wila pye wunluwo pi na wa Tiriza ca.

⁹ Ela wi tunmbyee Zimiri na wila pye malaga gbonwotoroye pe walaga nungba go na, a wo si kaa yon le wi na. Pilige ka, Ela wila pye wa Tiriza ca, wa wunluwo go ki kagala yege wofu Ariza wo go. Wila pye na sinme woo na sinndire piin.

¹⁰ A Zimiri wi si pan ma ye wa maa gbon maa gbo. Ki kala laa pye Zhuda tara wunlunana Asa wi wunluwo pi ye le nafa ma yiri kongolshyen wolo lo ni. A Zimiri wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

¹¹ Naa wila kaa ta ma pye wunluwo, ma cen wa wunluwo pi na, a wi si Bayesha wi go woolo pe ni fuun pe gbo. Wi sila lere kpe wo yaga go na; wi sila wi sege woo nakoma wi wonlo wa kpe yaga go na.

¹² Senre nda Yawe Yennele laa yo li yon senre yofu Yehu wi kan Bayesha wi kanggolo, a wiri yo Bayesha wi kan, Zimiri wila Bayesha wi go woolo pe ni fuun pe tongo ma yala ki senre ti ni.

¹³ Ki kagala kaa pye Bayesha naa wi pinambyo Ela pe kapere nda fuun paa pye to kala na konaa paa ti a Izirayeli woolo pe kapere pye ma Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li nawa pi ngban pe yarisunndo gbogowo pi ni.

¹⁴ Ela wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele wila pye ke yen ma yonlogo

[†] 15:29 15:29: 1 Wunlu 14:10

wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

Izirayeli tara wunlunana Zimiri wi sanga

¹⁵ Zhuda tara wunlunana Asa wi wunluwo pi yele nafa ma yiri koloshyen wolo li ni, a Zimiri wi si cen wunluwo pi na, ma piliye koloshyen pye pi na wa Tiriza ca. Ki wagati wi ni, kila yala Izirayeli malingboonlo paa saa malingboonlo censaga kan wa Gibeton ca ki tanla mbege yon ton, ko nga ki yen Filisiti tara fenne pe wogo.

¹⁶ Naa leele paa kaa koro wa maga logo ma yo Zimiri wila yon le wunlunana wi na maa gbo, a pe si malingboonlo to Omiri wi tege wunluwo Izirayeli woolo pe go na.

¹⁷ Kona, a Omiri wo naa malingboonlo pe ni fuun pe ni, pe si yiri wa Gibeton ca, ma saa malingboonlo censaga kan wa Tiriza ca ki tanla maga yon ton.

¹⁸ Naa Zimiri wila kaa ki yan pe ghere mbe ca ki sho mbege ta sanga na ni, a wi si kari ma saa ye wa wunluwo go ki yumbyo larawa woo wi ni, mee kason le wunluwo go ki ni, ma pinle ma sogo go ki ni.

¹⁹ Zimiri wila ku wi kapere to kala na, katugu nga kila pye kapege Yawe Yennele li yege na ko wila pye. Wila tanga wa Yerobowamu wi tulugo ki ni, maa yee kan kapege ki yeri, ko nga Yerobowamu wila pye ma ti a Izirayeli woolo pe kapege pye we.

²⁰ Zimiri wi kapyegele sanngala konaa yon nga wila le, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

²¹ Kona, a Izirayeli woolo pe si kon shyen. Leele pe walaga nungba la taga Ginati pinambyo Tibini wi punngo na, maa tege wunluwo; a walaga sannga ko si taga Omiri wo punngo na.

²² Een fo mbele paa taga Omiri wi punngo na poro la ya Ginati pinambyo Tibini wi woolo pe ni. A Tibini wi si ku, a Omiri wo si cen wunluwo pi na.

Izirayeli tara wunlunana Omiri wi sanga

²³ Zhuda tara wunlunana Asa wi wunluwo pi yele nafa ma yiri ke ma yiri nungba wolo li ni, a Omiri wi si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na. Wila pye yele ke ma yiri shyen wa wunluwo pi na. Wila keli ma yele kogoloni lo pye wa Tiriza ca ghen.

²⁴ A wi si saa Samari tara yanwiga laga ka lo nana na paa pye na yinri Shemeri wi yeri warifuwe pyo waga kogoloni (6 000) na. A wi si ca ka kan wa maga mege taga

naga yinri Samari ma yala yanwiga laga ki fo Shemeri wi mege ki ni.

²⁵ Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yege na ko Omiri wila pye. Wila kapege pye ma we mbele fuun paa keli ma cen wunluwo pi na wi yege pe na.

²⁶ Wila tanga wa Nebati pinambyo Yerobowamu wi kono li ni fuun li ni, maa yee kan kapege pyewe pi yeri, ko nga wila pye ma ti a Izirayeli woolo pe kapege pye ma Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li nawa pi ngban pe yarisunndo gbogowo pi ni.

²⁷ Omiri wi kapyegele sanngala, naa kagala ngele wila pye konaa wi kotogo kagala ngele wila pye, ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

²⁸ Ko punngo na, Omiri wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A pe suu le wa Samari ca. A wi pinambyo Ashabu wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

Izirayeli tara wunlunana Ashabu wi sanga

²⁹ Zhuda tara wunlunana Asa wi wunluwo pi yele nafa ma yiri ke ma yiri kolotaanri wolo li na, a Omiri pinambyo Ashabu wi si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na. Wila pye yele nafa ma yiri shyen Izirayeli tara ti go na, wa Samari ca.

³⁰ Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yege na ko Omiri pinambyo Ashabu wila pye. Wi kapege kila we mbele paa keli ma cen wunluwo pi na wi yege pe woro ti na.

³¹ Nebati pinambyo Yerobowamu wila kapere nda pye ti cenle nungba to wila pye, een fo ko yere suu yenle tin bere, fo a wi saa Sidon ca fenne wunlunana Etibaali wi sumborombyo Yezabeli wi pori wi jo konaa na tunngo piin yarisunngo Baali ki kan, na foli ki yege sogowo naga gbogo.

³² A wi si saraga wosaga kan yarisunngo Baali ki kan wa Samari ca, wa yarisunngo gbogogo nga wila kan Baali wi kan ki ni.

³³ Ashabu wila yarisunngo jele Ashera ki tiyala la kan mbaa ki gbogo. Wila kapere legere ta yege pye naa ma Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li nawa pi ngban. Wi kapere tila we Izirayeli tara wunlumbolo mbele fuun paa keli ma cen wunluwo pi na wi yege pe woro ti na.

³⁴ Ashabu wi wagati wi na, a Beteli ca fenne nana Hiyeli wi si yiri ma Zheriko ca ki kan naa. Wila tunngo ki ngo le pilige nga ni, a wi pinambyo kongbanja Abiramu wi si ku. Wi yaa ca ki mbogo yeyongo koro ti le pilige nga ni, a wi pinambyo pungofo Segubu wi si ku. Kila pye ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni,

to nda làa yo Nuni pinambyo Zhozuwe wi kan we†.

17

*Yenñeŋe yon senre yofɔ Eli
wila yo wawa yaa yere
wa Izirayeli tara*

¹ Nana wà la pye wa Tishibe ca, wa Galaadi tara, paa pye naa yinri Eli. Pilige ka, a wì si saa wunlunana Ashabu wi pye fɔ: «Yawe Yenñeŋe na yinwege wolo, Izirayeli woolo Yenñeŋe na mi yen na tunngo piin li kan li mege ki na, senre nda mi yen na yuun ti nda: «Yegele ngele kaa paan ke ni, fɔngɔ se wo laga tara ti na, tisaga se si pan laga tara ti na, kaawɔ mi mbe ka pan mbege yo fɔ ki to†.» »

*Eli wila saa cɛn
wa Keriti lafogo yon ki na*

² Ko punɔ na, a Yawe Yenñeŋe li si para Eli wi ni ma yo fɔ:

³ «Yiri laga ki laga nga ki ni, ma kari wa yonlo yirisaga kɛ yeri, ma sa lara wa Keriti lafogo ki tanla, wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kɛ yeri.

⁴ Maa lafogo tɔnmɔ pi woo. Migi kono kan kaankaanye pe yeri pe saa yaakara kaan ma yeri wa ki laga ki na.»

⁵ A Eli wì si yiri ma kari ma yala Yawe Yenñeŋe li senyoro ti ni. Wila saa cɛn wa Keriti lafogo ki yon na, wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kɛ yeri.

⁶ Kaankaanye paa pye na paan na buru naa kara kaan wi yeri pinliwe naa yonlokogo. A wi nɛ lafogo tɔnmɔ pi woo.

⁷ Eɛn fɔ sanni sa gbɔn wagati wa ni, a lafogo tɔnmɔ pi si waga, katugu tisaga kpe sila pan wa tara ti ni.

*Eli wila kari wa
Sarepita ca nanɔnɔnɔ wa yeri*

⁸ Kona, a Yawe Yenñeŋe li si para Eli wi ni maa pye fɔ:

⁹ «Yiri ma kari wa Sarepita ca, wa Sidon tara ma sa cɛn wa. Wele, migi kono kan nanɔnɔnɔnɔ wa yeri wila ma kaan maa kaa.»

¹⁰ Kì pye ma, a Eli wì si yiri ma kari wa Sarepita ca. Naa wila ka saa gbɔn wa ca ki yesaga sanga na ni, a wì si nanɔnɔnɔnɔ wa yan wi yen na kanngire wulowulo. A Eli wì suu yeri maa pye fɔ: «Mila ma yenri, ki yaga ma sa tɔnmɔ ko na kan leyaraga ka ni, jango mbe ta mbe wɔ.»

¹¹ A jele wì si kari sa tɔnmɔ pa ko wi kan, a Eli wì suu yeri naa maa pye fɔ: «Mi yen nɔo yenri, ki yaga ma sa buru kongo lagaja ma pan ki ni na kan.»

¹² A jele wì suu yon sogo ma yo fɔ: «Yawe Yenñeŋe, ma Yenñeŋe na yinwege wolo li mege ki na, yaakaga kpe woro laga, nga

ki sogo. Eɛn fɔ, muwe kɛ yenle nungba pi yen na yeri colo la ni, naa sinme jenri ni sinme copile la ni. Mɛɛ na yan mi yen na kanngire jenri wulowulo? Po mi yaa songoro sa sogo mi naa na pinambyo wi ni we ka. Na waga to ka mbe kɔ, kona wee cɛn waa kunwɔ pi singi.»

¹³ A Eli wì suu pye fɔ: «Maga ka fye. Kari ma saga pye paa yege nga na maga yo. Eɛn fɔ keli ma sa buru wa gbegele na kan jelele ma pan wi ni na kan gbɛn. Ko punɔ na, mɛɛ sa mboro naa ma pinambyo wi ni ye woo wi gbegele.

¹⁴ Katugu Yawe Yenñeŋe, Izirayeli woolo Yenñeŋe pa li yo yɛɛn fɔ: «Muwe pi se ka kɔ wa colo li ni, sinme pi se si ka kɔ wa sinme copile li ni, fɔ pilige nga ni Yawe Yenñeŋe li yaa ti tisaga ki pan laga tara ti na.» »

¹⁵ A jele wì si kari ma saa ki pye paa yege nga na Eli wila ki yo wi kan we. Jele wo naa wi pinambyo wi ni, naa Eli wì si paa pye na yaakara taa na kaa fɔ ma saa gbɔn wagati tɔtɔnɔnɔnɔ ni.

¹⁶ Katugu muwe pi sila kɔ wa colo li ni, sinme fun pi sila kɔ wa sinme copile li ni, ma yala Yawe Yenñeŋe li senyoro ti ni Eli wi kan, a wigi yo we.

*Eli wila nanɔnɔnɔ
wi pinambyo wi yen maa yirige
wa kunwɔ pi ni*

¹⁷ Kì kagala ke punɔ na, nanɔnɔnɔnɔ na wila Eli wi yaara wɔ, a wi pinambyo wì si to na yaa. Wi yama pila ngban fɔ a wi wɔnwɔn pi yere.

¹⁸ Kona, a jele wì si Eli wì pye fɔ: «Yenñeŋe li lere, yingi ki yen mi naa mboro we sɔgɔwɔ? Kì cɛn ma pan laga na yeri mbe pan mbe ti na kapere ti fɔgɔ mbe tɔn na na konaa mbe ti na pinambyo wi ku wi le?»

¹⁹ A Eli wì suu yon sogo ma yo fɔ: «Ma pinambyo wi kan na yeri.» A Eli wì si pyɔ wi sho wi nɔ wi kɛɛ. Wo jate wila pye na wɔnɔ sanngazo wi yumbyo na ni, a wì si lugu ma kari pyɔ wi ni wa wi ni, ma saa wì sinngɛ wa wì sinleyaraga ki na.

²⁰ Ko punɔ na, a wì si Yawe Yenñeŋe li yenri ma yo fɔ: «Yawe Yenñeŋe, na Yenñeŋe, ma mbe yenle kaselege mbe jologo wa ki nanɔnɔnɔnɔ na wilan yaara wɔ laga wi go wi na mboo pinambyo wi gbo le?»

²¹ Kona, a Eli wì si sinle ma sanga pyɔ wi na ma saa ta yonlo taanri, mɛɛ Yawe Yenñeŋe li yenri ma yo fɔ: «Yawe Yenñeŋe, na Yenñeŋe, mila ma yenri, maga yaga ma yinwege wɔnwɔn pi songoro maa le ki pinambyo na wi ni naa.»

²² A Yawe Yenñeŋe li si Eli wì yenrɛwe pi logo, mɛɛ yinwege wɔnwɔn pi songoro

† 17:1 17:1: Zhaki 5:17

maa le pyo wi ni, a wi si songoro ma pye yinwege na naa.

²³ A Eli wi si pyo wi le ma yiri wi ni wa sanggazo yumboyo wi ni, ma tigi wi ni wa go nawa, maa kan wi no wi yeri, mee wi pye fo: «Wele, ma pinambyo wi yen yinwege na.»

²⁴ Kona, a jels wi si Eli wi pye fo: «Koni migi jen fo ma yen Yenjele li lere. Yawe Yenjele li yon senre nda maa yuun ti yen kaselege.»

18

Eli wila kari

wa wunlunaja Ashabu wi yeri

¹ Naa wagati titonlowo wa la kaa toro, wawa mba pila yere pi ye taanri wolo li ni, a Yawe Yenjele li si para Eli wi ni maa pye fo: «Yiri ma kari wa Ashabu wi yege sogowo, kona mi yaa ti tisaga ki pan laga tara ti ni.»

² A Eli wi si yiri ma kari wa Ashabu wi yeri.

Kila yala fungo ki ngban wa Samari tara fo jenge.

³ A Ashabu wi suu wunluwo go ki kagala yege wofa Abidiyasi wi yeri, a wi pan wa wi yeri. Ma si yala Abidiyasi wila pye na fye Yawe Yenjele li yege fo jenge;

⁴ katugu sanga na ni Yezabeli wila pye na Yawe Yenjele li yon senre yofenne pe tongo, Abidiyasi wila Yenjele li yon senre yofenne cenme le ma saa pe kon shyen ma pe lara waliwere ta ni lere nafa shyen ma yiri ke ke, nee pe kaan yaakara naa tonmo ni.

⁵ A Ashabu wi si Abidiyasi wi pye fo: «Yiri ma sa tara ti yanri ma toro, ma puluyo yi ni fuun naa laforo ti ni fuun ti wele. Kana ma yaa sa yantipirige yan wa laga ka na mbaa ki kaan we shonye naa we sofilele worosoye pe yeri paa kaa, jango pe koro yinwege na, waga ka pe gbo jorowo na.

⁶ A pe si tara ti wali pe yee kan mberi yanri mbe toro. Ashabu wila kon la le ma kari wi ye, a Abidiyasi wi kon la yege le ma kari wi ye.»

⁷ Ma Abidiyasi wi ta wa kon wila kee, a wi si saa fo ma fili Eli wi ni. A Abidiyasi wi suu jen. A wi si to maa yege ki jiile wa tara maa gbogo, mee yo fo: «Na tafo Eli, mboro wi yeen le?»

⁸ A Eli wi suu yon sogo ma yo fo: «Ee, muwi. Kari ma saga yo na tafo Ashabu wi kan fo: «Wele, Eli wi yen wa.» »

⁹ A Abidiyasi wi sho fo: «Yingi kapege mi pye, fo a ma yen na mi na tunmbyee na nii Ashabu wi kee wilan gbo?

¹⁰ Yawe Yenjele, ma Yenjele na yinwege wolo li mege ki na, mi wugu ma kan fo

cenle lo la woro wa nakoma wunluwo tara to ta woro wa, nda na tafo Ashabu wii leele tun pe soon lagaja wa. Een fo, na ki woolo paga pan mbe yo fo pe soon yan wa pe yeri, wi ma ti ki cenle woolo nakoma ki wunluwo tara woolo pe ma wugu mbege naga fo pe soon yan wa.

¹¹ Koni, a mboro sho fo: «Kari ma saga yo na tafo wi kan fo: Wele, Eli wi yen wa.»

¹² Mbe sigi ta, na mi ka yiri na ma tanla foonfoon nga na mbe kari, Yenjele li yinne li yaa ma le mbe kari ma ni laga nga mii jen. Na mi ka soon senre yo Ashabu wi kan, na wi soon yan pa wi yaa na gbo. Ma si yala mi na tunmbyee mi maa fye Yawe Yenjele li yege maga le wa na punwe sanga wi ni.

¹³ «Na tafo, sanga na ni Yezabeli wila pye na Yawe Yenjele li yon senre yofenne pe kuun, nga mila pye pe sila ki wogo ki yege yo ma kan wi le? Mila Yenjele li yon senre yofenne cenme le ma saa pe lara waliwege ka ni nambala nafa shyen ma yiri ke ke, na pe kaan yaakara naa tonmo ni na pe baro.

¹⁴ Koni, a mboro sho fo: «Kari ma saga yo ma tafo Ashabu wi kan fo: Wele, Eli wi yen wa.» Pa wi yaa na gbo.»

¹⁵ A Eli wi suu yon sogo ma yo fo: «Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, naa yinwege wolo li mege ki na, lo na mi yen na tunngo piin li kan we, ma taga ki na fo nala mi jate mi yaa kari wa Ashabu wi yeri.»

Eli wila wi yee naga Ashabu wi na

¹⁶ Kona, a Abidiyasi wi si kari ma saa Ashabu wi fili maga senre ti yege yo wi kan. A Ashabu wi si kari wa Eli wi yeri.

¹⁷ Naa Ashabu wila kaa Eli wi yan, a wi sho fo: «Ma na san, mboro na maa jologo ki waa Izirayeli woolo pe na we!»

¹⁸ A Eli wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi ma mila jologo ki waa Izirayeli woolo pe na. Een fo mboro naa ma to go woolo pe ni yoro wele, katugu ye je mbaa tanri Yawe Yenjele li ngasegele ke na, ma taga yarisunndo Baali ti na nari gbogo.

¹⁹ Koni leele torogo pe sa Izirayeli woolo pe ni fuun pe yeri pe pe gbogolo wa na tanla wa Karimeli yanwiga ki na, naa yarisunngo Baali ki yon senre yofenne cenme tijere naa nafa shyen ma yiri ke (450) pe ni konaa yarisunngo Ashera ki yon senre yofenne cenme tijere (400) pe ni, poro mbele pe maa nii wa wunlunjo Yezabeli wi go we.»

Eli wo naa yarisunngo Baali

ki yon senre yofenne pe kala

²⁰ Kona, a Ashabu wi si leele torogo Izirayeli woolo pe ni fuun pe yeri, mee yarisunngo Baali ki yon senre yofenne pe gbogolo wa Karimeli yanwiga ki na.

²¹ Kona, a Eli wì si fulo wa leele pe ni fuun pe tanla mɛɛ pe pye fɔ: «Ye yaa la yewile la kanni kanngolɔyɔ shyen yi na fɔ sa gbon wagati wi wiwiin? Na ki ka pye Yawe Yennɛle lo li yen Yennɛle, ye taga li na ye. Eɛn fɔ na ki ka si pye yarisunngo Baali ko ki yen Yennɛle, ye taga ki na kɛ.» Eɛn fɔ leele pe sila wi yon sogo senpyo nungba ni.

²² A Eli wì si leele pe pye fɔ: «Mi nungba mi koro Yawe Yennɛle li yon senre yofɔ, ma si yala yarisunngo Baali ki yon senre yofenne pe yen lere cenne tijere naa nafa shyen ma yiri kɛ (450).

²³ Ye pan napene shyen ni we kan. Baali yon senre yofenne pe nungba wɔ pe yɛɛ kan, poo gbo, poo koonlo, poo taga wa kanngire ti go na mboo pye saraga, paga ka kason le ti ni. Mi fun mi yaa sanja wi le mboo gbegɛle mboo taga wa kanngire ti go na, mi se kason le wa ti ni.

²⁴ Ko pungo na, ye ye yennɛle li yenri, mi fun mi yaa Yawe Yennɛle li yenri. Na ɲa Yennɛle kaa yon sogo kason ni, pa kona lo li yaa pye Yennɛle jenne le.»

A leele pe ni fuun pɛ si Eli wì yon sogo ma yo: «Wɛge logo.»

²⁵ A Eli wì si Baali yon senre yofenne pe pye fɔ: «Ye keli ye napolo wa wɔ yoo gbegɛle, katugu yoro ye yen ma lege. Kona ye ye yarisunngo ki yenri, eɛn fɔ yaga ka kason le kanngire ti ni.»

²⁶ A pɛ si napolo ɲa paa kan pe yeri wi le maa gbegɛle, mɛɛ yarisunngo Baali ki yenri maga le pinliwe pi ni fɔ ma saa gbon yonlofugo ki na. Paa pye na yuun fɔ: «Baali, we yon sogo.» Eɛn fɔ, pe sila magala logo, pe sila si pe yon sogo senpyo ni. Saraga wosaga ɲa paa kan, a pe nɛɛ yeni na kanni ɲa mari.

²⁷ Naa yonlofugo kila kaa gbon, a Eli wì si to na tege pe na, na yuun fɔ: «Yaa jorogi ngbanga, ki kaa pye Baali wi yen yennɛle we. Kana wi yen na jatere piin kala la na, nakoma wi kɛɛ yen ma yanra, nakoma wi kari ca na, nakoma wi yen na wonlo; ye daga mboo yen.»

²⁸ Kona, a pe nɛɛ jorogi ngbanga naa ma we, na pe yɛɛ wire ti koonlo pe tokobiye naa pe ɲaana ni, ma yala pe kalege ki ni, fɔ a kasanwa pila yinrigi na fuun pe na.

²⁹ Naa yonlo kila kaa pari, a pe nɛɛ Baali wi yon senre yuun fɔ ma saa gbon yonlokoɲo saraga wosaga wi na. Eɛn fɔ pe sila magala logo, pe sila pe yon sogo, pe sila si logo pe yeri.

³⁰ Kona, a Eli wì si leele pe ni fuun pe pye fɔ: «Ye fulo laga na tanla.» A leele pe ni fuun pe si fulo wa wi tanla. Kona, a Eli

wì si Yawe Yennɛle li saraga wosaga ɲa kila to ki gbegɛle naa fonngo.

³¹ A wì si sinndeere ke ma yiri shyen le ma yala Zhakobu pinambiile pe cengele ke yon ki ni, ki Zhakobu wo Yawe Yennɛle laa ki yo wi kan ma yo fɔ: «Pe yaa loon yinri Izirayeli†.»

³² A wì sigi sinndeere ti tege ma saraga wosaga ki kan Yawe Yennɛle li mɛge ni. Wila wege wɔa ma saraga wosaga ki maga; tonmo litiri nafa ma yiri kɛ mbaa ya mbe ye wa ki wege ki ni.

³³ A wì si kanngire ti tagala wa saraga wosaga ki na, mɛɛ napolo wi koonlo maa taga wa ti go na.

³⁴ Ko pungo na, a wì sho fɔ: «Ye cagboro tijere yin tonmo ni yoo wo saraga sogowogo konaa kanngire ti na.» A pɛ sigi pye ma. A Eli wì sho fɔ: «Yege pye naa shyen wogo na.» A pɛ sigi pye ma. A wì sho naa fɔ: «Yege pye naa taanri wogo na.» A pɛ sigi pye ma.

³⁵ Tonmo pila wo ma fɔ saraga wosaga ki kanngara ti lagapyew ma wege ki yin.

³⁶ Naa yonlokoɲo saraga wosanga wila kaa gbon, a Yennɛle yon senre yofɔ Eli wì si fulo wa saraga wosaga ki tanla ma sho fɔ: «Yawe Yennɛle, Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu Yennɛle, ti leele pege jen nala fɔ mboro ma yen Yennɛle laga Izirayeli tara, fɔ muwi mi yen ma tunmbyee we, fɔ migi kagala ngele ke ni fuun ke pye ma senre to fannga na.

³⁷ Na yon sogo Yawe Yennɛle, na yon sogo, jango ki leele mbele pege jen fɔ mboro ma yen Yawe Yennɛle, Yennɛle jenne le, fɔ maa jaa pe songoro pe pan ma korogo pe kotogo ki ni fuun ni.»

³⁸ Kona, a Yawe Yennɛle li kason ki si yiri wa naayeri ma tigi, ma saraga sogowogo ki sogo, naa kanngire ti ni, naa sinndeere to naa tara ti ni konaa ma tonmo mba pila pye wa wege ki ni pi waga.

³⁹ Naa leele pe ni fuun paa kaa ki wogo ki yan ma, a pɛ si to ma pe yere ti jiile wa tara nɛɛ yuun fɔ: «Yawe Yennɛle lo li yen Yennɛle le! Yawe Yennɛle lo li yen Yennɛle le!»

⁴⁰ A Eli wì sho fɔ: «Ye Baali yon senre yofenne pe yigi na kan. Yaga ka ti lere kpe mbe fe wi sho pe ni.» A pɛ si pe yigi wi kan. A Eli wì si ti a pɛ kari pe ni wa Kishon lafogo ki yon na ma saa pe konlogi wa.

Tisaga kila pan wa tara ti ni naa

⁴¹ Kona, a Eli wì si Ashabu wi pye fɔ: «Yiri maa kee ma sa li ma wɔ, katugu mi yen na tisaga ki tinme taa.»

⁴² A Ashabu wì si kari sa li mbe wɔ. Eɛn fɔ, a Eli wì si lugu wa Karimeli yanwiga ki go na, ma saa foli maa yege ki le wa wi

† 18:31 18:31: Zhenɛ 32.29; 35.10; Zhouzu 4.8

kannguuro ti sogowo, maga jiile wa tara ma Yenjele li yenri.

⁴³ A Eli wi suu tunmbyee lefonno wi pye fo: «Kari ma sa wele wa kogaje kee ki yeri.» A wi tunmbyee wi si kari ma saa wele na, mee songoro ma pan ma yo fo: «Mi si yaraga ka yan wa.» Eli wila wi tun ma yo wi sa wele wa fo ma saa ta welesaga koloshyen.

⁴⁴ Welesaga koloshyen wogo ki na, a wi tunmbyee wi sho fo: «Na yeye yen kambaaga jele la na laa yinrigi wa kogaje kee yeri, li gbeme pi yen paa kendala yen.» Kona, a Eli wi suu pye fo: «Kari ma saga yo Ashabu wi kan fo wuu wotoro na shon maa tilele wi gbegale wi yiri wila kee, nakoma tisaga ki yaa wi yon ton laga.»

⁴⁵ Ko punjo na, a yenjele li si wo lagapyew. A tifelege ki si yiri na gboon. A tisagbogo ka si pan fo jenge. Ashabu wila lugu wi wotoro na shon maa tile wi na ma kari wa Zhizireyeli ca†.

⁴⁶ Yawe Yenjele laa fannga le Eli wi ni. A wi suu kurusijara wi po wa wi senne, nee fee Ashabu wi wotoro wi yeye fo ma saa gbɔn wa Zhizireyeli ca yesaga ki na.

19

Eli wila fe ma lara Yezabeli wi na

¹ Eli wila kagala ngele fuun pye konaa wila Baaliyon senre yofenne pe gbo tokobi ni yeye nga na, Ashabu wila saa ki ni fuun ki yeye yo Yezabeli wi kan.

² A Yezabeli wi si lere tun wa Eli wi yeri wi saa pye fo: «Goto anme yeye, na mi soon gbo paa yeye nga na ma Baali yon senre yofenne pe gbo, kona yarisunndo ti jologo gbogo wa na na.»

³ A Eli wi si fye fo jenge, mee yiri ma fe mbe ta mboo yee go sho. A wi si saa gbɔn wa Berisheba ca, wa Zhuda tara, mee wi tunmbyee lefonno wi toro lema.

⁴ A Eli wo si kari wa gbinri wi ni ma pilige nungba tangala tanga. A wi si saa cen tipige ka nogo nee kunwo pi lagajaa ma yo fo: «E, Yawe Yenjele, yingo wo ni ki kala na li toro li da wi na. Ma ti mbe ku teere, katugu mii mbonro na teleye pe na.»

⁵ Ko punjo na, a wi si sinle le tipige ki nogo mee wonlo. Le ki yongolo nungba ke ni, a merege wa si pan ma jiri wi na maa yen, mee wi pye fo: «Yiri ma ka.»

⁶ A wi si yiri ma wele, mee gato wa yan tegesaga wa wi go kee ki yeri konaa tonno kugbogo ni. Ki buru cenle pe maa fo sinndelege nga ki weri ko ka na. A wi si ka ma wo, mee songoro ma sinle.

⁷ A Yawe Yenjele li merege wi si pan ma jiri naa Eli wi na ki shyen wogo na, mee wi

pye fo: «Yiri ma ka, katugu ma kondangala li yen ma tonlo.»

⁸ A wi si yiri ma ka ma wo. Ki yaakara tila fannga kan wi yeri. A wi si yiri ma tanga piliye nafa shyen ni, ki yonlo naa ki yembine, fo ma saa gbɔn wa Yenjele li yanwiga ki na, ko nga ki yen Horebu yanwiga ye.

Yenjele laa li yee naga Eli wi na

⁹ Ma Eli wi ta wa Horebu yanwiga ki na, a wi si ye wa yanwiga ki wege ka ni ma wonlo wa. A Yawe Yenjele li si para Eli wi ni maa yewe ma yo fo: «Eli, yingi ma yen na piin lagame?»

¹⁰ A Eli wi si Yenjele li yon sogo ma yo fo: «Mi jan leele pe ni na fannga ki ni fuun ni, Yawe Yenjele, Yenjele na yawa pi ni fuun fo li mege ki kala na; katugu yon finliwe mba maa le Izirayeli woolo pe ni, po jogo, mo saraga wosara ti jaanri, mo yon senre yofenne pe gbo tokobi ni. Mi nungba mi koro, koonga pe yen naga jaa mbanla gbo fun†.»

¹¹ A Yawe Yenjele li si Eli wi pye fo: «Yiri ma sa yere wa yanwiga ki na mi na Yawe Yenjele na yeye sogowo.» Le ki yongolo nungba ke ni, a Yenjele li nee toro. A tifelele gbogo ka si yiri nee gboon wa yanwiga ki na, fo na yanwira ti walagi, na waara ti jeenri Yawe Yenjele li yeye sogowo. Een fo, Yawe Yenjele li sila pye wa tifelege ki ni. Tifelege ki torongolo, a tara ti si yeye, een fo Yawe Yenjele li sila pye wa tara ti yegewe pi ni.

¹² Tara ti yegengolo, a kason si pan. Een fo Yawe Yenjele li sila pye wa kason ki ni. Kason ki torongolo, a magala jele tanla la nee yinrigi.

¹³ Naa Eli wila kaa ki magala li logo, a wi suu yeye ki fo wi derigbogo ki ni, mee yiri ma yere wa waliwege ki yon na. A magala la suu pye fo: «Eli yingi maa piin lagame?»

¹⁴ A Eli wi sho fo: «Mi jan leele pe ni na fannga ki ni fuun ni Yawe Yenjele, Yenjele na yawa pi ni fuun fo li mege ki na; katugu yon finliwe mba maa le Izirayeli woolo pe ni, po jogo, mo saraga wosara ti jaanri, mo yon senre yofenne pe gbo tokobi ni, koonga pe yen naga jaa mbanla gbo fun.»

¹⁵ Een fo, a Yawe Yenjele li suu pye fo: «Yiri ma gbinri kono li le ma songoro ma kari fo wa Damasi ca. Na maga sa ye wa, ma sa sinme kpoyi wo Hazayeli wi na maa tege Siri tara ti wunlunaja†.

¹⁶ Ko punjo na, ma sa sinme kpoyi wo Nimishi pinambyo Yehu wi na maa tege Izirayeli tara ti wunlunaja. Shafati pinambyo Elize na wi yiri wa Abeli Mehola

† 18:45 18:45: Zhaki 5.18 † 19:10 19:10: Oronu 11.3
9.1-6

† 19:15 19:15: 2 Wunlu 8.7-13 † 19:16 19:16: 2 Wunlu

ca, ma sa sinme kpoyi wo wi na fun maa tege Yennele yon senre yofɔ ma yee yonlo†.

¹⁷ Kona lere ɲa fuun ka fe mbe sho Hazayeli wi tokobi wi kee, Yehu wi yaa wo gbo. ɲa fuun ka fe mbe sho Yehu wi tokobi wi kee, Elize wi yaa wo gbo.

¹⁸ Eɛn fɔ mi yaa lere waga koloshyen (7 000) wo yaga na yee kan laga Izirayeli tara, poro mbele pee kannguuro kan yarisunngo Baali ki yee sogowo mbege gbogo, konaa mbe keyen wa ki yologo mbege gbogo†.»

*Eli wila Elize wi yeri
wi pye Yennele yon senre yofɔ
wa wi yonlo*

¹⁹ Kona, a Eli wi si yiri le ki laga ki na ma kari, mee saa Shafati pinambyo Elize wi yan. Wila pye na fali kere falinere capire ni. Nere shyenzyen tegesaga ke ma yiri shyen tila pye wi yeri. Wo jate wila pye na tunngo piin tegesaga ke ma yiri shyen woro ti ni. A Eli wi si fulo wa wi tanla maa derigbogo ki wo maga wa wi na†.

²⁰ Ki pye ma, a Elize wi suu nere ti yaga le, ma fe Eli wi punngo na ma saa wi pye fɔ: «Ki yaga mbe sa keyen wa na to naa na no pe yologo mbe sara pe na, mbe si jen mbe pan mbe taga ma na.»

A Eli wi suu pye fɔ: «Kari ma pan, ɲga mi pye ma na ki kala na.»

²¹ A Elize wi si yiri le Eli wi tanla ma kari, mee saa falinere ti shyen yigi mari gbo. A wi si falinere capire tire ti tege maga kara ti sogɔ mari kan wi woolo pe yeri, a peri ka. Ko punngo na, a wi si yiri ma taga Eli wi na ma pye wi tunmbyee.

20

*Beni Hadadi naa Ashabu
pe malaga kongbanɲga*

¹ Kona, a Siri tara wunlunana Beni Hadadi wi suu malingboonlo pe ni fuun pe gbogolo. Wunlumbolo nafa ma yiri ke ma yiri shyen poro la saga wi na, naa shonye ni konaa malaga gbonwotoroye ni. A wi si kari ma saa malingboonlo censaga kan wa Samari ca ki tanla maga yon ton.

² A wi si pitunmbolo torogo wa ca ki ni wa Izirayeli tara wunlunana Ashabu wi yeri ma yo pe saa pye fɔ:

³ «Beni Hadadi wi yo fɔ ma warifuwe naa ma te wi yen wi woo. Ma jeele naa ma pinambiile mbele pe yon ma we pe ni fuun na, pe yen wi woolo.»

⁴ A Izirayeli wunlunana wi suu yon sogo ma yo fɔ: «Na tafo, senre nda ma yo tori. Mi yen ma woo naa na kee yaara ti ni fuun ti ni.»

⁵ Ko punngo na, a Beni Hadadi wi pitunmbolo pe si songoro ma kari ma saa Ashabu wi pye naa fɔ: «Beni Hadadi pa wi yo yeen fɔ: «Mi pitunmbolo torogo wa ma yeri pe saga yo ma kan fɔ moɔ warifuwe, naa ma te, naa ma jeele konaa ma pinambiile pe kan na yeri.

⁶ Eɛn, goto anme yee, mi yaa na tunmbyeele pe torogo wa ma yeri. Pe yaa soon go ki san konaa ma legboolo pe yinre ti ni. Yaara nda fuun ti yen songbanga woro ma yee na, pe yaa ti ni fuun ti le mbe pan ti ni na kan.» »

⁷ Kona, a Izirayeli tara wunlunana wi si tara ti leelele pe ni fuun pe yeri ma pe pye fɔ: «Yoro jate yee jen ye filige ki na fɔ ki nana ɲa wi yen na kapege jate we ni; katugu wila leele torogo laga na yeri ma yo mbanla jeele, naa na pinambiile pe kan wi yeri konaa na warifuwe naa na te wi ni. Mi sila je ki na.»

⁸ A leelele pe ni fuun konaa leele sanmbala pe ni fuun pe si Ashabu wi pye fɔ: «Maga ka logo wi yeri, maga ka yenle ɲga wi yo ki na.»

⁹ Kona, a Ashabu wi si Beni Hadadi wi pitunmbolo pe pye fɔ: «Ye kari ye saga yo na tafo wunlunana wi kan fɔ: «ɲga wila keli ma yenri, mi ɲa wi tunmbyee na yeri kongbanɲga ki na, mi yere ki na mbe ki ni fuun ki pye. Eɛn fɔ, ɲga wi yo yonlo na lo na, mi se ya ko pye.» »

A Pitunmbolo pe si songoro ma saa ki senre ti yee yo Beni Hadadi wi kan.

¹⁰ A Beni Hadadi wi si tunngo torogo naa wa Ashabu wi yeri ma yo fɔ: «Samari ca na ki ka ka tongo, malingboonlo mbele pe yen na punngo na, na ki mbogo tara tiga pe ni fuun pe kendagala ke yinyin, pa kona na yarisunndo ti jologo gbogo wa na na!»

¹¹ Eɛn fɔ, a Izirayeli tara wunlunana wi si pitunmbolo pe pye fɔ: «Ye saga yo wi kan fɔ lere ɲa wila kee wa malaga gbonsaga wo si daga mbaa wi yee sonni paa yee ɲga na ɲa wi yiri wa malaga gbonsaga na paan wi yen!»

¹² Naa Beni Hadadi wila kaa ki senre ti logo maa ta wi yen na sinme woo wo naa wi wunlumbolo yeenle nafa ma yiri ke pe ni, wa pe paara yinre ti ni, a wi suu malingboonlo pe pye fɔ: «Ye yiri ye yere wa ye yeresara!» A pe si yiri ma yere ma yee wa Samari ca ki yeri.

¹³ Kona, a Yennele yon senre yofɔ wa si pan Izirayeli tara wunlunana Ashabu wi korogo ma yo fɔ: «Yawe Yennele pa li yo yeen fɔ: «Ki malingboonlo janwa gbolo na ma woro nali yaan? Mi yaa pe ni fuun pe

† 19:18 19:18: Oromu 11.4 † 19:19 19:19: Eli wila wi derigbogo ki wo maga wa Elize wi na ko kapyee ko la pye naga nari ma yo wila Elize wi yeri wi pye Yennele yon senre yofɔ.

le ma kɛɛ nala. Pa kona ma yaa ki jen mbe
yo fo muwi mi yen Yawe Yɛnnɛle le!» »

¹⁴ A Ashabu wi suu yewe ma yo fo:
«Yawe Yɛnnɛle li yaa pe le kɛɛ ambo
fanɲa na?»

A Yɛnnɛle yon senre yofɔ wi suu yon
sogo ma yo fo: «Pa Yawe Yɛnnɛle li yo yɛɛ
fo: <Janmaratigiye pe yaa ka lefonmbolo
mbele wɔ, li yaa pe le kɛɛ poro fanɲa na.>
»

A Ashabu wi sho naa fo: «Ambo wi yaa
keli sa to malaga ki na?»

A Yɛnnɛle yon senre yofɔ wi sho fo:
«Mboro wi.»

¹⁵ Kona, janmaratigiye paa tunmbyeele
lefonmbolo mbele wɔ, a Ashabu wi si pe
jiri. Paa pye lere cɛnnɛ shyen naa nafa
ma yiri kɛ ma yiri shyen (232). Ko pungo
na, a wi si Izirayeli malingbɔɔnlo pe jiri.
Poro la pye lere waga kolɔshyen (7 000).

¹⁶ A pɛ si yiri mbe sa to pe na yonlo
funɲa ki na. Kila yala Beni Hadadi
naa wunlumbolo nafa ma yiri kɛ mbele
paa pye wi ni pe yen na sinne woo na
sinndire piin wa pe paara yinre ti ni.

¹⁷ Janmaratigiye paa tunmbyeele
lefonmbolo mbele wɔ poro paa keli ma
saa to malaga ki na. A Beni Hadadi wi si
leele pele torogo pe sa nga kila piin wa
ki wele. A pɛ si songoro ma pan maga yo
wi kan fo: «Leele pele yen na yinrigi wa
Samari ca na paan.»

¹⁸ A Beni Hadadi wi sho fo: «Na ki ka
pye paa paan mbe yeyinɲe lagaja, ye pe
yigi weele yaa paan pe ni. Na ki ka si pye
paa paan mbe to we na malaga ni, ye pe
yigi weele yaa paan pe ni.»

¹⁹ Ma si yala janmaratigiye paa tunmby-
eele lefonmbolo mbele wɔ paa yiri wa ca
ki ni. A Izirayeli malingbɔɔnlo pɛ si yiri
ma taga pe na.

²⁰ A pe ni fuun nungba nungba pɛ si saa
to maliwiinle nungba nungba na ma pe
gbon ma pe gbo. Ki kaa pye ma, a Siri tara
fenne pɛ si fe. A Izirayeli woolo pɛ si taga
pe na, na pe puro. Siri tara wunlunana
Beni Hadadi wi si lugu shon wa na ma fe
ma sho wo naa wi shon lugufenne pele ni.

²¹ Ki pyelomo pi na ma, Izirayeli tara
wunlunana wila malaga gbon Siri tara
fenne pe ni, ma pe shɔnye pe gbo, ma pe
malaga gbonwotoroye pe jɔgo konaa ma pe
ya fo jɛnge.

*Beni Hadadi naa Ashabu
pe malaga shyen wogo*

²² Kona, a Yɛnnɛle yon senre yofɔ wɔ si
pan wa Izirayeli tara wunlunana Ashabu
wi yeri maa pye fo: «Bala ma kotogo le
ma yɛɛ ni, ma jatere pye jɛnge, ma nga
ma yaa pye ki jen; katugu yelapanna anne

yɛge Siri tara wunlunana wi yaa pan mbe
to ma na malaga ni.»

²³ Siri tara wunlunana wi legbɔɔlo pɛ si
kaa wi pye fo: «Izirayeli woolo pe Yɛnnɛle
li yen yanwira yɛnnɛle, ko ki ti pɛ ya we
ni. Eɛn fo koni, ye ti we sa malaga ki gbon
pe ni wa funwa laga falafala ki ni. Pa kona
we yaa ya pe ni, ki ka kaa ma kɔɔn shyen.

²⁴ Nga ma daga mbe pye naa ki nga: Ma
wunlumbolo pe ni fuun nungba nungba
pe laga wa wunluwo pi na, mɛɛ teele pele
yɛge tɛge wa pe yonlo.

²⁵ Pɛ ya malingbɔɔnlo mbele ni, mboro
jate, malingbɔɔnlo pele yɛge wɔ naa legere
pe yonlo, naa shɔnye ni mbele pɛ gbo
pe yonlo konaa malaga gbonwotoroye ni,
mbele pɛ jɔgo pe yonlo. Ko pungo na, we
yaa sa malaga gbon Izirayeli woolo pe ni
wa funwa laga falafala ki ni. Pa kona, we
yaa ya pe ni, ki ka kaa ma kɔɔn shyen.»

A Beni Hadadi wi si logo pe yeri, ma nga
paa yo wi kan ki pye.

²⁶ Ki yelapanna, a Beni Hadadi wi si Siri
tara fenne pe jiri naa, mɛɛ pe le ma kari
wa Afeki ca ki yeri mbe sa malaga gbon
Izirayeli woolo pe ni.

²⁷ A Ashabu wi si Izirayeli woolo pe jiri
fun, mɛɛ yaakara kan pe yeri fun. Ko
pungo na, a pɛ si kari mbe sa fili Siri
tara fenne pe ni. Paa saa pe malingbɔɔnlo
censaga ki kan ma yɛge wa Siri tara fenne
pe yeri. Izirayeli woolo paa pye jɛgele paa
sikangbeleye jɛgele jɛgele shyen yen; ma
si yala Siri tara fenne poro la tara ti yin
lagapyew.

²⁸ A Yɛnnɛle yon senre yofɔ wi si pan
naa wa Izirayeli tara wunlunana wi yeri,
maa pye fo: «Pa Yawe Yɛnnɛle li yo yɛɛ
fo: <Ki kaa pye Siri tara fenne pɛ yo mi na
Yawe Yɛnnɛle mi yen yanwira yɛnnɛle, fo
mi woro funwa laga falafala ko Yɛnnɛle,
mi yaa pe malingbɔɔnlo janwa gbolo na li
ni fuun li le ye kɛɛ. Pa kona, ye yaa ki jen
fo muwi mi yen Yawe Yɛnnɛle le.> »

²⁹ Malingbɔɔnlo censaga shyen kila yere
ma yɛge wa ki yɛɛ yeri fo ma saa gbon
piliye kolɔshyen. Pilige kolɔshyen wogo
ki na, a pɛ si to malaga ki na. Ki pilige
nungba ki ni, a Izirayeli woolo pɛ si
malingbɔɔnlo mbele paa pye tooro na pe
waga cɛnnɛ (100 000) gbo Siri tara fenne
pe ni.

³⁰ A Siri tara malingbɔɔnlo sanmbala pɛ
si fe ma kari wa Afeki ca. Eɛn fo, a ca ki
mbogo ki si toori lere waga nafa ma yiri
kolɔshyen (27 000) na ma pe gbo.

*Ashabu wila yon finliwe le
Siri tara wunlunana wi ni*

Beni Hadadi wila fe fun ma kari wa ca nawa, ma saa na lara yumbiile pe ni na toro†.

³¹ A wi tara legboolo pè suu pye fò: «Wele, wège logo ma yo fò Izirayeli tara wunlumbolo pe yen leele yinriwe tafenne. Ki yaga we jatere piriwen yariporo lele we yee na, we manda popo wa we yinre ti na†, we kari wa Izirayeli tara wunlunana wi yeri we saa yenri, kana wi yaa ma yaga yinwege na.»

³² A pè si jatere piriwen yariporo lele pe yee na, ma manda popo wa pe yinre ti na, mée le ma kari wa Izirayeli tara wunlunana wi yeri, ma saa wi pye fò: «Ma kulonana Beni Hadadi wi pan nòo yenri fò maa yaga yinwege na.»

A Ashabu wi si pe yewe ma yo fò: «Wi yen yinwege na bere? Een! Koni wi yaa pye na sefo.»

³³ A ki leele pè sigi wele maga yan fò ki senre ti yen senjende. A pè si fyeele ma senre ti sho wi yon na ma yo fò: «A, Beni Hadadi wi yen ma sefo!»

A Ashabu wi sho naa fò: «Ye saa yeri ye pan wi ni na kan.» A Beni Hadadi wi si yiri wa wi larasaga ma pan wa Ashabu wi yeri. A Ashabu wi si ti a wi lugu wa wi wunluwo wotoro na shonye maa tilele wi ni.

³⁴ A Beni Hadadi wi sho fò: «Cara nda na to wila sho ma to wi yeri mi yaa ti songoro ma na. Ma mbe ya sa peresara ta kan wa Damasi ca fun paa yege nga na, na to wila saa ta kan wa Samari ca we.»

A Ashabu wi sho fò: «Mi wo na, mi yaa yon finliwe le ma ni mboon yaga maa kee.» A Ashabu wi si yon finliwe le Beni Hadadi wi ni, maa yaga a wi songoro ma kari.

*Yennele yon senre yofò
wà la Ashabu wi jeregi*

³⁵ Pilige ka, wa Yennele yon senre yofenne gbogolomo pi ni, pe forogofò wà sigi yo wi forogofò yenle wa kan fò: «Yawe Yennele li yo mala gbòn mala welege.» Een fò, a ki nana wi si je ma yo wi soo gbòn mboò welege.

³⁶ Kona, na wi yo poo gbo, a wi suu nimbye wi pye fò: «Mà kaa je Yawe Yennele li senyoro ti na, na maga ka yiri na na tanla mbaa kee, jara yaa sa to ma na mboon gbo.» Naa wi nimbye wila kaa yiri le wi tanla na kee, a jara si saa to wi na teere maa gbo.

³⁷ A ki lere nungba wi si kari ma saa wi nimbye wa yege yan ma suu pye fò: «Na gbòn mala welege.» A wo suu gbòn maa welege.

³⁸ Kona, a Yennele yon senre yofenne pe forogofò wi suu yege ki pò parisanga ni, maa yee cenlomo pi kannga, mée kari ma saa yere wa konò na wunlunana wi mbaa le li yon na naa singi.

³⁹ Naa wunlunana wila kaa na toro, a Yennele yon senre yofenne pe forogofò wi suu yeri ngbanga ma yo fò: «Mi na tunmbyee mila pye wa malaga gbonsaga. Ma we ta wa malaga ki na, a nana wà si yiri wa malingboonlo pe ni, ma pan ma kasopyo wa kan na yeri, mée na pye fò: «Ta ki nana na wi wele na kan. Na wi ka fe, mboro ma yaa kò ki ni wa wi yonlo nakoma ma yaa na kan warifuwe pyo waga taanri (3 000) ni.»

⁴⁰ Een fò, mi na ma tunmbyee, maga ta na yege kila pye ma weri lagapyew, a nana wi si fe.»

A Izirayeli tara wunlunana wi suu pye fò: «Mboro jate mà kiti wi kon ma yee na mako.»

⁴¹ Le ki yongolo nungba ke ni, a Yennele yon senre yofò wi si parisanga ki sanga maga laga wa wi yege ki na. A Izirayeli tara wunlunana wi suu yan maa jen fò Yennele yon senre yofenne wo wa wi.

⁴² Kona, a wi si wunlunana wi pye fò: «Pa Yawe Yennele li yo yeen fò: «Nana na mila tege wi ye mboò tongo, maa yaga wi kari mée wi gbo. Koni mboro ma yaa ku wi yonlo, ma tara woolo pe yaa ku wi tara woolo pe yonlo.» »

⁴³ Ki senre ti logongolo, a Izirayeli tara wunlunana wi si songoro jatere piriwen naa yesanga ni ma kari wi ca, wa Samari.

21

Pàa Naboti wi gbo

¹ Ki kagala ke pungo na, kala na làa pye li na: «Nana wà la pye wa Zhizireyeli ca, paa pye naa yinri Naboti. Ezen kere la pye wi yeri wa Zhizireyeli ca. Ki kere tila pye ma mara Samari tara wunlunana Ashabu wi wunluwo go ki na.»

² Pilige ka, a Ashabu wi si Naboti wi pye fò: «Ma ezen kere ti kan na yeri, mi yaa ti pye sege kere, katugu ti yen le na go ki tanla. Mi yaa ezen kere ta yege kan ma yeri nda ti yonlo, nda ti yon ma we. Na ko soon ndanla pa mi yaa ti sonnogo ki kan ma yeri penjara.»

³ Een fò, a Naboti wi si Ashabu wi yon sogo ma yo fò: «Laga nga na teleye pè kan na yeri korogo, Yawe Yennele lilan sho mbe sa ko kan mboro yeri†.»

† 20:30 20:30: Nga ki yo fò: *Ma saa na lara yumbiile pe ni na toro* Eburuye senre ti ni ki mbe ya logo fò ma saa lara wa go ki logologo wa ni. † 20:31 20:31: Kila pye mbe jatere piriwen yariporo ti le ko la pye naga nari fò lere wa fannaga ta ma na, a mà go sogo maa kan. Manda to na, kila pye pe mari popo kasopiile pe kanmishoolo pe na, mari popo wa pe yinre ti na.

⁴ A Ashabu wì si songoro ma kari wi go jatere piriwen naa yesanga ni Zhizireyeli ca fenne naja Naboti wila senre nda yo ti kala na. Naboti wila wi pye ma yo fo: «Na teleye pè laga nga kan na yeri korogo, mi sege kan ma yeri.» A wì si saa sinle wa wi sinleyaraga ki na ma yege wa wa mbogo ki yeri; wi sila yaraga kpe ko ka.

⁵ A wi jo Yezabeli wì si pan le wi tanla, ma suu yewe ma yo fo: «Yingi koon nawa pi tanga ma na fo a mà je yaakara ti na?»

⁶ A wi suu jo wi yon sogo ma yo fo: «Mi saa para Zhizireyeli ca fenne naja Naboti wi ni maa pye fo: «Ma erezen kere ti pere na yeri, nakosima na ki koon ndanla mi yaa ta yege kan ma yeri ti yonlo.» E'en fo, a wì silan yon sogo ma yo fo: «Mi sanla erezen kere ti kan ma yeri.»

⁷ Kona, a wi jo Yezabeli wì suu pye fo: «Mboro ma ma yen Izirayeli tara wunlunaja we le? Yiri ma li, maa yogori. Mi jate mi yaa Zhizireyeli ca fenne naja Naboti wi erezen kere ti kan ma yeri.»

⁸ A Yezabeli wì si sewe'ele yonlogo Ashabu wi mege na, mee Ashabu wi mege ki tegere tegayaraga ki tagataga pe na, mee pe torogo Naboti wi ca le'e'ele naa kagala yege wofenne pe yeri. ⁹ Wila ki yonlogo wa sewe'ele pe ni ma yo fo: «Ye pilige ka tege yege yo lagapyew, fo lere pyew wi yenge le. Ye Naboti wi tege ki kapyege ki yege na.

¹⁰ Ye lejagala shyen tege wi yege sogowo, pe бага wi na pe yo fo wi Yennele li mege ki jogo, ma wunlunaja wi mege ki jogo. Ko punjo na, ye saa wa sinndeere ni yoo gbo[†]».

¹¹ Naboti wi ca woolo, naa wi ca le'e'ele konaa kagala yege wofenne pe ni, poro mbele paa pye wi ni wa ca nungba ki ni, a pè sigi pye paa yege nga na Yezabeli wila ki yo pe kan we. Senre nda wila le wa sewe'ele pe ni ma torogo pe kan, a pè sigi pye ma.

¹² A pè si pilige tege yenge lege ki na, mee Naboti wi tege wi pye ki gbogolomo pi yege.

¹³ A ki lejagala shyen pè si pan ma cen Naboti wi yege sogowo, mee бага wi na janwa wi yege na ma yo fo: «Naboti wi Yennele li mege ki jogo, ma wunlunaja wi mege ki jogo.» Ki kaa pye ma, a pè si kari wi ni wa ca ki punjo na, ma saa wi wa sinndeere ni maa gbo.

¹⁴ Ko punjo na, a pè si leele torogo wa Yezabeli wi yeri ma yo fo pè Naboti wi wa sinndeere ni maa gbo.

¹⁵ Naa Yezabeli wila kaa ki logo ma yo fo pè Naboti wi wa sinndeere ni maa gbo, a wì si Ashabu wi pye fo: «Yiri ma sa Zhizireyeli ca fenne naja Naboti wi erezen

kere ti le mari ta, to nda wila je ti na ma yo wi seri pere ma yeri we; katugu Naboti wi woro go na, wi ku.»

¹⁶ Naa Ashabu wila kaa ki logo ma yo Naboti wi ku, a wì si yiri ma kari sa Zhizireyeli ca fenne naja Naboti wi erezen kere ti le mberi pye wi woro.

Eli wila Ashabu naa Yezabeli pe jeregi

¹⁷ Kona, a Yawe Yennele li si para Tishibe ca fenne naja Eli wi ni maa pye fo:

¹⁸ «Yiri ma sa Izirayeli tara wunlunaja Ashabu wi fili, wo na wa Samari ca we. Wowi na yeen wa Naboti erezen kere ti ni, wi kari sari le mberi pye wi woro.

¹⁹ Ma saga yo wi kan fo mi na Yawe Yennele pa mi yo yeen fo: «Wele, mà lere gbo, mee pan naa mboo yarijende ti le mberi pye ma woro!» Maga yo wi kan naa fo mi na Yawe Yennele pa mi yo yeen fo: «Pyoonlo pè Naboti wi kasanwa pi laala laga nga na, pe yaa koon woo pi laala le ki laga nungba ki na.»

²⁰ Naa Ashabu wila kaa Eli wi yan, a wì sho fo: «E, na mbenfo mà pan na korogo lagame naa?»

A Eli wì suu yon sogo ma yo fo: «Ee, mi pan ma korogo, katugu mdo yee kan kapege ki yeri ma kapege pye Yawe Yennele li yege sogowo.

²¹ Ki kala na, Yawe Yennele li yo fo: Wele, mi yaa ti jologo gbogo mbe to ma na; mbe mboro naa ma setirige piile pe ni ye tongo mbe ye ko pew. Nambala mbele fuun pe yen Ashabu wi go woolo, kulolo naa lese'e'e, mi yaa pe ni fuun pe ko mbe pe wo wa Izirayeli gbogolomo woolo pe ni.

²² Mi yaa ma go ki pye paa Nebati pinambyo Yerobowamu wi go ki yen, konaa paa Ahiya pinambyo Bayesha wi go ki yen, katugu mala nawa pi ngban, naa mà ti Izirayeli woolo pè kapege pye we.»

²³ Yawe Yennele laa para fun Yezabeli wi wogo na ma yo fo: «Pyoonlo pe yaa ka Yezabeli ghoo wi ka wa Zhizireyeli ca mbogo ki tanla[†]».

²⁴ Ashabu wi go lere na fuun ka ku wa ca nawa, pyoonlo pe yaa wo ka. Na fuun ka si ku wa wasege, naayeri sannjere ti yaa wo yoli.»

²⁵ Lere wo wa fa yiri mboo yee kan kapege ki yeri mbaa kapege piin Yawe Yennele li yege na paa Ashabu wi yen. Wi jo Yezabeli wo la pye naa sunnu naa nii kapege ki ni.

²⁶ Wila katijangara pye jenge, maa yee kan yarisunndo gbogowo pi yeri, paa yege nga na Amori cenle woolo paa pye naga piin we; poro mbele Yawe Yennele laa pe

[†] 21:10 21:10: Levi 24.10-16 [†] 21:23 21:23: 2 Wunlu 9.36 [†] 21:26 21:26: Zhene 15.16; Eki 23.23; Dete 1.17

puro ma pe yirige wa Izirayeli woolo pe yege we†.

*Ashabu wila wi yege tirige
Yenjele li yege sogowa*

²⁷ Naa Ashabu wila kaa ki senre ti logo, a wi suu yeera yariporo ti walagi maga naga fo wi jatere wi piri wi na, mee jatere piriwen yariporo le wi yege na, ma je yaakara ti na. Wila pye na sinlele ki jatere piriwen yariporo ti ni konaa na yinrigi na tanri ti ni yoro.

²⁸ Kona, a Yawe Yenjele li si para Tishibe ca fenne naja Eli wi ni ma yo fo:

²⁹ «Ashabu wuu yege tirige na yege sogowa yege nga na, ma sigi yan? Ki kaa pye wuu yege tirige na yege sogowa, mi se jologo ki wa wi go woolo pe na wi yinwege sanga wo ni. Een fo mi yaa kaga wa pe na wi pinambyo wi wunluwo sanga wo ni†.»

22

*Ashabu wila pye na jaa
mbe sa Aramoti ca ki sho mbege ta*

¹ Yegele taanri koro la toro, malaga si yiri Izirayeli woolo naa Siri tara fenne pe sogowa.

² Yege taanri wolo li ni, a Zhuda tara wunlunaja Zhofafati wi si kari wa Izirayeli tara wunlunaja Ashabu wi yeri.

³ A Izirayeli tara wunlunaja wi suu tunmbyeele pe pye fo: «Nde yege jen ma yo Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki yen woro wogo? Ma sigi ta we woro na yaraga ka piin mbege sho Siri tara fenne wunlunaja wi yeri.»

⁴ A wi si Zhofafati wi yewe ma yo fo: «Ma mbe yenle mbe pinle na ni we sa malaga gbon Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki ni le?»

A Zhofafati wi si Izirayeli tara wunlunaja wi yon sogo ma yo fo: «Ee, mi yaa kari ma ni. Mi naa mboro ni we yen leele nungba, na woolo poro naa ma woolo pe ni pe yen nungba, na shonye poro naa ma shonye pe ni pe yen nungba.»

⁵ Ko punjo na, a Zhofafati wi si Izirayeli tara wunlunaja wi pye fo: «Ki yaga ma Yawe Yenjele li yewe ghen.»

*Yenjele yon senre yofa Mishe
wila Ashabu wi yeri
(2 Kuro 18.2-27)*

⁶ Kona, a Izirayeli tara wunlunaja wi si Yenjele yon senre yofenne pe gbogolo. Paa pye na kee lere cenme tijere (400) yon ko yeri. A wi si pe yewe ma yo fo: «Mi daga mbe kari sa malaga gbon Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki ni lee nakoma mii daga mbe kari?»

A pe suu yon sogo ma yo fo: «Ma mbe ya mbe kari. Yawe Yenjele li yaa pe le wunlunaja ma kee.»

⁷ Een fo, a Zhofafati wi si yewe ma yo fo: «Naga yen ma, Yenjele yon senre yofa wa yege woro laga naa na we mbe ya sa Yawe Yenjele li yewe wa wi yeri?»

⁸ A Izirayeli tara wunlunaja wi si Zhofafati wi yon sogo ma yo fo: «Naja nungba wa yen wa, na we mbe ya sa Yawe Yenjele li yewe wa wi yeri. Een fo wi kala li silan ndanla, katugu wila Yenjele li yon senre yo mbe sentanra yo na kanngolo, na senpere ma. Yimila pinambyo Mishe wowi.»

A Zhofafati wi sho fo: «Wunlunaja maga kaga yo ma.»

⁹ Kona, a Izirayeli tara wunlunaja wi suu wunluwo go tunmbyeele pe yegefo wa yeri maa pye fo: «Kari ma sa Yimila pinambyo Mishe wi yeri wi pan laga fyaw.»

¹⁰ Kila yala Izirayeli tara wunlunaja wo naa Zhuda tara wunlunaja Zhofafati wi ni pe pe wunluwo yariporo ti lele ma cencen wa pe wunluwo joro ti na wa finliwe pyesaga ki ni, wa Samari ca mbogo yeyongo ki tanla. Yenjele yon senre yofenne pe ni fuun paa pye na Yenjele li yon senre yuun pe yege sogowa.

¹¹ Kenaana pinambyo Sedesiyasi wila tuguron yenjele keke gbegele wi yege kan. Wila wunlunaja wi pye fo: «Pa Yawe Yenjele li yo yen fo: «Ma yaa Siri tara fenne pe gbon ki yenjele ngele ke ni fo mbe sa pe tongo mbe pe ko pew.» »

¹² Yenjele yon senre yofenne pe ni fuun paa pye naga senre nungba ti yuun ma fun fo: «Yiri ma kari Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki korogo. Ma yaa ya ki ni. Yawe Yenjele li yaa ca ki le mboro wunlunaja ma kee.»

¹³ Pitunjo na wila kari sa Mishe wi yeri, a wo si Mishe wi pye fo: «Wele, Yenjele yon senre yofenne pe ni fuun pe yon wa nungba na senjende yuun wunlunaja wi kan. Ma ti ma woyoro ti pye nungba pe woro ti ni. Ma senjende yo wi kan.»

¹⁴ A Mishe wi suu yon sogo ma yo fo: «Yawe Yenjele na yinwege wolo li mege ki na, Yawe Yenjele liga senre nda yo na kan, to mi yaa yari leele pe kan.»

¹⁵ Naa Mishe wila ka saa gbon wa wunlunaja wi na, a wunlunaja wi suu yewe ma yo fo: «Mishe, we daga mbe kari sa malaga gbon Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki ni lee nakoma we daga mbege yaga?»

† 21:29 21:29: 2 Wunlu 10.1-11

A Mishe wi suu yon sogo ma yo fo: «Ta kee fasi! Ma yaa cew ta. Yawe Yenjele li yaa ca ki le wunlunana ma kee.»

¹⁶ Een fo, a wunlunana wi suu pye fo: «Mi daga mbege yo ma kan yosaga jori fo ma wugu, maga ka yaraga ka kpe yo na kan na kaselege ko ce ma Yawe Yenjele li mege ki na?»

¹⁷ A Mishe wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi Izirayeli woolo pe yan pe jaraga wa yanwira ti na paa simbaala yen mbele konrifo woro pe na.

Ki kala na, Yawe Yenjele li yo fo: «Ki leele mbele, to woro pe na.

Pe ni fuun nungba nungba pe songoro yeyingge na wa pe yinre†.»

¹⁸ A Izirayeli tara wunlunana wi si Zhofafati wi pye fo: «Mi sigi yo na ma kan? Wila Yenjele li yon senre yo na kanngolo ti pye senjende, kaawo ti tipere to ce wi ma yo.»

¹⁹ Kona, a Mishe wi sho naa fo: «Wele, Yawe Yenjele li senre ti logo: «Mi Yawe Yenjele li yan li cen wa li wunluwo jongo ki na, naayeri malingboonlo† pe ni fuun pe yen ma yere li tanla, li kalige kee naa li kamenge kee ki na.

²⁰ A Yawe Yenjele li sho fo: Ambo wi yaa kari sa Ashabu wi fanla mbe ti wi sa to Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki na, wi ko wa malaga ki ni?» A naayeri malingboonlo pe ni fuun pe si pe woyoro yo, a ti yiri ti ye ti ye.

²¹ Kona, a yinne la si pan ma yere Yawe Yenjele li yege sogowo ma yo fo: «Mi yaa saa fanla.» A Yawe Yenjele li sili yewe ma yo fo: «Ma yaa ki pye mele?»

²² A yinne li sho fo: «Mi yaa yiri mbe sa yagbogowo senre le wi Yenjele yon senre yofenne pe ni fuun pe yon.» A Yawe Yenjele li sho fo: «A, mboro wo na, ma mbe ya mboo fanla mboo pungo. Yiri ma saga pye ma.»

²³ A Mishe wi sho naa fo: «Wele, koni Yawe Yenjele li yagbogolo yinne le ma Yenjele yon senre yofenne mbele fuun pe yen laga pe nawa; katugu Yawe Yenjele ligi kon maga tege mbe jologo wa ma na.»

²⁴ Kona, a Kenaana pinambyo Sedesiyasi wi si yiri ma fulo wa Mishe wi tanla maa nungbolo li gbon, mee yo fo: «Yawe Yenjele li yinne li womo wo mele mi ni mee saa ye mboro ni na para?»

²⁵ A Mishe wi suu yon sogo ma yo fo: «Pilige nga ni maga kaa yiin yumbiile pe ni mbaa lara la toro kona ma yaa ki jen.»

²⁶ Kona, a Izirayeli tara wunlunana wi si konon kan wi tunmbyee wa yeri ma yo fo: «Mishe wi le ma kari wi ni wa cafo Amo

wi yeri konaa wa na pinambyo Zhouwasi wi yeri.

²⁷ Maga yo pe kan fo: «Wunlunana wi yo yege nana na wi le wa kaso, yaa yaakara jenri naa tonmo jenri kaan wi yeri ko ce, fo mbe ka sa yiri wa malaga ki na mbe songoro yeyingge na.»

²⁸ A Mishe wi suu yon sogo ma yo fo: «Na maga songoro mbe pan yeyingge na, kona Yawe Yenjele lo ma li para na ni, a migi yo.» A wi sho naa fo: «Yoro sanmbala pyew, yege senre nda ti logo.»

Paa Ashabu wi gbo malaga na (2 Kuro 18.28-34)

²⁹ Kona, a Izirayeli tara wunlunana wo naa Zhuda tara wunlunana Zhofafati wi ni pe si yiri ma kari sa to Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki na.

³⁰ A Izirayeli tara wunlunana wi si Zhofafati wi pye fo: «Mi yaa yariporo ta yege le mbanla cenlomo pi kannga mbe kari wa malaga. Een fo mboro wo na, mo wunluwo yariporo ti le ma yee na.» Kona, a Izirayeli wunlunana wi suu yee cenlomo pi kannga ma kari wa malaga.

³¹ Ma si yala Siri tara wunlunana wila konon kan wi malaga gbonwotoro fevenne teelee nafa ma yiri ke ma yiri shyen pe yeri ma yo fo: «Yaga ka to lepille nakoma legbo na, een fo ye sa to Izirayeli tara wunlunana wo nungba na.»

³² Naa malaga gbonwotoro fevenne teelee paa kaa Zhofafati wi yan, a pe sho fo: «Kaselege ko na Izirayeli tara wunlunana wowi na we.» A pe si go gbon wi na mbe to wi na, a Zhofafati wi si gbele ngbanga na sagafo jaa.

³³ Naa malaga gbonwotoro fevenne teelee paa kaa ki yan Izirayeli tara wunlunana wo ma, a pe si songoro wi pungo na.

³⁴ A nana wa si kaa wanla la won jaga ma wele. A wanla li si saa Izirayeli tara wunlunana wi sun wa wi malaga gbonderege ki yonro filisaga ka na. A wunlunana wi suu malaga gbonwotoro fevo wi pye fo: «Wotoro wi yege kaw ma wo na ni laga malaga gbonsaga, katugu mi welege.»

³⁵ Malaga killa ngban ki pilige ki ni fo jenge. Paa Izirayeli tara wunlunana wi yigi maa yerege wa wi malaga gbonwotoro wi ni, maa yege ki wa wa Siri tara fenne pe yeri. A wi si ku ki yonlokogo ki ni. Kasanwa pila yiri wa wi welegesaga ki ni ma fo wa malaga gbonwotoro wi ni.

³⁶ Ki yonlokogo ki ni, a pe si konno wa maga yari wa malingboonlo censaga ma yo fo: «Lere nungba nungba pyew wila kee wi ca, wila kee wi tara.»

† 22:17 22:17: Nombu 27:17; Mati 9:36; Maki 6:34

meregaye wele.

† 22:19 22:19: Naayeri malingboonlo poro pe yen Yenjele li

³⁷ Pa Izirayeli wunlunana wila ku yeen. A pè si pan wi gboo wi ni wa Samari ca, maa le wa.

³⁸ Naa paa ka saa na malaga gbɔnwotoɔ wi jogo wa Samari ca lambaaga ki ni, a pyoonlo pè si pan na Ashabu wi kasanwa pi laala. Nanjaala pèle la pye na wunru wa ki tɔnmɔ pi ni. Ki kagala kaa pye paa yege nga na Yawe Yenɲele lãa ki yo we†.

³⁹ Ashabu wi kapyegele sanɲgala, naa kagala ngele fuun wila pye, naa go nga wila kan solo ngangala ni konaa cara nda fuun wila kan, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

⁴⁰ Ashabu wila ku ma taga wa wi teleye pe na. A wi pinambyo Ahaziya wi si cɛn wunluwo pi na wa wi yonlo.

Zhuda tara wunlunana Zhazafati wi sanga

(2 Kuro 20.31-21.1)

⁴¹ Izirayeli tara wunlunana Ashabu wi wunluwo pi ye le tijere wolo li ni, a Asa pinambyo Zhazafati wi si cɛn wunluwo pi na wa Zhuda tara.

⁴² Zhazafati wila cɛn wunluwo pi na maga ta wi ta ye le nafa ma yiri ke ma yiri kangurugo. Wila pye ye le nafa ma yiri kangurugo wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Paa pye naa no wi yinri Azuba, naa no wi to wi yinri Shilishi†.

⁴³ Wi to Asa wila tanga kono na na, lo wila tanga li na, wi sila ke mbe wo wa li ni. Kala na li yen ma sin Yawe Yenɲele li yege na lo wila pye na piin.

⁴⁴ Konaa ki ni fuun sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na, ti sila ko wa tara ti ni. Leele paa pye na saara ti woo konaa na wusuna nuwo taan yaara ti sori bere wa sunzara nda wa tinndiye pe na ti na.

⁴⁵ Zhazafati wila pye ye yinɲge na Izirayeli tara wunlunana wi ni.

⁴⁶ Zhazafati wi kapyegele sanɲgala, naa kotogo kagala ngele wila pye wa wi kapyegele ke ni konaa malaga nga wila gbɔn, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

⁴⁷ Leele mbele paa pye na yarisunndo gbɔɔsara nanjara piin, poro mbele paa koro wa tara ti ni maga le wi to Asa wi wagati wi na, wila pe ni fuun pe yirige wa tara ti ni.

⁴⁸ Wunlunana sila pye wa Edomu tara. Eɛn fo, Zhazafati wi legbɔ wo wawi wila tege wa ki tara ti go na.

⁴⁹ Zhazafati wila Tarisisi ca tɔnmokɔɔɔ tugbɔɔɔ ta gbegele jango mbaa kee ti ni mbe saa te lagajaa wa Ofiri tara. Eɛn fo ki

tangala li sila ka yiri, katugu tila saa jɔɔ wa Eziyon Geberi ca.

⁵⁰ Kona, a Ashabu wi pinambyo Ahaziya wi si Zhazafati wi pye fo: «Ki yaga na tunmbyeele poro naa ma woolo pe ni, pe pinle pe kari tɔnmokɔɔɔ ti na.» Eɛn fo, a Zhazafati wi si je.

⁵¹ Ko pungo na, a Zhazafati wi si ku ma taga wa wi teleye pe na, a pè suu le wa pe tanla, wa wi tele Davidi wi ca. A wi pinambyo Yoram wi si cɛn wunluwo pi na wa wi yonlo.

Izirayeli tara wunlunana Ahaziya wi sanga

⁵² Ashabu pinambyo Ahaziya wila cɛn wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na, wa Samari ca; kila yala Zhuda tara wunlunana Zhazafati wi ta ye le ke ma yiri koloshyen wa wunluwo pi na. Ye le shyen wila pye wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na.

⁵³ Nga ki yen kapege Yawe Yenɲele li yege na ko wila pye. Wi to naa wi no paa tanga kono na na lo wila tanga li na, konaa ma tanga wa Nebati pinambyo Yerobowamu wi wolo li na, wo na wila ti a Izirayeli woolo pè kapege pye we.

⁵⁴ Wila tunngo pye yarisunngo Baali ki kan, na foli ki yege sogowo naga gbogo, ma Yawe Yenɲele, Izirayeli woolo Yenɲele li nawa pi ngban paa yege nga na wi to wila ki pye we.

† 22:38 22:38: 1 Wunlu 21.19 † 22:42 22:42: 2 Kuro 20.31

WUNLUMBOLO sewe shyen woo

SEWE WI NAWA SENRE

Wunlumbolo sewe shyen woo wi yen na para na kee yege Zhuda tara wunluwo naa Izirayeli tara wunluwo po senre n, to nda ti le wa wunlumbolo sewe kongbanja wi ni we. Wunlumbolo sewe paa wi kon shyen, katugu wi saa ya ko selege sewe na pe ma migi wi nungba ni.

Wunlumbolo sewe shyen woo wi senre ti kon ma yiri konsaga shyen.

Wa wi konsaga kongbanja ki ni (1-17), Izirayeli wunluwo pila kon shyen yege nga na ko senre to ti yen na yuun na kee bere. Izirayeli tara, to nda ti yen yonloparawa kamenge kee wunluwo we, Asiri tara fenne paa pan ma ye wa ti ni, mari ton munja; ko la pye, a ye le cenme koloshyen naa nafa ma yiri shyen (722) toro na Zhezu wi fa se. Paa wunluwo cagbogo Samari ki tongo, ma ca woolo pe koli ma kari pe ni wa Asiri tara.

Wa sewe wi konsaga shyen wogo ki ni (18-25), yonloparawa kalige kee wunluwo po la fanja ta ma yere fo ma saa gbon wagati na Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wila kaa pan ma ye wa ti ni, mari ton munja; ko la pye, a ye le cenme kangurugo naa nafa tijere ma yiri kogoloni (586) toro na Zhezu wi fa se. Paa Zheruzalemu cagbogo ki tongo pew, ma ca woolo pe legere yigi kulolo, ma kari pe ni wa Babiloni tara. Een fo wa ki wagati ngbaan wi kosaga yeri, a Babiloni tara fenne pe si yenle ki na ma wunluwo na paa yigi ma kari wi ni wi wo wa kaso.

Wunlumbolo sewe shyen woo wi yen naga nari we na, yingi na paa si Izirayeli tara naa Zhuda tara ti tongo. Ali maga ta Yennele yon senre yofenne pe legere la pye na leele pe yeregi, leele weole, konaa wunlumbolo poro tende, paa je mbe taga Yennele li na ma saa na yarisunndo ta yege gbogo. Zheruzalemu ca ki tolo li yen jologo kagbogo ngele ke Yennele woolo pe ta, lo la nungba. Sewe wi yen naga yege yuun we kan fo: «Ki kagala ke ni fuun kaa pye, katugu Yawe Yennele laa nawa ngban Zheruzalemu ca woolo naa Zhuda tara woolo pe ni» (2 Wunlu 24.20).

SEWE WI YEN MA KCONLO YEGE NGA NA

Zhuda tara naa Izirayeli tara wunlumbolo pe kala 1-17

Yennele yon senre yofa Eli wo naa wunlunana Ahaziya pe kala 1

Elize wila pye Yennele yon senre yofa 2.1-8.15

Izirayeli tara wunlumbolo pungo woolo naa Zhuda tara wunlumbolo pele ni 8.16-16.20

Juguye paa ya Samari ca ki ni 17.1-41
Zhuda tara wunlumbolo pungo woolo pe kala 18-25

Ezekiyasi wi wunluwo konaa Asiri tara fenne pe panga mbe to wi tara ti na 18-20

Manase naa Amos pe wunluwo sanga 21.1-26

Wunlunana Zhoziyasi wila Yennele li lasiri sewe wi kara mee kannguwa le wa tara ti ni 22.1-23.30

Zhuda tara wunlumbolo pungo woolo wele 23.31-24.20

Zheruzalemu ca ki tongowo 25.1-30

ZHUDA TARA NAA IZIRAYELI TARA WUNLUMBOLO PE KALA

1-17

*Wunlunana Ahaziya wi kapege
naa wi yama kala*

¹ Wunlunana Ashabu wi kungolo, a Mowabu cenle woolo pe si yiri ma je Izirayeli woolo pe na.

² Ma si yala, pilige ka, Izirayeli tara wunlunana Ahaziya wila pye wa wi sanngazo yumbyo wa ni wa Samari ca, a wi si kaa yiri wa fenetiri wi ni ma to, mee wi ye welege fo jenge. Kona, a wi si leele tun, ma pe pye fo: «Ye kari ye sa Ekiron[†] ca yarisunngo Baali Zebubu[†] ki yewe na kaa pye mi yaa sagala ki yama mba pi na.»

³ Een fo, a Yawe Yennele li merage wi si pan maga yo Tishibe ca fenne nana Eli wi kan, ma yo fo: «Yiri ma sa Samari ca wunlunana wi pitunmbolo pe fili wa konso ma pe pye fo: «Ki cen Yennele lo la li woro laga Izirayeli tara ti ni, fo a ye yiri na kee sa Ekiron ca yarisunngo Baali Zebubu ki yewe wi le?»

⁴ Ki kala na, pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ma yen ma sinle yama sorondo nda na, ma se yiri wa ti na, katugu ma yaa ku kaselege.»

Ko pungo na, a Eli wi si kari.

⁵ A pitunmbolo pe si songoro ma pan Ahaziya wi korogo. A wi si pe yewe ma yo fo: «Yingi na, a ye si songoro ma pan fyaw?»

[†] 1:2 1.2: Ekiron ca kila pye Filisiti tara fenne poro wogo, ki mbaa we culo nafa taanri yon ko na Zheruzalemu ca ki ni. [†] 1:2 1.2: Baali Zebubu mege ki korogowi na tishonro ti tafa. Ki mege paa ki kan Ekiron ca yarisunngo ko yeri, mbe ta mbaa tege ki na, ko nga paa pye na yinri wunluwo pyo Baali.

⁶ A pè suu yon sogo ma yo fò: «Nana wa wi pan ma fili we ni, mɛɛ yo fò: <Ye songoro ye kari wa wunlunana ɲa wi ye tun wi yeri, yoo pye fò: Pa Yawe Yɛnɲɛle li yo yɛɛn fò: Ki cɛn Yɛnɲɛle lo la li woro laga Izirayeli tara, fò a mà leele torogo pe sa Ekiron ca yarisunngo Baali Zebubu ki yewe ke? Ki kala na, ma yɛn ma sinle yama sorondo nda na, ma se yiri wa ti na, katugu ma yaa ku kaselege.> »

⁷ A Ahiziya wi si pe yewe ma yo fò: «Nana ɲa wi pan ma ye fili maga senre nda ti yo ye kan, wi cɛnlomo pi yɛn mɛɛ?»

⁸ A pè suu yon sogo ma yo fò: «Yaayogo ka sire yaripogo kila pye ki nana wi na, naa selege kurusijara ni wuu pɔ wa wi senne.» Kona, a Ahiziya wi sho fò: «Tishibe ca fenne nana Eli wowi*.»

*Wunlunana Ahiziya
wila leele torogo
pe sa Eli wi yigi wi kan*

⁹ Kona, a Ahiziya wi si malingboonlo to wa torogo, ɲa wi yɛn malingboonlo nafa shyen ma yiri ke ngbelege go na, wo naa wi lenambala nafa shyen ma yiri ke pe ni, ma yo pe sa Eli wi yigi. A ki malingboonlo to wi si kari, mɛɛ saa Eli wi ta wi yɛn ma cɛn wa yanwiga ki go na, ma suu pye fò: «Yɛnɲɛle lere, wunlunana wi yo ma tigi ma kari wa.»

¹⁰ A Eli wi si malingboonlo to wi yon sogo ma yo fò: «Na kaa pye mi yɛn Yɛnɲɛle lere, kason mbe yiri wa naayeri koon sogo mboro naa ma lenambala nafa shyen ma yiri ke pe ni.» Le ki yongolo nungba ke ni, a kason si yiri wa naayeri ma tigi ma malingboonlo to wo naa wi lenambala nafa shyen ma yiri ke pe sogo.

¹¹ A Ahiziya wi si malingboonlo ngbelege to wa yɛge torogo naa wi lenambala nafa shyen ma yiri ke pe ni wa Eli wi yeri. A ki malingboonlo to wi si saa Eli wi pye fò: «Yɛnɲɛle lere, wunlunana wi yo ma fyɛɛle ma tigi ma kari wa.»

¹² A Eli wi suu yon sogo ma yo fò: «Na kaa pye mi yɛn Yɛnɲɛle lere, kason mbe yiri wa naayeri koon sogo mboro naa ma lenambala nafa shyen ma yiri ke pe ni.» Le ki yongolo nungba ke ni, a kason ki si yiri wa naayeri ma tigi ma malingboonlo to wi sogo wo naa wi lenambala nafa shyen ma yiri ke pe ni.

¹³ A Ahiziya wi si nuru ma malingboonlo ngbelege to taanri woo torogo naa wi lenambala nafa shyen ma yiri ke pe ni. Naa ki malingboonlo to wila ka saa gbɔn wa Eli wi tanla, a wi si

kannguuro kan wi nogo maa yɛnri, ma yo fò: «Yɛnɲɛle lere, mila ma yɛnri, maga yaga na yinwege konaa ki leele nafa shyen ma yiri ke mbele pe yinwege ki kala li gbogo ma yeri.

¹⁴ Migi jɛn fò kason yiri wa naayeri ma malingboonlo teele kongbanmbala shyen pe sogo, poro naa pe lenambala nafa shyenzhyen ma yiri ke ke pe ni. Ɛɛn fò koni, mila ma yɛnri, maga yaga na yinwege ki kala li gbogo ma yeri.»

¹⁵ Kona, a Yawe Yɛnɲɛle li mɛɛɛge wi si Eli wi pye fò: «Tigi ma pinle wi ni ma kari. Maga ka fyɛ.» A Eli wi si tigi ma pinle wi ni ma kari wa wunlunana wi yeri.

¹⁶ Naa paa ka saa gbɔn wa, a Eli wi si wunlunana wi pye fò: «Pa Yawe Yɛnɲɛle li yo yɛɛn fò: <Mà leele tun pe sa Ekiron ca yarisunngo Baali Zebubu ki yewe ndɛɛ Yɛnɲɛle la woro laga Izirayeli tara pe sali yewe. Ki kala na, ma yɛn ma sinle yama sorondo nda na, ma se yiri wa ti na, katugu ma yaa ku kaselege.> »

Wunlunana Ahiziya wi kunwo

¹⁷ Kona, a Ahiziya wi si ku ma yala Yawe Yɛnɲɛle li senre nda laa yo Eli wi kan ti ni. Pinambyo sila pye wi yeri, ki pye ma, a wi nɔsepɔ lenana Yoramu wi si cɛn wunluwo pi na wa wi yonlo. Kila pye Zhuda tara wunlunana Zhazafati wi pinambyo Yoramu wi wunluwo pi yɛle shyen wolo lo ni.

¹⁸ Ahiziya wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele wila pye ke yɛn ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewɛ wi ni.

2

*Yɛnɲɛle laa Eli wi le
ma kari wi ni wa yɛnɲɛle na*

¹ Yawe Yɛnɲɛle laa Eli wi le tifelinjolo la ni ma kari wi ni wa yɛnɲɛle na sanga ɲa ni, kila yala Eli wo naa Elize wi ni paa pinle ma yiri wa Giligali ca na kee.

² Kona, a Eli wi si Elize wi pye fò: «Ki yaga ma koro laga, katugu Yawe Yɛnɲɛle lilan tun fò wa Beteli ca.»

A Elize wi suu yon sogo ma yo fò: «Yawe Yɛnɲɛle na yinwege wolo li mɛge ki na, konaa mboro jate mboon ta yinwege na, mi se laga ma na.» Ki kaa pye ma, a pè si pinle ma kari wa Beteli ca.

³ Yɛnɲɛle yon senre yofenne pe forogofenne mbele paa pye ma cɛn wa Beteli ca, pè si yiri ma saa Elize wi fili, ma suu pye fò: «Yawe Yɛnɲɛle li yaa ma tafa

† 1:8 1.8: Nga ki yo fò: Yaayogo ka sire yaripogo kila pye ki nana wi na, Eburuye senre ti ni ki mbe ya logo fò ki nana wila pye sire ni. Ki laga nga ki yaa pye ki yɛn na para nana wi yaripogo ko senre na. Zhan Batissi wi yɛɛ pɔwo pila yiri jɛnri Yɛnɲɛle yon senre yofɔ Eli wi korogo; Mati 3.4; Maki 1.6.

wi le mbe kari wi ni wa yennele na nala, ma sigi jen le?»

A Elize wi si pe yon sogo ma yo fo: «Ee, migi jen fun. Een fo yoro mbe pyeri san.»

⁴ A Eli wi si Elize wi pye naa fo: «Mi yen nɔɔ yenri, ma koro lagame, katugu Yawe Yennele lilan tun wa Zheriko ca.»

Een fo, a Elize wi suu yon sogo naa, ma yo fo: «Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na konaa mboro jate mboon ta yinwege na, mi se laga ma na.» Ki kaa pye ma, a pe si pinle ma kari wa Zheriko ca.

⁵ Yennele yon senre yofenne pe forogofenne mbele paa pye ma een wa Zheriko ca, pe si fulo Elize wi tanla maa pye fo: «Yawe Yennele li yaa ma tafo wi le nala mbe kari wa yennele na, ma sigi jen le?»

A Elize wi si pe yon sogo ma yo fo: «Ee, migi jen fun. Een fo, yoro mbe pyeri san.»

⁶ A Eli wi si Elize wi pye naa fo: «Mi yen nɔɔ yenri, ma koro lagame, katugu Yawe Yennele lilan tun wa Zhuriden gbaan wi yon na.»

Een fo, a Elize wi suu yon sogo ma yo fo: «Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na konaa mboro jate mboon ta yinwege na, mi se laga ma na.» A pe shyen pe si pinle ma kono li le na kee.

⁷ Yennele yon senre yofenne pe forogofenne pe ni, a lere nafa shyen ma yiri ke si le ma taga pe pungo na, ma saa yere pe yesinne na, ma lali pe ni jenri. A Eli naa Elize wi ni pe shyen pe si saa yere wa Zhuriden gbaan wi yon na.

⁸ Kona, a Eli wi suu derigbogo ki wo maga migi, mee gbaan wi tonmo pi gbɔn ki ni, a pi si kon shyen. A pe shyen pe si tanga tawara na ma gbaan wi kon ma yiri.

⁹ Naa paa kaa gbaan wi kon ma yiri, a Eli wi si Elize wi pye ma yo fo: «Ŋga maa jaa mbe pye ma kan, ki yenri na yeri sannɔɔ Yawe Yennele li sa pan lilan le na ma tanla.»

A Elize wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi yen nɔɔ yenri, ma ti yinne na li yen ma ni, li si shyen mbe ye na ni†.»

¹⁰ A Eli wi suu pye fo: «Yaraga nga ma yenri, ki pyewe pi yen ma ngban. Een fo na Yennele li ka ka pan mbanla le na ma tanla wagati na ni, na maga na yan karisaga, kona nga ma yenri ki yaa pye ma kan. Een fo, na mee na yan karisaga, ki se pye ma kan.»

¹¹ Ma pe ta paa tanri na para na kee, pe mbe ka wele, mee malaga gbonwotoro kason woo yan, na shonye kason woolo la pye naa tilele, a pe si pan ma ye pe sogowo

ma pe laga pe yee na. A tifelinjolo la si pan ma Eli wi le ma kari wi ni wa yennele na.

¹² A Elize wi nɛɛ wi wele willa kee, nɛɛ gbele na yuun fo: «Na to, na to, mboro na maa pye fannɔɔ ni, paa Izirayeli woolo pe malaga gbonwotoroye naa pe shon lugufenne pe yen!» Ko pungo na, Elize wii Eli wi yan naa. A wi suu yera yariporo ti yigi mari walagi shyen yesanga ki kala na†.

¹³ Kona, Eli wila wi derigbogo nga yaga, a ki to tara, a Elize wi sigi le. Ko pungo na, a wi si songoro ma saa yere le Zhuriden gbaan wi yon na.

¹⁴ Eli wi derigbogo nga kila to, Elize wi sigi tege ma tonmo pi gbɔn ma sho fo: «Yawe Yennele, Eli wi Yennele li yen se yeri?» Elize fun wila tonmo pi gbɔn, a pi kon shyen ma pa yaga kee nga na, a pa koro kee nga na. A Elize wi si tanga ma toro.

¹⁵ Yennele yon senre yofenne pe forogofenne mbele paa pye wa Zheriko ca, pe si Elize wi yan wa pe yee yee, mee pe yee pye fo: «Yinne na laa pye Eli wi ni, lo li ye Elize wi ni.» A pe si kari ma saa wi fili, mee foli ma pe yere ti jiile wa tara wi yee sogowo maa gbogo.

¹⁶ A pe suu pye fo: «Wele, woro mbele ma tunmbyeele, lenambala kotogofenne nafa shyen ma yiri ke yen laga we ni. Ki yaga pe kari pe soon tafo wi lagaja ma kan. Kana Yawe Yennele li yinne luu le ma saa wi wa yanwiga ka go na nakoma yanwira sogowo pa ni.»

A Elize wi si pe yon sogo ma yo fo: «Ayoo, yaga ka pe torogo wa.»

¹⁷ Een fo, a pe si yanra senre nungba ti na, fo a Elize wi saa yenle, mee pe pye fo: «Ye pe torogo.» Kona, a pe sigi nambala nafa shyen ma yiri ke pe torogo, a pe saa yiri le lagaja ma saa gbɔn fo piliye taanri, pe suu yan.

¹⁸ A pe si songoro ma pan Elize wi korogo wa Zheriko ca, maga ta wi yen wa bere. A wi si pe pye fo: «Mila ki yo ye kan ma yo yaga ka kari wa.»

*Elize wila Zheriko ca tonmo
pi pye kpoyi*

¹⁹ Pilige ka, a Zheriko ca woolo pe sigi yo Elize wi kan fo: «We ca ki censaga ki yen ma yon paa yee nga na na tafo ma yen naga yaan we. Een fo, ki tonmo pi woro ma yon, ki tara fun ti woro ma tanla.»

²⁰ A Elize wi si pe pye fo: «Ye pan yanla kan tasa kpakpalakpa fonno ni, ye ko le wa wi ni.» A pe si pan maa kan wi yeri.

† 2:9 2:9: Kila pye faa wa Izirayeli tara ti ni, pe kaa jaa mbe korogo ki li, pinambyo lerefo wo ma daga mbe tasaga shyen ta wa korogo ki ni. Mbe yala sherege kono li ni, Elize wila pye Yennele yon senre yofe Eli wi pinambyo lerefo. Wila pye naga yenri Eli wi yeri mbe een wa wi yonlo; Dete 21.17. † 2:12 2:12: 2 Wunlu 13.14

²¹ Kona, a Elize wì si yiri ma kari wa laga nga pulugo ki yen, ma saa kò wi wa wa tònmo pi ni, mée yo fò: «Iḡga Yawe Yènḡeḡe lì yo ki nga fò: «Mìgi tònmo mba pi pye kpoyi. Pi se ya mbe lere gbo naa, pi se si tara ti kan ti pen naa†.» »

²² Kona, a tònmo pì si kanḡga ma pye kpoyi fò ma pan ma gbòn nala, ma yala senre nda Elize wila yo ti ni.

*Beteli ca piile
pèle la Elize wi tēgele*

²³ A Elize wì si kaa yiri wa Zheriko ca na kee wa Beteli ca. Maa ta wa kono wila kee, a lefònmbolo pèle si yiri wa ca ki ni ma pan na tēge wi na, na yuun fò: «Ta kee wa, yumbēge fò; ta kee wa, yumbēge fò.»

²⁴ A Elize wì si kanḡga ma pe wele, mée pe danḡa Yawe Yènḡeḡe lì meḡe ki na. A cenre urusiye shyen si yiri wa kòlōḡo ki ni, ma to ki lefònmbolo nafa shyen ma yiri shyen pe na, ma pe koonlo yuroyuroyuro.

²⁵ A Elize wì si yiri le ma kari wa Karimeli yanwiga ki na, ko punḡo na, a wì si songoro ma kari wa Samari ca.

3

Izirayeli tara wunlunana Yoram u sanga

¹ Zhuda tara wunlunana Zhozafati wi wunluwo pi yele ke ma yiri kolotaanri wolo li ni, a Ashabu pinambyo Yoram wì si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na. Pa wila pye ma cen wa Samari ca. Yele ke ma yiri shyen wila pye wunluwo pi na.

² Nga ki yen kapege Yawe Yènḡeḡe lì yeḡe na, ko wila pye. Eén fò, wi kapege ki sila wi to naa wi nò pe wogo ki bò, katugu wi to wila sinndelege nga yerege yarisunḡo Baali ki meḡe ni, wila ki jaanri maga wo wa†.

³ Eén fò Nebati pinambyo Yerobowamu wila kapege nga pye ma ti a Izirayeli woolo pè kapege pye, ko kapege cenle nungba ko wila koro na piin. Wi sila yenle mbe laga ki na.

*Izirayeli woolo pàa malaga gbòn
Mowabu cenle woolo pe ni*

⁴ Mowabu tara wunlunana Mesha wila pye simbaala korofò. Kila pye yele pyew simbapene yirifònmbolo waga cenme (100 000), naa simbapene waga cenme (100 000) konaa pe sire nda pè kon to wila pye na kaan Izirayeli tara wunlunana wi yeri wi nizara sonḡo.

⁵ Eén fò Ashabu wi kungolo, a Mowabu tara wunlunana Mesha wì si yiri ma je Izirayeli tara wunlunana Yoram u na.

⁶ Kona, a wunlunana Yoram u wì si yiri wa Samari ca ma saa Izirayeli tara malingbòonlo pe ni fuun pe jiri.

⁷ A wì si yiri mée leele tun wa Zhuda tara wunlunana Zhozafati wi yeri ma yo fò: «Mowabu tara wunlunana wì yiri ma je na na, ma mbe yenle mbe pinle na ni we sa malaga gbòn Mowabu cenle woolo pe ni le?»

A Zhozafati wì suu yon sogo ma yo fò: «Mi yaa pinle ma ni mbe kari. Mi naa mboro ni we yen leele nungba, na woolo poro naa ma woolo pe ni pe yen nungba, na shonye poro naa ma shonye pe ni pe yen yaraga nungba.»

⁸ A Zhozafati wì suu yewe naa ma yo fò: «We yaa ka toro kono liliin mbe si sa to pe na?»

A Yoram u wì suu yon sogo ma yo fò: «Pa we yaa ka toro wa Edomu tara gbinri kono li ni.»

⁹ Ki pye ma, Izirayeli tara wunlunana, naa Zhuda tara wunlunana konaa Edomu tara wunlunana wi ni, pè si le ma kari. Naa pàa kaa piliye kolshyen tangala tanga, a tònmo pì si kò leele pe yeri; tònmo sila ta fun yaayoro nda tila pinle pe ni ti kan.

¹⁰ Kona, a Izirayeli tara wunlunana wi sho fò: «E, Yawe Yènḡeḡe lì woro wunlumbolo taanri mbele we yeri, mbe pan mbe we le Mowabu cenle woolo pe kee win!»

¹¹ Eén fò, a Zhozafati wì si yewe ma yo fò: «Yawe Yènḡeḡe lì yon senre yofò wa woro laga, ḡa wì mbe ya Yawe Yènḡeḡe lì yewe we kan?»

A Izirayeli tara wunlunana wi tunmbyee wà sho fò: «Shafati pinambyo Elize ḡa wila pye na tònmo wuun Eli wi keyen yi na, wo wi yen laga†.»

¹² A Zhozafati wì sho fò: «Ki nana Yawe Yènḡeḡe lì senre jate to wila yuun.» Ki pye ma, a Izirayeli tara wunlunana, naa Zhuda tara wunlunana konaa Edomu tara wunlunana wi ni pè si kari wa Elize wi yeri.

¹³ A Elize wì si Izirayeli tara wunlunana wi pye fò: «Yingi ki yen mi naa mboro we sòḡowo? Kari ma soon to naa ma nò pe Yènḡeḡe yon senre yofenne poro yewe ni.»

A Izirayeli tara wunlunana wì si Elize wi pye fò: «Ayoo, katugu woro wunlumbolo taanri mbele yeen, Yawe Yènḡeḡe lo li we yeri mbe pan mbe we le Mowabu cenle woolo pe kee.»

† 2:21 2.21: Nga ki yo fò: *Pi se si tara ti kan ti pen naa, seweele pele ni, pège yonlogo ma yo fò: Pi sege kan yaayoro naa senweele paga kaa siin.* † 3:2 3.2: 1 Wunlu 16.33 † 3:11 3.11: Nga ki yo fò: *Elize ḡa wila pye na tònmo wuun Eli wi keyen yi na, ko koro wo yen fò Elize wila pye Eli wi sagofo jenne.*

¹⁴ A Elize wi sho naa fo: «Yawe Yennele na yinwege wolo konaa yawa pi ni fuun fo li mege ki na, lo na mi maa tunngo piin li kan we, ndee ki pye Zhuda tara wunlunana Zhazafati wo ja ma mila jate, mi se jen na yega tege ma yeri, mi se si jen noo jate yere.

¹⁵ Een fo koni, ye pan ngoni gbongfo wa ni na kan.» Naa ngoni gbongfo wila kaa na ngoni yan ki gbong, a Yawe Yennele li fannga ki si ye Elize wi ni.

¹⁶ A Elize wi sho fo: «Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ye were legere wo wa ki latege waga nga ki ni.» »

¹⁷ Katugu pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ye se ka tifelege tinme ta, ye se si ka tisaga yan kila paan. Een fo ki latege nga ye yaa sigi yan ki yin tonmo ni. Ye yaa wo, yoro naa ye nere, naa ye simbaala naa sikaala konaa ye yaayoro sannda pyew ti ni.

¹⁸ Een fo, ko wogo nga ko woro yaraga ka Yawe Yennele li yega na. Li yaa Mowabu cenle woolo pe le ye kee.

¹⁹ Pe cara nda fuun pe malaga sigemboro kan mari maga konaa pe cagboro nda fuun ti yen kagbogo yon, ye yaa ti ni fuun ti yaari. Ye yaa pe tire tiyonro ti ni fuun ti koonlo mberi jaanri, mbe pe puluyo yi ni fuun yi tonndo tara ni mberi fanri, konaa mbe sinndere wa wa pe keere konsara tiyonro ti ni mberi jogo.»

²⁰ Ki goto pinliwe pi ni, wagati na pe ma pinliwe saraga ki wo wi ni, pe mbe wele, mee tonmo pa yan pi yiri wa Edomu tara yeri, ma pan ma wasege ki ni fuun ki yin.

²¹ Naa Mowabu cenle woolo paa kaa ki logo ma yo fo wunlumbolo taanri paa paan mbe to pe na malaga ni, a pe si pe woolo mbele fuun pe yele yon kila gbong mbe malaga gbong pe yeri konaa pe yegfenne pe ni yere. A pe si kari ma saa yere wa pe tara konlo li na.

²² Ki goto yirifaga ki na, naa Mowabu cenle woolo paa kaa yiri sanga na ni, kila yala yonlo kila yiri na yengele wa tonmo pi ni. A pe si tonmo pi yan pi yanlaga paa kasanwa yen.

²³ A pe sho fo: «Kasanwa wi! Maga yiri wa, wunlumbolo poro pe pe yee gbong tokobi ni ma pe yee gbo. Koni Mowabu cenle woolo, yoo kari we sa pe san we pe kee yaara ti koli.»

²⁴ Ki pye ma, a pe si yiri ma kari wa Izirayeli tara malingbonglo censaga ki ni. Een fo, a Izirayeli woolo pe si yiri pe korogo ma malaga gbong pe ni, fo a pe fe pe yega. A Izirayeli woolo pe si pe puro ma saa ye wa Mowabu tara, ma pe gbo.

²⁵ A pe si Mowabu tara cagboro ti jaanri. A pe ni fuun nungba nungba pe

si sinndere wulo ma wa wa pe keere konsara tiyonro ti ni ma lagapew ki tege sinndere ni. Paa pe puluyo yi ni fuun yi tonndo mayi fanri, ma pe tire tiyonro ti ni fuun ti koonlo mari jaanri; kaawo Kiri Hareseti ca ko nungba kila koro pe sila to ki na. Een fo malingbonglo mbele paa pye gbafuuro wafenne, pe si pan ma yere ma ca ki maga, mee ki gbong ma ya ki ni.

²⁶ Naa Mowabu tara wunlunana wila kaa ki yan malaga ki we pe fannga ki na, a wi si malingbonglo tokobi fenne cenme koloshyen (700) le ma taga wi yee na ma yo pe kono yenge wi kan fo sa gbong wa Edomu tara wunlunana wi na. Een fo, pe sila ya mbege pye.

²⁷ Ki kaa pye ma, wi pinambyo kongbanja na wila daga mbe ka cen wunluwo pi na wa wi yonlo, a wi suu wo saraga sogowogo wa ca ki mbogo ki go na. Naa Izirayeli woolo paa kaa ki wogo ki yan ma, a ki si pe nawa pi ngban pe na fo jenge†. A pe si songoro Mowabu tara wunlunana wi pungo na, ma kari pe tara.

4

Elize wila nangunjo fyonwo fo wa saga

¹ Yennele yon senre yofenne pe forogofenne wa jo la pan Elize wi korogo, ma pan ma gbele maa yenri ma yo fo: «Na polo we, wo na wila pye ma tunmbyee wi ku. Mboro jate maga jen ma yo ma tunmbyee wila pye na fye Yawe Yennele li yega. Koonga wila penjara jin naja wa yeri, wo pan ma yo wi yaa na piile shyen pe yigi mbe sa pe pye wi kulolo.»

² A Elize wi si jele wi pye fo: «Yingi mbe ya mbe pye ma kan? Yaraga nga ki yen ma yeri wa ma go, ki yo na kan.»

A jele wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi na ma kulojo, yaraga ko ka kpe woro na yeri wa na go, kaawo sinme copile nungba.»

³ Kona, a Elize wi suu pye fo: «Kari ma sa leyaara yenri ma cnyenle pe ni fuun pe yeri legere. Mari yenri legere.

⁴ Ko pungo na, ma sa ye wa ma go, mboro naa ma piile pe ni, ye koro ti tonndo ye yee na. Ma sila sinme pi kanngi wa ki leyaara ti ni fuun ti ni; nda ka yin mari tege kanngaga na.»

⁵ A jele wi si yiri le ma kari, mee saa ye wa go, wo naa wi pinambiile pe ni, ma go ki ton pe yee na. A wi pinambiile pe nee leyaara ti kaan wi yeri, a wi nee ti yinni sinme pi ni.

⁶ Naa leyaara ti ni fuun tila kaa yin, a jele wi suu pinambyo wi pye fo: «Leyaraga ka fulo laga na kan naa.» Een fo, a pyo wi

† 3:27 3:27: Nga ki yo fo: A ki si pe nawa pi ngban fo jenge, ki senre ti woro ma filige Eburuye senre ti ni.

suu yon sogo ma yo fo: «Leyaraga ka yege woro wa naa.» Kona, a sinne pi si yere.

⁷ A jele wi si yiri ma saa ki yege yo Yennele lere wi kan. A Yennele lere wi sho fo: «Kari ma sa sinne pi pere moo fogo ki ton ki penjara ti ni. Nda ka koro, mboro naa ma pinambiile pe ni, yaa ye yee kala yongo ti ni.»

*Elize wila Sunemu ca fenne jo
wa pinambyo yen maa yirige
wa kunwo pi ni*

⁸ Pilige ka Elize wila pye na toro wa Sunemu ca. Ma si yala, jele yarijende tafu wa la pye wa ki ca ki ni; a wo si Elize wi yenri ngbanga ma yo wi sa li wa wi go. Maga le le ko pilige ko na, sanga o sanga Elize wi kaa toro le ki ca ki ni, wi ma yere le ma saa li wa jele wi go.

⁹ A jele wi si kaa wi polo wi pye fo: «Wele, migi jen ma yo ki nanja na wi maa toro laga we yeri sanga pyew, wi yen Yennele li lere kpoyi.

¹⁰ Ki yaga we yumbyo jeele wa kan wi kan wa we sanggazo wi go na. We sinleyaraga, naa tabali, naa jongo konaa fitanla tege wa wi kan. Pa kona wiga pan laga we yeri sanga o sanga, wi yaa wonlo wa wi ni.»

¹¹ Pilige ka, a Elize wi si kari wa Sunemu ca, mee saa ye wa ki yumbyo wi ni wa sanggazo wi go na ma sinle wa.

¹² A Elize wi suu tunmbyee lefonno Gehazi wi pye fo: «Kari ma sa ki Sunemu ca fenne jo na wi yeri wa na kan.» A Gehazi wi si kari ma saa wi yeri wi kan. A jele wi si pan ma yere Elize wi yege sogowo.

¹³ A Elize wi si Gehazi wi pye fo: «Ki yo jele wi kan fo wuu yee te maga kajenge nga ki ni fuun ki pye we kan. Koni yingi wila jaa we pye wi kan? Wila jaa we sa para wi senre na wunlunana wi ni lee nakoma malingbocoonlo to wi ni?»

A jele wi suu yon sogo ma yo fo: «Ayoo, mi yen ma cen yeyingo na laga na woolo pe sogowo mako.»

¹⁴ Kona, a Elize wi si Gehazi wi yewe ma yo fo: «Ki kaa pye yeen, yingi we mbe ya pye wi kan?»

A Gehazi wi suu yon sogo ma yo fo: «Wele, pinambyo woro wi yeri. Wi polo wi si na wi le mako.»

¹⁵ A Elize wi sho fo: «Wi yeri wa na kan.» A Gehazi wi suu yeri. A jele wi si pan ma yere le yeyongo ki na.

¹⁶ A Elize wi suu pye fo: «Yelapanna anme yege, ma yaa pinambyo yigi wa ma keyen yi ni.»

A jele wi sho fo: «Ayoo, na tafu, mboro na Yennele lere, maga ka mi na ma tunmbyee na fanla.»

¹⁷ Kona ki ni fuun, a ki jele wi si kaa kugbo le ma pinambyo se ki yelapanna, ki wagati nungba wi ni, paa yege nga Elize wila ki yo wi kan we.

¹⁸ Kona, a pyo wi si yiri ma le. Pilige ka, a wi si yiri ma kari wi to wi korogo wa yarilire konfenne pe tanla.

¹⁹ A wi si kaa fo ma gbele maa to wi pye fo: «Yeyi na go! Yeyi na go!»

A tofo wi suu tunmbyee lefonno wi pye fo: «Wi le ma saa kan wi no wi yeri.»

²⁰ A tunmbyee wi si pyo wi le ma saa wi kan wi no wi yeri. Pyo wila koro ma cen wa wi no wi kannguuro ti na, fo ma saa gbom yonlofugo ki na, mee ku.

²¹ Kona, a jele wi si lugu pyo wi ni wa sanggazo wi go na, ma saa wi sinnge wa Yennele lere wi sinleyaraga ki na, mee koro ki ton wi na ma yiri.

²² A wi suu polo wi yeri maa pye fo: «Mi yen noo yenri, maga yaga ma tunmbyee lefonno nungba torogo laga na kan konaa sofile no nungba ni. Mi yaa kari fyaw wa Yennele lere wi yeri mbe pan.»

²³ A wi polo wi suu yewe ma yo fo: «Yingi na, a ma nee kee wa wi yeri nala? Nala woro yevonngo feti nakoma cenpilige.»

A jele wi suu yon sogo ma yo fo: «Yaraga ka woro wa.»

²⁴ A jele wi si ti a pe sofile jongo ki taga sofile no wi na. A wi si lugu ma cen, mee wi tunmbyee lefonno wi pye fo: «Ta fyeele maa kee na ni. Na mi sigi yo ma kan mbe yo ma yere, maga ka yere na ni kono.»

²⁵ A jele wi si kari wa Yennele lere wi yeri wa Karimeli yanwiga ki na.

Naa Yennele lere wila kaa wi yan wa lege wila paan, a wi suu tunmbyee Gehazi wi pye fo: «Sunemu ca fenne jo wi na!»

²⁶ Koni fe ma saa fili maa yewe ma yo fo: «Yingi kala yen wa? Ma polo wo naa ma pyo wi ni pe yen ngbaanla le?» » (A Gehazi wi si saa jele wi yewe).

A jele wi si Gehazi wi yon sogo ma yo fo: «Ee, pe yen wa ngbaanla.»

²⁷ Naa jele wila ka saa gbom wa Yennele lere wi tanla wa Karimeli yanwiga ki na, a wi si tigi ma Yennele lere wi tooro ti yigi. A Gehazi wi si fulu wi tanla na jaa mboo wonrogo mboo laga wa. Een fo, a Yennele lere wi sho fo: «Wi yaga yew, katugu wi nawa pi yen ma tanga wi na, ma si yala Yawe Yennele ligi wogo ki lara na na, li sigi naga na na.»

²⁸ Kona, a jele wi sho fo: «Na tafu, mila yo mi yen na pinambyo jaa ma yeri le? Mi sila ki yo ma kan ma yo maga kanla fanla le?»

²⁹ A Elize wi si Gehazi wi pye fo: «Ma kurusijara wi po wa ma sennne, mala kannjala li le ma kee, ma kari wa Sunemu

ca. Na maga fili lere ni wa kono, maga kaa shari. Lere wa ka soon shari fun, maga ka sho wi yeri. Na maga sa gbon wa, mala kanngala li taga wa pinambyo wi yege ki na.»

³⁰ A pyo wi no wi sho fo: «Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na konaa mboro jate mboon ta go na, mi se kari mboon yaga.» Kona, a Elize wi si yiri ma pinle wi ni ma kari.

³¹ Kila yala Gehazi wila keli pe yege ma saa gbon wa. A wi si kanngala li taga wa pinambyo wi yege ki na. Een fo yaraga ko ka kpe sila pye. Pe sila magala logo. Pyo wi sila si tigile. A wi si songoro ma pan ma Elize wi fili, mee ki yo maa kan ma yo pyo wii yen mbe yiri.

³² Naa Elize wila ka saa gbon wa go sanga na ni, pyo wi gboo wila pye sinlesaga wa wi sinleyaraga ki na.

³³ Wi yengolo wa go, a wi si koro ki ton pe yee na poro leele shyen, mee Yawe Yennele li yenri.

³⁴ A wi si lugu wa sinleyaraga ki na ma sinle pyo wi na, maa yon ki taga pyo wi yon ki na, maa yengele ke taga pyo wi yengele ke na, konaa maa keyen yi taga pyo wi keyen yi na. Maa ta wila pye ma foli wa pyo wi go na, a pyo wi wire ti sigi le na weri.

³⁵ Ko punjo na, a Elize wi si yiri na yanriyanri wa go nawa, mee songoro ma saa sinle pyo wi na naa. Kona, a pyo wi si jiri ma saa ta jirisaga koloshyen, mee wi yengele ke yenge.

³⁶ A Elize wi si Gehazi wi yeri maa pye fo: «Kari ma sa Sunemu ca fenne jo wi yeri wa na kan.» A Gehazi wi si saa wi yeri. A jele wi si pan le Elize wi tanla. A Elize wi suu pye fo: «Ma pinambyo wi le!»

³⁷ A jele wi si saa to Elize wi jegele, maa yege ki jiile wa tara maa gbogo, mee jen ma yiri maa pyo wi le ma yiri wi ni.

Elize wila yaakara nda ti woro kaworo ta pye a ti tanla

³⁸ Kona, a Elize wi si songoro ma kari wa Giligali ca. Kila yala ki wagati wi ni, funjo ki yen wa tara ti ni. A Yennele yon senre yofenne pe forogofenne pe si pan ma gbogolo wa Elize wi yege sogowo. A wi suu tunmbyee lefonjo wi pye fo: «Yiri ma negedaga gbenje wi taga ma yaakara sogo Yennele yon senre yofenne pe forogofenne pe kan.»

³⁹ Kona, pe ni, a nungba si yiri ma kari wa wasege ki ni mbe sa segewere lagaja. A wi si saa yantirige ka yan, mee ki pire ta co maa derege ki yin. Naa wila kaa songoro ma pan ca, a pe siri koonlo kporo

kporo mari le wa negedaga wi ni yaakara sogoworo ti na. Een fo, lere kpe sila ki yaara ti cenle li jen.

⁴⁰ Ti pengolo, a pe siri ko mari kan leele pe yeri pe ka. Naa paa kaa ti nene sanga na ni, a pe si jorogo ma yo fo: «E, Yennele lere, legboyaraga ki yen wa negedaga wi ni.» Ki pye ma, pe sila ya mberi ka.

⁴¹ Kona, a Elize wi sho fo: «Ye pan muwe ni na kan.» Pe kaa pan pi ni, a wi si pa ko ma le wa negedaga wi ni, mee yo fo: «Yaa yaakara ti kaan leele pe yeri paa kaa.» Ki pye ma, yaakara nda tila pye wa negedaga wi ni, yaripege sila pye wa ti ni naa.

Elize wila yaakara kan lere cenme yeri

⁴² Pilige ka, a nanja wa si yiri wa Baali Shalisha ca ma pan yarilire fonndo kongbannda ni Yennele lere wi kan. Tila pye buru pyo nafa, na pe gbegele orizhi muwe ni, naa bile fonjo ni wa wi kasha ki ni. A Elize wi suu tunmbyee lefonjo wi pye fo: «Ki yaakara nda ti yeele leele pe na peri ka.»

⁴³ Een fo, a wi tunmbyee wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi yaa ki yaakara nda ti yeele mele lere cenme na?»

Een fo, a Elize wi suu yon sogo ma yo fo: «Ti yeele ki leele mbele pe na peri ka; katugu Yawe Yennele li yo fo: «Leele pe yaa ka mbe tin, yaakara ta yaa si koro.» »

⁴⁴ A tunmbyee wi si yaakara ti tege leele pe yege sogowo. A pe ka ma tin, a ta koro paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo we.

5

Elize wila Siri tara fenne nanja Naama wi sagala

¹ Siri[†] tara wunlunana wi malingboonlo to paa pye naa yinri Naama. Naama wi tafo, wunlunana we, wila pye naa jate konaa naa gbogo fo jenge; katugu Naama wo Yawe Yennele laa tege ma Siri tara fenne pe sho. Een fo, ki nanja na wila pye malingboon kotogofa, yayenwe la pye wi na.

² Ma si yala, wagati wa ni, Siri tara fenne pe le la yiri ma saa to Izirayeli woolo pe na, mee sumborombyo wa yigi kasopyo ma kari wi ni. A pe si saa ki sumborombyo wi kan Naama wi jo wi yeri wi tunmbyee.

³ Pilige ka, a wi suu tafo jele wi pye fo: «E! Ndee ki pye na tafo Naama wi mbe ja ya kari wa Yennele yon senre yofa na wa Samari ca wi yeri, wi mbe ja ya mboo yayenwe pi ko wi na.»

⁴ A Naama wi si saa ki senre ti yege yo wi tafo wunlunana wi kan ma yo fo:

[†] 5:1 5:1: Eburuye senre ti ni Siri tara to nungba to paa pye na yinri Aramu tara.

«Sumborombyo ña wì yiri wa Izirayeli tara, senre nda naa senre nda to wi yo na kan.»

⁵ Kona, a Siri tara wunlunana wi suu yon sogo ma yo fo: «Yiri ma kari wa Samari ca. Mi yaa sewe wa torogo Izirayeli tara wunlunana wi kan (mboon senre yo wi kan).»

Ki pye ma, a Naama wi si le ma kari warifuwe culo cenme taanri naa nafa shyen ma yiri ke (350) ni, naa te culo nafa taanri ma yiri ke ni, konaa bunduye ke ni.

⁶ A Naama wi si kari ki sewe wi ni ma saa wi kan Izirayeli tara wunlunana wi yeri. Kila pye ma yonlogo wa ki sewe wi ni ma yo fo: «Na ki sewe ña maga wi ta, maga jen ma yo fo muwi millan tunmbyee Naama wi torogo wa ma yeri, jango maa yayenwe pi ko wi na.»

⁷ Naa Izirayeli tara wunlunana wila kaa sewe wi kara ma ko, a wi suu yeera yariporo ti yigi mari walagi jatere piri ndorogo ki na, ma sho fo: «Muwi mi yen Yenjele le le? Mi mbe ya ti lere mbe ku nakoma mbe yinwege kan lere yeri le, fo a wi tun na yeri ma yo mbege nana ña wi yayenwe pi ko wi na? Yege kala na li wele, yege jen ye yo fo wi yen nala yon jaa, mbe malaga gbon na ni win.»

⁸ Naa Yenjele lere Elize wila kaa ki logo ma yo fo Izirayeli tara wunlunana wila wi yeera yariporo ti walagi, a wi si tun wa wunlunana wi yeri ma yo pe saa yewe fo: «Yingi na, a ma soon yariporo ti walagi? Yege nana wi torogo laga na kan. Pa wi yaa ki jen fo Yenjele yon senre yofu yen laga Izirayeli tara.»

⁹ Kona, a Naama wi si pan wi shonye naa wi wotoro ña shon maa tilele wi ni, ma pan ma yere wa Elize wi go yon ki na.

¹⁰ A Elize wi si lere tun ma yo wi saga yo wi kan fo wi kari wi sa woli wa Zhuriden gbaan wi ni wolisaga koloshyen, pa wi yaa sagala mbe pye kpoyi.

¹¹ Naa paa kaa ki yo Naama wi kan, a wi si nawa ngban, mee le na kee wi tara, na yuun fo: «Mi jaga yan ndee ki nana ña wo jate wi yaa yiri mbe pan na korogo, mbe yere na na tanla, mbe Yawe Yenjele, wi Yenjele li yenri na kan, mboo kee ki tagataga wa na yama lara ti na mbanla yayenwe pi ko na na.

¹² Naga yen ma, Damasi gbaanla wele, Amana gbaan naa Paripari gbaan, poro si mbonro Izirayeli tara gbaanla pe ni fuun pe na wi le? Ki cen mi se jen na ya sa woli wo wa ni mbe sagala ke?» A wi si songoro ma kari nangbanwa ni.

¹³ Een fo, a wi tunmbyeele pe si fulo wi tanla ma para wi ni, ma yo fo: «Na to, ndee

ki pye Yenjele yon senre yofu wi yo ma sa kangbanga ka pye, ma se jen naga pye le? Pee ka logo wi yo fo na maga sa woli ma yaa pye kpoyi.»

¹⁴ Kona, a Naama wi si songoro ma kari wa Zhuriden gbaan wi yon na, ma saa woli wa wi ni wolisaga koloshyen paa yege ñga na Yenjele lere wila ki yo wi kan we. A wi wire ti si kannga ma pye paa lefonmbile wire yen. A wi si sagala ma pye kpoyi†.

¹⁵ Ki pye ma, a wi si songoro ma pan wa Yenjele lere wi yeri wo naa mbele fuun paa pinle wi ni pe ni. Naa wila ka saa gbon wa, a wi si saa yere Yenjele lere wi yege sogowo ma yo fo: «Wele, koni migi jen ma yo Yenjele la yege woro laga dunruya wi laga ka kpe ni na Izirayeli Yenjele lo ma. Koni mi ña ma kulonana, mi yen naga yarikanra nda ti kaan ma yeri, moo yee yaga mari sho.»

¹⁶ Een fo, a Elize wi suu yon sogo ma yo fo: «Yawe Yenjele na yinwege wolo, lo na mi yen na tunngo piin li kan li mege ki na, mi se yaraga ko ka kpe sho ma yeri.»

A Naama wi suu yenri ngbanga ma yo wi yenle ti na. Een fo, a Elize wi si je.

¹⁷ Kona, a Naama wi sho fo: «Ki kaa pye ma se yenle mbe yaraga ka kpe sho na yeri, ki yaga pe ye tara ti taambugo ka koli mi ña ma kulonana na kan, ki sofilele worosoye shyen tuguro bo; katugu mi ña ma kulonana, mi woro na jaa mbe saraga sogowogo nakoma nayinme saraga wo yarisunndo ta yege yeri, kaawo Yawe Yenjele lo ce yeri.

¹⁸ Een fo, Yawe Yenjele li mi ña ma kulonana na kala yaga ki kala na li ni: «Na na tafo, wunlunana we, wi kaa yin wa wi yarisunngo Irimo ki gbogogo ki ni mbe foli ki yege sogowo mbege gbogo, na kee ko wi ma jiige ki na; kona mi fun mi ma foli wa yarisunngo Irimo ki gbogogo ki ni. Yawe Yenjele li mi ña ma kulonana na kala yaga, na mi ka ka sa foli wa yarisunngo Irimo ki gbogogo ki ni we.» »

¹⁹ A Elize wi suu pye fo: «Ta kee yeyinnghe na.»

Kapege nga Gehazi wila pye

Naa Naama wila kaa yiri le Elize wi tanla ma kari, ma lali jenri,

²⁰ A Yenjele li lere Elize wi tunmbyee lefonngo Gehazi wi suu yee pye fo: «Wele, ki Siri tara fenne nana Naama wi pan yaara nda ni, na tafo wii yenle mbe yaraga ko ka kpe sho wi yeri, wi ti ni fuun ti yaga wi kan. Yawe Yenjele na yinwege wolo li mege ki na, mi yaa yiri mbe fe ki nana ña wi punngo na mbe sa yaraga ka sho wi yeri.»

† 5:14 5.1-14: Luki 4:27

²¹ Kona, a Gehazi wì si lè ma taga Naama wi pungo na. Naa Naama wila kaa wi yan wila fee na paan wi kòrògò, a wì si fyeele ma yiri wa wi wotoro ña shòn maa tilele wi ni ma tigi ma saa wi fili, mée Gehazi wi yewe ma yo fò: «Ki yen wa yinñge le?»

²² A Gehazi wì suu yòn sogo ma yo fò: «Ee, ki yen wa yinñge. Na tafo wo wilan tun ma yo mbe pan mbege yo ma kan, fò Yenñge yòn senre yofenne pe forogofenne lefonmbolo shyen yiri wa Efrayimu yanwiga tara ti ni ma pan wa wi yeri foonfoon ñga na, fò ma warifuwe culo nafa ma yiri kè ma yiri kanjurugo naa bunduye shyen kan wi yeri.»

²³ A Naama wì sho fò: «Ma yee yaga ma warifuwe culo nafa taanri ma yiri kè sho.» Naama wila wi yenri ngbanga ma yo wi yenle wiri sho. A wì si warifuwe culo nafa taanri ma yiri kè wi le yere kasha shyen ni mari kan wi yeri konaa bunduye shyen pe ni. Wila ti kan wi tunmbyeele shyen yeri, a pèri tugo ma keli Gehazi wi yege.

²⁴ Naa Gehazi wila ka saa gbòn wa yanwiga ki na, a wì si yaara ti sho pe yeri mari tege wa go, mée ki tunmbyeele pe songoro ma yo paa kee.

²⁵ Ko pungo na, a wo jate wì si kari wa wi tafo Elize wi yeri. A Elize wì suu yewe ma yo fò: «Gehazi, ma yiri se yeri?»

A Gehazi wì suu yòn sogo ma yo fò: «Mi ña ma tunmbyee, mii kari laga ka kpe ni.»

²⁶ Een fò, a Elize wì suu yòn sogo ma yo fò: «Sanga ña ni ki naja wì yiri wa wi wotoro wi ni ma tigi ma pan mɔɔ fili, na yinne li pye na ye yaan na. Ma yege na penjara jasanga, naa yariporo, naa oliviye tire kere, naa ezezen keere, naa simbaala, naa nere, naa kulonambala konaa kulojaala jasanga wo wì gbòn kè?»

²⁷ Nga mà pye yeen ki kala na, Naama wi yayenwe pi yaa songoro mbe mara mboro naa ma setirige piile ye na fò sanga pyew.»

A Gehazi wì si yiri le Elize wi tanla, yayenwe pi ni pùu filige lagapyew paa para yen.

6

*Elize wila ti a gbònlimbyo
wì yiri tònmo pi go na*

¹ Pilige ka, Yenñele yòn senre yofenne pe forogofenne pè si Elize wi pye fò: «Wele, laga ñga we maa we yee gbogolo ma yege sogowo, ki kologo we na koni.

² Ki yaga we kari wa Zhuriden gbaan wi yon na, we ni fuun nungba nungba we sa tire nungba nungba kon, we laga ka kan wa, we cèn wa ki ni.»

A Elize wì si pe yòn sogo ma yo fò: «Yaa kee.»

³ Een fò pe ni, a nungba si Elize wi yenri ma yo fò: «Ki yaga ma pinle woro mbele ma tunmbyeele we ni.»

⁴ A Elize wì si pe yòn sogo ma yo fò: «Mi yaa pinle ye ni mbe kari.» A wì si pinle pe ni ma kari. Naa pàa ka saa gbòn wa Zhuriden gbaan wi yon na, a pè si tire ti kon.

⁵ Maga ta nungba la pye naa tige ki koon, a wi gbònlimbyo wì si fori ma to wa tònmo pi ni. A wì si gbele ma yo fò: «E, na tafo, migi gbònlogò ñga ki yenri lere wa yeri.»

⁶ A Yenñele lere wì suu yewe ma yo fò: «Gbònlimbyo wi to se yeri?»

A naja wì suu tosağa ki naga wi na. Kona, a Elize wì si kanngaga kon maga wa le ki laga nungba ki na. A gbònlimbyo wì si yiri tònmo pi go na teere.

⁷ Ko pungo na, a Elize wì si naja wi pye fò: «Gbònlimbyo wi le.» A naja wì suu kee ki sanga maa le.

*Elize wila Siri tara malingbòonlo
pe yigi kasopiile*

⁸ Ki wagati wi ni, Siri tara wunlunaja wila pye malaga na Izirayeli woolo pe ni. A wì si para wi tunmbyeele pe ni ma yo fò: «Pa mi yaa na malingbòonlo censaga ki kan wa laga ñga nakoma wa laga ñga ko ni.»

⁹ Een fò, a Yenñele lere wì si tun wa Izirayeli tara wunlunaja wi yeri ma yo fò: «Ma yee yingiwe jen, maga ka toro wa laga ñga ko na, katugu Siri tara fenne pe yen na kee wa.»

¹⁰ Kona, a Izirayeli tara wunlunaja wì si leele torogo ma yo pe sa laga ñga Yenñele lere wila naga ki kòrosi. Yenñele lere wila Izirayeli tara wunlunaja wi yeri, a ki pyesaga dama ko ta.

¹¹ A ki wogo kì saa Siri tara fenne wunlunaja wi nawa pi wo wi na fò jenge. A wì suu tunmbyeele pe yeri ma pe yewe, ma yo fò: «Kopiire fò yen laga we ni, ña wi yen Izirayeli tara wunlunaja wi pungo na. Ye woro na jaa mboo naga na na wi le?»

¹² A wi tunmbyeele nungba suu yòn sogo ma yo fò: «Wunlunaja, na tafo, lere kpe ma we ni. Een fò, Yenñele yòn senre yofò Elize ña wa Izirayeli tara, wo wi ma senre nda fuun ma ma yo wa ma wònlogò kì ni ti yo Izirayeli tara wunlunaja wi kan.»

¹³ A wunlunaja wì sho fò: «Ye kari, wi yen laga ñga na ye saga wele yege jen. Pa mi yaa leele torogo pe saa yigi.»

A ki leele pè si kari, mée pan maa pye fò: «Elize wi yen wa Dotan ca.»

¹⁴ Kì pye ma, a wunlunaja wì si shonye, naa malaga gbònwotoroye konaa malingbòonlo legere torogo wa. Poro la

saa gbon wa ca ki ni yembine li ni, mee wa ma ca ki maga.

¹⁵ Ki goto pinliwe pi ni, yirifaga ki na, a Yenñele lere wi tunmbyee wi si yiri laga funwa na. Wi mbe wele, mee malingboonlo legere pele yan, naa shonye konaa malaga gbonwotoroye ni, pe ca ki maga. A tunmbyee lefonño wi si gbele ma Yenñele lere wi pye fo: «E, na tafo, we yaa ki pye mele?»

¹⁶ A Elize wi suu yon sogo ma yo fo: «Maga ka fye, katugu leele mbele pe yen we ni pe lege ma we pe woolo pe na.»

¹⁷ A Elize wi si Yenñele yenri ma yo fo: «Yawe Yenñele, ki yaga mala tunmbyee wi yengele ke yenge, jango wila yaan.» A Yawe Yenñele li si tunmbyee lefonño wi yengele ke yenge wi na. Wi mbe wele, mee yanwiga ki yan ki yin lagapyew shonye, naa malaga gbonwotoroye kason woolo pe ni ma Elize wi maga.

¹⁸ A Siri tara fenne pe si tigi na paan wa Elize wi yeri. A Elize wi si Yawe Yenñele li yenri ma yo fo: «Yawe Yenñele, ki yaga ma yenfyonro wa ki malingboonlo ngbelege nga ki na.» A Yawe Yenñele li si yenfyonro wa ki leele pe na, ma yala Elize wi senyoro ti ni.

¹⁹ A Elize wi si pe pye fo: «Kono li woro lagame, ca nga yaa lagajaa ko ma nga lagame. Ye taga na na, mi yaa sa ye torogo wa nana nga yaa lagajaa wi yeri.» A Elize wi si kari pe ni wa Samari ca.

²⁰ Naa paa ka saa ye wa Samari ca, a Elize wi sho fo: «Yawe Yenñele, ki leele mbele pe yengele ke yenge, jango paa yaan.» A Yawe Yenñele li si pe yengele ke yenge, a pe si pe yee yan wa Samari ca ki nandogomo.

²¹ Naa Izirayeli tara wunlunana wila kaa pe yan, a wi si Elize wi yewe ma yo fo: «Na to, mi daga mbe pe gbo le? Mi daga mbe pe gbo le?»

²² A Elize wi suu yon sogo ma yo fo: «Maga ka pe gbo. Na maga kari malaga na ma tokobi nakoma ma sandiga ki ni mbe sa leele mbele yigi kasopiile, ma ma poro gbo le? Koni yaakara naa tonmo kan pe yeri pe ka pe wo; ko punjo na, ma pe yaga pe songoro pe kari pe tafo wi korogo.»

²³ A Izirayeli tara wunlunana wi si sogolo gbolo sogo pe kan, a pe li ma wo. Ko punjo na, a wi si pe yaga ma yo paa kee. A pe si songoro ma kari pe tafo wi korogo. Maga

le le kona, Siri tara fenne malingboonlo pe sila pye na paan naa wa Izirayeli tara.

Fungo la to wa Samari ca ki na

²⁴ Wagati wa ni naa, a Siri tara wunlunana Beni Hadadi wi suu malingboonlo pe ni fuun pe gbogolo, mee kari ma saa malingboonlo censaga kan wa Samari ca ki tanla maga yon ton.

²⁵ A fungo ka si to wa Samari ca ki ni. Malingboonlo censaga woolo paa mo le ca ki tanla fo maga kan sofile wi go[†] nungba jate paa pye naga pere warifuwe pyo nafa tijere. Ketene fire[†] ti kee yenle nungba laa pye warifuwe pyo kangurugo.

²⁶ Pilige ka, Izirayeli tara wunlunana wila pye na toro wa ca ki mbogo ki go na, a jele wa si gbele ma yo fo: «Wunlunana, na tafo, na sho.»

²⁷ A wunlunana wi suu yon sogo ma yo fo: «Na Yawe Yenñele lo soon sho, mi wo yaa ma sho yingi ni? Yarilire ti yen na yeri wa yarilire sunsaga nakoma erezen tonmo pi yen na yeri wa erezen tonmo wosaga mbe kan ma yeri le?»

²⁸ A wunlunana wi suu pye naa fo: «Yingi koon ta?»

A jele wi suu yon sogo ma yo fo: «Wele, ki jele na wilan pye fo: «Ma pinambyo wi kan woo ka nala, goto mbee na woo wi kan woo ka.»

²⁹ Ki kaa pye ma, a mi silan pinambyo wi sogo, a woo ka. Ki goto, a mi suu pye fo: «Pan ma pinambyo wi ni woo ka[†].» Een fo, a wi suu pinambyo wi lara.»

³⁰ Naa wunlunana wila kaa ki senre ti logo jele wi yeri, a wi suu yeera yariporo ti walagi[†], ma si yala wila pye na toro wa mbogo ki go na. A leele pe suu korosi maga yan fo jatere piriwen yariporo wila le wa wi wunluwo yariporo ti nogona.

³¹ A wunlunana wi sho fo: «Na mi si Shafati pinambyo Elize wi go ki kow nala, Yenñele li jologo gbogo wa na na.»

³² Ki wagati wi ni, kila yala Elize wi yen ma cen wa wi go, ca lelele pe ni pe yen ma cen wa wi tanla. A wunlunana wi si leele tun wa wi yeri. Een fo, sanni pitunjo wi sa gbon wa pe na, a Elize wi si lelele pe pye fo: «Ye wele, ki legbolere na wi lere tun wi pan wilan go ki kow. Yaa korosiri piin, na ki pitunjo wiga pan mbe gbon na, ye koro ki ton, yaga kaa yaga wi ye laga go. Mi yen naa tafo wi tangala tinme pi nuru wila paan wa wi punjo na mako.»

[†] 6:25 6:25: Sofile wila pye fyango yaraga Yenñele li yeye na (Levi 11.2-8; Dete 14.4-8); pe sila daga mbaa wi kara ti kaa. Fungo nga kila to ki kala na, pe sila pye na tanri ki kondengele ke na naa. Pe yere la pye na sofile go nga kila pye kara ni ki pere songbanga na.

[†] 6:25 6:25: *Ketene fire, yaakara ta lari pe yeri, nda ti sila leele pe ndanla.* [†] 6:29 6:29: Dete 28.57 [†] 6:30 6:30: Wunlunana wila wi yeera yariporo ti walagi mbege naga fo wi nawa pi tanga wi na. [†] 6:33 6:33: Nga ki yo fo: *Wunlunana wi si gbon wa pe na, seweele pele ni ki yonlogo wa ma yo fo: A pitunjo wi si gbon wa pe na.*

³³ Ma Elize wi ta wila pye na para bere, a wunlunana wi si gbon wa pe na[†]; ma sho fo: «Na ki ka pye ki jologo kala na pa li yiri wa Yawe Yennele li yeri, mbe ya mbanla jigi wi taga Yawe Yennele li na mele naa?»

7

Elize wila yo fungo ki yaa ko

¹ A Elize wi si wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «Ye Yawe Yennele li senyoro ti logo. Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Goto anme yege, wa Samari ka mbogo yeyongo ki na, muwe mba pi jele pe yaa pi culo ke wi pere warifuwe pyo nungba na, mbe orizhi culo nafa wi pere warifuwe pyo nungba na fun.» »

² Wunlunana wi korosifo na wi maa pinlele wi ni, a wo si Yennele lere wi yon sogo ma yo fo: «Ali Yawe Yennele li ka wegele yenge wa naayeri mbe yarilire tirige, ki kala cenle na li mbe ya pye mele?»

A Elize wi suu yon sogo ma yo fo: «Ma yaa ki yan yenle ni, een fo, ma sege yaara ta ka win.»

*Siri tara fenne paa fe
ma pe malingboonlo censaga ki yaga*

³ Ki wagati wi ni, yayenwe fenne tijere la pye wa ca ki mbogo yeyongo ki tanla. A poro si pe yee pye fo: «Yingi na wee koro laga yeen fo we sa ku?»

⁴ Na waga yo we ye wa ca nawa, we yaa sa ku wa, katugu fungo ki yen wa ca. Na waga si koro lagame, we yaa ku fun. Ki kala na, ye pan we sa we yee le Siri tara fenne pe kee teere. Na paga we yaga koyi. Na paga si we gbo fun ki ko.»

⁵ A pe si yiri yonlo ki tosanga wi ni mbe kari wa Siri tara fenne pe malingboonlo censaga ki ni. Naa paa ka saa gbon wa Siri tara fenne malingboonlo censaga ki na, pe mbe wele, ali lere nungba wo sila pye wa.

⁶ We fo wila ti a Siri tara fenne pe malaga gbonwotoroye tinme logo, naa shonye tinme konaa malingboonlo legere tinme ni wa pe malingboonlo censaga ki ni. Ki pye ma, a Siri tara fenne pe si pe yee pye fo: «Ye wele, Izirayeli tara wunlunana wo wi saa Heti cenle woolo pe wunlunana naa Ehipiti tara wunlunana konaa pe malingboonlo pe le, ma pe sara pe pan pe to we na.»

⁷ A pe si yiri ma fe yonlo ki tosanga wi ni, ma pe paara yinre, naa pe shonye konaa pe sofilele pe yaga wa censaga ki ni ce, paa yege nga na kila pye, mbe ta mbe pe yee go sho.

⁸ Naa yayenwe fenne paa ka saa gbon wa malingboonlo censaga ki yon na, a pe si ye paraga go ka ni ma ka ma wo. A pe si warifuwe, naa te konaa yariporo le ma kari ti ni ma saa ti lara. A pe si songoro

naa ma pan, ma ye paraga go ka yege ni ma yaara ta le wa, ma saa ti lara.

*Yayenwe fenne paa saa ki yo
Izirayeli tara wunlunana wi kan
fo Siri tara fenne pe fe*

⁹ Ko pungo na, a yayenwe fenne pe si pe yee pye fo: «Kala na we yen na piin, li woro ma yon. Sentanra ti yen we yeri mbe yo ki nala pilige nga ki na. Na waga pyeri, na wee ki yo fo sa gbon goto lalaaga na, jologo yaa to we na. Koni yoo kari we saga yege yo wunlunana wi go woolo pe kan.»

¹⁰ A pe si kari ma saa ka ki yeyongo korosifo wa yeri maga kagala ke yege yo wi kan ma yo fo: «We kari wa Siri tara fenne pe malingboonlo censaga ki ni, ma saa ki yan lere kpe wo woro wa. Wee lere magala logo, shonye poro naa sofilele poro ce pe yen wa posara, konaa paara yinre ti ni wa ti yongolo ke ni.»

¹¹ A ca ki yeyongo korosifenne pe si lere wa yeri wa ca nawa ma yo wi saga kagala ke yege yo wunlunana wi go woolo pe kan.

¹² Naa wunlunana wila kaa ki logo, a wi si yiri yembine li ni maga yo wi legboole pe kan fo: «Siri tara fenne pe yen na nga piin we na, mi yaa ki yege yo ye kan. Naa pege jen ma yo fungo to we na, ko pe yiri wa pe malingboonlo censaga ki ni ma saa lara wa yan na singi, ma pe yee pye fo: «Na paga ka yiri wa ca ki ni, we yaa pe yigi weelee mbe ye pe ni wa ca.» »

¹³ A wi legboole nungba suu yon sogo ma yo fo: «Shonye mbele pe koro go na, ye ti we kangurugo le pe ni, we leele pele tun wa ca. Pe kari o, pee kari o, ki ni fuun ki yen ja, katugu pe yen paa Izirayeli woolo mbele pe yen go na pe yen. Pe yen kunwo pi yon na paa ca woolo pe ni fuun pe yen. Ye ti we leele pele tun ki shonye pe na, pe sa nga ki yen wa ki wele.»

¹⁴ Ki pye ma, a pe si malaga gbonwotoroye shyen gbegele naa pe shonye pe ni. A wunlunana wi si leele pele tun pe sa Siri tara fenne pe malingboonlo censaga ki wele. Wila pe pye fo: «Ye kari ye saga kala li wele.»

¹⁵ A pe si taga Siri tara malingboonlo pe na, fo ma saa gbon wa Zhuriden gbaan wi na. Pe mbe wele, mee kono li yan li yin yariporo naa yaara nda Siri tara fenne paa fyeele ma fe ma wa ti ni. Ki pye ma, a pitunmbolo pe si songoro ma saa ki yege yo wunlunana wi kan.

¹⁶ Kona, a leele pe si yiri ma kari wa Siri tara fenne pe censaga ki ni ma saa ki san ma yaara ti koli. Ki pye ma, muwe mba pi jele pi culo ke paa pye naa pere warifuwe pyo nungba na, na orizhi culo nafa wi pere fun warifuwe pyo nungba na, ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni.

¹⁷ Wunlunana wi korosifo na wi maa pinlele wi ni, wo wunlunana wila tege wila ca ki yeyongo ki korosi. Een fo, naa leele paa kaa na gbinri wa yeyongo ki na, a pe suu tangala maa gbo, ma yala Yennele lere wila senre nda yo ti ni, naa wunlunana wila kari wa wi yeri we.

¹⁸ Ki sanga wi ni, Yennele lere wila wunlunana wi pye fo: «Goto anme yege, muwe mba pi jele pe yaa pi culo ke wi pere warifuwe pyo nungba na, mbe orizhi culo nafa wi pere warifuwe pyo nungba na fun, wa Samari ca ki mbogo yeyongo ki na.»

¹⁹ Ma si yala wunlunana wi korosifo wila Yennele lere wi yon sogo ma yo fo: «Ali Yawe Yennele li ka wegele yenge wa naayeri mbe yarilire tirige, ko kala cenle na lo mbe ya pye mele?» Koyi Elize wila wi yon sogo ma yo fo: «Ma yaa ki yan yenle ni, een fo ma sege yaara ta ka.»

²⁰ Ko kala lo laa pan ma nana wi ta kaselege, katugu ca woolo paa wi tangala wa ca ki yeyongo ki na maa gbo.

8

*Senemu ca fenne jo wi yaara
tita songoro ma kan wi yeri*

¹ Kona, Elize wila jele na pinambyo yen maa yirige wa kunwo pi ni[†], a Elize wi si para wi ni maa pye fo: «Yiri mboro naa ma go woolo pe ni, ye kari ye sa cen laga nga ka ye ndanla; katugu Yawe Yennele li yaa fungo wa laga tara ti ni. Fungo ki yaa to laga tara ti ni fo sa gbon ye le koloshyen.»

² Ki kaa pye ma, a jele wi si yiri maga pye ma yala Yennele lere wi senyoro ti ni. Wila yiri ma kari wo naa wi go woolo pe ni ma saa cen wa Filisiti tara fenne pe tara, ma saa gbon fo ye le koloshyen.

³ Yegele koloshyen ke torongolo, a jele wi si yiri wa Filisiti tara fenne pe tara ma pan wa pe tara. A wi si kari ma saa wunlunana wi yenri wuu saga, jango poo go konaa wi kere ti songoro wi na.

⁴ Kila yala wunlunana wila pye na para Yennele lere wi tunmbyee lefonjo Gehazi wi ni na yuun fo: «Kagbogo ngele fuun Elize wi pye ke yege yo na kan.»

⁵ Ma Gehazi wi ta wila pye naga yege yuun wunlunana wi kan yege nga na Elize wila gboo wi yen maa yirige wa kunwo pi ni, le ki yongolo nungba ke ni, jele na Elize wila wi pinambyo wi yen maa yirige wa kunwo pi ni, a wi si pan ma wunlunana wi yenri wuu saga, jango poo go naa wi kere ti songoro wi na. A Gehazi wi sho fo: «Wunlunana, na tafo, jele wowi na yeen. Wi pinambyo na Elize wila wi yen maa yirige wa kunwo pi ni wowi na yeen fun.»

⁶ A wunlunana wi si jele wi yewe, a jele wi sigi kagala ke yege yo wi kan. A wunlunana wi suu tunmbyee wa pinle jele wi ni, maa pye fo: «Kari, ma ti yaraga nga fuun ki yen ki jele na wi wogo ki songoro wi na, konaa tonli na fuun wi yiri wa kere ti ni, maga le pilige nga ni wi yiri laga tara ti ni fo ma pan ma gbon nala na.»

*Hazayeli wila pye Siri tara
ti wunlunana*

⁷ Ko pungo na, a Elize wi si kari wa Damasi ca. Kila yala Siri tara wunlunana Beni Hadadi wi yen na yaa. A pe si saa ki yo wi kan fo: «Yennele lere wi pan laga.»

⁸ A Siri tara wunlunana wi si Hazayeli wi pye fo: «Yarikanga le ma kari wa Yennele lere wi yeri, ma saa pye wi Yawe Yennele li yewe na kan na kaa pye mi yaa yiri ki yama mba pi na.»

⁹ Ki kaa pye ma, a Hazayeli wi si yiri ma kari wa Elize wi yeri. Wila Damasi ca yarijende ta le mbe sa kan Elize wi yeri. Wila ti taga yongomeye nafa shyen na ma kari ti ni. Naa wila ka saa gbon wa Elize wi yege sogowo, a wi sho fo: «Ma tunmbyee Beni Hadadi, Siri tara wunlunana wo wilan tun laga ma yeri, fo mbe pan mboon yewe na kaa pye wi yaa yiri wi yama mba pi na.»

¹⁰ A Elize wi suu yon sogo ma yo fo: «Kari ma saga yo wi kan fo ki woro nala koon shyen, wi yaa sagala. Een fo kaselege ko na, Yawe Yennele ligi naga na na fo wi yaa ku.»

¹¹ Ko pungo na, a Yennele lere wi suu yengele ke kan Hazayeli wi na maa wele ma mo, fo a ki fere wa Hazayeli wi na; kona, a Yennele lere wi nee gbele.

¹² A Hazayeli wi suu yewe ma yo fo: «Yingi na, na tafo ma nee gbele?»

A Elize wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi yen na gbele, katugu kapege nga ma yaa ka pye Izirayeli woolo pe na migi jen. Ma yaa ka kason le pe cagboro nda pe malaga sigemboro kan mari maga ti ni, mbe pe lefonmbolo pe gbo tokobi ni, mbe pe piile tumombolo pe tongo konaa mbe pe kugboro fenne pe lara ti walagi pe na[†].»

¹³ A Hazayeli wi sho fo: «Mi na ma tunmbyee, mi yen ambo fo mbe sigi kagbobo na li pye? Mi na mi woro yaraga ka, ndee pyon boko.»

A Elize wi suu pye fo: «Yawe Yennele ligi naga na na fo ma yaa ka pye Siri tara ti wunlunana[†].»

¹⁴ Kona, a Hazayeli wi si yiri le Elize wi tanla ma songoro wa wi tafo wi yeri. A wi tafo wi suu yewe ma yo fo: «Yingi Elize wi yo ma kan?»

[†] 8:1 8.1: 2 Wunlu 4.8-37

[†] 8:12 8.12: 2 Wunlu 10.32-33; 13.3-7,22-23

[†] 8:13 8.13: 1 Wunlu 19.15

A Hazayeli wi suu yon sogo ma yo fo:
«Wi yo fo ma yaa yiri ma yama pi na.»

¹⁵ Ki goto, a Hazayeli wi si paritonngo le maga le tonmo, mee wunlunana wi yege ki ton ki ni maa wonwon pi kon wi na, a wi si ku. Ki pye ma, a Hazayeli wi si cen wunluwo wa wi yonlo.

Zhuda tara wunlunana Yoramu wi sanga

(2 Kuro 21.1-20)

¹⁶ Izirayeli tara wunlunana Ashabu wi pinambyo Yoramu wi wunluwo pi yeke kangurugo wolo li ni, a Zhuda tara wunlunana Zhozafati wi pinambyo Yoramu wi si cen wunluwo pi na wa Zhuda tara.

¹⁷ Wila ta yeke nafa ma yiri ke ma yiri shyen, mee cen wunluwo pi na. Yeke kolotaanri wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca.

¹⁸ Izirayeli tara wunlumbolo paa tanga kono na na, lo wila tanga li na, paa yege nga na Ashabu go woolo paa ki pye we, katugu Ashabu sumborombo wawu wila pori wi jo. Nga ki yen kapege Yawe Yenjele li yege na, ko wila pye.

¹⁹ Een fo, Yawe Yenjele li sila pye na jaa mbe Zhuda tara ti tongo wi tunmbyee Davidi wi kala na, katugu laa yon folo kon wi yeri mbe ti wi setirige piile wa mbaa taa pe ni mbaa cen wunluwo pi na sanga pyew†.

²⁰ Yoramu wi wunluwo sanga wi ni, a Edomu cenle woolo pe si yiri ma je Zhuda tara fannga ki na, ma wunluwo wa tege pe yee go na†.

²¹ A Yoramu wi si yiri ma kari wi malaga gbongwotoroye pe ni fuun pe ni wa Zayiri ca. Ki yembine li ni, a wi si saa to Edomu cenle woolo pe na ma malaga gbong pe ni. Een fo, a poro si pan ma wa maa maga, wo naa wi malaga gbongwotoroye teele pe ni. Kona, a Yoramu wi malingbonglo pe si fe ma kari pe tara.

²² Maga le le ko na, Edomu cenle woolo pe si yiri ma je Zhuda tara woolo pe fannga ki na, ali ma pan ma gbong nala. Ki wagati nungba wi ni, Libina ca woolo paa yiri ma je fun.

²³ Yoramu wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye, ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

²⁴ Ko pungo na, a Yoramu wi si ku ma taga wa wi teleye pe na, a pe suu le wa wi teleye pe fanga ki ni wa Davidi ca. A wi pinambyo Ahaziya wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

Zhuda tara wunlunana Ahaziya wi sanga

(2 Kuro 22.1-6)

²⁵ Izirayeli tara wunlunana Ashabu wi pinambyo Yoramu wi wunluwo pi yeke ke ma yiri shyen wolo li ni, a Yoramu pinambyo Ahaziya wi si cen wunluwo pi na Zhuda tara ti go na.

²⁶ Ahaziya wila ta yeke nafa ma yiri shyen mee cen wunluwo pi na wa Zhuda tara ti go na. Yeke nungba wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi no paa pye naa yinri Atali. Atali wila pye Izirayeli tara wunlunana Omiri wo pishyenwoo.

²⁷ Ashabu go woolo paa tanga kono na na, lo wila tanga li na, ma nga ki yen kapege Yawe Yenjele li yege na ki pye paa Ashabu go woolo pe yen; katugu wila yon finliwe le Ashabu wi ni maa go woo wa pori.

²⁸ Ahaziya wila pinle ma kari Ashabu pinambyo Yoramu wi ni ma saa malaga gbong Siri tara wunlunana Hazayeli wi ni, wa Aramoti ca, wa Galaadi tara. A Siri tara fenne pe si Yoramu wi welege.

²⁹ Siri tara fenne paa Yoramu wi welege lara nda na, naa wila pye na malaga ki gbong Siri tara wunlunana Hazayeli wi ni wa Arama ca, a Yoramu wi si songoro wa Zhizireyeli ca ma saa ti fofa. Kona, a Zhuda tara wunlunana Yoramu wi pinambyo Ahaziya wi si kari ma saa Ashabu pinambyo Yoramu wi wele wa Zhizireyeli ca, katugu wila pye na jolo fo jenge.

9

Paa sinme kpoyi wo Yehu wi na maa tege Izirayeli tara ti wunlunana

¹ Yenjele yon senre yofa Elize wila Yenjele yon senre yofenne pe forogofenne wa yeri maa pye fo: «Yiri ma yariporo le moo kurusijara wi po†, maga sinme kugbolo na li le, ma kari wa Aramoti ca, wa Galaadi tara.

² Na maga sa gbong wa, ma kari wa Nimishi pinambyo Zhozafati wi pinambyo Yehu wi yeri, ma saa yeri ma yiri wi ni wa wi nimbiile pe sogowo, ma kari wi ni yumbyo wa ni ye ye.

³ Kona, ma sinme kugbolo li le maa wo wa wi go ki na, ma sho fo: «Yawe Yenjele li yo li yen naga sinme mba pi wuun ma go ki na mbong tege Izirayeli tara ti wunluwo. Ko pungo na, ma koro ki yenge ma fe ma yiri, maga ka mo wa.» »

† 8:19 8:19: 1 Wunlu 11.36 † 8:20 8:20: Zhene 27.40

† 9:1 9:1: Yiri ma yariporo le moo kurusijara wi po: Ko koro wo yen moo yee gbegele mbe nga ma daga mbe pye ki pye.

⁴ A lefonno Yennele yon senre yofɔ wi si yiri ma kari wa Aramoti ca, wa Galaadi tara.

⁵ Naa wila ka saa gbɔn wa, wi mbe wele mee malingboonlo teele pe yan pɛ gbogolo na finliwe piin. A wi sho fɔ: «Na to, senre yen na yeri mbe yo ma kan.»

A Yehu wi sho fɔ: «We ni ambo maa piin?»

A wi sho fɔ: «Mboro mi yen na piin na to.»

⁶ A Yehu wi si yiri ma ye wi ni wa go. A lefonno wi si sinme pi wo wa wi go ki na, mee wi pye fɔ: «Pa Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li yo yeen fɔ: «Mi yen naga sinme mba pi wuun ma go ki na mboon tɛge Izirayeli woolo pe wunluwo, mi na Yawe Yennele, na woolo pe wunluwo†.

⁷ Ma yaa koon tafa Ashabu wi go woolo pe gbo. Ki ka pye ma, mi na Yawe Yennele, na yon senre yofenne naa na tunmbyeele sanmbala mbele fuun Yezabeli wila gbo, mi yaa pe gbokala li kayanga ki wo pe ni.

⁸ Ashabu wi go woolo pe ni fuun pe yaa ku mbe wo wa. Nambala mbele fuun pe yen Ashabu wi go woolo, lesele kulolo, mi yaa pe ni fuun pe tongo mbe pe wo laga Izirayeli tara.

⁹ Mi yaa Ashabu go woolo pe pye paa Nebati pinambyo Yerobowamu wi go woolo pe yen, konaa paa Ahiya pinambyo Bayesha wi go woolo pe yen†.

¹⁰ Pyoonlo pe yaa ka Yezabeli gboo wi ka wa Zhizireyeli ca kere ti ni. Lere se ka ta mboo gboo wi le.» » Ko pungo na, a lefonno wi si koro ki yenge, mee fe ma kari†.

¹¹ Naa Yehu wila kaa songoro ma saa gbɔn wa wi tafa wi malingboonlo teele pe na, a pɛ suu yewe ma yo fɔ: «Yingi wa? Ki yarafo na wi pan laga ma yeri yingi wogo na?»

A Yehu wi si pe yon sogo ma yo fɔ: «Yoro yere yege lere cenle na wi jen naa wi senyoro ti ni.»

¹² Een fɔ, a pɛ si Yehu wi pye naa fɔ: «Kaselege ma. Nga ki yen wa, ki yo we kan!»

Kona, a Yehu wi sho fɔ: «Senre nda naa nda to ki lefonno wi yo na kan. Wilan pye ma yo fɔ: Yawe Yennele li yen naga yuun na kan fɔ: «Mi yen naga sinme mba pi wuun wa ma go ki na mboon tɛge Izirayeli tara ti wunluwo.» »

¹³ Ki senre ti logongolo, a malingboonlo teele pɛ si pe derigboro ti wowo mari jan Yehu wi jegele wa yeyongo ki lugusara ti na, a wi si lugu ma yere ti na. Ko pungo na, a pɛ si mbanlaga ki win mee jorogo ma yo fɔ: «Wunlunaja Yehu.»

Yehu wila yiri Yoram naa Ahaziya pe korogo

¹⁴ Kona, a Zhazafati pinambyo Yehu na wila pye Nimishi wi pishyenwoo wi si yon le Yoram wi na. Ki wagati wi ni, kila yala Yoram wo naa Izirayeli tara malingboonlo pe ni fuun paa pye na Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki korosi Siri tara wunlunaja Hazayeli wi kala na.

¹⁵ Een fɔ wunlunaja Yoram wo la songoro ma kari wa Zhizireyeli ca mbe saa welegesara ti fɔ, to nda Siri tara fenne paa wi welege, naa wila pye na malaga ki gbɔn Siri tara wunlunaja Hazayeli wi ni we.

Ko Yehu wila ki yo wi malingboonlo teele yeenle pe kan fɔ: «Na ki ka pye yaa jaa mbe pye wunluwo, lere wa kpe ka ka yiri laga ca mbe saga senre nda ti yari wa Zhizireyeli ca.»

¹⁶ Ko pungo na, a Yehu wi si yiri ma lugu wi wotoro na shon maa tilele wi na, ma kari wa Zhizireyeli ca, katugu Yoram wila pye wa yana. Zhuda tara wunlunaja Ahaziya wila kari wa sa Yoram wi wele.

¹⁷ Ca ki korosifo na wila pye wa Zhizireyeli ca sanngazo wi go na na laga ki korosi, naa wila kaa wele, mee janwa wa yan wila paan wa Yehu wi ni. A wi sho fɔ: «Na yege yen janwa wa na wila paan.» A Yoram wi sho fɔ: «Ye shon fevo wa tun wi sa pe fili wi pe yewe fɔ: «Ye yen na paan yeyingge panga le?» »

¹⁸ Ki pye ma, a shon fevo wi si kari ma saa Yehu wi fili, mee wi pye fɔ: «Wunlunaja wi yo fɔ ma yen na paan yeyingge panga le?»

A Yehu wi suu yon sogo ma yo fɔ: «Yeyingge ko yaa yingi yon mboro kan? Toro ma taga na pungo na.»

A ca ki korosifo wi sigi yo wunlunaja wi kan fɔ: «Shon fevo wi kari ma saa gbɔn wa pe na, een fɔ wii songoro mbaa paan.»

¹⁹ A Yoram wi si shon fevo wa yege tun wa pe yeri naa. A wo si kari ma saa gbɔn wa pe na, ma sho fɔ: «Wunlunaja wi yo fɔ ye yen na paan yeyingge panga le?»

A Yehu wi suu yon sogo ma yo fɔ: «Yeyingge ko yaa yingi yon mboro kan? Toro ma taga na pungo na waa kee.»

²⁰ A ca ki korosifo wi sho naa fɔ: «Wi kari ma saa gbɔn wa pe na. Een fɔ wii songoro mbaa paan. Janwa wi yege sinfo wi wotoro felomo pi yiri Nimishi pishyenwoo Yehu wi wotoro felomo pi korogo; katugu wi yen naa fee paa go yirifo yen.»

²¹ Kona, a Yoram wi sho fɔ: «Yanla malaga gbɔnwotoro na shon maa tilele wi gbegle na kan.» A pɛ suu gbegle wi kan. A Izirayeli tara wunlunaja Yoram, naa

† 9:6 9.6: 1 Wunlu 19.6 † 9:9 9.9: 1 Wunlu 15.29; 16.11-12 † 9:10 9.10: 1 Wunlu 21.23

Zhuda tara wunlunana Ahaziya wi ni, pe ni fuun nungba nungba pè si yiri ma lugu wa wotoroye mbele shonye maa tilele pe ni ma kari sa Yehu wi fili. A pè si saa wi ta wa Zhizireyeli ca fenne nana Naboti wi kere†.

²² Naa Yoram wila kaa Yehu wi yan sanga na ni, a wi sho fo: «Yehu, maa paan yeyinngge panga gbari?»

A Yehu wi suu yon sogo ma yo fo: «Yeyinngge le? Yingi yeyinngge yi ko? Ko ka woro wa, mbege ta ma no Yezabeli wi yen na yarisunndo gbogo konaa na lekara kapyere ti piin bere we?»

²³ Kona, a Yoram wi suu wotoro wi yegge kaw na fee, mæ Ahaziya wi pye fo: «Ma yee yigi Ahaziya, pè we fanla.»

²⁴ Een fo, a Yehu wi suu sandiga ki le ma Yoram wi won wa wi punjo na, wa wi pajoro ti filisaga ki na. A wanla li suu sunndo wi furu ma yiri. A Yoram wi si wo ma to wa wi wotoro wi ni.

²⁵ A Yehu wi suu tunmbyee Bidikari wi pye fo: «Wi gboo wi wo maa wa wa Zhizireyeli ca fenne nana Naboti wi kere ti ni, mæ ma yee nawa to ki na, wagati na ni mi naa mboro waa pye we yee ni wa wotoro na shon maa tilele wi ni wi to Ashabu wi punjo na, ki jologo senre nda to Yawe Yenjele laa yo ma wa wi na, fo:

²⁶ «Yunmbaan mila Naboti naa wi pinambiile pe kasanwa pi yan. Mi yaa ki kala cenle nungba li pye ma na wa ki kere nungba ti ni. Mi na Yawe Yenjele, muwi mi yo ma†.» Ki kala na, wi le maa wa wa kere nawa mbe yala Yawe Yenjele li senyoro ti ni.»

²⁷ Naa Zhuda tara wunlunana Ahaziya wila kaa ki yan ma, a wi si Beti Hagani laga kono li le ma fe ma kari. A Yehu wi si taga wi na naa puro, mæ ki yo wi woolo pe kan ma yo poo won wa wi wotoro na shon maa tilele wi ni. A pè suu won maga ta wi yen wa Guri laga ki na, wa Yibileyamu ca ki tanla. A wi si fe ma kari wa Megido ca ma saa ku wa.

²⁸ A wi tunmbyeele pè suu gboo wi le maa le wotoro na shon maa tilele wa ni, ma kari wi ni wa Zheruzalemu ca. Paa saa wi le wa wi fanga ki ni, ma pinle wi teleye pe ni, wa Davidi ca.

²⁹ Ashabu pinambyo Yoram wi wunluwo pi yele ke ma yiri nungba wolo li ni, a Ahaziya wi si cen wunluwo pi na wa Zhuda tara.

Yehu wila Yezabeli wi gbo

³⁰ Kona, a Yehu wi si saa ye wa Zhizireyeli ca. Naa Yezabeli wila kaa ki wogo ki logo, a wi si yiri ma kale le, maa go

ki gbegele, mæ saa yere wa wi sanngazo fenetiri wi tanla na wele.

³¹ Naa Yehu wila ka saa gbon wa ca ki yeyongo ki na, a Yezabeli wi suu pye fo: «Ma yen na paan yeyinngge na gbari, mboro Zimiri fonjo na we? Mboro na mdo tafo wi gbo we.»

³² A Yehu wi suu yegge ki yirige ma wele wa fenetiri wi yeri, mæ yo fo: «Ambo wi yen wa naayeri ma pye na ni? Ambo fo?» Kona, a wunluwo go tunmbyeele shyen nakoma taanri si pan ma felege maa Yehu wi wele wa fenetiri wi ni laga tara.

³³ A Yehu wi si pe pye fo: «Yoo wonrogo yoo jan wa fenetiri wi ni.» A pè si Yezabeli wi wonrogo maa jan laga tara na. A wi kasanwa pi si janri ma wo ca mbogo ki na konaa shonye pe na. A Yehu wi si lugu wi na wotoro wi ni, maa tangala ma toro.

³⁴ Kona, a Yehu wi si ye wa ca ma saa li ma wo. Ko punjo na, a wi suu woolo pe pye fo: «Ye kari ye sa ki jele dangga fo na wi kala li yegge wo, yoo le, katugu wi yen wunlunana wo sumborombo†.»

³⁵ A pè si yiri ma kari saa le. Een fo, pe sila sa yaraga ka yan wa, kaawo wi yungorogo, naa wi toooro konaa wi kendagala koro paa yan.

³⁶ A pè si songoro ma saa ki yo Yehu wi kan. A Yehu wi sho fo: «Ko senre to Yawe Yenjele laa yo li tunmbyee Tishibe ca fenne nana Eli wi kan ma yo fo: «Pyoonlo pe yaa ka Yezabeli wi wire kara ti ka wa Zhizireyeli ca kere ti ni†.»

³⁷ Yezabeli gboo wi yaa ka pye paa fyongo yen wa tara ti na, wa Zhizireyeli ca kere ti ni, fo yere leele pe se ka ya mbaa ki yuun fo: Yezabeli wi na. »

10

Yehu wila Ashabu go woolo pe gbo

¹ Ashabu wi setirige pinambiile nafa taanri ma yiri ke la pye ma cen wa Samari ca. A Yehu wi si seweele yonlogo ma pele torogo wa Samari ca, ma pele torogo wa Zhizireyeli ca teele pe yeri, ma pele torogo wa ca leelele pe yeri konaa ma pele torogo wa Ashabu wi setirige piile pe gbegelefenne pe yeri. Kila pye ma yonlogo wa seweele pe ni ma yo fo:

² «Koni ye tafo wunlunana wi pinambiile pe yen wa ye ni, naa wotoroye poro naa shonye pe ni, malaga sigemboro yen ma ye ca ki maga, malingbonyaara yen wa ye yeri fun. Ki kala na, na ki sewe na wi ka gbon wa ye na sanga na ni,

³ ye ye tafo wi setirige pinambiile pe wele, yaga na yan jenne konaa ma kala jen pe ni fuun na, yoo tege wunluwo pi na wi

to wi yonlo. Kona ye sila malaga gboon ye tafa wi go woolo pe kan.»

⁴ Ki sewe wi karangolo, a pè si fye fo jenge mæe yo fo: «Ye wele, wunlumbolo shyen[†] poro si ya yere mboo sige, woro wo mbe ya yere mboo sige mele?»

⁵ Kona na wi yen ma cen wunlunana wi go ki go na, naa cafo wi ni, naa ca lelelele pe ni konaa wunlunana wi piile pe gbeghefenne pe ni, pè si tunngo torogo wa Yehu wi yeri ma yo fo: «We yen ma tunmbyeele, maga senre nda fuun yo we kan, to we yaa tanga ti na. We se lere wa tege wunluwo, nga koon ndanla ma ko pye.»

⁶ A Yehu wi si sewe shyen woo torogo wa pe yeri ma yo fo: «Na kaa pye ye yen na ni, na kaa pye yaa jaa mbe tanga na senre ti na, ye ye tafa wi setirige pinambiile pe ni fuun pe yinre ti kologi ye pan ti ni na kan laga Zhizireyeli ca goto anme yege.»

Ma si yala wunlunana wi setirige pinambiile nafa taanri ma yiri ke paa pye wa ca ki legboolo pe sogowo, a paa pe koro.

⁷ Naa sewe wila kaa gbon wa pe na, a pè si wunlunana wi pinambiile nafa taanri ma yiri ke pe yigi ma pe konlogi, mæe pe yinre ti kologi mari le kanjara ni, ma kari ti ni wa Yehu wi yeri wa Zhizireyeli ca.

⁸ A pitunjo wi si pan maga yege yo Yehu wi kan fo pè pan wunlunana wi setirige pinambiile pe yinre ti ni. Kona, a Yehu wi sho fo: «Ye sa pe yinre ti tege tegesaga shyen wa ca ki mbogo yeyongo ki na fo sa gbon goto pinliwe ni.»

⁹ Ki goto pinliwe pi ni, a Yehu wi si yiri ma yere janwa wi yege sogowo ma yo fo: «Yoro wo na, ye yen lesinmbele. Mi wo na, mi yon le na tafa wi na maa gbo. Een fo ambo wi mbele poro pe ni fuun poro gbo?»

¹⁰ Koni ye daga mbege jen fo senre nda fuun Yawe Yennele laa yo ma wa Ashabu wi go woolo pe na, ta se koro na ti siri yee yon fili. Yawe Yennele laa senre nda yo li tunmbyee Eli wi kan, a wiri yo, tiri yee yon fili[†].

¹¹ Ashabu wi go woolo mbele fuun paa koro wa Zhizireyeli ca, Yehu wila pe ni fuun pe gbo, naa wi legboolo pe ni, naa wi jenfenne konaa wi saraga wofenne pe ni. Ali lere nungba wi sila wo yaga[†].

¹² Ko pungo na, a Yehu wi si yiri ma kari wa Samari ca. Maa ta wa kono, a wi si saa gbon wa Beti Ekedi ca, ko nga ki yen yaayoro konrifenne pe finliwe pyesaga ye.

¹³ A Yehu wi si saa Zhuda tara wunlunana Ahaziya wi go woolo pele yan wa; a wi si pe yewe ma yo fo: «Ambene wele yoro?» A pè suu yon sogo ma yo fo: «We yen Ahaziya wo go woolo. Wè pan mbe wunlunana wo naa wunlunjo[†] wi ni pe pinambiile pe shari.»

¹⁴ A Yehu wi sho fo: «Ye pe yigi weele na kan!» A pè si pe yigi weele ma pe konlogi, mæe saa pe wa wa Beti Ekedi ca tonmo wege ki ni. Paa pye lere nafa shyen ma yiri shyen, ali nungba Yehu wi sila wo yaga wi sho.

¹⁵ Kona, a Yehu wi si yiri le ma kari, mæe saa fili Ereka bu pinambyo Yonadabu wi ni wila paan wi korogo. A Yehu wi suu shari maa yewe ma yo fo: «Na nawa pi yen ma filige ma ni yege nga na pa ma nawa pi yen ma filige na ni ma le?»

A Yonadabu wi suu yon sogo ma yo fo: «Ee, na nawa pi yen ma filige ma ni.»

A Yehu wi sho naa fo: «Na kaa pye pa ki yen ma, ma kee ki le na kee.» A Yonadabu wi suu kee ki le Yehu wi kee. Kona, a Yehu wi si ti a wi lugu ma yere le wi tanla wa wi malaga gbonwotoro wi ni[†].

¹⁶ A wi si Yonadabu wi pye fo: «Pan we kari, mi bala Yawe Yennele li wogo ki na yege nga na, ma yaa ki yan.» A Yehu wi si kari wi ni wa wi malaga gbonwotoro wi ni.

¹⁷ Naa wila ka saa gbon wa Samari ca, a wi si Ashabu go woolo sanmbala mbele fuun paa pye wa pe gbo ma pe ko pew, ma yala senre nda Yawe Yennele laa yo Eli wi kan ti ni.

*Yehu wila yarisunngo Baali
ki yon senre yofenne pe ni fuun
pe gbo*

¹⁸ Ko pungo na, a Yehu wi si leele pe ni fuun pe gbogolo ma pe pye fo: «Ashabu wo la yarisunngo Baali ki gbogo jenri, een fo, mi wo na, mi yaa ki gbogo fo jenge.

¹⁹ Koni ye yarisunngo Baali ki yon senre yofenne pe ni fuun, naa mbele fuun pe maa tunngo piin ki kan konaa ki saraga wofenne pe ni fuun pe yeri pe gbogolo laga na tanla. Lere kpe ka ka la wa pe ni, katugu mi yen na jaa mbe saraga gbogo wo Baali wi yeri. Lere na fuun ka la wa saraga ki wosaga, wo se koro yinwege na.» Yehu wila pye naga wogo ki piin tinliwe pee ni, jango mbe mbele pe maa tunngo piin yarisunngo Baali ki kan pe gbo.

[†] 10:4 10:4: Wunlumbolo shyen mbele paa piin Yoram naa Ahaziya poro la wele (2 Wunlu 9.22-28). [†] 10:10 10:10: 1 Wunlu 21.20-24,29 [†] 10:11 10:11: Oze 1.4 [†] 10:13 10:13: Wunlunjo na senre ti yo wo wi yen Yezabeli we.

[†] 10:15 10:15: Ereka bu setirige piile pe tele wo lawi na Ereka bu. Ereka bu setirige piile pèle la pye wa bere Yennele yon senre yofe Zheremi wi sanga wi na (Zhere 35.6,8). Paa pye na yanri na cœen na toro paa yaayoro korofenne yen; pe sila pye na sinme welewe woo. Pa paa yiri wa Keni setirige ki ni, ko nga Moyisi wi nafa Zhetiro wila yiri wa ki ni we (Kiti 4.11; 1 Kuro 2.55).

²⁰ A Yehu wi sho fo: «Ye leele pe yeri pe pan pe finliwe gbɔɔ pye yarisunngo Baali ki mege ni mbege gbɔɔ.» A pè sigi yari leele pe kan.

²¹ A Yehu wi si pitunmbolo torogo wa Izirayeli tara ti lagapyew ki ni. A Baali tunmbyeele pe ni fuun pè si pan, ali nungba wo sila koro. A pè si ye wa Baali gbɔɔgo ki ni maga yin, maga le yenle na na fo ma saa ki wa yenle sanna li na.

²² Nana na wila pye na Baali sunvenne pe yariporo kala li yege woo, a Yehu wi suu pye fo: «Yariporo ta le ma kan mbele fuun pe maa tunngo piin Baali wi kan pe yeri.» A nana wi si yariporo ta le ma kan pe yeri.

²³ Kona, a Yehu wi si saa ye wa Baali gbɔɔgo ki ni wo naa Ereka bu pinambyo Yonadabu wi ni. A wi si mbele paa tunngo piin Baali wi kan pe pye fo: «Ye wele laga go ki lagapyew ki ni, yege jen na kiga pye Yawe Yennele li gbɔɔfenne pele woro laga, een fo yoro mbele yaa tunngo piin Baali wi kan yoro ce ye yen laga.»

²⁴ Ko pungo na, a pè si ye wa saraga ki wosaga mbe nayinme saara naa saara sogoworo ti wo. Ma si yala Yehu wila nambala nafa tijere yerege wa funwa na, ma pe pye fo: «Leele mbele mila nii ye kee, na lere na fuun ka wa yaga wiga fe mbe sho wi yeri, ko fo wo yaa gbo na wi sho wi yonlo.»

²⁵ Naa paa kaa ko saraga sogowogo ki womo pi na, a Yehu wi si yiri ma saa ki yo pingbaanla poro naa pingbaanla teele pe kan fo: «Ye ye wa pe korogo ye pe gbo, ali lere nungba wo ka ka fe mbe sho ye yeri.» A pè si ye wa pe korogo ma pe gbo tokobi ni, mee pe gbolo pe le ma pe wa laga funwa na. Ko pungo na, a pè si ye wa Baali wi gbɔɔgo yumbyo jate wi ni.

²⁶ Sinndeere titoonro nda paa yerege yerege Baali wi mege ni, a pè siri le wa Baali gbɔɔgo ki ni ma yiri ti ni mari sogo.

²⁷ Baali yanlee paa wi gbegele sinndelege nga na, a pè sigi yaari, ma Baali gbɔɔgo ki jaanri, maga pye konjaraga pyesaga fo ma pan ma gbɔn nala.

²⁸ Pa Yehu wila yarisunngo Baali ki gbɔɔgo tunngo ki ko wa Izirayeli tara yeen.

Yehu wi wunluwo sanga

²⁹ Kona ki ni fuun, Nebati pinambyo Yerobowamu wila ti a Izirayeli woolo pe kapere nda pye, Yehu wi sila ya mberi yaga. Yerobowamu wila napire yanlere gbegele te ni ma ka tege wa Beteli ca, ma saa ka tege wa Dan ca, ma ti a Izirayeli woolo pe saa nari gbogo†.

³⁰ A Yawe Yennele li si Yehu wi pye fo: «Ki kaa pye nga ki yen ma sin na yege na

maga pye, ma nga fuun mila pye na jaa mbe pye Ashabu go woolo pe na ki pye, mi yaa ti ma setirige piile paa een Izirayeli tara wunluwo pi na fo sa gbɔn pe yirisaga tijere wogo ki na.»

³¹ Kona ki ni fuun, Yehu wi sila tanga Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li lasiri konɔ li na wi kotogo ki ni fuun ni. Yerobowamu wila ti a Izirayeli woolo pe kapere nda pye, wi sila laga ti na.

³² Ki wagati wi ni, ko Yawe Yennele laa ki le na ka kon Izirayeli tara ti na. A Siri tara wunlunana Hazayeli wi si pan ma Izirayeli woolo pe gbɔn ma pe puro ma pe yirige wa pe tara kongolo ke ni fuun ke na.

³³ Wila Zhuriden gbaan yonlo yirisaga tara ti sho, maga le wa Aroyeri ca nga wa Arino lafogo ki yon na, fo ma saa gbɔn wa Galaadi tara naa Bazan tara ti na; ko koro wo yen Gadi cenle woolo, naa Uruben cenle woolo kona Manase cenle woolo pe tara ti ni fuun.

³⁴ Yehu wi kapyegele sanngala, naa kaga ngele fuun wila pye kona wi kotogo kagala ke ni fuun ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

³⁵ Ko pungo na, a Yehu wi si ku ma taga wa wi teleye pe na. A pè suu le wa Samari ca. A wi pinambyo Yowahazi wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

³⁶ Yehu wila pye ye le nafa ma yiri kolotaanri wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na wa Samari ca.

11

Atali wila cen wunluwo pi na wa Zhuda tara

(2 Kuro 22.2-3,10-12; 24.7)

¹ Naa Ahaziya wi no Atali wila kaa ki yan poo pinambyo wi gbo, a wi si yiri ma Zhuda tara wunlunana wi setirige piile pe ni fuun pe gbo.

² Een fo, pe gbosanga wi ni, wunlunana Yoram wi sunborombyo Yehosheba na wila pye Ahaziya wi nosepyo sunboro wila Ahaziya wi pinambyo Zhouwasi wi le larawa wa wunlunana wi pinambiile mbele paa pye na kuun pe sogowo, ma saa wo naa jele na wila pye wi gbegelefo pe tege wa sherigo gbɔgo ki yumbyo na pe maa wonlo wa wi ni. Pa paa wi lara yeen Atali wi na, pe suu ta mboo gbo.

³ Wila koro wa larasaga wa ki jele wi ni, wa Yawe Yennele li sherigo gbɔgo ki ni, fo ma saa gbɔn ye le kogoloni. Kila yala Atali wi yen wunluwo pi na wa tara ti ni.

† 10:29 10:29: 1 Wunlu 12.28-30

*Pàa Zhouwasi wi tɛgɛ
wunluwɔ pi na
(2 Kuro 23)*

⁴ Ki yeɛ koloshyen wolo li ni, a saraga wɔfɔ Yehoyada wi si tun, a pɛ saa Kari tara† malingboonlo cɛnmɛ cɛnmɛ teele naa pingbaanla sanmbala pe yeri. A wi si ti a pɛ pan wa wi yeri wa Yawe Yɛnnɛle li go ki ni. A wi si yon finliwɛ le pe ni, ma ti a pɛ wugu wi kan wa Yawe Yɛnnɛle li go ki ni. Ko punɔ na, a wi si wunlunana wi pinambyɔ wi naga pe na.

⁵ Kona, a wi si pe pye fɔ: «[ŋ]ga ye yaa pye ki nɔa: «Cɛnpilige ni, yoro mbele ye yaa tunɔgo ki lɛ, ye yɛɛ wali ngbeleye taanri. Ngbelege nungba yaa la wunluwɔ go ki kɔɔsi.

⁶ Ngbelege shyen wogo ki yaa sa yere wa go ki yeyɔngɔ nɔa pe yinri Suri ki na mbaa ki kɔɔsi. Ngbelege taanri wogo ko yaa sa yere wa yeyɔngɔ nɔa wa pingbaanla pe punɔ na ki na. Ki ngbeleye taanri leele pe yaa la sherigo gbɔgo ki kɔɔsi laga waa la pe yɛɛ kaan.

⁷ Ye malingboonlo ngbeleye shyen san-nya yan yi woo lo pe ni fuun pe se tunɔgo pye cɛnpilige ki na, poro yaa kari saa Yawe Yɛnnɛle li go ki kɔɔsi mbaa wunlunana wi go singi.

⁸ Ye yaa wunlunana wi maga lagapyew ye malingbonyaara ti ni ye kɛɛ. Lere nɔa fuun ka yo wi yaa toro mbe ye wa ye sogowɔ, yoo gbo. Wunlunana wi kaa kee laga nɔa fuun na, ye pye wi tanla, mbaa wi kɔɔsi. »

⁹ Saraga wɔfɔ Yehoyada wila senrɛ nda yo, malingboonlo teele mbele paa pye leele cɛnmɛ cɛnmɛ go na pɛ si tanga ti ni fuun ti na. Pe ni fuun nungba nungba paa pe malingboonlo pe lele. Mbele pe mbaa tunɔgo ki lɛ cɛnpilige ki ni konaa mbele paa tigi tunɔgo ki na pɛ si kari wa saraga wɔfɔ Yehoyada wi yeri.

¹⁰ Kona, wunlunana Davidi wi njaanra naa wi tugurɔn sigeyaara nda tila pye tegesaga wa Yawe Yɛnnɛle li go ki ni, a saraga wɔfɔ wi siri kan malingboonlo cɛnmɛ cɛnmɛ teele pe yeri.

¹¹ Pingbaanla paa yere ma wunlunana wi maga, pe ni fuun nungba nungba pe malingbonyaara ti ni pe kɛɛ, wa saraga wɔsaga konaa sherigo gbɔgo ki tanla, maga lɛ wa go ki kalige kɛɛ ki na ma saa ki wa wa ki kameɔgɛ kɛɛ ki na.

¹² Kona, a saraga wɔfɔ Yehoyada wi si pan wunlunana Ahaziya wi pinambyɔ wi ni, ma wunluwɔ njala li kan wi kan; yon finliwɛ senrɛ ti yen sewɛ nɔa ni, a wi suu le

wi kɛɛ. A pɛ si sinmɛ kpoyi wo wi na maa tɛgɛ wunluwɔ. A leele pe nɛɛ kɛɛ gbɔɔn na jorɔgi na yuun fɔ: «Yɛnnɛle sa yinwege kan wunlunana wi yeri!»

¹³ Naa Atali wila kaa pingbaanla poro naa leele pe tinmɛ ta, a wi si pan wa janwa wi tanla wa Yawe Yɛnnɛle li go ki ni ma pan ma wele.

¹⁴ Wi mbe wele, mɛɛ wunlunana Zhouwasi wi yan yeresaga wa Yɛnnɛle go ki ndɔgorɔ ti ni, ma yala pe kalegɛ ki ni. Malingboonlo teele poro naa mbaanra winfenne paa pye wa wi tanla. Tara woo lo pe ni fuun paa pye na yɔgori, na mbaanra ti wiin. Naa Atali wila kaa ki yan ma, a wi suu yaripɔrɔ ti walagi nangbanwa pi kala na, mɛɛ yo fɔ: «Pɛ yon le na na! Pɛ yon le na na!»

¹⁵ Malingboonlo teele mbele paa pye leele cɛnmɛ cɛnmɛ go na, na malingboonlo pe yege sinni, a saraga wɔfɔ Yehoyada wi si pe pye fɔ: «Yoo yigi ye yiri wi ni wa funwa na ngbeleye yi sogowɔ. Na lere nɔa fuun ka taga wi na, yoo gbo tokobi ni.» Katugu saraga wɔfɔ wila yo fɔ kii daga poo gbo wa Yawe Yɛnnɛle li sherigo gbɔgo ki ni.

¹⁶ A pɛ si kono li wa wi kan, yeyɔngɔ nɔa shɔnye pe maa yiin wa ki ni, mɛɛ toro ma saa gbɔn wi ni wa ki na, wa wunluwɔ go ki ni, mɛɛ wi gbo le ki laga ki na.

¹⁷ A Yehoyada wi si ti a yon finliwɛ ye Yawe Yɛnnɛle lo naa wunlunana wi ni konaa leele pe sogowɔ; ki yon finliwɛ pila pye naga nari ma yo leele pe daga mbe pye Yawe Yɛnnɛle li woo lo. A wi si ti a yon finliwɛ ye wunlunana wo naa Izirayeli woo lo pe sogowɔ fun.

¹⁸ Kona, a tara woo lo pe ni fuun pɛ si kari ma saa to yarisunngo Baali ki gbɔgo go ki na maga jaanri. A pɛ sigi saraga wɔsara to naa ki yaara yanlɛrɛ ti ni fuun ti yaari, ma Baali saraga wɔfɔ Matan wi gbo wa saara wɔsara ti tanla. A saraga wɔfɔ Yehoyada wi si leele pele tɛgɛ wa Yawe Yɛnnɛle li sherigo gbɔgo ki ni paa ki kɔɔsi.

¹⁹ Ko punɔ na, malingboonlo teele mbele paa pye leele cɛnmɛ cɛnmɛ go na, a wi si pe yeri, naa Kari tara fenne pe ni, naa pingbaanla konaa tara woo lo pe ni fuun pe ni. A pɛ si yiri wunlunana wi ni wa Yawe Yɛnnɛle li sherigo gbɔgo ki ni, ma toro wa pingbaanla pe yeyɔngɔ ki ni, ma kari wa wunluwɔ go ki ni. Kona, a Zhouwasi wi si saa cɛn wunluwɔ jɔngɔ ki na.

²⁰ Tara woo lo pe ni fuun paa pye na yɔgori; ca fun kila pye yeyiɔngɛ na, katugu paa Atali wi gbo tokobi ni wa wunluwɔ go ki nawa.

† 11:4 11:4. Kari tara fenne paa pye tara ta yege malingboonlo mbele pe ma lɛ sara na poro pele. Pe tara tila pye Azi tara ti laga ko ka. Paa pye malingboonlo mbele pe ma lɛ sara na poro pele paa Kereti cɛnlɛ woo lo pe yen wunlunana Davidi wi sanga wi na (2 Sami 8.18).

12

*Zhuda tara wunlunana Zhouasi
wi sanga*

(2 Kuro 24.1-16)

¹ Zhouasi wila ta yeke koloshyen mee cen wunluwo pi na.

² Yehu wi wunluwo pi yeke koloshyen wolo li ni, a Zhouasi wi si cen wunluwo pi na. Yeke nafa shyen wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Paa pye naa no wi yinri Zibiya, ma yiri wa Berisheba ca.

³ Nga ki yen ma sin Yawe Yennele li yege na, ko Zhouasi wila pye na piin wagati wi ni fuun ni, mbege ta wila pye na saraga wofo Yehoyada wi nagawa senre ti nuru we.

⁴ Konaa ki ni fuun, sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na, wi sila ti wo wa tara ti ni. Leele paa pye na kee bere ma saa na saara woo konaa na wusuna nuwo taan sori wa sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na ti na.

*Zhouasi wila sherigo gbogo
ki jogosara ti gbegele*

(2 Kuro 24.1-16)

⁵ Pilige ka, a Zhouasi wi si saraga wofenne pe pye fo: «Leele pe maa paan penjara nda ni, ko koro wo yen pe yee go shogo penjara† re, mbe yala yon nga ki naga ki ni, naa pe yon folo ton penjara ti ni, konaa pe nayinme saraga penjara nda pe ma pan ma kan saraga wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, yaa ki penjara ti gbogolo ti yee na.

⁶ «Penjara shofenne paa ti shoo paa ti kaan saraga wofenne pe yeri; peri le, na paga sherigo gbogo ki lara nda yan ti jogo, paa ti gbegele.»

⁷ Een fo maga le fo ma saa gbön wunlunana Zhouasi wi wunluwo pi yeke nafa ma yiri taanri wolo li na, saraga wofenne pe sila sherigo gbogo ki jogosara ka gbegele.

⁸ A wunlunana Zhouasi wi si saraga wofo Yehoyada wi yeri naa saraga wofenne sanmbala pe ni, mee pe yewe ma yo fo: «Yingi na ye fa si sherigo gbogo ki lara nda ti jogo ti gbegele? Koni penjara shofenne pe maa penjara nda kaan ye yeri, yaga kaa ti teri naa; een fo yaa ti kaan paa sherigo gbogo ki gbegele ti ni.»

⁹ A saraga wofenne pe si yenle ki na ma yo pe saa penjara ti shoo naa leele pe yeri; pe se sila sherigo gbogo ki jogosara ti gbegele fun.

¹⁰ A saraga wofo Yehoyada wi si kesu wa le maa katonngo ki furu, mee saa wi tege wa saraga wosaga ki tanla, wa kalige kee ki na, wa laga nga leele pe maa toro na yiin

wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni. Saraga wofenne mbele paa pye na yeyongo ki korosi, penjara nda fuun leele paa pye na paan wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, paa pye nari nii wa kesu wi ni.

¹¹ Na paga kaga yan penjara nda ti yen wa kesu wi ni ti lege sanga na ni, wunlunana wi sewe yonlogofa wo naa saraga wofenne to wi ni pe mee kari wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, ma saa ti jiri mbe siri le kasha ka ni.

¹² Ko punjo na, penjara nda pe jiri pe mee saa ti kan mbele pe yen sherigo gbogo ki tunndo pyefenne pe go na pe yeri. Pe mee ki penjara ti tege na tire tefenne naa mbele paa pye na tunngo piin Yawe Yennele li sherigo gbogo ki na pe sara ti ni,

¹³ naa go wafenne poro naa sinndee tefenne pe ni; konaa mbe ta tege mbaa tire loo naa sinndee tugbooro ni, nda tila daga mbe le mbaa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki jogosara ti gbegele, konaa yaraga nga fuun kila daga mbe lo go ki jogosara gbegele pi mege ni.

¹⁴ Een fo penjara nda leele paa pye na paan wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, pe sila ta tege mbe warifuwe tasaala gbegele, nakoma gbengele, nakoma wojengele, nakoma mbaanra, nakoma mbe yaraga ka yege gbegele te ni nakoma warifuwe ni.

¹⁵ Paa pye naga penjara ti kaan mbele paa pye na tunngo ki piin poro yeri, jango peri le paa Yawe Yennele li go ki gbegele ti ni†.

¹⁶ Paa pye na penjara ti kaan leele mbele yeri paa tunmbyeele pe sara, pe sila pye na pe yewe mbe yo paa penjara ti yelomo wogo ki yege yuun, katugu paa taga ki leele pe na.

¹⁷ Een fo penjara nda leele paa pye na woo kajogo gbegele saraga konaa kapere ti kala yagawa jasaraga, pe sila pye na paan to ni wa Yawe Yennele li sherigo gbogo kesu wi ni. To la pye saraga wofenne poro woro.

Zhouasi wi wunluwo pi kowa

¹⁸ Ki wagati wi ni, a Siri tara wunlunana Hazayeli wi si pan ma to Gati ca ki na maga sho; ko punjo na, a wi nee jaa sa to Zheruzalemu ca ki na.

¹⁹ Kona, yaara nda fuun paa tege ti ye Yennele li kan, a Zhuda tara wunlunana Zhouasi wi siri le; wi teleye, Zhozafati, naa Yoram konaa Ahaziya, poro mbele paa pye Zhuda tara wunlumbolo paa nda tege ti ye Yennele kan, naa nda fuun wo jate wila tege ti ye, wila to ti ni fuun to le, naa te na fuun wila pye ma tege wa Yawe Yennele

† 12:5 12:5 Izirayeli tara pinambiile kongbanmbala paa daga mbe penjara yon ka kan Yennele li yeri mbe pe yee go sho; Eki 30.11-16; Levi 27.1-8. † 12:15 12:15: 2 Wunlu 22.7

li sherigo gbogo ki yarijende tegesaga ki ni wi ni, konaa te ɲa wila pye wa wunlunana jate wi go ki ni wi ni. Wila ti ni fuun ti le mari torogo Siri tara wunlunana Hazayeli wi kan. Ki kaa pye ma, a Hazayeli wi si kari ma laga Zheruzalemu ca ki na.

²⁰ Zhouwasi wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye, ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

²¹ Wi legboolo paa yiri ma je wi na, ma yon le wi na. Paa saa wi gbo wa Beti Milo laga ki na, wa konu na li maa kee wa Sila kagiwen pi yeri.

²² Wi legboolo wele, Shimeyati pinambyo Yozabadi, naa Shomeri pinambyo Yozabadi poro paa wi gbɔn maa gbo. A pɛ suu le wa wi teleye pe tanla, wa Davidi ca ki ni. A wi pinambyo Amaziya wi si cɛn wunluwo pi na wa wi yonlo.

13

Izirayeli tara wunlunana

Yowahazi wi wunluwo sanga

¹ Zhuda tara wunlunana Ahaziya wi pinambyo Zhouwasi wi wunluwo pi yele nafa ma yiri taanri wolo li ni, a Yehu pinambyo Yowahazi wi si cɛn wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na, wa Samari ca. Yele ke ma yiri koloshyen wila pye wunluwo pi na.

² Nga ki yen kapege Yawe Yenɲele li yege na ko wila pye. Nebati pinambyo Yerobowamu wila ti a Izirayeli woolo pɛ kapere nda pye, ko kapere nunɲba to wila pye na piin. Wi sila laga ti na fyew.

³ Ki pye ma, a Yawe Yenɲele li si nawa ngban Izirayeli woolo pe ni fo jenge. A li si pe le Siri tara wunlunana Hazayeli wi kee, ko punɲo na, ma pe le Hazayeli wi pinambyo Beni Hadadi wi kee pe wunluwo sanga wi ni fuun wi ni.

⁴ Eɛn fo, a Yowahazi wi si Yawe Yenɲele li yenri lili yee yaga. A li suu yenrewe pi logo, katugu Siri tara wunlunana wila pye na Izirayeli woolo pe jolo yege nga na laa ki yan.

⁵ Kona, a Yawe Yenɲele li si lere wa kan Izirayeli woolo pe yeri, a wi pye pe shofa. A pɛ si ta ma sho Siri tara fenne pe kee. Ki pye ma, a Izirayeli woolo pɛ si yeyinɲe ta ma cɛn wa pe paara yinre ti ni paa yege nga na kila pye faa we.

⁶ Eɛn fo konaa ki ni fuun, Yerobowamu go woolo paa ti a Izirayeli woolo pɛ kapere nda pye, pe sila ti yaga. Ko konu nunɲba lo paa pye na tanri li na naga kapere cenle nunɲba ti piin. Yarisunɲgo Ashera ki tiyala laa pye kansaga bere wa Samari ca.

⁷ Lere sila koro Yowahazi wi yeri wa wi malingboonlo pe ni, kaawo shon lugufenne nafa shyen ma yiri ke, naa malaga gbɔnwotoroye ke konaa malingboonlo mbele pe yen tooro na poro waga ke (10 000); katugu Siri tara wunlunana wila wi malingboonlo sanmbala pe tongo ma pe pye paa yarilire sugo gbanngban yen.

⁸ Yowahazi wi kapyegele sanngala, naa kagala ngele fuun wila pye konaa wi kotogo kagala ke ni ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

⁹ A Yowahazi wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na; a pɛ suu le wa Samari ca. A wi pinambyo Zhouwasi wi si cɛn wunluwo pi na wa wi yonlo.

Izirayeli tara wunlunana

Zhowasi wi sanga

¹⁰ Zhuda tara wunlunana Zhouwasi wi wunluwo pi yele nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen wolo li ni, a Yowahazi pinambyo Zhouwasi wi si cɛn wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na, wa Samari ca. Yele ke ma yiri kogoloni wila pye wunluwo pi na.

¹¹ Nga ki yen kapege Yawe Yenɲele li yege na, ko wila pye na piin. Nebati pinambyo Yerobowamu wila ti a Izirayeli woolo pɛ kapere nda pye, wi sila laga ti na, ko konu nunɲba lo wila pye na tanri li na.

¹² Zhouwasi wi kapyegele sanngala, naa kagala ngele fuun wila pye, naa wi kotogo kagala konaa malaga nga wila gbɔn Zhuda tara wunlunana Amaziya wi ni, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

¹³ A Zhouwasi wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A Yerobowamu wi si cɛn wunluwo pi na wa wi yonlo. A pɛ si Zhouwasi wi le wa Samari ca, wa Izirayeli tara wunlumbolo pe tanla.

Yenɲele yon senre yofa Elize

wi kunwo wogo

¹⁴ Yama mba pila Elize wi gbo, naa pila kaa to wi na, a Izirayeli tara wunlunana Zhouwasi wi si kari wa wi yeri, mee saa foli ma gbele wa wi yege sogowo ma yo fo: «Na to, na to, mboro ɲa ma yen fannɲa ni paa Izirayeli tara malaga gbɔnwotoroye naa pe shon lugufenne pe yen†.»

¹⁵ A Elize wi suu pye fo: «Kari ma sa sandiga le naa wangala ni.» A Zhouwasi wi si saa sandiga naa wangala le.

¹⁶ Kona, a Elize wi si wunlunana wi pye fo: «Ma sandiga ki tile.» Naa wila kaa ki tile, a Elize wi suu keyen yi taga wunlunana wi keyen yi na,

¹⁷ ma sho fɔ: «Fenetiri ŋa wa yɔnlo yirisaga kɛɛ yeri wi yenge.» A Zhouwasi wi suu yenge. A Elize wi suu pye fɔ: «Wanla li wɔn.» A wi sili wɔn. A Elize wi sho fɔ: «Yawe Yɛnɛle li yawa tawa wanla loli yɛn, wanla na li yaa ka ya Siri tara fenne pe ni we. Ma yaa ka ya Siri tara fenne pe ni wa Afeki ca fɔ mbe pe tongo mbe pe kɔ pew.»

¹⁸ A Elize wi suu pye naa fɔ: «Wangala ke le!» A wunlunana wi si ke le. A Elize wi suu pye fɔ: «Tara ti wɔn.» A wunlunana wi si tara ti wɔn wonsaga taanri mɛɛ yere.

¹⁹ A Yɛnɛle lere wi si nawa ngban wi ni ma suu pye fɔ: «Ma daga na mberi wɔn wonsaga kangurugo nakoma kɔgɔloni. Kona ma jɛn na ya Siri tara fenne pe ni fɔ mbe pe tongo mbe pe kɔ pew. Eɛn fɔ koni, ma yaa ya pe ni yasaga taanri kɔ ɛɛ.»

²⁰ A Elize wi si ku, a pɔo le. Ki yelapanna, a Mowabu tara benganri pyefenne pɛle si pan ma to Izirayeli tara ti na.

²¹ Pilige ka, leele paa pye na nana wa gbɔo nii, pe mbe ka wele, mɛɛ ki benganri pyefenne ngbelege ka yan kila paan. Ki pye ma, paa Elize wi le fanga ŋga ni, a pɛ sigi gbɔo wi wa wa ki ni fyelege na mɛɛ fe. Naa gbɔo wila ka saa jiri Elize wi kajeere ti na, a wi si yɛn ma yiri wa kunwo pi ni, mɛɛ yiri ma yere wi tooro ti na.

Wunlunana Zhouwasi wila ya Siri tara fenne pe ni

²² Yowahazi wi wunluwo sanga wi ni fuun wi ni, Siri tara wunlunana Hazayeli wila Izirayeli woolo pe jolo.

²³ Eɛn fɔ, a Yawe Yɛnɛle li si kaa pe yinriwe ta, a pe yungbɔgoro li ta. A li jatere pye pe na yɔn finliwe mba lla le Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakɔbu† ni pi kala na. Ki wagati wi ni, li sila yɛnle mbe pe tongo pew; li sila si pe puro pe kari taleere ta ni pe lali li ni.

²⁴ Siri tara wunlunana Hazayeli wi si kaa ku, a wi pinambyo Beni Hadadi wi si cɛn wunluwo pi na wa wi yɔnlo.

²⁵ Cara nda Hazayeli wila sho Zhouwasi to Yowahazi wi yeri, a Zhouwasi wi siri sho Hazayeli wi pinambyo Beni Hadadi wi yeri. Zhouwasi wila malaga gbɔn Beni Hadadi wi ni ma ya wi ni fɔ yasaga taanri, ma Izirayeli tara cara ti sho wi yeri.

14

Zhuda tara wunlunana Amaziya wi sanga

¹ Izirayeli tara wunlunana Yowahazi wi pinambyo Zhouwasi† wi wunluwo pi yɛle

shyɛn wolo li ni, a Zhouwasi pinambyo Amaziya wi si cɛn wunluwo pi na wa Zhuda tara.

² Wila ta yɛle nafa ma yiri kangurugo mɛɛ cɛn wunluwo pi na. Yɛle nafa ma yiri kɔlojɛ wila pye wunluwo pi na; wila pye ma cɛn wa Zheruzalemu ca. Wi nɔ paa pye naa yinri Yehowadan, ma yiri wa Zheruzalemu ca.

³ Ŋga ki yɛn ma sin Yawe Yɛnɛle li yɛge na, ko wila pye. Eɛn fɔ konaa ki ni fuun, wi sila ki pye mbege yɔn fili paa wi tɛle Davidi wi yɛn. Wila tanga wa wi to Zhouwasi wi tulugo ki ni wa wi kapyegele ke ni fuun ke ni.

⁴ Konaa ki ni fuun, sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na, wi sila ti wo wa tara ti ni. Leele paa pye na kee bere ma saa na saara woo wa ti na konaa na wusuna nuwo taan sori wa ti na.

⁵ Naa Amaziya wi wunluwo pila kaa yeresaga ta wi kɛɛ sanga ŋa ni, legbɔolo mbele paa wi to, ŋa wila pye wunlunana wi gbo, a wi si pe gbo.

⁶ Eɛn fɔ, wi sila ki legbolele pe pinambiile poro gbo paa yɛge ŋga na ki yɛn ma yɔnlogo wa Moyisi lasiri sewe wi ni we. Yawe Yɛnɛle ligi ngasele na li kan wa, ma yo fɔ: «Pe se ka teele gbo pe pinambiile kala na. Pe se si ka pinambiile gbo pe teele kala na. Eɛn fɔ lere nungba nungba pyew wi daga mbe gbo wi yɛɛra kapere to kala na†.»

⁷ Amaziya wila saa malaga gbɔn Edomu cɛnle woolo pe ni ma lere waga ke (10 000) wo gbo pe ni wa Kɔ gbunlundege ki ni. Malaga ki gbɔnsanga wi ni, wila Sela ca ki sho pe yeri maga mege taga naga yinri Yokiteyeli. Ko mege ko ki koro ki na fɔ ma pan ma gbɔn nala.

⁸ Ko pungo na, a Amaziya wi si pitunmbolo torogo wa Izirayeli tara wunlunana Zhouwasi wi yeri; wo ŋa wila pye Yowahazi pinambyo naa Yehu wi pishyenwoo. Wila wi pye fɔ: «Pan we fili we malaga gbɔn we yɛɛ ni.»

⁹ Ki pye ma, a Izirayeli tara wunlunana Zhouwasi wi si tun ma yo pe saga yo Zhuda tara wunlunana Amaziya wi kan fɔ: «Pilige ka, Liban tara wuuro tipile la si tun ma yo pe saga yo Liban tara sediri tigbɔgo ka kan, ma yo fɔ: «Ma sumborombyo wi kan na pinambyo wi yeri wuu pori wi jo.» Eɛn fɔ, a Liban tara wongbo wa si pan ma wuuro tipile li tangala ma toro.»

¹⁰ A Zhouwasi wi sho naa fɔ: «Ki yɛn kaselege fɔ ma ya Edomu cɛnle woolo pe ni, a ko ma kan ma yɛn nɔo yɛɛ gbogo. Ta yɔgori wa ma gbɔgowo pi ni, ma koro wa

† 13:23 13.23: Eki 2.24; Levi 26.42; 1 Wunlu 18.36 † 14:1 14.1: Zhouwasi ŋa mege ki yeri lagame Zhouwasi wa yɛge wi wo. † 14:6 14.6: Dete 24.16

ma tara. Yingi na, a ma n̄e jaa mbe go le ke jologo kala na li ni, lo na ma yaa ko wa li ni, Zhuda tara woolo fun pe yaa ko wa li ni we?»

¹¹ Ēen f̄o, Amaziya wi sila yenle mbe logo wi yeri. Kona, a Izirayeli wunlunana Zhouwasi wi si kari sa malaga ki gb̄on. Wo naa Zhuda tara wunlunana Amaziya wi ni, p̄e si saa fili wa Beti Shemeshi ca, wa Zhuda tara ma to ȳe na.

¹² A Izirayeli woolo p̄e si ya Zhuda tara woolo pe ni. A Zhuda tara woolo pe ni fuun nungba nungba p̄e si fe ma kari wa pe yinre.

¹³ A Izirayeli tara wunlunana Zhouwasi wi si Zhuda tara wunlunana wi yigi maa le kaso wa Beti Shemeshi ca. Amaziya wila pye Zhouwasi wo pinambyo naa Ahaziya wo pishyenwoo. Ko pungo na, a wi si kari wa Zheruzalemu ca ma saa ki mbogo laga ka ya nga ki titonlowo pila pye metere cenme shyen (200), maga le wa Efrayimu yeyongo ki na, f̄o ma saa gb̄on wa yeyongo nga wa mbogo ki yenle li na ki na.

¹⁴ Wila te wi ni fuun le, naa warifuwe wi ni fuun, naa yarijende nda fuun tila pye wa Yawe Yen̄jele li sherigo gb̄ogo ki ni konaa wa wunluwo go ki yarijende tegesaga ki ni. Wila leele pele yigi fun ma songoro pe ni wa Samari ca.

¹⁵ Zhouwasi wi kapyegele sanngala, naa kagala n̄gele wila pye, naa wi kotogo kagala ke ni konaa malaga nga wila gb̄on Zhuda tara wunlunana Amaziya wi ni, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

¹⁶ A Zhouwasi wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A p̄e suu le wa Samari ca, wa Izirayeli tara wunlumbolo pe tanla. A wi pinambyo Yerobowamu wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

¹⁷ Yowahazi pinambyo Zhouwasi na wila pye Izirayeli tara wunlunana wi kungolo, a Zhouwasi pinambyo Amaziya na wila pye Zhuda tara wunlunana wi si yele ke ma yiri kangurugo pye naa yinwege ki na.

¹⁸ Amaziya wi kapyegele sanngala ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

¹⁹ Paa yon le Amaziya wi na wa Zheruzalemu ca, a wi si fe ma kari wa Lakishi ca. Ēen f̄o, a p̄e si taga wi na maa pur̄o ma saa wi gbo wa Lakishi ca.

²⁰ A p̄e suu gboo wi le shonye na ma saa wi le wa Zheruzalemu ca, wa wi teleye pe tanla, wa Davidi ca.

²¹ Kona, a Zhuda tara woolo pe ni fuun p̄e si Amaziya wi pinambyo Azariya wi le maa tege wunluwo pi na, wa wi to wi

yonlo. Kila yala Azariya wi ta yele ke ma yiri kogoloni.

²² Wo wila Eyilati ca ki sho naa maga pye Zhuda tara wogo, m̄e ki kan naa fonngo, wi to, wo na wila pye wunlunana wi kungolo.

Izirayeli tara wunlunana

Yerobowamu shyenwoo wi sanga

²³ Zhuda tara wunlunana Zhouwasi wi pinambyo Amaziya wi yele ke ma yiri kangurugo wolo li ni wa wunluwo pi na, a Zhouwasi pinambyo Yerobowamu† wi si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na, wa Samari ca. Yele nafa shyen ma yiri nungba wila pye wunluwo pi na.

²⁴ Nga ki yen kapege Yawe Yen̄jele li yege na, ko wila pye. Nebati pinambyo Yerobowamu wila ti a Izirayeli woolo p̄e kapere nda pye, wi sila laga ki kapere ta kpe na.

²⁵ Izirayeli tara lara nda leele paa sho, wila ti sho, ma tara ti kongolo ke wo naa fonngo, maga le wa Hamati ca yesaga ki na, f̄o ma saa gb̄on wa Kogoj̄e kuwo wi na. Ko la pye ma yala senre nda Yawe Yen̄jele, Izirayeli woolo Yen̄jele laa yo li tunmbyee wi kan, a wiri yo ti ni; wo wila pye Amitayi pinambyo Zhonasi, Yen̄jele yon senre yof̄o we†, ma yiri wa Gati Eferi ca.

²⁶ Katugu jologo ndorogo nga Izirayeli woolo paa pye na jolo, Yawe Yen̄jele laa ki yan. Leseele poro naa kulolo pe ni, pe ni fuun paa pye ja. Lere kpe wo sila pan mbe Izirayeli woolo pe saga.

²⁷ Ma si yala, Yawe Yen̄jele li sila ki kon mbege tege mbe Izirayeli woolo pe mege ki ko mbege wo laga tara ti na. Ki kala na, a li si Zhouwasi pinambyo Yerobowamu wi tege ma pe sho.

²⁸ Yerobowamu wi kapyegele sanngala, naa kagala n̄gele fuun wila pye, naa wi kotogo kagala wa malaga nga wila gb̄on ki ni, konaa yege nga na wila Damasi naa Hamati cara ti sho mari pye Izirayeli tara woro, ma sigi ta ki cara shyen tila pye Zhuda tara woro, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

²⁹ Ko pungo na, a Yerobowamu wi si ku ma taga wa wi teleye pe na, poro mbele paa pye Izirayeli tara wunlumbolo wele. A wi pinambyo Zakari wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

15

Zhuda tara wunlunana Azariya wi sanga

¹ Izirayeli tara wunlunana Yerobowamu wi wunluwo pi yele nafa ma yiri koloshyen

† 14:23 14:23: Yerobowamu na mege ki yeri lagame wi yen Yerobowamu wa yege. † 14:25 14:25: Zhona 1.1

wolo li ni, a Amaziya pinambyo Azariya[†] wi si cen wunluwo pi na wa Zhuda tara.

² Wila ta yeŋe ke ma yiri kogoloni, mee cen wunluwo pi na. Yeŋe nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen wila pye wunluwo pi na. Wila pye ma cen wa Zheruzalemu ca. Wi no paa pye naa yinri Yekoliya ma yiri wa Zheruzalemu ca.

³ Nga ki yen ma sin Yawe Yenŋele li yege na, ko wila pye kala li ni fuun ni paa yege nga na wi to Amaziya wila ki pye we.

⁴ Konaa ki ni fuun, wi sila sunzara nda wa tinndiye pe na ti wo wa tara ti ni. Leele paa pye na kee bere ma saa na saara woo wa ti na konaa na wusuna nuwo taan sori wa ti na.

⁵ A Yawe Yenŋele li si kaa yayenwe wa wunlunana wi na, a pi koro wi na fo ma saa gbon wi kupilige ki na. Wila pye ma cen go ka ni wi ye. Wi pinambyo Yotamu wo wila cen wunluwo go ki go na, na tara woolo pe kagala ke yege woo.

⁶ Azariya wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye, ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

⁷ A Azariya wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A pe suu le wa wi teleye pe tanla wa Davidi ca ki ni. A wi pinambyo Yotamu wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo[†].

Izirayeli tara wunlunana Zakari wi sanga

⁸ Zhuda tara wunlunana Azariya wi wunluwo pi yeŋe nafa ma yiri ke ma yiri kolotaanri wolo li ni, a Yerobowamu pinambyo Zakari wi si cen wunluwo pi na, ma yenge kogoloni pye pi na Izirayeli tara ti go na; pa wila pye ma cen wa Samari ca.

⁹ Nga ki yen kapege Yawe Yenŋele li yege na, ko wila pye paa yege nga na wi teleye paa ki pye we. Nebati pinambyo Yerobowamu wila ti a Izirayeli woolo pe kapere nda pye wi sila laga ti na.

¹⁰ A Yabeshi pinambyo Shalumu wi si yon le wi na maa gbon maa gbo leele pe yege sogowo, mee cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

¹¹ Zakari wi kapyegele sanngala ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

¹² Ki kala laa pye ma yala senre nda Yawe Yenŋele laa yo Yehu wi kan ti ni, ma yo fo: «Ma setirige piile pe yaa laa cen Izirayeli tara wunluwo pi na, fo sa gbon ma setirige piile yirisaga tijere wogo ki na.» Pa kila si pye ma[†].

Izirayeli tara wunlunana Shalumu wi sanga

¹³ Zhuda tara wunlunana Oziyasi wi wunluwo pi yeŋe nafa ma yiri ke ma yiri kolajere wolo li ni, a Yabeshi pinambyo Shalumu wi si cen wunluwo pi na. Yenŋe nungba ko wila pye wunluwo pi na; pa wila pye ma cen wa Samari ca.

¹⁴ A Gadi pinambyo Menahemu wi si yiri wa Tiriza ca ma pan wa Samari ca, ma to Yabeshi pinambyo Shalumu wi na maa gbon maa gbo, mee cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

¹⁵ Shalumu wi kapyegele sanngala konaa wi yon leme kagala ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

¹⁶ Ki wagati wi ni, ko Menahemu wila yiri wa Tiriza ca ma saa to Tifisa ca ki na ma leele mbele fuun paa pye wa pe tongo ma pinle ki kanngara na cara ti ni, fo ma saa gbon wa Tiriza ca ki na. Wila to ca ki na, katugu ca woolo pe sila yenle mbe ca ki yeyongo ki yenge wi kan wi ye. Wila ti a pe jele mbele paa pye kugboro ni pe lara ti walagi.

Izirayeli tara wunlunana Menahemu wi sanga

¹⁷ Zhuda tara wunlunana Azariya wi wunluwo pi yeŋe nafa ma yiri ke ma yiri kolajere wolo li ni, a Gadi pinambyo Menahemu wi si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na. Wila yeŋe ke pye wa wunluwo pi na, wila pye ma cen wa Samari ca.

¹⁸ Nga ki yen kapege Yawe Yenŋele li yege na ko wila pye. Nebati pinambyo Yerobowamu wila ti a Izirayeli woolo pe kapere nda pye, Menahemu wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni wi sila laga ti na.

¹⁹ Ki wagati wi ni, a Asiri tara wunlunana Puli[†] wi si pan wa Izirayeli tara mberi sho. A Menahemu wi si warifuwe toni nafa ma yiri ke kan Puli wi yeri, jango wuu saga wi wunluwo pi yeresaga ta.

²⁰ Menahemu wila ki penjara ti sho Izirayeli tara penjagboro fenne poro yeri mari kan Asiri tara wunlunana wi yeri. Warifuwe pyo nafa shyen ma yiri ke ke wila shosho pe ni fuun nungba nungba pe yeri. Ki kaa pye ma, a Asiri tara wunlunana wi si songoro ma kari, wii koro wa tara ti ni.

²¹ Menahemu wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

[†] 15:1 15.1: Paa pye na Azariya wi yinri fun Oziyasi (2 Wunlu 15.13). [†] 15:7 15.7: 2 Kuro 26 [†] 15:12 15.12: 2 Wunlu 10.30 [†] 15:19 15.19: Asiri tara wunlunana Puli wo nungba wo paa pye na yinri fun Tigilati Pilezeri (2 Wunlu 15.29).

²² A Menahemu wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A wi pinambyo Pekaya wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

*Izirayeli tara wunlunana Pekaya
wi sanga*

²³ Zhuda tara wunlunana Azariya wi wunluwo pi ye le nafa shyen ma yiri ke wolo li ni, a Menahemu pinambyo Pekaya wi si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na, wa Samari ca. Ye le shyen wila pye wa wunluwo pi na.

²⁴ Nga ki yen kapege Yawe Yenhele li yege na, ko wila pye. Nebati pinambyo Yerobowamu wila ti a Izirayeli woolo pe kapere nda pye, wi sila laga ti na.

²⁵ Eremaliya pinambyo Peka na wila pye wi korosifo, wi si kaa yon le wi na, ma to wi na maa gbon maa gbo wa wunluwo go ki yumbyo wa ni, wa Samari ca, ma pinle Arigobu naa Ariye pe ni fun. Galaadi tara nambala nafa shyen ma yiri ke wila le ma pan ma to pe na. Pa wila Pekaya wi gbo yeen, mee cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

²⁶ Pekaya wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

*Izirayeli tara wunlunana Peka
wi sanga*

²⁷ Zhuda tara wunlunana Azariya wi wunluwo pi ye le nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen wolo li ni, a Eremaliya pinambyo Peka wi si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na, wa Samari ca. Ye le nafa wila pye wa wunluwo pi na.

²⁸ Nga ki yen kapege Yawe Yenhele li yege na, ko wila pye. Nebati pinambyo Yerobowamu wila ti a Izirayeli woolo pe kapere nda pye, wi sila laga ti na.

²⁹ Izirayeli tara wunlunana Peka wi sanga wi na, a Asiri tara wunlunana Tigilati Pilezeri wi si pan ma to Izirayeli tara ti na ma Iyon ca ki sho, naa Abeli Beti Maaka ca ki ni, naa Yanowa ca, naa Kedeshi ca, naa Hazori ca, naa Galaadi tara, naa Galile tara konaa Nefitali tara ti ni fuun ti ni. Wila ki lara ti leele pe koli ma kari pe ni wa Asiri tara.

³⁰ A Ela pinambyo Oze wi si yon le Eremaliya pinambyo Peka wi na maa gbon maa gbo, mee cen wunluwo pi na wa wi yonlo, Oziyasi pinambyo Yotamu wi wunluwo pi ye le nafa wolo li ni.

³¹ Peka wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye, ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

*Zhuda tara wunlunana Yotamu
wi sanga*

³² Eremaliya pinambyo Peka na wila pye Izirayeli tara wunlunana wi wunluwo pi ye le shyen wolo li ni, a Oziyasi pinambyo Yotamu wi si cen wunluwo pi na wa Zhuda tara.

³³ Wila ta ye le nafa ma yiri kangurugo mee cen wunluwo pi na. Ye le ke ma yiri kogoloni wila pye wunluwo pi na, wa Zheruzalemu ca. Wi no paa pye naa yinri Yerusha; Zadoki sumborombyo lawi.

³⁴ Kala na li yen ma sin Yawe Yenhele li yege na lo wila pye. Wila tanga wa wi to Oziyasi wi tulugo ki ni kala li ni fuun ni.

³⁵ Konaa ki ni fuun, wi sila sunzara nda wa tinndiye pe na ti wo wa tara ti ni. Leele paa pye na kee bere ma saa na saara woo wa ti na konaa na wusuna nuwo taan sori wa ti na. Yotamu wo wila Yawe Yenhele li sherigo gbogo ki yeyongo nga wa gona ki wa.

³⁶ Yotamu wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye, ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

³⁷ Ki wagati wi ni, a Yawe Yenhele li sigi le na Siri tara wunlunana Ezenen, naa Eremaliya pinambyo Peka pe yinrigi na pe waa Zhuda tara woolo pe na.

³⁸ A Yotamu wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A pe suu le wa wi teleye pe tanla, wa wi tele Davidi wi ca ki ni. A wi pinambyo Ahazi wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

16

*Zhuda tara wunlunana Ahazi
wi sanga*

(2 Kuro 28.1-27)

¹ Eremaliya pinambyo Peka wi wunluwo pi ye le ke ma yiri koloshyen wolo li ni, a Yotamu pinambyo Ahazi wi si cen wunluwo pi na wa Zhuda tara.

² Wila ta ye le nafa mee cen wunluwo pi na. Ye le ke ma yiri kogoloni wila pye wunluwo pi na, wa Zheruzalemu ca. Nga ki yen ma sin Yawe Yenhele, wi Yenhele li yege na, wi tele Davidi wila ki pye yege nga na, wo sila ki pye ma.

³ Een fo wila tanga wa Izirayeli tara wunlumbolo pe tulugo ki ni, fo yere ma saa wi pinambyo wi sogo maa pye saraga yarisunngo yeri[†], ma yala katijangara nda cengele sanngala ke maa piin ti ni, koro ngele Yawe Yenhele laa ke puru ma ke yirige wa Izirayeli woolo pe yege we.

⁴ Wila pye na yaayoro saara naa wusuna nuwo taan saara woo wa sunzara nda wa tinndiye pe na ti na, naa tinndiye pe na konaa wa tire tipiire nda fuun ti yen were ni ti nogo.

[†] 16:3 16:3. Levi 20:2-5; Dete 12:31; 18:10

Ahazi wo naa Siri tara wunlunana wi ni pe kala

⁵ Kona, a Siri tara wunlunana Erozen naa Izirayeli tara wunlunana Peka na wila pye Eremaliya pinambyo wi ni, pè si kari mbe sa to Zheruzalemu ca ki na malaga ni. Paa saa malingboonlo censaga kan ca ki tanla ma Ahazi wi yon ton wa ca ki ni. Een fo pe sila ya wi ni†.

⁶ Ki sanga nungba wi ni, ko Siri tara wunlunana Erozen wila Eyilati ca ki sho maga pye Siri tara fenne wogo, ma Zhuda tara fenne pe puro ma pe yirige wa ki ni. A Edomu cenle woo lo pè si pan ma cen wa fo ma pan ma gbon nala.

⁷ A Ahazi wi si pitunmbolo torogo wa Asiri tara wunlunana Tigilati Pilezeri wi yeri maa pye fo: «Mi yen ma tunmbyee konaa ma pinambyo. Ki yaga ma pan mala sho Siri tara wunlunana wo naa Izirayeli tara wunlunana wi ni pe kee, pè pan mbe to na na.»

⁸ Penjara naa te na wila pye wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni konaa wa wunluwo go ki yarijende tegesaga ki ni, a Ahazi wi siri le mari torogo Asiri tara wunlunana wi kan yarikanga.

⁹ A Asiri tara wunlunana wi si yenle Ahazi wi senre ti na. A wi si yiri ma saa to Damasi ca ki na maga sho, ma ca woo lo pe koli kulolo ma kari pe ni wa Kiri ca, mee Erozen wi gbo.

¹⁰ Ko punjo na, a Ahazi wi si kari wa Damasi ca mbe sa Asiri tara wunlunana Tigilati Pilezeri wi fili. Saraga wosaga nga ki yen wa Damasi ca, naa Ahazi wila ka saa ki yan, a wi si tunngo torogo wa saraga wofa Uri wi yeri wa Zheruzalemu ca, maga cenlomo naa ki kanlomo pi kan wi yeri konaa maga gbegelelomo pi ni fuun pi yege yo wi kan, jango wi ka gbegele paa ki yen.

¹¹ Wunlunana Ahazi wila cenlomo mba naga ma yiri wa Damasi ca, a saraga wofa Uri wi si saraga wosaga ka kan ma yala ki cenlomo pi ni ce. Wila ki kan maga ko maga ta wunlunana wi fa yiri wa Damasi ca mbe pan.

¹² Naa wunlunana wila kaa yiri wa Damasi ca ma songoro ma pan, a wi si saraga wosaga ki yan, mee fulo wa ki tanla ma lugu ki na.

¹³ A wi suu saraga sogowogo ki sogo wa ki na, maa muwe saraga ki wo wa ki na konaa duven saraga nga pe ma wo ki ni. A wi suu nayinme saraga yaayoro ti kasanwa pi wo wa saraga wosaga ki na.

¹⁴ Tuguyenre saraga wosaga nga kila pye wa Yawe Yennele li yege sogowo wa

sherigo gbogo ki yege, a wi sigi wo wa ki tegesaga, wa sherigo gbogo konaa saraga wosaga fonngo ki ni ti sogowo pi ni; a wi si saa ki tege wa saraga wosaga ki kanngaga na, wa yonloparawa kamege kee yeri†.

¹⁵ Ko punjo na, a wunlunana Ahazi wi si kono kan saraga wofa Uri wi yeri ma yo fo: «Koni, pa ma yaa la pinliwe saraga sogowogo naa yonloko go muwe saraga ki woo wa saraga wosaga gbogo ki na, naa wunlunana wi saraga sogowogo naa wi muwe saraga ki ni, naa tara woo lo pe ni fuun pe saara sogoworo naa pe muwe saara ti ni. Maa pe duven saara ti woo wa ki na. Maa pe saara sogoworo ti kasanwa po naa pe saraga yaayoro sannda ti kasanwa pi ni fuun pi yanragi wa ki na. Yawe Yennele li tuguyenre saraga wosaga ko na, mi yaa ko kala lo yege wo na ye†.»

¹⁶ A saraga wofa Uri wi si tanga ma yala senre nda fuun wunlunana Ahazi wila yo ti ni.

¹⁷ A wunlunana Ahazi wi si nuru naa ma sherigo gbogo wotoroye pe kanngara na tuguyenre papara papara ti koonlo mari lagala, ma yaara kiiri kiiri nda tila pye pe na ti lagala pe na. Jogoyaraga gbegebenge kiiri nga kila pye ma taga tuguyenre napene pe na, a wi sigi laga pe na, maga tege sinndeere nda paa tege ma yon yala ta na le tara†.

¹⁸ Ko punjo na, Asiri tara wunlunana wi kala na, mbogo nga paa kan gbata wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, naga yinri cenpilige gbata, a wi sigi jan maga wo wa konaa wunlumbolo paa pye na yiin yeyongo nga ni wa sherigo gbogo longgo ki ni maga ton.

¹⁹ Ahazi wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye, ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

²⁰ A Ahazi wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na, a pè suu le wa wi teleye pe tanla wa Davidi ca. A wi pinambyo Ezekiyasi wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

17

Izirayeli tara wunlunana punjo woo Oze wi sanga

¹ Zhuda tara wunlunana Ahazi wi wunluwo pi yele ke ma yiri shyen wolo li ni, a Ela pinambyo Oze wi si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na. Wila pye ma cen wa Samari ca. Yele kolojere wila pye wunluwo pi na.

† 16:5 16:5: Eza 7.1-17; 2 Kuro 28.16-21 † 16:14 16:14: 1 Wunlu 8.64; 2 Kuro 4.1 † 16:15 16:15: Nga ki yo fo: Mi yaa ko kala lo yege wo na ye, seweele pele ni, pege kannga ma yo fo mi yaa ki pye na kagala yewesaga. † 16:17 16:17: 1 Wunlu 7.27-39; 2 Kuro 4.2-6

² Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yege na, ko wila pye. Een fo, konaa ki ni fuun wi kapege ki sila Izirayeli tara wunlumbolo mbele paa keli ma toro wi na pe kapere ti bo.

³ A Asiri tara wunlunana Salimanazari wi si pan ma to Oze wi na ma malaga gbɔn wi ni. A Oze wi si go sogo maa kan, na nizara woo wi yeri.

⁴ Een fo, a Asiri tara wunlunana wi si kaa ki yan fo Oze wi yon le wi na ma pitunmbolo torogo wa Ezhipiti tara wunlunana So wi yeri ma yo wuu saga; katugu wila je wi sila kaa na nizara wi woo naa Asiri tara wunlunana wi yeri yeke pyew. Naa Asiri tara wunlunana wila kaa ki wogo ki jen ma, a wi si Oze wi yigi maa le kaso.

⁵ Ko pungo na, a Asiri tara wunlunana wi si pan ma Izirayeli tara ti ni fuun ti yanri, mee kari ma saa malingboonlo censaga kan wa Samari ca ki tanla maga yon ton, fo ma saa gbɔn yeke taanri, mbe malaga gbɔn ki ni.

⁶ Oze wi wunluwo pi yeke kolɔjere wolo li ni, a Asiri tara wunlunana wi si Samari ca ki sho maga ta, mee Izirayeli woolo pe koli ma kari pe ni wa Asiri tara. A wi si ti a peke saa cen wa Hala ca, a peke saa cen wa Habori gbaan wi yon na, wa Gozan tara, konaa wa Medi tara cara ti ni.

Izirayeli woolo pe kapyere tijangara

⁷ Ki jolɔgo kagala ngele kaa gbɔn Izirayeli woolo pe na, katugu paa kapege pye Yawe Yennele, pe Yennele li na, lo na laa pe yirige wa Ezhipiti tara ti ni, ma pe sho Ezhipiti tara wunlunana Farawon wi jolɔgo ki kee. Mbe taga wa ko na, paa pye na yarisunndo gbogo fun.

⁸ Cengele ngele Yawe Yennele laa ke puro ma ke yirige wa Izirayeli woolo pe yege, ke kalegele koro paa pye na tanri ke na konaa kongolo ngele Izirayeli wunlumbolo paa tege ke ni.

⁹ Izirayeli woolo paa kagala keke pye larawa Yawe Yennele li na, ngele ke sila daga pyewe ni. Paa sunzara kan wa tinndiye pe na pe cara ti ni fuun ti ni, maga le kapire ti na fo ma saa ki wa pe cara nda paa malaga sigemboro kan mari maga ti na.

¹⁰ Paa sinndeere titoonro yerege yerege, ma tiyagala kankan tinndiye pe ni fuun pe go na konaa tire tipiire ti ni fuun ti nogo yarisunngo jele Ashera ki kan[†].

¹¹ Sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na, paa wusuna nuwo taan sogo wa ti ni fuun ti na paa cengele ngele Yawe Yennele

laa ke puro ma ke yirige wa pe yege ke yen. Paa kafaara pye fo ma Yawe Yennele li nawa pi ngban.

¹² Paa pye na yarisunndo gbogo, ma si yala Yawe Yennele laa ki yo pe kan ma yo paga kaa ki piin.

¹³ Yawe Yennele laa Izirayeli woolo naa Zhuda tara fenne pe yeri ngbanga li yon senre yofenne pe ni fuun naa yariyanra yanfenne pe ni fuun pe yon, ma yo fo: «Ye ye kongolo tipegele ke wa, yaa tanri na ngasegele naa na kondegengele ke na, ki lasiri senre nda fuun mi kan ye teleye pe yeri konaa mari yo na tunmbyeele Yennele yon senre yofenne pe kan, a peri yo ye kan we.»

¹⁴ Een fo pe sila logo li yeri, paa pe nungbogolo ke ngban paa pe teleye pe yen, poro mbele pe sila taga Yawe Yennele, pe Yennele li na we.

¹⁵ Paa je Yennele li kondegengele ke na. Yon finliwe mba laa le pe ni, paa pi jogo. Yerewe senre nda laa yo ma ngban pe ni, pe sila ti le. Paa taga yarisunndo nda ti yen kayongo fu to na, fo a poro yere jate pe kannga ma pye kayongo fu. Cengele ngele ke yen ma pe maga ke kalegele koro paa pye na tanri ke na, ma si yala Yawe Yennele laa ki yo pe kan ma yo paga kaa ki cengele ke kapyere ti forogi.

¹⁶ Paa je Yawe Yennele, pe Yennele li ngasegele ke na. Paa tuguron yan ma napire yanlere shyen gbegede pe yee kan nari gbogo. Paa tiyagala kan yarisunngo jele Ashera ki mege ni naga gbogo. Paa pye na foli yanwa yirigeyaara nda fuun ti yen wa yennele na ti yege sogowo nari gbogo, konaa na yarisunngo Baali ki gbogo[†].

¹⁷ Paa pe pinambiile naa pe sumborombiile pe kan a pe pe sogo ma pe pye saraga yarisunndo yeri[†]. Paa pye na jeeere piin konaa na lekara piin, ma pe yee kan kapege pyewe pi yeri Yawe Yennele li yege na, jango mbeli nawa pi ngban.

¹⁸ Ko ki ti Yawe Yennele li nawa ngban Izirayeli woolo pe ni fo jenge, ma pe puro ma pe yirige wa li yee yege sogowo, kaawo Zhuda cenle woolo poro ce paa koro wa pe tara[†].

¹⁹ Een fo ali Zhuda tara woolo poro fun pe sila Yawe Yennele, pe Yennele li ngasegele ke le mbaa tanri ke na. Izirayeli woolo pe kondegengele koro Zhuda tara woolo paa pye na tanri ke na fun.

²⁰ Ko kala ki ti Yawe Yennele li je Izirayeli setirige piile pe ni fuun pe na, ma pe tifaga, ma pe le benjanri pyefenne pe kee, fo ma pe puro ma pe yirige li yee yege sogowo ma pe wa lege.

[†] 17:10 17:9-10: 1 Wunlu 14.23 [†] 17:16 17:16: 1 Wunlu 12.28 [†] 17:17 17:17: Levi 18.21; Dete 18.10 [†] 17:18 17:18: 1 Wunlu 11.31-32

²¹ Yawe Yenñele làa Izirayeli woolo pe laga Davidi go woolo pe na sanga ña ni, Nebati pinambyo Yerobowamu wo Izirayeli woolo paa wo maa tege wunluwo pe yee go na. Wo wila Izirayeli woolo pe pungo ma pe laga Yawe Yenñele li na, ma ti a pè kapegbogo pye†.

²² Kapere nda fuun Yerobowamu wila pye, Izirayeli woolo paa pe yee kan ki kapere cenne nungba ti yeri nari piin. Pe sila laga ti na,

²³ fo a Yawe Yenñele li kaa Izirayeli woolo pe puro ma pe yirige wa li yee yege sogowo ma pe wa lege, paa yege nga na làa ki yo li tunmbyeele mbele pe yen li yon senre yofenne pe kan, a pèri yo we. Paa Izirayeli woolo pe koli wa pe tara ma kari pe ni lege kulowo ni wa Asiri tara. Pe yen wa fo ma pan ma gbón nala.

*Cengele kèle la pan
ma cén wa Samari tara*

²⁴ Kona, a Asiri tara wunlunaja wi si ti a leele pèle yiri wa Babiloni ca, naa Kuta ca, naa Ava ca, naa Hamati ca konaa wa Sefarivayimu ca ki ni, ma pan ma cén wa Samari tara cara ti ni, wa Izirayeli woolo pe yonlo. Paa Samari tara ti sho mari ta mee cén wa cara ti ni.

²⁵ Naa paa kaa ki le na cén wa ki cara ti ni, pe sila pye na fye Yawe Yenñele li yege. A Yawe Yenñele li si jaraye yirige ma pe wa pe na, a poro na pe kuun.

²⁶ A pè si saa ki yo Asiri tara wunlunaja wi kan fo: «Leele mbele ma koli ma saa pe tege wa Samari tara cara ti ni, pee ki tara ti yenñele na pe maa gbogo li gbogolomo pi jen. Ki kala na, ki tara ti yenñele li jaraye yirige ma pe wa pe na, a paa pe kuun, katugu leele pee ki tara ti yenñele na pe maa gbogo li gbogolomo pi jen.»

²⁷ Ki senre ti logongolo, a Asiri tara wunlunaja wi sigi kono kan ma yo fo: «Leele mbele yè koli ma yiri wa ki tara ti ni, ye ti ki saraga wofa wa mbe songoro wi kari wi sa cén wa, wila leele pe nari tara ti yenñele na pe maa gbogo li gbogolomo pi ni.»

²⁸ Ki kaa pye ma, saraga wofenne mbele paa koli ma yiri wa Samari tara, a nungba si songoro ma saa cén wa Beteli ca na leele pe nari yege nga na pe daga mbaa Yawe Yenñele li gbogo.

²⁹ Een fo ki cengele ke ni fuun nungba nungba, a kè si ke tara yarisunndo gbegele ke yee kan. Ki cengele kaa pye ma cén ca nungba nungba nga fuun ni, yinre nda Samari tara fenne paa kankan wa sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na ti na, a pè sigi yarisunndo ti tegetege wa ki yinre ti ni.

³⁰ Mbele paa yiri wa Babiloni ca poro la yarisunngo nga pe yinri Sukoti Benoti ki gbegele. Mbele paa yiri wa Kuti ca, poro la yarisunngo nga pe yinri Nerigali ki gbegele. Mbele paa yiri wa Hamati ca, poro la yarisunngo nga pe yinri Ashima ki gbegele.

³¹ Mbele paa yiri wa Ava ca poro la yarisunndo nda pe yinri Nibihazi naa Taritaki ti gbegele. Mbele paa yiri wa Sefarivayimu ca poro la pye na pe pinambiile pe sori na pe woo saraga pe yarisunndo Adirameleki naa Anameleki ti yeri nari gbogo. To tila pye Sefarivayimu ca fenne pe yarisunndo re.

³² Paa pye na Yawe Yenñele li gbogo fun. Konaa ki ni fuun, poro jate paa saraga wofenne pele wo tara ti lagapew ma pe tege pe yee kan, a paa saara woo pe yee kan wa sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na ti na. Ki saraga wofenne paa pye na saraga wogotunngo ki piin wa sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na ti yinre ti ni.

³³ Ki pye ma, paa pye na Yawe Yenñele li gbogo konaa na pe yera yarisunndo ti gbogo fun, ma yala paa pe koli ma yiri tara nda ni ti kalegele ke ni.

³⁴ Ki cengele ke yen na tanri bere pe kalegele ke na, ali ma pan ma gbón nala. Ke woro na fye Yawe Yenñele li yege. Ke woro na tanri koro jate ke kondegengele naa ke kakonndegengele ke na. Yawe Yenñele làa lasiri naa ngasegele konaa senre nda fuun yo Zhakobu setirige piile pe kan, wo ña làa wi mege taga naa yinri Izirayeli, ki cengele ke sila pye naga kongolo ke tanri†.

³⁵ Yawe Yenñele làa yon finliwe le Izirayeli woolo pe ni ma yo fo: «Yaga kaa yarisunndo gbogo, yaga kaa foli ti yege sogowo mbaa ti gbogo, yaga kaa tunngo piin ti kan, yaga si kaa saara woo ti yeri†.

³⁶ Een fo yaa fye mi ña Yawe Yenñele na yege. Mi ña mi ye yirige wa Ezhipiti tara yawa gboco naa fannga gbogo ni. Mi nungba ye daga mbaa foli na yege sogowo mbaa na gbogo konaa mbaa saara woo na yeri†.

³⁷ Kondegengele, naa kakonndegengele, naa lasiri kongolo konaa ngasegele ngele mi yonlogo ye kan, ye ke yigi yaa tanri ke na pilige pyew. Yaga kaa yarisunndo ta yege gbogo.

³⁸ Yon finliwe mba mi le ye ni, yaga ka fege pi na. Yaga kaa yarisunndo ta yege gbogo.

³⁹ Een fo yaa fye mi ña Yawe Yenñele, ye Yenñele na yege, pa kona mi yaa ye sho ye

† 17:21 17:21: 1 Wunlu 12 † 17:34 17:34: Zhene 32; 35:10 † 17:35 17:35: Eki 20:5; Dete 5.9 † 17:36 17:36: Dete 6.13

juguye pe ni fuun pe kee.»

⁴⁰ Eɛn fɔ ki cengele ke sila yenle mbe logo. Pe kalegele koro paa koro ma mara ke na.

⁴¹ Ki cengele kaa pye na Yawe Yenjele li gbogo konaa na pe yarisunndo ti gbogo fun. Pe pinambiile poro naa pe pishyenwoolo pe ni, pa pe yen na tanri ma ali ma pan ma gbɔn nala, paa yege nga na pe teleye paa pye na tanri we.

ZHUDA TARA WUNLUMBOLO PUNGO WOOLO PE KALA

18

18-25

*Zhuda tara wunlunana Ezekiyasi
wi sangá*

(2 Kuro 29.1-2)

¹ Ela pinambyo Oze wi wunluwo pi yele taanri wolo li ni Izirayeli tara ti go na, a Ahazi pinambyo Ezekiyasi wi si cen wunluwo pi na Zhuda tara ti go na.

² Wila ta yele nafa ma yiri kangurugo mee cen wunluwo pi na. Yele nafa ma yiri kolojere wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Paa pye naa no wi yinri Abi; Zakari sumborombyo lawi.

³ Nga ki yen ma sin Yawe Yenjele li yege na, ko wila pye paa yege nga na wi tele Davidi wila ki pye we.

⁴ Sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na wila ti jogo mari wo wa, ma sinndeere titoonro titoonro ti yaari, ma yarisunngo Ashera ki tiyagala ke koonlo. Moyisi wila tuguyenre woogo nga gbegele wila ki gbɔn maga kaari kaari, katugu maga le wa, fo ma pan ma gbɔn ki wagati wi na, Izirayeli woolo paa pye na wusuna nuwo taan sori wa ki yege sogowo. Paa pye naga yinri Nehushitan†.

⁵ Ezekiyasi wila wi jigi wi taga Yawe Yenjele, Izirayeli woolo Yenjele li na. Zhuda tara wunlumbolo mbele paa yiri wi pungo na konaa mbele paa keli ma yiri wi na, wa kpe sila pye jenne pe ni paa wi yen.

⁶ Wila koro ma mara Yawe Yenjele li na. Wi sila laga li na. Ngasegele ngele Yawe Yenjele laa kan Moyisi wi yeri, wila ke le na tanri ke na.

⁷ Ki pye ma, Yawe Yenjele laa pye wi ni, a wi kagala ke ni fuun kaa yongo wi kan. Wila yiri ma je Asiri tara wunlunana wi na, wi sila go sogo wi kan naa.

⁸ Wila malaga gbɔn ma ya Filisiti tara fenne pe ni, ma pe puro fo ma saa gbɔn wa Gaza ca, ma ca ki tongo naa ki kangara na cara ti ni, maga le pe cara nda paa

malaga sigemboro kan mari maga ti na, fo ma saa ki wa malingboonlo pe kapire ti na.

*Asiri tara fenne
paa Samari ca ki sho*

⁹ Ezekiyasi wi wunluwo pi yele tijere wolo li ni, kila yala Ela pinambyo Oze wi ta yele koloshyen wa wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na, a Asiri tara wunlunana Salimanazari wi si pan ma malingboonlo censaga kan wa Samari ca ki tanla maga yon ton.

¹⁰ Sanni sa gbɔn yele taanri, a wi si ca ki sho maga ta. Ko la saa yala Ezekiyasi wi wunluwo pi yele kogolonli wolo li ni. Izirayeli tara wunlunana Oze wi wunluwo pi yele kolojere wolo li ni, ko paa Samari ca ki sho.

¹¹ A Asiri tara wunlunana wi si Izirayeli woolo pe koli ma kari pe ni wa Asiri tara. Wila saa pele tege wa Hala ca, ma saa pele tege wa Habori gbaan yon ki na, wa Gozan tara konaa wa Medi tara fenne pe cara ti ni.

¹² Ki kagala kaa pye pe na, katugu pe sila Yawe Yenjele, pe Yenjele li senre ti logo. Paa li yon finliwe pi jogo. Yawe Yenjele li tunmbyee Moyisi wila senre nda fuun yo pe kan pe sila ti logo, pe sila si tanga ti na.

*Asiri tara fenne paa pan
ma Zhuda tara ti yin
mbe malaga gbɔn pe ni*

¹³ Wunlunana Ezekiyasi wi wunluwo pi yele ke ma yiri tijere wolo li ni, a Asiri tara wunlunana Senakeribu wi si pan ma to Zhuda tara cara nda fuun pe malaga sigemboro kan mari maga ti na mari sho.

¹⁴ Kona, a Zhuda tara wunlunana wi si tunngo torogo, a pe saa ki yo Asiri tara wunlunana wi kan wa Lakishi ca ma yo fo: «Mi wa ma la. Maga ka malaga gbɔn na ni naa. Maga penjara yon nga wa na na, mi yaa laga kaan ma yeri.»

Ki pye ma, a Asiri tara wunlunana wi sigi yo ma yo ki daga Ezekiyasi wila warifuwe toni ke naa te toni nungba kaan wi yeri.

¹⁵ A Ezekiyasi wi si warifuwe na fuun wila pye wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni konaa wa wunluwo go ki yarijende tegesaga ki ni wi le ma saa wi kan wi yeri.

¹⁶ Ki wagati wi ni, te na paa wo Yawe Yenjele li sherigo gbogo kooro naa yeyongo ki naayeri tire ti na mari ton, Zhuda tara wunlunana Ezekiyasi wila wi ni fuun wi lagala fun maa kan Asiri tara wunlunana wi yeri.

*Asiri tara fenne paa pan
ma Zheruzalemu ca ki maga
mbege sho*

† 18:4 18:4: Nehushitan mege ki koro wowi na tuguyenre; Nambu 21.8-9.

¹⁷ Kona, a Asiri tara wunlunana wi suu malingboonlo ngbeleye togboo, naa wi malingboonlo togboo konaa wi laga korosifenne to wi ni pe tun wa wunlunana Ezekiyasi wi yeri wa Zheruzalemu ca, ma yiri wa Lakishi ca, ma malingboonlo legere pinle pe ni. Naa paa ka saa gbon wa Zheruzalemu ca, tonmo wege nga wa gona kee yeri, a pe si saa yere wa ki lafongologo ki tanla, wa Jogofenne keregongo li ni.

¹⁸ Kona, a pe si yeri ngbanga mbe para wunlunana wi ni. A Hilikiya pinambyo Eliyakimu na wila pye wunluwo go ki kagala ke yege wofa wi si yiri ma kari wa pe tanla, wo naa sewe yonlogofa Shebina wi ni konaa Asafu pinambyo Yowa na wila pye seweere tegefa wi ni.

¹⁹ A Asiri tara wunlunana wi laga korosifenne to wi si pe pye fo: «Ye saga senre nda ti yo Ezekiyasi wi kan fo wunlunana gboo, Asiri tara wunlunana we, pa wi yo yeen fo: «Moo jigi wi taga yingi na ma?»

²⁰ Ma yo fo na lere kaa jaa mbe malaga gbon, ki daga malaga gbongo tijinliwe naa fannga mbe pye wi ni. Een fo to ti ni fuun yen go fu senre. Ma jigi wi yen ambo na ma, fo a ma saa yiri ma je na na?

²¹ Wele, migi jen ma yo moo jigi wi taga Ezhipiti tara to na, to nda ti yen paa gbagara kannagaga yen, nga ki kaw we. Lere na fuun wi maa jigi wi taga ki na ma juje ki na, ki maa kee ki sun maga furu. Pa Ezhipiti tara wunlunana Farawon wi yen ma. Leele mbele fuun pe ma pe jigi wi taga wi na, pa wi yen ma pe kannagalo.»

²² «Kana ye yaa na pye mbe yo fo ye ye jigi wi taga Yawe Yennele, ye Yennele lo na. Een fo mi yo ko Yennele lo Ezekiyasi wila li gbogosa nda wa tinndiye pe na to naa li saara wosara ti ko mari wo wa tara ti ni, maga yo Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe kan, ma yo fo saraga wosaga nga wa Zheruzalemu ca, pe pan paa foli ki yege sogowo paa li gbogo wa.

²³ Koni, yon kan na tafo wi yeri, Asiri tara wunlunana we. Ki ka pye ma, pa mi yaa shonye waga shyen (2 000) kan ma yeri, na kaa pye ma mbe shon lugufenne pele ta paa nuru pe na we.

²⁴ Ma yaa ki pye mele mbe si ya mbanla tafo wi malingboonlo teele wa nungba kan wi fe, ali na kaa pye wo wi yen pe pe ni fuun je we? Moo jigi wi taga Ezhipiti tara to na, ma yo fo pe yaa malaga gbonwotoroye naa shon lugufenne kan ye yeri.

²⁵ Koni maa ki jate ndee ki pye Yennele li nandanwa kala lo ja ma, mbe ja ya pan mbe to ki tara nda ti na mberi tongo wi le?

Yawe Yennele lo lilan pye fo: «Yiri ma sa to ki tara nda ti na mari tongo.» »

²⁶ Kona, a Hilikiya pinambyo Eliyakimu, naa Shebina konaa Yowa wi ni, pe sigi yo Asiri tara wunlunana wi laga korosifenne to wi kan fo: «Ki yaga maa para we ni Aramuye senre ni, katugu we maa ti nuru. Maga kaa para we ni Eburuye senre ni, mbe ti leele mbele pe yen ma cen wa ca ki mbogo ki na paa nuru we yeri.»

²⁷ A Asiri tara wunlunana wi laga korosifenne to wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yaa ki jate ndee na tafo wilan tun mbe pan mbege senre nda ti yo mboro naa ma tafo wi ni, yoro ce kan wi le? Ki senre ti yen ki leele mbele fuun pe yen ma cen wa ca ki mbogo ki na pe woro, poro mbele pe yaa ka jori mbaa pe kongaraga ki kaa konaa mbaa pe finriwe pi woo mbe pinle ye ni we.»

²⁸ Kona, a Asiri tara wunlunana wi laga korosifenne to wi si yiri ma yere, mee para ngbanga wi fannga ki ni fuun ki ni Eburuye senre ni ma yo fo: «Ye wunlunana gboo wi senyoro ti logo, Asiri tara wunlunana we.

²⁹ Pa wunlunana wi yo yeen fo: «Yaga ka ye yee yaga Ezekiyasi wi ye fanla, katugu wi se ya mbe ye sho na kee.

³⁰ Yaga ka ye yee yaga Ezekiyasi wi ye pungo mbe ye kan ye ye jigi wi taga Yawe Yennele li na, mbe yo fo: Kaselege ko na Yawe Yennele li yaa we sho, ki ca nga ki se le Asiri tara fenne wunlunana wi kee.

³¹ Yaga ka logo Ezekiyasi wi yeri, katugu pa Asiri tara wunlunana wi yo yeen fo: Ye yeyingge le na ni, ye ye yee kan na yeri, kona ye ni fuun nungba nungba ye yaa la ye erezen naa ye figiye tire pire ti kaa konaa mbaa ye koloye tonmo pi woo;

³² fo mbe ka sa pan mbe ye le mbe kari ye ni tara ta ni paa ye woro ti yen, tara nda bile naa duven yen wa ti ni, tara nda yaakara naa erezen keere yen wa ti ni, tara nda oliviye tire yen wa ti ni mbaa ti pire ti sinme pi woo konaa senrege ni. Kona ye yaa koro wa yinwege na, ye se ku. Ki kala na, yaga ka logo Ezekiyasi wi yeri, katugu wi mbe ya ye fanla mbe yo fo: Yawe Yennele li yaa we sho.

³³ Cengele sannagala ke yarisunndo ti ni fuun nungba nungba ti ya ma ke sho Asiri tara wunlunana wi kee le?

³⁴ Hamati ca naa Aripadi ca yarisunndo ti ya ma yingi pye? Sefarivayimu ca, naa Hena ca konaa Iva ca yarisunndo tila koro se yeri? Ki yarisunndo tila ya ma Samari ca ki sho na kee le?

³⁵ Ki tara nda ti yarisunndo ti ni fuun ti ni, titiin tila ya ma ti tara woolo pe sho na kee? Ko Yawe Yennele lo yaa ka Zheruzalemu ca ko sho na kee.» »

³⁶ A leele pe ni fuun pè si pyeri dinw, pe sila wi yon sogo senpyo nungba ni, katugu wunlunana Ezekiyasi wila kono kan ma yo paga kaa yon sogo.

³⁷ Ko punjo na, Hilikiya pinambyo Eliyakimu na wila pye wunluwo go ki kagala yege wofa, naa sewe yonlogofa Shebina konaa Asafu pinambyo Yowa na wila pye seweere tegefo wi ni, pè si songoro ma kari wa wunlunana Ezekiyasi wi tanla. Paa pe yeera yariporo ti walagi jatere piriwen pi kala na. Asiri tara wunlunana wi laga korosifenne to wila senre nda yo, a pè siri yege yo Ezekiyasi wi kan.

19

Ezekiyasi wila saa

*Yenjele yon senre yofa Ezayi
wi yewe wi tijinliwe kan wi yeri
(Eza 37.1-7)*

¹ Naa wunlunana Ezekiyasi wila kaa ki senre ti logo sanga na ni, a wi suu yeera yariporo ti walagi ma jatere piriwen yariporo le ma le, mee yiri ma kari wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni.

² Ko punjo na, a wi si Eliyakimu na wila pye wunluwo go ki kagala yege wofa, naa sewe yonlogofa Shebina konaa saraga wofenne leele pe tun wa Amosi pinambyo Ezayi na wila pye Yenjele yon senre yofa wi yeri. Jatere piriwen yariporo la pye pe ni fuun pe na.

³ Paa Ezayi wi pye fo: «Ezekiyasi wi yo wege yo ma kan fo: «Ki nala pilige nga ki yen jatere pirindorogo pilige, naa jologo konaa fere pilige. We yen paa kugboro fenne yen, mbele pe selara ti yiri pe ni, een fo fanja woro pe ni pe ya pe se.

⁴ Asiri tara wunlunana wuu laga korosifenne to wi tun, a wi pan ma wi tafo wunlunana wi senre nda fuun yo ma Yenjele na yinwege wolo li tegele, kana Yawe Yenjele, ma Yenjele li yaa ki tegele senre ti logo mberi foga ton wi na. Ki kala na, woro mbele we koro yinwege na, ma Yenjele yenri we kan.»

⁵ Kona, a wunlunana Ezekiyasi wi tunmbyeele pè si saa gbon wa Ezayi wi na,

⁶ A Ezayi wila pe yon sogo ma yo fo: «Ye saga yo ye tafo wi kan fo, pa Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Senre nda ma logo, Asiri tara wunlunana wi tunmbyeele lefonmbolo pè pan mala tegele senre nda ni we, maga ka fye ti yege.

⁷ Wele, wi yaa ka senre ta logo. Ti logongolo mi yaa wi jatere wi kannga mbe ti wi songoro wa wi tara. Pa kona mi yaa ti poo gbo tokobi ni wa wi tara.»

Senakeribu wila sewe wa torogo Ezekiyasi wi kan (Eza 37.8-13)

⁸ Kona, a Asiri tara wunlunana wi laga korosifenne to wi sigi logo ma yo fo wunlunana wi yiri wa Lakishi ca ma saa to Libina ca ki na. Ki pye ma, a wi si songoro ma kari wi korogo wa.

⁹ A Asiri tara wunlunana wi si kaa senre ta logo Etiyopi[†] tara wunlunana Tiraka wi kanngolo ma yo fo wi yen na paan mbe to wi na malaga ni. Kona, a wi si pitunmbolo torogo naa fonngo wa Ezekiyasi wi yeri maa pye fo:

¹⁰ «Ye saga yo Zhuda tara wunlunana Ezekiyasi wi kan fo: «Moo jigi wi taga Yenjele na na, maga koon yee yaga loon fanla mbe yo fo Asiri tara wunlunana wi se ya mbe Zheruzalemu ca ki sho.

¹¹ Asiri tara wunlumbolo pè nga pye tara sannda pyew ti na, mboro jate maga logo. Peri tongo pew, a mboro nee ki jate ndee ma yaa sho na yeri?

¹² Na teleye paa cengele ngele tongo, ke yarisunndo tila ya ma ke sho le? Koro ngele kaa pye wa Gozan ca, naa Haran ca, naa Erezefu ca konaa Eden setirige piile mbele paa pye ma cen wa Telasari ca ki ni we[†].

¹³ Hamati ca, naa Aripadi ca, naa Sefari-vayimu ca, naa Hena ca konaa Iva ca ki ni, ti wunlumbolo pe pye mele?»

Ezekiyasi wi Yenjele yenrewe (Eza 37.14-20)

¹⁴ Kona, a Ezekiyasi wi si sewe wi sho Asiri tara pitunmbolo pe yeri maa kara. Ko punjo na, a wi si kari wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni, ma saa wi yenge Yawe Yenjele li yege sogowo.

¹⁵ A Ezekiyasi wi si Yawe Yenjele li yenri ma yo fo: «Yawe Yenjele, Izirayeli woolo Yenjele, mboro na ma yen ma cen wa Sherubeny pe go na, mboro nungba ma yen Yenjele dunruya wunluwo pi ni fuun pi go na. Mboro ma naayeri wo naa tara ti da[†].

¹⁶ Yawe Yenjele, nungbolo jan ma logo! Yawe Yenjele, ma yengele ke yenge ma wele! Senakeribu wi senyoro ti logo, wo na wuu laga korosifenne to wi torogo, a wi pan ma mboro na Yenjele na yinwege wolo ma tegele we.

¹⁷ Ee, Yawe Yenjele, ki yen kaselege fo Asiri tara wunlumbolo pè cengele sangala koro naa ke tara ti tongo,

¹⁸ ma ke yarisunndo ti wa kason mari sogo. Een fo ko yarisunndo to sila pye Yenjele jenne le. Senwee kee tunndo

[†] 19:9 19:9: Nga ki yo fo: Etiyopi tara re, Eburuye senre ti ni ko tara to pe yinri Kushi tara re. Kushi tara lewacolo tara laga ko kayi. Kila Ezhipiti tara laga ka le ma saa pinle Sudan tara laga ka ni. [†] 19:12 19:12: Zhene 11.31; 12.5;

2 Wunlu 17.6,24; 18.11,34 [†] 19:15 19:15: Eki 25.22

lari, nda paa tire naa sinndeere tege mari gbegele. Ki kala na, paa ya mari jogo.

¹⁹ Koni, Yawe Yennele, we Yennele, we sho Senakeribu wi kee, jango tara na wunluwo pi ni fuun pigi jen fo Yawe Yennele, mboro nungba ma yen Yennele le.»

Yennele laa Ezekiyasi wi yenrewa pi logo

(Eza 37.21-38)

²⁰ Kona, a Amosi pinambyo Ezayi wi si leele tun ma yo pe saga yo Ezekiyasi wi kan fo: «Pa Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li yo yeen fo: <Yenrege nga ma yenri na yeri Asiri tara wunlunaja Senakeribu wi wogo na, migi logo.>

²¹ Senre nda Yawe Yennele li yo ma wa wi na, ti nda fo:

Siyon ca nga ki yen paa sumboro naja mbajeen yen,

ki yen nɔɔ tifaga, ki yen na tege ma na; Zheruzalemu ca nga ki yen paa sumboro yen,

ki yen na go yangara na tege ma kala na.

²² Ambo ma tegele ma?

Ambo ma senjagara yo wi na ma?

Muwi ma soro na para na ni ma?

Mi na Izirayeli woolo Yennele kpoyi le, muwi ma yege le na ni na para ma?

²³ Mbo pitunmbolo pe tun, a pe pan ma mi na ye fo na tegele.

A ma sho fo: <Mi Senakeribu, na malaga gbonwotoroye pe legewe pi kala na, mi yaa lugu wa yanwira ti go na, mbe sa gbon fo wa Liban tara ti nandogomo,

mbe sa Liban tara sediri tire nda ti tonlondonlo ma we ti ni fuun na ti koonlo

naa sipiresi tire nda ti yon ma we ti ni fuun na ti ni.

Mi yaa sa gbon wa yanwiga pungo wogo ki go na fun,

mbe sa gbon wa ki kowogo ki nawa.>

²⁴ A ma yo fo ma koloye wo tara ta yege ni, ma ki tara woolo pe tonmo pi wo,

fo ma yaa Ezhipiti tara Nili gbaan njere tonmo pi ni fuun pi waga ma tondanra ti ni.

²⁵ «Een fo Senakeribu, ma faga logo fo muwi migi kagala ngele ke gbegele maga le wa faa,

fo migi kagala ke kon ma ke tege maga le wa wagati na wi toro wi ni?

Koni nga ki kon ma tege, ko mi yen na piin na yon finli.

Mila ki kon maga tege fo cagboro nda malaga sigemboro yen mari maga, mboro ma yaa kari tongo mberi pye katara.

²⁶ Ki cara ti woolo pe fannga ki ko pe ni, paa fye, fere pe yigi.

Pe yen paa kere yan yen,

paa yanmoli yen,

paa yan nga ki ma fi wa go ki go na ki yen,

paa bile na wi fi ma waga, na wi fa tinne wo wi yen.

²⁷ Mbo kapyege ki ni fuun ki jen.

Mbo censanga wi jen naa ma yirisanga wi ni,

naa ma yesanga wi ni konaa ma ma yiri na korogo sanga nga ni.

²⁸ Ee, ma yiri na korogo,

ma yee gbogowo senre nda ma yo, miri logo.

Ki kala na, mi yaa ma numala li furu mbe kannjine le wa,

mbanla karafe wi le wa ma yon mbe ta mbaa ma yege sinni,

mboon pye ma songoro ma toro wa kono na ma le ma pan li ni†.

²⁹ «Ezekiyasi, mboro wo na, kacen nga wi yaa ki naga fo na senre ti yen kaselege wi nga:

<Yarilire pire nda ti to ma fi ti ye, ko yarilire to ye yaa ka ye le na.

Yelapanna nda ti yaa ka fi ti ye, to ye yaa ka ka.

Een fo ye le taanri wolo lo ni,

goro jate ye ye yariluguro ti lugu, ye kari kon yaa ti kaa.

Ye ye ezen tiire sanri, ye kaa ti pire ti kaa.>

³⁰ Ki ka pye ma, Zhuda cenle woolo mbele pe yaa ka koro go na,

pe yaa ka pye paa tige yen,

nga ki yen na ninde fonndo kanni na yiin wa tara, ma se wa naayeri.

³¹ Ee, leele pele yege yaa ka yiri bere wa Zheruzalemu ca;

leele pele yaa ka sho mbe koro wa Siyon yanwiga ki na.

Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, kala na li yaa ka pye ye kan mbe yiri wa li ndanlawo gbo pi ni, loli yeen†.

³² «Ki kala na, senre nda Yawe Yennele li yo Asiri tara wunlunaja wi wogo na, ti nda:

<Asiri tara wunlunaja wi se ye wa ca ki ni. Wi se ka lere won wanla ni wa ca ki ni;

wi se ka tuguron sigeyaraga le mbe to ca ki na,

wi se ka lugusaga gbegele ca ki mege ni mbe ye wa ki ni mbe to ki na.

³³ Kono na wi le ma pan lo wi yaa ka le mbe songoro.

Wi se ka ye laga ki ca nga ki ni.>

Mi na Yawe Yennele, muwi mi yo ma.

³⁴ <Mi yaa la ki ca nga ki go singi, mbege sho wi kee

† 19:28 19:28: 2 Wunlu 19.28; Eza 37.29 † 19:31 19:31: Abi 17; Zhoue 3.5.

na yɛɛra mɛgɛ ki gbɔgɔwɔ pi kala na konaa na tunmbyee Davidi wi kala na.» »

Yɛnɛɛlɛ lɛa Zhuda tara woolo pe sho

³⁵ Ki pilige nungba ki yembine li ni, a Yawe Yɛnɛɛlɛ li mɛɛgɛ wi si pan wa Asiri tara fenne pe malingboɔnlo censaga ki ni, ma lere waga cenme naa nafa tijɛɛ ma yiri kangurugo (185 000) wo gbo pe ni. Ki goto pinliwɛ pi ni, naa paa kaa yiri, pe mbe wele, mɛɛ pe ni fuun pe yan pɛ pye gboolo.

³⁶ Ki pye ma, a Asiri tara wunlunana Senakeribu wi suu malingboɔnlo censaga ki yirige, mɛɛ songoro ma kari ma saa cen wa Ninive ca.

³⁷ Pilige ka, maa ta wa wi yarisunngo Nisirɔki ki gbɔgɔgo ki ni wila ki gbogo, a wi pinambiile shyen, Adirameleki naa Sarezɛri pɛ suu gbɔn maa gbo tokobi ni, mɛɛ fe ma kari wa Ararati tara. A wi pinambyo Azari Hadon wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

20

Ezekiyasi wi yama naa wi sagalama sɛnre (Eza 38.1-8,21-22)

¹ Ki wagati wi ni, a Ezekiyasi wi si to na yaa fo na kee mbe ku. A Amɔzi pinambyo Ezayi na wila pye Yɛnɛɛlɛ yon sɛnre yofɔ wi si pan wa wi yeri ma suu pye fo: «Pa Yawe Yɛnɛɛlɛ li yo yɛɛn fo: «Sɛnre nda ma yaa yo ma go woolo pe kan ti yo pe kan, katugu ma yaa ku, ma se yiri ki yama mba pi na.» »

² Kona, a Ezekiyasi wi si kannga ma yɛgɛ wa mbogo ki yeri ma Yawe Yɛnɛɛlɛ li yɛnri, ma yo fo:

³ «E, Yawe Yɛnɛɛlɛ, ki yaga ma nawa to ki na fo mi tanga ma yɛgɛ sɔgɔwɔ tagawa ni konaa na kotogo ki ni fuun ni. Kala na lɔon ndanla, lo mi pye.» Kona, a Ezekiyasi wi si gbele fo jɛngɛ.

⁴ Kila Ezayi wi ta wi yiri wa go ki ni, ɛɛn fo wi fa ta mbe yiri wa longo ki nawa gben. A Yawe Yɛnɛɛlɛ li si para wi ni maa pye fo:

⁵ «Songoro ma saga yo Ezekiyasi, na woolo pe yɛgɛ sinvo wi kan fo: «Mi na Yawe Yɛnɛɛlɛ, wi tele Davidi wi Yɛnɛɛlɛ le, pa mi yo yɛɛn fo: Mɔɔ yɛnɛɛlɛ pi logo, mɔɔ yɛntunwo pi yan. Wele, mi yaa ma sagala. Pilige taanri wogo ki na, ma yaa yiri mbe kari wa mi na Yawe Yɛnɛɛlɛ na sherigo gbɔgo ki ni.

⁶ Mi yaa yele ke ma yiri kangurugo taga wa ma yinwege ki na. Mi yaa mboro naa ki ca nga ki ni ye sho Asiri tara wunlunana wi keɛ. Mi yaa la ki ca nga ki go singi

na mɛgɛ ko kala na konaa na tunmbyee Davidi wo kala na.» »

⁷ Kona, a Ezayi wi sho fo pe pan figiye tige pire shashaga nungba ni. A pɛ si pan ki ni maga pire ti tire mari taga wa Ezekiyasi wi nangbanga ki na. A Ezekiyasi wi si sagala.

⁸ Ezekiyasi wila Ezayi wi yewe ma yo fo: «Kacɛn wiwiin wi yaa ki naga na na fo Yawe Yɛnɛɛlɛ li yaa na sagala konaa mbe ti pilige taanri wogo ki na mbe kari wa li sherigo gbɔgo ki ni?»

⁹ Kona, a Ezayi wi suu yon sogo ma yo fo: «Kacɛn na Yawe Yɛnɛɛlɛ li yaa ka pye mbege naga fo li yaa li sɛnyoro ti tanga mberi yon fili, wi na. Wa go ki yeyongo lugusaga ki na, maa jaa yinme pi kari yɛgɛ sa gbɔn tɔoro tagasaga ke na lee nakama pi songoro pungo na sa gbɔn tɔoro tagasaga ke na?»

¹⁰ A Ezekiyasi wi sho fo: «Yinme pi kari yɛgɛ sa gbɔn tɔoro tagasaga ke na, ko pyewe yaa pye mbe tanla. Ki kala na, mila jaa pi songoro pungo na sa gbɔn tɔoro tagasaga ke na.»

¹¹ Kona, a Yɛnɛɛlɛ yon sɛnre yofɔ Ezayi wi si Yawe Yɛnɛɛlɛ li yɛnri, a li si ti a yinme pi songoro pungo na, fo ma saa gbɔn tɔoro tagasaga ke na, wa Ahazi go ki lugusaga ki na†, ko nga yinme pila tigi wa ki na mako we.

Babiloni tara fenne pitunmbolo pɛle la pan wa Ezekiyasi wi yeri (Eza 39.1-8)

¹² Ki wagati nungba wi ni, Baladan pinambyo Berodaki Baladan na wila pye Babiloni tara wunlunana, wi si pitunmbolo torogo sɛwɛ naa yarikanra ni wa Ezekiyasi wi yeri, katugu wila ki logo ma yo Ezekiyasi wi woro ngbaan.

¹³ A Ezekiyasi wi si wagati kan, a wo naa pitunmbolo pe ni pɛ cen ma para. Yaara nda fuun tila pye wa wi yarijende songgbanga woro ti tɛgesaga ki ni, a wi siri naga pe na: Warifuwe naa tɛ, naa nuwo taanyaara konaa sinme songgbanga woo, naa wi malingbonyaaara konaa yaara nda fuun tila pye wa wi yarijende tɛgesaga ti ni. Yaraga ko ka sila koro nga Ezekiyasi wi sila naga pe na wa wi wunluwo go ki ni konaa wa wi wunluwo tara ti ni.

¹⁴ Kona, a Yɛnɛɛlɛ yon sɛnre yofɔ Ezayi wi si kari wa wunlunana Ezekiyasi wi yeri ma saa wi yewe, ma yo fo: «Ki leele mbele pe pan ma yo mɛɛle ma kan? Pe yiri se ma pan laga ma yeri?»

A Ezekiyasi wi suu yon sogo ma yo fo: «Pɛ yiri taleere ta ni, fo wa Babiloni tara ma pan.»

† 20:11 20:11: Pa leele paa pye na yinme pi cenlomo pi wele wa go ki lugusaga ki na, jango mbe sɔnlo ki gbɔn yɛgɛ nga na ki jɛn.

¹⁵ Kona, a Ezayi wi sho naa fo: «Yingi naa yingi pe yan laga ma go?»

A Ezekiyasi wi suu yon sogo ma yo fo: «Yaraga o yaraga ki yen laga na go, pege yan. Yaraga ko ka si koro wa na yarijende tegesaga ki ni, na mi si nga naga pe na.»

¹⁶ Kona, a Ezayi wi si Ezekiyasi wi pye fo: «Yawe Yennele li senyoro ti logo.

¹⁷ Wele, piliye ya wa na paan, yaara nda fuun ti yen laga ma go konaa yaara nda fuun ma teleye paa tege wa, fo ma pan ma gbon nala, pe yaa kari koli mbe kari ti ni wa Babiloni tara. Ka kpe se ka koro wa. Yawe Yennele lo li yo ma[†].

¹⁸ Pe yaa koon setirige piile pele koli, mboro jate piseele, mbe kari pe ni, mbe sa pe san, mbe pe pye Babiloni tara wunlunaja pe tunmbyeele wa wunluwo go ki ni[†].»

¹⁹ A Ezekiyasi wi si Ezayi wi yon sogo ma yo fo: «Yawe Yennele li senre nda ma yo na kan, ti yen senjende.» A wi sho naa fo: «Een fo mbanla ta go na, mi yo yeyinnye ki yaa pye laga tara ti ni konaa we yaa pye mbe cen pow!»

²⁰ Ezekiyasi wi kapyegele sanngala, naa wi kotogo kagala ke ni fuun, naa tonmo wege nga wila wo konaa ma tonmo fongologo nga wo wa tara ti ngo, ma tonmo pi tile ma pan pi ni wa Zheruzalemu ca, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

²¹ A Ezekiyasi wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A wi pinambyo Manase wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

21

Zhuda tara wunlunaja Manase wi sanga

(2 Kuro 33.1-25)

¹ Manase wila ta yele ke ma yiri shyen mee cen wunluwo pi na. Yele nafa shyen ma yiri ke ma yiri kangurugo wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Paa pye naa no wi yinri Hefiziba.

² Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yege na, ko wila pye. Yawe Yennele laa cengele ngele puro ma ke yirige wa Izirayeli woolo pe yege kaa pye na katijangara nda piin, to wila pye na piin.

³ Wi to Ezekiyasi wila sunzara nda jaanri wa tinndiye pe na mari wo wa tara ti ni, Manase wila ti kan naa fonngo. Wila saraga wosara kan yarisunngo Baali ki mege ni, ma tiyala kan yarisunngo jele Ashera ki mege ni, paa yege nga na Izirayeli tara wunlunaja Ashabu wila ki pye we. Wila pye na foli naayeri yanwa

yirigeyaara ti ni fuun ti yege sogowo konaa nari gbogo.

⁴ Wila saara wosara ta yege kan wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, ma si yala Yawe Yennele laa yo fo pa li yaa la li yee nari wa ki laga ki ni, wa Zheruzalemu ca.

⁵ Wila saara wosara ta kan yanwa yirigeyaara nda wa naayeri ti ni fuun ti mege ni, wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki londo shyen ti ni.

⁶ Wila wi pinambyo wi wo saraga maa sogo. Wila pye na jeere piin konaa na kajeenme kagala piin. Wila leele pele tege, a paa kuulo pe yinri na pe yewe, na kagala ngele kaa paan wa yege ke yuun. Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yege na, ko wila pye na piin na kee yege suyi, janngo mbeli nawa pi ngban.

⁷ Wila yarisunngo jele Ashera ki yanlee gbegele ma saa ki tege wa sherigo gbogo ki ni. Ma si yala, Yawe Yennele laa ki yo Davidi wi kan, ma kaa ki yo wi pinambyo Salomo wi kan ma yo fo: «Ki sherigo gbogo nga konaa ki Zheruzalemu ca nga ki ni, to mi wo laga Izirayeli cengele ke ni fuun ke sogowo mbaa na yee nari laga ti ni sanga pyew.

⁸ Ngasegele naa lasiri senre nda fuun mi yo Izirayeli woolo pe kan, na paga ti ni fuun ti logo mberi le, konaa mbaa tanri na tunmbyee Moyisi wila lasiri senre nda kan pe yeri ti ni fuun ti na, kona mi se ti pe yiri laga tara nda mila kan pe teleye pe yeri ti ni mbaa yanri mbaa toro[†].»

⁹ Een fo Izirayeli woolo pe sila logo Yennele li yeri. Manase wila pe punngo maga kan, a pe kapege pye ma we cengele ngele Yawe Yennele laa tongo ma ke ko wa pe yege ke na.

¹⁰ Kona, a Yawe Yennele li si para li tunmbyeele Yennele yon senre yofenne pe yon, ma yo fo:

¹¹ «Ki kaa pye Zhuda tara wunlunaja Manase wigi katijangara nda ti pye, ki kaa pye kapere nda wi pye ti tijanga ma we Amori cenle woolo mbele paa pye ma cen laga tara ti ni faa pe woro ti na, ma ti a Zhuda tara woolo pe kapege pye wi yarisunndo gbogowo pi kala na,

¹² ki kala na, pa Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li yo yeen fo: «Mi yaa jologo wa Zheruzalemu ca konaa Zhuda tara ti na, fo lere na fuun kaga wogo ki logo, ki yaa to wi yon na.

¹³ Mi yaa ti kala na laa pye Samari ca ki na konaa kala na mila pye Ashabu go woolo pe na, ki kala nungba la mbe pye Zheruzalemu ca ki na. Mi yaa Zheruzalemu ca ki pe, mbe ca woolo pe

[†] 20:17 20:17: 2 Wunlu 24:13; 2 Kuro 36:10

[†] 20:18 20:18: 2 Wunlu 24:14; Dani 1.1-7

[†] 21:8 21:8: 1 Wunlu

9.3-5; 2 Kuro 7.12-18

yirige pew paa yege nga na pe ma tasa nawa sulu mbe suu jiile wi jogongolo we.

¹⁴ Na woolo mbele pe yaa ka koro, ni yaa kee laga pe na, mbe pe le pe juguye pe kee. Pe juguye pe ni fuun pe yaa kaa tuun pe na mbaa pe kee yaara ti shoo, mbaa ti koli pe yeri;

¹⁵ katugu nga ki yen kapege na yege na, ko paa piin ma koro nala nawa pi ngbanni, maga le wa pilige nga ni mi pe teleye pe yirige wa Ezhipiti tara fo ma pan ma gbön nala.»

¹⁶ Manase wila Zhuda tara woolo pe le kapege pyewe pi ni, ma ti a pe kapege pye Yawe Yenjele li yege sogowo. Mbe taga wa ko na, wila lelegere gbo, mbele paa pye jeregisaga fu, fo a pe kasanwa pi wo ma Zheruzalemu ca ki yin, maga le go nga na ma saa ki wa go nga na.

¹⁷ Manase wi kapyegele sanngala, naa kagala ngele fuun wila pye konaa kapege nga wila pye, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

¹⁸ A Manase wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A pe suu le wa wi wunluwo go laga ki nanngo kologo ki ni, ko nga paa pye na yinri Uza nanngo kologo. A wi pinambyo Amo wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

Zhuda tara wunlunaja Amo wi sanga

¹⁹ Amo wila ta yeke nafa ma yiri shyen mee cen wunluwo pi na. Yeke shyen wila pye wunluwo pi na, wila pye ma cen wa Zheruzalemu ca. Paa pye naa no wi yinri Meshulemeti. Naja na paa pye na yinri Haruzi wo sumborombyo lawi, ma yiri wa Yotiba ca.

²⁰ Nga ki yen kapege Yawe Yenjele li yege na, ko wila pye paa yege nga na wi to Manase wila ki pye we.

²¹ Wila tanga wa wi to wi tulugo ki ni fuun ki ni. Yarisunndo nda wi to wila gbogo to wo fun wila gbogo konaa ma foli ti yege sogowo mari gbogo.

²² Wila laga Yawe Yenjele, wi teleye Yenjele li na. Wi sila tanga Yawe Yenjele li kono li na.

²³ A Amo wi legboolo pe si kaa yon le wi na, mee wi gbo wa wi wunluwo go ki ni.

²⁴ Een fo, a ki tara woolo pe si yiri ma legboolo mbele paa yon le wunlunaja Amo wi na pe tongo. A pe suu pinambyo Zhoziyasi wi tege wunluwo pi na wa wi yonlo.

²⁵ Amo wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

²⁶ A pe suu le wa wi fanga ki ni, wa naja na paa pye na yinri Uza wi nanngo kologo ki ni. A wi pinambyo Zhoziyasi wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

22

Zhuda tara wunlunaja Zhoziyasi wi sanga

(2 Kuro 34.1-2)

¹ Zhoziyasi wila ta yeke kolotaanri, mee cen wunluwo pi na. Yeke nafa ma yiri ke ma yiri nungba wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi no paa pye naa yinri Yedida. Yedida to wo lawi na Adaya, ma yiri wa Bozikati ca[†].

² Nga ki yen ma sin Yawe Yenjele li yege na ko wila pye. Wila tanga wa wi teleye Davidi wi tulugo ki ni fuun ki ni. Wi sila ke mbe kari kalige na nakoma kameenge na.

Paa lasiri sewe wi yan wa sherigo gbogo ki ni

(2 Kuro 34.8-28)

³ Zhoziyasi wi yeke ke ma yiri kolotaanri wolo li ni wa wunluwo pi na, pilige ka, a wi si sewe yonlogofo Shafan wi yeri maa tun wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni. Shafan wi to wo lawi na Azaliya. Azaliya to wo lawi na Meshulamu. Zhoziyasi wila wi tun ma yo fo:

⁴ «Yiri ma kari wa saraga wofenne to Hilikiya wi yeri, ma saga yo wi kan fo leele pe pan penjara nda ni wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni, to nda yeyongo korosifenne pe sho pe kee, wiri jiri.

⁵ Pege penjara ti kan Yawe Yenjele li sherigo gbogo jogosara gbegelefenne teele pe yeri. Poro mbaa ti kaan tunmbyeele mbele pe yen na sherigo gbogo ki jogosara ti gbegele pe yeri.

⁶ Pe yaa la tire tefenne, naa go ki tunngo pyefenne konaa go wafenne pe sara ti ni, mbe tire naa sinndeere tugbooro nda pe tete mbe go ki gbegele ti lo ta ni.

⁷ Een fo penjara nda fuun pe yaa kan pe yeri, pe se ka pe yewe ti yelomo pi ni, katugu pe yen leele mbele pe taga pe na.»

⁸ Kona, a saraga wofenne to Hilikiya wi si sewe yonlogofo Shafan wi pye fo: «Mi lasiri sewe wi yan wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni.» A Hilikiya wi suu kan Shafan wi yeri. A wi suu kara.

⁹ Ko pungo na, a sewe yonlogofo Shafan wi si kari wa wunlunaja wi yeri ma saa wi pye fo: «Penjara nda ti yen wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni, ma tunmbyeele peri kan sherigo gbogo jogosara gbegelefenne teele pe yeri.»

¹⁰ A sewe yonlogofo Shafan wi sigi senre nda ti yo naa wunlunaja wi kan fo:

[†] 22:1 22.1: Zhere 3.6

«Saraga wofenne to Hilikiya wi sewe wa kan na yeri.» A wi suu kara wunlunana wi yegɛ na.

¹¹ Naa wunlunana wila kaa lasiri sewe senre ti logo sanga na ni, a wi suu yɛɛra yariporo ti walagi laworo ti kala na.

¹² Ko punɔ na, a wunlunana wi si saraga wofɔ Hilikiya wi yeri, naa Shafan pinambyo Ahikamu, naa Mishe pinambyo Akibori, naa sewe yonlogɔ Shafan konaa wunlunana wi tunmbyee Asaya wi ni ma pe pye fɔ:

¹³ «Ye kari ye sa Yawe Yɛnɛle li yewe na kan, naa leele pe kan konaa Zhuda tara woolo pe ni fuun pe kan ki sewe na wɛ yan wi nawa senre ti wogo na; katugu Yawe Yɛnɛle li nangbanwa pi gbɔgo. Li nawa ngban we ni fɔ jɛnge; katugu we teleye pe sila tanga ki sewe na wi senre ti na. Kagala ngele ke yen ma yonlogɔ wa wi ni, pe sila tanga mbe yala ke ni.»

*Wunlunana wila leele tun,
a pɛ saa Yɛnɛle yon senre yofɔ
jɛle Hulida wi yewe*

¹⁴ Kona, a saraga wofɔ Hilikiya, naa Ahikamu, naa Akibori, naa Shafan konaa Asaya wi ni, pɛ si kari wa Yɛnɛle yon senre yofɔ jɛle Hulida wi yeri. Hulida wila pye Tikiva pinambyo Shalumu wo jo konaa ma pye Harikasi pishyenwoo. Shalumu wila pye sherigo gbɔgo yariporo ti tegefo. Hulida wila pye ma cɛn wa Zheruzalemu ca laga fɔnɔgo ko ni. A pɛ si para wi ni.

¹⁵ A Hulida wi si pe yon sogo ma yo fɔ: «Pa Yawe Yɛnɛle, Izirayeli woolo Yɛnɛle li yo yɛn fɔ: «Ye saga yo lere na wi ye tun laga na yeri wi kan fɔ:

¹⁶ Pa Yawe Yɛnɛle li yo yɛn fɔ: Mi yaa jolɔgo gbɔgo wa ki ca nga konaa ca woolo pe na, mbe yala senre nda fuun ti yen ma yonlogɔ wa ki sewe na Zhuda tara wunlunana wi kara ti ni.

¹⁷ Ki kaa pye pɛ laga na na ma saa na wusuna nuwo taan sori yarisunndo ta yegɛ kan, jango mbanla nawa pi ngban pe kapyere ti ni, ki kala na, mi nawa ngban ki ca nga ki ni fɔ jɛnge; ki nangbanwa pi se ko.»

¹⁸ Ɛn fɔ ye saga yo Zhuda tara wunlunana wi kan, wo na wi ye tun ye pan ye Yawe Yɛnɛle li yewe, yoo pye fɔ: «Senre nda ma logo, Yawe Yɛnɛle, Izirayeli woolo Yɛnɛle, pa li yo yɛn ti wogo na, fɔ:

¹⁹ Jolɔgo naa danga kala na mi yo mi yaa wa ki ca nga konaa ca woolo pe na mbe pe pye fyɔnwɔ fenne, ki kaa pye ki senre nda ma logo tɔon jolo wa ma kotogo ki na, a mɔo yɛ go sogo mi na Yawe Yɛnɛle na yegɛ sɔgowo, a mɔo yɛra yariporo ti walagi mbege naga fɔ mɔo yɛ tirige konaa ma gbele na yegɛ sɔgowo, mi fun, mɔo

yenrewɛ pi logo.» Mi na Yawe Yɛnɛle muwi mi yo ma.

²⁰ Ki kala na, mi yaa ka ti ma ku ma kari ma teleye pe korɔgo. Pe yaa kɔn le yeyinɔge na wa ma fanga ka ni. Jolɔgo nga fuun mi yaa wa ki laga nga ki na, ma sege yan yenle ni.»

A pitunmbolo pɛ si saa ki senre ti yegɛ yo wunlunana wi kan.

23

*Zhoziyasi wila yon finliwe le naa
Yɛnɛle li ni*

(2 Kuro 34.29-32)

¹ Kona, a wunlunana Zhoziyasi wi si Zhuda tara lelelele konaa Zheruzalemu ca lelelele pe ni fuun pe yeri ma pe gbogolo wa wi yɛ tanla.

² Ko punɔ na, a wunlunana wi si kari wa Yawe Yɛnɛle li sherigo gbɔgo ki ni, naa Zhuda tara woolo pe ni fuun pe ni, naa Zheruzalemu ca woolo pe ni fuun pe ni, naa saraga wofenne pe ni, naa Yɛnɛle yon senre yofenne pe ni konaa leele pe ni fuun pe ni, maga le piile pe na fɔ ma saa ki wa lelelele pe na. Kona, yon finliwe senre sewe na paa yan wa Yawe Yɛnɛle li sherigo gbɔgo ki ni, a wi suu senre ti ni fuun ti kara janwa wi ni fuun wi kan.

³ Wunlunana wila pye ma yere wa ndɔɔgo ti ni, a wi si yon finliwe le naa Yawe Yɛnɛle li ni, maga kon maga tege mbe taga Yawe Yɛnɛle li na mbaa tanri li ngasegele, naa li kondegegele konaa li kakonndengegele ke na wi kotogo ki ni fuun ni, naa wi jaterɛ wi ni fuun ni; jango yon finliwe senre nda ti yen ma yonlogɔ wa ki sewe wi ni, mberi le mbaa tanri ti na. A leele pe ni fuun pɛ si yenle ki yon finliwe pi na.

*Zhoziyasi wila sherege
kono li gbegɛle mali tege*

naa fɔnɔgo wa Zhuda tara

(2 Kuro 34.3-5.33)

⁴ Kona, a wunlunana wi si kono kan saraga wofenne to Hilikiya wi yeri, naa saraga wofenne sanmbala poro naa sherigo gbɔgo ki yeyongo korosifenne pe yeri ma yo fɔ yaara nda fuun tɔn gbegɛle yarisunɔgo Baali ki kan, naa yarisunɔgo Ashera ki kan konaa yanwa yirigeyaara nda wa naayeri ti kan, peri wo wa Yawe Yɛnɛle li sherigo gbɔgo ki ni. A pɛ siri le ma yiri ti ni, ma saa ti sogo wa Zheruzalemu ca ki punɔ na, wa Sediron lara ti na, mɛɛ ki conro ti le ma kari ti ni wa Beteli ca.

⁵ Zhuda tara wunlumbolo paa saraga wofenne mbele tege faa, a paa wusuna nuwo taan wi sori wa sunzara nda wa tinndiye pe na ti na, wa Zhuda tara cara ti

ni, naa wa Zheruzalemu ca ki kanngara na cara ti ni, konaa mbele paa pye na wusuna nuwo taan wi sori yarisunngo Baali ki kan, naa yonlo, naa yenge, naa wonngolo konaa naayeri yanwa yirige yaara ti ni fuun ti kan, Zhoziyasi wila pe ni fuun pe puro ma pe wo wa.

⁶ Yarisunngo jele Ashera ki tiyala na laa pye wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni, a wi sili kow ma kari li ni wa Zheruzalemu ca ki punngo na, wa Sediron gbunlundege ki yeri, ma saa li sogo wa Sediron gbunlundege ki ni mali pye conro. A pe sigi conro ti koli ma saa ti wo wa gboolo lesaga nga ki yen lere pyew wogo ki ni[†].

⁷ Jajaala mbele pe yinre tila pye wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni, Zhoziyasi wila ti jaanri, to nda jele paa pye na yariporo tiin wa ti ni yarisunngo jele Ashera ki kan naga gbogo we.

⁸ Ko punngo na, a Zhoziyasi wi si Zhuda tara saraga wofenne pe ni fuun pe yeri ma pe gbogolo. Saraga wofenne paa pye na wusuna nuwo taan wi sori sunzara nda na wa tinndiye pe na, a wi si ti ni fuun ti jogo mari tege fyongo ni, maga le wa Geba ca fo ma saa gbom wa Berisheba ca ki na[†]. Sunzara nda tila pye wa ca ki yeyonro ti tanla, wila ti jogo. Nga kila pye wa cafo Zhozuwe jate wi yeyongo ki tanla, ma wa ca ki yeyongo ki kame nge kee yeri, wila ki jogo fun.

⁹ Sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na, saraga wofenne mbele paa pye na saara ti woo wa ti na, pe sila yenle ki na poro mbaa saraga wogotunngo ki piin naa wa Yawe Yenjele li saraga wosaga ki na, wa Zheruzalemu ca. Een fo paa pye na leve fu buru wo kaa ja pe sefenne saraga wofenne sanmbala pe ni.

¹⁰ Sunzaga nga paa pye na piile woo saraga na pe sori wa ki na, ko nga paa pye na yinri Tofeti, wa Beni Hinomu gbunlundege ki ni, Zhoziyasi wila ki jogo maga tege fyongo ni, jango lere kpe ka ka pan mboo pinambyo nakoma wi sumborombyo wo saraga mboo sogo wa ki na yarisunngo Moloki ki kan[†].

¹¹ Zhuda tara wunlumbolo paa shonye mbele tege pe ye wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki yeyongo ki tanla, mbaa yonlo ki gbogo pe ni, Zhoziyasi wila pe wo wa. Ki shonye paa pye wa ca ki yekelewe Netan Meleki wi wonlogo ki tanla, wa sherigo gbogo laga nawa ki kanngara na yinre ti ni. Malaga gbomwotoroye mbele

paa tege na yonlo ki gbogo pe ni, wila pe sogo fun.

¹² Zhuda tara wunlumbolo paa saraga wosara nda kan wa Ahazi wi go ki biri wi go na konaa saraga wosara nda Manase wila kan wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo londo shyen ti ni, wunlunana wila ti jaanri. Naa wila kaa ti yaari maga tara ti koli ma ko, a wi si saa ti wa wa Sediron gbunlundege ki ni[†].

¹³ Izirayeli tara wunlunana Salomo wila sunzara nda kankan wa tinndiye pe na wa yanwiga nga pe yinri Jowowo yanwiga ki kalige kee ki na, wa Zheruzalemu ca ki yesinne na, Zhoziyasi wila ki sunzara ti jogo mari tege fyongo ni. Ki sunzara nda wa tinndiye pe na tila kan Sidon ca fenne pe yarisunngo tijaanga jele Asitarite ko kan, naa Mowabu cenle woolo pe yarisunngo tijaanga Kemashi ko kan konaa Amo cenle woolo pe yarisunngo fyere wogo Milikomu ko kan[†].

¹⁴ Sinndeere titonro nda paa yerege yerege na sunnu ti na, Zhoziyasi wila ti gbom mari yaari, ma yarisunngo Ashera ki tiyagala ngele paa kan naga sunnu ke konlo; tila pye lara nda na, a wi si leele kajeere wa wa mari ton mari tege fyongo ni.

Zhoziyasi wila sherege

kono li gbegele mali tege

naa fonngo wa Izirayeli tara

(1 Wunlu 13.1-2,29-32; Yuuro 69.10)

¹⁵ Mbe taga wa kona, Nebati pinambyo Yerobowamu wila saraga wosaga nga kan wa Beteli ca konaa ma sunzaga nga kan wa tinndi wi na ma ti a Izirayeli woolo pe kapege pye, Zhoziyasi wila ti jaanri, ma sunzaga konaa yarisunngo Ashera ki tiyala li ni ti sogo mari pye conro[†].

¹⁶ A Zhoziyasi wi si kaa welewele mee fanra nda tila pye wa yanwiga ki na ti yan. A wi si leele tun, a pe saa gboolo kajeere ta wo wa ki fanra ti ni, a wi pan mari sogo wa saraga wosaga ki na maga tege fyongo ni. Yawe Yenjele laa senre nda yo li yon senre yofa wa kan, a wiri yo ki kagala ke wogo na, kila pye ma yala ko senre to ni[†].

¹⁷ A Zhoziyasi wi si yewe ma yo fo: «Nandowo sinndelege kikiin mi yen na yaan wame?» A ca woolo pe suu yon sogo ma yo fo: «Kagala ngele ma pye ki Beteli ca saraga wosaga nga ki na, Yenjele lere na wila yiri wa Zhuda tara ma pan maga senre ti yo ma wa ki na wi fanga koyi[†].»

¹⁸ Kona, a Zhoziyasi wi sho fo: «Ye ko fanga ko yaga wa. Lere kpe ka ka jiri wi

[†] 23:6 23:6: 2 Wunlu 21.3; 2 Kuro 33.3 [†] 23:8 23:8: Maga le wa Geba ca fo ma saa gbom wa Berisheba ca ki na, ko koro wo yen fo tara ti lagapye. [†] 23:10 23:10: Levi 18.21; Zhere 7.31; 19.1-6; 32.35 [†] 23:12 23:12: 2 Wunlu 21.5; 2 Kuro 33.5 [†] 23:13 23:13: 1 Wunlu 11.7 [†] 23:15 23:15: 1 Wunlu 12.33 [†] 23:16 23:16: 1 Wunlu 13.2

[†] 23:17 23:17: 1 Wunlu 13.30-32

kajeere ti na.» Kì pye ma, ki Yennele yon senre yofu wo naa ña wila yiri wa Samari tara ma pan†, a pè si poro kajeere to yaga wa.

¹⁹ Yinre nda fuun Izirayeli tara wunlumbolo paa kan wa sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na ti na, wa Samari tara cara ti ni na sunnu wa ti ni, ma Yawe Yennele li nawa pi ngban, Zhoziyasi wila ti jaanri mari wo wa. Nga wila pye Beteli ca woro ti na ko nungba ko wila pye Samari ca woro ti na.

²⁰ Sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na, saraga wofenne mbele paa pye na tunngo piin wa ti na, a wi si pe ni fuun pe konlogi wa saraga wosara ti na, ma leele kajeere sogo wa ti na mari tege fyongo ni. Ko pungo na, a wi si songoro wa Zheruzalemu ca.

Paki feti wi pyewe

(2 Kuro 35.1-19)

²¹ Kona, a wunlunaja wi sigi yo leele pe ni fuun pe kan ma yo fo: «Ye Paki feti wi pye Yawe Yennele, ye Yennele li mege ni paa yege nga na ki yen ma yonlogo wa yon finliwe senre sewe wi ni†.»

²² Ki Paki feti ña paa pye, pe fa wa pye paa wi yen, maga le wa sanga ña ni kiti konfenne paa pye na Izirayeli tara ti yege sinni konaa sanga ña fuun wunlumbolo paa pye Izirayeli tara naa Zhuda tara ti go na wi ni.

²³ Een fo Zhoziyasi wi wunluwo pi yeke ke ma yiri kolotaanri wolo li ni, ko a pè sigi Paki feti wi pye Yawe Yennele li mege ni wa Zheruzalemu ca.

²⁴ Mbe taga wa ko na, leele mbele paa pye na kuulo pe yewe konaa jelfenne pe ni, Zhoziyasi wila pe ni fuun pe puro. Go nawa yarisunndo, naa yarisunndo ta yege ni konaa yaara tijangara nda fuun paa pye na yaan wa Zhuda tara naa Zheruzalemu ca ki ni, wila ti ni fuun ti wo wa tara ti ni; jango mbe ti lasiri sewe ña saraga wofu Hilikiya wila yan wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, senre nda ti yen ma yonlogo wa wi ni, leele paa tanri ti na.

²⁵ Wunlumbolo mbele paa keli ma yiri Zhoziyasi wi yege wa kpe sila songoro mbe pan Yawe Yennele li korogo wi kotogo ki ni fuun ni, naa wi nawa pi ni fuun ni konaa wi fannga ki ni fuun ni paa Zhoziyasi wi yen, mbe tanga mbe yala Moyisi lasiri senre ti ni fuun ti ni. Wo pungo na, wunlunaja wa kpe sila si yiri paa wi yen.

²⁶ Konaa ki ni fuun, Yawe Yennele li nangbanwa gbog mba pila pye Zhuda tara woolo pe ni, ki nangbanwa pi sila sogo li na, kagala ngele fuun Manase wila pye mali nawa pi ngban ke kala na.

²⁷ Ki kala na, Yawe Yennele li yo fo: «Mi yaa Zhuda tara woolo pe puro mbe pe wo wa na yege yege songoro paa yege nga na mila Izirayeli woolo pe puro ma pe wo wa na yege yege songoro. Mi yaa je ki ca nga ki na, ki Zheruzalemu ca nga mila wo we, konaa mbe je sherigo gbogo ki na, ko nga mila yo mi yaa nala yege nari wa ki ni we†.»

²⁸ Zhoziyasi wi kapyegele sannkala konaa kagala ngele fuun wila pye, ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

Zhoziyasi wi kunwo

(2 Kuro 35.20-27)

²⁹ Zhoziyasi wi wunluwo sanga wi ni, a Ezhipiti tara wunlunaja Farawon Neko wi si kaa yiri ma kari sa malaga gbon Asiri tara wunlunaja wi ni wa Efirati gbaan wi yon na. Kona, a wunlunaja Zhoziyasi wi si yiri ma saa Farawon wi fili mbe malaga gbon wi ni. Een fo naa Farawon wila kaa wi yan, a wi suu gbo wa Megido ca†.

³⁰ A wi legboolo pè suu gboo wi le malaga gbonwotoro wa ni ma yiri wi ni wa Megido ca ma kari wi ni wa Zheruzalemu ca, ma saa wi le wa wi fanga ki ni. A Zhuda tara woolo pè si sinme kpoyi wo Zhoziyasi wi pinambyo Yowahazi wi na maa tege wunluwo pi na wa wi to wi yonlo.

Zhuda tara wunlunaja

Yowahazi wi sanga

(2 Kuro 36.2-4)

³¹ Yowahazi wila ta yeke nafa ma yiri taanri me cen wunluwo pi na. Yenye taanri wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Paa pye naa no wi yinri Hamutali. Zheremi ña wila yiri wa Libina ca wo sumborombyo lawi†.

³² Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yege na, ko Yowahazi wila pye kala li ni fuun ni paa wi teleye pe yen.

³³ Farawon Neko wila wi po yongowo ni wa Iribila ca, wa Hamati tara, jango wiga kaa wunluwo pi piin wa Zheruzalemu ca naa. A Neko wi si lambo wa Zhuda tara woolo pe na ma yo paa warifuwe toni taanri naa cula cenme tijere konaa te cula nafa ma yiri ke ma yiri tijere kaan wi yeri.

³⁴ A Farawon Neko wi si Zhoziyasi pinambyo Eliyakimu wi tege wunluwo pi na wa wi to wi yonlo. A wi suu mege ki

† 23:18 23:18: 1 Wunlu 13.29-31 † 23:21 23:21: Dete 16.1-8 † 23:27 23:27: 1 Wunlu 8.29 † 23:29 23:29: Wunlunaja Zhoziyasi wila yiri ma saa Farawon wi fili mbe malaga gbon wi ni mboo yege kon, jango wiga ka sa malaga gbon Babiloni tara fenne pe ni mbe ya pe ni, ko pungo na mbe pan mbe to Zhuda tara ti na mbe ya ti ni; 2 Kuro 35.20-24. † 23:31 23:31: 2 Wunlu 23.31; 2 Kuro 36.2 † 23:34 23:34: Zhere 22.10-12

kannga naa yinri Yehoyakimu. A wì si Yowahazi wi yigi ma kari wi ni wa Ezhipiti tara. Pa wila saa ku wa†.

³⁵ Farawon wila warifuwe naa te ña senre yo, Yehoyakimu wila ti kan wi yeri. Een fo mbe ta mbege penjara ti kan Farawon wi yeri, wila tara woolo pe ni fuun nungba nungba pe penjatara ti jate, ma warifuwe naa te yon ka sho pe ni fuun nungba nungba pe yeri ma yala pe penjatara ti ni. Ko wila pye mee ta ma Farawon Neko wi penjara ti ta mari kan wi yeri.

*Zhuda tara wunlunana
Yehoyakimu wi sanga
(2 Kuro 36.5-8)*

³⁶ Yehoyakimu wila ta yeŋe nafa ma yiri kangurugo, mee cen wunluwo pi na. Yeŋe ke ma yiri nungba wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi no paa pye naa yinri Zebuda. Uruma ca fenne nana Pedaya wo sumborombo lawi†.

³⁷ Nga ki yen kapege Yawe Yenŋele li yege na, ko wila pye paa wi teleye pe yen kala li ni fuun ni.

24

¹ Yehoyakimu wi wunluwo sanga wi ni, a Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi si pan ma to Zhuda tara ti na. A Yehoyakimu wi si go sogo maa kan ma saa gbon fo yeŋe taanri. Een fo ko punjo na, a wi si yiri ma je Babiloni tara wunlunana wi na naa fonjo†.

² Kona, a Yawe Yenŋele li si ti a benjanri pyefenne peŋe yiri wa Kalide tara, naa wa Siri tara, naa wa Mowabu cenle li ni konaa wa Amo cenle li ni ma pan mbe to Yehoyakimu wi na. Yenŋele laa pe yirige ma pe wa Zhuda tara ti na, jango mbe pe tongo pew mbe yala senre nda laa yo li tumbyeŋe, Yenŋele yon senre yofenne pe kan ti ni.

³ Yawe Yenŋele lo laa ti, a ki jologo kagala ke gbon pe na, katugu laa pye na jaa mbe Zhuda tara woolo pe puro mbe pe wo li yeŋe yege sogowo kapere nda fuun Manase wila pye ti kala na.

⁴ Mbe taga wa ko na naa, Manase wila leŋere gbo mbele paa pye jeregisaga fu, a pe kasanwa pi wo ma Zheruzalemu ca ki yin lagapyew. Ki kala na Yawe Yenŋele li sila pye na jaa mbe pe kala yaga†.

⁵ Yehoyakimu wi kapyegele sanngala, naa kagala ngele fuun wila pye ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

⁶ A Yehoyakimu wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A wi pinambyo Yehoyakini wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

⁷ Ki wagati wi ni, Ezhipiti tara wunlunana wi sila pye na yinrigi wa wi tara mbe saa malaga gbon pe ni, katugu tara nda fuun wila sho ma ta, Babiloni tara wunlunana wila ti ni fuun ti sho, maga le wa Ezhipiti tara lafogo ki na, fo ma saa gbon wa Efirati gbaan wi na.

*Zhuda tara wunlunana
Yehoyakini wi sanga
(2 Kuro 36.9-10)*

⁸ Yehoyakini wila ta yeŋe ke ma yiri kolotaanri mee cen wunluwo pi na. Yenŋe taanri wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Paa pye naa no wi yinri Nehushita. Wila pye Elinatan sumborombo, ma yiri wa Zheruzalemu ca.

⁹ Nga ki yen kapege Yawe Yenŋele li yege na ko wila pye kala li ni fuun ni paa wi to wi yen.

*Paa malingboonlo censaga kan
Zheruzalemu ca ki tanla
maga yon ton
ma ca woolo pe koli*

¹⁰ Yehoyakini sanga wi ni, Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi malingboonlo teeŋe naa wi malingboonlo pe ni pe si pan mbe to Zheruzalemu ca ki na, mee malingboonlo censaga kan ca ki tanla maga yon ton.

¹¹ Ma malingboonlo teeŋe pe ta wa malingboonlo censaga ki ni wa ca ki tanla, a Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wo jate wi si pan wa ca ki yesinne na.

¹² Kona, a Zhuda tara wunlunana Yehoyakini wi si yiri wa ca ki ni, ma saa wi yeŋe kan Babiloni tara wunlunana wi yeri, wo naa wi no, naa wi malingboonlo teeŋe, naa wi tara teeŋe konaa wi legboolo pe ni. A Babiloni tara wunlunana wi si pe yigi kasopiile. Ko la yala wunlunana Nebukanezari wi yeŋe kolotaanri wolo li ni wa wunluwo pi na†.

¹³ A wi si Yawe Yenŋele li sherigo gbogo yarijende ti ni fuun naa wunluwo go yarijende ti ni fuun ti koli. Izirayeli tara wunlunana Salomo wila yaapire nda fuun gbegele te ni ma tege wa Yawe Yenŋele li sherigo gbogo ki ni, wila ti ni fuun ti gbon mari yaari paa yege nga na Yawe Yenŋele laa ki yo we†.

¹⁴ Wila Zheruzalemu ca woolo pe ni fuun pe koli naa tara teeŋe pe ni, naa malingboonlo teeŋe, naa kapyo jenfenne konaa feenle pe ni fuun pe ni. Pe ni fuun paa pye lere waga ke (10 000); kaawo ca

† 23:36 23:36: Zhere 22.18-19; 26.1-6; 35.1-19 † 24:1 24:1: Zhere 25.1-38; Dani 1.1-2 † 24:4 24:4: 2 Wunlu 21.10-16 † 24:12 24:12: Zhere 22.24-30; 24.1-10; 29.1-2 † 24:13 24:13: 2 Wunlu 20.17

ki fyonwo fenne poro ce paa koro wa ca ki ni.

¹⁵ Wila Yehoyakini wi yigi ma kari wi ni wa Babiloni tara. Wila wunlunana wi no, naa wi jeele, naa wi legboolo konaa tara ti fannga fenne pe yigi wa Zheruzalemu ma kari pe ni wa Babiloni tara†.

¹⁶ Babiloni tara wunlunana wila malingboonlo waga koloshyen (7 000) pe ni fuun pe yigi ma kari pe ni wa Babiloni, naa kapyo jenfenne naa feenle poro waga kele (1 000) ni, konaa nambala kotogofenne mbele pe mbaa ya malaga gbon pe ni fuun pe ni.

¹⁷ Kona, a Babiloni tara wunlunana wi si Mataniya wi le maa tege wunluwo wa Yehoyakini wi yonlo; Mataniya wila pye Yehoyakini wi to jee. A wi suu mege ki kannga naa yinri Sedesiyasi†.

*Zhuda tara wunlunana
Sedesiyasi wi sanga*

(Zhere 52.1-3)

¹⁸ Sedesiyasi wila ta ye le nafa ma yiri nungba mee cen wunluwo pi na. Ye le ke ma yiri nungba wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi no paa pye naa yinri Hamutali. Libina ca fenne nana Zheremi wo sumborombyo lawi†.

¹⁹ Nga ki yen kapege Yawe Yenjele li ye ge na, ko wila pye kala li ni fuun ni paa Yehoyakimu wi yen.

²⁰ Ki kagala ke ni fuun kaa pye, katugu Yawe Yenjele laa nawa ngban Zheruzalemu ca woolo naa Zhuda tara woolo pe ni, fo a li saa pe puro ma pe lali li yee ni. Ko punjo na, a Sedesiyasi wi si kaa yiri ma je Babiloni tara wunlunana wi na.

25

*Babiloni tara fenne paa pan
ma Sedesiyasi wi yigi
wa Zheruzalemu ca
ma kari wi ni*

(Zhere 52.3-11)

¹ Sedesiyasi wi wunluwo pi ye le kolojere wolo li ni, yenje ke wogo ki pilige ke wogo ki na, a Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi si pan wi malingboonlo pe ni fuun pe ni mbe pan mbe to Zheruzalemu ca ki na. A wi si malingboonlo censaga kan wa ca ki tanla, ma mboro ta wa lugusara ma ca ki maga†.

² Malingboonlo censaga kila koro wa Zheruzalemu ca ki tanla maga yon ton, fo ma saa gbon Sedesiyasi wi wunluwo pi ye le ke ma yiri nungba wolo li na.

³ Ki ye le li yenje tijere wogo ki pilige kolojere wogo ki na, ma yala fungo ki ngban wa ca ki ni, yaakara woro leele pe yeri wa tara ti ni,

⁴ a Babiloni tara fenne pe si ca ki mbogo ki furu ma torosaga wo wa ki ni. A Zhuda tara wunlunana wi si yiri ki yembine li ni wo naa malingboonlo pe ni fuun pe ni, ma toro wa yeyongo nga ki yen wa mboro shyen ti sogowo pi ni ki ni, wa wunlunana wi nango kologo ki tanla, mee Zhuriden gbaan funwa laga falafala konon li le ma kari. Ma si yala Kalide tara fenne†† poro la pye ma ca ki maga.

⁵ Een fo, a Kalide tara malingboonlo pe si taga wunlunana wi na maa puro ma saa wi yigi wa Zheriko funwa laga falafala ki ni. A wi malingboonlo pe ni fuun pe si fe ma jaraga.

⁶ A pe si wunlunana wi yigi ma kari wi ni, ma saa wi kan Babiloni tara wunlunana wi yeri wa Iribila ca. A pe si kiti kon wi na.

⁷ Sedesiyasi wi pinambiile poro na, paa pe konlogi wi ye ge na, ma wo jate wi yengele ke yaari wi na, mee wi po tuguyenre yongowo ni maa le ma kari wi ni wa Babiloni ca†.

*Babiloni tara fenne
paa Zhuda tara woolo sanmbala
pe koli ma kari pe ni
(Zhere 52.12-33)*

⁸ Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi wunluwo pi ye le ke ma yiri kolojere wolo li ni, yenje kangurugo wogo, ki pilige koloshyen wogo ki na, Nebuzaradan na wila pye wunlunana wi laga korosifenne to ma pye wi tara ti legboowa, wi si pan wa Zheruzalemu ca.

⁹ A wi si Yawe Yenjele li sherigo gbo go ki sogo, naa wunluwo go ki ni, naa Zheruzalemu ca yinre ti ni fuun ti ni. Go nga fuun kila pye go jenge wila ki sogo†.

¹⁰ Kalide tara malingboonlo mbele paa pye wunlunana wi laga korosifenne to wi ni, a pe si Zheruzalemu ca mbogo ki jaanri.

¹¹ Leele sanmbala mbele paa koro wa ca ki ni, naa mbele paa keli ma pe yee kan Babiloni tara wunlunana wi yeri, konaa leele sanmbala pe ni fuun pe ni, Nebuzaradan na wila pye wunlunana wi laga korosifenne to wi si pe koli ma kari pe ni.

¹² Konaa ki ni fuun, wunlunana wi laga korosifenne to wila ti a Zhuda tara ti fyonwo fenne pe le koro wa tara ti ni, janjo paa ezezen keere ti fali paa keere konon.

† 24:15 24:15: Zhere 22.24-30; 24.1-10; 29.1-2; Eze 17.12

Zhere 27.1-22; 28.1-17 † 25:1 25:1: Zhere 21.1-10; 34.1-5; Eze 24.2

† 25:4 25:4: Kalide tara fenne poro nungba

poro paa pye na yinri Babiloni tara fenne. † 25:4 25:4: Eze 33.21 † 25:7 25:7: Eze 12.13 † 25:9 25:9: 1 Wunlu

¹³ Tuguyenre tiyagala ngele kaa pye wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, naa tuguyenre wotoroye pe ni konaa tuguyenre jogoyaraga gbegebe nga kila pye wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, Kalide tara fenne paa ti gbon mari yaari, mee ki tuguyenre ti le ma kari ti ni wa Babiloni ca[†].

¹⁴ Tuguyenre negedagala, naa conro koliyaara, naa gbegele, naa wojengele konaa tuguyenre yaara nda fuun paa pye na gbegele ti ni wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, paa ti le ma kari ti ni fun[†].

¹⁵ Nanganra leyaara to naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi leyaara ti ni, wunlunana wi laga korosifenne to wila ti le fun ma kari ti ni, yaraga nga fuun kila pye te wogo konaa yaraga nga fuun kila pye warifuwe wogo wila ki le[†].

¹⁶ Tuguyenre tiyagala shyen, naa jogoyaraga gbegebe konaa wotoroye mbele Salomo wila gbegele ma tege wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, lere saa ya mbege tuguyenre ti nuguwo pi jen mboo ko.

¹⁷ Ki tiyagala ke ni fuun nungba nungba ke titonlowo pila pye metere kolojere kolojere. Paa gona tonyaara gbegele ke na tuguyenre ni. Ti nungba nungba pyew ti yagawa pila pye metere nungba nungba naa kongo. Paa tuguyenre mere naa girenadi tige pire yanlere gbegele mari le gona tonyaara ti na mari fere ti ni. Ti ti ni fuun tila pye tuguyenre. Tiyagala ke shyen kaa pye cenlomo nungba ma pinle ke mere ti ni.

¹⁸ Wunlunana wi laga korosifenne to wila saraga wofenne to Seraya wi yigi, naa saraga wofa Sofoni na wila pye wi kee yigifo wi ni konaa saraga wofenne taanri mbele paa pye na Yawe Yennele li sherigo gbogo yeyongo ki korosi pe ni.

¹⁹ Wila ca ki legboo wa yigi wa ca ki ni, wo la pye malingboonlo pe go na, naa Zhuda tara wunlunana wi yerifenne kanjurugo mbele paa koro wa ca ki ni pe ni, naa malingboonlo ngbelege to wi sewe yonlogofa na wila pye na leele pe lee na pe ni malingboonlo pe ni wi ni, konaa Zhuda tara nambala nafa taanri mbele paa koro wa ca ki ni pe ni.

²⁰ Wunlunana wi laga korosifenne to Nebuzaradan wila pe yigi ma kari pe ni, ma saa pe kan Babiloni tara wunlunana wi yeri wa Iribila ca.

²¹ A Babiloni tara wunlunana wi si ti a pe pe gbon ma pe gbo wa Iribila ca, wa Hamati tara. Pa Zhuda tara woolo paa pe

koli ma yiri pe ni, wa pe tara ma kari pe ni wa kulowo pi ni yeen.

Nebukanezari wila Gedaliya wi tege Zhuda tara ti go na (Zhere 40.7-9; 41.1-3)

²² Kona, Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wila leele mbele yaga wa Zhuda tara, a wi si Ahikamu pinambyo Gedaliya wi tege pe go na. Gedaliya wila pye Shafan wi pishyenwoo.

²³ Naa Zhuda tara malingboonlo teele poro naa pe malingboonlo pe ni paa kaa ki logo ma yo Babiloni tara wunlunana wila Gedaliya wi tege Zhuda tara ti go na, a pe si kari wa Gedaliya wi yeri wa Mizipa ca. Poro la wele Netaniya pinambyo Ishimayeli, naa Kareya pinambyo Yohana, naa Tanihumeti pinambyo Seraya na wila yiri wa Netofa ca wi ni, naa Maaka setirige pyo Yaazaniya wi ni konaa nambala mbele paa pinle pe ni.

²⁴ A Gedaliya wi si wugu ma ki malingboonlo teele poro naa pe woolo pe kan ma yo fo: «Yaga kaa fye Kalide tara teele pe yege mbe yo pe yaa kala la pye ye na. Ye koro laga tara ti ni, yaa tunngo piin Babiloni tara wunlunana wi kan, kona ye yaa yeyinge ta[†].»

²⁵ Een fo, yele li yenge koloshyen wogo ki na, Zhuda tara wunlunana wi setirige piile pe ni, Netaniya pinambyo Ishimayeli na wila pye Elishama pishyenwoo, wi si lere ke le ma taga wi yee na, mee pan ma to Gedaliya wi na maa gbon maa gbo, wo naa Zhufuye naa Kalide tara fenne mbele fuun paa pye wi ni wa Mizipa ca pe ni[†].

²⁶ Kona, Zhuda tara fenne pe ni fuun, maga le lepigile ke na fo ma saa ki wa legboole pe na, konaa malingboonlo teele pe ni, a pe si yiri ma fe ma kari wa Ezhipiti tara, katugu paa pye na fye Kalide tara fenne pe yege[†].

Babiloni tara wunlunana wila Yehoyakini wi wo wa kaso wi ni

(Zhere 52.31-34)

²⁷ Zhuda tara wunlunana Yehoyakini wi yigingolo ma kari wi ni wa kulowo pi ni, ki yele nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen wolo li yenge ke ma yiri shyen wogo, ki pilige nafa ma yiri koloshyen wogo ki na, Babiloni tara wunlunana Evili Merodaki wi wunluwo pi yele kongbanna li ni, a wi si kagbaraga pye Zhuda tara wunlunana Yehoyakini wi kan maa wo wa kaso wi ni.

²⁸ A wi si sentanra yo wi ni. Wunlumbolo sanmbala mbele fuun paa yigi, a pe saa koro wa Babiloni tara wunlunana wi ni

[†] 25:13 25:13: 1 Wunlu 7.15-26; 2 Kuro 3.15-17; 4.2-5 [†] 25:14 25:14: 1 Wunlu 7.45; 2 Kuro 4.16 [†] 25:15 25:15: 1 Wunlu 7.45-51 [†] 25:24 25:22-24: Zhere 40.7-9 [†] 25:25 25:25: Zhere 41.1-3 [†] 25:26 25:26: Zhere 43.5-7

wa Babiloni, wila Yehoyakini wi tɛɛ poro
pe ni fuun go na.

²⁹ Wila ti a pè Yehoyakini wi kaso
yaripɔɔ ti wo wi na. Yehoyakini wila pye
na nii wi ni suyi wi yinwege piliye sannya
yi ni fuun yi ni.

³⁰ Babiloni tara wunlunanya wila pye na
Yehoyakini wi kala li yongo wi kan pilige
pyew wi yinwege piliye sannya yi ni fuun
yi ni.

Wunlumbolo pe kagala sewe kongbanja na pe yinri KURONIKI Sewe wi nawa senre

Kuroniki sewe kongbanja wo naa Kuroniki sewe shyen woo wi ni paa pye sewe lombonjo nungba. Ki sewe paa wi kon, a wi yiri shyen, katugu wi konro shyen ti sila ya ko selege sewe na pe ma migi wi nungba ni. Kagala ngele ke yen ma yonlogo wa Samiyeli sewe ele naa wunlumbolo sewe ele pe ni, Kuroniki sewe kongbanja wo naa Kuroniki sewe shyen woo wi ni pe yen na para ki kagala ke gbowa na. Een fo Zhufuye mbele paa yiri wa kulowo pi ni ma songoro wa Zheruzalemu ca, Kuroniki sewe wi yonlogo ma kan poro yeri. Wi senre ti gbowa yen na para Zhuda tara wunluwo po wogo na.

Kuroniki sewe wi konsaga kongbanja (1-9) ki yen na setirige piile yirisaga nga ki yiri ma toro ko mere to nari, mbege le Adama wi na fo sa gbon wunlunaja Sawuli wi na. Sewe wi go kewogo (10) ki yen na para Sawuli wi kunwo wogo ko na. Sewe wi senre sannda to yen na para Davidi senre na, wo kala lo sewe wi para li na ma we. Davidi wila pye wunluwo, mee Zheruzalemu ca ki gbegele maga tege wi wunluwo ca gbogo (11-12). Wila ti a pe pan yon finliwe kesu wi ni wa Zheruzalemu ca (13-16). Wi wunluwo kapegele pe ke yonlogo (17-20), ma pinle wila wi yee gbegele mbe sherigo gbogo ki kan yege nga na ki ni (21-29). Wi pinambyo Salomo wo wila kaa ki kan wi kungolo (2 Kuroniki).

Wa Kuroniki sewe kongbanja wi ni, wunlunaja Davidi wi kala li yen yege nagawa. Wila pye lere wa, na wila taga Yennele li na nali gbogo paa yege nga na ki daga we. Wila ki jen ma yo Yennele lo li yen wunluwo jenne we. Wila yo fo: Yawe Yennele, gbogowa, naa yawa, naa tiyonwo, naa gbogowa yanwa konaa tegere ti yen ma woro;

katugu yaara nda fuun ti yen wa naayeri konaa nda fuun ti yen laga tara na, ti yen ma woro.

Wunluwo pi yen ma woo Yawe Yennele. Mboro ma yen yaraga pyew ki go na (1 Kuro 29.11).

Sewe wi yen ma konlo yege nga na

Adama wi setirige piile fo sa gbon wunlunaja Sawuli wi na 1-9

Davidi wi wunluwo sanga 10-29

Sawuli naa wi pinambiile pe kunwo 10.1-14

Davidi wila pye wunluwo 11.1-12

Davidi wila pan yon finliwe kesu wi ni wa Zheruzalemu ca 13-16

Salomo wi yaa ka sherigo gbogo ki kan 17.1-27

Davidi wila yawa ta 18-20

Davidi wila sherigo gbogo ki kanga ki gbegele 21-28

Leele paa yarikanra kan 29.1-20

Paa Salomo wi tege wunluwo 29.21-25

Davidi wi kunwo 29.26-30

ADAMA WI SETIRIGE PIILE FO SA GBON SAWULI WI NA

1-9

Mbege le Adama na

fo sa gbon Abirahamu na

(Zhen 5.1-32; 10.1-32; 11.10-26)

¹ Adama wo wila Seti se. A Seti wo Enosi se.

² A Enosi wo Kena se. A Kena wo Mahalaleyeli se. A Mahalaleyeli wo Yeredi se.

³ A Yeredi wo Enoki se. A Enoki wo Matusalemu se. A Matusalemu wo Lemeki se.

⁴ A Lemeki wo Nowe se.

A Nowe wo Semu se, naa Kamu, naa Zhafeti.

⁵ Zhafeti pinambiile pe mere ti nda: Gomeri, naa Magogi, naa Madayi, naa Yavan, naa Tubali, naa Mesheki konaa Tirasi.

⁶ Gomeri pinambiile pe mere ti nda: Ashikenazi, naa Difati konaa Togarima.

⁷ Yavan pinambiile pe mere ti nda: Elisha, naa Tarisisi, naa Kitimu konaa Orodanimu.

⁸ Kamu pinambiile pe mere ti nda: Kushi, naa Mizirayimu, naa Puti konaa Kana.

⁹ Kushi pinambiile pe mere ti nda: Seba, naa Havila, naa Sabita, naa Arayema konaa Sabiteka. Arayema pinambiile pe mere ti nda: Saba konaa Dedan.

¹⁰ Kushi wo wila Nimirodi se. Nimirodi wo wila keli ma cen fannja ki na laga tara ti na.

¹¹ Mizirayimu wo wila pye Ludi cenle woolo pe tele, naa Anemu cenle woolo, naa Leyabi cenle woolo, naa Nafitu cenle woolo,

¹² naa Paturusi cenle woolo, naa Kasiluhi cenle woolo konaa Kafitori cenle woolo pe tele we. Pa Filisiti tara fenne paa yiri wa Kasiluhi cenle li ni.

¹³ Kana wo wila Sidon se, wi pinambyo kongbanja we, mee Heti taga.

¹⁴ Kana wo wila pye Zhebusi cenle woolo pe tele, naa Amori cenle woolo, naa Giritasi cenle woolo,

¹⁵ naa Hevi cenle woolo, naa Arika cenle woolo, naa Sini cenle woolo,

¹⁶ naa Arivadi cenle woolo, naa Zemari cenle woolo konaa Hamati cenle woolo pe tele we.

¹⁷ Semu pinambiile pe mere ti nda: Elamu, naa Asuri, naa Aripakisadi, naa Ludi, naa Aramu, naa Uzi, naa Huli, naa Geteri konaa Mesheki.

¹⁸ Aripakisadi wo wila Shela se. A Shela wo Heberi se.

¹⁹ Pinambiile shyen Heberi wila se. Paa pye na nungba yinri Pelegi, ko koro wo na mbe kon yee na, katugu wi sanga wi ni ko tara woolo paa kon pe yee na. Paa pye naa pinambyo sanja wi yinri Yokitan.

²⁰ Yokitan wi pinambiile pe mere ti nda: Alimodadi, naa Shelefu, naa Hazarimaveti, naa Yera,

²¹ naa Hadoramu, naa Uzali, naa Dikila,

²² naa Ebali, naa Abimayeli, naa Saba,

²³ naa Ofiri, naa Havila konaa Yobabu. Poro pe ni fuun mbele poro la pye Yokitan wi pinambiile.

²⁴ Semu wo wila Aripakisadi se. A Aripakisadi wo Shela se.

²⁵ A Shela wo Heberi se. A Heberi wo Pelegi se. A Pelegi wo Erewu se.

²⁶ A Erewu wo Serugi se. A Serugi wo Nahori se. A Nahori wo Tera se.

²⁷ A Tera wo Abiramu se, wo na paa kaa na yinri Abirahamu.

Abirahamu pinambiile pe mere

Ishimayeli setirige piile pe mere
(Zhenε 25.12-16)

²⁸ Abirahamu pinambiile pe mere ti nda: Izaki wo naa Ishimayeli.

²⁹ Pe setirige piile pe mere ti nda: Ishimayeli pinambyo kongbanja paa pye naa yinri Nebayoti, mεε Kedari taga, naa Adibeyeli, naa Mibisamu,

³⁰ naa Mishima, naa Duma, naa Masa, naa Hadadi, naa Tema,

³¹ naa Yeturi, naa Nafishi konaa Kedima. Poro pe ni fuun mbele poro paa pye Ishimayeli wi setirige piile wele.

Abirahamu wi cenfo Ketura
wi pinambiile pe mere

³² Abirahamu wi cenfo Ketura wila pinambiile mbele se pe mere ti nda: Zimiran, naa Yokishan, naa Medan, naa Madiyan, naa Ishibaki konaa Shuwa. Yokishan pinambiile pe mere ti nda: Saba konaa Dedan.

³³ Madiyan pinambiile pe mere ti nda: Efa, naa Eferi, naa Hanoki, naa Abida konaa Elidaa. Poro pe ni fuun mbele poro paa pye Ketura wi setirige piile wele.

Izaki pinambiile pe mere
(Zhenε 36.1-19)

³⁴ Abirahamu wo wila Izaki se. A Izaki wo Ezawu naa Zhakobu se.

³⁵ Ezawu pinambiile pe mere ti nda: Elifazi, naa Erewuweli, naa Yehushi, naa Yalamu konaa Kora.

³⁶ Elifazi pinambiile pe mere ti nda: Tema, naa Omari, naa Zefi, naa Gatamu, naa Kenazi, naa Timina konaa Amaleki.

³⁷ Erewuweli pinambiile pe mere ti nda: Nahati, naa Zera, naa Shama konaa Miza.

Edomu tara fenne

Seyiri setirige piile pe mere
(Zhenε 36.20-30)

³⁸ Seyiri[†] pinambiile pe mere ti nda: Lotan, naa Shobali, naa Zibewon, naa Ana, naa Dishon, naa Ezeri konaa Dishan.

³⁹ Lotan pinambiile pe mere ti nda: Hori konaa Homamu. Lotan wi nosepyo sumboro la pye wa paa pye naa yinri Timina.

⁴⁰ Shobali pinambiile pe mere ti nda: Aliyan naa Manahati, naa Ebali, naa Shefi konaa Onamu. Zibewon pinambiile pe mere ti nda: Aya konaa Ana.

⁴¹ Ana wi pinambyo paa pye naa yinri Dishon. Dishon pinambiile pe mere ti nda: Hamiran, naa Eshiban, naa Yitiran konaa Keran.

⁴² Ezeri pinambiile pe mere ti nda: Bil-ihan, naa Zaavan konaa Yaakan. Dishan pinambiile poro la wele Uzi konaa Aran.

Edomu tara wunlumbolo
(Zhenε 36.31-43)

⁴³ Wunlumbolo mbele paa cen wunluwo pi na Edomu tara ti go na maga ta wunluwo fa cen Izirayeli tara ti go na gben pe mere ti nda: Bewori pinambyo Bela. Wi ca paa pye naga yinri Dinaba.

⁴⁴ Bela wi kungolo, a Bozira ca fenne naja Zera wi pinambyo Yobabu wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

⁴⁵ Yobabu wi kungolo, Hushamu na wila yiri wa Tema setirige piile pe tara, a wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

⁴⁶ Hushamu wi kungolo, a Bedadi pinambyo Hadadi wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo. Wo wila malaga gbon Madiyan cenle woolo pe ni, ma ya pe ni wa Mowabu tara wasege ki ni. Wi ca paa pye naga yinri Aviti.

⁴⁷ Hadadi wi kungolo, a Masireka ca fenne naja Samila wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

⁴⁸ Samila wi kungolo, Sawuli na wila yiri wa Erehoboti gbaan yon tara ti ni, wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

[†] 1:38 1.38: Seyiri wo naa wi pinambiile pe ni paa pye Edomu cenle woolo pe cenyeele; Zhenε 36.20.

⁴⁹ Sawuli wi kungolo, a Akibori pinambyo Baali Hana wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

⁵⁰ Baali Hana wi kungolo, a Hadadi wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo. Wi ca paa pye naga yinri Payi. Paa pye naa jo wi yinri Metabeyeli. Mezahabu sumborombyo Matiredi wo sumborombyo lawi.

⁵¹ Hadadi wi kungolo, seye teelee paa pye na cen Edomu tara ti go na, pe mere ti nda: Sege to Timina, naa sege to Aliva, naa sege to Yeteti,

⁵² naa sege to Oholibama, naa sege to Ela, naa sege to Pino,

⁵³ naa sege to Kenazi, naa sege to Tema, naa sege to Mibizari,

⁵⁴ naa sege to Magidiyeli konaa sege to Iramu. Poro mbele poro paa pye Edomu tara teelee wele.

2

Zhakobu pinambiile pe mere konaa Zhuda setirige piile

¹ Izirayeli[†] pinambiile pe mere ti nda: Uruben, naa Simeyon, naa Levi, naa Zhuda, naa Isakari, naa Zabulon,

² naa Dan, naa Zhozefu, naa Benzhame, naa Nefitali, naa Gadi konaa Aseri.

Zhuda wi setirige piile wele

³ Zhuda pinambiile pe mere ti nda: Eri, naa Ona konaa Shela[†]. Wila ki pinambiile taanri pe se Kana tara fenne jo Shuwa wo sumborombyo na. Zhuda wi pinambyo kongbanja Eri wila pe Yawe Yenjele li yege na. A li si ti a wi ku.

⁴ Zhuda wi pijo Tamari wila Perezi naa Zera poro se Zhuda wi na[†]. Zhuda wi pinambiile pe ni fuun paa pye kangurugo.

⁵ Perezi pinambiile poro la wele Heziron konaa Hamuli.

⁶ Zera pinambiile pe mere ti nda: Zimiri, naa Etan, naa Hema, naa Kalikoli konaa Dara. Pe ni fuun paa pye kangurugo.

⁷ Karimi pinambyo wo lawi na Akari[†]. Yaara nda tila tege ti ye pew Yenjele li kan, wo wila ta le, ma ti a jologo to Izirayeli woolo pe na.

⁸ Etan pinambyo wo lawi na Azariya.

Heziron pinambiile wele

⁹ Heziron pinambiile pe mere ti nda: Yerameyeli, naa Aramu konaa Kelubayi[†].

¹⁰ Aramu wo wila Aminadabu se. A Aminadabu wo Naashon se. Naashon wo wila pye Zhuda cenle woolo pe go na.

¹¹ A Naashon wo Salima se. A Salima wo Bowazi se.

¹² A Bowazi wo Obedi se. A Obedi wo Zhese se.

¹³ A Zhese wi suu pinambyo kongbanja Eliyabu wi se, naa wi shyenwoo Abinadabu wi ni, naa wi taanri woo Shimeya wi ni,

¹⁴ naa wi tijere woo Netaneyeli wi ni, naa wi kangurugo woo Aradayi wi ni,

¹⁵ naa wi kogoloni woo Ozemu wi ni, mee Davidi taga koloshyen woo.

¹⁶ Pe nasepiile sumbono poro la wele Zeruya naa Abigayili. Zeruya pinambiile pe mere ti nda: Abishayi, naa Zhouabu konaa Azayeli. Pe ni fuun paa pye lere taanri.

¹⁷ A Abigayili wo si Amasa se. Amasa to wo lawi na Yeteri. Yeteri wila pye Ishimayeli setirige pyo.

Heziron pinambyo Kalebu wi setirige piile wele

(Eki 31.1-5; Nombu 32.39-42)

¹⁸ Heziron wi pinambyo Kalebu wila piile se wi jo Azuba wi na konaa Yeriyo[†] wi na. Pinambiile mbele wila se Azuba wi na pe mere ti nda: Yesheri, naa Shobabu konaa Aridon.

¹⁹ Naa Azuba wila kaa ku, a Kalebu wi si Efirata le wi jo. A Efirata wi si Huri se wi kan.

²⁰ A Huri wo Uri se. A Uri wo Bezaleyeli se.

²¹ Ko pungo na, a Heziron wi si saa Galaadi to Makiri wi sumborombyo wi le wi jo. Heziron wila wi le maga ta wo jate wi ta yele nafa taanri. A wi si Segubu wi se wi kan.

²² A Segubu wo si Yayiiri se. Ca nafa ma yiri taanri tila pye Yayiiri wi yeri wa Galaadi tara[†].

²³ Een fo, a Geshuri tara fenne naa Siri tara fenne pe si kaa Yayiiri kapire ti sho wi setirige piile pe yeri mari ta, naa Kenati ca konaa ki kangara na kapire ti ni. Ti ni fuun tila pye ca nafa taanri. Leele mbele fuun paa pye ma cen wa ki cara ti ni paa pye Galaadi to Makiri wo setirige piile.

²⁴ Heziron wi kungolo wa Kalebu Efirata ca, a wi jo Abiya wi si pinambyo se wi kan, a paa wi yinri Ashihuri, wo wila pye Tekowa ca ki kanfo we.

Heziron pinambyo Yerameyeli wi setirige piile wele

²⁵ Heziron pinambyo kongbanja Yerameyeli wi pinambiile pe mere ti nda: Wi

[†] 2:1 2.1: Izirayeli wo nungba wo pe maa yinri fun Zhakobu (Zhene 35.22-26; Eki 1.1-6). [†] 2:3 2.3: Zhene 38.2-7; 46.12; Nombu 26.19 [†] 2:4 2.4: Zhene 38.24-30 [†] 2:7 2.7: Akari wo nungba wo paa pye na yinri Akan (Zhozu 7.1-25). [†] 2:9 2.9: Kelubayi wo paa pye na yinri fun Kalebu. [†] 2:22 2.22: Nombu 32.41; Dete 3.13-14; Zhozu 13.30; Kiti 10.4; 1 Wunlu 4.13

pinambyo kongbanja wo lawi na Aramu, mee Buna taga, naa Oreni, naa Ozemu konaa Ahiya.

²⁶ Jele wa yegē la pye Yerameyeli wi yeri, paa pye naa yinri Atara; wo wila pye Onamu wi no we.

²⁷ Yerameyeli wi pinambyo kongbanja Aramu wi pinambiile pe mere ti nda: Maazi, naa Yamini konaa Ekeri.

²⁸ Onamu pinambiile pe mere ti nda: Shamayi konaa Yada. Shamayi pinambiile pe mere ti nda: Nadabu konaa Abishuri.

²⁹ Abishuri wi jo paa pye naa yinri Abihayili. Wila Ahiban naa Molidi pe se wi kan.

³⁰ Nadabu pinambiile pe mere ti nda: Seledi konaa Apayimu. Seledi wo sila pinambyo se mee ku.

³¹ Apayimu wo wila Yisheyi se. A Yisheyi wo Sheshan se. A Sheshan wo Alayi se.

³² Shamayi wi nosepyo Yoda wi pinambiile pe mere ti nda: Yeteri konaa Zhonatan. Yeteri wila ku wi sila pyo se.

³³ Zhonatan wi pinambiile pe mere ti nda: Peleti konaa Zaza. Poro mbele poro paa pye Yerameyeli wi setirige piile wele.

³⁴ Sheshan wo sila pinambyo se, een fo sumborombiile wila se. Ezhipiti tara fenne nana wa la pye Sheshan wi yeri kulo, paa pye naa yinri Yariha.

³⁵ A Sheshan wi suu sumborombyo wa kan wi kulonana Yariha wi yeri wi jo. A wo si pinambyo se wi kan, a paa wi yinri Atayi.

³⁶ A Atayi wo Natan se. A Natan wo Zabadi se.

³⁷ A Zabadi wo Efilali se. A Efilali wo Obedi se.

³⁸ A Obedi wo Yehu se. A Yehu wo Azariya se.

³⁹ A Azariya wo Helezi se. A Helezi wo Elasa se.

⁴⁰ A Elasa wo Sisimayi se. A Sisimayi wo Shalumu se.

⁴¹ A Shalumu wo Yekamiya se. A Yekamiya wo Elishama se.

Hezirōn pinambyo Kalebu wi setiriye ye

⁴² Yerameyeli wi nosepyo Kalebu wi pinambiile pe mere ti nda: Wi pinambyo kongbanja wo lawi na Mesha; wo wila pye Zifu to we, mee Maresha taga. Wo wila pye Eburon to we.

⁴³ Eburon pinambiile pe mere ti nda: Kora, naa Tapuwa, naa Ereke mu konaa Shema.

⁴⁴ A Shema wo Yorikeyamu to Arahamu wi se. A Ereke mu wo Shamayi se.

⁴⁵ Shamayi pinambyo wo lawi na Mawon. Mawon wo wila pye Beti Zuri to we.

⁴⁶ Kalebu wi cenfo Efa wila pinambiile mbele se wi kan pe mere ti nda: Haran, naa Moza konaa Gazezi. A Haran wo Gazezi se.

⁴⁷ Yadayi pinambiile pe mere ti nda: Eregemu, naa Yotamu, naa Geshan, naa Peleti, naa Efa konaa Shaafu.

⁴⁸ Kalebu wi cenfo Maaka wi pinambiile pe mere ti nda: Sheberi konaa Tirihana.

⁴⁹ Ko pungo na, a wi si Madimana to Shaafu wi se konaa Makibena naa Gibeya pe to Sheva wi ni. Kalebu wi sumborombyo paa pye naa yinri Akisa.

⁵⁰ Kalebu wi setirige piile pele yegē mbele: Kalebu wi jo Efirata wi pinambyo kongbanja wo lawi na Huri. Huri pinambyo wo lawi na Shobali. Shobali wo wila pye Kiriya ti Yeyarimu to we,

⁵¹ naa Salima na wila pye Betileemu ca ki kanfo, konaa Harefu na wila pye Beti Gaderi ca ki kanfo we.

⁵² Kiriya ti Yeyarimu to Shobali wi setirige piile pe mere ti nda: Haroye konaa Hazi Menuhoti.

⁵³ Kiriya ti Yeyarimu seye yoyi yan: Yeteri sege woolo, naa Puti sege woolo, naa Shumati sege woolo konaa Mishirayi sege woolo pe ni. Zoreya sege woolo naa Eshitawoli sege woolo pa pe yiri wa ki seye yan yi ni.

⁵⁴ Salima setirige piile poro paa pye Betileemu ca woolo, naa Netofa ca woolo, naa Atiroti Beti Zhouabu ca woolo, naa Hazi Manati tara woolo, naa Zoreya ca woolo pe ni,

⁵⁵ naa sewe yonlogofenne pe seye yan yila pye ma cen wa Yabezi ca yi ni, naa Tireyati sege woolo, naa Shimeyati sege woolo konaa Sukati ca woolo pe ni. Poro mbele poro paa pye Keni cenle woolo wele, ma yiri wa Hamati setirige ki ni. Hamati wo wila pye Ereke mu setirige piile pe tele we.

3

*Wunlunana Davidi
wi setirige piile wele
(2 Sami 3.2-5)*

¹ Davidi wi pinambiile mbele wila se maa ta wa Eburon ca pe mere ti nda: Wi pinambyo kongbanja wo lawi na Aminō. Wi jo Ahinowamu na wila yiri wa Zhizireyeli ca wo wila wi se. Wi pinambyo shyenwoo wo lawi na Daniyeli. Wi jo Abigayili na wila yiri wa Karimeli ca wo wila wi se.

² Wi pinambyo taanri woo wo lawi na Abisalomu. Wi jo Maaka na wila pye Geshuri ca wunlunana Talimayi wi sumborombyo wo wila wi se. Wi pinambyo

tijere woo wo lawi ŋa Adoniya. Wi jo Hagiti wo wila wi se.

³ Wi pinambyo kangurugo woo wo lawi ŋa Shefatiya. Wi jo Abitali wo wila wi se. Wi pinambyo kogoloni woo wo lawi ŋa Yitireyamu. Wi jo Egila wo wila wi se.

⁴ Ki pinambiile kogoloni mbele Davidi wila pe se maa ta wa Eburon ca. Yeŋe koloshyen naa yenŋe kogoloni wila pye wunluwo pi na wa Eburon ca, ko punŋo na, a wi si saa yeŋe nafa ma yiri ke ma yiri taanri pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca[†].

⁵ Pinambiile mbele Davidi wila se maa ta wa Zheruzalemu ca pe mere ti nda: Shimeya, naa Shobabu, naa Natan konaa Salomo. Amiyeli sumborombyo Bati Shuwa wo wila ki pinambiile tijere pe se[†].

⁶ Wila pinambiile pele yeŋe se naa, poro la wele Yibari, naa Elishama, naa Elifeleti,

⁷ naa Noga, naa Nefegi, naa Yafiya,

⁸ naa Elishama, naa Eliyada konaa Elifeleti. Paa pye koljere.

⁹ Poro pe ni fuun mbele poro paa pye Davidi wi pinambiile wele. Pe nosepyo sumboro wo lawi ŋa Tamari. Davidi wi cenfenne paa pinambiile pele se wi kan fun.

Zhuda wunlumbolo pe mere

¹⁰ Salomo wi setirige piile pe mere ti nda: Wi pinambyo Orobowamu wo pinambyo lawi ŋa Abiya. Abiya pinambyo wo lawi ŋa Asa. Asa pinambyo wo lawi ŋa Zhozafati.

¹¹ Zhozafati pinambyo wo lawi ŋa Yoram. Yoram pinambyo wo lawi ŋa Ahaziya. Ahaziya pinambyo wo lawi ŋa Zhouasi.

¹² Zhouasi pinambyo wo lawi ŋa Amaziya. Amaziya pinambyo wo lawi ŋa Azariya. Azariya pinambyo wo lawi ŋa Yotamu.

¹³ Yotamu pinambyo wo lawi ŋa Ahazi. Ahazi pinambyo wo lawi ŋa Ezekiyasi. Ezekiyasi pinambyo wo lawi ŋa Manase.

¹⁴ Manase pinambyo wo lawi ŋa Amo. Amo pinambyo wo lawi ŋa Zhouziyasi.

¹⁵ Zhouziyasi pinambiile pe mere ti nda: Wi pinambyo kongbanŋa paa pye naa yinri Yohana, na shyen woo wi yinri Yehoyakimu, na taanri woo wi yinri Sedesiyasi, na tijere woo wi yinri Shalumu.

¹⁶ Yehoyakimu wi pinambiile pe mere ti nda: Yekoniya konaa Sedesiyasi.

Yekoniya wi setirige piile wele

¹⁷ Yekoniya ŋa paa yigi kasopyo wi pinambiile pe mere ti nda: Sheyalitiyeli,

¹⁸ naa Malikiram, naa Pedaya, naa Shenazari, naa Yekamiya, naa Hoshama konaa Nedabiya.

¹⁹ Pedaya pinambiile pe mere ti nda: Zorobabeli konaa Shimeyi. Zorobabeli pinambiile pe mere ti nda: Meshulamu konaa Hananiya; pe nosepyo sumboro wo lawi ŋa Shelomiti.

²⁰ Pinambiile peŋe yeŋe la pye wa naa kangurugo, pe mere ti nda: Hashuba, naa Oheli, naa Berekiya, naa Hasadiya, naa Yushabu konaa Hesdi.

²¹ Hananiya setirige piile pe mere ti nda: Pelatiya konaa Ezayi, naa Erefaya pinambiile pe ni, naa Arina pinambiile, naa Abidiyasi pinambiile konaa Shekaniya pinambiile pe ni.

²² Shekaniya pinambyo wo lawi ŋa Shemaya. Shemaya pinambiile pe mere ti nda: Hatushi, naa Igali, naa Bariya, naa Neyariya konaa Shafati. Paa pye kogoloni.

²³ Neyariya pinambiile paa pye taanri. Pe mere ti nda: Eliyohenayi, naa Ezekiyasi konaa Azirikamu.

²⁴ Eliyohenayi pinambiile paa pye koloshyen. Pe mere ti nda: Hodaviya, naa Eliyashibu, naa Pelaya, naa Akubu, naa Yohana, naa Delaya konaa Anani.

4

Zhuda setirige piile pele yeŋe

¹ Zhuda pinambiile pe mere ti nda: Perezi, naa Heziron, naa Karimi[†], naa Huri konaa Shobali.

² Shobali pinambyo Erewaya wo wila Yahati se. A Yahati wo Ahumayi konaa Lahadi se. Poro mbele poro paa pye Zoreya seye woolo pe teleye wele.

³ Etamu to wi setirige piile pe mere ti nda: Zhizireyeli, naa Yishima konaa Yidiba. Pe nosepyo sumboro paa pye naa yinri Hazelelaponi.

⁴ Gedori to wo lawi ŋa Penuweli. Husha to wo lawi ŋa Ezeri. Poro mbele poro paa pye Efirata pinambyo kongbanŋa Huri wi pinambiile wele. Huri wo wila pye Betileamu ca ki kanfo we.

⁵ Ashihuri ŋa wila pye Tekowa ca ki kanfo, jeŋe shyen paa pye wi yeri. Paa pye na nungba yinri Heleya neŋe sanŋa wi yinri Naara.

⁶ Naara wila pinambiile mbele se wi kan, pe mere ti nda: Ahuzamu, naa Eferi, naa Temeni konaa Ahashitari. Poro mbele poro paa pye Naara wi pinambiile wele.

⁷ Heleya pinambiile pe mere ti nda: Zereti, naa Zohari konaa Etina.

[†] 3:4 3.4: 2 Sami 5.4-5; 1 Wunlu 2.11; 1 Kuro 29.27 [†] 3:5 3.5: 2 Sami 11.3 [†] 4:1 4.1: Naŋa ŋa paa pye na yinri Kalebu wo nungba wo paa pye na Karimi fun (1 Kuro 2.9,18).

⁸ Kozi wo wila Anubu konaa Hazobeda pe se. Wo wila pye Haramu pinambyo Ahareyeli wi seye woolo pe tele we.

⁹ Paa pye na Yabezi wi jate ma we wi nosepiile sanmbala pe na. Wi no wila wi mege taga naa yinri Yabezi, katugu wila wi yee pye fo: «Mi jolo mee wi se.»

¹⁰ A Yabezi wi si kaa Izirayeli Yennele li yenri ma yo fo: «E Yennele, ki yaga ma duwaw na na, ma ka taga na tara ti gbeme pi na, ma pye na ni, ma kapege ki lali na ni, mala sho jologo ki ni.» A Yennele li si nga wila yenri ki pye wi kan.

Setiriye ya yee woolo

¹¹ Shuha wi nosepyo lenana Kelubu wo wila Mehiri se. Mehiri wo wila pye Eshiton to we.

¹² Eshiton wo wila Beti Arafa se, naa Paseya konaa Tehina. Tehina wo wila pye Nahashi ca ki kanfo we. Poro mbele poro paa pye Ereka ca fenne wele.

¹³ Kenazi pinambiile pe mere ti nda: Otiniyeli konaa Seraya. Otiniyeli pinambiile pe mere ti nda: Hatali,

¹⁴ konaa Mewonotayi. A Mewonotayi wo Ofira se. A Seraya wo Zhouabu se. Zhouabu wo wila pye kapyo jenfenne pe gbulundege laga ki kanfo we, katugu paa pye kapyo jenfenne.

¹⁵ Yefune pinambyo Kalebu wi pinambiile pe mere ti nda: Iru, naa Ela konaa Naamu. Ela wo wila pye Kenazi wi to we.

¹⁶ Yehaleleyeli pinambiile pe mere ti nda: Zifu, naa Zifa, naa Tiriya konaa Asareyeli.

¹⁷ Esidirasi pinambiile pe mere ti nda: Yeteri, naa Meredi, naa Eferi konaa Yalon. Meredi wi jo nungba pinambiile la pye Miriyamu, naa Shamayi, konaa Yishiba. Yishiba wo wila pye Eshitemowa ca ki kanfo we.

¹⁸ Farawon wi sumborombyo Bitiya na Meredi wila pori wi pinambiile poro la wele yeen. Meredi wila Zhuda tara jele na pori wi pinambiile pe mere ti nda: Yeredi, wo wila pye Gedori ca ki kanfo we, naa Heberi, wo wila pye Soko ca ki kanfo we, konaa Yekutiyele, wo wila pye Zanova ca ki kanfo we.

¹⁹ Hodiya jo wi pinambiile pe mere ti nda: Garini, wo wila pye Keyila ca ki kanfo we, konaa Maaka, wo wila pye Eshitemowa ca ki kanfo we. Hodiya jo wi nosepyo sumboro lawi na Nahamu.

²⁰ Simo pinambiile pe mere ti nda: Amino, naa Irina, naa Beni Hana konaa Tilon. Yisheyi pinambiile pe mere ti nda: Zoheti konaa Beni Zoheti.

Shela setirige piile wele

²¹ Zhuda pinambyo Shela wi setirige piile pe mere ti nda: Eri, wo wila pye Leka ca ki kanfo we, naa Layeda, wo wila pye

Maresha ca ki kanfo we, konaa seye yan yi woolo paa pye na len jese paara ti tiin wa Beti Ashibeya ca pe ni.

²² Shela wila pye fun Yokimu naa Kozeba ca fenne pe tele, naa Zhouasi konaa Sarafu pe tele. Poro mbele poro paa pye ma cen Mowabu cenle woolo pe go na konaa Yashubi Lehemu ca woolo pe go na. Ki kagala ke yen kalegele.

²³ Ki leele paa pye coro fanrifenne, ma cen wa Netayimu ca ki ni konaa wa Gedera ca, wa wunlunana wi tanla, jango mbaa tunngo piin wi kan.

Simeyon setirige piile wele

²⁴ Simeyon pinambiile pe mere ti nda: Nemuweli, naa Yamini, naa Yaribu, naa Zera konaa Sawuli.

²⁵ Sawuli pinambyo wo lawi na Shalumu. Shalumu pinambyo wo lawi na Mibisamu. Mibisamu pinambyo wo lawi na Mishima.

²⁶ Mishima pinambyo wo lawi na Hamuweli. Hamuweli pinambyo wo lawi na Zakuri. Zakuri pinambyo wo lawi na Shimeyi.

²⁷ Shimeyi wi pinambiile paa pye ke ma yiri kogoloni konaa sumborombiile kogoloni. Wi nosepiile nambala poro sila pinambiile legere se. Ki kala na, pe seye woolo pe sila se mbe lege paa Zhuda setirige piile pe yen.

²⁸ Simeyon setirige piile paa pye ma cen wa Berisheba ca, naa Molada ca, naa Hazari Shuwali ca,

²⁹ naa Biliha ca, naa Azemu ca, naa Tola ca,

³⁰ naa Betuweli ca, naa Orima ca, naa Zikilagi ca,

³¹ naa Beti Marikaboti ca, naa Hazari Susimu ca, naa Beti Bireyi ca, konaa wa Shaarayimu ca. Pe cagboro to lari yeen fo ma saa gbɔn Davidi wi wunluwo sanga wi na.

³² Pe Kapire to lari nda Etamu, naa Ayini, naa Irimo, naa Token konaa Ashan; tila pye ca kangurugo,

³³ naa ki cara ti kanggara na kapire ti ni fuun ti ni fo saa gbɔn wa Baali ca ki na. Pe censara naa pe setirige piile poro la wele yeen.

³⁴ Simeyon setirige piile pe seye teelee pe mere ti nda: Meshobadi, naa Yamileki, naa Amaziya pinambyo Yosha,

³⁵ naa Zhoueli, naa Yehu. Yehu to wo lawi na Yoshibiya. Yoshibiya to wo lawi na Seraya. Seraya to wo lawi na Aziyeli;

³⁶ mee Eliyohenayi taga, naa Yaakoba, naa Yeshohaya, naa Asaya, naa Adiyeli, naa Yesimiyeli, naa Benaya,

³⁷ naa Shifeyi pinambyo Ziza wi ni. Shifeyi to wo lawi na Alon. Alon to wo lawi

na Yedaya. Yedaya to wo lawi na Shimiri. Shimiri to wo lawi na Shemaya.

³⁸ Ki leele mbele pe mere ti yeri yeen, paa pye seye teele. A pe seye woolo pe lege fo jenge.

³⁹ Paa cen ma jaraga ma kari wa Gedori ca ki yeri, fo ma saa gbon ki laga ki gbunlundege ki yonlo yirisaga kee yeri, jango mbe yaayoro kasara lagaja pe simbaala naa pe sikaala pe kan.

⁴⁰ Paa saa laga ka ta yaayoro kasaga tiyongo, nga yan legera la pye wa ki ni. Ki tara tila pye ma gbogo, a ti cenwe tanla, ma pye yeyinngge laga. Kamu setirige piile poro pele paa pye ma cen wa faa.

⁴¹ Leele mbele pe mere ti yonlogo yeen, paa pan wa ki tara ti ni Zhuda tara wunlunana Ezekiyasi wi wunluwo sanga wo ni, ma mbele paa pye wa pe paara yinre naa pe censara ti jaanri, ma leele pe tongo ma pe ko pew, fo ma pan ma gbon nala. A pe si cen wa tara ti ni pe yonlo, katugu yaayoro kasara la pye wa pe simbaala naa sikaala pe kan.

⁴² Simeyon setirige piile pele la kari fun ma saa cen wa Seyiri yanwira tara ti ni. Paa pye lere cenme kangurugo (500). Mbele paa pye pe go na, pe mere ti nda: Pelatiya, naa Neyariya, naa Erefaya konaa Uziyeli. Yisheyi pinambiile la wele.

⁴³ Paa Amaleki setirige piile sanmbala mbele paa koro pee ta mbe ku pe gbo, mee cen wa tara ti ni fo ma pan ma gbon nala.

5

Uruben setirige piile pe mere

¹ Izirayeli pinambyo kongbanja wo lawi na Uruben. Een fo wila wi to fuuro ti tanga†. Ki kala na, lelewe tonli wila sho wi yeri ma kan Izirayeli pinambyo Zhozufu wi pinambiile pe yeri. Ki pye ma, pe sila Uruben wi mege ki yonlogo paa pinambyo kongbanja yen.

² Zhuda wo la fannga ta kaselege ko na wi nosepiile pe sogowo. Ki pye ma, wunluwo la kaa yiri wa wi setirige ki ni. Een fo lelewe tonli wo la kan Zhozufu sege ko yeri†.

³ Izirayeli pinambyo kongbanja Uruben† wi pinambiile pe mere ti nda: Hanoki, naa Palu, naa Heziron konaa Karimi.

⁴ Zhoueli pinambyo wo lawi na Shemaya. Shemaya pinambyo wo lawi na Gogi. Gogi pinambyo wo lawi na Shimeyi.

⁵ A Shimeyi wo Mika se. A Mika wo Erewaya se. A Erewaya wo Baali se.

⁶ A Baali wo Beera se. Beera wila pye Uruben setirige piile pe to. Asiri tara wunlunana Tigilati Pilinezeri wila wi yigi kasopyo ma kari wi ni.

⁷ Beera wi nosepiile pe mere ti nda, mbe yala pe seye yi ni, paa yege nga na pe setirige piile pe mere ti yen ma yonlogo we. Kongbanja wo lawi na Yeyiyeli, a Zakari si taga,

⁸ konaa Azazi pinambyo Bela. Azazi to wo lawi na Shema. Shema to wo lawi na Zhoueli. Paa pye ma cen wa Aroyeri ca, ma kari ma saa gbon fo wa Nebo yanwiga ki na konaa wa Baali Meyon ca ki na.

⁹ Wa yonlo yirisaga kee yeri, paa pye ma cen maga le wa gbinri wi yon na, fo ma saa gbon wa Efirati gbaan wi yon na, katugu yaayoro legera la pye pe yeri wa Galaadi tara ti ni.

¹⁰ Sawuli wagati wi ni, paa malaga gbon Hagari cenle woolo pe ni, ma ya pe ni, mee saa cen wa pe paara yinre ti ni wa Galaadi tara ti yonlo yirisaga kee ki ni fuun ki na.

Gadi setirige piile pe mere

¹¹ Gadi setirige piile† paa pye ma cen Uruben woolo pe yesinne na, wa Bazan tara fo ma saa gbon wa Salika ca, wa yonlo yirisaga kee yeri.

¹² Zhoueli sege ko kila gbogo ma we yi ni fuun yi na, mee Shafamu sege ki taga, naa Yanayi sege ki ni, konaa Shafati sege ki ni; pa paa pye wa Bazan tara ti ni.

¹³ Pe nosepiile pe mere ti nda mbe yala pe seye yi ni: Mikayeli, naa Meshulamu, naa Sheba, naa Yorayi, naa Yakan, naa Ziya konaa Heberi. Paa pye kolshyen.

¹⁴ Poro mbele poro paa pye Abihayili pinambiile wele. Abihayili to wo lawi na Huri. Huri to wo lawi na Yarowa. Yarowa to wo lawi na Galaadi. Galaadi to wo lawi na Mikayeli. Mikayeli to wo lawi na Yeshishayi. Yeshishayi to wo lawi na Yado. Yado to wo lawi na Buzi.

¹⁵ Abidiyeli pinambyo Ahi na wila pye Guni pishyenwoo wo wila pye ki seye yi to we.

¹⁶ Gadi setirige piile paa pye ma cen wa Galaadi tara, naa wa Bazan tara konaa ti kanngara na cara ti ni konaa wa Saron laga yaayoro kasaga ki ni fo ma saa gbon wa ki tara ti konlo li na.

¹⁷ Paa ki cenle woolo pe ni fuun pe mere ti yonlogo wa setirige piile pe mere yonlogosewe wi ni, Zhuda tara wunlunana Yotamu wo naa Izirayeli tara wunlunana Yerobowamu† pe wunluwo wagati wi ni.

¹⁸ Uruben cenle woolo, naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo

† 5:1 5.1: Zhene 35.22; 49.4 † 5:2 5.2: Zhene 49.5-6 † 5:3 5.3: Zhene 46.9; Nombu 26.5-6 † 5:11 5.11: Nombu 26.15-17 † 5:17 5.17: 2 Wunlu 14.23-29, Yerobowamu shyen woo na wila pye Izirayeli tara ti wunlunana wo senre ti yen na yuun laga ki laga nga ki ni.

pe ni, nambala kotogofenne la pye pe ni, mbele pe mbaa ya malaga gbon tuguron sigeyaara ni, naa tokobi ni konaa mbe sandiga won. Poro mbele paa malaga gbongo ki yege jen paa pye lere waga nafa shyen naa yiri tijere, naa cenme koloshyen naa nafa taanri (44 760). Poro pe ni fuun mbaa ya sa malaga gbon.

¹⁹ Paa malaga gbon Hagari cenle woolo pe ni, naa Yeturi setirige piile, naa Nafishi setirige piile konaa Nodabu setirige piile pe ni.

²⁰ Yenñele laa pe saga, ma ti a pè ya Hagari cenle woolo poro naa pe pinleyeenle pe ni fuun pe ni, katugu ki malaga ki ngo, paa gbele ma Yenñele li yenri ma yo li pe saga. A li si pe yenñewe pi logo, katugu paa pe jigi wi taga li na.

²¹ Paa pe yaayoro ti ni fuun ti sho pe yeri. Tila pye yongomeye waga nafa shyen ma yiri ke (50 000), naa simbaala konaa sikaala waga cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (250 000) konaa sofilele waga shyen (2 000) ni. Mbe taga wa ko na, paa lere waga cenme (100 000) yigi fun kasopiile.

²² Paa lelegere gbo fo jenge, katugu Yenñele lo laa pye ki malaga ki gbonfo we. Kona, a pè si cen wa pe yonlo, fo ma pan ma gbon wagati na paa leele pe koli ma kari pe ni wa kulowo pi ni wi na.

Manase cenle li walaga woolo pe setirige piile mbele wa Zhuriden gbaan wi yonlo yanwaga kee yeri

²³ Manase cenle li walaga woolo paa pye ma cen tara nda ni, tila le wa Bazan tara ti na fo ma saa gbon wa Baali Erimo ca ki na, naa Seniri† yanwaga konaa Erimo yanwaga ki na. Paa pye ma lege fo jenge.

²⁴ Mbele paa pye seye teele pe mere ti nda: Eferi, naa Yisheyi, naa Eliyeli, naa Aziriyeli, naa Zheremi, naa Hodaviya konaa Yadiyeli. Paa pye nambala malingbonlo welimbele, a pe mere ti yiri fo jenge; poro paa pye teele wa pe seye yi ni.

²⁵ Een fo pungo na, ki cengele kaa kaa songoro ma pye mbasinmbele pe teleye Yenñele li ni; katugu cengele ngele Yenñele laa tongo ma wo wa tara ti ni pe yege, koro yarisunndo to paa pye na foli ti yege sogowo nari gbogo.

²⁶ Ki pye ma, a Iziriyeli Yenñele li si Asiri tara wunlunaja Puli na paa pye na yinri fun Tigilati Pilinezari wi sun maa wa Uruben cenle woolo pe na, naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo pe na. A Tigilati Pilinezari wi si pe koli ma kari pe ni wa Hala tara, naa wa Habori

gbaan wi yon na, naa wa Hara tara ti ni konaa wa Gozan ca gbaan yon tara ti ni†. Pa paa koro ma cen wa fo ma pan ma gbon nala.

Levi setirige piile pe mere

²⁷ Levi pinambiile pe mere ti nda: Gerishon, naa Kehati konaa Merari.

²⁸ Kehati pinambiile pe mere ti nda: Amiramu, naa Yizehari, naa Eburon konaa Uziyeli.

²⁹ Amiramu pinambiile pe mere ti nda: Aron konaa Moyisi, naa wi sumboromboy Miriyamu. Aron pinambiile pe mere ti nda: Nadabu, naa Abiyu, naa Eleyazari konaa Itamari.

³⁰ Eleyazari wo la Fineyasi se. A Fineyasi wo Abishuwa se.

³¹ A Abishuwa wo Buki se. A Buki wo Uzi se.

³² A Uzi wo Zeraya se. A Zeraya wo Merayoti se.

³³ A Merayoti wo Amariya se. A Amariya wo Ahitubu se.

³⁴ A Ahitubu wo Zadoki se. A Zadoki wo Ahimaazi se.

³⁵ A Ahimaazi wo Azariya se. A Azariya wo Yohana se.

³⁶ A Yohana wo Azariya se. Ko Azariya wo wila saraga wogotunnngo ki pye wa sherigo gbogo nga Salomo wila kan wa Zheruzalemu ca ki ni.

³⁷ A Azariya wo Amariya se. A Amariya wo Ahitubu se.

³⁸ A Ahitubu wo Zadoki se. A Zadoki wo Shalumu se.

³⁹ A Shalumu wo Hilikiya se. A Hilikiya wo Azariya se.

⁴⁰ A Azariya wo Seraya se. A Seraya wo Yehozadaki se.

⁴¹ Wagati na Yawe Yenñele laa ti a Nebukanezari wi Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe koli ma kari pe ni kulowo, paa Yehozadaki wi yigi ma kari wi ni fun.

6

Levi setirige piile sanmbala

¹ Levi pinambiile pe mere to lari nda: Gerishomu, naa Kehati konaa Merari.

² Gerishomu pinambiile pe mere ti nda: Libini konaa Shimeyi.

³ Kehati pinambiile pe mere ti nda: Amiramu, naa Yizehari, naa Eburon konaa Uziyeli.

⁴ Merari pinambiile pe mere ti nda: Mahali konaa Mushi. Levi setirige piile pe seye yi yan mbe yala pe teleye pe mere ti ni.

⁵ Gerishomu setirige piile pe mere ti nda: Gerishomu wo pinambyo lawi na Libini. Libini wo pinambyo lawi na Yahati. Yahati pinambyo wo lawi na Zima.

⁶ Zima pinambyo wo lawi na Yowa. Yowa pinambyo wo lawi na Ido. Ido pinambyo wo lawi na Zera. Zera pinambyo wo lawi na Yeyatirayi.

⁷ Keyati setirige piile pe mere ti nda. Kehati pinambyo wo lawi na Aminadabu. Aminadabu pinambyo wo lawi na Kore. Kore pinambyo wo lawi na Asiri.

⁸ Asiri pinambyo wo lawi na Elikana. Elikana pinambyo wo lawi na Ebiyasafu. Ebiyasafu pinambyo wo lawi na Asiri.

⁹ Asiri pinambyo wo lawi na Tahati. Tahati pinambyo wo lawi na Uriyeli. Uriyeli pinambyo wo lawi na Uziya. Uziya pinambyo wo lawi na Sawuli.

¹⁰ Elikana pinambiile pe mere ti nda: Amasayi konaa Ahimoti.

¹¹ Elikana wi setirige piile pe mere ti nda: Elikana pinambyo wo lawi na Zofayi. Zofayi pinambyo wo lawi na Nahati.

¹² Nahati pinambyo wo lawi na Eliyabu. Eliyabu pinambyo wo lawi na Yerohamu. Yerohamu pinambyo wo lawi na Elikana.

¹³ Samiyeli wi pinambiile pe mere ti nda: Wi pinambyo kongbanna wo lawi na Zhoueli†, meɛ Abiya taga.

¹⁴ Merari setirige piile pe mere ti nda: Merari pinambyo wo lawi na Mahali. Mahali pinambyo wo lawi na Libini. Libini pinambyo wo lawi na Shimeyi. Shimeyi pinambyo wo lawi na Uza.

¹⁵ Uza pinambyo wo lawi na Shimeya. Shimeya pinambyo wo lawi na Hagiya. Hagiya pinambyo wo lawi na Asaya.

*Levi setirige piile paa pye
yurukogo wa sherigo gbogo ki ni*

¹⁶ Paa yon finliwe kesu wi tege wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni sanga na ni, Davidi wila Levi setirige piile mbele tege yurukogo ki go na, pe mere ti nda.

¹⁷ Paa pye na yurukogo tunngo ki piin wa Yennele censaga paraga go konaa filisaga paraga go ki yege, sanni Salomo wi sa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki kan wa Zheruzalemu ca. Paa pye na tunngo piin ma yala kondegengele ngele paa kan pe yeri koro ni.

¹⁸ Mbele paa pye naga tunngo ki piin mbe pinle pe pinambiile pe ni, pe mere ti nda: Kehati setirige piile poro la wele yurukogo Hema. Hema to wo lawi na Zhoueli. Zhoueli to wo lawi na Samiyeli.

¹⁹ Samiyeli to wo lawi na Elikana. Elikana to wo lawi na Yerohamu. Yerohamu to wo lawi na Eliyeli. Eliyeli to wo lawi na Towa.

²⁰ Towa to wo lawi na Zufu. Zufu to wo lawi na Elikana. Elikana to wo lawi na Mahati. Mahati to wo lawi na Amasayi.

²¹ Amasayi to wo lawi na Elikana. Elikana to wo lawi na Zhoueli. Zhoueli to wo lawi na Azariya. Azariya to wo lawi na Sofoni.

²² Sofoni to wo lawi na Tahati. Tahati to wo lawi na Asiri. Asiri to wo lawi na Ebiyasafu. Ebiyasafu to wo lawi na Kore.

²³ Kore to wo lawi na Yizehari. Yizehari to wo lawi na Keyati. Kehati to wo lawi na Levi. Levi to wo lawi na Izirayeli.

²⁴ Hema wi nasepyo lenana Asafu wila pye na yeregi wa Hema wi kalige keɛ ki na. Asafu to wo lawi na Berekiya. Berekiya to wo lawi na Shimeya.

²⁵ Shimeya to wo lawi na Mikayeli. Mikayeli to wo lawi na Baazeya. Baazeya to wo lawi na Malikiya.

²⁶ Malikiya to wo lawi na Etini. Etini to wo lawi na Zera. Zera to wo lawi na Adaya.

²⁷ Adaya to wo lawi na Etan. Etan to wo lawi na Zima. Zima to wo lawi na Shimeyi.

²⁸ Shimeyi to wo lawi na Yahati. Yahati to wo lawi na Gerishomu. Gerishomu to wo lawi na Levi.

²⁹ Pe nasepiile mbele paa pye Merari setirige piile pe ni, Etan wo wila pye na yeregi wa Hema wi kamenge keɛ ki na. Etan to wo lawi na Kishi. Kishi to wo lawi na Abidi. Abidi to wo lawi na Maluki.

³⁰ Maluki to wo lawi na Hashabiya. Hashabiya to wo lawi na Amaziya. Amaziya to wo lawi na Hilikiya.

³¹ Hilikiya to wo lawi na Amizi. Amizi to wo lawi na Bani. Bani to wo lawi na Shemeri.

³² Shemeri to wo lawi na Mahali. Mahali to wo lawi na Mushi. Mushi to wo lawi na Merari. Merari to wo lawi na Levi.

³³ Pe nasepiile, Levi setirige piile sanmbala wele, poro la pye na tunndo ti ni fuun ti piin wa Yennele censaga paraga go ki ni.

Arɔn wi setirige piile wele

³⁴ Arɔn wo naa wi pinambiile pe ni poro paa pye na saara ti woo wa saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na ki na, na wusuna nuwo taan saara ti woo wa wusuna nuwo taan wi ma sogo saraga wosaga nga na ki na. Poro paa pye na lajenge kpoyi ki tunngo ki ni fuun ki piin, na kapere ti kala yagawa ja kapyege ki piin Izirayeli woolo pe kan, ma yala nga fuun Yennele li tunmbyee Moyisi wila yo ki ni.

† 6:13 6:13: Zhoueli mege ki woro wa Eburuye senre sewe lee wi ni (1 Sami 8.2; 1 Kuro 6.18).

³⁵ Aron setirige piile pe mere ti nda: Aron pinambyo wo lawi na Eleyazari. Eleyazari pinambyo wo lawi na Fineyasi. Fineyasi pinambyo wo lawi na Abishuwa.

³⁶ Abishuwa pinambyo wo lawi na Buki. Buki pinambyo wo lawi na Uzi. Uzi pinambyo wo lawi na Zeraya.

³⁷ Zeraya pinambyo wo lawi na Merayoti. Merayoti pinambyo wo lawi na Amariya. Amariya pinambyo wo lawi na Ahitubu.

³⁸ Ahitubu pinambyo wo lawi na Zadoki. Zadoki pinambyo wo lawi na Ahimaazi.

Cara nda tila kan

Levi setirige piile pe yeri

³⁹ Tara lara nda paa kan Aron setirige piile pe yeri, mbe yala pe censara, naa ti kanngara na lara ti ni konaa ti kongolo ke ni ti nda. Aron setirige pyo Kehati wi sege woolo poro wele pete gbongo kila keli ma wo, a pe pe kan.

⁴⁰ Eburon ca ko naa ki kanngara na lara to paa kan pe yeri, wa Zhuda tara ti ni.

⁴¹ Een fo ca ki keere lara to naa ti kanngara na kapipe ti ni, paa to kan Yefune pinambyo Kalebu wo yeri†.

⁴² Eburon ca, ko nga kila pye karafari ca†, paa ki kan Aron setirige piile pe yeri konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Libina ca ko naa ki kanngara na lara ti ni, naa Yatiri ca, naa Eshitemowa ca konaa ti kanngara na lara ti ni,

⁴³ naa Hilan ca konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Debiri ca konaa ki kanngara na lara ti ni,

⁴⁴ naa Ashan ca konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Beti Shemeshi ca konaa ki kanngara na lara ti ni.

⁴⁵ Wa Benzhamen cenle woolo pe tara ti ni, paa Geba ca naa ki kanngara na lara ti kan pe yeri, naa Alemeti ca naa ki kanngara na lara ti ni, naa Anatoti ca konaa ki kanngara na lara ti ni. Pe cara ti ni fuun tila pye ca ke ma yiri taanri ma yala pe seye yi ni†.

⁴⁶ Paa pete wi gbɔn ma ca ke kan Kehati setirige piile sanmbala pe yeri. Ki cara tila pye wa Efrayimu cenle woolo pe tara, naa wa Dan cenle woolo pe tara, konaa wa Manase cenle li walaga woolo pe tara.

⁴⁷ Gerishomu setirige piile paa cara nda ta ma yala pe seye yi ni, tila pye ca ke ma yiri taanri. Ki cara tila pye wa Isakari cenle woolo pe tara, naa wa Aseri cenle woolo pe tara, naa wa Nefitali cenle woolo pe tara konaa wa Manase cenle walaga woolo pe tara ti ni, wa Bazan tara.

⁴⁸ Paa pete wi gbɔn ma ca ke ma yiri shyen kan Merari setirige piile pe yeri ma yala pe seye yi ni. Ki cara tila pye wa Uruben cenle woolo pe tara, naa wa Gadi cenle woolo pe tara konaa wa Zabulon cenle woolo pe tara†.

⁴⁹ Izirayeli woolo paa ki cara to naa ti kanngara na lara ti kan Levi setirige piile pe yeri.

⁵⁰ Cara nda ti mere ti keli ma yeri wa Zhuda cenle woolo pe tara, naa wa Simeyon cenle woolo pe tara konaa wa Benzhamen cenle woolo pe tara, paa pete gbɔn mari kan pe yeri.

⁵¹ Kehati setirige piile pe seye woolo sanmbala paa cara nda ta wa Efrayimu cenle woolo pe tara ti nda:

⁵² Sishemu ca nga kila pye karafari ca, paa ki kan pe yeri naa ki kanngara na lara ti ni, wa Efrayimu yanwira tara ti ni, naa Gezeri ca konaa ki kanngara na lara ti ni,

⁵³ naa Yokineyamu ca konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Beti Horon ca konaa ki kanngara na lara ti ni,

⁵⁴ naa Ayalon ca konaa ki kanngara lara ti ni, naa Gati Irimo ca konaa ki kanngara na lara ti ni.

⁵⁵ Wa Manase cenle li walaga woolo pe tara, cara nda paa kan pe yeri ti nda: Aneri ca konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Bileyamur ca konaa ki kanngara na lara ti ni. Ki cara nda to paa kan Kehati setirige piile pe seye woolo sanmbala pe yeri.

⁵⁶ Paa cara ta kan Gerishomu setirige piile pe yeri, wa Manase cenle li walaga woolo pe tara ti ni, tori nda: Golan ca nga wa Bazan tara konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Ashitaroti ca konaa ki kanngara na lara ti ni.

⁵⁷ Wa Isakari cenle woolo pe tara, cara nda paa ta ti nda: Kedeshi ca konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Dabirati ca konaa ki kanngara na lara ti ni,

⁵⁸ naa Aramoti ca konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Anemu ca naa ki kanngara na lara ti ni.

⁵⁹ Wa Aseri cenle woolo pe tara, cara nda paa ta ti nda: Mashali ca konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Abidon ca konaa ki kanngara na lara ti ni,

⁶⁰ naa Hukoki ca konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Erehobu ca konaa ki kanngara na lara ti ni.

⁶¹ Wa Nefitali cenle woolo pe tara, cara nda paa ta ti nda: Kedeshi ca nga wa Galile tara konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Hamo ca konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Kiriyatayimu ca konaa ki kanngara na lara ti ni.

† 6:41 6:41: Zhou 14.13-14 † 6:42 6:42: Kila pye, na lere ka lere gbo, na wi sigi siligi wi ma ya ma fe ma saa lara wa karafari ca ki ni (Nombu 35.9-34; Zhou 21.5-39). † 6:45 6:45: Zhou 21.10-19 † 6:48 6:48: Zhou 21.5-8

⁶² Levi setirige piile mbele paa koro, poro mbele paa pye Merari wi setirige piile, cara nda paa kan pe yeri ti nda: Wa Zabulon cenle woolo pe tara, paa Irimono ca ki kan pe yeri konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Tabori ca konaa ki kanngara na lara ti ni.

⁶³ Wa Uruben cenle woolo pe tara, wa Zhuriden gbaan wi pungo na, Zheriko ca ki yesinme na, wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kee yeri, paa cara ta kan pe yeri fun. Ti mere to lari nda: Bezari ca nga wa gbinri wi ni konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Yaza ca konaa ki kanngara na lara ti ni,

⁶⁴ naa Kedemoti ca konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Mefaati ca konaa ki kanngara na lara ti ni.

⁶⁵ Wa Gadi cenle woolo pe tara, cara nda paa ta ti nda: Aramoti ca nga wa Galaadi tara konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Mahanayimu ca konaa ki kanngara na lara ti ni,

⁶⁶ naa Eshibon ca konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Yazezeri ca konaa ki kanngara na lara ti ni[†].

7

Isakari setirige piile pe mere

¹ Isakari pinambiile pe mere ti nda: Tola, naa Puwa, naa Yashubu konaa Shimiron. Paa pye pinambiile tijere.

² Tola pinambiile pe mere ti nda: Uzi, naa Erefaya, naa Yeriyele, naa Yamayi, naa Yibisamu konaa Samiyeli. Poro mbele poro paa pye seye teelee, ma yiri wa Tola setirige ki ni. Paa pye malingboonlo welimbele wa pe seye yi ni. Davidi sanga wi ni, paa pye nambala waga nafa ma yiri shyen naa cenme kogoloni (22 600).

³ Uzi pinambyo wo lawi na Yiziraya. Yiziraya pinambiile pe mere ti nda: Mikayeli, naa Abidiyasi, naa Zhoueli konaa Yishiya. Pe ni fuun paa pye seye teelee kanngurugo.

⁴ Mbe yala pe setirige ki ni konaa pe seye yi ni, nambala mbele paa pye malingboonlo, paa pye lere waga nafa ma yiri ke ma yiri kogoloni (36 000); katugu pe jeele naa piile paa lege fo jenge.

⁵ Isakari seye woolo sanmbala pe ni fuun mbele paa jiri, paa pye malingboonlo welimbele waga nafa tijere ma yiri koloshyen (87 000)[†].

Benzhame setirige piile pe mere

⁶ Benzhame pinambiile pe mere ti nda: Bela, naa Bekeri konaa Yediyayeli. Paa pye pinambiile taanri.

⁷ Bela pinambiile pe mere ti nda: Ezibon, naa Uzi, naa Uziyeli, naa Yerimoti konaa Iri. Paa pye seye teelee kanngurugo, ma pye malingboonlo welimbele. Paa pye seye woolo pe jiri ma pe mere ti yonlogo wa setirige piile sewe wi ni, paa pye lere waga nafa ma yiri shyen naa nafa ma yiri ke ma yiri tijere (22 034).

⁸ Bekeri pinambiile pe mere ti nda: Zemira, naa Yowashi, naa Eliyezeri, naa Eliyohenayi, naa Omiri, naa Yeremoti, naa Abiya, naa Anatoti konaa Alemeti. Poro pe ni fuun mbele poro la pye Bekeri wi pinambiile.

⁹ Ki seye teelee pe seye woolo paa pe jiri ma pe mere ti yonlogo wa setirige piile sewe wi ni, paa pye malingboonlo welimbele waga nafa naa cenme shyen (2 200).

¹⁰ Yediyayeli pinambyo wo lawi na Bilihan. Bilihan pinambiile pe mere ti nda: Yehushi, naa Benzhame, naa Ehudi, naa Kenaana, naa Zetan, naa Tarisisi konaa Ahishahari.

¹¹ Poro pe ni fuun mbele paa pye Yediyayeli wi pinambiile ma pye seye teelee; pe seye woolo pe ni, nambala kogofenne waga ke ma yiri koloshyen naa cenme shyen (17 200) la pye pe ni, mbele pe mbaa ya sa malaga gbon.

¹² Shupimu naa Hupimu poro la pye Iri pinambiile. Hushimu wo la pye Aheri pinambyo[†].

Nefitali setirige piile pe mere

¹³ Nefitali pinambiile pe mere ti nda: Yaziyeli, naa Guni, naa Yezeri, konaa Shalumu; paa pye Biliha wi setirige piile[†].

Manase setirige piile pe mere

¹⁴ Manase pinambiile pe mere ti nda: Asiriyele, Siri tara fenne jo na wila pye wi cenfo wo wila wi se wi kan konaa Galaadi to Makiri wi ni.

¹⁵ Makiri wila jele pori maa kan Hupimu wi yeri konaa ma wa pori maa kan Shupimu wi yeri. Wi nosepyo sumboro la pye wa, paa pye naa yinri Maaka. Makiri wi pinambyo shyen woo paa pye naa yinri Zelofadi. Sumborombiile Zelofadi wo la se.

¹⁶ Makiri wi jo Maaka wila pinambyo wa se wi kan maa mege taga naa yinri Pereshi. Pereshi wi jonlo paa pye naa yinri Shereshi. Shereshi pinambiile pe mere ti nda: Ulamu, naa Erekemu.

¹⁷ Ulamu pinambyo wo lawi na Bedan. Poro mbele poro paa pye Galaadi setirige piile wele. Galaadi to wo lawi na Makiri. Makiri to wo lawi na Manase.

[†] 6:66 6.51-66: Zhouzu 21.20-29 † 7:5 7.1-5: Zhene 46.13; Nombu 1.28; 26.23-25 † 7:12 7.12: Zhene 46.2; Nombu 26.38-39; 1 Kuro 8.1-2 † 7:13 7.13: Zhene 46.24

¹⁸ Galaadi wi nōsepyo sumboro Hamoleketi wila piile mbele se, pe mēre ti nda: Ishodi, naa Abiyezeri konaa Mala.

¹⁹ Shemida pinambiile pe mēre ti nda: Ahiyan, naa Sishemu, naa Likhi konaa Aniyamu†.

Efrayimu setirige piile pe mēre

²⁰ Efrayimu pinambyo wo lawi ŋa Shutela. Shutela pinambyo wo lawi ŋa Beredi. Beredi pinambyo wo lawi ŋa Tahati. Tahati pinambyo wo lawi ŋa Eleyada. Eleyada pinambyo wo lawi ŋa Tahati.

²¹ Tahati pinambyo wo lawi ŋa Zabadi. Zabadi pinambyo wo lawi ŋa Shutela. Efrayimu wi pinambiile sanmbala Ezeri naa Eleyadi poro na, Gati ca woolo mbele paa pye ki tara ti piseele, paa yiri ma pe shyen pe gbo, katugu paa kari sa ca woolo pe yaayoro ti sho pe yeri fannga na.

²² Pe to Efrayimu wila pe kunwo pi gbele ma mo. A wi nōsepiile pē si pan maa kotogo ki sogo wi na.

²³ Ko pungo na, a wi si saa sinle wi jo wi ni. A jele wi si kugbo le ma pinambyo se wi kan. A wi suu mege taga naa yinri Beriya; katugu wila yo fo jologo to wa wi go ki ni.

²⁴ Efrayimu wi sumborombyo wo lawi ŋa Sheera. Sheera wo wila Beti Horon ca ŋga wa nōgona, naa Beti Horon ca ŋga wa gona ki kan konaa Uzen Sheera ca ki ni.

²⁵ Beriya pinambyo wo lawi ŋa Erefa. Erefa pinambyo wo lawi ŋa Ereshetu. Ereshetu pinambyo wo lawi ŋa Tela. Tela pinambyo wo lawi ŋa Tahan.

²⁶ Tahan pinambyo wo lawi ŋa Layedani. Layedani pinambyo wo lawi ŋa Amihudi. Amihudi pinambyo wo lawi ŋa Elishama.

²⁷ Elishama pinambyo wo lawi ŋa Nuni. Nuni pinambyo wo lawi ŋa Zhozuwe.

²⁸ Lara nda tila kan Efrayimu cenle woolo pe yeri, a ti pye pe woro naa pe censaga, to lari nda: Beteli ca konaa ki kanngara na kapire ti ni, naa Naaran ca ŋga wa yonlo yirisaga kee yeri, naa Gezeri ca konaa ki kanngara na kapire ti ni, naa Sishemu ca konaa ki kanngara na kapire ti ni, wa yonlo tosaga kee yeri, fo ma saa gbon wa Aya ca konaa ki kanngara na kapire ti na.

²⁹ Manase setirige piile pe cara to lari nda: Beti Sheyan ca konaa ki kanngara na kapire ti ni, naa Taanaki ca konaa ki kanngara kapire ti ni, naa Megido ca konaa ki kanngara na kapire ti ni, naa Dori ca konaa ki kanngara na kapire ti ni. Izirayeli pinambyo Zhozeu wi setirige

piile, pa paa pye ma cen wa ki cara nda ti ni†.

Aseri setirige piile pe mēre

³⁰ Aseri pinambiile pe mēre ti nda: Yimina, naa Yishiva, naa Yishivi konaa Beriya. Pe nōsepyo sumboro wo lawi ŋa Sera.

³¹ Beriya pinambiile pe mēre ti nda: Heberi konaa Malikiyeli. Malikiyeli wo wila pye Barizaviti to we.

³² Heberi wo la Yafleti se, naa Shomeri, naa Hotamu konaa pe nōsepyo sumboro Shuwa wi ni.

³³ Yafleti pinambiile pe mēre ti nda: Pasaki, naa Bimali konaa Ashivati, poro mbele poro paa pye Yafleti wi pinambiile wele.

³⁴ Shomeri pinambiile pe mēre ti nda: Ahi, naa Orohega naa Uba konaa Aramu

³⁵ Shomeri wi nōsepyo lenana Helemu wi pinambiile pe mēre ti nda: Zofa, naa Yimina, naa Sheleshi konaa Amali.

³⁶ Zofa pinambiile pe mēre ti nda: Suwa, naa Harineferi, naa Shuwali, naa Beri, naa Yimira,

³⁷ naa Bezari, naa Hodi, naa Shama, naa Shilisha, naa Yitiran konaa Beera.

³⁸ Yeteri pinambiile pe mēre ti nda: Yefune, naa Pisipa konaa Ara.

³⁹ Ula pinambiile pe mēre ti nda: Ara, naa Haniyeli konaa Iriziya.

⁴⁰ Ki leele mbele pe ni fuun paa pye Aseri setirige piile. Poro paa pye pe seye teelee wele. Paa pye nambala fannga fenne naa kotogofenne. Paa pye seye teelee pe go na. Nambala mbele paa jiri wa pe setirige ki ni, mbele pe mbaa ya sa malaga gbon (26 000)†.

8

Benzhame setirige piile sanmbala mbele paa pye ma cen wa Zheruzalemu ca

¹ Benzhame pinambyo kongbanja wo lawi ŋa Bela, wi shyen woo wo lawi ŋa Ashibeli, wi taanri woo wo lawi ŋa Ahira,

² wi tijere woo wo lawi ŋa Noha, wi kangurugo woo wo lawi ŋa Arafa.

³ Bela pinambiile pe mēre ti nda: Adari, naa Gera, naa Abihudi,

⁴ naa Abishuwa, naa Naama, naa Ahowa,

⁵ naa Gera, naa Shefufan konaa Huramu†.

⁶ Ehudi pinambiile mbele paa pye seye teelee wa Geba ca woolo pe sogowo poro wele yeen. Paa pe koli ma kari pe ni wa Manahati ca.

† 7:19 7.14-19: Nambu 26.29-34; Zhozu 17.1-18 † 7:29 7.20-29: Nambu 26.35; Zhozu 16-17 † 7:40 7.30-40: Zhene 46.17; Nambu 26.44-46 † 8:5 8.1-5: 1 Kuro 7.2-12; Zhene 46.21-22; Nambu 26.38-41

⁷ Poro la wele Naama, naa Ahiya konaa Gera. Gera wo wila pe koli ma kari pe ni. Wi pinambiile pe mere to lari nda: Uza konaa Ayihudi.

⁸ Shahrarayimu wila pinambiile pele yege se, maa ta wa Mowabu tara wasenge ki ni, wi jele shyen Hushimu naa Baara pe wangolo.

⁹ Wila jele wa yege le, na paa pye na yinri Hodeshi, mee Yobabu, naa Zibiya, naa Mesha, naa Malikamu,

¹⁰ naa Yehuzi, naa Sakiya konaa Mirima pe se wi na. Wi pinambiile poro la wele yeen. Paa pye seye teele.

¹¹ Wi pinambiile mbele wila se wi jo Hushimu wi na, pe mere ti nda: Abitubu konaa Elipaali.

¹² Elipaali pinambiile pe mere ti nda: Heberi, naa Misheyamu, naa Shemeri. Shemeri wo wila Ono ca, naa Lodi ca konaa ti kangara na kapire ti kan.

¹³ Beriya naa Shema poro paa pye sege teele wa Ayalon ca woolo pe sogowo. Poro paa Gati ca woolo pe puro.

¹⁴⁻¹⁶ Beriya pinambiile poro la wele Ayo, naa Shashaki, naa Yeremoti, naa Zebadiya, naa Aradi, naa Ederi, naa Mikayeli, naa Yishifa konaa Yoha.

¹⁷⁻¹⁸ Elipaali pinambiile pe mere ti nda: Zebadiya, naa Meshulamu, naa Hiziki, naa Heberi, naa Yishimerayi konaa Yobabu.

¹⁹⁻²¹ Shimayi pinambiile pe mere ti nda: Yakimu, naa Zikiri, naa Zabidi, naa Eliyenayi, naa Zilitayi, naa Eliyeli, naa Adaya, naa Beraya konaa Shimirati.

²²⁻²⁵ Shashaki pinambiile pe mere ti nda: Yishipan, naa Heberi, naa Eliyeli, naa Abidon, naa Zikiri, naa Hana, naa Hananiya, naa Elamu, naa Antotiya, naa Yifideya konaa Penuweli.

²⁶⁻²⁷ Yerohamu pinambiile pe mere ti nda: Shamisherayi, naa Shehariya, naa Ataliya, naa Yareshiya, naa Eliya konaa Zikiri.

²⁸ Ki nambala mbele pe ni fuun paa pye seye teele ma yala pe setiriye yi ni. Paa pye ma cen wa Zheruzalemu ca.

Sawuli setirige piile pe mere

²⁹ Gabawon ca ki kanfo† wila pye ma cen wa Gabawon ca ki ni; paa pye naa jo wi yinri Maaka.

³⁰ Wi pinambyo kongbanna paa pye naa yinri Abidon, mee Zuri taga, naa Kishi, naa Baali, naa Nadabu,

³¹ naa Gedori, naa Ayo konaa Zekeri.

³² Mikiloti wo la Shimeya se. Poro fun paa pye ma cen wa Zheruzalemu ca, ma pinle pe sege woolo pe ni.

³³ Neri wo la Kishi se. A Kishi wo Sawuli se. A Sawuli wo Zhonatan se, naa Malikishuwa, naa Abinadabu konaa Eshibaali.

³⁴ Zhonatan pinambyo wo lawi na Meribu Baali. A Meribu Baali wo Mishe se.

³⁵ Mishe pinambiile pe mere ti nda: Piton, naa Meleki, naa Tayereya konaa Ahazi.

³⁶ Ahazi wo la Yehowada se. A Yehowada wo Alemeti se, naa Azimaveti konaa Zimiri. A Zimiri wo Moza se.

³⁷ A Moza wo Bineya se. Bineya pinambyo wo lawi na Arafa. Arafa pinambyo wo lawi na Elasa. Elasa pinambyo wo lawi na Azeli.

³⁸ Azeli pinambiile paa pye kogoloni, pe mere ti nda: Azirikamu, naa Bokiru, naa Ishimayeli, naa Sheyariya, naa Abidiyasi konaa Hana. Poro pe ni fuun mbele poro la pye Azeli wi pinambiile.

³⁹ Azeli wi nosepyo lenana Eshaki wi pinambiile pe mere ti nda: Wi pinambyo kongbanna wo lawi na Ulamu, wi shyenwoo wo lawi na Yehushi, wi taanri woo wo lawi na Elifeleti.

⁴⁰ Ulamu pinambiile paa pye nambala malingbocoolo welimbele konaa sandiga wofenne. Paa pinambiile naa pishyenwoolo nambala legere ta. Paa pye lere cenme naa nafa shyen ma yiri ke (150).

Poro pe ni fuun mbele poro paa pye Benzhamé wi setirige piile wele.

9

Leele mbele paa yiri wa kulowo pi ni ma songoro ma pan ma cen wa Zheruzalemu ca

¹ Paa Izirayeli woolo pe ni fuun pe jiri ma pe mere ti yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe sewe wi ni†. Zhuda tara woolo paa pe koli ma kari pe ni kulowo wa Babiloni tara pe mbasinme pi kala na.

² Pe songorosaga ma yiri wa kulowo pi ni, leele mbele paa keli ma songoro ma pan ma cen wa pe tara lara ti ni, wa pe cara ti ni, poro paa pye Izirayeli woolo wele, naa saraga wofenne pe ni, naa Levi setirige piile poro naa Netiniyenye† paa pye tunmbyeele wa sherigo gbogo ki ni pe ni.

† 8:29 8:29: Yenjele senre seweele pele ni, ki yo wa ma wali fo Gabawon ca ki kanfo paa pye naa yinri Yeyiyeli (1 Kuro 9:35). † 9:1 9:1: 2 Sami 24.2 konaa mbe kari yege. † 9:2 9:2: Netiniyenye: Poro paa pye na tonno kori konaa na kangire jaa na paan ti ni wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni. Paa pye kulolo ma yiri cengele kele yege ni (Esidi 2.43,70; Nehe 7.72). † 9:3 9:3: Esidi 2.27; Nehe 7.72

³ Mbe taga wa ko na, Zhuda cenle woolo pele la pan ma cen wa Zheruzalemu ca, naa Benzhame cenle woolo pele ni, naa Efrayimu cenle woolo konaa Manase cenle woolo pele ni[†].

⁴ Wa Zhuda cenle li ni, mbele paa yiri wa Perezi sege ki ni poro la wele Utayi. Utayi to wo lawi na Amihudi. Amihudi to wo lawi na Omiri. Omiri to wo lawi na Imiri. Imiri to wo lawi na Bani.

⁵ Wa Silo sege ki ni, Asaya wo naa wi pinambiile pe ni poro paa pye wa. Asaya wo wila pye wi to wi pinambyo kongbanja we.

⁶ Wa Zera setirige ki ni, Yewuweli wo wila yiri wa naa wi sefenne sanmbala pe ni. Paa pye lere cenme kogoloni naa nafa tijere ma yiri ke (690).

⁷ Wa Benzhame cenle woolo pe ni, Meshulamu pinambyo Salu wila pye wa. Meshulamu to wo lawi na Hodaviya. Hodaviya to wo lawi na Hasenuwa.

⁸ Yerohamu pinambyo wo lawi na Yibineya. Uzi pinambyo wo lawi na Ela. Uzi to wo lawi na Mikiri. Shefatiya pinambyo wo lawi na Meshulamu. Shefatiya to wo lawi na Erewuweli. Erewuweli to wo lawi na Yibiniya.

⁹ Benzhame cenle woolo mbele paa songoro ma pan ma cen wa Zheruzalemu ca, ma yala pe setiriye yi ni, paa pye nambala cenme kolojere naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri kogoloni (956). Pe ni fuun paa pye seye teele wa pe seye yi ni.

*Saraga wofenne mbele
paa songoro ma pan
ma cen wa Zheruzalemu ca*

¹⁰ Saraga wofenne mbele paa songoro ma pan wa Zheruzalemu ca, poro la wele Yedaya, naa Yehoyaribu, naa Yakini,

¹¹ konaa Hilikiya pinambyo Azariya. Hilikiya to wo lawi na Meshulamu. Meshulamu to wo lawi na Zadoki. Zadoki to wo lawi na Merayoti. Merayoti to wo lawi na Ahitubu. Azariya wo wila pye Yennele li sherigo gbogo ki kagala ke yege sinvo.

¹² Adaya wila pye pe ni fun. Adaya to wo lawi na Yerohamu. Yerohamu to wo lawi na Pashuri. Pashuri to wo lawi na Malikiya; mee Masayi taga. Masayi to wo lawi na Adiyeli. Adiyeli to wo lawi na Yazera. Yazera to wo lawi na Meshulamu. Meshulamu to wo lawi na Meshilemiti. Meshilemiti to wo lawi na Imeri.

¹³ Mbe pinle pe sefenne saraga wofenne sanmbala pe ni, paa pye lere waga kele naa cenme koloshyen naa nafa taanri (1 760). Pe ni fuun paa pye seye teele, ma pye fannja fenne, na tunngo piin wa Yennele li sherigo gbogo ki ni.

*Levi setirige piile mbele
paa songoro ma pan
ma cen wa Zheruzalemu ca*

¹⁴ Levi setirige piile mbele paa songoro ma pan wa Zheruzalemu ca, poro la wele Shemaya. Shemaya to wo lawi na Hashubu. Hashubu to wo lawi na Azirikamu. Azirikamu to wo lawi na Hashabiya. Paa pye Merari wi setirige piile.

¹⁵ Bakibakari la pye pe ni fun, naa Hereshi, naa Galali, naa Mataniya. Mataniya to wo lawi na Mishe. Mishe to wo lawi na Zikiri. Zikiri to wo lawi na Asafu;

¹⁶ mee Abidiyasi taga. Abidiyasi to wo lawi na Shemaya. Shemaya to wo lawi na Galali. Galali to wo lawi na Yedutun; mee Berekiya taga. Berekiya to wo lawi na Asa. Asa to wo lawi na Elikana. Elikana wila pye ma cen wa Netofa ca woolo pe tara ti ni.

*Sherigo gbogo
yeyongo korosifenne
mbele paa songoro ma pan
ma cen wa Zheruzalemu ca*

¹⁷ Sherigo gbogo ki yeyongo korosifenne mbele paa songoro ma pan ma cen wa Zheruzalemu ca, poro la wele Shalumu, naa Akubu, naa Talimo, naa Ahima konaa pe sefenne sanmbala pe ni. Shalumu wo wila pye pe yege sinvo.

¹⁸ Ali ma pan ma gbon nala, wi setirige piile poro pe maa sherigo gbogo ki yeyongo nga wa yonlo yirisaga kee yeri ki korosi, ko nga pe maa yinri Wunlunaja yeyongo. Poro mbele poro paa pye yeyongo korosifenne Levi setirige piile pe ni.

¹⁹ Shalumu to wo lawi na Kore. Kore to wo lawi na Ebiyasafu. Ebiyasafu to wo lawi na Kore wa yege. Shalumu naa wi sefenne sanmbala pe ni, poro mbele paa pye Kore wi setirige piile wele, poro paa pye filisaga paraga go yeyongo ki korosifenne wele, paa yege nga na pe teleye paa pye na Yawe Yennele li woolo pe paara yinne censaga ki yeyongo ki korosi we.

²⁰ Faa Eleyazari pinambyo Fineyasi wo wila pye pe yege sinvo we, katugu Yawe Yennele laa pye wi ni[†].

²¹ Meshelemya pinambyo Zakari wila pye filisaga paraga go ki yeyongo korosifo wa fun.

²² Leele mbele paa wo, a pe pye yeyongo korosifenne, paa pye lere cenme shyen naa ke ma yiri shyen (212). Paa pe jiri ma pe mere ti yonlogo wa setirige piile sewe wi ni ma yala pe cara ti ni. Davidi wo naa

[†] 9:20 9.20: Eki 6.25; Nombu 25.7

Samiyeli na wila pye yariyanra yanfo wi ni, poro paa pe tege pe tunngo ki na. Pe tagawa pi kala na.

²³ Poro naa pe setirige piile pe ni, pe tunngo ko layi nga, mbaa Yawwe Yennele li censaga paraga go ki korosi, ko nga ki yen filisaga paraga go ye.

²⁴ Yeyongo korosifenne paa pye filisaga paraga go ki kanngoloyo tijere yi ni fuun yi na. Pele la pye wa yonlo yirisaga kee yeri, pele la pye wa yonlo tosaga kee yeri, pele la pye wa yonloparawa kameenge kee yeri, pele la pye wa yonloparawa kalige kee yeri.

²⁵ Pe sefenne sanmbala mbele paa pye ma cen wa pe cara ti ni, paa pye na paan pe korogo wagati wagati na tunngo piin pe ni yapelege nungba nungba.

²⁶ Katugu yeyongo korosifenne mbele paa pye yeketele, paa pye tijere wa Levi setirige piile pe ni. Paa pye na tunngo piin sanga pyew. Poro paa pye na Yennele li sherigo gbogo ki yumbiile sanmbala poro naa ki yarijende tegesara ti korosi.

²⁷ Poro paa pye na wonlo wa Yennele li sherigo gbogo ki kanngara na lara ti ni, katugu poro paa daga mbaa ki korosi konaa mbaa ki korosi ti yengele pinliwe pyew.

Levi setirige piile sanmbala pe kala

²⁸ Sherigo gbogo yaapire paa ti le Levi setirige piile pele kee paa ti korosi. Kila pye, pe kaa yinrigi ti ni, pe mari jiri, pe ka sila songoro ti ni, pe mari jiri.

²⁹ Pele yege la pye na lajenge kpoyi ki yaapire naa ki tunngo pyeyara ti korosi, naa muwe tiyoon pi ni, naa duven na pe ma wo saraga ma wo wi ni, naa sinme mba pe ma wo saraga pi ni, naa wusuna nuwo taan konaa nuwo taanyaara ti ni.

³⁰ Een fo saraga wofenne poro pele wele paa pye na nuwo taanyaara nda ti ma pinle ti yee ni ti gbegele pe ye.

³¹ Won na paa pye na waa tuguron sikalaga ni, Shalumu pinambyo kongbanja Matitiya na wila pye Levi setirige pyo, ma yiri wa Kore sege ki ni, wo wila pye na wo gbegele†.

³² Levi setirige piile pe sefenne mbele paa pye Keyati sege woolo, pele la pye na buru na pe ma kan Yennele yeri wi gbegele cempilige pyew†.

³³ Levi setirige piile mbele paa pye seye teele, a pe pe pye yurukoolo, paa yinre ta kan pe yeri, ma pe kee laga tunndo sannda ti na, katugu paa pye na pe yurukogo tunngo ki piin yonlo naa yembine.

³⁴ Poro mbele poro paa pye Levi setirige piile pe seye teele ma yala pe setiriye yi ni. Paa pye ma cen wa Zheruzalemu ca.

Wunlunaja Sawuli wi teleye naa wi setirige piile kala (1 Kuro 8.29-38)

³⁵ Gabawon ca ki kanfo paa pye naa yinri Yeyiyeli, pa wila pye ma cen wa Gabawon ca. Wi jo paa pye naa yinri Maaka.

³⁶ Wi pinambyo kongbanja paa pye naa yinri Abidon, mee Zuri taga, naa Kishi, naa Baali, naa Neri, naa Nadabu,

³⁷ naa Gedori, naa Ayo, naa Zakari konaa Mikiloti.

³⁸ Mikiloti wo la Shimeyamu se. Poro fun paa pye ma cen wa pe sefenne pe tanla. Paa pye ma cen wa Zheruzalemu ca, ma pinle pe sefenne sanmbala pe ni.

³⁹ Neri wo la Kishi se. A Kishi wo Sawuli se. A Sawuli wo Zhonatan se, naa Malikishuwa, naa Abinadabu konaa Eshibaali.

⁴⁰ Zhonatan pinambyo wo lawi na Meribu Baali. A Meribu Baali wo Mishe se.

⁴¹ Mishe pinambiile pe mere ti nda: Piton, naa Meleki konaa Tareya.

⁴² Ahazi wo la Yayera se. A Yayera wo Alemeti se, naa Azimaveti konaa Zimiri. A Zimiri wo Moza se.

⁴³ A Moza wo Bineya se. Bineya pinambyo wo lawi na Erefaya. Erefaya pinambyo wo lawi na Elasa. Elasa pinambyo wo lawi na Azeli.

⁴⁴ Azeli pinambiile paa pye kogoloni, pe mere ti nda: Azirikamu, naa Bokiru, naa Ishimayeli, naa Sheziriyi, naa Abidiyasi konaa Hana. Poro mbele poro paa pye Azeli wi pinambiile wele.

DAVIDI WI WUNLUWO SANGA

10

10-29

Sawuli wi kunwo (1 Sami 31.1-13)

¹ Pilige ka, Filisiti tara fenne paa saa to Izirayeli woolo pe na malaga ni wa Gilibowa yanwiga ki na. A Izirayeli woolo pe si fe pe yege. Paa Izirayeli woolo pe legere gbo wa.

² A Filisiti tara fenne pe si taga Sawuli wo naa wi pinambiile pe na na pe puro, mee saa Zhonatan naa Abinadabu konaa Malikishuwa pe gbo, Sawuli wi pinambiile wele.

³ Kona, a malaga ki si ngban Sawuli wo na koni†. A sandiga wonfenne pe si saa wi

† 9:31 9.31: Levi 2.5 † 9:32 9.32: Levi 24.5-8 † 10:3 10.3: Nga ki yo fo: A malaga ki si ngban Sawuli wo na koni, Yennele senre seweele pele ni, ki yen ma yonlogo wa ma yo fo Sawuli wila welege.

yan, a wi si fye jenge, fo na seri pe yege sogowo.

⁴ Kona, a Sawuli wi suu malingbonyaara lefo wi pye fo: «Ma tokobi wi kow wa wi wofogo ki ni mala gbo, jango ki leele mbele pee kenrekenre paga ka pan mbaa na jolo mbaa tege na na.» Een fo, a wi malingbonyaara lefo wi si je, katugu wila pye na fye fo jenge. Kona Sawuli wo jate wi suu tokobi wi le wi ye, mee yew ma kan wi na, maa yee gbo.

⁵ Naa Sawuli wi malingbonyaara lefo wila kaa ki yan Sawuli wi ku, a wi si yew ma kan wi yeera tokobi wi na fun, mee ku.

⁶ Sawuli wo naa wi pinambiile taanri pe ni, naa wi go woolo pe ni fuun pe ni, pa paa ku yeen wagati nungba wi ni.

⁷ Ki kaa pye ma, Izirayeli woolo mbele fuun paa pye ma cen wa gbunlundege laga ki ni, naa paa kaa ki yan leele paa fee konaa maga yan fo Sawuli naa wi pinambiile pe ni pe ku, a pe si yiri wa pe cara ti ni ma fe. A filisiti tara fenne pe si pan ma cen wa ki cara ti ni.

⁸ Ki goto, Filisiti tara fenne pe si kari mbe sa gboolo pe san. A pe si saa Sawuli wo naa wi pinambiile taanri pe yan pe toori ma ku wa Gilibowa yanwiga ki na.

⁹ A pe si Sawuli wi san, mee wi go ki kow ma kari ki ni konaa wi malingbonyaara ti ni. Ko punngo na, a pe si tun, a pe saa ki sentanra ti yari wa Filisiti tara fenne pe tara ti lagapyew ki ni, konaa maga yari pe yarisunndo ti kan naa tara woolo pe kan.

¹⁰ A pe si saa Sawuli wi malingbonyaara ti tege wa pe yarisunngo go ki ni, mee Sawuli wi go ki yannga wa pe yarisunngo Dagon ki gbogogo ki ni.

¹¹ Yabeshi ca nga wa Galaadi tara, naa ki ca woolo paa kaa nga fuun Filisiti tara fenne paa pye Sawuli wi na ki logo,

¹² a nambala kotogofenne pe ni fuun pe si yiri ma saa Sawuli gboo wo naa wi pinambiile pe gboolo pe le, ma kari pe ni wa Yabeshi ca. A pe si saa pe kajeere ti le wa terebenti tige ki ngo, wa Yabeshi ca. A pe si yenge le piliye koloshyen ni.

¹³ Sawuli wila ku wi mbasinme kagala ngele wila pye Yawe Yennele li na ke kala na. Wi sila yenle mbe Yawe Yennele li senre ti le. Een fo leele mbele pe maa kuulo pe yewe, poro wila saa jele pe yeri.

¹⁴ Wi sila yenle mbe Yawe Yennele li yewe li nandanwa kala li ni. Ki pye ma, Yawe Yennele laa ti, a pòo gbo, mee wunluwo pi kan Zheshe pinambyo Davidi wi yeri.

11

Davidi wila pye Izirayeli tara

ti wunlunanga

(2 Sami 5.1-5)

¹ Kona, a Izirayeli woolo pe ni fuun pe si saa gbogolo wa Davidi wi tanla wa Eburon ca, ma suu pye fo: «Wele, we yen ma cenle woolo ma pye kasanwa nungba ma ni.

² Wagati nga wi toro wi ni, sanga nga ni Sawuli wila pye wunluwo, mboro maa pye na Izirayeli woolo pe yege sinni wa malaga na kee na paan pe ni. Yawe Yennele, ma Yennele laa ma pye fo: «Ma yaa kaa Izirayeli, na woolo wele, pe yege sinni, mbe cen pe go na.» »

³ Kona, a Izirayeli lelele pe ni fuun pe si pan wa Davidi wi yeri wa Eburon ca. A Davidi wi si yon finliwe le pe ni Yawe Yennele li yege sogowo. A pe si sinme kpoyi wo Davidi wi na maa tege wunluwo Izirayeli tara ti go na, paa yege nga na Samiyeli wila ki yo, ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni.

Davidi wila Zheruzalemu

ca ki sho maga ta

(2 Sami 5.6-10)

⁴ Kona, Davidi wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni, pe si yiri sa to Zheruzalemu ca ki na, ko nga paa pye na yinri fun Zhebusi ca. Zhebusi cenle woolo mbele paa pye wa tara ti ni, pa paa pye ma cen wa†.

⁵ A Zhebusi ca woolo pe si Davidi wi pye fo: «Ma se ye laga we ca.» Een fo, a Davidi wi si malaga sigeca nga wa Siyon yanwiga ki na ki sho maga ta, ko pe yinri Davidi ca ye.

⁶ Davidi wila ki yo wi malingboonlo pe kan ma yo fo: «Lere nga ka keli mbe sa to Zhebusi cenle woolo pe na mbe ya pe ni, ko fo wo yaa pye to naa malingboonlo pe to.» Ki pye ma, a Zeruya pinambyo Zhouabu wi si keli ma yiri ma saa to pe na. A pe suu tege malingboonlo pe to.

⁷ A Davidi wi si saa cen wa ki malaga sigeca ki ni. Ko kala na, paa ki mege taga naga yinri Davidi ca.

⁸ A Davidi wi si yinre kan ma ca ki maga, maga le wa Milo laga ki na fo ma saa gbón wa ca ki mbogo ki na. A Zhouabu wo si ca ki lara sannna ti gbegele.

⁹ Davidi wila pye na fannga taa na kee yege suyi. Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo laa pye wi ni.

Davidi wi malingboonlo

welimbele pe mere

(2 Sami 23.8-39)

¹⁰ Davidi wi malingboonlo welimbele mbele paa pye teelee, pe mere ti nda. Poro naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni, poro paa Davidi wi saga maa tege fannga ki

† 11:4 11.4: Zhouzu 15.63; Kiti 1.21

na, ma yeresaga kan wi wunluwo pi yeri, ma yala senre nda Yawe Yenjele laa yo Izirayeli woolo pe wogo na ti ni.

¹¹ Ki malingboonlo welimbele poro la wele yeen, mbe yala pe yon ki ni: Haki-moni setirige pyo Yashobeyamu† wila pye malingboonlo kotogofenne taanri† wo wa. Wo wila lere cenme taanri (300) gbo wi njanraga ki ni malaga gbonsaga nungha na.

¹² Na wila taga wo na, wo lawi na Eleyazari. Ahohi pinambyo Dodo wo pinambyo lawi. Eleyazari wila pye malingboonlo welimbele taanri wo wa.

¹³ Wo wila pye Davidi wi ni wa Pasi Damimu laga ki ni, sanga na Filisiti tara fenne paa pe yee gbogolo malaga ki na we. Kere ta la pye wa ki laga ki na, orizhi legera la pye wa ti ni. A Izirayeli woolo pe nee fee Filisiti tara fenne pe yege.

¹⁴ Poro paa saa yere wa kere ti nandogomo nari go singi, mari sho, mee Filisiti tara fenne pe gbo. Yawe Yenjele laa ti, a Izirayeli woolo pe Filisiti tara fenne pe ya gbolo ya.

¹⁵ Pilige ka, wa malingboonlo teele nafa ma yiri ke pe ni, a taanri si yiri ma kari Davidi wi korogo wa Adulamu ca waliwege ki ni. Kila yala Filisiti tara fenne paa pan ma pe malingboonlo censaga ki kan wa Erefayi gbunlundege ki ni.

¹⁶ Ki sanga wi ni, Davidi wila pye wa wi larasaga ki ni, wa waliwege ki ni. Filisiti tara fenne pe malingboonlo pele la pan ma cen wa Betileemu ca.

¹⁷ A wogo si kaa Davidi wi yigi fo jenge. A wi sho fo: «Kolo na wi yen wa Betileemu ca yesaga ki na, ambo wi mbe ya saa tonmo pa ko na kan mboo wo?»

¹⁸ Kona, a ki malingboonlo teele taanri pe si saa Filisiti tara fenne pe malingboonlo censaga ki pari ma saa Betileemu ca yesaga kolo tonmo pa ko ma pan maa kan Davidi wi yeri. Een fo, Davidi wi sila yenle mboo wo. A wi suu wo tara maa pye saraga Yawe Yenjele li yege sogowo,

¹⁹ ma sho fo: «Yawe Yenjele lilan sho ki kala na li pyewe ni! Na mi kaga pye, kona ki cen ndee ki nambala mbele pe pe yee go ki pere ma kari ma saa tonmo pi ko pe kasanwa po mi wo, katugu pe pe yee go ki pere mee pan ki tonmo pi ni.» Ki pye ma, Davidi wi sila yenle mboo wo. Ki nambala kotogofenne taanri, nga paa pye koyi yeen.

²⁰ Zhouabu wi jonlo lenana Abishayi wo wila pye ki nambala taanri pe go na. Wo wila lere cenme taanri (300) gbo wi

njanraga ki ni. Wi mege kila yiri ki nambala taanri pe sogowo.

²¹ Ngbelege shyen wogo ki nambala taanri pe ni, wo paa pye na jate ma we. Wo wila pye pe go na. Een fo wi sila yala nambala kongbanmbala taanri poro ni.

²² Kabiseyeli ca fenne nana Yehoyada wi pinambyo Benaya wo wila taga wo na. Wila pye malingboon kotogofa. Wila kagbogolo legera pye. Wila Mowabu cenle woolo nambala shyen gbo mbele paa pye kotogofenne paa jara yen. Nezhi wopilige ka ni, ma yala were tila pye na kuun jenge, wo wila tigi tonmo wege ka ni, jara la pye wa, maa gbon maa gbo.

²³ Wo wila si Ezhipiti tara fenne nana wa gbo, na wi titonlowo pila pye metere shyen naa kongso. Njanraga la pye ki nana wi kee, nga ki kannyaga ki gbeme pila pye paa ghere bangoloma yen. Een fo, a Benaya wi si saa to ki nana wi na kannyaga ni, ma njanraga ki sho wi yeri, mee wi gbo ki ni.

²⁴ Kagala ngele Yehoyada pinambyo Benaya wila pye koro wele yeen. Wila mege ta jenge nambala kotogofenne taanri pe sogowo.

²⁵ Wila mege ta ma we nambala nafa ma yiri ke sanmbala pe na. Een fo wi sila yala nambala kotogofenne kongbanmbala taanri poro ni. A Davidi wi suu tege malingboonlo mbele paa pye na wo jate wi korosi pe go na.

²⁶ Malingboonlo welimbele sanmbala pe mere ti nda: Zhouabu wi jonlo lenana Azayeli, naa Betileemu ca fenne nana Dodo wi pinambyo Elihana,

²⁷ naa Shamoti na wila pye Harori ca fenne woo wi ni, naa Helezi na wila pye Pelon ca fenne woo wi ni;

²⁸ naa Tekowa ca fenne nana Ikeshi wi pinambyo Ira wi ni, naa Anatoti ca fenne nana Abiyezeri wi ni;

²⁹ naa Husha ca fenne nana Sibekayi wi ni, naa Ahohi ca fenne nana Ilayi wi ni;

³⁰ naa Netofa ca fenne nana Maharayi wi ni, naa Netofa ca fenne nana Baana wi pinambyo Heledi wi ni;

³¹ naa Iribayi pinambyo Itayi wi ni, ma yiri wa Gibeya ca, Benzham cenle woolo pe ca ye, naa Piraton ca fenne nana Benaya wi ni;

³² naa Nahale Gaashi ca fenne nana Hurayi wi ni, naa Beti Araba ca fenne nana Abiyeli wi ni;

³³ naa Bahurimu ca fenne nana Azimaveti wi ni, naa Shaalibon ca fenne nana Eliyaba wi ni;

† 11:11 11.11: 1 Kurro 27.2 † 11:11 11.11: Mbe yala Yenjele senre sewe lee na wi yen Gireki senre ni wi ni, naa sewe na pe yinri Siriyaki konaa na pe yinri vuligati wi ni, nga ki yo fo: Wila pye malingboonlo welimbele taanri wo wa, ki yen ma yonlogo wa pe ni ma yo fo: Wila pye malingboonlo welimbele nafa ma yiri ke wo wa.

³⁴ naa Gizon ca fenne naŋa Bene Hashumu wi ni, naa Harari ca fenne naŋa Shage wi pinambyo Zhonatan wi ni;

³⁵ naa Harari ca fenne naŋa Sakari wi pinambyo Ahiyamu wi ni, naa Uri pinambyo Elifali wi ni;

³⁶ naa Mekera ca fenne naŋa Eferi wi ni, naa Pelon ca fenne naŋa Ahiya wi ni;

³⁷ naa Karimeli ca fenne naŋa Heziro wi ni, naa Ezibayi pinambyo Naarayi wi ni;

³⁸ naa Natan wi nɔsepyo lenaŋa Zhouweli wi ni, naa Hagari pinambyo Mibihari wi ni;

³⁹ naa Amo cenle woolo naŋa Zeleki wi ni, naa Beroti ca fenne naŋa Naharayi wi ni, wo wila pye na Zeruya pinambyo Zhouwabu wi malingbɔɔnɔla ti lee;

⁴⁰ naa Yeteri ca fenne naŋa Ira wi ni, naa Yeteri ca fenne naŋa Garebu wi ni;

⁴¹ naa Heti cenle woolo naŋa Uri wi ni, naa Alayi pinambyo Zabadi wi ni;

⁴² naa Uruben cenle woolo naŋa Shiza wi pinambyo Adina wi ni. Wo wila pye Uruben cenle woolo pe go na, Malingbɔɔnɔla nafa ma yiri ke la pye wi ni;

⁴³ naa Maaka pinambyo Hana wi ni, naa Mitini ca fenne naŋa Zhouzafati wi ni;

⁴⁴ naa Ashitaroti ca fenne naŋa Uziya wi ni, naa Aroyeri ca fenne naŋa Hotamu wi pinambiile Shama konaa Yeyiyeli pe ni;

⁴⁵ naa Shimiri pinambyo Yediayeli wi ni, naa wi nɔsepyo lenaŋa Yoha wi ni ma yiri wa Tizi ca;

⁴⁶ naa Mahavimu ca fenne naŋa Eliyeli wi ni, naa Elinaamu pinambiile Yeribayi konaa Yoshaviya pe ni, naa Mowabu cenle woolo naŋa Yitima wi ni;

⁴⁷ naa Eliyeli, naa Obedi konaa Yaasiyeli Mezobaya.

12

*Malingbɔɔnɔla mbele
paa pye Davidi wi ni
Sawuli wagati wi ni*

¹ Wagati ŋa ni Davidi wila pye na lara Kishi pinambyo Sawuli wi na wa Zikilagi ca, nambala mbele paa yiri ma saa taga wi na, pe mɛɛ tori nda yɛɛn, malingbɔɔnɔla welimbele mbele paa Davidi wi saga wa malaga, poro pele la wele.

² Paa pye sandiga wonfenne. Kila pye pe ma ya ma sinndelege wa gbafurugo ni pe kalige naa pe kamɛnge ki ni, konaa ma ya ma sandiga ki won fun. Poro naa Sawuli wi ni paa pye sege nungba woolo, ma pye Benzhame cenle woolo.

³ Na wila pye pe go na, wo lawi ŋa Ayezeri. A Shemaa pinambyo Zhouwasi wi si taga ma yiri wa Gibeya ca, naa Azimaveti pinambiile Yeziyeli konaa Peleti,

naa Beraka, naa Anatoti ca fenne naŋa Yehu;

⁴ naa Gabawon ca fenne naŋa Yishimayeya. Wila pye malingbɔɔnɔla welimbele nafa ma yiri ke pe ni ma pye pe to wa;

⁵ naa Zheremi, naa Yahaziyele, naa Yohana, naa Gedera ca fenne naŋa Yozabadi;

⁶ naa Eluzayi, naa Yerimoti, naa Beyaliya, naa Shemariya, naa Harofu ca fenne naŋa Shefatiya;

⁷ naa Elikana, naa Yishiya, naa Azareyeli, naa Yoyezeri konaa Yashobeyamu, poro la yiri wa Kore setirige ki ni;

⁸ naa Gedori ca fenne naŋa Yerohamu wi pinambiile Yohela konaa Zebadiya.

*Nambala mbele paa yiri
wa Gadi cenle li ni
ma saa taga Davidi wi na*

⁹ Gadi cenle li ni, malingbɔɔnɔla welimbele peɛle la laga Sawuli wi na, ma saa taga Davidi wi na wa wi larasaga ki ni, wa gbinri wi ni. Paa malaga gbongo ki jen jenge tuguron sigeyaara naa njaanra ni. Paa ngban paa jaraye yɛn, mɛɛ sagala paa lufaala yɛn wa yanwira ti na.

¹⁰ Ezeri wo wila pye pe go na, a Abidiyasi wo pye shyen woo. A Eliyabu wo pye taanri woo.

¹¹ A Mishamana wo pye tijɛɛ woo. A Zheremi wo pye kangurugo woo.

¹² A Atayi wo pye kogoloni woo. A Eliyeli wo pye koloshyen woo.

¹³ A Yohana wo pye kolotaanri woo. A Elizabadi wo pye kolɔjɛɛ woo.

¹⁴ A Zheremi wo pye ke woo. A Makibanayi wo pye ke ma yiri nungba woo.

¹⁵ Ki Gadi cenle woolo mbele pe ni fuun paa pye malingbɔɔnɔla teele. Na wi fannga kila kologo pe ni fuun na, wi mbaa ya malaga gbɔn nambala cenme ni; na wi fannga kila gbɔgo pe ni fuun na, wi mbaa ya malaga gbɔn nambala waga kele (1 000) ni.

¹⁶ Poro mbele poro paa Zhuriden gbaan wi kon ma yiri yeɛle li yenge kongbannga ki ni; kila yala gbaan wi yin ma jaraga keɛ ki ni fuun ki na. Leele mbele paa pye ma cen wa ki gbunlundege lara ti ni, wa yonlo yirisaga yeri konaa yonlo tosaga yeri, poro mbele poro paa saa pe puro ma pe yirige wa.

*Nambala mbele paa yiri
wa Benzhame cenle
naa Zhuda cenle li ni
ma saa taga Davidi wi na*

¹⁷ Benzhame cenle woolo konaa Zhuda cenle woolo peɛle la kari wa Davidi wi yeri wa wi larasaga ki ni.

¹⁸ A Davidi wì si yiri ma pan ma yere pe yege sògowa, mɛɛ para pe ni ma yo fɔ: «Na kaa pye yè pan na kòrògo yeyinngge ni konaa mbanla saga, pa mi yaa gbogolo ye ni nungba. Eɛn fɔ na kaa pye yè pan mbanla fanla mbanla le na juguye pe kɛɛ, mbe sigi ta mi woro na kapege jate lere ni, pa kona we tɛleye pe Yennɛle li pye sɛrɛfɔ we sògowa, ligi kiti wi kon.»

¹⁹ Kona, a Yennɛle li yinne li si ye Amasayi wi ni, wo ɲa wila pye malingboonlo nafa ma yiri ke go na. A wi sho fɔ:

«We yen ma ni Davidi, we yen ma ni Zhesɛ pinambyɔ. Yeyinngge, ee, yeyinngge mbe pye ma wogo! Mbele pe yen nɔɔ sari yeyinngge mbe pye pe wogo,

katugu Yawe Yennɛle lo lɔɔn saga!»
Kì pye ma, a Davidi wì si yenle pe na, mɛɛ pe tɛge teele wa wi malingboonlo ɲgbelege ki ni.

*Nambala mbele pàa yiri
wa Manase cenle li ni
ma saa taga Davidi wi na*

²⁰ Sanga ɲa ni Davidi wila saa pinle Filisiti tara fenne pe ni mbe sa malaga gbɔn Sawuli wi ni, Manase cenle woolo pèle la saa taga wi na. Eɛn fɔ Davidi wo naa wi woolo pe ni, pe sila ta mbe pinle Filisiti tara fenne pe ni mbe malaga ki gbɔn; katugu Filisiti tara teele pàa kaa pe yɛɛ yan, ma Davidi wi sɔngoro ma yo wila kee. Pàa yo fɔ: «Davidi wi yaa ka sa kannga mbe taga wi tafo Sawuli wi na mbe yiri we kòrògo mbe we gbo†.»

²¹ Naa wila kaa sɔngoro ma kari wa Zikilagi ca, Manase cenle woolo mbele pàa taga wi na, pe mɛɛ ti nda: Adina, naa Yozabadi, naa Yediyayeli, naa Mikayeli, naa Yozabadi, naa Elihu konaa Zilitayi. Pe ni fuun nungba nungba pàa pye teele malingboonlo waga kelengele (1 000) go na, wa Manase cenle li ni.

²² Pe ni fuun pàa pye malingboonlo welimbele, pàa Davidi naa wi malingboonlo pe saga. Pàa pe tɛge malingboonlo teele wa Davidi wi malingboonlo ɲgbelege ki ni.

²³ Pilige pyew leele pèle la pye na paan na tari Davidi wi na, naa sari. Kì kala na, wi malingboonlo pàa kaa lege paa Yennɛle li malingboonlo janwa gbolo li yen.

*Izirayeli woolo mbele pàa kari
Davidi wi kòrògo wa Eburon ca*

²⁴ Nambala mbele pe mbaa ya malaga gbɔn, poro mbele pàa kari wa Eburon ca mbe sa Sawuli wi wunluwo pi sho mbɔo kan Davidi wi yeri, ma yala Yawe Yennɛle

làa sɛnrɛ nda yo ti ni, pe yon koyi ɲga yɛɛn.

²⁵ Zhuda cenle woolo pàa pye nambala waga kogoloni naa cenme kolotaanri (6 800). Tuguron sigeyaara naa njaanra la pye pe yeri, pàa gbɛgele mbe malaga gbɔn.

²⁶ Simeyon cenle woolo pàa pye malingboonlo welimbele waga koloshyen naa cenme (7 100), ma gbɛgele mbe malaga gbɔn.

²⁷ Levi setirige piile pàa pye nambala waga tijere naa cenme kogoloni (4 600);

²⁸ naa Yehoyada ni, wo la pye Aron setirige piile pe go na. Nambala waga taanri naa cenme koloshyen (3 700) pàa pye wo pungo na;

²⁹ naa Zadoki ni, wila pye lefonɲo malingboon kotogofɔ, naa malingboonlo teele nafa ma yiri shyen ni, ma yiri wa wi sege ki ni.

³⁰ Benzhamɛ cenle woolo pe ni, poro mbele pàa pye Sawuli wi sefenne, pàa pye nambala waga taanri (3 000); katugu maga le wa fɔ ma pan ma gbɔn ki sanga wi na, kì cenle woolo pe legere la koro na mara Sawuli wi go woolo pe na.

³¹ Efirayimu cenle woolo pàa pye nambala kotogofenne waga nafa naa cenme kolotaanri (20 800). Pe ni fuun pe mɛɛ tila yiri pe setiriye yi ni.

³² Manase cenle li walaga woolo mbele pàa pye wa yonlo tosaga kɛɛ yeri, nambala mbele pàa pe mɛɛ ti yeri, ma pe wo ma pe torogo pe sa Davidi wi tɛge wunluwo, pàa pye lere waga ke ma yiri kolotaanri (18 000).

³³ Isakari cenle woolo pàa pye malingboonlo teele cenme shyen (200) naa pe sefenne sanmbala pe ni, pàa pye na poro yege sinni. Pàa pye tijinliwe fenne, na kagala ɲgele Izirayeli woolo paa daga mbaa piin konaa ke pyesanga wi jenni naa yege nari.

³⁴ Zabulon cenle woolo pàa pye nambala waga nafa shyen ma yiri ke (50 000). Pàa malaga gbongo kì forogo maga jɛn. Malingbonyaara cenle pyew tà la pye pe yeri. Pàa gbɛgele mbe malaga gbɔn jatere nungba ni.

³⁵ Nefitali cenle woolo pàa pye malingboonlo teele waga kele (1 000) naa malingboonlo waga nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen (37 000) ni pe pungo na. Pàa pye tuguron sigeyaara konaa njaanra ni.

³⁶ Dan cenle woolo mbele pàa gbɛgele mbe malaga gbɔn, pàa pye nambala waga nafa ma yiri kolotaanri naa cenme kogoloni (28 600).

† 12:20 12:20: 1 Sami 29.1-5

³⁷ Aseri cenle woolo mbele pàa malaga gbongo ki forogo maga jen, ma gbegele mbe malaga gbón, pàa pye nambala waga nafa shyen (40 000).

³⁸ Wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kee yeri, Uruben cenle woolo mbele pàa pye wa, naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo pe ni, pàa pye nambala waga cenme naa nafa (120 000). Malingbonyaara cenle pyew tà la pye pe yeri.

³⁹ Ki nambala mbele pe ni fuun pàa pye malingbòonlo, ma gbegele mbe malaga gbón. Pàa pan wa Eburon ca ma tagala pe yee na, kotojenge ni mbe Davidi wi tege wunluwo Izirayeli tara ti ni fuun ti go na. Izirayeli woolo sanmbala pe ni fuun pàa yon wa nungba mbe wunluwo pi kan Davidi wi yeri.

⁴⁰ Pàa piliye taanri yo pye wa Davidi wi ni, na nii na woo, katugu pe sefenne pàa yaakara gbegele pe kan.

⁴¹ Tara woolo mbele pàa pye ma cen wa pe tanla, ali Isakari cenle woolo wele, naa Zabulon cenle woolo konaa Nefitali cenle woolo pe ni, pàa pye na paan yaakara ni sofilele na, naa yongomeye na, naa sofilele worosoye na konaa nere na, nari kaan. Pàa pan muwe ni, naa figiye pire wara shashara ni, naa erezen pire wara ni, naa duven ni, naa sinme ni, naa nere konaa simbaala naa sikaala legere ni, katugu yogorimo pila pye wa Izirayeli tara ti ni.

13

*Davidi wila kari yon finliwe kesu wi ni wa Zheruzalemu ca
(2 Sami 6.1-11)*

¹ Kona, a Davidi wì suu malingbòonlo teelee mbele pàa pye lere waga kelengele (1 000) go na, naa lere cenme cenme go na pe yeri konaa kagala yege wofenne pe ni fuun pe ni ma para pe ni.

² Ko pungo na, a wì si para Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe ni, ma yo fò: «Na kaa pye ki kala na li yen ma yon ye yege na, na kaa si pye ki yen Yawe Yennele li nandanwa kala, ye ti we tunngo torogo Izirayeli tara ti lagapyew ki ni we sefenne mbele pe koro wa pe yeri, naa saraga wofenne poro naa levi setirige piile pe yeri wa pe cara ti ni konaa ti kanngara na lara ti ni, jango pe pan pe taga we na.

³ Kona we yaa sa we Yennele li yon finliwe kesu wi le mbe pan wi ni laga we yee tanla, katugu Sawuli wi wunluwo wagati wi ni, we sila ki kala li jate saa le.»

⁴ A janwa wi ni fuun wì sigi senre ti yan fò ti yen ma yon, a pe ni fuun pè si yenle ti na.

⁵ Kona, a Davidi wì si Izirayeli woolo pe ni fuun pe gbogolo, maga le wa Ezhipiti tara lafogo yon woolo pe na, fò ma saa gbón wa Lebo Hamati ca yesaga woolo pe na, fò pe sa Yennele li yon finliwe kesu wi le wa Kiriyati Yeyarimu ca pe pan wi ni†.

⁶ Ki pye ma, a Davidi wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni, pè si kari wa Baala ca, ko nungba ko pe yinri Kiriyati Yeyarimu ca ye, wa Zhuda tara, mbe sa Yennele li yon finliwe kesu wi le, wo na Yawe Yennele li yen ma cen wa sherubenye pe sogowo, a li mege ki yen na yinri wi na we†.

⁷ A pè si Yennele li yon finliwe kesu wi le wa Abinadabu wi go maa le wotoro fonjo ni, na nere maa tilele. Uza naa Ayo poro pàa pye na wotoro wi yege sinni.

⁸ Davidi wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni, pàa pye na ngoniye gbón, naa juruye ni, naa pimbigile ni, naa weere† ni konaa na mbaanra wiin Yawe Yennele li yege sogowo pe fannga ki ni fuun ni, na yuuro koo.

⁹ Naa pàa ka saa gbón wa Kidon yarilire sunsaga ki na, a Uza wì suu kee ki sanga ma yon finliwe kesu wi yigi, katugu nere tila wonri wi ni.

¹⁰ Kona, a Yawe Yennele li si nawa ngban Uza wi ni fò jenge. A Yawe Yennele li suu gbón maa gbo, katugu wila wi kee ki sanga ma jiri yon finliwe kesu wi na. Uza wila ku le Yennele li yege sogowo.

¹¹ A Davidi wì si nawa ngban fò jenge, katugu Yawe Yennele làa nawa ngban Uza wi ni maa gbo. A pè sigi laga ki mege taga naga yinri Perezi Uza† ali ma pan ma gbón nala.

¹² A Davidi wì si fye Yennele li yege ki pilige ki ni, mee yo fò: «Mele mbee kari Yennele li yon finliwe kesu wi ni wa na go?»

¹³ Ki pye ma, wi sila yenle mbe kari yon finliwe kesu wi ni wa wi go, wa Davidi ca ki ni. Een fò, a wì si ti a pè kari ma saa wi tege wa Gati ca fenne nanja Obedi Edomu wi go.

¹⁴ Yennele li yon finliwe kesu wila yenge taanri ko pye wa Gati ca fenne nanja Obedi Edomu wi go. A Yawe Yennele li si duwaw Obedi Edomu naa wi go woolo pe na konaa wi kee yaara ti ni fuun ti na.

† 13:5 13.5: 1 Sami 7.1-2 † 13:6 13.6: Eki 25.22 † 13:8 13.8: 1 Sami 18.6; 2 Sami 6.5; 1 Kuro 15.16; 16.5; 25.1,6; 2 Kuro 5.12; 29.25; Esidi 3.10; Nehe 12.27; Yuuro 150.5 † 13:11 13.11: Maga logo Eburuye senre ti ni Perezi Uza ko koro wo yen fò: Gbonro nda tila Uza gbón.

14

*Yenñe le lãa Davidi wunluwo
pi kan yeresaga ni
(2 Sami 5.11-16)*

¹ Kona, a Tiri ca wunlunaŋa Hiram wi si leele torogo wa Davidi wi yeri sɛdiri tire ni, naa sinndeere tefenne konaa tire tefenne ni, pe sa wunluwo go ki kan Davidi wi kan.

² Ki pye ma, a Davidi wi sigi jen ma yo Yawe Yenñe le lãa wi gbegele maa tege wunluwo Izirayeli tara ti go na, konaa maa wunluwo pi mege ki yirige Izirayeli, li woolo pe kala na.

³ Davidi wila jeele pele yege le naa wa Zheruzalemu ca ma pinambiile konaa sumborombiile pele yege se.

⁴ Piile mbele wila se wa Zheruzalemu ca pe mere ti nda: Shamuwa, naa Shobabu, naa Natan, naa Salomo,

⁵ naa Yibari, naa Elishuwa, naa Elifeleti,

⁶ naa Noga, naa Nefegi, naa Yafiya,

⁷ naa Elishama, naa Beeliyada konaa Elifeleti.

*Davidi wila malaga gbɔn ma ya
Filisiti tara fenne pe ni
(2 Sami 5.17-25)*

⁸ Naa Filisiti tara fenne paa kaa ki logo ma yo pɛ sinme kpoyi wo Davidi wi na maa tege wunluwo Izirayeli tara ti ni fuun ti go na, a pe ni fuun pɛ si yiri wi korogo malaga ni. Naa Davidi wila kaa ki wogo ki logo, a wi si yiri mbe sa pe fili.

⁹ A Filisiti tara fenne pɛ si pan ma jaraga wa Erefayi gbunlundege laga ki ni.

¹⁰ Kona, a Davidi wi si Yawe Yenñe le li yewe ma yo fo: «Mbe ya kari sa to Filisiti tara fenne pe na le? Ma yaa pe le na kee le?»

A Yawe Yenñe le li si Davidi wi yon sogo ma yo fo: «Ta kee ma sa to pe na, mi yaa pe le ma kee.»

¹¹ A Filisiti tara fenne pɛ si kari ma saa gbɔn fo wa Baali Perazimu laga ki na; a Davidi wi si malaga gbɔn ma ya pe ni wa ki laga ki na. Kona, a wi sho fo: «Yawe Yenñe le li tulugo wo wa na juguye pe ngbeleye yi ni na kee ki fanŋa na, paa yege ŋga na tonmo ma kaa tonmo fonŋologo wo we.» Ki kala na, pɛge laga ki mege taga naga yinri Baali Perazimu.

¹² A Filisiti tara fenne pɛ si fe ma kari ma pe yarisunndo ti yaga le ki laga ki na. A Davidi wi si kono kan ma yo peri sogo.

¹³ Pilige ka naa, a Filisiti tara fenne pɛ si kari ma saa jaraga wa Erefayi gbunlundege ki ni.

¹⁴ A Davidi wi si Yenñe le li yewe naa ŋga wila daga mbe pye ki ni. A Yenñe le li suu yon sogo ma yo fo: «Maga ka taga pe punŋo na mbe sa to pe na. Eɛn fo ma

surugu ma toro ma lali pe ni, ma sa yiri pe na wa pe yege, wa muriye tire ti yesinne na.

¹⁵ Na maga kaa tangala nuru wa muriye tire ti go na sanga ŋa ni, pa kona ma yiri ma sa to pe na, kona mɔ jen mi ŋa Yenñe le, muwi mi yen na tanri ma yege mbe sa malaga gbɔn Filisiti tara fenne malingboonlo censaga woolo pe ni.»

¹⁶ Ŋa Yenñe le lãa yo Davidi wi kan, a wi sigi pye ma. A wi malingboonlo ngbeleye yi si to Filisiti tara fenne pe na malaga ni, ma ya pe ni, maga le wa Gabawon ca fo ma saa gbɔn wa Gezeri ca ki na.

¹⁷ Davidi wi mege kila yiri tara ti ni fuun ti ni. A Yawe Yenñe le li si ti, a cengele ke ni fuun kaa fyɛ Davidi wi yege.

15

*Paa Yawe Yenñe le
li yon finliwe kesu wi le
ma kari wi ni wa Zheruzalemu
(2 Sami 6.12-23)*

¹ Kona, a Davidi wi si ti, a pɛ yinre kan wi kan wa Davidi ca ki ni. A wi si laga ka gbegele ma paraga go kan wa Yenñe le li yon finliwe kesu wi kan.

² Ko punŋo na, a Davidi wi sho fo: «Levi setirige piile poro ce pe daga mbaa Yenñe le li yon finliwe kesu wi tungu, katugu poro wele Yawe Yenñe le lãa wo paa wi tungu konaa mbege pye pe tunŋgo fo sanga pyew.»

³ A Davidi wi si Izirayeli woolo pe ni fuun pe gbogolo wa Zheruzalemu ca, jango mbe kari Yawe Yenñe le li yon finliwe kesu wi ni wa laga ŋga wila gbegele wi kan ki ni.

⁴ A wi si Aron pinambiile poro naa Levi setirige piile pe yeri ma pe gbogolo.

⁵ Kehati setirige piile pe ni, Uriyeli wo wila pye pe to; wi sefenne nambala cenme naa nafa (120) la pye wi ni.

⁶ Merari setirige piile pe ni, Asaya wo wila pye pe to; wi sefenne nambala cenme shyen naa nafa (220) la pye wi ni.

⁷ Gerishomu setirige piile pe ni, Zhouweli wo wila pye pe to; wi sefenne nambala cenme naa nafa ma yiri ke (130) la pye wi ni.

⁸ Elizafan setirige piile pe ni, Shemaya wo wila pye pe to; wi sefenne nambala cenme shyen (200) la pye wi ni.

⁹ Eburon setirige piile pe ni, Eliyeli wo wila pye pe to; wi sefenne nambala nafa tijere la pye wi ni.

¹⁰ Uziyeli setirige piile pe ni, Aminadabu wo wila pye pe to; wi sefenne nambala cenme naa ke ma yiri shyen (112) la pye wi ni.

¹¹ Davidi wila saraga wofenne Zadoki konaa Abiyatari pe yeri, naa Levi setirige

piile Uriyeli, naa Asaya, naa Zhoueli, naa Shemaya, naa Eliyeli konaa Aminadabu pe ni.

¹² A wi si pe pye fo: «Yoro ye yen Levi setirige piile pe seye teele wele. Ye ye yee pye kpoyi, yoro naa ye sefenne pe ni, jango ye Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li yon finliwe kesu wi le, ye kari wi ni wa laga nga mi gbegele wi kan ki ni.

¹³ Ma jen yonlo kongbanna li na, ye sila pye wa we ni. Ki kala na, Yawe Yennele, we Yennele laa nawa ngban jenge ma wa gbo we ni, katugu we sila sa yon finliwe kesu wi le mbe yala ki kakondengegele ke ni.»

¹⁴ Ki pye ma, a saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe ni pe si pe yee pye kpoyi mbe kari sa Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li yon finliwe kesu wi le.

¹⁵ Levi setirige piile paa saa Yennele li yon finliwe kesu wi le pe pajoro ti na wi lekannagala ke ni, paa yee nga na Moyisi wila ki yo ma yala Yawe Yennele li senre ti ni†.

¹⁶ A Davidi wi sigi yo fun Levi setirige piile pe yeekele pe kan ma yo fo pe sefenne mbele pe yen yurukoolo pe pele wo pe ni, pe pe yarigbonro ti le; to ti yen juruye, naa ngoniye konaa weere ni†, paa ti gboon jenge mbege naga fo paa yogori.

¹⁷ Ki pye ma, a Levi setirige piile pe si yurukoolo pe wo. Poro la wele Zhoueli pinambyo Hema, naa wi nosepyo Berekiya wi pinambyo Asafu wi ni, konaa Kushaya pinambyo Etan wi ni, ma yiri wa Merari sege ki ni.

¹⁸ Paa Levi setirige piile mbele paa pye yeyongo korosifenne pe wo ma pe taga pe na paa pe sari. Pe mere ti nda: Zakari, naa Beni, naa Yaazyeli, naa Shemiramoti, naa Yehiyeli, naa Uni, naa Eliyabu, naa Benaya, naa Maaseya, naa Matitiya, naa Elifelehu, naa Mikineya, naa Obedi Edomu konaa Yeyiyeli.

¹⁹ Yurukoolo Hema, naa Asafu konaa Etan poro paa pye na tuguyenre weere ti gboon.

²⁰ Zakari, naa Aziyeli, naa Shemiramoti, naa Yehiyeli, naa Uni, naa Eliyabu, naa Maaseya konaa Benaya poro la pye na juruye gboon, mbele paa pye magangbanla ni.

²¹ Matitiya, naa Elifelehu, naa Mikineya, naa Obedi Edomu, naa Yeyiyeli konaa Azaziya poro paa pye na ngoniye mbele paa pye mangala kolotaanri kolotaanri ni pe gboon na yurukoolo pe yee sinni.

²² Kenaniya na wila pye Levi setirige piile pe to, wo wila pye na yurukoolo ki

yee sinni, katugu wila ki tunngo ki yee jen fo jenge.

²³ Berekiya konaa Elikana poro paa pye na yon finliwe kesu wi korosi.

²⁴ Saraga wofenne Shebaniya, naa Zhouafati, naa Netaneyeli, naa Amasayi, naa Zakari, naa Benaya konaa Eliyezeri poro paa pye na mbaanra ti wiin wa Yennele li yon finliwe kesu wi yee. Obedi Edomu konaa Yehiya poro la pye fun yon finliwe kesu wi korosifenne.

Paa ye Yennele li yon finliwe kesu wi ni wa Zheruzalemu ca (2 Sami 6.12-19)

²⁵ Kona, a Davidi wo naa Izirayeli tara lelelepe ni, naa malingboonlo teele mbele paa pye lere waga kelengele (1 000) go na pe ni, pe si yiri ma kari sa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi le wa Obedi Edomu go mbe yiri wi ni. Paa pye na yogori fo jenge.

²⁶ Yennele li fannga na, Levi setirige piile paa ya ma Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi tugo. A pe si napene koloshyen naa simbapene koloshyen wo saraga li yeri.

²⁷ Davidi wila len jese derigbogo le. Levi setirige piile mbele paa yon finliwe kesu wi tugo to tari paa le fun, naa yurukoolo pe ni konaa Kenaniya na wila pye yurukoolo pe to wi ni. Mbe taga wa ko na, efodi le jese woo la pye Davidi wi na fun.

²⁸ Izirayeli woolo pe ni fuun paa kari ma saa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi le na yogori fo jenge, konaa na simbaala yeenre mbaanra naa tuguyenre mbaanra wiin, na weere, naa ngoniye konaa juruye gboon.

²⁹ Naa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wila kaa na yiin wa Davidi ca ki ni sanga na ni, a Sawuli sumborombyo Mikali wi si wele wa fenetiri wi ni, mee wunlunana Davidi wi yan wila yoo na yeni nayinme pi kala na. Kona, a Mikali wi si Davidi wi tifaga wa wi kotogo ki na.

16

¹ Naa paa kaa kari Yennele li yon finliwe kesu wi ni, a pe si saa wi tege wa para go nga Davidi wila kan wi kan ki nandogomo. A pe si saara sogoworo naa nayinme saara wo Yennele li yeri.

² Naa Davidi wila kaa saara sogoworo, naa nayinme saara ti wo mako, a wi si duwaw pye leele pe kan Yawe Yennele li mege na.

³ Ko pungo na, a wi si buru nungba nungba, naa kaforo konaa erezen piwara shashara nungba nungba kankan Izirayeli woolo pe ni fuun pe yeri, ki nambala naa ki jeele.

† 15:15 15.15 Eki 25.14 † 15:16 15.16: 1 Sami 18.6; 2 Sami 6.5; 1 Kuro 13.8; 16.5; 25.1.6; 2 Kuro 5.12; 29.25; Esidi 3.10; Nehe 12.27; Yuuro 150.5

⁴ A wi si Levi setirige piile pele wo ma pe tege Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi tunngo ki na, paa Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li yenri, paa li gbogo konaa paa li sonni.

⁵ Asafu wo wila pye pe to, a Zakari si taga, naa Yeyiyeli, naa Shemiramoti, naa Yehiyeli, naa Matitiya, naa Eliyabu, naa Benaya, naa Obedi Edomu konaa Yeyiyeli. Yarigbonro la pye pe yeri, to ti yen juruye naa ngoniye. Asafu wo wila pye na weere[†] ti gboon.

⁶ Saraga wofenne Benaya konaa Yahazyeli poro la pye na mbaanra ti wiin suyi Yennele li yon finliwe kesu wi yege sogowo.

⁷ Ko pilige koyi Davidi wila ki peli ma Asafu naa wi sefenne pe tege paa yuuro koo paa Yawe Yennele li sonni.

*Yurugo nga paa ko
(Yuuro 105.1-15)*

⁸ Yaa Yawe Yennele li sonni, yaa li mege ki yinri.

Yaa li kagbogolo pyewe pi senre yuun cengele sanngala ke sogowo.

⁹ Yaa yuuro koo li kan, yaa sonmo yuuro koo yaa li gbogo.

Yaa li kagbogolo ke yari.

¹⁰ Yaa ye yee gbogo li mege kpoyi ki kala na.

Mbele fuun pe yen na Yawe Yennele li lagajaa, paa yogori.

¹¹ Yaa wele Yawe Yennele lo yeri, yaa li fannga ki lagajaa.

Yaa li lagajaa sanga pyew.

¹² Yaa ye yee nawa tuun kajenge kagbogolo ngele li pye ke na.

Yaa ye yee nawa tuun li kafonngolo naa li kiti konkagala ke na,

¹³ yoro Izirayeli setirige piile, yoro mbele li tunmbyeele wele,

yoro Zhakobu pinambiile, yoro mbele li wo we.

¹⁴ Lo li yen Yawe Yennele, we Yennele le. Lo li yen fannga ki na tara ti lagapyew ki ni.

¹⁵ Yaa nawa tuun li yon finliwe pi na sanga pyew,

li senre nda li kan setirige piile yirisaga legere yeri ti na.

¹⁶ Laa ki yon finliwe pi le Abirahamu wi ni,

ma wugu pi wogo na ma Izaki wi kan.

¹⁷ Laa ki yon finliwe pi gbegele maa le naa Zhakobu wi ni,

maa pye kondegele wi kan,

maa pye yon finliwe mbakoo, wo na Izirayeli wi kan[†].

¹⁸ Laa yo fo: «Mi yaa Kana tara ti kan ye yeri,

ti yaa pye ye korogo, nga ki kan ye yeri[†].»

¹⁹ Ki wagati wi ni, paa pye jengele, pe sila lege.

Paa pye nambanmbala ma cen wa ki tara ti ni.

²⁰ Paa pye na yanri cengele ke sogowo na toro,

pe ma yiri wunluwo tara ta ni mbe kari ta ni.

²¹ Een fo Yennele li sila yere ki na lere wa mbege kan pe na mbe pe jolo.

Laa para wunlumbolo pele na pe kala na,

²² ma yo fo: «Mbele mi wo na yee kan,

yaga ka jiri pe na.

Yaga ka kapege pye na yon senre yofenne

pe na[†].»

²³ Yoro dunruya woolo ye ni fuun, yaa yuuro koo Yawe Yennele li kan.

Yaa ki yari pilige pyew, fo lo li yen shofowe.

²⁴ Yaa li gbogowo pi senre ti yege yuun cengele ke sogowo.

Yaa li kajenge kagbogolo ke senre yuun leele pe ni fuun pe sogowo.

²⁵ Katugu Yawe Yennele li gbogo, li daga paa li sonni.

Ki daga paa fye li yege mbe we yarisunndo ti ni fuun ti na;

²⁶ katugu yarisunndo nda cengele sanngala ke maa gbogo, ti woro yaraga ka,

ma sigi ta Yawe Yennele lo li naayeri wi da.

²⁷ Gbogowo yanwa naa wunluwo pi yen li woo.

Fannga naa yogorimo maa taa wa li censaga ki ni.

²⁸ Cengele ngele laga tara na, yaa Yawe Yennele li gbogo.

Yaa li gbogowo yanwa naa li fannga ki senre yuun.

²⁹ Yaa Yawe Yennele li mege ki gbogo, li daga ki wogo ki ni.

Yaa paan ye yarikanra ti ni li yege sogowo.

Ye ye yee pye kpoyi, yaa foli li yege sogowo yaa li gbogo.

³⁰ Dunruya woolo ye ni fuun yaa fye yaa seri Yawe Yennele li yege.

Tara ti yen yeresaga wa ti yongolo ke ni, ti se wo wa ti yongolo ke ni fyew.

³¹ Naayeri yaara yaa yogori, tara na yaara ti pye nayinme ni.

[†] 16:5 16:5: 1 Sami 18:6; 2 Sami 6:5; 1 Kuro 13:8; 15:16; 25:1,6; 2 Kuro 5:12; 29:25; Esidi 3:10; Nehe 12:27; Yuuro 150.5

[†] 16:17 16:17: Zhene 12:7; 26:3; 28:13; Yuuro 105.10 [†] 16:18 16:17-18: Yuuro 105.11 [†] 16:22 16:21-22: Zhene

20.3-7; Yuuro 105.15

Paa ki yuun cengele ke sɔgɔwɔ fɔ: «Yawe Yennɛle li yen wunluwɔ.»

³² Kɔgoje wo naa wi nawa yaara ti ni fuun tila tinme gbɔɔ yinrigi!

Yan nawa naa yanyaara ti ni fuun tila yɔgɔri!

³³ Kɔlogo tire tila jɔrɔgi nayinme ni Yawe Yennɛle li yege sɔgɔwɔ,

katugu wila paan mbe kiti sinɛ kɔn laga tara ti na[†].

³⁴ Yaa Yawe Yennɛle li sɔnni,

katugu li yen jenne, katugu li kagbaraga ki yen kɔsaga fu[†].

³⁵ Yaa ki yuun fɔ: «E, Yennɛle, we shofo, we sho.

Ma we gbogolo, ma we sho cengele sanɔgala ke sɔgɔwɔ,

janɔgo waa ma mege nga ki yen kpoyi ki sɔnni.

Waa yɔgɔri waa ma gbogo.

³⁶ Sɔnmɔ yen Yawe Yennɛle, Izirayeli woolo Yennɛle li woo sanga wi ni fuun fɔ tetete!»

Kona, a leele pe ni fuun pɛ sigi sho ma yo fɔ: «Anmiina, sɔnmɔ yen Yawe Yennɛle li woo[†].»

Sherege ki pyelomo

³⁷ Kona, a Davidi wi si Asafu naa wi sefenne pe yaga wa Yawe Yennɛle li yɔn finliwe kesu wi yege sɔgɔwɔ, janɔgo paa pe tunngo ki piin yɔn finliwe kesu wi yege sɔgɔwɔ sanga pyew, mbe yala ki daga mbaa piin yege nga na pilige pyew ki ni.

³⁸ Wila Yedutun pinambyɔ Obɛdi Edomu, naa Hosa naa pe sefenne nafa taanri ma yiri kolotaanri poro wɔ, ma pe tege yeyongo korosifenne.

³⁹ Yennɛle gbɔgosaga nga kila pye wa Gabawɔn ca, wila saraga wɔfo Zadoki naa wi sefenne sanmbala pe tege paa tunngo piin wa Yawe Yennɛle li censaga paraga go nga kila pye wa ki ni,

⁴⁰ janɔgo paa saara sogoworo woo wa saara sogoworo ti ma sogo saraga wɔsaga nga na ki na suyi, pinliwe naa yonlokogo, nga fuun ki yen ma yonlogo wa lasiri ɲa Yawe Yennɛle lɔa kan Izirayeli woolo pe yeri mbaa ki yɔn finli.

⁴¹ Hema naa Yedutun poro la pye pe ni, konaa leele mbele fuun pɔa wɔ pe ni. Pɔa pe mere ti yeri, janɔgo poro mbaa Yawe Yennɛle li gbogo, katugu li yinriwe tawa pi yen kɔsaga fu.

⁴² Hema naa Yedutun poro pɔa pye na mbaanra ti wiin, na weere ti gbɔɔn, konaa na yarigbonro sannda ti gbɔɔn na yala yuuro nda pɔa pye na koo na Yennɛle

gbogo ti ni. Yedutun wi pinambiile poro pɔa pye yeyongo korosifenne wele.

⁴³ Ko punɔgo na, a leele pe ni fuun nunɔba nunɔba pɛ si kari pe yinre. A Davidi wi si songoro ma kari wi go mbe sa duwaw pye wi go woolo pe kan[†].

17

Yennɛle lɔa yɔn fɔbɔ kɔn mbe duwaw Davidi

wo naa wi setirige piile pe na

(2 Sami 7.1-17)

¹ Naa Davidi wila ka saa cɛn wa wi wunluwɔ go ki ni sanga ɲa ni, pilige ka, a wi si Yennɛle yɔn sɛnre yɔfo Natan wi pye fɔ: «Wele, mi yen ma cɛn wunluwɔ go tiyongo ni, nga pɛ kan sediri tire ni, ma si yala Yawe Yennɛle li yɔn finliwe kesu wo yen ma tege paraga go ni.»

² A Natan wi suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Iɲga fuun maa jate wa ma nawa ki pye, katugu Yawe Yennɛle li yen ma ni.»

³ Eɛn fɔ, ki yembine li ni, a Yennɛle li si para Natan wi ni ma yo fɔ:

⁴ «Kari ma saga yo na tunmbyee Davidi wi kan fɔ mi ɲa Yawe Yennɛle, pa mi yo yɛɛn fɔ: «Mboro ma, ma daga mbe go kan mi kan mbe cɛn wa ki ni.

⁵ Mɔ jen maga le mi Izirayeli woolo pe yirige wa Ezhipiti tara fɔ ma pan ma gbɔn nala, mi fa cɛn go ni gben. Eɛn fɔ, mila pye na cɛɛn paraga go na toro, mbe yiri censaga ka ni mbe kari ka ni.

⁶ Mbanla ta wa Izirayeli woolo pe ni fuun pe sɔgɔwɔ pɛ tanga ma toro laga nga fuun na, Izirayeli woolo teele mbele mila wɔ paa Izirayeli, na woolo pe yege sinni, wiwiin mila ki yo wi kan fɔ wi go kan na kan sediri tire ni paa na gbogo wa ki ni?»

⁷ Koni, kari ma saga yo na tunmbyee Davidi wi kan, fɔ Yawe Yennɛle na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yɛɛn fɔ: «Muwi mi saa ma le wa yaayoro konrisaga ki ni wa simbaala pe punɔgo na, janɔgo ma pye Izirayeli, na woolo wele, pe yege sinvo[†].

⁸ Laga o laga mɔa kari, mila pye ma ni ma kapyegele ke ni fuun ke na. Mɔɔ juguye pe ni fuun pe puro ma pe yirige wa ma yege. Mi yaa ma mege ki gbogo paa yege nga na megbɔgɔfenne mbele laga tara na pe woro ti yen.

⁹ Mi yaa tara kan Izirayeli na woolo pe yeri. Mi yaa pe gbegele mbe pe tege, janɔgo pe cɛn wa ti ni. Yaraga ka kpe se ka fyere wa pe na naa. Lepeepe pe se ka pe jɔlɔ naa, paa yege nga na pɔa pye naga piin faa we,

¹⁰ paa yege nga na wagati ɲa wi toro faa kila pye we, a mi kiti konfenne tege

[†] 16:33 16:33: Yuuro 96 [†] 16:34 16:34: 2 Kuro 5.13; Esidi 3.11; Yuuro 100.5; 107.1; 118.1,29; 136.1; Zhere 33.11

[†] 16:36 16:34-36: Yuuro 106.1,47-48 [†] 16:43 16:43: 2 Sami 6.19-20 [†] 17:7 17:7: 1 Sami 16.11

Izirayeli, na woolo wele, pe go na. Mi yaa ma juguye pe go sogo ma kan. Mi ña Yawe Yennjele, mi yaa setirige piile kan ma yeri.

¹¹ Na ma kusanga wiga ka gbôn, a ma ku ma taga wa ma teleye pe na sanga ña ni, mi yaa mboro jate ma setirige pyo wa wo mboo tege wunluwo pi na ma yonlo, wi yaa pye mboro yeera pinambyo. Mi yaa wi wunluwo pi kan yeresaga ni[†].

¹² Wo wi yaa ka go kan na kan. Mi yaa kaa wunluwo pi kan yeresaga ni fo sanga pyew[†].

¹³ Mi jate mi yaa ka pye wi to, wi yaa ka pye na pinambyo. Mi se kanla kagbaraga ki yaga wi kanngolo, paa yege ñga na ña wi keli ma cen wunluwo pi na ma yege mila ki yaga wi kanngolo we[†].

¹⁴ Mi yaa kaa tege na go woolo poro naa na wunluwo tara ti go na fo sanga pyew. Wi wunluwo pi yaa yeresaga ta fo sanga pyew.»

¹⁵ A Natan wi si saa ki senre ti ni fuun konaa ki yariyanra ti ni fuun ti yege yo Davidi wi kan.

*Davidi wi yenrewe senre
(2 Sami 7.18-29)*

¹⁶ Kona, a wunlunana Davidi wi si kari wa Yawe Yennjele li yege sogowo, ma yo fo: «E, Yawe Yennjele, Yennjele mi yen ambo fo? Na go woolo pe woro yaraga ka, maga censaga ñga ki kan na yeri.

¹⁷ E, Yennjele, ki cen ñga mà pye mako ko soon yege tin bere, fo a ma yen na para mi ña ma tunmbyee, na go woolo pe wagati ña wila paan wa lege wi senre na? E, Yawe Yennjele, Yennjele ma yen mala yigi paa megbogof yen.

¹⁸ Mi yaa yingi senre yo ma kan naa, mi Davidi, mbe sa we gbogowo mba mà kan mi ña ma tunmbyee na yeri po na? Mboro jate mà mi ña ma tunmbyee na jen.

¹⁹ Yawe Yennjele, mi ña ma tunmbyee, mi yen mao ndanla ko kala na màga kagbogolo ñgele ke ni fuun ke pye, ma yala ma nandanwa kala li ni, jango mboon gbogowo pi naga.

²⁰ Yawe Yennjele, lere wo wa woro wa paa ma yen. Yennjele lo la yege woro wa mboro pungo na, mbe yala ñga wè yiri na nuru ki ni.

²¹ Cenle liliin li yen laga tara na paa Izirayeli, ma woolo pe yen, Yennjele, a mà kari ma saa pe go sho mbe pe pye ma woolo? Mà kagbogolo naa kafonngolo fyere wogolo pye, mdo yee mege ki yirige; mdo woolo pe go sho ma pe yirige wa Ezhipiti tara, ma cengele kele yege puro ma ke yirige wa pe yege.

²² Izirayeli, ma woolo wele, mà pe pye ma woolo fo sanga pyew. Mboro jate Yawe Yennjele, a mà pye pe Yennjele.

²³ «E, Yawe Yennjele, koni senre nda mà yo mi ña ma tunmbyee na kanngolo konaa na go woolo pe kanngolo, ma ti ki senre ti pye kaselege woro, fo sanga pyew. Maga pye ma yala ma senyoro ti ni.

²⁴ Ki yon folo na mà le, ma ti li pye kaselege wolo, jango gbogowo mbe pye ma woo fo sanga pyew, konaa leele paa ki yuun fo: «Yawe Yennjele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennjele le, lo li yen Izirayeli woolo pe Yennjele le kaselege.» Ma ti mi Davidi ña ma tunmbyee, na setirige ki yeresaga ta ma yege sogowo.

²⁵ E, na Yennjele, mboro jate mboro màga naga mi ña ma tunmbyee na na, fo ma yaa setirige kan na yeri. Ko ki ti mi ña ma tunmbyee mi kotogo ta naga yenrege ñga ki yenri ma yege sogowo.

²⁶ Koni Yawe Yennjele, mboro ma yen Yennjele le. Mboro mà yon folo kon mbege kajenge ki pye mi ña ma tunmbyee na kan.

²⁷ Koni mà yenle ki na mbe duwaw mi ña ma tunmbyee na setirige ki na, jango ki koro wa sanga pyew ma yege sogowo; katugu Yawe Yennjele, na mboro ka duwaw yaraga ñga na, ko ma duwaw ta fo sanga pyew.»

18

*Davidi wila ya tara nda ti woolo
paa pye maa maga pe ni
(2 Sami 8.1-14)*

¹ Ko pungo na, a Davidi wi si malaga gbôn ma ya Filisiti tara fenne pe ni, a pè go sogo maa kan. Wila Gati ca konaa ki kanngara na kapire ti sho pe yeri.

² Wila malaga gbôn ma ya Mowabu cenle woolo pe ni, a pè si go sogo maa kan, na nizara woo wi yeri.

³ Davidi wila malaga gbôn ma ya Zoba ca wunlunana Hadadezeri wi ni, wa Hamati ca ki yeri. Ki sanga wi ni Hadadezeri wila pye na kee sa Efirati gbaan yon tara ti sho mbe cen ti go na.

⁴ Davidi wila Hadadezeri wi malaga gbônwotoroye waga kele (1 000) yigi, naa shon lugufenne waga koloshyen (7 000) konaa malingboonlo mbele tooo fenne pe waga nafa (20 000) ni. Wila shonye mbele pe maa wotoroye tilele pe cenme tege wi yee kan, mee sanmbala pe ni fuun pe pandna ti koonlo pe na.

⁵ Kona Siri tara fenne mbele paa pye wa Damasi ca, pè si kari ma saa saga Zoba ca wunlunana Hadadezeri wi na. A Davidi

[†] 17:11 17:11: 2 Sami 7.12; 1 Kuro 22.9 † 17:12 17:12: 2 Sami 7.13 † 17:13 17:13: 2 Sami 7.14-15; 2 Koren 6.18;

wi si ya pe ni, ma lere waga nafa ma yiri shyen (22 000) wo gbo pe ni.

⁶ Ko punjo na, a Davidi wi si malingboonlo ngbeleye tegetege wa Damasi ca wasege ki lagapyew ki ni, wa Siri tara. A Siri tara fenne pe si go sogo maa kan, na nizara woo wi yeri. Laga o laga Davidi wila malaga gbɔn ma toro, Yawe Yenjele laa cew kan wi yeri ki lara ti woolo pe na.

⁷ Davidi wila te tuguron sigeyaara nda tila pye Hadadezeri wi malingboonlo pe yeri ti sho pe yeri ma saa ti tege wa Zheruzalemu ca.

⁸ Davidi wila tuguyenre legere le wa Tibati ca naa Kuni ca ki ni. Ki cara tila pye Hadadezeri wo woro. Wunlunaja Salomo wila kaa ki tuguyenre ti le ma sherigo gbɔgo ki jogoyaraga gbegbenge ki gbegele, naa tiyagala ke ni konaa tuguyenre tunngo pyeyaara sannda ti ni†.

⁹ Naa Hamati ca wunlunaja Tohu wila kaa ki logo ma yo Davidi wila ya Zoba ca wunlunaja Hadadezeri wi malingboonlo pe ni fuun pe ni,

¹⁰ a wi suu pinambyo Hadoramu wi torogo wa wunlunaja Davidi wi yeri ma yo wi saa shari wuu son malaga nga wila gbɔn ma ya Hadadezeri wi ni ki kala na. Tohu wila ko pye ma, katugu wo naa Hadadezeri wi ni paa pye malaga na. Hadoramu wila kari te yaara, naa warifuwe yaara konaa tuguyenre yaara ti cenle pyew ta ni Davidi wi kan.

¹¹ A wunlunaja Davidi wi sigi yaara ti kan Yawe Yenjele li yeri, ma pinle warifuwe naa te na wila sho cengele ngele fuun wila ya ke ni ke yeri; koro ke yen Edomu cenle woolo naa Mowabu cenle woolo, naa Amɔ cenle woolo, naa Filisiti tara fenne konaa Amaleki setirige piile wele.

¹² Zeruya pinambyo Abishayi wila ya Edomu cenle woolo pe ni ma lere waga ke ma yiri kolotaanri (18 000) gbo pe ni wa Ko gbunlundage ki ni†.

¹³ A wi si malingboonlo ngbeleye tegetege wa Edomu tara. A Edomu cenle woolo pe ni fuun pe si go sogo ma Davidi wi kan. Laga o laga Davidi wila malaga gbɔn ma toro, Yawe Yenjele laa cew kan wi yeri ki lara ti woolo pe na.

Davidi wi legboolo pe mere
(2 Sami 8.15-18)

¹⁴ Davidi wila cen wunluwo pi na Izirayeli woolo pe ni fuun pe go na. Wila pye na kasinge piin konaa na tanri kaselege na wi woolo pe ni fuun pe go na.

¹⁵ Zeruya pinambyo Zhouabu wo wila pye wi malingboonlo pe to. Ahiludi pinambyo Zhouafati wo wila pye wunluwo kagala ke seweere tegefo.

¹⁶ Ahitubu pinambyo Zadoki wo naa Abiyatari pinambyo Abimeleki poro paa pye saraga wofenne wele. Shavoha wo wila pye sewe yonlogofa we.

¹⁷ Yehoyada pinambyo Benaya wo wila pye Kereti† cenle woolo naa Peleti† cenle woolo pe go na. Davidi wi pinambiile poro paa pye wunluwo kagala ke yege wofenne wele.

19

Amɔ cenle woolo paa fere wa
Davidi wi pitunmbolo pe na

(2 Sami 10.1-5)

¹ Ko punjo na, a Amɔ cenle woolo pe wunlunaja Nahashi wi si ku, a wi pinambyo wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

² A Davidi wi sho fo: «Mi yaa kajenge pye Nahashi pinambyo Hanuni wi kan, katugu wi to wila kajenge pye na kan.» A Davidi wi si pitunmbolo torogo pe sa Hanuni wi to kunwo pi shari poo kotogo ki sogo wi na. A Davidi wi tunmbyeele pe si saa gbɔn wa Hanuni wi na, wa Amɔ cenle woolo pe tara, mboo to wi kunwo pi shari.

³ Een fo, a Amɔ cenle woolo teele pe si pe tafa Hanuni wi pye fo: «Maa ki jate nde Davidi wila jaa mboon to wi gbɔgo ko ki ti wi leele torogo pe pan poon to wi kunwo pi shari wi le? Ma sigi jee mbe yo wi tunmbyeele pe pan mbe tara ti yanri mberi wele, mberi kagala ke yewe mbe ke jen, jango mberi tongo wi le?»

⁴ Kona, a Hanuni wi si Davidi wi tunmbyeele pe yigi, ma ti a pe pe siyoolo pe kulu pe na, ma pe yariporo ti koonlo pe na wa nandogomo fo ma pan ma gbɔn wa pe nanjegele ke na. Ko punjo na, a wi si pe wa, a pe kari.

⁵ Nga kila pye ki nambala pe na, a leele pe le si saa ki yege yo Davidi wi kan. A wi si leele torogo ma yo pe sa ki nambala pe fili wa kono, katugu kila fere gbɔgo wa pe na. Wunlunaja wila yo pe sa pe pye fo: «Ye koro wa Zheriko ca fo ye siyo sire ti sa yiri, ko punjo na, ye si songoro ye pan ca.»

Davidi wila malaga gbɔn
ma ya Amɔ cenle woolo
naa Siri tara fenne pe ni

(2 Sami 10.6-19)

⁶ Naa Amɔ cenle woolo paa kaa ki jen ma yo paa Davidi wi kambenge pye, a Hanuni wo naa Amɔ cenle woolo pe

† 18:8 18:8: 1 Wunlu 7.40-47; 2 Kuro 4.11-18 † 18:12 18:12: Yuuro 60.2 † 18:17 18:17: Kereti cenle woolo naa Peleti cenle woolo paa pye tara ta yege malingboonlo, mbele pe ma le sara na. Poro paa pye na wunluwo wi korosi.

ni, pè si warifuwe tóni nafa ma yiri kɛ wɔ ma torogo Siri tara fɛnnɛ mbele wa Mezopotami tara pe yeri, naa mbele wa Maaka† ca konaa wa Zoba ca pe yeri, janngo mbe pe malaga gbɔnwotoroye naa shon lugufenne pele sara mbe taga pe yɛɛ na.

⁷ Paa malaga gbɔnwotoroye waga nafa ma yiri kɛ ma yiri shyen (32 000) lɛ sara na, naa Maaka ca wunlunana wo naa wi malingbɔɔnɔ pe ni. A pè si kari ma saa pe malingbɔɔnɔ censaga ki kan wa Medeba ca ki tanla. A Amɔ cɛnlɛ woolo pè si yiri wa pe cara ti ni, ma saa pe yɛɛ gbogolo ma kari sa malaga ki gbɔn.

⁸ Naa Davidi wila kaa ki wogo ki logo, a wi si Zhouabu wo naa wi malingbɔɔnɔ welimbele pe ni fuun pe torogo pe sa malaga gbɔn pe ni.

⁹ A Amɔ cɛnlɛ woolo pè si yiri ma saa yere malinjɛ wi na wa ca ki mbogo yeyongo ki na. Wunlumbolo mbele paa pan mbe pe saga, a poro si saa yere malinjɛ wi na pe yɛ wa wasage ki ni.

¹⁰ Naa Zhouabu wila kaa ki yan wi yaa malaga ki gbɔn kanngɔlɔyɔ shyen ni, wi juguye pele yɛn wa wi yɛɛ, pele yɛn wa wi pungo na, a wi si Izirayeli malingbɔɔnɔ mbele pe yɛn kotogofenne ma wɛ pele wɔ, mɛɛ yere malinjɛ wi na pe ni, ma yɛɛ wa Siri tara fɛnnɛ pe yeri.

¹¹ A wi suu nɔsepyo lenana Abishayi wi tɛɛ malingbɔɔnɔ sanmbala pe go na. A poro si yere malinjɛ wi na mbe to Amɔ cɛnlɛ woolo poro na.

¹² A Zhouabu wi si Abishayi wi pye fɔ: «Na maga kaga yan Siri tara fɛnnɛ paa fannɔga taa na na, kona ma pan ma saga na na. Na mi ka sigi yan Amɔ cɛnlɛ woolo paa fannɔga taa ma na, pa mi yaa sa saga ma na.

¹³ Fannɔga lɛ ma yɛɛ ni, wɛ kotogo ta, wɛ malaga ki gbɔn wɛ tara woolo pe kala na konaa Yawe Yɛnnɛlɛ li cara ti kala na. Yawe Yɛnnɛlɛ lili nandanwa kala lo pye wɛ kan!»

¹⁴ Kona, a Zhouabu wo naa malingbɔɔnɔ mbele paa pinlɛ wi ni, pè si kari sa to Siri tara fɛnnɛ pe na. A poro si fɛ pe yɛɛ.

¹⁵ Naa Amɔ cɛnlɛ woolo paa kaa ki yan Siri tara fɛnnɛ paa fee, a poro fun pè si fɛ Zhouabu wi nɔsepyo lenana Abishayi wi yɛɛ ma ye wa pe ca ki ni. A Zhouabu wi si songoro wa Zheruzalemu ca.

¹⁶ Naa Siri tara fɛnnɛ paa kaa ki yan Izirayeli woolo pe ya pe ni, a pè si pitunmbolo torogo wa Siri tara fɛnnɛ mbele paa pye ma cɛn wa Efirati gbaan wi kɛɛ sanɔga ki na pe yeri, pe sa pe gbogolo.

Wunlunana Hadadezeri wi malingbɔɔnɔ to Shofaki wo wila pye pe go na.

¹⁷ A leele pèle si saa ki senrɛ ti yɛɛ go Davidi wi kan. A wi si Izirayeli woolo pe ni fuun pe gbogolo, ma Zhuriden gbaan wi kon ma yiri, ma saa gbɔn wa pe tanla, mɛɛ yere malinjɛ wi na mbe malaga gbɔn pe ni. Wila wi malingbɔɔnɔ pe yerege malinjɛ wi na mbe to Siri tara fɛnnɛ pe na. A Siri tara fɛnnɛ pè si to pe na.

¹⁸ Ɛɛn fɔ pe sila ya Izirayeli woolo pe ni, mɛɛ fɛ pe yɛɛ. Davidi wila malaga gbɔnwotoro fɛvenne waga kolɔshyɛn (7 000) gbo pe ni konaa malingbɔɔnɔ mbele pe yɛn tɔɔrɔ na pe waga nafa shyen (40 000) ni. Wila pe malingbɔɔnɔ to Shofaki wi gbo fun.

¹⁹ Wunlumbolo mbele paa go sogo Hadadezeri wi kan, naa paa kaa ki yan Izirayeli woolo pe ya pe ni, a pè si kari ma saa yeyinnɛ lagaja Davidi wi yeri, ma go sogo maa kan. Ko pungo na, Siri tara fɛnnɛ pe sila yɛnlɛ mbe sa Amɔ cɛnlɛ woolo pe saga naa malaga na.

20

*Zhowabu wila Araba ca ki sho
maga ta*

(2 Sami 11.1; 12.26-31)

¹ Ki yelapanna, wunlumbolo pe maa kee malaga na sanga ɲa ni, naa wila kaa gbɔn, a Zhouabu wi si keli malingbɔɔnɔ lɛɛɛɛɛ pele yɛɛ ma saa Amɔ cɛnlɛ woolo pe tara ti tongo, mɛɛ kari ma saa malingbɔɔnɔ censaga kan wa Araba† ca ki tanla maga yɔn tɔn. Ɛɛn fɔ Davidi wo la koro wa Zheruzalemu ca. A Zhouabu wi si malaga ki gbɔn ma ya Araba ca woolo pe ni, mɛɛ ca ki tongo.

² A Davidi wi si kari ma saa Amɔ cɛnlɛ woolo pe wunlunana wi wunluwo njala li kow wa wi go na, ma sigi yan fɔ li yɛn tɛ njala. Li nuguwo pila pye culo nafa ma yiri kɛ. Paa sinndɛɛɛɛɛ songbanga woro maramara li na. A pè sili kan Davidi wi kan. Davidi wila yarilɛɛɛɛɛ koli wa ca ki ni ma kari ti ni.

³ Ca woolo poro na, Davidi wila pe koli ma kari pe ni ma saa pe wa kulowo tunndo na. Pèle la pye na tire walagi, a pele na sinndɛɛɛɛɛ tɛni, a pele na kɔɔn gbɔɔnɔ ni. Pa wila Amɔ cɛnlɛ woolo pe cara sannda pyew ti pye ma fun. Ko pungo na, a Davidi wi si songoro wo naa wi malingbɔɔnɔ pe ni fuun pe ni wa Zheruzalemu ca.

*Izirayeli woolo paa ya
Filisiti tara fɛnnɛ pe ni
(2 Sami 21.15-22)*

† 19:6 19:6: 2 Sami 10.6 † 20:1 20.1: 2 Sami 12.26-29; Araba ca ko kila pye Amɔ cɛnlɛ woolo pe cagbogo ye

⁴ Ko punḡo na, a malaga kà si yiri naa wa Gezeri ca Filisiti tara fenne pe ni. Kona, Sibekayi ṅa wila yiri wa Husha ca wì si Erefayi setirige pyo Sipayi wi gbo. A Filisiti tara fenne pè si go sogo.

⁵ A malaga ki si kaa yiri naa Filisiti tara fenne pe ni. Kona, a Yayiiri pinambyo Elihana wì si Goliyati wi nɔsepyo Lami ṅa wila yiri wa Gati ca wi gbo. Njanraga ṅa kila pye wi yeri ki gbeme pila pye paa ghere bangoloma yen†.

⁶ A malaga kà si kaa yiri naa wa Gati ca. Filisiti tara fenne nana wà la pye wa titonlowo. Wi keyen naa wi tɔɔɔ yombegede kaa pye kogoloni kogoloni. Ke ni fuun kaa pye nafa ma yiri tijere. Wo fun wila pye Arafa setirige pyo wo wa.

⁷ Wila Izirayeli woolo pe tifaga, na pe yinri mbe malaga gbɔn pe ni. Eɛn fɔ, a Davidi wi nɔsepyo lenana Shimeya wi pinambyo Zhonatan wì suu gbo.

⁸ Ki nambala paa pye Arafa setirige piile, ma yiri wa Gati ca. Davidi naa wi tunmbyeele pe ni paa pe gbo.

21

*Davidi wila ti
a pè Izirayeli woolo pe jiri
(2 Sami 24.1-9)*

¹ Pilige ka, a Sotanla wì si yiri Izirayeli woolo pe korogo. A wì sigi le wa Davidi wi nafa ma yo fɔ wi Izirayeli woolo pe jiri.

² Kona, a Davidi wì sigi yo Zhouabu wo naa Izirayeli tara teele pe kan fɔ: «Ye yiri ye sa Izirayeli woolo pe jiri, mbege le wa Berisheba ca fɔ sa gbɔn wa Dan ca ki na. Ye songoro ye pan yege yege yo na kan, jango mbe ta mbe pe yon ki jen.»

³ A Zhouabu wì suu yon sogo ma yo fɔ: «Yawe Yennele li ti li woolo pe lege pe sa we legesaga cenme na. E, wunlunana, na tafo, ki leele mbele pe ni fuun pe woro ma tunmbyeele wi le? Eɛn fɔ, na tafo, yinggi na ma nɛɛ jaa mbege kala cenle na li pye, mbe ti Izirayeli woolo pe kapege pye?»

⁴ Eɛn fɔ, wunlunana wi senre tila fannga ta Zhouabu wi woro ti na. Ki pye ma, a Zhouabu wì si yiri ma saa Izirayeli tara ti ni fuun ti yanri ma leele pe jiri, maa songoro ma pan wa Zheruzalemu ca.

⁵ A Zhouabu wì si pan ma leele mbele paa jiri pe yon ki naga Davidi wì na. Izirayeli woolo nambala mbele pe mbaa ya malaga gbɔn tokobi ni, paa pye lere miliyon nungba naa waga cenme (1 100 000). Zhuda tara woolo poro la pye lere waga cenme tijere na nafa taanri ma yiri ke (470 000).

⁶ Zhouabu wi sila Levi setirige piile naa Benzhamɛ cenle woolo poro jiri mbe pe

pinle wa, katugu wunlunana wi tunḡo kila Zhouabu wi mben.

*Yennele làa jologo wa
Izirayeli woolo pe na
Davidi wi kajɔɔgo ki kala na
(2 Sami 24.10-17)*

⁷ Tunḡo ṅa Davidi wila pye, kila Yennele li mben. A li si jologo wa Izirayeli woolo pe na.

⁸ A Davidi wì si Yennele li pye fɔ: «Kala na mì pye yeɛn, kapegbogo mì pye. Koni Yennele, ki yaga ma mì ṅa ma tunmbyee na kajɔɔgo ki kala yaga na na, katugu mì tijinliwe fu kala pye.»

⁹ Kona, a Yawe Yennele li si para li yon senre yofɔ Gadi wi ni, wo ṅa wila pye na yariyanra yaan Davidi wi kan, maa pye fɔ:

¹⁰ «Kari ma saga yo Davidi wi kan, fɔ mì ṅa Yawe Yennele, pa mì yo yeɛn fɔ: «Mì yen na jologo kagala taanri nari ma na, ma nungba wele ma wɔ, mì yaa li wa ma na.»

¹¹ Kona, a Gadi wì si kari wa Davidi wi yeri ma saa wi pye fɔ: «Pa Yawe Yennele li yo yeɛn fɔ:

¹² «Ki kagala taanri ngele, la wele ma wɔ: Maa jaa fungo mbe to wa ma tara fɔ sa gbɔn yeɛ taanri ni lee, nakoma ma juguye pe ya ma ni, pe pele gbo ye ni tokobi ni fɔ sa gbɔn yenge taanri, nakosima Yawe Yennele li ye gbɔn li tokobi wi ni, li tifelege yama wa wa tara ti ni piliye taanri ni? Ki piliye taanri yi ni Yawe Yennele li merege wi yaa jogowo pye Izirayeli tara ti lagapyew ki ni.» Koni jatere pye, ma ka yo na kan, mbe saga yo ṅa wilan tun wi kan.»

¹³ A Davidi wì si Gadi wi yon sogo ma yo fɔ: «Na nawa pi piri na na fɔ jenge. Mbanla yeɛ le Yawe Yennele lo keɛ lilan jolo ko mbonro na yeri, katugu li yinriwe taga ki yen ma gbogo. Eɛn fɔ, kii daga mbanla yeɛ le leele poro keɛ.»

¹⁴ Kona, a Yawe Yennele li si tifelege yama wa wa Izirayeli tara, ma lere waga nafa taanri ma yiri ke (70 000) gbo pe ni.

¹⁵ A Yennele li si merege wa torogo wi sa Zheruzalemu ca ki tongo. Naa merege wila kaa na ki tonri sanga ṅa ni, a Yawe Yennele li sigi yan, mee li jatere wi kanḡa jologo ṅa kila to ca ki na ki wogo na. A li sigi yo merege ṅa wila pye na jogowo pi piin wi kan fɔ: «Yere ma. Jogowo pi yerege ma!» Kila yala Yawe Yennele li merege wila pye wa Zhebusi cenle woolo nana Orina wi yarilire sunsaga ki tanla.

¹⁶ Naa Davidi wila kaa wi yege ki yirige ma wele, a wì si Yawe Yennele li merege wi yan wì yere tara to naa naayeri wi sogowo pi ni, wì tokobi wi ni wì keɛ, wùu kow wa wì wofogo ki ni, maa yirige maa yege ki sin

† 20:5 20:5: 1 Sami 17

wa Zheruzalemu ca ki yeri. A Davidi wo naa Izirayeli tara lelele pe ni, pè si to ma pe yere ti jiile wa tara; paa jatere piriwen yariporo le.

¹⁷ A Davidi wì si Yawe Yennele li pye fo: «Muwi mì yo pe leele pe jiri. Mi nungha mì kapege ki pye konaa ma jogowo pi pye. Een fo ki leele mbele yingi pè pye? Yawe Yennele, na Yennele, ma kee ki yirige ma jogowo wa mi naa na go woolo woro na. Een fo maga ka jogowo wa ma woolo poro na.»

*Davidi wila saraga wosaga kan
Yennele li kan*

(2 Sami 24.18-25)

¹⁸ Yawe Yennele li merege wila ki yo Gadi wi kan ma yo wi sa para Davidi wi ni, fo wi kari wa Zhebusi cenle woolo nana Orina wi yarilire sunsaga ki ni, wi sa saraga wosaga kan wa Yawe Yennele li kan.

¹⁹ Ki pye ma, a Davidi wì si yiri ma kari, ma yala Yawe Yennele laa senre nda yo Gadi wi kan, a wiri yo wi kan ti ni.

²⁰ Naa Orina wila kaa kannga ma wele, mee merege wi yan. A wo naa wi pinam-biile tijere mbele paa pye wa wi ni, pè si lara. Kila yala wila pye na bile suun.

²¹ Naa Davidi wila ka saa gbɔn wa Orina wi tanla, a Orina wì suu yege ki yirige ma wele, mee Davidi wi yan. A wì si yiri wa yarilire sunsaga ki na, ma saa sogo maa yege ki jiile tara Davidi wì yege sogowo maa gbogo.

²² A Davidi wì si Orina wì pye fo: «Ma yarilire sunsaga ki pere na yeri, jango mbe saraga wosaga kan wa Yawe Yennele li kan, jango tifelege yama mba pi yen leele pe na, pi ko pi laga pe na. Ki pere na yeri ma yala ki penjara yon ki ni.»

²³ A Orina wì si Davidi wì yon sogo ma yo fo: «Laga ki le. Wunlunana, na tafo, yaraga nga koon ndanla, ma ko pye. Wele, mi yen na tunngo pyenere ti kaan ma yeri ti pye saraga sogowogo, naa yarilire sunkannagaga[†] ki ni, ki pye saraga ki sogokanngire konaa bile wi ni, wi pye muwe saraga. Mi yen na ki yaara ti ni fuun ti kaan ma yeri.»

²⁴ Een fo, a wunlunana Davidi wì si Orina wì yon sogo ma yo fo: «Ayoo, mila jaa mberi lo ma yeri ti songo ki na win, mbege penjara ti kan; katugu mi se yaraga nga ki yen ma wogo ka le mbege wo saraga Yawe Yennele li yeri. Mii penjara wo yaraga nga na, mi se yenle mbege wo saraga sogowogo li yeri.»

²⁵ A Davidi wì si yarilire sunsaga ki lo Orina wì yeri te pyo cenme kogoloni (600) na.

²⁶ A Davidi wì si saraga wosaga kan wa ki laga ki na Yawe Yennele li kan, mee saara sogoworo naa nayinme saara wo wa ki na li yeri. A wì si Yawe Yennele li yenri, a Yawe Yennele li suu yon sogo kason ni. Kason kila yiri wa yennele na, ma pan ma to saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na ki na.

²⁷ Kona, a Yawe Yennele li si para merege wi ni, a wì suu tokobi wi le wa wi wofogo ki ni.

²⁸ Ki wagati wi ni, naa Davidi wila kaa ki yan Yawe Yennele luu yenrewe pi logo wa Zhebusi cenle woolo nana Orina wì yarilire sunsaga ki na, a wì nee saara woo wa ki laga ki na.

²⁹ Ki wagati wi ni, Yawe Yennele li censaga paraga go nga Moyisi wila gbegele konaa saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na, tila pye wa Gabawon ca Yennele gbogosa ki ni.

³⁰ Een fo, Davidi wì saa ya kari wa ki saraga wosaga ki na mbe sa Yennele li yewe, katugu wila fye Yawe Yennele li merege wi tokobi wi yege.

22

¹ Kona, a Davidi wì sho fo: «Yawe Yennele, Yennele le, pa li sherigo ki yaa ka pye lagame. Izirayeli woolo pe saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na, pa ki yaa ka pye lagame.»

*Davidi wila sherigo gbogo
ki kanyaara ti gbegele*

(1 Kuro 29.1-5)

² Davidi wila yo fo nambanmbala mbele fuun paa pye ma cen wa Izirayeli tara, pe pe ni fuun pe yeri, pe pe gbogolo. A wì si sinndere tefenne wo pe ni, jango sinndere nda ti yaa ka tege mbe Yennele li sherigo gbogo ki kan peri te.

³ Wila tuguron legere lagaja fun ma tege, nda pe yaa ka pye pondiile mbe yeyonro koropiile pe kan pe ni, konaa mbe ta pye kooro ti gbaseere. Wila tuguyenre lagaja fun legere, a ti lege fo pe saa ya mberi taanla mberi nuguwo pi jen,

⁴ konaa sediri tire legere ni, nda ti yon ki sila jen; katugu Sidon ca fenne naa Tiri ca fenne paa pan sediri tire legere ni mari kan Davidi wì yeri.

⁵ Davidi wila pye na yuun fo: «Na pinambyo Salomo wì yen pyo jee bere, wii tara ki tunngo nga ki pyewe ni. Ma si yala go nga ki yaa kan Yawe Yennele li kan, ki daga mbe pye go tiyongo jenge, mbe pye gbogowo ni, ki mege ki yiri tara ti ni fuun ti ni. Ki kala na, mi yaa yaara ta gbegele

[†] 21:23 21:23: Yarilire sunkannagaga ki ma pye papagapa, pe maga te maga pye ngundo ngundo, mbe sigi po nere shyen na, ti maa ki tilele wa yarilire ti ni, nari suun, nari pire ti woo.

mbe tege wi kan.» Ki pye ma, a Davidi wi si yarilegere gbegede ma tege sanni wi sa ku.

Davidi wila para Salomo wi ni sherigo gbogo ki kanga wogo ki na

⁶ Kona, a Davidi wi suu pinambyo Salomo wi yeri maga yo wi kan, fo wi sherigo gbogo kan Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li kan.

⁷ Wila Salomo wi pye fo: «Na pinambyo, kila pye na nawa mbe sherigo gbogo kan Yawe Yennele, na Yennele li kan.

⁸ Een fo, a Yawe Yennele li si para na ni ma yo fo: «Mà malaga tugbooro legere gbon, mà lelegere gbo. Mà lelegere gbo na yege sogowo laga tara na, ki kala na, mboro ma ma yaa sherigo gbogo kan na kan.

⁹ Wele, ma yaa ka pinambyo se, wi yaa ka pye yeyingefo. Mi yaa ka yeyingge kan wi yeri, mboo sho wi juguye mbele pe yen maa maga pe yeri. Ki kala na, pe yaa kaa wi yinri Salomo†. Wi yinwege sanga wi ni, mi yaa yeyingge kan Izirayeli woolo pe yeri mbe ti kangbanga ka ka gbon pe na.

¹⁰ Wo wi yaa ka go kan na kan. Wi yaa ka pye na pinambyo, mi yaa ka pye wi to. Mi yaa ka yeresaga kan wi wunluwo pi yeri wa Izirayeli tara fo sanga pyew†.»

¹¹ A Davidi wi sho naa fo: «Koni na pinambyo, Yawe Yennele li pye ma ni, jango ma kapyegele ke yon ma kan, ma ya ma Yawe Yennele, ma Yennele li go ki kan paa yege nga na laa ki yo ma kanngolo we.

¹² Yawe Yennele li kagala koro jenme naa tijinliwe kan ma yeri, jango na liga koon tege wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na, ma ya maa tanri Yawe Yennele, ma Yennele li lasiri kono li na.

¹³ Kondegengele naa kakonndegengele ngele Yawe Yennele laa kan Moyisi wi yeri Izirayeli woolo pe kan, na maga ke yigi mbaa tanri ke na, pa ma kagala ke yaa la yongo. Fannga le ma yee ni, ma kotogo ta, maga ka fye, ma sunndo wiga si ka kon ma na†.

¹⁴ Migi ngbanga ma yaara nda gbegede Yawe Yennele li sherigo gbogo ki kanga wogo ki na ti nda: Te toni waga taanri (3 000), naa warifuwe toni waga nafa ma yiri ke (30 000), naa tuguyenne konaa tuguron legere ni, nda ti se ya jiri mbe jen. Mi tire naa sinndeere gbegede fun. Ma mbe ka ya mbe ta taga ti na.

¹⁵ Tunmbyeele legere yen ma ni, poro yen sinndeere tefenne, naa mbele pe maa

yaara yanlere keregi keregi sinndeere naa tire na, konaa kapyo tunngo cenle pyew ki pyefenne pe ni.

¹⁶ Te, naa warifuwe, naa tuguyenne konaa tuguron nda ti gbegede, ti se ya jiri mberi yon jen. Yiri ma to tunngo ki na, Yawe Yennele li pye ma ni.»

¹⁷ Ko pungo na, a Davidi wi si kono kan Izirayeli tara teelee pe yeri ma yo fo poo pinambyo Salomo wi saga.

¹⁸ Wila pe pye fo: «Yawe Yennele, ye Yennele li yen ye ni. Lo li yeyingge kan ye yeri ye tara ti kee ki ni fuun ki na. Mà jen leele mbele paa pye ma cen laga tara ti ni faa, li pe le na kee. Koni tara woolo sanmbala pe yen ma go sogo Yawe Yennele lo naa li woolo pe kan.

¹⁹ Koni, yaa Yawe Yennele, ye Yennele li lagajaa ye kotogo naa ye nawa pi ni fuun pi ni. Ye yiri ye Yawe Yennele, ye Yennele li laga kpoyi ki kan, jango ye Yawe Yennele li yon finliwe kesu wo naa yaara nda ti yen ma tege ti ye Yennele li kan ti le ye pan ti ni wa sherigo gbogo nga ki yaa kan Yawe Yennele li kan ki ni.»

23

Levi setirige piile pe jinriwe naa pe tunndo

¹ Davidi wila le fo ma yinwetonlogo ta. A wi suu pinambyo Salomo wi tege wunluwo Izirayeli tara ti go na†.

² Ko pungo na, a wi si Izirayeli tara teelee pe ni fuun, naa saraga wofenne konaa Levi setirige piile pe gbogolo.

³ A pe si Levi setirige piile pe jiri nungba nungba, maga le mbele paa ta yele nafa ma yiri ke ke pe na konaa pe yegfenne pe ni. Paa pye lere waga nafa ma yiri ke ma yiri kolotaanri (38 000).

⁴ A Davidi wi sho fo lere waga nafa ma yiri tijere (24 000) mbe yiri wa pe ni, mbaa Yawe Yennele li sherigo gbogo tunndo ti piin, lere waga kogoloni (6 000) poro mbe pye kagala yege wofenne naa kiti konfenne, lere waga tijere (4 000) poro mbe pye yeyongo korosifenne,

⁵ konaa lere waga tijere (4 000) ni poro mbaa Yawe Yennele li sonni yarigbonro nda mi gbegede mbaa li sonni ti ni.

⁶ A Davidi wi si pe walagi ngbeleye ngbeleye, ma yala Levi wi pinambiile taanri pe ni, Gerishon sege woolo, naa Kehati sege woolo konaa Merari sege woolo.

⁷ Gerishon pinambiile pe mere ti nda: Layedana konaa Shimeyi.

† 22:9 22:9: Salomo mege yerege ki yiri senpyo na pe ma yo yeyingge Eburuye senre ti ni wi korogo. † 22:10

22:7-10: 2 Sami 7.1-16; 1 Kuro 17.1-14 † 22:13 22:13: Dete 31.7-8; Zhou 1.6-9 † 23:1 23:1: 1 Wunlu 1.1-40

⁸ Layedān pinambiile pāa pye taanri. Wi pinambyo kongbanja wo lawi ŋa Yehiyeli, mēē Zetamu taga konaa Zhoueli ni.

⁹ Shimeyi pinambiile pāa pye taanri: Shelomiti, naa Haziyele konaa Aran. Poro mbele poro pāa pye Layedān seye teele wele.

¹⁰ Shimeyi wi pinambiile tijere pele yege la wele Yahati, naa Ziza, naa Yehushi konaa Beriya.

¹¹ Yahati wo wila pye pinambyo kongbanja, a Ziza wo pye shyenwoo. Yehushi naa Beriya poro sila pinambiile leger se. Ki kala na, pāa pe gbogolo ma pe jiri paa sege nunḡba yen.

¹² Kehati pinambiile pāa pye tijere, poro la wele Amiramū, naa Yizehari, naa Eburon konaa Uziyele.

¹³ Amiramū pinambiile poro la wele Aron konaa Moyisi. Pāa Aron wo naa wi pinambiile poro tege pe ye Yenḡele kan mbe pye kpoyi fō sanga pyew, jango paa tunḡo piin wa lajenge kpoyi ki ni, paa wusuna nuwō taan wi sori Yawe Yenḡele li yege sōḡowō, mbaa tunḡo piin li kan konaa mbaa duwaw piin leele pe kan li mege ki na fō sanga pyew†.

¹⁴ Moyisi wo na, wila pye Yenḡele li lere. Pāa wi pinambiile pe jiri ma pe pinle Levi cenle woolo pe ni.

¹⁵ Moyisi pinambiile poro la wele Gerishomu konaa Eliyezeri.

¹⁶ Gerishomu pinambyo kongbanja wo lawi ŋa Shebuweli.

¹⁷ Eliyezeri wila se pinambyo nunḡba, wo lawi ŋa Erehabiya. Wi sila pinambiile pele yege se naa. Eēn fō Erehabiya wo pinambiile poro la lege fō jenge.

¹⁸ Yizehari pinambyo kongbanja wo lawi ŋa Shelomiti.

¹⁹ Eburon pinambyo kongbanja wo lawi ŋa Yeriya, wi shyen woo wo lawi ŋa Amariya, wi taanri woo wo lawi ŋa Yahaziyele, wi tijere woo wo lawi ŋa Yekameyamu.

²⁰ Uziyele pinambyo kongbanja wo lawi ŋa Mishe, a Yishiya pye shyen woo.

²¹ Merari pinambiile poro la wele Mahali konaa Mushi. Mahali pinambiile poro la wele Eleyazari konaa Kishi.

²² Eleyazari wo la ku wi sila pinambiile se. Eēn fō sumborombiile wila se pe ye na. A pe sefenne, Kishi pinambiile wele, pe si pe poro pe jele.

²³ Mushi pinambiile pāa pye taanri, poro la wele Mahali, naa Ederi konaa Yeremoti.

²⁴ Poro mbele poro pāa pye Levi setirige piile wele, ma yala pe seye yi ni konaa pe seye teele pe ni. Pāa pe ni fuun nunḡba

nunḡba pe jiri ma pe mēre ti yonḡo leele pe jirisanga wi ni. Pāa pe tege paa Yawe Yenḡele li sherigo gbogo tunḡo ki piin, maga le mbele pāa ta ye le nafa nafa konaa pe yegefenne pe ni.

²⁵ Katugu Davidi wila yo fō: «Yawe Yenḡele, Izirayeli woolo Yenḡele li yeyinḡe kan li woolo pe yeri; lo jate li yaa cen wa Zheruzalemu ca fō sanga pyew.

²⁶ Kona Levi setirige piile pe se kaa yon finliwe kesu wo naa wi tunḡo pyeyaara ti tungu la yanri ti ni naa.»

²⁷ Levi setirige piile mbele pāa ta ye le nafa nafa konaa pe yegefenne pe ni, pāa pe jiri ma yala Davidi wi senre punḡo woro ti ni.

²⁸ Pe tunḡo ko layi ŋa mbaa Aron setirige piile pe sari Yawe Yenḡele li sherigo gbogo tunḡo ti na. Poro pāa pye na londo to naa yumbiile pe korosi, yaara nda fuun ti tege ti ye Yenḡele kan, nari piin kpoyi konaa na Yenḡele li sherigo gbogo tunḡo sannda pyew ti piin†.

²⁹ Buru ŋa pe ma kan Yenḡele yeri, poro pāa pye naa gbegele, naa muwe tiyōon mba pe ma pye muwe saraga pi ni, naa leve fu won wi ni, naa gato ŋa pe ma wa tuguron sikalaga ni wi ni konaa ŋa pe ma fō wi ni. Poro pāa pye naa tiwiyaara naa titonḡowō taanlayaara ti korosi†.

³⁰ Mbe taga wa ko na, pinliwe pyew naa yonḡokogo pyew, paa daga mbaa kee wa Yawe Yenḡele li yege sōḡowō mbe saa yuuro koo mbaa li sonni.

³¹ Paa daga mbaa saara sogoworo ti sori Yawe Yenḡele li yege sōḡowō cenpiile yi ni, naa yevonḡo fetiye pe na konaa feti piliye yi na; lere yon ŋa kila naga pe na, ma yala lasiri kono li ni, ko kila daga mbaa ki tunḡo ki piin.

³² Poro pāa pye na filisaga paraga go konaa laga kpoyi ki ni ti korosi; pe sefenne Aron setirige piile wele, na pe ka senre nda fuun yo pe kan Yawe Yenḡele li sherigo gbogo tunḡo wogo ki na, ko pe ma pye.

24

Pāa saraga wafenne pe walagi ḡbeleye ḡbeleye

¹ Pāa Aron wi setirige piile pe walagi ḡbeleye ḡbeleye. Aron wi pinambiile poro la wele Nadabu, naa Abiyu, naa Eleyazari konaa Itamari.

² Nadabu naa Abiyu poro la keli ma ku pe to wi na maga ta pe fa pinambiile se. Eleyazari naa Itamari poro pāa pye na saraga wogotunḡo ki piin†.

³ Punḡo na, Davidi wo naa Zadoki ŋa wila pye Eleyazari setirige pyo wi ni, naa

† 23:13 23:13: Elki 28.1 † 23:28 23:28: Nombu 3.5-9

Levi 10.1-2

† 23:29 23:29: Levi 24.5-9; Nombu 3.5-9 † 24:2 24:2:

Ahimeleki na wila pye Itamari setirige pyo wi ni, pè si Aron setirige piile pe walagi ngbeleye ngbeleye ma yala pe tunndo ti ni.

⁴ Pàa kaa ki yan fò sege teelee legerɛ la pye Eleyazari setirige piile pe ni ma we Itamari setirige piile pe na. Ki pye ma, a pè si Eleyazari setirige piile pe walagi, a pè yiri seye teelee kɛ ma yiri kogoloni, ma Itamari setirige piile pe walagi, a pè yiri seye teelee kolotaanri†.

⁵ Pàa pete gbon ma ki setiriye shyen piile pe walagi, katugu mbele pàa daga mbe pye teelee wa laga kpoyi ki ni konaa mbele paa daga mbe pye Yennele go ki tunngo teelee, pèle la yiri wa Eleyazari setirige piile pe ni, a pèle yiri wa Itamari setirige piile pe ni.

⁶ Levi setirige pyo Netaneyeli wi pinambyo Shemaya wo wila pye sewe yonlogofò we. Wila pe mɛrɛ ti yonlogò wunlunana wi yege na, naa tara ti legboolo, naa saraga wofò Zadoki, naa Abiyatari pinambyo Ahimeleki, naa saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe seye teelee pe ni fuun pe yege na. Kila pye, na paga Eleyazari setirige pyo wa wo, pe ma Itamari setirige pyo wa wo.

⁷ Lere kongbanna na pete gbongo kila wo wo lawi na Yehoyaribu; wi shyen woo wo lawi na Yedaya;

⁸ taanri woo wo lawi na Harimu; tijere woo wo lawi na Seworimu;

⁹ kangurugo woo wo lawi na Malikiya; kogoloni woo wo lawi na Miyamini;

¹⁰ koloshyen woo wo lawi na Hakazi; kolotaanri woo wo lawi na Abiya;

¹¹ kolojere woo wo lawi na Zhouwe; ke woo wo lawi na Shekaniya;

¹² kɛ ma yiri nungba woo wo lawi na Eliyashibu; kɛ ma yiri shyen woo wo lawi na Yakimu;

¹³ kɛ ma yiri taanri woo wo lawi na Hupa; kɛ ma yiri tijere woo wo lawi na Yeshebeyamu;

¹⁴ kɛ ma yiri kangurugo woo wo lawi na Biliga; kɛ ma yiri kogoloni woo wo lawi na Imeri;

¹⁵ kɛ ma yiri koloshyen woo wo lawi na Heziri; kɛ ma yiri kolotaanri woo wo lawi na Hapizezi;

¹⁶ kɛ ma yiri kolojere woo wo lawi na Petaya; nafa woo wo lawi na Ezekiyeli;

¹⁷ nafa ma yiri nungba woo wo lawi na Yakini; nafa ma yiri shyen woo wo lawi na Gamuli;

¹⁸ nafa ma yiri taanri woo wo lawi na Delaya; nafa ma yiri tijere woo wo lawi na

Maaziya.

¹⁹ Pa pàa pe walagi walagi yɛɛn ma yo paa tunngo piin, jango paa yiin wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni mbaa pe tunngo ki piin, ma yala pe tele Aron wi kakonndegele li ni, paa yege nga na Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele laa ki yo wi kan we.

Levi setirige piile sanmbala pe mɛrɛ

²⁰ Levi setirige piile seye teelee sanmbala pe mɛrɛ ti nda. Wa Amiramu sege woolo pe ni Shubayeli wo wila pye to. Wa Shubayeli sege woolo pe ni Yedeya wo wila pye to.

²¹ Wa Erehabiya sege woolo pe ni, Yishiya wo wila pye to.

²² Wa Yizehari setirige piile pe ni, Shelomoti wo wila pye to. Shelomoti sege woolo pe ni, Yahati wo wila pye to.

²³ Eburon pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Yeriya wo wila pye pinambyo kongbanna; Amariya wo wila pye shyen woo; Yahazyiel wo wila pye taanri woo; Yekameyamu wo wila pye tijere woo.

²⁴ Uziyeli pinambyo Mishe wi sege woolo pe ni, Shamiri wo wila pye to.

²⁵ Mishe wi nɔsepɔ lenana Yishiya wi sege woolo pe ni, Zakari wo wila pye to.

²⁶ Merari wi pinambiile poro la wele Mahali, naa Mushi konaa wi pinambyo Yaaziya wi pinambiile pe ni.

²⁷ Merari wi pinambyo Yaaziya wi setirige piile pe mɛrɛ ti nda: Shohamu, naa Zakuri konaa Ibi.

²⁸ Mahali setirige ki ni, Eleyazari wo wila pye to, wi sila pinambyo se.

²⁹ Kishi setirige ki ni, wi pinambyo Yerameyeli wo wila pye to.

³⁰ Mushi pinambiile pe mɛrɛ to lari nda: Mahali, naa Ederi konaa Yerimoti. Poro mbele poro pàa pye Levi setirige piile wele, ma yala pe teleye seye yi ni.

³¹ Poro fun pàa pete gbon ma pe wo paa pe sefenne mbele pàa pye Aron setirige piile pe yɛn. Kila pye wunlunana Davidi wo naa Zadoki pe yege na, naa Ahimeleki, naa saraga wofenne pe seye teelee konaa Levi setirige piile pe seye teelee pe yege na. Ki pye ma, kala nungba lo laa pye seye yi ni fuun nungba nungba yi kan, ndofò wi sege o, jonlofo wi sege o.

25

Yurukoolo pe gbogolomo

¹ Davidi wo naa sherigo gbogo tunmbyeele teelee pele ni, pàa Asafu setirige piile,

† 24:4 24:4: Davidi wila saraga wofenne pe walagi, a pè yiri ngbeleye nafa ma yiri tijere paa Levi setirige piile pe yɛn. Kila pye, ngbelege nungba nungba pyew kila pye na paan na tunngo piin wa sherigo gbogo ki ni yapeleye shyenzyen pyew naga waa na pe yeɛ kaan.

naa Hema setirige piile, konaa Yedutun setirige piile pele wo ma pe tege pe ye, a paa Yenhele li yon senre yuun nari koo yuuro, na juruye, naa ngoniyee konaa weere[†] gboon. Ki tunngo paa ki le mbele kee pe mere ti nda:

² Asafu pinambiile pe ni, mbele paa wo poro la wele Zakuri, naa Zhozufu, naa Netaniya konaa Asarela. Paa pye Asafu wo pinambiile. Asafu wo wila pye pe yege sinvo. Wila pye na Yenhele li yon senre yuun nari koo yuuro, ma yala wunlunana wi senyoro ti ni.

³ Yedutun pinambiile pe ni, mbele paa wo poro la wele Gedaliya, naa Zeri, naa Ezayi, naa Hashabiya, naa Matitiya konaa Shimeyi. Paa pye lere kogoloni. Pe to Yedutun wo wila pye pe yege sinvo. Wila pye na Yenhele li yon senre yuun nari koo yuuro, na ngoni gboon na Yawe Yenhele li gbogo nali sonni.

⁴ Hema pinambiile pe ni, mbele paa wo poro la wele Bukiya, naa Mataniya, naa Uziyeli, naa Shebuweli, naa Yerimoti, naa Hananiya, naa Hanani, naa Eliyata, naa Gidaliti, naa Oromamiti Ezeri, naa Yoshibekasha, naa Maloti, naa Hotiri konaa Mahazyoti.

⁵ Poro pe ni fuun mbele poro la pye Hema wi pinambiile. Hema wila pye wunlunana wi yariyanra yanfo. Wila pye na Yenhele li senyoro ti taa nari yuun wunlunana wi kan, jango mbaa li yawa pi gbogo. Pinambiile ke ma yiri tijere Yenhele laa kan Hema wi yeri konaa sumborombiile taanri ni.

⁶ Ki leele mbele pe ni fuun pe to wo wila pye na pe yege sinni yurukogo ki na, wa Yawe Yenhele li sherigo gbogo ki ni. Weere, naa juruye konaa ngoniyee la pye pe yeri mbaa pe gboon, a paa pe tunngo ki piin wa sherigo gbogo ki ni. Wunlunana wo wila pye na Asafu, naa Yedutun konaa Hema poro yege sinni.

⁷ Ki yurukoolo poro naa pe sefenne sambala pe ni, paa Yawe Yenhele li gbogoyuuro ti kara mari jen jenge nari koo, pe ni fuun paa pye lere cenne shyen naa nafa tijere ma yiri kolotaanri (288).

⁸ Paa pete gbön ma pe tunndo ti yege naganaga pe na, lepigile naa legboolo, nagafenne naa forogofenne, pe sila lere wo lere ni.

⁹ Lere kongbanja na pete gbongo kila wo, wo lawi na Zhozufu ma yiri wa Asafu sege ki ni. Wi shyen woo wo lawi na Gedaliya, naa wi sefenne nambala konaa wi pinambiile pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

¹⁰ Lere taanri woo wo lawi na Zakuri, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

¹¹ Lere tijere woo wo lawi na Yizeri, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

¹² Lere kangurugo woo wo lawi na Netaniya, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

¹³ Lere kogoloni woo wo lawi na Bukiya, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

¹⁴ Lere koloshyen woo wo lawi na Yeshareyela, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

¹⁵ Lere kolotaanri woo wo lawi na Ezayi, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

¹⁶ Lere kolajere woo wo lawi na Mataniya, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

¹⁷ Lere ke woo wo lawi na Shimeyi, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

¹⁸ Lere ke ma yiri nungba woo wo lawi na Azareyeli, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

¹⁹ Lere ke ma yiri shyen woo wo lawi na Hashabiya, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

²⁰ Lere ke ma yiri taanri woo wo lawi na Shubayeli, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

²¹ Lere ke ma yiri tijere woo wo lawi na Matitiya, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

²² Lere ke ma yiri kangurugo woo wo lawi na Yeremoti, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

²³ Lere ke ma yiri kogoloni woo wo lawi na Hananiya, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

²⁴ Lere ke ma yiri koloshyen woo wo lawi na Yoshibekasha, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

²⁵ Lere ke ma yiri kolotaanri woo wo lawi na Hanani, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

[†] 25:1 25.1: 1 Sami 18.6; 2 Sami 6.5; 1 Kuro 13.8; 15.16; 16.5; 25.1.6; 2 Kuro 5.12; 29.25; Esidi 3.10; Nehe 12.27; Yuuro 150.5

²⁶ Lere ke ma yiri kolojere woo wo lawi na Maloti, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

²⁷ Lere nafa woo wo lawi na Eliyata, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

²⁸ Lere nafa ma yiri nungba woo wo lawi na Hotiri, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

²⁹ Lere nafa ma yiri shyen woo wo lawi na Gidaliti, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

³⁰ Lere nafa ma yiri taanri woo wo lawi na Mahaziyoti, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

³¹ Lere nafa ma yiri tijere woo wo lawi na Oromati Ezeri, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

26

Sherigo gbogo yeyongo korosifenne

¹ Paa sherigo gbogo yeyongo korosifenne pe walagi ngbeleye ngbeleye yeye nga na ki nga. Wa Kore wi setirige piile pe ni, Kore wi pinambyo Meshelemya wila pye wa, ma yiri wa Asafu[†] sege ki ni.

² Meshelemya pinambiile pe mere to lari nda: Wi pinambyo kongbanja wo lawi na Zakari, wi shyen woo wo lawi na Yediyayeli, taanri woo wo lawi na Zebadiya, tijere woo wo lawi na Yatiniyeli,

³ kangurugo woo wo lawi na Elamu, kogoloni woo wo lawi na Yohana, kolshyen woo wo lawi na Eliyohenayi.

⁴ Obedi Edomu pinambiile pe mere to lari nda: Wi pinambyo kongbanja wo lawi na Shemaya, wi shyen woo wo lawi na Yozabadi, taanri woo wo lawi na Yowa, tijere woo wo lawi na Sakari, kangurugo woo wo lawi na Netaneyeli,

⁵ kogoloni woo wo lawi na Amiyeli, kolshyen woo wo lawi na Isakari, kolotaanri woo wo lawi na Pewulitayi; katugu Yennele laa duwaw Obedi Edomu wi na maga pinambiile pe kan wi yeri[†].

⁶ Obedi Edomu wi pinambyo Shemaya wila pinambiile pele se; poro paa pye pe sege ki teelee wele, katugu paa pye nambala kotogofenne.

⁷ Shemaya pinambiile pe mere to lari nda: Otini, naa Erefayeli, naa Obedi, naa Elizabadi konaa pe sefenne nambala sanmbala mbele paa pye kotogofenne pe ni, Elihu naa Samakiya.

⁸ Poro pe ni fuun mbele poro la pye Obedi Edomu wi setirige piile, poro naa pe pinambiile konaa pe sefenne pe ni. Paa pye nambala kotogofenne, na pe tunngo ki piin fannga ni. Paa pye nambala nafa taanri ma yiri shyen.

⁹ Meshelemya wi pinambiile naa wi sefenne pe ni, paa pye nambala kotogofenne ke ma yiri kolotaanri.

¹⁰ Hosa na wila pye Merari setirige pyo wila pinambiile se. Pe ni Shimiri wo wila pye to, ali mbege ta wo ma wila pye pinambyo kongbanja we. Wi to wila wi tege sanmbala pe go na.

¹¹ Wi pinambyo shyen woo wo lawi na Hilikiya, taanri woo wo lawi na Tebaliya, tijere woo wo lawi na Zakari. Hosa pinambiile konaa wi sefenne pe ni fuun paa pye lere ke ma yiri taanri.

¹² Sherigo gbogo yeyongo korosifenne ngbeleye, naa ki ngbeleye yi teelee pe ni, konaa leele sanmbala pe ni paa pye na pe tunngo ki piin wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni.

¹³ Paa pete gbon ma yeyonro nda pe yaa la korosi ti naganaga pe na ma yala pe seye yi ni, sege ki kologo o, ki gbogo o, pe sila lere wo lere ni.

¹⁴ Pete gbongo kila Shelemya wi wo, jango wo mbaa yonlo yirisaga kee yeyongo ki korosi. A pete gbongo ki suu pinambyo Zakari na wila pye wunlunaja wi yerifo jenne wi wo, jango wo mbaa yonloparawa kameenge kee yeyongo ki korosi.

¹⁵ Pete gbongo kila yonloparawa kalige kee yeyongo ki wo Obedi Edomu wo kan wila ki korosi. A pe si pete gbon ma yaara tegesaga yinne ti kan wi pinambiile poro yeri paa ti korosi.

¹⁶ Pete gbongo kila yonlo tosaga yeyongo nga pe yinri Shaleki ki wo Shupimu naa Hosa poro kan paa ki korosi. Shaleki yeyongo kila pye wa tinndi kono li yesinme na. Yeyongo korosifenne pe censara tila pye ma yeye wa ti yee yeri.

¹⁷ Wa yonlo yirisaga kee yeyongo ki na, Levi setirige piile kogoloni paa pye na een wa naga korosi pilige nungba nungba pyew. Leele tijere la pye na yonloparawa kameenge kee yeyongo ki korosi pilige nungba nungba pyew. A leele tijere na yonloparawa kalige kee yeyongo ki korosi pilige nungba nungba pyew. A leele tijere na yaara tegesaga yinne ti korosi, paa pe walagi shyenzyen ma pe tege censara shyen ni.

¹⁸ Laga nawa yinne to na, wa yonlo tosaga kee yeri, leele tijere paa pye na yeyongo nga wa kongbogo kee yeri ki

[†] 26:1 26:1 Asafu na wi mege ki yeri laga ki laga nga ki ni, wi yen wi ye Asafu na wila pye yurukoo wa sherigo gbogo ki ni wi ni. [†] 26:5 26:4-5: 2 Sami 6.11; 1 Kuro 13.14

korosi, a leele shyen na laga nawa yinre ti korosi.

¹⁹ Sherigo gbogo yeyonro korosifenne ngbeleye yo layi yaen. Paa pe wowa wa Kore naa Merari setirige piile pe ni.

*Levi setirige piile
pe tunndo sannda*

²⁰ Levi setirige piile poro pele wele paa pye na Yennele li sherigo gbogo yarijende tegesaga ki korosi konaa yaara nda tila tege ti ye Yennele kan ti tegesaga ki ni. Ahiya wila pye wo wa.

²¹ Poro paa pye Layedan wi setirige piile, ma yiri wa Gerishon setirige ki ni. Paa pye pe teleye seye yi teele. Poro la wele Yehiyeli,

²² naa wi pinambiile Zetamu naa wi nosepyo lenana Zhoueli wi ni. Pa paa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki yarijende tegesaga ki le poro kee paa ki korosi.

²³ Amiramu sege woolo, naa Yizehari sege woolo, naa Eburon sege woolo konaa Uziyeli sege woolo poro na,

²⁴ Moyisi wi pinambyo Gerishomu wi setirige pyo Shebuweli wo wila pye yarijende tegesaga ki korosifenne pe to.

²⁵ Wi sefenne poro la wele Eliyezari sege woolo wele. Eliyezari pinambyo wo lawi na Erehabiya, Erehabiya pinambyo wo lawi na Ezayi, Ezayi pinambyo wo lawi na Yoram, Yoram pinambyo wo lawi na Zikiri, Zikiri pinambyo wo lawi na Shelomiti.

²⁶ Wunlunana Davidi wo naa seye teele pe ni, naa malingboonlo teele mbele paa pye lere waga kelengele (1 000) go na, naa mbele paa pye lere cenme cenme go na konaa malingboonlo teele paa yaara nda tege ti ye Yennele li kan, Shelomiti wo naa wi sefenne pe ni, poro paa pye nari korosi.

²⁷ Paa malaga gbon pe juguye pe ni ma yaara nda koli, paa ta wo wa ti ni mari tege ti ye Yennele li kan mbaa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki gbegele ti ni.

²⁸ Samiyeli na wila pye na yariyanra yaan, naa Kishi pinambyo Sawuli wi ni, naa Neri pinambyo Abineri konaa Zeruya pinambyo Zhouabu wi ni, paa yaara nda fuun tege ti ye Yennele li kan konaa mbele fuun paa yaara ta tege ti ye Yennele li kan, Shelomiti naa wi sefenne pe ni poro paa pye nari korosi.

²⁹ Wa Yizehari sege ki ni, Kenaniya naa wi pinambiile poro paa pye Izirayeli tara ti kagala yege wofenne. Poro paa pye fannga fenne konaa kiti konfenne.

³⁰ Wa Eburon sege ki ni, Hashabiya naa wi sefenne pe ni, poro mbele paa pye nambala kotogofenne waga kele naa cenme koloshyen (1 700), poro paa pye na Izirayeli woolo pe tara nda wa yonlo tosaga

kee yeri ti korosi, ma wa Zhuriden gbaan wi kee yeri, na Yawe Yennele li tunndo to naa wunlunana wi tunndo ti yege woo.

³¹ Eburon sege woolo pe ni, Yeriya wo wila pye pe go na ma yala pe teleye seye yi ni. Davidi wi wunluwo pi yele nafa shyen wolo li ni, a pe si yewe yewe ki sege woolo konaa pe setirige piile pe wogo ki na; a pe sigi yan fo nambala kotogofenne pe le la pye pe ni wa Yazezeri ca, wa Galaadi tara.

³² Yeriya wi sefenne paa pye nambala kotogofenne waga shyen naa cenme koloshyen (2 700). Paa pye seye teele. Wunlunana Davidi wila pe tegetege Uruben cenle woolo, naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo pe go na, jango paa Yennele li tunndo to naa wunlunana wi tunndo ti yege woo.

27

*Izirayeli tara malingboonlo teele
pe gbegelelomo*

¹ Izirayeli woolo mbele paa pye seye teele, naa mbele paa pye teele malingboonlo waga kelengele (1 000) go na, naa malingboonlo cenme cenme go na konaa tara ti yekele mbele paa pye na wunlunana wi sari malingboonlo ngbeleye yi kagala ke yege womo pi ni, pe mere ti nda. Ki ngbeleye yi ni fuun nungba nungba yila pye na tunngo piin yenge nungba nungba pyew naga waa na pe ye kan ye le li ni. Ngbelege nungba nungba pyew kila pye nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000).

² Zabidiyeli pinambyo Yashobeyamu wo wila pye ngbelege kongbannga ki go na yenge kongbannga ki ni. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

³ Yashobeyamu wila pye Perezi setirige pyo. Wo wila pye malingboonlo teele pe ni fuun pe go na yenge kongbannga ki ni.

⁴ Dodayi na wila pye Ahohi ca fenne woo, wo wila pye ngbelege shyen wogo ki go na, yenge shyen wogo ki ni. Mikiloti wo wila pye ki ngbelege ki yege sinvo. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

⁵ Malingboonlo to na wila pye ngbelege taanri wogo ki go na yenge taanri wogo ki ni, wo lawi na saraga wofenne to Yehoyada wi pinambyo Benaya we. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

⁶ Ki Benaya wila pye malingboonlo welimbele nafa ma yiri ke poro wa nungba. Wo wila pye ki malingboonlo nafa ma yiri ke pe go na. Wi pinambyo Amizadabu wila pye wi malingboonlo to wo wa.

⁷ Malingboonlo to tijere woo na wila pye yenje tijere wogo ki ngbelege ki go na, wo lawi na Zhouabu wi nsepyo lenana Azayeli. Wi pinambyo Zebadiya wo wila taga wi na. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

⁸ Malingboonlo to kangurugo woo na wila pye yenje kangurugo wogo ki ngbelege ki go na, wo lawi na Shamehuti na wila yiri wa Yizira ca. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

⁹ Malingboonlo to kogoloni woo na wila pye yenje kogoloni wogo ki ngbelege ki go na, wo lawi na Ikeshi pinambyo Ira na wila yiri wa Tekowa ca. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

¹⁰ Malingboonlo to koloshyen woo na wila pye yenje koloshyen wogo ki ngbelege ki go na, wo lawi na Pelon ca fenne nana Helezi, ma yiri wa Efirayimu setirige piile pe ni. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

¹¹ Malingboonlo to kolotaanri woo na wila pye yenje kolotaanri wogo ki ngbelege ki go na, wo lawi na Husha ca fenne nana Sibekayi, ma yiri wa Zera sege ki ni. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

¹² Malingboonlo to kolojere woo na wila pye yenje kolojere wogo ki ngbelege ki go na, wo lawi na Benzhamen cenle woo nana Abiyzeri, ma yiri wa Anatoti ca. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

¹³ Malingboonlo to ke woo na wila pye yenje ke wogo ki ngbelege ki go na, wo lawi na Netofa ca fenne nana Maharayi, ma yiri wa Zera sege ki ni. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

¹⁴ Malingboonlo to ke ma yiri nungba woo na wila pye yenje ke ma yiri nungba wogo ki ngbelege ki go na, wo lawi na Piraton ca fenne nana Benaya, ma yiri wa Efirayimu setirige piile pe ni. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

¹⁵ Malingboonlo to ke ma yiri shyen woo na wila pye yenje ke ma yiri shyen wogo ki ngbelege ki go na, wo lawi na Netofa ca fenne nana Helidayi, ma yiri wa Otiniyeli sege ki ni. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

Cengele teele pe mere

¹⁶ Izirayeli cengele teele pe mere ti nda: Zikiri pinambyo Eliyezeri wo wila pye Uruben cenle woo pe to. Maaka pinambyo Shefatiya wo wila pye Simeyon cenle woo pe to.

¹⁷ Kemuweli pinambyo Hashabiya wo wila pye Levi setirige piile pe to. Zadoki wo wila pye Aron setirige piile pe to.

¹⁸ Elihu wo wila pye Zhuda cenle woo pe to, wila pye Davidi wi nsepiile nambala wo wa nungba. Mikayeli pinambyo Omiri wo wila pye Isakari cenle woo pe to.

¹⁹ Abidiyasi pinambyo Yishimayeya wo wila pye Zabulon cenle woo pe to. Aziriyeli pinambyo Yerimoti wo wila pye Nefitali cenle woo pe to.

²⁰ Azaziya pinambyo Oze wo wila pye Efirayimu cenle woo pe to. Pedaya pinambyo Zhoueli wo wila pye Manase cenle li walaga woo mbele paa pye wa yonlo tosaga ke yeri pe to.

²¹ Zakari pinambyo Yido wo wila pye Manase cenle li walaga woo mbele paa pye wa yonlo yirisaga ke yeri pe to, wa Galaadi tara. Abineri pinambyo Yaasiyeli wo wila pye Benzhamen cenle woo pe to.

²² Yerohamu pinambyo Azareyeli wo wila pye Dan cenle woo pe to. Poro mbele poro paa pye Izirayeli cengele ke teele wele.

²³ Mbege le leele mbele paa ta ye le nafa nafa pe na konaa pe pungofenne pe ni, Davidi wi sila poro jiri, katugu Yawe Yennele laa ki yo ma yo fo li yaa ti Izirayeli woo pe lege paa naayeri wonngolo ke yen†.

²⁴ Zeruya pinambyo Zhouabu wila Izirayeli woo pe jirige ki le naga piin, een fo wi sila ko ki tunngo ki na, katugu Yawe Yennele laa nawa ngban Izirayeli woo pe ni. Ki kala na, leele pe jinriwe yon ki sila yonlogo wa wunlunana Davidi wi wagati kapyegele sewe wi ni†.

Wunlunana Davidi wi yarijende ti yege wofenne

²⁵ Adiyeli pinambyo Azimaveti wo wila pye wunlunana wi yarijende tegesara ti go na. Yarijende nda paa tegetege wa tara ti ni, naa wa cagboro to naa kapire ti ni konaa wa malaga sigecara ti ni, Oziyasi pinambyo Zhonatan wo wila pye ti go na.

²⁶ Kere konfenne mbele paa pye na fali wa tara ti ni, Kelubu pinambyo Eziri wo wila pye pe go na.

²⁷ Shimayi na wila yiri wa Arama ca wo wila pye erezen keere ti go na. Duven tegesara nda tila pye wa erezen keere ti ni,

† 27:23 27.23: Zhen: 15.5; 22.17; 26.4 † 27:24 27.24: 2 Sami 24.1-5; 1 Kuro 21.1-14

Zabidi na wila yiri wa Shefamu ca wo wila pye ti go na.

²⁸ Uliviye tire keere, naa sikomori tire keere nda tila pye wa yanwira tigiwen tara ti ni, Gederi ca fenne nana Baali Hana wo wila pye ti go na. Yowashi wo wila pye sinme tegesara ti go na.

²⁹ Nere nda tila pye wa Saron ca yaayoro konrisara ti ni, Saron ca fenne nana Shitirayi wo wila pye ti go na. Adilayi pinambyo Shafati wo wila pye nere nda paa pye na konri wa Saron ca funwa lara falafala ti ni ti go na.

³⁰ Ishimayeli setirige pyo Obili wo wila pye yongomeye pe go na. Meronoti ca fenne nana Yedeya wo wila pye sofilele pe go na.

³¹ Yazizi na wila yiri wa Hagari setirige ki ni, wo wila pye simbaala naa sikaala pe go na. Poro pe ni fuun mbele yeen poro paa pye wunlunana Davidi wi yarijende ti yege wofenne wele.

Wunlunana Davidi wi yerifenne wele

³² Zhonatan na wila pye Davidi to wi nasepyo lenana, wila pye wunlunana Davidi wi yerifo. Wila pye na jilige fo jenge konaa ma pye sewe jenf. Hakimoni pinambyo Yehiyeli wo wila pye wunlunana wi pinambiile pe nagafa.

³³ Ahitofeli wila pye wunlunana wi yerifo. Arika cenle woolo nana Hushayi wo la pye wunlunana wi wonlo.

³⁴ Benaya pinambyo Yehoyada wo wila kaa cen wa Ahitofeli wi yonlo wo naa Abiyatari. Zhouabu wo wila pye wunlunana wi malingboonlo pe go na.

28

Yerewe senre nda Davidi wila yo wi pinambyo Salomo wi kan sherigo gbogo ki kanga wogo ki na

¹ Kona, a Davidi wi si Izirayeli tara teele pe ni fuun pe gbogolo wa Zheruzalemu ca, naa cengele teele pe ni, naa wunlunana wi tunmbyeele ngbeleye teele pe ni, naa malingboonlo teele mbele paa pye malingboonlo waga kelengele (1 000) go na, naa mbele paa pye malingboonlo cenme cenme go na pe ni, naa teele mbele paa pye wunlunana wi yarijende konaa wo naa wi pinambiile pe yaayoro ti go na pe ni, naa wunlunana wi go legboolo pe ni, naa malingboonlo kotogofenne konaa leele mbele fuun paa pye mege fenne pe ni.

² Ko pungo na, a wunlunana Davidi wi si yiri ma yere mee para pe ni, ma yo fo: «Na sefenne, naa na woolo, ye logo na yeri. Kila pye na nawa mbe go kan mbe Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi tege wa ki ni,

ki pye we Yennele li tooro tagasaga. Mila pye nala yee gbegele mbege go ki kan.

³ Een fo, a Yennele li silan pye fo: «Mboro ma, ma yaa go kan na kan, katugu ma yen malingboon, ma leele gbo.»

⁴ Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele lilan wo na to go woolo pe ni fuun pe sogowo, jango mbe pye Izirayeli tara ti wunluwo fo sanga pyew; katugu Zhuda cenle lo laa wo ma yekeere ti kan pe yeri. Wa ki cenle li ni, a li silan to sege ki wo, ko pungo na, a ki sili ndanla, a lilan wo na to wi pinambiile pe sogowo mala tege wunluwo Izirayeli tara ti ni fuun ti go na.

⁵ Yawe Yennele li pinambiile legeren kan na yeri, een fo, na pinambiile pe ni fuun pe ni, na pinambyo Salomo wo li wo mboo tege wunluwo pi na Yawe Yennele li woolo pe go na, Izirayeli tara re.

⁶ «Laa na pye fo: «Ma pinambyo Salomo wo wi yaa kanla go ki kan konaa ki londoni ti ni; katugu muu wo wi pye na pinambyo, mi jate mi yaa pye wi to.

⁷ Na wiga bala mbanla ngasegele koro naa na kakondengele ke le mbaa tanri ke na, paa yege nga na wila ki piin nala, pa kona mi yaa yeresaga kan wi wunluwo pi yeri fo sanga pyew.»

⁸ A Davidi wi sho naa fo: «Koni, yoro Izirayeli woolo ye ni fuun ye yege na, yoro mbele Yawe Yennele li gbogolomo woolo ye ni fuun, konaa we Yennele na li yen na nuru we yeri li yege na, mi yen na ye yenri ngbanga, fo yaa tanri Yawe Yennele, ye Yennele li ngasegele ke na ye ke yon fili, jango ki tara tiyonro nda ti pye ye woro, yoro pungo na yeri yaga korogo ye setirige piile pe kan fo sanga pyew.

⁹ «Mboro wo na, na pinambyo Salomo, mi na ma to, bala mala Yennele li jen maa li gbogo ma kotogo ki ni fuun ki ni konaa jateren jenge ni. Ma jen Yawe Yennele li maa senwee wi nawa kagala ke cancan. Li yen ma kala na fuun li yen wa senwee wi jateren wi na li jen. Na ma kaa li lagajaa, li mali yee naga ma na. Een fo, na maga laga li na, lo fun li yaa je ma na fo sanga pyew.

¹⁰ Koni, ki daga maga jen fo Yawe Yennele lon wo, jango ma go kan li kan, ki pye li gbogosa. Ki kala na, fannaga le ma yee ni, ma tunngo pye.»

Davidi wila sherigo gbogo ki kanlomo pi naga Salomo wi na

¹¹ Davidi wila sherigo gbogo ndogoro ti kanlomo po naa ki kanningara na yinre ti kanlomo pi naga Salomo wi na, naa yarijende tegesaga yumbiile pe ni, naa ki sanngazo yumbiile pe ni, naa go nawa yumbiile pe ni, konaa yon finliwe kesu wi yaritonggo nga ki yen kapere ti kasulugo pyesaga ki yumbyo wi ni.

¹² Yaraga nga fuun kila pye wa wi jatere wi ni Yawe Yennele li sherigo gbogo londo ti wogo na, naa ki kanngara na yinre ti ni fuun ti ni, naa sherigo gbogo ki yarijende tegesara ti ni, konaa yarijende kpoyi ti tegesara ti ni, wila ti ni fuun ti kanlomo pi kan Salomo wi yeri.

¹³ Wila saraga wofenne naa Levi setirige piile pe ngbeleye yi naga wi na, naa tunngo nga fuun kila daga mbe pye wa Yawe Yennele li go ki ni, konaa Yawe Yennele li go tunngo pyeyaara ti ni fuun ti ni.

¹⁴ Yaraga o yaraga ki mbaa gbegede te ni mbe pye tunngo nga fuun pyeyaraga, wila ki te wi nuguwo pi naga wi na; yaraga o yaraga ki mbaa gbegede warifuwe ni mbe pye tunngo nga fuun pyeyaraga, wila ki warifuwe wi nuguwo pi naga wi na.

¹⁵ Wila fitanladagaye poro naa pe fitanlaye pe te wi nuguwo pi naga, konaa ma fitanladaga nungba nungba pyew naa wi fitanlaye pe warifuwe wi nuguwo pi naga, ma yala fitanladagaye pe ni fuun pe tunngo ki ni.

¹⁶ Buru na pe ma kan Yennele yeri, pe maa wi teri tabaliye mbele na, te na wila daga mbe tege mbe pe gbegede wila wi nuguwo pi naga wi na, ma warifuwe na wila daga mbe tege mbe warifuwe tabaliye pe gbegede wi nuguwo pi naga[†].

¹⁷ Kara wowangala, naa tasaala, naa copigile ngele kaa daga mbe gbegede te piiri ni, wila ti gbegedelomo pi naga wi na, naa te wojengele ke ni fuun nungba nungba ke te nuguwo pi ni, konaa warifuwe wojengele ke ni fuun nungba nungba ke warifuwe nuguwo pi ni[†].

¹⁸ Wusuna nuwo taan pe maa wi sori saraga wosaga nga na wila ki gbegedelomo pi naga, naa te piiri na wi mbaa tege mbege gbegede wi nuguwo pi ni. Wila wotoro wi gbegedelomo pi naga wi na fun, ko ki yen te sherubenye yanlele mbele pe kanwira tila pye ma sanga ma Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi ton we.

¹⁹ A Davidi wi sho fo: «Yawe Yennele lo jate ligi kagala ngele ke ni fuun ke yonlogo ma ke kan na yeri, janngo tunngo nga fuun ki daga mbe pye mbe yala ki yaara nda ti cenlomo pi ni, mberi koro jen.»

²⁰ Kona, a Davidi wi suu pinambyo Salomo wi pye fo: «Fannga le ma yee ni, ma kotogo ta, ma tunngo ki pye. Maga ka fye, ma sunndo wiga si ka kon ma na, katugu Yawe Yennele na li yen Yennele, na Yennele le, li yaa pye ma ni. Li se laga ma na, li se si je ma na fo ma sa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki tunngo ki ni fuun ki pye

ki sa ko[†].

²¹ Wele, saraga wofenne naa Levi setirige piile pe ngbeleye yi yen laga ma ni. Pe yen ma gbegede mbe Yennele li sherigo gbogo tunndo ti ni fuun ti pye. Leele pe ni fuun pe yen laga ma ni fun, mbele pe yaa ki wo pe yee nawa mbe tunndo ti ni fuun ti pye, poro mbele pe yen kapyo jenfenne mbe ya mbe tunngo cenle pyew ki pye. Tara teelee konaa leele pe ni fuun pe yen laga, maga nga yo, pe yaa ki pye.»

29

Yarikanra nda leele paa kan mbe sherigo gbogo ki kan

¹ Kona, a wunlunana Davidi wi sigi yo janwa wi ni fuun wi kan, ma yo fo: «Na pinambyo Salomo wo nungba Yennele li wo, wi si yen pyo jee bere, wii tara ki tunngo nga ki pyewe ni. Ma si yala tunngo ki yen ma gbogo, katugu ki go nga ki woro na kanni lere kan, een fo Yawe Yennele na li yen Yennele lo go yi.

² Migi ngbanga na fannga ki ni fuun ki ni, mala Yennele li sherigo gbogo ki kanyaara ti gbegede; tunngo nga ki daga mbe pye te ni ko mbe pye te ni, nga ki daga mbe pye warifuwe ni ko mbe pye warifuwe ni, nga ki daga mbe pye tuguyenre ni ko mbe pye tuguyenre ni, nga ki daga mbe pye tuguron ni ko mbe pye tuguron ni, nga ki daga mbe pye tire ni ko mbe pye tire ni; onikisi sinndere sonngbanga woro ti yen wa fun, naa sinndere sonngbanga woro nda pe ma maramara na yaraga fere ti ni, naa sinndere nda ti maa yengele, a ti yege cenwe pi lege ta ni, naa sinndere sonngbanga woro ti cenle pyew ta ni, konaa maribiri sinndere fire fire legere ni[†].

³ Mbe taga wa ko na, yarijende nda ti yen mi jate woro, na te wo naa na warifuwe wi ni, mi yen nari kaan na Yennele li sherigo gbogo ki kanwa wogo ki na, mbe taga nda mi gbegede mako Yennele li go kpoyi ki kanwa wogo ki mage ni, katugu na Yennele li go ki kala li yen mala ndanla fo jenge.

⁴ Mi yen na Ofiri tara te toni cenme kaan, naa warifuwe piiri toni cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke ni (250) mboo wo sherigo gbogo mboro ti na mberi ton.

⁵ Tunngo nga ki daga mbe pye te ni ko mbe pye te ni, nga ki daga mbe pye warifuwe ni ko mbe pye warifuwe ni konaa tunndo nda fuun kapyo jenfenne pe daga mbe pye ti ni. Koni, ye ni, ambo wila jaa mboo kee yaraga kan mbe yala wi yera nandanwa kala li ni konaa wi kotogo

[†] 28:16 28:16: Levi 24.5-9 [†] 28:17 28:17: Eki 27.3 [†] 28:20 28:20: 1 Kuro 22.13; Dete 31.7-8; Zhouz 1.6-9 [†] 29:2

29.2: 1 Kuro 22.5

ki ni fuun ni Yawe Yennele li tunngo wogo ki na?»

⁶ Kona, a seye teele, naa Izirayeli cengele teele, naa teele mbele paa pye malingboonlo waga kelengele (1 000) go na, naa mbele paa pye malingboonlo cenme cenme go na, konaa wunlunana wi tunndo teele pe ni, pe si yarikanra kan ma yala pe nandanwa kala li ni.

⁷ Paa te toni cenme naa nafa taanri ma yiri ke (170) kan Yennele li sherigo gbogo ki kanga wogo ki na, naa te pyo waga ke (10 000) ni, naa warifuwe toni cenme taanri (300) naa ki punjo ni, naa tuguyenre toni cenme kogoloni (600) si ni, konaa tuguron toni waga taanri (3 000) naa ki punjo ni.

⁸ Sinndeere songbanga woro la pye mbele yeri, a pe si pan mari kan Gerishon setirige pyo Yehiyeli wi yeri, mberi tege wa Yawe Yennele li go ki yarijende tegesaga ki ni.

⁹ Leele paa pye na yogori yarikanra nda paa kan ma yala pe nandanwa kala li ni ti wogo ki kala na, katugu paa ti kan Yawe Yennele li yeri pe kotogo ki ni fuun ni, ma yala pe nandanwa kala li ni. Wunlunana Davidi wi nawa pila yinni fun fo jenge.

Davidi wi Yennele yenrewe

¹⁰ Kona, a Davidi wi si Yawe Yennele li shari janwa wi ni fuun wi yege na, ma yo fo:

«Sonmo yen Yawe Yennele, we tele Izirayeli wi Yennele li woo sanga pyew fo tetete.

¹¹ Yawe Yennele, gbogowo, naa yawa, naa tiyonwo, naa gbogowo yanwa konaa tegere ti yen ma woro;

katugu yaara nda fuun ti yen wa naayeri konaa nda fuun ti yen laga tara na, ti yen ma woro.

Wunluwo pi yen ma woo Yawe Yennele. Mboro ma yen yaraga pyew ki go na†.

¹² Yarijende tawa naa gbogowo, pa pi maa yinrigi wa ma yeri.

Mboro ma yen yaraga pyew ki go na. Fannga naa yawa pi yen mboro yeri. Fannga yen ma ni mbe lere wi yirige mbe yeresaga kan wi yeri.

¹³ Koni we Yennele, we yen nɔɔ sonni nɔɔ mege ki tiyonwo pi gbogo.

¹⁴ Mi yen ambo fo, na woolo pe yen ambene, we si ya wege wo we yee nawa wege yarikanra nda ti cenle kan ma yeri?

Ti ti ni fuun pa ti yiri wa ma yeri.

Yaara nda we kan ma yeri, mboro mari kan we yeri.

¹⁵ We yen nambanmbala naa torofenne ma yege sogowo, paa yege nga na we teleye paa pye.

We yinwege piliye laga tara ti na, yi yaa toro paa yege nga na yinne ma kaa toro we, jigi tagasaga woro wa.

¹⁶ Yawe Yennele, we Yennele, ki yarijende legere nda fuun we gbegele mbe go kan ma kan, ki pye ma wogo, ma mege kpoyi ki mege ni, pa ti yiri wa ma yeri.

Yaara ti ni fuun ti yen ma woro.

¹⁷ E, na Yennele, migi jen fo ma maa senwee wi nawa jatere wi cancan.

Kasinngge ko ki yen moɔ ndanla.

Ki kala na, migi yarikanra nda ti ni fuun ti kan ma yeri nawa jatere jenne ni, ma yala na nandanwa kala li ni.

Koni migi yan fun fo ma woolo mbele pe yen laga, pe yen na pe yarikanra ti kaan ma yeri yogorimo ni.

¹⁸ Yawe Yennele, we teleye Abirahamu, naa Izaki konaa Izirayeli pe Yennele, ma ti ki kapyege nga konaa ki jatere jenne na wi koro wa ma woolo pe kotogo na sanga pyew,

ma ti pe jatere wi pye ma na.

¹⁹ Sunndo jenne kan na pinambyo Salomo wi yeri, jango wɔɔn ngasegele, naa ma kondegeengele konaa ma kakonndegeengele ke yigi wila tanri ke na,

jango go kpoyi nga migi kanyaara ti gbegele, wigi kan.»

Paa Salomo wi tege wunluwo

²⁰ Kona, a Davidi wi si janwa wi ni fuun wi pye fo: «Yaa Yawe Yennele, ye Yennele li sonni!» A janwa wi ni fuun wi si Yawe Yennele, pe teleye Yennele li son. A pe si foli ma pe yere ti jiile wa tara Yawe Yennele li yege sogowo mali gbogo konaa wunlunana wi yege sogowo maa gbogo.

²¹ Ki goto pinliwe pi ni, a pe si saara, naa saara sogoworo wo Yawe Yennele li yeri. Paa napene waga kele (1 000) wo saraga, naa simbapene waga kele (1 000) ni, naa simbapene yirifonmbolo waga kele (1 000) ni, ma pinle duven saara nda pe ma wo ti ni. Paa saara legere ta yege wo nda ti mbaa ya Izirayeli woolo pe kan pe ka pe tin.

²² Ki pilige ki ni, a pe si li ma wo Yawe Yennele li yege sogowo nayinne gbɔɔ ni.

A pe si Davidi wi pinambyo Salomo wi tege wunluwo pi na naa ki yonlo shyen wogo na. Paa sinme kpoyi wo wi na maa wo Yawe Yennele li yege sogowo, wi pye pe yege sinwo, ma sinme kpoyi wo Zadaki wi na maa wo maa tege fun saraga wɔfo†.

† 29:11 29:11: Mati 6.13

† 29:22 29:22: 1 Wunlu 1; 1 Kuro 23.1.

† 29:23 29:23: 1 Wunlu 2.12

²³ A Salomo wì si cɛn wa Yawe Yɛnnɛlɛ lɪ wunluwɔ jɔngɔ ki na, ma pye wunluwɔ wi to Davidi wi yɔnlɔ. Wɪla ya wi wunluwɔ pi ni, fɔ a Izirayeli woolo pe ni fuun paa nuru wi yeri†.

²⁴ Tara teelee pe ni fuun, naa malingbɔɔnlɔ pe ni fuun konaa yere Davidi wi pinambiile sanmbala pe ni fuun pe ni, pàa go sogo wunlunaŋa Salomo wi kan.

²⁵ A Yawe Yɛnnɛlɛ lɪ si Salomo wi yirige maa gbɔgɔ Izirayeli woolo pe ni fuun pe yege sɔgɔwɔ. Làa wi wunluwɔ pi kan gbɔgɔwɔ ni jɛngɛ. Wunlunaŋa wo wa sila cɛn Izirayeli tara ti go na wi yege, ŋa wi wunluwɔ pɪla pye gbɔgɔwɔ ni maa woo pi bɔ.

Wunlunaŋa Davidi wi kunwɔ

²⁶ Zhese pinambyɔ Davidi willa cɛn wunluwɔ pi na Izirayeli tara ti ni fuun ti go na.

²⁷ Yelee nafa shyen wɪla pye wunluwɔ pi na Izirayeli tara ti go na. Wɪla yelee koloshyen pye wa Eburɔn ca, mɛɛ yelee nafa ma yiri kɛ ma yiri taanri pye wa Zheruzalemu ca.

²⁸ Wi lelewɛ pɪla yɔn, a wì tin yinwege ki na, ma yarijende legere ta naa gbɔgɔwɔ ni. A wì si ku. A wi pinambyɔ Salomo wì si cɛn wunluwɔ pi na wa wi yɔnlɔ.

²⁹ Wunlunaŋa Davidi wi kapyegele wele, mbege le ke kongbanŋgala ke na, mbe saga wa pungo wogolo ke na, ke yen ma yɔnlɔgɔ wa yariyanra yanfɔ Samiyeli wi sewe wi ni, naa wa Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ Natan wi sewe wi ni konaa wa yariyanra yanfɔ Gadi wi sewe wi ni.

³⁰ Wi wunluwɔ wagati kagala ke ni fuun, naa wi kotogo kagala ke ni fuun, naa kagala ngele kɛ pye wa wo jate wi yinwege ki ni, naa wa Izirayeli tara nakoma wa wunluwɔ tara sannda pyew ti ni, ke yen ma yɔnlɔgɔ wa ki seweɛle pe ni.

Wunlumbolo pe kagala sewe shyen woo na pe yinri KURONIKI Sewe wi nawa senre

Kuroniki sewe shyen woo wi yen na para na kee yege Izirayeli tara senlere to ni, to nda ti peli wa Kuroniki sewe kongbanna wi ni we. Kagala ngele ke yen wa wunlumbolo sewe kongbanna naa shyen woo wi ni koro legere Kuroniki sewe shyen woo wi yen na songoro na yuun naa. Een fo, sewe wila yonlogo ma kan Zhufuye mbele paa yiri wa kulowo pi ni, ma songoro wa Zheruzalemu ca poro yeri, ki kala na wi senre ti gbowa yen na para Zhuda tara wunluwo po wogo na.

Kuroniki sewe shyen woo wi senre tigi peli Salomo wi wunluwo po na fo ma saa gbɔn wi kunwo pi na (1-9). Salomo wo pe naga wa wi ni, paa yege nga na wunluwo daga mbe pye. Wila sherigo gbogo kan wa Zheruzalemu ca, ma ti a paa Yennele li gbogo wa ki laga ki ni.

Wa sewe wi konsaga shyen wogo ki ni (10-36), cengele ngele kaa pye wa tara ti yonloparawa kamenge kee yeri kaa yiri ma je, a wunluwo pi kon shyen. Izirayeli tara wunluwo po la pye wa tara ti yonloparawa kamenge kee yeri, Zhuda tara wunluwo po la pye wa tara ti yonloparawa kalige kee yeri. Izirayeli tara wunluwo woolo paa pungo le Yawe Yennele li ni. Ki pye ma, pe woro na para poro senre na naa. Ma si yala pe para Zhuda tara wunluwo kagala ke senre na ma ke wo ke yee ni. Ezekiyasi naa Zhoziyasi paa pye leele mbele paa taga Yawe Yennele li na, na leele pe yege sinni, a paa Yennele li gbogo. Wa sewe wi kosaga yeri, paa Zheruzalemu ca ki tongo, ma Zhuda tara woolo pe koli ma kari pe ni kulowo; ko la pye, a yelee cenme kangurugo naa nafa tijere ma yiri kogoloni (586) toro na Zhezu wi fa se. Konaa ki ni fuun, jigi tagasaga jenri la koro bere. Wa senre ti kosaga, a wunlunaja Sirusi wi sigi yo maga naga fo Zhuda tara woolo pe mbe ya songoro mbe kari wa Zheruzalemu ca. Wo wila Babiloni tara ti sho mari ta; kila pye, a yelee cenme kangurugo naa nafa ma yiri ke ma yiri kolajere (539) toro na Zhezu wi fa se.

Sewe wi yen ma koonlo yege nga na

Salomo wi wunluwo sanga 1-10

Salomo wi wunluwo pi lesaga 1.1-17

Wunlunaja Salomo wila sherigo gbogo ki kan 2.1-7.10

Wunlunaja Salomo wi wunluwo pi koyege senre 7.11-9.31

Zhuda tara wunlumbolo pe kagala 10-36

Izirayeli tara ti yonloparawa kamenge kee wunluwo pila yiri ma je 10.1-19

Zhuda tara wunlumbolo pe kapyegele ma tagala pe yee na 11.1-36.10

Zhuda tara wunluwo pi kowa 36.11-21

Sirusi wila Zhufuye pe yaga pe songoro ma kari pe tara 36.22-23

SALOMO WI WUNLUWO SANGA

1-9

*Wunlunaja Salomo
wila Yennele li yenri tijinliwe ni,
mbe ya mbaa wi woolo
pe yege sinni*

(1 Wunlu 3.1-15)

¹ Davidi wi pinambyo Salomo wi wunluwo pila yeresaga ta. Yawe Yennele, wi Yennele le, laa pye wi ni maa mege ki yirige fo jenge.

² A Salomo wi si kaa Izirayeli woolo pe ni fuun pe yeri. Poro la wele malingboonlo teele mbele fuun paa pye lere waga kelengele (1 000) go na, naa mbele paa pye lere cenme cenme go na, naa kiti konfenne, konaa Izirayeli tara teele pe ni, poro mbele paa pye seye teele wele.

³ A Salomo wi si kari janwa wi ni fuun wi ni wa Yennele gbogosa nga kila pye wa Gabawon ca ki ni, katugu Yennele li filisaga paraga go nga Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wila gbegele wa gbinri wi ni pa kila pye wa Gabawon ca†.

⁴ Een fo Davidi wila Yennele li yon finliwe kesu wi le wa Kiriya Yeyarimu ca ma kari wi ni wa Zheruzalemu ca, ma saa wi tege wa laga nga wila gbegele wi kan ki ni, katugu wila paraga go gbegele wi kan wa Zheruzalemu ca†.

⁵ Tugyenre saraga wosaga nga Bezaleyeli wila gbegele kila pye wa Yennele cengasa paraga go ki yege sogowo fun. Bezaleyeli to wo lawi na Uri, Uri to wo lawi na Huri. Salomo wo naa janwa wi ni pa paa Yawe Yennele li yewe wa ki laga ki na†.

⁶ A Salomo wi si lugu wa tugyenre saraga wosaga ki na Yawe Yennele li yege sogowo, wa filisaga paraga go ki ni, ma saara sogoworo waga kele (1 000) wo wa ki na Yennele li yeri.

⁷ Ki pilige ki yembine li ni, a Yennele li sili yee naga Salomo wi na, maa pye fo: «Yaraga nga maa jaa, ki yenri na yeri, pa mi yaa ki kan ma yeri.»

⁸ A Salomo wi si Yennele li yon sogo ma yo fo: «Ma kajenge gbogo pye na to Davidi

† 1:3 1:3: Eki 36.8-38

† 1:4 1:4: 2 Sami 6.1-17; 1 Kuro 13.5-14; 15.25-16.1

† 1:5 1:5: Eki 38.1-7

wi kan, konaa mālā tege wunluwo pi na wa wi yonlo.

⁹ Koni Yawe Yenñele mboro ña ma yen Yenñele, senre nda mā yo na to Davidi wi kan, ma ti tiri yee yon fili. Mā jen mālā tege wunluwo cenle la go na, na li leele pè lege paa taambugo ki yen†.

¹⁰ Ki kala na, ki yaga ma tijinliwe naa kagala koro jenme kan na yeri, jango mi yaa la tanri yege ñga na mbanla ta ki leele mbele pe go na mbege jen, nakoma ambo wi mbe ya mbāa ma woolo mbele pè lege yeen pe yege sinni?»

¹¹ Kona, a Yenñele li si Salomo wi yon sogo ma yo fɔ: «Kì kaa pye ko ki yen wa ma kotogo na, ki kaa pye mee penjagboro yenri na yeri, mee yarijende yenri na yeri, mee gbogowo yenri ma yee kan, mee yenri ma panrafenne poro mbe ku, ma yere si yenri mbe yinwetonlogo ta, een fɔ, ki kaa pye tijinliwe naa kagala koro jenme mā yenri ma yee kan, jango na woolo mbele mdo tege wunluwo pe go na, mbe ya mbāa pe yege sinni,

¹² wele, tijinliwe po naa kagala koro jenme pi ni miri kan ma yeri. Mbe taga wa ko na, mi yaa penjagboro, naa yarijende konaa gbogowo pi kan ma yeri. Wunlumbolo mbele pè keli ma yiri ma na wa fa ti cenle ta ta, mbele pe yaa ka yiri ma punjo na, wa se ka ti cenle ta ta.»

¹³ Ko punjo na, a Salomo wi si yiri wa Yenñele gbogosaga ñga kila pye wa Gabawon ca ki ni, ko ñga filisaga paraga go kila pye wa we, mee songoro wa Zheruzalemu ca, ma saa naa wunluwo pi piin Izirayeli woolo pe go na.

Salomo wi penjagboro tawa naa wi gbogowo

(1 Wunlu 10.26-29; 2 Kuro 9.25-28)

¹⁴ Salomo wila malaga gbɔnwotoroye naa shon lugufenne gbogolo wi yee kan. Malaga gbɔnwotoroye waga kele naa cenme tijere (1 400) konaa shon lugufenne waga ke ma yiri shyen (12 000) paa pye wi yeri. Wila pele tegetege wa cara nda malaga gbɔnwotoroye paa pye ti ni konaa ma pele tege wo wunlunaja wi yee tanla wa Zheruzalemu†.

¹⁵ Wunlunaja wila ti, a warifuwe wo naa te wi ni ti lege wa Zheruzalemu ca paa sinndeere ti yen†, ma ti a sediri tire ti lege wa fun paa yege ñga na sikomori tire ti yen ma lege wa yanwira tigiwen tara ti ni we.

¹⁶ Salomo wi shonye paa pye na yinrigi pe ni wa Ezhipiti tara na paan pe ni†. Wunlunaja wi safari wafenne poro pele

wele paa pye na kee ma saa na pe loo ngbeleye ngbeleye na paan pe ni. Pe sonngo kila pye ma jen ma tege†.

¹⁷ Paa pye na kee ma saa na malaga gbɔnwotoroye mbele loo wa Ezhipiti tara na paan pe ni, wi nungba nungba pyew wi sonngo kila pye warifuwe pyo cenme kogoloni (600), shon nungba nungba pyew wi sonngo kila pye warifuwe pyo cenme naa nafa shyen ma yiri ke (150). Safari wafenne paa pye na paan pele ni fun na pe pere Heti cenle woolo konaa Siri tara wunlumbolo pe yeri.

Salomo wila wi yee gbegele mbe sherigo gbogo ki kan

(1 Wunlu 5.15-30; 7.13-14)

¹⁸ Salomo wila ki kon maga tege mbe sherigo gbogo kan Yawe Yenñele li mege ni konaa mbe wunluwo go kan wi yee kan.

2

¹ Salomo wila nambala waga nafa taanri ma yiri ke (70 000) wo poro mbe pye tuguro lefenne naa nambala waga nafa tijere (80 000) ni, poro mbāa sinndeere teni wa yanwiga ki na, konaa nambala waga taanri naa cenme kogoloni (3 600) ni poro mbe pye tunmbyeele pe korosifenne.

² A Salomo wi si pitunmbolo torogo wa Tiri ca wunlunaja Huramu† wi yeri ma yo fɔ: «Ijga maa pye na to Davidi wi kan ma sediri tire kan wi yeri, jango wi ta wi wunluwo go kan wi yee kan, mi yen nɔɔ yenri maga nungba ki pye na kan fun.

³ Wele, mila jaa mbe go kan Yawe Yenñele, na Yenñele li kan, mbege kan li yeri, mbāa wusuna nuwo taan sori wa ki ni li yege sogowo, mbāa buru ña pe ma kan li yeri wi teri wa sanga pyew, mbāa saara sogoworo woo wa ki ni pinliwe naa yonlokogo, naa cenpiliye yi ni, naa yevonndo feti piliye yi na konaa Yawe Yenñele, we Yenñele li feti piliye sannya yi na; ki ngasegele ke yen ma tege Izirayeli woolo pe kan fɔ sanga pyew.

⁴ Sherigo ñga mila jaa mbe kan ki daga mbe gbogo, katugu we Yenñele li gbogo ma we yarisunndo ti ni fuun ti na.

⁵ Een fɔ, ambo wi mbe ya mbe go kan li kan? Kì kaa pye naayeri wo naa wi gbeme pi ni fuun ni, wi yen ma kologo li na we. Mi yen ambo fɔ mbe si ya mbe go kan li kan? Een fɔ ñga mbe ya pye koyi ñga, mbe laga ka kan li kan, paa li gbogo wa ki ni, mbāa wusuna nuwo taan sori wa ki ni li yege sogowo.

† **1:9 1.9:** Zhen 13.16; 28.14 † **1:14 1.14:** 1 Wunlu 5.6; 10.26-29 † **1:15 1.15:** Dete 17.17; 1 Wunlu 10.27 † **1:16 1.16:** Dete 17.16 † **1:16 1.16:** Pa paa pye na yinrigi shonye pe ni wa Ezhipiti tara naa Silisi tara ti ni na paan pe ni Salomo wi kan; 1 Wunlu 10.28. † **2:2 2.2:** 1 Kuro 14.1. Wa 1 Kuro 14.1.konaa 1 Wunlu 5.15.Huramu mege pege yonlogo Hiram.

⁶ Koni, mi yen nɔɔ yenri, ma kapyɔ jenfo wa torogo laga na kan, ɲa wi ma ya na te tunngo ki piin jenge, naa warifuwe, naa tuguyenre, naa tuguron, naa pariyenre, naa nganra paara, naa kondoro paara tunngo ki ni, konaa yaara yanlere keregime tunngo pyew ki ni, jango wila tunngo piin ja na kapyɔ jenfenne mbele laga na yeri laga Zhuda tara konaa laga Zheruzalemu ca pe ni, poro mbele na to Davidi wila wo we.

⁷ Ki yaga ma sediri tire, naa sipiresi tire konaa santali[†] tire torogo na kan mbe yiri wa Liban tara, katugu migi jen ma yo fo ma tunmbyeele pe Liban tara tire ti kongo ki jen. Wele, na tunmbyeele pe yaa la tunngo piin ma woolo pe ni ja.

⁸ Mila jaa pe tire legere gbegele na kan, katugu sherigo ɲga mi yaa kan, ki yaa pye mbe gbogo konaa mbe yon.

⁹ Ma tunmbyeele mbele pe yaa tire ti koonlo mberi jaanri, mi yaa ka pe kan bile toni waga kogoloni (6 000) ni, naa orizhi toni waga tijere (4 000) ni, naa duven litiri waga cenme kolojere (900 000) ni konaa sinme litiri waga cenme kolojere (900 000) ni.»

¹⁰ Ki kaa pye ma, a Tiri ca wunlunaja Huramu wi si sewe torogo ma Salomo wi yon sogo ma yo fo: «Yawe Yennele li woolo peli ndanla, ko kala ki ti loon tege wunluwo pe go na.»

¹¹ A Huramu wi sho naa fo: «Sonmo yen Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li woo, lo na li naayeri wo naa tara ti da; katugu li pinambyo kan Davidi wi yeri, ɲa wi yen kajenje, naa jateri jenne fo konaa tijinliwe fo, wo wi yaa sherigo gbogo kan Yawe Yennele li kan konaa mbe wunluwo go kan wi yee kan.

¹² Koni mi yaa naja kapyɔ jenfo naa tijinliwe gbogo fo wa torogo ma kan, ɲa pe maa yinri Huramu Abi.

¹³ Wi yen Dan cenle woolo jo wo wa pinambyo. Wi to wo yen Tiri ca fenne woo. Wi yen ma te, naa warifuwe, naa tuguyenre, naa tuguron, naa sinndeere konaa tire ti tunngo ki jen fo jenge. Wi pariyenre, naa kondoro paara, naa nganra paara konaa len jese paara ti gbewe jen. Wi yaara yanlere keregime tunngo pyew ki jen. Na paga tunngo o tunngo kan wi yeri, wi mbe ya mbe ki ni fuun ki pye. Wi yaa ka saa tunngo piin ma yera kapyɔ jenfenne, konaa na tafa Davidi wi kapyɔ jenfenne pe ni ja.

¹⁴ Koni na tafa, bile naa orizhi, naa sinme konaa duven ɲa maa senre yo, ti torogo woro mbele ma tunmbyeele we kan.

¹⁵ Woro wo na, we yaa tire nda fuun ma jori ti kala ti kon wa Liban tara, mberi pogo pogolo pogolo, mberi torogo ma kan kogoje wi na, fo sa gbɔn wa Zhafa ca. Kona mee pan mari le lema ma kari ti ni wa Zheruzalemu ca.»

¹⁶ Salomo wila nambanmbala mbele fuun paa pye wa Izirayeli tara pe jiri, poro mbele fuun wi to Davidi wila keli ma pe jiri faa we. Paa pye lere waga cenme naa nafa ma yiri ke ma yiri taanri naa cenme kogoloni (153 600).

¹⁷ A wi si lere waga nafa taanri ma yiri ke (70 000) wo ma poro pye tuguro lefenne, ma lere waga nafa tijere (80 000) wo ma poro pye sinndeere tefenne wa yanwira ti na, mee lere waga taanri naa cenme kogoloni (3 600) wo ma poro pye tunmbyeele pe ni fuun pe korosifenne, mbe ti paa pe tunngo ki piin.

3

Sherigo gbogo ki kanwa senre (1 Wunlu 6.1-38)

¹ Kona, a Salomo wi sigi le na Yawe Yennele li sherigo gbogo ki kanni wa Zheruzalemu ca, wa Moriya[†] yanwiga ki na, wa laga ɲga Yawe Yennele laa li yee naga wi to Davidi wi na we, wa laga ɲga Davidi wila gbegele wa Zhebusi cenle woolo naja Orina wi yarilire sunsaga ki na we.

² Wila sherigo gbogo kanwa pi le wi wunluwo pi yele tijere wolo li yenge shyen wogo ki pilige shyen wogo ko na.

³ Salomo wila Yennele li go ki kan yege ɲga na ki ɲga: Ki titonlowo pila pye metere nafa ma yiri ke, ma yala paa pye na titonlowo pi taanla faa yege ɲga na ki ni; ki gbeme pila pye metere ke.

⁴ Ndogoro nda tila pye wa go ki yege kee yeri ti titonlowo pila pye metere ke, ma yala sherigo gbogo ki gbeme pi ni. Ki yagawa pila pye metere ke. Salomo wila te piiri wo go ki nawa pi ni fuun pi na maa ton.

⁵ Wila sipiresi tire tege ma yungbogo ki nawa mboro ti ton, ma te piiri wo ti na mari ton, mee sengembanra naa yongowo yanlere kerei kerei wa mboro ti na.

⁶ A wi si sinndeere songbanga woro maramara go ki na maga fere. Parivayimu laga ki te piiri wo wawi paa tege maga fere.

[†] 2:7 2:7: Sipiresi tige naa santali tire tila pye tire jende nda paa pye na kapyɔ tunndo legere gbegele ti ni. Pa santali tire tila pye na yinrigi wa Endi tara. [†] 3:1 3:1: Moriya yanwiga ko nungba ko ki yen Siyon yanwiga ye, pa Abirahamu wila kari wa mbe saa pinambyo Izaki wi wo saraga Yennele li yeri; Zhen 22.2. Pa Yawe Yennele laa li yee naga fun wa Davidi wi na; 2 Sami 24.16-17; 1 Kuro 21.15-22.1.

⁷ Wila tɛ wo go ki lagapyew ki na maga tɔn, ko yen fɔ go ki nawa, naa ki tiyagala, naa yeyɔnrɔ shɔnye, naa ki mboro konaa yeyɔnrɔ ti kɔrɔ piile pe ni. A Salomɔ wi si ti, a pe sherubenye yanlɛɛɛ keregi keregi wa mboro ti na.

Lajɛnge kpoyi ki gbegeleme

⁸ Kona, a Salomɔ wi si lajɛnge kpoyi ki yumbyɔ wi kan wa sherigo gbɔgo ki nawa. Wi titɔnlɔwɔ pila pye metere kɛ, ma yala sherigo gbɔgo ki gbeme pi ni. Wi gbeme pila pye metere kɛ. Tɛ piiri tɔni nafa wila wo yumbyɔ wi nawa mboro ti na mari tɔn†.

⁹ Tɛ pɔndiile mbele paa gbegele, pe nuguwɔ pila pye giramu cɛnmɛ kogolɔni (600). Wila tɛ wo sanngazo go lara ti na mari tɔn fun.

¹⁰ A wi si sherubenye yanlɛɛɛ shyen gbegele wa lajɛnge kpoyi ki yumbyɔ wi ni, ma tɛ wo pe lagapyew ki na ma pe tɔn.

¹¹ Ma sherubenye pe kanwira ti ta ti sanga ma kan ti yɛɛ na, ti titɔnlɔwɔ pila pye metere kɛ. Sheruben nungba wi kanwiga nungba ki titɔnlɔwɔ pila pye metere shyen naa kongo, ma sanga na gbɔɔn go mbogo ki kɛ nungba na. Wi kanwiga sannga kila pye metere shyen naa kongo, ma sanga na gbɔɔn wa sheruben kongbanja wi kanwiga ki numaga ki na.

¹² Sheruben shyen woo fun wi kanwiga nungba kila pye metere shyen naa kongo, ma sanga na gbɔɔn wa go mbogo ki kɛ sannga ki na. Wi kanwiga sannga fun kila pye metere shyen naa kongo, ma sanga na gbɔɔn wa sheruben kongbanja wi kanwiga ki numaga ki na.

¹³ Ki sherubenye pe kanwira mari ta ti sanga ma kan ti yɛɛ na, ti titɔnlɔwɔ pila pye metere kɛ. Paa pye ma yere pe tɔɔrɔ ti na ma yɛge wa go nawa pi yeri.

¹⁴ A Salomɔ wi si paraga nga ki yaa pɔ mbe sherigo gbɔgo ki nawa pi kɔn shyen ki ti nganra jese ni, naa kondoro jese, naa jese yen kpanyi konaa len jese ni, mɛɛ sherubenye yanlɛɛɛ gbegele wa ki na†.

Tuguyenre tiyagala koro naa saraga wɔsaga ki ni ti gbegeleme

(1 Wunlu 7.15-22)

¹⁵ Kona, a Salomɔ wi si ti, a pɛ tiyagala shyen gbegele wa sherigo gbɔgo ki yɛge kɛ ki na. Ke yagawa pila pye metere kɛ ma yiri kolɔshyen. Ke gona tɔnyaara ti ni fuun

nungba nungba ti yagawa pila pye metere shyen naa kongo.

¹⁶ A wi si ti a pɛ yɔngowɔ gbegele maa taga wa tiyagala ke go na, paa Yenɛɛɛ li yungbɔgo woo pi yen, ma ti a pɛ girenadi tige pire yanlere cɛnmɛ gbegele mari tondo wa yɔngowɔ pi na.

¹⁷ Wila tiyagala ke kan wa sherigo gbɔgo ki yɛge kɛ ki na, nungba la pye kalige na, sanna li yen kamenɛge na. A wi si kalige wolo li mege taga nali yinri Yakini†, ma kamenɛge wolo li mege taga nali yinri Bowazi.

4

Tuguyenre saraga wɔsaga konaa jogoyaraga gbegele ti gbegeleme

(1 Wunlu 7.23-51)

¹ Kona, a Salomɔ wi si tuguyenre saraga wɔsaga ki gbegele. Ki titɔnlɔwɔ pila pye metere kɛ, ki gbeme pila pye metere kɛ, ki yagawa pila pye metere kanɣurugo†.

² A wi si tuguyenre yan ma jogoyaraga gbegele ki gbegele. Ki yɛge pyɛɛw pila pye metere kanɣurugo. Ki cɛnlɔmɔ pila pye kiiri. Ki yagawa pila pye metere shyen naa kongo. Mbege yon ki maga mbege fili, ki mana li titɔnlɔwɔ pila pye metere kɛ ma yiri kanɣurugo.

³ Wa jogoyaraga gbegele ki yon kɛɛɛ ki nɔgɔna, paa napɛnɛ yanlɛɛɛ gbegele kongolo shyen maga maga, maga fili. Paa pe pinle ma pe gbegele nungba jogoyaraga gbegele ki ni. Metere kongo nungba nungba pyew napɛnɛ kɛ pe ma pye le ki fogo ki ni†.

⁴ Jogoyaraga gbegele kila pye ma tege tuguyenre napɛnɛ yanlɛɛɛ kɛ ma yiri shyen na. Taanri la pye ma yɛge wa wa yɔnlɔparawa kamenɛge kɛ yeri, a taanri yɛge wa wa yɔnlɔ tosaga kɛ yeri, a taanri yɛge wa wa yɔnlɔparawa kalige kɛ yeri, a taanri yɛge wa wa yɔnlɔ yirisaga kɛ yeri. Pe ni fuun paa pye ma punɔgo wa pe yɛɛ yeri.

⁵ Ki jogoyaraga ki liriwen pila pye paa kendala yen. Ki yon kɛɛɛ paa ki gbegele paa wɔjɛnɛ wogo yen, ma yiri masho polo yarifyɛɛnɛ kɔrɔgo. Litiri na wi mbaa ya ye wa ki ni wi mbaa waga nafa shyen (40 000) yon ko tin.

⁶ Wila jogoyaara kɛ gbegele naa, ma kanɣurugo tege sherigo gbɔgo ki kalige kɛ ki na, ma kanɣurugo tege ki kamenɛge

† **3:8 3:8:** ɛki 29.37; † **1 Wunlu 6.16,20.** Sherigo gbɔgo ki lajɛnge kpoyi kila pye ma gbɔgo ma wɛ Yenɛɛɛ li cɛnsaga paraga go wogo ki na. † **3:14 3:14:** ɛki 25.23-30 † **3:17 3:17:** Yakini mege ki kɔrɔ wowi na fɔ wi yeresaga ta. Bowazi mege ki kɔrɔ wowi na fɔ fanɛga yen wi ni. † **4:1 4:1:** ɛki 27.1-2. Ki saraga wɔsaga kila gbɔgo ma wɛ Yenɛɛɛ li cɛnsaga paraga go wogo ki na. † **4:3 4:3:** Wa 1 Wunlu 7.24laga ki ni, pe yen na para kolokenti tirige pire yanlere sɛnrɛ na, ma si yala laga ki laga nga ki ni, pe yen na para napɛnɛ yanlɛɛɛ sɛnrɛ na.

kée ki na, jango paa jogo wa ti ni. Yaapire nda paa pye na saara sogoworo ti womo tunngo ki piin wa ti ni, paa pye nari jori wa ti ni. Jogoyaraga gbegehenge ko la tege saraga wofenne poro mbaa pe yee jogo wa ki ni†.

Sherigo gbogo ki tunngo pyeyaraa
(1 Wunlu 7.40-51)

⁷ Kona, a wi si ti a pè te fitanladagaye ke gbegele ma yala gbegelelomo mba pila yonlogo ma naga pi ni, mee pe tege wa sherigo gbogo ki ni. Paa kangurugo tege kalige kée ki na, ma kangurugo sanmbala pe tege kamenge kée ki na†.

⁸ A wi si tabaliye ke gbegele ma pe tege wa sherigo gbogo ki ni. Wila kangurugo tege kalige kée ki na, ma kangurugo tege kamenge kée ki na. Tonmo mba pe maa yanragi yanragi wila pi leyaara cenme gbegele te ni†.

⁹ A wi si saraga wofenne pe longo ki gbegele konaa longo gbogo ki ni. Wila ki koro ti gbegele ma tuguyenre yan ma wo koro piile pe na ma pe ton.

¹⁰ A wi si jogoyaraga gbegehenge ki tege wa sherigo gbogo ki kalige kée ki na, wa yonloparawa kalige kée naa yonlo yirisaga kée yeri.

¹¹ A Huramu wi si conro koliyaara, naa nanganra woayaara konaa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi leyaara ti gbegele. Ki pye ma, tunngo nga wunlunana Salomo wila kan Huramu wi yeri wi pye wa Yennele li sherigo ki ni, a wi si ko ki na.

¹² Ki yaara to lari nda: Tiyagala shyen naa ke gona tonyaara shyen nda ti mbaa jiile wa ke na ti ni, naa mere shyen nda ti mbaa gona tonyaara ti ton wa tiyagala ke go na ti ni,

¹³ naa girenadi tige pire yanlere cenme tijere (400) nda pe mbaa tondo mere shyen ti na ti ni. Mere ti nungba nungba pyew girenadi tige pire yanlere kongolo shyen kaa pye ti na, mbe tiyagala ke gona tonyaara ti ton wa tiyagala ke go na,

¹⁴ naa wotoroye ke pe ni konaa jogoyara ke nda paa le wa wotoroye pe nawa ti ni,

¹⁵ naa jogoyaraga gbegehenge ki ni, ko nga ki cenle laa pye li ye we, naa napene yanlele ke ma yiri shyen mbele kila pye ma tege pe na pe ni,

¹⁶ naa conro koliyaara ti ni, naa nanganra woayaara ti ni konaa kara wowangala ke ni. Ki yaara nda fuun Huramu Abi wila gbegele Yawe Yennele li

sherigo gbogo ki kan, ma yala wunlunana Salomo wi senyoro ti ni, wila ti gbegele tuguyenre nda ti wologo to ta ni.

¹⁷ Wunlunana wila ti a pège tuguyenre ti yan wa joro laga ki ni, wa Zhuriden gbaan wi funwa laga falafala ki ni, wa Sukoti naa Zereda cara ti sogowo pi ni.

¹⁸ Salomo wila ki yaara ti gbegele, a ti lege fo jenge, fo pe sila ya mbege tuguyenre ti culo yon ki jate.

¹⁹ Salomo wila ti a pè Yennele li sherigo gbogo yaara sannda ti gbegele. To tila pye wusuna nuwo taan saraga wosaga nga kila gbegele te ni, naa buru na pe ma kan Yennele yeri wi ma tege tabaliye mbele na pe ni,

²⁰ naa te piiri fitanladagaye poro naa pe fitanlaye pe ni, poro mbele paa daga mbaa muni wa lajenge kpoyi ki yege, mbe yala lasiri konso laa ki naga yege nga na ki ni we,

²¹ naa pe yarifyenne ti ni, naa pe fitanlaye, naa pe yon yirigeyara ti ni, tila gbegele te piiri ni;

²² naa gbegele ke ni, naa leyaara ti ni, naa tasaala pe ni, naa te piiri nanganra woayaara ti ni, naa sherigo gbogo ki nawa yeyongo koro piile pe ni, poro mbele pe yen wa lajenge kpoyi ki yeyongo ki na we, konaa sherigo gbogo ki yeyongo koro piile pe ni. Paa pe gbegele te ni.

5

¹ Tunngo nga fuun Salomo wila pye wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni pa kila ko yeen. Ko pungo na, wi to Davidi wila yaara nda tege ti ye Yennele li kan, warifuwe, naa te konaa yaapire ti ni fuun ti ni, a wi siri le ma saa ti tege wa Yennele li sherigo gbogo ki yarijende tegesaga ki ni†.

Paa kari yon finliwe kesu wi ni
wa sherigo gbogo ki ni

(1 Wunlu 8.1-9)

² Kona, a Salomo wi si Izirayeli tara lelele, naa cengele teele pe ni fuun konaa Izirayeli seye teele pe gbogolo wa Zheruzalemu ca, jango pe kari wa Davidi ca, ko nga pe yinri Siyon ca ye, pe sa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi le†.

³ A Izirayeli tara woolo pe ni fuun pe si saa pe yee gbogolo wa wunlunana wi tanla mbe sherege feti wi pye, wo na wi ma pye ye le yi jenge koloshyen wogo ki ni we†.

⁴ A Izirayeli tara lelele pe ni fuun pe si pan. A Levi setirige piile pe si yon finliwe kesu wi le.

† 4:6 4.6: Eki 30.17-21 † 4:7 4.7: Eki 25.31-40. Wa Yennele li censaga paraga go ki ni, fitanladaga nungba wila pye wa njegele koloshyen ni, een fo lagame fitanladagaye ke senre ti yo. † 4:8 4.8: Eki 25.23-30 † 5:1 5.1: 2 Sami 8.11; 1 Kuro 19.11 † 5:2 5.2: 2 Sami 6.12-15; 1 Kuro 15.25-28 † 5:3 5.3: Feti na wi senre ti yo laga ki laga nga ki ni, wo wi yen Gbataala ngo feti we (Levi 23.33-43; Nambu 29.12-38; 1 Wunlu 8.2).

⁵ Pàa yon finliwē kesu wi le, naa filisaga paraga go ki ni konaa yaara nda fuun tila tege ti ye Yenñele kan wa ki ni ti ni. Saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe ni, poro pàa ti le ma kari ti ni.

⁶ Wunlunana Salomō wo naa Izirayeli woolo mbele fuun pàa gbogolo wa wi tanla pè si yere yon finliwē kesu wi yege sōgowo. Pàa simbaala naa nere legere wo saraga. Tila lege fo lere saa ya mberi jiri mberi yon jen.

⁷ Kona, a saraga wofenne pè si kari Yawe Yenñele li yon finliwē kesu wi ni ma saa wi tege wa wi tegesaga, wa sherigo gbogo ki nawa, wa lajenge kpoyi ki ni, fo wa sherubenye pe kanwira ti nogo.

⁸ Sherubenye pe kanwira tila pye ma jaraga wa yon finliwē kesu wi tegesaga ki go na; tila pye ma yon finliwē kesu wo naa wi lekannagala ke ton.

⁹ Pàa wi lekannagala ke pye, a kè tonlonndonlo fo lere ma ya ma koro lege yon finliwē kesu wi ni na ke numagala ke yaan wa laga kpoyi ki yege sōgowo. E'en fo lere saa ya koro wa funwa na mbe ke yan. Yon finliwē kesu wila koro ma tege wa ki laga ki na fo ma pan ma gbon nala.

¹⁰ Yaraga ka kpe sila pye wa yon finliwē kesu wi ni kaawo sinndeere papara papara shyen to cē. Moyisi wo wila ti le wa wi ni wa Horebu yanwiga[†] ki na, sanga na ni Yawe Yenñele làa yon finliwē le Izirayeli woolo pe ni, pe yiringolo wa Ezhipiti tara we.

¹¹ Ki pye ma, a saraga wofenne pè si yiri wa laga kpoyi ki ni, katugu poro saraga wofenne mbele fuun pàa pye le, pàa pe yee pye kpoyi Yenñele li yege na, ali ngbelewe yan saraga wogotunngo ki pyewagati wi sila gbon yi na o.

¹² Levi setirige piile mbele fuun pàa pye yurukoolo, Asafu, naa Hema, naa Yedutun, naa pe pinambiile konaa pe sefenne pe ni, pàa pye ma yere wa saraga wosaga ki yonlo yirisaga kee yeri len yariporo ni pe na, naa weere[†], naa juruye konaa ngonnye ni pe kee. Saraga wofenne cenme naa nafa (120) la pye le pe tanla na mbaanra wiin.

¹³ Mbaanra winfenne, naa yurukoolo pe ni, pàa gbogolo ja ma pe magala li wa nungba, na Yawe Yenñele li gbogo nali sonni. Pàa pye na mbaanra ti wiin, na weere ti gbon konaa yarigbonro sanda ti ni, na Yawe Yenñele li sonni na yuun fo:

«Katugu li yen jenne,
li kagbaraga ki yen wa fo sanga pyew.»

Ki wagati nungba wi ni, a kambaaga kà si pan ma sherigo gbogo ki yin, Yawe Yenñele li sherigo gbogo ye.

¹⁴ Saraga wofenne pe sila ya mbe koro wa go ki ni mbe pe saraga wogotunngo ki pye kambaaga ki kala na; katugu Yawe Yenñele li gbogowo yanwa pila pye na Yenñele li go ki yinni.

6

¹ Kona, a Salomō wì sho fo: «Yawe Yenñele làa yo fo li yaa cen wa diwi gbolo li ni[†].

² Mì wo na, mì go kan ma kan ki pye ma censaga, laga nga ma yaa cen wa ki ni fo sanga pyew.»

Salomō wila Yenñele li son

³ Ko pungo na, a wunlunana wì si kannga ma yege wa wa Izirayeli woolo janwa wi ni fuun wi yeri, ma duwaw pye pe kan. Janwa wi ni fuun wila yiri ma yere.

⁴ A wì sho fo: «Sonmō yen Yawe Yenñele, Izirayeli woolo Yenñele li woo. Lo jate làa senre nda yo ma yon folo na le na to Davidi wi yeri, lili yon fili li yawa pi fannga na. Làa yo fo:

⁵ «Maga le pilige nga ni mila na woolo pe yirige wa Ezhipiti tara ti ni, mi fa ca ka kpe wo Izirayeli cengele la kpe ni, jango pe sherigo gbogo kan wa ki ni panla mege ki taga ki na. Mì fa si lere wa kpe wo mbe yo wì pye Izirayeli, na woolo pe yege sinvo.

⁶ E'en fo mila Zheruzalemu ca ki wo mbaa na yee nari wa ki ni, ma Davidi wi wo wì pye Izirayeli, na woolo pe go na.»

⁷ «Ma si yala, na to Davidi wila ki kon maga tege wa wi nawa mbe go kan Yawe Yenñele, Izirayeli woolo Yenñele li kan.

⁸ E'en fo, a Yawe Yenñele li silan to Davidi wì pye fo: «Ki kaa pye maga jate wa ma nawa mbe go kan na kan, ki jatere wì yen ma yon.

⁹ E'en fo mboro ma, ma yaa go ki kan na kan. Ma pinambyo, wo na wì yen ma yera pisee, wo wì yaa ka go ki kan na kan[†].»

¹⁰ «Ki pye ma, Yawe Yenñele làa yon folo na kon, lili pye mali yon fili. A mì kaa yiri ma cen wa na to Davidi wì yonlo, ma cen wunluwo pi na Izirayeli woolo pe go na, paa yege nga na Yawe Yenñele làa ki yo we. Migi go ki kan Yawe Yenñele, Izirayeli woolo Yenñele li kan.

¹¹ Yon finliwē kesu, wo na Yawe Yenñele li yon finliwē senre ti yen ma tege wa wi ni, mùu tege wa ki ni; ko yon finliwē po làa le Izirayeli woolo pe ni.»

[†] 5:10 5:10: Horebu yanwiga ko nungba ko pàa pye na yinri Sinayi yanwiga. [†] 5:12 5:12: 1 Sami 18.6; 2 Sami 6.5; 1 Kuro 13.8; 15.16; 16.5; 25.1.6; 2 Kuro 29.25; Esidi 3.10; Nehe 12.27; Yuuro 150.5 [†] 6:1 6.1: Fenetiri sila pye lajenge kpoyi ki na yanwa mbaa yiin wa ki ni (Eki 19.9; 20.21; 1 Wunlu 8.12). [†] 6:9 6.4-9: 2 Sami 7.1-13; 1 Kuro 17.1-12

*Wunlunaja Salomo
wi yenrewe senre*

(1 Wunlu 8.22-53)

¹² Ko pungo na, a wunlunaja Salomo wi si yiri ma yere wa Yawe Yenjele li saraga wosaga ki yege, ma yege wa Izirayeli woolo janwa wi yeri, maa keyen yi yirige wa naayeri mbe Yenjele yenri.

¹³ Katugu Salomo wila yeresaga ka gbegele maga yagara tuguyenre ni, maga tege wa sherigo gbogo longo ki nandogomo. Ki titonlowo pila pye metere shyen naa kongu, ki yagawa pila pye metere nungba naa kongu. A wi si saa lugu wa ki na ma kannguuro kan, ma yege wa Izirayeli woolo janwa wi yeri, maa keyen yi yirige wa naayeri

¹⁴ Ma yo fo: «E, Yawe Yenjele, Izirayeli woolo Yenjele, Yenjele la yege woro wa yenjele na, nakoma laga tara na paa ma yen. Ma tunmbyeele mbele pe maa tanri na yala ma nandanwa kala li ni pe kotogo ki ni fuun ni, ma ma koro yon finliwe na pe ni konaa na kajege piin pe kan.

¹⁵ Ki pye ma, yon folo na maa le ma tunmbyee, na to Davidi wi yeri, maga kala li pye. Senre nda mboro jate maa yo, mari tanga mari yon fili nala ma yawa pi fannga na.

¹⁶ «Koni Yawe Yenjele, Izirayeli woolo Yenjele, yon folo sanna na maa le ma tunmbyee, na to Davidi wi yeri, li pye mali yon fili. Maa wi pye fo: «Ma setirige piile wa yaa kaa taa wa pe ni mbaa een wunluwo pi na na yege sogowo sanga pyew Izirayeli woolo pe go na. Ko yaa pye ma, na pe kaa pe tangalomo pi korosi, mbaa tanri la yala na lasiri wi ni, paa yege nga na mboro jate mdo yinwege ki pye na yege sogowo we†.»

¹⁷ «Ki kala na, koni Yawe Yenjele, Izirayeli woolo Yenjele, yon folo na maa le ma tunmbyee, na to Davidi wi yeri, li pye mali yon fili.

¹⁸ «Een fo kaselege ko na, Yenjele li mbe pan mbe een laga tara ti na senwee wi ni oke? Wele ali yere naayeri wo naa wi gbeme pi ni fuun pi kologo ma na, si ka logo go nga mi kan ma kan ko.

¹⁹ Konaa ki ni fuun, Yawe Yenjele, na Yenjele, nungbolo jan ma mi na ma tunmbyee na yenrewe pi logo, mala yenrewe gbog pi logo. Mi na ma tunmbyee, gbelege nga mila gbele nso yenri, maga logo.

²⁰ Ki yaga maa ki go nga ki korosi yonlo naa yembine, katugu mboro jate maa ki yo ki laga nga ki wogo na ma yo fo: «Pa mi yaa

lanla yee nari laga ki laga nga ki ni.» Mi na ma tunmbyee, yenrewe mba mila yenri laga ki laga nga ki ni, pi logo†.

²¹ Mi na ma tunmbyee konaa Izirayeli, ma woolo pe ni, na waga pan mbe yege wa laga ki laga nga ki yeri mboon yenri, maga yaga ma we yenrewe pi logo. Ee, mboon ta wa ma censaga ki ni wa naayeri, ma we yenrewe pi logo, ma we kapere ti kala yaga we na.

²² «Na lere wa ka kapege pye wi lewee yenle wa na, na paga wi ngbanga mbe yo wi pan wi wugu ki wogo ki na wa ma saraga wosaga ki yege sogowo, laga ki go nga ki ni,

²³ mboon ta wa yenjele na, maga kala li logo, mali yege wo, mso tunmbyeele pe kiti wi kon, ma kapere pyefo wi le jologo mbe yala wi kapege ki ni, mbe tanga kan na wi sin wi yeri mbe yala wi yen ma sin yege nga na ki ni†.

²⁴ «Na ma woolo, Izirayeli woolo wele, paga kari malaga na, a pe juguye pe ya pe ni, katugu pe kapege pye ma na, na paga songoro mbe pan ma korogo, mbe pan mboon gbogo, mboon yenri, na paga ma yenrewe gbog yenri laga ki go nga ki ni,

²⁵ mboon ta wa yenjele na, ma logo pe yeri, mso woolo, Izirayeli woolo pe kapere ti kala yaga pe na. Tara nda maa kan pe yeri konaa pe teleye pe yeri, ma songoro ma pan pe ni wa ti ni.

²⁶ «Na tisaga wegele ke ka ka ton wa naayeri mbe ti tisaga ki ka kaa paan naa, katugu ma woolo pe kapege pye ma na, na paga ma yenri laga ki laga nga ki ni, mboon gbogo konaa mbe pe kapere ti yaga, mbe pan ma korogo, katugu ma pe jolo ma ko,

²⁷ kona mboon ta wa yenjele na, ma logo pe yeri, mso tunmbyeele, Izirayeli woolo pe kapere ti kala yaga pe na. Pe daga mbaa tanri konu jenne na na, mali naga pe na. Ma tisaga ki yaga ki pan laga tara ti ni, to nda maa kan ma woolo pe yeri we.

²⁸ «Na fungo ka ka to wa tara ti ni, na tifelege yama ka ka to wa tara ti ni, na yarilire tika kaa waga mbaa fonri yere na, na gbato wo naa kambere ti ni tika ka pan mbe yarilire ti jogo, na juguye paga ka pan mbe malingboonlo censaga kan wa ma woolo pe tara, wa pe cara nda pe malaga sigemoro kan mari maga ti tanla mbe pe yon ton, na jologo cenle pyew konaa yama cenle pyew ka ka to pe na,

† 6:16 6:16: 2 Wunlu 2.4 † 6:20 6:20: Dete 12.11 † 6:23 6:23: Kila pye, pe ka бага lere wa na mbe yo wi kapege, na yaraga ka si ta wa mbege naga fo ki fo wi yen kapege pyefo nakoma wi yen ma sin, pe ma ti ki fo wi ma pan wa Yenjele li go ki ni, mbe pan mbe wugu mbe danga senre yo mbe wa wi yee na ki wogo ki na. Salomo wi yen na Yenjele li yenri, laa piin laa yala ki wogo ki ni (1 Wunlu 8.31-32).

²⁹ na lere o lere ka koon yenri, mboon yenrewe gbɔɔ yenri, nakoma na ma woolo, Izirayeli woolo wele, pe ni fuun nungba nungba paga nga ki pe nawa pi tanga konaa pe tege ki ni ti jen mberi yaga, na paga pe keyen yi yirige mbe wa wa ki go nga ki yeri mboon yenri,

³⁰ mboon ta wa yenjele na wa ma censaga ki ni, ma logo pe yeri, ma pe kapere ti kala yaga pe na, ma lere nungba nungba pyew wi sara ma yala wi kapyege ki ni, katugu mà lere nungba nungba pyew wi nawa kala li jen; katugu mboro ma senwee wi nawa kala li jen.

³¹ Ki ka pye ma, pe yaa la fye ma yege konaa mbaa tanri ma kongolo ke na wagati na fuun pe yaa pye laga tara ti ni wi ni, to nda màa kan we teleye pe yeri we.

³² «Ki pyelomo nungba pi na, nambanña na wi woro Izirayeli tara woo, ma woolo wo wa, na wiga ka yiri taleere ta ni mbe pan ma megbogo ki kala na, naa ma fannga konaa ma yawa pi kala na, na wiga ka pan mboon yenri laga ki go nga ki ni,

³³ mboon ta wa yenjele na, wa ma censaga ki ni, ma logo ki nambanña wi yeri, ma nga fuun wi yenri ma yeri ki pye wi kan, jango dunruya woolo pe ni fuun poon mege ki jen paa fye ma yege, paa yege nga na Izirayeli, ma woolo pe yen. Ko pe yaa ki jen mbe yo go nga mi kan ki yen mboro wogo.

³⁴ «Na ma woolo paga ka yiri mbe sa malaga gbɔn pe juguye pe ni, mbe yala konɔ na ma yaa ka kan pe yeri li ni, na paga yege wa wa ca nga mà wɔ konaa go nga mi kan ma mege ni ki yeri mboon yenri,

³⁵ mboon ta wa yenjele na, wa ma censaga ki ni, ma pe yenrewe naa pe yenrewe gbɔɔ pi logo, ma yere pe kala li na.

³⁶ «Na Izirayeli woolo paga kapege pye ma na, katugu lere wo wa woro wa na wila kapege pye. Na maga nawa ngban pe ni, mbe pe le pe juguye pe kee, na pe juguye paga pe koli mbe kari pe ni kulowo ni tara ta ni, taleere nakoma tara nda ti yen toon ta ni,

³⁷ pè pe koli ma kari pe ni tara nda ni, mbe pe ta wa ti ni, na paga pe jateri wi kannga mbe songoro mbe pan ma korogo, na paga ma yenrewe gbɔɔ yenri wa tara nda pè pe koli ma kari wa ti ni, mbe yo fɔ: «Wè kapege pye, ma jogowo pye, ma kambasinje pye,»

³⁸ mbe pe ta wa tara nda pe yen wa kulowo pi ni ti ni, to nda pè pe koli ma kari pe ni wa, na paga songoro mbe pan ma korogo pe kotogo ki ni fuun ki ni konaa

pe nawa pi ni fuun pi ni, mbe yege wa wa tara nda màa kan pe teleye pe yeri ti yeri, naa wa ca nga mà wɔ ki yeri konaa go nga mi kan ma mege ni ki yeri,

³⁹ kona mboon ta wa yenjele na, wa ma censaga ki ni, ma pe yenrewe naa pe yenrewe gbɔɔ pi logo, ma yere pe kala li ni. Mòò woolo pe kapere nda pè pye ma na ti kala yaga pe na.

⁴⁰ «Koni, na Yenjele, ma yengele ke yenge ma nungbolo jan, yenrewe mba mòò yenri laga ki laga nga ki ni, maa logo!

⁴¹ Koni Yawe Yenjele, mboro na Yenjele, yiri ma pan ma cen laga laga nga ki yen ma wogosaga ki ni.

Ta paan mboro naa ma yon finliwe kesu wi ni,

wo na ma yawa pi maa pi yee nari wa we. Yawe Yenjele, mboro na Yenjele, ki yaga ma saraga wofenne pe showo pi ta, paa yege nga na lere ma kaa wi yee fere we.

Mbele pè taga ma na, paa yogori nayinme gbɔɔ ni.

⁴² Yawe Yenjele, mboro na Yenjele, wunluwo na mà sinme kpoyi wo wi na maa wɔ, maga kaa wa.

Yinme kagala ngele mà pye ma tunmbyee Davidi wi kan, ki yaga ma jateri pye ke na†.»

7

Yenjele li gbogowo yanwa pila sherigo gbogo ki yin

(1 Wunlu 8.62-66; Esidi 6.15-18)

¹ Naa Salomo wila kaa ko wi yenrewe pi na, a kason si yiri wa yenjele na ma to wa saraga sogowogo ki na, maga sogo pew konaa saara sannda ti ni. Kona, a Yawe Yenjele li gbogowo yanwa pi si pan ma sherigo gbogo ki yin†.

² Saraga wofenne pe sila ya ye wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni, katugu Yawe Yenjele li gbogowo yanwa pila sherigo gbogo ki yin.

³ Izirayeli woolo pe ni fuun paa kason ki yan ki yiri wa naayeri konaa Yawe Yenjele li gbogowo yanwa pi ni na tinri wa sherigo gbogo ki na. Kona, a pè si foli ma pe yere ti jiile wa tara, wa laga nawa mba pè wologo ki na, ma Yawe Yenjele li gbogo mali son ma yo fɔ:

«Ee, li yen jenne,

Ee, li kagbaraga ki yen kosaga fu.»

⁴ Kona, wunlunana wo naa leele pe ni fuun pe ni, pè si saara wɔ Yawe Yenjele li yeri.

⁵ Wunlunana Salomo wila nere waga nafa ma yiri shyen (22 000) konaa simbaala naa sikaala waga cenme naa nafa

(120 000) wɔ saraga. Pa wunlunaŋa wo naa leele pe ni fuun pe ni, paa Yennele li sherigo gbogo ki yon yeenge feti wi pye yeen.

⁶ Saraga wofenne paa pye wa pe tunngo ki na. Levi setirige piile paa pye na Yawe Yennele li yarighonɔ ti gbɔɔn, to nda wunlunaŋa Davidi wila gbegele paa Yawe Yennele li sonni yuuro ni paa yuun fɔ: «Ee, li kagbaraga ki yen kosaga fu.» Davidi wo wila ki kono kan pe yeri ma yo paa ki yarighonɔ ti gbɔɔn, paa Yawe Yennele li sonni. Saraga wofenne paa pye na mbaanra ti wiin pe yesinne na. Izirayeli woolo pe ni fuun paa pye ma yere wa.

⁷ Kona, a Salomo wi si sherigo gbogo longo ki nandogomo pi pye kpoyi, ko nga ki yen wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki yege kee yeri we. A wi si saara sogoworo to naa nayinme saara ti yanlaga ki wɔ mari sogo wa ki laga ki na, katugu tuguyenre saraga wosaga nga Salomo wila gbegele kila kologo ki saara ti na, saara sogoworo, naa muwe saara konaa nayinme saara ti yanlaga ki ni, ti saa kun wa ki na.

⁸ Ki wagati wi ni, Salomo wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni paa feti wi pye fɔ ma saa gbɔn pilige koloshyen. Janwa gbɔlɔ lɔa yiri tara ti lagapyew ki ni ma pan, maga le wa Hamati ca wasege ki na fɔ ma saa gbɔn wa Ezhipiti tara lafogo ki yon na†.

⁹ Pilige kolotaanri wogo ki na, a pɛ si gbogolo ma sheri, katugu paa saraga wosaga ki yon yeenge feti wi pye ma saa gbɔn pilige koloshyen, mee feti wi pye naa pilige koloshyen ya yege ni.

¹⁰ Yele li yenge koloshyen wogo ki pilige nafa ma yiri taanri wogo ki na, a Salomo wi si leele pe yaga ma yo paa kee wa pe paara yinre. Paa kari yogorimo naa nayinme ni wa pe kotogo na, kajenge nga Yawe Yennele lɔa pye Davidi wi kan, naa Salomo konaa Izirayeli, li woolo pe kan ki kala na.

*Yennele lɔa li yee naga
Salomo wi na ki shyen wogo na
(1 Wunlu 9.1-9)*

¹¹ Kona, a Salomo wi si ko Yawe Yennele li sherigo gbogo kanga konaa wunluwo go kanga ki na. Ki pye ma, tunngo nga fuun wila pye na jaa mbe pye Yawe Yennele li sherigo gbogo ki kanga naa wunluwo go ki kanga wogo ki na ki si ko.

¹² Kona, a Yawe Yennele li sili yee naga Salomo wi na yembine la ni, ma yo fɔ: «Mɔɔ yenrewe pi logo. Migi laga nga ki

wɔ ki pye go nga pe yaa la saara woo wa ki ni na yeri.

¹³ Na mi ka ka tisaga wegele ke ton wa naayeri mbe ti tisaga ki ka kaa paan naa, na mi ka ka kono kan kambere ti yeri mbe yo ti yaara ti ka laga tara ti ni, na mi ka ka tifelege yama wa na woolo pe na,

¹⁴ kona na woolo poro mbele na mege ki yen na yinri pe na, na paga pe yee tirige, mbanla yenri, mbanla lagaja, na paga pungo wa pe kombegele ke ni, mbanla ta wa yennele na, mi yaa logo pe yeri, mbe pe kapere ti kala yaga pe na, mbe pe tara ti jologo ki ko.

¹⁵ Koni na yege yaa pye pe na, mi yaa nungbolo jan mbaa yenrewe mba pila piin laga ki laga nga ki ni pi nuru.

¹⁶ Koni migi go nga ki wɔ maga pye kpoyi, jango mbaa na yee nari wa ki ni sanga pyew. Mi yaa la wele ki na konaa na jatere wi yaa pye ki na sanga pyew.

¹⁷ Mboro wo na, na ma kaa tanri na yege sogowo paa yege nga na ma to Davidi wi tanga na yege sogowo, mbaa nga fuun mi yo ma kan ki piin, mbanla kondegeengele naa na kakɔndengeengele ke le mbaa tanri ke na,

¹⁸ pa kona mi yaa yeresaga kan ma wunluwo pi yeri mbe yala yon finliwe mba mila le ma to Davidi wi ni pi ni; mila wi pye fɔ: «Leele yaa kaa taa ma setirige piile pe ni mbaa ceen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na†.»

¹⁹ Eɛn fɔ na yaga pungo wa na yeri, mbe je na kondegeengele konaa na ngasegele ngele mi kan ye yeri ke na, na yaga kari mbe saa tunngo piin yarisunndo ta yege kan konaa mbaa foli ti yege sogowo mbaa ti gbogo,

²⁰ kona tara nda mi kan ye yeri, mi yaa ye yirige mbe ye wɔ wa ti ni. Ki sherigo gbogo nga mi pye kpoyi, mbaa na yee nari wa ki ni, mi yaa je ki na mbege lali na yee ni. Pa mi yaa ti cengele ke ni fuun kaa ki la koo ye na, kaa tege ye na ki wogo ki na.

²¹ «Ali mbege ta ki sherigo gbogo nga ki yaa pye gbogowo ni yege o yege, leele mbele fuun pe yaa kaa tooro le ki tanla, ki yaa ka to pe yon na, paa pe yee yewe mbaa yuun fɔ: «Ki pye mele, a Yawe Yennele li sigi tara nda to naa ki sherigo gbogo nga ki ni ti tege tegelomo mba pi na ma†?»

²² Pa kona leele pe yaa ka pe yon sogo mbe yo fɔ: «Ko pye ma, katugu pɛ laga Yawe Yennele, pe teleye Yennele li na, lo na lɔa pe yirige wa Ezhipiti tara we. Pɛ taga yarisunndo ta yege na, na foli ti yege sogowo nari gbogo konaa na tunngo piin

† 7:8 7.8: *Maga le wa Hamati ca wasege ki na fɔ ma saa gbɔn wa Ezhipiti tara lafogo ki yon na, ko koro wo yen maga le tara ti go nga na wa yonloparawa kalige kee yeri ma saa ki wa tara ti go nga na wa yonloparawa kameŋge kee yeri.* † 7:18 7.18: 1 Wunlu 2.4 † 7:21 7.21: 2 Kuro 36.19

ti kan. Ko ki ti ligi jologɔŋŋa ki ni fuun ki wa pe na.» »

8

*Salomɔ wila cara ta yege kan
(1 Wunlu 9.10-28)*

¹ Yelee nafa Salomɔ wila pye ma Yawe Yenŋele li sherigo gbogɔ konaa wi yeera go ki ni ti kan.

² Kona, Tiri ca wunlunana Huramu wila cara nda kan wi yeri, a wi si songoro mari kan naa fonngo, mee Izirayeli woolo pele pye, a pe saa cen wa ti ni.

³ Ko pungo na, a Salomɔ wi si yiri ma saa to Hamati Zoba ca ki na maga sho maga ta.

⁴ A wi si Tadmori ca ki kan naa fonngo wa gbinri wi ni konaa cara nda fuun wila kan wa Hamati tara mbaa wi yarilire ti teri wa ti ni.

⁵ A wi si Beti Horon ca nga wa gona konaa Beti Horon ca nga wa nogona ti kan. Malaga sigecara lari, paa malaga sigemboro kan mari maga, koro la pye ti na naa sogoyaara ni mari tonndo.

⁶ Baalati ca naa cara nda fuun tila pye Salomɔ wi woro, naa cara nda fuun wila pye naa malaga gbonwotoroye pe teri konaa cara nda fuun wila pye naa shonye pe teri, wila ti kan. Yaraga nga fuun wila pye na jaa mbe kan wa Zheruzalemu ca, naa wa Liban tara konaa wi fannga kila pye tara ti laga nga fuun go na, wila ki kan.

⁷ Leele pele la pye wa tara ti ni, poro sila pye Izirayeli woolo, poro la wele Heti cenle woolo, naa Amori cenle woolo, naa Perezi cenle woolo, naa Hevi cenle woolo konaa Zhebusi cenle woolo.

⁸ Ki cengele ke setirige piile mbele paa koro wa tara ti ni, poro mbele Izirayeli woolo pe sila pe tongo mbe pe ko, poro wele Salomɔ wila le ma wa porotoya tunndo ti na; pe yen ki wogo ki na ali ma pan ma gbon nala.

⁹ Een fo Salomɔ wi sila Izirayeli woo wo wa pye kulo wa tunndo ti ni, katugu poro la pye wi malingboonlo. Wila pele pye malingboonlo teele, naa wi malaga gbonwotoroye teele konaa wi shon lugufenne teele.

¹⁰ Teele cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (250) wunlunana Salomɔ wila wo ma tege tunmbyeele pe go na paa pe korosi.

¹¹ Salomɔ wila ti a Farawon wi sumborombyo wi yiri wa Davidi ca ki ni, ma kannga wa go nga wila kan wi kan ki ni; katugu wila wi yee pye fo: «Kii daga na jo wi cen wa Davidi wi wunluwo go ki ni,

Izirayeli tara wunlunana we; katugu Yawe Yenŋele li yon finliwe kesu poo tege laga nga na, ki yen kpoyi.»

Sherigo gbogɔ tunngo ki yege womo

¹² Kona Salomɔ wi nee saara sogoworo woo Yawe Yenŋele li yeri wa li saraga wosaga ki na, ko nga wila kan li kan wa sherigo gbogɔ ki ndogoro ti yege we.

¹³ Wila pye na saara ti woo ki na ma yala Moyisi wila nga yo pilige nungba nungba pyew saraga wogo wogo ki na ki ni, naa cenpiile woro ti ni, naa yevonndo woro ti ni konaa sherege fetiye taanri mbele pe maa piin yelee li ni pe woro ti ni, poro la wele leve fu buru feti, naa Pantikoti feti konaa Gbataala ngo feti wi ni[†].

¹⁴ Wila saraga wofenne ngbeleye yi tege pe tunndo ti na, ma yala wi to Davidi wila ki kon maga tege yege nga na ki ni. Wila Levi setirige piile pe tege pe tunngo ki na. Ko la pye mbaa Yawe Yenŋele li sonni konaa mbaa tunngo piin saraga wofenne pe yege sogowo, mbe yala pilige nungba nungba pyew tunngo pyelomo pi ni. Wila yeyongo korosifenne ngbeleye yi tegetege yeyonro ti na; katugu Yenŋele li lere Davidi pa wila ki yo ma[†].

¹⁵ Ngasele na wunlunana wila kan saraga wofenne naa Levi setirige piile pe wogo na konaa yarijende tegesaga ki wogo na, pe sila li ke.

¹⁶ Pa Salomɔ wi tunndo ti ni fuun tila ko yeen, maga le Yawe Yenŋele li go ngo lepilige ki na fo ma saa gbon ki kopilige ki na. Kona, a Yawe Yenŋele li go ki kanga ki si ko.

¹⁷ Kona, a Salomɔ wi si yiri ma kari wa Eziyon Geberi ca konaa wa Eyllati ca, wa Edomu tara.

¹⁸ Wunlunana Huramu wila tonmokoro torogo, mari le wi yeera tunmbyeele poro naa tunmbyeele mbele pe kogoje wi jen pe kee, pe sari kan Salomɔ wi yeri. A pe si saa gbon wa Ofiri tara poro naa Salomɔ wi tunmbyeele pe ni, mee songoro ma pan te toni ke ma yiri kangurugo si ni wunlunana Salomɔ wi kan.

9

*Seba tara wunlunjo wila kari
ma saa wunlunana Salomo
wi shari*

(1 Wunlu 10.1-13)

¹ Saba tara wunlunjo wila ki logo ma yo Salomɔ wi mege ki yiri, a wi si pan wa Zheruzalemu ca, mbe pan mboo wa mbe wele nandalengele ni. Wila pan lelegere ni wi pungo na, naa yongomeye ni mbele tuguro la pye pe na, to la pye nuwo

[†] 8:13 8.13: Eki 23.14-17; 34.22-23; Levi 23; Nombu 28.17-31; 29.12-39; Dete 16.16 [†] 8:14 8.14: 1 Kuro 26

taanyaara, naa te legere konaa sinndeere sonngbanga woro. Wila pan wa Salomo wi yeri, ma pan ma senre nda fuun tila pye wa wi nawa ti yo maa kan.

² Yewige nga fuun wila yewe, Salomo wila wi yon sogo ki ni fuun ki na. Yewige ka kpe sila pye ma ngban Salomo wi yeri, nga wi saa ya mboo yon sogo ki na.

³ Kona, a Saba tara wunlunjo wi sigi wele maga yan fo tijinliwe gbɔɔ la pye Salomo wi yeri. Salomo wila go nga kan wila ki yan fun,

⁴ naa yaakara nda paa pye na kaa wa wi go ti ni, naa wi legboolo pe yinre ti ni, naa wi tunmbyeele pe tunngo pyelomo konaa pe yariporo ti ni, naa tunmbyeele mbele paa pye yaara nda pe maa woo ti yege wofenne konaa pe yariporo ti ni, konaa saara sogoworo nda wila pye na woo wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni ti ni. A ki si to wi yon na fo jenge.

⁵ Kona, a wi si wunlunaja wi pye fo: «Mala ta wa na tara, senre nda mi logo ma kapyegele ke wogo na konaa ma tijinliwe pi wogo na, jaga ti yen kaselege.

⁶ Sanga na ni mi fa pan mbege yan na ye, senre nda fuun paa pye na yuun, mi sila taga ti na. Wele, ma tijinliwe gbɔɔ pe sila pi walaga senre yo na kan yere. Ma mege ki yiri yege nga na, a mi logo, ma we ko na.

⁷ Ferewe yen ma go woolo pe woo! Ferewe yen ma tunmbyeele pe woo, poro mbele pe yen ma ni noo tijinliwe senre ti nuru we!

⁸ Sonmo yen Yawe Yennele, ma Yennele li woo, lo na li kajege pye ma kan mo tege wa li wunluwo jongo ki na, jango ma pye wunluwo Yawe Yennele, ma Yennele li mege ki na! Ma jen Izirayeli woolo pɔɔn Yennele li ndanla, a laa jaa pe koro wa fo sanga pyew. Ko ki ti loon tege pe wunlunaja, jango maa pe kagala ke yege woo kasinjege naa kaselege ni.»

⁹ Ko pungo na, a Saba tara wunlunjo wi si te toni taanri naa kongo kan wunlunaja Salomo wi yeri, naa nuwo taanyaara legeri ni konaa sinndeere sonngbanga woro ni. Saba tara wunlunjo wila pan ma nuwo taanyaara nda kan wunlunaja Salomo wi yeri, lere fa pan mbe nuwo taanyaara ta kan wa Izirayeli tara mbe we to na†.

¹⁰ Huramu wi tunmbyeele naa Salomo wi tunmbyeele mbele paa pan te wi ni ma yiri wa Ofiri tara, paa pan fun santali tire ni konaa sinndeere sonngbanga woro ni†.

¹¹ Wunlunaja wila santali tire ta tege ma lugusaga gbegele, mbaa yiin wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni konaa wa wunluwo go ki ni, ma ta tege ma ngoniye

naa juruye gbegele yurukoolo pe kan. Pe fa ki tire cenle ta yan wa Zhuda tara faa.

¹² Kona, yaraga nga fuun Saba tara wunlunjo wila pye na jaa konaa nga fuun wila yenri, Salomo wila ki ni fuun ki kan wi yeri. Wila yarilegere kan wunlunjo wi yeri ma we nda wila pan ma kan wunlunaja Salomo wi yeri ti na. Ko pungo na, a Saba tara wunlunjo wo naa wi tunmbyeele pe ni pe si songoro ma kari pe tara.

Wunlunaja Salomo wila pye penjagboro fo

(1 Wunlu 10.14-25; 1 Kuro 1.14-17)

¹³ Yele nungba nungba pyew te toni nafa paa pye na paan na kaan Salomo wi yeri.

¹⁴ Mbe taga wa ko na, safari wafenne, naa perefenne konaa Larabu tara wunlumbolo paa pye na lambo sara wi yeri; tara ti janmaratigiye paa pye na nizara woo wi yeri, na paan te naa warifuwe ni wi kan.

¹⁵ Wunlunaja Salomo wila tuguron sigeyaara tugboro cenme shyen (200) gbegele te na pe gbɔn wa ni. Te cula kogoloni kogoloni paa tege ma ti ni fuun nungba nungba ti gbegele.

¹⁶ A wi tuguron sigeyaara jeegele jeegele cenme taanri (300) gbegele te na pe gbɔn wa ni. Te cula taanrindaanri paa tege ma ti ni fuun nungba nungba ti gbegele. A wunlunaja wi si saa ti tege wa wunluwo go nga paa pye na yinri Liban kogolo go ki ni†.

¹⁷ A wunlunaja wi si wunluwo jongo gbengbenge ka gbegele solo ngangala ni, mee te piiri wo ki na maga ton.

¹⁸ Paa lugusara kogoloni gbegele ki wunluwo jongo ki na, naa tooro tagasaga te wogo nungba ni ki na. Keyen tagasaga la pye jongo ki kanngoloyo shyen yi na. Paa jara yanlele shyen te ma pe yerege yerege keyen tagasara ti nungba nungba ti tanla.

¹⁹ Paa jara yanlele ke ma yiri shyen gbegele ma pe yerege yerege jongo ki lugusara kogoloni ti kanngoloyo shyen yi na. Ki jongo cenle ka fa gbegele wunluwo pa yege ni gben.

²⁰ Wunlunaja Salomo wi wojengele ke ni fuun kaa pye te wogolo. Wi wunluwo go nga paa pye na yinri Liban kogolo go ki yaapire ti ni fuun tila pye te piiri woro. Yaraga ko ka sila pye wa warifuwe wogo, katugu Salomo wagati wi na, pe sila pye na warifuwe wi jate.

²¹ Katugu tonmokoro tugboro la pye wunlunaja Salomo wi yeri, nda tila pye na kee wa Tarisisi ca; Huramu woolo poro paa pye ti tunmbyeele. Yele taanrindaanri pyew tila pye na paan te, naa

warifuwe, naa solo ngangala, naa kana konaa sannjere nda pe yinri pan ti ni.

²² Wunlunana Salomo wi mege kila yiri ma we dunruya wunlumbolo pe ni fuun pe na wi yarijende tawa po naa wi tijinliwe pi kala na.

²³ Dunruya wunlumbolo pe ni fuun paa pye naga lagajaa mbe wunlunana Salomo wi yan, jango mbe tijinliwe mba Yenhele li kan wi yeri pi senre ta logo.

²⁴ Pe ni fuun nungba nungba paa pye na paan pe yarikanra ni wi kan, to lari nda warifuwe yaara, naa te yaara, naa yariporo, naa malingbonyaara, naa nuwo taanyaara, naa shonye konaa sofilele worosoye ni. Ko la pye na piin ma ye le pyew.

²⁵ Shonye naa malaga gbɔn wotoroye tegesara waga tijere (4 000) tila pye Salomo wi yeri, naa shon lugufenne waga ke ma yiri shyen (12 000) ni. Wi malaga gbɔn wotoroye paa pye cara nda ni, wila pele tegetege wa ti ni konaa ma pele tege wa wo wunlunana wi ye tanla wa Zheruzalemu.

²⁶ Maga le wa Efirati gbaan wi yon na fo ma saa gbɔn wa Filisiti tara fenne pe tara ti na konaa ma kari ma saa gbɔn fo wa Ezhipiti tara konlo li na, Salomo wila pye ko wunlumbolo poro pe ni fuun go na[†].

²⁷ Wunlunana wila ti, a warifuwe wi lege wa Zheruzalemu ca paa sinndere yen, ma ti a sadi tire ti lege wa fun paa yege nga na sikomori tire ti yen ma lege wa yanwira tigiwen tara ti ni we[†].

²⁸ Paa pye na yinrigi shonye pe ni wa Ezhipiti tara konaa tara sannda ti ni na paan pe ni Salomo wi kan[†].

Salomo wi kunwo

(1 Wunlu 11.41-43)

²⁹ Salomo wi kapyegele sanngala, kongbanngala koro naa pungo wogolo ke ni, ke yen ma yonlogo wa Yenhele yon senre yofɔ Natan wi kapyegele sewe wi ni, naa wa Yenhele yon senre yofɔ Ahiya na wila yiri wa Silo ca wi Yenhele yon senyoro ti ni, konaa wa yariyanra yanfo Yedo wi yariyanra sewe wi ni, wo na wila yonlogo ma para Nebati pinambyo Yerobowamu wi wogo na we.

³⁰ Salomo wila yegele ngele pye wunluwo pi na Izirayeli tara ti ni fuun ti go na wa Zheruzalemu ca kaa pye nafa shyen.

³¹ Ko punjo na, a Salomo wi si ku ma taga wa wi teleye pe na. A pe suu le wa wi to Davidi wi ca. A wi pinambyo

Orobowamu wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

ZHUDA TARA WUNLUMBOLO PE KAGALA

10

10-36

*Orobowamu wila je
mbe logo Izirayeli woolo pe yeri
(1 Wunlu 12.1-15)*

¹ Kona, a Orobowamu wi si yiri ma kari wa Sishemu[†] ca, katugu Izirayeli woolo pe ni fuun paa gbogolo wa mboo tege wunluwo.

² A Nebati pinambyo Yerobowamu wi sigi wogo ki logo maga ta wila pye bere wa Ezhipiti tara, to nda wila fe wunlunana Salomo wi yege ma saa lara wa we. A wi si yiri wa Ezhipiti tara ma songoro wa Izirayeli tara.

³ A pe si leele tun, a pe saa wi yeri ma pan wi ni. Kona, a wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni pe si kari ma saa para Orobowamu wi ni, ma yo fo:

⁴ «Ma to wila tugugboro taga we go na. Koni, na maga porotoya tunndo naa tugugboro nda ma to wila taga we go na ti tifaga we na, pa we yaa la tunngo piin ma kan.»

⁵ A Orobowamu wi si pe pye fo: «Ye songoro gben, mi yaa jaterre pye. Piliye taanri torongolo ye pan laga na yeri.» A leele pe si songoro ma kari.

⁶ Kona lelele mbele paa pye na tunngo piin wunlunana Orobowamu wi to Salomo wi ni wi yinwege sanga wi ni, a wi si saa pe gbogolo ma pe yewe ma yo fo: «Yoro naga jaa mbe ki leele mbele pe yon sogo mbe yo mele?»

⁷ A lelele pe suu yon sogo ma yo fo: «Na maga pye jenne ki leele mbele pe ni, na maga kajege pye pe kan mbe pe yon sogo senjende ni, pa pe yaa pye ma tunmbyeele sanga pyew.»

⁸ Eɛn fo Orobowamu wi sila lelele pe yerewe senre ti le. Wo naa lefonmbolo mbele paa yiri ma le ja, poro mbele paa pye le wi tanla, a wi si poro yewe.

⁹ Wila pe pye fo: «Ki leele mbele pe pan mala pye ma yo tugugboro nda na to wila taga pe go na, mberi tifaga pe na, yaa jaa mbe pe yon sogo mbe yo mele?»

¹⁰ A wi yenlezaga lefonmbolo pe suu yon sogo ma yo fo: «Ki leele mbele pe pan ma senre nda yo ma kan ma yo fo ma to wila

[†] 9:26 9.26: Zhene 15.18; 1 Wunlu 4.20 [†] 9:27 9.27: Dete 17.17; 1 Wunlu 10.27; 1 Kuro 1.15 [†] 9:28 9.28: Dete 17.17 [†] 10:1 10.1: 1 Wunlu 12.1 [†] 10:10 10.10: Nga ki yo: *Na yombenjo wi gbogo ma we na to wi senne li na*, ko koro wo yen fo: *Fannga yen na yeri ma we na to wi fannga ki na*. Faa Izirayeli woolo paa pye na senne li jate paa senwee wi fannga ki go yen, yombenjo wo la pye na senwee wi fanngogo ko nari. Ki cen ndee Orobowamu wila ki naga ma yo wo fanngogo ye, ko yen fannga ni ma we wi to wi fannga ki na.

tugugboro taga pe go na, mari tifaga pe na, pa ma yaa pe yon sogo mbe yo yeen fo: «Na yombenjo wi gbogo ma we na to wi senneli na[†].

¹¹ Koni ye yo fo na to wila tugugboro taga ye go na, nda mi wo yaa taga ye go na, to yaa nugu na to wo woro to na. Na to wila pye na ye gboon na ye yeregi gbatorogo ni, mi wo yaa la ye yeregi naala ni[†].»

¹² Pilige taanri wogo ki na, a Yerobowamu wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni pe si songoro ma pan wa wunlunana Orobowamu wi yeri, paa yege nga na wila ki yo pe kan fo: «Ye songoro ye pan laga na yeri pilige taanri wogo ki na.»

¹³ A wunlunana wi si pe yon sogo sennngbanra ni. Wi sila lelelele pe yerewe senre ti le.

¹⁴ Wila pe yon sogo ma yala lefonmbolo paa yerewe senre nda yo to ni. Wila pe pye fo: «Na to wila tugugboro taga ye go na; een mi fun, mi yaa ka taga ki tugugboro ti na naa ye go na. Na to wila pye na ye gboon na ye yeregi gbatorogo ni, mi wo yaa la ye gboon mbaa ye yeregi naala ni.»

¹⁵ Ki pye ma, wunlunana wi sila logo leele pe yeri, katugu Yawe Yennele lo laa ko pye ma, jango li yon senre yofa Ahiya na wila yiri wa Silo ca, senre nda laa yo wi kan, a wiri yo Nebati pinambyo Yerobowamu wi kan, ti ta tiri yee yon fili[†].

Izirayeli tara wunluwo

pila kon shyen

(1 Wunlu 12.16-20)

¹⁶ Naa Izirayeli woolo pe ni fuun paa kaa ki yan wunlunana Orobowamu wii yenle mbe logo pe yeri, a pe suu pye fo: «We kala woro Davidi wi ni.

Woro naa Zhese pinambyo wi ni, korogo liwen woro we sogowa.

Izirayeli woolo ye yiri yaa kee ye yinre.

Koni, mboro Davidi setirige pyo, ta jaan ma go woolo pe ni.»

Ki pye ma, a Izirayeli woolo pe ni fuun pe si yiri ma kari pe yinre.

¹⁷ Izirayeli woolo mbele paa pye ma cen wa Zhuda tara cara ti ni, poro wele Orobowamu wila pye wunluwo pe go na.

¹⁸ Kona, a wunlunana Orobowamu wi si Hadoramu na wila pye porotoya tunndo pyefenne pe go na wi tun wa Izirayeli woolo pe yeri. Een fo, a Izirayeli woolo pe suu wa sinndere ni maa gbo. A Orobowamu wo si bala ma ye wa wi

wotoro na shon maa tile wi ni ma fe ma kari wa Zheruzalemu ca.

¹⁹ Ki pye ma, Izirayeli woolo mbele wa tara ti yonlparawa kamenge kee yeri, pe si yiri ma je Davidi wi wunluwo go woolo pe na fo ma pan ma gbon nala.

11

Yennele li sila yenle

Izirayeli woolo pe malaga gbon pe yee ni

(1 Wunlu 12.21-24)

¹ Naa Orobowamu wila kaa songoro ma ye wa Zheruzalemu ca, a wi si Zhuda cenle woolo naa Benzhame cenle woolo pe gbogolo. Paa pye nambala malingboonlo welimbele waga cenme naa nafa tijere (180 000), jango mbe sa malaga gbon Izirayeli woolo sanmbala pe ni, mbe ta mbe Izirayeli tara wunluwo pi songoro mboo kan Orobowamu wi yeri.

² Een fo, a Yawe Yennele li si para Yennele yon senre yofa Shemaya wi ni, ma yo fo:

³ «Ki yo Salomo wi pinambyo Orobowamu wi kan, wo na wi yen Zhuda tara wunlunana we, naa Izirayeli woolo mbele fuun pe yen Zhuda cenle woolo naa Benzhame cenle woolo pe kan ma yo fo:

⁴ «Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: Yaga ka yiri mbe sa to ye sefenne pe na malaga ni. Ye ni fuun nungba nungba ye songoro yaa kee ye yinre, katugu ki kala na pa li yiri mi yeri.» A leele pe si logo Yawe Yennele li yeri, mee songoro ma kari, ma malaga ki yaga Yerobowamu wi ni.

Orobowamu wila malaga

sigemboro kan ma cara ta maga

⁵ Kona, a Orobowamu wi si cen wa Zheruzalemu ca. A wi si malaga sigemboro kan ma cara ta maga wa Zhuda tara ti ni.

⁶ Ki cara to lari nda Betileemu ca, naa Etamu ca naa Tekowa ca,

⁷ naa Beti Zuri ca, naa Soko ca, naa Adulamu ca,

⁸ naa Gati ca, naa Maresha ca, naa Zifu ca,

⁹ naa Adorayimu ca, naa Lakishi ca, naa Azeka ca,

¹⁰ naa Zoreya ca, naa Ayalon ca konaa Eburon ca ki ni. Ki cara nda ti ni fuun pa tila pye wa Zhuda tara konaa wa Benzhame tara ti ni. Wila malaga sigemboro kan ma ki cara ti maga.

[†] 10:11 10:11: Nga ki yo fo: Na to wila pye na ye gboon na ye yeregi gbatooro ni, mi wo yaa la ye yeregi naala ni, ko yen naga nari ma yo tege nga Orobowamu wi yaa taga Izirayeli woolo pe na, ko yaa we nga wi to wila taga pe na ko na. Naala mbele pe senre ti yo, tuguron kandonggolo jedgele jedgele keke la wele. Kila pye pe ma ke popo wa gbatorogo ki numaga ki na; na paga lere gbon ki ni pe maga tile, kandonggolo ke mee ye wi ni maa koonlo poyi poyi. [†] 10:15 10:15: 1 Wunlu 11.29-39, Yawe Yennele laa ki kon maga tege mbe jologo wa Salomo wi go woolo pe na wi kapege ko kala na.

¹¹ Wila ki malaga sigemboro ti gbegele mari kan jenge. Kona, a wi si teele tegetege wa ti ni, ma yarilire tegesara gbegele wa, naa sinne konaa duven tegesara ni.

¹² Tuguron sigeyaara tugboro naa njaanra la pye wa ki cara ti ni fuun nungba nungba ti ni. Wila ti a ki cara ti fannga ta fo jenge. Zhuda tara naa Benzhamē cenle woolo pe tara tila pye wo kee na.

*Saraga wofenne
naa Levi setirige piile paa pan
ma taga Orobowamu wi na*

¹³ Kona, a saraga wofenne poro naa Levi setirige piile mbele paa pye wa Izirayeli tara ti lagapyew ki ni, pē si yiri wa pe tara ti ni fuun ti ni ma pan ma taga Orobowamu wi na.

¹⁴ Levi setirige piile paa yiri wa pe cara ti ni konaa ti kanggara na lara nda paa ta pe woro ti ni, ma pan wa Zhuda tara konaa wa Zheruzalemu ca, katugu Yerobowamu naa wi pinambiile pe ni paa pe yege kon Yawe Yennele li saraga wogotunngo ki na.

¹⁵ Yerobowamu wila leele pele wo wi ye ma pe tege saraga wofenne wa sunzara nda wa tinndiye pe na ti go na, a poro na sikapene yanlele konaa napene mbele wila gbegele pe gbogo†.

¹⁶ Kona, Izirayeli cengele woolo mbele fuun paa pye na jaa mbaa Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li gbogo pe kotogo ki ni fuun ni, pē si taga Levi setirige piile pe na ma kari wa Zheruzalemu, mbe saa saara woo Yawe Yennele, pe teleye Yennele li yeri.

¹⁷ Ki pye ma, paa yeresaga kan Zhuda tara wunluwo pi yeri konaa ma fannga kan Salomo pinambyo Orobowamu wi yeri fo ma saa gbōn yele taanri; katugu wila tanga wa Davidi naa Salomo pe tulugo ki ni yele taanri ni.

Orobowamu wi go woolo

¹⁸ Orobowamu wila Yerimoti sumborombyo Mahalati wi pori wi jo. Yerimoti wila pye Davidi pinambyo. Mahalati no wo lawi na Abihayili. Abihayili to wo lawi na Eliyabu. Eliyabu wila pye Zhesē pinambyo.

¹⁹ Orobowamu wi jo wila pinambiile se wi kan, poro la wele Yehushi, naa Shemariya konaa Zahamu.

²⁰ Ko pungo na, a wi si Abisalom† sumborombyo Maaka wi le wi jo. A Maaka wi si piile pele se wi kan, poro la wele Abiya, naa Atayi, naa Ziza konaa Shelomiti.

²¹ Abisalom sumborombyo Maaka wila Orobowamu wi ndanla ma we wi jele sanmbala naa wi cenfenne pe ni fuun pe

na. Wi japōrimbolo paa pye ke ma yiri kolotaanri. Wi cenfenne poro la pye nafa taanri. Wi pinambiile paa pye nafa ma yiri kolotaanri, wi sumborombiile paa pye nafa taanri.

²² Kona, a Orobowamu wi si yekeere ti kan Maaka pinambyo Abiya wi yeri, maa tege wi to seyeenle pe go na, katugu wila pye na jaa wo mbe ka pye wunluwo.

²³ Wila tijinliwe ta maa pinambiile pe ni fuun pe jaraga wa Zhuda tara naa Benzhamē cenle woolo pe tara cagboro ti ni, to nda paa malaga sigemboro kan mari maga we. Wila yarilire legere kan pe yeri konaa ma jele legere lagaja pe kan fo jenge.

12

Ezhipiti tara wunlunaja

Shishaki wila pan

ma to Zhuda tara ti na

(1 Wunlu 14.25-28)

¹ Naa Orobowamu wi wunluwo pila kaa yeresaga ta, a wo jate wi fannga ta wa wunluwo pi na, a wi si je Yawe Yennele li lasiri wi na. A Izirayeli woolo pe ni fuun pē si taga wi na.

² Orobowamu wi wunluwo pi yele kangurugo wolo li ni, a Ezhipiti tara wunlunaja Shishaki wi si pan ma to Zheruzalemu ca ki na malaga ni, katugu paa pye mbasinmbele Yawe Yennele li ni.

³ Malaga gbōnwotoroye waga kele naa cenne shyen (1 200) paa pye wi yeri konaa shōn lugufenne waga nafa taanri (60 000) ni. Wila yiri wa Ezhipiti tara ma pan malingbōonlo legere ni, mbele pe yon ki saa ya jen mbe jiri. Poro la wele Libi tara fenne, naa Suki cenle woolo konaa Kushi tara fenne pe ni†.

⁴ A wi si Zhuda tara cara nda paa malaga sigemboro kan mari maga ti sho fo ma saa gbōn wa Zheruzalemu ca.

⁵ Kona, a Yennele yon senre yofō She-maya wi si kari wa Orobowamu wo naa Zhuda tara teele pe yeri wa Zheruzalemu ca, poro mbele paa saa gbogolo wa, naa Shishaki wila kaa na yongo pe ni we. A wi si pe pye fo: Pa Yawe Yennele li yo yen fo: «Yē je na na, ki kala na mi fun mi je ye na mbe ye le Shishaki wi kee.»

⁶ Ki pye ma, a Izirayeli tara teele poro naa wunlunaja wi ni pē si pe ye tiringe Yennele li yege sogowo ma yo fo: «Yawe Yennele li yen ma sin!»

⁷ Naa Yawe Yennele laa kaa ki yan pē pe ye tiringe, a li si para Shemaya wi ni naa ma yo fo: «Ki kaa pye pē pe ye tiringe, mi

† 11:15 11:15: Levi 17.7 † 11:20 11:20: 2 Sami 3.3; 1 Kuro 3.2 † 12:3 12:3: Kushi tara, Lewoolo tara laga ko kayi. Kila Ezhipiti tara laga ka le ma saa pinle Sudan tara laga ka ni.

se pe tongo. Sanni jenri mi yaa pe sho. Mi se ti Shishaki wilan nangbanwa gbɔɔ pi kayanga wo Zheruzalemu ca ki ni.

⁸ Kona ki ni fuun, pe yaa la tunngo piin wi kan. Ki ka pye ma, mbaa tunngo piin mi kan nakoma mbaa tunngo piin tara sannda ti wunlumbolo pe kan ki yen yege nga na, pa pe yaa ki jen.»

⁹ Kona, a Ezhipiti tara wunlunaja Shishaki wi si saa to Zheruzalemu ca ki na, ma Yawe Yenjele li sherigo gbogo yarijende to naa wunluwo go yarijende ti koli. Wila ti ni fuun ti koli. Salomo wila tuguron sigeyara nda gbegele te ni, wila ti le ma kari ti ni†.

¹⁰ A wunlunaja Orobowamu wi si tuguyenre woro gbegele mari tege wa nda ti yonlo. Wila ti kan wunluwo go yeyongo korosifenne pe yeri.

¹¹ Sanga o sanga wunlunaja wi kaa kee wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni, laga korosifenne pe ma pan mari le ma kari ti ni; ko pungo na pe mee songoro ma pan mari tege wa korosifenne pe go ki ni.

¹² Naa Orobowamu wila kaa wi yee tirige, a Yawe Yenjele li nangbanwa pi si sogo li na wi kanngolo, ki pye ma, li sila wi tongo pew. Ma jen yarijende la pye wa Zhuda tara ti ni bere.

Wunlunaja Orobowamu wi kunwo

(1 Wunlu 14.21-24,29-31)

¹³ Wunlunaja Orobowamu wila yeresaga kan wi wunluwo pi yeri wa Zheruzalemu ca, a wila wi wunluwo pi piin na kee yege. Wila ta ye le nafa shyen ma yiri nungba mee cen wunluwo pi na. Ye le ke ma yiri koloshyen wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca, ko nga Yawe Yenjele laa wo† Izirayeli cengele ke ni fuun ke sogowo mbaa li yee nari wa we. Orobowamu no paa pye naa yinri Naama, ma yiri wa Amo cenle li ni.

¹⁴ Nga ki yen kapege ko Orobowamu wila pye, katugu wi sila yenle mbaa Yawe Yenjele li lagajaa wi kotogo ki ni fuun ni.

¹⁵ Orobowamu wi kapyegele kongbanngala koro naa pungo wogolo ke ni, ke yen ma yonlogo wa Yenjele yon senre yofa Shemaya wo naa yariyanra yanfo Ido pe kapyegele sewe wi ni, wo na setirige piile pe mere ti yen ma yonlogo wa wi ni we. Malaga la pye Orobowamu wo naa Yerobowamu pe sogowo sanga pyew.

¹⁶ A Orobowamu wi si kaa ku ma taga wa wi telseye pe na. A pe suu le wa Davidi ca ki ni†. A wi pinambyo Abiya wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

13

Zhuda tara wunlunaja Abiya wi sanga

(1 Wunlu 15.1-8)

¹ Yerobowamu wi wunluwo pi ye le ke ma yiri kolotaanri wolo li ni, a Abiya wi si cen wunluwo pi na Zhuda tara ti go na.

² Wila ye le taanri pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi no paa pye naa yinri Mikaya. Mikaya wila pye Uriyeli sumborombyo ma yiri wa Gibeya ca.

Malaga la pye Abiya naa Yerobowamu pe sogowo.

³ Abiya wila saa to malaga ki na malingboonlo welimbele waga cenme tijere (400 000) ni, mbele pe malaga gbongo ki jen. A Yerobowamu wi saa yere malinje wi na mbe to wi na malingboonlo welimbele waga cenme kolotaanri (800 000) ni, mbele pe malaga gbongo ki jen.

⁴ A Abiya wi si yiri ma yere wa Zemarayimu yanwiga ki na, ko nga ki yen Efrayimu tara yanwiga ka, mee yo fo: «Yerobowamu naa Izirayeli woolo pe ni fuun ye logo na yeri.

⁵ Ye mbe ya mbe yo ye sigi jen mbe yo fo Yawe Yenjele, Izirayeli woolo Yenjele laa wunluwo pi kan Davidi naa wi setirige piile pe yeri fo sanga pyew wi le? Laa yon finliwe le ki wogo ki na, mba pi se ya kannga.

⁶ Een fo Nebati pinambyo Yerobowamu na wila pye Davidi wi pinambyo Salomo wi tunmbyee, a wi si yiri ma je wi tafa wi na.

⁷ Leele mbele pe yen kayongo fu ma pye lejagala, a poro pele si saa taga Yerobowamu wi na, mee je Salomo wi pinambyo Orobowamu wi na. Orobowamu wila pye lefonmbyo, wi kotogo ki sila pye ma yere wi na, wi sila ya mbe yere mbe pe sige.

⁸ Koni ye yen naga yaan ndee ye yaa ya Yawe Yenjele li wunluwo pi ni wi le, po mba li kan Davidi wi setirige piile pe yeri we? Ye yen ma lege jenge, Yerobowamu wila napire yanlere nda gbegele te ni ye kan, to ti yen ye yeri ye yarisunndo†.

⁹ Aron setirige piile mbele pe yen Yawe Yenjele li saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe ni, a ye pe puro, mee saraga wofenne pele yege wo ma pe tege ye ye paa yege nga na cengele ke maa ki piin tara sannda ti ni. Lere na fuun ka ya pan napolo yirifonno nungba naa simbapene koloshyen ni, jango poo le saraga wogotunngo ki ni, ye ma ko fo wo pye saraga wofa, wila tunngo piin ye yarisunndo nda ti woro Yenjele ti kan.

† 12:9 12.9: 1 Wunlu 10.16-17; 2 Kuro 9.15-16 † 12:13 12.13: Dete 12.5; 1 Wunlu 11.36; 2 Kuro 6.6 † 12:16 12.16: 2 Sami 7.5 † 13:8 13.8: 1 Wunlu 12.28

¹⁰ «Woro wo na, Yawe Yennele lo li yen we Yennele le. Wee je li na. Saraga wofenne mbele paa tunngo piin li kan poro pe yen Aron setirige piile wele†. Levi setirige piile poro pe yen pe sagafenne tunngo ki na.

¹¹ We maa saara sogoworo woo Yawe Yennele li yeri pilige pyew pinliwe naa yonlokogo, na wusuna nuwo taan wi sori li kan. Buru na pe ma kan Yennele yeri, we maa wi teri li kan wa tabali kpoyi wi na†. Yonlokogo pyew we ma te fitanladaga wi fitanlaye pe mu; katugu we yen na tanri Yawe Yennele, we Yennele li senyoro ti na, ma si yala yoro wo je ti na.

¹² Ye wele, Yennele li yen we ni ma pye we go na. Mbaanra nda ti maa magala yinrigi† ti yen laga li saraga wofenne pe yeri, pe yen ma gbegale mberi win mbe malaga konno li wa ye mege ni. Izirayeli woolo, yaga ka malaga gbon Yawe Yennele, ye teleye Yennele li ni, katugu ye se cew ta wa ki kala na li ni.»

¹³ Ki sanga wi ni, a Yerobowamu wi suu malingboonlo pele torogo, a pe saa lara wa Zhuda tara malingboonlo pe punngo na, a sanmbala poro si koro ma yege wa pe yeri, ma Zhuda tara woolo pe wa nandogomo.

¹⁴ Kona, a Zhuda tara malingboonlo pe si pe yee yan pe pe wa njolo, na malaga gbon pe ni, pele yen pe yege, pele yen pe punngo na. Ki kaa pye ma, a pe si gbele ma Yawe Yennele li yeri. A saraga wofenne pe si mbaanra ti win.

¹⁵ A Zhuda tara malingboonlo pe si koro le ma malaga konno li wa. Ma pe ta paa jorogi, a Yawe Yennele li si Yerobowamu wo naa Izirayeli tara malingboonlo pe ni fuun pe gbon wa Abiya naa Zhuda tara woolo pe yege.

¹⁶ A Izirayeli woolo pe si fe Zhuda tara woolo pe yege. A Yawe Yennele li si Izirayeli woolo pe le Zhuda tara woolo pe kee.

¹⁷ Abiya naa wi malingboonlo pe ni, paa Izirayeli woolo pe ya fo jenge. Paa Izirayeli malingboonlo welimbele waga cenme kanjurugo (500 000) poro gbo pe ni.

¹⁸ Ki wagati wi ni, Izirayeli woolo poro la go sogo, a Zhuda tara woolo poro fannga ta, katugu paa pe jigi wi taga Yawe Yennele, pe teleye Yennele li na.

¹⁹ Abiya wila taga Yerobowamu wi na maa puro, ma cara ta sho wi yeri. To ti yen Beteli ca naa ki kanngara na kapire ti ni, naa Yeshana ca naa ki kanngara na kapire ti ni konna Efron ca naa ki kanngara na kapire ti ni.

²⁰ Abiya wi wunluwo sanga wi ni fuun wi ni, Yerobowamu wi sila fannga ta naa. Ko punngo na, a Yawe Yennele li suu gbon, a wi si ku.

²¹ Een fo, a Abiya wi wunluwo pi si yere-saga ta. Wila poro jele ke ma yiri tijere, mee se pinambiile nafa ma yiri shyen naa sumborombiile ke ma yiri kogoloni.

²² Abiya wi kapyegele sanngala, naa kagala ngele wila pye konna senre nda wila yo ti yen ma yonlogo wa Yennele yon senre yofa Ido wi nandowo senre sewe wi ni.

²³ A Abiya wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A pe suu le wa Davidi ca ki ni. A wi pinambyo Asa wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

Zhuda tara wunlunanga Asa

wi wunluwo sanga

(1 Wunlu 15.9-12)

Asa wi wunluwo sanga wi ni tara tila pye yeyinngge na.

14

¹ Nga ki yen ma yon konna ma sin ko Asa wila pye Yawe Yennele, wi Yennele li yege na.

² Wila yarisunndo nda tila pye cengele kele yege woro ti saraga wosara ti ko mari wo wa tara ti ni konna sunzara nda wa tinndiye pe na ti ni. Wila sinndeere titoonro nda paa yerege yerege ti gbon mari yaari konna ma yarisunngo Ashera ki tiyagala ke konno†.

³ Wila ki yo Zhuda tara woolo pe kan ma yo fo pe mara Yawe Yennele, pe teleye Yennele li na, konna paa tanri li lasiri naa li ngasegele ke na.

⁴ Wila sunzara nda wa tinndiye pe na to naa wusuna nuwo taan saara wosara† ti jogo mari wo wa Zhuda tara cara ti ni fuun ti ni. A tara ti si yeyinngge ta wi wunluwo sanga wi na.

⁵ Ma tara ti ta ki yeyinngge sanga wi na, a wi si malaga sigecara kan wa Zhuda tara. Malaga kpe sila to pe na ki sanga wi ni, katugu Yawe Yennele laa wogosaga kan wi yeri.

⁶ Asa wila Zhuda tara woolo pe pye fo: «Ye pan wege cara nda ti kan, we malaga sigemboro kan weri maga, naa sanngazoye ni mbaa ti korosi, we koro lele yeyonro ti na tuguron sogoyaara ni ti na. Tara ti nda we yege sogowo ma kari, katugu we Yawe Yennele, we Yennele li lagaja. A li yeyinngge kan we yeri kee ki ni fuun ki na.»

Ki pye ma, a pe si to tunngo ki na, ma ya ma cara ti kan cew ni.

† 13:10 13:10: Eki 28.1; Levi 8 † 13:11 13:11: Levi 24.5-9 † 13:12 13:12: Nambu 10.9 † 14:2 14:2: 1 Wunlu 15.13 † 14:4 14:4: Levi 26.30

Asa wila ya Kushi tara fenne pe ni

⁷ Asa malingboonlo mbele paa pye Zhuda tara nambala paa pye waga cenme taanri (300 000). Pe ni fuun paa pye tuguron sigeyaara tugbooro konaa njaanra ni. Wi malingboonlo mbele paa pye Benzhamé cenle woolo paa pye nambala waga cenme shyen naa nafa tijere (280 000). Tuguron sigeyaara jegele jegele la pye pe yeri. Pe ni fuun paa pye sandiga wonfenne konaa malingboonlo welimbele.

⁸ Kona, a Kushi tara[†] fenne nana Zera[†] wi si yiri mbe sa to pe na malingboonlo miliyon nungba (1 000 000) ni, naa malaga gbawotoroye cenme taanri (300) ni. Wila kari fo ma saa gbón wa Maresha ca ki na.

⁹ A Asa wi si yiri maa fili mbe to wi na. A ki malingboonlo ngbeleye shyen yi si saa yere malinje wi na wa Zefata gbunlundege ki ni, wa Maresha ca ki tanla.

¹⁰ Kona, a Asa wi si Yawe Yennele, wi Yennele li yenri ma yo fo: «Yawe Yennele, lere wo wa kpe se ya mbe lere na wi fannga ki kologo wi sho fannga fo wi yeri na mboro ma. Ki kala na, pan ma we saga we Yennele, na Yennele, katugu mboro ma yen we keendagaserege. Ma mege ko fannga na we pan mbe to ki malingboonlo janwa gbolo na li na. Yawe Yennele, mboro ma yen we Yennele. Maga ka ti senwee mbe fannga ta ma na.»

¹¹ Kona, a Yawe Yennele li si Kushi tara fenne pe gbón wa Asa naa Zhuda tara fenne pe yege. A Kushi tara fenne pe si fe.

¹² Asa naa wi woolo pe ni paa taga pe na ma pe puro fo wa Gerari ca. Kushi tara fenne pe legere la toori ma ku, wa kpe sila sho mbe koro yinwege na, katugu Yawe Yennele lo naa li malingboonlo pe ni paa pe tongo. Asa naa wi woolo pe ni paa yarilegere koli ma kari ti ni.

¹³ Paa ya Gerari ca ki kanngara na cara ti ni fuun ti ni, katugu Yawe Yennele laa fyere gboro wa ki cara ti woolo pe na. A pe sigi cara ti ni fuun ti san maga yaara ti koli. Ma jen yarilegere la pye wa ti ni nda pe mbaa ya koli.

¹⁴ Paa yaayoro ngbeleye yi paara yinre ti jaanri fun, ma simbaala naa sikaala legere koli konaa yongomeye legere ni. Ko punjo na, a pe si songoro ma kari wa Zheruzalemu ca.

15

*Asa wila sherege konó li gbegele mali tege naa fonngo
(1 Wunlu 15.13-15)*

¹ Kona, a Yennele li yinne li si tigi ma ye Obedi pinambyo Azariya wi ni.

² A wi si yiri ma kari wa Asa wi yeri ma saa wi pye fo: «Asa, naa Zhuda tara woolo pe ni fuun konaa Benzhamé cenle woolo, ye logo na yeri. Na yaga pye Yawe Yennele li ni, li yaa pye ye ni. Na yaga li lagaja, ye yaa li yan. Een fo, na yaga je li na, li yaa je ye na.

³ Maga le wa wagati titonlowo ni, Yennele jenne sila pye Izirayeli woolo pe yeri. Saraga wofa sila pye pe yeri mbaa pe kara, lasiri sila pye pe yeri[†].

⁴ Een fo ma pe ta wa pe jologo ki ni, pe songoro ma pan Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li korogo. Peli lagaja, a li ti peli yan.

⁵ Ki wagati wi ni, mbele fuun paa pye na kee kara na, na songoro na paan, pe sila pye yeyingge kpe na, katugu jologo la pye tara woolo pe ni fuun pe na.

⁶ Malaga kila pye na gbón lagapyew. Cenle la ma cenle la tongo, ca ka ma ca ka tongo, katugu Yennele laa pye na pe jologo cenle legere ni.

⁷ Een fo yoro wo na, ye gbegele ye yere jenge, yaga ka ti ye wire ti fanla ye na, katugu kapyere nda yaa piin ti tonli wi yaa ka kan ye yeri.»

⁸ Naa wunlunana Asa wila kaa ki senre ti logo, ma Yennele yon senre yofa Azariya na wila pye Obedi pinambyo wi Yennele yon senyoro ti logo, a wi si kotogo ta. A wi si yarisunndo tijangara ti wo wa Zhuda tara ti ni fuun ti ni naa Benzhamé tara ti ni, konaa wa cara nda wila malaga gbón mari sho wa Efrayimu tara yanwira ti na ti ni. Yawe Yennele li saraga wosaga nga kila pye wa li sherigo gbogo ki ndogoro ti yege, a wi sigi gbegele naa fonngo.

⁹ Kona, a wi si Zhuda cenle woolo nambala pe ni fuun naa Benzhamé cenle woolo nambala pe gbogolo, naa Efrayimu cenle woolo nambala pe ni, naa Manase cenle woolo nambala konaa Simeyon cenle woolo nambala mbele paa yiri wa Izirayeli woolo pe ni ma pan pe ni. Poro pe ni fuun mbele poro la saa taga wi na, katugu paa ki yan fo Yawe Yennele, wi Yennele li yen wi ni.

¹⁰ Paa pe yee gbogolo wa Zheruzalemu ca wunlunana Asa wi wunluwo pi yeke ke ma yiri kangurugo wolo li yenge taanri wogo ki ni.

¹¹ Ki pilige ki ni, a pe si saara wo Yawe Yennele li yeri ma yiri wa yaara nda paa koli ti ni. To la pye nere cenme koloshyen

[†] 14:8 14:8: Kushi tara, Lewoolo tara laga ko kayi. Kila Eshipiti tara laga ka le ma saa pinle Sudan tara laga ka ni.

[†] 14:8 14:8: Ki yaa pye Zera wila pye Eshipiti tara malingboonlo pe togbo wo wa. [†] 15:3 15:3: Ki yaa pye ki laga nga ki yen na para kiti konfenne pe wagati wo senre na (Kiti 2.10-23).

(700), naa simbaala konaa sikaala waga koloshyen (7 000).

¹² Kona, a pè sigi yon fòlo kon mbaa Yawe Yennele, pe teleye Yennele li lagajaa pe kotogo ki ni fuun ni konaa pe jatere wi ni fuun ni†.

¹³ Paa yo fò: Na lere ña fuun woro na Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li lagajaa, wi yen pyo nakoma lelee o, wi yen nana nakoma jele o, wi daga poo gbo.

¹⁴ A pè si wugu ki na Yawe Yennele li kan magangbolò ni, ma jorogo, konaa ma mbaanra naa simbapene yeenre mbaanra ti win.

¹⁵ Zhuda tara woolo pe ni fuun paa pye na yogori ki wuguro ti kala na, katugu paa ki wuguro ti pye pe kotogo ki ni fuun ni. Paa Yawe Yennele li lagaja nandanwa ni, a li ti a pèli yan. A li si wogosaga kan pe yeri kee ki ni fuun na.

¹⁶ Wunlunana Asa wila wi mama Maaka wi laga yere wa wunlunjo censaga ki na, katugu wo la yarisunngo Ashera ka gbegele wi yee kan. Asa wila ki yarisunngo ki gbon maga jaanri maga pye muwe, maa le ma saa pi sogo wa Sediron lafogo gbonlundage ki ni.

¹⁷ Een fò, ali mbege ta Asa wila wi kotogo ki ni fuun ki kan Yawe Yennele li yeri wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni, yarisunndo sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na, ti sila ko mbe wo wa Izirayeli tara ti ni.

¹⁸ Wi to wila yaara nda tege ti ye Yennele li kan konaa wo jate wila yaara nda tege ti ye li kan, warifuwe, naa te konaa yaara ta yege ni, wila ti le ma saa ti tege wa Yennele li sherigo gbogo ki ni.

¹⁹ Malaga kpe sila pye naa wa tara ti ni fò ma saa gbon Asa wi wunluwo pi yele nafa ma yiri ke ma yiri kangurugo wolo li ni.

16

*Asa wila yiri mbe malaga gbon
Izirayeli tara wunlunana
Bayesha wi ni*

(1 Wunlu 15.17-22)

¹ Asa wi wunluwo pi yele nafa ma yiri ke ma yiri kogoloni wolo li ni, a Izirayeli tara wunlunana Bayesha wi si saa to Zhuda tara ti na malaga ni. Wila malaga sigembogo kan ma Arama ca ki maga, jango leele paga ka ya mbaa yinrigi nakoma mbaa yiin wa Zhuda tara wunlunana wi tara.

² Ki pye ma, a Asa wi si warifuwe naa te wa wo wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki yarijende tegesaga konaa wa wunluwo go ki yarijende tegesaga ki ni, maa torogo Siri tara wunlunana Beni Hadadi wi kan, wo

ña wila pye ma cen wa Damasi ca, maga yo wi kan fò:

³ «Ki yaga mi naa mboro we yon finliwe le we yee sogowo, paa yege nga na ma to wo naa na to wi ni paa ki pye we. Wele, mi yen naga warifuwe naa ki te ña wi torogi ma kan yarikanga. Yon finliwe mba pi yen mboro naa Izirayeli tara wunlunana Bayesha wi ni ye sogowo, ma kari ma saa jogo, jango wi kari wi laga na na.»

⁴ A Beni Hadadi wi si yenle wunlunana Asa wi senre ti na, mee wi malingbɔɔnlo teele pele torogo, a pè saa to Izirayeli tara cara ti na. Paa ya Iyon ca ki ni, naa Dan ca ki ni, naa Abeli Mayimu ca ki ni konaa Nefitali tara cara nda tila pye yarilire tegesara ti ni.

⁵ Naa Bayesha wila kaa ki senre ti logo, a wi si Arama ca mbogo ki yaga maa tunndo ti yerege.

⁶ Kona Bayesha wila pye na Arama ca mbogo ki kanni sinndeere naa tire nda ni, a wunlunana Asa wi si Zhuda tara woolo pe ni fuun pe gbogolo ma yo pe sari koli pe pan ti ni. A wi siri tege ma Geba naa Mizipa cara ti kan ti ni.

⁷ Ki wagati wi ni, a yariyanra yanfo Hanani wi si kari wa Zhuda tara wunlunana Asa wi yeri, ma saa wi pye fò: «Ki kaa pye Siri tara wunlunana wo maa pye ma keendagaserege, mee Yawe Yennele, ma Yennele lo pye ma keendagaserege, ki kala na, Siri tara malingbɔɔnlo pè sho ma yeri.

⁸ Ma yee nawa to ki na fò Kushi tara fenne naa Libi tara fenne paa malingbɔɔnlo ngbelege fannga wogo gbegele, naa malaga gbonwotoroye konaa shon lugufenne legere ni. Ma si yala Yawe Yennele laa pe le ma kee, katugu maa li pye ma keendagaserege.

⁹ Maa jen Yawe Yennele li maa tara ti lagapyew ki wele na toro; mbele fuun pè pe yee kan li yeri pe kotogo ki ni fuun ni, li maa yeresaga kaan pe yeri. Maa tijinliwe fu kala pye wa ki kala na li ni. Ki kala na mbege le yingo wo ni, malaga ki se ko ma na.»

¹⁰ A wunlunana Asa wi si nawa ngban yariyanra yanfo wi ni jengge, a wi si ti a pòò yigi maa le kaso, wi tɔɔɔ ti ni ngbeere na, katugu senre nda wila yo wi na, tila konro lenge wi ni. Ki wagati wi ni, a wunlunana Asa wi sigi kan tara woolo pele na, na pe jolo.

*Wunlunana Asa wi kunwo
(1 Wunlu 15.23-24)*

¹¹ Asa wi kapyegele, ke kongbanngala naa punjo wogolo, ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara naa Izirayeli tara wunlumbolo pe sewe wi ni.

† 15:12 15:12: Dete 4.29

¹² Asa wi wunluwo pi yele nafa ma yiri ke ma yiri koljere wolo li ni, a yambewe pà si to wi tooro ti na. Tila pye naa yaa fo jenge. Kona ki ni fuun, ali mboo ta ki yama pi na, wi sila Yawe Yenjele li lagaja, een fo were pyefenne poro wila pye na yewe.

¹³ A Asa wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. Wi wunluwo pi yele nafa shyen ma yiri nungba wolo li ni ko wila ku.

¹⁴ A pè suu le fanra nda wila wo ka nungba ni† wa Davidi ca ki ni†. Paa wi sinnye sinleyaraga ka na, nga paa latikoro nuwo taan naa sinme nuwo taanyaara legere wo wa ki na. Tila gbegele ma yala nuwo taanyaara gbegelefenne pe gbegelelomo pi ni. A pè si kason gbogo gberi wi mege ni maa gbogo.

17

Zhuda tara wunlunana Zhofati

wi sanga

¹ Kona, a Asa wi pinambyo Zhofati wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo. Wila fannga kan wi wunluwo pi yeri Izirayeli woolo pe mege ni.

² Zhuda tara cara nda fuun paa malaga sigemboro kan mari maga, wila malingboonlo ngbeleye tegetege wa ti ni, ma malingboonlo tegetege wa Zhuda tara ti lagapyew ki ni konaa wa cara nda wi to Asa wila sho wa Efrayimu tara ti ni†.

³ Yawe Yenjele laa pye Zhofati wi ni, katugu wila tanga ma yala wi tele Davidi wi tangalomo pi ni wa wi wunluwo pi lesanga wi ni. Wi sila yenle mbe mara yarisunndo Baali ti na.

⁴ Een fo wila pye ma mara wi tele wi Yenjele li na, na tanri na yala li ngasegele ke ni. Wi sila ki pye paa yege nga na Izirayeli woolo paa pye naga piin.

⁵ Ki pye ma, a Yawe Yenjele li suu wunluwo pi kan yeresaga ni. Zhuda tara woolo pe ni fuun paa pye na kee yarikanra ni Zhofati wi kan. Wila yarijende legere ta konaa ma megbogo ta jenge.

⁶ Wila kotogo le wi yee ni mbaa tanri Yawe Yenjele li kongolo ke na. Ki pye ma, a wi si sunzara nda wa tinndiye pe na to naa yarisunngo Ashera ki tiyagala ke wo wa Zhuda tara ti ni.

⁷ Zhofati wi wunluwo pi yele taanri wolo li ni, a wi suu legboolo pele torogo wa Zhuda tara cara ti ni pe saa leele pe kara; poro la wele Beni Hayili, naa Abidiyasi, naa Zakari, naa Netaneyeli konaa Mikaya.

⁸ Wila Levi setirige piile pele pinle pe ni, poro la wele Shemaya, naa Netaniya, naa Zebadiya, naa Azayeli, naa Shemiramoti, naa Zhonatan, naa Adoniya, naa Tobiya, konaa Tobu Adoniya. Saraga wofenne Elishama naa Yoram paa pinle pe ni fun.

⁹ Paa saa na leele pe kara wa Zhuda tara ti ni, Yawe Yenjele li lasiri sewe wo wila pye pe yeri. Paa Zhuda tara cara ti ni fuun ti yanri na leele pe kara.

Zhofati wila fannga ta

¹⁰ Wunluwo tara nda fuun tila pye ma Zhuda tara ti maga ti woolo paa pye na fyè Yawe Yenjele li yege. Ki kala na, pe sila yenle mbe malaga gbøn Zhofati wi ni.

¹¹ Filisiti tara fenne pèle la pye na paan yarikanra ni Zhofati wi kan konaa na lambo sara wi yeri penjara ni. Larabuye paa pye na paan simbaala naa sikaala ni wi kan, simbapene waga koloshyen naa cenme koloshyen (7 700) konaa sikapene waga koloshyen naa cenme koloshyen (7 700).

¹² Zhofati wila pye na fannga taa na kee yege. A wi si wunluwo yinre kan wa Zhuda tara cara ti ni konaa ma cara kan mbaa wi kee yaara ti teri wa ti ni.

¹³ Wila tunngo gbogo pye wa Zhuda tara cara ti ni†. Malingboonlo welimbele la pye wi yeri ma cen wa Zheruzalemu ca.

¹⁴ Ki malingboonlo pe yon ko layi nga, ma yala pe setiriye yi ni. Wa Zhuda cenle li ni, mbele paa pye teele malingboonlo waga kelengele (1 000) go na poro la wele yeen: Malingboonlo to Adina. Wila pye malingboonlo welimbele waga cenme taanri (300 000) go na.

¹⁵ A malingboonlo to Yohana wi si taga wo na. Wila pye nambala waga cenme shyen naa nafa tijere (280 000) go na.

¹⁶ A Zikiri pinambyo Amaziya wi si taga wo na. Kila wi ndanla, a wuu yee kan Yawe Yenjele li tunngo ki yeri. Wila pye nambala kotogofenne waga cenme shyen (200 000) go na.

¹⁷ Wa Benzhamé cenle li ni, Eliyada wila pye malingboon kotogofa. Nambala waga cenme shyen (200 000) paa pye wi ni sandira naa tuguron sigeyaara ni pe yeri.

¹⁸ A Yehozabadi si taga wo na. Nambala waga cenme naa nafa tijere (180 000) paa pye wi ni, ma gbegele mbe malaga gbøn.

¹⁹ Poro mbele poro paa pye na tunngo piin wunlunana wi kan. Poro la pye pe ye mbele wunlunana wila tegetege wa Zhuda

† 16:14 16:14: Kila pye faa wunlunana ka ku wa Izirayeli tara, pe ma kason gbogo gberi wi mege ni maa gbogo.

† 16:14 16:14: 2 Sami 5.7 † 17:2 17.2: 2 Kuro 15.8 † 17:13 17.13: Eburuye senre ti ni, nga ki yo fo: *Wila tunngo gbogo pye wa Zhuda tara cara ti ni* ki mbe ya logo fun fo yarilire legere la pye wi yeri wa Zhuda tara cara ti ni.

tara cara nda fuun malaga sigemboro la pye mari maga ti woolo pe ni.

18

Zhuda tara wunlunana Zhofafati wila yon finliwe le Izirayeli tara wunlunana Ashabu wi ni
(1 Wunlu 22.1-28)

¹ Zhofafati wila yarijende legere naa gbogowo gbembe ta. Wila porogo pye ma yon finliwe le Ashabu wi go woolo pe ni†.

² Yegele kele torongolo, a Zhofafati wi si kari wa Ashabu wi yeri wa Samari ca. A Ashabu wi si simbaala legere naa nere legere gbo Zhofafati wo naa wi pinleyeenle pe kan. Ko punjo na, a wi suu sun ma yo wi pinle wi ni pe sa to Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki na†.

³ A Izirayeli tara wunlunana Ashabu wi si Zhuda tara wunlunana Zhofafati wi yewe ma yo fo: «Ma mbe yenle mbe pinle na ni we sa malaga gbon Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki na le?»

A Zhofafati wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi yaa pinle ma ni mbe kari, na woolo pe yaa pinle ma woolo pe ni mbe kari. We yaa kari ma ni ja sa malaga ki gbon.»

Yenjele yon senre yofa Mishe wila Ashabu wi yeri

⁴ Ko punjo na, a Zhofafati wi si Izirayeli tara wunlunana wi pye fo: «Koni, ki yaga ma Yawe Yenjele li yewe ghen.»

⁵ Kona, a Izirayeli tara wunlunana wi si Yenjele yon senre yofenne pe yeri ma pe gbogolo. Paa pye na kee lere cenme tijere (400) wo yeri. A wi si pe yewe ma yo fo: «We daga mbe kari sa malaga gbon Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki ni lee nakoma mii daga mbe kari?»

A pe suu yon sogo ma yo fo: «Ma mbe ya mbe kari. Yenjele li yaa pe le wunlunana ma kee.»

⁶ Een fo, a Zhofafati wi si yewe ma yo fo: «Naga yen ma, Yawe Yenjele li yon senre yofa wa yege woro laga naa, na we mbe ya sa Yawe Yenjele li yewe wa wi yeri?»

⁷ A Izirayeli tara wunlunana wi si Zhofafati wi yon sogo ma yo fo: «Nana nungba yen wa, na we mbe ya sa Yawe Yenjele li yewe wa wi yeri. Een fo wi kala li silan ndanla, katugu wila Yenjele yon senre yo mbe sentanra yo na kanngolo, na senpere ma. Yimila pinambyo Mishe wowi.»

A Zhofafati wi sho fo: «Wunlunana, maga ka yo ma.»

⁸ Kona, a Izirayeli tara wunlunana wi suu go tunmbyeele pe yegefo wa yeri maa

pye fo: «Kari ma sa Yimila pinambyo Mishe wi yeri wi pan laga fyaw.»

⁹ Kila yala Izirayeli tara wunlunana wo naa Zhuda tara wunlunana Zhofafati wi ni pe pe wunluwo yariporo ti lele ma cencen wa pe wunluwo jonro ti na, wa finliwe pye-saga ki ni, wa Samari ca mbogo yeyongo ki tanla. Yenjele yon senre yofenne pe ni fuun paa pye na Yenjele yon senre yuun wa pe yege sogowo.

¹⁰ Kenaana pinambyo Sedesiyasi wila yenjele gbegele tuguron ni wi yee kan, ma sho fo: «Pa Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Ma yaa Siri tara fenne pe gbon ki yenjele ngele ke ni fo mbe sa pe tongo mbe pe ko yeen pew.» »

¹¹ Yenjele yon senre yofenne pe ni fuun paa pye naga senre nungba ti yuun fun fo: «Yiri ma kari Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki korogo. Ma yaa ya ki ni. Yawe Yenjele li yaa ca ki le mboro wunlunana ma kee.»

¹² Pitunjo na wila kari sa Mishe wi yeri, a wo si Mishe wi pye fo: «Mishe, Yenjele yon senre yofenne pe yon wa nungba na senjende yuun wunlunana wi kan. Ma ti ma senyoro ti pye nungba pe woro ti ni. Ma senjende yo wi kan.»

¹³ Een fo, a Mishe wi suu yon sogo ma yo fo: «Yawe Yenjele na yinwege wolo li mege ki na, na Yenjele liga senre nda yo na kan to mi yaa yari leele pe kan.»

¹⁴ Naa Mishe wila ka saa gbon wa wunlunana wi na, a wunlunana wi suu yewe ma yo fo: «Mishe, we daga mbe kari sa malaga gbon Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki ni lee nakoma we daga mbege yaga?»

A Mishe wi suu yon sogo ma yo fo: «Ta kee fasi! Ma yaa cew ta. Ca woolo pe yaa le ye kee.»

¹⁵ Een fo, a wunlunana wi suu pye fo: «Mi daga mbege yo ma kan sa gbon yosaga jori fo ma wugu, maga ka yaraga ka kpe yo na kan, na kaselege ko ce ma, Yawe Yenjele li mege ki na?»

¹⁶ A Mishe wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi Izirayeli woolo pe ni fuun pe yan pe jaraga wa yanwira ti na paa simbaala yen, mbele konrifot woro pe na. Ki kala na, Yawe Yenjele li yo fo: «Ki leele mbele, to woro pe na. Pe ni fuun nungba nungba pe songoro yeyingge na wa pe yinre.» »

¹⁷ A Izirayeli tara wunlunana wi si Zhofafati wi pye fo: «Mi sigi yo na ma kan? Wila Yenjele li yon senre yo na kanngolo ti pye senjende, kaawo tipere to ce wi ma yo.»

† 18:1 18.1: Zhofafati wi pinambyo wila Ashabu sumborombyo Atali wi pori wi jo.

† 18:2 18.2: 1 Wunlu 22.3

† 18:16 18.16: Nambu 27.17; 1 Wunlu 22.17; Eze 34.5; Mati 9.36; Maki 6.34

¹⁸ Kona, a Mishe wi sho naa fo: «Wele, ye Yawe Yennele li senre ti logo: «Mi Yawe Yennele li yan li cen wa li wunluwo jongo ki na, naayeri malingboonlo pe ni fuun pe yen ma yere li tanla, li kalige kee naa li kamejge kee ki na.»

¹⁹ A Yawe Yennele li sho fo: «Ambo wi yaa kari sa Izirayeli tara wunlunana Ashabu wi fanla mbe ti wi sa to Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki na, wi ko wa malaga ki ni?» A naayeri malingboonlo pe si pe woyoro yo, a ti yiri ti ye ti ye.

²⁰ Kona, a yinne la si pan ma yere Yawe Yennele li yege sogowo, ma yo fo: «Mi yaa saa fanla.» A Yawe Yennele li sili yewe ma yo fo: «Ma yaa ki pye mele?»

²¹ A yinne li sho fo: «Mi yaa yiri sa yagbogowo senre le wi Yennele yon senre yofenne pe ni fuun pe yon.» A Yawe Yennele li sho fo: «A, mboro wo na, ma mbe ya mboo fanla mboo pungo. Yiri ma saga pye ma.»

²² A Mishe wi sho naa fo: «Wele, koni Yawe Yennele li yagbogolo yinne le ma Yennele yon senre yofenne mbele fuun pe yen laga pe ni; katugu Yawe Yennele ligi kon maga tege mbe jologo wa ma na.»

²³ Kona, a Kenaana pinambyo Sedesiyasi wi si yiri ma fulo wa Mishe wi tanla maa nungbolo li gbon, mee yo fo: «Yawe Yennele li yinne li womo wo mi ni mele mee saa ye mboro ni na para?»

²⁴ A Mishe wi suu yon sogo ma yo fo: «Pilige nga ni maga kaa yiin yumbiile pe ni mbaa lara la toro, kona ma yaa ki jen.»

²⁵ Kona, a Izirayeli tara wunlunana wi sho fo: «Ye Mishe wi le ye kari wi ni wa cafo Amo wi yeri konaa wa na pinambyo Zhouasi wi yeri.

²⁶ Yege yo pe kan fo: «Wunlunana wi yo yege nana na wi le kaso, yaa yaakara jenri naa tonmo jenri kaan wi yeri ko ce, fo mbe ka sa yiri wa malaga ki na mbe songoro yeyinngge na.»

²⁷ A Mishe wi suu yon sogo ma yo fo: «Na maga songoro mbe pan yeyinngge na, kona Yawe Yennele lo ma li para na ni, a migi yo.» A wi sho naa fo: «Yoro sanmbala pyew, yege senre nda ti logo.»

*Paa Ashabu wi gbo malaga na
(1 Wunlu 22.29-35)*

²⁸ Kona, a Izirayeli tara wunlunana wo naa Zhuda tara wunlunana Zhofafati wi ni pe si yiri ma kari sa to Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki na.

²⁹ A Izirayeli tara wunlunana wi si Zhofafati wi pye fo: «Mi yaa yariporo ta yege le, mbanla cenlomo pi kannga mbe kari wa malaga. Een fo mboro wo na, mwo wunluwo yariporo ti yaga ma yee na.» Kona, a Izirayeli tara wunlunana wi

suu yee cenlomo pi kannga ma kari wa malaga.

³⁰ Ma si yala, Siri tara wunlunana wila konko kan wi malaga gbonwotoro fevenne teelee pe yeri, ma yo fo: «Yaga ka to lepille nakoma legboo na, een fo ye sa to Izirayeli tara wunlunana wo nungba na.»

³¹ Naa malaga gbonwotoro fevenne teelee paa kaa Zhofafati wi yan, a pe sho fo: «Izirayeli tara wunlunana wo wi na we.» A wi si gbele ngbanga na sagafu jaa. A Yawe Yennele li suu saga. Yennele laa Siri tara fenne pe laga wi na.

³² Naa malaga gbonwotoro fevenne teelee paa kaa ki yan Izirayeli tara wunlunana wo ma, a pe si songoro wi pungo na.

³³ Kona, a nana wa si kaa wanla la won jaga ma wele. A wanla li si saa Izirayeli tara wunlunana wi sun wa wi malaga gbonderege ki yonro ti filisaga ka na. A wunlunana wi suu malaga gbonwotoro fevo wi pye fo: «Wotoro wi yege kaw ma wo na ni laga malaga gbonsaga ki ni, katugu mi welege.»

³⁴ Een fo, malaga kila ngban ki pilige ki ni fo jenge. Paa Izirayeli tara wunlunana wi yigi maa yerege wa wi malaga gbonwotoro wi ni, maa yege wa wa Siri tara fenne pe yeri, fo ma saa gbon yonlokogo ki na. A wi si ku ki yonlokogo yege ki ni.

19

*Yennele yon senre yofu Yehu
wila senngbanra yo Zhofafati
wi na*

¹ Kona, a Zhuda tara wunlunana Zhofafati wi si songoro ma kari wi go yeyinngge na, wa Zheruzalemu ca.

² A Hanani pinambyo Yehu na wila pye yariyanra yanfo wi si saa wunlunana Zhofafati wi fili maa pye fo: «Maga yan ki daga pe lepee wi saga le? Nakoma mbele pe Yawe Yennele li panra pe kala li daga mboon ndanla le? Ki wogo nga ma pye ki kala na, Yawe Yennele li nawa ngban ma ni fo jenge.

³ Konaa ki ni fuun, li kajejge yan wa ma ni bere, katugu yarisunngo Ashera ma ki tiyagala ke ni fuun ke sogo ma ke wo laga tara ti ni, ma Yennele li lagaja ma kotogo ki ni fuun ni.»

*Zhofafati wila kannguwa le
wa kiti konlomo pi ni*

⁴ Zhofafati wila koro ma cen wa Zheruzalemu ca. Ko pungo na, a wi si kaa yiri ma tara ti yanri, maga le wa Berisheba ca ki na, wa yonloparawa kalige kee ki na fo ma saa gbon wa Efrayimu yanwira tara ti na, wa yonloparawa kamejge kee ki na, jango mbe Izirayeli woolo pe pye

pe songoro pe pan Yawe Yennele, pe teleye Yennele li korogo.

⁵ A wi si kiti konfenne tegetege Zhuda tara cara nda fuun paa malaga sigemboro kan mari maga ti ni.

⁶ A wi sigi kiti konfenne pe pye fo: «Yaa korosiri piin nga ye yaa kaa piin ki ni, katugu ye se kaa kiti kongo ki piin leele mege na, een fo ye yaa kaa ki piin Yawe Yennele lo mege na. Li yaa ka pye ye ni mbaa ye sari na ye kaa kiti wi koon we.

⁷ Ki kala na, koni, yaa Yawe Yennele li jate jenge, ye ye yee yingiwe jen wa ye kapyere ti ni fuun ti ni, katugu Yawe Yennele laa mbasinme pi kala yaga, laa si yenle yarikanra na mbe ton kaselege na.»

⁸ Ki pyelomo nungba pi ni, Zhozafati wila Levi setirige piile, naa saraga wofenne konaa Izirayeli seye teele pele tegetege wa Zheruzalemu ca paa kasinnge kono li tanri Yawe Yennele li yege sogowo, konaa mbaa ca woolo pe kiti konkagala ke yege woo pe sogowo.

⁹ Senre nda wila yo ma ngban pe ni tori nda fo: «Yaa ye kiti kongo ki piin, yaa fye Yawe Yennele li yege. Yaa ki piin jatere jenne ni konaa ye kotogo ki ni fuun ki ni.

¹⁰ Ye sefenne mbele pe yen ma cen wa pe cara ti ni, na paga pan kiti konkala la ni ye korogo, li yen lere gbokala o, nakoma lasiri jogokala o, nakoma ngasele jogokala o, nakoma kondengele jogokala o, ye pe yeri, jango paga ka pye jogofenne Yawe Yennele li yege sogowo, mbe ti Yawe Yennele li nawa ngban ye ni konaa ye sefenne pe ni. Yaa ye tunngo ki piin ki pyelomo pi na ma, pa ye yaa pye jeregisaga fu.

¹¹ Ye wele, saraga wofenne to Amariya wo wi yaa pye ye go na mbaa Yawe Yennele li kapyegele ke ni fuun ke yege woo. Ishimayeli pinambyo Zebadiya na wi yen Zhuda cenle woolo pe go na, wo wi yaa pye ye go na mbaa wunluwo kagala ke ni fuun ke yege woo. Levi setirige piile pele yaa pye laga ye ni paa kagala yege wofenne yen. Ye kotogo le ye yee ni, yaa ki kagala ke piin. Na kaa kajenge piin, Yawe Yennele li pye wi ni!»

20

Mowabu naa Amo cengele woolo paa yiri mbe sa to Zhuda tara ti na; Zhozafati wila Yennele li yenri

¹ Ko pungo na, Mowabu cenle woolo, naa Amo cenle woolo, mbe pinle Mawon cenle woolo pele ni, pe si kari mbe sa malaga gbɔn Zhozafati wi ni.

² A lere wa si pan maga senre ti yo Zhozafati wi kan, ma yo fo: «Malingboonlo janwa gbolo la na paan mbe to ma na, ma yiri wa kogoj kuwo wi kee nga na, wa Edomu tara. Pe yere gbɔn le Hazazon Tamari ca, ko koro wo yen Eni Gedi ca ye.»

³ Ki pye ma, a Zhozafati wi si fye, mee ki kon maga tege mbe Yawe Yennele li yewe. A wi sigi yari Zhuda tara woolo pe ni fuun pe kan ma yo pe yenge le.

⁴ A Zhuda tara woolo pe ni fuun pe si gbogolo mbe Yawe Yennele li yenri, li pe saga. Leele paa yiri Zhuda tara cara ti ni fuun ti ni ma pan mbe Yawe Yennele li yenri li pe saga.

⁵ Kona, a Zhozafati wi si yiri ma yere wo naa Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo gbogolomo pi ni, wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, ma yege wa wa lonjo fonggo ki yeri.

⁶ A wi si yenri ma yo fo: «Yawe Yennele, we teleye pe Yennele, mboro ma ma yen Yennele wa naayeri wi le? Mboro ma ma yen tara na cengele ke wunluwo pi go na wi le? Fannga naa yawa woro ma ni wi le? Lere kpe se ya yere mboon sige.

⁷ E, we Yennele, mbele paa pye ma cen laga ki tara nda ti ni faa, mi yo mboro maa pe puro Izirayeli, ma woolo pe yege, mee ti kan poro mbele pe yen Abirahamu na maa pye maa ndanla wi setirige piile pe yeri ti pye pe woro fo sanga pyew?

⁸ A pe si cen laga ti ni, mee laga kpoyi kan laga ti ni ma mege ki na, ma sho fo:

⁹ «Na jologo ka to we na, nakoma malaga, nakoma kangbanga, nakoma tifelege yambewe, nakoma funjo, pa we yaa pan mbe yere laga ki go nga ki yege sogowo konaa ma yege sogowo, katugu ma maa ma yee nari laga ki laga kpoyi nga ki ni. Mbe we ta wa we jologo gbogo ki ni, we yaa gbele mboon yenri ma we saga. Pa kona ma yaa logo we yeri mbe we sho.»

¹⁰ Koni, wele, Amo cenle woolo, naa Mowabu cenle woolo konaa mbele pe yen ma cen wa Seyiri yanwira tara ti ni, pe pan mbe to we na. Naa Izirayeli woolo paa yiri wa Ezhipiti tara na paan sanga na ni, ma sila yenle ki na pe ki leele pe tara ti pari pe toro; een fo paa ti sologo ma toro, pe sila ti tongo†.

¹¹ Wele, yege nga na pe yen na we sara we! Tasaga nga ma kan we yeri, pe pan mbe we puro wa ki ni.

¹² E, we Yennele, ma soon kiti sinne wi kon pe na wi le? Katugu we yen fannga fu ki malingboonlo janwa gbolo na laa paan mbe to we na li yege sogowo. We yaa ki

† 20:10 20:10: Nombu 20.14-21; Dete 2.1-9

pye yege nga na wee jen. E'en fo mboro we yen na wele ma we saga.»

*Yennele laa cew kan
Zhuda tara woolo pe yeri*

¹³ Zhuda tara woolo pe ni fuun paa yiri ma yere Yawe Yennele li yege sogowo, poro naa pe piile tunmombolo, naa pe jelele konaa pe pinambiile pe ni.

¹⁴ Kona, a Yawe Yennele li yinne li si ye Yahaziyeli wi ni. Yahaziyeli wila pye Levi setirige pyo ma yiri wa Asafu sege ki ni†. Wila pye Zakari pinambyo. Zakari to wo lawi na Benaya. Benaya to wo lawi na Yeyiyeli. Yeyiyeli to wo lawi na Mataniya.

¹⁵ A Yahaziyeli wi sho fo: «Zhuda tara woolo, naa Zheruzalemu ca woolo konaa mboro wunlunana Zhofafati ma ni, ye nungbolo jan ye logo! Yawe Yennele pa li yo yeen fo: «Yaga ka fye, ye sunndo wiga si ka kon ye na ki malingboonlo janwa gbolo na li kala na, katugu ki malaga nga yoro ma ye yaa ki gbón, e'en fo mi na Yawe Yennele mi na wogo yi.

¹⁶ Goto, ye yiri ye sa to pe na. Pe yaa ka lugu wa Zizi tinndi wi na mbe pan. Ye yaa ka sa pe yan wa yanwira ti sogowo tonmo fongologo ki kosaga ki na, wa Yeruveli gbini wi yesinne na.

¹⁷ Yoro se ka malaga ko ka gbón yere. Ye kari ye sa yere wa ko ce. Ye koro le ye yere yew. Mi na Yawe Yennele, mi yaa ye sho yege nga na, pa ye yaa ki yan†. Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo, yaga ka fye, ye sunndo wiga si ka kon ye na. Goto ye yiri ye sa to pe na, mi na Yawe Yennele, mi yaa pye ye ni.»

¹⁸ A Zhofafati wi si sogo maa yege ki jiile wa tara Yawe Yennele li yege sogowo mali gbogo. A Zhuda tara woolo pe ni fuun naa Zheruzalemu ca woolo pe ni, pe si to ma pe yege go sogo Yawe Yennele li yege sogowo mali gbogo.

¹⁹ Kona, Levi setirige piile mbele paa pye Kehati sege woolo konaa mbele paa pye Kore sege woolo†, pe si yiri ma Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li son maganbolo ni.

²⁰ Ki goto, a pe si yiri faa, mee le na kee wa Tekowa ca gbini wi ni. Naa paa kaa na kee, a Zhofafati wi si yiri ma yere, ma sho fo: «Ye logo na yeri Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo: «Ye taga Yawe Yennele li na, pa ye yaa fannga ta. Ye taga

li yon senre yofenne pe na, pa ye yaa yawa ta.»

²¹ Ko punjo na, a pe si yo ma yan pe yee yeri wo naa leele pe ni. Kona, a wi si yurukoolo pele wo. Poro la fereyaara nda tila tege ti ye Yennele kan ta lele†, nee tanri malingboonlo pe yege, na yuuro koo na Yawe Yennele li sonni na yuun fo: «Yaa Yawe Yennele li sonni, katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu.»

²² Naa leele paa kaa ki le na yuuro koo na Yennele li sonni, Amo cenle woolo, naa Mowabu cenle woolo konaa Seyiri yanwira tara woolo mbele paa pan mbe to Zhuda tara woolo pe na, a Yawe Yennele li si pe kala li gbón mali piri, fo a Zhuda tara woolo pe ya pe ni.

²³ Amo cenle woolo poro naa Mowabu cenle woolo paa yiri ma to Seyiri yanwira tara woolo pe na ma pe tongo ma pe ko pew. Naa paa kaa Seyiri yanwira tara woolo pe tongo ma pe ko, a pe si to pe yee na, na pe yee kuun.

²⁴ Naa Zhuda tara woolo paa ka saa gbón wa laga nga lere ma ya ma wele mbe yan wa gbini wi ni, a pe si kannga ma wele wa pe juguye pe kee yeri; pe mbe wele, mee gbolo pe yan pe toori tara ti na, ali lere nungba wo sila sho.

²⁵ A Zhofafati naa wi woolo pe ni pe si pan ma gboolo pe san. Paa yarijende legere ta wa ki gboolo pe sogowo, naa yariporo† ni konaa yarijende songbanga woro ni. Paa yaara legere koli fo pee ya mbe ti ni fuun ti le mbe kari ti ni. Paa yaara ti koli fo ma saa gbón piliye taanri ti legewe pi na.

²⁶ Ki pilige tijere wogo ki na, a pe si saa pe yee gbogolo wa Beraka† gbunlundege ki ni ma Yawe Yennele li son. Ko kala na pe maa ki laga ki yinri Beraka gbunlundege ali ma pan ma gbón nala.

²⁷ Ko punjo na, Zhuda tara woolo pe ni fuun naa Zheruzalemu ca woolo pe ni fuun pe ni, pe si songoro ma kari wa Zheruzalemu ca yogorimo ni. Zhofafati wo wila pye pe yege. Paa pye nayinne gbóo ni, katugu Yawe Yennele laa pe sho pe juguye pe kee.

²⁸ Paa juruye naa ngoniyee gbón konaa ma mbaanra win ma ye wa Zheruzalemu ca, wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni.

²⁹ Naa tara sannda pyew ti wunluwo woolo paa kaa ki logo ma yo Yawe Yennele

† 20:14 20:14: Asafu sege woolo paa pye yurukoolo wa sherigo gbogo ki ni (1 Kuro 9.15-16; 15.17; 16.37,41-42).

† 20:17 20:17: Eki 14.13; Dete 20.1-4; 1 Sami 12.16 † 20:19 20:19: 1 Kuro 6.16-23 † 20:21 20:21: Nga ki yo fo: Poro la fereyaara nda tila tege ti ye Yennele kan ta lele, Yennele senre seweale pele ni pege yonlogo wa ma yo fo: Yennele li yen kpoyi yege nga na, poro la pye naga gbogo. † 20:25 20:25: Nga ki yo fo: Naa yariporo ni, Yennele

senre seweale mbele pe yen Eburuye senre ni pele yege ni, ki yen ma yonlogo wa ma yo fo: Naa gboolo ni. Yarijende nda ti naganaga, gboolo pe se ya pye ki yarijende to ta mbe yala yarijende sannda ti ni. † 20:26 20:26: Eburuye senre ti ni, maga logo Beraka ko koro wo na fo sonmo.

lâa malaga gbôn Izirayeli woolo pe juguye pe ni, a fyere gboro si pe yigi.

³⁰ Ki pye ma, a Zhozafati wi wunluwo pi si yeyinngbe ta. A wi Yenngbe li si wogosaga kan wi yeri kee ki ni fuun ki na.

*Zhozafati wi wunluwo pi kowa
(1 Wunlu 22.41-51)*

³¹ Zhozafati wila pye wunluwo Zhuda tara ti go na. Wila ta yeŋe nafa ma yiri ke ma yiri kanngurugo mee cen wunluwo pi na. A wi si yeŋe nafa ma yiri kanngurugo pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Paa pye naa no wi yinri Azuba, naa no wi to wi yinri Shilishi.

³² Wi to Asa wila tanga konɔ na na, lo wila tanga li na, wi sila ke mbe wo wa li ni. Kala na li yen ma sin Yawe Yenngbe li yege na, lo wila pye na piin.

³³ Kona ki ni fuun sunzara nda wa tinndiye pe na ti sila ko wa tara ti ni. Tara woolo pe sila mara bere pe teleye Yenngbe li na pe kotogo ki ni fuun ni.

³⁴ Zhozafati wi kapyegele sanngala, ke kongbanngala naa ke pungo wogolo ke yen ma yonlogo wa Hanani pinambyo Yehu wi kapyegele sewe wi ni. Ke si yen ma yonlogo fun wa Izirayeli woolo pe wunlumbolo sewe wi ni.

³⁵ Ko pungo na, a Zhuda tara wunlunanga Zhozafati wi si saa yon finliwe le Izirayeli tara wunlunanga Ahaziya wi ni, wo na wa tangalomo pi sila yon we.

³⁶ A pe si gbogolo ma tonmokooro tugbooro gbegele mbaa kee ti ni wa Tarisisi ca. Pa paa saa ki tonmokooro tugbooro ti gbegele wa Eziyon Geberi ca.

³⁷ Kona, a Dodava pinambyo Eliyezeri na wila yiri wa Maresha ca wi si Yenngbe yon senre yo ma wa Zhozafati wi na, ma yo fo: «Ki kaa pye ma gbogolo Ahaziya wi ni ja, Yawe Yenngbe li yaa ma tunngo ki jogɔ.» Ki pye ma, tonmokooro tila jogɔ ti sila ya mbe kari Tarisisi naa[†].

21

¹ A Zhozafati wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na, a pe suu le wa pe tanla, wa Davidi ca ki ni. A wi pinambyo Yoram wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

*Zhuda tara wunlunanga Yoram
wi sanga*

(2 Wunlu 8.16-24)

² Nosepiile nambala la pye Yoram wi yeri. Poro la wele Azariya, naa Yehiyeli, naa Zakari, naa Azariya, naa Mikayeli konaa Shefatiya. Pe ni fuun paa pye

Izirayeli tara wunlunanga Zhozafati wo pinambiile[†].

³ Pe to wila yarikanra legerɛ kan pe yeri, to lari nda warifuwe, naa te konaa yaara sonngbanga woro ni. Mbe taga wa to na, Zhuda tara cara nda paa malaga sigemboro kan mari maga, wila ta kan pe yeri. Een fo wila wunluwo po kan Yoram wo yeri, katugu wo wila pye pinambyo kongbanna we.

⁴ Naa Yoram wila kaa cen wunluwo pi na wa wi to wi yonlo sanga na ni, ma kaa yeresaga ta, a wi suu nosepiile nambala pe ni fuun pe gbo tokobi ni, ma pinle Izirayeli tara teele pe ni.

⁵ Yoram wila ta yeŋe nafa ma yiri ke ma yiri shyen, mee cen wunluwo pi na. Yeŋe kolotaanri wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca[†].

⁶ Izirayeli tara wunlumbolo paa tanga konɔ na na, lo wila tanga li na, paa yege nga na Ashabu go woolo paa ki pye we, katugu Ashabu wi sumborombyo wo wa wila pori wi jo. Nga ki yen kapege Yawe Yenngbe li yege na, ko wila pye[†].

⁷ Kona ki ni fuun, Yawe Yenngbe li sila pye na jaa mbe Davidi wi go woolo pe tongo mbe pe ko yon finliwe mba laa le Davidi wi ni pi kala na, katugu laa ki yon folo kon ma yo fo li yaa ti pele mbaa taa wa wi setirige piile pe ni, mbaa cen wunluwo pi na fo sanga pyew[†].

⁸ Yoram wi wunluwo sanga wi ni, a Edomu cenle woolo pe si yiri ma je Zhuda tara fannga ki na, mee wunluwo wa tege pe yee go na[†].

⁹ Kona, a Yoram wi si yiri ma kari wi malingboonlo teele konaa wi malaga gbônwotoroye pe ni fuun pe ni. Ki yem-bine li ni, a wi si saa to Edomu cenle woolo pe na. Kila yala poro wa maa maga mako. A Yoram wi si ya pe ni wo naa wi malaga gbônwotoroye teele pe ni.

¹⁰ Maga le le ko na, a Edomu cenle woolo pe si yiri ma je Zhuda tara woolo pe fannga ki na fo ma pan ma gbôn nala. Ki wagati nungba wi ni, Libina ca fenne fun pe si yiri ma je Yoram wi fannga ki na, katugu wila je Yawe Yenngbe, pe teleye Yenngbe li na[†].

¹¹ Yoram wila sunzara kankan yere wa Zhuda tara yanwira ti na. Ki pyelomo pi na, wila ti Zheruzalemu ca woolo pe yege wali ma yiri yarisunndo ti korogo, nari gbogo konaa ma ti a Zhuda tara woolo pe pungo.

¹² Ki kaa pye ma, a pe si pan ma Yenngbe yon senre yofɔEli wi sewe wi kan Yoram

[†] 20:37 20:37: 1 Wunlu 10.22 [†] 21:2 21:2: 2 Kuro 11.18-22; 1 Kuro 25.5 [†] 21:5 21:5: 2 Wunlu 1.17; 3.1 [†] 21:6 21:6: 1 Wunlu 12.26-28 [†] 21:7 21:7: 1 Wunlu 11.36; 1 Kuro 17.10-14; 2 Kuro 6.16; 7.18 [†] 21:8 21:8: Zhenɛ 27.40
[†] 21:10 21:10: 2 Wunlu 8.22; 2 Kuro 12.2

wi yeri, ma yo fɔ: «Pa Yawe Yennɛle, ma tele Davidi wi Yennɛle li yo yɛn fɔ: <Ki kaa pye mɛɛ tanga wa ma to Zhozafati wi tulugo ki ni, mɛɛ si tanga wa ma tele Asa na wila pye Zhuda tara wunlunana wi tulugo ki ni,

¹³ ɛɛn fɔ pa mɛ tanga wa Izirayeli wunlumbolo pe tulugo ki ni ma ti a Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pɛ yɛgɛ wali ma yiri yarisunndo ti kɔɔgɔ nari gbogo, paa yɛgɛ nga na Ashabu go woolo paa ki pye†. Mbe taga wa ko na, ma to seyɛɛnle mbele pe yɛn ma to go woolo, mɛ yɛgɛ pe gbo, poro mbele paa mbɔnɔ ma na we.

¹⁴ Ki kala na, Yawe Yennɛle li yaa yambewe wa ma tara woolo pe na, naa ma pinambiile, naa ma jɛɛle, konaa ma yarijɛnde ti ni fuun ti na.

¹⁵ Mboro wo na, li yaa yambewe wa ma na, ki yama pi yaa pye lara yama. Pi yaa kaa sɛregi ma na pilige pyew, fɔ ma latiire ti sa yiri funwa na yama pi kayanga ki kala na.»

¹⁶ Kona, Filisiti tara fenne naa Larabuye mbele paa pye ma cɛn wa Kushi tara fenne pe tanla, a Yawe Yennɛle li si pe yirige ma pe wa Yoram wi na, jango pe malaga gbɔn wi ni.

¹⁷ A pɛ si pan ma to Zhuda tara woolo pe na. Paa yɛ wa tara ti ni, ma yarijɛnde nda tila pye wa wunluwo go ki ni ti koli, ma pinle wunlunana wi pinambiile konaa wi jɛɛle pe ni ma kari pe ni kasopiile. Kaawo wi pinambyo pungofɔ Yowahazi wo nungba wila koro wi yeri.

¹⁸ Ko kagala koro ke ni fuun pungo na, a Yawe Yennɛle li si lara yama wa Yoram wi na, mba pi saa ya mbe ko.

¹⁹ A yama pi nɛɛ sɛregi na kee yɛgɛ pilige pyew. Wi yama pi yɛɛ shyen wolo li kosaga, a Yoram wi latiire ti si yiri funwa na yama pi kayanga ki kala na. A yama pi jɔɔgɔ ndorogo ki suu gbo. Wi tara woolo pɛ si kason gbogo gberi wi mege ni maa gbogo paa yɛgɛ nga na paa ki pye wi teleye pe kan we†.

²⁰ Yoram wila ta yɛɛ nafa ma yiri ke ma yiri shyen, mɛɛ cɛn wunluwo pi na. Yɛɛ kolotaanri wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi kunwo pi sila lere kpe wo jori. A pɛ suu le wa Davidi ca. ɛɛn fɔ pe sila wi le wa wunlumbolo pe fanra ti ni.

22

*Zhuda tara wunlunana Ahaziya
wi sanga
(2 Wunlu 8.25-29; 9.27-29)*

¹ Kona, a Zheruzalemu ca woolo pɛ si Yoram wi pinambyo pungofɔ Ahaziya wi tɛgɛ wunluwo pi na wa wi to wi yonlo, katugu malingbɔɔnlo ngbelege kɔ la pan wa Zhuda tara woolo pe malingbɔɔnlo censaga ki ni Larabuye ni, ma wi pinambiile lɛrɛfenne pe ni fuun pe gbo. Ki pye ma, a Zhuda tara wunlunana wi pinambyo Ahaziya wi si cɛn wunluwo pi na.

² Ahaziya wila ta yɛɛ nafa ma yiri shyen mɛɛ cɛn wunluwo pi na. Yɛɛ nungba wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi nɔ paa pye naa yinri Atali. Atali wo wila pye Omiri wi pishyenwo.

³ Ashabu go woolo paa tanga kono na na, lo Ahaziya wila tanga li na fun, katugu wi nɔ wila pye naa yɛregi wila tipege piin.

⁴ Nga ki yɛn kapege Yawe Yennɛle li yɛgɛ na, ko wila pye paa Ashabu go woolo pe yɛn. Wi to wi kungolo, ki woolo poro paa pye Ahaziya wi yɛrɛfenne maa pungo.

⁵ Pe yɛrɛwɛ sɛnɛ ti kala na, a wi pinle Izirayeli tara wunlunana Ashabu wi pinambyo Yoram wi ni, ma saa malaga gbɔn Siri tara wunlunana Hazayeli wi ni wa Aramoti ca, wa Galaadi tara. A Siri tara fenne pɛ si Yoram wi welege.

⁶ Siri tara fenne paa Yoram wi welege lara nda na, naa wila pye na malaga ki gbɔn Siri tara wunlunana Hazayeli wi ni wa Arama ca, a wi si songoro wa Zhizireyeli ca mbe sari fɔfɔ. Kona, a Zhuda tara wunlunana Yoram wi pinambyo Ahaziya wi si kari ma saa Ashabu pinambyo Yoram wi shari wa Zhizireyeli ca, katugu wila pye na jolo fɔ jɛngɛ.

⁷ Yennɛle lɛɛ ti, a Ahaziya wi kari wa Yoram wi yeri wi sharisaga, jango mbe Ahaziya wi gbo. Naa wila ka saa gbɔn wa, a wo naa Yoram wi ni pɛ si yiri ma kari wa Nimishi pinambyo Yehu wi yɛgɛ sɔgɔwo, wo na Yawe Yennɛle lɛɛ sinme kpoyi wo wi na maa wo wi Ashabu go woolo pe tongo we.

⁸ Maga ta Yehu wila pye na Yennɛle li kiti kɔnkala li piin Ashabu go woolo pe na, a Yehu wi si saa Zhuda tara teele pe yan konaa Ahaziya wi sefenne pele ni. Poro la pye na tunngo piin Ahaziya wi kan. Kona, a wi si pe gbo†.

⁹ Ko pungo na, a wi nɛɛ Ahaziya wi lagajaa. A pɛ si saa wi yigi wa Samari ca, wa laga nga wila pye ma lara we. A pɛ si pan wi ni wa Yehu wi yeri, a Yehu wi suu gbo. A pɛ suu gboo wi le wi tele Zhozafati wo kala na, katugu wo la pye ma mara Yawe Yennɛle li na wi kotogo ki ni fuun ki ni. Ko pyengolo, lere kpe sila koro wa

† 21:13 21:13: 1 Wunlu 16.30-33; 2 Wunlu 8.18,27 † 21:19 21:19: 2 Kuro 16.14; Zhɛrɛ 34.5 † 22:8 22:8: 2 Wunlu 10.13-14

Ahaziya wi go woolo pe ni, ɲa wi mbaa ya cen wunluwo pi na.

*Atali wila cen wunluwo pi na
wa Zhuda tara*

(2 Wunlu 11.1-3)

¹⁰ Naa Ahaziya wi no Atali wila kaa ki yan pɔo pinambyo wi gbo, a wi si yiri ma saa Zhuda tara wunlunana wi setirige piile pe ni fuun pe gbo.

¹¹ Een fo pe gbosanga wi ni, wunlunana wi sumborombyo Yehoshabeyati ɲa wila pye Ahaziya wi nɔsepyo sumboro, wi si Ahaziya wi pinambyo Zhouwasi wi le larawa, wa wunlunana wi pinambiile mbele paa pye na kuun pe sogowo, ma saa wo naa jele ɲa wila pye wi gbegelefo pe tege wa sherigo gbogo ki yumbyo ɲa pe maa wonlo wa ni. Wunlunana Yoramun wi sumborombyo Yehoshabeyati ɲa wila pye saraga wɔfo Yehoyada wi jo pa wila Zhouwasi wi lara yeen Atali wi na, wi suu ta mboo gbo.

¹² Wila koro pe ni wa larasaga wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni fo ma saa gbɔn ye le kogoloni. Kila yala Atali wi yen wunluwo pi na wa tara ti ni.

23

*Paa Zhouwasi wi tege
wunluwo pi na*

(2 Wunlu 11.4-16)

¹ Ki ye le kolɔshyen wolo li ni, a saraga wɔfo Yehoyada wi si kotogo le wi ye ni, mee yon finliwe le malingbɔɔnlo cenme cenme teele pe ni. Poro la wele Yerohamu pinambyo Azariya, naa Yohana pinambyo Ishimayeli, naa Obedi pinambyo Azariya, naa Adaya pinambyo Maaseya konaa Zikiri pinambyo Elishafati.

² Kona, a poro si yiri ma Zhuda tara ti yanri ma Levi setirige piile mbele pe yen Zhuda tara cara ti ni fuun ti ni pe yeri ma pe gbogolo konaa Izirayeli woolo seye teele pe ni. A pɛ si saa gbɔn wa Zheruzalemu ca.

³ A ki janwa wi ni fuun wi si yon finliwe le wunlunana wi ni wa Yennele li go ki ni. Yehoyada wila pe pye fo: «Ye wele, wunlunana wi pinambyo wi ɲa. Wo wi yaa cen wunluwo pi na, mbe yala yon folo na Yawe Yennele laa kon Davidi wi setirige piile pe wogo na li ni[†].

⁴ Nga ye yaa pye ki nga: < Cenpilige nga kila paan ki ni, yoro mbele ye yaa tunngo ki le, saraga wɔfenne naa Levi setirige piile pe ni, ye ye walagi ngbeleye taanri. Ngbelege nungba yaa la yeyonro ti korosi,

⁵ ngbelege shyen wogo ki sa yere kila wunluwo go ki korosi. Ngbelege taanri wogo ki sa yere wa Yesodi[†] yeyongo ki na mbaa ki korosi. Leele sanmbala pe ni fuun pe yaa pye wa Yawe Yennele li sherigo gbogo laga nawa pi ni.

⁶ Lere kpe si daga mbe ye wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, kaawo saraga wɔfenne naa Levi setirige piile mbele pe yaa pye tunngo ki na poro ce. Poro wo na, pe mbe ya mbaa yiin wa, katugu pe yen kpoyi. Een fo leele sanmbala poro yaa pye mbe yere wa sherigo gbogo laga nawa pi ni.

⁷ Levi setirige piile pe yaa wunlunana wi maga kee ki ni fuun ki na, pe ni fuun nungba nungba pe malingbɔnyaara ti ni pe kee. Lere ɲa fuun kaa jaa mbe ye wa sherigo gbogo ki ni, poo gbo. Wunlunana wi kaa kee laga ɲga fuun na, ye pye wi ni mbaa wi korosi. »

⁸ Saraga wɔfo Yehoyada wila senre nda fuun yo, a Levi setirige piile naa Zhuda tara woolo pɛ si tanga ti ni fuun ti na. Teele pe ni fuun nungba nungba paa pe malingbɔɔnlo pe lele, mbele pe mbaa tunngo ki le cenpilige ki na konaa mbele pe mbaa tigi tunngo ki na pe ni; katugu saraga wɔfo Yehoyada wi sila ngbelege ka kpe yaga ki kari[†].

⁹ Kona wunlunana Davidi wi njaanra naa wi tuguron sigeyaara tugbooro naa jedgele jedgele ngele wila tege wa Yennele li sherigo gbogo ki ni, a saraga wɔfo Yehoyada wi siri kan teele mbele paa pye malingbɔɔnlo cenme cenme go na pe yeri[†].

¹⁰ Ko pungo na, a wi si leele pe yerege yerege ma wunlunana wi maga, pe ni fuun nungba nungba pe malingbɔnyaara ti ni pe kee, wa saraga wɔsaga konaa sherigo gbogo ki ni ti tanla, maga le wa sherigo gbogo ki kalige kee ki na fo ma saa gbɔn wa ki kamenge kee ki na.

¹¹ Kona, a pɛ si yiri wunlunana wi pinambyo wi ni, ma wunluwo njala li kan wi kan, mee yon finliwe senre sewe wi le wi kee. A Yehoyada naa wi pinambiile pe ni pɛ si sinme kpoyi wo wi na maa tege wunluwo. A leele pɛ si jorogo ma yo fo: «Yennele sa yinwetɔnlogo kan wunlunana wi yeri!»

¹² Kona, a Atali wi si leele pe tinme ta paa fee na toro, na wunlunana wi sonni. A wi si pan wa janwa wi tanla, wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki tanla.

¹³ Wi mbe wele, mee wunlunana wi yan yeresaga wa ndogoro[†] ti ni, wa yeyongo ki

[†] 23:3 23.3: 1 Kuro 17.10-14; 2 Kuro 6.16; 7.18; 2 Kuro 21.7; 2 Sami 7.12-16 [†] 23:5 23.5: 2 Wunlu 11.6 [†] 23:8 23.8: Paa saraga wɔfenne naa Levi setirige piile pe walagi ngbeleye ngbeleye, a ki ngbeleye yila tunngo ki piin naga waa na yi ye kaan (1 Kuro 24.19; 25.8; 26.1). [†] 23:9 23.9: 2 Sami 8.7-12 [†] 23:13 23.13: Nga ki yo fo: Wa ndogoro ti ni, Eburuye senre ti ni, ki mbe ya logo fun fo: Wa tiyala li tanla (2 Wunlu 11.14).

na. Malingboonlo teele poro naa mbaanra winfenne pe ni, paa pye wa wi tanla. Tara woolo pe ni fuun paa pye na yogori na mbaanra ti wiin; a yurukoolo paa pe yarigboonro ti gboon na yuuro ti yege sinni. Naa Atali wila kaa ko yan ma, a wi suu yariporo ti walagi nangbanwa pi kala na, mee yo fo: «Pè yon le na na! Pè yon le na na!»

¹⁴ Kona malingboonlo teele mbele paa pye leele cenme go na, na malingboonlo pe yege sinni, a saraga wofa Yehoyada wi si pe pye fo: «Yoo yigi ye yiri wi ni wa funwa na ngbeleye yi sogow. Lere na fuun ka taga wi na, yoo gbo tokobi ni.» Katugu saraga wofa wila yo fo kii daga poo gbo wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni[†].

¹⁵ A pè si kono li wa wi kan, yeyongo nga shonye pe maa yiin wa ki ni[†], mee toro ma saa gbon wi ni wa ki na, mee kari wa wunluwo go ki ni, ma suu gbo le ki laga ki na.

*Yehoyada wila kannguwa fonmbo le wa Yennele li tunngo ki ni
(2 Wunlu 11.17-20)*

¹⁶ Kona, a saraga wofa Yehoyada wi si yon finliwe le wo naa leele pe ni konaa wunlunana wi ni. Ki yon finliwe pila pye naga nari ma yo fo leele pe daga mbe pye Yawe Yennele li woolo.

¹⁷ Kona, a leele pe ni fuun pè si kari ma saa ye wa yarisunngo Baali ki gbogogo ki ni maga jaanri. A pè sigi saara wosara to naa ki yaara yanlere ti yaari, ma Baali saraga wofa Matan wi gbo wa saara wosara ti tanla.

¹⁸ Kona, a Yehoyada wi si Yawe Yennele li sherigo gbogo ki le Levi setirige piile mbele saraga wofenne pe kee paa ki korosi. Poro wele Davidi wila walagi ngbeleye ngbeleye paa tunngo piin wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, jango paa saara sogoworo ti woo li yeri, mbe yala nga ki yen ma yonlogo wa Moyisi lasiri sewe wi ni ki ni. Paa ki piin nayinme ni, Davidi wila yuuro nda gbegele, paa ti koo.

¹⁹ A wi si yeyongo korosifenne pe tegetege wa Yawe Yennele li sherigo gbogo yeyonro ti na, jango lere na fuun wi yen fyongo ni Yennele yege na, ki fyongo ki yen yege o yege, wo wa kpe ka ka ye wa sherigo gbogo ki ni.

²⁰ Kona, malingboonlo teele mbele paa pye leele cenme go na, poro naa legboolo pe ni, naa tara woolo pe ni fuun, a Yehoyada wi si pe yeri ma pe gbogolo. A wi si ti a pè yiri wunlunana wi ni wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, ma

toro wa yeyongo gbogo ki ni, ma saa ye wa wunluwo go ki ni. A pè si wunlunana Zhouwasi wi tenge wa wunluwo jongo ki na.

²¹ Tara woolo pe ni fuun paa pye na yogori. Ca fun kila pye yeyingge na, katugu paa Atali wi gbo tokobi ni.

24

*Zhuda tara wunlunana Zhouwasi wi sanga
(2 Wunlu 12.1-4)*

¹ Zhouwasi wila ta yeke koloshyen mee cen wunluwo pi na. Yeke nafa shyen wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Paa pye naa no wi yinri Zibiya ma yiri wa Berisheba ca.

² Nga ki yen ma sin Yawe Yennele li yege na, ko Zhouwasi wila pye na piin saraga wofa Yehoyada wi yinwege sanga wi ni fuun wi ni.

³ Yehoyada wila jele shyen pori Zhouwasi wi kan, a Zhouwasi wi si pinambiile naa sumborombiile se.

*Zhouwasi wila sherigo gbogo ki jogsara ti gbegele
(2 Wunlu 12.5-17)*

⁴ Ko pungo na, a Zhouwasi wi sigi kon maga tege mbe Yawe Yennele li sherigo gbogo ki jogsara ti gbegele.

⁵ A wi si saraga wofenne naa Levi setirige piile pe gbogolo, ma pe pye fo: «Ye kari wa Zhuda tara cara ti ni, ye saa penjara shoo Izirayeli tara woolo pe ni fuun pe yeri yeke pyew, jango mbaa Yennele li sherigo gbogo ki jogsara ti gbegele. Yege kala li pye fyelege na.» Een fo Levi setirige piile pe sila ki kala li pye fyaw.

⁶ A wunlunana wi si saraga wofenne to Yehoyada wi yeri maa yewe, ma yo fo: «Lambo na Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wila yo Izirayeli woolo pe daga mbaa woo Yennele li censaga paraga go ki wogo na, ko nga yon finliwe senre ti yen ma yonlogo ma tege wa ki ni, yingi na mee sigi yo Levi setirige piile pe kan paa ki lambo wi shoo Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe yeri?»

⁷ Katugu kafaara pyefo Atali wo naa wi woolo pe ni pè Yennele li sherigo gbogo ki jogo, ma yaara nda ti tege ti ye wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni ti le ma saa na tunngo piin ti ni yarisunngo Baali ki kan.

⁸ Kona, a wunlunana wi si ti, a pè kesu wa gbegele ma saa wi tege wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki yeyongo ki na, wa funwa na.

[†] 23:14 23:14: Ndee paa Atali wi gbo wa sherigo gbogo ki ni, pe mbaa ki tege fyongo ni (Nombu 19.11-16; 2 Wunlu 23.14). [†] 23:15 23:15: 2 Wunlu 11.16 [†] 24:6 24:6: Eki 30.12-16

⁹ Kona, a pè sigi yari Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe kan ma yo fɔ lambo ɲa Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wila yo Izirayeli woolo pe daga mbaa woo ma pe ta wa gbinri wi ni, paa wi wɔ paa paan wi ni.

¹⁰ A teele pe ni fuun naa tara woolo pe ni fuun pè si yɔgɔri ki wogo ki na. A pe nɛ paan lambo penjara ti ni nari nii wa kesu wi ni, fɔ a wi saa yin.

¹¹ Levi setirige piile pe ma kari kesu wi ni wunlunana wi saa wele sanga ɲa ni, na wi ka gbon, na pe kaa wele mboɔ yan penjalegere yen wa wi ni, wunlunana wi sewe yonlogɔfɔ wo naa saraga wofenne to wi kagala yege wɔfɔ wi ni, pe mɛ penjara ti wɔ wa kesu wi ni. Ko pungo na, Levi setirige piile pe mɛ kesu wi le ma songɔ ma saa wi tege wa wi tegesaga. Paa pye naga piin ma pilige pyew fɔ ma saa penjara legere gbogolo ti yeɛ na.

¹² Kona wunlunana wo naa Yehoyada wi ni, pe mɛ ti kan mbele pe yen Yawe Yennele li sherigo gbɔgɔ tunndo pyefenne pe go na pe yeri paa ki jogosara ti gbegele. A pe nɛ sinndeere tefenne naa tire tefenne pe lee sara na, jango pe Yawe Yennele li sherigo gbɔgɔ ki jogosara ti gbegele; konaa, a pè ta tege na tuguron tunngo pyefenne naa tuguyenre tunngo pyefenne pe sara mbaa Yawe Yennele li sherigo gbɔgɔ ki jogosara ti gbegele.

¹³ A tunmbyeele pè si to tunngo ki na naga piin. A go ki jogosara ti nɛ gbegele na kee yege pe tunngo pyewe pi fannga na. Paa Yennele li sherigo gbɔgɔ ki gbegele maga ko maga kan fannga ni.

¹⁴ Naa paa kaa ko tunngo ki na, a pè si saa penjara sannda ti kan wunlunana wo naa Yehoyada pe yeri. A pè siri tege ma yaapire gbegele ti ni tunngo nga ki yaa la piin wa sherigo gbɔgɔ ki ni ki mege ni, ki yaapire tà la pye sherege pye woro, tà la pye saara sogoworo ti woro, naa wɔjengele ni, naa yaapire ta yege ni nda ti yen te woro konaa warifuwe woro. Yehoyada wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni paa pye na saara sogoworo woo wa Yawe Yennele li sherigo gbɔgɔ ki ni suyi.

Yehoyada wi kunwɔ

¹⁵ Yehoyada wila le fɔ jenge ma tin yinwege ki na, mɛ jen ma ku. Wi kusanga wi ni, wila ta yele cenme naa nafa ma yiri ke (130).

¹⁶ Paa wi le wa Davidi ca, wa wunlumbolo pe tanla, katugu wila kajenge pye Izirayeli woolo pe kan, ma kajenge pye Yennele li kanngolo konaa li sherigo gbɔgɔ ki kanngolo fun.

Zhowasi wila laga Yennele li na na yarisunndo gbogo

¹⁷ Yehoyada wi kunngolo, a Zhuda tara teele pè si pan ma foli wunlunana Zhowasi wi yege sogowo maa gbɔgɔ. A wunlunana wi si logo pe yeri.

¹⁸ Ki pye ma, a Izirayeli woolo pè si je Yawe Yennele, pe teleye Yennele li sherigo gbɔgɔ ki na, ma saa na tunngo piin yarisunngo Ashera konaa yarisunndo ta yege kan. Kona, a Yawe Yennele li si nawa ngban fɔ jenge Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe ni pe kajogɔ ki kala na.

¹⁹ A Yawe Yennele li sili yon senre yofenne pele torogo wa pe yeri, jango mbe pe pye pe songɔ pe pan li korogɔ. A poro pe yeri, ɛɛn fɔ pee yenle mbe logo pe yeri.

²⁰ Kona, a Yennele li yinne li si ye saraga wɔfɔ Yehoyada wi pinambyo Zakari wi ni. A wi si kari wa leele pe yege sogowo mɛ pe pye fɔ: «Pa Yennele li yo yeɛn fɔ: <Yingi na, a ye nɛ Yawe Yennele li ngasegele ke jogo? Ye kapyege ka kpe se yon ye kan, katugu ye laga Yawe Yennele li na. Lo fun li yaa laga ye na.> »

²¹ ɛɛn fɔ, a leele pè si yon le Zakari wi na paa yege ɲga na wunlunana wila ki yo pe kan we, mɛ wi wa sinndeere ni maa gbo wa Yawe Yennele li sherigo gbɔgɔ lonngo ki ni†.

²² Kajenge ɲga Zakari wi to Yehoyada wila pye wunlunana Zhowasi wi kan, Zhowasi wila fege ki na, ma Yehoyada pinambyo wi gbo. ɛɛn fɔ naa Zakari wila kaa na kuun sanga ɲa ni, a wi sho fɔ: «Yawe Yennele li ɲga ki yen na piin ki wele, ligi fogɔ yewe ma na.»

Zhowasi wi wunluwɔ pi kowɔ (2 Wunlu 12.18-22)

²³ Yele li filisaga, a Siri tara fenne malingbɔɔnlo pè si pan ma to Zhowasi wi na. Paa pan ma Zhuda tara ti sho konaa Zheruzalemu ca ki ni. Paa tara teele pe ni fuun pe tongɔ, mɛ yaara nda fuun paa koli ti torogo wa Damasi ca pe wunlunana wi kan.

²⁴ Siri tara malingbɔɔnlo mbele paa pan pe sila lege. Konaa ki ni fuun, Yawe Yennele laa Zhuda tara malingbɔɔnlo legere pe le pe kee, katugu paa laga Yawe Yennele, pe teleye Yennele li na. Ki pye ma, Siri tara fenne poro paa jologɔ wa Zhowasi wi na†.

²⁵ Naa Siri tara fenne paa kaa kari ma laga wi na, maa ta wila pye na jogɔ fɔ jenge, a wi legbɔɔlo pè si yon le wi na saraga wɔfɔ Yehoyada pinambyo ɲa wila

† 24:21 24:21: Mati 23.35; Luki 11.51 † 24:24 24:24: Eki 12.12; Dete 28.25; Eze 5.10,15; 11.19

gbo wi kunwo pi kala na[†]. A pè suu gbon maa gbo wa wi sinleyaraga ki na. Wila ku, a pòo le wa Davidi ca ki ni. Eén fò pe sila wi le wa wunlumbolo pe fanra ti ni.

²⁶ Mbele pàa yon ki le wi na maa gbo, poro la wele Zabadi naa Yozabadi. Zabadi wila pye Amo cenle woolo jo Shimeyati wo pinambyo. Yozabadi wo la pye Mowabu cenle woolo jo Shimiriti wo pinambyo.

²⁷ Zhouwasi wi pinambiile pe méré to na, naa Yennele yon senre legere nda tila yo ma wa wi na, konaa wila sherigo gbogo ki jogosara ti gbegele yege nga na, ki senre ti ni fuun ti yen ma yonlogo wa sewe na wi maa wunlumbolo pe kagala ke yege yuun wi ni. A wi pinambyo Amaziya wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

25

Zhuda tara wunlunana Amaziya wi sanga

(2 Wunlu 14.1-7)

¹ Amaziya wila ta yeke nafa ma yiri kanjurugo, mee cen wunluwo pi na. Yeke nafa ma yiri kolojere wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi no paa pye naa yinri Yehowadan, ma yiri wa Zheruzalemu ca.

² Nga ki yen ma sin Yawe Yennele li yege na, ko wila pye. Eén fò wi sila ki pye wi kotogo ki ni fuun ni.

³ Naa wunluwo pila kaa yeresaga ta Amaziya wi kee na sanga nga ni, legboolo mbele paa wi to, wunlunana we wi gbo, a wi si pe gbo.

⁴ Eén fò wi sila pe pinambiile poro gbo. Wila ko pye ma, ma yala nga ki yen ma yonlogo wa lasiri wi ni, wa Moyisi sewe wi ni ki ni. Yawe Yennele ligi ngasele na li kana ma yo fò: «Pe se ka teele gbo pe pinambiile kala na. Pe se ka pinambiile gbo pe teele kala na. Eén fò lere nungba pyew wi daga mbe gbo wi yeera kapere to kala na[†].»

⁵ Kona, a Amaziya wi si Zhuda tara nambala pe yeri ma pe gbogolo laga nungba, ma pele tege teele lere waga kelengele (1 000) go na, ma pele tege lere cenme cenme go na ma yala pe teleye setiriye yi ni, ko yen fò Zhuda cenle woolo naa Benzham cenle woolo pe ni fuun. A wi si leele pe jiri, maga le mbele paa ta yeke nafa nafa pe na konaa pe yege fenne pe ni. A wi sigi yan fò paa pye nambala waga cenme taanri (300 000) mbele pe mbaa ya sa malaga gbon njanraga naa tuguron sigeyaraga ni.

⁶ A wi si Izirayeli tara malingboonlo welimbele waga cenme (100 000) sara warifuwe toni taanri naa kongò ni ma taga wa mbele pe na.

⁷ Eén fò, a Yennele lere wà si pan maa pye fò: «E, wunlunana, maga ka ti Izirayeli tara malingboonlo pele mbe pinle ma ni mbe sa malaga gbon, katugu Yawe Yennele li woro Izirayeli woolo pe ni, poro mbele pe yen Efirayimu cenle woolo wele.

⁸ Ali na maga si kari pe ni, mbe sa malaga ki gbon ma fannga ki ni fuun ki ni yege o yege, Yawe Yennele li yaa ma le ma juguye pe kee, katugu yawa yen Yennele li ni mbe lere saga nakoma mboo jan.»

⁹ A Amaziya wi si Yennele lere wi pye fò: «Warifuwe toni taanri naa kongò nga mi kan Izirayeli tara malingboonlo pe yeri, ko wogo ko yaa pye mele?»

A Yennele lere wi suu yon sogo ma yo fò: «Yawe Yennele li yaa to legere kan ma yeri naa mbe we ko na.»

¹⁰ Ki pye ma, a Amaziya wi si laga malingboonlo mbele paa yiri wa Efirayimu cenle li ni pe na. A wi si pe yaga ma yo paa kee pe yeri. Eén fò, a pè si nawa ngban Zhuda tara woolo pe ni fò jenge, mee songoro ma kari pe yeri nanngbanwa gbog ni.

¹¹ Kona, a Amaziya wi si kotogo le wi yeke ni, mee keli wi malingboonlo pe yege ma kari pe ni wa Ko gbunlundege ki ni, ma saa malaga gbon Seyiri tara fenne pe ni ma lere waga ke (10 000) gbo pe ni.

¹² Zhuda tara woolo paa lere waga ke (10 000) yigi pe ni weele, ma lugu ma kari pe ni walaga ka namunjo na, mee saa pe wonrogo ma pe jaanri wa titege ki ni ma pe ni fuun pe gbo.

¹³ Eén fò ki sanga wi ni, Izirayeli tara malingboonlo mbele Amaziya wila songoro ma yo paga ka pinle wi ni mbe kari wa malaga, a poro si saa to Zhuda tara cara ti na, maga le wa Samari ca ki na fò ma saa gbon wa Beti Horon ca ki na. Paa lere waga taanri (3 000) wo gbo ki cara woolo pe ni, ma yarilegere koli ma kari ti ni.

Izirayeli tara wunlunana wila malaga gbon ma ya Amaziya wi ni

(2 Wunlu 14.8-14)

¹⁴ Naa Amaziya wila kaa ya Edomu cenle woolo pe ni ma songoro ma pan, wila pan Seyiri setirige piile pe yarisunndo ti ni, ma pan mari pye wi yeera yarisunndo. Wila

[†] 24:25 24:25: 2 Wunlu 12.21; wa Yennele senre sewe nga wi yen Eburuye senre ni wi ni, ki yen ma yonlogo wa ma yo fò Yehoyada pinambiile; een fò wa Yennele senre sewe nga wi yen Gireki senre ni wi ni, ki yen ma yonlogo wa ma yo fò Yehoyada pinambyo. [†] 25:4 25:4: Dete 24.16; 2 Wunlu 14.6

pye na foli ti yege sogowo nari gbogo, na wusuna nuwo taan sori ti kan.

¹⁵ Kona, a Yawe Yenjele li si nawa ngban Amaziya wi ni, mæ Yenjele yon senre yofa wa torogo wa wi yeri ma saa wi pye fo: «Yingi na, a ma si saa ki cenle na li yarisunndo ti lagaja, to nda tii ya mberi woolo pe sho ma kee we?»

¹⁶ Maga ta Yenjele yon senre yofa wila pye na para bere, a Amaziya wi si senre ti kon wi yon na, ma suu pye fo: «Moo tege ma pye wunlunana wi yerifo le? Yiri na ki laga nga ki ni. Maga ka ti mboon gbo de!»

A Yenjele yon senre yofa wi si senre ti kon, ma sho fo: «Migi jen ma yo Yenjele ligi kon maga tege mboon tongo, katugu maga kala na li pye, ma je mbanla yerewe senre ti logo.»

¹⁷ Kona, a Zhuda tara wunlunana Amaziya wi suu yerifenne poro yerewe senre to logo. A wi si pitunmbolo torogo wa Izirayeli tara wunlunana Zhouasi wi yeri, wo na wila pye Yowahazi wi pinambyo konaa Yehu pishyenwoo, ma yo pe saa pye fo: «Pan we fili we malaga gbom we yee ni.»

¹⁸ Ki pye ma, a Izirayeli tara wunlunana Zhouasi wi si Zhuda tara wunlunana Amaziya wi yon sogo ma yo fo: «Pilige ka, a Liban tara wuuro tipile la si tun ma yo pe saga yo Liban tara sediri tigbogo ka kan ma yo fo: «Ma sumborombyo wi kan na pinambyo wi yeri wuu pori wi jo.» E'en fo, a Liban tara wongbo wa si pan ma wuuro tipile li tangala ma toro.»

¹⁹ A Zhouasi wi sho naa fo: «Maa ki yuun wa ma nawa fo ma ya Edomu cenle woolo pe ni, a ko ma kan maa ma yee nari, noo yee gbogo. Koni koro wa ma tara. Yingi na ma nee jaa mbe go le ki jologo kala na li ni, lo na ma yaa ko wa li ni, Zhuda tara woolo pe ko wa li ni we?»

²⁰ E'en fo, Amaziya wi sila yenle mbe logo wi yeri, katugu ki kala pa laa yiri wa Yenjele li yeri, laa pye na jaa mbe pe le pe juguye pe kee, katugu paa kannga ma taga Edomu tara yarisunndo ti na.

²¹ Kona, a Izirayeli tara wunlunana Zhouasi wi si yiri ma kari sa malaga ki gbom. A wo naa Zhuda tara wunlunana Amaziya wi ni, pe si saa fili wa Beti Shemeshi ca, wa Zhuda tara, ma to pe yee na.

²² A Izirayeli woolo pe si ya Zhuda tara woolo pe ni. A Zhuda tara woolo pe ni fuun nungba nungba pe si fe ma kari pe paara yinre.

²³ A Izirayeli tara wunlunana Zhouasi wi si Zhuda tara wunlunana Amaziya wi yigi maa le kaso wa Beti Shemeshi ca. Amaziya

wila pye Zhouasi pinambyo konaa ma pye Yowahazi pishyenwoo. A wunlunana Zhouasi wi si kari wi ni wa Zheruzalemu ca ma saa ca ki mbogo laga ka ya, ki titonlwo pila pye metere cenme shyen (200), maga le wa Efrayimu yeyongo ki na fo ma saa gbom wa yeyongo nga wa mbogo ki yenle li na ki na[†].

²⁴ Wila te wi ni fuun wo naa warifuwe wi le, yarijende nda fuun tila pye wa Yenjele li sherigo gbogo ki ni Obedi Edomu wi kee na, wila ti le, ma pinle nda tila pye wa wunluwo go ki yarijende tegesaga ki ni ti ni. Wila leele pele yigi fun, mæ songoro ma kari wa Samari ca.

*Paa yon le ma Amaziya wi gbo
(2 Wunlu 14.15-20)*

²⁵ Yowahazi pinambyo Zhouasi na wila pye Izirayeli tara wunlunana wi kungolo, a Zhouasi pinambyo Amaziya na wila pye Zhuda tara wunlunana wi si yeke ke ma yiri kangurugo pye yinwege ki na naa.

²⁶ Amaziya wi kapyegele, ke kongbanngala naa pungo wogolo ke yen ma yonlwo wa Zhuda tara wunlumbolo naa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

²⁷ Naa Amaziya wila kaa laga Yawe Yenjele li na, a pe si yon le wi na wa Zheruzalemu ca. A wi si fe ma kari wa Lakishi ca. E'en fo, a pe si taga wi na, maa puro ma saa wi gbo wa Lakishi ca.

²⁸ Ko pungo na, a pe suu gboo wi le shon na ma kari wi ni wa Zheruzalemu ca, ko nga ki yen Zhuda cenle woolo pe ca ye, ma saa wi le wa wi teleye pe tanla.

26

*Zhuda tara wunlunana Oziyasi
wi sanga*

(2 Wunlu 14.21-22; 15.1-3)

¹ Kona, a Zhuda tara woolo pe ni fuun pe si Oziyasi[†] wi le maa tege wunluwo wi to Amaziya wi yonlo. Kila yala wi ta yeke ke ma yiri kogoloni.

² Wo wila Eyiloti ca ki kan naa fonngo, maga songoro maga kan Zhuda tara woolo pe yeri wunlunana Amaziya wi kungolo ma taga wa wi teleye pe na.

³ Oziyasi wila ta yeke ke ma yiri kogoloni sanga na ni wila cen wunluwo pi na. Yeke nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi no paa pye naa yinri Yekoliya ma yiri wa Zheruzalemu ca.

⁴ Nga ki yen ma sin Yawe Yenjele li yege na, ko wila pye kala li ni fuun ni paa yege nga na wi to Amaziya wila ki pye we.

[†] 25:23 25.23: 2 Wunlu 14.13 [†] 26:1 26.1: Oziyasi wo nungba wo paa pye na yiri Azariya (2 Wunlu 14.21-22; 15.1-7).

⁵ Zakari† ɲa wila pye na leele pe nari paa fye Yenɲele li yege, wi yinwege sanga wi ni, Oziyasi wila koro ma mara Yenɲele li na. Ma Oziyasi wi ta wila koro ma mara Yawe Yenɲele li na, Yenɲele laa pye naa kagala ke yongo wi kan.

⁶ A Oziyasi wi si yiri ma saa to Filisiti tara fenne pe na, ma Gati ca malaga sigembogo ki jaanri, naa Yabine ca malaga sigembogo konaa Asidodi ca malaga sigembogo ki ni. A wi si cara ta kan wa Asidodi ca wasege ki ni konaa wa Filisiti tara fenne sanmbala pe sogowo.

⁷ Yenɲele laa wi saga, a wi malaga gbon Filisiti tara fenne pe ni, ma malaga gbon Larabuye mbele paa pye ma cen wa Guri Baali ca konaa wa Mawon ca pe ni.

⁸ Amo cenle woolo paa pye na nizara woo Oziyasi wi yeri. Wi mege kila yiri fo ma saa gbon wa Ezhipiti tara konlo li na, katugu wila fannga ta fo jenge.

⁹ A Oziyasi wi si sanngazoye titonlombolo kan wa Zheruzalemu ca, wa yeyongo nga wa ca ki yenle na ki na, naa wa gbunlundege kono yeyongo ki na, konaa wa ca mbogo ki yenle li na. Wila sanngazoye pe kan, a pe pye fannga ni.

¹⁰ Wila sanngazoye titonlombolo kan korosiri pyewoolo wa gbinri wi ni, ma tonno were legere wo wa, katugu yaayoro ngbeleye legere la pye wi yeri wa yanwira tigiwen tara ti ni konaa wa funwa lara falafala ti ni. Kere konfenne naa erezen kere konfenne la pye wi yeri wa yanwira ti na konaa wa Karimeli yanwiga ki na, katugu kere tunngo kila pye maa ndanla fo jenge.

¹¹ Malingboonlo ngbelege la pye Oziyasi wi yeri mbele pe mbaa ya malaga gbon. Sewe yonlogofa Yeyiyeli wo naa fanngafo Maaseya poro paa pye na pe jinri, na pe mere ti yonlogi, na pe walagi ngbeleye ngbeleye paa kee wa malaga. Hananiya ɲa wila pye wunlunana wi malingboonlo teele wo wa, wo wila pye na pe yege sinni.

¹² Seye teele waga shyen naa cenme kogoloni (2 600) paa pye ki malingboonlo welimbele pe go na.

¹³ Ki seye teele paa pye malingboonlo mbele go na, paa pye lere waga cenme taanri ma yiri koloshyen naa cenme kangurugo (307 500). Paa pye malingboonlo welimbele, ma pye fannga ni. Paa pye na wunlunana wi sari na malaga gbon wi juguye pe ni.

¹⁴ Oziyasi wila tuguron sigeyaara, naa njaanra, naa tuguron njagala, naa malaga gbondeere, naa sandira konaa gbafuuro

sinndeere kankan malingboonlo pe ni fuun pe yeri.

¹⁵ Wila ti a kapyo jenfo wa malingbonyaaara ta gbegele wa Zheruzalemu ca, mari tegetege wa sanngazoye pe go na konaa ca ki mbogo yengele ke na, jango mbaa wangala wonni ti ni konaa mbaa sinndelingboro waa ti ni. Ki pye ma, a wi mege ki si yiri ma kari fo lege, katugu Yenɲele laa wi saga ma fannga gbogo kan wi yeri, a ki pye kafonno sagawa.

Yenɲele laa yayenwe wa Oziyasi wi na

¹⁶ Een fo, naa Oziyasi wila kaa fannga ta sanga ɲa ni, a wi nee wi yee gbogo fo ma saa kapege pye. Wila kaa pye mbasinɲe Yawe Yenɲele, wi Yenɲele li ni. Wila ye wa Yawe Yenɲele li sherigo gbogo ki ni, saraga wosaga nga pe maa wusuna nuwo taan wi sori ki na, mbe sa wusuna nuwo taan sogo wa ki na†.

¹⁷ A saraga wofa Azariya wi si ye wa wi korogo wo naa Yawe Yenɲele li saraga wofenne nafa tijere ni, mbele paa pye kotogo ni.

¹⁸ A pe si yiri wunlunana Oziyasi wi korogo maa pye fo: «Oziyasi, mboro ma, ma daga mbe wusuna nuwo taan wi sogo Yawe Yenɲele li kan. Een fo ki tunngo ki kan saraga wofenne mbele Aron setirige piile poro yeri. Pe pe tege pe ye mbaa ki tunngo ki piin. Toro ma yiri wa laga kpoyi ki ni, katugu ma kambasinɲe pye. Ki kapyege ki se gbogowo kan ma yeri Yawe Yenɲele, Yenɲele le, li yege sogowo.»

¹⁹ Koni wusuna nuwo taan leyaraga kila pye Oziyasi wi kee, a wi si nawa ngban saraga wofenne pe ni. Le ki yongolo nungba ke ni, a yayenwe pi si to wi na wa wi walege ki na le saraga wofenne pe yege sogowo, wa Yawe Yenɲele li sherigo gbogo ki ni, wa wusuna nuwo taan pe maa wi sori saraga wosaga nga na ki tanla†.

²⁰ A saraga wofenne to Azariya wo naa saraga wofenne sanmbala pe ni pe suu wele, mee yayenwe pi yan pi to wa wi walege ki na. A pe suu yirige wa funwa na fyelege na. A wo jate wi si fyeele ma yiri, katugu Yawe Yenɲele laa wi gbon.

Oziyasi wi wunluwo pi kowo (2 Wunlu 15.5-7)

²¹ Wunlunana Oziyasi wila koro yayenwe fo, fo ma saa gbon wi kupilige ki na. Wi yayenwe pi kala na, wila pye go ka ni wi ye; katugu wi saa ya mbe ye naa wa Yawe Yenɲele li sherigo gbogo ki ni. Wi

† 26:5 26:5: Zakari ɲa wi senre ti yo lagame wi yen wi ye Yehoyada setirige pyo Zakari wi ni. Ki yaa pye ndee wo wila pye Oziyasi wi yerifo we. † 26:16 26:16: Kila pye saraga wofenne poro ce paa daga mbaa wusuna nuwo taan wi sori Yenɲele li kan (Nambu 3.10; 17.5; 18.7; 1 Kuro 23.13). † 26:19 26:19: Levi 13.14; Nambu 5.2

pinambyo Yotamu ɲa wila pye wunluwo go ki kagala yege wɔfo wo wila pye na tara woolo pe yege sinni.

²² Oziyasi wi kapyegele sanngala, ke kongbanngala naa ke punngo wogolo, Amɔzi pinambyo Ezayi ɲa wila pye Yennjele yon senre yofɔ wila ke yonlogo.

²³ A Oziyasi wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A pɛ suu le wa wi teleye pe tanla, wa wunlumbolo pe gboolo lesaga ki ni, naa wila pye yayenwe fɔ ki kala na, pe sila wi le wa wunlunana wi fanga ko ni. A wi pinambyo Yotamu wi si cɛn wunluwo pi na wa wi yonlo.

27

Zhuda tara wunlunana Yotamu wi sanga

(2 Wunlu 15.32-38)

¹ Yotamu wila ta yeɛ nafa ma yiri kangurugo, mɛɛ cɛn wunluwo pi na. Yeɛ ke ma yiri kogoloni wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi nɔ paa pye naa yinri Yerusha. Zadoki sumborombyo lawi.

² Nga ki yen ma sin Yawe Yennjele li yege na ko wila pye, ma tanga paa yege nga na wi to Oziyasi wila ki pye kala li ni fuun ni. Konaa ki ni fuun, wi sila ye wa Yawe Yennjele li sherigo gbogo ki ni ki pye kapege wi go na. Eɛn fɔ leele poro la koro na kapege ki piin.

³ Yotamu wo wila Yawe Yennjele li sherigo gbogo ki yeyongo nga wa gona ki wa. Wila Ofeli laga mbogo ki tunndo ti legere pye.

⁴ Wila cara kan wa Zhuda yanwira tara ti ni, ma malaga sigecara naa sanngazoye kankan wa kɔɔɔ ti ni.

⁵ Wila malaga gbɔn Amɔ cɛnle woolo pe wunlunana wi ni ma ya pe ni. Ki pye ma, ki yeɛ li ni, Amɔ cɛnle woolo paa lambo sara wi yeri maa kan warifuwe toni taanri naa kongo, naa bile toni tijere naa kongo. Ko yaara to yongo Amɔ cɛnle woolo paa kan wi yeri yeɛ shyen wolo naa taanri wolo li ni.

⁶ Yotamu wila fannga ta fɔ jenge, katugu wila pye naa yinwege ki piin sinngɛ Yawe Yennjele, wi Yennjele li yege sɔgɔwɔ.

⁷ Yotamu wi kapyegele sanngala, malaga nga fuun wila gbɔn konaa tunndo na fuun wila pye, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo naa Zhuda tara wunlumbolo pe sewe wi ni.

⁸ Wila ta yeɛ nafa ma yiri kangurugo, mɛɛ cɛn wunluwo pi na. Yeɛ ke ma yiri kogoloni wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca.

⁹ A Yotamu wi si ku ma taga wa wi teleye pe na. A pɛ suu le wa Davidi ca. A wi pinambyo Ahazi wi si cɛn wunluwo pi na wa wi yonlo.

28

Zhuda tara wunlunana Ahazi wi sanga

(2 Wunlu 16.1-20)

¹ Ahazi wila ta yeɛ nafa, mɛɛ cɛn wunluwo pi na. Yeɛ ke ma yiri kogoloni wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Nga ki yen ma sin Yawe Yennjele li yege na, wi tele Davidi wila ki pye yege nga na, wo sila ki pye ma.

² Eɛn fɔ wila tanga wa Izirayeli tara wunlumbolo pe tulugo ki ni. Wi yere la ti, a pɛ tuguron yan ma yaara yanlere gbegele yarisunndo Baali ti gbɔgɔwɔ pi mɛge ni.

³ Wila pye na wusuna nuwo taan sori wa Beni Hinomu gbunlundege ki ni. Wila wi yeera pinambiile pe sogo ma pe pye saraga yarisunndo yeri, ma yala katijangara nda cengele sanngala ke maa piin ti ni, koro ngele Yawe Yennjele laa ke purɔ ma ke yirige wa Izirayeli woolo pe yege we.

⁴ Wila pye na yaayoro saara naa wusuna nuwo taan saara woo wa sunzara nda wa tinndiye pe na ti na, naa tinndiye pe na konaa wa tire tipiire na fuun ti yen were ni ti nɔgɔ†.

⁵ Kona, a Yawe Yennjele, wi Yennjele le, li suu le Siri tara wunlunana wi keɛ. A Siri tara fenne pɛ si malaga gbɔn wi ni ma ya wi ni, ma lelegere yigi kasopiile ma kari pe ni wa Damasi ca. A li suu le fun Izirayeli tara wunlunana wi keɛ, a wi malaga gbɔn wi ni ma ya wi ni fɔ jenge.

⁶ Pilige nungba ka ni, a Eremaliya pinambyo Peka wi si Zhuda tara nambala waga cɛnme naa nafa (120 000) gbo pe ni, pe ni fuun nambala kotogofenne, katugu paa laga Yawe Yennjele, pe teleye Yennjele li na.

⁷ Malingbɔɔn kotogofɔ ɲa paa pye na yinri Zikiri, ma yiri wa Efirayimu tara, wila wunlunana wi pinambyo Maaseya wi gbo, naa Azirikamu ɲa wila pye wunluwo go ki kagala yege wɔfo wi ni, konaa Elikana ɲa wila pye mɛgbɔgo fɔ ma taga wunlunana wi na wi ni.

⁸ Izirayeli woolo paa lere waga cɛnme shyen (200 000) yigi pe sefenne Zhuda tara woolo pe ni kasopiile, poro la wele jeɛle, naa pinambiile konaa sumborombiile; paa yarilegere koli wa pe yeri ma kari ti ni wa Samari ca.

† 28:4 28.4: Dete 12.2

*Yenñele yon senre yofò
wà la yerewe senre kan
Izirayeli woolo pe yeri*

⁹ Wa Samari ca, Yawe Yenñele li yon senre yofò wà la pye wa, pàa pye naa yinri Obedi. A wi si yiri ma saa Izirayeli malingboonlo pe fili pe pansaga wa Samari ca, mɛɛ pe pye fò: «Ye wele, Yawe Yenñele, ye teleye Yenñele làa nawa ngban Zhuda tara woolo pe ni, ma pe le ye kɛɛ. A yè pe tongo nangbanwa ni fò a ki tinme pì gbon wa yenñele na.

¹⁰ Koni ye yen naga yuun ma yo fò ki Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo mbele yeɛn, poro ye yaa sa pye ye kulonambala naa ye kulojaala. Eɛn fò yoro jate, ye woro kajogo pyefenne Yawe Yenñele, ye Yenñele li yege sogowo wi le?

¹¹ Koni ye logo na yeri. Ye sefenne mbele yè yigi kasopiile, ye pe wa paa kee, katugu Yawe Yenñele li nawa ngban ye ni fò jenge.»

¹² Kì pye ma, malingboonlo mbele pàa Zhuda tara woolo pe yigi, a Efirayimu cenle woolo teele pèle si yiri pe korogo, poro la wele Yohana pinambyo Azariya, naa Meshilemoti pinambyo Berekiya, naa Shalumu pinambyo Ezekiyasi konaa Hadilayi pinambyo Amasa wi ni.

¹³ Pàa malingboonlo pe pye fò: «Kì leele mbele yè yigi kasopiile yeɛn, yaga ka ye laga pe ni, katugu yaa jaa mbe we pye kajogo pyefenne Yawe Yenñele li yege sogowo. Yaa jaa mbe ka taga we punguwo naa we kapere ti ni. Ma si yala we yen kajogo pyefenne mako. Yawe Yenñele li nangbanwa gbɔɔ pi yen woro Izirayeli woolo we ni mako.»

¹⁴ Kona, a malingboonlo pè si leele mbele pàa yigi kasopiile pe yaga konaa yaara nda pàa koli ti ni le teele poro naa janwa wi ni fuun wi yege sogowo.

¹⁵ Kì nambala mbele pè pe mere ti yeriye, a poro si kasopiile pe kala li yon pe kan. Pàa yariporo ta lagala wa yaara nda tila koli ti na mari kankan pe yeri konaa sawira ni, a pèri le. A pè pe kan, a pè li ma wo. A pè si mbele pàa welege pe fofò, ma sinme fafa pe welegesara ti na mari popo†. Mbele pe saa ya tanga, a pè si pe ni fuun pe luguro sofilele na ma songoro pe ni wa Zheriko ca, ko nga ki yen sengendire ca ye, ma kari pe ni wa pe sefenne pe tanla. Ko pyengolo, a pè si songoro wa Samari ca.

*Wunlunaja Ahazi
wila Asiri tara wunlunaja
wi yenri wuu saga
(2 Wunlu 16.7-20)*

¹⁶ Kì wagati wi ni, a wunlunaja Ahazi wi si tunngo torogo wa Asiri tara wunlunaja wi yeri ma yo wuu saga.

¹⁷ Katugu Edomu cenle woolo pàa pan naa, ma malaga gbon Zhuda tara woolo pe ni ma ya pe ni, ma pele yigi kasopiile ma kari pe ni.

¹⁸ Kì wagati nungba wi ni, Filisiti tara fenne pàa saa Zhuda tara cara nda wa yanwira tigiwen tara ti ni ti sho konaa nda wa Negevu tara ti ni. To tila pye Beti Shemeshi ca, naa Ayalon ca, naa Gederoti ca, naa Soko ca konaa ki kanygara na kapire ti ni, naa Timina ca konaa ki kanygara na kapire ti ni, naa Gimizo ca konaa ki kanygara na kapire ti ni. A pè si cen wa ki cara ti ni.

¹⁹ Ko la pye ma, katugu Yawe Yenñele làa Zhuda tara woolo pe go sogo Izirayeli tara wunlunaja Ahazi wi kala na. Mà jèn Ahazi wila Zhuda tara woolo pe le kapege pyege ki ni konaa ma kambasinngge pye Yenñele li na.

²⁰ A Asiri tara wunlunaja Tigilati Pilinezeri wi si pan ma to Ahazi wi na malaga ni, naa pye paa wi maliwee yen, wi sila wi saga.

²¹ Ahazi wila Yawe Yenñele li sherigo gbogo yarijende ti le, naa wunluwo go yarijende ti ni konaa wi legboolo pe yinre yarijende ta ni, mari pye yarikanra Asiri tara wunlunaja wi yeri. Eɛn fò ki wogo ki sila sagawa kpe kan wi yeri.

Wunlunaja Ahazi wi kunwo

²² Ma wunlunaja Ahazi wi ta wila pye wa ki jologo gbogo ki ni, wila koro na kambasinngge piin Yawe Yenñele li na.

²³ Wila yaayoro wo saraga Damasi ca yarisunndo ti yeri, a to si ya wi ni. Wila wi yeɛ pye fò: «Kì kaa pye Siri tara wunlumbolo pe yarisunndo ti pe saga, mi fun mi yaa saara wo ti yeri ti ta tilan saga.» Eɛn fò ti sila yaraga ka kpe yon wi kan, kaawo maa jan wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni.

²⁴ A Ahazi wi si Yenñele li sherigo gbogo yaapire ti ni fuun ti gbogolo, mari gbon mari yaari. Wila Yawe Yenñele li sherigo gbogo koro ti tonndo, ma ti a pè saara wosara kankan wi kan wa Zheruzalemu ca yengele ke ni fuun ke na.

²⁵ Wila sunzara kankan wa tinndiye pe na wa Zhuda tara cara ti ni fuun nungba nungba ti ni, mbe ta mbaa wusuna nuwo taan sori wa ti na yarisunndo ta yege kan. Kì pye ma, wila Yawe Yenñele, wi teleye Yenñele li nawa pi ngban fò jenge.

²⁶ Ahazi wi kapyegele sanngala, naa tunndo nda fuun wila pye, kongbanngala naa pungo wogolo, ke yen ma yonlogo wa

† 28:15 28.14-15: Luki 10.25-37

Zhuda tara naa Izirayeli tara wunlumbolo pe sêwê wi ni.

²⁷ A Ahazi wî si kaa ku ma taga wa wi tēleye pe na, a pē suu le wa Zheruzalemu ca. Eēn fō pe sila wi le wa Izirayeli tara wunlumbolo pe fanra ti ni. A wi pinambyo Ezekiyasi wî si cēn wunluwo pi na wa wi yonlo.

29

Wunlunana Ezekiyasi

wila sherigo gbogo ki pye kpoyi

(2 Wunlu 18.1-3)

¹ Ezekiyasi wila ta yeŋe nafa ma yiri kangurugo, mēē cēn wunluwo pi na. Yeŋe nafa ma yiri kolōjere wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Paa pye naa nō wi yinri Abiya; Zakari sumborombyo lawi.

² Nga ki yēn ma sin Yawe Yēnnele li yege na, ko wila pye kala li ni fuun ni paa wi tele Davidi wi yēn.

³ Wi wunluwo pi yeŋe kongbanna li yenge kongbannga ki na, a wî si Yawe Yēnnele li sherigo gbogo kōoro ti yengele mari gbegele.

⁴ A wî si saraga wofenne naa Levi setirige piile pe yeri, ma pe gbogolo wa laga nawa pi yonlo yirisaga kēē yeri.

⁵ A wî si pe pye fō: «Yoro Levi setirige piile, ye logo na yeri. Ye ye yeŋe pye kpoyi, ye Yawe Yēnnele, ye tēleye Yēnnele li sherigo gbogo ki pye kpoyi. Yaara nda fuun ti yēn fyongo ni wa laga kpoyi ki ni, yeri wō wa.

⁶ Katugu we tēleye paa kambasinngē pye, ma nga ki yēn kapege Yawe Yēnnele, we Yēnnele li yege na ki pye. Pē laga li na, ma Yawe Yēnnele li censaga ki yaga, ma pungo le li ni.

⁷ Pē yere la sherigo gbogo ndogoro kōoro ti tōondo, ma fitanlaye pe figi. Pe sila wusuna nuwo taan wō saraga konaa mbe saraga sogowogo wō Izirayeli woolo Yēnnele li yeri wa laga kpoyi ki ni.

⁸ Kî pye ma, a Yawe Yēnnele li si nawa ngban Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe ni. A li si jatere piriwen wa pe na, naa jologo ni konaa ma pe pye titegere yaraga paa yege nga na yaa ki yaan yenle ni we.

⁹ Ye wele, paa we tēleye pe gbo tokobi ni, ma we pinambiile, naa we sumborombiile konaa we jēle pe yigi ma kari pe ni kulolo ki wogo nga ki kala na.

¹⁰ «Koni migi kon maga tege wa na nawa mbe yon finliwē le Yawe Yēnnele, Izirayeli woolo Yēnnele li ni, jango li nanghanwa gbōo pi kō we ni.

¹¹ Koni na pinambiile, yaga ka pye sambalawa ni, katugu yoro wele Yawe Yēnnele li wō yaa yeregi li yege sogowō

mbaa tunngo piin li kan, konaa mbe pye li tunmbyeele mbaa wusuna nuwo taan sori li kan.»

¹² Kona, a Levi setirige piile pē si yiri ma yere; poro la wele Amasayi pinambyo Mahati, konaa Azariya pinambyo Zhoueli ma yiri wa Kehati setirige piile pe ni; naa Abidi pinambyo Kishi konaa Yehaleleyeli pinambyo Azariya ma yiri wa Merari setirige piile pe ni; naa Zima pinambyo Yowa, konaa Yowa pinambyo Eden ma yiri wa Gerishon setirige piile pe ni;

¹³ naa Shimiri konaa Yeyiyeli ma yiri wa Elizafan setirige piile pe ni; naa Zakari konaa Mataniya ma yiri wa Asafu setirige piile pe ni;

¹⁴ naa Yehiyeli konaa Shimeyi ma yiri wa Hema setirige piile pe ni; naa Shemaya konaa Uziyeli ma yiri wa Yedutun setirige piile pe ni.

¹⁵ A pē si pe sefenne sanmbala pe gbogolo ma pe yeŋe pye kpoyi. Ko pungo na, a pē si pan mbe Yawe Yēnnele li sherigo gbogo ki pye kpoyi paa yege nga na wunlunana wila ki yo pe kan, ma yala Yawe Yēnnele li senyoro ti ni.

¹⁶ A saraga wofenne pē si ye wa Yawe Yēnnele li sherigo gbogo ki nawa mbege pye kpoyi. Yaara nda fuun paa yan fyongo woro wa Yawe Yēnnele li sherigo gbogo ki ni, paa ti ni fuun ti le ma yiri ti ni, mari tege wa laga nawa. A Levi setirige piile poro siri le ma yiri ti ni wa funwa na, ma saa ti wa wa Sediron lafogo gbulundege ki ni.

¹⁷ Yeŋe li yenge kongbannga ki pilige kongbannga ki na, a pē sigi le na sherigo gbogo ki piin kpoyi. Yenge ki pilige kolotaanri wogo ki na, a pē si ye wa Yawe Yēnnele li go ki ndogoro ti ni. Piliye kolotaanri paa pye ma Yawe Yēnnele li go ki pye kpoyi. Yenge kongbannga ki pilige ke ma yiri kogoloni wogo ki na, a pē si kō ki tunngo ki na.

¹⁸ Kona, a pē si kari wa wunlunana Ezekiyasi wi yeri, ma saa wi pye fō: «Wē saa Yawe Yēnnele li sherigo gbogo ki ni fuun ki pye kpoyi, naa saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na ki ni konaa ki yaapire ti ni fuun ti ni, naa buru ŋa pe ma kan Yēnnele yeri wi ma tege tabali ŋa na wi ni, konaa wi yaapire ti ni fuun ti ni.

¹⁹ Wunlunana Ahazi wi wunluwo sanga wi ni, wila yaapire nda fuun tege fyongo ni wi mbasinme sanga wi ni, wē ti ni fuun ti gbegele mari pye kpoyi. Ti yēn ma tege wa Yawe Yēnnele li saraga wosaga ki yege.»

*Ezekiyasi wila sherege konō lo
naa saraga wōmō tunngo
ki gbegele maga tege*

²⁰ Ki goto yirifaga ki na, a wunlunana Ezekiyasi wi si yiri ma ca ki teele pe yeri ma pe gbogolo, mæe kari wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni.

²¹ A pè si kari napene koloshyen ni, naa simbapene koloshyen, naa simbapene yirifonmbolo koloshyen konaa sikapene koloshyen ni mberi pye kapere kala yagawa jasaara wunluwo tara ti kan, naa laga jenge kpoyi ki kan konaa Zhuda tara woolo pe kan. A wunlunana wi si kono kan saraga wofenne mbele paa pye Aron setirige piile pe yeri, ma yo peri wo saraga wa Yawe Yennele li saraga wosaga ki na.

²² A saraga wofenne pè si napene pe konlogi ma kasanwa pi togo maa yanragi yanragi saraga wosaga ki na, ma simbapene pe konlogi ma kasanwa pi togo maa yanragi yanragi saraga wosaga ki na, ma simbapene yirifonmbolo pe konlogi ma kasanwa pi togo maa yanragi yanragi saraga wosaga ki na.

²³ Ko pungo na, pe yaa kapere ti kala yagawa ja sikapene mbele ni, a pè si pan pe ni wa wunlunana wo naa janwa wi yege sogowo. A wunlunana wo naa janwa wi ni pè si pe keyen yi taga sikapene pe na.

²⁴ A saraga wofenne pè si sikapene pe konlogi ma pe kasanwa pi togo, maa yanragi yanragi saraga wosaga ki na, maa pye kapere ti kala yagawa jasaraga, mbe ta mbe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye Izirayeli woolo pe kan; katugu wunlunana wila ki yo ma yo fo saraga sogowogo konaa kapere kala yagawa jasaraga ki ni, ti yaa wo Izirayeli woolo pe ni fuun pe kan.

²⁵ A wi si Levi setirige piile pe tegetege wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni weere[†] ni pe yeri, naa juruye konaa ngoniyi ni, ma yala Davidi naa Gadi na wila pye wunlunana wi yariyanra yanfo konaa Yennele yon senre yofa Natan paa ngasele na tege li ni. Ma jen Yawe Yennele lo ngasele lali, laa li kan li yon senre yofenne pe yeri, a pèli yo.

²⁶ A Levi setirige piile pè si toro ma yere yarighonro nda Davidi la gbegele ti ni pe kee, konaa saraga wofenne pe ni fun pe mbaanra ti ni pe kee.

²⁷ A Ezekiyasi wi si kono kan ma yo pe saraga sogowogo ki wo wa saraga wosaga ki na. Naa paa kaa ki le na saraga ki woo sanga na ni, ki sanga nungba wi ni, a pè sigi le fun na yuuro koo, na mbaanra ti wiin, na Izirayeli tara wunlunana Davidi wi yarighonro ti gboon, na Yawe Yennele li gbogo.

²⁸ Kona, a janwa wi ni fuun wi si foli, a pe nee yuuro ti koo na mbaanra ti wiin, fo a saraga sogowogo ki saa wo ma ko.

²⁹ Naa paa kaa saraga sogowogo ki wo ma ko, a wunlunana wo naa mbele fuun paa pye wi ni pè si foli ma kannguuro kan ma pe yere ti jiile wa tara ma Yennele li gbogo.

³⁰ Ko pungo na, a wunlunana Ezekiyasi wo naa wi legboolo pe ni, pè sigi yo Levi setirige piile pe kan ma yo fo yuuro nda Davidi wila wo wo naa yariyanra yanfo Asafu wi ni, paa ti koo paa Yawe Yennele li sonni ti ni. A pè sili son nayinme gbogo ni, ma foli ma pe yere ti jiile wa tara mali gbogo.

³¹ Kona, a Ezekiyasi wi sho naa fo: «Koni yè kaa ye yee le Yawe Yennele li kee, ye fulo laga yaa paan saraga yaayoro naa nayinme saara ti ni wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni.» A janwa wi si pan saraga yaayoro naa nayinme saara ni. Mbele fuun paa pye nandanwa ni paa saara sogoworo wo Yennele li yeri fun.

³² Saara sogoworo nda janwa wila wo Yawe Yennele li yeri, tila pye napene nafa taanri ma yiri ke, naa simbapene cenme konaa simbapene yirifonmbolo cenme shyen (200). Paa ki yaayoro ti ni fuun ti wo saara sogoworo Yawe Yennele li yeri.

³³ Mbe taga wa to na, paa nere cenme kogoloni (600) naa simbaala waga taanri (3 000) tege ti ye saraga Yennele li kan.

³⁴ Een fo saraga wofenne pe sila lege, ki kala na, pe sila ya mbe yaayoro nda tila pye saara sogoworo ti ni fuun ti seere wo. Pe sefenne Levi setirige piile pè si pan ma pe saga fo ma saa tunngo ki ko, fo saraga wofenne sanmbala pe sa pe yee pye kpoyi; katugu kila pye Levi setirige piile pe kotogo na pe pe yee pye kpoyi mbe we saraga wofenne pe na.

³⁵ Mbe taga wa saara sogoworo legere ti na, nayinme saara ti yanlaga kila pye wa, ma pinle duven saraga nga ki ma taga saraga sogowogo ki na ti ni.

Pa paa sherege kono tunngo ki gbegele maga tege naa fonngo yeen, wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni.

³⁶ A Ezekiyasi wo naa leele pe ni fuun pe ni pè si yogori Yennele laa ki kala li yege sin yege nga na ki kala na, katugu ki kala li sila mo pyewe ni.

30

*Wunlunana Ezekiyasi
wila Paki feti wi gbegele*

¹ Kona, a Ezekiyasi wi si pitunmbolo torogo Izirayeli tara ti lagapeww konaa Zhuda tara ti ni, ma seweele yonlogo fun ma pe torogo Efrayimu cenle woolo naa Manase cenle woolo pe yeri, jango pe pan

[†] 29:25 29:25: 1 Sami 18:6; 2 Sami 6:5; 1 Kuro 13:8; 15:16; 16:5; 25:1,6; 2 Kuro 5:12; Esidi 3:10; Nehe 12:27; Yuuro 150:5

wa Zheruzalemu ca, wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, mbe pan mbe Paki feti wi pye Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li mege ni.

² Wunlunana wo naa wi legboolo pe ni, naa janwa wi ni fuun wi ni, paa gbogolo wa Zheruzalemu ca ma yo ma yan pe yee yeri, maga kon maga tege mbe Paki feti wi pye ye le li yenje shyen wogo ki na[†].

³ Pe sila ya mbe Paki feti wi pye wi wagati wi na, katugu saraga wofenne pe legera sila pe yee pye kpoyi, mbe taga wa ko na, leele pe sila pe yee gbogolo fun wa Zheruzalemu ca.

⁴ Ki Paki feti wi pyekala laa wunlunana wo naa janwa wi ni fuun wi ndanla.

⁵ A pe sigi kon maga tege mbege wogo ki yari wa Izirayeli tara ti ni fuun ti ni, mbege le wa Berisheba ca, wa yonloparawa kalige kee ki na fo sa gbon wa Dan ca, wa yonloparawa kamenge kee ki na, jango leele pe pan wa Zheruzalemu ca pe pan pe Paki feti wi pye Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li mege ni; katugu lelegere sila kaa na Paki feti wi piin naa, paa yege nga na ki yen ma yonlogo we.

⁶ Wunlunana wo naa wi legboolo pe ni paa seweele mbele pye, a pitunmbolo pe si kari pe ni wa Izirayeli tara ti lagapyew konaa Zhuda tara ti ni. Mbe yala wunlunana wi tunngo ki ni, paa pye na yuun fo: «Yoro Izirayeli woolo wele, yoro mbele ye koro ma ta ma sho Asiri tara wunlumbolo pe kee[†], ye songoro ye pan Yawe Yennele, Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe Yennele li korogo, jango li songoro li pan ye korogo fun.

⁷ Yaga ka pye paa ye teleye naa ye sefenne pe yen, poro mbele paa kambasinne pye Yawe Yennele, pe teleye Yennele li na we. Ko kala ki ti Yawe Yennele li jologo gbogo wa pe na laga tara ti ni paa yege nga na yaa ki yaan we.

⁸ Koni, yaga ka pye nungbongbanla fenne paa ye teleye pe yen. Ye ye yee tirige Yawe Yennele li kan. Yaa paan wa li laga kpoyi ki ni, ko nga li pye kpoyi fo sanga pyew. Yaa tunngo piin Yawe Yennele, ye Yennele li kan, jango lili nangbanwa gbogo pe ko ye ni.

⁹ Na yaga songoro mbe pan Yawe Yennele li korogo, pa kona mbele paa ye sefenne naa ye pinambiile pe yigi ma kari pe ni kulowo, pe yaa pe yinriwe ta mbe pe yaga pe songoro laga ki tara nda ti ni naa, katugu Yawe Yennele li yen yinne kanfo konaa yinriwe tafa[†]. Na yaga songoro mbe pan li korogo, li se punngo wa ye ni fyew.»

¹⁰ Kona, a pitunmbolo pe si saa na yanri

na toro cara ti ni fuun nungba nungba ti ni, wa Efirayimu cenle woolo pe tara konaa Manase cenle woolo pe tara, fo ma saa gbon wa Zabulon cenle woolo pe tara naga senre ti yuun. Een fo leele paa pye na pe tifaga, na tege pe na.

¹¹ Konaa ki ni fuun, Aseri cenle woolo, naa Manase cenle woolo konaa Zabulon cenle woolo pe le pe yee go sogo, ma kari wa Zheruzalemu ca.

¹² Wa Zhuda tara, Yawe Yennele laa tunngo pye leele pe ni, ma ti a pe pe jatere wi wa nungba, ma tanga wunlunana wo naa wi legboolo pe tunngo ki na, ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni.

*Wunlunana Ezekiyasi
wila Paki feti wi pye*

¹³ Kona, a janwa gbolo la si gbogolo wa Zheruzalemu ca mbe leve fu buru feti wi pye ye le li yenje shyen wogo ki ni. Ki janwa wila gbogo fo jenge.

¹⁴ Saara wosara nda tila pye wa Zheruzalemu ca konaa wusuna nuwo taan paa pye naa sori saara wosara nda na, a pe siri jaanri mari wo wa ca ki ni ma saa ti wa wa Sediron lafogo ki ni.

¹⁵ Ko punngo na, a pe si Paki feti yaayoro ti gbo ye le li yenje shyen wogo ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki na. Fere la saraga wofenne naa Levi setirige piile pe ta, naa pe sila pe yee pye kpoyi ki kala na. A pe si pe yee pye kpoyi, mee saara sogoworo wo wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni.

¹⁶ A pe si pe censara ti lele ma yala Yennele lere Moyisi wi lasiri kono li ni[†]. Levi setirige piile paa pye na saraga yaayoro ti kasanwa pi kaan saraga wofenne pe yeri, a paa pi yanragi yanragi saraga wosaga ki na.

¹⁷ Wa janwa wi ni, lelegere la pye wa, mbele pe sila pe yee pye kpoyi. Ki pye ma, a Levi setirige piile pe si Paki feti saraga yaayoro ti gbo mbele fuun pe sila pye kpoyi pe kan, jango mbe pe le Yawe Yennele li kee.

¹⁸ Lelegere la pye wa janwa wi ni, mbele pe sila pe yee pye kpoyi, ma yiri wa Efirayimu cenle li ni, naa Manase cenle, naa Isakari cenle konaa Zabulon cenle li ni. Poro la Paki feti yaakara ti ka ma sigi ta pe sila ki pye mbe yala nga ki yen ma yonlogo ki wogo na ki ni. Ki pye ma, a Ezekiyasi wi si yenri pe kan ma yo fo: «E, Yawe Yennele, mboro na ma yen jenne, ma pe kala yaga;

¹⁹ mbele fuun pege ngbanga pe kotogo ki ni fuun ni ma mboro na Yennele, Yawe Yennele, we teleye Yennele, moo lagaja, ki yaga ma pe kapere ti kala yaga pe na; ali mbege ta pee pe yee pye kpoyi, mbe yala

[†] 30:2 30:2: Eki 12.1-12; Nombu 9.2-3,10-11 [†] 30:6 30:6: 2 Wunlu 17 [†] 30:9 30:9: Eki 34.6 [†] 30:16 30:16: Zhouz 8.31; 1 Wunlu 2.3; 2 Wunlu 14.6; Esidi 3.2

kapyege nga ki ma pye mbe si pye kpoyi ki ni.»

²⁰ A Yawe Yennele li si Ezekiyasi wi yenrewe pi logo ma leele pe yaga mbajolowo.

²¹ Ki pye ma, Izirayeli woolo mbele paa pye wa Zheruzalemu ca, pe si leve fu buru feti wi pye fo ma saa gbon piliye koloshyen, yogorimo gbao ni. Pilige nungba nungba pyew Levi setirige piile poro naa saraga wofenne pe ni, paa pye na yuuro koo na yarighonro ti gbon ngbanga na Yawe Yennele li sonni.

²² Levi setirige piile mbele paa Yawe Yennele li jate, Ezekiyasi wila para pe ni ma pe kotogo ki kan pe na. Paa feti yaakara ti ka ma saa gbon piliye koloshyen, ma nayinme saara wo ma Yawe Yennele, pe teleye Yennele li son.

²³ A janwa wi ni fuun wi si yere ki yerewe mbe piliye koloshyen ya yege taga wa Paki feti piliye yi na. A pe sigi piliye yi pye yogorimo ni,

²⁴ katugu Zhuda tara wunlunana Ezekiyasi wila napene waga keke (1 000) wo naa simbaala konaa sikaala waga koloshyen (7 000) ni ma kan janwa wi yeri. A wi legboolo poro napene waga keke (1 000) wo, naa simbaala konaa sikaala waga ke (10 000) ni ma kan janwa wi yeri. Saraga wofenne pe legere la pe yee pye kpoyi.

²⁵ Zhuda tara woolo janwa wi ni fuun, naa saraga wofenne pe ni, naa Levi setirige piile pe ni, naa leele mbele fuun paa yiri wa Izirayeli wunluwo tara ti ni ma pan, naa nambannjenle mbele paa yiri wa Izirayeli wunluwo tara ti ni ma pan, nakoma ma pye cenfenne wa Zhuda tara ti ni, paa pye na yogori.

²⁶ Yogorimo gbao la pye wa Zheruzalemu ca ki ni. Maga le wa Izirayeli tara wunlunana Davidi wi pinambyo Salomo wi sanga wi na ki yogorimo cenle pa fa pye wa Zheruzalemu ca.

²⁷ Ki kosaga, a saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe ni, pe si yiri ma duwaw pye leele pe kan. A pe yenrewe pi si gbon wa Yennele li na wa li censaga kpoyi ki ni, wa yennele na. A li suu logo.

31

*Ezekiyasi wila sherigo
gbogo tunngo ki gbegele
maga tege naa fonggo*

¹ Naa paa kaa ko feti wi na, Izirayeli woolo mbele fuun paa pye wa, pe si yiri ma kari wa Zhuda tara cara ti ni, ma saa sinndeere titoonro titoonro nda paa yerege yerege ti gbon mari yaari, ma yarisunngo

Ashera ki tiyagala ke koonlo, ma sunzara nda wa tinndiye pe na ti jaanri konaa saara wosara ti ni wa Zhuda tara ti ni fuun ti ni, naa wa Benzham cenle woolo, naa Efirayimu cenle woolo konaa Manase cenle woolo pe tara ti ni. Ko pungo na, a Izirayeli woolo pe ni fuun pe si songoro ma kari pe cara, pe ni fuun nungba nungba ma kari wa pe yinre ti ni.

² A Ezekiyasi wi si saraga wofenne naa Levi setirige piile pe tegetege naa ngbeleye ngbeleye, ma yala pe ngbeleye yi ni. Wila tunndo kankan pe ni fuun nungba nungba pe yeri. Saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe ni, poro paa pye na saara sogoworo naa nayinme saara ti woo, na sherege tunngo ki piin, na yuuro koo na Yennele li gbogo konaa nali sonni wa Yawe Yennele li sherigo gbogo yeyonro ti na.

³ A wunlunana wo fun wi suu yarijende ta kan, a peri pye saara sogoworo, pinliwe naa yonlokogo saara sogoworo, naa cenpiliye saara sogoworo, naa yevonngo saara sogoworo konaa sherege fetiye sambala pe saara sogoworo, ma yala nga ki yen ma yonlogo wa Yawe Yennele li lasiri wi ni ki ni†.

⁴ A wunlunana wi sigi yo Zheruzalemu ca woolo pe kan ma yo fo yaara nda ti daga mbaa kaan saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe yeri, paa ti kaan pe yeri, jango pe pe yee kan pew Yawe Yennele li tunngo ki yeri.

⁵ Naa ki senre paa kaa ti yari sanga na ni, a Izirayeli woolo pe si pan pe yarilire fonndo kongbannda ti legere ni ma yiri wa pe bile, naa pe duven, naa sinme, naa senrege konaa pe keere yaara ti ni fuun ti ni ma pan mari kan. Paa pan pe yarilire ti ni fuun ti yaga wi ni; tila pye ma lege†.

⁶ Ki pyelomo nungba pi na fun, Izirayeli tara woolo naa Zhuda tara woolo mbele paa pye ma cen wa Zhuda tara cara ti ni, a pe si pan pe nere, naa simbaala konaa sikaala yaga wi ni, naa yarikanra nda tila tege ti ye Yawe Yennele, pe Yennele li kan ti yaga wi ni. Paa ki yaara ti gbogolo gbogolo ti yee na.

⁷ Paa ki le na yaara ti gbogolo ti yee na yele li yenge taanri wogo ki ni, ma saa ti gbogolomo pi ko yele li yenge koloshyen wogo ki ni.

⁸ A Ezekiyasi wo naa wi legboolo pe ni pe si pan ma yaara nda paa gbogolo ti wele. A pe si Yawe Yennele li shari konaa li woolo pe ni, Izirayeli woolo wele.

⁹ A Ezekiyasi wi si saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe yewe yaara nda tila gbogolo gbogolo ti wogo na.

† 31:3 31:3: Nambu 28-29 † 31:5 31:4-5: Nambu 18.12-13,21

¹⁰ Kona, a saraga wofenne to Azariya ɲa wila yiri wa Zadaki sege ki ni, wi suu yon sogo ma yo fɔ: «Maga le leele pège le na paan yarikanra ti ni laga Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, waa taa na kaa na tinni, fɔ a ta yen na korogi legerɛ fɔ jenge, katugu Yawe Yennele li duwaw li woolo pe na. Wele, nda ti koro to ti gbogolo na yeen.»

¹¹ A Ezekiyasi wi si kono kan ma yo pe yumbiile pele gbegɛle wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni. A pɛ si pe gbegɛle.

¹² A pɛ si pan yarikanra to naa yaga wi ni konaa yarikanra nda ti yen kpoyi ti ni, mari tege wa tagawa ni. Levi setirige pyo Konaniya wo wila pye ki wogo ki yege wɔfɔ, a wi nɔsepyo lenaɲa Shimeyi wi pye wi sagafɔ.

¹³ Yehiyeli, naa Azariya, naa Nahati, naa Azayeli, naa Yerimoti, naa Yozabadi, naa Eliyeli, naa Yisimakiya, naa Mahati konaa Benaya poro paa pye Konaniya naa wi nɔsepyo Shimeyi pe sagafenne, ma yala wunlunaɲa Ezekiyasi wo naa saraga wofenne to Azariya ɲa wila pye Yennele li sherigo gbogo ki go na paa nga kon ma tege ki ni.

¹⁴ Levi setirige pyo Yimina wi pinambyo Kore, ɲa wila pye yonlo yirisaga keɛ yeyongo ki korosifo, wo paa tege nayinme yarikanra nda paa pye na kaan Yennele yeri ti go na, jango yarikanra nda paa kaan Yawe Yennele li yeri wila ti yeɛle konaa yarikanra nda ti yen jende kpoyi ti ni.

¹⁵ Wa saraga wofenne pe cara ti ni, wila pye leele mbele go na poro la wele Eden, naa Miniyamini, naa Zhouwe, naa Shemaya, naa Amariya konaa Shekaniya. Poro paa tege paa yaakara ti yeɛle pe sefenne sanmbala pe na tagawa ni, legboolo naa lepigile ke na mbe yala pe ngbeleye yi ni.

¹⁶ Nambala mbele fuun paa jiri ma pe mere ti yonlogo wa saraga wofenne pe jirige sewe wi ni, maga le mbele paa ta yeɛle taanrindaanri konaa pe yege fenne pe ni, poro ce ma paa pye na yaakara ti yeɛle pe na; een fɔ mbele fuun paa pye na paan pilige nungba nungba pyew wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni na tunngo piin ma yala pe tunndo naa pe ngbeleye yi ni, paa pye nari yeɛle pe na fun.

¹⁷ Paa saraga wofenne pe mere ti yonlogo ma yala pe setirige yo ni, ma Levi setirige piile mbele paa ta yeɛle nafa nafa naa ki pungo pe mere ti yonlogo ma yala pe tunndo naa pe ngbeleye yi ni.

¹⁸ Paa ki janwa wi leele pe ni fuun pe mere ti yonlogo ma pinle pe go woolo pe

mere ti ni, pe jeɛle, naa pe pinambiile konaa pe sumborombiile pe ni. Ki wogo kila pye ma fun saraga wofenne naa Levi setirige piile pe ni fuun pe kan, katugu kapyere nda ti maa piin mbe ta mbe pye fyongo fu paa pye nari piin tagawa ni mbe ta mbe pye kpoyi.

¹⁹ Aron setirige piile mbele saraga wofenne paa pye ma cen wa saraga wofenne pe cagboro ti kanngara na lara nda ni, paa nambala pele mere yeriyeɛle wa ki cara ti nungba nungba pyew ti ni, jango poro mbaa yaakara ti yeɛle saraga wofenne nambala pe ni fuun pe na konaa Levi setirige piile mbele fuun paa pe mere ti yonlogo pe na.

²⁰ Pa wunlunaɲa Ezekiyasi wila ki pye ma wa Zhuda tara ti ni fuun ti ni. Wila kajenge naa kasinɲe pye konaa ma tanga kaselege na Yawe Yennele, wi Yennele li yege sogowo.

²¹ Kala o kala wila pye wa Yawe Yennele li sherigo gbogo tunngo ki ni, naa lasiri wi wogo na konaa ngasegele ke wogo na, wila ki lagaja na Yennele li nandanwa kala lo piin. Wila ki kagala ke pye wi kotogo ki ni fuun ki ni, a kɛ si yon maa kan†.

32

*Asiri tara fenne paa pan
ma Zhuda tara ti ton munga
mbe malaga gbɔn ti ni*

(2 Wunlu 18.13; Eza 36.1)

¹ Kagala ngele Ezekiyasi wila pye maa tagawa pi naga Yennele li na ke pungo na, a Asiri tara wunlunaɲa Senakeribu wi si pan ma ye wa Zhuda tara ti ni. Cara nda paa malaga sigemboro kan mari maga, a wi si malingboonlo censara kan ti tanla, jango mbe ye wa ti ni mberi sho fannga na.

² Naa Ezekiyasi wila kaa ki yan Senakeribu wila pye na jaa mbe to Zheruzalemu ca ki na,

³ a wo naa wi legboolo poro naa wi malingboonlo welimbele pe ni pɛ si pe yeɛ yan, jango mbe puluyo yan wa ca ki pungo na yi tonndo. A pɛ suu saga ki wogo ki na.

⁴ Kona, a lelegere si gbogolo mboo saga; a pɛ si puluyo yi ni fuun yi tonndo ma pinle lafogo nga ki maa fuun wa tonmo fongologo nga wa tara ti nɔgona ki ni†. Paa pe yeɛ pye fɔ: «Kii daga Asiri tara wunlumbolo pe pan pe tonmo legerɛ ta laga.»

⁵ Ko pungo na, a Ezekiyasi wi si kotogo le wi yeɛ ni ma ca ki mbogo ki jogosara ti wa naa fɔnngo, ma mbogo ki yagara fɔ ma saa gbɔn sanngazoye pe na. A wi si

† 31:21 31:21: 2 Wunlu 18.5-7 † 32:4 32:4: 1 Wunlu 1.33; 2 Wunlu 20.20

mbogo ka yege kan wa nga ki punjo na, ma Milo laga ki wa naa fonjo wa Davidi ca ki ni. A wi si malingbonyaara legere gbegele konaa tuguron sigeyaara ni.

⁶ A wi si malingboonlo teele tegetege malingboonlo pe go na, mee pe gbogolo wa wi yee tanla wa ca ki mbogo yeyongo ki na, ma para ma kotogo le pe ni, ma yo fo:

⁷ «Ye fannga le ye yee ni, ye kotogo ta. Yaga ka fye, ye sunndo wiga si ka kon ye na[†] Asiri tara wunlunana wo naa malingboonlo legere mbele pe yen wi ni pe yege; katugu na wi yen we ni wi yen fannga ni ma we wi wogo ki na.

⁸ Senweele malingboonlo pe yen wo yeri, een fo woro wo na, Yawe Yennele, we Yennele le, lo li yen we ni. Li yaa pan mbe we saga mbe malaga ki gbom we kan.» Kona, a leele pe si taga Zhuda tara wunlunana Ezekiyasi wi senyoro ti na.

Senre nda Senakeribu wila yo Zheruzalemu ca woolo pe na
(2 Wunlu 18.17-37; Eza 36.2-22)

⁹ Ko punjo na, kila yala Asiri tara wunlunana Senakeribu wila pye wa Lakishi ca ki tanla wo naa wi malingboonlo pe ni fuun pe ni, a wi si leele tun wa Zhuda tara wunlunana Ezekiyasi wi yeri konaa Zhuda tara woolo mbele fuun paa pye ma cen wa Zheruzalemu ca pe yeri, ma pe pye fo:

¹⁰ «Pa Asiri tara wunlunana Senakeribu wi yo yeen fo: «Ye ye jigi wi taga ambo na ma, ma si koro laga Zheruzalemu ca ki jologo gbogo nga ki ni?»

¹¹ Ye sigi jen mbe yo fo Ezekiyasi wi yen na ye fanla mbe ti ye ku funjo konaa wogo ki kee, naa wi yo fo: Yawe Yennele, we Yennele li yaa we sho Asiri tara wunlunana wi kee we?

¹² Naga yen ma ko Ezekiyasi wo ma wila Yawe Yennele li gbogosara nda wa tinndiye pe na to naa saara wosara ti ko mari wo wa tara ti ni, maga yo Zhuda tara woolo, naa Zheruzalemu ca woolo pe kan fo pe pan paa foli saraga wosaga nungba yege sogowo paa wusuna nuwo taan sori wa ki na?

¹³ Mi naa na teleye pe ni nga we pye tara sannda ti woolo pe na ye sigi jen wi le? Ki tara ti woolo pe yarisunndo tila ya ma pe tara ti sho na kee le?

¹⁴ Ki cengele ngele na teleye pe tongo ke yarisunndo ti ni fuun ti ni, kikiin ki ya ma ki woolo pe sho pe kee? Ye Yennele li mbe ya ye sho na kee mele?

¹⁵ Koni, yaga ka ti Ezekiyasi wi ye fanla, wi ye punjo ki pyelomo mba pi na. Yaga ka ye jigi wi taga wi na, katugu cenle la kpe yarisunngo nakoma wunluwo pa kpe yarisunngo si ya mbe ki woolo pe sho na kee nakoma na teleye pe kee. Ki pyelomo nungba pi na, ye Yennele li se ya mbe ye sho na kee.»

¹⁶ Senakeribu wi pitunmbolo paa pye na senpere yuun Yawe Yennele, lo na li yen Yennele li na konaa li tunmyee Ezekiyasi wi na.

Senakeribu wila Yennele li tegele
(2 Wunlu 19.14-19; Eza 37.14-20)

¹⁷ Asiri tara wunlunana Senakeribu wila sewe yonlogo fun ma Yawe Yennele, Izirayeli yuun Yennele li tegele wa ma yo fo: «Yege nga na tara sannda ti woolo pe yarisunndo ti sila ya mberi woolo pe sho na kee, ki pyelomo nungba pi na fun, Ezekiyasi wi Yennele li se ya mbeli woolo pe sho na kee.»

¹⁸ A Senakeribu wi pitunmbolo pe si para ngbanga Eburuye senre ni, mbe ta mbe fyere naa sunndo kongu wa Zheruzalemu ca woolo pe na, poro mbele paa pye wa ca ki mbogo ki go na we, janjo mbe ta mbe ca ki sho.

¹⁹ Paa para Zheruzalemu ca Yennele li wogo na paa tara na cengele sanngala ke yarisunndo ti yen, to nda senwee kee kiri gbegele we[†].

Asiri tara fenne paa fe;
Senakeribu wi kunwo
(2 Wunlu 19.15,35-37; Eza 37.15,36-38)

²⁰ Kona, a wunlunana Ezekiyasi wo naa Amosi pinambyo Ezayi na wila pye Yennele yon senre yofu wi ni pe sigi le na yenri ki wogo ki na, ma gbele ma Yennele li yeri li pe saga[†].

²¹ Kona, a Yawe Yennele li si merage wa torogo, a wi pan wa Asiri tara wunlunana wi malingboonlo censaga ki ni ma saa malingboonlo welimbele pe ni fuun, naa tara teele konaa malingboonlo teele pe gbo. Kona, a Asiri tara wunlunana wi si songoro wa wi tara fere ti ni wi yege na. Pilige ka, a wi si saa ye wa wi yarisunngo ki gbogogo ki ni mbege gbogo, a wi yeeera pinambiile pe si saa wi gbom wa, maa gbo tokobi ni[†].

²² Pa Yawe Yennele laa Ezekiyasi wo naa Zheruzalemu ca woolo pe sho yeen Asiri tara wunlunana Senakeribu wi kee konaa leele sanmbala pe ni fuun pe kee. Laa

[†] 32:7 32:7: Dete 31.6-8; Zhou 1.6-9; 1 Kuro 22.13; 28.20; Zhan 14.1 [†] 32:10 32:10: Nga ki yo fo: Ma si koro laga Zheruzalemu ca ki jologo gbogo nga ki ni, seweele pele ni pege kannga ma yo fo: Ma si koro laga Zheruzalemu ca nga pe malingboonlo censaga kan ki tanla mbege yon ton ki ni. [†] 32:19 32:19: 2 Wunlu 18.35 [†] 32:20 32:20: 2 Wunlu 19.15-34; Eza 37.15-35 [†] 32:21 32:21: 2 Wunlu 19.35-37; Eza 37.36-38

yeyinninge kan pe yeri pe tara ti kee ki ni fuun ki na.

²³ Lelegere la pye na paan wa Zheruzalemu ca yarikanra ni nari kaan Yawe Yennele li yeri konaa na yarikanra sonngbanga woro kaan Zhuda tara wunlunanga Ezekiyasi wi yeri. Maga le le ko sanga wo na, a cengele sanngala ke nee wi jate fo jenge.

Ezekiyasi wi wunluwo pi kowo

(2 Wunlu 20.1-11; Eza 38.1-22)

²⁴ Ki wagati wi ni, a Ezekiyasi wi si to na yaa fo na kee kusaga. A wi si Yawe Yennele li yenri. A li suu yon sogo ma kacen wa naga wi na fo wi yaa sagala.

²⁵ Een fo kajenge nga Yennele laa pye Ezekiyasi wi kan wi sila ki jen li na; katugu wila wi yee gbogo, fo a Yawe Yennele li nawa ngban wi ni, naa Zhuda tara woolo poro naa Zheruzalemu ca woolo pe ni.

²⁶ Kona, ma Ezekiyasi wi ta wa wi yee gbogowo pi ni, a wi suu yee tirige ma pinle Zheruzalemu ca woolo pe ni. Ki pye ma, Yawe Yennele li sila li nangbanwa kala li wa pe na Ezekiyasi wi yinwege sanga wi ni.

²⁷ Ezekiyasi wila yarijende legere ta konaa gbogowo ni. A wi si yarijende tegesara gbegele wi yee kan mboo penjara, naa te, naa sinndeere sonngbanga woro, naa nuwo taanyaara, naa tuguron sigeyaara† konaa yaara sonngbanga woro ti cenle pyew ti tege wa ti ni.

²⁸ Wila yinre ta kan wi yee kan yarilire tegesara mbaa wi bile, naa wi duven konaa wi sinme pi teri wa. Wila yaayoro tegesaga gbegele wi yaayoro ti cenle pyew ti kan ma nangbondo kan wi yaayoro ngbeleye yi kan.

²⁹ Wila cagboro gboro kan wi yee kan, ma sikaala naa simbaala konaa nere ngbeleye legere ta wi yee kan; katugu Yawe Yennele laa yarijende legere kan wi yeri.

³⁰ Ezekiyasi wo wila Giyon pulugo ki ton wa naayeri ma tonmo fongologo ki ke, ma ti a pila fuun na kee ngona wa Davidi ca ki yonlo tosaaga kee yeri. Tunndo nda fuun Ezekiyasi wila le tila yon wi kan.

³¹ Kafonno kala na laa pye wa tara ti ni, Babiloni tara teele paa leele torogo pe sa Ezekiyasi wi yewe li wogo ki ni, mbe ta mbeli jen†. A Yennele li si laga wi na maa yaga wi ye wa ki kala li ni, mbe ta mboo wa mbe wele.

³² Ezekiyasi wi kapyegele sanngala koro naa kagala ngele wila pye tagawa ni ke yen ma yonlogo wa Amosi pinambyo Ezayi

na wila pye Yennele yon senre yofa wi yariyanra sewe wi ni† konaa wa Zhuda tara naa Izirayeli tara wunlumbolo pe sewe wi ni.

³³ A Ezekiyasi wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na, a pe suu le wa Davidi setirige piile pe fanwege nga wa gona kee yeri ki ni. A Zhuda tara woolo pe ni fuun naa Zheruzalemu ca woolo pe si pan maa gbogo jenge wi kunwo pi nogo. A wi pinambyo Manase wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

33

Zhuda tara wunlunanga Manase wi sanga

(2 Wunlu 21.1-18)

¹ Manase wila ta yele ke ma yiri shyen mee cen wunluwo pi na. Yele nafa shyen ma yiri ke ma yiri kanjurugo wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca.

² Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yee na ko wila pye. Yawe Yennele laa cengele ngele puru ma ke yirige wa Izirayeli woolo pe yee paa pye na katijangara nda piin, to wila pye na piin.

³ Manase wi to Ezekiyasi wila sunzara nda wa tinndiye pe na ti jaanri mari wo wa tara ti ni, Manase wila ti kan naa fonngo. Wila saara wosara kan yarisunngo Baali ki mege ni, ma tiyagala kan yarisunngo Ashera ki gbogowo pi mege ni. Wila pye na foli naayeri yanwa yirigeyaara ti ni fuun ti yee sogowo konaa nari gbogo†.

⁴ Wila saara wosara ta yege kan wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, ma si yala Yawe Yennele laa ki senre nda ti yo ma yo fo: «Pa mi yaa lanla yee nari laga ki laga nga ki ni, laga Zheruzalemu ca fo sanga pyew†.»

⁵ Wila saara wosara kan yanwa yirigeyaara nda wa naayeri ti gbogowo pi mege ni, wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki londo shyen ti ni.

⁶ Wila wi pinambiile pe wo saraga ma pe sogo wa Beni Hinomu gbunlundege ki ni. Wila pye na jeere piin, na kajenme kagala piin konaa na lekara piin. Wila leele tege, a paa kuulo pe yinrigi na pe yewe, ma pele tege, a paa kagala ngele kaa paan wa yege ke yuun. Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yee na, ko wila pye na piin na kee yege suyi, jango mbeli nawa pi ngban.

⁷ Wila yarisunngo yanlege ka te ma saa ki tege wa sherigo gbogo ki ni. Ma si yala, Yennele laa ki yo Davidi wi kan, ma kaa ki yo wi pinambyo Salomo wi kan ma yo fo: «Ki sherigo gbogo nga konaa

† 32:27 32:27: 1 Wunlu 10.16-17 † 32:31 32:31: 2 Wunlu 20.12-19 † 32:32 32:32: Ezayi go 36 mbe sa gbon go 39 † 33:3 33:3: 1 Sami 9.12; 1 Wunlu 3.2; 1 Wunlu 14.15; 2 Wunlu 21.3 † 33:4 33:4: Dete 12.5,11; 2 Sami 7-13; 1 Wunlu 11.13; 2 Kuro 5.13-14; 7.16

ki Zheruzalemu ca nga ko mi wo laga Izirayeli cengele ke ni fuun ke sogowo mbaa na yee nari laga sanga pyew.

⁸ Ngasegele ke ni fuun, naa lasiri senre ti ni fuun, naa kondegeengele konaa kakondegeengele ngele mila yo Moyisi wi kan, a wi kan Izirayeli woolo pe yeri, na paga ke yigi mbaa tanri ke na, pa kona tara nda mila kan pe teleye pe yeri, mi se ti pe yiri laga ti ni mbe kari lege†

⁹ Een fo Manase wila Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe punjo, ma ti a pe kapege pye ma we cengele ngele Yawe Yennele laa tongo ma ke wo wa Izirayeli woolo pe yeye ke na.

¹⁰ Yawe Yennele laa para Manase naa wi woolo pe ni, een fo pe sila pe yee yingiwe jen.

¹¹ Kona, a Yawe Yennele li si Asiri tara wunlunana wi malingboonlo teele pe yirige ma pe wa pe na. A pe si pan ma Manase wi yigi maa le tuguron ngbeere na, mee wi po tuguyenre yongowo ni ma kari wi ni wa Babiloni ca.

¹² Maa ta wa jologo ki ni, a wi si Yawe Yennele, wi Yennele li yenri, maa yee tirige lo na li yen wi teleye pe Yennele li yeye sogowo.

¹³ Wila Yennele li yenri, a Yawe Yennele li suu yinriwe ta, mee wi yenrege ki logo, ma ti a wi songoro wa Zheruzalemu ca, wa wi wunluwo tara ti ni. Kona, a Manase wi sigi jen ma yo Yawe Yennele lo li yen Yennele jenne le.

¹⁴ Ko kagala koro punjo na, a Manase wi si mbogo ka kan wa Davidi ca ki punjo na, ma toro ki ni wa Giyon puluyo yi yonlo tosaga kee yeri. Kila toro wa Sediron gbunlundege ki ni, fo ma saa gbon wa Mbengele yeyongo ki na, ma Ofeli laga ki maga. Wila mbogo ki kan maga yagara fo jenge. Zhuda tara cara nda fuun paa malaga sigemboro kan mari maga, wila malingboonlo teele tegetege wa ti ni.

¹⁵ Tara sannda ti yarisunndo to naa yarisunngo yanlege nga kila pye wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, wila ti wo wa. Yawe Yennele li sherigo gbogo ki yen yanwiga nga na, saara wosara nda wila kankan wa ki na konaa wa Zheruzalemu ca ki ni, wila ti jaanri mari wo wa fun, mee ti koli ma saa ti wa wa ca ki punjo na.

¹⁶ A wi si Yawe Yennele li saraga wosaga ki kan naa fonngo, ma nayinme saara wo wa ki na li yeri konaa saara ta yeye ni mali shari. A wi sigi yo Zhuda tara woolo pe kan ma yo fo paa tunngo piin Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li kan†.

¹⁷ Konaa ki ni fuun leele paa pye na saara ti woo bere wa Yennele gbogosa

nda wa tinndiye pe na ti na, een fo paa pye nari woo Yawe Yennele, pe Yennele lo nunnga yeri.

¹⁸ Manase wi kapyegele sanngala, naa yenrege nga wila yenri wi Yennele li yeri konaa senre nda Yennele yon senre yofenne paa yo wi kan ma yiri wa Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li yeri, ti yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe sewe wi ni.

¹⁹ Manase wi yenrewe konaa yeye nga na Yennele laa wi yenrewe pi logo, naa wi kapere konaa wi kambasinnde nda wila pye Yennele li na, naa lara nda wila sunzara nda wa tinndiye pe na ti kankan wa ti na, naa lara nda wila yarisunngo Ashera ki tiyagala ke kankan wa ti na konaa ma yarisunndo yanlere ti tege wa ti na, mee kaa jen maa yee tirige Yennele li kan, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Hozayi sewe wi ni.

²⁰ A Manase wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A pe suu le wa wi wunluwo go ki ni. A wi pinambyo Amo wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

*Zhuda tara wunlunana Amo
wi sanga*

(2 Wunlu 21.19-26)

²¹ Amo wila ta yele nafa ma yiri shyen mee cen wunluwo pi na. Yele shyen wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca.

²² Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yeye na, ko wila pye paa yeye nga na wi to Manase wila ki pye we. Wi to Manase wila yaara yanlere nda gbegele, wila saara wo ti yeri mari gbogo.

²³ Wi sila wi yee tirige Yawe Yennele li yeye sogowo paa yeye nga na wi to Manase wila ki pye we. Een fo Amo wila pye na kapere ti piin na kee yeye.

²⁴ A Amo wi legboolo pe si kaa yon le wi na mee wi gbo wa wi wunluwo go ki ni.

²⁵ Een fo, mbele fuun paa yon le wunlunana Amo wi na, a tara woolo pe si yiri pe korogo ma pe gbo. A pe suu pinambyo Zhoziyasi wi tege wunluwo pi na wa wi yonlo.

34

*Zhuda tara wunlunana Zhoziyasi
wi sanga*

(2 Wunlu 22.1-2; 23.4-20)

¹ Zhoziyasi wila ta yele kolotaanri, mee cen wunluwo pi na. Yele nafa ma yiri ke ma yiri nunnga wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca.

² Nga ki yen ma sin Yawe Yennele li yeye na ko wila pye. Wila tanga wa wi te

Davidi wi tulugo ki ni, wi sila ke mbe kari kalige na nakoma kamenje na.

³ Wi yeŋe kolotaanri wolo li ni wa wunluwo pi na, maga ta wila pye pyo bere, a wi sigi le na wi tele Davidi wi Yenŋele li lagajaa. Wi yeŋe ke ma yiri shyen wolo li ni wa wunluwo pi na, a wi sigi le na Zhuda tara naa Zheruzalemu ca ki piin kpoyi, na sunzara nda wa tinndiye pe na ti woo wa tara ti ni, naa yarisunngo Ashera ki tiyagala ke ni, naa yarisunndo yanlere nda paa te konaa yarisunndo nda paa tuguron yan mari gbegele ti ni.

⁴ Paa yarisunngo Baali ki saara wosara ti jaanri wi yege na. Wusuna nuwo taan sogosara nda tila pye wa Baali saara wosara ti go na, a wi siri gbɔn mari jaanri. Wila yarisunngo Ashera ki tiyagala ke koonlo, ma yarisunndo yanlere nda paa te to naa nda paa tuguron yan mari gbegele[†] ti gbɔn mari yaari, mari pye muwe, mee pi koli ma saa pi wo wa mbele paa saara ti wo yarisunndo ti yeri pe fanra ti ni.

⁵ Wila yarisunndo ti saraga wofenne pe kajeere ti sogo wa pe saara wosara ti na mari tege fyongo ni. Pa wila Zhuda tara to naa Zheruzalemu ca ki ni ti pye kpoyi ye[†].

⁶ Ko pungo na, a wi si kari wa Manase cenle, naa Efirayimu cenle, naa Simeyon cenle woolo pe tara cara ti ni, fo ma saa gbɔn wa Nefitali cenle woolo pe cara ti na, maga kala nungba li pye wa ti ni konaa wa kataranda nda tila pe maga ti ni fun[†].

⁷ Wila saara wosara ti gbɔn mari jaanri naa yarisunngo Ashera ki tiyagala ke ni, ma yarisunndo yanlere ti gbɔn mari yaari mari pye muwe. Wila wusuna nuwo taan sogosara ti ni fuun ti jaanri mari wo wa Izirayeli tara ti ni. Ko pungo na, a wi si songoro wa Zheruzalemu ca ki ni.

Saraga wofenne to wila Yenŋele

li lasiri sewe wi yan naa

(2 Wunlu 22.3-10)

⁸ Zhoziyasi wi wunluwo pi yeŋe ke ma yiri kolotaanri wolo li ni, maga ta wila pye na tara to naa Zheruzalemu ca ki piin kpoyi, pilige ka, a wi si Azaliya pinambyo Shafan wi tun, naa cafo Maaseya wi ni konaa Yowahazi pinambyo Yowa ŋa wila pye seweere tegefo wi ni ma yo pe sa Yawe Yenŋele, wi Yenŋele li sherigo gbogo ki jogosara ti gbegele.

⁹ A ki nambala taanri pe si kari wa saraga wofenne to Hilikiya wi yeri, ma saa penjara nda leele paa pan wa Yenŋele li sherigo gbogo ki ni ti kan wi yeri. Ko penjara to Levi setirige piile mbele paa

pye yeyongo korosifenne paa sho Manase cenle woolo pe yeri, naa Efirayimu cenle woolo, naa Izirayeli woolo sanmbala pe ni fuun pe yeri, naa Zhuda tara woolo pe ni fuun, naa Benzhamē cenle woolo konaa Zheruzalemu ca woolo pe yeri.

¹⁰ A pe sigi penjara ti kan Yawe Yenŋele li sherigo gbogo ki jogosara ti gbegelefenne teeŋe pe yeri. A poro siri kan tunmbyeele mbele paa pye na sherigo gbogo tunndo ti piin naga jogosara ti gbegele pe yeri.

¹¹ Paa pye naga penjara ti kaan tire tefenne, naa go wafenne pe yeri, konaa mbaa sinndeeŋe tugbooro nda pe tete ta loo ti ni, naa go kantire konaa tiyapaara ni, jango yinre nda Zhuda tara wunlumbolo paa yaga ti jogo mberi gbegele.

¹² Ki leele paa pye na pe tunngo ki piin nawa sinmbe ni. Mbele paa pye pe go na poro la wele Levi setirige piile Yahati, naa Abidiyasi ma yiri wa Merari sege ki ni, naa Zakari konaa Meshulamu ma yiri wa Kehati sege ki ni. Poro paa pye na tunndo ti korosi. Ki Levi setirige piile pe ni fuun paa yarigbooro gbɔnwo pi yege jen fo jenge.

¹³ Paa pye tuguro lefenne pe go na. Tunmbyeele paa pye na tunndo cenle nda fuun piin poro paa pye na pe yege sinni wa ti ni. Levi setirige piile peŋe la pye sewe yonlogofenne, naa teeŋe konaa yeyongo korosifenne.

¹⁴ Leele paa kari penjara nda ni wa Yawe Yenŋele li sherigo gbogo ki ni, naa paa kaa ti wo wa kesu wi ni ma yiri ti ni sanga ŋa ni, a saraga wofa Hilikiya wi si Yawe Yenŋele li lasiri sewe[†] wi yan wa, wo ŋa laa kan Moyisi wi yeri we.

¹⁵ Kona, a Hilikiya wi si sewe yonlogofa Shafan wi pye fo: «Mi lasiri sewe wi yan wa Yawe Yenŋele li sherigo gbogo ki ni.» A Hilikiya wi si sewe wi kan Shafan wi yeri.

¹⁶ A Shafan wi si kari ma saa sewe wi kan wunlunaja wi yeri, mee tunngo nga ki pye ki yege yo wi kan fun, ma yo fo: «Woro mbele ma tunmbyeele tunngo nga fuun maa kan we yeri, wege pye.

¹⁷ Penjara nda tila ta wa Yawe Yenŋele li sherigo gbogo ki ni pe saa ti kan leele mbele pe yen tunmbyeele pe go na pe yeri konaa mbele pe yen na tunndo ti piin pe yeri.»

¹⁸ A sewe yonlogofa Shafan wi si wunlunaja wi pye naa fo: «Saraga wofa Hilikiya wi sewe wa kan na yeri.» Kona, a Shafan wi sigi le naa kara wunlunaja wi kan.

*Zhoziyasi wila ti a pe saa
Yenŋele yon senre yofa jele*

[†] 34:4 34:4: 2 Kuro 33.3-7; 2 Wunlu 21.3-7 [†] 34:5 34:5: 1 Wunlu 13.2 [†] 34:6 34:6: Izirayeli tara ti yonloparawa kamenje kee wunluwo, Asiri tara fenne paa pan mari tonga, a ti pye kataranda, ki yeŋe cenne torongolo, a Zhoziyasi wi si cen wunluwo pi na. [†] 34:14 34:14: 2 Wunlu 22.8

Hulida wi yewe wi kan
(2 Wunlu 22.11-20)

¹⁹ Naa wunlunana wila kaa lasiri sewe senre ti logo sanga na ni, a wi suu yera yariporo ti walagi laworo ti kala na[†].

²⁰ Ko pungo na, a wunlunana wi si Hilikiya, naa Shafan pinambyo Ahikamu, naa Mishe pinambyo Abidon, naa sewe yonlogofa Shafan konaa wunlunana wi tunmbyee Asaya wi ni pe pye fo:

²¹ «Ye kari ye sa Yawe Yennele li yewe na kan, naa leele mbele pe koro laga Izirayeli tara konaa Zhuda tara ti ni pe kan ki sewe na wi yan wi nawa senre ti wogo na; katugu Yawe Yennele li nangbanwa pi gbogo we ni. Li nangbanwa pi yen we ni, katugu we teleye pe sila tanga Yawe Yennele li senre ti na. Nga fuun ki yen ma yonlogo wa ki sewe na wi ni, pe sila tanga mbe yala ki ni.»

²² Hilikiya wo naa leele mbele wunlunana wila wo ma tun, pe si kari wa Yennele yon senre yofa jele Hulida wi yeri. Hulida wila pye Tokehata pinambyo Shalumu wo jo konaa ma pye Hasira pishyenwoo. Shalimu wila pye sherigo gbogo yariporo ti tegrafo. Hulida wila pye ma cen wa Zheruzalemu ca laga fonngo ki ni. A pe si para wi ni paa yege nga na paa yo ma yan pe yee yeri we.

²³ A Hulida wi si pe pye fo: «Pa Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li yo yeen fo: <Ye kari ye saga yo lere na wi ye tun na yeri wi kan fo:

²⁴ Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: Wele, mi yaa jologo gbogo wa wa ki laga nga ki ni konaa ki laga woolo pe na. Dangga kagala ngele ke yen wa sewe na pe kara Zhuda tara wunlunana wi yege na, mi yaa ke wa pe na[†].

²⁵ Ki kaa pye pe laga na na ma saa na wusuna nuwo taan sori yarisunndo ta yege kan, ma ta mala nawa pi ngban pe kapyere ti ni fuun ti ni, ki kala na, mi nawa ngban ki laga nga ki woolo pe ni fo jenge; ki nangbanwa pi se si ko[†].

²⁶ Een fo, ye saga yo Zhuda tara wunlunana wi kan, wo na wi ye tun ye pan ye Yawe Yennele li yewe. Yoo pye fo: Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele pa li yo yeen senre nda ma logo ti wogo na fo:

²⁷ Senre nda ti yo ki laga nga konaa ki woolo pe wogo na, ki kaa pye ton jolo wa ma kotogo na, a mdo yee go sogo mi na Yawe Yennele na yege sogowo, ki kaa pye mdo yariporo ti walagi ma yee na mbege naga fo mdo yee tirige konaa ma gbele na yege sogowo, mi fun mdo yenrewe pi logo.

Mi na Yawe Yennele, muwi mi yo ma.

²⁸ Ki kala na, mi yaa ka ti ma ku ma kari ma teleye pe korogo. Pe yaa kon le yeyinge na wa ma fanga ki ni. Jologo nga fuun mi yaa ka wa ki laga nga konaa ki woolo pe na, ma sege yan yenle ni[†]. »

A pitunmbolo pe si saa ki senre ti yege yo wunlunana wi kan.

Zhoziyasi wila yon finliwe le
naa fonngo Yennele li ni

(2 Wunlu 23.1-3)

²⁹ Kona, a wunlunana Zhoziyasi wi si Zhuda tara lelele konaa Zheruzalemu ca lelele pe ni fuun pe yeri ma pe gbogolo wa wi yee tanla.

³⁰ Ko pungo na, a wunlunana wi si kari wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, wo naa Zhuda tara woolo pe ni fuun, naa Zheruzalemu ca woolo, naa saraga wofenne, naa Levi setirige piile konaa leele pe ni fuun pe ni, maga le lelele pe na fo ma saa ki wa piile pe na. Kona yon finliwe senre sewe na paa yan wa sherigo gbogo ki ni, a wi suu senre ti ni fuun ti kara janwa wi ni fuun wi kan.

³¹ Wunlunana wila pye ma yere wa ndogoro ti ni Yawe Yennele li yege sogowo, a wi si yon finliwe le naa Yawe Yennele li ni, maga kon maga tege mbe taga Yawe Yennele li na, mbaa tanri li ngasegele, naa li kakonndegengele konaa li kondegengele ke na wi kotogo ki ni fuun konaa wi jateri wi ni fuun ni[†], jango senre nda fuun ti yen ma yonlogo wa yon finliwe senre sewe wi ni, mberi le mbaa tanri ti na.

³² Leele mbele fuun paa pye wa Zheruzalemu ca konaa wa Benzham cenle woolo pe tara, a wunlunana wi si ti, a pege yon finliwe nungba pi le fun. Kona, a Zheruzalemu ca woolo pe si tanga ma yala Yennele, pe teleye Yennele li yon finliwe senre ti ni.

³³ Ko pungo na, a Zhoziyasi wi si yarisunndo tijangara ti ni fuun ti wo wa Izirayeli woolo pe tara ti lagapyew ki ni. Leele mbele fuun paa pye wa Izirayeli tara, a wi si pe ngbanga, a paa tunngo piin Yawe Yennele, pe Yennele li kan. Zhoziyasi wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni, leele pe sila laga Yawe Yennele, pe teleye Yennele li na.

35

Wunlunana Zhoziyasi
wila Paki feti wi pye
(2 Wunlu 23.21-23)

¹ Wunlunana Zhoziyasi wila Paki feti wi pye Yawe Yennele li mege ni wa

† 34:19 34:19: Zhene 37.34 † 34:24 34:24: Dete 27.15-26; 28.15-68 † 34:25 34:25: 2 Wunlu 22.17 † 34:28 34:28: 2 Wunlu 22.20; 2 Kuro 35.24-25 † 34:31 34:31: Dete 4.29; 1 Kuro 22.19 † 35:1 35:1: Eki 12.1-28; Levi 23.5

Zheruzalemu ca. Paa Paki feti yaayoro ti gbo yele li yenge kongbannga ki pilige ke ma yiri tijere wogo ko ni†.

² Wila saraga wofenne pe tege wa pe tunngo ki na, ma kotogo le pe ni Yawe Yennele li sherigo gbogo ki tunngo wogo ki na.

³ Levi setirige piile, poro mbele paa pye ma tege pe ye Yawe Yennele li kan konaa na Izirayeli woolo pe ni fuun pe nari, a wi si para pe ni ma pe pye fo: «Davidi wi pinambyo Salomo na wila pye Izirayeli tara wunlunana, wila sherigo gbogo nga kan, ye sa yon finliwe kesu wi tege wa ki ni. Koni ye se kaa wi tungu naa wa ye pajoro ti na. Yaa tunngo piin Yawe Yennele, ye Yennele li kan konaa Izirayeli, li woolo wele, pe kan.

⁴ Ye ye yee gbegede ye ye yee walagi mbe yala ye setirige naa ye ngbeleye yi ni, paa yege nga na Izirayeli tara wunlunana Davidi wo naa wi pinambyo Salomo wi ni paa ki yonlogo we†.

⁵ Ye sa yere wa laga kpoyi ki ni mbe yala ye sefenne sanmbala mbele pe yen Izirayeli woolo pe setiriye yi ni konaa mbe yala Levi setirige piile pe seye yi ngbeleye yi ni.

⁶ Ye Paki feti yaayoro ti gbo. Ye ye yee kpoyi, ye Paki feti wi gbegede ye sefenne, Izirayeli woolo pe kan, mbe yala senre nda Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan, a wiri yo ti ni.»

⁷ A Zhoziyasi wi si simbapene yirifonmbolo naa sikapene yirifonmbolo waga nafa ma yiri ke (30 000) kan Izirayeli woolo sanmbala pe yeri, jango pe Paki feti wi pye, ma pinle napene waga taanri (3 000) ni. Ki yaara pa tila yiri wa wunlunana wi yarijende ti ni.

⁸ Wi legboolo paa nandanwa yarikanra kan tara woolo pe yeri, naa saraga wofenne konaa Levi setirige piile pe yeri. Hilikiya naa Zakari konaa Yehiyeli, poro mbele paa pye Yennele li sherigo gbogo tunngo ki teele, pe si simbala waga shyen naa cenme kogoloni (2 600) kan saraga wofenne pe yeri, jango pe Paki feti wi pye, ma pinle nere cenme taanri (300) ni.

⁹ Konaniya, naa wi nosepiile nam-bala Shemaya konaa Netaneyeli, naa Hashabiya, naa Yeyiyeli konaa Yozabadi poro paa pye Levi setirige piile pe teele wele. Paa simbapene yirifonmbolo naa sikapene yirifonmbolo waga kangurugo (5 000) kan Levi setirige piile pe yeri, jango pe Paki feti wi pye, ma pinle nere cenme kangurugo (500) ni.

¹⁰ Paa tunngo ki pyelomo pi gbegede. A saraga wofenne pe si saa yere wa pe

tunngo pyesara ti ni. A Levi setirige piile pe pe yee walagi fun ma yala pe ngbeleye yi ni, paa yege nga na wunlunana wila ki yo we.

¹¹ Ko punngo na, a pe si Paki feti yaayoro ti gbo. A Levi setirige piile pe nee kasanwa pi kaan saraga wofenne pe yeri, a paa pi yanragi saraga wosaga ki na. A Levi setirige piile pe sigi yaayoro ti konlo.

¹² A pe si yaayoro nda tila daga mbe pye saara sogoworo ti tege ti ye mbe kari kan Izirayeli woolo setiriye ngbeleye yi yeri, jango peri wo saraga Yawe Yennele li yeri, paa yege nga na ki yen ma yonlogo wa Moyisi lasiri sewe wi ni we. Ko nungba ko paa pye nere ti wogo ki na fun.

¹³ A pe si Paki feti yaayoro ti fo kason na, ma yala ki kakondagele li ni, mee yarikanra nda ti yen kpoyi to sogo negedagala ni, naa coro ni konaa tuguron sikaara ni. Kona, a pe si fyeele ma kara ti wowa mari yeele Izirayeli woolo pe ni fuun pe na†.

¹⁴ Ko punngo na, a Levi setirige piile pe si Paki feti yaakara pe yeera woro sogo konaa saraga wofenne pe woro ti ni, katugu saraga wofenne, Aron setirige piile wele, pe kee la pye ma yanra saara sogoworo to naa yanlaga lara ti womo pi na fo ma saa gbon ki yembine li ni. Ko ki ti Levi setirige piile paa Paki feti yaakara pe woro sogo konaa ma saraga wofenne, Aron setirige piile wele, pe woro sogo.

¹⁵ Yurukoolo, Asafu setirige piile wele, paa koro yeresaga wa pe tunngo ki na ma yala Davidi, naa Asafu, naa Hema konaa wunlunana wi yariyanra yanfo Yedutun pe senyoro ti ni. Yeyonro korosifenne paa pye ma yere yeyongo nungba nungba pyew ki na. Pe sila pe tunngo ki yerege, katugu pe sefenne, Levi setirige piile wele, paa pe Paki feti yaakara ti sogo pe kan†.

¹⁶ Ki pilige ki ni, pa paa Yawe Yennele li tunngo ki ni fuun ki yege wo yeen, mbe Paki feti wi pye konaa mbe saara sogoworo ti wo Yawe Yennele li yeri wa saraga wosaga ki na, ma yala wunlunana Zhoziyasi wi senyoro ti ni.

¹⁷ Izirayeli woolo mbele paa pye wa, paa Paki feti wi pye ki sanga wi ni konaa Leve fu buru feti wi ni fo ma saa gbon piliye kolashyen†.

¹⁸ Maga le Yennele yon senre yofa Samiyeli wi sanga wi na, pe faga Paki feti na wa pye gben wa Izirayeli tara. Paki feti na Zhoziyasi wila pye wo naa saraga wofenne pe ni, naa Levi setirige piile pe ni, naa Zhuda tara woolo pe ni fuun, naa Izirayeli woolo mbele paa pye wa feti wi na pe ni konaa Zheruzalemu ca woolo pe

† 35:4 35:4: 2 Kuro 8.14

† 35:13 35:13: Eki 12.8-9

† 35:15 35:15: 2 Kuro 25.1

† 35:17 35:17: Eki 12.1-20

ni, Izirayeli tara wunlumbolo wa kpe fa ki feti na wa pye paa wo yen.

¹⁹ Zhoziyasi wi wunluwo pi yele ke ma yiri kolotaanri wolo li ni, a pe sigi Paki feti wi pye.

*Zhoziyasi wi kunwo
(2 Wunlu 23.28-30)*

²⁰ Ki kagala ke pungo na, maga ta Zhoziyasi wila Yawe Yennele li sherigo gbogo ki jogosara ti gbegele mako, pilige ka, a Ezhipiti tara wunlunana Neko wi si kaa yiri ma kari sa malaga gbom wa Karikemishi ca, wa Efirati gbaan wi yon na. A Zhoziyasi wi si yiri ma saa wi fili mbe malaga gbom wi ni.

²¹ Een fo, a Neko wi si pitunmbolo torogo wa Zhoziyasi wi yeri maa pye fo: «Zhuda tara wunlunana, yingi ki yen mi naa mboro we sogwo? Mi woro na paan mboro korogo nala malaga ni. Een fo go ka yege woolo mi yen na paan pe korogo malaga ni. Yennele ligi yo na kan ma yo mbege pye fyaw. Maga ka yiri mbe je Yennele li na, katugu li yen na ni, nakoma li yaa ma tongo.»

²² Een fo Zhoziyasi wi sila yenle mbe songoro mbe kari mboo yaga. A wi suu ye cenlomo pi kannga mbe sa malaga gbom Neko wi ni. Wi sila yenle mbe Neko wi senyoro ti logo, ma si yala Yennele lo laa ki senre ti le Neko wi yon. A Zhoziyasi wi si pan mbe malaga gbom wi ni wa Megido ca gbulundege ki ni.

²³ Kona, a sandiga wonfenne pe si wunlunana Zhoziyasi wi won. A wunlunana wi suu tunmbyeele pe pye fo: «Yanla le ye kari na ni, katugu mi welege fo jenge.»

²⁴ A wi tunmbyeele pe suu wo wa wi malaga gbonwotoro wi ni, maa le wi magala gbonwotoro wa yege ni, mee kari wi ni wa Zheruzalemu ca. A wi si ku, a pe suu le wa wi teleye pe fanga ki ni. A Zhuda tara woolo poro naa Zheruzalemu ca woolo pe ni fuun pe si Zhoziyasi wi kunwo pi gbele.

²⁵ Yennele yon senre yofa Zheremi wila kunwo yurugo ko Zhoziyasi wi kunwo pi na. Maga le le ko na, yurukoolo, nambala naa jele pe ni fuun pe para Zhoziyasi wi senre na wa pe kunwo yuuro ti ni fo ma pan ma gbom nala. Ki wogo ki pye kalege wa Izirayeli tara. Ki yuuro ti yen ma yonlogo wa kunwo yuuro sewe wi ni.

²⁶ Zhoziyasi wi kapyegele sanngala naa kagala ngele wi pye tagawa ni, ma yala nga ki yen ma yonlogo wa Yawe Yennele li lasiri sewe wi ni,

²⁷ wi kapyegele ke kongbanngala naa ke pungo wogolo, ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo konaa Zhuda tara wunlumbolo pe sewe wi ni.

36

*Zhuda tara wunlunana
Yowahazi wi sanga
(2 Wunlu 23.30-34)*

¹ Kona, a Zhuda tara woolo pe si Zhoziyasi wi pinambyo Yowahazi wi le maa tege wunluwo pi na wa wi to wi yonlo, wa Zheruzalemu ca.

² Yowahazi wila ta yele nafa ma yiri taanri, mee cen wunluwo pi na. Yenge taanri wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca.

³ Katugu Ezhipiti tara wunlunana Neko wila wi laga wa wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca, mee lambo wogo wa tara woolo pe na ma yo paa warifuwe culo waga taanri naa cenme tijere (3 400) konaa te culo nafa ma yiri ke kaan wi yeri.

⁴ Ko pungo na, a Ezhipiti tara wunlunana wi si Yowahazi wi nosepyo lenana Eliyakimu wi tege wunluwo pi na Zhuda tara naa Zheruzalemu ca woolo pe go na. A wi si Eliyakimu wi mege ki kannga naa yinri Yehoyakimu. A wunlunana Neko wi si Eliyakimu wi nosepyo lenana Yowahazi wi yigi ma kari wi ni wa Ezhipiti tara†.

*Zhuda tara wunlunana
Yehoyakimu wi sanga
(2 Wunlu 23.36-37)*

⁵ Yehoyakimu wila ta yele nafa ma yiri kangurugo mee cen wunluwo pi na. Yele ke ma yiri nangba wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Nga ki yen kapege Yawe Yennele, wi Yennele li yege na ko wila pye†. ⁶ Kona, a Babiloni ca wunlunana Nebukanezari wi si yiri ma saa to wi na malaga ni, maa yigi maa po tuguyenre yongowo ni, mee kari wi ni wa Babiloni ca†.

⁷ Nebukanezari wila kari fun Yawe Yennele li sherigo gbogo yaapire ta ni ma saa ti tege wa wi wunluwo go ki ni, wa Babiloni ca.

⁸ Yehoyakimu wi kapyegele sanngala, katijangara na wila pye konaa nga kila pye wi na, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo konaa Zhuda tara wunlumbolo pe sewe wi ni. A wi pinambyo Yehoyakini wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

† 35:25 35:25: Zhere 22.15-16 † 36:4 36:4: Zhere 22.11-12 † 36:5 36:5: 2 Wunlu 23.36-24.7; Zhere 22.18-19; 26.1-6; 35.1-19; 36 † 36:6 36:6: 2 Wunlu 24.1; Zhere 25.1-38; 36.1-32; 45.1-5; Dani 1.1-2

*Zhuda tara wunlunaja
Yehoyakini wi sanga
(2 Wunlu 24.8-17)*

⁹ Yehoyakini wila ta yele kolotaanri†, mee cen wunluwo pi na. Yenge taanri naa pilige ke wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yege na ko wila pye.

¹⁰ Ki yelapanna, a wunlunaja Nebukanezari wi si ti, a pe Yehoyakini wi le ma kari wi ni wa Babiloni ca, ma pinle Yawe Yennele li sherigo gbogo yarijende ti ni konaa wunlunaja wo naa wi legboolo pe yarijende ti ni.

*Sedesiya wi wunluwo sanga
(2 Wunlu 24.18-20; Zhere 52.1-3)*

¹¹ Sedesiya wila ta yele nafa ma yiri nungba, mee cen wunluwo pi na. Yele ke ma yiri nungba wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca†.

¹² Nga ki yen kapege Yawe Yennele, wi Yennele li yege na ko wila pye. Wi sila wi yee go sogo Yennele yon senre yofo Zheremi wi kan, wo na wila pye na para wi ni Yawe Yennele li mege na we.

¹³ Mbe taga wa ko na, wila yiri ma je yere wunlunaja Nebukanezari wi na. A wo si ti a wi wugu Yennele li mege ki na mbe pye sinje wi kan. Een fo, a wi si kaa je pew, maa yee pye nungbongbanla fo. Wii yenle mbe songoro mbe pan Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li korogo†.

¹⁴ Saraga wofenne teele pe ni fuun naa leele pe ni fuun paa koro na kambasinnde ti piin na kee yege, na katijangara nda fuun cengele sanngala kaa pye na piin ti piin. Yawe Yennele li sherigo gbogo nga laa pye kpoyi li yee kan wa Zheruzalemu ca, a pe sigi tege fyongo ni.

¹⁵ Yawe Yennele, pe teleye Yennele laa pitunmbolo torogo pe yeri ma pe yeri yerisaga legere na, katugu poro mbele li woolo pe yinriwe la pye li na, ma pinle li censaga ki ni.

¹⁶ Een fo paa pye na tege Yennele li pitunmbolo pe na, nali senyoro ti tifaga konaa na tege li yon senre yofenne pe na†, fo a Yawe Yennele li nangbanwa pi saa toro li woolo pe ni, yaraga kpe saa ya mboo sogo.

*Zhuda tara wunluwo pila ko
(2 Wunlu 25.1-21; Zhere 52.3b-11)*

¹⁷ Kona, a Yawe Yennele li si Kalide† tara fenne wunlunaja wi yirige maa wa Zhuda tara fenne pe na. A wi pe lefonmbolo pe gbo tokobi ni fo wa laga kpoyi ki ni. Wi sila lefonjo, nakoma sumboro, nakoma lelee nakoma yinzifire fo wa kpe yaga yinwege na†.

¹⁸ Nebukanezari wila Yennele li sherigo gbogo yaara, tugbooro to naa tumooro ti ni fuun ti le ma kari ti ni wa Babiloni tara, naa Yawe Yennele li sherigo gbogo yarijende ti ni konaa wunlunaja wo naa wi legboolo pe yarijende ti ni.

¹⁹ A Kalide tara fenne pe si Yennele li sherigo gbogo ki sogo konaa ma Zheruzalemu ca mbogo ki jan. Paa kason le wunluwo yinre ti ni fuun ti ni mari sogo konaa ma yaara songbanga woro ti ni fuun ti tongo†.

²⁰ Ko pyengolo, mbele paa sho tokobi wi kee, a Nebukanezari wi si pe koli ma kari pe ni wa Babiloni ca, ma saa pe pye wo naa wi pinambiile pe kulolo fo ma saa gbong sanga na Perisi tara fenne paa kaa wunluwo pi sho wi yeri wi na.

²¹ Ki pyelomo pi na ma, senre nda Yawe Yennele laa yo wa li yon senre yofo Zheremi wi yon, a ti siri yee yon fili. Wila yo fo: «Tara ti yaa koro waga fo sa gbong yele nafa taanri ma yiri ke, ti yaa wogo wagati na ni fo wi sa ko, ki wogowo wagati na wila toro pe sila ti yaga ti wogo we.»

*Sirusi wila konjo kan ma yo
Zhufuye pe songoro wa pe tara
(Esidi 1.1-3)*

²² Perisi tara wunlunaja Sirusi wi wunluwo pi yele kongbanna li ni, a Yawe Yennele li si jaterre jenne tirige yi kotogo na, jango Yawe Yennele laa senre nda le li yon senre yofo Zheremi wi yon, a wiri yo ti ta tiri yee yon fili. A Sirusi wi si ti, a pege senre nda ti yari yon ni konaa mari yonlogo sewe na wa wi wunluwo tara ti ni fuun ti ni, ma yo fo:

²³ «Pa Perisi tara wunlunaja Sirusi wi yo yeen fo: <Yawe Yennele, Yennele na wa naayeri, li tara na wunluwo pi ni fuun pi kan na yeri. Lilan pye ma yo mbe sa go kan li kan wa Zheruzalemu ca, wa Zhuda tara. Ye ni, yoro mbele fuun ye yen li woolo, ye songoro ye kari wa Zheruzalemu ca. Yawe Yennele li pye ye ni!> »

† 36:9 36:9: Nga ki yo fo: *Wila ta yele kolotaanri* wa Yennele senre sewe leele mbele pe yen Gireki senre ni pe ni, pege yonlogo wa ma yo fo: *Wila ta yele ke ma yiri kolotaanri*; ki yen ma yonlogo wa 2 Wunlu 24.8 laga ki ni.

† 36:10 36:10: Zhere 22.24-30; 24.1-10; 29.1-2; 37.1; Eze 17.13 † 36:11 36:11: Zhere 27.1-22; 28.1-17 † 36:13 36:13: Eze 17.15 † 36:16 36:16: Zhuda tara fenne paa Yennele yon senre yofo Zheremi wi yerewe senre ti tifaga, fo wila pe yeri kagala ngele wogo na, a ke kaa pan ma pe ta. † 36:17 36:17: Kalide tara to nungba to pe maa yinri Babiloni tara. † 36:17 36:17: Zhere 21.1-10; 34.1-5 † 36:19 36:19: 1 Wunlu 9.8

ESIDIRASI

SEWE

SEWE WI NAWA SENRE

Wa Kuroniki sewe shyen woo wi kosaga yeri, Zhufuye mbele paa koli ma kari pe ni kulowo wa Babiloni tara, ki yo wa fo Perisi tara wunlunana Sirusi wi yaa pe yaga pe songoro wa pe tara, mbe kono kan pe yeri pe sa Yennele li sherigo gbogo ki kan naa wa Zheruzalemu ca.

Esidirasi sewe wi konsaga kongbannga (1-6) ki songoro ma para ki senre ti na konaa Zhufuye paa songoro yege nga na maga yege yo. Ali maga ta kangbangala legere la Zhufuye pe ta, sherigo gbogo kila kan ma ko; ko la pye ye le cenme kangurugo naa ke ma yiri kangurugo (515) wolo li ni na Zhezu Kirisi wi fa se.

Sewe wi konsaga shyen wogo (7-10) ko yen na para nga kila kaa pye pungo na wunlunana Aritaserisesi wi wunluwo sanga wi ni ko na. Ki wunlunana wo wila Zhufuye saraga wofa wa yeri, na paa pye na yinri Esidirasi, maa pye fo: «Mi wunlunana, mi naa na yerifenne pe ni woon tun ma sa Zhuda tara to naa Zheruzalemu ca kala li wele, na kaa pye pe yen na tanri ma Yennele li lasiri wi na, wo na wi sewe wi yen ma kee, a maa jen we» (Esidi 7.14). Saraga wofenne legere la pinle ma kari Esidirasi wi ni wa Zheruzalemu ca. Ko la pye ye le cenme naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri kolotaanri (450) wolo li ni na Zhezu Kirisi wi fa se. Wila para leele pe na, katugu pe sila pye na tanri Yennele li lasiri wi na. Leele paa pe kapere ti jen mari yaga, a Esidirasi wi si Yennele yenri pe kan. Ki pye ma, a kono fonno si tege naa kagala ke yege womo pi na Yennele li wolo pe sogowa.

Esidirasi sewe wi senre sannda ti yen wa Nehemi sewe wi ni.

SEWE WI YEN MA KONLO YEGE NGA NA

Izirayeli woolo mbele paa yiri wa kulowo pi ni ma songoro Zorobabeli wi ni 1-6

Zhufuye pe songorokala ma yiri wa kulowo pi ni 1-2

Paa sherigo gbogo ki kan naa fonngo 3-6

Esidirasi wi kapyegele 7-10

Esidirasi wila songoro ma kari Zhufuye pe ni wa Zheruzalemu ca 7-8

Esidirasi wila ki yo maga ngban fo jeele mbele Zhufuye pe le cengele kele yege ni pe pe wa 9-10

IZIRAYELI WOULO MBELE PAA YIRI WA KULOWO PI NI MA SONGORO ZOROBABELI WI NI

1-6

*Sirusi wila kologo kan ma yo
pe sherigo gbogo ki kan naa
(2 Kuro 36.22-23)*

¹ Perisi tara wunlunana Sirusi wi wunluwo pi ye le kongbanna li ni, a Yawe Yennele li si jatare jenne tirige wa wi kotogo na, jango Yawe Yennele laa senre nda le wa li yon senre yofa Zheremi[†] wi yon, a wiri yo, ti ta tiri yee yon fili. A Sirusi wi si ti, a pege senre nda ti yari yon ni konaa mari yonlogo sewe na wa wunluwo tara ti ni fuun ti ni, ma yo fo:

² «Perisi tara wunlunana Sirusi pa wi yo yeen fo: «Yawe Yennele, Yennele na wa naayari, li tara na wunluwo pi ni fuun pi kan na yeri. Lilan pye ma yo mbe sa sherigo gbogo kan li kan wa Zheruzalemu ca, wa Zhuda tara[†].

³ Ye ni, yoro mbele fuun ye yen li woolo, ye songoro ye kari wa Zheruzalemu ca, wa Zhuda tara. Ye sa Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li sherigo gbogo ki kan naa. Lo li yen Yennele na li yen wa Zheruzalemu ca we. Ye Yennele li pye ye ni!

⁴ Izirayeli woolo mbele pe koro go na, pe yen ma cen laga o laga nga na, ki laga woolo pe daga mbe warifuwe, naa te, naa yarijende, naa yaayoro kan pe yeri, konaa mbe nayinme yarikanra kan pe yeri Yennele li sherigo gbogo ki kanwa wogo ki na, ko nga ki yen wa Zheruzalemu ca we.»

⁵ Ki pye ma, Zhuda cenle naa Benzame cenle seye teele, naa saraga wofenne konaa Levi setirige piile pe ni, poro mbele fuun Yennele laa ki jatare wi tirige wa pe koto ro na, pe si yiri mbe kari sa Yawe Yennele li go ki kan naa, ko nga ki yen wa Zheruzalemu ca.

⁶ Mbele fuun paa pye ma pe maga, pe si pe saga ma warifuwe yaara, naa te yaara, naa yarijende, naa yaayoro konaa yaara songbanga woro kan pe yeri, to la pye ti ye nayinme yarikanra sannda pyew to ni.

⁷ Yawe Yennele li go yaapire nda wunlunana Nebukanezari wila le wa Zheruzalemu ca ma saa ti tege wa wi yarisunngo gbogogo ki ni, a Perisi tara wunlunana Sirusi wi siri songoro pe na[†].

⁸ Perisi tara wunlunana Sirusi wila ki yo wi yarijende tegefo Mitiredati wi kan ma

[†] 1:1 1.1: Zhere 25.11; 29.10 [†] 1:2 1.2: Eza 44.28 [†] 1:7 1.7: 2 Wunlu 25.13-15; Dani 1.2; 5.2

yo wigi yaapire ti yirige, wiri jiri, wiri kan Zhuda tara to Sheshibazari wi yeri.

⁹ Ki yaapire ti yon ki nga: warifuwe tasaala waga kele (1 000), naa gbenjele nafa ma yiri kolojere†,

¹⁰ naa te wojengele nafa ma yiri ke, naa warifuwe wojengele ngele pe ma wa kee na ke cenme tijere naa ke (410) ni, konaa yaapire ta yegɛ ni waga kele (1 000)†.

¹¹ Te yaapire to naa warifuwe yaapire ti ni fuun tɪla pye waga kanjurugo naa cenme tijere (5 400). Sanga ɲa ni leele mbele paa koli paa yiri wa Babiloni tara ma songoro wa Zheruzalemu ca, a Sheshibazari wi si ti, a pɛ songoro ma kari ti ni fuun ti ni.

2

*Zhuda tara woolo mbele
paa songoro ma pan
wa pe tara paa pe jiri
(Nehe 7.6-72)*

¹ Zhuda tara woolo mbele Babiloni tara wunlunaɲa Nebukanezari wɪla koli ma kari pe ni wa Babiloni tara, poro mbele paa yiri wa kulowo pi ni ma songoro ma pan wa Zheruzalemu ca, wa Zhuda tara, pe ni fuun nungba nungba, a pɛ si saa cen wa pe cara, poro la wele yeɛn.

² Paa songoro ma pinle ma pan Zorobabeli ni, naa Zhouwe, naa Nehemi, naa Seraya, naa Ereelaya, naa Maridoshe, naa Bilishan, naa Misipari, naa Bigivayi, naa Erehumu konaa Baana ni, poro paa pye na pe yege sinni.

Izirayeli woolo nambala pe yon ko layi yeɛn:

³ Parewoshi setirige piile paa pye lere waga shyen naa cenme naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen (2 172).

⁴ Shefatiya setirige piile paa pye lere cenme taanri naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen (372).

⁵ Ara setirige piile paa pye lere cenme koloshyen naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri kanjurugo (775).

⁶ Pahati Mowabu setirige piile mbele paa pye Zhouwe naa Zhouwabu pe setirige piile paa pye lere waga shyen naa cenme kolotaanri naa ke ma yiri shyen (2 812).

⁷ Elamu setirige piile paa pye lere waga kele naa cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri tijere (1 254).

⁸ Zatu setirige piile paa pye lere cenme kolojere naa nafa shyen ma yiri kanjurugo (945).

⁹ Zakayi setirige piile paa pye lere cenme koloshyen naa nafa taanri (760).

¹⁰ Bani setirige piile paa pye lere cenme kogoloni naa nafa shyen ma yiri shyen (642).

¹¹ Bebayi setirige piile paa pye lere cenme kogoloni naa nafa ma yiri taanri (623).

¹² Azigadi setirige piile paa pye lere waga kele naa cenme shyen naa nafa ma yiri shyen (1 222).

¹³ Adonikamu setirige piile paa pye lere cenme kogoloni naa nafa taanri ma yiri kogoloni (666).

¹⁴ Bigivayi setirige piile paa pye lere waga shyen naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri kogoloni (2 056).

¹⁵ Adini setirige piile paa pye lere cenme tijere naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri tijere (454).

¹⁶ Ateri setirige piile mbele paa pye Ezekiyasi sege woolo paa pye lere nafa tijere ma yiri ke ma yiri kolotaanri.

¹⁷ Bezayi setirige piile paa pye lere cenme taanri naa nafa ma yiri taanri (323).

¹⁸ Yora setirige piile paa pye lere cenme naa ke ma yiri shyen (112).

¹⁹ Hashumu setirige piile paa pye lere cenme shyen naa nafa ma yiri taanri (223).

²⁰ Gibari setirige piile paa pye lere nafa tijere ma yiri ke ma yiri kanjurugo.

²¹ Betileemu ca fenne paa pye lere cenme naa nafa ma yiri taanri (123).

²² Netofa ca fenne paa pye lere nafa shyen ma yiri ke ma yiri kogoloni.

²³ Anatoti ca fenne paa pye lere cenme naa nafa ma yiri kolotaanri (128).

²⁴ Azimaveti ca fenne paa pye lere nafa shyen ma yiri shyen.

²⁵ Kiriyati Arimu ca fenne, naa Kefira ca fenne konaa Beeroti ca fenne paa pye lere cenme koloshyen naa nafa shyen ma yiri taanri (743).

²⁶ Arama ca naa Geba ca fenne paa pye lere cenme kogoloni naa nafa ma yiri nungba (621).

²⁷ Mikimashi ca fenne paa pye lere cenme naa nafa ma yiri shyen (122).

²⁸ Beteli ca naa Ayi ca fenne paa pye lere cenme shyen naa nafa ma yiri taanri (223).

²⁹ Nebo ca fenne paa pye lere nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen.

³⁰ Magibishi setirige piile paa pye lere cenme naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri kogoloni (156).

³¹ Elamu sanɲa wi setirige piile paa pye lere waga kele naa cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri tijere (1 254).

† 1:9 1.9: ɲga ki yo fo: *Gbenjele nafa ma yiri kolojere*, ki senre ti woro ma filige Eburuye senre ti ni. † 1:10 1.10: ɲga ki yo fo: *Warifuwe wojengele ngele pe ma wa kee na ke cenme tijere naa ke (410) ni*, ki senre ti woro ma filige Eburuye senre ti ni.

³² Harimu setirige piile paa pye lere cenme taanri naa nafa (320).

³³ Lodi ca fenne, naa Hadidi ca fenne konaa Ono ca fenne paa pye lere cenme koloshyen naa nafa ma yiri kangurugo (725).

³⁴ Zheriko ca fenne paa pye lere cenme taanri naa nafa shyen ma yiri kangurugo (345).

³⁵ Senaa ca fenne paa pye lere waga taanri naa cenme kogoloni naa nafa ma yiri ke (3 630).

³⁶ Saraga wofenne poro na, Yedaya setirige piile mbele paa pye Zhouwe wi go woolo paa pye lere cenme kolojere naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri taanri (973).

³⁷ Imeri setirige piile paa pye lere waga keke naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen (1 052).

³⁸ Pashuri setirige piile paa pye lere waga keke naa cenme shyen naa nafa shyen ma yiri koloshyen (1 247).

³⁹ Harimu setirige piile paa pye lere waga keke naa ke ma yiri koloshyen (1 017).

⁴⁰ Levi setirige piile poro na, Zhouwe naa Kadimiyeli pe setirige piile wele, poro mbele paa pye Hodaviya sege woolo paa pye lere nafa taanri ma yiri ke ma yiri tijere.

⁴¹ Yurukoolo poro na, Asafu setirige piile wele, paa pye lere cenme naa nafa ma yiri kolotaanri (128).

⁴² Yeyongo korosifenne pe setirige piile poro na, Shalumu setirige piile, naa Ateri setirige piile, naa Talimo setirige piile, naa Akubu setirige piile, naa Hatita setirige piile, konaa Shobayi setirige piile pe ni, pe ni fuun paa pye lere cenme naa nafa ma yiri ke ma yiri kolojere (139).

⁴³ Netiniyenye[†] mbele paa pye tunmbyeele wa sherigo gbogo ki ni poro paa pye Ziha setirige piile wele, naa Hasufa setirige piile, naa Tabawoti setirige piile,

⁴⁴ naa Kerosi setirige piile, naa Siyaha setirige piile, naa Padon setirige piile,

⁴⁵ naa Lebana setirige piile, naa Hagaba setirige piile, naa Akubu setirige piile,

⁴⁶ naa Hagabu setirige piile, naa Shami-layi setirige piile, naa Hana setirige piile,

⁴⁷ naa Gideli setirige piile, naa Gahari setirige piile, naa Erewaya setirige piile,

⁴⁸ naa Ezezen setirige piile, naa Nekoda setirige piile, naa Gazamu setirige piile,

⁴⁹ naa Uza setirige piile, naa Paseya setirige piile, naa Besayi setirige piile,

⁵⁰ naa Asina setirige piile, naa Mewu-nimu setirige piile, naa Nefusimu setirige piile,

⁵¹ naa Bakibuki setirige piile, naa Hakufa setirige piile, naa Harihuri setirige piile,

⁵² naa Baziluti setirige piile, naa Mehida setirige piile, naa Harisha setirige piile,

⁵³ naa Barikosi setirige piile, naa Sisera setirige piile, naa Tama setirige piile,

⁵⁴ naa Neziya setirige piile konaa Hatifa setirige piile.

⁵⁵ Salomo[†] tunmbyeele pe setirige piile poro la pye Sotayi setirige piile wele, naa Sofereti setirige piile, naa Peruda setirige piile,

⁵⁶ naa Yaala setirige piile, naa Darikon setirige piile, naa Gideli setirige piile,

⁵⁷ naa Shefatiya setirige piile, naa Hatili setirige piile, naa Pokereti Hazebayimu setirige piile konaa Ami setirige piile.

⁵⁸ Netiniyenye poro naa Salomo tunmbyeele pe ni, pe ni fuun paa pye lere cenme taanri naa nafa tijere ma yiri ke ma yiri shyen (392).

⁵⁹ Leele mbele paa yiri wa Teli Mela ca, naa Teli Harisha ca, naa Kerubu Adan ca konaa wa Imeri ca ma songoro ma pan, pe sila ya mbe pe seye, naa pe cengele ke jen mbe wali ke na, mbege naga fo pe yen Izirayeli woolo poro pele, poro la wele yeen:

⁶⁰ Delaya setirige piile, naa Tobiya setirige piile, konaa Nekoda setirige piile; paa pye lere cenme kogoloni naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen (652).

⁶¹ Saraga wofenne pe ni, mbele paa pye ki cenlomo nungha pi na, poro la pye Hobaya setirige piile wele, naa Hakosi setirige piile, naa Barizilayi[†] setirige piile. Ko Barizilayi wo la Galaadi tara fenne naja Barizilayi wi sumborombyo pori wi jo, a pe sigi mege ki taga wi na.

⁶² Paa pe mere ti lagaja wa pe teleye setirige sewe wi ni, een fo pe sila ti yan. A pe nee pe jate leele mbele pe yen fyongo ni, a pe pe wo saraga wogotunngo ki ni.

⁶³ A gboforoneri wi si pe paa pye yaara kaa yaara nda ti yen ma tege ti ye pew Yennele kan[†] ti kaa, fo saraga wofa wa mbe ka sa Yennele li yewe yaara nda pe yinni Urimu naa Tumimu[†] ti ni pe wogo na.

⁶⁴ Leele pe gbogolomo pi ni fuun pi yon kila pye lere waga nafa shyen ma yiri

[†] 2:43 2:43: *Netiniyenye*: Poro paa pye na tonmo kori konaa na kanngire jaa na paan ti ni wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni. Paa pye kulolo ma yiri cengele keke yege ni. [†] 2:55 2:55: Nehe 7.57,60; 11.3 [†] 2:61 2:61: 2 Sami 17.27; 19.32-35 [†] 2:63 2:63: Levi 6.22; 7.1; Nombu 27.21 [†] 2:63 2:63: Urimu naa Tumimu tila pye yaara shyen ta, nda wee jen nala. Kana kanngagala la wele nakoma yaanngumbigile. Paa ti tege na we Fo wi yewe ke ni, mbe ta mbaa wi nawa kagala ke jenni. Ye wele wa (Nombu 27.21; Nehe 7.65) lara ti ni!

shyen naa cenme taanri naa nafa taanri (42 360).

⁶⁵ Pe kulonambala naa pe kulojaala pe sila poro jiri mbe pe taga wa, poro la pye lere waga koloshyen naa cenme taanri naa nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen (7 337). Nambala yurukoolo naa jeele yurukoolo cenme shyen (200) la pye pe ni.

⁶⁶ Pe shonye paa pye cenme koloshyen naa nafa ma yiri ke ma yiri kogoloni (736). Pe sofilele worosoye paa pye cenme shyen naa nafa shyen ma yiri kanjurugo (245).

⁶⁷ Pe yongomeye paa pye cenme tijere naa nafa ma yiri ke ma yiri kanjurugo (435). Pe sofilele paa pye waga kogoloni naa cenme koloshyen naa nafa (6 720).

⁶⁸ Naa paa kaa saa gbon wa Yawe Yennele li go ki na wa Zheruzalemu ca, a seye teele pe legere si nayinme yarikanra kan Yennele li yeri sherigo gbogo ki wogo na, jango pege kan naa wa ki titelege ki ni.

⁶⁹ Paa te pyo waga nafa taanri ma yiri nungba (61 000) kan tunndo ti mege ni, naa warifuwe pyo waga kanjurugo (5 000) ni, konaa saraga womo tunngo yariporo cenme ni, ma yala pe mbaa ya kan yege nga na ki ni.

⁷⁰ A saraga wofenne, naa Levi setirige piile, naa tara woolo sanmbala pele ni, naa yurukoolo, naa yeyongo korosifenne, konaa Netiniyenye pe ni pe si saa cen wa pe cara ti ni. A Izirayeli woolo pe ni fuun pe saa cen wa pe cara ti ni.

3

Paa saraga wosaga ki kan naa konaa ma sherege ki le naa naga piin

¹ Naa yele li yenge koloshyen† wogo kila kaa pan ma gbon, Izirayeli woolo paa pye ma cen wa pe cara ti ni. Kona, a leele pe si pe yee gbogolo wa Zheruzalemu ca ma yon wa nungba.

² Kona Yozadaki pinambyo Zhozuwe wo naa wi sefenne pe ni, poro mbele paa pye saraga wofenne wele, naa Sheyalitiyeli pinambyo Zorobabeli† wo naa wi sefenne pe ni, pe si yiri ma Izirayeli woolo Yennele li saraga wosaga ki kan mbaa saara sogoworo woo wa ki na, paa yege nga na ki yen ma yonlogo wa Yennele lere Moyisi wi lasiri wi ni we†.

³ Ali mbege ta paa pye na fye ki tara woolo pe yege, paa saraga wosaga ki kan wa ki titelege ki ni. A pe si saara sogoworo wo wa ki na Yawe Yennele li kan, pinliwe

saara sogoworo to naa yonlokogo saara sogoworo ti ni.

⁴ Kona, a pe si Gbataala nogo feti wi pye paa yege nga na ki yen ma yonlogo we, mee pilige pyew saara sogoworo ti wo ma yala yon nga ki tege mbaa woo pilige pyew ki ni†.

⁵ Ko pungo na, a pe nee pilige pyew saraga sogoworo ki woo, naa yevonndo saara sogoworo ti ni, naa sheripiliye yan yi tege yi ye Yawe Yennele li kan yi saara ti ni, konaa nayinme yarikanra nda lere na fuun la pye na paan na kaan Yawe Yennele li yeri ti ni†.

⁶ Mbege le yele li yenge koloshyen wogo ki pilige kongbannga ki na, a pe sigi le na saara sogoworo ti woo Yawe Yennele li yeri, ma sigi ta pe fa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki nogo le ghen.

⁷ A pe si penjara kan sinndeere tefenne konaa tire tefenne pe yeri, ma yarilire, naa yaara nda pe maa woo konaa sinme torogo Sidon ca fenne pe kan konaa Tiri ca fenne pe kan, jango pe pan Liban tara sediri tire ta ni kogoje wi na fo wa Zhafa ca, mbe yala Perisi tara wunlunana Sirusi wila senre nda yo pe kan ti ni.

⁸ Naa paa ka saa gbon wa Yennele li go ki na wa Zheruzalemu ca, ki yele shyen wolo li yenge shyen wogo ki na, Sheyalitiyeli pinambyo Zorobabeli, naa Yozadaki pinambyo Zhozuwe, konaa pe sefenne sanmbala pe ni, naa saraga wofenne, naa Levi setirige piile pe ni konaa mbele fuun paa yiri wa kulowo pi ni ma pan wa Zheruzalemu ca, a pe sigi le na tunngo ki piin, ma Levi setirige piile pe tegetege, maga le mbele pe ta yele nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni, paa Yawe Yennele li go ki kanwa kagala ke yege woo.

⁹ Zhozuwe, naa wi pinambiile pe ni konaa wi sefenne pe ni, naa Kadimiyeli konaa wi pinambiile pe ni, poro mbele paa pye Zhuda cenle woolo wele, naa Henadadi pinambiile poro naa pe pinambiile pe ni konaa pe sefenne mbele Levi setirige piile pe ni, pe si fuun pe si pe yee gbegede ja mbaa mbele paa pye na tunngo piin wa Yawe Yennele li go ki ni pe korosi.

¹⁰ Naa tunmbyeele paa kaa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki nogo le sanga na ni, a pe si saraga wofenne pe yerege wa ki laga ki ni pe mbaanra ti ni pe kee. Pe saraga wogo yariporo tila pye pe na. Levi setirige piile mbele paa pye Asafu wi setirige piile, paa pye ma yere wa fun

† **3:1 3.1:** Kila pye yele li yenge koloshyen wogo ki ma saa to ma yala sepitamburu yenge naa okitoburu yenge ko ni. Sherege fetiye la pye na piin ki yenge sanga wi ni (Levi 23.23-43). † **3:2 3.2:** Zorobabeli wila pye wunlunana Davidi wi setirige pyo (Mati 1.12-13; Luki 3.27). † **3:2 3.2:** Eki 27.1 † **3:4 3.4:** Eki 23.16; Nombu 29.12-38 † **3:5 3.5:** Nombu 28.11-29.39 † **3:10 3.10:** 1 Sami 18.6; 2 Sami 6.5; 1 Kuro 13.8; 15.16; 16.5; 25.1.6; 2 Kuro 5.12; 29.25; Nehe 12.27; Yuuro 150.5

tuguyenre weere† ni, jango mbaa Yawe Yennele li sonni mbe yala kondegele na Izirayeli tara wunlunana Davidi wila tege li ni†.

11 Paa pye na yuuro koo nari shoo pe yee yon na, na Yawe Yennele li sonni, nali shari na yuun fo:

«Katugu li yen jenne,

Li kagbaraga ki yaa koro Izirayeli woolo pe ni fo sanga pyew.»

A leele pe ni fuun pe nee jorogi ngbanga yogorimo ni na Yawe Yennele li sonni, katugu paa pye nali sherigo gbogo ki ngo nii†.

12 Een fo saraga wofenne, naa Levi setirige piile, naa seye teele mbele paa pye pe ni lelengbaara, poro mbele paa sherigo gbogo kongbannga ki yan, a poro nee gbele ngbanga sanga na ni paa pye na go ki ngo ki nii naa fonggo pe yege na we. Ma si yala lelegere la pye na jorogi ngbanga nayinme ni,

13 fo lere saa ya mbe yogorimo tinme naa gbeere tinme pi jen mboo wo pi yee ni, ma jen leele paa pye na jorogi ngbanga, fo a paa ki tinme pi nuru lege.

4

Zhufuye pe juguye paa yiri ma je ma yo pe sherigo gbogo ki kanga ki yerege

1 Kona, Zhuda cenle woolo naa Benzham cenle woolo pe juguye, a pe sigi logo ma yo mbele paa koli ma kari wa kulowo pi ni pe pan na sherigo gbogo kanni Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li kan.

2 Ki pye ma, a pe si pan Zorobabeli naa seye teele pe korogo, mee pe pye fo: «Waa jaa mbe ye saga sherigo gbogo ki kanga ki na. Ma jen woro fun, ye Yennele lo we maa yenri paa yege nga na ye maa ki piin we. We maa saara woo li yeri maga le wa Asiri tara wunlunana Azari Hadon wi wagati wi na, wo na wila pan we ni lagame we†.»

3 Een fo, a Zorobabeli, naa Zhouwe konaa Izirayeli tara seye teele pe ni, pe si pe yon sogo ma yo fo: «Kii daga woro naa yoro we pinle we we Yennele li go ki kan; woro ce we yaa ki kan Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li kan, paa yege

nga na Perisi tara wunlunana Sirusi wigi yo maga ngban we ni we.»

4 Kona, a ki tara woolo pe si Zhuda tara woolo pe wire ti fanla pe na, ma pe figiri pe ta pe go ki kanga ki yerege.

5 A pe si yerifenne pele le sara na, jango pe go ki kanga ki yerege. A pe ya maga pye ma Perisi tara wunlunana Sirusi wi wagati wi ni fuun wi na, fo ma saa gbong Perisi tara wunlunana Dariyusi wi wagati wi na.

6 Wunlunana Serisesi† wi wagati wi na, wi wunluwo pi lesaga, a pe si sewe wa yonlogo ma Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca fenne pe le kee.

7 Ko pungo na, Aritaserisesi† wi wunluwo wagati wi ni, a Bishilamu, naa Mitiredati, naa Tabeyeli konaa pe pinleyeenle sanmbala pe ni pe si sewe wa pye maa torogo Perisi tara wunlunana Aritaserisesi wi kan. Ki sewe paa wi yonlogo Aramuye senre yonlogolomo na, Aramuye senre ni.

8 Tara ti gboforoneri Erehumu wo naa sewe yonlogof Shimishayi wi ni, poro paa ki sewe na wi pye maa torogo wunlunana Aritaserisesi wi kan Zheruzalemu ca ki mege ni, ma yo fo:

9 «Sewe pyefenne poro wele tara ti gboforoneri Erehumu, naa sewe yonlogof Shimishayi, naa pe pinleyeenle sanmbala mbele pe yiri wa Den ca, naa Afarisataki cenle woolo, naa Taripeli cenle woolo, naa Afarasi cenle woolo, naa Ereki ca fenne, naa Babiloni tara fenne, naa Suzi ca fenne, naa Deha cenle woolo, naa Elamu tara fenne,

10 naa cengele sanngala ke ni, koro ngele Osinapari na wi yen meggbogfo naa fannga fo wila pan ke ni ma pan ma ke tege wa Samari ca konaa lara ta yege ni, wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga kee yeri we.»

11 Sewe na paa yonlogo ma torogo wunlunana Aritaserisesi wi kan wi nawa senre to lari yeen: «Ma tunmbyeele wele, poro mbele ma woolo mbele pe yen ma cen wa gbaan wi kee nga na, pson shari.

12 Wunlunana, ki jen ma yo fo Zhufuye mbele pe yiri wa ma yeri, pe gbong laga we na laga Zheruzalemu ca. Pe yen na ki ca pege nga ki yiri ma je ki kanni naa fonggo. Pe yen na mbogo nga ki yen maga maga ki kanni† naa fonggo, naga ngo nga kila le ki gbegele.

† 3:10 3:10: 1 Kuro 25.1 † 3:11 3:11: 1 Kuro 16.34; 2 Kuro 5.13; 17.3; Yuuro 100.5; 106.1; 107.1; 118.1; 136.1; Zhere 33.11 † 4:2 4:2: 2 Wunlu 17.24-41 † 4:6 4:6: Wunlunana Aritaserisesi wo nungba wo paa pye na yinri Serisesi; Aritaserisesi mege ko yen Eburuye senre ni. Serisesi mege ko yen Gireki senre ni. Ki yaa pye ndee Aritaserisesi wo wila pye wunlunana Seriseri Kongbannga we. Ki yen ndee wo wila pye Perisi tara ti wunlunana maga le yele cenme tijere naa nafa tijere ma kogoloni (486) wolo li na ma saa gbong yele cenme tijere naa nafa taanri na yiri tijere (464) wolo li na, na Zhezu wi fa se (Esite 1.1). † 4:7 4:7: Aritaserisesi wila pye Perisi tara ti wunlunana maga le yele cenme tijere naa nafa taanri na yiri tijere (464) wolo li na ma saa gbong yele cenme tijere naa nafa ma yiri tijere (424) wolo li na, na Zhezu Kiri si wi fa se. † 4:12 4:12: Eza 58.12-14

¹³ Wunlunana, ki jen ma yo fo na ki ca nga ki ka kan naa fonngo, na ki mbogo kiga kan mbe yirige, pe saa lambo wi sara, mbaa nizara wi woo konaa mbaa tara konlo konsaga penjara ti sara wunlunana wi yeri. Ki kosaga ki yaa pye kala na wunlunana wi yaa to li ni.

¹⁴ Ki kala na, maga we yen na tunngo piin ma kan konaa a wege yan fo ki woro yalaga poon tifaga wunlunana, ki pye ma, we yen na ki kagala ke torogi ma kan wunlunana, ma ta ma ke jen,

¹⁵ jango ma ti pege lagaja wa ma teleye pe nandowo kagala sewe wi ni, ma yaa ki yan wa wi ni mbege jen fo ki ca nga ki yen ca nga ki maa yinrigi na jege, fo kila pye na wunlumbolo poro naa tara ti kindaye kagala ke jogo. Maga le wa wagati na wi toro faa wi ni, ki ca woolo pe maa yinrigi na jege suyi. Ko ki ti ki ca nga paa ki ya.

¹⁶ We yen naga yuun wunlunana ma kan fo na ki ca nga ki ka kan naa fonngo, mbogo nga kigi maga na ki ka kan mbe yiri, kona ma se tasaga ta naa wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga kee yeri.»

*Yon sogomo senre nda
wunlunana Aritaserisesi wila yo*

¹⁷ Kona, a wunlunana wi sigi yon sogomo senre nda ti yonlogo mari torogo tara ti gboforoneri Erehumu wi kan, naa sewe yonlogofo Shimishayi konaa pe pinleyeenle mbele paa pye ma cen wa Samari ca pe kan konaa lara ta yege ni wa gbaan wi yonlo tosaga kee yeri, ma yo fo: «Mi ye shari.

¹⁸ Sewe na ye torogo we kan poo kara na kan maa filige.

¹⁹ Mi kono kan ma yo pege lagaja; a pege yan fo maga le wa faa, ki ca nga ki maa yinrigi na jege wunlumbolo pe na, fo ki maa yinrigi na jege na malaga yinrigi sanga pyew.

²⁰ Wunlumbolo fannga fenne la yiri wa Zheruzalemu ca, mbele paa cen tegere ti na tara nda fuun ti yen wa gbaan wi pungo na wa yonlo tosaga kee yeri ti go na. Paa pye na lambo wi sara pe yeri, na nizara wi woo pe yeri konaa na tara konlo konsaga penjara ti sara pe yeri.

²¹ Ki kala na, yege kono kan fo ki leele pe pe tunndo ti yerege, jango ki ca ki ka kan naa, fo mbe ka saga kono kan pe yeri.

²² Ye ye yee yingiwe jen, yaga ka yaraga ka pye sambalawa ni wa ki kala na li ni, jango kapege naa jogowo ka ka wunlumbolo pe ta.»

²³ Naa paa kaa wunlunana Aritaserisesi wi sewe wi kara Erehumu, naa sewe yonlogofo Shimishayi naa pe pinleyeenle pe yege na, a pe si kari fyelege na wa Zhufuye pe yeri wa Zheruzalemu ca, ma saa pe ngbanga ma pe tunndo ti yerege ngbanga konaa fannga na.

²⁴ Kona, a Yennele li go tunngo ki si yere wa Zheruzalemu ca. Kila yere fo ma saa gbön Perisi tara wunlunana Dariyusi wi wunluwo pi yeke shyen wolo li na.

5

*Paa ki le na Yennele li
sherigo gbogo ki kanni
naa fonngo*

¹ Pilige ka, Yennele yon senre yofa Azhe wo naa Yennele yon senre yofa Zakari na wila pye Ido wi pishyenwoo pe si Yennele li yon senre yo Zhufuye mbele paa pye ma cen wa Zhuda tara konaa wa Zheruzalemu ca pe kan Izirayeli woolo Yennele li mege ni†.

² Ki pye ma, a Sheyalitiyeli pinambyo Zorobabeli naa Yozadaki pinambyo Zhozuwe† wi ni pe si yiri ma to Yennele li sherigo gbogo ki na naga kanni naa wa Zheruzalemu. Yennele li yon senre yofenne paa pye wa pe ni na pe sari.

³ Ki wagati nunnga wi ni, tara nda tila pye wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga kee yeri, Tatinayi na wila pye ti janmaratigi wo naa Shetari Bozinayi konaa pe pinleyeenle pe ni pe si pan wa Zhufuye pe korogo, mee pe yewe ma yo fo: «Ambo wi kono kan ye yeri yege go nga ki kan naa konaa mbege mboro nda ti kan mberi yirige?»

⁴ A pe si yewe naa ma yo fo: «Mbele pe yen naga go nga ki kanni, pe maa pe yinri mele?»

⁵ Een fo Yennele laa pye na Zhufuye lelele pe korosi na pe sari. Pe sila pe yege kon mbe pe tunngo ki yerege sanni pe sa keli pe sewe torogo wa Dariyusi wi yeri ki wogo na, wo mbe pe yon sogo ki kala li na.

⁶ Kona tara nda tila pye wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga kee yeri ti janmaratigi Tatinayi, naa Shetari Bozinayi, konaa pe pinleyeenle pe ni, poro mbele paa pye tara nda tila pye wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga kee yeri ti teele, paa sewe na pye ma torogo wunlunana Dariyusi wi kan, wowi na yeen.

⁷ Pa paa sewe wi torogo wi kan yeen ma yo fo:

«Wunlunana Dariyusi, yeyinnge jenge mbe pye ma wogo!

† 5:1 5.1: Ki Yennele yon senre yofenne shyen paa para Zhuda tara woolo pe ni ma pe kotogo ki kan pe na, ma yo pe songoro pege le paa sherigo gbogo ki kanni naa. † 5:2 5.2: Azhe 1.12; Zaka 3.4; 4.6-9

8 «Waa jaa wunlunana maga jen fo waa
kari wa Zhuda kindo wi ni, ma saa gbɔn
fo wa Yenɛle ngbogo ki sherigo gbogo ki
na. Pe yen naga kanni sinndeere nda pɛ
te ta ni, na tire ti tari mboro ti na mako[†].
Tunngo na yen na piin tiyongo, ki nɛɛ kee
yege pe keɛ.

⁹ Kì pye ma, a wè si lelele pe yewe, ma para pe ni ma yo fò: <Ambo wi kono kan ye yeri ma yo yege go nga ki kan naa konaa yege mboro ti gbegele yeri yirige?>

¹⁰ A wè si pe yewe fun pe mɛrɛ ti ni,
jango mbe mbele pe yɛn teele pe mɛrɛ ti
yɔnlɔgo mberi torogo ma kan mbe pe naga
ma na.

¹¹ «Ki leele pè we yon sogo senre nda ni tori nda yeen. Paa yo fo: «Yennele na wa naayeri konaa laga ta: ti na, we yen lo tunmbyeele. Sherigo nga kila kan faa ko we yen na kanni naa. Ki yegele legere yon ka tin, Izirayeli tara wunlunaŋa gbɔɔ wà laga kan maga koʼ.

¹² Eɛn fɔ, a we teleye pɛ si kaa Yennɛle na wa naayeri li nawa pi ngban, a li si pe le Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi keɛ, wo ɲa wila pye Kalide tara fenne woo. A wo sigi sherigo gbɔgɔ ɲa ki jan, mɛɛ leele pe koli ma kari pe ni kulowo wa Babiloni tara'.

¹³ Konaa ki ni fuun, Babiloni tara wunlunaja Sirusi wi wunluwo pi yele kongbanna li ni, a wi si kono kan ma yo pe Yenŋele li sherigo gbogo nga ki kan naa.

14 Wunlunana Nebukanezari wila te
yaapire naa warifuwe yaapire nda le ma
yiri ti ni wa sherigo gbogo ki ni, wa
Zheruzalemu ca ma saa ti tege wa Babiloni
ca sherigo gbogo ki ni, wunlunana Sirusi
wila ti le ma yiri ti ni yere wa ki sherigo
gbogo ki ni, mari le Sheshibazari wa kee,
wo na wila tege wi pye tara ti janmaratigi.

¹⁵ A wì sigi yo wì kan ma yo wigi yaapire
ti lè wì kari wì sari tège wa Yennèlè li
sherigo gbogò ki ni wa Zheruzalemu ca, ma
nuru ma yo fò pe sherigo gbogò ki kan wa
ki titelege ki ni.

¹⁶ Ki pye ma, a Sheshibazari wi si pan
laga, ma pan ma Yennele li sherigo gbogo
ki nogo le laga Zheruzalemu ca. Maga le
wa ko wagati wo na fo ma pan ma gbon
nala, ki sherigo gbogo nga ki yen na kanni,
ki fa ko gben.>

¹⁷ «Koni, wunlunarja na maga ki yan ki yen ma yon, ma ti pege saga ja wunluwo kapyegele saweale pe ni wa Babiloni ca, jango mbege jen na kaa pye wunlunarja Sirusi wila ki konu kan ma yo pe Yennele li sherigo gbogo nga ki kan laga

Zheruzalemu ca. Ko pungo na, wunlunaja, moo nandanwa kala li yo we kan wa ki kala na li ni.»

6

Wunlunaŋa Dariyusi

wìla yɔn sogomɔ sɛnrɛ nda yɔ

¹ Kona, a wunlunanja Dariyusi wi si kono kan ma yo pe wunluwo kapyegele sewwele pe saga ja wa sewwele tegesaga ki ni, wa laga nga paa pye na yarijende ti teri, wa Babiloni ca.

² A pè si saa selege sewe ña pe ma migi
wa yan wa Medi kinda wi ni, wa cagbogo
Akibatani ki ni. Ki nandowo senre nda to
tila pye ma yonlogo wa wi ni ma yo fo:

³ «Wunlunana Sirusi wi wunluwo pi yele
kongbanna li ni, a wi si kono kan Yenjele
li sherigo gbogo nga wa Zheruzalemu ca
ki wogo na ma yo fo: «Ki daga pe sherigo
gbogo ki kan naa fonngo, ki pye laga nga
pe yaa la saara woo wa. Ki ngo pege le ki
liri. Ki yagawa pi yaa pye metere nafa ma
yiri ke. Ki gbeme pi yaa pye metere nafa
ma yiri ke.

⁴ Pe yaa sinndεεε nda pε tε ti koloyo taanri pye ki na, naa tire nda pε walagi ti kologo nungba ni*. Penjara nda ti yaa tεge mbege kan, pa ti yaa yiri wa wunlunana wi go penjara ti ni.

⁵ Mbe taga wa ko na, Yennjele li sherigo gbogo ki te yaapire naa warifuwe yaapire nda Nebukanezari wila le ma yiri ti ni wa sherigo gbogo ki ni wa Zheruzalemu ca ma kari ti ni wa Babiloni ca, ti daga mbe songoro sa tege wa sherigo gbogo ki ni, wa tegeesaga nga tila pye we, wa Zheruzalemu ca. Peri tege wa Yennjele li sherigo gbogo ki ni.>

6 ⁶ «Een koni, mboro Tatinayi, mboro na ma yen tara nda wa Efirati gbaan wi yonlo tosga kee yeri ti janmaratigi, naa Shetari Bozinayi konaa ye pinleyeenle pe ni, yoro mbele ye yen tara nda wa Efirati gbaan wi yonlo tosga kee yeri ti teele wele, ye kee wo ki kala li ni.

⁷ Ye Yenhele li go ki kanga tunngo ki yaga kila piin kila kee yege. Zhufuye janmaratigi wo naa pe lelele pe ni pe sherigo gbogo ki kan wa ki titelege ki ni.

⁸ Kono na mi yen na kaan ye yeri nga
ye yaa pye mbe Zhufuye lelele pe saga
sherigo gbogo ki kanga wogo ki na, loli na
fo: Ki leele, penjara nda ti yaa pe kala li
yon, ti daga mbaa woo wa wunlunaga wi
yarijende ti ni mbaa kaan pe yeri suyi, to
nda ti maa taa wa nizara nga pe maa shoo
tara nda wa Efirati gbaan wi yonlo tosaaga
kee yeri ti woolo pe yeri we.

† **5:8 5:8:** 1 Wunlu 6.14-18,36; 7.12 † **5:11 5:11:** 1 Wunlu 6 † **5:12 5:12:** 2 Wunlu 25.8-12; 2 Kuro 36.17-20; Zhere
52.12-16 † **6:4 6:4:** 1 Wunlu 6.36

⁹ Pe jorowo yen yaraga o yaraga na mbege pye saraga sogowogo Yennele na wa naayeri li yeri, yaa ki kaan pe yeri pilige pyew, ki ka ka pye sambalawa ni, mbe yala Zheruzalemu ca saraga wofenne pe senyoro ti ni, to ti yen napene yirifonmbolo, naa simbapene, naa simbapene yirifonmbolo, naa yarilire nda pe yinri furoma, naa ko naa duven konaa sinme ni;

¹⁰ jango paa nuwo taan saara woo Yennele na wa naayeri li yeri konaa paa Yennele li yenri wunlunana wo naa wi pinambiile pe kan pe yinwege ta.

¹¹ Ki senre nda, lere o lere kari ke, mila ki konoo na li kaan wi wogo na fo: Pe tige ka tile pe wo wa wi go ki ni, pege numaga ki filige, pege kan poo nori wa ki na. Poo go ki pye kayege.

¹² Wunluwo o wunluwo, naa cenle o cenle li mbe kee yirige mbe yo li yaa ki senre nda ti kannga mbe Yennele li sherigo gbogo nga wa Zheruzalemu ca ki jan, ko nga Yennele li yen nali yee nari wa ki ni we, Yennele li ki fenne pe tongo. Mi Dariyusi, muwi migi konoo na li kan. Peli senre ti tanga ti kologo ki na ce.»

¹³ Ki pye ma, tara nda wa Efirati gbaan wi yonlo tosaaga kee yeri ti jan-maratigi Tatinayi, naa Shetari Bozinayi konaa pe pinleye enle pe ni, pe si wunlunana Dariyusi wi senyoro ti tanga ti kologo ki na ce, to nda wila torogo pe kan we.

*Paa sherigo gbogo ki kan
maga ko konaa
maga yon yeenge feti wi pye*

¹⁴ Kona, a Zhufuye lelele pe nee sherigo gbogo ki kanni na kee ki ni yege, a tunngo ki saa pye ma yon, ma yala Yennele yon senre yofa Azhe wo naa Ido pinambyo Zakari pe Yennele yon senyoro ti ni. A pe go ki kan maga ko ma yala konoo na Izirayeli woolo Yennele laa kan li ni, konaa ma yala konoo na Sirusi, naa Dariyusi konaa Perisi tara wunlunana Aritaserisesi wi ni paa kan li ni.

¹⁵ Go ki kanga kila ko Adari† yenge ki pilige taanri wogo ko ni, wunlunana Dariyusi wi wunluwo pi yele kogoloni wolo li ni.

¹⁶ Izirayeli woolo, naa saraga wofenne, naa Levi setirige piile konaa mbele paa yiri wa kulowo pi ni ma pan pe si Yennele li

sherigo gbogo ki yon yeenge feti wi pye nayinme ni†.

¹⁷ Mbe Yennele li sherigo gbogo ki yon yeenge feti wi pye, paa napene cenme wo saraga, naa simbapene cenme shyen (200) konaa simbapene yirifonmbolo cenme tijere (400) ni; mee sikapene ke ma yiri shyen pye Izirayeli woolo pe ni fuun pe kapere ti kala yagawa jasaraga, ma yala Izirayeli woolo pe cengele ke yon ki ni†.

¹⁸ A pe si saraga wofenne pe tegetege ma yala pe ngbeleye yi ni, ma Levi setirige piile pe tegetege ma yala pe ngbeleye yi ni Yennele li tunngo pyege ki na wa Zheruzalemu ca, paa yege nga na ki yen ma yonlogo wa Moyisi sewe wi ni†.

Zhufuye paa Paki feti wi pye

¹⁹ Kona, mbele paa yiri wa kulowo pi ni, pe si Paki feti wi pye yele li yenge kongbannga ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki na†.

²⁰ Saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe ni paa pinle ma pe yee pye fyongo fu, a pe ni fuun pe pye fyongo fu. A pe si Paki feti yaayoro ti konlogi mbele paa yiri wa kulowo pi ni pe mege ni, naa pe sefenne saraga wofenne pe mege ni konaa pe yee mege ni.

²¹ Izirayeli woolo mbele paa yiri wa kulowo pi ni ma pan, pe si Paki feti yaakara ti ka ma pinle leele mbele paa pe yee pye fyongo fu ma laga cengele sanngala ke fyongo kapyere ti na pe ni, poro mbele paa taga pe na, na Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li lagajaa we.

²² A pe si leve fu buru feti wi pye nayinme ni piliye koloshyen ni, katugu Yawe Yennele laa yagorimo kan pe yeri, ma Asiri† tara wunlunana wi jatere wi kannga pe kanngolo, a wi pe saga Yennele, Izirayeli woolo Yennele li sherigo gbogo ki kanga tunngo ki na.

ESIDIRASI WI KAPYEGELE

7

7-10

*Esidirasi wila kari
wa Zheruzalemu ca*

¹ Ki kagala ke pungo na, Perisi tara wunlunana Aritaserisesi wi wunluwo sanga wi ni, nana na paa pye na yinri Esidirasi wi si pan wa Zheruzalemu ca. Esidirasi wila pye Seraya pinambyo. Seraya to wo lawi na Azariya. Azariya to wo lawi na Hilikiya.

† 6:15 6:15: Adari yenge ki ma saa to ma yala feviriyi yenge naa marisi yenge ki ni. Yele cenme naa ke ma yiri tijere (514) wolo li ni maga ta Zhezu Kirisi wi fa se, kila yala Izirayeli woolo pe juguye paa pan ma sherigo gbogo ki tongo mako; ko pungo na, yele nafa taanri ma yiri ke torongolo sherigo gbogo ki tongongolo, Adari yenge ki ni, a pe si nuru maga kan naa fonngo. † 6:16 6:16: 1 Wunlu 8.63 † 6:17 6:17: 2 Sami 6.13; 2 Kuro 29.21; 30.24

† 6:18 6:18: Nombu 3.6-9; 18.1-7; 1 Kuro 24.1-19 † 6:19 6:19: Eki 12.1-20 † 6:22 6:22: Asiri tara wunlunana na wi senre ti yo lagame wo nungha wo wi yen Perisi tara wunlunana na paa pye na yinri Dariyusi.

² Hilikiya to wo lawi na Shalumu. Shalumu to wo lawi na Zadoki. Zadoki to wo lawi na Ahitubu.

³ Ahitubu to wo lawi na Amariya. Amariya to wo lawi na Azariya. Azariya to wo lawi na Merayoti.

⁴ Merayoti to wo lawi na Zeraya. Zeraya to wo lawi na Uzi. Uzi to wo lawi na Buki.

⁵ Buki to wo lawi na Abishuwa. Abishuwa to wo lawi na Fineyasi. Fineyasi to wo lawi na Eleyazari. Eleyazari to wo lawi na saraga wofenne to Aron we.

⁶ Ki Esidirasi wi si yiri wa Babiloni ca ma pan wa Zheruzalemu ca. Wila pye lasiri sewe jenfo, ma Moyisi lasiri wi koro wi jen fo jenge; ko lasiri wo Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele laa kan li woolo pe yeri. Yaraga nga fuun wila pye na jaa, wunlunana wila ki ni fuun ki kan wi yeri, katugu Yawe Yennele, wi Yennele laa pye wi ni.

⁷ Wunlunana Aritaserisesi wi wunluwo pi yele koloshyen wolo li ni, Izirayeli woolo pele la pan fun wa Zheruzalemu ca, paa pye saraga wofenne poro pele, naa Levi setirige piile pele ni, naa yurukoolo pele ni, naa yeyongo korosifenne pele ni, konaa Netiniyenye pele ni.

⁸ Esidirasi wila pan ma gbon wa Zheruzalemu ca pe ni, wunlunana wi wunluwo pi yele koloshyen wolo li yenge kangurugo wogo ki na.

⁹ Wila tangala li le ma yiri wa Babiloni ca yele li yenge kongbannga ki pilige kongbannga ki na ma saa gbon wa Zheruzalemu ca yenge kangurugo wogo ki pilige kongbannga ki na, katugu wi Yennele laa pye wi ni na wele wi na tiyongo.

¹⁰ Katugu Esidirasi wila wi jatere wi ni fuun wi tege na Yawe Yennele li lasiri senre ti kara na tanri ti na, na Izirayeli woolo pe nari lasiri wi kondegengele naa wi kakondegengele ke ni.

Wunlunana Aritaserisesi wila sewe kan Esidirasi wi yeri

¹¹ Sewe na wunlunana Aritaserisesi wila kan saraga wofa naa lasiri sewe jenfo Esidirasi wi yeri, wo na wila Yawe Yennele li ngasegele naa li kondegengele ngele laa kan Izirayeli woolo pe yeri ke kara ma ke jen ma wali ke na, ki sewe wi nawa senre tori naa yeen:

¹² «Aritaserisesi na wi yen wunlumbolo pe wunluwo, wo wila ki sewe na wi kaan saraga wofa naa lasiri sewe jenfo Esidirasi wi yeri, Yennele na wa naayeri, wo na wila lasiri wi jen ma wali wi na we.

¹³ «Izirayeli woolo pe ni fuun, naa saraga wofenne konaa Levi setirige piile mbele pe yen ma cen laga na wunluwo tara ti ni,

nee ki jaa mbe kari wa Zheruzalemu ca, mi kono kan ma yo pe pe yaga pe pinle ma ni paa kee.

¹⁴ Ki kala na, mi wunlunana, mi naa na yerifenne koloshyen pe ni, woon tun ma sa Zhuda tara to naa Zheruzalemu ca kala li welewele na kaa pye pe yen na tanri ma Yennele li lasiri wi na, wo na wi sewe wi yen ma kee, a maa jen we.

¹⁵ Maa kee warifuwe naa te na mi naa na yerifenne pe ni we kan nandanwa ni Izirayeli woolo Yennele li yeri wi ni, lo na li censaga ki yen wa Zheruzalemu ca we.

¹⁶ Warifuwe naa te na fuun ma yaa ta laga Babiloni kindi wi ni fuun wi ni, konaa nandanwa yarikanra na leele poro naa saraga wofenne pe yaa kan pe Yennele li sherigo gbogo ki mege ni wa Zheruzalemu, yaa kee ti ni fun.

¹⁷ Ki kala na, ma sa ki penjara ti tege ma napene lo ti ni yetogowo ni, naa simbapene konaa simbapene yirifonmbolo ni, naa muwe ni mba pi yaa wo saraga, konaa duven na pe ma wo saraga, ma sari wo saraga wa saraga wosaga nga wa ye Yennele li go ki ni ki na, wa Zheruzalemu ca.

¹⁸ Warifuwe naa te na wi yaa koro, yaraga o yaraga ki yen ma yon mboro naa ma sefenne pe ni ye yege na, yoo tege yege pye wi ni mbe yala ye Yennele li nandanwa kala li ni.

¹⁹ Yaapire naa ti kan ma yeri ma Yennele li go tunngo ki kala na, ma sari tege ma Yennele li yege sogowo wa Zheruzalemu ca.

²⁰ Ma jorowo ka pye mbe yaara ta yege lo ma Yennele li go ki mege ni, maga penjara ti wo wa wunlunana wi go ki yarijende tegesaga ki ni.

²¹ «Mi wunlunana Aritaserisesi, penjara tegefenne mbele pe yen wa tara naa wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga kee yeri ti ni, mi yen na kono kaan ye ni fuun ye yeri fo saraga wofa naa lasiri sewe jenfo Esidirasi na wi Yennele na wa naayeri li lasiri wi jen ma wali wi na, na wi kaa yaraga o yaraga jaa yege kan wi yeri.

²² Yoo kan ye sa gbon fo warifuwe culo waga taanri naa cenme kangurugo (3 500), naa bile culo waga nafa ma yiri ke (30 000), naa duven litiri waga tijere naa cenme kangurugo (4 500) konaa ko ni nandanwa ni.

²³ Yennele na wa naayeri li kono kan nga fuun wogo na li go ki wogo na, ki daga ki wogo ki gbegele ki yala ceccece, jango liga ka nawa ngban na wunluwo po naa na setirige pinambiile pe ni.

²⁴ Ki kala na, we yen naga yuun ye kan fo lambo, naa nizara konaa tara konlo konsaga penjara si daga mbaa shoo saraga

wofenne, naa Levi setirige piile, naa yurukoolo, naa yeyongo korosifenne konaa Netiniyenye naa sherigo gbogo tunmbye-ele pe yeri.

²⁵ «Mboro wo na Esidirasi, mbe yala Yenñele li tijinliwe mba mà ta pi ni, ma kundigile naa kiti konfenne tegetege, paa kiti sinnje koon mbele fuun pe yen wa tara nda wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga kee yeri pe kan, poro mbele poon Yenñele li lasiri kongolo ke jen we, konaa ma ti paa lasiri kongolo ke nari mbele pee ke jen pe na.

²⁶ Na lere ña fuun woro na tanri ma Yenñele li lasiri wi na konaa wunlunaña wi lasiri kono li na, wo daga pe kiti kon wi na poo gbo, nakoma poo puro poo wo pe yee sogowo, nakoma pe yigile wa wi na, nakosima poo le kaso.»

Esidirasi wila Yenñele li shari

²⁷ Kona, a Esidirasi wi sho fo: «Sonmo yen Yawe Yenñele, we teleye Yenñele li woo, lo na ligi le wa wunlunaña wi kotogo na wi Yawe Yenñele li go ki gbogo ki gbogolomo mba pi na wa Zheruzalemu ca we.

²⁸ Li kajeñge pye na kan, ma ti a na kala li wunlunaña wi ndanja, naa wi yerifenne, konaa wi legboolo mbele fannga fenne pe ni. Ki pye ma, a mi si fannga ta, katugu Yawe Yenñele, na Yenñele laa pye na ni nala korosi. A mi si Izirayeli woolo teele pe gbogolo, jango pe pinle na ni pe kari.»

8

*Izirayeli woolo mbele
paa pinle Esidirasi wi ni
ma songoro wa Zheruzalemu ca*

¹ Wunlunaña Aritaserisesi wi wunluwo sanga wi ni, seye teele mbele paa yiri wa Babiloni ca ma pinle na ni ma kari wa Zheruzalemu ca, pe mere tori yeen na yala pe setiriye yi ni:

² Gerishomu ma yiri wa Fineyasi setirige piile pe ni; naa Daniyeli ma yiri wa Itamari setirige piile pe ni; naa Hatushi ma yiri wa Davidi setirige piile pe ni;

³ naa Zakari ma yiri wa Shekaniya setirige piile naa Parewoshi setirige piile pe ni, nambala cenme naa nafa shyen ma yiri ke (150) la pinle wi ni, mbele paa pe mere ti yonlogo;

⁴ naa Zeraya pinambyo Eliyohenayi ma yiri wa Pahati Mowabu setirige piile pe ni, nambala cenme shyen (200) la pinle wi ni;

⁵ naa Mahaziyele pinambyo wi ni ma yiri wa Shekaniya setirige piile pe ni, nambala cenme taanri (300) la pinle wi ni;

⁶ naa Zhonatan pinambyo Ebadi wi ni ma yiri wa Adini setirige piile pe ni, nambala nafa shyen ma yiri ke la pinle wi ni;

⁷ naa Ataliya pinambyo Ezayi ma yiri wa Elamu setirige piile pe ni, nambala nafa taanri ma yiri ke la pinle wi ni;

⁸ naa Mikayeli pinambyo Zebadiya ma yiri wa Shefatiya setirige piile pe ni, nambala nafa tijere la pinle wi ni;

⁹ naa Yehiyeli pinambyo Abidiyasi ma yiri wa Zhouabu setirige piile pe ni, nambala cenme shyen ma yiri ke ma yiri kolotaanri (218) la pinle wi ni;

¹⁰ naa Yosifiya pinambyo wi ni ma yiri wa Shelomiti setirige piile pe ni, nambala cenme naa nafa taanri (160) la pinle wi ni;

¹¹ naa Bebayi pinambyo Zakari ma yiri wa Bebayi setirige piile pe ni, nambala nafa ma yiri kolotaanri la pinle wi ni;

¹² naa Hakatan pinambyo Yohana ma yiri wa Azigadi setirige piile pe ni, nambala cenme ma yiri ke (110) la pinle wi ni;

¹³ Adonikamu setirige piile, poro mbele pe yen punjo woolo wele, pe mere tori nda yeen: Elifeleti, naa Yeyiyeli, konaa Shemaya, nambala nafa taanri la pinle pe ni;

¹⁴ naa Utayi konaa Zakuri ma yiri wa Bigivayi setirige piile pe ni, nambala nafa taanri ma yiri ke la pinle pe ni[†].

¹⁵ Kona, a mi si pe gbogolo wa gbaan ña wi maa fuun na kee wa Ahava ca ki yeri wi yon na. A we si paara yinre kan ma cen le piliye taanri. A mi si leele poro naa saraga wofenne pe welewele, mi Levi setirige pyo yan wa pe ni.

¹⁶ Ki pye ma, a mi si tun, a pe saa kundigile pe yeri, Eliyezeri, naa Ariyeli, naa Shemaya, naa Elinatan, naa Yaribu, naa Elinatan, naa Natan, naa Zakari konaa Meshulamu, ma taga lasiri nagafenne Yoyaribu konaa Elinatan pe ni.

¹⁷ A mi si kono kan pe yeri ma yo pe kari wa kundigi Ido wi yeri, wo ña wila pye ma cen wa Kasifiya ca we, ma senre le pe yon pe sari yo Ido wo naa wi sefenne mbele paa pye Netiniyenye pe kan, poro mbele paa pye wa Kasifiya ca we, jango paa paan tunmbyelee ni we kan we Yenñele li go tunngo ki mege ni.

¹⁸ Maga ta Yawe Yenñele laa pye na we korosi ki kala na, a pe si pan Sherebiya ni we kan, wila pye naña tijinliwe fo ma yiri wa Mahali setirige piile pe ni. Mahali wila pye Levi wi pinambyo konaa ma pye Izirayeli wi pishyenwoo. Sherebiya wila pan wo naa wi pinambiile konaa wi

[†] 8:14 8.1-14: Nambala mbele paa jiri laga ki laga nga ki ni, pe ni fuun paa pye lere waga kele naa cenme koloshyen naa ke ma yiri shyen (1 712); jeele naa piile pe sila poro jiri mbe pe pinle wa.

sefenne pe ni, paa pye lere ke ma yiri kolotaanri;

¹⁹ konaa Hashabiya, naa Ezayi ma yiri wa Merari setirige piile pe ni, naa wi sefenne konaa wi pinambiile pe ni, paa pye lere nafa;

²⁰ paa pan fun Netiniyenne cenme shyen naa nafa (220) ni. Davidi wo naa kundigile pe ni paa Netiniyenne mbele kan, jango paa Levi setirige piile pe sari, paa pye poro setirige piile. Paa pe ni fuun nungba nungba pe mere ti yeri.

²¹ Kona, a mi sigi yari wa Ahava gbaan yon tara ti ni, ma yo we yenje le we we ye tirige we Yenjele li yege sogowa, jango mbeli yenri li ti we tanga yinne, woro naa we piile konaa we ke yaara ti ni fuun ti ni.

²² Ki mbaa pye na yeri fere ni mbe malingboonlo ngbelege konaa shon lugufenne yenri wunlunana wi yeri paa we go singi we juguye pe na kondangala li na; katugu waa wunlunana wi pye ma yo fo we Yenjele li maa mbele fuun pe maa li lagajaa pe go singi, na kajege piin pe kan, een fo mbele pe ma je li na, li ma nawa ngban pe ni fo tipege.

²³ Ki pye ma, a we si yenje le ma we Yenjele li yenri ki wogo ki na. A li si logo we yeri.

²⁴ Kona, a mi si kundigile ke ma yiri shyen wo saraga wofenne teele pe ni, poro la wele Sherebiya, naa Hashabiya konaa pe sefenne leele ke ni.

²⁵ A mi si warifuwe, naa te konaa yarijende nda paa kan ti taanla mari kan pe yeri, to nda wunlunana wo naa wi yerifenne, naa wi kundigile, konaa Izirayeli woolo mbele fuun paa pye wa tara ti ni paa kan we Yenjele li go ki mege ni we.

²⁶ Ki pye ma, a mi si warifuwe toni nafa kan pe yeri, naa warifuwe yaara toni taanri, naa te toni taanri,

²⁷ naa te wojengele nafa ni ngele kaa te pyo waga kele (1 000) yon tin konaa tuguyenne coro tiyonro shyen ni, nda tila pye ma yon paa te yen.

²⁸ Kona, a mi si pe pye fo: «Ye yen ma tege ye ye Yawe Yenjele li kan, ki yaara nda fun ti yen ma tege ti ye li kan. Ni warifuwe naa ki te na wi yen nandanwa yarikanra nda ti kan Yawe Yenjele, ye teleye Yenjele li yeri.

²⁹ Yaa ki yaara nda ti korosi, yeri yingiwe jen jenge fo ye ka sari taanla saraga wofenne teele pe yege na, naa Levi setirige piile konaa Izirayeli tara teele pe yege na wa Zheruzalemu ca, wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki kanngaga na yinne ti ni.»

³⁰ Warifuwe, naa te konaa yaara nda paa taanla, a saraga wofenne poro naa Levi

setirige piile pe siri sho mbe kari ti ni wa Zheruzalemu ca, wa we Yenjele li go ki ni.

³¹ Yele li yenje kongbannga ki pilige ke ma yiri shyen wogo ki na, a we si yiri wa Ahava gbaan wi yon na mbe kari wa Zheruzalemu ca. We Yenjele laa pye we ni na we korosi, ma we go sige we juguye poro naa benganri pyefenne pe na we kondangala li na.

³² Naa waa ka saa gbon wa Zheruzalemu ca, a we si wogo piliye taanri ni.

³³ Pilige tijere wogo ki na, a we si warifuwe, naa te konaa yaapire ti taanla wa we Yenjele li go ki ni, mari le Uri pinambyo Meremoti na wila pye saraga wofa wi kee. Fineyasi pinambyo Eleyazari wila pye wa wi ni. Levi setirige piile paa pye wa pe ni, naa Zhozuwe pinambyo Yozabadi konaa Binuyi pinambyo Nowadiya.

³⁴ Naa paa kaa ti ni fuun ti jiri mari taanla, a pe si ti nuguwo pi yon ki yonlogo ki wagati jate wi ni.

³⁵ Kulolo mbele paa yiri wa kulowo pi ni ma pan, a pe si saara sogoworo wo Izirayeli woolo Yenjele li yeri Izirayeli woolo pe ni fuun pe kala na. To la pye napene ke ma yiri shyen, naa simbapene nafa tijere ma yiri ke ma yiri kogoloni, naa simbapene yirifonmbolo nafa taanri ma yiri ke ma yiri koloshyen, konaa sikapene ke ma yiri shyen ma poro pye kapere ti kala yagawa jasaraga. Paa ti ni fuun ti wo saara sogoworo Yawe Yenjele li yeri.

³⁶ A pe si wunlunana wi ngasegele ke kan wunlunana wi kundigile pe yeri konaa wi gboforoneriye mbele pe yen wa tara nda wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga kee yeri pe yeri. A poro si leele pe saga Yenjele li go ki kanga wogo ki na.

9

*Zhufuye paa cengele kele yege
jele pori*

¹ Ki kagala ke ni fuun ke torongolo, a kundigile pe si fulo na taanla mala pye fo: «Izirayeli woolo, naa saraga wofenne konaa Levi setirige piile pee yenle mbe laga ki tara nda ti woolo poro naa pe katijangara ti na, to nda Kana tara fenne pe maa piin, naa Heti cenle woolo pe ni, naa Perezi cenle woolo, naa Mowabu cenle woolo, naa Amu cenle woolo, naa Zhebusi cenle woolo, naa Ezhipiti tara fenne konaa Amori cenle woolo pe ni.

² Katugu pe ki cengele ke sumborombiile pele pori pe jele konaa pe pinambiile pe jele. Ki pyelomo pi na ma, poro mbele cenle na li yen kpoyi pe pe ye pinle tara ti cengele ke ni. Kundigile poro naa yekele pe ni, poro paa pye kongbanmbala maga kapege ki pye.»

³ Naa mila kaa ki logo sanga na ni, a mi silan yariporo to naa na derigbogo ki ni ti tilele mari walagi, mala yinzire to naa na siyo sire ti tilele mari kologi jatere pirindorogo ki na mee cen.

⁴ Ki pye ma, mbele fuun paa pye na fye Izirayeli woolo Yennele li senre ti yege, mbele paa yiri wa kulowo pi ni pe mbasinme pi kala na, a pe si pe yee gbogolo wa na tanla. Mila koro ma cen le yesanga ni fo ma saa gbom yonlokogo yege saraga wosanga wi na.

*Esidirasi wila yenri mbele
pe sila pye ma sin pe kan*

⁵ Yonlokogo yege saraga wosanga wi ni, mila pye ma cen yesanga ni laga nga na, a mi si yiri le na yariporo to naa na derigbogo ki ni ti walagi na na. A mi si kannguuro kan, mala keyen yi yirige ma wa wa Yawe Yennele, na Yennele li yeri,

⁶ ma yo fo: «Na Yennele, na jatere wi piri na na, a fere na ta, mi se ya mbanla yege ki yirige mboon wele, e, na Yennele. We kambasinnde ti lege fo ma we ton, a we kajogoro ti tanli ti yee na fo ma saa gbom wa yennele na.

⁷ Maga le wa we teleye pe sanga wi na fo ma pan ma gbom nala, we yen kajogo pyefenne fo jenge. We kambasinnde ti kala na, woro naa we wunlumbolo konaa we saraga wofenne pe ni paa we le tara woolo pe wunlumbolo pe kee pe we gbo tokobi ni, pe we koli pe kari we ni kulowo, pe we kee yaara ti koli we yeri konaa fere mbe we ta paa yege nga na ki yen nala we.

⁸ Een fo koni, ki fa mo, Yawe Yennele, we Yennele, maa yon we na ma we pele yaga we koro yinwege na, ma larasaga kan we yeri we cen wa ma tara nda ti yen kpoyi ti ni; ki pye ma, we Yennele ma yanwa yirige we kan konaa ma yinwege jenri kan we yeri wa we kulowo pi ni.

⁹ Katugu we yen kulolo, een fo we Yennele lii we yaga wa we kulowo pi ni. Li ti a Perisi tara wunlumbolo pe kajenge pye we kan ma we yaga, a waa we yinwege ki piin naa, jango we we Yennele li go ki kan naa, wege jogosara ti gbegele konaa mbe larasaga kan we yeri wa Zhuda tara konaa wa Zheruzalemu ca.

¹⁰ «E, we Yennele, koni yingi we yaa yo nga ki pye yen ko pungo na? Ma jen we je ma ngasegele ke na,

¹¹ koro ngele maa yo ma tunmbyeele Yennele yon senre yofenne pe kan, a pe ke kan we yeri we, ma yo fo: «Tara nda ye yaa sa ye wa ti ni mberi sho mberi ta ti pye ye woro, ki tara ti yen fyongo ni tara woolo

pe fyongo kapyere ti kala na; peri yin pe katijangara ti ni, maga le ti go nga na fo ma saa ki wa ti go nga na†.

¹² Ki kala na, yaga kaa ye sumborombiile pe kaan pe pinambiile pe yeri pe jeele, yaga si kaa pe sumborombiile pe kaan ye pinambiile pe yeri pe jeele. Yaga kaa ki jaa pe yeyingge ta nakoma mbaa pe yonwo jaa. Ki ka pye ma, pa ye yaa fannga ta, mbaa tara ti yarilire tiyonro ti kaa konaa mberi yaga ti pye korogo sanga pyew ye piile pe kan†.

¹³ We Yennele, nga fuun ki we ta ko yiri we kapyere tijangara naa we kajogo gbogo ko yeri, ali konaa ki ni fuun, mee we le jologo mbe yala we kapere ti ni, a ma pele jenri yaga pe koro go na we ni.

¹⁴ Mele wee nuru naa waa ma ngasegele ke jogo la porogo piin ki cengele ngele ke maa katijangara piin ke ni? Ki ka pye ma, mee yaa nawa ngban we ni jenge fo mbe we tongo mbe we ko ali pele se koro go na we ni, pele se si sho we ni?

¹⁵ Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele, ma yen sinje, katugu woro we yen leele jenri mbele pe koro go na, ma sho nala. Wele, we mbele ma yege sogowo we kajogo ki ni, mbe sigi ta, wa ko cenlomo mba po ni, we se ya koro go na ma yege sogowo.» »

10

*Zhufuye paa jeele mbele pori
cengele kele yege ni paa pe wa*

¹ Ma Esidirasi wi ta wila pye na gbele ma kannguuro kan wa Yennele li sherigo gbogo ki yege, naga yenrewe mba pi yenri naga nari ma yo pe kapege pye, a Izirayeli woolo janwa gbolo la si gbogolo wa wi tanla, nambala, naa jeele konaa piile pe ni. Leele paa gbele ma yentunwo legere wo.

² Kona, Yehiyeli pinambyo Shekaniya na wila pye Elamu setirige pyo wi si senre ti le, mee Esidirasi wi pye fo: «We kapege pye we Yennele li na ma cengele kele yege jeele pori. Een fo konaa ki ni fuun, jigi tagasaga yen Izirayeli woolo pe yeri wa ki kala li ni.

³ Mbege le yingo wo ni, ye ti we yon finliwe le we Yennele li ni mbege naga fo we yaa ki jeele mbele pe ni fuun poro naa pe piile pe ni pe yaga paa kee, mbe yala na tafa Esidirasi wi senyoro ti ni konaa mbele pe maa fye we Yennele li ngasegele ke yege pe senyoro ti ni. Ki pye ki yala ngasegele ke ni.

† 9:11 9.11: Ki laga nga ki yen na para na kee Kana tara fenne pe yarisunndo gbogowo po yeri, konaa keenre lime kapyere nda paa pye na piin na tari wa ti ni (Levi 18:3; 2 Kuro 29:5; Eze 7:20; 36:18).

Dete 7.1-5; 11.8; 23.7

† 9.12 9.12: Eki 34.11-16;

⁴ Yiri, katugu mboro ma mbe ya mbege kala na li yege wɔ. We yaa pye ma ni. Fannga le ma yeɛ ni, maga kala li yege wɔ.»

⁵ Ki pye ma, a Esidirasi wi si yiri, mɛɛ ki ngban saraga wɔfenne teelee pe na, naa Levi setirige piile konaa Izirayeli woolo pe ni fuun pe na ma yo pe wugu pege naga fɔ nga ki yo pe yaa ki pye. A pɛ si wugu ki na.

⁶ Ko pungo na, a Esidirasi wi si yiri le Yɛnnɛle li sherigo gbɔgɔ ki yege, mɛɛ kari ma saa ye wa Eliyashibu pinambyɔ Yohana wi yumbyɔ wi ni. Naa wila ka saa ye wa, wii li, wii si wɔ, katugu kila pye kunwɔ kayanɔ wi yeri mbele paa yiri wa kulowo pi ni pe kapege ki kala na.

⁷ Kona, a pɛ sigi yari wa Zhuda tara konaa wa Zheruzalemu ca ma yo fɔ mbele pɛ yiri wa kulowo pi ni, pe ni fuun pe pe yeɛ gbogolo wa Zheruzalemu ca.

⁸ Mbege le sa gbon piliye taanri, lere ɲa fuun si pan mbe yala kundigile poro naa leleɛle pe senyoro ti ni, pe yaa ki fɔ wi kɛɛ yaara ti sho wi yeri mboo purɔ mboo wɔ wa mbele pe yiri wa kulowo pi ni pe gbogolomɔ woolo pe sɔgɔwɔ.

⁹ Ki pye ma, a Zhuda tara naa Benzhamɛ tara nambala pe ni fuun pɛ si pe yeɛ gbogolo wa Zheruzalemu ca piliye taanri fogo ni. Ko la pye yeɛ li yɛnge kolɔjɛɛ wogo ki pilige nafa wogo ki na. Janwa wi ni fuun wila saa yere wa Yɛnnɛle li sherigo gbɔgɔ longo ki nawa pi ni. Paa pye na seri ki kala li kala na, konaa katugu tisaga la pye na paan fun.

¹⁰ Ko pungo na, a saraga wɔfɔ Esidirasi wi si yiri ma yere, mɛɛ leelee pe pye fɔ: «Yɛ kapege pye ma tara ta yege jɛɛle porɔ, ma ti a kà taga Izirayeli woolo pe kajɔɔgɔ ki na.

¹¹ Koni, yege yo fɔ yɛ kapege pye Yawe Yɛnnɛle, ye teleye Yɛnnɛle li yege na, ye sila pye na li nandanwa kala li piin. Ye ye yeɛ laga tara ti cɛngele ke na konaa jɛɛle mbele yɛ le cɛngele kele yege ni pe na.»

¹² A gbogolomɔ woolo pe ni fuun pɛ suu yon sogo magangbolɔ ni ma yo fɔ: «Ee, we yaa ki pye paa yege nga na mɔga yo we.»

¹³ «Eɛn fɔ leelee pɛ lege, tisaga wagati si wi, we se ya koro funwa na. Mbe si taga wa ko na, ki kala na li se ya yege wɔ pilige nunɔba, nakoma piliye shyen, katugu we legɛɛɛ wɛ kapege pye wa ki kala na li ni.

¹⁴ Ki kala na, ki daga we kundigile poro mbe koro laga gbogolomɔ woolo pe yonlo. We cara ti ni, mbele fuun pɛ tara ta yege jɛɛle porɔ, poro naa pe leleɛle pe ni, naa pe kiti konfenne pe ni, paa yinrigi ca nunɔba nunɔba pyew ki ni paa paan pe korɔgɔ wagati ɲa wi yaa kon mbe tege pe kan wi ni, janɔ we sho we Yɛnnɛle li nanɔbanwa gbɔɔ pi ni wa ki kala na li ni we kanɔgɔlɔ.»

¹⁵ Azayeli pinambyɔ Zhonatan wo naa Tikiva pinambyɔ Yaziya poro cɛ paa je ki senre ti na. A Meshulamu naa Levi setirige pyɔ Shabetayi poro pe saga.

¹⁶ Eɛn fɔ mbele paa yiri wa kulowo pi ni, a pɛ si ɲga kila yo ki pye. A pɛ si saraga wɔfɔ Esidirasi wo naa seye teelee pele wɔ ma yala pe setiriye yi ni. Paa pe ni fuun pe mɛɛ ti yeriyeɛ. A ki leelee pɛ si gbogolo yeɛ li yɛnge ke wogo ki pilige kongbanɲga ki na mbege kala li yege wɔ.

¹⁷ Yɛfɔnnɔ li yɛnge kongbanɲga ki pilige kongbanɲga ki na, nambala mbele fuun paa tara ta yege jɛɛle porɔ, a pɛ si ko ki woolo pe kala li yege wɔmɔ pi ni.

*Zhufuye mbele paa tara ta yege
jɛɛle porɔ pe mɛɛ re*

¹⁸ Wa saraga wɔfenne pe ni, mbele paa tara ta yege jɛɛle porɔ poro wele yeɛn. Yozadaki pinambyɔ Zhozuwe wi setirige piile pe ni konaa wi sefenne nambala pe ni, poro la wele Maaseya, naa Eliyezɛɛɛ, naa Yarihu konaa Gedaliya.

¹⁹ A pɛ si yere ki yerewe mbe pe jɛɛle pe wa konaa mbe simbalolo wɔ saraga mbe pe kajɔɔgɔ ki gbegɛle.

²⁰ Wa Imeri setirige piile pe ni, poro la wele Hanani konaa Zebadiya.

²¹ Wa Harimu setirige piile pe ni, poro la wele Maaseya, naa Eliya, naa Shemaya, naa Yehiyeli konaa Oziyasi.

²² Wa Pashuri setirige piile pe ni, poro la wele Eliyohenayi, naa Maaseya, naa Ishimayeli, naa Netaneyeli, naa Yozabadi konaa Eleyasa.

²³ Levi setirige piile pe ni, poro la wele Yozabadi, naa Shimeyi, naa Kelaya, wo ɲa paa pye na yinri fun Kelita, naa Petaya, naa Zhuda, konaa Eliyezɛɛɛ.

²⁴ Wa yurukɔlɔ pe ni, wo lawi ɲa Eliyashibu. Wa yeyonɔ korosifenne pe ni, poro la wele Shalumu, naa Telemu konaa Uri.

²⁵ Izirayeli woolo sanmbala pe ni, wa Parewɔshi setirige piile pe ni, poro la wele Aramiya, naa Yiziya, naa Makiya, naa Miyamini, naa Eleyazari, naa Malikiya konaa Benaya.

²⁶ Wa Elamu setirige piile pe ni, poro la wele Mataniya, naa Zakari, naa Yehiyeli, naa Abidi, naa Yeremoti konaa Eliya.

²⁷ Wa Zatu setirige piile pe ni, poro la wele Eliyohenayi, naa Eliyashibu, naa Mataniya, naa Yeremoti, naa Zabadi konaa Aziza.

²⁸ Wa Bebayi setirige piile pe ni, poro la wele Yohana, naa Hananiya, naa Zabayi konaa Atilayi.

²⁹ Wa Bani setirige piile pe ni, poro la wele Meshulamu, naa Maluki, naa Adaya, naa Yashubu, naa Sheyali konaa Yeramoti.

³⁰ Wa Pahati Mowabu setirige piile pe ni, poro la wele Adina, naa Kelali, naa Benaya, naa Maaseya, naa Mataniya, naa Bezaleyeli, naa Binuyi konaa Manase.

³¹ Wa Harimu setirige piile pe ni, poro la wele Eliyezeri, naa Yishiya, naa Malikiya, naa Shemaya, naa Simeyon,

³² naa Benzhamē, naa Maluki konaa Shemariya.

³³ Wa Hashumu setirige piile pe ni, poro la wele Matinayi, naa Matata, naa Zabadi, naa Elifeleti, naa Yeremayi, naa Manase konaa Shimeyi.

³⁴ Wa Bani setirige piile pe ni, poro la wele Maadayi, naa Amiramu, naa Uweli,

³⁵ naa Benaya, naa Bediya, naa Keluhi,

³⁶ naa Vaniya, naa Meremoti, naa Eliyashibu,

³⁷ naa Mataniya, naa Matinayi, naa Yaasayi,

³⁸ naa Bani, naa Binuyi, naa Shimeyi,

³⁹ naa Shelemiya, naa Natan, naa Adaya,

⁴⁰ naa Makinadibayi, naa Shashayi, naa Sharayi,

⁴¹ naa Azareyeli, naa Shelemiya, naa Shemariya,

⁴² naa Shalumu, naa Amariya konaa Zhozefu.

⁴³ Wa Nebo setirige piile pe ni, poro la wele Yeyiyeli, naa Matitiya, naa Zabadi, naa Zebina, naa Yadayi, naa Zhoueli konaa Benaya.

⁴⁴ Poro pe ni fuun mbele poro la tara ta yege jele pori. Pe legerē la piile se ki jele pe na.

NEHEMI SEWE

SEWE WI NAWA SENRE

Nehemi sewe wi yen na para na kee yege senlere nda ti peli wa Esidirasi sewe wi ni to na. Nehemi wila pye Zhufuye mbele paa koli ma kari pe ni wa kulowo pi ni wo wa. Wila pye na tunngo piin Perisi tara wunlunana Aritaserisesi wo kan. Naa Nehemi wila kaa ki logo ma yo Zheruzalemu ca mbogo ki jogo, a wi si saa wunlunana wi yenri wuu yaga wi songoro wa Zheruzalemu ca. A wunlunana wi suu tege Zhuda tara ti gboforoneri. A wi si kari ma saa ca ki mbogo waga tunngo ki yege sin.

Sewe wi konsaga kongbannga ki yen na para Nehemi wi songoromo wa Zhuda tara ko senre na. Wi konsaga shyen wogo ko yen naga nari yege nga na leele paa ya ma ca ki mbogo ki wa naa fonggo. Ali maga ta wagati legere na, leele pele la yiri pe korogo, mbe pe yege kon mbogo ki waga wogo ki na, konaa ki fuun, paa ya maga wa, a ki ko. Ko la pye ye cenme tijere naa nafa shyen ma yiri kangurugo (445) wolo li ni na Zhezu Kirisi wi fa se. Wa sewe wi konsaga taanri wogo ki ni, ca woolo paa gbogolo mbe logo saraga wofa Esidirasi wi yeri wi Yennele li lasiri sewe wi kara pe kan. Ki senre tila leele pe sun wa pe kotogo na. A pe si pe kapere ti jen mari yaga, mee Yennele li yenri. Paa yere ki yerewe mbaa tanri Yennele li lasiri wi na. Wa sewe wi konsaga, Nehemi wila leele pe kajogoro ta gbegele konaa ma tara nawa kagala ke gbegele ma ke tege naa fonggo.

Laga ki sewe na wi ni, Nehemi wuu ye naga fo wila pye lere wa, na wila pye tagawa ni. Een fo wila pye fun lere wa, na wila pye gbegelefo. Paa yiri wi korogo pyelomo cenle legere ni, een fo wila po ki na ma fannaga ta ma kalegere pye mari yon fili Yennele li woolo pe sogowa.

SEWE WI YEN MA KONLO YEGE NGA NA

Nehemi wila songoro wa Zheruzalemu ca 1-2

Paa Zheruzalemu ca mboro ti wa naa fonggo 3-7

Esidirasi wila Yennele li lasiri wi kara 8.1-18

Leele paa pe kapere ti yo mari filige 9.1-37

Leele paa yon finliwe le naa fonggo Yennele li ni 9.37-10.40
Nehemi wila tara nawa kagala ke legere gbegele naa fonggo 11-13

Paa Zheruzalemu ca ki senre yo Nehemi wi kan

¹ Hakaliya pinambyo Nehemi wi senyoro ti nda.

Wunlunana Aritaserisesi[†] wi wunluwo pi ye nafa wolo li ni, Kisilevu[†] yenge ki ni, mi Nehemi mala ta wa wunluwo ca Suzi ki ni,

² Hanani na wila pye na nosepiile wo wa, a wo naa leele pele ni pe si yiri wa Zhuda tara ma pan wa Suzi ca. A mi si pe yewe Zhufuye mbele paa koro go na pe wogo na, poro mbele paa yiri wa kulowo pi ni wa Babiloni tara ma songoro wa Zhuda tara ti ni we, konaa ma yewe Zheruzalemu ca ki wogo na.

³ A pe silan yon sogo ma yo fo mbele paa koro go na ma yiri wa kulowo pi ni, pe yen wa Zhuda kinda wi ni, wa jogogo gbogo konaa fere ti ni. Zheruzalemu ca mbogo ki toori fun, a ki yeyonro kororo ti sogo[†].

Nehemi wila Yennele li yenri Zhufuye pe kan

⁴ Naa mila kaa ki senre ti logo sanga na ni, a mi si cen ma gbele. Na nawa pila tanga na na ma piliye legere ta. A mi si yenge le ma Yennele na wa naayeri li yenri ma yo fo:

⁵ «E, Yawe Yennele, Yennele na wa naayeri, Yennele ma yen ma gbogo, ma yen fyere ni. Ma yen ma mbele ndanla, a poon ngasegele ke le na tanri ke na, ma ma koro ma yon finliwe pi na pe ni, konaa ma koro sinje pe ni.

⁶ Mi yen noko yenri, ma yege wa na yeri, ma nungbolo jan, mi na ma tunmbyee yenrewe mba mila yenri ma yeri, maa logo. Mi yen noko yenri sonlo naa yembine, ma tunmbyeele, Izirayeli woolo pe kan. Mi yere woro Izirayeli woolo we kapere ti wogo ki na, to nda we pye ma na we. Mi naa na go woolo pe ni we kapere pye ma na.

⁷ We kapegbogo pye ma na, katugu wee ma ngasegele, naa ma kondegengele konaa ma kakondegengele ke yigi mbaa tanri ke na, koro ngele maa kan ma tunmbyee Moyisi wi yeri we.

⁸ Senre nda maa yo ma tunmbyee Moyisi wi kan, a wiri yo, mila ma yenri ma jatere pye ti na; maa yo fo: «Na yaga ka pye

[†] **1:1 1.1:** Aritaserisesi: Ki yaa pye ndee Aritaserisesi Kongbanja wo lawi, wila wi wunluwo pi pye maga le ye cenme tijere naa nafa taanri ma yiri tijere (464) wolo li na ma saa gbon ye cenme tijere naa nafa ma yiri tijere (424) wolo li na, na Zhezu Kirisi wi fa se. [†] **1:1 1.1:** Kisilevu yenge ki ma saa to ma yala novamburu yenge naa desamburu yenge ki ni. [†] **1:3 1.3:** 2 Wunlu 25.8-10; 2 Kuro 36.19; Zhere 52.12-14 [†] **1:8 1.8:** Levi 26.33; Dete 4.27; 28.64; 30.1-4

mbasinmbele na ni, mi yaa ye puro mbe ye jaraga cengele sanngala ke sogow[†].

⁹ Eɛn fɔ na yaga songoro mbe pan na korogo, mbanla ngasegele ke yigi mbaa tanri ke na, kona ali na kaa pye ye jaraga ma kari wa dunruya wi kosaga ki na, mi yaa sa ye gbogolo wa ki laga ki na, laga nga mi wo mbaa na yee nari wa ki ni, mi yaa ye le mbe pan ye ni wa ki ni[†]. »

¹⁰ «Pe yen ma tunmbyeele ma pye ma woolo. Mboro ma pe sho ma yawa gbɔɔ po naa ma fannga ki ni.

¹¹ Ee, Yawe Yenjele, mi yen nɔɔ yenri, maga yaga ma nungbolo jan ma mi na ma tunmbyee na yenrewe pi logo. Ma tunmbyeele mbele pe yenle na fye ma yege, ma pe yenrewe pi logo fun. Kala na mila jaa mbe pye nala, ki yaga, ma ti li yon na kan, jango wunlunana wi kajenge pye na kan.»

Ma si yala, ki sanga wi ni, wunlunana wila pye na yaara nda woo, muwi mila pye ti kanfo wi yeri.

2

*Wunlunana wila kono kan
Nehemi wi yeri, a wi songoro
wa Zheruzalemu ca*

¹ Wunlunana Aritaserisesi wi wunluwo pi yele nafa wolo li ni, nisan[†] yenge ki ni, pilige ka, a mi si duven na paa pan wunlunana wi kan wi le maa kan wi yeri. Maga le wa mi fa yege san wi yege na ghen, na ko pilige ko ma.

² A wunlunana wi silan yewe ma yo fɔ: «Yingi na, a ma si yege san, ma si yala ma woro na yaa? Yaraga ka kpe ma, ma nawa po pi piri ma na.»

Kona, a mi si fye fɔ jenge.

³ A mi si wunlunana wi yon sogo ma yo fɔ: «Wunlunana, Yenjele sa yinwetonlogo kan ma yeri! Ki yaa pye mele mi se si yege san? Na teleye pe fanra ti yen ca nga ni ki tongo, a kason ki yeyonro koro ti sogo[†].»

⁴ Kona, a wunlunana wi silan yewe ma yo fɔ: «Yingi maa jaa mbe pye ma kan?»

A mi si Yenjele na wa naayeri li yenri,

⁵ mee wunlunana wi yon sogo ma yo fɔ: «Na kaa pye koon ndanla wunlunana, na kaa pye mi na ma tunmbyee na kala loon ndanla, kono kan na yeri mbe kari wa Zhuda kinda wi ni, wa ca nga na teleye pe fanra ti yen we, jango mbe saga kan naa fonngo.»

⁶ Ma wunlunjo wi ta wila pye ma cen le wunlunana wi tanla, a wunlunana wi silan yewe ma yo fɔ: «Wagati jori ma yaa pye wa ki kondangala li na? Ma yaa

songoro mbe pan sanga wiwiin ni?» A ki si wunlunana wi ndanla, a wi si kono kan na yeri. A mi silan pansanga wi naga wi na.

⁷ Ko pungo na, a mi si wunlunana wi pye fɔ: «Na kaa pye koon ndanla wunlunana, tara nda wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga kee yeri, ki yaga ma seweele kan na yeri mbe sa pe kan ti gboforoneriye pe yeri, jango panla yaga mbe toro fɔ sa gbɔn wa Zhuda tara.

⁸ Ma sewe wa kan na yeri fun mbe saa kan Asafu wi yeri, wo na wi yen wunlunana wi kologo ki welefo, jango wi tire kan na yeri. Mi yaa ti tege mbe malaga sigego nga wa sherigo gbogo ki tanla ki koro ti gbegele ti ni, naa ca ki mbogo yeyongo koro ti ni, konaa mi jate na wonlogo ki ni.» A wunlunana wi sigi seweele pe kan na yeri, katugu Yenjele laa pye nala go singi.

⁹ Kona gboforoneriye mbele paa pye wa tara nda wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga kee yeri, a mi si saa wunlunana wi seweele pe kan pe yeri. Wunlunana wila malingboonlo teele, naa shon lugufenne pinle na ni pe sanla torogo[†].

¹⁰ Sanbala na wila yiri wa Horon ca wo naa Amo cenle woolo nana Tobiya na wila pye wunlunana wi kagala yege wofɔ, naa paa kaa ki logo ma yo fɔ lere wa pan mbe kajenge pye Izirayeli woolo pe kan, a ki si pe mben fɔ jenge.

*Nehemi wila Zheruzalemu ca
mbogo ki cenlomo pi wele*

¹¹ Naa mila kaa gbɔn wa Zheruzalemu ca, a mi si wogo piliye taanri.

¹² Ko pungo na, a mi si yiri yembine la ni mi naa leele pele ni jenri. Eɛn fɔ nga na Yenjele laa le wa na nawa mbe pye wa Zheruzalemu ca, mi sila ki yo lere kpe kan. Yaayogo ka yege sila pye wa na yeri kaawo sofile na mi maa nuru wi na wo ce.

¹³ Mila yiri yembine li ni ma toro wa Gbunlundege kono yeyongo ki ni, mee kari wa Yarifelege ghegbenge pulugo ki yeri, konaa ma kari wa Kayege yeyongo ki yeri, ma Zheruzalemu ca mbogo ki wele jenge ma toro. Mbogo ki lara ta la toori lagapyew, a ki yeyonro koro ti sogo.

¹⁴ Kona, a mi si kari yege naa, ma saa Pulugo yeyongo ki wele konaa wunlunana wi tonmo wege ki ni. Eɛn fɔ mila pye sofile na na, wi sila torosaga ta wa ki laga ki na.

¹⁵ Ki yembine nungba li ni, a mi si saa toro wa Sediron lafongologo ki ni ma mbogo ki wele. Ko pungo na, a mi si

[†] 1:9 1:9: Dete 30.2,4,8; 1 Sami 7.3; 1 Wunlu 8.47 [†] 2:1 2:1: Nisan yenge ki ma saa to ma yala marisi yenge naa avirili yenge ki ni. [†] 2:3 2:3: 2 Wunlu 25.8-10; 2 Kuro 36.19; Zhene 52.12-14 [†] 2:9 2:9: Dete 30.1-5

songoɔ ma saa ye wa Gbunlundɛge kono yeyongo ki ni ma kari na go.

¹⁶ Ca ki teele pe sila na karisaga ki jen konaa nga mila pye na piin ki ni, katugu ali ma pan ma gbɔn ki wagati wi na, mi sila yaraga ka kpe yo Zhufuye pe ni, nakoma saraga wofenne, nakoma legboɔɔ, nakoma ca ki teele, nakoma leele mbele fuun paa pye na tunngo ka yege piin pe ni.

¹⁷ Kona, a mi si pe pye fo: «Jologo nga we na, yege wele! Zheruzalemu ca ki tongo, a kason kigi yeyongo koro ti sogo. Ye yiri we Zheruzalemu ca mbogo ki kan naa fanngo, jango mbege fere kala li laga we yee na.»

¹⁸ Na Yenɛɛle laa ton na na yege nga na konaa wunlunaja wila senre nda yo na kan, a mi siri yege yo pe kan. Kona, a pe sho fo: «Ye yiri wege kan!» Ki pye ma, a pe si kotogo le pe yee ni mbege tunngo jenge ki pye.

¹⁹ Een fo, Sanbala na wila yiri wa Horon ca, wo naa Amo cenle woolo naja Tobiya na wila pye wunlunaja wi kagala yege wofa, konaa Larabuye naja Geshemu wi ni, naa paa kaa ki wogo ki logo, a pe nee tege we na, na we tifaga, ma sho fo: «Yingi yaa piin yeen? Yaa jaa mbe yiri mbe je wunlunaja wi na wi le?»

²⁰ A mi si pe yon sogo ma yo fo: «Yenɛɛle na wa naayeri, li yaa we saga mbe we tunngo ki yon. Woro mbele li tunmbyeele, we yaa yiri mbe to mbogo ki na mbege kan. Yoro wo na, ye tasaga woro wa Zheruzalemu ca ki ni, fannga kpe woro ye ni ki ca nga ki go na, pe se ka nawa to ye na laga ki ni fyew.»

3

Zhufuye paa Zheruzalemu ca mbogo ki kan naa

¹ Kona, a saraga wofenne to Eliyashibu wo naa wi sefenne saraga wofenne sanmbala pe ni, pe si yiri ma Simbaala yeyongo mbogo ki kan, maga le Yenɛɛle kee, mee ki koro piile pe le. A pe si mbogo ki kan naa fo ma saa gbɔn Meya sanngazo titonlowo wi na, maga le Yenɛɛle kee fun, fo ma saa gbɔn Hananeyeli sanngazo titonlowo wi na.

² A Zheriko ca fenne pe si mbogo laga ka kan ma taga Eliyashibu wi na. A Imiri pinambyo Zakuri wi si mbogo laga ka kan ma taga poro na.

³ A Senaa setirige piile poro si Mbengele yeyongo mbogo ki kan, maga gona wi biri, ma koro le ki na, mee sogoyaara naa gbaseere le ki na.

⁴ Uri pinambyo Meremoti na wila pye Hakozi pishyenwoo, a wi si mbogo laga ka kan ma taga poro na.

Berekiya pinambyo Meshulamu na wila pye Meshezabeyeli pishyenwoo, a wi si mbogo laga ka kan ma taga wo na.

A Baana pinambyo Zadoki wi si mbogo laga ka kan ma taga poro na.

⁵ A Tekowa ca fenne pe si mbogo laga ka kan ma taga wo na. Een fo Tekowa ca fenne pe yekeele pe sila yenle mbe pe yee tirige tunngo teele pe kan mbe tunngo ki pye.

⁶ Paseya pinambyo Yoyada, naa Besodiya pinambyo Meshulamu, a poro si Yeyongo lege ki gbegele, maga gona wi biri, ma koro le ki na, naa ki sogoyaara konaa ki gbaseere ti ni.

⁷ Gabawon ca fenne naja Melatiya, naa Meronoti ca fenne naja Yadon, naa Gabawon ca fenne poro naa Mizipa ca fenne pe ni, a poro si mbogo laga ka kan ma taga poro na. Gboforoneri na wila pye wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga kee yeri, pa ki woolo paa pye wa wi kinda wi ni.

⁸ Haraya pinambyo Uziyeli na wila pye te gbɔnfenne pe ni, a wi si mbogo laga ka kan ma taga poro na.

Hananiya na wila pye nuwo taanyaara gbegelefo, a wi si mbogo laga ka kan ma taga le wo na. Paa tunngo ki pye fo ma saa gbɔn wa laga nga Zheruzalemu ca mbogo kila pye ma liri ki na.

⁹ A Huri pinambyo Erefaya wi si kan ma taga le wo na. Wila pye Zheruzalemu ca kinda wi walaga nunngba yegefo.

¹⁰ A Harumafu pinambyo Yedaya wi si mbogo laga ka kan ma taga wo na, le wi yeeera go ki yesinme pi na. A Hashabiniya pinambyo Hatushi wi si kan ma taga le wo na.

¹¹ Harimu pinambyo Malikiya naa Pathati Mowabu pinambyo Hashubu poro la mbogo ki laga ka kan ma pinle Yira sanngazo laga ki ni.

¹² Haloheshi pinambyo Shalumu na wila pye Zheruzalemu ca kinda wi walaga nunngba yegefo, a wo naa wi sumborombiile pe ni pe si mbogo laga ka kan ma taga poro na.

¹³ Hanuni naa Zanowa ca woolo pe si Gbunlundɛge kono yeyongo ki gbegele. Paa ki kan maga koro ti le, ma sogoyaara konaa gbaseere le ki na. Mbe taga wa ko na, paa mbogo ka kan metere cenme kangurugo (500) fo ma saa gbɔn wa Kayege yeyongo ki na.

¹⁴ Erehabu pinambyo Malikiya na wila pye Beti Hakeremu ca kinda wi yegefo, a wi si Kayege yeyongo ki gbegele. Wila ki kan maga koro ti le, ma sogoyaara konaa gbaseere le ki na.

¹⁵ Koli Hoze pinambyo Shalumu ña wila pye Mizipa ca kinda wi yegefo, a wi si Pulugo yeyongo ki gbegele. Wila ki kan maga gona wi biri, maga kooro ti le, ma sogoyaara konaa gbaseere le ki na. Kona mbogo nga kila pye na kee wa Silowe pulugo ki yeri, wa wunlunana wi nanggo kologo ki tanla, a wi sigi kan fo ma saa gbon wa lugusara nda ti maa tinri na yiin wa Davidi ca ki ni ti na.

¹⁶ Ña wila tunngo pye ma taga wo na, wo lawi ña Azibuki pinambyo Nehemi. Wila pye Beti Zuri ca kinda walaga ki yegefo. Wila mbogo ki gbegele fo ma saa gbon wa Davidi wi gboolo lesaga ki yesinme na, fo ma saa gbon wa tonmo wege ki na konaa wa malingboonlo kotogofenne pe go ki na.

¹⁷ A Levi setirige piile peñe si mbogo laga ka kan ma taga wo na. Poro la wele Bani pinambyo Erehumu; a Hashabiya si tunngo pye ma taga wo na. Wo wila pye Keyila ca kinda wi walaga nungba yegefo.

¹⁸ Wa wo pungo na, Henadadi pinambyo Bavayi ña wila pye pe sefo wi si kan ma taga wi na. Wila pye Keyila ca kinda wi walaga nungba yegefo.

¹⁹ A Zhozuwe pinambyo Ezeri wi si tunngo pye ma taga le wo na. Wila pye Mizipa cafo. Wila mbogo ki laga ka yege kan. Kila pye wa malingbonyaara tegesaga ki yesinme na fo ma saa gbon wa mbogo ki yenle li na.

²⁰ Wa wo pungo na, a Zabayi pinambyo Baruki wi si bala ma mbogo laga ka kan ma taga le wo na, maga le le mbogo ki yenle li na fo ma saa gbon wa saraga wofenne to Eliyashibu wi go yeyongo ki na.

²¹ Wa wo pungo na, Uri pinambyo Meremoti ña wila pye Hakozi pishyenwoo wi si mbogo laga ka kan ma taga le wo na, maga le le Eliyashibu go yeyongo ki na fo ma saa gbon wa wi go ki kosaga ki na.

²² Saraga wofenne mbele paa pye ma cen wa Zheruzalemu ca ki kanngara na lara ti ni, a poro si kan ma taga le wo na.

²³ Wa poro pungo na, a Benzhamé naa Hashubu pe si kan pe yeera yinre ti yesinme na ma taga le pe na. A Maaseya pinambyo Azariya ña wila pye Ananiya pishyenwoo wi si kan ma taga le pe na wa wi go ki yesinme na.

²⁴ Wa wo pungo na, a Henadadi pinambyo Binuyi wi si mbogo laga ka kan ma taga le wi na, maga le le Azariya go ki na fo ma saa gbon wa mbogo ki yenle li na, wa logologo wi ni.

²⁵ A Uzayi pinambyo Palali wi si kan wa mbogo ki yenle lo naa sanngazo titonlowo wi yesinme na, ma yege wa wunlunana go ki yeri, wa kaso go ki tanla. A Parewoshi pinambyo Pedaya wi si mbogo laga ka kan ma taga le wo na.

²⁶ Netiniyenye† poro mbele paa pye tunmbyeele wa sherigo gbogo ki ni paa pye ma cen wa Ofeli tinndi wi na, a poro si mbogo ki kan fo ma saa gbon wa Tonmo yeyongo ki yesinme na, ma wa yonlo yirisaga kee yeri konaa sanngazo titonlowo wi yesinme na.

²⁷ A Tekowa ca fenne pe si mbogo laga ka kan ma taga le poro na, maga le le sanngazo gbogo titonlowo wi yesinme pi na fo ma saa gbon wa Ofeli tinndi mbogo ki na.

²⁸ Maga le le Shonye yeyongo ki na, a saraga wofenne pe si mbogo laga ka kan ma kari, pe ni fuun nungba nungba paa kan pe yinre ti yesinme na.

²⁹ Wa poro pungo na, a Imeri pinambyo Zadoki wi si mbogo laga ka kan ma taga poro na le wi yeera go ki yesinme na. Shekaniya pinambyo Shemaya ña wila pye yonlo yirisaga kee yeyongo ki korosifo, a wi si mbogo laga ka kan ma taga wo na.

³⁰ Wa poro pungo na, Shelemiya pinambyo Hananiya naa Zalafu pinambyo kogolon woo Hanuni wi ni, pe si mbogo laga ka kan ma taga poro na. A Berekiya pinambyo Meshulamu wi si mbogo laga ka kan ma taga le poro na, wa wi go ki yesinme na.

³¹ Wa wo pungo na, Malikiya ña wila pye te gbonfenne wo wa, a wi si mbogo laga ka kan ma taga wo na, fo ma saa gbon wa Netiniyenye naa perefenne pe yinre ti na, wa Mifikadi yeyongo ki yesinme pi na, fo ma saa gbon wa sanngazo ña wa mbogo ki yenle li na wi na.

³² Mbogo nga kila pye sanngazo ña wa mbogo ki yenle li na wo naa Simbaala yeyongo ki sogowo pi ni, a te gbonfenne poro naa perefenne pe ni, pe sigi mbogo ki kan.

Zhufuye pe juguye paa pye naga jaa mbe pe tunngo ki yerege

³³ Naa Sanbala wila kaa ki logo ma yo fo we yen na Zheruzalemu ca mbogo ki kanni sanga ña ni, a ki suu mben, a wi si nawa ngban fo jenge. Kona, a wi nee tege Zhufuye pe na†.

³⁴ Wila ki yo wi ca woolo poro naa Samari ca malingboonlo pe kan, ma yo fo:

† 3:26 3:26: *Netiniyenye*: Poro paa pye na tonmo kori konaa na kanngire jaa na paan ti ni wa Yawe Yenñele li sherigo gbogo ki ni. Paa pye kulolo ma yiri cengele keke yege ni (Esidi 2.43). † 3:33 3:33: Yenñele senre seweele pele ni, ki sewe ña wi go tijere wogo pa ki ma le le kono nafa ma yiri ke ma yiri taanri wolo li lesaga.

«Ki Zhufuye fanngogo fenne mbele yeen, yingi tunngo paa piin yeen? Paa ki yaan ndee we yaa pe yaga pe pe tunngo ki ko konaa mbe saraga wo pe Yennele li yeri wi le? Pe mbe ya mbe mbogo ki kan mbege ko pilige nungba wi le? Sinndeere nda kason kiri sogo, a ti ton wa taambugo ki ni, poro mbe ya mberi yirige funwa na naa, mbe mbogo ki kan ti ni naa ke?»

³⁵ Amo cenle woolo nana Tobiya wila pye le wi tanla, a wo sho fo: «Ye pe yaga pege kan san! Ali na tafoloyan ka yew mbe to pe sinndeere mbogo nga ki na, ki yaa toori.»

³⁶ Kona, a mi sho fo: «E, we Yennele, nungbobo jan ma logo we yeri, katugu pe yen na we tifaga. Pe yen na we tifaga yeye nga na, ki yaga ki tifagawa kala li songoro poro yere jate pe na. Ma pe le tara ta yeye woolo kee, pe pe koli pe kari pe ni kulolo tara ta yeye ni.

³⁷ Maga ka pe kajoggo ki kala yaga pe na. Maga ka pe kapere ti ko mberi wo wa ma yeye sogowo, katugu woro mbele we yen na mbogo ki kanni pe we tegele.»

³⁸ Ki pye ma, a we si mbogo ki kan maga fili. Waa ki wa maga yirige ma gbɔn fo wa ki yagawa pi nandogomo, katugu leele pe ni fuun nungba nungba paa tunngo ki le pe kotogo ki ni fuun ki ni.

4

¹ Een fo, naa Sanbala, naa Tobiya, naa Larabuye, naa Amo cenle woolo poro naa Asidodi ca fenne pe ni paa kaa ki logo sanga na ni ma yo fo Zheruzalemu ca mbogo ki kanga ki yen na kee yeye, mbogo ki lara nda ti toori, a ti yen na tonni na kee, a pe si nawa ngban fo jenge.

² A pe ni fuun pe si yon le mbe kari sa to Zheruzalemu ca ki na, jango mbege gbɔn mbege piri.

³ Ki pye ma, a we si we Yennele li yenri, mee korosiri pyefenne tegetege paa laga ki korosi sonlo naa yembine mbaa we go singi pe na.

⁴ Konaa ki ni fuun, Zhuda tara woolo paa pye na yuun fo: «Mbele paa tunngo ki piin, pe fannga kila koo, ma si yala sinndeere gbogolosara ti yen ma lege bere. We se ya mbege mbogo nga ki kan.»

⁵ We juguye poro na, paa pye naga yuun ma yo fo pe yaa ka pan mbe gbɔn laga we sogowo, we se ka pye ki jenme, we se ka yaraga ka yan, fo pe yaa ka pan mbe gbɔn laga mbe we gbo mbe tunngo ki yerege.

*Nehemi wila malingbɔnyaara
kan tunmbyeele pe yeri*

⁶ Ma si yala Zhufuye mbele paa pye ma cen wa we juguye pe ni, paa pan pansaga

ke ma pan ma we kogori fo: «Yaga kannga kee nga fuun na, pe yaa pan mbe to ye na.»

⁷ Ki kala na, mbogo kila pye ma were lara nda na, a mi si leele pele tegetege wa ti punjo na, ma pinle ti lara nda tila pye kpengele ti ni. Mila pe tegetege seye seye, tokobiye, naa njaanra konaa sandira ni pe kee.

⁸ Naa mila kaa pe wele ma toro ma ko, a mi si legboolo, naa tara teele konaa leele sanmbala pe pye fo: «Yaga ka fyɛ pe yeye. Ye nawa to we fo wi na, wo na wi gbogo ma pye fyere ni. Ye malaga ki gbɔn ye sefenne, naa ye pinambiile, naa ye sumborombiile, naa ye jeele konaa ye yinre ti kan.»

⁹ Naa we juguye paa kaa ki logo ma yo fo pe we kogori, a Yennele li nga paa kon mbe pye ki jogo, kona, a we si songoro ma saa na mbogo ki kanni, we ni fuun nungba nungba naa we tunngo.

¹⁰ Maga le le ko pilige ko na, we woolo pe walaga la pye na tunngo piin, walaga sannga ko la pye ma gbegɛle njaanra ni pe kee, naa tuguron sigeyaara ni, naa sandira ni konaa malaga gbɔndeere ni pe na. Mbele paa pye teele paa pye ma yere wa Zhuda tara woolo pe ni fuun pe punjo na.

¹¹ Mbele paa pye na mbogo ki waa konaa mbele paa pye na tuguro ti lee nakoma nari tungu, paa pye na tunngo ki piin kee nungba ni, ma malingbɔnyaara ti yigi kee sannga ki ni.

¹² Mbogo wafenne pe ni fuun nungba nungba paa pye pe tokobiye pe ni pe popo wa pe senngɛle ke na nee tunngo ki piin. Mbanlaga winfo wila pye ma yere le na tanla.

¹³ A mi sigi yo legboolo, naa teele konaa leele sanmbala pe kan fo: «Tunngo ki yen ma gbogo, ki fogo ki yen ma tonlo, we si yen ma yere mbogo ki tanla ma lalilali we yee ni.

¹⁴ Ki kala na, na yaga ka mbanlaga winme pi logo mbe ye ta laga nga fuun ni, ye pan ye gbogolo laga we tanla. We Yennele li yaa malaga ki gbɔn we kan†.»

¹⁵ Pa waa pye na tunngo ki piin ki pyelomo mba pi na ma. We ni, walaga nungba la pye na tunngo piin njaanra ti ni pe kee, mbege le lalaaga ki na fo sa gbɔn wonngolo ke sa yiri yembine.

¹⁶ Ki wagati wi ni, mila ki yo leele pe kan naa ma yo fo pe ni fuun nungba nungba pe saa wonlo wa Zheruzalemu ca poro naa pe tunngo pyeyenle pe ni, jango yembine waa ca ki go singi, sonlo na we sila tunngo ki piin.

† 4:14 4:14: Eki 14:14; 2 Sami 5:24; 2 Kuro 13:15

¹⁷ Mi naa na sefenne nambala pe ni, naa na tunmbyeele konaa laga kōrosifenne mbele paa pye na ni, we sila we yariporo ti wō we yee na. We ni fuun nungba nungba we malingbonyaara to naa we tōnmō po ce pila pye we yeri†.

5

*Nehemi wila Zhufuye
pe kambasinnde ti yege wō*

¹ Ki wagati wi ni, a nambala pèle si yiri wa janwa wi ni poro naa pe jeele, nēe para pe sefenne Zhufuye pe na.

² Pèle la pye na yuun fō: «Woro naa we pinambiile naa we sumborombiile wē legē. Waa jaa pe bile wa kan we yeri, jango waa kaa we ta we pōgō.»

³ A pele nēe yuun fō: «Fungo sanga ni, we ma we keere, naa we erezen keere konaa we yinre ti kan yere jorowo na mbe bile ta mbaa kaa, pungo na mbe tōnli taga wa peri songoro we na.»

⁴ Pèle yege la pye na yuun fō: «We daga mbe we keere konaa we erezen keere ti kan mbe penjara jin, pungo na mbe tōnli taga wa peri songoro we na, jango mbe ta mbe wunlunana wi lambo wi sara.

⁵ Ma si yala woro naa we tara woolo pe ni we yen cenle nungba woolo. We piile poro naa pe piile pe ni pe yen nungba. Konaa ki ni fuun, wē jori fō na we pinambiile poro naa we sumborombiile pe kaan kulolo. We sumborombiile pèle pye kulolo makō. Fangua si koro we ni naa, katugu we keere naa we erezen keere ti pye pele woro.»

⁶ Naa mila kaa pe jōlogō kala lo naa ki senre ti logo sanga ŋa ni, a na nawa pi si ngban fō jenge.

⁷ A mi sigi kōn maga tege mbe senngbanra yo legbōolo poro naa tara teelee pe na. Mila pe pye fō: «Mēle, a ye nēe ye sefenne pe jinni yaara ni nēe tōnli jaa pe go na?» Ki pye ma, a mi si finliwē gbōō paa pye mbege kala li yege wō.

⁸ A mi si pe pye fō: «We mbe ya nga pye, wēge pye ma we sefenne Zhufuye mbele paa pe yee pere kulolo cengele kele yege yeri pe go sho. Koni yoro yere ye yen na ye sefenne pe pere. Ye si yen na pe pere yere we tara woolo poro yeri.» Eēn fō, a pē si pyeri, pe sila na yon sogo?

⁹ Ko pungo na, a mi sho naa fō: «Ŋga ye yen na piin ki woro ma yon. Ye ja daga mbaa tanri mbaa fye we Yenjele li

yege, jango we juguye, poro mbele pe yen cengele kele yege woolo paga ka fere wa we na.

¹⁰ Mi fun, mi naa na sefenne pe ni, naa na tunmbyeele pe ni, wē pele jin penjara naa yarilire ni. Koni ye ti wege fōgō ki kala yaga pe na†.

¹¹ Mila ye yenri fō ye pe keere, naa pe erezen keere, naa pe oliviye tire konaa pe yinre ti songoro pe na nala. Penjara, naa bile, naa duven fōngō konaa sinme mba yē sho pe yeri ye tōnli, yeri songoro pe na fun.»

¹² A pē silan yon sogo ma yo fō: «Ŋga mō yo, we yaa ki pye. We yaa ti ni fuun ti songoro pe na. We se yaraga ka kpe sho pe yeri naa.» Kona, a mi si saraga wōfenne pe yeri, ma ti a leele pē wugu pe yege na mbe tanga senre nda paa yo ti na.

¹³ Ko pungo na, a mi silan derigbōgō jufa wi yangara ma sho fō: «Na lere ŋa fuun si tanga wi senyoro ti na, Yenjele ligi fō wi yangara ki yangaralomo mba pi na fun, mboō wō wa wi go woolo pe sōgōwō, wuu kēe yaara ti la, wi kēwaga mbe yiri.» A janwa wi ni fuun wi sho fō: «Anmiina.» A pē si Yawe Yenjele li sōn. A leele pē si tanga ma yala pe senyoro ti ni.

¹⁴ Maga le pilige ŋga ni wunlunana wila na tege Zhuda kinda wi go na, ko koro wo yen maga le wunlunana Aritaserisesi wi wunluwō pi yelee nafa wolo li na fō ma saa gbōn pi yelee nafa ma yiri kē ma yiri shyen wolo li na, ki yegele kē ma yiri shyen kē ni, nizara ŋa wi maa woo wunlunana wi yeri, mi naa na sefenne pe ni we sila wa kpe sho leele pe yeri wi pye we yon suro.

¹⁵ Teele mbele pē keli ma cēn na yege, paa pye na leele pe tege, na yaakara naa duven shoo pe yeri konaa warifuwe pyō nafa shyenzhyen ni. Ki teelee pe tunmbyeele paa pe tegere ti ngban leele pe na. Eēn fō, mi wo na, Yenjele li yege fyere ti kala na, mi sigi wogo ŋga ka pye.

¹⁶ Eēn fō, mi jate mi mbogo ki kanga tunngo ki pye. Na tunmbyeele pe ni fuun paa tunngo ki pye. Wee kere kpe lo lere yeri.

¹⁷ Mbe taga wa ko na, Zhufuye poro naa legbōolo mbele paa pye na nii wa na tabali wi na, paa pye lere cenne naa nafa shyen ma yiri kē (150); poro la pye pe ye mbele paa pye na yinrigi we kanngara na cengele kē ni na paan we kōrōgō pe ni.

† 4:17 4:17: Yenjele senre saweēle pele ni, pēge yo wa ma yo fō: We ni fuun nungba nungba we malingbonyaara tila pye we kē fō ndēe na we kaa kee sa woli ko we mari tege. † 5:7 5:7: Eki 22.25; Levi 25.35-37; Dete 23.19-20

† 5:10 5:10: Moyisi lasiri wila ki naga ma yo lere si daga mbaa nii wi tara woo wa go na, mbaa wi yee yongo fyonwō mba pi to wi tara woo wi na po kala na (Yuuro 119.36; Eza 56.9-12; 57.17; Zhere 6.13; 8.10; 22.13-17; Eze 22.12-13; 33.31). Naa Nehemi wila kaa ki wogo ki yan ma tara woolo pe na, a wi sho fō pe fyonwō fenne pe foro ti kala yaga pe na.

¹⁸ Pilige nungba nungba pyew, napolo nungba wi ma yiri wa na yeri mbe gbo mbe sogo, naa simbaala jembele kogoloni konaa sannjere legere ni. Piliye ke ke pyew, paa pye na duven cenle legere gbegele na kan ma yala na wila daga wi ni. Konaa ki ni fuun, tasaga nga kila daga mbaa kaan tara ti to wi yeri, mi sila pye naga shoo leele pe yeri, katugu mbogo tunngo kila pye ma gbogo leele pe go na ma toro.

¹⁹ E, na Yenhele, jatere pye na na, ma kajenge pye na kan, nga fuun mi pye ki leele mbele pe kan ki kala na.

6

*Zhufuye pe juguye
paa yiri pe korogo naa*

¹ Kona, Sanbala, naa Tobiya, naa Larabuye nanja Geshemu konaa we juguye sanmbala pe ni pe sigi logo ma yo fo mi mbogo ki kan makɔ, fo ki lara nda tila toori ka sila koro wa naa. Ki sanga wi ni, yeyonro kororo to ce tila koro mi sila le.

² Kona, a Sanbala naa Geshemu ni pe si tunngo torogo wa na yeri mala pye ma yo fo mbe kari wa, mi naa poro ni, we sa we yee yan wa Kefirimu ca, wa Ono gbunlundege ki ni. Paa pye naga jate mbe kapege pye na na.

³ Een fo, a mi si pitunmbolo torogo wa pe yeri pe sa pe yon sogo pe yo fo: «Tunngo gbogo yen na na mbe pye, ki kala na, mi se ya kari wa ye yerege ki na. Na mi ka yiri mbe kari wa ye yeri, pa tunngo ki yaa yere.»

⁴ Een fo, a pe sigi tunngo nungba ki tun na yeri fo ma saa gbɔn tunsaga tijere. A mi fun mi si pe yon sogo ki senre nungba nda ti ni.

⁵ Ki yonlo kangurugo wolo li na, a Sanbala wi suu tunmbyee lefonno wi torogo wa na yeri ki senre nungba ti ni, sewe wa la pye wi kee na wila pye yenlege.

⁶ Kila pye ma yonlogo wa ki sewe wi ni fo: «Pe yen naga yuun wa cengele ngele ke ye maga ke sogowo, fo mboro naa Zhufuye pe ni yaa jaa mbe yiri mbe je wunlunana wi na. A Geshemu fun wigi wogo nungba ki yo maga filige na kan. Fo ko ki ti ma mbogo ki kan naa fonngo. Pe yere naga yuun fun fo maa jaa mbe pye pe wunlunana.

⁷ Fo ma yere Yenhele yon senre yofenne pele wo pege yari wa Zheruzalemu ca ma wogo na, fo wunlunana yen laga Zhuda

tara. Koni ki senre cenle nda ti se koro na tii gbɔn wa wunlunana wi na. Ki kala na, ma pan we yee yan.»

⁸ Kona, a mi suu yon sogo ma yo fo: «Senre nda maa yuun ta kpe woro wa kaselege. Mboro mari jate mari yo ma ye.»

⁹ Ki leele mbele pe ni fuun paa pye na jaa mbe we kan waa fye. Paa pye naga jate fo ki senre ti yaa we wire ti fanla we na, mbe ti we tunngo ki yerege.

E, Yenhele, ki yaga ma fannga le na ni koni mbe tunngo pye!

¹⁰ Ko pungo na, pilige ka, Delaya pinambyo Shemaya na wila pye Metabeyeli pishyenwoo, a mi si kari wi korogo wa wi go. Mila saa wi ta wi go ki ton wi yee na. A wi silan pye fo: «Pan we kari wa Yenhele li go ki ni, wa sherigo gbogo ki laga kpoyi ki ni we sa we yee yan. We kororo ti ton we yee na, katugu leele pele yen na jaa mbe pan mboon gbo. Pe yaa si pan mboon gbo yembine.»

¹¹ Een fo, a mi suu yon sogo ma yo fo: «Mi woro ko lere wo wa, na wi ma fe. Lere wiwiin wi yen paa mi yen wi sa ye wa sherigo gbogo ki ni, poo yaga yinwege na? Mi se ye wa fyew.»

¹² A mi sigi wele maga yan fo Yenhele lo ma laa wi tun na yeri, een fo Sanbala naa Tobiya poro paa wi kan penjara ni, a wi si pan maga Yenhele yon senre ti yo na wogo na.

¹³ Paa ki penjara ti kan wi yeri, jango wi pan wilan pye mbe fye, mbe ta mbe yenle wi senyoro ti na, mbe kapege ka pye. Kona wi mbaa ko kala lo le mbanla mege ki jogo, mbe fere wa na na†.

¹⁴ E, na Yenhele, jatere pye Tobiya naa Sanbala pe na, ma pe sara ma yala pe kapyegele ke ni, ma jatere pye fun Yenhele yon senre yofe jele Nowadiya wi na konaa Yenhele yon senre yofenne sanmbala pe na, poro mbele paa pye na jaa mbanla pye mbaa fye we.

¹⁵ Ki pye ma, mbogo ki kanga kila ko Eluli† yenge ki pilige nafa ma yiri kangurugo wogo ki na. Paa ki tunngo ki pye piliye nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen ni.

¹⁶ Naa we juguye pe ni fuun konaa cengele ngele ke yen ma we maga, paa kaa ki wogo ki logo, a pe si fye, ma fere sho fo jenge, katugu paa ki jen ma yo fo ki tunngo kila pye ma yala Yenhele li nandanwa kala lo ni.

† 6:13 6:12-13: Nga lasiri wi yo lere si daga mbe pye, naa Shemaya wila pye na jaa Nehemi wigi pye, ko ki yen naga nari ma yo Shemaya wi yen Yenhele yon senre yofe yagboyoo (Dete 13.3; 18.20; Eza 8.19-20). † 6:15 6:15: Eluli yenge ki ma saa to ma yala uti yenge naa sepitamburu yenge ko ni. Mbogo ki kanga kila ko yele cenme tijere naa nafa shyen ma yiri kangurugo (445) wolo lo ni, eluli yenge ki ni, na Zhezu Kirisi wi fa se.

¹⁷ Ki wagati wi ni, Zhuda tara legboolo pèle la pye na seweële torogi Tobiya wi kan, a wo fun wila pele torogi pe kan.

¹⁸ Ko la pye ma, katugu Zhuda tara woolo pe legere la wugu ma yon kan Tobiya wi yeri mbe pye wi ni, mà jen wila pye Zhu-fuye nana Ara wi pinambyo Shekaniya wi nafa. Tobiya wi yeera pinambyo Yohana wila Berekiya pinambyo Meshulamu wi sumborombyo wi pori wi jo.

¹⁹ Pè yere la pye na Tobiya wi metanga yinri na yege sogowo konaa na kee ma saa nala senre yuun wi kan fun. Tobiya wila pye na seweële torogi na kan, jango mbanla kan mbaa fye.

7

Pàa pye na Zheruzalemu ca ki go singi

¹ Naa mbogo kila kaa kan ma ko, a mi sigi yeyonro kooro ti lele. A wè si yeyonro korosifenne, naa yurukoolo konaa Levi setirige piile pe tegetege wa pe tunndo ti na.

² A mi si Zheruzalemu ca kagala ke go le na nosepyo Hanani wo naa Hananiya pe kee, wo na wila pye malaga sigogo ki go na we, katugu wila pye lesinne, na fye Yennele li yege ma we lelegere na.

³ A mi sigi yo pe kan fo Zheruzalemu ca kooro ti daga mbaa yengele fo sa gbon yonlo ki sa ngban. Yonlokogo kooro ti daga mbe tonndo mbe sogosogo sanni yeyonro korosifenne pe sa tigi tunngo ki na paa kee. Zheruzalemu ca woolo paa ca ki korosi paa ki waa paa pe yeer kaan. Pele mbe yere wa ca ki korosiri pyesara ti ni. Pele mbe yereyere wa pe yinre ti yesinne na.

⁴ Zheruzalemu ca nawa pila pye ma pyeele konaa ma gbogo. Een fo leele pe sila pye ma lege wa ki ni, ki yinre ti sila si ta mbe kan naa fonngo.

Zhufuye kongbanmbala mbele paa yiri wa kulowo pi ni ma songoro ma pan pe tara (Esidi 2.1-70)

⁵ Kona, a na Yennele li sigi le wa na nawa fo mbe legboolo, naa tara teele konaa leele sanmbala pe yeri mbe pe gbogolo mbe pe jiri. Leele mbele paa keli ma yiri wa kulowo pi ni ma pan, paa pe jiri ma pe mere ti yonlogo sewe na ni, a mi suu yan. A mi si wele wa wi ni, maga yan wa fo:

⁶ Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wila Zhuda kinda woolo mbele koli ma kari pe ni wa kulowo pi ni, mbele paa kaa songoro ma yiri wa kulowo pi ni ma pan wa Zheruzalemu ca, wa Zhuda kinda wi ni, pe ni fuun nungba nungba wa pe cara ti ni, pe mere ti nda:

⁷ Zorobabeli, naa Zhozuwe, naa Nehemi, naa Azariya, naa Araamiya, naa Nahamani, naa Maridoshe, naa Bilishan, naa Misipereti, naa Bigivayi, naa Nehumu konaa Baana poro paa pe yege sin ma pan pe ni.

Izirayeli woolo nambala pe yon koyi nga yeen:

⁸ Parewoshi setirige piile paa pye lere waga shyen naa cenme naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen (2 172).

⁹ Shefatiya setirige piile paa pye lere cenme taanri naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen (372).

¹⁰ Ara setirige piile paa pye lere cenme kogoloni naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen (652).

¹¹ Pahati Mowabu setirige piile, poro mbele paa yiri wa Zhozuwe naa Zhouwabu seye yi ni, paa pye lere waga shyen naa cenme kolotaanri naa lere ke ma yiri kolotaanri (2 818).

¹² Elamu setirige piile paa pye lere waga kele naa cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri tijere (1 254).

¹³ Zatu setirige piile paa pye lere cenme kolotaanri naa nafa shyen ma yiri kangurugo (845).

¹⁴ Zakayi setirige piile paa pye lere cenme koloshyen naa nafa taanri (760).

¹⁵ Binuyi setirige piile paa pye lere cenme kogoloni naa nafa shyen ma yiri kolotaanri (648).

¹⁶ Bebayi setirige piile paa pye lere cenme kogoloni naa nafa ma yiri kolotaanri (628).

¹⁷ Azigadi setirige piile paa pye lere waga shyen naa cenme taanri naa nafa ma yiri shyen (2 322).

¹⁸ Adonikamu setirige piile paa pye lere cenme kogoloni naa nafa taanri ma yiri koloshyen (667).

¹⁹ Bigivayi setirige piile paa pye lere waga shyen naa nafa taanri ma yiri koloshyen (2 067).

²⁰ Adini setirige piile paa pye lere cenme kogoloni naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri kangurugo (655).

²¹ Ateri setirige piile mbele paa yiri wa Ezekiyasi sege ki ni, paa pye lere nafa tijere ma yiri ke ma yiri kolotaanri.

²² Hashumu setirige piile paa pye lere cenme taanri naa nafa ma yiri kolotaanri (328).

²³ Bezayi setirige piile paa pye lere cenme taanri naa nafa ma yiri tijere (324).

²⁴ Harifu setirige piile paa pye lere cenme naa ke ma yiri shyen (112).

²⁵ Gabawon ca woolo paa pye lere nafa tijere ma yiri ke ma yiri kangurugo.

²⁶ Betileemu ca woolo, naa Netofa ca woolo paa pye lere cenme naa nafa tijere ma yiri kolotaanri (188).

²⁷ Anatoti ca woolo paa pye lere cenme naa nafa ma yiri kolotaanri (128).

²⁸ Beti Azimaveti ca woolo paa pye lere nafa shyen ma yiri shyen.

²⁹ Kiriya Yeyarimu ca woolo, naa Kefira ca woolo konaa Beeroti ca woolo paa pye lere cenme koloshyen naa nafa shyen ma yiri taanri (743).

³⁰ Arama ca woolo konaa Geba ca woolo paa pye lere cenme kogoloni naa nafa ma yiri nungba (621).

³¹ Mikimashi ca woolo paa pye lere cenme naa nafa ma yiri shyen (122).

³² Beteli ca woolo konaa Ayi ca woolo paa pye lere cenme naa nafa ma yiri taanri (123).

³³ Nebo ca sannga ki woolo paa pye lere nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen.

³⁴ Elamu sanja wi setirige piile paa pye lere waga kele naa cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri tijere (1 254).

³⁵ Harimu setirige piile paa pye lere cenme taanri naa nafa (320).

³⁶ Zheriko ca woolo paa pye lere cenme taanri naa nafa shyen ma yiri kangurugo (345).

³⁷ Lodi ca, naa Hadidi ca konaa Ono ca woolo paa pye lere cenme koloshyen naa nafa ma yiri nungba (721).

³⁸ Senaa ca woolo paa pye lere waga taanri naa cenme kolojere naa nafa ma yiri ke (3 930).

³⁹ Saraga wofenne mbele paa pye Yedaya setirige piile, ma yiri wa Zhouwe sege ki ni, paa pye lere cenme kolojere naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri taanri (973).

⁴⁰ Imeri setirige piile paa pye lere waga kele naa nafa shyen naa yiri ke ma yiri shyen (1 052).

⁴¹ Pashuri setirige piile paa pye lere waga kele naa cenme shyen naa nafa shyen ma yiri koloshyen (1 247).

⁴² Harimu setirige piile paa pye lere waga kele naa ke ma yiri koloshyen (1 017).

⁴³ Levi setirige piile mbele paa pye Zhouwe, naa Kadimiyeli pe seye woolo ma yiri wa Hodiva setirige ki ni, paa pye lere nafa taanri ma yiri ke ma yiri tijere.

⁴⁴ Yurukoolo mbele paa pye Asafu setirige piile, paa pye lere cenme naa nafa shyen ma yiri kolotaanri (148).

⁴⁵ Yeyonro korosifenne mbele paa pye Shalumu setirige piile, naa Ateri setirige piile, naa Talimo setirige piile, naa Akubu setirige piile, naa Hatita setirige piile konaa Shobayi setirige piile, paa pye lere cenme naa nafa ma yiri ke ma yiri kolotaanri (138).

⁴⁶ Netiniyenye poro la wele Ziha setirige piile, naa Hasufa setirige piile, naa Tabahoti setirige piile,

⁴⁷ naa Kerosi setirige piile, naa Siya setirige piile, naa Padon setirige piile,

⁴⁸ naa Lebana setirige piile, naa Hagaba setirige piile, naa Salimayi setirige piile,

⁴⁹ naa Hana setirige piile, naa Gideli setirige piile, naa Gahari setirige piile,

⁵⁰ naa Erewaya setirige piile, naa Erozen setirige piile, naa Nekoda setirige piile,

⁵¹ naa Gazamu setirige piile, naa Uza setirige piile, naa Paseya setirige piile,

⁵² naa Besayi setirige piile, naa Mewunimu setirige piile, naa Nefisimu setirige piile,

⁵³ naa Bakibuki setirige piile, naa Hakufa setirige piile, naa Harihuri setirige piile,

⁵⁴ naa Baziliti setirige piile, naa Mehida setirige piile, naa Harisha setirige piile,

⁵⁵ naa Barikosi setirige piile, naa Sisera setirige piile, naa Tama setirige piile,

⁵⁶ naa Neziya setirige piile konaa Hatifa setirige piile pe ni.

⁵⁷ Salomo tunmbyeele pe setiriye piile poro la wele Sotayi setirige piile, naa Sofereti setirige piile, naa Perida setirige piile,

⁵⁸ naa Yaala setirige piile, naa Darikon setirige piile, naa Gideli setirige piile,

⁵⁹ naa Shefatiya setirige piile, naa Hatili setirige piile, naa Pokereti Hazebayimu setirige piile konaa Amo setirige piile pe ni.

⁶⁰ Netiniyenye poro naa Salomo tunmbyeele pe setiriye piile pe ni fuun paa pye lere cenme taanri naa nafa tijere ma yiri ke ma yiri shyen (392).

⁶¹ Leele mbele paa yiri wa Teli Mela ca, naa Teli Harisha ca, naa Kerubu Adon ca konaa wa Imeri ca, poro mbele pe sila pe telye setiriye yi jen konaa pe cengele ke ni, mbege naga fo pe yen Izirayeli woolo poro pele, pe mere tori yeen:

⁶² Delaya setirige piile, naa Tobiya setirige piile konaa Nekoda setirige piile. Paa pye lere cenme kogoloni naa nafa shyen ma yiri shyen (642).

⁶³ Saraga wofenne pele la pye ki cenlomo nungba pi na fun. Poro la wele Hobaya setirige piile, naa Hakazi setirige piile konaa Barizilayi setirige piile. Ki Barizilayi wila Galaadi tara fenne nanja Barizilayi wi sumborombiile wa pori wi jo, ki pye ma, a pe sigi mege ki taga wi na.

⁶⁴ Paa pe telye setirige mere sewe wi lagaja, pe sila wi yan. Ki pye ma, a pe nee pe jate fo pe yen fyango ni; a pe si pe wo wa saraga wogotunngo ki ni.

⁶⁵ A gboforoneri wi si pe pye ma yo fo paga kaa yaara nda ti yen kpoyi ti kaa, fo saraga wofa wa mbe ka sa ta wi Yennele

li yewe Urimu naa Tumimu wi ni gben, mbege kala li yege jen†.

⁶⁶ Izirayeli woolo mbele fuun paa yiri wa kulowo pi ni ma pan, paa pye lere waga nafa shyen ma yiri shyen naa cenme taanri naa nafa taanri (42 360).

⁶⁷ Pe sila pe kulonambala naa pe kulo-jaala poro jiri mbe pe pinle wa. Poro la pye lere waga koloshyen naa cenme taanri naa nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen (7 337). Yurukoolo nambala naa jele la pye pe ni, paa pye lere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri kangurugo (245). Shonye cenme koloshyen naa nafa ma yiri ke ma yiri kogoloni (736) naa sofile worosoye cenme shyen naa nafa shyen ma yiri kangurugo (245) la pye pe yeri,

⁶⁸ naa yongomeye cenme tijere naa nafa ma yiri ke ma yiri kangurugo (435) ni konaa sofilele waga kogoloni naa cenme koloshyen naa nafa (6 720) ni.

⁶⁹ Seye teelee legere la yarikanra kan mbogo ki kanga wogo ki na. Gbo-foroneri wila te pyo waga kele (1 000) kan, naa wojengele nafa shyen ma yiri ke konaa saraga womo tunngo yariporo cenme kangurugo naa nafa ma yiri ke (530) ni.

⁷⁰ Seye teelee paa yarikanra nda kan tunngo ki wogo ki na, tila pye te pyo waga nafa (20 000) konaa warifuwe culo waga kele naa cenme (1 100) ni.

⁷¹ Izirayeli woolo sanmbala poro la te pyo waga nafa (20 000) kan, naa warifuwe culo waga kele (1 000) konaa saraga wofenne yariporo nafa taanri ma yiri koloshyen ni.

⁷² Kona saraga wofenne, naa Levi setirige piile, naa yeyonro korosifenne, naa yurukoolo, naa leele sanmbala pe ni, naa Netiniyeny konaa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni, pe si saa cen wa pe cara ti ni.

Esidirasi wila Yenjele li lasiri sewe wi kara janwa wi kan

Yele li yenje koloshyen wogo kila gbon maga ta Izirayeli woolo pe cen wa pe cara ti ni mako.

8

¹ Kona, laga nga ki yen wa Tonmo yeyongo ki yege, a janwa wi ni fuun wi si yon wa nungba ma saa pe ye gbogolo wa ki na. A pe sigi yo lasiri sewe jenfo Esidirasi wi kan ma yo wi pan Moyisi lasiri sewe wi ni, wo na Yawe Yenjele laa kan Izirayeli woolo pe yeri ye.

² Kona, yele li yenje koloshyen wogo ki pilige kongbannga ki na†, Esidirasi we, wo na wila pye fun saraga wofa wi si pan sewe wi ni janwa wi yege sogowo, nambala naa jele, konaa mbele fuun pe mbaa ya mbe senre ti logo mberi koro jen.

³ A wi si sewe wi kara pe kan maga le pinliwe pi ni fo ma saa gbon yonlofugo ki na. Wila pye ma yere wa laga nga kila pye wa Tonmo yeyongo ki yege ki na, wa nambala, naa jele konaa mbele fuun pe mbaa ya mbe senre logo mberi koro jen pe yege sogowo nari kara.

⁴ Paa yeresaga ka gbegele tire ni ki kala li mege na. Pa lasiri sewe jenfo Esidirasi wila pye ma lugu ma yere ki na. Matitiya, naa Shema, naa Anaya, naa Uri, naa Hilikiya konaa Maaseya poro la pye ma yere wi tanla wa wi kalige kee ki na; Pedaya, naa Mishayeli, naa Malikiya, naa Hashumu, naa Hashibadana, naa Zakari konaa Meshulamu poro la pye ma yere wa wi kamege kee ki na.

⁵ A Esidirasi wi si sewe wi yenge janwa wi ni fuun wi yege na, katugu wila pye ma yere yeresaga ki na leele pe ni fuun pe go na. Naa wila kaa sewe wi yenge sanga na ni, a leele pe ni fuun pe si yiri ma yere.

⁶ A Esidirasi wi si Yawe Yenjele li son, Yenjele ngbogo ye. Kona, a leele pe ni fuun pe sigi sho mee pe keyen yi yirige wa naayeri ma yo fo: «Anmiina, anmiina!» Ko pungo na, a pe si foli ma pe yere ti jiile wa tara Yawe Yenjele li yege sogowo mali gbogo.

⁷ Kona Zhouzuwe, naa Bani, naa Sherebiya, naa Yamini, naa Akubu, naa Shabetayi, naa Hodiya, naa Maaseya, naa Kelita, naa Azariya, naa Yozabadi, naa Hana, naa Pelaya konaa Levi setirige piile sanmbala pe ni, pe nee lasiri senre ti koro wi yuun leele pe kan, ma pe ta wa pe yeresara ti na.

⁸ Paa pye na Yenjele li lasiri sewe senre ti kara nari finligi na kee, nari koro wi yuun, jango nda pe kara leele peri logo pe wali ti na.

⁹ Naa janwa wi ni fuun wila kaa lasiri sewe senre ti logo paa ti kara, a pe ni fuun pe nee gbele. Kona Nehemi na wila pye gboforoneri wo naa Esidirasi na wila pye saraga wofa naa lasiri sewe jenfo konaa Levi setirige piile mbele paa pye na leele pe nari pe ni, pe si leele pe pye fo: «Ki nala pilige nga ki yen ma tege ki ye Yawe

† 7:65 7:65: Eki 28.30; Dete 33.8 † 8:2 8.2: Yele li yenje koloshyen wogo ki pilige kongbannga ki na, ko yenje ko ki ma saa yala okitoburu yenje ki ni. Wagati na wi naga laga ki laga nga ki ni wi torongolo, ki yele cenme tijere naa nafa shyen ma yiri kangurugo (445) wolo li ni, a pe si jen ma Zhezu Kirisi wi se. Nala ko pilige ko ki pan ma pye Zhufuye pe yeri yele li yenje ko pilige kongbannga ye. Ki feti pilige ki ka gbon pe ma mbaanra win ki nogo (Levi 23.24).

Yenñele, we Yenñele li kan. Ki kala na yaga ka yege san mbaa gbele.»

¹⁰ Ko punngo na, a Esidirasi wi si pe pye naa fo: «Yaa kee ye yinre ye sa yaakara jende ka, ye sinme taan wo. Yaakara woro mbele yeri ma gbegele, ye ta kan pe yeri, katugu ki pilige nga ki yen ma tege ki ye we Fo wo kan. Yaga ka pye yesanga ni, mà jen Yawe Yenñele li nayinme mba kan po pi yen ye fannga ye.»

¹¹ Levi setirige piile paa pye na leele pe kotogo ki sogo pe na na yuun fo: «Ye pyeri, yaga ka yege san, katugu ki pilige nga ki yen ma tege ki ye Yenñele li kan.»

¹² Kona, a leele pe ni fuun pè si kari pe yinre mbe sa li mbe wo, mbe yaakara kan fyonwo fenne pe yeri konaa mbe yogorimo gbogbo pye, katugu senre nda paa kara mari yege yo pe kan, paa ti logo.

Paa Gbataala nogo feti wi pye

¹³ Pilige shyen wogo ki na, a Izirayeli woolo seye teele pe ni fuun, naa saraga wofenne pe ni konaa Levi setirige piile pe ni, pè si saa pe yee gbogolo wa lasiri sewe jenfo Esidirasi wi tanla, jango mbe lasiri sewe senre ti cancan jenge.

¹⁴ Ki lasiri sewe na Yawe Yenñele làa kan Moyisi wi yeri, a wuu kan Izirayeli woolo pe yeri, a pè sigi yan ki yen ma yonlogo wa wi ni fo feti na wi maa piin yele li yenge koloshyen wogo ki ni wi nogo, Izirayeli woolo pe daga mbaa ceen gbataala nogo†.

¹⁵ Fo ki daga pege wogo ki yari cara ti ni fuun nungba nungba ti ni konaa wa Zheruzalemu ca mbe yo fo: «Ye yiri ye kari wa yanwira ti na, ye sa oliviye tire nda pè sanri ti njere ta kon ye pan ti ni, naa yan oliviye tire njere ta ni, naa miriti tipire njere ta ni, naa sengembanra ni konaa tire nda ti fun ti njere ta ni, ye pan ye gbataala kan ti ni mbe yala ki yen ma yonlogo yege nga na ki ni†.»

¹⁶ Kona, a leele pè si yiri ma kari ma saa tire njere ti kon ma pan ti ni, mee gbataala kankan wa pe biriyinre ti go na, naa wa pe lara nawa, naa wa Yenñele li sherigo gbogbo londo ti ni, naa wa Tonmo yeyongo laga ki na konaa wa Efrayimu yeyongo laga ki na.

¹⁷ Leele mbele fuun paa yiri wa kulowo pi ni ma pan, paa gbataala kan ma cen wa ti ni. Maga le wa Nuni pinambyo Zhozuwe wi wagati wi na fo ma pan ma gbôn ki pilige ki na, Izirayeli woolo pe sila ki feti cenle wa pye mbe yan ghen. Paa yogori fo jenge.

¹⁸ Paa pye na Yenñele li lasiri sewe senre ti kara pilige nungba nungba pyew, maga le feti wi pilige kongbannga ki na fo ma saa gbôn pilige punngo wogo ki na.

Paa feti wi pye fo ma saa gbôn pilige koloshyen. Pilige kolotaanri wogo ki na, a pè si gbogolo ma Yenñele gbogo ma yala ki lasiri konò li ni†.

9

Izirayeli woolo paa yere pe kapere ti na mari yo Yenñele li kan

¹ Kona ki yenge nungba ki ni, ki pilige nafa ma yiri tijere wogo ki na, a Izirayeli woolo pè si gbogolo ma yenge le. Paa jatere piriwen yariporo le konaa ma tara wo pe yee na mbege naga fo pè pe yee tirige.

² Leele mbele paa pye Izirayeli woolo piseele pè si laga mbele fuun paa pye nambanmbala pe na ma cen pe ye. A pè sigi yo maga naga fo pè kapere pye poro naa pe teleye pe ni.

³ A pè si yiri ma yere ma koro wa pe yeresara, a pè Yawe Yenñele, pe Yenñele li lasiri sewe wi kara pe kan fo ma saa gbôn leri taanri. Ko punngo na, a pè si leri taanri pye naa ma pe kapere ti yo, konaa ma foli Yawe Yenñele, pe Yenñele li yege sogowo mali gbogo.

⁴ Kona, a Zhozuwe, naa Bani, naa Kadimiyeli, naa Shebaniya, naa Buni, naa Sherebiya, naa Bani konaa Kenani pè si lugu ma yere wa yeresaga nga paa gbegele Levi setirige piile pe kan ki na, ma gbele ngbanga ma Yawe Yenñele, pe Yenñele li yenri.

⁵ Ko punngo na, Levi setirige piile wele, Zhozuwe, naa Kadimiyeli, naa Bani, naa Hashabiniya, naa Sherebiya, naa Hodiya, naa Shebaniya konaa Petaya pè sho fo: «Ye yiri ye yere, yaa Yawe Yenñele, ye Yenñele li sonni wagati wi ni fuun konaa sanga pyew.»

Levi setirige piile paa Yenñele li yenri

Yawe Yenñele, ti leele paa ma mege nga ki gbogo ki sonni,

ko nga ki gbogo ma we duwaw wi ni fuun naa sonno pi ni fuun pi na we.

⁶ Mboro nungba ma yen Yawe Yenñele le. Mboro mà naayeri wo naa wi gbeme pi ni fuun pi da, ma wonngolo ke da.

Mà tara to naa yaara nda fuun ti yen laga ti ni ti da,

naa kogoje wo naa wi nawa yaara ti ni fuun ti ni.

Mboro ma maa yinwege ki kaan ki yaara ti ni fuun ti yeri.

Naayeri fannga yaara ti maa foli ma yege sogowo nogo gbogo.

† 8:14 8:14: Nambu 29.12-39 † 8:15 8:15: Levi 23.37-40

† 8:18 8:18: Dete 31.10-11

7 Yawe Yennjele, mboro màa Abiramu wi wò.

Mboro màa wi yirige wa Uri ca, wa Kalide tara, màa wi mege ki taga naa yinri Abirahamu†.

8 Màa ki yan fò wi yen ma sin wa wi kotogo ki na ma ni;

ki pye ma, a mà si yon finliwè le wi ni mbe Kana tara fenne, naa Hèti cenle woolo, naa Amòri cenle woolo, naa Perezì cenle woolo, naa Zhebusi cenle woolo konaa Girigasi cenle woolo pe tara ti kan wi setirige piile pe yeri†.

A mòò senyoro ti tanga mari yon fili, katugu ma yen sinje.

9 Màa we tɛleye pe jòlògò ki yan wa Eshipiti tara.

Màa pe gbeere ti logo wa Kògòje yeen wi yon na†.

10 Màa kacen kagala naa kagbògòlò pye Farawon wi na, naa wi legbòòlò pe ni fuun pe na konaa wi tara woolo pe ni fuun pe na, katugu wa pe yee gbògòwò pi ni pàa we tɛleye pe jòlò yee nga na màga jèn. Kona, a mà si ti a ma mege ki yiri jenge fò ma pan ma gbòn nala†.

11 Màa kògòje tònno pi kòn shyen wa we tɛleye pe yee, a pè tanga ma toro tawara na wa wi nandogomò.

Eèn fò mbele pàa taga pe na na pe puro, màa pe jaanri wa kògòje wi latijugo ki ni paa yee nga na sinndelege ma kaa tigi tònngbòò nògò wè†.

12 Yonlo na, màa pye na pe yee sinni kambaaga titonlogo yerege ka ni, yembine na pe yee sinni kason titonlogo yerege ka ni na yanwa yinrigi pe kan wa kono na pe mbaa le li ni†.

13 Màa tigi wa Sinayi yanwiga ki na. Màa koro wa naayeri ma para pe ni. Màa kakonndegengele sinngéle kan pe yeri, naa lasiri senre nda ti yen kaselege woro, naa kondegengele ni konaa ngasegele tiyongolo ni.

14 Màa pe naga ma cɛnpiligekpoyi ki wogo ki ni.

Màa ngasegele, naa kondegengele konaa lasiri kan pe yeri ma tunmbye Moyisi wi yon†.

15 Sanga ɲa ni fungo kila pe yigi, màa yaakara kan pe yeri ma yiri wa yennjele na ma pe fungo ki kò.

Sanga ɲa ni wògò kila pe yigi, màa ti a tònno janri ma yiri wa walaga ki ni ma pe wògò ki kò.

Tara nda màa wugu pe kan ti wogo na, mbe kan pe yeri,

màa ki yo pe kan fò pe sa ye wa peri sho peri ta†.

16 Eèn fò poro wele, we tɛleye wele, pàa pe yee gbògò, ma pe yee pye nungbongbanla fenne.

Pe sila tanga ma ngasegele ke na.

17 Pàa je mbe logo ma yeri, ma fegè kagbògòlò ngele màa pye pe kan ke na.

Pàa pe yee pye nungbongbanla fenne, ma yiri ma je fò pe yen na to wa jaa mbe tɛge pe yee go na, mbe songoro wa pe kulowo pi ni wa Eshipiti tara.

Eèn fò mboro wo na, ma yen Yennjele na li maa leele kala yari.

Ma yen yinriwè tafo ma pye yungbògòrò tafo.

Maa nawa ngban jaga jaga, ma kagbaraga ki gbògò.

Ki kala na, ma sila je pe na†.

18 Ali sanga ɲa ni pàa tuguron ti yan ma napige yanlege ki gbegéle pe yee kan,

ma yo fò: «We Yennjele li na, lo na li we yirige wa Eshipiti tara!»

Pàa ki pye ma, ma kapegbòrò pye ma na†.

19 Mboro wo na, wa ma yinriwè tawa gbòò pi ni,

ma sila laga pe na wa gbinri wi ni. Kambaaga titonlogo yerege kila pye na pe yee sinni na kono li nari pe na yonlo na,

ki sila pe yee sinme pi yaga. Yembine, kason titonlogo yerege kila koro na yanwa yinrigi pe kan wa kono na pe mbaa le li ni†.

20 Màa ma yinne jenne li kan pe yeri, jango paa kagala koro jenni.

Ma sila je mbaa manè wi kaan pe yeri paa kaa.

Màa tònno kan pe yeri ma pe wògò ki kò.

21 Yele nafa shyen na pàa pye wa gbinri wi ni li ni, màa pe kala li yon pe kan.

Pe sila yaraga ka kpe la.

Pe yariporo ti sila le mbe koonlo, pe tooro ti sila tinndi pe na†.

22 Màa ti a pè ya wunluwò tara legere naa cengele ni.

A mà si ki woolo pe tara ti kan pe yeri peri yeele pe yee na,

fò ma saa gbòn wa ti kòngòlò ke na.

Pàa Eshibon ca wunlunaja Sihon wi tara

† 9:7 9.7: Zhen: 11.31-32; 12.1; 17.5 † 9:8 9.8: Zhen: 15.18-21 † 9:9 9.9: Eki 3.7; 14.10-12 † 9:10 9.10: Eki 7.3-12.32 † 9:11 9.11: Eki 14.21-29; 15.4-5 † 9:12 9.12: Eki 13.21; 14.19 † 9:14 9.13-14: Eki 19-23 † 9:15 9.15: Eki 16.14-15; 17.1-7; Dete 1.21 † 9:17 9.16-17: Nombu 14.1-14; Dete 1.26-33 † 9:18 9.18: Eki 32.1-6 † 9:19 9.19: Nombu 9.15-23; Dete 8.2-4 † 9:21 9.21: Dete 2.7; 8.4; 29.5 † 9:22 9.22: Nombu 21.21-35

to naa Bazan tara wunlunana ŋgi wi tara ti sho mari ta†.

²³ Maa setirige piile legere kan pe yeri paa naayeri wonngolo ke yen.

Tara nda maa yo pe teleye pe sari sho peri ta,

maa kari pe ni wa ti ni†.

²⁴ Pe setirige piile paa saa ye wa ti ni mari sho mari ta.

Kona mbele paa pye ma cen wa tara ti ni, Kana tara fenne wele,

a ma si ki Kana tara fenne pe go sogo pe kan,

ma pe le pe kee,

ma pinle ki tara ti wunlumbolo konaa ki tara woolo pe ni,

jango ki ka pe ndanla pe pe yigi yege nga na, pe pe yigi ma†.

²⁵ Cara nda pe malaga sigemboro kan mari maga,

paa ti sho mari ta konaa tara nda ti yen tanra ti ni.

Yinre nda tila pye ma yin yarijende cenle pyew ta ni,

paa ti sho mari ta,

naa tonno were ni nda paa wo mako,

naa ezen keere ni, naa oliviye tire keere ni

konaa tire nda ti maa seni ti legere ni.

Ma kajege gbogo ki kala na, pe li ma tin, fo ma tugbolo;

paa pye na pe yinwege ki piin wa tanwa pi ni†.

²⁶ Een fo pe sila logo ma yeri, paa yiri ma je ma na.

Paa pungo le ma lasiri wi ni.

Ma yon senre yofenne mbele paa pye na pe ngbanga ma yo pe songoro ma korogo paa pe gho.

Paa kapegoro pye ma na.

²⁷ Ki pye ma, a ma si pe le pe juguye pe kee,

a pe pe jolo jenge.

Een fo ma pe ta wa pe jologo ki ni,

paa gbele moo yeri ma pe saga.

Mboro wo na, moo ta wa naayeri, wa yenjele na, maa pe gbele ki logo.

Wa ma yinriwe tawa gbogo pi ni, a ma si shofenne torogo,

a pe pan ma pe sho pe juguye pe kee.

²⁸ Een fo naa paa kaa wogosaga ta,

a pe sigi le naa na kapege piin ma yege sogowa.

Kona, a ma si pe le naa pe juguye pe kee, a pe pe jolo.

Een fo, a pe si gbele moo yeri naa fonngo ma pe saga.

Mboro wo na, moo ta wa naayeri, wa yenjele na,

a ma si pe gbele ki logo.

Wa ma yinriwe tawa gbogo pi ni, maa pe sho shosaga legere na†.

²⁹ A ma si pe ngbanga ma yo pe songoro pe pan

paa tanri ma lasiri wi na.

Een fo paa pe ye gbogo, pe sila yenle mboon ngasegele senre ti logo.

Paa ma kakonndegenjele ke jogo,

ma sigi ta koro ke ma yinwege kan mbele pe maa tanri ke na pe yeri.

Paa yiri ma je ma pe ye pye nungbongbanla fenne,

pe sila yenle mbe logo†.

³⁰ Maa pe kala li kun ma ye ni yegele legere ni.

Maa ma yinne li le ma yon senre yofenne pe ni,

a poro pe yeri.

Een fo pe sila nungbolo jan mbe logo.

Kona, a ma si pe le cengele kele yege kee†.

³¹ Een fo, konaa ki ni fuun, wa ma yinriwe tawa gbogo pi ni,

ma sila pe tongo mbe pe ko pew,

ma sila si je pe na,

katugu ma yen Yenjele na li maa yinne kaan konaa na leele yinriwe taa.

³² Koni, we Yenjele, Yenjele ngbogo, yawa yen na ni,

a ma pye fyereyara.

Ma koro sinje wa ma yon finliwe pi ni konaa ma koro na kajege piin we kan;

jologo nga ki we ta,

woro naa we wunlumbolo, naa we tara tee,

naa we saraga wofenne, naa we Yenjele yon senre yofenne,

naa we teleye konaa tara woolo pe ni fuun pe ni,

maga le wa Asiri tara wunlumbolo pe wagati wi na fo ma pan ma gbom nala,

maga ka ki jologo ki jate kala jele†.

³³ Kala na fuun maa ti, a li we ta,

tanga yen ma yeri ki wogo ki ni fuun ki ni, katugu ma yen senre nungba yofa.

Een fo woro wo na, we kapege pye.

³⁴ We wunlumbolo, naa we tara tee,

naa we saraga wofenne konaa we teleye pe ni,

pe sila tanga ma lasiri wi na;

pe sila ma ngasegele ke yigi,

yerewe senre nda maa yo pe kan pe sila ti logo.

† 9:23 9:23: Zhen 15.5; 22.17; Zhou 3.14-17 † 9:24 9:24: Zhou 11.23 † 9:25 9:25: Dete 6.10-12; 8.7; Zhou 24.13 † 9:28 9:26-28: Kiti 6.3-6 † 9:29 9:29: Levi 18.5 † 9:30 9:30: 2 Wunlu 17.13-18; 2 Kuro 36.15-21 † 9:32 9:32: 2 Wunlu 15.19,29; 17.3-6; 18.9,13; 24.10-17; 25.1-22; Esidi 4.1-7

³⁵ Sanga ña ni pàa pye wa pe wunluwo tara ti ni,
màa kajenge gbogo pye pe kan,
ma pe ta pàa pye na yogori wa ki kajenge ki ni,
konaa tara gbende tanra nda màa kan pe yeri,
ma pe ta wa ki tara ti ni,
pe sila ma gbogo,
pe sila si laga pe kapyere tijangara ti na.
³⁶ Nala, we mbele wè pye kulolo.
Tara nda màa kan we teleye pe yeri,
janjo paa ti kere yarilire naa ti yarijende ti kaa,
wè pye kulolo laga ti ni.
³⁷ Wunlumbolo mbele mà we le pe kee,
we kapere ti kala na,
poro pe yen na ki tara ti yarilire legere ti tonli wi nii.
Pe yen na we piin yege nga na ki pe ndanla,
ma pinle we yaayoro ti ni.
We yen jologo na.

10

*Leele pàa yere ki yerewe
mbaa tanri lasiri wi na*

¹ Kagala ngele fuun kè we ta ke kala na,
wègè kon maga tege maga ngban, maga senre ti yonlogo sewe na. We tara teele,
poro naa Levi setirige piile mbele laga we sogowo konaa we saraga wofenne pe ni fuun pè pe kee yonlo taga ki sewe wi na.

² Leele mbele pàa pe kee yonlo li taga ki sewe wi na, pe mere to lari nda: Hakaliya pinambyo Nehemi ña wila pye gboforoneri, naa Sedesiyasi,

³ naa Seraya, naa Azariya, naa Zheremi,
⁴ naa Pashuri, naa Amariya, naa Malikiya,

⁵ naa Hatushi, naa Shebaniya, naa Maluki,

⁶ naa Harimu, naa Meremoti, naa Abidiyasi,

⁷ naa Daniyeli, naa Gineton, naa Baruki,
⁸ naa Meshulamu, naa Abiya, naa Miyamini,

⁹ naa Maaziya, naa Biligayi konaa She-maya. Poro pàa pye saraga wofenne wele.

¹⁰ Mbele pàa pye Levi setirige piile poro wele Azaniya pinambyo Zhouwe, naa Binuyi ma yiri wa Henadadi setirige ki ni, naa Kadimiyeli,

¹¹ naa pe sefenne Shebaniya, naa Hodiya, naa Kelita, naa Pelaya, naa Hana,

¹² naa Mika, naa Erehobu, naa Hashabiya,

¹³ naa Zakuri, naa Sherebiya, naa Shebaniya,

¹⁴ naa Hodiya, naa Bani konaa Beninu.

¹⁵ Tara teele mbele pàa pe kee yonlo li taga sewe wi na poro la wele Parewoshi, naa Pahati Mowabu, naa Elamu, naa Zatu, naa Bani,

¹⁶ naa Buni, naa Azigadi, naa Bebayi,

¹⁷ naa Adoniya, naa Bigivayi, naa Adini,

¹⁸ naa Ateri, naa Ezekiyasi, naa Azuri,

¹⁹ naa Hodiya, naa Hashumu, naa Bezayi,

²⁰ naa Harifu, naa Anatoti, naa Nebayi,

²¹ naa Magipiyashi, naa Meshulamu, naa Heziri,

²² naa Meshezabeyeli, naa Zadoki, naa Yaduwa,

²³ naa Pelatiya, naa Hana, naa Anaya,

²⁴ naa Oze, naa Hananiya, naa Hashubu,

²⁵ naa Haloheshi, naa Piliha, naa Shobeki,

²⁶ naa Erehumu, naa Hashabina, naa Maaseya,

²⁷ naa Ahiya, naa Hana, naa Ana,

²⁸ naa Maluki, naa Harimu konaa Baana.

²⁹ Mbe taga wa poro na, Izirayeli woolo sanmbala, naa saraga wofenne pele ni, naa Levi setirige piile pele ni, naa yeyonro korosifenne, naa yurukoolo, naa Netiniyenye konaa leele mbele fuun pàa laga tara sannda ti cengele ke na ma mara Yenjele li lasiri wi na, naa pe jeele, naa pe pinambiile, naa pe sumborombiile, mbele fuun pàa jilige konaa ma kala jen,

³⁰ pàa taga pe sefenne mbele pàa pye na jate pe ni ma we pe na. Pàa yon folo le ma wugu ma taga wa mbaa tanri Yenjele li lasiri wi na, wo ña làa kan li tunmbyee Moyisi wi yeri, a wuu kan pe yeri we; konaa pàa yo fun fo pe yaa Yawe Yenjele, we fo we, wi ngasegele ke ni fuun ke yigi mbaa tanri ke na, naa wi kakonndegengele konaa wi kondegengele ke ni.

³¹ Pàa yo naa fo: «Wè yon folo le fo we saa we sumborombiile pe kaan cengele kele yege woolo yeri paa pe pori, we se sila pe sumborombiile pele kaan we pinambiile pe yeri paa pe pori pe jeele†.

³² «Na ki cengele woolo paga pan pe yaripeere ti ni, nakoma yarilire cenle nda fuun ni mbe pan mberi pere cenpilige ni nakoma sherege fti pilige ni†, we se lo pe yeri. Yele koloshyen koloshyen pyew, we yaa tara ti yaga ti wogo yele koloshyen wolo li ni†.

³³ «Wège ngban we yee na ma ngasele tege fo we yaa la warifuwe giramu tijere tijere kaan yele nungha nungha pyew we

† 10:31 10:31: Eki 34.15-16; Dete 7.3 † 10:32 10:32: Yaripeere nda ti senre ti yo to wogo ko na, ye wele wa Eki 20.8-11; Dete 5.12-15lara ti ni. † 10:32 10:32: Wogoyele senre yeri wele wa Eki 23.10-11; Levi 25.1-7; Dete 15.1-2.

† 10:33 10:33: Eki 30.11-16

Yennele li sherigo gbogo tunndo ti wogo na[†];

³⁴ jango mbaa buru na wi ma kan Yennele yeri wi gbegele, naa muwe saraga konaa saraga sogowogo nga ki maa woo piliye pyew ki ni, naa saraga nga ki maa woo cenpiliye ki na, naa yevonndo feti piliye yi na, naa feti piliye sannya yi na, naa yarikanra nda ti tege ti ye Yennele kan ti ni, naa saara nda ti ma wo mbe Izirayeli woolo pe kapere ti kala yagawa ja ti ni konaa tunngo nga fuun ki maa piin wa we Yennele li sherigo gbogo ki ni, we yaa la ki warifuwe wi kaan ko kala na.

³⁵ Woro saraga wofenne, naa Levi setirige piile konaa leele sanmbala pe ni, waa pete gbɔn mbe ta mbege jen wagati na ni we seye yi nungba nungba pyew yi daga mbaa paan ye pyew kanngire ni yarikanra wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, mbaa ti sori wa Yawe Yennele, we Yennele li saraga wosaga ki na, paa yege nga na ki yen ma yonlogo wa lasiri sewe wi ni we.

³⁶ «Wège yon fòlo le mbaa paan we kèere yarilire fonndo kongbannda ti ni konaa we tige pire kongbannda ti ni fuun ti ni wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni[†].

³⁷ «We yaa la paan we pinambiile kongbanmbala pe ni wa we Yennele li sherigo gbogo ki ni konaa we yaayoro ti pinambire kongbannda ti ni, paa yege nga na ki yen ma yonlogo wa lasiri sewe wi ni we; konaa mbaa paan we nere, naa simbaala konaa sikaala pe pinambire kongbannda ti ni saraga wofenne pe kan, poro mbele pe yen na tunngo piin wa sherigo gbogo ki ni we[†].

³⁸ «We yaa la paan we yarilire fonndo kongbannda ti muwe pi ni, naa yarikanra nda we ma lagala we yarilire ti na, naa we tige pire ti ni fuun ta ni, naa we duven fonjo konaa we sinne pi ni saraga wofenne pe kan wa we Yennele li sherigo gbogo ki yumbiile pe ni.

«We yaa la we kèere yarilire ti yaga wi kaan Levi setirige piile pe yeri. We yen ma cen cara nda fuun ni na fali, Levi setirige piile poro jate poro pe yaa la kee saa ki yaga wi shoo we yeri wa ki cara ti ni[†].

³⁹ Na Levi setirige piile pe kaa kee saa yaga wi shoo sanga na ni, saraga wofa na wi yen Aron setirige pyo wa daga mbe pinle pe ni. Na paga yaga wi sho, Levi setirige piile pe daga mbe yaga wi yaga wo mbe kari wi ni wa we Yennele li sherigo gbogo ki ni, wa yarijende tegesara ti ni[†].

⁴⁰ Katugu Izirayeli woolo naa Levi setirige piile pe ni, pe daga mbaa paan

pe bile yarikanra, naa pe duven fonjo yarikanga konaa pe sinne yarikanra ti ni wa ki yarijende tegesara ti ni. Laga kpoyi ki yaapire ti yen ma tege wa ki yumbiile pe ni fun. Saraga wofenne mbele pe maa saraga wogotunngo ki piin, naa yeyongo korosifenne konaa yurukoolo pe ni pa pe maa cen wa ki yumbiile pe ni.

«Ki pyelomo pi na ma, we se we Yennele li sherigo gbogo ki yigi sambalawa ni.»

11

*Zhufuye mbele paa pan ma cen
wa Zheruzalemu ca
(1 Kuro 9.3-17)*

¹ Kona, a tara ti teele pe si saa cen wa Zheruzalemu ca. Leele sanmbala, a poro si pete gbɔn ma leele nungba nungba wowa leele ke ke tegesaga nungba nungba pyew ki ni, poro mbe sa cen wa Zheruzalemu ca, ko nga ki yen kpoyi we. Leele kolojere kolojere sanmbala poro mbe sa cen wa cara sannda ti ni.

² Leele mbele paa ki wo pe ye nawa mbe sa cen wa Zheruzalemu ca, a janwa wi si duwaw pye pe kan.

³ Izirayeli woolo, naa saraga wofenne, naa Levi setirige piile, naa Netiniyenne, konaa Salomo tunnbyelee pe setirige piile pe ni, pe si saa cen wa Zhuda tara cara ti ni. Pe ni fuun nungba nungba paa saa cen wa tara lara nda paa ta korogo ti ni, wa pe yeera cara ti ni. Kinda teele mbele paa saa cen wa Zheruzalemu ca poro la wele yeen[†].

⁴ Zhuda cenle woolo naa Benzhame cenle woolo pe le la saa cen wa Zheruzalemu ca. Zhuda cenle woolo mbele paa saa cen wa pe mere ti nda: Oziyasi pinambyo Ataya. Ataya to wo lawi na Zakari. Zakari to wo lawi na Amariya. Amariya to wo lawi na Shefatiya. Shefatiya to wo lawi na Mahalaleyeli, ma yiri wa Perez sege ki ni;

⁵ naa Baruki pinambyo Maaseya. Baruki to wo lawi na Koli Hoze. Koli Hoze to wo lawi na Hazaya. Hazaya to wo lawi na Adaya. Adaya to wo lawi na Yoyaribu. Yoyaribu to wo lawi na Zakari. Zakari to wo lawi na Shiloni.

⁶ Perez setirige piile mbele paa saa cen wa Zheruzalemu ca pe ni fuun paa pye nambala kotogofenne cenme.

⁷ Benzhame cenle woolo pe mere ti nda: Meshulamu pinambyo Salu. Meshulamu to wo lawi na Yowedi. Yowedi to wo lawi na Pedaya. Pedaya to wo lawi na Kolaya. Kolaya to wo lawi na Maaseya. Maaseya to wo lawi na Itiyeli. Itiyeli to wo lawi na Ezayi.

[†] 10:36 10:36: Eki 23.19; 34.26; Dete 26.2 [†] 10:37 10:37: Eki 13.2 [†] 10:38 10:38: Nombu 18.21 [†] 10:39 10:39: Nombu 18.26 [†] 11:3 11:3: Nehe 7.7

⁸ Salu wo punḡo na, a Gabayi si taga, naa Salayi; pe ni fuun paa pye lere cenme kolojere naa nafa ma yiri kolotaanri (928).

⁹ Zikiri pinambyo Zhoueli wo wila pye pe go na. Hasenuwa pinambyo Zhuda wo wila pye ca ki to shyen woo.

¹⁰ Saraga wofenne mbele paa saa cen wa Zheruzalemu pe mere ti nda: Yoyaribu pinambyo Yedaya, naa Yakini,

¹¹ naa Hilikiya pinambyo Seraya. Hilikiya to wo lawi na Meshulamu. Meshulamu to wo lawi na Zadoki. Zadoki to wo lawi na Merayoti. Merayoti to wo lawi na Ahitubu. Ahitubu wo wila pye Yenḡele li sherigo gbogo ki go na,

¹² poro naa pe sefenne mbele paa pye na sherigo gbogo tunndo ti piin; paa pye lere cenme kolotaanri naa nafa ma yiri shyen (822); naa Adaya, Adaya to wo lawi na Yerohamu. Yerohamu to wo lawi na Pelaliya. Pelaliya to wo lawi na Amizi. Amizi to wo lawi na Zakari. Zakari to wo lawi na Pashuri. Pashuri to wo lawi na Malikiya,

¹³ naa wi sefenne mbele paa pye seye teele poro cenme shyen naa nafa shyen ma yiri shyen (242) ni, naa Azareyeli pinambyo Amashisayi wi ni. Azareyeli to wo lawi na Ahizayi. Ahizayi to wo lawi na Meshilemoti. Meshilemoti to wo lawi na Imeri;

¹⁴ naa wi sefenne nambala kotogofenne welimbele pele ni, paa pye nambala cenme naa nafa ma yiri kolotaanri (128). Gedolimu pinambyo Zabidiyeli wo wila pye pe go na.

¹⁵ Levi setirige piile mbele paa saa cen wa Zheruzalemu ca pe mere ti nda: Hashubu pinambyo Shemaya. Hashubu to wo lawi na Azirikamu. Azirikamu to wo lawi na Hashabiya. Hashabiya to wo lawi na Buni;

¹⁶ naa Shabetayi konaa Yozabadi, poro la pye Yenḡele li sherigo gbogo laga nawa tunndo ti yege wofenne. Paa pye Levi setirige piile poro pele;

¹⁷ naa Mataniya, Mataniya to wo lawi na Mishe. Mishe to wo lawi na Zabidi. Zabidi to wo lawi na Asafu. Asafu wo wila pye na Yenḡele li sonmo yuuro ti yege sinni Yenḡele yenrisanga wi ni; a Bakibukiya si taga wo na ma yiri wa wi sefenne pe ni, naa Shamuwa pinambyo Abida wi ni. Shamuwa to wo lawi na Galali. Galali to wo lawi na Yedutun.

¹⁸ Levi setirige piile mbele paa pye ma cen wa ca kpoyi ki ni, paa pye lere cenme shyen naa nafa tijere ma yiri tijere (284).

¹⁹ Yeyonro korosifenne Akubu, naa Talimo konaa pe sefenne mbele paa pye na yeyonro ti korosi, paa pye lere cenme naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen (172).

²⁰ Izirayeli woolo sanmbala, naa saraga wofenne, naa Levi setirige piile sanmbala pe ni paa pye ma cen wa Zhuda tara cara ti ni fuun ti ni, pe ni fuun nungba nungba wa tara lara nda paa ta ta korogo ti ni.

²¹ Netiniyenye poro la saa cen wa Zheruzalemu ca laga nga pe yinri Ofeli[†] ki ni. Ziha naa Gishipa poro paa pye pe go na.

²² Levi setirige piile mbele paa pye wa Zheruzalemu ca, pe yege sinvo wo lawi na Uzi. Uzi to wo lawi na Bani. Bani to wo lawi na Hashabiya. Hashabiya to wo lawi na Mataniya. Mataniya to wo lawi na Mishe, ma yiri wa Asafu sege ki ni[†]. Poro paa pye yurukoolo wa Yenḡele li sherigo gbogo ki ni.

²³ Wunlunana wila kala la kon ma tege yurukoolo pe wogo na, na pe pilige nungba nungba pyew kala li yege woo.

²⁴ Meshezabeyeli pinambyo Petaya wo wila pye na wunlunana wi sari leele pe kagala ke yege womo pi na. Wila pye Zhuda pinambyo Zera wo setirige pyo.

Zhufuye mbele paa saa cen cara ta yege ni

²⁵ Zhuda cenle woolo pele la saa cen wa kapire to naa ti kanngara na lara ti ni; to tila pye Kiriyati Ariba ca[†] konaa ki kanngara na kapire ti ni, naa Dibon ca konaa ki kanngara na kapire ti ni, naa Yekabizeyeli ca konaa ki kanngara na kapire ti ni,

²⁶ naa Yeshuwa ca, naa Molada ca, naa Beti Paleti ca,

²⁷ naa Hazari Shuwali ca, naa Berisheba ca konaa ki kanngara na kapire ti ni,

²⁸ naa Zikilagi ca, naa Mekona ca konaa ki kanngara na kapire ti ni,

²⁹ naa Eni Irimo ca, naa Zoreya ca, naa Yarimuti ca,

³⁰ naa Zanowa ca, naa Adulamu ca konaa ki kanngara na kapire ti ni, naa Lakishi ca konaa ki keere lara ti ni, naa Azeka ca konaa ki kanngara na kapire ti ni. Paa cen maga le wa Berisheba ca ki na fo ma saa gbon wa Hinomu gbunlundege ki na[†].

³¹ Benzham cenle woolo poro la cen maga le wa Geba ca, naa Mikimashi ca ki ni, naa Aya ca, naa Beteli ca konaa ki kanngara na kapire ti ni;

³² naa Anatoti ca, naa Nobu ca, naa Ananiya ca,

³³ naa Hazori ca, naa Arama ca, naa Gitayimu ca,

[†] 11:21 11:21: Nehe 3.26 [†] 11:22 11:22: 1 Kuro 9.15-16; 15.17; 16.37,41-42 [†] 11:25 11:25: Zhene 23.2; Zhou 15.54 [†] 11:30 11:28-30: Zhou 15.31,33,35,39

³⁴ naa Hadidi ca, naa Zeboyimu ca, naa Nebalati ca,

³⁵ naa Lodi ca konaa Ono ca ki ni, ko laga ko pe yinri kapyo jenfenne gbunlundegē.

³⁶ Levi setirige piile gbogolomō pà la yiri wa Zhuda cenle woolo pe sōgowo ma saa cen wa Benzhame cenle woolo pe ni.

12

*Saraga wofenne
naa Levi setirige piile mbele
pàa yiri wa kulowo pi ni ma pan
wa Izirayeli tara
(Esidi 2.36-42)*

¹ Saraga wofenne naa Levi setirige piile mbele pàa pinle Sheyalitiyeli pinambyo Zorobabeli wo naa Zhozuwe wi ni ma pan pe mēre ti nda: Seraya, naa Zheremi, naa Esidirasi,

² naa Amariya, naa Maluki, naa Hatushi,
³ naa Shekaniya, naa Erehumu, naa Meremoti,

⁴ naa Ido, naa Gineto, naa Abiya,

⁵ naa Miyamini, naa Maadiya, naa Biliga,
⁶ naa Shemaya, naa Yoyaribu, naa Yedaya,

⁷ naa Salu, naa Amōki, naa Hilikiya konaa Yedaya. Poro mbele poro pàa pye saraga wofenne teele, poro naa pe sefenne saraga wofenne sanmbala pe ni, Zhozuwe wagati wi na[†].

⁸ Levi setirige piile mbele pàa pan pe mēre ti nda: Zhozuwe, naa Binuyi, naa Kadimiye, naa Sherebiya, naa Zhuda konaa Mataniya ŋa wila pye na Yennele li sonmo yuuro ti yege sinni, ma pinle wi sefenne pe ni.

⁹ Pe sefenne sanmbala Bakibukiya, naa Uni poro la pye na yeregi pe yesinne na, na yuuro ti shoo pe yon na.

¹⁰ Zhozuwe wo wila Yoyakimu se. A Yoyakimu wo Eliyashibu se. A Eliyashibu wo Yoyada se.

¹¹ A Yoyada wo Zhonatan se. A Zhonatan wo Yaduwa se.

¹² Yoyakimu wagati wi na, saraga wofenne mbele pàa pye seye teele pe mēre ti nda: Wa Seraya sege ki ni, Meraya wila pye sege to. Wa Zheremi sege ki ni, Hananiya wila pye sege to.

¹³ Wa Esidirasi sege ki ni, Meshulamu wila pye sege to. Wa Amariya sege ki ni, Yohana wila pye sege to.

¹⁴ Wa Meluki sege ki ni, Zhonatan wila pye sege to. Wa Shebaniya sege ki ni, Zhozeu wila pye sege to.

¹⁵ Wa Harimu sege ki ni, Adina wila pye sege to. Wa Merayoti sege ki ni, Helikayi wila pye sege to.

¹⁶ Wa Ido sege ki ni, Zakari wila pye sege to. Wa Gineton sege ki ni, Meshulamu wila pye sege to.

¹⁷ Wa Abiya sege ki ni, Zikiri wila pye sege to. Wa Miniyamini naa Mowadiya sege ki ni, Pilitayi wila pye sege to.

¹⁸ Wa Biliga sege ki ni, Shamuwa wila pye sege to. Wa Shemaya sege ki ni, Zhonatan wila pye sege to.

¹⁹ Wa Yoyaribu sege ki ni, Matinayi wila pye sege to. Wa Yedaya sege ki ni, Uzi wila pye sege to.

²⁰ Wa Salayi sege ki ni, Kalayi wila pye sege to. Wa Amōki sege ki ni, Heberi wila pye sege to.

²¹ Wa Hilikiya sege ki ni, Hashabiya wila pye sege to. Wa Yedaya sege ki ni, Netaneyeli wila pye sege to.

²² Saraga wofenne Eliyashibu, naa Yoyada, naa Yohana konaa Yaduwa pe wagati wi na, pàa Levi setirige piile pe seye teele poro naa saraga wofenne pe seye teele pe mēre ti yonlogō. Pàa pe mēre ti yonlogō fō ma saa gbōn Perisi tara wunlunara Dariyusi wi wagati wi na.

²³ Levi setirige piile pe seye teele pe mēre pàa ti yonlogō wa wagati kapyegele sewe wi ni fō ma pan ma gbōn Eliyashibu pishyenwoo Yohana wi wagati wi na.

²⁴ Hashabiya, naa Sherebiya, naa Kadimiye pinambyo Yeshuwa wi ni, poro mbele pàa pye Levi setirige piile pe seye teele, poro naa pe sefenne sanmbala pe ni, pàa pye na yeregi na yege waa pe ye yeri, na Yawe Yennele li sonmo yuuro naa li gbogo yuuro ti koo naga waa pe ye kan gbogolomō gbogolomō, ma yala Yennele lere Davidi wi senyoro ti ni[†].

²⁵ Mataniya, naa Bakibukiya, naa Abidiyasi[†], naa Meshulamu, naa Talimō konaa Akubu pàa pye yeyongo korosifenne. Pàa pye na yaara tegesara ti korosi wa sherigo gbogo yeyongo ti tanla.

²⁶ Poro pàa pye tunngo ki na Zhozuwe pinambyo Yoyakimu ŋa wila pye Yozadaki pishyenwoo wi wagati wi na, naa Nehemi ŋa wila pye gboforoneri konaa Esidirasi ŋa wila pye saraga wofō naa lasiri sewe jenfo pe wagati wi na.

*Zheruzalemu ca mbogo ki kanga
ki punjo na feti ŋa pàa pye*

²⁷ Zheruzalemu ca mbogo ki kanga ki punjo na, naa ki yon yeenge feti wila kaa gbōn, a pē si ti, a Levi setirige piile pē yiri wa lara nda fuun pàa pye ma cen, ma

[†] 12:7 12.1-7: 1 Kuro 24.1-19 [†] 12:24 12.24: Eki 15.20-21; 1 Sami 18.7; Esidi 3.11 [†] 12:25 12.25: Mbe yala Nehe 11.17; 12.8-9lara ti ni, Mataniya, naa Bakibukiya, naa Abidiyasi pàa pye yurukoolo.

pan wa Zheruzalemu ca; jango pe pan pe mbogo ki yon yeenge feti wi pye yagorimo ni, pe yuuro ko pe Yennele li son weere† ni, naa juruye konaa ngoniye ni.

²⁸ Yurukoolo paa pe yee gbogolo ma yiri wa Zheruzalemu ca kanngara na kapire ti ni, naa Netofa ca ki kanngara na kapire ti ni,

²⁹ naa wa Beti Giligali ca, naa wa Geba ca konaa wa Azimaveti ca tara ti ni; katugu yurukoolo paa kapire ta kan pe yee kan wa Zheruzalemu ca ki kanngara lara ti ni.

³⁰ Saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe ni, paa pe yee pye fyongo fu, ma tara woolo pe pye fyongo fu, ma yeyonro to naa mbogo ki ni ti pye fyongo fu.

³¹ Kona, a mi si ti, a Zhuda tara teele pe lugu wa mbogo ki go na. A mi si yurukoolo ngbeleye tugboloyo shyen gbegele. Ngbelege kongbannga kila pye na tanri na toro wa mbogo ki na, wa ki kalige kee yeri, ma wa wa Kayege yeyongo ki yeri.

³² Hoshaya naa Zhuda tara teele pe walaga la taga pe pungo na na tanri,

³³ naa Azariya, naa Esidirasi, naa Meshulamu,

³⁴ naa Zhuda, naa Benzhamé, naa Shemaya konaa Zheremi.

³⁵ Kona, a saraga wofenne pèle si taga pe na mbaanra ni pe kee. Poro la wele Zakari, Zakari to wo lawi na Zhonatan, Zhonatan to wo lawi na Shemaya, Shemaya to wo lawi na Mataniya, Mataniya to wo lawi na Mikaya, Mikaya to wo lawi na Zakuri, Zakuri to wo lawi na Asafu;

³⁶ naa Zakari wi tunmbyee yeenle She-maya, naa Azareyeli, naa Milalayi, naa Gilalayi, naa Maayi, naa Netaneyeli, naa Zhuda konaa Hanani; Yennele li lere Davidi wi yarigbonro tila pye pe yeri paa ti gboon. Lasiri sewe jenfo Esidirasi wo wila pye pe yeye.

³⁷ Kona, a pè si saa gbón wa Pulugo yeyongo ki na, mée kari yesinme na ma saa gbón kono na li ma lugu ma kari wa Davidi ca ki yeri li na. A pè si lugu lugusara nda ti yen mbogo ki na ma kari wa ki go na, ma saa gbón wa Davidi wunluwo go ki go na. Ko pungo na, a pè si saa gbón Tonmo yeyongo ki na, wa ca ki yonlo yirisaga kee yeri.

³⁸ Yurukoolo ngbelege shyen wogo ko la kari mbogo ki kamenge kee yeri. Mi Nehemi, a mi si taga pe pungo na na tanri, mi naa leele pe walaga sannga ki ni wa mbogo ki go na. Waa saa toro wa Yira sanngazo wi tanla mée saa gbón wa laga nga mbogo ki liri ki na.

³⁹ A wè si saa toro wa Efirayimu yeyongo ki go na, naa wa ca ki yeyongo lege ki go na, naa wa Mbengele yeyongo ki go na, ma saa toro Hananeyeli sanngazo wi tanla konaa Meya sanngazo wi tanla, mée saa gbón wa Simbaala yeyongo ki na. Kona, wè si saa yere wa kaso go yeyongo ki na.

⁴⁰ A yurukoolo pe ngbeleye shyen yi si saa yere wa Yennele li go ki ni. A mi naa tara teele mbele paa pye na ni wè si ye ma yere fun,

⁴¹ naa saraga wofenne Eliyakimu, naa Maaseya, naa Miniyamini, naa Mikaya, naa Eliyohenayi, naa Zakari, naa Hananiya, pe mbaanra tila pye pe kee,

⁴² naa Maaseya, naa Shemaya, naa Eleyazari, naa Uzi, naa Yohana, naa Malikiya, naa Elamu konaa Ezéri. Yurukoolo paa pye na yuuro ti koo ngbanga, Yizirahiya wila pye na pe yeye sinni.

⁴³ Ki pilige ki ni, leele paa saara legere wo, ma yagori jenge, katugu Yennele laa nayinme gbóo kan li woolo pe yeri. Jeele poro naa piile pe ni paa yagori fun. Paa pye na Zheruzalemu ca woolo pe nayinme tinme pi taa fo lege.

Paa yaga wo naa yarikanra ti wolomo pi gbegele maa tege

⁴⁴ Ki wagati wi ni, yarikanra nda pe ma lagala yarilire ti na, naa yarilire fonndo nda pe ma pye yarikanra to naa yaga wi ni, pe maa ti teri yinre nda ni, paa nambala pele wo ma pe tege paa ti korosi. Mbe yala lasiri wi ni, tasaga nga kila daga mbaa kaan saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe yeri, mbaa yinrigi wa keere nda ti cara ti maga ti yarilire ti ni, ki nambala poro paa tege fun paa ki yaara ti shoo. Zhuda tara woolo paa pye na yagori maga yan fo saraga wofenne naa Levi setirige piile pe ni, paa pye na pe tunngo ki piin.

⁴⁵ Paa pye na pe Yennele li tunngo ki piin konaa na kagala ngele ke ma lere pye fyongo fu ke piin. Yurukoolo naa yeyongo korosifenne paa pye na pe tunngo ki piin, ma yala Davidi naa wi pinambyo Salomo paa ki kon maga tege yeye nga na ki ni†;

⁴⁶ katugu faa Davidi naa Asafu pe wagati wi na, yurukoolo teele la pye wa. Paa pye na yuuro koo na Yennele li sonni konaa nali shari.

⁴⁷ Zorobabeli wagati wi na konaa Nehemi wagati wi na, Izirayeli tara woolo paa pye na yurukoolo naa yeyongo korosifenne pe tasaga ki kaan pe yeri pilige nungba nungba pyew. Paa pye na yaara nda ti yen kpoyi ti kaan Levi setirige piile pe yeri. Levi setirige piile poro mée tasaga nga ki

† 12:27 12:27: 2 Sami 6.5; 1 Kuro 13.8; 15.16; 16.5; 25.1,6; 2 Kuro 5.12; 29.25; Esidi 3.10; Yuuro 150.5 † 12:45 12:45: 1 Kuro 25.1-8; 26.1-12

daga mbe kan Aron setirige piile pe yeri ki kan pe yeri.

13

Izirayeli woolo paa pe yee laga cengele sanngala ke woolo pe na

¹ Ki wagati wi ni, paa pye na Moyisi lasiri sewe wi kara leele pe yee na. Pilige ka, a pe sigi yan ki yen ma yonlogo wa wi ni ma yo fo Amo cenle woolo poro naa Mowabu cenle woolo pee daga mbe pinle Yennele li gbogolomo woolo pe ni†;

² katugu faa, pe sila pan yaakara naa tonmo ni mbe Izirayeli woolo pe fili. Een fo paa Balaamu wi sun maa wa pe na ma yo wi pe danga. Een fo, we Yennele laa ki danga ki kannga maga pye duwaw†.

³ Naa leele paa kaa lasiri sewe wi senre ti logo, a pe si nambanmbala pe ni fuun pe wo wa Izirayeli gbogolomo woolo pe ni.

⁴ Sanni ko mbe sa pye, saraga wofa Eliyashibu paa wo tege wila we Yennele li sherigo gbogo yumbiile pe korosi. Eliyashibu wila pye Tobiya† wi sege woo wo wa.

⁵ Ki kala na, wila sherigo gbogo yumbyo gbeje wa kan Tobiya wi yeri. Faa yarilire nda paa pye na woo yarikanra, paa pye nari teri wa wi ni, naa wusuna nuwo taan wi ni, naa sherigo gbogo tunngo pyeyaara ti ni, naa bile wi yaga, naa duven fonjo wi yaga konaa sinme pi yaga wi ni; ki yaara tila daga mbaa kaan Levi setirige piile, naa yurukoolo konaa yeyongo korosifenne pe yeri, konaa ta la daga mbaa kaan saraga wofenne pe yeri.

⁶ Wagati nga ni ko ki ni fuun ko la pye na piin, mi sila pye wa Zheruzalemu ca, katugu mila songoro wa Babiloni tara wunlunaŋa Aritaserisesi† wi tanla wi wunluwo pi yele nafa ma yiri ke ma yiri shyen wolo li ni. La kee wa yele li kosaga ki yeri, a mi si wagati wa yenri naa wunlunaŋa wi yeri,

⁷ ma songoro wa Zheruzalemu ca. Kona, kajogogo nga Eliyashibu wila pye ma yumbyo wa kan Tobiya wi yeri wa Yennele li sherigo gbogo ki ni, a mi sigi yan.

⁸ A ki silan mben fo jenge. A mi si Tobiya wi yaara ti ni fuun ti yirige mari wa wa funwa na.

⁹ Ko purngo na, a mi si ti a pe yumbiile pe pye fyongo fu. A mi si ti a pe Yennele li sherigo gbogo tunngo pyeyaara ti songoro mari tege wa, naa yarikanra ti ni konaa wusuna nuwo taan wi ni.

Sherigo gbogo tunmbyeele pe yaakara wogo ki yee womo

¹⁰ Mila ki logo fun fo Levi setirige piile pe tasaga ki sila kaa na kaan pe yeri. Ki kala na, Levi setirige piile naa yurukoolo mbele paa pye na tunngo piin wa Yennele li sherigo gbogo ki ni, pe ni fuun nunnga nunnga paa fe ma saa cen wa pe tara lara ti ni.

¹¹ Kona, a mi si sennngbanra yo tara teelee pe na ki wogo ki na, ma pe pye fo: «Yingi na, a ye si yon wo Yennele li sherigo gbogo ki ni.» A mi si Levi setirige piile naa yurukoolo pe gbogolo, mee pe tegetege pe tunndo ti na naa.

¹² Ki pye ma, a Zhuda tara woolo pe ni fuun pe si pan pe bile yaga, naa pe duven yaga konaa pe sinme yaga wi ni wa yarilire tegesara ti ni†.

¹³ A mi si saraga wofa Shelemya, naa sewe yonlogofa Zadoki konaa Levi setirige pyo Pedaya pe tege paa yarilire tegesara yumbiile pe korosi; Zakuri pinambyo Hana nga wila pye Mataniya wi pishyenwoo mila wi taga pe na wila pe sari, katugu paa pye leele mbele pe taga pe na. Poro paa tege paa yaakara ti yeele pe sefenne pe na.

¹⁴ E, na Yennele, jateri pye na na wa ki kala na li ni. Kagala ngele mi pye tagawa ni na Yennele ma sherigo gbogo wogo ki na konaa ma tunngo wogo ki na, maga ka fege ki na.

Nehemi wila para Zhuda tara woolo pe ni cempilige ki wogo na

¹⁵ Ki wagati wi ni, a mi sigi wele maga yan, fo wa Zhuda tara leele pele na erezen pire ti tonmo woo wa ti tonmo wosara ti ni cempilige ki na. Pele la pye na pe bile wi tungu sofilele na, naa pe duven wi ni, naa pe erezen pire ti ni, naa pe figiye pire konaa tuguro cenle pyew ta ni na paan ti ni wa Zheruzalemu ca cempilige ki ni†. Pilige nga ni paa pye na pe yaripeere ti pere, mila para pe ni ma pe yeri ngbanga ki wogo ki na.

¹⁶ Tiri ca fenne pele la pye ma cen fun wa Zheruzalemu ca. Paa pye na paan ngbanra ni, konaa yaripeere cenle pyew ta ni nari pere Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe yeri cempilige ki na.

¹⁷ Mila sennngbanra yo Zhuda tara teelee pe na, ma pe pye fo: «Ki kapege nga yaa piin yeen na cempilige ki jogo, ki go ko yen kikiin?

¹⁸ Pa ye teleye pe sila ki pye yeen, ma ti a Yennele ligi jologo kagala ngele ke ni fuun

† 13:1 13.1: Dete 23.4-6 † 13:2 13.2: Nombu 22.1-6; Dete 23.6 † 13:4 13.4: Tobiya wila pye Amo cenle woolo wo wa. † 13:6 13.6: Aritaserisesi: Ye wele wa Nehe 1.1 laga ki ni konaa ki senre ti koro wi ni wa ki sewe pyo wi nogo. † 13:12 13.12: Mishe 3.10 † 13:15 13.15: Eki 20.8-11; Dete 5.12-14; Zhere 17.21-22; Nehe 10.32

ke wa we na, konaa ki ca nga ki na? Ko yoro pan nali cēnpilige ki jogo naa, na ka tari wa li nangbanwa pi na Izirayeli woolo pe ni.»

¹⁹ Maga le le ko na, a mi si kono kan ma yo fo yembine li kaa woo pe Zheruzalemu ca kooro ti tonndo cēnpilige ki yege. Paga si kari yengele na cēnpilige ki fa toro. A mi silan tunmbyeele pele tegetege yeyonro ti tanla paa ti korosi, jango tuguro kpe ka ka toro mbe ye wa cēnpilige ki ni.

²⁰ Kona, a safari wafenne naa yaara cenle pyew ti perefenne pe si pan ma wonlosaga nungha naa wonlosaga shyen si wonlo wa Zheruzalemu ca mbogo ki punngo na.

²¹ A mi si pe yeri ki senre nda ti ni, ma yo fo: «Yingi na, a ye si pan na wonlo laga ca ki mbogo ki tanla? Na yaga nuru mbe ka pye naa, mi yaa ti pe ye yigi.» Maga le le ko pilige ko na, pe sila pan le naa cēnpilige ka ni.

²² Kona, a mi sigi yo Levi setirige piile pe kan ma yo pe pe ye pye kpoyi, pe pan paa yeyonro ti korosi, jango cēnpilige ki ta kila jate kpoyi.

«E, na Yenhele, jaterere pye na na ki kagala ngele ke kala na! Na yinriwe ta ma kajenge pyewe gbɔɔ pi kala na.»

*Nehemi wila Zhufuye pe jerēgi
jele mbele paa pori ma yiri
tara ta yege ni pe wogo na*

²³ Ki wagati nungha wi ni, a mi sigi wele maga yan fo Zhuda tara fenne pele la Asidodi ca jele, naa Amo cenle woolo jele konaa Mowabu cenle woolo jele pele pori pe jele.

²⁴ Pe piile pe walaga la pye na Asidodi ca fenne senre yuun, pe sila Zhufuye senre ti jen. Cengele kele senre paa jen na yuun.

²⁵ A mi si para ki Zhuda tara fenne pe na, ma pe danga. Mi yere la nambala pele gbɔn pe ni, ma pe yinzire ta kologi pe na. Ko punngo na, a mi si ti, a pe wugu Yenhele li mege ki na, ma yo fo: «Ye se kaa ye sumborombiile pe kaan cengele kele yege pinambiile yeri paa pe pori, nakoma mbaa ke sumborombiile pe kaan ye pinambiile pe yeri paa pe pori.»

²⁶ A mi si pe pye fo: «Ki porogo cenle nga ko ka ma ki ti Izirayeli tara wunlunaja Salomo wila kapege pye? Cengele legere ke ni fuun ke wunlumbolo pe ni, wi yongo sila pye wa. Wila pye maa Yenhele li ndanla, a li suu tege wunluwo Izirayeli tara ti ni fuun ti go na. Konaa ki ni fuun, cengele kele yege jele la ti, a wi kapege pye.»

²⁷ We woro na jaa mbege logo ye kanngolo fo ye yen naga kapegbogo nga

ka piin, ma cengele kele yege jele pori ma pye mbasinmbele we Yenhele li ni.»

²⁸ Saraga wafenne to Eliyashibu wi pinambyo Yehoyada wi pinambiile pe ni, wa la Horon ca fenne naja Sanbala wi sumborombyo pori wi jo. Ki pye ma, a mi si wo puro maa lali na ye ni.

²⁹ «E, na Yenhele, jaterere pye ki nambala pe na, katugu pe saraga wogotunngo ki tege fyongo ni, ma yon finliwe mba maa le saraga wafenne poro naa Levi setirige piile pe ni, poo jogo.»

³⁰ Ki pye ma, mi pe pye kpoyi ma nambambala pe ni fuun pe wo wa pe sogowo, ma saraga wafenne naa Levi setirige piile pe tunngo wogo ki yege wo, jango pe ni fuun nungha nungha paa pe tunngo ki piin.

³¹ Kanngire nda ti yaa la woo yarikanra, miri wogo ki yege wo fun, jango tila kaan mbe yala wagati na wi kon ma tege wi ni, konaa yarilire fonndo konghannda nda ti yaa la kaan yarikanra ti ni.

«E, na Yenhele, jaterere pye na na, ma kajenge pye na kan.»

SĒWE ŋa wi yen na para ESITERI wi senre na SĒWE wi nawa senre

Esiteri sewe wi yen na para jasumboro wa senre na, ŋa wila wi yee go ki pere, jango mboo woolo pe sho.

Ki kagala kaa pye Perisi tara wunlunana Serisesi wi wunluwo sanga wi ni. Zhufuye pe gbowa la songoro ma kari pe tara. Een fo pele la koro wa Perisi tara bere. Ki Perisi tara wunluwo po pila saa Babiloni tara wunluwo pi jan. Wunlunana Serisesi wila wi jo wi wa, mee Esiteri wi pori wi jo. Esiteri wila pye Zhufuye jo ŋa wila pye ma yon fo jenge. Ki sanga wi ni, tara ti togboo shyen woo ŋa paa pye na yinri Hama, a wi si yon le Zhufuye pe na mbe pe tongo mbe pe ko pew. A Esiteri wi ndoje Maridoshe wi si yiri ki yon leme pi koro na. Kona, a Esiteri wo naa Maridoshe wi ni pe si gbogolo, ma ngbeli, ma pe woolo pe sho.

Yenŋele li mege kii yeri wa sewe wi ni, een fo Yenŋele lili woolo pe sho yege nga na, sewe wi yen na para ko na. Esiteri wi ndoje wila wi pye fo:

Amba ki jen na kaa pye ki wagati ŋa wi kala lo ma li ti ma pye wunlunjo (Esite 4.14b).

Zhufuye pe feti ŋa pe yinri «Purimu», ki sewe ŋa wi yen na wi yirisaga konaa wi koro wi yege yuun we kan fun.

SĒWE wi yen ma koonlo yege nga na

Esiteri wila pye wunlunjo 1-2

Hama wila pye na jaa mbe Zhufuye pe gbo 3.1-15

Maridoshe wila Esiteri wi yenri wi pe saga 4.1-17

Wunlunana wila Maridoshe wi gbogo 5-6

Paa Hama wi gbo 7.1-10

Zhufuye paa pe juguye pe gbo 8.1-9.19

Paa Purimu feti wi pye 9.20-32

Seriseri naa Maridoshe paa fannga ta fo jenge 10.1-3

Wunlunana Serisesi wila sogolo gbolo sogu wi tara woolo pe kan

¹ Ki kagala ngele laga, ke pye wunlunana Serisesi† wi sanga wo ni. Serisesi

wila pye naa wunluwo pi piin kinda cenme naa nafa ma yiri koloshyen (127) go na, maga le wa Endi tara ti na fo ma saa ki wa Kushi† tara ti na.

² Ki wagati wi ni, wunlunana Serisesi wila pye ma cen wa wi wunluwo jongo ki na, wa wi wunluwo ca Suzi† ki ni.

³ Wi wunluwo pi ye le taanri wolo li ni, a wi si sogolo gbolo sogu wi tara teele pe ni fuun poro naa wi legboolo pe kan. Perisi tara naa Medi tara malingboonlo teele, naa legboolo konaa tara teele paa pye wa wi ni.

⁴ A wi suu wunluwo pi yarijende tawa pi gbogowo po naa wi wunluwo pi gbogowo pi naga pe na piliye legere ni, ko yen fo piliye cenme naa nafa tijere (180) ni.

⁵ Ko piliye yo kongolo, a wunlunana wi si sogolo gbolo sogu piliye koloshyen ni wi wunluwo ca Suzi woolo pe ni fuun pe kan, legboolo ma pinle lepigile ke ni, wa wi wunluwo go laga nango kologo ki ni.

⁶ Len jese paritiyonro fire fire naa nganra woro la pye ma po, ma yannga yannga wa. Paa ti popo maribiri sinndeere tiyagala na len mangala figile figile naa yengele yengele ni, ngele paa lele warifuwe vegembele ni. A pe si te naa warifuwe sinleyaara† tegetege tara laga nga paa wologo ki na; ko la pye porifiri sinndeere yenre ni, naa maribiri sinndeere fire, naa nakiri sinndeere konaa maribiri sinndeere woro ni.

⁷ Paa pye na leele pe kaan paa woo te wojengele cenle legere ni. Paa pye na paan wunlunana wi duven wi ni legere legere, ma yala wila wi kee ki sanga yege nga na ko ni.

⁸ Jorowo sila pye wa, ma daga mbe wo mbe gbon yege nga na ki wogo na; katugu wunlunana wila ki yo wi go tunmbyeele pe ni fuun pe kan ma yo paa lere nungba nungba pyew wi kaan, mbe yala nga wila jaa ko ni.

⁹ Wunlunjo Vasiti wila sogolo gbolo sogu fun jeele pe kan wa wunlunana Serisesi wi wunluwo go ki ni.

Wunlunjo wi sila logo wunlunana wi yeri, a wunlunana wuu wa

¹⁰ Pilige koloshyen wogo ki na, ma wunlunana Serisesi wi ta wi nawa pi yinngi wi na duven ŋa wila wo wi kala na, nambala koloshyen mbele paa san, a pe pye wi

† **1:1.1.1:** Wunlunana Aritaserisesi wo nungba wo paa pye na yinri Serisesi; Aritaserisesi mege ko yen Eburuye senre ni. Serisesi mege ko yen Gireki senre ni. Ki yaa pye ndee Serisesi wo wila pye wunlunana Seriseri Kongbanja we. Ki yen ndee wo wila pye Perisi tara ti wunlunana maga le ye le cenme tijere naa nafa tijere naa yiri kogoloni (486) wolo li na ma saa gbon ye le cenme tijere naa nafa taanri ma yiri tijere (464) wolo li na, na Zhezu wi fa se (Esidi 4.6).

† **1:1.1.1:** Kushi tara, Lewoolo tara laga ko kayi. Kila Ezhipiti tara laga ka le ma saa pinle Sudan tara laga ka ni.

† **1:2.1.2:** Nala wo ni Suzi ca pa ki yen wa Iran tara. † **1:6.1.6:** Kila pye faa, liwen gbog na, leele mbele pe yeri pe ma sinle ma sangasanga sinleyaara na sila kaa (Amo 6.4).

yɛɛra tunmbyeele: Mehuma, naa Bizita, naa Haribona, naa Bigita, naa Abagita, naa Zetari konaa Karikasi, a wi si tunngo yo pe kan,

¹¹ ma yo pe sa wunlunjo Vasiti wi pye wi pan wi yere wunlunana wi yege sogowo wi wunluwo njala li ni wa wi go na, jango mboo tiyonwo pi naga janwa wo naa legboolo pe na, katugu wila pye ma yon jate.

¹² Eɛn fo, a wunlunjo Vasiti wi si je, wii yenle mbe pan mbe yala wunlunana wi senre ti ni, to nda wila yo nambala mbele paa san, a pɛ pye wi yɛɛra tunmbyeele pe kan, a pɛ saa ti yo wi kan we. Ki pye ma, a ki si wunlunana wi ya fo jenge, maa nawa pi ngban wi na fo jenge.

¹³ Kona, a wunlunana wi si para tijinliwe fenne mbele paa wagati wi jen pe ni, katugu kila pye wi ma wunluwo kala li yege wo, wo naa ngasegele jenfenne konaa kiti kongo jenfenne pe ni,

¹⁴ poro mbele paa pye wi tanla we. Poro la wele Karishena, naa Shetari, naa Adimata, naa Tarisisi, naa Meresi, naa Marisena konaa Memukan. Ki nambala koloshyen poro paa pye Perisi tara naa Medi tara teele wele, ma yongo wunlunana wi ni. Poro paa pye wunluwo pi censara kongbannda ti na.

¹⁵ Wila pe pye fo: «Yingi we daga mbe pye wunlunjo Vasiti wi na mbe yala lasiri kongolo ke ni? Ma jen mi wunlunana Serisesi, tunngo nga mi yo na tunmbyeele pe kan, a pɛ saa yo wi kan, wii yenle mbege pye.»

¹⁶ A Memukan wi sigi yo wunlunana wo naa tara teele pe yege na ma yo fo: «Wunlunjo Vasiti wi kajogo pye, eɛn fo wi sigi pye wunlunana wo nungba na, wigi pye tara teele pe ni fuun pe na, naa leelee mbele fuun pe yen wa wunlunana Serisesi wi wunluwo tara kindaye pe ni fuun pe ni pe na.

¹⁷ Ma jen wunlunjo wi nga pye, pe yaa ki yo jeele pe ni fuun pe kan. Kona pe yaa la pe penɛ pe tifaga, mbaa yuun fo: «Wunlunana Serisesi wila tunngo kan ma yo wunlunjo Vasiti wi pan wi yere wi yege sogowo, eɛn fo wi sila yenle mbe pan.»

¹⁸ Mbege le nala wo na, Perisi tara teele naa Medi tara teele pe jeele pe ni fuun pe yaa nga wunlunjo Vasiti wi pye ki logo mbaa ki senre nungba ti yuun wunlunana wi tara teele pe na. Pa pe yaa la pe penɛ pe tifaga mbaa kayanga nii pe ni.

¹⁹ Na kaa pye ki wunlunana wi ndanla, wi kondegele la tege, peli yonlogo wa Perisi tara naa Medi tara fenne pe lasiri sewe wi

ni, jango liga ka ya mbe kannga, mbege naga fo Vasiti wii daga mbe pan mbe yere wunlunana Serisesi wi yege sogowo naa. Wunlunana wi wunlunjo censaga ki sho wi yeri wigi kan jele wa yege yeri, na wi mbonro Vasiti wi na.

²⁰ Wunlunana, na ma kondegele li senre tiga ka gbon ma wunluwo tara ti laga ki ni fuun ki ni, pa jeele pe yaa la pe penɛ pe gbogo, legboolo mbe pinle lepigile ke ni.»

²¹ A ki senre ti si wunlunana wo naa wi tara teele pe ndanla. A wunlunana wi si tanga Memukan wi yerewe senre ti na.

²² A wi si sewe torogo wi wunluwo tara lagapyew ki ni. Wila lara pyew ti seweele pe yonlogo ma yala pe senre yonlogolomo po ni konaa cengele ngele fuun ke yen wa ke senre to ni. Kila yo wa ki seweele pe ni fo nambala pe ni fuun pe daga mbe pye pe yinre ti go na, paa pe cengele ke senre to yuun.

2

Paa Esiteri wi wo maa pye wunlunjo

¹ Ki kagala ke pungo na, a wunlunana Serisesi wi nangbanwa pi si sogo wi na. A wi si nawa to Vasiti wi na, naa nga wila pye wi na ki na, konaa nga kila kon ma tege wi kanngolo ki na.

² Ki pye ma, nambala mbele paa pye na tunngo piin wunlunana wi kan pɛ sho fo: «Ye ti we sa sumbono nana mbajeenle mbele pe yonyon jenge pele lagaja wunlunana wi kan.

³ Wunlunana wi teele pele tegetege wi wunluwo tara ti lagapyew ki ni, poro mbe sumbono nana mbajeenle mbele pɛ yonyon pe ni fuun pe gbogolo laga nungba wa wunluwo ca Suzi ki ni, wa jeele go ki ni. Pe pe le wunlunana wi go tunmbyee Hegayi na pɛ san wi kee wila wele pe na, wo na pɛ tege wila jeele pe korosi we. Wila pe wire gbegelesinme yaara ti kaan pe yeri.

⁴ Sumboro na kala ka ka wunlunana wi ndanla, wo yaa pye wunlunjo Vasiti wi yonlo.»

A ki wogo ki si wunlunana wi ndanla, a wi sigi pye ma.

⁵ Zhufuye nana wa la pye wa wunluwo ca Suzi ki ni, paa pye naa yinri Maridoshe. Paa pye naa to wi yinri Yayiiri, na Yayiiri to wi yinri Shimeyi, nee Shimeyi to wi yinri Kishi ma yiri wa Benzame cenle li ni.

⁶ Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wila leelee mbele koli wa Zheruzalemu ca ma kari pe ni wa kulowo pi ni, ma pinle

† 2:6 2.6: 2 Wunlu 24.10-16; 2 Kuro 36.10 † 2:7 2.7: Eburuye senre ti ni, Esiteri mege koyi nga Hadasa. Esiteri mege ko yen Babiloni tara fenne senre ni, nga paa taga sumboro wi na.

Zhuda tara wunlunana Yekoniya wi ni, Maridoshe wila pye pe ni†.

⁷ Wo wila Hadasa† na pe yinri Esiteri wi gbegele. Ki sumboro wila pye Maridoshe wi to wi nɔsepyo lenana wo pyo. Wi to naa wi nɔ paa ku. Sumboro wila yon fo jenge. Esiteri wi to naa wi nɔ pe kunɔolo, a Maridoshe wi suu le maa gbegele paa wi yeera sumborombyo yen.

⁸ Ki pye ma, naa paa kaa wunlunana wi kono kanga naa wi kondegele li senre ti yari, a pɛ si sumbono legere gbogolo wa wunluwo ca Suzi ki ni, ma pe le Hegayi wi kee wila wele pe na. Paa kari Esiteri wi ni fun wa wunlunana wi go ma saa wi le jele pe korosifo Hegayi wi kee.

⁹ A sumboro wi kala li si Hegayi wi ndanla, a wila kajenge piin wi kan. A wi si fyeele ma wi wire gbelesinne yaara ti kan wi yeri, naa yaakara nda ti daga mbe kan wi yeri ti ni, konaa sumbono tunmbyeele koloshyen mbele paa wo wa wunlunana wi go mbe kan wi yeri pe ni. A wi si censaga nga ki yon ma we ki ni fuun na wa jele pe go ki ni ko kan Esiteri wo naa wi sumbono tunmbyeele pe yeri.

¹⁰ Esiteri wi sila wi cenle naa wi go woolo pe naga lere na, katugu Maridoshe wila ki yo wi kan ma yo wiga kaga yo lere kan.

¹¹ Pilige pyew Maridoshe wila pye na yanri na toroto le jele pe go yeyongo ki na, jango mbege jen na kaa pye Esiteri wi yen ngbaan konaa paa wi piin yege nga na.

¹² Sumbono pe ni fuun paa daga mbe pe ye gbegele yenge ke ma yiri shyen ni, mbe yala nga kila tege jele pe ye gbegele mbe yon ki wogo ki ni, katugu ko wagati wo wila kon ma tege pe ye gbegele pi mege ni. Yeyen kogoloni yo pe ma pye ma pe ye gbegele sinne mba pe yinri miiri pa ni, mbe si yeyen kogoloni sannya yi pye mbe pe ye gbegele nuwo taanyaara naa jele wire yonsinne yaara ni. Ko punɔ na, ki me gbon sumboro nungba nungba pyew wi na wi ye wa wunlunana Serisesi wi korogo.

¹³ Na sumboro wi kaa kee wa wunlunana wi korogo sanga na ni, yaraga nga fuun wila jaa, pe maga kan wi yeri, jango wi yiri ki ni wa jele pe go ki ni mbe kari wa wunlunana wi go ki ni.

¹⁴ Wi ma ye wa yonlokogo mbe si yiri wa ki goto pinliwe ni, mbe si sa ye wa jele go shyen wogo ki ni, mbe pye Shaashigazi wi kee na, wunlunana wi go tunmbyee na wila pye wunlunana wi cenfenne pe korosifo we. Ko sumboro wo na songoro

wa wunlunana wi yeri naa, kaawo wi kala mbe pye wunlunana wi na konaa wuu mege yeri.

¹⁵ Maridoshe wi to wi nɔsepyo lenana Abihayili wi sumborombyo Esiteri na Maridoshe wila le ma gbegele, naa kila kaa gbon wi na wi ye wa wunlunana wi go ki ni, wi sila yaraga ko ka kpe yenri mbe taga wa nda Hegayi wila ti senre yo wi kan ti na, wo na wila pye wunlunana wi go tunmbyee konaa ma pye jele pe korosifo. Esiteri wi kala laa mbele fuun paa wi yan pe ndanla.

¹⁶ Paa kari Esiteri wi ni wa wunlunana Serisesi wi yeri wa wunluwo go ki ni, ye le yenge ke wogo ki ni, ko nga pe yinri Tebeti† yenge ye; ko la pye wi wunluwo pi ye koloshyen wolo li ni.

¹⁷ A Esiteri wi si wunlunana wi ndanla ma we jele sanmbala pe ni fuun pe na. A wi kajenge naa kagbaraga pye wi kan ma we sumbono nana mbajeenle pe ni fuun pe na. A wi si wunluwo njala li kan Esiteri wi kan, maa tege wunlunjo Vasiti wi yonlo.

¹⁸ Ki pye ma, a wunlunana wi si sogolo gbol sogo wi legboloo naa wi tunmbyeele pe ni fuun pe kan Esiteri wi gbogowo pi kala na, ma kon lambo wi na wa wi wunluwo tara kindaye pe ni, ma yarikanra legere torogo leele pe kan, ma yala wi kee ki mbe ya sanga yege na nga ni ki ni.

Maridoshe wila wunlunana Serisesi wi sho pe suu gbo

¹⁹ Naa paa kaa sumbono nana mbajeenle pe gbogolo ki shyen wogo ki na†, Maridoshe wila pye ma cen wa wunlunana wi yeyongo ki na.

²⁰ Esiteri wo na, wi sila wi go woolo naa wi cenle woolo pe naga wunlunana wi na, ma yala yege nga na Maridoshe wila ki yo maga ngban wi ni ki ni. Esiteri wila pye na nuru Maridoshe wi yeri paa yege nga na wila pye na nuru wi yeri sanga na ni wila wi le naa gbegele we.

²¹ Ki pilige yi ni, ma Maridoshe wi ta wila pye na cen le wunlunana wi yeyongo ki na, a wunlunana wi yeyongo korosifenne shyen, Bigitan naa Tereshi, pɛ si nawa ngban wunlunana Serisesi wi kala na, nee pyelomo jaa mboo gbo.

²² A Maridoshe wi sigi wogo ki logo. A wi sigi yo maga naga wunlunjo Esiteri wi na. A Esiteri wi si saa ki yo wunlunana wi kan Maridoshe wi mege na.

²³ A pɛ sigi kala li cancan ma wele, maga jen ma yo li yen kaselege. Ki pye ma, a pɛ si ki nambala shyen pe to tige na. A pɛ sigi

† 2:16 2:16: Tebeti yenge ki ma saa yala desamburu yenge naa zhanviye yenge ki ni. † 2:19 2:19: Nga ki yo fo: Naa paa sumbono nana mbajeenle pe gbogolo ki shyen wogo ki na: Ki mbe ya logo fo: Naa paa kaa sumbono nana mbajeenle pe gbogolo wa jele pe go shyen wogo ki ni.

wogo ki yonlogo wa wagati kapyegele sewe wi ni wunlunana wi yege na.

3

Maridoshe wila Hama wi nawa pi ngban

¹ Ko kagala koro pungo na, a wunlunana Serisesi wi si Agagi[†] setirige pyo Hamedata wi pinambyo Hama wi gbogo. Wila wi yirige maa tege censagbogo na ma we tara teele sanmbala mbele paa pye wi tanla pe na.

² Wunlunana wi tunmbyeele mbele fuun paa pye na ceen le wunluwo go ki yeyongo ki na, paa pye na kannguuro kanni na go sogo Hama wi nogo naa gbogo, katugu wunlunana wo wila ki kono kan ma yo kila piin ma wi kan. Een fo, Maridoshe wi sila yenle mbaa kannguuro kanni konaa mbaa go sogo Hama wi nogo mbaa wi gbogo.

³ Wunlunana wi tunmbyeele mbele paa pye na ceen le wunluwo go ki yeyongo ki na, a pe si Maridoshe wi yewe ma yo fo: «Kono na wunlunana wi kan, yingi na, a ma si je li na?»

⁴ Paa pye naga wogo ki yuun wi ni pilige pyew. Een fo wii logo pe yeri. Pungo na, a pe si kaa ki wogo ki yo Hama wi kan, jango mbege jen na kaa pye Maridoshe, wo na wila pe pye ma yo wi yen Zhufuye woo, wi yaa koro mbaa ki piin ma.

⁵ A Hama wi sigi wele maga yan fo Maridoshe wii yenle mbaa kannguuro kanni konaa mbaa go sogo wi nogo, mbaa wi gbogo, a ki suu ya fo jenge.

⁶ Mbe Maridoshe wo nungba gbo Hama wila ki jate fo ko suu yenle tin. Ma jen Maridoshe wila pye cenle na woo, paa ki yo wi kan. Ki pye ma, Zhufuye mbele fuun paa pye wa wunlunana Serisesi wi wunluwo tara ti lagapyew ki ni, a Hama wi nee jaa mbe pe gbo, katugu Maridoshe wila pye ki cenle woolo wo wa.

⁷ Yele li yenge kongbannga ki na, ko nga ki yen Nisan yenge ye, wunlunana Serisesi wi wunluwo pi yele ke ma yiri shyen wolo li ni, a pe si Puri[†] wi wa, ko koro wo yen fo a pe si pete gbon Hama wi yege sogowo, piliye yo naa yele li yeyen yi ni fuun yi wogo na. A pete gbongo ki si yenge ke ma yiri shyen wogo ko wo, ko nga ki yen Adari[†] yenge ye.

Hama wila pye na jaa mbe Zhufuye pe ni fuun pe gbo

⁸ Kona, a Hama wi sigi yo wunlunana Serisesi wi kan fo: «Cenle la woolo yen ma jaraga laga ma wunluwo tara ti lagapyew ki ni, cengele ke ni fuun ke sogowo. Pe yen pe ye. Pe lasiri kongolo ke yen ke ye cengele sannkala ke wogolo ke ni. Pe woro na tanri wunlunana wi lasiri wi na. Mbe ki leele pe yaga yeyinngge na, wunlunana wi tonli kpe woro wa ki ni.

⁹ Na kaa pye ki wunlunana wi ndanla, we sewe wa yonlogo fo pe daga mbe tongo. Kona mi yaa warifuwe toni cenme taanri naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri kangurugo (375) taanla mbao kan wunluwo kagala yege wofenne pe yeri pe saa le wa wunlunana wi yarijende tegesaga ki ni.»

¹⁰ Ki pye ma, a wunlunana wi suu vegerge wi wo wa wi yeera yombele li na maa kan Zhufuye pe winfo Hama wi yeri, Agagi setirige pyo Hamedata wi pinambyo we.

¹¹ Ko pungo na, a wunlunana wi sigi yo Hama wi kan fo: «Migi warifuwe wi yaga ma kan konaa ki leele pe ni, nga koon ndanla, ma ko pye pe na.»

¹² Kona, a pe si wunlunana wi sewe yonlogofenne pe yeri yele li yenge kongbannga, ki pilige ke ma yiri taanri wogo ki na. Senre nda fuun Hama wila yo, a pe siri yonlogo mari torogo wunluwo tara teele pe yeri, naa kindaye teele konaa cengele teele pe yeri. Wunluwo tara ti lara nungba nungba pyew pe sewe wila yonlogo ma yala pe senre yonlogolomo po ni. Cengele ke ni fuun nungba nungba ke woro tila yonlogo ma yala ke senre to ni. Paa sewe le pe yonlogo wunlunana Serisesi wo mege na, mee tegere tege pe na wunlunana wi yombele vegerge[†] wi ni.

¹³ Paa ki sewe le pe kan pitunmbolo mbele pe wege poro yeri pe sa pe kan wunlunana wi tara ti kinda nungba nungba pyew wi ni, ma yo pe Zhufuye pe ni fuun pe gbo, pe pe tongo pe pe ko pe pe wo wa pilige nungba ki ni, piile naa leelele, naa jelele konaa piyengele ke ni. Pege wogo ki pye yele li yenge ke ma yiri shyen wogo, ki pilige ke ma yiri taanri wogo ko ni; ko ki yen Adari yenge ye. Fo pe pe kee yaara ti koli fun.

¹⁴ Paa sewe wi senre nungba ti yonlogo mari torogo tara ti kinda nungba nungba pyew wi ni, maga kala li yari leele pe ni fuun pe kan, jango pe pe ye gbegede ki pilige ki mege ni.

[†] 3:1 3.1: Amaleki setirige piile pe wunlunana Agagi wila pye Izirayeli woolo pe wunlunana Sawuli wi jugu (1 Sami 15). [†] 3:7 3.7: Puri ko koro wo yen mbe pete gbon. Kila pye faa pe ma pete gbon kala la na. [†] 3:7 3.7: Adari yenge ki ma saa yala feviriyi naa marisi yenge ko ni. [†] 3:12 3.12: Ki yombele vegerge wila pye na wunlunana wi yawa po nari. Wunlunana wi yeera tegere to tila pye wa vegerge wi na. Kila pye pe maa tege ma wunlunana wi tegere ti tege sewe le pe na. Kila pye, ki vegerge wi ka pye lere na yeri, wi ma ya na gbegele wunlunana wi mege na.

¹⁵ Pitunmbolo mbele pè wege, a pè si yiri ma fyeele ma kari ma yala wunlunana wi senyoro ti ni. A pè sigi kondegele li yari fun wa wunluwo ca Suzi ki ni. A wunlunana wo naa Hama wi ni pè si cen na woo. Ma si yala Suzi ca woolo poro la pye na gbele.

4

Maridoshe wila Esiteri wi yenri sagawa ni

¹ Naa Maridoshe wila kaa nga fuun kila pye ki wogo ki jen, a wi suu yariporo ti walagi, ma jateri piriwen yariporo le ma le, mɛɛ conro wo wi yɛɛ na. A wi si kari wa ca ki nandogomo, wi nawa pila pye ma tanga wi na, a wila konngolo waa.

² A wi si kari ma saa yere fo wa wunlunana wi yeyongo ki na, katugu ki sila daga lere mbe ye wa wunlunana wi laga nawa jateri piriwen yariporo ni wi na.

³ Wunlunana wi senyoro to naa wi sewe wi ni tila gbɔn kinda nga fuun ni, kila pye kunwo kayanga Zhufuye pe yeri. A pe nɛɛ yenge nii, na yanli, na gbele. Pe legere la pye na sinlele jateri piriwen yariporo na konaa wa conro ti ni.

⁴ Kala na laa pye, a Esiteri wi tunmbyeele jeele naa wi go tunmbyeele nambala pè si pan mali yege yo Esiteri wi kan. A ki si wunlunjo wi jateri wi piri wi na fo jenge. A wi si yariporo torogo wa Maridoshe wi yeri ma yo wi jateri piriwen yariporo ti wo wi yɛɛ na, wi ko yariporo to le. Eɛn fo, a Maridoshe wi si je.

⁵ Ki pye ma, a Esiteri wi si tunmbyeele mbele wunlunana wila kan wi yeri paa tunngo piin wi kan nungba yeri, paa pye naa yinri Hataki. A wi suu tun ma yo wi sa Maridoshe wi yewe ki wogo ki go ki ni.

⁶ A Hataki wi si yiri ma kari wa Maridoshe wi yeri wa katogo, wa wunlunana wi go yeyongo yesinme pi na.

⁷ A Maridoshe wi si kagala ngele fuun kaa pye wi na ke yege yo wi kan konaa penjara yon nga Hama wila yo wi yaa le wa wunluwo go yarijende tegesaga ki ni ti ni, jango mbe Zhufuye pe ni fuun pe gbo.

⁸ Wunlunana wi kondegele na paa yari Zhufuye pe tongowo wogo ki na wa wunluwo ca Suzi ki ni, a Maridoshe wi sigi kondegele li senre ti sewe wa kan Hataki wi yeri fo wi saa naga Esiteri wi na, wiri yege yo wiri filige wi kan, fo wi kari wa wunlunana wi yeri wi saa yenri ngbanga fo wi yon wi woolo pe na.

⁹ Ki pye ma, a Hataki wi si songoro ma saa Maridoshe wi senre ti yege yo Esiteri wi kan.

¹⁰ Eɛn fo, a Esiteri wi si tunngo kan Hataki wi yeri ma yo wi saga yege yo Maridoshe wi kan fo:

¹¹ «Wunlunana wi tunmbyeele pe ni fuun, naa wi wunluwo tara ti kindaye woolo pe ni fuun pɛge jen ma yo nana nakoma jele nga fuun ka ye wa wunlunana wi korogo wa wi laga nawa, na pe suu yeri, lasiri kono nungba yen wa, na ligi naga ma yo ki lerefo wi daga poo gbo, ki lasiri kono li yen lere pyew wolo; kaawo wunlunana wi kaa te gbotangala li sanga mbeli kan nga yeri wo wi ma koro mbagbowo. Ma si yala, mi wo na, nala yen ki pilige nafa ma yiri ke, na pe fanla yeri mbe kari wa wunlunana wi yeri.»

¹² A pè si saa Esiteri wi senre ti yo Maridoshe wi kan.

¹³ Kona, a Maridoshe wi si ti, a pè saa Esiteri wi yon sogo ma yo fo: «Maga kaa ki jate ndɛɛ naa ma kaa pye wa wunluwo go ki ni, mboron nungba ma yaa sho Zhufuye pe ni fuun pe sogowo.

¹⁴ Katugu nala, na maga pyeri wa ki kala na li ni, Zhufuye pe yaa sagawa naa showo ta mbe yiri laga ka yege ni†, eɛn fo mboron naa ma go wo woolo pe ni, pe yaa ye tongo. Ambo ki jen na kaa pye ki wagati nga wi kala lo ma li ti ma pye wunlunjo?»

¹⁵ Kona, a Esiteri wi si ti, a pè saa Maridoshe wi yon sogo ma yo fo:

¹⁶ «Kari ma sa Zhufuye mbele fuun pe yen wa wunluwo ca Suzi ki ni pe gbogolo ye yenge le na kan. Yaga ka li, yaga si ka wo fo sa gbɔn pilige taanri, ki sonlo naa ki yembine. Mi jate, mi naa na tunmbyeele jeele pe ni we yaa yenge le fun. Ko pungo na, mi yaa ye wa wunlunana wi korogo, ali mbege ta ki yen lasiri kono li jogowo. Na kiga yere mbe ku wi yo, pa mi yaa ku.»

¹⁷ Ki pye ma, a Maridoshe wi si kari ma saa nga fuun Esiteri wila yo ki pye.

5

Esiteri wila sogolo gbolo sogowunlunana wo naa Hama pe kan

¹ Naa pilige taanri wogo kila kaa gbɔn, a Esiteri wi suu wunluwo yariporo ti le, ma saa ye ma yere wa wunlunana wi laga nawa, wa wunlunana wi go ki yesinme na. Wunlunana wila pye ma cen wa wi wunluwo jongo ki na, wa wunluwo go ki ni, ma yege wa wa yeyongo ki yeri.

² Naa wunlunana wila kaa wunlunjo Esiteri wi yan yeresaga wa laga nawa sanga nga ni, a wi si kajenge pye Esiteri wi kan. A wi suu te gbotangala na laa pye wi keɛ li sanga mali kan Esiteri wi yeri. A

† 4:14 4.14: Nga ki yo fo Zhufuye pe yaa sagawa naa showo ta mbe yiri laga ka yege ni ki yen na jate ma yo sagawa naa showo pi yaa yiri wa Yenjele lo yeri.

Esiteri wi si fulo wa, mæe jiri te gbotangala li numala li na.

³ A wunlunana wi suu pye fo: «Yingi maa jaa, wunlunjo Esiteri? Yingi maa jaa mbe yenri? Ali na ma kaa wunluwo pi walaga nungba jaa, mi yaa pi kan ma yeri.»

⁴ A Esiteri wi suu yon sogo ma yo fo: «Na kaa pye koon ndanla wunlunana, mi sogo gbolo sogo ma yo mboro naa Hama ye sa li wa na yeri nala.»

⁵ A wunlunana wi si tunngo torogo ma yo pe sa Hama wi pye wi pan fyaw, jango pe kari Esiteri wi yerege ki na.

Ki pye ma, sogo gbolo na Esiteri wila sogo, a wunlunana wo naa Hama wi ni pe si kari wa ki liwen pi na.

⁶ Ma pe ta paa pye na duven wi woo, a wunlunana wi si Esiteri wi pye fo: «Maga yaraga nga fuun yenri, ki yaa kan ma yeri. Yingi maa jaa? Ali na kaa pye wunluwo po walaga yi, pi yaa kan ma yeri.»

⁷ A Esiteri wi suu yon sogo ma yo fo: «Yaraga nga mila yenri, yaraga nga mila jaa we?»

⁸ Na kaa pye na kala koon ndanla wunlunana, na kaa pye ma mbe yenle mbe nga mila yenri ma yeri ki kan na yeri, mbe nga mila jaa ki pye, mi yaa sogo gbolo la sogo naa goto, wunlunana, mboro naa Hama wi ni, ye pan ye li naa. Kona wunlunana, mi yaa ma yon sogo mbe yala ma senre ti ni.»

Hama wila pye na jaa mbe Maridoshe wi gbo

⁹ Ki pilige ki ni, a Hama wi si yiri wa wunlunjo wi yeri nayinme naa yogorimo ni. Een fo, a wi si saa Maridoshe wi yan wi yen ma cen le wunluwo go ki yeyongo ki na. Maridoshe wii yenle mbe yiri wi yege sogo mboo gbogo, wii si seri wi kala na. A wi si nawa ngban Maridoshe wi ni fo jenge.

¹⁰ Kona ki ni fuun, a wi sigi kun wi yee ni, mæe kari wi go. Wi ka saa gbön, a wi si ti, a pe saa wi wenne poro naa wi jo Zereshi wi ni pe yeri wi kan.

¹¹ Kona, a wi suu penjagboro tawa pi senre yo pe kan, naa wi piile pe legewe wogo ki ni konaa yege nga na wunlunana wuu yirige maa gbogo ma we wi tara teelee naa wi wunluwo go tunmbyeele pe na ki wogo ki ni fuun ki ni.

¹² A wi si pe pye naa fo: «Mbe taga wa ko na, wunlunjo Esiteri wi sogo gbolo na sogo, wii lere wa yeri wi pinle wunlunana wi ni li na, kaawo mi nungba. Wi yere mi naa wunlunana wi ni we yeri naa goto wa wi yee yeri.

¹³ Een fo ko ka woro na yege na yaraga ka, na mi ka Zhufuye nana Maridoshe wi

yan censaga sanga o sanga le wunlunana wi yeyongo ki na we.»

¹⁴ Kona, a wi jo Zereshi wo naa wi wenne pe ni fuun pe suu pye fo: «Ti pe tige titonlogo ka gbegele, pege kan ki titonlogo pi metere nafa ma yiri kangurugo bo. Goto pinliwe ni, ma saga yenri wunlunana wi yeri fo wigi yaga pe Maridoshe wi nari wa ki na. Ko pungo na, ma yaa pinle mbe kari wunlunana wi ni nayinme coli wa liwen gboco pi na.»

A ki senre ti si tanla Hama wi ni. A wi si ti, a pe tige titonlogo ki gbegele maga kan.

6

Hama wila go sogo Maridoshe wi yege sogo

¹ Ki pilige ki yembine li ni, wunlunana wi sila ya mbe wonlo. A wi sho fo pe pan wagati kapyegele sewe wi ni, wo na paa pye na wunluwo tara ti kapyegele ke yonlogi wa wi ni we. A pe pan maa kara wunlunana wi kan.

² A pe sigi yan wa wi ni fo wunlunana wi yeyongo korosifenne shyen, Bigitan naa Tereshi, paa yon le wunlunana Serisesi wi na mboo gbo, fo a Maridoshe wigi wogo ki logo maga yo†.

³ Ki pye ma, a wunlunana wi si yewe ma yo fo: «Gbogwo pipiin we Maridoshe wi gbogo konaa ma tonli wiwiin kan wi yeri ki wogo ki na?»

A wunlunana wi tunmbyeele pe suu yon sogo ma yo fo: «Yaraga ka si pye wi kan.»

⁴ A wunlunana wi si yewe ma yo fo: «Ambo wi yen wa laga nawa?» Ko la yala Hama wi pan le wunluwo go yeyongo ki na mbe pan mbege yenri wunlunana wi yeri fo pe Maridoshe wi yigi poo nari wa tige titonlogo nga wila gbegele wi mege ni ki na.

⁵ Wunlunana wi tunmbyeele nambala pe suu yon sogo ma yo fo: «Hama wi yen wa laga nawa.»

A wunlunana wi sho fo: «Ye ti wi ye laga.»

⁶ Kona, a Hama wi si ye. A wunlunana wi suu yewe ma yo fo: «Wunlunana wila jaa mbe nana na gbogo, yingi ki daga mbe pye wi kan?»

A Hama wi suu yee pye fo: «Wunlunana wila jaa mbe ambo gbogo, na mi ma?»

⁷ A Hama wi si wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «Wunlunana wila jaa mbe nana na gbogo,

⁸ ki daga pe pan derigbogo nga wunlunana wi le ka ni, naa wunlunana wi lugu shonye mbele na wa ni pe wunluwo njala kan ki shon wi kan.

† 6:2 6.2: Esite 2.21-22

⁹ Pe derighbogo konaa shon wi kan wunlunana wi legbɔɔɔ wa yeri, ɲa wi yen megefɔ. Wo mbe derighbogo ki le wunlunana wila jaa mbe nana ɲa gbogo wi na, wuu luguro wa shon wi na, wi fefe wi ni wa ca ki katogo ki ni, mbaa jorogi ngbanga wi yege, mbaa yuun fɔ: «Wunlunana wila jaa mbe nana ɲa gbogo, pa ki yen na piin wi kan yeɛn.»

¹⁰ A wunlunana wi si Hama wi pye fɔ: «Fyeɛle ma ki derighbogo konaa ki shon wi ni ti le paa yege ɲa na mɔga yo we. Zhufuye nana Maridoshe ɲa wi yen ma cɛn le wunluwo go yeyongo ki na, maga pye ma wi kan cɛ. ɲga fuun mɔ yo, maga ka ka yaga mbapyewe.»

¹¹ Ki pye ma, a Hama wi si saa derighbogo ki le naa shon wi ni, ma derighbogo ki le Maridoshe wi kan, maa luguro shon wi na, ma fefe wi ni wa ca ki katogo ki ni, na jorogi ngbanga wi yege, na yuun fɔ: «Wunlunana wila jaa mbe nana ɲa gbogo, pa ki yen na piin wi kan yeɛn.»

¹² Ko pungo na, a Maridoshe wi si songoro ma kari wa wunlunana wi yeyongo ki na, ɛɛn fɔ, a Hama wi si fyeɛle ma kari wi go yesanga ni, maa go ki ton fere ti kala na.

¹³ ɲga fuun kila pye Hama wi na, a wi sigi yege yo wi jo Zereshi konaa wi wenne pe ni fuun pe kan. A wi yerifenne poro naa wi jo wi ni pɛ suu pye fɔ: «Ki Maridoshe ɲa wi yen Zhufuye woo, ki kaa pye ma tolo li le wi yege sogowo, ma se ya fanɲa ta wi na. Tolo lo na, ma yaa to pew wi yege sogowo.»

¹⁴ Ma pe ta paa pye na para Hama wi ni bere, a wunlunana wi tunmbyeele pɛ si gbɔn wa, mɛɛ kari Hama wi ni fyeleɛge na wa Esiteri wila sogolo gbolo na sogo li laga ki na.

7

Hama wi gbokala

¹ Ki pye ma, a wunlunana wo naa Hama wi ni pɛ si kari wa wunlunjo Esiteri wi go sa liwen gbɔɔ pi li.

² Ki pilige shyen wogo ki na, ma pe ta paa pye na duven wi woo, a wunlunana wi si nuru naa ma Esiteri wi yewe ma yo fɔ: «Yingi maa jaa mbe yenri wunlunjo Esiteri? Ki yaa kan ma yeri. Yingi maa jaa? Ali na kaa pye wunluwo pi walaga yi, pi yaa kan ma yeri.»

³ Kona, a wunlunjo Esiteri wi suu yon sogo ma yo fɔ: «E, wunlunana, na kaa pye na kala loon ndanla, na kaa pye koon

ndanla, ɲga mila yenri, ko yen mala yaga yinwege na, ɲga mila jaa koyi ɲga fɔ na woolo pe koro go na;

⁴ katugu mi naa na woolo pe ni pɛ we pere, jango pe we tongo, pe we gbo pe we ko. Nɔɔɛ pɛ we pere we pye kulonambala naa kulojaala, mi se jen na para ki na; katugu go se jen na pye ki na, mbaa wunlunana ma tege ki kala na li ni[†].»

⁵ Ki pye ma, a wunlunana Serisesi wi si senre ti le, mɛɛ wunlunjo Esiteri wi yewe ma yo fɔ: «Ambɔ fɔ wi? Lere ɲa wi kotogo ta maga kala cɛnle na li jate, wi yen se yeri?»

⁶ A Esiteri wi suu yon sogo ma yo fɔ: «We winfɔ naa we jugu wo wi yen ki lepee Hama ɲa we.»

Ki pye ma, a Hama wi sunndo wi si kon wi na fɔ jɛnge wunlunana wo naa wunlunjo wi ni pe yege sogowo.

⁷ A wunlunana wi si yiri le liwen lisaga nangbanwa gbɔɔ ni, mɛɛ kari wa wunluwo go laga nawa nango kologo ki ni. ɛɛn fɔ, a Hama wi si koro wa na wunlunjo Esiteri wi yenri, jango wuu go sho, katugu wila ki yan fɔ wunlunana wi yaa kapege pye wi na.

⁸ A wunlunana wi si songoro ma yiri wa wunluwo go laga nawa nango kologo ki ni ma pan wa lisaga ki ni. Esiteri wila pye sinleyaraga ɲga na ma sinle ma sanga, a wi si pan ma Hama wi ta wi to wa ki na.

Kona, a wunlunana wi si gbele ngbanga ma yo fɔ: «Wi yere to wunlunjo wi na naa lagajaa jele na yege sogowo laga na go ki ni yere?» Naa wunlunana wila kaa ko senre to yo laga ɲga na, a pɛ si Hama wi yege ki ton[†].

⁹ Haribona ɲa wila pye wunlunana wi go tunmbyeele wa, a wo si wunlunana wi pye fɔ: «Wele, Hama wo jate wi tige titonlogo ka gbegɛle mbe Maridoshe wi nɔri wa ki na, wo ɲa wi senyoro tila yon wunlunana wi na we. Ki tige ki yen kansaga wa Hama wi go yon ki na, ki titonlowo pi yen metere nafa ma yiri kangurugo.»

Kona, a wunlunana wi sho fɔ: «Ye sa Hama wi nɔri wa ki na.»

¹⁰ Ki pye ma, tige titonlogo ɲga Hama wila gbegɛle Maridoshe wi mege ni, a pɛ si saa Hama wi nɔri wa ki na. Ko pungo na, a wunlunana wi nangbanwa pɛ si sogo wi na.

8

Wunlunana wila censagbogo kan Maridoshe wi yeri

[†] 7:4 7:4: ɲga ki yo fɔ: *Katugu go se jen na pye ki na, mbaa wunlunana ma tege ki kala na li ni*, ki senre ti koro wi woro ma jen ma filige Eburuye senre ti ni. Seweɛle pele ni ki yonlogo wa ma yo fɔ: ɛɛn fɔ, we jugu wi tonli ɲa kan, wunlunana wi yaa bonlo yaraga ɲga na, ki tonli wi se ya mbege yongo songoro wi na. [†] 7:8 7:8: Paa Hama wi yege ki ton mbege naga fɔ wila daga poo gbo.

*konaa ma kondegele tege
mbe yon Zhufuye pe na*

¹ Ki pilige nungba ki ni, a wunlunana Serisesi wi si Zhufuye pe winfo Hama wi go ki kan wunlunjo Esiteri wi yeri. Ko pyengolo, a Maridoshe wi si kari wa wunlunana wi yeri, katugu Esiteri wila ki yo wi kan ma yo Maridoshe wi yen wi go lere.

² Kona, a wunlunana wi suu vegeŋe wi wo maa kan Maridoshe wi yeri, katugu wila wi sho Hama wi yeri. A Esiteri wi si Maridoshe wi tege Hama wi go ki go na.

³ Esiteri wi sila ki yaga ko na. A wi si saa para naa wunlunana wi ni, ma to wi jegele sogowo, maa yenri na gbele wuu yinriwe ta, jango Agagi setirige pyo Hama wila kapege naa kala na kon ma tege Zhufuye pe mege ni, wunlunana wigi sa.

⁴ A wunlunana wi suu te gbotangala li sanga mali kan Esiteri wi yeri. A Esiteri wi si yiri ma yere wunlunana wi yege sogowo,

⁵ mee yo fo: «Wunlunana, na kaa pye koon ndanla, na kaa pye ma mbe kajenge pye na kan, na kaa pye ki yala wunlunana ma yege na, a na kala loon ndanla, seweele mbele Hamedata pinambyo Hama, na wi yen Agagi setirige pyo, wila yonlogo ma torogo wunlunana wi tara kindaye pe ni fuun pe ni, ma yo pe Zhufuye mbele pe yen wa pe gbo, wunlunana wigi yaga wi seweele pele yege yonlogo wigi katege ki sa.

⁶ Katugu jologo nga ki yaa to na woolo pe na, mi yaa ki yan mbe si ya mbege kun na yee ni mele? Mbe ya mbe pye na woolo pe gbowo pi sere mbe sigi kun na yee ni mele?»

⁷ Kona, a wunlunana Serisesi wi sigi yo wunlunjo Esiteri wo naa Zhufuye nana Maridoshe wi kan fo: «Wele, mi Hama wi go ki kan Esiteri wi yeri. A pe Hama wi nori wa tige titonlogo ki na, katugu wila yiri Zhufuye pe korogo.

⁸ Yoro wo na, koni, yaraga o yaraga ki ye ndanla Zhufuye pe yonwo pi kala na, yege yonlogo wunlunana wi mege na. Ye wunlunana wi vegeŋe tegere ti taga wi na. Katugu katege sewe na pe ma yonlogo wunlunana wi mege na, mboo tegere ti taga wi na, wi senre ti se ya kannga.»

⁹ Le ki yongolo nungba ke ni, yele li yenge taanri wogo ki pilige nafa ma yiri taanri wogo ki na, ko nga pe yinri Sivan yenge ye, a pe si wunlunana wi sewe yonlogofenne pe ni fuun pe yeri. A pe si seweele pele yonlogo ma yala Maridoshe wila senre nda yo ti ni, ma pe torogo Zhufuye, naa tara teelee, naa fannga fenne, naa kindaye cenme naa nafa ma yiri koloshyen

(127) teelee pe kan, maga le wa Endi tara fo ma pan ma gbɔn wa Kushi tara. Tara nungba nungba pyew ti seweele paa pe yonlogo ma yala pe senre yonlogolomo pi ni. Cenle nungba nungba pyew li seweele paa pe yonlogo ma yala pe senre to ni. Zhufuye pe seweele paa pe yonlogo ma yala pe senre yonlogolomo pi ni konaa pe senre ti ni.

¹⁰ Paa seweele pe yonlogo wunlunana Serisesi wi mege ki na, maa tegere ti taga pe na, mee pe kan pitunmbolo mbele pe maa shonye fee pele yeri, a poro kari pe ni wunlunana wi shonye pele na, mbele pe wege.

¹¹ Wunlunana wila konɔ kan wa ki seweele pe ni ma yo Zhufuye pe yen ca nga fuun ni, pe pe yee gbogolo laga nungba wa ki laga ki na, paa pe yee go singi. Wunluwo tara ti ni cenle na fuun woolo konaa kinda na fuun woolo ka yiri mbe to Zhufuye pe na malingbɔnyaara ni, Zhufuye pe to tongo, pe pe gbo pe pe ko, mbe pinle pe pile naa pe jele pe ni, pe pe yaara ti koli.

¹² Pege wogo ki pye pilige nungba ki ni wunlunana Serisesi wi tara lagapew ki ni, yele li yenge ke ma yiri shyen wogo, ki pilige ke ma yiri taanri wogo ki na, ko nga ki yen Adari yenge ye†.

¹³ Paa ki sewe cenle nungba wi yonlogo maa torogo cengele ke ni fuun ke kan kinda wi ni fuun wi ni, a ki pye kondegele jango Zhufuye pe pe yee gbegele ki pilige ki na mbe pe kayanga wo pe juguye pe ni.

¹⁴ Pitunmbolo paa lugu wunlunana wi shonye mbele pe wege pe na, ma fyeele ma kari fyeele na wunlunana wi tunngo ki ni. Ki kondegele li senre paa ti yari fun wa wunluwo ca Suzi ki ni.

¹⁵ A Maridoshe wi si yiri wa wunlunana wi yeri wunluwo yariporo ni wi na, nda tila pye nganra woro konaa ma filige, naa te wunluwo njala ni, konaa derigogo ni nga ki yen fige naa yenge ni. Suzi ca woolo paa pye na tinni konaa na yogori nayinme ni.

¹⁶ Zhufuye pe yege welewe pila tanla, a ki pye yogorimo, naa nayinme konaa cew tawa.

¹⁷ Kinda o kinda, naa ca o ca konaa laga o laga wunlunana wi senyoro naa wi kondegele li ni ti senre tila gbɔn wa, kila pye Zhufuye pe yeri nayinme, naa yogorimo, naa liwen gbɔɔ konaa feti pilige. Tara woolo pe legere la taga Zhufuye pe na, katugu paa pye na fyɛ Zhufuye pe yege.

9

Zhufuye paa pe juguye pe gbo

† 8:12 8:12: Ki pilige ko Hama wila ki konɔ kan, maga naga ma yo pe Zhufuye pe tongo; Esite 3.13.

¹ Yele li yenge ke ma yiri shyen wogo, ko nga ki yen Adari yenge ye, ki pilige ke ma yiri taanri wogo ki na, a wunlunana wi senyoro naa wi kondegele li pyesanga wi si gbon. Zhufuye pe juguye paa pye naga jate pe yaa fannga ta Zhufuye pe na. Een fo, a kala li si wa ma kannga, a Zhufuye poro si fannga ta pe winfenne pe na.

² Zhufuye paa pe yee gbogolo wa pe cabboro ti ni, wunlunana Serisesi wi wunluwo tara kindaye pe ni fuun pe ni, jango mbele paa pye naga jaa mbe kapege pye pe na, pe malaga gbon pe ni. Lere kpe wo sila ya yere mbe pe sige, katugu leele pe ni fuun paa fye pe yee.

³ Tara teele pe ni fuun, naa tara ti legboolo, naa kindaye teele konaa legboolo mbele pe ma pye le wunlunana wi tanla, paa Zhufuye pe saga, katugu paa pye na fye Maridoshe wi yee.

⁴ Ma jen Maridoshe wila kaa pye legbo wo wunluwo go ki ni. Wi mege kila yiri tara ti lagapyew ki ni. Wila pye na fannga taa na kee yee.

⁵ Ki pye ma, Zhufuye paa pe juguye pe gbo gbon tokobi ni, ma pe gbo, ma pe tongo, ma nga ki pe ndanla ki pye poro mbele pe winfenne pe na.

⁶ Zhufuye paa lere cenme kangurugo (500) wo gbo wa wunluwo ca Suzi ki ni,

⁷ ma pinle Parishandata ni, naa Dalifon, naa Asipata,

⁸ naa Porata, naa Adaliya, naa Aridata, ⁹ naa Parimashita, naa Arizayi, naa Ari-dayi konaa Vayezata.

¹⁰ Ki leele ke poro paa pye Hamedata pinambyo Hama na wila pye Zhufuye pe winfo wi pinambiile wele. Een fo Zhufuye pe sila pe kee yaara ti koli.

¹¹ Leele mbele paa gbo wa wunluwo ca Suzi ki ni, paa pe yon ki naga wunlunana wi na ki pilige nungba ki ni.

¹² A wunlunana wi si wunlunjo Esiteri wi pye fo: «Zhufuye pe lere cenme kangurugo (500) wo gbo laga wunluwo ca Suzi ki ni konaa Hama wi pinambiile ke pe ni. Yingi pe pye wunluwo tara ti lara sannda ti ni? Een fo yingi maa jaa mbe yenri naa? Mi yaa ki pye ma kan. Yingi maa jaa ki pye ma kan naa? Ki yaa kan ma yeri.»

¹³ A Esiteri wi suu yon sogo ma yo fo: «Na kaa pye kon ndanla wunlunana, Zhufuye mbele pe yen laga wunluwo ca Suzi ki ni, nga pe pye nala pege yongo pye naa goto, pe Hama wi pinambiile ke pe gboolo pe norogi tiye titonloyo ya na.»

¹⁴ A wunlunana wi si kon kan ma yo ki pye ma. A pe sigi kondegele li yari wa wunluwo ca Suzi ki lagapyew ki ni. A pe si Hama wi pinambiile ke pe norogi tiye titonloyo ya na.

¹⁵ Zhufuye mbele paa pye wa Suzi ca ki ni, pe si pe yee gbogolo naa fonngo Adari yenge ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki na, mee lere cenme taanri (300) wo gbo wa Suzi ca ki ni; een fo pe sila pe kee yaara to ta kpe koli.

¹⁶ Zhufuye sanmbala mbele paa pye wunluwo tara ti lara sannda ti ni, a pe si pe yee gbogolo, jango mbe malaga gbon mbe pe yee go sho konaa mbe pe yee tanga pe juguye pe na. Paa pe juguye lere waga nafa taanri ma yiri ke ma yiri kangurugo (75 000) gbo pe ni, een fo pe sila pe kee yaara to koli.

¹⁷ Ko la pye Adari yenge ki pilige ke ma yiri taanri wogo ki na. Ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki na, a pe si cen ma wogo, mee ki pilige ki pye liwen gbo naa nayinme pilige.

¹⁸ Zhufuye mbele paa pye wa Suzi ca poro na, paa pe yee gbogolo yenge ki pilige ke ma yiri taanri wogo naa tijere wogo ki na, mee cen ma wogo pilige ke ma yiri kangurugo wogo ki na ma ko pye liwen gbo naa nayinme pilige.

¹⁹ Ko ki ti Zhufuye mbele pe yen ma cen wa yan nawa cara ti ni, pe Adari yenge ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki tege, a ki pye nayinme, naa liwen gbo, konaa feti pilige, nga ni pe maa yaakara torogi pe yee kan.

Nadowo feti na pe yinri Purimu wi lesaga

²⁰ Kona, a Maridoshe wi sigi kagala ke ni fuun ke yonlogo seweele na, mee pe torogo Zhufuye mbele fuun paa pye wa wunlunana Serisesi wi wunluwo tara kindaye pe ni fuun pe ni pe yeri, mbele pe yongo konaa mbele pe lali pe yeri.

²¹ maga yo pe kan fo pe Adari yenge ki pilige ke ma yiri tijere wogo naa pilige ke ma yiri kangurugo wogo ki tege, yi pye feti piliye yele nungba nungba pyew.

²² Katugu Zhufuye paa ya pe juguye pe ni ma wogosaga ta ko piliye yo ni. Ki yenge ki ni, a pe jologo ki kannga ma pye nayinme; a pe kunwo kayanga ki kannga ma pye yogorimo. Ki pye ma, a wi sho fo pege piliye yi tege yi pye liwen gbo naa nayinme piliye, paa yaakara torogi pe yee kan konaa paa yarikanra kaan fyonwo fenne pe yeri.

²³ Ki feti na Zhufuye paa nogo le ma pye konaa kagala ngele Maridoshe wila yonlogo, paa ke tege kalege.

²⁴ Katugu Agagi setirige pyo Hamedata wi pinambyo Hama na wila pye Zhufuye pe winfo, wila ki kon maga tege mbe Zhufuye pe tongo. Wila Puri wi wa, ko koro wo yen fo wila pete gbon mbe pe jolo konaa mbe pe tongo.

²⁵ Eén fò, naa Esiteri wila kaa kari wa wunlunana wi yeri, a wi si kono kan maga yonlogo ma yo fò kapege nga Hama wila jate mbe pye Zhufuye pe na, ki songoro ki to wo jate wi na. Poo nōri wa tige titonlogo ki na wo naa wi pinambiile pe ni.

²⁶ Ko kī ti pe maa ki feti piliye yi yinri Purimu† ma yala Puri mege ki ni. Ki pye ma, kagala ngele fuun kaa pye ma yonlogo wa sewe nga Maridoshe wila torogo wi ni, konaa poro jate nga paa yan yenle ni naa nga kila pye pe na ki ni,

²⁷ a Zhufuye pè si ko pye kalēge maga tēge pe yēē kan, naa pe setirige piile pe kan konaa mbele fuun ka mara pe na pe kan, fò pe yaa la ki piliye shyen feti wi piin yelee pyew, mbe yala nga ki yonlogo ki ni konaa wagati nga wi tēge wi ni.

²⁸ Fò pe setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na, paa nawa tuun ki piliye shyen feti wi na paa wi piin go pyew ki ni, naa kinda pyew wi ni konaa ca pyew ki ni. Ki Purimu feti piliye yiga ka sa Zhufuye pe yeri, pe setirige piile paga ka fēge yi na.

²⁹ Wunlunjo Esiteri, Abihayili sumborombo we, a wi si sewe wa yonlogo ma pinle Zhufuye nana Maridoshe wi ni, pe fannga ki ni fuun ni, jango mbe Purimu sewe shyenwoo wi kala li yo mbeli filige.

³⁰ Kona, a pè si seweēle torogo Zhufuye pe ni fuun pe yeri Serisesi wi wunluwo tara kindaye cēnme naa nafa ma yiri koloshyen (127) pe ni. Yeyinngge naa kaselege senre tila pye ma yonlogo wa pe ni.

³¹ A pè si Purimu feti piliye wogo ki yo maga filige pe kan fò paa wi piin wagati nga wi tēge wi ni, paa yēge nga na Zhufuye nana Maridoshe wo naa wunlunjo Esiteri wi ni paa ki kon maga tēge we; konaa yēge nga na kila kon ma tēge Zhufuye poro naa pe setirige piile pe kan, ma yala pe yenge lege wogo naa pe kunwo gbelege wogo ki ni we.

³² Kī pye ma, Esiteri wi senyoro tila yeresaga kan Purimu feti wogo ki yeri; ki woro ti yen ma yonlogo wa sewe wi ni.

wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

³ Mā jen Zhufuye nana Maridoshe wo wila pye fannga fò ma taga wunlunana Serisesi wi na. Wila pye legboō Zhufuye pe sogowo. Wi kala lāa pye maa sefenne pe ndanla. Wila pye naa woolo pe yonwo pi jaa konaa na para poro mbele wi cenle woolo pe yeyinngge wogo ki na.

10

Wunlunana Serisesi wo naa Maridoshe pe gbogowo kala

¹ Wunlunana Serisesi wila nizara wogo wa wi wunluwo tara woolo pe na, naa leele mbele paa pye logo furo nda wa kogōje wi nandogomo pe na.

² Wila yawa ta ma kagala ngele pye, naa wi kotogo kagala ke ni konaa wila Maridoshe wi yirige maa tēge cēnsagbogo na yēge nga na, ki kagala ke ni fuun ke yen ma yonlogo wa Medi tara naa Perisi tara

† 9:26 9:26: Esite 3.7

SĒWE ŋa wi yen na para ZHĒBU wi senre SĒWE wi nawa senre

Zhobu sĕwe wi yen na para naŋa wa senre na, ŋa paa pye na yinri Zhobu. Wila pye ma sin konaa a wi nawa pi filige wi na. Ali mbege ta kangbanra legere la gbɔn wi na, wila koro ma taga Yenŋele li na.

Pilige ka, a Sotanla wi si kari wa Yenŋele li yeri ma saa na бага Zhobu wi na, ma yo fɔ wi taga Yenŋele li na tɔnli ŋa wila taa wo kala na. Sotanla wila ki naga ma yo fɔ Zhobu wi taga Yenŋele li na katugu li duwaw wi na. Kona, a Yenŋele li si ti, a Sotanla wi Zhobu wi wa ma wele, maa kee yaara ti ni fuun ti jɔgo. Wi piile paa ku konaa wi yaayoro ti ni; wi yarijende ti ni fuun tila kɔ. A yambewe paa si kaa to Zhobu wi na. Eɛn fɔ wa ki jɔlogo kagala ke ni fuun ke ni, Zhobu wi wila wi jɔlogo ki go jen. Kala na lāa kɔn ma tege wa Yenŋele li laga ki na, wi sila li jen.

Wenne taanri la pye Zhobu wi yeri; a poro si pan wa wi yeri, mbe pan mbe yerewe kan wi yeri. Ki sanga wi ni, leele paa pye naga jate ma yo mbele pe maa kajɛŋge piin, Yenŋele li ma duwaw pe na sanga pyew; mbele pe maa kapege piin, li ma jɔlogo wa pe na sanga pyew. Ki pye ma, mbe yala Zhobu wi wenne taanri pe jatere wi ni, Zhobu wi jɔlogo kila pye naga nari ma yo wi kapege pye. Eɛn fɔ mbe yala Zhobu jatere wo ni, ki kala li yege yowo pi yen le kpegeri ma toro. Ki jɔlogo cenle na lo si daga wi ni, katugu wi tangalomo pila pye sinmbe Yenŋele li yege na. Wii jen yingɪ na, a Yenŋele li si ti, a ki jɔlogo gbɔgo ŋga ki si to wi na. A wi sigi yenri Yenŋele li yeri ma yo ligi yo ligi filige fɔ wi yen sinŋe.

Yewige ŋga Zhobu wila yewe, Yenŋele li sila yon sogomo kan wi yeri le teere, eɛn fɔ lāa li yeɛ naga wi na. Yenŋele lāa kaa ki naga Zhobu wi na senyoro fanŋga woro ni, fɔ lo na Yenŋele li maa ŋga piin, senwee piile pe se ya mbege pye. Pe se si ya mbege koro jen fyew yingɪ na Yenŋele li mɛɛ kala na lo pye nakoma mbe na lo pye. Kona ma Zhobu wi ta wa wi dafɔ Yenŋele li yege sogowo, wila wi yeɛ tirige ma yere ki na fɔ Yenŋele lo nunɠba li yen ma gbɔgo konaa ma kala jen. Kila pye naa kɔɔn shyen Yenŋele li wogo ki na yege ŋga na, a wi sigi kapege ki jen maga yaga.

Wa sĕwe wi go kaaga senre ti ni, Yenŋele lāa songoro ma Zhobu wi tege wa wi yon lele li ni. Yaara nda tila jɔgo wi yeri, lāa ti yongo shyenzhyen kan wi yeri. Zhobu wi wenne pe sila tanga ta. Zhobu wi sila wi jɔlogo ki koro jen fyew, eɛn fɔ wila koro ma taga Yenŋele li na ma yo fɔ:

Eɛn fɔ, mi wo na, migi jen ma yo na go shɔfo wi yen yinwege na, wo wi yaa ka pye pungɔfo mbe yiri mboo yeɛ naga laga tara ti na. Ali na na wire ti ka jɔgo sa kɔ, mi jate mi yaa ka Yenŋele li yan yenle ni (19.25-26).

Zhobu sĕwe wi lesaga senre (1-2) konaa wi go kaaga senre ti ni (42.7-17), to ti yen wa sĕwe wi nawa senre ti nandogomo. Senre nda Zhobu wo naa wi wenne pe ni paa pye na waa na pe yeɛ kaan, konaa nda Zhobu wo naa Yenŋele li ni paa pye na waa na pe yeɛ kaan, ti yen ma yonlogo ma yala yuuro kolomo ni.

SĒWE wi yen ma kɔɔnlo yege ŋga na

Sĕwe wi lesaga senre 1-3

Zhobu wi kee yaara ti ni fuun tila jɔgo 1-2

Zhobu wila wi jɔlogo ki senre yo 3.1-26
Zhobu wi wenne taanri pe yerewe senre 4-26

Senre kongbannda 4-14

Senre shyen woro 15-21

Senre taanri woro 22-26

Zhobu wi senyoro pungo woro 27-31

Zhobu wila wugu maga naga fɔ wi yen jeregisaga fu 31.1-40

Elihu wila para Zhobu wi ni 32-37

Yenŋele lāa Zhobu wi yon sogo 38.1-42.6

Sĕwe wi kosaga senre: Yenŋele lāa duwaw Zhobu wi na 42.7-17

SĒWE WI LESAGA SENRE

1-3

*Naŋa ŋa paa pye na yinri Zhobu wila pye ma sin,
a wi nawa pi filige wi na*

¹ Naŋa wā la pye wa Uzi[†] tara, paa pye naa yinri Zhobu. Ki naŋa wi nawa pila pye ma filige wi na konaa ma pye lesinŋe. Wila pye na fyɛ Yenŋele li yege, maa yeɛ laga kapege pyege ki na.

² Pinambiile koloshyen naa sumborom-biile taanri wila se.

³ Simbaala waga koloshyen (7 000) paa pye wi yeri, naa yongomɛye waga taanri (3 000) ni, naa nɛɛɛ nda ti maa fali ti shyenzhyen tegesaga cenme kangurugo (500) ni, naa sofilele nɛɛle cenme kangurugo (500) ni konaa tunmbyeele legere ni. Ki naŋa paa pye naa jate

[†] 1:1 1.1: Uzi tara tila pye wa Izirayeli tara ti yonloparawa kalige kee konaa yonlo yirisaga kee yeri, wa Edomu tara wasege ki ni, wa Larabuye tara ti ni (Zhene 36.28; Zhere 25.20; Yungbo 4.21).

ma we yonlo yirisaga kee tara woolo pe ni fuun pe na.

⁴ Zhobu wi pinambiile paa koro na tooro pe yee yinre ti ni na sogolo gbolo sori na nii. Paa pye na pe nasepiile sumbono pe yinri fun na nii na woo ja pe ni.

⁵ Een fo na ki liwen piliye yi ka toro sanga na ni, Zhobu wi maa piile pe yeri mbe pan mbe pe pye kpoyi. Wi ma yiri faa pinliwe ni mbe saraga sogowogo wo pe ni fuun nungha nungha pe mege ni; katugu wila pye naa yee piin fo: «Kana ki mbe ya pye na piile pe kapege pye, kana pe Yennele li mege ki jogo wa pe kotogo na.» Pa Zhobu wila pye naga piin ma sanga pyew.

Zhobu wi jogogo kongbannga

⁶ Ma si yala, pilige ka, a Yennele li meregeye pe si kari wa Yawe Yennele li yege sogowo; a Sotanla[†] fun wi si pan ma yere wa pe sogowo.

⁷ A Yawe Yennele li si Sotanla wi yewe ma yo fo: «Ma yiri se yeri?» A Sotanla wi si Yawe Yennele li yon sogo ma yo fo: «Mi saa tara ti maga, mari yanriyanri ma toro.»

⁸ A Yawe Yennele li si Sotanla wi yewe ma yo fo: «Naga yen ma, mala tunmbyee Zhobu wi kala li korosi mali yan? Lere kpe woro wa tara na paa wi yen. Wi yen lere na wi nawa pi yen ma filige wi na konaa ma pye lesinje. Wi maa fye mi na Yennele na yege, maa yee laga lali kapege pyege ki ni?»

⁹ A Sotanla wi si Yawe Yennele li yon sogo ma yo fo: «Naga yen ma, ma yo fo Zhobu wi yen na fye mboro Yennele ma yege jaga wi le?»

¹⁰ Mboro ma ma yen naa go singi, wo naa wi go woolo konaa wi kee yaara ti ni fuun ti ni wi le? Maa kee tunngo ki ni fuun ki yon, wi yaayoro ti jaraga laga tara ti lagapyew ki ni.

¹¹ Een fo ma kee ki yirige wi kee yaara to naa wi go woolo pe na ma wele; mi taga ki na ma yo wi yaa ma mege ki jogo kpengbelengbe.»

¹² Kona, a Yawe Yennele li si Sotanla wi pye fo: «Wele, muu kee yaara ti ni fuun ti yaga ma kee na. Een fo maga ka jiri wo na.» Kona, a Sotanla wi si yiri le Yawe Yennele li yege sogowo ma kari.

¹³ Pilige ka, maga ta Zhobu wi pinambiile poro naa wi sumborombiile pe ni paa pye na nii na duven woo wa pe ndo lerefo wi go ki ni,

¹⁴ a pitunngo wa si pan ma gbom wa Zhobu wi na, mee wi pye fo: «Falinere ti pye na tunngo piin wa kere, a sofile neele paa nii le pe tanla.

¹⁵ A Sabe tara fenne[†] pele si pan ma to we na fyelege na, ma yaayoro ti yigi ma kari ti ni, moo tunmbyeele pe ni fuun pe gbo tokobi ni. Mi nungha mi fe ma sho mbe pan mbege yo ma kan.»

¹⁶ Maa ta wila pye na para bere, a pitunngo wa yege si pan naa, ma yo fo: «Yennele gbanlaga kason ki yiri wa naay-eri ma to ma simbaala naa sikaala konaa tunmbyeele pe na, ma pe sogo ma pe ko pew. Mi nungha mi fe ma sho mbe pan mbege yo ma kan.»

¹⁷ Maa ta wila pye na para bere, a pitunngo wa yege si pan naa, ma yo fo: «Kalide tara fenne[†] pele pe yee kon ma yiri gbogolomo taanri, ma pan ma to yongomeye pe na, ma pe yigi ma kari pe ni, ma tunmbyeele pe ni fuun pe gbo tokobi ni. Mi nungha mi fe ma sho mbe pan mbege yo ma kan.»

¹⁸ Maa ta wila pye na para bere, a pitunngo wa yege si pan naa, ma yo fo: «Ma pinambiile poro naa ma sumborombiile pe ni, pe pye na nii na duven woo wa pe ndo lerefo wi go ki ni,

¹⁹ le ki yongolo nungha ke ni, a tifelingbogo ka si yiri wa gbinri kee ki yeri, ma pan ma go ki yengele tijere ke gbom ngbanga ma ke jaanri. Go ki toori ma piile pe na, a pe ku. Mi nungha mi fe ma sho mbe pan mbege yo ma kan.»

²⁰ Kona, a Zhobu wi si yiri ma yere, maa derigbogo ki yigi maga wali, maa go ki kulu mbege naga fo kunwo kayanga gbom wi na; a wi si to tara maa yege ki jiile wa tara ma Yennele li gbogo.

²¹ A wi sho fo: Mila yiri wa na no wi lara ma pan kewara, mi yaa si ka songoro mbe kari kewara. Yawe Yennele lo ligi kan, Yawe Yennele lo li sigi sho. Waa Yawe Yennele lo mege ko sonni!

²² Wa ki kagala ngele ke ni fuun ke ni, Zhobu wi sila kapege pye. Wi sila yo mbe ye Yennele li ni.

2

Zhobu wi jogogo shyen wogo

¹ Pilige ka naa, a Yennele li meregeye pe si pan ma yere Yawe Yennele li yege sogowo. A Sotanla fun wi pan ma yere

[†] 1:6 1:6: Sotanla mege ki koro wowi na fo: Na wi maa бага leele na, nakoma na wi maa leele waa na wele, nakoma leele winfo. [†] 1:15 1:15: Sabe tara fenne paa pye benjanri pyefenne pele, mbele paa pye na yinrigi wa Larabu tara ti yonloparawa kalige kee yeri ma pan na tuun leele pe na wa gbinri wi ni. [†] 1:17 1:17: Kalide tara fenne paa pye leele pele, mbele paa pye na yanri na een na toro wa gbinri wi ni, mbele paa pye na yinrigi wa Larabu tara ti yonloparawa kamenje kee yeri.

wa pe nandogomo Yawe Yennele li yege sogowo.

² Kona, a Yawe Yennele li si Sotanla wi yewe ma yo fo: «Ma yiri se yeri?»

A Sotanla wi si Yawe Yennele li yon sogo ma yo fo: «Mi saa tara ti maga mari yanriyanri ma toro.»

³ A Yawe Yennele li suu pye fo: «Mala tunmbyee Zhobu wi kala li korosi mali yan ke? Lere wo wa woro wa tara na paa wi yen. Wi yen lere na wi nawa pi yen ma filige wi na, ma pye sinne. Wi maa fye mi na Yennele na yege. Wuu yee laga lali kapege pyege ki ni. Wi yere ngbanga ma koro wi nawa pi ni pi filige wi na. Een fo, a mboro nee na sunnu nala waa wi na mboo jogo go fu.»

⁴ A Sotanla wi si Yawe Yennele li yon sogo ma yo fo: «Senwee wi wire to ti ma tege ma senwee wi wire ti sara† senwee wi mbe ya mboo kee yaara ti ni fuun ti kan, jango mboo yee go sho.»

⁵ Een fo ma kee ki taga wi na maa wire ti jolo jenri ma wele, ki woro na lere koon shyen, wi yaa ma mege ki jogo kpengbelengbe.»

⁶ A Yawe Yennele li si Sotanla wi pye fo: «Wele, wi wire miri le ma kee, een fo maga kaa gbo.»

⁷ Kona, a Sotanla wi si yiri le Yawe Yennele li yege sogowo, mee kari. A wi si saa sagbanra tipere wa Zhobu wi na lagapyew, maga le wa wi tondagala ke na fo ma saa gbon wa wi go ki na.

⁸ A Zhobu wi si tiselege le naa yee gbori ki ni, mee koro ma cen conro ni.

⁹ A wi jo wi suu pye ma yo fo: «Ma yen ma po ki na bere ma nawa pi koro pi filige ma na! Yennele li mege ki jogo ma ku ye!»

¹⁰ A Zhobu wi suu jo wi yon sogo ma yo fo: «Ma yen na para paa jele lembige yen. Naga yen ma, kajenge we yaa la taa Yennele li yeri, we se ka tiipege ta li yeri wi le?»

Wa ki kagala ke ni fuun ke ni, Zhobu wi sila senre ta kpe yo mbe kapege pye Yennele li na.

Zhobu wi wenne taanri la saa wi kon ma wele

¹¹ Wonlo nambala taanri la pye Zhobu wi yeri. Paa pye na nungba yinri Elifazi ma yiri wa Tema† ca, na wa yinri Bilidadi ma yiri wa Shuwa tara, na wa yinri Zofari ma yiri wa Naama tara ti ni. A pe si kaa jologo kagala ngele fuun kaa Zhobu wi ta ke logo. A pe ni fuun nungba nungba pe

si yiri wa pe tara ti ni, ma yon wa nungba ma pinle mbe sa para Zhobu wi ni mboo kotogo ki sogo wi na.

¹² Ma pe ta wa lege, a pe si pe yere ti yirige ma Zhobu wi yan, pe suu jen, mee pe magangala ke yirige ma gbele ngbanga. A pe si pe derigboro ti walagi, na taambugo koli naga waa wa naayeri, naga wuun wa pe yinne ti na jatere pirindorogo ki na.

¹³ Kona, a pe si saa cen le tara wi tanla piliye koloshyen naa yembine koloshyen; lere kpe sila ya mbe senpyo yo wi ni, katugu paa wi jologo ki yan ki gbogo wi na ma toro.

3

Zhobu wila wi sepilige ki danga

¹ Ko pungo na, a Zhobu wi si senre ti le ma para maa sepilige ki danga†.

² Wila para ma yo fo:

³ Yennele sa ti na sepilige ki ko ki wo wa, konaa yembine na ni pege yo ma yo fo pe pinambyo wa kugbo le, Yennele sa ti ki yembine li ko li wo wa!

⁴ Ki pilige ye, Yennele sa ti ni kannga diwi, mbe Yennele li ta wa naayeri, liga ka jatere tege ki pilige ki na naa fyew.

Yanwa ka ka yiri ki pilige ki ni!

⁵ Diwi gbol mbe ye ki pilige ki ni konaa kunwo pi diwi wi ton ki na, kambaara woro mbe ton ki na, diwi fyere woo mbe ye ki yonlo ki na!

⁶ Diwi gbol mbe ye mbege pilige ki ton pew,

yogorimo kpe ka ka pye ki yembine li ni yele li piliye sannya yi sogowo,

ki yembine paga kali jiri mbeli pinle yende piliye sannya yi ni!

⁷ Ee, ki yembine li ni, jele ka ka ya yere kugbo ni,

yogorimo tinme kpe ka ka logo ki yembine li ni!

⁸ Yennele sa ti mbele pe maa piliye yi dangi pege yembine li danga,

poro mbele pe ma ya ma yarifelege Levyi-atan ki pye mbege yirige we!

⁹ Ki yembine li yindogo yon wonngolo ke pye diwi,

li lalaaga yanwa pi sige sa te, piga ka pan, liga ka lalaaga yon yanwa pi yan!

¹⁰ Katugu lara nda tila na kugbo ki le, ki yembine li sila kala la pye mbe ti paga kanla se,

† 2:4 2:4: Senwee wi wire to ti ma tege ma senwee wi wire ti sara, ki yaa pye ki senre nda, yomiyele lali, na li koro wi mbe ya pye fo senwee wi ma kala li ni fuun li pye, jango mboo yee go sho. Nakosima, na senwee wi wire ti ka jologo ta, wi mbe ya senpere yo Yennele li na. † 2:11 2:11: Tema ca paa pye naga yinri tijinliwe fenne ca (Zhere 49.7). Shuwa naa Naama, ki yaa pye cara lari nakoma tara lari; lere sigi cara ti saga jen. † 3:1 3:1-19: Zhere 20.14-18

mbe ti mi ka kaa ki jologo nga ki yaan yenle ni.

¹¹ Yingi na mi sila si ku wa na no wi lara na sesaga?

Yingi na na sesaga ma yiri wa na no wi lara, wonwon pi sila si sho na yeri?

¹² Yingi na lere la si ta mala tenge wa wi tooo ti na?

Yingi na yinne la si ta ma kan na yeri, a mi wonri?

¹³ Ndee ko sila pye, anme mi yen ma sinle ma pye yeyingge na wa fanga ki ni, anme mi yen wa kunwo pi wonlwo pi ni na wonlo, anme mi yen na wogo.

¹⁴ Mi jen na pye wa wunlumbolo poro naa tara ti legboolo pe ni, poro mbele pe maa wunlumbolo yinre kanni pe yee kan we.

¹⁵ Mi jen na pye wa wunlumbolo piile pe ni, poro mbele te la pye pe yeri, a pe pe yinre ti yinyin warifuwe ni.

¹⁶ Nakoma mi se jen na pye laga, mi jen na pye paa pyo na wi ku wa wi no lara, a pe suu se wi yen, paa pipigile yen, ngele ke ku ke sila yonlo yanwa pi yan.

¹⁷ Wa ko laga ko ni, lepeelee pe se ya mbe kapege pye lere na, mbele pe yen tege na ma pye fannga fu fenne, pe yen na wogo wa ki laga ki ni.

¹⁸ Kasopiile pe yen wa yeyingge na, pe woro na pe jolofenne pe magala li nuru naa.

¹⁹ Lepigile naa legboolo pe yen ja, kulo wi sho wi tafo wi fannga ki kee.

²⁰ Yingi na Yennele li mee mbele pe yen na jolo pe yaga pe ma yanwa pi yan?

Yingi na mbele pe nawa pi tanga pe na, li mee pe yaga yinwege na?

²¹ Pe maa kunwo pi singi, een fo pila pan mbe pe le, pe maa kunwo pi lagajaa ma we pen-jagboro jawa na[†].

²² Ndee ki pye pe fanra ti ta, a pe pe le, pe jen na yin nayinme ni mbaa yogori jenge.

²³ Mi yen lere wa, na wi suu karisaga ki jen, na Yennele luu yon ton kee ki ni fuun ki na, yingi na Yennele li silan yaga yinwege na naa?

²⁴ Katugu jenge nga mila jeen ko ki pye na yaakara re, na kayanga gbelege ki yen na yinrigi konlo fu.

²⁵ Nga mi yen na fye ki yee, ko ki mala ta, nga kila na sunndo wi koon na na, ko ki gbon na na.

²⁶ Mi woro na yee kan, yeyingge woro na na, wogosaga si woro na na; een fo yewerege ko ki yen na na.

ZHOBU NAA WI WENNE TAANRI PE SENYORO

4

4-26

Elifazi wi senyoro kongbannda:

*Wi yo Yennele li daga
mbe senwee wi koro*

¹ Kona, Elifazi na wila yiri wa Tema ca wi si senre ti le ma Zhubu wi pye fo:

² Na lere wa ka yo wi yaa para ma ni, ki yaa pye ma yeri tege le?

Een fo ambo wi mbe si ya pyeri mboo senre ti yaga mbayoro?

³ Wele, mboro ma nagawa kan lelegere yeri, mbele pe fannga ki ko pe ni, a ma fannga kan pe yeri.

⁴ Kila pye, lere na ka kurugo mbe to, ma yon senre ti ma ki fo wi kan wi ma yiri,

mbele paa pye tege ni, maa pe saga ma pe kan fannga ni.

⁵ Koni jologo ki to mboro jate na, a ma wire ti si fanla ma na!

Koni ki gbon mboro na, ma sunndo wila koon ma na.

⁶ Ma Yennele yee fyere to ma ti daga mbe pye ma kee kansaga wi le?

Ma nawa mba pi filige ma na, po ma pi daga mbe pye ma jigi tagasaga wi le?

⁷ Jatere pye ki wogo nga ki na, lere na wi yen jeregisaga fu, wiwiin ma yan wi tongo ma wo wa?

Lesinmbele wiwiin ma yan wi ko ma wo wa?

⁸ Mi wo na, migi wele maga yan fo mbele pe maa kambasinnde ti piin, konaa na tipege ki sanri paa yariluguro yen, pe yaa kaga tonli wi ta.

⁹ Yennele li ma pe fe li yon tifelege ki ni ma pe tongo,

li nanghanwa tifelege ki ma pe ko ma pe wo wa.

¹⁰ Kunruwo mba pe yen na kuunru paa jaraye yen, konaa na jengeri paa centre yen, Yennele li maga ko, li ma ki jara yirifonmbolo pe ngangala ke kaari.

¹¹ Jara wi ma ku kara lawa kala na, jara piile pe ma gbon ma jaraga.

¹² Senlaara tari ti ye na nungbolo,

[†] 3:21 3:21: Naga 9.6

ki kalegere senre, na nungbogolo kèri logo.

¹³ Yembine, sanga na ni senwee wi jatere wi ma gbón ma piri wòonro na,

sanga na ni senwee wi ma wónlo ma ku,
¹⁴ ki wagati wi ni, a fyere naa sunndo kongo silan yigi;

fó a na wire ti ni fuun tila seri na na.

¹⁵ A tifene yinne là silan fe wa na yege sogowa,

a na wire ti ni fuun ti si to na na suu.

¹⁶ Yaraga kà la pye ma yere le ki laga ki na, een fo mi saa ya mbege cenlomo pi jen mbe wali pi na;

yaraga ka cenlomo la pye ma yere na yege sogowa.

A mi si magala jeele la logo ma yo fo:

¹⁷ «Naga yen ma, senwee na wi yen kufó, wo mbe ya mbe pye sinje mele Yennele li yege na?

Naga yen ma, senwee wi mbe ya pye fyongo fu mele wi dafó wi yege na?

¹⁸ Ki kaa pye Yennele lii taga li tunmbyeele pe na,

ki kaa pye poro mbele li meregeye li pungosara yan pe na,

¹⁹ li yaa taga senwee piile mbele pe wire ti yen joro poro na mele?

Poro mbele pe taambugo tege ma pe gbegele,

poro mbele pe mbe ya mbe pe purugu wa tara paa fyenge yen we.

²⁰ Mbege le pinliwe ni sa gbón yonlokogo, pe ma tongo ma wó wa,

pe ma kó ma wó wa, lere kpe na la jatere piin pe na naa.

²¹ Pe yinwege mana li ma kon†, pe ma ku mbege ta pe fa kajenme ta gben.»

5

Elifazi wì yo Zhubu wi jologo

ki yiri wo jate yeri

¹ Koni yeri ma wele! Ambó wi yaa ta mbóon yon sogo?

Meregekpoi wiwiin ma yaa yeri wi pan wóon saga?

² Nanghanwa pi ma lembige ki gbo, konro tandorogo ki ma kambajenje wi gbo.

³ Mila lembige ki yan kila jiti na kee yege, le ki yongolo nungba ke ni, a mi sigi sege woolo pe danga ma yo fo:

⁴ Yennele sa ti sagofo ka ka ta ki piile pe na,

kiti mbe to pe na, lere ka ka ta mbe yere pe ni mbe pe sho!

⁵ Yarilire nda pe kon, Yennele sa ti fungo yen mbele na, pe pan peri ka pew!

Ali yarilire nda wa wuuro ti sogowa, pe ti ni fuun ti koli!

Yege mbatinwe fenne poo kee yaara ti koli!

⁶ Jologo kila fi mbe yiri wa tara paa tige yen,

tege nga senwee wi na, kila fi wa tara paa yan yen.

⁷ Een fo senwee wi ma se mbaa jolo, paa yege nga na kason ma fugu kparira ma yiri wa naayeri.

⁸ Mi wo na, ndee mi ja pye mboro, mi jen nala kala li le Yennele lo kee;

mi jen nala kala li yege yo lo kan.

⁹ Yennele li maa kagbogolo piin, ngele ke toro senwee wi jatere pyege na;

li maa kafonngolo ngele piin ke se ya jen mbe ko.

¹⁰ Lo li ma ti tisaga ki ma pan laga tara ti na,

lo li ma ti tonmo pi ma pan mbe wasege ki yinngi.

¹¹ Li ma mbele pe pe ye tirige pe yirige naayeri,

li ma mbele yesanga gbón pe na pe yirige mbe pe sho.

¹² Tijiniwe pee fenne pe kagala ngele kon mbe pye, li ma ke jogo;

nga fuun pe yon kon na piin ki ma jogo pe kee.

¹³ Li ma kajenmbele pe yigi pe yera tijiniwe pee pi ni,

mbe nambara fenne pe kakonndegengele ke jogo fyelege na†.

¹⁴ Diwi wi ma ye pe na yonlo na;

yonlo ngbanga na, pe maa talitali na toro ma mbe yo yembine li.

¹⁵ Een fo Yennele li ma fyonwo fo wi sho ki leele pe yon senpere ti kee,

mbe pe sho mbe pe wo wa fannga fenne pe kee.

¹⁶ Li ma jigi tagasaga kan na wi fannga ki ko wi yeri,

een fo li ma tipere pyefenne pe yonro ti ton pe na.

¹⁷ Ki kala na, Yennele li ka lere na jeregi mboo le kono, ferewe yen ki fo wi woo;

Yennele na yawa pi ni fuun fo maga ka je li yerewe senre ti na†.

¹⁸ Katugu lo li ma senwee wi welege, lo li mee wi sagbanra ti fo;

lo li maa pye wi maa yaa, lo li mee wi sagala.

¹⁹ Jorowo kagala kogoloni mbe gbón ma na, een fo Yennele li yaa ma sho ke ni fuun ke ni;

† 4:21 4.21: Nga ki yo fo: *Pe yinwege mana li ma kon*, Yennele senre seewelee pele ni, ki yen ma yonlogo fo pe paraga go ki mangala pe ke konlo. † 5:13 5.13: 1 Koren 3.19 † 5:17 5.17: Yomi 3.11-12; Ebu 12.5-6

ali na li koloshyen wolo ka pan, la mbe taga lo na, jologo se gbon ma na.

²⁰ Fungo sanga ni, li yaa ma sho kunwo pi kee,
malaga sanga ni, li yaa ma sho tokobi wi kee.

²¹ Yenjele li yaa ma sho lepeepe pe lesan-gara senre ti kee,
na jogowo ka pan sanga na ni, ma se ka fye.

²² Ma yaa kaa tege jogowo sanga naa fungo sanga ni, mbege yan fo ki woro yaraga ka,

ma se kaa fye yan wongaala pe yege;

²³ katugu sinndeere se ka pye wa ma keere ti ni,

yan wongaala pe yaa ka pye yeyinnye na ma ni.

²⁴ Ma yaa kaga yan fo yeyinnye ki yen wa ma go,

na maga ka sa ma yaayoro ti wele wa ti kasaga, ma yaa ki yan fo ka kpe si la wa ti ni.

²⁵ Ma yaa kaga yan fo ma setirige piile pe yen na lege,

fo ma sege woolo pe yen na lege paa yan nga wa wasege ki yen.

²⁶ Ma yaa ka le mbe tin yinwege ki na si jen mbe ku poon le wa fanga ki ni,
paa yege nga na pe ma kaa yarilire pogolo gbogolo yarilire konsanga ni.

²⁷ Wele, we ki kala li cancan jenge mali wele, pa li si yen ma.

Mboro ma daga mbege logo, mboon yee kala yon li ni.

6

*Zhobu wila yon sogomo kan
maa wenne pe jeregi*

¹ Kona, a Zhobu wi si Elifazi wi yon sogo ma yo fo:

² E, ndee ki pye pe mbe ja ya mbanla jologo ki taanla culo na mbege jen!

Ndee ki pye pe mbe ja ya mbanla tege ka-gala ke ni fuun ke taga taanlayaraga na mbe ke jen!

³ Kaselege ko na, na jologo ki jen na nugu mbe we kogoje yon taambugo ki na,
ko ki ti mi yen na para nala yee tooro.

⁴ Katugu Yenjele na yawa pi ni fuun fo lilan won li jologo wangala ke ni,
ke shonro pere ti ye na wire ti lagapyew ki ni.

Sunndo kongo kagala njele Yenjele li maa waa senweele pe na, ke yere malinje wi na na mege ni.

⁵ Naga yen ma, yan sofile wi mbe ya mbaa gbele yan wogo na mboo ta wi yen ma yere le yan tipirige ki tanla le?

Naga yen ma, nege ki mbe ya mbaa gbele mbege ta ki yen ma yere le ki yaakara ti tanla le?

⁶ Naga yen ma, tanwa woro yaakara nda ni, lere mbe ya mberi ka ko fu le?

Naga yen ma, ngojene tipinne tanwa ma pye wa li nawa lafige ki ni le?

⁷ Ki yaakara nda mi sila pye na jaa mbe jiri ti na,

to ti pan ma pye na yaakara re, ali mbege ta ti yen mala mben.

⁸ E, nga mi yen na yenri Yenjele li yeri, ndee ki pye ki mbe ja ya pye na kan!

Na jigi wi yen yaraga nga na, ndee Yenjele li mbe jaga kan na yeri!

⁹ Mila jaa Yenjele li yenle ki na lilan tongolo,

lili kee nga kila na go singi ki laga na na, lilan laba teere!

¹⁰ Pa kona, na kotogo ki jen na sogo na na, mi jen naa yeni mbaa kanni nayinme ni,
ali wa ki jologo gbogo nga ki ni,

katugu mii je Yenjele na li yen kpoyi li senre ti na.

¹¹ Een fo fannnga si koro na ni naa mbaa ki kosaga tanga singi,

mi yaa ko kowo mba na po yen yingi mbe sigi kun na yee ni?

¹² Naga yen ma, na fannnga ki yen paa sinndelege fannnga yen wi le?

Na witige ki yen paa tuguyenre yen wi le?

¹³ Sagafo kpe woro na na naa,
ali yere yirisaga jeele lo si koro na yeri naa.

¹⁴ Lere na wi yen na jolo, wi daga wi wenne pe kagbaraga ki ni,

ali na kaa pye wigi yaga, wi woro na fye naa Yafa Yenjele li yege.

¹⁵ Na wenne panla java paa lafogo ma kaa lere java we,

panla java paa yanwira lafogo ka yen, nga ki lapyo wi waga pew.

¹⁶ Were sanga wi kosaga, tonmo mba pi simbi po naa nezhi wi ni ti kaa yanni,

ti tonmo pi maga yin ma gbon ma piri.

¹⁷ Een fo kanga na, ki ma waga, kafugo sanga ni, tonmo na pye wa ki ni.

¹⁸ Yongome fenne mbele pe maa tooro wa gbinri wi ni, pe ma koro na tonmo lagajaa fo ma pe kono li wa,

pe ma ye ma kari wa gbinri wi ni ma saa ko wa.

¹⁹ Tema ca tangafenne mbele pe maa tooro yongomeye na wa gbinri wi ni, pe ma pe yere ti yirige na ki tonmo pi lagajaa,

Saba tara tangafenne pe ma pe jigi wi taga ki tonmo pi na.

²⁰ Een fo pe jigi na paa taga pi na, a wi kannga ma pye fere pe yeri, katugu naa paa ka saa gbɔn wa, a pe jigi wi si kon pe na.

²¹ Koni, yoro fun pa ye wogo ki yen ma na yeri.

Naa yanla jologo ki yan, a ye si fye.

²² Naga yen ma, mi ye yenri ma yo ye yaraga ka kan na yeri le?

Mi ye pye ma yo ye yarikanra ta lagala wa ye yarijende ti na mberi kan na kala na le?

²³ Mi ye pye ma yo yanla sho na jugu wi kee le?

Nakoma yanla sho lewelewe wi kee le?

²⁴ Yege naga na na, pa kona mi yaa pyeri, na pungosaga yege naga na na!

²⁵ Kaselege senre ti maa yaa, een fo ye senngbanra yogo ki yaa yingyi yon na kan?

²⁶ Naga yen ma, yaa jaa mbanla jeregi na senyoro ti kala na wi le?

Mbe lere na wi jigi wi kon wi na wi senre ti jate go fu senre wi le?

²⁷ Ye mbe yenle mbe pete gbɔn pijiriwe go na mbe ta mboo tafo wi jen le? Ye mbe yenle mbe ye wonlonanja wi pere ke?

²⁸ Koni ye ye yengele ke kan na na yaa na wele, yege yan mi yen na finlele ye yege sogowo wi le?

²⁹ Ye ye jatere wi kannga, yaga ka kambasinngye pye; ye ye jatere wi kannga, yege jen ye yo fo na kala li yen ma sin.

³⁰ Naga yen ma, ye senre mbasinnde logo na yon le?

Naga yen ma, na yon ki se ya mbe kapege senre ti jen mberi wo ti yee ni wi le?

7

Zhobu wi yon sogomo sanmba:

Wi yen naa kayanga

ki yege yuun Yenjele li kan

¹ Senwee wi yinwege laga tara ti na, ki yen ma ngban paa sorodashe tunngo yen;

wi yinwege piliye yi yen jologo ni paa tunmbyee na pe maa sara wi woyo yi yen.

² Wi yen paa kulo yen wa yonlo ki na, na wi yen na yinne jenri lagajaa,

wi yen paa tunmbyee yen, na wi jori wi sara wi na naa singi.

³ Ki pyelomo nungba pi na, na tasaga ki pye jologo maga le yeyen legera ni, yembine o yembine tege ki yen na na.

⁴ Na mi ka sinle yembine, mi mala yee yewe fo: «Mi yaa yiri wagati wi-wiin?»

Yembine li ma tonlo na yege na, mi ma koro na waa na kanngi wa na sinlesaga fo mbe sa laga ki laga.

⁵ Fyenre ye na wire ti lagapyew ki ni, mari kurukuru paa fenrege waga yen, na witige kila koonlo sagbanra na finriwe yinrigi.

⁶ Na yinwege ki yen na koo fyelege na paa yege nga na gbere tifo wi lola wi maa tooro we,

ki yen na koo, jigi tagasaga fun ki yen na koo!

⁷ E, Yenjele, ma jatere wi tege ki na fo na yinwege ki yen paa tifelege yen; mi se ferewe po yan yenle ni naa fyew.

⁸ Mboro na maa na wele, ma yengele ke se kanla yan naa;

ma yaa kaa na lagajaa ma yengele ke ni, een fo ma se kanla yan.

⁹ Yege nga na kambaaga ki ma toro ma ko saw,

ki pyelomo nungba pi na, lere na kari wa kuulo tara mbe songoro naa.

¹⁰ Wi se ka songoro mbe pan wa wi go naa, wila pye ma cen mbele ni, pe ma fege wi na.

¹¹ Ki kala na, mi se ya mbanla yon ki ton; mbanla ta na jatere wi piri na na, mi daga mbe para, mbanla ta na nawa pi tanga na na, mi yaa na kayanga ki senre yo.

¹² Naga yen ma, muwi mi yen kogoje we lee nakoma kogoje wi yarifelege ye[†], fo a ma nee na korosi ma saa gbɔn ma?

¹³ Na mi ka sinle mi maa ki sonri wonlowo po yaa na kotogo ki sogo na na, fo wa na sinlesaga, na kayanga ki mbe mbonro na na.

¹⁴ Kona, ma ma fyere wa na na wonro tijangara ni, mbe yariyanra naga na na, nda ti maa na sunndo wi koon.

¹⁵ Ki kala na, ndee mala sere wa na yologo ma wonwon pi kon na na, mala gbo ko mbe ja mbonro na na,

kunwo po mbonro na na, na kajeere ti ni fuun ti yiri funwa na yeen ko na.

[†] 7:12 7:12: Ki wagati wi ni, leele pele la pye naga jate ma yo fo kogoje wo naa wi yarifelege ki ni, tila pye yaara nda pe maa gbogo to ta; fo pe yarisunngo kila ya ma malaga gbɔn ma ya kogoje wo naa wi yarifelege ki ni, mari po mari wa. Ye Eza 27.1naa Yuuro 74.13lara ti kara ye wele.

¹⁶ Yinwege ki la ki ko na na ma, mi se koro yinwege na fo sanga pyew!
Na yaga yeyinnye na ma, katugu na yinwege piliye yi woro yaraga ka.

¹⁷ Senwee wi yen yingi, a wi kala li si gbogo ma yeri ma,
yingi na, a ma nee jatere piin wi wogo na ma?

¹⁸ Fo pinliwe pyew ma ma pan mboo kon mbe wele,
koonaa wagati pyew ma maa wa ma wele mboo kala li jen.

¹⁹ Ma yaa ma yeye ki laga na na wagati wiwiin?

Ma yaa na yaga mbe wogosaga jenri ta mbe cenre yoli wagati wiwiin?

²⁰ Na kaa pye mi kapege pye, yingi mi pye ma na, senwee piile welefo?

Yingi na, a ma nee na gbogon?

Na kala li yen tuguro ma go na wi le?

²¹ Yingi na ma se si ya mbanla kapere ti kun ma yee ni,

koonaa mbanla kajogoo ki kala yaga na na? Sanni jenri mi yaa ku mbe sinle wa taambugoo ki ni,

ma yaa kanla lagaja, een fo mi se pye wa naa.

8

Bilidadi wi senyoro kongbannda:

*Wi yo ki monoo o monoo,
kajogoo ti fogo ki ma ton*

¹ Kona, Bilidadi na wila yiri wa Shuwa tara wi si senre ti le mee Zhubu wi pye fo:

² Ma yaa koro mbaa ki senre cenle nda ti yuun fo sa gbogon wagati wiwiin?

Ma yon senyoro wara nda ti yen paa tifelingbogo yen, ti yaa ko wagati wiwiin?

³ Naga yen ma, Yennele li yaa nga ki sin ki kannga wi le?

Naga yen ma, Yennele na yawa pi ni fuun fo li yaa kaselege kono li kannga wi le?

⁴ Kana ki mbe ya pye fo ma pinambiile pe kapege pye ma ye Yennele li ni,
ko a li si pe kapere ti go kala li wa pe na.

⁵ Een fo mboro wo na, na ma kaa Yennele li lagajaa,
na ma kaa Yennele na yawa pi ni fuun fo li yenri loon yinriwe ta,

⁶ na ma ka pye jeregisaga fu koonaa mbe pye sinne,
kona li se mo li yaa la wele ma na,
mbe yeyinnye le wa ma go ki ni naa, mbe yala ma yen sinne yeye nga na ki ni.

⁷ Pa kona ma cenlomo kongbanmba, ma se po jate naa yaraga ka,

een fo ma cenlomo fonmbo, po yaa yon mbe we faa woo po na.

⁸ Faafenne pe yewe ma wele,
nga pe teleye paa cancan ma jen, moo jatere wi tege ki na.

⁹ Katugu pe woro se yunmbaan, wee yaraga ka jen,
laga dunruya wi ni, we yinwege piliye yi ma toro paa tige yinne yen.

¹⁰ Faafenne poro pe yaa ma naga, poro pe yaa ka yo ma kan;

nga ki yen wa pe nawa, pe yaa ki wogo ka yo ma kan fo:

¹¹ «Gbagara wi mbe ya mbe yiri, na wi woro logo yon na le?

Logo yon yan ki mbe ya mbe fi, na ki woro tonmo laga na le?

¹² Na tonmo woro ki nogo, ki tipirige ki ma waga fyaw ma yan sannga ki yaga,
mbege ta ki fyenne yiri, na pe faga kon ghen.»

¹³ Mbele pe ma fege Yennele li na, pa pe kala li ma pye ma;

pa lepee wi jigi tagasaga ki yaa ka ko ma.

¹⁴ Wi keendagaserege ki ma jogoo ma wo wa,

wi jigi tagasaga ki ma tifaga paa sipee mere yen.

¹⁵ Wi yo wi yaa jige wi go ki na, een fo, a go ki si to;

wi yo wi yaa ki yigi mbe mara ki na, een fo kii ya yere.

¹⁶ Wi yen paa tige yen, nga kigi yee ta wa yonlo ki na;

ki njere ti jaraga ma nangoo koloo tire sannda ti ton.

¹⁷ Ki ma ki ninde ti migili ti yee ni ma ye fo wa sinndeere ti sogoo;

ki ma yesaga lagaja ma kari fo wa waara ti nogo.

¹⁸ Een fo pilige nga ni paga ki kow mbege wo wa laga nga kila pye,

ki censaga ki ma je ki na, maga pye fo: «Mi soon jen fyew.»

¹⁹ Wele, nayinne mba ki lerefo wi ma ta laga dunruya wi ni, pi ko pow yeen!
Tige ka yeye mee fi ma yiri naa wa titege lege ki ni.

²⁰ Lere na wi nawa pi yen ma filige wi na, Yennele laa je wo na fyew,

laa si kee le kapere pyefenne pe ni mbe pe saga.

²¹ Li yaa ka ti ma tege naa wa ma yon,
mbe ti maa yogorimo yuuro koo wa ma yon.

²² Mbele fuun poon panra, pe yaa ka fere sho;

lepeepe pe yinre ti yaa ka jɔgo mbe wo wa.

9

*Zhobu wila Bilidadi wi yon sogo:
Wi yo Yennele lo li yen
fannga ni ma we*

¹ Kona, a Zhobu wi si Bilidadi wi yon sogo ma yo fo:

² Kaselege ko na, migi jen ma yo nga ma yo, pa ki yen ma;
ɛɛn fo senwee wi mbe ya mbe sin mele
Yennele lo yege na?

³ Na maga yo ma yaa kendige wo Yennele li ni,
na li ka yewige waga keke (1 000) yewe, lere se ya mbe yon sogomo nungba kan yere.

⁴ Kajenme pi yen Yennele lo woo, yawa si yen li ni fo jenge;
ambo wi mbe ya yere mbeli sige mbe koro mbajolowo?

⁵ Lo li ma yanwira ti kologi wa ti yongolo ke ni, ti yere naga jen,
na li ka nawa ngban, li mari jaanri.

⁶ Li ma tara ti tigile mari yirige wa ti nogo ki na,
li mari nogoɔa cɛnyaara ti yegeyege.

⁷ Li ma para yonlo ki ni mbe yo kiga ka yiri, yonlo kila yiri;
li ma wonngolo ke yon ton kaa ya yiri.

⁸ Lo nungba li ma naayeri fowaga ki sanga maga jaraga;

li maa tanri kogoje wi tonmo mba pi maa yinrigi na tuun pi go na.

⁹ Lo li wonngolo ke cenle pyew ke da;
yonloparawa kameɛge kee wonngolo, naa wonndaanla pe ni,
naa Ngono gbogo pire konaa yonloparawa kalige kee wonngolo ke ni.

¹⁰ Li maa kagbogo piin, ngele senwee jatere se ya jen;
li maa kafonngolo piin, ngele ke se ya jiri mbe ko.

¹¹ Wele, li ma toro na tanla, ɛɛn fo mi seli yan,
li ma yiri le na tanla ma kari, mila pye ki jenme.

¹² Li ka yaraga nga yigi fannga na, ambo wi mbe ya mbege sho?
Ambo wi mbe ya mbeli pye fo: «Yingi maa piin yeen?»

¹³ Na Yennele li ka nawa ngban, lere se ya mbeli nanngbanwa pi sogo;

kogoje nawa yaripere† to naa ti pinleyɛɛnle sanmbala pe ni, ti maa ti yee go sogo li yege sogowo.

¹⁴ Mi wo na, mbe ya mbeli yon sogo mbe yo mele?

Senre titiin mi yaa ta mbe yo li ni?

¹⁵ Ali na mi ka pye sinne, mi se ya mbeli yon sogo;

lo na li yen na kiti konfo, mbe ya mbeli yenri lilan yinriwe ta ko ce.

¹⁶ Na mi kali yeri, ali na li kanla yon sogo, mi se ya taga ki na yere mbe yo li nungbolo jan ma logo na yeri.

¹⁷ Li yen nala tongolo li tifelingbogo ki ni, li yen na jologo legere waa na na go fu.

¹⁸ Li woro nala yari mbe won mbe tigi; li yen nala nawa pi tanga na na fo jenge.

¹⁹ Na mi kaa pye mi yaa ki pye fannga kala, lo fannga ko ki yen ma gbogo;

na mi ka yo mi yaa kari li ni kiti konsaga, ambo wi yaa we yeri ki kiti wi na?

²⁰ Ali na kaa pye mi yen ma sin, na yon ko ki yaa kiti wi jan na na;

ali na kaa pye na nawa pi yen ma filige na na, na yon senre ti yaa na jeregi.

²¹ Naga yen ma, na nawa pi yen ma filige na na kaselege le? Mi si jen yere.
Na yinwege ki la ki ko na na.

²² Ki ni fuun ki yen na yege na nungba, ki kala na mi yo fo:

«Yennele li ma lere na wi nawa pi yen ma filige wi na wo naa lepee wi ni pe tongo tongolomo nungba na.»

²³ Na kapege ka ka fo mbe to lere na wi yen jeregisaga fu wa na mboo gbo,
Yennele li maa tege wi yesanga kala li na.

²⁴ Na tara ta ka ye lepee wa kee wi cen ti go na na, Yennele lo li mi ti kiti konfenne pe ma pe yengele ke ton kaselege ki na.

Na lo ma, ambo mbe ya mbe ko pye?

²⁵ Na yinwege piliye yi yen na tooro na fyeele ma we fevo na wi wege wi na, na yinwege ki yen na koo, na mi fa ferewe pi yan yenle ni.

²⁶ Na yinwege piliye yi yen na tooro fyaw fyaw paa gbegewe tonmokoro yen, nga ki tifaga,

paa yon yen, na wi ma tigi fyeele na yaraga nga wi yaa le ki na.

²⁷ Ali na mi ka yo fo mi yaa fege na kayanga ki na,

mbanla yesanga ki yaga, mbaa yogori,

²⁸ na jologo ki maa fyere waa na na;

† 9:13 9:13: Nga ki yo fo kogoje nawa yaripere, Eburuye senre ti ni ki yen ma yonlogo ma yo fo Arahavu. Wa Izirayeli tara kee ki na, leele paa pye naga jate ma yo Arahavu, yarifelege kayi, nga paa pye na gbogo; ye wele wa Zhobu 7.12 laga ki ni.

katugu migi jen ma yo Yenhele li sege jate mbe yo mi yen jeregisaga fu.

²⁹ Muwi mi yaa pye jogofa we; yingi na mbe sila na yee tege jaga?

³⁰ Ali na mi ka woli nezhi na wi yan wi tonmo pa ni,

mbanla keyen yi jogo tafilan ni yi laga,

³¹ konaa ki ni fuun, ma yaa kanla piligi naa wa fenrege ki ni,

mi yaa pye mbe tijanga na yariporo ti yeri.

³² Yenhele li woro senwee paa mi yen,

janjo mbeli yon sogo, mi se ya mbeli yeri kiti konsaga.

³³ Kasuluwo woro mi naa lo ni we sogowo, na wi yaa kee taga we nii shyen we na mbe we kala li yege wo.

³⁴ Yenhele ligi yaga lilan gborno ti yaga ma li kanngala li ni,

fyere kagala ngele li yen na waa na na, ke ka kaa na sunndo wi koon naa.

³⁵ Kona mi jen na ya mbaa para li ni, mi se jen naa fye li yege;

een fo ki woro ma, mi koro na ye.

10

Zhobu wi yon sogomo sanmba:

Wi yo Yenhele laa wi da mbao tongo

¹ Yinwege ki la ki ko na na!

Koni mi yaa na kanyanga ki yege yo, mi yaa para mbe yala na nawa pi tanga yege nga na ki ni.

² Mi yaa ki yo Yenhele li kan fo maga ka kiti kon na na mbanla le jologo, een fo maa na jeregi go nga na ki yo na kan!

³ Naga yen ma, mbaa na jolo ko ki yen moo ndanla wi le?

Mbe je yaraga nga ma gbegele ma kee ki ni,

konaa mbe ti lepeepe pe kee tunndo tila yonggo pe kan, ko ki yen moo ndanla.

⁴ Naga yen ma, senwee yengele ke yen ma na wi le?

Naga yen ma, ma yaara yanlomo po naa senwee yanlomo pi ni, pi yen ja wi le?

⁵ Naga yen ma, ma yinwege piliye yi were paa senwee woyo yi yen wi le?

Ma yegele yon ki were paa senwee wogo ki yen wi le?

⁶ Yingi na, a ma nee na pungosaga ki jaa mbege jen?

Yingi na, a ma nee na kapege ki segesege mbege jen?

⁷ Ma si yala maga jen mako ma yo fo mi woro jogofa,

fo lere kpe se ya mbanla sho ma kee.

⁸ Yenhele, mboro mala da, ma keyen yo yilan wire lombondo ti fanri;

een fo koni ma yen na jaa mbanla tongo!

⁹ Ki yaga moo jatere wi tege ki na fo mala fanri paa pe ma kaa yaraga ka fanri joro ni we;

naga yen ma, ma yen na jaa mbanla tongo mbanla songoro wa taambugo ki ni wi le?

¹⁰ Maa na fyenli paa nono yen mala gbegele,

a ma ti mi simbi paa nono nara yen.

¹¹ Kona, a ma si selege naa wire kara le na ni,

mee na sogolo yee na kajeere naa kapannda ni.

¹² Ma yinwege kan na yeri, ma kagbaraga pye na kan,

moo jatere wi tege na na, nala yinwege ki go singi.

¹³ Ma si yala, ma yen na larawa kala la lara wa ma kotogo na,

een fo nga ki yen wa ma nawa, migi jen.

¹⁴ Maa pye na jaa mbaa na korosi mbe ta mbanla yigi kapege pyege ka go na; kona ma se yenle mbanla punguwo pi kala yaga na na.

¹⁵ Na kaa pye mi yen jogofa, jologo yen na wogo!

Na kaa si pye mi yen sinhe, mi se ya mbanla go ki yirige,

fere tilan yigi matoro, na fyonwo pi kee toro.

¹⁶ Na mi ka yo mi yaa na go ki yirige, ma maa na puro paa jara yen;

ma maga ngban na na jenge ma fannga fyere wogo ki ni.

¹⁷ Ma yen na yinrigi na korogo naga tagala ki yee na,

ma nangbanwa pi yen na seregi na ni; ma malinggbonlo pe yen na tuun na na naga waa na pe yee kaan.

¹⁸ Yingi na maa si ti, a mi yiri wa na no wi lara?

Ndee mila ku, lere kpe se jen nala yan yenle ni.

¹⁹ Mi jen na pye paa lere na wi sila yiri laga dunruya wi ni;

na no wi mbaa na se mi ku, pe sila kee na ni teere wa fanga ki ni.

²⁰ Na yinwege piliye yi koro jenri.

Koni Yenhele lilan yaga ma.

Li laga na na, mbe ta mbe won mbe tigi jenri;

²¹ sanni mbe sa kari wa laga nga mi se songoro mbe pan naa,

wa tara nda diwi gbolo lo naa kunwo pi diwi wi yen.

²² Diwi gbolo tara ri, ki laga ki wo conjonjo paa yembine wolo yen;

kunwo pi diwi wowi, laga nga kala pyew
li gbon ma piri wa;
ki laga ki yonlo yanwa pi yen paa yembine
wolo yen.

11

*Zofari wi senyoro kongbannda:
Wi yo Zhobu wi songoro
wi pan Yennele li korogo*

¹ Kona, Zofari na wila yiri wa Naama
tara wi si senre ti le, mee Zhobu wi pye
fo:

² Naga yen ma, yon sogomo si daga mbe
kan ki senlegere nda ti yo ti na wi
le?

Naga yen ma, yon tangawa po mbe ya mbe
tanga kan lere yeri wi le?

³ Naga yen ma, ma senlegere to kala na
leele pe daga mbe pyeri wi le?
Ma yen naga lakoo leele sanmbala poro na,
ko lere ka ka mboro tifaga wi le?

⁴ Ma yere ki yo maga filige ma yo ma
nagawa senre ti yen ma sin,
fo ma yen fyongo fu Yennele li yege na.

⁵ E! Ndee Yennele li mbe ja yenle mbe para,
ndee li mbe ja yenle mbeli yon ki yenge
mboon yon sogo,

⁶ ndee li mbe ja li kajenme larawa kagala
ke naga ma na,
koro ngele ke we senwee tijinliwe pi na,
pa ma jen naga jen fo Yennele loon
kajogoro ta yan, mari kala yaga ma
na.

⁷ Naga yen ma, ma mbe ya mbe Yennele
li larawa kagala ke segesege mbe ke
jen wi le?

Ma mbe ya mbe lo na yawa pi ni fuun fo li
kagala ke ni fuun ke jen mbe ke ko
wi le?

⁸ Ke yen ma yagara ma we naayeri wi na,
yingi ma mbe ya pye?

Ke yen ma jugo ma we kuulo tara ti
tijuguwo pi na, yingi ma mbe ya jen
wa ko ni?

⁹ Ke titonlowo pi we tara ti titonlowo pi na,
ke gbeme pi we kogoje wi gbeme pi na.

¹⁰ Na Yennele li kaa tooro, mbe si lere wa
yigi mbeli le kaso,
na li ka lere wa yeri kiti konsaga, ambo wi
mbe ya mbeli yege kon?

¹¹ Katugu li leele fanlafenne pe jen,
li ma kambasinngi ki yan, laa cen laga
saga jaa tetete.

¹² Een fo lembige ki se ya mbe kajenme ta
fyew,
fo ndee pilige nga ni yan sofile wi ka ca
sofile se ko lembige ki yaa kajenme
ta[†].

¹³ Mboro wo na, na maga ma jatere wi
kannga mboo wa Yennele li na,
na maga ma keyen yi yirige wa naayeri
mbeli yenri,

¹⁴ na maga ma kee ki wo kapege pyege ki
ni,
na mee yere ki na kambasinngi ki koro wa
ma go,

¹⁵ pa kona ma yaa ma yologo ki yirige caw,
jeregisaga se pye ma na;
ma yaa yeresaga ta, ma saa fye yaraga ka
na.

¹⁶ Pa ma yaa fege ma tege ki na;
ma yaa la nawa tuun ki na paa yege nga
na tonmo ma kaa fo ma kari we.

¹⁷ Ma yinwege ki yaa ka yanwa ta mbe laga
mbe we yonlofunngbanga yanwa pi
na;
diwi wi yaa pye paa lalaaga yanwa yen ma
kan.

¹⁸ Pa ma yaa taga ma yee na, katugu jigi
tagasaga yaa pye ma yeri;
kala li ni fuun li yaa yon ma kan, ma yaa
la sinlele yeyinngi na pow.

¹⁹ Ma yaa ka sinle mbaa wogo, lere kpe se
pan mboon jolo;
lelegere yaa kaa paan mbaa ma yenri ma
pe saga.

²⁰ Een fo lepeepe pe yaa ka wele mbe te,
yengele ke sa wo sagawa wogo na;
larasaga kpe se ka ta pe na,
jigi tagasaga nungba nga ki yaa ka koro pe
yeri, ko ki yaa pye kunwo we.

12

*Zhobu wi yon sogomo:
Nga ka Yennele li ndanla
ko li ma pye*

¹ Kona, a Zhobu wi si Zofari wi yon sogo
ma yo fo:

² Kaselege ko na, senwee piile pe jenme pi
ni fuun pi yen yoro yeri,
na yoro ka ku, kona kajenme po pi ku.

³ Kona ki ni fuun, mi fun tijinliwe yen na
ni paa ye yen,
ye woro ma mbonro na na,
nda ye yo, lere pyew ti jen.

⁴ Mi pye titegere yaraga na wenne pe yeri,
mi na mi ma Yennele li yenri, jango lilan
yon sogo,

[†] 11:12 11:12: Nga ki yo fo: Fo ndee pilige nga ni yan sofile wi ka ca sofile se ko lembige ki yaa kajenme ta, ki senre ti woro ma filige Eburuye senre ti ni. Ki senre ti mbe ya logo fun fo: Lere na kajenme woro wa wi go ki ni, wi se ya pye kajenje paa yege nga na yan sofile se ya mbe senwee se we.

mi ɲa mi yen lesinɲe, a na nawa pi yen ma
flige na na,
mì pye pe yeri titegere yaraga.

⁵ Lere ɲa wi yen tege na, wo wi ma
tifagawa ta,
ko ki yen lere ɲa wi yen ferewe na wi
sonrimo we.

Lere ɲa ka kurugo mbe to, ko fo wo daga
mbe tifagawa ta.

⁶ Ma si yala benɲanri pyefenne poro yen
yeyinɲe na wa pe yinre ti ni;
mbele pe maa Yenɲele li yinjere jaa, poro
yen ma cen yeyinɲe na pow,
poro mbele pe ma pe yera fanɲga ki pye
pe yenɲele le.

⁷ Een fo yaayoro ti yewe, ti yaa ma naga;
naayeri sannjegele ke yewe, ke yaa ka yo
ma kan.

⁸ Para tara na yaara ti ni, ti yaa ma kara,
kogoje ngbanra ti yaa ki yege yo ma kan.

⁹ Ki yaara nda ti ni fuun ti ni, kikiin ki sigi
jen
mbe yo fo Yawe Yenɲele lo ligi kagala
ngele ke pye?

¹⁰ Yaara yenwere ti ni fuun ti yinwege ki
yen lo kee,
senwee wi yinwege wonwon pi yen lo kee.

¹¹ Pe maa ki senre nda ti yuun ma yo fo:
«Nungbolo li ma senre ti logo ma wali ti
na,
paa yege ɲga na yon ki ma suro ti tanwa
pi jen maa wo pi yee ni we.

¹² Kajenme yen leleɲgbaara ti yeri,
kagala koro jenme yen yinwetonlogo fenne
pe yeri.»

¹³ Een fo kajenme naa fanɲga to yen
Yenɲele lo woro,
mbe kala kon mbeli tege mbeli yon konaa
tijinliwe, to yen li woro.

¹⁴ Yenɲele li ka yaraga ɲga jogo, lere se ya
mbege gbegele naa,
na li ka koro ki ton lere ɲa na, lere se ya
mbege koro ki yenge wi na.

¹⁵ Na li ka tisaga ki yerege, yaraga pyew ki
ma waga,
na li ka tonmo pi yaga pila paan, pi ma tara
ti joga.

¹⁶ Fanɲga naa kapyo jenme pi yen lo ni;
lere ɲa wi pungo konaa lere ɲa wi pele
pungo, pe ni fuun pe yen li woolo.

¹⁷ Li ma ti tara ti yegefenne pe maa tanri
tooro wara†,
li ma tara teepe pe jatere wi joga pe na.

¹⁸ Li ma wunlumbolo pe kurusijaraye
mbele megbogo woolo pe sangala pe
na,

mbe si pe po kulowo mangala ni wa pe
senjele ke na†.

¹⁹ Li ma ti saraga wofenne pe maa tanri
tooro wara,

mbele pe fanɲga ki gbegele ma cen, li ma
pe fanɲga ki jan le yonlo nungba li
ni.

²⁰ Leele pe jigi wi yen leele mbele na, li ma
senre ti ko wa pe yon,
mbe kagala yege jenme pi sho leleɲgbaara
ti yeri.

²¹ Li ma tifagawa kan megbogo fenne pe
yeri,
mbe fanɲga fenne pe fanɲga ki ko le yonlo
nungba li ni.

²² Li ma diwi kagala ngele ke yen ma lara
ke yirige funwa na,
mbe kunwo pi diwi wi yirige funwa na.

²³ Li ma cengele ke jiti, kona mbe si ke
tongo,
li ma ti cengele ke ma lege, ko pungo na, li
mee ke jaraga.

²⁴ Li ma tijinliwe pi sho tara woolo pe tee
pe yeri,

mbe pe yaga paa yanri paa toro faa wa
ghinri wi ni, wo ɲa kono woro wa.

²⁵ Pe maa talitali na tooro wa diwi wi ni
yanwa fu;

li ma pe yaga pe maa gbali na tooro paa
sinndire fenne yen.

13

Zhobu wi yon sogomo

mbe kari yege:

Wila jaa wo naa Yenɲele li ni

pe para pe yee ni

¹ Ee, kaselege yi, ki kagala mi ke ni fuun ke
yan yenle ni,

mi ke logo ma wali ke na wa na
nungbogolo ke ni.

² Nga ye jen, mi fun migi jen;
ye woro ma mbonro na na.

³ Een fo mila jaa mbe para yawa pi ni fuun
fo wo ni,

mila jaa mbe para mbanla yee sho Yenɲele
lo yege na.

⁴ Yoro wo na, ye yen na finlele na tonni
kaselege ki na;

ye yen were pyefenne mbele pe se ya
yaraga ka yon.

⁵ Ndee ki pye ye ja pyeri yee para,
ko jen na pye ye yeri kajenme.

† 12:17 12:17: Ki senre nda ti koro wi mbe ya pye fo: Li ma tara ti yegefenne pe kajenme pi sho pe yeri, nakoma
li ma tara ti yege fenne pe le kulowo ni. † 12:18 12:18: Ki verise ɲa wi koro wowi ɲa fo: Li ma wunlumbolo pe
fanɲga ki sho pe yeri, mbe si pe le kulowo ni.

⁶ Ye logo na yeri, mi yaa para mbanla yee sho,
senre nda mi yaa yo wa na yon, ye
nungbolo jan yeri logo!

⁷ Naga yen ma, ye mbe yenle mbe senre
mbasinnde yo Yennele li mege ni wi
le?

Naga yen ma, ye mbe ya mbaa yagbogolo
finlele mbe si yo Yennele lo yaa sari
wi le?

⁸ Yaa ki jate mbe gbogolo Yennele li ni wi
le?

Yaa ki jaa mbe para mbeli sho wi le?

⁹ Na Yennele li ka ye segesege mbe wele, ki
mbe yon ye na?

Ye se ya mbe Yennele li fanla paa yeye nga
na pe ma lere fanla.

¹⁰ Ki woro na lere koon shyen, pa li yaa ye
jeregi,

na kaa pye ye yen na leele pele mbonrogi
leele pele na larawa we.

¹¹ Naga yen ma, li gbogowo pi se ka fyere
wa ye na wi le?

Naga yen ma, ye se kaa fye li yeye wi le?

¹² Ye lelelele senyoro nda ye yo, ti yen
kayongo fu paa conro yen;

yanla yon sogo senre nda ni ti yen fannga
fu paa joro yen.

¹³ Ye pyeri wa, yanla yaga mi yaa para!

Nga ki yaa pye na na, ko mbe pye.

¹⁴ Mi cen kala li ni fuun li cenwe,
ali mbanla go ki pere.

¹⁵ Ki ka Yennele li ndanla lilan gbo, jigi
tagasaga ka yeye woro na yeri naa.

Een fo mi yaa para mbanla yee sho li
yeye na, fo na tangalomo pi yen
jeregisaga fu.

¹⁶ Na mi ka ko pye ma, ko mbe ya mbanla
sho;

katugu lere na wila la fye Yennele li yeye,
wi se yenle mbe yere li yeye sogowo.

¹⁷ Ye logo na yeri, yanla senre ti logo jenge!
Ye nungbolo jan ye nda mi yaa yo ti logo!

¹⁸ Ye wele, mi gbegele mbege yeye naga fo
mi yen kaselege ko na;

migi jen ma yo tanga yen na yeri.

¹⁹ Ambo wila jaa mbe бага na na?

Na ko ka pye, pa mi yaa pyeri mbe ku.

²⁰ Een fo, Yennele, mila ma yenri, maga
kagala shyen ngele ke pye na kan,
kona mi se lara ma na naa.

²¹ Ma kee nga kila na tege, ki laga na na,
maga ka ti ma fyere kagala kaa na sunndo
wi koon naa.

²² Ko punjo na, ma para, pa mi yaa ma yon
sogo,
nakosima mi ka para, mboro mbanla yon
sogo.

²³ Kambasinnde naa punguwo jori mi pye?

Na pungosara naa na kapere ti naga na
na!

²⁴ Yingi na, a ma nee ma yee lara na na,
nala jate paa ma jugu yen?

²⁵ Naga yen ma, wewaga nga tifelege kigi
le na kee ki ni, ko ma mbe yenle
mbaa wiin ki ni wi le?

Ma mbe yenle mbe taga yan waga na mbaa
ki puro le?

²⁶ Ma yen na jologo kangbangala yonlogi
na mege ni;

kajogoro nda mi pye na lefonro sanga wi
ni, mari go kala li wa na.

²⁷ Mala tooro ti le tuguron ngbeere na,
ma yen nala kapyegele ke ni fuun ke
korosi;

ma kongolo gbom na torosara ti na.

²⁸ Ma si yala na yinwege ki yen na jogo
paa yeye nga na kambugowo ma kaa ye
tige ni maga fongo we,

paa yeye nga na yaawere ma kaa ye paara
ni mari jogo we.

14

Zhobu wi yon sogomo punjo woo:

Wi yo senwee wi yinwege

ki yen tege ni

¹ Senwee, wo na jele wi se,

wi yinwege ki yen ma were, ma yin jologo
ni yeye ki ni fuun ni.

² Wi yen paa yarifyenre yen, ti ma pelegi,
sanni jenri mbe si fanla;

wi ma toro paa tige yinme yen, pila mo.

³ Yennele, ko lere wo ma yengele ke yen wi
na naa korosi,

mala yigi na kee na ni sa kiti kon na ni
win!

⁴ Ambo wi mbe ya mbe yaraga nga ki yen
fyongo fu ka wo wa yaraga nga ki
yen fyongo ni ki ni?

Ko lere woro wa.

⁵ Ki kaa pye ma senwee wi yinwege piliye
yon ki kon maga tege,

ki kaa pye ma yinwege yeyen yon ki tege,
ki kaa pye ma konlo gbom wi yinwege ki
kan, nga wi se ya toro ki na,

⁶ ki kala na, ma yeye ki laga wi na, jango
wi wogosaga ta jenri,

jango wi nawa pi yinngi paa yeye nga
na tunmbyee na pe maa sara,
yonlokogo wi kaa sara wi ta wi nawa
pi ma yinngi we.

⁷ Jigi tagasaga yere yen tige ki yeri,

na paga ki kon, ki ma fun naa,

ki ma koro na njere fonndo yinrigi.

⁸ Ali ki ninde ti ka le wa tara ti ni,
ali na ki yunngongo ki ka cen ndee ki ku
wa tara ti ni,

⁹ na tonmo ka gbom ki na ma ko, ki ma fun
naa,

ki ma njere yirige naa paa tige yirifonngo yen.

¹⁰ Een fo na lere wi ka ku, wi fannga ki ma ko pew;

na senwee wi yinwege wonwon pi ka ko wi ni, wi ma pye yingi?

¹¹ Logbogo tonmo pi mbe ya waga, gbaanla tonmo pi mbe ya ko mbe waga,

¹² ki pyelomo nungba pi na, na senwee wi ka sinle wa kunwo pi wonlowo pi ni, wi se yiri naa;

wi se yen mbe yiri, fo naayeri wi ka sa ko wi wo wa,

wi se yen mbe yiri wonlowo pi na.

¹³ E, Yennele, ndee ki pye ma mbe ja yenle mbanla lara wa kuulo tara,

mbanla yaga wa larasaga fo ma nangbanwa pi sa sogo na ni,

mbe wagati wa kon mbe tege na kan, na ni ma yaa koon jatere wi tege na na, ki jen nala ndanla!

¹⁴ Naga yen ma, na senwee wi ka ku, wi mbe ya yiri mbe pye yinwege na naa wi le?

Ndee ki mbe ja ya pye, mi jen naga kun na yee ni, mbaa singi na tege tunngo wagati wi ni fuun wi ni,

fo na wagati wi ka sa gbɔn, wa mbe cen wa na yonlo.

¹⁵ Kona ma jen nala yeri, pa mi jen nɔɔ yon sogo;

mi na mala da, na la ki jen nɔɔ yigi maa ki jaa mbanla yan.

¹⁶ Ma si yala koni, ma yen nala yongolo ke jinri,

ma se jen naa na kapege ki wele naa.

¹⁷ Ma jen nala kapere ti le kasha ka ni, mberi lara, mbege yon ki po ti na, ma jen nala kajogoro ti ton.

¹⁸ Konaa ki ni fuun, yanwiga ki ma to ma jaraga,

walaga ki ma jɛenri ma wo wa ki yonlo li ni.

¹⁹ Tonmo pi maa fuun sinndelege ki na naga mugu,

pi maa fuun na kee tara ti ni yege nga na, mboro fun pa ma maa senwee wi jigi tagasaga ki jogo ma.

²⁰ Ma ma to wi na yonlo nungba, ma ya wi ni, wi ma toro;

ma maa yege cenwe pi kannga, ko pungo na, ma maa puro.

²¹ Wi pinambiile pe yaa ka gbogowo ta laga wi pungo na o, wi se ko jen;

pe yaa kaa pe tifaga wi yo, wi se pye ko jenme.

²² Tege nga ki ma pye wa wi yeera wire ti ni ko wi ma jen,

wi yinne li ma pye kunwo kayanga na wi yee wogo na.

15

Elifazi wi senyoro shyen woro:

Wi yo lepee wi yaa jologo ta

¹ Kona Elifazi na wila yiri wa Tema ca, wi si senre ti le ma Zhobu wi pye fo:

² Naga yen ma, ki yen ma yala kajenje wi lere yon sogo jenme ni, mba pi yen go fu paa tifelege yen le?

Naga yen ma, wi maa fungbolo li yin yonlo yirisaga tifelege werege ko ni, mbe sila para wi le?

³ Naga yen ma, wi maa para mboo yee sho tonli fu senre ni wi le, nakoma senwara ni wi le?

⁴ Mboro wo na, mbaa fye Yennele li yege, ko mboro yen na jogo, leele paa jatere piin Yennele wogo ki na yenrewa ni, ko ma yen na jogo.

⁵ Ma kajogoro to ton yon ki le ki senre nda ti yowo pi ni;

tijinliwe pee fenne pe senre yolomo po ma forogo mbaa para.

⁶ Ma yeera yon ko kila ma jeregi, mi ma!

Ma yeera yon senre to ti senre ti jan ma na.

⁷ Naga yen ma, mboro pe keli ma se senwee piile pe ni fuun pe na wi le?

Pe keli ma mboro se, mee kaa jen ma tinndiye poro da wi le?

⁸ Naga yen ma, maa pye Yennele li ni wa li gbogolomo pi ni, mali ngundo kagala ke logo wi le?

Mà kajenme pi ni fuun pi sho maa ta ma yee nungba woo wi le?

⁹ Yingi ma jen, na woro sigi jen?

Kagala yege jenme pipiin pi yen ma yeri, na pi woro we yeri?

¹⁰ Yinzifire fenne yen we ni, lelengbaara yen we ni,

mbele pe le jenge ma to wi na.

¹¹ Kotogo sogowo mba Yennele li kan ma yeri,

konaa senjende nda fuun ti yo ma kan, to soon yenle ti bere!

¹² Yingi na, a mà si nawa ngban ma?

Yingi na, a ma nee we kanli ma?

¹³ Mà konro ta Yennele li ni,

fo maga senre cenle nda ti yirige wa ma yon!

¹⁴ Senwee pyo wi yen yingi, mbe suu yee pye mbe yo wi yen kpoyi?

Wo na jele wi se, wi mbe ya pye sinne mele?

† 15:2 15:2: Ki verise na wi korɔ wo wi na fo: Ki woro ma yala kajenje wila go fu senre naa senwara yuun.

¹⁵ Wele, Yennele lii taga li meregeye kpoyi pe na yere,
ali naayeri wi woro kpoyi li yege na yere,
¹⁶ pee ka logo senwee pyo, na wi yen yaritijaanga, ma jogo,
wo na wi maa kambasinnye ki piin maga pye paa wi tonwao yen.

¹⁷ Koni logo na yeri, mi yaa ta yege yo ma kan!

Nga mi jen, mi yaa ki senre yo ma kan.

¹⁸ Nga kajenmbele pe yo,
ko nga pe logo pe teleye pe yeri, pee ka lara wa ki ni.

¹⁹ Ki sanga wi ni Yennele laa tara ti kan poro nunnga yeri;
nambanna kpe sila pan mbe pinle pe ni ghen, mbe pe go jogo.

²⁰ Lepee wi maa yinwege ki ni fuun ki pye wa jologo ki ni;
yegele ngele ke kan lepee welewe wi yeri, ke yon ki yen ma jiri ma jen.

²¹ Magangala ngele ke maa fyere waa, koro ke maa yiin wa wi nungbogolo ke ni;
yeyinnge sanga ni, jogowo pyefo wa yaa to wi na.

²² Wi se taga ki na mbe yo fo wi mbe ya sho, mbe wo wa ki diwi wi ni,
tokobi wi yen naa peele mboo gbo.

²³ Wi maa yanri na toro faa, naa yaakara ti lagajaa†,

wigi jen ma yo pilige ka yen ma tege naa singi.

²⁴ Jologo naa jatere piriwen yen na sunndo kongo waa wi na,
ti yen na fannga taa wi na,
paa yege nga na wunlunanga wa naa wi malingboonlo ma gbegele mbe sa to malaga na;

²⁵ katugu wuu kee ki yirige Yennele li na, wi soro ma yere ma Yennele na yawa pi ni fuun fo li sige.

²⁶ Wuu go ki liri ma yiri na kee sa to Yennele li na,
naa yee go singi wi tuguron sigeyaraga lirige ki ni.

²⁷ Wila toro, fo a wi yege kila yengele, wila gbogo fo ma liri.

²⁸ Een fo cara nda ti jogo, pa wi yaa ka sa cen wa ti ni,
mbaa wonlo wa yinre nda lere woro wa ti ni, nda tila tuunri we.

²⁹ Ki lerefo wi se koro mbe pye penjagboro fo fyew,
wi yarijende legere ti se yere;

wi kee yaara ti se lege mbe jaraga mbe gbon tara ti lagapyew.

³⁰ Wi se ka sho mbe wo wa kunwo pi diwi wi ni;

wi yaa pye paa tige yen, nga kason yinne ki njere tunmoro ti waga,

Yennele li yon tifelege ki yaa wi le mbe kari wi ni lege.

³¹ Wiga kaa jigi wi taga nambara wi na mboo yee pungo;

katugu nambara wo wi yaa ka songoro wi na, mbe pye wi tonli.

³² Ki kagala ke yaa pye mbe yon fili sanni wi kupilige ki sa gbon;

wi yaa pye paa tige njege yen, nga ki se fun naa fyew.

³³ Wi yaa pye paa erezen tirige pire mbalende yen, nda tila koon na tuun;

nakoma paa oliviye tige yen, nga ki fyeeenre tila kaanla na tuun.

³⁴ Lere na wila la fyee Yennele li yege, wi go ki yaa koro waga piile fu;

leele mbele pe maa yarikanra shoo leele pe yeri na nii, kason ki yaa ka pe yinre ti sogo.

³⁵ Pe ma tipege ki jate wa pe nawa, mbe kambasinnye pye,
ko maga kan pe ma pe yee pungo.

16

Zhobu wi yon sogomo:

Wi yo na wi yen wi serefo

wi yen wa yennele na

¹ Kona, a Zhobu wi si Elifazi wi pye fo:

² Migi senre cenle nda ti legere logo faa;
yoro ye ni fuun yen yerifenne mbele pe yen leele tefenne.

³ Ye yaa ki go fu senre ti yowo pi yaga sanga wiwiin?

Yingi koon nawa pi tanga ma na, a ma silan yon sogo yeen?

⁴ Nga ki gbon na na, ndee ko ki ja gbon ye na,

mi jen na ya mbe para paa yege nga na ye yen na para we.

Mi jen na senre ta gbogolo mbe yo ye na, mi jen na go yangara ye na yinriwe tawa ni.

⁵ Na yon senre ti jen na fannga kan ye yeri, senjende nda mi jen na yo, ti jen na ye kotooro ti sogo ye na.

⁶ Koni, na mi ka para, ki se ka kon na jologo ki na,

† 15:23 15:23: Nga ki yo fo: Wi maa yanri na toro faa naa yaakara ti lagajaa, wa Yennele senre sewe na wi yen gireki senre ni wi ni, ki yo wa ma yo fo: Peteele pe yaa wi wire kara ti yoli.

na mi ka si pyeri, ko mbe ya mbanla jologo
ko laga na na wi le?

⁷ Koni wo na, Yenñele lilan fannga ki ko
na ni pew!

Yenñele, mälä go woolo pe ni fuun pe
tongo.

⁸ Mälä yigi kala li tijanga, a ko pye serëya
naga nari fö tanga woro na yeri;
na cogoro ti yen naga nari fö mi pye jogofö.

⁹ Wa li nangbanwa pi ni, Yenñele lilan
koonlo paa yege nga na cenge ma ki
kagboro pye we, ma to na na,

li yen nala puro nali ngangala ke kaa na
mege ni;

na jugu wi yen nala wele yenpele ni.

¹⁰ Leele pè pe yonro ti yenge na mege ni
mbanla figiri,

pe yen nala feele nala tifaga.

Pe ni fuun pè gbogolo ma yiri na korogo.

¹¹ Yenñele lilan le lembasinmbele pe kee,
lilan wonrogo mala wa wa lepeele pe kee.

¹² Mila pye yeyingge na, een fö Yenñele li
pan mala yangara, mala gbön mala
piri,

lilan yigi wa na kono li na mala wonrogo,
mala jan, mala kaari kaari;

lili wangala ke yege sin na na mala won.

¹³ Li wangala ke yen na yinrigi kee ki ni
fuun ki na, nala sugulo;

lilan won na senne li na mali furugu, ali
yere lii yinriwe ta,

lilan tisoolo li furu mali wo tara.

¹⁴ Li yen na gbinri na tuun na na paa
malingboon yen,
mala welege lagapyew.

¹⁵ Kunwo kayanga yariporo mi yoli na nii
nala wire ti tonni,

milan go ki piligi wa tara ti ni.

¹⁶ Na yengele kë yanlaga gbelege ki kala na,
kunwo pi diwi wi yen wa na yengele ke ni.

¹⁷ Ma sigi ta, mi si kapege pye,
na nawa pi yen ma filige na na wa na
Yenñele yenrewe pi ni.

¹⁸ E, mboro tara, maga kanla kasanwa mba
pi wo pi ton,

jango na gbelege ki logo lagapyew†.

¹⁹ Koni na serëfo wi yen wa yenñele na
mako,

ña wi yen na para na yonlo, wi yen wa
naayeri lara ti ni.

²⁰ Na wenne pe yen naga lakoo na na,
een fö mi yen na Yenñele li yenri yentunwo
ni.

²¹ Ki yen ma yala na serëfo wi pye kala li
yege wäfo leele poro naa Yenñele li
sogowo,

wili yege wä senwee wo naa wi senwee
yenle pe sogowo.

²² Katugu na yinwege piliye yi yen na kee
kosaga;

mi yaa kono na le mbe kari, lere na kari
wa mbe songoro mbe pan.

17

Zhobu wi yon sogomo

mbe kari yege:

Wi yo wi wenne

pöo jigi wi kon wi na

¹ Na wonwon pi yen na koo na kee,

na yinwege ki gbön ki kosaga,

fanga ko ki yen nala singi.

² Mbele pe maa kala lakoo leele na, poro
pe yen mala maga;

mila ya mbanla yengele ke ton mbe wonlo,
tegele na paa tegele li kala na.

³ E, Yenñele, yere na kala li ni le ma yee
tanla;

na mboro ma, ambo wi yaa ta mbe yere na
kala li ni?

⁴ Katugu mä pe jatere wi sho pe yeri, jango
paga ka tijinliwe ta,

ki kala na, ma se pe yaga pe cew ta.

⁵ Pe yen paa lere wa yen, ña wüu wenne
yeri lige na†,

ma si yala, fungo ki yen na wo jate wi piile
pe gbönlo fö jenge.

⁶ Leele pänla le yurugo ni,

mi yen lere ña pe yen na cenre sunrugu
wa wi yege ki na.

⁷ Na yengele kë wo na na, na nawa mba pi
tanga na na pi kala na;

na wire ti waga na na ma pye paa yaraga
ka yinne yen.

⁸ Lesinmbele paga na kala li wele, ki ma to
pe yon na;

mbele pe yen jeregisaga fu, pe ma yiri
mbele paa la fye Yenñele yege pe
korogo.

⁹ Konaa ki ni fuun, lesinñe wi maa ki piin
papaga ni, ma koro wa wi kono li ni;

leele mbele pe kapyere ti yen ma filige,
ka maa tari pe fannga ki na na kee
yege.

¹⁰ Yoro wo na, ye ni fuun ye songoro ye
senyoro ti na naa ye!

Mi si kajenje nungba yan wa ye sogowo.

† **16:18 16:18:** Leele paa pye naga jate ma yo na pe ka lere wa gbo, na pe suu kasanwa pi ton tara ni, ki kasanwa pi gbelege ki ma gbön wa Yenñele li na, naga yenri ligi kayanga wo legbolere wi ni; Zhené 4:10; Eze 24:7-8. † **17:5 17:5:** Nga ki yo fö pe yen paa lere wa yen, ña wüu wenne yeri lige na, Yenñele senre seweele pele ni, ki yen ma yonlogö ma yo fö: Pe yen paa lere wa yen, ña wüu wenne fanla tonli kala na.

- ¹¹ Na yinwege piliye yi ko, kagala ngele mi kon ma tege, ke jogo, konaa kagala ngele kanla ndanla wa na kotogo na ke ni.
- ¹² Pe ma yembine li le nali jate ma yo yonlo yi,
pe ma yo yanwa pi laga si lali, mbe sigi ta diwi wo wi yen na paan.
- ¹³ Censaga nga mi yen na singi, ko ki yen kuulo tara re;
mi yaa sanla sinlesaga ki gbegele wa ki laga ki diwi wi ni.
- ¹⁴ Mi yen na jorogi na fanga ki yinri na yuun fo: «Mboro ma yen na to we!»
Mi yen naga yuun fyenre ti kan fo: «Yoro ye yen na no konaa na nosepiile jele wele.»
- ¹⁵ Na jigi tagasaga ko yen se san?
Ambo wi yen nala jigi tagasaga ki yaan naa?
- ¹⁶ Ki yaa pinle mbe tigi na ni, mbe kari wa kuulo tara,
na waga ka pinle mbe ye wa tara ti ni, mbe saa wogo we.

18

Bilidadi wi senyoro shyen woro:

Wi yo lepee wi kowo pi ma tijanga

- ¹ Kona, Bilidadi na wila yiri wa Shuwa tara wi si senre ti le, mee zhubu wi pye fo:
² Ye yaa ki senlegere nda ti yowo pi yaga sanga wiwiin?
Ye jatere ta, ko pungo na, wee jen we para.

- ³ Yingi na we sila we yee piin paa yaayoro yen?
Yingi na ye sila ki yaan ndee we yen lembire?
- ⁴ Zhubu, mboro na ma nawa ngban, fo a ki nangbanwa pila ma jolo,
naga yen ma, mboro yen naga jaa dunruya wo mbe koro waga mboro kala na wi le?
Kona walaga ki yiri wa ki yongolo nungba ke ni wi le?

- ⁵ Ee, lepee wi fitanla yanwa pi yaa ka figi, wi gbongolo kason yinne li yaa figi.
- ⁶ Yanwa pi yaa ko wa wi go ki ni,
wi fitanla na wi maa yanwa yinrigi wi kan, wi yaa figi.
- ⁷ Wila pye na tanri fannga ni, koni wi tangala li yaa yinngi;
kagala ngele wi kon ma tege mbe pye, koro ke yaa wi jan.
- ⁸ Katugu mere yaa wi tooro ti yigi,
wi yen na kee saa yee le wa mere ti ni tuu yigi.

- ⁹ Pene yaa wi yigi wi yengbele li na,
mana yaa wi tologo ki yigi mbege ghere.

- ¹⁰ Wi yigimana li yen ma peri ma lara wa tara ti ni,
pene yen ma peri wa wi kon lo li ni.
- ¹¹ Fyere kagala yaa kaa sunndo kongoo waa wi na kee ki ni fuun ki na,
koro ke yen naa tuuro tonri.
- ¹² Funjo ki yaa wi fannga ki ko,
jologo ki yen le wi tanla.
- ¹³ Yama pi yen naa selege ki nii na kee;
yambewe yen naa wire ti ni fuun ti nii na kee.

- ¹⁴ Wi yen ma cen wi paraga go nga ni yeyingge na, pe yaa kaa tilele mboo wo wa ki ni,
pe yaa kaa tilele mbe kari wi ni wa wunluwo na wi maa fyere waa[†] wi yeri.
- ¹⁵ Wi paraga go ki yaa koro waga, lere wa yeye wi yaa ye wa ki ni,
pe yaa kiribi wo wi censaga ki na.
- ¹⁶ Kona wi yaa pye paa tige yen, nga ki ku, a ki ninde ti waga wa tara,
a njere ti waga wa naayeri.

- ¹⁷ Lere se ka nawa to wi na naa laga tara ti ni,
wi mege ki se ka yeri laga ka kpe ni naa.
- ¹⁸ Pe yaa wi wonrogo mboo wo wa yanwa pi ni, mboo wa wa diwi ni,
pe yaa wi puro mboo wo laga dunruya wi ni.
- ¹⁹ Pyo nakoma pishyenwoo se ka koro wi pungo na, wa wi woolo pe sogowo,
wi lere wa kpe se ka koro yinwege na wa wi go ki ni.

- ²⁰ Yonlo tosaga kee woolo pe yaa kaa kawa wi tongokala li wogo na,
yonlo yirisaga kee woolo pe yaa kaa fyembaa seri.
- ²¹ Pa lepee wi go ki ma ko yeen;
lere na wii Yennele jen, pa wi laga ki ma cen yeen.

19

Zhubu wi yon sogomo:

Wi yo Yennele lo li yaa kaa go sho

- ¹ Kona, a Zhubu wi si Bilidadi wi yon sogo ma yo fo:
² Ye yen nala nawa pi tanga na na yeye nga na,
konaa nala sugulo ye senre ti ni yeye nga na, ye yaa koro mbaa ki piin ma fo sa gbom wagati wiwiin?
- ³ Wele, yanla tegele yonlo legere na!

[†] 18:14 18:14: Nga ki yo fo: *Wunluwo na wi maa fyere waa*, ko yen na para kunwo po senre na. Kunwo po pi yen kuulo pe go na.

Naa yaa na jolo yeen, ki fere woro ye na wi le?

⁴ Ali na kaa pye kaselege yi mi pungo, ki punگو pi yen mi nungba go kala.

⁵ Een fo na kaa pye yaa jaa mbege naga fo ye mbonro na na, mbe koro mbaa na jeregi na tifagawa kala li wogo na,

⁶ kona ye daga mbege jen fo Yennele lo jate lilan wogo ki pen, lo lilan yigi wa li mere ti ni.

⁷ Ali na mi ka jorogo mbe yo fo: «Pe yen nala jolo,»

lere woro wa mbanla yon sogo.

Na mi ka yeri mbe yo panla sho,

lere na ta mbanla tanga ki yo.

⁸ Yennele li kono li ton na na, mi se ya toro, li diwi le wa na torokono li ni.

⁹ Lilan gbogowo pi sho na yeri, mala wunluwo njala li kow wa na go na.

¹⁰ Lilan jogo kee ki ni fuun ki na, mbanla wogo ki ko;

lilan jigi tagasaga ki ko na yeri paa pe ma kaa tige kow we.

¹¹ Li nawa ngban na ni fo jenge,

mala pye paa li jugu wa yen.

¹² Li malingbonlo ngbeleye yi pinle na paan,

pe kono yenge fo ma pan ma gbom laga na na;

pe pe censaga ki kan mala paraga go ki maga.

¹³ Lilan sefenne pe laga lali na ni,

na jenfenne pe laga na na.

¹⁴ Mbele pe yongo na ni, pe laga na na,

na wonlongbaala pe fefe na na.

¹⁵ Na laga woolo poro naa na tunmbyeele jele pe ni, paa na piin paa nambanja yen;

mi pye pe yeri paa letelewe yen.

¹⁶ Mi mala tunmbyee wi yeri, wila sho na yeri;

ali na mi kaa yenri ngbanga o.

¹⁷ Na nuwo pi la ko na jo wi na,

na la ki ko na piile pe na.

¹⁸ Ali yere piile pe yen nala tifaga,

na mi ka yiri, pe maa tege na na.

¹⁹ Mbele mila pye na wonlongbaala, mi pye pe yeri yaritjaanga;

mbele pe kala laa na ndanla, pe yiri na korogo.

²⁰ Mi cogo fo a na kajeere ti yiri funwa na; ki koro jenri mi se jen naga go li.

²¹ Yanla yinriwe ta, na wenne, yanla yinriwe ta,

katugu Yennele li kee ki gbom na na!

²² Yingi na yoro fun ye nee na jolo paa Yennele li yen?

Na jologo nga yaa jolo ki fa ye yenle tin bere?

²³ E, ndee na senre peri yonlogo, ki jen na tanla na ni!

Ndee pe mbe ja ya mberi yonlogo sewe wa ni!

²⁴ Ndee ki pye pe mbe ja ya mberi keregi keregi walaga ki na

tuguron wanga konaa sunmu ni,

janggo ti koro wa fo sanga pyew!

²⁵ Een fo, mi wo na, migi jen ma yo na go shof wi yen yinwege na,

wo wi yaa ka pye punگوfo mbe yiri mboo yee naga laga tara ti na.

²⁶ Ali na na wire ti ka jogo sa ko,

mi jate mi yaa ka Yennele li yan yenle ni.

²⁷ Mi jate mi yaa ka li yan,

na yengele ke yaa ka li yan, ki se ka pye lere wa yege yengele ni;

mi yen naga wagati wi singi ma saa jori wi kala.

²⁸ Yoro mbele ye yen naga yuun fo: «We yaa taga wi na mbaa wi puro mele san?»

Yingi kala we yaa yan wi na, mbe ta mboo kiti?»

²⁹ Yaa fye tokobi wi yege, wiga ka gbom ye na,

katugu yege ngban na na yege nga na, ki mbe ya mbe tokobi kunwo kan ye yeri,

kona ye yaa ki jen fo kiti kongo yen na ye singi.

20

Zofari wi senyoro shyen woro:

Wi yo lepee wi kee yaara

tila mo wi kee

¹ Kona, Zofari na wila yiri wa Naama tara wi si senre ti le, mee Zhubu wi pye fo:

² Koni jatere na wi yen na ni, wi yen nala wonrogi mbe yon sogomo kan,

na nawa mba pi tanga na na mi se ya mbege kun na yee ni.

³ Mi jeregi senre ta logo, nda ti yen nala tifaga,

een fo tijinliwe jatere na wi yen na yeri, mi yaa yon sogomo kan ma yeri wo ni.

⁴ Ki daga maga jen fo maga le wa fafafa, maga le Yennele li senwee wi da laga tara ti na,

⁵ lepee pe cew tawa pila mo,

lere na wila la fye Yennele yege wi nayinne pi ma pye wagati jenri ni.

⁶ Ali na wi ka tɔnlɔ fɔ sa gɔn wa yɛnnɛlɛ na,
ali na wi go ki kaa jiiɔri wa kambaara ti na,

⁷ wi yaa ka kɔ mbe wɔ wa paa wi yɛɛra kɔɔgaraga ki yɛn,
kɔna mbele paa pye naa yaan, pe yaa kaa yuun fɔ: «Wi yɛn se yeri?»

⁸ Wi yaa ka toro paa wɔɔnɔ yɛn, wi se ka yan naa,
wi yaa ka kɔ mbe wɔ wa, paa yɛgɛ nɔga na lere ma kaa yariyanra yan yɛmbine we.

⁹ Mbele paa pye naa yaan, pe se kaa yan naa,
wi censaga woolo pe se kaa yan naa.

¹⁰ Wi pinambiile, ki pe ndanla ma pe mben, pe yaa fyɔnwɔ fɛnnɛ pe kɛɛ yaara ti sɔngɔrɔ pe na;
yarijɛndɛ nda wila ta, wɔ jate wi kɛɛ ki yaa ti sɔngɔrɔ pe na.

¹¹ Wi kajeere tila pye fannga ni paa wi lɛfɔnɔ sanga wi yɛn,
kɔnaa ki ni fuun, ti yaa ka pinlɛ mbe ye wi ni wa fanga, wa tara ti ni.

¹² Tipege kila tanla wa wi yɔn,
fɔ wi maga tege wa wi nɔgayinnɛ li nɔgɔ.

¹³ Wi maga tege ki ma mɔ, wila yɛnlɛ mbege yaga,
wi maga yigi maga yaga wa wi yɔn.

¹⁴ Ɛɛn fɔ ki yaakara ti yaa kannga, mbe fɔngɔ wa wi lara ti ni;
ti yaa kannga mbe pye wɔɔgɔ shɔnɔ wa wi nawa.

¹⁵ Yarijɛndɛ lɛgɛrɛ nda wi li leele pe yeri,
wi yaa kari tuguru;
Yɛnnɛlɛ li yaa ka ti ni fuun ti yirige mberi wɔ wa wi lara.

¹⁶ Wɔɔgɔ shɔnɔ wila pye na mugu,
ki kala na, mɛrɛgɛ ki yaa kaa nɔ mboɔ gbo.

¹⁷ Wi se ka sɛnrege naa nɔnɔ lɛgɛrɛ yan tila fuun naa,
paa gbaan tɔnmɔ nakoma lafɔgo tɔnmɔ yɛn.

¹⁸ Yaraga o yaraga wi ta, wi yaa kaga sɔngɔrɔ mbege kan, wi se kaga li;
safari nɔ wila waa, wi se ka ki tɔnli wi tanwa pi li.

¹⁹ Katugu wila fyɔnwɔ fɛnnɛ pe tɔnyɔgɔ, fɔ ma pe keyɛn yi yaga waga,
wila pe yinre ti sho pe yeri fannga, wii ka kan nungba.

²⁰ Kila pye yaraga naa yɛnlɛ tin,
ɛɛn fɔ wi se ya yaraga nɔga ki wogo ki gbɔgɔ wi yeri ki sho jɔgɔwɔ pi yeri.

²¹ Wi yɛgɛmbatinwe pi kala na, wi sila yaraga ka kpɛ yaga kuu toro;
ki kala na, wi fɛrɛwe pi se mɔ.

²² Ali mbege ta yarijɛndɛ lɛgɛrɛ yɛn wi yeri, nandangawa yaa gɔn wi na;
jɔlogɔ ki cɛnlɛ pyew ka yaa to wi na.

²³ Na wi kaa wi fungbolo li yinni sanga nɔ ni,
ko sanga wo ni, Yɛnnɛlɛ li yaa pye nangbanwa gbɔɔ ni wi ni,
pi yaa to wi na paa tisaga yɛn, mbe pye wi yaakara.

²⁴ Na wi ka fe mbe sho tugurɔn malingbɔnyaara ti kɛɛ,
sandiga tuguyɛnrɛ wanla yaa wi sun mboɔ furu.

²⁵ Na wi ka ki wanla li tile mbeli kɔw wa wi pɔgɔlɔ,
na wi ka ki wanla numala pyembye wolo li tile mbeli kɔw wa wi lara ti na,
kɔna sunndo kɔngɔ kunwɔ wogo yaa to wi na.

²⁶ Diwi gbɔlɔ li yɛn ma tege wi kan, mboɔ yarijɛndɛ ti jɔgɔ;
kason yaa wi sogo, nɔga sɛnwɛɛ ma wigi gberi.

Yaraga o yaraga kɔ koro wa wi go ki ni,
kason yaa ki ni fuun ki sogo.

²⁷ Wi kolomo pi yaa jɛn wa yɛnnɛlɛ na,
tara ti yaa yiri wi kɔrɔgɔ mbe yo wi yɛn jɔgɔfɔ.

²⁸ Wi go yarijɛndɛ ti yaa ka pɛ mbe wɔ wa, Yɛnnɛlɛ li nangbanwa pilige ki na, pe yaa kari koli mbe kari ti ni.

²⁹ Ko ki yɛn tasaga nɔga Yɛnnɛlɛ li yɛn na kaan lepee wi yeri,
ko kɔrɔgɔ ko Yɛnnɛlɛ li wɔ ma tege wi kan.

21

Zhɔbu wi yɔn sogomɔ:

Wi yo lepee wi kala li maa yɔngɔ na kee yege

¹ Kɔna, a Zhɔbu wi si Zofari wi yɔn sogo ma yo fɔ:

² Ye nungbolo jan, yanla sɛnrɛ ti logo jɛngɛ,

yege yaga ye ko kala nungba lo pye yanla kotogo ki sogo na na!

³ Yanla kala li kun ye yɛɛ ni, jango mbe para,

na mi ka para mbe kɔ, yaa ki lakoo na na.

⁴ Naga yɛn ma, na kayanga ki yɛn sɛnwɛɛ wo ni wi le?

Yinɔi na mi se si kɔnrɔ ta?

⁵ Ye kannga yanla kala li wele, ki yaa to ye yɔn na,
fɔ ye yaa kɛɛ taga yɔn na mbe pyeri.

⁶ Na mi kaa sonri na yee kala li na, na sunndo wi maa koon na na, fo na wire ti maa seri na na fo jenge.

⁷ Yingi na lepeepe pe si yen yinwege na? Yingi na pe mee le fo ma fannga ta?

⁸ Pe setrige piile pe ma yiri ma fannga ta pe yee na, ma pye le pe ni; pe pishyenwoolo pe ma yiri ma le pe yee na.

⁹ Yeyingge ki yen wa pe yinre ti ni, fyere kpe woro pe na; Yenjele li leele gbongbege kila gbön pe na.

¹⁰ Pe napene pe ma pye fannga ni, na siin nanele pe na;

pe nanele pe maa siin, wa kugbo na jogo.

¹¹ Pe ma pe piile tumombolo pe yaga pe maa fee na mari paa simbangbelege yen;

pe piile pe maa jinrigi na yeni na kanni.

¹² Pe maa yuuro koo na pimbigile naa juruye gböon, na yogori wegele winme ni.

¹³ Pe ma pe yinwege ki pye wa ferewe pi ni,

ko pungo na, pe ma tigi ma kari yew wa kuulo tara.

¹⁴ Ma sigi ta, poro paa pye naga yuun Yenjele li kan fo: «Ma yee laga lali we ni,

we woro na jaa mboon kongolo ke jen.

¹⁵ Ambo wi yen yawa pi ni fuun fo wo, we sila wi gbogo?

Na we kaa li yenri, yingi we yaa ta wa ki ni?»

¹⁶ Mbe sigi ta, ki leele pe ferewe pi woro poro jate kee.

Yenjele sanla sho mbe taga ki lepeepe pe kagala ngele pe kon mbe pye ke na!

¹⁷ Naga yen ma, ki yen kaselege fo lepeepe pe yinwege fitanla wi ma figi fyaw le?

Naga yen ma, jogowo maa tuun pe na wi le?

Naga yen ma, Yenjele li nangbanwa kala li yaa to pe na wi le?

¹⁸ Leele pe maa ki yuun ma yo fo ki daga pe pye paa yan waga yen, nga tifelege ki maga le,

nakoma paa yan sigire yen, nda tisaga tifelingbogo ki mari le mbe kari ti ni.

¹⁹ Ye maa ki yuun ma yo fo Yenjele li yaa ka lepee wi kapere ti fogo ton wi piile pe na;

een fo ki ja daga Yenjele ligi fogo ton wo yere jate wi na, jango wigi jen ki yen yee nga na.

²⁰ Ki ja daga lepee wuu yera jologo kagala ke yan yenle ni,

Yawa pi ni fuun fo wi nangbanwa kala li daga mbe to wo na.

²¹ Na wi yinwege kiga ka ko mbe wo wa, wi kala la na pye wi go woolo pe ni naa wi pungo na.

²² Lere se ya mbe jenme naga Yenjele li na,

lo na li maa merageye pe kiti wi koon we.

²³ Lere wa ma ku mboo ta wi witige fannga ki ni bere,

wi ma ku yeyingge na konaa jatere wi ni wi yen ma cen wi na.

²⁴ Wi ma gbogo ma liri wi kanngaya yi na, wi kajeere ti ma pye ma yinyin sombe ni.

²⁵ Lere wa yee ma ku wi nawa pi ni pi tanga wi na, wila ferewe kpe ta.

²⁶ Een fo ki leele shyen pe ni fuun pe ma ye wa fanga ki ni,

fyenre ma ye pe ni fuun shyen pe ni.

²⁷ Ye wele, mi ye nawa jatere wi jen, ye yen na tipege nga sonri na ni, migi jen.

²⁸ Ye maa ki yuun ma yo fo: «Ki nanja fannga fo wi go ki yen se yeri yingo?

Ki lepee wila pye ma cen paraga go nga ni, ki yen se yeri?»

²⁹ Naga yen ma, ye sila kondorowolo pe yewe wi le?

Nga paa yan ma yo ye kan, ye woro na jaa mbe yenle ki na wi le?

³⁰ Jologo ki panmbilige, lepee wi ma sho ki kee,

Yenjele li nangbanwa pilige ki na, yaraga ka na pye wi na.

³¹ Ambo wi mbe ya yere wi yee sogowo mboo jeregi?

Ambo wi yaa ta mboo kapege ki fogo ton wi na?

³² Na wi ka ku, pe maa gboo wi le ma kari wi ni wa fanra ti ni,

pe maa wele wi fanga ki na.

³³ Leele pe ni fuun pe ma taga wi gboo wi pungo na,

janwa gbolo ma keli wa gboo wi yee na tanri,

fanga ki kanimboro ti ma tifaga wi na.

³⁴ Naga yen ma, ye mbe ya mbanla kotogo ki sogo mele ye senwara ti ni?

Senre nda fuun ye yo mala yon sogo, ti yen leele fanlasenre.

22

*Elifazi wi senyoro taanri woro:
Wi yo Zhubu wi yen
kaselege ko na jogfo*

¹ Kona, Elifazi ŋa wila yiri wa Tema ca wi si Zhobu wi yon sogo ma yo fo:

² Senwee wi mbe ya mbe yingi yon Yenŋele li kan?

Kajenŋe wi kayongo ki ma pye wi yee wogo.

³ Na ma ka pye mbe sin ko yaa yingi yon Yawa pi ni fuun fo wi kan?

Na ma nawa pi ka pye mbe filige ma na, yingi tonli wi yaa ta wa ko ni?

⁴ Ma nawa po ni, Yenŋele li yen na jologo waa ma na konaa na kiti koon ma na,

naa ma yen na fye li yee ko kala na le?

⁵ Ma tipere legere to kala li, ma kajogoro ti se ya mbe jiri mbe ko.

⁶ Maa pye na yaara shoo ma sefenne pe yeri go fu nari teri fogo yon na, maa pye na pe yarioro ti shoo pe yeri na pe yari witiwaga.

⁷ Mbele wogo la pye pe na, ma sila wotonmo kan pe yeri, mbele fungo la pye pe na, maa je mbe yaakara kan pe yeri.

⁸ Maa tara ti yaga, a lewelimbele peri sho, ma mbele pe yen yee gbogowo ni pe tege ti go na.

⁹ Maa pye na nangunjaala pe yari paa kee kee wara, na pijiriwele pe fanŋga ki koo pe ni.

¹⁰ Ko ki ti ki pengele ngele ke le moɔ maga kee ki ni fuun ki na; fyere gboro to ma na go nungba noɔ sunndo wi koon.

¹¹ Diwi wi ye ma na fo ma se ya yan naa, tonngboɔ pɔon li.

¹² Naga yen ma, Yenŋele li woro wa naayeri, wa yenŋele na wi le? Wɔnngolo ke wele wa naayeri, paa yee ŋga na ke yen ma lali we!

¹³ A mboro sho fo: «Yenŋele lo yingi jen? Naga yen ma, li mbe ya koro wa kambaara diwi wi ni mbe kiti kon lere na wi le?

¹⁴ Kambaara tili ton, li woro na yaraga ka yaan, li maa yanri na mari naayeri wi go na.»

¹⁵ Naga yen ma, kolele lo maa jaa mbaa tanri li na wi le,

kapege pyefenne paa tanga kono na na we?

¹⁶ Paa kari ma wo wa, na pe wagati wi fa gbɔn,

paa yee ŋga na logboɔ tonmo ma kaa fo ma kari mbogo ni.

¹⁷ Ki leele paa pye naga yuun Yenŋele li kan fo: «Ma yee laga lali we ni.

Yenŋele na yawa pi ni fuun fo li mbe ya mbe yingi pye we kan?»

¹⁸ Ma sigi ta Yenŋele lo laa pe yinre ti yinyin yarijende ti ni;

Yenŋele sanla sho mbe taga ki lepeelee pe kagala ngele pe kon mbe pye ke na!

¹⁹ Lesinmbele pe yaa ka pe tongokala li yan, mbaa yogori,

mbele pe yen jeregisaga fu pe yaa kaa ki lakoo pe na, mbaa yuun fo:

²⁰ «We winfenne pe mbele pe tongo ma wo wa, kason ki pe kee yaara ti sogo wele wele wele.»

²¹ Ki kala na, ki yaga ma yon wa nungba Yenŋele li ni, pa ma yaa yeyinŋe ta; ki ka pye ma, ma wogo ki yaa yon.

²² Nagawa senre nda li yen na kaan, yenle ti na,

li senyoro ti tege wa ma kotogo na.

²³ Na ma ka songoro mbe pan Yawa pi ni fuun fo wi koroɔ, wi yaa ma tege wa ma yonlele li ni;

ma yee laga lali kambasinŋe ki ni.

²⁴ Ma te wi wa wa taambugo ki ni, moɔ Ofiri tara te† wi wa wa yanwira laforo sinndeeɛe ti sogowo.

²⁵ Kona Yawa pi ni fuun fo wo wi yaa pye ma te we, mbe pye ma yeri ma warifuwe legewe.

²⁶ Kona Yawa pi ni fuun fo wo wi yaa pye ma nayinme kala le, ma mbe ya mbɔon yee ki yirige mbaa Yenŋele li wele.

²⁷ Maga li yenri, li yaa ma yon sogo; pa ma yaa yon fogolo ngele ma le li yeri ke yon fili.

²⁸ Maga kala o kala na kon mbe pye, li yaa yon ma kan;

yanwa yaa yiri ma kan wa ma kongolo ke ni.

²⁹ Na lere wa ka go sogo, mboro ma yaa kaa yirige;

katugu lere ŋa wuu yee go sogo, Yenŋele li maa saga.

³⁰ Ali yere ŋa wi yen jogofɔ, li yaa wi sho tipege ki kee;

li yaa ma sho ma keyen yan fyongo fu yi kapyere ti kala na.

23

Zhobu wi yon sogomo:

Wi yo Yenŋele li je mbe para wi ni

¹ Kona, a Zhobu wi si Elifazi wi yon sogo ma yo fo:

² Ali ma pan ma gbɔn, na kayanŋa ki yen na seregi na kee yee,

† 22:24 22:24: Ofiri tara te wo wila pye ma yon te wi ni fuun wi na (1 Wunlu 9.28).

jologo nga Yennele li taga na na, ki we jenge nga mila jeen ki na.

³ Enhen! Ndee ki pye Yennele li yen laga nga na migi jen,

mi jen na kari fo wa li censaga!

⁴ Mi jen na kari sanla kala li yege yo, mbanla tanga ki naga, mi jen na sa senlegere yo na tanga ki wogo na.

⁵ Senre nda li jen na yo mbanla yon sogo, mi jen nari jen; mi jen nali woyoro ti koro jen.

⁶ Naga yen ma, li yaa li fannga ki ni fuun ki tege mbe win na ni wi le?

Ayoo de! Een fo lo na, li yaa nungbolo jan mbe logo na yeri.

⁷ Li jen naga jen fo lesinje wawi wi yen na para li ni; lo na li yen na kiti konfo, li jen na tanga ki kan na yeri sanga pyew.

⁸ Een fo na mi ka kari wa yonlo yirisaga kee yeri, li woro wa ma, na mi ka kari wa yonlo tosaga kee yeri, mi seli yan wa ma.

⁹ Naga yen ma, li kee yen ma yanra tunngo ka na wa yonloparawa kamenje kee yeri wi le? Ayoo mi seli yan wa ma. Li saa lara wa yonloparawa kalige kee yeri wi le? Na yenle li se taga li na?

¹⁰ Konaa ki ni fuun, mi yen na tanri kono na na, lili jen; na li kanla wa mbe wele, pa mi yaa yiri kpoyi paa te yen.

¹¹ Katugu mi yen na tanri wa li tulugo ki ni suyi; mi yen na tanri li kono li na, mii ke mbe wo wa li ni.

¹² Mii je mbaa tanri li ngasegele ke na; milan nandanwa kala li yaga wa, ma tanga ma yala li yon senyoro ti ni.

¹³ Een fo na li ka kala na kon mbe tege, ambo wi mbe ya mbeli kannga. Kala na kali ndanla, lo li ma pye.

¹⁴ Nga li kon ma tege na kanngolo, ko li yaa pye, li ko kagala koro cenle legere gbegele ma tege na kan.

¹⁵ Ki kala na, na sunndo wi yen na koon na na wa li yege sogowo; na mi kaa sonri li wogo ki na, mi maa fye.

¹⁶ Yennele lo lilan fannga ki ko na ni, Yennele na yawa pi ni fuun fo lilan sunndo wi kon na na.

¹⁷ Konaa ki ni fuun, ali mbege ta diwi ye na na, kii na yon ki ton na na; ali mbege ta diwi gholo na ton.

24

*Zhobu wi yon sogomo sanmba:
Wi yo Yennele li ma kapege pyefo
wi yaga wi yee na*

¹ Yingi na Yennele na yawa pi ni fuun fo li si piliye ya tege mbaa kiti koon yi ni;

yingi na mbele peli jen, pe si woro nali yaan laa kala la piin?

² Leele pe ma pe kere ngongolo ke ke ma ye pe lewee yeenle pe ni, mbe ka taga pe yera keere ti na[†];

pe ma saa yaayoro yu ma saa nari konri nari kaan tila kaa.

³ Pe ma pijiriwe wi sofile wi sho wi yeri ma kari wi ni,

pe ma nangunjo wi nege ki sho wi yeri mbege tege fogo nga pe le wi na ki yonlo.

⁴ Pe maga pye, ma mbele pe yen tege ni pe wo wa kono li ni,

pe maga ngban tara ti fyonwo fenne pe ni fuun pe na, fo pe maa lara.

⁵ Fyonwo fenne pe yen paa yan sofilele yen wa gbiri wi ni;

pe ma yiri pinliwe ni faa, ma kari pe tunngo ki na, mbe sa yaakara lagaja; pa pe ma yaakara ta wa funwa laga falafala ki ni mbe kan pe piile pe yeri.

⁶ Pe ma saa yaayoro yan kon wa yan, mbe sa lepee wi ezen pire ti co wi kan.

⁷ Pe ma sinle witiwaga yembine, paraga lama pi kala na, paritonngo woro pe yeri mbe pe yee ton were ti na.

⁸ Tisara tugboro nda ti maa paan wa yanwira ti na, ti ma pe gbon, pe ma telege yanwira sinndeere ta na, naa larasaga woro pe yeri ki kala na.

⁹ Lepee pe ma pijiriwe wi tile maa sho wi no wi yeri fannga na,

pe ma yaraga ka sho na wi yen yungbogoro ni wi yeri, mbege tege fogo nga pe le wi na ki yonlo.

¹⁰ Pe maga ngban pe na, pe maa yanri na toro witiwaga.

Pe ma pe yaga fungo ki ni, mbe pe ngbanga mbe yo paa yarilire pogolo ke tungu wa kere.

[†] 24:2 24:2: Mbe yala Izirayeli woolo pe lasiri wi ni, kongolo ngele kaa gbon keere ti sogowo, lere kpe sila daga mbe ki kongolo ke kannga jango mbe ka taga wi yera kere ti na; Dete 19:14; Oze 5:10; Yomi 22:28.

¹¹ Pe maa oliviye tire pire sinme pi woo wa ti wosara ti ni pe tafenne pe kan; pe maa erezen pire ti tangala nari tonmo pi woo wa ti wosara pe kan, mbe sigi ta wogo yen poro yere jate pe na.

¹² Leele mbele pe yen na kuun jologo ki kee, pe gbelege ki yen na yinrigi wa ca nawa, mbele pe welege pe yen na gbele na sagawa jaa; een fo ki kambapyere nda tila piin pe na, Yennele li woro nari jate.

¹³ Lepee pe ma yiri ma je yanwa pi na, yanwa yen kongolo ngele ni, paa koro le, paa la tanri wa ko kongolo koro ni.

¹⁴ Legbolere wi ma yiri yirifaga na, wi ma fyonwo fo na wi yen tege na wi gbo; na yembine li ka wo, wi ma kannga ma pye yoo.

¹⁵ Nana jataa wi maa yonlo ki singi ki ko; wi ma yo fo: «Lere kpe sanla yan!» Wi maa yee go ki ton paraga ni.

¹⁶ Yembine, wa wowo pi ni, yoolo pe ma koro ki kaw ma ye; een fo yonlo na, pe ma pe yee ton wa pe yinre ti ni ma koro wa, paa yonlo yanwa pi jen.

¹⁷ Pinliwe pi ma pye ki leele pe yee na paa kunwo pi diwi wi yen, katugu kunwo pi diwi wi maa sunndo kongolo nga kaan, pege jen.

¹⁸ Een fo ye maa yuun fo: «Lepee wi yen ma tifaga, na paga wi wa tonmo go na, pi yaa kari wi ni fyaw! Wi tasaga ki yen ma dangga wa tara ti ni. Wi soo erezen tiire kere kono li le naa.

¹⁹ Wawa po naa yonlo tufunwo pi ni, ti ma nezhi wi yan maa ko yee nga na, ki pyelomo nungba pi na fun, kuulo tara diwi wi ma kapere pyefenne pe ton saw.

²⁰ Pe nose pe ma fage pe na, pe ma pye fanga fyenne ti yaakara tanra; lere na la nawa tuun pe na naa, kambasinngi ki yaa ka tongo, paa yee nga na pe ma kaa tige kon maga jan we.»

²¹ Ki leele poro paa pye na jambasee, jele na pyo woro wi yeri, wi kee yaara ti shoo wi yeri; pe sila nangunjo wi yigi kala li yon.

²² Een fo Yennele li ma lewelimbele pe puro li yawa pi fannga na†;

na li ka yiri pe korogo, paa taga ki na mbe yo pe yaa koro go na.

²³ Yennele li ma pe yaga, pe maga yan ndee pe yen ma cen yeyinngi na pow, een fo li yee yen pe tangalomo pi na.

²⁴ Pe ma yiri wagati jeni ni, ko pungo na mbe si ko mbe wo wa; pe ma to paa yee nga na yarifyenne ma kaanla ma toori we, pe ma kon ma to, paa yee nga na pe ma yarilire sheshegele kon we.

²⁵ Ambo wi mbe ya mbanla yon kannga mbe yo nda mi yo ti yen yagbolo, kaselege ma?

Ambo wi yaa ta mbanla senre ti kannga senwara?

25

Bilidadi wi senyoro taanri woro:

Wi yo senwee wi se ya pye kpoyi

Yennele li yee na

¹ Kona, Bilidadi na wila yiri wa Shuwa tara, wi si senre ti le, mee Zhubu wi pye fo:

² «Tegere ti yen Yennele lo woro, a li yen sunndo kongolo yaraga;

li ma ti yeyinngi ma pye wa naayeri lara ti ni.

³ Naga yen ma, ambo wi mbe ya mbeli malingboonlo ngbeleye yi jiri?

Ambo wi yen laga, na li yanwa pi woro na gboon wi na?

⁴ Senwee pyo wo mbe ya mbe sin mele Yennele li yee na?

Senwee na jele wi se, wo mbe ya pye kpoyi mele?

⁵ Wele, yenge ki yere woro ma filige Yennele li yee na, wonngolo ke yere woro fyongo fu li yee na;

⁶ pee ka logo senwee pyo, wo na wi yen paa fyenge yen, senwee wi woro yaraga ka, na ndongo ma.»

26

Zhubu wi yon sogomo:

Wi yo lere se ya mbe Yennele

li kapyegele ke koro jen

¹ Kona, a Zhubu wi si Bilidadi wi yon sogo ma yo fo:

² E, lere na fannga woro wi ni, maa sagalomo pi jen fasi!

Lere na wi yen fannga fu fo, maa sholomo pi jen de!

³ Ma kambajenne wi yerilomo pi jen de!

Ma yen noko jenme pi nari gbogo de!

⁴ Maa ki senre nda ti yuun ambo fo kan ma?

† 24:22 24:22: Nga ki yo fo: Yennele li ma lewelimbele pe puro li yawa pi fannga na, Yennele senre seweele pele ni, pege yonlogo ma yo fo: Yennele li ma lewelimbele pe yinwege piliye yi lege li yawa pi fannga na.

Ambó wigi senre nda ti le ma yon ma?

⁵ Kuulo pe yen na seri

wa kogoje wo naa wi nawa yaara ti nogo.

⁶ Kuulo tara ti yen ma yenge
kpergbelengbe Yenjele li yege na,
wege tijugo ki woro ma lara li na.

⁷ Yenjele lo li naayeri wi yonloparawa
kamenge kee ki tege wa fowaga ki
go na,

li tara ti yerege, ma sigi ta li siri yerege
yaraga na.

⁸ Li ma tonmo pi gbogolo pi yee na wa li
kambaara ti ni,
een fo kambaara tila si walagi tonmo pi
nuguwo pi kala na.

⁹ Li ma li wunluwo jongo ki yege ton,
li ma kambaara ti tege mali wunluwo
jongo ki ton.

¹⁰ Li perege kacen wogo kon wa kogoje wi
na,

ma ko pye yanwa po naa diwi wi ni ti
filisaga.

¹¹ Na li ka gbanla,
naayeri wi nogona canyaara ti ma tigile fo
ma yegeyege.

¹² Li ma kogoje tonmo pi tigile li yawa pi
fannga na,

li ma kogoje yarifelege Arahavu[†] ki tongo
li kajenne pi fannga na.

¹³ Li yon tifelege ki ma yenjele li pe mali
sulu coyi,

li kee ki ma wogo pepege[†] nga kila fee ki
furugu.

¹⁴ Ma si yala, ko wogo nga ko yen Yenjele
li kapyegele ke ke ni fuun jele le.

Tinne jenri we logo ce wa ki kagala ke ni;
na liga ka li yawa pi naga paa yenjele
gbaanra yen, ambó wi mbe ya mberi
jen mbe wali ti na?

ZHOBU WI SENYORO PUNGO WORO

27

27-31

Zhobu wi yon sogomo sanmba:

Wi yo wi yen jeregisaga fu

¹ Kona, a Zhobu wi si ka taga wi lelele
senyogo ki na, ma yo fo:

² Yenjele na yinwege wolo, mi wugu li
mege ki na, lo na li je mbanla tanga
ki yo,

lo na yawa pi ni fuun fo na wilan nawa pi
tanga na na,

³ mbanla ta yinwege na sanga na fuun ni,
mbege ta Yenjele li wonwon tifelege ki yen
na yinrigi wa na numawegele ke ni
sanga na fuun ni,

⁴ mi se senre mbasinnde yo,

mi se si java senre yo wa na yon.

⁵ Mi konli se tanga kan ye yeri fyew!

Fo sa gbón na kunwo pi na, mi yen
jeregisaga fu, mi se je ki na.

⁶ Mi taga ki na ma yo mi yen sinne, mi se
ki wogo ki yaga;

na nawa pii na jeregi kala la kpe na, na
yinwege ki ni.

⁷ Nga ki ma pye lepee wi na, ko mbe pye
na jugu wi na,

lere na wi woro ma sin, nga ki ma pye wi
na, ko mbe pye na winfo wi na.

⁸ Jigi tasaga kikiin ki yaa koro na wi woro
na fye Yenjele yege wi kan naa,

na wi yinwege ki ka ka ko,

a Yenjele luu ni wi wo we?

⁹ Naga yen ma, na jologo ki ka gbón wi na
sanga na ni,

Yenjele li maa wi gbelege ki nuru wi le?

¹⁰ Naga yen ma, wi mbe yogorimo ta yawa
pi ni fuun fo wi yeri naa wi le?

Naga yen ma, wi mbe koro mbaa Yenjele
li yenri sanga wi ni fuun wi le?

¹¹ Koni, mi yaa ye naga Yenjele li yawa
kapyegele ke ni,

mi se yawa pi ni fuun fo wi nawa kagala
ke lara ye na.

¹² Ye ni fuun yege yan yenle ni;

naga yen ma, yingi ki yen na ye nii ki jatere
fu senre nda ti yowo pi ni?

¹³ Wele, tasaga nga li tege lepee wi kan koyi
yee;

koro nga yawa pi ni fuun fo wila kaan
lepee welewe wi yeri koyi we[†].

¹⁴ Na wi ka piile legere ta, tokobi wi yaa pe
gbo,

wi setirige piile pe se kaa yaakara taa
mbaa tinni.

¹⁵ Mbele ka sho mbe koro go na, tifelege
yama yaa ka poro gbo,

pe nangunjaala pe se ka ya mbe pe kunwo
pi gbele.

¹⁶ Ali na paga warifuwe legere gbogolo pe
yee kan paa taambugo yen,

ali na paga yariporo legere gbogolo ti yee
na paa joro yen,

¹⁷ ye pe yaga paa ti gbogolo, een fo lesinne
wa wi yaa kaa ti nii;

[†] 26:12 26:12: Senre nda ti yo kogoje yarifelege Arahavu ki wogo na, yege senre ti wele wa Zhobu 7.12; 9.13lara ti ni.

[†] 26:13 26:13: Ki wogo pepege ki senre ti yo fun wa Eza 27.1laga ki ni. [†] 27:13 27:13: Mbege le kono 13 sa gbón 23, senre nda ti yo le ki laga ki ni, ti yiri Zhobu wi wenne pe senyoro ti koro. Ki kala na, pele yen naga jate ndee Zofari wi yerewe senre taanri woro tori.

ki warifuwe wi yaa ka pye lere nga wi yen
jeregisaga fu wo wa woo.

¹⁸ Lepee wi ma go nga kan, ki ma tifaga
paa fyenge forogo yen;

ki maa yege paa kere welefenne gbata yen.

¹⁹ Wi ma sinle na wonlo paa penjagboro fo
yen, een fo ki mee pye ko ki yen wi
kosaga ye;

na wi ka ka yengele ke yenge, yaraga kpe
na koro wi kee naa.

²⁰ Fyere gboro ma fo maa yigi paa yege nga
na tonngboo ma kaa fo ma yaraga le;
tifelinjolo maa le ma kari wi ni yembine.

²¹ Yonlo yirisaga tifelege werege ki maa le
ma kari wi ni lege,
ki maa le fannga na maa wo wa wi censaga
ki ni.

²² Yenjele li maa won wangala ke ni, laa
wi yinriwe ta,
wo wi ma bala ma fe, jango mboo yee sho
ke kee.

²³ Pe maa kendagala gboon wi tolo li kala
na,

wila pye ma cen laga nga na, pe maa ki
wele na kawa, fo na wofegele wiin.

28

Kajenme pi ma ta se yeri

¹ Warifuwe wi wosaga yen wa,
te wi ma jogo ma conri laga nga na ki yen
wa.

² Pe maa tuguron ti woo wa tara ti ni,
pe ma yaannguro ti yan ma tuguyenre ti
wo.

³ Leele pe ma ye kason yanwa ni wa tara
ti nogo, ma diwi wi ko maa wo wa,
pe maa tara ti tunru nari, sanni ma tigi fo
wa nogona,

pe ma saa na sinndeere woro ti lagajaa wa
diwi wi ni, wa diwi wolo li ni.

⁴ Pe ma were ti wo mari jugo, mari laga lali
leele pe censara ti ni,

lara nda senwee se ya yere wa toooro na;
pe ma manda po mari yigi na yolo ti na wa
ki were ti ni, to nda ti ma pye ma lali
leele pe ni.

⁵ Senwee wi yaakara ti maa taa na yinrigi
tara nda ni,

pe ma ki tara ti nogona wi tugu, mari
pagala, mari wa mari kannga,
maga tege ndee kason yaraga sogo.

⁶ Pa pe maa safiri sinndeere sonngbanga
woro ti taa wa ki yaannguro ti ni,
pa pe maa te muwe pi taa wa fun.

⁷ Kara kasannjere ti sigi kono li saga jen,
peteele pe faga kono li yan yenle ni.

⁸ Yan yaara ti wunluwo wi fa gbón wa
gben;

jara wi fa gbón wa ki laga ki na gben.

⁹ Senwee piile pe ma saa to walaga ki na
mbege ya,

pe ma yanwiga ki pagala fo wa ki nogo ki
na.

¹⁰ Pe ma walaga ki ya ma torosaga wo wa
ki nawa;

pe ma tara ti nogona yarijende ti ni fuun ti
yan yenle ni.

¹¹ Pe ma tonmo wegele ke ton ma ke fanri,
ma yarijende nda ti yen ma lara wa ti le
ma yiri ti ni funwa na.

¹² Een fo kajenme pi maa taa se yeri?

Tijinliwe pi tasaga ki yen se yeri?

¹³ Senwee wi se ya mboo sonngo ki jen,
katugu pila la taa mbele pe yen yinwege
na laga tara na poro sogowo.

¹⁴ Tonngboo tijuguwo pi yo fo: «Pi woro
laga mi ni!»

Kogojé wi yo fo: «Pi woro laga mi yeri!»

¹⁵ Lere se ya mbe kajenme pi suru te piiri
na,

lere se ya mboo lo warifuwe ni.

¹⁶ Ofiri tara te na wi yon ma we, wi se ya
taanla pi ni,

onikisi sinndelege sonngbanga wogo
nakoma safiri sinndelege
sonngbanga wogo ki se ya taanla
pi ni.

¹⁷ Te nakoma duwale sonngbanga woo† wi
se ya taanla pi ni,

pe se ya mboo suru te piiri colo yenle na.

¹⁸ Sinndeere sonngbanga woro nda pe
yinri Korayi† nakoma Kirisitali ti
woro yaraga le pi tanla;

kajenme pi mbonro somu sonngbanga
woo na.

¹⁹ Etiyopi tara topazi sinndelege
sonngbanga wogo ki se ya taanla
pi ni,

te piiri wi se ya taanla pi ni.

²⁰ Een fo kajenme pi maa yinrigi se yeri?

Tijinliwe pi tasaga ki yen se yeri?

²¹ Pi yen ma lara yaraga yenwege pyew ki
na,

pi yen ma lara naayeri sannjere ti na.

²² Kuulo tara to naa kunwo pi ni, ti yo fo:

«We nungbogolo kaa pi senre logo jate.»

²³ Yenjele lo li pi kono li saga jen,
lo nungba li pi laga ki saga jen;

† 28:17 28:17: Kila pye faa, duwale wi tawa sila tanla, ki kala na wila pye yaraga sonngbanga wogo.

28:18: Korayi, sinndelege sonngbanga wogo kayi, nga ki yege cenwe pi yen yen nakoma fuwe?

† 28:18

²⁴ katugu lo li maa wele na gboon fo wa tara ti kosaga ki na, yaraga o yaraga ki yen laga tara na, li yege yen ki ni fuun ki na.

²⁵ Sanga na ni laa tifelege ki nuguwo pi kon maa tege, sanga na ni laa tonmo pi legewe pi jate maa tege,

²⁶ sanga na ni laa ngasele kon ma tege tisaga ki kan, ma kongolo wo yenjele yengeleme naa yenjele gbaanra ti kan,

²⁷ ko sanga wowi laa kajenme pi yan, ma para pi wogo na, maa gbegele maa tege, maa cancan jenge ma pi lomo pi naga.

²⁸ Ko punjo na, a li si senwee wi pye fo: «Wele, mbaa fye we fo wi yege, ko ki yen kajenme we! Mbocoon yee laga kapege ki na, ko ki yen tijinliwe we!»

29

Zhobu wila para wi faa yinwege ki senre na

¹ Kona, a Zhobu wi si ka taga wi lelele senyogo ki na naa, ma yo fo:

² E, ndee ki pye mbe ja ya songoro mbe pye paa wagati na wi toro faa wi yen, mbe pye paa wagati na Yenjele laa pye na wele na na wi yen!

³ Wagati na ni li fitanla wila pye na yiin na go na, a li yanwa pila na yege sinni wa diwi wi ni.

⁴ E, ndee ki pye mbe ja ya pye paa yege nga na nala pye wa na lefonro sanga wi ni;

ki wagati wi ni, Yenjele laa pye weenre na na ni, na wele na go ki go na.

⁵ Ki wagati wi ni, Yawa pi ni fuun fo wila pye na ni, na piile pe ma cen mala maga.

⁶ Ki wagati wi ni, kila pye ma tanla, a mila na tooro ti jogo wa nono wi ni, oliviye tige pire sinme legere la pye na fuun na yinrigi wa walaga ki ni na kan[†].

⁷ Kila pye, na mi kaa kee wa lelele pe gbo-golosaga wa ca ki mbogo yeyongo ki na,

mbe sa cen wa finliwe pyesaga, wa katogo,

⁸ na lefonmbolo pe kanla yan mila paan, pe ma yiri wa, ma laga ki kan na yeri,

lelengbaara ti ma yiri ma yere mbanla gbogo.

⁹ Ca ki fannga fenne pe ma pe senre ti yerege,

mbe kee taga yon na, mbe pyeri mbanla gbogo.

¹⁰ Ca ki teele pe ma pe magangala ke sogo, pe ngayinngede ke ma mara wa pe yonro ti naayeri.

¹¹ Lere na wila pye na nuru na yeri, wo la pye na yuun fo ferewe yen na woo; lere na wila pye nala yaan, wo la pye nala metanga yinri;

¹² katugu kila pye, mi ma fyonwo fo na wila pye na sagawa jaa wi sho, sagafu sila pye pijiriwe na na, mi maa saga.

¹³ Kila pye, lere na kaa jaa mbe ku wi ma duwaw pye na kan;

mila pye na nangunjaala pe nawa pi yinngi pe na.

¹⁴ Mbe pye mbe sin kila pye na yeri paa yariporo yen na na, na kaselege ko kila pye paa derigbogo yen na yeri konaa paa gbogowo njala yen.

¹⁵ Muwi mila pye fyoon wi yengele wele, mbaa wi yege sinni, konaa jejogolo fo wi jegele wele mbaa wi sari.

¹⁶ Muwi mila pye fyonwo fenne pe to we, na pe go sinni, kila pye mi ma nambanmbala pe kala li cancan jenge mbe yere pe ni.

¹⁷ Een fo kila pye mi ma lembasinmbele pe tugbilala pe kaari pe na, mbe yaara nda pe sho ti tile mberi wo wa pe yon.

¹⁸ Ki wagati wi ni, mila pye nala yee piin fo mi yaa ka ku yeyinngede na wa na go,

fo na yinwege piliye yi yaa lege paa kogoje yon taambugo ki yen.

¹⁹ Mi yen paa tige yen, nga ki ninge ki ye ma gbon wa tonmo pi na, yembine foongo ki ma wo na njere tunmoofo ti na.

²⁰ Kona mi yaa koro mbaa gbogowo fonmbo taa suyi, na sandiga ki yaa koro mbaa fannga taa na kee sanga pyew.

²¹ Ki wagati wi ni, paa pye na nuru na yeri, nala singi,

pe ma pyeri mbe ta mbanla yerewe senre ti logo.

[†] 29:6 29:6: Mbe tooro ti jogo wa nono wi ni, ko koro wo yen fo nere legere la pye wi yeri; oliviye tige pire sinme legere la pye na fuun na yinrigi wa walaga ki ni, ko koro wo yen fo wi keere tila pye na yongo fo jenge.

²² Na mi ka para mbe ko, lere nala senre ti ke;
na senre tila pye na yiin pe ni, na taan pe ni paa yege nga na fonggo ma kaa na wuun we.
²³ Leele paa pye nala singi, paa yege nga na paa pye na tisaga ki singi,
paa pe yon ki yenge na singi, paa yege nga na pe ma kaa na tisaga kongbannga singi.
²⁴ Na pe kee ka kon pe na sanga na ni, mi maa tege pe ni fuwee mbe nayinme kan pe yeri,
yaraga ka nala yege kon mbe kajeenge pye pe kan.
²⁵ Milla pye na kono na pe yaa le li nari pe na, milla pye pe yege sinwo;
milla pye pe sogowo paa yege nga na wunluwo ma pye wi malingboonlo sogowo,
paa lere na wi maa mbele pe jatere wi piri pe na pe kotogo ki sogo pe na.

30

*Zhobu wi senre
pungo woro sannda:
Wi yen na para wi nala yinwege
ki senre na*

¹ Een fo koni, mbele pe yen na korogo jeenle, poro pe yen na tege na na, poro mbele pe teele mi sila pye na pe jate yaraga ka,
mi sila yenle yere mbe pe pinle na pyoonlo pe ni pe taga na yaayoro ti pungo na, mbaa ti korosi.
² Naga yen ma yere, yingi ki leele pe fannga kee ki mbe ya yon na kan san?
Poro mbele pe fannga kila ko pe ni mako we.
³ Fyonwo po naa funjo ki ni, tila pe fannga ki ko pe ni,
paa pye na yanri na yaakara jaa wa lawaga ki ni,
wa tara nda tonmo woro wa, konaa laga nga ki yen ma tijanga.
⁴ Paa pye na yanwere ti kologi wa tipire ti nogo,
tipigile ninde to tila pye pe yaakara re.
⁵ Paa pe puro ma pe yirige wa pe woolo pe sogowo,
paa pye na jorogi pe na, paa yege nga na pe maa jorogi yoo na.
⁶ Kila pye, pe ma saa koro yanwira were ta ni,
naa waliwere konaa tara were ta ni.
⁷ Leele paa pye na pe gbeere ti nuru wa tipire ti sogowo,
pe ma saa gbogolo pe yee na wa wuuro ti sogowo.

⁸ Paa pye lejagala naa lewee cenleye, mbele paa gbɔn, ma pe puro, ma pe yirige wa tara ti ni.

⁹ Koni, muwi paa na mege ki koo wa pe yuuro ti ni,
pe yen nala senre yuun wa pe baro pyege ki ni.

¹⁰ Mi la ko pe na, fo a pe pe yee laga na na, pe yere na singi mbe cenre surugu wa na yege sogowo.

¹¹ Katugu Yennele lilan sandiga mangga ki sanga mala go sogo;
leele pee pe yee yigi na ni naa.

¹² Lejagala pe le yiri na korogo mbe ta mbe бага na na,
pe yen nala jele li lee mbe ta mbanla jan, pe yen na tuun na na mbe ta mbanla tongo.

¹³ Pe kono pyew li ton na na,
pe yen nala tongosaga jaa,
pe ni wa kpe woro na sagawa jaa.

¹⁴ Mbogo nga kila pye mala maga nala go singi, pege furu,
pe toro wa ki wege ki ni mbogo sinndeeere nda ti toori ti na, na paan na korogo.

¹⁵ Fyere gbɔro yen nala yinri;
na gbogowo pi ko paa yege nga na tifelege ma kaa kari yaraga ni we,
na ferewe pi kari ma wo wa paa kambaara yen.

¹⁶ Koni, mila kee kusaga,
jologo piliye gbɔn na na.

¹⁷ Yembine, yama pi maa na kaa fo wa na kajeere ti na,
yama pila na kaa win, pila ya sinle.

¹⁸ Yennele lilan yigi na yaripogo ki na li fannga ki ni fuun ki ni,
lilan yologo ki fyenri na na paa derege nga ki yologo ma lere yigi ki yen.

¹⁹ Lilan jan wa fenrege ki ni,
mi pye paa gbanngban naa conro yen.

²⁰ E Yennele, mi maa gbele nɔɔ yinri mala saga, een fo maa na yon sogo;
mi ma yere ma yege sogowo mboon yenri, een fo maa yenle mbanla wele.

²¹ Ma pe na ni fo tipege,
ma to na na ma fannga ki ni fuun ki ni.

²² Ma ti a tifelege kilan le ma kari na ni,
a tisaga tifelege kilan le na mari na ni kee ki ni fuun ki na.

²³ Migi jen ma yo ma yen na kee na ni wa kunwo pi ni,
wa lere pyew wi karisaga ki ni.

²⁴ Een fo lere na wila kee kuwele, wii daga mboon kee ki yirige mboon yenri wi le?

Naga yen ma, lere na jologo gbon wi na, wo si daga mboon yeri maa saga wi le?

²⁵ Naga yen ma, mi sila pye na gbele ja mbele paa pye na jolo pe ni wi le?

Naga yen ma, na nawa pi sila pye ma tanga na na fyonwo fenne pe kala na wi le?

²⁶ Mila pye na ferewe singi, een fo, a kapege si pan;

mila pye naga singi yanwa mbe yiri na na, een fo, a diwi si ton na na.

²⁷ Na nawa pi wo na na konlo fu, maga le ki jologo nga ki to na na.

²⁸ Mi yen na tanri na nawa pi ni pi tanga na na, yonlo yanwa woro wa mbe nayinme kan na yeri;

mi ma kaa yiri ma yere wa janwa wi sogowo, mbe gbele ngbanga mbe yo panla saga.

²⁹ Na jatere piriwen gbeere ti kala na, mi pye paa dabaala pe sefo yen, konaa ma pye paa konrosogolo wi pinleyenle yen[†].

³⁰ Na wire ti wo na na tititi fo na fogolo, witiwerewe pilan kajeere ti gbo na na.

³¹ Na ngoni wi koro koni na gboon kunwo yuuro na, na wele li koro na wiin kunwo gbelefenne yuuro na.

31

Zhobu wi senre

pungo woro sannda:

Wi yen na tanga kaan wi yee yeri

¹ Mila yon folo kon na yenmbigile ke kan, ma yo fo mi se sumboro wele mbe yege yirige wi na.

² Na ki yen yeen, tasaga kikiin Yennele li tege na kan wa yennele na?

Korogo kikiin Yawa pi ni fuun fo wi yaa kan na yeri wa yennele na?

³ Naga yen ma, jogowo pi woro ma gbegele ma tege lepee wi kan wi le?

Naga yen ma, jologo ki woro ma gbegele ma tege kapere pyefenne poro kan wi le?

⁴ Naga yen ma, Yennele li woro nala tangalomo pi yaan wi le?

Naga yen ma, li woro nala yongolo ke yaan wi le?

⁵ Naga yen ma, mi tanga yagbogolo na wi le?

Naga yen ma, mila jele li le nambara kapyere ni wi le?

⁶ Ki yen ma yala Yennele lilan taanla wa li culo na wi yala wi na!

Kona li yaa ki jen fo mi yen jeregisaga fu.

⁷ Na kaa pye mi ke ma wo wa kozinne li ni, na kaa pye na yengele ke yen na nga yaan pa na jatere wi yen ki na,

na kaa pye mi kala la pye na keyen yi ni, na lilan tege fyongo ni,

⁸ kona yariluguro nda mi lugu, lere wa yege mbe ki yarilire ti kologi wiri li, na yariluguro nda ti fi, peri kologi peri wa.

⁹ Na kaa pye jele wa na nege, a mi yege yirige wi na,

na kaa pye mi saa lara na cenyenle wa yeyongo na naa jo wi singi,

¹⁰ kona Yennele li ti na jo wi saa muwe tire nana wa yege kan[†],

nambala pele yege mbe sinle wi ni.

¹¹ Katugu ki jen na pye kapegbogo, kambasinngi yi nga ki daga kiti konfenne pe kiti kon ki pyefo wi na.

¹² Kason kayi nga ki jen na jogowo pye mbe tigi fo wa kuulo tara, ki mbe ya ti na kee yaara ti ni fuun ti jogo na yeri.

¹³ Na kaa pye kiti konkala la ye mi naa na tunmbyee nana nakoma tunmbyee jele wa sogowo, a muu tanga ki tifaga,

¹⁴ kona na Yennele li ka ka yiri ki senre ti ni, yingi mi yaa pye?

Na li ka kanla yewe ki kala li ni, mi yaa li yon sogo mbe yo mele?

¹⁵ Yennele na lilan gbegele wa na no wi lara, lo ma lilan tunmbyee wi gbegele fun wi le?

Yennele nungba lo ma li we ni fuun shyen we fanri wa we neele pe lara wi le?

¹⁶ Naga yen ma, fyonwo fenne panla yenri yaraga ni, a mi je le?

Naga yen ma, nangunjo wilan wele ma te mi suu saga wi le?

¹⁷ Naga yen ma, mila yaakara ti ka na ye wi le?

Mi si pijiriwe wi tasaga kan wi yeri wi le?

¹⁸ Katugu maga le wa na lefonro sanga wi ni, mi pijiriwe wi gbegele ma pye paa wi to yen;

maga le panla se, mi yen nangunjo wi yege sinvo.

¹⁹ Naga yen ma, lere na wi yen tege ni, mi wa yan yariporo fu,

konaa ma fyonwo fo wa yan paritonnggo fu,

²⁰ na mi silan simbaala pe sire nda pe ti yariporo ta kan ki fo wi yeri wuu yee ton were ti na,

mbe ti wila duwaw piin na kan wi le?

[†] 30:29 30:29: Dabaala konaa konrosogolo wi ni, ti maa gbele ti ye yege nga na wa wasege ki ni, pa Zhobu wi wogo ki pan ma pye ma. [†] 31:10 31:10: Na jo wi saa muwe tire nana wa yege kan, ko koro wo yen fo Yennele li ti na jo wi pye nana wa yege tunmbyee.

21 Na kaa pye mi pijiriwe wa figiri kiti konsaga na, katugu kiti konfenne pe mbe ya mbanla saga,
 22 kona na keyen yi koonlo yi laga wa na pajoro ti na, na keyen yi koonlo wa na kanmishoolo pe na yi toori.
 23 Katugu mila pye na fye Yennele li jologo wa na na, mi saa ya mbe yaraga ka pye li gbogowo gbembe pi yege sogowo.
 24 Naga yen ma, mila na jigi wi taga te na wi le? Naga yen ma, mila ki yo te piiri wi kan ma yo fo: «Pa na jigi wi yen mboro na wi le?»
 25 Na kaa pye mi yen na yogori na pen-jagboro tawa pi wogo na, kona na yarijende ti legewe pi kala na,
 26 na kaa pye mi yonlo ki yan kila yinrigi ngbanga, nakoma ma yenge ki yan ki pan na finri,
 27 na kaa pye na jatere wilan fanla mala pungo larawa, na kaa pye milan kee ki taga wa na yon ki na ki yaara ti mege ni mari gbogo,
 28 ki pyewe pi na ma, ki jen na pye kapege na na, nga kiti daga mbe kon ki na, kona mi jen na Yennele na wa naayeri li java.
 29 Naga yen ma, mila pye na yogori na jugu wi jologo ki wogo na wi le? Naga yen ma, mila pye na yeni nayinme ni kapege nga kuu ta ki kala na wi le?
 30 Mi sila yenle yere na yon ki para ki wa ki la, mbe danga senre yo mbe wa wi na, mbaa ki jaa wi ku.
 31 Leele mbele paa pye wa na go ki ni, paa pye na yuun fo: «Ambo wi fa kara ka wa wi yeri mbe tin?»
 32 Nambanja na wonlo na yeri laga funwa na; na go kila pye ma yenge ma nambanmbala pe kan.
 33 Naga yen ma, mila kapere ti lara paa senwee piile sanmbala pe yen wi le? Mila kambasinnde ti ton wa na nawa pi ni wi le?
 34 Mi sila pye na fye janwa wi senyoro ti yege, leele paa na tifaga ki sila pye na sunndo kongo waa na na, mbanla kan mbe pyeri mbe koro wa na go.
 35 Enhen, mi yaa ambo fo ta wi logo na yeri? Na senre pungo woro tori yeen.

Ki yen ma yala Yennele na yawa pi ni fuun fo lilan yon sogo!
 Sewe na na winfo wi yonlogo na бага na na,
 36 mi yaa wi le wa na pajoro ti na, mboo pye paa wunluwo njala yen, mbeli kan wa na go ki na.
 37 Mi yaa na yongolo yon ki ni fuun ki yege yo Yennele li kan; mi yaa fulo li tanla paa wunluwo pyo yen.
 38 Na kaa pye na keere ti yen na gbele na бага na na ma yo miri yu, na kaa pye na keere palaye pe yen na yanli nala jeregi,
 39 na kaa pye mi keere ti yarilire ti li mi siri sara, na kaa pye mi ti jologo to ti tunmbyeele pe na mbaa pe kuun,
 40 kona wuuro mbe fi wa keere ti ni bile wi yonlo, yanpege mbe fi wa orizhi wi yonlo.

Zhobu wi senre pa ti ko namena.

ELIHU WI SENYORO

32

32-37

Elihu wi yen naga yege yuun koro na wi ti wi daga mbe para

¹ Kona, a ki nambala taanri pe si Zhobu wi yon sogomo pi yaga, katugu Zhobu wila pye naa yee jate lesinje.

² A ko si Barakeli pinambyo Elihu wi ya fo jenge. Elihu wila pye Buzi cenle woo, ma yiri wa Aramu setirige ki ni. Wila nawa ngban Zhobu wi ni fo jenge, katugu wila pye naa yee piin ma yo wi yen ma sin Yennele li yege na.

³ Wila nawa ngban fun Zhobu wi wenne taanri pe ni, katugu pe sila senre ta mbe Zhobu wi yon sogo, een fo paa pye naa jeregi.

⁴ Maga ta leele sanmbala paa pye ma le Elihu wi na, ki pye ma Elihu wila sige gben, mee kaa jen ma para Zhobu wi ni.

⁵ Naa Elihu wila kaa ki yan senre sila ta ki nambala taanri pe yeri mbe Zhobu wi yon sogo, a wi si nawa ngban fo jenge.

⁶ Kona, Barakeli pinambyo Elihu na wila pye Buzi cenle woo, wi si senre ti le ma yo fo:

Muu yen pyo jee, yoro wo yen lelengbaara, ki kala na, mi yen na fye, a kila na koon shyen mbanla nawa jatere wi yege yo ye kan.

⁷ Mila pye nala yee piin ma yo fo yoro mbele ye le, yoro ye daga mbe para, yoro mbele ye ye le yon ka ta, yoro ye yaa kajenne pi yege naga.

⁸ Eɛn fɔ kaselege ko na, Yɛnnɛle li yinne lo li ma tijinliwɛ kan senwee wi yeri, Yawa pi ni fuun fɔ wi yɔn tifelege ko ki ma jenme kan wi yeri.

⁹ Yegele yɔn legere ko ma ki ma senwee wi pye kajɛnnɛ, lelewe po ma pi ma kaselege ki koro jenme pi kan senwee wi yeri.

¹⁰ Ki kala na, mi yo ye logo na yeri, mi fun mi yaa nga mi jen ki yege yo.

¹¹ Ye wele, mila sige mbe ye woyoro ti logo, mila nungbolo jan ma ye senre yolomo pi logo,

ma ye yaga, a yeri cancan fɔ ma saa gbɔn wa ye senre ti kosaga ki na.

¹² Mila na jatere wi tege laga nungba, ma logo ye yeri jɛnge, ye ni, wa kpe si ya yo mbe senre ti ko wa Zhobu wi yon;

wa kpe si ya mbe yɔn sogomo kan wi senyoro ti na.

¹³ Kona ki ni fuun, yaga ka yo fɔ we pye tijinliwɛ fenne, Yɛnnɛle lo nungba li mbe ya mbe tanga ta Zhobu wi na, eɛn fɔ senwee se ya.

¹⁴ Ma si yala Zhobu wi suu senre ti yo mberi sin mi na, ki kala na, mi se ye senyoro lomo po le mboo yon sogo.

¹⁵ Wele, ki to pe yon na, pee ya yon sogomo kan naa, senre ti ko wa pe yon.

¹⁶ Mila pe sige pe para, eɛn fɔ ki kaa pye pe woro na para naa, ki kaa pye pɛ senre ti yerege, pe woro na yon sogomo kaan naa,

¹⁷ Ki pye ma, mi fun mi yaa na yon sogomo kan; mi fun mi yaa nga mi jen ki yege naga.

¹⁸ Katugu senlegere yen na yeri mbe yo, na nawa jatere wi yen nala wonrogi mbe para.

¹⁹ Ki yen paa duven yen, ɲa wi yen na kanni wa na nawa, paa selege kashara fonndo yen, nda duven wi yen na jaa mberi walagi.

²⁰ Ki kala na, mi yaa para mbe ta mbanla ye ta, mi yaa na yon ki yenge mbe yon sogomo kan.

²¹ Mi se para mbe lere wo lere ni, mi se para mbe lere fanla.

²² Katugu mi si lefanlaga jen, na mi kaga pye, na Dafɔ wi yaa na wo laga fyelege na.

¹ Koni Zhobu, na senre ti logo na yeri! Nungbolo jan mala senre ti ni fuun ti logo!

² Wele, mi yaa na yon ki yenge mbe para, mi yaa na yon senre ti yo.

³ Kaselege nga ki yen wa na kotogo na, ko mi yaa yo, jenme mba pi yen na ni, po senre mi yaa yo wa na yon mboo filige.

⁴ Yɛnnɛle li yinne lo lilan gbegede, Yawa pi ni fuun fɔ wi yɔn tifelege ko kigi kan mi yen yinwege na.

⁵ Na kaa pye ma mbe ya mbanla yon sogo, ma ye gbegede ma yere na yege sogowo, moɔ woyoro ti yo!

⁶ Wele, mi naa mboro ni we yen ja Yɛnnɛle li yege na, katugu mi fun joro pɛ tege mala fanri.

⁷ Ki kala na, kii daga ma sunndo wila koon maa seri na yege sogowo, mi se ya mbanla fannga ki taga ma na.

⁸ Ma para, na nungbogolo yen ki senre ti na, ma senyoro miri logo.

⁹ Ma yo fɔ: «Mi yen kpoyi ma pye kapege fu, mi yen ma yala, kajogɔ kpe woro na na.

¹⁰ Kona ki ni fuun, Yɛnnɛle li yen nala jeregisaga jaa, li yen nala jate paa li jugu yen.

¹¹ Lilan tooro ti le ngbeere na, li yen nala torosaga pyew ki korosi.»

¹² Mi yen moɔ yon sogo Zhobu naga yuun ma kan fɔ tanga woro ma yeri wa ki kala na li ni,

katugu Yɛnnɛle li gbogɔ ma we senwee wi na.

¹³ Yingi na ma neɛ kendige woo li ni, fɔ li woro na li kapyegele ke pyego ki yuun lere kan?

¹⁴ Yɛnnɛle li ma para yege ka na wagati wa ni, mbe ka para yege ka yege na wagati wa ni, eɛn fɔ senwee wo wila laga korosi.

¹⁵ Li ma para senwee wi ni wonro na, naa yariyanra ni yembine, sanga ɲa ni senwee wi ma wonlo ma ku we,

sanga ɲa ni wi ma pye ma sinle na wonlo wa wi sinleyaraga ki na we.

¹⁶ Ko sanga wowi li ma senre le senwee piile pe nungbolo,

mbe nagawa kan pe yeri jɛnge;

¹⁷ jango mbe senwee wi laga wi kapyere tijangara ti na,

mboo sho ye gbogowo pi keɛ.

¹⁸ Ki ka pye ma, wi yaa wi ye sho fanga ki keɛ,

kona mboo ye sho sogbo kunwo pi keɛ.

33

*Elihu wi yo Yɛnnɛle
li maa senwee
wi nari jolɔgo sanga ni*

¹⁹ Mbe taga wa ko na, Yenjele li ma yama tege ma lere wa koro, mboo ta sinlesaga wa wi fuuro ti na; kona wi wire ti maa seri wi na werewe pi kala na.

²⁰ Yaakara tila tanla wi yon naa, ali yaakara tanra ti la ma ko wi na.

²¹ Wi ma cogo ma cen kekeleke, wi kajeere nda ti sila pye na yaan, koni wi ma koro kajeere.

²² Ko sanga wo ni, wi ma yongo fanga ki ni, wi yinwege ki ma pye kunwo merege wi kee na.

²³ Een fo, na ki ka pye merege wa yen le ki nana wi tanla, na merege nungba pe ka yiri wa Yenjele li meregeye mbele kasulumbolo pe waga kele (1 000) sogowo, mbe kaselege kono li naga ki nana wi na, ²⁴ na ko merege wo kaa yinriwe ta, mbe Yenjele li pye fo:

«Wi sho wiga ka ta mbe tigi wa fanga ki ni, katugu muu go shogo sara wi ta.»

²⁵ Kona wi wire ti ma kannga ma pye paa wi punwe sanga wire ti yen, wi ma songoro ma pye paa wi lefonro sanga wi yen.

²⁶ Wi ma Yenjele li yenri, li maa yenrewe pi logo;

wi ma kari wa li yege sogowo yogorimo ni, katugu Yenjele lo li ma songoro na senwee wi jate naa lesinje.

²⁷ Ki lerefo wi maa yuuro koo leele pe yege na na yuun fo:

«Mila kapege pye, mi sila tanga kasinjege ki na,

een fo nga kila daga mbe pye na na, Yenjele lii ko pye na na.

²⁸ Yenjele lilan sho, jango mi ka ka tigi wa fanga ki ni,

ki pye ma, mi yen yinwege na, mi yen na yanwa pi yaan.»

²⁹ Wele, Yenjele lo li maa ko ki ni fuun nga ko piin senwee wi kan, li maga pye pyesaga shyen, maga pye pyesaga taanri,

³⁰ jango mbe senwee wi yinwege ki sho mbege wo wa fanga ki ni, jango mbe weele pe yanwa pi yirige wi kan.

³¹ Koni Zhobu, nungbolo jan ma logo na yeri, pyeri maga yaga mi yaa para.

³² Na kaa pye senre yen ma yeri mbanla yon sogo, ti yo!

Ma para, katugu ki yen mala ndanla mbege yan ma tanga ta.

³³ Na kaa si pye senre si woro ma yeri, ma logo na yeri!

Ma pyeri mi yaa ma naga kajenme pi ni.

34

Elihu wi yo Yenjele li yen ma sin

¹ Kona, a Elihu wi si senre ti le ma yo fo:

² Yoro kajenmbele, yanla senre ti logo!

Yoro mbele jenme pi yen ye yeri, ye nungbogolo jan ye logo na yeri!

³ Katugu nungbolo li ma senre ti segesege mari jen yege nga na, pa yon ki ma yaakara ti nene mari tanwa pi jen ma fun.

⁴ Koni nga ki yen ma sin, we ko wo, nga ki yen ma yon, waa ko jaa we yege sogowo.

⁵ Zhobu wigi yo ma yo fo: «Mi yen sinje, een fo Yenjele li je mbe tanga ki kan na yeri.

⁶ Ali mbege ta mi yen sinje, pe yen nala jate yagbogolo fo, na welegesaga yama pi woro na koo, ma sigi ta mii kapege pye.»

⁷ Lere wiwiin wi yen wa paa Zhobu wi yen, wo nga wi maa ye nagawa senre yuun paa lere ma kaa na tonmo woo we?

⁸ Wo nga wi kapere pyefenne pe pye wi tangayeenle, ma lepeepe pe pye wi pinleyeenle.

⁹ Katugu wi ma yo fo: «Na lere kaa ki jaa wi kala li Yenjele li ndanla, tonli woro ki ni.»

¹⁰ Ki kala na, ye logo na yeri, yoro kajenmbele wele,

tipewe pi laga yen ma lali Yenjele li ni, kambasinjege ki laga yen ma lali Yenjele na yawa pi ni fuun fo li ni.

¹¹ Li ma senwee wi sara mbe yala wi kapyegele ke ni,

li ma lere nungba nungba pyew wi sara mbe yala wi tangalomo pi ni.

¹² Kaselege ko na, Yenjele laa tipege pye, Yenjele na yawa pi ni fuun fo laa kiti kon mbe kasinjege ki ke.

¹³ Ambo wi tara ti tegere ti kan li yeri?

Ambo wi dunruya wi ni fuun wi le li kee?

¹⁴ Na kaa pye Yenjele laa pye na jateri piin li yeera wogo ko ce na,

ndee ki pye lili yinne lo naa li yinwege wonwon pi songoro maa wo we ni,

¹⁵ yaara yenwere pyew ti jen na ku mbe wo wa yonlo nungba,

senwee pyo wi jen na songoro wa taambugo ki ni.

¹⁶ Zhobu, na kaa pye ma jilige, ma logo na yeri,

ma nungbolo jan mala senre ti logo!

¹⁷ Naga yen ma, Yenñele li mbe ya cən dunruya wi go na mbege ta li yen ma kasingge ko panra wi le?

Naga yen ma, Yenñele na sinne naa fannga fə, mboro mbe ya kiti kən wi to li na wi le?

¹⁸ Lo li maga yo wunluwə wa kan fə: «Ma woro yaraga ka,» mbege yo fannga fenne pe kan fə: «Ye yen lepeele!»

¹⁹ Yenñele laa fannga fenne pe wə pe ye leele sanmbala pe ni, laa si yarijende tafa wi mbənrə fyənwə fə wi na,

katugu lo li pe ni fuun shyen pe gbegele li kəe ki ni.

²⁰ Pe ma ku le yənlə nungba li ni, tara woolo pe ma yiri ma je yindege na, kundigile pe ma tongo ma wə wa, fannga fenne pe ma kə ma wə wa, mbe sigi ta lere kəe na gbən pe na.

²¹ Katugu Yenñele li yege yen senwee wi tangalomo pi na, li yen na senwee wi yongolo ke ni fuun ke yaan.

²² Diwi wo wa woro wa nakoma kunwə pi diwi wo wa woro wa, ɲa tipege pyefenne pe mbe ya lara wa wi ni.

²³ Yenñele lii jori mbe lere kala wele mbe mə, mbe si ka jen mbe kiti kən wi na wa li yege yege sogowə.

²⁴ Li ma fannga fenne pe jan laa cən mbaa yewe pe wogo na,

mbe si pele yege tege wa pe yənlə;

²⁵ katugu li pe kapegele ke jen, li ma pe jan yembine ma pe tongolo.

²⁶ Li ma pe gbən lere pyew wi yege na, paa lepeele yen.

²⁷ Katugu paa pe yege laga Yenñele li na, pe sila yenle mbe tanga li konqolo ke ni fuun ke na.

²⁸ Paa ti a fyənwə fenne pe gbelege mbe sagawa ja ki gbən wa li na, a li mbele pe yen tege ni pe gbelege ki logo.

²⁹ Na Yenñele li ka pyeri lii yaraga ka pye, ambo wi mbe ya mbeli jeregi?

Na li ka li yege ki lara, ambo wi mbe ya mbeli yan?

Konaa ki ni fuun, li maa cengele ke korosi yege ɲga na, pa li maa senwee piile pe korosi ma;

³⁰ jango mbele pe woro na fyə Yenñele li yege, mbe pe yege kən wa ka ka cən fannga ki na,

konaa paga ka pye paa pene yen tara woolo pe na.

³¹ Ndeɛ ki pye lere wa mbe ja ya mbege yo Yenñele li kan mbe yo fə:

«Milan kapege ki jologo ki jolo mako, mi se kapege pye naa.

³² Yaraga ɲga mi woro na yaan, ki naga na na, na kaa pye mi kambasinngə pye, mi se ka pye naa.»

³³ Naga yen ma, mboro ɲa mǎ je Yenñele li kapegele ke na, mbe yala ma jatere wi ni, li daga mbe ki lerefo wi le jologo wi le?

Mboro ma daga mbe ka yo, mi ma. ɲga mǎ jen ki yo na kan!

³⁴ Leele mbele pə jilige, mbe pinle kajenmbele mbele pe yen na nuru na yən na pe ni, pe yaa kanla pye fə:

³⁵ «Zhobu wi yen na para jenme fu, tijinliwə woro wa wi senre ti ni.

³⁶ Ki kala na, ki daga Zhobu wi wamawelewe pi pye wi na fə sa gbən wa pi kosaga ki na,

katugu wuu yən sogomo pi kan paa lepee yen.

³⁷ Katugu wi yen na yinrigi na jege, na ka tari wa wi kapege ki na,

wi yen na senlegere yuun Yenñele li na, maga kan we jatere wi yen na koon shyen we na.»

35

*Elihu wi yo go fu senre
Zhobu wi yen na yuun*

¹ Kona, a Elihu wi si ka taga wa wi senre ti na, ma yo fə:

² Naga yen ma, maa ki sonri tanga yen ma yeri wi le?

Naa mǎ yo fə: «Mi yen ma sin Yenñele li yege na we!»

³ Mǎ yo naa fə: «Na mii kapege pye, yinggi tənli mi yaa ta wa ki ni? Yinggi ki yaa yən na kan?»

⁴ Muwi mi yaa ma yən sogo, mboro naa ma wenne pe ni.

⁵ Ma yengele ke kan ma naayeri wi wele jenge,

kambaara ti wele wa naayeri fə wa lege!

⁶ Na maga kapege pye, ko yaa yinggi jogo Yenñele li na?

Na ma kapere ti ka lege, ko yaa yinggi pye Yenñele na?

⁷ Na maga pye mbe sin, ma yaa yinggi kan Yenñele li yeri?

Yinggi li yaa ta ma yeri?

⁸ Ma lewee yeenle poro wele ma tipewe pi yaa la jolo;

† 35:3 35:3: ɲga ki yo fə: *Yinggi ki yaa yən na kan*, ki mbe ya logo fə: *Yinggi ki yaa yən na kan*.

maga pye mbe sin, ki yaa la ma lewee
yeenle poro kala yongo.

⁹ Leele pe maa gbele, na pe jolofenne paga
jologo taga pe na sa toro;
pe maa gbele na sagafɔ jaa wi pe sho
fannga fenne pe kee.

¹⁰ Een fɔ lere kpɛ na ta mbe yo fɔ: «Na
Dafɔ Yennele li yen se yeri,
lo na li ma ti senwee wi maa sonmo yuuro
koo yembine,

¹¹ lo na li ma we naga ma we pye tijinliwe
fenne ma we yan wongaala pe na,
ma we pye tijinliwe fenne ma we naayeri
sannjere ti na.»

¹² Leele pe maa gbele na sagafɔ jaa, een fɔ
Yennele laa pe yon sogo,
lepeelee pe yee gbogowo pi kala na.

¹³ Kaselege ko na, pe yen na gbele wagafe;
Yennele li woro na nuru pe yeri,
Yawa pi ni fuun fɔ wi suu jatere wi tege pe
na.

¹⁴ Een fɔ Yennele li yaa ma yon sogo mele,
mboro na maa yo ma woro nali yaan,
fɔ mɔo kala li le li kee, mali sige ma saa te.

¹⁵ Heen koni, mbege ta li nangbanwa pi
woro na yaraga ka piin lere na,
a ki cen ndee naa senwee wi ma yiri ma je
li woro naga jate;

¹⁶ ki pye ma, Zhubu wuu yon ki yenge na
senwara yuun,
wi yen na senlegere yuun, nda ti yen jenme
fu.

36

*Elihu wi yo Yennele
li ma lere wi koro jologo ni*

¹ Kona, a Elihu wi si para Zhubu wi ni
naa, ma yo fɔ:

² Na sige naa jenri, mi yaa ma yeege naga,
katugu senre yen na yeri bere mbe yo ma
kan Yennele li wogo na.

³ Mi yaa na jenme pi lagaja mbe yiri fɔ lege,
mi yaa para mbe tanga kan na Dafɔ wi
yeri.

⁴ Kaselege ko na, na senre ti woro yagbo-
gowo senre;
lere na wi jenme pi yen jembe ma yon fili,
wo wi yen na ma yeege sogowo yeen.

⁵ Wele, Yennele li yen yafɔ, laa lere tifaga;
li yawa pi gbogo li tijinliwe gbɔo pi fannga
na.

⁶ Laa yere ki na lepee wi yinwege ta;

een fɔ mbele pe yen tege ni, li ma pe tanga
ki kan pe yeri.

⁷ Laa li yeege ki laga lesinmbele pe na mbe
pungo le pe ni,

li ma pe tenge wunluwo jongo na paa
wunlumbolo yen;

li ma pe tege wunluwo pi na fɔ sanga pyew,
jango mbe pe yirige.

⁸ Na paga yongowo le pe na,
nakoma na jologo ka to pe na,

⁹ kona Yennele li ma pe kapyere ti yirige
funwa na mari naga pe na,

mbe taga wa ko na, naa pɛ yiri ma je pe
yee gbogowo pi kala na we.

¹⁰ Li ma ti pe ma nungbolo jan nali yerewe
senre ti nuru,

li maga yo pe kan fɔ pe kambasinnde ti
yaga.

¹¹ Na paga logo li yeri mbe yere li wogo ki
na,

pa pe yaa pe yinwege ki pye ki sa ko wa
ferewe pi ni,

pe yeegele yon ki yaa sa ko wa yogorimo pi
ni.

¹² Een fɔ na pee logo li yeri, li yaa ti pe pe
gbo sogbo ni,

pe yaa ku wa pe kambajenme pi ni.

¹³ Mbele pe woro na fye Yennele li yeege, pe
ma nawa ngban li ni,

ali na Yennele li ka pe po li yongowo pi ni,
paa gbele mbeli yeri li pe saga.

¹⁴ Ki kala na, pe ma ku wa pe lefonro sanga
wi ni,

pe ma ku paa nambala jajara pyefenne
yen[†].

¹⁵ Een fɔ Yennele li ma na wi yen tege ni
wi tege ki tege mboo sho,

li ma jologo ki tege mboo yeri.

¹⁶ Mboro fun, li yaa ma tile mboon wo wa
jologo ki ni,

mboon kee yaara ti lege, yaraga ka soon
yanra,

mbe ti yaakara tanra ti lege le ma tanla.

¹⁷ Een fɔ koni, jologo nga ki daga mbe to
lepeelee pe na, ko ki to ma na;

kiti wo naa jologo ki ni, ti to ma na.

¹⁸ Een fɔ maga ka ti nangbanwa poon kan
ma yiri ma je;

maga kaa ma yee fanla mbaa ki sonri ndee
ma yaa Yennele li go jogo yarikanra
legere ni.

¹⁹ Naga yen ma, gbelege nga maa gbele
na sagafɔ jaa ki mbe ya mboon sho
jologo ki ni wi le?

Ma yera fannga ki ni fuun ki se ya mboon
sho ki ni[†].

[†] 36:14 36:14: Nambala jajara pyefenne pa paa pye na ki jajara ti piin wa pe yarisunndo gbogoyinre ti ni. Pa jeele
paa pye na kee ki nambala pe korogo wa, ki wogo kila pye yarisunndo ti ngasele la (Dete 23:18; 1 Wunlu 14:24).

[†] 36:19 36:19: Yennele senre seweele pele ni, ki verise na wi yen ma yonlogo ma yo fɔ: Naga yen ma, yarijende ti
mbe ya mboon sho jologo ki ni wi le? Ma te wo naa ma fannga ki ni fuun ki se ya mboon sho ki ni.

²⁰ Ma kaa ki yegeri yembine li wo, ki yembine na cengele ke yaa ka yiri wa ke censara ti ni.

²¹ Ma yee yingiwe jen, maga koon yee kan kapege pyege ki yeri; katugu ko ki ti ma yen na jolo.

²² Wele, Yennele li yen fannga fo li yawa pi fannga na;

ambo wi mbe ya mbe lere naga paa lo yen?

²³ Ambo wi mbe ya mbe kono na li daga mbe tanga li naga li na?

Ambo wi mbe ya mbege yo li kan fo li kambasinnye pye?

²⁴ Ma jatere wi tēge ki na, maa Yennele li gbogo li kapyege ki kala na, ko nga senwee piile pe maa ki sonni yuuro ni.

²⁵ Senwee pyo pyew wi yen naga yaan, lere pyew wi ma koro lege naga wele jenge.

²⁶ Yennele li yen ma gbogo, li gbeme pi toro we jatere wi kosaga ki na; lere se ya mbeli yegēle yon ki jiri mbege jen.

²⁷ Li ma tonmo pi tile jeenjenri ma kari pi ni wa naayeri, mbe suu kannga mboo pye tisaga wa kambaara ti ni.

²⁸ Kona kambaara ti mēe tisaga ki yaga ki ma tigi, ki ma to senwee piile janwa legele li na.

²⁹ Ambo wi mbe ya mbe kambaara ti torolomo pi jen konaa yennele gbanlaga ki ma tin yege nga na wa yennele na ki ni?

³⁰ Wele, Yennele li ma yennele yengeleme pye li kee ki ni fuun ki na wa naayeri, mbe kogoje wi latijuro ti ton diwi ni.

³¹ Li ma ki kagala ke tēge ma kiti kon cengele ke na,

li ma yaakara legerē kan ke yeri.

³² Li ma yennele yengeleme pi yigi wa li keyen yi ni,

mbe suu torogo wa pi karisaga.

³³ Li ma li yee naga wa yennele gbaanra ti ni, yaayoro ti ma pye li panga ki jenme.

37

Yennele li kapyege ki yen ma gbogo

¹ A Elihu wi sho naa fo:

Na sunndo wi yen na koon na na ki kagala ngele ke kala na,

fo a wila suun na jaa mbe wo wa wi yonlo li ni.

² Ye pyeri ye logo, ye Yennele li gbanlaga magala li logo, konaa gbaanra nda ti yen na yinrigi wa li yon ti ni!

³ Li yen na yennele yengeleme piin naayeri wi lagapyew, li yennele yengeleme pi ma gbōn fo wa tara ti kosaga ki na.

⁴ Ko punngo na, pe ma Yennele li magala gbolo li logo,

li ma yennele tinme yirige ngbanga, ko sanga wo ni li ma yennele yengeleme pi torogo kee ki ni fuun ki na.

⁵ Yennele li ma tin ngbanga fo ki ma pye kafonno, li maa kagbōgolo piin, ngele we se ya ke koro jen.

⁶ Li maga yo sinndeere tisaga ki kan ma yo fo ki to laga tara ti na,

li ma tisaga ki pye ki ma pan, mbe tis-agbogo ki pye ki ma pan.

⁷ Ki pyewe pi na ma, li ma senwee pyo pyew wi tunngo ki yerege, jango pe ni fuun pege jen fo lo kee tunngo yi.

⁸ Yan yaara ti ma ye wa ti were ti ni, ti ma koro wa ti sinlesara ti ni.

⁹ Tisaga tifelege ki maa paan na yinrigi wa yonloparawa kalige kee yeri, yonloparawa kameenge kee tifelege ko maa paan were ni.

¹⁰ Yennele li yon tifelege ki ma tonmo pi simbi, tonmo pi gona wi ma simbi paa sinndelege yen.

¹¹ Li ma kambaara ti yin tonmo pi ni; yennele yengeleme maa piin kambaara ti sogowo kee ki ni fuun ki na.

¹² Li ma ti ti maa kee na mari na yala li nandanwa kala li ni, jango nga fuun li yen na jaa, paa ki piin laga tara ti na.

¹³ Na li ka yo li yaa tara ti gbōn li gbēge ki ni, nakoma na li ka yo li yaa kagbaraga pye, ko yaara to li ma torogo†.

¹⁴ Zhubu, nungbogolo jan ki kagala ke yeri ma ke logo!

Ma yere jenri, ma sonri Yennele li kagbōgolo ke na.

¹⁵ Yennele li maa ki yaara ti yege sinni yege nga na, konaa li maa yennele yengeleme pi piin yege nga na wa kambaara ti sogowo, maga jen le?

¹⁶ Kambaara ti ma yere yege nga na wa naayeri fowaga ki ni, maga jen le?

† 37:13 37.13 Ki verise ŋa, Yennele senre seweele pele ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo: Na li ka yo li yaa jologo wa tara ti na, nakoma mberi suguru tonmo ni, nakoma mbe duwaw ti na, ko yaara to li ma torogo.

Na wi jenne pi yen ma yon fili wo wi ma ko kafonno tunngo ko pye.

¹⁷ Na yonloparawa kalige kee tifelege ki kaa gboon mbe tara ti weri, mboro na ma yariporo ti maa kafugo waa ma na,

¹⁸ naga yen ma, mboro mbaa ya mbe Yennele li saga mbe naayeri wi gbegele mboo jaraga le, nakoma mboo pye wi sheli paa duwale na pe tuguron tege maa gbegele wi yen le?

¹⁹ Nga we daga mbe yo Yennele li kan ki naga we na, woro se ka jen mbe yo, we yen wa wowo pi ni.

²⁰ Naga yen ma, sanni mbe sa para, ki daga pege yo li kan wi le?

Naga yen ma, lere daga mbe Yennele li kogori kala la na, jango li ta li ki kala li jen wi le?

²¹ Yongo lo ke ni, kambaara ti ma kaa yonlo yanwa pi ton lere naa yan, een fo tifelege ka mee kaa pan mari pe mari laga wa.

²² Yanwa pa na yinrigi wa yonloparawa kamenge kee yeri, na yengele paa te yen; Yennele li gbogowo yanwa pi yen fyere ni de.

²³ Yennele li yen yawa pi ni fuun fo, we se ya gbom li na, li gbog li yawa pi fannga na naa li kasinnge ki fannga na, laa jologo wa lesinne wi na.

²⁴ Ki kala na senwee piile pe daga mbaa fyere li yeg; een fo mbele pe maa pe yee jate kajenmbele laa la pe jate.

YENNELE LAA ZHOBU WI YON SOGO

38

38.1–42.6

Yennele laa naayeri wo naa tara ti dakala li yeg yo Zhubu wi kan

¹ Kona, a Yawe Yennele li si yon sogomo kan Zhubu wi yeri, mali ta wa tisaga tifelege ki nandogomo, ma yo fo:

² Ambo wi mboro, mboro na maa na kagala ngele mi kon mbe pye ke tonni

ma kambajenne senre ti ni we?

³ Ma kurusijara wi po wa ma senne paa lenana kotogofa yen; mi yaa ma yewe, mala naga.

⁴ Sanga na ni mila pye na tara ti nogo nii, maa pye se yeri?

Ki yo na kan na kaa pye tijinliwe yen ma ni.

⁵ Ambo wila tara ti gbeme naa ti titonlowo pi kon maa tege, maa jen le?

Ambo wila mana li sanga mari taanla?

⁶ Tara ti nogo ki yen ma tenge yingi na?

Ambo wila ti yenle sinndelege kongbannga ki tege;

⁷ sanga na lalaaga wonngolo kaa pinle na yogorimo yuuro koo,

a Yennele li meregeye paa yogori na jorogi we?

⁸ Sanga na ni kogaje wila janri ma yiri ndee poo se,

ambo wila saa kooro le wi na, maa yon ton maa yerege?

⁹ Sanga na ni mila kambaara ti pye wi yariporo maa ton, ma diwi gbolo lo pye wi paara maa maga we?

¹⁰ Sanga na ni mila ngasegele tege wi na, ma kooro le wi na maa yon ton, ma sogoyaara le wi na we?

¹¹ A mi suu pye ma yo fo:

«Ma yaa pan mbe gbom fo namena, een fo mee daga mbe ko laga nga ko kaanla,

katugu ma tonngbom mba pi maa kon na tuun, pa pi yee gbogowo pi yaa yere namena!»

¹² Maga le ma yen yinwege na, maa ki yo lalaaga ki kan ma yo ki laga le?

Maa lalaaga ki lagasanga wi naga ki na le,

¹³ jango ki yanwa pi tara ti lagapyew ki laga,

mbe lepeele pe puro le?

¹⁴ Ko wagati wo ni, tara ti yeg cenwe pi ma kannga paa joro yen, nda pe mege tegere tegayaraga taga ti na,

ti ma pye ndee tiri yee fere yariporo ni.

¹⁵ Een fo lepeele pe yanwa pi ma sho pe yeri;

kee nga paa yirige mbe gbomro pye, ki ma kaari.

¹⁶ Naga yen ma, ma ye ma gbom wa kogaje wi tonno pi yirisaga ki na le?

Ma ye maa latijuro ti yanri mari yan le?

¹⁷ Pe kunwo pi yeyongo kooro ti yengele mari naga ma na le?

Naga yen ma, ma kunwo pi diwi yeyongo ki yan le?

¹⁸ Naga yen ma, ma tara ti gbeme pi yan maa jen ma ko le?

† 37:20 37:20: Nga ki yo fo: Naga yen ma, lere daga mbe Yennele li kogori kala la na, jango li ta li ki kala li jen wi le? Yennele senre seweele pele ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo: Ambo wila jaa poo tongo?

Na kaa pye ma ki kagala ke ni fuun ke jen,
ki yo!

¹⁹ Yanwa pi ca kono li yen se yeri?

Diwi wi censaga ki yen se yeri?

²⁰ Ma mbe ya yanri mberi wele fo wa ti
censaga,

na kaa pye pe ma gbɔn wa ti na yege nga
na maga jen we?

²¹ M̃aga jen jate, katugu kila yala p̃ɔɔn se
mako,

ma yegele yon ki lege fo jenge!

²² Maa gbɔn wa nezhi wi tegesaga ki na wi
le?

Maa sinndeere tisaga ki tegesaga ki yan wi
le?

²³ Mi ki yaara ti tege wa pilipeye yo kala
na,

malaga gbɔnpilige naa malaga ko kala na.

²⁴ Yanwa pi ma toro kono liliin ni mbe si
gbɔn lagapyew ki ni?

Yonlo yirisaga tifelege ki ma yiri se yeri
mee tara ti ton?

²⁵ Ambo wi ma kono yenge tisaga ki kan?

Ambo wi ma kono wo yenjele yengeleme
naa yenjele gbaanra ti kan?

²⁶ Tara nda lere woro ma cen wa ti ni,
ambo wi ma ti tisaga ki ma to wa
ti ni,

mbe ti ki ma to wa gbɔnri na lere woro wa
wi ni,

²⁷ jango mbe tara nda ti waga ma jogo ti
kan tonmo ni,

mbe ti yan mbe fi wa ki yiri?

²⁸ Naga yen ma, to yen tisaga ki yeri le?

Ambo wi fɔngɔ nga ki maa wuun ki
soɔlosaga nungba nungba pyew ki
da?

²⁹ Tonmo mba pi ma simbi pi ma yiri se
yeri?

Ambo wi tisaga yaanngumbire ti da?

³⁰ Ko sanga wo ni, tonmo pi ma simbi ma
sheli paa sinndelege yen,

pi gona wi ma pinle ma sheli ma pye
nungba.

³¹ Wɔnnɔɔlo ke wele, mboro mbe ya mbe
Ngono gbogo pire ti po ti yee na,

nakoma mbe wɔnndaanla pe sangala mbe
pe lagala pe yee na?

³² Ma mbe ya ti yonloparawa kalige kee
wɔnnɔɔlo kaa yinrigi ke yirisanga
wi ni le?

Ma mbe ya mbe kono wo yonloparawa
kamenge kee wɔnnɔɔlo naa ke
wɔnnmbigile ke kan le?

³³ Naga yen ma, ma naayeri kondegengele
ke jen wi le,

ke maa nga piin laga tara ti ni mboro ma
maa ki yege nari ke na wi le?

³⁴ Naga yen ma, mboro mbe ya para
ngbanga kambaara ti ni,

mbe ti ti pan tisagbogo ni ma na wi le?

³⁵ Mboro ma ma ti yenjele yengeleme pi
maa yinrigi na kee wa pi karisaga
wi le?

Naga yen ma, na maga pi yeri pi mo pye
mbe yo fo: «Mi na» wi le?

³⁶ Ambo wila kajenme pi le wa senwee wi
kotogo na,

ambo wila kagala koro jenme pi le wa wi
tijinliwe pi ni?

³⁷ Ambo wi mbe ya wi kajenme pi ni mbe
kambaara ti jiri?

Ambo mbe ya mbe naayeri tonmo kugboro
ti go sogo mbe ti tisara ti pan,

³⁸ mbe taambugo ki yinngi mbege pye
fenrege,

mbe tara ti kanimboro ti mara ti yee na?

³⁹ Mboro ma ma kara lagaja mberi kan jara
no wi yeri wi le?

Mboro ma ma yaakara kan jara piile pe
yeri mbe pe fungo ki ko wi le,

⁴⁰ sanga na ni ti ma pye ma sinle wa ti were
ti ni,

nakoma sanga na ni ti ma pye ma lara wa
kologo ki ni na kara singi mbe to ti
na we?

⁴¹ Na kaankaan pire ti kaa gbele mbaa
Yenjele li yinri liri saga sanga na ni,

mbaa yanri la toro yaakara lama pi kala
na,

ambo wi ma ti yaakara ti kan ti yeri?

39

Yenjele li yen wɔngaala pe tafa

Likatolo

¹ Likatoloye pe ma pe piile pe se sanga na
ni, maa jen le?

Lufanele pe kaa siin sanga na ni, ma maa
pe yaan le?

² Pe ma yeyen yon nga pye kugbo ki ni mbe
si jen mbe se, ma maga jen le?

Pe ma kaa pe piile pe se sanga na ni, maa
jen le?

³ Pe ma sugulo, mee pe piile pe se;
kona pe mee sho pe sege jologo ki kee.

⁴ Pe piile pe ma fannga ta, ma le wa yan,
pe ma kaa lagala pe neele pe na, paa
songoro mbe pan pe korogo naa.

Yan sofie

⁵ Ambo wi yan sofie wi yaga wi yee kan
wila kee?

† **38:36 38:36:** Ki verise na, Yenjele senre seweele pele ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo: Ambo wi kajenme pi kan tonmo sannjege ki yeri, konaa ma tijinliwe pi kan ngopol wi yeri, a wi sigi jen ma yo gbaan wi yaa yin?

Ambo wi mana li sangala wi na maa wa?

⁶ Tara nda ti yen ma waga, miri pye wi laga,
ma tara laga falafala nga ki yen ko ni ki
pye wi censaga.

⁷ Wi kala woro wa ca nawa tinme pi ni,
wotoroye mbele sofilele maa tilele, wila la
pe fevenne pe jorogomo mba pe maa
jorogi pe na pi nuru.

⁸ Wi maa yanri na toro wa yanwira ti na
naa yaakara ti lagajaa,
wi maa yan tipirige cenle pyew ki lagajaa.

Yanno

⁹ Naga yen ma, yanno wi mbe yenle mbaa
tunngo piin ma kan le?

Wi mbe yenle mbe sinle wa nangbonjo ki
ni le?

¹⁰ Ma mbe ya mboo le manga na mbe yo
wila fali ma kan le?

Wi mbe yenle mbaa falinere capire ti tile
ma punjo na, mboon kere laga ki
yon yala wa gbunlundege ki ni le?

¹¹ Naga yen ma, mboro mbe yenle mboon
jigi wi taga wi na, fo wi yen fannga
ni,

ki kala na ma yaa ma kere tunndo ti ni
fuun ti le wi kee le?

¹² Ma mbe yenle mbe taga ki na fo wi yaa
ma yarilire ti shiye ma kan,
mbe kari sari gbogolo wa ma yarilire
sunsaga ki na le?

Konrosogolo

¹³ Konrosogolo wi maa wi kanwira ti gboon
yogorimo ni,

een fo wi se ya yiri sire na paa jagapan yen.

¹⁴ Wi maa jenrewe pi se le tara, mbe kari
mboo toro le,

mbe ti taambugo ki tufunwo pi maa weri.

¹⁵ Wi ma fege ki na fo yaraga ka mbe ya
mboo tangala mboo yaari tologo ni,

wi ma fege ki na fo wonjo wa mbe ya
mboo tangala mboo purugu.

¹⁶ Wi yen ma weli wi piile pe ni, ndee wo
yeera piile ma,

wila la wi pisege tege ko jate.

¹⁷ Katugu Yennele lii kajenme kan wi yeri,
lii si tijinliwe kan wi yeri.

¹⁸ Een fo na wi ka yiri mbe yere mbaa fee,
wi ma fe ma saa shon naa wi fevo pe toro
pew.

Shon

¹⁹ Naga yen ma, mboro ma fannga kan
shon wi yeri wi le?

Mboro ma mbelewe kan wi yeri maa
yologo ki fere wi le?

²⁰ Mboro ma ti wi ma ya na yeni paa gbato
yen wi le?

Wi yee gbogowo gbelege ki maa fyere waa
lere na.

²¹ Wi maa gbunlundege tara ti gboon wi
yenjoro ti ni, na yogori wi fannga ki
kala na,

wi ma fe mbe sa malingboonlo pe fili.

²² Wila la fyere ti jate yaraga ka, yaraga ko
ka kpe na sunndo kongu wa wi na,

wila tokobi fo yan mbe songoro punjo na.

²³ Sanngbo na wi yen ma yannga wi
kanngaga ki na, wi maa tinni wan-
gala ke ni,

naa njanraga nga ki maa yengele ki ni
konaa sogbo wi ni.

²⁴ Wi maa wire mbaa fee mbaa kee la-
gapyew,

na pe ka mbanlaga ki win, wi se ya yere
laga nungba naa.

²⁵ Na paga mbanlaga ki win, wi ma gbele
maga sho hanhan,

wi ma koro lege na malaga ki nuwo taa,
wi maa malingboonlo teele pe jorogomo pi
nuru,

na malingboonlo pe tinme taa.

Gbinle naa yon

²⁶ Naga yen ma, mboro ma ma tijinliwe pi
kan gbinle wi yeri, wi mee ya ma yiri
sire na wi le?

Mboro ma ma, ti wi mee kanwira ti jaraga
ma kari wa yonloparawa kalige kee
yeri wi le?

²⁷ Naga yen ma mboro ma ma konjo kan
yon wi yeri wi mee yiri wa naayeri
wi le?

Mboro ma maga yo wi kan fo wi sa sere ti
po lege wa naayeri wi le?

²⁸ Pa wi censaga ki ma pye wa waara ti
sogowo, pa wi maa wonlo wa,

yanwiga titonlogo ki namunjo wo wi ma
pye wi larasaga ye.

²⁹ Wi ma koro wa ki laga ki na, na wi
kagboro ti peele,

wi ma koro wa lege nari yaan.

³⁰ Wi piile pe ma kasanwa pi wo,
yarikugo ka pye laga nga na, pa wi ma pye
wa†.

40

Yennele li yo Zhubu wili yon sogo

¹ Kona, a Yawe Yennele li si Zhubu wi pye
fo:

² «Mboro na ma yen na kendige woo mi na
Yennele na yawa pi ni fuun fo na ni,

naga yen ma, maa jaa mbe kiti kon
na ni wi le?

Mboro na maa mi na Yennele na jeregi, ma
mbe ya mbe yon sogomo kan yewige
nga mi yewe ki na le?»

³ Kona, a Zhubu wi si Yawe Yennele li yon
sogo ma yo fo:

† 39:30 39:30: Ki senre nda ti yo fun wa (Mati 24:28; Luki 17:37).

⁴ «Wele, mi woro yaraga ka, mi yaa ma yon sogo mbe yo mele?»

Mi yaa na kee ki taga wa na yon ki na mbe pyeri.

⁵ Mi para parasaga kongbannga na mako, mi se yon sogomo kan naa, ma nuru ma para parasaga shyen wogo na, mi se ta taga to na naa.»

Yenjele li yo

fannga woro Zhobu wi ni

⁶ Yawe Yenjele laa koro wa tisaga tifelingbogo ki nandogomo ma Zhobu wi yon sogo ma yo fo:

⁷ Kurusijara le maa po wa ma senne paa lenana kotogofa yen,

mi yaa ma yewe, ma nagawa kan na yeri.

⁸ Naga yen ma, maa jaa na kiti konggo kila lere koon shyen wi le?

Naga yen ma, ma yen na jaa mbanla jeregi mbe tanga kan ma yee yeri wi le?

⁹ Naga yen ma, ma fannga kee ki yen paa mi na Yenjele na wogo ki yen wi le?

Naga yen ma, ma magala li maa yenjele gbaanra yinrigi paa mi na Yenjele na woro ti yen wi le?

¹⁰ Na kaa pye pa ki yen ma, ma yee fere wunluwo naa gbeme ni;

ma gbogowo naa tiyonwo kan ma yee yeri!

¹¹ Ma nangbanwa gbao kala li wa leele pe na paa tonngbawo yen,

mbele fuun pe maa pe yee gbogo, pe wele ma pe tirige!

¹² Mbele fuun pe maa pe yee gbogo, pe wele ma pe go sogo!

Lepeelee pe purugu yonlo nungba!

¹³ Ki yaga pe ni fuun pe pinle pe tigi wa tara ti nogo yonlo nungba,

ma pe yon ton wa kunwo pi kaso wi ni.

¹⁴ Pa kona mi jate mi yaa ma shari mboon son,

katugu ma yeera fannga ko ki cew kan ma yeri.

Yenjele laa tonmo yaara

ta senne yo Zhobu wi ni

Ngundurɔ

¹⁵ Ngundurɔ wi wele, muu da paa yege nga na mo da we;

wi maa yan ki kaa paa nege yen.

¹⁶ Een fo wi wele, fannga yen wa wi senne li ni,

fannga yen wa wi lara kafyoolo pe ni.

¹⁷ Wi maa naga ki yirige maga sheli paa sediri tige yen,

kapannna nda ti yen ma ti yee faara wa wi jegbogolo ke ni, ti yen fannga ni.

¹⁸ Wi kajeere ti sheli paa tuguyenre tugumbogongolo yen,

wi kendingaanra ti yen paa tugumbiile yen.

¹⁹ Wi yen kafonno yaraga yaara nda mi na Yenjele mi da ti ni,

mi na wi dafɔ mi nungba mbe ya fannga ta wi na.

²⁰ Wi maa wi yaakara ti taa wa yanwira ti na,

wa laga nga wongaala pe ni fuun pe maa fee na jinrigi.

²¹ Wi ma saa sinle wa logo yon tire ti nogo, wi ma lara wa gbagara wi sogowo, wa ngborogo tonmo pi ni.

²² Logo yon tire ti yinne pi ma ton wi na, yanwira laforo yon soli tire ti ma pye maa maga.

²³ Ali na gbaan wi ka yin yege o yege, wila la fye wi yege,

ali na Zhuriden gbaan wi ka yin mbe gbon wa wi konggo ki na, wi ma cen yeyinnye na pow.

²⁴ Mboo yengele ke ta ke yen ma yenge, ambo wi mbe ya mboo yigi?

Ambo wi mbe ya mboo yigi pene ni mboo numaga ki furu wanga ni?

Yarifelege Leviyatan ki senre

²⁵ Naga yen ma, ma mbe ya mbe yarifelege Leviyatan ki yigi njegene ni le?

Ma mbe ya mbege ngayinne li po mana ni le?

²⁶ Naga yen ma, ma mbe ya mbe mana le ki numaga ki na le?

Ma mbe ya mbege tughila wi furu wanga ni le?

²⁷ Maa ki jate ki yaa ma yenri ngbanga mbe yo maga yaga wi le?

Nakoma maa ki jate ki yaa sentanra yo ma ni wi le?

²⁸ Ma nawa po ni ki yaa tanwa le ma ni, mbege yee pye ma kulo fo sanga pyew wi le?

²⁹ Naga yen ma, ma yaa la jinrigi ki ni paa sannjele yen wi le,

nakoma ma yaa ki po mana ni ma sumborombiile paa jinrigi ki ni wi le?

³⁰ Naga yen ma, ngbanra wofenne gbogolomo pi mbe ya mbege yigi mbaa ki pere wi le?

Pe mbe yenle mbege koonlo mbege yelee jawo pyefenne pe na wi le?

³¹ Ma mbe ya mbege won wangala ni mbege selege ki furugu lagapyew wi le,

nakoma ma mbe ya mbege go ki furu laje ni wi le?

³² Ma kee ki taga ki na ma wele, na ma kaa ki jate malaga ni,

nga ki yaa yiri wa, ma se ka ki shyen wogo pye naa.

41

¹ Wele, na maga ma jigi wi taga ki na mbe
yo fɔ ma yaa ya yarifelege Leviyatan
ki ni, maa ma yee fanla wi;
na maga kaga yan le teere, ma mæe laga
ma to sunndo kongo ki kala na.

² Lere se ya soro mbe yere mbege yon ja.

Ko mi ɲa Yennele, ambo wi mbe ya yere
mbanla sige?

³ Ambo wi fɔgo taga na na, janjo mbege
ton wi yeri?

Yaraga ɲga fuun ki yen laga dunruya wi
ni, ki yen na wogo.

⁴ Koni mi se ya pyeri na mi si para
yarifelege Leviyatan ki witige ki
senre na,
naa ki fanɲga konaa ki witige cenlomo pi
tiyonwo pi senre na.

⁵ Ambo wi mbe ya mbege selege ki wo?
Ambo wi mbe ya ye wa ki ɲgangala
kongolo shyen sogowo pi ni?

⁶ Ambo wi ya maga yon ki yenge ma wele?
Ki ɲgangala ke maa sunndo kongo waa
lere na.

⁷ Ki pogolo selege ki yen kooro ni, ma tanli
paa tuguron sigeyaara yen naga go
singi†.

Ti maramara ma ye ti yee ni paa tegere
tegyaraga yen.

⁸ Ti maramara ti yee na jenge,
ali yere tifelege se ya toro wa ti sogowo pi
ni.

⁹ Ti ni fuun nungba nungba ti yen ma po
ti yee na, ma ti yee yigi,
ti yen mari yee yigi, ti se ya laga ti yee na.

¹⁰ Na ki ka jiri, yanwa pi ma janri ma yiri;
ki yengele ke maa yengele paa lalaaga
yonlo yanwa pi yen.

¹¹ Kason yinɲgele maa janri na yinrigi wa
ki yon,
kason njaanra maa yinrigi wa ki yon.

¹² Wirige maa yinrigi wa ki numawegele
ke ni,

paa yege ɲga na negedaga nakoma cogo
gbenge ma kaa na kanni kason na,
na tufunwo yinrigi.

¹³ Ki yon tifelege ki yen ma weri fɔ ki mbe
ya mbe kason nanjanra fe mberi
yigi,
kason nanjanra maa janri na yinrigi wa
ki yon.

¹⁴ Ki fanɲga ki yen wa surugubari wo ni,
ki maa sunndo kongo waa mbele fuun
kaga yan pe na.

¹⁵ Ki witige lara pyew ti yen ma sogolo ma
pye ti yee ni,

ti fanri ma ye ti yee ni, ma sheli paa tira
pyo yen.

¹⁶ Ki sunndo wi sheli paa sinndelege yen,
wi sheli paa tira pyo yen.

¹⁷ Na ki ka yiri mbe yere, nambala mbele
kotogofenne jembele pe maa seri
fyere ti kala na;

sunndo kongo ki kala na, pe maa fee.

¹⁸ Ma kaga gbɔn tokobi ni, kila ya yaraga
ka kpe pye ki na,

njanraga nakoma wangala nakoma sogbo,
tila ya mbe yaraga ka kpe pye.

¹⁹ Tuguron ti yen ki yege na paa yan waga
yen,

tuguyenne ti yen ki yege na paa tige fɔongo
yen.

²⁰ Sandiga wanla lo se ya ti ki fe,
gbafurugo sinndelege ki yen ki yege na paa
yan waga yen.

²¹ Ngbogo ki yen ki yege na paa yan waga
yan;

njanraga ki kaa tinni la toro, ki kala na pye
wa.

²² Kooro nda ti yen wa ki fungbogo ki na,
ti yonro ti wowo ma tanla;

ki ka toro wa fenrege ki ni, ki ma pye ndee
falinere capire ki fulo ma toro.

²³ Na ki ka tigile wa tonmo pi nogo, ki
ma latijugo tonmo pi yirige paa yege
ɲga cogo tonmo ma kaa na kanni
kason na we;

ki ma gbaan tonmo pi tongolo maa tege paa
sinme nuwo taan cogo yen.

²⁴ Ki torosaga tulugo tonmo pi maa
ɲgborogo koon na yengele ki pungo
na;

latijugo tonmo pi yege ki ma filige paa
yinzifire yen.

²⁵ Yaraga ko ka woro wa ɲga ki yen ki to
laga tara ti na;

pege da ki ka ka fyee yaraga ko ka kpe na.

²⁶ Yaara tugbooro nda fuun ti da, ki maa ti
tifaga;

ko ki yen wongaala mbele fuun pe yen yee
gbogowo ni pe wunluwo.

42

*Zhobu wigi jen ma yo
wi yen kambajenne*

¹ Kona, a Zhobu wi si Yawe Yennele li yon
sogo ma yo fɔ:

² Migi jen ma yo fɔ ma mbe ya kala pyew
li pye,

yaraga ko ka kpe se ya mboon
kakɔnndegele li sa.

³ Maa ki yo na kan ma yo fɔ mi yen
noo kakɔnndegele ke gboon na

† 41:7 41:7: ɲga ki yo fɔ: Ki pogolo selege ki yen kooro ni, ma tanli paa tuguron sigeyaara yen naga go singi, ki koro
wi mbe ya pye fun fɔ: Ki pogolo selege ki yen kooro ni, ma tanli paa tuguron sigeyaara yen; to ti maa ki yee gboowo
pi nari.

ke pinri na kambajenme senyoro ti ni.

Kaselege yi, kagala ngele mii ke koro jen, koro senre mi yen na yuun, kafonngolo ngele ke toro na jenme pi na, koro senre mi para ke na†.

4 Maa na pye fo: «Ki yaga ma logo na yeri, mi yaa para ma ni;

mi yaa ma yewe, mala naga†.»

5 Na nungbolo laa ma senre logo, een fo koni mi yen nɔɔ yaan yenle ni.

6 Ki kala na, mi yen nala yee jeregi; milan kapere ti jen mari yaga,

mala yee tirige ma cen wa taambugo konaa conro ti ni.

SEWE WI KOSAGA SENRE

42.7-17

*Yenjele laa songoro
ma Zhobu wi wogo ki yon naa*

7 Naa Yawe Yenjele laa kaa para Zhobu wi ni ma saa ko, a li si para Elifazi na wila yiri wa Tema ca ki ni, maa pye fo: «Mi nawa ngban mboro naa ma wenne shyen pe ni fo jenge, katugu yee para na senre na kaselege ni paa yege nga na na tunmbyee Zhobu wigi pye we.

8 Ki kala na, ye sa napene koloshyen naa simbapene koloshyen lagaja, ye kari pe ni na tunmbyee Zhobu wi korogo; yeri wo saraga sogoworo ye kajogoro ti kala na. Pa wi yaa na yenri ye kan. Kona mi yaa wi yenrewe pi logo, pa mi se ye yigi mbe yala ye kambajenme pi ni, katugu yee para na senre na kaselege ni paa yege nga na na tunmbyee Zhobu wigi pye.»

9 Kona, Elifazi na wila yiri wa Tema ca, naa Bilidadi na wila yiri wa Shuwa tara konaa Zofari na wila yiri wa Naama tara, pe si kari ma saa ki pye paa yege nga na Yawe Yenjele laa ki yo pe kan we. A Yawe Yenjele li si Zhobu wi yenrewe pi logo.

10 Naa Zhobu wila kaa yenri wi wenne pe kan ma ko, a Yawe Yenjele li si Zhobu wi songoro maa tege wa wi faa cenlomo pi ni. Yaara nda fuun tila pye wi yeri faa, a li siri yongo shyenzhyen kan wi yeri.

11 Kona, Zhobu wi sefenne nambala naa jele konaa mbele fuun paa wi jen faa, pe si pan maa shari. A pe pinle ma li wi ni wa wi go. Jologo kagala ngele fuun Yawe Yenjele laa ti, a ke gbɔn wi na, a pe si para wi ni maa kotogo ki sogo wi na ke wogo na. Ko pungo na, a pe ni fuun nungba nungba pe si warifuwe pyo nungba nungba naa te kannjingele nungba nungba kan wi yeri yarikanra.

12 A Yawe Yenjele li si duwaw Zhobu wi yinwege pungo wogo ki na ma we nga wila pye faa ki na. Wila simbaala waga ke ma yiri tijere (14 000) ta naa, naa yongomeye waga kogoloni (6 000) ni, naa falinere waga shyen (2 000) konaa sofile jele waga kele (1 000) ni.

13 Wila pinambiile koloshyen naa sumborombiile taanri se naa.

14 Wila wi sumborombyo kongbanja wi mege taga naa yinri Yemima, na shyen woo wi yinri Keziya, nee taanri woo wi yinri Kereni Hapuki†.

15 Tara ti ni fuun ti ni, jele sila pye wa tiyoon paa Zhobu sumborombiile pe yen. Wila pe tasaga kan pe yeri wa wi korogo ki ni ma yala pe nosepiile nambala pe ni.

16 Ko pungo na, a Zhobu wi si ye le cenme naa nafa shyen (140) pye naa. Wila wi piile naa wi pishyenwoolo pe yan fo ma saa gbɔn wi setirige piile yirisaga tijere wogo ki na.

17 Zhobu wila le ma tin yinwege ki na, mee jen ma ku.

† 42:3 42:3: Zhobu 38.2 † 42:4 42:4: Zhobu 38.3 † 42:14 42:14: Yemima mege ki koro wo yen fo jendetuwa, Keziya mege ki koro wo yen fo yarifyeenre, Kereni Hapuki mege ki koro wo yen fo yengele kale.

Yenñele gbogo YUURO

SEWE

SEWE wi nawa senre

Yuuro sewe wi yen Zhufuye poro Yenñele gbogoyuuro naa pe Yenñele yenrewe sewe. Ki yuuro ti yen cenme naa nafa shyen ma yiri ke (150), ti wofenne pe yen pe ye pe ye; ti womo pòo pye yegele legeri ni. Ko pungo na, a pè si kaa ti gbogolo ti yee na mari le sewe kangurugo ni.

Ki yuuro ti yen na para senre yinre legeri na nda ti yen ti ye ti ye: Yenñele li gbogoyuuro naa li sonmo woro wa. Mbeli yenri loon saga ko yuuro yen wa, laa ma go singi ko woro yen wa, loon sho nakoma loon kala yaga ko woro yen wa. Yenñele li sharaga yuuro yen wa li kajenge pyege ki kala na, konaa mbeli yenri li jologo wa juguye pe na ko woro yen wa. Ki yenrewe yuuro ta yen na leele nungba nungba jatere nari, ta yen na gbogolomo woolo pe jatere wo nari, ma si yala, ta yen wa, to yen na Yenñele woolo pe ni fuun pe jorowo kagala koro nari konaa nga ki yen wa pe nawa ki ni.

Leele mbele pège yuuro nda ti wo, wee ka jen jenge pe wogo na. Wagati legeri ni, wee jen yingi na ki yurugo nga nakoma yurugo nga ko yen sewe nga nakoma sewe nga wo ni. Wagati wa ni, senre go jeele la ma pye yurugo ka lesaga na, na kala la yege nari we na ki wogo na. Wa sewe kongbanna naa shyen woo wi ni, yuuro legeri yen wa, pe yen na to kaan wunlunana Davidi wo yeri (Yuuro 52-65; 67-71). Wa sewe taanri woo wi ni, yuuro ta yen wa to yen Kore go gbogolomo woolo poro woro (Yuuro 42-49; 84-88) konaa Asafu woro (Yuuro 73-83). Wa sewe tijere woo wi ni, yuuro nda ti yen na para wunluwo wi senre na pa ti yen wa (Yuuro 93-99) ti ni. Wa sewe kangurugo woo wi ni, yuuro nda tila pye na shoo tangala gbogolo ke na mbe kari wa Zheruzalemu ca sa Yenñele gbogo, to ti yen wa (Yuuro 120-134) ti ni. Sewe wi nungba nungba pyew wi ma saa ko Yenñele li sonmo yuuro ni.

SEWE wi yen ma koonlo yege nga na

Sewe kongbanna wi yuuro 1-41

Sewe shyen woo wi yuuro 42-72

Sewe taanri woo wi yuuro 73-89

Sewe tijere woo wi yuuro 90-106

Sewe kangurugo woo wi yuuro 107-150

SEWE KONGBANNA

1

Yuuro 1-41

Kono sinne na li maa ferewe kaan

¹ Lere nga wi woro na tanri lepeelee pe yerewe senre ti na, wii si kapere pyefenne pe kono li le, wi si woro na cæn mbele pe maa tege Yenñele na pe ni,

ferewe yen ki lerefo wi woo!

² Yawe Yenñele li lasiri senre to ti yen maa ndanla, wi maa jatere piin ki lasiri senre ti na sonlo naa yembine.

³ Ki lerefo wi yen paa tige yen, nga pè sanri lafogo yon na, ki maa seni ki sesanga wi na, ki were tila fanla. Kala o kala ki lerefo wi ma pye li ma yon wi kant.

⁴ Eæn fo lepeelee poro wogo ko woro ma. Pe yen paa yan sigire yen, nga tifelege ki maga le ma kari ki ni.

⁵ Ki kala na, lepeelee pe se ka yeresaga ta kiti konpilige; poro mbele kapere pyefenne pe se ka censaga ta wa lesinmbele pe gbogolomo pi ni.

⁶ Katugu Yawe Yenñele li maa wele lesinmbele pe kono li na, eæn fo lepeelee pe kono li yaa pe jogo mbe pe wo wa.

2

Wunluwo nga Yenñele li wo ma tege

¹ Yingi na cengele kè si yiri ma je ma?

Yingi na tara woolo pe nee yon nii wagafe ma?

² Tara na wunlumbolo pe yen na pe yee gbegele mbe malaga gbôn, tara teele pe yen na pe yee gbogolo mbe yiri Yawe Yenñele li korogo, konaa wunlunana nga li sinme kpoyi wo wi na maa wo wi korogo†.

³ Pè yo fo: «Ye pan we pe manda ti koonlo we yee na, yongowo mba pè le we na, woo koonlo kporo kporo kporo†.»

† 1:3 1.3: Zhere 17.8 † 2:2 2.1-2: Ki laga nga ki yen na para Izirayeli tara wunlunana wo senre na, kana nga paa pye na yinri Davidi; pungo na tagafenne pe kaa naga laga nga ki jate ma yo ki yen na para shofa Zhezu nga Yenñele li wo wo senre na (Kapye 4.25-26). Kila pye, pe kaa jaa mbe lere tege wunluwo, pe ma sinme kpoyi wo wa wi go ki na mbege naga fo pòo tege wunluwo. † 2:3 2.3: Nga ki yo fo: Ye pan we pe manda ti koonlo we yee na, yongowo mba pè le we na woo koonlo kporo kporo kporo ko koro wo yen fo ye pan we je pe fannga ki na, we pe tegere ti laga we yee go na.

⁴ Eɛn fɔ ɲa wi yen ma cɛn wi wunluwo
jongo ki na wa yenɲele na, wi nɛɛ
tege pe na,

we fɔ wi yen naga la koo pe na.

⁵ Kona, wi nɛɛ para pe ni nanɓanwa ni,
a wi nanɓanwa ndorogo ki nɛɛ pe sun-
ndo wi koon pe na.

⁶ A wi sho fɔ: «Muwi milan wunlunana wi
tege
wa Siyon yanwiga ki na, na yanwiga kpoyi
ye.»

⁷ (A wunlunana wi sho fɔ:)

«Mi yaa Yawɛ Yenɲele li kakɔndɛgele li
yari ye kan.

Lilan pye fɔ: «Ma yen na pinambyo,
a mi pye ma to nala†.

⁸ Na yenri, pa mi yaa cengele ke ni fuun ke
kan ma yeri korogo,

pa dunruya wi ni fuun wi yaa pye ma woo.

⁹ Ma yaa ka ya pe ni tuguron kanɓala ni,
ma yaa ka pe tongolo paa yege nga na cogo
ma kaa yaari we†.» »

¹⁰ Koni yoro wunlumbolo wele, ye tijinliwe
ta!

Ye yenle ki na paa ye yerɛgi, yoro mbele
tara ti teele wele!

¹¹ Ye go sogo yaa tunngo piin Yawɛ Yenɲele
li kan, yaa fye li yege!

Yaa yɔgori yaa seri li yege!

¹² Yeli pinambyo wi kannguuro ti yigi yoo
gbogo,

jango liga ka nawa ngban ye ni,

ye ko wa kono na ye le li ni;

katugu li mbe ya mbe nawa ngban yonlo
nunɓa!

Mbele fuun pe mali pye pe larasaga,
ferewe yen pe woo!

3

*Juguye pe yen mala maga,
Yenɲele na sho*

¹ Davidi Yenɲele gbogoyurugo, sanga ɲa
ni wila pye na fee mbe sho wi pinambyo
Abisalomu wi keɛ†.

² Yawɛ Yenɲele, na juguye pɛ lege de!

Lelegere yiri na korogo.

³ Lelegere pe yen naga yuun na kanngolo
fo:

«Yenɲele li soo sho.»

Wonmatigiwen laga.

†

⁴ Eɛn fɔ mboro wo na Yawɛ Yenɲele, ma
yen paa na tuguron sigeyaraga yen
nala go singi.

Mboro ma yen na gbogowo pi tago ye,
mala yologo ki yirige caw.

⁵ Mi ka gbele ngbanga mbe Yawɛ Yenɲele
li yeri lilan saga,

mbeli ta wa li yanwiga kpoyi ki na, li mala
yon sogo.

Wonmatigiwen laga.

⁶ Mi ma sinle ma wonlo;

mi ma yen ma yiri, katugu Yawɛ Yenɲele li
togo na ni.

⁷ Janwa gbolo na li gbogolo mala maga
lagapyew mbe to na na,
mi woro na fye li yege.

⁸ Yawɛ Yenɲele, yiri!

Na Yenɲele, na sho!

Katugu mala juguye pe ni fuun pe feele pe
mbateere ti na,

ma poro mbele lepeelee pe ngangala ke
kaari.

⁹ Yawɛ Yenɲele, mboro ma maa leele pe
shoo;

ki yaga ma duwaw ma woolo pe na!

Wonmatigiwen laga.

4

Yenɲele lo li maa yeyingge kaan

¹ Yurukoolo to wi sewɛ yurugo, nga pe maa
koo na ngoni gbɔɔn. Davidi yurugo.

² E Yenɲele, mboro ɲa mala pye sinɲe,
na mi koon yeri mbe yo mala saga, mala
yon sogo!

Wa na jatere pirindorogo ki ni, ma mala
sho.

Na yinriwe ta, mala yenrewe pi logo!

³ Yoro senwee piile wele, ye yaa lanla
gbogowo pi tifaga fɔ sa gbon wagati
wiwiin?

Ki yen ma ye ndanla mbaa na jeregi jaga
konaa mbaa yagbogolo finlele mbaa
tari na na fɔ sa gbon wagati wiwiin?

Wonmatigiwen laga.

⁴ Yege jen ye yo fɔ ɲa wi maa yee kan, Yawɛ
Yenɲele li maa wo li yee kan.

Na mi ka Yawɛ Yenɲele li yenri, li ma logo
na yeri.

⁵ Na yaga nawa ngban, yaga ka kapege
pye;

ɛɛn fɔ mbe ye ta wa ye sinlesaga yembine,

† ² 2:7 2:7: Kapye 13:33; Ebu 1:5; 5:5 † ² 2:9 2:9: Naga 2:26-27; 12:5; 19:15 † ³ 3:1 3:1: 2 Sami 15:13-17:23 † ³ 3:3

3:3: Nga ki yo fɔ wonmatigiwen laga, Eburuye senre ti ni, ki senpyo wowi ɲa: Sela. Ki senpyo wi koro wi woro ma
jen ma filige; ɛɛn fɔ ki koro wi mbe ya pye fɔ mbe yarigbonro ti yerege jenri mbege yaga yurugo kogo ko na, nakoma
mbe yurugo ki yerege jenri mbege yaga yarigbonro ti gbongo ko na.

ye jatere pye, ye cɛn yɛw.

⁶ Saara nda ti yala yaa to woo,
ye ye jigi wi taga Yawe Yɛnnɛle li na.

⁷ Lelegere maa yuun fɔ:
«Ambo wi yaa ti we fɛrɛwɛ ta?»
E, Yawe Yɛnnɛle, ki yaga ma kajɛnge pye
we kan!

⁸ Pe yarilire to naa pe duven wi ni, na tiga
legɛ pe yeri sanga ɲa ni,
pe ma nayinɛ ta yegɛ ɲga na,
ma ma nayinɛ kan na yeri ma wɛ ko na.

⁹ Kona, mi ka sinle le teere, mi ma wonlo
yeyinɲge na;
katugu Yawe Yɛnnɛle, mboro nunɲga ma
ma ti mi ma pye yeyinɲge na pɔw
wa na censaga.

5

*Yɛnnɛle li yɛnlɛ lere ɲa na,
wi yɛnrɛwɛ*

¹ Yurukoolo to wi sɛwɛ yurugo, ɲga pe maa
koo na wegele wiin. Davidi yurugo.

² Yawe Yɛnnɛle, nunɲbolo jan mala
senyoro ti logo,

mi yɛn na jɛɛn yegɛ ɲga na maga logo!

³ Mboro ɲa na wunluwo naa na Yɛnnɛle,
gbelege ɲga mila gbele na sagawa jaa ki
logo!

Katugu mboro mi yɛn na yɛnri ma yeri.

⁴ Yawe Yɛnnɛle, pinliwɛ ni, ma mala
yɛnrɛwɛ magala li logo;

pinliwɛ ni, mi mala yɛɛ gbɛgele mbe kari
wa ma yegɛ sogowo, mbaa ma singi.

⁵ Katugu ma yɛn Yɛnnɛle na tipege ki woro
mali ndanla;

lepee wi se ya censaga ta wa ma tanla.

⁶ Mbele pe maa pe yɛɛ gbogo, pe se ya yere
ma yegɛ sogowo;

tipege pyefenne pe kala li yɛn mɔɔ mbɛn.

⁷ Ma ma yagboyoolo pe tongo ma pe wo
wa;

legbolele poro naa nambara pyefenne pe
kala li yɛn ma tijanga Yawe Yɛnnɛle
ma yegɛ na.

⁸ Ɛɛn fɔ mi wo na, ma kagbaraga gbogo ki
kala na, mbe ya ye wa ma go ki ni;
mi yaa foli mboon gbogo wa ma sherigo
gbogkpoyi ki yegɛ sogowo, mbaa
fyɛ ma yegɛ.

⁹ Yawe Yɛnnɛle, mboro ɲa ma yɛn sinɲɛ,
ki yaga maa na yegɛ sinni, mbele pe
yɛn nala pɛɛle pe kala na;
ma yɛn na jaa mbe kono na lɛ, li gbɛgele
na kan!

¹⁰ Katugu lere se ya taga pe yon senre ti na;
ɲga pe maa jate ko yɛn mbe jogowo pye,

senre nda ti maa yinrigi wa pe yagbotiire
ti ni, ti yɛn ma tisaw paa fanga yɛn,
ɲga ki yɛn ma yengɛ,
pe ma pe ɲgayinɲgele ke tɛgɛ na leele
lele†.

¹¹ E, Yawe Yɛnnɛle, ki naga pe na fɔ pe yɛn
kajogoo pyefenne!
Kagala ɲgele paa koon mbe pye, ki yaga
ke songoro pe na, ke pe jan!
Pe puro pe kapere legere ti kala na,
katugu pɛ yiri ma je ma na!

¹² Ɛɛn fɔ, mbele fuun pe pe yɛɛ karafa ma
na, pe yaa kaa yogori,
pe yaa kaa jorogi nayinɛ ni sanga pyew,
katugu ma yɛn na pe go singi.
Ma mɛgɛ ki yɛn ma mbele ndanla, pe yaa
kaa yogori ma kala na.

¹³ Katugu Yawe Yɛnnɛle, mboro ma ma
duwaw lesinɲɛ wi na;
ma kagbaraga pyege ki ma ton wi na
naa go singi, paa tuguron sigeyaraga
yɛn.

6

Yawe Yɛnnɛle na saga

¹ Yurukoolo to wi sɛwɛ yurugo, ɲga pe
maa koo na ɲgoni mangala kolotaanri woo
gboon. Davidi Yɛnnɛle gbogoyurugo.

² Yawe Yɛnnɛle maga kanla jɛrɛgi
nangbanwa ni!

Maga kanla le jologo nangbanwa gbɔɔ ni†!

³ Yawe Yɛnnɛle, na yinriwɛ ta, katugu
fannɲa si koro na ni!

Na sagala, katugu na wire lombondo tila
seri na na!

⁴ Na jatere wi piri na na fɔ ma saa toro;
ɛɛn fɔ Yawe Yɛnnɛle, ko yaa pye ma fɔ sa
gbon wagati wiwiin?

⁵ Yawe Yɛnnɛle, songoro ma pan mala sho;
mala go yirige ma kagbaraga ki kala na!

⁶ Katugu mbele pɛ ku, pe se ya mbaa jatere
piin ma na naa;

wa kuulo tara ambo wi yaa loon sonni?

⁷ Na fannɲa ki saa ko, naa mi koro na jɛɛn
wɛ;

yembinɛ pyew mi ma gbele fɔ mala
sinleyaraga ki yinɲgi potoo,
na yɛntunwo pi mala sinlesaga ki yinɲgi
potoo.

⁸ Na yegɛ ki tiletile jatere pirindorogo ki
na,
na yengele ke woro na yaan naa jɛnge na
winfenne pe ni fuun pe kala na.

⁹ Ye laga na na tanla, yoro kapere pyefenne
ye ni fuun,

katugu Yawe Yennele lilan gbelege ki logo†.

¹⁰ Yawe Yennele lilan yenrewe gbɔɔ pi logo, li yenle na yenrewe pi na.

¹¹ Na juguye pe ni fuun pe yaa fere sho mbaa fye fo jenge, fere ti yaa pe go sogo, pe songoro fyaw.

7

Yawe Yennele, tanga kan na yeri

¹ Davidi yungbɔgɔɔ yurugo. Wila ki ko Yawe Yennele li kan Benzhamɛ cenle woolo nana Kushi† wi wogo na.

² Yawe Yennele, na Yennele, mila yee karafa ma na;

na sho mbele fuun paa na jolo pe kee, mala go yirige!

³ Nakoma pe yaa na koonlo yuroyuroyuro, paa yege nga na jara ma kaa ki pye, lere se ta mbanla sho pe kee.

⁴ Yawe Yennele, na Yennele, na kaa pye nga pe yo pa migi pye ma, na kaa pye mi kambasinge pye,

⁵ na kaa pye mi naa lere na yeyinge yen we sogowo, mi kapege pye wa na, na kaa pye mila winfenne wa yaara koli go fu,

⁶ pa kona ma ti na jugu wa mbanla puro wi sanla yigi,

wilan jan wilan tangala mbanla purugu wee le tara,

wilan gbogowo pi jan wuu piligi wa fenrege ki ni!

Wonmatigiwen laga.

⁷ Yawe Yennele, yiri nangbanwa ni!

Yiri na winfenne pe korogo, poro mbele pe yen ma yin nangbanwa gbɔɔ ni we!

Yen ma yiri ma yere na ni, mboro na ma ma kasinge ki kon mbege tege we!

⁸ Ki yaga cengele gbogolomo woolo pe pan pe gbogolo pɔɔn maga, ma cen pe go na, mboon ta wa ma wunluwo jongo ki na, wa naayeri!

⁹ Yawe Yennele lo li maa kiti koon cengele ke na;

Yawe Yennele, kiti kon na na mbe yala mi yen ma sin yege nga na konaa na nawa pi yen ma filige yege nga na ki ni.

¹⁰ Ma ti lepee pe pe tipewe kapyere ti yaga;

ma yeresaga kan lesinmbele pe yeri, mboro na ma yen Yennele na li yen ma sin, ma maa senwee pe jatere naa pe nawa kagala ke cancan†!

¹¹ Na tuguron sigeyaraga nga ki yen nala go singi, ko ki yen Yennele le, lo li maa lesinmbele pe shoo.

¹² Yennele li yen kiti konfo sinne, een fo li yen pilige pyew Yennele na li mbe ya nawa ngban.

¹³ Na lepee wii kannga,

wi maa tokobi wi yo,

wi maa sandiga wanla li taga mbe taanla.

¹⁴ Wi ma mara yaara nda ti ma lere gbo ta gbegele wi yee kan;

wi ma wangala kasɔn wogolo gbegele.

¹⁵ Ye wele, lepee wi maa tipere gbegele,

wi maa kapege jate wa wi nawa mbe pye, mbe sila kafaara piin.

¹⁶ Wi ma titege wo maga jugo,

een fo wo jate wi ma to wa ki penɛ na wi peri li ni.

¹⁷ Tipege nga wi gbegele, ki yaa songoro mbe to wi na,

wi lewelewe kapyere wi yaa ti go kala li le.

¹⁸ Mi yaa Yawe Yennele li son, naa li yen ma sin ki kala na;

mi yaa Yawe Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li mege ki son yurugo ni.

8

Yennele li gbogowo yanwa konaa

senwee wi gbogo yege nga na

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo, nga pe maa koo na Gati ca ngoni gbɔɔn. Davidi Yennele gbogoyurugo.

² Yawe Yennele, we Fo,

ma mege ki gbogo laga tara ti lagapyew ki ni.

Ma gbogowo yanwa pi gbogo ma we naayeri wi gbeme pi na.

³ Maa pye, a piile poro naa piyengele ke ni pe yen nɔɔ sonni wa pe yon†,

mboon yawa pi naga ma winfenne pe yege na,

mbe senre ti ko wa ma juguye tipeele pe yon.

⁴ Na mi ka naayeri wi wele, wo na wi yen ma kee yonlo tunngo,

naa yenge konaa wonngolo ke ni, to nda ma gbegele ma tege we,

⁵ mi maa na yee yewe fo:

«Senwee wi yen yingi, fo a maa jatere piin wi wogo na?

Senwee pyo wi yen yingi, fo a maa wi korosi?»

† 7:1 7.1: Ki Benzhamɛ cenle woolo nana Kushi wi woro ma jen. Ki yaa pye ndee wila pye Davidi wi jugu wa, na wila pye na tunngo piin wa wunlunana Sawuli wi laga nawa. † 7:10 7.10: Naga 2.23 † 8:3 8.3: Mati 21.16

† 8:5 8.5: Zhɔbu 7.17-18; Yuuro 144.3; Ebu 2.6-8 † 8:6 8.6: Nga ki yo fo: Maa da maa tirige jenri ma we mboro Yennele ma yee na, ki mbe ya logo fun fo: Maa da maa tirige jenri ma we meregeye pe na.

⁶ Ma si yala, màa da maa tirige jenri ma we mboro Yennjele ma yee na†; mà gbogwo naa sonmo kan wi yeri paa wunluwo njala yen.

⁷ Màa tege yaara nda mà da ti go na; mà yaara ti ni fuun ti tirige mari tege wi nogo†;

⁸ simbaala naa sikaala konaa nere ti ni, ali yere yan wongaala pe ni,

⁹ naa naayeri sannjere to naa kogoje ngbanra ti ni,

konaa yaara nda fuun ti maa yanri na toro wa tonmo ti ni.

¹⁰ Yawe Yennjele, we Fo, ma mege ki gbogo laga tara ti lagapyew ki ni.

9

Yennjele lo li yen fyonwo fenne naa mbele pe yen yungbogoro ni pe shofa

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Pe maa ki koo yurugo nga kolomo na, pe maa ki yinri pinambyo kunwo. Davidi Yennjele gbogoyurugo.

² Yawe Yennjele, mi yaa loon sonni na kotogo ki ni fuun ki ni, mi yaa loon kafonngolo ke ni fuun ke senre yuun†.

³ Yennjele, mboro na yaara ti ni fuun ti go na, mi yaa yin nayinme ni mbaa yogori ma kala na, mi yaa loon mege ki sonni yuuro ni.

⁴ Na na juguye paga pungo kannga mbaa fee, pe ma kurugo ma toori ma ku ma yege sogowo.

⁵ Mà tanga ki kan na yeri, ma yere na ni; ma yen ma cen wa ma wunluwo jongo ki na, mboro na ma yen kiti konfo sinje.

⁶ Ma ma cengele sangala ke jolo, mbe lepee pe tongo; ma ma pe mege ki ko mbege wo wa sanga pyew fo tetete.

⁷ Juguye pe ko ma wo wa, pe tongo ma ko pew fo sanga pyew. Pe cara nda mà tongo, lere se ka nawa to ti na naa.

⁸ Yawe Yennjele li yen wunluwo fo sanga pyew;

lili wunluwo jongo ki gbegele maga tege mbe kiti kon.

⁹ Lo li yen na dunruya woolo pe yege sinni kasinnye ni, na kiti kon cengele ke na kaselege ni.

¹⁰ Yawe Yennjele li yen larasaga lere na wi yen tege na wi kan, li yen larasaga jologo sanga ni.

¹¹ Ki kala na, mbele pòon jen, pe pe jigi wi taga ma na, katugu mbele paa ma lagajaa Yawe Yennjele, ma se pe wa.

¹² Yaa sonmo yuuro koo Yawe Yennjele li kan, lo na li yen ma cen wa Siyon ca ki ni we! Yaa li kagbogolo ke yari wa cengele ke sogowo!

¹³ Katugu li yaa legbolele pe yewe pe yon senre ni, pe legbogo ki wogo na, li maa jatare piin piile mbele pe gbo pe na, li se fage jologo fenne pe gbelege ki na.

¹⁴ Yawe Yennjele, na yinriwe ta, na panrafenne pe jologo nga wa na na, ki wele!

Na sho kunwo pi ni,
¹⁵ jango mbaa ma sonni, mbaa ma sonmo pi senre yuun leele pe kan wa Siyon ca mbogo yeyonro ti na†. Mi yaa kaa yogori, naa màla sho ki kala na.

¹⁶ Cengele sangala kè titege nga wo, kè toori wa ki ni, mere nda pe jan wa larawa, ti pe yigi pe tooro ti na!

¹⁷ Yawe Yennjele lili yee naga, li yen na kasinnye piin; lepee wi yera pene li songoro maa yigi.

Wonmatigiwen laga.

¹⁸ Lepee pe songoro paa kee wa kuulo tara, ki cengele ngele fuun ke ma fage Yennjele li na we!

¹⁹ Een fo Yennjele li se fage fyonwo fenne pe na tatata, mbele pe yen tege na, pe jigi tagasaga ki se ko fo sanga pyew.

²⁰ Yiri Yawe Yennjele, maga ka ti senwee pyo mbe cew ta ma na!

† **8:7 8:7:** Zhene 1.28; 1 Koren 15.27; Efe 1.22; Ebu 2.8 † **9:2 9:2:** Ki yurugo nga ki verise nungba nungba pyew wi le Eburuye senre ti senpiile mbele pe ma tege nari yonlogi wo wa ni, maga le wi senpyo kongbanja wi na, wo na pe yinri alefu fo ma saa gbón wi pungo woo wi na, wo na pe yinri tavu, mbege le go 9 ki na sa gbón go 10 ki na. † **9:15 9:15:** Wa Izirayeli tara, kila pye pe cagbogo pyew, pe ma mbogo kan maga maga, maga fili, jango mbe ta mbaa ca ki go singi pe juguye pe na. Kila pye, ki mbogo ki ma liri ma yagara. Pa lelelele paa pye na cen wa ca ki mbogo yeyongo ki na, na kagala ke yege woo; Zhene 19.1.

Ki yaga kiti mbe kɔn cengele sanngala ke
na ma yege sɔgɔwɔ!

²¹ Yawe Yɛnnɛle, fyere gbɔrɔ wa ke na!

Ki yaga cengele sanngala kɔɔn jɛn fɔ ke
yɛn sɛnwɛɛ piile ko cɛ!

10

*Yɛnnɛle li ma ɲa wi yɛn tege na
wi sho*

¹ Yawe Yɛnnɛle, yingɪ na, a mɔ sɔɔn yɛɛ
laga lali na ni?

Yingɪ na jɔlɔgɔ sanga ni, ma mɛɛ ma yɛɛ
lara?

² Lepee, wa pe yɛɛ gbɔgɔwɔ pi ni,
pe ma taga jɔlɔgɔ fɛnnɛ pe na na pe tege.
Yɔn lɛmɛ mba pɛ le, pe ma pe yigi wa pi ni

³ Lepee wi maa wi yɛɛ gbɔgɔ wa wi
jogopere ti ni,

lere ɲa wi maa tɔnli pee jaa fannɲa na,
wi maa Yawe Yɛnnɛle li tegele nali
tifaga.

⁴ Lepee, wa wi yɛɛ gbɔgɔwɔ pi ni, wi maa
yuun fɔ:

«Yɛnnɛle woro wa. Li se lere le jɔlɔgɔ.»

Wi jatere wi kɔ wowi yɛɛn.

⁵ Wi kapyegɛle ke ni fuun ke maa yɔngɔ wi
kan sanga pyew,

Yɛnnɛle li kiti kɔngɔ kila gbɔn wi na;
wi ma wi juguye pe pɛ ma pe wo wa.

⁶ Wi maa wi yɛɛ piin fɔ: «Yaraga ko ka kpe
silan ta,
jɔlɔgɔ ko ka kpe se gbɔn na na fɔ sanga
pyew.»

⁷ Dangɔ sɛnrɛ, naa lefanlaga sɛnrɛ konaa
lewɛlewɛ sɛnrɛ ti yɛn wa wi yɔn,
tipege naa mbasinmɛ sɛnrɛ ti maa yinrigi
wa wi yɔn ki ni†.

⁸ Wi ma saa lara na singi le cara ti tanla,
wi ma lere ɲa wi yɛn jɛrɛgisaga fu wi gbɔ
larawa;

wi maa fannɲa fu fɔ wi wele tipege ni.

⁹ Wi ma lara na singi wa wi larasaga paa
jara ma kaa pye wa wi wege,
wi ma lara na singi mbe to fyɔnwɔ fɔ wi
na,

wi maa nɛge mboɔ le wa wi mɛrɛ ti ni, mbe
suu yigi.

¹⁰ Wi ma gbɔw, ma sogo,
ɲa wi yɛn tege na, wi mɛɛ to wa ki lepee
wi fannɲa ki nɔgɔ.

¹¹ Lepee wi mɛɛ wi yɛɛ pye fɔ: «Yɛnnɛle li
yɔn woro wa,
li woro na jaa mbe ka jɛn wa,
li woro na yaraga ka kpe yaan.»

¹² Yawe Yɛnnɛle, yiri! Yɛnnɛle, kala la pye!
Maga ka fɛge fyɔnwɔ fɛnnɛ pe na!

¹³ Yingɪ na lepee wi nɛɛ tege ma na
Yɛnnɛle,
nɛɛ ki yuun wa wi nawa fɔ ma se kaa yewe
wi yɔn sɛnrɛ?

¹⁴ Yɛnnɛle, ɲa wi yɛn tege na, mborɔ maa
wi jɔlɔgɔ naa wi tege ki yaan;
maa wi wele mboɔ kala li le.
Na wi yɛn tege na, wi maa kala li le mborɔ
kɛɛ,
mborɔ ma yɛn pijiriwe wi sagafɔ we.

¹⁵ Lepee tipee we, maa fannɲa ki jɔgɔ!
Maa yewe tipege ɲga wi pye, wigi yegɛ
naga,

jango ki tulugo kpe ka ka yan naa!

¹⁶ Yawe Yɛnnɛle li yɛn wunluwɔ sanga
pyew fɔ tetete;
cengele sanngala kɛ ko ma wɔ wa li tara.

¹⁷ Yawe Yɛnnɛle, mbele pe yɛn tege na, ɲga
paa jaa, ma maga logo,
ma ma kotogo kan pe yeri,
ma ma nungbolo jan ma logo pe yeri,

¹⁸ mbe ta mbe tanga kan pijiriwe wi yeri
konaa ɲa paa jɔlɔ wi yeri.

Kona sɛnwɛɛ pyɔ ɲa laga tara na, wo wa
se lere kan wi sunndo wila kɔɔn wi
na naa.

11

Yɛnnɛle lo li yɛn larasaga jɛnɲɛ ye

¹ Yurukɔɔlɔ to wi sɛwɛ yurugo. Davidi
Yɛnnɛle gbɔgɔyurugo.

Pa milan yɛɛ karafa Yawe Yɛnnɛle lo na.

Mele, a ye nɛɛ ki yuun na kan fɔ:

«Yiri ma fe paa sannɲɛle yɛn, ma kari wa
yanwira ti na (mbe sa lara)?»

² Wele, lepeepe pe yɛn na pe sandira ti
tilele,

pɛ pe wangala ke taga sandira ti na na
taanla,

jango mbe leele mbele pe yɛn sinnmbele wa
pe kotogo na pe wɔn wa wɔwɔ pi ni.

³ Na kagala ke nɔgɔ lesara to ka piri,
yingɪ lesinɲɛ wo mbe ya pye naa?

⁴ Yawe Yɛnnɛle li yɛn wa li sherigo
gbɔgɔkpoyi ki ni,

li wunluwɔ jɔngɔ ki yɛn wa yɛnnɛle na;

li yegɛ yɛn sɛnwɛɛ piile pe na,

li maa pe kagala ke cancan.

⁵ Yawe Yɛnnɛle li maa lesinɲɛ wo naa lepee
wi ni pe kagala ke cancan,

ɛɛn fɔ lewɛlewɛ kapyere ti yɛn ma lere ɲa
ndanla, wi kala li yɛn mali mben.

⁶ Li yaa kason nanganra konaa kiribi
kason wo lepeepe pe na,
tifelegɛ ɲga ki ma wɛri, ka yaa gbɔn pe na;
ko ki yɛn pe tasaga ye.

† 10:7 10:7: ɔromu 3.14

7 Ee, Yawe Yenñele li yen ma sin, kasinnge ko ki yen mali ndanla; lesinmbele poro pe yaa kali yan gbogoyi.

12

Mbe Yenñele li yenri loon saga

1 Yurukoolo to wi sewe yurugo, nga pe maa koo na ngoni mangala kolotaanri woo gboon. Davidi Yenñele gbogoyurugo.

2 Yawe Yenñele, ki yaga ma we sho, katugu leele mbele pe maa fye Yenñele yege pe kol!

Leele mbele pe yen tagawa ni pe yen na koo senwee piile pe sogowo.

3 Pe ni fuun nungba nungba pe maa yagbogolo finlele na pe yee kaan, pe maa yon tangawa senre yuun na yee fanla, paa pe nawa pi filige pe yee kan.

4 Yawe Yenñele, mbele fuun pe maa yon tangawa senre yuun na leele fanla, pe tongo ma pe wo wa; mbele fuun pe maa yee gbogowo senre yuun, pe tongo ma pe wo wa,

5 konaa mbele pe yen na yuun fo: «We yawa ta we yon senre to fannga na, we senre jen, ambo wi mbe ya cen we go na?»

6 Een fo Yawe Yenñele li yo fo: «Ki kaa pye pe yen na fyonwo fenne pe jolo, mbele pe yen yungbogoro ni pe yen na jeen, koni mi yaa yiri mbe pe sho, poro mbele pe yen na jolo we.»

7 Yawe Yenñele li senre ti yen ma filige, ti yen paa warifuwe yen, na pe yan fugufugu kason ni maa pye kpoyi fo ma saa ta yansaga koloshyen.

8 Mboro wo na, Yawe Yenñele, ta we go singi! Maa we korosi ki leele cenle pe na fo sanga pyew!

9 Lepeelee pe yen na yanri na mari la-gapyew; jogowo pi yen na kee yege senwee piile pe sogowo.

13

We Fo ma yaa koro mbaa fege na na fo sa gbon wagati wiwiin?

1 Yurukoolo to wi sewe yurugo. Davidi Yenñele gbogoyurugo.

2 Yawe Yenñele, ma yaa koro mbaa fege na na fo sa gbon wagati wiwiin?

Ma yaa ma yee lara na na fo sa gbon wagati wiwiin?

3 Na jatere wi yaa pye mbe piri na na fo sa gbon wagati wiwiin?

Na nawa pi yaa pye mbe tanga na na pilige pyew fo sa gbon wagati wiwiin?

Na jugu wi yaa koro mbe fannga ta na na fo sa gbon wagati wiwiin?

4 Yawe Yenñele, na Yenñele, na wele mala yon sogo!

Fannga le na ni, nakoma mi yaa ku!

5 Na ko ka si pye, pa na juguye pe yaa yo pe ya na ni, pa na winfenne pe yaa la yogori na tolo li kala na.

6 Een fo mi wo na, milan jigi wi taga ma kagbaraga ki na, mi yen na yogori wa na nawa, naa mala sho we.

Mi yaa la yurugo koo mbaa Yawe Yenñele li sonni, katugu li kajenge pye na kan.

14

Lesinmbele poro naa pe Yenñele laga dunruya na wi jogo wi ni (Yuuro 53)

1 Yurukoolo to wi sewe yurugo. Davidi Yenñele gbogoyurugo. Tijinliwe fu fo wi maga yo wa wi nawa fo: «Yenñele woro wa.»

Pe pe yee jogo, pe yen na katijangara piin; kajenge pyefo kpe woro wa.

2 Ma Yawe Yenñele li ta wa naayeri, lili yege ki sogo na senwee piile pe wele, jango mbege jen na kaa pye tijinliwe fo yen pe ni, na wi yen na Yenñele li lagajaa.

3 Pe ni fuun pe pungo, pe ni fuun pe pinle ma jogo; kajenge pyefo kpe woro pe ni, ali nungba san†.

4 Yawe Yenñele li yo fo:

«Naga yen ma, mbele fuun pe yen na kapere ti piin, pee kala jen wi le? Pe yen nala woolo pe nii, paa yege nga na pe maa suro nii we; paa sila yenri mi na Yawe Yenñele na yeri.»

5 Koonga fyere gboro yaa ka pe yigi fo paa seri,

katugu Yenñele li ma pye wa lesinmbele poro sogowo na pe sari.

6 Yaa jaa mbe fyonwo fo wi kagala ngele wi kon mbe pye ke jogo;

† 14:3 14.1-3: Orōmu 3.10-12

ɛɛn fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ lo li yɛn wi larasaga ye.

⁷ Ambɔ wi yaa yiri wa Siyɔn ca mbe pan mbe Izirayeli woolo pe sho, na lo ma?

Na Yawe Yɛnnɛlɛ liga kali woolo pe cɛnlɔmpɔ pi kanɲga,
poro mbele Zhakɔbu setirige piile pe yaa la yɔgɔri,
poro Izirayeli woolo pe yaa yin nayinme ni.

15

Nga Yɛnnɛlɛ li yɛn na jaa mbele pɛ taga li na pe yeri

¹ Davidi Yɛnnɛlɛ gbɔgɔyurugo.

Yawe Yɛnnɛlɛ, ambɔ wi yaa ka sa cɛn wa ma sherigo gbɔgɔ ki ni?

Ambɔ wi yaa ka sa cɛn wa ma yanwiga kpoyi ki na mbɔɔn gbɔgɔ?

² Ko fɔ wo wi yɛn lere ɲa wi tangala li yɛn jɛrɛgisaga fu,

a wila kasinɲge piin,

na kaselege yuun wi nawa pi ni fuun pi ni.

³ Wila lere mɛpege yeri wa wi yɔn,

wila tipege pye wi lewee yenlɛ na,

wila sila wi cɛnyɛɛnlɛ pe tegele.

⁴ Mbele pɛ je Yɛnnɛlɛ li na, pe yɛn maa mbɛn;

ɛɛn fɔ mbele pe maa fyɛ Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ, wi maa pe gbɔgɔ.

Wi ka wugu mbe yo wi yaa kala na pye, wi mali pye, ali na li ka pye mbe ɲgban o.

⁵ Wi ka lere jin penjara ni, wila la tɔnli jaa ti go na;

wila yenlɛ mbe yarikanga sho mbe lere ɲa wi yɛn jɛrɛgisaga fu wa le kɛɛ.

Lere ɲa kaa tanri ma, wi se to fyew.

16

Lesinɲɛ wi yaa tasaga ɲga ta Yɛnnɛlɛ li yeri

¹ Davidi yurugo.

Yɛnnɛlɛ, ki yaga maa na go singi, katugu pa mɪlan yɛɛ karafa ma na.

² Migi yo Yawe Yɛnnɛlɛ li kan fɔ: «Mboro ma yɛn na Fɔ we.

Pa na fɛrɛwɛ pi yɛn na taa mboro nunɲga yeri.»

³ Mbele pe yɛn Yɛnnɛlɛ li leele kpoyi laga tara ti ni,

poro wo na, pe yɛn legbɔɔlo mbele pe kala li yɛn mala ndanla fɔ jɛɲgɛ.

⁴ Mbele pe yɛn na fɛɛ yarisunndo ta yɛgɛ punɲo na nari gbɔgɔ,
poro yɛn na ka tari pe jɔɔɔgɔ ki na na kee yɛgɛ.

Mi se ka saraga yaayoro wo mberi kasanwa pi wo ti kan,

mi se ka ti ti mɛgɛ mbe yiri wa na yɔn.

⁵ Yawe Yɛnnɛlɛ, mboro ma yɛn na kala li ni fuun, ma pye na tasaga ye,

na goto kala li yɛn mboro kɛɛ.

⁶ Na tasaga ki yɛn ma yɔn jɛɲgɛ,
ɲga ki kan na yeri kɔrɔgɔ, ki yɛn ma yɔn fɔ jɛɲgɛ.

⁷ Mi yɛn na Yawe Yɛnnɛlɛ li sonni, lo na li maa na yɛrɛgi;

ali yɛmbine, na nawa jatere wi mala yeri.

⁸ Na yɛgɛ yɛn Yawe Yɛnnɛlɛ li na na yɛgɛ sɔgɔwo sanga pyew,

ki kaa pye li yɛn na kalige kɛɛ ki na, mi se wo mbe to†.

⁹ Ki kala na, na nawa pi yinɲgi na na, a mila yɔgɔri wa na nawa,

mi yɛn yɛyinɲgɛ na pow.

¹⁰ Katugu ma sanla yinne li yaga kuulo tara ti kan,

ma se yenlɛ ki na ma woo kpoyi wi fɔɲgɔ†.

¹¹ Ma yaa ka yinwege kono li naga na na;

mi yɛn ma yin nayinme gbɔɔ ni wa ma yɛgɛ sɔgɔwo,

fɛrɛwɛ mbakɔɔ maa taa wa ma tanla†!

17

Lesinɲɛ ɲa wi Yɛnnɛlɛ li yeri

luu sho wi juguye pe kɛɛ

¹ Davidi wi Yɛnnɛlɛ yɛnrɛwɛ.

Yawe Yɛnnɛlɛ, na yɛnrɛwɛ sinmbe pi logo!

Nunɲbolo jan gbelege ɲga mila gbele nɔɔ yɛnri ki yeri!

Nunɲbolo jan yɛnrɛwɛ mba mila yɛnri nawa jembe ni maa logo!

² Kiti kɔn na na, mala tanga ki yo!

Ki yaga ma ɲga ki yɛn ma sin ki yan!

³ Ma mala nawa pi cancan,

mala wa ma wele yɛmbine.

Mala wa ma wele, ɛɛn fɔ mɛɛ jɛrɛgisaga kpe yan na na.

Na jatere wo naa na yɔn sɛnre ti ni, ti yɛn nunɲga.

⁴ Na mi ka sɛnwɛɛle pe kapyere ti wele,
ma sɛnre ti mala kan mi mala yɛɛ yigi

lewɛlimbele pe kɔɲgolo ke ni.

⁵ Mi yeresaga ta wa ma kono li ni,

mii kɛ mbe wo wa li ni.

† 16:8 16:8: Kapyɛ 2.25-28 † 16:10 16:10: Kapyɛ 13.35

† 16:11 16:8-11: Kapyɛ 2.25-28

⁶ E, Yennele, mi yen nɔɔ yinri, katugu ma
mala yon sogo;
nungbolo jan na yeri mala senre ti logo!
⁷ Ma kagbaraga kafonno wogo ki naga na
na!

Mbele pe ma pe yee karafa ma na,
mboro ma ma pe sho pe juguye pe kee.

⁸ Tanla go singi, paa yee nga na lere maa
wi yenmbyo wi go singi!
Na lara wa ma kanwira ti nogo,

⁹ mala sho lepeele mbele pe yen nala jolo
pe yeri,
konaa na juguye tipeele mbele pe yiri mala
maga pe yeri!

¹⁰ Paa lere yinriwe ta fyew,
yee gbogwo senre to pe maa yuun wa pe
yon.

¹¹ Pe yen nala tuuro tonri, pe yere wa mala
maga mako;
pe yen na peele naga jaa mbanla jan.

¹² Pe yen paa jara yen, na wila jaa mbe
kara ka,
paa cenge yen, nga ki lara na singi.

¹³ Yiri Yawe Yennele,
ma to na juguye pe na, ma pe go sogo;
mala sho lepeele pe yeri ma tokobi wi ni!
¹⁴ Yawe Yennele, na sho ki leele mbele pe
yeri ma yawa pi ni,
mala sho ki fonno woolo pe yeri!
Ki dunruya yinwege nga ko mbe pye pe
tasaga ye!

Pe kan pe ka ngbanga ngbanga, pe tin
nga ma tege pe kan ki ni,
pe piile pe ka pe tin pe sannga yaga pe
pishyenwoolo pe kan!

¹⁵ Mi wo na, naa mi yen ma sin ki kala na,
mi yaa koon yan gbogoyi.
Na mi ka ka yen mbe yiri, mbaa ma wele,
ko yaa na bo.

18

*Wunlunana wa cew tangolo,
wi nee Yennele li shari
(2 Sami 22.1-51)*

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Yawe
Yennele li tunmbyee Davidi wi yurugo.
Davidi wila ki yurugo nga ki ko ma Yawe
Yennele li son sanga na ni laa wi sho wi
juguye pe ni fuun pe kee konaa sawuli wi
kee.

² Wila yo fo:

Yawe Yennele, mboro na ma yen na
fannga ye,
ma yen mala ndanla.

³ Yawe Yennele li yen paa na walaga yen,
naa na malaga sigeca konaa na go
shofo;

na Yennele li yen paa na walaga nga ki yen
na larasaga,
li yen paa na tuguron sigeyaraga yen nala
go singi konaa fannga gbogo nga ki
yen nala shoo,
li yen na malaga sigembogo mala maga.

⁴ Mi yen na jorogi na yuun fo: Sonmo yen
Yawe Yennele li woo!
Mili yeri lilan saga,
a lilan sho na juguye pe kee.

⁵ Kunwo pila gbɔn na na, mala sere pi
mana li ni,
na fyere waa na na paa lafogo nga ki maa
jogowo piin ki yen.

⁶ Kuulo tara ti mangala kaa migili na ni
mako,
a kunwo pi mere tilan yigi.

⁷ Mala ta wa na jologo ki ni, mila gbele ma
Yawe Yennele li yeri,
na Yennele mila li yeri lilan saga.
Mali ta wa li sherigo gbogo ki ni, laa na
magala li logo,
li nungbolo la pye na gbelege ki na.

⁸ Kona, a tara ti si tigile, ma yegeyege,
yanwira ti yen ma cen yaara nda na, tila
yegeyege;
tila tigile, katugu Yennele li nawa pila
ngban.

⁹ Wirige la pye na yinrigi wa li nu-
mawegele ke ni na kee wa naayeri,
kason la pye na yinrigi wa li yon na sori,
a kason nannganra na janri na yinrigi wa
ki ni.

¹⁰ Laa naayeri wi tirige toon, mee tigi ma
pan,
kambaaga wogo ka la pye wa li tooro ti
nogo.

¹¹ Laa pye ma lugu sherubenye wa na, ma
yiri sire na,
laa pan tifelege ki na.

¹² Laa wowo pi tege mali yee fo, ma lara
wa ki yinme pi ni,
laa pye ma ton kambaaga wogo ni, nga kila
pye ma yin tonmo legeri ni.

¹³ Yanwa mba pila pye li yege,
kambaara, naa sinndeere tisaga konaa
kason nannganra la pye na yinrigi wa
pi ni.

¹⁴ Yawe Yennele li gbanla ngbanga wa
naayeri,
Yennele na yaara ti ni fuun ti go na lili
magala li yirige ma gbanla;
a sinndeere tisaga naa kason nannganra
tigi.

¹⁵ Laa wangala won, a na juguye pe gbɔn
ma jaraga,

ma yennele yengeleme pye, a pè fe ma jaraga.

¹⁶ Ee, Yawe Yennele, naa mɔɔ juguye pe figiri,
naa mɔɔ nanɔɔbanwa tifelege ki wɔn, a pè
kɔɔɔje wi nɔɔɔna tara ti yan,
a dunruya wi nɔɔɔna cɛnyaara ti yiri
funwa na.

¹⁷ Yennele làa koro wa naayeri mali kɛɛ ki
sanga mala yigi,
mala tile mala wɔ wa tɔnɔɔɔɔɔ pi ni.

¹⁸ Làa na sho na mbenfo ɔa wi yen fannɔa
ni wi kɛɛ,
mala sho na panrafenne pe kɛɛ, poro
mbele pè ɔɔɔban ma we na na we.

¹⁹ Na jɔɔɔɔɔ pilige ki ni, paa pan ma to na
na;

ɛɛn fɔ Yawe Yennele lo làa pye na kɛɛ
kansaga ye.

²⁰ Làa na yirige wa jorowo laga ki ni, ma
wogosaga kan na yeri;
làa na sho, katugu na kala li yen mali
ndanla.

²¹ Yawe Yennele lilan yigi ma yala mi yen
ma sin yege nga na ko ni;
lilan sara ma yala na keyen yi yen fyɔɔɔɔ
fu yege nga na ki ni;

²² katugu mi Yawe Yennele li kɔɔɔɔɔ ke
yigi jɛɔɔɔ na tanri ke na;
mi fa nambewe pye mbe laga na Yennele
li na.

²³ Li kɔɔɔɔɔɔɔɔ ke ni fuun ke yen na
yege sɔɔɔɔɔ, a mila tanri ke na,
mi fa kɛ mbe laga li ɔɔasegele ke na.

²⁴ Mi yen jeregisaga fu li yege sɔɔɔɔɔ,
milan yɛɛ yingiwe jɛn, jango mi ka ka
kapege pye.

²⁵ Ki pye ma, Yawe Yennele lilan sara ma
yala mi yen ma sin yege nga na ki
ni,
konaa mi yen fyɔɔɔɔ fu yege nga na li yege
sɔɔɔɔ ki ni.

²⁶ Yawe Yennele, lere ɔa ka pye sinɔɔɔ ma
ni, ma ma pye sinɔɔɔ wi ni;
lere ɔa ka pye jeregisaga fu ma ni, ma mɔɔ
yɛɛ naga jeregisaga fu wi na.

²⁷ Lere ɔa ka pye fyɔɔɔɔ fu, ma mɔɔ yɛɛ
naga fyɔɔɔɔ fu wi na;
ɛɛn fɔ ma ma lembasinɔɔ wi sara mbe yala
wi mbasinme pi ni.

²⁸ Leele mbele pe yen fyɔɔɔɔ ni, ma ma pe
shɔ;
ɛɛn fɔ, mbele pe maa pe yɛɛ gbogo, ma ma
pe tirige.

²⁹ Ee, mboro ma yen na yanwa mba pi yen
na yinrigi;

Yawe Yennele, na Yennele, ma mɔɔ yanwa
pi yirige, ma wɔwɔ mba pi yen na ni
pi kɔ.

³⁰ Mboro fannɔa na, mi ma fyɛɛɛ ma saa
to malingbɔɔnɔɔ ɔɔɔɔɔ na;
na Yennele li fannɔa na, mi ma ya ma
malaga sigembogo kaanla.

³¹ Yennele li kɔɔɔɔ ke yen ma yɔn fili,
Yawe Yennele li sɛnre ti yen kaselege.
Mbele fuun pe ma pe yɛɛ karaɔa li na, li
maa pe go singi paa tuguron sigɛ-
yaraga yen.

³² Ambo wi yen Yennele lo, na Yawe
Yennele lo ma?

Ambo wi yen paa walaga yen na we go
singi, na we Yennele lo ma?

³³ Yennele lo li maa fannɔa nii na ni;
lo li maa na yege sinni wa kɔzinne li ni.

³⁴ Li ti, a mi fɛɔɔɔ jɛn paa lufaa yen;
li mala lurugo mala sho wa tinndiye mbele
pe yagara pe go na†.

³⁵ Li maa na nari malaga gbɔɔɔɔ ki ni,
fɔ na kɛɛ ki ma ya na tuguyenre sandiga
ki waa.

³⁶ Ma tuguron sigɛyaraga ɔa ki ma lere
shɔ, maaɔa kan na yeri;
ma fannɔa kɛɛ ki mala tɔɔɔ.
Ma kajɛɔɔɔ ɔa maa pye na kan, ki
gbɔɔɔɔ kan na yeri.

³⁷ Ma fannɔa ki na, mi maa fee fyɛɔɔɔ na,
na yɔɔɔɔ ke se wa mbe la fyew.

³⁸ Mi mala juguye pe puro mbe sa pe yigi;
mila sɔɔɔɔ mbe pan, na mi fa pe tɔɔɔɔ
mbe pe kɔ.

³⁹ Mi ma pe tɔɔɔɔ, paa ya mbe yiri naa;
pe ma toori na jɛɔɔɔ sɔɔɔɔɔ.

⁴⁰ Ma ma fannɔa le na ni malaga gbɔɔɔɔ
ki na,
ma mala winfenne pe kunnu na nɔɔɔ.

⁴¹ Ma ma ti na juguye pe maa fee na yege,
mi yaa na panrafenne pe tɔɔɔɔ.

⁴² Pe maa gbele na sagawa jaa, ɛɛn fɔ
sagaɔa na yiri pe na;
pe ma gbele ma Yawe Yennele li yeri li pe
saga, ɛɛn fɔ laa pe yɔn sogo.

⁴³ Mi ma pe tire paa taambugo yen, ɔa
tifelege ki maga le ma kari ki ni;
mi ma pe pe ma pe wɔ wa paa kono
fɛnrege yen.

⁴⁴ Maa sho tara woolo mbele pè yiri ma je
pe kɛɛ,
mala tɛɛɛ ɛɛɔɔɔ ke go na;
leele mbele mi sila jɛn, poro yen na tunɔɔɔ
piin na kan.

⁴⁵ Mi ka ya para mbe sɛnre nda yo, pe mari
le.

† 18:34 18:34: Aba 3.19

Tara ta yege woolo ma pan ma go sogo na kan.

⁴⁶ Tara ta yege woolo kee kansaga na koo pe yeri na kee,
pe yen na seri na yinrigi wa pe malaga sigeca ki ni, fyere ti kala na.

⁴⁷ Yawe Yenñele li yen yinwege wolo.
Lo na li yen paa na walaga yen nala go singi, sonmo yen li woo!

Lo na li yen nala shoo, gbogowo yen li woo!

⁴⁸ Lo li yen Yenñele na li maa na kayanga ki woo na juguye pe ni,
lo li maa cengele ke go sogo na kan.

⁴⁹ Lo li mala sho na juguye pe kee;
ee, Yenñele, malla yirige na winfenne pe go na,

malla sho lewelimbele pe kee.

⁵⁰ Ki kala na, Yawe Yenñele, mi yaa kaa ma gbogo cengele ke sogowo;
mi yaa kaa yuuro koo mbaa ma mege ki sonni†.

⁵¹ Yenñele li maa kagbogolo piin na wunlunana na li wo wi sari.

Na li sinme kpoyi wo wi na maa tege wunluwo pi na, li maa kagbaraga piin wi kan;

li maa ko piin mi Davidi na kan, konaa na setirige piile mbele pe yaa ka yiri punjo na pe kan, fo sanga pyew.

19

*Yenñele li gbogowo pi ma yan
wa yaara nda li da ti ni*

konaa wa li lasiri senre ti ni

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Davidi Yenñele gbogoyurugo.

² Naayeri wi ni fuun wi maa Yenñele li gbogowo pi nari,
naayeri wi fowaga ki maa Yenñele li kee tunngo ki nari.

³ Pilige ka ma ki yee wogo yari pilige ka yege kan,
yembine la ma li yee wogo yege yo yembine la yege kan.

⁴ Ki woro na piin senyoro ni, nakoma senre ni,
magala si ma li ma logo.

⁵ Konaa ki ni fuun, nga ti yen na yuun,
ki yen na gboon fo wa dunruya wi kosara ti na.

Yenñele li paraga go ka kan wa naayeri yonlo ki kan†.

⁶ Pinliwe ni, yonlo ki ma yiri na paan wa paa japolo yen, nga wi yiri wa wi wonlogo ki ni;

ki ma ki kono li le na kee yogorimo ni paa malingboon kotogofa yen.

⁷ Ki ma yiri tara ti go nga na,
mbe toro sa to wa ti go nga na;
yaraga ko ka na sho ki tufunwo pi yeri.

⁸ Yawe Yenñele li lasiri wi yen ma yon fili,
wi maa yinwege kaan.

Yawe Yenñele li kondegengele ke yen kaselege,

ke maa tijinliwe kaan kambajenye wi yeri.

⁹ Yawe Yenñele li katengegele ke yen ma sin,
ke maa yogorimo kaan senwee wi yeri.

Yawe Yenñele li ngasegele ke yen ma filige,

ke ma senwee wi yengele ke yenge.

¹⁰ Mbaa fye Yawe Yenñele li yege ki yen ma yon,
ki wogo ki yaa koro wa fo sanga pyew.

Yawe Yenñele li kakonndegengele ke yen kaselege, ke ni fuun ke yen ma sin.

¹¹ Ke yen ma yon ma we te na, ma we yere te piiri legere na.

Ke yen ma tanla ma we senrege na, ma we yere senrege tunwo mba pi ma pye wa fanvan file pe ni ki na.

¹² Mi na tunmbyee, mi maa yerewe taa wa ke ni fun;

lere na ka ke yigi mbaa tanri ke na, wi ma tonli ta wa ke ni.

¹³ Lere wiwiin wi yen wa na wi maa pungosara ti jen mberi ko?

Punguro nda mi pye kambajenne na, mari kala yaga na na!

¹⁴ Mi na tunmbyee, ki yaga mala sho mbele pe maa pe yee gbogo pe kee;
maga ka ti pe cen na go na!

Pa kona mi yaa pye sinne konaa jeregisaga fu kapegbogo pyewe kanngolo.

¹⁵ Ki yaga ma yenle na yon senre to naa na nawa jatere wi na,

Yawe Yenñele, mboro na ma yen paa na walaga yen konaa na go shofa!

20

*Yenñele yenrewe
wunlunana wi kan*

jango wi cew ta wa malaga ki ni

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Davidi Yenñele gbogoyurugo.

² Yawe Yenñele loon yon sogo wunlunana,
ma nandangawa pilige ki na!
Zhakobu Yenñele† lo jate laa ma go singi!

³ Mbeli ta wa li censaga kpoyi ki ni, li pan loon saga!

Li pan loon togo, mbeli ta wa Siyon yanwira ti na we!

† 18:50 18:50: Orömu 15:9 † 19:5 19:5: Orömu 10:18
Iziráyeli woolo pe Yenñele le.

† 20:2 20:2: Zhakobu Yenñele: Ko koro wo yen fo

⁴ Li jatere wi koro ma yarikanra ti ni fuun ti na,
li yenle ma saraga sogoworo ti na!

Wɔnmatigiwɛn laga.

⁵ Nga maa jaa wa ma kotogo na, ligi kan ma yeri!

Kagala ngele fuun mɔ kɔn ma tɛge mbe pye, li ke yon ma kan!

⁶ Kona we yaa yɔgɔri ma cew tawa pi wogo na,

we yaa we dirapo wi yirige wa naayeri mbe we Yenɲele li mɛge ki gbɔgo.

Nga fuun maa yenri Yawe Yenɲele li yeri, ligi pye ma kan!

⁷ Migi jɛn koni ma yo lere ɲa Yawe Yenɲele li sinme kpoyi wo wi na maa wɔ, li maa sho;

mbeli ta wa li cɛnsaga kpoyi ki ni wa yenɲele na, li ma wi yenrɛwɛ pi logo, li yaa wi sho li yawa gbɔɔ pi fanɲga na.

⁸ Pele ma pe jigi wi taga pe malaga gbonwotoroye poro na, pele ma pe jigi wi taga pe malaga gbɔnshonye poro na;

ɛɛn fɔ woro wo na, wɛ we jigi wi taga Yawe Yenɲele, we Yenɲele li mɛge ko na.

⁹ Poro wo na, pe yen na gbali na woo na tuun;

ɛɛn fɔ woro wo na, we yen yeresaga ma koro ma yere kpanw.

¹⁰ Yawe Yenɲele, cew kan wunlunana wi yeri!

Na waga wi yeri wi we saga sanga ɲa ni, wi we yon sogo!

21

Wunlunana wi jigi wi yen

Yenɲele lo na

¹ Yurukɔɔlo to wi sɛwɛ yurugo. Davidi Yenɲele gbɔgɔyurugo.

² Yawe Yenɲele, wunlunana wi yen na yɔgɔri ma fanɲga ko kala na.

Naa maa sho ki kala na, wi yen ma yin nayinme ni.

³ Nga wila pye na jaa wa wi nawa, mɔga kan wi yeri,

ɲga wila pye na yenri ma yeri, ma sila je ki na.

Wɔnmatigiwɛn laga.

⁴ Maa pan wi kɔrɔgo mbe duwaw jɛnɲɛ legɛrɛ tirige wi na;

mɔ tɛ piiri wunluwo ɲjala kan wi kan.

⁵ Wila ma yenri yinwege ki ni, a mɔga kan wi yeri,

mɔ yinwetɔnlogɔ kan wi yeri sanga pyew fɔ tetete.

⁶ Naa maa sho ki kala na, wi gbɔgɔwo ghembe ta;

maa fere gbɔgɔwo naa tiyɔnwɔ pi ni.

⁷ Maa pye duwaw pyɔ fɔ sanga pyew; mɔ nayinme kan wi yeri ma yɛɛ yɛge sɔgɔwo.

⁸ Ee, wunlunana wuu jigi wi taga Yawe Yenɲele li na;

Yenɲele na yaara ti ni fuun ti go na li kagbaraga ki kala na, yaraga ko ka se wunlunana wi ta.

⁹ E, wunlunana, ma yaa kɔɔn juguye pe ni fuun pe yigi ma kɛɛ ki ni;

ma fanɲga kɛɛ ki yaa kɔɔn panrafenne pe yigi.

¹⁰ Na maga kɔɔn yɛɛ naga, ma yaa ka pe sogo kason ni paa yira kason yen.

Wa Yawe Yenɲele li nanɲbanwa gbɔɔ pi ni, li yaa ka pe jɔgo,

kason ki yaa ka pe sogo mbe pe kɔ.

¹¹ Ma yaa ka pe setirige piile pe kɔ mbe pe wɔ laga tara ti ni,

ma yaa ka pe cɛnle li kɔ mbeli wɔ sɛnwee piile pe sɔgɔwo.

¹² Na paga tipege jate ma ni,

na paga yon le ma na,

pe se ya yaraga ko ka kpɛ pye ma na,

¹³ katugu ma yaa ka pe won ma wangala ke ni,

pe yaa ka fe ma yɛge.

¹⁴ Yawe Yenɲele, yiri mɔɔ fanɲga ki naga!

Woro wo na, we yaa kaa yuuro koo mbaa ma sonni ma yawa pi kala na.

22

Na Yenɲele, yingɪ na,

a ma si je na na?

¹ Yurukɔɔlo to wi sɛwɛ yurugo. Pe maa ki koo yurugo ɲga kɔlomɔ na, pe maa ki yinri: «Pinliwɛ yon safuwe». Davidi Yenɲele gbɔgɔyurugo.

² Na Yenɲele, na Yenɲele, yingɪ na, a ma si je na na?

Yingɪ na, a ma sɔɔn yɛɛ laga lali na ni?

Ma yen nala yunɲgbɔgɔrɔ gbelege ki nuru, ma si woro nala shoo†.

³ Na Yenɲele, yonlo na mi ma gbele mbɔɔn yeri mala saga,

ɛɛn fɔ maa na yon sogo;

yembine fun, mila wogogaga ta.

⁴ Ma si yala mboro ɲa ma yen Yenɲele kpoyi, ma yen ma cɛn wa ma wunluwo jongo ki na;

† 22:2 22.2: Mati 27.46; Maki 15.34

a Izirayeli woolo paa ma sonni yuuro ni suyi.

⁵ We teleye pa paa pe jigi wi taga mboro na;

paa pe jigi wi taga ma na, a mà pe sho.

⁶ Paa gbele moo yeri ma pe saga, a mà pe sho;

paa pe jigi wi taga ma na, pe sila fere sho.

⁷ Mi wo na, mi yen paa fyenge yen, mi si senwee wo wa bo naa yere.

Leele paa na tegele, tara woolo paa na tifaga.

⁸ Mbele fuun paa na yaan, pe yen na tege na na;

pe maa ki yogori na na, na go yangara na na[†].

⁹ Pe maa yuun fo: «Wuu jigi wi taga Yawe Yennele li na,

een, luu sho ye!

Wi yen ma Yawe Yennele li ndanla,

een luu sho ye wege yan[†]!»

¹⁰ Ee, Yawe Yennele, mboro mala yirige wa na no wi lara,

màa jigi kan na yeri mala ta na no wilan le wa wi kotogo ki na.

¹¹ Maga le pànlà se, a pè silan karafa ma na;

mala ta wa na no wi lara, màa pye na Yennele.

¹² Jologo ki kaa yongo na ni sanga na ni, maga koon yee laga lali na ni, sagafo wa yegé woro na na naa!

¹³ Na winfenne pe yen mala maga paa napene legembele yen, pè perege kon mala maga paa Bazan tara napene ngbaanla pe yen.

¹⁴ Pe yen paa jaraye yen, mbele pe yen na kuunru, mbele pè pe yonro ti yenge mbe noori mbe koonlo.

¹⁵ Na fannga ki yen na koo na kee paa yege nga na tonmo ma kaa na fuun, mi se ya yere na tooro ti na.

Kotogo nga ki yen na ni, ki yen paa senringuro yen na yanni wa na lara.

¹⁶ Na fannga ki ko na ni mala waga paa fenrege yen, na ngayinne li mara wa na yon ki naayeri. Mà ti kunwo pi wirige ki yen na tonni na.

¹⁷ Kapege pyefenne ngbelege na maga mala fili,

ki pyoonlo wele, pee yirisaga yaga na kan; pànlà keyen yo naa na tooro ti po[†].

¹⁸ Mi cogo fo na kajeere ti yiri funwa na, mbe ya mberi jiri.

Na winfenne pè pe yengele ke kan na na nala wele.

¹⁹ Pànlà yariporo ti yeele pe yee na, pè pete gbon na derigbogo ki wogo na[†].

²⁰ Mboro wo na, Yawe Yennele, maga ka lali na ni!

Mboro na ma yen na fannga ye, fyeele ma pan mala saga!

²¹ Na sho tokobi kunwo pi kee!

Na sho ki pyoonlo tipeele pe ngangala ke kee!

²² Na sho jaraye pe yon nonggo ki kee, mala sho yanno wi yennele ke kee!

Ee, màla yon sogo.

²³ Mi yaa kaa ma senre yuun na sefenne pe kan,

mi yaa kaa ma sonni wa janwa wi sogowo[†].

²⁴ Yoro mbele ye maa fye Yawe Yennele li yege, yaa li sonni!

Yoro Zhakobu setirige piile ye ni fuun yaa li gbogo!

Yoro Izirayeli woolo, yaa seri fyere ti na li yege sogowo!

²⁵ Katugu na wi yen na jolo, li soo tifaga, li se je wi na jologo sanga ni.

Lii pungo wa wi yeri;

een fo, na wi ka gbele mbeli yeri luu saga sanga na ni, li ma logo wi yeri.

²⁶ Yawe Yennele, ma fannga na, mi yaa loon sonni wa janwa gbolo li sogowo;

yon fogolo ngele mi kon ma yeri, mi yaa ka ke ton mbe ke yon fili mbele pe maa fye ma yege pe yege sogowo.

²⁷ Fyonwo fenne pe yaa kaa kaa mbaa tinni.

Mbele pe yen na Yawe Yennele li lagajaa, paa li sonni!

Yennele sa ti pe yinwetonlogo ta!

²⁸ Mbele fuun pe yen wa tara ti kosaga kee ki na, pe yaa ka nawa to Yawe Yennele li na, mbe songoro mbe pan li korogo;

cengele ke seye woolo pe ni fuun pe yaa kaa foli mbaa pe yere ti jiile wa tara li yege sogowo.

²⁹ Katugu wunluwo pi yen Yawe Yennele lo woo,

li yen ma cen cengele ke go na.

[†] 22:8 22.8: Mati 27.39; Maki 15.29; Luki 23.35 [†] 22:9 22.9: Mati 27.43 [†] 22:17 22.17: Nga ki yo fo: Pànlà keyen yo naa na tooro ti po, wa Yennele senre sewe lee na wi yen Girekiye senre ni wi ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo: Pànlà keyen yo naa na tooro ti furugu. [†] 22:19 22.19: Mati 27.35; Maki 15.24; Luki 23.34; Zhan 19.24 [†] 22:23 22.23: Ebu 2.12

³⁰ Fannnga fenne mbele fuun laga tara na,
paa nii paa foli li yege sogowo fun,
paa li gbogo!

Mbele fuun pe yen kufenne mbe songoro
wa taambugo ki ni, pe yaa
kannguuro kan li yege sogowo,
poro mbele pe se ya koro yinwege na we.

³¹ Pe setirige piile pe yaa kaa tunngo piin
Yawe Yenjele li kan,

pe yaa kaa li senre yuun mbele pe yaa ka
yiri poro pungo na pe kan.

³² Pe yaa kaa li kasinnge wogo ki yuun
mbele pe yaa ka se pungo na pe kan,
mbaa nga li pye mali woolo pe sho ki yari.

23

*Yenjele li yen na go sigefa
paa yaayoro konrifo yen*

¹ Davidi Yenjele gbogoyurugo.

Yawe Yenjele li yen na konrifo,
mi se yaraga ko ka kpe la.

² Li ma ti mi ma sinle na wogo yantipirige
laga na,

li ma kari na ni tonno yon na, mba pi yen
yinmbe pow†.

³ Li maa fannnga fonggo kaan na yeri;
li maa na yege sinni wa kozinne li ni li
mege gbogowo pi kala na.

⁴ Ali na mi kaa tanri la toro wa kunwo pi
gbunlundege ki diwi wi ni,
mi se ka fye yaraga ko ka kpe na,
katugu ma yen na ni.

Ma maa na yege sinni ma yaayoro
konrikanngala li ni,
na kotogo nii na ni ma gbotangala li ni.

⁵ Ma ma yaakara tiyonro tege na yege
sogowo na winfenne pe yege na;
ma mala yigi tiyongo, ma sinne nuwo taan
wo na go ki na†

Ma mala wojenne li yin fo li maa wuun.

⁶ Ee, ma kajenge naa ma kagbaraga pyege
ki yaa pye na ni na yinwege piliye yi ni
fuun yi ni;

mi yaa kaa songoro mbaa paan wa Yawe
Yenjele li sherigo gbogo ki ni
na yinwege sanga wi ni fuun wi ni.

24

*Yenjele li yaa ye
wa li sherigo gbogo ki ni*

¹ Davidi Yenjele gbogoyurugo.

† 23:2 23.2: Naga 7.17 † 23:5 23.5: Kila pye, Zhufuye pe ka lere yeri liwen gbog na, pe ma sinne nuwo taan wo
wi go ki na maa gbogo (2 Sami 12.20; Dani 10.3). † 24:1 24.1: 1 Koren 10.26 † 24:4 24.4: Mati 5.8 † 25:1
25.1: Ki yurugo nga ki verise nungba nungba pyew wi le Eburuye senre ti senpiile mbele pe ma tege nari yonlogi
wo wa ni, maga le wi senpyo kongbanja wi na, wo na pe yinri alefu fo ma saa gbon wi pungo woo wi na, wo na pe
yinri tavu.

Tara to naa ti nawa yaara ti ni fuun ti yen
Yawe Yenjele lo woro;
dunruya wo naa wi nawa yaara ti ni fuun
ti yen lo woro†.

² Lo li tara ti tenge wa kogojepe pe na,
ma ti a ti yere jenge wa gbaanla pe na.

³ Ambo wi mbe ya lugu wa Yawe Yenjele
li yanwiga ki na?

Ambo wi yaa ka sa yere wa li censaga
kpoyi ki ni?

⁴ Wo wi yen lere na wi yen jeregisaga fu, a
wi nawa pi filige wi na†,

wi suu yee kan yagbogowo pi yeri,
wila wugu yagbolo na.

⁵ Ko lerefo wo yaa duwaw ta Yawe Yenjele
li yeri,

wi shofa Yenjele li yaa laa jate lesinje.

⁶ Ko woolo poro pe yen na Yenjele li
lagajaa jenge;

poro pe maa Zhakobu wi Yenjele li laga-
jaa.

Wonmatigiwen laga.

⁷ Yoro yeyonro kooro, ye yengele!
Yeyonro kooro nda wa maga le wa fafafa,
ye yengele tiyongo,
jango wunlunana na wi yen gbogowo fo
wi ye!

⁸ Ambo wi yen ki wunlunana na wi yen
gbogowo fo wo?

Wo wi yen Yawe Yenjele na fannnga fo naa
yafu,

Yawe Yenjele na li yen yafu wa malaga ki
ni.

⁹ Yoro yeyonro kooro, ye yengele!
Yoro yeyonro kooro nda wa maga le wa
fafafa, ye yengele tiyongo,
jango wunlunana na wi yen gbogowo fo
wi ye!

¹⁰ Ambo wi yen ki wunlunana na wi yen
gbogowo fo wo?

Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo loli.

Lo li yen wunlunana na wi yen gbogowo
fo we.

Wonmatigiwen laga.

25

*Yenjele, konso na maa jaa mbe le,
li naga na na*

¹ Davidi Yenjele gbogoyurugo.

Yawe Yenjele, mi yen na wele mboro yeri†.

² Na Yenjele, milan jigi wi taga mboro na,
maga ka ti mbe fere sho,

maga ka ti na juguye paa yogori na na!

³ Mbele pè pe jigi wi taga ma na, wo wa se fere sho;
 een fo, mbele pè yiri ma je ma na go fu,
 poro yaa ka fere sho.

⁴ Yawe Yennele, ma kongolo ke naga na na, mala kara ma kondengenle ke ni!

⁵ Tanla yege sinni wa ma kaselege kono li ni, maa na nari;
 katugu mboro ma yen na shofa Yennele le.
 Na jigi wi yen mboro na pilige pyew.

⁶ Yawe Yennele, jatere pye ma yinriwe tawa naa ma kagbaraga ki na, katugu maga le wa, ti yen kosaga fu.

⁷ Maga kaa jatere piin na lefonro sanga kajogoro to naa na kapere ti na!
 Ma kagbaraga ki kala na, ta nawa tuun na na Yawe Yennele, mboro na ma yen ma yon!

⁸ Yawe Yennele li yen ma yon, ma pye sinne;
 ko kala na li ma kono na li daga mbe le li naga kapere pyefenne pe na.

⁹ Leele mbele pè pe ye go sogo, li maa pe yege sinni wa kasingge ki ni, na pe kara li kono li ni.

¹⁰ Yawe Yennele li kongolo ke maa li kagbaraga naa kasingge ki nari mbele pe mali yon finliwe naa li kondengenle ke le na tanri ke na pe na.

¹¹ Yawe Yennele, ma mege gbogowo pi kala na, na kapere ti kala yaga na na, katugu ti yen ma lege.

¹² Lere na wi maa fye Yawe Yennele li yege, kono na ki lerefo wi daga mbe le, li mali naga wi na.

¹³ Ki fo wi yaa wi yinwege ki pye wa ferewe pi ni,
 wi setirige piile pe yaa tara ti ta pe korogo.

¹⁴ Leele mbele pe maa fye Yawe Yennele li yege, li ma li ngundo kagala ke telege pe na,
 ma li yon finliwe pi naga pe na.

¹⁵ Yawe Yennele lo mi yen na wele suyi, katugu li yaa na tooro ti wo wa na yigimere ti ni.

¹⁶ We Fo, ki yaga ma yege wa na yeri, mala yinriwe ta,
 katugu mi koro na ye, ma pye fyonwo fo!

¹⁷ Na nawa pi tanga na na fo jenge.

Ki yaga mala sho na jatere piriwen pi ni!

¹⁸ Na tege naa na jologo ki wele, mala kapere ti ni fuun ti kala yaga na na!

¹⁹ Ki wele, yege nga na na juguye pe yen ma lege we,

a panla panra fo tipege.

²⁰ Tanla go singi mala sho!

Mboro milan ye karafa ma na, maga ka ti mbe fere sho!

²¹ Ki yaga maa na go singi nawa jembe naa kasingge ki kala na,
 katugu milan jigi wi taga ma na.

²² E, Yennele, Izirayeli woolo pe sho pe jologo ki ni fuun ki ni!

26

*Lere na wi yen jeregisaga fu
 wi Yennele yenrewa*

¹ Davidi Yennele gbogoyurugo.

Yawe Yennele, tanga kan na yeri,
 katugu mi yen jeregisaga fu wa na tangalomo pi ni!

Milan jigi wi taga Yawe Yennele li na, mi se to fyew.

² Yawe Yennele, na segesege mala wa ma wele!

Na jatere naa na nawa kagala ke cancan ma wele!

³ Ma kagbaraga ki yen na yege sogowo, mi yen na tanri fun ma kaselege ki na.

⁴ Mila la een nambara fenne pe ni, mila sila pinlele kopiire fenne pe ni.

⁵ Kapere pyefenne gbogolomo pi yen mala mben;

mila la een lepeele pe ni ja.

⁶ Mi yaa na keyen yi jogo mbege naga fo mi yen jeregisaga fu,

Yawe Yennele, mi yaa yere wa ma saraga wosaga ki yege sogowo;

⁷ jango mbe ta mboon son sharaga ni,
 konaa mbaa ma kafonngolo ke ni fuun ke yege yuun.

⁸ Yawe Yennele, ki yen mala ndanla mbe sa koro wa ma go,

wa laga nga ma gbogowo pi yen we.

⁹ Maga kanla yigi paa kapere pyefenne pe yen!

Maga kanla gbo mbe pinle legbolele pe ni!

¹⁰ Poro mbele pe keyen yi yen wa katijangara ti ni;

pe kalire ti yen ma yin yarikanra ni mbaa leele yinre jogo.

¹¹ Mi wo na, na yinwege ki yen jeregisaga fu;

na yinriwe ta mala sho!

¹² Mi yen na tanri wa kozinne li ni.

Mi yaa Yawe Yennele li son wa janwa wi sogowo.

27

*Mi yen we Fo wi ni,
 tipege se ya gbom na na*

¹ Davidi Yennele gbogoyurugo.

Yawe Yennele li yen na yanwa konaa nala shoo,
mi yaa la fye ambo fo yege?
Yawe Yennele li yen na go sigefo,
na sunndo wi yaa la koon ambo fo yege?

² Na lepeele pe kaa fulo na tanla mbe yo pe yaa na koonlo yuroyuroyuro paa cenre yen,
poro mbele na winfenne naa na juguye,
poro pe yaa kurugo mbe toori.

³ Na malingboonlo ngbelege ka pan mbe malingboonlo censaga kan mbanla yon ton,
na sunndo wi se kon na na.
Ali na paga yiri malaga ni na korogo,
konaa ki ni fuun, na jigi wi yaa pye mbe cen.

⁴ Yaraga nungha mi yen na yenri Yawe Yennele li yeri,
ko mi yen na jaa fo jenge.
Ko yen fo mila jaa mbe cen wa Yawe Yennele li go ki ni na yinwege piliye yi ni fuun yi ni,
janjo mbaa li tiyonwo pi wele
konaa mbaa li nandanwa kala li jaa wa li sherigo gbogo ki ni.

⁵ Katugu li yaa lanla go singi wa li paraga go ki ni jologo pilige ki na,
mbanla lara wa li censaga paraga go ki logologo wi ni.
Li yaa kanla yerege walaga ka go na, nga tipege se ya gbon na na.

⁶ Koni mbe ya mbanla yologo ki yirige caw na juguye mbele panla maga pe go na;
mi yaa kaa yogorimo saara woo Yawe Yennele li yeri wa li go ki ni;
mi yaa kaa yuuro koo mbaa sonmo yuuro koo Yawe Yennele li kan.

⁷ Yawe Yennele, mi yen nco yenri, logo na yeri!

Ki yaga mala yinriwe ta, mala yon sogo!

⁸ Senre nda ma yo, mi yen na jatere piin ti na, fo: «Yaa na lagajaa!»

E, Yawe Yennele, mi yen nco lagajaa!

⁹ Maga ka pungo wa na yeri,
maga ka je mi na ma tunmbyee na na nangbanwa ni!

Mboro ma yen na sagafu,
maga kanla wa, maga ka je na na, na shofu Yennele!

¹⁰ Ali na to wo naa na no wi ni paga je na na,

Yawe Yennele, mboro yaa na yigi.

¹¹ Yawe Yennele, ma kono li naga na na,
na yege sin wa kozinne li ni mbele paa na peele pe kala na!

¹² Na winfenne paa nga jaa, maga kanla le ki kee,
katugu yagbogolo sereya yofenne naa lewelimbele yiri na korogo.

¹³ Ndee na jigi wi sila pye ki na mbe Yawe Yennele li kajenge pyege ki yan,
mbe we ta yinwege na laga ki dunruya na wi ni, mbe ja pye mele?

¹⁴ Ma jigi wi taga Yawe Yennele li na!
Fangga le ma yee ni, ma kotogo ta!
Ma jigi wi taga Yawe Yennele li na!

28

Lere na wi yongo kunwo pi ni

wi Yennele yenrewe

¹ Davidi Yennele gbgogoyurugo.

Yawe Yennele, mboro mi yen na yinri mala saga!

Mboro na ma yen paa na walaga yen nala go singi,
maga koon nunghogolo ke ton na yenrewe pi na!

Na maga pyeri, mee na yon sogo,
pa mi yaa pye paa lere wa yen, na wi wogo ki ko.

² Na mi koon yeri mbe yo mala saga,
na mi kanla keyen yi yirige mbe wa wa ma censaga ki lajenge kpoyi ki yeri mboon yenri,
maga yaga mala yenrewe gboc pi logo!

³ Maga ka mi naa lepeele naa kapere pyefenne we le kasha nungha ni;
poro mbele pe maa yeyinne senre yuun pe lewee yeenle pe kan,
mbe sigi ta kapege ko ki yen wa pe kotogo na.

⁴ Ma pe sara wi kan pe yeri mbe yala pe kapyere ti ni,
mbe yala pe tipewe pi ni!
Ma pe sara wi kan pe yeri mbe yala pe kee tunngo ki ni;

nga pe pye, maga yongo songoro pe na[†]!

⁵ Katugu pe woro na Yawe Yennele li kapyegele ke jate konaa li kee tunndo ti ni.

Yawe Yennele li pe tongo paga ka ya yiri naa!

⁶ Sonmo yen Yawe Yennele li woo!

Katugu ilan yenrewe gboc pi logo.

⁷ Yawe Yennele lo li yen na fanga naa na tuguron sigeyaraga ye.

Milan jigi wi taga li na na kotogo ki ni fuun ni.

[†] 28:4 28.4: Naga 22.12

Nayinme gbɔɔ yen na yeri wa na kotogo na;
mi yaa yuuro kɔ mbeli sɔn.

⁸ Yawe Yennele lo li yen li woolo pe fannga ye;

li yen paa malaga sigego yen mbe wunluwo ɲa li sinme kpoyi wo wi na maa wo wi sho.

⁹ We Fɔ, ma woolo pe sho, poro mbele pe yen ma korogo ye, duwaw pe na!

Ki yaga ma pye pe yegɛ sinvo konaa pe sagafɔ sanga pyew!

29

Yennele li senyoro

¹ Davidi Yennele gbɔgɔyurugo.

Yoro naayeri fannga fenne†, yaa Yawe Yennele li gbogo!

Yaa li gbogo yaa li fannga ki sonni!

² Ye Yawe Yennele li mɛgɛ ki gbogo!

Ye foli ye ye yere ti jiile wa tara Yawe Yennele li yegɛ sogowo yeli gbogo, li yen kpoyi yegɛ ɲa na ki kala†!

³ Yawe Yennele li magala li yen na yinrigi wa tɔnmɔ pi go na,

Yennele na gbɔgowo wolo li yen na yennele gbaanra piin;

Yawe Yennele li yen tɔnngbɔɔ pi go na.

⁴ Yawe Yennele li magala li yen fannga ni, Yawe Yennele li magala li yen fannga gbogo ni.

⁵ Yawe Yennele li magala li ma sediri tire ti walagi,

Yawe Yennele li ma Liban tara sediri tire ti walagi mari jaanri.

⁶ Li ma ti Liban tara yanwira ti maa yeni na kanni paa napene yirifonmbolo yen;

li ma ti Erimo yanwira ti maa yeni na kanni paa yanno yirifonmbolo yen.

⁷ Yawe Yennele li magala li maa kason ɲgbanli janri na yinrigi.

⁸ Yawe Yennele li magala li maa gbinri wi tigile,

Yawe Yennele li maa Kadeshi gbinri wi tigile.

⁹ Yawe Yennele li magala li ma safuwe wi ɲgbanga wi ma se†;

li magala li ma ti kɔɔɔ ti ma koro waga.

Wa li gbɔgogo ki ni, pe ni fuun pe yen na yuun fɔ: «Gbɔgowo yen Yennele li wool!»

¹⁰ Yawe Yennele lãa pye wunluwo tɔnngbɔɔ pi pansanga wi ni,

Yawe Yennele li yen wunluwo fɔ sanga pyew.

¹¹ Yawe Yennele li fannga kan li woolo pe yeri;

li duwaw pe na, li yeyinnye kan pe yeri!

30

Yennele, mboro m̃ala kan

yinwege ni

¹ Yurugo ɲa kila kɔ ma sherigo gbɔgɔ ki le Yennele keɛ. Davidi Yennele gbɔgɔyurugo.

² Yawe Yennele, mi yaa ma sɔn, katugu mala yirige mala wo wa wetijugo† ki ni.

Mɛɛ yere ki na na juguye paa yɔgɔri na kala na.

³ Yawe Yennele, na Yennele, m̃ala gbele m̃ɔɔ yeri mala saga, a m̃ala sho.

⁴ Yawe Yennele, m̃ala wo wa kuulo tara ti ni;

na jele nungba la pye wa fanga ki ni, ɛɛn fɔ m̃ala yinwege ki songoro maga kan na yeri.

⁵ Yoro mbele ye yen sinmbele Yawe Yennele li ni,

yaa li sonni yuuro ni!

Li yen kpoyi yegɛ ɲa na, yaa ki sonni!

⁶ Katugu li nangbanwa pi ma m̃ɔ wagati jenri ni mbe si kɔ,

ɛɛn fɔ li kagbaraga pyewe po yen wa fɔ sanga pyew.

Ali na kaa pye yembine, gbelege ma pye wa,

pinliwe ni, yɔgɔrimo ma pan.

⁷ Mi wo na, mala ta m̃ala pye ma ɛɛn pow, m̃ala pye na yuun fɔ:

«Kangbanga kpe se ya gbɔn na na.»

⁸ Yawe Yennele, ma kagbaraga pyege ki kala na, mi yen yanwiga ɲa na,

m̃ala fannga kan ki yeri.

ɛɛn fɔ m̃ala pungo le na ni, a na jatere wi piri na na.

⁹ Yawe Yennele, m̃ala gbele m̃ɔɔ yeri mala saga;

na fɔ mboro m̃ala yenri mala yinriwe ta.

¹⁰ Na mi ka ku, na mi ka tigi wa fanga ki ni,

yingi ma yaa ta san?

Lere ɲa wi yen gbanngban kɔ ɛɛ, wo mbe ya mbaa ma sonni mele?

† 29:1 29.1: Naayeri fannga fenne poro pe yen Yennele li meregeye wele; Eburuye senre ti ni, ki yen ma yonlogo ma yo fɔ: Yennele li pinambiile. † 29:2 29.1-2: Yuuro 96.7-9 † 29:9 29.9: ɲa ki yo fɔ: Yawe Yennele li magala li ma safuwe wi ɲgbanga wi ma se, Yennele senre seweɛle pele ni, ki yo fɔ: Yawe Yennele li magala li ma tigbɔɔ gbɔɔ ti tigile. † 30:2 30.2: Wetijugo ɲa ki senre ti yo laga ki laga ɲa ki ni, ki yen na para kuulo tara to senre na.

Ma yen senre nungba yofɔ yege nga na,
wo mbe ya mbege yari meɛ?

¹¹ Yawe Yenɲele, logo na yeri mala yinriwe
ta!

Yawe Yenɲele, pan mala saga!

¹² Na nawa mba pì tanga na na, màa
kannga maa pye yɔgorimo kala;
jatere piriwen yaripɔɔ nda na na, màri
wɔ na na, ma feti yaripɔɔ le na kan;

¹³ jango mbaa ma sonni yuuro ni wa na
kotoɔ na, mi ka ka pyeri mbege
yaga.

Yawe Yenɲele, na Yenɲele, mi yaa loon
sonni fɔ sanga pyew.

31

*Yenɲele mboro ma yen
na go sigefɔ we*

¹ Yurukɔɔ to wi sewe yurugo. Davidi
Yenɲele gbɔgyurugo.

² Yawe Yenɲele, pa milan yee karafa mboro
na;

maga ka ti mbe fere sho fyew!

Na sho, naa ma yen na sin ko kala na!

³ Nungholo jan ma logo na yeri, fyeele ma
pan mala sho!

Ki yaga ma pye walaga nga ki yen na
larasaga,

konaa malaga sigeca nga ki yen nala shoo!

⁴ Ee, mboro ma yen na walaga nga ki yen
na larasaga, naa na malaga sigeca
nala shoo.

Ma mege ko kala na, ki yaga maa na konri
konaa maa na yege sinni!

⁵ Na wɔ wa mere nda pè jan na na ti ni,
katugu mboro ma yen na go sigefɔ we.

⁶ Mi yen nala yinne li nii ma kee,

Yawe Yenɲele, mboro ɲa Yenɲele na kase-
lege wolo, na go sho'!

⁷ Mbele pe maa yarisunndo gbogo, pe kala
li yen mala mben;

mi wo na, milan jigi wi taga Yawe Yenɲele
lo na.

⁸ Mila jaa mbaa yɔgori jenge konaa mbaa
nayinne nii ma kagbaraga ki kala
na;

katugu ma yege yen na tege ki na,
na nawa pì tanga yege nga na màga jen.

⁹ Mee na le jugu wi kee,

een fɔ màla yirige mala yerege na tooro ti
na, ma ti a mi koro na yee kan.

¹⁰ Yawe Yenɲele, na yinriwe ta,

katugu na nawa pì tanga na na;
laworo ti na, na yengele kè jɔgo na na,

na wire ti wɔ ti yee yonlo, a na jatere wi
piri na na.

¹¹ Mi yen nala yinwege ki piin nandan-
gawa ni,

mi yen na jeen wa jologo ki ni na yinwege
piliye yi ni fuun ni.

Na fannga ki yen na koo na ni na kajogoro
ti kala na,

na kajeere ti yen na kuun na na.

¹² Na juguye pe ni fuun pe yen nala tegele
lagapyew,

mì pye titegere yaraga na cɛnyeenle pe yeri
fun;

mì pye fyere yaraga na wenne pe yeri,
leele mbele ka fili na ni wa kono, poro ma
fe ma laga na na.

¹³ Pè fege na na, paa yege nga na pe ma
kaa fege lere ɲa wi ku wi na we;

mi yen paa yaapige nga ki jɔgo ki yen.

¹⁴ Senpere nda lelegere yen na yuun na na,
mi yen nari nuru;

fyere kapyere to ti yen mala maga la-
gapyew.

Pe yen na pe yee yaan na mege ni,

pe yen na yon nii na na mbanla gbo.

¹⁵ Een fɔ mi wo na, milan jigi wi taga ma
na Yawe Yenɲele;

mi yen na yuun fɔ: «Mboro ma yen na
Yenɲele le!»

¹⁶ Na yinwege ki yen ma kee,

na sho na juguye poro naa na jolofenne pe
kee!

¹⁷ Mi ɲa ma tunmbyee, ki yaga mala wele
kajenge ni!

Na sho ma kagbaraga ki kala na!

¹⁸ Yawe Yenɲele, na mi koon yenri sanga
ɲa ni, maga ka ti mbe fere sho;

lepeelee poro mbe fere sho,

pe tigi yonmboro wa kuulo tara!

¹⁹ Yagbogolo yofenne pe yonro ti ton pe na,
poro mbele pe maa yon gbogowo senre

yuun lesinne wi na, naga piin yee
gbogowo ni konaa leele tifagawa ni!

²⁰ Ma kajenge pyege ki gbogo,

ma maa ki piin mbele pe maa fyee ma yege
pe kan,

naga piin mbele pe ma pe yee karafa ma
na pe kan senwee piile pe yege na.

²¹ Ma ma pe lara ma yee yege sogowo
mbele pe maa pe jolo pe na.

Ma ma pe lara wa ma paraga go ki ni,
senjagara nda ti maa yuun ti na.

²² Sonmo yen Yawe Yenɲele li woo!

Katugu lili kagbaraga nga ki yen kafonno
wogo ki naga na na,

mi ɲa mila pye ndɛɛ ca yi, ɲa pɛ
malingboɔnlo censaga kan ki tanla
maga yon ton we.

²³ Na jatere wila piri na na, fo a mi yo fo:
«Pàna purɔ mala wo wa ma yege sɔgɔwo.»
Ɛɛn fo, naa mila kaa ma yenrɛwe gbɔɔ
yenri,
màa na yenrɛwe pi logo.

²⁴ Yoro mbele fuun ye yen Yawe Yɛnɲɛle li
lesinmbele,
ye ti li ye ndanla!
Yawe Yɛnɲɛle li maa mbele pɛ taga li na
pe go singi,
ɛɛn fo mbele pe maa pe yɛɛ gbogo, li ma
jɔlogo gbogo wa poro na.
²⁵ Yoro mbele fuun yɛ ye jigi wi taga Yawe
Yɛnɲɛle li na,
ye fannɲa le ye yɛɛ ni, ye kotogo ta!

32

*Lere ɲa wi kapere ti kala yaga
wi na, wi yen ferɛwe na*

¹ Davidi yurugo. Nagawa yurugo.
Lere ɲa wi kajɔɔgo ki kɔ ma wo wa,
a wi kapere ti kala yaga wi na,
ferɛwe yen wi woo!

² Lere ɲa Yawe Yɛnɲɛle li woro naa kajɔɔgo
ki jate wi go na naa,
wo ɲa nambara woro wa wi jatere wi ni,
ferɛwe yen wi woo†!

³ Sanga ɲa ni mila na yon ki ton na kapere
ti na,
na fannɲa kila pye na koo, a mila jɛɛn
sanga pyew;

⁴ katugu maa pye nala jolo sɔnlo naa
yembine.

Na fannɲa kila pye na koo paa tipile ma
kaa na yangara kanga na we.

Wɔnmatigiwen laga.

⁵ Ɛɛn fo punɲo na, mila na kapege ki yo
ma kan,
mi sila na kajɔɔgo ki lara ma na.
Mila yo fo: «Mi yere na kolomo pi na Yawe
Yɛnɲɛle li yege na.»
Mboro wo na, a maa silan kajɔɔgo ki kala
yaga na na†.

Wɔnmatigiwen laga.

⁶ Ki kala na, mbele pe yen sinmbele ma ni,
pe daga mbaa ma yenri wagati jɛnɲɛ
wi na;
kona, ali na kangbanga kaa jaa mbe pe ta,
ki se gbɔn pe na.

⁷ Mboro ma yen na larasaga ye,
ma maa na shoo jɔlogo gbogo ki kɛɛ;
màla maga nala shoo,

ki kala na, mi yen na yɔgɔrimo yuuro koo.

Wɔnmatigiwen laga.

⁸ We Fo wì yo fo:

«Mi yaa ma kara mbɔɔn naga konɔ na ma
daga mbe le li ni;

mi yaa yerɛwe kan ma yeri, na yege yaa
pye ma na.

⁹ Maga ka pye tijinliwɛ fu fo paa shɔn
nakoma sofile woroso yen;

poro mbele pe ma karafe naa mana le wa
pe yonrɔ ti na, na pe yeregi konaa
na pe yege sinni,

jango paa ma senre ti nuru†.»

¹⁰ Jɔlogo legere yen ma gbɛgele lepee wi
kan,

ɛɛn fo lere ɲa wùu jigi wi taga Yawe
Yɛnɲɛle li na, li yinriwe tawa pi ma
ton wi na.

¹¹ Yoro lesinmbele, yaa yɔgori Yawe
Yɛnɲɛle li mege ni!

Ye yin nayinme ni, yaa yɔgɔrimo yuuro
koo, yoro mbele fuun ye nawa pi yen
ma sin we!

33

*Yɛnɲɛle na li yen dafɔ konaa shɔfo,
sɔnmɔ yen li woo*

¹ Yoro mbele ye yen lesinmbele, yaa jɔrɔgi
yaa yɔgori Yawe Yɛnɲɛle li mege ni;
ki yen ma yala mbele pe nawa pi yen ma
filige paa li sɔnni.

² Yaa Yawe Yɛnɲɛle li shari ɲgɔni ni,
yaa juru mangala ke woo wi gbɔɔn yaa li
sɔnni!

³ Ye yurugo fɔnɲgo wo yege kɔ li mege ni,
ye ye yarigbɔnɔ ti gbɔn yeri kenlegi, ye ti
magala li yirige yeli sɔn!

⁴ Yawe Yɛnɲɛle li senre ti yen ma sin,
lere mbe ya taga li kapyegele ke ni fuun ke
na.

⁵ Kasinɲge naa kaselege ko ki yen mali
ndanla;

Yawe Yɛnɲɛle li kagbaraga ki dunruya wi
lagapyew ki yin.

⁶ Yawe Yɛnɲɛle li naayeri wi da li senre to
fannɲa na;

naayeri wi nawa yaara ti da li yon tifelege
ko fannɲa na.

⁷ Li ma kogɔje tɔnmɔ pi ni fuun pi gbogolo
laga nunɲba,

li ma tɔnɲgbɔɔ pi gbogolo maa tɛge wa
titegbɔɔ ti ni.

⁸ Tara woolo, ye ni fuun yaa fyɛ Yawe
Yɛnɲɛle li yege!

† 32:2 32.1-2: Ɔromu 4.7-8 † 32:5 32.5: 2 Sami 12.13

† 32:9 32.9: Ɔnga ki yo fo: Jango paa ma senre ti nuru,
Eburuye senre ti ni, ki mbe ya logo fun fo: Jango yaraga ka kpe ka kɔɔn ta.

Dunruya woolo, yaa seri fyere ti na li yege!

⁹ Katugu li ka senre nda yo, ki kala li ma pye;

li ka yo yaraga nga mbe pye, ko ki ma pye.

¹⁰ Yawe Yennele lo li ma cengele ke kagala ngele kon mbe pye ke sa;

lo li ma kagala ngele leele pe yen na jate mbe pye ke jogo.

¹¹ Een fo Yawe Yennele li kagala ngele kon mbe pye ke yaa koro wa ke yonlo li ni suyi;

li nawa kagala ngele li kon ma tege, ke yaa koro wa ke yonlo li ni sanga pyew fo tetete.

¹² Yawe Yennele li yen cenle na woolo Yennele, ferewe yen pe woo;

leele mbele li wo li woolo, ferewe yen pe woo!

¹³ Yawe Yennele li ma koro wa naayeri na wele,

li yege yen senwee piile pe ni fuun pe na.

¹⁴ Mbeli ta wa li censaga ki ni, li yen na tara woolo pe ni fuun pe wele.

¹⁵ Lo li jatere pyelomo le senwee pyew wi ni;

li yen na pe kapyegele ke ni fuun ke korosi.

¹⁶ Malingboonlo pe legewe po ma pi ma wunlunana wi sho wa malaga,

malingboon kotogofa wi fannnga gbogo ko ma ki maa sho.

¹⁷ Mboun jigi wi taga malaga gbonshon na mbe yo woun sho wa malaga, ko yen wagafe,

shon wo naa wi fannnga ki ni fuun ni, wi se ya lere sho.

¹⁸ Een fo mbele pe maa fye Yawe Yennele li yege, li maa wele pe na,

poro mbele pe ma pe jigi wi taga li kagbaraga ki na we;

¹⁹ jango mbe pe sho kunwo pi kee, mbe pe kala li yon pe kan fungo sanga ni.

²⁰ Woro wo na, we jigi wi yen Yawe Yennele lo na;

lo li yen we sagafo konaa we tuguron sigeyaraga na we go singi.

²¹ Ee, we yen na yogori wa we nawa lo kala na,

wè we jigi wi taga lo na, Yennele kpoyi lo na.

²² E, Yawe Yennele, ki yaga ma kagbaraga pye we kan,

katugu we jigi wi yen mboro na!

34

Yennele lilan sho na fyere kagala

ke ni fuun ke ni

¹ Davidi Yennele gbogoyurugo. Davidi wila wi yee pye paa yarafo yen wunlunana Abimeleki wi yege sogowo. Naa wo la kaa wi puro maa yirige wa wi yee yeri, a Davidi wi sigi yurugo nga ki yonlogo[†].

² Mi yaa la Yawe Yennele li shari wagati wi ni fuun ni,

mi yaa la li sonni sanga wi ni fuun ni wa na yon[†].

³ Na nayinme pi go koyi nga Yawe Yennele le;

yoro mbele ye ye yee tirige, ye logo na yeri, ye ta yaa yogori!

⁴ Ye pan we pinle waa ki yari fo Yawe Yennele li gbogo,

we pinle waa li mege ki gbogo!

⁵ Mila Yawe Yennele li yeri, a lilan yon sogo,

laa na sho na fyere kagala ke ni fuun ke ni.

⁶ Mbele pe maa wele li yeri, nayinme maa yaan wa pe yege ki na;

ferese ka pe yigi.

⁷ Na fyonwo fo wi kaa gbele mbaa sagawa jaa, Yawe Yennele li maga logo;

li maa sho wi jologo kagala ke ni fuun ke kee.

⁸ Mbele pe maa fye Yennele li yege, Yawe Yennele li merege[†] wi maa wele pe na,

ma pe sho kangbanga ki ni.

⁹ Ye pan yege nene ye wele, yege jen yege nga na Yawe Yennele li yen ma yon;

lere nga wi maa yee karafa li na, ferewe yen wi wool!

¹⁰ Yoro mbele ye yen Yawe Yennele li leele kpoyi, yaa fye li yege;

katugu mbele pe maa fye li yege, yaraga ko ka se pe la.

¹¹ Ali yere jara yirifonmbolo pe ma kaa na jolo yaakara lama konaa fungo ki kee;

een fo mbele pe maa Yawe Yennele li lagajaa, poro na jori yarijenge ko ka kpe na.

¹² Yaa paan na piile, ye pan ye logo na yeri;

[†] **34:1 34:1:** Ki kagala ngele pa ke yen wa 1 Sami 21.11-16 laga ki ni. Wunlunana Abimeleki wo nungba wo paa pye na yinri Akishi, Filisiti tara fenne wunlunana we. Ki yaa pye pe sege kila pye wunluwo tulugo. [†] **34:2 34:2:** Ki yurugo nga ki vrise nungba nungba pyew wi le Eburuye senre ti senpiile mbele pe ma tege nari yonlogi wo wa ni, maga le wi senpyo kongbanja wi na, wo nga pe yinri alefu fo ma saa gbou wi pungo woo wi na, wo nga pe yinri tavu.

[†] **34:8 34:8:** Nga ki yo fo: Yawe Yennele li merege, Yennele lo jate lo laa li yee naga paa merege yen (Zhené 16.7).

mi yaa ye naga yege nga na ye daga mbaa
fyε Yawe Yennele li yege.

¹³ Yinwege ki yen ma ambo ndanla?

Ambo wila jaa mbe pye ferewe na wi
yinwege ki ni?

¹⁴ Ki fo wuu yege yigi senpere yogo ki ni;
wuu yon ki yigi yagbogowo senyogo ki ni.

¹⁵ Ki fo wuu yege laga lali kapege ki ni, wila
kajenge piin,

wila yeyinnye ki lagajaa wi mara ki na.

¹⁶ Yawe Yennele li yege yen lesinmbele pe
na,

li nungbolo yen pe gbeere ti na.

¹⁷ Yawe Yennele li ma yiri kapege pyefenne
pe korogo,

janggo mbe pe tongo mbe pe mege ki ko
mbege wo laga tara ti ni.

¹⁸ Na lesinmbele pe kaa gbele mbaa sagafɔ
jaa, Yawe Yennele li maga logo,
mbe pe sho mbe pe wo wa pe jologo ki ni.

¹⁹ Yawe Yennele li ma pye mbele pe nawa
pi tanga pe na pe tanla,

li ma mbele pe jatere wi piri pe na pe sho.

²⁰ Jologo legere mbe ya gbɔn lesinnye wi na,
ɛɛn fo Yawe Yennele li maa wi shoo ki ni
fuun ki ni.

²¹ Li maa wi witige lara ti ni fuun ti korosi,
pe se ka wi kajelege ka kpe kaw†.

²² Tipewe po pi ma kaa lepee wi gbo,
mbele pe ma lesinnye wi panra, pe yaa ka
pe le jologo.

²³ Yawe Yennele li maa li tunmbyeele pe go
shoo,

mbele pe ma pe yege karafa li na, wo wa
kpe se ka ye jologo.

35

*Lesinnye na wi yen na jolo
wi Yennele yenrewe*

¹ Davidi Yennele gbogoyurugo.

Yawe Yennele, ma pye na winfenne pe
winfo,

mbele pe yen na malaga gbɔɔn na ni, maa
malaga gbɔɔn pe ni!

² Ma tuguron sigeyaraga jεge ki le konaa
ma tuguron sigeyaraga gbegebenje
ki ni,

ma yiri ma pan mala saga malaga ki na!

³ Sogbo wo naa njanraga ki ni, ti yirige na
jɔlofenne pe na;

maga yo na kan fo mboro ma yen na shɔfo
we!

⁴ Mbele paa jaa mbanla gbo, ma ti pe fere
sho konaa pe go sogo!

Mbele paa kapege jate na ni, ma ti pe
songoro punjo, fere mbe pe yigi!

⁵ Pe pye paa yan waga yen, nga tifelege ki
maga le ma kari ki ni;

Yawe Yennele li merege wi taga pe na wila
pe puro!

⁶ Diwi mbe ye wa pe kono li ni konaa laa
wonri;

Yawe Yennele li merege wila pe puro!

⁷ Pe бага na na go fu, ma titege kon, ma
mere jan ki na, na mege ni;

pe titege wo go fu, jango mbe to wa ki ni.

⁸ Ki daga jologo mbe fo ki to pe na, nga pee
cen ki cenwe;

ki mere ti pe yigi mbe pe tongo!

⁹ Mi wo na, mi yaa kaa yogori Yawe
Yennele li fannga na;

mi yaa kaa nayinme nii li showo mba lilan
sho pi kala.

¹⁰ Mi yaa kaa ki yuun na nawa pi ni fuun
ni fo:

«Yawe Yennele, ambo wi yen fannga ni
paa ma yen?

Mboro ma ma fyɔnwɔ fo wi sho wi
winfenne mbele pe fannga ki we wi
na pe kee;

ma ma fyɔnwɔ fo wo naa na wi yen tege
na pe sho mbele pe yen na nii pe go
na pe kee.»

¹¹ Serɛfenne yagboyoolo peɛle yiri na
korogo;

pe yen nala yewe kagala ngele mii jen ke
wogo na.

¹² Kajenge nga mi pye, pe maga fɔgo ton
kapege ni;

leele pe je na na.

¹³ Ma si yala, mi wo na, sanga na ni paɔ
pye na yaa, mi ma jatere piriwen
yariporo le pe wogo na;

mi mala yege tirige ma yenge le,

mi ma koro na yenri pe kan suyi.

¹⁴ Mila pye naga piin, paa yege nga na ma
wonlo nakoma ma nɔsepyo kala ma
pye;

na jatere wila piri na na, a mi yege san na
toro shɔɔn, paa yege nga na lere nɔ
ma kaa ku we.

¹⁵ ɛɛn fo na jologo ka to na na, pe ma saa
pe yege gbogolo na yogori;

pe ma saa pe yege gbogolo mbe yiri na
korogo, mila pye ki jenme;

pe maa gbele na na sanga pyew.

¹⁶ Na pe kanla yan mi kurugo, pe maa tege
na na fo jenge,

fo na pe ngangala ke kaa nala fingiri.

† **34:21 34:21:** Ki senre nda ti yo Zhezu Kirisi wi wogo na wa (Eki 12.46; Nombu 9.12; Zhan 19.36) lara ti ni.

17 E, Yawe Yennele, ma yaa pyeri laga kala
li wele fo sa gbon wagati wi wiin?

Na go sho ki jogowo pyefenne pe kee;
na sho ki jaraye pe kee!

18 Kona, mi yaa kaa sharaga kaan ma yeri
wa janwa gbolu li sogowo;
mi yaa kaa ma sonni wa lelegere ti sogowo.

19 Mbele pe yen nala wiin go fu, maga ka
ti paa tege na na!

Mbele panla panra go fu, maga ka ti paa
yengele koon na na mbaa na tegele!

20 Katugu paa la yeyinnye senre yuun
fyew,

mbele pe yen ma cen pow laga tara ti ni,
pe yen na lesangara senre yuun pe
mege ni.

21 Pe yen na yongbogo yuun na na, na yuun
fo:

«Enheen co, wòo yan gbogoyi we yengele
ke ni.»

22 Ee, Yawe Yennele, nga ki pye maga yan,
maga ka pyeri pe na;

maga ka ma yee laga lali na ni Yawe
Yennele!

23 Yen ma yiri, yiri ma pan mala tanga ki
kan na yeri,

na Yennele, na Tafo, yere na kala li ni!

24 Yawe Yennele, na Yennele, na kiti wi kon
ma yala ma yen sinnye yeye nga na ki
ni,

jango paga kaa yogori na kala na!

25 Paga kaa ki yuun mbe yo fo: «Enheen,
nga waa pye na jaa koyi nga yeen.»

Paga kaa ki yuun mbe yo fo: «Wòo jogo
pew!»

26 Mbele fuun pe yen na yogori na jogoro ki
kala na, fere mbe pe yigi, pe go sogo;
mbele pe yiri na korogo, pe fere sho, pe go
sogol!

27 Een fo mbele paa ki jaa mbege yan fo mi
yen jeregisaga fu,

poro mbaa jogori nayinme ni paa yogori;
pe yaa koro mbaa ki yuun suyi fo:

«Yawe Yennele, Yennele le, li yen ma
gbogo,

lo na li maa ki jaa li tunmbyee wi pye
yeyinnye na we!»

28 Kona Yawe Yennele, ma yen sinnye yeye
nga na, mi yaa la ki wogo ki yeye
yuun,

mbaa ma sonni sanga pyew.

36

*Lere na lepeelee paa puro
wi Yennele yenrewe,
jango laa wi go singi*

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Yawe
Yennele li tunmbyee Davidi wi Yennele
gbogoyurugo.

² Lepee wo nga wi yiri ma je Yennele li na,
wi maa senre nda yuun ti yen wa na
nawa;

wi ma yo fo go woro ki na lere mbaa fye
Yennele li yeye.

³ Katugu wi maa wi yee yaan ndee wi si
woro,

ki kala na, wila yere wi kapege ki ni, mboo
kapege ki panra.

⁴ Wi yon senre ti yen mbasinnde ma pye
nambara ni;

mbaa kajenge piin ki yen go fu kala wi
yeye na.

⁵ Mboo ta wa wi sinleyaraga ki na yembine,
kapege ko wi maa sonri mbe pye;

konon na li woro ma yon lo wi ma le, wila
yenle mbe je kapege pyege ki na.

⁶ E, Yawe Yennele, ma kagbaraga ki gbogo
maga le laga tara na fo wa yenjele
na;

ma yen senre nungba yofa fo sa gbon wa
kambaara ti na.

⁷ Ma yen sinnye yeye nga na, ki we yanwira
nda ti yagara ti ni fuun ti na;

kagala ngele ma kon mbe pye, ke yen ma
jugo paa tannngbaa tijuguwo pi yen.

Yawe Yennele, mboro ma maa senwee
piile pe shoo, naa yanyaara konaa
yaayoro ti ni.

⁸ Ee, Yawe Yennele ma kagbaraga ki yen
ma gbogo fo jenge!

Senwee piile pe maa pe yee lara wa ma
kanwira ti nogo.

⁹ Ma mao go yarijende ti kan pe yeri fo ti
ma pe yenle tin;

ma maa ma kajenge ki piin pe kan paa
lafogo tanno ma kaa na fuun we.

¹⁰ Katugu yinwege pulugo ko yi mboro we,
ma yanwa po pi ma ti we maa yanwa pi
yaan.

¹¹ Mbele poon jen, ma koro maa ma kag-
baraga ki piin pe kan,

mbele pe nawa pi yen ma sin pe na, ma
koro sinnye pe ni!

¹² Mbele pe maa pe yee gbogo, maga ka ti
pe gbon laga na na;

maga ka ti lepeelee pe ya panla puro!

¹³ Lepeelee poro wele pe yen na tuun yeen,
pe to, pe se ya yiri naa.

37

*Maga ka nawa ngban
lepee wi yaritara ti kala na*

¹ Davidi Yennɛle gbogoyurugo.

Maga ka nawa ngban lepee pe kala na,
maga kaa yegɛ yinrigi mbele pe yɛn na
kapere piin pe na[†]!

² Pe yaa ka fanla fyaw paa yan yɛn,
pe yaa ka waga paa yantipirige ma kaa ku
we.

³ Ma jigi wi taga Yawe Yennɛle li na, maa
kajɛngɛ piin,
kona ma yaa cɛn laga tara ti ni, mbaa ma
yinwege ki piin yeyinnɛ na.

⁴ Ma ti Yawe Yennɛle li kala loon ndanla
jɛngɛ mbe wɛ yaraga ki ni fuun na,
pa kona li yaa yaraga nga maa jaa wa ma
kotogo na ki kan ma yeri.

⁵ Ma kala li le Yawe Yennɛle li kɛɛ,
moɔ jigi wi taga li na, lo li yaa ma kala li
yegɛ wo.

⁶ Ma yɛn ma sin yegɛ nga na, li yaa ki yirige
funwa na paa yanwa yɛn,
mboon tanga ki yirige funwa na paa
yonlofunngbanga yɛn.

⁷ Pyeri maa Yawe Yennɛle lo wele, maga
kun ma yɛɛ ni maa li singi,
leele mbele pe kagala kaa yongo na kee
yegɛ, maga ka nawa ngban pe kala
na,
maga ka konro ta katijangara pyefenne pe
kala na!

⁸ Maga ka nawa ngban, nangbanwa
ndorogo ki yaga;
maga ka nawa ngban, nakoma ki yaa ma
le kapege.

⁹ Katugu kapere pyefenne pe yaa ka ko
mbe wo wa,
ɛɛn fo mbele pɛ pe jigi wi taga Yawe
Yennɛle li na, pe yaa ka tara ti ta pe
woro.

¹⁰ Sanni wagati jenri ni, lepee wi se yan
naa,
ma yaa ka wele wa wi censaga ki ni, ma
soo yan naa.

¹¹ ɛɛn fo, leele mbele pɛ pe yɛɛ tirige, poro
pe yaa tara ti ta pe woro;
pe yaa ka yeyinnɛ gbogo ta mbaa yogori.

¹² Lepee wi ma yon le lesinnɛ wi na,
wi maa wi ngangala ke kaa naa fingiri ke
ni.

¹³ ɛɛn fo, Yawe Yennɛle li yɛn na tege
kapege pyefo wi na,

katugu li yegɛ yɛn wi jologo pilige ki na kila
paan toon.

¹⁴ Lepee pe yɛn na pe tokobiye pe kologi
wa pe woforo ti ni,
pɛ pe sandira ti taga,
jango mbe lere na wi yɛn tege ni konaa
fyonwo fo wi ni pe won mbe pe gbo,
mbe ta mbe mbele pe yɛn na tanri kozinne
li na pe konlogi.

¹⁵ ɛɛn fo, pe tokobiye pe yaa ka poro yɛɛ
jate pe sugulo wa pe sunndoolo pe
na,
pe sandira ti yaa ka kaari.

¹⁶ Lesinnɛ wi yarijɛnde jenri ta
ko mbonro lepee pe yarijɛnde tawa po
na;

¹⁷ katugu lepee wi fannɛga ki yaa ka to,
ɛɛn fo, Yawe Yennɛle li ma lesinmbele pe
togo.

¹⁸ Leele mbele pe nawa pi yɛn ma filige pe
na, Yawe Yennɛle li maa jatere piin
pe wogo na;
tara nda pɛ ta korogo ti yaa ka koro pe kan
fo sanga pyew.

¹⁹ Jologo sanga ni, pe se ka fɛrɛ sho;
fungo gbogo sanga ni, pe yaa kaa yaakara
taa mbaa kaa mbaa tinni.

²⁰ Ee, lepee pe yaa ka tongo mbe wo wa,
Yawe Yennɛle li juguye pe yaa ka ko mbe
wo wa paa yarifyɛnre yɛn,
pe yaa ka ko saw, pe yaa ka ko saw paa
wirige yɛn.

²¹ Lepee wi ma saa jin, ɛɛn fo wila ti
songoro mberi kan;
ɛɛn fo, lesinnɛ wo maa leele yinriwe taa,
nɛɛ kaan.

²² Katugu Yawe Yennɛle li ka duwaw leele
mbele na, poro yaa ka tara ti ta pe
woro;
ɛɛn fo li ka leele mbele danga, poro yaa ka
ko mbe wo wa.

²³ Lere na wi tangalomɔ pi yɛn ma Yawe
Yennɛle li ndanla,
li ma yeresaga kan ki fo wi yinwege ki yeri.

²⁴ Na wi ka kurugo, wila to,
katugu Yawe Yennɛle li maa yigi kɛɛ na.

²⁵ Mila pye pyo jɛɛ, koni mi le ma pye
lɛlɛngbaraga,
mi faga yan gben fo Yennɛle li je lesinnɛ
wi na,
nakoma wi setirige piile pe yɛn na yaakara
yenri.

[†] 37:1 37.1-39: Ki yurugo nga ki veriseye pɛle le Eburuye senre ti senpiile mbele pe ma tege nari yonlogi wo wa ni,
maga le wi senpyo kongbanja wi na, wo na pe yinri alefu fo ma saa gbon wi pungo woo wi na, wo na pe yinri tavu.

26 Lesinnɛ wi maa senwee yinriwɛ taa
pilige pyew, na forɔ tari leele pe na;
wi setirige piile pe yaa duwaw ta.

27 Ma yɛɛ laga lali tipege ki ni, maa kajenɛ
piin,

pa ma yaa koro wa tara ti ni fɔ sanga pyew!

28 Katugu nɔga ki sin ko ki yen ma Yawe
Yɛnnɛle li ndanla;
laa li lesinmbele pe wa.

Li maa pe korɔsi sanga pyew,
ɛɛn fɔ lepeepe pe setirige piile pe yaa ka
tɔngo mbe wɔ wa.

29 Lesinmbele pe yaa ka tara ti ta pe woro,
pe yaa ka cɛn wa tara ti ni fɔ sanga pyew.

30 Kajenmɛ sɛnrɛ ti maa yinrigi wa lesinnɛ
wi yɔn,
nɔga ki sin ko wi maa yuun.

31 Wi Yɛnnɛle li lasiri wi yen wa wi kotogo
na,
wa wi tangala li ni, wi se kurugo mbe to.

32 Lepee wi ma peri na lesinnɛ wi wele,
wi maa ki lagajaa mboo gbo.

33 ɛɛn fɔ Yawe Yɛnnɛle laa wi le wi kɛɛ;
na paga kari wi ni sa kiti kɔn wi na, laa ti
kiti wi to wi na mboo le jɔlogo.

34 Ma jigi wi taga Yawe Yɛnnɛle li na, maa
tanri li kɔnɔ li na,
li yaa kɔn yirige mbe tara ti kan ma yeri
ti pye ma woro;
ma yaa ka lepeepe pe yan pe yen na koo na
woo wa.

35 Mi lepee wi yan wa wi lewelewe kapyere
ti ni,
wi fannga kila pye na gbogo na kee yɛge
paa tigbɔgo yen, nɔga ki fun.

36 ɛɛn fɔ wi toro, wii yan naa,
mùu lagaja, ɛɛn fɔ mi suu yan naa.

37 Lere nɔ wi nawa pi yen ma filige wi na,
taa korɔsi, nɔ wi yen ma sin maa wi
wele;

ma yaa ki yan fɔ lere nɔ wi yen
yeyinnɛfɔ, wi yaa yinwetonlogo ta!

38 ɛɛn fɔ mbele pe ma yiri ma je, pe ni fuun
pe yaa ka tɔngo mbe wɔ wa,
lepee wi goto kala li yaa ka pye jɔgowɔ.

39 Yawe Yɛnnɛle li ma lesinmbele pe sho,
lo li ma pye pe larasaga jɔlogo sanga ni.

40 Yawe Yɛnnɛle li ma pe kɛɛ tɔgo, mbe pe
sho;

li ma pe wɔ wa lepeepe pe kɛɛ, mbe pe sho,
katugu pɛ pe yɛɛ karafa li na.

38

*Lere nɔ wi yen na jɔlo,
wa yen na Yɛnnɛle li yenri,
jango luu kala yaga*

¹ Davidi Yɛnnɛle gbɔgɔyurugo. Nandowo
yurugo.

² Yawe Yɛnnɛle, mà nawa nɔgban na ni, ɛɛn
fɔ maga kanla jeregi;
ma yen nanɔgbanwa gbɔɔ ni na ni, ɛɛn fɔ
maga ka jɔlogo wa na na.

³ Katugu ma wangala kànla sugulo,
ma kɛɛ ki gbɔn na na.

⁴ Na wire ti ni fuun ti yen nala yaa ma
nanɔgbanwa gbɔɔ pi kala na,
yaraga ko ka kpɛ woro ma yɔn wa na
kajeere ti ni, na kapege ki kala na.

⁵ Katugu na kambasinnde ti lege ma gbo-
golo na go na,
ti yen paa tugugborɔ yen na yiin na ni.

⁶ Na sagbanra ti fongo ma finriwe le,
ko pye ma, na lembigewe pi kala na.

⁷ Mi te, na fannga ki kɔ na ni pew fɔ mala
kuru,

pilige nungba nungba pyew na jatere wi
yen ma piri na na.

⁸ Na sɛnne li yen nala sorogi fɔ jɛnge,
na wire ti ni fuun ti yen nala yaa.

⁹ Fannga si koro na ni naa, na wire ti ni
fuun ti ku na na pew,
mi koro na jɛn, katugu mi yen na jɔlo wa
na kotogo na.

¹⁰ Yawe Yɛnnɛle, nɔga mi yen na jaa, maga
jɛn;

nɔga ki yen mala nawa pi tanga na na, ki
woro ma lara ma na.

¹¹ Na sunndo wi yen na kɔnɔ na na
nɔgbanga, na fannga ki yen na koo,
na yengele ke woro na yiin naa.

¹² Na wenne naa na pinleyɛɛnle pɛ laga na
na, na jɔlogo ki kala na;
na sefenne pɛ pe yɛɛ laga lali na ni.

¹³ Mbele pe yen naga jaa mbanla gbo, pe
yen na pengele nii na na,
mbele pe yen na jaa kapege mbanla ta, pe
yen nala jɔgɔsɛnrɛ yuun,
pilige ki lombongo ki ni, pe ma koro na
yɔn nii na na.

¹⁴ ɛɛn fɔ mi wo na, mi yen paa nunɔgbajili
yen, mila logo;
mi yen paa bombo yen, mi sanla yɔn ki
yenge mbe senpyɔ kpɛ yo.

¹⁵ Mi yen paa lere nɔ wi woro na nuru,
nɔ wila lere yɔn sogo senpyɔ ni.

¹⁶ Yawe Yɛnnɛle, mboro milan jigi wi taga
ma na,
mboro ma yaa na yɔn sogo Yawe Yɛnnɛle,
na Yɛnnɛle.

¹⁷ Ko mi yo fɔ: «Maga ka ti paa tege mbaa yɔgɔri, naa mi wɔnri ki kala na; maga ka ti paa pe yee gbogo na na, na mi ka kurugo mbe to we.»

¹⁸ Katugu ki koro jenri, mi yaa to, na jɔlɔgɔ ki si nga na na bere.

¹⁹ Ee, mi yere na kajogɔɔ ti ni, na kapege kilan jatere wi piri na na.

²⁰ Na juguye pe yen ngbaanla, ma pye fannga ni,

mbele pànla panra go fu, pe yen ma lege.

²¹ Pe mala kajenge ki fɔgɔ ton kapege ni, pe maa na jeregi, katugu mi yen naga lagajaa mbaa kajenge piin.

²² E, Yawe Yenɲele, maga kanla wa!

Na Yenɲele, maga koon yee laga lali na ni!

²³ We Fɔ, na shɔfɔ, fyeele ma pan mala saga!

39

*Senwee wi yinwege
ki woro yaraga ka*

¹ Yurukɔɔlɔ to wi sɛwe yurugo, Yedutun† yurugo. Davidi Yenɲele gbɔgɔyurugo.

² Mila pye na yuun fɔ: «Mi yaa lanla tangalɔmɔ pi kɔɔsi, jango mi ka ka kapege pye wa na senyoro ti ni;

na lepee wi ka pye na tanla sanga ɲa ni, mi yaa na yon ki ton.»

³ Ki pye ma, a mi si pyeri, mi sila para, mila pyeri, mi si senpyɔ wo yo; een fɔ, a na jɔlɔgɔ ki nɛe gbogo na seregi.

⁴ Na kotogo kila pye nala sorogi, na mi ka jatere pye, ki ma pye ndɛe kason ki yen wa na nawa; a kigi kan milan yon ki yenge na para.

⁵ E, Yawe Yenɲele, na yinwege kɔsanga wi naga na na;

na yinwege piliye yi koro jori; jango mbege jen fɔ na yinwege ki woro yaraga ka.

⁶ Wele, malla yinwege ki titɔnlɔwɔ pi were paa kendala gbeme yen, na yinwege piliye yi woro yaraga ka ma yege sɔgɔwɔ;

ee, senwee ɲa fuun wi yiri laga, wi yinwege ki yen paa yon tifelege yen.

Wɔnmatigiwen laga.

⁷ Ee, senwee wi maa kee na paan paa tige yinme yen,

wi maa yee yege ki weri, een fɔ wi ma kaa toro paa tifelege yen;

wi maa yarijende gbogolo wi yee kan, een fɔ wila ki jen ti yaa ka pye ambo woro wi pungo na.

⁸ Koni, we Fɔ, mi yaa na jigi wi taga yinggi na san?

Pa na jigi wi yen mboro na.

⁹ Na sho na kajogɔɔ ti ni fuun ti kee, maga ka ti kambajenɲe wila na tifaga.

¹⁰ Mi yaa pyeri, mi sanla yon ki yenge naa; katugu mboro ma yen ki kagala ke pyefɔ we.

¹¹ Na gbɔnɔɔ ti yaga ma,

gbɔnɔɔ nda maa na gbɔɔn ti we na fannga ki na.

¹² Ma ma senwee wi koro mbe jɔlɔgɔ wa wi na wi kajogɔ ki kala na;

yaraga nga ki yen kagbɔgɔ yon wi yeri, ma maga jɔgɔ paa yege nga na fyenre ma kaa yaraga jɔgɔ we.

Ee, senwee pyɔ wi woro yaraga ka, kaawɔ tifelege.

Wɔnmatigiwen laga.

¹³ Yawe Yenɲele, na yenrege ki logo, nunɲbɔlo jan, mala yerege ki logo; maga koon yengɛle ke ton na gbelege ki na, katugu mi yen nambanna wa ma yeri, mi yen nambanndorowo paa na teleye pe yen.

¹⁴ Ma yege ki laga na na, jango na yege welewe pi ta pi tanla, sannɔ mbe sa kari mbe wɔ wa pew.

40

*Yurugo mbe Yenɲele li kagbaraga
ki yege yo*

¹ Yurukɔɔlɔ to wi sɛwe yurugo, Davidi Yenɲele gbɔgɔyurugo.

² Mila na jigi wi ni fuun wi taga Yawe Yenɲele li na,

a li nunɲbɔlo jan, mala yerege ki logo.

³ Lilan tile mala wɔ wa jɔgɔwɔ wegbɔgɔ ki ni,

mala wɔ wa fenrege ki ni, wa wetijugo ki ni;

lilan yerege na tɔɔɔɔ ti na wa walaga ki na, mala jeele ke yerelɔmɔ pi yon.

⁴ Li yurugo fɔnɲɔ le wa na yon, a miɲi kɔ, a ki pye sɔnmɔ yurugo, mbege kɔ we Yenɲele li mege ni.

Lelegere yaa ki wogo ki yan mbaa fye li yege,

mbe pe jigi wi taga Yawe Yenɲele li na.

⁵ Lere ɲa kaa jigi wi taga Yawe Yenɲele li na, ferewe yen wi wool!

Wila yenle mbe yege wa mbele pe maa pe yee gbogo pe yeri konaa yagbogolo yofenne pe yeri.

⁶ E, Yawe Yenɲele, na Yenɲele,

† 39:1 39.1: Yedutun wila pye yurukɔɔlɔ to wo wa wunlunana Davidi wi wagati wi ni (1 Kuro 25.1,3,6).

kagbɔgɔlo ngele mà pye we kan, konaa
 kajenge nga fuun mà kɔn ma tege
 mbe pye we kan, kè lege;
 yaraga ko ka kpɛ woro wa ma yala ma ni.
 Na mi ka yo fɔ mi yaa ke ni fuun ke yo,
 mbe ke yari,
 mi se ya mbege pye, katugu kè lege ma
 toro.

⁷ Saara to naa yarikanra to ma ti yen mɔɔ
 ndanla,
 mà ko senre to yo mari filige na kan jenge.
 Ma woro na saara sogoworo naa kapere
 kala yagawa jasaara jaa na yeri.

⁸ Kona, a mi sho fɔ: «Mi ɲa mi yen na paan
 ma kɔrɔgo,
 mi na kala li yen ma yɔnlogɔ wa selege
 sewe ɲa pe ma migi wi ni[†].»

⁹ Na Yɛnnɛle, mila jaa mbaa ma nandanwa
 kala li piin;
 ma lasiri senre mɪri tege wa na nawa.

¹⁰ Ma yen sinɲe yege ɲa na mi yen naga
 sentanra ti yari wa ma janwa gbolo
 woolo pe sɔgɔwɔ.

Wele, mii na yɔn ki tɔn ki wogo ki na;
 Yawe Yɛnnɛle, mboro jate maga jɛn.

¹¹ Mi woro nɔɔ kasinɲe ki lara wa na
 kotogo na;
 ma yen senre nunɲba yofɔ yege ɲa na
 konaa ma showɔ pi ni, mi yen naga
 wogo ki yari;
 mi woro nɔɔ kagbaraga konaa ma kaselege
 ki lara wa ma janwa gbolo woolo pe
 sɔgɔwɔ.

¹² Mboro wo na Yawe Yɛnnɛle, ma se je
 mbanla yinriwe ta;
 ma kagbaraga konaa ma yen senre nunɲba
 yofɔ yege ɲa na, ki yaa lanla go
 singi sanga pyew.

¹³ Jɔlogɔ legere to na na mala maga,
 yon woro ki jɔlogɔ ki na.
 Na kambasinnde ti go kala li to na na,
 mi se ya mbege kun na yɛɛ ni mbaa ti yaan.
 Ti lege ma we na yinzire ti na,
 na jigi wi kɔn na na pew.

¹⁴ Yawe Yɛnnɛle, ki yaga mala sho,
 Yawe Yɛnnɛle, fyɛle ma pan mala saga!

¹⁵ Mbele fuun paa ki jaa mbanla gbo, fere
 mbe pe ta, pe go sogo!

Mbele paa ki jaa jɔlogɔ mbe to na na, poro
 mbe gbɔgɔwɔ la fɔ mbaa songoro
 punɲo na!

¹⁶ Mbele pe yen na tege na na kiyakiya
 kiyakiya,
 fere gborɔ mbe pe yigi fɔ mbe pe yon ki
 tɔn pe na!

¹⁷ Eɛn fɔ mbele fuun pe yen nɔɔ lagajaa,
 poro mbaa nayinme nii paa yɔgori ma kala
 na!

Mboro ɲa ma yen shɔfɔ, ma yen ma mbele
 ndanla,
 poro mbaa ki yuun suyi fɔ: «Yawe Yɛnnɛle
 li gbɔgɔ!»

¹⁸ Mi wo na, mi yen tege na ma pye fyɔnwɔ
 fɔ,

ɛɛn fɔ we Fɔ wi yen na jatere piin na na.
 Mboro ma yen na sagafɔ konaa na shɔfɔ;
 na Yɛnnɛle, maga ka mɔ na sagawa pi ni!

41

Yana wa Yɛnnɛle yɛnnɛle senre

¹ Yurukɔɔlo to wi sewe yurugo. Davidi
 Yɛnnɛle gbɔgɔyurugo.

² Lere ɲa wi maa fyɔnwɔ fɔ wi jate, fɛrɛwe
 yen wi woo!

Jɔlogɔ sanga ni, Yawe Yɛnnɛle li maa sho.

³ Yawe Yɛnnɛle li maa wi go singi, mboo
 yaga yinwege na,

li ma fɛrɛwe kan wi yeri laga tara ti na.
 Laa wi le wi juguye pe kɛɛ.

⁴ Mboo ta wa wi yama fuuro ti na wila jolo,
 Yawe Yɛnnɛle li maa saga;
 li maa wi kala yongo wi yama sanga ni.

⁵ Mi wo na, mi yo fɔ: «Yawe Yɛnnɛle, ki
 yaga mala yinriwe ta!

Na sagala, katugu mi kapege pye ma na!»

⁶ Na juguye pe yen na senpere yuun na na
 fɔ:

«Wi yaa ku wagati wiwiin mbe wɔ wa,
 jango wi mege ki ta ki kɔ ki wɔ wa?»

⁷ Na wa ka pan mbanla wele, wi maa tuun
 na tanla wa wi senyoro ti ni,
 wi ma jatere pere ti gbogolo wa wi nawa,
 na wi ka ka yiri mbe kari, wi ma saa nari
 yuun.

⁸ Mi yen ma mbele fuun mben, pe maa
 kalegere senre yuun pe yɛɛ kan na
 kanngolo,

pe maa tipege jate na ni.

⁹ Pe ma yo fɔ: «Jɔlogɔ gbɔgɔ ki to wi na
 yɛɛn!

Wi ɲa wa wi sinle, wi se ya yiri naa.»

¹⁰ Ali na wonlo jennɛ, wo ɲa mila na jigi
 wi taga wi na,

wo ɲa wila pye na nii ja na ni,
 wi yiri na kɔrɔgɔ[†].

¹¹ Eɛn fɔ mboro wo na, Yawe Yɛnnɛle, na
 yinriwe ta, mala yirige,
 jango mbanla kayanga ki wɔ pe ni.

¹² Na na jugu wii cew ta na na,
 pa kona mi yaa ki jɛn mbe yo fɔ na kala li
 yen mɔɔ ndanla.

[†] 40:8 40:7-8: Ki senre nda ti yen na para Zhezu Kirisi wo senre na wa Eburuye sewe wi ni (Ebu 10:5-7). [†] 41:10
 41:10: Ki verise ɲa wi senre ti yo Zhezu Kirisi wo naa Zhudasi pe wogo na (Zhan 13:18).

¹³ Mi wo na, ma yen mala tɔgo, naa na nawa pi yen ma filige na na ki kala na;
màla tege ma yee yege sɔgɔwɔ na wele na na fɔ sanga pyew.

¹⁴ Sonmo yen Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li woo, sanga pyew fɔ tetete!

Anmiina! Anmiina!

SEWE SHYEN WOO

42

Yuuro 42-72

*Lere ɲa wila Yennele li jaa,
wi jigi tagasaga ko ki yen
Yennele le*

¹ Yurukɔɔɔ to wi sewe yurugo. Kore pinambiile pe nagawa yurugo†.

² Safuwe ɲa wɔgo wi yigi wi maa lafogo tonmo pi lagajaa yege ɲa na, ee, na Yennele, pa mi yen nɔɔ lagajaa ma.

³ Yennele li la ki yen na na paa tonmo wɔgo ma kaa lere yigi we, Yennele na yinwege wolo le.

Mi yaa ka ye wa li sherigo gbɔgo ki ni wagati wiwiin mbe sa yere li yege sɔgɔwɔ?

⁴ Yɔnlo naa yembine, yentunwɔ po mi yen pi na suyi paa na suro yen;
ma si yala, pe maa ki yuun na na sanga pyew fɔ: «Ma Yennele lo yen na yingi piin?»

⁵ Ma si yala, na mi ka nawa to ki kagala ɲgele ke na,

ke mala jatere wi lege na na, fɔ:

Faa, mila pye na tanri wa janwa gbɔɔ li sɔgɔwɔ;

mi ma keli pe yege na tanri na kee wa Yennele li go ki yeri,

wa yɔgorimo yuuro naa Yennele li sonmo yuuro ti sɔgɔwɔ;

maga ta janwa wila pye na yɔgori feti wi na fɔ jenge.

⁶ E, mi we, yingi na mbe silan wire ti fanla na yee na?

Yingi na mbe sila yogo mbaa na yee tooro na cenlomo pi kala na?

Mbanla jigi wi taga Yennele li na ko mbɔnrɔ, katugu mi yaa li shari mbeli son naa,

lo li yen na shɔfɔ konaa na Yennele.

⁷ Na Yennele, na nawa pi wo na na;

ki kala na, mbanla ta wa Zhuriden gbaan yon tara ti ni, naa wa Erimo yanwira lara ti na, konaa wa Mizeyari yanwira lara ti na,

na jatere wi yen ma na.

⁸ Ma ma tɔngbɔɔ pi pye pi maa tinme gbɔɔ yinrigi,

tɔngbɔɔ pa ma taga tɔngbɔɔ pa yege na, na fuun na tinni ɲgbanga;

ma tonmo mba pila fuun konaa mba pila yinrigi na tuun ɲgbanga, mà ti a pi toro na go na, mala li pew.

⁹ Yɔnlo na, Yawe Yennele li ma li kagbaraga ki pye na kan,

yembine mi yaa yurugo kɔ li mege ni;

Yennele na li ti mi yen yinwege na, mi yaa lali yenri.

¹⁰ Mi yen na jaa mbege yo Yennele li kan, lo na li yen na walaga, nala go singi fɔ:

«Yingi na, a ma si fege na na?

Yingi na, mbe sila tanri mbaa tooro nandangawa ni,

jɔlogɔ ɲga na juguye paa na jɔɔ ki kala na?»

¹¹ Na winfenne pe yen nala tifaga

fɔ mala wire ti gbo na na;

pe yen naga yuun na na sanga pyew fɔ:

«Ma Yennele li yen se yeri?»

¹² E, mi we, yingi na, mbe silan wire ti fanla na yee na?

Yingi na mbe sila yogo mbaa na yee tooro na cenlomo pi kala na?

Mbanla jigi wi taga Yennele li na ko mbɔnrɔ, katugu mi yaa li shari mbeli son naa;

lo li yen na shɔfɔ konaa na Yennele.

43

¹ E, Yennele, na kiti wi kon, mala tanga ki kan na yeri,

yere na kala li ni mbele pe woro na fyɛ Yennele yege pe kanngolo;

na sho leele fanlafenne naa katijangara pyefenne pe kee.

² Mboro ma yen Yennele konaa na go sigefo.

Yingi na, a ma silan wa?

Yingi na mbe sila tanri mbaa tooro nandangawa ni,

jɔlogɔ ɲga na juguye paa na jɔɔ ki kala na?

³ Ma yanwa pi naga na na konaa ma kaselege ki ni,

ti ta tila na yege sinni mbe kari na ni wa ma yanwiga kpoyi ki na, wa ma censaga ki ni.

⁴ Kona, Yennele, mi yaa kari wa ma saraga wɔsaga ki tanla, wa Yennele ma yeri, mboro ɲa ma yen na nayinme po naa na yɔgorimo pi go ye;

† 42:1 42.1: Kore naa wi setirige woolo poro fun paa pye yurukɔɔɔ wa sherigo gbɔgo ki ni (1 Kuro 6.17-22).

mi yaa ka ngoni gbɔn mboon sɔn, mboro
na ma yen Yenɲele, na Yenɲele le!

⁵ E, mi we, yingɪ na mbe silan wire ti fanla
na yɛɛ na?

Yingɪ na mbe sila yogo mbaa na yɛɛ tooro
na cɛnlomɔ pi kala na?

Mbanla jigi wi taga Yenɲele li na ko
mboonɔ, katugu mi yaa li shari
mbeli sɔn naa;

lo li yen na shɔfo konaa na Yenɲele.

44

Mbaa yenri Yenɲele laa ma go singi

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Kore
pinambiile pe nagawa yurugo.

² E, Yenɲele, kagala ngele mɔ pye we teleye
pe sanga wi na,

maga le wa fafafa,

wɛ ke logo we nunɓogolo ke ni;

we teleye pɛ ke yege yo we kan.

³ Maa ma fanɲga ki tege ma cengele kele
puro, ma censaga kan we teleye pe
yeri laga tara ti ni;

maa cengele kele tongo,

janɔ we teleye pe tara gbende ta pe cɛn.

⁴ We teleye pe sila malaga gbɔn mbe tara
ti sho pe tokobiye poro ni,

pe yɛɛra fanɲga ko ma kila cew kan pe
yeri,

ɛɛn fɔ, ma fanɲga, naa ma yawa konaa ma
kagbaraga pyege ko fanɲga na kila
pye,

katugu pe kala laa ma ndanla.

⁵ E, Yenɲele, mboro ma yen na wunlunana
we,

mboro mɔga kɔn maga tege mbe woro
Zhakobu setirige piile we sho we
juguye pe keɛ.

⁶ Mboro fanɲga na, we ma we juguye pe
puro,

ma mege ki fanɲga na, we ma we
winfenne pe tongo.

⁷ Katugu na jigi wi woro na sandiga ko na,
na tokobi wo ma wi yaa na sho.

⁸ ɛɛn fɔ, mboro ma ma we sho we juguye
pe keɛ,

we yen ma mbele mbɛn, ma ma fɛɛɛ wa pe
na.

⁹ Yenɲele, we maa ma gbogo pilige pyew,
we maa ma mege ki sonni sanga pyew.

Wonmatigiwen laga.

¹⁰ Konaa ki ni fuun ni, mɔ we wa, mɔ fɛɛɛ
wa we na,

ma woro na pinlele na kee we
malingboonlo pe ni naa wa malaga
gbonsaga.

¹¹ Mɔ ti, a waa fee we juguye pe yege,

we yen ma mbele mbɛn, pe yen na we
yaara ti koli paa yege nga na ki yen
ma pe ndanla.

¹² Ma wɛ le pe keɛ paa simbaala yen, mbele
pe yen na kee pe ni wa pe gbosaga;
mɔ we jaraga wa cengele sanɲgala ke
sogowo.

¹³ Mɔɔ cɛnle woolo pe pɛɛɛ sɔnnɔdanga na,
ali yɛɛɛ mɛɛ ya mbe pe sɔnnɔgo ki ngban
jenri.

¹⁴ Mɔ ti we cɛnyɛɛnle pe yen na we tifaga,
mbele pe yen ma we maga, pe yen na tege
naga lakoo we na.

¹⁵ Mɔ ti a cengele sanɲgala ke yen na
yomiyegele waa we mege ni;

tara woolo pe yen na go yangara na tege
we na.

¹⁶ Fɛɛɛ ti yen na na sanga pyew,

fɛɛɛ tilan go ki sogo na na;

¹⁷ katugu mi yen nala tegele sɛnɛɛ naa na
mejɔgo sɛnɛɛ ti nuru,

na yege yen na jugu wi na, wi yen na jaa
mboo kayanɲa ki wo na ni.

¹⁸ Ki kagala ngele ke ni fuun ke yen na
gbɔn we na, konaa ki ni fuun ni,
wee si fɛge ma na;

wee sɔɔn yɔn finliwe pi jɔgo.

¹⁹ Wee we jatere wi laga ma na,

wee sɔɔn kono li wa.

²⁰ Ma si yala, mɔ we tongo ma we censaga
ki pye dabaala censaga†;

mɔ we tɔn kunwo pi diwi wi ni.

²¹ Nɛɛ ki pye we fɛge ma na, we Yenɲele,
nɛɛ ki pye we we keyɛn yi yirige ma
yarisunndo ta yege yenri,

²² Yenɲele, ma se jen naga jen wi le?

Katugu mɔ sɛnwee wi ngundo kagala ke ni
fuun ke jen.

²³ ɛɛn fɔ ma kala na, pe yen na we kuun
pilige pyew,

pe yen na we jate paa simbaala mbele pe
yen pe gbosaga.

²⁴ We fɔ, yiri! Yingɪ na, a ma nɛɛ wonlo?

Yen ma yiri! Maga ka we wa fɔ sanga
pyew.

²⁵ Yingɪ na, a ma sɔɔn yɛɛ lara we na?

Yingɪ na, a ma si fɛge we tege naa we jɔlogo
ki na?

²⁶ Ma si yala, wɛ to wa taambugo ki ni nɛɛ
kunwo kayanɲa to we na;

wɛ to ma mara tara ti na
kpanɲgbannɲban.

²⁷ Yiri ma pan ma we saga;

we sho ma kagbaraga ki kala na!

† 44:20 44:20: Ko koro wo yen fɔ pe censaga ki jogo ma pye kataga.

45

Wunlunaja wa jayire yurugo

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Pe maa ki koo yurugo nga kolomo na pe maa ki yinri «Masho polo yarifyeenre.» Kore pinambiile pe nagawa yurugo. Ndanlawa yurugo yi.

² Na nawa pi yen ma yin sentanra ti ni fo nala wire;

ko mi yo mi yaa na yurugo ki ko mbe wunlunaja wi tanga.

Mila jaa na yon ki pye paa sewe yonlogofa jenne pe sewe yonlogo kanngala yen.

³ Ma yen ma yon ma we senwee piile pe ni fuun pe na;

ma yon senre ti yen ma tanla,
ki kala na, Yennele li duwaw ma na fo sanga pyew.

⁴ Mboro na malingboon kotogofa, ma tokobi wi po wa ma senne;

wi yen ma denge konaa ma gbogowo!

⁵ Wa ma gbogowo pi ni, ye wa ma malaga gbongwoto ni,

ma sa malaga gbong ma jugu wi ni ma cew ta;

malaga ki gbong kaselege, naa nandanwa konaa kasinnye ki kala na.

Ma fannga kee ki ya ki malingbongo kagbogolo pye ma kan!

⁶ Ma wangala ke yonro ti tanla;

ke yaa wunlunaja ma juguye pe koto ro ti furugu,

tara woolo pe yen na tuun ma fannga ki nogo.

⁷ E, Yennele, ma wunluwo pi yaa koro wa sanga pyew fo tetete;

ma yen na wunluwo pi yege sinni kasinnye ni.

⁸ Kasinnye ki yen moa ndanla, a tipewe poon mben,

Ko kala ki ti, Yennele, ma Yennele loon wo, ma sinne kpoyi wo wa ma go ki na, mba pi yen yogorimo woo, moa kala li mbonro ma we ma pinleyeenle pe na[†].

⁹ Sinne nuwo taan mba pe yinri miiri, naa alowesi konaa kasi ti nuwo taan pi yen ma yariporo ti na;

ma wunluwo go nga pe gbegele ma fere solo ngangala ni,

yarigbonro magangala tangala na yinrigi wa ki ni, na nayinme kaan ma yeri.

¹⁰ Wunlunaja sumborombiile yen wa jeele mbele poon ndanla pe ni;

wunlunjo wi yen ma yere wa ma kalige kee ki na, wi yen maa ye fere Ofiri tara te piiri ni.

¹¹ Na sumborombo, logo na yeri! Wele, ma nungbogolo ke jan ma logo na yeri;

maga kaa jatere piin ma cenle woolo naa ma to go woolo pe na!

¹² Wunlunaja wi yege yiri ma na ma tiyowo pi kala na;

wo wi yen ma tafa we, kannguuro kan wi nogo maa gbogo.

¹³ Kona, Tiri cafenne wele, poro mbele leele mbele pe yen penjagboro fenne ma we,

pe yaa kaa paan yarikanra ni ma kan, jango mbe ti pe kala loon ndanla.

¹⁴ Wunlunaja sumborombo wi yen wa wunluwo go ki ni, wi yen gbogowo ni lagapyew;

wi yariporo peri sogo te ni.

¹⁵ Pe kari wi ni wa wunlunaja wi yeri, wi yariporo na pe sogo ti ni wi ye na.

Sumbono pele yen wi pungo na, wi wonlonjaala wele, pe yen na kee pe ni wa wunlunaja ma tanla.

¹⁶ Pe yen na kee pe ni wa yogorimo naa nayinme pi sogowa,

pe ye wa wunlunaja wi go ki ni.

¹⁷ Wunlunaja, pilige ka, ma pinambiile pe yaa ka cen wa ma teleye pe yonlo,

ma yaa ka pe pye kundigile tara ti lagapyew ki ni.

¹⁸ Mi wo na, mi yaa kaa ma mege ki yari setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na pe kan;

kona cengele ke yaa loon gbogo sanga pyew fo tetete.

46

Yennele li yen we ni

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo, Kore pinambiile pe Yennele gbogoyurugo, nga pe maa koo magambile ni.

² Yennele li yen we larasaga konaa we keendagaserege;

li yen ma gbegele mbe we saga wa we jologo ki ni.

³ Ki kala na, we woro na fye, ali na tara ti kaa yege,

ali na yanwira ti ka kologi mbe sa toori wa kogoje wi latijugo ki ni,

⁴ ali na kogoje wi tonmo mba pi maa yinrigi na tuun pi kaa tinni ngbanga mbaa ngborogo koon,

[†] 45:8 45:7-8: Ki senre kongolo shyen ngele ke senre ti yen wa Ebu 1.8-9laga ki ni. Ki senre ti yo Zhezu Kirisi wo senre na.

konaa mbaa yinrigi wa naayeri fo mbaa
yanwira ti yegeyege.

Wonmatigiwen laga.

⁵ Gbaan wa yen wa, na wi njere ti maa
fuun na nayinme kaan Yenjele li ca
woolo pe yeri,

ki ca nga ki yen Yenjele na yaara ti ni fuun
ti go na li censaga kpoyi ye.

⁶ Yenjele li yen wa ki ca ki ni, yaraga ko
ka kpe sege jan;

pa laga kila lari, Yenjele li mee pan mbe
pe saga.

⁷ Cengele sannjala ke yen na tinni, wun-
luwo pi yen na yeye;

Yenjele li ka li magala li yirige, tara ti ma
yan ma ko saw.

⁸ Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo li yen
we ni,

Zhakobu Yenjele le, li yen we larasaga.
Wonmatigiwen laga.

⁹ Ye pan ye Yawe Yenjele li kapyegele ke
wele,

li jogowo gbao mba pye laga tara ti na, ye
pan yoo wele!

¹⁰ Lo li ma maara ti ko fo mbe sa gbom wa
tara ti go nga na,

li ma sandira ti kaari, mbe njaanra ti kaari,
li ma kason le malaga gbomwotoroye pe ni
mbe pe sogo.

¹¹ We Fo wi yo fo: «Yeye yerege ma, yeye
jen ye yo fo muwi mi yen Yenjele le;

muwi mi yen cengele ke go na,
muwi mi yen tara ti go na.»

¹² Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo li
yen we ni,

Zhakobu Yenjele le, li yen we larasaga.
Wonmatigiwen laga.

47

*Yenjele li yen wunluwo dunruya
wi ni fuun wi go na*

¹ Yurukolo to wi sewe yurugo. Kore
pinambiile pe Yenjele gbogoyurugo.

² Yoro cengele woolo yaa kendagala gbom,
yaa yogori yaa jorogi yaa Yenjele li sonni!

³ Katugu Yawe Yenjele, Yenjele na yaara
ti ni fuun ti go na, li yen fyereyaraga
gbogo;

li yen wunluwo gbom tara ti ni fuun ti go
na.

⁴ Li ma tara woolo pe go sogo ma we kan,
li ma tara na cengele ke tirige we jegele.

⁵ Li we tara ti wo we kan korogo,
ki yen we gbogowo pi go, woro mbele
Zhakobu woolo mbele we yen mali
ndanla we.

⁶ Yenjele li yen na nuru na kee wa li
sherigo gbogo ki ni, wa li woolo pe
yogorimo jorogomo pi sogowo,

Yawe Yenjele li yen na nuru na kee
wa mbaanra winme magangala ke
sogowo.

⁷ Ye yuuro ko ye Yenjele li son, ye yuuro
ko yeli son!

Ee, ye yuuro ko ye we wunlunana wi son,
ye yuuro ko yoo son!

⁸ Katugu Yenjele lo li yen tara ti ni fuun ti
wunluwo we;

ye yurutanga sho yeli son!

⁹ Yenjele li yen wunluwo cengele ke go na,
Yenjele li yen ma cen wa li wunluwo jongo
kpoyi ki na.

¹⁰ Cengele teele pe yen na pe yee gbogolo
na pinlele Abrahamu Yenjele li woolo pe
ni,

katugu dunruya wunlumbolo pe yen ma
cen ma Yenjele lo kan.

Li yen yaara ti ni fuun ti go na.

48

*Zheruzalemu,
wunlungbaw wi ca ye*

¹ Yurugo. Kore pinambiile pe Yenjele
gbogoyurugo.

² Yawe Yenjele li yen ma gbogo, ki daga
paa li sonni jenge,

paa li sonni wa li ca ki ni, wa li yanwiga
kpoyi ki na.

³ Ki yanwiga ki cenlomo pi yen ma yon;
ki yen na yogorimo kaan dunruya woolo
pe ni fuun pe yeri.

Ko ki yen Siyon yanwiga ye, Yenjele li
censaga ye;

wunlungbaw wi ca koyi.

⁴ Yenjele li yen wa Siyon ca wunluwo
yinre tugbawo ti ni,

pège jen ma yo lo li yen larasaga jenge ye.

⁵ Wele, wunlumbolo paa saa pe yee gbo-
golo,

ma pinle ma yiri ca ki korogo.

⁶ Een fo, naa paa yeye taga we Fo wi na
sanga na ni, ki si to pe yon na,

a pe sunndo wi si kon pe na, a pè si fe.

⁷ Le ki yongolo nungba ke ni, a pe nee seri
le teere fyere ti na,

paa yeye nga na jele selara ma kaa yiri wi
ni we;

⁸ paa yeye nga na yonlo yirisaga tifelege ki
ma kaa na gbom

mbaa Tarisisi ca tonmokawo tugbawo† ti
kaari we.

⁹ Nga waa logo, ko we yen

† 48:8 48:8: Tarisisi ca tonmokawo tugbawo, ko korow yen tonmokawo nda ti maa kee lege.

wa Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fo li
ca ki ni,
wa we Yenñele li ca ki ni;
Yenñele li yaa yeresaga kan ca ki yeri fo
sanga pyew.

¹⁰ E Yenñele, mbe we ta wa ma sherigo
gbogo ki ni,

we yen na jatere piin ma kagbaraga ki na.

¹¹ E, Yenñele, pe yen na sonni fo wa
dunruya wi kosaga ki na,
ma mege ki yiri dunruya wi kee ki ni fuun
ki na.

Kasinñge ko ma maa piin ma fannaga kee
ki ni.

¹² Yaa yogori wa Siyon yanwiga ki na,
Zhuda tara cara woolo ye yin nayinme ni,
kiti na ma kon wi kala na!

¹³ Ye yiri ye Siyon ca ki maga,
ye ki sanngazoye pe jiri!

¹⁴ Ye mbogo nga ki ca ki maga ki wele,
ye wunluwo yinre tugboro ti wele jenge,
jango ye kaga yege yege yo setirige piile
mbele pe yaa ka yiri punjo na pe
kan;

¹⁵ fo Yenñele lo li yen we Yenñele sanga
pyew fo tetete;

lo li yaa la we yege sinni fo sa gbon kunwo
pi na.

49

*Senwee wi ka ku,
wila kari yaraga ka kpe ni*

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Kore
pinambiile pe Yenñele gbogoyurugo.

² Yoro tara woolo ye ni fuun yege wogo nga
ki logo,
dunruya woolo ye ni fuun ye nungbolo jan
ye logo,

³ yoro lepigile naa legboko pe ni,
penjagboro fenne naa fyonwo fenne pe ni.

⁴ Mi yaa kajenne senre yo wa na yon,
katugu tijinliwe senre ti yen wa na kotogo
na.

⁵ Mi ma nungbolo jan na kajenmbele pe
yomiyegede ke nuru;
mi yaa la ke koro wi yuun ngoni gbongo
ni.

⁶ Ali na tipege ka gbon na na,
na na winfenne paga na maga pe kam-
basinnde ti ni sanga na ni,
yingi na mbe sila fye pe yege?

⁷ Pe jigi wi yen pe yarijende to na,
pe maa pe yee gbogo pe penjagboro legere
to kala na.

⁸ Ma si yala, lere wa kpe se ya mboo lewee
yenle wa go sho,
nakoma mboo yera go shogo sara wi kan
Yenñele li yeri.

⁹ Pe go shogo sara wi sonngo ki ngban ma
toro,

lere se ya mbege sara fyew.

¹⁰ Pe yen naga yaan ndee pe yaa koro
yinwege na suyi,

pe se ka ye wa fanga ki ni wi le?

¹¹ We yen naga yaan fo kajenne wi ma ku,
lembige ko naa tijinliwe fu fo wi ni pe ma
ku,

pe ma kari ma pe yarijende ti yaga pele
yege kan.

¹² Pe maa ki sonri pe yinre ti yaa koro wa
sanga pyew,

pe censara ti yaa koro wa sanga pyew fo
tetete,

fo pe mere ti yaa tagataga pe tara lara ti
na.

¹³ Een fo senwee mboo ta wa wi ferewe pi
ni, wila ki jen mbe yo fo wi se mo,
wi yen paa yaayoro yen, nda ti ma ku.

¹⁴ Mbele pe ma pe jigi wi taga pe yee na,
pa pe kowo pi yaa ka pye ma,
mbele pe maa jaa mbaa para paa nuru pe
yeri, pa pe kowo pi yaa ka pye ma.

Wonmatigiwen laga.

¹⁵ Pe maa pe konri paa simbangbelege yen
na kee pe ni wa kuulo tara,
kunwo po pi yen pe konrifo we.

Pinliwe yege ni, lesinmbele pe yaa cen pe
go na,

pe tiyonwo pi yaa ka ko saw,
kuulo tara to ti yen pe censaga ye.

¹⁶ Een fo Yenñele li yaa na go sho, mbanla
wo wa kuulo tara ti ni,
ee, li yaa na sho.

Wonmatigiwen laga.

¹⁷ Na lere wa ka pye penjagboro fo, kiga ka
ma jatere wi piri ma na,
na wi go woolo pe yarijende ti kaa lege la
kee yege, kiga ka ma jatere wi piri
ma na;

¹⁸ katugu na wiga ka ku, wi se ka kari
yaraga ka kpe ni,

wi yarijende ti se taga wi na wa fanga ki
ni.

¹⁹ Mboo ta yinwege na sanga na ni, wi mbe
ya mbe yo fo wi yen ferewe na,

katugu na dunruya wi ka tanla ma na, leele
pe maa ma sonni.

²⁰ Konaa ki ni fuun ni, wi yaa ka ku
mbe taga wa wi teleye pe na wa pe
karisaga,

poro mbele pe se ka songoro mbe pan mbe
yanwa pi yan naa fyew.

²¹ Een fo senwee mboo ta wa wi ferewe pi
ni, wila ki jen mbe filige ki na,
fo wi yen paa yaayoro yen, nda ti ma ku.

50

Yenñele li gbogolmo jembe

¹ Asafu* Yenñele gbogoyurugo.

Yenñele na yawa pi ni fuun fo, Yawe Yenñele le, li para.

Li tara woolo pe ni fuun pe yeri, maga le wa yonlo yirisaga fo ma saa gbɔn wa yonlo tosaga ki na.

² Wa Siyon ca, ko nga ki tiyonwo pi yen ma pi yee yon fili,

Yenñele li li yee naga wa li gbogowo yanwa pi ni.

³ Yawe Yenñele li yen na paan, li se pyeri; kason ki yen na yaraga pyew ki sori wa li yee,

tifelingbogo ki yen na gbɔn mali maga.

⁴ Yenñele li yen na naayeri wi yinri wa go na,

konaa na tara ti yinri ti pye serefo mbe kiti kon li woolo pe na.

⁵ Li yo fo: «Yanla lesinmbele pe gbogolo na yee sogowo, poro mbele pe saraga wo na yeri ma yon finliwe le na ni we.»

⁶ Naayeri wi yen naga yari fo Yenñele li yen ma sin,

Yenñele lo jate, lo li yen kiti konfo we.

Wonmatigiwen laga.

⁷ «Na woolo, ye logo na yeri, senre yen na yeri mbe yo ye kan;

Izirayeli woolo, mi yaa ye jeregi!

Muwi mi yen Yenñele, ye Yenñele le.

⁸ Mi woro na ye jeregi ye saara nda ye maa woo to kala na,

ye maa saara sogoworo woo na yeri suyi.

⁹ Mi se napene sho mbe yiri wa ye go ki ni, mi se ka sikapene yigi mbe yiri wa ye sikaala jasaala pe ni fun.

¹⁰ Katugu yan wongaala pe ni fuun pe yen na woolo,

yaayoro waga legere nda wa yanwira ti na, ti yen na woro.

¹¹ Sannjere nda fuun ti yen wa naayeri, miri jen,

yanyaara nda fuun ti yen wa yan, ti yen na woro.

¹² Ndee ki pye fungo yen na na, mi se jen naga yo ye kan,

katugu dunruya wo naa wi nawa yaara ti ni fuun ti yen na woro.

¹³ Naga yen ma, mi maa napene kara kaa wi le?

Naga yen ma, mi maa sikapene kasanwa woo wi le?

¹⁴ Nga kilan ndanla, ko yen fo ma sharaga kan mi na Yenñele na yeri paa saraga yen,

mi na Yenñele na yaara ti ni fuun ti go na, yon fogolo ngele ma le na yeri, ma ke ton ma ke yon fili!

¹⁵ Kona ma jologo pilige ki na, mala yeri mboon saga,

pa mi yaa ma sho, ma sila na gbogo.»

¹⁶ Een fo Yenñele li yen naga yuun lepee wi kan fo:

«Ki tonli wo yen se? Mboro na ma maa na kondegengele ke kara, ma koro naga yuun wa ma yon ko ni ma yo ma yon finliwe le na ni.

¹⁷ Mbe sigi ta, na yerewe senre to yen moon mben;

a ma je na senre ti na.

¹⁸ Na maga yoo yan, ma maa pye ma pinleyenle,

jataala poro pe yen ma cenyenle wele.

¹⁹ Senpere to ti yen wa ma yon ki ni, lefanlaga senre to ti maa yinrigi wa ma yon.

²⁰ Na maga sa cen pele ni, ma maa ma sefo wi sanga;

ma maa ma nsepyo na wi yen no yinne nungba ma ni wi mege ki jogo.

²¹ Ko kapyere nda to maa piin, mi si para ma ni,

ki pye ma, maa ki jate ndee mi yen paa ma yen.

Een fo koni, mi yaa ma jeregi, mboon kolomo kapyere ti tanli ti yee na ma yee sogowo.»

²² «Yoro mbele ye yen na fegge mi na Yenñele na na, yanla senre nda ti logo ye wali ti na,

nakoma mi yaa ye koonlo curo curo curo, lere kpe se ya mbe ye sho.

²³ Lere na wi ma sharaga kan na yeri, ko ki yen saraga nga ki maa na gbogo,

lere na wi maa wi tangalomo pi korosi, mi yaa ki naga wi na fo mi na Yenñele mi yen wi shofa.»

51

Yenñele yenrewe

mbe kapere kala yagawa ja

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Davidi Yenñele gbogoyurugo.

² Naa Davidi wila sinle Uri jo Batisheba wi ni, ko pungo na, a Yenñele yon senre yofa Natan wi si kari wa wi yeri ma saa para wi ni ki kala li wogo na. A Davidi wi sigi yenrege nga ki yenri†.

³ E, Yenñele, na yinriwe ta ma kagbaraga ko kala na;

† 50:1 50.1: Asafu wila pye yurukoolo to wo wa wunlunaja Davidi wi wagati wi ni (1 Kuro 6.16-17,24; 25.1; 2 Kuro 35.15), ma taga naja na paa pye na yinri Hema wi ni (Yuuro 88.1); konaa Yedutun ni (Yuuro 39.1). † 51:2 51.2: 2 Sami 11.1-12.15

ma yinriwe tawa gbɔɔ pi kala na, na kambasinnde ti kɔ mari wɔ wa.

⁴ Na woli mala kajɔɔɔ ki laga na na pew, mala kapege ki kɔ mala pye fyɔngɔ fu.

⁵ Katugu na kambasinnde miri jen; mi yen nala kapere ti yaan na yee yege sɔgɔwɔ sanga pyew.

⁶ Mboro nungba pe, mboro mi kapege pye ma na, nga ki yen tipege ma yege na, kɔ mi pye. Ki kala na, tanga yen ma yeri, na maga nga fuun kɔn mbe tege na mege ni; ma yen jeregisaga fu wa ma kiti kongo ki ni na na[†].

⁷ Wele, pɔnla se wa kambasinnye ki ni. Maga le na nɔ wilan kugbɔ ki le, mi yen wa kapege ki ni.

⁸ Een fɔ ma maa ki jaa kaselege mbe pye wa senwee wi kotogo na. Ki yaga ma kajenme kan na yeri wa na nawa pi ni fuun pi ni!

⁹ Na kapere ti laga na na yizɔpi[†] were ni, pa mi yaa pye fyɔngɔ fu. Na woli pa mi yaa laga mbe filige yege yege yege.

¹⁰ Ki yaga mbe nayinme naa yɔgɔrimɔ senre logo, jango mi na mɔ kaari, mbe yɔgɔrimɔ ta naa!

¹¹ Maga kanla kapere ti wele, na kambasinnye ki kɔ maga wɔ wa!

¹² E, Yennele, kotogo kpoyi kan na yeri, jatere jenne fɔnɔ le na ni, na wi yaa koro ma na!

¹³ Maga kanla wa lege mbanla lali ma yee ni! Maga kɔɔn yinne na li yen kpoyi li wɔ na ni!

¹⁴ Showɔ mba mɔla sho ki yɔgɔrimɔ pi kan na yeri naa fɔnɔ, ma kajenye pyege jatere le wa na nawa!

¹⁵ Kona, mi yaa kaa leele mbele pɛ yiri ma je ma na pe nari ma kongolo ke ni, pa kona kapere pyefenne pe yaa songoro mbe pan ma kɔrɔgɔ.

¹⁶ E, Yennele, na shɔfɔ Yennele, na sho kasanwa mba mi wo ki kapege ki kee, pa kona ma yen ma sin yege nga na, mi yaa laga yari nayinme ni!

¹⁷ Na Fɔ, na yon ki yenge, jango mbe ya mbaa ma sonni!

¹⁸ Saara ma ti yen mɔɔ ndanla mbe wɔ ma yeri,

nakoma mi jen na ta wɔ ma yeri;

Saara sogoworo ma ti yen mɔɔ ndanla.

¹⁹ Saraga nga ki yen mɔɔ ndanla Yennele, kɔ ki yen lere na wi kapege ki ye wi go na. Lere na wi kapege ki ye wi go na, maa nawa pi tanga wi na, Yennele, maa je kɔ fɔ wo na.

²⁰ Wa ma kagbaraga pyege ki ni, kajenye pye Siyon ca ki kan; kɔ nga ki yen Zheruzalemu ca ye, ma ti pege malaga sigembogo ki kan naa fɔnɔ mbege maga!

²¹ Kona saara nda ti maa woo na yala kasinge ki ni ti yaa pye mbɔɔn ndanla,

to ti yen saara sogoworo to naa yarikanra nda pe ma sogo pew ti ni.

Kona pe yaa kaa napene woo saraga wa ma saraga wɔsaga ki na.

52

*Yennele li yaa lere na
wi maa wi yee gbogo
na kapege piin wi tongo*

¹ Yurukɔɔ to wi sewe yurugo. Davidi nagawa yurugo.

² Wila ki yurugo ki kɔ, naa Edomu cenle woolo nana Dowegi wila kari ma saa ki yo Sawuli wi kan ma yo Davidi wila kari wa saraga wɔfɔ Ahimeleki wi yeri we[†].

³ Mboro na fannga fɔ, yingi na, a ma nee ma yee gbogo ma kapege pyege ki kala na?

Ma si yala Yennele li kagbaraga ki yen wa fɔ sanga pyew.

⁴ Ma mɔɔ yon senre ti le na legbogo kagala gbegele mbe pye,

ma yon ki tanla paa yunnuguluwo yen, ma yen nambara fɔ.

⁵ Kapege kɔɔn ndanla ma we kajenye ki na, yagbogowo pɔɔn ndanla ma we kaselege ki na.

Wonmatigiwen laga.

⁶ Lere jɔgɔsenre to ti mɔɔ ndanla; mboro na ma maa lere fanla ma yon ki ni we.

⁷ Ki kala na, Yennele li yaa kɔɔn jɔgɔ mbɔɔn wɔ wa fɔ sanga pyew, li yaa ma yigi mbɔɔn tile mbɔɔn wɔ wa ma paraga go ki ni,

li yaa kɔɔn kɔlogi mbɔɔn wɔ laga leweele pe tara ti ni.

Wonmatigiwen laga.

[†] 51:6 51:6: ɔromu 3.4 [†] 51:9 51:9: *Yizɔpi* tipile lali. Kila pye pe mali were ta kɔn ma tɔnmɔ nakoma kasanwa mba pi ma yaraga nakoma lere pye fyɔngɔ fu pi yanragi yanragi ti ni. [†] 52:2 52:2: Ki laga nga ki yen na para nga Dowegi wila pye kɔ senre na. Wila Davidi wi fanla ma saraga wɔfɔ Ahimeleki wi gbo (1 Sami 21-22.1-23).

⁸ Kona lesinmbele pe yaa kaga wogo ki yan mbaa fye,
pe yaa kaa tege wi na, mbaa yuun fo:

⁹ Ki nana fannga fo na, yoo wele! Wo na wi sila Yennele li pye wi go sigefo.

Wila wi jigi wi taga wi penjagboro to na.
Wila pye naa yee jate fannga fo wi kapyere tijangara ti kala na†.

¹⁰ Een fo mi wo na, mi yen paa oliviye tige yen, nga ki fun ma were ta wa Yennele li go ki ni;
milan jigi wi taga Yennele li kagbaraga ki na sanga pyew fo tetete.

¹¹ Mi yaa loon sonni sanga pyew nga ma pye ki kala na;
mi yaa na jigi wi taga ma na, mbele pe taga ma na pe yee sogowa,
katugu ma yen jenne.

53

Leele mbele

pe woro na fye Yennele yee,
pe yaa ka ko yee nga na
(Yuuro 14)

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo, pe maa ki koo na wegele† wiin. Davidi nagawa yurugo.

² Lembige ki maga yo wa ki nawa fo:

«Yennele woro wa.»

Pè pe yee jogo.

Pe yen na katijangara piin.

Kajenge pyefo kpe woro wa.

³ Ma Yennele li ta wa naayeri, lili yee ki sogo na senwee piile pe wele,
jango mbege jen na kaa pye tijinliwe fo yen pe ni, na wi yen na Yennele li lagajaa.

⁴ Pe ni fuun pe laga Yennele li na,
pe ni fuun pe pinle ma jogo.

Kajenge pyefo kpe woro pe ni, ali nungba san†.

⁵ Yennele li yo fo:

«Naga yen ma, mbele fuun pe yen na kapere ti piin, pee kala jen wi le?

Pe yen nala woolo pe nii, paa yee nga na pe ma kaa na suro nii we.

Pe woro na yenri mi na Yennele na yeri.»

⁶ Koonga fyere gboro yaa ka pe yigi fo paa seri,
mbe sigi ta fyere kala woro wa;

ee, Yennele li yaa ka li woolo pe juguye pe tongo mbe pe kajeere ti jaraga lagapyew.

Fere yaa ka pe yigi, katugu Yennele li je pe na.

⁷ Ambo wi yaa yiri wa Siyon ca mbe pan mbe Izirayeli woolo pe sho, na lo ma?

Na Yennele liga ka li woolo pe cenlomo pi kannga,

poro mbele Zhakobu setirige piile pe yaa kaa yogori,

poro mbele Izirayeli woolo pe yaa ka yin nayinme ni.

54

Yennele yenrewe

loon sho juguye pe kee

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo, nga pe maa koo na ngoni gboon. Davidi nagawa yurugo.

² Naa Zifu ca woolo paa saa ki yo wunlunana Sawuli wi kan ma yo fo Davidi wi yen ma lara wa pe yeri, a Davidi wi sigi yurugo ki ko ma yo fo†:

³ E, Yennele, na sho ma mege ko kala na, na kiti kala li yee wo, ma tanga kan na yeri ma yawa gbo pi fannga na!

⁴ E, Yennele, na yenrewe pi logo!

Nungbolo jan mala yon senre ti logo!

⁵ Katugu nambanmbala† pe le yiri na korogo,

lewelimbele pe le yiri nala lagajaa mbanla gbo.

Ki leele pe woro na Yennele li jate.

Wonmatigiwen laga.

⁶ Een fo, wele, Yennele lo li yen na sagafowe,

We fo wo wi yen na keendagaserege ye.

⁷ Yennele sa ti jogo ki songoro ki to na juguye pe na!

Ma yen senre nungba yofa yee nga na, ki naga na na ma pe tongo ma pe wo wa!

⁸ Mi yaa ka saara wo ma yeri nandanwa ni.

Yawe Yennele, mi yaa loon mege ki sonni yuuro ni,

katugu ma yen ma yon.

⁹ Mala sho na jogo kagala ke ni fuun ke ni.

Koni mi yen naga yaan nayinme ni fo yawa ta na juguye pe na.

† 52:9 52:9: Nga ki yo fo: Wila pye naa yee jate fannga fo wi kapyere tijangara ti kala na, Yennele senre seweele pele ni pege yonlogo ma yo fo: Naa wila pye penjagboro fo, wila pye naa yee jate fannga fo. † 53:1 53:1: Nga ki yo fo, wegele ki senpyo wi woro ma filige Eburuye senre ti ni. † 53:4 53:2-4: Oromu 3.10-12 † 54:2 54:2: 1 Sami 23.15-28; 26.1 † 54:5 54:5: Pele naga jate ma yo nambanmbala mbele pe senre ti yo laga ki laga nga ki ni, Zifu ca woolo poro la wele. Paa Davidi wi fanla.

55

*Lere ɲa pòo java
wi Yenɲele yenrewe*

¹ Yurukoolo to wi sɛwe yurugo, ɲga pe maa koo na ɲgoni gbɔɔn. Davidi nagawa yurugo.

² E, Yenɲele, nunɓbolo jan mala yenrewe pi logo,
na mi kaa ma yenringbanga yenri sanga ɲa ni, maga ka ma yɛɛ lara na na!

³ Logo na yeri mala yon sogo!
Na jatere wi piri na na, na nandangawa pi kala na.

Mi yen na jɛɛn,

⁴ na juguye pe senyoro ti kala na,
konaa jolɔgo ɲga lepeele pe yen na tari na na ki kala na.

Pe yen na tipege piin na na,
pɛ yiri na korɔgo nanɓanwa ni.

⁵ Na sunndo wila koon na na,
kunwo pi fyere tilan yigi.

⁶ Fyere gboro na yigi, a mila seri;
sunndo kongo gbogo to na na.

⁷ Kona, a mi sho fo: «Ndeɛ ki pye mi kanwira ta paa jendetuwa woro yen, mi jɛn na yiri sire na mbe sa cɛn laga ka yege ni.

⁸ Pa kona mbe ja fe mbe kari fo lege,
mbe ja kari sa cɛn wa gbinri wi ni.

Wonmatigiwen laga.

⁹ Mi jɛn na fyɛɛle mbe sa larasaga lagaja,
mbe fyɛɛle mbe lara tifeɓingbogo konaa tisaga tifelege ki na.»

¹⁰ E we Fo, na juguye pe yon senre ti gbɔn mari piri, ma ti pe yon ki yiri ki ye

ki ye;
katugu lewelewe kapyere naa maara to mila yaan laga ca ki ni.

¹¹ Sonlo naa yembine ko kapyere to ti yen na piin wa ca ki malaga sigembogo ki go na, naga mari;

jolɔgo naa tege ko ki yen laga ca ki ni.

¹² Legbogo ko cɛ ki yen na piin wa ca nawa pi ni;

wa katoro ti ni, lejolɔgo kapyere naa nambara wo paa piin pe lewee yɛɛnle pe na.

¹³ Ndeɛ ki pye na jugu wo wa wila na tegele, pa mbe ja ya mbege kun na yɛɛ ni;

ndeɛ ki pye ɲa wilan panra wo wa wi yiri na korɔgo, pa mbe ja ya mbe lara wi na.

¹⁴ ɛɛn fo mboro wi, mboro ɲa mi naa mboro we yen ja, ma yen na wonlo konaa na pinleyenle.

¹⁵ Waa tanla fo na ɲgundo senre yuun we yɛɛ kan;

kila pye mi naa mboro we ma pinle janwa wi ni mbe kari wa Yenɲele li sherigo gbogo ki ni.

¹⁶ Yenɲele sa ti kunwo pilan juguye pe fo pi to pe na,
pe tigi weele wa kuulo tara ti ni,
katugu tipewe po pi yen wa pe yinre ti ni,
po pi yen wa pe koto ro na!

¹⁷ Mi wo na, Yenɲele lo mi yen na yinri lilan saga,

Yawe Yenɲele li yaa na sho.

¹⁸ Pinliwe, naa yonlofugo konaa yonloko go, mi maa yungbogo ro senre yuun na jɛɛn,

ɛɛn fo li nunɓbolo yen na magala li na.

¹⁹ Malaga ɲga pɛ yiri ki ni na korɔgo, li yaa na sho ki kɛɛ, mbe yeyinɲge kan na yeri;

katugu mbele pɛ yiri na korɔgo, pɛ lege.

²⁰ Yenɲele li yaa na yenrewe pi logo mbe pe go sogo,

lo na li yen wunluwo fo sanga pyew.

Wonmatigiwen laga.

Pe se kanɲga fyew,

pe si woro na fyɛ Yenɲele li yege.

²¹ Na pinleyenle lɛɛ wi yiri wi wenne pe korɔgo,

ma yon finliwe mba wila le pe ni pi jogo.

²² Wi yon senre ti tanla ma we senrege na, ɛɛn fo malaga ko ki yen wa wi kotogo na.

Wi senre ti tanla ma cɛn pow ma we sinme liwoo na,

ɛɛn fo ti yen paa tokobi yen, ɲa pɛ kow mbe jogowo pye.

²³ Ma jatere legere ti ni fuun ti le Yawe Yenɲele li kɛɛ, pa li yaa ma togo;

li se yenle mbe lesinɲe wi yaga wi to.

²⁴ Mboro wo na, Yenɲele, ma yaa ti ki leele pe ku pe tigi wa fanga ki ni.

Poron mbele pe yen legboleele naa nambara fenne, pe se pe yinwege ki walaga pye.

ɛɛn fo mi wo na, milan jigi wi taga ma na.

56

*Milan jigi wi taga Yenɲele li na,
mi woro na fyɛ*

¹ Yurukoolo to wi sɛwe yurugo. Pe maa ki koo yurugo ɲga kolomo na, pe maa ki yinri: «Tigboro nda wa lege ti jendetuwa.» Davidi yurugo yi, wila ki ko sanga ɲa ni Filisiti tara fenne paa pan maa yigi wa Gati ca†.

² E, Yenɲele, na yinriwe ta, katugu leele pe yen nala puro nala tege;

pe yen na wiin na ni pillige pyew, nala jolo.

† 56:1 56:1: 1 Sami 21.11-16

³ Pilige pyew na juguye pe yen nala puro nala tege,
pe yen ma lege, poro mbele paa wiin na ni yee gbogowo ni.

⁴ Een fo fyere ti kanla yigi sanga na ni, pa mi mala jigi wi taga mboro na.

⁵ Mi yen na Yenjele li sonni li senre ti kala na,
milan jigi wi taga Yenjele lo na, mi woro na fye;

yingi senwee mbe ya pye na na?

⁶ Pilige pyew pe maa na jolo pe senre ti ni, kapege ko ce pe maa jate na ni.

⁷ Pe ma yon le na na,
pe maa na torosara ti korosi,
katugu paa jaa mbanla gbo.

⁸ Naga yen ma, pe mbe sho mbege ta paa ki kambasinnde nda ti piin le?
E, Yenjele, wa ma nangbanwa pi ni, ki leele pe tongo!

⁹ Mala yongolo kansara ti jen, sanga na ni mila pye na fee nala yee go jaa we,
ta nawa tuun na yentunwo pi na suyi;
naga yen ma, pi womo kala li woro ma yonlogo wa ma sewe wi ni wi le?

¹⁰ Na mi kon yeri pilige nga ni mala saga,
ko pilige ko ni, na juguye pe yaa songoro pungo na.

Migi jen fo mboro na Yenjele ma yen na ni.

¹¹ Mi yen na Yenjele li sonni li senre ti kala na,
mi yen na Yawe Yenjele li sonni li senre ti kala na.

¹² Milan jigi wi taga Yenjele li na, mi woro na fye,
yingi senwee mbe ya pye na na?

¹³ E, Yenjele, yon fogolo ngele mi kon ma yeri, mi yen na jaa mbe ke ton mbe ke yon fili,
mi yaa ka nayinme saara wo ma yeri mboon shari,

¹⁴ katugu mala sho kunwo pi kee,
ma ti mii kurugo mbe to,
janggo mbaa tanri Yenjele ma yege sogowo mbaa na yinwege ki piin wa yanwa pi ni.

57

Yenjele yenrewe loon saga

¹ Yurukolo to wi sewe yurugo. Pe maa ki koo yurugo nga kolomo na, pe maa ki yinri: «Maga kaga tongo.» Davidi yurugo yi, wila ki ko sanga na ni wila fe wunlunana Sawuli wi yege ma saa lara wa waliwege ki ni†.

† 57:1 57.1: Waliwege nga ki senre ti yo, ki mbe ya pye Adulamu ca waliwege koyi, 1 Sami 22.1-2; nakoma Eni Gedi ca waliwege koyi, 1 Sami 24.1-23.

² Na yinriwe ta, e Yenjele, na yinriwe ta!
Katugu mboro milan yee karafa ma na.

Mi lara wa ma kanwira ti nogo, fo jologo sanga wi sa toro.

³ Mi yen na gbele na Yenjele na yaara ti ni fuun ti go na li yinri,
Yenjele na li ma kala li ni fuun li pye na kan mbeli yon fili we.

⁴ Mbeli ta wa naayeri, li yaa na sho,
li yaa fere wa mbele pe yen nala jolo pe na.
Wonmatigiwen laga.

Yenjele li yaa li kagbaraga konaa li yen senre nungba yofa yege nga na, ki pye mbege naga na na.

⁵ Mi yen jaraye sogowo,
mi yen ma sinle lewelimbele sogowo;
pe ngangala ke yen pyombo paa njaanra naa sandiga wangala yen.

Pe yonro ti yen ma pe paa shorina taan yen.

⁶ E, Yenjele, ma gbeme po mba pi we naayeri wi ni fuun wi na, pi naga;
ki yaga ma gbogowo pi pye tara ti lagapew ki ni!

⁷ Paa mere jan wa na yege mbe ta mbanla jan,
na jatere wila piri na na fo jenge;
paa titege kon wa na yege,
een fo poro yere pe kaa to wa ki titege ki ni.

⁸ Na jatere wi yen ma cen na na, e Yenjele,
na jatere wi yen ma cen na na;
mi yaa yurugo sho, mi yaa yurugo sho mbe Yenjele li son yarighonro ni.

⁹ Na jatere, yen ma yiri!
Na juru naa na ngonni, ye yen ye yiri;
mi yaa keli mbe yen lalaaga ki yege, mbe leele pe yen.

¹⁰ We Fo, mi yaa ma son tara woolo pe sogowo,
mi yaa yurugo ko mboon son cengele ke sogowo;

¹¹ katugu ma kagbaraga ki gbogo ma gbon fo wa yenjele na,
ma yen senre nungba yofa yege nga na, ki yagara ma we kambaara ti na.

¹² E, Yenjele, ma gbeme po mba pi we naayeri wi ni fuun wi na, pi naga;
ki yaga ma gbogowo pi pye tara ti lagapew ki ni!

58

*Yenhele lo nungha
li yen tara woolo
pe kiti konfo*

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Pe maa ki koo yurugo nga kolomo na, pe maa ki yinri: «Maga kaga tongo.» Davidi yurugo.

² Yoro fannnga fenne wele, naga yen ma, lere mbe ya mboo jigi taga ye na kiti konkala ni oke?

Naga yen ma, ye kaa senwee piile pe kiti wi koon, ye maa kon kasinnge ni oke?

³ Ayoo, ye maga siligi na kambasinngge ki piin,

lewelewe kapyere to ye yen na piin laga tara ti ni.

⁴ Lepee wi ma kombele li le, mbege le le wi sepilige ki na,

yagboyoo wi maa yee pungo mbege le le wi sepilige ki na.

⁵ Shonro nda ti yen pe ni, ti pe paa wooogo shonro yen,

pe yen paa merege yen, nga ki woro na nuru, nga kigi nunghogolo ke ton;

⁶ jango ki ka ka ta mbe wooro yigifenne pe magala li logo,

ali kajenne pyefo na wi jilige ma we, kiga ka ta mboo magala li logo†.

⁷ E Yenhele, ki lepee pe ngangala ke kaari wa pe yon,

Yawe Yenhele, poro mbele pe yen paa jara yirifonmbolo yen, pe tugbilala pe kaari pe na.

⁸ Ki yaga pe ko pe wo wa paa yee nga na tonmo ma kaa fo ma kari we,

na paga pe sandira ti won, pe wangala ke ka ka yaraga ka yon!

⁹ Ki yaga pe pye paa ndongo yen, nga ki maa tanri na kee mbe sa koro wa mbe waga,

pe pye paa pyo yen, na wi kugbo si le, a pe suu se, na wii sonlo ki yan.

¹⁰ Sanni pe wuuro ti sa yiri ti pye yuguyugu,

ti yen tipire o, nakoma ti waga o, ko yaa yala tifelinjolo li pan ma poro mbele lepee pe pe ma kari pe ni.

¹¹ Lesinje wi yaa yogori, katugu wi yaa kaga yan fo Yenhele li kayanga wo lepee pe ni;

wi yaa kaa tooo ti jogo wa lepee pe kasanwa pi ni.

¹² Kona, leele pe yaa kaa yuun fo: «Kaselege ko na, tonli yen lesinje wi woo.

Kaselege ko na, Yenhele li yen wa, lo li yen na kiti wi koon laga dunruya wi ni.»

59

Yenhele, na sho na juguye pe kee

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Pe maa ki koo yurugo nga kolomo na, pe maa ki yinri: «Maga kaga tongo.» Davidi yurugo yi, wila ki ko sanga na ni wunlunana Sawuli wila leele torogo, a pe saa Davidi wi go ki maga, mbe ta mboo yigi mboo gbo†.

² E, Yenhele, na sho na juguye pe kee, mbele pe yiri na korogo, na go yirige mala sho pe kee!

³ Na sho kambasinngge pyefenne pe kee, na sho legbolele pe kee!

⁴ Wele, pe saa lara nala singi mbanla gbo, lewelimbele pe gbogolo mbe to na na; ma sigi ta, Yawe Yenhele, mi si kajooogo kpe pye,

mi si kapege pye.

⁵ Mi si kapege kpe pye,

een fo pe yen na fee na pe yee gbegele mbe to na na.

Yen ma yiri, ma pan na korogo, mala saga!

⁶ E, Yawe Yenhele, mboro na Yenhele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yenhele,

yiri ma win cengele ke ni fuun ke ni, maga ka ki javafenne naa ki lembasinmbele wa kpe yinriwe ta.

Wonmatigiwen laga.

⁷ Yonlokogo, pe ma songoro ma pan,

pe maa weli paa pyoonoo yen,

na ca ki mari na toro.

⁸ Wele, senpere to ti maa yinrigi wa pe yon, pe yon senre ti maa sugulo paa shorinaye yen,

pe maa yuun fo: «Ambo wi yen na we magala li nuru?»

⁹ Een fo mboro wo na, Yawe Yenhele, ma yen na tege pe na?

Ma yen naga lakoo cengele ke ni fuun ke na.

¹⁰ Mboro na ma yen na fannnga ye, mboro mi yen na wele,

katugu Yenhele, mboro ma yen na go sigefo we.

¹¹ Yenhele, lo na li yen na kagbaraga pyefo, li yaa pan na korogo mbanla saga,

li yaa ti mbaa na juguye pe tolo li wele nayinme ni.

† 58:6 58:6: Mbele pe maa taluguya piin mbe ta mbaa wooro ti piin, paa yee nga na ki pe ndanla, ki laga nga ki yen na para ki leele poro senre na, een fo ko kayi ki ma kaa wa no maa gbo pe ni. † 59:1 59:1: 1 Sami 19.11-17

¹² Maga ka pe gbo ɔɔnɔnɔn nga na, jango cew ɲa mà ta, na woolo paga ka fɛgɛ wi na;

ɛɛn fɔ ma yawa pi tege ma pe jaraga ma pe tongo,

konaa ma pe jaanri;

we Fɔ, mboro ma yen we tuguron sige-yaraga na we go singi.

¹³ Sɛnɛ nda ti maa yinrigi wa pe yon ki ni, ti yen kapege,

ki yaga pe yɛɛ gbogwo pi pye paa pɛnɛ yen mbe pe yigi,

katugu danga sɛnɛ na yagbogowo sɛnɛ to pe maa yuun!

¹⁴ Wa ma nangbanwa gbɔɔ pi ni, pe tongo, pe tongo pe kɔ pe wɔ wa!

Jango pege jɛn fɔ sa gbɔn wa dunruya wi kɔsaga, fɔ mboro Yɛnɲɛlɛ, mboro ma yen wunluwo Zhakɔbu setirige piile† pe go na.

¹⁵ Yɔnlɔkɔgɔ pe ma songoro ma pan, pe maa weli paa pyɔɔnɔlɔ yen, na ca ki mari na toro.

¹⁶ Pe maa yanri na toro na pe yaakara jaa, na pee ka mbe tin, pe ma yembinɛ li pye na kɔngori.

¹⁷ Mi wo na, mi yaa yurugo kɔ mbɔɔn fanɲga ki wogo yo, pinliwɛ ni, mi yaa ma kagbaraga wogo ki yari.

Katugu ma yen paa na malaga sigeca yen, jɔlogɔ sanga ni, mi ma karafa ma na.

¹⁸ Mboro ɲa ma yen na fanɲga ye, mi yaa yurugo kɔ mbɔɔn sɔn, katugu ma yen paa na malaga sigeca yen, Yɛnɲɛlɛ, ma yen kajɛngɛ pyefɔ na kan.

60

*Yɛnɲɛlɛ li mali woolo
pe yenɛwɛ pi logo*

¹ Yurukɔɔlɔ to wi sɛwɛ yurugo, pe maa ki koo yurugo nga kɔlɔmɔ na, pe maa ki yinri: «Sɛɛɛɛ masha pɔlɔ yarifyɛɛnɛ wogo na.» Davidi yurugo.

² Wila ki yurugo ki kɔ sanga ɲa ni, ko kila yala wila saa malaga ki gbɔn Siri tara fɛnnɛ mbele paa pye wa Mezopotami tara konaa wa Zoba tara pe ni. Ko punɲo na, wi malingbɔɔnɔlɔ togbɔɔ Zhouabu wi si songoro ma pan ma Edomu tara fɛnnɛ malingbɔɔnɔlɔ waga kɛ ma yiri shyen (12 000) gbo pe ni wa Kɔ gbunlundɛgɛ ki ni†.

³ E, Yɛnɲɛlɛ, mà we wa, mà ti a wɛ gbɔn ma jaraga.

Mà nawa ngban we ni, ɛɛn fɔ ki yaga ma yenlɛ we na naa!

⁴ Mà tara ti yege, ma ti a ti jɛɛnri,

ki yaga mari jɛɛnrisara ti gbɛgele, katugu ti yen na tigile!

⁵ Woro mbele ma woolo, mà ti a kanɲbanga we ta,

a ki cɛn ndɛɛ mà we ngbanga ma duven ɲa wi maa yege kanɲgi wa kan we yeri wɛ wɔ.

⁶ Mbele paa fyɛ ma yege, mà dirapo kan pe yeri paa kacɛn yen, mbe pe yeri,

jango paa fee pe sho pe juguye pe wangala ke yeri.

Wɔnmatigiwen laga.

⁷ We yon sogo, ma we sho ma fanɲga kɛɛ ki ni,

jango woro mbele we kala li yen mɔɔ ndanla, we ta we sho†!

⁸ Yɛnɲɛlɛ li para wa li censaga kpoyi ki ni, ma yo fɔ: «Mi yaa cew ta.

Mi yaa Sishemu ca ki yeɛlɛ,

mbe Sukɔti gbunlundɛgɛ ki taanla mana ni mbege kɔɔnɔlɔ kɔɔnɔlɔ.

⁹ Galaadi tara ti yen na woro,

Manase tara ti yen na woro;

Efirayimu tara ti yen paa na tuguron njala yen mala go ki tɔn;

Zhuda tara to yen paa na wunluwo kanɲgala yen.

¹⁰ Mowabu tara to yen paa na woliyaraga yen, ɲga mi maa wunru wa ki ni,

Edomu tara tegere ti yen na yeri, mi mala sawira ti wɔ mberi wa wa;

mi yen na cew tawa kɔnnɔ waa Filisiti tara ti mege ni.»

¹¹ Yɛnɲɛlɛ, ambo wi yaa kari na ni wa ca ɲga pɛ malaga sigembogo kan maga maga ki ni?

Ambo wi yaa sanla torogo fɔ wa Edomu tara?

¹² Kaawɔ Yɛnɲɛlɛ mboro ma mbe ya mbege pye, mboro ɲa màa we wa we.

E, Yɛnɲɛlɛ, mboro ɲa ma sila pye na pinleɛlɛ we malingbɔɔnɔlɔ pe ni mbaa kee wa malaga.

¹³ Pan ma we saga, ma we sho we winfenne pe kɛɛ,

katugu sɛnwɛ piile pe sagawa pi woro yaraga ka!

¹⁴ Na Yɛnɲɛlɛ li ka pye we ni, we yaa kagbɔgɔlɔ pye,

lo li yaa we winfenne pe tongo.

† 59:14 59.14: *Zhakɔbu setirige piile poro nunɲba poro pe yen Izirayɛli woolo wele.* † 60:2 60.2: 2 Sami 8.3-14; 1 Kuro 18.12 † 60:7 60.7: Yuuro 108.7-14

61

*Mila jaa mbe koro
wa Yennele li go ki ni suyi*

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo, nga pe maa koo na ngoni gboon. Davidi Yennele gbogoyurugo.

² E, Yennele, na gbelege ki logo, nungbolo jan mala yenrege ki logo!

³ Mbanla ta wa tara ti kosaga ki na, mi yen na gbele noo yinri, katugu na jigi wi kon na na.

Walaga nga ki yen ma yagara ma pye mi se ya gbön ki na,

na luguro wa ki na, maa wele na na;

⁴ katugu mboro ma yen na larasaga ye, ma yen paa malaga sigesanngazo yen mbanla sho na juguye pe yeri!

⁵ Mila jaa mbe koro wa ma go ki ni fo sanga pyew, mbanla yee lara wa ma kanwira ti nogo.

Wonmatigiwen laga.

⁶ Katugu Yennele, yon fogolo ngele mi le ma yeri kagala ngele fuun na, ma ke pye ma ke yon fili;

mbele pe maa fye ma yege, korogo nga ma tegge pe kan, ma yaa ki kan na yeri.

⁷ Ki yaga ma ka taga wunlunana wi yin-wege piliye yi na, wi yinwetonlogo ta fo jenge!

⁸ Ki yaga wi koro wa wunluwo pi na mboro nga Yennele ma yege sogowo fo sanga pyew!

Ma ti ma kagbaraga konaa ma yen sinne yege nga na tila wi korosi!

⁹ Pa kona mi yaa la yuuro koo mbaa ma sonni sanga pyew, yon fogolo ngele mi kon ma yeri, mi yaa la ke tonni mbaa ke yon fili pilige pyew.

62

*Le Yennele li tanla,
mbe ya pye yeyingge na*

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo, mbe yala Yedutun† wi yurugo kolomo pi ni. Davidi Yennele gbogoyurugo.

² Pa mi ma yeyingge ta le Yennele lo nungba tanla, mi maa showo pi taa lo nungba yeri.

³ Lo nungba li yen walaga nala go singi naa na shofa,

li yen paa na malaga sigeca yen, yaraga ko ka kpe sanla kan mbe to.

⁴ Ye yaa koro mbaa gbogolo mbe to lere na fo sa gbön wagati wiwiin?

Ye maa wi jaa mboo gbo, paa yege nga na mbogo nga ki yeri pe ma gbogolo ki na mbege jan we,

nakoma paa yege nga na lere ma jasa mbogo nga ki jogo ki jan we.

⁵ Ye ma yon wa nungba mbe ki lerefo wi jan mboo laga wa wi censagbogo ki na,

yagbogolo koro ke yen ma pe ndanla.

Pe maa duwaw piin wa pe yon ko ni,

een fo wa pe nawa po ni, pe maa na dangi. Wonmatigiwen laga.

⁶ Pa mi yaa yeyingge ta le Yennele lo nungba tanla,

katugu lo li yaa jigi tagasaga kan na yeri.

⁷ Lo nungba li yen walaga nala go singi naa na shofa,

li yen paa na malaga sigeca yen, yaraga ka kpe sanla kan mbe to.

⁸ Pa na showo po naa na gbogowo pi ni, ti maa yinrigi wa Yennele li yeri;

Yennele lo li yen walaga nga ki yen fanninga ni nala go singi konaa na larasaga.

⁹ Yoro senwee piile wele, ye ye jigi wi taga li na sanga pyew;

yaa ye nawa kagala ke yege yuun, yaa ke tanli li yege sogowo;

katugu Yennele lo li yen we larasaga ye.

Wonmatigiwen laga.

¹⁰ Ee, senwee piile pe ma toro paa tifelege yen,

senweele pe woro yaraga ka ndee yagboy-oolo.

Ali na ma ka pe ni fuun pe pinle mbe pe taga culo na,

pe ni fuun pe yaa tifaga mbe we tifelege ki na.

¹¹ Yaga ka ye jigi wi taga lewelewe kapyere ti na,

yaga ka ye jigi wi taga yaara nda ye sho fanninga na ti na.

Na ye yarijende ti kaa lege la kee yege,

yaga ka ye jigi wi taga ti na.

¹² Yennele li keli ma para ki kongbanninga na,

ma nuru ma para ki shyen wogo na maga ngban, a migi logo;

li yo fo: «Mi nga Yennele, muwi mi yen yawa pi ni fuun fo we.»

¹³ We Fo, mboro ma yen fun kagbaraga fo we;

katugu ma yaa ka senwee nungba nungba pyew wi sara mbe yala wi kapyegele ke ni†.

† 62:1 62.1: Yuuro 39.1 † 62:13 62.13: Zhubu 34.11; Zhere 17.10; Mati 16.27; Oromu 2.6; Naga 2.23

63

*Yenñele, ma kagbaraga ki tawa
pi mbonro yaraga pyew ki na*

¹ Davidi Yenñele gbogoyurugo. Wila ki ko sanga na ni, wila pye wa Zhuda tara gbinri wi ni[†].

² E, Yenñele, mboro ma yen na Yenñele le, mi yen nɔɔ lagajaa, ma la ki yen na na paa tɔnmɔ wɔɔ yen; na wire ti lombondo ti yen na tile nɔɔ lagajaa

paa yege nga na tara nda ti waga ma jɛnri, ma pye tɔnmɔ woro ti ni, tɔnmɔ kala li ma pye ti na we.

³ Ki kala na, mbanla ta wa ma laga kpoyi ki ni, mi yen nɔɔ wele jɛnge, mbe ta mboon yawa po naa ma gbogowo pi yan.

⁴ Katugu ma kagbaraga ki tawa pi mbonro yinwege ki na, ki kala na, mi yaa la yuuro koo mbaa ma sonni.

⁵ Ki pye ma, mi yaa loon shari na yinwege piliye yi ni fuun ni, mi yaa lanla keyen yi yinrigi wa naayeri ma mege ni mbaa ma yenri.

⁶ Ki yaa na yenle ti, paa yege nga na lere ma kaa yaakara tanra ka, nda ti yen yanlaga naa sɔmbe ni; mi yaa kaa ma sonni yɔgorimɔ gbɔɔ ni.

⁷ Na mi ka pye wa na sinlesaga, na jatere wi ma tigi ma na, mi ma koro na jatere piin ma wogo ki na yembine li ni fuun ni,

⁸ katugu mboro ma yen na sagafo we. Mbanla ta larasaga wa ma kanwira ti nɔɔ, mi yen na jɔrogɔ nayinme ni.

⁹ Mi mara ma na na kotogo ki ni fuun ni, ma kalige kee ki yen mala togo.

¹⁰ Eɛn fo, mbele paa ki jaa mbanla gbo, ki yaga pe tigi wa tara ti nɔɔ, wa ti latijugo ki ni!

¹¹ Ki yaga pe pe gbo tokobi ni, pe pye dabaala pe yaakara!

¹² Eɛn fo wunlunana wi yaa yɔgorimɔ ta Yenñele li kala na; lere o lere wi ma wugu Yenñele li mege ki na, wo yaa ka gbogowo ta, katugu yagboyoolo pe yon ki yaa ka ton pe na.

64

*Yenñele li yaa ka jɔɔgo wa
senpere yofenne pe na*

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Davidi Yenñele gbogoyurugo.

² E, Yenñele, mila jɛen na gbelege nga gbele, ki logo; na go sho na juguye pe yeri, poro mbele mila fye pe yege we!

³ Na sho lepeelee pe yon lemɛ pi na, konaa mala sho kapege pyefenne pe du lemɛ pi na!

⁴ Pe yonro ti tanla paa tokobi yen na pɛ yo; pe senre ti pe na sugulo, paa wangala yen ngele pɛ gbegɛle.

⁵ Pe ma lara mbe lere na wi yen jɛregisaga fu wi won ke ni; pe ma fo maa won, pe yere na fye.

⁶ Pe maa fannga nii pe yee ni kapege pyewe pi na, pe maa para pengɛle ngele pe yaa sa le larawa ke wogo na, pe maa yuun fo: «Lere kpe se kala la jen wa ki wogo ki ni.»

⁷ Kapege ko pe maa jate mbe pye, pe ma yo fo: «We yon lemɛ pi gbegɛle ma yala de!»

Kaselege kona, senwee wi nawa kagala naa kagala ngele ke yen wa wi kotogo na, ke yen paa wetijugo yen, nga ki tijuguwo pi se jen.

⁸ Eɛn fo, Yenñele li yaa pe won wangala ni, ke yaa pe ta, mbe pe fo, mbe pe jaanri.

⁹ Pe yɛera yon senre to ti yaa pe yigi mbe pe jan, lere o lere ka pe yan, wi yaa la go fingi mbaa tege pe na.

¹⁰ Lere pyew wi yaa ka fye, pe yaa kaa Yenñele li kapyegele ke yege yuun, mbe kagala ngele li pye ke koro jen.

¹¹ Lesinmbele pe yaa kaa yɔgori Yawe Yenñele li kapyege ki kala na, mbe pe yee karafa li na; leele mbele fuun pe nawa pi yen ma filige pe na, pe yaa kaa yɔgori ki kala na.

65

*Yenñele li daga waa li sonni
yarijende nda li yen na kaan
we yeri ti kala na*

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Davidi Yenñele gbogoyurugo. Yurugo.

² E, Yenñele, ma daga paa ma sonni wa Siyon ca, leele pɛ yon fɔgɔlɔ ngele kon ma yeri, pe yaa ka ke yon fili.

³ Mboro na ma maa yenrewe pi nuru, leele pe ni fuun pe yaa la paan ma korogo mbaa ma gbogo.

⁴ We kajogoro ti go kala li we we na, eɛn fo mboro mbe ya mbe we kapere ti kala yaga we na.

[†] 63:1 63.1: 1 Sami 23.14

⁵ Yɛnnɛlɛ, lere ɲa ma ma wɔ, mbooo fulo ma yɛɛ tanla,
mbe ti wi koro wi cɛn wa ma go ki ni,
fɛrɛwɛ yɛn ki fɔ wi woo!
Yaritiyɔnrɔ nda ti yɛn wa ma go ki ni, ki
yɛn ma we ndanla waa ti tanwa pi
nii,
ma shɛrigo gbɔgɔkpoyi ki tanwa we.
⁶ We shɔfɔ Yɛnnɛlɛ, ki yaga ma kafɔnnɔgɔlɔ
pye ma we yɔn sogo, wa ma kas-
innge ki ni,
leele pe ni fuun pe jigi wi yɛn ma na, mbe
sa gbɔn fɔ wa tara ti kosaga ki na,
fɔ sa gbɔn wa kɔgoje wi kosaga ki na!

⁷ Yɛnnɛlɛ lo li yanwira ti tenge li fanɲga
ki ni,
yawa yɛn li ni.

⁸ Li ma kɔgojeye pe tinme pi yerege,
mbe kɔgoje tɔnmɔ mba pi maa yinrigi na
tuun pi tinme pi yerege,
mbe cɛngele ke tinme gbɔɔ pi yerege.

⁹ Leele mbele pe yɛn ma cɛn fɔ wa dunruya
wi kosaga ki na, ma kafɔnnɔgɔlɔ ke
yɛn na pe sunndo wi kɔɔn pe na,
ma ma ti yɔnlɔ yirisaga kɛɛ woolo naa
yɔnlɔ tosaga kɛɛ woolo pe ma yin
nayinme ni.

¹⁰ Ma maa jatere piin tara ti wogo na, na
tisaga kaan ti yeri;
ma ma tara ti pye ti ma tanla;
Yɛnnɛlɛ ma mɔɔ lafogo ki yin tɔnmɔ pi ni;
ma maa yarilire ti yɔngɔ sɛnwɛele pe kan,
katugu mɔ tara ti gbɛgele ko kala na.

¹¹ Ma ma kɛɛrɛ ti sɔnyɔ yi suguru tɔnmɔ
ni jɛnge,
mbe ti kanimboro ti ma pe ma yɔn yala;
ma ma ti tisara ti ma tara ti pe pugo,
ma ma fanɲga kan yariluguro ti yeri ti ma
fi.

¹² Ma yarijɛnde ti kala na, ma ma ti yɛle li
lomɔnɔ li ma kɔ tanga,
maga toro laga o laga, ko yaara to ma yɔn.

¹³ Naniwɛ mba wa gbinri wi ni, pi maa
yɔngɔ na kɛɛ yɛge,
yɔgɔrimɔ gbɛere yɛn na yinrigi wa tin-
ndiye pe na lagapyew.

¹⁴ Simbaala naa sikaala pɛ naniwɛ pi yin
lagapyew,
kɛɛrɛ nda wa gbunlundɛrɛ ti ni ti yin
yarilire ti ni,
ti ni fuun ti yɛn na yɔgɔri na yuuro koo
paa sɛnwɛe yɛn.

66

Ye we shɔfɔ Yɛnnɛlɛ li sɔn

¹ Yurukɔɔlɔ to wi sɛwɛ yurugo. Yurugo.
Yɛnnɛlɛ gbɔgɔyurugo.
Yaa Yɛnnɛlɛ li sɔnni yɔgɔrimɔ gbɔɔ ni,
yoro dunruya woolo wɛle!

² Yaa yuuro koo yaa li mɛge ki gbɔgɔwɔ pi
yari,
yaa li sɔnni yaa li gbogo!

³ Yɛge yo Yɛnnɛlɛ li kan fɔ: «Ma kapyɛgele
ke yɛn fyɛrɛ gbɔrɔ ni,
ma yawa gbɔɔ pi kala na, ma juguye pe
yɛn na kannguuro kanni ma yɛge
sɔgɔwɔ.

⁴ Dunruya woolo pe ni fuun pe yɛn na fɔli
ma yɛge sɔgɔwɔ nɔɔ gbogo,
na yuuro koo nɔɔ gbogo,
na yuuro koo nɔɔ mɛge ki gbogo.»

Wɔnnatigiwɛn laga.

⁵ Ye pan ye Yɛnnɛlɛ li kapyɛgele ke wɛle,
kagala ngele li yɛn na piin sɛnwɛe piile pe
kan ke yɛn fanɲga ni!

⁶ Li kɔgoje wi waga ma tawara yirige,
ma ti a leelee pɛ tanga tɔrɔrɔ na maa kɔn ma
yiri.

Ki kala na, we yɛn na yɔgɔri li kapyɛgele
ke kala na†.

⁷ Li yɛn tegere ti na yaraga pyew ki go na
fɔ sanga pyew, li yawa pi fanɲga na;
li yɛge yɛn cɛngele ke na, na ke kɔrɔsi,
janɲo mbele pɛ yiri ma je, paga ka pe yɛɛ
yirige.

Wɔnnatigiwɛn laga.

⁸ Yoro cɛngele woolo, yaa Yawɛ Yɛnnɛlɛ li
shari!

Ye ye maganɲala ke yirige yaa li sɔnni!

⁹ Lo fanɲga na we yɛn yinwɛge na,
lii yere ki na we to.

¹⁰ E, Yɛnnɛlɛ, mɔ we wa ma wɛle,
mɔ we wa ma wɛle, paa yɛge ɲga na pe ma
warifuwe wa mbe wɛle kason mbooo
pye kpoyi.

¹¹ Mɔ we le mɛrɛ ni,
mɔ jɔlɔgɔ gbɔgɔ wa we na.

¹² Mɔ ti we juguye pɛ pe shɔnye pe fe ma
lugu we yinrɛ ti na ma toro;

a wɛ jɔlɔ ndɛɛ wɛ kason naa tɔnmɔ kɔn
ma yiri,

ɛɛn fɔ mɔ we tile ma we wɔ wa ki kagala
ke ni ma we kan wogosaga ni.

¹³ Mi yaa kari wa ma shɛrigo gbɔgɔ ki ni
mbe sa saara sogoworo wɔ ma yeri,
mi yaa yɔn fɔgɔlɔ ngele milɔ kɔn ma yeri
ke tɔn.

¹⁴ Ki yɔn fɔgɔlɔ koro wɛle milɔ kɔn na yɔn
sɛnrɛ ti ni,
sanga ɲa ni milɔ pye na jɔlɔ we.

¹⁵ Mi yaa yaayoro nda ti toro ta wɔ ma yeri
saara sogoworo,
naa simɓapɛnɛ konaa wusuna nuwo taan
saara ni;

mi yaa napɛnɛ konaa sikaɓɛnɛ wɔ ma yeri
saraga.

Wɔnnatigiwɛn laga.

† 66:6 66:6: ɛki 14.21-22; Zhozu 3.14-17

¹⁶ Yoro mbele fuun ye maa fye Yennele li yege, ye pan ye logo, nga Yennele li pye na kan, mi yaa ki yege yo ye kan!

¹⁷ Mi gbele mali yeri lilan saga, a mi ya mali son wa na yon.

¹⁸ Ndee ki pye mi kapege yaga wa na nawa, Yawe Yennele li se jen na logo na yeri.

¹⁹ Een fo, ye wele, Yawe Yennele li logo na yeri,

li nungholo jan mala yenrewe pi logo.

²⁰ Sonmo yen Yennele li woo, katugu lii je na yenrewe pi na;

lii si je mbeli kagaraga ki pye na kan!

67

Cengele ke ni fuun kaa Yennele

li sonni

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo, nga pe maa koo na ngoni gboon. Yennele gbogoyurugo. Yurugo.

² Yennele sa we yinriwe ta, li duwaw we na!

Laa we wele kajenge ni!

Wonmatigiwen laga.

³ Jango laga tara na, leele poon kapyege ki jen,

cengele ke ni fuun kege jen fo mboro ma yen shofa we!

⁴ E, Yennele, ki yaga cengele kaa ma sonni! Ki yaga cengele ke ni fuun kaa ma sonni!

⁵ Tara woolo paa yogori paa nayinme yuuro koo;

katugu ma maa kiti wi koon cengele ke na kasinnye ni.

Ma maa tara woolo pe yege sinni laga tara na.

Wonmatigiwen laga.

⁶ E, Yennele, ki yaga cengele kaa ma sonni! Ki yaga cengele ke ni fuun kaa ma sonni!

⁷ Tara na yarilire ti maa yongo.

Yennele, we Yennele, ma maa duwaw we na.

⁸ Ee, Yennele sa duwaw we na!

Leele pe ni fuun paa fye li yege fo sa gbon wa dunruya wi kosaga ki na!

68

Mbe yurugo ko

mbe Yennele na cew tafa li son

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Davidi Yennele gbogoyurugo. Yurugo.

² Yennele li yiri, a li juguye pe gbon ma jaraga,

mbele peli panra, pe fe li yege.

³ Yege nga na wirige ki ma jaraga ma ko saw, pa li ma pe jaraga pe ma ko ma;

yege nga na kason ma senringuro yan,

pa lepeele pe yaa ka tongo mbe wo wa Yennele li yege sogowo ma.

⁴ Een fo, lesinmbele pe yaa kaa yogori, pe yaa kaa nayinme nii jenge Yennele li yege sogowo,

pe yaa ka yin nayinme ni fo jenge.

⁵ Yaa yuuro koo Yennele li kan, yaa Yennele gbogoyuuro koo, yeli mege ki gbogo; yeli fili yeli gbogo, lo na li ma kambaara ti pye paa li malaga gbonwotoro yen na paan ti na!

Li mege koyi nga Yawe Yennele, yaa yogori li yege sogowo!

⁶ Lo li yen pijiriwele pe to we, konaa li ma yere nangunjaala pe ni kiti kongo na.

Yennele pa li yen ma, mbeli ta wa li censaga kpoyi ki ni.

⁷ Leele mbele pe koro pe nungha nungha, Yennele li pe pye leele fenne,

lo li ma kasopiile pe yirige, mbe pe yaga yeyinnye na, mbe nayinme kan pe yeri.

Een fo mbele pe yiri ma je li na, poro pe yaa ka cen wa tara lara nda ti waga ti ni.

⁸ E, Yennele, naa maa yiri ma keli ma woolo pe yege sanga na ni, naa maa kari wa gbinri wi ni sanga na ni,

Wonmatigiwen laga

⁹ tara tila yege, a naayeri wi tisaga ki yaga ki pan;

ko la pye Yennele li yege sogowo, Yennele na lili yee naga wa Sinayi yanwiga ki na we;

ko la pye Yennele li yege sogowo, Izirayeli woolo Yennele le!

¹⁰ E, Yennele, ma tisagbaraga ki kan we yeri jenge,

ma tara tila waga, a ma yinme tirige ti na.

¹¹ Pa ma woolo pe cen wa ki laga ki na.

E, Yennele, ma kajenge ki kala na, maga laga ki gbegbele mbele pe yen tege na pe kan.

¹² We fo wi para, jele mbele ki sentanra ti yarifenne, pe pan ma pye janwa gbolo.

¹³ Juguye pe malingboonlo ngbeleye naa pe wunlumbolo pe yen na fee, pe yongolo ke wege;

jele mbele pe koro wa yinre ti ni, pe yen na juguye pe kee yaara ti yelee pe yee na.

¹⁴ Ali ye ni, yoro mbele ye koro ma sinle wa simbangbondi ti sogowo, jendetuwaye yanlele yen wa, mbele pe warifuwe wo pe kanwira ti na mari ton,

ma te piiri wo pe kanwira sire ti na mari ton†.

15 Sanga ŋa ni Yenŋele na yawa pi ni fuun fo lāa wunlumbolo pe gbon ma pe jaraga,
kila cen ndee foongo kila wuun wa Zalimo yanwiga ki na.

16 Yenŋele li yanwiga ye, Bazan tara yanwiga ye,
yanwiga ŋa ki yinre ti yen ma lege, Basan tara yanwiga ye.

17 Yenŋele li yanwiga ŋa wo mbege pye li censaga,
yingi na yoro yanwira nda ye yinre ti yen ma lege, ki si yenjaga yirige ye ni?
Yawe Yenŋele li yaa ki pye li censaga fo sanga pyew.

18 Yenŋele li malaga gbonwotoroye pe yen wagaye yon legere,
pe yen wagaye yon legere legere.
Yawe Yenŋele li pan pe ni, ma yiri wa Sinayi yanwiga ki na, ma ye wa li lajenge kpoyi ki ni.

19 Ma lugu ma kari wa naayeri,
ma pele yigi kasopiile ma kari pe ni.
Ma yarikanra sho leele pe yeri, ali leele mbele pe yiri ma je pe yeri†;
jango mboro ŋa Yawe Yenŋele, ma ki Siyon yanwiga ki pye ma censaga.

20 Ki daga waa Yawe Yenŋele li shari pilige pyew!
Lo li yen ma yere we go kala li ni,
we shofa Yenŋele loli.

Wonmatigiwen laga.

21 Ko Yenŋele lo li yen we Yenŋele, na we shoo;

Yawe Yenŋele, we Fo we, pyelomo yen wi yeri mbe we sho kunwo pi kee.

22 Een fo Yenŋele li yaa kali juguye pe yinre ti yaari;
mbele pe koro na kapere ti piin na kee yege, li yaa ka pe yinre ti yaari mbe pinle pe yinzire ti ni.

23 We Fo wi yo fo: «Mi yaa songoro mbe pan ye juguye pe ni, mbe yiri wa Bazan yanwiga ki na;
mi yaa songoro mbe pan pe ni, mbe yiri fo wa kogoje wi ngo;

24 jango ye ye tooro ti jogo wa pe kasanwa pi ni,

ye pyoonlo pe pe tasaga ta wa ye juguye pe kasanwa pi ni poo laala.»

25 E, Yenŋele, poon cew tawa tangala li yan ma woolo pe ni,
ma tangala lomo poo yan ma ye wa laga kpoyi ki ni, mboro ŋa na Yenŋele naa na wunluwo.

26 Yurukoolo poro paa keli yege, a yarighonro fenne pe si taga pe na;
sumborombiile poro la pye wa nandogomo na pimbigile gboon.

27 Yaa Yenŋele li shari wa janwa wi gbo-golosara ti ni!
Yaa Yawe Yenŋele li shari, yoro mbele ye yiri wa Izirayeli setirige ki ni.

28 Benzham ŋa wi yen pe pe ni fuun jonlo, wi cenle woolo poro pe yen kongbanmbala wele;
a Zhuda cenle woolo teelee pe si taga, naa pe malingboonlo ngbelege ki ni,
naa Zabolon cenle woolo teelee pe ni konaa Nefitali cenle woolo teelee pe ni.

29 Ma Yenŋele ligi kono kan ma yo ma fanŋga ta†.
E, Yenŋele ŋa ma pye we kan, yeresaga kan ki yeri!

30 Mboon ta wa ma sherigo gbogo ki ni, ko ŋa ki yiri Zheruzalemu ca ki go na,
wunlumbolo pe yaa kaa paan yarikanra ni wa ma kan.

31 Sennghanra yo Ezhipiti tara ti na, to nda ti yen paa wojon yen wa gbagara wi sogowo;
sennghanra yo cengele ke na, koro ngele ke yen paa napene ngbelege yen mbe pinle ki napire ti ni.

Poros mbele pe ma pan na kannguuro kanni na warifuwe kaan ma yeri;
malaga ki yen ma cengele ngele ndanla, ma ke puro ma ke jaraga!

32 Legboolo† yiri wa Ezhipiti tara na paan;
Etiyopi tara fenne pe pe keyen yi yirige fyelege na wa Yenŋele li yeri mbeli yenri.

33 Dunruya wunluwo pyew yaa yuuro koo Yawe Yenŋele li kan;
yaa Yenŋele gbogoyuuro koo we Fo wi kan.

Wonmatigiwen laga.

34 Li lugu naayeri wi na paa shon yen, naayeri ŋa wi da maga le wa fafafa;

† 68:14 68:14: Ki jendetuwaye yanlele pe mbe ya pye Izirayeli woolo pe juguye pe kee yaara nda pe sho pe yeri to ta. Ki yaa pye ndee ki laga ŋa ki yen na para malaga ka senre na, ŋa Yenŋele lāa cew kan li woolo pe yeri pe juguye pe na, a jele pe juguye pe kee yaara ti yelee pe yee na. Ki malaga ki senre ti woro ma yonlogo wa Bibulu wi ni. † 68:19 68:19: Efe 4.8 † 68:29 68:29: ŋa ki yo fo: Ma Yenŋele ligi kono kan ma yo ma fanŋga ta, wa Yenŋele senre sewelele mbele pe yen Gireki senre ni konaa ŋa pe yinri Siriyaki wi ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo: E, Yenŋele, ma yawa pi naga. † 68:32 68:32: ŋa ki yo fo legboolo, ki senre ti woro ma filige Eburuye senre ti ni.

ye wele, li yen nali magala li yinrigi, li yen
nali magala na yawa wolo li yinrigi.
35 Yege jen ye yo fo yawa pi yen Yenjele lo
yeri,
li tegere ti yen Izirayeli woolo pe go na,
li yawa pi yen naayeri wi lagapyew.
36 E, Yenjele, ma yen fyere ni, mboon ta
wa ma censaga kpoyi ki ni!
Izirayeli woolo Yenjele lo li ma fannnga naa
yawa kan poro mbele li woolo pe
yeri.
Sonmo yen Yenjele li woo!

69

Yenjele lo li ma senwee wi sho

1 Yurukoolo to wi sewe yurugo. Pe maa ki
koo yurugo nga kolomo na, pe maa ki yinri
«Masho polo yarifyeenre.» Davidi Yenjele
gbogoyurugo.

2 E, Yenjele na sho,
katugu tonmo pilan li ma gbon fo wa na
yologo.

3 Mi tigi wa fenrege ki ni fo wa nogona,
mi si yeresaga ta na yee na.
Mi tigi wa tonmo pi latijugo ki ni,
tonmo mba pi yen na fuun pilan li.

4 Mi yen na gbele na sagawa jaa, fo a na
magala li wo;
mi yen na Yenjele li wele kono, fo a na
yengele ke saa te welege ki na.

5 Leele mbele panla panra go fu pe lege ma
we na yinzire ti na,
mbele paa ki jaa mbanla gbo, pe fannnga ki
gbogo;
pe yen na бага na na wi.
Mii yaraga nga le, pe ma yo mbe ko yongo
kan.

6 E, Yenjele, mala kambajenme pi jen,
na kajogoro ti woro ma lara ma na.

7 We Fo, Yawe Yenjele, mboro na yawa pi
ni fuun fo,
mbele pe pe jigi wi taga ma na, maga ka ti
pe fere sho na kala na!
Izirayeli woolo Yenjele,
mbele pe yen noo lagajaa, maga ka ti pe
fere sho na kala na!

8 Katugu mboro kala na, pe yen nala tegele,
migi kun na yee ni;
mboro kala na, fere tilan go sogo.

9 Mi pye namban na sefenne pe yeri,
mi pye cenle la yege woo na nosepiile pe
yege na.

10 Ma go ki yen mala ndanla ndanlawe
mba ni, pi yen paa kason yen nala
sori wa na kotogo na[†];
mbele pe yen noo tegele, pe tegele li to na
na[†].

11 Mi mala yee tirige ma yenje le,
ko maga kan pe maa na tegele.

12 Na mi ka jaterere piriwen yariporo le,
pe mala mege ki le maga le yomiyele.

13 Mbele pe maa een wa ca ki mbogo
yeyongo ki na, pe maa baro piin nala
sanga,
sinwoolo panla mege ki le yurugo.

14 Een fo Yawe Yenjele, mboro mi yen na
yenri;
wagati na wo wi yala moo kagbaraga ki
pye.

E, Yenjele, ma kagbaraga ki gbogo, ki kala
na, na yon sogo;
na sho mbe yala ma yen senre nungba
yofa yege nga na ki ni!

15 Na tile mala wo wa fenrege ki ni, jango
mi ka ka liwi wa ki ni naa,
na sho na panrafenne pe kee;
na tile mala sho tonngbwo pi yeri!

16 Maga ka ti tonmo mba pila fuun pi kari
na ni,
maga ka ti tonmo pi latijugo kilan li,
maga ka ti fanga kilan yon ton.

17 Yawe Yenjele, na yon sogo, katugu ma
kagbaraga ki yen ma yon;
ma yinriwe tawa gbwo pi kala na, ki yaga
ma kanna ma yege wa na yeri mala
saga!

18 Mi na tunmbyee, maga ka punjo wa
na yeri!
Tege yen na na, ki yaga mala yon sogo
fyaw!

19 Fulo na tanla mala go sho,
pan mala sho na juguye pe kee!

20 Panla tifaga, ma fere ti wa na na konaa
mala go sogo yege nga na, maga jen;
ma yege yen na winfenne pe ni fuun pe na.

21 Tegele na paa na tegele, lilan nawa pi
tanga na na fo mala pye yara;
mila pye naga sonri ndee lere wa yaa
na yinriwe ta, een fo lere sila na
yinriwe ta;

mila pye naga sonri ndee lere wa yaa ta
mbanla kotogo ki sogo na na, een fo
lere sila ta.

22 Pe shonro le wa na yaakara ti ni,
wogo la pye na na, a panla kan duven
tangara ni mbe wo[†].

23 Yenjele sa ti pe liwen pi pye paa pene
yen wa pe yege,

pe ferewe pi pye paa mere yen mbe pe yigi.

24 Pe yengele ke wo pe na binriw paga kaa
yaan naa,
pe senjele ke kurukuru pe na fo sanga
pyew!

[†] 69:10 69:10: Zhan 2.17 [†] 69:10 69:10: Oromu 15.3
(Mati 27.48; Maki 15.36; Luki 23.36; Zhan 19.28-29).

[†] 69:22 69:22: Ki senre nda tila yo Zhezu wi wogo na

²⁵ Ma ti nangbanwa gbɔɔ mbe pye ma ni pe ni,

ma nangbanwa ndorogo ki gbɔn pe na!

²⁶ Ma ti pe cɛnsara ti jɔgɔ ti wɔ wa pew, lere kpe ka ka cɛn wa pe paara yinre ti ni naa[†]!

²⁷ Katugu mboro jate mà jɔlɔgɔ wa lere ɲa na makɔ, pe maa wi jɔlɔgɔ ki seregi wi na naa;

lere ɲa ma kɛɛ ki gbɔn wi na, wi jɔlɔgɔ ko sɛnre pe maa yari na toro.

²⁸ Pe kajogoro ti ni fuun ti taga pe go na, maga ka pe yigi paa lesinmbele yen!

²⁹ Pe mɛrɛ ti gbo mari wɔ wa yinwege sɛwɛ wi ni,

maga kaa pe jate mbe pe pinle lesinmbele pe ni[‡].

³⁰ Mi wo na, mi yen fyɔnwɔ fɔ na jɔlɔ, e, Yɛnɲɛlɛ, na sho mala yirige!

³¹ Mi yaa la yuuro koo mbaa Yɛnɲɛlɛ li sɔnni,

mi yaa la li gbogo mbaa li shari.

³² Paa ma sɔnni Yawe Yɛnɲɛlɛ, ko yen mɔɔ ndanla ma wɛ pe nɛgɛ wɔ ma yeri saraga ko na;

kɔnaa ma wɛ napɔlɔ ɲa wi yɛnɲɛlɛ yiri ma pye yenjoro ni wi na.

³³ Leele mbele pɛ pe yɛɛ tirige, pe yaa ki wogo ki yan mbaa yɔgɔri; yoro mbele ye yen na Yɛnɲɛlɛ li laga-jaa, Yɛnɲɛlɛ sa yinwetɔnlogɔ kan ye yeri!

³⁴ Katugu Yawe Yɛnɲɛlɛ li maa nuru fyɔnwɔ fɛnnɛ pe yeri, li woolo mbele kasopiile li se pe tifaga.

³⁵ Naayeri wo naa tara ti ni, ti daga mbaa li sɔnni,

kɔgɔje wo naa wi nawa yaara ti ni fuun ti daga mbaa li sɔnni!

³⁶ Katugu Yɛnɲɛlɛ li yaa Siyɔn ca ki sho, li yaa ti pe Zhuda tara cara ti kan naa fɔnɲɔgɔ,

li woolo pe yaa ka cɛn wa ti ni naa, mberi pye pe woro.

³⁷ Li tunmbyeele pe setirige piile pe yaa ka ki tara ti ta pe kɔrɔgɔ, li yen ma leele mbele ndanla, ti yaa ka pye pe cɛnsaga.

70

*Yawe Yɛnɲɛlɛ,
pan mala saga fyaw
(Yuuro 40.14-18)*

¹ Yurukɔɔlɔ to wi sɛwɛ yurugo. Davidi Yɛnɲɛlɛ gbɔgɔyurugo. Nadowo yurugo.

² E, Yɛnɲɛlɛ na sho,

Yawe Yɛnɲɛlɛ, fyɛɛle ma pan mala saga!

³ Mbele paa ki jaa mbanla gbo, Yɛnɲɛlɛ sa ti pe fɛrɛ sho, pe go ki sogo pe na!

Mbele paa ki jaa tipege mbanla ta, Yɛnɲɛlɛ sa ti pe tifaga fɔ paa songoro pungo na!

⁴ Mbele paa tɛgɛ na na kiyakiya kiyakiya, paa songoro pungo na fɛrɛ nda ti pe yigi ti kala na!

⁵ Mbele fuun pe yen nɔɔ lagajaa, poro mbe yin nayinmɛ ni, paa yɔgɔri ma kala na!

Mboro ɲa ma yen shɔfɔ, ma yen ma mbele ndanla,

poro mbaa ki yuun suyi fɔ: «Yɛnɲɛlɛ li gbɔgɔ.»

⁶ Mi wo na, mi yen tɛgɛ na, ma pye fyɔnwɔ fɔ.

E, Yɛnɲɛlɛ, fyɛɛle ma pan mala saga!

Mboro ma yen na sagafɔ kɔnaa na shɔfɔ;

Yawe Yɛnɲɛlɛ, maga ka mɔ na sagawa pi ni!

71

Leleɛ wa Yɛnɲɛlɛ yenrɛwɛ

¹ Yawe Yɛnɲɛlɛ, mboro milan yɛɛ karafa ma na;

maga ka ti mbe fɛrɛ sho!

² Mboro ɲa ma yen sinɲɛ, na sho, mala saga!

Nungbolo jan ma logo na yeri, mala sho!

³ Pye paa walaga yen na kan, ɲga ki yen na larasaga,

laga ɲga mbe ya sa lara wa sanga pyew mbe sho.

Eɛ, mɔga kɔn maga tɛgɛ mbanla sho,

katugu ma yen paa walaga yen na kan kɔnaa malaga sigɛca yen nala go singi.

⁴ E, na Yɛnɲɛlɛ, na sho lepeele pe kɛɛ, na sho ki lembasinmbele naa lewelimbɛle pe kɛɛ.

⁵ Katugu na Fɔ, Yawe Yɛnɲɛlɛ, mboro ma yen na jigi tagasaga ye;

mboro milan jigi wi taga ma na maga le wa na punwɛ pi ni.

⁶ Maga le pɔnla se, mi yen ma kɛɛ kan mboro na,

maga le wa na sepilige ki na, ma yen na wele na na.

Ki kala na, go yen ki na mbaa ma sɔnni suyi.

⁷ Mi pye paa kafɔnnɔ yaraga yen lelegɛrɛ yeri,

ɛɛn fɔ mboro ma yen na larasaga jɛnɲɛ ye.

⁸ Ma sɔnnɔ yuuro ti se kɔ wa na yɔn,

mi yaa lɔɔn gbɔgowo pi sɛnre yuun pilige pyew.

⁹ Na lelewe sanga ni, maga kanla wa,
na na fannga ki ka kaa koo na ni sanga nga
ni, maga ka je na na!

¹⁰ Katugu na juguye pe maa para na senre
na,
mbele pe yen nala peele, pe yen na yon nii
na na.

¹¹ Pe yen na yuun fo: «Yennele li laga wi
na;
ye pan woo puru woo yigi,
lere woro wa mboo sho.»

¹² E, Yennele, maga koon yee laga lali na
ni!
Mboro nga na Yennele, fyeele ma pan mala
saga!

¹³ Mbele pe yen na бага na na, poro mbe
fere sho pe ko pe wo wa!
Mbele paa ki jaa mbe tipege pye na na, fere
mbe pe yigi, pe go ki sogo pe na!

¹⁴ Mi wo na, na jigi wi yen ma na sanga
pyew,
mi yaa koro mbaa ma sonni suyi.

¹⁵ Mi yaa laga yege yuun yege nga na ma
yen sinje,
mbaa ma showo pi senre yuun,
katugu ma kajenge pyege ki se ya jen mbe
ko.

¹⁶ We Fo, Yawe Yennele, mi yaa kari wa
ma yeri saa ma yawa kagbogolo ke
senre yuun;
mi yaa loon kasinnye ki senre yuun,
mboro nungba wogo ye.

¹⁷ E, Yennele, mala naga maga le wa na
punwe pi ni,
ali ma pan ma gbon nala, mi yen noo
kagbogolo ke senre yuun.

¹⁸ E, Yennele, ali na mi ka ka le, na yinzire
ti ka filige,
maga kanla wa,
pa kona mi yaa loon fannga ki senre yuun
nala pilige woolo pe kan,
mbaa ma yawa pi senre yuun setirige piile
mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na
pe kan!

¹⁹ E, Yennele, ma yen ma sin yege nga na,
ki yiri ma gbon fo wa naayeri,
katugu ma kagbogolo pye.

E, Yennele, ambo wi yen paa ma yen?

²⁰ Mboro kala na, tege legere naa jologo
legere gbon na na,
een fo, ma yaa pan mbe yinwege kan na
yeri naa;

ma yaa kanla yirige mbanla wo wa
wegbogo tijugo ki ni.

²¹ Ki yaga mala gbowo pi kan na yeri naa
fonngo,
mala kotogo ki sogo na na naa fonngo.

²² Kona mi wo na, mboro nga na Yennele,
mi yaa loon sonni ngoni ni, ma yen
senre nungba yofa yege nga na ki
kala na.

Mboro nga Izirayeli woolo Yennele kpoyi
le, mi yaa la juru gboon mbaa ma
gbogo.

²³ Na mi ka kaa yarigbonro gboun mbaa
ma gbogo, mi yaa la jorogi nayinme
ni;

mi yaa la yuuro koo mbaa ma sonni,
katugu mala go sho.

²⁴ Ma yen sinje yege nga na, mi yaa laga
senre yuun wa na yon pilige pyew,
katugu mbele paa pye naga jaa tipege
mbanla ta, pe fere sho, a pe go ki
sogo pe na.

72

*Mbe Yennele li yenri
li duwaw wunlunana wi na*

¹ Wunlunana Salomo wi yurugo.

E, Yennele, wunlunana wi naga ma kiti
konlomo pi ni,
ma kasinnye jatere wi kan wunlunana
pinambyo wi yeri!

² Ki ka pye ma, wi yaa la kiti wi koon ma
woolo pe na kasinnye ni,
mbaa ma woolo mbele pe yen tege na pe
kiti wi koon mbe yala kaselege ki ni.

³ Yanwira ti yaa ka pan yeyinnye ni leele
pe kan,

tinndiye fun pe yaa ka pan yeyinnye ni
leele pe kan kasinnye ki fannga na.

⁴ Wi woolo pe ni, mbele pe yen fyonwo
fenne, wi yaa ka pe tanga ki kan pe
yeri,

mbe mbele pe yen tege na pe sho,
mbe mbele pe yen na pe jolo pe tongo.

⁵ Kona mbe yonlo konaa yenje ki ni ti ta
ti yen na yinrigi fo mbe sa dunruya
wi ko,

leele pe yaa la fye ma yege fo sanga pyew.

⁶ Wunlunana wi yaa pye paa tisaga
yen, nga ki ma pan yariluguro
yirifonndo na,

paa tisafongo yen, nga ki ma tara ti yinngi
jenje.

⁷ Kasinnye ki yaa fannga ta wi wunluwo
sanga wi ni,

mbe yenje ki ta ki yen na yinrigi fo sa
dunruya wi ko, yarijende ti yaa la
lege mbaa kee yege.

⁸ Wi yaa ka cen tara ti ni fuun ti go na,
mbege le Efirati gbaan wi na fo sa gbon wa
tara ti kosaga ki na.

⁹ Mbele pe yen ma cen wa gbinri wi ni, pe
yaa kaa kannguuro kanni wi yege
sogowo mbaa wi gbogo,

wi juguye pe yaa kaa taambugo ki mugu (mbege naga fo wi ya pe ni).

¹⁰ Tarisisi tara wunlumbolo konaa logo furo nda wa kogoje wi ni wa lege, ti wunlumbolo pe yaa kaa paan mbaa boyan yaara kaan wi yeri;

Saba tara wunlumbolo naa Seba tara wunlumbolo pe yaa kaa paan yarikanra ni wi kan¹.

¹¹ Wunlumbolo pe ni fuun pe yaa ka pan mbaa foli wi yege sogowo mbaa wi gbogo,

cengele ke ni fuun ke yaa ka go sogo mboo kan.

¹² Katugu mbele pe yen tege na, na gbele naa yinri wi pe saga, wi yaa ka pe sho,

mbe fyonwo fenne mbele sagafu woro pe na pe sho.

¹³ Wi yaa ka fannogogo fenne poro naa mbele pe yen tege na pe yinriwe ta; wi yaa ka fyonwo fenne pe go sho.

¹⁴ Wi yaa ka pe sho pe jolofenne poro naa lewelimbele pe kee,

katugu pe yinwege wogo ki yen ma gbogo wi yeri fo jenge.

¹⁵ Yennele sa yinwetonlogo kan wunlunaja wi yeri!

Leele mbaa yinrigi te ni wa Saba tara, paa paan wi ni wi kan!

Leele mbaa Yennele li yenri wi kan sanga pyew,

mbaa duwaw piin wi kan pilige pyew!

¹⁶ Yennele sa ti yarilire tila yongo jenge wa tara ti ni,

yarilire sheshere mbe pye fo wa yanwira ti go na mbaa fige,

ti yon paa yege nga na tire ti ma kaa fyenwe wa Liban tara yanwira ti na we.

Leele pe lege wa cara ti ni, paa yege nga na yan ki yen wa wasege ki ni!

¹⁷ Yennele sa ti wi mege ki koro wa fo sanga pyew;

wi mege ki ka ka ko paa yege nga na yonlo ki yen wa suyi.

Leele paa duwaw piin pe yee kan wi mege ki ni;

cengele kaa ki yuun fo wi yen ferewe na!

¹⁸ Sonmo yen Yawe Yennele, Yennele le, Izirayeli woolo Yennele li woo,

lo nungha pe, lo li maa kagbogolo piin!

¹⁹ Yennele na gbogowo wolo, sonmo yen li woo fo sanga pyew!

Li gbogowo yanwa pi tara ti lagapyew ki yin!

Anmiina! Anmiina!

²⁰ Zheshe pinambyo Davidi wi Yennele yenrewe senre pa ti ko lagame.

SEWE TAANRI WOO

73

73-89

Yennele li maa kasinnye piin

¹ Asafu[†] Yennele gbogoyurugo.

Kaselege ko na, Yennele li yen jenne Izirayeli woolo pe ni,

li yen jenne mbele pe nawa pi yen ma filige pe na pe ni.

² Ma si yala, mi wo na, kila koro jenri na tooro ti mbaa wonri,

kila koro jenri anme mila wo ma to;

³ katugu mbele pe maa pe yee gbogo, yenjaga la pye na ni pe ni,

naa mila pye na poro kapere pyefenne pe yaan pe kagala kaa yongo na kee yege we.

⁴ Ki leele kangbanra kpe woro na gboon pe na fo sa gbou kunwo pi na,

pe yen ma yon wire na, ma tugbolo.

⁵ Jologo nga ki maa senweele pe taa ko ka na gbou pe na;

kapege na pe ta paa leele sanmbala pe yen.

⁶ Ki kala na, yee gbogowo pi yen pe yeri paa fereyaraga yen wa pe yologo,

lewelewe kapyere ti yen pe yeri paa yariporo yen ma pe ton.

⁷ Pe tooro tooro fo a pe yengele kaa yengele pe na,

jatere pere nda ti yen wa pe kotogo na, ti yen konlo fu.

⁸ Pe maa kala lakoo leele na, na senngbanra yuun mbe kapege pye,

pe maa para na yege tungu leele na, mbaa pe jolo.

⁹ Pe ma para ma ye Yennele na wa naayeri li ni,

pe yon senre ti maa jogowo piin tara ti lagapyew.

¹⁰ Ki kala na, Yennele li woolo pe ma taga pe pungo na,

ma pe senre ti le na tanri ti na, paa yege nga na pe maa tonmo woo we.

¹¹ Ki leele pe maa yuun fo: «Yennele li mbe ya mbege jen mele?»

Yennele na yaara ti ni fuun ti go na, li mbe ya mbege jen mele?»

¹² Pa lepeepe pe kala li yen ma,

[†] **72:10 72:10:** Ki woro na lere koon shyen, Saba tara ki yaa pye tila pye wa Larabu tara ti yonloparawa kalige kee yeri. Seba tara ki yaa pye to la pye wa lewoolo tara nda pe yinri nala pilige ki na Sudan wa ti yonloparawa kameenge kee yeri. Ki laga nga ki yen na para faa woolo paa tara ti kongolo ke jen ma gbou lara nda ni to senre na. Efirati gbaan wo la pye wa yonloparawa kameenge kee ki na, Saba naa Seba tara to la pye wa yonloparawa kalige kee naa yonlo tosaga kee yeri, Tarisisi tara to la pye wa yonlo tosaga kee ki na. [†] **73:1 73:1:** Yuuro 50.1

pe yen yeyinŋge na, a pe koro na ka tari
pe yarijende ti na na kee yege.

¹³ Kaselege ko na, ki cen nde milan nawa
pi yaga pi filige na na jaga win,
milan keyen yi jogo mbege naga fo mi yen
jeregisaga fu jaga win.

¹⁴ Katugu tege ki yen na na pilige pyew,
pinliwe nungba nungba pyew jologo ki ma
gbon na na.

¹⁵ Nde mila yo mi yaa la para paa pe yen,
kona mi jen noo woolo pe fanla.

¹⁶ Ki pye ma, a mi si jatere pye ki kala li
na, mbe ta mbeli koro jen,
a mi sigi yan fo li yen ma ngban.

¹⁷ Fo naa mila ka saa ye wa ma sherigo
gbogo ki ni pilige nga ni,
lepeelee pe yaa ko yege nga na, a mi si jen
maga koro jen.

¹⁸ Kaselege ko na, Yenjele, ma pe le kono
la ni, na li maa wonri,
jango mbe pe jan mbe pe tongo!

¹⁹ E, wele, pe tongo ma wo wa yonlo
nungba!
Pe ko ma wo wa, fyere gboro ti pe tongo
pew.

²⁰ We Fo, na maga yiri pe korogo, pe yaa
ko saw,
paa yege nga na lere ka wonro wonlo
mbe yaara yan, wi ka yen mbe yiri,
ti ma ko wi yege na we.

²¹ Sanga nga ni na nawa pila tanga na na,
a kayanga kilan jatere wi piri na na fo ma
saa toro,

²² mila pye lembige, mi sila kala jen,
mila pye tijinliwe fu fo paa yaayogo yen
ma yege sogowo.

²³ Kona ki ni fuun, mi yen ma ni sanga
pyew,
mala yigi na kalige kee ki na.

²⁴ Ma maa na yeregi nala yege sinni wa
kono li ni,
ko punjo na, ma yaa kanla lenge wa ma
gbogowo yanwa pi ni.

²⁵ Amba wi yen na yeri wa yenjele na
mbanla saga, na mboro ma?
Mi woro na yaraga ko ka jaa laga tara ti ni,
na mboro ma.

²⁶ Na wire ti fannga ki mbe ya ko, na jatere
wi ko na na,
een fo Yenjele lo li yen na keendagaserege,
naa na tasaga fo sanga pyew!

²⁷ Wele, mbele pe ma pe yee laga ma na,
pe ma punjo,
mbele pe woro sinmbele ma ni, ma ma pe
tongo ma pe wo wa.

²⁸ Mi wo na, mbe koro mbe mara ma na
Yenjele, ko ki yen na ferewe we,
pa milan jigi wi taga mboro na we Fo,
Yawe Yenjele,
jango mbe ya mbaa ma kapyegele ke ni
fuun ke yege yuun.

74

*Yenjele, yingi na, a ma si juguye
pe yaga pe sherigo gbogo ki tongo*

¹ Asafu[†] nagawa yurugo.

E, Yenjele, yingi na, a ma si we wa pew?
Woro mbele we yen ma simbangbelege
nga ma maa konri,
yingi na, a ma si nawa ngban we ni?

² Ki yaga ma jatere pye ma gbogolomo
woolo pe na,
poro mbele maa wo ma yee kan maga le
wa fafafa!

Ki cenle na li yen ma woolo, a ma pe go
sho, jatere pye pe na;
jatere pye Siyon yanwiga nga ki yen ma
censaga ki na!

³ Kari ma sa jogowo mba pi pye, a ki mo pi
wele;
we juguye pe yaraga pyew ki jogo wa ma
laga kpoyi ki ni.

⁴ Ma winfenne pe cew tawa konno wa wa
laga nga leele pe maa finli ma ni ki
ni yere,
pe pe dirapoye pe po wa, mbege naga fo
pe cew ta.

⁵ Pe pe yee naga paa tire janfenne yen,
mbele pe pe gbounro ti yirige tire ti na wa
kologo ki ni.

⁶ Yaara yanlere nda tila pye ma sherigo
gbogo ki nawa pi fere,
peri gbon mari yaari gbounro naa mari-
toye pe ni.

⁷ Pe kason le ma censaga kpoyi ki ni maga
sogo;
ma mege ki yen go nga na, pege jan maga
tege fyongo ni.

⁸ Paa pye naga yuun wa pe yee nawa fo:
«We yaa pe ni fuun pe pinle mbe pe
tongo pew.»

Yenjele gbogosara nda fuun ti yen wa tara
ti ni, pe ti ni fuun ti sogo.

⁹ We woro noo kacen kagala ke yaan naa,
Yenjele yon senre yofa woro wa naa,
lere kpe woro we ni, na wi yen ma ki kala
na li kosanga wi jen.

¹⁰ E, Yenjele, we winfenne pe yaa loon
tegele fo sa gbon wagati wiwiin?
Naga yen ma, pa we jugu wi yaa koro mbaa
ma tifaga yeen wi le?

¹¹ Yingi na, ma si woro na kala la piin mbe
we saga?
Ma kee ki yirige ma pe tongo!

[†] 74:1 74.1: 50.1; 73.1

75

¹² E, Yennele, mboro ma yen na wunlu-
naja maga le wa fafafa;

mboro ma maa leele pe shoo tara ti la-
gapyew ki ni.

¹³ Mboro maa kogoje tonmo pi kon shyen
ma yawa pi fannga na;

mboro maa yarifeleye yi yinre ti yaari wa
tonmo pi ni.

¹⁴ Mboro maa yarifelege Leviyatan[†] ki
yinre ti yaari,

mee ki kara ti kan yanyaara ti yeri yaakara
wa gbinri wi ni.

¹⁵ Mboro ma puluyo naa laforo ti yon
yenge, a tila fuun,

gbaanla mbele pe tonmo pila waga, ma ti
a pe waga.

¹⁶ Yonlo ki yen ma wogo, yembine li yen
ma wolo;

mboro ma yonlo naa yenge ki da.

¹⁷ Mboro ma tara ti kongolo ke ni fuun ke
gbon,

mboro ma kanga naa yonro ti tege.

¹⁸ Ma jatere wi tege ki wogo nga ki na Yawe
Yennele, fo we juguye pe yen nno tegele,

cenle na li woolo pe yen tijinliwe fu fenne
pe yen nno tifaga.

¹⁹ Ma woolo poro mbele pe yen kagbogo
yon ma yeri, maga ka pe go pere yan
cenre ti yeri;

ma woolo mbele pe yen tege na, maga ka
fenge pe na fo sanga pyew!

²⁰ Ta jatere piin yon finliwe mba ma le pe
ni pi na;

katugu lewelimbele pe yen na lewelewe
kapyere piin tara ti lologongolo ke
ni fuun ke ni.

²¹ Maga ka ti lere na wi yen tege na, wi
songoro wi kari fere ni;

Ma ti mbele pe yen yungbogo ni konaa
fyonwo fenne pe ni paa ma sonni!

²² E, Yennele, yiri ma yere ma yee ni,
ma jatere wi tege ki na fo tijinliwe fu fenne
pe yen nno tegele pilige nungba
nungba pyew.

²³ Kongolo ngele ma winfenne paa waa,
maga ka fenge ke na;

mbele pe yiri ma korogo pe yen na tinme
gbo mba tinni suyi, maga ka fenge pi
na!

Yennele lo li yen kiti konfo we

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Pe maa
ki koo yurugo nga kolomo na, pe maa ki
yinri: «Maga kaga tongo.» Asafu Yennele
gbogoyurugo. Yurugo.

² We yen nno sonni, e, Yennele, we yen nno
sonni;

ma yen yee nga na we yen naga senre
yuun.

We yen nno kagbogo ke yari.

³ Yennele li yo fo: «Wagati na mi yaa ka
kon mbe tege, na wiga ka gbon,
mi jate mi yaa ka kiti wi kon kasinnye ni.

⁴ Tara ti kaa yee to naa ti nawa woolo pe
ni fuun pe ni,

muwi mi mari yerege ti nogona canyaara
ti na.»

Wonmatigiwen laga.

⁵ Mi yen naga yuun mbele pe maa pe yee
gbogo pe kan fo: «Yaga kaa ye yee
gbogo,»

naga yuun lepeele pe kan fo: «Yaga kaa ye
yee nari.»

⁶ «Yaga kaa ye yee ki tungu ma,
yaga ka ye yee ki waga mbaa yee gbogowo
senre yuun.»

⁷ Katugu gbogowo tawa pila yiri wa yonlo
yirisaga kee yeri,

pila yiri wa yonlo tosaga kee yeri,

pila si yiri wa gbinri wi ni.

⁸ Ma yen Yennele lo li ma kiti wi kon;

li ma lere wa tirige, mbe wa yirige.

⁹ Wajenne la yen Yawe Yennele li kee,

na li yen ma yin duven welewe ni, na wi
yen ma pinle wi yee ni na ngborogo
koon.

Li yen naa kanngi lepeele mbele fuun pe
yen laga tara na pe kan poo wo;

pe daga mboo wo fo mbe sa sindere ti ni
fuun ti pinle mberi wo.

¹⁰ Mi wo na, mi yaa laga wogo ki yari suyi;
mi yaa la yuuro koo mbaa Zhakobu
Yennele li sonni.

¹¹ Mi yaa ka lepeele pe yee gbogowo pi ko
mboo wo wa;

ma si yala, lesinmbele poro yologo ko yaa
ka yiri caw.

[†] 74:14 74:14: *Leviyatan*, yarifelege tipege kayi, nga paa pye na para ki senre na mungooro ni faa wa Izirayeli tara kee ki yeri. Kila pye ma taanla tipege fannga ko ni. Paa pye naga jate yanyaraga cinjannji kayi, nga yinre kolshyen la pye ki na, nakoma naga jate paa wogo nakoma wojon yen. [†] 74:19 74:19: Nga ki yo fo: *Ma woolo mbele pe yen kagbogo yon ma yeri*, Eburuye senre ti ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo: *Ma jendetuwa*. Izirayeli woolo poro pe yen ma taanla jendetuwa wi ni, poro pe yen Yennele li jendetuwa na wi kala li yen ma ngban li ni.

76

Yenñele lo li yen cew tafa

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo, nga pe maa koo na ngoni gboon. Asafu Yenñele gbogoyurugo. Yurugo.

² Zhuda tara woolo pè Yenñele li jen, li mege ki yen ma gbogo wa Izirayeli tara ti ni.

³ Li paraga go ki yen ma kan wa Salemu[†] ca;

li censaga ki yen wa Siyon ca.

⁴ Pa laa juguye pe sandiga wangala kason wogolo ke kaari wa ki laga ki na, naa pe tuguron sigeyaara ti ni, naa tokobiye konaa malingbonyaara sannda ti ni.

Wonnmatigiwen laga.

⁵ E, Yenñele, ma gbogowo yanwa naa ma tiyonwo pi ni,

ti we yanwira tugbooro nda ti da maga le wa fafafa ti na[†].

⁶ Yenñele li malingboonlo kotogofenne pe kee yaara ti koli pe yeri;

pe yen na wonlo, pe se ka yen naa.

Ki malingboonlo kotogofenne pe ni fuun wa kpe si ya mbe kee yirige mbe kala la kpe pye.

⁷ Zhakobu Yenñele, naa mà pe figiri, shon lugufenne konaa shonye pè si toori, fo a pe yege wo pe na.

⁸ Mboro Yenñele, ma yen fyere yaraga gbogo,

na ma nawa piga ngban, ambo wi mbe ya yere ma yege?

⁹ Mà koro wa yenñele na ma kiti wi kon, dunruya woolo pè fye ma pyeri dinw;

¹⁰ naa mboro Yenñele, mà yiri ma kiti wi kon,

mbe mbele fuun pe yen tege ni laga tara na pe sho we.

Wonnmatigiwen laga.

¹¹ Ali na senwee wi nawa pi ka ngban, ma ma ti wi maa ma gbogo;

mbele pè sho ma nangbanwa pi kee, ma ma pe mara ma yee na[†].

¹² Yaa yon fogolo koon Yawe Yenñele, ye Yenñele li yeri, yaa ke yon fli;

yoro mbele fuun ye yen ma cen mali maga, yaa paan yarikanra ni Yenñele na li yen fyere wolo li kan.

¹³ Li ma kundigile pe yee gbogowo pi ko pe ni,

li maa fyere gbogo waa dunruya wunlumbolo pe na.

77

Wa na jologo ki ni, mi maa

Yenñele ma kagbgobolo

ke senre yuun

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo, mbe yala Yedutun[†] yurugo kolomo pi ni. Asafu Yenñele gbogoyurugo.

² Mi yen nala magala li yinrigi na gbele na Yenñele li yinri;

mi yen nala magala li yinrigi na Yenñele li yinri, jango li nungbolo jan li logo na yeri.

³ Sanga nga ni mila pye na jolo, mila Yawe Yenñele li lagaja.

Yembine li ni, mila na keyen yi yirige wa naayeri na yenri li yeri, mi sila te;

mi sila yere ki na lere mbanla kotogo ki sogo na na.

⁴ Na mi kaa sonri Yenñele li wogo ki na, mi maa jeen;

na mi kaa jatere piin li wogo ki na, na nawa pi ma tanga na na.

Wonnmatigiwen laga.

⁵ Yenñele, mà ti a wonlowo pi gbaanri na na;

na jatere wi piri na na, mi se ya mbe para naa.

⁶ Mi yen na sonri piliye yan yi toro faa yi wogo na;

konaa wagati titonlowo nga wi toro wa fafafa wi wogo na.

⁷ Yuuro nda mila pye na koo, mi maa nawa tuun ti na yembine;

mi maa jatere piin ki kagala ke na wa na nawa,

mi maa na yee yewe na yuun fo:

⁸ Naga yen ma, we Fo wi je we na fo sanga pyew wi le?

Naga yen ma, we kala li soo ndanla naa fonngo wi le?

⁹ Naga yen ma, wi kagbaraga ki ko we kan wi le?

Naga yen ma, senre woro wi yeri wi yo we kan naa, sanga pyew fo tetete wi le?

¹⁰ Naga yen ma, Yenñele li fege mbaa we yinriwe taa wi le?

Naga yen ma, wa li nangbanwa pi ni, li je mbaa we yinriwe taa wi le?

Wonnmatigiwen laga.

¹¹ Kona, a mi silan yee pye fo: «Jga ki yen nala jolo,

ko yen fo Yenñele na yaara ti ni fuun ti go na, li woro na yaraga ka kpe piin naa we kan.»

[†] 76:3 76:3: Zheruzalemu ca ko nungba ko pe maa yinri Salemu. [†] 76:5 76:5: Nga ki yo fo: Yanwira tugbooro nda ti da maga le wa fafafa, wa Yenñele senre sewe nga wi yen gireki senre ni wi ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo: Yarijende kolifenne yanwira. Eburuye senre ti ni, ki senre ti woro ma filige. [†] 76:11 76:11: Ki verise nga wi senre ti woro ma filige kpayi Eburuye senre ti ni. [†] 77:1 77:1: Yuuro 39.1

¹² Mi yaa ka nawa to Yawe Yennele ma kagbogolo ke na,
mi yaa kaa jatere piin ma kafonngolo
ngele maa pye maga le wa fafafa ke
na.

¹³ Mi yaa ka ma kapyegele ke ni fuun ke
jatere wi le,
mi yaa ka sonri ma kagbogolo ke na.

¹⁴ E, Yennele, ma kongolo ke yen kpoyi;
Yennele liliin li yen ma gbogo paa mboro
Yennele ma yen?

¹⁵ Mboro ma yen Yennele na li maa
kafonngolo piin.
Mòo yawa pi pye maa naga cengele
sannkala pe na[†].

¹⁶ Mòo woolo pe sho ma fannga ki ni,
poro mbele pe yen Zhakobu naa Zhozufu
pe setirige piile wele.

Wonmatigiwen laga.

¹⁷ E, Yennele, tonmo pila ma yan.
Tonmo pila ma yan ma yiri ma tin;
latijugo tonmo pila yegeyege[†].

¹⁸ Kambaara tila tisaga legera kan fo jenge;
Yennele laa wo, a yennele gbaanra yiri,
ma yennele yengemele pila pye na yengele
na kee paa wangala yen kee ki ni
fuun ki na.

¹⁹ Ma yennele gbaanra tila yiri wa
tifelinjolo li sogowo,
yennele yengemele pila dunruya wi filige
lagapyew pow;
tara tila tigile fo ma yenge.

²⁰ Maa ma kono li wo wa kogoje wi
nandogomo,
maa ma torosaga ki wo wa tonngboco pi
nandogomo;

een fo ma torongolo, ma tuuro si yan.

²¹ Maa keli ma woolo pe yege na pe yege
sinni paa simbanngbelege yen,
Moyisi naa Aron poro maa pye pe yekeele.

78

*Yennele laa kagala ngele pye fafafa
Izirayeli woolo pe kan,
pee daga mbe fegge ke na*

¹ Asafu nagawa yurugo.

Na woolo, yanla nagawa senre ti logo!

Ye nungbogolo ke jan yanla yon senre ti
logo!

² Mi yaa na yon ki yenge mbe para ye ni
yomiyegele ni;

larawa kagala ngele ke pye wa wagati na
wi toro faa wi ni, mi yaa ke yege yo
ye kan[†].

³ Kagala ngele we logo konaa ngele we jen,

koro ngele we teleye pe ke yege yo we kan,
⁴ we se ke lara we piile pe na,

een fo we yaa kaa Yawe Yennele li
kapyegele tugbogolo ke yuun se-
tirige piile mbele pe yaa ka yiri
pungo na pe kan;

we yaa kaa li yawa po naa kagbogolo ngele
li pye ke senre yuun pe kan.

⁵ Yennele laa kondengele kan Zhakobu se-
tirige piile pe yeri,
laa lasiri kan poro mbele Izirayeli woolo
pe yeri.

Laa kono kan we teleye pe yeri ma yo paa
wi nari pe piile pe na;

⁶ jango setirige piile mbele pe yaa ka yiri
pungo na,

piile mbele pe yaa ka se mbe yiri pungo
na,

poro fun pe kaa jen,

pe ka songoro poo yege yo pe yera piile
pe kan.

⁷ Na ki ka pye ma, pe yaa ka pe jigi wi taga
Yennele li na,

pe se ka fegge Yennele li kapyegele ke na;
pe yaa ka li ngasegele ke yigi mbaa tanri
ke na.

⁸ Pa pe se ka pye paa pe teleye pe yen,
mbe pye nungbongbanla fenne konaa
leele mbele pe yiri ma je,

mbe pye leele mbele pe jatere wi woro
ma cen laga nungba konaa pe woro
tagawa ni Yennele li na.

⁹ Efrayimu cenle woolo malingbocoonlo
mbele paa pye sandira ti ni kee,
paa fe ma songoro malaga gbongpilige ki na.

¹⁰ Yennele laa yon finliwe mba le pe ni, pe
sila pi yigi mbaa tanri pi na,
paa je mbe tanga li lasiri wi na.

¹¹ Paa fegge Yennele li kagbogolo ke na,
kafonngolo ngele laa pye, a pe yan, paa
fegge ke na.

¹² Laa kafonngolo pye pe teleye pe yege
na[†],

wa Ezhipiti tara, wa Zowan ca[†] wasege ki
ni.

¹³ Laa kogoje wi kon shyen, ma ti a pe toro
wa wi nandogomo,

laa tonmo pi yerege maa gbogolo pi yee na
paa mbogo yen[†].

¹⁴ Yonlo na, laa pye na pe yege sinni
kambaaga ni,

yembine na pe yege sinni kason yanwa ni[†].

¹⁵ Laa walaga ka wali wa gbinri wi ni,
ma tonmo legera yirige wa ki ni pe kan, a
pe wo, ma mbe yo pi yiri latijugo ni.

[†] 77:15 77:15: Eki 15.11

[†] 77:17 77:17: Eki 14.21

[†] 78:2 78:2: Mati 13.35

[†] 78:12 78:12: Eki 7.8-12.32

[†] 78:12 78:12: Zowan ca ko nungba ko paa pye na yinri Aramisessi nakoma Tanisi. Kila pye pe ka yo Zowan fun, ki
maga naga ma yo Ezhipiti tara to paa piin.

[†] 78:13 78:13: Eki 14.21-22

[†] 78:14 78:14: Eki 13.21-22

[†] 78:16

78:15-16: Eki 17.1-7; Nombu 20.2-13

16 Låa ti a tønmo janri ma yiri wa walaga ki ni na fuun,
pila pye na fuun paa gbaan yen†.

17 Een fo paa koro na kapere piin Yenñele li na na kee yege,
paa yiri ma je Yenñele na yaara ti ni fuun ti go na li na, wa tara nda ti yen ma waga ti ni.

18 Paa Yenñele li wa ma wele wa pe kotogo na,
ma yaakara yenri li yeri ma yala nga paa jaa ki ni.

19 Paa senpere yo Yenñele li na ma yo fo:
«Naga yen ma, Yenñele li mbe ya yaakara kan we yeri laga gbinri wi ni we ka?

20 Ki yen kaselege, låa walaga ko gbøn, a tønmo janri ma yiri fo na fuun legere.

Een fo naga yen ma, li mbe ya yaakara ta kan fun,
konnaa mbe kara kan woro mbele li woolo we yeri?»

21 Kona, a Yawe Yenñele li sigi logo mee nawa ngban fo jenge;
a li si kason ka mu ma wa poro Zhakobu setirige piile pe na,
li nangbanwa pila yiri poro Izirayeli woolo pe mege ni;

22 katugu pe sila taga Yenñele li na,
pe sila pe jigi wi taga li na fo li mbe ya mbe pe sho.

23 Konnaa ki ni fuun, låa para kambaara ti ni wa naayeri,
ma naayeri wegele ke yenge.

24 Låa mane wi tirige paa tisaga yen poo pye pe yaakara,
låa naayeri yaakara kan pe yeri.

25 Pe ni fuun paa meregeye yaakara ka,
låa yaakara legere kan pe yeri, fo a pe ka ma tin.

26 Ko pungo na, låa yonlo yirisaga tifelege ki yirige, a kila gböon wa naayeri;
li yawa pi fannga na, låa yonloparawa kalige kee tifelege ki yirige, a kila gböon.

27 Låa kara tirige pe kan legere paa gbannngban yen;
sannjere legere naa ti mege, paa kogoje yon taambugo ki yen.

28 Låa ti tirige wa pe paara yinre censaga ki ni,
ma pe paara yinre ti maga.

29 Paa ti ka ma tin fo jenge,
yaraga nga paa pye na jaa, låa ki kan pe yeri.

30 Een fo maga ta ti la sila ko pe na ghen,
ma yaakara ti ta bere wa pe yon,

31 a Yenñele li nangbanwa pi si yiri pe korogo.

A li si mbele fuun paa pye fannga ni pe gbo,

låa Izirayeli woolo lefonmbolo pe gbo ma pe jaanri tara†.

32 Konnaa ki ni fuun, paa koro na kapere ti piin,

pe sila taga li kafonngolo ke na.

33 Ki kala na, låa ti a pe yinwege piliye yi pye tonli fu,

ma sunndo kongo wa pe na wa pe yinwege ki kosaga yeri.

34 Na Yenñele li ka pele gbo pe ni sanga nga ni, pe mee nali lagajaa,

pe ma pe kapere ti jen mari yaga nee li lagajaa.

35 Kona pe mee nawa to ki na fo Yenñele lo li yen pe walaga na pe go singi,

fo Yenñele na yaara ti ni fuun ti go na lo li yen pe go shofo we.

36 Een fo paa pye na ko ki ni fuun ko piin ma, na Yenñele li fanla pe yon senre ti ni;

paa pye na finlele li kan pe senyoro ti ni.

37 Pe sila pe yee kan Yenñele li yeri pe kotogo ki ni fuun ni,

pe sila pye tagawa ni li yon finliwe pi kannngolo.

38 Een fo, lo na li yen yinriwe tafö,
ki kala na, låa pye na pe kapere ti kala yari pe na,

li sila pye na pe tonri.

Wagati legere na, li ma li nangbanwa pi sogo pe ni,

laa yenle mbe li nangbanwa gböo kala li wa pe na.

39 Li jatere wila pye ki na fo pe yen senweele ko ce,

ma pye tifelege nga ki ma toro, kila songoro naa.

40 Paa yiri ma je li na wagati legere ni wa gbinri wi ni,

paa li nawa pi tanga li na wa tara nda tønmo woro wa ti ni.

41 Paa pye na Yenñele li yon jaa sanga pyew,

Izirayeli woolo Yenñele kpoyi paa pye na li nawa pi tanga li na.

42 Pe sila nawa to li yawa pi na,
konnaa pilige nga ni låa pe sho pe juguye pe kee ki na.

43 Pe sila nawa to kacen kagala ngele låa pye wa Ezhipiti tara ke na,

konnaa kafonngolo ngele låa pye wa Zowan ca wasege ki ni ke na.

† 78:31 78:18-31: Eki 16.2-15; Nombu 11.4-23,31-35 † 78:44 78:44: Eki 7.17-21

44 Låa pe Nili gbaan wi njere ti tonmo pi kannga kasanwa, Ezhipiti tara fenne pe sila ya mbege tonmo pa wo naa†.

45 Låa nakoonro shonro woro yirige ma wa pe na, a ti pe noori, ma ngbeye yirige pe korogo, a pe yaraga pyew ki jogo†.

46 Låa pe yarilire ti kan kambere ti yeri, a tiri ka,

ma pe tunngo tonli wi kan gbato wi yeri†.

47 Låa pe erezen tiire keere ti jogo sinndeere tisaga ki ni, ma ti a were ti pan ma pe sikomori tire ti gbo.

48 Låa ti a sinndeere tisaga ki pan ma pe simbaala naa sikaala pe gbo,

ma ti a yenjele gbaanra ti pe nere ti gbo†.

49 Låa li nanngbanwa gboc pi naga pe na, naa li nanngbanwa ndorogo ki ni, naa li konro tandorogo ki ni, konaa jologo gbogo ni;

låa meregeye mbele pe maa jogowo piin pe legere torogo pe korogo.

50 Låa kologo yaga li nanngbanwa pi kan; li sila pe sho kunwo pi yeri, een fo låa yambewe wa pe na.

51 Låa Ezhipiti tara pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe gbo, poro mbele paa pye Kamu wi setirige piile wele, mbele paa se pe fannga sanga wi ni†.

52 Kona, a li si li woolo pe yirige ma kari pe ni,

låa pe yege sin wa gbinri wi ni, paa yege nga na simbaala konrifo maa wi simbaala konri† we.

53 Låa pe yege sin ma kari pe ni yeyinngge na pow, pe sila pye na fye; een fo kogoje wila pe juguye pe li†.

54 Låa kari pe ni wa li tara kpoyi ti yon na, ma saa gbon fo wa yanwiga ki na, ko nga låa sho li yawa pi ni we†.

55 Låa cengele kele puro ma ke yirige wa pe yege,

ma pete gbon pe tara ti na, mari yeel pe na ti pye pe korogo;

låa Izirayeli woolo pe tege wa ki cengele ke paara yinre ti ni†.

56 Een fo konaa ki ni fuun, paa Yenjele na yaara ti ni fuun ti go na li wa ma wele;

paa yiri ma je li na, pe sila tanga li kondegengele ke na.

57 Paa pe yee laga Yenjele li na, ma pye javafenne paa pe teleye pe yen; sandiga nga ki woro ma yon, ki wanla li ma fenge ma konso li wa yege nga na,

pa pe ke ma konso li wa ma.

58 Paa li nawa pi ngban pe yarisunndo sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na ti ni;

paa yenjaga yirige li ni pe yaara yanlere nda paa gbegele mbaa gbogo ti kala na.

59 Naa Yenjele låa kaa ki yan ma, a li si nawa ngban fo jenge, mee je Izirayeli woolo pe na pew.

60 A li si censaga nga kila pye wa Silo ca ki yaga,

li censaga paraga go nga kila pye wa senweele pe sogowo, a li si je ki na†.

61 Li yon finliwe kesu na wi yen li yawa pi kacen, låa wi yaga, a pe juguye poo le ma kari wi ni;

låa li gbogowo pi yaga juguye pe kee†.

62 Låa li woolo pe yaga, a pe pe gbo tokobi ni,

katugu låa nawa ngban pe ni.

63 Kason la pe lefonmbolo pe sogo, jayire yuuro sila ya mbe ko pe sumbono pe kan.

64 Paa pe saraga wofenne pe gbo tokobi ni, pe nanngunjaala pe sila ya mbe kunwo pi gbele.

65 Ko pungo na, a we Fo wi si yiri, ma mbe yo lere yen ma yiri wonlowo na,

wila pye paa yege nga na duven ma kaa malingboc yigi maa pye lewelewe.

66 Wila wi juguye pe gbon, a pe fe ma songoro pungo na;

wila fere wa pe na, nda kosaga woro ti na.

67 Een fo wila je Zhofezu setirige piile pe na,

wi sila yenle mbe poro mbele Efrayimu† cenle woolo pe wo naa.

68 Zhuda cenle woolo poro wila wo, Siyon yanwiga nga wa, ko kila wi ndanla.

69 A wi suu censaga kpoyi ki kan wa, ma yeresaga kan ki yeri paa naayeri wi yen,

maga nogo ki tenge paa tara ti yen, ki koro wa ki yonlo fo sanga pyew.

† 78:45 78:45: Eki 8.20-24; 8.1-6 † 78:46 78:46: Eki 10.12-15 † 78:48 78:47-48: Eki 9.22-25 † 78:51 78:51: Eki 12.29 † 78:52 78:52: Eki 13.17-22 † 78:53 78:53: Eki 14.26-28 † 78:54 78:54: Eki 15.17; Zhozu 3.14-17

† 78:55 78:55: Zhozu 11.16-23 † 78:60 78:60: Zhozu 18.1; Zhene 7.12-14; 26.6 † 78:61 78:61: 1 Sami 4.4-22

† 78:67 78:67: Efrayimu mege na pe kaga yeri laga ka na, ki maga naga ma yo Zhofezu naa wi setirige piile poro wele paa piin. Efrayimu wi yen ma taanla cengele ngele ke yen wa Izirayeli tara ti yonlopawaa kamege ki na koro ni (Zhene 48.1-20).

⁷⁰ A wi suu tunmbyee Davidi wi wɔ fun, wila wi le maa wɔ wa simbaala jasaala pe ni.

⁷¹ Wila saa wi le maa wɔ wa simbaala mbele pe yen piile fenne pe pungo na,

janjo wi pan wi pye wi woolo mbele Zhakobu setirige piile pe konrifo, poro mbele pe yen Izirayeli woolo mbele pe yen wi korogo ye†.

⁷² A Davidi wi si pe konri wi nawa pi ni pi filige wi na, wila pe konri tijinliwe ni.

79

*Lere ɲa wi jigi wi kon wi na
wi Yenɲele yenɲewe*

¹ Asafu Yenɲele gbogoyurugo.

E, Yenɲele, cengele kele yegɛ pan ma tara nda ti yen ma woro ti ton munja, pɔɔn censaga kpoyi ki tege fyongo ni, pɛ Zheruzalemu ca ki ya maga pye kataga†. ² Pɔɔn tunmbyeele pe gbo ma pe gboolo pe kan naayeri sannjere ti yeri yaakara. Poro mbele pe maa ma gbogo, pɛ pe wire kara ti kan yan cenɛ ti yeri.

³ Pɛ pe kasanwa pi wo paa tonmo yen ma Zheruzalemu ca ki maga; lere kpe sila ta mbe pe gboolo pe le fanra ni.

⁴ We cɛnyɛɛnle pe yen na we tifaga, cengele ɲegele ke yen ma we maga, ke yen na tege we na, naga lakoo we na.

⁵ E, Yawe Yenɲele, ma yaa koro mbe nawa ɲgban we ni suyi fo sa gbɔn wagati wiwiin?

Yenjaga ɲga ki yen ma ni we kala na paa kason yen, ki yaa koro wa fo sa gbɔn wagati wiwiin?

⁶ Ma konro tendorogo ki naga cengele sanɲgala koro na, koro ɲegele kee ma jen we;

maga naga wunluwo tara nda ti woolo pe woro naɔ gbogo poro na.

⁷ Katugu pɛ Zhakobu setirige piile pe tongo, pɛ pe censaga ki jogo maga yaga waga.

⁸ Maga ka ma jatere wi tege we kajogoro nda wɛ pye faa ti na, ki yaga ma we yinriwe ta fyaw, katugu we fanɲga ki ko fo ma toro!

⁹ We shɔfo Yenɲele, pan ma we saga, ma megbogo ko kala na; we shɔfo, ma we kapere ti kala yaga we na ma mege ko kala na!

¹⁰ Yingi na ma yaa si ti cengele sanɲgala kaa ki yuun we na fo:

«Pe Yenɲele li yen se yeri?»

Ma tunmbyeele mbele ki cengele kɛ gbo ma pe kasanwa pi wo, ki kayanɲa ki wo pe ni;

janjo woro yere wege yan yenle ni konaa cengele sanɲgala kege jen.

¹¹ Nungbolo jan ma kasopiile pe gbelege ki logo, pɛge kon maga tege mbe mbele gbo, ki yaga ma pe sho ma yawa gbɔɔ pi fanɲga na!

¹² We Fo, we cɛnyɛɛnle pɔɔn tifaga yegɛ ɲga na, ma ki tifagawa pi yongo koloshyen songoro pe na!

¹³ Eɛn fo, woro wo na, woro mbele ma woolo, konaa ma pye ma simbangbelege,

we yaa loon gbogo suyi, we yaa loon sonni wagati wi ni fuun fo tetete.

80

*Yenɲele, mboro ɲa Izirayeli woolo
pe konrifo, nungbolo jan ma logo*

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo, ɲga pe maa yinri «Masho polo yarifyɛɛnɛ.» Sereya. Asafu Yenɲele gbogoyurugo.

² Izirayeli woolo konrifo, nungbolo jan! Mboro ɲa ma maa Zhozufu setirige piile pe yegɛ sinni paa simbangbelege yen, nungbolo jan ma logo!

Mboro ɲa ma yen ma cen wunluwo pi na sherubenye pe sogowo, ma gbogowo yanwa pi naga†!

³ Ma fanɲga ki pye maga naga Efirayimu cenle woolo, naa Benzhamɛ cenle woolo konaa Manase† cenle woolo pe na,

ma pan ma we sho!

⁴ E, Yenɲele, we pye we songoro ma korogo naa!

Ki yaga ma we wele kajenge ni, pa we yaa sho!

⁵ E, Yawe Yenɲele, yawa pi ni fuun fo, ma yaa koro mbe nawa ɲgban, ma se yenle mboon woolo pe yenɲewe pi logo fo sa gbɔn wagati wiwiin?

⁶ Ma ti pe yesanga yentunwo pi kanɲga ma pye pe yaakara, ma yentunwo legerɛ kan pe yeri pi pye pe tonwoɔ.

⁷ Ma ti we cɛnyɛɛnle pe yen na kendige woo pe yɛɛ ni we tara ti go na,

† 78:71 78.70-71: 1 Sami 16.11-12; 2 Sami 7.8; 1 Kuro 17.7 † 79:1 79.1: 2 Wunlu 25.8-10; 2 Kuro 36.17-19; Zhene 52.12-14 † 80:2 80.2: Eki 25.22 † 80:3 80.3: Efirayimu konaa Manase paa pye Zhozufu wi pinambiile (Zhene 41.50-52; 48.1-22); a Benzhamɛ wo pye wi nosepyo kpaw (Zhene 30.22-24; 35.16-25).

we juguye pe yen naga lakoo we na.

⁸ E, Yenñele na yawa pi ni fuun fo, we pye we songoro ma korogo naa!

Ki yaga ma we wele kajenge ni, pa we yaa sho!

⁹ Yenñele, maa erezen tirige† ka kow wa Ezhipiti tara ma pan ki ni;

maa cengele kele puro ma ke yirige, mee ki sanri wa ke tara ti ni.

¹⁰ Ma laga gbegele ki kan jenge wa ki yege, ki ndire kan ma ye tara ti ni fo ma tara ti yin lagapyew.

¹¹ Ki yinne pila yanwira ti ton, ki njere tila pye paa Yenñele li sediri tire tugboro ti njere ti yen.

¹² Ki njere tila tonlonlonlo ma saa gbon fo wa kogoje wi na,

a ki njere tunmoro ti saa gbon fo wa Efirati gbaan wi na.

¹³ Yingi na mbogo nga kigi maga, a ma sigi jan,

maga kan torofenne pe ni fuun pe yen naga pire ti yuun.

¹⁴ Yan cele wi yen naga kaa naga jogo, wongaala pe yen na paan naga kaa.

¹⁵ Yenñele na yawa pi ni fuun fo, songoro ma pan we korogo!

Mboon ta wa naayeri, ma yege ki sogo ma wele, ma ki erezen tirige ki sho!

¹⁶ Mboro jate nga ma sanri, taga go singi! Ki pinambyo nga ma wo, ma fannga kan wi yeri!

¹⁷ Kason ki erezen tirige ki sogo, a pege koonlo koonlo,

pe tongo ma pe wo wa ma kayanga gbogo ki ni!

¹⁸ Lere nga ma wo, wi yen wa ma kalige kee ki na,

kee taga wi na maa wele wi na;

ki lere nga ma fannga kan wi yeri,

kee taga wi na maa wele wi na.

¹⁹ Ki ka pye ma, we se laga ma na fyew, fannga fonggo le we ni, pa we yaa loon sonni!

²⁰ Yawe Yenñele, Yenñele na yawa pi ni fuun fo, we pye we songoro ma korogo naa!

Ta we wele kajenge ni, pa we yaa sho!

81

Senwee wi daga

mbaa nuru Yenñele li yeri

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo, pe maa ki koo na Gati ca fenne ngoni gboon. Asafu Yenñele gbogyurugo.

² Yaa yuuro koo Yenñele li kan yogorimo ni,

katugu lo li maa fannga kaan we yeri!

Yaa Zhakobu Yenñele li sonni magangbobo ni!

³ Yaa yuuro koo, yaa pimbigile gboon, yaa ngoni magandanla woo gboon konaa juru ni.

⁴ Yaa mbanlaga ki wiin yevonngo feti wi na,

na yenge kiga ka wali, ye mbanlaga win we feti pilige ki na†.

⁵ Katugu ki yen kondegele ma Izirayeli woolo pe kan,

ki yen Zhakobu Yenñele lo kakonndegele.

⁶ Ki yen ngasele na laa kan Zhouzefu setirige piile pe yeri,

sanga nga ni laa yiri Ezhipiti tara fenne pe korogo we.

Mila magala la logo, na mi sila jen, ma yo fo:

⁷ «Mi tuguro ti tugu mari laga wa ye pajoro ti na,

ma ye keyen yi wo tunngbanra ti kan-japige leme pi ni.

⁸ Wagati nga ni yaa ye wa jologo ki ni, yaa gbele mala yeri, a mi ye sho.

Mala ta wa yenñele gbaanra ti sogowo, mila ye yon sogo,

mila ye wa ma wele wa Meriba tonmo laga ki ni†.

Wonmatigiwen laga.

⁹ Na woolo, yaa nuru na yeri, mi yaa yerewe kan ye yeri!

E, Izirayeli woolo, ndee ki pye ye mbe ja yenle mbaa nuru na yeri, ki mbe jaga jen!

¹⁰ Yarisunngo ka yege si daga mbe yan wa ye yeri,

yaga ka kannguuro kan cenle la yege yarisunngo yege sogowo mbege gbogo†.

¹¹ Muwi mi yen Yawe Yenñele, ye Yenñele le,

na li ye yirige ma ye wo wa Ezhipiti tara; ye ye yon ki yenge jenge, mi yaa ye kan ye tin.

¹² «Een fo, na woolo pee logo na yeri,

† **80:9 80:9:** Erezen tirige nga senre ti yo ko yen ma taanla Izirayeli woolo poro ni, Yenñele li woolo wele (Eza 3.14; 5.1-7; Zhere 2.21; 12.10; Eze 17.6-8; 19.10-14; Oze 10.1; 14.8; Mishe 7.1).

† **81:4 81:4:** Zhufuye paa pye na yevonngo fetiye piin, (Eki 28.11-15; Amo 8.5). Na yenge kiga ka wali, pe ma gbogolo fun ma feti wa yege pye (Levi 23.24,34; Nambu 29.12-39).

† **81:8 81:8:** Eki 17.7; Nambu 20.13

† **81:10 81:10:** Eki 20.2-3; Dete 5.6-7

Izirayeli woolo pee yenle na na.

¹³ Kona, a mi si pe yaga wa pe nungbonngbanla li ni, a pe nee tanri pe yeera nandanwa konggolo ke na.

¹⁴ «E, ndee ki pye na woolo pe mbe ja yenle mbaa nuru na yeri, ndee Izirayeli woolo pe mbe ja yenle mbaa tanri na konggolo ke na,

¹⁵ mi jen na pe juguye pe go sogo pe kan le ki yongolo nungba ke ni, mi jen nala kee ki yirige pe winfenne pe na.

¹⁶ Kona Yawe Yennele li yen ma mbele mben, pe jen naa foli li yege sogowa. Pa ko ki jen na kon mbe tege pe kan fo sanga pyew†.

¹⁷ Yennele li jen naa pe baro bile wi ni fuun tiyoon wo ni, mbe waliwege senrege kan pe yeri pe ka pe tin jenge.»

82

Yennele li yen na kiti koon dunruya kiti konfenne pe na

¹ Asafu Yennele gbogoyurugo.

Yennele li yen ma cen wa li kiti konfenne janwa wi sogowa, li yen na kiti wi koon wa yengengele sanngala ke sogowa.

² Li yo fo: «Naga yen ma, ye yaa koro mbaa kiti mbasinne koon, mbaa tanga ki kaan lepeelee pe yeri fo sa gbon wagati wiwiin?

Wonmatigiwen laga.

³ Yaa mbele pe yen tege ni poro naa pijiriwele pe tanga ki kaan pe yeri, yaa fyonwo fenne poro naa yungbogoro fenne pe kiti wi koon kasingge ni.

⁴ Yaa mbele pe yen tege ni poro naa fyonwo fenne pe shoo, yaa pe shoo lepeelee pe kee.

⁵ «Een fo, pee yaraga ka kpe jen, pee kala la koro jen; pe yen na tanri wa wowo pi ni, katugu dunruya wi ni, kasingge ki nogona cencyaara ti yen na yeri na woo wa ti yonlo li ni.

⁶ Mila ki yo ye kan fo ye yen yengengele kele, ye ni fuun ye yen Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li piile†.

⁷ Kona ki ni fuun, ye yaa ka ku paa senwee piile pe yen, ye yaa ka sinle paa dunruya teele sanmbala pe yen.»

⁸ E, Yennele, yiri ma kiti kon dunruya woolo pe na, katugu cengele ke ni fuun ke yen ma wogolo!

83

Izirayeli woolo pe yen na Yennele li yenri li yiri pe juguye pe korogo

¹ Yurugo. Asafu Yennele gbogoyurugo.

² E, Yennele, maga ka koro na mee para, maga ka pyeri, maga ka koro kapyegele fu.

³ Wele, ma juguye pe yen na tinni mbe kala la pye, ma yen na mbele mben, pe yen na yege tungu.

⁴ Pe yen na yon leme tipee nii ma woolo pe na,

pe yen na pe yee gbogolo na pe yee yaan ma woolo mbele ma yen na pe go singi pe na.

⁵ Pe yen na pe yee piin fo: «Ye pan we pe tongo we pe wo cengele sanngala ke sogowa, jango lere ka ka nawa to Izirayeli mege ki na naa.»

⁶ Pe yen na yon nii jatere nungba ni, na yon finliwe nii pe yee ni ma mege ni.

⁷ Poro pe yen Edomu cenle woolo, naa Ishimayeli setirige piile pe ni, naa Mowabu tara woolo, naa Hagari setirige piile pe ni,

⁸ naa Gebali cenle woolo, naa Amo cenle woolo, naa Amaleki setirige piile, naa Filisiti tara fenne konaa Tiri ca fenne pe ni.

⁹ Asiri tara fenne pe taga wa pe na fun, poro fun paa Loti setirige piile pe saga.

Wonmatigiwen laga.

¹⁰ Ki yaga ma pe pye paa yege nga na maa Madiyan tara fenne pe pye we, paa yege nga na maa Sisera naa Yabini pe pye wa Kishon lafogo ki yon na we†!

¹¹ Maa pe tongo wa Eni Dori wasege ki ni, ma pe gbolo pe pye fyongo wa tara ti na.

¹² Pe fannga fenne pe pye paa yege nga na maa Orubu naa Zebu pe pye we;

pe kundigile pe ni fuun pe pye paa yege nga na maa Zeba naa Salimuna pe pye we†!

¹³ Poro wele paa pye na yuun fo: «We yaa Yennele li tara laga ki sho mbege pye we yee wogolo!»

¹⁴ E, na Yennele, pe pye paa tifelinjolo gbanngban yen,

† 81:16 81:16: Nga ki yo fo: Pa ko ki jen na kon mbe tege pe kan fo sanga pyew, Yennele senre seweele pele ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo: Pa kona Izirayeli woolo pe jen na ferewe ta fo sanga pyew. † 82:6 82:6: Zhan 10.34 † 83:10

83:10: Kiti 4.6-22; 7.1-23 † 83:12 83:12: Kiti 7.25; 8.12

pe pye paa yan sigire yen, nda tifelege ki mari le ma kari ti ni we!

¹⁵ Yeye nga na kason ma kaa to kologo maga sogo,
yeye nga na kason yinne maa yanwira lara sori,

¹⁶ tisaga tifelege ki yirige ma pe puro ma,
ma tifelelgbogo yirige ma sunndo kongo wa pe na!

¹⁷ Yawe Yennele, fere gboro wa pe na,
jango paa ma lagajaa!

¹⁸ Ti fere mbe pe yigi, pe sunndo wila koon
pe na sanga pyew,

ti pe fere sho, pe tongo pe wo wa!

¹⁹ Pege jen fo ma mege koyi nga Yawe Yennele,

fo mboro nungba ma yen Yennele na yaara ti ni fuun ti go na tara ti laga ki ni fuun ni.

84

*Yennele li laga kpoyi ki yen
mali woolo pe ndanla*

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo, nga pe maa koo na Gati ca fenne ngoni gboon. Kore pinambiile pe Yennele gbogoyurugo.

² E, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo,
ma go ki yen mala ndanla!

³ Yawe Yennele, ma sherigo gbogo londo nawa pi la kilan yigi fo mala fannga ki ko na ni,

mi yen na yogorimo kongolo waa na kotogo naa na wire ti ni fuun ni Yennele na yinwege wolo li kala na.

⁴ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, na wunluwo konaa na Yennele,

ali yere karikana le, li ma censaga ta,
ndine li ma sere po mbeli piile pe tege wa,
wa ma saraga wosara ti kanngara na.

⁵ Mbele pe yen ma cen wa ma sherigo gbogo ki ni, ferewe yen pe woo!

Katugu pe yaa loon sonni suyi.

Wonmatigiwen laga.

⁶ Mbele pe maa pe fannga ki taa na yinrigi wa ma yeri,

ferewe yen pe woo!

Ma sherigo gbogo kono tangala li yen ma mbele ndanla mbaa kee wa,

ferewe yen pe woo!

⁷ Ali na pe kaa Baka gbunlundege† ki koon mbe yiri,

ki ma pye puluyo na tonmo yinrigi wa pe punjo na,

kanga tisaga ki ma pan fun ma yinne tirige ki na.

⁸ Mbe pe ta paa kee, ka maa tari pe fannga ki na suyi,

fo sa gbon wa Yennele li yeye sogowo wa Siyon ca.

⁹ Yawe Yennele, Yennele na yawa pi ni fuun fo, ki yaga mala yenrewe pi logo,

Zhakobu Yennele, nungbolo jan ma logo na yeri!

Wonmatigiwen laga.

¹⁰ E, Yennele, wunlunana wi wele kajenge ni, wo na wi yen paa we tuguron sigeyaraga yen na we go singi;

wo na ma wo ma sinme fa wi na, wi yigi jenge!

¹¹ Mbe pilige nungba pye wa ma sherigo gbogo londo ti nawa,

ko mbonro mbe sa pilige wagakele (1 000) pye laga ka yeye ni ko na;

mbe yere le na Yennele li go yeyongo shon wi na,

ko na ndanla ma we mbe sa cen ja lepeelee pe ni wa pe paara yinre ti ni ko na.

¹² Katugu Yawe Yennele, Yennele le, li yen paa yonlo yen, paa tuguron sigeyaraga yen mbaa lere go singi.

Yawe Yennele li maa kagbaraga naa gbogowo kaan lere yeri;

mbele pe maa tanri pe nawa pi ni pi filige pe na,

laa je mbe kajenge pye pe kan.

¹³ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo,
lere na wi maa jigi wi taga ma na, ferewe yen wi woo!

85

*Yennele li yen na yeyingge
senre yuun li woolo pe ni*

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Kore pinambiile pe Yennele gbogoyurugo.

² Yawe Yennele, ma kajenge pye ma tara woolo pe kan,

Zhakobu setirige piile mbele paa yigi ka-sopiile, ma songoro ma pan pe ni.

³ Moɔ woolo pe kajogoro ti laga pe go na,
ma pe kapere ti ni fuun ti kala yaga pe na.

Wonmatigiwen laga.

⁴ Moɔ nangbanwa gbɔɔ pi ni fuun pi sogo we ni,

mɔɔ konro tandorogo ki ko we ni.

⁵ We shɔfo Yennele, songoro ma we le naa, mɔɔ nangbanwa pi ko we kanngolo!

⁶ Naga yen ma, ma yaa koro mbe nawa ngban we ni suyi wi le?

Naga yen ma, ma yaa koro mboon nangbanwa pi tege we ni sanga pyew fo tetete wi le?

† 84:7 84:7. Baka gbunlundege ki yen wasege ka, nga ki yen ma waga, tonmo na pye wa, mbe tanga mbe toro wa ki ni, ki yen ma ngban fo jenge.

⁷ Naga yen ma, mboro ma ma yaa songoro mbe pan mbe fannga fonngo le we ni,

janngo woro mbele ma woolo, waa yongori ma ni wi le?

⁸ Yawe Yennele, ma kagbaraga ki pye we kan,
ma we sho!

⁹ Yennele li yen na nga yuun, Yawe Yennele li yen na nga yuun, mi yaa ki logo; li yen na yeyingge senre yuun li woolo pe ni, poro mbele pe pe yee kan li yeri pe ni;

janngo paga ka songoro naa wa pe tijinliwe fu kapyere ti ni.

¹⁰ Kaselege ko na, mbele pe maa fye Yennele li yee, li showo pi yen ma yongo pe ni,

janngo sanni jenri, li gbogowo yanwa pi pan pi koro laga we tara ti ni.

¹¹ Kagbaraga konaa kaselege ki ni, tiri yee fili,

kasinnge konaa yeyingge ki ni tiri yee yigi.

¹² Kaselege ki ma yiri laga tara ti ni paa yee nga na yariluguro ma fi; kasinnge ko ma yiri wa naayeri ma tigi laga tara na.

¹³ Yawe Yennele lo jate li yaa ferewe kan we yeri,

kona tara ti yarilire ti yaa la yongo.

¹⁴ Kasinnge ki yaa pye wa we Fo wi yee, mbaa wi kono li gbegele wi kan.

86

Yennele yenrewe

mba pi ma pye jologo sanga

¹ Davidi wi Yennele yenrewe.

Yawe Yennele nungbolo jan na yeri, mala yon sogo,

katugu mi yen fyonwo fo, ma pye yungbogoro ni!

² Tanla go singi, katugu milan yee kan ma yeri!

Mboro ma yen na Yennele le, mi na ma tunmbyee, na sho, milan jigi wi taga ma na!

³ We Fo, na yinriwe ta, katugu mboro mi yen na gbele na yinri pilige pyew!

⁴ Ki yaga ma nayinme kan mi na ma tunmbyee na yeri,

katugu na jateri wi yen ma tege mboro na we Fo!

⁵ Ee, ma yen jenne we Fo, ma maa kapere ti kala yari.

Ma kagbaraga ki yen ma gbogo mbele fuun pe maa gbele noo yinri pe kan.

⁶ Yawe Yennele, nungbolo jan mala yenrewe pi logo,

mala yenrewe gbog pi logo!

⁷ Mi kaa jolo sanga na ni, mi ma gbele mboon yeri mala saga, katugu ma mala yon sogo.

⁸ We Fo, yarisunndo ti ni, ka woro wa paa mboro yen, yaraga ka kpe se ya mbe nga ma pye ki pye.

⁹ Cengele ngele fuun ma da, ke yaa kaa paan mbaa kannguuro kanni ma yee sogowo, we Fo, mbaa ma mege ki gbogo.

¹⁰ Katugu ma yen ma gbogo, ma maa kagbogolo piin, mboro nungba ma yen Yennele le.

¹¹ E, Yawe Yennele, na naga ma kono li ni! Pa mi yaa la tanri ma kaselege ki na; na jateri wi pye nungba, mbaa fye ma yee.

¹² We Fo, na Yennele, mi yaa loon sonni na kotogo ki ni fuun ni, mi yaa loon mege ki gbogo wagati wi ni fuun ni.

¹³ Katugu ma kagbaraga ki gbogo na kanngolo, mala sho kunwo pi wetijugo ki kee.

¹⁴ E, Yennele, mbele pe maa pe yee gbogo, pele yiri na korogo, lewelimbele pele yen naga jaa mbanla gbo, pe woro na jateri piin ma wogo ki na.

¹⁵ Een fo mboro wo na we Fo, ma yen Yennele na li yen yinriwe tafo konaa yungbogoro tafo,

maa la nawa ngbanni jaga jaga, ma kagbaraga ki gbogo, a ma yen senre nungba yofa.

¹⁶ Ki yaga ma yee wa na yeri mala yinriwe ta,

ma fannga ki le mi na ma tunmbyee na ni, mi na ma tunmbyee jele wi pinambyo, na sho!

¹⁷ Kacen wa pye maga naga na na fo ma yaa kajenge pye na kan, janngo na juguye pe ki kacen wi yan, ki fere wa pe na;

katugu Yawe Yennele, mboro mala saga, mala kotogo ki sogo na na!

87

Siyon ca ko ki yen cengele

ke ni fuun ke cagbogo ye

¹ Kore pinambiile pe Yennele gbogoyurugo. Yurugo.

Yennele li Zheruzalemu ca ki nogo le wa yanwira kpoyi ti go na.

² Siyon ca ki yen ma Yawe Yennele li ndanla ma we Zhakobu setirige piile pe cara sannda ti ni fuun ti na.

³ E, mboro Yennele ca ye,
nga ki yen na yuun ma wogo na, ki yen ma
gbogowo kala.

Wonmatigiwen laga.

⁴ Na jenfenne pe ni, mi yen na Eshipiti tara
fenne pe mege yinri, naa Babiloni
tara fenne,
ma pinle Filisiti tara fenne, naa Tiri ca
fenne konaa Etiyopi tara fenne pe ni;
ki woolo pa pè se wa ki tara ti ni.

⁵ Siyon ca ko na, ki daga paa ki yuun ki
wogo na fo:

«Pa pe ni fuun nungba nungba pè se laga
ki ni.

Yennele na yaara ti ni fuun ti go na, lo li
ca ki kan yeresaga ni.»

⁶ Yawe Yennele li yen na cengele ke jinri na
ke mere ti yonlogi,
naga yuun ke ni fuun nungba nungba ke
wogo na fo: «Pa cenle na li se laga
Siyon ca ki ni.»

Wonmatigiwen laga.

⁷ Yurukoolo naa yofenne pe yen naga yuun
Siyon ca ki wogo na fo:

«Pa na ferewe pyew pi yiri laga ma ni.»

88

*Lere na wi yen na kee kuwele
wi Yennele yenrewe*

¹ Yurugo. Kore pinambiile pe Yennele
gbogoyurugo. Yurukoolo to wi sewe yu-
rugo, pe maa ki koo na wegele wiin. Ezi-
rahi setirige pyo Hema wo nagawa yurugo
yi.

² Yawe Yennele, na shofa Yennele,
mi yen na gbele ma yege sogowo yonlo naa
yembine fo mala saga.

³ Ki yaga na yenrewe pi gbòn wa ma na,
nungbolo jan mala gbeleke ki logo!

⁴ Katugu jologo kilan sen,
mi yongo kunwo pi ni toon.

⁵ Pe yen nala jate mako kufenne pe ni,
mi yen paa lere na fannga ko wi ni.

⁶ Mi yen sinlesaga wa gbolo pe sogowo,
paa leele mbele pè ku mako, a pè pe sinjge
wa fanra ti ni pe yen,

poro mbele ma jatere wi woro pe na naa,
ma woro na yaraga ka kpè piin pe kan naa.

⁷ Mالا wa wetijugo ka ni,
mala wa wa diwi gbolo li ni, wa wege ki
nogona.

⁸ Ma nangbanwa gboc pi gbòn na na,
ma pye paa kogojè tonmo mba pi maa
yinrigi na tuun pi yen mala yon ton.

Wonmatigiwen laga.

⁹ Mالا jenfenne pe laga na na,
mala pye paa yaritijaanga yen pe yege na.
Mالا yon ton jologo ki ni, yirisaga woro na
na.

¹⁰ Jologo kilan yengele ke wo na na binriw.

E, Yawe Yennele, pilige nungba nungba
pyew mi ma gbele mboc yeri mala
saga,

mi mala keyen yi yirige ma wa wa ma yeri
noc yenri.

¹¹ Naga yen ma, ma yaa ma kafonngolo ke
pye kuulo poro kan wi le?

Naga yen ma, kuulo pe mbe ya yiri naa
mboc son wi le?

Wonmatigiwen laga.

¹² Naga yen ma, mbe pe ta wa fanra ti ni,
pe yaa ma kagbaraga ki senre yo wa
wi le?

Naga yen ma, ma yen senre nungba yofa
yege nga na, pe yaa ki yege yo wa
kuulo tara wi le?

¹³ Ambo wi yaa ma kagbogolo koro jen wa
kunwo pi diwi wi ni?

Ma yen sinje yege nga na, ambo wi yaa ko
jen wa fegere tara ti ni?

¹⁴ Een fo, mi wo na, Yawe Yennele, mboro
mi yen na gbele noc yinri mala saga,
pinliwe ni mi moc yenri.

¹⁵ E, Yawe Yennele, yingi na, a ma silan je?
Yingi na, a ma soc yee lara na na?

¹⁶ Maga le na puwen pi ni, mi yen na jolo,
ma yongo kunwo pi ni toon,
ma fyere gboro wa na na fo mala jigi wi
kon na na.

¹⁷ Ma nangbanwa kayanga ki to na na,
fyere kagbogolo ngele ma wa na na, kanla
yinwege ki jogo pew.

¹⁸ Ke yen mala maga pilige pyew paa
tonngboc yen,
mala ton kee ki ni fuun na.

¹⁹ Mالا wenne naa na cenyenle pe laga na
na,
diwi wo ce wi koro na cenyenle we.

89

*We Fa, yon fogolo ngele ma kon
wunlunana Davidi wi yeri,
ke koro se yeri?*

¹ Ezirahi setirige pyo Etan wi nagawa
yurugo†.

² Mi yaa la Yawe Yennele li kagbaraga ki
koo yurugo ni sanga pyew,

ma yen senre nungba yofa yege nga na, mi
yaa laga yari sanga pyew fo tetete.

³ Mi yen naga yuun fo ma kagbaraga ki yen
wa fo sanga pyew,

ma yen senre nungba yofa yege nga na,
ma yeresaga kan ki yeri wa yennele
na.

⁴ We Fa, maa ki yo ma yo fo: «Mi yon
finliwe le na tunmbyee Davidi na mi
wo wi ni,

† 89:1 89.1: 1 Wunlu 5.11

mila wugu maa kan ma yo fo:

⁵ «Mi yaa yeresaga kan ma setirige piile pe yeri fo sanga pyew,
mi yaa yeresaga kan ma wunluwo pi yeri sanga pyew fo tetete[†].» »

Wonmatigiwen laga.

⁶ Yawe Yenñele, naayeri wo naa wi nawa yaara ti ni ti yen nɔɔ sonni ma kagbɔgɔlo ke kala na,
ma yen senre nungba yofɔ yege nga na, mbele pe yen kpoyi[†] pe yaa laga wogo ki yari.

⁷ Yawe Yenñele, ambo wi yen wa naayeri, ŋa wi mbe ya mboo yeɛ taanla ma ni?

Yengengele ke ni, liliin li yen wa paa mboro yen Yawe Yenñele?

⁸ Yenñele li yen fyere yaraga wa mbele pe yen kpoyi pe gbogolomo pi sɔgɔwɔ, li yen fyere ni ma we mbele fuun pe yen mali maga pe na.

⁹ Yawe Yenñele, Yenñele na yawa pi ni fuun fo, yawa yen ambo ni paa mboro yen, Yawe Yenñele?

Ma yen senre nungba yofɔ mɔɔ yeɛ maga keɛ ki ni fuun na.

¹⁰ Kɔgoje wi ka yiri mbaa tinni, mboro ma maa pye wi ma sinle,
na wi tɔnmɔ pi kaa yinrigi mbaa tuun, mboro ma maa sinñge.

¹¹ Mboro mà kɔgoje yaripege Arahavu[†] ki purugu maga pye gbɔɔ,
màa ma juguye pe gbɔn ma pe jaraga ma yawa gbɔɔ pi ni.

¹² Naayeri wi yen ma woo, tara ti yen ma woro fun,
mboro mà dunruya wo naa wi nawa yaara ti ni fuun ti da.

¹³ Mboro ma yonloparawa kamenge keɛ naa yonloparawa kalige keɛ ki ni ti da,

Tabɔri yanwiga naa Erimo yanwiga ki ni, ti yen na jorogi na yogori ma mege ni.

¹⁴ Fannga yen ma keɛ ki ni fo jenge,
yawa yen ma keɛ ki ni,
ma fannga keɛ ki yen ma yiri wa naayeri.

¹⁵ Kasinñge ko naa kaselege ki ni, to tɔɔn wunluwo pi tenge,

kagbaraga konaa mbe pye senre nungba yofɔ, to ti maa yaan wa ma yege sɔgɔwɔ.

¹⁶ Yawe Yenñele, mbaa ma sonni yuuro ni, cenle na li woolo pe yen maga jen, ferewe yen pe wool!

Pe yaa la tanri ma yege, wa ma yanwa pi ni.

¹⁷ Pe yaa la yogori suyi ma mege ki kala na, ma yen sinñge yege nga na, ki maa gbɔgɔwɔ kaan pe yeri.

¹⁸ Katugu mboro ma yen pe gbɔgɔwɔ naa pe fannga ye,

ma kagbaraga ko fannga na we ma cew ta.

¹⁹ Kaselege ko na, we tuguron sigeyaraga ki yen Yawe Yenñele mboro keɛ na, mboro Izirayeli woolo Yenñele kpoyi le, we wunlunanja wi yen mboro keɛ.

²⁰ Pilige ka, màa ma yeɛ naga yariyanga[†] ni, mbele pè pe yeɛ kan ma yeri, ma para pe ni, ma yo fo:

Mi malingbɔɔn kotogofɔ wa saga,
mì lefɔnɔ wa wɔ wa janwa wi sɔgɔwɔ.

²¹ Milan tunmbyee Davidi wi ta,
mila sinme kpoyi pi wo wi na maa wɔ[†].

²² Mi jate mi yaa keɛ le wi ni mboo tɔgo,
na yawa pi yaa fannga le wi ni.

²³ Wi jugu wi se ya pan mboo fo,
lepee wi se ya mbe fannga ta wi na.

²⁴ Mi yaa kaa winfenne pe tɔngolo wa wi yege,

mbe win wi panrafenne pe ni.

²⁵ Mi yaa pye senre nungba yofɔ wi ni mbe kagbaraga pye wi kan,
wi wunluwo fannga ki yaa la gbogo mbaa kee yege na mege ko kala na.

²⁶ Mi yaa kɔgoje wi le wi keɛ,
mboo tege gbaanla pe go na[†].

²⁷ Wo na, wi yaa kaa na yenri mbaa yuun fo:

«Na to, na Yenñele, mboro ma yen walaga nga kilan sho.»

²⁸ Mi wo na, mi yaa kaa pye na pinambyo kongbanna,
mboo yirige mbe we dunruya wunlumbolo pe ni fuun pe na[†].

²⁹ Mi yaa ti na kagbaraga ki koro wi ni fo sanga pyew,
mi yaa ti na yon finliwe mba mi le wi ni pi yeresaga ta wi ni.

³⁰ Mi yaa ti setirige piile mbaa yinrigi wi pungo na suyi,

mbe ti wi wunluwo pi koro wa suyi paa yege nga na naayeri wi yen wa we.

³¹ «Na wi setirige piile paga na lasiri wi wa,

[†] **89:5 89.4-5:** 2 Sami 17:12-16; 1 Kuro 17.11; Yuuro 132.11; Kapye 2.30 [†] **89:6 89.6:** Nga ki yo fo mbele pe yen kpoyi ko yen na para meregeye poro senre na. [†] **89:11 89.11:** Faa, Babiloni tara fenne pe mungooro nda ti maa para dunruya wi da yege nga na ki na, wa ti ni, yaripege nga pe yinri Arahavu ki yen ma taanla kɔgoje wo ni. Laga ki laga nga ki ni, ki yaa pye Arahavu wi yen ma taanla Ezhipiti tara to ni. [†] **89:20 89.20:** 2 Sami 7.4-17; 1 Kuro 17.1-15

[†] **89:21 89.21:** 1 Sami 13.14; 16.12; Kapye 13.22 [†] **89:26 89.26:** Ki verise ŋa wi senre ti koro wo yen fo Yenñele li yaa wi tege tara lombondo ti go na. [†] **89:28 89.28:** Gaa 1.5

na pe woro na tanri mbaa yala na kakonndegengele ke ni,

³² na paga na kondegengele ke jɔɔ, na pee na ngasegele ke le mbaa tanri ke na,

³³ pa kona mi yaa yiri pe kɔɔɔo kanngaga ni mbe pe jolo pe mbalogowo pi kala na;

mbe yiri pe kɔɔɔo mbe pe gbon pe mbasinme pi kala na.

³⁴ Eɛn fɔ mi se na kagbaraga ki yaga wi kanngolo,

mi yen senre nungba yofɔ yege nga na, mi sege wogo ki sa wi ni.

³⁵ Mi se na yon finliwe pi jɔɔ wi ni, mi se na yon senre ti kannga wi kanngolo.

³⁶ Mila wugu wugusaga nungba ki wogo na, mi yen kpoyi yege nga na ki na, fɔ mi se Davidi wi fanla.

³⁷ Setirige piile yaa la yinrigi wi punɔo na suyi,

wi wunluwo pi yaa mo na yege sogowo paa yonlo ki yen.

³⁸ Pi yaa yeresaga ta fɔ sanga pyew paa yenge ki yen,

ko nga ki yen serefo ɲa wi yen kaselege fɔ wa kambaara ti punɔo na.»

Wonmatigiwen laga.

³⁹ Eɛn fɔ, we Fɔ, konaa ki ni fuun, mɔ je wunluwo ɲa mɔ sinme kpoyi wo wi na maa wo wi na, mɔa wa,

mɔ nawa ngban wi ni.

⁴⁰ Yon finliwe mba mɔa le ma tunmbyee wi ni, mɔa jɔɔ,

mɔa wunluwo njala li kow wa wi go na mali wa tara mali tege fyongo ni.

⁴¹ Mɔa malaga sigemboro ti ni fuun ti jaanri,

ma malaga sigecara ti tongo.

⁴² Torofenne pe ni fuun pɔo yaara ti koli, wi cenyɛnle pe yen naa tifaga.

⁴³ Wi winfenne mɔ pe kotogo ki kan pe na, mɔ yɔgorimo kan wi juguye pe ni fuun pe yeri.

⁴⁴ Mɔa ti wi tokobi wii ya kala la yon, ma suu saga malaga ki na.

⁴⁵ Wi wunluwo gbogowo mɔa kɔ, mɔa wunluwo jongo ki jan tara.

⁴⁶ Mɔa wi lefonro piliye yi were, ma fere gboro wa wi na.

Wonmatigiwen laga.

⁴⁷ Yawe Yɛnɲele, ma yaa koro mbaa ma yɛe lara fɔ sa gbon wagati wiwiin?

Ma nangbanwa pi yaa koro mbaa yiin paa kasɔn yen fɔ sa gbon wagati wiwiin?

⁴⁸ Ma jatere wi tege ki na fɔ na yinwege ki woro sa,

ma kaga wele, ma maga yan senwee piile mɔ pe da pe kɔ pe wo wa.

⁴⁹ Lere wiwiin wi yen wa, wi yaa koro yinwege na wi se ka ku?

Ambo wi mbe ya mboɔ yɛe sho kunwo pi keɛ?

Wonmatigiwen laga.

⁵⁰ E, Yawe Yɛnɲele, kagbaraga nga mɔa pye na piin fafafa, ki kari se yeri?

Mɔa wugu mbe kagbaraga nga pye Davidi wi kan mbe yala ma yen senre nungba yofɔ yege nga na ki ni, ki koro se yeri?

⁵¹ E, we Fɔ, leele pe yen nɔɔ tunmbyeele pe tifaga yege nga na, ma jatere wi tege ki na,

ma jatere wi tege ki na fun fɔ ki janwa gbolo na, pa li go tuguro ti yen mi go na.

⁵² E, Yawe Yɛnɲele, ma jatere wi tege ki na fɔ ma juguye pe yen nala tifaga,

lere ɲa mɔ sinme pi wo wi na maa wo, ma juguye pe yen naa tuuro lee naa tifaga.

⁵³ Sonmɔ mbe pye Yawe Yɛnɲele li woo fɔ sanga pyew!

Anmiina, anmiina.

SEWE TIJERE WO

90

Yuuro 90-106

Yɛnɲele li yen kosaga fu,

ɛɛn fɔ senwee wi yen torofɔ

¹ Yɛnɲele li lere Moyisi wi Yɛnɲele yenrewe.

We Fɔ, mboro ma yen we larasaga sanga wi ni fuun, fɔ tetete.

² Sanni ma sa yanwira ti da, sanni ma sa dunruya wi da, mboro ma yen Yɛnɲele sanga pyew fɔ tetete.

³ Mboro ma ma ti senwee wi ma songoro wa taambugo ki ni, ma maa pye fɔ: «Senwee pyo, songoro wa tara ti ni†.»

⁴ Katugu yele wagakele (1 000) li yen ma yege na paa yunmbaan pilige nga ki toro ki yen,

nakoma paa yembine leri yon ka yen†.

⁵ Ma ma senwee piile pe yinwege ki pe mbege wo wa,

ki ma kɔ paa wonlowo jenri ma kaa kɔ pinliwe yon na we,

ki ma kɔ paa yan yen.

⁶ Pinliwe ni, yan ki ma fyenwe, ma pelegi, yonlokogo ki ma fanla, mee waga.

⁷ Ma nangbanwa pi we jɔɔ,

ma nangbanwa gbɔɔ pi yen na we sunndo
wi koon we na.

⁸ Ma yege yen we kajogoro ti na,
mà we kagala ngele ke yen ma lara ke
yirige funwa na, ma ke tege ma yege
sogowɔ.

⁹ We yinwege ki yen na were na kee ma
nangbanwa pi kala na,
we yegele yon ki ma kɔ paa yon tifelege
wonsaga nungba yen.

¹⁰ We yinwege piliye yi mbe ya yeɛ nafa
taanri ma yiri ke yon ko tin,
na leele mbele ka pye fannga ni, poro mbe
ya mbe yeɛ nafa tijere ta.

Een fɔ wa ko yinwege ko ni, tege naa jolɔgo
ki yen wa;
dunruya yinwege ki ma kɔ fyaw, woro fun
waa toro na kee win.

¹¹ Ambɔ woon nangbanwa pi kɔsaga jen?
Ma nangbanwa gbɔɔ mba pi ma ti leele pe
maa ma fyɛ, ambɔ wuu kɔsaga jen?

¹² We naga wege jen fɔ we yinwege piliye
yi yen ma jiri,
janjo we ya we kajenme ta wa we kotogo
na!

¹³ Yawe Yennele, ma yaa nawa ngban we
ni fɔ sa gbon wagati wiwiin?

Songoro ma pan we korogo,
ma we yinriwe ta!

¹⁴ Pinliwe ni, ma kagbaraga ki pye we kan
ma we yege tin,
pa we yaa la jorogi nayinme ni we yinwege
piliye yi ni fuun ni.

¹⁵ Mā fere ti wa we na ma saa gbon piliye
yon nga na, nayinme kan we yeri
mbe yala ki piliye yon ki ni;
wè jolo ma saa gbon yeɛ yon nga na,
yogorimo kan we yeri mbe yala ki
yeɛ yon ki ni!

¹⁶ Ki yaga mɔɔ kapyegele ke naga woro
mbele ma tunmbyeele we na,
mɔɔ gbogowɔ yanwa pi naga we setirige
piile pe na!

¹⁷ We Fɔ, we Yennele, ki yaga ma yinme pi
ton we na!

Ma ti we kee tunndo tila yongo tila kee
yege!

Ee, ma ti we kee tunndo tila yongo tila kee
yege!

91

*Yennele li yen li woolo
pe larasaga*

¹ Lere na fuun wi maa yeɛ lara wa Yennele
na yaara ti ni fuun ti go na li tanla,
wo ma wogosaga ta wa lo na yawa pi ni
fuun fɔ li yinne pi ni.

² Wi ma Yawe Yennele li pye fɔ: «Ma
yen na larasaga, ma pye na malaga
sigeca,
ma yen Yennele na milan jigi wi taga li na.»

³ Katugu lo li mɔɔ sho mere janfo wi mere
ti kee,
mɔɔ sho yambewe mba pi maa jogowɔ piin
pi kee.

⁴ Li yaa ton ma na paa yege nga na ngolo
ma kaa wi piile ton wi kanwira sire
ti ngo,

ma yaa ma yeɛ lara wa li yeri paa yege
nga na ngolo ma kaa wi piile lara
wi kanwira ngo.

Li yen senre nungba yofɔ yege nga na,
ki yen paa tuguron sigeyaraga yen
nakoma paa malaga gbonderege yen
nɔɔ go singi.

⁵ Kona yaara nda ti maa fyere waa lere na
yembine, ma se ka fyɛ ko ka na,
nakoma wangala ngele pe mbe ya mbɔɔn
won ke ni yonlo na;

⁶ nakoma yambewe mba pi maa tooro wa
diwi wi ni mbe sa to lere na,
nakoma kapege nga ki ma to lere na mboo
gbo yonlo ngbanga na, ma se ka fyɛ
ko ka na.

⁷ Ali na lere wagakele (1 000) ka to mbe ku
le ma tanla,

lere wagake (10 000) mbe to wi ku wa ma
kalige kee ki na,
yaraga kpe se mboro ta.

⁸ Mboro wo na, ma yengele ke kan maa
wele,

ma yaa ki yan yege nga na Yennele li yaa
lepeepe pe sara.

⁹ Kaselege ko na, Yawe Yennele li yen laga
nga mà saa karafa wa,
Yennele na yaara ti ni fuun ti go na, mali
pye ma larasaga.

¹⁰ Kapege kpe se gbon ma na,
yambewe kpe se gbon ma go woolo pe na;

¹¹ katugu li yaa kono kan li meregeye pe
yeri,
mbe yo paa wele ma na wa ma kongolo ke
ni fuun ke ni†.

¹² Pe yaa ma togo wa pe keyen yi ni,
janjo maga koon tologo ki kurugo
sinndelege ka na†.

¹³ Ma yaa ka jara wi tangala mbe toro, mbe
merege ki tangala mbe toro,
ma yaa ka jara yirifonno wi tangala mbe
toro, mbe wɔɔgo pege ki tangala
mbe toro, yaraga ka se pye ma na†.

¹⁴ We Fɔ wi yo fɔ: «Ki kaa pye mi yen maa
ndanla, mi yaa wi sho ti yeri,

mi yaa laa go singi, katugu wilan jen.

¹⁵ Na wi kanla yeri mboo saga, pa mi yaa wi saga;
wi jologo sanga ni, mi jate mi yaa pye wi ni,

mi yaa wi sho mbe gbogowo kan wi yeri.

¹⁶ Mi yaa ka yinwetonlogo kan wi yeri mboo yenle tin,
mi yaa ki naga wi na fo muwi mi yen shofa we.»

92

*Ki yen ma yon
mbaa Yenjele li sonni*

¹ Yenjele gbogoyurugo. Cenpilige yurugo.

² Ki yen ma yon mbaa Yawe Yenjele li gbogo,
mbaa yuuro koo mbaa lo na yaara ti ni fuun ti go na li mege ki sonni;

³ mbaa ma kagbaraga ki senre yuun pinliwe ni,
ma yen senre nungba yofa yege nga na, mbaa ki yari yembine;

⁴ mbaa ki piin ngonni mangala ke woo ni, naa juru ni konaa ngonni gbongo ni.

⁵ E, Yawe Yenjele, kapyegele ngele ma pye, ke yogorimo kan na yeri,
mi yen na jorogi nayinme ni ma kee tunngo ki kala na.

⁶ E, Yawe Yenjele, ma kapyegele ke tugbolo,
ma jatere wi yen ma jugo.

⁷ Kambajenne wila kala lo la jen wa ki ni, lembige kila tijinliwe ta mbege koro jen.

⁸ Ali na lepeelee paga yiri mbe jiti paa yan yen,
ali na kapere pyefenne pe kagala ke kaa yongo la kee yege,
pe yaa ka tongo mbe wo wa pew.

⁹ Een fo, mboro wo na, Yawe Yenjele, ma yen yaara ti ni fuun ti go na fo sanga pyew.

¹⁰ E, ma juguye pe wele Yawe Yenjele, ma juguye pe wele pe yen na koo na woo wa,
mbele fuun pe yen na kambasinnde ti piin, ma yaa pe gbom mbe pe jaraga.

¹¹ Ma ma fannga kan na yeri paa yanno wogo yen,
ma sinme nuwo taan fonmbo wo na na mala nawa pi yinngi.

¹² Mi yen nala winfenne pe tolo li yaan, mbele pe yen na yinrigi na korogo mbe kapege pye na na, na nungbolo yen pe gbelege ki na.

¹³ Een fo lesinmbele pe kagala ke maa yongo na kee yege paa sengendige ma kaa na tonlo we,

pe maa fannga taa na kee yege paa Liban tara sediri tire ti yen.

¹⁴ Pe yen paa tige yen nga pe sanri wa Yawe Yenjele li go ki ni,
pe ma yiri ma yon wa we Yenjele li sherigo gbogo londo nawa pi ni.

¹⁵ Ali mbege ta pe le, pe maa siin,
pe yen tonmo ni na funnu;

¹⁶ ki ka pye ma, ki maga naga fo Yawe Yenjele li yen ma sin,

lo li yen na walaga mbaa na go singi, kambasinngi kpe woro li ni.

93

Yawe Yenjele li yen wunluwo

¹ Yawe Yenjele li yen wunluwo, gbogowo pi yen mali fere paa yariporo yen, Yawe Yenjele lili ye fere jate, fannga yen li ni mali maga paa kurusijara yen.

Ki kala na, dunruya wi yen ma gbegele ma cen, wi se ya wo wa wi yonlo.

² We Fo, ma wunluwo pi yen ma gbegele ma tege maga le wa fafafa, ma yen Yenjele, maga le wa fafafa fo tetete.

³ Yawe Yenjele, gbaanla tonmo pi yen na tinme yinrigi,
gbaanla tonmo pi yen na tinni,
gbaanla tonmo pi yen na kunlu ngbanga.

⁴ Een fo Yawe Yenjele li yen yaara ti ni fuun ti go na wa naayeri lara ti ni.
Li fannga ki gbogo ma we tonngbodo tinme na,

ki gbogo ma we kogoje tonmo mba pi maa yinrigi na tuun pi fannga ki na.

⁵ Yawe Yenjele, ma kondengengele ke yen kaselege piiri,
mbe dunruya wi ta wa sanga na fuun ni, ma sherigo gbogo ki daga mbe pye kpoyi.

94

*Leele pe kambasinnde
ti kayanga wo pe ni, Yenjele*

¹ Yawe Yenjele, kayanga wafa Yenjele, kayanga wafa Yenjele, ma ye naga!

² Mboro na dunruya kiti konfo, yiri ma yere,
mbele pe maa pe ye gbogo, ma pe sara ma yala pe kapyegele ke ni!

³ Yawe Yenjele, naga yen ma, lepeelee pe yaa koro mbaa yogori fo sa gbom wagati wiwiin?
Enhen, pe yaa koro mbaa yogori fo sa gbom wagati wiwiin?

⁴ Pe maa yongbogowo senre yuun na leele pe tifaga,

ki tipere pyefenne pe ni fuun pe maa pe yee gbogo.

⁵ E, Yawe Yennele, pe yen nɔɔ woolo pe jolo,
poro mbele ma kɔɔgo ye, pɛ pe yigilɔmɔ pi tisaw.

⁶ Pe yen na nanɔnɔjaala naa nambannjeenle pe kuun,
na pijiriwele pe kuun.

⁷ Pe ma yo fɔ: «Yawe Yennele li woro na yaraga ka yaan.

Zhakɔbu Yennele lii kala la kpe jen wa ki ni.»

⁸ Ye ye yee yingwe jen, yoro lembire re,
yoro tijinliwe fu fenne, ye yaa tijinliwe ta wagati wiwiin?

⁹ Yennele na li nungbolo li kan senwee wi yeri, naga yen ma, laa la nuru wi le?
Yennele na li yenmbyo wi gbegele senwee wi na, laa la yaan wi le?

¹⁰ Yennele na li maa cengele ke koro na ke nii kono, naga yen ma, li se ka ye le jologo wi le?

Lo na li maa leele pe nari jenme pi ni, li mbe ya pye tijinliwe fu fɔ wi le?

¹¹ Yawe Yennele li senweele pe jatere wi jen,
ligi jen ma yo wi yen wagafe.

¹² Yawe Yennele, mboro ka lere ɲa koro mboo le kono, ferewe yen ki fɔ wi woo,

na maga ma lasiri wi naga lere ɲa na, ferewe yen ki fɔ wi woo!

¹³ Na jologo sanga ka gbɔn wi na, ma maa kotogo ki sogo wi na,
ma si yala, wege ki yen na koon lepee wo mege ni.

¹⁴ Katugu Yawe Yennele laa li woolo pe wa, poro mbele pe yen li kɔɔgo ye, laa si je pe na.

¹⁵ Kiti wi yaa kaa koon naa kaselege ni, mbele fuun pe nawa pi yen ma sin pe na, pe yaa yenle wi na.

¹⁶ Ambo wi yaa yere na kala li ni lepeepe pe yee na, wa kiti konsaga?

Ambo wi yaa taga na punɔ na mbe yiri ki kapege pyefenne mbele pe kɔɔgo?

¹⁷ Nde Yawe Yennele li sila na saga, anme mila ku mako.

¹⁸ Sanga o sanga mila yo fɔ: «Na tɔɔɔ ti yen na wonri;»

ko sanga wo ni, ma kagbaraga ki ma fanɲa le na ni Yawe Yennele.

¹⁹ Na na jatere wi ka lege na na sanga ɲa ni,

ma mala kotogo ki sogo na na, mbe nayinme kan na yeri.

²⁰ Naga yen ma, mboro mbe yenle mbe gbogolo ki kiti konfenne legbolele pe ni,

poro mbele pe ma Yennele li kondeɲengele ke wa, mbe si jologo wa leele pe na?

²¹ Pe ma pe yee gbogolo ma yiri lesinɲe wi kɔɔgo,

pe ma kiti wi kon mboo jan lere ɲa wi yen jeregisaga fu wi na, mboo gbo jaga.

²² Een fɔ Yawe Yennele lo li yen paa na malaga sigeca yen nala go singi,
na Yennele li yen walaga ɲa ki yen na larasaga.

²³ Li yaa ti pe kapere ti go kala li to pe na, li yaa pe tongo pe tipewe pi kala na.

Ee, Yawe Yennele, we Yennele li yaa ka pe tongo.

95

*Leele pe daga mbaa Yennele
li gbogo konaa mbaa li sonni*

¹ Ye pan waa jorɔgi yɔɔɔrimɔ ni Yawe Yennele li mege ni;

waa yuuro koo nayinme ni, mbaa Yennele na li yen paa we walaga yen konaa we shɔfɔ li sonni!

² Ye pan we kari wa li yee sɔɔɔwɔ, we sharaga kan li yeri,

waa yuuro koo nayinme ni waa li sonni!

³ Katugu Yawe Yennele lo li yen Yennele ɲgbɔgo ye,

li yen wunluwɔ gbɔɔ yarisunndo ti ni fuun ti go na.

⁴ Tara ti latijuguwo lara ti yen li kee,
yanwira titɔɔnɔ ti namunjoye pe yen li woolo.

⁵ Kɔɔɔje wi yen li woo, lo lɔu da;
tara fun lo kee tunɲo yi.

⁶ Ye pan we go sogo, we foli li yee sɔɔɔwɔ weli gbɔɔ,

Yawe Yennele na li we da, we kanɲguuro kan li nɔɔgo mbeli gbɔɔ!

⁷ Katugu lo li yen we Yennele le,
we yen li woolo mbele li yen na kɔɔɔsi,
we yen paa simbangbelege yen, ɲa lo jate li yen na konri.

Ki kala na, na ye ka li magala li logo nala,

⁸ yaga ka ye kotoɔ ti ngban ye yee na, paa yee ɲa na kila pye wa Meriba laga ki na,

paa yee ɲa na kila pye wa Masa[†] laga ki na, wa gbinri wi ni[†].

⁹ Wa ki laga ki na, ye teleye paa na wa ma wele,

[†] 95:8 95:8: Meriba naa Masa wogo ko na, ye wele wa Ekizodi 17:7; 20:13 lara ti ni ki lara shyen ti wogo na. [†] 95:8

95:7-8: Ebu 3:15; 4:7 [†] 95:9 95:9: Eki 17:1-7; Nombu 20:2-13

pàa na yon ja wa ki lara ti na, ali maga ta pàa na kapyegele ke yan o†.

¹⁰ Maga yigi fo ma saa gbón yele nafa shyen, ki cénle woolo pe la kila ko na na;

a mi sho fo: «Pe yen cénle woolo mbele pè wa ma la wa pe kotogo na, pe fanla kongolo ke jen.»

¹¹ Ki kala na, wa na nanngbanwa pi ni, mi wugu ma yo fo:

«Pe se ye wa na wogosaga ki ni fyew†.»

96

*Ki daga dunruya woolo
paa yurugo koo
paa Yennele li gbogo
(1 Kuro 16.23-33)*

¹ Ye yurugo fonnogo ko ye Yawe Yennele li son!

Dunruya woolo ye ni fuun yaa yuuro koo Yawe Yennele li kan!

² Yaa yuuro koo Yawe Yennele li kan, yaa li sonni,

yaa ki sentanra ti yari pilige nungba nungba pyew fo lo li yen shofa we.

³ Yaa li gbogowo yanwa pi senre yuun dunruya cengele ke sogowo,

yaa li kagbogolo ke yege yuun tara nungba nungba pyew ti woolo pe kan.

⁴ Katugu Yawe Yennele li yen ma gbogo, li daga paa li sonni fo jenge;

li yen fyere yaraga ma we yarisunndo ti ni fuun ti na.

⁵ Katugu yarisunndo nda fuun cengele sanngala ke maa gbogo ti woro yaraga ka,

een fo Yawe Yennele lo li naayeri wi da.

⁶ Gbogowo yanwa naa tiyonwo pi yen li woo,

fannga naa tiyonwo pi yen wa li censaga kpoyi ki ni.

⁷ Cengele ngele laga tara na, yaa Yawe Yennele li gbogo,

yaa li gbogowo yanwa naa li yawa pi senre yuun!

⁸ Yaa Yawe Yennele li mege ki gbogo, yaa paan ye yarikanra ti ni yaa yiin wa li sherigo gbogo londo ti ni.

⁹ Ye foli ye ye yere ti jiile wa tara Yawe Yennele li yege sogowo yeli gbogo, li yen kpoyi yege nga na ki kala na†!

Dunruya woolo ye ni fuun yaa fye yaa seri li yege!

¹⁰ Yaa ki yuun wa cengele ke sogowo fo: «Yawe Yennele lo li yen wunluwo we!»

Ko ki ti tara ti yen wa ti yongolo ke ni, ti se yeri mbe wo wa ti yongolo ke ni.

Yawe Yennele li yaa ka kiti kon cengele ke na kasinnge ni.

¹¹ Naayeri yaara, yaa yogori, tara na yaara, ye yin nayinme ni,

kogojé wo naa wi nawa yaara ti ni fuun, yaa tinme gbóo yinrigi!

¹² Yan nawa naa yanyaara ti ni fuun yaa yogori!

Kóoró tire ti ni fuun yaa jorogi nayinme ni!

¹³ Yaa ki piin Yawe Yennele li yege sogowo, katugu li yen na paan,

li yen na paan mbe kiti sinne kon tara woolo pe na,

li yaa kiti kon dunruya woolo pe na mbe yala kasinnge ki ni,

li yaa kiti kon cengele ke na mbe yala li kaselege ki ni.

97

*Yennele li yen wunluwo
dunruya wi go na*

¹ Yawe Yennele lo li yen wunluwo we, tara na woolo yaa yogori, logo furo janwa woolo† ye yin nayinme ni!

² Kambaaga naa diwi wolo yen mali maga, kasinnge ko naa kaselege ki ni, to tóon wunluwo pi tenge.

³ Kasón maa yiin wa li yege, nga ki maa wi juguye pe sorogi kee ki ni fuun ki na.

⁴ Li yennele yengeleme pi ma yanwa yirige dunruya wi kan,

tara woolo pe maga yan nee seri fyere ti kala na.

⁵ Yanwira ti yen na yanni Yawe Yennele li yege sogowo paa senringuro yen ti yen na yanni Yennele na dunruya wi ni fuun tafa li yege sogowo.

⁶ Li yen ma sin yege nga na, naayeri wi yen naga wogo ki senre yuun, dunruya woolo pe ni fuun paa li gbogowo yanwa pi yaan.

⁷ Mbele fuun pe maa yaara yanlere nda pè te ti gbogo,

poro mbele pe maa pe yee gbogo yarisunndo ti kala na,

pe yaa ka fere sho; yarisunndo sannda pyew yaa kannguuro kanni Yawe Yennele li yege sogowo mbaa li gbogo!

⁸ Siyon ca woolo pe yaa ki wogo ki logo mbe yin nayinme ni,

Zhuda tara cara ti woolo pe yen na yogori kiti na mà kon wi kala na.

† 95:11 95:11: Nambu 14.20-23; Dete 1.34-36; 12.9-10; Ebu 4.3,5 † 96:9 96:9: Yuuro 29.1-2 † 97:1 97:1: Logo furo janwa woolo ko koro wo yen fo cengele ngele ke yen fo wa lege.

⁹ Katugu Yawe Yennele, mboro ma yen Yennele na yaara ti ni fuun ti go na laga tara ti ni fuun ti ni,
ma yen yarisunndo sannda pyew ti go na pew.

¹⁰ Yoro mbele Yawe Yennele li yen ma ye ndanla, ye ti kapege ki ye mben;
mbele pe pe yee kan li yeri li maa pe yinwege ki korosi,
li ma pe sho lepee wi kee.

¹¹ Yennele li ma li kajenge yanwa pi yirige lesinje wi kan,
mbele pe nawa pi yen ma filige pe na, li ma nayinme kan pe yeri.

¹² Yoro lesinmbele wele, yaa yogori Yawe Yennele li kala na,
ye yuuro ko yeli son li yen kpoyi yege nga na ki kala na!

98

Yennele lo li yen dunruya wi go na

¹ Yennele gbogoyurugo.

Ye yurufonngo ko ye Yawe Yennele li son, katugu li kagbogolo pye!

Li cew ta li fannga kee ko naa li yawa kpoyi pi fannga na.

² Yawe Yennele ligi naga dunruya woolo pe na fo lo li yen shofa we,
li yen ma sin yege nga na, ligi naga cengele ke na.

³ Li jateri wi yen li kagbaraga ki na konaa li yen senre nungba yofa yege nga na ki na Izirayeli woolo pe kanngolo;

dunruya wi kee ki ni fuun ki na, leele pege yan fo we Yennele lo li yen shofa we.

⁴ Dunruya woolo ye ni fuun yaa jorogi yogorimo ni yaa Yawe Yennele li sonni,

yaa jorogi nayinme ni, yaa yuuro koo yaa li sonni!

⁵ Yaa yuuro koo ngoni ni yaa Yawe Yennele li gbogo,
yaa li sonni ngoni magala naa yuuro shogo ni!

⁶ Yaa li sonni mbaanra winme konaa simbapene yeenre mbaanra winme ni,
yaa jorogi yogorimo ni wunlunaja wi yege sogowa, Yawe Yennele le!

⁷ Kogaje wo naa wi nawa yaara ti ni fuun, tila tinme gbao yinrigi,
tara to naa ti nawa yaara ti ni fuun, tila tinme gbao yinrigi!

⁸ Ngbaanla tonmo pila kendagala gbao, yanwira ti pinle pi ni tila jorogi nayinme ni!

⁹ Tila ki piin Yawe Yennele li yege sogowa, katugu li yen na paan mbe kiti kon dunruya woolo pe na!

Li yaa kiti kon dunruya woolo pe na mbe yala kasinje ki ni,

li yaa kiti kon cengele ke na mbe yala kaselege ki ni.

99

Yawe Yennele li yen kpoyi

¹ Yawe Yennele li yen wunluwo, dunruya woolo pe yen na seri li yege sogowa fyere ti kala na;

li wunluwo jongo ki yen ma tege wa Sherubanye pe go na, tara ti yen na yege li yege sogowa.

² Yawe Yennele li yen ma gbogo wa Siyon ca ki ni,

li yen wa naayeri dunruya woolo pe ni fuun pe go na.

³ Ki daga leele paa ma sonni, mboro na ma mege ki gbogo, a ma yen fyere yaraga;

Yennele li yen kpoyi.

⁴ Mboro ma yen wunluwo, ki daga paa ma yawa pi sonni,

kaselege ki yen moa ndanla,
ma ma kasinje ki kan yeresaga ni,
mboro ma ma kaselege naa kasinje ki le wa Zhakubu setirige piile pe sogowa.

⁵ Yaa Yawe Yennele, we Yennele li gbogo,
ye foli ye ye yere ti jiile wa tara le li tooro ti nogo!

Yennele li yen kpoyi.

⁶ Moyisi naa Aron paa pye li saraga wofenne poro pe,

Samiyeli wila pye li yenrifenne wo wa;
paa Yawe Yennele li yeri li pe saga, a li pe yon sogo.

⁷ Laa pye na para pe ni wa kambaaga titonlogo ki ni;

paa li kakonndegengele ke yigi na tanri ke na,

ma li kondegengele ngele laa kan pe yeri ke tanga ma ke yon fili.

⁸ Yawe Yennele, we Yennele, mboro maa pe yon sogo;

maa pye pe Yennele, na laa pye na pe kala yari,

een fo maa pye na pe kambasinnde ti fogotonni pe na.

⁹ Yaa Yawe Yennele, we Yennele li sonni,
yaa foli yaa li gbogo wa li yanwiga kpoyi ki yege sogowa,

katugu Yawe Yennele, we Yennele li yen kpoyi!

100

Leele pe ni fuun pe daga

mbaa Yenŋele li gbogo

¹ Yurugo mbe Yenŋele shari.

Dunruya woolo ye ni fuun yaa yɔgɔri yaa
yuuro koo Yawe Yenŋele li mege ni!

² Yaa tunŋgo piin Yawe Yenŋele li kan
yɔgorimo ni!

Yaa paan li yege sɔgɔwɔ nayinme yuuro ni!

³ Yege jɛn ye yo fɔ Yawe Yenŋele lo li yen
Yenŋele le.

Lo li we da, we yen lo woolo.

We yen li woolo ma pye paa li sim-
banŋbelege yen ŋga li yen na konri.

⁴ Yaa yiin wa li sherigo gbɔgo ki ni yaa li
shari yuuro ni!

Yaa yiin wa li sherigo gbɔgo londo ti ni yaa
li sonni yuuro ni!

Yaa li sonni yaa li mege ki gbogo!

⁵ Ee, Yawe Yenŋele li yen ma yɔn,
li kagbaraga ki yen kosaga fu.

Li yen senre nunŋba yɔfɔ wagati wi ni
fuun ni fɔ tetete.

101

Wunlunana wi yere ki yerewe
mbaa tanri kasinŋge ki na

¹ Davidi Yenŋele gbɔgɔyurugo.

Mi yaa la yuuro koo mbaa Yenŋele li
kagbaraga naa li kasinŋge ki wogo
yuun;

Yawe Yenŋele, mi yaa la yuuro koo mbaa
ma gbogo.

² Mbele pe nawa pi yen ma filige pe na, mi
yaa bala mbaa tanri pe kono li na;
Yenŋele, ma yaa pan na korɔgo wagati
wiwiin ni?

Mi yaa la tanri nawa jembe ni na go woolo
pe sɔgɔwɔ.

³ Mi se yere ki na tipege mbaa piin na yege
sɔgɔwɔ;

mbele pee Yenŋele jɛn pe tangalomo pi yen
mala mben,
mi se gbogolo pe ni ki wogo ki na.

⁴ Mi yaa na yɛɛ laga lali nambewe fɔ wi ni,
mi se kapege kpɛ pye.

⁵ Lere o lere wi maa wi lewee yenle wi
mege jogo larawa, mi yaa wi tongo
mboo wo wa;

mbele pe maa yege tungu leele na konaa
mbele pe maa pe yɛɛ gbogo, mi se
pe kala li kun na yɛɛ ni.

⁶ Na yege ki yaa pye lesinmbele mbele laga
tara ti ni pe na,
mbe ti pe ka cɛn le na tanla.

Leele mbele pe nawa pi yen ma filige pe
na, lere o lere kaa tanri pe kono li
na, wo yaa la tunŋgo piin na kan.

⁷ Lere o lere wi maa nambara piin,
wo wa se ka cɛn wa na go ki ni,
lere o lere wi maa finlele,
wo wa se ka yere na yege sɔgɔwɔ.

⁸ Pinliwɛ nunŋba nunŋba pyew,
mi yaa yiri mbe lepeele mbele laga tara ti
ni pe tongo mbe pe wo wa,
janŋo mbe kapege pyefenne pe ni fuun pe
ko,
mbe pe wo laga Yawe Yenŋele li ca ki ni.

102

Lere ŋa wi yen na jɔlo
wa yen na Yenŋele li yenri
luu saga

¹ Jɔlogɔfɔ wa Yenŋele yenrewɛ, mbege ta
wi fanŋga kila ko wi ni, a wi si yenri maa
yungbɔgɔrɔ senre ti yo Yawe Yenŋele li
kan.

² Yawe Yenŋele, na yenrewɛ pi logo,
yerege ŋga mila ma yinri mala saga, ki
yaga ki gbɔn wa ma na!

³ Na mi kaa jɔlo pilige ŋga ni, maga kɔɔn
yɛɛ lara na na!
Nunŋbolo jan ma logo na yeri!

Na mi ka gbele mboon yeri mala saga,
mala yɔn sogo fyaw!

⁴ Katugu na yinwege piliye yi yen na koo
na kee paa wirige yen.

Na fanŋga ki ko paa yege ŋga na kason
nanganra ma kaa sogo ma ko we.

⁵ Na jaterɛ wi ko na yeri, ma koro paa yan
yen ŋga pɛ kon kila waga.
Mi ma fege yere na yaakara ti na.

⁶ Mi koro na jɛn,
fo mi saa cogo ma koro kajeere.

⁷ Mi yen paa logo sumbyɔ yen, ŋa wi ma
pye wa gbinri wi ni.

Mi yen paa kuwegbɔgo ma kaa pye ki ye
yumbara na.

⁸ Wonlowɔ pi gbaanri na na.

Mi yen paa sannjele nunŋbanna yen, na li
yen ma cɛn go go na.

⁹ Na juguye pe yen nala tifaga pilige pyew.
Poro mbele na winfenne pe yen na tege na
na,
na leele pe dangi pe cɛnlomo pi pye paa na
woo pi yen.

¹⁰ Conrɔ to ti pye na yaakara wa suro ti
yonlo.

Na yentunwo pi ma pinle na tonwɔɔ pi ni.
¹¹ Ko yen na piin ma, ma konrɔ tandorogo
naa ma nangbanwa gbɔɔ pi kala na,
katugu mala le mala wa fo lege.

¹² Na yinwege piliye yi yen na tooro paa
yonlokogo yinne yen.

Mi yen paa yan yen, nga ki yen ma waga.

¹³ Eɛn fɔ, mboro wo na Yawe Yɛnnɛlɛ, ma yen wunluwo fɔ sanga pyew.

Wagati ɲa fuun wila paan wi woolo pe yaa loon meɛ ki yinri fɔ ma yen Yɛnnɛlɛ.

¹⁴ Ma yaa ka yiri mbe Siyon ca ki yinriwe ta;

katugu wagati wi gbɔn mbe yinme tirige ki na,

wagati ɲa wi kɔn ma tɛɛ ki pyewe na wi gbɔn.

¹⁵ Woro mbele ma tunmbyeele, Siyon ca ki sinnɛɛɛ ti yen ma we ndanla.

Ki kataga ki yinriwe yen na we taa.

¹⁶ Pa kona cengele ke yaa la fyɛ Yawe Yɛnnɛlɛ li yeɛɛ.

Tara na wunlumbolo pe ni fuun pe yaa kɔɔn gbogowo yanwa pi jɛn.

¹⁷ Yawe Yɛnnɛlɛ li yaa ka Siyon ca ki kan naa fɔnnɔ,

li yaa kali yeɛ naga wa li gbogowo yanwa pi ni.

¹⁸ Li ma mbele pe yen tege na pe yenrɛwe pi logo.

Li se je pe yenrɛwe pi na.

¹⁹ Ki wogo yege yonlogo yege tɛɛ mbele pe yaa ka yiri punɔ na pe kan.

Cɛnlɛ fɔnnɔ na li yaa ka yiri punɔ na li ta laa Yawe Yɛnnɛlɛ li gbogo.

²⁰ Ma Yawe Yɛnnɛlɛ li ta wa yenɛle na, li go sogo na wele;

mali ta wa li laga kpoyi ki ni, li go sogo na wele laga tara na.

²¹ Li ko pye, jango kasopiile pe yen na jenge nga jɛn mbege logo,

kona mbele mbele kunwo pi gbɛɛ gbɔn pe na pe sho;

²² jango paa Yawe Yɛnnɛlɛ li meɛ ki yari wa Siyon ca,

paa li sonni yuuro ni wa ko nga ki yen Zheruzalemu ca ki ni;

²³ ko sanga wo ni, cengele naa wunlumbolo pe yaa ka pe yeɛ gbogolo,

mbaa Yawe Yɛnnɛlɛ li gbogo.

²⁴ Yɛnnɛlɛ lilan fannga ki ko mala yaga kono;

li ka kɔn na yinwege piliye yi na.

²⁵ Ki kala na, mi yo fɔ: «Na Yɛnnɛlɛ, mboro ɲa ma yen wa fɔ sanga pyew,

maga kanla lɛ mbanla yinwege ki kɔn shyen!»

²⁶ Mɔ tara ti da maga lɛ wa fafafa.

Naayeri wi yen ma keɛ yonlo tunngo.

²⁷ Ti yaa ka ko, ɛn fɔ mboro yaa koro wa fɔ sanga pyew.

Ti ni fuun ti yaa ka lɛ paa yariporo yen.

Ma yaa kari kannga paa yege nga na pe ma yariporo kannga we; pa ti yaa si kannga.

²⁸ Eɛn fɔ, mboro wo na, ma yaa koro wa ma cɛnlomo nungba pi na.

Ma yegele ke se ko†.

²⁹ Ma tunmbyeele pe piile pe yaa ka cɛnsaga ta.

Pe setirige piile pe yaa ka yeresaga ta ma yege sogowo.

103

Mila jaa mbaa Yɛnnɛlɛ

na li yen yinme kanfɔ li shari

¹ Davidi Yɛnnɛlɛ gbogoyurugo.

Mi we, mi yen na Yawe Yɛnnɛlɛ li sonni,

mi yen na Yawe Yɛnnɛlɛ li meɛ kpoyi ki sonni na nawa pi ni fuun ni.

² Eɛ, mi yen na Yawe Yɛnnɛlɛ li sonni, mi se fege li kajenge pyege ka kpe na.

³ Lo li moɔ kajogoro ti ni fuun ti kala yaga ma na,

lo li moɔ sagala ma yama pi ni fuun pi ni.

⁴ Lo li moɔ go sho wetijugo ki ni, mbe kagbaraga pye ma kan kona mboɔn yinriwe ta fɔ jenge.

⁵ Lo li ma ferewe kan ma yeri ma lelewe pi ni,

moɔ pye lefonngo caricari, mbe fannga fɔnnɔ kan ma yeri paa yon yen.

⁶ Yawe Yɛnnɛlɛ li maa kasinngɛ piin, pe yen na mbele fuun jolo, li ma tanga kan pe yeri.

⁷ Laa li kɔngolo ke naga Moyisi wi na, mali kagbɔgolo ke pye ma ke naga Izirayeli woolo pe na.

⁸ Yawe Yɛnnɛlɛ li yen yinriwe tafo naa yungbogoro tafo,

laa la nawa ngbanni jaga jaga.

Li kagbaraga ki yen ma gbogo.

⁹ Li se koro mbaa leele jɛɛgi sanga pyew, Laa si gbu tɛɛ lere ni kudeyi.

¹⁰ Laa we yigi mbe yala we kapere ti ni, laa si we sara mbe yala we kajogoro ti ni.

¹¹ Tara to naa naayeri wi ni ti fogo ki yen ma gbogo yege nga na,

pa Yɛnnɛlɛ li kagbaraga ki yen ma gbogo ma mbele pe maa fyɛ li yege pe kan.

¹² Yege nga na yonlo yirisaga ki yen ma lali yonlo tosaga ki ni,

pa li ma we kajogoro ti laga lali we ni ma.

¹³ Yege nga na tofo maa wi piile yinriwe taa,

ki pyelomo nungba pi na fun, Yawe Yɛnnɛlɛ li maa mbele pe maa fyɛ li yege pe yinriwe taa.

¹⁴ Katugu yaraga nga li tɛɛ ma we gbegɛle lo yɛɛ ligi jɛn.

† 102:28 102.28: Ebu 1.10-12

Li jatere wi yen ki na fo we yen taambuɔ.

¹⁵ Senwee wi yinwege piliye yi yen paa yan yen;

ki ma gbogowo ta paa yan fyeenre yen.

¹⁶ Na tifelege jenri ka ka gbɔn ti na, ti ma waga saw, tila yan naa.

Tila pye laga nga na, ko na jen naa.

¹⁷ Een fo Yawe Yennele li kagbaraga ki yen kosaga fu mbele pe maa fye li yege pe kan sanga pyew naa wagati wi ni fuun;

li yaa koro sinne pe piile poro naa pe piile pe ni,

¹⁸ naa mbele pe yaa koro mbeli yon finliwe pi yigi,

mbaa nawa tuun li kategengele ke na mbaa tanri ke na pe ni.

¹⁹ Yawe Yennele lili wunluwo jongo ki tege wa yenjele na,

li yen wunluwo pi na yaraga pyew ki go na.

²⁰ Yoro mbele Yawe Yennele li meregeye, yaa li sonni!

Yoro mbele fannga gbogo yen ye ni, a yaa tanri li senre ti na nari yon finli, na nuru li yeri.

²¹ Yoro mbele fuun ye yen Yawe Yennele li malingboonlo, yaa li sonni!

Yoro mbele ye yen na tunngo piin li kan konaa nali nandanwa kala li piin we.

²² Yoro mbele fuun Yawe Yennele li da, li tegere ti gbɔn laga nga fuun ni, yaa li sonni!

Mi we, mi yen na Yawe Yennele li sonni!

104

Ki daga yaara nda Yennele li da tila li sonni

¹ E, mi we, mi yen na Yawe Yennele li sonni!

Yawe Yennele, na Yennele, ma yen ma gbogo fo jenge;

gbogowo naa tiyonwo pi yen mali fere paa yariporo yen.

² Ma yanwa pi tege moɔ yee fo paa derigbogo yen,

ma naayeri wi sanga maa jaraga paa paraga go yen.

³ Moɔ censaga ki gbegele maga tege wa naayeri tonmo pi go na,

kambaara to ti yen ma malaga gbɔnwoto ro we,

ma maa tanri tifelege ko na.

⁴ Ma ma tifeere ti pye ma pitunmbolo,

mbe kason yinjele ke pye ma tunmbyeele†.

⁵ Ma tara ti tenge wa ti nogona cɛnyaara ti na,

ti se ya yeri mbe wo wa ti yonlo fyew.

⁶ Maa tara ti ton tonngboɔ pi ni paa paraga yen,

tonmo pila yiri ma saa gbɔn fo wa yanwira ti namunjoye pe na.

⁷ Een fo maa gbanla pi na, a pi fe ma tigi, maa yenjele gbaanra ti yirige sanga na ni, a pi si fyeele ma kari pew.

⁸ Pila lugu yanwira ti na ma kari, ma tigi wa yanwira gbunlunderɛ ti ni, ma saa koro wa pi yeresara nda maa gbegele pi kan ti ni.

⁹ Ma kongolo gbɔn tonmo pi kan, pii daga mbe koro kaanla,

jango piga ka songoro mbe tara ti ton naa.

¹⁰ Ma ma ti puluyo yi ma pulo, na fuun, na yiin wa laforo ti ni,

yi maa fuun na toro wa yanwira ti sogowo pi ni.

¹¹ Yan wongaala pe ni fuun pe ma pan na woo wa yi ni,

yan sofilele pe ma pan na woo wa yi ni.

¹² Naayeri sannjere ti ma pan ma ti sere ti po wa ki tonmo pi yon na,

ti ma koro na gbele wa tire were ti sogowo.

¹³ Ma ma koro wa ma censaga ki ni wa yenjele na, mbe ti tisaga ki ma pan wa yanwira ti na,

ma kee yonlo tunngo tonli wi tara ti yin.

¹⁴ Ma ma ti yan ki ma fi yaayoro ti kan, ma ma ti yariluguro ti ma fi senweele pe kan,

jango paa pe yon suro ti taa paa yinrigi wa tara ti ni;

¹⁵ konaa duven ni, na wi ma nayinme kan senwee wi yeri,

naa sinme fawoo ni mba pi ma yege ki kan ki maa yengele,

konaa yaakara nda ti maa fannga kaan wi yeri.

¹⁶ Yawe Yennele li tigboro gbɔro ti ma tonmo ta fo ma tin pi na,

Liban tara sediri tire nda li sanri, ti ma tonmo ta.

¹⁷ Pa sannjere ti ma pan mari sere ti po wa, jagapan wi maa sere ti po wa sipiresi tigboro ti ni.

¹⁸ Yanwira nda ti yagara to yen likatoloye poro censara,

waara to yen damaye† poro larasaga.

¹⁹ Mboro ma yenge ki gbegele, jango mbaa wagati wi nari mbaa wi woo wi yee ni,

yonlo fun kigi tosanga wi jen.

† 104:4 104:4: Ebu 1.7 † 104:18 104:18: Damaye pe yen ma yiri polo korogo.

²⁰ Ma ma ti diwi wi ma ye, yembinε li ma
wɔ,
ko wagati wo ni, kologo wongaala pe ma
yiri na yanri.

²¹ Jara yirifonmbolo pe maa gbele pe
yaakara ti pungo na,

pe maa pe yaakara ti yenri Yenɲele li yeri.

²² Eεn fɔ pa yonlo kila yinrigi, pe mεε
songoro

ma saa sinle wa pe were ti ni.

²³ Ko sanga wo ni, senwee wi mεε yiri ma
kari wi tunngo yeri,

wi ma koro wa wi tunngo ki na fɔ sa gbɔn
yonlokogo.

²⁴ E, Yawe Yenɲele, ma kapyegele kε lege
fɔ jenge,

mà ke ni fuun ke pye ma kajenmε po ni;
tara ti yen ma yin yaara nda mà da ti ni.

²⁵ Kogoje wi wele, pa wi gbogo ma jaraga
ma kari pya!

Yaara yenwere nda ti yen wa wi ni na yanri
na mari, ti yon ki se jen mbe kɔ,

ti tunmɔɔɔ naa ti tugbɔɔɔ.

²⁶ Tonmɔɔɔɔ gbande ti maa yanri wa wi
ni,

naa yarifelege Leviyatan ki ni, ko nga mà
da jango kila jinrigi wa wi ni†.

²⁷ Ki yaara ti ni fuun ti yen na wele mboro
yeri,

jango maa ti yaakara ti kaan ti yeri ti
kasanga wi na.

²⁸ Ma mari kan ti yeri, ti mari sho,
ma mɔɔ kεε ki sanga na kaan, ti mɔɔ
yarijende ti ta fɔ ti mari yenle tin.

²⁹ Eεn fɔ na ma kɔɔn yεε lara ti na, ti
sunndo wi ma kɔn ti na,

na ma kɔɔn yinwege wonwɔn pi sho ti yeri,
ti ma ku,

ti ma songoro ma pye naa taambugo.

³⁰ Eεn fɔ na ma kɔɔn yinwege wonwɔn pi
kan ti yeri, ta ma se naa fonndo,

kona yaraga pyew ki ma pye yarifonngo
laga tara ti na.

³¹ Yawe Yenɲele, ti ma gbogowo yanwa pi
koro wa fɔ sanga pyew!

Yawe Yenɲele, ta yogori ma kapyegele ke
kala na!

³² Na maga tara ti wele, ti maa seri;

na maga jiri yanwira ti na, ti maa wirige
yinrigi.

³³ Mbanla ta yinwege na, mi yaa la yuuro
koo Yawe Yenɲele li kan,

mbanla ta go na, mi yaa lanla Yenɲele li
sonni!

³⁴ Ki yaga na sonrimo pɔɔn ndanla;

mi wo na, mi yaa la yogori Yawe Yenɲele
li kala na!

³⁵ Ki yaga kapere pyefenne pe kɔ pe wɔ
laga tara ti ni,

lepeepe paga ka pe yan naa!

Mi we, mi yen na Yawe Yenɲele li sonni!

Yaa Yawe Yenɲele li sonni!

105

Yenɲele li yen senre nunɲba yofɔ

li yon finliwε pi kanngolo

(1 Kuro 16.8-22)

¹ Yaa Yawe Yenɲele li sonni, yaa li mege ki
yinri!

Yaa li kagbɔgolo pyewe pi senre yuun
cengele sanngala ke sɔgowo!

² Yaa yuuro koo li kan, yaa sonmo yuuro
koo yaa li gbogo;

yaa li kagbɔgolo ke ni fuun ke yari!

³ Yaa ye yεε gbogo li mege kpoyi ki kala na,
mbele fuun pe yen na Yawe Yenɲele li

lagajaa, paa yogori!

⁴ Yaa wele Yawe Yenɲele lo yeri, yaa li
fannɲa ki lagajaa,

yaa li lagajaa sanga pyew!

⁵ Yaa ye yεε nawa tuun kajenge kagbɔgolo
ngele li pye ke na,

yaa ye yεε nawa tuun li kafonngolo naa li
kiti konkagala ke na,

⁶ yoro Abirahamu setirige piile, yoro mbele
li tunmbyelee wele,

yoro Zhakɔbu setirige piile, yoro mbele li
wo we!

⁷ Lo li yen Yawe Yenɲele, we Yenɲele le.

Lo li yen fannɲa ki na tara ti lagapyew ki
ni.

⁸ Li jatere wi yen li yon finliwε pi na sanga
pyew,

li senre nda li kan setirige piile yirisaga
legere yeri we.

⁹ Laa ki yon finliwε pi le Abirahamu wi ni,
ma wugu pi wogo na ma Izaki wi kan†.

¹⁰ Laa ki yon finliwε pi gbegale maa le naa
Zhakɔbu wi ni, maa pye kondegele

wi kan,

maa pye yon finliwε mbakɔɔ wo ɲa
Izirayeli wi kan.

¹¹ Laa yo fɔ: «Mi yaa Kana tara ti kan ye
yeri,

ti yaa pye ye kɔɔgo ɲa ki kan ye yeri†.»

¹² Ki wagati wi ni, paa pye jegele, pe sila
lege,

† 104:26 104:26: Zhubu 40.25; Yuuro 74.14; Eza 27.1

Zhene 28.13

† 105:9 105:9: Zhene 12.7; 17.8; 26.3

† 105:11 105:10-11:

pàa pye nambanmbala ma cen wa tara ti ni.

13 Pàa pye na yanri cengele ke sògowa na toro,
pe ma yiri wunluwo tara ta ni mbe kari ta ni.

14 Eɛn fɔ Yɛnɲele li sila yere ki na lere wa mbege kan pe na mbe pe jolo,
làa para wunlumbolo pele na pe kala na.

15 Làa pe pye fɔ: «Mbele mì wɔ na yɛɛ kan, yaga ka jiri pe na,
yaga ka kapege pye na yon senre yofenne pe na†.»

16 Làa fungo wa wa tara ti ni,
a yarilire ti ko leele pe yeri pew†.

17 Làa lere wa torogo wa pe yɛge,
wo wi yen Zhozufu we, wo ɲa pàa pere, a wì pye kulo†.

18 Pàa wi tɔɔɔ ti pɔ yongowo ni,
ma tuguron ngbeere le wa wi yologo,

19 fɔ ma saa gbon pilige ɲga ni senre nda wila yo, a ti saa ti yɛɛ yon fili;
a Yawe Yɛnɲele li senre ti tanga kan wi yeri†.

20 Ki pye ma, a wunlunana wì si kono kan ma yo poo wa,
wo ɲa tara ti kundigi wì sho fɔ poo wɔ wa kaso†.

21 A wunlunana wì suu tege to wi go ki go na,

maa tege wi kɛɛ yaara ti ni fuun ti go na†;

22 ɲango wila wunlunana wi legbɔɔlo pe nari, mbe yala wi yɛɛra nandanwa kala li ni,
wila lelelele pe nari kajenme ni.

23 Ko pungo na, a Izirayeli wì si kari wa Ezhipiti tara,

wo ɲa Zhakobu, a wì si saa cen wa to nda ti yen Kamu tara ti ni†.

24 Yɛnɲele làa ti, a li woolo pè se ma lege fɔ jenge,
mɛɛ fannga kan pe yeri ma we pe juguye pe na.

25 Pungo na, a li si kaa Ezhipiti tara fenne pe jatere wi kanna pe na,
ma ti a Yɛnɲele li woolo pe kala li pe mben;
a paa poro mbele Yɛnɲele li tunmbyeele pe java†.

26 Kona, a li sili tunmbyee Moyisi wi tun wa pe yeri,
konaa Aron ni, wo ɲa làa wɔ we†.

27 Pàa kacɛn kagbɔgolo pye Yɛnɲele li fannga na wa Ezhipiti tara fenne pe sògowa,
ma kafonngolo pye wa to nda ti yen Kamu tara ti ni.

28 Yɛnɲele làa diwi wi lenge wa tara ti ni,
a diwi wi ye tara ti lagapyew ki ni;
lere kpe sila je li senre ti na†.

29 Làa pe lɔɔ tɔnmɔ pi kanna kasanwa, ma pe ngbanra ti gbo†.

30 Pe tara tila yin ngbeye pe ni lagapyew, fɔ ma saa ye wa pe wunlumbolo pe wonlo yinre ti ni†.

31 Yɛnɲele làa para, a nakoonro nda ti yen shonro ni to naa namara pan,
ma tara ti tɔn lagapyew†.

32 Làa ti, a sinndɛere tisaga pan tisaga jenge ki wonlo,

ma ti a yɛnɲele gbanlaga kason ki to wa tara ti ni.

33 Làa pe ɛɛzen tiire naa figiye tire ti jɔgo, ma pe tara tire ti kaari kaari†.

34 Làa para, a kambeere pan, a gbato legere pan, ɲa wi saa ya mbe jiri;

35 tila pe tara yan ki ni fuun ki ka, ma pe tara yarilire ti ka pew†.

36 Làa pe pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe gbo,

poro mbele pàa pye pe fannga ki ni fuun ki yaraga kongbannga ye†.

37 Làa ti, a li woolo pè yiri wa Ezhipiti tara warifuwe naa te ni,

pe cengele ke ni, wa kpe sila te mbe koro pungo na.

38 Pe yinriwe wa tara ti ni kila yɔgɔrimo kan Ezhipiti tara fenne pe yeri,

katugu pe kala làa sunndo kongo wa Ezhipiti tara fenne pe na†.

39 Yɛnɲele làa kambaaga yirige ma li woolo pe ton,

ma kason mu na yanwa yinrigi pe kan†.

40 Pàa li yenri kara ni, a li si siringbangala torogo pe kan,

ma yaakara kan pe yeri ma yiri wa yɛnɲele na, a pè ka ma tin†.

41 Làa walaga ki yon yenge, a tɔnmɔ pì yiri na fuun,

pila yiri na fuun paa gbaan yen wa gbinri† wi ni.

42 Katugu li jatere wila pye li senre kpoyi nda làa yo ti na,

konaa li tunmbyee Abirahamu wi na.

† 105:15 105:15: Zhene 20.3-7 † 105:16 105:16: Zhene 41.53-57 † 105:17 105:17: Zhene 37.28; 45.5 † 105:19

105:18-19: Zhene 39.20-40.23 † 105:20 105:20: Zhene 41.14 † 105:21 105:21: Zhene 41.39-41 † 105:23

105:23: Zhene 46.6; 47.11. Ezhipiti tara to pe maa yinri fun Kamu tara. † 105:25 105:25: Eki 1.7-14 † 105:26

105:26: Eki 3.1-4.17 † 105:28 105:28: Eki 10.21-23 † 105:29 105:29: Eki 7.17-21 † 105:30 105:30: Eki 7.26-8.1

† 105:31 105:31: Eki 8.12-13,16-20 † 105:33 105:32-33: Eki 9.22-25 † 105:35 105:34-35: Eki 10.12-15 † 105:36

105:36: Eki 12.29 † 105:38 105:37-38: Eki 12.33-36 † 105:39 105:39: Eki 13.21-22 † 105:40 105:40: Eki 16.2-15

† 105:41 105:41: Eki 17.1-7; Nombu 20.2-13

⁴³ Låa li woolo pe yirige wa tara ti ni
yogorimo ni,
poro mbele li woolo låa pe yirige nayinme
gbɔɔ ni.

⁴⁴ Låa cengele kele yege tara kan pe yeri,
ma leele pele yege kee tunngo tonli kan pe
yeri†,

⁴⁵ jango paa tanri li kondɛgɛngɛle ke na
konaa pe lasiri senre ti le paa tanri ti na.

Yaa Yawe Yɛnnɛle li sɔnni!

106

*Izirayeli woolo
pe senre mbalogowo
konaa Yɛnnɛle*

li kagbaraga pyege
¹ Yaa Yawe Yɛnnɛle li shari yaa li sɔnni,
katugu li yen ma yon;
li kagbaraga ki yen wa fo sanga pyew†.

² Ambɔ wi mbe ya mbe Yawe Yɛnnɛle li
kagbɔgolo ke yege yo?

Ambɔ wi mbe ya mbeli sɔnmɔ kagala ke ni
fuun ke yege yo?

³ Mbele pe maa tanri kaselege ki na, konaa
mbele pe maa kasingge piin,
ferewe yen pe woo!

⁴ Yawe Yɛnnɛle, na ma kaa kagbaraga piin
ma woolo pe kan sanga ɲa ni, ma
jatere pye na na;

ma kaa pe shoo sanga ɲa ni, mala sho fun,

⁵ jango ma woolo mbele mɔ wo, mbe pe
yan pe yen na ferewe taa,
na yologo ki yiri caw ma kɔrɔgo woolo pe
sɔgowɔ.

⁶ Wɛ kapere pye paa we teleye pe yen,
we kajɔgorɔ pye, ma tipere pye.

⁷ Ma we teleye pe ta wa Ezhipiti tara, pe
sila ma kafɔnnɔgolo ke kɔro jɛn,
kajɛnge legere ɲa maa pye pe kan, pe sila
nawa to ki na,

paa yiri ma je wa kɔgoje wi tanla, wa
Kɔgoje yɛɛn wi tanla†.

⁸ Eɛn fo låa pe sho li yɛɛra mɛge ko kala
na,
mbe ta mbeli yawa pi naga.

⁹ Låa para ɲgbanga Kɔgoje yɛɛn wi na, a
wi waga le ki yongolo nungba ke ni,
a li si ti li woolo pɛ tanga ma toro wa
lawege ki ni

ndɛɛ pe yen na tanri na toro wa gbinri wi
ni†.

¹⁰ Låa pe sho pe mbenfenne pe yeri,
ma pe tile ma pe sho pe juguye pe kee.

¹¹ Tɔnmɔ pila pe winfenne pe li,
ali lere nungba wo sila sho mbe to pe ni.

¹² Kona, a pɛ si taga Yɛnnɛle li senre ti na,
ma yuuro kɔ mali sɔn†.

¹³ Eɛn fo sanni jɛnri, a pɛ si fɛge li
kapyegele ke na,

pe sila ya mbege kun pe yɛɛ ni, mbe kagala
ɲegele li kɔn mbe pye ke sige,
mbe ke kɔsaga ki yan.

¹⁴ Ma pe ta wa gbinri wi ni, jogo pege la
yiri pe ni,

ma pe ta wa wasege ɲa tɔnmɔ woro wa
ki ni, paa Yɛnnɛle li wa ma wele.

¹⁵ A Yɛnnɛle li si yaraga ɲa paa yɛnri ki
kan pe yeri,

ɛɛn fo kɔ pungo na, a li si yambewe wa pe
na†.

¹⁶ Ma pe ta wa paara yinre censaga ki ni,
paa pye na yɛnjaga piin Moyisi wi
ni,

konaa Aron wi ni, wo ɲa wila pye kpoyi
Yawe Yɛnnɛle li kan we.

¹⁷ Kona, a tara ti si jɛnw ma Datan wi yoli,
tila Abiramu naa wi pinleyɛɛnle pe tɔn.

¹⁸ Kason kila pe gbogolomɔ woolo pe sogo,
kason yinne låa poro kapere pyefenne pe
sogo†.

¹⁹ Paa napige yanlege gbegele pe yɛɛ kan
wa Horebu yanwiga ki tanla,

ki yarisunngo ɲa paa tuguron yan maga
gbegele,

paa pye na foli ki yege sɔgowɔ naga gbogo.

²⁰ Paa nege yanlege gbegele, ko ɲa ki maa
yan kaa,

ma ko tege wa Yɛnnɛle na li yen pe
gbogowɔ li yonlo.

²¹ Paa fɛge Yɛnnɛle li na, pe Shɔfo we,
lo na låa kagbɔgolo pye wa Ezhipiti tara
we;

²² lo na låa kafɔnnɔgolo pye wa to nda
Kamu tara ti ni,

konaa ma kagbɔgolo fyere wogolo pye wa
Kɔgoje yɛɛn wi ni we.

²³ Låa para ma yo li yaa pe tongo,
kaawɔ Moyisi wo nungba, wo ɲa låa wo
we;

wo wila yiri ma yere lo naa poro ni pe
sogowɔ,

jango mbeli nanɲbanwa gbɔɔ pi sogo li na,
liga ka ta mbe pe tongo.

²⁴ Paa ki tara tiyɔnrɔ ti kala li tifaga,
katugu pe sila taga Yɛnnɛle li senre ti na.

²⁵ Paa pye na kongori wa pe paara yinre ti
ni,

pe sila logo Yawe Yɛnnɛle li yeri.

† 105:44 105:44: Zhouzhu 11.16-23 † 106:1 106:1: 1 Kuro 16.34; 2 Kuro 5.13; Esidi 3.11; Yuuro 105; 107.1; 118.1;
136.1; Zhèrè 33.11 † 106:7 106:7: Èkì 14.10-12 † 106:9 106:9-12: Èkì 14.21-31 † 106:12 106:12: Èkì 15.1-21
† 106:15 106:14-15: Nombu 11.4-34 † 106:18 106:16-18: Nombu 16.1-35

²⁶ Kona, a Yennɛle li si kɛɛ yirige ma wugu pe kan,
ma yo li yaa ti pe ku wa gbinri wi ni†,
²⁷ mbe ti pe setirige piile pe jaraga pe kari
tara sannda pyew ti ni,
mbe ti pe ku wa cengele sanngala ke
sogow†.

²⁸ Ko punɔ na, paa pe yɛɛ kan na
yarisunngo Baali Pewori ki gbogo,
saara nda paa pye na woo kuulo yeri, paa
pye nari kaa.

²⁹ Paa Yennɛle li nawa ngban pe kapyere
ti ni,
ki pye ma, a yambewe pà si to pe na.

³⁰ Ɛn fɔ Fineyasi wila pye wa, a wo si yiri
maga kala li yɛɛ wɔ,
a yambewe pi si yere.

³¹ A Yennɛle li suu jate lesinɛ ki kapyege
ki kala na,
sanga pyew fɔ tetete†.

³² Paa Yawe Yennɛle li nawa ngban fun wa
Meriba tonmo lara ti ni,

³³ ma ti a Moyisi wi jologo ta pe kala na;
katugu paa Moyisi wi jatere wi piri wi
na,

maga kan a wi para wii jatere pye†.

³⁴ Cengele ngele Yawe Yennɛle lãa yo pe ke
tongo,
pe sila ke tongo paa yɛɛ nɔa na lãa ki yo
we.

³⁵ Paa pe yɛɛ pinle ki cengele sanngala ke
ni,
ma pe kapyere ti forogo nari piin.

³⁶ Paa pye na ki woolo pe yarisunndo ti
gbogo,

a ti pye penɛ ma pe yigi†.

³⁷ Paa pe pinambiile naa pe sumborombi-
ile pe wɔ saraga

ma pe kan gboshugulo yeri†.

³⁸ Paa leele mbele paa pye jeregisaga fu pe
gbo,

ko koro wo yen paa pe pinambiile naa pe
sumborombiile pe gbo,
ma pe wɔ saraga ma pe kan Kana tara
yarisunndo ti yeri;

a ki legbogo ki tara ti tege fyongo ni†.

³⁹ Pe kapyere tila pe tege fyongo ni,
pe kapyere ti kala na, pè pye kalikalawa
pyefenne.

⁴⁰ Kona, Yawe Yennɛle li nangbanwa pi si
yiri li woolo pe korogo paa kason
yen,
poro mbele li woolo, a pè sili mben.

⁴¹ Lãa pe le cengele kele yɛɛ kɛɛ,
pe mbenfenne paa cɛn pe go na.

⁴² Pe juguye paa pe jolo,
a pè go sogo pe juguye pe nogo.

⁴³ Wagati legerɛ na Yennɛle lãa pe sho,
ɛn fɔ paa pe yɛɛ pye leele mbele pè yiri
ma je,
na ka tari pe kajogoro ti na, na kee yɛɛ.

⁴⁴ Ɛn fɔ paa pye na gbelege nɔa gbele nali
yinri, naa lãa kaa ki logo,
a li si pe jologo ki wele maga yan.

⁴⁵ Lãa li jatere wi tege li yon finliwe pi na
pe kanngolo,
ma pe yinriwe ta li kagbaraga gbogo ki kala
na.

⁴⁶ Mbele fuun paa pe yigi kulolo ma kari
pe ni, lãa ti, a pe yinriwe ki woolo
pe ta†.

⁴⁷ E, Yawe Yennɛle, we Yennɛle, we sho!
We yirige wa cengele sanngala ke sogowo
ma we gbogolo,

janɔo waa ma shari waa ma sonni ma
mege kpoyi ki kala na;

kona we yɛɛ gbogowo pi go ko mbe pye
mbaa ma sonni.

⁴⁸ Sonmo yen Yawe Yennɛle, Izirayeli
woolo Yennɛle li woo sanga pyew fɔ
tetete!

Leele pe ni fuun pege yo fɔ: «Anmiina†.»

Yaa Yawe Yennɛle li sonni!

SEWE KANGURUGO WOO

107

107-150

Waa Yennɛle li shari li kajenge

ki kala na

¹ Yaa Yawe Yennɛle li shari katugu li yen
jenne,

katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu†.

² Leele mbele Yawe Yennɛle li pe go sho
paa ki wogo ki yuun,

poro mbele li sho pe winfenne pe kɛɛ we;

³ poro mbele li pe gbogolo ma yiri tara
pyew ti ni,

ma yiri wa yonlo yirisaga naa yonlo tosaɔa
kɛɛ yeri,

naa yonloparawa kameɔge kɛɛ naa
yonloparawa kalige kɛɛ ki yeri.

⁴ Pèle la punɔ na yanri na toro wa gbinri
wi ni,

pe sila kono ta mbe kari ca ka kpɛ ni, nɔa
pe mbaa ya sa cɛn wa ki ni.

† 106:26 106.24-26: Nambu 14.1-35 † 106:27 106.27: Levi 26.33 † 106:31 106.28-31: Nambu 25.1-13 † 106:33
106.32-33: Nambu 20.2-13 † 106:36 106.36: Kiti 2.1-3; 3.5-6 † 106:37 106.37: 2 Wunlu 17.17 † 106:38 106.38:
Nambu 35.33 † 106:46 106.40-46: Kiti 2.14-18 † 106:48 106.47-48: 1 Kuro 16.35-36 † 107:1 107.1: 1 Kuro
16.34; 2 Kuro 5.13; 7.3; Esidi 3.11; Yuuro 100.5; 106.1; 118.1; 136.1; Zhèrè 33.11

5 Fungo naa wogo ki ni tila pe yigi,
pe fannga kila pye na koo.

6 Ma pe ta wa pe jologo ki ni, a pè si gbele
ma Yawe Yennele li yeri li pe saga,
a li si pe sho ma pe wo wa pe kangbanga
ki ni.

7 Laa pe yege sin wa kozinne li ni,
mbe ta mbe kari ca ka ni, nga pe mbaa ya
cen wa ki ni.

8 Ki daga leele paa Yawe Yennele li shari
paa li sonni li kagbaraga ki kala na,
konaa kafonngolo ngele li pye senweele pe
kan ke kala na!

9 Katugu wogo la pye mbele na, laa pe
wogo ki ko,
fungo la pye mbele na, laa pe kan
yarijende ni ma pe yenle tin.

10 Pèle la pye ma cen wa kunwo pi diwi
wolo li ni,
paa pye wa kaso na jolo, a pè pe po
yongowo ni,

11 katugu paa yiri ma je Yennele li senyoro
ti na,
ma lo na li yen yaara ti ni fuun ti go na li
tifaga.

12 Ko kala na laa tege wa pe na ma pe go
sogo,
paa kurugo ma to, lere kpe sila ta mbe pe
saga.

13 Ma pe ta wa pe jologo ki ni, a pè si gbele
ma Yawe Yennele li yeri li pe saga,
a li si pe sho ma pe wo wa pe kangbanga
ki ni.

14 Laa pe yirige ma pe wo wa kunwo pi
diwi wolo li ni,
ma manda nda tila pye ma pe po ti koonlo
pe na.

15 Ki daga leele paa Yawe Yennele li shari
paa sonni li kagbaraga ki kala na,
konaa kafonngolo ngele li pye senweele pe
kan ke kala na!

16 Katugu li tuguyenre kooro ti kaari,
ma ti sogyaara nda ti yen tuguron woro
ti kaari mbeli woolo pe sho†.

17 Tijinliwe fu fenne pèle la pye na kapere
piin,
fo a pe kajogoro ti tege wa pe na ma pe
jogo.

18 Yaakara cenle pyew ti la kila ko pe na,
paa pye ma yongo kunwo pi ni toon.

19 Ma pe ta wa pe jologo ki ni, a pè si gbele
ma Yawe Yennele li yeri li pe saga,
a li si pe sho ma pe wo wa pe kangbanga
ki ni.

20 Naa laa kaa para, a li senre ti si pe sagala,
a li si pe sho kunwo pi kee.

21 Ki daga leele paa Yawe Yennele li shari
paa sonni li kagbaraga ki kala na,
konaa kafonngolo ngele li pye senweele pe
kan ke kala na!

22 Pe daga mbe nayinme saara wo Yennele
li yeri mbeli shari,
mbaa jorogi nayinme ni mbaa li kapyegele
ke yege yuun.

23 Pèle la pye na tangala piin wa kogoje wi
na, ma ye tonmokooro tugbooro ni,
paa pye na safari waa wa tonmo pi go na.

24 Ki woolo paa Yawe Yennele li kapyegele
ke yan,
ma li kagbogo ngele li pye wa latijuguwo
pi ni ke yan.

25 Laa para, ma ti a tifelingbogo ka yiri na
gbon,
kila ti, a kogoje tonmo pi yen na yinrigi na
tuun.

26 Pe tonmokooro tugbooro tila pye na
yinrigi wa naayeri, na songoro na
tinri wa tonmo pi ni,
pe sunndo wila kon pe na fo ma pe jatere
wi piri pe na.

27 Yekannguwa la pye pe na, a paa tanri
na gbali ndee sinwoolo wele;
pe kajenme pyew pila ko pe yeri.

28 Wa pe jologo ki ni, a pè si gbele ma Yawe
Yennele li yeri li pe saga,
a li si pe wo wa pe kangbanga ki ni.

29 Laa tifelingbogo ki yerege,
ma ti tonmo mba pi yen na yinrigi na tuun,
a pi sinle.

30 Naa laga kila kaa yere ma pyeri dinw, a
ki si yogorimo kan pe yeri,
laa pe yege sin fo ma saa gbon wa pe
yeresaga.

31 Ki daga leele paa Yawe Yennele li shari
paa li sonni li kagbaraga ki kala na,
konaa kafonngolo ngele li pye senweele pe
kan ke kala na!

32 Ki daga paa li gbogo wa li gbogolomo
woolo pe sogowo,
paa li sonni wa lelele pe finliwe pyesaga
ki ni!

33 Yawe Yennele lo li ma gbaanla pe waga
mbe pe kanna gbinri,
mbe puluyo yi kanna mbeyi pye tawara.

34 Li ma tara nda ti tanla ti kanna mberi
pye gbannga tara,
mbele pe yen ma cen wa tara ti ni pe
tipewe pi kala na.

35 Li ma gbinri wi kanna fun mboo pye
lambaaga,
mbe tawara laga ki kanna mbege pye
puluyo laga.

† 107:16 107:16: Eza 45.1-2

³⁶ Li ma ti fungo yen mbele na pe ma cen wa,
mbe ti pe ma ca kan mbe cen wa ki ni.

³⁷ Li ma ti pe ma keere kon ma yariluguro lugu,
mbe ezen tiire sanri, nda ti maa pire legere seni.

³⁸ Li ma duwaw pe na, pe ma se ma lege fo jenge,
ka na kon wa pe yaayoro legewe pi na.

³⁹ Een fo pele yon la pye na kologi na kee,
fo a pe go ki sogo pe na,
tege naa jologo nga paa taga pe na ki kala na.

⁴⁰ Yenñele li ti, a fannga fenne pe tifagawa ta,
ma ti a paa yanri na toro faa wa gbinri wi ni yirisaga fu.

⁴¹ Li ma fyanwo fo wi sho mboo wo wa jologo ki ni,
mbe pe seye woolo pe pye pe ma se ma lege paa yaayoro ngbeleye yen.

⁴² Lesinmbele pe ma ki kagala ke yan ma ke koro jen, nee yogori,
een fo lepee pe ni fuun pe yon ki ma ton pe na.

⁴³ Lere na wi yen kajenne wila ki kagala ngele ke korosi,
pa wi yaa Yawwe Yenñele li kagbaraga ki jen.

108

Yenñele yenrewa mbe cew ta

¹ Yurugo. Davidi Yenñele gbogoyurugo.

² Na jatere wi yen ma cen na na, e, Yenñele;
mi yaa yurugo sho, mi yaa yurugo sho mbe Yenñele li son yarigbonro ni.

³ Na juru naa na ngoni, ye yen ye yiri!
Mi yaa keli mbe yen lalaaga ki yege mbe leele pe yen.

⁴ Yawe Yenñele, mi yaa ma son tara woolo pe sogowa,
mi yaa yurugo ko mboon son cengele sanngala ke sogowa;

⁵ katugu ma kagbaraga ki gbogo ma gbon fo wa yenñele na,
ma yen senre nungba yofa yege nga na, ki yagara ma we kambaara ti na.

⁶ E, Yenñele, ma gbogowo po mba pi we naayeri wi ni fuun wi na, pi naga,
ki yaga ma gbogowo yanwa pi pye tara ti lagapyew ki ni*!

⁷ Na yon sogo, ma we sho ma fannga ki ni,
jango woro mbele we kala li yen mo ndanla we ta we sho!

⁸ Yenñele li para wa li censaga kpoyi ki ni ma yo fo: «Mi yaa cew ta.

Mi yaa Sishemu ca ki yelee,
mbe Sukoti gbunlundege ki taanla mana ni, mbege koonlo koonlo.

⁹ Galaadi tara ti yen na woro,
Manase tara ti yen na woro;
Efirayimu tara ti yen paa na tuguron njala yen mala go ki ton;

Zhuda tara to yen paa na wunluwo kanngala yen.

¹⁰ Mowabu tara to yen paa na woliyaraga yen, nga mi maa wunru wa ki ni,
Edomu tara ti tegere ti yen na yeri, mi mala sawira ti wo mberi wa wa;
mi yen na cew tawa konno waa Filisiti tara ti mege ni.»

¹¹ Ambo wi yaa kari na ni wa ca nga pe malaga sigembogo kan maga maga ki ni?

Ambo wi yaa sanla torogo fo wa Edomu tara?

¹² Kaawo Yenñele mboro ma mbe ya mbege pye, mboro na maa we wa we.

E, Yenñele, mboro na ma sila pye na pinlele we malingboonlo pe ni mbaa kee wa malaga we.

¹³ Pan ma we saga, ma we sho we winfenne pe kee,
katugu senweele pe sagawa pi woro yaraga ka!

¹⁴ Na Yenñele li ka pye we ni, we yaa kagbogolo pye,
lo li yaa we winfenne pe tongo†.

109

*Lere na wi yen tege ni
wi Yenñele yenrewa*

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Davidi Yenñele gbogoyurugo.

E, Yenñele, mboro mi maa sonni, maga ka pyeri na na!

² Katugu lepee naa nambara fenne pe yon ki yenge na na, na бага na na,
pe yen na finlele na tari na na.

³ Mbenwe senre to pe maa yuun na na lagapyew,
pe yen na wiin na ni go fu.

⁴ Ali mbege ta poro yen ma mi ndanla, pe yen mala panra,
een fo mi wo na, mi yen na yenri pe kan.

⁵ Pe mala kajenge ki fogo ton kapege ni,
mala ndanlawa mba pi yen na ni pe kan pi fogo ton mbenwe ni.

⁶ Pe yen na yuun fo: «Ki daga lepee wa mbe yiri wi korogo mboo le kee,
na wi yaa бага wi na, wa mbe yere wa wi kalige kee ki na.

7 Na pe ka kiti kɔn wi na, kiti wi to wi na,
wi yenrɛwe paa pi jate kapege wi go na.

8 «Ki daga wi yinwege piliye yi were,
lere wa yɛgɛ mbe cɛn tunngo ki na wa wi
yonlo†!

9 Ki daga wi piile pe pye pijiriwele,
wi jo wi pye nanjunjo.

10 Ki daga wi piile pe pye lejagala paa yaara
yenri,
pe yiri wa pe yumbara ti ni, pe saa yaakara
yenri fo lalerege na!

11 Ki daga foro fenne pe saa pe keɛ yaara
ti ni fuun ti koli,
leele pele yɛgɛ mboo keɛ tunngo tonli wi
le!

12 Ki daga lere kpɛ ka ka kajɛnge pye wi
kan,
lere kpɛ ka ka pijiriwele mbele wi yaa yaga
wi yɛɛ punjo pe yinriwe ta!

13 Ki daga wi setirige piile pe tongo pe wo
wa,
pe mege ki ko ki wo wa setirige piile mbele
pe yaa ka yiri punjo na pe sogowo!

14 Ki daga Yawe Yɛnɛle li jatere wi pye wi
teleye pe kajogoro ti na,
wi no wi kapere tiga ka kala yaga wi na!

15 Ki daga pe kapere ti pye Yawe Yɛnɛle li
yɛgɛ sogowo sanga pyew,
li pe mege ki ko ligi wo laga tara ti ni!

16 «Ko yaa pye ma, katugu ki lerefɔ wi sila
ki jate mbe kagbaraga pye lere kan,
wila yiri fyɔnwɔ fo, naa yungbɔgoro fo
konaa ɲa wi jatere wi piri wi na pe
korogo, ma pe jolo mbe pe gbo.

17 Mbaa leele dangi ko kila wi ndanla,
koni danga mbe wo jate wi yigi!
Mbaa duwaw piin leele kan, ki sila wi
ndanla,
koni duwaw wi laga mbe lali wo yere jate
wi ni!

18 Wila pye na leele pe dangi suyi, koni ki
daga dangi kuu le derege,
ki ye wa wi nawa paa tonmo yen,
ki ye wi kajeere ti ni paa sinme yen.

19 Danga ki pye paa yariporo yen mboo
ton,
ki pye wi na suyi paa wi kurusijara yen.»

20 Mbele pe yen na бага na na konaa mbele
pe yen na senpere yuun na na,
ko kagala koro Yawe Yɛnɛle li yaa ka tege
mbe pe sara ke ni.

21 Ɛɛn fo mboro wo na, Yawe Yɛnɛle, na
Fo, na saga ma mege ko kala na,
na sho, katugu ma kagbaraga ki yon!

22 Mi yen yungbɔgoro fo naa fyɔnwɔ fo,
na nawa pi tanga na na.

23 Mi yen na koo na kee paa yɛgɛ ɲga na
yonlokɔgo yinme ma kaa ko ma kari,
pe yen nala yangara nala puro paa gbato
yen.

24 Na kannguuro ti yen na seri na na yenje
leme pi kala na,
fo a mi cogo ma waga.

25 Ki leele pe yen nala tifaga,
na paga na yan pe maa pe yinre ti fingi na
tege na na†.

26 Yawe Yɛnɛle, na Yɛnɛle, na saga!
Na sho ma kagbaraga ki kala na!

27 Na juguye pege jen fo ma yawa po pi ko
pye ma,
pege jen fo Yawe Yɛnɛle, mboro jate
maga pye.

28 Ali na poro kaa na dangi, mboro wo na,
ma yaa duwaw na na,
na paga yiri na korogo, pe yaa fere sho;
kona mi ɲa ma tunmbyee, mi yaa la yogori.

29 Mbele pe yen na бага na na, poro mbe
tifaga,
fere mbe pe yigi mbe pe ton paa derigbogo
yen!

30 Mi yaa la Yawe Yɛnɛle li shari mbaa li
sonni magangbolo ni,
mi yaa lali sonni wa li janwa woolo pe
sogowo;

31 katugu li ma yere fyɔnwɔ fo wi tanla
mboo saga,
mboo sho mbele pe yen na wi jeregi pe keɛ.

110

*Ʋa wi yen wunlunana
naa saraga wɔfo*

1 Davidi Yɛnɛle gbogoyurugo.

Yawe Yɛnɛle ligi yo maga ngban na tafa
wi ni, ma yo fo:

«Cɛn wa na kalige keɛ ki na
fo mbe soɔn mbenfenne pe ngbanga, mbe
pe pye ma tooro ti tegesaga†.»

2 Yawe Yɛnɛle li yaa ti ma wunluwo
fannga ki le le Siyon ca ki na, mbe
kari fo lege;

ma yaa cɛn ma juguye mbele pɔɔn maga
pe go na.

3 Pilige ɲga ni ma kaa ma malingbɔɔnlo pe
gbogolo,
ma woolo pe yaa pan kotogo ni, mbe pinle
ma ni.

Wa yanwira kpoyi ti na, ma lefonmbolo pe
yen na paan ma korogo,
paa pinliwe yon foongo yen.

† 109:8 109:8: Kapye 1.20 † 109:25 109:25: Mati 27.39; Maki 15.29 † 110:1 110:1: Ki verise ɲa wi senre ti yo
wa Yon folo fonno sewe wi lara ti legere ni (Mati 22.44; Maki 12.36; Luki 20.42-43; Kapye 2.34-35; 1 Koren 15.25; Efe
1.20-22; Kolɔ 3.1; Ebu 1.13; 8.1; 10.12-13).

⁴ Yawe Yennele li wugu ki na, li se yon songoro naa fyew, ma yo fo:
 «Ma yen saraga wofa fo sanga pyew,
 paa yeye nga na Melikisedeki wila pye†.»
⁵ Yawe Yennele li yen wa ma kalige kee ki na nɔɔ sari,
 li yaa wunlumbolo pele tongolo li nanngbanwa pilige ki na.
⁶ Li yen na kiti koon cengele sanngala ke na, gboolo pe wo pe yee na lagapyew.
 Li yen na teele mbele pe yen laga tara ti lagapyew ki ni pe tongolo.

⁷ Mbe wunlunana wi ta wa kono, wi yaa wo wa lafogo ki ni,
 kona wi yologo ki yaa pye wi na caw.

111

*Leele pe daga
 mbaa Yennele li sonni*
¹ Yaa Yawe Yennele li sonni!

Mi yaa la Yawe Yennele li shari mbaa li sonni na kotogo ki ni fuun ni,
 wa lesinmbele pe finliwe pi na, wa janwa wi gbogolomo pi sogowa†.
² Yawe Yennele li kapyegele ke yen ma tugbolo,
 ke yen ma mbele ndanla pe maa sonri ke na.
³ Tiyonwo naa gbogowo yen wa li kapyegele ke ni,
 li yen ma sin fo sanga pyew.
⁴ Li yen na jaa leele paa nawa tuun li kafonngolo ke na,
 Yawe Yennele li yen jenne konaa ma pye leele yinriwe tafa.
⁵ Mbele pe maa fye li yeye, li maa pe yon suro ti kaan pe yeri,
 li jatere wi yen li yon finliwe pi na fo sanga pyew.
⁶ Lili fannga ki naga li woolo pe na wa li kapyegele ke ni,
 ma cengele sanngala ke tara ti sho mari kan pe yeri.
⁷ Li kapyegele ke ni fuun ke yen naga nari fo li yen senre nungba yofa konaa ma sin,
 lere mbe ya taga li kakonndegengele ke ni fuun ke na.
⁸ Ke yen ma gbegele ma tege mbe koro wa sanga pyew fo tetete,

ke nogo ki yen ma cen kaselege naa kas-innge ko na.
⁹ Lili woolo pe go sho,
 ma yon finliwe mbakoo le pe ni;
 li yen Yennele na li yen kpoyi, ma pye fyere yaraga.
¹⁰ Mbaa fye Yawe Yennele li yeye ko ki yen kajenne pi lesaga ye,
 mbele fuun pe maa yigi na tanri pi na, poro yen tijinliwe fenne.
 We Fo wi daga paa wi sonni fo sanga pyew†!

112

*Lere na wi maa Yennele li gbogo,
 ferewe yen wi woo*
¹ Yaa Yawe Yennele li sonni!

Lere na wi maa fye Yawe Yennele li yeye,
 ma li ngasegele ke yigi na tanri ke na nayinme ni,
 ferewe yen ki fo wi woo†!
² Wi setirige piile pe yaa fannga ta laga tara ti ni,
 Yennele li yaa duwaw lesinmbele pe setirige piile pe na.
³ Ki lerefo wi ma yarijende legera naa penjagboro ta wa wi go,
 Wi maa kasinnge piin sanga pyew.
⁴ Wa diwi wi ni, yanwa pi maa yinrigi lesinmbele pe kan,
 lesinng wi maa kajenge piin, na leele yinriwe taa.
⁵ Lere na wi maa leele yinriwe taa, na foro tari pe na,
 naa kapyegele ke piin na yala kaselege ki ni,
 ki lerefo wi yen jenne.
⁶ Ki lerefo wi se fige mbe wo wa wi yonlo fyew,
 leele pe yaa la nawa tuun lesinng wi na fo sanga pyew.
⁷ Wila la fye mbe senpere logo,
 wi jatere wi ma pye ma cen wi na,
 wi maa jigi wi taga Yawe Yennele li na.
⁸ Wi kotogo ki ma pye ma kan wi na, wila la fye,
 ki kosaga wi yaa kaa yengele ke kan wi winfenne pe na, mbaa pe tolo li wele.
⁹ Wi kee ki yen ma sanga, wi maa fyonwo fenne pe kaan,
 wi yaa koro sinne fo sanga pyew,

† **110:4 110:4**: Zhen 14:18; Ebu 5:6; 6:20; 7:17,21 † **111:1 111:1**: Ki yurugo nga ki senyoro nungba nungba pyew ti le Eburuye senre ti senpiile mbele pe ma tege nari yonlogi wo wa ni, maga le ti senpyo kongbanja wi na, wo na pe yinri alefu fo ma saa gbɔn wi pungo woo wi na, wo na pe yinri tavu. † **111:10 111:10**: Zhubu 28:28; Yomi 1:7; 9:10
 † **112:1 112:1**: Ki yurugo nga ki senyoro nungba nungba pyew ti le Eburuye senre ti senpiile mbele pe ma tege nari yonlogi wo wa ni, maga le ti senpyo kongbanja wi na, wo na pe yinri alefu ma saa gbɔn wi pungo woo wi na, wo na pe yinri tavu. † **112:9 112:9**: 2 Koren 9:9

wi yaa la fannnga taa gbogowo ni†.

¹⁰ Lepee wi maa yan, ki maa wi yaa,
wi maa wi ngangala ke kaa yenjaga ki na,
fo mboo yee fannnga ki ko;
lepeelee pe maa nga jaa mbe pye ki ma yiri
waga.

113

Yawe Yennele li yongo woro wa

¹ Yaa Yawe Yennele li sonni†!

Yoro mbele Yawe Yennele li tunmbyeele
yaa li sonni,

yaa Yawe Yennele li mege ki sonni!

² Ki daga paa Yawe Yennele li mege ki
sonni,

mbege le yingo fo sanga pyew!

³ Mbege le wa yonlo yirisaga kee yeri fo
saga wa wa yonlo tosaga kee ki na,
ki daga paa Yawe Yennele li mege ki sonni!

⁴ Yawe Yennele li yen wa cengele ke ni fuun
ke go na,

li gbogowo pi gbɔn fo wa naayeri wi go na.

⁵ Ambɔ wi yen paa Yawe Yennele, we
Yennele li yen?

Lo na li yen ma cen wa naayeri wi go na.

⁶ Een fo li ma li yege ki sogo
ma naayeri wo naa tara ti wele.

⁷ Li ma na wi yen tege ni wi yirige wa tara
ti na mboo yerege,

mbe fyɔnwɔ fo wi yirige mboo wɔ wa
fyɔngɔ ki ni;

⁸ mbe pe kan censaga ni wa legboolo pe
sogowo,

wa li woolo pe legboolo pe sogowo.

⁹ Li ma go woolo kan jambasee wi yeri,
mboo pye nɔfo na wi nawa pi yinggi wi
piile pe sogowo.

Yaa Yawe Yennele li sonni!

114

Yennele laa kagbogolo ngele pye

*Izirayeli woolo pe yirisanga wi ni
wa Ezhipiti tara*

¹ Sanga na ni Izirayeli woolo paa yiri wa
Ezhipiti tara,

sanga na ni poro Zhakobu setirige piile
paa yiri wa ki cenle woolo mbele
nambanmbala pe sogowo†;

² Zhuda tara tila kannga ma pye we Fo wi
censaga kpoyi,

a Izirayeli tara ti pye wi tara.

† **113:1 113.1:** Mbege le go 113 ki na sa gbɔn go 118 ki na, pe maa ki yuuro ti yinri Ye Yawe Yennele li son. Paa pye na ki yuuro ti koo Zhufuye Paki feti wo na. Kila pye go woolo pe ma keli mbe go 113 mbe sa gbɔn 114 ko yuuro to ko gbɛn, mbe si jen mbe feti yaakara ti ka. Paga ka li mbe ko, pe mee go 115 mbe sa gbɔn 118 ki yuuro ti ko (Mati 26.30; Maki 14.26). † **114:1 114.1:** Eki 12.51 † **114:3 114.3:** Eki 14.21; Zhouz 3.16 † **114:8 114.8:** Eki 17.1-7; Nombu 20.2-13 † **115:8 115.4-8:** Yuuro 135.15-18; Naga 9.20

³ Naa kogoje wila Yennele li woolo pe yan
sanga na ni, a wi si fe ma wɔ wa,
a Zhuriden gbaan tonmo pi songoro punjo
na†.

⁴ Yanwira tila pye na yeni na kanni paa
simbapene yen,
a tinndiye paa yeni na kanni paa simbapi-
ile yen.

⁵ Kogoje, mboro wo fengala ma wɔ wa?
Zhuriden gbaan, mboro wo songorokala
pungo na?

⁶ Yanwira, yoro yewile kala na kanni paa
simbapene yen?

Tinndiye, yoro yewile kala na kanni paa
simbapiile yen?

⁷ Tara, mboro mbaa seri Yawe Yennele li
yege sogowo,

maa seri Zhakobu Yennele li yege sogowo!

⁸ Lo na li ma walaga ki kannga mbege pye
lambaaga,
mbe walingunggo ki kannga mbege pye
pulugo†.

115

Yennele lo nungba li daga

mbaa gbogo

¹ Woro ma we daga mbe gbogowo ta, Yawe
Yennele, woro ma we daga mbe
gbogowo ta,

een fo gbogowo kan ma yee mege ki yeri,
ma kagbaraga konaa ma yen senre nungba
yofɔ yege nga na ki kala na.

² Yingi na cengele sanngala ke sila yuun
fo:

«Pe Yennele li yen se yeri?»

³ We Yennele li yen wa yennele na,
kala o kala kali ndanla, lo li ma pye.

⁴ Pe yarisunndo ti yen warifuwe naa te
woro,

senwee kee kiri gbegele.

⁵ Yon yen ti na, een fo tila ya mbaa para,
yengele yen ti na, een fo tila ya mbaa yaan.

⁶ Nungbogolo yen ti na, een fo tila ya mbaa
nuru,

numagala yen ti na, een fo tila la nuwo taa.

⁷ Keyen yen ti na, een fo tila ya mbe yaraga
yigi,

tooro yen ti na, een fo tila ya mbe tanga,
magala kpe na ya yiri wa ti yagbowegele
ke ni.

⁸ Ti gbegelefenne poro naa mbele pe ma pe
jigi wi taga ti na,
poro naa ki yarisunndo ti ni pe yala†.

⁹ Izirayeli woolo ye ye jigi wi taga Yawe Yennele lo na!

Lo li yen ye sagafo konaa ye tuguron sigeyaraga na ye go singi.

¹⁰ Yoro Aron setirige piile ye ye jigi wi taga Yawe Yennele li na!

Lo li yen ye sagafo konaa ye tuguron sigeyaraga na ye go singi.

¹¹ Yoro mbele ye maa fye Yawe Yennele li yege, ye ye jigi wi taga Yawe Yennele li na!

Lo li yen ye sagafo konaa ye tuguron sigeyaraga na ye go singi.

¹² Yawe Yennele li jatare wi yen we na, li yaa duwaw we na;

li yaa duwaw Izirayeli woolo pe na, li yaa duwaw Aron setirige piile pe na.

¹³ Lo na Yawe Yennele, mbele pe maa fye li yege, li yaa duwaw pe na, lepigile mbe pinle legboolo pe ni†.

¹⁴ Yawe Yennele li ti ye seye woolo pe lege, yoro naa ye piile pe ni ye lege!

¹⁵ Yawe Yennele li duwaw ye na, lo na li naayeri wo naa tara ti da we!

¹⁶ Naayeri wi yen Yawe Yennele lo nungba woo, een fo li tara to kan senwee piile poro yeri.

¹⁷ Kuulo poro ma pe maa Yawe Yennele li sonni,

mbele pe tigi wa kuulo tara, poro ma pe maa li sonni.

¹⁸ Een fo woro we yaa la Yawe Yennele li sonni, mbege le yingo fo sanga pyew.

Yaa Yawe Yennele li sonni!

116

*Lere na wi sho kunwo pi kee
wi Yennele sharaga*

¹ Yawe Yennele li yen mala ndanla, katugu na ni ka gbele mbeli yeri, mbeli yenrewe gbao yenri, li ma logo na yeri.

² Li ma nungbolo jan ma logo na yeri, mi yaa la li yenri na yinwege piliye yi ni fuun yi ni.

³ Kunwo pila gbɔn na na, mala sere pi mana li ni, kuulo tara ti jatare pirindorogo kila gbɔn na na,

jolɔgo naa lawɔɔɔ ndorogo gbɔn na na.

⁴ Een fo, a mi si Yawe Yennele li mege ki yeri, ma yo fo:

«E, Yawe Yennele, na sho!»

⁵ Yawe Yennele li maa yinme kaan, li yen ma sin;

we Yennele li yen yinriwe tafa.

⁶ Yawe Yennele li maa wele mbele pe pe yege tirige pe na;

mila pye tege na, a lilan sho.

⁷ Na jatare, songoro ma een yew laga nungba,

katugu Yawe Yennele li kajenge pye na kan!

⁸ Kaselege yi, mala sho kunwo pi kee, ma yentunwo pi ko wa na yege ki na,

mala sho mii kurugo mbe to.

⁹ Koni mi yaa la tanri Yawe Yennele li yege sogowo,

laga ki leweele tara nda ti ni.

¹⁰ Mila taga Yennele li na, ali sanga na ni mila pye na yuun fo:

«Mi yen tege na ma toro†.»

¹¹ Na jatare pirindorogo ki kala na, mila pye na yuun fo:

«Senweele pe ni fuun pe yen yagboyoolo.»

¹² Yingi mbe ya kan Yawe Yennele li yeri kajenge nga fuun li pye mala kan ki kala na?

¹³ Mi yaa wojenne li yirige li pye na showo pi kacen†,

mbe Yawe Yennele li mege ki yeri mbeli shari.

¹⁴ Mi yaa kanla yon fogolo ke ton Yawe Yennele li yeri, li gbogolomo woolo pe ni fuun pe yege na.

¹⁵ Mbele pe taga Yawe Yennele li na, pe kunwo wogo ki yen ma ngban li na.

¹⁶ E, Yawe Yennele, mi yen ma tunmbyee, kaselege yi, mi yen ma tunmbyee, mi yen ma tunmbyee jele wo pinambyo.

Mboro mala pomanda ti sangala mala sho.

¹⁷ Ki kala na, mi yaa saraga wo ma yeri mboon shari,

mi yaa mboro na Yawe Yennele ma mege ki yeri mboon shari.

¹⁸ Mi yaa kanla yon fogolo ke ton Yawe Yennele li yeri,

li gbogolomo woolo pe ni fuun pe yege na.

¹⁹ Mi yaa ka ko pye wa Yawe Yennele li londo nawa pi ni,

wa mboro Zheruzalemu ca nandogomo pi ni.

Yaa Yawe Yennele li sonni!

† 115:13 115:13: Naga 11:18; 19:5 † 116:10 116:10: 2 Koren 4:13 † 116:13 116:13: Wojenne na li senre ti yo lagame, lo yen wojenne na kila pye pe ma duven le wa li ni, mbooo wo saraga Yennele li yeri, mbege naga fo pe yen nali shari li kajenge pyege ki kala na.

117

*Leele pe ni fuun pe daga
mbaa Yennele li sonni*

¹ Cengele woolo ye ni fuun yaa Yawe
Yennele li sonni!

Yoro dunruya woolo ye ni fuun yaa li
gbogo!

² Katugu li kagbaraga pyege we kan ki
gbogo jenge,

Yawe Yennele li yen senre nungba yofa
sanga pyew.

Yaa Yawe Yennele li sonni!

118

*Mi yaa lanla yinwege ki piin
mbaa Yennele li kapyegele
ke senre yuun*

¹ Yaa Yawe Yennele li shari yaa li sonni,
katugu li yen jenne,

katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!

² Izirayeli woolo pe daga mbaa ki yuun fo:
«Li kagbaraga ki yen kosaga fu.»

³ Aron setirige piile pe daga mbaa ki yuun
fo:

«Li kagbaraga ki yen kosaga fu.»

⁴ Mbele pe maa fye Yawe Yennele li yeye
pe daga mbaa ki yuun fo:

«Li kagbaraga ki yen kosaga fu.»

⁵ Mala ta wa na jologo ki ni, mila Yawe
Yennele li yeri lilan saga,

a Yawe Yennele lilan yon sogo, ma
wogosaga kan na yeri.

⁶ Yawe Yennele li yen na ni, mi woro na fye
yaraga ko ka yeye.

Yingi senwee mbe ya pye na na?

⁷ Yawe Yennele li yen na ni, lo li yen na
sagafo we;

mi yaa kanla juguye pe tolo li yan.

⁸ Moo yee karafa Yawe Yennele li na,
ko mbonro moo jigi wi taga senwee na ko
na.

⁹ Moo yee karafa Yawe Yennele li na,
ko mbonro moo jigi wi taga legboolo na ko
na.

¹⁰ Cengele sanngala ke ni fuun kaa wa
mala maga,

een fo Yawe Yennele li mege ki fannga na,
mila pe tongo.

¹¹ Paa wa mala maga, mala wa njolo,
een fo, Yawe Yennele li mege ki fannga na,
mila pe tongo.

¹² Paa wa mala maga paa senrege yen,

een fo paa ku ma wo wa paa wuuro kason
ma kaa figi we;

Yawe Yennele li mege ki fannga na, mila
pe tongo.

¹³ Paa na wonrogo ngbanga mbe ta mbe
to,

een fo, a Yawe Yennele lilan saga.

¹⁴ Yawe Yennele lo li yen na fannga ye, mi
maa yuuro koo nali gbogo.

Lo li yen na shofa we.

¹⁵ Lesinmbele pe yen na jorogi nayinme ni,
na cew tawa kongolo waa wa pe paara
yinre ti ni.

Yawe Yennele li fannga kee ki yen na
kagbogolo piin.

¹⁶ Yawe Yennele lili fannga kee ki yirige
mbe cew kan,

Yawe Yennele li fannga kee ki yen na
kagbogolo piin.

¹⁷ Mi se ku, een fo mi yaa koro go na,
jango mbaa Yawe Yennele li kagala ke yeye
yuun.

¹⁸ Yawe Yennele li jologo wa na na fo jenge,
een fo li silan yaga kunwo pi kan.

¹⁹ Ye kasinnye go koro[†] ti yengele na kan,
jango mbe ye mbe Yawe Yennele li shari
mbeli son.

²⁰ Yawe Yennele li go yeyongo koyi nga
yeen,

pa lesinmbele pe maa yiin wa ki ni.

²¹ We fo, mi yaa ma shari mboon son,
katugu mala yon sogo,
mboro ma yen na shofa we.

²² Go wafenne pe je sinndelege nga na,
ko ki pye go yenle li sinndelege
kongbannga ye.

²³ Pa ko wogo nga ko yiri wa Yawe Yennele
li yeri,

a ki pye kagbogo we yeye na.

²⁴ Ko pilige nga yeen, ko Yawe Yennele li
kon ma tege,

ye pan waa yogori waa nayinme nii ki ni!

²⁵ E, Yawe Yennele, ki yaga ma we sho!

Yawe Yennele, ki yaga we cew ta!

²⁶ Na wila paan Yawe Yennele li mege ki
na, Yennele sa duwaw wi na!

Mbe we ta wa Yawe Yennele li sherigo
gbogo ki ni, we yaa duwaw pye ye
kan!

²⁷ Yawe Yennele lo li yen Yennele le,

[†] 118:1 118.1: 1 Kuro 16.34; 2 Kuro 5.13; 7.3; Esidi 3.11; Yuuro 100.5; 106.1; 107.1; 136.1; Zhere 33.11 [†] 118:6
118.6: Ebu 13.6 [†] 118:14 118.14: Eki 15.2; Eza 12.2 [†] 118:19 118.19: Kasinnye go koro to ti yen Zheruzalemu
ca sherigo gbogo ki yeyonro re. [†] 118:22 118.22: Luki 20.17; Kapye 4.11; 1 Pye 2.7 [†] 118:23 118.22-23: Mati
21.42; Maki 12.10-11 [†] 118:26 118.25-26: Mati 21.39; Maki 11.9; Luki 13.5; 19.38; Zhan 12.13

li maa yanwa yinrigi we kan!
 Ye pan wa gbogolomɔ pi ni feti wi na, tige
 njere ni wa ye keyen yi ni,
 fɔ sa gbon wa saraga wosaga ki yenngede
 ke tanla!

²⁸ Mboro ma yen na Yenngede le, mi yaa loon
 shari mbaa ma sonni,
 na Yenngede, mi yaa loon sonni.
²⁹ Yaa Yawe Yenngede li shari yaa li sonni,
 katugu li yen jenne,
 li kagbaraga ki yen kosaga fu.

119

Yenngede li lasiri wi yen ma yon

¹ Leele mbele pe tangalomɔ pi yen ma sin,
 poro mbele pe maa tanri na yala Yawe
 Yenngede li lasiri wi ni,
 ferewe yen pe woo![†]

² Leele mbele fuun pe ma li kondegengele
 ke le na tanri ke na,
 konaa naga lagajaa mbaa li nandanwa
 kala li piin pe kotogo ki ni fuun ni,
 ferewe yen pe woo!

³ Poro na la kambasinngede piin,
 Yenngede li kongolo koro pe maa tanri ke
 na.

⁴ We fɔ, mɔɔ katengengete ke naga we na,
 jango we ke yigi waa tanri ke na tiyongo.

⁵ Ki yaga na tangalomɔ pi pye pi sin,
 jango mbe ya mboon katengengete ke yigi
 mbaa tanri ke na!

⁶ Pa kona mi se ka fere sho,
 na mi kaa ma ngasegele ke ni fuun ke jate
 we.

⁷ Mi yaa loon shari loon sonni kotogo
 sinngede ni,
 mbe koro mbaa ma kakonndegengete ke
 kara, koro ngele ke yen ma sin we.

⁸ Mi yaa ma kondegengete ke yigi mbaa
 tanri ke na,
 ki kala na, maga kanla wa pew!

⁹ Lefonngo wi mbe ya mboon tangalomɔ pi
 pye fyongo fu mele?

Kaawo woon senre to yigi wila tanri ti na.

¹⁰ Mi yen nɔɔ lagajaa na kotogo ki ni fuun
 ni,
 maga ka ti mbe wa mbe la ma ngasegele
 ke na!

¹¹ Mɔɔ senyoro ti tege wa na kotogo na,
 jango mi ka ka kapege pye ma na.

¹² E, Yawe Yenngede, mi yen nɔɔ sonni!

Na naga ma kondegengete ke ni!

¹³ Kakonndegengete ngele fuun ma yo wa
 ma yon,

mi yen na ke ni fuun nungba nungba ke
 yege yuun.

¹⁴ Mbaa tanri ma kondegengete ke na, ki
 ma nayinme kan na yeri,
 ma pye ndee mi yarijende legere ta.

¹⁵ Mi yen na sonri ma katengengete ke na,
 konaa mɔla jatere wi tege ma kongolo ke
 na.

¹⁶ Ma kondegengete ke yen mala ndanla,
 mi se fege ma senre ti na.

¹⁷ Kajenge pye mi na ma tunmbyee na kan,
 jango mbe koro yinwege na mboon senre
 ti yigi mbaa tanri ti na!

¹⁸ Na yengele ke yenge,
 jango kagbogolo ngele wa ma lasiri wi ni,
 mbe ke yan!

¹⁹ Mi yen nambanna laga tara ti na,
 maga koon ngasegele ke lara na na!

²⁰ Ma kakonndegengete ke la yen na na
 sangaa pyew,

fɔ a ke wogo ki ngban na ni wa na kotogo
 na.

²¹ Mbele pe maa pe yee gbogo, ma ma
 senngbanra yo pe na,
 poro mbele pe yen ma dangwa we,
 poro mbele pe pe yee pungo ma lali ma
 ngasegele ke ni we.

²² Na sho tegele na paa na tegele konaa
 tifagawa mba paa na tifaga pi kee,
 katugu mi yen na tanri ma kondegengete
 ke na.

²³ Ali na kundigile paga cen mbe yon le na
 mege ni,

mi na ma tunmbyee, mi wo yaa la jatere
 piin ma kondegengete koro na.

²⁴ Ma kondegengete ke yen mala ndanla,
 koro ke yen na yerifo we.

²⁵ Mi na mi sinle tara, wa taambuɔ ki ni,
 yinwege kan na yeri naa, mbe yala ma
 senre ti ni!

²⁶ Milan kagala ke yege yo ma kan, a mɔla
 yon sogo;

ki yaga mɔɔ kondegengete ke naga na na!

²⁷ Ma katengengete ke yen na kono na nari,
 ki yaga mbeli jen mbe wali li na,
 jango mbaa sonri ma kafonngolo ke na!

²⁸ Jatere pirindorogo kilan nawa pi tanga
 na na,
 na yirige mala saga, mbe yala ma senre ti
 ni!

²⁹ Yagbogolo kono li laga lali na ni;

een fɔ ki yaga ma yon na na, ma ti mboon
 lasiri kongolo ke jen mbaa tanri ke
 na!

³⁰ Kaselege kono lo mi le,

[†] 119:1 119:1: Ki yurugo nga ki kongolo kolotaanri tegesaga nungba nungba pyew ki le Eburuye senre ti senpiile mbele pe ma tege nari yonlogi wo wa ni, maga le ti senpyo kongbanja wi na, wo na pe yinri alefu fɔ ma saa gbon wi pungo woo wi na, wo na pe yinri tavu. Ki kongolo ke ni fuun nungba nungba ke yen na Yenngede li lasiri wo mege yinri, ke ni fuun ke le Eburuye senre ti senpiile mbele pe ma tege nari yonlogi wo wa ni.

mi yen na tanri na yala ma
kakɔndegengele ke ni.

³¹ Mi yaa koro mbe mara ma kondegengele
ke na,

Yawe Yenɲele, maga ka ti fere mbanla ta!

³² Mi yen na fogolo mbaa tanri wa ma
ngasegele kono li ni,
katugu mɔla jatere wi yenge na kan.

³³ Yawe Yenɲele, na naga ma kondegengele
ke ni,

janɲo mbaa tanri ke na fo sa gbɔn wa ki
kosaga!

³⁴ Tijinliwe kan na yeri, janɲo mbe ya
mbaa tanri ma lasiri wi na,
mboo yigi mbaa tanri wi na, na kotogo ki
ni fuun ni!

³⁵ Na yege sin mbaa tanri wa ma
ngasegele kono li ni,
katugu ki wogo ki yen mala ndanla!

³⁶ Ma ti na jatere wi pye ma kondegengele
koro na,

wiga ka kari na yeera tonli jawa po yeri!

³⁷ Ma ti na yege ki wo wa yaara nda ti yen
go fu ti yeri,

ma ti mbaa tanri wa ma kono li ni!

³⁸ Yɔn folo na ma kon mbele pe maa fye
ma yege pe yeri,

li yon fili mi na ma tunmbyee na kanngolo!

³⁹ Mi yen na fye tifagawa senre nda yege,
ti laga lali na ni,

katugu ma kakɔndegengele ke yen ma
yon!

⁴⁰ Wele, ma kategeengele ke la yen na na fo
jenɲe,

yinwege kan na yeri ma kasinɲe ki
fanɲa na!

⁴¹ Yawe Yenɲele, ki yaga moɔ kagbaraga ki
pye na kan;

na sho, mbe yala ma yon folo na ma kon li
ni!

⁴² Ki ka pye ma, mbele pe yen nala tegele,
mbe ya mbe pe yon sogo,

katugu mi taga ma senre ti na.

⁴³ Maga ka ti kaselege senre ti ko wa na
yon,

katugu na jigi wi yen ma kakɔndegengele
koro na.

⁴⁴ Mi yaa la tanri ma lasiri konɲolo ke na
suyi,

mbe koro ki na fo tetete.

⁴⁵ Mi yaa la tanri yeyinɲe na yinwege ki
ni,

katugu mi yen naga lagajaa mbaa tanri ma
kategeengele koro na.

⁴⁶ Mi yaa loon kondegengele ke yege yuun
wunlumbolo pe kan,

ki se pye na yeri fere ni.

⁴⁷ Ma ngasegele ke kala li yen mala
ndanla,
ke yen mala ndanla.

⁴⁸ Milan keyen yi yirige ma ngasegele ke
yeri noɔ yenri, katugu ke yen mala
ndanla;

mila jaa mbaa sonri ma kondegengele ke
na.

⁴⁹ Senre nda ma yo mi na ma tunmbyee na
kanngolo, ma jatere wi tege ti na,
to ti yen na jigi tagasaga kaan na yeri.

⁵⁰ To ti maa na kotogo ki sogo na na jologo
sanga ni,

katugu yon folo na ma le na yeri, li yen na
yinwege kaan na yeri.

⁵¹ Mbele pe maa pe yege gbogo, pe yen naga
lakoo na na,

ɛɛn fo mi se ke mbe wo wa ma lasiri kono
li ni.

⁵² Yawe Yenɲele, ma kakɔndegengele
ngele ma kan we yeri maga le wa
faa, na mi ka nawa to ke na,

ki mala kotogo ki sogo na na.

⁵³ Kayanga gbogo ma pye na ni,

na mi ka lepeepe pe yan pe je ma lasiri wi
na we.

⁵⁴ Mi yen noɔ kondegengele ke koo yurugo,
mbanla ta laga ki tara nda ti ni paa
nambanɲa yen.

⁵⁵ E, Yawe Yenɲele, mi maa jatere piin ma
wogo ki na yembine,

moo lasiri kono li yigi na tanri li na.

⁵⁶ Nga ki yen na tasaga ye,

ko yen fo mboon kategeengele ke yigi mbaa
tanri ke na.

⁵⁷ E, Yawe Yenɲele, nga ki yen na tasaga
ye, mi yaa songoro mbege yo,

ko ki yen mboon senre ti yigi mbaa tanri ti
na.

⁵⁸ Mi yen naga jaa na kotogo ki ni fuun ni,
na kala loon ndanla,

yinme tirige na na, mbe yala ma senyoro
ti ni!

⁵⁹ Milan tangalomo pi cancan ma wele,
mila jaa mbe songoro mbaa tanri ma
kondegengele ke na.

⁶⁰ Mi woro na molo, mila fyeɛle,
mboon ngasegele ke yigi mbaa tanri ke
na.

⁶¹ Lepeepe panla yigi pe mere ti ni,

ɛɛn fo, mi fega ma lasiri wi na.

⁶² Mi ma yiri yindege na moo son,
ma kakɔndegengele ke kala na, koro
ngele ke yen ma sin we.

⁶³ Mbele fuun pe maa fye ma yege,
konna mbele pe maa tanri ma kategeengele
ke na, mi yen pe wonlo.

⁶⁴ Yawe Yenɲele, ma kagbaraga ki tara ti
yin,

ma kondegengele ke naga na na!

⁶⁵ Yawe Yenɲele, ma maa kajenge piin mi
na ma tunmbyee na kan,

ma yala ma senre ti ni.

⁶⁶ Na naga mbaa kagala ke jenni mbaa ke woo ke yee ni konaa kajenme ni, katugu mi taga ma ngasegele ke na!

⁶⁷ Sanni ma sanla le jologo, mila punjo, een fo koni, mdo senyoro ti yigi na tanri ti na.

⁶⁸ Ma yen jenne, ma maa kajege piin; ma kondegegele ke naga na na!

⁶⁹ Mbele pe maa pe yee gbogo, pe yen na finlele na tari na na;

een fo mi wo na, mi yen na tanri ma kategegele ke na, na kotogo ki ni fuun ni.

⁷⁰ Pe jatere wi ton pe na, een fo mi wo na, ma lasiri wi yen mala ndanla.

⁷¹ Naa mala le jologo, ki pye katiyongo na yeri, katugu kilan kan mila ma kondegegele ke kara.

⁷² Lasiri senre nda ti yiri wa ma yon, ti mbonro na yeri ma we te naa warifuwe yaara waga legere na.

⁷³ Ma keyen yo yilan fanri mala gbegede, tijinliwe kan na yeri, jango mbonro ngasegele ke kara mbe ke jen.

⁷⁴ Mbele pe maa fye ma yee, pe yaa na yan mbaa yagori, katugu pe yaa ki yan fo na jigi wi yen ma senre to na.

⁷⁵ E, Yawe Yennele, migi jen ma yo ma kakondegegele ke yen ma sin, ma jologo wa na na, ma yala ma kaselege ki ni.

⁷⁶ Ma kagbaraga kilan kotogo ki sogo na na, ma yala ma senyoro ti ni mi na ma tunmbyee na kan.

⁷⁷ Ki yaga mala yinriwe ta, jango mbe yinwege ta, katugu ma lasiri wi kala li yen mala ndanla!

⁷⁸ Mbele pe maa pe yee gbogo nala jolo go fu, fere mbe pe yigi! Mi wo na, mi yen na jatere piin ma kategegele ke na.

⁷⁹ Mbele pe maa fye ma yee, poro mbe songoro pe pan na korogo, konaa mbele poon kondegegele ke jen pe ni.

⁸⁰ Ti mbaa tanri ma kondegegele ke na nawa jembe ni, pa kona mi se fere sho.

⁸¹ Ma showo pi la yen na na fo ma saa toro, fo nala tege; een fo na jigi wi yen ma senre ti na.

⁸² Ma senyoro miri kapyee ki wele konro, fo a yengele ke saa te,

ko mila na yee yewe fo: «Ma yaa na kotogo ki sogo na na wagati wiwiin ni?»

⁸³ Mi yen paa selege kasha yen wirige go na, nga ki se ya yaraga ka yon, een fo mii fere ma kondegegele ke na.

⁸⁴ Mi na ma tunmbyee, na yinwege piliye yi koro jori?

Mbele pe yen nala jolo, ma yaa kiti wi kon pe na wagati wiwiin ni mbe pe jolo?

⁸⁵ Mbele pe maa pe yee gbogo, pele yen na wege kon wa na yee mbanla yigi, mbe sigi ta ki woro ma yala ma lasiri konro li ni.

⁸⁶ Ma ngasegele ke ni fuun ke yen kaselege,

pe yen nala jolo go fu, ki yaga mala saga!

⁸⁷ Kila koro jenri anme paa na gbo mala wo laga tara ti ni,

een fo mi wo na, mii je ma kategegele ke na.

⁸⁸ Ma kagbaraga ki kala na, yinwege kan na yeri,

jango sereya senre nda ti yiri wa ma yon mbaa tanri ti na!

⁸⁹ E, Yawe Yennele, ma senre ti yen wa fo sanga pyew,

ti yen kosaga fu wa yennele na.

⁹⁰ Ma yen senre nungba yofa sanga pyew fo tetete,

ma tara ti gbegede mari tenge, ti yen wa ti yongolo ke ni.

⁹¹ Ma kakondegegele koro fannga na yaara ti ni fuun ti yen wa nala, katugu yaraga pyew ki yen na tunngo piin mboro kan.

⁹² Ndee ki pye ma lasiri wi kala li sila na ndanla, anme mila ku wa na jologo ki ni.

⁹³ Mi se fere ma kategegele ke na fyew, katugu koro fannga na, ma yinwege ki kan na yeri.

⁹⁴ Mi yen mboro woo, na sho, katugu mi yen na jaa mbaa tanri ma kategegele koro na.

⁹⁵ Lepeepe pe yen nala singi mbanla gbo, een fo ma kondegegele koro mi yen na nuru.

⁹⁶ Migi yan fo yaraga pyew kosaga yen ki na, een fo ma ngasegele ke yen konro fu.

⁹⁷ Wele, ma lasiri wi yen mala ndanla fo jenge,

mi maa sonri wi na pilige pyew.

⁹⁸ Ma ngasegele kanla kan kajenme ni ma we na juguye pe na,

katugu ke yen na ni wagati wi ni fuun ni.

⁹⁹ Kagala koro jenme yen na yeri ma we na nagafenne pe na, katugu mi maa sonri jenge ma kondegegele ke na.

100 Tijinliwe yen na yeri ma we
lengbaara ti na,
katugu m̀bo katengen̄gele ke yigi na tanri ke
na.

101 Mi mala jele li k̄orosi kombele li ni,
jan̄go mbe ya mb̄oon sen̄re ti yigi mb̄aa
tanri ti na.

102 Mi se laga ma kak̄onndegen̄gele ke na
fyew,
katugu m̄boro m̄ala naga ke ni.

103 Ma sen̄re ti yen ma tanla wa na ȳon,
ti tanla na ni ma we sen̄rege na.

104 Ma katengen̄gele k̄e tijinliwe kan na yeri,
ki kala na, yagbogolo k̄ongolo ke yen mala
mb̄en.

105 Ma sen̄re ti yen paa fitanla yen wa na
tooro ti n̄go,

ti yen paa yanwa yen wa na kono li ni.

106 Mi wugu ki na, mi yaa sigi pye mbege
ȳon fili,

f̄o mi yaa ma kak̄onndegen̄gele ke yigi
mb̄aa tanri ke na, koro n̄gele ke yen
ma sin we.

107 M̄ala le j̄ologo mala go ki sogo na na f̄o
j̄enge;

Yawe Yen̄gele, yinwege kan na yeri mbe
yala ma sen̄re ti ni!

108 E, Yawe Yen̄gele, yen̄rege n̄ga mila
yenri maga pye paa saraga yen ma
yeri, yenle ki na!

Mala kara ma kak̄onndegen̄gele ke ni!

109 Na yinwege ki yen kunw̄o pi ȳon na
sanga pyew,

een f̄o mi se f̄ege ma lasiri wi na.

110 Lepeelee p̄e pen̄gele le na na,
een f̄o, mi se ka laga ma katengen̄gele ke na.

111 Ma kondegen̄gele ke yen na k̄or̄go
tiȳongo f̄o sanga pyew,
ti maa ȳogorimo kaan na yeri wa na kotogo
na.

112 Migi k̄on wa na kotogo na mb̄aa tanri
ma kondegen̄gele ke na,
wagati wi ni fuun ni, f̄o sa gb̄on wa ki
k̄osaga.

113 Leele mbepe pe nawa pi yen pe na
sh̄yenzhyen, pe kala lilan mb̄en,
ma lasiri wo wi yen mala ndanla.

114 M̄boro ma yen na larasaga naa na
tugur̄on sigeyaraga mb̄aa na go
singi,

na jigi wi yen ma sen̄re to na.

115 Yoro lepeelee wele, ye ye ȳe laga lali na
ni,

jan̄go mb̄aa tanri na Yen̄gele li ngasegele
ke na!

116 Na tōgo ma yigi na ni, mbe yala ma
senyoro ti ni, jan̄go mbe go ta;
maga ka ti mbe f̄ere sho na jigi tagasaga
wogo ki na!

117 Na tōgo ma yigi na ni, jan̄go mbe ta mbe
sh̄o,

jan̄go na ȳege ki koro ma kondegen̄gele ke
na f̄o sanga pyew!

118 Mbepe fuun pe ma pe ȳe pun̄go ma
laga ma kondegen̄gele ke na, ma ma
je poro na;

katugu pe nambara kapyere ti yen yagbo-
gowo.

119 Lepeelee mbepe fuun pe yen laga tara ti
na, ma ma pe wa paa tugur̄on fire
yen;

ki kala na, ma kondegen̄gele ke yen mala
ndanla.

120 Mi yen na fye ma ȳege f̄o na seri,
mi yen na fye ma kak̄onndegen̄gele ke
ȳege.

121 Mi yen na tanri kaselege konaa kas-
in̄ge na,

maga kanla le na j̄olofenne pe k̄ee!

122 Mi n̄a ma tunmbyee, yere na ni mala
wogo ki ȳon,

maga ka ti mbepe pe maa pe ȳe gb̄ogo
panla yigi tijaanga!

123 Ma sagawa po naa sh̄ow̄o mba m̄aa pi
ȳon f̄olo le mbanla sho,
m̄i wele ma saa te pi wogo na.

124 Mi n̄a ma tunmbyee, ki yaga mala yigi
ma yala ma kagbaraga ki ni,
mala naga ma kondegen̄gele ke ni!

125 Mi yen ma tunmbyee, tijinliwe kan na
yeri,

jan̄go mb̄oon kondegen̄gele ke j̄en!

126 Yawe Yen̄gele, wagati w̄i gb̄on ma kala
la pye;

katugu leele p̄oon lasiri wi j̄ogo.

127 Mi wo na, ma ngasegele ke yen mala
ndanla,

ke yen mala ndanla ma we te na, ma we te
piiri na.

128 Ki kala na, ma katengen̄gele ke ni fuun
ke yen ma sin na ȳege na,

yagbogolo kono pyew li yen mala mb̄en.

129 Ma kondegen̄gele ke yen yaritiȳongo,
ki kala na, mi yaa ti yigi mb̄aa tanri ti na.

130 Ma sen̄re ti j̄enne pi ma yanwa yirige
lere kan,

ti ma tijinliwe kan kambaj̄en̄ge wi yeri.

131 Ma sen̄re ti la kilan yigi j̄enge,
ma ngasegele ke la yen na na f̄o j̄enge.

132 Surugu ma ȳege wa na yeri, mala
yinriwe ta,

paa ȳege n̄ga na ma yen ma mbepe ndanla,
m̄aga k̄on maga tege pe kan we!

133 Yeresaga kan na tangalomo pi yeri, mbe
yala ma sen̄re ti ni,
maga ka ti tipege ka k̄pe mbe fan̄nga ta na
na!

134 Na sho leele pe j̄ologo ki k̄ee,

janjo mboon katengegele ke yigi mbaa tanri ke na!

135 Mi na ma tunmbyee, ki yaga mala wele kajenge ni,

mala naga ma kondengegele ke ni!

136 Mi yen na gbele na yentunwo legere woo,

katugu leele pe woro na tanri ma lasiri kono li na.

137 E, Yawe Yenhele, ma yen ma sin, ma kakondengegele ke yen ma sin.

138 Mbo kondengegele ke kan kasinnye ni, konaa ma yen senre nungba yofa yege nga na ki ni.

139 Kayanga gbogo yen na ni fo jenge, katugu na winfenne pe fege ma senre ti na.

140 Ma senyoro tiri yee naga fo ti yen kaselege fo jenge,

mi na ma tunmbyee ti yen mala ndanla.

141 Mi kologo, leele pe woro nala jate, een fo mi se fege ma katengegele ke na.

142 Ma kasinnye ki yen kasinnye nga ki yen kosaga fu,

ma lasiri wi yen kaselege.

143 Jologo naa jatere piriwen yen na na, konaa ki ni fuun, ma ngasegele ke maa nayinme kaan na yeri.

144 Ma kondengegele ke yen ma sin fo sanga pyew,

tijinliwe kan na yeri, mberi jen mbe wali ti na, janjo mbe go ta!

145 Yawe Yenhele, mi yen nwo yenri na kotogo ki ni fuun ni mala saga, na yon sogo,

janjo mboon kondengegele ke le mbaa tanri ke na!

146 Mi yen nwo yinri fo mala sho,

janjo mboon kondengegele ke yigi mbaa tanri ke na.

147 Mi ma keli lalaaga ki yege mwo yeri mala saga,

katugu na jigi wi yen ma senre to na.

148 Yembine sanga wi ni fuun wi ni, mila la wonlo,

mi maa jatere piin ma senyoro ti na.

149 Yawe Yenhele, ki yaga mala yerege ki logo ma kagbaraga ki kala na, ki yaga mbe koro go na, mbe yala ma kakondengegele ke ni!

150 Mbele pe maa tipege gbengele mbe pye, pe yen na fulo na tanla,

pe yen na pe yee laga lali ma lasiri wi ni.

151 Een fo Yawe Yenhele, ma yen ma yongo na ni,

ma ngasegele ke ni fuun ke yen kaselege. 152 Maga le wa wagati titonlowo ni, migi jen

ma yo ma kondengegele maa ke kan ke koro wa fo sanga pyew.

153 Na jologo kagala ke wele, mala sho, katugu mi se fege ma lasiri wi na!

154 Yere na kala li ni, mala go sho,

na yaga go na, mbe yala ma senyoro ti ni!

155 Showo pi laga yen ma lali lepeelee pe ni, katugu pe woro nwo kondengegele ke laga-jaa.

156 Yawe Yenhele, ma yinriwe tawa pi yen ma gbogo,

na yaga go na ma kakondengegele ke fannga na!

157 Na jolofenne naa na winfenne pe yen ma lege,

een fo mi se ke mbe laga ma kondengegele ke na.

158 Mi leele javafenne pe yan, fo a pe la ki ko na na,

poro mbele pe soon senyoro ti yigi mbaa tanri ti na.

159 Yawe Yenhele, ki jen maga jen fo ma katengegele ke yen mala ndanla,

ki yaga mbe go ta ma kagbaraga ki kala na!

160 Ma senre ti go ko yen kaselege, ma kakondengegele ke yen ma sin fo sanga pyew.

161 Kundigile pelee yiri nala jolo go fu,

een fo, ma senre to nungba ti maa fyere waa na na.

162 Mi yen na yogori ma senyoro ti kala na, ma mbe yo fo lere na yarijende legere ta.

163 Yagbogowo pi yen mala mben, pi yen ma tijanga na yeri,

een fo ma lasiri wi yen mala ndanla.

164 Mi mwo son sonsaga koloshyen pilige nungba ki ni,

ma kakondengegele ngele ke yen ma sin ke kala na.

165 Ma lasiri wi yen ma mbele ndanla, yeyinnye gbogo yen pe wogo,

yaraga ka kpe se ya mbe pe kan pe kurugo pe to.

166 E, Yawe Yenhele, na jigi wi yen ma na mala sho,

ma ngasegele koro mi yen na tanri ke na. 167 Mbo kondengegele ke yigi na tanri ke na, na kotogo ki ni fuun ni,

ti yen mala ndanla fo jenge.

168 Mbo katengegele koro naa ma kondengegele ke yigi na tanri ke na,

katugu ma yege yen na kapyegele ke ni fuun ke na.

169 Yawe Yenhele, ki yaga na yenrege gbelege ki gbom wa ma na,

tijinliwe kan na yeri mbe yala ma senre ti ni.

170 Ki yaga na yenrewe gbom pi gbom wa ma na,

na sho mbe yala ma senyoro ti ni!

171 Ki yaga mbaa ma sonni legere,

katugu ma yen nala nari ma kondegeengele
ke ni!

¹⁷² Ki yaga mbaa ma senyoro ti koo yurugo
wa na yon,

katugu ma ngasegele ke yen ma sin!

¹⁷³ Na saga ma kee ki ni,

katugu ma katengegele koro mi wo mbaa
piin!

¹⁷⁴ E, Yawe Yennele, ki la ki yen na na mala
sho,

ma lasiri wi yen mala ndanla.

¹⁷⁵ Ki yaga mbe koro go na mbaa ma sonni,
ma kakondegeengele ke pye na sagawa!

¹⁷⁶ Mi yen na yanri na toro paa simbapyo
yen, na wi pungo, yiri ma mi na ma
tunmbyee na lagaja;

katugu mii fege ma ngasegele ke na!

120

Lere na pe бага wi na

wi Yennele yenrewe

¹ Tangala yurugo mbe kari wa
Zheruzalemu ca.

Mala ta wa na jologo ki ni, mila gbele ma
Yawe Yennele li yeri lilan saga,
a lilan yon sogo.

² E, Yawe Yennele, na sho yagboyoolo pe
kee,
na sho leele fanlafenne pe kee!

³ Yoro leele fanlafenne, yingi ki yaa ka pye
ye sara we?

Yingi tonli wi yaa ka kan ye yeri?

⁴ Malaga gbongwanga ngele pe ke le
nanganra kason ni ma ke yonro ti
wowa,
koro ke yaa ka pye ye sara we.

⁵ Jologo yen na wogo, katugu mi saa cen
wa Meshki tara ti ni,
katugu mi saa cen wa Kedari tara cenle
woolo pe sogowa†.

⁶ Ki leele mbele yeyingge ki yen ma pe
mben,
mi cen ma mo wa pe sogowa matoro.

⁷ Yeyingge mi wo yen na jaa,
een fo na mi ka ya para ki wogo na, poro
ma yo malaga.

121

Na go sigefo wo wi yen

Yawe Yennele le

¹ Tangala yurugo mbe kari wa
Zheruzalemu ca.

Milan yege ki yirige ma wele wa yanwira
ti kee yeri,

na sagawa pi yaa yiri se yeri?

² Na sagawa pa pi yaa yiri wa Yawe
Yennele li yeri,
lo na li naayeri wo naa tara ti da.

³ Li se ti ma tologo ki wonri.

Na wi yen nwo go singi wi se wonlo.

⁴ Ye wele, Izirayeli woolo pe go sigefo wila
wonlo mbe tigi,
wila si wonlo.

⁵ Yawe Yennele lo li yen nwo go singi,
Yawe Yennele li yen yinne ma go na nwo
go singi, ma pye le ma tanla.

⁶ Yonlo na, yonlo ki soon ya,
yesogo ki se soon jolo yembine.

⁷ Yawe Yennele li yaa loon go singi kapege
ki ni fuun ki na,

li yaa loon yinwege ki go singi.

⁸ Ma karisaga naa ma songorosaga, Yawe
Yennele li yaa loon go singi,
mbege le yingo fo sanga pyew!

122

Yaa yenri Zheruzalemu ca

ki yeyingge ta

¹ Tangala yurugo mbe kari wa
Zheruzalemu ca. Davidi Yennele
gbogoyurugo.

Na paga na pye mbe yo fo:

«Yaa shokari wa Yawe Yennele li go ki ni,»
ki ma pye na yeri yogorimo ni!

² Zheruzalemu ca, we pan ma yere koni na
ma yeyonro ti na.

³ Zheruzalemu, ma yen ca nga ki yen ma
kan ma yon,

malaga sigembogo yen ma kan mo maga.
⁴ Izirayeli cengele woolo pa pe maa kee wa,
Yawe Yennele li cengele woolo wele,
jango mbe Yawe Yennele li gbogo,
paa yege nga na laa ki kondegele li kan
Izirayeli woolo pe yeri paa ki piin
we.

⁵ Davidi naa wi setirige piile pa pe wun-
luwo jongo ki yen wa,
pa pe maa cen wa mbaa leele pe kiti wi
kon.

⁶ Yaa yenri Zheruzalemu ca ki yeyingge ta.
Zheruzalemu, ma yen ma mbele ndanla,
Yennele sa ti pe cen pow!

⁷ Yeyingge mbe pye wa ca ki ni,
tanwa mbe pye wa wunluwo yinre ti ni!

⁸ Na sefenne naa na wenne pe kala na,
mi yen na jaa yeyingge mbe pye wa ma ni!

⁹ Yawe Yennele, we Yennele le, li go nga ki
yen mala ndanla ki kala na,
mi yen na jaa ferewe mbe pye ma woo!

† 120:5 120:5: Ki laga nga ki yen naga nari ma yo senre ti yofa wila pye ma cen laga nga na, ki leele paa pye paa Meshki tara naa Kedari tara fenne pe yen. Ki leele paa pye kababaara pyefenne konaa legbolelele.

123

Yawe Yennɛle, we yinriwe ta

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca.

Milan yege ki yirige na wele wa ma yeri, mboro ɲa ma yen ma cɛn wunluwo pi na wa yennɛle na.

² Yege ɲga na kulonambala maa wele pe tafo naja yeri, wi yere pe ni, yege ɲga na kulojaala maa wele pe tafo jele yeri, wi yere pe ni,

ki pyelomo nungba pi na, woro fun we yen na wele wa Yawe Yennɛle li yeri, fo li ka sa yinne kan we yeri.

³ Yinne kan we yeri Yawe Yennɛle, yinne kan we yeri; katugu tifagawa mba pɛ we tifaga pi saa keɛ toro.

⁴ Leele mbele pe maa pe yee nari, pɛ tege we na ma ta ma, mbele pe maa pe yee gbogo, pɛ we tifaga ma ta ma.

124

Yennɛle lo li yen Izirayeli woolo

pe shofo we

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca. Davidi Yennɛle gbogoyurugo.

Nɛɛ ki pye Yawe Yennɛle li sila pye we ni, Izirayeli woolo pege yo fo:

² Nɛɛ ki pye Yawe Yennɛle li sila pye we ni,

sanga ɲa ni leele paa yiri we korogo,

³ naa paa nawa ngban we ni, pe mbaa we ko mbe we wo wa weele.

⁴ Pa kona tonmo pi mbaa we li, lafogo tonmo pi mbaa fo mbe toro we go na.

⁵ Tonmo mba pi maa yinrigi na tuun ngbanga pi mbaa fo mbe toro we go na.

⁶ Eɛn fo sonmo yen Yawe Yennɛle li woo! Lo na lii yenle ki na mbe we le we juguye pe keɛ, paa pe kagboro yen.

⁷ Wɛ sho pe keɛ, paa yege ɲga na sannjele ma fegele mali yee sho sannjegele yigifo wi mere ti keɛ we; mere tila koonlo, a wɛ fe ma sho.

⁸ We sagawa pa pi ma yiri wa Yawe Yennɛle li yeri, lo na li naayeri wo naa tara ti da we.

125

Mbele pɛ pe jigi wi taga

Yennɛle li na li maa pe korosi

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca.

Mbele pɛ pe jigi wi taga Yawe Yennɛle li na

pe yen paa Siyon yanwiga ki yen; ki se yegeyege fyew, ki yen wa ki yonlo li ni fo sanga pyew.

² Yanwira ti yen ma Zheruzalemu ca ki maga yege ɲga na, pa Yawe Yennɛle li yen mali woolo pe maga ma fun,

mbele le yingo fo sanga pyew.

³ Lepeepe pe se ka koro mbe cɛn fannga ki na lesinmbele pe tara ti go na, jango lesinmbele paga kaa tilele mbe saa kapege piin.

⁴ E, Yawe Yennɛle, kajenge pye lejembɛle pe kan,

kona mbele pe nawa pi yen ma sin pe na pe ni!

⁵ Eɛn fo mbele pe yen na tanri wa kongolo ɲgele kɛ koolo ke ni,

Yawe Yennɛle li yaa ka pe pe mbe pe wo wa,

mbe pinle kambasinnde pyefenne pe ni.

Yennɛle sa yeyinninge kan Izirayeli woolo pe yeri!

126

Yennɛle sa ti li woolo

pe yesanga ki songoro

ki pye yogorimo

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca.

Yawe Yennɛle laa songoro ma pan mbele paa yigi kasopiile pe ni wa Siyon ca sanga ɲa ni,

kila pye we yeri paa woonro yen.

² Ki sanga wi ni, waa koro na tege fo jenge, waa pye na jorogi nayinne ni.

Cengele sannkala kaa pye naga yuun fo: «Yawe Yennɛle li kagbogolo pye pe kan haan!»

³ Ee, Yawe Yennɛle li kagbogolo pye we kan,

ki kala na, we yen na yogori.

⁴ Yawe Yennɛle, we wogo ki songoro maga yon naa,

paa yege ɲga na laforo nda ti waga wa Negevu tara ti ni, ma ma ti ti maa fuun!

⁵ Mbele pe maa yariluguro ti nuru yentunwo ni,

pe ma kaa yarilire ti kon yogorimo ni.

⁶ Mbele pe maa yanli yariluguro ni pe keɛ na kee sari lugu,

pe ma kaa songoro nayinne gbɔɔ ni yarilire pogolo ni pe keɛ ma pan.

127

Yenñele lo li ma go pyew ki pye go

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca. Salomo Yenñele gbogoyurugo.

Na Yawe Yenñele li woro na go nga kanni, mbele pe yen naga kanni, poro yen na pe yee tege jaga.

Na Yawe Yenñele li woro na ca nga korosi, mbele pe yen naga korosi, poro yen na wonlowo gbaanri pe yee na jaga.

² Ye ma yen ma yiri faa, yaa si sinle faa, na ye yee tege jaga na ye yon suro ti jaa; ma si yala Yawe Yenñele li maa ti nungba ti kaan li yen ma mbele ndanla pe yeri, ali mbe pe ta pe yen na wonlo.

³ Ye wele, piile pe yen Yawe Yenñele lo yarikanga wa sege ki ni, pisege ki yen li duwaw.

⁴ Wangala ke ma pye yege nga na wa malingboon wi kee,

piile mbele naja wi ma se wa wi lefonro sanga wi ni, pa pe ma pye ma wi kee.

⁵ Lere na wi ma ke ta maa sanngbo wi yin, ferewe yen wi woo!

Na wi kaa para wi juguye pe ni wa kiti konsaga wa ca ki mbogo yeyongo ki na, wi se fere sho.

128

Mbele pe maa nuru Yenñele li yeri, pe yaa ferewe ta

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca.

Lere o lere wi maa fye Yawe Yenñele li yege konaa na tanri li kongolo ke na, ferewe yen ki fo wi woo!

² Ma yaa koon kee tunngo tonli wi li, ma yaa pye ferewe na, ma kapyere ti ni fuun ti yaa la yongo la kee yege.

³ Ma jo wi yaa pye wa ma go paa erezen tirige yen,

nga ki maa pire legere seni; ma piile pe yaa cen mboon maga wa lisaga paa oliviye tire yirifonndo yen.

⁴ Lere na wi maa fye Yawe Yenñele li yege, pa li yaa duwaw wi na yeen.

⁵ Yawe Yenñele li yaa koro wa Siyon ca mbe duwaw ma na, kona mboon ta yinwege na sanga na fuun ni, ma yaa Zheruzalemu ca ferewe pi yan.

⁶ Ma yaa koon piile pe piile pe yan yenle ni.

Yenñele sa yeyinnge kan Izirayeli woolo pe yeri!

129

Panla jolo,

een fo Yenñele lilan sho

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca.

Panla jolo jenge maga le wa na punwe sanga wi ni.

Izirayeli woolo pe daga mbege yo ma!

² Panla jolo jenge maga le wa na punwe sanga wi ni,

een fo pee cew ta na na.

³ Panla gbon ma sagbanra tuuro koonlo wa na pogolo,

paa yege nga na kekoonlo ma kaa palaye wari we.

⁴ Een fo Yawe Yenñele li yen ma sin, li lepeepe pe manda ti sangala na na.

⁵ Siyon ca ki yen ma mbele fuun mben, fere mbe pe ta fo paa songoro pungo na.

⁶ Pe pye paa yan nga ki ma fi wa birigo ki go na ki yen,

ko nga ki ma waga sanni ki sa yiri ki le.

⁷ Kila ki kologifo wi kee ki yin,

ki pofa wila ki polo ta mbege le mboon kanngaga ki yin ki ni.

⁸ Torofenne pe se ka pe pye mbe yo fo:

«Yawe Yenñele li duwaw ye na!

We yen na duwaw piin ye kan Yawe Yenñele li mege na!»

130

Wa jologo ki ni,

Yenñele li mali woolo pe saga

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca.

Mbanla ta wa wegbogo tijugo ki ni, Yawe Yenñele, mi yen noo yinri mala saga!

² We Fo, na yerege ki logo, nungbolo jan mala yenrewe gbao pi logo!

³ Yawe Yenñele, ndee ki pye ma yen na we kajogoro ti jate,

ambo wi jen na koro yinwege na?

⁴ Een fo mboro wo na, ma maa kapere ti kala yari,

ki kala na leele pe daga mbaa fye ma yege!

⁵ Milan kee ki kan Yawe Yenñele lo na, milan kee ki kan lo na kaselege, na jigi wi yen li senre ti na.

⁶ Yege nga na ca welefenne pe maa yindogo ki singi ki gbon,

yege nga na pe maa lalaaga ki singi ki gbon,

mi yen na Yawe Yenñele li singi lilan saga ma we poro na.

⁷ Yoro Izirayeli woolo, ye ye jigi wi taga Yawe Yenñele li na, katugu kagbaraga ki ma ta lo yeri;

li ma senwee wi go sho pyelomo legera ni.
⁸ Lo li yaa Izirayeli woolo pe go sho
 pe kajogoro ti ni fuun ti ni†.

131

*Na jigi wi yen Yennele lo na,
 ki woro nala koon shyen*

¹ Tangala yurugo mbe kari wa
 Zheruzalemu ca. Davidi Yennele
 gbogoyurugo.

Yawe Yennele, yee gbogowo woro wa na
 kotogo na,

mila la yege tungu leele na.
 Mila la sonri kagbogolo pyewe na
 konaa kagala ngele ke we na na ke na.

² Een fo mi pyeri ma cen yew,
 paa pyo na wi wonri ma tin ma cen wi no
 toooro na wi yen,
 na jatere wi cen na na, paa pyo na wi
 wonri ma tin ma cen wi no toooro na
 wi yen.

³ Izirayeli woolo, ye kee kan Yawe Yennele
 li na,
 mbege le yingo fo sanga pyew!

132

*Siyon ca ki yen Yennele li censaga
 konaa Davidi wi ca*

¹ Tangala yurugo mbe kari wa
 Zheruzalemu ca.

E, Yawe Yennele, ma jatere wi tege Davidi
 wi wogo ki na,
 ma jatere wi tege jologo nga fuun wi jolo
 ki na.

² Wila ki wuguro nda ti wugu Yawe
 Yennele li kan,
 ma ki yon folo na li le lo na li yen Zhakobu
 Yennele na fannga gbogofa li yeri
 ma yo fo:

³ «Mi se ye wa na paraga go ki ni fyew,
 mi se sinle na sinleyaraga ki na fyew,

⁴ mi se ti wonlowo mbanla yigi,
 mi se ti wonlowo pilan yengele ke ton na
 na,

⁵ fo mbe ka sa laga ka ta Yawe Yennele li
 kan li wogo,
 fo mbe ka sa censaga ta Zhakobu Yennele
 na fannga gbogofa li kan.»

⁶ Wele, we yon finliwe kesu wi senre logo
 wa Efirata ca,
 waa saa wi yan wa Yahari† ca wasege ki
 ni.

⁷ Yoo kari wa li censaga ki ni,

we foli we we yere ti jiile wa tara li toooro
 ti nogo†.

⁸ Yiri Yawe Yennele, ma pan wa ma
 wogosaga ki ni,

ma pan mboro naa ma yon finliwe kesu wi
 ni, wo na wi yen noo yawa pi nari
 we!

⁹ Ma saraga wofenne pe pye sinmbele, ki
 sinme pi pye paa derege yen pe na,
 mbele pe pe yee kan ma yeri, paa yogorimo
 kongolo waa!

¹⁰ Davidi na wila pye ma tunmbyee wi kala
 na,
 wunlunana na ma wo, maga ka je wi na†!

¹¹ Yawe Yennele laa wugu Davidi wi kan
 kaselege ko na, li se yon songoro;

laa yo fo: «Ma setirige pyo wo wa mi
 yaa ka tege wunluwo pi na wa ma
 yonlo†.

¹² Na ma piile paga na yon finliwe pi yigi
 konaa na sereya senre ti ni,
 mbaa tanri ti na, to nda mi naga pe na we,
 pa kona pe setirige piile fun,
 pe yaa la een wunluwo pi na fo sanga
 pyew.»

¹³ Kaselege ko na, Yawe Yennele li Siyon ca
 ki wo,
 ko laga ko ki li ndanla mbege pye li
 censaga.

¹⁴ Laa yo fo: «Ki laga nga ko ki yen na
 wogosaga ye, fo sanga pyew;
 pa mi yaa cen wa ki ni, katugu ki kala li
 yen mala ndanla.

¹⁵ Mi yaa duwaw pe yarilire ti na fo jenge,
 mbe yaakara kan fyonwo fenne pe yeri pe
 ka pe tin.

¹⁶ Mi yaa ca ki sagara wofenne pe sho, ki
 showo pi pye paa derege yen pe na,
 ca ki woolo mbele pe pe yee kan ma yeri,
 yaa yogorimo kongolo waa.

¹⁷ Ko laga koyi mi yaa ka Davidi fannga ki
 kan ki gbogo,
 wunluwo na mi wo, wi yaa koro paa fitanla
 yen, na wi yen na yiin†.

¹⁸ Mi yaa ka fere wa wi juguye pe na, ti pye
 pe na paa derege yen,

een fo mi yaa ka wunluwo njala kan wo
 kan, na li yen na yengele.»

† **130:8 130:8:** Yuuro 25.22; 111.9; Mati 1.21; Tite 2.14; Mati 1.21 † **132:6 132:6:** Nga ki yo fo *Yahari*, ki yaa pye Kiriyaati Yeyarimu ca mege ko paa yeri maga were, ki ca kila pye wa Zheruzalemu ca ki tanla. † **132:7 132:7:** Yuuro 99.5 † **132:10 132:8-10:** 2 Kuro 6.41-42 † **132:11 132:11:** 2 Sami 7.12-16; 1 Kuro 17.11-14; Yuuro 89.4-5; Kapye 2.30 † **132:17 132:17:** 1 Wunlu 11.36

133

Ki yen ma yon

sefenne pe pye laga nungba

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca. Davidi Yenñele gbogoyurugo.

Kaselege ko na, sefenne paa ki taa pe yee yeri pe cen laga nungba, ki yen ma yon, ki si yen ma tanla.

² Ki yen paa sinme nuwo taan yen, mba pe wo wa Aron wi go ki na,

a pi fo ma tigi wa wi siyo wi na, ma fo ma tigi fo wa Aron wi siyo wi na, ma tigi ma gbon fo wa wi yariporo ti yologo ki na†.

³ Ki yen paa Erimo yanwiga fonggo nga ki maa tinri wa Siyon yanwira ti na ki yen; katugu pa Yawe Yenñele li maa duwaw leele pe na wa ki laga ki na, konaa na yinwege ki kaan fo sanga pyew.

134

Yawe Yenñele li tunmbyeele pe daga mbaa li sonni

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca.

Yoro mbele fuun ye yen Yawe Yenñele li tunmbyeele, yaa li sonni!

Yoro mbele fuun ye maa tunngo piin wa Yawe Yenñele li go ki ni yembine li ni fuun ni, yaa li sonni!

² Ye ye keyen yi yirige ye wa wa li laga kpoyi ki yeri, yaa li sonni!

³ Yawe Yenñele li koro wa Siyon ca li duwaw ma na, lo na li naayeri wo naa tara ti da we!

135

Yaa Yawe Yenñele li sonni li yawa pi kala na

¹ Yaa Yawe Yenñele li sonni!

Yaa Yawe Yenñele li mege ki sonni!

Yoro mbele Yawe Yenñele li tunmbyeele, yaa li sonni,

² yoro mbele ye maa tunngo piin wa Yawe Yenñele li go ki ni we, wa we Yenñele li go londo ti ni we!

³ Yaa Yawe Yenñele li sonni, katugu li yen ma yon,

yaa yuuro koo yaa li mege ki sonni, katugu li yen nandanwa ni.

⁴ Yawe Yenñele li Zhakobu setirige piile pe wo li yee kan,

li poro Izirayeli woolo pe wo ma pe pye li yee woolo.

⁵ Kaselege ko na, migi jen ma yo Yawe Yenñele li yen ma gbogo, fo we fo wi we yarisunndo ti ni fuun ti na.

⁶ Kala o kala li yen ma Yawe Yenñele li ndanla, li mali pye,

wa yenñele na konaa laga tara na, wa kogojeye pe ni konaa wa pe wetijuro ti ni.

⁷ Li ma kambaara ti yirige mbege le fo wa tara ti kosaga ki na,

li ma yenñele yengeleme yirige mbe ti tisaga ki ma pan;

li ma ti tifelege ki ma yiri wa ki censaga na funlu.

⁸ Laa Ezhipiti tara fenne pe pinambiile kongbanmbala pe gbo,

maga le senwee piile pe na fo ma saa ki wa yaayoro ti na.

⁹ Laa kacen kagala naa kafonngolo pye wa mboro Ezhipiti tara ma ni,

ma ke pye Farawon wo naa wi tunmbyeele pe ni fuun pe na.

¹⁰ Laa cengele legere tongo,

ma wunlumbolo fannga fenne gbo.

¹¹ Poro wele Amori cenle woolo pe wunlunaja Sihon,

naa Bazan tara wunlunaja Ogi, konaa Kana tara wunlumbolo pe ni.

¹² Laa pe tara ti kan korogo li woolo pe yeri,

laa ti kan korogo Izirayeli, li woolo pe yeri.

¹³ Yawe Yenñele, ma mege ki yaa koro wa fo sanga pyew,

Yawe Yenñele, leele pe jatere wi yaa pye ma mege ki na sanga pyew fo tetete.

¹⁴ Yawe Yenñele li yaa kiti kon li woolo pe na, mbe tanga ki kan pe yeri,

li yaa li tunmbyeele pe yinriwe ta.

¹⁵ Cengele sanngala ke yarisunndo ti yen warifuwe naa te woro,

senwee kee kiri gbegele.

¹⁶ Yon yen ti na, een fo tila ya mbaa para, yengele yen ti na, een fo tila ya mbaa yaan.

¹⁷ Nungbogolo yen ti na, een fo tila ya mbaa nuru,

yon tifelege kpe na la yinrigi wa ti yon.

¹⁸ Ti gbegelefenne poro naa mbele fuun pe ma pe jigi wi taga ti na,

poro naa ki yarisunndo ti ni pe yala†.

¹⁹ Yoro Izirayeli cengele woolo, yaa Yawe Yenñele li sonni!

Yoro Aron setirige piile, yaa Yawe Yenñele li sonni!

† 133:2 133:2: Kila pye faa, pe ma sinme nuwo taan wo saraga wofa wi go ki na mboo pye kpoyi, mboo tege wi ye wila tunngo piin Yenñele li kan. † 135:18 135:15-18: Yuuro 115.4-8; Naga 9.20

²⁰ Yoro Levi setirige piile, yaa Yawe Yennele li sonni!
 Yoro mbele ye maa fye Yawe Yennele li yege, yaa Yawe Yennele li sonni!
²¹ Ki daga paa Yawe Yennele li sonni wa Siyon yanwiga ki na,
 lo na li Zheruzalemu ca ki pye li censaga!

Yaa Yawe Yennele li sonni!

136

*Yawe Yennele li kagbaraga
 ki yen kosaga fu*

¹ Yaa Yawe Yennele li sonni,
 katugu li yen ma yon,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!
² Yennele na li we yarisunndo ti ni fuun ti na, yaa li sonni,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!
³ Lo na li yen tafenne pe ni fuun Fo, yaa li sonni,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!

⁴ Lo nungba lo li maa kafonngolo tugbonngolo piin,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!
⁵ Lo li naayeri wi gbegele tijinliwe ni,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!
⁶ Lo li tara ti gbegele mari tege tonngboo pi go na,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!
⁷ Lo li yanwa yirigeyara tugbooro ti gbegele,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!
⁸ Lo li yonlo ki gbegele, jango ki cen pilige ki go na,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu;
⁹ ma yenge ko naa wonngolo ke gbegele, jango ke cen yembine li go na,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!

¹⁰ Lo laa Ezhipiti tara fenne pe pinambiile kongbanmbala pe gbo,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!
¹¹ Lo laa Izirayeli woolo pe yirige ma pe wo wa Ezhipiti tara,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!
¹² Laa ki pye li fannga ko naa li yawa po ni,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!
¹³ Laa Kogje yeen wi tonno pi kon shyen,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu;
¹⁴ ma ti a Izirayeli woolo pe tanga ma kogje wi kon wa wi nandogomo ma yiri,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!

¹⁵ Een fo laa Farawon wo naa wi malingboonlo pe jaanri wa Kogje yeen wi ni,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!

¹⁶ Lo laa li woolo pe yege sin wa gbinri wi ni,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!
¹⁷ Lo laa wunlumbolo tugbomboko tongo,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!
¹⁸ Lo laa wunlumbolo fannga fenne gbo,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!
¹⁹ Lo laa Amori cenle woolo pe wunlunana Sihon wi gbo,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!
²⁰ Lo laa Bazan tara wunlunana Jgi wi gbo,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!
²¹ Laa pe tara ti sho mari kan li woolo pe yeri korogo,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!
²² Laa ti kan Izirayeli woolo, li tunmbyeale pe yeri korogo,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!

²³ Lo laa jatere pye we na sanga na ni waa pye wa we jologo ki ni,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!
²⁴ Lo laa we sho we jolofenne pe kee,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!
²⁵ Lo li maa yaakara kaan yaara nda fuun ti da ti yeri,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!
²⁶ Yaa Yennele na wa naayeri li sonni,
 katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!

137

*Izirayeli woolo pe jologo ma pe ta
 pe yen ma cen wa Babiloni tara
 gbaanla pe yon na*

¹ Ma we ta waa pye ma cen wa Babiloni tara gbaanla pe yon na,
 wa ki laga ki na, a Siyon ca wogo ki si tigi wa we kotogo na,
 a we nee gbele.
² Tipire nda tila pye wa ki laga ki na,
 waa we ngonnye pe yannga yannga wa ti ni.
³ Ma we ta wa ki laga ki na, mbele paa we yigi kasopiile,
 paa pye naga yuun we kan ma yo waa yuuro koo;
 we jolofenne paa pye na we piin ma yo we yuuro ko we pe nawa pi yinni.
 Paa yo fo: «Ye Siyon ca yuuro ta ko we kan ye!»
⁴ Naga yen ma, we mbe ya mbaa Yawe Yennele li yuuro ti koo

† **136:1 136.1:** 1 Kuro 16.34; 2 Kuro 5.13; Esidi 3.11; Yuuro 100.5; 106.1; 107.1; 108.1; Zhene 33.11 † **136:5 136.5:** Zhene 1.1 † **136:6 136.6:** Zhene 1.2 † **136:9 136.7-9:** Zhene 1.16 † **136:10 136.10:** Eki 12.29 † **136:11 136.11:** Eki 12.51 † **136:15 136.13-15:** Eki 14.21-29 † **136:19 136.19:** Nombu 21.21-30 † **136:20 136.20:** Nombu 21.31-35

tara ta yege ni mele san?

⁵ E, Zheruzalemu ca, na mi ka fege ma na, pa kona, na kalige kee ki sho na na!

⁶ Na mi woro na nawa tuun ma na, na mi woro na Zheruzalemu ca ki jate mbe we na yogorimo kagala ke ni fuun ke na,

pa kona na ngayinne li mara wa na yon ki naayeri!

⁷ Yawe Yennele, nga Edomu cenle woolo paa pye we na, ma jatere wi tege ki na,

pilige nga ni Babiloni tara fenne paa Zheruzalemu ca ki sho we;

poro paa pye naga yuun fo: «Ye ca ki ya, ye ca ki ya,

fo sa gbon wa yinre ti noro nda pe le ti na[†]!»

⁸ Mboro Babiloni tara, sanni jenri pe yaa ma tongo;

tipege nga ma pye we na, lere o lere wi yaa ki yongo pye ma na,

ferewe yen ki fo wi woo[†]!

⁹ Lere o lere wi yaa ma piile pe yigi, mbe pe gbon mbe pe tongolo wa walaga ki na,

ferewe yen ki fo wi woo!

138

*Lere pyew wi daga
mbaa Yennele li sonni
wi nawa pi ni fuun pi ni*

¹ Davidi Yennele gbogoyurugo.

Yawe Yennele mi yen nɔɔ shari nɔɔ sonni na kotogo ki ni fuun ki ni,

mi yaa la yuuro koo mbaa ma sonni meregeye pe yege sogowo[†].

² Mi yaa foli mbe yege wa wa ma sherigo gbogokpoyi ki yeri mboon gbogo,

mi yen nɔɔ shari nɔɔ sonni ma kagbaraga konaa ma yen senre nungba yofɔ yege nga na ki kala na;

katugu nga ma pye, ki we nga ma yon folo kon mbe pye ki na,

ma we nga waa singi ma yeri ki na.

³ Pilige nga ni mila ma yeri mala saga, ma na yon sogo;

maa kotogo le na ni, ma fannga kan na yeri.

⁴ Yawe Yennele, tara na wunlumbolo pe yaa loon sonni,

na paga ma yon senyoro ti logo we!

⁵ Pe yaa la Yawe Yennele li kapyegele ke koo yuuro,

katugu Yawe Yennele li gbogowo yanwa pi gbogo.

⁶ Yawe Yennele li yen wa naayeri, een fo li yege yen leele mbele pe pe ye tirige pe na;

leele mbele pe maa pe ye gbogo, li ma koro wa lege ma pe jen.

⁷ Ali na mi ka pye wa jologo ki ni, ma mala sho,

ma mɔɔ kee ki sanga mbanla sho na juguye pe nangbanwa pi kee,

ma mala sho ma fannga kee ki ni.

⁸ Yawe Yennele, li yaa kala li ni fuun li pye mbeli yon fili na kan.

Yawe Yennele, ma kagbaraga ki yen kosaga fu!

Ma yeera kee tunngo maga kaga wa!

139

*Yennele li senwee
wi nawa kala li ni fuun li jen*

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Davidi Yennele gbogoyurugo.

Yawe Yennele, mala jatere wi cancan ma wele,

mala nawa kala li jen.

² Ma mala censanga naa na yirisanga wi jen,

mboon ta wa lege mala jatere wi jen.

³ Na mi kaa tanri konaa na mi ka sinle, ma maga jen,

mala kala pyew li jen.

⁴ Katugu Yawe Yennele, sanni senpyo mbe sa yiri wa na yon,

ki ma yala senre nda mi yaa yo, mboro to ti ni fuun to jen mako.

⁵ Ma yen na pungo na, ma yen na yege, mɔɔ kee ki taga na na nala go singi.

⁶ Ki jenme mba mala jen pi yen kagbogo ma toro na jatere wi na,

pi toro na kagala koro jenme pi na pew.

⁷ Mbe ya kari se mbe lali ma ni?

Mbe ya fe mbe kari se, na ma woro nala yaan?

⁸ Na mi ka lugu mbe kari wa naayeri, ma yen wa;

na mi ka tigi mbe kari wa kuulo tara, ma yen wa.

⁹ Na mi ka yiri sire na mbe kari fo wa yonlo yirisaga ki kosaga ki na,

mbe sa cen fo wa kogje wi kosaga ki na, wa yonlo tosaga kee yeri,

¹⁰ ali mbanla ta wa ki laga ki na, ma yaa nala yege sinni ma kee ki ni,

ma fannga kee ki sanla wa fyew.

[†] 137:7 137:7: Eza 63.1-4; Zhere 49.7-22; Eze 25.8,12-14; 35; Abi 11-14 [†] 137:8 137:8: Naga 18.6 [†] 138:1 138:1: Nga ki yo fo meregeye, pa ki yen wa Yennele senre sewe na wi yen Gireki senre ni wi ni, wa Yennele senre seweele sanmbala pe ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo tara na wunlumbolo nakoma kiti konfenne.

11 Na mi ka yo fɔ diwi wi ye wilan tɔn,
kona yembine li ma kannga yere ma pye
yonlo yanwa mala maga.

12 Ali yere diwi wila ya pye diwi ma yege
na;
yembine li maa yanwa yinrigi paa yonlo
yen,
diwi wi yen paa yanwa yen ma yege na.

13 Mboro mɔla nawa lagapyew ki da,
mboro mɔla gbegele mala sogolo na yee na
wa na no lara.

14 Mi yen nɔɔ shari nɔɔ sɔnni, katugu mɔla
da mala pye yarigbogo kafɔnnɔ
wogo,

yaara nda fuun mɔ da ti yen yarijende
tiyonɔ;

mi jate miɣi jen ma wali ki na.

15 Na witige laga ka kpe woro ma lara ma
na,

sanga ɲa ni maa pye nala wire ti gbegele
wa larawa we,

sanga ɲa ni maa na witige lara ti sogolo ti
yee na wa na no lara we.

16 Ali sanga ɲa ni na wire ti fa gbegele mbe
ko, maa pye nala yaan.

Piliye yon ɲa kila kon ma tege na kan,
kila yonlogo makɔ wa ma sewe wi ni,
ma si yala, ki piliye ka kpe fa gbɔn gben.

17 E, Yennele, ma sɔnnimɔ kagala ke koro
jenme pi yen ma ngban na yeri,

ke yon ki se ya jen mbe ko.

18 Na mi ka yo mi yaa ke jiri,
kɛ lege ma we kogoje yon taambugo ki na.
Na mi ka yen sanga o sanga,
mi naa mboro we ma pye we yee ni bere†.

19 E, Yennele, ndee ki pye ma mbe ja yenle
mbe lepee wi gbo, ki mbe jaga jen!
Yoro legbolele, ye ye yee laga lali na ni!

20 Pe maa para ma kanngolo tipege ni,
pe maa ma mege ki yinri mbe ta mbaa
finlele, ma winfenne wele.

21 Yawe Yennele, ma yen ma mbele mben
pe yen mala mben;

mbele pɛ yiri ma korogo, pe kala li yen
mala mben.

22 Pɔnla mben fɔ jenge,
pɛ pye mi jate na juguye.

23 E, Yennele, na cancan ma wele, mala
jatore wi jen,

mala wa ma wele mala nawa kagala ke jen.

24 Ki wele, na kaa pye mi yen kombele ni,
mala yege sin wa ma konɔ na li yen kosaga
fu li ni!

140

Yennele li ma lere

ɲa pe maa mege ki jogɔ wi sho

1 Yurukɔlo to wi sewe yurugo. Davidi
Yennele gbogoyurugo.

2 Yawe Yennele, na sho lepeepe pe kee,
na go sige lewelimbele pe na.

3 Kapege ko ce pe maa jate wa pe kotogo
na mbaa piin,

pe maa maara kon pilige pyew.

4 Pe maa pe ngayinngede ke yinrigi na ke
piin pyembye paa wɔɔgo yen,

pe yon senre ti yen paa merege shonro yen.

Wɔnmatigiwen laga.

5 Yawe Yennele, na sho lepeepe pe kee,
na go sige lewelimbele pe na,

poro mbele pe yen naga jaa mbanla jan we.

6 Mbele pe maa pe yee gbogo, pɛ penɛ le
na na, ma mana yannga na na,

pɛ mere jan na na konɔ yon ki na;

pɛ leele lara paa na singi.

Wɔnmatigiwen laga.

7 Miɣi yo Yawe Yennele li kan fɔ: «Mboro
ma yen na Yennele le.»

Yawe Yennele, nungbolo jan mala
yenrewe gbɔɔ pi logo!

8 Yawe Yennele, we Fɔ, mboro ma yen
fannga fɔ ɲa wilan sho,

mboro ma mala go sige malaga gbɔnpilige
ki na.

9 Yawe Yennele, maga ka ti nga lepee wi
yen na jaa ki pye!

Maga ka ti kagala ngele wi kon ma tege
mbe pye ke yon,

nakoma wi yaa la wi yee nari!

Wɔnmatigiwen laga.

10 Na juguye mbele pɔnla maga,
tipege senre nda pɛ gbegede na mege ni,
ki tipege ki songoro ki to poro jate pe na.

11 Kasɔn nanganra mbe wo pe na,
pe pe wa kasɔn ka ni,

wetijuro ta ni, nda pe se ya yiri wa ti ni
naa fyew!

12 Lere ɲa wi maa senpere yuun, wiga ka
yeresaga ta laga tara ti ni,

jologo ki taga lewelewe wi pungo na sanga
pyew!

13 Miɣi jen ma yo Yawe Yennele li yaa ka
mbele pe yen tege na pe kiti wi kon,

mbe ɲa ki sin ki yo;

mbe tanga ki kan fyɔnwɔ fenne pe yeri.

14 Kaselege ko na, lesinmbele pe yaa loon
shari mbaa ma sɔnni,

† 139:18 139:18: ɲa ki yo fɔ na mi ka yen sanga o sanga, mi naa mboro we ma pye we yee ni bere, ki mbe ya logo
fun fɔ: Ali ndee ki pye mi ya ma ke jiri ma ke yon jen, mi se ya mboon koro jen mbe sa yiri.

leele mbele pe nawa pì filige pe na, pe yaa
ka cén wa ma yege sògòwò.

141

Yenñele, tanla koròsi

¹ Davidi Yenñele gbogoyurugo.

Yawe Yenñele, mi yen nòò yenri, ma fyeele
ma pan mala saga!

Na mi koon yeri mala saga, ma nungbolo
jan ma logo na yeri!

² Ma ti na yenrewe pi tanla ma ni paa
wusuna nuwo taan yen;

na mi kanla keyen yi yirige wa ma yeri
mboon yenri, ki tanla ma ni paa
yonlokogo saraga yen.

³ Yawe Yenñele, tanla yon ki koròsi senpere
yogo ki na,

na yon ki yingiwe jen senpere yogo ki na!

⁴ Maga ka ti na jatere wila na tilele mbaa
kee kapege pyege ki korogo,
maga ka ti mbe kee le katijangara pyege ni,
mbanla jele li migi kambasinñge pyefenne
pe ni,
maga ka ti mbe pe liwen gbòò suro ta li!

⁵ Lesinñe wo mbanla gbòn, ko yen kag-
baraga na yeri;

na wi kanla jeregi mbanla le konò kona ki
cén ndée wì sinmè nuwo taan wo wa
na go ki na;

mi se je ki sinmè pi wogo na wa na go ki
na.

Èen fò sanga pyew mi yen na Yenñele li
yenri lepeelee pe kapyere tijangara ti
jogo.

⁶ Yenñele sa ti pe pe kiti konfenne pe
wonrogo pe pe jaanri walaga ka na!
Na ki ka pye ma, pa pe yaa na senyoro ti
logo, mbege jen mbe yo ti yen ma
tanla.

⁷ Yege nga na kere konfò wi kaa palaye
pe wari wi ma tara ti walagi mberi
jaraga,
pa pe kajeere ti yaa ka jaraga ma wa fanga
ki yon na wa kuulo tara†.

⁸ Yawe Yenñele, na Fò, mboro mi yen na
wele,
pa milan yee karafa mboro na; maga kanla
yaga mbe ku!

⁹ Penè na pè le na na, na sho li ni,
mala sho kambasinnde pyefenne mbele pè
lara nala singi pe kee!

¹⁰ Yenñele sa ti lepeelee pe yèera méré ti pe
yigi,

èen fò, mi wo na, mbe sho pe yeri!

142

Lere na paa jolo,

Yenñele lo li yen wi larasaga ye

¹ Davidi nagawa yurugo, sanga na ni wila
pye ma lara wa waliwege ki ni. Yenñele
yenrewe†.

² Mi yen na gbele ngbanga na Yawe
Yenñele li yinri lilan saga,
milan magala li yirige na Yawe Yenñele li
yenrewe gbòò yenri.

³ Mi yen nala nawa kala li yege yuun li kan,
mi yen nala jologo kagala ke yege nari li
na.

⁴ Na na jatere wi ka piri na na, mboro ma
mala torosaga ki jen;
pè méré jan na na wa konò na mi le na kee
li ni.

⁵ Wele mala maga,
ma yaa ki yan fò lere woro wa, na wi yen
na nawa tuun na na;
larasaga si koro na yeri,
na kala li lere kpe jori.

⁶ Yawe Yenñele, mboro mi yen na gbele na
yinri, mi yo fò: «Mboro ma yen na
larasaga ye;

mboro ma yen na tasaga ye, laga ki dun-
ruya na senweele pe yen laga wi ni.»

⁷ Nungbolo jan mala yenrewe gbelege ki
logo, katugu mi yen tege na fò jengge!
Na sho mbele paa na puro pe kee, katugu
pe fannga ki we na wogo ki na.

⁸ Na sho mala wo wa kaso wi ni, janjo
mbaa ma shari mbaa ma sonni!
Lesinmbele pe yaa ka pan mbanla maga,
katugu mà kajenge pye na kan.

143

Yenñele, maga ka kiti kón na na

¹ Davidi Yenñele gbogoyurugo.

Yawe Yenñele, na yenrewe pi logo,
nungbolo jan mala yenrewe gbòò pi logo!
Na yon sogo, naa ma yen senre nungba
yofò konaa ma pye sinñe ki kala na!

² Mi na ma tunmbyee, maga ka ti kiti
konkala mbe ye mi naa mboro we
sògòwò,

katugu senwee wo wa woro wa, na wi yen
sinñe ma yege na†.

³ Na jugu wì taga na na nala jolo,
wilan jan tara nala tunrugu mako,
wilan wa wa diwi gbòò li ni,
paa yege nga na mbele pè ku maga le wa
faa pe yen.

⁴ Na jatere wì piri na na,
na jigi wì kón na na pew.

† **141:7 141:7:** Mbege le verise kanjurugo mbe pan mbe gbòn koloshyen, ki laga ki senre ti woro ma filige Eburuye
senre ti ni, ti kòrò wì logowo pi yen ma ngban. † **142:1 142:1:** 1 Sami 22:1; 24:1-4 † **143:2 143:2:** Ɔromu 3.20;
Gala 2.16

⁵ Mi yen na nawa tuun wagati ɲa wi toro
wa faa wi na,
mi yen na jatere piin ma kapyegele ke ni
fuun ke na,
mi yen na sonri ma kee tunndo ti na.

⁶ Milan keyen yi yirige ma wa wa ma yeri
na yenri,
ma la kilan yigi paa yege ɲga na tonmo
kala ma pye tawara na we.

Wonmatigiwen laga.

⁷ Yawe Yennele, fyeele mala yon sogo,
totogoto wo si koro na ni naa!
Maga koon yee lara na na,
nakoma mi yaa pye paa mbele pe ma tigi
wa fanga pe yen.

⁸ Pinliwe ni, ma ti mboon kagbaraga ki yan,
katugu milan jigi wi taga ma na!
Kono na mi daga mbaa tanri li na, li naga
na na,
katugu mboro mi yen na wele ma yeri!

⁹ Yawe Yennele, na sho mala wo wa na
juguye pe kee!

Mi yen nala yee lara le ma tanla!

¹⁰ Na kara mbaa ma nandanwa kala li piin,
katugu mboro ma yen na Yennele le!
Ki yaga ma yinne jenne laa na yege sinni
wa kono na li yen ma yon yala li ni!

¹¹ Yawe Yennele, ki yaga ma yinwege kan
na yeri ma mege ko kala na;
naa ma yen sinne ki kala na, na tile mala
wo wa na jologo ki ni!

¹² Ma kagbaraga ki kala na, ma yaa na
juguye pe ko mbe pe wo wa,
mbanla winfenne pe ni fuun pe tongo mbe
pe wo wa,
katugu mi yen na tunmbyee.

144

*Wunlunaja wa na Yennele li shari
cew ɲa li kan wi yeri*

wi juguye pe na wi wogo na

¹ Davidi wogo.

Yawe Yennele, mboro ɲa ma yen paa na
walaga yen nala go singi, sonmo yen
ma woo!

Lo lilan keyen yi forogo malaga gbongo ki
ni,
mala yombegede ke naga malaga gbondomo
pi ni.

² Lo li yen na kajenge pyefo konaa na go
sigefo,

naa na malaga sigeca, ɲga ni milan yee
karafa konaa na shofo;

lo li yen na tuguron sigeyaraga nala go
singi konaa na larasaga,

lo li ti, a na woolo pe go sogo na kan.

³ Yawe Yennele, senwee wi yen yingi fo a
maa jatere piin wi wogo na?

Lere wi yen yingi fo a maa sonri wi wogo
na?

⁴ Senwee wi yen paa tifelege yen,
wi yinwege piliye yi yen paa yinne yen,
mba pi ma toro ma ko.

⁵ Yawe Yennele, ki yaga moɔ naayeri wi
tirige toon, ma tigi laga,
ma jiri yanwira ti na, jango tila wirige
yinrigi!

⁶ Yennele yengeleme yirige mala juguye pe
gbon ma pe jaraga,

pe won ma wangala ke ni ma pe jaraga!

⁷ Mboon ta wa naayeri, ma kee ki sanga
mala sho,

mala tile mala sho wa tonngboɔ tijuguwo
pi ni,

na sho cengele sanngala woolo pe kee!

⁸ Poro mbele pe maa finlele wa pe yon we,
pe ma pe kalige kee ki yirige, mbe wugu
yagbolo li na.

⁹ E, Yennele, mi yaa yurugo fonngɔ sho ma
kan mboon gbogo,

mi yaa yurugo ko mboon son ngoni
mangala ke woo ni.

¹⁰ Mboro ma maa wunlumbolo pe shoo,
mboro moɔ tunmbyee Davidi wi sho tokobi
ɲa wi ma lere gbo wi kee.

¹¹ Na sho, mala wo wa cengele sanngala
woolo pe kee,

poro mbele pe maa finlele wa pe yon we,
pe ma pe kalige kee ki yirige, mbe wugu
yagbolo li na.

¹² Yennele sa ti we pinambiile pe pye paa
tire yen, nda ti yirilomo pi yon maga
le wa ti yirifonmo pi ni,

we sumborombiile pe pye paa tiyagala
yen, ngele pe te ma yerege wa
wunluwo go ki ni maga fere.

¹³ We bondoolo pe yinyin,
pe yin yarilire cenle pyew ta ni!

We simbaala naa we sikaala pe lege pe pye
wagaye legere,

pe lege pe pye waga ke ke tegesaga legere
wa wasege ki ni!

¹⁴ We nere ti tugbolo ti toro!

We juguye paga ka ya pan mbe to we na
naa, mbe we yigi kasopiile mbe kari
we ni naa;

paga ka jologo gbelege logo wa we katoro
ti ni naa!

¹⁵ Cenle na ka pye ko cenlomo mba po na,
ferewe yen li woo!

Yawe Yennele li ka pye cenle na woolo
Yennele, ferewe yen pe woo!

145

*Yenjele li wunluwo
pi yen kosaga fu*

¹ Yenjele li sonno yurugo. Davidi wogo.
Na Yenjele, mi yaa loon gbogo, mboro na
na wunluwo,

mi yaa loon sonni sanga pyew fo tetete†.

² Mi yaa loon shari pilige nungba nungba
pyew,

mi yaa loon sonni sanga pyew fo tetete.

³ Yawe Yenjele li gbogo, li daga paa li sonni
fo jengge,

li gbogowo pi yen konlo fu.

⁴ Sere nungba woolo yirisaga nga fuun ki
yaa yiri, paa ma kapyegele ke senre
yuun pungofenne pe kan,

paa ma kagbogolo ke yege yuun pe kan;

⁵ paa ma gbogowo gbembe naa ma tiyowo
pi senre yuun!

Mi yaa la jatere piin ma kapyegele kafonno
wogolo ke na.

⁶ Pe yaa kaa para ma fannga gbogo ki senre
na, ko nga ki yen fyere ni we;
ma gbogo yege nga na, mi yaa kaa ki yege
yuun.

⁷ Pe yaa kaa nawa tuun ma kajenge gbogo
ki na, mbaa ki senre yuun,
ma yen sinje yege nga na mbaa ki wogo
ki yuun yogorimo ni.

⁸ Yawe Yenjele li yen yinriwe tafa naa
yungbogoro tafa,

laa la nawa ngbanni jaga jaga, li kag-
baraga ki yen ma gbogo.

⁹ Yawe Yenjele li yen jenne lere pyew wi
ni,

li maa yaara nda fuun li da ti yinriwe taa.

¹⁰ Yawe Yenjele yaara nda fuun ma da, ti
yen nno shari nno sonni,

mbele pe pe yee kan ma yeri, pe yaa loon
sonni.

¹¹ Pe yaa kaa ma wunluwo pi gbogowo pi
senre yuun,

mbaa ma yawa pi senre yuun.

¹² Pe yaa ka ti leele poon kapyegele
tugbogolo ke jen

kona mbon wunluwo pi gbogowo yanwa
pi jen.

¹³ Ma wunluwo pi yen wa fo sanga pyew,
ma fannga ki yen wa sanga pyew fo tetete.

Yawe Yenjele li ma li yon senre ti tanga
mari yon fili,

nga fuun li ma pye, ki maa li kajenge ki
nari†.

† 145:1 145:1: Ki yurugo nga ki verise nungba nungba pyew wi le Eburuye senre ti senpiile mbele pe ma tege nari yonlogi wo wa ni, maga le ti senpyo kongbanja wi na, wo na pe yinri alefu fo ma saa gbon wi pungo woo wi na, wo na pe yinri tavu. † 145:13 145:13: Ki verise nga wi senre pungo woro ti woro Yenjele senre seweele mbele pe yen Eburuye senre ni pe ni fuun ni, een fo pa ti yen wa Yenjele senre seweele mbele pe yinri Sepitanti naa Siriyaki poro ni.

¹⁴ Yawe Yenjele li ma mbele fuun pe yen
na tuun pe togo,
li ma mbele pe kurukuru pe yirige mbe pe
sin.

¹⁵ Lere pyew wi yen na wele mboro yeri,
mboro ma maa pe yaakara ti kaan pe yeri
ti kansanga wi na.

¹⁶ Ma moo kee ki sanga mbe kan,
mbe yaraga nga fuun ki yen yinwege na ki
kan mbege yenle tin.

¹⁷ Yawe Yenjele li yen ma sin wa li kagala
ke ni fuun ke ni,

li maa li kapyegele ke ni fuun ke piin
kajenge ni.

¹⁸ Mbele fuun pe maa yenri Yawe Yenjele
li yeri, li ma pye pe tanla toon,
poro mbele fuun pe maa li mege ki yinri
kaselege ni we.

¹⁹ Mbele pe maa fyee li yege, li maa pe
kandanlangala ke piin pe kan,
li ma pe gbelege ki logo ma pe sho.

²⁰ Yawe Yenjele li yen ma mbele fuun
ndanla, li maa pe go singi,
een fo li ma lepeelee pe ni fuun pe tongo.

²¹ Yawe Yenjele li ti mbaa li sonni wa na
yon,

yaraga nga fuun ki da, kila Yenjele na
li yen kpoyi li sonni sanga pyew fo
tetete!

146

*Mbele pe fannga ki kologo,
Yenjele li yen pe sagafa*

¹ Yaa Yawe Yenjele li sonni!

Mi yen na Yawe Yenjele li sonni.

² Mi yaa la Yawe Yenjele li sonni na
yinwege sanga wi ni fuun wi ni,

mi yaa la yuuro koo mbaa na Yenjele li
gbogo, mbanla ta yinwege na sanga
nga ni.

³ Yaga ka ye jigi wi taga legboolo na,
yaga ka ye jigi wi taga senwee na, wo na
wi se ya mbe lere sho we.

⁴ Na wi yinwege wonwon piga yere pilige
nga ni, wi ma songoro wa taambuwo
ki ni;

ki pilige nungba ki ni, nga fuun wila pye
na jate, ko ma ko saw.

⁵ Lere nga ka Zhakobu Yenjele li pye wi
sagafa, ferewe yen wi woo;

lere nga ka wi jigi wi taga Yawe Yenjele, wi
Yenjele li na, ferewe yen wi woo!

⁶ Lo li naayeri wo naa tara ti da,
naa kogoje wo naa wi nawa yaara ti ni
fuun ti ni;

li yen senre nungba yofu fo sanga pyew.

⁷ Pe yen na mbele jolo, li ma pe tanga ki
kan pe yeri,

funjo yen mbele na, li ma yaakara kan pe
yeri.

Yawe Yennele li ma kasopiile pe sho.

⁸ Yawe Yennele li ma fyoonlo pe yengele ke
yenge,

mbele pe kurukuru, Yawe Yennele li ma pe
yirige mbe pe sin,

lesinmbele pe yen ma Yawe Yennele li
ndanla.

⁹ Yawe Yennele li maa nambanmbala pe go
singi,

li maa pijiriwele poro naa nangunjaala pe
sari;

een fo lepeepe pe kagala ngele kon mbe
pye, li ma ke jogo.

¹⁰ Yawe Yennele li yen wunluwo fo sanga
pyew;

yoro Siyon ca woolo, lo li yen ye Yennele
sanga pyew fo tetete.

Yaa Yawe Yennele li sonni!

147

*Yennele na yawa pi ni fuun fo
li daga paa li sonni*

¹ Yaa Yawe Yennele li sonni!

Katugu ki yen ma yon waa yuuro koo waa
we Yennele li gbogo,

ki yen ma yon waa li sonni, konaa ma yala!

² Yawe Yennele li yen na Zheruzalemu ca
ki kanni naa fonjo;

Izirayeli woolo mbele paa koli ma kari pe
ni tara ta yege ni, li yaa pe gbogolo.

³ Mbele pe nawa pi tanga pe na, li ma pe
kotogo ki sogo pe na,
ma pe welegesara ti fofu pe na.

⁴ Li wonngolo ke yon ki jen,
li mege taga ke ni fuun nungba nungba ke
na.

⁵ We fu wi yen ma gbogo, wi fannja ki yen
ma gbogo,

wi tijinliwe pi yen konlo fu.

⁶ Yawe Yennele li ma mbele pe yen tege na
pe togo;

een fo li ma lepeepe pe go sogo fo wa tara.

⁷ Ye yuuro ko Yawe Yennele li kan yeli son,
ye yuuro ko ngoni ni, ye we Yennele li son!

⁸ Li ma kambaara ti yirige ma naayeri wi
ton,

li ma tisaga ki gbegese, ki ma pan tara ti
na,

li ma ti yan ki ma fi yanwira ti na.

⁹ Li maa yaakara kaan yaayoro ti yeri;

na kaankaanye pire ti kaa gbele funjo ki
kee sanga na ni, li ma ti yaakara ti
kan ti yeri[†].

¹⁰ Yennele lii jori malaga gbonshon fannja
na,

senwee fannja ki woro yaraga li yege na.

¹¹ Een fo mbele pe maa fye Yawe Yennele li
yege, poro kala lo li yen mali ndanla,

poro mbele pe pe jigi wi taga li kagbaraga
ki na we.

¹² Yoro Zheruzalemu ca woolo, yaa Yawe
Yennele li gbogo,

yoro Siyon ca woolo, yaa ye Yennele li
sonni!

¹³ Katugu li ma mbogo nga ki ca ki maga
ki yeyonro koro ti sogoyaara ti kan
fannja ni,

li duwaw ye piile pe na wa ki ni.

¹⁴ Li ma yeyinnye le wa tara ti ni,

li ma yarilire ti ni fuun tiyonro ti kan ye
yeri, fo ye ma ka ma tin.

¹⁵ Li ma li yon senre ti torogo laga tara ti
ni,

li senre ti ma kari lagapyew ki ni fyelege
na.

¹⁶ Li ma nezhi wi tirige wi ma filige paa
simbasire yen,

li ma ti fonjo ki ma wo ma simbi la-
gapyew, ma een paa conro yen.

¹⁷ Li ma ti sinndeere tisaga ki ma pan;

ambo wi mbe ya yere mbeli were ti sige?

¹⁸ Een fo na li ka para, ki yaara ti ma yan,
li ma li tifelege ki pye ki maa gbogon, tonmo
pi mee nee fuun.

¹⁹ Laa li senre ti yo Zhakobu setirige piile
pe kan,

ma li kondegengele naa li kakondegengele
ke naga poro Izirayeli woolo pe na.

²⁰ Li sigi wogo ka pye cengele sanngala la
kpe kan,

ke sili kakondegengele ke jen.

Yaa Yawe Yennele li sonni!

148

*Yaara nda fuun ti da
ti yen na Yennele li sonni*

¹ Yaa Yawe Yennele li sonni!

Yoro naayeri yaara, yaa Yawe Yennele li
sonni,

yaa li sonni wa naayeri lara ti ni!

[†] 147:9 147:9: Kaankaan, sannjege kayi, nga leele paa pye na jate ma yo kila ki jatare wi tege ki pire ti na.

² Yoro mbele li meregeye, ye ni fuun yaa li sonni!

Yoro naayeri malingboonlo ngbeleye† ye ni fuun, yaa Yawe Yenñele li sonni!

³ Yonlo naa yenje, yaa li sonni!

Yoro wonngolo ngele fuun ke maa yiin, yaa li sonni!

⁴ Naayeri lara to naayeri, yaa li sonni!

Tonmo mba pi yen wa naayeri wi go na, pila li sonni!

⁵ Ki yaara ti ni fuun tila Yawe Yenñele li sonni!

Katugu laa para ma kono kan, a ki yaara ti si da.

⁶ Liri tege ti tegesaga, ti koro wa fo sanga pyew,

li kondegele tege ti go na, na li se ya kannga.

⁷ Yoro tara na yaara, yaa Yawe Yenñele li sonni!

Kogje nawa yaritugbooro, naa tonngbo tjuguwo pi ni, yaa li sonni,

⁸ Yenñele yengeleme naa sinndeere tisaga ki ni, naa nezhi wi ni, naa fonggo ki ni,

konaa tisaga tifelege ki ni, ko nga ki maa tanri li senre ti na we!

⁹ Yaa li sonni, yoro yanwira konaa tinndiye pe ni fuun,

naa tire nda ti maa pire seni konaa sediri tire ti ni fuun ti ni,

¹⁰ naa wonngaala konaa yaayoro ti ni, naa yaara nda ti maa fulolo lara na konaa sannjere ti ni!

¹¹ Yaa li sonni, yoro dunruya wunlumbolo naa cengele ke ni fuun,

naa fannga fenne konaa dunruya kiti konfenne pe ni fuun,

¹² naa lefonmbolo konaa sumbono pe ni, naa lelelele konaa piile pe ni!

¹³ Pe ni fuun paa Yawe Yenñele li mege ki sonni,

katugu lo nunnga mege ko ki yen ma gbogo,

li yawa pi yen naayeri wo naa tara ti go na!

¹⁴ Li fannga le li woolo pe ni, jango mbele pe pe yee kan li yeri, paa li sonni,

konaa Izirayeli woolo pe ni, poro mbele pe yen cenle na li wogo ki yen ma ngban li ni we.

Yaa Yawe Yenñele li sonni!

149

Yenñele li yaa cew kan li woolo pe yeri

¹ Yaa Yawe Yenñele li sonni!

Ye yurugo fonnggo ko Yawe Yenñele li kan, ye yurugo sho yeli son wa mbele pe pe yee kan li yeri pe gbogolomo woolo pe sogowo!

² Izirayeli woolo, yaa yogori ye dafu wi kala na,

Siyon ca woolo, ye yin yogorimo ni ye wunlunaja wi kala na!

³ Yaa wi mege ki sonni yoro ni, yaa yuuro koo yaa wi sonni, yaa pimbigile naa juruye gboon!

⁴ Katugu Yawe Yenñele li woolo pe yen mali ndanla,

li maa mbele pe pe yee tirige pe jate mbele pe sho.

⁵ Mbele pe pe yee kan Yawe Yenñele li yeri, paa yogori li gbogowo pi kala na;

paa jorogi yogorimo ni, ali mbe pe ta wa pe sinleyaara ti na!

⁶ Yenñele li sonmo yuuro to mbe pye wa pe yon,

tokobi yon shyen taan woo mbe pye wa pe kee;

⁷ jango mbe kayanga wo cengele sannjala ke ni,

mbe jologo wa cengele ke na;

⁸ mbe pe wunlumbolo pe po yongowo ni, mbe pe fannga fenne pe le tuguron ngbeere na!

⁹ Kiti konggo nga kila yonlogo pe mege ni, mbe ki kiti wi kon pe na mbe yala ki ni!

Ko yaa gbogowo kan mbele fuun pe pe yee kan li yeri pe yeri.

Yaa Yawe Yenñele li sonni!

150

Yaa Yawe Yenñele li sonni

¹ Yaa Yawe Yenñele li sonni!

Yaa Yawe Yenñele li sonni wa li laga kpoyi ki ni!

Yaa Yawe Yenñele li sonni wa naayeri fowaga ki ni, wa laga nga li maa li yawa pi nari we!

² Yaa li sonni li kagbogolo pyewe pi kala na!

Yaa li sonni mbe yala li gbogowo gbembe pi ni!

³ Yaa li sonni mbanlaga winme ni!

Yaa li sonni ngoni naa juru gbonggo ni!

⁴ Yaa li sonni pimibile gbonggo naa yoro ni!

Yaa li sonni ngoni gbonggo naa wegele winme ni!

⁵ Yaa li sonni weere† magangbobo woro ni!

† 148:2 148:2. Meregeye poro pe yen naayeri malingboonlo ngbeleye ye.

1 Kuro 13.8; 15.16; 16.5; 25.1.6; 2 Kuro 5.12; 29.25; Esidi 3.10; Nehe 12.27

† 150:5 150:5. 1 Sami 18.6; 2 Sami 6.5;

Yaa li sonni weere maganɗbanla woro ni!

⁶ Yaraga o yaraga ki maa woon, kila Yawe
Yenɗele li sonni!

Yaa Yawe Yenɗele li sonni!

YOMIYEĞELE

ŞEWÊ

ŞEWÊ WÎ NAWA SENRE

Yomiyegêlê şewê wî yê naga pa mba pi gbogolo pi yê na, ma pye yomiyegêlê naa nandalengele. Ki yomiyegêlê kê legerê ta ma yiri wa wunlunana Salomo wi yeri (1-29), a kêle ta ma yiri wa Aguri wi yeri (30), a kêle ta ma yiri wa wunlunana Lemuweli wi yeri (31).

Ki yomiyegêlê ke yê naga nari we na yege nga na we daga mbaa we yinwege ki piin pilige nungba nungba pyew. Ki yomiyegêlê kele yê na para seye woolo pe yê sogowo kagala koro na, kele yê na para jawo kapyere na. Tangalomo pi daga mbe pye yege nga na cenwe pi ni, ke legerê yê na ko nari fun, konaa ma daga mboon yê yingiwe jên yege nga na ki ni. Senwee wi daga mboon yê go sogo yege nga na, ke yê na para ki wogo ki na, naa mbaa kagala kunni yê ni, naa mbaa fyonwo fenne pe jate konaa tagawa mba pi daga mbe pye wenne sogowo pi wogo ki na. Yomiyegêlê şewê wî yê naga nari fo senweele pe daga mbaa nga ki daga sanmbala pe ni ki jate, mbe pye mbe go sogo, mbaa kasinge ki lagajaa, naa kaselege ki ni, konaa kajenme pi ni. Sewe wi lesaga ki yê naga nari we na yege nga na we daga mbege le mbaa jaa, fo:

Mbaa fye Yawe Yenjele li yege ko ki yê kajenme pi lesaga ye (Yomi 1.7).

Yomiyegêlê ke gbo yê senre kongolo shyenzhyen, ngele ke ma pye ma yala. Mbe ke kara go ni mbe ke jên ki yê na tanla. Wagati wa ni, pe ma yomiyegêlê ke legerê wa na para senre go ka na paa kajenme konaa tijinliwe fu wogo yê (9.1-18), naa katiyongolo ngele ke ma pye jele jenne ni (31.1-31) konaa senre yinre ta yege ni.

ŞEWÊ WÎ YÊN MA KÖÖNLO YEĞE NGA NA

Kajenme pi daga mbe lagaja 1-9

Wunlunana Salomo wi yomiyegêlê 10-29

Nana na paa pye na yinri Aguri wo naa Lemuweli pe senyoro 30-31

Aguri wi yomiyegêlê 30.1-33

Lemuweli wi no wila wi yeri kagala ngele ni 31.1-31

KAJENME PI DAGA MBE LAGAJA

1-9

Sewe wi yonlogo go nga na

¹ Davidi wi pinambyo Salomo na wila pye Izirayeli tara ti wunlunana wi yomiyegêlê wele†.

² Ki yomiyegêlê ke go ko yê mbaa kajenme kaan senwee wi yeri, mbaa wi nari, konaa mbaa tijinliwe senyoro ti koro jenni;

³ mbaa wi nari wila tanri tijinliwe ni, mbe pye sinje, mbe pye mbe yala, mbaa tanri kaselege ki na;

⁴ mbe kambajenmbele pe kan pe jilige, mbe jenne naa jaterê pyelomo jembe kan lefonmbolo pe yeri.

⁵ Kajenje wi kaa ke nuru, wi ma ka taga wi kajenme pi na;

lere na wi yê na jilige, ke ma yege sinme kan wi yeri.

⁶ Ke ma ti senwee wi maa yomiyegêlê naa nandalengele ke koro jenni, mbaa kajenmbele pe senre to naa pe ngundo senre ti koro jenni.

⁷ Mbaa fye Yawe Yenjele li yege ko ki yê kajenme pi lesaga ye, ên fo lembire ti maa tijinliwe naa nagawa senre ti tifaga†.

*Piile pe daga mbaa pe sevenne
pe yerewe senre ti nuru*

⁸ Na pinambyo, toon to wi yerewe senre ti nuru,

maga ka si je ma no wi nagawa senre ti na;

⁹ katugu ti yê na paa wunluwo njala gbogowo wolo yê na ma go ki na, ma pye paa fereyaara yê na ma yologo.

¹⁰ Na pinambyo, na kapere pyefenne pe kaa jaa mboon fanla mboon punjo, maga ka yere ki na.

¹¹ Na paga ma pye mbe yo fo: «Shokari, we sa lara we lere wa sige, woo gbo; we sa mere jan, we to lere na wi yê jeregisaga fu wa na go fu.

¹² We pe tongo weele mbe pe ko, paa yege nga na kunwo ma kaa leele ko ma kari pe ni kuulo tara,

mbe pe ko mbe pe wo wa, paa yege nga na pe ma kaa ghoo le fanga we;

¹³ kona, pa we yaa yarijende ti cenle pyew ta ta,

mberi koli mbe we yinre ti yinyin ti ni.

¹⁴ Mboro fun ma yaa ma tasaga ta wa ti ni we ni,

ki penjara ti yaa pye we ni fuun woro.»

¹⁵ Na pinambyo, maga kaa tanri ki leele cenle pe ni,

ma jele li wo wa pe kono li ni pew;

¹⁶ katugu pe yongolo kê wege kapege pyege ki na,

pê wege legbogo ki na.

¹⁷ Mbe mere ti jan sannjele li na li yege na, ko mere to jan wagafe.

† 1:1 1:1: 1 Wunlu 5.9-14

† 1:7 1:7: Zhobu 28.28; Yuuro 111.10; Yomi 9.10

¹⁸ Eɛn fɔ ki leele mbele pe yen na lara na leele singi mbe gbo, poro yere jate pe yaa pe gbo;
 mɛrɛ nda pe yen na jaan, ti yaa ka poro yere jate pe yigi.
¹⁹ Mbele fuun pe maa tɔnli pee jaa, pa pe wogo ki yaa ka kɔ yɛɛn;
 tɔnli pee wi ma kaa wi tafo wi gbo.

Kajenme pi maa we yeregi

²⁰ Kajenme pi yen na jɔrɔgi ngbanga wa ca nawa kongolo ke ni,
 pi magala li yen na yinrigi ngbanga wa katoro ti ni.
²¹ Pi yen na jɔrɔgi ngbanga wa janwa lara ti na,
 pi yen naga yuun leele pe kan wa ca ki mbogo yeyɔnrɔ ti na fɔ†:
²² «Yoro kambajenmbele wele, kambajenme pi yaa ye ndanla fɔ sa gbɔn wagati wiwiin?
 Yoro mbele ye maa tege leele na, ye yaa la yɔgɔri wa ki titegere ti ni fɔ sa gbɔn wagati wiwiin?
 Yoro lembire re, kajenme pi yaa ye mben fɔ sa gbɔn wagati wiwiin?
²³ Ye songoro ye pan yanla yerewe sennngbanra ti logo.
 Ye wele, mi yaa na yinne li tirige ye na.
 Mi yaa ti yanla senre ti jen.
²⁴ Eɛn fɔ ki kaa pye mi ye yeri, a yɛ je, a milan keɛ ki sanga ye kan, lere kpe sigi jate;
²⁵ ki kaa pye yɛ je na yerewe senre ti ni fuun ti na,
 yee si yenle na korowo senre ti na;
²⁶ ki kala na mi fun, mi yaa kaa tege ye na, na jologo ki ka ka to ye na sanga ɲa ni we,
 mi yaa kaa ki la koo ye na, na fyere gbɔrɔ ka ka ye yigi sanga ɲa ni we.
²⁷ Na fyere gbɔrɔ ka ye yigi paa tifelingbogo yen,
 na jologo ka to ye na paa tifelinjolo yen,
 na yesanga naa jatere piriwen ka ka to ye na,
 pa mi yaa kaa ki la koo ye na fun.
²⁸ Kona pe yaa kanla yeri mbe pe saga, eɛn fɔ mi se kaga sho;
 pe yaa kaa na lagajaa, eɛn fɔ pe se kanla yan.
²⁹ Katugu pɛ je kajenme pi na,
 pee yenle mbaa fyɛ Yawe Yennele li yege,
³⁰ katugu pee yenle na yerewe senre ti ni fuun ti na,
 paɲla korowo senre ti tifaga.
³¹ Ki kala na, pe yaa ka pe kapyere ti tɔnli wi ta;
 pe yɛɛra yerewe senre ti tɔnli wo pe yaa ka li mbe tin wi na,

³² katugu lembire ti ka pungo le kajenme pi ni, ki ma kaa ti gbo,
 kambajenmbele pe jatere mbatawa pi ma kaa pe tongo.
³³ Eɛn fɔ lere ɲa kaa nuru na yeri, wi yaa pye mbe cɛn yeyinnge na pɔw;
 wi yaa pye mbe cɛn pɔw, wi se fyɛ tipege kpe yege.»

2

Kajenme pi ma lere sho

kapege ki ni

¹ Na pinambyɔ, na maga yenle na senre ti na,
 na maga na ngasegele ke yigi mbaa tanri ke na,
² na maga nungbolo jan mbaa kajenme senre ti nuru,
 na maga ma kotogo ki yaga kila jenme pi jaa,
³ na maga tijinliwe pi yeri pɔɔn saga,
 na maga ma magala li yirige mbe kagala kɔrɔ jenme pi lagaja pɔɔn saga,
⁴ na ma kaa pi lagajaa paa warifuwe yen,
 na ma kaa pi lagajaa jenge paa yarijende nda ti yen ma lara ti yen,
⁵ kona, mbaa fyɛ Yawe Yennele li yege pa ma yaa ki kɔrɔ jen,
 konaa mbe Yennele li jen.
⁶ Katugu Yawe Yennele lo li maa kajenme pi kaan,
 kajenme naa jenme pa pi maa taa na yinrigi wa li yon senre ti ni.
⁷ Li ma showɔ kan lesinmbele pe yeri;
 mbele pe tangalɔmɔ pi yen ma sin, li yen pe tuguron sigeyaraga na pe go singi.
⁸ Mbele pe maa tanri kaselege kono li na,
 li maa wele pe na,
 nali lesinmbele pe kono li kɔrɔsi.
⁹ Ki ka pye ma, pa ma yaa kasinnge ki kɔrɔ jen, naa ɲa ki yala ki ni,
 naa kaselege konaa kongolo ngele ke ma lere wogo yon ke ni.
¹⁰ Kona, kajenme pi yaa pan wa ma kotogo na,
 jenme pi yaa ma ndanla wa ma kotogo na.
¹¹ Kagala ke cancan jatere pyelɔmɔ jembe pi yaa kɔɔn sho punnguwo pi ni,
 kagala kɔrɔ jenme pi yaa loɔn go singi.
¹² Pi yaa ma sho kombele li ni,
 mbɔɔn sho sɛnpere yofenne pe keɛ,
¹³ mbɔɔn sho mbele pe ma kaselege kono li wa pe keɛ,
 naa mbele pe maa tanri wa diwi kono li ni pe keɛ.
¹⁴ Poro mbele pe maa kapege ki piin na yɔgɔri wa ki ni,
 na kajagara ti piin na nayinme nii wa ti ni.

† 1:21 1.21: Yomi 8.1-3

¹⁵ Ki leele wele, kongolo ngele ke ma lere pungo koro pe ma le, pe maa tanri kongolo ngele na, ke yen ma koolo koolo.

¹⁶ Ki ka pye ma, pa ma yaa ma yee sho nanjaa wi kee,

ki jele nambanja na wi yon ki tanla wi kee.

¹⁷ Wo na wi je wi sumborowo sanga polo wi na,

ma fege yon finliwe mba wila le wi Yenjele li ni pi na.

¹⁸ Wi go ki kono li yen na kee wa kunwo pi yeri;

kono na wi le, li yen na kee wi ni wa kuulo tara.

¹⁹ Mbele fuun pe maa yiin wi korogo, wo wa kpe na songoro mbe pan naa, wo wa kpe se yinwege kono li ta naa.

²⁰ Ki kala na, maa tanri wa lejembele pe kologo ki ni,

ma koro wa lesinmbele pe kongolo ke ni.

²¹ Katugu lesinmbele poro pe yaa cen laga tara ti ni,

mbele pe nawa pi filige pe na, poro pe yaa ka koro wa ti ni.

²² Een fo lepeele pe yaa ka pe mbe wo laga tara ti ni,

mbasinmbele pe yaa ka ko mbe wo laga ti ni.

3

Mbe kajenme ta

konaa mbaa fye Yenjele li yege

¹ Na pinambyo, maga ka fege na nagawa senre ti na,

na ngasegele ke tege wa ma kotogo na maa tanri ke na;

² katugu ki senre ti yaa yinwetonlogo kan ma yeri,

mbe ka taga ma yinwege piliye yi na, mbe yeyinngge kan ma yeri.

³ Maga ka ti kagbaraga pyege konaa mbe pye tagawa ni toon la,

mari pye fereyaara wa ma yologo,

ma ti ti censaga ta wa ma kotogo na.

⁴ Kona, ma kala li yaa Yenjele li ndanla mbe senweele pe ndanla, pe yaa loon jate tijinliwe fo†.

⁵ Ma jigi wi taga Yawe Yenjele li na ma kotogo ki ni fuun ni,

maga ka kee kan ma yeera tijinliwe po na.

⁶ Ma li wogo ki tege wa ma jatere wi na ma kapyege ki ni fuun ni,

ki ka pye ma, li yaa ma kongolo ke yon yala ma kan.

⁷ Maga kaa ma yee jate kajenje,

een fo ta fye Yawe Yenjele li yege,

moo yee laga kapege pyege ki na†.

⁸ Ko ki yaa ma wire ti sagala, mboon kajeere ti kan fannga ni.

⁹ Ta Yawe Yenjele li gbogo ma kee yaara ti ni,

maa li gbogo ma keere yarilire pyew ti kongbannda ti ni.

¹⁰ Pa kona ma bondoolo pe yaa yinyin yarilire ti ni fo mbaa wuun,

ma kopere ti yaa yinyin ezezen pire tonmo pi ni fo mbaa wuun.

¹¹ Na pinambyo, maga ka Yawe Yenjele li korowo pi tifaga,

maga ka ti li yerewe senre ti pye tege ni ma yeri†;

¹² katugu na wi yen ma Yawe Yenjele li ndanla, li maa koro,

paa yege nga na pyo na wi yen maa to ndanla wi maa wi koro we†.

Kajenme pi tonli wi yen ma gbogo

¹³ Lere na ka kajenme pi ta, ferewe yen wi woo,

lere na ka tijinliwe pi ta, ferewe yen wi woo!

¹⁴ Katugu pi tawa pi mbonro ma we wari-fuwe tawa na,

tonli na wi maa taa wa pi ni, wi we te na.

¹⁵ Kajenme pi songgo ki ngban ma we somu songgbanga woo na;

yaraga nga fuun ma yege maa yinrigi ki na, ko ka kpe woro kayongo ni mboo bo.

¹⁶ Yinwetonlogo maa taa wa pi kalige kee ki ni,

yarijende naa gbogowo maa taa wa pi kamejge kee ki ni.

¹⁷ Pi maa kee senwee wi ni kongolo ngele ni, ke tangala yen ma tanla;

yeyinngge yen wa pi kombigile ke ni fuun ke ni.

¹⁸ Pi yen yinwege tige ma mbele kaa yigi pe kan,

mbele kaa yigi mbe koro pi na, ferewe yen pe woo.

¹⁹ Yawe Yenjele li tara ti ngo ki tenge kajenme po fannga na;

tijinliwe po fannga na, li naayeri wi gbegele maa tege.

²⁰ Li jenme po fannga na, tara ti nogona tonmo were ti yengele;

po fannga na kambaara ti maa foongo wuun.

Yenjele lo

li maa kajenje wi go singi

²¹ Na pinambyo, tijinliwe po naa jatere pyelomo jembe pi yigi ma mara pi na,

maga ka ti pi lali ma ni.

† 3:4 3:4: Luki 2.52

† 3:7 3:7: Orumu 12.16

† 3:11 3:11: Zhubu 5.17

† 3:12 3:11-12: Ebu 12.5-6; Naga 3.19

22 Ti yaa yinwege kan ma yeri,
mbe pye fereyaara wa ma yologo.
23 Pa kona ma yaa la tanri wa ma kono li
ni yeyinnge na pow,
ma se kurugo yaraga ka kpe na.
24 Na maga sinle, ma se ka fye yaraga ka
kpe na,
na maga sinle, ma yaa wonlo yinnge.
25 Fyere kala koon fo, maga ka fye;
nakoma na lepeepe paga yiri ma korogo,
maga ka fye;
26 katugu Yawe Yennele li yaa pye ma jigi
tagasaga,
mbaa ma tologo ki korosi kiga ka ye pene.

*Ma lewee yenle
wi daga mboon ndanla*

27 Na kaa pye lere wa daga ma kajenge pye
wi kan,
na ki fannga ka pye ma ni, maga pye wi
kan,
maga ka je mbege kajenge ki pye wi kan.
28 Maga koon lewee yenle wi pye mbe yo
fo:
«Kari ma songoro ma pan, goto mi yaa ki
kan ma yeri,»
mbe sigi ta yaraga yen ma yeri maa kan.
29 Maga ka kapege jate ma lewee yenle wi
ni,
wo na wi yen ma cen le ma tanla, maa jigi
wi taga ma na we.
30 Maga ka win lere ni go fu,
na wii kapege kpe pye ma na.
31 Maga ka yege yirige lewelewe wa na,
maga kaa tanri wi tangalomo pa kpe na.
32 Katugu lepeepe pe kala li yen ma tijanga
Yawe Yennele li yege na;
een fo li ma weenne le lesinmbele poro ni.
33 Yawe Yennele li ma lepee wi go ki dangga,
een fo li ma duwaw lesinje wi go ki na.
34 Mbele pe maa tege li na, li maa tege pe
na fun,
een fo mbele pe pe yee tirige, li yen na
yinme kaan pe yeri†.
35 Kajenmbele pe yaa gbogowo ta korogo,
een fo lembire to yaa fere gboro sho.

4

*Pinambyo wi ma kajenme ta
wi to wi yeri*

1 Na pinambiile, yaa ye to wi nagawa senre
ti nuru,
ye nungbogolo jan yaa nuru, ye ta ye pye
tijinliwe fenne;
2 katugu mi yen na jenme jembe kaan ye
yeri,
ki kala na, yaga ka je na nagawa senre ti
na.
3 Mi fun, mila pye pinambyo na to wi yeri,

na kala laa na no wi ndanla paa
pinungbanna yen.

4 Na to wila pye nala nari na yuun fo:
«Na senre ti yigi mari tege wa ma kotogo
na;
ta tanri na ngasegele ke na, pa ma yaa
yinwege ta.
5 Kajenme pi lagaja, ma tijinliwe pi lagaja,
maga ka fege na yon senyoro ti na, maga
si ka laga ti na.
6 Maga ka laga kajenme pi na, pa pi yaa la
wele ma na;
pi yaga poon ndanla, pa pi yaa loon go
singi.
7 Kajenme pi lesaga koya nga fo ma bala
ma kajenme pi lagaja;
ma yaritaga ki ni fuun ki ni, tijinliwe pi
lagaja.
8 Ta kajenme pi jate kagbogo yon, pa pi yaa
ma mege ki yirige;
na maga pi yigi keyen shyen, pa pi yaa
gbogowo kan ma yeri.
9 Pi yaa pye paa fereyaraga tiyongo yen wa
ma go ki na,
mbe pye paa wunluwo njala gbogowo wolo
yen wa ma go ki na.»

*Kajenme pi yaa yinwetonlogo kan
ma yeri mbaa ma korosi*

10 Na pinambyo, nungbolo jan mala senre
ti logo,
pa ma yaa yinwetonlogo ta.
11 Mo naga kajenme kono li ni,
mo yege sin wa kasinnge kono li ni.
12 Na ma kaa tanri, yaraga ka soon yege
kon;
na ma kaa fee, ma se kurugo mbe to.
13 Nagawa senre nda ti kan ma yeri, ti yigi
jenge, maga ka ti ti sho ma yeri;
mari yigi tiyongo, katugu ma yaa yinwege
ta to fannga na.
14 Maga kaa tanri wa lepeepe pe kono li ni,
maga ka kapere pyefenne pe tulugo ki le.
15 Ki kono li yan mali yaga wa, maga ka
toro wa li ni;
ke ma lali li ni, maa kee ma kono.
16 Katugu ki leele paa ya wonlo na pe fa
kapege pye,
wonlowo na pe yigi na pe fa tipege pye lere
wa na;
17 katugu tipewe pyewe po pi yen pe
yaakara re,
lewelewe kapyere pyege ki maa yinrigi pe
ni paa duven wogo yen.
18 Lesinmbele pe tangalomo pi yen paa
lalaaga yanwa yen;
ki yanwa pi maa yinrigi na kee yege fo mbe
sa gbou yonlofugo na.
19 Lepeepe pe tangalomo pi yen paa diwi
yen,

† 3:34 3:34: Zhaki 4.6; 1 Pye 5.5

yaraga nga ki yaa pe kan pe kurugo pe to paa ki jen.

Ma tangalomɔ pi yaga pi koro jembe

²⁰ Na pinambyo, tanla senre ti nuru jenje, nungbolo jan mala senyoro ti logo.

²¹ Maga ka ti ti fege ma ni fyew, ti tege wa ma nawa pi ni;

²² katugu mbele fuun pe ma yenle ti na, ti ma yinwege kan pe yeri, mbe ngbanwa kan pe yeri wa pe wire ti ni.

²³ Jatere na wa ma kotogo na, taa korosi ma we yaraga ki ni fuun ki na, katugu pa ma yinwege kagala ke maa yinrigi wa ma kotogo ki ni.

²⁴ Ma yon ki yingiwe jen yagbogowo senre ti ni,

ma lefanlaga senre ti lali ma yon ki ni.

²⁵ Ta wele wa ma yee yeye, maa kee, ma yengele ke kan maa wele wa ma yee yeye.

²⁶ Kono na ma yaa le, li gbegele mali yon yala,

pa kona ma kongolo ke ni fuun ke yaa pye mbe sin[†].

²⁷ Maga ka ke mbe kari kalige na nakoma kameenge na, ma yee laga lali kapege ki ni.

5

Mbaa ma yee korosi

jele kalikalifo wi ni

¹ Na pinambyo, na kajenne senre ti logo, ma nungbolo jan mala tijinliwe senre ti logo;

² jango ma jatere pyelomo jembe ta, kajenne senre mbaa yinrigi wa ma yon.

³ Katugu jele kalikalifo wi yon senre ti tanla ndee senrege yi;

ti ma wologo paa sinme fawoo yen.

⁴ Een fo wa kala li kosaga, ti ma sori paa kurugbege yen,

wi yon senre ti maa sugulo paa tokobi yon shyen fo yen.

⁵ Wi tangalomɔ pi maa kee wa kunwo pi yeri,

wi yongolo ke ma sin na kee wi ni wa kuulo tara.

⁶ Kono na li maa yinwege kaan, wila lo le, wi ma punjo wi kono li na, wila sigi jen.

⁷ Koni na pinambiile, yaa nuru na yeri, yaga ka je na yon senre ti na.

⁸ Ma kono li laga lali ki jele cenle wi ni, maga ka fulu wa wi go yeyongo ki tanla.

⁹ Jango maga koon gbogowo pi kan leele pele yeye yeri,

mbe ti nana yinriwe mbataa wa mboon yinwege ki jogo ma yeri;

¹⁰ jango cengele kele yeye woolo ka ka pan mbe tege nga ma te ki yarijende ti koli mberi ta;

ma tunngo ki tonli wi kari pele yeye yinre ni.

¹¹ Jango wa ma yinwege ki kosaga maga kaa jeen,

na ma fannga kiga ka ko, a ma wire ti te ma na we.

¹² Jango maga ka yo fo: «Ki pye mele, a mi si je nagawa senre ti na?

Ki pye mele, a yerewe senre ti silan mben?

¹³ Ki pye mele mii si yenle mbanla nagafenne pe senre ti logo?

Mii si yenle mbe nungbolo jan, mbanla karafenne pe nagawa senre ti logo?

¹⁴ Ki koro jenni anme mi jogo ma ko ma wo wa pew,

wa na woolo pe gbogolomo woolo pe sogowo.»

Ma pye sinje ma jo wi ni

konaa woon ndanla

¹⁵ Ma yeera tonmo wege ta ko tonmo po woo,

tonmo mba pila pulo na yinrigi wa ma kolo wi ni, maa po woo[†].

¹⁶ Yingi na mee ma pulugo tonmo pi yaga, pila wuun funwa na jaga?

Yingi na mee ma logo tonmo pi yaga pila fuun, mbaa kee wa katoro ti ni[†]?

¹⁷ Ki tonmo pi daga mbe pye mboro nungba woo,

pii daga mbe pye leele pele yeye woo.

¹⁸ Yennele sa duwaw ma pulugo ki na, jele na ma pori ma lefonro sanga wi ni, ta yogori wi ni!

¹⁹ Wi yen ma yon paa lufano yen, paa dagbe no tiyoon yen.

Wi tiyonwo poon yenle tin fo sanga pyew,

wi ndanlawa pi nayinme kan ma yeri fo sanga pyew.

²⁰ Na pinambyo, yingi na mee sa yeye yirige jele kalikalifo wa na?

Yingi na mee sa jele wa yeye yinnguele yigi?

²¹ Katugu Yawe Yennele li yeye yen senwee wi kongolo ke na,

li maa wi kongolo ke ni fuun ke yaan.

²² Lepee wi yeera kajogoro ti maa yigi paa pene yen,

wi yeera kapere ti ma pye mangala maa po.

²³ Wi yaa ku wi mbakorowo pi kala na, mbe ko mbe wo wa, naa wi yen lembige ma toro ki kala na.

[†] 4:26 4:26: Ebu 12.13 [†] 5:15 5:15: Ki verise na wi yen na para nana naa wi japoroowo poro sinlesaga wogo na.

[†] 5:16 5:16: Ki verise na wi yen naga nari ma yo lere na wi porogo pye, wii daga mbe kari jele nakoma nana wa yeye korogo.

6

Na maga yon fola kon mali ton

¹ Na pinambyo, na maga yere ma lewee yenle wa fogo kala ni, mbe yo ma yaa ki ton,

na maga kee le lere wa yege kee, mbe yon kan wi yeri, mbe yere wi fogo kala li ni;

² na ma yon senre tiga ma yigi wa ki kala li ni,

na ma senyoro tiga ma po;

³ na pinambyo, ma yaa ki pye yege nga na mboon yee wo wa ki kala li ni, koyi nga yeen:

Ki kaa pye mo yee le ma lewee yenle wi kee mako,

kari wi korogo, ma soon yee tirige wi nogo, maa yenri ngbanga.

⁴ Maga kaga yaga wonlowo mboon yigi, maga kaga yaga wonlowo poon yengele ke ton, na ki kala li fa yege wo.

⁵ Ma yee sho wi yeri paa yege nga na lufaa ma kaa wi yee sho koniyeen yeri we, paa yege nga na sannjele ma fegele mali yee sho li yigifo yeri we.

Ma yee yigi, maga ka pye tiyanja

⁶ Mboro tiyanja, kari ma sa mimbele pe wele;

ma pe tunmbyege ki wele, ma kajenme ta.

⁷ To woro pe go na, tunngo welefo woro pe go na, yegefo woro pe yeri.

⁸ Een fo, pe ma pe yaakara ti wulo mari tege kanga na;

pe ma pe yaakara ti gbogolo yarilire konsanga ni.

⁹ Mboro tiyanja, ma yaa koro mbe sinle fo sa gbon wagati wiwiin?

Ma yaa ka yen mbe yiri wa wonlowo pi na wagati wiwiin?

¹⁰ Mbe wonlo jenri, mbe wonlo mbe tigi jenri,

mboon keyen yi migi yi yee ni, mbe sinle jenri.

¹¹ Maga koro ko na, fyonwo pi yaa ka pan mboon fo paa yoo ma kaa lere fo we, jologo ki yaa pan mboon fo paa malingboon benganri pyefo ma kaa lere fo we†.

Lepee wi wogo ki se yon

¹² Lejaga ngbali, wo na wi woro ma sin, wi maa yanri na toro yagbogowo senre ti ni wa wi yon.

¹³ Wi maa wi yengele ke gboonngboon na senre ta yuun,

na para toooro ni, na kacen wa piin wi yombegede ke ni na senre ta yuun.

¹⁴ Nambara wi yen wa wi kotogo na,

kapege pyewe po wi maa jate sanga pyew, na leele pe pinri.

¹⁵ Ki kala na, jologo ki yaa ka to wi na le yongolo nungba ke ni;

wi yaa ka tongo mbe wo wa yonlo nungba, were se ka pye ki na.

Kagala kolshyen

ngele kee Yenjele li ndanla

¹⁶ Kagala kogoloni yen wa, ngele ke yen ma Yawe Yenjele li mben;

ke yere mbe kolshyen bo, ngele ke yen ma tijanga li yege na:

¹⁷ Lere na wi maa yege tungu leele na, yon nga ki maa finlele,

na wi ma lere na wi yen jeregisaga fu wi gbo,

¹⁸ lere na wi kotogo ki maa kapege gbegele mbe pye,

lere na wi yonlo li wege kapege pyege ki pungo na,

¹⁹ serfo yagboyoo na wi maa yagbogolo finlele,

kona na wi maa leele pinri pe yee ni.

Ma yee yigi kalikalawa pi ni

²⁰ Na pinambyo, toon to wi yerewe senre ti nuru,

maga ka si je ma no wi nagawa senre ti na.

²¹ Ki senre ti gbegele mari tege wa ma kotogo na sanga pyew,

mari pye fereyaara wa ma yologo.

²² Na ma kaa tanri, ti yaa loon yege sinni, na maga sinle, ti yaa loon go singi,

na maga yen mbe yiri, ti yaa la para ma ni.

²³ Katugu ki yerewe senre ti yen paa fitanla yen,

ki nagawa senre ti yen paa yanwa yen, yerewe mba pi maa taa wa ki korowo pi ni, pi yen yinwege konso.

²⁴ To ti yaa ma sho jele kalikalifo wi yeri, mboon sho nambannjo yon tangafu wi yeri.

²⁵ Maga ka yege yirige wi na wa ma kotogo na wi tiyonwo po kala na,

maga ka ti wi la mboon ta wi welelomo po kala na.

²⁶ Katugu nanjaa wi ma lere wi kee yaara ti li mberi ko pew, mboon yaga singbele nungba ni kee;

een fo japoro na wi yen nandaa, wo ma lere wi yinwege nga ki yen kagbogo yon ma we yaraga ki ni fuun na ki le jologo.

²⁷ Naga yen ma, lere mbe ya mbe kason le wa wi jufa wi ni,

na wi yariporo tii sogo le?

²⁸ Naga yen ma, lere mbe ya tanga nanganra na, na ti suu toooro ti sogo le?

† 6:11 6.10-11: Yomi 24.33-34

²⁹ Lere ɲa wi ma fili wi lewee yenle wi jo wi ni, pa ki yen ma fun;
lere o lere ka jiri wi lewee yenle wi jo wi na, wi se koro mbajolowo.

³⁰ Yoo ɲa fungo wi yigi, a wi saa yu ma ka fungo ki kala na,
pe se ya mboo tifaga.

³¹ Konaa ki ni fuun, na paga wi yigi, yaraga ɲa wi yu, wi yaa ki yongo koloshyen sara,

wi yaa wi go yaara ti ni fuun ti kan.

³² Lere ɲa ka wa yege jo ta, wi yen tijinliwe fu fo;

lere ɲa wi maa ko piin, wo yen na wi yee jogo.

³³ Ki lerefo gbɔnro naa fere ti yen wi woro, ki fere ti se ko wi na fyew.

³⁴ Katugu yenjara ti ma japolo wi nangbanwa pi yirige fo ma toro;
wi kaa jaa mboo kayanga ki wo pilige ɲa ni, wi se lere yinriwe ta.

³⁵ Ali maa kan yingi yarikanga ni, wi sege jate;

ali ma yarikanra ti lege yege o yege, wi se yenle ti na.

7

Jele keenre lifo wi ma lefonɲo wi fanla mboo le kapege

¹ Na pinambyo, na senre ti le, mala ngasegele ke tege wa ma kotogo na.

² Maa tanri na ngasegele ke na, pa ma yaa yinwege ta;

maa na nagawa senre ti korosi jenge paa ma yenmbyo wi yen.

³ Mari le wa ma yombegele ke na paa vegeɲe yen,

ma ti ti censaga ta wa ma kotogo na.

⁴ Maga yo kajenme pi kan fo ma yen na nosepyo sumboro,

ma tijinliwe pi pye ma wonlonjo;

⁵ Janjo pila ma go singi nanjaa wi na, mboon sho nambannjo yon tangafɔ wi kee.

⁶ Pilige ka, mila pye wa na go ki fenetiri wi na,

mila pye na wele wa fenetiri wi tuguron na ti paragi paragi ti wegele ke ni.

⁷ A mi si lefonɲo wa yan wa lembire ti sogowo,

ma lefonɲo tijinliwe fu fo wa yan wa lefonmbolo pe sogowo.

⁸ Wila pye na tooro wa ca nawa kono li ni, le ki jele cenle wa laga tanla;

a wi sigi jele wi go kono li le na kee.

⁹ Kila pye yonlo tosanga wi ni, yonlokogo yege ni;

laga kila pye na woo mako, a diwi wila yiin.

¹⁰ Mbe ka wele, mee jele wa yan wi pan mboo fili;

wila wi yee po paa nanjaa yen, tijinliwe pee la pye wa wi kotogo na.

¹¹ Wila pye werewerefo naa ferembandaa; wi nanjegele kaa kan wa wi go.

¹² Sanni jenri wi ma pye wa ca nawa kongolo ke ni, sanni jenri mbe pye wa katoro ti ni;

wi maa yeregi kongegele ke ni fuun ke na, na nambala pe singi.

¹³ A ki jele wi si yiri ma lefonɲo wi yigi, ma magala wi ni,

mee ki yo wi kan wii fere ta, ma yo fo:

¹⁴ «Mila daga mbe nayinme saraga† wo mbanla yon folo ton,

migi wo maga yon folo li ton nala.

¹⁵ Ko kala na mi yiri ma pan mboon fili, mila pye naga jaa mboon yan, koonja mbo yan.

¹⁶ Mi yarisinleere ti jan mala sinlesaga ki gbegele maga yon mako;

mi Ezhipiti tara len jese yarisinleere tiyonro ta jan wa ti na.

¹⁷ Mi nuwo taanyaara wo wa na sinlesaga ki na,

nuwo taanyaara nda pe yinri miiri, naa alowesi konaa sinamomu.

¹⁸ Pan we sa ndanlawa kala li pye we tin li na, we yege kila kanngi fo sa gbɔn goto pinliwe ni,

we we yee la ko jenge wa ndanlawa pi ni.

¹⁹ Katugu na polo wi woro ca,

wi kari ca na fo lege.

²⁰ Wuu penjara botele li le mali yin penjara ni,

wi se songoro mbe pan fo sa gbɔn yevonngɔ ki nandogomo.»

²¹ A ki jele wi si lefonɲo wi fanla, ma fannga ta wi na wi yon senre ti ni;

a wi suu tile wi yon tangawa senre ti ni ma kari wi ni.

²² Le ki yongolo nungba ke ni, lefonɲo wi si yiri ma taga wi na,

paa no yen ɲa wi yen na kee wa yaayoro gbosaga,

paa yarafo yen ɲa pe po na kee wi ni mbe saa gbɔn;

²³ fo wanla la mbe ka pan luu sunndo wi sun mboo furu,

paa sannjele yen na li gbinri ma saa ye mere ni,

katugu wi sigi jen mbe yo fo wi go ki yaa ko wa ki ni.

²⁴ Koni na pinambiile, yaa nuru na yeri,

† 7:14 7:14: Kila pye, pe ka nayinme saraga yaayogo ki wo, pe maga kara ta sogɔ mbe ka. Jele wila yiri ma saa lefonɲo wi fili mboo yeri ko yaakara to na. Mbe sigi ta wila pye na finlele win (Levi 7.11-21).

ye nungbolo jan yanla senre ti logo!

²⁵ Maga ka ma jatere wi yaga woon tile mbe taga ki jele cenle na wa pungo na,

maga kaa tulugo ki le mboon yee pungo.

²⁶ Katugu wi nambala legere jan ma pe gbo;

mbele fuun wi si gbo, paa pye fannga ni fun.

²⁷ Wi go ko ki yen kuulo tara konɔ le, li ma tigi ma kari lere wi ni wa kunwo pi ca ki ni.

8

Kajenme pi yen na para we ni naa

¹ Kajenme po ma pi yen na leele pe yinri yeen?

Tijinliwe pi magala lo ma li yen na yinrigi yeen?

² Pi yen ma yere wa tinndiye pe na, wa konɔ li yon na,

pi yen ma yere wa kongolo ke filisara ti na.

³ Pi yen wa ca ki mbogo yeyonro ti tanla, wa ca ki yeyongo shon wi na;

pi yen wa yeyonro nda pe maa tooro na yiin wa ti ni ti tanla, na jorogi na yuun fo†;

⁴ «Yoro leele wele, yoro mi yen na jorogi na yinri;

yoro senweele wele, yoro mi yen na para ye ni!

⁵ Yoro lembire re, yaa kagala korɔ jenme pi jaa.

Yoro tijinliwe fu fenne wele, ye tijinliwe ta!

⁶ Yaa nuru, katugu kagala ngele ke yen kagbogo yon, mi yaa ke yo;

mi yaa na yon ki yenge mbe nagawa kan nga ki yen ma sin ki wogo na.

⁷ Katugu kaselege ko mi maa yuun wa na yon,

een fo senpere to yen mala mben wa na yon.

⁸ Na yon senre ti ni fuun ti yen ma sin, yagbogolo nakoma nambara kpe woro wa na senre ti ni.

⁹ Ti ti ni fuun ti yen ma filige tijinliwe fo wi kan,

konaa ma sin kajenje wi kan.

¹⁰ Yanla nagawa senre ti le ye we penjara ti na,

kajenme pi mbonro ye yeri mbe we te piiri wi na.

¹¹ Katugu kajenme pi mbonro somu sonngbanga woo na,

yaraga nga fuun lere yee maa yinrigi ki na, ko ka woro kayongo ni mboobɔ.»

Kajenme pi yen na pi yee nari

¹² Mi na kajenme we, mi naa tijinliwe pi ni, woro we yen ma cen ja,

jenme po naa jatere pyelomo jembe pi yen na yeri.

¹³ Yawe Yenjele li yee fyere ti yen lere na ni, kapege ki maa mben;

yee nagawa, naa yee gbogowo, naa tangalomo pee konaa yon nga ki maa finlele ti yen mala mben.

¹⁴ Yerewe po naa jatere jenne wi ni, ti yen na yeri;

muwi mi yen tijinliwe we, fannga ki yen na yeri.

¹⁵ Wunlumbolo pe maa pe wunluwo pi piin mi fannga na,

tara teele pe maa kondegengele sinngeler teri mi fannga na.

¹⁶ Kundigile, naa legboolo konaa kiti konfenne pe ni fuun pe maa pe tegere ti piin mi fannga na.

¹⁷ Mi we, mi yen ma mbele ndanla pe yen mala ndanla,

mbele pe yen nala lagajaa poro mala yan.

¹⁸ Penjagboro tawa naa gbogowo pi maa taa mi yeri,

yarijende nda ti ma mo konaa ferewe pi maa taa mi yeri.

¹⁹ Tonli na wi ma ta na ni, wi mbonro te wi na, ali te piiri wi na;

tonli na wi ma ta na ni, wi mbonro warifuwe wi ni fuun tiyon wi na.

²⁰ Mi yen na tanri konɔ na li sin li na, mi yen na toro wa kaselege konɔ li ni.

²¹ Jango mbe yarijende wo mbele mi yen na ndanla pe na,

mbe pe yarijende tegesara ti yinyin.

²² Yawe Yenjele lilan gbegele li tunmbyege ki lesanga wi ni,

li kee tunndo kongbannda ti yee†.

²³ Panla tege maga le wa fafafa;

maga le wa ki lesaga ki na, maga le wa tara ti dasanga wi yee.

²⁴ Mila pan maga ta tonngbɔo tijuguwo pi woro wa gben,

mila pan maga ta puluyo tonngbɔo pi woro wa gben.

²⁵ Mila pan maga ta yanwira ti fa tege gben, mila pan maga ta tinndiye pe fa tege gben;

²⁶ ko la yala Yawe Yenjele li fa tara to naa yan nawa pi da,

li fa ali dunruya tambyo kongbanja wi da.

²⁷ Sanga na ni Yenjele laa naayeri wi gbegele maa tege wa wi yonlo, mila pye wa;

sanga na ni laa tonngbɔo tijuguwo pi kongo ki wo,

²⁸ sanga na ni laa kambaara ti tege wa naayeri,

sanga ɲa ni lāa ti, a tɔnnɔɔ tɔjuguwo pi
 janri ma yiri fanɲa ni, mɪla pye wa.
 29 Sanga ɲa ni lāa kɔɔje kɔɲɔ ki wɔ,
 janɲo wi tɔnmɔ pɪga ka toro wi kɔɲɔ ki
 na,
 sanga ɲa ni lāa tara ti nɔɔ ki tenɲe, mɪla
 pye wa.
 30 Mɪla pye le li tanla wa li tunɲɔ ki ni.
 Mɪla pye nali kandanlaga ki piin pilige
 pyew,
 na yɔɔri li yeɲe sɔɔwɔ sanga pyew.
 31 Mɪla pye na yɔɔri laga li tara ti na,
 ma pye nayinmɛ ni senwee piile pe
 sɔɔwɔ.

*Lere ɲa wi maa nuru kajenmɛ
 pi yeri, ferewe yen wi woo*
 32 Koni, na pinambiile, yaa nuru na yeri!
 Mbele pe maa tanri na kɔɲɔlo ke na,
 ferewe yen pe woo!
 33 Yanla nagawa senre ti logo, ye ta ye pye
 kajenmbele,
 yaga kari yigi sambalawa ni.
 34 Lere ɲa wi maa nuru na yeri,
 ɲa wi maa yeregi le na go yɔn ki na na
 nuru pilige pyew,
 ɲa wi maa na yeyɔɲɔ ki kɔrɔsi,
 ferewe yen ki fɔ wi woo!
 35 Katugu lere ɲa ka mi ta ko fɔ wo yaa
 yinwege ta;
 ki fɔ wi kala li yaa Yawe Yɛnɲele li ndanla.
 36 Eɛn fɔ lere ɲa ka wa mbe la na na, ko fɔ
 wo kapege pye wi yeɛ na;
 mbele fuun pɔnla panra, kunwɔ po pi yen
 ma poro ndanla.

9

*Kajenmɛ pi yen
 na leele pe yinri naa*
 1 Kajenmɛ pi tiyagala koloshyen te,
 ma go kan pi yeɛ kan.
 2 Pi yaayoro kɔnɔgi sɔɔɔlo gbɔlo mɛɲe ni,
 ma pi duven taan wi gbɛgele.
 Pi pi lisaga ki gbɛgele ma kɔ.
 3 Pi pi tunmbyelee jɛle pe tun ma yo pe
 saga yerege ɲa ki yari.
 Pe yen wa ca ki tinndiye pe namunɔ wi
 na, naga yari fɔ:
 4 «Lere o lere wi yen kambajenɲe, wo mbe
 toro laga na yeri!»
 Mbele tijinliwe woro pe ni, pi yen naga
 yuun pe kan fɔ:
 5 «Ye pan yanla suro ti li,
 yanla duven taan ɲa mɪ gbɛgele wi wɔ!
 6 Ye kambajenmɛ kagala ke yaga wa, pa ye
 yaa yinwege ta;
 yaa tanri wa kagala kɔrɔ jenmɛ kono lo
 ni!»

*Kajenɲe wo
 naa yeɛ gbɔɔwɔ fɔ wi ni pɛ jen
 ma wɔ pe yeɛ ni yeɲe ɲa na*
 7 Lere ɲa ka senɲɔbanra yo yeɛ gbɔɔwɔ
 fɔ wi na mbe ta mboɔ le kono, wi ma
 ti pe maa tifaga;
 lere ɲa kaa lepee wi yeregi, wo ma kaa
 tegele ta.
 8 Maga ka lere ɲa wi maa kala lakoo wi
 yeri, nakoma wi yaa ma panra;
 eɛn fɔ kajenɲe wo yeri, pa ma yaa pye
 mboɔ ndanla.
 9 Ta kajenɲe wi nari, pa ka yaa taga wi
 kajenmɛ pi na;
 lesinɲe wi kara jenmɛ pi ni, pa wi yaa ka
 taga wi jenmɛ pi na.
 10 Mbaa fyɛ Yawe Yɛnɲele li yeɲe ko ki yen
 kajenmɛ pi lesaga ye;
 mbe Yɛnɲele na kpoyi li jen ko ki yen
 tijinliwe we.
 11 Ee, mi ɲa kajenmɛ we, mi yaa ka taga
 ma yinwege piliye yi na;
 ma yaa yinwetɔnɔlo ta.
 12 Na maga pye kajenɲe, mboro ma yaa ma
 kajenmɛ tɔnli wi li ma ye;
 na maga sila kala lakoo, mboro ma yaa ki
 go kala li le ma ye.

*Leele mbele pee jilige,
 kambajenmɛ pi yen na pe yinri*
 13 Kambajenmɛ pi yen paa jɛle pyɛnpyɛnfɔ
 yen, ɲa wii kala jen;
 ɲa wii kala la kpe kɔrɔ jen.
 14 Wi ma cɛn wa wi go yɔn ki na,
 wi ma cɛn ɲɔɲɔ na wa ca ki laga ɲa ki
 yaraga ki go na,
 15 mbaa jɔrɔgi la torofenne pe yinri
 ɲɔɲɔɲa,
 poro mbele pe ma sin na kee pe kono li ni
 we.
 16 Wi ma yo fɔ: «Lere o lere wi yen
 kambajenɲe, wo mbe toro laga na
 yeri;»
 tijinliwe woro mbele ni wi yen na pe piin
 fɔ:
 17 «Tɔnmɔ mba mà yu ma wɔ, pi ma tanla
 fɔ jɛnɲe,
 yaakara nda mà lara ma ka, ti ma tanla fɔ
 jɛnɲe.»
 18 Eɛn fɔ ki leele pe sigi jen mbe yo fɔ pa
 kunwɔ pi yen wa ki laga ki ni,
 fɔ leele mbele ki jɛle wi yeri, pe yen na kee
 wa kuulo tara ti gbunlundɛ ki ni.

WUNLUNANA SALOMɔ WI YOMIYEGELE

10

10-29

† 9:10 9:10: Yuuro 111.10; Yomi 1.7 † 9:17 9:17: Ki verise ɲa wi yen na para jɛle kala naa nambala kala na li
 maa piin wa lara wa, a Yɛnɲele senre ti je li na ko senre na.

*Wunlunaŋa Salomo
wila yomiyegēle ngele wa*

¹ Wunlunaŋa Salomo wi yomiyegēle.

Pinambyo kajenne wi maa to wi nawa pi yinni,
een fo pinambyo ŋa wi yen lembige wi maa
no wi nawa pi tanga wi na.

² Yarijende nda ti ta nambara ni tila tonli
kan lere yeri;
een fo mbe pye sinne ki ma lere sho kunwo
pi yeri.

³ Yawe Yennele laa lesinne wi yaga fungo
mbe to wi na;
een fo ŋga lepeele pe maa tilele na jaa, li
maga laga lali pe ni.

⁴ Tiyanra ti maa paan fyonwo ni;
een fo keyen yan yi maa tunngo piin jenge,
yi ma lere pye yarijende legera tafa.

⁵ Lere ŋa wi maa yarilire ti kon yarilire
konsanga ni mari gbogolo, wo yen
tjinliwe fo;
een fo ŋa wi ma sinle na wonlo yarilire
konsanga ni, wo maa fere waa lere
na.

⁶ Duwaw ma tigi lesinne wi na;
een fo lewelewe kapyere to ti ma pye ma
lara wa lepee wi yon senre ti ni.

⁷ Mbe nawa to lesinne wi kala li na, ki ma
pye duwaw ni leele pe yeri,
een fo pe ma fege lepee wo mege ko na
pew.

⁸ Lere ŋa wi yen kajenne wa wi kotogo na,
wi ma yenle ngasegele ke na;
een fo lere ŋa wi maa para faa, wi ma wi
yee jogo.

⁹ Lere ŋa wi maa tanri kon sinne li na, wi
maa tanri yeyinne na pow;
een fo lere ŋa wi maa tanri kongolo ngele
ke koolo ke na, wi kala li yaa ka yiri
funwa na.

¹⁰ Lere ŋa wi maa yengele ke gbongbon
mbe kasegele ki lara, wi ma jologo
wa sanmbala pe na;
een fo lere ŋa wi maa para faa, wi ma wi
yee jogo.

¹¹ Lesinne wi yon senre ti yen paa pulugo
tonmo yen, mba pi maa yinwege
kaan;
een fo lewelewe kapyere to ti ma pye ma
lara wa lepee wi yon senre ti ni.

¹² Lapanraga ki maa paan maara ni;
een fo ndanlawa pi maa kajogoro ti ni fuun
ti kala yari[†].

¹³ Kajenne maa taa wa tjinliwe fo wi yon
senre ti ni;
een fo lere ŋa tjinliwe woro wi ni, sanwiga
ki ma pye wi pogolo ke na mboo
koro.

¹⁴ Kajenmbele pe maa jenne pi taa na kee
yee;
een fo tjinliwe fu fo wi yon ko ki ma kaa
wi jan fyaw.

¹⁵ Penjagboro fo wi yarijende ti maa wi go
singi paa malaga sigembogo yen;
een fo fyonwo fenne pe fyonwo po pi ma
kaa pe jan.

¹⁶ Lesinne wi tunngo sara wi maa kan
yinwege ni;
een fo lepee wi tunngo tonli wi maa kan
wi maa kapege piin.

¹⁷ Lere ŋa wi maa nagawa senre ti nuru,
wi ma pye wa yinwege kon li ni,
een fo lere ŋa wi ma je yerewe senre ti na,
wi maa yee pungo.

¹⁸ Lere ŋa wi maa lewee yenle wi panra
larawa, wi maa yagbogolo finlele,
lere ŋa wi maa leele mege jogo na toro, wi
yen lembige.

¹⁹ Lere ŋa kaa para mbe sa toro, wi ma
pungo fyaw;
een fo lere ŋa wi maa yon ki yingiwe jen
wo yen tjinliwe fo.

²⁰ Lesinne wi yon senre ti yen paa wari-
fuwe piiri yen;
een fo lepee wi jatere wi woro kagbogo
yon.

²¹ Lesinne wi yon senre ti ma lelegere kala
yon;
een fo tjinliwe fu fenne pe yaa ku pe
tjinliwe lawa pi kala na.

²² Yawe Yennele li duwaw wo wi ma lere
pye yarijende tafa,
lewee wi yera fannga ko se ya yaraga ka
kpe taga wa.

²³ Mbaa kapege ki piin ki yen paa jire
pyewe yen lembige ki yeri;
een fo tjinliwe fo wi kandanlaga ko yen
mbe yin kajenne ni.

²⁴ Ŋga lepee wi maa fye, ko ki maa ta;

[†] 10:12 10:12: Zhaki 5.20; 1 Pye 4.8

nga lesinŋe wi maa jaa, ko ki ma pye wi kan.

²⁵ Na kaŋgbanga ka pan sanga ŋa ni, lepee wi ma tongo ma wo wa;
 ɛɛn fɔ lesinŋe wo ma koro wa wi yonlo li ni sanga pyew.

²⁶ Tonndangara ti ma ngangala ke tanga yege ŋga na,
 wirige ki maa yaa wa yengele ke ni yege ŋga na,
 ki pyelomo nungba pi na, pa tiyanŋa wi maa wi tafo wi jolo ma fun.

²⁷ Mbaa fye Yawe Yenŋele li yege, ki ma yinwetonlogo kan lere yeri,
 ɛɛn fɔ Yenŋele li ma lepee wi yinwege ki were.

²⁸ Lesinmbele pe jigi tagasaga ki ma pe kan yogorimo ni;
 ɛɛn fɔ lepee pe jigi wi ma kon pe na.

²⁹ Mbaa tanri Yawe Yenŋele li kono li na,
 ki yen paa malaga sigeca yen lere ŋa wi nawa pi yen ma filige wi kan;
 ɛɛn fɔ li ma mbele pe maa tipege piin pe tongo.

³⁰ Lesinŋe wo na fige mbe wo wa wi yonlo fyew;
 ɛɛn fɔ lepee pe se koro mbe mo laga tara ti na.

³¹ Lesinŋe wi yon senre ti maa kajenme kaan,
 ɛɛn fɔ yon ŋga ki maa finlele, ki ngayinne li daga mbe kon.

³² Lesinŋe wi yon ki ma senyoro jen;
 ɛɛn fɔ lepee wele, lefanlaga senre pe maa yuun.

11

¹ Culo ŋa wi yen ma gbɔn maa piri, wi kala li yen ma tijanga Yawe Yenŋele li yege na;
 ɛɛn fɔ puwakuru ŋa wi yala, wo yen mali ndanla.

² Mbaa ma yee nari ki maa lere tifaga,
 ɛɛn fɔ mboon yee go sogo ki maa kajenme kaan.

³ Lesinmbele pe nawa mba pi filige pe na,
 pi maa pe yege sinni;
 ɛɛn fɔ nambara fenne pe kambasinnde ti yaa ka pe jogo.

⁴ Kiti konpilige, yarijende ti se yaraga ka yon;

ɛɛn fɔ tangalomo sinmbe po pi ma lere sho kunwo pi yeri.

⁵ Lere ŋa wi nawa pi filige wi na wi kasinŋe ki maa le kono jene ni;
 ɛɛn fɔ lepee wi tipewe pi maa jan.

⁶ Lesinŋe wi kasinŋe ki maa sho kaŋgbanga ki ni;
 ɛɛn fɔ nambara fenne pe yegembatinwe pi ma pye paa pene yen mbe pe yigi.

⁷ Na lepee wi ka ku, wi jigi tagasaga ki ma ko;
 wila wi kee ki kan fanŋga ŋga na, ki ma ko ma wo wa.

⁸ Lesinŋe wi ma sho jologo ki kee;
 ɛɛn fɔ lepee wo ma ye wa jologo ki ni wi yonlo.

⁹ Lere ŋa wii Yenŋele jen, wi maa jaa mboo lewee yenle wi tongo wi yon senre ti ni;
 ɛɛn fɔ lesinmbele pe yaa sho jenme po fanŋga na.

¹⁰ Na lesinmbele pe kala liga yon, ca woolo pe maa nayinme nii;
 ɛɛn fɔ lepee wi ka ku, pe maa yogori.

¹¹ Lesinmbele pe duwaw ŋa ta wi fanŋga na, ca ki mege ki ma yiri;
 ɛɛn fɔ lepee pe yon senre ti ma ca ki jogo.

¹² Lere ŋa wi maa wi lewee yenle wi tifaga wi yen tijinliwe fu fɔ;
 ɛɛn fɔ lere ŋa wi jilige wo ma pyeri.

¹³ Lere ŋa wi maa leele sanga na toro,
 wi maa leele pe ngundo kagala ke yinrigi funwa na;
 ɛɛn fɔ lere ŋa pe taga wi na, wo ma ke tege wa wi nawa.

¹⁴ Na yege sinfo jenne woro cenle na go na,
 ki cenle woolo pe ma to;
 ɛɛn fɔ na yerifenne paga lege, ki ma pan cew tawa ni.

¹⁵ Lere ŋa ka yon kan mbe yere wa foggo tonngo ni, wi yen na tege waa wi yee na;
 ɛɛn fɔ lere ŋa si yenle mbe yon kan mbe yere wa foggo tonngo ni, wo yaa koro wi yee kan.

¹⁶ Jele ŋa wi nawa pi yen jembe, wo wi ma gbogowo ta;
 ɛɛn fɔ fanŋga fɔ, yarijende legere wo ma ta ce.

17 Kagbaraga pyeƒo wi kagbaraga ki tɔnli wi ma pye wi woo;
 ɛɛn ƒo, lewelewe wi maa tipege piin wi yee na.

18 Lepee wi maa tɔnli lagajaa wi yee kan, ɲa wi yen kayongo fu;
 ɛɛn ƒo lere ɲa wi maa kasinnye piin wo yaa tɔnli jenne ta.

19 Mbaa tanri kasinnye na, ki ma yinwege kan lere yeri;
 ɛɛn ƒo lere ɲa kaa yee kan kapege pyewe pi yeri, wi ma kunwo ta.

20 Mbele pe nawa pi woro ma filige pe na, pe kala li yen ma tijanga Yawe Yenyele li yege na;
 ɛɛn ƒo mbele pe tangalomo pi yen ma sin, pe kala li yen mali ndanla.

21 Ki woro na lere koon shyen, lepee wi se ka koro mbajolowo;
 ɛɛn ƒo lesinmbele pe setirige piile pe yaa ka sho jologo ki kee.

22 Jele tiyoon tijinliwe fu ƒo wi yen paa pe ma kaa te vegenje le cele numaga na we.

23 Lesinmbele pe sonrimo pi pungo kala lo yen kagbaraga;
 ɛɛn ƒo lepee wi jigi wi yaa ka sa ko Yenyele li nangbanwa gbɔɔ po ni.

24 Wa kee ma pye ma sanga wi na, ɛɛn ƒo wo maa jiti na kee yege;
 wa ma pye kenngbanga ni ƒo ma saa toro ki da wi na, ɛɛn ƒo wo maa piin fyɔnwɔ ƒo na kee.

25 Lere ɲa wi maa kaan nandanwa ni, wi yarijende ti ma jiti;
 lere ɲa wi maa tɔnmɔ kaan sanmbala pe yeri, wi wɔgo ki yaa ka ko.

26 Lere ɲa wi ma je ma yo wi soo yarilire ti pere ti jasanga wi ni, leele pe ma wo danga;
 ɛɛn ƒo ɲa wi maa yarilire ti pere ti jasanga wi ni, wo ma duwaw ta.

27 Lere ɲa kaa ki jaa mbaa kajenye piin, wi kala li ma Yenyele li ndanla;
 ɛɛn ƒo lere ɲa kaa ki jaa mbe tipege pye, tipege ma kaa wi ta.

28 Lere ɲa kaa jigi wi taga wi penjagboro ti na, wi ma kaa to;

ɛɛn ƒo lesinmbele pe yaa la yongo mbaa kee yege, paa yege ɲa na tige ma kaa fun ma were ta we.

29 Lere ɲa wi ma jologo wa wi yeera go ki na, wi kewaga yaa yiri;
 tijinliwe fu ƒo wi ma pye kajenne wi kulo.

30 Lesinnye wi kapyere ti yen paa tige yen, ɲga ki pire ti maa yinwege kaan;
 lere ɲa wi yen kajenne wi ma leele ta wi yee kan.

31 Ye wele, lesinnye wi maa kapyere ti sara wi ta laga dunruya wi ni,
 pee ka logo lepeelee poro naa kapere pyefenne poro†.

12

1 Korowo pi yen ma lere ɲa ndanla, jenme pi yen maa ndanla fun;
 ɛɛn ƒo yerewe senre ti yen ma lere ɲa mben, wo yen lembige.

2 Kajenye pyeƒo wi kala li yen ma Yawe Yenyele li ndanla;
 ɛɛn ƒo ɲa wi maa kapege jatere piin, li yaa ko ƒo wo jeregi.

3 Lere se ya yeresaga ta wi tipewe po fannga na;
 ɛɛn ƒo lesinnye wi ndire ti se ya kologi wa ti yonlo.

4 Jele jenne wi yen paa wi polo wi wunluwo njala yen;
 ɛɛn ƒo ɲa wi maa fere waa wi polo wi na, wo yen paa sagbanpanraga yen, ɲga ki maa kajelege ki mugu.

5 Lesinnye wi jatere wi ma pye kaselege ko na;
 ɛɛn ƒo lepeelee poro jatere wo ma pye nambara ce.

6 Lepee wi yon senre ti yen paa benganri pyeƒo ma kaa lara na singi mbe legbogo pye;
 ɛɛn ƒo lesinnye wi yon senre ti ma lere sho.

7 Na lepee wiga tongo mbe wo wa, yaraga kpe na koro wi pungo na;
 ɛɛn ƒo lesinmbele pe yinre ti ma koro wa suyi.

8 Pe ma lere wi son wi tijinliwe po kala na;
 ɛɛn ƒo ɲa wi nawa pi pe wi na leele pe maa wi tifaga.

9 Paa ma tifaga mbege ta tunmbyee nungba wi yen ma kee na,

† 11:31 11:31: 1 Pye 4.17-18

ko mbonro maa ma yee gbogo mbe sigi ta
yaakara woro ma yeri ko na.

¹⁰ Lesinje wi maa wi yee raayoro ti kala
yongɔ nari kaan yaakara ni;
een fo lepee wele, lewelewe kapyere pe
maa piin.

¹¹ Lere na wi maa wi kere ti tunngo ki piin,
wi ma yaakara legerɛ ta;
een fo na wi maa tonli fu kapyere piin, wo
yen tijinliwe fu fo.

¹² Yarijende nda ti ma ta nambara wi
fannga na, to lepee pe maa yege
yinrigi ti na;
een fo lesinmbele pe ma ndire kan fo ma
pye tonli ni.

¹³ Lepee wi yon senpere ti ma pye paa pene
yen mboo yigi;
een fo, lesinje wi ma sho ma wo wa
kangbanga ki ni.

¹⁴ Yon senyogo jenge ki ma tonli kan lere
yeri,
ki pyelomo nungba pi na, lere wi kee
tunngo ki sara wo wi ma ta.

¹⁵ Tijinliwe fu fo wo yege na, wi kono li yen
ma sin;
een fo lere na wi ma yenle yerewe senre
na, wo wi yen kajenje we.

¹⁶ Tijinliwe fu fo wi maa nangbanwa pi
naga le yongolo nungba ke ni;
een fo lere na wi jilige wi ma tegele li kun
wi yee ni.

¹⁷ Lere na wi maa kaselege yuun, wi ma
nga ki yen ma sin ki yege yo;
een fo serefo yagboyoo wo maa leele fanla.

¹⁸ Lere na wi maa para faa, wi senre ti maa
sugulo paa tokobi yen;
een fo kajenmbele pe yon senre ti maa
kotogo sogowo kaan.

¹⁹ Yon nga ki maa kaselege yuun, ki senre
ti ma koro wa suyi;
een fo yon nga ki maa yagbogowo yuun,
ki senre ti mono li yen mbe yenle li
gbon mbeli yenge.

²⁰ Mbele pe maa kapege pyewe jatere piin,
lefanlaga ko ki ma pye wa pe kotogo
na;
een fo mbele pe maa yerewe kaan
yeyinje wogo na, pe ma nayinme
ta.

²¹ Tipege kpe na lesinje wi ta;
een fo jologo ki yen lepee pe wogo.

²² Yon nga ki maa finlele ki yen ma tijanga
Yawe Yenjele li yege na;
een fo mbele pe maa tanri kaselege ki na,
pe kala li yen mali ndanla.

²³ Lere na wi jilige wi maa jenme pi lara;
een fo kambajenje wi maa wi kam-
bajenme pi nari na toro.

²⁴ Lere na wi keyen yi ngban tunngo ki na,
wo wi ma cen tegere ti na;
een fo tiyanja wo ma kaa ye porotoya
tunngo.

²⁵ Senwee wi jatere pirindorogo ki maa
fannga ki ko;
een fo senjende ti ma nayinme kan senwee
wi yeri.

²⁶ Lesinje wi maa wi lewee yenle wi nii
kono jene;
lepee wi tangalomo pi maa pungo.

²⁷ Koniyeen tiyanja wi se ya kara gbo mbe
ta fo;
een fo mbaa tunngo piin jenge, tonli gbo
yen ki ni.

²⁸ Yinwege ki ma ta wa kasingje kono li
ni,
kunwo woro wa ki kono li ni.

13

¹ Pyo kajenje wi ma wi to wi nagawa senre
ti logo;
een fo pyo na wi maa kala lakoo wila
yerewe senre logo.

² Lejenje wi senyoro ti fannga na, wi ma
yarijende ta tonli;
een fo lewelewe kapyere to javafenne pe
maa jaa mbaa piin.

³ Lere na wi maa yon ki yingiwe jen, wi
maa yee sho;
een fo lere na wi yen yongbogowo ni, wi
maa yee jogo.

⁴ Tiyanja wi yege maa yinrigi yaara na, wi
se siri ta;
een fo mbele pe maa tunngo piin jenge,
poro ma yarilegere ta.

⁵ Yagbogowo senre ti ma pye ma lesinje wi
mben;
een fo lepee wi maa sanmbala pe tifaga na
fere waa pe na.

⁶ Lere na wi tangalomo pi yen ma filige,
kasingje ki maa sho;
een fo lepee wi kapege ki maa jogo pew.

⁷ Wa maa yee pye penjara ƒo, mbe sigi ta yaraga woro wi yeri;
wa yege maa yee pye fyɔnwɔ ƒo, mbe sigi ta penjagboro yen wi yeri.

⁸ Wagati wa ni, penjara ƒo wi ma kaa wi penjara ta kan maa yee go sho;
een ƒo fyɔnwɔ ƒo wo na la fye mbe yo pe yaa wi figiri.

⁹ Lesinmbele pe maa yengele paa yanwa yen;
lepeelee poro yen paa fitanla yen, ɲa wi yen na finri.

¹⁰ Yee gbɔgɔwɔ pi maa maara koon;
een ƒo mbele pe maa yerewe senre nuru,
poro yen kajenmbele.

¹¹ Penjagboro nda ti ma ta fyaw, pa ti maa koo na kee fyaw ma;
een ƒo nda ti maa taa jeennjenri ti ma kaa lege.

¹² Senwee wi jigi wi yen yaraga ɲga na, na ki ka mo mbe toro, wi nawa pi ma tanga wi na;
yaraga ɲga ki la yen ma na, ki ka kan ma yeri, ki ma yinwege kan ma yeri.

¹³ Lere ɲa wi maa senre tifaga, ki ƒogo ki ma ton wi na;
lere ɲa wi maa tanri ɲgasegele ke na, wo yaa tonli ta.

¹⁴ Kajenje wi nagawa senre ti maa yinwege kaan lere yeri,
ti ma lere sho kunwo pi yanwa pi kee.

¹⁵ Tijinliwe jembe pi ma ti lere kala ma leele pe ndanla;
een ƒo nambara fenne pe kono li yen ma ɲgban.

¹⁶ Leele mbele fuun pe jilige, pe maa pe kagala ke piin tijinliwe ni;
een ƒo kambajenje wi maa kambajenme pi naga lere pyew wi na.

¹⁷ Pitunɲo tipee wi ma ti jologo ma pan;
een ƒo pitunɲo ɲa pe taga wi na, wi ma kotogo sogowo kan lere yeri.

¹⁸ Lere ɲa wi ma je nagawa senre ti na, wi wogo ki yen fyɔnwɔ naa fere;
een ƒo ɲa wi ma yenle ki na poo jeregi, wo yaa gbogowo ta.

¹⁹ ɲga senwee wila jaa, wi kaga ta ki ma tanla wi ni;
Kambajenmbele pe kapege ki yaga, ki ma pe mben.

²⁰ Lere ɲa wi maa tanri kajenmbele pe ni, wi ma kala jen;
een ƒo lere ɲa wi ma lembire ti pye wi cenyeeɲle, wi ma tege ta.

²¹ Jologo ko ki ma pye kapere pyefenne pe pungo na;
een ƒo kajenje ko ki yen lesinmbele pe tonli we.

²² Lere jenne wi ma korogo yaga wi pishyenwoolo pe kan;
een ƒo kapere pyefenne pe korogo ki yen ma tege lesinmbele poro kan.

²³ Kere nda fyɔnwɔ ƒo wi fali, ti yarilire ti ma yon jenge;
een ƒo lere wa woro ma jogo wi mbasinme pi kala na.

²⁴ Lere ɲa wi ma korowo sanwiga ki wa, wi pinambyo wi suu ndanla;
een ƒo lere ɲa wi pinambyo wi yen maa ndanla, wila la singi mboo koro.

²⁵ Lesenje wi ma li ma tin;
een ƒo lepee wi fungbolo li yaa koro waga.

14

¹ Jele kajenje wi maa go ki kan;
een ƒo jele ɲa wi yen lembige, wi maa go ki ya wi yera keyen yi ni.

² Lere ɲa wi maa tanri kozinne li na, wo maa fye Yawe Yennele li yege;
een ƒo ɲa wi maa tanri kongolo ɲgele ke koolo ke na, wo maa li tifaga.

³ Kambajenje wi yon senre ti yen paa gbeye yen, mboo gbɔn mboo yee gbogowo pi laga wi na;
een ƒo kajenmbele pe yon senre ti ma pe sho.

⁴ Na falinere woro wa, bondoolo pe ma koro waga;
een ƒo falinere ti fannga na, yarilire legere ma ta.

⁵ Serefo sinje na yagbolo finle;
een ƒo serefo tipee wo maa yagbogolo finlele.

⁶ ɲa wi maa tege leele na, wi maa kajenme pi lagajaa, wi se suu ta;
een ƒo tijinliwe ƒo wi jenne taga si ɲgban.

⁷ Ma yee laga lali lembige ki ni,
katugu mee yaa jenne ta mbe yiri wa wi yon senre ti ni.

⁸ Lere ɲa wi jilige wi kajenme pi maa wi kologo ki yege finligi wi kan;

εεν ƒo kambajenne wi kambajenne pi maa wi punngu.

⁹ Kambajenmbele pe ma yo go woro ki na mbe kajogo gbegele;
εεν ƒo wa lesinmbele pe sogowo kajenge ko ki ma pye wa.

¹⁰ Lere wi nawa pi tanga yege nga na, wo wi maga jen wa wi nawa;
na nayinne ka si pye wa, lere wa yege se ya mbege tanwa pi jen.

¹¹ Lepee wi go ki yaa ka ya;
εεν ƒo lesinne wi go ki yaa la jiti mbaa kee yege.

¹² Kono la ma pye ma sin lere wa yege na, ma si yala li pungo kala lo yen kunwo kono.

¹³ Lere mbe ya mbaa tege mbe sigi ta wi nawa pi yen ma tanga wi na;
nayinne pi kosaga ki mbe ya pye nandan-gawa.

¹⁴ Lere na wi so wi yen ma tijanga, wi yaa kaa kapyere ti tonli wi ta;
lejenne wi yaa kaa tonli wi ta mbe tin wi na.

¹⁵ Kambajenne wi ma taga senre nda fuun pe ma yo wi kan ti na;
εεν ƒo lere na wi jilige, wi maa wi tan-galomo pi korosi.

¹⁶ Kajenne wi maa fye kapege pyewe pi na, mboo yee laga lali ki ni;
εεν ƒo lembige kila ki yee yingiwe jen, katugu ki ma taga ki yee na.

¹⁷ Lere na wi maa nawa ngbanni jaga jaga, wi maa kajagara piin;
lere na wi maa tipege jaa mbe pye, leele pe maa panra.

¹⁸ Kambajenmbele pe korogo ko ki yen kambajenne we;
εεν ƒo jenne po pi yen mbele pe jilige pe gbogowo we.

¹⁹ Lepee pe yaa ka kannguuro kan lejembele pe nogo;
kapere pyefenne pe yaa ka kannguuro kan wa lesinmbele pe go yeyonro ti na mbe pe yenri.

²⁰ Fyonwo ƒo wi cenyenne yere pe maa panra;
εεν ƒo penjagboro ƒo wi wenne pe ma pye ma lege.

²¹ Lere na wi maa cenyenne wi tifaga, wi yen kapege pyefo;

εεν ƒo lere na wi maa lere na wi yen tege na wi yinriwe taa, ferewe yen ki ƒo wi woo!

²² Mbele pe maa kapege ki jate mbege pye, naga yen ma, paa la pe yee punngu wi le?

Mbele pe maa kajenge ki jate mbege pye, pe maa tanri kagbaraga pyege naa kaselege na.

²³ Senwee wi ma te tunngo nga fuun ni, tonli ma ta ki ni;
εεν ƒo senwara yogo ki maa paan fyonwo ni.

²⁴ Penjagboro tawa po pi yen kajenmbele pe wunluwo njala le;
tjinliwe fu ƒo wi wogo ko ki yen tjinliwe fu kapyere re.

²⁵ Serefo na wi maa kaselege yuun, wi ma lere sho;
εεν ƒo serefo na wi yen yagboyoo, wi maa nambara piin.

²⁶ Lere na wi maa fye Yawe Yennele li yege, jigi tagasaga gbogo yen wi yeri;
katugu li maa wi pinambiile pe go singi.

²⁷ Mbua fye Yawe Yennele li yege, ki ma yinwege kan lere yeri;
ki ma senwee wi sho kunwo pi yanwa pi kee.

²⁸ Na tara ti woolo paga lege, ki ma gbogowo kan wunlunaja wi yeri;
εεν ƒo na tara ti woolo paga pye mbe kologo, ki ma pye wunlunaja pyo wi towo.

²⁹ Lere na wila la nawa ngbanni jaga jaga, tjinliwe gbogowen wi yeri;
εεν ƒo lere na wi maa nawa ngbanni jaga jaga, wo maa wi lembigewe pi nari.

³⁰ Kotoyinne ki ma ngbanwa kan witige ki yeri;
εεν ƒo yenjaga ko yen paa sagbanpanraga yen, nga ki maa witige ki nni.

³¹ Lere na wi maa fyonwo ƒo wi jolo, wi maa na wuu da wi tifaga;
εεν ƒo lere na ka fyonwo ƒo wi yinriwe ta, wo ma na wuu da wi gbogo.

³² Lepee wi tipege ko ki maa jan;
εεν ƒo lesinne wi jigi wi ma koro ma cen wi na, ali sa gbom wi kunwo pi na.

³³ Kajenne pi ma pye wa tjinliwe fenne pe kotogo na;
εεν ƒo pi se ya jen wa lembire ti sogowo.

³⁴ Mbaa kasinngɛ piin wa tara ti ni, ki ma tara ti meɣe ki yirige;
 ɛɛn fɔ kapege pyege ko maa fere waa tara woolo pe na.

³⁵ Tunmbyee ɲa wi jilige wi kala li ma wunlunaɲa wi ndanla;
 ɛɛn fɔ tunmbyee ɲa wi ma fere wa wi na, wi ma nawa ngban wo ni.

15

¹ Mbe lere wi yon sogo sentanra ni, ki ma nangbanwa gbɔɔ sinngɛ;
 ɛɛn fɔ senjagara ti ma lere nawa ngban.

² Kajenɲe wi yon senre ti maa jenme pi tanwa nii lere ni;
 ɛɛn fɔ tijinliwe fu fɔ, lembigewe senre ti maa yinrigi wa wi yon.

³ Yawe Yenɲele li maa yaan lagapyew;
 li maa lepeele naa lejembele pe wele.

⁴ Senre nda ti maa fannga kaan, ti yen paa tige yen, ɲa ki maa yinwege kaan;
 ɛɛn fɔ senpere to maa lere jɔɔ wa wi kotogo na.

⁵ Kambajenɲe wila wi to wi yerewe senre ti le;
 ɛɛn fɔ ɲa wi ma yenle yerewe senre ti na, wo yen tijinliwe fɔ.

⁶ Yarijende legerɛ ma pye wa lesinɲe wi go;
 ɛɛn fɔ lepee wi tawa pi ma jɔlogo wa wi na.

⁷ Kajenɲe wi yon senre ti maa jenme kaan lere yeri;
 ɛɛn fɔ ko wogo ɲa ko ka se ya yiri wa lembige ki kotogo na.

⁸ Saraga ɲa lepeele pe ma wɔ Yawe Yenɲele li yeri, ki ma pye ma tijanga li yege na;
 ɛɛn fɔ li ma yenle lesinmbele pe yenrewe pi na.

⁹ Lepee wi tangalomo pi yen ma tijanga Yawe Yenɲele li yege na;
 ɛɛn fɔ mbele pe maa kasinngɛ piin, poro yen mali ndanla.

¹⁰ Lere ɲa wi ma kozinne li wa, wo pe ma korowo gbɛge ki le wi na;
 lere ɲa pe kaa yeri senngbanra ni ki maa mben, wo yaa ku.

¹¹ Ki kaa pye kuulo tara to naa kuulo ca ki ni, ki kala la si fun Yawe Yenɲele li na,
 li senwee wi nawa kala li jen pyew.

¹² Lere ɲa wi maa kala lakoo, kila wi ndanla poo jeregi,
 wila kari mbe sa kajenmbele pe yewe poo yeri.

¹³ Nayinme ka pye lere ɲa ni, wi yege welewe pi ma tanla;
 ɛɛn fɔ lere ɲa nawa ka piri wi na, wi nawa pila tanla wi na.

¹⁴ Lere ɲa wi jilige, wi maa jenme pi lagajaa;
 ɛɛn fɔ lembige, tijinliwe fu kapyere to ti maa nayinme kaan ki yeri.

¹⁵ Piliye yi ni fuun yi yen pilipeye lere ɲa wi yen tege na wi yeri;
 ɛɛn fɔ lere ɲa wi yen ferewe na, wo maa nayinme nii pilige pyew.

¹⁶ Tawa jenri mbe pye ma yeri, ma sila fye Yawe Yenɲele li yege,
 ko mbɔnro penjagboro mbe pye ma yeri, mee pye yewerege na ko na.

¹⁷ Pe segewere sogo ma kan yaakara ndanlawo ni,
 ko mbɔnro pe no kara tanra jende sogo peri kan ma yeri mbenwe ni ko na.

¹⁸ Lere ɲa wi maa nawa ngbanni jaga jaga, wi maa maara koon;
 lere ɲa wi maa kala kunni wi ye ni, wi ma malaga ko.

¹⁹ Tiyanɲa wi kono li yen ma yin wuuro yuguyugu ni;
 ɛɛn fɔ lesinmbele pe kono li yen ma laga kpoyi.

²⁰ Pyo kajenɲe wi maa to wi nawa pi yinngi;
 ɛɛn fɔ pyo tijinliwe fu fɔ wi maa wi no wi tifaga.

²¹ Lembigewe kapyere ti maa nayinme kaan tijinliwe fu fɔ wi yeri;
 ɛɛn fɔ lere ɲa wi jilige, wi ma sin wa wi tangalomo pi ni.

²² Na yerifenne woro wa mbe yo mbe yan pe ye yeri, kagala ngele ke kon ma tege mbe pye, ke ma jogo;
 na yerifenne paga lege, kagala ke maa yongo.

²³ Lere ɲa wi ma lere yon sogo senjende ni, ki ma nayinme kan wi yeri;
 na senre ti ka yo ti yosanga na, ki ma pye ma yon.

24 Lere ɲa wi yen tijinliwe fɔ, kono na li maa kee wa naayeri na yinwege kaan lere yeri, lo wi ma le;
 ɛɛn fɔ kono na li maa tinrigi wa nɔgona wa kuulo tara, wi maa yee sho li ni.

25 Mbele pe maa pe yee gbogo, Yawe Yennele li ma pe yinre ti tongo;
 ɛɛn fɔ li maa wele nanngunjo wi laga ki na.

26 Jatere pere ti yen ma tijanga Yawe Yennele li yege na;
 ɛɛn fɔ senjende ti ma pye ma laga li yege na.

27 Lere ɲa wi yenle na tin tɔnli pee jawa na, wi ma jologo wa wi go woolo pe na;
 ɛɛn fɔ lere ɲa yarikanra nambara woro ti yen maa mben, wi yaa yinwege ta.

28 Lesinɲe wi ma jatere pye jɛnɲe gben mbe si jen mbe yon sogomo kan lere yeri;
 ɛɛn fɔ senpere to ti maa yinrigi wa lepee wi yon.

29 Yawe Yennele li yen ma lali lepee pe ni;
 ɛɛn fɔ li ma lesinmbele pe yenrewe pi logo.

30 Welelomo jembe pi ma nayinme kan lere yeri wa wi kotogo na,
 sentanra logowo pi ma fannɲa le lere ni.

31 Yerewe senre nda ti ma lere le kono jenne ni, lere ɲa kaa ti nuru,
 wi yaa ka cen wa kajenmbele pe sogowo.

32 Lere ɲa wi ma je yerewe senre ti na, wi yeera yinwege ki yen maa mben;
 ɛɛn fɔ lere ɲa wi ma yenle yerewe senngbanra ti na, wo ma tijinliwe ta.

Yawe Yennele li yen fannɲa fɔ kala li ni fuun ni

33 Mbaa fye Yawe Yennele li yege ki maa kajenme nari lere na;
 gbogowo pi ma ta yee go sogowo po punjo na.

16

1 Senwee wi ma kagala keke kon ma tege wa wi nawa mbe pye;
 ɛɛn fɔ ke pyewe po yen Yawe Yennele lo wogo.

2 Senwee wi kapyegele ke ni fuun ke yen ma yon wi yee yege na;
 ɛɛn fɔ Yawe Yennele lo li senwee wi jatere pylomo pi jen.

3 Ma kala li le Yawe Yennele li kee,
 pa kagala ngele ma kon ma tege mbe pye ke yaa yon ma kan.

4 Yawe Yennele li yaara ti ni fuun ti da go ka na;
 ali yere lepee luu da jologo pilige ko kala na.

5 Lere ɲa fuun wi maa wi yee gbogo, wi kala li yen ma tijanga Yawe Yennele li yege;
 ki woro na lere kon shyen, ki lerefo Yennele li se kaa yaga mbajolowo.

6 Mbaa kajenge piin konaa mbe pye lere ɲa pe taga wi na, ki ma ti ma kajogo ki ma kala yaga ma na;
 lere ɲa wi maa fye Yawe Yennele li yege,
 wi ma kapege pyege ki yaga.

7 Na lere ɲa tangalomo ka Yawe Yennele li ndanla,
 li ma tanwa le ki fɔ wo naa wi mbenfenne pe sogowo.

8 Ma yaara jenri ta kasinɲe ni,
 ko mbonro ma yarilegere ta nambara ni ko na.

9 Senwee wi ma kagala kon ma tege mbe pye;
 ɛɛn fɔ Yawe Yennele lo li ma ti ke ma pye.

Wunlumbolo pe kala

10 Wunlunɲa wi senyoro ti yen paa Yennele li senre yen;
 wi kaa kiti wi kon wii daga mbe punjo.

11 Culo kannɲaga woo naa culo ɲa wi yala poro pe yen ma Yawe Yennele li ndanla;
 puwakuruye mbele pe ma pye wa kasha ki ni, lo kee tunɲo yi.

12 Kapege pyewe pi yen ma tijanga wunlumbolo pe yege na,
 katugu mbaa kasinɲe piin ko ki ma wunluwo pi kan yeresaga ni.

13 Mbele pe maa sensinnde yuun, pe kala li yen ma wunlumbolo pe ndanla;
 lere ɲa wi maa kaselege yuun, wi yen ma pe ndanla.

14 Wunlunɲa wi ka nawa ngban, wi mbe ya ti pe lere gbo;
 ɛɛn fɔ senwee kajenɲe wi maa nanngbanwa pi sogo wi na.

15 Wunlunɲa wi yege welewe pi ka tanla,
 leele pe ma yinwege ta;

wi kagbaraga pyege ki yen paa yonro
tisaga kongbannga yen.

Lerewe kapyere cacenwe pi ni

16 Mbe kajenme ta ki mbonro ma we te
tawa na;
mbe tijinliwe ta ki mbonro ma we wari-
fuwe tawa na.

17 Lesinmbele pe tangalomo po yen mbe
yee laga kapege ki na;
lere na wi maa wi tangalomo pi korosi, wo
maa wi yee yinwege ki korosi.

18 Yee gbogowo pi ma lere jogo;
yee nagawa pi ma lere jan.

19 Mboon yee tirige mbe pinle mbele pe yen
tege na pe ni,
ko mbonro ma we ma sa pinle mbele pe
maa pe yee gbogo, na yaara nda pe
koli na yeele pe yee na ko na.

20 Lere na wi ma jatere pye kala na, wi
wogo ki ma yon;
lere na wi maa jigi wi taga Yawe Yennele
li na, ferewe yen wi woo!

21 Lere na wi jilige wa wi kotogo na, wo pe
maa yinri tijinliwe fo;
senjende yogo ki ma fannga ta lere na.

22 Kagala koro jenme pi ma yinwege kan
mbele pe kala jen pe yeri;
een fo lembire ti kambajenme pi ma jologo
wa ti na.

23 Senwee kajenne wi ma jatere pye gben
mbe si jen mbe para;
ko ki ma fannga kan wi yon senre ti yeri.

24 Senjende ti yen paa senrege yen,
ti ma kotoyinnye kan senwee wi yeri
konaa maa wire ti pagala.

25 Kono la ma pye sinne lere wa yee na,
een fo li kosaga ko ma pye kunwo.

26 Senwee wi fungbolo lo li maa le tunngo
pyege ki ni;
wi yon suro jawa pi maa wa tunngo na.

27 Lejaga wi ma tipege ki gbegele,
wi yon senre ti yen ma pe paa kason
ngbanli yen.

28 Tijinliwe pee fo wi maa maara koon;
leele sangafo wi ma wenne kon pe yee na.

29 Lewelewe wi maa lewee yenle wi fanla
mboo pungo,
mboo le kombegbe.

30 Lere na wi maa yengele ke ton na tipege
jatere piin mbe pye, konaa mboo
yongbaselege ki no ko jatere wo ni,
ki fo wi tipege pye mako.

31 Lelewe yinzifire ti yen gbogowo wun-
luwo njala,
mbele pe tangalomo pi sin poro pe mali ta.

32 Lere na wila la nawa ngbanni jaga jaga,
wi mbonro malingboon kotogofa na;
lere na wi maa yee yingiwe jen, wi mbonro
lere na wi ma malaga gbon ma ca
sho ma ta wi na.

33 Leele pe ma pete gbon mbe ta mbe kala
la kon mbe tege;
een fo kala o kala li ma kon ma tege, li ma
yiri wa Yawe Yennele lo yeri.

17

1 Ma yaakara wara jenri ta ma ka yeyinnye
na,
ko mbonro go ki yin kara ni maa kaa, mbe
sigi ta maara yen wa ki ni ko na.

2 Kulo na wi yen tijinliwe fo wi yaa ka cen
wi tafa wi pinambyo lejaga wi go na;
wi yaa ka wi tasaga ta wa wi tafa wi
pinambiile sanmbala pe korogo ki
ni.

3 Pe ma warifuwe wi yan wa fugufugu
kason ki ni, mbe te wi yan wa yira
kason ki ni mberi pye kpoyi,
ki pyelomo nungba fun, Yawe Yennele lo
li ma senwee wi sunndo wi cancan
mbe wele, mboo tiyonwo pi jen.

4 Kapege pyefo wo wi maa nuru senpere
yofa wi yeri;
yagbogolo fo wo wi ma nungbolo jan
senjagara yofa wi yeri.

5 Lere na wi maa tege fyonwo fo wi na, wi
dafa wo ki fo wi maa tifaga;
lere na wi maa yogori lere wa jologo wogo
na, Yennele li se ka ki fo wi yaga
mbajolowo.

6 Pishyenwoolo pe yen paa wunluwo nja-
gala yen lelengbangala ke kan;
piile pe gbogowo po pi yen pe sevenne
wele.

7 Senjende ti woro ma yala wa lembige ki
yon;
ki pyelomo nungba pi na fun, yagbolo mbe
yiri wa yekelwe wi yon ki tijanga
ma we.

⁸ Yarikanra nda ti ma kan larawa, ti yen paa sinndelege sonngbanga wogo yen ti kanfenne pe yege na; pe maa ki jate ma yo ti kanwa pi kala na, paga kee le kala o kala ni, li yaa yon.

⁹ Lere na wi ma kajooogo nga ki pye wi na ki kala yaga, wi maa ki jaa ndanlawo mbe pye pe sogowo; een fo, na wi ma koro na kajooogo nga ki pye ki senre yuun suyi, wi ma wenne jembele kon pe yee na.

¹⁰ Lere na wi jilige mboo jeragi, ki ma ye wi ni, ma we pe lembige gbɔn ghatologo yenle cenme ni ki na.

¹¹ Lepee wi maa nga jaa ko yen mbe yiri mbe je; een fo pitunjo na wila lere yinriwe ta, pe yaa ka wa torogo wa wi yeri.

¹² Cenge urusi nga ki piile pe wo ki kee, a ki jangari, mbe sa fili ko ka ni, ki mbonro ma sa fili lembige ka ni, nga ki yen naga lembigewe kapyere piin ko na.

¹³ Lere na wi ma kajenge ki fogɔ ton tipege ni, tipege ki se ko wa ki fo wi go ki ni.

¹⁴ Mbe malaga kon ki yen paa yege nga na ma ma kaa lasulugo yenge we; sanni maara ti sa yiri ti ngban, ma yee wo wa ti ni.

¹⁵ Lere na wi ma tanga kan lepee wi yeri, konaa na wi ma lesinne wi le jologo, pe ni fuun shyen pe kala li yen ma tijanga Yawe Yennele li yege na.

¹⁶ Mbe penjara le lembige ki kee ki sa kajenne lo, ko yaa yingi yon ki kan? Ma jen tijinliwe woro ki ni.

¹⁷ Wenne pe ma pye ma pe yee ndanla wagati pyew, nosepyo wo ma pye le mboon saga jorowo sanga ni.

¹⁸ Tijinliwe fu fo wo wi ma yon kan, mbe yere wi lewee yenle wa fogɔ ni mbege ton.

¹⁹ Lere na maara yen maa ndanla, kapege ko ki yen maa ndanla; lere na wi maa wi yee nari, wi maa wi yee jogosaga jaa.

²⁰ Lere na wi nawa pi woro ma filige wi na, wi se ferewe ta; lere na wi yon ki pe wi na, jologo yaa to wi na.

²¹ Lere na wi ma lembige ki se, wi wogo yen jatere piriwen; kambajenne wi to wila ya mbaa yogori.

²² Nayinne pi maa yambagawa kaan; een fo jatere piriwen pi ma lere fannga ko.

²³ Lepee wi ma yarikanra nambara woro sho larawa, mbe kiti wi kon mbe ton nga ki yen ma sin ki na.

²⁴ Tijinliwe fo wila punjo kajenne po na; een fo lembige ki yengele ke ma pye yaara nda ki se ya ta to na.

²⁵ Pyo na wi yen lembige, wi maa to wi nawa pi tanga wi na; mboo no wi jatere wi piri wi na.

²⁶ Ki woro ma yon pe wono wa lesinne wa na; ki woro ma yala fun pe fannga fo wi gbɔn wi kasinje pyewe pi kala na.

²⁷ Lere na wi maa wi senyoro ti korosi, wo yen ma kala jen; lere na wuu yee yingiwe jen, wo yen tijinliwe fo.

²⁸ Ali yere tijinliwe fu fo, na wi ka pyeri, pe maa ki jate ndee wi yen kajenne; na wi kaa yon ki ton, pe maga yan ndee wi yen tijinliwe fo.

18

¹ Lere na wi maa een wi ye, wi yeera tonli wo wi maa jaa; paga yo pe yaa wi saga jatere jenne ni, wi ma nawa ngban.

² Nga ki yen ma lembige ki ndanla ko ma ki yen tijinliwe we; een fo mboo yeera nawa kala li naga, ko ki yen maa ndanla.

³ Tipewe pi maa paan letifagawa ni; mbe yee tifaga ki maa paan fere ni.

⁴ Senwee wi yon senre ti yen ma jugo paa kogɔje yen; ti yen paa lafogo yen nga ki yin ma jaraga, ti maa kajenne kaan.

⁵ Ki woro ma yon pe gbogolo lepee wi ni, pe tanga ki kan wi yeri; mbe si kiti kon mbe tanga ki sho lesinne wi yeri, ki woro ma yon.

⁶ Lembige ki senyoro ti maa maara koon;
ki yon senre ti ma kaa wi kan pe maa gbon.

⁷ Lembige ki senyoro ti maga jogo,
ki yeera yon senre ti maga yigi paa penen
yen.

⁸ Leele sangafu wi senre ti yen paa sutanra
yen,
ti ma ye ma gbon fu wa senwee wi sunndo
wi na.

⁹ Lere na wi maa tiyanra piin wa wi
tunngo ki ni,
wo naa jogowa pyefu wi ni pe ni fuun pe
yen nungba.

¹⁰ Yawe Yenjele li yen paa malaga sige-
sangazo yen,
lesinje wi ma fe ma saa lara wa mbe sho.

¹¹ Penjagboro fu wi penjara ti yen wi yeri
paa malaga sigeca yen;
wi maa ki jate ndee malaga sigembogo yi,
nga ki maa wi go singi yaraga pyew
ki na.

¹² Yee gbogowo pi ka pan wa senwee wi
kotogo na, ki punngo kala li yen
jogowo;
een fu mbe yee tirige, ki punngo kala li yen
gbogowo.

¹³ Lere na wi ma yon sogowo kan senre na,
na wi fari logo mbe wali ti na, ki fu
wi yen tijinliwe fu fu,
fere ti yen wi woro.

¹⁴ Senwee wi jatere wi ka pye mbe cen wi
na, ki maga kan wi ma ya yama pi
ni;
een fu jatere wi ka piri wi na, ambo wi yaa
fannga kan wi yeri?

¹⁵ Lere na wi jilige wi ma yenle mbe jenme
ta,
kajenmbele pe maa nagawa senjende jaa
mbe logo.

¹⁶ Yarikanra ti ma kono kan senwee wi
yeri,
mbe ti wi ya wila gboun legboolo pe na.

¹⁷ Lere na wi ma keli ma wi kiti konkala li
yege yo, pe maga yan ndee wo wogo
ko ki tanla;
een fu na wi maliwee wi ka ka pan mboo
woyoro ti yo, pe mee ti segesege mbe
sa yiri wa.

¹⁸ Mbe pete gbon mbe kaselege ki jen, ki
ma malaga ko,

mbe kala la kon mbe tege fannga fenne pe
sogowo.

¹⁹ Sefo na pe ye wi tege, mbe fulo wi tanla
ki ngban ma we, ma sa to malaga
sigeca na maga sho ko na;
malaga ki kowo pi ngban ma we mbe
wunluwo go ki sogoyaara ti kaari ko
na.

²⁰ Senwee wi maa wi yon suro ti taa wi yon
senre to fannga na;
wi yon senyoro ti fannga na, wi maa kaa
na tinni.

²¹ Senwee wi senyoro ti mbe ya ti wi
kunwo ta nakoma wi yinwege ta,
yogo ki ka lere na ndanla, wi ma kaa ki
tonli wi ta.

²² Lere na wi jele ta ma pori, ferewe yen
wi woo;
kagbaraga Yawe Yenjele li pye ki fu wi
kan.

²³ Fyonwo fu wi maa para go sogowo ni,
een fu penjagboro fu wi maa yon sogo
senngbanra ni.

²⁴ Wenne legerere ka pye lere na yeri, wi mbe
ya jologo ta,
een fu wonlo ngbarawa wi ma mara ma
na ma we nosepyo na.

19

¹ Fyonwo fu na wi nawa pi yen ma filige
wi na,
wo mbonro lembige nga ki maa finlele ko
na.

² Mbe ye kala li ni li mbajenme, ko si yon;
mbe fyeele mbe toro, ki ma lere punngo.

³ Senwee wi lembigewe pi maa le kombege;
kona wi mee nawa ngban Yawe Yenjele lo
ni.

⁴ Penjagboro tawa pi ma senwee wi wenne
pe lege;
een fu fyonwo fu wi wenne pe ma laga wi
na.

⁵ Serefo yagboyoo wi se ka koro
mbajolowo;
lere na wi maa yagbogolo finlele wi se ka
sho jologo ki ni.

⁶ Lelegerere pe maa ki jaa pe kala li legboo
wi ndanla;
lere na wi maa kaan, wi ma pye leele pe ni
fuun pe wonlo.

7 Fyonwɔ fɔ wi nɔsepiile pe ni fuun pe maa panra;
wi wennɛ poro wogo ko wɛ, pe ma laga wi na;
ali na wi kaa jaa mbe para pe ni, wila lere yan.

8 Lere ɲa wi maa ki jaa mbaa jatere piin,
wi yɛɛra kala li yɛn maa ndanla;
lere ɲa wi ma kagala kɔrɔ jɛnmɛ pi ta,
ferewe yɛn wi woo!

9 Sɛrɛfɔ yagboyoo wi se ka koro mbajɔlowɔ;
lere ɲa wi maa yagbogolo finleɛ wi yaa ka tongo mbe wɔ wa.

10 Mbaa ma yinwege ki piin paa legboɔ yɛn,
kii daga lembige ni;
ki pyelomo nungha pi na fun, kulo wii daga mbe cɛn wunluwɔ piile go na.

11 Lere ɲa wi jilige wi maa kala kunni wi yɛɛ ni;
wi ma kajɔɔgo ɲga ki pye wi na ki kala yaga, ko ma pye wi gbɔgɔwɔ.

12 Wunlunɲa wi nangbanwa pi yɛn fyɛɛ ni paa jara gbelege yɛn;
ɛɛn fɔ wi kagbaraga ki yɛn paa fɔɔngo yɛn, ɲga ki wo yan na.

13 Pɔɔ ɲa wi yɛn lembige, wi ma jɔɔgo wa wi to wi na;
jelɛ maara konfɔ wi ma pye paa tɔnmɔ solɔsaga yɛn, ɲga ki maa sɔɔlo suyi.

14 Lere mbe ya mbe go naa penjagbɔrɔ ta kɔrɔgo wi teeɛ pe yeri;
ɛɛn fɔ jelɛ ɲa wi jilige, Yawe Yɛnɲɛle lo li ma wo kan lere yeri.

15 Tiyanra ti ma wɔnlowɔ gbɔɔ wa lere na, lere ɲa wi ma koro tunɲgo mbapyɛge, fungo ma to wi na.

16 Lere ɲa wi maa tanri ɲgasegele ke na, wi maa wi yɛɛra yinwege ki kɔrɔsi;
ɛɛn fɔ lere ɲa wi woro naa tangalomo pi kɔrɔsi, wo yaa ku.

17 Lere ɲa ka kajɛnɲɛ pye fyonwɔ fɔ wi kan, ki fɔ wi fɔgo taga Yawe Yɛnɲɛle li na;
li yaa ka ki fɔ wi kajɛnɲɛ ki fɔgo tɔn wi yeri.

18 Ma pɔɔ wi koro sanga ɲa ni ma jigi wi yɛn ki na mboɔ saga;
ɛɛn fɔ maga ka nawa ɲghan wi ni fɔ mbe saa wi gbosaga jaa.

19 Lere ɲa wi nawa ɲghan na lewelewe kapyere piin, wi daga mbe yariwɔndɔ wɔ;
nakoma ma kaa kala yaga, wi yaa nuru mbe ka pye naa.

20 Ta yerewɛ sɛnrɛ ti nuru, ma yɛnlɛ nagawa sɛnrɛ ti na;
janɲo ko punɲo na, ma pye kajɛnɲɛ!

21 Kagala legɛɛ yɛn wa sɛnwee wi nawa mbe pye,
ɛɛn fɔ Yawe Yɛnɲɛle li ka ɲga kɔn mbe tɛge ko ki yaa pye.

22 ɲga pe maa jaa sɛnwee wi yeri ko yɛn fɔ wi pye lere ɲa pe taga wi na;
ma pye fyonwɔ fɔ ko mbɔnrɔ ma pye yagbogolo fɔ ko na.

23 Mbaa fyɛ Yawe Yɛnɲɛle li yɛge ki ma yinwege kan lere yeri;
wi ma tin wi yɛɛ ni, ma cɛn yeyinɲge na, tipege kpɛ se ya gbɔn wi na.

24 Tiyanɲa wi maa kɛɛ ko le wa sogbolo lo ni,
ɛɛn fɔ wila ya mbege sɔngɔrɔ yɛɛ mbe kari ki ni wa wi yɔn ko yeri.

25 Lere ɲa wi maa kala lakoo, na ma kaa gbɔn, kambajɛnɲɛ wi kaga yan, wi ma tijinliwɛ ta;
na maga tijinliwɛ fɔ wi yeri, ki ma ka taga wi jɛnmɛ pi na.

26 Pɔɔ ɲa wi maa to wi wogo ki jɔgo, mboɔ nɔ wi purɔ,
wi yɛn pɔɔ ɲa wi ma fɛɛ wa lere na, ma letifagawa kala pye.

27 Na pinambyɔ, na mɛɛ yɛnlɛ mbaa nagawa sɛnrɛ ti nuru,
ma yaa ma yɛɛ laga lali jɛnmɛ pi ni.

28 Sɛrɛfɔ tipeɛ wi maa tɛge kaselege ki na;
kapege pyɛge ki yɛn ma lepee wi ndanla.

29 Jɔɔgo yɛn ma gbɛgele na mbele pe maa kala lakoo pe singi;
gbɔnrɔ yɛn ma gbɛgele na lembige ki pɔgɔlo ke singi.

20

1 Duven wi ma lere kan wi maa wi yɛɛ gbogo,
sinmɛ welewe pi maa paan yogo legɛɛ ni;
lere o lere wi maa pi woo na tinni wo yɛn kambajɛnɲɛ.

² Wunlunana wi nangbanwa pi yen fyere ni paa jara yirifonno ma kaa na gbele we;
lere na ka wi nawa pi ngban, wi maa yee go ki pere.

³ Mboon yee laga lali maara ti ni, ki ma gbogowo kan lere yeri;
een fo kambajenje wi maa maara koon.

⁴ Were ti kala na, tiyanna wila yenle mbaa fali wa wi kere,
na yarilire konsanga wiga ka pan mbe gbon, wi maa ki jaa mbe yarilire kon,
een fo wila yaraga ka kpe ta.

⁵ Kagala ngele senwee wi ma kon ma tege wa wi nawa ke yen ma lara paa latijugo tonno yen,
een fo lere na wi jilige, wo wi ma ke yirige funwa na.

⁶ Lelegere pe maa ki yuun ma yo pe yen leele mbele pe mbe ya taga pe na;
een fo lere na pe mbe ya taga wi na wo tawa si tanla.

⁷ Lesinje wi tangalomo pi yen ma filige, wi pungo na, ferewe yen wi piile pe woo!

⁸ Na wunlunana wi ka cen kiti kongo ki na sanga na ni,
nga fuun ki yen tipege, wi maga yan teere.

⁹ Amba wi mbe ya mbege yo mbe yo fo: «Milan nawa pi pye pi filige, na kapere pyew ti laga na na mala pye kpoyi?»

¹⁰ Mbaa perege naa lono piin puwakuruye cenle shyen nakoma tiwiyaara cenle shyen ni,
ki kagala shyen ke yen ma tijanga Yawe Yennele li yegena.

¹¹ Ali yere pyo jee wi kapyegele ke maga naga,
na kaa pye wi tangalomo pi yaa ka pye jeregisaga fu konaa mbe sin.

¹² Yawe Yennele lo li nungbogolo ke da mbaa nuru ke ni,
konaa ma yengele ke da mbaa yaan ke ni.

¹³ Maga ka ti wonlowo poon ndanla mbe sa toro, jango maga ka pye fyonwo fo;
een fo maa yinrigi faa, pa ma yaa la yaakara taa mbaa tinni.

¹⁴ Lofa wi maa gbele na yuun fo: «Ki woro ma yon! Ki woro ma yon!»

Na wiga ka lo mbaa kee, wi mee yo fo wi yeriyege ta.

¹⁵ Te wi ma ta, somu songbanga woo wi legere ma ta,
een fo lere na jenme senre maa yinrigi wa wi yon, wo yen yaraga nga ki yen songbanga wogo naa ma we to na.

¹⁶ Na lere wa ka yere letelewe wa foga go kala ni, ki fo wi derege ki sho wi yeri maga tege foga ki yonlo;
na wi ka yere nambanja wa foga go kala ni, yaraga ka sho wi yeri maga tege foga ki yonlo.

¹⁷ Suro nda ti ta nambara ni, ti ma tanla wa senwee wi yon;
een fo pungo na, ti ma pye paa yelege yen maa yon ki yin kanw.

¹⁸ Kagala ngele senwee wi kon ma tege mbe pye, ke ma pye ma yon fili yerewe po fannga na;
na ma kaa kee malaga, ma daga mbe jatere pye ma kagala ke na.

¹⁹ Lere na wi maa lesangara senre yuun, wi ma ngundo kagala ke yirige funwa na;
toon yee korosi lere na wi yon ki yen forifori wi ni.

²⁰ Lere na wi maa to naa wi no pe tifaga, wi yaa wi yee yinwege ki yan kila koo paa fitanla yen, na wi yaa figi diwi wolo ni.

²¹ Penjagboro nda ti ta fyeege na wa ki lesaga,
pungo na duwaw na pye ti ni.

²² Maga ka yo fo: «Kapege nga ki pye na na, mi yaa ki foga ton.»
Ma jigi wi taga Yawe Yennele li na, pa li yaa ma sho.

²³ Puwakuru na pe ma gbon ma piri, wi kala li yen ma tijanga Yawe Yennele li yegena;
mbe culo wi nambara ki woro ma yon.

²⁴ Senwee wi yinwege kala pyew li yen Yawe Yennele lo kee;
senwee yinwege ki yen na kee laga nga na, wi mbe ya mbege jen mele?

²⁵ Lere na wi ma yon folo kon fyeege na mbe yo wi yaa yaraga ka kan Yawe Yennele li yeri,
ki yon folo li lengolo mbe si jen mbaa jatere piin, ki fo wi maa yee le pene.

26 Wunlunana ŋa wi yen kajenje, wi ma lepee pe pe ma pe wo wa; wi ma pe le jologo, wila pe yinriwe ta.

27 Senwee wi jatere wo wi yen fitanla yanwa mba Yawe Yenjele li kan wi yeri, jango mbaa wi nawa kagala ngele ke yen ma jugo ke cancan mbe ke jen.

28 Kagbaraga konaa mbe pye tagawa ni, ko ki maa wunlunana wi go singi; kagbaraga pyege ko ki maa wunluwo pi kan yeresaga ni.

29 Lefonmbolo pe fannga ko ki yen paa pe fereyaraga yen; lelele pe yinzifire to ti yen pe gbogowo we.

30 Gbonro sagbanra to ti yen kapege pyefo wi kapege ki were re; gbonro nda ti ma ye senwee wi ni, ti maa nawa jatere wi kannga maa pye kpoyi.

21

1 Wunlunana wi jatere wi yen Yawe Yenjele li kee, na wi yeye sinni paa lafogo tonmo yen, laga ŋga ka li ndanla li ma pi yeye sin wa ma.

2 Senwee wi kapyegele ke ni fuun ke yen ma yon wi yee yeye na; een fo Yawe Yenjele lo li ma senwee wi jatere pyelomo pi jen.

3 Mbaa ŋga ki yen ma yala konaa ma sin ki piin, ko yen ma Yawe Yenjele li ndanla ma we saraga womo na li yeri ko na.

4 Mbaa yee tungu leele na konaa mbaa yee gbogo, ki yen kagala ngele ke maa lepee wi kapege ki nari.

5 Lere ŋa wi ma kagala kele konkon ma tegetege wi tunngo ki pyelomo pi na, wi ma kaa yarijende legere ta; een fo lere ŋa wi ma fo ma kee le kala ni, ki kosaga wi ma pye fyonwo fo.

6 Mbele pe ma yarijende legere ta yagbogowo pi fannga na, ki yen paa tifelege torowogo yen, ŋga ki ma kunwo kan lere yeri.

7 Lepee pe lewelewe kapyere ti yaa ka pe jogo mbe pe wo wa, katugu paa yenle mbaa kasinnye piin.

8 Kajoggo pyefo wi tangalomo pi yen ma kolo, een fo lere ŋa wi nawa pi filige wi na, wi tangalomo pi ma pye ma sin.

9 Maa wonlo wa birigo ki go na logologo wa ni, ko mbonro ma pye go nungba ni jele malinjagara winfo wi ni ko na.

10 Kapege pyege ki la ma pye lepee wi na, wila wi wonlo jate wi yinriwe ta yere.

11 Na wi maa kala lakoo, na paga wi le jologo, ki ma kajenne kan kambajenje wi yeri; na maga tijinliwe fo wi yeye naga, wi ma jenme ta.

12 Yenjele le, lo na li yen ma sin, li yeye yen ŋga ki yen na piin wa lepee wi go ki na; li ma jologo wa lepee wi na fyaw.

13 Na wi yen tege na wi kaa gbele mbaa sagawa jaa, lere ŋa wi maa nungbogolo ke ton ki na, wo fun wi yaa ka yeri mbe sagawa ja, een fo pe se kaa yon sogo.

14 Mbe yarikanga kan nangbanwa fo wi yeri larawa, ki maa nangbanwa pi sogo wi na; mbe yarikanga ki kan ngundo ni, ki maa nangbanwa gbog pi ko.

15 Mbaa tanri ŋga ki sin ki na, ki ma pye nayinne lesinnye wi yeri; een fo ki ma pye fyere gboro ni kapege pyefo wi yeri.

16 Lere o lere kaa yee laga tijinliwe konon li na, sanni jenni wi yaa wi yee yan wa kuulo pe sogowo.

17 Katangala ke yen ma lere ŋa ndanla, wi ma kaa pye tege na; duven wo naa legbololo lige ki yen ma lere ŋa ndanla, wo se pye penjagboro fo fyew.

18 Lepee wo wi yaa ka pye lesinnye wi go shogo sara; leele fanlafa wo wi yaa ka pye lejennye wi go shogo sara we.

19 Lere mbe sa cen wa gbinri wi ni wi ye, ko mbonro wi sa cen jele ŋa wi yen malinjagara fo naa cennngbanwa fo wi ni ko na.

20 Yarijende tiyonro naa sinme liwoo ma
pye wa kajenje wi go;
een fo lembige ko ma ki woro ti ni fuun ti
li yon.

21 Lere na kaa kasinnye naa kajenje jaa
mbaa piin, ko fo wo yaa yinwege ta;
pe yaa wi yigi kasinnye ni mbaa wi gbogo.

22 Kajenje wi ma ya ma ye, ma
malingboonlo welimbele ca sho
maga ta;
pe jigi wi yen ca ki fannga laga nga na, wi
maga tongo.

23 Lere na wi maa yon konaa wi senyoro ti
yingiwe jen,
ko fo wo maa yee sho nandangawa kagala
ke na.

24 Lere na wi maa wi yee nari naa yee
gbogo, wo wi maa kala la koo leele
na;
wi maa wi kagala ke ni fuun ke piin yee
gbogowo ni.

25 Kagala ngele ke la yen tiyanja wi na, ke
mbapyewe po pi yaa kaa gbo;
katugu wila yenle mbaa tunngo piin wi
wire ti ni.

26 Pilige lombongo ki ni, wi yee maa
yinrigi yaara ti na, tila wi yenle tin;
ma si yala lesinnye wo maa kaan wila kee
ngban.

27 Lepee wi saraga ki yen yaritijaanga,
pee ka logo wigi wo nawa jatere pee ni.

28 Yagbogolo sereya yofu wi yaa ka tongo
mbe wo wa;
een fo lere na wi ma senre ti logo ma wali
ti na, wo wi ma yosaga ta na para
suyi.

29 Lepee wi maa go ki sheli na kagala ke
piin,
een fo lesinnye wi maa wi tangalomo pi
korosi.

30 Senwee wi kajenme, naa wi tijinliwe,
konaa wi jatere pyewe po pa se ya mbe
Yawe Yenjele li nandanwa kala li
kannga.

31 Senwee wi ma shon gbegede malaga
gbonpilige ki mege ni,
een fo cew tawa pa po ma yiri wa Yawe
Yenjele lo yeri.

22

1 Metanga ki mbonro yarijende legere tawa
na,
ma kala li ka leele pe ndanla ko mbonro
warifuwe naa te na.

2 Penjagboro fo wo naa fyonwo fo wi ni pe
yen ja,
Yawe Yenjele lo li pe ni fuun shyen pe da.

3 Lere na wi jilige, wi ka tipege ki yan kila
paan, wi ma lara;
een fo kambajenje wo ma tipege ki yan,
ma saa ye wa ki ni ma jologo wa wi
yee na.

4 Mboon yee go sogo, konaa mbaa fye Yawe
Yenjele li yee,
ki tonli wo wi yen penjagboro tawa, naa
gbogowo konaa yinwetonlogo.

5 Wuuro naa pengele ma pye wa lembas-
innye wi konu li ni,
een fo lere na wi maa wi yee yinwege ki
jaa, wi maa yee laga lali li ni.

6 Konu jenne na pyo wi daga mbaa tanri li
na, wi naga li ni,
ali na wi ka ka yiri mbe le, wi se wo wa li
ni.

7 Penjagboro fo wi ma een fyonwo fenne pe
go na,
fogo konfo wi ma pye fogo tagafo wi kulo.

8 Lere na kaa kambasinnye piin, tipege wi
ma ta,
wi lewelewe kapyere wi maa ti piin fannga
nga ni, ki yaa ka ko.

9 Lere na wi maa kajenje piin wi yaa
duwaw ta,
katugu wi maa wi yaakara ta kaan fyonwo
fenne pe yeri.

10 Lere na wi maa tege leele na, wi puro,
pa malaga ki yaa ko;
kendige wogo konaa mbaa ye yee tifaga ki
yaa ko fun.

11 Lere na ki yen maa ndanla wi nawa pi
filige wi na, a wila senjende yuun,
wi mbe ya pye wunlunana wi wonlo.

12 Jenme jembe pi yen lere na yeri, Yawe
Yenjele li maa wele wi na;
een fo li ma nambara fo wi senre to jogo.

13 Tiyanja wi ma yo fo: «Jara yen wa
funwa na!
Na mi ka yiri, wi yaa na gbo wa konu!»

14 Jeele nandaala pe yon senre ti yen paa wetijugo yen,
Yawe Yenjele li ka nawa ngban nanja na
ni, wo wi ma to wa ki ni.

15 Tijinliwe fu kapyere to ti ma pye wa pyo
wi kotogo na,
mboo gbon sanwiga ni mboo koro, ko ki
maa wo ti ni.

16 Lere na wi ma fyonwo fo wi jolo mbe ta
mbe ka taga wi yarijende ti na,
nakoma lere na wi ma yarikanra kan
penjagboro fo wi yeri, ki lerefo wi
ma kaa pye fyonwo fo.

*YEREWE SENRE kagala kele na
ke ye ke ye*

17 Nungbolo jan ma kajenmbele pe senre
ti logo,
ma jatere wi tege jenme senre nda mila
yuun ti na.

18 Katugu ki yaa nayinme kan ma yeri, na
ma kari tege wa ma nawa we;
ma gbegele maa ti yuun na senre ka pan.

19 Mila jaa mboon naga nala,
jango moo jigi wi taga Yawe Yenjele li na.

20 Mi yo mi yerewe senre nafa ma yiri ke
yonlogo ma kan ma yeri,
mbaa ma yeregi konaa mbaa jenme kaan
ma yeri?

21 Jango mbe nga ki yen tagawa ni konaa
kaselege ki ni, ti naga ma na;
ki ka pye ma, lere na woon tun ma sa
kaselege ki lagaja, ma ta ma yon
sogomo jembe kan wi yeri.

22 Maga ka fyonwo fo wi kee yaara ti sho
wi yeri, katugu wi yen fyonwo fo;
lere na wi yen tege na ma pye lere si yere
wi ni, maga kaa jolo wa kiti konsaga;

23 katugu Yawe Yenjele li yaa ka yere pe
kala li ni,
pe kee yaara mbele peri sho pe yeri, li yaa
ka pe yinwege ki ko.

24 Maga ka weenre le lere na wi maa nawa
ngbanni jaga jaga wi ni,
maga kaa pinlele lewelewe ni.

25 Nakoma ma yaa kaa wi tangalomo pi
forogi,
mbe ka sa ma yee le pené.

26 Maga ka yere ki yerewe mbe yere lere
wa go fogo ni,
maga ka yon kan mbe pye lere wa fogo
serefo.

27 Na kaa pye yaraga woro ma yeri ma fogo
ki ton,
yingi na ma yaa si ti pe pan poon
sinleyaraga ki wo wa ma ngo,
mbege sho ma yeri?

28 Ma teleye paa sinndeere nda yerege
maga le wa fafafa, ma keere ti
kongolo ke gbon,
maga ka ka wo wa ki yongolo nungba ke
ni.

29 Maga lere o lere yan wi yegé to naa
tunngo ki piin jenge,
ki kosaga wi ma ka saa na tunngo piin
wunlumbolo kan;
wi se koro mbaa tunngo piin leele mbele
pee pe mege jen poro kan.

23

1 Na ma ka sa cen lisaga legboo wa ni,
lere na wi yen ma cen ma yegé sogowo, ta
wi korosi.

2 Na kaa pye ma yen mafe fo,
moo mafe suro lige ki yerege.

3 Ma yegé ka ka yiri wi yaakara tanra ti na,
pe yen nari kaan ma yeri moo lele.

4 Maga kaa ma yee tege mbaa penjagboro
lagajaa,
maga kaa ki wogo ki jate yere.

5 Ma yengele kaa tuun penjagboro ti na, ti
mee ko le teere saw;

ki ma cen ndee ti kanwira kan ti yee na,
mbe yiri sire na paa yon yen, mbe kari lege
wa naayeri.

6 Maga ka yenle mbe sa lere na wila ma
wele tipege ni wi suro li;

ma yegé ka ka yiri wi yaakara tanra ti na;
7 katugu nga ki yen wa wi nawa konaa nga
wi ma yo, ki woro nungba;

wi ma yo fo: «Ta nii, ta woo,» mbe sigi ta
ki woro na yiin wa wi nawa.

8 Ko pungo na, singbele na mà li, ma yaa
li tuguru;
sentanra nda mà yo wi ni, ti yaa yiri waga.

9 Maga ka senre yo lembige ki kan,
katugu ki yaa ma tijinliwe senre ti tifaga.

10 Sinndeere nda pè yerege maga le wa
fafafa, ma lara ti kongolo ke gbon,
maga kari wo wa ti yongolo ke ni,
mbe kere kon mbe ye wa pijiriwele pe lara
ti ni;

11 katugu pe go shofa, fannga yen wi ni;
wi yaa ka yere pe go kala li ni mbe win ma
ni.

12 Kara na paa kaan ma yeri, ma yee kan
wi yeri ma kotogo ki ni fuun ni,
ma nungbolo jan ma jenme senre ti logo!

13 Maga ka pyo wi yaga mbakorowo,
na ma kaa gbon sanwiga ni mboo koro, wi
se ku.

14 Na ma kaa gbon sanwiga ni mboo koro,

ma yaa wi sho kunwo pi kee.

*Yerewe mba teelee pè kan
pe pinambiile pe yeri*

¹⁵ Na pinambyo, na kajenme ka pye wa ma kotogo na,
pa mi fun mi yaa yogorimo ta wa na kotogo na.

¹⁶ Na ma kaa kaselege senre yuun,
mi yaa la yogori wa na nawa.

¹⁷ Maga kaa yege yinrigi kapere pyefenne pe na,

een fo, maa fye Yawe Yenhele li yege wagati wi ni fuun ni.

¹⁸ Ki ka pye ma, pa ma goto wi yaa yon,
ma jigi tagasaga ki se ko.

¹⁹ Na pinambyo mboro wo na, logo na yeri,
ma pye kajenje,
moo jateri wi tege kozinne li na.

²⁰ Maga ka pye sinwoolo pe ni,
nakoma mbele pe wogo yen mbaa kara legere kaa pe ni;

²¹ katugu sinwoolo poro naa sugboro lifenne pe ni, ki kosaga pe ma kaa pye fyonwo fenne;
pe tianra ti kala na, pe yaa kaa yariporo konrokonro nii.

²² Ta nuru ma to wi yeri, wo na woon se we;

maga ka ma no wi tifaga, ali na wi ka ka le.

²³ Kaselege ki lagaja maga ta, maga ka ti ki sho ma yeri;
ma kajenme naa nagawa konaa tijinliwe pi lagaja, maa ta fun!

²⁴ Yogorimo yen lesinne wi to wi woo,
lere na ka pyo kajenje se, nayinme yen wi woo!

²⁵ Ki yaga ma to naa ma no wi ni paa yogori,
ki yaga ma no na woon se wi nayinme ta!

²⁶ Na pinambyo, ma jigi wi taga na na,
maga yaga na tangalomo poon ndanla!

²⁷ Katugu nanjaa wi yen paa wetijugo yen,
jele kalikali fo wi yen paa kolo yen, na wi wele li yen ma jori.

²⁸ Wi ma lara na singi paa benjanri pyefo yen;
wi ma nambala legere le kalikalawa pi ni.

Sinwoolo pe kala

²⁹ Ambo wi ma yo fo: «How?» Ambo wi ma yo fo: «Ew?»

Ambo wi maa wiin suyi? Ambo wi nawa yen ma tanga wi na?

Ambo pe maa gboon go fu naa welegi sanga pyew?

Ambo yengele ke yen ma yanlaga wi na?

³⁰ Mbele pe maa een na moni wa duven wogo ki na, poro wele;
mbele pe maa duven cengele ke pinlele ke ye ni naa woo poro wele.

³¹ Maga kaa duven wi yenwe tiyonwo po wele mbaa yege yinrigi wi na,
maga kaa wi ngborogo konaa wi yen sooro yege nga na wa wajenne li ni ki wele mbaa yege yinrigi wi na.

Wi tigiwen po yen ma tanla wa senwee wi yagbolo lo ni,

³² een fo ki kosaga, wi ma kaa ma no paa wogo yen;

wi ma kaa ma no paa firisho yen.

³³ Kona ma yege ki yaa la kanngi maa yaara ta yege yaan,
ma jateri wi yaa ma kan maa go fu senre yuun.

³⁴ Ma yaa pye paa lere wa yen, na wi yen ma sinle wa kogoje wi nandogomo,
paa lere wa yen, na wi yen ma sinle wa tiyala na li ma pye tonmokoro gbenge ki go na li naayeri, a laa fingi wi ni.

³⁵ Ma yaa yo fo: «Panla gbon, een fo kii na ya;

panla faragi, een fo mi sigi sanga jen;
na mi ka ka yen, mi yaa sa pa lagaja mbe wo naa.»

24

*Yerewe senre nda ti kan
kajenje wo naa lepee wi yeri*

¹ Maga kaa yege yinrigi lepee pe na,
maga kaa ki jaa mbe pye pe pinleyenne;

² katugu lewelewe kapyere to pe maa jate mbaa piin,
tipege nga pe yaa pye ko senre pe maa yuun.

³ Kajenme po fannga na lere ma ya ma go kan,

tijinliwe po fannga na ki ma yeresaga ta.

⁴ Jenme pi fannga na, pe ma yumbiile pe yinyin

yarijende sonngbanga woro ti cenle pyew naa ti tiyonro ta ni.

⁵ Senwee kajenje wi ma pye fannga ni,
lere na wi jenme ta wi maa ka tari wi fannga ki na.

⁶ Kagala pyelomo jateri jenne wi ma ti ma ma ya ma malaga gbon;
na yerifenne paga lege, ma ma cew ta.

⁷ Kajenme pi laga yen ma lali tijinliwe fu fo wi ni,

ki kala na wi se ya para wa kagala yege wosaga, wa ca ki mbogo yeyongo ki na.

⁸ Lere na wi maa ki sonri mbe kapege pye,

pe maa ko fɔ wo yinri jɔgɔfɔ.

⁹ Tijinliwɛ fu fɔ, kapege ko wi maa jate mbaa piin,
lere ɲa wi maa kala lakoo, wi kala li ma
tijanga leele pe yege.

¹⁰ Na maga kotogo la kanɓbanga sanga ni,
kona ma fanɲga ki kologo fɔ jɛnge.

¹¹ Pe yɛn na kee mbele ni sa pe gbo, pe sho,
pe yɛn na mbele tilele na kee pe gbosaga,
pe sho.

¹² Nakoma, na ma ka yo fɔ: «Mi sila ki jen!»
Kona ɲa wi maa senwee wi nawa pi
cancan na wele, wo sege yan wi le?
ɲa wi yɛn nɔɔ yinwege ki kɔrɔsi, wo sege
jen wi le?

Wi yaa ka senwee nungba nungba pyew
wi sara mbe yala wi kapyege ki ni.

¹³ Na pinambyɔ, senrege ki ka, katugu ki
yɛn ma yɔn;
senrege sheshege ki ma tanla wa ma yɔn.

¹⁴ Ki pyelomo nungba pi na, ki jen ma yo fɔ
kajenme pi yɛn ma yɔn fun wa ma
kotogo na,
na ma kaa ta, pi yaa ma wogo ki yɔn goto;
ma jigi wi se kɔn na na.

¹⁵ Maga ka pye lepee mbe sa lara mbe
lesinɲe wi sige wa wi go yɔn ki na;
maga si kaa censaga ki jɔgɔ wi yeri;

¹⁶ katugu lesinɲe wi mbe ya to sa gbɔn
tosaga koloshyɛn, ɛɛn fɔ wi yaa si
yiri ki ni fuun ki na,
ɛɛn fɔ na jɔlɔgɔ ka to lepee wi na, wi ma
ko wa ki ni.

¹⁷ Na ma jugu wi ka to, maga kaa yɔgɔri wi
na;
na wi ka si kurugo, ki ka kɔɔn nawa pi
yinɲgi ma na.

¹⁸ Nakoma Yawe Yɛnɲɛle li kaga yan ma,
ki yaa li mben;
pa kona, nanɓbanwa mba pila pye li ni ma
jugu wi ni, li yaa pi ko.

¹⁹ Maga ka nawa ɲɓban kapege pyefɔ wi
kala na,

maga kaa yege yinrigi lepee pe na;
²⁰ katugu lepee wi goto wi se yɔn,
lepee wi yinwege ki yɛn paa fitanla yɛn, ɲa
wi yaa ka figi.

²¹ Na pinambyɔ, ta fye Yawe Yɛnɲɛle li yege
konaa wunlunana wi yege,
maga ka pinle leele mbele pɛ yiri ma je pe
ni;

²² katugu jɔgɔwɔ pi yaa fɔ mbe to pe na;
Yawe Yɛnɲɛle lo naa wunlunana wi ni pe
yaa jɔlɔgɔ ɲa wa ma na, ambo wi
mbe ya ko jen?

²³ Senre ta yege nda, ma yiri wa
kajenmbele pe yeri.

Mbe lere wa mbɔnrɔ wa na kiti kɔngɔ na,
ki woro ma yɔn.

²⁴ Lere ɲa wi ma lepee wi pye fɔ: «Ma yɛn
ma sin!»

Janwa wi yaa wi danɓa,
leele pe yaa wi mege ki pɛn.

²⁵ ɛɛn fɔ lere ɲa wi ma kapege pyefɔ wi
jerɛgi, ki fɔ wi wogo ki yaa yɔn,
wi yaa duwaw naa metanga ta leele pe
yeri.

²⁶ Mbe yɔn sogomɔ kan lere yeri nawa
jembe ni,
ko ki maga naga ma yo ma yɛn wɛɛnre
jende na ki fɔ wi ni.

²⁷ Ma tunndo ti gbɛgele mari yala wa
funwa na,
mɔɔ keere tunndo ti gbɛgele mari yala,
ko punɓo na, ma mbe ya mbɔɔn go ki kan.

²⁸ Maga ka sɛreyɔ pee yo mbe taga ma
lewɛe yɛnlɛ wi na go fu,
maga ka lere fanla mbɔɔn punɓo ma senre
ti ni.

²⁹ Maga ka yo fɔ: «Iɲga wi pye na na, ko
yɔngɔ mi yaa pye wi na fun;
mi yaa ɲga wi pye na na ki fɔgɔ tɔn wi na.»

ɲga tiyanra ti maa piin

³⁰ Mila toro tiyanɲa wa kɛrɛ tanla,
konaa tijinliwɛ fu fɔ wa ɛrezen kɛrɛ tanla.

³¹ Mbe ka wele, a mi si wuuro yan ti fi kɛrɛ
ti lagapyew ki ni,

yan pege la fi ma lagapyew ki tɔn;
sinndeere mbogo ɲga paa kan mari maga,
kila toori.

³² ɲga mila yan, a mi si jatere pye ki na
jɛnge,
a ki si nagawa kan na yeri.

³³ Mbe wonlo jenri, mbe wonlo mbe tigi
jenri,

mbe sinle mbɔɔn keyɛn yi migi yi yɛɛ ni,
³⁴ na maga koro ko na, fyɔnwɔ pi yaa ka to
ma na mbɔɔn fɔ paa yoo yɛn,

jɔlɔgɔ ki yaa ka pan mbɔɔn fɔ paa
benɓanri pyefɔ yɛn.

25

Ki daga paa wunluwa wi gbogo

¹ Wunlunana Salomɔ wi yomiyɛgele
kele yege ɲgele; Zhuda tara wunlunana
Ezekiyasi wi sewe yonlogɔfenne poro paa
ke gbogolo ma ke yɔnlɔgɔ.

² Yɛnɲɛle li gbɔgɔwɔ po yɛn mbe kagala
kele lara,

een fo mbaa kagala ke cancan, ko yen wunlunana wi gbogowo.

³ Naayeri wi yagawa pi se ya jen mbe ko, tara ti tijuguwo pi se ya jen mbe ko; ki pyelomo nungba pi na fun, wunlunana wi nawa jatere wi se ya cancan mbe jen.

⁴ Na warifuwe wi fyango ki ka jogo mbe wo wi ni, kona warifuwe gbonfo wi ma ya ma le-yaraga ka gbegele wi ni.

⁵ Na paga lepee wi puro mboo wo le wunlunana wi tanla, wi wunluwo pi yaa yeresaga ta kasinnye pyege ki fannga na.

⁶ Maga ka ma yee gbogo wunlunana wi yee sogowo, maga ka ma yee tege legbocolo censaga.

⁷ Poon yeri pe yo fo: «Yiri ma pan ma cen laga yee, laga censagbogo nga ko ni, ko mbonro poon tifaga fannga fo wa yee na ko na.»

Pyelomo jembe

kona senre yolomo jembe

⁸ Nga ma yan ma yengele ke ni, maga ka fogolo mbe saga yo kiti konsaga. Na lere wa yee ka yiri mbege naga fo tanga woro ma yeri, pa ma yaa ki pye mele san?

⁹ Na kala la ka ye mboro naa ma le-wee yenle ye sogowo, mali yee wo mboro naa wo sogowo; een fo maga ka lere wa yee ngundo senre yo.

¹⁰ Nakoma na ki fo wi ka kaga logo, wi yaa ma tegele, ma mepenge ki yaa koro mbaa yinri.

¹¹ Senre jende nda ti yo ti yosanga na, ti yen kagbogo yon paa pomu tige pire yanlere yen, nda pe te tege mari gbegele, mee ti fere warifuwe ni.

¹² Kajenje wi yerewe senre ti yen kagbogo yon wa ti logofa wi nungbolo paa te nungbolo naa te fereyaara yen.

¹³ Yarilire konsanga ni, sanga na ni laga ki weri, tonyinme pi ma nayinme kan yee nga na, ki pyelomo nungba pi na fun, pitunno na wuu tunngo ki pye ki kologo ki na, pa wi ma pye ma wi tunvo wi kan,

wi ma nayinme kan wi kundigi wi yeri.

¹⁴ Lere na wi maa wi yee gbogo naga yuun fo wi maa yarikanra kaan leele yeri, mbe sigi ta wi woro naga piin, ko fo wo yen paa Yennele wowo naa tifelege yen, nda tii pan tisaga ni.

¹⁵ Na ma kaa kagala kunni ma yee ni, ma mbe ya mbe fannga fo wi jatere wi kanna wi na; sentanra ti ma ya ma lere na wuu kala li yerege laga nungba wi nawa pi kanna.

¹⁶ Na maga senrege ta, nga ki yaa yala ma ni, ma ko ka; nakoma, na maga ki ka mbe tin mbe toro, pa ma yaa ki tuguru.

¹⁷ Maga ka koro mbaa kee wa ma cenyenle wi go sanga pyew†, nakoma wi yaa ka te ma ni, maa mben.

¹⁸ Lere na wi ma yagbogowo sereya yo ma taga wi lewee yenle na, ki ma tipege pye paa simbine, nakoma tokobi, nakoma wanga yen, nga pege yon ki wo.

¹⁹ Mboon jigi wi taga nambara fo na kangbanga sanga ni, ki yen tijinliwe fu kala paa yee nga lere ma kaa na kaa wi nganla na li yen na yeegege li ni, nakoma wi ma jige wi jele na wi yen na sege li na.

²⁰ Mbaa nayinme yuuro koo lere na wi nawa pi tanga wi na wi kan, ki yen tijinliwe fu kala paa yee nga na lere ma tondara wo wi yee na were sanga ni, nakoma mbe vinegiri wo sagbanga na†.

²¹ Na fungo ka pye ma jugu wi na, maa kan wi ka; na wogo ka pye wi na, maa kan wi wo.

²² Na ma kaa ki piin ma, kona ki cen ndee ma yen na kason nanganra gbogolo wa wi go ki na†.

Yawe Yennele li yaa ka tonli kan ma yeri.

²³ Yonlo parawa kameenge kee tifelege ki ma pan tisaga ki ni fyelege na yee nga na†,

yon nga ki maa finlele larawa, pa ki maa leele nawa ngbanni ma.

† 25:17 25:17: Wa Zhufuye pe yeri mbe koro mbaa kee wa ma cenyenle wi go sanga pyew ki woro ma yon. † 25:20 25:20: Nga ki yo fo: *Mbe vinegiri wo sagbanga na*, Yennele senre seweele pele ni, ki yen ma yonlogo fo: *Mbe vinegiri wo gbannga na*. † 25:22 25:21-22: Ko ki naga ma yo na ma kaa ki piin ma, ma yaa ka fere wa wi na (Oromu 12.20).

† 25:23 25:23: Wa ki tara ti ni, tifelege ki ma kaa fo ma yiri wa yonloparawa kameenge kee yeri, ma pan tisaga ni, nga ki ma ya ma jogowo pye.

24 Maa wɔnlo wa birigo ki go na logologo wa ni,
ko mbonro ma pye go nungba ni jele malinjagara winfo wi ni ko na†.

25 Tonyinme pi ma kajenge pye lere na wogo wi yigi wi kan yege nga na, sentanra nda ti ma logo ma yiri taleere ni, pa ti ma pye ma.

26 Lesinje na kaa yee yaga lepee wi fannga ta wi na,
wi ma pye paa pulugo tonmo mba pi tongolo pi yen, nakoma kolo tonmo mba pi jogo pi yen.

27 Mbe senrege ki ka mbe sa toro, ki woro ma yon;
mbaa ki lagajaa paa ma gbogo, ki woro ma yon.

28 Lere na wila ya mboo yee yigi,
wi yen paa ca yen, nga ki yen yenlege, malaga sigembogo woro maga maga.

26

Lembigewe kala

1 Were tii daga kafugo sanga ni,
tisaga kii daga yarilire konsanga ni;
ki pyelomo nungba pi na fun, gbogowo pii daga lembige ki ni paa ki gbogo.

2 Karikana li ma yiri ma kari yege nga na, nakoma ndine li ma yiri sire na na toro yege nga na,
ki pyelomo nungba pi na, maga lere danga go fu, ki ma toro kila wi yigi.

3 Sapige ki daga shon wi ni, karafe wi daga sofile wi ni,
gbonkannkala li daga lembige ki pogolo ke ni mbege koro.

4 Maga ka lembige ki yon sogo mbe yala ki lembigewe senyogo ki ni,
nakoma ma yaa ka pye mbe yala ki ni.

5 Lembige ki yon sogo mbe yala ki lembigewe pi ni,
nakoma ki yaa la ki yee jate kajenje.

6 Lere na ka tijinliwe fu fo tun tunngo ni, ki fo wi lembigewe kala pye, paa yege nga lere ma kaa wi yera tologo ki kon we,
katugu wi yen na kangbanra lagajaa wi yee kan.

7 Jejogolo fo wi jele li ma pye fannga fu yege nga na,

ki pyelomo nungba pi na, yomiyele li woro fannga ni wa lembige ki yon.

8 Mbe lembige ki gbogo,
ki yen paa yege nga na lere ma sinndelege po gbafurugo na mbe si yo wi yaa ki wa.

9 Yomiyele li ma pye wa lembige ki yon paa wuuro sanwiga ma kaa pye sinwɔɔ wi kee mbe gbɔn.

10 Lere na wi ma lembige ki le tunngo na, nakoma mbe torofo wa le tunngo na, wi yen paa sandiga fo yen, na wi yen na lere pyew wi welegi.

11 Yege nga na pyon wi ma songoro wi tuguro ti korogo nari kaa†,
ki pyelomo nungba pi na, lembige ki ma songoro mbaa ki lembigewe kapyere ti piin.

12 Na maga lere yan wi yen naa yee piin kajenje,
kona mo jig wi taga lembige na ko mbonro ma we wo na.

Tiyanja kala

13 Tiyanja wi ma yo fo: «Cenge yen wa konɔ!
Jara yen wa ca nawa konɔgolo ke ni!»

14 Yege nga na koro pyo wi maa sunrugu sunrugu wa sariyenye pe na,
pa tiyanja wi maa sunrugu sunrugu wa wi sinleyaraga ki na ma.

15 Tiyanja wi maa kee ki le wa sogbolo li ni,
een fo mbege songoro mbe kari ki ni wa yon ki yeri, wi maga yan ki yen tege ni.

16 Tiyanja wi maa wi yee jate wi yen kajenje
ma we leele koloshyen na, mbele pe yon sogomo kanga jen tijinliwe ni.

Maara konfo wi kala

17 Torofo na wi maa yee le malaga ka ni, nga ki woro wi wogo,
wi yen paa lere wa yen, na wi ma pyon yan wila toro, mbe si yo wi yaa wi yigi wi nungbogolo ke na.

18 Yarafo wi maa kason sumboyuro ti waa, na wangala ke wonni, na legbogo kagala piin yege nga na,

19 lere na wi maa lewee yenle wi fanla mboo pungo,

mbe si songoro mbe yo fo: «Sagbasi mi pye na waa ma ni;» pa ki fo wi yen ma.

²⁰ Na kanngire ti ka ko wa kason ki ni, ki ma figi;

ki pyelomo nungba pi na fun, na lesangara fo woro wa, malaga ki ma ko.

²¹ Nanjanra ti kaa yiin ti ma pye kason nanjanra, kanngire ti maa yiin ma pye kason; ki pyelomo nungba pi na fun, maara konfo wi maa malaga ki seregi.

²² Lesangara fo wi yon senre ti yen paa sutanra yen, nda ti ma tigi ma ni fo ma gbɔn wa latiire ti na.

²³ Yon sentanra yofɔ ɲa wi nawa pi yen ma pe wi na, wi yen paa pe ma kaa warifuwe ɲa fire ni wa yan mboo fa joro cogo na.

²⁴ Lere ɲa wi maa leele panra, wi maga lara wi yon senre ti ni, mbe sigi ta tipewe po pi yen wa wi kotogo na.

²⁵ Ali na wi kaa yon senre ti tanla yege o yege, maga ka taga wi na; katugu jatere tijangara legere ti yen wa wi nawa.

²⁶ Wi mbe ya mboo lepanraga ki lara wi tijinliwe pee pi ni; een fo wi tipewe pi yaa ka yiri funwa na janwa wi yege na.

²⁷ Lere ɲa ka titege wo lere mege ni, wo jate wi ma kaa to wa ki ni; lere ɲa kaa sinndelege kongi mbege wa lere na, ki ma kaa songoro ma to wo yege jate na.

²⁸ Yagboyoo wi ma finlele ma ye leele mbele ni, wi ma pe panra fun; yon ɲa ki maa leele lele, ki maa jogowo piin.

27

Yomiyegele kele yege

¹ ɲa ma yaa pye goto, maga kaa ma yege gbogo ni wogo na; katugu ɲa ki yaa pye nala yere, ma sigi jen[†].

² Ki yaga lere wa yege mbaa ma sonni, mboro yere ka kaa ma yege sonni; lere wa yege mbege pye, ki ka ka yiri wa mboro yere jate ma yon.

³ Sinndelege ki ma nugu, taambugo fun ki yen ma nugu;

een fo tijinliwe fu fo wi ma gbu ɲa tege lere ni, wi ma nugu ma we ki yaara shyen ti na.

⁴ Konro tandorogo ki yen ma tijanga fo jenge, nanjbanwa pi yen paa lafogo yen ɲa ki yin, ma jaraga;

een fo ambo wi mbe ya yere mbe yenjaga winfo wi sige?

⁵ Lere mboon jerégi nawa jembe ni, ko mboonro weenre nda ti moo jerégisaga ki lara ma na to na.

⁶ Wonlo ɲa wi moo jerégi kaselege na, ko maga naga fo wi yen sinne ma ni; een fo ma jugu wi kee wa ma yologo mboon shari, ko yen nambara wogo.

⁷ Lere ɲa wi yen ma tin, wi ma je senrege na; een fo fungo fo wo na, yaraga pyew ki ma pye ma tanla, ali ɲa ki yen ma sori.

⁸ Lere ɲa wi ma yiri na yanri, ma lali wi to ca ki ni, wi yen paa sannjele na li yiri ma kari lege, ma lali li sere ti ni li yen.

⁹ Sinme nuwo taan naa wusuna nuwo taan yaara ti ma nayinme kan senwee wi yeri; een fo weenre ti tanwa pi ma nayinme kan ma we ko na.

¹⁰ Maga ka ma wonlo wi wa, nakoma ma to wi wonlo we; kangbanga ka gbɔn ma na sanga ɲa ni, maga ka kari ma nosepyo wi korogo wa wi go; katugu ma cenyenle ɲa wi yongo ma ni, wi ma mboonro ma nosepyo ɲa wi yen ma lali ma ni wi na.

¹¹ Na pinambyo, pye kajenne mala nawa pi yinnji na na; ki ka pye ma, lere ɲa kaa na tifaga, pa mbe ya mboo yon sogo.

¹² Lere ɲa wi jilige, wi ka kapege ki yan kila paan, wi ma lara; een fo kambajenne wo ma kapege ki yan, ma saa ye wa ki ni, ma jologo ta.

¹³ Na lere wa ka yere letelewe wa fogo go kala ni, ki lerefo wi derege ki sho wi yeri maga tege fogo ki yonlo; na wi ka yere nambannjo wa fogo go kala ni, yaraga ka sho ki lerefo wi yeri maga tege fogo ki yonlo.

[†] 27:1 27.1: Zhaki 4.13-16

14 Na lere wa ka sa wi cɛnyɛnɛ shari magangbɔlɔ ni yirifaga na, ki ma jate ndɛɛ dangja yi.

15 Jele malinjagara winfo wi yɛn paa go nga ki ma koro na soolɔ, na tisaga kaa paan we.

16 Na lere na kaa jaa mboo yerege wi malinjagara ti na, ki ma cɛn ndɛɛ tifeleɛ ko wila jaa mbe yerege, nakoma wila jaa mbe sinme tonmo yigi wa wi kendala.

17 Tugurɔn to ti ma tugurɔn ti yɔ mberi yɔn ki tanla; ki pyelomo nungba pi na, senwee wi ma wi senwee yɛnɛ wi kan tijinliwe ni.

18 Lere na kaa wi figiye tige ki gbegele, wi ma kaa ki pyɔ wa ka; lere na kaa wi tafo wi gbegele, pe ma kaa wi gbogo.

19 Ma kaa wele tonmo, ma maa ma yɛɛ yege ki yaan wa cɛ; ki pyelomo nungba pi na, na maga ma senwee yɛnɛ wa nawa jatere can-can mbe wele, ma moɔ yɛɛra jogo wi jen.

20 Yege nga na kuulo tara to naa wege tijugo ki ni, ti fa yin mbege yan, ki pyelomo nungba pi na, senwee wi yege na tin yaara welege na.

21 Pe ma warifuwe wo naa tɛ wi ni ti le kason mberi yan mberi tiyonwo pi jen; ki pyelomo nungba pi na, sonmo mba pe maa senwee wi sonni, po pi maga naga wi yɛn yege nga na.

22 Ali na ma ka kambajenne wi le sugulo mboo sun paa yarilire ti yɛn, wi kambajenne pi se ya laga wi na.

23 Ma daga mboon yaayoro ti cenlomo pi jen jenge, ma jatere wi pye ma yaayoro ngbeleye yi na jenge;

24 katugu penjagboro tila koro lere yeri fo sanga pyew, wunluwo pila koro mbaa kaan setirige nungba piile yeri.

25 Yan ki kon maga wo, na yan fonngo ki kaa yinrigi, ma yaa yan waga ki koli wa yanwira ti na.

26 Ma mbe ya mbaa ma yariporo ti gbegele ma simbaala pe sire ti ni, mbaa ma sikapene poro pere, mbe kere fonndo lo.

27 Nono legere na wi maa taa wa ma sikaneele pe ni, maa pye ma yaakara, naa ma go woolo pe yaakara, konaa maa ma tunmbyeele jele pe kala yongo wi ni.

28

1 Lepee wi maa fee ali mbege ta lere woro naa puro; ɛɛn fo, lesinje wi ma taga wi yɛɛ na paa jara yirifonjo yɛn.

2 Na tara woolo paga yiri mbe je, teelee pe ma lege, ɛɛn fo na tijinliwe fo naa kagala koro jenfo ka pye wa, tara ti ma yeresaga ta ma mo.

3 Kundigi na wi yɛn fyɔnwɔ fo, mɛɛ fyɔnwɔ fo wi yigi kala li tijanga, wi yɛn paa tisagboro nga ki ma pan ma yarilire ti jogo ki yɛn.

4 Leele mbele pe ma je Yennele li lasiri wi na, poro maa lepee pe sonni; ɛɛn fo mbele pe maa tanri lasiri wi na, poro maa wiin lepee pe ni.

5 Lepee paa kasinje ki koro jen; ɛɛn fo mbele pe maa Yawe Yennele li lagajaa, poro ma ki ni fuun ki koro jen.

6 Fyɔnwɔ fo na wi nawa pi yɛn ma filige wi na, wi mbɔnro penjagboro fo na wi yɛn na tanri konɔ na li kolo li na wi na.

7 Pyɔ na wi maa tanri Yennele li lasiri wi na, wo yɛn tijinliwe fo; ɛɛn fo pyɔ na wi maa yɛ pinle kalikali pyefenne pe ni, wi maa fere waa wi to wi na.

8 Lere na wi maa leele jinni penjara ni na tonli gbɔɔ jaa ti go na, jango mbe ka taga wi penjara ti legewe pi na, wi maa ti gbogolo, ti ma kaa pye lere wa yege woro, na wi maa fyɔnwɔ fenne pe yinriwe taa.

9 Lere na wi maa nungbogolo ke ton, jango wiga ka ta mbe lasiri wi senre ti logo, ki fo wi Yennele yenrewe jate pi ma pye yaritijaanga.

10 Lere na wi maa lesinmbele pe punngo na pe nii kombege, ki fo wi yaa to wa wege nga wo jate wi kon ki ni;

een fo, lesinmbele poro yaa ka ferewe ta korogo.

11 Penjagboro fo wi maa wi yee jate wi yen kajenje,
een fo fyonwo fo tijinliwe fo wi mbe ya mboo fo furu.

12 Na lesinmbele paga cew ta, ki ma pye yogorimo gboo;
een fo na lepee poro ka fannga ki ta, lere pyew wi maa wi yee go jaa.

13 Lere na wi maa wi kajogoro ti lara, wi kapyegele kaa la yongo;
een fo lere na wi ma yere wi kajogoro ti na, mberi yo konaa mberi yaga, Yennele li ma ki fo wi yinriwe ta.

14 Lere na wi maa fye mbe tipege pye, ferewe yen ki fo wi woo!
Een fo lere na wi maa kotogo ki ngban wi yee na, jologo yaa to wi na.

15 Na lepee ka cen tegere ti na fyonwo fenne pe go na,
wi ma pye paa jara na wi yen na kuunru wi yen, nakoma paa cenge urusi nga fungo ki yigi ki yen.

16 Kundigi na ka pye tijinliwe fu fo, wi kambasinnde to ti ma lege;
een fo tonli na wi ma ta nambara ni, wi yen ma lere na mben, wo yaa yinwetonlogo ta.

17 Lere na wi lere gbo, a kila wi jolo wa wi nawa,
wi maa fee mbe sa to wa wi yera fanga ki ni.
Lere kpe ka kaa yerege.

18 Lere na kaa tanri wi nawa pi ni pi filige wi na, wi yaa sho;
een fo lere na kaa kongolo shyen tanri, ngele ke koolo koolo, ki kosaga wi yaa ka to nungba ni.

19 Lere na wi maa wi kere ti fali, wi maa yaakara taa suyi;
een fo lere na wi maa go fu kagala piin, fyonwo pi yaa to wo na suyi.

20 Lere na pe taga wi na, wi yaa duwaw legera ta;
een fo lere na wila ki jaa mbe pye penjagboro fo fyaw, wi se ka koro mbajolowo.

21 Mbe lere wa mbonro wa na kiti kongona, ki woro ma yon;
ma si yala pele ma kapege pye ki wogo ki na singbele nungba kala na.

22 Yee mbatinwe fo wi maa gbinri penjara ti na,
een fo wila ki jen mbe yo fo fyonwo yaa ka to wi na.

23 Na lere wa kaa lewee yenle wa jeregi wi punnguwo na,
ki lerefo wi kala li ma kaa songoro maa ndanla ma we na wi maa wi lele naa fanla wi na.

24 Lere na wi maa to nakoma wi no wi yu mbe sho fo kapege ma,
ki fo wi yen jogowo pyefo wi pinleyenle.

25 Lere na wi maa yee tungu leele na, wi maa maara koon;
een fo lere na kaa jigi wi taga Yawe Yennele li na, wi yaa yarijende legera ta.

26 Lere na wi maa jigi wi taga wi yera nawa jatere wi na, ki fo wi yen lembige;
een fo na wi maa tanri na yala kajenme pi ni, wo yaa ka sho.

27 Lere o lere wi maa fyonwo fenne pe kaan, wo se ka yaraga ka la;
een fo lere na wi woro na jaa mbaa fyonwo fenne pe yaan, danga yaa wo yigi.

28 Na lepee paga fannga ki ta, lere pyew wi maa wi yee go jaa;
een fo, na paga laga wa fannga ki na, lesinmbele pe ma lege.

29

1 Lere na pe yeri yerele legera ni, a wuu nungbolo li ngban ma je pi na,
ki fo wi yaa ka tongo mbe wo wa yonlo nungba, were se ka ta wi kala li na.

2 Na lesinmbele paga lege[†], tara woolo pe maa yogori;
een fo na lepee paga cen fannga ki na, tara woolo pe maa jeen jologo ki kee.

3 Lere na kajenme pi yen maa ndanla, wi maa to wi nawa pi yinngi;
een fo lere na wi maa kee nanjaala korogo, wi maa yarijende ti jogo.

4 Wunlunana na wi maa wi wunluwo pi piin na kasinngi piin, wi tara ti ma yeresaga ta;

[†] 29:2 29:2. Nga ki yo fo: Na lesinmbele paga lege. Eburuye senre ti ni ki mbe ya logo fun fo: Na lesinmbele paga cen fannga ki na.

ɛɛn fɔ ɲa wi ma nizara wɔɔɔ ki ɲɔɔn tara
woolo pe na, wo ma tara ti ɔɔɔ.

⁵ Lere ɲa wi maa wi lewee yenle wi lele,
ki fɔ wi yen na mere jaan wa wi yee yeeɛ.

⁶ Lepee wi kaɔɔɔɔɔ ti ma pye penɛ wi na,
ɛɛn fɔ lesinɲe wo maa nayinme nii na
yɔɔɔri.

⁷ Lesinɲe wi ma ɲga ki daga fyɔnwɔ fɔ wi
ni ki jen;
ɛɛn fɔ lepee wila ko jenme po ta.

⁸ Mbele pe maa tege leele na, pe ma ca ki
gbɔn mbege piri;
ɛɛn fɔ mbele pɛ kala jen, poro ma ca woolo
pe nangbanwa pi sogo pe na.

⁹ Na kiti kɔnkala ka ye kajenɲe wo naa
kambajenɲe wi ni pe sɔɔɔɔɔ,
kambajenɲe wi mbe ya nawa ɲɔɔn
nakoma mbaa tege, ɛɛn fɔ wi se
yeyinɲe ta wa ki kala li ni.

¹⁰ Lere ɲa wi nawa pi yen ma filige wi na,
legbolele pe maa panra;
ɛɛn fɔ lesinmbele poro maa pye pe
cɛnyenle.

¹¹ Lembige ki maga nangbanwa kapyere ti
ni fuun ti naga kpenɲbelengbe;
ɛɛn fɔ kajenɲe wo maa nangbanwa pi
yingiwe jen mboo sogo.

¹² To ɲa kaa yagbɔɔɔɔ senre nuru,
wi tara legbɔɔɔɔ pe ni fuun pe ma pye
lepee.

¹³ Fyɔnwɔ fɔ wo naa ɲa wi maa nii fyɔnwɔ
fɔ wi go na wi ni, kala nungba li yen
ma pe pinle, lo yen fɔ:
Yawe Yenɲele li yengele kan pe ni fuun
shyen pe yeri mbaa yaan.

¹⁴ Wunlunana ɲa wi maa fyɔnwɔ fenne pe
kiti wi kɔɔn na kasinɲe piin,
wi wunluwo pi ma yeresaga ta fɔ sanga
pyew.

¹⁵ Korowo gbɔnɔ to naa yerewe senre ti
ni, ti ma kajenme kan lere yeri;
ɛɛn fɔ pyo ɲa ka koro wi yee na, wi ma fere
wa wi nɔ wi na.

¹⁶ Na lepee paga lege, kapere pyege ki ma
lege;
ɛɛn fɔ pilige ka, lesinmbele pe yaa ka
lepee pe yan pe yen na tuun.

¹⁷ Ma pyo wi koro jenge, pa kona wi yaa
ka yeyinɲe kan ma yeri,
mbɔɔn nawa pi yinɲi ma na.

¹⁸ Na Yenɲele li yɔn senre ti kanagala woro
wa (mbaa leele pe yerɛgi),
tara woolo pe tangalomo pi ma piri;
ɛɛn fɔ lere ɲa wi maa tanri lasiri senre ti
na, ferewe yen wi woo!

¹⁹ Yɔn senyoro to cɛ ma ti ma tege ma kulo
wi koro,
katugu, ali na wi kari logo mbe wali ti na,
wila tanga ti na.

²⁰ Na maga lere yan, ɲa wi ma para wila
jatere pye,
kona mɔɔ jigi wi taga lembige na ko
mbɔnɔ ma we wo na.

²¹ Lere ɲa kaga tanla wi kulo wi na mbe sa
toro, mbege le wa wi punwe sanga
wi ni,
ki kɔsaga, wi ma kaa yo wi yen wi tafɔ wo
pyo.

²² Lere ɲa wi maa nawa ɲɔɔnɲi jaga jaga,
wi maa maara kɔɔn;
lere ɲa wi kotogo ki yen ma gbɔɔ wi na,
wi maa kapere legre piin.

²³ Senwee wi yee gbɔɔɔɔɔ pi ma kaa wi
tifaga;
ɛɛn fɔ lere ɲa wi maa yee tirige, wi yaa ka
gbɔɔɔɔɔ ta.

²⁴ Lere ɲa ka yɔn wa nungba yoo ni, wi
yee yinwege ko wi panra;
wi maa danga ɲga ki yaa to wi na ki senre
nuru, ɛɛn fɔ wila yenle mbe yoo wi
naga.

²⁵ Ma kaa fyɛ senwee pe yeeɛ, ki ma pye
penɛ wa ma tɔɔɔ to nogo;
ɛɛn fɔ lere ɲa wi maa jigi wi taga Yawe
Yenɲele li na, tipege se gbɔn wo na.

²⁶ Lelegere pe maa ki jaa pe kala li pe
kundigi wi ndanla;
ɛɛn fɔ Yawe Yenɲele lo li ma lere nungba
nungba pyew wi kala li cancan
kasinɲe ni.

²⁷ Leele mbele pee sin pe kala li yen ma
tijanga lesinmbele pe yee na;
lesinmbele pe kala li yen ma tijanga lep-
eele pe yee na.

AGURI WO NAA LEMUWELI PE SENYORO

30

30-31

Aguri wi senre

¹ Yake pinambyo Aguri wi senyoro ti nda.
Senre nda to ki nana wila yo Itiyeli wi kan.
Wila ti yo Itiyeli wo naa Ukali pe kan.

² Ee, mi yen lembige ma we senwee pyew wi na;
senwee tijinliwe woro na yeri.

³ Mi si kajenme pi ta,
mba pi yaa ti mbe Yenñele na li yen kpoyi li jen.

⁴ Ambó wi lugu ma kari wa yenñele na, ma yiri wa ma tigi?

Ambó wila ya ma tifelege ki yigi maga kuru wa wi kendala li ni?

Ambó wila ya ma tónmó pi fo wa wi derighogo ki ni?

Ambó wi tara ti kongolo ke gbón?

Ki fo wi mege ko yen kikiin? Wi pinambyo wi mege ko yen kikiin?

Na kaa pye maga jen, ki yo!

⁵ Yenñele li senre ti ni fuun ti yen kaselege, li yen paa tuguron sigeyaraga yen mbele fuun pe ma pe yee karafa li na pe kan.

⁶ Maga ka yaraga ka taga li senre ti na, nakoma li yaa ma jerégi mbege naga fo ma yen yagboyoo.

⁷ Yenñele, mi yen na kagala shyen yenri ma yeri,
maga ka je mbe ke pye na kan sanní mbe sa ku.

⁸ Nambara senre naa yagbogowo senre ti laga lali na ni;

maga kanla pye fyonwo fo mbe sa toro, maga si kanla pye penjagboro fo mbe sa toro,

een fo yon suro nda ti yala na ni mbaa na yinwege ki piin, ma to kan na yeri.

⁹ Mà jen na mi ka pye penjagboro fo mbe sa toro mi yaa ka ya mbe je ma na, mbe yo fo: «Yawe Yenñele lo yen ambó fo?»

Nakosima na mi ka pye fyonwo fo mbe sa toro, mi yaa ka ya mbaa yuun, mbe mboro na na Yenñele ma mege ki jogo.

¹⁰ Maga ka sa tunmbyee wa mepege yeri wi tafo wi kan;

nakoma wi yaa ma dangga, ma yaa soon kajogo ki go kala li le.

¹¹ Leele pele yen wa, pe ma pe teele pe dangga,

paa si sentanra yo pe neele pe ni.

¹² Leele pele yen wa, pe maa pe yee jate pe yen fyongo fu,

mbe sigi ta pe fa pe kapere fyongo ki jogo mbege laga wa.

¹³ Leele pele yen wa, pe maa pe yee gbogo fo ma saa toro,

ali yere pe maa leele pe wele taw.

¹⁴ Leele pele yen wa, pe ngangala ke yen paa tokobiye yen,

pe tugbilala ngangala ke yen paa gbengele yen;

pe ma mbele pe yen tege na pe ko mbe pe wo wa tara ti ni,

mbe fyonwo fenne pe ko mbe pe wo wa senwee piile pe sogowo.

Yomiyegele ñgele ke yen

na yaara yon nari

¹⁵ Sumbono shyen yen kasanwa shonrindongo ki yeri,

mbele pe maa yuun fo: «Ki kan! Ki kan.»

Yaara taanri yen wa, nda ti yenle na tin yaraga na,

ti yere yen fo yaara tijere, nda tila yo fo: «Ki yala ma!»

¹⁶ Kuulo tara re, naa jambasee,

naa tara nda tónmó nari labo,

konaa kason ki ni, ko nga kila yo fo: «Ki yala ma!»

¹⁷ Lere na wi maa tege wi to na,

konaa mbe je mbaa nuru wi no wi yeri, yanwira laforo kaankaanye pe yaa kaa yengele ke sugulo mbe ke wowo,

yon piile pe yaa kaa yoli.

¹⁸ Yaara taanri wa, nda ti toro na jenme pi na,

ti yere yen fo yaara tijere, nda mi siri koro jen.

¹⁹ Yon wi torokono wa naayeri,

naa wogo ki torokono wa walaga ki na, naa tónmókoro ki torokono wa kogoje wi nandogomo,

konaa nana wi torokono mbe kari wa sumboro wi yeri†.

²⁰ Nandaa wi maa piin yege nga na koyi yeen:

Wi ma li mboo yon ki turugo,

mbe sho fo: «Mii kapege pye†.»

²¹ Yaara taanri yen wa, nda ti ma ti tara ti ma yegeyege,

ti yere yen yaara tijere nda ti kala li se kun tara ti ni.

²² Kulonana wi pye wunluwo,

tijinliwe fu fo wi yarijende legere ta wi tin,

²³ jele na wi jogo wii yon, wi nana ta wi pori wi yeri,

konaa kulojo wi cen wi tafo jele wi yonlo.

† 30:19 30:19: Nga ki yo fo: *Konaa nana wi torokono mbe kari wa sumboro wi yeri* pele maa ki jate ma yo ki senre ti koro wi mbe ya logo fun fo nana naa jele pe ma pe yee ndanla yege nga na mbe sa gbón pe yee na. † 30:20 30:20: *Wi ma li mboo yon ki turugo, ko koro wo yen fo na wi ka saa nangala li pye mbe ko, wi ma saa woli jango lere ka kaga jen.*

24 Yaara yenwere tijere yen laga tara ti na, nda ti yen ma tunmolo fo jenge, een fo kajenme gbɔɔ si yen ti yeri jenge.

25 Mimbele pe yen yaara cenle na fannga woro li ni,

een fo pe ma pe yaakara ti wulo mari gbogolo yarilire konsanga ni.

26 Yan yaara nda pe yinri damaye†, pe yen yaara cenle na fannga woro li ni,

een fo pe ma saa pe sinlesara ti gbegele wa waliwere ti sogɔwɔ.

27 Wunluwo woro kambɛɛre ti go na, een fo ti maa yinrigi ngbeleye ngbeleye na kee na yala.

28 Lere mbe ya faramandana li yigi kee, een fo li ma ye wa wunlumbolo pe wunluwo yinre ti ni.

29 Yaara yenwere taanri wa, nda ti tangala lomo pi yen ma yon,

ti yere yen yaara yenwere tijere, nda ti karilomo pi yen ma yon.

30 Jara we, wo ɲa wi yen kotogo ni ma we wongaala pe ni fuun pe na,

wila songoro punjo yaraga ka kpe yege.

31 Ngopolɔ we, wo ɲa wi ma yiri ma yere wi tooro ti na konaa sikapolo† wi ni; naa wunlunana ɲa wi ma keli malingbɔɔnlo pe yege na tanri.

32 Na kaa pye kambajenme pɩ toro ma ni, fo a mɔo yee gbɔɔ,

nakoma na kaa pye ma jatere pee pye, koni ma daga mboon yon ki ton mbe pyeri;

33 katugu na maga nono ɲa wi tanga wi gbɔn, wi ma yiri nono nara;

na maga ma numala li tere, li ma kasanwa yiri;

na maga nangbanwa kala pye, ma ma maara kon.

31

Yerewe senre nda wunlunana Lemuweli wi no wila kan wi yeri

1 Wunlunana Lemuweli wi senre ti nda, wi no wila wi naga ma yerewe senre nda yo wi kan tori yeen.

2 Na pinambyo, mbe yingi yo ma kan san? Na latirige pyo, mbe yingi yo ma kan?

Mboro ɲa mi yon folo kon mee ma se, mbe yingi yo ma kan?

3 Maga koon fannga ki ko jeele wogo na, jeele mbele pe maa wunlumbolo pe punngu, maga koon yee le pe kee!

4 Lemuweli, duven wii daga wunlumbolo pe ni,

fannga fenne pee daga mbaa sinme welewe lagajaa mbaa woo.

Wunluwo si daga mbaa ko piin.

5 Nakoma na wi ka wo mbe tin, wi yaa fegɛ kondegengele ke na,

mbe mbele fuun pe yen tege na pe tanga ki sho pe yeri.

6 Ye sinme welewe pi kan lere ɲa wi yen na kee kusaga wo yeri,

ye duven wi kan lere ɲa wi nawa pi tanga wi na wo yeri.

7 Wi ta wuu wo wi fegɛ wi fyɔnwɔ pi na, wi ta wi nawa wo wi tege ki na pew!

8 Mbele senyogo ki yen ma ngban pe yeri, ma daga mbe para mbe yere pe ni,

pɛ je mbele na, ma daga mbe para mbe yere pe ni.

9 Ma daga mbaa para, mbaa kiti sinɲɛ koon,

mbe yere fyɔnwɔ fenne naa yungbɔgoro fenne pe ni.

Jele ɲa wi yen jenne

10 Ambɔ wi mbe ya mbe jele jenne ta?

Wi songo ki we lagba songbanga woo na†.

11 Wi polo wi ma taga wi na fo jenge, yarijenge ko ka soo polo wi la wa go ki ni.

12 Wi maa kajenge piin wi polo wi kan, wila tipege kpe pye wi na wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni.

13 Wi ma simbasire naa len jese lagaja, mberi tunngo pye wi yeera keyen yi ni nayinne ni.

14 Wi ma pye paa safari wafenne pe tonmɔkɔoro tugbooro ti yen, wi maa yinrigi wi yaakara ti ni lege na paan ti ni.

15 Wi ma yiri faa na laga ki fa laga gben, mbe yaakara gbegele wi go woolo pe kan, mbe tunndo ti yeele wi tunmbyeele jeele pe na.

16 Wi ma jatere pye kere ta wogo na, mbe siri lo,

wi ka tonli ɲa ta wa wi tunngo ki ni, wi maa le ma ɛɛzen tiire sanri.

17 Wi maa kurujara wi po mbe fannga le wi yee ni,

mbooo keyen yi ngban tunngo ki na.

18 Wi maga yan fo wi yen na tonli legere taa wa wi safari waga ki ni,

wi fitanla wila figi yembine, (wi maa tunngo piin wi na).

19 Wi ma kaande wi yigi mbaa pinli, mbaa vaan wi sunrugu wi yombegele ke ni.

† 30:26 30:26: Dama wi yen ma yiri polo korɔɔ. † 30:31 30:31: Sikapolo ɲa senre ti yo wi ma pye ma yagara ma tonlo, wi tangala lomo pi si yen ma yon. † 31:10 31:10: Mbege le verise ke woo wi na fo sa gbɔn verise nafa ma yiri ke woo wi na, verise nungba nungba pyew wi le Eburu senre ti senpiile mbele pe ma tege nari yonlogi wo wa ni, maga le wi senpyo kongbannga wi na, wo ɲa pe yinri alefu fo ma saa gbɔn wi punngo woo wi na, wo ɲa pe yinri tavu.

20 Wi maa kɛɛ ki sanga na fyonwo fenne
pe kaan;
wi maa kɛɛ ki sanga na mbele pe yen tege
na pe sari.

21 Were sanga ni, wila la fye mbe yo were
yaa wi go woolo pe yigi,
katugu yariporo liire yen pe ni fuun pe
yeri.

22 Wi ma danngoolo ti wi yee kan;
len jese yariporo naa kondoro yariporo
tiyonro yen wi yeri fun.

23 Na wi polo wi ka sa cen wa ca lelele pe
ni, wa ca ki mbogo yeyongo ki na,
leele pe maa wi jate.

24 Wi maa yariporo tiin nari pere,
na kurusjaraye gbegele na pe kaan safari
wafenne pe yeri paa pe pere.

25 Fannga konaa gbogowo pi ni, to ti yen
wi fereyaara re;

wi maa sonri wi goto kala li na, na tege.

26 Wi maa para kajenme ni,
yerewe senre jende to ti maa yinrigi wa wi
yon.

27 Wi maa wi go kagala ke korosi,
wila la tiyanra piin mbaa wi yon suro ti
taa.

28 Wi piile pe ma yiri naa metanga yinri,
wi polo wi maa wi sonni na yuun fo:

29 «Jeele legere yen wa, mbele pe tan-
galomo pi yen ma yon,
een fo mboro wogo ko we pe ni fuun pe
wogo ki na.»

30 Wire ti ka pye sara ni ki maa lere fanla,
tiyonwo pi ma kaa ko,
een fo jele na wi maa fye Yawe Yenjele li
yege, wo pe yaa ka son.

31 Wi tunngo ki tonli wi daga yoo kan wi
yeri;
ca woolo pe daga mbaa wi gbogo wi
tunngo ki kala na.

YENÑELE SENRE YOFÓ wi sēwe Sēwe wi nawa senre

Yenñele senre yofó wi sēwe mege ki ta ma yiri wa Eburuye senre ti senpyo ña pe yinri «Kohelēti» wo ni. Maga logo Kohelēti ko koro wo yen fō: «Nagafo» nakoma «Leele gbogolofō.» Ki sēwe ña wi yen na lere wa jatere yege nari we na, ña wila jatere pye jengge yinwege ki koro wi na konaa tōnli ña pe mbe ya ta wa ki ni wi na. Mbe yala jenme pi ni, ki kajenñe wi yen na yinwege kagala ke ni fuun nungba nungba ke cancan na wele konaa na ke kayōngō ki taanla taanla na wele. Koro ke yen mbaa jenme pi lagajaa, mbaa yarijende gbogolo yee kan, konaa ki dunruiya ña wi katangala ke ni. Wigi senre ti go kaw ma yo fō to ti ni fuun to yen tifelege. Ki senpyo pe maa kanñga ki gbōo na mbe yala wi koro kongbannja pe maa logo logowo mba na po ni, ko yen fō: «Ki woro pyewe.» Wigi jen ma filige ki na ma yo yinwege ki yen ma were konaa kangbangala yen wa ki ni; koro ke yen mbe yesanga wa lere na, naa jologo konaa kambasinnde.

Ki kagala ngele ke jenwe po naa ki ni fuun, kajenñe wigi jen ma yo Yenñele li yen wa. Zhubu wila ki yo yege ña na, wo fun wigi yan ma fō senwee wi se ya mbe nga Yenñele laa piin ki koro jen, nakoma mbeli jatere wi tjuguwo pi koro jen. Mbe kajenñe wi ta wa ki kagala ke koro mbajenme pi ni, wi kala la wele ma yan, ma yo fō:

Migi jen fō senwee pyo wila yōgōri, wila kajenñe piin wi yinwege piliye yi ni, yaraga ka woro wa ma yon wi yeri mbe sa we ko na. Lere o lere wi maa nii, na woo, na yōgōri wi tunndo ti ni fuun ti tōnli wi kala na, ko yen Yenñele li yarikanga (3.12-13).

Nagafo wigi naga ma yo wo yere jate wi yen na para, een fō wagati wa ni, ki yen ma ngban mbe senre ti konsara ti jen mberi wōwō ti yee ni wa sēwe wi ni. Wo jate wi yen na para kagala ngele na, kē pinle yuuro jende tanra ta ni (1.3-11; 3.1-8), naa kagala jeele jeele ke ni (4.7-8) konaa yomiyeele ni, ngele ke yen ma gbogolo ke yee na (7.1-14; 10.1-11.6). Maga le wa wagati ña wi toro wa fafafa wi ni, leele pē ki kajenñe ña wi senre ti koro wi logo logolomo legera na, mba pi yiri pi ye pi ye. Een fō we daga mbege jen fō ki nagafo wūu senre ti go kaw ma senre nda yo, ti yen lere sagaworo ma we ti se ya mbe lere saga ko na.

Sēwe wi yen ma kōonlo yege ñga na

Kajenñe wi senre 1.1-6.9

Go yen senwee wi yinwege ki na le? 1-2

Kala pyew naa li wagati 3.1-8

Nagafo wi yen na jatere piin yinwege kagala ke na 3.9-6.9

Nagafo wi Kajenme yerewe senre 6.10-12.14

Yinwege kagala ke yege 6.10-8.15

Yeresaga yen kajenme pi na 8.16-9.10

Kajenme naa Yara kapyere 9.11-11.6

Yaa Yenñele li jate yaa tanri li senre ti na 11.7-12

KAJENÑE WI SENRE

1.1-6.9

Yingi ki yen wa yinwege ki ni

¹ Yenñele senre yofó wi senyoro ti nda, Davidi wi pinambyo we, wo ña wila pye Zheruzalemu ca ki wunlunaja.

² Wagafe naa wagafe, Yenñele senre yofó wo wi yo ma,

wagafe naa wagafe, yaara ti ni fuun ti yen wagafe.

³ Senwee pyo wi maa yee yege ki weri tunngo ñga na laga dunruiya wi ni, yingi tōnli wi ma kaa ta wa ki ni?

⁴ Sere nungba woolo yirisaga ka ma yiri ma kari, sere nungba woolo yirisaga ka yege ma pan,

een fō tara ti yen wa ti yongolo ke ni sanga pyew.

⁵ Yōnlo ki ma yiri, yōnlo ki ma saa to, ko pungo na, ki ma fyeele ma songoro wa ki yirisaga naa.

⁶ Tifelege ki ma gbōn ma kari yōnloparawa kalige kee yeri,

mbe gbōn mbe kari yōnloparawa kamenge kee yeri;

ki maa gbōon na sunrugu sunrugu, mbe si songoro wa ki torosaga lege ki ni naa.

⁷ Gbaanla pe ni fuun pe maa fuun ma saa na yiin wa kōgoje wi ni,

een fō kōgoje wi fa yin gben; ma sigi ta gbaanla pe maa fuun na kee kee ñga na,

pa pe koro na fuun na kee wa ki kee ki na suyi.

⁸ Yaara pyew ti yen tege na; lere se ya mbege wogo ki yo mbege ko, yenle laa te welege na, nungbolo laa te logowo na.

⁹ Kagala ngele kaa pye wa faa, ke yaa pan naa fōnngo;

kagala ngele kaa pye ma toro wa faa, ke yaa pye naa;

yaraga ko ka kpe woro fōnngo laga tara ti na.

¹⁰ Ali na lere wa ka yaraga ka yan mbege yo ki wogo na fo: «Ye wele, yaraga nga ko yen fonggo,»

ma yaa saga yan fo ki kala laa pye na piin faa, wagati titonlwo nga wi toro wa fafafa we yege wi ni.

¹¹ Kagala ngele ke pye ma toro wa faa, lere se ya nawa to ke na naa, kagala ngele ke yaa pye punjo na, mbele pe yaa ka yiri punjo na, pe se ka nawa to ke naa[†].

Kajenme pi yen wagafe

¹² Mi Yenñele senre yofu mila pye Izirayeli tara ti wunlunaja, ma cen wa Zheruzalemu ca.

¹³ Kala o kala li yen na piin laga tara ti na, mila ki kon maga tege ma yewe jenge ke ni fuun ke wogo na konaa ma ke cancan ma wele, ma yala kajenme pi ni. Ke yen tege gbogo ka, nga Yenñele li wa senwee piile pe na paa tege.

¹⁴ Koni migi wele maga yan fo kala o kala li yen na piin laga tara ti na, koro ke ni fuun yen wagafe, paa yege nga na lere ma kaa na tifelege ki puro mbege yigi we.

¹⁵ Yaraga nga ki kuru ki se ya mbe sin, yaraga nga woro wa, pe se ya mbege jiri.

¹⁶ Mila na yee pye fo: «Wele, mi kari yege ma kajenme gboo ta ma we mbele fuun paa keli ma cen wunluwo pi na na yege wa Zheruzalemu ca pe na.» Mi kajenme gboo naa jenme gboo ta[†].

¹⁷ Mila ki kon maga tege wa na kotogo na mbege lagaja mbege jen yingi ki yen kajenme we, mbege jen yingi ki yen lembigewe konaa yara kapyere ti ni. Een fo migi wele maga yan fo ko fun ki yen paa lere ma kaa na tifelege ki puro mbege yigi we.

¹⁸ Katugu na maga kajenme gboo ta, jatare piriwen gboo yen ma woo; maga jenme gboo ta, tege gbogo ki yen ma wogo.

2

Dunruya katangala

naa yarijende ti ma yingi yon

¹ Mila na yee pye fo: «Koni, mi yaa yogorimo kapyere pye mbe wele, mbe katangala ke tanwa pi li mbe wele.»

Een fo ko ki ni fuun nga ko yen wagafe.

² A mi sho fo:

«Titegere ti yen lembigewe kala, yogorimo pila si kala yon.»

³ Kona, a mi sigi kon maga tege wa na nawa fo mi yaa koro wa na tijinliwe konu li ni, mbanla yee kan duven wogo ki yeri, konaa mbanla yee le lembigewe pi ni. Mila pye na jaa mbege jen ki tunngo nga senwee piile paa piin laga tara ti na pe yinwege piliye yi ni, ki ma kajenge nga pye pe kan.

⁴ Mi tunngboro pye, ma yinre kan na yee kan, ma erezen tiire sanri na yee kan[†].

⁵ Mi nanngo koloyo kon, ma tire keere sanri na yee kan; mi tire nda ti maa seni ti cenle pyew ta sanri wa ti ni.

⁶ Mi tonmo were wo na yee kan, mbe ta mbaa tipire yirifonndo ti sugurun ti tonmo pi ni.

⁷ Mi kulonambala naa kulojaala lo na yee kan. A pe piile se wa na go ki ni. Mi nere naa simbaala konaa sikaala legere ta ma we mbele fuun paa keli ma cen na na wa Zheruzalemu ca pe na[†].

⁸ Mi warifuwe, naa te gbogolo na yee kan fun, konaa wunlumbolo yarijende naa tara ta yege yarijende ni. Mi yurukoolo nambala naa jele lagaja yurukogo ki na na yee kan. Mi jele legere ta na yee kan fun, poro mbele pe yen nambala pe kandanlaga ye[†].

⁹ Mila pye legboo ma we mbele fuun paa keli ma cen na na wa Zheruzalemu ca pe na. Konaa ki ni fuun, na kajenme pila pye na ni[†].

¹⁰ Yaraga nga fuun na yege la yiri ki na, mi sila na yee kun ko ka kpe ni. Mi sila na yee kun yogorimo kala la kpe ni; katugu mila pye na yogori na tunngo ki fannga na, ko kila pye na tunngo tege ki ni fuun ki tonli we.

¹¹ Ko punjo na, tunndo nda fuun mi pye konaa tege nga mi te mari pye, a mi si jatare pye ki na. A mi sigi yan fo ko ki ni fuun ko yen wagafe, paa yege nga na lere ma kaa na tifelege ki puro mbege yigi we. Tonli woro ko ka kpe ni laga tara ti na.

Lere pyew wi yen kufu

¹² Kona, a mi sigi lagaja mbe kajenme, naa kambajenme konaa yara kapyere ti cancan mbe wele. A mi silan yee yewe fo lere na wi yaa ka cen wunluwo pi na wunlunaja wi yonlo, yingi wi yaa ka pye fonggo, nga ki fa pye faa ghen?

¹³ Ki pye ma, migi wele maga yan fo kajenme pi mbonro ma we lembigewe pi na, paa yege nga na yanwa pi mbonro ma we diwi wi na we.

¹⁴ Kajenje wi maa karisaga ki jen; een fo lembige ki maa tanri wa diwi wi ni.

[†] 1:11 1:11: Ki verise na wi senre ti mbe ya logo naa fo: Faa woolo mbele pe toro, lere se ya nawa to pe kagala ke na naa; mbele pe yaa yiri punjo na, pe kagala wele, mbele pe yaa ka yiri poro punjo na, pe se ka nawa to ke na.

[†] 1:16 1:16: 1 Wunlu 3.12; 5.9-14 [†] 2:4 2:4-8: 1 Wunlu 10.23-27; 2 Kuro 9.22-27 [†] 2:7 2:7: 2 Kuro 8.8-9 [†] 2:8 2:8: 1 Wunlu 10.10,14-22 [†] 2:9 2:9: 1 Kuro 29.25

Konaa ki ni fuun, miigi korosi maga yan, fo pe pe ni fuun shyen pe kolomo pi yen nunjga.

¹⁵ A mi silan yee pye fo: «Lembige ki yaa ka ko yege nga na, pa mi yaa ka ko ma fun. Ki pye ma, na kajenme pi tonli wo yen yingi?» A mi silan yee pye ma yo fo ko fun ko yen wagafe.

¹⁶ Katugu leele pe se koro mbaa nawa tuun kajenje wi kala li na mbe mo mbe sa we lembige ki kala li na. Sanni la kee wa yege, leele pe ma fege pe ni fuun shyen pe kala li na. Enhen, kajenje wi ma ku, lembige ki ma ku fun.

¹⁷ Ki pye ma, yinwege kilan mben, katugu mi wo yeri, kagala ngele ke yen na piin laga tara ti na, ke yen jologo; ko ki ni fuun ko yen wagafe paa yege nga na lere ma kaa na tifelege ki puro mbege yigi we.

*Mbaa tunngo piin la tege
ki tonli wo yen yingi*

¹⁸ Tunngo nga fuun mi pye ma te laga tara ti na, ki ni fuun kilan mben; katugu mi yaa ka kari mbege tonli wi yaga nga wi yaa ka pan na punjo na wo kan.

¹⁹ Ambo ki jen na kaa pye wi yaa ka pye kajenje nakoma lembige? Ma si yala milan yee te ma tunngo nga fuun pye na kajenme pi ni laga tara ti na, ko fo wo wi yaa ka pye ki tonli wi tafa. Ko ki ni fuun nga ko yen wagafe.

²⁰ Ki pye ma, tunngo nga fuun mi pye laga tara ti na, a ki silan jatere wi piri na na.

²¹ Lere wa maa tunngo ki pye kajenme ni, naa jenme ni konaa mbe fannga ta ki ni. Een fo wi ma kaa ki tonli wi yaga wa yege kan, na wi sigi tege ka te. Ko fun ko yen wagafe, ma pye kanyanga gbogo.

²² Tunngo nga fuun senwee wi maa piin na tege laga tara ti na, konaa tege nga fuun wi ma taga wi yee na wa ki ni, yingi tonli wi yaa ka ta wa ki ni?

²³ Wi yinwege piliye yi ni fuun yi ma pye tege ni, wi tunndo ti maa jatere wi piri wi na. Ali yere yembine wila wogosaga ta. Ko fun ko yen wagafe†.

²⁴ Yaraga ko ka woro wa ma mbonro senwee wi yeri mbe pye, kaawo mbe li mbe wo konaa mbaa yogori wi tunngo tonli wi kala na. Een fo ko fun miigi wele maga yan fo Yenñele lo li ma ko pye senwee wi kan†.

²⁵ Ambo wi mbe ya mbaa nii mbaa yogori, na Yenñele li sigi kan wi yeri?

²⁶ Katugu lere na kala ka Yenñele li ndanla, li ma kajenme, naa jenme konaa yogorimo kan wi yeri. Een fo li ma ti kapege pyefo wo maa tunngo piin na

yarijende gbogolo, mbe kari yaga nga wi kala li yen mali ndanla wo kan†. Ko fun ko yen wagafe, paa yege nga na lere ma kaa na tifelege ki puro mbege yigi we.

3

Kala li ni fuun naa li wagati

¹ Kala li ni fuun naa li wagati, kala pyew naa li pyesanga laga tara ti na.

² Lere sesanga yen wa, kusanga yen wa.

Tire sanrisanga yen wa, ti kologisanga yen wa.

³ Lere gbosanga yen wa, wi sagalama sanga yen wa.

Go jansanga yen wa, ki kansanga yen wa.

⁴ Gbelesanga yen wa, titegere sanga yen wa.

Kunwo gbelesanga yen wa, yoro sanga yen wa.

⁵ Sinndere wasanga yen wa, sinndere gbogolosanga yen wa.

Mbe magala yee ni mbe shari ko sanga yen wa, yaga ka magala ye yee ni mbe shari ko sanga yen wa.

⁶ Yaraga jasanga yen wa, yaraga pungosanga yen wa.

Yaraga tegesanga yen wa, yaraga wasanga yen wa.

⁷ Paraga ki walisanga yen wa, ki yolisanga yen wa.

Lere wi pyerisanga yen wa, wi parasanga yen wa.

⁸ Ndanlawa sanga yen wa, lere panrasanga yen wa.

Malaga gbonsanga yen wa, yeyinngge sanga yen wa.

⁹ Tunmbyee wi ma tege nga te, yingi tonli wi ma ta wa ki ni?

¹⁰ Tege nga Yenñele li wa senwee piile pe na mbe pe kuru, miigi wele maga yan.

¹¹ Li kala pyew li pye ma li yon li sanga wi na. Li yere wagati kosaga fu woo wi jatere wi le wa senwee wi kotogo na. Konaa ki ni fuun, tunngo nga Yenñele li pye, mbege le wa ki lesaga fo sa gbon wa ki kosaga, senwee wi se ya mbege koro wi jen mbe sa yiri wa.

¹² A mi sigi jen fo kala lo la woro ma mbonro senwee wi yeri mbe pye, kaawo mbaa yogori konaa mbaa katangala ke tanwa pi nii wi yinwege piliye yi ni.

¹³ Na lere o lere kaa nii, mbaa woo, mbaa wi kee tunndo ti tonli wi nii, wi daga mbege jen fo ko yen Yenñele li yarikanga.

¹⁴ Miigi korosi maga yan fo yaraga nga fuun Yenñele li ma gbegele, ki ma koro wa fo sanga pyew. Yaraga ka se ya taga ki na, yaraga ka se si ya kon ki na. Yenñele li ko pye ma, jango senwee wila fye li yege.

† 2:23 2.23: Zhobu 5.7; 14.1

† 2:24 2.24: Yofu 3.13; 5.17; 9.7; Eza 56.12; Luki 12.19; 1 Koren 15.32

† 2:26 2.26:

Zhobu 32.8; Yomi 2.6

¹⁵ Kala o kala li yen wa nala, lãa pye faa ma toro;
kala o kala li yaa ka pye pungo na, lo la pye faa makò.

Kagala ngele kè toro makò, Yenñele li ma ti ke ma songorò ma pan.

*Kala pyew li kosaga
ko ki yen kunwò we*

¹⁶ Migi wele maga yan laga tara ti na naa, fò kaselege ki ja daga mbe pye laga nga na, tipege ki maa piin wa ki yonlo; kasinnge ki ja daga mbaa piin laga nga na, tipege ki maa piin wa ki yonlo.

¹⁷ Kona, a mì silan yee pye fò: «Yenñele li yaa ka kiti kon lesinnge wo naa lepee wi na, katugu kala pyew naa li pyesanga, kapyege pyew naa ki pyesanga.»

¹⁸ A mì sigi yo na yee kan senwee piile pe wogo na, fò Yenñele li yen na pe waa na wele, janngo mbege naga pe na fò poro naa yaayoro ti ni pe yen yaraga nungba.

¹⁹ Katugu senwee wi kolomo po naa yaayogo ki kolomo pi ni pi yen nungba. Senwee wi ma ku, yaayogo ki ma ku fun. Yinwege wonwon nungba po pi yen pe ni fuun shyen pe ni. Senwee wi mbonro yaayogo ki na kala la kpe ni, katugu kala pyew li yen wagafe.

²⁰ Pe ni fuun pe yen na kee wa laga nungba ki ni. Pa pe ni fuun pè yiri wa taambugo ki ni, pa pe ni fuun pe yaa ka songorò wa taambugo ki ni naa.

²¹ Ambo ki jen na kaa pye senwee ka ku wi yinne li ma kari naayeri wa yenñele na, yaayogo ka ku ko yinne lo ma tigi wa tara ti ngona.

²² Migi wele maga yan fò kala lo la woro ma mbonro senwee wi yeri mbe pye, kaawò mbaa yogori wi tunngo tonli wi kala na. Ko ki yen wi tasaga ye, katugu nga ki yaa kaa piin laga wi pungo na wi kungolo, ambo wi yaa kaa songorò laga dunruya na wi pan wigi yan?

4

*Senwee piile pe yee jolokala
naa pe tege laga cenwe pi ni*

¹ Ko pungo na, joloko nga fuun leele pe maa tari pe yee na laga tara ti na, a mì sigi wele maga yan fun.

Pe yen na mbele jolo, pe yen na gbele, een fò lere kpe woro wa mbe pe kotogo ki sogo pe na.

Fannga ki yen pe jolofenne pe yeri, een fò lere kpe woro wa mbe pe kotogo ki sogo pe na.

² Kona, a mì sigi yo ma yo fò mbele pè ku makò, poro wogo ko mbonro weele poro na, poro mbele pe yen yinwege na we.

³ Een fò lere nga pe fa se, wo nga wi fa tipere nda ti yen na piin laga tara na ti yan, wo mbonro poro pe ni fuun shyen poro na.

⁴ Migi wele maga yan fun fò senwee wi maa wi yee tege na wi tunngo ki piin kila yongo, katugu wi cenyeenle pe yaritara ti ma yenjara yirige wi ni. Ko fun ki yen wagafe, paa yee nga na lere ma kaa na tifelege ki puro mbege yigi we.

⁵ Lembige ki maga keyen yi migi yi yee ni ma cen na wele, mbege yee joko.

⁶ Ma kee yenle nungba ta konaa wogosaga jenri ni, ko mbonro ma kee yenle shyen ta konaa yewerege ni ko na. Ki yen paa yee nga na lere ma kaa na tifelege ki puro mbege yigi we.

⁷ Mì kala la wele ma yan, na li yen wagafe laga tara ti na.

⁸ Lere wa ma pye wa, wi yen wi nungba, lere wa yee woro wi ni. Pyc woro wi yeri, nasepyc woro wi yeri. Een fò wi maa tunngo piin sanga pyew. Wi yee na tin yarijende legere tawa na. Konaa ki ni fuun, wi maa yee pye fò: «Mì yen naga tunngbolo na li piin, mala yee kun katangala ke ni ambo fò kan?» Ko fun ko yen wagafe, ma pye nandangawa kala.

⁹ Leele shyen mbe pye pe yee ni ko mbonro lere nungba na, katugu leele shyen tunngo tonli wo ma pye ma gbogo.

¹⁰ Pe shyen pe ni, na nungba ka to, sanja wi maa yirige. Een fò lere nga wi yen wi nungba, tege yen ki fò wi wogo, na wi ka to, lere woro wa mboo yirige.

¹¹ Ki pyelomo nungba pi na, na leele shyen ka sinle pe yee tanla, pe maa tufunwo nii pe yee ni. Een fò lere nga wi maa sinle wi ye, wi yaa tufunwo po le wi yee ni mele?

¹² Lere nungba mbe ya nana nungba ni, een fò nambala shyen poro mbe ya yere mboo sige. Mana na pè pili garipiile taanri ni, li konwo na tanla.

¹³ Lefonjo fyonwo fò nga wi yen kajenne, wi mbonro wunlunaja lelee nga wi yen lembige wi na, wo nga wila yenle yerewe senre na we.

¹⁴ Ali na ki ka pye ki lefonjo wi yiri wa kaso wi ni, mee cen wunluwo pi na, nakoma ki pye poo se wa fyonwo pi ni wa wunluwo tara ti ni, ko mbonro.

¹⁵ Migi wele maga yan fò senwee piile mbele fuun pe yen yinwege na laga tara ti na, ko lefonjo cenle nga wi yaa cen wunluwo pi na wa wunlunaja lee wi yonlo, wo pe ma taga wi pungo na.

¹⁶ Leele mbele paa taga ki wunlunaja wi pungo na, ki janwa wi yon ki saa jen. Ma si yala, setirige piile mbele pe yaa ka yiri pungo na, wi kala li se ka yogorimo kan poro yeri. Ko fun ko yen wagafe, paa

yege nga na lere ma kaa na tifelege ki puro mbege yigi we.

Senwee wi daga

mbaa wi senyoro ti korosi

¹⁷ Na ma kaa yiin wa Yenñele li gbogogo ki ni, ma daga mbaa ma tangalomo pi korosi. Ma fulo wa maa nuru Yenñele li yeri, ko mbonro ma sa saraga wo paa lembige saraga womo yen ko na; katugu lembire to naga jen mbe yo kapege ti yen na piin.

5

¹ Maga ka fyeele mbe senre ta yirige wa ma yon, maga ka fogolo mbe yon folo le Yenñele li yeri; katugu Yenñele lo yen wa yenñele na, mboro wo yen laga tara ti na. Ki kala na, maga koon senyoro ti lege.

² Jatere legere ti maa paan woonro ni, ki pyelomo nungba pi na, senlegere maa yinrigi wa lembige ki yon.

³ Na maga yon folo kon Yenñele li yeri, maga ka mo mbeli yon fili, katugu lembire ti kapege ki woro ma Yenñele li ndanla. Ki kala na, na maga yon folo kon, mali yon fili†.

⁴ Maga ka yon folo kon ko mbonro mali kon maga si kali ton ko na.

⁵ Maga ka ti ma yon koon le kapege. Maga kaga yo Yenñele li pitunjo† wi kan fo: «Mila wa ma la maga yon folo li kon win.» Ki ka pye ma, pa Yenñele li yaa nawa ngban ma ni ma senyoro ti kala na, mboon kee tunngo pyew ki jogo.

⁶ Yege nga na woonro ti ka lege mbe toro, ti ma pye go fu, ki pyelomo nungba pi na, senre ti ka lege mbe toro, ti ma pye go fu. Ki kala na, ma daga mbaa fye Yenñele li yege.

Fannga fenne pe lejologo

⁷ Na maga ki yan tara ta ni pe yen na fyonwo fenne pe jolo, ma je kaselege konaa kasinnye ki na, kiga ka to ma yon na; katugu fannga fo wa ma pye fannga fo wa go na, fannga fo wa yege yen poro pe ni fuun shyen poro go na.

⁸ Tara ti tonli wi ma pye lere pyew wi woo. Ali wunlunana wo jate wi kala pyew pa li maa yinrigi wa keere ti ni†.

Penjagboro ti yen toroyaraga

⁹ Lere o lere penjara ti yen maa ndanla, wi yenle na tin ti na. Lere o lere yarijende tawa pi yen maa ndanla, wi tawa pila wi yenle tin. Ko fun ko yen wagafe.

¹⁰ Na ma yarijende ti ka lege, ti lifenne pe ma lege fun. Naga yen ma, ti tafo wo tonli wo yen yingi? Kaawo naa wiri yan yenle ni ko ce.

¹¹ Tunmbyee wi yaakara jenri ta ma ka wi yo, nakoma wi yaakara legere ta ma ka wi yo, wi ma wonlondanwa ta yembine. Ee fo penjagboro fo wi tawa gbao pi maga kan wila ya mbe wonlo.

¹² Mi kapege gbogo ka yan laga tara ti na, ko yen fo: Penjagboro fo wi maa wi penjara ti gbogolo wi yeera jologo ki mege ni.

¹³ Ki penjagboro ti ma kaa jogo wi yeri kawaga ka ni. Ali na ki lerefo wi ka ka pyo se, ki pyo wila ka yaraga ka kpe ta wa ki penjara ti ni.

¹⁴ Ki nana wila yiri wa wi no wi lara ma pan kewara yege nga na, pa wi yaa ka songoro mbe kari kewara ma, wi se ka kari wi tunngo tonli wa kpe ni wi kee†.

¹⁵ Ko fun ki yen kapege gbogo ka. Senwee wila se ma pan waga yege nga na, pa wi yaa ka songoro mbe kari waga ma. Kona yingi tonli wi ta wa wi tunngo ki ni? Wi tunngo tonli wi yiri tifelege.

¹⁶ Mbe taga wa ko na, wuu yinwege ki ni fuun ki pye wa yesanga ki ni, naa jologo ki ni, naa nandangawa pi ni konaa kayannga ki ni.

¹⁷ Migi wele maga yan fo nga ki mbonro senwee wi yeri mbe pye, ko yen mbaa nii mbaa woo konaa mbaa yogori wi tunngo tonli wi kala na, wi yinwege piliye yan Yenñele li kan wi yeri yi ni. Ko ki yen wi tasaga ye.

¹⁸ Na Yenñele li ka penjagboro ti kan lere o lere yeri mboo pye yarijende tafo, mbe ti ki fo wila ti tanwa pi nii, mbaa yogori wi tunngo tonli wi kala na, ko yen Yenñele li yarikanga.

¹⁹ Ki lerefo wila la sonri wa yinwege ki were yege nga na ki na naa, katugu Yenñele luu nawa pi yin yogorimo ni.

6

Mbe yarijende ta, maga ka ya mberi tanwa pi li

¹ Mi kapege ka yege yan laga tara ti na, nga ki yen na senwee piile pe jolo fo jenge.

² Lere wa yen wa, Yenñele li ma penjagboro kan wi yeri, naa yarijende legere ni konaa gbogowo ni. Yaraga nga fuun ki la yen wi na, wi maga ta. Konaa ki ni fuun, Yenñele laa wi yaga wila ti tanwa pi nii,

† **5:3 5:3:** Yuuro 66.13-14 † **5:5 5:5:** Pitunjo nga senre ti yo wo wi yen Yenñele li saraga wofa we. † **5:8 5:8:** Eburuye senre ti ni, nga ki yo fo: Ali wunlunana wo jate wi kala pyew pa li maa yinrigi wa keere ti ni ki senre ti koro wi logowo pi yen ma ngban. Pèle ki kannga ma yo fo: Wunlunana nga wi ma ti keere tunngo wogo ki ma pye kagbogo yon, wo wi yen ma yon tara ti go na. † **5:14 5:14:** Zhubu 1.21; Yuuro 49.18; 1 Timó 6.7

een fo lere wa yege wi ma kaa nari nii. Ko fun ki yen wagafe, ma pye jologo gbogo.

³ Lere wa mbe ya mbe pyo cenme se, mbe yinwetonlogo ta. Ali na wi ka yinwetonlogo ta yege o yege, mbe sigi ta wii yogorimo kpe ta wi yarijende ti ni, fanga yere si ta mboo gbog wi le, kona, mi wo yeri, pyo na pe se, a wi toro, wi wogo ki mbonro wi na.

⁴ Katugu ki pyo poo se wagafe, wi songoro ma kari wa diwi wi ni. Wi mege ki koro wa larawa.

⁵ Ki pyo wii funwa pi yan, wii si yinwege kala la kpe jen. Wo yen yeyinnye na ma we na wi yinwetonlogo ta wi na.

⁶ Ali na lere wa ka yege waga kelengele tegesaga shyen ta yinwege ki ni, mbe sigi ta wii ferewe ta, ko yaa yingi yon wi kan? Katugu pa pe ni fuun paa kee wa laga nungba ki ni.

Senwee wi yenle na tin yaraga na

⁷ Senwee wi maa tunngo piin na tege wi yon suro to kala na; konaa ki ni fuun, wi yege na tin yaraga na.

⁸ Yingi tonli kajenne wi ta ma saa we lembige ki na? Na fyonwo fo wi ka wi yee yingiwé jen senwee piile pe sogowo, ko yaa yingi yon wi kan?

⁹ Senwee wi kaa yaraga nga yaan yenle ni, ko mbonro ma we wi jatere wila wi tile wila kee wi yenle yaara ti korogo ko na. Ko fun ki yen wagafe paa yege nga na lere ma kaa na tifelege ki puro mbege yigi we.

NAGAFJ WI KAJENME YEREWÉ SENRE

6.10-12.14

Kajenme yerewe

¹⁰ Yaraga o yaraga ki yen laga mako, ki mege ki jen maga le wa faa. Senwee wi yen yaraga nga cenle, ki yen ma jen. Wila ya mbe kendige wo lere na wi fannga ki we wi wogo ki na wi ni.

¹¹ Na senre ti ka lege, ti gbog ma pye wagafe. Lere na tonli kpe ta wa ti ni.

¹² Senwee wi yinwege piliye yi woro yaraga ka. Wi yinwege nga ki were, ki ma toro paa yinne yen. Yaraga nga ki yon senwee wi kan, ambo ki jen? Nga ki yaa ka pye laga tara na wi pungo na, ambo wi mbe ya mbege yo wi kan?

7

*Nga ki yon senwee wi kan
wi yinwege ki ni*

¹ Metanga tawa pi mbonro sinme nuwo taan songbanga woo na, senwee wi kupilige ki mbonro wi sepilige ki na.

² Mbe kari kunwo go ni ki mbonro mbe kari liwen gbog lisaga ko na;

katugu kunwo po pi yen lere pyew wi kosaga ye.

Senwee piile pe daga mbaa sonri ki wogo ki na jenge.

³ Yesanga ki mbonro titegere na, katugu yesanga ki ma ti senwee wi ma jatere jenne ta.

⁴ Kajenne wi maa jatere piin kunwo go wogo ki na,

een fo lembige ko maa jatere piin katan-gala pyege go ko na.

⁵ Mbe kajenne wi yerewe senngbanra ti logo, ko mbonro lembige ki yuuro logowo po na.

⁶ Wuuro ti maa fuunru wa kason ki ni cogo ki nogo yege nga na, pa lembige ki titegere ti ma pye ma fun. Ko fun ki yen wagafe.

⁷ Mbe jologo ki taga kajenne wi na, ki maa pye lembige, yarikanra ti ma senwee wi jatere jenne wi jogo wi na.

⁸ Kala li kosaga ki mbonro li lesaga ki na, mbaa kala kunni yee ni ki mbonro yee gbogowo na.

⁹ Maga kaa konro taa jaga jaga, katugu nangbanwa pi ma pye lembire to woo†.

¹⁰ Maga ka yewe mbe yo fo: «Yingi na faa wagati wo la si tanla nala wo na?» Katugu ki yewige ki woro kajenme wogo.

¹¹ Kajenme pi yen ma yon paa korogo yen, mbele fuun pe yen yinwege na, pe maa tonli taa wa pi ni.

¹² Kajenme pi ma lere fere ton paa yege nga na penjara ti ma lere fere ton we;

een fo kajenme pi kayongo ko yen fo mbele kaa ta, pi ma yinwege kan pe yeri. Ki kala na, mboo jen ki yen tonli ni.

¹³ Yenjele li kapyegele ke wele! Yaraga nga ki kuru, ambo wi mbe ya mbege sin?

¹⁴ Ferewe pilige ka pan, maa yogori! Een fo jologo pilige ka pan, maa sonri! Katugu Yenjele lo ligi kagala shyen ke pye ma ke yala,

† 7:9 7:9: Zhaki 1.19

jango nga ki yaa ka pye senwee wi pungo na, wiga kaga jen.

*Senwee wi daga
mbaa kasinnye piin
konaa mbe kajenne ta*

¹⁵ Na yinwege jenri nga mi pye ki ni, ko nga ki woro yaraga ka, migi kagala ngele ke ni fuun ke yan. Lesinnye wa ma ku fyaw, ali mbege ta wi yen ma sin; ma si yala lepee wa ma yinwetonlogo ta wi tipewe po naa ki ni fuun ni.

¹⁶ Maga koon yee pye lesinnye mbe sa toro, maga si koon yee pye kajenne mbe sa toro. Yingi na mee ma yee jogo?

¹⁷ Maga ka pye lepee mbe sa toro, maga si ka pye lembige fun. Yingi na ma yaa ti ma ku fyaw, na ma kusanga wi fa gbön gben?

¹⁸ Ki yen ma yon, maga yerewe senre shyen nda ti yigi, maga ka ti ta mbe sho ma yeri ti shyen ti ni; katugu lere o lere wi maa fye Yenñele li yeye, wi yaa yigilomo ta ki kagala shyen ngele ke na.

¹⁹ Kajenne pi ma fannga kan kajenne wi yeri mbe we ca ki fannga fenne ke na.

²⁰ Lere wo wa woro sinnye laga dunruya wi ni, nga wi maa kajenne piin, wi fa wa mbe la mbe kapege pye.

²¹ Maga kaa senre nda fuun leele pe maa yuun ti nuru, nakoma ma yaa kaga logo fo ma tunmbyee wi yen na senpere yuun ma kanngolo;

²² Katugu mboro yere jate maga jen ma yo wagati legere na ma senpere yo pele yeye na.

²³ Migi kagala ngele ke ni fuun ke cancan ma wele kajenne pi fannga na, a mi silan yee pye fo: «Mila jaa mbe kajenne ta.» Een fo kajenne pi laga la lali na ni.

²⁴ Yaraga nga ki yen wa, ki yen ma lali, ki koro wi jugo fo ma jugo. Ambo wi mbe ya mbege jen mbe wali ki na?

²⁵ Kona, a mi silan yee kan na kotogo ki ni fuun ki ni, jango mbe kajenne po naa kagala ke pyego ki ni ti sagaja, mberi cancan mbe wele, mberi koro jen; a mi sigi wele maga yan fo mbe pye lepee ki yen lembigewe, fo kambajenne pi yen yara kapyere.

²⁶ Mi kala la yeye wele ma yan, na li pe ma we kunwo pi na. Lo yen fo jele nga wi yen paa pene yen mbe lere yigi, wi nawa pi yen paa mere yen, wi keyen yi yen paa yongowo yen, mba pi ma lere po. Lere nga wi kala li yen ma Yenñele li ndanla, wo ma sho wi yeri. Een fo wi ma kapege pyefo wo yigi.

²⁷ Yenñele senre yofj wi yo fo: «Mi kagala ke cancan nungba nungba mbe ke pyego ki jen, nga mi yan wa koyi nga.

²⁸ Mi yen na yaraga nungba ki lagajaa ali ma pan ma gbön yingo, mi fa yeye ta ki na gben. Mi nana nungba ta wa nambala wagakele (1 000) sogowo; nga wi yen ki nana sinnye we; een fo wa jele pe ni fuun pe sogowo, mii jele nungba yan wa, nga wi yen ki jele.

²⁹ Kala nungba mi yan wa, loli na fo: «Yenñele li senwee wi da lesinnye, een fo senwee wo wi kapyere ti lagaja mari ngban wi yee na.» »

8

*Mbaa wunlunana wi gbogo,
ko ki naga fo ma yen kajenne*

¹ Ambo wi yen kajenne jate wo?

Ambo wi mbe ya mbe kagala ke koro jen? Kajenne pi ma ti senwee wi yeye welewe pi ma tanla,

wi yesanga ki ma ko ma kannga yogorimo.

² Mi yo fo: «Ta tanri wunlunana wi senyoro ti na,

wuguro nda ma wugu ki wogo ki na Yenñele li yeye na ti kala na.»

³ Maga ka fyeele mbe yiri le wi yeye sogowo (mbe je wi fannga ki na).

Kapyere nga ki yen maa mben, maga ka koro mbaa ki piin kaporo ni,

katugu kala o kala li wunlunana wi ndanla, lo wi ma pye.

⁴ Ma jen wunlunana wi senyoro ti ma pye fannga ni,

ambo wi mbe ya mboo yon kannga, mbe yo fo: «Yingi maa piin yeen?»

⁵ Lere nga kaa tanri wi senyoro ti na, kapege se gbön wo na;

een fo kajenne wi maga jen fo kiti sinnye konsanga yen wa.

⁶ Katugu kala pyew naa li pyesanga konaa li pyelomo wi;

een fo kapegbogo kayi ki yen senwee pyo wi na.

⁷ Nga ki yaa ka pye pungo na, senwee se ya mbege jen.

Ki yaa ka pye yeye nga na, ambo wi mbe ya mbege yo wi kan?

⁸ Senwee pyo wo wa kpe yinwege woro wi kee mbe yo wi se ku,

lere se ya mbe fannga ta wi kupilige ki na; lere kpe se ya mboo yee sho ki malaga nga ki ni.

Lepee wi tipewe fun pi se ya mboo sho.

⁹ Migi kagala ngele ke ni fuun ke yan, ma jaterere pye jenne nga fuun ki yen na piin laga tara ti ni ki na. Wagati wa ni, lere wa maa fannga ki taga wi lewee yenle wa na, mbe jologo wa wi na.

*Lere nga wi kapege
ki koro mbajolowo
ki ma pele kan pe ma pungo*

¹⁰ Migi wele maga yan fun Ɔ pe ma lepeele pe gbhoolo pe gbegele ma pe le tiyongo. Leele paa pye na kee na paan na yinrigi wa Yenŋele li laga kpoyi ki ni, na ki leele pe sonni wa ca ki ni, ki ca nga paa pe kapere ti pye wa ki ni we†. Ko fun ko yen wagafe.

¹¹ Ki kaa pye kapere nda ti pye ti Ɔgo kila ton le teere ti pyefo wi na, ki kala na senwee pyo wi kotogo ki yen ma yin kapege pyela ki ni.

¹² Ali na kapege pyefo wiga kapege ki pye sa gbɔn Ɔ kapege pyesaga cɛnmɛ, mbe si yinwetɔnlogo ta, konaa ki ni fuun, migi jen ma yo mbele pe maa fye Yenŋele li yege, pe yaa ka ferewe ta pe Yenŋele yege fyere ti kala na.

¹³ Eɛn Ɔ lepee wi se ferewe ta; wi se yinwetɔnlogo ta, wi yaa ka toro paa yinmɛ yen, katugu wi woro na fye Yenŋele li yege.

¹⁴ Kawaga ka yege yen na piin laga tara ti na. Wagati wa ni, ma maga yan Ɔ nga ki daga mbe pye lepeele pe na, ko ki ma pye lesinmbele pe na; nga ki daga lesinmbele pe ni, ko ki ma pye lepeele pe kan. Mi yen naga yuun Ɔ ki wogo fun ki yen wagafe.

¹⁵ Ki kala na, mi yen naga yuun Ɔ mbaa yɔgɔri ko ki yen ma yon; katugu kala lo la si mbɔnro senwee wi yeri mbe pye laga tara ti na, kaawo mbaa nii, mbaa woo konaa mbaa yɔgɔri ko cɛ. Ko wi daga mbaa piin mboo ta wa wi tunngo ki ni wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni, yo yan Yenŋele li kan wi yeri wi pye laga tara ti na we.

*Yeresaga yen senwee pyo
wi kajenme pi na*

¹⁶ Naa mila ki kon maga tege wa na kotogo na mbege lagaja mbege jen yingi yi kajenme we, mbe jatere pye senwee piile pe kapyegele ke na laga tara ti na, maga wele maga yan Ɔ pe se wonlo sonlo naa yembine;

¹⁷ kona, a mi si Yenŋele li tunngo ki ni fuun ki wele maga yan; kagala ngele ke maa piin laga tara ti na, lere se ya mbe ke koro jen. Senwee wi maa wi yɛ tege na yaraga nga jaa mbe jen, wi se ya mbege jen. Ali na kajenme wa kaa ki jate mbe yo wigi jen, ma yaa saga yan Ɔ wi se ya mbege koro jen mbe wali ki na.

9

Kunwo pi yaa gbɔn lere pyew wi na

¹ Kona, a mi si jatere pye ki kagala ngele ke ni fuun ke na. Migi cancan maga yan

Ɔ lesinmbele poro naa kajenmbele pe ni, konaa pe kapyegele ke ni fuun ke yen Yenŋele lo kɛɛ. Senwee wi mbe ka sa fili ndanlawa ni wi yo, nakoma mbɛnwɛ ni wi yo, wi se ya mbe ko jen.

² Kala nungba lo li ma lere pyew wi ta. Kala na li ma lesinne wi ta, lo nungba lo li ma lepee wi ta fun; li nungba lo li ma lejenne wo naa na wi yen fyongo fu konaa na wi yen fyongo ni pe ta; li ma na wi yen na saraga woo wi ta mbe na wi woro na saraga woo wi ta; li ma lejenne wo naa kapege pyefo wi ta; li ma lere na wi ma wugu mbe yon kan Yenŋele yeri konaa na wi maa fye mbe wugu mbe yon kan li yeri wi ta.

³ Kapyere nda fuun ti maa piin laga tara ti na, wa ti sogowo kapegbogo kayi nga yɛɛn, Ɔ kala nungba lo li ma senwee piile pe ni fuun pe ta. Mbe taga wa ko na, senwee wi kotogo ki yen ma yin tipewe pi ni. Yara kapyere to ti yen wa senwee wi kotogo na wi yinwege piliye yi ni. Ko punngo na, wi mɛɛ ku ma taga wa kuulo pe na.

⁴ Lere na wi yen yinwege na leweele pe sogowo, jigi tagasaga yen wi yeri; pyon na wi yen wee wo mbɔnro jara kugo na.

⁵ Leele mbele pe yen yinwege na, pɛge jen ma yo Ɔ pe yaa ka ku. Eɛn Ɔ kuulo poro si yaraga ka jen naa. Tasaga si koro pe yeri naa, katugu lere woro na nawa tuun pe na naa.

⁶ Pe ndanlawa, naa pe mbɛnwɛ konaa pe yenjara ti ni ti ko ma wo wa. Nga fuun ki yen na piin laga tara ti na, tasaga ka kpe woro pe yeri naa fyew wa ki ni.

⁷ Kari ma saa ma suro ti nii yɔgɔrimo ni, maa ma duven wi woo nayinme ni, katugu Yenŋele li yenle ma kapyegele ke na mako.

⁸ Maa yariporo fire nii sanga pyew, maga ka ti sinme nuwo taan pi ko wa ma go ki na.

⁹ Jele na wɔɔn ndanla, ta yɔgɔri wi ni ma yinwege piliye jenri yi ni fuun yi ni, yo yan Yenŋele li kan ma yeri laga tara ti na we; ko ki yen ma tasaga jenge ye laga dunruya wi ni, mbɔɔn ta wa tege nga fuun ma yen na tege laga tara ti na ki ni.

¹⁰ Tunngo o tunngo ma ta mbe pye, ki pye fannga nga ki yen ma ni ki ni; katugu ma yen na kee laga nga na, ko nga ki yen kuulo tara re, tunngo, naa jatere pyege, naa jenme konaa kajenme woro wa.

Kunwo pi ma pan pila sara lere na

† 8:10 8:10: Nga ki yo Ɔ: Leele paa pye na kee na paan na yinrigi wa Yenŋele li laga kpoyi ki ni, na ki leele pe sonni wa ca ki ni, ki ca nga paa pe kapere ti pye wa ki ni we, Yenŋele senre seweɛle pele ni, ki yen ma yonlogo ma yo Ɔ: Leele paa pye na kee na paan na yinrigi wa Yenŋele li laga kpoyi ki ni, na ki leele pe sonni wa ca ki ni, eɛn Ɔ paa fege mbele paa pye na kasinnye ki piin wa ca ki ni poro na.

¹¹ Migi wele maga yan naa laga tara ti na, fo mbele pe fenge ya poro ma pe ma fe ma yiri kongbanmbala kashara fene li na; malingboonlo kotogofenne poro ma pe ma cew ta wa malaga; kajenmbele poro ma pe ma yaakara ta; tijinliwe fenne poro ma pe ma penjagboro ta; jenme yen mbele yeri poro ma pe ma gbogowo ta; katugu yenlindanga konaa yewogo ki ni, ti maa gboon pe ni fuun pe na.

¹² Senwee pyo wi suu kusanga wi jen. Ki yen paa yege nga na ngbanra yigimere ma ngbanla yigi li gbowo pi mege ni, nakoma paa sannjega ye, ngele penne ma ke yigi. Ki pyelomo nungba pi na, pa kapenle li ma fo mbe to senwee wi na ma, mboo yigi.

Kajenme pi mbonro fannga na

¹³ Migi wele maga yan naa kajenme pi wogo na laga tara ti na, fo pi yen kagbogo yon na yege na.

¹⁴ Capile la la pye wa, na li leele pe sila lege. A wunlunana fannga fo wa si pan ma to li na, ma malingboonlo censaga kan ma ca ki yon ton; mee lugusara gbegele ca ki mbogo ki na maga maga.

¹⁵ Nana fyonwo fo wa la pye wa ki ca ki ni, na wila pye kajenne. Wila ki ca ki sho wi kajenme pi fannga na. Ma si yala, lere kpe sila pye na nawa tuun ki nana wi na naa.

¹⁶ Kona, a mi sho fo:
Kajenme pi mbonro fannga na;
een fo pe maa fyonwo fo wi kajenme pi tifaga,

lere na sila wi senyoro ti nuru.

¹⁷ Kajenne na wi maa para pow, mbaa wi senre ti nuru,

ko mbonro to na wi maa jorogi ngbanga wa lembire ti sogowo wi senre to na.

¹⁸ Kajenme pi mbonro ma we malingbonyaara na;
een fo kapege pyefo wi kajoggo nungba ki ma kajenge legere jogo.

10

Kajenme pi fannga

konaa senwee wi yara kapyere ti ni

¹ Tishonro ti ka ku wa sinme nuwo taan pi ni, ti maa jogo mboo nuwo pi ngban yege nga na,

ki pyelomo nungba pi na, lembigewe jenri pi ma kajenme pi jogo mbe senwee wi gbogowo pi laga wi na.

² Kajenne wi jatere wi maa kee wi ni kalige na,

een fo lembige ki jatere wo maa kee ki ni kamenge na.

³ Ali na lembige ki kaa tanri la kee wa kono, tijinliwe na pye ki ni,
ki maa ki nari lere pyew wi na ma yo ki yen lembige†.

⁴ Na kundigi wi ka nawa ngban ma ni, ma koro le ma censaga,
katugu mbe pyeri yew, ki ma kajogoro legere ko.

⁵ Mi kapege ka yan laga tara ti na,
ko ki yen tara teele pe punnguwo we.

⁶ Lembige ka ma kaa censagbogo ta,
ma si yala, megbogo fenne† poro yen ma cen wa nogona.

⁷ Mi kulolo pele yan pe lugu shanye na,
ma si yala, wunluwo piile pele yen na tanri tara paa kulolo yen.

⁸ Lere na wi yen na titege woo, ki fo wi mbe ya to wa ki ni;
lere na wi yen na mbogo jaanri, ki fo woggo mbe ya mboo no.

⁹ Lere na wi yen na sinndere woo, ki fo sinndelege mbe ya mboo welege;
lere na wi yen na kanngire walagi, ki fo kangbanga mbe ya mboo ta.

¹⁰ Na gbonlogo ki yon kiga pen, na lere sigi yon ki yo,

kona tunmbyee na wila koon ki ni, wo wi daga mbe ka taga wi fannga ki na;
een fo kajenme pi maga kan tunngo ki ma pye ma yon.

¹¹ Sanni wooro yigifo wi saa jenme pi pye,
na woggo ka lere wa no,
kona go woro ki na wooro yigifo wuu jenme pi pye naa.

Maga kaa para mbe sa toro

¹² Kajenne wi yon senre ti ma ti leele pe ma yenle wi na;
een fo lembige ki yon ki maga jogo.

¹³ Ki ma ki senre ti le lembigewe senre ni,
mbe sari ko yara tijangara senre ni.

¹⁴ Lembige ki maa senre ti lege na kee.

Senwee se ya mbe kala na laa paan wa yege li jen.

Nga ki yaa ka pye wi punngo na, ambo wi mbe ya mbege yo wi kan?

¹⁵ Lembige ki tunngo ki maga te jaga,
ali yere ki ca kono kila li jen mbeli le.

¹⁶ Tara nda ti wunlunana wi yen pyo jee,
to nda ti teele pe maga le pinliwe ni na liwen gboco nii,

† **10:3 10:3.** Nga ki yo fo: Ki maa ki nari lere pyew wi na ma yo ki yen lembige, Eburuye senre ti ni, ki mbe ya logo fun fo: Ki maa ki yuun lere pyew wi kan ma yo pe yen lembire. † **10:6 10:6.** Nga ki yo fo megbogo fenne, ki mbe ya kannga fun fo penjagboro fenne.

jologo yen ki tara ti wogo!

¹⁷ Een fo tara nda ti wunlunana wi sege ki yen megbogo fenne wogo, to nda ti legboolo pe maa nii na yala wagati nga wi yala wi ni, jango mbe ta mbe fannga ta, paa si sinme wo mbe tin, ferewe yen ki tara ti wogo!

¹⁸ Tiyanra to ti ma ti senwee wi go ki naayeri wi ma kon ma to; na lere nga woro na tunngo piin, tisaga ki maa yiin wa wi go.

¹⁹ Leele pe ma sogolo gbolu li sogu mbe nayinme li, duven wi ma yogorimo kan pe yeri, penjara ti ma kala pyew li yege wo.

²⁰ Maga ka senpere yo wunlunana wi na, ali yere wa ma kotogo na; maga ka senpere yo penjagboro fo wa na, ali yere wa ma yumbyo nga ma maa wonlo wi ni; katugu sannjele la mbe ya mboon senyoro ti le mbe kari ti ni; kanwira fo wa mbe ya mbe kari saga senre ti yari lagapyew.

11

Mboon yee yingwe jen kangbangala ke ni

¹ Ma yaakara ti wa wa logo tonmo pi go na, ki monu o monu, ma yaa kari ta pilige ka[†].

² Ma kee yaara ta kan leele koloshyen, nakoma leele kolotaanri yeri yere, katugu jologo nga ki yaa to tara ti na, lere si ko jen.

³ Na kambaara ti ka yin tonmo pi ni, ti ma ti tisaga ki ma pan. Na tige ki ka to mbe wa yonloparawa kalige kee yeri, nakoma mbe wa yonloparawa kamenge kee yeri, ki to laga nga na, pa ki yaa koro le ki laga ki na.

⁴ Lere nga kaa tifelege ki gbondomo po korosi, ko fo wo na yariluguro lugu; lere nga ka koro mbaa tisaga kambaara to wele, ko fo wo na yarilire kon.

⁵ Yege nga na mee tifelege ki torokonu li jen,

yege nga na pyo wi wire ti ma gbegele wa wi no lara, ma sigi jen, ki pyelomo nungba pi na fun, Yenñele na li yen kagala ke ni fuun ke pyefo, ma se ya mbeli kapyegele ke koro jen.

⁶ Ton yariluguro ti nuru pinliwe yon na,

maga ka wogosaga kan ma yee yeri yonlokogo yon na; katugu nda ti yaa ka yon nakoma nda ti yaa ka jogo, ma sigi jen, na kaa pye ti ni fuun ti yaa ka yon, ma sigi jen.

⁷ Yanwa pi yen ma yon, senwee wila yonlo yanwa pi yaan yengele ni, ko yen yaritanga.

⁸ Na lere nga ka yinwetonlogo ta, wi daga mbaa yogori ki yegele nungba nungba ke ni fuun ke ni;

een fo wi daga mbaa nawa tuun ki na fo piliye tipeye legera yaa ka pan.

Nga fuun ki yaa ka pan mbe pye, ko yen wagafe.

Ta yogori ma lefonro sanga wi ni, een fo maga ka fege ma dafu wi na

⁹ Mboro lefonro, ta yogori ma lefonro sanga wi ni,

maa nayinme nii wa ma kotogo na ma lefonro piliye yi ni;

kala o kala koon ndanla, maa li piin, ma yege ki ka yiri kala o kala na, maa li piin.

Een fo maga jen ma yo fo kiti konpilige, Yenñele li yaa ka soon yewe ki kagala ke ni fuun ke ni.

¹⁰ Ki kala na, yesanga kagala ke wo wa ma kotogo na,

kala na li yaa jologo wa ma wire ti na, mali laga lali ma yee ni;

katugu lefonro sanga wo naa wi fannga ki ni fuun ni, wi ma toro fyaw paa lalaaga yon yen.

12

¹ Ta nawa tuun ma Dafu wi na ma lefonro sanga wi ni,

sanni piliye tipeye yi sa gbou, sanni yegele yon ki sa koro jenri, yegele ngele ni mboro yere jate ma yaa kaa yuun fo: «Yaraga ko ka kpe la woro na na naa.»

² Ta nawa tuun ma Dafu wi na sanni yonlo konaa yanwa pi ni ti sa pye diwi, sanni yesogo konaa wonngolo ke ni ti sa pye diwi,

sanni kambaara ta yege mbe sa yiri ti pan naa tisaga ki panngolo[†].

³ Ko sanga wo ni, go ki korosifenne pe yaa la seri,

nambala fannga fenne pe yaa kurukuru, muwe sunvenne pe yaa sugo ki yaga, katugu pele wo wa pe ni,

[†] 11:1 11.1: Ki verise nga wi koro wo yen fo: Ma yee le kapyege ka ni, ko punjo na, nga ki ma ta wa, ma yaa kaga ta.

[†] 12:2 12.1-2: Ki verise nga wi senpiile pe yen na kunwo pi kacen wo nari.

mbele pe maa wele wa fenetiri wi ni, pe yaa wɔ binriw†.

⁴ Yeyongo koro piile shyen mbele pe yen yenlege ma wa wa kono li yeri, pe yaa ton,

muwe sugu magala li yaa jerege, senwee wi ma yen sannjele gbelesanga ni, yurukoolo pe magala li yaa jerege†.

⁵ Ko sanga wo ni, senwee wi maa fye mbe lugu laga nga ki yagara ki na, kondangala li sunndo kongɔ ma pye wi na; amandi tige ki ma fyenwe ma filige pow, kamberege kila ya mbaa yeni naa†, yaraga ko ka kpe tanwa na koro wi ni naa; katugu pilige ka senwee wi yen na kee wa wi censaga kosaga fu wogo ki ni, censaga nga wi yaa sa koro wa tetete fo sanga pyew;

kunwo gbelefenne pe yen na gbele mako wa ca nawa kongolo ke ni.

⁶ Ta nawa tuun ma Dafa wi na, sanni warifuwe mana li sa kon, sanni te colo li sa ya, sanni kojene li sa ya wa pulugo ki yon na, sanni mana li ma po tuguron nda na, ti sa kaw ti to wa kolo wi ni†.

⁷ Ta nawa tuun ma Dafa wi na, sanni taambuɔ ki sa songoro wa tara ti ni,

paa yege nga na kila yiri wa tara ti ni we, sanni senwee wi yinwege wonwon pi sa songoro wa pi kanfo Yenjele li yeri.

⁸ Wagafe naa wagafe, Yenjele senre yofɔ wi yo ma, yaara ti ni fuun ti yen wagafe.

Senre pungo woro

⁹ Yenjele senre yofɔ wi sila pye kajenne ko ce, eɛn fo wila leele pe naga jenne pi ni. Wila yomiyegele legere cancan ma wele, ma ke koro wi lagaja, ma ke sogolo sogolo ke yee na ma ke yonlogo.

¹⁰ Yenjele senre yofɔ wila ki ngbanga ma senjende yo, mari yonlogo mari yon, ma yala kaselege ki ni.

¹¹ Kajenne wi senre ti yen paa yaayoro konrikanngagala yen, ngele pe ke numara ti yon wowo. Wi yomiyegele ke yen paa wangala yen, ngele pe kan wa tara, a ke yere kinw. Ki senre nda pa ti yiri wa Yenjele nunɔba li yeri, lo na li yen simbaala konrifo jenne we.

¹² Mbe taga wa ko na, na pinambyo, ma yee yingiwe jen, maga ka ka taga ki senre

nda ti na. Seweele mbele senwee pyo wi mbe ya wɔ, yon woro pe na. Mbe kara wi pye mbe sa toro, ki ma senwee pyo wi fannga ki ko.

¹³ Senre nda fuun ti yo, ti go kaaga senre tori nda: Ta fye Yenjele li yege, maa tanri li ngasegele ke na. Ko senwee pyo wi daga mbaa piin.

¹⁴ Katugu Yenjele li yaa ka kiti kon senwee piile pe kapyegele ke ni fuun ke na, ali ngele ke yen ma lara o, kajenge konaa tipege ki ni.

† **12:3 12:3:** Go ki korosifenne poro pe yen senwee wi keyen ye; na lelewe pi ka pan senwee wi yeri, wi keyen yi maa seri. Nambala fannga fenne poro pe yen jegele wele. Muwe sunvenne poro pe yen ngangala wele. Mbele pe maa wele wa fenetiri wi ni poro pe yen yengele wele. † **12:4 12:4:** Yeyongo koro piile shyen mbele pe yen yenlege, poro pe yen senwee wi nunɔgbogolo wele. Muwe sugu magala naa yurukoolo poro pe yen senwee wi magala le. † **12:5 12:5:** Amandi tige ki ma fyenwe, ko ki yen senwee wi lelewe yinzifire re. Kamberege kila ya mbaa yeni, ko yen naga nari ma yo lere wi ka le wi kala pyew li ma yinnɔgi. † **12:6 12:6:** Ki senre nda ti yen na para kunwo po senre na. Sanga o sanga wi ka kunwo pi ndanla, pi mbe ya pan. Ko ki ti senwee wi daga mbe wo naa Yenjele sogowo pi gbegele.

YUURO TI YURUTANGA

SEWE

SEWE WI NAWA SENRE

Eburuye senre ti ni, ki sewe ɲa pe maa wi yinri «Salomo yuuro ti yurugo,» ko koro wo yen fo «yurugo ɲga ki tanla ma we yuuro ti ni fuun na» nakoma «yuuro ti ni fuun tiyongo.» Yenɲele senre seweɲele pele ni, pe maa wi yinri «Salomo yurugo,» katugu Eburuye senre ti ni, sewe wi yen na para na kee Salomo wo kanɲgolo (1.1).

Ki sewe ɲa, yuuro nakoma lelewe senyogo yuuro ti yen wa wi ni; ti yen na para ndanlawa mba pi yen lefonɲo wa naa sumboro wa sogowo po senre na. Wagati wa ni, ki leele shyen mbele pe yen ma pe yee ndanla, pe maa para pe yee ni. Wagati wa ni, ki ma cen ndee pe ni fuun nunɲba nunɲba pe yen na para pe ye pe ye, nakoma pe yen na para gbogolomo woolo pele ni, pe ma yo fo: «Zheruzalemu ca sumbono.»

Zhufuye poro na, pe yen naga jate ma yo nunɲbanma mba pi yen Yenɲele lo naa li woolo pe sogowo, yuuro ti yen na ko wogo ko nari. Ma si yala, tagafenne poro yen naga jate ma yo ndanlawa mba pi yen Kirisi wo naa wi legilizi woolo pe sogowo, ti yen na ko wogo ko nari. Pele yege yen naga jate ma yo ndanlawa gbɔɔ mba pi ma pye naja naa jele sogowo, ti yen na ko wogo ko nari. Wa ki yuuro ti ni, wege yan fo ndanlawa senyogo yen ma lara wa kacen yaara ta ni, to ti yen tige pire, naa yarifyeenre konaa naniwe. Wagati wa ni, ki ma pye ma ɲɲban mbe ya mbe sewe wi koonlo konsara konsara, nakoma mbe lere ɲa wi yen na para sewe wi laga ka ni wi jen. Ko ki ti Yenɲele senre seweɲele pe legere ni, lere ɲa wi yen na para pe maa naga senre ti karafo wi na.

SEWE WI YEN MA KOONLO YEGE ɲGA NA

Yurugo kongbanɲga 1.1-2.7

Yurugo shyen wogo 2.8-3.5

Yurugo taanri wogo 3.6-5.1

Yurugo tijere wogo 5.2-6.3

Yurugo kanɲgurugo wogo 6.4-8.4

Yurugo kogoloni wogo 8.5-14

¹ Yurugo ɲga ki tanla ma we yuuro ti ni fuun na; Salomo wila ki yonlogo.

*Mbele pe pe yee ndanla
pe baro pyege*

(Sumboro wi senyoro)

² Tanla talitali, tanla talitali na witige ki lagapyew!

Katugu ma ndanlawa pi tanla ma we duven na.

³ Ma sinwawa pi nuwo pi tanla fo jenge!

Ma mege ki yen paa sinme nuwo taan yen, mba pi nuwo taan pi jaraga lagapyew.

Ko kala na ma yen ma sumbono pe ndanla.

⁴ Na yigi mala taga ma yee pungo na, we pinle waa fee!

Wunlunaja, ye na ni wa ma go ki ni!

Ti waa nayinme nii waa yogori ma kala na!

Woon ndanlawa pi tanwa pi li fo mbe sa we duven wi na!

Sumbono pe tanga yi ma yen ma pe ndanla.

⁵ Zheruzalemu ca sumbono, na witige ki yen ma wo, een fo mi yen ma yon, paa Kedari cenle woolo pe paara yinre ti yen,

paa Salomo wunluwo go ki yeyongo tonpaara tiyonro ti yen.

⁶ Yaga kaa na witige womo po wele,

yonlo ko kilan witige ki wo,

na nosepiile nambala pe nawa ɲɲban na ni,

mala tege ma yo mbaa erezen tiire keere singi.

Een fo na yeera erezen tiire kere mi woro na to singi.

⁷ Enhen, mboro ɲa ma yen mala ndanla, ki yo na kan san!

Ma ma saa noo yaayoro ti konri, nari kaan ti maa kaa se yeri?

Ma ma saa ti yerege se yeri, mari yaga ti ma wogo yonlofugo na?

Na mi kaga jen, mi se sa koro mbaa yanri la toro ma pinleyeenle yaayoro konrifenne pe yaayoro ti pungo na.

(Simbaala konrifenne pe senyoro)

⁸ Mboro ɲa ma yen ma yon ma we jele pe ni fuun pe na, na ma sigi saga jen,

ma yiri ma yaayoro ti tuoro tonri,

moo sikapigile ke konri ma kari ke ni ke saa nii wa yaayoro konrifenne pe segbara ti tanla.

(Lefonɲo wi senyoro)

⁹ E, na wonlonjo jenne, mi yen noo tiyowwo pi taanla

shonye mbele pe maa Farawon wi wunluwo wotoro ti tilele pe ni.

¹⁰ Ma yege ki yen ma yon wa nunɲbogolo ɲgele ma le ke sogowo,

ma yologo ki yen ma yon wa ma yologo somu wi ni.

(Simbaala konrifenne pe senyoro)

¹¹ We yaa te nunɲbogolo gbɔn ma kan, mbe ke kenlegi kenlegi warifuwe ni.

(Sumboro wi senyoro)

¹² Mbanla wunlunaja wo naa wi cenyeele pe ta wa censaga,

a na sinme nuwo taan pi nuwo pi nee jaragi lagapyew.

¹³ Na ndanlafo wi yen na yeri paa nuwo taanyaara nda pe yinri miiri ti wofolo yen,
wi yen ma sinle wa na yinngel shyen ke sogowo pi ni.

¹⁴ Na ndanlafo wi yen na yeri paa jabi tire nuwo taan yarifyeenre shashaga yen,
wa Eni Gedi tonmo lara ti erezen keere ti sogowo.

(Lefonjo wi senyoro)

¹⁵ E, ma yen ma yon, na wonlonjo jenne, ma yen ma yon!
Ma yennbigile ke yen ma yon paa jendetuwa yen.

(Sumboro wi senyoro)

¹⁶ Mboro fun na ndanlafo, ma yen ma yon, ma kala li yen mala ndanla fo jenne.
We sinleyaraga ki gbegele ma yon, ki yege cenwe pi ni paa yantipirige yen.

¹⁷ We go ki tiyapaara ti yen Sediri tire tiyonro ni,
ki mbogo ki yen sipiresi tire tiyonro ni.

2

¹ Mi wo na, mi yen ma yon paa yarifyeenre yen wa Saron funwa laga falafala ki ni,
mi yen paa masho polo yarifyeenre yen, nda ti ma fi wa yanwira gbunlundere ti ni.

(Lefonjo wi senyoro)

² Yege nga na masho polo yarifyeenre tiyonro ma pye wuuro sogowo, pa na wonlonjo jenne wi yen ma wa sumbono sanmbala pe sogowo.

(Sumboro wi senyoro)

³ Yege nga na pomu tige ki ma pye wa kologo tire ti sogowo, pa na ndanlafo wi yen ma wa lefonmbolo sanmbala pe sogowo.
Ki yen mala ndanla mbaa ceen wa wi yinme pi ni,
wi tige pire ti yen ma tanla wa na yon.

⁴ Wi ye na ni wa nayinme go ki ni, wuu ndanlawa pi tege mala go ton.

⁵ Ye erezen piwara shashara kan na yeri mbe ka mbe fannga ta,
ye pomu tige pire kan na yeri mbe ka mbe fannga le na yee ni;
katugu ndanlawa kala lilan tege yana.

⁶ Wi kamenge ko mbanla go ki togo, wi kalige ko mbaa na talitali.

(Lefonjo wi senyoro)

⁷ Zheruzalemu ca sumbono, mi yen na ye yenri ngbanga,
lufaala naa safiile pe mege ni[†],

yaga kanla ndanlafo wi yirige,
yaga kaa yen mboo yirige
mbege ta wi faa ki jaa ghen.

Lefonjo wi yen na paan

(Sumboro wi senyoro)

⁸ Ye wele, na ndanlafo wi magala lo li.

Wi na wila paan!

Wi yen na yeni wa yanwira ti na,
wi yen na yeni na kanni wa tinndiye pe na na paan!

⁹ Na ndanlafo wi yen ma yon paa lufaa yen, nakoma paa safuwe pyo yen.

Ye wele, wi yen ma yere wa funwa na, wa we go mbogo ki pungo na.

Wi yen na wele wa fenetiri wi ni,
wi yege le na wele wa fenetiri mere wegele ke ni.

¹⁰ Na ndanlafo wi para na ni ma yo fo:

«Yiri, na wonlonjo, na sumborinngbarawa, ma pan laga!

¹¹ Wele, were sanga wi toro, tisara ti yere, tisara ti kari.

¹² Yan yaara ti yen na fyenwe laga tara ti na;

yuuro kosanga wi gbön,
ketengele ke magangala ke yen na yinrigi laga we tara ti ni.

¹³ Figiye tire pire kongbannda ti yen na yanlagi mako,
erezen tiire ti fyenwe na nuwo taan yinrigi. Yiri, na wonlonjo, na sumborinngbarawa, ma pan laga!

¹⁴ E, na jendetuwa, mboro nga ma yen fo wa waliwere ti sogowo,
ma yen ma lara wa yanwira were ti ni.
Ki yaga mboon yege ki yan,
ki yaga mboon magala li logo,
katugu ma magala li yen ma tanla, ma yege ki yen ma yon.»

(Sumboro wi no wi senyoro)

¹⁵ Ye dabaala pe yigi we kan,
ki dabaala tunmombolo mbele pe yen na erezen tiire ti jogo we,
ma si yala, we erezen tiire ti fyenwe.

(Sumboro wi senyoro)

¹⁶ Na ndanlafo wi yen na woo, mi fun mi yen wi woo.

Wi maa wi yaayoro ti konri tila kaa wa masho polo yarifyeenre ti sogowo.

¹⁷ Sanni yonlo ki sa tigi wa,
sanni tire yinme pi sa to tara mbe kari yege,

ma songoro ma pan na ndanlafo;
maa fee maa paan paa lufaa yen,

[†] **2:7 2.7:** Eburuye senre ti ni, lufaa mege konaa Yenjele na yaara ti ni fuun ti go na, ki mere shyen ti yerewe pi kari pi yee korogo; safuwe mege konaa Yenjele na yawa pi ni fuun fo, ki mere shyen ti yerewe pi kari pi yee korogo. Wa Izirayeli tara kee ki yeri, kila pye faa, lufaa wo naa safuwe wi ni paa pye ndanlawa pi kacen. [†] **2:17 2.17:** Beteri koro wi mbe ya pye fo yanwira nda ti lagala ti yee na nakoma yanwira nda ti tigitiigi ma yiri yiri.

nakoma paa safuwe pyo yen, na wi yen wa Beteri[†] yanwira ti na.

3

*Sumboro wila wɔɔnɔ wɔnɔ
lefɔnɔ wi ni
(Sumboro wi senyoro)*

¹ Mala ta wa na sinleyaraga ki na yembine li ni,

na wi yen mala ndanla wa na kotogo na, mɔu lagaja,

maa lagaja ma saa te, mi suu yan.

² A mi si yiri ma ca ki yanri ma toro;

na wi yen mala ndanla wa na kotogo na, a mɔu lagaja

wa ca nawa kongolo ke ni konaa wa katoro ti ni.

Mɔu lagaja ma saa te, mi suu yan.

³ Ca ki go sigefenne mbele pe yen na ca ki mari naga go singi,

a mi si saa fili pe ni.

A mi si pe yewe ma yo fɔ: «Ija wi yen mala ndanla wa na kotogo na, yoo yan laga le?»

⁴ Pa mila pe tooro,

a mi si na wi yen mala ndanla wa na kotogo na wi yan le teere.

A mi suu yigi kee na, mi soo wa naa, fɔ mbe ka sa ye wi ni wa na nɔ wi go, wo na wilan se, wa wi go[†].

⁵ Zheruzalemu ca sumbonɔ, mi yen na ye yenri ngbanga,

lufaala naa safiile pe mege ni,

yaga kanla ndanlɔ wi yirige,

yaga kaa yen mboo yirige,

mbege ta wi faa ki jaa ghen.

⁶ Ambo wi yen na yinrigi wa gbinri wi ni na paan ma,

paa wirige gbogo titonlogo yen?

Nuwo taanyaara nda pe yinri miiri, naa wusuna nuwo taan,

konaa nuwo taanyaara gbegelefenne pe nuwo taanyaara ti ni fuun ti nuwo taan pa yen wi na.

⁷ Ye wele, wunlunaja Salomo pe maa wi lee sinleyaraga nga na koyi.

Malingboonlo kotogofenne nafa taanri yen maa maga na tanri,

Izirayeli malingboonlo mbele pe yen pe pe ni fuun kotogofenne poro wele.

⁸ Pe ni fuun pe yen tokobiye ni, pe malaga gbongo ki fɔrɔgo maga jen jenge,

pe ni fuun nungba nungba pe tokobiye pe yen ma popo wa pe senngele ke na, mbaa pe yee go singi kangbangala ke na yembine.

⁹ Wunlunaja Salomo pe maa wi lee sinleyaraga nga na,

wila ki gbegele Liban tara tire tiyonro ni.

¹⁰ Wila ki jedgele ke gbegele warifuwe ni,

ma ki telegesaga ki gbegele te ni,

ma ki censaga ki gbegele kondoro paraga tiyongo ni.

Zheruzalemu ca sumbonɔ, pege nawa pi gbegele, maa sogo, maa yon ndanlawo pi kala na.

¹¹ Siyon ca sumbonɔ, ye yiri, ye pan ye wunlunaja Salomo wi wele,

wunluwo njala li ni wa wi go na!

Lo wi nɔ wila kan wi kan wi jayire pilige ki na.

Ko pilige ko kila pye wi nayinme pilige ye.

4

(Lefɔnɔ wi senyoro)

¹ E, ma yen ma yon, na wonlonjo, ma yen ma yon fo jenge!

Ma yengele ke yen ma yon paa jendetuwaye yen wa ma gbato wi nogo.

Ma yinzire ti yen ma tonlononlo ma wo paa sikanngbelege yen,

nga ki yen na tinri ma yiri wa Galaadi tara yanwira ti na.

² Ma ngangala ke filige pow paa simbafiile ngbelege yen,

mbele pe pe sire ti konlo pe na, a pe yiri wa pe wolisaga na paan;

pe pe ni fuun naa pe waan yenle, wa kpe suu woo la.

³ Ma yongbasengele ke yanlaga ma yon paa mana yenle yen,

ma yon cenwe pi yen ma yon

ma kanngungolo ke ni fuun nungba nungba ke yanlaga ma yon paa

girenadi tige pige walaga yen,

wa ma gbato wi nogo.

⁴ Ma yologo ki yen ma tonlo ma yon, paa wunlunaja Davidi wi sanngazo kiiri tiyon wi yen,

wo na pe kan maa pye malingbonyara tegesaga.

Tuguron sigeyaara waga kele (1 000) yen ma yangga wa wi nawa,

ti ni fuun ti yen malingboonlo kotogofenne woro.

⁵ Ma yinngede shyen ke yen jedgele jedgele ma yon paa safuwe piile shyen yen,

ke yen paa lufano piile waanla yen, mbele pe yen na nii wa masho polo

yarifyeenre ti sogowo.

⁶ Sanni tifene li sa yinngi yonlokogo,

sanni yinme pi sa kari,

mi yaa lugu wa ki nuwo taanyaara nda pe yinri miiri ti yanwiga ki na,

[†] 3:4 3:4: Nga ki yo fɔ: Wo na wilan se, wa wi go, ki senre ti koro wi mbe ya pye fɔ wo na wilan kugbo ki le, nakoma wa laga nga mbe ya mbe kugbo le.

mi yaa kari wa ki wusuna nuwo taan tipire
yanwiga ki na.

⁷ Na wonlonjo, ma yen ma yon fo jenge,
tegelesaga kpe woro ma na.

⁸ Yiri wa Liban tara yanwira ti na ma pan
na korogo, na katogo jo,
yiri wa Liban tara yanwira ti na ma pan
na korogo.

Tigi ma yiri wa Amana yanwira ti na, ma
pan ma wele,

tigi ma yiri wa Seniri yanwira ti na, ma
pan ma wele,

tigi ma yiri wa Erimo yanwira ti na, ma
pan ma wele,

wa jaraye pe were ti yon na,
wa ki yanwira nda ti yen kameele pe
larasaga ye.

⁹ E, na jonlo sumboro, na katogo jo, ma
kala lilan kotogo ki yigi.

Naa mala wele welesaga nungba ko ce, ma
kala lilan kotogo ki yigi.

Ma yologo somu tinne nungba lo ce lilan
kotogo ki yigi.

¹⁰ Na jonlo sumboro, na katogo jo, ma
ndanlawa pi tanla na ni de;

ma ndanlawa pi tanla ma we duven na.
Ma sinme nuwo taan pi nuwo pi tanla ma
we nuwo taanyaara ti ni fuun ti na.

¹¹ Na katogo jo, senrege yen na soolo na
yinrigi wa ma yongbasengele ke ni,
senrege naa nono yen wa ma ngayinne li
nogo.

Ma yariporo ti nuwo pi tanla paa Liban
tara tire ti nuwo pi yen.

¹² Na jonlo sumboro, na katogo jo, ma yen
paa nanggo yen, na pe jasa le wi na
na kan,

paa pulugo yen, nga pe jasa le ki na na
kan,

paa kolo yen, na poe yon ki soggo na kan.

¹³ Ma yen paa girenadi tire kere tiyonro
yen,

nda ti maa pire jende seni, ti pire ti yen ma
tanla;

jabi tire naa nari tire nuwo taan woro yen
wa ti ni.

¹⁴ Nari tire, naa safiran tire nuwo taan
woro yen wa ti ni,

naa gbagara kanngire, naa sinamomu tire
konaa tire nda fuun pe ma tege na wusuna

nuwo taan wi gbegele ti ni,
miiri tire naa alowesi tire

konaa nuwo taanyaara nda fuun ti nuwo
pi tanla ma we ti ni[†].

¹⁵ Ma yen paa pulugo yen wa nanggo kologo
ki nawa,

paa logo yen, nga ki tonmo pi yen na fuun,

mba pi yen na yinrigi fo wa Liban tara
yanwira ti na.

(Sumboro wi senyoro)

¹⁶ Yonlo parawa kameenge kee tifelege, yiri
maa gbom!

Yonlo parawa kalige kee tifelege, ta gbom
maa paan!

Ta gbom wa na nanggo kologo ki ni,
janggo mbege nuwo taan pi yirige mboo
jaraga!

Mboro wo na, na ndanlafa, pan ma ye laga
ma nanggo kologo ki ni,
maga pire tanra ta co ma ka!

5

(Lefonjo wi senyoro)

¹ Mi yen na paan wa na nanggo kologo ki
ni, na jonlo sumboro, na katogo jo.

Mi yaa na miiri tipire ta co konaa na nuwo
taanyaara sannda ta ni.

Mi yaa na senrege shashaga ki ka naa ki
tunwo pi ni;

mi yaa na duven wo naa na nono wi wo.
(Wenne pe senyoro)

Na wenne, yaa nii yaa woo, yaa ndanlawa
kala li piin fo li saa ye yege kanngi!

Sumboro wi sila yeyongo

ki yenge fyaw

(Sumboro wi senyoro)

² Mila pye na wonlo, een fo mi sila wonlo
mbe fege.

Milan ndanlafa wi magala li logo, wi yen
na koro ki gbom, ma yo fo:

(Lefonjo wi senyoro)

«Koro ki yenge na kan, na jonlo sumboro,
na wonlonjo,

na jendetuwa tiyon, na jo na wi yen maa
yee yon fili.

Fonngo ki wo mala go ki yinngi,
yembine fonngo ki wo mala yinzire ti
yinngi.»

(Sumboro wi senyoro)

³ Milan yariporo ti wo na yee na mako,
naga yen ma, mi yaa ti le naa wi le?

Milan tooro ti jogo mako,
naga yen ma, mi yaa ti tege fyongo ni naa
wi le?

⁴ Na ndanlafa wuu kee ki le wa koro wele
li ni,

a na jatere wi si piri na na wi kala na.

⁵ A mi si yiri mbe sa koro ki yenge na
ndanlafa wi kan;

ma si yala miiri sinme nuwo taan pila pye
na fuun na keyen yi na,

miiri sinme nuwo taan pila pye na yinrigi
wa na yombegele ke na

na soolo koro ki sogoyaraga ki yigisaga ki
na.

⁶ A mi si koro ki yenge na ndanlafa wi kan,

[†] 4:14 4:13-14: Tire nda fuun ti mege ki yeri laga ki veriseye shyen mbele pe ni, pe mari tege na nuwo taanyaara muwe gbegele ti ni.

een fo, a ki si yala wi pungo le ma kari mako.

Mi sila na yee yege jen naa, wi karaga ki kala na.

A muu lagaja ma saa te, mi suu yan; a muu yeri ma saa te, wii na yon sogo.

⁷ Ca ki go sigefenne mbele pe yen na ca ki mari, pe si saa fili na ni; a pe silan gbɔn fo mala welege.

Poro mbele pe yen ca ki mbogo ki go sigefenne, a pe silan langana li sho na yeri.

⁸ Zheruzalemu ca sumbono, mi yen na ye yenri ngbanga, na ye kanla ndanlafo wi yan, ye yaa yo mele wi kan san? Yege yo wi kan fo wi ndanlawa pilan tege yaja.

(Sumboro pe senyoro)

⁹ E, mboro na ma yen jele pe ni fuun tiyoon,

yingi ki yen ma ndanlafo wi na ma saa we nambala sanmbala pe na ma?

Yingi ki yen ma ndanlafo wi na ma saa we nambala sanmbala pe na ma, fo a maa we yenri ngbanga ma?

(Sumboro wi senyoro)

¹⁰ Na ndanlafo wi yanlaga ma yon, wi wire ti yen na yengele.

Wi yongo woro ali nambala waga ke (10 000) sogowo.

¹¹ Wi go ki yen paa te piiri yen, wi yinzire ti yen milonli milonli ma tonlondonlo na yolo, ti yen ma wo binriw paa kaankaan sire yen.

¹² Wi yenmbigile ke yen ma yon paa logo yon ketengele yen, ngele ke woli nono ni ma filige, ke cenlomo pi yen ma yon.

¹³ Wi kannngungolo ke yen paa nanggo kologo laga nga ki yen yan were nuwo taan woro ni ki yen, nga wusuna nuwo taan tipire yen wa ki ni. Wi yongbasengele ke yen ma yon paa masho polo yarifyeenre yen, ngele miiri sinme nuwo taan yen na yin-rigi wa ke ni.

¹⁴ Wi keyen yi yen paa te kannjingele kee wogolo yen, ngele pe kenlegi kenlegi kirizoliti sinndelege sonnngbanga wogo ka ni. Wi witige ki yen ma yon paa solo nganla yen, na li yen ma wologo, na pe safiri sinndelege sonnngbanga wogo ka wo li na mali fo.

¹⁵ Wi jegele ke yen ma yon paa maribiri sinndeere sonnngbanga woro fire fire ti yen,

nda pe yerege yerege te piiri na.

Wi yege yanwa pi yen ma yon paa Liban tara yanwira ti yen,

wi tiyoonwo pi yen paa sediri tige yen, nga ki yongo woro tire sannda ti sogowo.

¹⁶ Wi yon senre ti tanla, wi lagapyew ki yen mala ndanla.

Pa na ndanlafo wi yen ma, pa na wonlo wi yen ma, yoro Zheruzalemu ca sumbono wele.

6

(Sumbono pe senyoro)

¹ Mboro na ma yen jele pe ni fuun tiyoon, ma ndanlafo wi kari se yeri?

Ma ndanlafo wi kari kee kikiin na? Ki yo we kan woon saga woo lagaja.

(Sumboro wi senyoro)

² Na ndanlafo wi kari wa wi nanggo kologo ki ni,

wa laga nga tipire nuwo taan woro ti yen; jango mbe saa wi yaayoro ngbelege ki konri kila kaa wa,

mbe masho polo yarifyeenre ta kon wa.

³ Mi yen na ndanlafo wi woo,

na ndanlafo fun wi yen na woo;

wi yen naa yaayoro ti konri tila kaa wa masho polo yarifyeenre ti sogowo.

Sumboro wi tiyoonwo senre

(Lefonjo wi senyoro)

⁴ E, na wonlonjo, ma yen ma yon de, paa Tiriza ca tiyongo ki yen,

ma yen letiyoon paa Zheruzalemu ca ki yen,

ma yen sunndo kongo ni paa malingboonlo ngbelege yen ki dirapoye pe ni.

⁵ Ma yege ki laga na na, katugu ma welege ki mala jatere wi piri na na.

Ma yinzire ti yen ma tonlondonlo ma wo paa sikangbelege yen,

nga ki yen na tinri ma yiri wa Galaadi tara yanwira ti na.

⁶ Ma ngangala ke filige paa simbafiile ngbelege yen,

mbele pe yiri wa pe wolisaga na paan; pe pe ni fuun naa pe waan yeenle, wa kpe suu woo la.

⁷ Ma kannngungolo ke ni fuun nungba nungba ke yanlaga ma yon paa girenadi tige pige walaga yen, wa ma gbato wi nogo.

⁸ Wunlunana jele pe mbe ya pye nafa taanri,

wi cenfenne pe pye nafa tijere, konaa wi sumbono pe yon kiga ka ya mbe jen.

⁹ Een fo mi wo yeri, jele nungba pe wi yen laga dunruya wi ni, wo wi yen na jendetuwa tiyoon we, na jo na wi yen maa yee yon fili.

Wo nungba pe wi yen wi no wi yeri, wi kala li yen ma gbogo wi nose wi yeri.

Sumbono sanmbala pe kaa yan, pe maa ki yuun wi wogo na ma yo wi yen ferewe na.

Wunlunana jeele poro naa wi cenfenne pe ni pe kaa yan, pe maa wi sonni.

¹⁰ Jele tiyoon wiwiin wi yen na paan wa yeen paa lalaaga yon yen?
Wi yen ma yon paa yenge ki yen,
wi yen na yengele paa yonlo ki yen;
wi yen sunndo kongo ni paa malingboonlo ngbelege yen ki dirapoye pe ni.

¹¹ Mi tigi wa nanggo kologo ki ni, ko nga tire nda ti yen pire seworo ti yen wa we, mbe sa yaara ti finme pi wele wa gbunlundege ki ni,
mbege wele na kaa pye erezen tiire ti yen na funnu,
mbege wele na kaa pye girenadi tire ti yen na fyenwe.

¹² Mi woro na kala lo la jenni naa, nayinme pi kala na,
ma mbe yo fo lere nga yen na malaga gbongwotoro fee megbogofa ni†.

7

(Jeale naa sumbono pe senyoro)

¹ Songoro maa paan, songoro maa paan, Sulamu ca sumboro!

Songoro maa paan, songoro maa paan, jango woon wele jenge!

(Sumboro wi senyoro)

Yingi na ye sila Sulamu ca sumboro wi wele jenge,

wo nga pòo forogo leele gbogolomo shyen yoro ni we†?

(Lefonjo wi senyoro)

² E, wunlunana sumborombo, ma tooro ti yon wa ma sawira ti ni de!

Ma senne li kon kiiri ma yon paa yologo somu yen,

nga wi yen kapyo jenfo kee tunngo.

³ Ma fungbolo nogo ki kon kiiri ma yon paa wojenne yen,

na duven nuwo taan na ko wa li ni;

ma fungbolo li yen paa bile nga wi yen ma gbogolo wi yen,

nga masho polo yarifyenne yen maa maga.

⁴ Ma yinggele shyen ke yen jengele jengele paa safuwe piile shyen yen,
ke yen paa lufaa piile waanla yen.

⁵ Ma yologo ki yen kiiri ma tonlo ma yon paa sanngazo yen,

nga pe kan solo ngangala ni.

Ma yenmbigile ke yen na yengele paa Eshibon ca tonmo were ti yen,

wa ca ki yeyongbogo nga pe yinri Bati Arabimu ki tanla.

Ma numala li yen ma yon paa Liban tara sanngazo wi yen,

nga wi yen ma kan ma yege wa wa Damasi ca ki yeri.

⁶ Ma go ki yen caw ma yon ma na paa Karimeli yanwiga ki yen,

ma go nga ki ti ki njegele ke yen ma yon paa kondoro pariyege yen.

Ma go njegele ke tiyongwo pi mbe ya mbe wunlunana wi yigi mboo jan.

⁷ E, ma yen ma yon de, ma kala lilan ndanla jenge,

na ndanlafo, na lendanlawa.

⁸ Ma tonlo faraw ma yon paa sengendige yen,

ma yinggele ke yen paa sengezhara yen.

⁹ A mi sho fo mi yaa lugu wa sengendige ki ni, mbe sa ki shashara ti yigi.

Ki yen ma yala ma yinggele ke pye legelege na yeri paa erezen shashaga yen.

Ki yen ma yala ma yon ki nuwo pi pye pi tanla paa pomu tige pire pende nuwo yen.

¹⁰ Ma yon ki pye ki tanla paa duven taan yen.

(Sumboro wi senyoro)

E, ki duven taan wi yen ma tege na ndanlafo wo kan,

wi maa fuun wa we yongbasengele ke na fo we ma ka saa wonlo.

Nayinme mba pi ma pye wa,

na yaga ye yee ndanla

(Sumboro wi senyoro)

¹¹ Mi yen na ndanlafo wi woo,

na la ki yen wi na fo jenge.

¹² Na ndanlafo, pan we kari wa keere ti ni, we yaa sa wonlo wa keere kapige ka ni.

¹³ Pinliwe ni yirifaga na, we yaa kari wa erezen keere ti ni

mbe sari wele na kaa pye erezen tiire ti fun, na kaa pye ti fyenwe ma pelegi;

na kaa pye girenadi tire ti fyenwe.

Wa ki laga ki na, mi yaa ki naga ma na fo ma yen mala ndanla.

¹⁴ Yan were nda pe yinri madiragori† ti nuwo taan pi yiri ma jaraga lagapew;

tige pire nda ti tanlandanla ti cenle pyew ta yen le we yeyongo ki na,

tige pire fonndo nda ti co to naa lere ti ni. Na ndanlafo, miri tege mboro kan.

8

¹ E, ndee ki pye ma yen na nosepyo lenana,

† 6:12 6:12: Eburuye senre ti ni, ki verise nga wi senre ti woro ma filige. † 7:1 7:1: Nga ki yo fo: Wo nga pòo forogo leele gbogolomo shyen yoro ni, ki senre ti woro ma filige Eburuye senre ti ni. † 7:14 7:14: Leele paa pye naga jate ma yo yan were nda pe yinri madiragori ti pire ti ma ti jele wi ma pye sevo (Zhené 30.13-14).

ŋa mi naa wo, wè nɔ yinne nungba li
wɔnri ma we yɛ kan,
mi jɛn na yiri mbɔɔn fili wa funwa na, mbe
kɛyɛn wa ma yologo,
lere kpe se jɛn naa na tifaga.

² Mi jɛn na kari ma ni, mbe sa ye ma ni wa
na nɔ wi go,
ma jɛn nala naga ndanlawa kala li ni.
Mi jɛn na duvɛn taan kan ma yeri maa wo,
mbanla girenadi tige pire tɔnmɔ pa kan
ma yeri.

³ Wi kamɛŋgɛ ko mbanla go ki tɔgo,
wi kalige ko mbaa na talitali.

⁴ Zheruzalemu ca sumbonɔ, mi yɛn na ye
yɛnri ngbanga,
yaga kanla ndanlafo wi yirige,
yaga kaa yɛn mboɔ yirige
mbege ta wi faa ki jaa gbɛn.
(*Sumboro pe senyoro*)

⁵ Ambɔ wi yɛn ki jɛlɛ ŋa wi yɛn na yinrigi
wa gbini wi ni na paan,
ma telege wi ndanlafo wi na?

*Ndanlawa pi yɛn fanŋga ni
paa kunwo pi yɛn
(Sumboro wi senyoro)*

Mɔɔ yɛn mɔɔ yirige wa pɔmu tige ki nɔgo,
wa laga ŋga ma nɔ wila ma kugbo ki lɛ,
wa laga ŋga wila ma se we.

⁶ Na kala li tɛgɛ wa ma kotogo ki na paa
tɛgɛrɛ yɛn,
na tɛgɛ ma yɛ tanla paa tɛgɛrɛ tɛgɛyaraga
yɛn wa ma kɛɛ ki na;
katugu ndanlawa pi yɛn fanŋga ni paa
kunwo pi yɛn,
yɛnjaga ki pe paa kuulo tara ti yɛn.

Ndanlawa pi kason ki yɛn paa kason
ngbanli yɛn,
paa yɛnɲɛlɛ gbanlaga kason gbɔgo yɛn ma
yiri wa Yawe Yɛnɲɛlɛ li yeri.

⁷ Tɔnngbɔɔ pi ni fuun pi se ya mbe
ndanlawa pi kason ki figi,
gbaanla tɔnmɔ pi se ya mbe ndanlawa pi
tɔn.

Ali na lere wa ka wi go yarijɛndɛ ti ni fuun
ti kan mbe yo wi yaa ndanlawa pi lɔ,
wi se yaraga ko ka ta, kaawɔ tifagawa.

(*Sumboro wi nɔsepiile nambala
pe senyoro*)

⁸ We jɔnlo sumboro wa yɛn wa,
wi fa yinngɛle yiri gbɛn.
Yingi we yaa ka pye mbe we jɔnlo sumboro
wi saga,
na paga kaa ki jaa mboɔ pɔri pilige ŋga ni
we?

⁹ Ndɛɛ ki pye we jɔnlo wi yɛn paa malaga
sigembogo yɛn,
we jɛn na warifuwe sanngazo kan wa wi
go na mbaa wi go singi.
Ndɛɛ ki pye wi yɛn paa yeyongo yɛn,

we jɛn naga tɔn mbege fere sɛdiri tire
papara papara fanŋga woro ni.

(*Sumboro wi senyoro*)

¹⁰ Mi yɛn paa malaga sigembogo yɛn,
ɛɛn fɔ koni na yinngɛle ke yɛn paa
sanngazoye yɛn.

Ki pye ma, mi wo na, mi yɛn na ndanlafo
wi yeri paa yeyinngɛ ki kanfo yɛn
wi yeri.

(*Lefɔnɲo wi senyoro*)

¹¹ Ɛɛɛɛn kɛɛɛ la pye Salomɔ wi yeri wa
Baali Hamo laga ki na,
a wi siri telege kɛrɛ welefɛnnɛ peɛle na paa
ti wele.

Pe ni fuun nungba nungba paa daga
mbaa wi kaan warifuwe pyɔ waga
kele ngele (1 000) ni wi tige pire ti
sɔnngɔ.

¹² Mi na ɛɛɛɛn kɛrɛ to yɛn laga na yɛgɛ
sɔgɔwo.

Salomɔ, mboro mbaa kee ma warifuwe
pyɔ waga kele (1 000) wi ni,
warifuwe pyɔ cɛnnɛ shyɛnzhyɛn (200) wo
mbe pye kɛrɛ welefɛnnɛ poro woo.

¹³ Mboro sumboro ŋa ma yɛn ma cɛn wa
nanngɔ kɔlogo ki ni,
na pinlɛyɛɛnɛlɛ pɛlɛ nungbɔgolo jan naga
jaa mbɔɔn magala li logo.

Ki yaga mbɔɔn magala li logo san!

(*Sumboro wi senyoro*)

¹⁴ Ta fee maa paan, na ndanlafo,
paa lufaa yɛn, nakoma paa safuwe pyɔ
yɛn,

ŋa wi yɛn na yɛni na kanni wa yanwira
nda nuwo taan tipire ti yɛn wa ti go
na.

Yenñeŋe yon senre yofɔ EZAYI wi sewe we Sewe wi nawa senre

Ezayi wila pye Yenñeŋe yon senre yofɔ gbɔɔ wa, ɲa wila wi yinwege ki pye wa Zheruzalemu ca. Wi mege ko pɛ taga ki sewe ɲa wi na. Wi mege ki koro wowi ɲa fɔ Yawe Yenñeŋe li maa leele shoo. Yenñeŋe lãa wi yeri wila li yon senre ti yuun, a ki yeŋe cenme kolɔshyen naa nafa shyen (740) yon ko tin Zhezu Kirisi wi sege ki yege. Wila wi Yenñeŋe yon senre ti yo yeŋe nafa shyen ni. Eɛn fɔ kagala ngele ke yen ma yonlogo laga sewe wi ni, koro wagati wo tonlo ma we, ke yen na kee yeŋe cenme shyen (200) yeri. Sewe wi kɔnlo ma yiri konsara tugbɔɔɔ taanri. Ki konsara ti ni fuun nungba nungba ti yen na para kagala ngele na, ke wagati wi yen wi ye wi ye.

Wa wi konsaga kongbannga ki ni, mbege le go nungba sa gbɔn go nafa ma yiri ke ma yiri kolɔjɛrɛ (1-39), Ezayi wi yen naga yuun leele pe kan fɔ Yawe Yenñeŋe li nawa ngban lewelewe kapyere, naa kambasinnde konaa java kapyere nda ti yen na piin wa tara ti ni ti kala na. Yenñeŋe li yen kpoyi, li si yen tara lombondo ti wunluwo. Li se li woolo pe kapere to naa cengele sanngala ke kapere ti kala yaga, na lii pe jolo. Yenñeŋe li yaa Asiri tara woolo naa Babiloni tara woolo pe yirige mbe pe wa li woolo pe na. Ali mbege ta Yenñeŋe lãa ki senngbanra ti yo, Yenñeŋe li yo li woolo pe mbe ya songoro mbe pan li korogo. Wagati wa yen wa na paan, leele pe ni fuun pe yaa ka pye yeyingge na.

Sewe wi go nafa shyen mbe sa gbɔn nafa shyen ma yiri ke ma yiri kangurugo (40-55), ko yen na para wagati ɲa Zhuda tara woolo paa pe gbɔɔ yigi kasopiile ma kari pe ni wa Babiloni tara. Pɛ jigi wila kɔn pe na, a pe fannga ki ko pe ni. A Yenñeŋe yon senre yofɔ wi sigi yo pe kan ma yo Yenñeŋe li yaa poro mbele li woolo pe sho mbe songoro pe ni wa Zheruzalemu ca. Kagala ngele ke pye ma toro faa konaa ngele ke yen na piin, Yenñeŋe lo li yen ke fɔ we. Li yaa Izirayeli woolo poro tege mbe duwaw cengele sanngala ke na. Wa ki konsaga shyen wogo ɲga ki ni, lara ta yen wa ti yen na para «Yawe Yenñeŋe li tunmbyee» senre na. Ki lara ti yen ma jen jengge wa Yon folo lele sewe wi ni.

Sewe wi go nafa shyen ma yiri ke ma yiri kogoloni mbe sa gbɔn nafa taanri ma yiri kogoloni (56-66), ko yen na para mbele paa yigi kasopiile ma kari tara ta yege ni, wagati ɲa pe gbɔɔ la songoro ma pan

wa pe tara wo senre na. Yenñeŋe yon senre yofɔ wi yen naga nari ma yo mbaa cenpilige ki cen, naa saara womo konaa Yenñeŋe yenrewe pi ni, ti yen kagbago yon. Yenñeŋe ligi yo maga filige li woolo pe kan ma yo fɔ na paga koro sinnbele li kan, li yaa duwaw pe na. Eɛn fɔ Yenñeŋe yon senre yofɔ wi sila wi senre ti yo Zhuda tara to ce kan, wila ti yo fun cengele ngele fuun ke yen laga tara na ke kan. Koro fun ke yaa ka ke tasaga ta wa naayeri fonngo wo naa tara fonndo nda Yenñeŋe li yaa ka da ti ni. Ki yen ma yonlogo fɔ:

Yawe Yenñeŋe lo li yo ma fɔ:

Naayeri fonngo naa tara fonndo nda mi yaa ka da,

ti yaa mo na yege sogowo yege ɲga na,
pa ye setirige piile konaa ye mege ki ni,
ti yaa koro mbe mo na yege sogowo ma fun.

Yevonngo o yevonngo, naa cenpilige o cenpilige,

senwee piile pe ni fuun pe yaa kaa paan mbaa foli na yege sogowo mbaa na gbogo (Eza 66.22-23).

Sewe wi yen ma kɔnlo yege ɲga na

Sewe wi konsaga kongbannga 1-39

Yenñeŋe li yen na Zhuda tara woolo konaa Zheruzalemu ca woolo pe jeregi 1-5

Yenñeŋe lãa Ezayi wi yeri wi pye li yon senre yofɔ 6.1-13

Zhuda tara ti yaa ka tongo konaa pe yaa ka songoro mberi kan naa fonngo 7-12

Yenñeŋe li yaa jologo wa cengele sanngala ke na 13-23

Yenñeŋe li yaa ka cew ta 24-27

Yenñeŋe li yaa ka kiti kɔn li woolo pe na 28-31

Yenñeŋe li yaa Edomu cenle woolo pe le jologo, mbe duwaw Zheruzalemu ca woolo pe na 32-35

Paa Ezekiyasi wi tege wunluwo 36-39

Sewe wi konsaga shyen wogo 40-55

Yenñeŋe li yaa li woolo pe sho 40-48

Yenñeŋe li yaa tunmbyee wa kan 49-53

Yenñeŋe li yon folo na le, li yaa li ton 54-55

Sewe wi konsaga taanri wogo 56-66

Cengele sanngala ke yaa ka pye Yenñeŋe li woolo pele fun 56.1-8

Tara ti yekkee pe yaa ka jologo ta 56.9-59.21

Zheruzalemu ca ki yaa ka gbogowo ta 60-62

Yenñeŋe li yaa ka dunruya fonngo da 63-66

SEWE WI KONSAGA KONGBANNGA

1-39

¹ Yariyanra nda to Amozi pinambyo Ezayi wila yan Zhuda tara naa Zheruzalemu ca ki wogo na; kila pye Zhuda tara wunlumbolo Oziyasi, naa Yotamu, naa Ahazi, konaa Ezekiyasi pe wagati wi na ma tagala pe yee na[†].

Yenñele woolo pe kambajenme we

² Mboro naayeri, ta nuru. Mboro tara, nungbogolo jan ma logo[†]!

Katugu Yawe Yenñele li yen na para fo:
«Mi piile gbegele ma pe koro, een fo pe yiri ma je na na.

³ Nege kigi tafo wi jen, sofile wuu kayaraga ki jen wa wi tafo wi laga.

Een fo Izirayeli woolo pee yaraga ka kpe jen,
na woolo pee kala la koro jen.»

Yarijenge ka si koro naa wa Zhuda tara

⁴ Yoro cenle woolo mbele kapere pyefenne, jologo yen ye wogo!

Ye kajogoro ti yen ma lege!

Yoro cenle woolo mbele tipeele!

Yoro pijogombolo wele!

Ye je Yawe Yenñele li na,
ye Izirayeli Yenñele kpoyi li tifaga,
ye punjo le li ni.

⁵ Mi yaa ye gbon laga kikiin ni naa?

Naa ye koro na yinrigi na jege suyi we?

Ye go ki yen sagbanra ni lagapyew,

ye nawa pi yen ma tanga ye na.

⁶ Mbege le wa ye tondanra ti na fo sa gbon wa ye go ki na,

ngbanwa laga ka kpe si koro;

lagapyew welegesaga, naa gbonro tuuro,
naa sagbanra nda ti koonlo poyi poyi;

pee ti fo, sinme si taga ti na, mberi popo.

⁷ Ye tara ti tongo ma koro waga,

kason ye cara ti sogo;

nambanmbala pele pe pan na ye tara ti tonli wi nii ye yege sogowo.

Ti tongo ma koro waga,

paa nambanmbala ma kaa laga nga jogo we.

⁸ Siyon ca ki koro ki ye

paa segbaga yen erenzen kere ta nawa,

paa gbata yen konkonmburu kere ta nawa,

paa ca yen nga pe malingboonlo censaga kan ki tanla maga yon ton.

⁹ Ndee Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fo li sila leele pele jenri yaga we ni yinwege na,
anme we tongo paa Sodomu ca ki yen,
anme we pye paa Gomori ca ki yen[†].

Yenñele li gbogolomo

mba pi sili ndanla

¹⁰ Yoro Sodomu ca teele ye Yawe Yenñele li senre ti logo!

Yoro Gomori ca woolo[†], ye nungbolo jan ye Yenñele li lasiri senre ti logo!

¹¹ Ye saara legere nda ye yen na woo, ti yaa yingji yon na kan?

Yawe Yenñele lo li yo ma.

Mi tin ye simbapene saara sogoworo ti na, naa ye napire saara yanlaga ki na.

Ye napene, naa ye simbapiile konaa ye sikapene pe kasanwa pi la ko na na.

¹² Ye ma pan ma yere na yege sogowo,
ambo wi maga kono kan ye yeri yaa tanri wa na sherigo gbogo laga nawa pi ni?

¹³ Ye kayongo fu yarikanra nda ye yen na kaan na yeri, yege yaga;

ye wusuna nuwo taan wi yen mala mben.

Ye yevonndo fetiye, naa ye cenpilige sherege konaa ye gbogolomo gbogo mba ye ma pye mbanla gbogo, mi se yenle ti na naa;

ye sherege gbogolomo mba ye maa piin na pinlele ye kapere tugboro ti ni, mi woro nari jaa.

¹⁴ Ye yevonndo fetiye sanmbala pe yen mala mben.

Pe yen paa tuguboro yen na go na, mi se ya mberi kun na yee ni naa.

¹⁵ Na yaga ye keyen yi yirige mbaa na yenri,

mi yaa na yege ki lara ye na, jango mi ka ka ye yan.

Ali na ye kaa yenri lari lege yege o yege, mi se logo ye yeri,

katugu ye keyen yi yen ma fa legbogo kasanwa pi ni.

¹⁶ Ye ye yee woli ye pye fyongo fu, ye ye kapyere tijangara ti ko yeri wo na yege sogowo,

ye kapere pyege ki yaga.

¹⁷ Yaa kajenge pyege ki forogi,

yaa kasinnye ki lagajaa.

Pe yen na mbele jolo, yaa pe shoo,

yaa pijiriwele pe kiti wi koon kasinnye ni. Ye yere nanjunjaala pe ni.

[†] **1:1 1.1:** 2 Wunlu 15:1-7; 15:32-16:20; 18:1-20; 2 Kuro 26:1-3; 27:1-9; 28:1-27; 29:1-32.33 [†] **1:2 1.2:** Ki senre nda Yenñele li mari yo mbe naayeri wo naa tara ti pye paa serefenne shyen yen, mbeli woolo pe jeregi pe kapere ti wogo na. Ki senre ti yen fun wa Dete 4:26; 30:19; 31:28; 32:1lara ti ni. [†] **1:9 1.9:** Sodomu ca fenne naa Gomori ca fenne paa kapere legere pye faa, ki kala na, Yenñele laa ki cara ti tongo. Ki senre ti yen wa Zhene 19:24-25laga ki ni. [†] **1:10 1.10:** Laga ki laga nga ki ni, Ezayi wila Zhuda tara naa Izirayeli tara teele pe taanla Sodomu naa Gomori cara teele pe ni; Sodomu naa Gomori tila pye cara shyen ta, nda tila tipege pye fo ma saa toro.

18 Yawe Yennele lo li yo ma fo:

«Koni, ye pan we yo we yan we yee yeri. Ali na kaa pye ye kapere ti yanlaga kpanyi, ti yaa filige pow paa nezhi yen.

Ali na kaa pye ti yanlaga fo ma saa na woo, ti yaa filige pow paa simbasifire yen.

19 Na yaga yenle mbaa nuru na yeri, tara ti yarilire ti ni fuun tiyonro to ye yaa la kaa.

20 Een fo na yaga je mbe yo ye se logo, na yaga yiri mbe je na na,

kona tokobi wo wi yaa ye tongo mbe ye ko, katugu Yawe Yennele lo li para wa li yon.»

Zheruzalemu ca ki kapere re

21 Ki cen mele? Ca nga kila pye ma sin, ko ki songoro ma pye paa nanjaa yen.

Kila pye ma yin kaselege ki ni,

kasinnge la pye na piin wa ki ni.

Een fo koni, ki kannga ma pye legbolelee censaga.

22 Zheruzalemu ca woolo, ye warifuwe wi kannga ma pye tuguron fire;

tonmo ye wa ye duven taan wi ni maa pen.

23 Ye yekuele pe yen leele mbele pe yiri ma je;

yoolo poro pe yen pe pinleyeenle wele.

Yarikanra nda ti maa leele go jogo, to ti yen ma pe ni fuun pe ndanla,

boyan yaara to pe maa fee ti punjo na.

Paa kiti wi kon mbe pijiriwe wi tanga ki kan wi yeri;

nangunjo wi go kala lii pe jori.

24 Ki kala na, we fo, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo,

Izirayeli woolo Yennele na fannga gbogofa, lo li yo ma fo:

«E, mi yaa na kayanga ki foga ton na winfenne pe na;

mi yaa na kayanga ki wo na juguye pe ni.

25 Mi yaa na kee ki yirige mboro Zheruzalemu ca ma na naa,

mi yaa kason tege mboon pye kpoyi, mboon tuguron ti yan mberi fire ti wo wa ma ni,

paa yege nga na gbannga maga pye we;

mi yaa fyongo pyew ki wo ma ni, mboon pye kpoyi.

26 Mi yaa kiti konfenne kan ma yeri naa, paa yege nga na kila pye faa we,

mbe yerifenne kan ma yeri naa, paa wagati na wi toro faa wi yen.

Ko punjo na, pa pe yaa loon yinri «kasinnge ca» konaa «ca nga ki yen sinnge mi Yennele na ni.» »

27 Siyon ca ki yaa go shosaga ta kaselege ko fannga na,

ca woolo na paga pe kapere ti jen mberi yaga, pe yaa go shosaga ta kasinnge ko fannga na.

28 Een fo mbele pe yiri ma je konaa kapere pyefenne pe ni, poro yaa ka tongo, mbele pe je Yawe Yennele li na, pe yaa ka ko mbe wo wa.

29 Pa kona terebenti tire nda ti ye ndanla, a yaa sunnu wa ti ngo,

ye yaa fere sho ti kala na;

nango koro nda yaa wele ma wo na sunnu wa ti ngo,

fere yaa ye ta ti kala na.

30 Katugu ye yaa ka pye paa terebenti tige yen, nga ki were ti fanla;

mbe pye paa nango kologo yen, nga tonmo woro wa mbaa yaara ti suguru.

31 Nana na wi yen ma ngban, wi yaa ka pye paa kanngewaga fongo yen, wi kapyegele ke yaa ka pye paa kason njaanra yen.

Pe ni fuun shyen pe yaa ka pinle mbe sogo, lere kpe se ka ta mbege kason ki figi.

2

Cengele ke ni fuun ke yaa ka kari wa Zheruzalemu

¹ Kagala ngele koro Yennele laa naga Amosi pinambyo Ezayi wi na Zhuda tara naa Zheruzalemu ca ki wogo na.

² Wagati wa yen wa na paan, Yawe Yennele li sherigo gbogo ki yen ma kan yanwiga nga na,

ko ki yaa ka pye yanwira ti ni fuun ti go na;

ki yaa ka yagara tinndiye pe ni fuun pe na. Cengele ke ni fuun ke yaa kaa gbinri mbaa paan wa ki na.

³ Tara legere woolo yaa kaa paan wa, mbaa yuun fo:

«Ye pan we lugu we kari wa Yawe Yennele li yanwiga ki na,

wa lo na Zhakobu Yennele li sherigo gbogo ki ni,

jango li we naga li kongolo ke ni,

waa tanri li kongolo ke na.

Katugu pa lasiri senre ti yaa ka yiri wa Siyon ca ki ni,

pa Yawe Yennele li senre ti yaa ka yiri wa ko nga Zheruzalemu ca ki ni.»

⁴ Yennele li yaa kaa kiti wi koon cengele ke sogowo,

li yaa kaa cengele legere woolo kagala yege woo.

Kona pe yaa ka pe tokobiye pe gbon mbe pe pye falinere capire,

mbe pe njaanra ti gbon mberi pye mali kongbengele.

Cenle la se ka yiri cenle la yege korogo
malaga ni naa,
pe se kaa malaga gbongo ki forogi naa†.

⁵ Yoro Zhakobu setirige piile,
ye pan waa tanri wa Yawe Yenjele li
yanwa pi ni.

*Yenjele li kiti konpilige
ki yen na paan*

⁶ Kaselege ko na, Yawe Yenjele, ma je ma
woolo, Zhakobu setirige piile pe na,
katugu pe tara ti yen ma yin yonlo yirisaga
kee woolo pe kalegele ke ni;
pe maa jeere kapyere piin paa Filisiti tara
fenne pe yen;
pe pye tara ta yege woolo pinleyenle.

⁷ Pe tara ti yen ma yin warifuwe naa te wi
ni,
yon woro pe yarijende tegesara yarijende
ti na.

Pe tara ti yen ma yin shonye pe ni,
yon woro pe malaga gbong wotoroye pe na.
⁸ Pe tara ti yen ma yin yarisunndo ti ni.

Pe maa foli yaara nda poro yere jate pe
gbegele ti yege sogowo nari gbogo;
pe maa foli pe yera kee tunndo ti yege
sogowo nari gbogo.

⁹ Ki kala na, senwee piile pe yaa ka go sogo,
senweele pe yaa ka fere sho.
Een ya Yawe Yenjele, maga ka pe kala
yaga!

¹⁰ Ye sa ye wa waliwere ti ni,
ye lara wa tara ti nogo†,
Yawe Yenjele li yen na sunndo kongong nga
waa, ye lali ki ni,
konaa li gbogowo yanwa pi ni.

¹¹ Lere nga wi maa yege tungu leele na, wi
yaa ka go sogo,
lere nga wi maa wi yee mbonrogi leele na,
wi yaa ka fere sho;

Yawe Yenjele lo nungba pe lo li yaa ka
gbogowo ta ko pilige ko ni.

¹² Kaselege ko na, Yawe Yenjele na yawa
pi ni fuun fo, li pilige ka kon ma tege,
mbe yiri mbele fuun pe maa yege tungu
leele na konaa mbele pe maa pe yee
gbogo pe korogo;
jango mbe pe tirige.

¹³ Li yaa ka yiri Liban tara sediri tire nda
ti tonlonlonlo ma yagara ti ni fuun
ti korogo,

naa Bazan tara tigboro ti ni fuun ti korogo.

¹⁴ Li yaa ka yiri yanwira titonro ti ni fuun
ti korogo,
konaa tinndiye mbele fuun pe yagara pe
korogo;

¹⁵ mbe yiri malaga sigesanngazoye
titonlombolo pe korogo,

konaa malaga sigemboro nda ti liri ti ni
fuun ti korogo;

¹⁶ mbe yiri Tarisisi tonmokooro tugbooro ti
ni fuun ti korogo,

konaa tonmokooro tiyonro sonngbanga
woro ti ni fuun ti korogo.

¹⁷ Senwee pyo nga wi maa yege tungu leele
na, wi yaa ka go sogo,
lere nga wi maa wi yee mbonrogi leele na,
wi yaa ka fere sho.

Yawe Yenjele lo nungba pe lo li yaa ka
gbogowo ta ko pilige ko ni.

¹⁸ Yarisunndo ti ni fuun ti yaa ka ko mbe
wo wa.

¹⁹ Leele pe yaa ka ye wa waliwere ti ni,
mbe ye fo wa tara ti nogo,
mbe lara Yawe Yenjele li yen na sunndo
kongong nga waa ki yege,
konaa li gbogowo yanwa pi yege,
na liga ka yiri mbe fyere wa tara woolo pe
na sanga nga ni we.

²⁰ Ko pilige ko ni, warifuwe yarisunndo
konaa te yarisunndo nda senwee
piile pe gbegele,
na foli ti yege sogowo nari gbogo,
pe yaa kari wa ndagasene naa ndiire ti
kan.

²¹ Leele pe yaa ka ye wa waliwere ti ni,
mbe ye fo wa yanwira were ti ni,
mbe lara Yawe Yenjele li yen na sunndo
kongong nga waa ki yege,
konaa li gbogowo yanwa pi yege,
na liga ka yiri mbe fyere wa tara woolo pe
na sanga nga ni we.

²² Yaga ka ye jigi wi taga senwee pyo na,
katugu na wi yinwege wonwon po ka ya
yere, wi wogo ki ma ko.

Yingi wi mbe ya yon naa?

3

*Zhuda tara naa Zheruzalemu
ca kagala ke gbong ma piri*

¹ Ye wele, we fo, Yawe Yenjele na yawa pi
ni fuun fo,

li yaa Zheruzalemu ca woolo naa Zhuda
tara woolo pe sagawa pi yirisaga
ki ni fuun ki sho pe yeri konaa pe
keendagaserege ki ni fuun ki ni,

li yaa pe yaakara tasara ti ni fuun konaa pe
tonmo tasara ti ni fuun ti ko mberi
wo wa;

² naa nambala kotogofenne konaa
malingboonlo pe ni,
naa kiti konfenne konaa Yenjele yon senre
yofenne pe ni,
naa jefenne konaa lelele pe ni;

³ naa malingboonlo teelee mbele pe yen
nambala nafa shyen ma yiri ke ke
go na

† 2:10 2:10: 2 Tesa 1:9; Naga 6:15

konaa legboolo pe ni,
naa yerifenne konaa kapyo jenfenne pe ni,
naa lekara jenfenne jembele pe ni.

⁴ Mi yaa lefonmbolo kan pe yeri pe pye pe teele;

piile pe yaa ka cen pe go na.

⁵ Tara woolo pe yaa kaa pe yee jolo,

wa yaa yiri wa korogo,

cenyenle wa yaa yiri wi cenyenle wa korogo,

lefonno wi yaa yiri mbe je lelegbaraga ki na,

lejaga wi yaa yiri mbe je legbo wi na.

⁶ Ko wagati wo ni, lere wa yaa ka saa nosepyo lenaŋa wa yigi

wa wi tosee wi go ki ni, mboo pye fo:

«Derigbogo nungba yen mboro yeri, pan ma pye we to!

Cen tegere ti na, maa ki katara nda ti yege sinni!»

⁷ Een fo ko pilige ko ni, ki lerefo wi yaa kaa yon sogo mbe yo fo:

«Mi woro logotoro mbe ye yama pi gbara! Yarikara kpe woro wa na go, yariporo si woro wa;

yaga kanla tege tara woolo pe to!»

⁸ Ee, Zheruzalemu ca teele pe kurugo,

Zhuda tara teele pe toori,

katugu pe yiri ma je Yawe Yenŋele li na wa pe senyoro to naa pe kapyere ti ni; pe je li gbogowo pi na.

⁹ Poro jate pe yege cenwe pi yen na pe jeregi,

pe yen na pe kapere ti piin kpengbelengbe paa Sodomu[†] ca ki yen,

pe yere woro nari lara.

Jologo yen pe wogo,

katugu pe yen na jologo gbegele pe yee kan.

¹⁰ Ye mbe ya mbaa ki yuun fo lesinne wi wogo ki yon,

katugu wi yaa kaa kapyere jende ti tonli wi ta.

¹¹ Een fo lepee wo na, jologo ki yen wi wogo, kapege ki yaa kaa ta,

katugu kapyere nda wi pye, ko sara wo wi yaa ta.

¹² Piile pe yen nala woolo pe jolo,

jelele pe yen ma cen pe go na.

Na woolo, ye yeketele pe yen na ye punngu, pe yen na ye nii kombele.

Yenŋele li yaa kiti kon

li woolo pe na

¹³ Yawe Yenŋele li yiri mbe leele pe jeregi, li yiri ma yere mbe kiti kon li woolo pe na.

¹⁴ Yawe Yenŋele li yen na li woolo pe lelele poro naa teele pe yinri kiti na,

li yo fo: «Yoro ye erezen kere[†] ti jogo;

ye fyonwo fenne pe kee yaara ti sho ma ye yinre ti yin.

¹⁵ Yingi na, ye nee na woolo pe jolo?

Yingi na, ye nee fyonwo fenne pe tege?

We Fo, Yawe Yenŋele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.»

Yenŋele laa yerewe kan

Zheruzalemu ca jelele pe wogo na

¹⁶ Yawe Yenŋele li yo fo:

«Siyon ca jelele pe maa yege tungu leele na, pe ma pe yologo ki yirige caw na tanri, na nambala pe negenege pe welelomo pi ni.

Pe maa sumborowo tangala li tanri yoro, na pe tooro wenjanra ti tinni.

¹⁷ Ki kala na, we Fo wi yaa Siyon ca jelele pe yinre ti kulu;

Yawe Yenŋele li yaa pe fere ti yirige funwa na.»

¹⁸ Ko pilige ko ni, we Fo wi yaa ka pe fereyaara ti ni fuun ti wo pe na, to ti yen pe tooro wenjanra, naa gbatoye, naa yologo somu kiiri kiiri wi ni,

¹⁹ naa nungbogolo, naa kee kan-njingele, naa pe go tonmbogolo ke ni,

²⁰ naa wunluwo njagala ngele pe fere ke ni, naa pe tooro yongowo pi ni, naa kurusijaraye, naa latikoro nuwo taan kugbogolo ke ni, naa tafoolo pe ni,

²¹ naa vegembele, naa numala kan-njingele,

²² naa feti yariporo, naa bunduye, naa derigboro, naa kee kashara,

²³ naa duwaleele, naa yariporo nda ti yen milenmilen, naa gbogowo njagala, konaa langanaye pe ni.

²⁴ Pe sinme nuwo taan pi yaa ka kannga mbe pye yarifongo nuwo,

manda ti yaa ka pye pe na kurusijaraye pe yonlo,

go yinzire nda ti kologi kologi, to ti yaa ka pye pe na yinre nda ti ti ma yon ti yonlo,

kunwo yariporo ti yaa ka pye pe na derigboro tiyonro ti yonlo,

pe witire tiyonwo pi yaa kannga mbe tijanga.

Zheruzalemu ca jelele pe kolomo

²⁵ Mboro Siyon ca, tokobi wi yaa ma malingboonlo pe gbo,

ma malingboonlo kotogofenne pe yaa ku malaga.

²⁶ Kona, ca woolo pe yaa kaa jeen mbaa kunwo gbelege gbele,

pe yaa ka koro kewara mbe cen tara.

[†] 3:9 3:9: Ye Sodomu ca woolo pe kala li wele wa Eza 1.9laga ki ni. [†] 3:14 3:14: Ezezen kere nda ti senre ti yo, ti yen ma taanla Izirayeli tara to ni, Yawe Yenŋele li woolo wele; Eza 5.1-7.

4

¹ Ko pilige ko ni, jeele koloshyen yaa ka gbogolo nana nungba na mboo pye fo:

«We yaa yere we yon suro ti ni, mbe yere we yariporo wogo ki ni,
een fo ki yaga ma we le ma jeele,
janggo mbe we fere ti laga we na.»

*Yenhele li yaa ka Zheruzalemu
ca woolo pele yaga go na*

² Ko wagati wo ni, Yawe Yenhele li yaa ka vile na yirige wa tara ti ni, li yaa ka pye tiyonwo naa gbogowo ni; li yaa ka tonli na lenge wa tara ti ni, wi yaa ka gbogowo naa ferewe kan Izirayeli woolo mbele pe yaa ka koro yinwege na pe yeri.

³ Ko wagati wo ni, mbele pe yaa ka koro yinwege na wa Siyon ca ki ni, poro mbele pe yaa ka koro go na wa ko nga Zheruzalemu ca ki ni, pe yaa kaa pe yinri leele mbele pe yen kpoyi; poro pe ni fuun poro mere to ti yaa yonlogo, mbaa pe yinwege ki piin wa Zheruzalemu ca.

⁴ We Fo wi yaa ka Siyon ca jeele pe fyongo ki jogo mbege laga pe na; leele pe leele mbele gbo wa ki Zheruzalemu ca ki ni, mbe pe kasanwa pi jogo mboo wo wa ki ni wi kiti sinhe kongo konaa wi tifelege kason nga ki maa jogowo piin ki fannga na.

⁵ Ko sanga wo ni, Yawe Yenhele li yaa ka kambaaga naa wirige yirige wa Siyon yanwiga ki lagapyew ki ni, konaa janwa na fuun wi ma gbogolo wa ki na wi go na yonlo na, mbe kason yinne gbolo yanwa yirige wa ki go na yembine; li gbogowo yanwa po pi yaa ka ton yaara ti ni fuun ti na[†].

⁶ Ki yaa ka pye paa segbaga yen, mbaa yinne kaan yonlo tufunwo sanga ni, mbe pye larasaga naa gona tonyaraga tisaga tifelingboro to naa tisara ti na.

5

Yawe Yenhele li erezen keere kala

¹ Yege yaga mbe yurugo ko na wonlo wi kan,

mi yen na jaa mbege yurugo ki ko na ndanlafa wi kan wi erezen kere ti wogo na.

Erezen kere ta la pye na ndanlafa wi yeri yanwiga tigiwen pa na, tara tanra ta na.

² A wi sigi laga ki tugu maga sinndeere ti wo,

mee erezen tiire jende sanri wa ki ni.

A wi si kere sigewe gbata titonlowo wa kan wa kere ti nandogomo,
ma wege wo ma erezen pire ti tonmo wosaga ki gbegele wa.

Wila pye naga sonri ndee kere ti yaa erezen pire jende se wi kan,
een fo, a ti si kaa erezen pire tijangara se[†].

³ Koni, yoro Zheruzalemu ca woolo naa Zhuda tara woolo,
mi yen na ye yenri fo ye kiti wi kon mi naa na erezen kere ti ni we sogowo.

⁴ Yingi ki koro mbe pye na erezen kere ti kan,

nga mi si pye ti kan?

Mila pye naga sonri ma yo tila pire jende seni,

yingi na, a ti si pire tijangara se?

⁵ Koni nga mi yaa pye na erezen kere ti na, mi yaa ki yo ye kan.

Jasa na mila le mari maga, mi yaa wi kologi,

janggo yaayoro tiri ka.

Mbogo nga ki yen mari maga, mi yaa ki jan,

janggo leele paa ti tangala.

⁶ Mi yaa ti jogo mberi yaga waga;

lere se ka ta mberi yaanla, mberi nogo ki fali naa.

Yantiire naa wuuro ti yaa fi wa ti ni.

Mi yaa kaga yo kambaara ti kan fo tiga ka ti tisaga mbe pan ti na.

⁷ Yawe Yenhele na yawa pi ni fuun fo li erezen kere to ti yen Izirayeli woolo wele;

Zhuda tara woolo poro pe yen erezen kere nda ti yen mali ndanla we.

Laa pye naga sonri pe yaa la tanri kaselege na,

een fo kambasinnde to paa pye na piin, laa pye naga sonri pe yaa la tanri kasinnye na,

een fo pe yen na mbele tege, pe gbeere to ti yen na yinrigi wa[†].

*Jologo yen kambasinnde pyefenne
pe wogo*

⁸ Jologo yen ye wogo, yoro mbele ye maa yinre kanni nari tagala yinre na,

na keere shoo nari tagala keere na,

fo laga ka kpe si koro naa,

mbe ti yoro ce mbe cen laga tara ti ni.

⁹ Wuguro senre nda to Yawe Yenhele na yawa pi ni fuun fo li le na nungbolo ma yo fo:

«Ki woro nala koon shyen, ki yinre legere nda ti yaa ka tongo mbe wo wa,

[†] 4:5 4.5: Eki 13.21-22; 16.10; 24.17; 40.34-35 † 5:2 5.2: Mati 21.33; Maki 12.1; Luki 20.9 † 5:7 5.1-7: Erezen kere senre nda ti yo ti yen na para Yenhele li woolo poro senre na; Eza 3.14; 27.2-7; Zhere 12.10; Eze 17.6; Oze 10.1; Yuuro 80.9-17; Mati 20.1; 21.33; Zhan 15

ki yinre tugbooro tiyonro nda ti yaa ka koro waga,

lere se ka pye mbe cen wa ti ni.

¹⁰ Erezen kere ekitari taanri, ki erenzen pire tonmo pe kaa wo, pi se toro litiri nafa shyen ma yiri ke na, yariluguro ti culo cenme pe kaa lugu, ki yarilire tiga ka kon, ti se toro culo ke na.»

¹¹ Mbele pe ma yiri yirifaga na, na fee sinme welewe pi pungo na, jologo yen pe wogo;

poro mbele yige ki ma saa le mbe pe ta pe yen ma tin duven wi ni we.

¹² Pe maa pe sinndire ti piin na ngoni, naa juru konaa pimbigile gbcon, na wegele wiin,

na duven wi woo wa pe liwen gbco lara ti ni.

Een fo paa la Yawe Yennele li kapyegele ke jate,

paa la li kee yonlo tunngo ki yaan.

¹³ Ki kala na, pe yaa na woolo pe yigi mbe kari pe ni kulowo ni,

pe kambajenme pi kala na. Pe legboolo pe yaa kaa kuun fungo ki kee,

wogo ki yaa kaa pe janwa woolo pe kuun.

¹⁴ Ki kala na, kuulo tara tiri yon ki yenge gbegege,

tiri yon ki yenge maga piyele konlo fu, pe legboolo poro naa ca ki janwa woolo pe

yaa tigi wa ti ni, mbe pinle pe tinme gbco naa pe yogorimo

pi ni.

¹⁵ Ki kala na, senwee pyo wi yaa ka go sogo, senwee wi yaa ka tirige,

mbele pe maa yege tungu leele na, pe yaa ka go sogo.

¹⁶ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yaa ka gbogowo ta li kaselege ki fannga na,

Yennele na li yen kpoyi, li yaa kaga naga fo li yen kpoyi kasinnge ki fannga na.

¹⁷ Simbaala pele yaa ka saa kaa wa ca ki kataga ki ni paa yaayoro kasaga yen;

penjagboro fenne pe lara nda ti tongo, to ti yaa pye sikapire ti kasara.

¹⁸ Leele mbele fuun pe ma yagbogowo pi pye paa manga yen ma po kambas-

innge ki na, na kapege ki tile pe yee pungo na, paa pe

ma kaa wotoro po shon na mangala ngbangala ni, jologo yen pe wogo.

¹⁹ Pe maa yuun fo: «Yennele ligi pye fyaw ye,

lili kapyegele ke pye fyaw, jango we ke yan.

Izirayeli Yennele kpoyi li kagala ngele kon ma tege mbe pye,

li ke pye li ke yon fili fyaw,

jango wege jen.»

²⁰ Leele mbele pe maa kapege ki yinri kajenge,

na kajenge ki yinri kapege, jologo yen pe wogo!

Poro mbele pe ma yanwa pi pye diwi mbe diwi wi pye yanwa, mbe yaritorisoro ki pye mbe yo ki tanla, mbe yaritanga ki pye mbe yo ki sori.

²¹ Leele mbele pe maa pe yee jate kajenmbele,

konaa na pe yee yaan tijinliwe fenne, jologo yen pe wogo!

²² Leele mbele pe maa pe yee jate pe yongo woro wa duven wogo ki na,

mbele pe maa sinme welewe pi pinlele pi yee ni, mbe pe yee weri, jologo yen pe wogo!

²³ Pe ma tanga ki kan jogofa wi yeri yarikanga na,

mbe tanga ki sho lesinnge wi yeri.

²⁴ Ki kala na, kason yinne li ma yan waga ki sogo yege nga na,

kason yinne li ma yan sigire ti sogo mberi ko yege nga na,

ki pyelomo nungba pi na fun, pe ndire nda kan ti yaa ka fongo,

tifelege yaa ka pe yarifyeenre ti le mbe kari ti ni paa gbanngban yen;

katugu pe je Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li lasiri wi na,

pe Izirayeli Yennele na kpoyi li senre ti tifaga.

²⁵ Ki kala na, Yawe Yennele li nawa ngban li woolo pe ni fo jenge,

lili kee ki yirige pe na ma pe gbcon.

Yanwira ti tigile;

pe gbcolo pe yen na tuunri wa ca nawa kongolo ke ni paa kayangara yen.

Konaa ki ni fuun, li nangbanwa pi fa sogo li na gbcon,

li kee ki yen ma yirige pe na bere.

Yennele li cengele kele yege yeri ma wa Izirayeli woolo pe na

²⁶ Yawe Yennele li yaa dirapo wa yirige mboo naga taleere woolo pele na;

li yaa wofele win mbe pe yeri, mbe yiri fo wa dunruya wi go ka na.

Pe mbele pe yen na fyeele na paan.

²⁷ Pe ni, wa kpe si te, wa kpe si kurugo mbe to,

wa kpe woro na wonlo na tingi, wa kpe woro na wonlo,

wa kpe suu kurusijara wi sanga,

wa kpe sawira manda si sangala.

²⁸ Pe pe wangala ke yonro ti wowo,

ma pe sandira ti ni fuun ti wangala ke taga mbe won;
 pe shonye pe yenjoro ti sheli paa sinndæere yen,
 pe malaga gbɔnwotoroye pe ngeere ti wege paa tifeɓinɔlo yen.
²⁹ Ti yen na tinme yinrigi paa jara no ma kaa na kuunru we,
 pe yen na gbele paa jara yirifɔnmɔɔlo yen;
 pe yen na jengeri, ma pe kagboro ti yigi na kee ti ni,
 lere se ya mberi sho pe yeri.

³⁰ Ko pilige ko ni, tinme gbɔɔ pa yaa yiri ki tara nda ti go na,
 paa kɔgoje tinme gbɔɔ pi yen.
 Na maga ka tara ti wele, diwi naa jɔlogo ma yaa yan;
 kambaara wɔro ta yaa ka pan, mbe yanwa pi ton, mbe laga ki pye diwi.

6

Yenɲele làa Ezayi wi yeri

¹ Wunlunana Oziyasi wi kuyele li ni, a mi si we Fɔ wi yan wi yen ma cɛn wunluwo jongo ka na, nga ki yaraga wa naayeri fɔ jenge. Wi wunluwo derege yɔnrɔ tila sherigo gbɔgo ki yin†.

² Mɛregeye mbele pe yinri Serafenye pɛle la pye ma yere wa wi go na. Kanwira kɔgolɔni kɔgolɔni tila pye pe ni fuun nungba nungba pe na. Pe ma shyen tege ma pe yere ti ton, mbe shyen tege mbe pe tɔɔrɔ ti ton, mbe si shyen tege mbaa yinrigi sire na.

³ Paa pye na para pe yee ni na yuun fɔ:
 «Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ,
 li yen kpoyi, kpoyi, kpoyi;
 tara ti ni fuun ti yen ma yin li gbɔgowo yanwa pi ni.»

⁴ Pe jɔrogomo pi kala na, sherigo gbɔgo yeyɔnrɔ ti nogo leyaara tila pye na tigile, a wirige si sherigo gbɔgo ki yin.

⁵ Kona, a mi sho fɔ: «E! Jɔlogo yen na wogo, na wogo ki kɔ†, katugu mi yen lere ɲa wi yon senre ti yen fyongo ni. Mi yen ma cɛn leeɓe mbele sɔgowo pe yon senre ti yen fyongo ni fun, ma si yala, mi wunlunana, Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ li yan yenle ni.»

⁶ Eɛn fɔ mɛregeye mbele pe yinri Serafenye, a nungba si yiri sire na ma pan na kɔrogo kason nanganga ni wi kee; wila ki wo wa saraga wɔsaga ki na kamilan ni.

⁷ A pɛ si siri jiri na yon ki na, mɛɛ yo fɔ:
 «Koni naa ɲga ki jiri ma yongbaseere ti na,

ma kajooɔo ki laga ma na,
 ma kapege ki kala yaga ma na.»

⁸ Ko punɔ na, a mi si we Fɔ wi magala li logo ma yo fɔ:

«Ambo fɔ mi yaa tun?»

Ambo wi yaa kari we tunngo ki na?»

A mi sigi sho ma yo fɔ: «Mi ɲa, na tun!»

⁹ Kona, a wi sho fɔ:

«Kari ma saga yo ki leeɓe mbele pe kan fɔ:
 «Ye yaa kaa nuru jenge, eɛn fɔ ye se kaa ti koro jenni,

ye yaa kaa wele jenge, eɛn fɔ ye se kaa yaan!»

¹⁰ Ma ti ki leeɓe mbele pe kotogo ki ngban pe na,

ma pe pye nungbongbanla fenne,
 ma pe yengele ke ton pe na,
 jango paga kaa yaan pe yengele ke ni,
 paga kaa nuru pe nungbogolo ke ni,
 paga kaa kagala koro jenni wa pe kotogo na,

jango paga ka kannga mbe pan mi Yenɲele na kɔrogo mbe ta mbe sagala†.»

¹¹ A mi si yewe ma yo fɔ: «Ko yaa pye ma fɔ sa gbɔn wagati wiwiin?» A wi sho fɔ: «Ki yaa pye ma fɔ cara ti sa tongo, lere ka ka pye wa ti ni naa,
 senwee pyo kpe ka ka pye go ka ni naa,
 fɔ pe tara ti sa tongo ti koro waga.

¹² «Yawe Yenɲele li yaa ka senwee piile pe purɔ mbe kari pe ni fɔ lege,
 lalɛgere yaa ka koro waga wa tara ti ni.

¹³ Ali na tara woolo pe konsaga kewogo ki leeɓe paga koro wa tara ti ni,
 poro fun pe yaa ka tongo;

eɛn fɔ yege ɲga na pe ka terebɛnti tige kon nakoma pe ka tigboɔo kon, ki yunnɔngongo ki ma koro wa tara,
 ki pyelomo nungba pi na, ki leeɓe pe yunnɔngongo ki yaa setirige piile yirige, mbele pe yaa pye kpoyi.»

7

*Yenɲele làa Ezayi wi tun
 wa wunlunana Akazi wi yeri*

¹ Oziyasi pinambyo Yotamu wi pinambyo Ahazi wi wunluwo sanga wi ni wa Zhuda tara ti ni, a Siri tara wunlunana Ezezen wo naa Eremaliya pinambyo Peka ɲa wila pye Izirayeli tara wunlunana wi ni, pɛ si kari sa to Zheruzalemu ca ki na, mbe malaga gbɔn ki ni, eɛn fɔ pe sila ya mbe ca ki sho.

² A pɛ si saa ki senre ti yo Davidi wi go woolo pe kan, ma yo fɔ: «Siri tara fenne

† 6:1 6.1: Oziyasi wo nungba wo paa pye na yinri fun Azariya; 2 Wunlu 15.7. † 6:5 6.5: Yenɲele senre sewæle peɓe yege ni, nga ki yo fɔ: *Na wogo ki kɔ*, ki yen ma yonlogo wa ma yo fɔ: *Mi punɔ*. † 6:10 6.10: Mbege le kono kolɔjere mbe gbɔn ke (9-10), ki senre ti yo wa Mati 13.14-15; Maki 4.12; Luki 8.10; Zhan 12.40; Kappe 28.26-27lara ti ni.

† 7:2 7.2: Efirayimu tara tila pye Izirayeli tara ti laga ɲga wa yonloparawa kameɲge kee ki na; ki laga ki sila lali Zheruzalemu ca ki ni.

malingboonlo pè pan ma pe malingboonlo censaga ki kan wa Efirayimu tara†.» A wunlunana Akazi wo naa wi woolo pe ni pe sunndo wi nêe suun pe na fyere ti kala na, paa yege nga na tifelege ma kaa na kologo tire fingi we.

³ Kona, a Yawe Yennele li si Ezayi wi pye fo: «Yiri mboro naa ma pinambyo Sheyari Yashubu† wi ni, ma sa Ahazi wi fili wa tonmo fongologo ki kosaga ki na, ko nga ki ma saa ye wa tonmo wege nga wa ca ki go na ki ni we, wa kono na li maa kee wa paara jogofenne pe paara jogosaga ki ni.

⁴ Maga yo wi kan fo: «Ma jateri wi tege laga nungba, maga ka fye. Ma sunndo wiga ka kon ma na, ma wire tiga ka fanla ma na Siri tara fenne nana Ezezen wo naa Eremaliya pinambyo pe nangbanwa pi kala na, poro mbele pe yen paa sumboyuro shyen yen, nda ti yen na wirige yinrigi.

⁵ Ki yen kaselege fo Siri tara fenne, naa Efirayimu tara fenne konaa Eremaliya pinambyo wi ni, pège kon maga tege mbe kapege pye ma na. Pe yen na yuun fo:

⁶ Yoo kari we sa to Zhuda tara ti na, we sunndo kongo wa ca woolo pe na, we pe tara ti sho, we Tabeyeli pinambyo wi tege pe go na wunluwo.

⁷ Eén fo, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeén fo:

Ki kala li se yere,
li se si pye.

⁸ Katugu Damasi ca ko ki yen Siri tara ti cagbogo ye,

a Ezezen wo pye Damasi ca ki to we;
sanni sa gbon yeke nafa taanri ma yiri kangurugo Efirayimu cenle woolo pe yaa tongo,
pe se pye naa cenle.

⁹ Samari ca ko ki yen Efirayimu tara ti cagbogo ye,

a Eremaliya pinambyo wo pye Samari ca ki to we.

Na yee yeresaga ta wa tagawa pi ni, pa ye se fannga ta mbe yere.» »

*Pye nga pe yaa ka se
mboo mege taga Emanuweli*

¹⁰ A Yawe Yennele li si para naa Ahazi wi ni, maa pye fo:

¹¹ «Kacen wa yenri Yawe Yennele, ma Yennele li yeri luu naga ma na, mbe yiri

wa tara ti nogona, wa kuulo tara, nakoma mbe yiri wa naayeri, wa yennele na.»

¹² A Ahazi wi sho fo: «Mi se yaraga ko ka kpe yenri, mi se si Yawe Yennele li wa mbe wele.»

¹³ Kona, a Ezayi wi sho fo: «Yaa nuru, yoro Davidi go woolo wele! Naa ye yen na leele pe tege, ko si ye bo bere, fo a yaa jaa mbaa na Yennele li tege!

¹⁴ Ki kala na, we Fo wo jate wi yaa ka kacén wa naga ye na, wo yen fo sumboro na wii nana kala jen, wi yaa ka kugbo le mbe pinambyo se, mboo mege taga mbaa wi yinri Emanuweli†.

¹⁵ Nono nara naa senrege wi yaa kaa kaa, fo wi sa kala jen, mbe je kapege ki na, mbe kajenge ki jen mbaa ki piin.

¹⁶ Eén fo sanni pyo wi sa kapege ki jen mbe je ki na, mbe kajenge ki jen mbaa ki piin, ki wunlumbolo shyen mbele maa fye pe yege, pe tara ti yaa jogo mbe koro waga.

¹⁷ Eén fo Yawe Yennele li yaa ka ti jologo wagati wa mbe gbon mboro naa ma tara woolo konaa ma go woolo ye na; ki wagati wi yongo fa pan gben, maga le Efirayimu tara ti wali ma laga Zhuda tara ti na†. Ki senre ti yen na para Asiri tara wunlunana wi sanga wo na.»

*Asiri tara fenne pe yaa ka
nga pye Zhuda tara ti na*

¹⁸ Ko pilige ko ni, Yawe Yennele li yaa ka tishonro nda wa Eshipiti tara Nili gbaan wi lago ki na ti yeri wofele ni, mbe pan ti ni konaa senrimbire† nda wa Asiri tara ti ni.

¹⁹ Ti ni fuun ti yaa ka pan mbe cencen wa yanwira tigiwen lawere tijangara ti ni, naa wa waliwere ti ni, naa wa kombigile ke ni fuun ke ni, konaa wa tonmo lara ti ni fuun ti ni.

²⁰ Ko pilige ko ni, we Fo wi yaa ka yungguluwo wa le sara na mbe yiri wa Efirati gbaan wi kee sannga ki na. Wo wi yen Asiri tara wunlunana we. Wi yaa ka ye yinre ti kulu, naa ye tooro sire to naa ye siyoolo pe ni†.

²¹ Ko pilige ko ni, lere nungba nungba pyew wi yaa kaa nasumboro nungba naa simbaneele shyen koro.

²² Nono legeré yaa kaa taa wa ki yaayoro ti ni, fo nono nara wo wi yaa ka pye leele pe yaakara. Mbele pe yaa ka koro go na

† 7:3 7.3: *Sheyari Yashubu mege ki koro wowi nga fo leele pele jenri yaa ka koro, mbe songoro mbe pan (10.21). Pinambiile shyen Ezayi wila se. Nga ki mbaa pye Izirayeli woolo pe na, pe mere tila pye na ko koro wo nari.*

† 7:14 7.14: *Emanuweli mege ki koro wowi nga fo Yennele li yen we ni. Ki senre ti yo wa Mati 1.23laga ki ni.* † 7:17 7.17: *Ki laga nga ki yen na para wagati nga senre na, ki kala laa pye yegele cenme shyen (200) koro la toro Ezayi sanga wi yege.* † 7:18 7.18: *Tishonro to naa senrimbire kacén wi yen na para tara shyen nda tila pye fannga ni ki sanga wi ni to senre na; ki tara shyen, Yennele li yaa ti torogo ti sa to Zhuda tara ti na.* † 7:20 7.20: *Wi yaa ka ye yinre ti kulu, naa ye tooro sire to naa ye siyoolo pe ni: Ki kapyege kila pye kacén wa, nga wila pye naga nari fo fere nakoma kunwo to leele mbele paa kulu pe na, naga nari fun fo pe pe yigi malaga kasopiile.*

wa tara ti ni, nono nara naa senrege ki yaa ka pye pe yaakara†.

²³ Ko pilige ko ni, erezen tiire wagakele (1 000) ka ka pye kere nda ni, kere nda ti songo ki mbe ya mbe warifuwe pyo wagakele (1 000) bo, ti yaa ka koro wa yantiire to naa wuuro ti sogowo.

²⁴ Leele pe yaa kaa kee mbe saa yanri wa sandira naa wangala ni, katugu tara ti lagapyew ki yaa ka pye yantiire naa wuuro ni.

²⁵ Yanwira tigiwen lara nda leele paa pye na fali ti na capire ni, leele pe se ka ya mbaa yiin wa ti ni, yantiire to naa wuuro ti fyere ti kala na. Pe yaa ka nere ti wa tila kaa wa, mbe simbaala naa sikaala pe yaga paa yanri wa.

8

*Kapege nga Asiri tara fenne
pe yaa ka pye*

¹ Yawe Yennele laa na pye fo: «Yiri ma walaga gbenje wa lagaja, ma yoonro tugbooro ta yonlogo wi na, ma yo fo: «Maheri Shalali Hashi Bazi», ko koro wo na fo: «Ye fyeele ye yaara ti koli, ye gbinri ye yarijende ti sho!†» »

² A mi si leele pele le ma pe pye na serefenne jembele. Poro paa pye saraga wofa Uri konaa Yeberekiya pinambyo Zakari.

³ Ko pungo na, a mi si ye Yennele yon senre yofa jele wi korogo, wo na wi yen na jo we. A wi si kugbo le ma pinambyo se. A Yawe Yennele li silan pye fo: «Wi mege ki taga maa wi yinri: «Maheri Shalali Hashi Bazi», ko koro wo yen fo: «Ye fyeele ye yaara ti koli, ye gbinri ye yarijende ti sho!†» »

⁴ Katugu sanni pyo wi sa ya wi yo fo: «Baba» nakoma «No», Asiri tara wunlunana wi yaa pan mbe Damasi ca yarijende naa Samari ca fenne pe kee yaara ti koli mbe kari ti ni.»

⁵ A Yawe Yennele li si para na ni naa, ma yo fo:

⁶ «Ki kaa pye ki tara nda ti woolo pe je Silowe lawege tonmo pi na, po mba pi ma yege to na fuun yooro, ma saa na yogori Ezezen wo naa Eremaliya pinambyo pe kala na†,

⁷ ki kala na, ye wele, we fo wi yaa Efirati gbaan tonngbo mba pi yen fannga ni pi yirige mboo wa pe na; po pi yen Asiri tara wunlunana wo naa wi fannga ki ni fuun.

Gbaan wi yaa yin fo mbe toro wi yon konggo ki na, mbe jaraga mboo kanngara lara ti ni fuun ti yin.

⁸ Wi yaa ka fo mbe ye wa Zhuda tara ti ni, wi yaa ka yin mbe fo mbe lagapyew ki sho, tonmo pi yaa ka leele pe yigi yologo†.

Pi yaa jaraga mbe kari fo lege, mboon tara ti lagapyew ki yin, Emanuweli.»

Emanuweli wi cew tawa kacen

⁹ Yoro cengele woolo wele, yaa malaga kongolo waa;

fyere gboro yaa ka ye yigi.

Ye ni fuun ye nungbogolo jan,

yoro taleere fenne wele.

Ye ye yee gbegele malaga ki na;

fyere gboro yaa ka ye yigi.

Ye ye yee gbegele malaga ki na;

fyere gboro yaa ka ye yigi.

¹⁰ Ye kagala kele kon ye tege mbe pye;

ke yaa ka jogo.

Ye yo ye ye yon ki wa nungba;

ki kala li se yon,

katugu Yennele li yen we ni.

We daga mbaa fye Yennele lo yege

¹¹ Pa Yawe Yennele ligi yo na kan yeen, sanga na ni laa na yigi li kee ki ni, mala yeri ma yo mi ka kaa tanri ki tara woolo pe tangalom pi na.

¹² Li yo fo: «Yaraga nga ki leele mbele pe maa yinri yonleme,

yaga kaa ki yinri yonleme.

Pe maa fye yaraga nga yege, yaga kaa fye ki yege;

ki ka kaa ye sunndo wi koon ye na fun.

¹³ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo ye daga mbaa jate Yennele na li yen kpoyi,

lo ye daga mbaa gbogo,

lo ye daga mbaa fye li yege.

¹⁴ Li yen larasaga nga ki yen kpoyi,

een fo li yaa ka pye sinndelege nga leele pe yaa kaa kunrugu ki na;

li yaa ka pye walaga nga Izirayeli tara wunluwo shyen woolo pe yaa kaa kunrugu ki na mbaa tuunri,

mbe pye paa mere naa pene yen Zheruzalemu ca woolo pe na.

† 7:22 7.21-22: Nono, naa nono nara konaa senrege ki ni, ti yen naga nari fo Yennele li woolo jenri mbele pe yaa ka koro, li yaa ka kagbaraga pye pe kan, mbe yaakara legere kan pe yeri. † 8:1 8.1: Senre nda ti yo fo: Ye fyeele ye yaara ti koli, ye gbinri ye yarijende ti sho, ki senre ti yen na para Asiri tara fenne poro senre na. Pe yaa ka pan mbe to Izirayeli tara ti na mberi sho, mbe pe yarijende ti koli mbe kari ti ni. † 8:6 8.6: Ezezen wila pye Siri tara to wunlunana konaa ma pye Eremaliya wi pinambyo; Peka wila pye Izirayeli tara ti wunlunana; Eza 7.1. † 8:8 8.8: Tonmo pi ka leele pe yigi yologo, go nga ki koro, ko yen ma taanla Zheruzalemu ca ko ni, Zhuda tara cagbogo ye; ko nungba ki yaa ka koro juguye pe se ya mbege sho. Ki kala laa kaa pye ki yele cenme koloshyen ma yiri nungba (701), na Zhezu wi fa se. Ye sewe wi yinre 36-37 lara ti wele.

¹⁵ Lelegete yaa ka kurugo ki na,
pe yaa ka toori mbe pe yee kaari;
pe yaa ka pe yigi pené ni, na pe se ya wo
wa li ni.»

*Yennele yon senre yofa wi daga
mbaa Yennele li singi*

¹⁶ Ki seréya senre nda ti gbegele mari
tege, ki nagawa senre nda ti ton ma tegere
tege ti na, mari tege na forogofenne pe kan.

¹⁷ Mi yen na wele Yawe Yennele lo yeri,
lo na lili yee lara Zhakobu setirige piile pe
na we; milan jigi wi taga lo na.

¹⁸ Piile mbele Yawe Yennele li kan na
yeri, mi na pe ni. We yen kagala ngele
ke yen na paan ke kacén konaa ma pye
yaraga nga ki ma lere nungbolo kan laga
Izirayeli tara ti ni; pa ki wogo ki yiri wa
Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yeri,
lo na li censaga ki yen wa Siyon yanwiga
ki na we.

¹⁹ Na leele pele ka ye pye mbe yo fo leele
mbele pe maa kuulo pe yewe, ye kari ye sa
pe yewe konaa jelefenne pe ni, poro mbele
pe maa kalegere senre yuun, na kongori;
na paga yo fo: «Naga yen ma, cengele kee
daga mbaa ke yarisunndo ti gbogo wi le?
Konaa mbaa kuulo pe yewe weele pe kan
wi le?» Kona ye pe yon sogo fo:

²⁰ «Yennele li lasiri naa li seréya senre
to we daga mbaa tanri ti na.» Na lere na
si para mbe yala ko senre to ni, wo se ka
lalaaga yanwa pi yan.

²¹ Pe yaa ka tara ti pari mbe toro,
tege naa fungo ki ni; na fungo ki ka ka
weri pe na, pe yaa ka nawa ngban mbaa
pe wunlunaja wi dangi konaa mbaa pe
yengenjele ke dangi. Pe yaa ka pe yere
ti yirige wa naayeri,

²² ko pungo na, mbe yere ti sogo mbaa
tara ti wele. Pe se ka yaraga ko ka
yan, kaawo jatere piriwen, naa diwi konaa
laworo ndorogo. Pe Yaa ka pye wa diwi
wolo li ni.

Pe pyo se we kan

²³ Een fo koni, laworo ti yen leele pe
na laga tara nda ni, diwi wi se koro wa
ki tara ti ni sanga pyew. Ali mbege ta
Zabulon tara naa Nefitali tara tila tifagawa
ta wagati na wi toro faa wi ni, een fo
wa wagati na wila paan wi ni, gbogowo
yaa ka pye ki kogoje kono yon tara ti na,
Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kee tara
ti na, konaa Galile tara nda ti yen cengele
sanngala ke tara ti na.

9

¹ Leele mbele pe yen na tanri wa diwi wi
ni,
pè yanwa gbwo yan.

Mbele paa pye ma cen wa kunwo ca ki diwi
wi ni,

yanwa yiri pe kan†.

² We Fo, mà nayinme gbwo kan cenle woolo
pe yeri,

ma yogorimo legere kan pe yeri.

Pe yen na yogori ma yege sogowo

paa yege nga na leele ma kaa na yogori
yarilire konsanga ni we,

nakoma paa yege nga na malingbwoonlo ma
kaa na yogori yaara nda pè koli ti
yelesesanga ni we.

³ Katugu nere tunngo pyetige nga kila pye
na yin pe ni,

naa gbonor kanngala na làa tege na pe
gbwoon wa pe pogo,lo,

naa pe jolofenne paa pye na pe gbwoon
sanwiga nga ni,

màri kaari

paa yege nga na màa ki pye Madiyan tara
fenne pe sonlo ki na, ma ya pe ni†.

⁴ Sawira nda fuun leele paa le ma kari wa
malaga gbonsaga,

derigboro nda fuun pè piligi wa kasanwa
pi ni,

to ti ni fuun to yaa ka wa wa kason ki ni,
mbe sogo mbe ko.

⁵ Katugu pè pyo wa se we kan,
pinambyo kan we yeri.

Tegere ti yaa ka kan wi yeri,

pe yaa kaa mege taga mbaa wi yinri

«Yerifo na wi yen kafonno pyefo,

Yennele na li yen yafa,

To Yennele na li yen kosaga fu, Yeyinngge
wunluwo.»

⁶ Wi fannga ki yaa ka gbogo mbe kari yege,
wi yaa ka yeyinngge mbakogo kan Davidi

wunluwo pi yeri konaa wi wunluwo
tara ti yeri.

Wi yaa ka yeresaga kan pi yeri, mboo
gbegele mboo tenge kaselege naa
kasinngge ki fannga na,

mbege le yingo fo sanga pyew.

Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yaa
ko kala lo pye li ndanlawa gbwo pi
kala na.

*Yennele li yaa jologo wa
Izirayeli wunluwo pi na*

⁷ We Fo wi senre ta yo Zhakobu setirige
piile pe na,

ki senre ti to Izirayeli tara ti na.

⁸ Leele pe ni fuun pe yaa ka ki kala li jen,

† 9:1 9.1: Ki senre nda ti yo Zhezu Kirisi wi wogo na wa Mati 4.16naa Luki 1.79lara ti ni. † 9:3 9.3: Yawe Yennele
làa ti, a Zhedewon wi ya Madiyan tara fenne pe ni ko pilige ko ni (Kiti 6-7).

Efrayimu tara woolo naa Samari ca fenne wele,
poro mbele pe maa pe yee gbogo na pe yee nari na yuun fo:

⁹ «Tofa mboro ti toori,
een fo we yaa ti wa naa sinndeere nda pe tete to ta ni.

Sikomori tire tiyapaara ti kaari,
een fo sediri tire tiyapaara we yaa tege wa ti yonlo.»

¹⁰ Yawe Yennele li yaa cew kan Erezan wi juguye pe yeri mbe pe yirige mbe pe wa Izirayeli woolo pe na,
mbe poro mbele pe winfenne pe sun mbe pe wa pe na[†].

¹¹ Siri tara fenne mbe yiri wa yonlo yiris-aga kee yeri,
Filisiti tara fenne mbe yiri wa yonlo tosaga kee yeri;
pe yaa pan mbe Izirayeli tara ti tongo.
Een fo konaa ki ni fuun, li nangbanwa pi woro na sogo li na,
li yen mali kee ki yirige pe na bere.

¹² Izirayeli woolo pee songoro mbe pan pe gbongo wi korogo,
pee songoro mbe pan Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li korogo.

¹³ Ki kala na, Yawe Yennele li yaa Izirayeli tara ti go naa ti naga ki kon mberi wo wa,
mbe sengembanra to naa gbagara wi ni, ti kon mberi wo wa pilige nungba ki ni[†].

¹⁴ Leelele poro naa megbogo fenne pe ni, poro pe yen go ye,
Yennele yon senre yofenne yagboyoolo poro pe yen nogona we.

¹⁵ Ki leele mbele pe yekeele pe yen na pe punngu,
mbele pe pe yee yaga pe yen na pe yege sinni, poro fun pe wa ma la.

¹⁶ Ki kala na, we fo wi nawa pi woro ma yinggi pe lefonmbolo pe ni,
wi se pe pijiriwele poro naa pe nangunjaala pe yinriwe ta;
katugu pe ni fuun pe yen mbasinmbele ma pye lepeele,

senfaara ti maa yinrigi wa pe ni fuun pe yon.

Een fo konaa ki ni fuun, wi nangbanwa pi woro na sogo wi na, wi yen maa kee ki yirige pe na bere.

¹⁷ Kaselege ko na, nambewe pi maa jogowo piin paa kason yen;
ki ma yantiire naa wuuro ti sogo mari ko,

ki ma wirige gbogo yirige ma kari wa naayeri pya.

¹⁸ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li nangbanwa gbogo pi kala na,
tara ti yen na sori.

Leele pe yen ndee kason yen na pe sori,
lere kpe woro naa nosepyo wi yinriwe taa.

¹⁹ Pe ma wa yigi pe kalige kee ki na mbe ka,
een fo konaa ki ni fuun, fungo yen pe na bere;

pe ma wa yigi pe kamenge kee ki na mbe ka,

een fo pe se si tin.

Pe ni fuun nungba nungba pe yen na pe lewee yeenle pe kaa.

²⁰ Manase cenle woolo pe yen na Efrayimu cenle woolo pe kaa,
Efrayimu cenle woolo pe yen na Manase cenle woolo pe kaa;

poro pe ni fuun shyen poro gbogolo ma saa to Zhuda cenle woolo pe na.

Een fo konaa ki ni fuun, li nangbanwa pi woro na sogo li na,
li yen mali kee ki yirige pe na bere.

10

*Zhuda tara yskeele mbele
pe Yennele li nangbanwa pi yirige*

¹ Leele mbele pe ma kondengenle mbas-ingenle tegetege,

poro mbele pe ma kakondengenle tege ma ke yonlogo,
jologo yen pe wogo!

² Pe ma ko pye ma, jango mbe mbele pe yen tege ni pe tanga ki sho pe yeri,
na woolo mbele pe yen fyonwo fenne, mbe nga ki daga pe ni ki sho pe yeri.

Pe ma nangunjaala pe pye paa yarijende nda pe koli ti yen,
mbe pijiriwele pe san mbe pe kee yaara ti sho pe yeri.

³ Na ye kapere ti fogo tonpilige ki ka ka gbon, yingi ye yaa ka pye san?

Na jologo ki ka ka yiri wa lege mbe pan mbe to ye na pilige nga ni, yingi ye yaa ka pye san?

Ye yaa ka ye mbe kari ambo fo korogo mbe yo wi ye sho?

Ye yaa ka ye yarijende ti tege se yeri?

⁴ Ye se ka ya mbe kala la yege pye, kaawo mbe gbowa wa kasopiile sanmbala pe sogowa,

mbe to tara leele mbele pe yaa gbo pe ni.
Een fo konaa ki ni fuun, we fo wi nangbanwa pi woro na sogo wi na,
wi yen maa kee ki yirige pe na bere.

[†] **9:10 9:10:** Wunlunaara Erezan wi juguye poro paa pye Asiri tara fenne wele (2 Wunlu 16.8-9; Eza 7.1). [†] **9:13 9:13:** Mbege le kono 13 mbe gbon 16, ki laga ki yen na para tara woolo pe yekeele poro senre na. Sengembanra to naa gbagara wi ni, ti yen yaara ta nda ti yen ma taanla legboolo poro naa Yennele yon senre yofenne pe ni (Eza 19.15; Dete 28.13,44).

*Jòlògò yèn Asiri tara fenne**pe wogo*

⁵ We Fò wì yo fò: «Jòlògò yèn Asiri tara fenne pe wogo, poro mbele pe yèn paa na nanngbanwa kanngaga yèn.

Ngbologo nga ki yèn pe kée, ko yèn nala kónrò tendorogo ki nari.

⁶ Mi ma pe yirige mbe pe wa cénle na li woro na fyé mi ña Yénnele na yege li na,

cénle na kanla nawa pi ngban, mi ma pe yeri mbe pe wa ki cénle woolo pe na, jango pe sa pe kée yaara ti koli, pe pe san pe pe yarijende ti sho pe yeri, mbe pe tangala paa ca nawa kongolo fénrege yèn.

⁷ «Eén fò Asiri tara fenne pe sigi jèn mbe wali ki na ma, pee jatere pye ki na ma.

Eén fò poro jatere wo yèn mbaa jògòwò piin, mbe cengele legere tongo.

⁸ Katugu pè yo fò: «Naga yèn ma, we kundigile pe ni fuun pe woro wunlumbolo wi le?

⁹ Naga yèn ma, we sila Kalino ca ki pye paa yege nga na wàa Karikemishi ca ki pye wi le?

Ma Hamati ca ki pye paa yege nga na wàa Aripadi ca ki pye wi le, ma Samari ca ki pye paa yege nga na wàa Damasi ca ki pye wi le?†

¹⁰ Ki kaa pye wè ya ma kée taga wunluwo tara nda ti maa yarisunndo gbogo ti na mari sho,

ma si yala, ki yarisunndo ti lege ma we Zheruzalemu ca naa Samari ca woro ti na,

¹¹ kona nga wè pye Samari ca naa ki yarisunndo ti na,

naga yèn ma, we se ya mbege nungba ki pye Zheruzalemu ca naa ki yarisunndo yanlere ti na wi le? »

¹² Eén fò na we Fò wi ka ka wi kapyegele ke pye mbe ke yon fili sanga ña ni wa Siyon yanwiga ki na, konaa wa Zheruzalemu ca ki ni, wi yaa yo fò: «Mi yaa yiri Asiri tara wunlunana wi kòrògò wi yée gbogowò jatere konaa wi yée nagawa mba wi maa piin na yege tungu pi kala na.

¹³ Katugu Asiri tara wunlunana wi yo fò: «Mi ki ni fuun ki pye na yèera fannga ki ni,

konaa na yèera kajenme pi ni, katugu mi jilige;

mì cengele sannngala ke tara kongolo ke wo wa ke yongolo ke ni, ma ka taga na tara ti na,

mì pe yarijende ti sho pe yeri.

Mi wunlumbolo tirige ma pe laga wa pe jónrò ti na, paa lenana kotogofò yèn.

¹⁴ Mi leele pe yarijende ti sho pe yeri na kée ki ni,

paa yege nga na lere ma kàa sannjesere laga we;

mì tara woolo pe ni fuun pe yarijende ti koli pe yeri,

paa yege nga na lere ma kaa sannjele jenrewe koli we.

Yaraga ka kpé si kanwiga gbón,

nakoma mbe yon yenge, nakoma mbe senpyo yo. »

¹⁵ Naga yèn ma, gbónlògò ki maa ki yée gbogo ña wila koon ki ni wi na wi le?

Naga yèn ma, tire kónsi wi maa yée mbonrò ña wila koon wi ni wi na wi le?

Ki yèn ndée kanngaga ko ki yèn na ki yigifò wi kée ki yinrigi,

ki yèn ndée ngbologo ko ki yèn na ki yigifò wi kée ki yinrigi.

¹⁶ Ki kala na, we Fò, Yawe Yénnele na yawa pi ni fuun fò li yaa cògòrò yama wa Asiri tara malingbòonlò mbele pe yèn fannga ni pe na;

pe gbogowò kala li yaa ka sogo paa yege nga na kason ma kaa na yiin ma yaara sogo.

¹⁷ Yénnele na li yèn Izirayeli woolo pe yanwa, li yaa ka pye paa kason yèn;

Izirayeli woolo pe Yénnele kpoyi li yaa ka pye paa kason yinne yèn,

na li yaa yantiire naa wuuro pyew ti sogo, mberi kò pilige nungba ki ni.

¹⁸ Li yaa ka pe kòrò tiyónrò naa pe tire kèere tiyónrò ti sogo mberi kò pew,

ki yaa ka pye paa yaja yèn, ña yama pùu fannga ki kò.

¹⁹ Pe kòrò tire nda ti yaa ka koro, ti yaa ka pye jègele,

fò pyò jèe mbe ka ya mberi jiri mberi yon jèn.

*Izirayeli woolo mbele**pe yaa ka koro go na pe kala*

²⁰ Ko sanga wo ni, Izirayeli woolo sanmbala mbele pe yaa ka koro go na, poro Zhakòbu setirige piile mbele pe yaa ka sho mbe koro yinwege na, pe se ka kée kan mbele paa pe gbòon pe na naa. Eén fò pe yaa ka kée kan Yawe Yénnele, Izirayeli woolo Yénnele kpoyi lo na kaselege ni.

²¹ Pe sanmbala mbele pe yaa ka koro, pe yaa ka songòrò mbe pan, poro Zhakòbu setirige piile mbele pe yaa ka koro, pe yaa

† 10:9 10:9: Asiri tara fenne paa malaga gbón ki cara ti ni, ma ya ti ni.

ka songoro mbe pan Yennele na fannga fo li korogo.

²² E, Izirayeli woolo, ali na yaga lege paa kogoje yon taambugo ki yen, ye jenri ye yaa ka songoro mbe pan. Ye tongo kala li kon ma tege mako. Ko yaa ti kasinnye ki yaa la kee yege.

²³ We Fo, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, li tongowo kala na kon ma tege, li yaa li pye mbeli yon fili tara ti lagapyew ki ni†.

*Yennele li yaa jologo wa
Asiri tara fenne pe na*

²⁴ Ki kala na, we Fo, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo: «Na woolo, yoro mbele ye yen ma cen wa Siyon ca, yaga kaa fye Asiri tara fenne pe yege. Pe yen na ye gboon kanngaga ni, ma pe ngbologo ki yirige ye na paa yege nga na Ezhipiti tara fenne paa pye naga piin we.

²⁵ Een fo sanni wagati jenri ni, na nanghanwa gbo pi yaa ko ye ni, een fo na konro tendorogo ki yaa pye poro Asiri tara fenne poro ni mbe pe tongo.»

²⁶ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yaa yiri pe korogo sapige ni, paa yege nga na laa ki pye Madiyan tara fenne pe na wa Orebu walaga ki tanla we. Li yaa ka li kanngala li yirige wa kogoje wi go na, paa yege nga laa li yirige Ezhipiti tara ti na we†.

²⁷ Ko pillige ko ni, Asiri tara fenne pe tugugboro nda wa ye pajoro ti na, ti yaa laga wa ti na; pe nere tunngo pyetige nga pe taga wa ye yologo ki na kila yiin ye ni, ki yaa ka laga wa; ye yaa ka tugbolo, fo mbege kaari mbege laga wa†.

*Juguye pe yongo
Zheruzalemu ca ki ni*

²⁸ Juguye pe gbon wa Ayati ca ki na, pe Migiron ca ki kon ma yiri, pe saa pe tuguro ti tege wa Mikimashi ca. ²⁹ Ye wele, pe yen na tooro wa yanwira ti sogowo kombile li ni.

Pè yo fo: «Ye pan we sa wonlo wa Geba ca!»

Arama ca woolo pe yen na seri fyere ti kala na;

Gibeya ca woolo, ko nga ki yen Sawuli ca ye, pe yen na fee.

³⁰ Yoro Galimu ca woolo, yaa jorogi!
Yoro Layisha ca woolo, yaa ye yee korosi!

Yoro Anatoti ca woolo, jologo yen ye wogo!
³¹ Madimena ca woolo pe gbon ma jaraga, Gebimu ca woolo pe yen na fee na larasaga jaa!

³² Nala yere, juguye pe yaa sa yere wa Nobu ca;

pe yaa pe kee ki yirige Siyon ca woolo pe yanwiga ki mege ni,

ko nga ki yen Zheruzalemu ca tinndi we.

³³ Ye wele, we Fo, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo,

li yen na tige njere ti yaanla fannga gbogo ni;

li yen na tire tugbooro ti koonlo,

na tire titoonro tugbooro ti koonlo nari jaanri.

³⁴ Li yen na kologo tire ti koonlo gbongogo ni nari jaanri,

paa yege nga na Liban tara sediri tire tiyonro ti yen na tuunri tara we†.

11

*Zhese setirige pyo
wi wunluwo fonmbo*

¹ Koni, tige njege fonngo yaa yiri wa Zhese wi tige yungongo ki na,

vile fonno yaa ka fi mbe yiri wa wi ndire ti na†.

² Yawe Yennele li yinne li yaa ka pye wi ni; li yen yinne na li yaa kajeenme naa tijinliwe kan wi yeri,

yinne na li yaa yerewe kajeenme naa fannga kan wi yeri,

yinne na li yaa Yennele jenme naa li yege fyere ti kan wi yeri.

³ Mbaa fye Yawe Yennele li yege ko ki yaa ka pye wi kandanlaga gbogo ye.

Wi se kaa kiti wi koon mbaa leele yege wele;

wi se kaa kagala ke yege woo, mbaa yala nungbolo li yen na nda nuru to ni.

⁴ Een fo wi yaa kaa fyonwo fenne pe kiti wi koon mbe yala kasinnye ko ni;

wi yaa kaa tara woolo mbele pe yen tege ni pe kagala ke yege woo, mbaa yala kaselege ko ni.

Wi yon senre ti yaa kaa dunruya woolo pe gboon paa kanngaga yen,

wi yon senyoro tifelege ki yaa la lepeepe pe kuun†.

⁵ Kasinnye ki yaa ka pye paa kurusijara yen wa wi senne;

† **10:23 10:23:** Oromu 9.27-28 † **10:26 10:26:** Kiti 7.25; Eki 14.15-28 † **10:27 10:27:** Nga ki yo fo: Ye yaa ka tugbolo, fo mbege kaari mbege laga wa, ki senre ti woro ma filige Eburuye senre ti ni. † **10:34 10:34:** Eza 37.24; Nawu 1.1-4; Sofo 2.13-15 † **11:1 11:1:** Zhese wila pye wunlunaga Davidi wo to. Ki verise nga wi koru wo yen fo Yennele li yaa ka lere wa yirige wa pe setirige piile pe sogowo, mbo pye Yennele lere. Ki Yennele yon senre nda tila yo ma yege sin we Fo Zhezu wo senre na (1 Sami 16.18-19; Naga 5.5; 22.16). † **11:4 11:4:** 2 Tesa 2.8 † **11:5 11:5:** Efe 6.14

mbe pye senre nungba yofɔ ki yaa ka pye paa kurusijara yen wa wi nando-gomo†.

⁶ Kona, kombokaga konaa simbapɔ wi ni, ti yaa ka pinle mbe cen laga nungba, kamolo wo naa sikapile li ni, pe yaa ka sinle pe yee tanla.

Napige ko naa jara yirifonɔ wi ni, naa yaayoro nda pɛ gbegele ti tɔro ti ni, ti yaa ka pye laga nungba;

lenambile lali li yaa kaa ti konri.

⁷ Nana wo naa cenge urusi ki ni, pe yaa ka pinle mbaa kaa laga nungba, pe piile pe yaa kaa sinlele pe yee tanla; jara wi yaa kaa yan ki kaa paa nege yen.

⁸ Piyenle li yaa kaa jinrigi wa merege ki wege ki yon na,

pyo na wi laga yinne na, wi yaa kaa kee ki le wa firisho wi wege ki ni kangbanga fu.

⁹ Pe se ka tipege nakoma jogowo pye wa Yenɲele li yanwiga kpoyi ki na;

katugu Yawe Yenɲele li jenme pi yaa ka tara ti yin, paa yege nga na tonmo pi ma kogɔje wi yin we†.

Yenɲele li woolo

pe yaa ka yeresaga ta

¹⁰ Ko pilige ko ni, Zhese setirige pyo wi yaa ka yiri mbe yere, mbe pye paa kacɛn yaraga yen, nga pɛ yirige tara sannda ti woolo pe kan. Cengele ke yaa ka songoro mbe pan wi korɔgo. Wi yaa ka pye mbe cen laga nga na, Yenɲele li gbogowo yanwa pi yaa kaa yiin wa†.

¹¹ Ko pilige ko ni, we fo wi yaa kaa kee ki sanga naa ki shyen wogo na, mboo woolo mbele pɛ koro yinwege na pe go sho, poro mbele pe yaa koro go na wa Asiri tara, naa wa Eshipiti tara, naa wa Patiroosi tara, naa wa Etiyopi tara, naa wa Elamu tara, naa wa Sineyari tara, naa wa Hamati ca konaa wa logo furo nda wa kogɔje wi ni ti ni.

¹² We fo wi yaa kacɛn yaraga ka yirige wa naayeri cengele sannkala ke kan; wi yaa ka Izirayeli woolo mbele pɛ yigi malaga kasopiile pe gbogolo naa, mbe Zhuda tara woolo mbele pɛ gbon ma jaraga tara ti go tijere ki na pe gbogolo pe yee na naa.

¹³ Efirayimu cenle woolo pe yenjaga ki yaa ka ko Zhuda tara woolo pe ni, Zhuda tara woolo pe yaa ka pe tipewe pi yaga Efirayimu cenle woolo pe ni.

¹⁴ Pe yaa ka gbogolo mbe gbinri sa to Filisiti tara fenne pe na wa yonlo tosaaga kee yeri,

mbe gbogolo mbe sa yonlo yirisaga kee tara woolo pe kee yaara ti koli pe yeri.

Pe yaa ka Edomu tara naa Mowabu tara ti sho mberi ta;

Amo cenle woolo pe yaa ka go sogo pe kan.

¹⁵ Yawe Yenɲele li yaa ka Eshipiti tara kogɔje wi waga;

li yaa ka li kee ki yirige mbege fige Efirati gbaan wi go na,

mbe tifelingbogo ka yirige kila gbɔon wi na,

mboo gbon mboo koonlo wi yiri lopigile koloshyen,

nggele lere mbe ya mbe ke kon mbe yiri wi sawira ti ni wi tɔoro na.

¹⁶ Li woolo sanmbala mbele pe yaa ka koro wa Asiri tara,

pe yaa ka kono ta mbe pan,

paa yege nga na fafafa Izirayeli woolo paa kono ta ma pan,

pilige nga ni paa yiri wa Eshipiti tara we.

12

Yurugo nga ki ko

mbe Yenɲele na shɔfo li son

¹ Ko pilige ko ni, ma yaa kaga yo fo:

«Yawe Yenɲele mi yen naa sonni;

katugu maa nawa ngban na ni.

Eɛn fo ma nangbanwa pi ko na ni,

a mala kotogo ki sogo na na.

² Ee, Yenɲele lo li yen na shɔfo we,

na jigi wi yen li na, mi woro na fye yaraga ko ka na;

katugu Yawe Yenɲele le, Yawe Yenɲele lo li yen na fannga ye,

mi yaa la yurugo koo mbaa li sonni;

lo li yen na shɔfo we†.

³ Ye yaa kaa yɔgori mbe saa kori wa showo pulugo ki ni.»

⁴ Ko pilige ko ni, ye yaa kaa yuun fo:

«Yaa Yawe Yenɲele li sonni, yaa li mege ki gbogo!

Yaa li kagbogolo ke yari wa cengele ke sogowo,

yaa ke nawa tuun ki na fo li mege ki yen ma gbogo.

⁵ Yaa yuuro koo Yawe Yenɲele li kan,

katugu li katiyongolo tugbongolo pye.

Tara woolo pe ni fuun pe daga mbe ke jen.»

⁶ Yoro Siyon ca woolo, yaa yɔgorimo kongolo waa, yaa jorogi nayinme ni,

katugu Izirayeli woolo Yenɲele kpoyi na wa ye sogowo, li yen ma gbogo.

13

Babiloni tara ti tongkala

† 11:9 11:9: Aba 2.14 † 11:10 11:10: Jromu 15.12 † 12:2 12:2: Eki 15.2; Yuuro 118.14

¹ Yennele yon senre nda Yennele laa naga Amazi pinambyo Ezayi wi na Babiloni tara ti wogo na.

² We Fo wi yo fo: «Ye kacen yaraga ka yirige wa naayeri yanwiga ka go na, nga ki yen waga!

Ye ye magala li yirige ye leele pe yeri!

Ye kee wa pe yeri,

pe pan pe ye wa legboolo pe yeyongo ki ni.

³ Nambala mbele pe tege pe ye na kan, mi kono kan pe yeri,

milan malingboonlo kotogofenne pe yeri, poro mbele mi yaa ti panla nangbanwa pi kayanga wo we;

poro mbele na gbogowo kala li yen ma pe ndanla we.»

⁴ Tinme gboo pa yen na yinrigi wa yanwira ti go na,

paa janwa gbolo tinme yen!

Wunluwo tara woolo poro tinme gboo wi, cengele ngele ke gbogolo koro tinme gboo wi!

Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yen nali malingboonlo pe jinri malaga ki mege ni.

⁵ Pe yen na paan ma yiri taleere ta ni, ma yiri fo wa dunruya wi kosaga ki na.

Yawe Yennele lo naa li nangbanwa pi kayanga wofenne pe ni, pe yaa ka ki tara nda ti ni fuun ti tongo.

⁶ Yaa kunwo gbelege gbele, katugu Yawe Yennele li pilige ki yongo; ki yen na paan, ko ki yen yawa pi ni fuun fo wi jogowo pyepilige gbogo ye†.

⁷ Ki kala na, leele pe ni fuun pe keyen yi fanla pe na,

lere pyew wi sunndo wila koon wi na.

⁸ Fyere gboro pe yigi, jologo naa tege yen pe na.

Pe yen na nagala jologo ki kala na paa jele selara ma kaa yiri wi ni we.

Pe ni fuun nungba nungba pe yen na pe yee wele laworo ni;

pe yenle li yanlaga pe na.

⁹ Ye wele, Yawe Yennele li pilige ki yen na paan,

ki yen pilipege, naa konro tandorogo konaa nangbanwa gboo pilige.

Li yaa ka tara ti tongo ti koro waga, mbe kapere pyefenne pe ko mbe pe wo wa.

¹⁰ Naayeri wonngolo koro naa ke wonngolo gbogolomo pi ni, ke se kaa yanwa yinrigi naa.

Yonlo ki yaa ka kannga diwi ki yirisanga wi ni,

yenge ki se ka ki yanwa pi yirige†.

¹¹ We Fo wi yo fo: «Mi yaa ka jologo wa dunruya woolo pe na pe tipewe pi kala na,

mbe lepeelee pe jolo pe kapere ti kala na.

Mi yaa ka mbele pe maa yeye tungu leele na pe yee gbogowo pi ko,

mbe lewelimbele pe yee nagawa pi ko.

¹² Mbe senwee yan, mi yaa ka ti ki ngban mbe we te piiri wi yanga na,

mbe ti senwee piile pe yanga ki ngban mbe we Ofiri tara te wi na.»

¹³ Ki kala na, mi yaa naayeri wi tigile, mbe tara ti yeye mberi fenge wa ti nogona cnyaara ti na.

Mi na Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo na nangbanwa gboo pi kala na,

pilige nga ni na konro tandorogo ki yaa yiri we.

¹⁴ Kona, pe yaa pye paa lufaa yen, na pe yen na puro,

paa simbaala yen, mbele konrifo woro pe na mbe pe gbogolo.

Pe ni fuun nungba nungba pe yaa ka songoro wa pe cenle woolo pe yeri,

pe ni fuun nungba nungba pe yaa ka fe mbe kari pe tara.

¹⁵ Na paga ka mbele fuun yan, pe yaa ka pe furugu wangala ni;

na paga ka mbele fuun yigi, pe yaa ka poro gbo tokobi ni.

¹⁶ Pe yaa ka pe piile tunmambolo pe wa tara, mbe pe tongolo pe yeye sogowo;

pe yaa ka pe go nawa yaara ti koli, mbe pe jeele pe yigi mbe sinle pe ni fannaga na.

¹⁷ Wele, mi yaa Medi tara fenne pe sun mbe pe wa Babiloni tara fenne pe na.

Pororo woro na warifuwe wi jate, pee si jori te kala.

¹⁸ Pe yaa ka pe lefonmbolo pe won pe wangala ke ni, mbe pe jaanri tara;

piile pe yungbogoro se ka pye pe na, pe se ka piile tunmambolo pe yinriwe ta.

¹⁹ Kona, Babiloni ca nga kila pye wunluwo tara pyew ti ca tiyongo ye,

ko nga kila pye Babiloni tara fenne pe yee fereyaraga konaa pe yee gbogowo pi go ye,

ki yaa pye paa Sodomu naa Gomori cara na Yennele laa tongo ti yen†.

²⁰ Lere se ka pye mbe cen wa ki ni, ki yaa ka koro waga sanga pyew fo tetete.

Ali mbele pe maa yanri na cen pe yaayoro ti ni na toro, pe se ka pe paara yinre ti kan wa,

yaayoro konrifenne pe se ka cen wa pe yaayoro ti ni tila wogo wa.

† 13:6 13:6: Zhoue 1.5 † 13:10 13:10: Eze 32.7; Mati 24.29; Maki 13.24-25; Luki 21.25; Naga 6.12-13; 8.12 † 13:19 13:19: Zhenc 19.24

²¹ E'en fo yanyaara nda wa gbinri wi ni to ti yaa kaga pye ti sinlesaga, kuwere to ti yaa ka ye wa pe yinre ti ni mberi yin.

Konrɔsogoloye pe yaa kaga pye pe censaga, sikapene pe yaa kaa yeni mbaa kanni wa†.

²² Komboolo poro pe yaa kaa gbele wa pe wunluwo yinre ti ni, dabaala poro pe yaa kaa gbele wa pe yungboro ngboro tiyonro ti ni. Babiloni ca ki kosanga wi gbɔn, ka se taga wa ki piliye yon ki na naa.

14

*Izirayeli woolo pe yaa yiri
wa kulowo pi ni
mbe songoro wa pe tara*

¹ Ki yen ma filige fo Yawe Yennele li yaa Zhakobu setirige piile pe yinriwe ta naa, li yaa ka poro Izirayeli woolo pe wo naa. Li yaa ka songoro pe ni wa pe tara ti ni naa. Nambanmbala yaa ka pan mbe taga pe na, pe yaa ka pinle mbe cen poro Zhakobu setirige piile pe ni.

² Cengele kele yeye woolo yaa ka pe le mbe kari pe ni wa Izirayeli tara. Izirayeli woolo pe yaa ka ki cengele woolo pe pye pe kulonambala naa pe kulojaala wa Yawe Yennele li tara ti ni. Cengele woolo mbele paa Izirayeli woolo pe yigi malaga kasopiile, Izirayeli woolo pe yaa ka poro fun pe yigi malaga kasopiile, mbele paa pye ma cen Izirayeli woolo pe go na, Izirayeli woolo poro pe yaa ka cen poro go na.

*Babiloni tara wunlunaja
wi kunwo senre*

³ Na Yawe Yennele liga ka wogosaga kan yoro Izirayeli woolo ye yeri sanga ja ni, ye tege naa ye jologo ki punjo na, konaa kulowo tunngbanra nda tila taga ye na ti punjo na,

⁴ pa kona yege yurugo nga ki le Babiloni tara wunlunaja wi na, ye yo fo: E, ki pye mele, leele jolofɔ wi wogo ki si ko yeen?

Wi fannga nga wila taga leele pe na ki ko.

⁵ Yawe Yennele li lepeepe pe fannga kannkala li kaari, ma fannga fenne tipeele pe wunluwo kannkala li kaari.

⁶ Wo wila koro na tara sannda ti woolo pe kuun wa wi nangbanwa gbɔɔ pi ni, na pe kuun konlo fu; wa wi konro tendorogo ki ni, wila cengele sannkala ke go sogo fannga na,

ma jologo gbogo wa pe na, nga kosaga woro ki na.

⁷ Koni tara ti ni fuun ti yen yeyinnge na na wogo;

leele pe yen na yogorimo yuuro koo.

⁸ Ali yere sipiresi tire to naa Liban tara sediri tire ti yen na yogori ma tolo li kala na.

Ti yo fo: «Maga le ma to, tire konfenne pe woro na paan mbaa we koon.»

⁹ Kuulo tara ti yen na tinni wa nogona, noo panga ki singi mboon fili;

ti yen na kuulo pe yenni ma kala na, mbele fuun paa pye legboolo laga dunruya wi ni we.

Ti yen na cengele ke wunlumbolo pe ni fuun pe yinrigi wa pe wunluwo jonro ti na ma kala na.

¹⁰ Pe ni fuun pe yaa ka senre ti le mboon pye fo:

«Mboro fun ma pye fannga fu fo paa we yen, mboro fun ma pye paa we yen.»

¹¹ Ma yee gbogowo pi tigi wa kuulo tara ti ni,

konaa ma juruye magangala ke ni; fanga fyenre to ti pye ma sinleyaraga ye, fyenre tunmoro to ti pye ma paritonngo ye.

¹² E, yindogo wanno, lalaaga wanno! Mboro ma yiri wa yennele na ma to yeen? Poon wa tara, mboro ja maa fannga ta cengele sannkala ke na we†.

¹³ Maa pye naga yuun wa ma nawa fo: «Mi yaa lugu mbe kari fo wa yennele na, mi yaa sanla wunluwo jongo ki tege fo wa Yennele li wonngolo ke go na;

mi yaa sa cen fo wa yanwiga nga yengengele ke maa ke yee gbogolo wa ki na,

fo wa yonloparawa kameenge kee ki punjo na†.

¹⁴ Mi yaa lugu mbe kari fo wa kambaara ti go na,

mi yaa pye paa Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li yen†.»

¹⁵ E'en fo poon wonrogo moo tirige wa kuulo tara ti ni,

fo wa wegboke tijugo ki nogona.

¹⁶ Leele mbele koon yan, poro yaa pe yengele ke kan ma na loon wele, pe yaa loon korosi jenge mbe yo fo:

«E, naja ja wila pye na tara ti tigile, wowi yeen gbari?»

† 13:21 13:21: Naga 18.2 † 14:12 14:12: Naga 8.10; 9.1 † 14:13 14:13: Fafafa Kana tara fenne paa pye naga sonri ndee pe yengengele kaa pye na ke finliwe pi piin yanwiga ka na, fo wa yonloparawa kameenge kee ki punjo na, na dunruya kagala ke koon na ke teri. † 14:14 14:14: Mati 11.23; Luki 10.15

Wo ña wila pye na wunluwo tara sannda ti yegeyege we.

¹⁷ Wo ña wila pye na tara ti kanngi nari piin gbinri na kee, na cara ti tonri;

kila pye, mbele wi yigi malaga kasopiile, wila yenle mbe wa wa fyew.»

¹⁸ Cengele sanngala ke wunlumbolo pe ni fuun,

ee, pe ni fuun pe yen ma sinle na wogo wa pe fanra ti ni gbogowo ni.

¹⁹ Een fo mboro wo na, pòon wa wa funwa na, mào laga lali ma fanga ki ni.

Mà pye paa pyo ña wi ku wa wi no lara, a pè suu se;

ña wi kala li lako leele pe na.

Pòon yon ton wa leele mbele pè gbo pe sogowo,

poro mbele pè pe gbo tokobi ni, ma pe gboolo pe wa waliwege ka ni wa sinndeere ti na.

Mà pye paa gboo yen, ña leele pòo tangala.

²⁰ Pe se koon le fanga ni paa wunlumbolo sanmbala pe yen,

katugu mào tara ti jògo,

mào tara woolo pe gbo.

Lepee wi cenle li mege ki se ka yeri naa fyew.

²¹ Ye pe piile pe gbo kala li gbegele, pe teele pe kambasinnde ti kala na, jango paga ka yiri pilige ka mbe tara ti sho mberi ta,

mbe pe cara ti kan lagapyew ki ni.

²² Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma fo: «Mi yaa ka yiri pe korogo. Mi yaa ka Babiloni ca ki tongo mbege mege ki ko mbege wo wa, naa leele jenri mbele pe yaa ka koro wa ki ni pe ni, naa ki piile konaa ki setirige piile pe ni. Yawe Yennele lo li yo ma.

²³ Mi yaa kaga pye njuguniye pe censaga konaa mbege pye langorogo. Mi yaa kaga pe kambere nda ti maa jogowo piin ta ni.» Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma†.

*Yennele yon senre nda tila yo
Asiri tara ti wogo na*

²⁴ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li wugu ma yo fo:

«Ŋga mi sonri mbe pye, ko ki yaa pye.

Ŋga mi kon ma tege mbe pye, ki yaa pye mbe yon fili!

²⁵ Mi yaa ka Asiri tara fenne pe tongo laga na tara ti ni,

mi yaa ka pe tangala wa na yanwira ti na.

Nere tunngo pyetige ña pè taga na woolo pe na na pe tege, mi yaa ki laga pe na,

tuguro nda pè taga pe na, mi yaa ti laga wa pe pajoro ti na.»

²⁶ Kala na we Fo wi kon ma tege dunruya lombono wi wogo na, loli na;

lili kee ki yirige cengele ke ni fuun ke na, mbe kala na pye ke na, loli na.

²⁷ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo ligi kala na li kon ma li tege;

ambo wi mbe ya mbeli sa?

Lili kee ki yirige mbeli pye,

ambo wi mbe ya mbege yerege†?

*Yennele yon senre nda tila yo
Filisiti tara ti wogo na*

²⁸ Wunlunaja Ahazi wila ku ye le na ni ko ki Yennele yon senre nda tila yo, ma yo fo†:

²⁹ Yoro Filisiti tara lombondo, yaga kaa yogori

mbe yo fo ye gbónkanngaga ki kaari;

katugu firisho yaa yiri wa wogogo kugo ki ni,

ko yaa pyo ña se, wo yaa pye wogogo pege, ñga ki yen kanwira wogo†.

³⁰ Pa kona, mbele pe yen tege na ma we pe ni fuun na, pe yaa la yaakara taa mbaa kaa,

fyonwo fenne pe yaa wogosaga ta mbe pye yeyinngge na pow.

Een fo yoro Filisiti tara fenne, mi yaa ye setirige piile pe gbo fungo ni,

ye woolo mbele fuun pe yaa ka koro yinwege na, mi yaa ka pe gbo.

³¹ Mboro ca yeyongo, ta gbele!

Mboro cagbogo, ta jorogi;

yoro Filisiti tara lombondo, yaa seri fyere ti na,

katugu wirige ka yen na yinrigi wa yonloparawa kamenge kee yeri na paan,

wa ki leele pe malingbòonlo ngbelege ki ni, lere wa kpe si koro pungo na†.

³² Ki cenle na li pitunmbolo, we yaa pe yon sogo yingi ni?

Fo Yawe Yennele lo li Siyon ca ki kan,

fo wa li woolo pe ni, mbele pe yen fyonwo fenne pe yaa larasaga ta wa.

15

*Yennele yon senre nda tila yo
Mowabu tara fenne pe wogo na*

† **14:23 13.1-14.23:** Eza 47.1-15; Zhere 50.1-51.64 † **14:27 14.27:** Eza 10.5-34; Nawu 1.1-13; Sofu 2.13-15 † **14:28 14.28:** 2 Wunlu 16.20; 2 Kuro 28.27 † **14:29 14.29:** Ŋga ki yo fo: Ye gbónkanngaga konaa wogogo pege ñga ki yen kanwira wogo, ki senre ti yen na para Asiri tara to naa ti wunlunaja wo senre na, poro mbele pe yen juguye wele.

† **14:31 14.29-31:** Zhere 47.1-7; Eze 25.15-17; Zhoue 3.4-5; Amo 1.6-8; Sofu 2.4-7; Zaka 9.5-7

¹ Senngbanra nda tila yo Mowabu tara ti wogo na.

Ee, Ari ca nga wa Mowabu tara ki tongo yembine nungba li ni!

Ee, Kiri ca nga wa Mowabu tara ki tongo yembine nungba li ni![†]

² Dibon ca woolo pè kari wa pe yarisunngo gbogogo ki ni,

pè kari wa pe sunzara nda wa tinndiye pe na ti na, mbe sa gbele wa.

Mowabu cenle woolo pe yen na kunwo gbelege gbele Nebo ca naa Medeba ca ki kala na.

Pe ni fuun pè pe yinre ti kulu, ma pe siyoolo pe kulu.

³ Pè jatere piriwen yariporo le pe yee na wa ca nawa kongolo ke ni;

pe ni fuun nungba nungba pe yen na gbele,

pe yen na yentunwo woo
wa pe biriyyinre ti go na konaa wa pe katoro ti ni.

⁴ Eshibon ca woolo naa Eleyale ca woolo pe yen na jorogi na sagawa jaa.

Pe jorogomo pi yen na gboon fo wa Yahazi ca.

Ki kala na, Mowabu cenle woolo pe malingboonlo pe yen na kongolo waa,

pe sunndo wila koon pe na fo jenge.

⁵ Na nawa pi tanga na na Mowabu cenle woolo pe wogo na;

pe woolo mbele pe yen na fee malaga ki yegé, pè saa gbon wa Sowari ca,

fo ma saa gbon wa Egilati Shelishiya ca.

Pe yen na gbele na nuru na kee wa Luhiti ca ki yeri;

ma pe ta wa Horonayimu ca kono li na paa kee, pe yen na kongolo waa jogowo mba pi pye pe na pi kala na.

⁶ Nimirimu ca tonmo lara ti waga,

yan ki waga,
wasege yan ki ko,
yan tipirige woro laga ka kpe ni.

⁷ Ki kala na, pe kee yaara nda ti koro pe yeri,

konaa tegewe mba fuun paa ya ma tege,
soli tire ti yen yanwira lafogo nga ni, pe yen nari koli na kee ti ni wa ki pungo na.

⁸ Katugu gbeere yen na yinrigi Mowabu tara ti kee ki ni fuun ki na,
pe gbelege ki yen na gboon fo wa Egilayimu ca ki na,

na gboon fo wa Beri Elimu ca ki na.

⁹ Dimo ca lora tonmo pi ni fuun pi kannga kasanwa;

een fo mi yaa ka jologo kagala kele yegé taga Dimo ca wogolo ke na naa.

Mowabu cenle woolo mbele pè sho ma koro go na, mbele pè koro wa tara ti ni,

mi yaa ti jara mbe yiri pe korogo mbe to pe na.

16

*Mowabu cenle woolo pe yen
na Zheruzalemu ca woolo pe yenri
pe pe saga*

¹ Ye simbapolo yirifonngo wa torogo tara ti wunlunana wi kan yarikanga,

mbe yiri wi ni wa Sela ca mbe toro wa gbinri kono li ni,
mbe saa kan wi yeri fo wa Siyon yanwiga ki na.

² Mowabu tara jesle pe yaa ka pye wa laga nga pe maa Arino lafogo ki koon tooro na we,

paa yegé nga na pe ma kaa sannjele puro mali yirige li sere ni, li maa mari na toro faa.

³ Pe yen naga yuun Zheruzalemu ca woolo pe kan fo: «Yaa yerewe kaan we yeri,

ye kala la kon ye tege we wogo na;
ye pye yinne ye ton we na yonlo fungbanga na, paa yegé nga na diwi ma kaa ye laga ni we.

We woolo mbele pe yen na fee mbe sho, ye pe lara;

mbele pe yen na fee malaga ki yegé, yaga ka pe java.

⁴ Yegé yaga Mowabu cenle woolo mbele pè puro, pe sa karafa wa ye yeri,

ye pye pe larasaga mbe pe sho jogowo pyefo wi kee.»

Katugu pilige ka, lepee wi yaa ka ko mbe wo wa,

jologo ki yaa ka ko,
jogowo pyefo wi yaa ko mbe wo wa tara ti ni.

⁵ Ko pungo na, wunlunana wa yaa ka yiri mbe cen wunluwo pi na Davidi wi yonlo.

Wi wunluwo pi yaa ka yeresaga ta,
katugu wi yaa kaa leele pe yegé sinni kajenge ni konaa mbe pye senre nungba yofa;

wi yaa kaa kiti wi koon kaselege ni,
mbaa fyeele kasinngé pyege ki na.

*Zheruzalemu woolo pe se ya
mbe Mowabu cenle woolo pe saga*

⁶ Wè Mowabu cenle woolo pe yee gbogowo pi senre logo,

[†] 15:1 15.1-16.14: Eza 25.10-12; Zhèrè 48.1-47; Eze 25.8-11; Amò 2.1-3; Sofò 2.8-11

naa pe yee gbogowo ndorogo ki ni,
naa pe yee nagawa po naa pe yee gbogowo
pi ni,
naa pe yon gbogowo senyoro ti ni konaa
pe maa pe yee mbonrogi leele na, na
senwara nda yuun ti ni.

⁷ Ki kala na, Mowabu cenle woolo pe yen
na gbele Mowabu tara ti wogo na,
pe ni fuun pe yen na gbele.
Yaa yungbogoro gbelege gbele, ye jatere wi
piri ye na,

katugu pe se ka erezen gato gbelege wa
Kiri Hareseti ca naa.

⁸ Eshibon ca keere ti waga,
naa Sibima ca erezen keere ti ni.
Cengele sanngala ke teele pe ki erezen tiire
njere ti kaari kaari,
to nda tila jaraga ma kari fo wa Yayezeri
ca,
ma saa gbon fo wa gbinri wi ni.
Ti njere tila fun ma tonlondonlo ma gbon
fo wa Kogojе kuwo wi punjo na.

⁹ Ki kala na, mi yen na gbele ja Yayezeri ca
fenne pe ni

Sibima erezen keere ti wogo na;
e, Eshibon ca woolo! E, Eleyale ca woolo!
Mi yen na yentunwo legere woo na ye
yinngi;

katugu malaga kongolo kele yen na yinrigi
ma ye yarilire kongо yogorimo po naa ye
erezen pire cogo yogorimo pi ko.

¹⁰ Yogorimo po naa nayinme pi ni, ti ko wa
ye tire keere ti ni,
nayinme yuuro woro na shoo wa erezen
keere ti ni,

yogorimo tinme woro wa naa.
Lere kpe woro na erezen pire ti tangala
mbaa ti tonmo pi woo wa ti pire
tonmo wosaga ki ni naa,
katugu mi ti, a pe nayinme gbeere ti ko.

¹¹ Ki kala na, na nawa pi tanga na na
Mowabu cenle woolo pe wogo na,
paa ngoni yen, na pe yen na gbon na
yungbogoro yuuro koo wi ni;
na jatere wi piri na na Kiri Hareseti ca ki
wogo na.

¹² Mowabu cenle woolo pe yen na pe yee
tege na kee wa pe sunzara nda wa
tinndiye pe na ti na,
pe yen na kee wa pe yarisunndo
gbogoyinre ti ni, ma saa nari yenri
wa,

een fo ko se ya yaraga ka kpe yon.

¹³ Senre nda to Yawe Yennele laa yo
Mowabu cenle woolo pe wogo na, maga le
wa wagati titonlowo ni.

¹⁴ Koni, Yawe Yennele li yo fo: «Sanni
yele taanri ni, mbe yala tunmbyee na pe

maa sara wi maa yele yon ki jinri yege nga
na ki ni, Mowabu tara gbogowo pi yaa ko,
ali mbege ta janwa gbolo yen wa tara ti ni;
leele jenri mbele pe yaa ka koro yinwege
na, pe yaa ka kologo, pe se ka fannja ta.»

17

*Yennele yon senre nda tila yo
Damasi ca naa Izirayeli woolo
pe wogo na*

¹ Sennghanra nda tila yo Damasi ca ki
wogo na.

Wele, Damasi ca ki se ka pye ca naa;
ki yaa ka tongo mbe pye kataga[†].

² Aroyeri ca ki kanngara na cara ti yaa ka
koro waga,

ti yaa ka pye yaayoro ngbeleye yi censaga,
ti yaa ka pye ti sinlesara,
lere kpe se kaa ti maga wa.

³ Malaga sigecara ti yaa ka ko mbe wo wa
Efrayimu tara ti ni,

Damasi ca tara wunluwo pi yaa ka ko mbe
wo wa,

Siri tara fenne, jenri mbele pe yaa ka koro
pe ni,

pe yaa ka ko mbe wo wa, paa yege nga na
Izirayeli tara woolo pe gbogowo pi
ko ma wo wa we.

Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li
yo ma.

⁴ Ko pilige ko ni, Zhakobu setirige piile pe
gbogowo pi yaa ka kologo;
pe yaa ka cogo cogo, yanlaga ki ko ki wo
wa pe witire ti ni.

⁵ Yarilire nda ti ma pye yere na, yarilire
konfenne pe maa ti yinri keyen ni
nari koon yege nga na,

pa Izirayeli woolo pe yaa ka pye ma;
pe yaa ka pye paa yege nga na pe maa
yarilire sheshegele wulowulo wa
Erefayi gbunlundage ki ni.

⁶ Izirayeli woolo jenri mbele pe yaa ka koro
go na, pe yaa ka pye paa yege nga
na pe ma oliviye tige yangara mbege
pire ti wo tara;

pe yaa ka pye paa tige pire shyen, nakoma
taanri yen, nda ti koro wa tige
namunjo wi na,

nakoma paa tige pire tijere nakoma
kangurugo yen, nda ti koro wa njere
nda ti maa seni jenge ti na.

Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele lo li
yo ma.

⁷ Ko pilige ko ni, senwee piile pe yaa ka
kannga mbe yege wa pe Dafu wi yeri, pe
yaa kaa wele Izirayeli woolo Yennele kpoyi
li yeri.

[†] 17:1 17.1: Damasi ca ko kila pye Siri tara ti cagbogo ye (Eza 10.9). Damasi ca ki tongowo senre ti yo wa 2 Wunlu
16.9laga ki ni.

⁸ Pe se ka yege wa saara wosara nda pè gbegele pe keyen yi ni to yeri naa; yaara nda pè gbegele pe yera keyen yi ni, yarisunngo jelege Ashera ki tiyagala koro naa saara wosara nda pe maa wusuna nuwo taan wi sori ti na, pe se kaa to wele naa.

⁹ Ko pilige ko ni, Izirayeli woolo pe malaga sigecara ti yaa ka koro waga, paa yege nga na cara nda tila pye katara wa kooro ti sogowo konaa wa yanwira ti go na[†] fafafa ti yen, to nda leele paa fe mari yaga waga, sanga na ni Izirayeli woolo paa pan ma to pe na mari sho we. Pa Izirayeli woolo pe cara ti yaa ka koro waga ma.

¹⁰ Katugu yoro Izirayeli woolo, yè fège ye shofa Yenjele li na,

yee nawa to na wi yen paa ye walaga yen na fannga kaan ye yeri wi na.

Ki kala na yè tire kere tiyonro kon, ma erezen njere luguworo ti lugu yarisundo nambannda ta mege ni mbaa ti gbogo.

¹¹ Pilige nga ni yeri lugu, ki pilige nungha ki ni, a yè siri yan ti fi ma yiri;

ki goto pinliwe pi ni, a yè siri yan ti fyenwe. Een fo yarilire konsanga ni, yaraga ka kpe se ta wa,

were woro ki jologo nga ki na.

Yenjele li yen ma yere li woolo pe ni

¹² E, cengele legere tinme yen na yinrigi!

Ki tinme pi yen paa kogoje tinme yen.

Cengele tugbongolo kunluwo yen na yinrigi,

ki kunluwo pi yen paa tonngbwo ma kaa na kunlu.

¹³ Cengele tugbongolo kele yen na kunlu paa yege nga na tonngbwo ma kaa na kunlu we;

een fo Yenjele li yaa ka pe figiri,

pe yaa ka fe mbe kari fo lege.

Li yaa ka pe gbom mbe pe jaraga paa yege nga na tifelege ma kaa yiri yanwira go na ma yan waga fe ma kari ki ni we;

paa yege nga na tisaga tifelege ma kaa gbanngban yirige tifejinjolo ni we.

¹⁴ Yonlokogo yege ni, fyere gboro ma pe yigi,

een fo sanni lalaaga yege ni, pe ma ko saw ma wo wa.

Mbele pe yen na we kee yaara ti koli we yeri, ko ki yen pe tasaga ye;

mbele pe yen na we sanni na we yaara ti shoo, ko ki yen pe tasaga ye.

18

Yenjele yon senre nda tila yo

Etiyopi tara ti wogo na

¹ E, jologo yaa to mboro tara nda ma na, tara nda kanwira tinme yen na yinrigi wa ti ni[†],

tara nda ti yen wa Kushi[†] tara gbaanla pe pungo na we.

² Mboro tara nda ma yen na pitunmbolo tugbombolo pe torogi tonngbwo pi na,

poro mbele pe ma ye tonmokooro ni, nda pè gbegele gbagara kanngire ni we.

Yoro pitunmbolo mbele ye yen ma wege, yaa kee ki cenle woolo mbele pe korogo,

poro mbele pe yen ma tonlononlo, a pe wire ti wologo pe na;

poro cenle woolo mbele pe maa fyere waa leele mbele pe yen toon

konaa mbele pe yen wa lege pe na.

Cenle woolo mbele pe yen fannga ni,

poro mbele pe ma yaraga pyew ki tongolo tooro ni we.

Gbaanla pè pe tara ti pari ma yiri.

³ Yoro dunruya woolo ye ni fuun,

yoro mbele ye yen ma cen laga tara ti na, na paga ka dirapo wi yirige wa yanwira ti

na sanga na ni, yaa wi wele!

Na paga ka mbanlaga ki win sanga na ni, yege logo!

⁴ Katugu Yawe Yenjele ligi yo na kan ma yo fo:

«Mi yaa koro wa na censaga mbaa wele;

mi yaa cen yew

paa yege nga na kafugo ma kaa na wuun yonlofunngbanga na tinme fu,

paa yege nga na kambaaga ma kaa foongo wo yarilire konsanga ni kafugo wagati ni.»

⁵ Ma si yala, na erezen wi ka ka fyenwe mbe ko, erezen wi cosanga wi yege,

na wi fyenre tiga ka kannga mbe pye shashara nda ti pire ti le,

pe ma njere tunmoooro fonndo ti yaanla mari wo wa mali kongbengele ni,

mbe njewara ti koonlo mberi wo wa.

⁶ Pe yaa ka malingbwoonlo pe gbolo[†] pe ni fuun pe yaga wa,

pe yaa ka pye kara kasannjere nda ti ma pye wa yanwira ti na to woro,

[†] 17:9 17:9: Nga ki yo: Wa kooro ti sogowo konaa wa yanwira ti go na, Yenjele senre seweele pele ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo: Hevi cenle woolo konaa Amori cenle woolo pe cara. [†] 18:1 18:1: Tinme mba pi senre ti yen na yuun laga ki laga nga ki ni, pi mbe ya pye gbato tinme nakoma tonmokooro tugbwooro nda parigboro ma pye ma po ti na to ta tinme.

[†] 18:1 18:1: Kushi tara, Lewoolo tara laga ko kayi. Kila Ezhipiti tara laga ka le ma saa pinle Sudan tara laga ka ni. [†] 18:6 18:6: Gboolo mbele pe senre ti yo laga ki laga ki ni, pe mbe ya pye Asiri tara malingbwoonlo pe gbolo poro pele.

mbe pye yan wongaala pe yaakara.
Kara kasannjere ti yaa ka kafugbogo sanga
wi pye wa pe na,
yan wongaala pe ni fuun pe yaa ka were-
sanga wi pye wa pe na.

⁷ Ko wagati wo ni, leele pe yaa kaa paan
yarikanra ni Yawe Yennjele na yawa pi ni
fuun fo li kan, mbaa yinrigi wa cenle woolo
mbele pe tonlonndonlo, a pe wire ti wololo
pe na pe yeri. Cenle woolo mbele pe maa
fyere waa leele mbele pe yen toon konaa
leele mbele pe yen wa lege pe na. Cenle
woolo mbele pe yen fannga ni, poro mbele
pe ma yaraga pyew ki tongolo tooro ni we.
Poro mbele gbaanla pe pe tara ti pari ma
yiri we. Pe yaa kaa paan yarikanra ni
Yawe Yennjele na yawa pi ni fuun fo li kan,
wa laga nga li mege ki yen na yinri ki na,
wa Siyon yanwiga ki na.

19

*Yennjele yon senre nda tila yo
Ezhipiti tara ti wogo na*

¹ Senngbanra nda tila yo Ezhipiti tara ti
wogo na.

Ye wele, Yawe Yennjele li lugu kambaaga
nga ki wege ka na,
li yen na paan wa Ezhipiti tara.
Ezhipiti tara fenne pe yarisunndo ti yen na
seri li yege sogowo fyere ti kala na.
Ezhipiti tara fenne pe sunndo wi yen na
konon pe na.

² We Fo wi yo fo:

«Mi yaa Ezhipiti tara fenne pe sun mbe pe
wa pe yee na.

Nosepiile nambala pe yaa ka wiin pe yee
ni,

wenne pe yaa kaa wiin pe yee ni,
cara ti yaa kaa wiin ti yee ni, wunluwo tara
ti yaa kaa wiin ti yee ni.

³ Ezhipiti tara fenne pe yaa ka kotogo la,
kagala ngele pe kon ma tege mbe pye mi
yaa ka ke jogo.

Pa kona pe yaa ka saa jele pe yarisunndo
fenne pe yeri, naa kajenme pyefenne
pe yeri

naa kuulo yewefenne konaa jelefenne pe
yeri.

⁴ Mi yaa Ezhipiti tara fenne pe le tafo
welewe wa kee,
wunlunana tipee welewe wa wi yaa ka cen
pe go na.

We Fo, Yawe Yennjele na yawa pi ni fuun
fo lo li yo ma.»

⁶ Gbaanla tonmo pi yaa ka jogo,
Ezhipiti tara Nili gbaan njere tonmo pi yaa
ka tigi mbe waga;

gbagara wo naa yan ki ni, ti yaa ka waga.

⁷ Yan nga fuun ki yen Nili gbaan wi yon
ki na ma kari, konaa wa gbaan wi
yesaga wa kogoj pe ni,

yaraga o yaraga pe ma lugu Nili gbaan wi
yon na, ki ni fuun ki yaa ka waga,
tifelege ki yaa kaga le mbe kari ki ni,
mbege ko pew.

⁸ Ngbanra wofenne pe yen na jeeen,
mbele pe maa njegenjele ke waa wa Nili
gbaan wi ni, pe yaa kaa kunwo
gbelele gbele,

mbele pe yen na mere ti waa wa Nili gbaan
wi ni, pe jigi wi yaa ka kon pe na.

⁹ Mbele pe maa len jese tiyoon wi tunngo
piin, pe jateri wi yaa piri pe na;

jeele mbele pe maa jese wi conri
konaa nambala mbele pe maa
parisanyere fire fire ti tiin, pe yaa
ka fere sho.

¹⁰ Pe ghere tifene pe jigi wi yaa ka kon pe
na,

mbele pe yen na tunngo piin sara na, pe
jateri wi yaa ka piri pe na.

¹¹ Zowan[†] ca teele pe yen lembire,
Farawon pe kajenmbele mbele pe yen wi
yerifenne, pe yen tijinliwe fu fenne.
Ye mbe ya saga yo Farawon wi kan mele
mbe yo fo:

«We yen kajenmbele piile,
we yen wunlumbolo leele piile?»

¹² Ye kajenmbele pe yen se san?

Yawe Yennjele na yawa pi ni fuun fo li
kagala ngele kon ma tege Ezhipiti
tara ti wogo na,

ye ti pe ke yo ye kan ye ke jen yingo ye!

¹³ Zowan ca teele pe jateri wi jogo pe na,
Mefisi[†] ca teele pe yen na pe yee fanla;
Ezhipiti tara cengele teele paa Ezhipiti tara
fenne pe fanla na pe punngu.

¹⁴ Yawe Yennjele li yekannguwa yama wa
pe na,

ma ti Ezhipiti tara fenne pe yen na punngu
wa pe kapyere ti ni fuun ti ni,
paa yege nga na sinwo ma kaa gbali ma
to wa wi yeera tuguro ti ni we.

¹⁵ Lere kpe se ka ta wa Ezhipiti tara mbe
kala la yon tara ti kan naa;
yekelewe se ka ya, pungof se ka ya,
legboo se ka ya, lepille se ka ya[†].

¹⁶ Ko pilige ko ni, Ezhipiti tara fenne pe
yaa ka pye paa jeele yen. Yawe Yennjele na

⁵ Kogoj pe tonmo pi yaa ka waga,
Nili gbaan tonmo pi yaa ka ko.

[†] **19:11 19:11:** Zowan ca kila pye Ezhipiti tara ca ko ka; kila pye wa Nili gbaan wi yonlo yirisaga kee yeri. Paa pye naga ca ki yinri fun Tanisi. [†] **19:13 19:13:** Mefisi ca kila pye Ezhipiti tara cagbogo ko ka; paa pye naga yinri fun Nofu. [†] **19:15 19:15:** Eburuye senre ti ni, yekelewe wo wi yen go ye, pungof wo wi yen naga ye; legboo wo wi yen sengembanra re; lepille lo li yen gbagara we.

yawa pi ni fuun fo, na liga kali kee ki yirige pe na mbege fige pe go na, pe yaa kaa seri fyere ti kala na.

¹⁷ Zhuda tara ti yaa ka pye sunndo kongo yaraga Ezhipiti tara fenne pe yeri. Na lere wa ka ka Zhuda tara mege ki yeri pe yege na sanga o sanga, pe yaa la fye kagala ngele Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li kon ma tege mbe pye pe na ke kala na.

¹⁸ Ko pilige ko ni, cara kangurugo yaa ka ta wa Ezhipiti tara, nda ti woolo pe yaa kaa Eburuye senre ti yuun. Pe yaa kaa wungu Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li mege ki na. Wa ki cara ti ni, pe yaa kaa nungba yinri Yonlo ca[†].

¹⁹ Ko pilige ko ni, saraga wosaga ka yaa ka pye wa Ezhipiti tara ti nandogomo Yawe Yennele li mege ni; pe yaa ka sinndelege titonlogo ka yerege wa tara ti konlo li na Yawe Yennele li mege ni, mbege pye nandowo yaraga.

²⁰ Ki yaa ka pye kacen naa sereya yaraga Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li wogo na, mbege naga fo li yen wa Ezhipiti tara ti ni; na paga kaa gbele mbaa Yawe Yennele li yinri pe jolofenne pe kee sanga na ni, pa li yaa ka shofa torogo pe kan, na wi yaa ka yere pe go kala li ni, mbe pe sho pe juguye pe kee.

²¹ Yawe Yennele li yaa ka li yee naga Ezhipiti tara fenne pe na; Ezhipiti tara fenne pe yaa ka Yawe Yennele li jen pe Yennele ko pilige ko ni. Pe yaa kaa li gbogo saara wogo naa yarikanra ni. Pe yaa ka yon fogolo kon Yawe Yennele li yeri, mbe ke yon fili.

²² Yawe Yennele li yaa ka Ezhipiti tara fenne pe jolo; li yaa ka pe jolo, een fo li yaa ka pe sagala. Poro jate pe yaa ka sonrogo mbe pan Yawe Yennele li korogo. Li yaa ka yenle pe yenrewe pi na, mbe pe sagala.

²³ Ko pilige ko ni, kongbogo ka yaa ka yiri wa Ezhipiti tara mbe kari wa Asiri tara. Asiri tara fenne pe yaa kaa kee wa Ezhipiti tara, Ezhipiti tara fenne paa paan wa Asiri tara. Ezhipiti tara fenne poro naa Asiri tara fenne pe ni, pe yaa ka pinle mbaa tunngo piin Yawe Yennele li kan.

²⁴ Ko pilige ko ni, Izirayeli tara to ti yaa ka pye tara taanri woro mbe taga Ezhipiti tara naa Asiri tara ti na; ki tara taanri ti kala na, Yawe Yennele li yaa ka duwaw dunruya woolo pe na.

²⁵ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yaa ka duwaw pe na, mbe yo fo: «Ferewe yen Ezhipiti tara fenne pe woo, poro mbele pe yen na woolo; ferewe yen Asiri tara fenne pe woo, poro mbele mi da na kee ki

ni we; ferewe yen Izirayeli woolo pe woo, poro mbele pe yen na korogo ye.»

20

Ezayi kala laa pye Ezhipiti tara fenne naa Etiyopi tara fenne pe tege ki kacen

¹ Yele na ni Asiri tara wunlunana Sarigon wila wi malingboonlo ngbeleye togboo wi torogo, a wi saa malaga gbon Asidodi ca ki ni maga sho,

² ki wagati wi ni, Yawe Yennele laa para Amozu pinambyo Ezayi wi ni ma yo fo: «Jatere piriwen yariporo nda ti yen ma na, kari ma sari wo mari tege, moo sawira ti wo wa ma tooo ti na.» A Ezayi wi sigi pye ma, nee yanri witiwaga naa towara[†].

³ Kona, a Yawe Yennele li sho fo: «Na tunmbyee Ezayi wi tanga witiwaga naa towara fo ma saa gbon yele taanri, a ki pye kacen konaa na kagala ngele ke yen na paan ke yege nari Ezhipiti tara naa Etiyopi tara ti wogo na yege nga na,

⁴ ki pyelomo nungba pi na, Asiri tara wunlunana wi yaa Ezhipiti tara fenne pe yigi malaga kasopiile, mbe Etiyopi tara fenne pe koli mbe kari pe ni kulowo ni. Wi yaa kari lefonmbolo naa lelele pe ni witiwaga naa towara, konaa nawewara; ko yaa pye fere gboro Ezhipiti tara fenne pe yeri.

⁵ «Kona, mbele paa pe jigi wi taga Etiyopi tara ti na, na pe yee gbogo Ezhipiti tara ti sagawa pi kala na, sunndo kongo naa fere yaa pe ta.

⁶ Ko pilige ko ni, ki kogoje yon tara fenne pe yaa kaa yuun fo: «Ye wele, waa we jigi wi taga leele mbele na, poro mbele waa pye we larasaga ma yo pe we saga, mbe we sho Asiri tara wunlunana wi kee, nga ki poro ta koyi yeen; woro wo yaa sho mele koni?» »

21

Babiloni tara ti tolo kala

¹ Senngbanra nda tila yo kogoje yon tara gbinri wi wogo na, fo:

Yege nga na tifelingbogo ma yiri ma pan ma Negevu tara ti pari ma toro, pa juguye pe yen na paan ma, ma yiri wa gbinri wi ni,

ma yiri wa tara nda ti yen fyere ni ti ni.
² Kangbanga kayi ki naga na na yariyanga ni.

Leele javafo wi yen na java wi piin, jogowo pyefo wi yen na jogowo pi piin. Elamu tara malingboonlo, ye yiri ye sa to malaga ki na!

[†] 19:18 19:18: Yennele senre seweele pele ni, nga ki yo fo Yonlo ca, pege yonlogo ma yo fo: Tongowo ca. [†] 20:2 20:2: Kila pye pe ka lere wa yigi malaga kasopyo, wi maa yanri witiwaga naa towara; Eza 3.24; 2 Kuro 28.15.

Medi tara[†] malingboonlo ye sa
malingboonlo censaga kan ye ca ki
yon ton!

We Fō wī yo fō: «Leele pe yen na jenge
nga jēen, mi yaa ki ni fuun ki kō.»

³ Ki kala na, na senne li yen nala yaa jenge,
lara ti yen nala yaa paa yege nga na jele
selara ma kaa yiri wi ni.

Na jigi wī kōn na na fō mi woro na nuru
naa,
sunndo kōngo ki kala na, mi woro na yaan
naa.

⁴ Na jatere wī piri na na,
fyere gboro na yigi.
Mila pye na yembine li singi, mbe ta mbe
tifene tanla ta,
ēen fō li kannga ma pye fyere ni na yeri.

⁵ Pe yen na lisaga ki gbegēle, na paara ti
jaan,
pe yen na nii, pe yen na woo.
ēen fō pe yaa ka fō mbege logo fō:
«Yoro malingboonlo teele, ye yiri!
Ye sinme fa ye tuguron sigeyaara ti na!»

⁶ Katugu we Fō wigi yo na kan fō:
«Kari ma sa korosiri pyefo wa tege wila
laga ki korosi,
fō na wi ka yaraga nga yan wigi yo.»

⁷ Na wi ka malaga gbōnwotooro yan shōnye
shyen na tilele,
na wi ka leele pele yan pē lugu sofilele na,
mbe pele yan pē lugu yōngomeye na,
wila korosiri piin jenge,
wila korosiri piin jenge tiyōngo.

⁸ A korosiri pyefo wī si kaa gbele ngbanga
paa jara yen, ma yo fō:

«Na tafa, sanngazo ŋa pe maa korosiri
piin wi na mī yere wa wī go na, na
korosiri piin pilige lombongo ki ni;
mī koro ma yere wa na yeresaga na wele
yembine li ni fuun li ni.

⁹ Ye wele, nanja wa yen na paan wa, malaga
gbōnwotooro na,
ŋa shōnye shyen na tilele.
Wī senre ti le na yuun fō:
«Kī to, Babiloni ca kī to!
Pe yarisunndo yanlere ti toori tara, ma
yaari.» »

¹⁰ E, na woolo, yoro mbele pē ye sun paa
yirilire yen, wa na yirilire sunsaga
ki ni,
ŋga mī logo Yawe Yennele na yawa pi ni
fuun fō, Izirayeli woolo Yennele li
yeri,

koyi ŋga mī yo ye kan we.

Yennele yon senre nda tila yo

Duma tara ti wogo na

¹¹ Senngbanra nda tila yo Duma[†] tara ti
wogo na.

Lere wa koro wa Seyiri[†] tara ma gbele
ngbanga mala yeri, ma yo fō:

«Korosiri pyefo, yembine li yen mele?

Korosiri pyefo, yembine li yen mele?»

¹² A korosiri pyefo wī suu yon sogo ma yo
fō:

«Lalaaga ki ma pan, yembine fun li ma
wo.

Na kaa pye ye yen na jaa mbe yewe, ye
yewe;

ko puŋgo na, ye sōngoro ye pan naa
fōnngo.»

Yennele yon senre nda tila yo

Larabu tara ti wogo na

¹³ Senngbanra nda tila yo Larabu tara ti
wogo na.

Yoro Dedan ca yōngome fenne mbele tan-
gafenne,

ye yaa sa wōlo wa Larabu tara yan nawa
pi ni.

¹⁴ Yoro Tema tara fenne,

ye sa mbele wogo yen pe na pe fili, ye
tonmo kan pe yeri.

Ye sa yaakara kan mbele paa fee mbe sho
pe yeri.

¹⁵ Katugu pe yen na fee tokobi wi yege,
tokobi ŋa pē kow wa wī wofogo ki ni, pe
yen na fee wi yege,
naa sandiga ŋga pe yen na tile pe na ki
yege,

naa malaga ki jologo ki yege.

¹⁶ Katugu pa we Fō wigi yo na kan
yeen fō: «Sanni yele nungba, mbe yala
tunmbyee ŋa pe maa sara wī tunngo
pyeyele li ni, mi yaa Kedari tara ti gbogowo
pi kō pew.

¹⁷ Kedari tara malingboonlo mbele pe
yen sandira wōfenne jembele, pe yaa ka
koro jегele. Katugu Yawe Yennele, Izirayeli
woolo Yennele lo li yo ma.»

22

Yennele yon senre nda tila yo

Zheruzalemu ca ki wogo na

¹ Senngbanra nda tila yo yariyanra
gbunlundege ki wogo na.

Zheruzalemu ca, ki cen mele?

Yingi na, a ca woolo pe ni fuun pē si lugu
wa biriyinre ti go na?

² Mboro ca ŋga tinme gbōo maa yinrigi wa
ma ni,

[†] 21:2 21:2. Elamu tara fenne naa Medi tara fenne pe tara to tila pye nala pilige Iran tara re. [†] 21:11 21:11. Duma tara ti yen wa Larabuye tara ti yonloparawa kameŋge kee yeri, wa Babiloni tara naa Siri tara ti shyen ti sōgowo pi ni. Leele pele maa ki sonri ma yo Duma tara to ti yen Edomu tara re. Duma koro wowi ŋa fō «pyerege.» [†] 21:11 21:11. Seyiri tara to pe maa yinri fun Edomu.

ca nga ki yen ma yin tinme legere naa
yogorimo ni we.

Ma woolo mbele pe ku, tokobi ma wi pe
gbo,

pee pe gbo malaga gbonsaga na.

³ Ma malingboonlo teele pe ni fuun pe
pinle ma fe,

sandiga wonfenne pe pe yigi malaga ka-
sopiile.

Poon ca woolo mbele fuun pe yan pe yigi
malaga kasopiile,

ali mbele paa fe ma kari lege pe pe yigi
malaga kasopiile.

⁴ Ki kala na, mi yen naga yuun ye kan fo:

«Ye ye yere ti laga na na,
yanla yaga mbe gbele jenge.

Yaga kaa ye yee tege mbe yo fo ye yaa na
kotogo ki sogo na na,

na woolo pe tongowo pi kala na.

⁵ Katugu ki nala pilige nga ki yen yewerege
pilige,

naa jatere piriwen pilige konaa laworo
pilige.»

We Fo, Yawe Yennele, Yennele na yawa
pi ni fuun fo lo li ko wa we na wa

yariyanra gbunlundege ki ni.
Pe yen na ca ki malaga sigembogo ki

jaanri,
jologo gbeere yen na yinrigi wa yanwira

kee yeri na sagawa jaa.

⁶ Elamu tara malingboonlo pe pe
sanngboye pe le;

malingboonlo yen wa pe malaga
gbonwotoroye pe ni, a pe le lugu
shonye na.

Kiri ca malingboonlo pe pe tuguron
sigeyaara ti yirige funwa na.

⁷ E, Zheruzalemu ca fenne, ye gbunlunde
nda ti yon ti ni fuun ti na, ti yen ma

yin malaga gbonwotoroye pe ni!
Malingboonlo mbele pe yen shon

lugufenne, pe pan ma yere malinje
wi na wa ye ca mbogo yeyongo ki

na.
⁸ Pe Zhuda tara woolo pe go sigeyaara ti

sho pe yeri.

Ko pilige ko ni, go nga paa pye na yinri
Kologo go pa pe jigi wila pye ki

malingbonyaara ti na.
⁹ Mbogo nga ki yen ma Davidi ca ki maga,

ki jeanri sara legere yeri yan;
yaa tonmo yetegewe tege ye yee kan wa

nogona tonmo wege ki ni.
¹⁰ Yaa Zheruzalemu ca yinre ti jiri mari yon

jen,
ma yinre ta jaanri ti ni, mbe ta mbe ka taga

ca ki malaga sigembogo ki liriwen pi
na.

¹¹ Yaa tonmo wege ka wo wa mboro shyen
ti sogowo pi ni, jango mbe tonmo
wege lege ki tonmo pi tile mboo le
wa ki ni.

Een fo na wi yen ki kagala ngele ke pyefo,
ye sila pye na wo wele.

Na wigi kagala ke gbegele maga le wa
fafafa, ye sila wi jate.

¹² Ko pilige ko ni, we Fo, Yawe Yennele na
yawa pi ni fuun fo laa ye yeri,

ma yo fo yaa gbele, yaa yungbogoro senre
yuun,

ye ye yinre ti kulu, ye jatere piriwen
yariporo le ye yee na.

¹³ Een fo, ye wele, ye yen nayinme na, na
yogori!

Ye yen na nere kuun, na simbaala konlogi,
na kara ti kaa, na duven woo.

Ye yen na yuun fo: «Ye ti waa nii waa woo,
katugu goto we yaa ku!»

¹⁴ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo ligi
senre nda ti le na nungbolo ma yo

fo:
«Ki kajogo nga ki se kala yaga ye na fo ye

sa ku.»
We Fo, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun

fo lo li yo ma.
Yennele yon senre nda tila yo

Shebina wi wogo na

¹⁵ We Fo, Yawe Yennele na yawa pi ni
fuun fo, pa li yo yeen fo: «Yiri ma kari

wa Shebina wi yeri, wo na wi yen ma cen
wunluwo go ki go na, maga yo wi kan fo:

¹⁶ «Yingi yaraga ki yen ma yeri lagame,
ma sege woo wiwiin wi yen ma yeri

lagame,
fo a maa fanga woo ma yee kan lagame?

Ma yen na fanga woo ma yee kan wa
yanwira ti go na,

noo gboo wi sinlesaga ki teni wa walaga ki
ni mbege tege.

¹⁷ Wele, mboro na nanja fannga fo, Yawe
Yennele li yaa ma yigi mboon kunnu

jenge,
mboon wa fannga ni fo lege.

¹⁸ Li yaa koon wa maa kongi, maa kongi
paa fungorogo yen,

mbe kari tara ta ni, nda ti nawa pi gbogo.
Pa ma yaa ka sa ku wa, ma malaga

gbonwotoroye mbele pe yen
gbogowo ni, pa pe yaa ka koro wa,

mboro na maa fere wa ma tafa wi go woolo
pe na we.

¹⁹ Mi yaa koon puro mboon laga wa ma
tunngo ki na,

we Fo wo wi yo ma, fo mi yaa koon tile
mboon laga wa ma censaga ki na.

²⁰ Ko pilige ko ni, mi yaa kanla tunmbyee
wi yeri,

† 22:13 22:13: Poli wila ki senre nda ti yo wa 1 Koren 15:32 laga ki ni.

Hilikiya pinambyo Eliyakimu we.

²¹ Mi yaa koon legboolo derigboɔgo ki le wi kan,

mboon kurusijara wi po wa wi sennɛ,
mboon fannga ki le wi keɛ.

Wi yaa ka pye Zheruzalemu ca woolo pe to,

mbe pye Zhuda tara wunluwo pi to.

²² Mi yaa ka Davidi wi wunluwo go lakile wi le wi keɛ.

Wi ka go nga yenge, lere kpe se ya mbege ton.

Wi ka go nga ton, lere kpe se ya mbege yenge†.

²³ Mi yaa kaa kan mboo yerege wa tara ti na, paa tugumbolo yen lashelege ka na;

wi wunluwo jongo ki yaa ka gbogowo ta, mbe megbogo kan wi to go woolo pe yeri.>

²⁴ «Wi go woolo pe ni fuun pe yaa ka pye mbe yannga yannga wi na, legboolo mbe pinle lepigile ke ni, paa yege nga na pe ma kaa yaapire yannga tugumbolo na, mbege le wojengele ke na mbe saga wa cagboro ti na.»

²⁵ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma fo: «Ko pilige ko ni, ki tugumbolo na paa kan mali yerege lashelege ka na, li yaa ka kow mbe wo wa. Pe yaa kali kaari mbeli jaanri. Tuguro nda fuun tila pye ma yannga yannga li na, ti yaa ka toori mbe jogo.» Yawe Yennele lo li yo ma.

23

*Yennele yon senre nda tila yo
Tiri naa Sidon cara ti wogo na*

¹ Sennghanra nda tila yo Tiri† ca ki wogo na.

Yoro Tarisisi ca tonmokooro tugbooro, yaa yungbogoro gbelege gbele,

katugu Tiri ca ki tongo!

Yinre woro wa naa, tonmokooro yeresaga woro wa naa!

Pe yirisanga wi ni wa Shipiri logo fugo tara ti ni ma pan, paa ki senre ti yo pe kan.

² Yoro kogoje yon tara fenne, ye pyeri fyere ti kala na,

yoro Sidon ca safari wafenne, ye pyeri, yoro mbele ye pitunmbolo pe maa yanri na kee na paan wa kogoje wi na.

³ Yariluguro nda paa pye na nuru wa Nili gbaan wi yon na,

ki yarilire nda paa pye na koon wa gbaan wi yon na,

to tila pye Sidon ca fenne pe yarijende tawa pi go ye.

Pe ca ko kila pye cengele sanngala ke safari wasaga ye.

⁴ Mboro Sidon ca, ki yala fere mboon yigi, mboro na ma yen kogoje yon tara cagbogo nga ki yen fannga ni we;

katugu pa kogoje wi yo yeen fo:

«Mi si selara yama jen, mi fa pyo se;

mi si pinambiile koro,

nakoma mbe sumborombiile gbelege†.»

⁵ Na Ezhipiti tara fenne paga ki senre ti logo,

na paga Tiri ca tolo wogo ki logo,

pe yaa la seri fyere ti kala na.

⁶ Ye kogoje wi kon ye kari wa Tarisisi ca, yoro kogoje yon tara woolo, yaa yungbogoro gbelege gbele!

⁷ Ye ca nga kila pye yogorimo ni, ko ki cen yeen gbari?

Ki ca nga ki kan maga le wa fafafa wa;

ca nga ki woolo paa pye na tanri na kee fo lege,

ma saa yinre kan ma cen wa cengele kele yege go na fannga na.

⁸ Amba wigi kala na li kon mali tege Tiri ca ki mege ni ma?

Ca nga kila pye na wunluwo njagala ke kaan we,

ko nga ki safari wafenne paa pye na jate paa fannga fenne yen,

ko nga ki perefenne paa pye megbogo fenne laga dunruya wi ni we.

⁹ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo ligi kala na li kon mali tege,

jango mbe leele mbele pe maa pe yee gbogo, mbe pe yee gbogowo pi ko,

mbe legboolo mbele fuun pe yen laga dunruya wi ni pe tirige.

¹⁰ Yoro Tarisisi ca fenne, ye yiri yaa ye tara ti fali,

paa yege nga na Ezhipiti tara fenne pe maa Nili gbaan yon tara ti fali we;

katugu tonmokooro yeresaga woro wa ye yeri naa.

¹¹ Yawe Yennele li li kee ki yirige kogoje wi na,

li yen na wunluwo tara pyew ti tigile.

† 22:22 22:22: Mati 16.19; Naga 1.18; 3.7 † 23:1 23:1: Tiri naa Sidon cara tila pye Fenesi tara ti cagboro shyen to ta. Ki cara tila pye wa kogoje wi yon na. Tonmokooro yeresara la pye wa ki cara ti ni fun. Lelegere tonmokooro tugbooro la pye na paan wa yarilegere ni. † 23:4 23:4: Ki senre nda ti koro wo yen fo Fenesi tara fenne pe se ka yarijende ta naa tunngo nga paa piin wa kogoje wi ni ki fannga na. Lagame pe kogoje wi taanla jela na pe pori wa ni, katugu ki leele paa pye naga sonri ndee kogoje wi yen pe cenle woolo pe jo. † 23:11 23:11: Fenesi tara fenne paa pye Kana tara fenne poro pele (Zhene 10.15), wagati wa ni, paa pye na safari wafenne pe yinri fun Kana tara fenne.

Li kono kan leele pele yeri ma yo pe Kana tara fenne† pe malaga sigeyinre ti jaanri.

¹² Li yo fo: «Yoro Sidon ca woolo, ye se ka yogori naa, yoro mbele ye yen paa sumboro nanambajeen yen, na pe sinle wi ni fannga na.

Ye yiri ye kogoje wi kon ye kari wa Shipiri logo fugo tara ti ni, ye sa cen wa, een fo ali mbe ye ta wa ki laga ki na, ye se wogosaga ta.»

¹³ Ye Kalide tara fenne pe tara ti wele, pe cenle li ko ma wo wa.

Asiri tara fenne pege laga ki sho maga pye yanyaara ti censaga.

Pe lugusara gbegele ma Babiloni ca mbogo ki maga, ma pe wunluwo yinre ti jaanri, mari pye kataga.

¹⁴ Yoro Tarisisi ca tonmokooro tugbooro, yaa yungbooro gbelege gbele, katugu pe ye malaga sigeca ki jaanri.

¹⁵ Ko wagati wo ni, leele pe yaa ka fegge Tiri ca ki na, fo sa gbom ye nafa taanri ma yiri ke; ko yen wunlunaja nungba yinwege yegge yon. Na ki yegge nafa taanri ma yiri ke ke ka ke ye yon fili, Tiri ca kala li yaa ka pye paa nanjaa na wi senre ti yo wa yurugo ki ni, ma yo fo:

¹⁶ «Mboro nanjaa na leele pe fegge ma kala, ngoni wa le maa ca ki mari.

Maa ngoni wi gbom jenge, maa yuuro legere koo, jango nambala pe ta pe nawa to ma na naa.»

¹⁷ Na yegge nafa taanri ma yiri ke ke ka ka toro mbe ko, pa Yawe Yenjele li yaa jatere pye Tiri ca ki na naa. Pa ca ki yaa songoro naa, mbaa ki penjara mbasinnde woro ti taa; ki yaa ka koro mbaa nanjara piin wunluwo tara ti ni fuun ti ni laga tara ti na.

¹⁸ Een fo ki tonli wo naa ki yaritara nda ti yen fyongo woro, ti yaa ka tege ti ye Yawe Yenjele li kan. Pe se kari gbogolo ti ye na, pe se si kari tege naa. Mbele pe yen na tunngo piin Yawe Yenjele li yegge sogowo, ti yaa ka pye poro woro, jango paa yaakara taa paa tinni, konaa paa yariporo tiyoro taa paa nii.

24

Yenjele li yaa ka tara ti tongo

¹ Wele, Yawe Yenjele li yaa ka tara ti tongo mberi yaga waga;

li yaa kari gbom mberi piri mbe leele pe jaraga.

² Nga ki yaa pye leele sanmbala pe na, ko nungba ko ki yaa pye saraga wofenne pe na,

nga ki yaa pye kulonaja wi na, ko nungba ko ki yaa pye wi tafo wi na,

nga ki yaa pye kulojo wi na, ko nungba ko ki yaa pye wi tafo jele wi na,

nga ki yaa pye perefo wi na, ko nungba ko ki yaa pye lofo wi na,

nga ki yaa pye leele jinfo wi na, ko nungba ko ki yaa pye na wi saa jin wi na,

nga ki yaa pye fogo konfo wi na, ko nungba ko ki yaa pye fogo tagafo wi na.

³ Tara ti yaa ka tongo pew mbe koro waga; katugu Yawe Yenjele lo ligi senre nda ti yo.

⁴ Tara ti yen na kunwo gbelege gbele, ti fannga ki ko,

tara woolo pe yen tege na, pe yen na cogo, dunruya legboolo pe yen na cogo.

⁵ Tara woolo pe tara ti tege fyongo ni,

katugu pe Yenjele li lasiri wi jogo,

mali kondengengele ke kannga,

mali yon finliwa mbakoo pi jogo.

⁶ Ki kala na dangga tara ti yigi nari jogo, tara woolo pe kajogoro ti go kala li to pe na.

Ki kala na tara woolo pe yen na koo na kee, leele jenri pe koro ko ce.

⁷ Duven fonjo wi ko pew,

erezen tiire ti waga;

leele mbele fuun paa pye nayinme na, pe yen na jaen.

⁸ Pimbigile gbongo yogorimo pi ko,

leele pe yogorimo tinme pi yere,

ngoni magala tanla li ko.

⁹ Lere woro na duven woo na yuuro koo naa;

sinme welewe pi sori wa pi wofenne pe yon.

¹⁰ Ca ki ya ma koro waga;

yinre ti ni fuun ti yen ma ton,

lere kpe woro na yiin wa ti ni naa.

¹¹ Leele pe yen na gbele wa ca nawa kongolo ke ni,

katugu duven wi jerege.

Yogorimo pi ko pew,

nayinme pi ko laga tara ti ni.

¹² Ca ki ni fuun ki tongo ma koro waga, ca ki yeyonro kooro ti kaari ma jogo.

¹³ Nga ki yaa ka pye laga tara ti ni, konaa cengele ke sogowo,

ki yaa ka pye paa yegge nga na pe ma kaa oliviye tige ki yangara mbege pire ti wo we,

konaa paa yegge nga na erezen pire ti congolo, pe ma kaa erezen kere ti san we.

Yenjele li woolo pe yen na yogori, na yogorimo wagati wi fa gbom

¹⁴ E'en fɔ mbele pè sho, pè pe magangala ke yirige na nayinme kɔngɔlo waa; pe yen na yɔgorimo kɔngɔlo waa, na Yawe Yennele li gbogo, ma yiri wa yɔnlo tosaaga kɛe yeri.

¹⁵ Ki kala na, yaa Yawe Yennele li gbogo wa yɔnlo yirisaga kɛe tara ti ni; yaa Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li mege ki gbogo wa logo furo tara nda wa kɔgoje wi ni ti ni.

¹⁶ We yen na yuuro shɔgo nuru na yinrigi wa dunruya wi kɔsaga ki na, na yuun fɔ:

«Gbɔgowɔ yen Yennele na li yen sinne li wool!»

E'en fɔ, a mi sho fɔ: «E, na wogo ki jɔgo! Na wogo ki jɔgo!»

Jɔlogo yen na wogo!»
Java pyefenne pe yen na java wi piin! Java wo wi!

Java pyefenne pe yen na java wi piin!

¹⁷ Sunndo kɔngɔ, naa wetijugo konaa mere ti ni,

to ti yen wa ye yege, yoro tara woolo wele.

¹⁸ Lere na kaa fee sunndo kɔngɔ kagala ke yege,

wo yaa sa to wa wetijugo ki ni,
lere na ka yiri wa wetijugo ki ni,
mere ti yaa wo yigi;

katugu naayeri wegele kè yenge,
tara ti nɔgɔna cɛnyaara ti yen na yegeyege.

¹⁹ Tara ti jɛenri na lagala,
tara ti yaari fɔ na pagala,
tara ti yen na yegeyege fɔ jenge.

²⁰ Tara ti yen na fingi paa sinndire fɔ yen;
ti yen na yege paa segbaga yen.
Ti kapere ti yen ma nugu ti go na;
ti yaa to, ti se ya yiri naa.

Yawe Yennele lo li yaa ka pye wunluwo wa Zheruzalemu ca

²¹ Ko pilige ko ni, Yawe Yennele li yaa ka naayeri fannaga yaara ti fɔgo tɔn ti na, mbe tara na wunlumbolo pe kapere ti fɔgo tɔn pe na.

²² Pe yaa ka pe gbogolo pe yɛe na paa kasopiile yen wege ka ni. Pe yaa ka kaso go ki yon tɔn pe na; na wagati titɔnlɔwo wa ka ka toro, pe yaa ka pe le jɔlogo.

²³ Yenge ki yaa ka go sogo,
yɔnlo ki yaa ka fere sho;
katugu Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fɔ li yaa ka cɛn wunluwo pi na wa Siyon yanwiga ki na konaa wa Zheruzalemu ca.

Li gbɔgowɔ yanwa pi yaa kaa yengele li tara lelele pe yege sogowo.

25

Yennele li woolo pe daga mbaa li sɔnni

¹ Yawe Yennele, mboro ma yen na Yennele le.

Mi yaa lɔɔn sɔnni mbaa ma gbogo, katugu mà kagbɔgolo pye.

Nga mà kɔn ma tege, maga le wa wagati titɔnlɔwo ni, ki yaa koro wa ki yɔnlo li ni, ki se kannga.

² Mà ca ki tɔngo maga pye kataga, ko nga malaga sigeca, màga jɔgo maga pye sinndɛɛɛ gbogolosaga,
ko nga nambanmbala pe wunluwo go gbogo ye, màga ya, pe se kaga kan naa.

³ Ki kala na, cengele ngele ke yen fannaga ni ke yen nɔɔ gbogo;
cengele woolo mbele pe yen lewelimbele pe cara ti yen na fyɛ ma yege.

⁴ Mboro ma yen fannaga fenne pe larasaga ye,
mboro ma yen fyɔnwɔ fenne pe larasaga pe jorowo sanga ni,
mboro ma yen pe larasaga ye tisagbɔgo wagati ni,
mboro ma yen paa pe yinme yen kafugo sanga ni,
katugu lewelimbele pe nangbanwa pi yen paa tisagbɔgo ma kaa na paan na mbogo gbɔɔn we;

⁵ nakoma paa yege nga na yɔnlo tufunwo pi ma tawara ti weri we.
Mboro ma ma cengele ke yɛe gbɔgowɔ tinme pi ko;
yege nga na kambaara ti ma yɔnlo ki tɔn mbege tufunwo pi yerege,
mboro fun pa ma ma lewelimbele pe yurukɔgo ki ko ma.

Yennele li yen na liwen gbɔɔ gbɛgele cengele ke ni fuun ke kan

⁶ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fɔ li yen na liwen gbɔɔ gbɛgele cengele ke ni fuun ke kan,

wa Siyon yanwiga ki na.

Yanlaga kara naa duven taan yen wa pi ni, naa kara nda ti sogolo li yon konaa ti sinme pi ni,

konaa duven taan na pè fyenli tiyongo!

⁷ Wa ki yanwiga nungba ki na, yesanga mbɔgbɔgo nga ki yen ma tara na leele pe ni fuun pe yege ki tɔn, li yaa kaga walagi;

paritɔnygo nga ki yen ma cengele ke ni fuun ke yege ki tɔn, li yaa kaga walagi†.

† 25:7 25.7: 1 Wunlu 19.13; Eza 29.10-12; 2 Koren 3.13-18

† 25:8 25.8: 1 Koren 15.54; Naga 7.17; 21.4

⁸ Li yaa ka kunwo pi fannga ki ko pew, we Ɔɔ, Yawe Yennele li yaa ka yentunwo pi tulu wa pe ni fuun pe yere ti na[†].

Tifagawa mba pila pye li woolo pe na, li yaa pi ko mboo laga pe na tara ti lagapyew ki ni.

Yawe Yennele lo li yo ma.

*Izirayeli woolo pe yaa yeyinngɛ ta,
Mowabu tara woolo
poro yaa jolɔgo ta*

⁹ Ko pilige ko ni, pe yaa ka yo Ɔɔ:

«We Yennele loli na yeen,
wɛ we jigi wi taga lo na,
lo li we sho.

Lo li yen Yawe Yennele na wɛ we jigi wi taga li na;

ye ti waa yɔgɔri we yin nayinme ni,
katugu li we sho.

¹⁰ Yawe Yennele li yaa li kɛɛ ki taga ki yanwiga nga ki na mbaa ki go singi.»

Ɛɛn Ɔɔ pe yaa ka Mowabu tara ti tangala mberi tɔngɔɔ yɔnɔ nungba,
paa yege nga na pe ma kaa yan waga kaari mbege le titege mbege fɔngɔ mbege pye fyongɔ.

¹¹ Mbe pe ta wa ki titege ki ni, pe yaa kaa keyen yi yinrigi mbaa yi fingi,
paa yege nga na ɔgo gbɔnɔ maa wi keyen yi yinrigi na ɔgo gbɔnɔ we;

Ɛɛn Ɔɔ Yawe Yennele li yaa ka pe yee gbɔgɔwo pi ko
konaa pe fannga kagala ke ni.

¹² Yoro Mowabu tara fenne, ye malaga sigemboro nda ti yagara ma pye fannga ni,

Yawe Yennele li yaa kari yaari mberi jaanri,

mberi sinnge tara wa taambugo ki ni.

26

*Cagbɔgo nga ki yen fannga ni
ki cew tawa yurugo*

¹ Ko pilige ko ni, pe yaa kaga yurugo nga ki sho wa Zhuda tara mbe yo Ɔɔ:

«Malaga sigeca yen we yeri;
Yawe Yennele lo jate li nawa mboro naa pungo mboro wa maga maga,
jango mbe we sho.

² Ye ca ki yeyonro ti yengele,
ye cɛnle na li woolo pe yen ma sin pe yaga pe ye,

ki cɛnle na li woolo pe yen tagawa ni we.

³ Lere na wi jatere wi yen ma cɛn wi na laga nungba,
ma ma yeyinngɛ jɛngɛ kan wi yeri,
katugu wuu jigi wi taga ma na.

⁴ Ye ye jigi wi taga Yawe Yennele li na Ɔɔ sanga pyew,

katugu Yawe Yennele li yen paa walaga yen na we go singi wagati wi ni fuun.

⁵ Leele mbele paa pye ma cɛn wa yanwira ti go na yee gbɔgɔwo ni, li pe tirige, li cagbɔgo nga kila pye fannga ni ki jan tara,

maga jan maga sinnge wa taambugo ki ni.

⁶ Leele pe yen naga tangala tɔɔɔɔ ni,
fyonwo fenne pe yen naga tangala,
mbele pe yen tege na, pe yen naga tangala.»

Yennele jafenne pe Yennele yenrewe

⁷ Lesinje wi konɔ li yen sinne;

we Ɔɔ, mboro na ma yen sinne, ma ma lesinje wi konɔ li yon yala wi kan.

⁸ Kaselege ko na, Yawe Yennele, ma kakɔndegɛngɛle ke yen na konɔ na nari, we yaa koro wa li ni;

we yen na wele mboro yeri.

We nandanwa kala lo yen mbaa ma mege ki yinri konaa mbaa ma gbogo.

⁹ Yembine ma wogo ki ma pye wa na jatere wi na;

mi maa ma lagajaa na kotogo ki ni fuun ki ni.

Na ma kiti konkala li ka to dunruya woolo pe na sanga na ni,

ko senwee piile pe maa kasinngɛ konɔ li lagajaa.

¹⁰ Ali na pe ka lepee wi yinriwe ta,

wila kasinngɛ konɔ li lagaja.

Wi ma koro na kapege ki piin wa lesinmbele pe tara ti ni;

wila la Yawe Yennele li gbɔgɔwo pi jate.

¹¹ Yawe Yennele, mɔɔ kɛɛ ki yirige lepeepe pe na,

Ɛɛn Ɔɔ pe woro naga yaan.

Nga ma yaa pye ma woolo pe kan ma ndanlawa gbɔɔ pi fannga na,

pe yaa ki yan Ɔɔ mbe fere sho.

Kason nga ki gbegɛle ma juguye pe mege ni, ko ki yaa ka lepeepe pe sogo pew.

¹² Yawe Yennele, ma maa yeyinngɛ kaan we yeri;

katugu kala o kala we ka li nɔgo le, mboro ma mali pye mbeli yon fili.

¹³ Yawe Yennele, we Yennele, tafenne pe le yege cɛn we go na, mbele pe yen pe ye mboro ni,

Ɛɛn Ɔɔ, ma fannga na, mboro nungba pe, mboro mege ko we yen na gbogo.

¹⁴ Mbele pe ku mako, pe se ka yiri mbaa pe yinwege ki piin naa;

kuulo pe se ka yiri naa.

Ki pye ma, mɔ yiri pe korogo ma pe tongo, ma pe mege ki ko maga wo wa leele pe jatere wi ni.

¹⁵ Yawe Yennele, we cɛnle woolo pe pye pe lege,

we cenle li pye li lege, moo gbogowo pi naga;
ma we tara ti kongolo ke kannga ma ka taga we tara ti gbeme pi na.

¹⁶ Yawe Yennele, sanga na ni waa pye wa jologo ki ni, waa ma lagaja;
sanga na ni maa we le jologo, waa ma yenri jenge ma yo ma we saga.

¹⁷ Yawe Yennele, waa pye ma yege sogowo paa yege nga na jele selara ma kaa yiri wi ni,
na wi yen na gbele na nagala lara yama pi kee.

¹⁸ Waa kugbo le, ma selara yama pi jen, een fo tifelege waa kaa se.
Wee ya mbe kala la pye mbe tara woolo pe sho,
wee ya mbe piile se mbe taga wa dunruya woolo pe na.

*Kuulo pe yaa ka yen
mbe yiri wa kunwo pi ni*

¹⁹ Na woolo, ye woolo mbele pe ku pe yaa ka yen mbe pye yinwege na,
ye kuulo pe yaa ka yen mbe yiri wa kunwo pi ni.
Yoro mbele ye yen ma sinle wa tara ti nogona,
ye yen ye yiri wa kunwo pi ni, yaa jorogi nayinme ni;
katugu Yennele li yaa li fonggo nga ki maa yanwa kaan ki tirige tara ti na,
pa kona tara ti yaa ti leele mbele pe ku pe songoro pe yen pe yiri.

²⁰ Na woolo, ye kari ye sa ye wa ye yinre ti ni,
ye koro ti ton ye yee na,
ye lara wa wagati jenri ni,
sanni we fo wi nangbanwa wagati wi sa ko.

²¹ Katugu, ye wele, Yawe Yennele li yen na yinrigi wa li censaga ki ni,
jango mbe tara na woolo pe kapere ti fogo ton pe na.
Leele mbele pe gbo, tara ti yaa ka pe kasanwa pi yirige funwa na;
leele mbele pe gbo, ti se ka pe lara naa.

27

*Pè cew ta
yarifelege Leviyatan ki na*

¹ Ko pilige ko ni, Yawe Yennele li yaa ka li tokobi pee, na wi yen gbegbene, ma pye fannga ni wi le yarifelege Leviyatan ki na, mbege le jologo; ko nga ki yen woggo nga ki yen na fee we; yarifelege Leviyatan, ko nga ki yen woggo nga ki kuuro kuuro we! Li yaa ka ki yarifelege nga wa kogoje wi ni ki gbo.

Yawe Yennele li erezen kere kala

² Ko pilige ko ni, ye yurugo sho ye erezen kere nda ti maa duven taan kaan ti son!

³ Mi Yawe Yennele, muwi mi yen ti welefo; mi yaa lari suguru tonmo ni sanga pyew. Mi yaa lari go singi sonlo naa yembine, jango yaraga kpe ka ka pan mberi jogo.

⁴ Nangbanwa kpe woro na ni naa; een fo, na mi ka wuuro naa yantiire wuuro yan wa ti ni,

kona mi yaa yiri ti korogo mbe malaga gbon ti ni,
mbe ti ni fuun ti pinle mberi sogo.

⁵ Kaawo panla pye pe larasaga, pe yeyingge le mi naa poro sogowo, ee, pe yeyingge le mi naa poro sogowo.

*Izirayeli woolo pe kapere
ti yaa ka kala yaga pe na*

⁶ Wagati wa yen wa na paan, Zhakobu setirige piile pe yaa ka ndire kan, poro Izirayeli woolo pe yaa ka njere fonndo yirige, mbe fyenwe,
fo mbe dunruya wi yin pe pire ti ni.

⁷ Naga yen ma, Yawe Yennele li pe gbon paa yege nga na laa pe gbonfenne pe gbon wi le?

Naga yen ma, laa pe gbo paa yege nga laa pe gbonfenne pe gbo wi le?

⁸ Ayoo, li pe kiti wi kon maa yala:
Li pe puro ma kari pe ni kulowo ni tara ta yege ni;

li pe fe li yon tifelege ngbanga ki ni ma kari pe ni,
paa yonlo yirisaga tifeleingbogo ki yiripilige ka yen.

⁹ Ki pyewe pi na ma, pa Zhakobu setirige piile pe kajogoro ti kasulugo ki yaa ka pye yeen,
pe kapere ti ka kala yaga pe na ki pungo kala lo li na:

Pe yaa ka pe yarisunndo saara wosara sinndeere ti ni fuun ti yaari mberi pye muwe
paa pe ma kaa supugu purugu maa pye muwe we.

Yarisunngo jelege Ashera ki tiyagala ngele pe ma kan naga gbogo konaa wusuna nuwo taan saara wosara ta se ka pye wa naa.

¹⁰ Ee, malaga sigeca gbogo ki pye kataga; leele pe ni fuun pe kari maga yaga waga, a ki pye paa gbinri yen.

Napire to ti maa nii na sinlele wa, na tipire ti were ti kaa.

¹¹ Na ti njere tiga ka waga, pe mari kaari kaari,
jele pe ma saa ti le mbe sa kason gberi ti ni.

Ki cenle woolo pe yen tinjinliwe fu fenne,

ki kala na, pe dafɔ wi sila pe yinriwe ta,
 ɲa wila pe fanri pe yungbɔgɔɔ woro wi
 na.

*Izirayeli woolo mbele paa yigi
 malaga kasopiile*

pe yaa ka sɔngɔɔ mbe pan

¹² Ko pilige ko ni, Yawe Yennɛle li yaa
 yarilire tiire ti yangara,
 mbege le Efrati gbaan wi na ɔ saga wa
 Ezhipiti tara lafogo ki na.

Eɛn ɔ yoro Izirayeli woolo wele, li yaa ka
 ye wulowulo nungba nungba.

¹³ Ko pilige ko ni, pe yaa ka mbanlaga
 gbeɓɓeɓɓe ki win;

kona mbele paa purgo wa Asiri tara ti ni,
 mbele paa purɔ ma kari pe ni wa Ezhipiti
 tara,

pe yaa ka sɔngɔɔ mbe pan.

Pe yaa ka pan mbaa ɔli Yawe Yennɛle li
 yege sɔgɔwɔ, mbaa li gbogo,
 wa li yanwiga kpoyi ki na wa Zheruzalemu
 ca.

28

Efrayimu tara ti yaa ka tɔngɔ

¹ Jɔlɔgɔ yɛn Samari† ca ki wogo,
 ki ca ɲga ki yɛn paa wunluwo njala yɛn,
 ko ɲga ki yɛn ma cɛn wa gbunlundege tara
 tanra ti sɔgɔwɔ.

Ko Efrayimu tara sinwɔɔɔ pe maa pe yeɛ
 gbogo ki kala na.

Pe fereyaara ti yɛn yarifyɛɛnre nda ti fanla
 ko cɛ wa pe sinwɔɔɔ pe go na.

² Ye wele, naɲa wà yiri wa we ɔ wi yeri,
 naɲa ɲa wi yɛn fanɲga ni ma pye koto-
 gofɔ†;

wi yɛn na paan paa sinndeere tisaga yɛn,
 paa tisaga tifelingbɔgɔ ɲga ki maa jɔgɔwɔ
 piin ki yɛn,

paa tisagbɔgɔ yɛn, ɲga ki ma pan ma lɔɔ
 ti ɔ.

Wi lewelewe kapyere ti yaa yaraga pyew
 ki jan tara.

³ Ki wunluwo njala na li ti a Efrayimu tara
 sinwɔɔɔ pe nɛɛ pe yeɛ gbogo,
 leele pe yaa kali tangala tɔɔɔ ni.

⁴ Ki yarifyɛɛnre nda ti fanla, a pɛri pye pe
 fereyaara,

to nda ti yɛn wa pe gbunlundege tara tanra
 ti go na,

ti yaa ka pye paa figiye pige yɛn,
 ɲga ki keli ma pe sannda ti na ti cɔsanga
 wi yege.

Lere ɲa kaga yan, wi maga cɔ,
 mbe sigi ka le teere.

⁵ Ko pilige ko ni, Yawe Yennɛle na yawa
 pi ni fuun ɔ, li woolo sanmbala mbele pɛ
 koro go na, li yaa ka pye paa pe wunluwo
 njala gbɔgɔwɔ wolo yɛn, konaa mbe pye
 paa pe fereyaraga tiyɔngɔ yɛn.

⁶ Mbele pe yaa ka cɛn mbaa kiti wi
 kɔɔn, li yaa ka kasinnge jatere kan pe yeri;
 mbele pe ma malaga ki gbɔn juguye pe ni,
 mbe pe wɔnrɔgɔ ɔ wa ca ki yeyɔngɔ ki na,
 li yaa kotogo le pe ni.

Sinwɔɔɔ pe yɛn na tege

Yennɛle yɔn senre yofenne pe na

⁷ Zhuda tara woolo poro fun pe yɛn na
 gbali duven wi kala na,

sinme welewe pi pe punɔ.

Saraga wofenne poro naa Yennɛle yɔn
 senre yofenne pe yɛn na gbali sinme
 welewe pi kala na,

pɛ tin duven wi ni;

sinme welewe pi pe punɔ,

pe kaa pe yariyanra ti senre yuun pe maa
 gbali,

pe maa fingi nɛɛ kiti wi kɔɔn.

⁸ Pe tabaliye pe ni fuun pe yɛn ma yin pe
 tuguro naa pe fyɔngɔ yaara ti ni,
 laga ka si koro naa kpoyi wa tabaliye pe
 na.

⁹ Pe yɛn na yuun ɔ: «Ambo Ezayi wila jaa
 mbaa nari kajeɲme ni oke?»

Wila jaa mbaa kagala kɔɔ jenme kaan
 ambo yeri yere?

Wi yɛn naga sɔnri ndɛɛ piile mbele pɛ
 laga yinne na fɔɲɲɔ poro pele wele
 woro wi le?

Piile mbele pɛ wɔ yinne ni fɔɲfɔɲ ɲga,
 we yɛn poro pele wi le?

¹⁰ Katugu wi yɛn na yuun ɔ: «Ye toro
 lagame, ye ye lagame,

yege pye yeɛn, ye kari yeɛn,
 ye jenri pye lagame, ye jenri pye wame†.»

»

¹¹ Ki kala na, pe woro na leele mbele senre
 nuru,

to nda ti yɛn cɛnle la yege woolo senre,
 ko senre to Yawe Yennɛle li yaa ka tege
 mbaa para pe ni.

¹² Làa ki yo pe kan ɔ: «Lagame wi yɛn
 wogosaga ye,

ye leele mbele pɛ te pe yaga pe cɛn pe
 wogo.

Wogosaga koyi yeɛn.»

Eɛn ɔ pe sila yɛnle mbe logo na yeri†.

¹³ Ki kala na, poro wo yeri, Yawe Yennɛle
 li senre ti yaa pye ɔ:

† 28:1 28.1: Samari ca ko kila pye Izirayeli wunluwo tara nda wa yɔnɔparawa kamenge keɛ yeri ti cagbɔgɔ ye.

† 28:2 28.2: Naɲa ɲa wi yɛn fanɲga ni ma pye kotogofɔ wo wi yɛn Asiri tara wunlunana we. † 28:10 28.10: Ki senre cɛnle nda leele paa pye nari yuun mbege naga ɔ pe woro piile mbele pe yɛn na kara poro pele, jango mbaa tege konaa mbaa ki lakoo Yennɛle yɔn senre yofɔ wi na. † 28:12 28.12: Ki senre nda ti yo wa 1 Koren 14.21laga ki ni.

«Ye toro lagame, ye ye lagame,
yege pye yeen, ye kari yeen,
ye jenri pye lagame, ye jenri pye wame.»
Kona, pe yaa gbali mbe to mbe jali pe
senne li na, mbeli kon,
pe yaa ka ye penē ni, li pe yigi.

Go yenle sinndelege

¹⁴ Ki kala na, yoro mbele ye maa kala lakoo
leele na,
ma pye ma cēn Zheruzalemu ca woolo pe
go na,
ye Yawe Yennele li senre ti logo!
¹⁵ Ye maa yuun fo: «Wē yon finliwe le
kunwo pi ni,
ma yon folo le kuulo tara ti yeri.
Ali na jologo jogowo pyewogo ka pan, ki se
gbon we na;
katugu wē nambara wi pye we larasaga,
ma yagbolo li tege na we yēē tonni.»

¹⁶ Ki kala na, pa we Fo, Yawe Yennele li yo
yeen fo:

«Ye wele, mi yen na sinndelege ka teri
mbege pye gonogo lege sinndelege
wa Siyon ca;

Ki yen sinndelege jenge,
go yenle sinndelege kongbannga yi,
sinndelege songbanga wogo yi, go
nogo lege sinndelege jenge yi.

Lere na kaga pye wi kēē ndagaserege, wi
se ka fyē mbe fe†.

¹⁷ Mi yaa kaselege ki pye na taanlamana,
mbe kasinje ki pye na mbogo sinmana.
Ye larasaga nga ki yen yagbogowo we,
sinndeere tisaga ki yaa ki pe mbege
wo wa;

tonngbwo pa yaa pan mbe ye yagbogowo
mba pi yen ye larasaga pi ko mboo
wo wa.»

¹⁸ Kona, yon finliwe mba yē le kunwo pi ni,
pi yaa ka jogo mbe wo wa,
yon folo na yē kon kuulo tara ti yeri, li se
ka koro wa naa.

Jologo nga ki maa jogowo piin, na ka ka
pan,

ki yaa ka ye purugu mbe toro.

¹⁹ Na jologo ki kaa toro sanga o sanga, ki
yaa gbon ye na;

katugu ki yaa kaa tooro pinliwe pyew, naa
yonlo pyew konaa yembine pyew;
ki senre ti logowo po cē ko yaa sunndo
kongo wa ye na.

²⁰ Sinleyaraga ki yaa ka pye mbe were, fo
lere se ka ya mbe sinle ki na mbe
sanga,

paritonngo ki yaa ka pye mbe kologo, fo
lere se ka ya mboo yēē ton ki ni†.

Nga Yennele li yaa ka pye

lepeele pe na

²¹ Yawe Yennele li yaa ka yiri paa yege nga
na lāa yiri wa Perazimu yanwiga ki
na we†;

li yaa ka nawa ngban paa yege nga na
lāa nawa ngban wa Gabawon† ca
gbunlundege ki ni we.

Li yaa ka li kapyege ki pye, kapyege nga ki
cenle la fa pye;

li yaa kali tunngo ki pye, kafonno tunngo
nga ki cenle la fa pye.

²² Ki kala na koni, yaga ka koro mbaa kala
lakoo leele na,

jango ye pomangala kaga ka ye sere mbe
ngban ye na;

katugu migi logo we Fo, Yawe Yennele na
yawa pi ni fuun fo li yeri fo tara ti ni
fuun ti tongokala li kon ma tege.

Kere falifo wi tijinliwe

konaa Yennele li kajenme kala

²³ Koni ye nungbolo jan ye logo na yeri,
yanla senre ti logo ye wali ti na.

²⁴ Naga yen ma, lere na kaa laga fali mbe
yaryluguro lugu, wi ma koro na fali
suyi wi le?

Naga yen ma, wi ma koro na palaye wari,
nakoma na tara ti yon yala sanga
pyew wi le†?

²⁵ Na wi ka laga ki yon yala mbe ko,
ko pungo na, wi mēē jen ma sere yaara nda
pe yinri nizheli ti pire ta yanragi wa,
konaa mbe nda pe yinri kume ti pire
ta lugu wa;

ko pungo na, wi mēē jen ma bile wi lugu
koloyo koloyo,

mbe si orizhi wi lugu kere ti laga ka yege
ni,

mbe si jen mbe shogolo ke lugu mbe kere
ti maga.

²⁶ Ma si yala, Yennele lo lūu naga ki
pyelomo pi ni,

ma ki nagawa pi kan wi yeri.

²⁷ Paa yarilire sunkanngaga po nege na
mbaa sere yaara nizheli ti suun
mbaa ti pire ti woo;

paa lugu sere yaara kume ti na wotoro
ngerege ni mbaa ti pire ti woo.

Een fo pe ma nizheli wi sun simbine ni
mboo pire ti wo,

mbe kume wi gbon kanngagala ni mboo
pire ti wo.

† **28:16 28.16** Ki senre nda ti yo wa Yuuro 118.22-23; Oromu 9.33; 10.11; 1 Pye 2.6. † **28:20 28.20:** Sinleyaraga naa paritonngo nga ki senre ti yo, to yen ma taanla senwee piile pe yaara nda ki mbatagambala pē pe jigi wi taga ti na to senre na. Yennele yon senre yofō wi yen na tege ko yaara to na. † **28:21 28.21:** 2 Sami 5.20 † **28:21 28.21:** Zhou 10.10-11; 1 Kuro 14.16 † **28:24 28.24:** Yege nga na falifo wila koro mbaa fali suyī, ki pyelomo nungba pi na fun Yennele li kiti konsanga wi yen na tege wa wagati wi ni.

28 Pe ma bile wi sun mboo muwe wo mboo pye buru,
 een fo paa koro mbaa wi suun mbaa wi pyo wi woo.
 Pe ma lugu yarilire ti na wotoro ngeere naa nere ni, nari tangala nari pire ti woo,
 een fo paa ti tangala mberi purugu†.
 29 Ko wogo nga fun pa ko yiri wa Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yeri, kagala ngele li kon ma tege mbe pye ke yen kafonno wogolo,
 li kajenne pi gbogo.

29

Jologo yen Zheruzalemu ca ki wogo

1 Jologo yen Ariyeli† laga ki wogo, jologo yen Ariyeli laga ki wogo!
 Davidi wila saa malingboonlo censaga kan ma ca nga yon ton we.
 Yele o yele, ye maa ye sherege fetiye pe piin.
 2 Konaa ki ni fuun, mi yaa Ariyeli laga ki jori;
 gbeere naa yentunwo pi yaa ka pye wa.
 Mi yaa ka ca ki tege paa saara sogoworo ti maa woo saraga wosaga nga na ki yen.
 3 Mi yaa ka malingboonlo censaga kan mbe ye yon ton kee ki ni fuun na;
 mi yaa malingboonlo ngbeleye tegetege mbe ye maga,
 mi yaa lugusara gbegele ca ki mbogo ki na mberi yagara ye mege ni.
 4 Ye yaa ka to bugu bugu bugu,
 ye senpaara ti yaa kaa yinrigi ndee ye yen tara;
 ye senyoro ti yaa kaa tigi ndee ti yen na yinrigi wa taambugo ki ni;
 ye magala li yaa kaa yinrigi wa tara ti nogona paa gboo yinne wolo yen,
 ye senyoro ti yaa kaa yinrigi wa tara ti nogona paa kalegere senre yen.

5 Ye juguye janwa wi yaa ka pye paa gbanngban yen;
 ki lewelimbele janwa wi yaa ka pye paa yan waga yen, nga tifelege ki maga le.
 Ki kagala ke yaa ka fo mbe pye yonlo nungba li ni†.
 6 Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yaa ka ye saga;
 li yaa ka yennele gbaanra pye, naa tara tigileme ni, naa tinme gboco ni,

naa tisagbogo konaa tifelingbogo ni, konaa kason yinne ni, na li yen na sorogi.
 7 Cengele woolo legere mbele paa pye na malaga gboco Ariyeli laga woolo pe ni,
 poro mbele fuun paa yiri ma to pe na,
 ma to poro naa pe malaga sigeyinre ti na ma pe jori,
 pe yaa ka ko mbe wo wa paa woonro yen, paa yariyanra yen yembine†.

8 Ki yaa ka pye paa fungo fo wa yen, na wi yen na woonro wonlo maga yan ndee wi yen na nii,
 een fo na wi ka ka yen, wi mee ki yan fo wi lara ti yen waga.
 Nakoma ki yaa ka pye paa lere wa yen, na wogo wi yigi, a wi nee woonro wonlo maga yan ndee wi yen na woo,
 een fo na wi ka ka yen, wi mee wi yee yan wi yen ma te wogo ki kee, yagbobo li waga wi na.
 Ki pyelomo nungba pi na fun, cengele woolo legere mbele pe yen na malaga gboco Siyon yanwiga ki ni,
 pa pe yaa ka pye ma.

*Yennele woolo
 pe kagala koro mbajenne*

9 Yaa kawa, ki to ye yon na;
 ye pye fyoonlo, yaga kaa yaan.
 Pe yere tila kanngi pe na, ma si yala duven ma pe wo;
 pe yen na tanri na gbali, ma si yala sinme welewe ma pe wo.
 10 Katugu Yawe Yennele li ye jatere wi ton ye na;
 li yoro Yennele yon senre yofenne ye yengele ke ton ye na,
 li yoro yariyanra yanfenne ye yere ti ton paraga ni.
 11 Koni, kagala ngele fuun ke naga ye na, ke yen ye yeri paa selege sewe wa nawa senre yen, nda pe selege sewe wi migili ti na, maa yon ton maa mara tegere ni. Na ma kaa kan sewe jenfo wa yeri mbe yo wuu kara, wi yaa ma yon sogo mbe yo fo: «Mi se ya mboo kara, katugu wi yon ki yen ma ton, ma mara tegere ni.»
 12 Nakoma, na pe ka ki selege sewe wi kan sewe mbajenne wa yeri mbe yo fo: «Ki yaga maga sewe na wi kara.» Wi yaa ki fo wi yon sogo mbe yo fo: «Mi si sewe jen.»
 13 We fo wi yo fo: «Ki leele mbele pe maa fulo na tanla nala gbogo pe yon ko ni win,

† 28:28 28:28: Yege nga na paa yarilire pire ti tangala mberi purugu, ki pyelomo nungba pi na fun, pe se ka Yennele li woolo pe tongo mbe pe ko pew. † 29:1 29:1: Maga logo lagame Ariyeli, Zheruzalemu ca ko pe yen na piin. Ariyeli mege ki koro wowi na fo saraga wosaga ki gbongolo; ko laga koyi paa pye na saara yaayoro ti sori wa ki na; 2 Sami 5.6-7. † 29:5 29:5: Ki laga nga ki yen na para Asiri tara fenne poro senre na, pe yaa ka pan mbe malingboonlo censaga kan mbe Zheruzalemu ca ki yon ton. † 29:7 29:6-7: Eza 36-37

pe maa na gbogo pe yon senre to ni win,
 een fo wa pe nawa jatere wo ni, pe yen ma
 lali na ni.

Na yege fyere nda ti yen pe ni, to ti yen
 ngasegele ngele pe ma forogo ma
 jen senwee piile pe yeri koro ce†.

¹⁴ Ki kala na, ye wele, mi yaa koro mbaa
 kafonngolo naa kagbogolo piin,
 mbe ti kaa tuun ki leele mbele pe yon na;
 kajenmbele pe kajenme pi yaa ko,
 tijinliwe fenne pe tijinliwe pi yaa yiri
 waga†.»

¹⁵ Jologo yen pe wogo,
 leele mbele pe maa pe kagala ngele pe kon
 ma tege mbe pe ke lara fo lege Yawwe
 Yenhele li na,
 poro mbele pe maa pe kapyegele ke piin
 wa diwi wi ni,
 na yuun fo: «Ambo wi yen na we yaan?
 Ambo wi we jen?»

¹⁶ Ye ta ma pye kagala pirifenne!
 Naga yen ma, ki daga paa cogo fanrifo wi
 jate paa joro ti yen wi le?
 Naga yen ma, yaraga nga pe gbegele, ki
 daga mbege gbegelefo wi pye mbe
 yo fo: «Mboro ma mala gbegele wi
 le?»

Nakoma cogo ki daga mbege yo ki
 gbegelefo wi kan mbe yo fo: «Tijin-
 liwe woro ma ni wi le?»

*Yenhele li yaa ka li woolo pe jatere
 wi kannga pe na*

¹⁷ Naga yen ma, ye sigi jen wi le?
 Sanni wagati jenri ni, Liban tara ti yaa
 kannga mbe pye tire kere,
 ki tire kere ti yaa kannga mbe pye kologo.
¹⁸ Ko pilige ko ni, nunngbojiile pe yaa kaa
 sewe wi senre ti nuru.
 Fyoonlo pe yaa ka yiri wa wowa pi ni, wa
 diwi wolo li ni; pe yaa kaa yaan pe
 yengele ke ni.

¹⁹ Mbele pe pe yee tirige, ka yaa ka koro
 mbaa tari pe yogorimo pi na Yawwe
 Yenhele li fannga na;
 senwee piile pe sogowo, mbele pe yen
 fyoonwo fenne ma we, pe yaa kaa
 nayinme nii Izirayeli woolo Yenhele
 kpoyi li kala na.

²⁰ Katugu lewelimbele se ka pye wa naa,
 mbele pe maa tege Yenhele na pe yaa ka
 ko;
 mbele paa pye na leele pe peele mbe
 kapege pye pe na, pe yaa ka ko mbe
 wo wa;

²¹ poro mbele paa pye na бага leele pe
 na ma yo pe kapege pye wa kiti
 konsaga,

na pengele nii ca ki kiti konfenne pe na, na
 pe punngu wa ca ki mbogo yeyongo
 ki na,
 na lesinmbele pe tanga ki shoo pe yeri go
 fu.

²² Ki kala na, Yawwe Yenhele na laa Abira-
 hamu wi go sho,
 pa li yo yeen Zhakobu setirige woolo pe
 kan fo:

«Koni, Zhakobu setirige piile pe se ka fere
 sho naa,
 pe se ka go sogo naa.»

²³ Katugu na pe piile paga kanla kee yonlo
 tunngo ki yan wa pe yee sogowo
 sanga nga ni,

pa pe yaa lanla mege ki jate fo ki yen kpoyi,
 mi na Zhakobu Yenhele na li yen kpoyi pe
 yaa lanla jate,
 mbaa mi na Izirayeli woolo Yenhele na
 gbogo.

²⁴ Mbele pe jatere wila pye na pe punngu,
 pe yaa tijinliwe ta;
 mbele paa pye na kongori, pe yaa nagawa
 ta.

30

*Ezhipiti tara sagawa
 pi se yaraga ka yon*

¹ Yawwe Yenhele li yo fo:
 «Piile mbele pe yiri ma je, jologo yen pe
 wogo,
 pe ma pe kagala ke kon ma ke tege, ma si
 yala kee yiri mi yeri.

Pe ma saa yon finliwe le, mba pi woro na
 nandanwa kala,
 ma koro na kapere ta tari kapere ta na.
² Pe ma kono li le ma kari wa Ezhipiti tara,
 ma si yala paa na yewe,
 pe ma saa pe yee karafa wa Farawon wi
 fannga ki nogo,
 mbe sa larasaga ja wa Ezhipiti tara yinme
 pi ni.

³ Ye larasaga wa Farawon wi yeri, ki yaa ka
 songoro mbe pye fere kala ye yeri;
 ye larasaga wa Ezhipiti tara, ki yaa ka
 songoro mbe pye go sogowo kala ye
 yeri.

⁴ Ye yeekele pe ye wa Zowan ca mako,
 ye pitunmbolo gbolo pe gbom wa Hanesi
 ca mako.

⁵ Een fo pe ni fuun pe yaa ka fere sho
 Ezhipiti tara woolo pe wogo na,
 katugu pe yen cenle woolo mbele pe se ya
 yaraga ka yon lere kan,
 pe se ka ya mbe pe saga,
 nakoma mbe pe wogo ki yon;
 een fo Ezhipiti tara woolo pe kala li yaa ka
 pye pe yeri fere naa tifagawa kala.»

⁶ Senre nda ti yo Negevu tara yaayoro ti wogo na ti nda fo:

«Tara nda jologo naa laworo yen wa ti ni, jara neele naa jara pene pe yen wa ti ni, meere naa wogo pege nga ki maa yinrigi sire na ti yen wa ti ni,

pe ma pe yarijende tuguro ti taga sofilele pe na,

ma pe yarijende sonngbanga woro ti taga yongomeye pe na, ma ki tara ti kon ma yiri,

mbe sa ki yarijende ti kan cenle la yege yeri, cenle na li se ya yaraga ka yon pe kan.

⁷ Ezhipiti tara sagawa pi yen wagafe, pi se ya yaraga ka yon.

Ki kala na, mi yen naga yuun ki tara ti wogo na fo:

«Tinme gbao yirigefo, mba pi se ya yaraga ka pye.» »

Yenjele li woolo pe yiri ma je

⁸ Koni, yiri ma sa ki kagala ke yonlogo pe yege na sinndelege paparapa ka na; ma ke yonlogo selege sewe na pe ma migi wa na,

janjo ke koro wa wagati na wila paan wa yege wi kala na,

mbe pye paa serefo yen sanga pyew fo tetete.

⁹ Katugu pe yen cenle na li yiri ma je, pe yen piile mbele pe maa yagbogolo finlele,

pe yen piile mbele pe woro na jaa mbaa Yawe Yenjele li lasiri senre ti nuru.

¹⁰ Pe maa ki yuun Yenjele yon senre yofenne pe kan fo:

«Yaga kaa Yenjele yon senre yuun naa.»

Pe maa ki yuun yariyanra yanfenne pe kan fo:

«Yaga kaa yariyanra kaselege woro yuun we kan!

Yaa sentanra to ce yuun we kan, yaa lefanlaga senre yuun we kan.

¹¹ Ye kee wo wa kono jene li ni, ye ke ye kozinne li wa!

Yaga kaa Izirayeli woolo Yenjele kpoyi li senre yuun we yege sogowo naa.»

¹² Ki kala na, pa Izirayeli woolo Yenjele kpoyi li yo yeen fo:

«Ki kaa pye ye je ki senre nda ti na, ma ye jigi wi taga lewelewe kapyere naa nambara wo na,

mari pye ye keendagaserege,

¹³ ki kala na, ki kambasinnde ti yaa pye ye yeri

paa jenwsaga ma kaa pye mbogo nga ki yaraga ki na, ma yeri we,

ki mbogo ki ma kaa fo ma to yonlo nungba.

¹⁴ Ki yaa ka to mbe yaari paa yege nga na joro cogo ma to ma yaari we, mbe yaari wongowongo fo yaraga se koro wa ki ni,

tisege se ta wa ki ni nga pe mbe ya tege mbaa kason woo ki ni,

nakoma mbaa tonmo kori ki ni tonmo wege ni.»

Ye koro yew ye taga Yenjele li na

¹⁵ Kona, a we Fo, Yawe Yenjele, Izirayeli woolo Yenjele kpoyi li sho fo:

«Na yaga songoro mbe pan mi na Yenjele na korogo, mbe ye jatere wi tege laga nungba, pa ye yaa sho.

Na yaga yege to, mbe ye jigi wi taga na na, pa ye yaa fannga ta.

Een fo yee si yenle ki na.

¹⁶ A ye sho fo: «Ayoo, we yaa lugu shonye na mbe fe!»

Een koni, yaa fee fasi!

A ye sho fo: «We yaa lugu shonye na, mbele pe wege!»

Ki kala na, mbele pe yaa taga ye na mbaa ye puro, pe yaa wege mbe we ye na.

¹⁷ Ye ni, nambala wagakele (1 000) yaa ka fe ye juguye nungba yege; ye juguye kanjurugo yaa ti ye ni fuun ye fe,

fo mbe ti ye sanmbala ye koro nungba nungba paa pe ma kaa tiyala kan yanwira go na,

paa dirapoye yen tinndi wa go na.»

Yenjele li yinriwe taga ki gbogo

¹⁸ Konaa ki ni fuun, Yawe Yenjele li yen na jaa mbe ye yinriwe ta,

ye yungbogoro yen na jaa mbe pye li na, katugu Yawe Yenjele li yen Yenjele na li yen ma sin.

Mbele fuun pe maa wele li yeri, ferewe yen pe woo.

¹⁹ Yoro Siyon ca fenne, yoro mbele ye yen ma cen wa Zheruzalemu ca,

ye se kaa gbele naa.

Na yaga ka gbele mbe Yenjele li yeri, a ligi logo,

li yaa ye yinriwe ta.

Na liga ka ye gbelege ki logo, li yaa ye yon sogo.

²⁰ We Fo wi yaa yaakara kan ye yeri ye jorisanga wi ni,

mbe ye kan tonmo ni ye jologo sanga wi ni. Ye nagafenne pe se ka lara ye na naa;

een fo ye yaa kaa pe yaan gbogoyi.

²¹ Na ye kaa kee kalige kee yeri, nakoma kamenge kee yeri,

ye yaa kaa ki senre nda ti nuru ye punjo na fo:

«Kono li na, yaa tanri li na!»

²² Kona, warifuwe na ye maramara ye yaara yanlere nda ye te ti na,

konaa te ɲa yè gbɔn ma mara ye yarisun-
ndo nda yè gbegele tugurɔn ni ti na,
ye daga mbaa ti jate fyongɔ ni.

Ye yaa ka ki yaara ti koli mbe sari wa paa
fyongɔ yaara yen,

mbe sigi yo ti kan fɔ: «Ye kari ye wɔ laga!»

²³ Pa ko na, yariluguro nda yè lugu wa tara
ti ni,

Yɛnnɛle li yaa tisaga ki yaga ki pan ti na.

Yarilire nda ti yaa ka yiri wa tara ti ni, ti
yaa pye mbe yɔn, mbaa fannɲa nii
lere ni.

Ko wagati wo ni, ye yaayoro kasara ti yaa
ka pye mbe yɔn mbe tugbolo.

²⁴ Nɛrɛ to naa sofilele mbele pe maa fali
wa kɛrɛ ti ni,

pe yaakara ti yaa ka pye kɔ ni, mbe tanla;
yan ɲa pe maa kaa, pe yaa kaga fɛ mbege
conri yarilire fekanɲgaga naa teli
ni.

²⁵ Ye juguye pe gbɔpilige ki na,
ki pilige ɲa sanɲgazoye titonlombolo pe
yaa ka toori,

tonmo yaa kaa fuun legerɛ mbaa yinrigi
wa yanwira nda ti yagara ti ni fuun
na ti go na,

konaa tinndiye mbele fuun pè yagara pe
go na.

²⁶ Yawe Yɛnnɛle li ka kaa li woolo pe
sagbanra ti foo pilige ɲa ni,

mbaa pe welegesara ti sagala pilige ɲa ni,
pa yɛnɲe ki yanwa pi yaa ka gbɔgo paa
yonlo ki yanwa pi yen.

Yonlo ko yanwa po yaa ka gbɔgo gbɔgosaga
koloshyen,

mbe pye paa piliye koloshyen yonlo yanwa
yen, mba pi gbogolo pi yɛɛ na.

Yɛnnɛle li yaa malaga gbɔn

Asiri tara fɛnnɛ pe ni

²⁷ Ye wele, Yawe Yɛnnɛle lo yɛrɛ jate li yiri
taleere ta ni na paan,

li nangbanwa pi yen na sorogi ma weli paa
kason yen.

Li yen na paan paa kambaaga wɔgo
gbenge yen;

li senpaara ti yen na fyere gbɔrɔ waa,
li yɔn senre ti yen paa kason yen, ɲa ki
yen na sorogi.

²⁸ Li yɔn tifelege ki yen paa lafogo yen ɲa
ki yin ma jaraga,

ɲa ki tonmo pi ma lere yigi fɔ wa wi
yolɔgo;

li yaa ka cengele ke jɛle mbe ke yuguyugu
wa li jɔgɔwɔ pye kenme wi ni.

Li yaa ka karafe le wa cengele woolo pe
yonro ti na, mbe kari pe ni wa laga
ɲa pe woro na jaa.

²⁹ Yoro Zheruzalemu ca woolo, yoro wo
na, ye yaa kaa yuuro koo, paa yege ɲa
na ye maa ki piin yembine ye fetiye piliye
yi na we. Ye nawa pi yaa ka yinɲgi, paa

yege ɲa na pe ma kaa na wegele wiin
leele mbele kan, pe yen na tanri na kee wa
Yawe Yɛnnɛle li yanwiga ki na, wa Izirayeli
woolo pe go sigɛfo ɲa wi yen paa walaga
yen wi yeri.

³⁰ Yawe Yɛnnɛle li yaa li wunluwo magala
li yirige mbe para,

leele pe yaa kali fannɲa kɛɛ ki yan ki yen
na tinrigi pe na, mbe pe gbɔn wa li
nangbanwa gbɔɔ pi ni,

naa li kason yinne na li yen na sorogi li ni,
naa tisagbɔgo ni, naa tisaga tifelege ni,
konaa sinndeere tisaga ni.

³¹ Kona, na Asiri tara fɛnnɛ paga ka Yawe
Yɛnnɛle li magala li logo, pa pe yaa
la seri fyere ti kala na;

li yaa ka pe gbɔn li gbɛge ki ni.

³² Gbɛge gbɔnsaga nunɲba nunɲba ɲa
fuun Yawe Yɛnnɛle li yaa pe gbɔn mbe pe
koro, pe yaa pimbigile naa ngɔni magala
logo li woolo pe yeri. Yawe Yɛnnɛle lo jate
li yaa ka malaga ki gbɔn pe ni li fannɲa
kɛɛ ki ni.

³³ Maga le wa wagati titonlowɔ ni, kason
gbɔgo ka yen ma gbɛgele mako,

ki yen ma gbɛgele Asiri tara wunlunana
wo mege ni.

Ki yen ma jugo, ma pyeɛle,
kason gbolo li, naa kanɲgire legerɛ ni;

Yawe Yɛnnɛle li yɔn tifelege ko ki yaa ki mu
mbege pye paa kiribi kason yinne
gbolo yen.

31

Mbele pe pe jigi wi taga

Ezhipiti tara ti na,

jɔlɔgo yen pe wogo

¹ Leele mbele pe yen na kee wa Ezhip-
iti tara, mbe sa sagawa lagaja wa,
jɔlɔgo yen pe wogo!

Porɔ mbele pe ma pe kɛɛ ki kan ma sere
Ezhipiti tara shɔnye pe na,

ma pe jigi wi taga malaga gbɔnwotoroye
pe legewe pi na,

konaa ma pe jigi wi taga shɔn lugufenne
pe fannɲa ki na;

ɛɛn fɔ paa la wele Izirayeli woolo Yɛnnɛle
kpoyi lo yeri,

paa sila Yawe Yɛnnɛle li lagajaa.

² Ma si yala lo fun, li yen ma jilige,

li ma jɔlɔgo wa lere na,

laa li yɔn senre ti kanɲga.

Li ma yiri lepeele pe gbogolomo pi korɔgo,
li ma kambasinnde pyefenne pe sagawa pi
jɔgo.

³ Ezhipiti tara fɛnnɛ pe yen senwee piile,
pe woro Yɛnnɛle;

pe shɔnye pe yen yaayoro ko ɛɛ, pe woro
Yɛnnɛle yinne.

Na Yawe Yɛnnɛle li kali kɛɛ ki yirige,
ɲa wila sagawa piin, wi yaa kurugo,

ɲa pe yen na sari wi yaa to.
Pe ni fuun shyen pe yaa pinle mbe tongo
mbe ko ja.

*Yenɲele lo nungba li yen
Zheruzalemu ca ki shɔfɔ*

⁴ Yawe Yenɲele ligi yo na kan fɔ:
«Jara nakoma jara yirifonɲɔ wi maa ku-
unru wi kagboro ti go na yege ɲga
na,
ali na paga yaayoro konrifenne legerɛ yeri
wi na,
pe tinne pila fyere wa wi na,
pe legewe pila wi sunndo wi kon wi na,
ki pyelomo nungba pi na fun, Yawe
Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ, li yaa
ka tigi
mbe pan mbe malaga gbɔn wa Siyon
yanwiga ki na, konaa wa ki tinndi
wi na.

⁵ Yege ɲga na sannjele li ma li kanwira ti
sanga mari jaraga mali piile pe ton,
ki pyelomo nungba pi na fun, Yawe
Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ li
yaa kaa Zheruzalemu ca ki go singi
mbege shɔ,
li yaa kaga go yirige mbege wo kala.»

⁶ Koni, yoro Izirayeli woolo wele,
Yenɲele na yɛ yiri ma je li na pew, ye
songoro ye pan li korogo.

⁷ Ko pilige ko ni, ye warifuwe yarisun-
ndo, naa ye tɛ yarisunndo nda yɛ gbegele
ye kapere keyen yi ni, ye ni fuun nungba
nungba ye yaa kari wa.

⁸ «Tokobi wa yaa ka Asiri tara fenne pe
gbo, ɲa wi woro lere woo;
tokobi ɲa wi woro senwee pyɔ woo, wo wi
yaa ka pe tongo.
Pe yaa ka fe ki tokobi wi yege mbe ta mbe
shɔ.

Pe juguye pe yaa ka pe lefonmbolo pe yigi
mbe kari pe ni kulowo tunndo ni.

⁹ ɲa wi yen pe lenana fanɲga fɔ jenne, wi
yaa ka fe fyere ti kala na;
pe malingboonlo teele pe yaa ka fye mbe
fe mbe pe dirapo wi yaga.»

Yawe Yenɲele lo li yo ma,
lo na li kason ki yen na yiin wa Siyon ca,
lo na li kason gbogo ki yen wa
Zheruzalemu ca.

32

Wunlunana ɲa wi yen ma sin wi kala

¹ Ye wele, wunlunana wa yaa ka cen mbaa
wi wunluwo pi piin kasinɲe ni†;
wi tara teele pe yaa kaa tara ti yege sinni
kaselege ni.

² Pe ni fuun nungba nungba pe yaa ka pye
paa larasaga yen, mbaa lere go singi
tifeleɛ ki na,

mbe pye paa go yen, ɲga ki ma lere go ton
tisaga tifeleɛ ki na,
mbe pye paa lafago yen, ɲga ki yen na
fuun wa lawaga ki ni,
paa walingungo gbenge ka yen, ɲga ki yen
na yinne waa lawaga tara ta na.

³ Leele mbele pe yen na yaan, pe yengele
ke se ka wo pe na;
mbele pe yen na nuru, pe yaa ka nungbolo
jan jenne.

⁴ Leele mbele jatere woro pe ni, pe yaa ka
tjinliwe ta mbaa kagala koro jenni;
mbele pe yen dagbara fenne, pe yaa kaa
para pe senre ti laga.

⁵ Pe se ka lembige ki tege megbogo na,
nakoma mbe nambara fɔ wi pye legboɔ.

⁶ Lembige ki maa lembigewe senre yuun,
kapege ko wi maa sonri wa wi kotogo na
mbe pye;

wi maa Yawe Yenɲele li tifaga,
na para nali mege jogo.

Wi ma lere ɲa funɲo yen wi na, wi yaga
lawara ni,
mbe lere ɲa wogo yen wi na, wi kun tonmo
pi ni.

⁷ Nambara fɔ wi kapyere ti ma pye ma
tisaw;

wi ma kapege ki gbegele wa wi nawa,
jango mbaa mbele pe yen tege na pe jolo
wi yagbogowo senre ti ni,
ali mbege ta fyonwo fɔ wi yen wi tanga na
wa ɲga wila yuun ki ni.

⁸ Een fɔ lejenɲe we, kajenne ko wi maa
sonri,
wi ma koro na kajenne piin.

*Yerewe mba pila kan
Zheruzalemu ca jele pe yeri*

⁹ Yoro jele mbele ye yen na ye yinwege ki
piin yeyinɲe na,
ye yiri ye logo na yeri!

Yoro sumbono mbele ye yen ma taga ye yee
na,
ye nungbolo jan yanla senre ti logo!

¹⁰ Na ye le nungba naa piliye jenri ka toro
mbe ko,

yoro mbele ye yen ma taga ye yee na, ye
yaa kaa seri;

katugu ezen pire se ka ta mbe co,
yarilye kongɔ se ka pye wa naa.

¹¹ Yoro jele mbele ye yen na ye yinwege ki
piin yeyinɲe na, ye sunndo wi yaa
kaa koon ye na!

Yoro mbele ye yen ma taga ye yee na, yaa
seri fyere ti kala na!

Ye ye yariporo ti wo ye yee na, ye koro
waga,
ye jatere piriwen yariporo le ye yee na.

† 32:1 32:1: Wunlunana wa yaa ka cen mbaa wi wunluwo pi piin kasinɲe ni: Ki yaa pye ki wunlunana wo wila
pye Ezekiyasi we.

¹² Yaa ye kotooro ti gbɔɔn kayanga ki kala na,
yaa gbele ye keere tiyɔnɔ ti kala na,
konaa ye ezezen keere nda ti maa seni
jenge ti jɔgɔwɔ pi kala na.

¹³ Yaa gbele na woolo pe tara ti kala na,
to nda wuuro naa yantiire wuuro yiri wa
ti ni mari tɔn,

ali ma yiri fun wa pe yinre ti ni fuun ti ni,
to nda nayinme la pye wa ti ni
konaa ma yiri wa ki ca nga kila pye ma yin
yɔgorimo ni ki ni.

¹⁴ Katugu wunluwo go ki koro waga,
ca nga kila pye na tinme gbɔɔ yinrigi pɛge
yaga waga.

Ofeli laga tinndi wo naa malaga sige-
sangazo titɔnlowɔ wi ni, ti yaa ka
pye kataga fɔ sanga pyew;

ti yaa ka pye yan sofilele pe yanrisaga
konaa mbe pye yaayoro ti kasaga.

*Kasinngɛ ki tɔnli
wi yaa pye yeyinngɛ*

¹⁵ Ki yaa pye ma fɔ sa gbɔn pilige nga ni
Yɛnɛle li yinne li yaa ka yiri wa
naayeri mbe tigi we na;

kona gbinri wi yaa ka kannga mbe pye tire
kere,

mbe tire kere ti kannga mberi pye kɔlogɔ.

¹⁶ Ko sanga wo ni, pe yaa kaa tanri
kasinngɛ na wa gbinri wi ni,
kasinngɛ yaa ka pye wa tire kere ti yen
tara nda ni ti ni.

¹⁷ Kasinngɛ ki tɔnli wi yaa ka pye
yeyinngɛ,

kasinngɛ ki pungo kala li yaa ka pye mbe
koro ma yee kan

konaa mbe pye yeyinngɛ na pɔw fɔ sanga
pyew.

¹⁸ Na woolo pe yaa ka pye mbe cɛn
yeyinngɛ laga na,

wa yinre nda kangbanga se ya gbɔn pe na
we,

wa wogosara nda ti yen pɔw.

¹⁹ Sinndeere tisaga ki yaa ka kɔlogɔ tire ti
tongo,

mbe ca ki ya pew.

²⁰ Eɛn fɔ yoro wo na, ferewe yen ye woo,
yoro mbele ye maa yaruluguro nuru lɔrɔ
yɔnɔ ti lagapyew ki na,

mbe ye nere naa ye sofilele pe sanga mbe
pe wa paa yanri pe ye.

33

Jɔgɔwɔ pyefɔ wi jɔlogɔ kala

¹ Mboro na ma yen na jɔgɔwɔ pi piin, mbe
sigi ta pe fɔɔn jɔgɔ gben,

mboro na ma yen na java wi piin, mbe sigi
ta pe fɔɔn java gben,

jɔlogɔ yen ma wogo!

Na maga ka jɔgɔwɔ pi pye mbe kɔ sanga
na ni,

pe yaa kɔɔn jɔgɔ fun;

na maga ka java wi pye mbe sa kɔ sanga
na ni,

pe yaa kɔɔn java fun.

² E, Yawe Yɛnɛle, we yinriwe ta,

we jigi wi yen mboro na.

Ki yaga maa fannga kaan we yeri pilige
pyew,

konaa maa we shoo we jɔlogɔ sanga ni.

³ Na ma ka tinme gbɔɔ yirige, leele pe maa
fee;

na ma ka yiri mbe yere, cengele ke ma
gbɔn ma jaraga.

⁴ Juguye pe yen na pe kee yaara ti koli pe
yeri paa yeye nga na gbato ma kaa
yarilire ka we,

pe yen na gbinri ti na paa kambere legere
yen.

⁵ Yawe Yɛnɛle li yen yaraga pyew ki go
na,

katugu li yen ma cɛn wa naayeri,
li kaselege konaa kasinngɛ ki ni ti lenge
wa Siyɔn ca lagapyew ki ni.

⁶ Yoro mbele ye yen we Fɔ wi woolo, ye
yinwege piliye yi ni fuun yi ni, wi
yaa la ye go singi;

tijinliwe pɔ naa kajenme pi ni, ti yen
yarijende nda ti ma showɔ kan lere
yeri;

mbaa fye Yawe Yɛnɛle li yeye ko ki yen
ye yarijende sonngbanga woro re.

*Yawe Yɛnɛle li yaa li woolo
pe saga*

⁷ Ye wele, nambala kotogofenne pe yen na
jɔrɔgi wa ca nawa kongolo ke ni,

pitunmbolo mbele paa kari sa yeyinngɛ
ki lagaja pe yen na paan na gbele
ngbanga†.

⁸ Kongboro ti koro waga,

lere kpe woro na toro wa kongolo ke ni
naa.

Jɔgɔwɔ pyefɔ wi yɔn finliwe pi jɔgɔ,

wi serefenne pe tifaga,

wii lere wo wa kpe jate.

⁹ Kunwo kayanga to wa tara ti ni, ti tongo.
Liban tara ti fere sho, tire ti yen na waga,

Saron tara ti pye paa gbinri yen,

Bazan tara tire naa Karimeli yanwira tire
ti ni ti yangara ma wo.

¹⁰ Yawe Yɛnɛle li yɔ fɔ: «Koni mi yaa yiri
mbe kala la pye,

koni mi yaa yiri mbe yere,

ee, koni mi yaa na gbogowɔ pi naga.

† 33:7 33:7: 2 Wunlu 18.13-37

¹¹ Kagala ngele yè kòn ma tɛɛ mbe pye,
ke yèn paa yàn waga yèn,
na kaga ka pye sanga ɲa ni, ke yaa pye paa
yàn sigire yèn;
ye yòn tifeleɛ ki yaa pye paa kason yèn
mbe ye sogo.

¹² Cengele woolo pe yaa ka sogo, mbe pye
paa conro fire yèn,
nakoma paa wuuro yèn nda pè kòn ma wa
kason, ti yèn na sori.»

¹³ Yoro mbele ye yèn wa lege, ye nungbolo
jan ye kapyegele ngele mi pye ke
senre logo,
yoro mbele ye yèn na tɔɔn, yawa mba pi
yèn na ni ye daga mboo jèn.

¹⁴ Kapere pyefenne pe sunndo wi yèn na
kɔɔn pe na wa Siyon ca,
mbele pe woro na fyɛ Yennɛle li yɛɛ pe
yèn na seri fyɛɛ ti kala na.

Pe yèn na pe yɛɛ piin fɔ: «We ni, ambo wi
mbe ya koro le ki kason ngbanli nga
ki se figi ki tanla?»

¹⁵ Lere ɲa wi maa tanri kasinnge ki na,
lere ɲa wi maa kaselege senre yuun,
lere ɲa wi ma je tɔnli pee na,
lere ɲa wi ma je yarikanra nda pe ma sho
mbe tɔn kaselege ki na ti na,
lere ɲa wi maa nungbogolo ke tɔn, jango
wiga ka ta mbaa legbogo senre nuru,
lere ɲa wi maa yengele ke tɔn, jango wiga
ka ta mbaa kapege pyewe pi yaan
yɛnle ni,

¹⁶ ko lerefɔ wo wi yaa ka cɛn wa naayeri
lara ti ni,
waara lara nda ti yèn fannga ni, to ti yaa
pye wi larasaga ye;
yaakara ti yaa la kaan wi yeri,
tɔnmɔ fun pi se kɔ wi yeri.

Zheruzalemu ca ki yaa ka sho

¹⁷ Ye yaa ka wunlunanɲa wo naa wi tiyɔnwɔ
pi yàn yengele ni,
ye yaa ka tara ti yàn naa ti gbemɛ pi ni
fuun pi ni.

¹⁸ Ye yaa ka nawa to ye fyɛɛ kagala ngele
kè toro faa ke na.

Ye yaa kaa yewe mbaa yuun fɔ: «Sɛwɛ
yɔnlogɔfɔ ɲa wi maa nizara penjara
ti jinri wi yèn se yeri?

Nizara shɔfɔ wi yèn se yeri?
Sanɲgazoye titɔnlɔmbolo korɔsifo wi yèn
se yeri?»

¹⁹ Ye se ka ki leele mbele pe yèn yɛɛ
nagawa ni pe yàn naa;
ki leele mbele pe senre ti logowo pi yèn na
ngban, ye se ya mberi jèn;
ki leele mbele pe senre ti yèn ma piri, ye
se ya mberi logo mbe wali ti na.

²⁰ Ye Siyon ca ki wele, we maa we shɛɛɛɛ
fetiye pe piin ca ɲga ni koyi;

ye yaa ka Zheruzalemu ca ki yàn, ki ca ɲga
ki yèn pɔw we;
ki paara yinre ti se ka kɔlogi mbe wɔ wa ti
yongolo ke ni,
paara yinre ti kankanngagala ke se ka
kɔlogi naa,
ti pɔmanda ti se ka kɔɔnlo naa.

²¹ Pa Yawe Yennɛle li yaa li gbɔgɔwɔ pi
naga we na wa ki laga ki na;
ki yaa pye laga ɲga gbaanla tugbɔmbolo
yèn wa konaa laforo tugbɔɔɔɔ ni.
Malingbɔɔɔɔɔ tɔnmɔkɔɔɔɔ se kaa tooro
wa,
tɔnmɔkɔɔɔɔɔ tugbɔɔɔɔ ti se kaa tooro wa
fun.

²² Katugu Yawe Yennɛle lo li yèn we yɛɛ
sinwɔ we,
Yawe Yennɛle lo li yèn we yɛkelewe we,
Yawe Yennɛle lo li yèn we wunluwɔ we,
lo li yaa we sho.

²³ Yoro Asiri tara fenne wele, ye tɔnmɔkɔɔɔ
gbɛnge ki manda ti yɔgɔɔɔ,
tɔnmɔkɔɔɔ ki parigbɔgɔ ki ma pɔ tiyala
titɔɔnlo na na, manda ti woro ma pɔ
ma ngban li na,
tii ya mbaa tɔnmɔkɔɔɔ ki parigbɔgɔ ki tile
naa, mbege kan ki yɛnge tifeleɛ ki
na.

Ki pye ma, pe yaa ka pe kɛɛ yaara ti legɛɛ
koli mberi yɛɛle pe yɛɛ na;
ali jejɔgolo fenne pe yaa ka sa yaara ta koli
fun.

²⁴ Zheruzalemu ca woolo wa kpe se ka yɔ
fɔ: «Mi woro ngbaan.»

Leele mbele pe yèn ma cɛn wa
Zheruzalemu ca, pe kambasinnde
ti yaa ka kala yaga pe na.

34

Yennɛle li yaa ka kiti kɔn

Edomu tara woolo pe na

¹ Cengele woolo ye fulo laga ye logo!
Tara nungba nungba pyew woolo, ye
nungbolo jan ye logo!

Tara to naa ti nawa yaara ti ni fuun, yaa
nuru,
konaa dunruya wo naa wi nawa yaara ti
ni fuun ti ni.

² Katugu Yawe Yennɛle li nawa ngban
cengele ke ni fuun ke ni,
li kɔnro tendorogo ki yèn ke malingbɔɔɔɔ
ngbeleye yi ni fuun yi ni.

Li yaa ke tongo mbe ke wɔ wa,
li yaa ke kan pe ke gbogbɔlo gbo.

³ Pe woolo mbele pè gbo, pe yaa ka pe wa
wa tara ti na,
gboolo pe yaa kaa lugo, pe kasanwa pi yaa
kaa fuun wa yanwira ti na.

⁴ Yaara nda fuun ti yen wa yennele na, ti yaa ka yan, naayeri wi yaa ka migili paa yege nga na pe ma selege sewe migili we; naayeri yaara ti ni fuun ti yaa ka toori paa yege nga na ezen tige were ma kaa fanla ma kaanla ma toori, paa yege nga na figiye tige were ma kaa fanla ma kaanla ma toori we†.

⁵ Yennele li yo fo: Na tokobi wi tin kasanwa pi ni wa naayeri, fo a wi yege kila kanngi; koni wi yen na tinrigi Edomu cenle woolo pe na, ki leele mbele migi kon maga tege mbe pe tongo mbe pe ko pew we.

⁶ Yawe Yennele li tokobi wi yen ma fa kasanwa pi ni lagapyew, yanlaga ki yen ma fa wi na. To ti yen simbapiile naa sikapene kasanwa we, naa simbpene pe jinngele yanlaga ki ni; katugu pe yaa saraga ka wo Yawe Yennele li yeri wa Bozira† ca, pe yaa leele pe gbogbolo gbo wa Edomu tara.

⁷ Ki wagati nungba wi ni, yannere ti yaa ka toori, naa napene konaa nanele pe ni; pe tara ti yaa ka kasanwa pi wo mbe tin, taambugo ki yaa kaa yanni yanlaga ki ni†. ⁸ Katugu ki pilige ki yen kayanga wopilige Yawe Yennele li yeri, konaa ma pye kapere ti fogo ton yele, mbe Siyon ca ki kayanga wo.

⁹ Edomu tara laforo tonmo pi yaa ka kannga mbe pye nguro woro tonmo; ti taambugo ki yaa kannga mbe pye paa kiribi yen, tara ti yaa ka pye paa nguro woro tonmo yen, mba pi yen na sori.

¹⁰ Ki kason ki se figi yonlo na, ki se si figi yembine; ki wirige ki yaa la yinrigi sanga pyew. Edomu tara ti yaa ka koro kataga sanga pyew fo tetete, lere kpe se ka toro wa ti ni naa fyew.

¹¹ Logo simbaala naa njuguniye poro pe yaa kari sho mberi ta; gbinngbiinle naa kaankaanye poro pe yaa kari pye pe censaga.

Yennele li yaa ka jogowo pyemana tege mbe tara ti taanla mberi tongo, mbe mbogo sinmana tege mberi taanla mberi jogo.

¹² Legbolo se ka pye wa pe ni mbe wunluwo wa yege tege, tara teele pe yaa ka ko mbe wo wa.

¹³ Wuuro yuguyugu wi yaa ka fi wa pe wunluwo yinre ti ni, yanpege naa wurufire yaa ka fi wa pe malaga sigeyinre ti ni.

Ti yaa ka pye kombokara ti censara konaa konrosogoloye pe larasaga.

¹⁴ Cene to naa komboolo pe ni, pe yaa kaa pe yee finli wa;

likatoloye pe yaa kaa pe yee yinri wa, gbinngbiinle† pe yaa kari pye pe censaga, katugu pe yaa ka wogosaga ta wa ti ni.

¹⁵ Wogo ki yaa titege kon wa mbege jenrewa pi se wa, mboo ton fo pi sa jiri, mbe sigi pire ti gbogolo wa ki yee nogo. Peteele pe yaa kaa pe yee gbogolo wa, pe ni fuun nungba nungba naa pe pinleyeenle.

¹⁶ Ye Yawe Yennele li senre sewe wi segege, yoo kara, ye yaa ki yan wa fo:

Ki yanyaara nda ka kpe se la wa ti ni, ka kpe se kaga pinleyenle wi la; katugu Yawe Yennele lo jate ligi yo wa li yon ki ni,

li yinne lo li ki yaara ti gbogolo.

¹⁷ Yennele lo jate li pete gbon ma ti ni fuun nungba nungba ti tasaga kan ti yeri, lo jate lo li tara ti taanla mana ni mari yeele ti na.

Ti yaa ka pye ti woro fo sanga pyew, ti yaa ka cen wa ti ni sanga pyew fo tetete.

35

Yennele woolo pe songorokala ma yiri wa kulowo pi ni

¹ Gbinri wo naa tara nda ti waga ti ni, ti yaa kaa ygori, funwa laga falafala tara nda ti waga ti yaa kaa ygorimo kongolo waa, tire yaa fi wa mbe yarifyeenre yirige mbe yon, paa wasege yan yen.

² Funwa laga falafala ki yaa ka yarifyeenre yirige lagapyew, lagapyew ki yaa kaa nayinme nii, mbaa yogorimo yuuro koo.

† 34:4 34:4: Naga 6.13-14 † 34:6 34:6: Bozira ca kila pye Edomu tara ca ko ka, nga yaayoro korowo pila pye ma gbogo wa ki ni. Kila pye wa Kogaje kuwo wi yonlo yirisaga kee ki na mbe kari yonloparawa kamenge kee yeri; ti sogowo pi mbaa cula nafa ma yiri ke ma yiri kangurugo yon ko tin. † 34:7 34:5-7: Eza 63.2-6; Zhere 49.7-22; Eze 25.12-14; 35.1-15; Amo 1.11-12; Abi 1-14; Mala 1.2-5 † 34:14 34:14: Nga ki yo fo Gbinngbiinle: Eburuye senre ti ni pege yo ma yo fo Liliti. Pele yen naga sonri ma yo fo wa Babiloni tara fenne pe yeri, ki mege kila pye gbosho no wo wa mege.

Liban tara yanwira ti gbogowo po cenle li yaa kan ti yeri,
Karimeli yanwira to naa Saron laga falafala ki ni, ti tiyonwo po cenle li yaa kan ki yeri.

Leele pe yaa ka Yawe Yenjele li gbogowo yanwa pi yan,
pe yaa kali tiyonwo pi yan.

³ Leele mbele pe te, a pe keyen yi fanla pe na, ye fannja le pe ni;
mbele pe kanngguuro tila seri pe na, ye fannja le pe ni.

⁴ Mbele pe sunndo wila koon pe na, yege yo pe kan fo:

«Ye kotogo le ye yee ni, yaga ka fye.

Ye wele, ye Yenjele li na li yen na paan mbe ye kayanja ki wo ye kan,
mbe kapege nga ye juguye pe pye ye na ki fogo ton pe na ye kan.

Yenjele lo jate li yaa pan mbe ye sho.»

⁵ Ko wagati wo ni, fyoonlo pe yaa kaa yaan, nunngbojiile pe yaa kaa nuru.

⁶ Jejogolo fenne pe yaa kaa yeni mbaa kanni paa wolowo yen,

bomboolo pe yaa kaa yogorimo yuuro koo wa pe yon.

Katugu tonno yaa ka janri mbe yiri wa gbinri wi ni mbaa fuun,

laforo yaa kaa fuun wa lawaga tara ti ni†.

⁷ Lawaga tara nda ti maa sorogi, ti yaa ka kannga mbe pye lambaaga,

tara nda tonno woro wa ti yaa kannga mbe pye puluyo ni.

Kombokara tila pye na sinlele lara nda na, gbagara naa logo yon yan yaa ka fi wa ti ni.

⁸ Kono la yaa ka pye wa ki laga ki ni, pe yaa kaa li yinri Kono kpoyi.

Lere na wi yen fyongo ni wa kpe se ka toro wa li ni,

kaawo Yenjele li woolo poro ce pe yaa ka toro wa li ni,

ali mbele pe yen lembire wa se sa pungo wa li ni.

⁹ Jara se ka pye wa ki kono li ni,
cenge nga ki pe ka se ka yan wa ki kono li ni;

pe se ka fili ki cenre nda ka kpe ni wa ki kono li ni.

Yenjele li leele mbele go sho, poro pe yaa kaa tanri wa li ni.

¹⁰ Ki pyewe pi na ma, leele mbele Yawe Yenjele li pe go sho,

pe yaa ka songoro mbe pan,
mbe pan mbe ye wa Siyon ca ki ni yogorimo yuuro ni paa koo.

Nayinme mba pi yen kosagafu, pa yaa ka pye wa pe go ki na paa wunlunjala yen.

Nayinme naa yogorimo yaa ka pye pe yeri, yesanga konaa mbaa jeen, ti yaa ka ko mbe wo wa.

36

Asiri tara wunlunaja wila pan

mbe to Zheruzalemu ca ki na

(2 Wunlu 18.13,17-37)

¹ Wunlunaja Ezekiyasi wi wunluwo pi yele ke ma yiri tijere wolo li ni, a Asiri tara wunlunaja Senakeribu wi si pan ma to Zhuda tara cara nda fuun pe malaga sigemboro kan mari maga ti na mari sho.

² Kona, a Asiri tara wunlunaja wi suu laga korosifenne to wi tun wa wunlunaja Ezekiyasi wi yeri wa Zheruzalemu ca, ma yiri wa Lakishi ca, ma malingboonlo legere pinle wi ni. A laga korosifenne to wi si saa yere wa tonmo wege nga wa gona kee yeri ki lafongologo ki tanla, wa Jogofenne kere ngono li ni†.

³ Kona, a Hilikiya pinambyo Eliyakimu na wila pye wunluwo go ki kagala yegewofo wi si yiri ma kari wa wi tanla, wo naa sewe yonlogofa Shebina wi ni, konaa Asafu pinambyo Yowa na wila pye seweere tegefo wi ni.

⁴ A Asiri tara wunlunaja wi laga korosifenne to wi si pe pye fo: «Ye saga senre nda ti yo Ezekiyasi wi kan fo wunlunaja gbao, Asiri tara wunlunaja we, pa wi yo yeen fo: «Moo jigi wi taga yingi na ma?

⁵ Mi yen naga yuun ma kan fo, na kaa pye ma yen naga yuun ma yo fo malaga gbongo tijinliwe, naa malaga gbongo fannja yen ma ni, to yen go fun senre. Koni moo jigi wi taga yingi na ma, mee yiri ma je na na?

⁶ Wele, moo jigi wi taga Ezhipiti tara to na, to nda ti yen paa gbagara kanngaga yen, nga ki kaw we. Lere na fuun wi maa jigi wi taga ki na ma jiige ki na, ki maa kee ki sun maga furu. Pa Ezhipiti tara wunlunaja Farawon wi yen ma. Leele mbele fuun pe ma pe jigi wi taga wi na, pa wi yen ma pe kanngolo.»

⁷ «Kana ma yaa na pye mbe yo fo ye jigi wi taga Yawe Yenjele, ye Yenjele lo na. Een fo, mi yo ko Yenjele lo Ezekiyasi wila li gbogosara nda wa tinndiye pe na to naa li saara wosara ti ko mari wo wa tara ti ni, mee ki yo Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe kan ma yo fo saraga wosaga nga wa Zheruzalemu ca, pe pan paa foli ki yege sogowo paa li gbogo wa!

† 35:6 35:6: Mati 11:5; Luki 7:22 † 36:2 36:2: Eza 7:3; 2 Wunlu 18.17

⁸ Koni, yon kan na tafo wi yeri, Asiri tara wunlunana we. Ki ka pye ma, pa mi yaa shonye waga shyen (2 000) kan ma yeri, na kaa pye ma mbe shon lugufenne pele ta paa nuru pe na we.

⁹ Ma yaa ki pye mele mbe si ya mbanla tafo wi malingboonlo teele wa nungba kan wi fe, ali na kaa pye wo wi yen pe pe ni fuun jee we? Moo jigi wi taga Ezhipiti tara to na, ma yo fo pe yaa malaga gbawotoroye naa shon lugufenne kan ma yeri.

¹⁰ Koni maa ki jate ndee ki pye Yawe Yennele li nandanwa kala lo ja ma, mbe ja ya pan mbe to ki tara nda ti na mberi tongo wi le? Yawe Yennele lo lilan pye fo: «Yiri ma sa to ki tara nda ti na, mari tongo.»

¹¹ Kona, a Hilikiya pinambyo Eliyakimu, naa Shebina konaa Yowa wi ni, pe sigi yo Asiri tara wunlunana wi laga korosifenne to wi kan fo: «Ki yaga maa para we ni Aramuye senre ni, katugu we maa ti nuru. Maga kaa para we ni Eburuye senre ni, mbe ti leele mbele pe yen ma cen wa ca ki mbogo ki na, paa nuru we yeri.»

¹² A Asiri tara wunlunana wi laga korosifenne to wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yaa ki jate ndee na tafo wilan tun mbe pan mbege senre nda ti yo mboro naa ma tafo wi ni, yoro ce kan wi le? Ki senre nda ti yen ki leele mbele fuun pe yen ma cen wa ca ki mbogo ki na pe woro, poro mbele pe yaa ka jori mbaa pe kongaraga ki kaa konaa mbaa pe finriwe pi woo mbe pinle ye ni we.»

¹³ Kona, a Asiri tara wunlunana wi laga korosifenne to wi si yiri ma yere, mee para ngbanga wi fannga ki ni fuun ni Eburuye senre ni, ma yo fo: «Ye wunlunana gbao wi senyoro ti logo, Asiri tara wunlunana we.

¹⁴ Pa wunlunana wi yo yeen fo: «Yaga ka ye yee yaga Ezekiyasi wi ye fanla, katugu wi se ya mbe ye sho.

¹⁵ Yaga ka ye yee yaga Ezekiyasi wi ye pungo mbe ye kan ye ye jigi wi taga Yawe Yennele li na, mbe yo fo: Kaselege ko na, Yawe Yennele li yaa we sho, ki ca nga ki se le Asiri tara wunlunana wi kee.

¹⁶ Yaga ka logo Ezekiyasi wi yeri, katugu pa Asiri tara wunlunana wi yo yeen fo: Ye yeyingge le na ni, ye ye yee kan na yeri, kona ye ni fuun nungba nungba ye yaa la ye erezen naa ye figiye tire pire ti kaa konaa mbaa ye koloye tonmo pi woo;

¹⁷ fo mbe ka sa pan mbe ye le mbe kari ye ni tara ta ni, paa ye woro ti yen, tara nda bile naa duven yen wa ti ni, tara nda yaakara naa erezen keere yen wa ti ni.

¹⁸ Ki kala na, yaga ka ti Ezekiyasi wi ye pungo, mbe yo fo: Yawe Yennele li yaa we

sho. Cengele sanngala ke yarisunndo ti ni fuun nungba nungba ti ya ma ke sho Asiri tara wunlunana wi kee le?

¹⁹ Hamati ca naa Aripadi ca yarisunndo ti ya ma yingi pye? Sefarivayimu ca yarisunndo tila koro se yeri? Ki yarisunndo tila ya ma Samari ca ki sho na kee le?

²⁰ Ki tara nda ti yarisunndo ti ni fuun ti ni, kikiin kila ya ma ki tara woolo pe sho na kee? Ko Yawe Yennele lo yaa ka Zheruzalemu ca ko sho na kee! »

²¹ A leele pe si pyeri dinw, pe sila wi yon sogo senpyo nungba ni, katugu wunlunana Ezekiyasi wila kono kan ma yo paga kaa yon sogo.

²² Ko pungo na, Hilikiya pinambyo Eliyakimu na wila pye wunluwo go ki kagala yege wofa, naa sewe yonlogofa Shebina konaa Asafu pinambyo Yowa na wila pye seweere tegefo wi ni, pe si songoro ma kari wa wunlunana Ezekiyasi wi tanla. Paa pe yera yariporo ti walagi jatere piriwen pi kala na. Asiri tara wunlunana wi laga korosifenne to wila senre nda yo, a pe siri yo Ezekiyasi wi kan.

37

*Ezekiyasi wila saa Yennele
yon senre yofa Ezayi wi yewe
wi tijinliwe kan wi yeri
(2 Wunlu 19.1-7)*

¹ Naa wunlunana Ezekiyasi wila kaa ki senre ti logo sanga na ni, a wi suu yera yariporo ti walagi ma jatere piriwen yariporo le ma le, mee yiri ma kari wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni.

² Ko pungo na, a wi si Eliyakimu na wila pye wunluwo go ki kagala yege wofa, naa sewe yonlogofa Shebina konaa saraga wofenne leele pe tun wa Amazi pinambyo Ezayi na wila pye Yennele yon senre yofa wi yeri. Jatere piriwen yariporo tila pye pe ni fuun pe na.

³ Paa Ezayi wi pye fo: «Ezekiyasi wi yo wege yo ma kan fo: «Ki nala pilige nga ki yen jatere pirindorogo, naa jologo konaa fere pilige. We yen paa kugboro fenne yen, mbele pe selara yiri pe ni, een fo fannga woro pe ni pe ya pe se.

⁴ Asiri tara wunlunana wuu laga korosifenne to wi tun, a wi pan ma wi tafo wunlunana wi senre nda yo ma Yennele na yinwege wolo ti tegele, kana Yawe Yennele, ma Yennele li yaa ki tegele senre ti logo mberi foga ton wi na. Ki kala na, woro mbele we koro yinwege na, ma Yennele yenri we kan.»

⁵ Kona, a wunlunana Ezekiyasi wi tunm-byelele pe si saa gbaw wa Ezayi wi na.

⁶ A Ezayi wi si pe yon sogo ma yo fo: «Ye saga yo ye tafo wi kan fo pa Yawe Yennele

li yo yeen fɔ: <Senre nda mà logo, Asiri tara wunlunana wi tunmbyelee lefonmbolo pè pan mala tegele senre nda ni we, maga ka fye ti yege.

⁷ Wele, wi yaa ka senre ta logo. Ti logongolo mi yaa wi jatere wi kannga, mbe ti wi songoro wa wi tara. Pa kona mi yaa ti poo gbo tokobi ni wa wi tara.»

*Senakeribu wila sewe wa torogo
Ezekiyasi wi kan*

(2 Wunlu 19.8-13)

⁸ Kona, a Asiri tara wunlunana wi laga korosifenne to wi sigi logo ma yo fɔ wunlunana wi yiri wa Lakishi ca ma saa to Libina ca ki na. Ki pye ma, a wi si songoro ma kari wi korogo wa.

⁹ A Asiri tara wunlunana wi si kaa senre ta logo Etiyopi tara wunlunana Tiraka wi kanngolo, ma yo fɔ wi yen na paan mbe to wi na malaga ni. Naa wila kaa ki senre ti logo, a wi si pitunmbolo torogo wa Ezekiyasi wi yeri, maa pye fɔ:

¹⁰ «Ye saga yo Zhuda tara wunlunana Ezekiyasi wi kan fɔ: <Mòò jigi wi taga Yennele na na, maga koon yee yaga loon fanla mbe yo fɔ Asiri tara wunlunana wi se ya mbe Zheruzalemu ca ki sho.

¹¹ Asiri tara wunlumbolo pè nga pye tara sannda pyew ti na, mboro jate maga logo. Pèri tongo pew, a mboro nee ki jate ndee ma yaa sho na yeri?

¹² Na teleye paa cengele ngele tongo, ke yarisunndo tila ya ma ke sho le? Koro ngele kaa pye wa Gozan ca, naa Haran ca, naa Erezefu ca konaa Eden setirige piile mbele paa pye ma cen wa Telesari ca ki ni we.

¹³ Hamati ca, naa Aripadi ca, naa Sefari-vayimu ca, naa Hena ca konaa Iva ca ki ni, ti wunlumbolo pe pye mele?»

*Ezekiyasi wi Yennele yenrewe
(2 Wunlu 19.14-19)*

¹⁴ Kona, a Ezekiyasi wi si sewe wi sho Asiri tara pitunmbolo pe yeri maa kara. Ko pungo na, a wi si kari wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, ma saa wi yenge Yawe Yennele li yege sogowo.

¹⁵ A Ezekiyasi wi si Yawe Yennele li yenri ma yo fɔ:

¹⁶ «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli woolo Yennele, mboro na ya yen ma cen wa Sherubanye pe go na, mboro nungba ma yen Yennele dunruya wunluwo pi ni fuun pi go na. Mboro mà naayeri wo naa tara ti da†.

¹⁷ Yawe Yennele, nungbolo jan ma logo! Yawe Yennele, ma yengele ke yenge ma wele! Senakeribu wi senyoro ti ni fuun ti logo, wo na wi lere torogo, a wi pan ma

mboro na Yennele na yinwege wolo ma tegele we.

¹⁸ Ee, Yawe Yennele, ki yen kaselege fɔ Asiri tara wunlumbolo pè cengele sangala ke ni fuun koro naa ke tara ti tongo,

¹⁹ ma ke yarisunndo ti wa wa kason mari sogo. Een fɔ ko yarisunndo to sila pye Yennele jenne le. Senwee ke tunndo lari, nda paa tire naa sinndeere tege mari gbegele. Ki kala na, paa ya mari jogo.

²⁰ Koni, Yawe Yennele, we Yennele, we sho Senakeribu wi kee, jango tara na wunluwo pi ni fuun pigi jen fɔ mboro nungba mboro ma yen Yawe Yennele le.»

*Yawe Yennele laa Ezekiyasi
wi yenrewe pi logo*

²¹ Kona, a Amozzi pinambyo Ezayi wi si leele tun ma yo pe saga yo Ezekiyasi wi kan fɔ: «Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele le, lo na mali yenri Asiri tara wunlunana Senakeribu wi wogo na, pa li yo yeen.

²² Senre nda Yawe Yennele li yo ma wa wi na ti nda fɔ:

<Siyon ca nga ki yen paa sumboro nana mbajeen yen, ki yen noo tifaga, ki yen na tege ma na;

Zheruzalemu ca nga ki yen paa sumboro yen, ki yen na go yangara na tege ma kala na.

²³ Ambo ma tegele ma?

Ambo ma senjagara yo wi na ma?

Muwi ma soro na para na ni ma?

Mi na Izirayeli woolo Yennele kpoyi le, muwi ma yege le na ni na para ma?

²⁴ Ma pitunmbolo mà pe tun, a pè pan ma mi na ye fɔ na tegele.

A mà sho fɔ: Mi Senakeribu, na malaga gbɔnwotoroye pe legewe pi kala na, mi yaa lugu wa yanwira ti go na, mbe sa gbɔn fɔ wa Liban tara ti nandogomo,

mbe sa Liban tara sediri tire nda ti tonlonndonlo ma we ti ni fuun na ti koonlo

naa sipiresi tire nda ti yon ma we ti ni fuun na ti ni.

Mi yaa sa gbɔn wa yanwiga pungo wogo ki go na fun,

mbe sa gbɔn wa ki kowogo ki nawa.»

²⁵ A mà yo fɔ mà koloye wo tara ta yege ni, ma ki tara woolo pe tonmo pi wo,

fɔ ma yaa Ezhipiti tara Nili gbaan njege tonmo pi ni fuun pi waga ma tondanra ti ni.»

²⁶ Een fɔ Senakeribu, ma faga logo fɔ muwi migi kagala ngele ke gbegele maga le wa faa,

fɔ migi kagala ke kon ma ke tege maga le wa wagati na wi toro wi ni?

† 37:16 37:16: Eki 25.22

Koni nga ki kon ma tege, ko mi yen na piin na yon finli.

Mila ki kon maga tege fo cagboro nda malaga sigemboro yen mari maga, mboro ma yaa kari tongo mberi pye katara.

²⁷ Ki cara ti woolo pe fannga ki ko pe ni, paa fye, fere pe yigi.
Pe yen paa kere yan yen, paa yanmoli yen, paa yan nga ki ma fi wa go ki gona ki yen, ko nga ki ma waga na ki fa tinne wo.

²⁸ Een fo mdo censanga wi jen, naa ma yirisanga wi ni, naa ma yesanga wi ni,
konaa ma ma yiri na korogo sanga na ni wi ni.

²⁹ Ee, ma yiri na korogo,
ma yee gbogowo senre nda ma yo, miri logo.

Ki kala na, mi yaa ma numala li furu mbe kannjine le wa,
mbanla karafe wi le wa ma yon, mbe ta mbaa ma yege sinni,
mboon pye ma songoro ma toro wa kono na ma le ma pan li ni.

³⁰ «Ezekiyasi, mboro wo na, kacen na wi yaa ki naga fo na senre ti yen kaselege wi na:

«Yariluguro nda ti to ma fi ti ye, ko yarilire to ye yaa ka ye le na.
Yelapanna nda ti yaa ka fi ti ye, to ye yaa ka ka.

Een fo ye le taanri wolo lo ni,
yoro jate ye ye yariluguro ti lugu, ye kari kon yaa ti kaa.

Ye ye erezen tiire ti sanri, ye kaa ti pire ti kaa.»

³¹ Na ki ka pye ma, Zhuda cenle woolo mbele pe yaa ka koro go na, pe yaa ka pye paa tige yen,
nga ki yen na ninde fonndo kanni na yiin wa tara, ma se wa naayeri.

³² Ee, leele pele yege yaa ka yiri bere wa Zheruzalemu ca;
leele pele yaa ka sho mbe koro wa Siyon yanwiga ki na.

Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, kala na li yaa ka pye ye kan mbe yiri wa li ndanlawa gbao pi ni, loli yeen.

³³ «Ki kala na, senre nda Yawe Yennele li yo Asiri tara wunlunana wi wogo na ti nda:

«Asiri tara wunlunana wi se ye wa ca ki ni. Wi se ka lere won wanla ni wa ca ki ni, wi se ka tuguron sigeyaraga le mbe to ca ki na,

wi se ka lugusaga gbegele ca ki mege ni, mbe ye wa ki ni, mbe to ki na.

³⁴ Kono na wi le ma pan, lo wi yaa ka le mbe songoro,
wi se ka ye laga ki ca nga ki ni.»

Mi na Yawe Yennele, muwi mi yo ma.

³⁵ «Mi yaa la ki ca nga ki go singi, mbege sho wi kee,
na yeera mege ki gbogowo pi kala na konaa na tunmbyee Davidi wi kala na.» »

Yawe Yennele

laa Zhuda tara woolo pe sho

(2 Wunlu 19.35-37)

³⁶ Ki pye ma, a Yawe Yennele li merage wi si pan wa Asiri tara fenne pe malingboonlo censaga ki ni, ma lere waga cenne naa nafa tijere ma yiri kanjurugo (185 000) wo gbo pe ni. Ki goto pinliwe pi ni, naa paa kaa yiri, pe mbe wele, mee pe ni fuun pe yan pe pye gbolo.

³⁷ Ki pye ma, a Asiri tara wunlunana Senakeribu wi suu malingboonlo censaga ki yirige, mee songoro ma kari ma saa cen wa Ninive ca.

³⁸ Pilige ka, maa ta wa wi yarisunngo Nisiroki ki gbogogo ki ni wila ki gbogo, a wi pinambiile shyen, Adirameleki naa Sarezeri pe suu gbou maa gbo tokobi ni, mee fe ma kari wa Ararati tara. A wi pinambyo Azari Hadon wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

38

*Ezekiyasi wi yama
naa wi sagalama senre
(2 Wunlu 20.1-11)*

¹ Ki wagati wi ni, a Ezekiyasi wi si to na yaa fo na kee mbe ku. A Amoji pinambyo Ezayi na wila pye Yennele yon senre yofa, wi si pan wa wi yeri ma suu pye fo: «Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Senre nda ma yaa yo ma go woolo pe kan, ti yo pe kan, katugu ma yaa ku, ma se yiri ki yama mba pi na.» »

² Kona, a Ezekiyasi wi si kannga ma yege wa mbogo ki yeri, ma Yawe Yennele li yenri.

³ Wila pye na yuun fo: «E, Yawe Yennele, ki yaga ma nawa to ki na fo mi tanga ma yege sogowo tagawa ni konaa na kotogo ki ni fuun ni. Kala na loun ndanla, lo mi pye.» Kona, a Ezekiyasi wi si gbele fo jenge.

⁴ Kona, a Yawe Yennele li si para Amoji pinambyo Ezayi wi ni, ma yo fo:

⁵ «Kari ma saga yo Ezekiyasi wi kan fo Yawe Yennele le, wi tele Davidi wi Yennele le, pa li yo yeen fo: «Moo yenrewa pi logo, moo yentunwo pi yan. Wele, mi yaa ye le ke ma yiri kanjurugo taga wa ma yinwege ki na.

⁶ Mi yaa mboro naa ki ca nga ki ni ye sho Asiri tara wunlunana wi kee. Mi yaa la ki ca nga ki go singi.

⁷ Kacen na Yawe Yennele li yaa ka pye ma kan, mbege naga fo li yaa li senyoro ti tanga mberi yon fili, wi na.

⁸ Wele, Ahazi go yeyongo lugusaga nga yonlo ki pye ki na, yinne mba pi tigi ki na, mi yaa ti pi songoro punjo na, mbe sa gbɔn fɔ tɔɔro tagasaga ke na.» » Ki pye ma, yinne pila pye yeyongo lugusaga nga na, a yonlo ki si songoro ki na naa, ma saa gbɔn fɔ tɔɔro tagasaga ke na.

Ezekiyasi wi Yenɲele gbogɔyurugo wi sagalama pi punjo na

⁹ Zhuda tara wunlunaja Ezekiyasi wila yurugo nga yonlogo wi yama po naa wi sagalama pi wogo na koyi nga fɔ:

¹⁰ «Mila pye nala yee piin fɔ, mbanla ta mila na yinwege ki piin yeyinɲe na,

mi daga mbe ku mako mbe kari wa kuulo tara,

mbe sanla yinwege sanɲga ki pye wama.

¹¹ Mila pye na yuun fɔ mi se ka Yawe Yenɲele li yan naa,

mi se ka Yawe Yenɲele li yan senwee piile mbele pe yen yinwege na laga dunruya wi ni pe sogowo naa,

mi se ka senwee pyo kpe yan laga dunruya woolo pe sogowo naa.

¹² Mila yo fɔ na yinwege ki wo na ni, ma kari lege, ma lali na ni,

paa yege nga na simbaala konrifɔ wi paraga go ki ma pye ma lali wi ni we.

Mila yo fɔ na yinwege ki kon, paa yege nga na gberɛ tifo ma kaa pariyeege migi bangoloma na, mbe si jen mbege kon jese piile pe na.

Mila yo fɔ sanni yonlo ki sa ko mbe sa gbɔn yembine li na, Yawe Yenɲele, ma yaa ko na ni!

¹³ Milan jologo ki kun na yee ni ma saa gbɔn lalaaga ki na.

Yenɲele laa na kajeere ti yaari na na paa jara yen.

Mila yo fɔ sanni yonlo ki sa ko mbe sa gbɔn yembine li na, Yawe Yenɲele, ma yaa ko na ni.

¹⁴ Mila pye na gbele paa yege nga na ndine maa gbele na toro wa naayeri we; mila pye na jeen paa jendetuwa yen.

Mila pye na wele wa naayeri, fɔ a na yengele ke saa wo binriw.

E, we Fɔ, mi yen na jolo; pan mala saga!

¹⁵ «Yingi mbe ya yo koni?

Lilan yon sogo, lo jate lo ligi kagala ke pye. Mi yaa la tanri go sogowo ni[†] na yinwege piliye yi ni fuun yi ni na nawa mba pi tanga na na pi kala na.

¹⁶ E, we Fɔ, senwee wi ma yinwege ta ma kajenge kagala koro fanɲga na, koro kala na mi yen yinwege na bere;

ma yen nala sagala, na yinwege kaan na yeri.

¹⁷ Wele, na nandangawa pi kanɲga ma pye yeyinɲe;

mboro wo na, ma ndanlawa pi kala na, mɔla tile mala wo wa wegboɔo ti-jugo ki ni,

mɔla kapere ti wa wa ma yee punjo na.

¹⁸ Katugu kuulo tara fenne poro ma pe yaa kaa ma shari mbaa ma gbogo,

kuulo poro ma pe yaa kaa ma sonni;

ma yen senre nungba yofɔ yege nga na, mbele pe tigi wa kuulo tara, pe jigi wi woro ki na naa.

¹⁹ Leele mbele pe yen yinwege na, poro ce pe maa ma shari nɔɔ gbogo,

paa yege nga na mi yen naga piin nala we.

Ma yen senre nungba yofɔ yege nga na, teepe pe ma pe piile pe kara, pe ta pege jen.

²⁰ Yawe Yenɲele lilan sho!

We yaa la sonmo yuuro koo li kan we yarigbonro ti ni we yinwege piliye yi ni fuun ni,

wa li sherigo gbogo ki ni.»

²¹ Kona, a Ezayi wi sho fɔ pe pan figiye tige pire shashaga nungba ni, peri tire peri taga wa nanɲbanga ki na, pa Ezekiyasi wi yaa sagala.

²² A Ezekiyasi wi si Ezayi wi yewe ma yo fɔ: «Kacen wiwiin wi yaa ki naga na fɔ mi yaa ka kari wa Yawe Yenɲele li sherigo gbogo ki ni naa?»

39

Babiloni tara pitunmbolo pele la pan wa Ezekiyasi wi yeri (2 Wunlu 20.12-19)

¹ Ki wagati nungba wi ni, Baladan pinambyo Berodaki Baladan ɲa wila pye Babiloni tara wunlunaja, wi si pitunmbolo torogo sewe naa yarikanra ni wa Ezekiyasi wi yeri, katugu wila Ezekiyasi wi yama naa wi sagalama wogo ki logo.

² A ki si tanla Ezekiyasi wi ni fɔ jenge. Ki pye ma, yaara nda fuun tila pye wa wi yarijende sonɲgbanga woro ti tegesaga ki ni, a wi siri naga pitunmbolo pe na: Warifuwe, naa te, naa nuwo taanyaara, naa sinme sonɲgbanga woo, naa wi malingbonyaara konaa yaara nda fuun tila pye wa wi yarijende tegesaga ki ni ti ni. Yaraga ko ka sila koro, nga Ezekiyasi wi sila naga pe na wa wi wunluwo go ki ni konaa wa wi wunluwo tara ti ni.

³ Kona, a Yenɲele yon senre yofɔEzayi wi si kari wa wunlunaja Ezekiyasi wi yeri, ma saa yewe ma yo fɔ: «Ki leele mbele pe pan ma yo mele ma kan? Pe yiri se ma pan laga ma yeri?»

[†] 38:15 38:15: Nga ki yo fɔ: Mi yaa la tanri go sogowo ni, Yenɲele senre seweele pele ni ki yen ma yonlogo ma yo fɔ: Mi se ya mbe wonlo.

A Ezekiyasi wi suu yon sogo ma yo fo: «Pè yiri taleere ta ni, fo wa Babiloni tara, ma pan mbanla yan.»

⁴ Kona, a Ezayi wi sho naa fo: «Yingi naa yingi pè yan laga ma go?»

A Ezekiyasi wi suu yon sogo ma yo fo: «Yaraga o yaraga ki yen laga na go, pège yan. Yaraga ko ka si koro wa na yarijende tegesaga ki ni, na mi si nga naga pe na.»

⁵ Kona, a Ezayi wi si Ezekiyasi wi pye fo: «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li senyoro ti logo!

⁶ Wele, piliye ya wa na paan, yaara nda fuun ti yen laga ma go konaa yaara nda fuun ma teleye paa tege wa, fo ma pan ma gbɔn nala, pe yaa kari koli mbe kari ti ni wa Babiloni tara. Ka kpɛ se ka koro wa. Yawe Yennele lo li yo ma.

⁷ Pe yaa kɔɔn setirige piile pele koli, mboro jate piseele, mbe kari pe ni, mbe sa pe san mbe pe pye Babiloni tara wunlunaŋa wi tunmbyeele wa wunluwo go ki ni.»

⁸ A Ezekiyasi wi si Ezayi wi yon sogo ma yo fo: «Yawe Yennele li senre nda mà yo na kan ti yen senjende.» A wi sigi senre nda ti taga wa naa fo: «Een fo mbanla ta go na, mi yo yeyinŋe ki yaa pye laga tara ti ni, konaa we yaa pye mbe cɛn pow!»

SEWE WI KONSAGA SHYEN WOGO

40

40-55

*Yennele lãa Zheruzalemu ca woolo
pe kotogo ki sogo pe na*

¹ Ye pe kotogo ki sogo pe na, yanla woolo pe kotogo ki sogo pe na, ye Yennele lo li yo ma.

² Ye para Zheruzalemu ca ki ni, yege kotogo ki sogo ki na, yege yari ki kan fo pe jɔlɔgɔ tunngbanra ti kɔ, fo pe kajɔgɔrɔ ti kala yaga pe na, fo Yawe Yennele li ki kapere ti ni fuun ti fɔgɔ ki tɔn ki na fo tɔnsaga shyen.

³ Lere wa magala yen na yinrigi na yuun fo:

«Ye kɔnɔ li gbegele Yawe Yennele li kan wa gbinri wi ni, ye kɔngbɔgɔ wɔ, yege yala we Yennele li kan wa ki tara nda ti waga ti ni†.

⁴ Ye yanwira gbunlundere ti ni fuun ti yinyin,

ye yanwira to naa tinndiye pe ni ti yaari yeri yon yala, ye mbogolo ke jaraga ye ke pye falafala, ye tigiwen lara nda ti tijanga ti yon yala.

⁵ Kona, Yawe Yennele li gbɔgɔwɔ yanwa pi yaa pi yee naga, senwee pyɔ pyew wi yaa kaa yan; katugu Yawe Yennele lo li yo ma†.»

⁶ Magala la yen na yuun fo: «Ta jɔrɔgi!» A mi sho fo: «Mi yaa la jɔrɔgi mbaa yuun mele?»

A magala li sho fo: «Senwee pyɔ pyew wi yen paa yan yen, pe tiyɔnwɔ pi yen paa yanfyɛnre yen wa wasege.

⁷ Na Yawe Yennele li yon tifelege ki ka yan ki fe,

ki ma waga, ki fyɛnre ti ma fanla. Kaselege ko na, senwee piile pe yen paa yan yen.

⁸ Yan ki ma waga, ki fyɛnre ti ma fanla, een fo we Yennele li senre ti yaa koro wa ti yɔnlɔ fo sanga pyew†.»

Sentanra nda ti daga mbe yari

⁹ Mboro Siyon ca, lugu yanwiga titonlogo ka go na,

mboro ca nga ma maa sentanra ti yari we. Mboro Zheruzalemu ca, ma magala li yirige ngbanga, mboro ca nga ma maa sentanra ti yari we. Maga ka fyɛ, maga yo Zhuda tara cara ti kan fo:

«Ye Yennele li na!»

¹⁰ Wele, we Fɔ, Yawe Yennele li yen na paan fannga gbɔgɔ ni, li yen nali tegere ti piin li fannga keɛ ki ni. Li yen na paan li sara wi ni li keɛ, li tunngo tɔnli wi keli li yege†.

¹¹ Li yaa kaa li woolo pe kɔrɔsi paa simbaala kɔnrifo yen;

wi yaa ka simbapiile pe gbogolo wi keɛ ki ni,

mbe pe le mbe pe taga kotogo na. Li yaa kaa simbaneele mbele piile na wɔnri pe na pe kɔnri yɔrɔ†.

*Yennele li gbɔgɔwɔ
po naa li tijinliwe gbɔɔ*

¹² Ambɔ wila kɔgoje tɔnmɔ pi taanla wi kendala li ni?

Ambɔ wila naayeri wi taanla wi kendala gbeme pi ni?

Ambɔ wila tara ti gbanngban wi ni fuun wi le tiwiyaraga ni maa taanla?

Ambɔ wila yanwira to naa tinndiye pe nuguwɔ pi taanla culo na?

† 40:3 40:3: Mati 3.3; Maki 1.3; Zhan 1.23 † 40:5 40:5: Luki 3.4-6 † 40:8 40:6-8: Zhaki 1.10-11; 1 Pye 1.24-25

† 40:10 40:10: Nga ki yo fo li sara naa li tunngo tɔnli, ki mbe ya mbe pye Izirayeli tara woolo poro, poro mbele Yennele lãa pe yirige ma pe wɔ wa Babiloni tara fannga ki nɔgɔ, ma songoro pe ni wa pe tara ti ni. † 40:11 40:11: Yuuro 23.1; 80.2; Zhan 10.11 † 40:13 40:13: Orumu 11.34; 1 Koren 2.16

13 Ambo wi Yawe Yennele li nawa jatere gbeme pi jen?

Ambo wi yen li yerifo mali naga*?

14 Laa yerewe pi lagaja ambo yeri, jango mbe kagala koro jenme pi ta?

Ambo wi kasinnge kono tangala li naga wi na?

Ambo wili naga jenme pi ni, ma kajenme kono li naga li na?

15 Wele, cengele ke yen li yege na paa tonmo solosaga nungba yen, ma yiri kpongbo ni,

ke yen paa tambyo nungba yen culo na; logofuro tara ti yen li yege na paa gbannngban yen wa naayeri.

16 Liban tara tire ti ni fuun ti se ya mbeli saraga sogowo kannngire ti bo, ti yaayoro ti se ka bo mbe pye li saara sogoworo.

17 Cengele ke ni fuun ke woro yaraga ka li yege na, li yen na ke jate kayongo fu yaara, ma pye wagafe.

Yennele li yongɔ woro wa

18 Ye yen na jaa mbe Yennele li taanla yingi yaraga ni?

Yaraga yanlege kikiin ye mbe gbegele ki yiri li korogo?

19 Kapyo jenfo wi ma tuguron ti yan ma yaraga yanlege ka gbegele, te gbɔnfo wi ma te wi yan mboo wo ki na, mbe si warifuwe yongowo yangala kele tege mbege fere.

20 Lere na ka pye fyɔnwɔ fo mbe sa toro, mbe pye wi se ya ko wogo nga ko ka ta,

ko fo wo ma saa tige ka lagaja, nga kambuguwo se ya mbege jogo.

Wi mee saa kapyo jenfo wa lagaja, wo mbe yaraga yanlege ka gbegele yarisunnogo, nga wi mbe ya yerege, ki yere tiyongo.

21 Ye sigi jen wi le? Ye faga logo wi le? Pe faga yo ye kan maga le wa fafafa wi le? Pe tara ti nogo ki tenge yege nga na, ye sigi wogo ki jen mbe wali ki na wi le?

22 Yawe Yennele lo li yen ma cen wa tara ti go na, to nda ti yen kiiri, tara na woolo pe yen li yege na paa kambeere yen.

Lo li naayeri wi jaraga paa parigbogo fegefegge yen,

ma naayeri wi pye paa paraga go yen, mbe cen wa ki nawa.

23 Li ma tara ti fannnga fenne pe pye yarijagara, mbe dunruya kiti konfenne pe pye leele mbele pe woro yaraga ka.

24 Na pe pe tege, pa paa een,

pe yere fa ta mbe ndire kan wa tara, a Yennele li si pe fe li yon tifelege ki ni, a pe si waga.

A tisaga tifelege ki si pe le paa yan waga yen.

25 Yennele na kpoyi li yo fo:

«Ye yen na jaa mbanla taanla ambo fo ni? Mi naa ambo we yala?»

26 Ye ye yere ti yirige ye wele wa naayeri! Ambo wigi yaara nda ti da?

Wo wi yen na wi ma wɔnnngɔlo ke yirige ma ke tanli ke yee na paa malingbɔɔnlo yen,

wi maa ke ni fuun nungba nungba ke yinri ke mere ti na.

Wi fannnga gbɔgo ko naa wi yawa gbɔo pi kala na, ali nungba lo na la wa ke ni.

Yennele li yaa ka fannnga fɔnnnga le fannnga fu fenne pe ni

27 Yoro Zhakobu setirige piile, yingi na, a ye nee ki senre nda ti yuun?

Yoro Izirayeli woolo wele, yingi na, a ye nee ki senre nda ti yuun nari tagala ti yee na fo:

«We yinwege kala li yen ma lara Yawe Yennele li na,

we daga mbe tanga ta laga nga na, li woro naga jate.»

28 Ye sigi jen wi le?

Ye faga logo wi le?

Yawe Yennele lo li yen Yennele na li yen kosaga fu,

lo li tara ti da ma gbɔn fo wa ti kosaga ki na.

Li fannnga ki se ko, li se te, li tijinliwe pi se ya jen mbe ko.

29 Li ma fannnga kan na wi te wi yeri, mbe fannnga le na wi fannnga ki ko wi ni.

30 Lefɔnnmbɔlo yirifɔnnmbɔlo pe ma te, pe fannnga ki ma ko pe ni;

ali lefɔnnmbɔlo tugbɔmbɔlo pe ma kurugo ma to.

31 Een fo mbele pe maa wele Yawe Yennele li yeri,

pe maa fannnga taa.

Pe maa yinrigi sire na paa yon yen,

pe maa fee, paa te,

pe maa tanri, pe fannnga kila ko.

41

Shɔfo na Yawe Yennele li torogo

1 Yoro logo furo tara woolo, ye pyeri ye logo na yeri!

Cengele woolo, ye fannnga le ye yee ni;

ye fulo laga na tanla ye para,

ye pan we pinle we sa we kiti konkala li yege wo.

² Ambo wigi cew tafaŋa wi yeri ma yiri
wa yonlo yirisaga kee yeri,
wo ŋa wi kasinŋge ki le naga piin la-
gapew?

Ambo wi cengele ke le wi kee,
ma wunlumbolo pe go sogo wi nogo?

Wi tokobi wi yaa ka pe tongo, mbe pe tege
paa taambugo yen,
wi wangala ke yaa ka pe gbon mbe pe
jaraga, paa yege nga na tifelege ma
kaa yan waga jaraga we†.

³ Wi ma taga pe na ma pe puro, ma toro
na kee, yaraga naa ta,
wa kono na wi fa yonlo kan wa li ni faa.

⁴ Ambo wigi kagala ngele ke pye ma ke yon
fili?

Ŋa wi wagati wi ni fuun woolo pe yeri
maga le wa fafafa, wowi.

Mi ŋa Yawe Yenŋele, mi ŋa mi yen
konŋbanŋa konaa mi ŋa mi yen
punŋofo, muwi.

⁵ Logo furo tara woolo paa ki wogo ki yan
ma fye fo jenge;
mbele pe yen wa tara ti kosaga ki na, pe
yen na seri fyeri ti kala na,
pe yen na fulo na paan.

⁶ Pe yen na pe ye sari,
pe ni fuun nunŋba nunŋba pe yen naga
yuun pe ye kan fo: «Ye kotogo le ye
ye ni.»

⁷ Kapyo jenfo wi maa kotogo nii te gbonfo
wi ni,

ŋa wi ma tuguron ti wologo marito wi ni,
wi maa kotogo nii ŋa wi maa tunŋgo
piin feenle sinndelege na wi ni;

wi ma yo fo: «Tuguron ti maralomo pi
yon!»

Pe ma yarisunŋgo ki gbegele, mbege kan
pondiile ni, mbege yerege, jango ki
ka kaa yegyege.

Yaga kaa fye koni

⁸ Een fo yoro Izirayeli woolo, yoro mbele
na tunmbyeale,
yoro Zhakobu setirige piile, yoro mbele mi
wo,

yoro Abirhamu setirige piile mbele na
wenne,

⁹ yoro mbele mi saa yigi kee na ma yiri ye
ni fo wa tara ti kosaga ki na,
mi saa ye yeri ma yiri fo wa tara ti
lologongolo ke ni.

Migi yo ye kan, ma yo fo yoro ye yen na
tunmbyeale wele,

mi ye wo, mi se je ye na.

¹⁰ Yaga kaa fye, katugu mi yen ye ni,

ye jateri wiga ka piri ye na, katugu muwi
mi yen ye Yenŋele le.

Mi yaa fanŋga le ye ni mbe ye saga,
mi yaa la ye togolo na yawa gboŋ mba pi
ma cew ta pi ni.

¹¹ Ye wele, mbele fuun paa nawa ngban ye
ni,

pe yaa ka fere sho mbe go sogo;
mbele pe yen na wiin ye ni,
pe yaa ka tongo mbe wo wa pew.

¹² Mbele pe yiri ye korogo,
ye yaa ka pe lagaja, een fo ye se ka pe yan
naa;

mbele pe yen na malaga gboŋ ye ni,
pe yaa ka ko mbe wo wa.

¹³ Katugu muwi mi yen Yawe Yenŋele, ye
Yenŋele le;

muwi mi ye yigi kee na, mee ye pye ma yo
fo:

«Yaga ka fye, mi yaa ye saga.»

¹⁴ Yaga ka fye, yoro Zhakobu setirige piile
wele, fanŋga fu fenne paa fyenge
yen,

yoro Izirayeli woolo mbele fanŋgogo
fenne,

mi jate mi yaa ye saga.

Yawe Yenŋele, ye go shofa we, Izirayeli
woolo Yenŋele kpoyi le, lo li yo ma.

¹⁵ Ye wele, mi yen na ye piin paa
yarilire sunkanngaga yen, nga ki
maa yarilire ti suun nari pire ti woo,
nga ki yen fonŋgo, ma pye ngangala ni,
ngele ke yonro ti yen ma tanla.

Ye yaa ka yanwira ti walagi mberi yaari,
mbe tinndiye pe jaraga mbe pe pye paa
yan waga yen†.

¹⁶ Ye yaa kari fe paa yarilire yen, tifelege
ki yaa kari le mbe kari ti ni,

tisaga tifelege ki yaa kari jaraga.

Een fo yoro wo na, ye yaa ka yogorimo ta
Yawe Yenŋele li yeri,

ye yaa kaa ye ye gbogo Izirayeli woolo
Yenŋele kpoyi li fanŋga na.

Yenŋele li yaa ka gbinri

ŋa wi waga wi kanŋga

mboŋ pye tonmo tara

¹⁷ Fyonwo fenne poro naa fanŋgogo fenne
pe yen na tonmo lagajaa,
een fo pe woro na tonmo taa,
pe yagbogolo ke waga pe na wogo ki kala
na.

Mi ŋa Yawe Yenŋele, mi yaa ka pe yon
sogo,

† **41:2 41:2:** Yenŋele yon senre yofa wi yen na para lere ŋa senre na wo wi yen Perisi tara wunlunana Sirusi we. Wo wi mbaa ka malaga gbon Babiloni tara fenne pe ni mbe pe fanŋga ki sho pe yeri. Wo wila Izirayeli woolo pe yaga, a pe songoro wa pe tara, ma pan ma Zheruzalemu ca ko naa sherigo gbogo ki ni ti le nari kanni (Esidi 1.2; Eza 41.25; 44.28; 45.1). † **41:15 41.15:** Yege nga na yarilire sunkanngaga ma yarilire sun mari pire ti wo, pa Izirayeli woolo pe yaa ka pe juguye pe tongolo ma; Eza 28.27.

mi ña Izirayeli woolo Yennēle le, mi se je pe na.

¹⁸ Yanwira nda tire woro wa ti go na, mi yaa ti gbaanla mbe janri mbe yiri wa ti go na mbaa fuun, mbe ti puluyo yila fuun wa yanwira gbunlunderē ti ni;

mi yaa gbinri wi kannga mboo pye lam-baaga, mbe tara nda ti waga ti pye tɔnmɔ mbaa fuun wa ti ni.

¹⁹ Mi yaa ti sɛdiri tire mbe fi wa gbinri wi ni, naa akasiya tire ni, naa miriti tire ni konaa oliviye tire ni,

mi yaa ti sipiresi tire mbe fi wa tara nda ti waga ti ni, naa pen tire ni konaa buyisi tire ni, ti ni fuun ti yaa fi wa ja;

²⁰ jango leele pege yan pege jɛn, pe jatere pye ki na, pege kɔrɔ jɛn, fɔ Yawe Yennēle li kɛɛ ko kigi kagala ngele ke pye,

fɔ Izirayeli woolo Yennēle kpoyi lo liri da.

Yarisunndo ti se ya yaraga ka yɔn

²¹ Yawe Yennēle lo li yo ma fɔ: «Yoro yarisunndo re, ye pan ye ye yɛɛ go sɛnre ti yo!»

Zhakɔbu setirige piile pe wunlunana wo wi yo ma fɔ: «Ŋga ki yɛn ye yeri, yege yo!»

²² Kala na li yɛn na paan wa yegɛ, ye pan yeli yegɛ yo we kan.

Kagala ngele kɛ pye ma toro faa, ye ke naga we na;

pa kona we yaa jatere pye ke na, mbe nga ki yaa pye punga na ki jɛn, nakosima kagala ngele ke yɛn na paan goto, ye ke yo we kan.

²³ Kagala ngele ke yɛn na paan wa punga na, ye ke yari we kan, pa kona we yaa ki jɛn mbe yo fɔ kaselege ko na, ye yɛn yengɛnɛle ke.

Ye kajɛngɛ nakoma kapege ka pye, jango wege yan, ki ta ki to we yɔn na.

²⁴ Ye wele, ye woro yaraga ka.

Ye kapyegele ke yɛn wagafe!

Ki yɛn katijaanga lere wa mbe ye wo paa wi yennɛle yɛn.

²⁵ Mi lere wa yirige wa yɔnlɔparawa kamɛngɛ kɛɛ yeri,

wi pan ma yiri wa yɔnlɔ yirisaga kɛɛ yeri; na mege ko wi yɛn na yinri.

Wi yɛn na tara teele pe tangala tɔrɔrɔ ni paa joro yɛn, paa yegɛ nga na cɔrɔ fanrifɔ wi maa joro ti tangala we.

²⁶ Ambo wigi kagala ke yan ma ke yo maga le wa faa, jango we ke jɛn?

Ambo wila keli ma ke sɛnre yo we kan, jango we yo fɔ kaselege yi?

Lere kpe sila ki wogo ki yo, lere kpe sila ki yari,

lere kpe sila yaraga ka logo ye yeri ki wogo na.

²⁷ Ɛɛn fɔ muwi mi pye kongbanna maga yo Siyɔn ca ki kan fɔ:

«Wele, pe mbele paa paan!»

Mi sentanra yofɔ wa torogo wa Zheruzalemu.

²⁸ Ma si yala, na mi ka wele, mila lere kpe yan;

yɛrifɔ kpe woro wa ki yarisunndo ti sɔgowo.

Na mi ka yewe, ka woro wa mbe ya mbanla yɔn sogo.

²⁹ Ye wele, ti ti ni fuun ti woro yaraga ka, ti kapyegele ke yɛn wagafe.

Pe tugurɔn yarisunndo ti yɛn tifelege ma pye yarijagara.

42

Yennēle li tunmbyee wi kala

Yurugo kongbanna

¹ We Fɔ wi yo fɔ: «Na tunmbyee wi ña,

wo ña mi yɛn ma togo we;

wo wi yɛn ña mi wo,

wi kala li yɛn mala ndanla fɔ jɛngɛ.

Milan yinne li le wi ni,

wi yaa kaa kasingge ki nari cɛngele woolo pe na.

² Wi se ka jɔrɔgo, wi se kaa magala li yirige ngbanga;

pe se kaa yogo logo wa ca nawa kongolo ke ni.

³ Wi se ka gbagara kannɔgala na li kunnu li kaari,

wi se ka fitanla ña wi yɛn na finri wi figi;

wi yaa kaa kiti wi kɔɔn mbaa yala kaselege ki ni.

⁴ Wi fanna ki se ka ko wi ni, wi wire ti se ka fanla wi na,

fɔ wi ka sa kasingge ki kan ki yeresaga ta laga tara ti na.

Lɔrɔ furo tara fɛnnɛ pe yaa ka pe jigi wi taga wi lasiri wi na[†].»

Yanwa mba pi yiri

cɛngele woolo pe kan

⁵ Yennēle le, Yawe Yennēle le, lo li naayeri wi da maa sanga ma kari,

ma tara ti jaraga lagapyew, ma yaara nda ti ma fi ti yirige wa ti na,

ma yinwege kan tara woolo pe yeri,

ma yinwege wɔnwɔn pi le mbele pe maa yanri tara ti na pe ni[†]; li yo fɔ:

⁶ «Mi Yawe Yennēle, muwi mɔ yeri, ma ta maa kasingge ki nari;

[†] 42:4 42:4: Mati 12.18-21 [†] 42:5 42:5: Kapye 17.24-25

mi yaa koon yigi kee na, mbaa wele ma na.
Mi yaa koon tege mboon pye na yon finliwe
pi lefo mi naa leele pe sogowo,
mboon pye paa yanwa yen cengele ke kan†,
7 janjo mbe fyoonlo pe yengele ke yenge,
mbe kasopiile pe wo wa kaso wi ni,
mbe mbele pe yen ma ton wa diwi ni pe
tile mbe pe wo wa wi ni†.

8 «Muwi mi yen Yawe Yennele le, ko ki yen
na mege ye;
mi se na gbogowo pi kan wa yegge yeri,
sonmo mba pi daga paa na sonni, mi se ti
poo kan yarisunndo tige woro yeri.
9 Ye wele, kagala ngele kaa keli ma yo faa,
ke pye ma yon fili;
koni mi yen na kagala fonggolo yegge yuun
ye kan,
sanni ke sa pye, mi yaa ti yegge jen.»

*Dunruya woolo pe ni fuun
pe yaa kaa Yennele li cew tawa
pi sonni*

10 Ye yurugo fonggo sho ye Yawe Yennele
li gbogo,
yaa li sonni fo wa tara ti kosaga ki na,
yoro mbele ye maa tangangala piin
tonmokoro ti ni wa kogoje wi na,
naa kogoje nawa yaara ti ni fuun,
naa logo furo tara to naa ti nawa fenne pe
ni.

11 Gbinri wo naa cara nda wa gbinri wi ni
tiri magangala ke yirige mbeli son,
konaa Kedari cenle woolo pe kapire ti ni.
Yoro Sela waara lara woolo yaa yogorimo
yuuro koo;
ye koro wa yanwira ti go na yaa yogorimo
konggolo waa.

12 Yaa Yawe Yennele li gbogo,
yoro logo furo tara woolo yaa li sonni.

13 Yawe Yennele li yen na yinrigi paa
malingboon kotogofa yen,
li yen nali kayanga ki yinrigi li yee ni paa
malingboon yen;
li yen na malaga konggolo waa, na ma-
gangbobo yinrigi,
li yen na cew taa li juguye pe na.

*Yawe Yennele li yaa kali tunngo
ki yon fili*

14 We Fo wi yo fo: «Mila pyeri ma mo;
mi sila para, mila na yee yingiwe jen.
Een fo koni, mi yen na een paa kugbafa
selara ma kaa yiri wi ni we,
na wi wonwon pi gbom na piri wi na, a
wila woon na kologi.

15 Mi yaa ka yanwira naa tinndiye pe
tongo,
mbe yan tipirige naa tige tipirige pyew ki
waga;

mi yaa ka gbaanla pe kannga mbe pe pye
lawaga tara,
mbe lambaara ti waga.

16 Mi yaa ka ti fyoonlo paa tanri kono la ni,
kono na pee jen;
kono na pee jen, pa mi yaa pe yegge le wa
li ni.

Mi yaa ka diwi wi kannga mboon pye
yanwa wa pe yegge,
mbe lara nda ti yagara yagara ti yon yala.
Ko kagala ngele koro mi yaa pye;
mi se ka ke yaga mbapyewe.

17 «Mbele pe ma pe jigi wi taga yarisunndo
yanlere nda pe te ti na,
pe yaa ka songoro punjo ni, mbe fere sho
fo jenge;
poro mbele pe maa ki yuun tuguron
yarisunndo ti kan fo:
«Yoro ye yen we yarisunndo re!» »

*Izirayeli woolo pe yen nungbojiile
naa fyoonlo*

18 Yennele li yo fo: «Yoro nungbojiile, yaa
nuru!

Yoro fyoonlo, yaa wele, yaa yaan!

19 Ambo wi yen fyoon wo, na na tunmbyee
wo ma?

Ambo wi yen nungbojiile wo paa na yera
pitunjo na mi tun wi yen?

Ambo wi yen fyoon wo paa na wi yeyingge
ta wi yen?

Ambo wi yen fyoon wo paa Yawe Yennele
li tunmbyee wi yen?

20 Ye yarilegere yan, een fo ye siri jate;
ye nungbologo ke yen ma yenge ye na, een
fo yee yaraga ko ka logo.»

21 Yawe Yennele li yen ma sin, ki kala na,
laa pye na jaa mbe gbogowo kan li lasiri
wi yeri, mboon tiyonwo pi naga.

22 Een fo Izirayeli woolo pe mbele, leele
pele pan ma to pe na,
ma pe kee yaara ti koli, ma pe san mari sho
pe yeri.

Pe ni fuun pe toori wegbogo ka ni, a ki pye
pene ma pe yigi;

paa pe yigi ma pe ton kaso.

Paa pe kee yaara ti koli, lere kpe sila ta
mbe pe sho.

Paa pe san ma pe yarijende ti sho pe yeri,
een fo lere kpe sila ta mbe yo fo yeri
songoro pe na.

23 Een fo ye ni, ambo wi yaa nungbolo jan
ki kagala ke yeri, mbe ke tege wi
nawa?

Ambo wi yaa nungbolo jan, mbe kagala
ngele ke yen na paan wa yegge ke
logo?

24 Naga yen ma, ambo wi Zhakobu setirige
piile pe kee yaara ti le mbele pe pe
san mari sho pe yeri pe kee?

† 42:6 42:6: Eza 49:6; Luki 2:32; Kapye 13:47; 26:25 † 42:7 42:7: Luki 4:18

Ambo wi pe yarijende ti le mbele pèri koli pe kee?

Naga yen na, Yawe Yennele lo ma wi le? Lo na wè kapege pye li na we.

Wee yenle mbe tanga li kono li na, wee yenle mbeli lasiri senre ti logo.

²⁵ Ki kala na, nangbanwa gbɔɔ yen li ni Izirayeli woolo pe ni,

a li malaga wa pe na fo tpege.

Ki malaga kason kila pye na sori kee ki ni fuun ki na, een fo pe sila kala la koro jen;

ki kason kila pe sogo, een fo pe sila ki kala li yigi kala.

43

Yawe Yennele lo nungba li yen

Izirayeli woolo pe shɔfo we

¹ Koni, Zhakobu setirige piile, Yawe Yennele na li ye da,

lo na li ye gbegele yoro Izirayeli woolo wele,

pa li yo yeen fo: «Yaga ka fye, katugu mi ye go sho;

muwi mi ye yeri ye mege ki na, ye yen na woolo.

² Ali na ye kaa tonngbɔɔ koon mbe yiri, mi yaa pye ye ni,

ali na yaga gbaan wi pari mboo kon mbe yiri, wi se ye li;

ali na ye kaa tanri wa kason ki nandogomo, ki se ye sogo,

kason yinne li se ye sogo.

³ «Katugu muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le;

muwi mi yen yoro Izirayeli woolo Yennele kpoyi le, ye shɔfo we.

Mi yaa Ezhipiti tara ti kan, ti pye ye go shogo sara,

mbe Etiyopi tara naa Seba tara ti kan ye yonlo, mbe ye sho.

⁴ Ki kaa pye ye kala li yen ma ngban na ni, ye kala li yen ma gbogo na yeri, ye si yen mala ndanla,

ki kala na, leele pele yeye mi yaa kan ye yonlo,

mbe cengele kele yeye kan mbe ye go sho.

⁵ «Ki kala na, yaga ka fye, katugu mi yen ye ni.

Mi yaa ka ye setirige piile pe yirige wa yonlo yirisaga kee yeri, mbe pan pe ni,

mbe ye yirige wa yonlo tosaga kee yeri, mbe pan mbe ye gbogolo.

⁶ Mi yaa kaga yo yonloparawa kamenge kee tara ti kan fo: «Ye pe kan na yeri,»

mbege yo yonloparawa kalige kee tara ti kan fo: «Yaga ka pe yaga wa ye yee yeri naa.»

Yanla pinambiile pe yirige wa taleere ti ni, pe pan,

yanla sumborombiile pe yirige fo wa tara ti kosaga ki na, pe pan.

⁷ Poro mbele fuun na mege ki yen na yinri pe na,

poro mbele fuun mi da paa na gbogo, poro mbele fuun mi fanri ma pe gbegele we.»

Izirayeli woolo poro pe yen

Yennele li serefenne wele

⁸ Ye ki leele mbele pe yaga paa paan, poro mbele pe woro na yaan, ma si yala yengele yen pe na;

poro mbele pe woro na nuru, ma si yala nungbogolo yen pe na.

⁹ Cengele ke ni fuun ke daga mbe gbogolo, leele pe ni fuun pe daga mbe pile pe yee na.

Pe ni ambo wila ki kagala ke yan ma ke yo?

Ambo wila kagala ngele ke pye ma toro faa ke senre yo we kan?

Pe pan pe serefenne pe ni, pege naga fo tanga yen pe yeri;

ki serefenne pe logo pe yeri, pege yo pege filige fo: «Kaselege yi.»

¹⁰ Yawe Yennele lo li yo ma fo: Yoro Izirayeli woolo, yoro ye yen na serefenne wele;

yoro ye yen na tunmbyeele mbele mi wo, jango yege jen; ye taga na na, ki filige ye kan fo muwi mi yen Yennele le. Yennele la yeye sila pye wa na yeye, la yeye se si pan mi pungo na.

¹¹ Muwi mi yen Yawe Yennele le, mbe wo mi wo ni, shɔfo wa yeye woro wa naa.

¹² Muwi mila ki kagala ke yo, muwi mi ye sho, muwi mila ke yo ma ke naga; yarisunndo nambannda nda wa ye sogowo ko ka ma.

Yoro ye yen na serefenne wele,

Yawe Yennele lo li yo ma.

Muwi mi yen Yennele le.

¹³ Mi yen Yennele wagati wi ni fuun ni, lere se ya yaraga ka sho na kee.

Mi ka kala na pye, ambo wi mbe ya mbeli kannga?

Yawe Yennele li yaa sagafɔ

torogo Izirayeli woolo pe yeri

¹⁴ Yawe Yennele na li yen ye go shɔfo we, Izirayeli woolo Yennele kpoyi le, pa li yo yeen fo:

«Yoro kala na, mi yaa lere wa torogo wa Babiloni tara malaga ni,

wi sa Babiloni tara fenne pe tirige wi pe jan;
pe yaa ka ye wa pe tonmokooro ti ni mbe fe,
to nda paa pye na jorogi wa ti ni nayinme ni.

¹⁵ Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele kpoyi le,
yoro Izirayeli woolo dafu we, ye wunlunanja we.»

¹⁶ Faa Yawe Yennele lo laa kologo wo wa kogoje wi ni,
ma torosaga wo wa tonngboo mba pi yen fannga ni pi ni.

¹⁷ Lo laa malaga gbɔnwotoroye poro naa shonye pe yirige, ma pe torogo malaga ki na,

konaa malingboonlo ngbelege naa malingboonlo kotogofenne pe ni.

Pɛ toori ma sinle sinle, pe se ka yiri naa, pe figi paa fitanla mangga yen†.

¹⁸ Pa li yo yeen fu: «Yaga kaa nawa tuun kagala ngele kɛ pye ma toro faa ke na naa,

yaga kaa jatere piin faa kagala ke na naa.

¹⁹ Ye wele, mi yaa kala fonno la pye, li yere le na piin mako, ye woro na li yaan wi le?

Mi yaa konɔ wo wa gbinri wi ni, mbe ti gbaanla mbaa fuun wa lawaga tara ti ni.

²⁰ Yan wonngaala pe yaa kaa na gbogo, poro pe yen dabaala poro naa konrosogolo ye wele;

katugu mi yaa ka tonmo yirige wa gbinri wi ni,
mbe ti gbaanla mbaa fuun wa lawaga tara ti ni,

mbe ta mbe tonmo kan na woolo pe yeri poo wo, poro mbele mi wo we.

²¹ Leele mbele mi gbegele na yee kan, pe yaa kaa na gbogowo wogo ki yari.»

Yawe Yennele li yen na li woolo pe jeregi

²² «Konaa ki ni fuun, yoro Zhakobu setirige piile, ye sila na mege ki yeri mbanla gbogo,

yoro Izirayeli woolo ye te na ni.

²³ Ye sila ye simbapiile pe wo na yeri saraga sogowogo,

ye sila pye na ye saara ti woo mbaa mi gbogo;

mi sila ye ngbanga mbe yo fu yaa yarikanra kaan na yeri,

nakoma mbe ye te wusuna nuwo taan saara wogo ni.

²⁴ Ye sila penjara wo mbe gbagara kanngire nuwo taan woro lo na kan, ye sila na nawa pi yinggi ye yaayoro saara yanlaga lara ti ni;

een fu yaa ye kapere tuguro ti taga na go na,

yaa na te ye kambasinnde ti ni.

²⁵ Konaa ki ni fuun, mi jate, muwi mi yen na ye kapere ti kala yari ye na, na yeeera gbogowo pi kala na;

mi se jatere pye ye kapere ti na naa.

²⁶ «Yanla nawa to nga mi pye ki na, we yo we yan we yee yeri;

yoro jate ye para yege naga fu ye tanga ta.

²⁷ Ye tele kongbanja wila kapege pye,

a ye senre yofenne pe yiri ma je na na.

²⁸ Ki kala na, mila sherigo gbogo kpoyi ki yekeele pe tifaga,

ma Zhakobu setirige piile pe tongo, ma poro Izirayeli woolo pe kan paa tege pe na.»

44

Yennele lo nungba li yen Yennele na li yaa li woolo pe saga

¹ Koni, yoro Zhakobu† setirige piile, yoro mbele na tunmbyeele,

yoro Izirayeli woolo, yoro mbele mi wo, yaa nuru!

² Yawe Yennele na li ye da, lo na li ye gbegele wa ye no wi lara sanni ye sa se,

lo na li yen ye sagafo we, pa li yo yeen fu: «Yaga kaa fye, Zhakobu setirige piile yoro mbele na tunmbyeele,

yoro Yeshuruni† woolo, yoro mbele mi wo we.

³ Mi yaa tonmo yirige pila fuun wa tara nda tonmo woro wa ti ni,

mbe laforo yirige tila fuun wa lawaga tara ti ni.

Mi yaa kanla yinne li tirige ye setirige piile pe na,

mbe duwaw ye piile pe na.

⁴ Pe yaa ka yiri mbe jiti paa logo yon yan yen,

paa laforo yon soli tire yen.

⁵ Lere wa yaa ka yo fu: «Mi yen Yawe Yennele li woo!»

Wa yaa ka yo fu mi yen Zhakobu setirige pyo.

† **43:17 43:17:** Ki laga nga ki yen na nandowo kaan Moyisi sanga wo na, paa yege nga na Yennele laa Izirayeli woolo pe sho Farawon wi kee, ma ti a pe Kogoje yeen wi kon ma yiri we (Eki 14:1-31). † **44:1 44:1:** Zhakobu mege ki koro wowi na fu lere na wi maa leele fanla; Zhen 27:36; Eza 41:8; 42:23. † **44:2 44:2:** Izirayeli woolo poro pe maa yinri fun Yeshuruni. Ki mege ki koro wowi na fu mbe pye mbe sin, mbe pye tagawa ni; Dete 32:15; 33:5,26.

Wa yege yaa kaga yonlogo wa wi kee ki na mbe yo fo: «Mi yen Yawe Yennele li wool!»

Pe yaa kaa pe ye gologo Izirayeli mege ki kala na.»

Yennele la yege woro wa Yawe Yennele lo punjo na

⁶ Yawe Yennele, Izirayeli woolo wunlunana we, lo na li yen na pe go shoo, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yen fo:

«Muwi mi yen kongbanja, muwi mi yen pungofo,

mbe wo mi wo ni, Yennele la yege woro wa†.

⁷ Amba wi yen paa na yen, ki fo wi yiri wigi yo!

Ki fo wi para wigi filige, wigi yege naga na na,

kagala ngele ke pye maga le na woolo mi pe tege wa fafafa;

kagala ngele ke yen na paan konaa ngele ke yaa ka pye koro punjo na, wi ke yo!

⁸ «Yoro mbele na woolo, yaga ka fye, yaga kaa seri fyere ti kala na;

naga yen ma, mi sila ki kagala ke yo ma ke naga ye na maga le wa faa wi le?

Yoro ye yen na serefenne wele:

Naga yen ma, Yennele la yege yen wa mi punjo na le?

Walaga ka yege woro wa, mi si ka yege jen†.»

Yarisunndo gbegelefenne pe kala

⁹ Leele mbele pe maa yaara yanlere ti gbegele yarisunndo, pe woro yaraga ka;

pe yarisunndo nda pe gbegele, wa ti ni, nga ki yon ma we ti ni fuun na, ki yen wagafe.

Mbele pe yen ki yarisunndo ti serefenne pe woro na yaan, pee yaraga ko ka jen, ki kala na, pe yaa ka fere sho.

¹⁰ Mbe yarisunngo gbegele ma ye kan nakoma mbe tuguron yan mbe yaraga yanlege ka gbegele,

ko yaa yingi yon lere kan, mbe sigi ta tonli woro ki ni?

¹¹ Wele, mbele fuun pe maa ki yarisunndo ti gbogo, pe yaa ka fere sho;

yarisanndo gbegelefenne pe yen senwee piile ko ce.

Ki daga pe ni fuun pe pan pe gbogolo, pe ni fuun pe pan pe yere lagame!

Pe ni fuun pe sunndo wi yaa ka kon pe na, pe yaa fere sho.

¹² Fenenana wi ma tuguron ti kon mberi le wa kason ki ni, mbe siri gbom marito ni, mbe yarisunngo gbegele.

Wi maa ki tunngo ki piin wi kee fannga ki ni fuun ki ni.

Een fo na fungo kaa yigi wi fannga ki ma ko,

na wii tonmo ta mbe wo, wi ma te.

¹³ Tire tefo wi ma mana li sanga mbe tige ki taanla,

mbe sigi tuuro ti kerikeri nanganga ni, ko punjo na, wi mee kotene li le mbege te,

wi maa ki taanla taanlayaraga ki ni, naga teni naga yon yala.

Wi maga te maga pye paa lere yen, mbege pye ki ma yiri senwee korogo, ma yon,

mbe saga yerege go ka ni.

¹⁴ Wi ma sediri tire ta kon,

nakoma wi ma sipiresi tire naa sheni tire ta conri, mbe to yaga ti tugbolo wa kologo tire ti sogowo;

nakosima wi ma pen tire ta sanri wi ye, tisara ti mee pan ti na mberi le.

¹⁵ Ko tire nungba to tari senwee wi ma pye kanngire mbaa gberi,

wi ma ta le wa kason ki ni mbaa ki waga, mbe ta le mbe kason gberi, mbe yaakara ti sogo ki na.

Wi ma ka gbegele mbege pye yennele, mbaa ki gbogo,

mbe ka gbegele yarisunngo, mbaa foli ki yege sogowo mbaa ki gbogo.

¹⁶ Wi ma tige ki walaga pye kanngire, mberi le kason, mbe kara sogo ki na;

wi ma kara ta fo ki na mbe ka mbe tin. Wi maa ki kason ki waga fun mbe sho fo:

«E, mi yen na waga jenge, kason yinne li wele!»

¹⁷ Wi mee tige walaga sannga ki le mbege gbegele yennele la, mbege pye wi yarisunngo;

wi maa foli ki yege sogowo, naga gbogo. Wi maa ki yenri na yuun fo:

«Na sho, katugu mboro ma yen na yennele le!»

¹⁸ Ki leelee pee kala jen, pee kala koro jen; pe yengele ke yen ma ton pe na, jango paga kaa yaan,

pe jaterere wi yen ma ton pe na, jango paga kaa kagala koro jenni.

¹⁹ Lere kpe woro na jaterere piin wa wi nawa,

nakoma mbe kajeenme ta, nakoma mbe tijinliwe ta mbe yo fo:

† 44:6 44:6: Eza 48:12; Naga 1:17; 22:13 † 44:8 44:8: Eza 17:10

«Mi tige ki walaga pye kanngire mari le
wa kason,
ma yaakara sogo ki nanganra ti na,
ma kara fo mari ka.
Yingi na mi nee yarisunngo tijaanga
gbegele ki tige sannga ki ni?
Yingi na mbe sila foli ki tikongo ki yege
sogowo mbaa ki gbogo?»
²⁰ Lere na wi maa ki piin, wi yen paa lere
na wi maa fee conro pungo na,
wi jatere na wi jogo wi na, wi maa pungo.
Wi se ya mboo yee sho, wi se suu yee pye
fo:
«Yaraga nga ki yen na kee, ki yen lere
fanlayaraga.»

*Yenjele lo li yen Izirayeli woolo
pe go shofa we*

²¹ Yoro Zhakobu setirige piile, yaa nawa
tuun ki na;
yoro Izirayeli woolo, yoro ye yen na tunm-
byelee wele.
Muwi mi ye gbegele, jango ye pye na
tunmbyelee;
yoro Izirayeli woolo, mi se fege ye na.
²² Mi ye kapere ti jogo mari wo wa, paa
yege nga na kambaaga wogo ma kaa
ko ma wo wa,
mi ye kajogoro ti jogo mari wo wa, paa
yege nga na kambaaga ma kaa kari
ma wo wa.
Ye songoro ye pan na korogo,
katugu mi ye go sho.

²³ Mboro naayeri, ta yogori maa jorogi,
katugu Yawe Yenjele lo ligi kala na li pye!
Tara ti nogona latijuro, yaa nayinme yuuro
koo!
Yoro yanwira, yaa yogorimo kongolo waa,
Yoro fun koloyo konaa tire ti ni fuun, yaa
yogorimo kongolo waa,
katugu Yawe Yenjele li Zhakobu setirige
piile pe go sho,
mali gbogowo pi naga poro Izirayeli woolo
pe na.

²⁴ Yawe Yenjele na li yen ye go shofa,
lo na laa ye gbegele wa ye no wi lara sanni
ye sa se, li yo fo:
«Mi Yawe Yenjele, muwi mi yen na ki
kagala ngele ke ni fuun ke piin;
mi nungba muwi mi naayeri wi sanga maa
jaraga,
mi nungba muwi mi tara ti jaraga la-
gapew.
²⁵ Mi ma Yenjele yon senre yofenne yag-
boyoolo pe kacen kagala ke jogo,
mbe yara senyogo le jelefenne pe yon;
mi ma kajenmbele pe songoro pungo na,
mbe pe kajenme pi kannga lembigewe.

²⁶ Een fo mi yen naga yuun naga finligi,
fo na tunmbyee wi senre ti yen
kaselege,
mi yen nala yon senre yofenne pe Yenjele
yon senyoro ti piin nari yon finli.
Mi yen naga yuun Zheruzalemu ca ki wogo
na fo: «Leele yaa ka cen wa ki ni
naa,»
naga yuun Zhuda tara woolo pe cara ti
wogo na fo:
«Pe yaa kari kan naa fonngo,
mi yaa ka pe katara ti kan mberi yirige naa
fonngo.»
²⁷ Mi maga yo kogojje wi latijugo ki kan fo:
«Waga!
Mi yaa ma tonmo pi ni fuun pi waga!»
²⁸ Mi maga yo Sirusi wi kan fo: «Wi yen na
woolo pe konrifo.
Wi yaa kanla nandanwa kagala ke ni fuun
ke pye.
Wi yaa ka yo fo pe Zheruzalemu ca ki kan
naa fonngo,
mbe yo fo pe sherigo gbogo ki nogo le naa
fonngo†.» »

45

*Yawe Yenjele laa Sirusi wi wo
ma tunngo kan wi yeri*

¹ Pa Yawe Yenjele li yo yeen Sirusi wi kan,
wo na wi yen lere na li wo we;
wo na li yigi kee na ma fannga le wi ni,
jango mbe cengele sanngala ke go sogo wi
fannga ki nogo,
mbe wunlumbolo pe fannga ki sho pe yeri,
mbe cara ti kooro ti yengele wi kan,
tiga ka ya mbe ton naa†. Li yo fo:
² «Mi jate mi yaa keli ma yege mbaa tanri,
mbe tinndiye pe yon yala mbe pe pye
falafala,
mbe tuguyenre kooro ti kaari,
mbe tuguron sogoyaara ti kaari kaari.
³ Mi yaa ka yarijende nda ti yen ma lara ti
kan ma yeri,
mbe yarijende sonngbanga woro nda ti
yen wa larasaga ti kan ma yeri,
jango maga jen fo mi Yawe Yenjele, muwi
moo yeri ma mege ki na,
muwi mi yen Izirayeli woolo Yenjele le.
⁴ «Na tunmbyelee, Zhakobu setirige piile
pe kala na,
poro Izirayeli woolo mbele mi wo pe kala
na,
moo yeri ma mege ki na,
ma megbogo kan ma yeri, ma sigi ta ma
silan jen.
⁵ Muwi mi yen Yawe Yenjele le, Yenjele la
yege woro wa,
Yenjele la yege woro wa mi pungo na.

† 44:28 44:28: 2 Kuro 36:23; Esidi 1:2; Eza 41:2 † 45:1 45:1: Eza 41:1-4

Mi fannja kan ma yeri, ma sigi ta ma silan jen.

⁶ Ko pye ma, jango mbege le wa yonlo yirisaga kee ki na mbe saga wa wa yonlo tosaga kee ki na,

leele pege jen fo mbe wo mi wo ni, Yenjele la yege woro wa;

muwi mi yen Yawe Yenjele le, Yenjele la yege woro wa mi punjo na.

⁷ Muwi mi ma yanwa pi pye pi ma yiri, mbe diwi wi pye wi ma ye;

muwi mi ma yeyinje ki pye ki ma pan, mbe jologo ki pye ki ma pan.

Mi na Yawe Yenjele, muwi mi yen na ki kagala ke ni fuun ke piin.

⁸ «Naayeri wi ti kasinje ki tigi ki pan paa foongo yen,

kambaara ti ti kasinje ki pan paa tisaga yen;

tara tiri yon ki yenge, jango showo pi pan fun,

kasinje ki fi ki pan.

Mi na Yawe Yenjele, muwi mi yen na ki kagala ke ni fuun ke piin.»

Yaara nda ti da to naa ti dafɔ

⁹ Lere na wi maa kendige woo wi dafɔ wi ni, danga yen wi wogo,

ma sigi ta mboro jate ma yen joro cogo wa cogo sannda ti sogowo.

Naga yen ma, joro ti mbe ya mbege yo cogo fanrifo wi kan fo: «Yingi maa piin yeen?»

Nakoma «Ma tunjo kii pye mbe yon†.»

¹⁰ Lere na wi maga yo wi to wi kan fo: «Yingi na ma sanla se?»

Nakoma mbege yo wi no wi kan fo: «Yingi pyo ma se?»

Jologo yen wi wogo.

¹¹ Yawe Yenjele, Izirayeli woolo Yenjele kpoyi le, lo na li yen pe dafɔ li yo fo:

«Naga yen ma, na piile pe yaa ka pye yege nga na, yoro ye daga mbanla yewe ko ni wi le?

Yoro ye daga mbanla kapyegele ke naga na na wi le?

¹² Muwi mi tara ti da, ma senwee piile pe da, ma pe tege wa ti ni.

Mi jate muwi mi naayeri wi sanga maa jaraga na keyen yi ni,

muwi mi yen naayeri wi yanwa yirigeyaara ti go na.»

¹³ Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma fo:

«Muwi mi Sirusi wi sun maa yirige na kasinje pyege ki kala na;

mi yaa wi kongolo ke ni fuun ke yon yala wi kan.

Wi yaa kanla Zheruzalemu ca ki kan naa fonjo,

mbanla woolo mbele paa yigi ma kari pe ni pe yaga, pe songoro pe pan,

wi se ka go shogo sara sho pe yeri nakoma yarikanra.»

Yenjele li yen

Izirayeli woolo pe ni

¹⁴ Pa Yawe Yenjele li yo yeen fo:

Ezhipiti tara fenne pe yaritara, naa Etiyopi tara fenne pe tonli wi ni,

naa Seba tara fenne mbele letitoworo pe ni, to ti ni fuun to yaa ka pan wa ye yeri, mbe pye ye woro.

Ki cengele woolo pe yaa ka taga ye punjo na, mbe pye mbe po yongowo ni.

Pe yaa kaa foli ye yege sogowo mbaa ye gbogo,

mbaa ye yenri mbaa yuun fo:

«Yenjele li yen laga yoro ce yeri, Yenjele la yege woro wa naa.

Yarisunndo ti yen wagafe.»

¹⁵ Kaselege ko na, mboro ma yen Yenjele na li yen ma lara;

Izirayeli woolo Yenjele, mboro ma yen shofɔ Yenjele le.

¹⁶ Yarisunndo gbegelefenne pe fere sho, a pe go ki sogo pe na;

pe ni fuun pe yen na songoro na kee fere ti kala na.

¹⁷ Een fo Izirayeli woolo poro na, pe showo mbakoo ta Yawe Yenjele lo fannja na.

Ye se ka fere sho,

ye se ka go sogo fo sanga pyew.

¹⁸ Yawe Yenjele lo li naayeri wi da, lo nunjba lo li yen Yenjele na li tara ti gbegele,

mari gbegele, mari kan yeresaga ni.

Li siri da mberi yaga waga,

een fo liri da, jango leele mbe cen wa ti ni, pa li yo yeen fo: «Muwi mi yen Yawe Yenjele le,

Yenjele la yege woro wa mi punjo na.

¹⁹ Mi sila para larawa,

mi sila para tara ti diwi laga ka ni,

mi sila ki yo Zhakobu setirige piile pe kan fo:

«Yaa na lagajaa wagafe!»

Mi Yawe Yenjele, nga ki yen ma sin ko mi maa yuun,

nga ki yen kaselege ko mi maa yari.»

Cengele sanngala

ke yaa ka Yenjele li jen

²⁰ Yoro cengele sanngala ngele ye koro yinwege na, ye gbogolo ye pan,

ye pinle ye fulo laga!

Mbele pe ma pe yarisunndo tire woro ti tugo na yanri ti ni, pee kala la jen; pe maa yenri yennele la yeri, na li se ya mbe pe sho.

²¹ Ye ye woyoro ti yo, ye kagala ngele ke yen ye yeri ke yege naga. Ye cen ye yo ye logo ye yee yeri! Ambo wigi kagala ngele ke yo maga le wa wagati titonlowo ni?

Ambo wi ke yege yo maga le wa faa? Naga yen ma, mi Yawe Yennele mi ma wi le?

Mbe wo mi ni, yennele la yege woro wa naa;

Yennele la yege woro wa, na li yen ma sin, na li ma lere sho;

mbe wo mi ni, la yege woro wa naa.

²² Ye kannga ye yege wa na yeri, jango ye ta ye sho,

yoro mbele ye yen fo wa dunruya wi kosaga ki na;

katugu muwi mi yen Yennele le, la yege woro wa mi punjo na.

²³ Mi wugu na yera mege ki na, sensinnde ti maa yinrigi wa na yon, senre nda ti se ya mbe kannga, fo:

«Senwee piile pe ni fuun pe yaa ka kannguuro kan na yege sogowo, leele pe ni fuun pe yaa kaa wungu na mege ki na[†].

²⁴ Pe yaa kaa ki yuun na wogo na fo:

«Kasinngge naa fannga ki maa taa Yawe Yennele lo nungba yeri.» »

Mbele fuun paa nawa ngban li ni, pe yaa ka songoro mbe pan li korogo fere ni pe na.

²⁵ Yawe Yennele lo fannga na, Izirayeli setirige piile pe ni fuun pe yaa ka kasinngge ta,

konaa mbaa pe yee tanga.

46

Babiloni tara yarisunndo kala to naa Yennele jenne li ni

¹ Yarisunngo Beli ki kannguuro kan, yarisunngo Nebo[†] ki fannga ki ko; pe ki yaara yanlere ti po mari taga yaayoro nda ti maa tuguro lee ta na.

Yaa pye na ki yarisunndo ti tungu faa na kee ti ni,

ti pye tuguro nda ti yen ma nugu wa yaayoro ti pogolo ke na, nari tege.

² Ki yarisunndo ti fannga ki ko, ti kannguuro kan,

ti se ya mberi yee sho;

pe to jate ti yigi kasopiile na kee ti ni tara ta yege ni.

³ Yoro Zhakobu setirige piile, ye logo na yeri,

yoro Izirayeli woolo sanmbala mbele fuun ye koro go na, ye logo na yeri.

Yoro mbele mi yere ye go kala li ni maga le wa ye sesanga wi ni,

ma ye kala li le maga le wa ye sepilige ki na.

⁴ Mi yaa koro ma ye ni fo sa gbön ye lelewe sanga wi na;

mi yaa la ye sari fo ye yinzire ti ka sa filige. Muwi mi yere ye ni, mi yaa si yere ye ni bere;

mi yaa ye go kala li le mbe ye sho.

⁵ Ye yen na jaa mbanla taanla ambo ni,

mbe yo fo mi naa ki fo wi ni we yen ja?

Ye yen na jaa mbanla yala ambo ni,

mbe yo fo mi naa ki fo wi ni we yen nungba?

⁶ Leele pele ma te na wa pe bote pile li ni wi wo,

mbe pe warifuwe wi taanla taanlayaraga ni,

pe mee te gbönfo wa sara mberi kan wi yeri, mbe yo wiri gbegele pe kan yarisunngo,

kona pe mee la foli ki yege sogowo naga gbogo.

⁷ Pe maga le pe pajogo ki na, mbe kari ki ni,

mbe saga tege ki tegesaga, ki ma koro wa; kila ya yiri wa ki yonlo li ni.

Ali na lere wa kaga yeri ngbanga, kila ya mbege sho;

kila ya mbe lere sho mboo wo wa jologo ki ni.

⁸ Ye ye yee nawa to ki wogo nga ki na, ye pye lenambala!

Yoro mbele ye yiri ma je, ye jatere pye jenge!

⁹ Ye ye yee nawa to kagala ngele ke pye ma toro faa ke na,

katugu muwi mi yen Yennele le, Yennele la yege woro wa mi punjo na;

muwi mi yen Yennele le, la yege woro wa paa mi yen.

¹⁰ Kala na li yaa ka pye, mi mali yo wa li lesaga

kagala ngele ke fa pye gben, mi ke yo maga le wa fafafa.

Mi yo fo: «Kagala ngele mi kon ma tege mbe pye, ke yaa yeresaga ta,

mi yaa na nandanwa kala li ni fuun li pye mbeli yon fili.»

[†] 45:23 45:23: Oromu 14.11; Fili 2.10-11 [†] 46:1 46:1: Beli naa Nebo paa pye Babiloni tara fenne poro yarisunndo.

¹¹ Mi yaa kara kasannjege[†] ka yeri mbe yiri
wa yonlo yirisaga ke yeri,
nana wa wi, na mi yaa yeri mbe yiri fo
taleere ta ni,
wi yaa kagala ngele mi kon ma tege mbe
pye ke yon fili;
nga mi yo, mi yaa ti ki pye,
nga mi kon ma tege mbe pye, mi yaa ki pye
mbege yon fili.

¹² Yoro kotongbanga fenne, ye logo na
yeri,
yoro mbele ye yen ma lali kasinngi ki ni
we.

¹³ Mi yen na paan na kasinngi ki ni,
ki laga woro ma lali naa;
mi se mo ye showo pi ni naa.
Mi yaa Siyon ca ki sho,
mbanla gbogwo yanwa pi kan Izirayeli
woolo pe yeri.

47

Babiloni ca ki yaa to

¹ We Fo wi yo fo: «Yoro Babiloni ca woolo,
ye tigi ye cen wa taambugo ki ni!
Ye tigi ye cen tara, katugu wunluwo jongo
woro ye yeri naa, yoro Kalide tara
fenne[†] wele.

Lere se kaa ye ca ki yinri naa fo: «Ca
tiyongo, ca nga ki yen ferewe na!»

² Ye yiri ye tirara shyen le, ye muwe pi tire.
Ye ye gbato wi laga wa ye go ki na,
ye ye deritonlogo ki yirige, ye ye saanra ti
yirige funwa na, ye gbaan wi kon ye
yiri.

³ Pe yaa ka ye witiwaga ki yan,
ye fere laga ki yaa ka yiri funwa na.
Mi yaa kanla kayanga ki wo ye ni,
lere kpe se kanla yege kon mbege pye[†].»

⁴ We go shofa pe maa wi yinri Yawe
Yennele na yawa pi ni fuun fo,
Izirayeli woolo Yennele kpoyi le.

⁵ «Babiloni ca woolo, ye cen ye koro ye
pyeri,
ye ye wa diwi wi ni ye lara;
pe se kaa ye yinri naa cengele ke wunluwo
ca.

⁶ Mila nawa ngban na woolo pe ni fo jenge,
poro mbele pe yen na korogo ye, mila pe
tifaga,
ma pe le ye kee.
Een fo ye sila pe yinriwe ta,
yaa jologo gbogo taga lelele pe na.

⁷ Yaa pye na yuun fo: «We ca ki yaa koro
wunluwo ca fo sanga pyew.»

Ye sila ki kagala ke yigi kala,
ki yaa ka sa ko yege nga na, ye sila sonri
ki na.

⁸ «Koni yaa nuru na yeri, yoro mbele
katangala ke yen ma ye ndanla.
Yoro mbele ye yen ma cen yeyinngi na
pow, naga yuun wa ye yee nawa fo:

«Woro wo na, we yongo woro wa!

We se ka pye nangunjaala fyew,
we se ka we piile pe la fyew!»

⁹ Ki jologo kagala shyen ke yaa gbon ye na
yonlo nungba ni, pilige nungba ki
ni;

ye yaa ka ye piile pe la, mbe pye
nangunjaala.

Ki kagala ke yaa gbon ye na fo mbe tijanga,
ye lekara kapyere to naa ki ni fuun ni,
konaa ye dobodobo kapyere legere
to naa ki ni fuun ni.

¹⁰ «Yaa ye jigi wi taga ye kapere pyege ko
na;

yaa pye na yuun fo: «Lere kpe woro na we
yaan!»

Ye tijinliwe po naa ye kajenme pi ye
pungo.

Yaa pye na ye yee piin fo: «Woro wo na,
we yongo woro wa.»

¹¹ Jologo ka yaa to ye na,
ye se kaga yigilomo pi jen;
jogowo pa yaa gbon ye na,
ye se ka ya sho pi kee.

Kapege ka yaa fo mbe to ye na,
sanni ye saga jen.

¹² «Ye koro yaa ye dobodobo kapyere ti
piin san, konaa lekara kapyere ti ni,
to nda ye ye yee kan ti tunngo ki yeri,
maga le wa ye punwe pi ni we.

Kana ye yaa ka tonli ta wa ti ni,
kana ti yaa ti paa fye ye yege.

¹³ Ye ye yee te wa jeere kapyere ti ni san!
Koni mbele pe naayeri kacen kagala ke
koro jen, mbele pe maa jeere piin
wonngolo ke kacen wi ni,

mbele pe maa yevonndo kacen wi wele na
kagala ngele kaa paan wa yege ke
yuun ye kan,
poro mbe yiri pe ye sho san!

¹⁴ «Wele, pe ni fuun pe yaa ka pye paa yan
waga yen,
nga kason yaa ki sogo.

[†] 46:11 46:11: *Kara kasannjege*: Yon wila pye wunlunana Sirusi wi kacen yaraga. Mbe to tara na malaga ni
mberi sho, Sirusi wila pye ma wege ki pyewe pi na paa yege nga na yon yen ma wege (Eza 8:8; Zhere 49:22).

[†] 47:1 47:1: Kalide tara fenne poro nungba poro pe yen Babiloni woolo wele. [†] 47:3 47:3: Tunndo nda Babiloni
tara fenne pe yaa la piin konaa tifagawa mba pe yaa ta, ti yaa pye kululo woro.

Pe se ya mbe pe yee sho ki kason yinne li yeri.

Nangnra kason nga lere ma yaakara sogo ki na, ko ka ma, lere ma cen kason nga tanla na waga ko ka ma.

¹⁵ Ye wele, yaa pye na ye yee tege mbele kala na, na kanungbanja piin pe ni, poro mbele yaa pye na yewe, maga le wa ye punwe pi ni, pe yaa ka pye yege nga na, koyi nga yeen; pe ni fuun nungba nungba pe yaa ka gbon mbe jaraga, mbe kari pe ye pe ye. Lere kpe se ka ye sho.»

48

We Fo wi yen na kagala fonngolo kele senre yuun

¹ Yaa nuru, yoro Zhakobu setirige piile wele, yoro mbele Izirayeli mege ki yen ye na we, yoro mbele ye yiri wa Zhuda sege ki ni we, yoro mbele ye maa wungu Yawe Yenjele li mege ki na we, yoro mbele ye maa Izirayeli woolo Yenjele li yenri; een fo ye woro naga piin kaselege naa kasinnye ni.

² Ma sigi ta ye maa ye yee gbogo na ye yee yinri ca kpoyi ki woolo, ma ye kee ki kan Izirayeli woolo Yenjele lo na, lo na pe maa yinri Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo.

³ Kagala ngele ke pye ma toro, mila ke senre yo ma ke naga, maga le wa wagati titonlowo ni. Ki senre tila yiri wa na yon, a miri yo ye kan.

A mi si kaa ki pye le ki yongolo nungba ke ni, a ki pye ma ki yee yon fili.

⁴ Katugu migi jen ma yo yoro Izirayeli woolo, ye yen nungbongbangala fenne,

ye yologo ki sheli ye na paa tuguron yen, ye go ki liri ye na paa tuguron yen.

⁵ Mila ki kagala ke yo ye kan maga le wa faa, mila ke senre yo ye kan sanni ke sa gbon ye na,

jango yaga kaa ki yuun mbe yo fo ye yarisunndo to tigi kagala ke pye, fo ye yaara yanlere tire woro nakoma tuguyenre woro to tigi kagala ke kon ma ke tege.

⁶ Nda mi yo yeri logo, yoro jate yege yan fo ti ni fuun tiri yee yon fili,

naga yen ma, ye se ki wogo ki yari fun wi le?

Koni mi yaa ti ye kagala fonngolo senre logo,

kagala ngele ke yen ma lara, ngele ye sila ke jen faa.

⁷ Yinggo ko ke yaa pye, ke woro kagala ngele ke toro wa faa;

fo ma pan ma gbon yinggo, ye fa ke senre logo gben;

jango yaga kaa ki yuun mbe yo fo yaa ke jen faa!

⁸ Ye sila ki kagala ke senre logo, ye sila kala la jen ke wogo na,

maga le wa wagati titonlowo ni, ye sila yenle mbe logo.

Migi jen ma yo ye yen leele fanlafenne ko ce,

maga le wa ye sesanga wi na, pe maa ye yinri leele mbele pe yiri ma je.

⁹ Een fo na mege ki kala na, mila nangbanwa gbo pi sogo, na gbogowo pi kala na, milan yee yigi jango mi ka ka ye tongo.

¹⁰ Ye wele, mi ye wa ma wele, ma ye pye fyonggo fu,

een fo kii pye paa yege nga na pe ma warifuwe wi wa maa wele kason ni;

mi ye wa ma wele wa jologo ki kason ki ni.

¹¹ Mi yaa ko pye ma, na mege ko kala na, na yera mege ko kala na, katugu mi se yere ki na panla mege ki jogo. Mi sanla gbogowo pi kan lere wa yege yeri.

Yenjele laa tunngo kan wunlunaja Sirusi wi yeri

¹² Yoro Zhakobu setirige piile, ye logo na yeri,

yoro Izirayeli woolo, yoro mbele mi yeri, ye logo na yeri!

Muwi mi yen kongbanja, muwi mi yen pungofa[†].

¹³ Na yera kee ko ki tara ti nogo ki tenge, na kalige kee ko ki naayeri wi jaraga ma kari lagapyew;

na mi kari yeri, ti ma pinle ma pan.

¹⁴ Ye ni fuun ye pan ye gbogolo, ye logo na yeri!

Ye ni ambo wi keli ma ki kagala ke yo?

Lere na wi yen ma Yawe Yenjele li ndanla, wi yaa li nandanwa kala li pye Babiloni tara ti na,

wi yaa wi kee ki yirige poro Kalide tara fenne pe na.

¹⁵ Mi kpaw, muwi mi para, muwi muu yeri; muwi muu pye wi pan, wi kagala ke yaa si yon.

[†] 48:12 48:12: Eza 41:4; 44:6; Naga 1:17; 2:8; 22:13

¹⁶ Ye fulo laga na tanla, yege senre nda ti logo!

Maga le wa ki lesaga ki na, mii para larawa.

Maga le wa ki kagala ke lesaga ki na, mila pye wa.

Koni we Fə, Yawe Yennele lilan tun mali yinne li tirige na na.

¹⁷ Yawe Yennele na li yen ye go shəfo, Izirayeli woolo Yennele kpoyi le, pa li yo yeen fə:

«Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le,

na li yen na ye nari ye tonli wo kala na, na ye yege sinni wa konə na ye daga mbaa tanri li ni.

¹⁸ Ndeɛ ki pye yaa yenle ma ye jatere wi tege na ngasegele ke na, ye mbe ja yeyinnye ta ki pye paa gbaan yen mbaa fuun,

kasinnge ki jen na lege ye sɔgɔwɔ paa kɔgɔje tonmo mba pi maa yinrigi na tuun pi yen.

¹⁹ Ye setirige piile pe jen na lege paa taambugɔ ki yen,

ye piile pe jen na lege paa taayenge ki yen. Pe mege ki se jen na kɔ nakoma mbe tongo mbe kɔ mbe wɔ wa na yege sɔgɔwɔ.»

Yennele li woolo pe yaa ka yiri wa Babiloni ca

²⁰ Ye yiri wa Babiloni ca ki ni, ye fe ye yiri wa poro Kalide tara fenne pe sɔgɔwɔ.

Yaa yɔgɔrimɔ kɔngɔlo waa, yaa ki wogo nɔa ki yari, mbe ti lere pyew wigi logo;

yege senre ti jaraga fə wa dunruya wi kosaga ki na,

yege yo fə Yawe Yennele li li tunmbyeele Zhakobu setirige piile pe go sho.

²¹ Li pe yege sin wa gbinri nɔa wi waga wi ni, wogo si pe yigi;

li ti tonmo janri ma yiri wa walaga ki ni, li walaga ki jenw, a tonmo janri ma yiri wa ki ni†.

²² Eɛn fə lepeelee pe se yeyinnye ta fyew. Yawe Yennele lo li yo ma.

49

Yurugo shyen wogo:

Yawe Yennele li tunmbyee

¹ Yoro logo furo tara fenne, ye logo na yeri! Yoro taleere fenne, ye nungbolo jan na yeri!

Yawe Yennele lilan yeri mala ta wa na na wi lara,

lɔa na mege ki taga maga le wa na sesanga wi ni†.

² Lilan yon ki pye ki tanla, paa tokobi yon tanga woo yen,

lilan lara wa li keɛ ki nɔgɔ.

Lilan pye paa wanla yen, na pɛli yon ki wɔ, lilan lara wa li sanngbo wi ni.

³ Ligi yo na kan fə: «Mboro Izirayeli tara, mboro ma yen na tunmbyee we, mboro mi yaa tege mbanla gbɔgɔwɔ pi naga.»

⁴ Mi wo na, a mi silan yee pye fə: «Milan yee te jaga,

milan fannɔa ki kɔ wagafe, tonli fu kala na.

Eɛn fə nɔa ki daga na ni, ki yen Yawe Yennele lo yeri,

na sara wi yen wa Yennele lo yeri.»

⁵ Koni, Yawe Yennele li para,

lo lilan fanri maga le wa na nɔ wi lara, mala pye li tunmbyee,

jango mbe ti Zhakobu setirige piile pe songɔrɔ li kɔrɔgɔ,

mbe poro Izirayeli woolo pe gbogolo wa li tanla.

Mi gbɔgɔwɔ ta Yawe Yennele li yeri, na Yennele lo li yen na fannɔa ye.

⁶ Lɔa na pye fə: «Mboon pye na tunmbyee, mbe ta mbe Zhakobu setirige piile pe cɛnle li yirige,

mbe ta mbe poro Izirayeli woolo sanmbala mbele pɛ koro go na pe pye pe songɔrɔ pe pan,

ki kɔ wo ma.

Eɛn fə mi yaa ma pye paa yanwa yen cengele sanngala ke kan,

jango na showɔ kala li gbɔn fə wa tara ti kosaga ki na.»

Yennele li yaa ka pan

Izirayeli woolo pe ni

⁷ Yawe Yennele lo li yen Izirayeli woolo pe go shəfo, ma pye pe Yennele kpoyi le;

lere nɔa pe yen na tifaga,

a wi pye yaritijaanga cengele sanngala ke yege na,

ma pye fannɔa fenne pe kulo,

Yawe Yennele na Izirayeli woolo pe go shəfo, ma pye pe Yennele kpoyi le,

pa li yo yeen wi wogo na fə:

«Na wunlumbolo paga koon yan, pe yaa yiri mbe yere;

na tara teele paga koon yan, pe yaa foli ma yege sɔgɔwɔ mboon gbɔgɔ,

Yawe Yennele na li yen senre nungba yofɔ li kala na,

lo na li yen Izirayeli woolo Yenñele kpoyi na lbon wo we.»

⁸ Yawe Yenñele li yo fɔ: «Mɔɔ yenrɛwe pi logo na wagati jenne wi ni,

mɛɛ ma saga shɔwɔ pilige ki ni.

Mi yaa lbon go singi, mbɔɔn tege ma pye yon finliwe pi lefɔ mi naa leele pe sɔgɔwɔ,

mbe tara ti yirige naa fɔnnɔ,

mbe kɔrɔgɔ tara nda ti jɔgɔ ma koro waga ti yɛɛ pe na naa;

⁹ mbege yo kasopiile pe kan fɔ: «Ye yiri wa kaso,»

mbege yo mbele pe yen wa diwi wi ni pe kan fɔ: «Ye yiri wa diwi wi ni!»

Pa kona, pe yaa kaa taa mbaa nii kongolo ke yon na,

mbaa yaakara taa mbaa kaa wa tinndiye pe ni fuun pe na, paa yaayoro ngbelege yen.

¹⁰ Fungo se ka pe yigi naa, wɔgɔ se ka pe yigi naa,

gbinri tifelege tufunwɔ naa yonlo se ka pe ya naa;

katugu na wi yen na pe yinriwe taa, wi yaa pe yege sin,

mbe kari pe ni puluyo tɔnmɔ tanla.

¹¹ Mi yaa kongolo wɔ wa na yanwira ti ni fuun ti go na,

mbanla kongboro ti yon yala.

¹² Na woolo pe mbele paa paan ma yiri fɔ lege,

pele mbele pɛ yiri wa yonloparawa kamerge kɛɛ yeri, konaa ma yiri wa yonlo tosaga kɛɛ yeri;

pele mbele pe yen na paan ma yiri wa Sinimu tara.»

¹³ Mboro naayeri, ta nayinmɛ kongolo waa!

Mboro tara, ta yɔgɔri!

Yoro yanwira, yaa nayinmɛ yuuro koo!

Katugu Yawe Yenñele li yen nali woolo pe kotogo ki sogo pe na,

li yen na li woolo mbele pe yen tege na pe yinriwe taa.

Yenñele li se fɛge li woolo pe na

¹⁴ Siyon ca woolo paa pye na yuun fɔ: «Yawe Yenñele li we wa,

we fɔ wi fɛge we na.»

¹⁵ Naga yen ma, jele wi mbe ya mbe fɛge wi pyɔ na wi yen na wɔnri wi na, wi na le?

Naga yen ma, wi soo yɛɛra pisee wi yinriwe ta wi le?

Ali na wi ka fɛge wi na, mi wo se fɛge ye na fyew.

¹⁶ Wele, mboro Siyon ca, mɔɔ kerikeri wa na kendala paa tegere yen,

mbogo nga ki yen mɔɔ maga, ki yen na yege sɔgɔwɔ sanga pyew.

¹⁷ Ma piile pe yen na fee na paan, ma si yala, mbele pɔɔn tongo konaa mɔɔ jɔgɔ mɔɔ pye kataga, pe yaa kari mbe laga ma na.

¹⁸ Ma yege ki yirige ma wele mɔɔ yɛɛ maga, ma piile pe ni fuun pe yen na pe yɛɛ gbogolo na paan ma kɔrɔgɔ.

Mbege ta mi yen Yenñele na yinwege wolo, mi wugu fɔ ma yaa ka pe pɔ ma yɛɛ na paa fereyaara yen,

mbɔɔn yɛɛ fere pe ni paa piɔ fɔnnɔ yen. Yawe Yenñele lo li yo ma.

¹⁹ Ma ca nga ki pye kataga, naa ma lara nda ti koro waga,

konaa ma tara nda ti jɔgɔ ti ni,

ti yaa ka kologo ma woolo pe na.

Mbele paa pye nɔɔ jɔgɔ, pe yaa ka fe mbe kari mbe laga ma na.

²⁰ Maa pye naga sɔnri mà la ma piile mbele ni,

pe yaa kaa ki yuun wa ma nungbolo fɔ:

«Laga ki kologo we na, laga ka kan we yeri we ta we cɛn wa ki ni.»

²¹ Kona, ma yaa kaa ma yɛɛ piin fɔ:

«Ambo wigi piile mbele pe se na kan?

Katugu mila pye piile fu, ma pye jambasee.

Paa na yigi ma kari na ni kasopyɔ,

mala purɔ ma kari na ni tara ta yege ni.

Naga yen ma, ambo wigi piile mbele pe gbegele?

Mi koro na yɛ, mbele yɛɛn poro la pye se yeri?»

²² Pa we fɔ, Yawe Yenñele li yo yɛɛn fɔ:

«Mi yaa na kɛɛ ki yirige mbe wa cengele sanngala ke yeri,

mbanla dirapo wi yirige tara woolo pe kan.

Kona, pe yaa ma pinambiile pe le keyen na, mbe pan pe ni,

mbɔɔn sumborombiile pe le pajoro na mbe pan pe ni.

²³ Wunlumbolo poro pe yaa ka pye teelee mbele pe yen ma piile pe nagafenne,

wunlunjaala poro pe yaa ka pye nɛɛle mbele pe yen ma piile pe gbegelefenne;

pe yaa kaa foli ma yege sɔgɔwɔ, mbaa pe yere ti jiile wa tara, mbaa ma gbogo,

mbaa ma tɔɔrɔ gbannɔn wi laala.

Pa kona, ma yaa ki jen mbe yo fɔ muwi mi yen Yawe Yenñele le,

fɔ mbele pɛ pe jigi wi taga na na, pe se ka fere sho.»

²⁴ Naga yen ma, malingbɔɔn kotogofɔ wi yaara nda koli wa malaga,

ti mbe ya sho wi yeri le?

Naga yen ma, lewelewe wi lere na yigi kasopyɔ, wi mbe ya sho wi yeri wi le?

²⁵ Ee, Yawe Yenñele lo li yo ma fɔ:

«Malingboon kotogofa wi yaara nda koli
wa malaga ki na, ti yaa ka sho wi
yeri,

lewelewe wi kasopyo na yigi wa malaga,
wi yaa ka sho wi yeri.

Mi yaa ka malaga gbon ma winfenne pe ni,
mboon piile pe sho.

²⁶ Mi yaa ka ti mbele pe yen noo jolo, pe pe
yeera wire kara ti ka;

pe yaa ka pe yeera kasanwa pi wo paa
duven fonjo yen, fo wila pe yege ki
kanngi.

Pa kona lere pyew wi yaa ki jen fo muwi
mi yen Yawe Yennele na li yen ma
shofo we,

naa ma go shofo, konaa Zhakobu Yennele
na fannga gbogofa.»

50

Yennele lii je li woolo pe na

¹ Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Porogo jogosewe na mi kan ye no na wi
yen Zheruzalemu ca ki yeri, ma wi
porogo ki sa, wi yen se yeri?

Ambo fogo kila pye na na, fo a mi ye pere
ki fo wi yeri kulolo mala fogo ki ton?

Een fo yege jen ye yo fo pe ye pere ye
kajogoro to kala na;

ye no wi porogo ki jogo, naa ye yiri ma je
ki kala na.

² Naa mila pan, yingi na mi sila si lere yan?
Mila ye yeri, een fo lere kpe sigi sho.

Naga yen ma, na kee ki were ma toro mbe
ye sho wi le?

Naga yen ma, fannga woro na ni mbe ya
mbe ye sho wi le?

Ma si yala, na mi ka gbanla nunnga kogoj
wi na, wi ma waga,

mi ma gbaanla pe kannga ma pe pye
lawaga;

ngbanra ti ma fongo tonmo lama pi kala
na,

katugu wogo ki mari gbo.

³ Mi ma diwi wi le wa naayeri maa fo paa
paraga yen,

mbe naayeri lara ti ton paa lere ma kaa
jateri piriwen yariporo le wi yee na
we.»

Yurugo taanri wogo:

Yennele li tunmbyee wi kala

⁴ We Fo, Yawe Yennele lilan naga senre
yolomo pi ni,

janngo lere na wi yen tege na, mbe ya mboo
saga na senyoro ti ni.

Pinliwe nunnga nunnga pyew li mala yen,
li mala yen, janngo mbe nungbolo jan mbaa
nuru paa forogofenne yen.

⁵ Ee, we Fo, Yawe Yennele lilan
nungbogolo ke yenge;

mii yiri mbe je, mii si songoro punjo na.

⁶ Mila na pogolo ke kan na gbonfenne pe
yeri,

mala mbatelege ki jan mbele paa pye nala
siyo wi kologi pe kan;

mbele paa pye nala tegele konaa na cenre
ti surugun na na,

mi sila na yege ki lara pe na.

⁷ Een fo we Fo, Yawe Yennele lilan saga,

ki kala na, mi sila go sogo,

ki kala na, mila na go ki sheli paa
sinndelege yen;

katugu mila ki jen ma yo mi se fere sho.

⁸ Na wi yen na tanga ki kaan na yeri, wi
yen na tanla toon;

ambo wila jaa mbe kiti kon na na?

Ki lerefo wi pan we kari wa kiti konsaga.

Ambo wi yen na winfo wo?

Ki lerefo wi yiri wi pan na mege ni.

⁹ Ee, we Fo, Yawe Yennele lilan saga,

ambo wi mbe ya mbe kiti kon mboo jan na
na?

Na winfenne pe ni fuun pe yaa kon mbe
toori paa parisankonro konro yen,

fyenre yaa ka ye pe ni mbe pe ka mbe pe
ko.

¹⁰ Ye ni, ambo wi maa fye Yawe Yennele li
yege

nali tunmbyee wi senre ti nuru?

Lere o lere wi yen na tanri wa wowo pi ni;
yanwa kpe si woro wi yeri wa wi konro li
ni,

wo mboo jigi wi taga Yawe Yennele li na,
wuu kee ki kan wi Yennele lo na.

¹¹ Een fo yoro mbele fuun ye yen na kason
ki muni,

ma ye yee maga wangala kason wogolo ni,
yaa kee ye sa ye wa kason nga ye mu ye
ye ki ni,

konaa wa ye wangala kason wogolo ke
sogowo.

Muwi mi yaa ti ki wogo nga ki gbon ye na,
ye yaa ka sinle mbe ku wa jologo ki ni.

51

Yennele li showo pi yen kosaga fu

¹ Yennele li yo fo: «Yoro mbele ye taga
kasinje ki na naga jaa, yoro mbele
ye yen na Yawe Yennele li laga jaa,

ye logo na yeri!

Pe ye te ma ye wo walaga nga ni, yege
walaga ki wele,

pe ye tile ma ye wo waliwege nga ni, yege
wele!

² Ye ye tele Abirahamu wi wele

konaa Sara na wi ye se wi ni;

mila Abirahamu wi yeri sanga na ni, kila
yala pyo woro wi yeri,

ɛɛn fɔ, a mi si duwaw wi na ma setirige
piile kan wi yeri[†]»

³ Yawe Yɛnnɛlɛ li yaa ka Siyɔn ca woolo pe
kotogo ki sogo pe na,
mbe lara nda ti jɔgɔ ma koro waga ti
kotoro ti sogo ti na.

Li yaa ka gbinri wi kannga mboo pye paa
Eden nangɔ kɔlɔgɔ ki yɛn.

Nayinmɛ naa yɔgɔrimɔ yaa ka pye wa ki
ni,

naa Yɛnnɛlɛ li sɔnmɔ yuuro konaa yuuro
shɔgɔ ni.

⁴ «Yoro mbele na woolo, ye logo na yeri,
yoro mbele cɛnlɛ na li yɛn na woolo, ye
nɔngbolo jan na yeri!

Katugu pa lasiri sɛnrɛ ti yaa yiri laga na
yeri mbe kan ye yeri;
mi yaa kakɔnnɛdegɛngɛlɛ tɛgɛ, mbe ta mbe
yanwa yirige cɛngɛlɛ ke kan.

⁵ Na kasinngɛ wagati wi yongɔ,
na showɔ wagati wi gbɔn mako;
mi jate mi yaa kiti kɔn cɛngɛlɛ sanngala
ke na,

logɔ furo tara woolo pe yaa ka pe jigi wi
taga na na,
mbe pe jigi wi taga na fannga ki na.

⁶ Ye ye yɛrɛ ti yirige ye naayeri wi wele,
ye ye yɛrɛ ti sogo ye tara ti wele;
katugu naayeri wi yaa ka kɔ saw paa
wirige yɛn,

tara ti yaa ka lɛ mbe wɔ ti yɛɛ ni paa
parisankɔnrɔ kɔnrɔ yɛn,

tara woolo pe yaa ka ku paa tishɔnrɔ yɛn.

ɛɛn fɔ showɔ mba mi yɛn na kaan, pi yaa
koro wa fɔ sanga pyew,
na kasinngɛ ki se kɔ fyew.

⁷ «Yoro mbele ye yɛn ma kasinngɛ ki jɛn,
ye logo na yeri,

yoro mbele na lasiri sɛnrɛ ti yɛn wa ye
kotogo na we!

Yaga ka fyɛ sɛnweɛ piile pe tifagawa sɛnrɛ
ti yɛgɛ,

ye sunndo wiga ka kɔn ye na pe tɛgɛlɛ li
kala na.

⁸ Yaawɛrɛ yaa ka ye pe ni, mbe pe ka paa
paraga yɛn,

fyɛnrɛ yaa ka pe ka paa simbasirɛ yaripɔrɔ
yɛn.

ɛɛn fɔ na kasinngɛ ki yaa koro wa fɔ sanga
pyew;

na showɔ mba mi yɛn na kaan, pi yaa koro
wa sanga pyew fɔ tɛtɛtɛ.»

*Yɛnnɛlɛ li woolo pe yɛnrɛwɛ
pi pe saga*

⁹ Yɛn ma yiri, Yawe Yɛnnɛlɛ, yɛn ma yiri,
mɔɔ fannga ki lɛ ma yɛɛ ni!

Yɛn ma yiri paa yɛgɛ nga na maa pye naga
piin fafafa we,

wa wagati ɲa wɔ toro faa wi ni.

Naga yɛn ma, mboro ma maa yaripege
Arahavu ki tɔngɔ wi lɛ?

Mboro ma maa kɔgɔjɛ yarifelegɛ ki gbo wi
lɛ?

¹⁰ Naga yɛn ma, mboro ma maa kɔgɔjɛ wi
waga,

ma latijugo tɔnnɔgbɔɔ pi waga wi lɛ?

Naga yɛn ma, mboro ma maa torosaga wɔ
wa kɔgɔjɛ wi nandogomo,

ma woolo mbele maa pe go shɔ, ma ti a pe
toro wi lɛ[†]?

¹¹ Yawe Yɛnnɛlɛ li woolo mbele li pe go shɔ,
pa pe yaa ka songɔrɔ ma;

pe yaa ka pan mbe ye wa Siyɔn ca
yɔgɔrimɔ yuuro ni,

nayinmɛ mbakɔɔ yaa ka pye pe yeri paa
wunluwɔ njala yɛn pe go na.

Yɔgɔrimɔ naa nayinmɛ yaa ka pye pe yeri,
yesanga naa jɛngɛ ki ni, ti laga yaa ka lali
pe ni.

Yɛnnɛlɛ li woolo pe daga mbaa fyɛ

¹² Yɛnnɛlɛ li yo fɔ: «Mi we, muwi mi yaa
ye kotogo ki sogo ye na;

yinɔi na ye sila fyɛ sɛnweɛ yɛgɛ, wo ɲa wi
yɛn kufɔ we?

Yinɔi na ye sila fyɛ sɛnweɛ pyɔ yɛgɛ, wo
ɲa wi yɛn paa yɛn wɛ?

¹³ Ye pyɛ mɛlɛ mɛɛ fɛgɛ Yawe Yɛnnɛlɛ li na,
lo na li yɛn ye dafɔ we?

Lo li naayeri wi jaraga ma kari, ma tara ti
nɔgɔ ki tɛngɛ.

Ye yɛn na fyɛ suyi ye jɔlɔfɔ wi yɛgɛ pilige
pyew,

fɔ wi gbɛgɛlɛ mbe pan mbe ye tɔngɔ.

ɛɛn fɔ ye jɔlɔfɔ wi nanngbanwa pi yɛn se
konɔ?

¹⁴ Sanni jɛnri, mbele pɛ pɔ ma lɛ wa kaso,
pe yaa pe wa pe koro pe yɛɛ kan;

pe se koro wa kaso go ki ni mbe ku,

pe se ka pe yɔnsuro ti la fun.

¹⁵ Muwi mi yɛn Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ
lɛ;

muwi mi ma ti kɔgɔjɛ wi maa tinmɛ
yinrigi,

mbe ti wi tɔnmɔ mba pi maa yinrigi na
tuun, pi maa kunlu ngbanga.

Na mɛgɛ koyi nga Yawe Yɛnnɛlɛ na yawa
pi ni fuun fɔ.

¹⁶ Milan sɛnrɛ ti lɛ ma yɔn,
mala kɛɛ yinmɛ pi tɛgɛ mɔɔ tɔn.

Muwi mi naayeri wi jaraga ma kari la-
gapyew, ma tara ti nɔgɔ ki tɛngɛ,

maga yo Siyɔn ca fɛnnɛ pe kan fɔ: «Yoro
ye yɛn na woolo wele.» »

Zheruzalemu ca, yɛn ma yiri

¹⁷ Yɛn ma yiri, Zheruzalemu ca, yɛn ma
yiri,

ma yiri ma yere.

Yoro mbele yàa Yawe Yennele li nangbanwa wojenne li sho li kee ma li wo we.

Yaa li wo mali ko pew, fo ma saa gbɔn sinnɔɔɔɔ ti na, fo a ye yege kila kanngi.

¹⁸ Paa piile mbele fuun se, ali lere nungba wo sila ta wa pe ni mbe pe yege sin;

paa piile mbele fuun gbegele, ali lere nungba wo sila ta wa pe ni mbe pe yigi kee na.

¹⁹ Jologo kagala shyenzyen gbɔn ye na, koro ke yen tongowo naa jogowo, naa fungo konaa tokobi wi ni.

Ambɔ fo wi yaa gbele mbe ye kan?

Ambɔ fo wi yaa ye kotogo ki sogo ye na?

²⁰ Ye piile pe fannga ki ko pe ni, pe toori, ma sinle wa ca nawa kongolo ke ni fuun ke yon na,

paa pe ma kaa wongoli yigi mere ni we.

Ko pye ma, Yawe Yennele li nangbanwa gbɔɔ mba pi yen li ni pe ni pi kala na,

konaa naa Yennele li yiri pe korogo we.

²¹ Ki kala na, ye logo na yeri, yoro Zheruzalemu ca woolo mbele yungbɔgoro ni,

yoro mbele ye yege ki yen na kanngi, ma si yala duven ma ye wo.

²² Ye Fo, Yawe Yennele, ye Yennele le, lo na li yen ma yere yoro mbele li woolo ye go kala li ni, pa li yo yeen fo:

«Ye wele, wojenne na li yen ye kee,

lo na li duven wi maa lere yege kanngi, mi yaa li sho ye yeri.

Na nangbanwa wojenne ye se wo wa li ni naa.

²³ Mi yaa li le ye jɔɔfenne pe kee; poro mbele paa pye na ye piin fo:

«Ye sinle, we yaa lugu ye na, mbe ye tangala mbe toro!»

Ko sanga wo ni, yaa ye pɔgolo ke pye paa tara ti yen,

paa torokono yen torofenne pe kan.»

52

Zheruzalemu ca

ki yaa ka yiri naa fɔnngo

¹ Yen ma yiri, yen ma yiri!

Siyon ca, yiri ma fannga le ma yee ni!

Mboro Zheruzalemu ca nga ki yen kpoyi, ma yariporo tiyɔnɔ ti le ma yee na!

Katugu leele mbele pee kenrekenre konaa leele mbele pe yen fyongo ni, wo wa kpe se ka ye wa ma ni naa.

² Yiri ma gbanngban wi yangara, maa lagala ma yee na,

ma pan ma cen wa ma censaga, mboro Zheruzalemu ca ye!

Kulowo manga nga pe le wa ma yologo, ki sanga,

mboro Siyon ca nga paa sumboro yen.

³ Katugu pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ki kaa pye paa ye pere sɔnngo fu na, penjara se ka sara fun mbe ye go sho.»

⁴ Katugu pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Maga le wa faa, na woolo paa kari wa Ezhipiti tara ma saa cen wa; ko pungo na, a Asiri tara fenne pe si pan ma baga pe na ma pe jolo go fu.»

⁵ Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Koni yingɔ mi daga mbe pye? Katugu panla woolo pe yigi ma kari pe ni kulowo ni wagafe. Mbele pe cen pe go na fannga, pe yen na cew tawa yɔgorimo kongolo waa. Pe yen nala mege ki jogo pilige pyew. Yawe Yennele lo li yo ma.

⁶ Ki kala na, pilige ka, na woolo pe yaa kanla mege ki jen. Ko pilige ko ni, pe yaa kaga jen fo muwi mi para. Mi kpaw muwi!»

Yennele li yaa sɔngoro mbe pan wa Zheruzalemu ca

⁷ Mbele pe yen na paan sentanra ti ni mberi yo,

pe panlomo pi yen ma yon wa yanwira ti na,

poro mbele pe yen na yeyingge senre ti yari,

na yarijende sentanra ti yuun,

na showo pi senre ti yari,

naga yuun Siyon ca ki kan fo: «Ye Yennele lo li yen wunluwo we!»

⁸ Ye ca korosifenne pe magangala ke yen na yinrigi,

pe pinle na cew tawa yɔgorimo kongolo waa;

katugu poro jate pe yen naga yaan yenle ni

fo Yawe Yennele li sɔngoro na paan wa Siyon ca.

⁹ Zheruzalemu katara woolo, ye pinle yaa jɔrɔgi nayinme ni;

katugu Yawe Yennele li yen na Zheruzalemu ca woolo pe kotoro ti sogo pe na,

li yaa Zheruzalemu ca ki go sho.

¹⁰ Yawe Yennele lili yawa po naa li yen kpoyi yege nga na ki naga cengele sanngala ke yege na;

leele pe ni fuun pe yaa ka we Yennele li showo pi yan sa gbɔn fo wa tara ti kosaga ki na.

Yennele li yaa kali woolo pe yirige wa Babiloni tara

† 52:7 52:7: Ki senre nda ti yo wa Orɔmu 10.15 laga ki ni.

¹¹ Yaa kee, yaa kee ye yiri laga ki laga nga ki ni!

Yaga ka jiri fyonko yaraga ka kpe na.
Ye yiri wa Babiloni ca ki ni, ye ye yee pye kpoyi,
yoro mbele ye maa Yawe Yennele li gbogoyaara ti lee we[†].

¹² Yaga ka yiri wa fyelege na,
yaga ka fe mbe yiri,
katugu Yawe Yennele li yaa ka keli ye yege,
lo na Izirayeli woolo Yennele le, li yaa ka pye ye pungo na.

Yurugo tijere wogo:

Yennele li tunmbyee wi jologo kala

¹³ Yennele li yo fo: «Wele, na tunmbyee wi kagala ke yaa kaa yongo mbaa kee yege,

wi yologo ki yaa ka yiri caw,
wi yaa ka gbogowo ta,
wi yaa ka yiri naayeri fo jenge.

¹⁴ Wila pye fyere yaraga lelegere yeri,
katugu wi yege cenwe pila jogo ma piri, pi sila yiri senwee woo korogo,
wi cenlomo pi sila senwee pyo woo le.

¹⁵ Ki kala na, wi kala li to cengele legere yon na fun,
wunlumbolo pele yaa ka pyeri dinw wi yege sogowo,
katugu kala na pe fa li yege yo pe kan faa,
lo pe yaa yan.

Kala na pe fa logo faa, pe yaa li koro jen.»

53

¹ Senre nda ti yo we kan, ambo wi taga ti na?

Ambo wi Yawe Yennele li fannga ki jen[†]?

² Wila yiri ma le Yawe Yennele li yege sogowo paa tipile yirifonno yen,
paa tige ninje yen, nga ki fi ma yiri tawara na.

Tiyonwo kpe sila pye wi na, wi sila pye sara ni, jango leele paa wi wele;
gbogowo kpe sila pye wi na mbe ti lere mbaa yege yinrigi wi na.

³ Leele paa wi tifaga ma je wi na,
wila pye tege na, ma tara wa jologo ki ni.
Wila pye lere na lere kpe sila pye na jaa mbaa wi wele;
waa wi tifaga, we sila pye naa jate.

⁴ Ma si yala, wila we jologo kagala ke le we yonlo,

ma we tege ki go tugo.

A woro nee ki jate ma yo Yennele lo li jologo wa wi na,
maa gbon maa tifaga.

⁵ Een fo paa wi furugu we kapere to kala na,

paa wi gbon maa tongolo we kajogoro to kala na;

jologo nga ki mbaa yeyinje ki kan we yeri, ki to wo na,

wi welegesara to fannga na we sagala.

⁶ We ni fuun waa pungo na yanri faa paa simbaala yen,

we ni fuun nungba nungba waa pye na kee we yera kongolo koro ni;

een fo Yawe Yennele laa we ni fuun we kajogoro tuguro ti taga wi go na[†].

⁷ Paa wi jolo fo tipege, a wuu yee tirige pe kan,

wi suu yon ki yenge.

Wila pye paa simbapyo yen, na pe yigi na kee wi ni wa wi gbosaga,

paa sumbyo yen, na wi pyeri wi sire konfenne pe kee,

wi suu yon ki yenge.

⁸ Paa wi yigi fannga ma kiti kon wi na, maa yigi ma kari wi ni.

Wi wagati woolo wi kala li sila wa kpe jori,
naa paa wi yinwege ki kon, maa wo laga dunruya wi ni weele pe sogowo we.

Paa wi gbo na woolo pe kapere to kala na[†].

⁹ Paa wi le wa lepeepe pe sogowo,

wi kunzolo, paa saa wi gboo wi le wa pen-jagboro fenne pe gboolo pe lesaga ki ni;

ma si yala, wi sila lewelewe kapyege kpe pye,

lefanlaga senre kpe sila yiri wa wi yon.

¹⁰ Een fo kila Yawe Yennele li ndanla mbeli tunmbyee wi jolo, mboo tongolo.

Wuu yee kan ma pye kapere ti kala yagawa jasaraga.

Wi yaa ka setirige piile ta,
mbe yinwetonlogo ta;

wi yaa ka Yawe Yennele li nandanwa kala li pye mbeli yon fili.

¹¹ Wi jologo gbogo ko pungo na, wi yaa yinwetanga ta fo kuu yenle tin.

Naa lelegere yaa kaa jen,

ki kala na, na tunmbyee sinne wi yaa ka ki leele pe jate lesinmbele,

wi yaa ka yere pe kapere ti go kala li ni.

¹² Ki kala na, mi yaa ka wi tasaga ki kan wi yeri wa legboolo pe sogowo,

wo naa megbogo fenne pe ni, pe yaa ka yarijende nda ti koli ti yeele pe yee na;

katugu wi yere ki na maa yee kan ma ku.

Poo jate kapere pyefenne wo wa;

ma si yala, wi lelegere kapere tuguro le,

ma yenri kajogoro pyefenne pe kan[†].

[†] 52:11 52.11: 2 Wunlu 24.13; 25.13-14 [†] 53:1 53.1: Zhan 12.38; Orömu 10.16 [†] 53:6 53.6: 1 Pye 2.24-25 [†] 53:8 53.8: Kapye 8.32-33 [†] 53:12 53.12: Maki 15.28; Luki 22.37

54

Zheruzalemu ca ki yaa ka gbogwo ta naa

¹ «Mboro na jambasee, ta yogori!

Mboro na ma fa pyo se mbe yan, ta nayinme nii, maa yogorimo kongolo waa!

Katugu jele na pe wa, wi piile pe yaa ka lege mbe we jele na wi pori nana yeri wi woolo pe na.

Yawe Yennele lo li yo ma[†].»

² Ka taga ma paraga go ki gbeme pi na, ma paraga go ki tonpaara ti sangala jenge maga gbogo, maga kaa ki songo ko jate.

Ma ka taga ki pomanda ti titonlowo pi na, ma ki kankanngagala ke kan ke yere tiyongo.

³ Katugu ma piile pe yaa ka lege mbe jaraga mbe kari kee ki ni fuun ki na.

Ma setirige piile pe yaa ka cengele sangala ke tara ti sho ke yeri mberi ta,

mbe cen wa ma cara nda ti koro waga ti ni, mberi yin leele pe ni naa.

⁴ Maga ka fye, katugu ma se ka fere sho naa;

ma jatere wiga ka piri ma na, katugu pe se koon tifaga.

Fere nda tila ma ta ma sumborowo sanga wi ni, ma yaa ka fege ti na;

tifagawa mba ma ta ma nangunjagara sanga wi ni, ma se ka nawa to pi na naa.

⁵ Katugu ma Dafa wo wi yaa pye ma namborowo we;

wi mege koyi nga «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo.»

Ma go shofa wo wi yen Izirayeli woolo Yennele kpoyi le;

li mege koyi nga Tara ti ni fuun Yennele.

⁶ Yawe Yennele li yen noo yinri naa, paa jele yen na wi polo wi wa, a wi jatere wi piri wi na.

Yennele li yo fo: «Ma lefono sanga japoro wo ma mbe ya mboo je mele?

⁷ Mila ma je wagati jenri ni ko ce; een fo na yinriwe tawa gbao pi kala na, mi yaa ma le naa.

⁸ Wa na nangbanwa gbao pi ni ma ni, mila na yege ki lara ma na wagati jenri ni; een fo wa na ndanlawa mba pi yen kosaga fu pi ni,

mi yaa koon yinriwe ta naa.»

Ma go shofa, Yawe Yennele le, lo li yo ma.

⁹ «Mi yaa ki pye paa yege nga na mila ki pye Nowe[†] sanga wi ni.

Mila wugu ma yo fo tonngbao po pa se pan mbe tara ti li naa, paa Nowe sanga woo pi yen.

Ki pyelomo nungba pi na, mi wugu ki na fo mi se ka nawa ngban ma ni naa, mi se ka yiri ma korogo naa.

¹⁰ Ali na yanwira ti ka yiri wa ti yongolo ke ni,

ali na tinndiye paga tigile, na kagbaraga pyege ma kan ki se wo wa ki yonlo li ni;

na yeyingge yon finliwe mba mi le ma ni, pi se kannga.

Yawe Yennele na li yen noo yinriwe taa lo li yo ma.»

Zheruzalemu ca ki yaa ka kannga fonggo

¹¹ E, mboro ca nga ki yen na jolo, a tisaga tifelege koon fige mo jan,

lere kpe wo sila ta mboon kotogo ki sogo ma na.

«Wele, sinndeere songbanga woro mi yaa tege mboon kan, mboon ngo ki le safiri sinndeere ni.

¹² Mi yaa ma naayeri mboro ti wa mberi yirige urubisi sinndeere songbanga woro ni,

mbe ca ki mbogo yeyonro ti gbegele esikaribukili sinndeere songbanga woro ni,

mbe mboro nda ti ca ki maga maga fili ti wa sinndeere songbanga woro ni[†].

¹³ «Yawe Yennele lo li yaa ka pye ma piile pe ni fuun pe nagafo, ma piile pe yaa ka ferewe gbao ta.

¹⁴ Ma yaa ka yeresaga ta yeyingge ki fanga na,

ma yaa ka sho leele pe jologo ki kee; ma se kaa fye yaraga ko ka kpe yege, ma yaa ka sho sunndo kongoo kagala ke kee, sunndo kongoo se ka gbao ma na naa.

¹⁵ Na lere wa ka yiri mbe to ma na malaga ni,

ko se ka yiri mi yeri; lere o lere wi yaa ka yiri mbe yo wi yaa to ma na,

ki fo wi yaa to ma yege sogowo.

¹⁶ Wele, fenlenana wi ma nangnara kason ki fe

mbe malingbonyaraga ka gbegele kala la mege ni,

muwi mi wo da.

Een fo jogowo pyefo na wi ma ki malingbonyaraga ki jogoo, muwi mi wo fun wi da.

[†] 54:1 54:1: Ki senre nda ti yo fun wa Galasi sewe wi ni (Gala 4.27). [†] 54:9 54:9: Zhen 9.8-17 [†] 54:12 54:12: Naga 21.18-21

¹⁷ Malingbonyaraga nga fuun pè gbegele ma mege ni,
 ko ka se ka ya yaraga ka kpe yon;
 lere o lere ka yiri ma korogo, mbe yo wi yaa kiti kon mboo jan ma na kiti konsaga,
 kiti wi yaa to ko fo wo na.»
 Ko ki yaa pye Yawe Yennele li tunmbyeele pe tasaga ye,
 pa mi yaa tanga ki kan pe yeri yeen;
 Yawe Yennele lo li yo ma.

55

Yennele li ma li kajenge ki pye we kan waga

¹ Yoro mbele fuun wogo yen ye na,
 ye pan tonmo pi korogo ye wo!
 Ali yoro mbele penjara woro ye yeri,
 ye pan ye lo ye ka.
 Ye pan ye duven naa nono lo penjara fu,
 penjara wamo woro wa.

² «Yaraga nga ki se ya mbe ye baro, yingi na, a ye nee ye penjara ti nii wa ko ni?

Yaraga nga ki se ya lere tin, yingi na, a ye nee ye yee tege ko kala na?

Yaa nuru na yeri jenge, pa kona ye yaa la yaakara jende kaa,
 ye yaa la yaakara tanra kaa.

³ Ye nungbolo jan na yeri, ye pan na korogo!

Yaa nuru na yeri, pa ye yaa yinwege ta.
 Mi yaa yon finliwe mbakoo le ye ni.

Kajenge nga mila ki yon folo le mbe pye Davidi wi kan, mi yaa ki pye ye kan kasinnye ni†.

⁴ Wele, mila wi pye na kapyegele ke serefo wa cengele ke sogowo,
 maa pye cengele ke yegge sinfo konaa ke fannga fo.

⁵ Wele, cenle na yee jen, ye yaa ka ki cenle woolo pe yeri pe pan ye korogo;
 cenle na lii ye jen, ki cenle woolo pe yaa ka fe mbe pan ye korogo,

Yawe Yennele, ye Yennele li kala na,
 Izirayeli woolo Yennele kpoi li kala na,

lo na li gbogowo kan ye yeri we.»

*Yennele li ka yon folo na le,
 li ma li yon fili*

⁶ «Yaa Yawe Yennele li lagajaa, sanga na ni ye mbe ya mbeli yan we,
 yaa li yinri, sanga na ni li yen ma yongo ye ni we.

⁷ Lepee wi wo wa wi kombele li ni,
 kapege pyefo wuu jatere pere ti yaga;

wi songoro wi pan Yawe Yennele, we Yennele li korogo,
 pa li yaa wi yinriwe ta;
 katugu li maa kapere ti kala yari legere legere.

⁸ «Katugu na jatere wi woro paa ye woo wi yen,
 na kongolo ke woro paa ye wogolo ke yen.
 Yawe Yennele lo li yo ma.

⁹ Naayeri wi yen ma lali tara ti ni yegge nga na,
 pa na kongolo ke yen ma lali ye wogolo ke ni ma,
 ki pyelomo nungba pi na, pa na jatere wi yen ma lali ye woo wi ni ma.

¹⁰ «Yegge nga na tisaga konaa nezhi wi ni ti ma yiri wa naayeri ma pan,
 een fo tila songoro mbe kari, na tii tara ti yinngi mberi pe,
 mbe ti yariluguro ti fi ti yiri,
 mbe yariluguro kan kere konfo wi yeri,
 konaa mbe ti ti fenne pe ma pe yon suro ti ta,

¹¹ ki pyelomo nungba pi na, senre nda ti ma yiri wa na yon pa ti yen ma.

Tila songoro mbe pan na korogo wagafe,
 na tii nga mila jaa ki pye mbege yon fili,
 na tii nga mila kon ma tegge ki pye.

¹² «Ee, ye yaa ka yiri wa Babiloni tara yogorimo ni mbe kari,
 pe yaa ka keli ye yegge mbe kari ye ni yeyinnye na;

yanwira to naa tinndiye pe ni, ti yaa kaa yogorimo kongolo waa wa ye yegge,
 yan nawa tire ti ni fuun ti yaa kaa kendagala gboon ye kan†.

¹³ Sipiresi tire tiyonro yaa ka fi wa wuuro yuguyugu wi yonlo,
 miriti tire wetipiire woro yaa ka fi wa yanpege ki yonlo;
 ki yaa ka gbogowo kan Yawe Yennele li yeri,
 mbe pye kacen na wi yen kosaga fu, na wi se wo wa wi yonlo.»

SEWE WI KONSAGA TAANRI WOGO

56

56-66

Yennele li sherigo gbogo ki yaa ka pye cengele ke ni fuun wogo

¹ Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Yaa tanri kaselege ki na,
 nga ki sin yaa ko piin;

† 55:3 55:3: Kapye 13.34 † 55:12 55:12: Ko koro wo yen fo Yennele li woolo pe yaa ka yiri wa Baboloni tara, to nda ti yen pe juguye pe tara re, mbe songoro wa pe yeera tara ti ni. Ki yaa ka pye nayinme konaa yogorimo legere ni.

katugu showo mba mi yaa ye sho pi gbera pan,
na kasinnye ki yaa ki yee naga wagati na ni wi yongo.

² Lere na kaa tanri nga mila yuun ki na, senwee pyo na kaga yigi jenge, mbe koro mbaa tanri ki na, mbaa cenpilige ki een, wiga kaa ki jogo, mbe kee wo kapege pyege eenle pyew ki ni, ferewe yen ki fo wi wool!»

³ Nambanna na fuun ka mara Yawe Yenhele li na, wiga kaa ki jate mbe yo fo:

«Ki woro nala koon shyen, Yawe Yenhele li yaa na laga li woolo pe na!»
Nana na pe san wiga ka yo fo: «E, mi wo yen paa tiwaga yen!»

⁴ Katugu Yawe Yenhele li yo fo:

«Ki nambala mbele pe san, na pe kaa na cenpilige ki een, mbaa na nandanwa kala li piin, mbe koro mbe mara na yon finliwe pi na, ⁵ pa mi yaa nandowo yaraga ka gbegele pe mege ni, mbe megbogo kan pe yeri wa na sherigo gbogo ki ni, wa na go ki nawa, mege nga ki mbonro ma we pinambiile konaa sumborombiile na.

Mi yaa mege kan pe yeri, nga ki yen kosaga fu, mege nga ki se ka ko mbe wo wa.»

⁶ Nambanmbala mbele pe yaa ka mara Yawe Yenhele li na, mbaa tunngo piin li kan, Yawe Yenhele li mege ki pe ndanla, mbe pye li tunmbyeele, mbele fuun pe yaa kaa cenpilige ki een, pe se kaga jogo, mbe koro mbe mara na yon finliwe pi na, ⁷ pa mi yaa kari pe ni wa na yanwiga kpoyi ki na, mbe yogorimo kan pe yeri wa na yenrigo ki ni.

Pe saara sogoworo to naa pe yaayoro saara nda pe maa woo na yeri wa saraga wosaga ki na, pa mi yaa yenle ti na; katugu na go pe yaa kaa ki yinri cengele ke ni fuun ke Yenhele yenrigo[†].

⁸ We Fo, Yawe Yenhele na li Izirayeli woolo mbele paa jaraga pe gbogolo, lo li yo ma fo: «Na woolo mbele mi gbogolo mako, mi yaa pele yege gbogolo mbe taga wa pe na.»

Yenhele laa Izirayeli tara teele pe jeregi

⁹ Yoro yan wongaala ye ni fuun yaa paan, yoro yanyaara nda fuun ti yen wa kologo ki ni, yaa paan ye ka!

¹⁰ Izirayeli tara korosifenne pe ni fuun pe pye fyoonlo, pee kala la kpe jen; pe yen paa pyoonlo bomboolo yen, mbele pe se ya mbaa weli.

Pe ma sinle na wonlo, na woonro wonlo; wonlowo po pi yen ma pe ndanla.

¹¹ Pe yen paa pyoonlo yen, mbele pe yen mafe ni, paa ka mbe tin; pe yen simbaala konrifenne mbele pee kala la koro jen.

Pe pe ni fuun pe yen na tanri pe yera kongolo koro na, pe pe ni fuun pe yera tonli wo pe yen na lagajaa[†].

¹² Pe ma yo fo:

«Ye pan we sa duven lagaja we wo, we sinme welewe wo we tin, pila we yere ti kanngi;

goto we nuru wege pye ma naa, katugu pi legere pi yen wa mbe wo.»

57

Yenhele laa li woolo pe jeregi yarisunndo ta yege wogo na

¹ Lesinje wi ma ku, een fo lere kpe na laga wogo ki jate; lejenje wi ma ku ma wo wa, een fo lere kpe naga koro jen, mbe yo fo lesinje wi ma ku mbe ta mbe sho jologo ko kee[†].

² Yeyinnye ki yaa ka songoro mbe pan, mbele pe yen na tanri wa kozinne li ni, pe yaa ka sinle mbaa wogo yeyinnye na.

³ Een fo yoro wo na, ye fulo laga, yoro lekaajo piile wele, yoro eenle woolo mbele keenne piile konaa nanjara piile.

⁴ Ye yen naga lakoo ambo na ma? Ye yen na tege ambo na ma, fo na ye ngayinne li yinrigi nali waa?

Naga yen ma, ye woro leele mbele pe yiri ma je konaa yagboyoolo wi le?

⁵ Nanjara la ki ma yiri ye ni wa terebenti tire ti nogo

konaa wa tire nda fuun ti yen wetipiire ni ti nogo;

ye maa ye piile pe konlogi na pe piin saraga,

wa yanwira laforo ti ni konaa wa waliwere ti ni.

[†] 56:7 56:7: We Fo Zhezu wila ki senre ti yo wa (Mati 21.13; Maki 11.17) konaa (Luki 19.46) lara ti ni. [†] 56:11 56:11: Simbaala konrifenne poro pe yen Izirayeli tara teele wele. [†] 57:1 57:1: Nga ki yo fo: Lesinje wi ma ku mbe ta mbe sho jologo ko kee, Yenhele senre seweele pele ni ki yen ma yonlogo wa ma yo fo: Lesinje wi ma ku lepeepe pe tipewe po kala na.

⁶ Yanwira laforo sinndengele ngele kè wologo, koro ye pye yarisunndo nda ye maa gbogo;
koro yè pye ye yaritara re.

Duven saraga nga pe ma wo, pa ye maa ki woo ki sinndengele ke yeri,
na ye yarilire saraga sogoworo ti woo ke yeri.

Naga yen ma, mi na Yennele, mbaa yarisunndo ti gbogo ki mbe ya mbanla kotogo ki sogo mele na na?

⁷ Ye ma saa ye sinleyaraga ki gbegele yanwiga nga ki yaraga ka go na kalikalawa pi mege ni;
ye ma lugu wa ti go na, ma saa na ye saara ti woo wa fun.

⁸ Ye ma ye yarisunndo nadowo woro ti yannga wa kooro ti pungo na, konaa wa yeyonro kooro tire ti na.
Yè lara na na, ma ye yee pagala, ma lugu wa ye sinleyaraga ki na, ma ye yarisinlege ki pyeele.
Ye yen na keenle jaa ye yee kan, poro mbele ki yen ma ye ndanla yaa sinlele pe ni,
yaa pe witiwaga ki wele.

⁹ Ye ma tangala tanga ma kari wa wunlungbo[†] wi yeri;
ye ma saa wi gbogo sinme nuwo taan ni.
Yè pitunmbolo torogo fo wa lege, yege pye ma, ma tigi ma kari fo wa kuulo tara.

¹⁰ Yè tanga fo ma saa te,
een fo ye fa sho fo: «Ki yen go fu kala.»
Yè fannga le ye yee ni naa, ki pye ma, ye fannga kii ko.

¹¹ «Ki pye ma, yaa fye ambo yege?
Ambo wila fyere waa ye na, fo a yàla java, ma ye jatere wi laga na na, mala kala li wo wa ye kotogo na?
Naga yen ma, naa mi pyeri maga le wa wagati titonlowo ni, ko ki ti wi le?
Naga yen ma, ko ki ti ye woro na fye na yege wi le?

¹² Koni, mi yaa ye kasinnge konaa ye kapyegele ke yirige funwa na;
een fo ki kagala ke se yaraga ka yon ye kan.

¹³ Na yaga kaa gbele mbaa sagafu jaa sanga na ni,
kona ye yarisunndo legeri ti yiri ti ye sho!
Tifelege kayi ki yaa ka ti ni fuun ti le mbe kari ti ni,
tifelege kayi ki yaa kari pe mbe kari ti ni.
Een fo lere na kaa yee karafa na na,
wo yaa tara ti ta korogo,

na yanwiga kpoyi ki yaa ka pye wi wogo.»

Yennele li yaa kali woolo

pe yinriwe ta

¹⁴ We Fo wi yo fo:

«Ye kono li wo, ye kono li wo, yeli yenge,
ye kurugosara ti ni fuun ti wo wa na woolo pe kono li ni.»

¹⁵ Katugu Yennele na yaara ti ni fuun ti go na,

lo na li censaga ki yen kosaga fu wogo,

lo na li mege ki yen kpoyi, li yo fo:

«Mi yen ma cen wa naayeri lara to naa laga kpoyi ki ni;

een fo mi yen mbele pe yen tege na pe ni konaa mbele pe pe yee go sogo pe ni,
jango mbe mbele pe pe yee go sogo pe yirige,

mbe mbele pe yen tege na pe yirige.

¹⁶ Mi se koro mbaa leele pe jeregi sanga pyew;

nakoma mbe nawa ngban pe ni sanga wi ni fuun ni;

na ko ka pye, senwee piile mbele mi da,
pe jen na pe yinwege wonwon pi la, mbe ku mbe wo wa na yege sogowo.

¹⁷ «Izirayeli woolo pe yege mbatinwe tipewe pi kala na,

mila nawa ngban pe ni, ma jologo wa pe na;

na nangbanwa gbao pi na, mila na yee lara pe na.

Konaa ki ni fuun, paa koro mbalogombolo, na kee wa pe yera nawa jatere kongolo koro ni.

¹⁸ Mi pe tangalomo pi yan,

een fo konaa ki ni fuun, mi yaa ka pe sagala;

mi yaa ka keli pe yege

mbe pe kotogo ki sogo pe na;

mbe pinle pe woolo mbele pe yen yesanga ni pe ni.

¹⁹ Mi yaa ka sonmo yuuro le wa pe yon paa koo.

Yeyingne naa yeyinnge mbe pye na wi yen wa lege wi wogo, konaa na wi yen toon wi wogo!

Mi yaa ka pe sagala.

Yawe Yennele lo li yo ma.»

²⁰ Een fo lepeelee poro yen paa kagoje tonmo mba pi maa yinrigi na tuun pi yen,

mba pi se ya sinle yew.

Pi maa fenrege konaa kayangara ti yinrigi.

²¹ «Lepeelee pe se yeyinnge ta fyew.»

Na Yennele lo li yo ma.

[†] 57:7 57:7: Pe ma saa pe sinleyaraga ki gbegele nanjara ti mege ni. Kila pye faa, pe kaa yarisunndo ti gbogo, pe maa nanjara ti piin wa fun. Mbaa yarisunndo ti gbogo kila pye katijangara Yennele li yege na konaa ma pye paa nanjara yen. [†] 57:9 57:9: Nga ki yo fo wunlungbo, ki yaa pye yarisunngo Moloki ko paa pye na yinri ma.

58

*Yenge lege nga**ki yen ma Yennele li ndanla*

¹ We Fɔ wi yo fɔ: «Ta jorɔgi ngbanga ma yagbotirige ki ni fuun ki ni, maga ka pyeri; ma magala li yirige paa mbanlaga magala yen, mala woolo pe kambasinnde ti naga pe na, ma poro Zhakobu setirige piile pe kapere ti yo pe kan.

² Pe yen nala lagajaa pilige pyew, pe yen naga jaa mbanla kongolo ke jen; pɛ pe yɛɛ pye paa cɛnlɛ la yen, na li yen na tanri kasinngɛ ki na, na lii je li Yennele li kakɔnnɛgele na li yen ma sin li na. Pe maa jaa mbaa pe kiti wi kɔɔn mbaa yala kasinngɛ ki ni, pe maa jaa mi ɲa Yennele mbe fulo pe tanla.

³ «Ǝɛn fɔ, pe maa yuun fɔ: <We yenge lege ki go ko yen kikiin, mbege ta ma woro na we yaan we! We yɛɛ tigiwen pi go ko yen kikiin, mbege ta ma woro naga jate we?> Kona, a mi si pe yon sogo ma yo fɔ: Ye yenge lepilige ki na, ye nandanwa kagala koro ye maa piin, ye maga ngban ye tunmbyelee pe ni fuun pe na.

⁴ Wele, na yaga yenge ki le, kendige ye maa woo ye yɛɛ ni na maara wiin, na leele pe gbɔɔn ye kɛngɔngolo ke ni tipewe pi kala na; yenge lege cɛnlɛ nga yaa piin nala, ye woro naga piin na yala ki lelɔmɔ pi ni,

janɔ ye yenrewe pi logo wa yennele na. ⁵ Naga yen ma, yenge lege cɛnlɛ nga ki yen mala ndanla pa ki yen yɛɛn le?

Senwee wi daga mboɔ yɛɛ tirige yɛɛɛ nga na koyi yɛɛn wi le? Na senwee wi kaa go ki sogo paa gbagara kanngaga yen, mbe jatere piriwen yariporo le wi yɛɛ na, mbe sa sinle wa conro ti ni, naga yen ma, ko ye maa yinri yenge lege wi le? Ko pilige ko mbe ya ti ye kala li Yawe Yennele li ndanla mele?

⁶ «Yenge lege nga ki yen mala ndanla koyi nga fɔ:

<Yɛ yɔngɔwɔ pi le leele mbele na ye tipewe pi kala, yoo sangala pe na, fannga nga yɛ taga leele pe na kila dingi pe na, yege laga pe na,

leele mbele pe yen na jɔɔɔ, ye pe wa paa kee, ye kulowo cɛnlɛ pyew pi laga leele pe go na.

⁷ Funɔ yen mbele na, ye yaakara kan pe yeri, fyɔnwɔ fenne mbele sinlesaga woro pe yeri, ye pe lenge wa ye yinre ti ni. Ye yariporo le lere ɲa wi yen witiwaga wi na, yaga ka punɔgo le ye lewee yenle wi ni*.>

⁸ «Pa kona ki yaa pye yanwa, mbaa yinrigi ye kan paa pinliwe yon yonlo yen, pa mi yaa ye yama pi ko le ki yongolo nungba ke ni;

ye kasinngɛ ki yaa ka pye paa ye yekelewe yen,

Yawe Yennele li gbɔɔwɔ pi yaa pye ye punɔgo na, mbaa ye korosi.

⁹ Pa kona yaga yeri, Yawe Yennele li yaa ye yon sogo, na yaga gbele mbeli yenri sagawa ni, pa li yaa yo fɔ: «Mi ɲa!»

«Na yaga jɔɔɔgo nga ye yen na tari leele pe na ki yaga,

na yaga yombele na ye maa nari pe na konaa mbe senpere nda ye maa yuun pe na ti yaga.

¹⁰ Na ye kaa ye yɛɛra yaakara ta kaan mbele funɔgo yen pe na pe yeri, na ye kaa mbele pe yen tege na pe kala li yongo,

pa kona yanwa yaa yiri ye kan wa diwi wi ni;

ye yembine li yaa kannga mbe pye paa yonlo fungbanga yanwa yen.

¹¹ Yawe Yennele li yaa la ye yɛɛɛ sinni sanga pyew,

li yaa la ye kala li yongo ali wa lawaga tara ti ni, mbe fannga le ye ni.

Ye yaa ka pye paa nanɔgo kere yen, nda ti yen tonmɔ legere laga na,

paa pulugo yen, nga ki tonmɔ pila waga fyew.

¹² Pa ye woolo pe yaa ka ye katara lere ti gbegele mberi kan naa fɔngɔ,

yinre lere nda ti nɔgo kila le maga le wa faa, ye yaa ka ki mboro ti kan mberi yirige naa.

Pe yaa ka ye mege taga mbaa ye yinri: «Mbogo nga ki jɛɛnri ki gbegelefenne»

konaa «kongolo gbegelefenne janɔgo tara ti pye leele censaga naa.» »

*Cɛnpilige nga**ki yen ma Yennele li ndanla*

¹³ «Na ye kaa cɛnpilige ki cɛɛn ye woro naga jogo,
na ye woro na kee mbe saa ye nandanwa kagala piin na pilige kpoyi ki ni,
na yaga cɛnpilige ki pye ye nandanwa pilige,
na yaga gbogowo taga Yawe Yɛnɛle li cɛnpilige kpoyi ki na,
na ye kaa ki gbogo mbe ye yɛɛra kongolo ke yaga wa, ye woro na tanri ye yɛɛra nandanwa kagala ke na,
nakoma mbaa senwara yuun,
¹⁴ pa kona Yawe Yɛnɛle li wogo ki yaa yogorimo kan ye yeri,
mi yaa ka ye tara ti yirige tara sannda pyew ti go na.
Ye tele Zhakobu wila tara nda ta korogo,
mi yaa ti yeri tanwa pi li.
Yawe Yɛnɛle lo li yo ma.»

59

Leele pe kapere ti fogo le poro naa Yɛnɛle li sogowo pi ni
¹ Ayoo, Yawe Yɛnɛle li kɛɛ kii were mbege kan liga ka ya mbe ye sho;
li woro nunngbojili mbege kan liga ka ya mbe logo ye yeri.
² Eɛn fɔ ye kambasinnde to ti fogo le yoro naa ye Yɛnɛle li sogowo pi ni;
ye kapere to tili yege ki lara ye na,
maga kan li se yenle mbe logo ye yeri.
³ Leele mbele ye gbo pe kasanwa pi ye keyen yi tege fyongo ni,
ye kapere ti ye yombegede ke tege fyongo ni;
ye maa yagbogolo finlele wa ye yon ki ni,
ye ngayinngede ke maa senre mbasinnde yuun kalegere ni.
⁴ Lere kpe woro na kiti wi koon kasinngeni,
lere kpe woro na kiti kongo ki piin kaselege ni.
Pe ma kɛɛ kan yagbogowo serɛya na, na go fu senre yuun;
pe ma tipege ki sonri wa pe nawa, mɛɛ kapege ki pye.
⁵ Pe ma sinle firisho jenrewe pi na maa jiri, mbe mɛɛ wa paa sipee mɛɛ yen.
Lere na ka ki wɔɔgo jene la ka, wo yaa ku;
lere na ka ki wɔɔgo jene la jiri, mɛɛge ki ma yiri wa li ni.
⁶ Mɛɛ nda pe ma wa paa sipee mɛɛ yen, pe se ya mberi ti paraga,
pe se ya mbege tege mbe pe yɛɛ ton ki ni;
pe kapyegele ke yen kapyegele tipegele, lewelewe kapyere to cɛ pe maa piin pe keyen yi ni.
⁷ Pe maa fee kapege pyege ki pungo na,
pe maa fyɛɛle mbe lere na wi yen jeregisaga fu wi gbo.

Pe sonrimo po yen mbaa kapege piin, jogowo naa tɔngowo po pi yen wa pe torosara ti ni.
⁸ Pee yeyinngede kono li jen,
kasinngede woro wa pe torosara ti ni;
kongolo ngele kɛ koolo koro pe maa tanri ke na,
lere o lere ka ki kono li le, wo se yeyinngede ki yan yenle ni.

Yɛnɛle li woolo paa pe kapere ti jen ma yere ti na

⁹ Ko ki ti kasinngede ki laga yen ma lali we ni,
showo pi se gbɔn we na.
Waa pye na yanwa pi singi,
ɛɛn fɔ diwi wo cɛ wi ye.
Waa pye na lalaaga ki singi ki pan,
ɛɛn fɔ we yen na tanri wa wɔwɔ pi ni.
¹⁰ We yen na talitali paa fyoon ma kaa na talitali na mbogo ka sologi na kee;
we yen na talitali paa leele mbele yengede woro pe na pe yen.
We yen na kunrugu yonlofunngbanga na ma mbe yo fɔ yembine wɔ;
we yen ngbaanla, ɛɛn fɔ konaa ki ni fuun,
we yen paa gboolo yen.
¹¹ We ni fuun we yen na kuunru paa cɛnre urusiye pe yen;
we yen na kongori paa ketengele yen.
Waa pye naga sonri Yɛnɛle li yaa pan mbe we sho, ɛɛn fɔ lii we sho.
Waa pye naga sonri mbe showo pi ta, ɛɛn fɔ pi laga lali we ni.

¹² Katugu we lasiri jogowo pi lege ma yege sogowo we fɔ,
we kapere ti yen na we jeregi,
we kajogoro ti yen we na;
wɛ we kambasinnde ti jen.
¹³ Wɛ pye mbalogombolo ma Yawe Yɛnɛle li fanla,
wɛ pungo le we Yɛnɛle li ni.
We yen na lewelewe kapyere senre yuun,
ma yiri ma je li na,
we yen na yagbogowo senre sonri wa we nawa nari yuun.
¹⁴ Ki pye ma, nga ki yen ma yala ki pungo le we ni,
a kasinngede ki laga lali we ni;
kaselege kii yeresaga ta wa we katoro ti ni,
nga ki yen ma sin kii yeresaga ta wa.
¹⁵ Kaselege ki ko ma wɔ wa;
lere na kaa yɛɛ laga kapege ki na, pe ma wo kɛɛ yaara to koli wi yeri.

Yɛnɛle li yaa kali woolo pe sho

Nga ki yen ma yala ki woro na piin,
ki wogo ki Yawe Yɛnɛle li mben.
¹⁶ Ligi wele maga yan, fɔ ali lere kpe wo woro wa,
ki to li yon na fɔ lere kpe woro wa na kasulugo piin.

Ki pye ma, a li yēera kēē ki pye li sagawa, a li kasinngē ki pye li kēendagaserege†.

¹⁷ Li kasinngē ki le li yēē na paa malaga gbonderege yēn,

ma showo pi pye paa tuguron njala yēn, mali kan wa li go ki na.

Li li kayanga womo pi pye paa derege yēn, maga le li yēē na,

ma li lewelewe kapyere ti pye paa derigbogo yēn, maga le†.

¹⁸ Li yaa ka lere nungba nungba pyew wi sara mbe yala wi kapyegele ke ni, mbe pye nangbanwa gboco ni li winfenne pe ni.

Li yaa ka li juguye pe sara, mbe yala nga ki daga pe ni ki ni,

mbe logo fugo tara fenne mbele wa lege pe le jologo, mbe yala nga ki daga pe ni ki ni.

¹⁹ Ki ka pye ma, mbege le wa yonlo tosaga kēē yeri, pe yaa la fye Yawe Yennele li mege ki yege,

mbe sa gboc wa yonlo yirisaga kēē yeri, pe yaa la fye li gbogowo yanwa pi yege.

Li yaa ka pan paa tonngboco yēn, mba pi yēn na fuun ngbanga,

mba Yawe Yennele li yon tifelege kuu wonrogo.

²⁰ Go shofa wa yaa pan wa Siyon ca; Zhakobu setirige piile mbele ka pe kapere ti jen mberi yaga, wi yaa ka poro go sho.

Yawe Yennele lo li yo ma.

²¹ Yawe Yennele li yo fo: «Mi wo na, yon finliwe mba mi yaa le pe ni, powi mba: «Na yinne li yaa pye pe ni, na senre nda mi le pe yon, ti se ka sho pe yeri, ti se ka sho pe piile pe yeri, ti se ka sho pe piile poro piile pe yeri, mbege le yinggo fo sanga pyew†.» Yawe Yennele lo li yo ma.»

60

Zheruzalemu ca ki yaa gbogowo ta

¹ «Zheruzalemu ca, yiri maa yengele, katugu ma yanwa pi pan.

Yawe Yennele li gbogowo yanwa pi yēn na yinrigi ma kan.

² Wele, diwi wi tara ti ton munga, diwi wolo li ye ma cengele ke yon ton;

ēēn fo mboro wo na, Yawe Yennele li yaa yanwa yirige ma kan,

li gbogowo yanwa pi yaa la yinrigi ma kan.

³ Cengele kele yege yaa kaa tanri mbaa paan ma yanwa pi na,

yanwa mba pila yinrigi ma kan, wunlumbolo pele yaa kaa tanri, mbaa paan wa pi na.

⁴ «Ma yege ki yirige ma wele moco yee maga;

pe pe ni fuun pe yēn na pe yee gbogolo, mbe pan ma korogo.

Ma pinambiile pe yiri fo lege na paan, poon sumborombiile pe le pajoro na na paan pe ni.

⁵ Na maga ka pe yan, ma nawa pi yaa yinngi,

ma yaa la yogori fo sa toro ki da wi na; katugu pe yaa ka pan kogoje wi nawa yarijende ti ni ma korogo,

cengele sanngala ke yarijende ti yaa ka pan ma korogo.

⁶ «Yongomeye legere yaa ka pan mboon tara ti yin,

Madiyan tara naa Efa tara yongomeye wele.

Pe ni fuun pe yaa ka yiri wa Saba tara mbe pan;

pe yaa ka pan te naa wusuna nuwo taan ni,

pe yaa kaa Yawe Yennele li sonmo kagala ke yari yuuro ni.

⁷ Kedari tara yaayoro ngbeleye yi ni fuun yi yaa ka yi yee gbogolo wa ma tanla, Nebayoti cenle woolo pe simbapene pe yaa ka pye ma kēē na.

Pe yaa ka pye saraga sogoworo wa na saraga wosaga ki na, saraga nga ki yēn mala ndanla.

Mi yaa na gbogowo yanwa pi tege mbe gbogowo taga na sherigo gbogo ki na†.

⁸ «Ambene pe yiri na toro wa naayeri paa kambaara yēn,

paa jendetuwaye yēn, mbele pe yēn na kee pe sinlesaga?

⁹ Logo furo tara fenne mbele wa kogoje wi pungo na, pe jigi wi yēn mi na,

Tarisisi tara tonmokooro tugbooro to ti yaa keli yege,

ti yaa koon piile pe le fo wa taleere ti ni, mbe pan pe ni;

ti yaa pan pe warifuwe naa pe te wi ni, pe yaa pan mbe gbogowo taga Yawe Yennele, ma Yennele li mege ki na,

Izirayeli woolo Yennele kpoyi na li gbogowo kan ma yeri we.

¹⁰ «Cenle la yege woolo yaa ka pan mboon ca mboro ti kan,

† 59:16 59:16: Eza 63.5 † 59:17 59:17: Efe 6.14-17; 1 Tesa 5.8 † 59:21 59:21: Ezayi wi yēn na Yennele li yon finliwe pi senre yari naa fonnggo, paa yege nga na Zheremi naa Ezekiyeli paa keli maga pye we (Zhere 31.31-34; Eze 36.26-27). † 60:7 60:6-7: Cara nda fuun ti mere ti yeri laga ki laga ki ni, tila pye Larabu tara cara to ta.

pe wunlumbolo pe yaa kaa tunngo piin ma kan;

na nangbanwa pi kala na mila ma gbon, een fo koni, na kajenge pyege ki kala na, mi yaa ma yinriwe ta.

¹¹ Ma ca mboro yeyonro ti yaa koro yelende sanga pyew, ti se ka ton yonlo na, ti se si ka ton yembine, jango cengele sannjala ke yarijende ti pan ti ye laga ma ni, pe wunlumbolo fun pe tanli pe yee na, pe pan pe ye laga ma ni.

¹² «Katugu cenle nakoma wunluwo tara nda ti woolo pee yenle mbaa tunngo piin ma kan, poro yaa ko mbe wo wa, ki cengele ke yaa tongo pew.

¹³ «Liban tara gbogowo pi yaa ka pan mbe pye ma woo, mi yaa ti sipiresi tire, naa pen tire konaa buyisi tire mbe pan wa ma ni, jango mberi tege mbanla laga kpoyi ki gbegele mbege fere ti ni, mbe gbogowo kan na censaga ki yeri.

¹⁴ Ma jolofenne pe pinambiile pe yaa ka pan, mbaa pe yee tinrigi ma yeye sogowo; mbele paa pye noo tifaga pe yaa ka pan, mbaa foli ma jegele. Pe yaa kaa ma yinri fo: «Yawe Yennele li ca», konaa «Izirayeli woolo Yennele kpoyi li ca Siyon.»

¹⁵ «Leele paa je ma na, moo panra, lere kpe sila pye na paan wa ma yeri naa; een fo mi yaa ma yologo ki yirige caw fo sanga pyew, mbe ti setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na, paa yogori ma kala na.

¹⁶ Ma yaa kaa cengele sannjala ke nono wi woo, wunlumbolo pe yaa kaa ma yon suro ti woo, paa yeye nga na jela maa pyo kaan wi maa wonri we. Pa kona ma yaa ki jen mbe yo fo muwi mi yen Yawe Yennele, ma shofa we, konaa ma go shofa, Zhakobu Yennele na fannja gbogofa we.

¹⁷ «Mi yaa ka pan te ni ma kan tuguyenre ti yonlo, mbe pan warifuwe ni ma kan tuguron ti yonlo, mbe pan tuguyenre ni ma kan tire ti yonlo, mbe pan tuguron ni ma kan sinndere ti yonlo.

Mi yaa ka yeyinnye ki kan kila ye go singi, mbe kasinnye ki pye ye kagala yeye wofa.

¹⁸ Pe se kaa benganri kapyere senre nuru wa ma tara naa, jogowo nakoma tongowo senre se ka logo fo sa gbon wa ma tara kongolo ke na. Een fo ma yaa koon ca mboro ti mege taga mbaa ti yinri Showa, mbe yeyonro ti mege taga mbaa ti yinri Yennele li Sonmo.

¹⁹ «Yonlo na, yonlo ko ma ki yaa kaa yanwa yinrigi ma kan, yembine, yenge ko ma ki yaa kaa yanwa yinrigi ma kan; een fo Yawe Yennele lo li yaa ka pye yanwa ma kan fo sanga pyew, ma Yennele lo li yaa ka pye ma gbogowo yanwa we†.

²⁰ Ma yonlo ki se ka to naa, ma yenge ki se ka ye diwi naa; katugu Yawe Yennele lo li yaa pye ma yanwa fo sanga pyew, ma kunwo gbelege ki yaa ka ko.

²¹ «Ma woolo pe ni fuun pe yaa ka pye lesinmbele, pe yaa ka tara ti ta ti pye pe woro fo sanga pyew; katugu pe yen paa tige vige yen, nga mi sanri na ye, na keyen yo yigi tunngo ki pye, jango mbe gbogowo taga na yee na.

²² Ma woolo pe ni, sege nga ki kologo, poro yaa ka lege mbe pye lere waga kele (1 000), cenle na li kologo ma we ke ni fuun na, lo yaa ka pye cenle gbene fannja wolo. Mi na Yawe Yennele, mi yaa fyeele mbe ki kagala ke pye mbe ke yon fili ke wagati wi na.»

61

Yawe Yennele li pitunjo wi tunngo konaa wi senyoro

¹ We Fo, Yawe Yennele li yinne li yen na ni, katugu li sinme kpoyi wo na na mala wo. Lilan tun mbe saa sentanra ti yuun fyonwo fenne pe kan, mbaa jigi kaan mbele pe jigi wi kon pe na pe yeri, mbaa ki yari mbele pe yigi kulolo pe kan fo pe yaa ka koro pe yee kan, mbaa ki yari kasopiile pe kan fo pe yaa ka pe wa,

² mbaa Yawe Yennele li kajenge pyeyele li wogo ki yari, we Yennele li yaa ka li kayanga ki wo li juguye pe ni pilige nga ni, mbaa ki wogo ki yari fun.

† 60:19 60:19: Naga 21.23; 22.5

Lilan tun mbaa mbele fuun kunwo kayanga gbon pe na pe kotogo ki sogo pe na†.

³ Siyon ca woolo mbele kunwo kayanga gbon pe na, lilan tun mbe pe pye pe pyeri, mbe wunluwo njala kan pe yeri conro ti yonlo†, mbe nayinme sinme nuwo taan wo pe yinre ti na kunwo gbelege ki yonlo, mbe sonmo yariporo le pe kan yesanga ki yonlo.

Pa kona leele pe yaa kaa pe yinri kasinngge ki terebenti tire, ki tire nda Yawe Yenjele li sanri mbaa li gbogowo pi nari.

⁴ Pe yaa ka katara lere ti kan mberi yirige naa fonngo; yinre nda tila toori maga le wa faa, pe yaa kari kan naa fonngo, cara nda tila tongo ma koro waga maga le wa wagati titonlowo ni, pe yaa kari kan naa fonngo.

⁵ Nambanmbala pele yaa ka pan mbaa ye simbaala naa sikaala pe konri, cengele kele yege woolo pe yaa ka pan mbaa ye keere ti kon ye kan konaa mbaa ye ezezen tiire keere ti fali ye kan.

⁶ Een fo yoro wo na, pe yaa kaa ye yinri: «Yawe Yenjele li saraga wofenne,» leele pe yaa kaa ye yinri: «We Yenjele li tunmbyelee.» Ye yaa kaa cengele sanngala ke yarijende ti tanwa pi nii, mbe pe gbogowo pi le, mbe ye yee fere pi ni.

⁷ Ye yaa gbogowo shyen ta fere nda tila ye ta ti yonlo; ye yaa yogorimo ta tifagawa mba pila gbon ye na pi yonlo.

Ye yaa ka ye tara ti gbeme pi yongo shyenzhyen ta wa pe tara ti ni; ye nayinme pi se ka ko fyew.

⁸ «Katugu mi na Yawe Yenjele, kaselege ko ki yen mala ndanla, een fo benjanri kapyere to naa nambara wi ni ti yen mala mben; mi yaa ka pe kajenge ki sara wi kan pe yeri, mbe yala mi yen senre nungba yofa yege nga na ki ni, mi yaa ka yon finliwe mbakoo le pe ni.»

⁹ Pe yaa ka ye setirige piile pe jen mbe pe wo pe ye wa cengele sanngala ke sogowo, mbe ye piile pe jen mbe pe wo pe ye wa tara sannda ti ni.

Leele mbele fuun ka ka pe yan, pe yaa ki jen mbe yo fo Yawe Yenjele li duwaw cenle na na lo li.

*Zheruzalemu ca woolo
pe yaa ka Yenjele li shari
yurugo ni*

¹⁰ Zheruzalemu ca ki yo fo:

«Mi yaa la nayinme nii jenge Yawe Yenjele li kala na,

mi yaa la yogori wa na nawa na Yenjele li kala na;

katugu li showo pi le na na paa yariporo yen,

ma kasinngge ki le na na paa derigbogo yen, paa yege nga na japolo ma kaa noromiri wi migi wa wi yee go na, maa yee fere we,

paa yege nga na pijo ma kaa wi fereyaara le wi yee na we†.»

¹¹ Tara ti ma ti yariluguro ti ma fi ma yiri yege nga na,

nanngo kere ti ma ti sege yaara ti ma fi ma yiri yege nga na,

pa we fo, Yawe Yenjele li yaa ka kasinngge konaa li sonmo pi ni ti pye mberi yirige cengele ke ni fuun ke yege na ma.

62

*Yenjele li yaa ka Zheruzalemu ca
ki sho*

¹ Siyon ca ki yen mala ndanla yege nga na ki kala na, mi se ya mbe pyeri;

Zheruzalemu ca nga kilan ndanla ki kala na, mi se wogosaga kan na yee yeri, fo Yenjele li ka sa pe kasinngge ki naga paa pinliwe yonlo yanwa yen,

mbe pe showo kala li filige paa yangambolo kason yanwa yen.

² Pa kona cengele ke yaa ma kasinngge ki yan,

wunlumbolo pe ni fuun pe yaa ma gbogowo pi yan.

Pe yaa ka mege fonngo taga ma na, Yawe Yenjele lo jate li yaa kaga mege ki yeri wa li yon.

³ Ma yaa ka pye paa wunluwo njala gbogowo wolo yen wa Yawe Yenjele li kee,

mbe pye paa gbogowo njala yen wa ma Yenjele li kee.

⁴ Pe se kaa ma yinri naa fo: «Ca nga pe fe ma yaga.»

Pe se kaa ma tara ti yinri naa fo: «Tara nda ti koro waga.»

Een fo pe yaa kaa ma yiri fo: «Yawe Yenjele li nandanwa laga,»

† 61:2 61.1-2: Eza 63.4; Luki 4.18-19 † 61:3 61.3: Kila pye faa, na jologo gbogo nakoma yesanga kala ka gbon lere wa na, wi ma conro wo wa wi yeera go ki na mbege naga fo yesanga gbon wi na. † 61:10 61.10: Naga 21.2

katugu ma kala li yaa ka Yawe Yennεle li ndanla,
li yaa koon tara ti le mberi pye li woro.

⁵ Lefonno ma sumboro nanja mbajeen pori yege nga na,
pa ma piile pe yaa koon le mboon tege ma;
pijo wi ma japolo wi nawa pi yinnigi yege nga na,
pa ma yaa koon Yennεle li nawa pi yinnigi ma.

⁶ Zheruzalemu ca, mi korosiri pyefenne tege wa mbogo nga koon maga ki go na;

pe se ka pyeri yonlo naa yembine.
Yoro mbele ye maa Yawe Yennεle li mege ki yinri, nali nawa tuun Zheruzalemu ca ki wogo na,
yaga ka wogosaga kan ye yee yeri.

⁷ Yaga ka wogosaga yaga li kan, fo li sa Zheruzalemu ca ki kan naa fonngo, mbe ti dunruya woolo pe ni fuun paa ki gbogo.

⁸ Yawe Yennεle lili kalige kee ki yirige, lili fannga kee ki yirige ma wugu ma yo fo: «Mi se koon bile wi kan ma juguye pe yeri yaakara naa,
tara ta yege woolo se koon erezen pire tonmo pa wo naa,
po mba ma te pi tunngo ki na we.

⁹ Een fo mbele pe yaa ka yarilire ti lugu mbe kari kon,
poro pe yaa kaa ti kaa mbaa Yawe Yennεle li sonni;
mbele pe yaa ka erezen tiire sanri mbe kari pire ti co,
poro pe yaa kaa ti tonmo pi woo wa na laga kpoyi ki laga nawa pi ni.»

¹⁰ Zheruzalemu ca woolo, ye yiri, ye yiri fyaw wa ca ki mbogo yeyonro ti ni!
Ye kono yenge na woolo mbele paa songoro na paan pe kan!

Ye kono wo, ye kono wo yeli yon yala!
Ye sindeere ti wo wa kono li ni!
Ye kacen yaraga ka yirige wa naayeri cengele ke kan!

¹¹ Yawe Yennεle li magala li yen na yinrigi na gboon wa dunruya wi kosaga ki na, na yuun fo:

«Ye saga yo Siyon ca woolo pe kan fo:
«Ye Shofa wi yen na paan;
wi yen na paan wi sara wi ni wi kee,
wi yen na paan wi tunngo tonli wi ni wi yege†.» »

¹² Pe yaa kaa ki leele pe yinri «Cenle na li yen kpoyi,
leele mbele Yawe Yennεle li pe go sho.»

Mboro Zheruzalemu ca, mboro wo na, pe yaa kaa ma yinri fo:

«Ca nga ki mege ki tanla, ca nga kii koro waga.»

63

*Yennεle li yaa kali woolo
pe kayanga ki wo*

¹ Ambo fo wi yiri wa Edomu tara na paan yeen?

Ambo fo wi yiri wa ti cagbogo Bozira ki ni yariporo yenre ni wi na?

Ambo fo wi yariporo gbogowo woro le,
na tanri na paan wi yologo ki ni caw, wi fannga ki ni fuun ki ni?

«Mi Yawe Yennεle muwi, mi na mi yen na para na yala kasingge ki ni,
mi na ki fannga yen na yeri mbanla woolo pe sho!»

² Yinni na, a ma deere ti si yanlaga,
a ma yariporo ti cen paa lere na wi yen na erezen pire tangala wa erezen pire tonmo wasaga wi woro ti yen?

³ «Ee, mi nungba mi erezen pire ti tangala wa erezen pire tonmo wasaga ki ni;
cengele ke ni, lere wa kpe sila pye wa na ni.

Wa na nangbanwa pi ni, mila leele pe tangala,
wa na konro tendorogo ki ni, mila pe tongolo;
pe kasanwa pila janri ma wo na yariporo ti na,
mala deere ti ni fuun ti tongitongi†.

⁴ Katugu mila ki kon maga tege wa na kotogo na, mbanla kayanga ki wo nala;

mi yaa na woolo pe go sho ye le na ni lo li gbɔn.

⁵ Mila welewele, een fo mi sila sagafo yan;
kila to na yon na maga yan fo lere sila pye wa mbe saga na na.

Ki pye ma, a na yeera kee ki silan saga,
a na nangbanwa gbɔo pi togo na ni†.

⁶ Wa na nangbanwa pi ni, mila leele pele tangala;

wa na konro tendorogo ki ni, mila pe kan pe wo, fo a pe yege kila kanngi,
mila pe kasanwa pi wo tara, fo a pila fuun†.»

*Yennεle li kajenge pyege
li woolo pe kan*

⁷ Mila jaa mbaa Yawe Yennεle li kajenge pyege ki yari,

konaa li kapyegele ngele ke daga sonmo ni ke ni,

† 62:11 62:11: Eza 40:10; Naga 22:12 † 63:3 63:3: Naga 14:20; 19:13,15 † 63:5 63:5: Eza 59:16 † 63:6 63:1-6: Eza 34:5-17; Zhene 49:7-22; Eze 25:12-14; 35:1-15; Amo 1:11-12; Abi 1:1-14; Mala 1:2-5

mbe yala kajenge nga fuun Yawe Yennele
li pye we kan ki ni,
naa kajenge gbogo nga li pye woro
Izirayeli woolo we kan ki ni,
ligi pye ma yala li yinriwe tawa
konaa li kagbaraga pyege ki ni.

⁸ Laa ki yo Izirayeli woolo pe wogo na ma
yo fo: «Kaselege ko na, pe yen na
woolo,

pe yen na piile mbele pe se kanla fanla.»
Ki pye ma, a li si pye pe shofa.

⁹ Wa pe jorowo sanga wi ni fuun wi ni,
jorowo la gbon lo jate li na.

Li merenge na wi yen le li tanla, wo wila pe
sho;

lo yere laa pe go sho li ndanlawa po naa li
yinriwe tawa pi kala na;

laa pe kala li le ma yere pe go kala li ni,
wagati na wi toro maga le wa faa wi
ni fuun wi ni.

¹⁰ Een fo paa yiri ma je,
ma yesanga wa Yennele li yinne kpoyi li
na;

a Yennele li kannga ma pye pe jugu,
a lo jate li yen na malaga gboon pe ni.

¹¹ Kona, a li woolo pe si nawa to fafafa
wagati na wi toro wi na,
wagati na ni Moyisi wila pye pe ni we.

A pe sho fo: «Yennele na laa ti, a li woolo
pe kagoje wi kon ma yiri,
ma ti a simbaala konrifenne poro naa
simbangbelege ki ni po kon ma
yiri, li yen se yeri?

Yennele na laa li yinne kpoyi li tirige wa
pe sogowo li yen se yeri?

¹² Yennele laa pye Moyisi wi tanla,
naa sari li fannga kee nga ki yen gbogowo
ni ki ni;

laa kagoje wi kon shyen wa pe yeye,
ma megbogo kan li yee yeri, nga ki yen
kosaga fu†.

¹³ Laa toro pe ni wa tonngboo pi latijugo
ki ni,

paa yeye nga na shon ma kaa gbinri kon
ma yiri we, pe sila kurugo mbe to.

¹⁴ Yawe Yennele li yinne laa kari pe ni
wogosaga na,

paa yeye nga na simbangbelege maa nii
ma tigi gbunlundege ni we.»

Pa maa keli ma woolo pe yeye yeen we,
ma gbogowo gbembe kan ma yera mege
ki yeri.

Yennele li woolo pe yenrewe

¹⁵ Yawe Yennele, mboon ta wa yennele na,
wa ma censaga kpoyi nga ki yen
gbogowo ni ki ni,
ma yeye ki sogo ma wele!

Ma ndanlawa gboo po naa ma yawa gboo
pi kari se yeri?

Ma yinrindawa gboo po naa ma
yungbogo tawa gboo pi ni, ti ti
yee laga lali we ni.

¹⁶ Konaa ki ni fuun, mboro ma yen we to
we,

Abirahamu wi sila we jen,
Izirayeli wi jatere wi sila pye we na.
Yawe Yennele, mboro ma yen we to we;
maga le wa fafafa mboro we maa yinri we
go shofa.

¹⁷ E, Yawe Yennele, yingi na, a ma si we
yaga we pungo ma lali ma kongolo
ke ni?

Yingi na, a ma si ti we koto ti ngban we
na, we woro na fye ma yeye?

Ma yee yaga, ma songoro ma pan woro
mbele ma tunmbyeele we kala na,
ma tara woolo pe kala na.

¹⁸ Woro mbele ma woolo kpoyi, tara tila
koro we kee na wagati jenri ni;
ko pungo na, a we juguye pe si pan moo
laga kpoyi ki tangala.

¹⁹ Maga le wa wagati titonlowo ni, we pye
paa leele mbele ma woro pe go na,
paa leele mbele ma mege ki woro na yinri
pe na.

E, ndee ki pye ma mbe ja yenle mbe
naayeri wi jenw mbe tigi,
yanwira ti jen na tigile ma yeye sogowo.

64

¹ Kason ki ma yimbiwara ti sogo yeye nga
na,

kason ki ma ti tonmo mba pe taga pi maa
kanni yeye nga na,

pa ma juguye pe yaa ma mege ki jen ma,
mbe ti cengele kaa fye fo mbaa seri ma
yeye.

² Sanga na ni maa kagbogo fyere wogolo
ke pye ma we fo,

naa maa tigi, a yanwira ti si yeye yeye.

³ Lere kpe faga logo,
lere kpe nungbolo faga logo,
lere faga yan yenle ni,

mbe yo fo yarisunngo ka yeye yen wa,
kaawo Yennele mboro na ma maa
kagbogo piin mbele pe maa wele
ma yeri pe kan,

mboro nungba ko ce.

⁴ Leele mbele pe maa kasinnye ki piin
nayinne ni,

mbele pe maa tanri ma kongolo ke na, na
jatere piin ma wogo ki na,

ma ma poro fili.

Een fo maa nawa ngban we ni,
katugu waa kapege pye.

† 63:12 63:12: Eki 14:21

We yaa sho, na we kaa tanri ki faa kongolo ke na we.

⁵ We ni fuun we yen leele mbele pe yen fyongo ni;

we kasinnye nga fuun wè pye, ki kannga ma pye paa yariporo yen, nda ti yen fyongo ni.

We ni fuun wè pye paa were yen nda ti fanla,

we kambasinnde ti yaa kari we ni paa tifelege yen.

⁶ Lere kpe woro nɔɔ mege ki yinri naa, lere kpe si yiri mbe yere, mbe mara ma na; katugu mɔɔ yege ki lara we na, mà we yaga, a pè we tongo we kajogoro ti kala na.

⁷ Konaa ki ni fuun, Yawe Yenyele, mboro ma yen we To we;

woro we yen joro re, mboro ma yen we fanrifo we.

We ni fuun we yen mboro kee yonlo tunngo.

⁸ E, Yawe Yenyele, maga ka nawa ngban we ni mbe sa toro,

maga ka ma jatere wi tɛge we kajogoro ti na fo sanga pyew;

ki yaga maa wele we na, we ni fuun we yen na woolo.

⁹ Ma cara kpoyi ti koro waga;

Siyon ca ki kannga ma pye gbinri,

Zheruzalemu ca ki kannga ma pye kataga.

¹⁰ We sherigo gbogo kpoyi nga kila pye gbogowo ni,

ko nga we teleye paa pye nɔɔ sonni wa ki ni,

kason yinngele kè ki sogo.

Ki laga nga fuun kila pye kagbogo yon we yeri,

ki ni fuun ki kannga ma pye kataga.

¹¹ E, Yawe Yenyele, ki kagala ngele koro ke ni fuun pungo na,

ma yaa pyeri ma se kala la pye we kan wi le?

Ma yaa pyeri mbe we yaga wa jologo ki ni, fo sa toro ki da wi na wi le?

65

Kiti kongɔ nga ki yen na paan

¹ Yawe Yenyele li yo fo:

Leele mbele pe sila pye na yaraga ka yewe na wogo na,

mila na yee naga pe na.

Leele mbele pe sila pye nala lagajaa, mila ti a pɔro na yan.

Cenle na li sila pye nala mege ki yinri,

mila ki yo li kan ma yo fo: «Mi ɲa, mi ɲa lagame!»

² Mila na keyen yi sanga pilige lombongo ki ni cenle la woolo kan, mbele pè yiri ma je,

mbele pe yen na tanri kombele na,

mbele pe yen na tanri na yala pe yeeɛa nawa jatere wo ni†.

³ Pe yen cenle na ligi siligi nala nangbanwa kagala ke piin na yege sogowo suyi;

pe ma saa na saara woo wa pe nangɔ tire kolɔyɔ yi nawa,

na wusuna nuwo taan wi sori sinndeere tofa wi na.

⁴ Pe ma saa na cɛɛn wa fanra ti sogowo,

ma saa na wonlo wa waliwere ti ni.

Pe maa cele kara ti kaa;

yaakara nda ti yen fyongo ni, to ti yen ma pe leyaara ti yinyin.

⁵ Pe maa sanmbala pe piin fo: «Ye fulo wa, yaga ka yongo we ni, mbe jiri we na,

nakoma we yen kpoyi yege nga na, ki yaa ye gbo!»

Mi ka ki kagala ke yan, ke mala nawa pi ngban, ma pye paa wirige yen na

yiiin wa na numawegele ke ni,

ma pye paa kason yen, nga ki yen na sori suyi.

⁶ Ye wele, ye kapyegele ke ni fuun ke yen ma yonlogo na yege sogowo;

mi se pyeri mbege yaga ma, fo mbege fogɔ ki tɔn ye na.

Kaselege ko na, mi yaa pe kapere ti sara wi kan pe yeri mboo yon fili.

⁷ Yawe Yenyele lo li yo ma fo:

«Mi yaa pe kajogoro to naa pe teleye pe kajogoro ti fogɔ tɔn pe na,

katugu paa pye na wusuna nuwo taan sori yarisunndo kan wa yanwira ti na,

paa pye nala tifaga wa tinndiye pe na.

Pe kapyere nda pè pye maga le wa faa, mi yaa ti fogɔ tɔn pe na,

mbege yon fili.»

⁸ Pa Yawe Yenyele li yo yeen fo:

Na lere wa ka erezen shashaga ka yan ki pire ti yen tonmo ni wa erezen tirige ki na,

wi ma yo fo: «Yaga kaga jɔɔɔ, katugu duven tiyon yaa yiri wa ki ni.»

Ko nungba ko mi yaa pye na tunmbyelee pe wogo na,

jango mi ka ka pe ni fuun pe tongo.

⁹ Mi yaa ka setirige piile kan Zhakobu wi yeri,

mbe piile yirige wa Zhuda cenle li ni, mbele pe yaa kanla yanwira ti ta ti

pye pe woro;

leele mbele mi wo ti yaa ka pye pe woro,

† 65:2 65.1-2: ɔromu 10.20-21

poro mbele na tunmbyeele, pe yaa ka cɛn wa ti na.

¹⁰ Saron laga falafala ki yaa ka pye simbaala naa sikaala pe kasaga, Akori gbunlundege ki yaa ka pye nɛrɛ ti sinlesaga, na woolo mbele paa na lagajaa, poro pe yaa kaga laga ki ta†.

¹¹ Ɛɛn fɔ yoro mbele yɛ je mi ɲa Yawɛ Yɛnɲɛlɛ na na, ma fɛgɛ na yanwiga kpoyi ki na, ma saa na yaakara kaan yarisunngo Gadi ki yeri saraga, na duvɛn ɲa pɛ pinlɛ wi yɛɛ ni wi kaan saraga yarisunngo Mɛni† ki yeri, ¹² mi yaa ti tokobi mbe ye gbo.

Ye ni fuun ye yaa ka kannguuoro kan pe ye kɔnlogi; katugu mila ye yeri, ɛɛn fɔ yee na yɔn sogo, mila para ye ni, ɛɛn fɔ ye sila logo na yeri. Nga ki yɛn mala mbɛn, ko paa pye, ɲga ki woro mala ndanla, ko paa wele ma wɔ na piin.

¹³ Ki kala na, we Fɔ, Yawɛ Yɛnɲɛlɛ pa li yo yɛɛn fɔ:

«Ye wele, na tunmbyeele pe yaa ka yaakara ta mbe ka, ɛɛn fɔ yoro wo na, fungo yaa ka pye ye na. Ye wele, na tunmbyeele pe yaa ka tɔnmɔ ta mbe wɔ,

ɛɛn fɔ yoro wo na, wɔgɔ yaa ka pye ye na. Ye wele, na tunmbyeele pe yaa kaa yɔgori, ɛɛn fɔ yoro wo na, ye yaa ka fɛrɛ sho.

¹⁴ Ye wele, na tunmbyeele pe yaa kaa jɔrɔgi yɔgorimɔ ni, mbe pye nayinmɛ ni wa pe kotogo na,

ɛɛn fɔ yoro wo na, ye yaa kaa gbele nandangawa ni, ye yaa kaa jɔrɔgi yɛsanga ki kala na.

¹⁵ Na woolo mbele mi wɔ, pe yaa kaa ye mɛgɛ ki yinri mbaa leele dangi ki ni, mbaa yuun fɔ: «We Fɔ, Yawɛ Yɛnɲɛlɛ li ti ye ku paa lere tisilan wi yɛn!»

Ɛɛn fɔ na tunmbyeele poro na, mɛgɛ fɔnnɔ ki yaa ka taga poro na.

¹⁶ Lere o lere kaa jaa mbe duwaw pye lere wa kan laga tara ti na,

ki fɔ wi yaa ka ki duwaw wi pye Yɛnɲɛlɛ na li yɛn kaselege wolo li mɛgɛ ko na.

Lere o lere kaa jaa mbe wugu laga tara ti ni,

ki fɔ wi yaa ka wugu Yɛnɲɛlɛ na li yɛn kaselege wolo li mɛgɛ ko na;

katugu jɔlogo ɲga ki pan ma toro faa, pe yaa ka fɛgɛ ki na,

ki kagala ke yaa ka kɔ mbe wɔ wa na yɛgɛ sɔgɔwɔ.

Naayeri fɔnnɔ naa tara fɔnnɔ

¹⁷ Ye wele, mi yaa naayeri fɔnnɔ naa tara fɔnnɔ da;

lere se ka nawa to kagala ɲgele kɛ pye ma toro faa ke na,

lere jatere se ka pye ke na naa†.

¹⁸ Ki daga yaa yɔgori, yaa nayinmɛ nii sanga pyew,

yaara nda mi yaa da ti kala na;

katugu mi yaa ka Zheruzalɛmu ca ki kan naa fɔnnɔ, mbege kan yɔgorimɔ ni,

mbe ca woolo pe pye pe yin nayinmɛ ni.

¹⁹ Mi yaa kaa yɔgori Zheruzalɛmu ca ki kala na,

mbaa nayinmɛ nii na woolo pe kala na; pe se kaa gbelege nakoma kɔngɔlɔ nuru wa ki ni naa†.

²⁰ Piyɛnlɛ se ka pye wa, na li yaa piliye jɛnri pye mbe si ku;

lelɛɛ se ka pye wa, na wi suu yinwege piliye yi pye mbeyi yɔn fili;

katugu lere ɲa ka ka ku mbege ta wi ta yɛlɛ cɛnmɛ, pe yaa ka yo fɔ wi ku wa wi punwɛ pi ni.

Kapege pyefɔ ɲa ka ku mbege ta wi fa yɛlɛ cɛnmɛ ta, pe yaa la ko fɔ wo jate wi dangɔ.

²¹ Pe yaa ka yinrɛ kan mbe cɛn wa ti ni, mbe ɛrɛzɛn kɛrɛ kɔn mbaa ti pire ti kaa.

²² Pe se ka yinrɛ kan, lere wa yɛgɛ mbe cɛn wa ti ni,

pe se ka ɛrɛzɛn tiirɛ kɛrɛ kɔn, lere wa yɛgɛ mbe kaa ki pire ti kaa;

katugu na woolo pe yaa ka yinwetɔnlogɔ ta paa tige yɛn;

poro mbele mi wɔ, pe yaa kaa pe tunngo tɔnli wi nii.

²³ Pe se kaa tege jaga naa,

pe se kaa piilɛ siin mbaa pe yaan paa kuun;

katugu pe yaa ka pye cɛnlɛ na li woolo pe yɛn Yawɛ Yɛnɲɛlɛ li duwaw piilɛ,

poro naa pe setirige piilɛ pe ni.

²⁴ Kona, sannɪ pe sanla yɛnri, pa mi yaa pe yɔn sogo,

sannɪ pe sa yo pe para makɔ, pa mi yaa logo pe yeri.

²⁵ Kombokaga konaa simbapyɔ wi ni, pe yaa ka pinlɛ mbaa kaa,

jara wi yaa kaa yan kaa paa nɛgɛ yɛn; wɔgɔ ko na, gbannɔgbɛn wo wi yaa pye ki yaakara re.

† 65:10 65:10: Zhouz 7.24-26 † 65:11 65:11: Faa wa Izirayɛli tara kɛɛ yeri, leele paa pye naga jate ma yo, yarisunngo Gadi kila pye na yerijɛgɛ kaan leele pe yeri, yarisunngo Mɛni ko ma yerɛsaga kan sɛnwɛ wi yinwegɛ kala li yeri.

† 65:17 65:17: Eza 66:22; 2 Pye 3:13; Naga 21.1 † 65:19 65:19: Naga 21.4 † 65:25 65:25: Eza 11.6-9

Kapege kpe nakoma jɔgɔwɔ kpe se ka pye
wa na yanwiga kpoyi ki laga ka kpe
ni.
Yawe Yenɲele lo li yo ma†.

66

*Yenɲele li woolo pɛ kanɲga
ma pye fɔnmbolo*

Yenɲele li gbɔgɔlɔmɔ jembe
1 Pa Yawe Yenɲele li yo yɛɛn fɔ:
«Naayeri wi yen na wunluwɔ jongo,
tara ti yen na tɔɔro tegesaga;
Yingi go ye mbe ya kan na kan naa?
Laga kikiin ki yen wa mbe pye na
wogosaga†.
2 Ki yaara nda ti ni fuun, mɪri gbegele na
kɛɛ ki ni,
ki yaara ti yen wa mi fanɲga na.
Yawe Yenɲele lo li yo ma.
Wele, lere ɲa wi kala li yen ma gbɔgɔ na
yeri,
wo wi yen fyonwɔ fɔ ɲa wuu yɛɛ go sogo,
wi nawa pi yen ma tanga wi na,
ɲa wi maa fye na senre ti yege†.

3 «Lere ɲa wi ma nege wɔ saraga,
wo nunɲba wo wi ma lere gbo fun.
Lere ɲa wi ma sumbyɔ wɔ saraga,
wo nunɲba wo wi ma pyon wi go ki ya.
Lere ɲa wi ma muwe saraga ki wɔ,
wo nunɲba wo wi ma cele gbo mboo
kasanwa pi wɔ saraga.
Lere ɲa wi ma wusuna nuwɔ taan wi sogo
saraga,
wo nunɲba wo wi maa yarisunndo ti
sunnɔ.
Ki leele mbele pe ni fuun pe yɛɛra nan-
danwa kongolo koro wele pe wele
ma wɔ,
pe katijangara to ti yen ma pe ndanla.

4 Ki kala na, mi fun ki yaa na ndanla mbe
jolɔgɔ wa pe na,
jolɔgɔ kagala ngele ke yen na fyere waa pe
na, koro mi yaa wa pe na;
katugu mi pe yeri, ɛɛn fɔ lere kpe si sho na
yeri,
mi para pe ni, ɛɛn fɔ pee logo na yeri.
ɛɛn fɔ ɲa kilan mben, ko pɛ pye,
ɲa ki woro mala ndanla, ko pɛ wele ma
wɔ.»

Yenɲele li yaa kali woolo pe saga
5 Yoro mbele ye maa fye na seri Yawe
Yenɲele li senre ti yege,
yeli senre ti logo.
Ye sefenne mbele pɛ ye panra,
poro mbele pɛ je ye na na mege ki kala na,
pe yen naga yuun ye kanɲgɔlɔ fɔ: «Yawe
Yenɲele lili gbɔgɔwɔ pi naga,
janɲo we ye yɔgorimo pi yan ye!»

ɛɛn fɔ poro yere jate fere yaa ka pe yigi.
6 Tinme gbɔɔ pa yen na yinrigi wa ca nawa,
magala gbolo la yen na yinrigi wa sherigo
gbɔgɔ ki ni.
Yawe Yenɲele li magala loli,
li yen lili juguye pe kapere ti fɔgɔ ki tɔnni
pe na.

*Pe yaa ka Zheruzalemu ca ki tege
wa ki yonlo li ni*

7 Sanni Siyon ca ki selara ti sa yiri ki ni, a
ki si se!
Sanni selara yama pi sa yiri ki ni, a ki si
pinambyɔ se!
8 Ambo wila ki wogo cenle ɲa ka logo?
Ambo wila ki wogo cenle ɲa ka yan?
Naga yen ma, pe mbe ya mbe tara lom-
bondo se pilige nunɲba ki ni le?
Naga yen ma, pe mbe ya mbe cenle
nunɲba se yonlo nunɲba ni le?
Ma si yala, pa selara ti yen na yinrigi Siyon
ca ki ni,
le ki yongolo nunɲba ke ni, a ki si piile se.
9 Mi ɲa mi ma ti jele mi kugbo ki ma gbɔn
ki sesanga wi na,
naga yen ma, muwi mi yaa ki yege kon
mbe yo wiga ka se le?
Yawe Yenɲele lo li yo ma.
Mi ɲa mi ma ti lere mɛɛ pyɔ se,
naga yen ma, muwi mi yaa sege ki yege
kon le?
Ma Yenɲele lo li yo ma.

10 Yoro mbele fuun Zheruzalemu ca ki yen
ma ye ndanla,
yaa nayinne nii ki kala na,
yege pye ye yɔgorimo pi go.
Yoro mbele fuun yaa pye na gbele
Zheruzalemu ca ki kala na,
yaa yɔgori.
11 Katugu ki yaa ka kotogo sogowo kan ye
yeri, mbe ye yenle tin
paa yege ɲa na piyenle ma yinne wonri
ma tin we,
janɲo ki gbɔgɔwɔ mba pi yen wa pi pi yɛɛ
yon fili,
yoo tanwa pi jen ye wali pi na.

12 Katugu pa Yawe Yenɲele li yo yɛɛn fɔ:
«Mi yaa yeyinɲge kan Zheruzalemu ca ki
yeri paa gbaan tɔnmɔ yen,
mbe cengele ke yarijende ti kan ki yeri
legerɛ paa yege ɲa na lafogo ma
kaa yin ma jaraga.
Pa kona pe yaa ka ye le mbaa yinriwe kaan
ye yeri,
mbe ye taga tɔɔro na mbaa ye talitali.
13 Pyɔ nɔ wi ma wi pyɔ wi kotogo ki sogo
wi na yege ɲa na,
pa mi yaa ka ye kotogo ki sogo ye na ma
fun;

† 66:1 66:1: Mati 5.34-35; 23.22 † 66:2 66:2: Kapye 7.49-50

mi yaa ka ye kotogo ki sogo ye na wa Zheruzalemu ca.

¹⁴ Ye yaa kaga yan, ye nawa pi yaa yinngi ye na;

ye wire ti yaa ka pagala paa yan tipirige yen.

Yawe Yennele li yaa kali fannga ki naga li tunmbyeele pe na,

een fo li yaa ka pye nangbanwa ni li juguye pe ni.»

Yennele li kiti konkala

¹⁵ Wele, Yawe Yennele li yen na paan wa kason ki nandogomo,

li malaga gbonwotoroye mbele shonye maa titele pe wege paa tifelinjolo yen.

Li yen na paan mbeli juguye pe sara wa li nangbanwa gbo pi ni, mbe leele pe kambasinnde ti fogo ton pe na kason yinngi ni.

¹⁶ Yawe Yennele li yaa ka kiti kon leele pe ni fuun pe na kason ni;

li yaa ka kiti kon senwee piile pe ni fuun pe na tokobi ni.

Yawe Yennele li yaa ka mbele gbo, pe yaa ka lege.

¹⁷ Yawe Yennele li yo fo:

«Mbele pe ma pe yee pye fyongo fu konaa mbe pe yee pye kpoyi mbe kari wa nanggo kologo ki ni mbe saa sunnu, pe ma tagala pe yee na, ma saa yereyere ma lere nungba wa nandogomo; pe ma saa na cele kara ti kaa, naa yaritijangara to naa sacuulo pe ni.

Ki leele pe ni fuun pe yaa ka tongo.»

Yennele li yaa kali yee naga cengele woolo pe na

¹⁸ Yawe Yennele li yo fo: «Mi pe kapyegele koro naa pe nawa jatere wi jen. Wagati wi gbon mi yaa cengele ke ni fuun ke gbogolo naa, naa senre pyew ti woolo pe ni. Pe yaa ka pan mbanla gbogowo pi yan.

¹⁹ Mi yaa ka kacen wa pye wa pe sogowo. Pe woolo mbele pe yaa ka sho na kiti kongo ki kee mbe koro go na, mi yaa ka poro pele tun cengele ke yeri wa Tarisisi tara, naa wa Puli konaa Ludi tara. Ko leele poro pe sandiga wonno pi jen jengge. Mi yaa ka pele tun wa Tubali tara naa Yavan tara konaa wa logo fugo tara nda wa lege ti ni, poro mbele pe fanla senre ti logo faa fyew, pe fa silan gbogowo pi yan yenle ni. Pe yaa kaa na gbogowo pi senre yuun ki cengele ke kan†.

²⁰ Pe yaa ka ye sefenne pe ni fuun pe le wa cengele ke ni fuun ke sogowo, mbe pan pe ni Yawe Yennele li kan paa saraga yen. Pe yaa ka pele le shonye na, mbe pele le wotoroye mbele shonye maa tilele pele na, mbe pele le mere ni, mbe pele le sofilele worosoye na, mbe pele le yongomeye na, mbe pan pe ni wa na yanwiga kpoyi ki na, wa Zheruzalemu ca. Yawe Yennele lo li yo ma. Pe yaa ka pan paa yege nga na Izirayeli woolo pe maa paan yarikanra ni, leyaara nda ti yen fyongo fu ta ni, wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni we.

²¹ Mi yaa ka pele wo wa ki leele pe ni, mbe poro pye saraga wofenne naa Levi setirige piile. Yawe Yennele lo li yo ma.»

²² Yawe Yennele lo li yo ma fo:

«Naayeri fonngo naa tara fonndo nda mi yaa ka da,

ti yaa koro mbe mo na yege sogowo yege nga na,

pa ye setirige piile konaa ye mege ki ni, ti yaa koro mbe mo na yege sogowo ma fun†.»

²³ Yawe Yennele li yo fo:

«Yevonngo o yevonngo, naa cenpilige o cenpilige,

senwee piile pe ni fuun pe yaa kaa paan mbaa foli na yege sogowo mbaa na gbogo.

²⁴ Na leele paga ka yiri wa ca ki ni, pe yaa leele mbele paa yiri ma je na na pe gboolo pe yan.

Fyenre nda ti yaa kaa pe kaa, ti se ka ku fyew;

kason nga ki yaa kaa pe sori, ki se ka figi. Pe yaa ka pye yaritijaanga leele pe ni fuun pe yeri†.»

† **66:19 66:19:** Tarisisi tara pa ti mbaa pye wa Esipayin tara ti yonloparawa kalige kee yeri; Puli tara naa Ludi tara to yen Lewoolo tara lara to ta, ma mara wa Somali tara naa Libi tara ti na; Tubali tara to yen nala pilige Turiki tara laga ko ka; Yavan tara to ti yen Giresi tara naa ti logo furo tara re. † **66:22 66:22:** Eza 65:17; 2 Pye 3:13; Naga 21.1

† **66:24 66:24:** Maki 9:48

Yenñele yon senre yofu ZHEREMI wi sɛwɛ Sɛwɛ wi nawa senre

Yenñele yon senre yofu Zheremi wila ki yari fun paa Yenñele yon senre yofenne sanmbala pe yen, fo Yenñele li yaa jologo wa Zhuda tara woolo pe na pe kapere naa pe yarisunndo gbogowo pi kala na. Eɛn fo Zheremi wi Yenñele yon senre yolomo pila pye pi ye sanmbala pe woo pi ni, katugu wo la pye na leele pe yeregi ma yo pe pe yee go sogo pe juguye pe kan. Ki kala na, tara woolo paa pye na Zheremi wi yate paa leele fanlafa yen. Ki pye ma, paa wi jolo fo jenge. Eɛn fo Yenñele yon senre nda fuun Zheremi wila yo, ti kagala kaa kaa pye wi yege na konaa tara woolo pe yege na. Wunlunana Nebukanezari wi malingboonlo ngbeleye yila pan ma to Zheruzalemu ca ki na, ma sherigo gbogo ki tongo. Paa Zhuda tara wunlunana wo naa tara woolo pe legere yigi kasopiile, ma kari pe ni tara ta yege ni.

Zheremi wila pye lere wa, na kala maa jori. Yenñele laa kiti kongo nga senre yo tara woolo pe kanngolo ma yo wiri yo pe kan, ki senre tila wi jatere wi piri wi na. Yawe Yenñele li senre tila pye paa kason yinne yen, na sori wa wi kotogo ki na, wi saa ya mbe pyeri na wi woro nari yuun. Nga kila pye sagawa po ni, ko yen fo Zheremi wi sila pye na jologo senre to ce yuun. Wila pye naga yari fun fo Zhuda tara woolo mbele paa yigi kasopiile, ma kari pe ni tara ta yege ni, pe yaa ka songoro mbe pan, mbe cen wa Zhuda tara naa fonngo. Wila pye na para fun pilige ka wogo na, nga ni Yenñele li yaa ka yon finliwe fonmbo le lo naa senwee wi ni pe sogowo. Ki senre ti nda fo:

Yawe Yenñele lo li yo ma fo:

«Yon finliwe mba mi yaa ka le Izirayeli woolo pe ni, pow mba fo:

«Mi yaa kanla lasiri senre ti le wa pe nawa, mberi yonlogo wa pe koto ro ti na.

Mi yaa ka pye pe Yenñele, pe yaa ka pye na woolo» » (Zhere 31.33).

Sɛwɛ wi yen ma koonlo yege nga na

Yenñele li yaa jologo wa Zhuda tara woolo konaa Zheruzalemu ca woolo pe na 1-26

Yenñele li yaa jologo wa Zhuda tara ti na 1-12

Zheremi wila yo pe yaa Izirayeli woolo pe yigi kulolo mbe kari pe ni 13-20

Zhuda tara woolo poro naa Zheruzalemu ca woolo pe jologo kagala 21-26

Zheremi wila yiri Yenñele yon senre yofenne yagboyoolo pe korogo 27-29

Yenñele li yaa ka songoro li woolo pe ni wa pe tara 30-33

Senre nda Zheremi wila yo Sedesiyasi wo naa Ereka bu setirige piile pe kan 34-35

Zheremi wila jolo maga ta wi yen Yenñele yon senre yofu 36-45

Paa Zheruzalemu ca ki tongo 36-42

Zheremi wi karaga wa Ezhipiti tara 43-44

Yenñele laa para Baruki wi ni 451.1-5

Yenñele li yaa ka jologo wa cengele sanngala ke na 46-51

Zheruzalemu ca ki tongowo senre ti yen na yuun naa 52.1-34

YENÑELE LI YAA JOLOGO WA ZHUDA TARA TI NA

1.1-12.17

Yenñele laa Zheremi wi yeri

¹ Nana na paa pye na yinri Hilikiya wi pinambyo Zheremi wo senre ri nda. Hilikiya wila pye Anatoti[†] ca saraga wofenne wo wa, ma yiri wa Benzame cenle woolo pe tara ti ni.

² Yawe Yenñele laa li senre ti yo Zheremi wi kan Zhuda tara wunlunana Zhoziyasi wi wunluwo pi ye le ke ma yiri taanri wolo li ni. Zhoziyasi wila pye Amo pinambyo.

³ Laa para wi ni naa Zhoziyasi wi pinambyo Yehoyakimu wi wunluwo sanga wi na Zhuda tara ti go na, ma saa gbon Zhoziyasi wi pinambyo Sedesiyasi wi wunluwo pi ye le ke ma yiri nungba wolo li na Zhuda tara ti go na, fo ma saa gbon ki ye le li yenge kangurugo wogo ki na, sanga na ni paa Zheruzalemu ca woolo pe koli ma kari pe ni kulowo ni we.

⁴ Kona, a Yawe Yenñele li si para na ni ma yo fo:

⁵ «Sanni mbe soon gbegele wa ma no wi lara, mila ma jen;

sanni pe soon se, mila ma wo mao tege ma ye na yee kan,

moo pye Yenñele yon senre yofu cengele ke kan.»

⁶ A mi sili yon sogo ma yo fo: «E, na Fo, Yawe Yenñele, mi si senre jen, katugu mi yen pyo jee.»

⁷ A Yawe Yenñele li silan pye fo:

«Maga ka yo ma yen pyo jee;

katugu mi yaa ma tun leele mbele fuun yeri, ma yaa kari pe korogo,

[†] 1:1 1.1: Anatoti ca kila pye saraga wofenne poro ca. Kila pye wa Zheruzalemu ca ki yonloparawa kamenge kee yeri; culo kangurugo wila pye ti sogowo pi ni.

nda fuun mi yaa yo ma kan, ma sari yo pe kan.

⁸ Maga ka fye pe yege, katugu mi yaa pye ma ni, mbaa ma shoo. Yawe Yenjele lo li yo ma.»

⁹ Ko punjo na, a Yawe Yenjele li si li kee ki sanga ma jiri na yon ki na, mee na pye fo:

«Wele, milan senre ti le ma yon.

¹⁰ Wele, mi yen nɔɔ teri nala cengele koro naa wunluwo tara pyew ti go na, jango ma pe kologi ma pe jaanri, ma pe jogo ma pe tongo, ma pe yerege ma pe sanri.»

*Amandi tige konaa negedaga
ɲa wi yen na kanni kason na
pe kala.*

¹¹ Kona, a Yawe Yenjele li si para na ni ma yo fo: «Zheremi, yingi ma yen na yaan?»

A mi sili yon sogo ma yo fo: «Na yege yen amandi tige njege na†.»

¹² A Yawe Yenjele li silan pye fo: «Maga yan ma wali ki na jate, katugu na jateri wi yen na senyoro ti na mberi yon fili.»

¹³ Kona, a Yawe Yenjele li si para na ni ki shyen wogo na, mala pye fo: «Yingi ma yen na yaan?»

A mi sili yon sogo ma yo fo: «Na yege yen negedaga wa na, ɲa wi yen na kanni, ma wa wa yonloparawa kamenge kee yeri.»

¹⁴ A Yawe Yenjele li silan pye fo:

«Pa jologo ki yaa ka yiri wa yonloparawa kamenge kee yeri, mbe pan mbe to tara woolo pe ni fuun pe na.

¹⁵ Katugu mi yaa ka cengele ke ni fuun ke yeri,

mbe yiri wa yonloparawa kamenge kee wunluwo tara pyew ti ni.

Yawe Yenjele lo li yo ma.

Ke ni fuun nungba nungba ke yaa ka pan, mbe ke wunluwo jonro ti tegetege wa Zheruzalemu ca yeyonro ti tanla, mbe ca ki mbogo ki maga, konaa mbe cen Zhuda tara cara ti ni fuun ti tanla mbe to ti na.

¹⁶ Mi yaa na kiti wi kon mboo jan pe na pe tipere ti ni fuun ti kala na, katugu pe je na na.

Pe saa na wusuna nuwo taan sori yarisundo ta yege kan nari bgogo,

ki yarisundo nda pe yeera keyen yiri gbegele, to pe maa foli ti yege sogowo nari bgogo.

¹⁷ «Mboro wo na Zheremi, yiri mɔɔ kurusi-jara wi po, ma gbegele;

senre nda fuun mi yaa yo ma kan, ma yiri ma sari yo pe kan.

Maga kaa fye pe yege, nakoma pa mi jate mi yaa sunndo kongowa ma na, maa seri pe yege sogowo.

¹⁸ Wele, mi wo na, mbege le nala wo na, mi fannga kan ma yeri,

paa ca ngga malaga sigembogo yen maga maga ki yen,

mɔɔ pye paa tuguron tiyala yen, mɔɔ pye paa tuguyenre mbogo yen, mbe yiri Zhuda tara ti ni fuun ti korogo, mbe yiri ti wunlumbolo naa ti legboolo pe korogo,

naa ti saraga wofenne konaa tara woolo pe korogo.

¹⁹ Pe yaa ka malaga gbɔn ma ni, een fo pe se ka ya ma ni, katugu mi yen ma ni mboon sho.»

Yawe Yenjele lo li yo ma.

2

*Yawe Yenjele laa pye
na Izirayeli woolo pe kala yongo*

¹ Kona, a Yawe Yenjele li si para na ni, ma yo fo:

² «Yiri ma saga yari ngbanga Zheruzalemu ca woolo pe kan fo: «Pa Yawe Yenjele li yo yeen fo:

Yaa pye ma mara na na ye punwe sanga wi ni yege nga na, na jateri wi yen ki na,

sanga ɲa ni mila pye ma ye ndanla, paa yege nga na piɲo fonɲo wi polo wi maa ndanla we,

sanga ɲa ni yaa taga na punjo na wa gbinri wi ni,

wa tara nda yaraga se ya lugu wa.

³ Ko sanga wo ni, Izirayeli woolo yaa pye ma tege ye ye mi ɲa Yawe Yenjele na kan,

paa yege nga na pe ma yarilire fonndo kongbannda tege ti ye na kan we.

Lere o lere ka ta ka, wi ma pye kajogo pyefo;

jologo ma to wi na.» »

Yawe Yenjele lo li yo ma.

*Izirayeli woolo pe teleye
paa kapere nda pye*

⁴ «Yoro Zhakobu setirige piile, ye Yawe Yenjele li senre ti logo, konaa yoro mbele fuun ye yen Izirayeli seye woolo ye ni fuun.

⁵ Pa Yawe Yenjele li yo yeen fo:

«Naga yen ma, yingi kambasinngge ye teleye pe yan na na,

ngga kigi kan, a pe si laga na na,

ma saa taga go fu yaara na,

† 1:11 1.11-12: Eburuye senre ti ni, amandi tige mege yerege ki yiri senpyo ɲa wi ma yo mbaa ki korosi wi korogo. Ki kologo ko na, kanga na, ki tige ki ma cen ndee ki yen na korosiri piin, katugu ko ki ma keli ma fyenwe.

fo a poro jate pè kannga ma pye go fu yaara?»

⁶ «Pe sila yewe mbe yo fo: «Yawe Yennele li yen se yeri?»

Lo na làa we yirige wa Ezhipiti tara ti ni, lo na làa keli we yege wa gbinri wi ni, wa tara nda ti yen ma waga naa titere lara ti ni,

wa ki lawaga tara ti ni, ki tara tipere ti ni, wa tara nda lere kpe na toro wa ti ni, wa laga nga senwee pyo kpe woro ma cen wa.»

⁷ Ma si yala, mi pan ye ni laga tara nda ti tanla ti ni,

jango yaa ti yarilire ti kaa, yaa yogori ti yarijende ti kala na.

Een fo naa yè pan ma ye wa, yànlà tara ti tege fyongo ni,

mala korogo tara ti pye yaritjaanga.

⁸ Saraga wofenne pe sila yewe mbe yo fo:

«Yawe Yennele li yen se yeri, lasiri sewe jenfenne pe sila na jen.

Kundigile paa yiri ma je na na, Yennele yon senre yofenne paa pye na para yarisunngo Baali ko mege na, yaara nda ti se ya mbe pe kala yon, to pè taga ti punjo na.» »

Yawe Yennele li yen na Izirayeli woolo pe jeregi

⁹ «Ki kala na, mi yen na ye jeregi naa, Yawe Yennele lo li yo ma.

Mi yen na ye piile pe piile pe jeregi.

¹⁰ Ye kogoje wi kon ye kari fo wa lege, wa yonlo yirisaga kee yeri, wa logo fugo nga pe yinri Kitimu ki na ye sa wele wa,

ye leele torogo pe sa yewe jenge wa yonlo tosaga kee yeri, wa Kedari tara ti ni, na kaa pye nga ye yen na piin laga ko nungba ko pe yen na piin wa.

¹¹ Naga yen ma, cenle liliin li yen wa li mbe yenle mbeli yarisunndo ti suru yarisunndo ta yege na,

ali na kaa pye li yarisunndo ti woro yarisunndo jende?»

Ma sigi ta, mi na Yennele na li yen na woolo pe gbogowo, panla suru yaraga nga ki yen tonli fu ka na.

¹² Yoro naayeri yaara, ye ti ki to ye yon na, ye wire ti fanla ye na yaa seri fyere ti kala na fo jenge!

Yawe Yennele lo li yo ma.

¹³ Kapere shyen na woolo pe pye:

Pè je na na, mi na mi yen paa yinwege pulugo tonmo yen we,

ma saa tonmo were wo pe yee kan, nda ti jeenri jeenri, nda tonmo se ya yere wa ti ni.»

Na ma ka je Yennele li na ki yen ma tisaw

¹⁴ «Naga yen ma, Izirayeli woolo pe yen kulolo mbele pè lo poro pele lee, nakoma mbele pè se wa kulowo pi ni go ka ni poro pele?»

Een fo (na kaa pye pe woro kulolo) yingina, a pe juguye pe nee pe kee yaara ti koli pe yeri?»

¹⁵ Pe yen na kuunru pe na paa jara yirifonmbolo yen,

na gbele pe na ngbanga, pè pe tara ti jogo mari yaga waga, pè pe cara ti sogo, lere woro ma cen wa ti ni.

¹⁶ Ali yere Mefisi ca woolo konaa Tapanesi ca woolo pe ni,

pe yaa ka pan mbe ye yinre ti kulu ye na†.

¹⁷ Ko kagala koro yen na piin ye na ma, katugu yè je Yawe Yennele, ye Yennele li na,

sanga na ni làa pye na ye yege sinni wa konc jene li ni we.

¹⁸ Koni, ki yaa yingina kan ye yeri, na yaga kari wa Ezhipiti tara,

mbe saa Nili gbaan tonmo pi woo?»

Yingina tonli ye yaa ta, na yaga kari wa Asiri tara,

mbe saa Efirati gbaan tonmo pi woo we?»

¹⁹ Ye tipewe pi sara wi yaa kan ye yeri, ye mbasinme pi sara wi yaa jologo wa ye na.

Kona ye yaa ki yan mbege jen fo ki yen nandangawa kala, ma pye ma tisaw, na yaga je mi na Yawe Yennele, ye Yennele na na,

na ye woro na fye na yege we.

We Fo, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.»

Izirayeli woolo paa je mbe Yennele li gbogo

²⁰ We Fo wi yo fo: «Izirayeli woolo, maga le wa wagati titonlowo ni, yè yiri ma je na na,

ma we sogowo pi jogo.

Ye yen na yuun fo: «We woro na jaa mbe pye lere wa kulo naa.»

Ki kala na, ye yen na sinlele paa nanjaala yen na nanjara piin wa tinndiye mbele pè yagara pe go na,

konaa wa tigboro nda fuun ti yen wetipiire ni ti nogo†.

† **2:16 2:16:** Mefisi naa Tapanesi cara tila pye Ezhipiti tara cara to ta. Kila pye paga leele mbele yigi wa malaga kasopiile, pe ma pe yinre ti kulu; Eza 7.20. † **2:20 2:20:** Ki verise na wi yen naga nari ma yo Izirayeli woolo paa yiri ma je Yennele li na, na yarisunndo ta yege gbogo. Ko yen paa nanjara yen Yennele li yege na; Oze 4.12-14. Ki yarisunndo tila pye Kana tara fenne poro woro. Ki yarisunndo ti gbogosara pa tila pye wa tinndiye naa yanwira ti na, konaa tigboro nda fuun ti yen wetipiire ni ti nogo.

21 Ma si yala, mila ye sanri paa ɛɛZEN tirige jenge yen, nga ki yen ɛɛZEN tirige tiyongo jenge ko ka.

Ki pye mele, a yè si wa ma kannga ma pye paa ɛɛZEN tirige tijaanga yen?

22 Ali na ye ka woli gbannga tɔnmɔ ni, mbe ye yɛɛ jogo tafilan legere ni, ye kajogoro ti yaa koro ye na paa tuuro yen na yɛɛ sogowa.»

We Fɔ, Yawe Yɛnɛle lo li yo ma.

23 «Ye mbe ya mbege yo mele mbe yo fɔ ye woro fyongo ni, fɔ yee taga yarisunngo Baali ki na mbaa ki gbogo?

Ye sa ye yongolo ke wele wa gbunlundege† ki ni yɛɛ nga na yɛɛ pye we!

Nga yè pye, yɛɛ jen ye wali ki na.

Ye yen paa yongome no yen, nga wi yen na fee na jire lagapyew.

24 Ye yen paa yan sofie yen, nga wi yen ma tara wa gbinri wi ni.

Na wi lugusanga wi ka gbɔn, wi maa sofie penɛ pe nuwo pi lee tifeleɛ na.

Nambala kala li maa ta, ambo wi mbe ya mbeli wogo ki sa wi yeri?

Nambala mbele pe maa wi jaa mbe lugu wi na, paa la pe yɛɛ tege yere, katugu pe maa ta yɛɛn fyaw, wi lugusanga wi ni.»

25 We Fɔ wi yo fɔ: «Izirayeli woolo, ye ye yɛɛ yingiwe jen!

Yaga ka ti ye tɔoro ti koro waga sawira fu mbe ye yɛɛ weleɛ.

Tɔnmɔ wogo kiga ka ye yagbolo li waga ye na, ye yarisunndo gbogowo pi kala ni!

ɛɛn fɔ, a yè sho fɔ: «Yɛnɛle, ma kaa ma yɛɛ tege.

Yarisunndo nambannda to ti yen ma we ndanla,

to waa jaa mbe taga ti na.» »

Izirayeli woolo pe daga jologo mbe to pe na

26 «Pe ka yoo yigi, fere ti maa yigi yɛɛ nga na,

pa fere ti yaa Izirayeli woolo pe yigi ma, poro naa pe wunlumbolo pe ni, naa pe tara teelee pe ni,

naa pe saraga wofenne konaa pe Yɛnɛle yon senre yofenne pe ni.

27 Poro mbele pe maga yo tikongo ki kan fɔ: «Mboro ma yen na to we!»

Mbege yo sinndelege ki kan fɔ: «Mboro ma yen na no nga wilan se!»

Katugu pè pungo le na ni,

pee yɛɛ wa na yeri.

ɛɛn fɔ na jologo ka to pe na sanga nga ni, pe mɛɛ na yeri mbe yo fɔ: «Yiri ma pan ma we sho!»

28 Naga yen ma, ye yarisunndo nda yè gbegele ye yɛɛ kan, to kari se yeri?

Na kaa pye ti mbe ya, ti yiri ti ye sho ye jologo sanga wi ni!

Katugu yoro Zhuda tara woolo, ye cara ti lege yɛɛ nga na,

pa ye yarisunndo ti lege ma fun.

29 «Yingi na ye nɛɛ na jeregi, ma si yala, ye ni fuun ye yiri ma je na na? Yawe Yɛnɛle lo li yo ma.

30 Mi ye piile pe gbɔn ma saa te, kii yaraga ka yon.

Pee yenle na yerewe senre ti na.

Yaa ye Yɛnɛle yon senre yofenne pe gbo tokobi ni,

paa jara yen, nga wi maa jogowo piin.

31 Yoro nala pilige woolo, Yawe Yɛnɛle li yen na nga yuun,

yɛɛ logo.

Naga yen ma, mi pye paa gbinri yen, nakoma paa diwi tara yen Izirayeli woolo pe yeri wi le?

Yingi na, a na woolo pè sho fɔ: «Wè koro we yɛɛ woolo,

we se songoro li korogo naa?»

32 Naga yen ma, sumborombyo wi mbe fɛɛ wi fereyaara ti na le?

Nakoma pijo wi mbe ya fɛɛ wi pijo paraga ki na le?

Ma sigi ta, na woolo poro na, pè fɛɛ na na,

maga le wa wagati titonlowo ni.

33 «Haan! Ye ma ye yɛɛ gbegele tiyongo na ye ndanlafenne pe lagajaa de!

Wa ye tangalomɔ pi ni, ye mbe ya yere mbaa jele nga wi pe ma we jele pe ni fuun na wi nari.

34 Fyonwo fenne mbele jeregisaga fu, yè бага pe na ma pe gbo go fu,

pe kasanwa pi yen bere wa ye yariporo ti yonro ti na,

ma si yala, ye sila pe yigi pe yen na ye koro ki kaari mbe yu.

35 Konaa ki ni fuun, ye ma yo fɔ: «We yen jeregisaga fu!

Yɛnɛle li yaa li nangbanwa pi laga lali we ni.»

Ki kala na, mi yaa kiti kon ye na, katugu yè yo fɔ yee kapege pye.

36 Yingi na, a ye nɛɛ fogolo na ye kono li kanngi?

Ye yaa ka sa fere sho wa Ezhipiti tara,

† 2:23 2:23: Gbunlundege nga ki senre ti yo, ki yaa pye Hinomu gbunlundege ko layi; pa kila pye wa Zheruzalemu ca ki yonloparawa kalige keɛ yeri. Leele paa pye na pe piile pe woo wa saraga na pe sori kason ni, konaa na katijangara ta yɛɛ piin. To ti ni fuun nda to la pye Yɛnɛle li kambenge, Zhèrè 7.31-32; 19.2-6; 32.35; 2 Wunlu 23.10.

paa yege nga na yaa fere sho wa Asiri tara we.

³⁷ Ye yaa ka keyen taga wa ye yinre ti na fere ti kala na, mbe yiri wa ki laga ki ni; katugu poro mbele yè ye jigi wi taga pe na, Yawe Yennele li je pe na; ye kala la kpe se yon wa pe yeri.»

3

*Izirayeli woolo
paa je Yennele li na*

¹ Yawe Yennele li yo fo: «Na nana wa kaa jo je, na ki jele wi ka sa nana wa yege tege, naga yen ma, wi polo lee wi mbe yenle mbege jele wi le naa le? Ayoo, na ki ka pye ma, ki yaa ki tara ti ni fuun ti tege fyongo ni†. Yoro fun yè yiri ma saa nanjara pye nambala legere ni; mele, a yè sho fo ye yaa songoro mbe pan na korogo?» Yawe Yennele lo li yo ma.

² Ye ye yere ti yirige ye wele wa tinndiye pe na, laga kikiin ki koro yee nanjara pye wa ki na?

Ye ma saa cen wa kongolo ke yon na, na ye nanjara pyeyeenle pe singi, paa yege nga na benjanri pyefo ma lara na singi wa gbinri wi ni.

Yè tara ti tege fyongo ni ye nanjara naa tipege nga yè pye ki ni.

³ Ko kala na tisara ti yere, tisara punjo woro ti pan. Kona ki ni fuun, yè ye yinre ti liri na ye nanjara ti piin, yee yere ki na mbe yo fo ye fere sho.

⁴ Koni ko yège jen na gbele nala yinri, na yuun fo: «We to! Mboro ma yen we wonlo, maga le wa we punwe sanga wi ni!»

⁵ Ye yen na yewe na yuun fo: «Naga yen ma, li yaa nawa ngban we ni sanga pyew wi le?

Naga yen ma, li yaa gbu tege we ni sanga pyew wi le?»

Ko senre to ye yen na yuun, een fo, a yè si koro na kapege ki piin fannga ni na kee yege.

*Izirayeli tara woolo naa Zhuda
tara woolo pe yen na taanla
nosepiile sumbono shyen ni,
mbele pe woro ma sin*

⁶ Kona, wunlunana Zhoziyasi wi wagati wi na, a Yawe Yennele li si para na ni ma yo fo: «Izirayeli† woolo mbasinmbele pè kala na pye, mali yan ke? Pè kari wa yanwira titoonro ti ni fuun ti go na, kona ma kari wa tighoro nda fuun ti yen wetipiire ni ti nogo, ma saa na nanjara piin wa.»

⁷ Mila na yee pye fo: «Ko kagala ngele koro ke ni fuun pyengolo, pe yaa songoro mbe pan na korogo. Een fo pee songoro mbe pan na korogo. Pe nosepyo Zhuda tara woolo javapyefenne paa pye ki kagala ke serefenne fun.

⁸ Mi Izirayeli woolo mbasinmbele pe wa, ma porogo jogo sewe kon ma kan pe yeri pe nandara ti kala na. Kona ki ni fuun, migi wele maga yan fo ko ka si fyere wa pe nosepyo Zhuda tara woolo javapyefenne pe na. Een fo poro fun paa saa na nanjara piin.

⁹ Izirayeli woolo pè tara ti tege fyongo ni pe nanjara tipere ti ni; pè kalikalawa pye yarisunndo sinndeere woro kona tire woro ti ni.

¹⁰ «Kona ki ni fuun, pe nosepyo Zhuda tara woolo javapyefenne pe sila songoro mbe pan na korogo pe kotogo ki ni fuun ni. Een fo paa pye naga piin kopiire ni.» Yawe Yennele lo li yo ma.

¹¹ A Yawe Yennele li silan pye naa fo: «Izirayeli woolo mbasinmbele poro pe yee naga ndee pè sin ma we Zhuda tara woolo java pyefenne poro na.

¹² Yiri ma saga senre nda ti yari wa yonloparawa kamege kee tara ti yeri fo: «Yoro Izirayeli woolo mbasinmbele, ye songoro ye pan!»

Yawe Yennele lo li yo ma.

«Mi se yege san ye ni naa, katugu mi yen kagbaraga pyefo.»

Yawe Yennele lo li yo ma.

«Mila gbu tege lere ni sanga pyew.

¹³ Ye ye kajogo ki jen ye yere ki na ko ce, yege jen ye yo fo yè yiri ma je mi na Yawe Yennele, ye Yennele na na.

Ye saa na yanri na toro yarisunndo nam-bannda punjo na, wa tighoro nda fuun ti yen wetipiire ni ti nogo;

yee yenle mbe logo na yeri.» »

Yawe Yennele lo li yo ma†.

*Yennele li yen na li woolo pe yinri
pe songoro pe pan li korogo*

¹⁴ Yawe Yennele lo li yo ma fo:

«Ye songoro ye pan na korogo, yoro piile mbele yè yiri ma je,

katugu muwi mi yen ye tafo we.

† 3:1 3.1: Ye wele wa Dete 24.1-4laga ki ni. † 3:6 3.6: Naa Izirayeli tara wunluwo pila kon shyen, lagame Izirayeli mege nga ki yeri, ko yen na para yonloparawa kamege kee wunluwo tara to senre na. Asiri tara woolo paa pan ma pe koli ma kari pe ni kulolo wa Asiri tara; 2 Wunlu 17. † 3:13 3.13: Ye wele wa Zhere 2.20laga ki ni.

Mi yaa ka nungha nungha le ye ni, mbe yiri cara ti ni,
mbe shyenzhyen le ye ni, mbe yiri seye yi ni,
mbe songoro ye ni wa Siyon ca.

¹⁵ «Mi yaa ka kundigile tege ye go na mbe yala na nandanwa kala li ni. Pe yaa kaa ye yege sinni kajenme naa tijinliwe ni.

¹⁶ Na yaga ka lege wa tara ti ni, mbe piile legere se sanga na ni, ki wagati wi ni, pe se kaa para mi na Yawe Yenhele na yon finliwe kesu wi wogo na naa. Yawe Yenhele lo li yo ma. Wi wogo ki se ka tigi lere nawa naa, pe se ka nawa to wi na naa, pe se si ka wa yege gbegele naa.

¹⁷ Ko wagati wo ni, pe yaa kaa Zheruzalemu ca ki yinri «Yawe Yenhele li wunluwo jongo». Cengele ke ni fuun ke yaa ka sa ke yee gbogolo wa, wa Zheruzalemu ca mbaa Yawe Yenhele li gbogo. Pe se koro mbaa tanri mbaa yala pe yera nawa jatere pere to ni.

¹⁸ Ki wagati wi ni, Zhuda tara woolo pe yaa ka pan mbe taga Izirayeli woolo pe na. Pe yaa ka pinle mbe yiri wa yonloparawa kamenge kee tara ti yeri, mbe songoro wa pe tara ti ni, tara nda mila kan pe teleye pe yeri ti pye pe korogo ye.»

*Izirayeli tara woolo
pe songorokala Yenhele li korogo*

¹⁹ We Fo wi yo fo:

«Mila pye nala yee piin ma yo mila jaa mbaa ye jate paa na piile yen, mila pye naga jaa mbe tara nda ti tanla ti kan ye yeri;

mbe tara laga tiyongo kan ye yeri, nga ki yongo woro cengele sanngala ke sogowo.

Mila pye naga yuun fun fo ye yaa kaa na yinri we to,

fo ye se ka laga na na fyew.

²⁰ Een fo, jele na wii sin wi maa polo wi java yege nga na,

pa yoro Izirayeli woolo yanela java ma. Yawe Yenhele lo li yo ma.

²¹ «Magangala yen na yinrigi wa tinndiye pe na,

Izirayeli woolo pe gbeere naa pe yenringbanga nga pe yen na yenri koyi,

katugu pe kombele le;

pe fege mi na Yawe Yenhele, pe Yenhele na na.

²² Yoro piile mbele ye yiri ma je, ye songoro ye pan na korogo!

Pa mi yaa ye sagala, mbe ye sho ye kambasinnde ti ni.»

Kona, a leele pe sho fo: «We mbele, we songoro na paan ma korogo,

katugu mboro ma yen Yawe Yenhele, we Yenhele le.

²³ Kaselege ko na, yarisunndo gbogowo mba pi yen na piin wa tinndiye pe na,

ki tinme mba fuun pi yen na yinrigi wa yanwira ti na,

pe yen na we fanla wi wagafe.

Een fo kaselege ko na, pa Izirayeli woolo pe yaa showo pi ta Yawe Yenhele, we Yenhele lo yeri.»

²⁴ «Maga le wa we punwe sanga wi ni, yarisunndo fere woro nda we teleye paa pye na gbogo, ti pe tunngo tonli wi li,

pe simbaala naa sikaala konaa pe nere ti ni,

naa pe pinambiile konaa pe sumborombiile pe ni.

²⁵ We daga mbe sinle fere ti ni, we tifagawa pi pye paa we tonparaga yen; katugu we kapere pye Yawe Yenhele, we Yenhele li na, woro naa we teleye pe ni,

maga le wa we punwe sanga wi ni fo ma pan ma gbom nala.

Wee yenle mbe logo Yawe Yenhele, we Yenhele li yeri.»

4

*Yenhele li yo Izirayeli woolo
pe pe kapere ti jen peri yaga*

¹ Yawe Yenhele lo li yo ma fo:

«Izirayeli woolo, na yaga songoro mbe pan,

na yaga songoro mbe pan na korogo, na yaga ye yarisunndo tijangara ti ko mberi wo wa na yege sogowo,

na yee koro mbaa yanri la kee kee ki ni fuun ki na,

² na yaga wugu mi na Yawe Yenhele na yinwege wolo na mege ki na,

na yaga ki pye kaselege ni, naa nawa lagawa ni konaa kasinngi ni,

pa kona cengele sanngala ke yaa nala yenri mbe duwaw ke na,

pa ke yaa gbogowo ta na fannga na.»

³ Katugu Yawe Yenhele li yen naga yuun Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe kan fo:

«Ye kere fonndo kon ye yee kan,

yaga ka yariluguro lugu wa wuuro ti sogowo naa.

⁴ Yoro Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo,

ye ye yee kenrekenre mbege naga fo ye pye mi na Yawe Yenhele na woolo,

ye ye koto ti pye koyi.

Nakoma na nangbanwa pi yaa yiri ye korogo paa kason yen,

mbaa sori nga lere se ya figi,
ye kapyere tijangara ti kala na.»

*Jologo nga ki yaa to
Zhuda tara woolo pe na*

⁵ «Ye saga wogo nga ki yari Zhuda tara
woolo pe kan,
ye ti Zheruzalemu ca woolo pege wogo ki
jen!

Ye mbanlaga win wa tara ti ni ye leele pe
yeri,
ye ye magangala ke yirige yege yo fo leele
pe pe yee gbogolo wa cara nda pe
malaga sigemboro kan mari maga ti
ni.

⁶ Ye kacen yaraga ka pye yege yirige wa
naayeri mbaa Siyon ca kee ki nari!
Yaa fee, yaga ka yere!

Katugu mi yaa ti jologo mbe yiri wa
yonloparawa kamenge kee yeri mbe
pan,

ki yaa ka pye jogowo gbao.

⁷ Jara† wi yew ma yiri wa wi larasaga;
cengele ke tongofo wi yen wa kono na
paan.

Wi yiri wa wi censaga ki ni,
mbe pan mbe ye tara ti jogo mberi yaga
waga;

ye cara ti yaa ka tongo mbe pye katara,
lere se ka pye wa ti ni.

⁸ Ki kala na, ye jaterere piriwen yariporo le
ye yee na;
yaa kunwo gbele, yaa yungbogooro senre
yuun,
katugu Yawe Yennele li nangbanwa gbao
pi se ko ye ni.»

⁹ Yawe Yennele lo li yo ma fo:

«Ko pilige ko ni, wunlumbolo naa kundig-
ile pe ni, pe yaa ka kotogo la.

Saraga wofenne pe jigi wi yaa ka kon pe
na,

Yennele yon senre yofenne pe nawa pi yaa
ka wo pe na.»

¹⁰ Kona, a mi sho fo: «E, we Fo, Yawe
Yennele,

ki cen ma ki cenle woolo mbele poro naa
Zheruzalemu ca woolo pe fanla wi,
maga yo pe kan fo: «Ye yaa ka yeyingge
ta»,

ma si yala, tokobi wi yen wa pe yologo ki
na mako!»

¹¹ Ko sanga wo ni, pe yaa kaga yo ki
cenle woolo poro naa Zheruzalemu
ca woolo pe kan fo:

«Tifelege werege ka yen na gbaoon na
yinrigi wa gbinri wi ni, wa tinndiye
pe na.

Ki yen na gbaoon na paan na woolo pe
koroogo.

Ki woro na paan mbe yarilire sigire fe,
nakoma mbe yarilire pyo fe.

¹² Tifelingbogo kayi,
nga ki yiri wa na paan, mbe pan mbanla
nandanwa kala li pye.

Koni mi jate mi yaa kiti wi kon pe na.»

¹³ Leele pe yen na yuun fo: «Wele, juguye
pe yen na paan paa kambaara yen.

Pe malaga gbonwotoroye pe yen paa
tifelinjolo yen;

pe shonye pe wege ma we yonye na.

Jologo yen we wogo, katugu pe we tongo
pew.»

¹⁴ «Zheruzalemu ca woolo, ye ye kotooro ti
pye kpoyi, ye tipere pyew ti wo wa,
jango ye ta ye sho.

Ye yaa jaterere pere ti yaga wa ye kotooro na
sa gbon fo wagati wiwiin?

¹⁵ Pe yen na senre ta nuru na yinrigi
wa Dan tara ti ni, wa yonloparawa
kamenge kee yeri,

ti yen na jologo panga wogo yari na yinrigi
wa Efirayimu tara yanwira ti na.

¹⁶ Yege senre nda ti yo ye cengele sanngala
ke kan,

ye ti Zheruzalemu ca woolo peri logo fo:
Malingbano mbele pe ma pan ma ca
ki yon ton mbege sho, pele yen na
paan, ma yiri taleere ta ni.

Pe yen na malaga kongolo waa na paan
Zhuda tara cara ti mege ni.

¹⁷ Pe yaa pan mbe Zheruzalemu ca ki maga
mbege fili paa yege nga na kere
sigefenne maa ki piin we,

katugu pe yiri ma je na na.

Yawe Yennele lo li yo ma.

¹⁸ Ye tangalomo pee po naa ye kapere
tijangara to ti ti

ki wogo nga ki gbon ye na.

Ye tipere ti tonli wowi,

kaselege yi, ki ye nawa pi tanga ye na,

ki yen na ye jolo fo wa ye sunndo wi na.»

Tara woolo pe kala

laa Zheremi wi nawa pi tanga wi na

¹⁹ E, na nawa, na nawa!

Kayanga yen wa na kotogo na fo jenge.

Na kotogo ki yen ma weri na na;

mi se ya mbe pyeri,

katugu mi mbanlaga winne pi logo,

ma malaga kongolo ke logo.

²⁰ Tongowo naa tongowo senre pe yen na
yari,

pe tara ti ni fuun ti tongo.

Panla paara yinre ti jaanri yonlo nungba,
mala wonlosara ti jogo go nungba.

† 4:7 4:7: Jara na senre ti yo, wo wi yen Babiloni tara re, to ti yen cengele ke tongofo we.

²¹ Mi yaa koro mbaa ki malaga gbɔnkacɛn
 ɲa wi yaan fɔ sa gbɔn wagati wi-
 wiin?

Mi yaa koro mbaa ki mbanlaga magala li
 nuru fɔ sa gbɔn wagati wiwiin?

²² «Kaselege ko na, na woolo pe yen
 kambajenmbele,

pee na jɛn;

pe yen piile mbele pe yen lembire,

tijinliwɛ woro pe ni.

Kapege pyege ko cɛ pɛ jɛn,

ɛɛn fɔ kajɛŋge pyege pee ko jɛn.»

Jɔgɔwɔ gbɔɔ pyesanga

²³ Mi tara ti wele, mari yan ti woro ma yala,
 ti yen waga!

Mi naayeri wi wele, mi si yanwa kpe yan.

²⁴ Mi yanwira ti wele, mɛɛ ti yan ti yen na
 yegɛyegɛ!

Tinndiye pe ni fuun pe yen na tigile tigile.

²⁵ Mi wele, mi si senwee pyɔ kpe yan naa!
 Naayeri sannjɛrɛ ti ni fuun ti fɛ ma kari.

²⁶ Mi wele, mɛɛ tara ti kɛrɛ konsara tiyɔnrɔ
 ti yan ti kanŋga ma pye gbinri ɲa wi
 waga!

Ki cara ti ni fuun tila kanŋga ma pye
 katara,

Yawe Yɛnɲɛle li yegɛ sɔgɔwɔ, li
 nanɗbanwa gbɔɔ pi kala na.

²⁷ Katugu pa Yawe Yɛnɲɛle li yo yɛɛn fɔ:

«Tara ti ni fuun ti yaa ka koro waga,
 ɛɛn fɔ mi se ka ti ti ni fuun ti tongɔ pew.

²⁸ Ki kala na, tara ti yaa ka kunwɔ gbele.
 Wa naayeri, wa yɛnɲɛle na, diwi wi yaa ye;
 katugu miŋi yo, maga kɔn maga tɛge.

Ki kala li se ye na go na,

mi se si yɔn kanŋga.»

Siyɔn ca ki tɔngɔkala

²⁹ Shɔn lugufenne naa sandira wɔnfenne
 pe tinme pi kala na,

ca woolo pe ni fuun pɛ fɛ.

Pe yen na lara wa kɔrɔ ti ni.

Pɛ fɛ ma lugu wa waara ti na.

Cara ti ni fuun ti koro waga,

lere kpe si koro wa ca ki ni naa.

³⁰ Mboro Zheruzalemu ca ɲga pɛ tongɔ
 mako, yingi ma yaa pye san?

Ali na ma kaa pariyenre sɔnɗɗbanga woro
 nii,

mbaa tɛ fereyaara nii,

mbaa kale nii wa ma yɛnɲɛle ke ni,

maa ko piin nɔɔ yɛɛ gbɛgele wagafe.

Ma kɛɛnle pɛ je ma na,

pe yen naga jaa ma ku.

³¹ Mi yen na jɔrɔgɔmɔ pa nuru paa jɛle ɲa
 wi selara yiri wi ni wi jɔrɔgɔmɔ pi
 yen,

na jɔlɔgo jenge ka nuru paa jɛle ɲa wi yen
 na wi pyɔ kɔnɗbanɲa siin wi yen.

Siyɔn ca woolo pe jɔrɔgɔmɔ powi;

pe yen na jɛɛn, na pe kɛyen yi yinrigi wa
 naayeri na yuun fɔ:

«Ow! We wogo ki jɔgo!

We yen na kuun legbolele pe gbɔnrɔ ti
 kɛɛ.»

5

Zheruzalemu ca woolo pe kapere

tɪ saa toro tɪ da wi na

¹ Ye Zheruzalemu ca ki yanri ye toro wa ki
 nawa kɔngolo ke ni,

ye wele jɛnɲɛ, ye ca kagala ke yewe ye ke
 jɛn;

ye wele wa katoro ti ni yege jɛn,

na kaa pye mbe lere nungba ta wa,

lere nungba pe, ɲa wi yen na kasinɲge ki
 piin,

ɲa wi yen naga jaa mbaa tanri kaselege na;
 pa kona mi yaa Zheruzalemu ca ki kala
 yaga.

² Ali na paga ki yo mbe yo fɔ: «Mi wugu ki
 na Yawe Yɛnɲɛle na yinwege wolo li
 mege ki na,»

yagbogowo wuguro pe ma wugu.

³ E, Yawe Yɛnɲɛle, naga yen ma, kaselege
 ko ma ma yen na lagajaa wi le?

Mà pe gbɔn, ɛɛn fɔ kii pe ya.

Mà pe tongɔ, ɛɛn fɔ pee yenle ma yɛrɛwɛ
 sɛnrɛ ti na.

Pɛ pe yɛrɛ ti waga ma wɛ walaga na,

pee yenle mbe sɔngɔrɔ mbe pan ma
 kɔrɔgo.

⁴ Mila pye nala yɛɛ piin fɔ: «Ki leele mbele
 pe yen fyɔnwɔ fɛnnɛ,

tijinliwɛ woro pe ni;

katugu pee Yawe Yɛnɲɛle li kono li jɛn,

pee pe Yɛnɲɛle li kakɔnndɛgele li jɛn.

⁵ Ki kala na, mi yaa kari wa pe legbɔɔlo pe
 yeri,

mbe sa para pe ni;

ki woro nala kɔɔn shyen, poro wo na, pɛ
 Yawe Yɛnɲɛle li kono li jɛn,

pɛ pe Yɛnɲɛle li kakɔnndɛgele li jɛn.»

ɛɛn fɔ poro fun, pɛ yiri ma je paa yegɛ ɲga
 na falinɛrɛ ma kaa ti tunɲgo pyetige
 ki kaw maga laga ti yɛɛ na,

ma pe manda nda tila pye ma pe po pe
 Yɛnɲɛle li na ti sangala†.

⁶ Ki kala na, jara yaa yiri wa kɔlɔgo ki ni
 mbe to pe na,

dabaaga yaa yiri wa funwa lara falafala ti
 ni, mbe pan mbe pe kɔɔnlo,

kamolo yaa pan mbe lara wa pe cara ti
 tanla, mbaa pe singi.

† 5:5 5.5: Ko koro wo yen fɔ pɛ yiri ma je Yɛnɲɛle li na, ma poro naa Yɛnɲɛle sɔgɔwɔ pi jɔgo.

Lere o lere ka yiri wa ca, wi yaa to wo na
mboo koonlo yuroyuroyuro;
katugu pe kajogoro ti lege,
pe mbasinme pi gbogo.

⁷ Zheruzalemu ca woolo, mi yaa ye kapere
ti kala yaga ye na mele?

Ye piile pe je na na;
yaara nda ti woro Yennele,
to pe yen na wungu ti mege ki na.
Mila pe kala yon yaara ti ni fuun ti kan pe
yeri,

kona ki ni fuun, pe yen na jatara naa
nandara piin.

Pe ma kari legere ma saa nanjaa wi go ki
yin kanw.

⁸ Pe yen paa shonye nambala yen, mbele
pe tin pe yee ni pe lugusanga ni,
pe ni fuun nungba nungba pe yen na gbele
pe nambala yeenle pe jele pe punjo
na.

⁹ Naga yen ma, mii daga mbe jologo wa pe
na ki kagala ke mege ni wi le?

Yawe Yennele lo li yo ma.
Naga yen ma, mii daga mbanla kayanga ki
wo ki cenle woolo mbele pe cenle li
ni wi le?

¹⁰ Mbogo nga ki pe ezen keere ti maga,
yege kaanla ye ye wa ti ni yeri jogo,
een fo yaga kari tongo pew.
Ye ezen tiire njere ti koonlo,
katugu ti woro mi na Yawe Yennele na
woro.

¹¹ Kaselege ko na, Izirayeli tara woolo naa
Zhuda tara woolo
panla java wi;
Yawe Yennele lo li yo ma.

Yawe Yennele li woolo pe kiti kala
¹² Zhuda tara woolo pe finle Yawe Yennele
li wogo na, ma yo fo:
«Li se ya yaraga ka pye we na!
Jologo kpe se gbon we na!
Malaga se gbon we na, funjo se si to we
na.

¹³ Yennele yon senre yofenne pe woro
yaraga ka naa, kaawo tifelege ko ce;
pe Yennele yon senre ti yen wagafe.
Jologo kagala ngele pe yen na yari, ke
songoro ke to pe na!»

¹⁴ Ki kala na, Yawe Yennele, Yennele na
yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:
«Ki kaa pye ko senre nda to ye yo,
wele, mi yaa ti na senre ti pye paa kason
yen wa mboro Zheremi ma yon;
ki leele mbele pe yaa pye paa kanngire
yen, nda ki kason ki yaa sogo.

¹⁵ Wele, yoro Izirayeli woolo wele,

mi yaa cenle la yirige mbe wa ye na, mbe
yiri fo wa lege;

Yawe Yennele lo li yo ma.
Cenle lali na li yen fannga ni,
cenle na li yen wa maga le wa fafafa;
cenle na ye sili senre ti jen,
ye woro nali senre ti nuru.

¹⁶ Pe sanngbo wi yen paa fanga yen, nga
ki yon ki yen ma yenge;
pe ni fuun pe yen malingboonlo koto-
gofenne.

¹⁷ Pe yaa ka ye yarilire naa ye yaakara ti
ka,
mbe ye pinambiile naa ye sumborombiile
pe tongo,
mbe ye simbaala naa ye nere ti ka,
mbe ye ezen tiire naa ye figiye tire ti
jogo;
ye malaga sigecara nda ye ye jigi wi taga ti
na,

pe yaa kari tongo tokobi ni.»

¹⁸ «Een fo kona ki ni fuun, ko wagati wo
ni, mi se ka ye tongo mbe ye ko pew. Yawe
Yennele lo li yo ma.

¹⁹ Na paga ka yewe mbe yo fo: «Yingi na,
Yawe Yennele, we Yennele li si ki wogo nga
ki ni fuun ki pye we na?» Kona ma pe yon
sogo, fo mi yo fo: «Ki kaa pye ye je na na,
na yarisunndo ta yege gbogo laga ye tara,
ki kala na, ye yaa ka saa tunngo piin cenle
la yege woolo kan tara ta yege ni, nda ti
woro ye tara.» »

Yennele laa li woolo pe yeri
ma yo li yaa jologo wa pe na
²⁰ «Yege senre nda ti yari Zhakobu setirige
piile pe kan,
ye ti Zhuda tara woolo peri logo, fo:

²¹ «Yege senre nda ti logo,
yoro cenle woolo mbele tijinliwe fufenne
naa kambajenmbele!

Yengele yen ye na, een fo ye woro na yaan;
nungbogolo yen ye na, een fo ye woro na
nuru†.

²² Ye woro na fye na yege wi le?
Yawe Yennele lo li yo ma.

Ye woro na seri fyere ti na na yege sogowo
wi le?

Muwi mi taambugo ki tege ma konlo gbon
kogoje wi kan,
maga pye konlo na li yen kosagafu, na wi
se ya kaanla.

Kogoje wi tonmo mba pi maa yinrigi na
tuun, pi maa tinni ngbanga, een fo
pi se ya mbeli kaanla;
pi maa tinme gbog yinrigi, een fo pi se ya
toro konlo lo na.»

† 5:21 5:21: Ye ki verise na wi senre ti taanla Eza 6.9-10naa Maki 8.18lara ti ni.

²³ Eén fò ki cénle na li woolo pe yén
kotongbanga fenne, ma pye leele
mbele pè yiri ma je;
pè je na kono li na ma kari pe yee kono.

²⁴ Pè yere woro naga yuun wa pe yee nawa
mbe yo fò:

«Ye ti waa fye Yawe Yennele, we Yennele li
yee,

lo na li ma tisara ti kan we yeri ti wagati
wi na we,

tisara kongbannda naa pungo woro ti ni,
mbe yapeleye ya kan we yeri yarilire
konyapeleye.»

²⁵ Ye kajogoro to ti ti ki kagala kè gbón ma
piri;

ye kapere to ti ti yè ki yarijende ti la.

²⁶ «Katugu lepeele yén wa na woolo pe
sogowo.

Pe ma lara na leele pe singi, paa sannjegele
yigifo yén;

pe ma mere jan wa leele pe yee na pe
yinri.

²⁷ Sannjegele yigifo wi maa ngonjogo ki
yin sannjegele ke ni yee nga na,
pa pè pe yinre ti yin ma, yaara nda pè ja
nambara ni ti ni.

Pa pège pye ma, ma fannga ta konaa ma
yarijende legere ta.

²⁸ Pè tugbolo ma toro na yengele;

pe kapege pyewe pì kèe toro.

Paa kiti wi kón kaselege na, mbe pijiriwe
wi tanga ki kan wi yeri,

Eén fò poro wogo ko yén na yongo na kee
yee.

Paa yenle mbe fyonwo fò wi tanga ki kan
wi yeri.

²⁹ Naga yén ma, mii daga mbe ki kagala ke
fogo ton pe na wi le?

Yawe Yennele lo li yo ma.

Naga yén ma, mii daga mbanla kayanga ki
wo ki cénle woolo mbele pe cénle li
ni wi le?

³⁰ Kapegbogo naa katijangara yén na piin
wa tara ti ni.

³¹ Yennele yon senre yofenne pe yén na
yagbogowo senre yuun,

saraga wofenne pe yera tonli wo ce pe yén
na jaa.

Ki kagala koro ke yén mala woolo pe
ndanla!

Eén fò wa ki kagala ke kosaga, ye yaa ki
pye mele san?»

6

*Zheruzalemu ca juguye pe pan
maga maga, maga fili*

¹ «Yoro Benzhamé cénle woolo, ye fe ye yiri
wa Zheruzalemu ca ki ni.

Ye mbanlaga ki win wa Tekowa ca.

Ye wirige ka yirige paa kacén yén wa Bèti
Hakeremu ca;

katugu jologo naa jogowo gbóo pà yiri wa
yonloparawa kameŋge kèe yeri na
paan.

² Siyon ca tiyongo naa ki mege, ko nga ki
yén denge ni,

mi yaa ki tongo yeen pew.

³ Leele pele yén na paan ca ki mege ni
paa simbaala konrifenne yén, naa
pe simbangbeleye ni.

Pè pe malingboonlo paara yinre ti kan
maga maga;

pe ni fuun nungba nungba pe simbaala pe
yén na pe tasaga yan ki kaa[†].

⁴ Pe yén na yuun fò: «Ye ye yee gbegele ye
sa to ca ki na!

Ye yiri we sa to ki na yonlo fungbanga na!
E, jologo yén we wogo, katugu yonlo kila
tuun mako,

yinme pila tuun tara.

⁵ Ye yiri we sa to pe na yembine,

we pe wunluwo yinre ti jaanri.» »

⁶ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fò, pa
li yo yeen fò:

«Ye tire kón ye lugusara gbegele
Zheruzalemu ca ki na.

Ca kayi nga ki daga jologo mbe to ki na;
lewelewe kapyere to ti yén na piin wa ki
ni.

⁷ Pulugo tonmo maa pulo na yinrigi yee
nga na,

pa ki ca ki tipere ti maa pulo ma.

Lewelewe kapyere naa jogowo kapyere to
ce ti yén na piin wa ki ni.

Jologo naa tege ki yén na yee sogowo
sanga pyew.

⁸ «Zheruzalemu ca woolo, ye yenle na
yerewe senre ti na,

nakoma mi yaa na yee laga ye na,

mi yaa Zheruzalemu ca ki kannga mbege
pye laga nga ki yén waga,

laga nga lere se ya cen wa ki ni.»

*Izirayeli woolo pè je
mbe logo Yennele li yeri*

⁹ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fò, pa
li yo yeen fò:

«Izirayeli woolo sanmbala mbele pè koro
go na,

ye pe wulowulo pyew paa yee nga na pe
ma kaa ezezen pire co pew we;

ko pungo na, ye songoro yeri san paa yee
nga na ezezen pire cofo wi ma kaa
ezezen tiire ti san we.»

¹⁰ Mi yaa para ambo ni?

[†] 6:3 6:3: Nga ki yo fò: Simbaala konrifenne naa pe simbangbeleye ko yén na para wunlumbolo pele naa pe malingboonlo senre na, mbele pe yaa pan mbe to Zheruzalemu ca ki na.

yaa gbele yaa yungbɔgɔrɔ sɛnlɛgɛrɛ yuun,
katugu jɔgɔwɔ pyefɔ wi yaa ka pan mbe fo
mbe to ye na.»

*Izirayeli woolo**pe jatere wi se ya kannga*

²⁷ «Zheremi, m̀do tege wa na woolo pe sɔgɔwo paa fenle yen, ɲa wi ma tuguron ti segesege ma wele;

jango ma pe segesege ma pe tangalomo pi jen.

²⁸ Pe ni fuun pe yen leele mbele pè yiri ma je konaa nungbongbanla fenne,

pe yen leele mege jɔgɔfenne;

pe kotoɾo ti ngban pe na paa tuguyenne naa tuguwɔɾo yen,

pe ni fuun pe yen jɔgɔwo pyefenne.

²⁹ Fenlenana wi fugufugu wi ma kason ki fe jenge,

kason ki ma sunmu wi sogo mboo yan;

ɛɛn fɔ wi maa wi yee tege jaga, ma yo fɔ wi yaa tuguron ti yan mberi fire ti wɔ ti ni,

katugu fire ti se ya wɔ ti ni.

³⁰ Pe yaa kaa ki leele pe yinri warifuwe ɲa wi yen tonli fu,

katugu Yawe Yennele li je pe na.»

7*Zheremi wila Yennele senre yo**wa sherigo gbɔgo ki yon na*

¹ Yawe Yennele laa ki senre nda ti yo Zheremi wi kan ma yo fɔ:

² «Kari ma sa yere wa sherigo gbɔgo ki yon na, maga senre nda ti yo, ma yo fɔ: «Yoro Zhuda tara woolo mbele fuun ye maa yiin laga ki yeyonro nda ti ni, ma saa na foli Yawe Yennele li yege sɔgɔwo nali gbogo, ye Yawe Yennele li senre ti logo.»

³ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fɔ: «Ye ye tangalomo naa ye kapyere ti kannga. Na ki ka pye ma, pa mi yaa ye yaga ye cen laga ki tara nda ti ni.

⁴ Yaga ka ye jigi wi taga ki yagbogowo senre nda ti na, mbe koro mbaa ki yuun fɔ: Yawe Yennele li sherigo gbɔgo ki yen namena! Yawe Yennele li sherigo gbɔgo ki yen namena! Ee, lagame Yawe Yennele li sherigo gbɔgo ki yen!

⁵ Na yaga ye tangalomo naa ye kapyere ti kannga kaselege na, na ye kaa leele pe kiti konkagala ke yege woo kasinnye ni,

⁶ na ye woro na nambannjeɛnle, naa pi-jiriwele konaa nangunjaala pe jolo, na ye woro na leele mbele jregisaga fu pe kuun laga tara ti ni, na yee taga yarisunndo ta yege punjo na mbe jologo wa ye yee na,

⁷ pa kona mi yaa ye yaga ye cen laga ki laga nga ki ni, ki tara nda mi kan ye

teleye pe yeri, ti pye pe woro sanga pyew fɔ tetete.»

⁸ «Ɛɛn fɔ ye wele, yè ye jigi wi taga yagbogowo senre na, nda ti se ya mbe yaraga ka yon ye kan.

⁹ Yingi! Ye maa yuun, na leele kuun, na nandara naa jatara piin, na wungu yagbolo na; ye maa wusuna nuwo taan sori yarisunngo Baali ki kan, yè taga yarisunndo ta yege na, nda yee jen;

¹⁰ ko punjo na, ye mee pan ma yere na yege sɔgɔwo laga ki go nga ki ni, ko nga na mege ki yen na yinri ki na, mbe sho fɔ yè sho, mbe si yala ye yen naga katijangara nda ti ni fuun ti piin bere.

¹¹ Naga yen ma, ki go nga na mege ki yen na yinri ki na, yaa ki jate ki yen benanganri pyefenne larasaga wi le? Ma si yala, mi wo yen naga yaan ma. Yawe Yennele lo li yo ma.

¹² «Ye kari wa Silo ca, wa laga nga na censaga kpoyi kila pye we, ko nga mila keli mala mege ki taga ki na we. Nga mi pye ki laga ki na, Izirayeli woolo mbele na woolo pe kapere ti kala na, ye saga wele.»

¹³ Koni, Yawe Yennele lo li yo ma fɔ: Ki kaa pye yè ki kagala ngele ke ni fuun ke pye, ki kaa pye mi para ye ni pilige pyew, ɛɛn fɔ yee yenle mbe logo na yeri; ki kaa pye mi ye yeri, ɛɛn fɔ yee sho na yeri,

¹⁴ ki kala na, ki go nga na mege ki yen na yinri ki na, ko nga yè ye jigi wi taga ki na, ki laga nga mila kan ye teleye pe yeri, mi yaa ki go nga ki pye paa yege nga na mila Silo ca wogo ki pye we.

¹⁵ Mi yaa ye puro na yee yege sɔgɔwo, mbe ye lali na yee ni, paa yege nga na mila ye sefenne, Efirayimu setirige piile pe puro na yee yege sɔgɔwo we.»

*Yennele li yo li se logo**Izirayeli woolo pe yeri naa*

¹⁶ «Mboro wo na Zheremi, maga ka yenri ki leele mbele pe kan, maga ka gbele mbanla yenri pe kan, maga kanla yenringbanga yenri pe kan, katugu mi se logo ma yeri.

¹⁷ Nga pe yen na piin wa Zhuda tara cara ti ni konaa wa Zheruzalemu ka nawa kongolo ke ni, ma woro naga yaan wi le?

¹⁸ Piile pe yen na kanngire jaa, teelee pe yen na kason gberi, jeele pe yen na muwe gbɔɔn mbe won wa mboo kan pe yarisunngo nga pe yinri «naayeri wunlunjo»[†] ki yeri. Pe yen na duven ɲa pe ma wo saraga wa kaan yarisunndo ta yege yeri mala nangbanwa pi yirige na ni.

[†] 7:11: Zhezu Kirisi wila ki senre nda ti yo fun; Mati 21.13; Maki 11.17. [†] 7:12 7:12: Silo ca ko kila pye faa ca kpoyi ye, Zhou 18.1; 1 Sami 1.3; 3.21; 4.3; Yuuro 78.60; Zhere 26.6. Ɛɛn fɔ leele pe kapere ti kala na, Yennele laa yere ki na, a pège tongo. [†] 7:18 7:18: Naayeri wunlunjo, Babiloni tara fenne pe yarisunngo jelege Ishitari ko paa pye na yinri ma. Kila pye pe kagbogo yon fɔ jenge, paa yege nga na Kana tara fenne pe yarisunngo Asitarite kila pye; 1 Sami 7.3.

¹⁹ Naga yen ma, mi na nawa po pe yen na ngbanni wi le? Yawe Yennele lo li yo ma. Ayoo de, pe yen naga piin pe yee na, mbe fere wa pe yee na.»

²⁰ Ki kala na, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yen fo: «Wele, na nangbanwa naa na nangbanwa gbɔɔ kala li yaa to ki laga nga ki na, naa senweele poro naa yaayoro ti na, naa yan nawa tire to naa kere yarilire ti na. Pi yaa jogowo pye paa kason yen, nga ki se figi.»

*Izirayeli woolo pè je
mbe logo Yennele li yeri*

²¹ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yen fo: «Ye ye saara sogoworo to naa ye yaayoro saara sannda ti taga ti yee na, yeri kara ti ka!

²² Katugu sanga na ni mila ye telcye pe yirige wa Ezhipiti tara, mi sila yaraga ka yo pe kan. Mi sila kono kan pe yeri saara sogoworo naa saara sannda ti womo wogo na.

²³ Een fo senre nda mila yo pe kan ti nda fo: «Yaa nuru na yeri, pa kona mi yaa pye ye Yennele, yoro fun ye yaa pye na woolo. Kono na fuun mi kan ye yeri, yaa tanri li na, kona ye yaa fere we ta.»

²⁴ Een fo pe sila logo na yeri, pe sila si nungbolo jan na senre ti yeri. Pè tanga ma yala pe yera nandanwa kala lo ni, pe yera jatere pere to ni. Ki pye ma, pee kari yege, pè songoro pungo na wi.

²⁵ «Maga le pilige nga ni ye telcye pè yiri wa Ezhipiti tara fo ma pan ma gbɔn nala, milan tunmbyeele, Yennele yon senre yofenne pe ni fuun pe torogo wa ye yeri. Mila koro na pe tunnu ye yeri suyi pilige pyew.

²⁶ Een fo ye sila logo na yeri, ye sila nungbolo jan na senre ti yeri. Yaa ye nungbolo li ngban, ma kapere pye ma we ye telcye pe na.

²⁷ «Mboro Zheremi, na maga ka saga senre nda ti ni fuun ti yo pe kan, pe se logo ma yeri. Na maga pe yeri, pe se ma yon sogo.

²⁸ Kona, maga yo pe kan, ma pe pye fo: «Ye yen cenle woolo mbele pe woro na nuru Yawe Yennele, pe Yennele li yeri, pee si yenle yerewe senre na. Kaselege ki ko ma wo wa pew, kaselege senre woro wa pe yon naa.» »

Kapeghɔgo wagati

²⁹ We Fo wi yo fo: «Yoro Zhuda tara woolo, ye yinzire titoonro nda ti yen naga nari ma yo yè ye yee kan na yeri,

yeri koonlo yeri wa*.

Ye kari wa tinndiye pe go na ye saa kunwo yuuro koo,

katugu mi na Yawe Yennele, mi je ki leele mbele pe na,

mi pe wa, naa panla nangbanwa pi yirige na ni we.»

³⁰ «Zhuda tara woolo pè kapege pye na yege sogowo, Yawe Yennele lo li yo ma. Go nga na mege ki yen na yinri ki na, pè pe yarisunndo tijangara ti tege wa ki ni maga tege fyongo ni.

³¹ Wa Beni Hinomu gbunlundege ki ni, pè sunzaga kan wa, nga pe yinri Tofeti, jango mbaa pe pinambiile naa pe sumborombiile pe piin saraga, mbaa pe sori kason ni wa ki na. Ma si yala, mi sila ki wogo nga ki kono kan pe yeri, mi sila si sonri ki na yere.»

³² Ki kala na, pa Yawe Yennele li yo yen fo: «Pilige ka yen wa na paan, pe se kaa yuun naa fo Tofeti, nakoma Beni Hinomu gbunlundege; een fo pe yaa kaa ki yinri fo: «Legbogo gbunlundege.» Pe yaa kaa gboolo pe nii wa Tofeti laga ki ni, laga lama pi kala na*.

³³ Ki leele mbele pe gboolo pe yaa ka pye naayeri sannjere to naa yanyaara ti yaakara; lere se ka ta mberi puro.

³⁴ Mi yaa ti nayinme yuuro, naa yogorimo yuuro, naa japene yuuro naa pijaala yuuro ti ko ti wo wa Zhuda tara cara ti ni konaa wa Zheruzalemu ca nawa kongolo ke ni; katugu tara ti yaa ka koro kataga.»

8

¹ Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Ko sanga wo ni, pe yaa ka Zhuda tara wunlumbolo pe kajeere ti wo wa fanra ti ni, naa tara teele pe woro ti ni, naa saraga wofenne pe woro ti ni, naa Yennele yon senre yofenne pe woro ti ni konaa Zheruzalemu ca woolo pe woro ti ni.

² Pe yaa ka ki kajeere ti jaraga yonlo naa yenge konaa wonngolo ke ni fuun ke yege sogowo; katugu ko yaara to tila pe ndanla, a paa saara woo ti yeri, ma taga ti na, na jele ti yeri konaa nari gbogo. Lere se ka ta mbe ki kajeere ti wo mberi le fanga ni naa; ti yaa ka pye fyongo wa tara ti na.

³ Mi yaa ka ki lepeele mbele pe puro mbe kari pe ni laga o laga nga ni, sambala mbele fuun pe yaa ka koro go na pe ni, kunwo po yaa ka mbonro pe yeri mbe we yinwege ko na. Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.»

† 7:29 7:29: Kila pye Izirayeli woolo pele ma pe yinzire ti yaga ti ma tonlononlo, mbege naga fo pe yen ma tege pe ye Yennele li kan; Nombu 6.5,9; Kiti 13.5,7; 16.17; 1 Sami 1.11. † 7:32 7:32: Mbege ta Tofeti laga ko kila pye pe sunzaga, pe sila daga mbaa gboolo pe nii wa ko laga ko ni, katugu ki wogo ki mbaa sunzaga ki jogo pe yeri.

*Yenñele li yaa ka jòlògò wa
li woolo pe na pe kapere ti kala na*

⁴ «Ki yo ki leele mbele pe kan fò Yawe
Yenñele pa li yo yeen fò:

«Naga yen ma, na lere ka to wila yiri naa
wi le?

Naga yen ma, na lere ka pungo mbe kono
li wa, wila songoro wa li ni naa wi
le?

⁵ Yinji na Zheruzalemu ca woolo pè si yiri
ma je,

ma koro wa pe mbasinme pi ni sanga
pyew?

Yinji na pè si koro na kee yege wa pe
kombele li ni,

ma je mbe songoro mbe pan mi ña pe
Yenñele na korogo?»

⁶ Mi nungbolo jan ma logo pe yeri,
pe woro na sensinnde yuun.

Wa kpe suu tipere ti yaga mbe yo fò:

«Yinji mi pye yeen?»

Pe ni fuun pe yen na fee na kee yege go fu,
paa yege ñga na shon ma kaa na gbinri na
kee malaga na we.

⁷ Ali yere jagapan mboo ta wa naayeri,
wu pansanga wi jen;

ketene, naa ndine konaa kunaagbe wi ni,
pè pe songorosanga wi jen.

Een fò na woolo poro na, pee mi ña
Yawe Yenñele na kakonndegengele
ke jen.»

⁸ «Mele ye ma sila ye yee piin ma yo fò:

«We yen kajenmbele, Yawe Yenñele li lasiri
wi yen we yeri?

Ma si yala, kaselege ko na, lasiri
sewe jenfenne pe sewe yonlogo
kannagala, yagbogowo senre ke
maa yonlogi;

pè lasiri senre ti kannga mari pye yagbo-
gowo senre.

⁹ Kajenmbele pè fere sho,

pe sunndo wila koon pe na, penne pe yigi,
katugu pè Yawe Yenñele li senre ti tifaga.

Naga yen ma, pe kajenme pi yen se yeri?»

¹⁰ We Fò wi yo fò: «Mi yaa pe jeele pe kan
nambala pele yege yeri,

mbe pe keere ti kan ti shofenne pe yeri;
katugu mbege le piile jeele jeele pe na mbe

saga wa lelele pe na,
pe ni fuun pe yera tonli wo pe yen na jaa;

mbege le Yenñele yon senre yofenne pe na
mbe saga wa saraga wofenne pe na,

pe ni fuun pe yen yagbogolo yofenne.

¹¹ Pe woro na yege teri na woolo pe yama
wogo ki yeri

mbe pe were pye tiyongo.

Pe maa ki yuun wi ce ma yo fò: «Yeyinñge
pan! Yeyinñge pan!»

Ma si yala yeyinñge woro wa.

¹² Naga yen ma, fere pe yigi pe katijangara
nda pè pye ti kala na wi le?

Ayoo, ali yere fere yanna lo si pe yigi,
pee fere jen naa.

Ki kala na, pe yaa ka to mbe tongo
mbe pinle mbele pe yaa ka to mbe tongo

pe ni,

na mi ka ka jòlògò wa pe na sanga ña ni,
pe yaa ka kurugo mbe to.

Yawe Yenñele lo li yo ma.»

¹³ Yawe Yenñele lo li yo ma fò:

«Mi yen na jaa mbe ko pe ni pew.

Erezen pire kpe se ka yan erezen tiire na
naa,

figiye tige pire kpe se ka yan figiye tire na
naa.

Ti were ti yaa ka fanla;

yaraga ñga mila kan pe yeri, mi yaa kaga
sho pe yeri.»

¹⁴ «Yinji na we si koro we cen laga
nungba?

Ye pan we gbogolo we kari malaga sigecara
ta ni we sa ku wa,

katugu Yawe Yenñele li yen na jaa mbe we
gbo;

li shonro tonmo kan we yeri ma yo woo
wo,

katugu wè kapege pye Yawe Yenñele li na.

¹⁵ We jigi wila pye mbe yeyinñge ta, een fò
we si yaraga kpe yan;

we jigi wila pye we jòlògò ki kowo po na,
een fò sunndo kongo ki yen we na.

¹⁶ Pe yen na juguye pe shonye pe tinme pi
nuru na yinrigi wa Dan tara ti kee
yeri,

pe shonye nambala pe gbelege ki yen na
tara ti ni fuun ti tigile.

Pe yen na paan na tara to naa ti nawa
yaara ti ni fuun ti nii,

konaa cara to naa mbele pe yen ma cen wa
ti ni pe ni.»

¹⁷ Yawe Yenñele lo li yo ma fò: «Ye wele,
mi yaa wooro pere yirige mbe wa ye
na,

nda lere se ya mbe jenme pye mberi yigi;
ti yaa kaa ye noori.»

Yenñele li woolo pe kapyere

tila Zheremi wi nawa pi tanga

wi na

¹⁸ E, na nawa mba pi tanga, were se ta
mbege ko,

na jatere wi piri na na fò jengge.

¹⁹ Ye wele, mi yen nala woolo pe gbeere ti
nuru

na yinrigi taleere ta ni na sagafo jaa.

Naga yen ma, Yawe Yenñele li woro wa
Siyon ca ki ni naa wi le?

Siyon ca ki wunlunanja wi woro wa ca ki ni wi le?

Yennjele li yo fo: «Yingi na, a pè silan nawa pi ngban pe yaara yanlere nda paa gbogo ti ni,

ki yarisunndo go fu woro nda ti yen cengele kele yege woro ti ni?»

²⁰ Zheremi wi yo fo: «Yarilire konsanga wi toro mako, yonro ti ko, een fo ali ma pan ma gbon, we fa sho gben!»

²¹ Jologo nga ki to na woolo pe na, ki yen nala jolo wa na kotogo na fo jenge; yesanga gbon na na, sunndo kongo na ta.

²² Naga yen ma, were faworo woro wa Galaadi tara ti ni wi le?

Were pyefo woro wa naa wi le?

Yingi na, na woolo pe yama pi si woro na koo?

²³ E, ndee ki pye na go ki ja kannga ma pye logo,

ndee ki pye na yengele ke ja kannga ma pye pulugo ma yin yentunwo ni, mi jen naa gbele yonlo naa yembine, na woolo pe gbogo ki kala na.

9

Yagbogowo pi tara ti yin

¹ E, ndee ki pye mi jen na saga ta wa gbinri wi ni paa canakarifenne pe yen, mi jen na laga na woolo pe na, mbe kari fo lege;

katugu pe ni fuun pe yen jataala naa nandaala, pe yen javapyefenne.

² Pè pe ngayinngele ke yirige ma ke gbegele mbaa finlele paa pe ma kaa sandiga manja tile maga ngban mbe won.

Pè fannga ta wa tara ti ni, een fo kii pye kaselege ko ni;

pe yen na kapege ki piin na ka tari ki na suyi,

pe silan jen naa.

Yawe Yennjele lo li yo ma.

³ Pe ni fuun nungba nungba pè pe yee yingiwe jen pe wenne pe ni, lere kpe ka ka taga wi nosepyo wi na; katugu nosepiile pe ni fuun pe maa pe yee fanla,

wenne pe ni fuun pe yen leele mege jogofenne.

⁴ Pe yen na pe lewee yeenle pe fanla, pe woro na kaselege yuun.

Pè pe yon ki tara yagbogolo yomo pi ni, pè bala na kapege ki piin fo ma pe yee fannga ki ko.

⁵ Pe yen ma cen wa yagbogowo pi sogowo;

pe yagbogowo pi kala na, pè je mbanla jen pe Yennjele.

Yawe Yennjele lo li yo ma.

⁶ Ki kala na, Yawe Yennjele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:

«Ye wele, mi yaa pe yan paa warifuwe yen, mbe pe segesege mbe wele.

Nakoma yingi kala mi yaa pye na woolo pe kapere ti wogo na naa?

⁷ Pe ngayinngele ke yen paa lere gbowan-gala yen, ngele pè ke yonro ti wo; yagbogowo senre to ce ti maa yinrigi wa pe yon.

Pe maa yeyinnge senre yuun wa pe yon pe lewee yeenle pe ni,

ma si yala wa pe nawa po ni, pe maa pengele nii pe na.

⁸ Naga yen ma, mi si daga mbe pe le jologo pe kapere ti kala na wi le?

Yawe Yennjele lo li yo ma.

Naga yen ma, mii daga mbanla kayanga ki wo ki cenle woolo mbele pe cenle li ni wi le?»

Yennjele li yo Zheruzalemu ca ki yaa ka pye kataga

⁹ Mi yaa la gbele mbaa jeen yanwira ti wogo na;

mi yaa la kunwo yuuro koo wa gbinri wi ni yaayoro kasara ti wogo na, katugu ti sogo, lere woro na toro wa ki lara ti ni naa.

Pe woro na yaayoro gbelege nuru wa naa; mbege le sannjere ti na saga wa yan wongaala pe na, ti ni fuun ti fe ma kari.

¹⁰ We Fo wi yo fo: «Mi yaa Zheruzalemu ca ki pye kataga,

mbege pye kombokara ti larasaga.

Mi yaa Zhuda tara cara ti jogo mberi yaga waga,

laga nga lere se ka cen wa ki ni naa.

¹¹ Lere wiwiin wi yen kajenne, na wi mbe ya mbege kagala ke koro jen? Yawe Yennjele ligi kagala ke yege yo ambo fo kan?

Ki lerefo wigi yo we kan.

Yingi na, a tara ti si jogo, ma sogo ma cen paa gbinri yen, na lere woro na toro wa wi ni naa.»

¹² Yawe Yennjele li yo fo: «Ko pye ma, katugu lasiri na mila kan pe yeri pè je wi na. Pee yenle mbe logo na yeri, pee tanga na senyoro ti na.

¹³ Een fo pè tanga ma yala pe yera kotongbanga jaterere wo ni, ma taga yarisunnogo Baali ki pungo na, paa yege nga na pe teleye paa pe naga ki ni we.

¹⁴ Ki kala na, Yawe Yennjele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennjele le, pa li yo

yeen fo: «Mi yaa yaritorisoro go kan ki cenle woolo mbele pe yeri pe ka, mbe shonro tonmo kan pe yeri poo wo.»

¹⁵ Mi yaa pe jaraga wa cengele ke sogowo, ngele poro naa pe teleye pe ni pee ke jen. Mi yaa taga pe na tokobi ni, fo mbe sa pe tongo mbe pe ko.» »

¹⁶ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:

«Ye jatere pye! Ye sa jeele mbele pe maa kunwo gbele pe yeri pe pan.

Jeele mbele pe kunwo gbele pe ki yegge jen, ye sa pele lagaja ye pan.

¹⁷ Pe fyeele pe pan pe kunwo yuuro ko we kala na,

fo we yengele ke yin yentunwo ni, yentunwo mbaa fuun pila yinrigi wa we yengele ke ni.»

¹⁸ Zheremi wi yo fo:

«Katugu kunwo gbele pe yen na yinrigi wa Siyon ca na yuun fo:

«Ow! We wogo ki jogo pew.

Fere gboro to we na.

We daga mbe yiri laga we tara ti ni, pe we yinre ti jaanri.» »

¹⁹ Yoro jeele wele, ye Yawe Yennele li senre ti logo!

Ye ye nungbogolo ke yenge ye nga li yo wa li yon ki logo.

Ye ye sumborombiile pe naga kunwo gbele pe ki ni,

yaa ye yee nari kunwo yuuro shogo ki ni.

²⁰ Katugu kunwo pi lugu ma ye wa we fenetiriye pe ni,

pi ye wa wunluwo yinre ti ni;

pi yen na piile pe kuun wa ca nawa kongolo ke yon na,

na lefonmbolo pe kuun wa katoro ti ni.

²¹ Zheremi, ki yo pe kan fo pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Senwee piile pe gboolo pe yaa ka jaraga tara ti na,

paa pe ma kaa fyongo le kere we,

paa yegge nga na yarilire sheshegele ma kaa toori yarilire konfenne pungo na, lere na ta mbe ke wulo.»

Mbe Yennele li jen

ko ki yen kajenne jembe we

²² Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Kajenne wiga kaa wi yee gbogo wi kajenne pi kala na,

na wi yen fannga ni wiga kaa wi yee gbogo wi fannga ki kala na,

penjagboro fo wiga kaa wi yee gbogo wi penjagboro ti kala na.

²³ Een fo lere na kaa jaa mbaa wi yee gbogo,

wila wi yee gbogo, katugu wi tijinliwe ta mala jen,

maga jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le, fo mi maa kagbaraga piin,

na tanri kaselege naa kasinnge na laga tara ti na;

katugu ko ki yen mala ndanla.»

Yawe Yennele lo li yo ma.

Cenle na lii yenle

mbeli jogo wi kannga

²⁴ Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Wele, pilige ka yen wa na paan, mbele pe kenrekenre wire ti kanngolo mbe sigi ta pe nawa po si kannga, mi yaa ka yiri pe korogo.

²⁵ Poro wele Ezhipiti tara fenne naa Zhuda tara fenne, naa Edomu tara woolo, naa Amo cenle woolo naa Mowabu cenle woolo konaa leele mbele pe yen ma cen wa gbinri wi ni, poro mbele pe maa pe siyo wi kanngara ti kunlu†; katugu ki cengele ke ni fuun kee kenrekenre mbe ke jogo wi kannga, Izirayeli tara woolo pee kenrekenre mbe pe jogo wi kannga.»

10

Yarisunndo ti se ya taanla

Yennele jenne li ni

¹ Yoro Izirayeli woolo, Yawe Yennele li yen na senre nda yuun na waa ye na, yeri logo.

² Yawe Yennele li yo fo:

«Yaga kaa cengele sanngala ke kapyere ti forogi;

kacen kagala ngele wa yennele na, yaga kaa fye ke yegge,

ali na kaa pye cengele sanngala ke maa fye ke yegge o.

³ Katugu cengele sanngala ke kalegele ke yen wagafe.

Pe ma saa tige ki kon wa kologo ki ni,

kapyo jenfo wi maga te kotene ni yarisunngo.

⁴ Pe maga fere warifuwe naa te ni, pe ma marito tegge maga kan pondiile ni, jango ki ta ki yere.

⁵ Ki yarisunndo ti yen paa kere sigewe yen, na wi maa fingifingi na sannjere ti puro wa kere nawa,

ti se ya para.

Lere wi mari le,

katugu ti se ya mbe tanga.

Yaga kaa fye ti yegge,

katugu ti se ya kapege pye,

ti se si ya fun mbe kajenge pye.»

⁶ E, Yawe Yennele ma yongo woro wa!

† 9:25 9:25 Cengele kele la pye na pe siyo wi kanngara ti kunlu ma yala pe yarisunndo ti kalegele ke ni. Een fo Yennele li sila yenle ki na li woolo paa ki kalegele ke forogi.

Ma yen ma gbogo, ma mege ki gbogo ma yawa pi fannga na!

⁷ Ambo wi se fye ma yege, mboro na cengele ke wunluwo?

Ki daga paa fye ma yege,
katugu wa cengele ke kajenmbele pe ni fuun pe ni, wa pe wunluwo tara ti ni fuun ti ni,
ma yongo woro wa.

⁸ Pe ni fuun pe yen tijinliwe fu fenne naa lembire.

Pe yarisunndo ti se ya lere naga yaraga ko ka kpe ni, katugu ti yen tire ko ce.

⁹ Pe maa paan warifuwe na pe gbon papara papara wi ni na yinrigi wa Tarisisi ca,

na paan te ni fun na yinrigi wa Ufazi[†] tara.
Kapyo jenfo wi mari tunngo pye,
te gbonfo wi mari gbegele.

Ki yarisunndo pe mari fere nganra yariporo tiyonro konaa kondoro yariporo ni.

Ti ni fuun ti yen kapyo jenfenne poro kee yonlo tunngo.

¹⁰ Een fo kaselege ko na, Yawe Yenjele lo li yen Yenjele le;

li yen Yenjele na yinwege wolo konaa wunluwo fo sanga pyew.

Na li ka nawa ngban, tara ti maa yegeyege, cengele ke se ya yere mbeli konro tan-dorogo ki sige.

¹¹ Ye yaa ki yo pe kan fo yarisunndo nda ti sila naayeri wo naa tara ti da, ti yaa ka ko mbe wo wa laga tara ti ni, ti yaa ka ko mbe wo laga dunruya wi ni.

¹² Yawe Yenjele li tara ti da li yawa pi fannga na,
ma dunruya wi da li kajenme pi fannga na, ma naayeri wi gbegele li tijinliwe pi fannga na.

¹³ Na li ka gbanla, tonmo pi ma gbogolo pi yee na wa yenjele na,
li ma ti kambaara ti ma yiri fo wa tara ti kosaga ma pan;
li ma yenjele yengeleme pye mbe ti tisaga ki ma pan,
li ma ti tifelege ki ma yiri wa ki censaga na gboon.

¹⁴ Senwee piile pe ni fuun pe yen tijinliwe fu fenne, wa kpe si kala jen;
te gbonfenne pe ma yarisunndo nda gbegele, fere ma kaa pe yigi ti kala na;

katugu ki yaara yanlere nda pe ma gbegele, ti maa leele fanla,
yinwege wonwon kpe woro ti ni.

¹⁵ Ki yaara ti yen wagafe, ma pye titegere yaara;

na pe kiti konwagati wiga ka gbon, ti yaa ka ko mbe wo wa.

¹⁶ Een fo Zhakobu setirige piile pe Yenjele li woro paa ki yarisunndo ti yen;

katugu lo li yaara ti ni fuun ti da.
Izirayeli woolo poro pe yen cenle na li yen li korogo ye.

Li mege koyi nga Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo.

Jogwo pi yongo Zheruzalemu ca ki ni toon

Zheremi wi senyoro

¹⁷ Zheruzalemu ca woolo, yoro mbele pe malingboonlo censaga kan ma ye yon ton,

ye yiri ye ye tuguro ti koli wa tara ti na.

¹⁸ Katugu pa Yawe Yenjele li yo yeen fo:

«Wele, yingo wo ni, mi yaa tara ti woolo pe puro mbe pe wa fo lege paa gbafurugo fungorogo yen;
mi yaa jologo wa pe na mbe pe jori, jango pe juguye pe pe yigi.»

Zheruzalemu ca woolo pe senyoro

¹⁹ E, jologo to na na, panla tongo;

na sagbanga kosaga woro ki na!

Mila pye naga yuun ma yo fo: «Tege gbon na na, een fo mi yaa ki kun na yee ni.

²⁰ Na paraga go ki jogo, ki pomanda ti ni fuun ti koonlo.

Na piile pe ni fuun pe kari mala yaga, wa kpe woro wa naa.

Lere woro na yeri mbanla paraga go ki kan naa fonngo,
mbanla wonlogo ki yirige naa.»

Zheremi wi senyoro

²¹ Simbaala konrifenne[†] pe pye tijinliwe fu fenne,

pee Yawe Yenjele li lagaja;
ki kala na, pe tunngo kii yon,
pe simbaala pe ni fuun pe gbon ma jaraga.

²² Ye tinme pa logo! Pi yen na yinrigi na yongo we ni!

Tinme gbao pa yen na yinrigi wa yonloparaga kamenge kee tara ti ni.

Pe yaa Zhuda tara cara ti tongo mberi pye tara nda ti yen waga,
mberi pye kombokara ti censaga.

Zheremi wila yenri wi cenle woolo pe kan

[†] 10:9 10:9: Pa Tarisisi ca kila pye wa Esipayin tara, tonmokoro yeresagbogo la pye wa ki ca ki ni. Ufazi tara paa to jen ti te piiri wogo ki na. [†] 10:21 10:21: *Simbaala konrifenne*: Ko koru wo yen fo tara ti yeekele wele, pee ya mbe tara ti yege si tiyongo.

²³ E, Yawe Yennele, migi jen ma yo senwee pyo wi yinwege kala li woro wi yee kee,

senwee wi se ya mbaa wi tangalomo pi yeege sinni wa kono sinne li ni.

²⁴ E, Yawe Yennele, na gbon mala le kono, een fo maga pye maga yala; maga kaga pye nangbanwa ni, nakoma ma yaa na tongo pew.

²⁵ Ma nangbanwa pi yirige cengele sanngala ngele kee ma jen koro ni,

ki leele mbele pe woro nɔɔ mege ki gbogo we.

Katugu poro pe yen na Zhakobu setirige piile pe tonri,

pe yen na pe tonri mbe pe ko, mbe pe wo wa;

pe pe tara ti jogo mari yaga waga.

11

Yennele laa yon finliwe mba le Izirayeli woolo pe ni

paa pi jogo

¹ Yawe Yennele laa ki senre nda ti yo Zheremi wi kan ma yo fo:

² «Ye ki yon finliwe senre nda ti logo. Mari yo Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe kan.

³ Ki yo pe kan fo: «Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele, pa li yo yeen fo: Lere o lere wii yenle mbe yon finliwe senre ti yigi mbaa tanri ti na, ko fo wo mbe danga.

⁴ Ki yon finliwe senre mila ti kan ye teleye pe yeri, sanga na ni mila pe yirige wa Ezhipiti tara, wa yira kason ki ni; mila pe pye fo: Yaa nuru na yeri, nga fuun mi yo ma ye kan, yaa ki ni fuun ki piin, kona ye yaa pye na woolo, mi fun mi yaa pye ye Yennele.

⁵ Kona mila wuguro nda wugu ye teleye pe kan ma yo mi yaa tara kan pe yeri, nda nono naa senrege maa fuun wa ti ni, mi yaa ki kala li pye mbeli yon fili; ki tara to ye yen laga ti ni nala we.»

Kona, a mi sigi sho ma yo fo: «Anmiina, Yawe Yennele!»

⁶ A Yawe Yennele li silan pye naa fo: «Kari ma saga senre nda ti ni fuun ti yari wa Zhuda tara cara to naa Zheruzalemu ca nawa kongolo ke ni, ma pe pye fo: «Ye ki yon finliwe senre nda ti logo, yeri le yaa tanri ti na.

⁷ Katugu maga le pilige nga ni mi ye teleye pe yirige wa Ezhipiti tara fo ma pan ma gbon nala, mi pe yeri yerisaga legere na ma yo fo: Yaa nuru na yeri.

⁸ Een fo pe sila logo na yeri, pe sila nungbolo jan na yeri; pe ni fuun nungba nungba pe koro na tanri na yala pe nawa

jatere pere to ni pe kotongbanga ki kala na. Ki pye ma, yon finliwe mba mila le pe ni ma yo paa tanri pi senre ti na, een fo pee si tanga ti na, mi pi jologo kagala ke ni fuun ke wa pe na.»

⁹ A Yawe Yennele li silan pye naa fo: «Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe yen na yon leme piin.

¹⁰ Pe teleye kongbanmbala paa kajogoro nda pye, to pe songoro na piin, poro mbele paa je mbanla senre ti logo we. Paa taga yarisunndo ta yeege na nari gbogo. Yon finliwe mba mila le pe teleye pe ni, Izirayeli tara woolo naa Zhuda tara woolo poo jogo.

¹¹ «Ki kala na, pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Wele, mi yaa jologo ka wa pe na, nga pe se ya mbe pe yee sho ki ni. Pe yaa ka gbele mbanla yeri mbe pe saga, een fo mi se ka logo pe yeri.

¹² Kona, Zhuda tara cara sannda woolo konaa Zheruzalemu ca woolo pe ni, paa pye na wusuna nuwo taan wi sori yarisunndo nda kan, pe yaa kaa gbele mbaa ti yinri ti pe saga, een fo ti se ka ya mbe pe sho wa pe jologo sanga wi ni.

¹³ Katugu yoro Zhuda tara woolo, ye cara ti lege yeege nga na pa ye yarisunndo ti lege ma fun. Yoro Zheruzalemu ca fenne, ye ca nawa kongolo ke lege yeege nga na, pa ye ye saara wosara nda ti yen fere woro ti kan mari lege ma fun, ki saara wosara nda ye kan mbaa wusuna nuwo taan sori wa ti na yarisunngo Baali ki kan we.»

¹⁴ «Mboro Zheremi, maga ka yenri ki leele mbele pe kan naa; maga koon magala li yirige mbe gbele mbanla yenri pe kan, katugu na paga gbele mbanla yenri pe jologo ki kala na, mi se logo pe yeri.»

Yennele li yaa li woolo pe tongo poro mbele pe yen

paa oliviye tige yen

¹⁵ We Fo wi yo fo:

«Na lenda lambala pe yen na yingi piin naa laga na go ki ni, ma si yala pe yen na nambara kapyere legere piin?

Yaa ki jate ndee yon fogolo ngele yaa koon konaa saara nda yaa woo, ti mbe ya mbe ye sho jologo ki kee wi le?

Naga yen ma, ko mbe ya mbe yirisaga kan ye yeri wi le?»

¹⁶ Mi na Yawe Yennele, mila ye mege taga na ye yinri:

Oliiviye tige nga wetipiire ni, pire tiyonro sefo!

Een fo tinne gbɔɔ pa yaa yiri, mi yaa kason le tige ki ni mbege njere ti ni fuun ti jogo.

¹⁷ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo laa ye sanri, ligi kon maga tege mbe

jòlògò wa ye na, yoro Izirayeli tara woolo naa Zhuda tara woolo, kapere nda yè pye ti kala na; katugu yeli nawa pi ngban, naa ye saa na wusuna nuwò taan sori yarisunngò Baali ki kan we.

Zheremi wi woolo pàa yon le wi na

¹⁸ Yawe Yennéle làa ki naga na na, a mìgì jen. Koni ma ti, a mì pe kapyere tijangara ti yan.

¹⁹ Mila pye paa simbapyo yèn, ña wi yèn pow, a pòo yigi na kee wi ni wa yaayoro gbosaga. Mì sila ki jèn mbe yo fo ye yèn na yon nii na na, ma yo fò: «Ye pan we tige ki tongo konaa ki pire ti ni. Wege kow wege wo laga senweele pe dunruya wi ni. Lere kpe ka ka nawa to ki mege ki na naa.»

²⁰ Eèn fò Yawe Yennéle na yawa pi ni fuun fò li yèn kiti kòfò sinje, li ma senwee wi nawa kagala naa wi jatere wi cancan mboò jèn.

Yennéle, ma yaa ma kayanga ki wò pe ni yege nga na, ti mbege yan yenle ni; katugu pa milan kala li le mboro kee.

²¹ Kì kala na, senre nda to Yawe Yennéle li yo Anatoti ca fenne pe na, poro mbele pe yèn nòò gbosaga jaa, na yuun fò: «Maga kaa Yennéle yon senre yuun Yawe Yennéle li mege ki na nakoma we yaa ma gbo.»

²² Kì pye ma, Yawe Yennéle na yawa pi ni fuun fò, pa li yo yeen fò: «Mì yaa yiri pe korogo. Pe juguye pe yaa pe lefonmbolo pe gbo tokobi ni, fungo ki yaa ka pe pinambiile naa pe sumborombiile pe gbo.

²³ Wa se sho mbe to pe ni. Yele na ni mi yaa Anatoti ca fenne pe kapere ti fogo ki ton pe na, mi yaa ka jòlògò gboگو wa pe na.»

12

Zheremi wila Yennéle li yewe kagala keke wogo na

¹ Yawe Yennéle, ma yèn sinje wagati wi ni fuun ni,

mbe ya mbe kendige wò ma ni mele?

Konaa ki ni fuun, mila jaa mboon yewe kiti konkagala wogo na.

Yingi na lepeelee pe kapyegele ke ma sila yongo pe kan?

Yingi na java pyefenne pe si yèn yeyinngé na?

² Mà pe sanri paa tige yèn, fò a pè ndire kan;

pe yèn na gbogo fò na pire seni.

Ma mege ki yèn wa pe yon wagati pyew, ma si yala, pe nawa jatere wi yèn ma lali ma ni.

³ Eèn fò mboro wo na, Yawe Yennéle, màla jèn, ma yege yèn na na;

màla nawa jatere wi cancan ma wele, maga jèn ma yo na jatere wi yèn mboro na.

Lepeelee pe yigi paa simbaala yèn, mbele pe yèn na kee pe ni wa yaayoro gbosaga;

pe tege pe ye pe gbopilige ki kan!

⁴ Tara woolo pe yaa koro mbaa kunwò gbelege gbele fò sa gbòn wagati wiwiin?

Yan ki yaa koro mbe waga wa wasege ki ni fò sa gbòn wagati wiwiin?

Tara woolo pe tipewe pi kala na, wongaala naa sannjere ti yèn na kuun;

katugu pe yèn na yuun fò: «Yennéle lii we goto kala li jèn.»

Yawe Yennéle làa yon sogomo kan

⁵ Kì kaa pye mbaa fee tóorò fenne pe ni kòon te,

ma yaa pye mele mbe si ya mbaa fee shon lugufenne poro ni?

Kì kaa pye tara ti ka yinne ta ko mboro ma pye yeyinngé na pow,

koni na maga ka sa cèn wa Zhuriden gbaan tonmò tinme gbòò pi sògòwò, ma yaa ki pye mele?

⁶ Katugu ali yere ma nòsepiile naa ma go woolo pe ni, pe yèn nòò java;

pe yèn na pe magangala ke yinrigi na senpere yuun ma na.

Kì kala na, maga ka taga pe na,

ali na pe kaa sentanra yuun ma ni o!

Yennéle li je li sherigo gbogo

konaa li woolo pe na

⁷ Mì je na gbògògo ki na,

milan woolo pe wa;

poro mbele pàa pye mala ndanla we,

mì pe le na juguye pe kee.

⁸ Na woolo pè kannga ma pye na yeri paa jara yèn wa kòlògo ki ni,

pe yèn na kuunru na na;

kì kala na, pe yèn mala mben.

⁹ Ma yo mele hen? Na woolo pè kannga ma pye na yeri paa sannjere tiyongo

yèn, nga kasanwa yèn ki na,

kara kasannjere ti pan maga maga kee ki ni fuun na.

Ye sa wongaala pe ni fuun pe gbogolo,

pe pan liwen gbòò pi na.

¹⁰ Yaayoro konrifenne legere pan mala erezen kere ti jògo,

pànla kere ti tangala ma toro;

pànla kere tiyongò ti jògo mari pye laga nga ki yèn waga, laga nga ki tongo.

¹¹ Pèri jògo mari yaga waga;

ti koro yesanga ni,

pèri tongo mari yaga waga na yege sògòwò.

«Tara ti ni fuun ti jògo ma koro waga,

katugu lere kpe suu jatere wi tege ti na.

¹² Jògòwò pyefenne pe yèn na paan,

na yinrigi wa gbinri wi yanwira nda fuun ti yèn waga ti go na;

katugu Yawe Yennele li tokobi wi yen na jogowo piin,
maga le tara ti go nga na mbe saga wa ti go nga na.

Lere kpe se yeyinge ta.

¹³ Pè yariluguro lugu, ma kaa pan ma wuuro kon wa yarilire ti yonlo;

pè pe yee te pee tonli ta wa.

Ye yarilire kongó ki pye fere ni ye yeri,
katugu Yawe Yennele li nawa ngban ye ni fo jenge.»

Yennele li yaa yiri Izirayeli woolo pe cencyenle pe korogo

¹⁴ Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Tara nda mi kan Izirayeli woolo, na woolo pe yeri ti pye pe woro, na cencyenle tipeele mbele fuun ka kee taga ti na, mi yaa ka pe ni fuun pe puro mbe pe yirige wa pe tara ti ni, mbe Zhuda tara woolo pe yirige mbe pe wo wa pe sogowo fun.

¹⁵ Een fo na mi ka ka pe puro mbe pe yirige mbe ko, mi yaa ka songoro pe ni fuun nungba nungba pe ni wa pe tara ti ni.

¹⁶ Na paga ka yenle mbanla woolo pe tangalomo pi forogo, mbaa tanri pi ni, na pe kaa wungu na mege ki na mbaa yuun fo: «Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na» paa yege nga na paa na woolo pe naga ma yo paa wungu yarisunngo Baali ki mege ki na, pa kona pe yaa censaga ta wa na woolo pe sogowo.

¹⁷ Een fo na cenle na si yenle mbe logo na yeri, mi yaa ki cenle li tongo mbeli ko pew. Yawe Yennele lo li yo ma.»

13

Izirayeli woolo pe yen paa kurusijara yen na wi fongo

¹ Yawe Yennele laa para na ni ma yo fo: «Kari ma sa kurusijara lo, na pe gbegele len jese ni, maa po wa ma senne. Een fo maga kaa le tonmo mboo jogo.»

² Kona, a mi si saa kurusijara wa lo ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni na kan, maa po wa na senne.

³ A Yawe Yennele li si para na ni naa ki shyen wogo na, ma yo fo:

⁴ «Kurusijara na ma lo maa po wa ma senne, wi le ma kari wi ni wa Efirati gbaan wi kee yeri, ma saa lara wa waliwege ka ni.»

⁵ A mi si kari ma saa wi lara wa Efirati gbaan wi tanla, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo na kan we.

⁶ Naa wagati titonlowo wa la kaa toro, a Yawe Yennele li si para na ni ma yo fo: «Yiri ma kari wa Efirati gbaan wi yeri, kurusijara na mila yo ma sa lara, ma saa le.»

⁷ A mi si yiri ma kari wa Efirati gbaan wii tanla, mila kurusijara wi lara laga nga na, a mi saa ki jeregi maa wo. Een fo, a mi sigi yan fo kurusijara wi fongo, wi saa ya yaraga ka yon naa.

⁸ A Yawe Yennele li si para na ni naa, ma yo fo:

⁹ «Mi na Yawe Yennele, pa mi yo yeen fo: «Ki pyelomo nungba pi na, pa mi yaa Zhuda tara woolo pe yee gbogowo pi ko yeen, konaa Zheruzalemu ca woolo pe yee gbogowo ndorogo ki ni.

¹⁰ Ki cenle woolo tipeele pe je mbanla senre ti logo, poro mbele pe yen na tanri pe yera nawa jatere wi na nungbongbanla ni, ma taga yarisunndo ta yege na na tunngo piin ti kan, konaa na foli ti yege sogowo nari gbogo. Ki leele pe yaa pye paa ki kurusijara na wi se ya yaraga ka yon wi yen.

¹¹ Katugu yege nga na lere maa yee po kurusijara ni wa wi senne, pa mila Izirayeli tara woolo naa Zhuda tara woolo pe ni fuun pe po na yee na ma. Yawe Yennele lo li yo ma; jango pe pye na woolo, mbe ti na mege ki yiri, mbe pye na sommo pi go konaa na gbogowo yanwa. Een fo pee logo na yeri.» »

Yennele li nangbanwa Izirayeli woolo pe ni

¹² Maga senre nda ti yo pe kan, fo Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: «Duven cogolo ke ni fuun ke daga mbe yin duven ni.» Kona pe yaa ma yon sogo mbe yo fo: «Naga yen ma, we sigi jen mbe yo fo duven cogolo ke daga mbe yin duven ni wi le?»

¹³ Kona ma pe pye ma yo fo, pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Mi yaa ki tara nda ti woolo pe ni fuun pe kan pe wo pe tin; wunlunana na wi yen ma cen wunluwo pi na Davidi wi yonlo, naa saraga wofenne pe ni, naa Yennele yon senre yofenne pe ni, konaa Zheruzalemu ca woolo pe ni fuun pe ni, mi yaa pe ni fuun pe kan pe wo pe tin fo pe yege kila kanngi.

¹⁴ Mi yaa pe gbón pe yee na mbe pe purugu, teele poro naa piile pe ni. Yawe Yennele lo li yo ma. Mi se ka wa kpe yaga, mi se ka pe yinriwe ta, wa yungbogoro se kanla ta. Yaraga ka se kanla yege kon mbe pe tongo.» »

Yerewe senre sanni ki kala li sa gbón

¹⁵ Yaa nuru, ye nungbogolo jan ye logo jenge,

yaga kaa ye yee nari, katugu Yawe Yennele lo li yen na para.

¹⁶ Yaa Yawe Yennele, ye Yennele li shari, sanni li sa diwi wi tirige ye na,

sanni ye ka sa kurugo yanwira ti na yonlo
tosanga diwi wi ni.

Ye yaa kaa yanwa pi yinri pi pan,
ɛɛn fɔ li yaa kaa kannga kunwɔ diwi,
li yaa kaa pye diwi wolo conjonjo.

¹⁷ Na yee ki senre nda ti logo,
pa mi yaa sa lara mbe gbele ye yee
gbogwɔ pi kala na;
mi yaa yanli mbe yentunwɔ legere wɔ,
katugu pe yaa ka Yawe Yenɲele li simbaala
ɲgbelege† ki yigi mbe kari ki ni.

*Senre nda Yenɲele lɔa yo
wunlunana wi go woolo pe kan*

¹⁸ Maga yo wunlunana wo naa wunlu-
nana nɔ wi kan fɔ:

«Ye tigi ye cɛn tara,
katugu wunluwɔ njala gboɲwɔ wolo na
lɔa pye wa ye go na,
li kɔw ma to.

¹⁹ Negɛvu tara cara ti yeyɔnrɔ ti tɔn,
lere woro wa mbe ya mberi yenge.
Pɛ Zhuda tara woolo pe ni fuun pe koli ma
kari pe ni kulowo ni,
pɛ pe ni fuun pe koli ma kari pe ni kulolo.»

*Fere yaa Zheruzalemu
ca woolo pe ta*

²⁰ «Zheruzalemu ca, ma yege ki yirige ma
wele,
ma juguye mbele pɛ yiri wa yonloparawa
kamɛnge kɛɛ yeri na paan pe wele!
Simbanɲbeleɲe ɲga kila kan ma yeri, ki
yɛn se yeri?

Ki simbanɲbeleɲe ɲga kila pye na
gbogwɔ kaan ma yeri we.

²¹ Leele mbele mboro yere jate mɔ pe kara
ma pe pye teele,
na paga ka yiri mbe cɛn ma go na, ma yaa
yo meɛ san?

Naga yɛn ma, kayanɲa ma ki yaa ka to ma
na,
paa yege ɲga na jeɛ selara ma kaa yiri wi
ni wi le?

²² Na maga kɔɔn yee yewe mbe yo fɔ:
«Yiɲgi na ki kagala ɲgele ke neɛ gbɔɔn na?»

Ma kapere legere to kala na,
pɔɔn paraga ki yirige ma na ma kari
naayeri,
a pɛ to ma na fanɲga na.

²³ «Naga yɛn ma, Etiyopi tara fenne woo
mbe ya mboo witige cɛnlɔmɔ pi
kanɲa wi le?

Nakoma kamolo wi mbe ya mboo witige
yɔɔnrɔ ti kanɲa wi le?

Ayoo. Ki pyelɔmɔ nungba pi na, yoro
mbele yɛ tara kapege pyege ki na,
ye mbe ya mbaa kajɛnge ko piin meɛ?

²⁴ Mi yaa ka ye jaraga
paa yege ɲga na gbinri tifelege ki ma yan
waga ki le maga jaraga we.

²⁵ «Ko ki yɛn ma tasaga ye,
ɲga mi kɔn ma tege ma kan we.
Yawe Yenɲele lo li yo ma;
katugu mɔ fege na na,
mɔ saa ma jigi wi taga yarisunndo yagbo-
golo woro na.

²⁶ Mi yaa ma paraga ki yirige ma na, mbe
sa gbɔn fɔ wa ma yege sogowɔ,
janɲo pɔɔn fere ti yan.

²⁷ Mɔɔ nandara kapyere ti yan, naa ma
nangala gbeleɲe ki ni,
naa ma nanjara fere woro nda maa piin
wa tinndiye pe na konaa wa wasege
ki ni ti ni.

Mɔɔ yarisunndo tijangara ti yan.
E, Zheruzalemu, jɔlogɔ yɛn ma wogo!
Mboro ɲa meɛ ma yee pye kpoyi, ma yaa
koro ma fɔ sa gbɔn wagati wi wiin?»

14

*Zheremi wila Yenɲele li yɛnri
tisaga wogo na wawa pa kala na*

¹ Yawe Yenɲele lɔa senre nda yo Zheremi
wi kan wawa mba pila to pi wogo na, ti
nda:

² «Zhuda tara woolo pe yɛn kunwɔ
kayanɲa na,
pe cara ti yɛn na tuun na kee,
yesanga gbɔn leele pe na, pe yɛn ma cɛn
tara;

Zheruzalemu ca woolo pe gbeleɲe ki yɛn
na yinrigi na sagawa jaa.

³ Legboɔlo pe ma pe tumbyeele pe tun pe
sa tɔnmɔ ko pe kan,
pe ma le ma kari wa tɔnmɔ were ti yɔn na,
ɛɛn fɔ paa sa tɔnmɔ yan wa.

Pe ma songɔɔ ma pan pe koyaara ti ni
waga.

Pe jigi ɲa wi kɔn pe na konaa jatere
piriwen pi kala na, pe ma pe yere
ti tɔn fere ti na.

⁴ Tara ti waga fɔ ma jɛɛnri,
katugu tisaga woro na paan wa tara ti ni.
Ki kala na, kere konfenne pe jigi wi kɔn pe
na, fɔ a pɛ pe yere ti tɔn fere ti na.

⁵ Ali yere safuwe ɲa wa wasege ki ni, wi
ma se ma kari maa pyɔ wi toro,
katugu yan woro wa.

⁶ Yan sofilele pe ma saa na yeregi wa
tinndiye pe go na,
na tifelege ki shoo paa dabaala yɛn;
pe yengele ke saa na woo pe na, katugu
yan woro wa pe ka.»

Tara woolo pe senyoro re

† 13:17 13:17 Simbaala ɲgbeleɲe, ko kɔɔ wo yɛn Zheruzalemu ca fenne wele, pe juguye pe yaa ka pan mbe pe koli
mbe kari pe ni kulowo ni.

⁷ «E, Yawe Yennele, ali na kaa pye we kajogoro ti yen na we jeregi, kala la pye ma we saga ma mege ko kala na!

Katugu we kambasinnde ti lege, we kapege pye ma na.

⁸ Mboro na ma yen Izirayeli woolo pe jigi tagasaga ye,

mboro na pe shofa jologo sanga ni, yingi na mee ma yee pye paa nambanjan yen laga tara ti ni?

Nakoma paa canakarifo yen, na wi yaa pan mbe wonlosaga nungba wonlo mbe si kari?

⁹ Yingi na mee ma yee pye paa lere wa yen, na wi fannga ki ko, paa malingboon kotogofa yen, na wi se ya mbe lere sho?

Ma si yala, Yawe Yennele, ma yen laga we sogowa,

ma mege ki yen we na; maga ka we wa!»

¹⁰ Yawe Yennele li yen na senre nda yuun ki leele mbele pe wogo na ti nda: «Kaselege ko na, mbaa yanri faa la toro ko ki yen ma pe ndanla. Paa ya cen laga nungba. Ki kala na, pe kala li woro ma Yawe Yennele li ndanla. Koni li yaa li jatere wi tege pe kajogoro ti na, mbe pe kapere ti foga ton pe na.»

¹¹ A Yawe Yennele li silan pye naa fo: «Maga kanla yenri mbe yo mbe kajenge pye ki leele mbele pe kan.

¹² Ali na pe ka yenge le mbanla yenri, mi se pe sagawa jagbelege ki logo. Na pe ka saara sogoworo naa muwe saara wo na yeri, mi se yenle ti na. Katugu mi yaa pe tongo tokobi, naa fungo konaa yambewe ni.»

¹³ A mi sho fo: «E, we fo Yawe Yennele, Yennele yon senre yofenne pe yen naga yuun pe kan fo: «Tokobi kpe se gbón ye na, fungo se to ye na. Een fo Yennele li yaa yeyinngge jenge kan ye yeri laga ki laga nga ki ni.» »

¹⁴ A Yawe Yennele li silan pye naa fo: «Ki Yennele yon senre yofenne, yagbogolo senre pe yen na yuun na mege ki na. Mi si pe tun, mi sigi kono kan pe yeri, mi si senre kpe le pe yon. Yariyanra yagbogolo woro, naa jere kapyere konaa lefanlaga senre nda ti yen na yinrigi wa pe yera nawa jatere wi ni, to pe yen na yuun ye kan ma yo Yennele yon senre ri.»

¹⁵ Ki kala na, Yawe Yennele ligi yo ma yo fo: «Ki Yennele yon senre yofenne pe yen na para na mege ni, naga yuun ma yo fo malaga naa fungo se to laga tara ti ni, ma si yala, mi ma mi pe tun. Ki Yennele yon senre yofenne wele, tokobi naa fungo ki yaa pe gbo.

¹⁶ Pe yen na ki Yennele yon senre ti yuun leele mbele kan, tokobi naa fungo ki yaa pe gbo fun mbe pe jaanri wa Zheruzalemu ca nawa kongolo ke ni. Lere se ka ta mbe poro naa pe jeele, naa pe pinambiile konaa pe sumborombiile pe ghoolo pe le. Mi yaa pe kapege ki yaga ki songoro ki to pe na.»

Zheremi wi yen na Yennele li yenri li leele pe kapere

ti kala yaga pe na

¹⁷ Ki senre nda ti yo leele pe kan fo:

«Na yentunwo pi yen na fuun yonlo naa yembine,

pi woro mbe yere,

katugu jologo to na woolo mbele na lenda lambala pe na,

pe welege fo jenge.

¹⁸ Na mi ka kari wa wasege ki ni, tokobi wi leele mbele gbo, poro mi ma yan wa;

na mi ka ye wa ca nawa,

fungo ki yen na leele mbele jolo, poro mi ma yan wa.

Yennele yon senre yofenne poro naa saraga wofenne pe ni, pe yen na tara ti yanri na toro,

een fo pe woro na kala la koro jenni.»

Tara woolo pe senyoro re

¹⁹ «Yennele, naga yen ma, ma Zhuda tara woolo pe wa pew wi le?

Naga yen ma, Siyon ca woolo pe lako ma na wi le?

Yingi na, a ma si jologo wa we na,

nga were woro ki na?

Waa pye naga singi mbe yeyinngge ta,

een fo wee yaraga ka kpe yan;

waa pye na we jologo ki mbonrosanga wi singi,

een fo ki pan ma pye we yeri sunndo kongo gbogo.

²⁰ Yawe Yennele, we yenle we kapere ti na, we teleye pe kajogoro wege jen;

katugu we kapege pye ma na.

²¹ Ma mege ki kala na, maga ka we tifaga, maga koon wunluwo jongo nga gbogowa ni ki tifaga!

Yon finliwe mba ma le we ni, ma jatere wi tege pi na.

Maga kaa jago.

²² Cengele sanngala ke yarisunndo nda ti woro yaraga ka, ti ni fuun ti ni,

kikiin ki mbe ya mbe tisaga ki pye ki pan? Naga yen ma, naayeri wo ce wi ma ti tisaga ki maa paan wi le?

Yawe Yennele, we Yennele, mboro ma, ma ma ti tisaga ki ma pan wi le?

We jigi wi yen ma na,

katugu mboro ma yen ki kagala ke ni fuun ke pyefo we.»

15

Jòlògò yaa to

Yenñele li woolo pe na

¹ Kona, a Yawe Yenñele li silan pye fò: «Ali Moyisi naa Samiyeli pe ka pan mbe yere na yege sògòwò, mbanla yenri ki leele mbele pe kan, mi se yenle pe na naa. Pe purò ma pe wò na yege sògòwò, pe yaga paa kee!

² Na pe koon yewe mbe yo fò: «We yaa kari se yeri?» Ma pe yon sogo ma yo fò, pa Yawe Yenñele li yo yeen fò:

«Mbele pe daga mbe ku, poro mbe ku; mbele pe daga tokobi mbe gbo, tokobi mbe poro gbo;

mbele pe daga fungo mbe to pe na, fungo mbe to poro na;

mbele pe daga mbe yigi mbe kari pe ni kulowo ni, pe poro yigi pe kari pe ni kulowo ni.»

³ Yawe Yenñele lo li yo ma fò: «Jòlògò cenle tijere mi yaa wa pe na. Pe yaa ka pe gbo tokobi ni, pyoonlo pe yaa kaa pe wire kara ti tilele mbaa ti koonlo, sannjere ti yaa ka pe wire kara ti yoli, cenre ti yaa ka pe ka mbe pe jògò.

⁴ Mi yaa ti pe kala laa fyere gboro waa dunruya wunluwò pyew pi na; mi yaa ko pye ma Ezekiyasi pinambyò Manase ña wila pye Zhuda tara wunlunaja wi kapere to kala na, to nda fuun wila pye wa Zheruzalemu we†.»

Zheruzalemu ca woolo,

Yenñele li se ye yinriwe ta

⁵ «E, Zheruzalemu, ambo wi yaa ma yinriwe ta san?

Ambo wi yaa ma kotogo ki sogo ma na?

Ambo wi yaa laa yee tege mbe pan mbaa ma kala yewe?

⁶ Yawe Yenñele lo li yo ma fò:

«Mboro mà je mi na,

mà pungo le na ni;

ki kala na, milan kee ki yirige ma na mboon tongo,

mi te ma yinriwe tawa pi ni.

⁷ Mi yaa na woolo pe fe mbe pe yirige wa tara ti ni yarilire fekannjaga ni, mbe pe jaraga;

mi yaa ti pe pe piile pe la.

Mi yaa pe tongo,

katugu pee pe tangalomo pi kannja.

⁸ Muwi mi ti, a pe nangunjaala pe si lege ma we kogoje yon taambugo ki na.

Mi yaa jogowo pyefo wi torogo yonlo fungbanga na malingboon lefonno wi no wi korogo,

mi yaa fo mbe fyere naa sunndo kongo wa ye na.

⁹ Jele ña wi pinambiile koloshyen se, wi fannga ki ko wi ni,

wi yinwege wonwon pi sho wi yeri.

Yembine li wo wi na ma yonlo ki yaga go na;

ferè tũu yigi fò maa go sogo.

Mbele ka koro yinwege na, mi yaa pe le juguye pe kee,

pe pe gbo tokobi ni.

Yawe Yenñele lo li yo ma.» »

Yenñele li yaa fannga le

Zheremi wi tunngo ki ni

¹⁰ «E, na no, jòlògò yen na wogo, katugu màla se!

Muwi mi pye kendige wofò naa maara konfo tara woolo pe ni fuun pe yeri.

Mi si fògò kón lere yeri, mi si fògò taga lere na,

ma si yala lere pyew wi yen nala dangi.»

¹¹ Kona, a Yawe Yenñele li silan yon sogo ma yo fò:

«Kaselege ko na, mi yaa ma sho ma jòlògò sanga naa ma jorowo sanga wi ni;

ma juguye poro pe yaa ka pan mbaa ma yenri.

¹² Naga yen ma, lere mbe ya mbe tuguron kaw le,

tuguron nda ti yiri wa yonloparawa kamenge kee tara ti ni, nakoma tuguyenre le?»

We fò wi senyoro

¹³ «Mi yaa ti leele pe pan pe ye kee yaara naa ye yarijende ti ni fuun ti koli, pe se yaraga ka sara ye yeri;

ko yaa pye ma, ye kapere nda fuun yè pye to kala na, to nda yè pye laga tara ti lagapyew ki ni.

¹⁴ Mi yaa ti ye sa pye ye juguye pe kulolo, tara ta yege ni, nda yee jen;

katugu na nangbanwa pi yiri na ni paa kason yen,

nga ki yen na sori ye mege ni.»

Zheremi wi senyoro

¹⁵ «E, Yawe Yenñele, mà kala pyew li jen, ma jaterè wi tege na na, ma yere na kala li ni,

mala kayanga ki wo na jolofenne pe ni;

maga kaa pe kala li kunni ma yee ni mbe ti panla gbo.

Ki jen ma yo fo mboro kala na, pe yen nala tifaga, a migi kun na yee ni.

¹⁶ Ma senre ti ka gbon na na sanga ña ni, mi mari yigi mari tege wa na nawa;

ma senre tilan nawa pi yinngi, ma yogorimo kan na yeri,

katugu ma mege ko ki yen na yinri na na.

† 15:4 15:4. Manase kagala ke yen ma yonlogò lara nda na, tori nda yeen: 2 Wunlu 21.1-16; 2 Kuro 33.1-20.

Yawe Yennele, Yennele na yawa pi ni fuun fo.

¹⁷ Mi fa sa cen mbele pe maa kala lakoo leele na pe ni, mbaa tege pe ni ja; ma fannga kee kilan jori, a mi koro na ye, katugu mala nawa pi ngban na na jengge leele pe ni.

¹⁸ Yingi na, a na jologo ki nee seregi na kee yege?

Yingi na, na yama pi si panra na na, pi si woro na koo?

Naga yen ma, ma yen na jaa mbe pye na yeri kaselege ko na paa pulugo yen, nga ki maa lere fanla wi le,

pulugo nga lere se ya mboo jigi wi taga ki tonmo pi na wi le?»

¹⁹ Ki kala na, pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Na ma ka songoro mbe pan na korogo, mi yaa ma le naa mboon pye na tunmbyee. Na ma ka yarijende ti wo ti ye nda ti yen kayongo fu ti ni,

pa kona ma yaa pye na yon senre yofa.

Een fo leele poro pe daga mbe songoro mbe pan na korogo,

mboro ma ma daga mbe songoro mbe kari poro korogo.

²⁰ Mi yaa ma tege ki leele mbele pe yege sogowo paa tuguyenre malaga sigimbogo yen;

pe yaa malaga gbom na ni,

een fo pe se ya ma ni,

katugu mi yaa pye ma ni, jango mboon sho mboon go yirige.»

Yawe Yennele lo li yo ma.

²¹ «Mi yaa ma sho lepeepe pe yeri, mboon go sho lewelimbele pe kee.»

16

Zheremi wi koro wi ye

¹ Yawe Yennele laa para na ni ma yo fo:

² «Maga ka jele pari, maga ka pinambiile nakoma sumborombiile se laga ki laga nga ki ni.

³ Katugu pinambiile, naa sumborombiile mbele pe yaa se laga ki laga ki ni, naa pe neele poro naa pe teele mbele pe yaa ka pe se pe ni, Yawe Yennele pa li yo yeen pe wogo na fo:

⁴ «Yambewe pi yaa ka pe gbo, lere se ka ta mbe pe kunwo pi gbele, pe se ka pe gbolo pe le. Pe gbolo pe yaa ka pye fyongo wa tara ti na. Tokobi naa fungo ko ki yaa ka pe tongo mbe pe ko. Pe gbolo pe yaa pye naayeri sannjere to naa cenre ti yaakara.»

⁵ Yawe Yennele laa na pye naa fo: «Maga ka ye kunwo go ni, maga ka kari kunwo na, maga ka lere kunwo gbele, katugu mila yeyinnge, naa na yinriwe tawa konaa na

kagbaraga pyege ki ni ti ko mari wo wa ki leele pe sogowo. Yawe Yennele lo li yo ma.

⁶ Legbolo naa fyonwo fenne pe yaa ka ku laga ki tara nda ti ni. Lere se ka ta mbe pe gbolo pe le, lere se ka pe kunwo pi gbele. Lere kpe se ka wi witige jeenri jeenri nakoma mboo go ki kulu mbege naga fo yesanga to wi na pe kala na.

⁷ Lere se ka sogolo sogo mbe suro kan kunwo fo wi yeri, mbe ta mboo kotogo ki sogo wi na. Lere se ka tonmo jene ko kunwo fo wi kan, mbe ta mboo kotogo ki sogo wi na wi to nakoma wi no kunwo pi wogo na.

⁸ «Maga ka sa ye liwen gboggo go ka ni, mbe sa cen mbaa nii mbaa woo lifenne pe ni.

⁹ Katugu Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: «Mi yaa nayinme yuuro, naa yogorimo yuuro, naa japene yuuro konaa pijaala yuuro ti shogo ki ko laga ki laga nga ki ni ye yege sogowo, ye wagati wi na.»

¹⁰ «Na maga saga senre nda ti ni fuun ti yo ki leele mbele pe kan, na paga ma yewe mbe yo fo: «Yingi na Yawe Yennele li sigi kon maga tege mbe jologo gbogo nga ki ni fuun ki wa we na? Yingi kapege we pye ma? Yingi kajoggo we pye Yawe Yennele, we Yennele li na ma?»

¹¹ Kona ma pe yon sogo ma yo fo, pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ko pye ma, katugu ye teleye paa je na na, ma saa taga yarisunndo ta yege na, na tunngo piin ti kan, na foli ti yege sogowo nari gbogo. Mi wo na, pe je na na, pe woro na tanri na lasiri senre ti na.

¹² Yoro wo na, ye tipege pye ma we ye teleye pe na; ye ni fuun nungba nungba ye yen na tanri ye nawa jatere pere to na, ye woro na nuru na yeri.

¹³ Ki kala na, mi yaa ye puro mbe ye yirige laga ki tara nda ti ni, mbe sa ye wa tara ta yege ni, nda yoro naa ye teleye pe ni ye siri jen. Mbe ye ta wa ki tara ti ni, ye yaa kaa yarisunndo ta yege gbogo sonlo naa yembine, katugu mi se ka ye yinriwe ta naa.»

Yennele li yaa ka ti li woolo pe songoro wa pe tara

¹⁴ Ki kala na, Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Piliye ya yen wa na paan, pe se kaa ki yuun naa fo: «Mi wugu Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na, lo na laa Izirayeli woolo pe yirige ma pe wo wa Ezhipiti tara we.»

¹⁵ Een fo pe yaa kaa yuun fo: «Mi wugu Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na, lo na li songoro ma Izirayeli woolo pe yirige ma pe wo wa yonloparawa kamenge kee tara ti ni, konaa tara sannda nda fuun

lâa pe puro ma kari pe ni wa we.» Mi yaa ka songoro mbe pan pe ni wa pe tara, to nda mila kan pe teleye pe yeri we.»

¹⁶ Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Wele, mi yaa ka ngbanra wofenne legere torogo, poro yaa ka kari sa pe yigi; ko punjo na, mi yaa ka koniyenne legere torogo, poro yaa ka sa pe puro wa yanwira ti ni fuun ti na konaa tinndiye pe ni fuun pe na, fo mbe sa ye wa waliwere ti ni.

¹⁷ Katugu na yege yen pe kapyegele ke ni fuun ke na, pe kala la kpe woro ma lara na na, pe kajogoro ti se ya lara na na.

¹⁸ Mi yaa keli mbe pe kajogoro to naa pe kapere ti fogo ton pe na ghen fo tonsaga shyen, katugu panla tara ti tege fyongo ni pe yarisunndo yinwege fu woro ti ni, mala laga ki yin pe yarisunndo tijangara ti ni.»

¹⁹ Yawe Yennele, mboro ma yen na fannga, ma pye paa na malaga sigeca yen konaa na larasaga jologo sanga ni.

Cengele ke yaa kaa yinrigi fo wa dunruya wi kosaga ki na mbaa paan ma korogo,

mbaa yuun fo: «We teleye pe yengengele ke sila pye Yennele jenne; kaa pye yarisunndo nda ti yen wagafe, nda ti se ya yaraga ka yon.

²⁰ Naga yen ma, senwee pyo mbe ya mbe yengengele gbegele wi yee kan le?

Ayoo, ki yaara nda wi ma gbegele, ti se ya pye yengengele!»

²¹ Ki kala na, Yennele li yo fo:

«Yonlo na lo na, mi yaa na fannga naa na yawa pi naga pe na, pa kona pe yaa ki jen fo na mege koyi nga Yawe Yennele.»

17

*Yennele li yen na para
Zhuda tara woolo pe na
pe kapere ti wogo na*

¹ «Zhuda tara woolo pe kapere ti yen paa yoonro yen, nda pe yonlogo tuguron yonlogokannkala ni,

nda pe yonlogo lulu ponde ni; ti yen ma yonlogo wa pe koto ro ti na, konaa wa pe saara wosara ti yennele ke na».

² Ki pyelomo pi na ma, pe pinambiile pe yaa la nawa tuun pe saara wosara ti na,

naa pe yarisunngo jelege Ashera ki tiyagala ngele pe kan na sunnu ke na, koro ngele pe kan wa tigboro nda ti yen wetipiire ni ti nogo na, naa tinndiye mbele pe yagara pe go na,

³ naa yanwira ti na, konaa wa wasege ki ni.

Yoro Zhuda tara woolo, mi yaa ye yarijende naa ye kee yaara ti ni fuun ti le leele pe kee, peri koli pe kari ti ni,

mbe pinle ye yarisunndo sunzara ti ni!

Mi yaa ko pye, ye kapere nda ye pye wa tara ti lagapyew ki ni, to kala na.

⁴ Tara nda mila kan ye yeri, yoro jate ye yaa ka ti peri sho ye yeri.

Mi yaa ka ti ye pye ye juguye pe kulolo tara ta yege ni, nda yee jen;

katugu yänla nangbanwa pi yirige na ni paa kason yen,

nga ki yen na sori fo sanga pyew.»

*Yennele lo li yen
jigi tagasaga jenge ye*

⁵ Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Lere nga wi maa jigi wi taga senwee pyo na,

mbe senwee wi pye wi keendagaserege, mbe laga mi nga Yawe Yennele na na, ki fo wi yen ma danja.

⁶ Ki lerefo wi yen paa tipile yen wa gbinri nga wi waga wi ni,

wi se ferewe ta.

Wi yaa koro mbe cen wa tara nda ti waga ti ni,

tara nda ti yen ko ni, lere woro wa ti ni.

⁷ «Cen fo lere nga wi maa jigi wi taga Yawe Yennele li na,

mboo kala pyew li le li kee, ferewe yen ki fo wi woo!

⁸ Wi yen paa tige yen, nga ki yen ma sanri logo yon na,

ki ndire ti ma ye ma kari wa tonmo pi yeri; na kafugo sanga wi ka gbon, kila yaraga ka kpe pye ki na,

ki were ti ma koro tipiire sanga pyew.

Ali na wawa pi ka yere ye le na ni, kila yaraga ka kpe pye ki na,

ki maa seni sanga pyew.»

⁹ «Senwee wi nawa jatere wi tisaw ma we yaraga ki ni fuun ki na,

were woro wa mboo sagala.

Amba wi mbe ya mboo nawa pi jen?

¹⁰ Yawe Yennele lo li ya senwee wi nawa jatere wi cancan mbe wele,

mboo nawa kagala ke sege sege mbe ke jen, jango mbe lere nungba nungba pyew wi

sara mbe yala wi tangalomo pi ni, konaa mbe yala wi kapyere ti ni.

¹¹ «Lere nga wi ma penjagboro ti ta kam-basinnde ti fannga na,

† 17:1 17:1: Nga ki yo fo: *Pe kapere ti yen paa yoonro yen nda pe yonlogo tuguron yonlogokannkala ni, nda pe yonlogo lulu ponde ni, ko koro wo yen fo ki sewe yoonro ti se jogo mbe wo wa.*

wi yen paa sico yen, na wi sinle jenrewe pa na, mba wo ma wuu se.

Wi yinwege ki ka ka gbɔn nandogomo sanga na ni, wi penjagboro ti mee fe maa wa,

wa wi kala li kosanga wi ni, wi ma kaa pye lembige.

¹² «We sherigo gbogokpoyi ki yen wunluwo jongo gbogowo wogo, nga ki yen ma yagara maga le wa dunruya wi dasanga wi ni.

¹³ E, Yawe Yennele, mboro na ma yen Izirayeli woolo pe jigi tagasaga, lere o lere ka je ma na, ko fo wo yaa fere sho.

Mbele ka laga ma na, poro go ko yaa ko wa taambugo ki ni;

katugu pe je yinwege pulugo tonmo pi na, po mba pi yen Yawe Yennele le.»

Zheremi wi Yennele yenrewe

¹⁴ «E, Yawe Yennele, na sagala, pa kona mi yaa sagala;

na sho, pa kona mi yaa sho.

Mboro mi maa sonni.

¹⁵ Wele, leele pe yen nala piin fo:

«Yawe Yennele li yo li yaa nga pye, ki koro se yeri?

Ligi pye ke!»

¹⁶ Een fo, mi wo na, mi se je mbe taga ma na, mbe pye simbaala konrifo ma kan.

Mi sila pye na jaa jologo mbe gbɔn pe na; mboro jate ma ko jen.

Senre nda fuun ti yiri wa na yon, mari jen, ta si fun ma na.

¹⁷ Maga ka pye fyereyaraga na yeri, katugu jologo sanga ni, mboro ma yen na larasaga ye.

¹⁸ Ki yaga na jolofenne pe fere sho, een fo, mi wo ka ka fere sho; ki yaga pe sunndo wi kon pe na, een fo na sunndo wi ka ka kon na na. Jologo wa pe na, ma pe tongo tongosaga shyen.»

Yennele li yo

paa li cenpilige ki jate

¹⁹ Pa Yawe Yennele laa para na ni yen, ma yo fo: «Kari ma sa yere wa ca ki mbogo yeyongo nga pe yinri Tara woolo pe yeyongo ki na, Zhuda tara wunlumbolo pe maa yiin na yinrigi yeyongo nga ni we, konaa ma sa yere fun Zheruzalemu ca yeyonro sannda ti ni fuun ti na.

²⁰ Maga yo leele pe kan fo: «Ye Yawe Yennele li senre ti logo, yoro Zhuda tara wunlumbolo, naa Zhuda tara woolo ye ni fuun konaa yoro Zheruzalemu ca woolo ye ni fuun, yoro mbele ye maa yiin na yinrigi wa ki yeyonro nda ti ni we.

²¹ Yawe Yennele li yo fo: Ye ye yen yingiwe jen, yaga kaa tuguro tungu cenpilige ki na, yaga kaa yiin tuguro ni laga Zheruzalemu ca ki ni.

²² Yaga ka tuguro le mbe yiri ti ni wa ye yinre ti ni cenpilige ki na. Yaga ka tunngo kpe pye, een fo ye cenpilige ki tege ki ye na kan, paa yeye nga na mila ki yo ye teleye pe kan we.»

²³ «Een fo pee yenle mbe logo na yeri, pee nungbolo jan na yeri. Paa pe nungbogolo ke ngban ma je mbe logo na yeri, pe sila yenle na yerewe senre ti na.»

²⁴ Yawe Yennele li yo fo: «Na yaga yenle mbaa nuru na yeri jenge, na ye woro na tuguro tungu mbaa yiin ti ni laga ki ca nga ki yeyonro ti ni cenpilige ki na, na yaga cenpilige ki tege ki ye na kan, na ye woro na tunngo ka kpe piin ki pilige ki na,

²⁵ pa kona wunlumbolo mbele pe yaa kaa een wunlunana Davidi wi wunluwo jongo ki na wi yonlo, poro naa pe legbocolo pe ni, pe yaa kaa tooro mbaa yiin laga ki ca nga ki yeyonro ti ni. Pe yaa ka pye pe wotoroye mbele shonye maa tilele pe na, konaa shonye na, poro naa pe legbocolo pe ni, naa Zhuda tara woolo pe ni konaa Zheruzalemu ca woolo pe ni. Leele yaa ka pye mbe cen laga ki ca nga ki ni sanga pyew.

²⁶ Pa kona leele pe yaa kaa yinrigi wa Zhuda tara cara ti ni, naa wa Zheruzalemu kanngara na cara ti ni, naa wa Benzhamé tara ti ni, naa wa yanwira tigiwen tara ti ni, naa wa yanwira tara ti ni konaa wa Negevu tara ti ni, mbe pan mbaa saara sogoworo woo, naa saara ta yeye ni, naa muwe saara ni, naa wusuna nuwo taan ni konaa nayinme saara ni wa mi na Yawe Yennele na sherigo gbogo ki ni.

²⁷ Een fo na yee yenle mbe logo na yeri, na yee cenpilige ki tege ki ye na kan, na ye kaa tuguro tungu mbaa yiin wa Zheruzalemu ca yeyonro ti ni cenpilige ki na, pa kona mi yaa kason le ca ki yeyonro ti ni; ki kason ki yaa Zheruzalemu ca wunluwo yinre ti sogo, ki kason ki se si figi.»

18

Zheremi wila kari cogo fanrifo wa yeri

¹ Yawe Yennele laa li senre ti kan Zheremi wi yeri, ma yo fo:

² «Yiri ma kari wa cogo fanrifo wi go, na maga sa gbɔn wa, senre nda ti yen na yeri, mi yaa ti yo ma kan.»

³ Kona, a mi si kari wa cogo fanrifo wi go, mee saa wi yan wila cogo ka fanri wa cogo fanripele li ni.

⁴ Cogo nga wila pye na fanri joro ti ni, a ki si jogo wi kee. A wi si cogo ka yege fanri ki joro nungba ti ni, paa yege nga kuu ndanla we.

⁵ Kona, a Yawe Yenñele li sili senre ti kan na yeri ma yo fo:

⁶ «Yoro Izirayeli woolo, naga yen ma, nga ki coro fanrifo na wi pye, mi se ya mbege kala nungba li pye ye na wi le?» Yawe Yenñele lo li yo ma fo: «Joro ti yen wa coro fanrifo wi kee yege nga na, yoro Izirayeli woolo, pa ye yen na kee ma.

⁷ Sanga wa ni, mi ma para cenle la wogo na, nakoma wunluwo tara ta wogo na mbe yo fo mi yaa pe yirige wa pe yonlo, mbe pe gbon, mbe pe tongo.

⁸ Een fo ki cenle na mi ma para li wogo na, na li woolo paga pe kapege ki jen mbege yaga, pa kona jologo nga mila pye na jaa mbe wa pe na, mi maga yaga.

⁹ Sanga wa ni fun, mi ma para cenle la wogo na, nakoma wunluwo tara ta wogo na mbe yo fo mi yaa ti gbegele mbe yeresaga kan ti yeri.

¹⁰ Een fo na ki cenle woolo pe kaa nga ki yen mala mben ki piin, na pe woro na nuru na yeri, pa kona kajenge nga mila pye na jate mbe pye pe kan, mi maga yaga.

¹¹ «Koni, ki yo Zhuda tara woolo pe kan konaa Zheruzalemu ca woolo pe kan fo, pa Yawe Yenñele li yo yeen fo: «Mi yen na jologo ka gbegele ye mege ni, mi yen na kala la koon na teri ye mege ni. Ki kala na, ye ni fuun nungba nungba, ye songoro ye yiri wa ye kombegele ke ni, ye ye tangalomo naa ye kapyere ti kannga.»

¹² Een fo pe yaa ma yon sogo mbe yo fo: «Maga kaa ma yee tege! Nga we yen na sonri, ko we yaa pye; we ni fuun nungba nungba we yaa la tanri mbaa yala we nawa jatere pere to ni.» »

*Izirayeli woolo pe fege
Yawe Yenñele li na*

¹³ Ki kala na, pa Yawe Yenñele li yo yeen fo:

«Ye kari ye sa cengele sanngala ke yewe; ambo wila ki kala cenle na la logo faa? Izirayeli woolo pe kapegbogo pye fo ma toro.

¹⁴ Naga yen ma, yaa nezhi wi yan wi ko wa Liban tara yanwira ti go na, wa wasege ki ni wi le?

Naga yen ma, tonyinme mba pi maa yinrigi fo wa lege na fuun na tinri, pi mbe ya waga wi le?

¹⁵ Ma si yala na woolo pe fege na na, pe saa na wusuna nuwo taan sori yarisundo nda ti yen wagafe ti kan.

Ti pe kan pe yen na kunrugu wa pe kondangala li ni;
pe ke ma wo wa pe kolele li na,

ma kongolo kele yege le, ngele ke woro ma yon.

¹⁶ Pège pye, a pe tara ti jogo ma koro waga, ma pye titegere yaraga fo sanga pyew. Ki to torofenne pe ni fuun pe yon na, fo pe maa go fingi ti na.

¹⁷ Mi yaa ka pe gbon mbe pe jaraga wa pe juguye pe yege, paa yege nga na yonlo yirisaga tifelege ki ma yaara ti gbon mberi jaraga we. Pe jologo sanga ni, mi yaa pungo wa pe yeri, mi se yege wa pe yeri mbe pe saga.»

*Leele paa yon le Zheremi wi na,
konaa Zheremi wi Yenñele yenrewe*

¹⁸ Leele paa yo fo: «Ye pan we yon le Zheremi wi na. We se saraga wofa la, mbaa we nari Yenñele li lasiri wi ni, kajenge se la we yeri, mbaa yerewe jembe kaan we yeri, we se Yenñele yon senre yofa la, mbaa Yenñele senre yuun we kan. Ye pan woo mege ki jogo we yon senre ti ni; waga kaa wi senre ti jate.»

¹⁹ «Yawe Yenñele, logo na yeri; na winfenne pe yen na senre nda yuun, ti logo!

²⁰ Naga yen ma, ki daga pe kajenge ki fogo ton kapege ni le?

Ma si yala, pe titege wo wa na yege, jango mbe to wa ki ni.

Yenñele, ma jatere wi tege ki na fo mila yere ma yege sogowo,

moo yenri ma kajenge pye na kan, jango mboon nangbanwa pi laga lali pe ni.

²¹ Ki kala na, ma ti fungo mbe to pe piile pe na;

pe pe gbo tokobi ni.

Pe jele pe pe piile pe la, pe pye nangunjaala;

ma ti yambewe mbe pe pené pe gbo, tokobi mbe pe lefonmbolo pe gbo malaga na.

²² Na maga ka pe fo mbe benjanri pyefenne torogo pe yeri sanga na ni, ma ti gbeere mbaa yinrigi wa pe yinre ti ni,

katugu pe titege wo wa na yege mbanla yigi.

Pè mere jan na na mbanla yigi.

²³ «Een fo, mboro wo na Yawe Yenñele, yon leme mba fuun pe le na na mbe ta mbanla gbo,

maa jen.

Maga ka pe kajogo ki kala yaga pe na, maga ka pe kapere ti ko mberi wo wa ma yee yege sogowo.

Ma ti pe toori ma yege sogowo, na ma nangbanwa sanga wi ka gbon, ma yiri pe korogo.»

19

*Yenñele lãa ki yo Zheremi wi kan
ma yo wi cogo le wigi ya*

¹ Yawe Yenñele lãa para na ni ma yo fɔ: «Kari ma sa cogo ka lo cogo fanrifo wa yeri, kona mɛɛ sa ca lelelele poro naa saraga wofenne lelelele pele yeri ma pinle ma yɛɛ ni.

² Ye yiri ye kari wa Beni Hinomu gbunlundege ki ni, wa Coyaara yeyongo † ki yon na. Na yaga sa gbɔn wa, senre nda mi yaa yo ma kan, mari yari ngbanga.

³ Ma pe pye fɔ: «Yoro Zhuda tara wunlumbolo konaa Zheruzalemu ca woolo, ye Yawe Yenñele li senre ti logo! Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli woolo Yenñele le, pa li yo yɛɛn fɔ: Mi yaa jologo gbogo ka wa ki laga nga ki na, lere o lere wi yaa ki senre ti logo, ti yaa to wi yon na mboo yon ton.

⁴ Katugu pɛ je na na, maga laga nga ki kannga maga tege tegelomo pa na, nga lere sege yan mbege jen. Pɛ wusuna nuwo taan sogo yarisunndo ta yɛge kan, nda poro yere jate, naa pe teleye pe ni, konaa Zhuda tara wunlumbolo pe ni, pe sila ti jen. Leele mbele pe yen jeregisaga fu, pɛ бага pe legere na ma pe gbo laga ki laga nga ki ni.

⁵ Pɛ sunzara kan yarisunngo Baali ki kan, mbaa pe pinambiile pe sori kason ni, mbaa pe piin saara sogoworo yarisunngo Baali ki yeri; ma si yala, mi sila ki wogo ki kono kan pe yeri, mi sila para ki wogo na, mi sila si sonri ki na yere.»

⁶ «Ki kala na, ye wele, pa Yawe Yenñele li yo yɛɛn fɔ: «Pilige ka yen wa na paan, pe se kaa ki laga nga ki yinri naa Tofeti, nakoma Beni Hinomu gbunlundege. Eɛn fɔ pe yaa kaa ki yinri Legboba gbunlundege.

⁷ Mi yaa ka Zhuda tara woolo poro naa Zheruzalemu ca woolo pe kakonndegeygele ke jogo laga ki laga nga ki ni. Mi yaa ti pe juguye pe pe gbo tokobi ni, mi yaa pe le mbele pe yen na pe gbosaga jaa pe keɛ. Mi yaa pe gboolo pe kan naayeri sannjere naa yan cenre ti yeri ti yaakara.

⁸ Mi yaa ti ki ca nga ki jogo ki koro waga, ki pye titegere yaraga. Torofenne mbele ka gbɔn le ki tanla, ki yaa to pe yon na, pe yaa la tege ki na ki jologo ki ni fuun ki kala na.

⁹ Mi yaa ka ti paa pe pinambiile naa pe sumborombiile pe wire kara ti kaa. Pe yaa kaa pe yɛɛ wire kara ti kaa; ko yaa ka yala pe juguye mbele pe yen na pe gbosaga jaa, pɛ malingboonlo censaga kan ma pe yon ton konaa ma pe jori fɔ jenge.»

¹⁰ «Ko pungo na, lelelele mbele pɛ pinle ma kari na ni, ma yaa cogo ki ya pe yɛge na, mbe si pe pye fɔ:

¹¹ «Pa Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fɔ li yo yɛɛn fɔ: Pa mi yaa ki leelelele mbele poro naa ki ca nga ki ni ti tongo yɛɛn, paa yɛge nga na pe ma cogo yaari, nga ki se ya gbegele naa. Pe yaa kaa gboolo pe nii wa Tofeti laga ki na, gboolo lesaga lama pi kala na†.

¹² Yawe Yenñele lo li yo ma fɔ: Ki wogo nga ko mi yaa pye ki laga nga konaa ki woolo pe na. Mi yaa ki ca nga ki pye paa Tofeti laga ki yen.

¹³ Paa pye na wusuna nuwo taan wi sori saara Zheruzalemu ca yinre nda ni, konaa Zhuda tara wunluwo yinre nda fuun go na, na naayeri yaara ti gbogo, konaa na duven saara nda pe ma wo ti woo yarisunndo nda yeri, mi yaa ka ki yinre ti tege fyongo ni paa Tofeti laga ki yen.»

¹⁴ Ko pungo na, a Zheremi wi si yiri wa Tofeti laga ki na, ma songoro, ko laga koyi Yenñele lãa wi tun wa, wi sa li yon senre ti yo we. A wi si pan ma yere wa Yawe Yenñele li sherigo gbogo longo ki nawa, maga yo leele pe ni fuun pe kan fɔ:

¹⁵ «Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli woolo Yenñele le, pa li yo yɛɛn fɔ: «Jologo nga fuun mila ki senre yo ma yo mi yaa ki wa ki ca nga konaa ki kanngaga na cara ti na, mi yaa ki wa ti na, katugu pɛ pe nungbogolo ke ngban, pee yenle mbanla senre ti logo.»

20

Paa Zheremi wi le kaso

¹ Zheremi wila pye na Yenñele li yon senre nda yuun, Imeri pinambyo Pashuri na wila pye saraga wɔfo konaa ma pye Yawe Yenñele li sherigo gbogo welefenne to, wila ki senre ti logo.

² Kona, a Pashuri wi si Yenñele yon senre yofɔ Zheremi wi gbɔn, ma saa wi le ngbeere na, maa le kaso wa Yawe Yenñele li sherigo gbogo yeyongo nga wa gona ki tanla, ko nga pe maa yinri Benzhamɛ yeyongo.

³ Ki goto pinliwɛ pi ni, a Pashuri wi si Zheremi wi wo wa ngbeere ti na, maa yirige wa kaso wi ni. A Zheremi wi suu pye fɔ: «Yawe Yenñele li saa ma yinri naa Pashuri, eɛn fɔ li yaa loon yinri Magori Misabibu, ko koro wo yen fɔ «Sunndo kongo ki yen keɛ ki ni fuun ki na.»

⁴ Katugu pa Yawe Yenñele li yo yɛɛn fɔ: «Wele, mi yaa fyere gbɔrɔ wa ma na, mboro naa ma wenne pe ni fuun pe ni. Pe

† 19:2 19:2: Pa paa pye na kayangara ti waa wa Coyaara yeyongo ki tanla. † 19:11 19:11: Mbege ta Tofeti laga ko kila pye pe sunsaga, pe sila daga mbaa gboolo nii wa ko ni, katugu ki wogo ki mbaa sunzaga ki jogo pe yeri.

juguye pe yaa pe gbo tokobi ni ma yege sɔgɔwɔ. Mi yen na Zhuda tara ti ni fuun ti nii Babiloni tara wunlunana wi kɛɛ. Wi yaa pe koli mbe kari pe ni wa Babiloni tara, mbe sa pe gbo tokobi ni.

⁵ Ki ca nga ki yarijende ti ni fuun, naa ki tunngo tonli wi ni fuun, naa yaara sonngbanga woro ti ni fuun konaa Zhuda tara wunlumbolo pe yarijende ti ni fuun, mi yaa ti le pe juguye pe kɛɛ. Pe yaa ti koli, mberi le, mbe kari ti ni wa Babiloni tara.

⁶ Mboro Pashuri, mboro wo na, pe yaa mboro naa ma go woolo ye ni fuun ye yigi kulolo mbe kari ye ni. Ma yaa kari wa Babiloni tara. Pa ma yaa ka ku wa, pɔɔn le wa, mboro naa ma wenne pe ni fuun pe ni, poro mbele maa ma yagbogowo Yennele yon senre ti yo pe kan we.»

Jɔlɔgɔ nga ki taga Zheremi wi na mbege ta wi yen Yennele

yon senre yofɔ

⁷ E, Yawe Yennele, mɔla nege mala fanla, a milan yɛɛ yaga mɔla nege mala fanla. Mɔla yigi fannga, mɔ cew ta na na.

Pilige pyew, leele pe yen na tege na na; leele pe ni fuun pe yen naga lakoo na na.

⁸ Katugu sanga o sanga mi kaa para, mi ma daga mbaa gbele ngbanga;

mi maa para ngbanga na leele pe lewelewe kapyere to naa jɔgɔwɔ mba paa piin pi senre yuun.

Yawe Yennele li yon senre nda mila yuun ti kala na, pe yen nala tifaga konaa na tege na na.

⁹ Na mi ka yo fɔ mi se para li senre na naa, fɔ mi se para li mege ki na naa, kona li senre ti ma pye paa kason yen nala sori wa na nawa,

ki ma pye ndɛɛ kason ki ye na kajeere ti ni nari sori;

mi maga ngbanga mbege kun na yɛɛ ni, ɛɛn fɔ mila ya.

¹⁰ Janwa wi yen na senpere nda yuun na na, mi yen nari nuru.

Pɔnla mege taga nala yinri «Fyere gbɔɔɔ ti yen kɛɛ ki ni fuun ki na!»

Pe yen na yuun fɔ: «Yoo senre yo! Ee, ye ti woo senre yo fannga fenne pe kan!»

Na wenne pe ni fuun pe yen nala peele na wele, na kaa pye mi yaa to.

Paa yuun fɔ: «Kana wi yaa wi yɛɛ yaga poo nege poo fanla,

pa kona we yaa cew ta wi na, mbe we kayanga ki wɔ wi ni.»

¹¹ ɛɛn fɔ Yawe Yennele li yen na ni paa malingbɔɔn kotogofɔ yen;

ki kala na, na jɔlofenne pe yaa ka kurugo mbe to,

pe se cew ta.

Pe yaa ka fɛɛ sho jenge mbege yan fɔ pee cew ta;

ki fɛɛ ti yaa koro pe na fɔ sanga pyew, lere se ka fege ki fɛɛ ti na fyew.

¹² Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fɔ, li ma lesinne wi kala li cancan ma wele,

li ma senwee wi jatere naa wi nawa kagala ke jen.

Yennele, na kayanga ki wɔ na juguye pe ni, ma ti mbege yan, katugu mboro milan kala li le ma kɛɛ.

¹³ Yaa yuuro koo Yawe Yennele li kan, yaa li sonni,

katugu li ma fyɔnwɔ fɔ wi go sho, maa wɔ wa lepeele pe kɛɛ.

¹⁴ Yennele sa ti na se pilige ki danga!

Na nɔ wilan se pilige nga ni, Yennele ka ka duwaw ki na!

¹⁵ Lere ɲa wila saa na sege ki senre yo na to wi kan maa nawa pi yinngi,

ma yo fɔ: «Mɔ pinambyɔ se!»

Yennele sa ki lerefo wi danga.

¹⁶ Ki lerefo wi pye paa Yawe Yennele lɔa cara nda tongo pew ti yen,

nda li sila ti yinriwe ta.

Pinliwe ni, wila gbeere nuru,

yɔnɔ ngbanga na, wila malingbɔɔnɔ kongolo nuru!

¹⁷ Yingi na Yennele li sila si ti mbe ku wa na nɔ wi lara?

Kona na nɔ wi lara to ti jen na pye na fanga ye,

mi jen na koro wa wi nawa fɔ sanga pyew.

¹⁸ Yingi na, mila si yiri wa na nɔ wi lara ti ni,

ma pan naga jɔlɔgɔ naa ki tege nga ki yaan,

konaa mbanla yinwege piliye yi pye mbeyi kɔ wa fɛɛ ti ni?

21

Yennele lɔa wunlunana Sedesiyasi wi yon sogo

¹ Senre nda to Yawe Yennele lɔa yo Zheremi wi kan wunlunana Sedesiyasi† wi woro. Ki sanga wi ni, Wunlunana wila Malikiya pinambyɔ Pashuri wo naa saraga wɔfo Sofoni ɲa wila pye Maaseya pinambyɔ pe torogo wa Zheremi wi yeri, ma yo pe saa pye fɔ:

² «Ki yaga ma Yawe Yennele li yewe we kan, katugu Babiloni tara wunlunana

† 21:1 21:1. Sedesiyasi wila pye Zhoziyasi wi pinambyɔ taanri woo. Wo wila pye Zhuda tara ti wunlunana pungo woo wa Zheruzalemu ca; 2 Wunlu 24:17-25:7.

Nebukanezari wi yen na malaga gbɔɔn we ni. Kana Yawe Yennele li yaa li kafonngolo la pye we kanngolo, jango wi kari wi laga we na[†].»

³ Kona, a Zheremi wi si pitunmbolo pe yon sogo ma yo fo: «Ye kari ye saga yo Sedesiyasi wi kan fo:

⁴ «Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: Ye yen na malaga gbɔɔn Babiloni tara wunlunana wo naa Kalide tara fenne pe ni ye malingbonyaara ti ni ye kee, wa ca ki malaga sigem-boro ti pungo na, katugu pe pan ma malingbɔɔnlo censaga kan ma ca ki yon ton; een fo ye malingbɔɔnlo mbele pe yen na malaga ki gbɔɔn wa ca ki mboro ti pungo na, mi yaa pe ngbanga pe wa pe kannga pe yege kan wa ca nawa pi yeri.

⁵ Mi jate mi yaa malaga gbɔn ye ni na yawa naa na fannga ki ni, naa na nangbanwa pi ni, naa na konro tendorogo konaa na nangbanwa gbɔɔ pi ni.

⁶ Mi yaa ca nga ki nawa yaara ti ni fuun ti tongo, senweele mbe pinle yaayoro ti ni; tifelege yambewe pa yaa pe gbo.

⁷ Yawe Yennele lo li yo ma. Ko pungo na, Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi wo naa wi legbɔɔlo pe ni, naa tara woolo poro naa mbele fuun pe yaa ka sho laga ki ca nga ki ni tifelege yambewe pi kee, naa tokobi wo naa fungo ki kee, mi yaa ka pe le Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi kee. Mi yaa pe le pe juguye pe kee, poro mbele pe yen na pe gbosaga jaa we. Nebukanezari wi yaa ka pe gbo tokobi ni; wi se ka pe yinriwe ta, wi se ka wa kpe yaga, pe yungbogoro se ka pye wi na.»

⁸ Ki leele mbele poro na, ki yo pe kan naa fo: «Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ye wele, mi yinwege kono lo naa kunwo kono li ni ke tege ye yege sogowo.

⁹ Lere o lere ka ka koro laga ki ca nga ki ni, tokobi naa fungo ki yaa wo gbo, nakoma tifelege yambewe. Een fo lere na fuun ka yiri mbe saa yee kan Kalide tara fenne pe yeri, poro mbele pe malingbɔɔnlo censaga kan ma ca ki yon ton, wo yaa sho, wi yinwege ko ki yaa pye wi tonli we.

¹⁰ Katugu mi yege wali ma yiri ki ca nga ki koro go, jango mbe kapege pye ki na, kajege ma mi yaa pye ki kan. Yawe Yennele lo li yo ma. Mi yaa ki ca nga ki le Babiloni tara wunlunana wi kee wigi sogo kason ni.»

Yennele li yaa ka jɔlogo wa wunlunana wo naa wi go woolo pe na

¹¹ Zhuda tara wunlunana wi go woolo, ye Yawe Yennele li senre ti logo!

¹² Yoro Davidi setirige piile, pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Yaa kiti wi koon yaa yala kasinngi ki ni pilige pyew.

Pe yen na mbele jolo, ye pe sho pe jolofenne pe kee.

Jango na nangbanwa piga ka yiri ye koro go paa kason yen, mbaa sori, nga lere se ya figi.

Ko yaa pye ye kapyere tijangara ti kala na.»

¹³ Yawe Yennele li yo fo:

«Mi naa yoro ni we yen we yee na, yoro mbele ye yen ma cen wa gbun-lundege ki go na we,

yoro mbele ye yen ma cen wa walaga ki na, wa funwa laga falafala ki ni we.

Yoro mbele ye yen na yuun fo: «Ambo wi mbe ya tigi mbe pan mbe to we na?

Ambo wi mbe ya ye fo laga we larasaga ki ni, mbe to we na?»

¹⁴ Mi yaa ye sara mbe yala ye kapyegele ke ni.

Mi yaa kason le wa ye tire kologo ki ni, mbe ye kanngara lara ti ni fuun ti sogo[†].

Yawe Yennele lo li yo ma.»

22

Yennele laa Zheremi wi tun wa Zhuda tara wunlunana wi go woolo pe yeri

¹ Yawe Yennele laa para Zheremi wi ni ma yo fo: «Kari wa Zhuda tara wunlunana wi go, ma saga senre nda ti yo wi kan.

² Maa pye fo: «Yawe Yennele li yen na senre nda yuun ti logo, mboro Zhuda tara wunlunana, mboro na ma cen wa Davidi wunluwo jongo ki na wi yonlo, mboro naa ma legbɔɔlo pe ni, konaa ma woolo sanmbala pe ni, poro mbele pe maa yiin laga ki yeyonro nda ti ni we.»

³ Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Yaa tanri kaselege naa kasinngi na. Pe yen na mbele jolo, ye pe sho pe jolofenne pe kee. Yaga kaa nambannjeen wo naa pijiriwe konaa nangunjo wi ni pe jolo. Yaga kaa lewelewe kapyere piin pe na. Yaga ka lere na wi yen jeregisaga fu wa gbo laga ki laga nga ki ni.

⁴ Katugu kaselege ko na, na ye kaa tanri ki senre nda ti na, pa kona wunlumbolo yaa la taa mbaa cen wa Davidi wunluwo jongo ki na wi yonlo; pe yaa ka lugu wa wotoroye mbele shonye maa tilele pe ni konaa pe shonye pe na mbaa yiin laga ki go

[†] 21:2 21:2: Zhuda tara woolo poro naa Babiloni tara fenne pe ni, pe malaga senre ti yo wa 2 Wunlu 25.1-11; 2 Kuro 36.17-21lara ti ni. [†] 21:14 21:14: Wunluwo go nga kila pye wa Zheruzalemu ca, a paa ki yinri Liban kologo go, ki yaa pye ki laga nga ki yen na para ko senre na; 1 Wunlu 7.2.

nga ki yeyonro ti ni, poro naa pe legboolo konaa pe tara woolo pe ni.

⁵ Een fo, na yee na senre ti logo, mi wugu na yera mege ki na, Yawe Yenjele lo li yo ma, fo ki laga nga ki yaa ka pye kataga. »

⁶ Katugu pa Yawe Yenjele li yo yeen Zhuda tara wunlunana wi wunluwo go ki wogo na fo:

«Ma yen ma yon na yege na, paa Galaadi tara ti yen,

paa Liban tara yanwira ti go na wi yen; konaa ki ni fuun, mi yaa koon pye paa gbinri yen,

mboon pye paa ca yen, nga lere woro wa ki ni.

⁷ Mi yen na jogowo pyefenne gbegele ma mege ni,

pe ni fuun nungba nungba pe malingbonyaara ti yen pe kee.

Pe yaa koon wunluwo go ki sediri tire tiyonro ti koonlo mberi wa wa kason.

⁸ «Cengele legere woolo yaa kaa tooro laga ki ca nga ki yon na; pe yaa kaa pe yee yewe mbaa yuun fo: «Yingi na, a Yawe Yenjele li sigi cagbogo nga ki tege ki tegelomo mba pi na ma?»

⁹ Pa kona pe yaa pe yon sogo mbe yo fo: «Katugu pe je Yawe Yenjele, pe Yenjele li yon finliwe pi na, ma saa na fali yarisunndo ta yege sogowo nari gbogo.» »

*Senre nda tila yo wunlunana
Shalumu wi wogo na*

¹⁰ Yaga kaa gbele na wi ku wo kala na, yaga kaa wi kunwo pi gbele.

Een fo na pe yigi ma kari wi ni, yaa gbele wo kala na,

katugu wi se songoro naa, poon se tara nda ni, wi seri yan yenle ni naa.

¹¹ Ki senre nda to Yawe Yenjele li yo Zhuda tara wunlunana Zhoziyasi wi pinambyo Shalumu wi wogo na, wo na wila cen wunluwo pi na wi to Zhoziyasi wi yonlo. A pe si kaa wi yigi ma kari wi ni, ma yiri laga ki tara nda ti ni; ligi yo ma yo wi se songoro laga naa fyew.

¹² Poo yigi ma kari wi ni tara nda ni, pa wi yaa ku wa ti ni, wi sege tara nda ti yan naa.

*Senre nda tila yo wunlunana
Yehoyakimu wi wogo na*

¹³ Lere na wi maa go ki kan kambasinngge ki fannga na,

mboo sanngazo yumbiile pe wa, wila sila tanri kaselege na,

wi lewee yenle wi maa tunngo piin wi kan, wila suu sara,

danga yen ki fo wi wogo!

¹⁴ Wo na wi maa yee pye fo: «Mi yaa yungbogo ka kan na yee kan, mbe ki naayeri yumbiile pe tugbolo,

mbe ki fenetiriye pe wo mbe pe yon, mbe sediri tire papara papara maramara ki nawa mbogo ki na mbege ton, mbege fa penduru yeen ni!

¹⁵ Naga yen ma, maa ki jate ndee na maga ma wunluwo go ki kan sediri tire legere ni

ko ki yaa yeresaga kan ma wunluwo pi yeri wi le?

Naga yen ma, ma to wi sila pye na nii na woo paa leele sanmbala pe yen wi le?

Konaa ki ni fuun, wila pye na tanri kaselege naa kasinngge kono li na;

ki kala na, wi kagala kaa pye na yongo wi kan.

¹⁶ Wila pye na fyonwo fenne poro naa mbele pe yen tege na pe kiti wi koon naa yongo,

ki kala na, wi kagala kaa pye na yongo wi kan.

Ko kapyege nga ko ki maa ki nari ma yo ki lerefo wi mi na Yenjele na jen.

Yawe Yenjele lo li yo ma.»

¹⁷ Een fo mboro wo na, ma yege woro yaraga ka kpe na, ma woro na yaraga ka kpe jate,

kaawo ma yera tonli wo ce,

konaa mbaa бага leele mbele pe yen jeregisaga fu pe na mbaa pe kuun, mbaa leele pe jolo mbe pe yigilomo pi tisaw.

¹⁸ Ki kala na, Zhoziyasi pinambyo Yehoyakimu na wi yen Zhuda tara ti wunlunana, pa Yawe Yenjele li yo yeen wi wogo na fo:

«Lere se ka wi kunwo pi gbele paa yege nga na ki maa piin, mbe yo fo:

«E, na nasepyo lenana!» Nakoma «E, na nasepyo sumboro!»

Lere se ka wi kunwo pi gbele paa yege nga na ki maa piin, mbe yo fo:

«E, we tafol!» Nakoma «E, we wunluwo!»

¹⁹ Pe yaa kaa gboo wi le paa yege nga na pe ma kaa sofile gboo le we;

pe yaa kaa fulolo mbe saa wa wa Zheruzalemu ca ki pungo na.»

Jologo yaa to Zheruzalemu ca ki na

²⁰ Lugu wa Liban tara yanwiga ki na ma jorogo!

Lugu wa Bazan tara yanwiga ki go na moo magala li yirige ngbanga!

Lugu wa Abarimu yanwira ti go na ma jorogo!

Katugu ma ndanlafenne pe tongo ma wo wa.

²¹ Sanga na ni maa pye kangbanga se gbom ma na, mila ma yeri;

een fo maa pye na yuun fo: «Mi se logo!» Pa ma yen na tanri ma, maga le wa ma punwe sanga wi ni;

mee logo na yeri.

²² Tifelege yaa ka kari ma simbaala konrifenne pe ni fuun pe ni, pe yaa koon ndanlafenne pe koli mbe kari pe ni tara ta yege ni;

ko sanga wo ni, fere ti yaa ma yigi fo mboon go ki sogo ma na, ma kapere ti ni fuun ti kala na.

²³ Mboro na ma yen ma cen wa Liban tara†, moo censaga ki gbegele sediri tire tiyoonro ti ni we.

Na jologo ka ka gbon ma na sanga na ni, jologo nga ki yen paa yege nga na jele selara ma kaa yiri wi ni, ma yaa kaa jeen fo jenge.

*Yennele li yaa jologo wa
Yehoyakimu pinambyo Koniya wi na*

²⁴ Yawe Yennele li yo fo: «Mi wugu mi na Yennele na yinwege wolo na yee mege ki na, fo ali ndee ki pye Yehoyakimu pinambyo Koniya† na wi yen Zhuda tara ti wunlunana wi ja pye paa vegeye yen wa na kalige kee ki na, mi jen naa tile mboo wo wa.

²⁵ Mi yaa ma le mbele pe yen noo gbosaga jaa pe kee, poro mbele ma yen na fye pe yege we, Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wo naa Kalide tara fenne wele.

²⁶ Mi yaa ka mboro naa ma nosee wi ni ye puro mbe kari ye ni tara ta yege ni, nda pe sila ye se wa ti ni. Pa ye yaa ka sa ku wa ma.

²⁷ Ye tara ti la yaa ka ye ta fo yaa ki jaa mbe songoro wa ti ni, een fo ye se ka songoro wa ti ni naa fyew.»

²⁸ Leele pe yaa kaa yuun fo: «Naga yen ma, Koniya wi yen paa cogo nga ki ya ka yen, nga lere woro naga jate wi le? Wi yen paa leyaraga yen, nga lere woro ki korogo naa wi le? Yingi na, a pe si wo naa wi piile pe puro ma saa pe wa tara ta yege ni, nda pee jen?»

²⁹ E, na tara, na tara, na tara, Yawe Yennele li senre ti logo!

³⁰ Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ye ki nana na wi mege ki yonlono ndee lere na pyo woro wi yeri, ndee lere na wi wogo ki jogo wi yinwege piliye yi ni; katugu wi setirige pyo wa se ka ta mbe cen wi yonlo, wa Davidi wunluwo jongo ki na, mbe cen Zhuda tara ti go na.»

23

*Simbaala konrifenne tipeele
konaa simbaala konrifenne
jembele kala*

¹ Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Simbaala konrifenne† mbele pe yen nala simbangbelege ki punngu, nala simbaala pe jaragi, jologo yen pe wogo!»

² Ki kala na, Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele le, senre nda to li yo simbaala konrifenne mbele pe yen nali woolo pe korosi pe wogo na, ma yo fo: «Yoro yänla simbaala pe puro ma pe jaraga. Yee ye jatere wi tege pe na. Ki kala na, mi yaa ye sara ye kapyere tijangara ti kala na.» Yawe Yennele lo li yo ma.

³ «Na simbaala mi pe puro ma kari pe ni tara nda fuun ni, mbele pe koro go na, mi jate mi yaa ka pe gbogolo laga nungba. Mi yaa ka songoro pe ni wa pe laga ki na, pe yaa ka se mbe lege jenge.

⁴ Mi yaa ka simbaala konrifenne tege na woolo pe go na, mbele pe yaa la pe korosi. Pe se kaa fye naa, pe sunndo wi se kaa koon pe na naa; wa kpe se ka pungo pe ni naa.» Yawe Yennele lo li yo ma.

⁵ Yawe Yennele li yo fo:

«Wele, piliye ya yen wa na paan, mi yaa ka lesinne wa yirige wa Davidi setirige ki ni,

na wi yaa ka cen wunluwo pi na mbaa wi wunluwo pi piin tijinliwe ni.

Wi yaa kaa tanri kasinnge naa kaselege na laga tara ti ni.

⁶ Wi wunluwo sanga wi na, Zhuda tara woolo pe yaa ka sho, Izirayeli woolo pe yaa ka cen yeyinnge na pow;

pe yaa kaa mege taga mbaa wi yinri: «Yawe Yennele lo li yen we kasinnge fo.»

⁷ Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Ki kala na, piliye ya yen wa na paan, leele pe se kaa ki yuun naa fo: «Mi wugu Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na, lo na laa Izirayeli woolo pe yirige ma pe wo wa Ezhipiti tara we.»

⁸ Een fo pe yaa kaa yuun fo: «Mi wugu Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na, lo na li songoro ma Izirayeli setirige piile pe yirige ma pe wo wa yonloparawa kamege kee tara† ti ni, konaa tara sannda nda fuun laa pe puro ma kari pe ni wa ti

† 22:23 22:23: Nga ki yo fo Liban tara, wunluwo go nga kila pye wa Zheruzalemu ca, a paa ki yinri Liban kologo go ko senre ti yen na yuun laga ki laga nga ki na; 1 Wunlu 7.2. † 22:24 22:24: Koniya wo nungba wo wila pye Yekoniya we. Ki mege nga kila pye wunlunana Yehoyakini wi mege ko ka. Wi wunluwo pi yele tijere wolo li ni,

ko paa Zhuda tara woolo pe koli ma kari pe ni wa Babiloni tara; 2 Wunlu 24.8-16; 2 Kuro 36.8-10. † 23:1 23:1: Simbaala konrifenne mbele pe senre ti yo, poro pe yen Izirayeli tara wunlumbolo wele, simbangbelege ko ki yen tara woolo wele. † 23:8 23:8: Yonlo parawa kamege kee tara to ti yen Babiloni tara re.

ni.» Pe yaa ka songoro mbe cɛn wa pe tara ti ni naa.»

*Senre nda Zheremi wila yo
Yenɲele yon senre yofenne
tipeele pe wogo na*

⁹ Senre da to ti yo Yenɲele yon senre yofenne pe wogo na ma yo fo:

«Na nawa pi tanga na na,
fo a na wire ti ni fuun tila seri na na.
Mi cɛn paa lere ɲa sinme wo ma tin,
paa lere ɲa sinme wo pila wi yege kanngi,
Yawe Yenɲele lo naa li senre nda ti yen
kpoyi ti kala na.

¹⁰ Katugu tara ti yin nandara naa jatara ti ni,

tara ti yen na kunwo gbelege gbele, danga
ɲga ki to ti na ki kala na.

Yaayoro kasara nda wa gbinri wi ni, ti
waga.

Leele pe yen na fee kapege ki pungo na,
pe ma kotogo le pe yee ni na kambasinɲge
ki piin.

¹¹ Yenɲele yon senre yofenne naa saraga
wofenne pe woro na fyɛ Yenɲele li
yege;

ali wa na sherigo gbogo ki ni, mi pe tipere
ti yan wa.

Yawe Yenɲele lo li yo ma.

¹² Ki kala na, pe kono li yaa kaa wonri mbe
pye diwi ni pe na.

Pe yaa ka pe wonrogo, pe yaa wo mbe
toori;

katugu mi yaa ka yiri pe korogo sanga ɲa
ni,

mi yaa ka jologo wa pe na.

Yawe Yenɲele lo li yo ma.»

¹³ «Mi kambapyere yan wa Samari tara
Yenɲele yon senre yofenne pe yeri,
pe yen na Yenɲele yon senre yuun
yarisunngo Baali ki mege ni,
panla woolo, Izirayeli woolo pe pungo.

¹⁴ Eɛn fo, Zheruzalemu ca Yenɲele yon
senre yofenne poro na, mi katijan-
gara yan wa pe yeri;

pe yen na jatara naa nandara piin, na tanri
yagbolo na.

Pe yen na kotogo nii kapere pyefenne pe
ni,

jango wa kpe ka kaa tipege pyege ki yaga.
Pe ni fuun pe yen na yege sogowo paa

Sodomu ca woolo pe yen,
Zheruzalemu ca woolo pe yen na yeri paa

Gomori ca woolo pe yen†.»

¹⁵ Ki kala na, Yawe Yenɲele na yawa pi ni
fuun fo, pa li yo yeen Yenɲele yon
senre yofenne pe wogo na fo:

«Wele, mi yaa pe kan yaritorisoro go ni pe ka,

mbe tonmo mba pi yen shonro ni pa kan
pe yeri poo wo;

katugu Zheruzalemu ca Yenɲele yon senre
yofenne poro pe ti

leele pe woro na fyɛ Yenɲele li yege tara ti
lagapyew ki ni.»

Yenɲele yon senre yofenne

yagboyoolo

¹⁶ Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fo li yo
fo:

«Yenɲele yon senre yofenne pe yen na
senre nda yuun ye kan, yaga kaa ti
nuru,

katugu pe yen na ye negɛ ki senwara ti ni.
Pe yen na yariyanra nda senre yuun ye

kan, ti yen poro yɛɛra nawa jatere,
ki senre tii yiri mi ɲa Yawe Yenɲele mi yon.

¹⁷ Pe ma soro naga yuun mbele pe maa na
tifaga pe kan fo:

«Yawe Yenɲele li yo fo ye yaa yeyinɲge ta.»
Pe maa ki yuun mbele fuun pe yen na tanri

pe yɛɛra nawa jatere wi na pe kan
fo:

«Jologo kpe se gbɔn ye na!»

¹⁸ Naga yen ma, ambo wila pye wa Yawe
Yenɲele li ni wa ɲga laa kon ma tege

ki konsaga?
Ambo wila li yan mali senre ti logo?

Ambo wila nungbolo jan li senre ti yeri ma
ta mari logo?»

Zheremi wi woyoro

¹⁹ «Wele, Yawe Yenɲele li tisaga tifelege ki
yirige,

li nangbanwa po pi yiri;
pi yen paa tifelingbogo yen na gbɔɔn na

sunrugu,
na funlu wa lepee le pe go na.

²⁰ Yawe Yenɲele li nangbanwa pi se sogo
li na,

fo li ka sa ɲga li kon ma tege wa li nawa
ki pye mbege yon fili.

Wagati ɲa wila paan wa pungo na wi ni,
ye yaa ka ki kagala ke koro jen.»

Yenɲele li woyoro

²¹ «Ki Yenɲele yon senre yofenne, mi ma
mi pe tun,

ɛɛn fo, a pe si fe ma kari mbe sa tunngo
yo;

mi sila senre le pe yon,
ɛɛn fo, a pe saa nala yon senre yuun.

²² Ndeɛ ki pye paa pye na ni wa ɲga mila
kon ma tege ki konsaga,

pe jen nala senre ti yo na woolo pe kan,
mbe ti pe songoro pe wo wa pe kombele li

ni,
mbe pe katijangara pyege ki yaga.»

Yawe Yenɲele li yen lagapyew

²³ Yawe Yenɲele lo li yo ma fo:

† 23:14 23:14: Gomori naa Sodomu tila pye fafafa cara ta, nda leele paa kapere legere pye wa ti ni; Zhenɛ 19.1-29.

«Naga yen ma, mi yen Yennele na li yen toon ko ce wi le?

Naga yen ma, mi woro Yennele na li yen wa lege fun wi le?

²⁴ Naga yen ma, lere wa mbe ya sa lara larasaga ka ni, nga mi soo yan le?

Yawe Yennele lo li yo ma.

Naga yen ma, mi woro ma naayeri wo naa tara ti yin lagapyew wi le?

Yawe Yennele lo li yo ma.»

*Yarilire sigire to naa ti pyo wi ni
ti ma jen ma wo ti yee ni*

²⁵ «Yennele yon senre yofenne pe yen na senre nda yuun, miri logo, poro mbele pe yen na Yennele yon senre yuun na mege ki na, na finlele na yuun fo: «Mi woonro wonlo, ee, mi woonro wonlo.»

²⁶ Ki Yennele yon senre yofenne pe yen na yagbogowo Yennele yon senre nda yuun, na lefanlaga senre nda yuun na yala pe yera nawa jaterre wi ni, pe yaa koro mbaa ti yuun fo sa gbon wagati wiwiin ni?

²⁷ Pe koro na pe woonro ti yege yuun pe yee kan, pe yen naga sonri ndee ko yaa ti na woolo pe fege na mege ki na, paa yege nga na pe teleye paa fege na na yarisunngo Baali ki kala na we.

²⁸ Yennele yon senre yofe na ka woonro wonlo, wo mbaa wi woonro ti yege yuun; een fo na senre ti ka gbon lere na, wo mbaa na senre ti yuun kaselege ni.

Yingi na yarilire sigire ti sila jate ti yen ja yarilire pyo[†] wi ni?

Yawe Yennele lo li yo ma.

²⁹ Naga yen ma, na senre ti woro paa kason yen wi le?

Naga yen ma, ti woro paa marito yen, na wi ma walaga ki ya wi le?

Yawe Yennele lo li yo ma.

³⁰ «Ki kala na, Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Yennele yon senre yofenne mbele pe mala senre ti yu pe yee yeri nari yege yuun, mi yaa yiri pe korogo.»

³¹ Ki kala na, Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Yennele yon senre yofenne mbele pe maa yon tangawa piin, na pe yera senre yuun ma yo fo: Yawe Yennele li yo, mi yaa yiri pe korogo.»

³² Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Mbele pe maa Yennele yon senre yuun na yagbogowo woonro yege yuun, mi yaa yiri pe korogo. Poro mbele pe yen na pe woonro ti yege yuun, nala woolo pe punngu pe yagbogowo senre naa pe yee gbogowo senre ti ni. Ma si yala, mi si pe tun, mi sigi kono kan pe yeri. Pe se yaraga ka yon na woolo pe kan.» Yawe Yennele lo li yo ma.»

*Yennele li senre ti yaa kiti kon
li woolo pe na*

³³ Na ki leele mbele, nakoma Yennele yon senre yofe wa, nakosima saraga wofe wa kon yewe mbe yo fo: «Yennele li senre to yen titi?» Yingi tuguro li taga we go na?» Pa kona ma pe yon sogo ma yo fo: «Yoro jate yoro ye yen tuguro re, mi yaa ki tuguro ti laga na yee go na.» Yawe Yennele lo li yo ma.

³⁴ Na Yennele yon senre yofe, nakoma saraga wofe wa, nakosima tara woolo wa ka yo fo: «Yawe Yennele li tuguro tori nda we go na!» Pa kona mi yaa yiri ki fo wo naa wi go woolo pe korogo, mbe jologo wa pe na.

³⁵ Ki daga yaa ye cenyeele nakoma ye nosepiile pe yewe fo: «Yawe Yennele li we yon sogo ma yo mele? Yawe Yennele li yo mele?»

³⁶ Een fo yaga kaa ki yuun naa fo: «Yawe Yennele li tuguro tori nda we go na! Naga yen ma, Yawe Yennele li senre ti yen tuguro senwee wi go na wi le? Ayoo! Na ye kaa ki yuun ma, kona ye yen na Yennele na yinwege wolo li senre ti waa nari kanngi, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, we Yennele le.»

³⁷ Ye daga mbe Yennele yon senre yofe wi yewe mbe yo fo: «Yawe Yennele kon yon sogo ma yo mele?» Nakoma: «Yawe Yennele li yo mele?»

³⁸ Een fo na yaga koro mbaa ki yuun fo: «Yawe Yennele li tuguro tori nda we go na!» Kona pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ki kaa pye ye yen naga senre nda ti yuun fo: «Yawe Yennele li tuguro tori nda we go na,» ma si yala, mi yerewe kan ye yeri ma yo yaga kaa ki yuun ma,

³⁹ ki pye ma, mi yaa je ye na pew. Mi yaa yoro naa ye ca ki ni ye wa fo lege, mbe ye puro mbe ye laga na yee yege sogowo, ki ca nga mi kan ye yeri we, ko nga mila kan yoro naa ye teleye pe yeri we.

⁴⁰ Mi yaa fere wa ye na, nda ti yen kosaga fu; fere gboro nda ti yaa ye go ki sogo ye na. Lere se ka fege ti na fyew.»

24

*Kanja pire shyen nda tila pye
ma yin figiye pire ni*

¹ Kona, a Yawe Yennele li si kanja pire shyen naga na na, nda tila pye ma yin figiye pire ni. Ki kanja pire tila pye ma tege wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki yege sogowo. Kila pye ma yala Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wila pan ma Yehoyakimu pinambyo Yekoniya na wila pye Zhuda tara wunlunana wi yigi wa

[†] 23:28 23:28: Yarilire sigire to yen ma taanla yagbogowo Yennele yon senre to ni, yarilire pyo wo yen ma taanla Yennele li yen senre jate to ni.

Zheruzalemu ca, ma kari wi ni wa Babiloni tara, naa Zhuda tara teele pe ni, naa kapyo jenfenne konaa tuguron tunngo pyefenne pe ni†.

² Kanja pige nungba figiye pire la pye ma yon fo jenge, paa figiye pire kongbannda nda pe ma co ti yen. Kanja pige sannga ki figiye pire to la pye ma tisaw, tila tisaw fo lere saa ya mberi ka.

³ A Yawe Yennele li silan yewe ma yo fo: «Zheremi, yingi maa yaan?»

A mi sili yon sogo ma yo fo: «Mi yen na figiye pire yaan. Ti tiyonro ti yon fo jenge, een fo ti tisawira ti tisaw fo jenge, pe se ya mberi ka ti tisawima pi kala na.»

⁴ Kona, a Yawe Yennele li sigi senre nda ti yo na kan ma yo fo:

⁵ «Mi na Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele le, pa mi yo yen fo: «Yege nga na ki ma tanla ma ni mbaa figiye pire tiyonro ti wele, ki pyelomo nungba pi na fun, mi yen na Zhuda tara woolo pe wele kajenge ni, poro mbele paa pe koli ma kari pe ni, poro mbele mila pe puro ma pe wo laga ki laga nga ki ni, ma kari pe ni wa Kalide tara we.

⁶ Mi yaa kaa pe wele kajenge ni, mbe ti pe songoro laga ki tara nda ti ni naa. Mi yaa ka pe kan pe yeresaga ta, mi se ka pe tongo naa; mi yaa ka pe yerege mbe pe sanri, mi se ka pe kologi naa.

⁷ Mi yaa ka ti pege jen wa pe kotogo na fo muwi mi yen Yawe Yennele le. Pe yaa ka pye na woolo, mi yaa ka pye pe Yennele, katugu pe yaa ka songoro mbe pan na korogo pe kotogo ki ni fuun ki ni.»

⁸ «Een fo figiye pire nda ti tisaw fo jenge, to nda pe se ya mberi pire ti ka ti tisawima pi kala na, pa Yawe Yennele li yo yen ti wogo na fo: «Pa mi yaa Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi wi pye ma, wo naa wi legboolo pe ni, naa Zheruzalemu ca woolo sanmbala mbele pe yaa ka koro go na pe ni, poro mbele pe yaa ka pye laga ki tara nda ti ni konaa mbele pe yaa ka pye mbe cen wa Eshipiti tara ti ni.

⁹ Mi yaa ka ti pe pye sunndo kongo yaraga dunruya wunluwo pyew pi yeri, mbe jologo wa pe na. Mi yaa ka pe puro mbe kari pe ni tara nda fuun ni, ki lara woolo pe yaa kaa pe tifaga, mbaa pe mere ti nii wa pe yomiyegele ke ni, mbaa ki lakoo pe na konaa mbaa pe dangi.

¹⁰ Mi yaa ka malaga, naa funjo konaa yambewe wa pe na, fo pe sa tongo pe ko pe wo wa tara nda mila kan poro naa pe teleye pe yeri ti ni.»

25

Zheremi wila Yennele

li yon senre yo

*leele pe kan ma saa gbom
yele nafa ma yiri taanri*

¹ Senre nda to Yawe Yennele laa kan Zheremi wi yeri Zhuda tara woolo pe ni fuun pe wogo na, Zhoziyasi pinambyo Yehoyakimu na wila pye Zhuda tara wunlunana wi wunluwo pi yele tijere wolo li ni; ko la yala Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi wunluwo pi yele kongbanna li ni.

² Yennele yon senre yoyo Zheremi wila ki senre ti yo Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe ni fuun pe yege na, ma yo fo:

³ «Maga le wa Amo pinambyo Zhoziyasi na wila pye Zhuda tara ti wunlunana wi wunluwo pi yele ke ma yiri taanri wolo li ni fo ma pan ma gbom nala, ki yele nafa ma yiri taanri wolo loli na, Yawe Yennele li li senre ti kan na yeri. A mi koro nari yuun ye kan pilige pyew, een fo yee logo na yeri.

⁴ Yawe Yennele lili tunmbyeele pe ni fuun pe torogo ye yeri, li yon senre yofenne wele. Laa pye na pe tunnu ye yeri suyi, een fo ye sila logo pe yeri, ye sila nungbolo jan mbe logo pe yeri.

⁵ Paa pye naga yuun ye kan fo: «Ye ni fuun nungba nungba ye wo wa ye kombegele ke ni, ye ye kapyere tijangara ti yaga, pa kona tara nda Yawe Yennele laa kan yoro naa ye teleye pe yeri, ye yaa koro mbe cen wa ti ni sanga pyew fo tetete.

⁶ Yaga ka taga yarisunndo ta yege na mbaa tunngo piin ti kan, mbaa foli ti yege sogowo mbaa ti gbogo. Yaga kanla nawa pi ngban ye yarisunndo nda ye gbegele ye yeera keyen yi ni ti ni, pa kona mi se kapege kpe pye ye na.»

⁷ Een fo yee yenle mbe logo na yeri; Yawe Yennele lo li yo ma. Yaa na nawa pi ngban ye yarisunndo nda ye gbegele ye yeera keyen yi ni ti ni, ma jologo wa ye yee na.

⁸ Ki kala na, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yen fo: «Ki kaa pye yee na senre ti logo,

⁹ ye wele, mi yaa ka tun pe sa yonloparawa kamenge kee tara woolo pe yeri, Yawe Yennele lo li yo ma, mbe pinle Babiloni tara wunlunana Nebukanezari na wi yen na tunmbyee wi ni. Mi yaa ti pe pan ki tara nda to naa tara woolo pe korogo, konaa cengele ngele fuun ke yen ma pe maga ke korogo, jango mbe pe tongo pew, mbe pe kala li pye sunndo kongo kala konaa paa ki lakoo pe na, mbe ti pe tara ti koro kataga fo sanga pyew.

† 24:1 24.1: 2 Wunlu 24.12-16 † 25:10 25.10: Zhere 7.34; 16.9; Naga 18.22-23

¹⁰ Mi yaa ti pe yɔgɔrimo yuuro, naa pe nayinne yuuro, naa japene yuuro, naa pijaala yuuro konaa muwe tire tinne pi ko wa pe sogowo, mbe pe fitanlaye yanwa pi figi†.

¹¹ Ki tara nda ti ni fuun ti yaa ka pye kataga mbe koro waga. Ki cengele ngele ke ni fuun ke yaa ka go sogo Babiloni tara wunlunana wi kan fo sa gbon yele nafa taanri ma yiri ke.»

¹² «Een fo na ki yele nafa taanri ma yiri ke liga kali yee yon fili, mi yaa yiri Babiloni tara wunlunana wo naa wi tara woolo pe korogo pe kambasinnde ti kala na. Yawe Yennele lo li yo ma; mi yaa jologo wa poro Kalide tara fenne pe na, mbe pe tara ti pye kataga fo sanga pyew.

¹³ Jologo kagala ngele fuun mila ke senre yo ki tara nda ti wogo na, mi yaa ti ke to ti na; ki senre nda ti yen ma yonlogo laga ki sewe na wi ni we, to nda Yennele yon senre yofa Zheremi wila yo cengele ke ni fuun ke na we.

¹⁴ Katugu cengele ngele ke yen fannga ni, koro naa wunlumbolo tugbambolo pele yaa ka yiri mbe Babiloni tara fenne poro fun pe go sogo pe yee kan. Mi yaa ka pe sara mbe yala pe kapyere to naa tipege nga fuun pe pye ki ni.»

Yennele li yaa ka jologo wa cengele ke na

¹⁵ Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: «Ki wojenne na li sho na kee, li yen ma yin duven na ni, na nangbanwa pow. Mi yen noo tunnu cengele ngele fuun yeri, maa kan ki woolo pe yeri pe pa wo.

¹⁶ Pe yaa kaa wo mbe tin, mbaa gballi, mbe pye ndee yarafenne wele, tokobi na mi yaa torogo wa pe sogowo wi yanga ki kala na.»

¹⁷ Kona, a mi si wojenne li sho Yawe Yennele li yeri; laa na tun cengele ngele fuun yeri, a mi saa li kan ke yeri koo wo.

¹⁸ Mila ki le Zheruzalemu ca ki na, naa Zhuda tara cara ti ni, naa wunlumbolo poro naa legboolo pe ni, ma pe kan pe wo, jango mbe pe tongo mbe pe tara ti pye katara, mberi yaga waga, mberi pye titegere yaraga, konaa mbe pe danga paa yee nga na ki yen nala we.

¹⁹ Mila Ezhipiti tara wunlunana Farawon wi kan, a wi wo, wo naa wi tunmbyeele pe ni, naa wi legboolo konaa wi tara woolo pe ni fuun pe ni;

²⁰ naa cengele ngele fuun ke yen ma cen wa pe ni ke ni, naa Uzi tara wunlumbolo pe ni fuun pe ni, naa Filisiti tara fenne pe wunlumbolo pe ni fuun pe ni, poro

mbele pe yen wa Asikalon ca, naa wa Gaza ca, naa Ekiron ca, naa Asidodi ca woolo sanmbala mbele pe koro pe ni;

²¹ naa Edomu cenle woolo pe ni, naa Mowabu tara woolo pe ni, naa Amos cenle woolo pe ni;

²² naa Tiri ca wunlumbolo pe ni fuun pe ni, naa Sidon ca wunlumbolo pe ni fuun pe ni, naa wunlumbolo mbele fuun pe yen ma cen wa logo furo ti ni wa kogoje wi punjo na pe ni;

²³ naa Dedan ca woolo pe ni, naa Tema ca woolo pe ni, naa Buzi ca woolo pe ni, naa mbele fuun pe maa pe siyo wi kanggara na lara ti kunlu pe ni†;

²⁴ naa Larabu tara wunlumbolo pe ni fuun pe ni, naa cengele ngele ke yen ma cen wa gbinri wi ni ke wunlumbolo pe ni;

²⁵ naa Zimiri tara wunlumbolo pe ni fuun pe ni, naa Elamu tara wunlumbolo pe ni fuun pe ni, naa Medi tara wunlumbolo pe ni fuun pe ni;

²⁶ naa yonloparawa kamege kee tara wunlumbolo pe ni fuun pe ni, mbele pe yen ma yongo pe yee ni konaa mbele pe yen ma lali pe yee ni konaa wunluwo mba fuun pi yen laga dunruya wi ni pi ni. Sheshaki† tara wunlunana wo wi yaa ka wo pe ni fuun pe punjo na.

²⁷ Maga yo pe kan fo: «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: «Yege duven wi wo, ye tin, yaa tunguru, ye to tara yaga ka ya mbe yiri naa, tokobi na mi yaa torogo wa ye sogowo wi yanga ki kala na.»

²⁸ «Na paga je mbe yo pe se wojenne li sho ma kee mbe pa wo, pa kona maga yo pe kan fo: «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo: Ye yaa pi wo kpa!

²⁹ Ye wele, na mege ki yen na yinri laga ki ca nga ni, pa mi yaa ki le le ki na mbaa jogowo pi piin. Naga yen ma, yoro wo na, yaa ki jate mi yaa ye yaga mbajolowo wi le? Mi se ye yaga mbajolowo de! Katugu mi yaa malaga yirige mbe wa dunruya woolo pe ni fuun pe na. Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.» »

³⁰ Mboro wo na Zheremi, Yennele li yon senre ti yo ki kagala ke ni fuun ke wogo na, ma pe pye fo:

«Ma Yawe Yennele li ta wa naayeri, li yen na gbanla paa cenge yen,

mali ta wa li censaga kpoyi ki ni, lili magala li yirige;

li yen na gbanla li censaga woolo pe na paa cenge yen;

li yen na jorogi paa mbele pe ma pye wa erezen pire tonmo wosaga pe yen,

† 25:23 25:23: Mbele pe maa pe siyo wi kanggara na lara ti kunlu, ki senre ti wele wa Zhere 9.25laga ki ni. † 25:26 25:26: Sheshaki, ko koro wo yen Babiloni tara re.

li yen na jorogi dunruya woolo pe ni fuun pe na.

³¹ Ki tinme pi yen na gboon fo wa tara ti kosaga ki na,

katugu Yawe Yennele li yen kiti na cengele ke ni,

li yen na kiti koon senweele pe ni fuun pe na.

Li yaa lepeepe pe ni fuun pe gbo tokobi ni. Yawe Yennele lo li yo ma.»

³² Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:

«Ye wele, jologo ka yen na paan,

ki yaa to cenle la na, mbe yiri le ma mbe to cenle la yege na.

Tifelingbogo ka yiri fo wa dunruya wi kosaga na paan.»

³³ Yawe Yennele li yaa ka mbele gbo ki pilige ki ni, pe gbolo pe yaa ka jaraga mbege le tara ti go ka na mbe saga wa tara ti go ka na. Lere se ka ta mbe pe kunwo pi gbele; lere se ka ta mbe pe gbolo pe le, pe se ka pe le. Pe yaa ka tongo mbe pye paa fyongo yen wa tara ti na.

³⁴ Yaa gbele, yoro simbaala konrifenne† wele, yaa jorogi!

Ye to yaa kongi tara ti na, yoro simbangbeleye teele wele;

katugu pe yaa ye konlogi pilige nga ni ki gbɔn.

Ye yaa ka toori mbe yaari paa yege nga na yaapige sonngbanga wogo ma to ma yaari we.

³⁵ Larasaga se ka ta simbaala konrifenne pe na naa,

shosaga se ka pye simbangbeleye teele pe na.

³⁶ Yaa simbaala konrifenne pe gbelege ki nuru!

Yaa simbangbeleye teele pe jorogimo pi nuru,

katugu Yawe Yennele li yen na pe yaayoro konrisara ti tonri!

³⁷ Pe yaayoro konrisara nda tila pye yeyinnye na, ti jogo ma koro waga,

Yawe Yennele li nangbanwa ndorogo ki fannga na.

³⁸ Li yiri wa li censaga ki ni paa yege nga na jara yirifonno ma kaa yiri wi larasaga we;

katugu pe tara ti jogo ma koro waga, jogowo pyefo wi nangbanwa gbɔɔ pi kala na,

konaa we Fo wi nangbanwa ndorogo ki kala na.

26

Zheremi wi juguye paa pye na jaa mboo gbo

¹ Zhoziyasi pinambyo Yehoyakimu na wila pye Zhuda tara wunlunana wi wunluwo pi lesanga wi ni, a Yawe Yennele li sigi senre nda ti yo Zheremi wi kan ma yo fo:

² «Yawe Yennele pa li yo yeen fo: «Yiri ma sa yere wa Yawe Yennele li sherigo gbogo lonjo nawa pi ni; leele mbele pe yen na yinrigi wa Zhuda tara cara ti ni fuun ti ni, na paan nali gbogo laga li go ki ni, ma senre nda fuun mi le ma yon ti yo pe kan, maga ka senpyo nungba wo wa ti ni.

³ Kana pe yaa ma senre ti logo, pe ni fuun nungba nungba pe yaa songoro mbe wo wa pe kombele li ni; pa kona kapege nga mila kon ma tege mbe pye pe na pe kapyere tijangara ti kala na, pa mi yaa ki yaga.»

⁴ Maga yo pe kan fo pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Na ye woro na nuru na yeri, mbaa tanri mbaa yala na lasiri na mi kan ye yeri wi ni,

⁵ na yee na tunmbyeele mbele Yennele yon senre yofenne pe senre ti logo, poro mbele mila pye na tunnu ye yeri pilige pyew, a ye je mbe logo pe yeri,

⁶ pa kona mi yaa ki go nga ki pye paa yege nga na mila Silo ca ki pye we†, mbege Zheruzalemu ca nga ki pye ca nga pe yaa laga mege yinri mbaa leele dangi dunruya cengele ke ni fuun ke yege na.»

⁷ Ki pye ma, saraga wofenne, naa Yennele yon senre yofenne konaa tara woolo pe ni fuun pe ni, paa ki senre ti logo Zheremi wi yeri wila ti yuun wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni.

⁸ Senre nda fuun Yawe Yennele laa le Zheremi wi yon ma yo wiri yo leele pe kan, naa wila kaa ti yo ma ko ti na, a saraga wofenne, naa Yennele yon senre yofenne konaa leele pe ni fuun pe ni, pe suu yigi ma yo fo: «Ki daga pɔɔn gbo.

⁹ Yingi na ma nee Yennele li yon senre yuun Yawe Yennele li mege ni, ma yo fo ki sherigo gbogo nga ki yaa ka pye paa yege nga na Silo ca kila pye, fo ki ca nga ki yaa ka tongo mbe koro waga, leele se ka pye mbe cen laga ki ni?» Kona, a leele pe ni fuun pe si gbogolo ma Zheremi wi maga wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni.

¹⁰ Naa Zhuda tara teele paa kaa ki kagala ke logo, a pe si yiri wa wunlunana wi go ki ni ma kari wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, ma saa cen wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki yeyongo ki na.

† 25:34 25:34: Simbaala konrifenne poro pe yen janwa wi yege sinvenne wele.

† 26:6 26:6: Zhozu 18.1; Yuuro

¹¹ Kona, a saraga wofenne poro naa Yennele yon senre yofenne pe ni, pè sigi yo tara teele poro naa leele pe ni fuun pe kan fo: «Ki nana na ki daga poo gbo, katugu wi Yennele yon senre yo ma wa ki ca nga ki na. Yoro jate yege senre ti logo wa ye nungbogolo ke ni.»

¹² Kona, a Zheremi wi sigi yo tara teele pe ni fuun poro naa leele pe ni fuun pe kan fo: «Senre nda fuun yè logo, Yawe Yennele lo lilan tun ma yo mbe pan mbege Yennele yon senre ti yo mbe wa ki go nga konaa ki ca nga ki na.

¹³ Koni ye ye tangalomo po naa ye kapyere ti kannga, yaa nuru Yawe Yennele, ye Yennele li yeri; pa kona kapege nga Yawe Yennele làa kon ma tege mbe pye ye na, li yaa li jatere wi kannga mbege wogo ki yaga.

¹⁴ Mi wo na, mi yen ye kee, nga ka ye ndanla, mbe pye sinngé ye yege na, ye ko pye na na.

¹⁵ Een fo yege jen ye yo fo na yaga na gbo, kona yè lere na wi yen jeregisaga fu wa gbo ma ki kapege ki go kala li le, yoro naa ki ca nga konaa ca woolo pe ni; katugu kaselege ko na, Yawe Yennele lo lilan tun ye yeri mbe pan mbege senre nda ti ni fuun ti yo ye kan.»

¹⁶ Kona tara teele poro naa leele pe ni fuun pe ni, pè si saraga wofenne poro naa Yennele yon senre yofenne pe pye fo: «Ki nana na kii daga poo gbo, katugu wi para we ni Yawe Yennele, we Yennele lo mege ni.»

¹⁷ A tara ti lelelele pèle si yiri maga yo janwa wi ni fuun wi kan fo:

¹⁸ «Mishe na wila yiri wa Moresheti ca, wila pye na Yennele li yon senre yuun Zhuda tara wunlunana Ezekiyasi wi wagati wi na. Wila pye naga yuun Zhuda tara woolo pe ni fuun pe kan fo: <Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:

Pe yaa ka Siyon ca ki wari paa kere yen, Zheruzalemu ca ki yaa ka pye kataga. Sherigo gbogo ki yen yanwiga nga na, tire yaa ka fi wa mbe pye kologo†.»

¹⁹ «Naga yen ma, Zhuda tara wunlunana Ezekiyasi wo naa Zhuda tara woolo pe ni fuun pe ni, paa Mishe wi gbo wi le? Naga yen ma, Ezekiyasi wi sila pye na fyé Yawe Yennele li yege, mbeli yenri wi le? Ki kala na, Yawe Yennele làa ki kon maga tege mbe jologo nga wa pe na, a li sili jatere wi kannga maga yaga. Na waga ki nana na wi gbo, we yaa kapegbogo pye we yee na.»

*Wunlunana Yehoyakimu
wila Yennele yon senre yofé Uriya
wi gbo*

²⁰ Nana wa yege la pye wa, wo fun wila pye na Yennele li yon senre yuun Yawe Yennele li mege ni. Paa pye naa yinri Uriya, Shemaya pinambyo lawi, ma yiri wa Kiriya Yeyarimu ca. Wila pye na Yennele li yon senre yuun na waa Zheruzalemu ca ki na konaa Zhuda tara ti na, paa yege nga na Zheremi wila ki pye we.

²¹ Wunlunana Yehoyakimu, wo naa wi malingbocoolo kotogofenne pe ni fuun pe ni konaa wi tara teele pe ni paa ki senre ti logo. A wunlunana wi nne ki lagajaa mboo gbo. Naa Uriya wila kaa ki senre ti logo, a wi si fyé, mee fe ma kari wa Ezhipiti tara.

²² Kona, a wunlunana Yehoyakimu wi si nambala pele pinle Akibori pinambyo Elinatan wi ni, ma pe tun wa Ezhipiti tara.

²³ A pè saa Uriya wi yigi wa Ezhipiti tara ma yiri wi ni, ma pan maa kan wunlunana Yehoyakimu wi yeri. A wunlunana wi si ti, a pe Uriya wi gbo tokobi ni, ma saa wi ghoo wi wa wa lere pyew gboolo lesaga ki ni.

²⁴ Een fo Shafan pinambyo Ahikamu wila Zheremi wi go sige, jango paga kaa le leele pe kee poo gbo.

ZHEREMI WILA YIRI YENNELE YON SENRE YOFENNE YAGBOVOOLO PE KJONGO

27

27-29

*Cengele sanngala
ke yaa ka go sogo
mbe Babiloni tara wunlunana
wi kan*

¹ Zhuda tara wunlunana Zhoziyasi wi pinambyo Yehoyakimu wi wunluwo pi lesaga wi ni, a Yawe Yennele li sigi senre nda ti yo Zheremi wi kan;

² pa Yawe Yennele làa para na ni yeen, ma yo fo: «Mangala pili konaa ma nere tunngo pyetire gbegele ma yee kan, mari po wa ma yologo ki na†.

³ Ko pungo na, ma tunngo torogo wa Edomu cenle wunlunana wi yeri, naa Mowabu tara wunlunana wi yeri, naa Amo cenle wunlunana wi yeri, naa Tiri ca wunlunana wi yeri konaa Sidon ca wunlunana wi yeri. Ki wunlumbolo pe pitunmbolo gboolo mbele pè pan wa Zheruzalemu ca,

† 26:18 26:18: Ki senre nda ti yo wa Mishe sewe wi ni; Mishe 3.12. † 27:2 27.2: Nere tunngo pyetige, ki yen kanngaga ka nga pe ma te ki ma pye ma nugu, pe maga po nere shyen yooro na, ma cafalaga nakoma wotoro po ti na ma ta nari konri. Lagame tunngo pyetire ti yen paa kacén yen na para Babiloni tara fannga ko senre na.

wa Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi wi yeri, maga tunngo ki le poro kee†.

4 Maga yo pe kan fo tunngo nga mi yen na kaan, pe saga yo pe tafenne pe kan ce, fo Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yenjele le, li yo pe saga yo pe tafenne pe kan pe yo fo:

5 «Muwi mi tara ti da, ma senwee piile poro naa yaayoro nda ti yen laga tara ti ni ti da. Miri da na yawa gbogbo po naa na fannga gbogbo ki ni. Lere na kala kanla ndanla, mi ma tara ti kan wo yeri.

6 Koni mi yen naga tara nda ti ni fuun ti nii na tunmbye Nebukanezari na wi yen Babiloni tara wunlunana wi kee. Mi yan wongaala pe le wi kee fun, jango pe go sogo wi kan.

7 Cengele ke ni fuun ke yaa ka go sogo mboo kan, mbe ka go sogo wi pinambyo wi kan, mbe ka go sogo wi pishyenwoo wi kan, fo wo jate wi tara ti wagati wi ka sa gbun fun, wagati na ni cengele legere konaa wunlumbolo fannga fenne yaa ka yiri mboo go sogo fun.»

8 «Cenle o cenle, nakoma wunluwo tara o wunluwo tara ti woolo pee yenle mbe go sogo Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi kan, na pee yenle wuu tunngo pyetige ki taga pe na, mi yaa yiri ko cenle lo korogo mbeli gho tokobi ni, naa fungo ni konaa yambewe ni, fo mbe ti Nebukanezari wigi cenle li tongo wili ko pew. Yawe Yenjele lo li yo ma.

9 Yoro wo na, yaga kaa nuru ye Yenjele yon senre yofenne pe yeri, naa ye jefenne pe yeri, naa ye woonro koro yofenne pe yeri, naa ye kuulo yewe fenne konaa taluguya pyefenne pe yeri, poro mbele pe yen naga yuun ye kan ma yo fo ye se ka go sogo Babiloni tara wunlunana wi kan we.

10 Katugu pe Yenjele yon senyoro ti yen yagbogowo senre, ti yaa ye kan pe ye puro mbe ye lali ye tara ti ni, mbe kari ye ni lege mbe ye tongo pew.

11 Een fo na cenle na ka yenle Babiloni tara wunlunana wuu tunngo pyetige ki taga li na, mbe go sogo mboo kan, pa mi yaa yeyinge kan ki cenle woolo pe yeri wa pe tara ti ni, mbe ti pe cen wa ti ni paa ti fali. Yawe Yenjele lo li yo ma.»

12 Ki pye ma, ko senre nungba to mila yo Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi wi kan, ma yo fo: «Ye yenle ki na Babiloni tara wunlunana wuu tunngo pyetige ki taga ye na, ye go sogo wo naa wi tara woolo pe kan, pa kona ye yaa koro yinwege na.

13 Yingi na mboro naa ma woolo pe ni ye yaa si ti tokobi, naa fungo konaa yambewe pi ni, ti ye gbo, paa yeye nga na Yawe Yenjele ligi yo cenle o cenle na li se yenle mbe go sogo Babiloni tara wunlunana wi kan li wogo na we?

14 Yenjele yon senre yofenne mbele pe yen naga yuun ye kan ma yo fo: «Ye se ka go sogo mbe Babiloni tara wunlunana wi kan.» yaga kaa poro senre to nuru. Katugu pe Yenjele yon senre ti yen yagbogowo.»

15 Yawe Yenjele lo li yo ma fo: «Mi ma mi pe tun. Yenjele yon senre nda pe yen na yuun na mege ni, ti yen yagbogowo. Na ye kaa nuru pe yeri, mi yaa ye puro laga, ye yaa tongo mbe ko pew, yoro naa ki Yenjele yon senre yofenne mbele pe yen naga Yenjele yon senre ti yuun ye kan pe ni.»

16 Ko punngo na, mi Zheremi, a mi sigi senre nda ti yo saraga wofenne poro naa ki leele mbele pe ni fuun pe kan fun ma yo fo, pa Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Ye Yenjele yon senre yofenne pe yen na senre nda yuun ye kan, ma yo fo: «Ye wele, sanni jenri pe yaa yiri Yawe Yenjele li sherigo gbogbo yaapire ti ni wa Babiloni tara mbe songoro mbe pan ti ni!» Yaga kaa ki senre ti nuru, katugu pe Yenjele yon senre nda pe yen na yuun ti yen yagbogowo.

17 Yaga kaa nuru pe yeri, een fo ye go sogo ye Babiloni tara wunlunana wi kan, pa kona ye yaa koro yinwege na. Yingi na, ye yaa si ti ki ca nga ki pye kataga?»

18 «Na kaa pye pe yen kaselege Yenjele yon senre yofenne, na kaa pye Yawe Yenjele lo jate li yen na para pe ni, pa kona pe Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo li yenri, jango yaapire sannda nda ti koro wa Yawe Yenjele li sherigo gbogbo ki ni, naa nda ti koro wa Zhuda tara wunlunana wi go ki ni, konaa wa Zheruzalemu ca ki ni, Babiloni tara fenne paga ka pan mberi koli mbe kari ti ni wa Babiloni tara.

19 Katugu pa Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo li yo yeen ki sherigo gbogbo nga ki tiyagala ke wogo na, naa jogoyaraga gbegebenge, naa nogona cenyara to naa yaapire sannda nda fuun ti koro laga ki ca nga ki ni ti wogo na;

20 ko yaara nda to Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi sila ta mbe koli mbe kari ti ni, sanga na ni wila Yehoyakimu pinambyo Yekoniya na wila pye Zhuda tara wunlunana wi yigi wa Zheruzalemu ca, ma kari wi ni wa Babiloni

† 27:3 27:3: Mbe yala Eburuye senre ti ni, pele yen naga jate ma yo tunngo pyetire to Zheremi wila torogo wa ki wunlumbolo pe yeri, een fo pele yen naga jate ma yo senre nda Yenjele laa yo, to Zheremi wila yo pitunmbolo gbogbo pe kan ma yo pe sari yo wunlumbolo pe kan. Ki yaa pye ndee ki pitunmbolo gbogbo paa pan ma yee yan mbe yon le Babiloni tara wunlunana wo na; een fo, a Yenjele li si li yon senre yofe wi torogo wa pe yeri ma yo paga kaga pye.

tara, wo naa Zhuda tara naa Zheruzalemu ca legboɔɔɔ pe ni fuun pe ni.

²¹ Yaapire nda ti koro wa sherigo gbɔgo ki ni, naa wa Zhuda tara wunlunana wi go ki ni konaa wa Zheruzalemu ca ki ni, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen ti wogo na fo:

²² «Pe yaa ka ki yaara nda ti koli mbe kari ti ni wa Babiloni tara; ti yaa sa koro wa fo sa gbɔn pilige nga ni mi yaa ka yiri ti leme pi mege ni. Yawe Yennele lo li yo ma. Ko pilige ko ni, mi yaa ti le mbe songoro mbe pan ti ni laga ki laga nga ki ni.» »

28

Yennele yon senre yofɔ Hananiya wila yiri Zheremi wi korogo

¹ Ki ye le nungba li ni, ko ye le lo laa pye Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi wi wunluwo pi ye le tijere wolo le, wi wunluwo pi lesanga wi ni, ki ye le li yenge kangurugo wogo ki ni, pilige ka, a Azuri pinambyo Hananiya na wila pye Yennele yon senre yofɔ, ma yiri wa Gabawon ca, wi sigi yo na kan wa Yawe Yennele li sherigo gbɔgo ki ni, saraga wofenne poro naa leele pe ni fuun pe yege na ma yo fo:

² «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: «Babiloni tara wunlunana wi nere tunngo pyetige nga taga ye na, mi yaa ki kaari mbege laga wa ye yologo ki na!

³ Sanni ye le shyen ni, Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wila Yawe Yennele li sherigo gbɔgo yaapire nda le laga ki laga nga ki ni ma kari ti ni wa Babiloni tara, mi yaa songoro mbe pan ti ni laga ki laga nga ki ni naa.

⁴ Mi yaa songoro mbe pan Yehoyakimu pinambyo Yekoniya na wi yen Zhuda tara wunlunana wi ni laga ki laga nga ki ni, konaa Zhuda tara woolo mbele fuun paa yigi ma kari pe ni kasopiile wa Babiloni tara pe ni, katugu Babiloni tara wunlunana wi nere tunngo pyetige nga taga ye na, mi yaa ki kaari mbege laga wa ye yologo ki na.» » Yawe Yennele lo li yo ma.

⁵ Kona, a Yennele yon senre yofɔ Zheremi wi si Yennele yon senre yofɔ Hananiya wi yon sogo saraga wofenne pe yege na konaa leele mbele fuun paa pye ma yere wa Yawe Yennele li sherigo gbɔgo ki ni pe yege na.

⁶ Yennele yon senre yofɔ Zheremi wila wi yon sogo ma yo fo: «Anmiina! Yawe Yennele li ti ki pye ma! Yennele yon senre nda ma yo, Yawe Yennele li ti tiri yee yon fili, li ti li sherigo gbɔgo yaapire konaa leele mbele fuun paa yigi ma kari

pe ni kasopiile, pe yiri wa Babiloni tara pe songoro pe pan laga ki laga nga ki ni!

⁷ Een fo konaa ki ni fuun, senre nda mi yaa le wa ma nungbolo konaa leele pe ni fuun pe nungbolo, ki senre ti logo.

⁸ Yennele yon senre yofenne mbele pe keli ma toro wa fafafa mi naa mboro we yege, paa Yennele yon senre yo ma wa tara legere na konaa wunluwo tara tugboɔɔɔ na ma yo malaga, naa jologo konaa yambewe yaa ka to pe na.

⁹ Een fo na Yennele yon senre yofɔ wa ka para yeyinge wogo na, senre nda wi yo, na tiga ka ti yee yon fili, ko leele pe maga jen mbe yo kaselege wi yen Yawe Yennele li pitunngo.»

¹⁰ Kona, nere tunngo pyetige nga kila pye wa Yennele yon senre yofɔ Zheremi wi yologo ki na, a Yennele yon senre yofɔ Hananiya wi sigi laga wa maga kaari.

¹¹ Kona, a Hananiya wi sigi yo leele pe ni fuun pe yege na ma yo fo, pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Sanni ye le shyen nere tunngo pyetige nga Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi taga wa cengele ke ni fuun ke yologo ki na, pa mi yaa ki kaari yeen mbege laga wa ki na.»

Kona, a Yennele yon senre yofɔ Zheremi wi si toro maa kono le ma kari.

¹² Naa Yennele yon senre yofɔ Hananiya wila kaa nere tunngo pyetige ki laga wa Yennele yon senre yofɔ Zheremi wi yologo ki na, maga kaari sanga na ni, a Yawe Yennele li si para Zheremi wi ni ma yo fo:

¹³ «Kari ma saga yo Hananiya wi kan fo, pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ma ya ma nere tunngo pyetige ko kaari, een fo nere tunngo pyetige tuguron wogo ma yaa tege wa ki yonlo.

¹⁴ Katugu Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: Mi nere tunngo pyetige tuguron wogo taga wa ki cengele ke ni fuun ke yologo ki na, jango ke go sogo Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi kan. Ke yaa si go sogo mbaa tunngo piin wi kan. Mi yen na yan wongaala pe nii wi kee fun.» »

¹⁵ Kona, a Yennele yon senre yofɔ Zheremi wi si Yennele yon senre yofɔ Hananiya wi pye ma yo fo: «Hananiya, logo na yeri! Yawe Yennele li soon tun. Konaa ki ni fuun, ma ti a ki leele mbele pe pe jigi wi taga yagbogowo senre na.

¹⁶ Ki kala na, pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Wele, mi yaa ma yirige mboon wo laga tara ti ni, ma yaa ku ye le na li ni; katugu ma yiri ma je Yennele li na wa ma senyoro ti ni.» »

¹⁷ A Yennele yon senre yofɔ Hananiya wi si ku ki ye le nungba li yenge koloshyen wogo ki ni.

29

*Zheremi wila sewe wa yonlogo
ma torogo Zhufuye mbele
paa pye wa Babiloni tara pe yeri*

¹ Nebukanezari wila leele mbele fuun yigi kasopiile wa Zheruzalemu ca ma kari pe ni wa Babiloni tara, lelele mbele paa koro yinwege na pe ni, poro naa saraga wofenne pe ni, naa Yennele yon senre yofenne konaa leele pe ni fuun pe ni, Yennele yon senre yofe Zheremi wila koro wa Zheruzalemu ma sewe wa yonlogo maa torogo pe kan. Ki sewe wi senre tori nda yeen.

² Wila ki sewe wi torogo maga ta wunlunana Yekoniya wo naa wi no, naa wunluwo go legbobo pe ni, naa Zhuda tara konaa Zheruzalemu ca teele pe ni, naa kapyo jenfenne konaa tuguron tunngo pyefenne pe ni paa pe yigi kasopiile mako ma yiri pe ni wa Zheruzalemu ca.

³ Zheremi wila ki sewe wi kan Shafan pinambyo Eleyasa wo naa Hilikiya pinambyo Gemariya poro yeri, katugu Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi wila pe tun wa Babiloni tara, wa Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi yeri. Kila yo wa sewe wi ni ma yo fo:

⁴ «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: <Yoro mbele fuun mi ti pe ye yigi kasopiile ma kari ye ni, yoro mbele fuun mi yirige laga Zheruzalemu ca ma kari wa Babiloni tara,

⁵ ye yinre kan ye cen wa ti ni, ye nanggo keere kon yaa ki nanggo keere yaara ti kaa.

⁶ Yaa jelele pori yaa pinambiile naa sumborombiile siin. Yaa jelele kaan ye pinambiile pe yeri, yaa ye sumborombiile pe kaan nambala yeri, jango pe pinambiile naa sumborombiile se. Ye ta yaa lege yaa kee yegge wa ki laga ki ni, yaga kaa kologi.

⁷ Mi ti pe ye yigi kasopiile ma kari ca nga ni, yaa yeyinngge jaa ki ca ki kan. Yaa mi na Yawe Yennele na yenri ki kan, katugu ki ka yeyinngge ta, yoro fun ye yaa yeyinngge ta.»

⁸ «Katugu Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: <Yaga ka ti ye Yennele yon senre yofenne poro naa ye jefenne mbele pe yen wa ye sogowo pe ye fanla pe ye punngo. Yaga kaa woonro nda ye maa wonlo ti jate.

⁹ Yennele yon senre nda pe maa yuun ye kan na mege ni, ti ni fuun ti yen yagbogowo. Mi ma mi pe tun.» » Yawe Yennele lo li yo ma.

¹⁰ «Een fo pa Yawe Yennele li yo yeen fo: <Na Babiloni tara wunluwo piga ka ta yele nafa taanri ma yiri ke sanga na ni, pa kona mi yaa ye saga, senjende nda mila yo ye

wogo na, mi yaa ki kala li pye mbeli yon fili, mbe songoro mbe pan ye ni naa laga ki tara nda ti ni.

¹¹ Katugu kagala ngele mi kon ma tege mbe pye ye kan, mi jate migi jen. Yawe Yennele lo li yo ma. Yeyinngge mi yaa kan ye yeri, jologo kala ma, jango mbe ye goto kala li yon, mbe jigi jenne kan ye yeri.

¹² Pa kona, yaga na mege ki yeri, mbanla yenri, pa mi yaa logo ye yeri.

¹³ Ye yaa kaa na lagajaa, pa ye yaa na yan, katugu ye yaa kaa na lagajaa ye kotogo ki ni fuun ni.

¹⁴ Mi yaa ka ti yanla yan. Yawe Yennele lo li yo ma. Ye woolo mbele paa yigi kasopiile ma kari pe ni, mi yaa songoro mbe pan pe ni. Mila ye puro ma kari ye ni cengele ngele fuun sogowo konaa laga nga fuun ni, mi yaa ka ye yirige wa ki lara ti ni, mbe pan mbe ye gbogolo laga naa; Yawe Yennele lo li yo ma. Mila ye puro ma ye yirige tara nda ni, mi yaa ka songoro mbe pan ye ni wa ti ni naa.» »

¹⁵ «Ma si yala, ye yen na yuun fo: <Yawe Yennele li Yennele yon senre yofenne pele yirige we kan wa Babiloni tara.»

¹⁶ «Koni, wunlunana na wi yen ma cen wa wunlunana Davidi wi wunluwo jongo ki na wa wi yonlo, naa leele mbele fuun pe yen ma cen laga ki ca nga ki ni, konaa ye sefenne mbele pe sila pe yigi kasopiile mbe kari pe ni wa Babiloni tara, pa Yawe Yennele li yo yeen pe wogo na;

¹⁷ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo: <Ye wele, mi yaa pe gbo tokobi ni, mbe fungo konaa yambewe wa pe na, mbe pe pye paa figiye tige pire fonro yen, nda ti se ya ka, naa ti jogo ki kala na.

¹⁸ Mi yaa taga pe punngo na tokobi, naa fungo konaa yambewe ni. Mi yaa ti pe pye fyere yaraga tara na wunluwo pyew pi yeri. Mi yaa ka pe puro mbe pe jaraga cengele ngele fuun sogowo, mi yaa ka pe pye danga yaraga, naa sunndo konggo yaraga, naa langogo yaraga konaa tifagawa yaraga wa ke yegge na,

¹⁹ katugu pee na senre ti logo; Yawe Yennele lo li yo ma. Ma si yala, mila na tunmbyeele mbele Yennele yon senre yofenne pe tun wa pe yeri. Mila pye na pe tunnu wa pe yeri pilige pyew, een fo pee yenle mbe logo na yeri.» Yawe Yennele lo li yo ma.

²⁰ «Koni, ye Yawe Yennele li senre ti logo, yoro mbele fuun pe ye yigi kasopiile ma kari ye ni, yoro mbele mila ye yirige laga Zheruzalemu ca ma kari ye ni wa Babiloni tara we.

²¹ «Kolaya pinambyo Ashabu wo naa Maaseya pinambyo Sedesiyasi wi ni, poro mbele pe yen na yagbogowo Yennele yon senre yuun Yawe Yennele na yawa pi ni

fuun fɔ, Izirayeli woolo Yennele li mege ni, pa li yo yeen pe wogo na fɔ: «Ye wele, mi yaa pe le Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi kee, wi yaa pe gbo ye yee na.»

²² Zhuda tara woolo mbele fuun paa yigi kasopiile ma kari wa Babiloni tara, pe yaa ki nambala shyen pe kala li le, na pe kaa jaa mbe lere wa dangga, mbaa pe mege yinri mbaa yuun fɔ: «Yawe Yennele loon pye paa yee nga na Babiloni tara wunlunana wila Sedesiyasi naa Ashabu pe sogoo weele we.»

²³ Katugu pɛ kapege tijaanga pye laga Izirayeli tara, ma jatara pye na sinlele pe senwee yeenle pe jele pe ni, na yagbogoowo senre yuun na mege ni, ma si yala mi sigi kono kan pe yeri. Mi jate mi pe kapyee ki jen, ma pye ki serefo. Yawe Yennele lo li yo ma.»

Yennele yon senre yofɔ Shemaya wila sewe na torogo Sofoni wi kan

²⁴ Maga yo Shemaya na wi yiri wa Nehelamu ca wi kan fɔ:

²⁵ «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fɔ: «Maa seweele pele torogo ma yee mege ki na wa Zheruzalemu ca woolo pe ni fuun pe yeri, naa saraga wofɔ Maaseya wi pinambyo Sofoni wi yeri konaa wa saraga wofenne sanmbala pe ni fuun pe yeri, ma yo fɔ:

²⁶ Mboro Sofoni, mboro Yawe Yennele li tege saraga wofɔ wa saraga wofɔ Yehoyada wi yonlo, jango maa Yawe Yennele li sherigo ki korosi; jango lere o lere ka yara lenge wi yee ni mboo yee pye Yennele yon senre yofɔ, maa le ngbeere na, maa le kaso.

²⁷ Koni yingyi na mee si yaraga ka pye Anatoti ca fenne nana Zheremi wo na, wo na wuu yee pye Yennele yon senre yofɔ wa ye sogowo we?

²⁸ Wi yere sewe torogo we yeri laga Babiloni tara ma yo fɔ: Ye yaa cen mbe mo wa Babiloni tara ti ni, ki kala na, ye yinre kan ye cen wa ti ni, ye nanggo keere kon yaa ki nanggo keere yaara ti kaa.»

²⁹ Kona, a saraga wofɔ Sofoni wi sigi sewe wi kara Yennele yon senre yofɔ Zheremi wi yee na.

³⁰ A Yawe Yennele li si para Zheremi wi ni ma yo fɔ:

³¹ «Tunngo torogo wa leele mbele pɛ yigi kasopiile ma kari pe ni pe yeri, fɔ pa Yawe Yennele li yo yeen Nehelamu ca fenne nana Shemaya wi wogo na fɔ: «Ki kaa pye Shemaya wi yen na Yennele yon senre yuun wa ye sogowo, ma si yala, mi

ma muu tun, ma ti a yɛ ye jigi wi taga yagbogoowo senre na,

³² ki kala na, pa Yawe Yennele li yo yeen fɔ: Mi yaa yiri Nehelamu ca fenne nana Shemaya wo naa wi setirige piile pe korogo. Wi lere wa kpe se ka koro go na wa ki leele mbele pe sogowo. Kajenge nga mi yaa ka pye na woolo pe kan, wi lere wa kpe se kaga yan yenle ni; Katugu wi senre ti ti, a leele pɛ yiri ma je na na. Yawe Yennele lo li yo ma.»

YENNELE LI YAA KA SONGORO IZIRAYELI WOULO PE NI WA PE TARA

30

30-33

Yennele li yaa kali woolo pe sho li juguye pe kee

¹ Senre nda to Yawe Yennele laa yo Zheremi wi kan; laa yo fɔ:

² «Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele, pa li yo yeen fɔ: «Senre nda fuun mi yo ma kan, ti yonlogo sewe wa na.

³ Yawe Yennele lo li yo ma fɔ: Piliye ya yen wa na paan, na woolo, Izirayeli woolo naa Zhuda tara woolo wele, mi yaa ka songoro pe ni mbe yiri wa kulowo pi ni. Yawe Yennele lo li yo ma fɔ: Mi yaa songoro pe ni wa tara nda mila kan pe teleye pe yeri ti ni, peri le ti pye pe woro.»

⁴ Senre nda Yawe Yennele laa yo Izirayeli tara naa Zhuda tara ti wogo na tori nda.

⁵ Pa Yawe Yennele li yo yeen fɔ: «We yen na sunndo kongo magala nuru; fyere kala li, yeyingge kala ma.

⁶ Ye yewe jenge yege jen, na kaa pye nana ma kugbo le ma pyo se! Yingi na mi nee nambala pe ni fuun pe yaan pe pe sengele ke togotogo paa yee nga na jele selara ma kaa yiri wi ni we?

Yingi na pe ni fuun pe si yege san?

⁷ Jologo ko kala li! Katugu ki pilige ki yen pilipege!

Ki pilige ki yongo woro wa.

Ki yen jologo wagati Zhakubu setirige piile pe yeri.

Een fɔ pe yaa ka sho mbe wo wa ki ni.»

⁸ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fɔ lo li yo ma fɔ: «Ko pilige ko ni, mi yaa nere tunngo pyetige nga ki yen wa pe yologo ki na ki kaari mbege wo wa, mbe pe pomanda ti koonlo; nambanmbala se ka pe pye kulolo naa.

⁹ Pe yaa kaa tunngo piin mi Yawe Yennele, pe Yennele na kan konaa pe wunlunana Davidi wi setirige pyo na mi yaa ka tege pe go na wi kan.»

¹⁰ «Yoro Zhakobu setirige piile, yoro mbele na tunmbyeele, yaga ka fye!

Yawe Yennele lo li yo ma.

Yoro Izirayeli woolo, ye sunndo wiga ka kon ye na;

katugu mi yaa ka ye sho mbe ye wo wa taleere ti ni,

mbe ye setirige piile pe sho, mbe pe wo wa tara nda paa pe yigi kasopiile ma kari wa pe ni ti ni.

Zhakobu setirige piile ye yaa ka songoro mbe pan,

ye yaa kaa yogori wogosaga naa yeyinjge nga ye yaa ta ki kala na,

lere kpe se ka pan mbaa ye jolo naa.

¹¹ Katugu mi yen ye ni, mbe ye sho.

Yawe Yennele lo li yo ma.

Mila ye jaraga ma kari ye ni cengele ngele fuun sogowo,

mi yaa ka ke ni fuun ke tongo pew;

een fo yoro wo na, mi se ka ye tongo pew.

Mi yaa ka ye jolo mbe yala kaselege ki ni, mi se ka ye yaga jeregisaga fu.»

Yennele li yaa kali woolo pe sagala

¹² Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ye yama pi yen ma tijanga,

ye jologo ki kayanga ki gbogo.

¹³ Lere kpe se ta mbe yere ye kala li ni, mbe ye sagbanra ti fo;

were tanra woro wa mbe ye yama pi ko.

¹⁴ Yaa pye ma mbele fuun ndanla, pe fege ye na.

Pe woro na sonri ye wogo na naa;

katugu mi ye gbon paa yeye nga na lere ma kaa wi jugu gbon we;

mi ye jolo ngbanga ye kajogoro nda ti se jen mbe ko ti kala na,

ye kapere legere ti kala na.

¹⁵ Yingi na ye nee gbele ye yama pi kala na?

Ye kayanga ki woro kowogo.

Ye kajogoro nda ti se jen mbe ko to naa ye kapere legere to kala na,

migi jologo nga ki wa ye na.

¹⁶ Een fo konaa ki ni fuun, mbele fuun pe yen na ye tonri, mi yaa ka pe tongo;

mbele fuun pe yen na ye jolo, pe yaa ka pe yigi kasopiile mbe kari pe ni.

Mbele pe yen na ye kee yaara ti shoo ye yeri, pe yaa ka poro fun pe kee yaara ti sho pe yeri;

mbele fuun pe yen na ye kee yaara ti koli, mi yaa ka ti pe pe kee yaara ti koli fun.

¹⁷ Katugu mi yaa ka ye sagala,

mbe ye yama pi ko.

Yawe Yennele lo li yo ma;

katugu leele pe yen na ye yinri na yuun fo: «Leele mbele pe puro,

Siyon ca woolo, poro mbele lere kpe woro na pe lagajaa.» »

¹⁸ Yawe Yennele pa li yo yeen fo:

«Ye wele, Zhakobu setirige piile mbele paa yigi kasopiile ma kari pe ni, mi yaa ka songoro mbe pan pe ni,

mi yaa ka pe yinre ti yinriwe ta naa.

Cara ti yaa ka songoro mbe kan naa wa ti katara ti ni.

Wunluwo go ki yaa songoro mbe kan naa wa ki yonlo lele li ni.

¹⁹ Yennele li sonmo yuuro naa yogorimo tinme yaa kaa yinrigi wa pe sogowo.

Mi yaa ka ti pe lege, ka se ka kon pe legewe pi na;

mi yaa ka gbogowo kan pe yeri,

mi se ka pe tifaga.

²⁰ Pe piile pe yaa ka songoro mbe pye paa yeye nga na paa pye faa we,

pe gbogolomo woolo pe yaa ka yeresaga ta na yeye sogowo.

Mi yaa ka yiri mbele fuun pe yen na pe jolo pe korogo.

²¹ Pe yekelawe wi yaa ka yiri wa poro yere jate pe ni,

pe kundigi wi yaa ka yiri wa poro yere jate pe sogowo.

Mi yaa kaa fulo na yee tanla,

wo fun wi yaa pan na korogo.

Nakoma ambo wi yaa soro mbe yo wi yaa fulo na tanla wi yee fannaga?

Yawe Yennele lo li yo ma.

²² Ye yaa ka pye na woolo, mi fun mi yaa ka pye ye Yennele.»

Yawe Yennele li tifelingbogo ye

²³ Ye wele, Yawe Yennele li tifelingbogo kila paan,

li nanngbanwa po pi yiri;

pi yen paa tisaga tifelingbogo yen na gboon na sunrugu,

ki yen na funlu wa lepeelee pe go na.

²⁴ Yawe Yennele li nanngbanwa gboco pi se sogo li na,

fo li ka sa nga li kon ma tege wa li nawa ki pye mbege yon fili.

Wagati na wila paan wa punjo na wi ni, ye yaa ka ki kagala ke koro jen.

31

Izirayeli woolo pe yaa ka songoro wa pe tara ti ni

¹ Yawe Yennele li yo fo: «Ko sanga wo ni, mi yaa ka pye Izirayeli seye woolo pe ni fuun pe Yennele, poro fun pe yaa ka pye na woolo.»

² Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Leele mbele pe sho tokobi wi kee, poro wele pe kala li yen ma mi na Yennele na ndanla wa gbinri wi ni.

Izirayeli woolo pe yen na kee wa pe wogosaga kee ki yeri.»

³ Yawe Yennele lili yee naga we na maga le wa faa, ma yo fo:

«Ye yen mala ndanla ndanlawa mbakoo ni, ko kala ki ti mi koro ma mara ye na wa na kagbaraga pyege ki ni.

⁴ Mi yaa ye tege naa fonngo wa ye censaga lege ki ni, ye yaa si koro mbe yere-saga ta,

yoro Izirayeli woolo mbele na lendanlam-bala!

Ye yaa ka ye pimbigile ke le naa paa ye yee fereyaara yen,

ye yaa ka yiri mbe pinle mbaa yoo yofenne mbele paa yogori pe ni.

⁵ Ye yaa ka erezen tiire sanri naa wa Samari yanwira ti na,

mbele pe yaa ti sanri pe yaa kaa ki pire ti kaa.

⁶ Pilige ka yen wa na paan, ca ki korosifenne pe yaa kaa kongolo waa wa Efrayimu yanwira ti na, mbe yo fo:

«Ye yiri we kari wa Siyon ca, wa Yawe Yennele, we Yennele li yeri!» »

⁷ Katugu pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Yaa jorogi nayinme ni Zhakobu setirige piile pe kala na;

yaa yogori nayinme gbao ni pe cenle li kan, lo na li yen cengele ke ni fuun ke yeye we. Ye ye magangala ke yirige yaa Yennele li sonni yaa yuun fo:

«Yawe Yennele, ma woolo pe sho, Izirayeli woolo sanmbala mbele pe koro go na we.»

⁸ Ye wele, mi yaa ka pe yirige wa yonloparawa kamenge kee tara ti ni mbe songoro pe ni;

mi yaa ka pe gbogolo mbe yiri fo wa tara ti kosaga ki na.

Fyoonlo na jejogolo fenne yaa ka pye pe ni, naa kugboro fenne konaa jeele mbele pe selara yiri pe ni;

janwa gbolo li yaa ka songoro mbe pan laga ki laga nga ki ni.

⁹ Pe yaa kaa paan mbaa gbele.

Mi yaa ka keli pe yeye mbe songoro pe ni, mbe pe ta pe yen nala yenringbanga yenri we.

Mi yaa ka kari pe ni laforo yon na, mi yaa ka toro pe ni kono na li yen ma yala la ni,

na pe se kurugo wa li ni;

katugu muwi mi yen Izirayeli woolo pe to we,

Efrayimu wo wi yen na pinambyo kongbanja we.»

¹⁰ Yoro cengele woolo wele, ye Yawe Yennele li senre ti logo,

ye kari ye saga senre ti yari wa lege, wa logo furo tara ti ni.

Yege yo fo: «Ija wila Izirayeli woolo pe gbom ma pe jaraga, wo wi yaa ka pe gbogolo naa;

wi yaa kaa pe korosi paa yeye nga na simbaala konrifo ma kaa naa sim-bangbelege korosi we.

¹¹ Katugu Yawe Yennele lo li yen na Zhakobu setirige piile pe go shoo;

na wi yen fannga ni ma we pe na, li yen na pe shoo wi kee.

¹² Pe yaa ka pan mbaa yogorimo kongolo waa wa Siyon yanwira ti na;

pe yaa kaa gbinri mbaa paan Yawe Yennele li yarijende ti korogo:

Bile, naa erezen tonmo, naa sinme liwoo, naa simbaala, naa sikaala konaa nere ni.

Pe yaa ka pye paa nanggo kere yen, nda pe yen na suguru tonmo ni jenge,

pe jateri wi se ka piri pe na naa.

¹³ Ko sanga wo ni, sumboro nana mbajeen wi yaa kaa yoo yogorimo ni,

lefombolo naa lelembaara ti ni, pe yaa kaa yogori ja.

Mi yaa ka pe kunwo gbelege ki kannga mbege pye yogorimo kala,

mbe pe kotogo ki sogo pe na;

mi yaa pe nandangawa pi ko mbe yogorimo kan pe yeri.

¹⁴ Mi yaa saraga wofenne pe kan saraga kara yanlaga woro ni pe tin;

mi yaa na woolo pe kan pe tin na yarijende ti ni.

Yawe Yennele lo li yo ma.»

Yennele li yaa Izirayeli woolo pe yinriwe ta

¹⁵ Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Paa gbeere nuru wa Arama ca,

nandangawa gbeere ri.

Arasheli† wo wila wi piile pe kunwo pi gbele,

wi woro na jaa poo kotogo ki sogo wi na, katugu pe ku.»

¹⁶ Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Ye ye gbelege ki yaga, ye ye yentunwo pi tulu;

katugu ye yaa ye tunngo ki sara wi ta.

Yawe Yennele lo li yo ma.

Ye piile pe yaa ka songoro mbe yiri wa pe juguye pe tara.

¹⁷ Ye setirige piile pe yaa ka jigi tagasaga ta.

Yawe Yennele lo li yo ma.

Ye piile pe yaa ka songoro mbe pan laga pe yera tara ti ni.

† 31:15 31:15: Lagame Arasheli wi yen ma taanla Izirayeli tara ti ni fuun ti ni. Ki senre nda ti yo fun wa Matiyee sewe wi ni, wa go 2.18 laga ki ni.

18 «Mi Efrayimu† cenle woolo pe yungbɔgɔrɔ senre ti logo, pe yen na yuun fɔ:

«Mà we koro, a wè koro
paa napige yen, nga ki fa koro ghen.
Songɔrɔ ma pan we ni ma yee kɔrɔgɔ, pa
we yaa songɔrɔ mbe pan ma kɔrɔgɔ,
katugu mboro ma yen Yawe Yennele, we
Yennele le.

19 Waa laga ma na, een fɔ koni wè we kapere ti jen mari yaga;
naa wè kaa ki wogo ki jen sanga na ni,
ndajen we yigi, fɔ a waa we kotogo ki gbɔɔn.

Fere ti we yigi, a wè go sogo;
katugu kapyere nda wè pye we punwe
sanga wi ni, ki fere ti yen we na.»

20 Efrayimu wi yen na pinambyɔ nja wi kala li yen ma gbɔgɔ na yeri,
pyɔ nja wi kala li yen mala ndanla fɔ jenge.
Sanga o sanga mi kaa para wi senre na,
mi maa jatere piin wi wogo na naa.
Ki kala na, wi wogo ki yen ma gbɔgɔ wa
na kotogo ki na.

Mi yaa ka pe yinriwe ta naa fɔ jenge.
Yawe Yennele lo li yo ma.»

Izirayeli woolo ye songɔrɔ ye pan

21 «Ye tegere yaara tege ye torokono li yon na,
ye tire kankan tila kono li nari;
kono na yè le yaa li korosi jenge.

Ye songɔrɔ ye pan, Izirayeli woolo, yoro
mbele ye yen na lendaanlambala,
ye songɔrɔ ye pan wa ye ca ki ni.

22 Ye yaa koro mbaa mari la toro fɔ sa gbɔn
wagati wiwiin,
yoro mbele ye yen paa sumboro nja wi yiri
ma je we?

Yawe Yennele li yaa kala fonno pye laga
tara ti ni.

Jele wo wi yaa kaa nanja wi lagajaa†.»

Zhuda tara woolo

pe yaa ka songɔrɔ

mbe cen wa pe yonlo li ni

23 Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fɔ,
Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen
fɔ: «Zhuda tara woolo mbele paa yigi
kasopiile, na mi ka ka songɔrɔ mbe pan pe
ni sanga nja ni, kona wa Zhuda tara konaa
ti cara ti ni, leele pe yaa kaa ki yuun fɔ:
«Yawe Yennele li duwaw ma na,
mboro Siyon yanwiga kpoyi ye,
mboro nja kasinnge ki censaga ye.»

24 «Kona Zhuda tara woolo poro naa
Zhuda cara woolo pe ni fuun pe yaa ka
cen wa ki laga ki ni, naa kere konfenne
poro naa mbele pe maa yanri na toro pe
yaayoro ngbeleye yi ni.

25 Katugu mi yaa ka fannga kan mbele
pè te pe yeri, mbe fannga gbɔgɔ le mbele
fuun pe fannga ki ko pe ni.

26 Ko sanga wo ni, a mi si yen ma yiri
wa na wonlowo pi na, a mi sigi yan fɔ na
wonlowo pi tanla.»

27 Yawe Yennele lo li yo ma fɔ: «Piliye
ya yen wa na paan, mi yaa ka Izirayeli
tara naa Zhuda tara ti yin senwee piile naa
yaayoro ti ni, paa yege nga na pe ma kaa
yiriluguro yanragi kere we.

28 Mila yege kan pe na ma pe kologi, ma
pe jan, ma pe jogɔ, ma pe tongo ma pe
ko konaa na kapege pye pe na yege nga
na, ki pyelomo nungba pi na fun, mi yaa
yege kan pe na mbe pe gbegede mbe pe tege
konaa mbe yeresaga kan pe yeri. Yawe
Yennele lo li yo ma.

29 Ko piliye yo ni, pe se kaa ki yuun fɔ:

«Telee pè erezen pire tugbɔɔnro ti ka,
a piile pe ngangala kè tanga pe na.»

30 «Een fɔ lere nungba nungba pyew wi
yaa ka ku wi yera kajogɔrɔ to kala na.
Lere o lere ka erezen pire tugbɔɔnro ka,
ko fɔ wo ngangala koro ke yaa tanga wi
na.»

31 Yawe Yennele lo li yo ma fɔ: «Wele,
piliye ya yen wa na paan, mi yaa ka yon
finliwe fonmbo le Izirayeli woolo poro naa
Zhuda tara woolo pe ni.

32 Ki yon finliwe pi se ka pye paa yon
finliwe mba mila le pe teleye pe ni pi yen,
pilige nga ni mila pe yigi kee na ma yiri pe
ni wa Ezhipiti tara ti ni we; ki yon finliwe
mba paa jogɔ we, ma sigi ta muwi mila pye
pe fɔ we. Yawe Yennele lo li yo ma.

33 Een fɔ ko piliye yan yo pungo na, yon
finliwe mba mi yaa ka le Izirayeli woolo
pe ni pow mba yeen. Yawe Yennele lo li yo
ma fɔ: Mi yaa kanla lasiri senre ti le wa pe
nawa, mberi yonlogo wa pe koto ro ti na.
Mi yaa ka pye pe Yennele, pe yaa ka pye
na woolo.

34 Lere se kaa wi lewee yenle wi kara
naa, nakoma mbaa wi sefo wi kara naa,
mbaa yuun fɔ: «Ki daga ma Yawe Yennele
li jen.» Katugu leele pe ni fuun pe yaa
kanla jen, mbege le lepigile ke na mbe sa
gbɔn legbɔɔlo pe na. Yawe Yennele lo li yo
ma. Mi yaa ka pe kajogɔrɔ ti kala yaga pe
na, mi se kanla jatere wi tege pe kapere ti
na naa.»

35 Yawe Yennele na li yonlo ki tege, jango
kila yanwa yinrigi yonlo na,

lo na ligi kon maga tege yenge konaa
wonngolo ke kan, jango kaa yanwa
yinrigi yembine,

† 31:18 31:18: Laga ki laga nga ki ni, Efrayimu mege nga ki yeri ko koro wo yen Izirayeli tara woolo wele. † 31:22
31:22: Ki senre nda ti koro wi mbe ya pye fun fɔ: Jele wo wi yaa kaa nanja wi go singi.

lo na li ma kogoje wi yirige mbe ti wi
tonmo mba pi maa yinrigi na tuun
pila tinme yinrigi,

lo na pe maa li yinri Yawe Yennele na yawa
pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:

³⁶ «Ki kagala ngele ke kon ma tege, na koro
ka ya ko mbe wo wa na yege sogowo,
pa kona Izirayeli setirige piile pe mbe ya
ko mbe wo wa na yege sogowo, pa
pe se pye naa cenle na yege sogowo.
Yawe Yennele lo li yo ma.»

³⁷ Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Ndee ki pye lere mbe ya mbe naayeri wi
yagawa pi taanla,

ndee ki pye lere mbe ya mbe tara ti
tijuguwo pi taanla mbe gbón fo wa
ti nogona cencyaara ti na,

pa kona mi jen na je Izirayeli setirige piile
pe ni fuun pe na,

kapyere nda fuun pe pye ti kala na.

Yawe Yennele lo li yo ma.»

³⁸ Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Ye
wele, piliye ya yen wa na paan, pe yaa ka
Zheruzalemu ca ki kan naa fonngo Yawe
Yennele li kan, mbege le le Hananeyeli
sanngazo wi na fo sa gbón wa ca ki mbogo
ki yenle yeyongo ki na.

³⁹ Pe yaa ka taanlamana li wa mbeli sin
naa perew, mbe ca ki kongolo ke gbón mbe
kari sa gbón fo wa Garebu tinndi wi na,
kona mbe sili ke mbe taanla mbe kari wa
Gowati laga kee ki yeri.

⁴⁰ Pe maa gbóolo pe nii konaa na conro
ti waa gbunlundege nga ni ki ni fuun,
naa keere lara ti ni fuun fo mbe sa gbón
Sediron lafogo ki na, mbe sa gbón fo wa
Shonye yeyongo ki yenle li na, wa yonlo
yirisaga kee yeri, ko lara to ti ni fuun to yaa
tege ti ye mbe kan Yawe Yennele li yeri. Ki
lara ta kpe se ka jaanri naa, nakoma mbe
tongo naa[†].»

32

Zheremi wila kere ta lo

¹ Yawe Yennele laa para Zheremi wi
ni Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi wi
wunluwo pi yeke ke wolo li ni. Kila pye
Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi
wunluwo pi yeke ke ma yiri kolotaanri
wolo li ni.

² Ki wagati wi ni, Babiloni tara wunlu-
nana wi malingboonlo paa malingboonlo
censaga kan ma Zheruzalemu ca ki yon
ton. Yennele yon senre yofe Zheremi
paa wi yigi maa le kaso wa Zhuda tara
wunlunana wi go welefenne pe laga nawa.

³ Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi wo
wila wi le kaso, ma yo yingji na Zheremi wi
yen na Yennele li yon senre yuun, ma yo fo
Yawe Yennele li yo fo: «Ye wele, mi yaa ki
ca nga ki le Babiloni tara wunlunana wi
kee, wi yaa sigi sho.

⁴ Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi wi se
sho mbe to Kalide[†] tara fenne pe kee, een
fo mi yaa kaa le Babiloni tara wunlunana
wi kee. Wi yaa kaa yan gbogoyi mbe para
wi ni yon naa yon.

⁵ Pe yaa ka Sedesiyasi wi yigi mbe kari
wi ni wa Babiloni tara. Wi yaa ka sa koro
wa fo sa gbón pilige nga ni mi yaa yere
wi kala li ni. Mi na Yawe Yennele, muwi
mi yo ma. Na ye kaa malaga gbón Kalide
tara fenne pe ni, ye se ya pe ni.»

⁶ Zheremi wila yo fo: «Yawe Yennele laa
para na ni ma yo fo:

⁷ «Wele, ma tojee Shalumu wi pinambyo
Hanameyeli wi yaa pan laga ma korogo,
mbe pan mboon pye mbe yo fo wi kee nda
wa Anatoti ca, mari lo; katugu ti go shogo
kologo ki yen ma yeri mberi lo, mberi pye
ma woro[†].»

⁸ Kona, a na tojee wi pinambyo
Hanameyeli wi si pan na korogo wa
wunlunana wi go welefenne pe laga nawa
pi ni, ma yala Yawe Yennele li senre ti ni.
A wi silan pye fo: «Na kee nda wa Anatoti
ca, wa Benzhamé tara, mi yen noo yenri
mari lo, katugu ti go shogo kologo ki yen
ma yeri mberi lo, mberi pye ma woro.»

Kona, a mi sigi jen ma filige ki na ma yo
Yawe Yennele lo jate senre ti yo na kan.

⁹ Ki pye ma, a mi sigi kee nda wa Anatoti
ca ti lo na tojee wi pinambyo Hanameyeli
wi yeri. A mi si warifuwe pyo ke ma
yiri koloshyen jiri ma kan wi yeri kee ti
sonngo.

¹⁰ A mi si kee ti losewe wi gbegele ma
pe pye shyen, mee nungba ton mala tegere
ti tege wi na. Mila serefenne yeri, a ki pye
pe yege na, a mi si warifuwe wi taanla culo
na maa nuguwo pi jen.

¹¹ Ko pungo na, kee ti losewe na wila
pye ma ton, tegere ti yen wi na, wo na kee
ti lokala naa ti lo magala na ni, tila pye ma
yonlogo wa wi ni, a mi suu le, konaa sewe
sanja na wila pye ma yenge wi ni.

¹² A mi sigi kee losewe wi kan Neriya
pinambyo Baruki wi yeri; Neriya to wo
lawi na Maseya. Mila wi kan wi yeri na
tojee wi pinambyo Hanameyeli wi yege na,
naa serefenne mbele paa pe kee yonlo li
taga kee losewe wi na pe yege na, konaa
Zhuda tara woolo mbele fuun paa pye wa

[†] 31:40 31:40: Ko senre nda to yen naga nari ma yo fo ka yaa ka taga ca ki gbeme pi na, konaa ki yaa ka pye kpoyi
Yennele kan. [†] 32:4 32:4: Kalide tara to pe maa yinri fun Babiloni tara. [†] 32:7 32:7: Kila pye, na nana wa ka
ku, na wi go lere ka pye wa lenana, a ki yala kufo wila wi yaraga ka kan fogo yon paa laga yen, ko nana wo ma ya
maga lo naa mbege go sho, mbege yaga sege woolo pe kan; Levi 25.25-28.

wunlunana wi go welefenne pe laga nawa pi ni pe yege na.

¹³ A mi sigi kono na li kan Baruki wi yeri pe yege na, ma yo fo:

¹⁴ «Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yenjele le, pa li yo yeen fo: «Kere ti losewe le mbele pe le, na tegere ti yen ma tege wi na kona na wi yen ma yenge wi ni, ma sa pe le cogo nga pe fanri ka ni, jango pe koro wa tegesaga mbe mo wa.»

¹⁵ Katugu Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yenjele le, pa li yo yeen fo: «Pe yaa ka yinre, naa keere konaa erezen keere lo laga ki tara nda ti ni naa.»

»

Zheremi wi Yenjele yenrewe

¹⁶ Naa mila kaa keere ti losewe wi kan Neriya pinambyo Baruki wi yeri sanga na ni, a mi sigi yenrege nga ki yenri Yawe Yenjele li yeri ma yo fo:

¹⁷ «E, na fo, Yawe Yenjele, wele, mboro ma naayeri wo naa tara ti da ma yawa gbogo po naa ma fannga gbogo ki ni. Yaraga ko ka woro wa ma ngban ma yege na.

¹⁸ Ma mo kagbaraga ki pye senwee wi kan fo mbe sa gbom wi setirige piile pe yirisaga waga legera na. Een fo ma ma teele pe kajogoro ti fogo ton pe piile pe na, poro pungo na. Ma yen Yenjele ngbogo konaa fannga fo, ma mege koyi nga Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo.

¹⁹ Ma kakondegengele ke yen ma tugbolo, ma maa ma kapyegele ke piin yawa ni. Ma yege yen senwee piile pe tangalomo pi ni fuun pi na. Ma ma lere nungba nungba pyew wi sara mbe yala wi tangalomo pi ni konaa mbe yala wi kapyegele ke ni.

²⁰ «Maa kacen kagala naa kafonngolo pye wa Ezhipiti tara; ali ma pan ma gbom nala, ma yen na ke piin Izirayeli woolo poro naa senwee piile pe kan. Mo ye mege ki gbogo fo ma pan ma gbom nala.

²¹ Ma woolo, Izirayeli woolo wele, maa pe yirige wa Ezhipiti tara kacen kagala ni, naa kafonngolo, naa fannga gbogo, naa yawa gbogo ni, konaa ma fyere gboro wa leele pe na.

²² Maa wugu pe teleye pe kan mbege tara nda ti kan pe yeri, a ma pan mari kan pe yeri; to nda nono wo naa senrege ki ni, ti yen na fuun wa ti ni we.

²³ A pe si pan maga tara nda ti sho mari ta. Een fo pe sila logo ma yeri, pe sila tanga ma lasiri wi na, nga fuun maa yo pe kan ma yo pe pye, pe sila ka kpe pye. Ko kala ki ti ma ki jologo nga ki ni fuun ki wa pe na.

²⁴ «Wele, Kalide tara fenne pe yen na lugusara kanni na ca ki mbogo ki mari,

mbe ca ki sho. Pe yiri ca ki koro, ki yaa ye pe kee tokobi naa funjo konaa yambewe pi fannga na. Nga maa yo, koyi nga ki gbom yeen, ma yen naga yaan.

²⁵ Konaa ki ni fuun, we fo, Yawe Yenjele, maa ki yo na kan ma yo fo mbe sa kere ta lo penjara na, mberi sara serefenne yege na, ma si yala, ca ki ye Kalide tara fenne pe kee.»

Yenjele laa Zheremi wi yon sogo

²⁶ Yawe Yenjele laa li senre ti kan Zheremi wi yeri ma yo fo:

²⁷ «Muwi mi yen Yawe Yenjele, senwee piile pe ni fuun pe Yenjele le. Naga yen ma, yaraga ka yen wa mala pari le?»

²⁸ Ki kala na, pa Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Wele, mi yen naga ca nga ki nii Kalide tara fenne pe kee, naga nii Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi kee. Wi yaa ki sho.

²⁹ Kalide tara fenne mbele pe pan ma to ki ca nga ki na, pe yaa ye wa ki ni, mbe kason le ki ni, mbege sogo. Biriynre nda paa pye na wusuna nuwo taan wi sori yarisunngo Baali ki kan wa ti go na, na duven saara ti woo yarisunndo ta yege yeri wa ti go na, jango mbanla nawa pi ngban, pe yaa ka ki yinre ti sogo.»

³⁰ Yawe Yenjele lo li yo ma fo: «Katugu maga le wa pe punwe pi ni, Izirayeli woolo naa Zhuda tara woolo, na kambenge ko ce pe koro na piin na yege sogowo. Izirayeli woolo pe koro nala nawa pi ngbanni pe kapyere ti ni.

³¹ Katugu maga le wa ki ca nga ki kanpilige ki na fo ma pan ma gbom nala, ki yen na nangbanwa po naa na konro tandomoro ki go. Ki kala na, mi yaa ki jogo mbege wo wa na yege sogowo.

³² Izirayeli woolo naa Zhuda tara woolo pe kapere pye na na mala nawa pi ngban, poro naa pe wunlumbolo pe ni, naa pe yekeele pe ni, naa pe saraga wofenne pe ni, naa pe Yenjele yon senre yofenne pe ni, naa Zhuda tara woolo konaa Zheruzalemu ca woolo pe ni.

³³ Pe pungo wa na yeri, pee yege wa na yeri; ma si yala mi yen na pe nari pilige pyew, een fo pee yenle mbe logo na yeri, pee silan yerewe senre ti le.

³⁴ Go nga na mege ki yen na yinri ki na, paa pe yarisunndo tijangara ti tege wa ki ni maga tege fyongo ni.

³⁵ Paa sunzara kan yarisunngo Baali ki kan wa Beni Hinomu gbulundege ki ni, jango mbaa pe pinambiile naa pe sumborombiile pe woo saraga, mbaa pe sori kason ni yarisunngo Moleki ki kan. Ma si yala, mi sila ki wogo nga ki kono kan pe yeri, mi sila si sonri ki na yere, mbe

yo fɔ pege katijangara cɛnlɛ li pye, mbe ti Zhuda tara fenne pe pye kapere pyefenne.»

³⁶ «Eɛn fɔ konaa ki ni fuun, ye yen naga yuun ki ca nga ki wogo na ma yo fɔ ki yaa ka le Babiloni tara wunlunana wi kɛɛ tokobi, naa fungo konaa yambewe po fannga na. Eɛn fɔ koni Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li yen naga senre nda ti yuun ki ca nga ki wogo na, ma yo fɔ:

³⁷ «Wele, mila na woolo pe puro ma kari pe ni tara nda fuun ni na nangbanwa, naa na kayanga konaa na konro tandorogo ki kala na, mi yaa ka pe gbogolo mbe yiri wa pe ni, mbe pan pe ni laga ki laga nga ki ni, mbe ti pe cɛn laga yeyingge na pɔw.

³⁸ Pe yaa ka pye na woolo, mi yaa ka pye pe Yennele.

³⁹ Mi yaa ka pe jatere wi pye nungba, mbe pe tangalomɔ pi pye nungba, mbe ti paa fye na yege sanga pyew, jango pe wogo ki yon, poro naa pe piile mbele pe yaa ka yiri punjo na pe ni.

⁴⁰ Mi yaa ka yon finliwe mbakɔ le pe ni. Mi se ka punjo wa pe yeri naa, mi yaa la kajenge piin pe kan. Mi yaa kanla yege fyere ti le wa pe kotogo na, jango paga ka pe yeɛ laga na na.

⁴¹ Mi yaa kaa kajenge piin pe kan nayinme ni; mi yaa yeresaga kan pe yeri jenge laga ki tara nda ti ni, na kotogo ki ni fuun ni konaa na nawa pi ni fuun ni.»

⁴² «Katugu pa Yawe Yennele li yo yeɛn fɔ: «Yege nga na mila ti, a ki jolɔgo gbogo nga ki gbɔn ki leele mbele pe na, ki pyelomɔ nungba pi na fun, kajenge nga fuun migi senre yo, mi yaa ki ni fuun ki pye pe kan.

⁴³ Ye yen naga yuun ki tara nda ti wogo na ma yo fɔ ti jɔgo ma koro waga, senwee pyo woro wa ti ni, yaayoro woro wa ti ni, fɔ ti ye Kalide tara fenne pe kɛɛ. Pe yaa ka kɛɛre ta lo laga tara nda ti ni naa.

⁴⁴ Pe yaa ka kɛɛre lo penjara na, mbe kɛɛre loseweɛle pye, mbe tegere tege pe na, mbe sɛrefenne le ki pye pe yege na. Ki yaa ka pye wa Benzhamɛ tara ti ni, naa wa Zheruzalemu kanngara na lara ti ni, naa wa Zhuda tara cara ti ni, naa cara nda wa yanwira ti na ti ni, naa cara nda wa yanwira tigiwen tara ti ni konaa cara nda wa Negevɔ tara ti ni; katugu leele mbele paa yigi kasopiile ma kari pe ni, mi yaa ka songoro mbe pan pe ni. Yawe Yennele lo li yo ma.»

33

Izirayeli tara cara ti yaa ka kan naa fanngo

¹ Yawe Yennele lãa li senre ti kan Zheremi wi yeri naa ki shyen wogo na,

maa ta wi yen ma tɔn bere wa kaso wi ni, wa wunlunana wi go welefenne pe laga nawa, ma yo fɔ:

² «Yawe Yennele na li tara ti da, Yawe Yennele na liri gbegele mari yerege, lo na pe maa yinri Yawe Yennele, pa li yo yeɛn fɔ:

³ «Na yenri, mi yaa ma yon sogo. Mi yaa kagbogolo senre yo ma kan, kagala ngele ke yen ma lara, ngele mee ke jen.»

⁴ Katugu Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeɛn ki ca nga ki yinre ti wogo na konaa Zhuda tara wunlumbolo pe yinre ti wogo na. To nda pe yaa ka jaanri mbege sinnɛɛɛɛ ti tege mbe ca ki mbogo ki gbegele ti ni, jango pe juguye mbele pɛ pan ma ca ki maga, paga ka lugusara ta mbe ye wa ca ki ni, mbe pe gbo tokobi ni.

⁵ Ki yaa pye mbege ta wagati na ni poro naa Kalide tara fenne pe ni, pe yen malaga na. Ki yinre ti yaa ka yin gboolo pe ni, poro mbele mi yaa ka gbo na nangbanwa naa na konro tandorogo ki kala we. Mi yaa na yege ki lara ki ca nga ki na pe tipere nda pɛ pye ti kala na.

⁶ «Eɛn fɔ konaa ki ni fuun, mi yaa ka pe were pye, mbe pe sagala; mi yaa yeyingge gbogo kan pe yeri, pe koro pe yeɛ kan kangbanga fu.

⁷ Zhuda tara woolo mbele paa yigi kasopiile konaa Izirayeli tara woolo mbele paa yigi kasopiile, mi yaa ka songoro mbe pan pe ni naa, mbe ti pe pan pe cɛn laga pe tara ti ni, paa yege nga na paa pye faa we.

⁸ Kajogoro nda fuun pɛ pye ma kapege pye na na, mi yaa pe pye kpoyi mberi laga pe na. Kajogoro nda fuun pɛ pye ma yiri ma je na na, mi yaa ti ni fuun ti kala yaga pe na.

⁹ Ki Zheruzalemu ca nga ki yaa kanla mege ki yirige, mbe pye na nayinme pi go, naa na sonmɔ pi go konaa na gbogowo pi go tara na cengele sanngala ke sogowo; katugu mi yaa kajenge nga fuun pye pe kan, tara na cengele ke ni fuun ke yaa kaga logo; kajenge naa yeyingge nga fuun mi yaa ka kan pe yeri, cengele sanngala ke yaa kaga yan, mbaa fye fɔ mbaa seri.»

¹⁰ Pa Yawe Yennele li yo yeɛn fɔ: «Ye yen naga yuun ki laga nga ki wogo na ma yo ki pye kataga, fɔ leele woro wa ki ni, fɔ yaayoro woro wa ki ni, fɔ Zhuda tara cara naa Zheruzalemu ca nawa kongolo kɛ koro waga, fɔ lere woro wa ti ni, yaayoro si woro wa ti ni.

¹¹ Eɛn fɔ pe yaa kaa yɔgorimo tinme taa, mbaa nayinme yuuro nuru wa naa, naa japene yuuro, naa pijaala yuuro ni, konaa mbele pe yaa kaa nayinme saara woo wa

Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, mbaa yuuro koo mbaa yuun fo:

«Yaa Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li shari yaa li sonni,

katugu Yawe Yennele li yen ma yon, katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu.»

Katugu tara ti woolo mbele paa yigi kasopile, mi yaa songoro mbe pan pe ni, mbe pan mbe pe tege wa, paa yege nga na paa pye faa we. Yawe Yennele lo li yo ma.»

¹² Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yen fo: «Ki laga nga ki koro waga yen, senwee pyo woro wa ki ni, yaayogo woro wa ki ni, yaayoro konrisara yaa ka pye wa naa fonngo yaayoro konrifenne pe kan, wa ki cara ti ni fuun ti ni; pe yaa kaa pe simbaala naa sikaala pe konri wa naa yembine.

¹³ Cara nda ti yen wa yanwira ti na, naa cara nda ti yen wa yanwira tigiwen tara ti ni, naa cara nda ti yen wa Negevu tara ti ni, naa nda ti yen wa Benzhamé tara ti ni, naa nda ti yen wa Zheruzalemu kanngara na lara ti ni konaa Zhuda tara cara sannda ti ni, leele pe yaa kaa pe simbaala naa pe sikaala pe jinri naa fonngo wa ti ni. Yawe Yennele lo li yo ma.»

Yennele li ka yon folo na kon, li ma li yon fili

¹⁴ Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Wele, piliye ya yen wa na paan, kajenge senre nda mila yo Izirayeli tara woolo naa Zhuda tara woolo pe wogo na, mi yaa ki pye mbege yon fili.

¹⁵ Ko piliye yo ni, naa ki wagati wi ni, mi yaa lesinje wa yirige wa Davidi setirige ki ni, na wi yaa ka ti paa tanri kaselege konaa kasinje na wa tara ti ni.

¹⁶ Ko piliye yo ni, Zhuda tara woolo pe yaa ka sho, Zheruzalemu ca woolo pe yaa ka pye yeyinje na pow. Pe yaa kaa Zheruzalemu ca ki yinri yege nga na ki nga fo: «Yawe Yennele lo li yen we kasinje fo.» »

¹⁷ Katugu pa Yawe Yennele li yo yen fo: «Wa Davidi setirige ki ni, lere yaa la taa mbaa ceen wunluwo pi na Izirayeli woolo pe go na.

¹⁸ Saraga wofenne, Levi setirige piile wele, pele yaa la taa sanga pyew mbaa yeregi na yege sogowo, mbaa saara sogoworo woo, mbaa muwe saara woo mbaa ti sori, konaa mbaa saara woo na yeri pilige pyew.»

¹⁹ Yawe Yennele laa li senre ti kan Zheremi wi yeri naa ma yo fo:

²⁰ «Pa Yawe Yennele li yo yen fo: «Na kaa pye ye mbe ya mbe yon finliwe mba pi yen mi naa yonlo ki ni pi jogo, mbe yon finliwe mba pi yen mi naa yembine li ni pi jogo, mbe ti yonlo ki ka ka yiri ki

yirisanga wi ni, mbe ti yembine li ka ka wo li wosanga wi ni,

²¹ pa kona yon finliwe mba mi le na tunmbyee Davidi wi ni, po fun pi mbe ya jogo; pinambyo se ta wa wi setirige ki ni mbe cen wunluwo pi na wa wi yonlo. Kona yon finliwe mba mi le saraga wofenne pe ni, poro Levi setirige piile mbele pe yen na tunngo piin na kan, pa pi yaa jogo fun.

²² Yege nga na lere se ya mbe wongolo ke jiri mbe ke yon jen, yege nga na lere se ya mbe kogoje yon taambugo ki jiri, ki pyelomo nungba pi na fun, mi yaa na tunmbyee Davidi wi setirige piile pe lege konaa Levi setirige piile mbele pe yen na tunngo piin na kan pe ni.» »

²³ Yawe Yennele laa li senre ti kan Zheremi wi yeri naa ma yo fo:

²⁴ «Ki leele mbele pe yen na senre nda yuun, ma woro nari nuru wi le? Pe yen na yuun fo: «Yawe Yennele laa seye shyen yan wo, li je yi na.» Pe yen naga piin ma, nala woolo pe tifaga. Pe woro nala woolo pe jate naa paa cenle yen naa.»

²⁵ Pa Yawe Yennele li yo yen fo: «Ndee mi sila na yon finliwe pi le yonlo ki ni, mboo le yembine li ni, ndee mi sila ngasegele tege naayeri wo naa tara ti na,

²⁶ kona mi jen na je Zhakobu setirige piile pe na konaa na tunmbyee Davidi wi setirige piile pe na; mi se jen na wi setirige pyo wa wo wa pe ni, mboo tege tegere ti na Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu setirige piile pe go na. Ki kala na, pe woolo mbele paa yigi kasopiile na kari pe ni, mi yaa ka songoro mbe pan pe ni, mbe pe yinriwe ta.»

SENRE NDA ZHEREMI WILA YO SEDESIYASI WO NAA EREKABU SETIRIGE PIILE PE KAN

34

34-35

*Senre nda Zheremi wila yo
Sedesiyasi wi wogo na*

¹ Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wo naa wi malingboonlo pe ni fuun pe ni, naa wunluwo tara nda fuun tila pye wa wi fannga ki nogo, naa cengele ngele fuun kaa pye wa wi fannga ki nogo, paa pye na malaga gboon Zheruzalemu ca konaa ki kanngara na cara ti ni sanga na ni, a Yawe Yennele li sili senre ti kan Zheremi wi yeri naa ma yo fo:

² «Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele pa li yo yen fo: «Kari ma saga yo Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi wi kan, maa pye fo Yawe Yennele pa li yo yen fo: Wele, mi yen naga ca nga ki nii Babiloni tara

wunlunana wi kee, wi yaa ka kason le ki ni mbege sogo.

³ Mboro jate ma se ka sho wi yeri; pe yaa koon yigi fannga mboon le wi kee. Mboro naa Babiloni tara wunlunana wi ni, ye yaa ka ye yee yan gbogoyi, mbe para ye yee ni yon naa yon. Pe yaa ka kari ma ni wa Babiloni.»

⁴ «Een fo mboro wo na, Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi, Yawe Yennele li senre ti logo. Yawe Yennele pa li yo yeen ma wogo na fo: «Pe se koon gbo tokobi ni»

⁵ Ma yaa ka ku yeyinge na. Wunlumbolo leele mbele pe keli ma toro ma na, poro mbele ma teleye wele, paa wusuna nuwo taan sogo pe gboolo pe kan yege nga na, ki pyelomo nungba pi na, mboro fun pe yaa ka wusuna nuwo taan wa sogo ma kan. Pe yaa koon kunwo pi pye mbaa yuun fo: «E, we tafa wi ku.» Muwi migi senre nda ti yo. Yawe Yennele lo li yo ma.»

⁶ Yennele yon senre yofa Zheremi wila saa ki senre nda ti ni fuun ti yo Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi wi kan wa Zheruzalemu ca.

⁷ Ki wagati wi ni, Babiloni tara wunlunana wi malingboonlo paa pye na malaga gboon Zheruzalemu ca ki ni, naa Zhuda tara cara sannda ti ni, Lakishi ca naa Azeka ca ye; katugu ko cara shyen to tila koro malaga sigecara wa Zhuda tara cara ti ni.

Kulolo pe tafenne paa pe kulolo pe wo wa kulowo pi ni, ma songoro ma pe le naa wa pi ni

⁸ Yawe Yennele laa li senre ti kan Zheremi wi yeri naa; ki wagati wi ni, wunlunana Sedesiyasi wila yon finliwe le Zheruzalemu ca woolo pe ni, ma yo ki daga pege yari lagapyew fo pe kulolo pe wo wa kulowo pi ni.

⁹ Leele pe ni fuun nungba nungba paa daga mbe pe kulonambala nakoma kulojaala mbele Eburuye woolo pe wo wa kulowo pi ni. Lere kpe sila daga mboo sefo Eburuye woo wa yaga wa wi yee yeri wa kulowo pi ni naa.

¹⁰ Tara ti teele poro naa leele sanmbala pe ni fuun mbele paa ki yon finliwe pi le, pe ni fuun nungba nungba paa yere ki na mbe pe kulonambala naa kulojaala pe wo wa kulowo pi ni, jango paga ka koro wa kulowo pi ni wa pe yee yeri. Paa tanga ki senre ti na ma pe kulolo pe wo wa kulowo pi ni.

¹¹ Een fo pungo na, a pe si kaa pe jatere wi kannga, paa pe kulonambala naa kulojaala mbele wo wa kulowo pi ni, a pe

si saa pe yigi naa, ma pan ma pe le naa wa kulowo pi ni.

¹² Ki kaa pye ma, a Yawe Yennele li sili senre ti kan naa Zheremi wi yeri, ma yo fo:

¹³ «Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: «Pilige nga ni mila ye teleye pe yirige wa Ezhipiti tara, wa kulowo tara ti ni, mila yon finliwe le pe ni ma pe pye fo:

¹⁴ Ye sefenne Eburuye mbele ka pe yee pere ye yeri, mbe pye ye kulolo, pe kulowo pi yele koloshyen wolo li ni, ye daga mbe pe wo wa kulowo pi ni. Pe daga mbe tunngo pye ye kan sa gbom yele kogoloni, ko pungo na, pe pe wo wa kulowo pi ni paa kee pe yinre.» Een fo ye teleye pe sila logo na yeri, pe sila nungbolo jan na senre ti yeri.

¹⁵ Yoro wo na, nala na wi na, yaa ye tangalomo pi kannga, ma nga ki yen ma sin na yege na ki pye. Ye cenyeele mbele pe yen kulolo wa ye yeri, ye ni fuun nungba nungba yaa ki yari ma yo ye yaa pe wo wa kulowo pi ni. Yoro jate yaa yon finliwe le na yege sogowo, wa go nga na mege ki yen na yinri ki na ki ni.

¹⁶ Een fo ye songoro ma ye jatere wi kannga, mala mege ki jogo. Ye kulonambala naa ye kulojaala mbele yaa wo wa kulowo pi ni ma yo pe koro pe yee kan, ye songoro ma saa pe yigi ma pe ngbanga pe pye naa ye kulonambala naa ye kulojaala.»

¹⁷ Ki kala na, Yawe Yennele pa li yo yeen fo: «Ki kaa pye yee yenle mbe logo na yeri, ye sefenne naa ye cenyeele mbele pe yen kulolo, yee yenle mbe pe wo wa kulowo pi ni, mi fun mi yaa ye le tokobi, naa yambewe konaa fungo ki kee. Mi yaa ti ye kala laa fyere gboro waa dunruya wunluwo pi ni fuun pi na. Yawe Yennele lo li yo ma.

¹⁸ Ki leele mbele paa yon folo na kon na yeri ma songoro mali jago, poro mbele paa yon folo li kon na yege sogowo, ma napige wo saraga maga kon shyen, ma toro wa ki konro shyen ti sogowo pi ni, een fo pee si ka ki yon finliwe pi kala li pye mbeli yon fili, mi yaa ki leele pe le pe juguye pe kee.

¹⁹ Zhuda tara teele, naa Zheruzalemu ca teele, naa wunluwo go tunmbyeele teele pe ni, naa saraga wofenne konaa tara woolo mbele fuun pe toro wa napige ki konrokonro shyen ti sogowo pi ni,

²⁰ mi yaa pe le pe juguye pe kee, poro mbele pe yen na pe gbosaga jaa pe kee. Pe gboolo pe yaa ka pye sannjere to naa cenre ti yaakara.

† 34:18 34:18: Kila pye faa, na leele pe ka yon finliwe le pe yee sogowo, pe ma ki saraga cenle nga ki wo mbege naa fo pe yon finliwe le pe yee ni, ma yere kagala kele na mbaa ke piin. Ko koro wo yen fo na lere na si yon folo na wi le li yon fili, pe mbaa ya mbe ki fo wi gbo mboo pye yege nga paa yaayogo ki gbo maga kon shyen we (Zhen 15.10).

²¹ Mi yaa Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi naa wi tara teele pe le pe juguye pe kee, mi yaa pe le mbele pe yen na pe gbosaga jaa pe kee. Mi yaa pe le Babiloni tara wunlunana wi malingboonlo pe kee, poro mbele pe kari ma laga ye na we.»

²² Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Wele, mi yaa konɔ kan pe yeri pe songoro pe pan ki ca nga ki mege ni naa. Pe yaa ka malaga gbon ca ki ni mbege sho, mbe kason le ki ni mbege sogo. Mi yaa ka Zhuda tara cara ti pye katarata, lere se ka pye wa ti ni.»

35

Zheremi naa Erehabu setirige piile pe kala

¹ Yawe Yennele laa li senre ti kan Zheremi wi yeri, Zhoziyasi pinambyo Yehoyakimu na wila pye Zhuda tara wunlunana wi wagati wi ni, ma yo fo:

² «Kari wa Erehabu setirige piile pe yeri ma sa para pe ni, ma pan pe ni wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, ma duven kan pe yeri poo wo.»

³ Kona, Zheremi† pinambyo Yaazaniya na wila pye Habaziniya pishyenwoo, a wi si saa wi le wo naa wi sefenne nambala, naa wi pinambiile pe ni fuun pe ni, konaa Erehabu setirige piile sanmbala pe ni fuun pe ni.

⁴ A mi si kari pe ni wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, wa Igidali pinambyo Hana wi forogofenne pe go ki ni, Hana wila pye Yennele yon senre yofa. Ki go kila pye wa sherigo gbogo teele pe go ki tanla; kila pye wa Shalumu pinambyo Maaseya wi yumbyo wi go na. Shalumu wila pye sherigo gbogo yeyongo ki korosifo.

⁵ A mi si pan cogolo kele ni, ngele ke yin duven ni konaa wojengele ni, ma ke tege le Erehabu setirige piile pe yegge sogowa, mee pe pye fo: «Ye duven wa wo!»

⁶ Een fo, a pe silan yon sogo ma yo fo: «We se duven wo, katugu we tele Yonadabu na wila pye Erehabu wi pinambyo wila ki yo we kan ma yo fo: «Yoro naa ye piile pe ni, yaga ka duven wo fyew.

⁷ Yaga ka yinre kan, yaga ka kere kon mbe yariluguro lugu, yaga ka erezen tiire sanri, ki yaara ta si daga mbe pye ye yeri yere. Een fo ye yinwege piliye yi ni fuun yi ni, ye yaa la een paara yinre ni; pa kona ki tara nda ye yen ma een wa ti ni paa nambanmbala yen, ye yaa yinwetonlogo ta wa ti ni.»

⁸ «We tele Yonadabu na wila pye Erehabu wi pinambyo wila senre nda fuun yo we kan, to we yen na tanri ti na. We yinwege piliye yi ni fuun yi ni, we woro

na duven woo, woro naa we jeele, naa we pinambiile konaa we sumborombiile pe ni.

⁹ We se yinre kan mbe een wa ti ni, erezen kere woro we yeri, kere woro we yeri, tara woro we yeri we yariluguro lugu wa.

¹⁰ We maa een paara yinre nogo; senre nda fuun we tele Yonadabu wila yo we kan, to we yen na tanri ti na ti yegge ki na.

¹¹ Wagati na ni Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wila pan ma to ki tara nda ti na malaga ni, a we sho fo: «Ye pan we kari wa Zheruzalemu ca, we fe Kalide tara fenne naa Siri tara fenne pe malingboonlo ngbeleye yi yegge.» Ko ki ti we yen ma een laga Zheruzalemu ca.»

¹² Kona, a Yawe Yennele li sili senre ti kan Zheremi wi yeri ma yo fo:

¹³ «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: «Kari ma saga yo Zhuda tara woolo konaa Zheruzalemu ca woolo pe kan fo: Naga yen ma, ye sanla senre ti logo mbaa tanri ti na wi le? Yawe Yennele lo li yo ma.

¹⁴ Erehabu pinambyo Yonadabu wila ki yo wi piile pe kan ma yo paga ka duven wo, a pege senre ti le na tanri ti na fo ma pan ma gbon nala, paa duven wo, katugu pe yen na tanri na yala pe tele wi senre to ni. Een fo mi wo na, mi yen na para ye ni maga le wa, mi yen na para ye ni pilige pyew, een fo yee yenle mbe logo na yeri.

¹⁵ Mila na tunmbyeele Yennele yon senre yofenne pe ni fuun pe tun wa ye yeri. Mila pye na pe tunnu wa ye yeri sanga pyew, a pe saa naga yuun ye kan fo: Ye ni fuun nungba nungba, ye songoro ye yiri wa ye kombegale ke ni, ye ye tangalomo pi kannga, yaga ka taga yarisunndu ta yegge na mbaa ti gbogo. Pa kona tara nda mi kan ye yeri, yoro naa ye teleye ye yeri, ye yaa koro wa ti ni. Een fo ye sila nungbolo jan na yeri, ye sila yenle mbe logo na yeri.

¹⁶ Erehabu pinambyo Yonadabu wi setirige piile pe yen na tanri na yala pe tele wi senre ti ni, een fo ki cenle woolo mbele poro woro na nuru na yeri.»

¹⁷ Kona, a Zheremi wi sho naa fo: «Ki kala na, Yawe Yennele, Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: «Wele, jologo nga fuun migi senre yo ma yo mi yaa wa Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe ni fuun pe na, mi yaa ki ni fuun ki wa pe na, katugu mi para pe ni, pee logo na yeri; mi pe yeri, pee sho na yeri.»

¹⁸ Kona, a Zheremi wi sigi yo Erehabu setirige piile pe kan fo: «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: «Ki kaa pye ye ye tele

† 35:3 35:3: Zheremi na senre ti yo, Zheremi wa yegge lawi wo.

Yonadabu wi senre ti le, ma tanga ma yala wi senyoro ti ni fuun ti ni, ma nga fuun wi yo ye kan ki pye,

¹⁹ Ki kala na, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yen fo: Lere yaa la taa wa Erekaabu pinambyo Yonadabu wi setirige piile pe ni sanga pyew, mbaa tunngo piin na yege sogowo.» »

ZHEREMI WILA JOLJ MAGA TA WI YEN YENNELE YON SENRE YOFJ

36

36-45

*Wunlunana Yehoyakimu
wila Zheremi wi Yennele yon senre
sewe wi sogo*

¹ Zhuda tara wunlunana Yehoyakimu na wila pye Zhoziyasi pinambyo wi wunluwo pi ye le tijere wolo li ni, a Yawe Yennele li siri senre ti kan Zheremi wi yeri, ma yo fo:

² «Selege sewe na pe ma migi wa le, senre nda fuun mi yo ma kan Izirayeli tara, naa Zhuda tara, konaa cengele sanngala ke ni fuun ke wogo na, maga le wa wunlunana Zhoziyasi wi wagati wi na fo ma pan ma gbɔn nala, ma ki senre ti ni fuun ti yonlogo wa ki sewe wi ni†.

³ Kana kapege nga fuun mila sonri mbe pye Zhuda tara woolo pe na, na pe kaga senre ti logo, pe ni fuun nungba nungba pe yaa songoro mbe yiri wa pe kombegele ke ni; pa kona mi yaa pe kajogoro to naa pe kapere ti kala yaga pe na.»

⁴ Ki pye ma, a Zheremi wi si Neriya pinambyo Baruki wi yeri. Senre nda fuun Yawe Yennele laa yo Zheremi wi kan, a wi si ti ni fuun ti yo Baruki wi kan, a Baruki wi siri yonlogo wa ki selege sewe na pe ma migi wi ni.

⁵ Ko punjo na, a Zheremi wi sigi konɔ na li kan Baruki wi yeri ma yo fo: «Pana yigi mala jori lagame, mi se ya kari wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni.

⁶ Ki kala na, mboro jate ma kari wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, Yawe Yennele li senre nda mi yo ma kan, a mari yonlogo wa selege sewe na pe ma migi wi ni, ma sari kara leele pe yege na yenge lege pilige ka ni. Mari kara fun Zhuda tara woolo mbele fuun pe yaa ka yiri wa pe cara ti ni mbe pan wa pe yege na.

⁷ Kana ko yaa ki kan pe Yawe Yennele li yenringbanga yenri, pe ni fuun nungba nungba pe songoro pe yiri wa pe kombegele ke ni; katugu Yawe Yennele li nanngbanwa naa li konro tendorogo nga

ki senre ti yo ki leele mbele pe mege ni, ki gbogo fo jenge.»

⁸ Kala na fuun Yennele yon senre yofɔ Zheremi wila yo Neriya pinambyo Baruki wi kan, wila li pye. Yawe Yennele li senre nda tila pye ma yonlogo wa sewe na pe ma migi wi ni, wila ti kara wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni.

⁹ Zhuda tara wunlunana Yehoyakimu na wila pye Zhoziyasi pinambyo wi wunluwo pi ye le kangurugo wolo li yenge kolajere wogo ki na, a pe si yenge lege pilige ka yari Zheruzalemu ca woolo pe ni fuun pe kan, konaa Zhuda tara cara woolo mbele fuun paa pan wa Zheruzalemu ca pe kan, wa Yawe Yennele li yege sogowo.

¹⁰ Ki sanga wi ni, a Baruki wi si Zheremi wi senre ti kara ma yiri wa sewe wi ni, wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni leele pe ni fuun pe yege na. Pa wila pye wa Shafan pinambyo Gemariya wi go ki ni, Gemariya wila pye sewe yonlogo; ki go kila pye wa sherigo gbogo longo ki naayeri, wa sherigo gbogo Yeyongo fonngo ki tanla.

¹¹ Yawe Yennele li senre nda fuun tila kara wa sewe wi ni, Gemariya pinambyo Mishe na wila pye Shafan pishyenwoo wila ki senre ti ni fuun ti logo.

¹² A wi si tigi ma kari wa wunluwo go ki ni, ma saa ye wa sewe yonlogo wi go ki ni. Tara ti teele pe ni fuun paa pye wa na finliwe piin. Elishama na wila pye sewe yonlogo wila pye wa, naa Shemaya pinambyo Delaya, naa Akibori pinambyo Elinatan, naa Shafan pinambyo Gemariya, naa Hananiya pinambyo Sedesiyasi konaa tara teele sanmbala pe ni fuun pe ni.

¹³ Sanga na ni Baruki wila pye na sewe wi kara leele pe yege na, senre nda fuun Mishe wila logo, a wi si ti ni fuun ti yege yo pe kan.

¹⁴ Kona, a tara teele pe ni fuun pe si Yehudi wi tun wa Baruki wi yeri, Yehudi to wo lawi na Netaniya, Netaniya to wo lawi na Shelemiya, Shelemiya to wo lawi na Kushi; paa wi pye ma yo wi saga yo Baruki wi kan fo selege sewe na pe ma migi, wo na wi kara leele pe kan, wi pan wi ni. A Neriya pinambyo Baruki wi si saa selege sewe na pe ma migi wi sho ma kari wi ni pe korogo.

¹⁵ A pe suu pye fo: «Cen ma sewe wi kara we kan.» A Baruki wi si cen maa kara pe kan.

¹⁶ Naa paa kaa ki senre ti ni fuun ti logo sanga na ni, a pe si fye fo jenge, meɛ pe ye welewele, ma si Baruki wi pye fo: «We yaa ki senre nda ti ni fuun ti yege yo wunlunana wi kan.»

† 36:2 36:2: Ki wagati wi ni, paa pye na yonlogi selege na, nga pe ma migi maga po. Ko paa pye na yinri selege sewe na pe ma migi.

¹⁷ Kona, a pè si Baruki wi yewe naa ma yo fò: «Maga senre nda ti ni fuun ti yonlogo yege nga na, ki yo we kan. Zheremi wo wiri yo ma kan wi le?»

¹⁸ A Baruki wi si pe yon sogo ma yo fò: «Wila pye naga senre ti ni fuun ti yuun yon ni na kan, a mi nee ti yonlogi laga ki sewe nga wi ni lankiri tonmo ni.»

¹⁹ A tara teele pè si Baruki wi pye fò: «Mboro naa Zheremi wi ni ye kari ye sa lara. Yaga ka ti lere mbe ye saga jen.»

²⁰ Ko pungo na, a tara teele pè si kari wa wunlunana wi laga. Paa sewe wi yaga wa sewe yonlogofò Elishama wi go, mee saa wi senre ti ni fuun ti yege yo wunlunana wi kan.

²¹ Kona, a wunlunana wi si Yehudi wi tun ma yo wi sa selege sewe nga pe ma migi wi le. A Yehudi wi si kari ma saa wi le wa sewe yonlogofò Elishama wi go, ma pan maa kara wunlunana wi yege na konaa tara teele mbele fuun paa pye wa wunlunana wi tanla pe yege na.

²² Ki wagati wi ni, kila yala wunlunana wila pye ma cen wa wi were sanga go ki ni; ye le li yenge kolojere wogo ko layi. Kason la pye furune wa ni le wunlunana wi tanla.

²³ Kila pye, na Yehudi wi ka selege sewe nga pe ma migi wi go taanri nakoma go tijere kara, wunlunana wi ma ki kee nga ki sanga ma tigi ki koonlo sewe yonlogofò wi yunnguluwo wi ni, maga wa wa furune kason ki ni. Wila ki pye ma fò ma saa selege sewe nga pe ma migi wi ni fuun wi sogo maa ko pew.

²⁴ Ki pye ma, wunlunana wo naa wi tara teele mbele fuun paa ki senre ti ni fuun ti logo pe sila fye, pe sila si pe yariporo ti walagi mbege naga fò yesanga pe ta†.

²⁵ Konaa ki ni fuun, Elinatan, naa Delaya konaa Gemariya poro la wunlunana wi yenri ngbanga ma yo paga ka sewe wi sogo; een fò wi sila logo pe yeri.

²⁶ Ko pungo na, a wunlunana wi si kono kan wi pinambyo Yerameyeli, naa Aziriyeli pinambyo Seraya konaa Abideyeli pinambyo Shelemiya pe yeri ma yo pe sa sewe yonlogofò Baruki wo naa Yenjele yon senre yofò Zheremi pe yigi pe pan pe ni. Een fò Yawe Yenjele laa pe lara.

Jologo senre nda tila yo wunlunana wi kanngolo

²⁷ Senre nda fuun Zheremi wila yo Baruki wi kan, a wiri yonlogo, naa wunlunana wila kaa ki selege sewe senre ti sogo sanga nga ni, a Yawe Yenjele li sili senre ti kan Zheremi wi yeri ma yo fò:

²⁸ «Selege sewe nga pe ma migi wa yege le naa; senre nda fuun tila pye wa selege

sewe kongbanja wi ni, mari yonlogo wa wi ni, wo nga Zhuda tara wunlunana Yehoyakimu wila sogo we.»

²⁹ Ki yo Zhuda tara wunlunana Yehoyakimu wi kan fò, pa Yawe Yenjele li yo yeen fò: «Mboro mà ki selege sewe nga wi sogo, ma yo fò: <Yingi na, a mà sigi senre nda ti yonlogo? Ma nuru ma yo fò Babiloni tara wunlunana wi yaa pan kaselege, mbe pan mbege tara nda ti tongo, mbe senwee piile poro naa yaayoro ti tongo mberi wo wa!»

³⁰ «Ki kala na, nga ko Yawe Yenjele li yo Zhuda tara wunlunana Yehoyakimu wi mege ni, fò wi setirige piile wa kpe se ka cen wa Davidi wunluwo jongo ki na fyew; yonlo na, wi gboo wi yaa ka pye mbe wa wa yonlo ki na; yembine wi yaa pye wa were ti ni.

³¹ Mi yaa ka yiri wo naa wi setirige piile pe korogo konaa wi tara teele pe korogo, mbe pe sara pe kajogoro ti kala na. Mila para pe ni, ma jologo nga fuun senre yo pe kan, a pè je mbe logo na yeri, mi yaa ka ki jologo ki ni fuun ki wa poro naa Zheruzalemu ca woolo konaa Zhuda tara woolo pe na.»

³² Kona, a Zheremi wi si selege sewe nga pe ma migi wa yege le maa kan Neriya pinambyo Baruki wi yeri; wo nga wila pye sewe yonlogofò we. Zhuda tara wunlunana Yehoyakimu wila selege sewe nga sogo, a Zheremi wi sigi selege sewe wi nawa senre ti ni fuun ti yo yon ni Baruki wi kan, a wiri yonlogo. Wila senre ta yege yo naa legere ma taga wa, paa ki woro cenle nda ti yen.

37

Wunlunana Sedesiyasi wila leele tun pe sa Zheremi wi yewe

¹ Kona, wunlunana Sedesiyasi nga wila pye Zhoziyasi pinambyo wi si cen wunluwo pi na wa Yehoyakimu pinambyo Koniya† wi yonlo. Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wo wila wi tege wunluwo pi na Zhuda tara ti go na.

² Yawe Yenjele laa senre nda le Yenjele yon senre yofò Zheremi wi yon, a wi yo, Sedesiyasi wo naa wi tunmbyeele pe ni, konaa wi tara woolo pe ni pe sila yenle mbege senre ti logo.

³ Konaa ki ni fuun, wunlunana Sedesiyasi wila Shelemiya pinambyo Yehukali naa saraga wofò Maaseya wi pinambyo Sofoni pe tun wa Yenjele yon senre yofò Zheremi wi yeri ma yo pe saga

† 36:24 36:24: 1 Wunlu 22.11 † 37:1 37.1: Koniya wo nungha wo wi yen Yehoyakini we.

yo wi kan fɔ: «Ki yaga ma Yawe Yennele, we Yennele li yenri we kan.»

⁴ Kila yala pe fa Zheremi wi le wa kaso wi ni ghen. Wila pye na yanri na kee na paan tara woolo pe sogowo.

⁵ Ki wagati wi ni, Ezhipiti tara wunlunana Farawon wi malingboonlo paa yiri wa Ezhipiti tara na paan. Kalide tara fenne mbele paa pan ma malingboonlo censaga kan le Zheruzalemu ca ki tanla maga yon ton, naa paa kaa ki finlewe kon, a pe si laga le Zheruzalemu ca ki tanla.

⁶ Kona, a Yawe Yennele li sili senre ti kan Yennele yon senre yofɔ Zheremi wi yeri ma yo fɔ:

⁷ «Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele, pa li yo yeen fɔ: «Ye saga yo Zhuda tara wunlunana wi kan, wo na wi ye tun ma yo ye pan yanla yewe wi kan fɔ: Ye wele, Farawon wi malingboonlo ngbelege nga kila yiri mbe pan mbe ye saga, ko ki yen na songori wa ki tara, wa Ezhipiti.

⁸ Kalide tara fenne pe yaa songoro mbe pan naa, pe yaa pan mbe to ki ca nga ki na, mbe kason le ki ni mbege sogo.»

⁹ Yawe Yennele li yo fɔ: «Yaga kaa ye yee fanla mbaa yuun fɔ Kalide tara fenne pe yaa kari lege mbe laga we na; katugu pe se kari mbe laga ye na.

¹⁰ Kalide tara fenne mbele pe yen na malaga ki gbɔn ye ni, ali na ye ka ya pe malingboonlo ngbelege ki ni, ali na paga sa koro mbele pe welege poro ce, pe ni fuun nungba nungba pe yaa ka yiri wa pe paara yinre ti ni mbe pan mbe kason le ki ca nga ki ni mbege sogo.» »

Paa Zheremi wi le kaso

¹¹ Sanga na ni Kalide tara malingboonlo ngbelege kila kari na laga Zheruzalemu ca ki na Farawon wi malingboonlo ngbelege ki kala na,

¹² a Zheremi wi nee ki jaa mbe yiri wa Zheruzalemu ca mbe kari wa Benzhamé tara, mbe sa tara wi tasaga ta wa wi woolo pe sogowo.

¹³ Naa wila ka saa gbɔn wa Benzhamé yeyongo ki na, kila yala yeyongo korosifenne to na paa pye na yinri Yiriya wi yen le. Hananiya pinambyo Shelemiya wo pinambyo lawi. A wi si Yennele yon senre yofɔ Zheremi wi yigi ma suu pye fɔ: «Ma yen na kee sa taga Kalide tara fenne pe na win!»

¹⁴ A Zheremi wi suu yon sogo ma yo fɔ: «Kaselege ma! Mi woro na kee sa taga Kalide tara fenne pe na.» Eɛn fɔ Yiriya wi sila yenle mbe logo Zheremi wi yeri. A wi suu yigi ma saa wi kan tara teele pe yeri.

¹⁵ A tara teele pe si nawa ngban Zheremi wi ni, mee wi yigi maa gbɔn, ma saa wi le kaso, wa sewe yonlogofɔ Zhonatan wi go,

katugu paa ki go ki kannga maga pye kaso go.

¹⁶ Ki pye ma, paa saa Zheremi wi le kaso, wa yumbyo na wi yen wa tara ti nogo wa ni. Wila koro wa ma mo.

Wunlunana wila saa Zheremi wi yewe senre ta ni larawa

¹⁷ Ko pungo na, a wunlunana Sedesiyasi wi si lere tun ma yo pe sa Zheremi wi yirige pe pan wi ni, wa wi wunluwo go ki ni. A wunlunana wi suu yewe larawa ma yo fɔ: «Naga yen ma, Yawe Yennele li senre ta yo ma kan we wogo na le?» A Zheremi wi suu yon sogo ma yo fɔ: «Ee.» Kona, a wi sigi yo maga taga wa ma yo fɔ: «Pe yaa koon le Babiloni tara wunlunana wi kee.»

¹⁸ A Zheremi wi si wunlunana Sedesiyasi wi pye naa fɔ: «Yingi kapege mi pye ma na, naa tara teele konaa tara woolo pe na, fɔ a yanla yigi ma pan mala le kaso?

¹⁹ Ye Yennele yon senre yofenne mbele paa pye na Yennele li yon senre ti yuun ye kan ma yo fɔ Babiloni tara wunlunana wi se ka pan mbe to ye na, konaa mbe to ki tara nda ti na, pe yen se yeri?

²⁰ Koni, wunlunana, na tafa, mi yen nɔɔ yenri, ma logo na yeri. Mi yen nɔɔ yenringbanga nga yenri, ki yaga maga logo! Maga ka ti mbe songoro naa wa sewe yonlogofɔ Zhonatan wi go ki ni, jango mi ka ka ku wa!»

²¹ Ki pye ma, a wunlunana Sedesiyasi wi si kono kan ma yo pe Zheremi wi tege wa wunluwo go korosifenne pe laga nawa pi ni, paa buru nungba nungba kaan wi yeri pilige nungba nungba pyew, mbaa yinrigi wa buru fofenne pe yeri, fɔ yaakara ti sa ko wa ca ki ni. Ki pye ma, a Zheremi wi si koro wa wunluwo go korosifenne pe laga nawa pi ni.

38

Paa Zheremi wi wa tonmo wege ka ni na jaa mboo gbo

¹ Matan pinambyo Shefatiya, naa Pashuri pinambyo Gedaliya, naa Shelemiya pinambyo Yukali konaa Malikiya pinambyo Pashuri wi ni, paa senre nda Zheremi wila yo tara woolo pe ni fuun pe kan ti logo; wila pye na yuun fɔ:

² «Yawe Yennele pa li yo yeen fɔ: «Lere o lere ka koro laga ki ca nga ki ni, tokobi, nakoma fungo, nakoma yambewe pi yaa wo gbo. Eɛn fɔ lere o lere ka yiri mbe saa yee le Kalide tara fenne pe kee, wo yaa sho; wi yinwege ko ki yaa pye wi yaritaga ye. Wi yaa koro yinwege na.» »

³ Yawe Yennele pa li yo yeen fɔ: «Kaselege ko na, ki ca nga ki yaa le Babiloni tara

wunlunana wi malingboonlo ngbelege ki kee; ki yaa ka ca ki sho.»

⁴ Kona, a tara teele pe si wunlunana wi pye fo: «Ki nana na ki daga poo gbo! Katugu malingboonlo mbele pe koro laga ki ca nga ki ni konaa leele pe ni fuun pe ni, wo ni yen na pe wire ti fanla pe na ki senre nda wila yuun ti ni. Ki nana na wi woro na tara woolo pe yonwo po jaa, een fo pe jologo ko wi yen na jaa.»

⁵ Kona, a wunlunana Sedesiyasi wi si pe yon sogo ma yo fo: «Wi na, wi yen ye kee, mi yen wunluwo konaa ki ni fuun, mi se ya yaraga ka pye ye na.»

⁶ Ki pye ma, a pe si Zheremi wi yigi ma saa wi wa wa wunlunana wi pinambyo Malikiya wi tonmo wege ki ni; ki tonmo wege kila pye wa wunluwo go korosifenne pe laga nawa pi ni. Paa Zheremi wi tirige wa tonmo wege ki ni mangala ni. Tonmo sila pye wa ki ni, een fo fenrege la pye wa ki ni. Zheremi wila tigi wa fenrege ki ni.

⁷ Ma si yala, Etiyopi tara fenne nana wa la pye wa, na paa pye na yinri Ebadi Meleki. Wila pye wunluwo go ki yekelewe wa; a wi sigi logo ma yo paa Zheremi wi yigi maa tirige wa tonmo wege ki ni. Wunlunana wila pye ma cen wa Benzham yeyongo ki na.

⁸ A Ebadi Meleki wi si yiri wa wunluwo go ki ni, mee saa para wunlunana wi ni ma yo fo:

⁹ «E, wunlunana, na tafa, kagala ngele fuun ki leele mbele pe pye Yennele yon senre yofa Zheremi wi na, ki yen kapege. Pe saa wi wa wa tonmo wege ki ni. Funjo ko ki yaa wi gbo wa, katugu yaakara ti ko laga ca ki ni.»

¹⁰ A wunlunana wi sigi kono na li kan Etiyopi tara fenne nana Ebadi Meleki wi yeri, ma yo fo: «Nambala nafa ma yiri ke le laga, ma kari pe ni ye sa Yennele yon senre yofa Zheremi wi wa wa tonmo wege ki ni, sanni wi sa ku.»

¹¹ A Ebadi Meleki wi sigi nambala pe le ma kari pe ni wa wunluwo go ki ni, ma ye yumbyo wa ni wa yarijende tegesaga go ki nagona. A pe si parisankoonro naa yariporo lerelere ta le, mari tirige wa Zheremi wi korogo wa tonmo wege ki ni mangala ni.

¹² A Etiyopi tara fenne nana Ebadi Meleki wi si Zheremi wi pye fo: «Ki parisankoonro naa yariporo lerelere nda ti le wa ma yanforo ti ni mangala ke na.» A Zheremi wi sigi pye ma.

¹³ A pe si Zheremi wi tile mangala ke ni, maa wo wa tonmo wege ki ni. A Zheremi wi si koro wa wunluwo go korosifenne pe laga nawa pi ni.

*Wunlunana Sedesiyasi
wila saa Zheremi wi yewe
ki punjo wogo na*

¹⁴ Kona, a wunlunana Sedesiyasi wi si tun, a pe saa Yennele yon senre yofa Zheremi wi yeri wi kan. A wi si kari wi ni kanngaga na wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki yeyongo taanri wogo ki yon na. A wunlunana wi suu yewe ma yo fo: «Mila jaa mboon yewe kala la ni, een fo maga ka yaraga ka lara na na.»

¹⁵ A Zheremi wi si Sedesiyasi wi yon sogo ma yo fo: «Na mi ka kaselege ki yo ma kan, ma se na gbo wi le? Ali na mi ka yerewe kan ma yeri, ma se yenle mbe logo na yeri.»

¹⁶ A wunlunana Sedesiyasi wi si wugu larawa Zheremi wi kan ma yo fo: «Yawe Yennele na yinwege wolo, lo na li maa yinwege ki kaan we yeri li mege ki na, mi soon gbo, mi se soon le mbele paa jaa mboon gbo pe kee.»

¹⁷ Kona, a Zheremi wi si Sedesiyasi wi pye fo: «Yawe Yennele, Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: «Na maga yiri mbe soon yee kan Babiloni tara wunlunana wi tara teele pe yeri, pa ma yaa sho, ki ca nga fun pe sege sogo kason ni, mboro naa ma go woolo pe ni ye yaa koro yinwege na.»

¹⁸ Een fo na mee yiri mbe soon yee kan Babiloni tara wunlunana wi tara teele pe yeri, pa kona ki ca nga ki yaa le Kalide tara fenne pe kee, pe yaa ki sogo kason ni, mboro fun ma se sho pe kee.»

¹⁹ A wunlunana Sedesiyasi wi si Zheremi wi pye fo: «Na jatere wi piri na na Zhuda tara fenne mbele pe saa pe yee kan Kalide tara fenne pe yeri pe wogo na. Mi yen na fye paga kanla le pe kee panla jolo.»

²⁰ A Zheremi wi suu yon sogo ma yo fo: «Babiloni tara fenne pe soon le pe kee, een fo Yawe Yennele li senre ti logo, to nda mila yuun ma kan we. Pa ma wogo ki yaa yon, ma yinwege ki yaa sho fun.

²¹ Een fo, na ma ka je, mee yiri mbe soon yee kan pe yeri, ki senre nda to Yawe Yennele li yo ma naga na na fo:

²² «Jeele mbele fuun pe yaa ka koro wa Zhuda tara wunlunana wi go ki ni, pe yaa ka pe ni fuun pe yirige mbe kari pe ni wa Babiloni tara wunlunana wi tara teele pe yeri. Ki jeele pe yaa kaa yuun fo:

Ma wenne mbele paa pye na yeyinnye senre yuun ma ni,
pon fanla ma ya ma ni!

Naa ma tooro ti kaa yanra wa fenrege ki ni,

a pe si punjo le ma ni ma kari mwo toro le!»

²³ «Pe yaa soon jeele pe ni fuun konaa ma piile pe le mbe kari pe ni wa Kalide

tara fenne pe yeri; mboro fun ma se ka sho pe kee, katugu Babiloni tara wunlunana wi yaa koon yigi, pe yaa ka kason le ca ki ni mbege sogo.»

²⁴ Kona, a Sedesiyasi wi si Zheremi wi pye fo: «Maga ka ti lere mbege senre nda ti logo, pa kona ma se ku.

²⁵ Na tara teele paga ki logo mbe yo fo mi para ma ni, na paga pan mboon yewe mbe yo fo: «Senre nda ma yo wunlunana wi kan konaa wunlunana wi nda yo ma kan, ti yo we kan, maga ka yaraga ka kpe lara we na, pa kona we soon gbo.»

²⁶ Kona, ma pe yeri fo: «Mi pye na wunlunana wi yenringbanga yenri, jango wiga ka ti mbe songoro naa wa Zhonatan wi go ki ni, nakoma mi yaa ku wa.» »

²⁷ Ki pye ma, a tara teele pe ni fuun pe si pan wa Zheremi wi yeri, ma pan maa yewe. A wi si pe yon sogo ma yala wunlunana wila ki yo wi kan yege nga na ki ni. Kona, a pe si kari maa yaga yew, katugu senre nda wunlunana wo naa Zheremi paa yo pe yee kan, lere kpe sila ka jen wa ti ni.

²⁸ Ki pye ma, Zheremi wila koro wa wunluwo go korosifenne pe laga nawa pi ni, fo ma saa gbon pilige nga ni paa kaa Zheruzalemu ca ki sho ki na.

39

*Babiloni tara fenne paa pan
ma Zheruzalemu ca ki sho*

(2 Wunlu 25.1-12; 2 Kuro 36.15-19;
Zhere 52.4-16)

¹ Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi wi wunluwo pi yeke kolojere wolo li yenge ke wogo ki na, a Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi si pan wi malingboonlo ngbelege ki ni fuun ki ni, ma pan ma malingboonlo censaga kan Zheruzalemu ca ki tanla maga yon ton.

² Sedesiyasi wi wunluwo pi yeke ke ma yiri nungba wolo li yenge tijere wogo ki pilige kolojere wogo ki na, a Babiloni tara fenne pe si ca ki malaga sigembogo ki furu ma torosaga wo wa ki ni.

³ Kona, Babiloni tara wunlunana wi tara teele pe ni fuun pe si ye wa ca ki ni, ma saa cen wa ca ki mbogo Nandogomo yeyongo ki na. Poro la wele Nerigali Sarezari, naa Samugari Nebu, naa Sarisekimu na wila pye wunlunana wi laga korosifenne to, naa Nerigali Sarezari na wila pye malingboonlo togboo, konaa Babiloni tara wunlunana wi tara teele sanmbala pe ni fuun pe ni.

⁴ Naa Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi wo naa malingboonlo pe ni fuun paa kaa pe yan sanga ni, a pe si fe ma yiri wa ca ki ni yembine li ni. Wunlunana wi nanggo

kologo kono lo paa le; yeyongo nga ki yen wa mboro shyen ti sogowo pi ni, a pe si saa toro ma yiri wa ki ni, mee kono na li maa kee wa Zhuriden gbaan funwa laga falafala ki ni li le na kee.

⁵ Een fo, a Kalide tara malingboonlo pe si taga pe na, na pe puro, mee saa Sedesiyasi wi yigi wa Zheriko funwa laga falafala ki ni. A pe suu le ma kari wi ni wa Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi yeri, wa Iribila ca, wa Hamati tara. A Nebukanezari wi si kiti kon wi na wa.

⁶ Babiloni tara wunlunana wi si ti, a pe Sedesiyasi wi pinambiile pe konlogi le wi yege sogowo, wa Iribila ca. Wila ti, a pe Zhuda tara teele pe ni fuun pe konlogi fun.

⁷ A wi si ti, a pe Sedesiyasi wi yengele ke yaari wi na, maa le tuguyenre ngbeere na, mee kari wi ni wa Babiloni tara.

⁸ Kalide tara fenne paa wunlunana wi go ki sogo konaa ma leele pe yinne ti sogo, mee Zheruzalemu ca mbogo ki jaanri.

⁹ Ko purgo na, leele sanmbala mbele paa koro wa ca ki ni, naa leele mbele paa yiri ma saa pe yee kan Nebukanezari wi yeri, konaa tara woolo sanmbala mbele paa koro, wunlunana laga ki korosifenne to Nebuzaradan wila ki woolo pe yigi kasopiile ma kari pe ni wa Babiloni tara.

¹⁰ Een fo mbele paa pye fannngogo fenne wa leele pe sogowo, mbele yaraga sila pye pe yeri, wunlunana laga korosifenne to Nebuzaradan wila poro yaga wa Zhuda tara. A wi si ezenre keere naa keere kankan pe yeri ki wagati nungba wi ni.

Paa Zheremi wi wo wa kaso

¹¹ Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wila kono kan wunlunana laga korosifenne to Nebuzaradan wi yeri Zheremi wi wogo na ma yo fo:

¹² «Kari ma saa le maa wele wi na, maga ka kapege kpe pye wi na. Wi ka yaraga nga fuun yenri ma yeri, maga pye wi kan.»

¹³ Kona, wunlunana laga korosifenne to Nebuzaradan, naa go nawa tunmbyeale to Nebushaziban, naa Nerigali Sarezari na wila pye malingboonlo togboo konaa Babiloni tara wunlunana wi tara teele pe ni fuun,

¹⁴ pe si pitunmbolo torogo, a pe saa Zheremi wi le ma yiri wi ni wa wunlunana laga korosifenne pe laga nawa pi ni, ma saa wi karafa Shafan pinambyo Ahikamu wi pinambyo Gedaliya wi na, ma yo wi kari wi ni wa wi go. Ki pye ma, a Zheremi wi si koro wa leele pe ni.

*Yenjele laa ki yon folo le
mbaa Ebedi Meleki wi go singi*

¹⁵ Sanga na ni Zheremi wila pye wa kaso wi ni, wa wunlunana laga korosifenne pe

laga nawa pi ni, Yawe Yennele laa li senre ti kan wi yeri ma yo fo:

¹⁶ «Kari ma saga yo Etiyopi tara fenne nana Ebēdi Meleki wi kan fo: «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yen fo: Wele, senre nda mila yo ki ca nga ki wogo na, mi yaa ti ki kala li pye ca ki na; ki yaa pye jologo kala, ki se pye kajenge. Ki kala li yaa pye ki wagati wi ni ma yege na.

¹⁷ Een fo ki pilige ki ni, mi yaa ma sho; Yawe Yennele lo li yo ma. Ma yen na fye leele mbele yege, ma se ka ye pe kee.

¹⁸ Mi yaa ti ma sho pe yeri, pe soon gbo tokobi ni. Ma yinwege ko ki yaa pye ma tasaga ye, katugu ma taga na na. Yawe Yennele lo li yo ma.» »

40

*Zheremi wila saa koro
wa Gedaliya wi ni*

¹ Wunlunana laga korosifenne to Nebuzaradan wila Zheremi wi wo wa kaso maa yirige wa Arama ca sanga na ni, a Yawe Yennele li sili senre ti kan Zheremi wi yeri. Pilige nga ni wila kari ma saa wi wo wa kaso wi ni, wila saa Zheremi wi ta poo po yongowo ni wa Zheruzalemu woolo naa Zhuda tara woolo mbele paa yigi kasopiile mbe kari pe ni wa Babiloni tara pe sogowo.

² A wunlunana wi laga korosifenne to wi si ti, a pe Zheremi wi le ma yiri wi ni wa leele pe sogowo, ma suu pye fo: «Yawe Yennele, ma Yennele le, laa ki jologo nga ki wogo ki yari ki laga nga ki wogo na.

³ Yawe Yennele laa nga yo, koyi nga ki gbon, a ligi kala li pye mali yon fili; katugu ye kapege pye Yawe Yennele li na. Ye sila logo li yeri. Ki kala na, nga laa yo, ki ye ta.

⁴ Koni, wele, yongowo mba wa ma kee ki na, mi yaa pi sangala ma na nala, mboon yaga. Na kaa pye ma yen na jaa mbe pinle na ni mbe kari wa Babiloni tara, ma pan we kari, mi yaa saa ma korosi. Een fo na ma si woro na jaa mbe pinle na ni mbe kari wa Babiloni tara, ma koro laga. Tara ti ni fuun ti nda ma yege sogowo, laga nga koon ndanla, mbe pye mbe yala ma yege na, ma kari wa ma.»

⁵ Naa Zheremi wila kaa na moni mboo yon sogo, a Nebuzaradan wi suu pye fo: «Songoro ma kari wa Gedaliya wi yeri, Shafan pinambyo Ahikamu wi pinambyo we; wo na Babiloni tara wunlunana wi tege Zhuda tara cara ti go na we. Kari ma sa koro wa wi ni, wa leele sanmbala pe sogowo; nakosima laga nga fuun koon ndanla, maa kee wa ma.» A wunlunana wi laga korosifenne to wi si yarilire naa yarikanra kan Zheremi wi yeri, mee wi yaga wila kee.

⁶ A Zheremi wi si kari wa Ahikamu pinambyo Gedaliya wi yeri wa Mizipa ca, ma saa koro wa wi ni wa leele sanmbala mbele paa koro wa tara ti ni pe sogowo.

*Zhuda tara woolo paa saa gbogolo
wa Gedaliya wi tanla
(2 Wunlu 25.22-26)*

⁷ Zhuda tara malingboonlo teele mbele fuun paa pye wa wasege ki ni, poro naa nambala pe ni, a pe sigi logo ma yo fo Babiloni tara wunlunana wila Ahikamu pinambyo Gedaliya wi tege tara ti go na, ma tara ti fyonwo fenne pe le wi kee wila pe korosi, ki nambala naa ki jele konaa piile pe ni, poro mbele pe sila yigi kasopiile mbe kari pe ni wa Babiloni tara we.

⁸ Ki pye ma, a pe si kari Gedaliya wi korogo wa Mizipa ca. Poro la wele Netaniya pinambyo Ishimayeli, naa Kareya pinambiile Yohana naa Zhonatan, naa Tanihumeti pinambyo Seraya, naa Efayi pinambiile pe ni ma yiri wa Netofa ca, naa Maaka setirige pyo Yezaniya konaa poro naa pe lenambala pe ni.

⁹ Gedaliya na wila pye Shafan pinambyo Ahikamu wi pinambyo, a wi si wugu ma poro naa pe lenambala pe kan ma yo fo: «Yaga kaa fye mbe ye ye go sogo Kalide tara fenne pe kan; ye cen laga tara ti ni, ye go sogo Babiloni tara wunlunana wi kan, pa kona ye yaa ferewe ta.

¹⁰ Mi wo na, mi yaa koro laga Mizipa ca, Kalide tara fenne mbele ka pan laga we yeri, mi yaa yere ye yonlo pe yege na. Een fo yoro wo na, yaa ye ezen pire tonmo pi woo, yaa ye tige pire ti coo, yaa ye sinme liwoo pi woo, yaa ti nii leyaara ni yaa ti teri. Ye Yen ma cen cara nda ni, ye koro wa ki kara ti ni.»

¹¹ Ki pyelomo nungba pi na fun, Zhuda tara fenne mbele fuun paa pye wa Mowabu tara, naa wa Amo cenle woolo pe tara, naa wa Edomu tara konaa wa tara sannda pyew ti ni, a pe sigi logo ma yo fo Babiloni tara wunlunana wila leele pele yaga wa Zhuda tara, ma Shafan pinambyo Ahikamu wi pinambyo Gedaliya wi tege pe go na.

¹² Ki Zhuda tara fenne paa jaraga ma kari lara nda fuun ni, a pe ni fuun pe si yiri wa ki lara ti ni ma songoro wa Zhuda tara, wa Gedaliya wi tanla, wa Mizipa ca. Paa keere kon ma ezen pire tonmo legere ta konaa tige pire legere ni.

Paa Gedaliya wi gbo kala li yo

¹³ Pilige ka, a Kareya pinambyo Yohana wo naa malingboonlo teele mbele fuun paa pye wa wasege ki ni, pe si yiri wa ma pan wa Gedaliya wi yeri wa Mizipa ca.

¹⁴ A pe suu yewe ma yo fo: «Naga yen ma, ma sigi jen mbe yo fo Amo

cenle woolo pe wunlunana Baalisi wi Netaniya pinambyo Ishimayeli wi torogo wi pan woon gbo wi le?» E'en fo Ahikamu pinambyo Gedaliya wi sila taga pe senre ti na.

¹⁵ Ko pungo na, a Kareya pinambyo Yohana wi sigi yo Gedaliya wi kan larawa, ma pe ta wa Mizipa ca ma yo fo: «Ki yaga ma kono kan na yeri mbe sa Netaniya pinambyo Ishimayeli wi gbo, lere kpe sege jen. Yingi na ma yaa si ti poon gbo? Yingi na ma yaa si ti Zhuda tara woolo mbele pe pan ma gbogolo laga ma tanla pe jaraga naa, konaa leele sanmbala mbele pe koro laga Zhuda tara pe tongo pe wo wa?»

¹⁶ E'en fo, a Ahikamu pinambyo Gedaliya wi si Kareya pinambyo Yohana wi yon sogo ma yo fo: «Maga kaga pye, katugu senre nda ma yen na yuun Ishimayeli wi kanngolo, ti yen yagbolo.»

41

Ishimayeli wila Gedaliya wi gbo

¹ Yele li yenje kolshyen wogo ki na, Elishama pinambyo Netaniya wi pinambyo Ishimayeli na wila pye wunluwo go setirige woo wa, wi si pan wunlunana wi legboolo pele ni konaa nambala ke ni wa Ahikamu pinambyo Gedaliya wi yeri, wa Mizipa ca. A pe si pinle ma li ja wa Mizipa ca.

² Kona, a Netaniya pinambyo Ishimayeli wi si yiri wo naa nambala ke mbele paa pye wi ni pe ni, ma to Shafan pinambyo Ahikamu wi pinambyo Gedaliya wi na, maa gbon maa gbo tokobi ni. Nana na Babiloni tara wunlunana wila tege Zhuda tara ti go na, pa Ishimayeli wila wi gbo yeen.

³ Ko pungo na, Zhufuye mbele fuun paa pye wa Gedaliya wi ni wa Mizipa ca, a Ishimayeli wi si pe gbo fun konaa Kalide tara malingboonlo mbele paa pye wa pe ni.

Ishimayeli wila Yennele gbogofenne nafa tijere gbo

⁴ Gedaliya wi gbongolo, ki pilige shyen wogo ki na, maga ta lere kpe fa ki kala li jen ghen,

⁵ a nambala nafa tijere si yiri wa Sisemu ca, naa Silo ca konaa wa Samari tara ma pan. Paa pe siyoolo pe kulu kulu, ma pe yariporo ti walagi pe yee na, ma pe yee wire ti koonlo koonlo jatere piriwen pi na; paa pan muwe saara, naa wusuna nuwo taan ni mbe pan mberi wo saraga wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni.

⁶ A Netaniya pinambyo Ishimayeli wi si yiri wa Mizipa ca mbe sa pe fili. Wila pye na tanri na gbele na kee pe korogo. Naa wila ka saa gbon wa pe na, a wi si pe pye

fo: «Ye pan we kari wa Ahikamu pinambyo Gedaliya wi yeri.»

⁷ E'en fo naa paa ka saa gbon wa ca nawa sanga na ni, a Netaniya pinambyo Ishimayeli wo naa nambala mbele paa pye wi ni, pe si pe konlogi, mee pe gboolo pe wa tonmo wege ka ni.

⁸ E'en fo, wa ki leele pe ni, nambala ke la pye wa, a poro si Ishimayeli wi pye fo: «Maga ka we gbo, katugu we yen ma yarilire lara wa keere ti ni: Bile, naa orizhi, naa sinme liwoo, konaa senrege ni.» Ki pye ma, a wi si poro yaga, wii poro pinle mbe pe gbo pe sefenne sanmbala pe ni.

⁹ Ishimayeli wila leele mbele gbo ma pinle Gedaliya wi ni, wila pe gboolo pe ni fuun pe wa tonmo wege nga ni, wunlunana Asa wila ki tonmo wege gbogo ki wo maga pye wi larasaga, sanga na ni wila pye na malaga gboon Izirayeli tara wunlunana Bayesha wi ni. Ki tonmo wege ko Netaniya pinambyo Ishimayeli wila yin gboolo pe ni.

¹⁰ Ko pungo na, leele sanmbala mbele paa koro wa Mizipa ca, Ishimayeli wila pe yigi kasopiile ma kari pe ni. Poro la wele wunlunana wi sumborombiile wele, konaa leele sanmbala mbele paa koro wa Mizipa ca pe ni, poro mbele wunlunana wi laga korosifenne to Nebuzaradan wila le Ahikamu pinambyo Gedaliya wi kee we. Netaniya pinambyo Ishimayeli wila kari pe ni kasopiile wa Amo cenle woolo pe tara.

Yohana wila leele mbele Ishimayeli wila yigi kasopiile pe sho

¹¹ Netaniya pinambyo Ishimayeli wila kapege nga fuun pye, Kareya pinambyo Yohana wo naa malingboonlo teele mbele fuun paa pye wi ni, paa ki senre ti logo.

¹² A pe si pe malingboonlo pe ni fuun pe le mbe kari sa to Netaniya pinambyo Ishimayeli wi na. Paa saa wi yigi wa Gabawon ca tonmo were tugbooro ti tanla.

¹³ Leele mbele fuun Ishimayeli wila yigi kasopiile ma pinle wi yee ni, naa paa kaa Kareya pinambyo Yohana wo naa malingboonlo ngbelege teele pe ni fuun pe yan sanga na ni, a pe nawa pi si yinngi pe na.

¹⁴ Ki pye ma, leele mbele fuun Ishimayeli wila yigi kasopiile wa Mizipa, pe si wa ma kannga, mee songoro ma saa taga Kareya pinambyo Yohana wi na.

¹⁵ E'en fo Netaniya pinambyo Ishimayeli wo naa wi lenambala kolotaanri pe ni, pe si fe ma sho Yohana wi yeri, mee kari wa Amo cenle woolo pe yeri.

¹⁶ Ko pungo na, Netaniya pinambyo Ishimayeli wila leele mbele yigi kasopiile ma yiri wa Mizipa ca, Ahikamu pinambyo

Gedaliya wi gbongolo, Kareya pinambyo Yohana wo naa malingboonlo teelee mbele fuun paa pye wi ni, pè si ki leele pe le ma pe taga pe yee na; wa pe ni, malingboonlo la pye wa, naa jeele, naa piile konaa wunluwo go legboolo pe ni. Yohana wila yiri pe ni wa Gabawon ca ma songoro pe ni.

¹⁷ A pè si kono li le na kee, mee saa yere wa Kimihamu nambanmbala tugugo laga ki ni, wa Betileemu ca ki tanla. Paa pye naga sonri mbe kari wa Ezhipiti tara,

¹⁸ jango paa pye na fye Kalide tara fenne mbele yege, mbe ta mbe lali pe ni, katugu Netaniya pinambyo Ishimayeli wila Ahikamu pinambyo Gedaliya wi gbo, wo na Babiloni tara wunlunana wila tege Zhuda tara ti go na we.

42

Zheremi wila yo leele paga ka kari wa Ezhipiti tara

¹ Kona, malingboonlo teelee pe ni fuun, naa Kareya pinambyo Yohana, naa Hoshaya pinambyo Yezaniya konaa leele sanmbala pe ni fuun, maga le lepigile ke na ma saa ki wa legboolo pe na, pè si kari

² wa Yennele yon senre yofa Zheremi wi yeri, ma saa wi pye fo: «Yenringbanga nga we yen nno yenri, ki yaga maga logo. Ma Yawe Yennele, ma Yennele li yenri woro sanmbala mbele wè koro we kan; katugu waa pye ma lege, koni wè koro jeele, paa yege nga na ma yen naga yaan we.

³ Kono na we daga mbe le konaa nga we daga mbe pye, ma Yawe Yennele, ma Yennele li yewe ligi naga we na.»

⁴ A Yennele yon senre yofa Zheremi wi si pe yon sogo ma yo fo: «Migi logo, mi yaa Yawe Yennele, ye Yennele li yenri ye kan, mbe yala yege nga na yege yo ki ni. Yawe Yennele liga ka senre nda fuun yo, mi yaa ti yo ye kan, mi se ta kpe lara ye na.»

⁵ A pè si Zheremi wi pye fo: «Yawe Yennele, ma Yennele li ka koon tun we yeri, mbe senre nda fuun yo ma kan, na wee tanga mbe yala ti ni ki yege ki na, pa kona Yawe Yennele li yiri we korogo, mbe pye serefo jenne konaa kaselege yofa.

⁶ Ki tanla o, ki pen o, Yawe Yennele, we Yennele na we yen nno tunnu li yeri, li ka senre nda fuun yo, we yaa tanga ti na; katugu we yaa pye yeyinge na, na we kaa nuru Yawe Yennele, we Yennele li yeri we.»

⁷ Ki pye ma, piliye ke torongolo, a Yawe Yennele li sili senre ti kan Zheremi wi yeri.

⁸ A Zheremi wi si Kareya pinambyo Yohana wi yeri, naa malingboonlo teelee mbele paa pye wi ni pe ni, konaa leele

sanmbala pe ni fuun pe ni, maga le lepigile ke na ma saa ki wa legboolo pe na.

⁹ A wi si pe pye fo: «Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele le, lo na yaa na tun li yeri ma yo mbe ti ye yenrege ki gbón wa li na, pa li yo yeen fo:

¹⁰ «Na yaga koro mbe cen laga ki tara nda ti ni, mi yaa yeresaga kan ye yeri, mi se ye tongo; mi yaa ye yerege mbe ye sanri, mi se ka ye kologi; katugu jologo nga mi wa ye na, mi yaa na jatere wi kannga mbege wogo ki yaga.

¹¹ Babiloni tara wunlunana na yaa fye wi yege, yaga kaa fye wi yege. Yawe Yennele lo li yo ma, katugu mi yen ye ni, mi yaa ye sho, mbe ye sho wi kee.

¹² Mi yaa ye yinriwe ta, mbe ti wi ye yinriwe ta, mbe ye yaga ye songoro, ye pan ye cen wa ye tara ti ni.» »

¹³ «Een fo na yaga yo fo: «We se cen laga ki tara nda ti ni,» na yee yenle mbe logo Yawe Yennele, ye Yennele li yeri,

¹⁴ na yaga yo fo: «We se yenle ki na, we yaa kari wa Ezhipiti tara, wa laga nga we se malaga yan, we se malingboonlo mbanlaga tinme logo wa, we se yaakara la wa, pa we yaa sa cen wa ki laga ki ni.»

¹⁵ Ko ka pye ma, yoro Zhuda tara woolo sanmbala mbele ye koro, ye Yawe Yennele li senre ti logo. Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: «Na yaga yere ki yerewe mbe kari wa Ezhipiti tara, na yaga kari mbe sa cen wa,

¹⁶ pa kona tokobi na ye yen na fye wi yege, wi yaa ye ton wa Ezhipiti tara; ye jatere wi lege ye na fungo nga wogo na, ki yaa to ye na wa Ezhipiti tara. Pa ye yaa ku wa ki tara ti ni.

¹⁷ Leele mbele fuun pe yaa ki kon mbege tege, mbe kari wa Ezhipiti tara, mbe sa cen wa, tokobi, naa fungo konaa yambewe pi yaa poro pe ni fuun poro gbo. Pe ni, wa kpe se ka koro go na, jologo nga mi yaa wa pe na, wa kpe se ka sho ki kee.» »

¹⁸ «Katugu Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: «Yege nga na milan nangbanwa naa na konro tandorogo kala li wa Zheruzalemu ca woolo pe na, ki pyelomo nungha pi na fun, na yaga kari wa Ezhipiti tara, na nangbanwa kala li yaa to ye na. Ye yaa ka pye mejoogo yaraga, naa sunndo kongo yaraga, naa danga yaraga konaa tifagawa yaraga leele pe yege na. Kona ye se ka ki tara nda ti yan yenle ni naa.» »

¹⁹ «Yoro Zhuda tara woolo sanmbala mbele ye koro, Yawe Yennele li yo fo: «Yaga ka kari wa Ezhipiti tara. Yege jen ye wali ki na fo mi yen na ye yeregi nala.»

²⁰ Yoro jate yè wa ma la, katugu yàa na tun Yawe Yënñele, ye Yënñele li yeri, ma yo fò: <Yawe Yënñele, we Yënñele li yenri we kan; na Yawe Yënñele, we Yënñele li ka senre nda fuun yo, mari yo we kan, we yaa ki kala li pye.>

²¹ Koni, migi yo ye kan nala, ɛɛn fò yee yenle mbe logo Yawe Yënñele, ye Yënñele li yeri, senre nda fuun li yo na kan mbe yo ye kan, yee yenle mberi logo.

²² Yege jen ye filige ki na koni, fò yaa jaa mbe kari sa cɛn laga nga na, tokobi naa fungo konaa yambewe pi yaa ye gbo wa ki laga ki ni.»

43

Pàa Zheremi wi yigi ma kari wi ni wa Ezhipiti tara

¹ Yawe Yënñele, pe Yënñele làa senre nda fuun yo Zheremi wi kan ma yo wiri yo leele pe kan, naa wila kaa Yawe Yënñele, pe Yënñele li senre ti ni fuun ti yo pe kan mako sanga na ni,

² kona, a Hoshaya pinambyo Azariya, naa Kareya pinambyo Yohana konaa ki leele mbele fuun pàa pye yee gbogowo ni, pè si Zheremi wi pye fò: «Senre nda mà yo, mà finle; Yawe Yënñele, we Yënñele lo ma loon tun ma pan maga yo we kan, fò waga ka kari sa cɛn wa Ezhipiti tara.

³ Neriya pinambyo Baruki wo wi yen nɔɔ sunnu nɔɔ waa we na, jango mbe we le Kalide tara fenne pe keɛ, pe ta pe we gbo nakoma pe we yigi kasopiile mbe kari we ni wa Babiloni tara.»

⁴ Kona, Kareya pinambyo Yohana wo naa malingbɔɔnlo teele pe ni fuun pe ni, konaa leele mbele fuun pàa pye pe ni, pee yenle mbe Yawe Yënñele làa senre nda yo ti logo, mbe koro mbe cɛn wa Zhuda tara ti ni.

⁵ Kona, a Kareya pinambyo Yohana wo naa malingbɔɔnlo teele pe ni fuun pè si Zhuda tara woolo sanmbala pe ni fuun pe le, poro mbele fuun pàa pe gbɔn ma pe jaraga wa cengele sanngala ke sɔgowo, a pè sɔgoro ma pan ma cɛn wa Zhuda tara ti ni naa we.

⁶ Pàa pye nambala, naa jeele, naa pi-ile, naa wunlunaŋa wi sumborombiile, konaa leele mbele fuun wunlunaŋa wi laga korosifenne to Nebuzaradan wila le Shafan pinambyo Ahikamu wi pinambyo Gedaliya wi keɛ pe ni, naa Yënñele yon senre yofò Zheremi wi ni konaa Neriya pinambyo Baruki wi ni.

⁷ A pè si kari wa Ezhipiti tara, katugu pe sila logo Yawe Yënñele li yeri. A pè si saa gbɔn wa Tapanesi ca.

Zheremi wi yo Babiloni tara fenne pe yaa pan mbe to Ezhipiti tara ti na

⁸ Yawe Yënñele làa li senre ti kan Zheremi wi yeri wa Tapanesi ca, ma yo fò:

⁹ «Kari ma sa sinndɛɛre tugbɔɔro ta le ma sari lara wa joro ti ni, wa tofa gbɔnsaga ki ni, wa wunlunaŋa Farawon wi go yon ki na, wa Tapanesi ca, Zhuda tara fenne pe yege na.

¹⁰ Maga yo pe kan fò Yawe Yënñele na yawa pi ni fuun fò, Izirayeli woolo Yënñele le, pa li yo yeen fò: <Ye wele, mi yaa sa na tunmbyee Babiloni tara wunlunaŋa Nebukanezari wi yeri wi pan. Mi yaa ka wi wunluwo jongo ki tege ki sinndɛɛre nda ti na, to nda mi lara wa joro ti ni we. Pa wi yaa ka wi wunluwo paraga go ki kan wa ti go na.

¹¹ Wi yaa ka pan mbe malaga gbɔn Ezhipiti tara ti ni. Mbele pe yaa ku, poro yaa ku; pe yaa mbele yigi kasopiile, pe yaa poro yigi kasopiile; pe yaa mbele gbo tokobi ni, pe yaa poro gbo tokobi ni.

¹² Mi yaa ti wi kasɔn le Ezhipiti tara yarisunndo gbogoyinre ti ni. Wi yaa ka yarisunndo ta sogo konaa mbe ta koli mbe kari ti ni wa Babiloni tara. Yaayoro konrifò wi maa derigbogo ki migi wi yee na yege nga na, pa wi yaa ka Ezhipiti tara yarijende ti koli mboo yee migi ti ni ma. Wi yaa ka yiri wa tara ti ni mbe kari yeyinnge na.

¹³ Yarisunngo nga ki yen yonlo ki kacɛn, ki sinndɛɛre titɔɔnro nda pè yerege yerege wa ki gbogogo ki ni wa Ezhipiti tara, wi yaa kari gbɔn mberi yaari, mbe kasɔn le Ezhipiti tara yarisunndo gbogoyinre ti ni, mberi sogo.»

44

Zhuda tara fenne mbele pàa kari wa Ezhipiti tara, Yënñele làa senre nda yo pe wogo na

¹ Zhuda tara fenne mbele fuun pàa pye wa Ezhipiti tara ma cɛn wa Migidoli ca, naa wa Tapanesi ca, naa wa Mefisi ca konaa wa Patirosi tara, ki senre nda to we Fò wila kan Zheremi wi yeri pe wogo na, ma yo fò:

² «Yawe Yënñele na yawa pi ni fuun fò, Izirayeli woolo Yënñele le, pa li yo yeen fò: <Jologo nga fuun mi wa Zheruzalemu ca konaa Zhuda tara cara sannda ti ni fuun ti na, yege yan. Ye wele, ti ni fuun ti pye katara nala wo ni, lere woro ma cɛn wa ti ni.

³ Ko pye ma, kapege nga ki leele pè pye ko kala na, katugu pànla nawa pi ngban na na, naa pàa saa na wusuna

nuwo taansaara woo yarisunndo ta yege yeri nari gbogo, to nda poro jate pe sila ti jen, yoro naa ye teleye pe ni, ye sila ti jen.

⁴ Ma si yala, mila na tunmbyeele, Yenjele yon senre yofenne pe ni fuun pe torogo wa ye yeri; mila koro na pe tunnu wa ye yeri suyi, ma yo pe saga yo ye kan fo yaga kaa ki katijangara nda ti piin, to nda ti yen mala mben we.

⁵ Een fo yee logo na yeri, yee nungbolo jan mbanla senre ti logo; yee yenle mbe ye tipere pyege ki yaga, yee yenle mbe wusuna nuwo taan saara wogo ki yaga yarisunndo ta yege yeri.

⁶ Ki pye ma, na konro tendorogo naa na nangbanwa pi si yiri na ni paa kason yen, ma Zhuda tara cara to naa Zheruzalemu ca nawa kongolo ke ni ti sogo mari tege kataru, a ti koro waga.»

⁷ Kona, a Zheremi wi sho naa fo: «Koni Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yenjele le, pa li yo yeen fo: <Yingi na, a ye sigi kapege gbogo cenle nga ki pye ye yee na, mbe ti Zhuda tara woolo, nambala naa jeele, piile konaa piyengele ke tongo ke wo wa, ali lere kpe ka ka koro go na ye ni?»

⁸ Ye yen nala nawa pi ngbanni ye kapyere nda yaa piin ti ni, na wusuna nuwo taan saara woo yarisunndo ta yege yeri wa Ezhipiti tara, to nda ye yen ma cen wa ti ni we. Ye yaa ki kan pe ye tongo, mbe pye cenle na li danga konaa mbe pye tifagawa yaraga cengele sanngala ke ni fuun ke sogowo.

⁹ Naga yen ma, kapere nda ye teleye pe pye, naa nda Zhuda tara wunlumbolo pe pye, naa nda pe jeele pe pye, naa nda yoro jate ye pye konaa nda ye jeele pe pye wa Zhuda tara konaa wa Zheruzalemu ca nawa kongolo ke ni, ye fege ti na wi le?

¹⁰ Ali ma pan ma gbɔn nala, ki kala li fa ye lere kpe go na, lere kpe woro na fye na yege; na lasiri wo naa na kondegengele ngele mila kan yoro naa ye teleye pe yeri, yee yenle mbe tanga ki kono li na.»

¹¹ Kona, Zheremi wi sho naa fo: «Ki kala na, Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yenjele le, pa li yo yeen fo: <Ye wele, mi yaa yiri ye korogo, mbe jologo wa ye na, mbe Zhuda tara woolo pe ni fuun pe tongo.»

¹² Zhuda tara woolo sanmbala mbele pe yere ki yerewe mbe kari sa cen wa Ezhipiti tara, mi yaa yiri pe korogo; pe ni fuun pe yaa tongo mbe toori wa Ezhipiti tara ti ni. Tokobi naa fungo ki yaa pe gbo, mbege le piile pe na fo mbe saga wa lelele pe na. Pe yaa ka pye mejogo yaraga, naa sunndo kongo yaraga, naa danga yaraga konaa tifagawa yaraga.

¹³ Mbele pe saa cen wa Ezhipiti tara, mi yaa ka yiri pe korogo paa yege nga na mila yiri Zheruzalemu ca woolo pe korogo, ma pe gbo tokobi, naa fungo konaa yambewe ni.

¹⁴ Zhuda tara woolo sanmbala mbele pe pan ma cen laga Ezhipiti tara ti ni, wa kpe se ka sho, wa kpe se ka koro go na. Poro mbele ki la yen pe na mbe songoro mbe sa cen naa wa Zhuda tara ti ni, wo wa kpe se ka songoro wa ti ni naa; kaawo leele jenri pe yaa ka sho mbe songoro ko ce.»

Yarisunndo ta yege senre

¹⁵ Kona, nambala mbele fuun paa ki jen ma yo pe jeele paa pye na wusuna nuwo taan sori yarisunndo ta yege kan, naa jeele mbele fuun paa pye wa na gbogolo ma pye janwa gbolo konaa leele mbele fuun paa pye ma cen wa Ezhipiti tara, wa Patiroosi ca, a pe si Zheremi wi yon sogo ma yo fo:

¹⁶ «Senre nda naa yo we kan Yawe Yenjele li mage ni, we se yenle mberi logo, mbe tanga ti na.

¹⁷ Een fo senre nda we yo wa we yon, to we yaa la tanri ti na, to yen fo we yaa la wusuna nuwo taan sori yarisunngo naayeri wunlunjo ki kan, mbaa duven saraga nga pe ma wo ki woo ki yeri, paa yege nga na woro naa we teleye, naa we wunlumbolo konaa we tara teele pe ni, waa pye naga piin wa Zhuda tara cara ti ni konaa wa Zheruzalemu ca nawa kongolo ke ni. Ki wagati wi ni, waa pye na yaakara taa na kaa na tinni, ma pye ferewe na, jologo kpe sila pye we na.

¹⁸ Een fo maga le we wusuna nuwo taan saraga womo naa duven saraga nga pe ma wo ki womo pi yaga yarisunngo naayeri wunlunjo ki yeri, a we si yaraga pyew ki la, a tokobi naa fungo ki ni ti nee we kuun»

¹⁹ Kona, a jeele pe sho fo: «Na we kaa wusuna nuwo taan wi sori yarisunngo naayeri wunlunjo ki kan, mbaa duven saraga nga pe ma wo ki woo ki yeri, naga yen ma, we maa ki piin we peni pe fu na wi le? Poro jate pege jen ma yo we ma won wa, maa pye paa ki yanlee yen, mbe duven saraga nga pe ma wo ka wo ki yeri.»

²⁰ Kona, leele mbele fuun paa ki senre ti yo ma Zheremi wi yon sogo, nambala naa ki jeele, a Zheremi wi si pe pye fo:

²¹ «Wusuna nuwo taan na yaa pye na sori wa Zhuda tara cara ti ni konaa wa Zheruzalemu ca nawa kongolo ke ni, yoro naa ye teleye pe ni, naa ye wunlumbolo pe ni, naa ye tara teele pe ni konaa leele pe ni fuun pe ni, naga yen ma Yawe Yenjele li jatere wi woro ti na nari jate wi le?

²² Yawe Yenjele li sila ka ya mbege wogo ki kun li yee ni mbe kari yege, ye kapyere tipere ti kala na konaa katijangara nda ye

pye ti kala na. Ki kala na, ye tara ti pye kataga, ma pye laga nga lere woro ma cən wa ki ni; ma pye danga yaraga paa yege nga na pe yen naga yaan nala we.

²³ Ki jologo nga ki to ye na, katugu ye wusuna nuwo taan sogo yarisunndo ta yege kan, ma kapege pye Yawe Yennele li na. Ye sila logo Yawe Yennele li yeri, ye sila tanga li lasiri, naa li kondengenle, konaa li sereya senre ti na. Ko kala ki ti ki jologo nga ki gbən ye na, paa yege nga na ki yen nala we.»

²⁴ Kona, a Zheremi wi sigi yo naa leele pe ni fuun pe kan konaa jele pe ni fuun pe kan fo: «Yoro Zhuda tara woolo mbele fuun ye yen laga Ezhipiti tara, ye Yawe Yennele li senre ti logo.

²⁵ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: «Yoro naa ye jele pe ni, yaa senre nda yo wa ye yon ki ni, ye ki kala li pye mali yon fili ye keyen yi ni. Yaa ki yo ma yo fo: Waa yon folo le ma yo fo we yaa wusuna nuwo taan sogo konaa mbe duven saraga nga pe ma wo ka wo yarisunngo naayeri wunlunjo ki yeri, kaselege ko na, we yaa ki yon folo li yon fili.» Koni yon folo na yaa le ye sali yon fili fasi, senre nda yaa yo wa ye yon, ye saga kala li pye fasi!

²⁶ Yoro Zhuda tara woolo mbele fuun ye yen ma cən laga Ezhipiti tara, ye Yawe Yennele li senre ti logo! Yawe Yennele li yo fo: Mi wugu na yeera mege nga ki gbogo ki na, fo Zhuda tara woolo wa kpe se kanla mege ki yeri naa mbe yon folo le. Wa Ezhipiti tara ti ni fuun ti ni, lere kpe se kaga yo naa mbe yo fo: «Mi wugu we fo, Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na.»

²⁷ Wele, mi yaa la wele pe na mbe kapege pye pe na, mi se ka kajenge pye pe kan. Zhuda tara woolo mbele fuun pe yen ma cən laga Ezhipiti tara, tokobi naa fungo ki ni, to ti yaa ka pe tongo mbe pe ko pew.

²⁸ Leele jenri pe yaa ka sho tokobi wi kee mbe yiri wa Ezhipiti tara, mbe songoro wa Zhuda tara. Pa kona, leele jenri mbele pe yaa ka koro go na Zhuda tara woolo mbele pe pan ma cən laga Ezhipiti tara ti ni, pe yaa kaga jen, fo mi na senre to naa pe senre ti ni, titiin ti yaa ti ye yon fili.»

²⁹ Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Ye wele, kacən na wo wi yaa ki naga ye na fo mi yaa yiri ye korogo laga ki laga nga ki ni, jango yege jen fo jologo nga mila ki senre yo ye kan, ki kala li yaa pye ye na.

³⁰ Mi Yawe Yennele, pa mi yo yeen fo: «Ye wele, mi yaa Ezhipiti tara wunlunaja Farawon Hofira wi le wi juguye pe kee, poro mbele pe yen naga jaa mboo gbo we, paa yege nga na mila Zhuda tara wunlunaja Sedesiyasi wi le Babiloni tara

wunlunaja Nebukanezari na wila pye wi jugu wi kee, wo na wila pye naga jaa mboo gbo we.» »

45

Zheremi wila Baruki wi kotogo ki sogo wi na

¹ Zhoziyasi pinambyo Yehoyakimu na wila pye Zhuda tara wunlunaja wi wunluwo pi yele tijere wolo li ni, senre nda Yennele yon senre yofa Zheremi wila yo Neriya pinambyo Baruki wi kan, a wiri yonlogo sewe wa ni tori nda. Wila yo fo:

² Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen mboro Baruki ma wogo na fo:

³ «Ma yen naga yuun ma yo fo: «Jologo yen na wogo, katugu Yawe Yennele li jatere piriwen taga wa na jologo ki na. Mi yen na jeen, fo a na fannga kila koo na ni. Mi woro na wogosaga taa.»

⁴ Een fo senre nda to ma yaa yo wi kan mbe yo fo Yawe Yennele pa li yo yeen fo: «Yaraga nga mila kan, mi yaa ki jan; yaraga nga mila sanri, mi yaa ki kologo; mi yaa ko pye ma tara ti ni fuun pe na.

⁵ Naga yen ma, mboro bere yen na kagbogo ka lagajaa ma ye kan wi le? Maga kaa ko ka lagajaa, katugu mi yaa jologo wa senwe piile pe ni fuun pe na. Een fo mboro wo na, maga kari laga o laga, mi yaa ma yinwege ki kan ma yeri ki pye ma yaritaga. Yawe Yennele lo li yo ma.»

YENNELE LI YAA KA JOLOGO WA CENGELE SANNGALA KE NA

46

46-51

Babiloni tara fenne paa ya Ezhipiti tara fenne pe ni wa Karikemishi ca

¹ Yawe Yennele laa senre nda kan Yennele yon senre yofa Zheremi wi yeri cengele sanngala ke wogo na, tori nda yeen:

² Senre nda to ti yo Ezhipiti tara ti wogo na konaa Ezhipiti tara wunlunaja Farawon Neko wi malingboonlo ngbelege ki wogo na. Ma pe ta wa Efirati gbaan wi tanla, wa Karikemishi ca, Babiloni tara wunlunaja Nebukanezari wila malaga gbən ma ya Farawon wi ni; kila pye Yehoyakimu pinambyo Zhoziyasi na wila pye Zhuda tara wunlunaja wi wunluwo pi yele tijere wolo lo ni. Ti yo fo:

³ «Ye tuguron sigeyaara jegele jegele naa tuguron sigeyaara tugbooro gbegele, ye yiri ye kari malaga na!

4 Ye malaga gbonwotoroye pe popo shonye
pe na!
Yoro shon lugufenne, ye ye wa ye wotoroye
pe ni!
Ye ye tuguron njagala ke kan ye yere!
Ye ye njaanra ti yonro ti wowa!
Ye ye malaga gbondeere ti lele!

5 «Yingi mi yen na yaan yeen?
Pe sunndo wi kon pe na, pe yen na songoro
pungo na.
Pe malingboonlo kotogofenne, juguye pe
ya pe ni.
Pe yen na fee, na fee pe yere woro na wele
wa pe pungo na.
Fyere gboro yen kee ki ni fuun ki na!
Yawe Yennele lo li yo ma.
6 Na wi fenge ya ma we, wi se ya fe mboo
yee sho!
Malingboon kotogofa wi se ya fe mboo yee
sho!
Pe yen na kunrugu na tuun,
wa Efirati gbaan wi yon na, wa
yonloparawa kamege kee yeri.

7 «Ambo fo wi yen na yinrigi yeen paa Nili
gbaan tonmo pi yen,
paa yeye nga na gbaan ma kaa yin ma
jaraga we.
8 Ezhipiti tara to ti yen na yinrigi paa Nili
gbaan wi yen,
paa gbaan na wi yin wi tonmo pi jaraga na
fuun.
Ti yo fo: «Mi yaa yiri mbe fo mbe tara ti
ton munga;
mi yaa cara to naa cara woolo pe tongo.»

9 «Shonye, yaa gbinri yaa kee,
malaga gbonwotoroye, yaa fee yaa kee!
Yoro malingboonlo ye yiri:
Etiyopi tara malingboonlo naa Puti tara
malingboonlo,
yoro mbele ye maa tuguron sigeyaara lee;
naa Ludi tara malingboonlo ye ni,
yoro mbele ye sandiga wonmo pi jen!

10 «Een fo ko pilige ko yen we Fo, Yawe
Yennele na yawa pi ni fuun fo lo
wogo,
li kayanga wopilige koyi,
pilige nga ni li yaa kali kayanga ki wo li
juguye pe ni we.
Tokobi wi yaa ka jogowa pye fo mbe tin,
wi yaa ka kasanwa pi wo mbe tin.
Katugu ki yen saraga we Fo, Yawe Yennele
na yawa pi ni fuun fo li kan,
wa yonloparawa kamege kee tara ti ni,
wa Efirati gbaan yon ki na.

11 «Yoro Ezhipiti tara fenne wele,
ye yiri ye kari wa Galaadi tara, ye sa were
faworo lagaja!
Ye yen na were legere piin wagafe,
ti se ya mbe ye sagala.
12 Cengele sanngala ke ye fere kala li senre
logo,
Ye gbeere ti gbon tara ti lagapyew ki ni;
katugu malingboon wa kurugo
malingboon wa na,
a pe ni fuun shyen pe pinle ma toori.»

Babiloni tara fenne
pe yaa ka Ezhipiti tara ti sho
13 Senre nda Yawe Yennele laa yo
Yennele yon senre yofa Zheremi wi kan
Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi
panga ki wogo na, wo na wila pye na paan
mbe malaga gbon Ezhipiti tara ti ni, ki
senre ti nda:
14 «Ye saga senre nda ti yari wa Ezhipiti
tara,
yeri yo wa Migidoli ca,
yeri yo fun wa Mefisi naa Tapanesi cara ti
ni!

Yege yo fo: «Ye yiri, ye ye yee gbegale,
katugu tokobi wi yen na jogowa piin na ye
mari.

15 Yingi na, a ye yarisunngo Apisi† ki se fe?
Ye napolo wii ya koro yeresaga, katugu
Yawe Yennele luu jan tara.»

16 Li yaa ti lelegere mbe kurugo,
pe yaa la tuunri pe yee na.
Pe yen naga yuun pe yee kan fo: «Ye ti we
yiri we songoro we kari we woolo pe
korojo,
wa tara nda pe we se ti ni,
mbe wo laga ki tokobiye legbogo ki
sogowa.»

17 Na paga sa gbon wa, pe yaa la Farawon
wi yinri mbaa yuun fo:
«Ezhipiti tara wunlunana wi woro yaraga
ka, kaawo tinme wagafe yirigefo;
wi wagati wi toro wi na mako.»

18 «Wunlunana na wi mege koyi nga Yawe
Yennele na yawa pi ni fuun fo, lo li
yo ma fo:
«Mi na Yennele na yinwege wolo na mege
ki na,
yege nga na Tabori yanwiga ki yen ma ya-
gara wa yanwira sannda ti sogowa,
yege nga na Karimeli yanwiga ki yen ma
yaraga kogoje wi go na,
pa jugu wi yaa pan ma fun.»
19 Ezhipiti tara fenne, ye ye tuguro ti
gbegale,
pe yaa ye yigi kasopiile mbe kari ye ni.

† 46:15 46:15: Apisi wila pye Ezhipiti tara fenne pe yarisunngo ka. Pa kila pye wa Mefisi ca. Ki kacen na paa gbegale
wo la pye napolo. Paa pye naga jate ma yo ko kila pye na pe go singi tipege ki na. Yennele senre seweele pele ni, nga
ki yo fo Apisi, pege yonlogo ma yo fo malingboonlo pe toori.

Katugu Mefisi ca ki yaa ka jɔɔ mbe koro waga,
pe yaa kaga sogo, lere se ka pye mbe cɛn
wa ki ni naa.

²⁰ «Ezhipiti tara ti yɛn paa nasumboro
tiyɔɔn yɛn,
ɛɛn fɔ nakɔnɔ lɔ yiri wa yɔnɔparawa
kamenɔ kɛɛ ki yeri na paan wi
kɔɔɔ.

²¹ Malingbɔɔnɔ mbele pɛ lɛ sara na,
pe yɛn ma tɔɔ tɔɔ wa tara ti ni paa napire
yirifɔnɔdɔ yɛn wa nanɔɔɔɔɔɔ.
ɛɛn fɔ poro fun pe yaa ka pɔnɔ le mbe
fe,
pe ni fuun pe yaa ka fe, pe se ka ya mbe
yere naa mbe sige;
katugu pe tɔnɔpilige kila paan mbe gbɔn
pe na,
pe jɔɔɔ sanga wi gbɔn.

²² Ezhipiti tara fenne pe yɛn na fee, ki
tinme pi yere si wɔɔɔ tinme bɔ,
katugu pe juguye pe yɛn na paan
malingbɔɔnɔ ngbelege ni pe
kɔɔɔ,

pe yɛn na paan pe kɔɔɔ gbɔɔnɔ ni
paa tire janfenne yɛn.

²³ Pe yɛn na paan mbe pe kɔɔɔ ki jan,
ali mbege ta ki yɛn kɔɔɔɔɔ.

Yawe Yɛnɔle lɔ li yo ma;

katugu pe juguye pɛ lege ma wɛ gbato wi
na,

lere se ya mbe pe jiri.

²⁴ Ezhipiti tara woolo pɛ fere sho,
Yɛnɔle li pe le yɔnɔparawa kamenɔ kɛɛ
tara woolo pe kɛɛ!»

²⁵ Yawe Yɛnɔle na yawa pi ni fuun fɔ,
Izirayeli woolo Yɛnɔle li yo fɔ: «Wele, mi
yaa ka yiri pe yarisunɔɔ Amɔ nga wa
Tebu ca ki kɔɔɔ, mbe yiri Farawɔn wi
kɔɔɔ, naa Ezhipiti tara ti kɔɔɔ, naa ti
yarisunɔdɔ ti kɔɔɔ konaa ti wunlumbolo
pe kɔɔɔ; mi yaa yiri Farawɔn wi kɔɔɔ
konaa mbele pɛ pe jigi wi taga wi na pe
kɔɔɔ.

²⁶ Mi yaa pe le mbele pe yɛn na pe
gbosaga jaa pe kɛɛ, Babiloni tara wun-
lunana Nebukanezari wi kɛɛ konaa wi
malingbɔɔnɔ pe kɛɛ. Ko pɔnɔ na leele
yaa ka sɔnɔɔ mbe sa cɛn wa Ezhipiti tara
naa, paa yege nga na kila pye faa we. Yawe
Yɛnɔle lɔ li yo ma.»

Izirayeli woolo pe showɔ kala

²⁷ «Yoro Zhakɔbu setirige piile, na tunmby-
eele wele, yaga ka fyɛ,
yoro mbele na tunmbyeele wele!
Yoro Izirayeli woolo, ye sunɔdɔ wiga ka
kon ye na!

Katugu mi yaa ka ye sho mbe ye yirige wa
taleere ti ni,

mbe ye setirige piile pe sho mbe pe yirige
wa ki tara ti ni,
paa pe yigi kasopiile ma kari pe ni tara na
ni we.

Zhakɔbu setirige piile pe yaa ka sɔnɔɔ
mbe pan,

pe yaa ka cɛn pɔw mbe pye yeyinɔɔ na;
lere kpe se kaa pe jɔɔ naa.

²⁸ Yoro Zhakɔbu setirige piile, na tunmby-
eele wele, yaga ka fyɛ,

katugu mi yɛn ye ni;

Yawe Yɛnɔle lɔ li yo ma.

Mila ye purɔ ma ye jaraga cɛngele ngele
fuun sɔɔɔɔ,

mi yaa ka ke ni fuun ke tɔnɔ mbe ke kɔ.

ɛɛn fɔ yoro wo na, mi se ka ye tɔnɔ mbe
ye kɔ.

Mi yaa ka ye koro mbe yala kasinɔɔ ki ni;
katugu mi se ka ye yaga jɛɛgisaga fu.»

47

Yɛnɔle yɔn sɛnɛ na tila yo

Filisiti tara ti wogo na

¹ Sɛnɛ na Yawe Yɛnɔle lɔa yo Yɛnɔle
yɔn sɛnɛ yɔfɔ Zheremi wi kan Filisiti tara
fenne pe wogo na, sanni Farawɔn wi sa
pan wi to Gaza ca ki na ti naa.

² Yawe Yɛnɔle pa li yo yɛn fɔ:

«Wele, tɔnɔɔɔ pa yɛn na yinrigi wa
yɔnɔparawa kamenɔ kɛɛ ki yeri
na paan,

pi kanɔɔ ma pye paa lafogo yɛn, nga ki
yin ma jaraga na fuun.

Pi pan na tara ti nii konaa ti nawa yaara ti
ni,

na cara to naa ti woolo pe ni fuun pe nii.

Leele pe yɛn na jɔɔɔ,

tara woolo pe ni fuun pe yɛn na
yungbɔɔɔ gbeere gbele.

³ Shɔnye fanna fenne, naa paa gbini, pe
yenjoro tinme pi kala na,

naa malaga gbɔnwotoroye tinme pi kala
na,

naa malaga gbɔnwotoroye ngeere tinme
pi kala na,

teele pe yere woro na kanɔɔ na pe piile
pe wele naa,

katugu pe wire ti fanna ki kɔ pe ni.

⁴ Filisiti tara ti tɔnɔpilige ki gbɔn,
mbele fuun paa koro go na mbe ya mbaa

Tiri naa Sidɔn cara ti sari,

pe yaa ka pe ni fuun pe gbo;

katugu Yawe Yɛnɔle li yaa ka Filisiti tara
ti jɔɔ,

poro mbele pe yɛn Kafitiri logo fugo tara
fenne sanmbala wele.

⁵ Gaza ca woolo pɛ pye yumbere fenne
jatere piriwen pi na,

Asikalɔn ca fenne pɛ pyeri dinw.

Yoro sanmbala mbele yɛ koro wa funwa
laga falafala ki ni,

ye yaa koro mbaa njelewe gbɔɔn ye yɛɛ na[†]
sa gbɔn fɔ wagati wiwiin?

⁶ «Ye yen na yuun fɔ: «E, Yawe Yenɲele tokobi,
ma yaa ma legbogo ki yerege mbe cɛn mbe
wogo sanga wiwiin ni san?
Ye wa ma wofogo ki ni ma,
yere yew ma koro yeyinɲe na!»

⁷ «Eɛn fɔ tokobi wi yaa wogo meɛ san?
Yawe Yenɲele lo li kono kan wi yeri,
ma yo wi kari Asikalɔn ca naa kɔgoje yɔn
tara ti meɛ ni.
Pa lɔu tun wa ki lara ti ni.»

48

*Yenɲele yɔn senre nda tila yo
Mowabu tara ti wogo na*

¹ Senre nda ti yo Mowabu tara ti wogo na.

Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ,
Izirayeli woolo Yenɲele le, pa li yo
yɛɛn fɔ:

«Jɔlogo yen Nebo ca woolo pe wogo,
katugu pɛge tongo!

Kiriyatayimu ca ki fere sho, katugu juguye
pɛge sho!

Malaga sigogo gbogo woolo pɛ fere sho, a
pe sunndo wi kɔn pe na!

² Gbogowo mba pila pye Mowabu tara ti na
pi kɔ!

Pe yen na kapege gbegɛle ki meɛ ni wa
Eshibɔn ca.

Pɛ yo fɔ: «Ye pan we saga tongo wege
meɛ ki kɔ wege wɔ wa cɛngɛle ke
sogowo!»

Yoro Madimeni ca fenne, ye tinme pi se ka
logo naa;

katugu tokobi wi yen ye punɲo na.

³ Jɔrogomo pa yen na yinrigi wa Horonay-
imu ca,

jogowo naa jogowo, pe yen naga tonri!

⁴ Pɛ Mowabu tara ti tongo,
tara piile pe yen na gbele.

⁵ Pe yen na gbele suyi na nuru na kee wa
Luhiti laga tinndi wi yeri;

jɔlogo gbeere yen na yinrigi wa Horonay-
imu ca kono tigiwen pi ni,

jogowo pi kala na.

⁶ Yaa fee ye ye yɛɛ go sho,
ye sa koro wa gbinri wi ni paa yan sofile
yen.

⁷ Ki kaa pye Mowabu tara fenne yɛ ye
jigi wi taga ye keɛ tunndo to naa ye
yarijɛnde to na,

ki kala na, pe yaa ka ye yigi fun.

Pe yaa ka ye yarisunngo Kemoshi ki yigi
kasopyo mbe kari ki ni, naa ki
saraga wɔfenne poro naa ki yɛkeele
pe ni.

⁸ Jogowo pyefo wi yaa ka ye ca nunɲba
nunɲba pyew ki ni,

ca ko ka kpɛ se ka sho mbe to.

Gbunlundege laga ki yaa ka jogo,

funwa laga falafala ki yaa ka tongo.

Ko senre to Yawe Yenɲele li yo.

⁹ Ye kanwira kan Mowabu tara fenne pe
yeri,

janɲo pe yiri sire na pe kari lege[†]!

Katugu pe cara ti yaa tongo mbe koro
waga.

Lere se ka pye mbe cɛn wa ti ni.

¹⁰ Lere ɲa wi maa Yawe Yenɲele li tunngo
ki piin sambalawa ni, danga yen ki
fo wi wogo!

Lere ɲa wi woro na jaa mbe legbogo pye
wi tokobi wi ni, danga yen ki fo wi
wogo!

¹¹ «Mowabu tara fenne paa pye ma cɛn
pɔw maga le wa pe puwen sanga wi
ni,

pe fa pe yigi kasopiile mbe kari pe ni.

Pe yen paa duven yen, ɲa wi yege ki
sulu; wi sindere ti yen ma sinle wa
nɔgona;

ɲa pe faa wɔ leyaraga ka ni mboo kanɲga
ka yege ni.

Ki kala na, wi tanwa pi koro wi ni,

wi nuwo taan pii kanɲga.»

¹² Ki kala na, Yawe Yenɲele li yo fɔ:
«Piliye ya yen wa na paan, mi yaa ka leele
pele torogo pe saa kanɲga poo wɔ leyaara
ta ni mboo le ta yege ni. Pe yaa kaa kanɲga
mboo wɔ wa leyaara ti ni, mbe cɔro ti
yaari.

¹³ Kona Mowabu cɛnle woolo pe yaa fere
sho pe yarisunngo Kemoshi ki wogo na,
paa yege ɲga na Izirayeli woolo paa fere
sho Beteli ca yarisunngo ki wogo na, ko
ɲga paa pe jigi wi taga ki na we.

¹⁴ «Mowabu cɛnle woolo, naga yen ma, ye
mbe ya mbege yo meɛ mbe yo fɔ:

«We yen lenambala

ma pye malingbɔɔnɔ kotogofenne?»

¹⁵ Mowabu tara ti jogo pew,

pe cara ti sogowo wirige ki yen na yinrigi
wa naayeri.

[†] 47:5 47:5: Ki laga ɲga ki koro wowi ɲa fo leele paa pe yinre ti kulu, ma njelewe gbɔn pe yɛɛ na ma yala pe kalege ko ni, mbege naga fo kapege gbogo pe ta. [†] 48:9 48:9: Nga ki yo: Ye kanwira kan Mowabu tara fenne pe yeri, janɲo pe yiri sire na pe kari lege, ki senre ti woro ma filige Eburuye senre ti ni. Yenɲele senre seweele pele ni, ki yen ma yonlogo ma yo fɔ: Ye kɔ wo Mowabu tara ti na, katugu ti yaa tongo mbe wɔ wa. Nakoma: Ye fanga gbegɛle Mowabu tara ti kan.

Pe lefonmbolo mbele pe yen fannga ni ma we, pè pe yigi na kee pe ni wa pe gbosaga.»

Wunlunana na wi mege ki yen Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, wo wi yo ma.

¹⁶ Mowabu tara jogosanga wi ghere gbon, ti jologo ki yen na fyeele mbe pan mbe to ti na.

¹⁷ Yoro mbele fuun ye yen ma cen mari maga, yaa gbele ti wogo na, Yoro mbele fuun yaa ti megbo go ki jen, yaa ki yuun fo:

«Ki wunluwo kannkala fannga wolo na li pye mele me kaari?
Lo na laa pye gbogowo ni we!»

¹⁸ Yoro Dibon ca fenne, ye tigi ye yiri wa ye censaga gbogowo wogo ki na, ye pan ye cen wa tawara ti na[†].

Katugu Mowabu tara tongfo wi yen na paan mbe to ye na, wi yaa ye malaga sigecara ti tongo.

¹⁹ Yoro Aroyeri ca woolo, ye sa yere wa konso li yon na yaa korosiri piin; nana na wila fee konaa jele na wila fee mboo yee sho, ye pe yewe fo: «Yingi ki pye?»

²⁰ Mowabu cenle woolo pè fere sho, katugu pè sunndo wi kon pe na.

Yaa gbele ngbanga yaa jorogi!
Ye saga yari wa Arino lafogo ki yon na, fo Mowabu tara ti tongo.

²¹ Yennele li kiti kongo ki to funwa laga falafala tara woolo pe na, naa Holon ca, naa Yaza ca konaa Mefaati ca ki na,

²² naa Dibon ca, naa Nebo ca konaa Beti Dibilatayimu ca ki na,

²³ naa Kiriyatayimu ca, naa Beti Gamuli ca konaa Beti Mewon ca ki na,

²⁴ naa Keriyoti ca, naa Bozira ca konaa Mowabu tara cara ti ni fuun ti na, nda ti yen wa lege konaa nda ti yen na toon.

²⁵ «Mowabu tara ti fannga ki to, ti fannga kee ki kaw.

Yawe Yennele lo li yo ma.»

²⁶ We Fo wi yo fo: «Ye Mowabu cenle woolo pe kan pe wo pe tin pe yege kila kanngi; katugu pè pe yee gbogo Yawe Yennele li na. Ki yen ma yala pe tuguru paa kongi wa pe tuguro ti ni. Pe pye titegere yaraga leele pe yeri.

²⁷ Naga yen ma, ye sila Izirayeli woolo pe pye ye titegere yaraga wi le? Naga yen ma, paa pe yigi yuro go na wi le, fo na ye kaa para pe senre na sanga o sanga, ye maa go yangara na tege pe na?

²⁸ Yoro Mowabu cenle woolo, ye yiri wa ye cara ti ni,

ye sa cen wa waara ti sogowo;
ye pye paa ketene yen,
na li ma saa li sere ti po wa waliwege ki yon na.

²⁹ We Mowabu cenle woolo pe yee gbogowo pi senre logo,
pe yee gbogowo pi kee toro,
naa pe yee nagawa pi ni, naa pe yee gbogowo pi ni,

naa pè pe yee bo yege nga na ki ni, konaa pe yee mbonrowo leele na pi ni.»

³⁰ Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Mi pe yege tuguwo kala li jen, een fo ko yen wagafe; pe yee nagawa senyoro to naa pe kapyere ti yen wagafe.»

³¹ Ki kala na, na mi kaa jatere piin Mowabu tara ti wogo na, mi maa gbele, mi yen na gbele ngbanga Mowabu tara ti ni fuun ti wogo na, mi yen na jeen Kiri Hareseti ca woolo pe kala na.

³² E, Sibima ca ezezen kere[†], mi yen na gbele ma wogo na ma we
mi yen na gbele Yayereri ca woolo pe wogo na yege nga na ki na.

Ma njere tila tonlonlonlo fo ma kari wa kogoje wi pungo na,
ma saa gbon fo wa Yayereri ca ki na.
Een fo jogowo pyefo wi pan ma to ye tige pire to naa ye ezezen pire ti na mberi jogo.

³³ Nayinme naa yogorimo pi ko wa Mowabu tara tige pire keere ti ni,
konaa wa tara ti lara sannda ti ni.

Mi ti, a duven wi waga wa wi leyaara ti ni.
Lere woro wa mbaa ezezen pire tonmo pi woo wa ti wosaga, mbaa jorogi nayinme ni;

gbeere ta na yinrigi, een fo to woro nayinme gbeere.

³⁴ Pe yen na Eshibon ca fenne pe gbeere ti nuru wa Eleyale ca, ti yen na gbon wa Yahazi ca. Pe yen nari nuru wa Sowari ca, fo ma saa gbon wa Horonayimu ca, fo ma saa gbon wa Egilati Shelishiya laga ki na; katugu ali yere Nimirimu laga tonmo pi waga fun.

³⁵ Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Mbele pe maa saara sogoworo woo wa sunzara nda wa tinndiye pe na ti na, konaa mbele pe maa wusuna nuwo taan sori pe yarisunndo ti kan, mi yaa ka pe tongo pew wa Mowabu tara ti ni.»

³⁶ Ki kala na, na nawa pi tanga na na Mowabu cenle woolo naa Kiri Hareseti ca fenne pe wogo na, paa yege nga na lere ma

[†] **48:18 48:18:** Nga ki yo fo: *Ye pan ye cen wa tawara ti na*, wa Yennele senre sewe na wi yen gireki senre ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo: *Ye pan ye cen wa kayangara ti ni*. [†] **48:32 48:32:** Sibima ca ezezen kere, ko koro wo yen Sibina ca fenne.

kaa wele win kunwo na, katugu yarijende kda fuun paa gbogolo pe yee kan, ti wo pe kee.

³⁷ Pe ni fuun pe yinre ti kulu, pe siyoolo pe ni fuun pe kulu, pe njelewe gbon pe keyen yi ni fuun yi na, ma jatere piriwen yariporo le pe yee na.

³⁸ Kunwo gbeere ti yen na yinrigi wa biriyinre ti ni fuun ti go na, wa Mowabu tara konaa wa katoro ti ni; katugu mi Mowabu tara ti ya paa yee nga na pe ma cogoo yaari, nga lere woro na jaa ki na. Yawe Yennele lo li yo ma.

³⁹ E, Mowabu tara ti to! Yaa gbele! Mowabu cenle woolo pe pungo le, fere nda ti pe yigi ti kala na. Mowabu cenle woolo pe kala li pye titegere kala konaa sunndo kongoo gbogo tara woolo mbele fuun pe yen ma pe maga pe yeri.

⁴⁰ Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Wele, ki yaa ka pye paa yon yen, na wi yiri maa kanwira ti jaraga Mowabu tara ti go na.

⁴¹ Keriyo ti ca pege sho, ma malaga sigeyinre ti sho;

ko pilige ko ni, Mowabu tara malingboonlo kotogofenne pe nawa pi yaa ka tanga pe na, paa jele na wila jaa mbe se wi yen.

⁴² Mowabu cenle woolo pe yaa tongo pew, pe se pye naa cenle lo la, katugu pe pe yee yirige ma we Yawe Yennele li yee sogowo.

⁴³ Sunndo kongoo, naa wegbogo tijugo konaa mere

to ti yen wa ye yee, yoro Mowabu cenle woolo wele. Yawe Yennele lo li yo ma.

⁴⁴ Na kaa fee sunndo kongoo kagala ke yee, wo yaa sa to wegbogo tijugo ni, na ka yiri wa wegbogo tijugo ki ni, mere yaa wo yigi;

katugu yele na ni mi yaa Mowabu cenle woolo pe kapere ti fogo ton pe na, mi yaa yiri pe korogo.

Yawe Yennele lo li yo ma.

⁴⁵ Mbele paa fee, a pe fannga ki saa ko, pe saa yere wa Eshibon ca yinne pi ni. Een fo kason janri ma yiri wa Heshibon ca ki ni,

kason yinne yiri wa wunlunana Sihon wi wunluwo go ki ni, ki yen na Mowabu tara kanngara na lara ti sori,

na tinme yirigefenne pe yungorogo ki sori†.

⁴⁶ Jologo yen ye wogo, yoro Mowabu cenle woolo wele!

yoro mbele cenle na li yen yarisunngo Kemoshi ki woolo, pe ye tongo; katugu pe ye pinambiile naa ye sumborombiile pe yigi kasopiile, ma kari pe ni tara ta yee ni.

⁴⁷ Een fo wa wagati na wila paan wa wi ni, mi yaa ka songoro mbe Mowabu cenle woolo pe teege wa pe censaga kongbannga ki ni.

Yawe Yennele lo li yo ma.»

Kiti kongoo senre nda tila yo ma wa Mowabu tara ti na, pa ti ko na ki laga nga ki ni.

49

Yennele yon senre nda tila yo

Amo cenle woolo pe wogo na

¹ Senre nda tila yo Amo cenle woolo pe wogo na.

Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Naga yen ma, pinambyo woro Izirayeli wi yeri wi le?

Naga yen ma, korogo lifo woro wi yeri wi le?

Yingi na, a yarisunngo Milikomu ki gbogofenne pe si pan ma Gadi tara ti sho?

Yingi na, a Amo cenle woolo pe si pan ma cen wa Gadi tara cara ti ni?»

² Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Ki kala na, ye wele, piliye ya yen wa na paan, mi yaa ka ti paa malaga kongolo nuru Amo cenle woolo pe cagbogo Araba ki mege ni.

Ki yaa ka pye kataga mbe koro waga, ki kanngaga na kapire ti yaa ka sogo kason ni.

Pa kona mbele paa Izirayeli woolo pe tara ti sho pe yeri,

Izirayeli woolo pe yaa sari sho pe yeri fun.» Yawe Yennele lo li yo ma.

³ «Eshibon ca woolo yaa gbele, katugu pe Ayi ca ki jogo!

Araba ca woolo, yaa jorogi, ye jatere piriwen yariporo le; yaa fee yaa tooro tooro yaa ca ki mbogo ki mari.

Katugu pe yaa ka yarisunngo Milikomu ki yigi mbe kari ki ni kulowo ni, naa ki saraga wofenne konaa ki tara tee le pe ni.

⁴ Yoro mbele ye yiri ma je, yingi na ye nee ye yee gbogo ye gbunlunderi ti kala na,

ye gbunlunderi tara tanra ti kala na?

Ye ye jigi wi taga ye yarijende ti na ma yo fo:

«Ambo wi mbe ya pan mbe to we na?»

† 48:45 48:45: Nga ki yo fo: Na tinme yirigefenne pe yungorogo ki sori, ko koro wo yen mbe le wa Mowabu tara ti kongolo ke na fo sa gbon wa ti nandogomo, wa yanwira lara ti na.

⁵ Ye wele, mi yaa sunndo kongo wa ye na; we Ɔ, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun Ɔ, lo li yo ma.

Ki sunndo kongo ki yaa pan mbe yiri ye kee ki ni fuun ki na;

pe yaa ka ye ni fuun nungba nungba ye puro, ye yaa ka kari ye ye ye ye ye karisara.

Lere kpe se ka ta mbe mbele paa fee pe gbogolo.

⁶ Een Ɔ ko punjo na, mi yaa ka songoro mbe Amo cenle woolo pe tege wa pe censaga kongbannga ki ni.» Yawe Yennele lo li yo ma.

Yennele yon senre nda tila yo Edomu cenle woolo pe wogo na

⁷ Senre nda tila yo Edomu tara ti wogo na. Yawe Yennele na yawa pi ni fuun Ɔ, pa li yo yeen Ɔ:

«Naga yen ma, kajenne woro wa Tema tara ti ni naa wi le?

Naga yen ma, yerifenne pe yerewe jembe pi ko wi le?

Tijinliwe fenne pe tijinliwe pi ko wi le?

⁸ Yoro Dedan ca fenne, ye punjo le yaa fee, ye kari ye sa lara Ɔ wa yanwira were ti nawa!

Katugu mi yaa Ezawu setirige piile pe tongo,

ko wagati wo mi yaa pe kapere ti Ɔgo ton pe na.

⁹ Na ezen pire cɔfenne pele ka pan wa ye yeri,

ali ezen pile nungba pe se ka lo toro pe ye punjo na.

Na yoolo paga pan wa ye yeri yembine, yaraga nga fuun ka pe ndanla, ko pe yaa le.

¹⁰ Een Ɔ mi wo na, mi yaa Ezawu setirige piile pe gbori mbe pe kee ki yaga waga;

mi yaa pe larasara ti yirige funwa na, pe se ka ya lara naa.

Pe setirige piile, naa pe sefenne konaa pe cɔnyeɛle pe ni, pe yaa ka tongo,

wa kpe se ka koro pe ni, ɲa wi yaa yo Ɔ:

¹¹ «Yaga kaa ye pijiriwele poro wogo ko gbele,

muwi mi yaa la pe baro; ye nangunjaala pe pe jigi wi taga na na!»

¹² Pa Yawe Yennele li yo yeen Ɔ: «Ye wele, mbele kiti wi sila to pe na mbe pe kan pe wo wa na nangbanwa wɔjenne li ni, poro yaa wo wa li ni. Een Ɔ yoro wo na Edomu cenle woolo, ye yen naga sonri ye yaa koro mbajolowo wi le? Ayoo, ye se koro mbajolowo. Yoro fun ye yaa wo wa ki wɔjenne li ni.

¹³ Katugu mi wugu na yeera mege ki na, Yawe Yennele lo li yo ma, Ɔ Bozira ca

ki yaa pye sunndo kongo laga, mbe pye tifagawa yaraga, naa kataga konaa laga nga ki dannga. Ki kanngara na cara ti ni fuun ti yaa ka pye katara Ɔ sanga pyew.»

¹⁴ Mi senre ta logo ma yiri wa Yawe Yennele li yeri,

li pitunjo wa torogo wa cengele ke yeri wi saga yo ke kan Ɔ:

«Ye ye ye gbogolo ye yiri Edomu tara ti koroɔ,

ye yiri ye sa to ti na malaga ni!»

¹⁵ «Edomu cenle woolo, mi yaa ti ye kologo cengele ke ni fuun ke sogowo, mi yaa ti senwee piile paa ye tifaga.

¹⁶ Fyere nda leele paa fyere ye yege konaa ye ye gbogowo pi ni ti ye punjo,

yoro mbele ye yen ma cen wa waliwere ti ni,

yoro mbele ye yen ma cen wa tinndiye pe go na.

Een Ɔ ali na yaga sa ye sere ti po Ɔ wa lege, wa naayeri mbe we yon wi na,

mi yaa ye tirige mbe yiri wa.»

Yawe Yennele lo li yo ma.

¹⁷ «Edomu tara ti yaa ka tongo mbe koro waga. Mbele fuun pe yaa kaa tooro wa ti tanla, pe yaa kaa kawa mbaa wofegele wiin ti jologo kagala ke ni fuun ke kala na.

¹⁸ Sodomu ca naa Gomori ca konaa ti kanngara na cara ti ni tila tongo yege nga na, pa Edomu tara ti yaa ka pye ma. Yawe Yennele lo li yo ma. Lere kpe se ka cen wa ti ni naa, senwee pyo kpe se ka tugu wa ti ni.»

¹⁹ Yawe Yennele li yo Ɔ:

«Wele, yege nga na jara wi ma yiri wa Zhuriden gbaan yon kologo ki ni,

mbe sa to yaayoro ti na wa nangbonjo tiyongo ka ni,

pa mi yaa ka Edomu cenle woolo pe puro ma fun,

mbe pe yirige wa pe tara ti ni le ki yongolo nungba ke ni.

Mi jate mi yaa ka lere wa wo mboo tege pe go na;

naga yen ma, ambo wi mbe ya mboo ye taanla na ni?

Ambo wi mbe ya mbanla yewe na yon senre ti ni?

Yekelewe wiwiin wi mbe ya yere mbanla sige?»

²⁰ Ki kala na, Yawe Yennele li kagala ngele kon ma tege Edomu cenle woolo pe wogo na,

konaa kagala ngele li gbegele mbe pye Tema ca fenne pe na, ye ke logo!

Ki woro na lere koon shyen, pe yaa ka pe yigi mbe pe tilele mbe kari pe ni paa simbapiile yen, mbele fannga woro pe ni.

Ki woro na lere koon shyen, pe yaa ka pe tara ti tongo mberi yaga waga.

²¹ Pe tolo li tinme pi yaa ka ti tara ti yegeyege;
pe yaa kaa pe gbelege ki nuru fo wa Kogaje yeen wi na.

²² Ye wele, ki yen paa yon yen, na wi yiri na toro wa naayeri,
wuu kanwira ti sanga mari jaraga wa Bozira ca ki go na.
Ko pilige ko ni, Edomu tara malingboonlo kotogofenne pe nawa pi yaa ka tanga pe na,
paa jele na wila jaa mbe se wi yen.

*Yennele yon senre nda ti yo
Damasi ca ki wogo na*

²³ Senre nda tila yo Damasi ca ki wogo na.
«Hamati ca naa Aripadi ca fenne pe fere sho,

katugu pe senpere ta logo.
Pe sunndo wila koon pe na,
pe jatere wi piri pe na,
paa kogaje tonmo mba pi maa yinrigi na tuun pila ya sinle pi yen.

²⁴ Damasi ca fenne pe fannga ki ko,
pe pungo le na fee.

Pe yen na seri fyere ti na,
jatere piriwen naa jologo yen pe na,
paa jele na wila jaa mbe se wi yen.

²⁵ Ki panwa pan mele, a pe sigi ca nga ki yaga,

ki ca nga ki mege ki gbogo we,
ko nga mila pye na yagori ki kala na we?

²⁶ Ki kala na, pe lefonmbolo pe yaa ka toori mbe ku wa pe katoro ti ni,
ko pilige ko ni, pe malingboonlo pe ni fuun pe yaa ka ku.

Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.

²⁷ Mi yaa kason le Damasi ca mbogo ki ni mbege sogo;
ki kason ki yaa Beni Hadadi wunluwo yinre ti sogo.»

*Yennele yon senre nda tila yo
Kedari cenle woolo naa Hazori ca
tara woolo pe wogo na*

²⁸ Senre nda to tila yo Kedari cenle woolo pe wogo na konaa Hazori ca tara woolo pe wogo na, to nda Babiloni tara wunlunaja Nebukanezari wila malaga gbom ma ya ti ni we.

Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Ye yiri ye sa to Kedari cenle woolo pe na, ye sa tara ti yonlo yirisaga kee woolo pe tongo.

²⁹ Ki daga juguye pe pe paara yinre naa pe yaayoro ngbeleye yi koli,
pe pe paara yinre ti tonpaara naa pe tuguro konaa pe yongomeye pe koli.
Leele paa gbele pe na fo: «Fyere kagala ke yen ye kee ki ni fuun ki na!»

³⁰ Yaa fee, yoro Hazori ca fenne wele!

Yaa kee fyelenge na!

Ye sa lara fo wa waliwere ti nogo!

Yawe Yennele lo li yo ma.

Katugu Babiloni tara wunlunaja Nebukanezari wi ka kon ma tege ye mege ni,

wi kala la gbegede ye mege ni.

³¹ «Ye yiri ye sa to cenle la woolo na, mbele pe yen yeyinge na,
cenle na li woolo pe yen ma cen pow kangbanga fu pe na,

Yawe Yennele lo li yo ma.

Koro woro pe ca mbogo yeyongo ki na, sogoyaraga woro ki na;
pe yen ma cen wa pe ye.

³² Pe juguye pe yaa ka pe yongomeye pe koli

mbe pe yaayoro ngbeleye legere yi koli mbe kari ti ni.

Mi yaa ka pe fe mbe pe jaraga kee ki ni fuun ki na,

ki leele mbele pe ma pe siyo wi kangara ti kulu we.

Mi yaa jologo wa pe na mbe yiri kee ki ni fuun ki na.

Yawe Yennele lo li yo ma.

³³ Hazori ca tara ti yaa ka pye dabaala larasaga,

mbe jogo mbe koro waga fo sanga pyew.

Lere kpe se ka cen wa ti ni naa,

senwee pyo kpe se ka tugu wa ti ni naa.»

*Yennele yon senre nda tila yo
Elamu tara ti wogo na*

³⁴ Zhuda tara wunlunaja Sedesiyasi wi wunluwo pi lesanga wi ni, senre nda to Yawe Yennele laa kan Yennele yon senre yofa Zheremi wi yeri Elamu tara ti wogo na, ma yo fo:

³⁵ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:

«Wele, mi yaa Elamu tara woolo pe sandiga ki kaari,
ko nga ki yen pe fannga ye.

³⁶ Mi yaa tifeleye tijere yirige mbe wa Elamu tara ti na,

mbe yiri wa naayeri wi go tijere ki ni fuun ki na.

Mi yaa Elamu tara woolo pe fe mbe pe jaraga kee ki ni fuun ki na,

tara to ta se ka koro, na pee Elamu tara woolo pe gbom mbe pe jaraga mbe kari wa pe ni.

³⁷ Mi yaa ka sunndo kongu wa Elamu tara woolo pe na mbe ti paa seri pe juguye pe yege sogowo,

poro mbele pe yen na pe gbosaga jaa we.

Mi yaa ka jologo wa pe na, na nangbanwa gbog pi kala na.

Yawe Yennele lo li yo ma.

Mi yaa ka pe puro tokobi ni,
mbe sa pe tongo mbe pe ko pew.

³⁸ Mi yaa ka Elamu tara wunlunana wo
naa wi legboolo pe tongo mbe pe wo
wa,

mbe silan wunluwo jongo ki tege wa Elamu
tara.

Yawe Yennele lo li yo ma.

³⁹ Een fo wa wagati na wila paan wi ni,
mi yaa ka songoro mbe Elamu tara woolo
pe tege wa pe censaga kongbannaga
ki ni;

Yawe Yennele lo li yo ma.»

50

*Babiloni tara ti tongokala
konaa Izirayeli woolo pe shokala*

¹ Senre nda Yawe Yennele laa kan
Yennele yon senre yofa Zheremi wi yeri
Babiloni ca konaa Babiloni tara ti wogo na
tori nda.

² «Ye saga senre nda ti yari wa cengele
sannjala ke sogowa,
ye ti keru logo!

Ye kacen wa yirige wa naayeri mbege yari!
Yaga kari lara, yeri yo fo:

«Babiloni ca pege sho,
ki yarisunggo Beli ki fere sho,
ki yarisunggo Merodaki† ki sunndo wi kon
ki na.

Pe yarisunndo ti fere sho,
yaara yanlere nda pe maa gbogo, ti sunndo
wi kon ti na.

³ Katugu cenle la woolo yen na yinrigi wa
yonloparawa kamenge kee yeri na
paan mbe to pe na,
mbe tara ti jogo mberi yaga waga.

Lere kpe se ka pye wa ti ni naa,
senwee piile poro naa yaayoro ti ni, pe yaa
ka fe mbe kari.»

⁴ Yawe Yennele lo li yo ma fo:

«Ko piliye yo ni, konaa ki wagati wi ni,
Izirayeli woolo naa Zhuda tara woolo pe
yaa ka pinle mbe songoro mbe pan;
pe yaa kaa gbele mbaa tanri mbaa paan,
mbe pan mbe Yawe Yennele, pe Yennele li
lagaja.

⁵ Pe yaa ka yewe Siyon ca konu li wogo na,
pe yaa ka kangga mbe yege wa wa ki yeri.
Pe yaa ka yo fo ye pan we mara Yawe
Yennele li na,
mbe yon finliwe mbakoo le li ni, mba lere
se ka fege pi na fyew.

⁶ Na woolo paa pye paa simbangbelege
yen, nga ki pungo,
pe konrifenne paa pe pungo,
ma ti a paa yanri na toro wa yanwira ti na.

Pe ma yiri yanwira ta go na mbe kari
tinndi wa go na,

ma fege pe simbangbongo ki na.

⁷ Mbele fuun ka sa fili pe ni, pe ma to pe
na na pe kaa;

pe juguye paa pye na yuun fo:

«We woro jogofenne,
katugu poro pe kapege pye Yawe Yennele
li yege na,

lo na li yen pe censaga mbe yala kasinnye
ki ni,

konaa ma pye Yawe Yennele na pe teleye
pe jigi wila pye li na we.»

⁸ «Ye fe ye yiri wa Babiloni ca ki ni,
ye yiri wa poro Kalide tara fenne pe tara ti
ni,

ye fyeele ye keli yege, paa yege nga na
sikapene ma kaa fyeele ma keli sim-
bangbelege yege we.

⁹ Katugu mi jate mi yaa ka cengele
tugbongolo kele woolo sun mbe pe
yirige mbe pe gbogolo ke yee na,
mbe yiri wa yonloparawa kamenge kee
tara ti ni mbe pe wa Babiloni tara
ti na.

Pe yaa ka yere malinje wi na mbe to
Babiloni tara ti na mberi sho.

Pe wangala ke yen paa malingboon
welewe kee sinne fo wangala yen,
wila kari malaga na mbe songoro waga.

¹⁰ Pe yaa ka Babiloni tara yaara ti ni fuun
ti koli mbe kari ti ni,
ti kolifenne pe yaa ti koli mbe sa tin ti na.
Yawe Yennele lo li yo ma.

¹¹ Ee, yaa yogori, yaa nayinne nii,
yoro mbele yänla woolo pe san ma pe
yaara ti koli we.

Ee, yaa yeni yaa kanni paa no yirifonno
yen, na wi yen naniwe pa ni,
yaa gbele paa sofle yen, na wi yen fannaga
ni.

¹² Ki kala na, fere gboro ye no ca ki ta,
ye se tara nda ni, fere ti yigi.
Ye wele, to ti yen cengele ke ni fuun
pungofa we,
ma pye gbinri, naa lawaga tara konaa tara
nda ti yen waga.»

¹³ Yawe Yennele li nangbanwa gbao pi kala
na, lere se ka sa cen wa ti ni naa,
tara ti ni fuun ti yaa ka jogo mbe koro
waga.

Lere na fuun wi yaa ka toro le Babiloni ca
ki tanla, ki yaa to ki fo wi yon na,
fo wila wofegele wiin ki jologo kagala ke
kala na.

¹⁴ Yoro sandira wonfenne ye ni fuun,

† 50:2 50:2: Babiloni tara fenne pe yarisunndo mere to ta lari nda Beli konaa Merodaki; Eza 46:1.

ye yere malinje wi na ye Babiloni ca ki maga.

Yaa ki wanni ye wangala ke ni,
yaga ka la kpe yaga;
katugu pè kapege pye Yawe Yennele li na.
¹⁵ Yaa malaga kongolo waa ca ki na kee ki ni fuun ki na!

Koni ca woolo pè pe yee le pe juguye pe kee.

Pe sanngazoye pè toori,
pe ca ki malaga sigembogo ki toori,
katugu Yawe Yennele lo li yen na kayanga woo pe ni.

Ye ye kayanga ki wo pe ni!

Nga paa pye sanmbala pe na, yege yongo pye pe na!

¹⁶ Ye yariluguro lugufenne pe wo wa Babiloni ca ki ni,

yarilire konfenne mbele pe maa koon mali kongbene li ni yarilire konsanga ni, ye pe wo wa ki ni.

Jogowo pyefo wi tokobi legbogo ki kala na, pe ni fuun nungba nungba paa kee pe woolo pe korogo,

pe ni fuun nungba nungba paa fee paa kee wa pe tara.

¹⁷ Izirayeli woolo paa pye paa sumbyo yen, nga wi pungo.

Jaraye paa pye naa puro.

Na wila keli maa yigi maa ka, wo wi yen Asiri tara wunlunana we. Na wila kaa wi kajeere ti yaari pungo na, wo wi yen Babiloni tara wunlunana Nebukanezari we.

¹⁸ Ki kala na, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: «Wele, mi yaa ka yiri Babiloni tara wunlunana wo naa wi tara ti korogo, paa yege nga na mila yiri Asiri tara wunlunana wi korogo we.

¹⁹ Mi yaa ka songoro mbe kari Izirayeli woolo pe ni wa pe tara ti ni;

pe lisara ti yaa ka pye wa Karimeli yanwiga ki na konaa wa Bazan tara ti ni.

Pe yaa ka li mbe tin wa Efirayimu tara yanwira to naa Galaadi tara yanwira ti na.

²⁰ Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Ko piliye yo ni, ko wagati wo ni, pe yaa ka Izirayeli woolo pe kajogo ki lagaja, een fo pe se kaga yan naa;

pe yaa ka Zhuda tara woolo pe kapere ti lagaja,

een fo pe se kari yan naa;

katugu mbele pe yaa ka koro go na, mi yaa ka pe kapere ti kala yaga pe na.» »

²¹ Yawe Yennele lo li yo ma fo:

«Ye yiri ye sa to Meratayimu tara ti na!

Ye sa to Pekodi ca woolo pe na!

Ye taga pe pungo na ye pe gbo, ye pe tongo pew.

Nga fuun mi yo ye kan, ye ki ni fuun ki pye.

²² Malaga tinme yen na yinrigi wa tara ti ni,

jogowo gbowo wi.

²³ E, dunruya wi ni fuun marito gbogo ko ki kaari ma jogo yeen;

koni Babiloni tara ti jogo ma koro waga wa cengele sanngala ke sogowo.

²⁴ Babiloni tara, mi pené le ma na,

a lbon yigi, ma sigi kala jen.

Ma juguye pbon yan mo yigi,

katugu ma yiri na wiin mi nga Yawe Yennele na ni.»

²⁵ Yawe Yennele lili malingbonyaara ti tegesaga ki yon yenge,

li malingbonyaara nda ti yaa li nangbanwa kala li pye, liri yirige funwa na;

katugu we fo, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo tunngo yi,

nga li yaa pye Kalide tara ti na.

²⁶ Ye yiri tara ti kee ki ni fuun ki na, ye pan ye to ti na,

ye pe bondoolo pe yonro ti yengele,

ye pe yarijende ti koli yeri gbogolo ti yee na,

paa pe ma kaa yarilire pogolo gbogolo we. Yeri tongo pew, yaraga kpe ka ka koro wa.

²⁷ Ye pe malingbbonlo jembele pe ni fuun pe gbo,

ki yen ma yala pe tigi wa yaayoro gbosaga, ye pe konlogi.

Jologo yen pe wogo, katugu pe pilige ki gbón,

pe kapere ti fogó tonsanga wi gbón pe na.

²⁸ Mbele pè fe ma sho ma yiri wa Babiloni tara ti ni,

yaa pe magala li nuru.

Pè pan naga senre nda ti yuun wa Siyon ca ma yo fo: «Yawe Yennele, we

Yennele lili kayanga ki wo Babiloni tara woolo pe ni,

lili sherigo gbogo nga pè jogo ki kayanga ki wo pe ni.»

²⁹ Ye sandiga wonfenne pe yeri pe pan pe to Babiloni ca ki na,

mbele fuun pe sandiga wonmo pi yege jen we!

Ye malingbbonlo censaga kan yege yon ton;

lere kpe ka ka fe mbe sho!

Ye pe sara mbe yala pe kapyegele ke ni;

nga pè pye, yege yongo pye pe na ma ce!

Katugu pè yiri yee gbogowo ni Yawe Yennele li korogo,

ma yiri yee gbogowo ni lo na li yen Izirayeli woolo Yennele kpoyi li korogo.

³⁰ Ki kala na, pe lefɔnmbɔlɔ pe yaa ka toori mbe kuku wa pe katoro ti ni, pe yaa ka pe malingbɔɔnɔlɔ pe ni fuun pe gbɔ ki pilige ki ni. Yawe Yennɛle lo li yo ma.

³¹ «We Fɔ, Yawe Yennɛle na yawa pi ni fuun fɔ lo li yo ma fɔ:

Ye wele, mi yaa yiri ye kɔrɔgɔ, yoro Babilɔni ca fenne wele, yoro mbele ye yɛn yɛɛ nagawa ni we!

Katugu ye pilige ki gbɔn, ye kapere ti fɔgɔ tonsanga wi gbɔn.

³² Mboro tara nda ma yɛn yɛɛ nagawa ni, ma yaa kurugo mbe to,

lere se ta mbɔɔn yirige.

Mi yaa kason le ma cara ti ni,

kason ki yaa ki kanngara na lara ti ni fuun ti sogo.»

Yennɛle lo li yɛn Izirayeli woolo

pe shɔfɔ we

³³ Yawe Yennɛle na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yɛɛn fɔ:

«Pe yɛn na Izirayeli woolo naa Zhuda tara woolo pe jɔlɔ.

Mbele fuun paa pe yigi kasopiile ma kari pe ni,

pɛ pe yigi ma pe yaga wa,

pɛ je mbe pe yaga paa kee.

³⁴ Ɛɛn fɔ pe go shɔfɔ wi yɛn fannɔga ni, wo ɲa pe yinri Yawe Yennɛle na yawa pi ni fuun fɔ.

Li yaa ka yere pe kala li ni,

janɔ mbe yeyinɲe le wa tara ti ni,

kona na mbe yewerege wa Babilɔni tara woolo pe na.»

Nga Yennɛle lɔa kɔn mbe pye

Babilɔni tara woolo pe wogo na

³⁵ Yawe Yennɛle lo li yo ma fɔ:

«Tokobi wi yiri Babilɔni tara woolo pe kɔrɔgɔ!

Tokobi wi yiri Babilɔni ca fenne pe kɔrɔgɔ, naa pe fannɔga fenne kona na pe kajɛnmbele pe kɔrɔgɔ!

³⁶ Tokobi wi yiri Yennɛle yɔn sɛnrɛ yofenne yagbogolo yofenne,

pe pye paa tijinliwɛ fu fenne yɛn!

Tokobi wi yiri malingbɔɔnɔlɔ kotogofenne pe kɔrɔgɔ,

pe sunndo wi kɔn pe na.

³⁷ Tokobi wi yiri pe shɔnye naa pe malaga gbɔnwotoroye pe kɔrɔgɔ!

Tokobi wi yiri cengele sanngala ngele fuun ke yɛn wa pe sɔgɔwɔ ke kɔrɔgɔ,

pe pye paa jɛɛle yɛn!

Tokobi wi yiri pe yarijɛnde tegesara ti kɔrɔgɔ,

pe pe yarijɛnde ti koli pe kari ti ni!

³⁸ Wawa mbe yere pe lɔrɔ ti na,

janɔgo ti ta ti waga!

Katugu yarisunndo tara ri,

pe yaara yanlere tijangara nda ti yɛn fyere ni, ti pe go ki jɔgɔ pe na.

³⁹ Ki kala na, dabaala pe yaa ka pe tara ti pye pe cɛnsaga, kona na komboolo pe ni;

konrɔsogoloye pe yaa kari pye pe cɛnsaga. Lere se ka cɛn wa Babilɔni ca ki ni naa,

ki yaa ka koro waga sanga pyew fɔ tetete.

⁴⁰ Ki yaa ka pye paa yɛge ɲga na Yennɛle lɔa Sɔdɔmu ca, naa Gomɔri ca kona na ki kanngara na cara ti tongo we;

Yawe Yennɛle lo li yo ma.

Lere kpɛ se ka cɛn wa ki ni naa,

senwee pyɔ kpɛ se katugu wa ki ni.

⁴¹ Ye wele, cɛnlɛ lɔ yiri wa yɔnlɔparawa kameɲge kɛɛ tara ti yeri na paan,

cɛnlɛ gbɛnɛ lali,

wunlumbolo fannɔga fenne yiri fɔ wa tara ti kosaga ki na na paan.

⁴² Sandira naa njaanra yɛn pe kɛɛ pɛri yirige;

pɛ pe fɔ jɛnge, paa lere yinriwɛ ta;

pe tinmɛ pi yɛn paa kɔgɔje tinmɛ pi yɛn;

pe yɛn ma lugu shɔnye na,

pɛ gbɛgele malaga ki na paa lere nunɲba yɛn,

mbe pan mbe malaga gbɔn mboro Babilɔni ca ma ni.

⁴³ Babilɔni tara wunlunana wigi sɛnrɛ ti logo,

a wi wire ti si fanla wi na,

wi sunndo wi kɔn wi na,

wila jɔlɔ paa yɛge ɲga na jɛle selara ma kaa yiri wi ni we

⁴⁴ Ye wele, yɛge ɲga na jara wi ma yiri wa Zhuriden gbaan yɔn kɔlɔgɔ ki ni,

mbe sa to yaayoro ti na wa nanɲɔnɲɔgɔ tiyɔngɔ ka ni,

pa mi yaa ka Babilɔni tara woolo pe puro ma fun,

mbe pe yirige wa pe tara ti ni ki yɔngɔlɔ nunɲba ke ni.

Mi jate mi yaa ka lere wa wo mboɔ tege pe go na;

naga yɛn ma, ambo wi mbe ya mbanla yewe na yɔn sɛnrɛ ni?

Yekelewe wiwiin wi mbe ya yere mbanla sige.»

⁴⁵ Ki kala na, Yawe Yennɛle li kagala ngele kɔn ma tege Babilɔni tara woolo pe wogo na,

kona na kagala ngele li gbɛgele mbe pye poro Kalide tara woolo pe na, yɛ ke logo!

Ki woro na lere kɔɔn shyɛn, pe yaa ka pe yigi mbe pe tilele mbe kari pe ni paa simbapiile yɛn, mbele fannɔga woro pe ni.

Ki woro na lere kɔɔn shyɛn, pe yaa ka pe tara ti tongo mberi yaga waga.

⁴⁶ Babiloni tara nda pè sho, ki tinme pi yaa ka ti tara ti yegeyege; pe yaa kaa pe gbelege ki nuru wa cengele sanngala ke sogowo.

51

Babiloni tara

ti yaa jologo gbogo ta

¹ Pa Yawe Yenñele li yo yeen fo:

«Ye wele, mi yaa tifelelingbogo nga ki maa jogowo piin ka yirige mbe wa Babiloni tara ti na,

mbege wa Levu Kamayi† ca woolo pe na.

² Mi yaa yarilire fefenne pele torogo wa Babiloni tara ti ni,

pe sa pe fe paa yarilire yen, mbe yaara ti koli mbe tara ti yaga waga. Na jologo pilige ki ka ka gbón, pe yaa ka yiri kee ki ni fuun ki na mbe pan mbe to ti na.»

³ Yaga ka ti sandira wɔnfenne peri taga peri tile, yaga ka ti pe pe malaga gbondeere ti lesaga ta!

Yaga ka pe lefonmbolo wa kpe yaga, ye pe malingbɔɔnlo ngbelege ki tongo pew!

⁴ Pe yaa ka welege mbe toori, mbe kuku wa Babiloni tara ti ni, pe yaa ka pe sugulo, pe gbɔolo pe toori wa Babiloni ca nawa kongolo ke ni.

⁵ Katugu Izirayeli tara woolo naa Zhuda tara woolo pe Yenñele le, Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fo, lii kari mbe pe yaga paa nanngunjaala yen; ali mbege ta pè kapere pye tara ti lagapyew ki ni Izirayeli woolo Yenñele kpoyi li na o.

⁶ «Ye fe ye yiri wa Babiloni ca, ye ni fuun nungba nungba ye fe ye ta ye sho, jango yaga ka pinle mbe tongo ki ni ki kapege ki kala na, katugu ko ki yen Yawe Yenñele li kayanga wosanga we. Li yaa pe sara mbe yala nga ki daga pe ni ki ni.

⁷ Babiloni tara tila pye Yawe Yenñele li kee paa te wojenne yen; tara lombondo woolo pe ni fuun pè wo wa li ni, a pe yege kila kanngi, cengele kè li duven wi wo, ki kala na, yara ye ke ni.

⁸ Een fo Babiloni tara ti to le yongolo nungba ke ni fo ma jogo. Yaa yungbɔgoro senre yuun ki na,

ye were faworo lagaja pe sagbanra ti na, kana ko yaa pe sagala.

⁹ Waa ki ngbanga ma Babiloni tara ti were pye,

een fo tii ya mbe sagala.

Ye pan weri yaga wa,

we ni fuun nungba nungba we kari we tara;

katugu ti kiti konkala li yiri ma gbón fo wa yenñele na,

ma gbón fo wa kambaara ti na.

¹⁰ We yen ma sin yege nga na, Yawe Yenñele ligi yirige funwa na;

ye pan waa Yawe Yenñele, we Yenñele li kapyegele ke yari wa Siyon ca.»

¹¹ «Ye ye sandira wangala ke yonro ti wowa,

ye ye sanngbo wi yin ke ni!

Yawe Yenñele li Medi tara wunlumbolo pe sun ma pe yirige,

katugu ligi kon maga tege mbe Babiloni tara ti tongo.

Yawe Yenñele li yen na jaa mbeli kayanga ki wo,

mbeli kayanga ki wo li sherigo gbogo ki wogo na.

¹² Ye kacen yaraga ka yirige wa naayeri Babiloni ca mboro ti jaanrikala li mege ni!

Ye leele pele taga ca ki welefenne pe na, ye korosi pyefenne yerege yerege ca ki na, ye malingbɔɔnlo pele lara paa juguye pe singi,

katugu nga Yawe Yenñele li kon ma tege, nga li yo Babiloni ca woolo pe wogo na, li yaa ki pye.

¹³ Mboro Babiloni ca ye, mboro nga ma yen ma cen wa gbaan gbenje† wi yon na, mboro nga yarijende legere yen ma yeri, ma kosanga wi gbón

ma java wi kee toro.

¹⁴ Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fo li wugu li yeera mege ki na, ma yo fo: «Kaselege ko na, mi yaa ti lelegere mbe pan pɔon yin paa gbato yen, pe yaa kaa cew tawa kongolo waa ma mege ni.»

¹⁵ «Yawe Yenñele li tara ti da li yawa pi fannga na, ma dunruya wi da li kajenne pi fannga na, ma naayeri wi gbegele maa jaraga li tijinliwe pi fannga na.

¹⁶ Na li ka gbanla, tɔnngbɔo pi ma gbogolo pi yee na wa yenñele na;

li ma ti kambaara ti ma yiri fo wa tara ti kosaga ma pan.

† 51:1 51.1: Levu Kamayi korɔ wo yen mbele pè yiri na korogo pe kotogo ki ni, ko leele poro pe yen Babiloni tara woolo wele. † 51:13 51.13: Gbaan gbenje nga wi senre ti yo wo wi yen Efirati gbaan we.

Li ma yenjele yengeleme pye mbe ti tisaga
ki ma pan,
li ma ti tifelege ki ma yiri wa ki censaga na
gboon.

¹⁷ Ki pye ma, senwee piile pe ni fuun pe
yen tijinliwe fu fenne, wa kpe si kala
jen;

te gbonfenne pe ma yarisunndo nda
gbegele, fere ma kaa pe yigi ti kala
na;

katugu ki yaara yanlere nda pe ma
gbegele, ti maa leele fanla,
yinwege wonwon kpe woro ti ni.

¹⁸ Ki yaara ti yen wagafe, ma pye titegere
yaara;

na pe kiti konwagati wiga ka gbon, pe yaa
ka ko mbe wo wa.

¹⁹ Een fo Zhakobu setirige piile pe Yenjele
li woro paa ki yarisunndo ti yen;
katugu lo li yaara ti ni fuun ti da.

Izirayeli woolo poro pe yen cenle na li yen
li korogo ye.

Li mege koyi nga Yawe Yenjele na yawa
pi ni fuun fo.»

*Babiloni tara wunluwo
pi yaa ka ko yege nga na*

²⁰ We Fo wi yo fo:

«Babiloni tara, maa pye na yeri paa
tugumbolo yen, paa malaga
gbonyaraga yen;

mbo tege ma cengele ke gbon ma ke
tongolo,

mbo tege ma wunluwo tara legere tongo.

²¹ Mbo tege ma shon wo naa shon lugufo
wi ni pe tongo,

mbo tege ma malaga gbonwotoro wo naa
wi fevo wi ni pe tongo.

²² Mbo tege ma nambala naa jele pe tongo,
mbo tege ma lalangbaara naa piile pe
tongo,

mbo tege ma pinambiile naa sumborombi-
ile pe tongo.

²³ Mbo tege ma yaayoro konrifenne naa
yaayoro ngbeleye yi tongo,

mbo tege ma falifenne naa pe nere nda ti
maa fali ti tongo,

mbo tege ma tara teelee naa fannga fenne
pe tongo.»

²⁴ Yawe Yenjele lo li yo ma fo:

«Babiloni ca woolo naa Babiloni tara fenne
pe ni fuun pe kapege nga pye Siyon
ca ki na,

mi yaa ki fogi ki ton pe na ye yege sogowo.

²⁵ Wele, mboro Babiloni tara, mi naa
mboro we yen we yee na,

mboro na ma yen paa yanwiga nga ki maa
jogowo piin we!

Yawe Yenjele lo li yo ma.

Mboro na maa pye na tara ti ni fuun ti
tonri,

mi yaa na kee ki yirige ma na,
mboon konjo mbe yiri wa walaga ki go na
mboon jan,

mboon pye yanwiga nga ki yen na sori.

²⁶ Pe se ka sinndelege ta wa ma ni naa, mbe
pye go yenle sinndelege,

nakoma mbe pye go ngo lesinndelege;

katugu ma yaa jogo mbe pye kataga fo
sanga pyew.»

Yawe Yenjele lo li yo ma.

²⁷ «Ye kacen yaraga ka yirige wa naayeri
laga tara ti ni malaga gbongo ki
mege ni,

ye mbanlaga ki win wa cengele ke sogowo
malaga gbongo ki mege ni;

ye cengele ke gbegele ye ke wa Babiloni
tara ti na.

Ye ki wunluwo tara nda ti yeri ti mege ni:

Ararati, naa Mini, konaa Ashikenazi.

Ye malingboonlo teele yeri ye wa ti na,

ye yiri ti korogo shonye legere ni paa gbato
yen.

²⁸ Ye cengele ke gbegele ye ke wa ti na,

naa Medi tara wunlumbolo pe ni,

naa pe tara teele naa pe fannga fenne pe
ni,

konaa pe yen ma cen tara nda fuun go na
ti ni.

²⁹ Tara ti yegeyege, ma tigile,

katugu nga Yawe Yenjele laa kon ma tege
Babiloni tara ti wogo na, ko li yen na
piin.

Li yaa Babiloni tara ti jogo mberi yaga
waga,

lere se ka pye mbe cen wa ti ni naa.

³⁰ Babiloni tara malingboonlo pe malaga
gbongo ki yaga;

pe koro wa malaga sigeyinre ti ni.

Pe fannga ki ko;

pe kanna ma pye paa jele yen.

Pe juguye pe kason le wa pe censara ti ni,

ma pe ca mboro yeyonro ti sogoyaara ti
kaari kaari.

³¹ Mbele paa fee, paa fee na finli pe yee ni,

Pitunmbolo paa fee na finli pe yee ni,

jango mbe saga yo Babiloni tara wunlu-
nana wi kan,

fo pòo ca ki sho kee ki ni fuun ki na.

³² Pe torosara ti sho,

ma kason le loto yon yan ki ni,

malingboonlo pe sunndo wi kon pe na.

³³ Katugu Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun
fo, Izirayeli woolo Yenjele, pa li yo
yee fo:

«Babiloni ca ki pye paa yarilire sunsaga
yen,

wagati na ni pe maa ki tangala we.

Sanni jenri, yarilire sunsanga wi yaa gbon
ki na, pe yaa ki tongo.» »

Yenñele li yaa li woolo

pe kayanga ki wo

³⁴ «Babiloni tara wunlunana Nebukanezari
wi we ka ma we ko pew;
wi we pye paa leyaraga yen, nga ki koro
waga.

Wi we yoli paa yarifelege ma kaa lere yoli
we,
wuu fungbolo li yin we yarijende tiyonro
ti ni,

kona mee we wa fo lege.

³⁵ Tege naa jologo nga Babiloni tara woolo
pe taga we na,

Yenñele sa ti ki fogo mbe ton pe na!

Siyon ca woolo poro pe yo ma.

Babiloni tara fenne pe we gbo ma we
kasanwa mba wo,

Yenñele sa ti ki fogo mbe ton pe na!

Zheruzalemu ca woolo poro pe yo ma.»

³⁶ Ki kala na, pa Yawe Yenñele li yo yeen
fo:

«Ye wele, mi yaa yere ye kala li ni,

mi yaa ye kayanga ki wo ye kan;

mi yaa Babiloni tara logbogo tonmo pi
waga,

mbe pulugo ki waga.

³⁷ Babiloni ca ki yaa tongo mbe pye
sinndeere gbogolosaga,

mbe pye kombokara ti censaga.

Pe yaa kaa kawa ki na konaa mbaa tege ki
na,

lere kpe se ka cen wa ki ni naa.

³⁸ Ca woolo pe yen na kuunru ja paa jara
yirifonmbolo yen,

pe yen na gbele ja paa jara piile yen.

³⁹ Na pe jogo wiga ka yiri pe ni jenge sanga
ja ni,

pa kona mi yaa sogolo gbolo gbegede pe
kan;

mi yaa pe kan pe wo pe tin fo pe yege kila
kanngi,

mbe ti paa yogori.

Ko pungo na, pe yaa wonlowo pa wonlo
mba pe se yiri pi na naa fyew;

Yawe Yenñele lo li ma.

⁴⁰ Mi yaa pe yigi mbe tigi pe ni wa pe
gbosaga,

paa yege nga na pe ma kari simbapyo ni
wa wi gbosaga we,

paa yege nga na pe ma kari simbapene naa
sikapene ni pe gbosaga we.»

Babiloni tara woolo

pe yungbogoro senre

⁴¹ E, Sheshaki† ca ko pe sho ma!

Ko nga dunruya lombongo woolo paa pye
naga sonni, ko ki kari yeen gbari!

Ki pye mele, a Babiloni ca ki si pye laga
nga pe tongo cengele ke sogowo?

⁴² Kogojé wi yiri ma Babiloni ca ki li,

wi tonmo mba pi maa yinrigi na tuun, pi
ca ki ton pew.

⁴³ Babiloni tara cara ti jogo ma koro waga,
tara ti pye lawaga, naa laga nga tonmo
woro wa;

ti yen tara nda lere se cen wa ti ni naa,
senwee pyo kpe se ka toro wa ti ni naa.

⁴⁴ We Fo wi yo fo:

«Mi yaa ka yiri Babiloni tara yarisunngo
Beli† ki korogo;

yaara nda ki yoli, mi ya kari tile mberi wo
wa ki yon.

Cengele sanngala ke se kaa kee ki korogo
mbaa ki gbogo naa;

Babiloni ca malaga sigembogo ki yaa ka
toori.

⁴⁵ Na woolo, ye fe ye yiri wa Babiloni ca ki
ni,

ye ni fuun nungba nungba ye ye yee go
sho,

ye lali Yawe Yenñele li nangbanwa kala li
ni.

⁴⁶ «Senre nda ye yaa logo laga tara ti ni,
yaga ka ti ti ye wire ti fanla ye na, nakoma
mbe ye sunndo wi kon ye na; katugu ye
la ni, tinme pa ma yiri, ye la yege ni,
tinme pa yege ma yiri. Lewelewe kapyere
ti yaa ka lege laga tara ti ni, to wa yaa ka
yiri to wa yege korogo.

⁴⁷ Ki kala na, piliye ya yen wa na paan,
mi yaa ka yiri Babiloni tara yarisunndo ti
korogo;

tara woolo pe ni fuun pe yaa ka fere sho,
pe gbolo pe ni fuun pe yaa ka toori tara
ti na wa ca ki ni.

⁴⁸ Naayeri wo naa tara ti ni konaa ti nawa
yaara ti ni fuun ti ni,

ti yaa kaa yogorimo kongolo waa Babiloni
ca ki wogo na;

katugu jogowo pyefenne pe yaa ka yiri wa
yonlopawaa kamenge kee ki yeri
mbe pan mbe to ki na.»

Yawe Yenñele lo li yo ma.

Yenñele yon senre yofa wi senyoro

⁴⁹ Babiloni tara woolo pe daga mbe toori
fun Izirayeli tara woolo mbele pe
gbo ma jaanri pe kala na,

paa yege nga na Babiloni tara woolo pe
leele pe gbo ma pe jaanri tara lom-
bondo ti ni we.

⁵⁰ Yoro mbele ye sho tokobi wi kee,

yaa kee yaga ka yere!

Mbe ye ta taleere wa lege, yaa sonri Yawe
Yenñele li na,

Zheruzalemu ca wogo ki pye wa ye kotogo
na.

Yenñele woolo pe senyoro

† 51:41 51:41: Sheshaki ca ko nungba ko pe yinri Babiloni ca ye.

poro yarisunngo; Eza 46:1; Zhere 50.2.

† 51:44 51:44: Beli wila pye Babiloni tara fenne

⁵¹ Fere la we yigi, naa waa pye na we tegele senre ti nuru we, fere tila we go ki sogo we na, katugu tara ta yege woolo pan ma ye wa Yawe Yennele li go ki lajende kpoyi ti ni.

Yennele li senyoro

⁵² «Ki kala na, piliye ya yen wa na paan, mi yaa ka yiri pe yarisunndo ti korogo, leele mbele pe gbon ma welege, pe yaa kaa jeen wa tara ti ni lagapew. Yawe Yennele lo li yo ma.

⁵³ Ali na Babiloni ca ki ka lugu mbe kari fo wa yennele na, ali na ki ka sa malaga sigeyinre kan wa, nda lere se ya gbon ti na, konaa ki ni fuun, mi yaa jogowo pyefenne pele yirige mbe wa ki na»; Yawe Yennele lo li yo ma.

⁵⁴ Jorogomo pa yen na yinrigi wa Babiloni tara ti ni na sagawa jaa, jogowo pyege tinme gbao yen na yinrigi wa ki Kalide tara fenne pe tara ti ni.

⁵⁵ Katugu Yawe Yennele li yen na Babiloni tara ti tonri,

li yaa ti pe tinme gbao pi ko.

Pe juguye pe yen na tinme gbao yinrigi paa kogoje tonmo mba pi maa yinrigi na tuun pi yen,

pe tinme pi yen paa tonngbwo mba pi yen na tinni ngbanga pi yen.

⁵⁶ Ee, jogowo pyefo wa yen na paan ca ki korogo,

wi yen na paan Babiloni ca ki korogo.

Wi ki malingbwo nlo kotogofenne pe yigi, pe sandira ti kaari,

katugu Yawe Yennele lo li yen Yennele na li maa leele pe sara,

li yaa ka lere nungba nungba pyew wi sara mbe yala nga ki daga wi ni ki ni.

⁵⁷ «Mi yaa ka ca ki fannga fenne, naa kafenmbele, naa janmaratigiye, naa kiti konfenne konaa malingbwo nlo kotogofenne pe kan pe wo pe tin, pe yege kila kanngi. Pe yaa kaa wowlowo pa wowlowo suyi, mba pe se ka yiri pi na naa. Wunlunaŋa ŋa pe yinri Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.»

⁵⁸ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yen fo:

«Babiloni ca mboro tugbwo liire ti yaa ka tongo mbe wo wa pew, ki yeyongo kooŋa nda ti yagara yagara ti yaa ka sogo.

Pe yen na tunngo piin jaga, cengele ke yen na ke yee tege na ke tunngo ki piin kason ko kan.»

Zheremi wila wi senre ti yonlogo mari torogo wa Babiloni tara

⁵⁹ Kona, a Yennele yon senre yofa Zheremi wi si tunngo kan Neriya pinambyo Seraya ŋa wila pye Maseya pishyenwoo wi yeri; ki wagati wi ni, Seraya wila pinle Zhuda tara wunlunaŋa Sedesiyasi wi ni na kee wa Babiloni tara. Kila pye Sedesiyasi wi wunluwo pi yele tijere wolo lo ni. Kila yala Seraya wi yen Zhuda tara wunlunaŋa wi tunmbyeele pe to.

⁶⁰ Jologo kagala ngele fuun ke mbaa to Babiloni tara ti na, konaa kagala ngele fuun kaa pye ma yonlogo Babiloni tara ti wogo na, Zheremi wila ti yonlogo selege sewe wa na.

⁶¹ A Zheremi wi sigi yo Seraya wi kan fo: «Na maga ka sa gbon wa Babiloni ca, ma bala maga senre nda ti ni fuun ti kara ngbanga.

⁶² Kona, ma sigi yo ma yo fo: «Yawe Yennele, mboro jate mboro maa ki yo ki ca nga ki wogo na ma yo ma yaa ki tongo, jango lere ka ka cen wa ki ni nakoma yaayogo; een fo ki koro waga fo sanga pyew.»

⁶³ Na maga ka ki sewe ŋa wi kara mbe ko sanga ŋa ni, maa po sinndelege na, maa wa wa Efirati gbaan wi nandogomo.

⁶⁴ Kona, ma sho fo: «Pa Babiloni ca ki yaa ka ko mbe wo wa yeen. Jologo nga mi yen na waa ki na, ki se ka ya yiri mbe wo wa ki ni fyew. Ca woolo pe yen na tege.» »

Pa Zheremi wi senre ti ko namena.

ZHERUZALEMU CA KI TOLO LE

52

52.1-34

Juguye paa Zheruzalemu ca ki sho

(2 Wunlu 24.18-25.1-7; 2 Kuro 36.11-13;

Zhere 39.1-7)

¹ Sedesiyasi wila ta yele nafa ma yiri nungba mee cen wunluwo pi na. Yele ke ma yiri nungba wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Paa pye naa no wi yinri Hamutali, Libina ca fenne nana ŋa paa pye na yinri Zheremi† wo sumborombyo lawi.

² Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yege na, ko Sedesiyasi wila pye paa yege nga na Yehoyakimu wila ki pye we.

³ Ki kagala ke ni fuun kaa pye, katugu Yawe Yennele laa nawa ngban Zheruzalemu ca woolo konaa Zhuda tara woolo pe ni, fo a li saa pe puro ma pe lali li yee ni.

† 52:1 52.1: Zheremi ŋa wi senre ti yo na ki laga nga ki ni, wi yen wi ye Yennele yon senre yofa Zheremi wi ni.

Ko pungo na, a Sedesiyasi wi si kaa yiri ma je Babiloni tara wunlunana wi na.

⁴ Sedesiyasi wi wunluwo pi yeŋe kolɔjere wolo li ni, yeŋe ke wogo ki pilige ke wogo ki na, a Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi si pan wi malingboonlo pe ni fuun pe ni, mbe pan mbe to Zheruzalemu ca ki na. A wi si malingboonlo censaga kan wa ca ki tanla, ma mboro ta wa lugusara ma ca ki maga.

⁵ Malingboonlo censaga kila koro wa Zheruzalemu ca ki tanla fo ma saa gbon Sedesiyasi wi wunluwo pi yeŋe ke ma yiri nungba wolo li na.

⁶ Ki yeŋe li yeŋe tijere wogo ki pilige kolɔjere wogo ki na, ma yala fungo ki ngban wa ca ki ni, yaakara woro leele pe yeri wa tara ti ni,

⁷ a pe si ca ki mbogo ki furu ma torosaga wo wa ki ni. Kona, a Zhuda tara malingboonlo pe ni fuun pe si yiri wa ki ni ki yembine li ni, ma toro wa yeyongo nga ki ma toro wa mboro shyen ti sogowo pi ni ki ni, wa wunlunana wi nangɔ kolɔgo ki tanla, mee Zhuriden gbaan funwa laga falafala kono li le ma kari. Ma si yala, Kalide tara fenne poro la pye ma ca ki maga.

⁸ Een fo, a Kalide tara malingboonlo pe si taga wunlunana Sedesiyasi wi na maa puru ma saa wi yigi wa Zheriko funwa laga falafala ki ni. A wi malingboonlo pi ni fuun pe si fe ma jaraga ma kari lege maa yaga.

⁹ A pe si wunlunana wi yigi ma kari wi ni, ma saa wi kan Babiloni tara wunlunana wi yeri wa Iribila ca, wa Hamati tara. A pe si kiti kon wi na.

¹⁰ A Babiloni tara wunlunana wi si Sedesiyasi wi pinambiile pe konlogi wa wi yege na. A wi si ti, a pe Zhuda tara teele pe ni fuun pe konlogi fun wa Iribila ca.

¹¹ Ko pungo, a Babiloni tara wunlunana wi si Sedesiyasi wo jate wi yengele ke yaari wi na, mee wi po tuguyenre yongowo ni; a wi suu le ma kari wi ni wa Babiloni tara, ma saa wi le kaso fo ma saa gbon wi kupilige ki na.

*Nebuzaradan wila Zheruzalemu
ca sannga ki tongo maga wo wa
(2 Wunlu 25.8-21; Zhere 39.8-10)*

¹² Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi wunluwo pi yeŋe ke ma yiri kolɔjere wolo, li yeŋe kangurugo wogo ki pilige ke wogo ki na, Nebuzaradan na wila pye wunlunana wi laga korosifenne to, ma pye wi tara ti legbo wa, wi si pan wa Zheruzalemu ca.

¹³ A wi si Yawe Yenŋele li sherigo gbogo ki sogo, naa wunluwo go ki ni, naa

Zheruzalemu ca yinre ti ni fuun ti ni. Go nga fuun kila pye go jenge wila ki sogo.

¹⁴ Kalide tara malingboonlo mbele fuun paa pye wi ni, a pe si Zheruzalemu ca mbogo ki ni fuun ki jaanri.

¹⁵ Nebuzaradan na wila pye wunlunana wi laga korosifenne to, wi si tara woolo mbele paa pye fyonwo fenne pele yigi ma kari pe ni, naa leele sanmbala mbele paa koro wa ca ki ni pe ni, naa mbele paa keli ma pe yee kan Babiloni tara wunlunana wi yeri pe ni, konaa kapyo jenfenne sanmbala mbele paa koro pe ni.

¹⁶ Konaa ki ni fuun, Nebuzaradan na wila pye wunlunana wi laga korosifenne to, wila ti, a tara ti fyonwo fenne pele koro wa Zhuda tara ti ni, jango paa erezen keere ti fali paa keere kon.

¹⁷ Tuguyenre tiyagala ngele kaa pye wa Yawe Yenŋele li sherigo gbogo ki ni, naa tuguyenre wotoroye pe ni konaa tuguyenre jogoyaraga gbegeŋe nga kila pye wa Yawe Yenŋele li sherigo gbogo ki ni, Kalide tara fenne paa ti gbon mari yaari, mee ki tuguyenre ti ni fuun ti le ma kari ti ni wa Babiloni na.

¹⁸ Tuguyenre negedagala, naa conro koliyaara, naa gbegele, naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi leyaara ti ni, naa wojengele konaa tuguyenre yaara nda fuun paa pye na gbegele ti ni wa Yawe Yenŋele li sherigo gbogo ki ni, paa ti le ma kari ti ni.

¹⁹ Tasaala, naa nanganra woyaara, naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi leyaara ti ni, naa negedagala, naa fitanladagaye, naa wojengele konaa pegele ke ni, wunlunana wi laga korosifenne to wila ti le fun ma kari ti ni; yaraga nga fuun kila pye te wogo konaa yaraga nga fuun kila pye warifuwe wogo wila ki le.

²⁰ Tuguyenre tiyagala shyen, naa jogoyaraga gbegeŋe ki ni, naa tuguyenre napene ke ma yiri shyen mbele paa jogoyaraga gbegeŋe ki taga pe na konaa wotoroye pe ni, to nda wunlunana Salomo wila gbegele ma tege wa Yawe Yenŋele li sherigo gbogo ki ni, lere saa ya mbege tuguyenre ti nuguwo pi jen mboo ko.

²¹ Tiyagala koro na, ke ni fuun nungba nungba ke titonlowo pila pye metere kolɔjere kolɔjere. Mbe li nungba li maga mbeli fili, ki mana li titonlowo pila pye metere kogoloni. Wege la pye wa li nawa. Li tuguyenre liriwen pila pye paa yombegele tijere gbeme yen.

²² Paa gona tonyaara gbegele tuguyenre ni ke ni fuun nungba nungba ke na. Ti nungba nungba pyew ti yagawa pila pye metere shyenzyen naa kongɔ. Paa tuguyenre mere naa girenadi tige pire yanlere gbegele mari le gona tonyaara ti

na, mari maga mari fere ti ni. Ti ni fuun tila pye tuguyenre. Ti yagala ke shyen kaa pye cenlomo nungba naa ke girenadi tige pire yanlere ti ni.

²³ Girenadi tige pire yanlere nafa tijere ma yiri ke ma yiri kogoloni tila pye ke kanggara ti na; mbe mere ti maga mberi fili, girenadi tige pire yanlere tila pye cenme.

²⁴ Wunlunana wi laga korosifenne to wila saraga wofenne to Seraya wi yigi, naa saraga wofa Sofoni na wila pye wi kee yigifo wi ni konaa saraga wofenne taanri mbele paa pye na Yawe Yennele li sherigo gbogo yeyongo ki korosi pe ni.

²⁵ Wila ca ki legbo wa yigi wa ca ki ni, wo la pye malingboonlo pe go na, naa Zhuda tara wunlunana wi yerifenne koloshyen mbele paa koro wa ca ki ni pe ni, naa malingboonlo ngbelele to wi sewe yonlogofa na wila pye na leele pe lee na pe nii malingboonlo pe ni wi ni, konaa Zhuda tara nambala nafa taanri mbele paa koro wa ca ki ni pe ni.

²⁶ Wunlunana wi laga korosifenne to Nebuzaradan wila pe yigi ma kari pe ni, ma saa pe kan Babiloni tara wunlunana wi yeri wa Iribila ca.

²⁷ A Babiloni tara wunlunana wi si ti, a pe pe gbon ma pe gbo wa Iribila ca, wa Hamati tara. Pa Zhuda tara woolo paa pe koli ma yiri pe ni wa pe tara, ma kari pe ni wa kulowo pi ni yeen.

²⁸ Nebukanezari wila leele mbele koli ma kari pe ni, poro wele yeen: Wi wunluwo pi yele koloshyen wolo li na, wila Zhuda tara woolo lere waga taanri naa nafa ma yiri taanri (3 023) poro yigi ma kari pe ni.

²⁹ Wi wunluwo pi yele ke ma yiri kolotaanri wolo li ni, a wi si lere cenme kolotaanri naa nafa ma yiri ke ma yiri shyen (832) yigi wa Zheruzalemu ca ma kari pe ni.

³⁰ Wi wunluwo pi yele nafa ma yiri taanri wolo li ni, wunlunana wi laga korosifenne to Nebuzaradan wi si pan ma Zhuda tara woolo lere cenme koloshyen naa nafa shyen ma yiri kangurugo (745) yigi ma kari pe ni. Leele mbele fuun paa yigi ma kari pe ni, paa pye waga tijere naa cenme kogoloni (4 600).

*Babiloni tara wunlunana
wila Yehoyakini wi wo wa kaso
(2 Wunlu 25.27-30)*

³¹ Zhuda tara wunlunana Yehoyakini wi yigingolo ma kari wi ni wa kulowo pi ni, ki yele nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen wolo li yenge ke ma yiri shyen wogo, ki pilige nafa ma yiri kangurugo wogo ki na, Babiloni tara wunlunana Evili Merodaki

wi wunluwo pi yele kongbanna li ni, a wi si kagbaraga pye Zhuda tara wunlunana wi kan, maa wo wa kaso wi ni.

³² A wi si sentanra yo wi ni. Wunlumbolo mbele fuun paa yigi, a pe saa koro wa Babiloni tara wunlunana wi ni wa Babiloni, wila Yehoyakini wi tege poro pe ni fuun go na.

³³ Wila ti, a pe Yehoyakini wi kaso yariporo ti wo wi na. Yehoyakini wila pye na nii wi ni suyi wi yinwege piliye sannya yi ni fuun yi ni.

³⁴ Babiloni tara wunlunana wila pye na Yehoyakini wi kala li yongo wi kan pilige pyew, wi yinwege piliye sannya yi ni fuun yi ni, fo a wi saa ku.

YUNGBOGORO SENRE

SEWE

SEWE WI NAWA SENRE

Zheremi yungbogoro senre sewe wi yen sewe wa, ɲa yuuro tegesaga kangurugo yen wa wi ni. Ki yuuro ti yen na para Zheruzalemu ca ki tongowo po senre na, mba pi yen jatere piriwen ni. Ki yuuro ti ko ma yala Eburuye pe kunwo yuuro kolomo po ni. Sewe wi go nungba nungba pyew fo sa gbon wa ki go ki kosaga ki na, ki verise nungba nungba pyew wi le Eburuye senre ti senpiile mbele pe ma tege nari yonlogi wo wa ni, maga le ti senpyo kongbanɲa wi na, wo ɲa pe yinri alefu fo ma saa gbon wi pungo woo wi na, wo ɲa pe yinri tavu.

Yurukoo wi yen na wi nandangawa pi wogo ki yege nari kacɛn kagala legere ni, ɲegele ke yen fanɲga ni. Konaa ki ni fuun, wuu jigi wi taga Yenɲele li na, wi jigi wi yen li na sanga pyew. Wi yo fo:

«Yawe Yenɲele li kagbaraga kii ko, li yinriwe tawa pi fa gbon wa pi kosaga ki na.

Li kagbaraga konaa li yinriwe tawa pi ni ti maa kanɲgi fonndo pilige nungba nungba pyew;

li yen senre nungba yofa yege ɲga na ki yen ma gbogo» (Yungbo 3.22-23).

Zhufuye cenle woolo pe maa yefiile sherege ɲga sheri na nawa tuun sherigo gbogo ki tongowo wogo ki na, na ki ka gbon, pe maa ki yuuro ti koo. Sherigo gbogo kila tongo ki ye le cenme kangurugo naa nafa tijere ma yiri kogoloni (586) Zhezu Kirisi wi sege ki yege.

SEWE WI YEN MA KOONLO YEGE ɲGA NA

Kunwo yurugo kongbanɲa: Yenɲele li je Zheruzalemu ca ki na 1

Kunwo yurugo shyen wogo: Yawe Yenɲele laa pye paa jugu yen 2

Kunwo yurugo taanri wogo: Jigi tasaga yen wa bere 3

Kunwo yurugo tijere wogo: Zheruzalemu ca ki tongo pew 4

Kunwo yurugo kangurugo wogo: Leele pe yen na Yawe Yenɲele li yinme pi lagajaa 5

*Zheruzalemu ca ki yen
paa nanɲunjo yen,
ɲa pe je wi na*

¹ E, ki pye mele! Zheruzalemu ca ki koro waga,

ki cagbogo ɲga kila pye ma yin lelegere ni faa we!

Ki kanɲga ma pye paa nanɲunjo yen,
ko ɲga ki mege kila yiri wa cengele ke sogowo faa we!

Ki ca ɲga kila pye paa wunluwo sum-borombyo yen, ma cen kindaye pe go na,
koni ki kanɲga na kulowo tunndo piin!

² Ca ki yen na gbele yembine li ni fuun li ni,

ki yentunwo pi yen na tinri na fuun wa ki mbateere ti na.

Kila pye ma mbele fuun ndanla,
wa kpe si ta wa pe ni mbege kotogo ki sogo ki na.

Ki wenne pe ni fuun pege java,
pe kanɲga ma pye ki juguye.

³ Pe Zhuda tara woolo pe koli ma kari pe ni;

pe go ki sogo pe na, a paa kulowo tunndo ɲgbanra piin.

Pe yen ma cen wa cengele sanɲgala ke sogowo,

ɛɛn fo pe woro na wogosaga taa.
Pe purofenne pe pe puro ma saa pe yigi,
ma pe jori jenge fo yirisaga si ta pe na.

⁴ Siyon ca kongolo ke pye kunwo gbele-sara,

katugu lere kpe woro na paan mbaa sherege fetiye pe piin wa.

Ca ki mbogo yeyonro ti ni fuun ti jogo,
ki saraga wofenne pe yen na jeen kayanɲa ki kala na;

ca ki sumbono nanambajeenle pe yen na jola,

kala pyew li yen nandangawa kala Siyon ca ki kan.

⁵ Pe winfenne pe cew ta pe na,
pe juguye pe yen ma cen yeyinɲge na pe go na;

katugu Yawe Yenɲele lo ligi jologo ki wa pe na

pe kapere legere pyewe pi kala na.

Pe pe piile pe yigi ma kari pe ni,
pe pye pe juguye pe kasopiile.

⁶ Siyon ca ki gbogowo pi ko ma wo wa,
ca ki legbololo pe pye paa wolowoye yen,
mbele kasaga woro pe yeri naa.
Pe yen na fee pe purofo wi yege,
fanɲga kpe si koro pe ni.

⁷ Yarijende nda tila pye Zheruzalemu ca woolo pe yeri faa,

koni wa pe jologo wagati wi ni,

ma pe ta pe yen na yanri na toro,

pe yen na nawa tuun ki yarijende ti ni fuun ti na.

Naa ca woolo paa ye pe juguye pe kee,
lere kpe sila ta mbe pe sho.

Pe winfenne paa pe tongowo pi yan,
ne tege pe na.

⁸ Zheruzalemu ca ki kapere ti lɛɛ fɔ ma toro,
ki kala na ki kannga ma pye fyongo yaraga.

Mbele fuun paa pye naga jate,
pe yen naga tifaga,
katugu pɛɛ fɛɛ laga ki yan.
Ko jate ki yen na jɛn kayanga ki kala na,
fɔ naga yeɛ ki lara.

⁹ Ki fyongo ki yen wa ki deritonlogo ki nɔɔna yɔɔɔ ti na.
Ki sila jatere pye nga ki mbaa kaga ta ki na.

Ki tolo li pye kaparaga,
lere kɛ si ta mbege kotogo ki sogo ki na.
Ki yo fɔ: «E, Yawe Yɛnɛɛ, na jologo ki wele,
katugu na jugu wi cew ta na na.»

¹⁰ Juguye pɛ Zheruzalemu ca yarijende sonngbanga woro ti ni fuun ti koli.
Ki cɛnɛɛ keɛ yeɛ woolo yan paa yiin wa laga kpoyi ki ni,
ma si yala mboro Yɛnɛɛ, maa ki cɛnɛɛ keɛ yeɛ kon
ma yo kee daga mbe ye wa ma woolo pe gbogolomɔ pi ni.

¹¹ Zheruzalemu ca woolo pe ni fuun pe yen na jɛn,
na pe yaakara ti lagajaa.

Pe yarijende nda ti wogo ki ngban pe ni,
pe yen nari kaan yaakara na,
jango mbe yaakara ta mbe ka mbe fannga jenri ta.

Zheruzalemu ca ki yo fɔ: «E, Yawe Yɛnɛɛ, ma yeɛ ki yirige ma wele,
yeɛ nga na pe yen nala tifaga we!»

¹² Yoro mbele fuun ye yen na tooro wa konɔ li ni,
we jologo ki woro yaraga ka ye yeɛ na wi le?

Yeɛ wele yeɛ yan,
na kaa pye we jologo ki cɛnɛɛ lere wa ta?
Ko nga ki to we na we.
Yawe Yɛnɛɛ ligi jologo ki wa we na,
li nanngbanwa gbɔɔ pilige ki na.

¹³ Li kason tirige we na ma yiri wa naayeri,
a ki ye we ni na we sori fɔ wa kajeere ti na;

li mɛɛ jan we na wa we tooro ti nɔɔ,
li we jan ma kari we ni punɔ na.
Li we yaga we ye pew,
we yen jologo gbɔɔ na pilige pyew.

¹⁴ Li yeɛ yen we kambasinnde ti na,
liri pɔ ti yeɛ na li keyen yi ni;
liri pɔ ti yeɛ na mari taga wa we yologo ki na,

fɔ ma we fannga ki ko we ni.
We fɔ wi we le leeɛ peɛ keɛ,
mbele we fannga ki se ya pe ni.

¹⁵ Malingbɔɔnɔ kotogofɛnne mbele fuun paa pye we ni,
we fɔ wi pe purɔ;
wi malingbɔɔnɔ ngbelege ka yeri we na,
jango mbe we lefɔnmbɔɔ pe tongolo;
we fɔ wi Zhuda ca tiyongo ki tongolo,
paa yeɛ nga na pe ma kaa ɛɛɛɛn pire tangala mari tongolo wa ti tonmo wosaga ki ni.

¹⁶ Poro kala na we yen na gbele,
we yengeɛ kɛ yin yɛntunwɔ pi ni,
katugu nga wi yaa we kotogo ki sogo we na,
wuu yeɛ laga lali we ni,
wo nga wi mbe ja ya mbe kotogo le we ni we.

We piile pɛ tongo ma ko,
katugu we juguye pɛ fannga ta we na.

¹⁷ Siyɔn ca kigi keyen yi yirige na sagawa jaa,
ɛɛn fɔ lere kɛ si ta mbege kotogo ki sogo ki na.

Yawe Yɛnɛɛ li konɔ kan Zhakɔbu setirige piile pe juguye pe yeri,
fɔ pe pan pe pe maga keɛ ki ni fuun ki na.
Zheruzalemu ca ki pye fyongo yaraga wa pe sogowo.

¹⁸ Tanga yen Yawe Yɛnɛɛ li yeri,
katugu muwi mi je li senre ti na.
Yoro cɛnɛɛ sanngala woolo, ye ni fuun ye logo na yeri!
Yanla jologo ki wele!
Na sumborombiile naa na lefɔnmbɔɔ pe pɛ koli ma kari pe ni kulowo ni.

¹⁹ Mila pye ma mbele ndanla faa, mi pe yeri panla saga,
ɛɛn fɔ panla fanla.
Na saraga wofɛnne naa na leleeɛ pe ni,
pɛ ku wa ca nawa.
Paa pye na yaakara lagajaa mbe ka,
jango mbe fannga le pe yeɛ ni.

²⁰ Yawe Yɛnɛɛ, na yesanga kala li wele.
Na nawa pi wo na na fɔ ma toro;
na jatere wi piri na na,
katugu mi yiri ma je kaselege.
Wa funwa na, panla piile pe gbo tokobi ni,
wa go ki ni, kunwɔ po pi yen leeɛ pe na.

²¹ Mila pye na jenge nga jɛn, leeɛ paa ki logo,
ɛɛn fɔ lere kɛ sila pan mbanla kotogo ki sogo na na.
Jologo nga kilan ta, na juguye pe ni fuun pɛɛ wogo ki logo;

mboro Yennéle naa mà yenle ma ko pye na
na, pe nawa pì yinngi pe na.
Pilige nga senre maa yo, ki yaga ki gbón,
ma ti na juguye pe kala li pye paa na wolo
li yen.

²² Tipege nga pè pye na na, ki wele!
Nga mà pye na na, na kambasinnde ti kala
na,
ma ko cénle pye pe na;
katugu mi yen na jenge legere jéen,
na jatere wì piri na na.

2

Yennéle lili yée pye
Zheruzalemu ca woolo pe jugu
¹ E, ki pye mele! We Fò, wa wi nangbanwa
gbòò pi ni,
wì kambaara tège ma Siyon ca ki tòn ti ni,
ma diwi le wa ki ni!
Nga kila pye Izirayeli tara ti gbogowo, wì
koro wa yennéle na maga ko maga
laga ti na,
maga wa tara.
Ki ca nga kila pye paa wi tóoro tagasaga
yen,
wi sila wì jatere wì tège ki na, wì
nangbanwa pilige ki ni.

² We Fò wì Zhakobu setirige piile pe yinre
ti tongo pew,
wii pe yinriwe ta.
Wa wì kónró tendorogo ki ni, wì Zhuda
tara tiyonró ti malaga sigecara ti
jogo pew,
mari jaanri tara.
Wì wunluwo tara to naa fannga fenne pe
jan ma fere wa pe na.

³ Wa wì nangbanwa gbòò pi ni,
wì Izirayeli woolo pe fannga ki jan maga
jogo.
Sanga nga ni juguye pè yiri wì woolo pe
koroogo,
wì sila wì fannga kée ki yirige mbe pe saga.
Wila kason le wa poro mbele Zhakobu
setirige piile pe yinre ti ni,
a kila sori kée ki ni fuun ki na.

⁴ Wùu sandiga ki taga naga tile wì woolo
pe mege ni,
paa pe jugu yen.
Wùu kalige kée ki gbégele mboo woolo pe
won,
paa pe winfo yen.
Leele paa pye na yège yinrigi mbele fuun
na,
wì pe ni fuun pe gbo.
Wùu nangbanwa gbòò kala li wa Siyon ca
sherigo gbogo ki na,
paa kason yen.

⁵ We Fò wì pye paa Izirayeli woolo pe jugu
yen,
wì pe tongo ma pe wo wa.
Wì pe wunluwo yinre ti ni fuun ti tongo,
ma pe malaga sigecara ti jogo.
Wì yesanga naa jologo wa Zhuda tara
woolo pe na lagapyew.

⁶ Wùu yéera censaga ki jogo,
paa yège nga na lere ma kaa nangò jasa
jan we.
Wi maa finli leele pe ni laga nga na, wigi
jogo.
Yawe Yennéle li ti, a leele pè fège sherege
fetiye naa cenpiliye yi na wa Siyon
ca ki ni.
Wa li nangbanwa gbòò pi ni,
li wunlunana wo naa saraga wofenne pe
tifaga.

⁷ We Fò wì je wì saraga wosaga ki na;
wì censaga kpoyi ki lako wì na.
Wì Siyon ca wunluwo yinre ti le juguye pe
kée.
Pe tinme pi gbogo wa Yawe Yennéle li
sherigo gbogo ki ni,
paa feti pilige tinme yen.

⁸ Yawe Yennéle ligi kón maga tège,
mbe Siyon ca malaga sigembogo ki jan.
Ligi taanla mbogo sinmana li ni mbege jan,
lii yenle mbege janga ki yaga fyew!
Li ca ki malaga sigembogo nga wa pungo
na konna ca ki malaga sigembogo
nga wa nawa ti jogo
mari tège ndée ti yen na kunwo gbele;
ti yen na tuunri ti yée na.

⁹ Ca ki mbogo yeyongo kóoro ti kaari ma
toori fò ma ye wa tara ti ni;
li kóoro ti sogoyaara ti kaari mari jogo pew.
Ca ki wunlunana wo naa ki legboolo pe ni,
pè ye cengele kele yège kée,
Yennéle li lasiri wì woro wa naa.
Ali yere ca ki Yennéle yon senre yofenne
pe woro na yariyanra yaan,
mbaa yinrigi wa Yawe Yennéle li yeri.

¹⁰ Siyon ca lelelele pè cen tara
ma pyeri dinw na wele.
Pè taambugo ki wo wa pe yée yinre ti na,
ma jatere piriwen yariporo le pe yée na.
Zheruzalemu ca sumbono nanambajeenle
pè pe yinre ti sogo tara nandangawa
pi na.

¹¹ Na yengele kè te na na gbelege ki kala
na;
na nawa pì wo na na;
na jatere wì piri na na,
na woolo pe jologo ki kala na;

katugu piile tumombolo naa piyengele ke
yɛn na kee kuwele wa katoro ti ni
funngo naa wɔgo ki na.

12 Pe yɛn naga yuun pe nɛɛle pe kan fɔ:
«We yaa yaakara naa ɛɛɛn tɔnmɔ ta se
mbe ka konaa mbe wɔ.»
Paa pye na kee kuwele wa katoro ti ni,
paa leele mbele pɛ wɛlege pele yɛn.
Paa pye na kuun
ma pe ta wa pe nɛɛle pe keyɛn yi ni.

13 Zheruzalemu ca woolo yingɪ senre mi
yaa yo ye kan naa?
Mi yaa ye taanla ambo ni?
Mi yaa ye kala li taanla ambo wolo ni,
mbe si ye kotogo ki sogo ye na, yoro Siyon
ca woolo wele?
Katugu ye jɔlogo ki gbɔgo paa kɔgoje yɛn,
ambo wi mbe ya mbe ye sho mbe ye wɔ
wa ki kala li ni?

14 Ye Yɛnnɛle yɔn senre yofenne pɛ kagala
ngele yan ma yo ye kan,
ke yɛn yagbogolo senre naa go fu senre.
Pe sila ye kajogoro ti naga mberi filige ye
kan,
jango mbe ye sho, yaga ka ye kulowo ni.
Kagala ngele pɛ yan ma yo ye kan,
ke yɛn lefanlaga senre konaa punnguwo
senre.

15 Kondorowolo pe ni fuun pe yɛn na
kendagala gbɔɔn na kawa
ma tongowo pi kala na.
Pe yɛn na wofegele wiin, na go fingi naga
lakoo
Zheruzalemu ca woolo pe na.
Pe yɛn na yuun fɔ:
«Ca nga paa pye naga yuun ki wogo na ma
yo ki yɛn ma yɔn, ma ki yɛɛ yɔn fili,
ko nga tara lombondo ti maa yɔgori ki kala
na, ko ki cɛn yɛɛn gbari?»

16 Ye juguye pe ni fuun pɛ pe yɔnrɔ ti yenge
na para ye na.
Pe yɛn na wofegele wiin na pe ngangala
ke kaa ye na,
na yuun fɔ: «Wɛ pe tongo pew.
Pilige nga waa pye na singi,
koyi nga ki gbɔn yɛɛn, a wɛge yan yɛnle
ni.»

17 Nga Yawe Yɛnnɛle lɔa kɔn mbe pye, ligi
pye.
Senre nda lɔa yo maga le wa faa, liri yɔn
fili.
Li jɔgowo pye,
ali yɛɛ lili lere yinriwe ta.
Li ti, a ye juguye paa tɛge ye na;
li fannaga le ye juguye pe ni.

18 Siyon ca woolo, yaa gbele ye kotogo ki ni
fuun ni,
ye Yawe Yɛnnɛle li yeri li ye sho.
Yaa gbele ye yɛntunwo pila fuun sɔnɔ naa
yɛmbine
paa lafogo yɛn.
Yaga ka te gbelege ki ni,
yaga ka yɛntunwo wɔgo ki yaga.

19 Ye yiri yaa gbele yɛmbine,
yaa gbele yɛmbine wagati wi ni fuun wi ni.
Ye ye nawa senre ti yo yeri tanli Yawe
Yɛnnɛle li yɛge sɔgowo,
paa yɛge nga na tɔnmɔ ma kaa wo na fuun
we.
Ye ye keyɛn yi yirige wa naayeri ye wa wa
Yɛnnɛle li yeri, yeli yɛnri,
jango ye piile pe yinwege ta;
katugu pe yɛn na kuun funngo ki keɛ wa ca
nawa kongolo filisara pyew ti ni.

20 E, Yawe Yɛnnɛle, ma yengele ke kan we
na ma wele,
ambɛnɛ ma yɛn na jɔlo ki jɔlɔlɔmɔ mba pi
na ma?
Naga yɛn ma, ki daga jɛle wuu yɛɛra pisege
ki ka wi le,
wo ɲa wi ma pye maa ndanla we?
Naga yɛn ma, ki daga pe saraga wɔfenne
naa Yɛnnɛle yɔn senre yofenne pe
gbo
wa mboro ɲa Yawe Yɛnnɛle ma laga kpoyi
ki ni wi le?

21 Piile naa lelelele pe gbɔolo pe yɛn ma
toori toori tara,
wa ca nawa kongolo ke ni.
Pɔnla sumbonɔ nanjambajeenle naa na
lefɔnmɔbɔ
pe gbo tokobi ni.
Yawe Yɛnnɛle, ma nanjbanwa pilige ki ni,
mɔa pe gbo;
mɔa pe kɔnlogi, ma sila lere yinriwe ta.

22 Mɔa mbele pe maa sunndo kɔngo waa
we na pe yeri keɛ ki ni fuun ki na
we na,
paa yɛge nga na pe ma kaa leele yeri
shɛɛge feti pilige na we.
Yawe Yɛnnɛle li nanjbanwa pilige ki ni,
lere kpɛ sila sho mbe to,
lere kpɛ sila koro yinwege na.
Piile mbele waa gbɛgele, a pe we ndanla,
we juguye pɛ pe tongo ma pe wɔ wa pew.

3

Jɔlogo naa jigi tagasaga

1 Mi yɛn lere ɲa jɔlogo gbɔn wi na,
Yawe Yɛnnɛle li nanjbanwa pi kala na, li
jɔlogo wa na na.

² Lilan yege sin ma kari na ni wa diwi wi ni;

lii kari na ni wa yanwa pi na.

³ Lili kee ki yirige mi nungba na, nala gboon pilige pyew.

⁴ Li ti mi cogo, fo a na witige selege ki tiletile;

lilan kajeere ti kaari na ni.

⁵ Li nandangawa naa jologo ki tege mala maga paa mbogo yen.

⁶ Lilan tege wa diwi wi ni, paa mbele pe ku maga le wa fafafa pe yen.

⁷ Li mbogo wa mala maga, jango mi ka ka ta mbe yiri;

li tuguron yongowo le na na, mba pi nugu.

⁸ Mi gbele ngbanga, ma yeri na sagafo jaa, een fo lii na yenrewe pi logo.

⁹ Lilan kono li ton sinndeere tugbooro nda pe tete ta ni, lilan kongolo ke gbón ma ke piri.

¹⁰ Li lara nala singi paa yege nga na cenge urusi ki ma lara na singi we,

li pye paa jara yen, na wi lara na singi.

¹¹ Lilan wo wa na kono li ni, mala koonlo yuroyuroyuro paa cenge yen;

lilan wa mala yaga na ye.

¹² Li li sandiga wanla li taga naga tile; lilan taanla mbanla won.

¹³ Lilan won mala furugu

li sangbo wangala ke ni fuun ke ni.

¹⁴ Mi pye titegere yaraga na woolo pe ni fuun pe yeri;

pe yen nala mege ki koo wa pe yuuro ti ni pilige pyew.

¹⁵ Lilan nawa pi tanga na na yaanga taanga ni,

lilan jatere wi piri na na fo nala yege ki kanngi.

¹⁶ Lilan yon ki kan wa yaanngumbire ti na mala ngangala ke kaari;

lilan jan wa conro ti ni mala go ki sogo na na.

¹⁷ Mala wa lege mala laga lali yeyinngi ki ni,

yaraga nga pe maa yinri ferewe, mi si ko ka jen naa.

¹⁸ Ki kala na, mi yo fo: «Na goto wi jogo pew;

na jigi wi woro yaraga ko ka kpe na mbe yiri wa Yawe Yenjele li yeri.»

¹⁹ Na mi kaa sonri na jologo naa na tege ki na,

ki ma pye na yeri paa yaritorisoro naa shonro yen.

²⁰ Mi yen na nawa tuun ki na suyi, a kilan wire ti gbo na na.

²¹ Een fo kala na mi yen na sonri li na, loli na yeen,

na jigi wi yen nga na, koyi nga yeen fo:

²² Yawe Yenjele li kagbaraga pyege kii ko, li yinriwe tawa pi fa gbón wa pi kosaga ki na.

²³ Ti maa kanngi fonndo pinliwe nungba nungba pyew.

Li yen senre nungba yofa yege nga na, ki yen ma gbogo.

²⁴ Mi yen naga yuun wa na nawa fo: «Yawe Yenjele lo li yen na tasaga ye; ko ki ti na jigi wi yen li na.»

²⁵ Lere na kaa jigi wi taga Yawe Yenjele li na,

lere na kaa li lagajaa,

li ma kajenge pye ko fo wo kan.

²⁶ Mbe pyeri mbaa Yawe Yenjele li singi loon sho,

ki yen ma yon senwee wi kan.

²⁷ Mbe jologo ki kun ma ye ni ma lefonro sanga wi ni,

ki yen ma yon senwee wi kan.

²⁸ Na Yenjele li ka wamawelewe wa wi na, ki daga wi cen wi ye wi pyeri.

²⁹ Ki daga wi foli wuu yon ki kan wa taambugo ki ni,

kona wi mbe ya jigi tagasaga ta bere.

³⁰ Ki daga wuu mbatelege ki jan wi felefo wi kan,

wigi yaga poo tifaga jenge.

³¹ Katugu Yawe Yenjele laa senwee wi wa fo sanga pyew.

³² Een fo ali na li koon le jologo, li maa yinriwe taa,

mbege ta li kagbaraga pyege ki yen ma gbogo we;

³³ katugu ki woro li nandanwa kala mbe jologo wa senwee wi na,

ki woro li nandanwa kala mbe senwee wi jolo.

³⁴ Een fo na ye kaa tara ti kasopiile pe ni fuun pe

tangala tooro ni la toro,

³⁵ na yaga senwee wi kaselege ki kannga mbe ton ki na,

Yenjele na yaara ti ni fuun ti go na li yege sogowo,

³⁶ na yaga lere wi kiti wi kon mboo kolo wa kiti konsaga,

naga yen ma, Yawe Yenjele laa ki wogo ki yan wi le?

³⁷ Ambo wi mbe ya para mbe ti kala la mbe pye,

na Yawe Yenjele lo ma ligi kon maga tege ma yo li pye?

38 Naga yen ma, Yennele na yaara ti ni fuun
ti go na, lo ma li maga yo
tipege nakoma kajenge ki mee pye wi le?

39 Yingi na senwee mboo ta yinwege na,
wii je wila kongori?

Senwee nungba nungba pyew wi daga
mbe бага wi yee na wi kapere to
kala na.

40 We we tangalomo pi segesege, we sonri
pi na jenge,
we songoro we pan Yawe Yennele li
korogo.

41 Ye pan we we keyen yi yirige we wa wa
Yennele na wa naayeri li yeri,
weli yenri we kotogo ki ni fuun ki ni.

42 Woro wo na, we kapere pye ma na, ma
yiri ma je;
mboro fun, mee yenle mbe we kala yaga.

43 Moo nangbanwa gboo pi lara, ma taga
we na ma we puro;
ma we gbo mee we yinriwe ta.

44 Maa ma yee fo kambaaga ka ni,
jango we yenrewe piga ka gbom wa ma na.

45 Ma we pye paa kayangara nda pe ma pe
ti yen,
paa yaraga langogo wogo yen cengele
sanyala ke sogowo.

46 We juguye pe ni fuun pe pe yonro ti
yenge
na para we na.

47 Sunndo kongo konaa mbe to wetijugo ni
to ti yen we woro,
tongowo naa jogowo pi ni, to ti yen we
woro.

48 Na yentunwo pila fuun paa lafogo yen,
na woolo mbele pe tongo ki kala na.

49 Na yentunwo pi yen na tinri konlo fu
jatere piriwen pi kala na,
mi woro mbe gbelege ki yaga;

50 fo Yawe Yennele mbeli ta wa naayeri,
li ka sa li yege ki sogo li wele, ligi yan.

51 Nga ki gbom na ka sumborombiile pe na,
na mi kaga wele, ki maa na jolo wa na
kotogo ki na.

52 Mbele pe pye na juguye go fu,
pe yen nala puro paa yege nga na pe ma
kaa na sannjele puro we.

53 Paa na wa wege ka ni naga jaa mbanla
gbo,
paa sinndelege taga ki yon na maga ton na
na.

54 Tonmo pila toro na go na.
A mi sho fo: «E, na wogo ki ko.»

55 A mi si koro wa wege ki nogona,
ma mboro na Yawe Yennele ma mege ki
yeri mala saga.

56 Mala magala li logo, ma yo fo:

«Maga koon nungbogolo ke ton jenge nga
mila jeen ki na,

konaa na sagawa jagbelege ki na.»

57 Mila ma yeri mala saga pilige nga ni,
maa fulo na tanla;
maa na pye fo: «Maga ka fye.»

58 Yawe Yennele, ma yere na kala li ni ma
para,
mala go ki sho.

59 Yawe Yennele, kapere nda pe pye na na,
mari yan,

na kiti wi kon mala tanga ki yo.

60 Kayanga nga pe wo na ni, maga yan,
yon leme mba fuun pe le na na, maa yan.

61 Yawe Yennele, tegele na fuun paa na
tegele, mali logo,

yon leme mba fuun paa nii na na, maa jen.

62 Pe yen na pe senre ti yuun na waa na
na,

pe yen na sonrimbere piin na mege ni
pilige pyew.

63 Wele, pe yen ma cen o, pe yen ma yere
o,

na mege ko pe maa koo wa pe lesangara
yuuro ti ni.

64 E, Yawe Yennele, nga pe pye na na,
ma pe sara ma yala ki kapyege nungba ki
ni.

65 Pe kotogo ki ngban pe na,
moo danga ki wa pe na.

66 Yawe Yennele, ma nangbanwa pi tege
ma pe puro,

ma pe tongo ma pe wo laga tara ti yege ki
na.

4

Zheruzalemu ca woolo

pe jologo kala

¹ E, ki pye mele, a te wi yege ki si wo ma!
Ki pye mele, a te piiri wi yege cenwe pi si
kannga ma!

Laga kpoyi ki sinndeere sonnngbanga woro
to ti jaraga wa kongolo ke yon ki na
lagapyew gbari?

² Siyon ca pinambiile paa pye kagbogo yon,
paa pye kagbogo yon jenge paa te piiri yen;
ki pye mele pe nee pe jate koni paa joro
cogo yen,
nga ki yen coro fanrifo wi kee yonlo
tunngo?

³ Ali kombokara re, ti maga jen fo ti daga
mbe yinne kan ti pire ti yeri,
ti mari kan ti ma wonri.
Een fo na woolo pe kannga ma pye leele
yinriwe mbataala,

paa konrosogolo* yen wa gbinri wi ni.

⁴ Piyengele ke yagbowegele kè waga pe na tonmo wogo ki kala na; piile jeele jeele pe yen na gbele na yaakara lagajaa, een fo lere kpe si yaraga ka kan pe yeri.

⁵ Mbele paa pye na yaakara tanra kaa, poro yen na kuun funjo ki kee wa ca nawa kongolo ke ni. Mbele paa pe koro wa paara sonngbanga woro ti sogowa, poro pe yen na kayege ki jeregi na yaakara lagajaa.

⁶ Na woolo pe kajoggo ki tijanga ma we Sodomu ca woolo pe kapere ti na; ko nga kila tongo le yongolo nungba ke ni, lere kpe kee sila gbón ki na.

⁷ Siyon ca fannga fenne paa pye ma laga ma we nezhi wi na, paa pye ma filige ma we nono na. Pe wire tila pye ma yanlaga ma yon paa lagba pyo yeen yen; pe wire tila wologo na yengele paa safiri sinndelege sonngbanga wogo yen.

⁸ Een fo koni pe yeye cenwe pi kannga ma wo paa nawirige yen, pe woro na pe yaan na pe jenni naa wa ca nawa kongolo ke ni. Pè cogo cogo fo a pe kajeere ti yiri funwa na; pe witire ti wagawaga pe na paa tiwaga yen.

⁹ Mbele pè gbo tokobi ni, poro wogo ko mbonro ma we funjo kila mbele gbo poro wogo ko na; funjo kila pe fannga ki ni fuun ki ko, keere yarilire ti mbatawa pi kala na.

¹⁰ Jeele mbele paa pye yinriwe tafenne gbolo, poro yere paa pye na pe piile pe kuun na pe kara ti sori pe ye. To tila pye pe yaakara re, ko kagala koro la pye na woolo pe tongosanga wi ni.

¹¹ Yawe Yenjele li nangbanwa pi gbón fo wa pi da wi na, li li nangbanwa gbóo kala li wa Siyon ca ki na. Li kason le Siyon ca ki ni, maga nogo nga ki le ki sogo.

¹² Dunruya wunlumbolo wa kpe saa ya taga ki na, dunruya woolo pe ni fuun wa kpe saa ya taga ki na, fo pilige ka Zheruzalemu ca winfenne naa pe juguye pe mbaa ya ye wa Zheruzalemu ca yeyonro ti ni.

¹³ Ko jogowa po la pye Yenjele yon senre yofenne pe kapere to kala na, konaa saraga wofenne pe kajogoro ti kala na; poro mbele paa lesinmbele pe gbo, ma pe kasanwa pi wo wa ca nawa pi ni we.

¹⁴ Een fo koni, pe yen na talitali na toro wa ca nawa kongolo ke ni paa fyoonlo yen; pe legbogo ki pe tege fyongo ni, fo maga kan lere yere na yenle mbe jiri, ali pe yariporo ti na.

¹⁵ Na pe kaa paan, leele pe maa jorogi na yuun fo: «Ye yiri wa, yoro fyoonro fenne wele! Ye yiri wa, yaga ka jiri we na.» Maga ta paa pye na fee na jiire, na yanri faa, cengele sanngala kaa pye naga yuun fo: «Kii daga pe cen laga we sogowa naa!»

¹⁶ Yawe Yenjele lo jate li pe gbón ma pe jaraga, li woro na jaa mbaa pe yaan naa. Leele pe sila saraga wofenne pe jate, pe sila si leelele pe yinriwe ta.

¹⁷ Wè wele konò ma saa te, wè sagafo ja we yee na, a ki saa we ya. Wè wele konò ma mo, waa we jigi wi taga cenle na na, ki cenle woolo pe sila pan mbe we sho.

¹⁸ We juguye paa pye na we tuuro tonri na we korosi, jango mbe we yeye kon waga ka ta mbaa kee wa we katoro ti ni! We kosanga wi yongo, we yinwege piliye yi ko, we kosanga wi gbón.

¹⁹ We purofenne pè wege ma we yon wi na wa naayeri; pè taga we na na we puro wa yanwira ti na, ma saa lara na we singi wa gbinri wi ni.

† 4:3 4:3: Faa paa pye na konrosogolo no wi jate paa sannjege nga ki yen ma pe; katugu wi ma wi jenrewa pi se mbe kari mboo toro, mboo yaga pi ye wa yonlo ki na. † 4:20 4:20: Lere na Yawe Yenjele laa wo wo wila pye wunlunana Sedesiyasi we.

²⁰ We jigi wila pye ña na, wo ña wi yen lere
ña Yawe Yenñele làa wò†,
wàa pye naga yuun wi wogo na ma yo,
we yaa cèn wa wi yinme pi ni mbaa
we yinwege ki piin wa cengele ke
sogowo;

koonnga wo fun wì to wa juguye pe pene li
ni.

²¹ Edomu tara woolo, yoro mbele ye yen
ma cèn wa Uzi tara,
yaa yogori yaa nayinme nii!

Èen fò yoro fun ye yaa ka wò wa jologo
wojenne li ni;

ye yaa ka wò mbe tin fò ye yege kila kanngi
ye na,

mbe ye yee pagala mbe koro witiwaga.

²² Siyon ca woolo ye kapere ti fogò ki tòn
ye na mako,

pe se ye koli mbe kari ye ni kulowo naa;
Èen fò Edomu tara woolo yoro wo na,

Yenñele li yaa ye kajogoro ti fogò tòn
ye na,

li yaa ka ye kapere ti yirige funwa na.

5

*Yenñele, ki yaga we songoro
we pan ma korogo*

¹ E, Yawe Yenñele, ma jatere wi tēge ñga ki
pye we na ki na,

fere nda ti we ta ti wele mari yan!

² We korogo ki songoro ma pye cengele kele
yege wogo,

we yinre ti songoro ma pye letelewele pele
yege woro.

³ Wè pye pijiriwele, to woro we na;
we ñele pè pye paa nangunjaala yen.

⁴ We yen na we tònwo pi loo penjara ni,
kanngire nda we maa sori ti na, we maa ti
loo.

⁵ We jolofenne pe yen we pungo na suyi,
wè te pe se wogosaga yaga we kan.

⁶ Ezhipiti tara fenne konaa Asiri tara fenne
pe ni, poro we ma kee sanga na tali
pe yeri,

janjo mbe we yon suro ti ta mbe li mbe
tin.

⁷ We teleye paa kambasinnde pye, pe si
woro wa nala;

pe kajogoro ti go kala li to woro na.

⁸ Kulolo poro pè cèn we go na,
lere kpe woro wa mbe we sho pe kee.

⁹ We yen na we go ki pere na we yon suro
ti jaa,

katugu benjanri pyefenne pe yen na tuun
we na ti jasaga wa gbinri wi ni.

¹⁰ Funjo ki ngban we na, ma we wire ti
weri we na,

ndee we yen yira kason ni.

¹¹ Pe yen na tuun Siyon ca jeele pe na na
sinle pe ni fannga,
na tuun Zhuda tara sumbono pe na, na
sinle pe ni fannga.

¹² Paa we tara teelee pele to tire na ma pe
gbo,

pe sila lelelengbaara ti jate.

¹³ Lefonmbolo poro paa pye na tira
sinndelege ki tungu,

lenambiile poro paa pye na kanngepogolo
ke tungu na tuunri ke ni.

¹⁴ Lelelele pe woro na gbogolo naa wa ca ki
mbogo yeyongo ki na mbaa finliwe
piin,

lefonmbolo pe woro na yuuro koo na
yogori naa.

¹⁵ Yogorimo pi ko wa we koto ro ti na,
we nayinme yoro ti kannga ma pye kunwo
gbelege.

¹⁶ We wunluwo njala li kow wa we go na
ma to,

jologo yen we wogo, katugu wè kapege pye.

¹⁷ Yaraga ñga ki ti we nawa pi tanga we
na,

yaraga ñga ki ti yentunwo pi si we yengele
ke yin ma ke wò we na,

¹⁸ ko yen fò Siyon yanwiga ki jogò ma koro
waga;

ki pye dabaala pe yanrisaga.

¹⁹ Èen fò mboro wo na, Yawe Yenñele,
ma yen ma wunluwo pi na fò sanga
pyew,

ma wunluwo pi yaa pye wa sanga pyew fò
tetete.

²⁰ Yingi na ma yaa si ma jatere wi laga we
na fò sanga pyew?

Naga yen ma, ma yaa si je we na we
yinwege ki ni fuun ki ni wi le?

²¹ Yawe Yenñele, ki yaga ma we songoro
ma pan we ni ma yee korogo,
pa we yaa songoro mbe pan ma korogo.

We songoro ma we pye paa yege ñga na
waa pye faa we.

²² Naga yen ma, ma yaa je we na pew wi
le?

Naga yen ma, ma yaa nawa ngban we ni
fò sa toro ki da wi na wi le?

YENÑELE YON SENRE YOFÓ EZEKIYELI WÍ SEWÉ WE SEWÉ WÍ NAWA SENRE

Ezekiyeli wíla pye Yenñele yon senre yofó konaa saraga wofó. Zhufuye mbele wunlunaña Nebukanezari wíla yigi malaga kasopiile ma kari pe ni wa Babiloni tara, Ezekiyeli wíla pye wa pe ni. Wíla pye naa Yenñele yon senre ti yuun mbele paa yigi malaga kasopiile poro kan; éen fó wíla pye nari yuun maga ta pe fa Zheruzalemu ca ki tongó gben, wíla kaa nari yuun fun Zheruzalemu ca ki tongongolo. Wi Yenñele yon senre tila pye na para kiti konsenre naa jigi tagasaga senre na.

Ezekiyeli sewé wi yen ma koonlo konsagbogo kangurugo.

Wa wi sewé wi konsaga kongbannga ki ni (1-3), Ezekiyeli wíla Yawe Yenñele li yan yariyanga ka ni konaa a lúu yeri ma yo wi pye Yenñele yon senre yofó.

Wa sewé wi konsaga shyen wogo ki ni (4-24), Ezekiyeli wíla Yenñele yon senre legere yo ma wa Zhuda tara woolo pe na. Pe yaa ka jologo ta, katugu pe woro na nuru Yawe Yenñele li yeri.

Wa sewé wi konsaga taanri wogo ki ni (25-32), Ezekiyeli wíla pye na para cengele ngele ke yen ma Zhuda tara ti maga ke wogo na konaa na Yenñele li kiti kongó ki senre yuun pe kan.

Wa sewé wi konsaga tijere wogo ki ni (33-39), Ezekiyeli wíla ki logo mako fó juguye pè pan ma malingboonlo censaga kan Zheruzalemu ca ki tanla maga yon ton. Koni wogo ko na, Yenñele li yon senre tila pye na kotogo kaan leele pe yeri. Yenñele li yaa li woolo pe kala yaga mbe songoro pe ni wa pe tara ti ni.

Sewé wi konsaga kangurugo wogo (40-48) ki yen na para yariyanga nga Ezekiyeli wíla yan sherigo gbogo fonngo ki wogo na ki senre na.

Ezekiyeli wíla pye lere wa na wi tagawa pila pye ma gbogo, a wi jatere wi tanla wi na. Wi Yenñele yon senre tila pye na paan wi yeri yariyanra ni konaa kacén kagala ni. Kíla pye wa wi jatere wi na jenge wi kotogo ki kannga naa fonngo. Lere nungba nungba pyew wi yaa kaa kapere ti go kala li le; konaa ki ni fuun Yenñele li yaa ka yinwefonngo kan li woolo pe yeri. Láa Ezekiyeli wi pye ma yo Izirayeli woolo pe yen na yuun fó: «We yen paa ki gbóolo kajariwara nda ti yen, we jigi wi kón we na,

we wogo ki jógó.» Ki kala na, Ezekiyeli wi daga mbe Yenñele li yon senre yo mbe pe pye fó pa we Fó, Yawe Yenñele li yo yeén fó: «Yoro mbele na woolo, mi yaa ka ye fanra ti yengele, mbe ti ye yiri wa ti ni. Mi yaa ti ye songoro wa Izirayeli tara, ye tara ti ni naa» (Eze 37.11b-12).

SEWÉ WÍ YEN MA KOONLO YEGE NGA NA

Yenñele láa Ezekiyeli wi yeri 1-3

Zheruzalemu ca ki yaa ka tongó 4-24

Yenñele li yaa ka kiti kón cengele ke na 25-32

Yenñele li yaa Izirayeli woolo pe songoro mbe pe tege wa pe faa yonlo li ni 33-39

Yenñele láa yon fogolo kón li woolo pe yeri 33-37

Pe yaa ka ya Gogi wi ni 38-39

Sherigo gbogo fonngo konaa Izirayeli tara ti kala 40-48

YENÑELE LAA EZEKIYELI WÍ YERI

1-3

*Yenñele láa li yee naga Ezekiyeli
wi na yariyanga ka ni
maa yeri wi pye li tunmbyee*

¹ Yele nafa ma yiri ke† wolo li yenge tijere wogo ki pilige kangurugo wogo ki na, leele mbele paa yigi malaga kasopiile, mi Ezekiyeli míla pye wa pe sógowó, wa Kebari gbaan wi yon na. A mi si naayeri wi yan wi yenge; a Yenñele li si yariyanra ta naga na na†.

² Naa paa wunlunaña Yehoyakini wí yigi malaga kasopyo ma kari wi ni, ki yele kangurugo wolo lo lali. Yenge ki pilige kangurugo wogo ki na†,

³ A Yawe Yenñele li sili senre ti kan mi na saraga wofó Buzi wi pinambyo Ezekiyeli na yeri. Pa kila pye wa Kalide tara† fenne pe tara, wa Kebari gbaan wi yon na. Pa Yawe Yenñele li yawa pila ye na ni wa ki laga ki na.

⁴ Mi kaa wele, a mi si tisaga tifelingbogo ka yan ki yiri wa yonloparawa kamenge keé yeri na paan kambaaga gbogo ka ni, kason la pye na janri na yinrigi ki keé ki ni fuun ki na. Yanwa gbóo la pye ma kambaaga ki maga. Ki kason yinne láa pye ndee yenñele yengeleme pi yen na yinrigi wa ki nandogomo, paa yege nga na pe ma kaa tuguyenre le kason, ti ma pe ma yanlaga we.

⁵ Yaara yenwere tijere cenlomo la pye wa ki nandogomo; ti cenlomo pila pye ma yiri senwee piile korogo†.

† 1:1 1.1: Yele nafa ma yiri ke senre nda ti yo, ki yele li yen na para yaraga nga senre na, ko si jen. † 1:1 1.1: Naga 19.11 † 1:2 1.2: 2 Wunlu 24.10-16; 2 Kuro 36.9-10 † 1:3 1.3: Kalide tara to nungba to tila pye Babiloni tara re. † 1:5 1.5: Naga 4.6

⁶ Yere tijere tijere tila pye ti ni fuun nungba nungba ti na konaa kanwira tijere tijere ni.

⁷ Ti jegele kaa pye ma sinzin. Ti tondanra tila pye paa napige yenjoro yen. Tila pye na yengele paa tuguyenre nda ti wologo ti yen.

⁸ Senwee keyen la pye wa ti kanwira ti nogo kanngoloyo tijere yi ni fuun yi na. Ki keyen tijere yi ni fuun yila pye ma surugu ma yege wa wa kanngoloyo tijere yi yeri. Yere tijere tijere naa kanwira tijere tijere tila pye yaara yenwere tijere ti nungba nungba pyew ti na.

⁹ Ti kanwira ti numara tila pye na jijnri ti yee na. Ti kaa kee tila kannga mbe wele; een fo ti ni fuun nungba nungba ti ma sin na kee wa ti yee yege.

¹⁰ Ti yere cenlomo po na, senwee yere tila pye ti ni fuun nungba nungba ti na wa yege kee yeri. Jara yege la pye ti ni fuun tijere ti na kalige kee ki na, nege yege la pye ti ni fuun tijere ti na kamenje kee ki na; yon yege la pye ti ni fuun tijere ti na wa ti pungo kee yeri†.

¹¹ Pa yaara yenwere ti yere tila pye ma. Kanwira shyenzhyen tegesaga shyenzhyen la pye ti ni fuun nungba nungba ti na. Ki kanwira ti shyen la jaraga ma kari naayeri, na jijnri sannda ti woro ti na. Kanwira shyen sannda tila ti tege ma ti witige ki ton ti ni.

¹² Ti ni fuun nungba nungba tila sin perew na kee wa ti yee yege. Yennele li yawa pila pye na jaa tila kee laga nga na, pa tila pye na kee wa. Na ti kaa kee tila wa mbe kannga.

¹³ Yaara yenwere ti cenlomo pila pye ma yiri kason nanganra korogo, nda tila pye na yiin; kila pye paa yangambolo kason yinne yen. Ki kason yanwa pila pye ma gbogo. Yennele yengeleme la pye na janri na yinrigi wa kason ki ni†.

¹⁴ Yaara yenwere tila pye na kee na paan fyelege na paa yenjele yengeleme yen.

¹⁵ Mila pye na yaara yenwere ti wele, mee wotoro ngerege yan ti tijere ti ni fuun nungba nungba ti tanla le tara.

¹⁶ Ki wotoro ngeere ti yege cenwe po naa ti gbegeleromo pi ni, tila pye na yengele paa Kirizoliti sinndelege songbanga wogo yen. Ngeere ti ni fuun tijere ti cenlomo pila pye nungba. Ti yege cenwe po naa ti gbegeleromo pi ni tila pye ndee peri gbegeleroma ngerege ka le ka nawa.

¹⁷ Na ki kaa kee, ti ma ya na kee kee tijere ki ni fuun ki na, een fo tila yege wa mbe kannga.

¹⁸ Ngeere ti nawa tuguron kiiri kiiri tila pye ma yagara ma pye fyere ni. Yengele la pye ki ngeere tijere ti na mari maga mari fili†.

¹⁹ Na yaara yenwere ti kaa kee, ngeere ti maa kee fun ti kanngaga na. Na ti ka yiri tara ti na mbe kari naayeri, ngeere fun ti ma pinle ma yiri ti ni mbe kari naayeri.

²⁰ Yennele li yawa pi kaa kee laga nga fuun na, pa ti ma kari wa ki laga ki na. Wotoro ngeere ti ma pinle ma yiri ti ni, katugu yaara yenwere ti yinne laa pye ngeere ti ni.

²¹ Na yaara yenwere ti kaa kee, ngeere ti maa kee fun, na yaara yenwere ti ka yere, ngeere ti ma yere fun. Na ti ka yiri tara ti na mbe kari naayeri, ngeere ti ma yiri tara ti na fun mbe kari naayeri ti ni ja; katugu yaara yenwere ti yinne laa pye ngeere ti ni†.

²² Wa yaara yenwere ti yinne ti go na, fowaga kiiri ka la pye wa paa duwale gbenye yen, na wila yengele. Kila pye kafonno yaraga†.

²³ Wa ki fowaga kiiri ki nogo, yaara yenwere ti ni fuun nungba nungba tila ti kanwira shyenzhyen yirige mari sin wa naayeri, a tila jijnri sannda ti woro ti na. A ti si kanwira shyenzhyen sannda ti tege ma ti yee witige ki ton ti ni.

²⁴ Naa tila pye na kee, a mi siri kanwira ti tinme pi logo paa tonngbo tinme yen, paa Yennele na yawa pi ni fuun fo li magala li yen. Ki tinme pila pye paa malingboonlo ngbelege gbogo tinme yen. Na ti ka sa yere, ti mari kanwira ti tirige†.

²⁵ Fowaga kiiri nga kila pye wa pe yinne ti go na, magala la la pye na yinrigi wa ki ni.

²⁶ Fowaga kiiri nga kila pye wa yaara yenwere ti yinne ti go na, yaraga ka la pye wa, nga ki yege cenwe pila pye paa safiri sinndelege songbanga wogo yen, paa wunluwo jongo yen. Wa ki wunluwo jongo yanlege ki go na, wa naayeri, yaraga yanlege ka la pye wa paa senwee pyo cenlomo yen†.

²⁷ A mi si ko yan kila yengele paa tuguyenre yen, nda pe le kason mari wologo, ma pye paa kason yanwa yen maga maga. Mbege le le laga nga kila pye paa ki senne yen mbe kari naayeri, kila pye na yiin paa kason yinne yen. Mbege le le ki nandogomo mbe tigi nogona, kila pye paa kason yen, na yiin maga maga†.

²⁸ Tisaga panmbilige, yaanngondi na wi ma yiri wa naayeri wa kambaara ti ni, wi maa yengele yege nga na, yanwa mba pila pye maga maga, pa pila pye ma.

† 1:10 1:10: Eze 10:14; Naga 4.7 † 1:13 1:13: Naga 4.5 † 1:18 1:18: Naga 4.8 † 1:21 1:15-21: Eze 10:9-13
† 1:22 1:22: Naga 4.6 † 1:24 1:24: Naga 1:15; 19.6 † 1:26 1:26: Eze 10:1; Naga 4.2-3 † 1:27 1:27: Eze 8.2

Pi cenlomo pila pye paa Yawe Yennele li gbogowo yanwa pi yen. Naa mila kaa ki yan ma, a mi si to mala yege ki jiile wa tara, mee lere wa magala logo, wi yen na para na ni.

2

*Yennele laa Ezekiyeli wi tun
Izirayeli woolo pe yeri*

¹ A magala li silan pye fo: «Senwee pyo, yiri ma yere ma tooo ti na, mi yaa para ma ni.»

² Naa laa kaa para na ni mako, a Yennele li yinne li si ye na ni, ma ti a mi yiri ma yere na tooo ti na; kona, na wila pye na para na ni, a mi suu magala li logo.

³ Wila na pye ma yo fo: «Senwee pyo, mi yen nno tunnu wa Izirayeli woolo pe yeri. Ki cenle na li yiri ma je we, ki leele mbele pe yiri ma je na na we. Poro naa pe teleye pe ni, pe kapege pye na na fo ma pan ma gbɔn nala.

⁴ Mi yen nno tunnu ki leele mbele yewaga fenne konaa nungbongbanla fenne poro yeri, ma sa pe pye fo: «We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.»

⁵ Pe yen leele mbele pe yiri ma je; ki kala na, pe logo ma yeri o, pee yenle mbe logo ma yeri o, pe yaa ki jen mbe yo fo Yennele yon senre yofɔ wa yen wa pe sogowo.

⁶ Mboro wo na, senwee pyo, maga ka fye pe yege, maga ka fye pe senyoro ti na. Pe yaa kaa kendige woo ma ni, ki yaa ka pye ma yeri ndee ma yen yanpege naa wuuro sogowo konaa ma cen naala sogowo. Pe yen leele mbele pe yiri ma je, een fo maga ka fye pe senyoro ti na, ma sunndo wiga si ka kon pe yege sogowo.

⁷ Pe yen leele mbele pe yiri ma je, ki kala na, pe logo ma yeri o, pee yenle mbe logo ma yeri o, mboro mbaa na senre to yuun pe kan.

⁸ «Mboro wo na, senwee pyo, senre nda mi yaa yo ma kan, ti logo. Maga ka pye lere na wi yiri ma je, paa yege nga na ki leele mbele pe yiri ma je pe yen. Koni yaraga nga mi yaa kan ma yeri, ma yon ki yenge maga ka.»

⁹ Kona, a mi si wele mee kee ka yan ki yen ma sanga ma wa na yeri, selege sewe na pe ma migi wa ni wa ki ni.

¹⁰ A kee ki si selege sewe na pe ma migi wi sangala na yege sogowo; sewe yoonro la pye ki sewe wi kanngoloyo shyen yi na. Kunwo gbelege senre, naa yesanga senre konaa jologo senre tila pye ma yonlogo wa wi ni[†].

3

¹ Na wila pye na para na ni, a wi silan pye fo: «Senwee pyo, yaraga nga ki kan ma yeri, ki ka! Ki selege sewe na wi ka, mee kari ma sa para Izirayeli woolo pe ni.»

² A mi silan yon ki yenge, a wi si ti, a mi selege sewe wi ka.

³ A wi silan pye naa fo: «Mboro wo na, senwee pyo, sewe na wi kan ma yeri, wi ka wi ye wa ma lara, moo fungbolo li yin wi ni.» Ki pye ma, a mi suu ka, a wi si tanla wa na yon paa senrege yen.

⁴ A wi silan pye naa fo: «Senwee pyo, yiri ma kari wa Izirayeli woolo pe yeri, ma sanla senre ti yo pe kan.

⁵ Mi woro nno tunnu cenle la yeri, na li woolo pe maa senre nambannda yuun, nda ti logowo pi yen ma ngban. Een fo mi yen nno tunnu Izirayeli woolo poro yeri.

⁶ Mi woro nno tunnu cengele legere kele yeri, ngele ke senre ti yen senre nambannda, nda ti logowo pi yen ma ngban, nda mee jen. Ndee moo tun koro yeri, ke jen na logo ma yeri yere.

⁷ Een fo Izirayeli woolo pe se yenle mbe logo ma yeri, katugu pe woro na jaa mbe logo na yeri. Izirayeli woolo pe ni fuun pe yen nungbongbanla fenne naa kotongbanga fenne.

⁸ Wele, mi yaa ti mboro fun ma pye yewaga ni paa pe yen, mboon pye nungbongbanla fo paa pe yen.

⁹ Mi yaa ma go ki pye ki ngban ma na paa yege nga na lulu ma sheli we, mboon go ki pye ki ngban mbe we walaga na. Maga ka fye pe yege, katugu pe yen cenle na li yiri ma je.»

¹⁰ A wi silan pye naa fo: «Senwee pyo, senre nda mi yen na yuun ma kan, nungbolo jan mari logo jenge, mari tege wa ma kotogo na.

¹¹ Yiri ma kari wa ma woolo pe yeri, poro mbele paa yigi malaga kasopiile we, ma sa para pe ni. Pe logo ma yeri o, pee yenle mbe logo ma yeri o, maga yo pe kan fo: «Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen.» »

¹² Kona, a Yennele li yinne li silan le ma kari na ni wa naayeri. A mi si tinme gbɔɔ pa logo na punjo na, na yuun fo: «Yaa Yawe Yennele li sonni, mbeli ta wa li censaga ki ni, li maa li gbogowo pi nari.»

¹³ A mi si yaara yonwere ti kanwira ti tinme ta, tila ti gbɔɔn ti yee na konaa ngeere nda tila pye ti tanla ti tinme pi ni. Ki tinme pila pye ma gbogo fo jenge.

¹⁴ Kona, a Yennele li yinne li silan yirige naayeri, mee kari na ni. Mila koro nandan-gawa naa jatere piriwen ni. Yawe Yennele li fannga kila pye na tunngo piin na ni ngbanga.

[†] 2:10 2:10: Naga 5.1

¹⁵ Leele mbele paa yigi malaga kasopiile, a mi si saa gbon wa pe tanla, wa Teli Abibu ca, poro mbele paa pye ma cen wa Kebari gbaan yon ki na, wa pe tanla. Pa paa pye ma cen wa ki laga ki na. Mila piliye koloshyen yo pye wa pe sogowo. Na jatere wila piri na na jenge, fo mi ya para.

*Yenjele laa Ezekiyeli wi wo
maa pye korosiri pyefo*

¹⁶ Naa piliye koloshyen yila kaa toro mako, a Yawe Yenjele li sili senre ti kan na yeri naa, ma yo fo:

¹⁷ «Senwee pyo, mdo tege ma pye korosiri pyefo Izirayeli woolo pe go na. Ma yaa lanla yon senre ti nuru, mbaa pe yeregi na kan.

¹⁸ Na mi ka lepee wi pye mbe yo fo: «Ma yaa ku!» Na ma suu yeri, na mee para ki lepee wi ni mboo yeri, jango wi wo wa wi kombele li ni, mbe ta mboo go sho, pa wi yaa ku wi kambasinnde ti kala na; een fo mi yaa wi kunwo pi fogo ki yewe ma na.

¹⁹ Een fo na maga lepee wi yeri, na wii yenle mboo kapere ti yaga, mbe wo wa wi kombele li ni, wi yaa ku wa wi kambasinnde ti ni, een fo mboro wo na, ma yaa ma yee go sho.

²⁰ Na lesinje wa ka laga kasinje ki na mbaa kapege piin, mi yaa ti penle mboo yigi, wi yaa si ku. Na ma suu yeri, wi yaa ku wi kapere ti kala na. Kasinje nga wi pye faa, pe se kaga jate naa; een fo mi yaa wi kunwo pi fogo ki yewe ma na.

²¹ Een fo na maga lesinje wi yeri mbe yo wiga ka kapege pye, na wii kapege pye, kona wi yaa koro go na ma yerege senre ti fannga na. Mboro wo na, pa ma yaa ma yee go sho.»

*Yenjele laa Ezekiyeli
wi pye bombo*

ma saa gbon wagati wa ni

²² Kona, a Yawe Yenjele li yawa pi si ye na ni naa, a li silan pye fo: «Yiri ma kari wa gbunlundege laga ki ni, mi yaa para ma ni wa ki laga ki na.»

²³ A mi si yiri mee kari wa gbunlundege laga ki ni. A Yawe Yenjele li gbogowo yanwa pi si pi yee naga wa na na, paa yege nga na mila pi yan wa Kebari gbaan wi tanla we. Kona, a mi si to mala yege ki jiile wa tara, ma Yenjele li gbogo.

²⁴ A Yenjele li yinne li si ye na ni mala yirige mala yerege na tooro ti na. A Yawe Yenjele li si para na ni, ma yo fo: «Kari wa ma go ma sa koro ki ton ma yee na.

²⁵ Mboro wo na, senwee pyo, wele, pe yaa ka mangala le ma na, pe yaa koon po fo ma se ka ya mbaa kee wa janwa wi sogowo.

²⁶ Mi yaa koon ngayinne li mara wa ma yon ki naayeri wi na, mboon pye bombo,

jango maga kaa senngbanra yuun pe na mbaa pe yeregi, katugu pe yen leele mbele pe yiri ma je.

²⁷ Een fo na mi kaa jaa mbe para ma ni sanga na ni, pa mi yaa ma yon ki yenge, jango maga yo pe kan fo: «Pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: Lere na kaa jaa mbe logo na yeri, wo mbe logo na yeri; lere na woro na jaa mbe logo na yeri, wiga ka logo na yeri; katugu pe yen cenle na li woolo pe yiri ma je.» »

ZHERUZALEMU CA KI YAA KA TONGO

4

4-24

*Juguye pe yaa to
Zheruzalemu ca ki na*

¹ We Fo wila na pye fo: «Mboro wo na, senwee pyo, tofa pyo le maa tege ma yee yege sogowo, ma Zheruzalemu ca kacen wi gbegele wa wi na.

² Maga gbegele maga naga ndee juguye pe pan ma malingboonlo censaga kan maga yon ton, ma mboro wa lugusara ki tanla, ma tara gbogolo tinndiye ca ki mbogo ki na, ma malingboonlo ngbelege tege ma ca ki maga, ma mbogo jaanriyaara gbegele ca mbogo ki mege ni.

³ Ko punjo na, ma tuguron paparapa ka le, maga tege paa mbogo yen mboro naa ca ki sogowo pi ni. Ma yege wa ki yeri, mdo yengele ke kan ki na, maa ki wele. Ki yaa pye ndee juguye pe malingboonlo censaga kan maga yon ton. Mboro ma yen na wi pan ma to ca ki na maga yon ton. Ki kala li yaa pye paa kacen yen Izirayeli woolo pe kan.

⁴ «Ko punjo na, ma sinle ma kamege kee ki na. Mboon ta ma yen ma sinle ki kee ki na, ma yaa Izirayeli wunluwo tara woolo pe kambasinnde ti go kala li le; ma yaa yere pe kapere ti go kala li ni, mbe yala piliye yon nga ma yaa pye mbe sinle ki ni.

⁵ Yele yon nga pe pye wa kambasinnde ti ni, ko piliye yon nungba ko mi yaa kan ma yeri. Ki pye ma, ma yaa yere Izirayeli woolo pe kapere ti go kala li ni fo sa gbon piliye cenme taanri naa nafa tijere ma yiri ke (390).

⁶ Na ko wagati wo ka ka sa ko sanga na ni, ma yaa kannga mbe sinle ma kalige kee ki na, mbe yere Zhuda wunluwo tara woolo pe kapere ti go kala li ni sa gbon fo piliye nafa shyen. Yele nungba nungba pyew li yen ma taanla piliye nungba nungba ni.

⁷ «Kona, mee ma yege ki kan Zheruzalemu ca ki na, ko nga pe malingboonlo censaga kan maga yon ton we. Mee ma kewaga ki yirige maga sin wa

ca ki yeri, ma Yenñele yon senre yo ma wa ki na.

⁸ Wele, mi yaa ma po mana ni, jango maga ka ya mbe wa mbe kannga kee ka na, mbe kari ka na, fo malingboonlo censaga ki yaa Zheruzalemu ca ki yon ton piliye yon nga na, ki sa ki yee yon fili.

⁹ «Koni yiri ma bile, naa orizhi, naa yara fire, naa yara yenre, naa shogolo konaa bile na wi ma sheli wa le, mari pinle ti yee ni cogo nungba ni, mari pye buru. Wo wi yaa pye ma yaakara piliye cenme taanri naa nafa tijere ma yiri ke (390) yan fuun ma yaa pye yi ni, mboon ta sinlesaga ma kanngaga ki na.

¹⁰ Yaakara nda ma yaa la kaa, pilige nungba nungba pyew ti yaa pye buru giramu cenme shyen (200). Wo wi yaa pye ma pilige nungba yaakara re.

¹¹ Ma yaa kaa ma tonwoo pi taanla fun. Pilige nungba nungba pyew, litiri nungba ma yaa wo. Po pi yaa pye ma pilige nungba tonwoo we.

¹² Ma yaa kaa ma yaakara ti sori paa orizhi won yen. Senwee fiwara ma yaa kaa ni wi kason ki ni, mbaa ma yaakara ti foo leele pe ni fuun pe yege na.»

¹³ A Yawe Yenñele li sho naa fo: «Mi yaa ka Izirayeli woolo pe gbon mbe pe jaraga cengele ngele sogowo, pa pe yaa kaa pe yaakara nda fyongo ni ti kaa wa ke sogowo ma.»

¹⁴ Kona, a mi sho fo: «E, we Fo, Yawe Yenñele, maga le na puwen sanga wi na fo ma pan ma gbon nala, mi fanla yee tege fyongo ni fyew wa na kotogo na. Yaayogo nga ki ku ki ye nakoma nga cenge gbo, mi fa ka ka fyew; kara nda ti yen fyongo ni, ta fa ye wa na yon fyew.»

¹⁵ A li silan yon sogo ma yo fo: «Mi yenle ki na ma nafire le senwee fire ti yonlo, maa ma yaakara ti sori ti na.»

¹⁶ A li silan pye naa fo: «Senwee pyo, mi yaa ti yaakara wogo ki ngban wa Zheruzalemu ca ki ni. Leele pe yaa kaa pe yaakara ti taanla jengele jengele mbaa ti kaa jatere piriwen ni; pe yaa kaa pe tonwoo pi taanla jennjenri mbaa pi woo, pe nawa pi ni pi tanga pe na.

¹⁷ Yaakara naa tonmo pi ni, ti yaa ka ko pe yeri fo pe sunndo wila koon pe na; pe yaa ka cogo cogo pe kajogoro ti kala na.»

5

Yenñele li yaa Izirayeli woolo pe jolo

¹ Yenñele laa na pye fo: «Mboro wo na, senwee pyo, tokobi yon taan wa le maa pye yungguluwo, moo go konaa ma siyo wi kulu wi ni. Kona mee culo wa le ma ki

sire ti nuguwo pi taanla, mee ti koonlo ti yiri tegesaga taanri.

² Pe malingboonlo censaga kan ma Zheruzalemu ca ki yon ton sanga na ni, na wiga ka toro mbe ko, ma yinzire ti tegesaga nungba le ma saga sogo kason ni wa ca ki nandogomo. Kona, mee tegesaga shyen wogo ki le, maga gbon tokobi ni, ma ca ki maga. Mee tegesaga taanri wogo ki jaraga tifelege ki kan. Pa kona mi jate mi yaa na tokobi wi kow wa wi wofogo ki ni, mbe taga pe na mbaa pe puro.

³ Een fo ma yaa yinzire ta yaga jenri, mberi le wa ma derigbogo ki jufa wi ni.

⁴ Ko pungo na, ma yaa jenri wo wa ki woro ti ni, mberi wa kason mberi sogo. Kason yaa ka yiri wa ki ni mbe Izirayeli woolo pe ni fuun pe sogo.

⁵ «We Fo; Yawe Yenñele le, pa li yo yeen fo: «Zheruzalemu ca koyi yeen! Mila ki tege wa cengele ke nandogomo, ma tara sannda ti tege maga maga.

⁶ Een fo ca woolo pe yiri ma je mala kakonndegengele ke jogo, ma tipege pye ma we cengele sanngala ke na. Panla ngasegele ke jogo ma we tara nda ti pe maga ti woolo pe na, katugu ca woolo pe je na kakonndegengele ke na, pee tanga na ngasegele ke na.»

⁷ «Ki kala na, we Fo, Yawe Yenñele le, pa li yo yeen fo: «Ye jogowo pye ma we tara nda ti ye maga ti woolo pe na. Yee tanga na kakonndegengele ke na, yee silan ngasegele ke yigi mbaa tanri ke na. Yee si ya yere mbe cengele ngele ke yen ma ye maga ke kakonndegengele ke yigi mbaa tanri ke na.»

⁸ Ki kala na, we Fo, Yawe Yenñele le, pa li yo yeen fo: «Wele, mi yaa yiri ye korogo, yoro Zheruzalemu ca woolo wele. Mi yaa na kiti wi kon mboo jan ye na wa cengele ke yege sogowo.

⁹ Ye katijangara ti ni fuun ti kala na, mi yaa kala la pye ye na, na mi fa pye ye na faa, na mi se kali cenle la pye ye na naa fyew.

¹⁰ Teele pe yaa kaa pe yera piile pe wire kara ti kaa; piile pe yaa kaa pe teepe pe wire kara ti kaa. Mi yaa ka kiti kon mboo jan ye na. Mbele pe yaa ka koro yinwege na, mi yaa ka pe gbon mbe pe jaraga, mbe kari dunruya wi kee ki ni fuun ki na.»

¹¹ «Mi na ye Fo, Yawe Yenñele na yinwege wolo, na mege ki na, mi yen naga yuun fo: «Ki kaa pye yänla censaga kpoyi ki tege fyongo ni ye katijangara to naa ye yarisunndo tijangara ti ni, mi fun mi yaa ye tongo mbe ye ko. Mi se ye yinriwe ta, mi yaa yiri ye korogo, ye yungbogoro se pye na na.

¹² Yambewe po naa fungo ki ni, ti yaa ka ca woolo pe walisaga nungba woolo pe

gbo wa ca nawa, juguye pe yaa ka walisaga shyen wogo ki woolo pe gbo tokobi ni wa ca ki kanngara na; mi jate mi yaa ka walisaga taanri wogo ki woolo pe gbon mbe pe jaraga dunruya wi kee ki ni fuun ki na, mbe taga pe na mbaa pe puro tokobi ni.»

¹³ «Mi yaa na nangbanwa pi yaga pi pi wogo pye, mi yaa na nangbanwa ndorogo kala li pye ye na fo sa gbon wa li kosaga ki na. Mi yaa na kayanga ki wo ye ni. Pa kona ye yaa ki jen fo mi Yawe Yenjele, muwi mi para ye na, katugu mi se ya mbe ye mbasinme pi kun na yee ni naa.

¹⁴ Cengele ngele ke yen ma ye maga konaa leele mbele fuun pe yaa kaa tooro wa Zheruzalemu ca ki tanla, pe yaa ki yan fo migi ca nga ki pye kataga, konaa ma ye pye tifagawa yaraga.

¹⁵ Na mi ka kanla kiti wi kon mboo jan ye na, na nangbanwa po naa na konro tendorogo ki ni, mbe senngbanra yo ye na nangbanwa gbo ni, pa kona ye yaa pye tifagawa yaraga, naa tegele yaraga, naa yerewe konaa fyere yaraga cengele ngele fuun ke ye maga ke yege na. Mi Yawe Yenjele, muwi mi yo ma.

¹⁶ «Mi yaa ka fungo wa ye na paa jogowo pye wangala yen, jango mbe ye tongo. Mi yaa kaga wa ye na mbe taga wa ye jologo ki na. Mi yaa ka ni fungo ki ngban ye na, mbe yaakara ti ko ye yeri.

¹⁷ Mi yaa ka fungo wa ye na konaa mbe cenre yirige mbe wa ye na, ti ye piile pe gbo. Yambewe naa legboga yaa gbon ye na; mi yaa ti pe pan pe to ye na tokobi ni. Mi Yawe Yenjele, muwi mi yo ma.»

6

*Yenjele li yen na yarisunndo
suvonne pe jeregi*

¹ Yawe Yenjele laa li senre ti ka na yeri, ma yo fo:

² «Senwee pyo, ma yege ki surugu ma wa wa Izirayeli tara yanwira ti yeri, ma Yenjele li yon senre yo ma wa ti na.

³ Ma yaa ki yo mbe yo fo: «Yoro Izirayeli tara yanwira, ye We Fo, Yawe Yenjele li senre ti logo.» We Fo, Yawe Yenjele, pa li yo yeen yoro yanwira tara woolo, naa mbele pe wa tinndiye pe ni fuun pe na, naa mbele pe wa yanwira ti sogowo pi ni konaa wa gbunlundere ti ni pe kan fo: «Ye wele, mi yaa tokobi yirige mbe wa ye na, mbe ye gbo; mi yaa ye sunzara nda wa tinndiye pe na ti tongo.

⁴ Mi yaa ti pe ye saara wosara ti jogo, ye maa ye wusuna nuwo taan wi sori saara wosara nda na, mi yaa ti peri tongo. Mi yaa ti ye gboolo pe toori wa ye yarisunndo ti yege sogowo.

⁵ Mi yaa ka Izirayeli woolo pe gboolo pe jaanri wa ye yarisunndo ti yege sogowo, mbe pe kajeere ti jaraga mbe pe saara wosara ti maga.

⁶ Ye yaa ka pye mbe cen laga nga fuun ni, ye cara ti yaa ka tongo mbe pye katara, ye sunzara nda wa tinndiye pe na, ti yaa ka jogo mbe koro waga; ki pyelomo pi na ma, pe yaa ka ye saara wosara ti jaanri mberi jogo, mbe ye yarisunndo ti kaari, mberi ko mberi wo wa. Pe yaa ye wusuna nuwo taan sogoyaara ti yaari, mbe yaara nda fuun ye gbegele ti jogo.

⁷ Lelegere yaa ka to mbe ku wa ye sogowo, pa kona ye yaa ki jen mbe yo fo muwi mi yen Yawe Yenjele le.

⁸ «Kona ki ni fuun, mi yaa ka leele pele yaga jenri ye ni yinwege na; mi yaa ka pe sho tokobi wi kee mbe pe jaraga wa tara na cengele sanngala ke sogowo.

⁹ Ki leele mbele pe sho ma koro yinwege na, pe yaa ka pe yigi malaga kasopiile mbe kari pe ni cengele ngele sogowo, mbe pe ta wa ke sogowo, pe yaa nawa to na na. Pe jatere wi yaa ka pye ki na, fo naa pe kannga ma pye mbasinmbele na ni, ma pungo le na ni, ma pe yege ki kan pe yarisunndo ti na, ko ki ti mi pe jatere wi kan wi piri pe na. Pa kona pe yaa lako pe yee na, pe kapere nda pe pye konaa pe katijangara nda fuun pe pye ti kala na.

¹⁰ Pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yenjele le, fo kapege nga mila yo mi yaa pye pe na, fo mi sila ki senre ti yo wagafe.»

¹¹ Pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Yaa keyen gboon, yaa tooro ti suun tara ti na, yaa gbele ngbanga yaa yuun fo: «Izirayeli woolo pe kapere tugbooro tijangara ti ni fuun ti kala na, tokobi naa fungo konaa yambewe pi ni, ti yaa ka pe tongo mbe pe wo wa.

¹² Mbele pe yen wa lege, yambewe pi yaa ka pe gbo. Mbele pe yen toon, tokobi wi yaa ka poro gbo. Pe ni, leele mbele pe yaa ka koro go na wa ca ki ni, poro mbele juguye pe yaa ka malingboonlo censaga kan mbe ca ki yon ton, fungo ki yaa ka poro gbo. Mi yaa kanla nangbanwa gbo kala li pye pe na, fo sa gbon wa pi kosaga ki na.

¹³ Na paga ka pe gboolo pe yan pe toori tara ti na wa ye yarisunndo ti sogowo, mbe gboolo pe yan pe pe saara wosara ti maga, mbe pe yan wa tinndiye pe ni fuun pe go na, naa wa yanwira ti ni fuun ti go na, naa tigboro nda ti yen wetipiire ni ti nogo, naa terebenti tire nda were ni ti nogo konaa wa lara nda fuun paa pye na wusuna nuwo taan wi woo saraga pe yarisunndo ti ni fuun ti yeri, pa kona pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yenjele le.

¹⁴ Mi yaa kanla kee ki yirige pe na, mbe pe tara ti jögo mberi yaga waga. Leele pe yen ma cen lara nda fuun ni, mi yaa ka ti ni fuun ti jögo, mbege le wa gbinri wi na, wa yonloparawa kalige kee yeri fo sa gbon wa Dibila ca ki na, wa yonloparawa kameŋge kee yeri. Pa kona pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.» »

7

Yawe Yennele laa Izirayeli tara ti kosanga wogo ki yo

¹ Yawe Yennele laa li senre ti kan na yeri, ma yo fo:

² Mboro wo na, senwee pyo, mi ŋa ye Fo, Yawe Yennele le, pa mi yo yeen Izirayeli tara woolo pe wogo na fo: «Izirayeli tara ti kosanga wi gbon, kosanga wi gbon tara ti kee tijere ki ni fuun ki na.

³ Koni ye wogo ki kosanga wi gbon; mi yaa na nangbanwa kala li wa ye na. Mi yaa kiti kon ye na mbe yala ye tangalomo pi ni, mbe ye katijangara nda fuun ye pye ti go kala li taga ye na.

⁴ Mi se ka ye wele ye yungbögöro mbe pye na na, mi se ka ye yinriwe ta; katugu mi yaa ye tangalomo pi fögo ton ye na konaa ye katijangara ti ni, to nda ye koro na piin wa ye yee sögowo. Pa kona ye yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.»

⁵ Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Jölogo, jölogo yen na paan, ŋa lere faga cenle yan!

⁶ Kosanga wi yen na paan! Ee, kosanga wi yen na paan! Jölogo ki yen na paan ye mege ni; ki wele kila paan.

⁷ Yoro mbele ye yen ma cen wa tara ti ni, ye tongosanga wi gbon. Wagati wi gbon, kiti konwagati wi yongo. Jatere piriwen tinme pi yen wa yanwira ti na, yogorimo tinme ma pi yen wa.

⁸ Koni, mi yaa na nangbanwa gböo kala li wa ye na, mbanla nangbanwa ndorogo kala li pye ye na fo sa gbon wa li kosaga ki na. Mi yaa kiti kon ye na mbe yala ye kongolo ke ni, mbe ye katijangara ti go kala li taga ye na.

⁹ Mi se ka ye wele ye yungbögöro mbanla ta, mi se ka ye yinriwe ta; katugu mi yaa ye tangalomo pi fögo ton ye na konaa ye katijangara ti ni, to nda ye koro na piin wa ye yee sögowo. Pa kona ye yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le, na li yen na ye gböon.

¹⁰ «Kiti konpilige ki wele! Ki ŋga ki yen na paan! Jögowo pi yen na paan. Lewelewe kapyere ti yen na lege na kee yege, yee gbögowo pi yen na gbogo na kee yege.

¹¹ Lewelewe kapyere ti kannga ma pye paa kanngaga yen, ŋga pe yirige mbaa

kapege piin ki ni. Lere wo wa kpe se ka koro wa pe ni, pe yarijende ta kpe se ka koro, pe legewe po naa pi ni fuun, wa se ka koro, pe gbögowo pa se ka koro.

¹² Wagati wi gbon, kiti konpilige ki yongo. Kii daga löfo wila yogori, kii daga perefo wi pye yesanga ni; katugu na nangbanwa gböo pi yaa yiri leele pe ni fuun pe koroögo.

¹³ Perefo wi se ka ya mboo yariperege ki ta naa, ali na wiga koro go na o; katugu yariyanga ŋga ki yen naga nari fo ki janwa ŋa wi ni fuun wi yaa ka tongo, ki kala li se koro mbapyewe. Pe ni fuun nungba nungba pe kambasinŋge ki kala na, lere kpe se ka ya mboo yee sho.

¹⁴ Pe yaa ka mbanlaga ki win mbe kala pyew li gbegele, een fo lere kpe se ka ta mbe kari wa malaga ki na, katugu na nangbanwa pi yaa yiri janwa wi ni fuun wi koroögo.»

Yennele li yaa Izirayeli woolo pe kapere ti fögo ton pe na

¹⁵ «Tokobi wi yaa kaa jögowo piin wa ca ki punjo na, yambewe po naa funjo ki ni, ti yaa ka pye wa ca nawa pi ni. Lere ŋa ka pye wa wasege ki ni, tokobi wi yaa wo gbo; lere ŋa ka pye wa ca nawa, funjo konaa yambewe pi ni, ti yaa wo gbo.

¹⁶ Leele mbele ka ka koro go na, poro yaa fe mbe kari wa yanwira ti na, paa yanwira gbunlundera ketengele yen; pe ni fuun pe yaa kaa jeen pe yeera kajögowo ti kala na.

¹⁷ Pe ni fuun pe keyen yi yaa ka fanla pe na,

pe kannguuro ti yaa kaa seri pe na.

¹⁸ Pe yaa ka jatere piriwen yariporo le pe yee na,

sunndo kongö yaa ka pe yigi.

Fere yaa ka pye pe yere ti na,

pe yaa ka pe ni fuun pe yinre ti kulu pe na jatere piriwen pi na.

¹⁹ Pe yaa ka pe warifuwe wi wa wa ca nawa kongolo ke ni,

pe te wi yaa ka pye pe yeri paa fyongö yaraga yen.

Pe warifuwe nakoma pe te wi se ka ya mbe pe sho Yawe Yennele li nangbanwa pilige ki na.

Pe se ka yaraga ka ta mbe ka mbe pe fungo ki ko,

nakoma mbe ka mbe tin;

katugu ko yarijende to tila pye pe punguwo pi go ye, ma ti a pe kapege pye.

²⁰ Pe fereyaara tiyonro tila pye pe yee gbögowo pi go;

a pe si ta le ma yarisunndo yanlere gbegele ti ni, nda ti tijanga ma tisaw.

Ki kala na, mi ŋa Yennele, mi yaa ti kannga mberi tege fyongö yaara pe kan.

²¹ Mi yaa ti nambanmbala pele mbe pan pe pe kee yaara ti sho pe yeri, mbe ti lepeele pele mbe ki yaara ti koli mbe kari ti ni, mberi tege fyongo ni.

²² Mi yaa ka pungo le pe ni, pe yaa kanla korogo[†] ki tege fyongo ni. Benganri pyefenne pele yaa ka pan mbe ye wa ki ni, mbege tege fyongo ni.

²³ «Ye yongowo gbegele[†], katugu tara ti yin legbogo kiti kagala ke ni, a ca ki yin lewelewe kapyere ti ni.

²⁴ Mi yaa ti cengele ngele ke pe ke ni fuun na, ke pan, mbe pan mbe pe yinre ti sho pe yeri mberi ta.

Mi yaa ka pe fannga fenne pe yee gbogowo pi ko, mbe pe yarisunndo gbogosara ti tege fyongo ni.

²⁵ Jatere piriwen yaa ka pan pe yeri, pe yaa kaa yeyinge lagajaa, een fo pe se sigi ta.

²⁶ Jologo ka yaa kaa tari jologo ka na, senpere ta yaa kaa nuru mbaa tari senpere ta na.

Pe yaa kaa Yennele yon senre yofenne pe yenri mbe yo paa yariyanra yaan pe kan,

saraga wofa wi se kaa lasiri senre ti nari leele pe na naa,

yerewe senre se kaa taa lelele pe yeri naa.

²⁷ Wunlunana wi jatere wi yaa ka piri wi na,

wunluwo pyo wi sunndo wi yaa kaa koon wi na;

tara woolo pe keyen yi yaa kaa seri pe na fyere ti kala na.

Mi yaa ka pe sara mbe yala pe tangalomo pi ni;

mi yaa ka kiti kon pe na mbe yala pe kapyegele ke ni.

Pa kona pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.»

8

Izirayeli woolo

paa pye na yarisunndo gbogo wa sherigo gbogo ki ni

¹ Izirayeli woolo pe yigingolo malaga kasopiile, ki yele kogoloni wolo li yenje kogoloni wogo, ki pilige kangurugo wogo ki na, mi Ezekiyeli mila pye ma cen wa na go; Zhuda tara lelele paa pye ma cen le na tanla. A we Fo, Yawe Yennele li fannga ki si ye na ni le teere.

² A mi si wele mee cenlomo pa yan, pila pye ma yiri senwee pyo cenlomo korogo. Mbege le wa ki senne li na mbe tigi, kila pye paa kason yen. Mbege le le ki senne li na mbe kari go kee yeri, kila pye na yengele paa yege nga na pe ma kaa tuguyenre wologo, ti maa yengele[†].

³ A ki senwee cenlomo pi suu kee ki sanga mala yigi wa na yinzire ti na. Kona, wa ki yariyanga nga Yennele laa naga na na ki ni, a Yennele li yinne li silan yirige mala yerege tara to naa naayeri wi sogowo pi ni, mee na le ma kari na ni wa Zheruzalemu ca. Sherigo gbogo ki yeyongo nga kila pye wa nawa kee ki na, ma yege wa wa yonloparawa kamenge kee yeri, a li si kari na ni wa ki yeyongo ki na. Yarisunngo yanlege nga kila pye na kayanga nii Yennele li ni, pa paa ki tege wa ki laga ki na.

⁴ Wele, a Izirayeli woolo Yennele li sili gbogowo yanwa pi naga na na wa ki laga ki na, paa yege nga na mila keli ma yariyanga ki yan wa gbunlundege ki ni we[†].

⁵ A Yennele li silan pye fo: «Senwee pyo, ma yege ki yirige ma wele wa yonloparawa kamenge kee yeri.» A mi silan yege ki yirige ma wele wa yonloparawa kamenge kee yeri. Wele, a mi si yarisunngo yanlege nga kila pye na kayanga nii Yennele li ni ki yan; kila pye wa saraga wosaga ki yonloparawa kamenge kee yeyongo ki na.

⁶ A li silan pye naa fo: «Senwee pyo, nga pe yen na piin, maga yan ke? Katjangara tugbooro nda Izirayeli woolo paa piin, jango mbanla laga lali na censaga kpoyi ki ni, mari yan ke? Een fo, ma yaa katugbooro tijangara ta yege yan naa.»

⁷ Kona, a li si kari na ni wa sherigo gbogo longo ki yeyongo ki na. Wele, a mi si wege yan wa ca ki mbogo ki na.

⁸ A li silan pye fo: «Senwee pyo, mbogo ki tugu maga furu!» A mi si mbogo ki tugu maga furu, ma torosaga wo wa ki ni.

⁹ A li silan pye naa fo: «Ye ma kapere tijangara nda paa piin laga ti wele!»

¹⁰ Kona, a mi si ye wa ma wele. Wele, a mi si yaara nda ti maa fulolo lara na konaa yanyaara nda ti yen fyongo ni ti cenle pyew ti yanlere ta yan, peri kerikeri wa mbogo ki na maga maga; Izirayeli woolo pe yarisunndo yanlere ti ni fuun tila pye ma kerikeri wa mbogo ki na.

¹¹ Izirayeli tara lelele nafa taanri ma yiri ke la pye ma yere wa ki yarisunndo yanlere ti yege sogowo, Shafan pinambyo

[†] 7:22 7.22: Korogo: Ki korogo nga ki senre ti yo ki mbe ya pye Izirayeli woolo poro, nakoma Zheruzalemu ca ko, nakosima sherigo gbogo ko. [†] 7:23 7.23: Ye yongowo gbegele: Ko senre to yen naga nari fo pe yaa ka Izirayeli tara woolo pe yigi malaga kasopiile mbe kari pe ni tara ta yege ni; katugu faa kila pye, pe ma malaga kasopiile pe po yongowo ni.

[†] 8:2 8.2: Eze 1.27 [†] 8:4 8.4: Eze 1.28

Yaazaniya wila pye wa pe ni. Pe ni fuun nungba nungba paa pye pe wusuna nuwo taan sogoyaara ti ni pe kee, a wusuna nuwo taan wirige gbogo yen na yinrigi wa ki ni na kee wa naayeri.

¹² A li silan pye fo: «Senwee pyo, Izirayeli tara lelele pe yen na kapyere nda piin wa larawa, wa pe yarisunndo gbogoyinre ti ni, maa ti yaan ke? Pe yen na yuun fo: «Yawe Yennele li woro na we yaan, li je we tara ti na!» »

¹³ Kona, a li sho fo: «Ma yaa katijangara tugboro ta yege yan paa piin naa.»

¹⁴ Kona, a li silan le ma kari na ni wa Yawe Yennele li sherigo gbogo yeyongo ki na, ma wa yonloparawa kamejge kee yeri. A mi si jelele pele yan, pe yen ma cen na yarisunngo Tamuzi[†] ki kunwo pi gbele.

¹⁵ A li silan pye fo: «Senwee pyo, maga wogo nga ki yan ke? Ma yaa katijangara ta yege yan, nda ti we ki woro nda ti na.»

¹⁶ Kona, a li si kari na ni wa Yawe Yennele li sherigo gbogo longo nawa pi ni. A mi si saa nambala nafa ma yiri kangurugo si yan wa sherigo gbogo yeyongo ki na, wa ndogoro to naa saraga wosaga ti sogowo pi ni. Paa yere ma pungo le Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, ma yege wa yonlo yirisaga kee yeri, na kannguuro kanni na yonlo ki gbogo.

¹⁷ A li silan pye naa fo: «Senwee pyo, maga yan ke? Zhuda tara woolo pe yen na katijangara nda piin laga ki laga nga ki ni, to si pe bo bere? Koni pe yen na tara ti yinni lewelewe kapyere ti ni, ma koro nala nawa pi ngbanni. Wele, pe yen na tige njege ka fulo pe numala li tanla[†].

¹⁸ Ki kala na, mi fun mi yaa pye nangbanwa gbog ni pe ni. Mi se ka pe wele pe yungbogoro mbe pye na na, mi se si ka pe yinriwe ta. Pe yaa kaa gbele ngbanga wa na nungbolo mbe yo mbe pe saga, een fo mi se ka logo pe yeri.»

9

Yennele li yaa jologo wa Zheruzalemu ca ki na

¹ Ko punjo na, a We Fo wi si para ngbanga ma yo fo: «Yaa paan, yoro mbele ki kan ye yeri ye jologo wa ca ki na we! Ye ni fuun nungba nungba yaa paan ye malingbonyaraga nga ki maa jogowo piin ki ni.»

² Kona, sherigo gbogo ki yeyongo nga ki yen gona kee yeri, wa yonloparawa kamejge kee ki yeri, a mi si nambala kogoloni yan, pe yiri wa na paan, pe ni fuun nungba nungba naa pe

malingbonyaraga, nga ki maa jogowo piin ki ni. Wa pe sogowo, nana nungba la pye wa, len jese yariporo ni wi na, sewe yonlogoyaara la pye ma yannga wa wi kurusijara wi na, wa wi senne. A pe si ye ma yere le tuguyenre saraga wosaga ki tanla.

³ Kona, Izirayeli woolo Yennele li gbogowo yanwa mba pila pye wa sherubenye pe go na, pi si yiri le ki laga ki na, mee kari wa sherigo gbogo ki yeyongo shon wi na. Nana na wila len jese yariporo ti le, sewe yonlogoyaara ti ni wa wi kurusijara wi na, a we Fo wi si wo yeri,

⁴ maa pye fo: «Ye wa ca ki ni, ma Zheruzalemu ca ki yanri ma toro. Leele mbele fuun pe yen wa yesanga ni, na jeen katijangara nda fuun ti yen na piin wa ti kala na, ma tegere tege pe walere ti na.»

⁵ Ko punjo na, a wi sigi yo leele sanmbala pe kan na yege na fo: «Ye taga ki nana na wi punjo na, ye we wa ca nawa, yaa leele pe kuun; yaga kaa leele pe wele mbaa pe yinriwe taa, yaga ka ti pe yungbogoro mbe pye ye na.

⁶ Ye lelelgbaaara, naa lefonmbolo, naa sumborombiile, naa piile konaa jelele pe gbo ye pe ko pew. Een fo tegere ti yaa ka pye mbele fuun walere na, yaga ka jiri poro na. Yege le le na censaga kpoyi woolo poro na.» Ki pye ma, lelelele mbele paa pye le sherigo gbogo ki yege na, a pe sigi le le poro na.

⁷ A wi si pe pye naa fo: «Ye sa sherigo gbogo ki tege fyongo ni, ye ki longo nawa pi yin gbolo pe ni.» A pe si yiri ma saa na leele pe kuun wa ca nawa.

⁸ Maga ta paa pye na leele pe kuun, mila pye na ye. A mi si to mala yege ki jiile wa tara ma yo fo: «E, we Fo, Yawe Yennele, naga yen ma, ma yaa ma nangbanwa kala li wa Zheruzalemu ca ki na mbe Izirayeli woolo mbele fuun pe koro go na pe tongo wi le?»

⁹ A Li silan yon sogo, ma yo fo: «Izirayeli tara woolo naa Zhuda tara woolo pe kambasinne ki gbogo fo ma saa toro ki da wi na. Legbogo ko ki yen na piin wa tara ti ni lagapyew; kambasinnde to ti yen ma ca ki yin, katugu leele pe yen na yuun fo: «Yawe Yennele li je tara ti na, li woro na we yaan.»

¹⁰ Ki kala na, mi fun mi se ka pe wele pe yungbogoro mbe pye na na; mi se ka pe yinriwe ta. Mi yaa ti pe pe kapere ti go kala li le.

¹¹ Ki sanga wi ni, nana na len jese yariporo tila pye wi na konaa sewe

[†] 8:14 8:14: Tamuzi wila pye Babiloni tara fenne poro yarisunngo. Paa pye naga kunwo pi piin yele pyew. [†] 8:17 8:17: Pe yen na tige njege ka fulo pe numala li tanla: Ki kapyege ki mbe ya pye mbatagambala pele yarisunndo kalege, nga Yennele laa je ki na.

yonlogoyaara ti ni wa wi kurusijara wi na, a wi si pan maga yo Yennele li kan fo: <Tunngo nga ma yo na kan, migi pye.> »

10

Yennele laa li yee naga naa

Ezekieli wi na

¹ Kona, a mi si wele, mee ki yan fo fowaga kiiri nga kila pye wa sherubeny pe go na, yaraga ka la pye wa paa safiri sinndelege sonngbanga wogo yen. Ki cenlomo pila pye paa wunluwo jongo† yen.

² A Yawe Yennele li si nana na len jese yariporo tila pye wi na wi pye fo: «Wotoro ngeere nda ti yen wa sherubeny pe ngo, sa ye wa ti sogowo. Kason nanganra nda wa sherubeny pe sogowo, ma ta wo ma kee ki ni maga yin, ma sari wo ca ki na†.»

A mi si nana wi yan wila kee.

³ Naa nana wila kaa na kee wa ti sogowo, kila yala sherubeny pe yen wa sherigo gbogo ki yonloparawa kalige kee ki yeri. A kambaaga wirige wogo ka si pan ma sherigo gbogo longo nawa pi ton lagapyew.

⁴ Kona, a Yawe Yennele li gbogowo pi si yiri wa sherubeny pe go na, ma saa cen wa sherigo gbogo ki yeyongo shon wi na. A kambaaga ki si pan ma sherigo gbogo ki yin, ma si yala, Yawe Yennele li gbogowo yanwa po la pan ma sherigo gbogo longo nawa po yin lagapyew.

⁵ Sherubeny pe kanwira tinme pila pye na gbocn fo wa sherigo gbogo ki longo nga wa funwa kee yeri ki ni. Ki tinme pila pye paa Yennele na yawa pi ni fuun fo li magala li yen, na li kaa para we.

⁶ Nana na len jese yariporo tila pye wi na, naa Yawe Yennele laa wi pye ma yo wi kari wi sa kason nanganra ta wo wa ngeere ti sogowo, wa sherubeny pe ngo, a wi si kari ma saa yere wa wotoro ngeere ti tanla.

⁷ A sheruben nungba suu kee ki sanga sherubeny sanmbala pe sogowo, ma wa wa kason ki yeri, wa pe sogowo, mee kason nanganra ta wo mari le nana na len jese yariporo tila pye wi na wi kee. A nana wi siri sho ma yiri ti ni.

⁸ Senwee keyen cenlomo la pye sherubeny pe na wa pe kanwira ti ngo.

⁹ A mi si wele, mee wotoro ngeere tijere yan yeresaga sherubeny pe tanla. Ngeere nungba nungba la pye sherubeny pe ni fuun nungba nungba pe tanla. Ki wotoro ngeere tila pye na yengele paa kirizoliti sinndelege sonngbanga wogo yen.

¹⁰ Ngeere ti ni fuun tijere ti cenlomo pila pye nungba. Tila pye ndee pe ngerege ka le ka nawa.

¹¹ Na ti kaa kee, ti ma ya na kee kee tijere ki ni fuun ki na, en fo tila wa mbe kannga. Sherubeny pe ka yege kan laga nga na, pa ngeere ti maa kee wa ki kee ki na; ti kaa kee, tila wa mbe kannga.

¹² Yembigile la pye sherubeny pe wire ti na lagapyew mari maga: Pe pogolo, naa pe keyen, naa pe kanwira konaa wotoro ngeere ti na yere, pe ni fuun tijere pe ngeere ti na.

¹³ A mi sigi logo ma yo paa pye na ki ngeere ti yinri «Tifelinjolo.»

¹⁴ Yere tijere tijere tila pye sherubeny pe ni fuun nungba nungba pe na. Yege konngbanga ko la pye sheruben yege, yege shyen wogo ko la pye senwee pyo yege, yege taanri wogo ko la pye jara yege, yege tijere wogo ko la pye yon yege†.

¹⁵ A sherubeny pe si yiri ma kari naayeri; yaara yenwere nda mila yan wa Kebari gbaan wi yon na, to nungba to lari.

¹⁶ Na sherubeny pe kaa kee, ngeere ti ma pinle na kee pe ni ja; na pe ka pe kanwira ti jaraga mbe yiri tara ti na, ngeere tila laga pe na.

¹⁷ Na pe ka yere, ngeere ti ma yere; na pe ka yiri tara ti na mbe kari naayeri, ngeere ti ma pinle ma yiri pe ni; katugu yaara yenwere ti yinne laa pye ngeere ti ni.

¹⁸ Kona, a Yawe Yennele li gbogowo yanwa pi si yiri wa sherigo gbogo ki yeyongo shon wi na ma saa cen wa sherubeny pe go na.

¹⁹ A sherubeny pe si pe kanwira ti jaraga, ma yiri tara ti na na kee na yege na, a ngeere ti si pinle pe ni ma kari. A pe si saa yere wa Yawe Yennele li sherigo gbogo yeyongo ki na, ma wa yonlo yirisaga kee yeri. Izirayeli woolo Yennele li gbogowo yanwa pila pye pe na, wa pe go na.

²⁰ Yaara yenwere nda mila yan wa Izirayeli woolo Yennele li nogona, wa Kebari gbaan wi yon na, to lari. Kona, a mi sigi jen ma yo fo sherubeny la wele.

²¹ Yere tijere tijere la pye pe ni fuun nungba nungba pe na konaa kanwira tijere tijere ni. Senwee pyo keyen yanlele la pye wa pe kanwira ti ngo.

²² Pe yere tila yiri yaara yenwere nda mila yan wa Kebari gbaan wi yon na ti woro ti korogo. Pe ni fuun pe yege cenwe pila pye ja. Poro jate poro la wele. Sherubeny pe ni fuun nungba nungba paa sin perew na kee wa pe yee yege.

11

*Yennele li yaa kiti kon
Zheruzalemu ca ki na*

† 10:1 10.1: Eze 1.26; Naga 4.2

† 10:2 10.2: Naga 8.5

† 10:14 10.14: Eze 1.10; Naga 4.7

¹ Kona, a Yawe Yennele li yinne li silan le ma kari na ni wa li sherigo gbogo yeyongo nga wa yonlo yirisaga kee yeri ki na, nga ki yen ma yege wa yonlo yirisaga kee yeri. A mi si nambala nafa ma yiri kangurugo yan wa yeyongo ki na. A mi si tara teele pele yan wa pe sogowo, poro la wele Azuri pinambyo Yaazaniya konaa Benaya pinambyo Pelatiya.

² A Yawe Yennele li silan pye fo: «Senwee pyo, ki nambala mbele pe yen na tipege sonri konaa na yerewe tipee kaan leele pe yeri laga ki ca nga ki ni.

³ Pe yen na yuun fo: «Yinre kansanga wo ma na; ki ca nga ki yen paa negedaga yen, woro wo na, we yen paa kara yen wa ki nawa.»

⁴ Ki kala na, mboro na senwee pyo, Yennele li yon senre ti yo ma wa pe na, Yennele li yon senre ti yo!»

⁵ Kona, a Yawe Yennele li yinne li si tigi na na, mee na pye ma yo mbege yo fo: «Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Yoro Izirayeli woolo, senre nda ye yen na yuun, miri jen.

⁶ Ye lelegere gbo laga ki ca nga ki ni, ye ca nawa kongolo ke yen ma yin gboolo pe ni.»

⁷ Ki kala na, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Leele mbele ye gbo wa ca nawa, poro pe yen paa kara yen, a ca ko pye paa negedaga yen. Een fo yoro wo na, mi yaa ka ye puro mbe ye yirige wa ki ni.

⁸ Ye yen na fye tokobi na yege, mi yaa ti ki tokobi wi pan ye korogo. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

⁹ Mi yaa ka ye puro mbe ye yirige laga ki ca nga ki ni, mbe ye le tara ta yege woolo kee; mi yaa kanla kiti wi kon mboo jan ye na.

¹⁰ Mi yaa ka kiti kon mboo jan ye na laga Izirayeli tara nawa, mbe ti pe ye gbo tokobi ni. Na ki ka pye ma, pa ye yaa ki jen fo muwi mi yen, ye Fo, Yawe Yennele le.

¹¹ Ki ca nga ki se ka pye ye yeri paa negedaga yen naa, yoro fun ye se ka pye paa kara yen wa ki nawa naa. Mi yaa ka kiti wi kon mboo jan ye na laga Izirayeli tara ti nawa.

¹² Pa kona, ye yaa ki jen mbe yo fo muwi mi yen Yawe Yennele le. Yee tanga na kondegengele ke na, yee si tanga mbe yala na kakondegengele ke ni. Een fo cengele ngele ke yen ma ye maga, yaa tanga ma yala koro kalegele koro ni.»

¹³ Kona, maga ta mila pye na Yennele li yon senre ti yuun, a Benaya pinambyo Pelatiya wi si ku. A mi si to mala yege ki jiile wa tara, ma para ngbanga ma yo fo: «E, we Fo, Yawe Yennele, naga yen ma, ma yaa Izirayeli woolo jenri mbele pe koro go na pe tongo wi le?»

Yennele laa ka li woolo pe gbogolo naa wa pe tara

¹⁴ Yawe Yennele laa li senre ti kan na yeri ma yo fo:

¹⁵ «Senwee pyo, leele mbele pe yen ma sefenne, ma yeera sefenne, naa ma go woolo, konaa ma pye Izirayeli woolo pe ni fuun, Zheruzalemu ca woolo pe yen naga wogo nga ki yuun pe kan fo: «Ye ye yee laga lali Yawe Yennele li ni, katugu woro wele ki tara nda ti kan we yeri ti pye we woro.»

¹⁶ Ki kala na, maga yo pe kan fo, pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ali na kaa pye mi ye puro ma kari ye ni fo lege, wa cengele sanngala ke sogowo, ma ye jaraga wa tara sannda ti ni, konaa ki ni fuun, ye kari tara nda ni, mi yaa pye wa ye ni, jango yaa na gbogo wa, fo mbe sa gb'on wagati wa ni.»

¹⁷ Ki kala na, maga yo pe kan fo we Fo, Yawe Yennele le, pa li yo yeen fo: «Mi yaa ka ye gbogolo mbe yiri wa cengele sanngala ke sogowo; mila ye jaraga ma kari ye ni tara nda ni, mi yaa ka ye yirige mbe ye wo wa ti ni, mbe pan mbe Izirayeli tara ti kan ye yeri, ti pye ye woro naa.»

¹⁸ «Kona, na paga ka songoro mbe pan wa ti ni, pe yaa yarisunndo tijangara ti ni fuun to naa katijangara ti ni fuun ti wo wa tara ti ni.

¹⁹ Mi yaa pe nawa jatere wi pye nungba, mbe yinne fonno le pe ni. Kotongbanga nga ki yen pe ni paa sinndelege yen, mi yaa ko wo wa, mbe jatere tiyon le pe ni.

²⁰ Ki ka pye ma, pe yaa la tanri na kondegengele ke na, mbaa na kakondegengele ke piin. Pa kona, mi yaa pe pye na woolo, mi yaa pye pe Yennele.

²¹ Een fo mbele pe jatere wi yen na tile na kee yarisunndo tijangara to naa katijangara ti yeri, mi yaa ti pe pe tangalomo pi go kala li le. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.»

Yennele li gbogowo yanwa pi kari ma laga Zheruzalemu ca ki na

²² Kona, a sherubenye pe si pe kanwira ti jaraga ma yiri; wotoro ngeere tila pinle pe ni. Izirayeli woolo Yennele li gbogowo yanwa pila pye na yengele pe go na.

²³ Yawe Yennele li gbogowo yanwa pi si yiri wa ca ki nandogomo, ma saa cen yanwiga ka na, wa Zheruzalemu ca ki yonlo yirisaga kee yeri.

²⁴ Kona, a Yennele li yinne li silan le ma kari na ni wa Kalide tara, wa Izirayeli woolo mbele paa yigi malaga kasopiile pe tanla. Yennele li yinne lo laa ki yaara ti naga na na yariyanra ni. Kona, a ki yariyanra ti si ko ma wo wa.

²⁵ Ki pye ma, kagala ngele fuun Yawe Yennele laa naga na na, mbele paa yigi

malaga kasopiile, a mi si ke ni fuun ke yege
yo pe kan.

12

Ezekiyeli wila kacen wa pye

mbege naga

fo pe yaa ka Izirayeli woolo

pe yigi malaga kasopiile

¹ Yawe Yennele laa li senre ti kan na yeri
naa, ma yo fo:

² «Senwee pyo, ma yen ma cen leele
mbele pe yiri ma je poro pele sogowo.
Yengele yen pe na mbaa yaan, een fo pe
woro na yaraga ka yaan; nungbogolo yen
pe na mbaa nuru, een fo pe woro na yaraga
ka kpe nuru; katugu pe yen leele mbele pe
yiri ma je†.

³ Ki kala na, mboro wo na, senwee pyo,
ma tuguro ti sogolo, paa pe ma kaa lere
yigi malaga kasopyo na kee wi ni tara ta
yege ni. Ma yiri wa ma censaga yonlo na
pe yege na, maa kee paa pe ma kaa lere
yigi malaga kasopyo ma kari wi ni tara ta
yege ni. Kana pa pe yaa ki yan, mbege jen
mbe yo pe yen leele mbele pe yiri ma je.

⁴ Moo tuguro ti yirige yonlo fungbanga
na pe yege na, paa lere na pe yigi malaga
kasopyo wa tuguro yen. Mboro wo na, ma
yaa yiri yonlokogo pe yege na mbaa kee,
paa yege nga na leele mbele pe yigi malaga
kasopiile pe ma yiri na kee.

⁵ Ma ca ki mbogo ki furu pe yege na, moo
tuguro ti yirige wa ki wege ki ni.

⁶ Moo tuguro ti le wa ma pajogo ki na
pe yege na. Laworo sanga ni, ma yiri ti
ni maa kee. Moo yege ki ton, jango maga
ka tara ti yan ma karisaga. Mi yen moo
kapyeye ki piin paa kacen yen, mbe yerewe
kan Izirayeli woolo pe yeri.»

⁷ Ki pye ma, a mi sigi pye paa yege nga na
Yawe Yennele laa ki yo na kan we. Mila na
tuguro ti yirige yonlofugo ki na paa malaga
kasopyo tuguro yen. Yonlokogo ki ni, a mi
si ca ki mbogo ki furu na kee ki ni, mee
tuguro ti yirige laworo ti ni, mari taga na
pajogo ki na pe yege sogowo.

⁸ Ki goto pinliwe pi ni, a Yawe Yennele li
si para na ni naa, ma yo fo:

⁹ «Senwee pyo, naga yen ma, Izirayeli
woolo wele, ki leele mbele pe yiri ma je,
pe soon yewe mbe yo fo yingi maa piin wi
le?

¹⁰ Maga yo pe kan fo we Fo, Yawe
Yennele le, pa li yo yen fo: «Ki Yennele
yon senre nda ti yen na yuun na wi yen
Zheruzalemu ca ki to wo wogo na konaa
Izirayeli woolo mbele fuun pe yen ma cen
wa ki ni pe wogo na.»

¹¹ Maga yo pe kan, fo ma pye paa kacen
yen pe kan, fo nga ma pye, ko ki yaa pye

mbe yon fili pe na. Pe yaa ka pe yigi
malaga kasopiile mbe kari pe ni.

¹² Tara ti to na wi yen ma cen pe go na,
wi yaa ka tuguro ti taga wi pajogo ki na
laworo sanga ni, mbe yiri wa ca ki ni. Pe
yaa ka ca ki mbogo ki furu mbe ti wi yiri
wa ki wege ki ni. Wi yaa kaa yege ki ton,
jango wiga ka tara ti yan wi karisaga.

¹³ Mi yaa na mere ti jan wi na, mboo yigi
wa na pen li ni. Mi yaa kari wi ni wa
Babiloni tara, wa to nda Kalide tara fenne
pe tara. Een fo wi se kari yan yenle ni, pa
wi yaa ka ku wa.

¹⁴ Leele mbele fuun pe yen maa
maga, naa wi korosifenne konaa wi
malingbocoolo pe ni fuun pe ni, mi yaa ka
pe gbom mbe pe jaraga kee ki ni fuun ki na,
mbe taga pe na mbaa pe puro tokobi ni.

¹⁵ Na mi ka ka pe gbom mbe pe jaraga
cengele sanngala ke sogowo konaa mbe pe
jaraga tara ta yege ni, pa pe yaa ki jen fo
muwi mi yen Yawe Yennele le.

¹⁶ Een fo, wa pe ni, mi yaa ka leele pe
jenri yaga, mbele pe yaa ka sho tokobi, naa
funjo konaa yambewe pi kee; jango pe
saa pe katijangara ti yege yuun wa cengele
ngele pe yaa ka sa cen wa ke sogowo ke
kan. Pa kona pe yaa ki jen fo muwi mi yen
Yawe Yennele le.»

¹⁷ Kona, a Yawe Yennele li sili senre ti
kan na yeri naa, ma yo fo:

¹⁸ «Senwee pyo, tooon yaakara ti kaa maa
seri, maa ma tonmo pi woo jatere piriwen
ni konaa fyere ni.

¹⁹ Maga yo tara woolo pe kan fo, pa
we Fo, Yawe Yennele li yo yen fo:
«Zheruzalemu ca woolo mbele pe koro ma
cen wa Izirayeli tara ti ni, pe yaa kaa pe
yaakara ti kaa pe jatere piriwen ni, mbaa
pe tonmo pi woo laworo ni; katugu pe tara
ti yaa ka tongo mbe koro waga, mbele pe
yen ma cen wa ti ni pe lewelewe kapyere
ti kala na.

²⁰ Cara nda leele yen ma cen wa ti ni, ti
yaa ka tongo mbe pye katara; tara ti yaa
ka tongo mbe koro waga. Pa kona pe yaa
ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.»

*Yawe Yennele li nga yo,
li yaa ki pye*

²¹ Yawe Yennele laa li senre ti kan na yeri
naa, ma yo fo:

²² «Senwee pyo, yingi na leele pe nee ki
yomiyele na li waa laga Izirayeli tara ti ni,
na yuun fo: «Wagati wi yen na toro na kee,
een fo yariyanra kagala la kpe fa li yee yon
fili.»

²³ Ki kala na, ki yo pe kan fo, pa we
Fo, Yawe Yennele li yo yen fo: «Mi yaa
ki yomiyele li ko mbeli wo wa. Pe se kaa
li waa naa wa Izirayeli tara.» Maga yo pe

† 12:2 12:2: Eza 6.9-10; Zhere 5.21; Maki 8.18

kan fɔ yariyanra ti kagala ngele naga, ke yaa pye mbe ke yee yon fili wagati na ni, wi yongo.

²⁴ Pe se kaa yariyanra yagbogolo woro yaan naa wa Izirayeli tara, pe se kaa Yennele yon senre lefanlaga woro yuun wa Izirayeli woolo pe sogowo naa.

²⁵ Kaselege ko na, mi Yawe Yennele, muwi mi yen na para. Senre nda mi yaa yo, ki kala li yaa pan mbe pye mbe yon fili, ki se mo. Ee, yoro mbele ye yiri ma je, ye yinwege sanga wi ni, mi yaa senre nda yo, mi yaa ti pye mberi yon fili. We Fɔ, Yawe Yennele lo li yo ma.»

²⁶ A Yawe Yennele li sili senre ti kan na yeri naa, ma yo fɔ:

²⁷ «Senwee pyɔ, wele, senre nda to Izirayeli woolo pe yen na yuun ma yo fɔ: «Yariyanga nga Yennele yon senre yofɔ wi yan, ki kagala ke yaa mo mbe si jen mbe pye. Wi yen na Yennele yon senre nda yuun, ti yen wagati titonlowo na wa yege wo woro.»

²⁸ Ki kala na, maga yo pe kan fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yennele li yo yeen fɔ: «Senre nda fuun mi yaa yo, mi yaa ki kagala ke pye mbe ke yon fili, ki se mo. We Fɔ, Yawe Yennele lo li yo ma.» »

13

*Senre nda tila yo ma wa
Yennele yon senre yofenne
yagboyoolo pe na*

¹ Kona, a Yawe Yennele li sili senre ti kan na yeri ma yo fɔ:

² «Senwee pyɔ, Yennele yon senre yo ma wa Izirayeli tara Yennele yon senre yofenne pe na; maga yo poro mbele pe maa Yennele li yon senre yuun na yala pe yeera nawa jatere wi ni pe kan, ma pe pye fɔ: «Ye Yawe Yennele li senre ti logo.»

³ We Fɔ, Yawe Yennele pa li yo yeen fɔ: «Jologo yen Yennele yon senre yofenne tijinliwe fufenne pe wogo, poro mbele pe maa para na yala pe yeera nawa jatere wi ni, mbe si yala Yennele lii yaraga ka kpe naga pe na.»

⁴ Yoro Izirayeli woolo, yege nga na kombokara ti maa yanri wa katarata ni na toro, pa ye Yennele yon senre yofenne pe yen ma.

⁵ Ye sila lugu mbe sa ki ca mbogo ki furusara ti gbegele, ye sila si mbogo fongo kan mbe Izirayeli woolo pe go sige malaga ki na, jango pe ka ya pe yere jenge pe malaga ki sige, Yawe Yennele li kiti konpilige ki na.

⁶ Pe yariyanra ti yen leele fanlaworo, pe Yennele yon senyoro ti yen yagbogowo. Pe maa yuun fɔ: «Yawe Yennele lo li yo ma,» mbe sigi ta Yawe Yennele lo ma li pe tun.

Konaa ki ni fuun, pe maa ki sonri ndee li yaa ti pe senre tiri yee yon fili.

⁷ Yoro Yennele yon senre yofenne, naga yen ma, yariyanra nda ye yan, ti woro leele fanlaworo wi le? Ye Yennele yon senre nda ye yo, naga yen ma, ti woro yagbogowo senre wi le? Ye ma yo fɔ: «Yawe Yennele lo li yo ma,» mbe sigi ta mi si yaraga ka kpe yo ye kan.

⁸ Ki kala na, pa we Fɔ, Yawe Yennele li yo yeen fɔ: «Ki kaa pye ye senyoro ti yen lefanlaga senre, ki kaa pye ye yariyanra ti yen yagbogowo senre, mi yaa yiri ye kongo mbe jologo wa ye na.» We Fɔ, Yawe Yennele lo li yo ma.

⁹ Mi yaa na kee ki yirige Yennele yon senre yofenne pe na, poro mbele pe yariyanra ti yen wagafe, pe Yennele yon senre ti yen yagbogowo senre. Pe se ka censaga ta wa na woolo pe gbogolomo pi sogowo. Pe mere ti se ka yonlogo wa Izirayeli woolo pe mere yonlogosewe wi ni. Pe se ka songoro mbe sa cen wa Izirayeli tara naa. Ki ka pye ma, pa pe yaa ki jen fɔ muwi mi yen ye Fɔ, Yawe Yennele le.

¹⁰ «Yennele yon senre yofenne pe yen nala woolo pe punngu naga yuun pe kan fɔ: «Yeyinge ki pan,» mbe sigi ta yeyinge woro wa. Na woolo pe yen na mbogo waa, a poro naga tinri fenrege ni.

¹¹ Ki yo mbele pe yen na mbogo ki tinri pe kan fɔ ki yaa ka toori. Tisagbogo ka yaa ka pan, sinndeere tisaga yaa ka to, tisaga tifelingbogo ka yaa ka yiri mbaa gbɔn.

¹² Koni mbogo ki nga kila tuun san. Naga yen ma, leele pe se kaa ye yewe mbaa yuun fɔ: «Ye fenrege ki tege ma mbogo nga tiri ki ni, ki yen se yeri?»

¹³ Ki kala na, pa we Fɔ, Yawe Yennele li yo yeen fɔ: «Wa na nangbanwa gbɔn pi ni, mi yaa tisaga tifelingbogo ka yirige; wa na nangbanwa ndorogo ki ni, tisagbogo naa tisaga sinndeere yaa pan fannga ni mbe yaraga pyew ki tongo mbege wo wa.

¹⁴ Mbogo nga ye fenrege ki tege maga tiri, mi yaa ki jan, mbege sinngɛ tara, mbege nogona leyaara ti yirige funwa na; mboro ti yaa ka toori, yoro fun ye yaa ka tongo wa ti sogowo. Pa kona ye yaa ki jen fɔ muwi mi yen Yawe Yennele le.

¹⁵ Mi yaa na nangbanwa ndorogo kala li pye mbogo konaa mbele pege tiri fenrege ni pe na fɔ sa gbɔn wa li kosaga. Kona mi yaa ki yo ye kan fɔ: Mbogo woro wa naa, ki tirifenne pe woro wa naa.

¹⁶ Izirayeli tara Yennele yon senre yofenne mbele paa pye na Yennele yon senre ti yuun Zheruzalemu ca ki wogo na, ma yo pege yan, fɔ ki yaa ka yeyinge ta, ma si yala, yeyinge woro wa, ki Yennele yon senre yofenne pe se ka pye wa naa. We Fɔ, Yawe Yennele lo li yo ma.» »

*Kiti ŋa wi yaa ka kɔn jɛɛle mbele
pe yɛn Yɛnnɛle yɔn sɛnrɛ yofenne
yagboyoolo pe na*

¹⁷ «Mboro wo na, sɛnwee pyɔ, Izirayeli tara jɛɛle mbele pe yɛn na Yɛnnɛle li yɔn sɛnrɛ yuun na yala pe yɛra nawa jatere wi ni, kanŋga ma yɛgɛ wa pe yeri, ma Yɛnnɛle li yɔn sɛnrɛ yo ma wa pe na!

¹⁸ Maga yo pe kan fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛle li yo yɛɛn fɔ: «Yoro jɛɛle mbele ye ma tafoolo gbɛgele mbe pe pɔ wa leele pe kɛɛ yɔɔɔ ti ni fuun ti na, mbe mbɔgbɔɔ ti gbɛgele mberi pɔ lere cɛnlɛ pyew wi kan, mbe ta mbe fanŋga ta pe na, jɔlɔgɔ yɛn ye wogo! Yaa jaa mbanla woolo pɔro yinwege ko kɔn, mbe si yoro wogo ko yaga.

¹⁹ Ye yɛn nala mɛgɛ ki jogo na woolo pe sɔgɔwɔ yarilire pire kɛɛ yɛngɛle jɛnri konaa buru konrɔkonrɔ jɛnri kala na. Leele mbele pee daga gbɔwo ni, ye ma poro gbo. Leele mbele pee daga mbe koro yinwege na, ye ma poro yaga yinwege na; katugu ye yɛn na yagbɔgowo sɛnrɛ yuun na woolo pe kan, a poro fun paa nuru ye yeri.»

²⁰ «Ki kala na, pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛle li yo yɛɛn fɔ: «Ye wele, mi yaa yiri ye kɛyɛn tafoolo pe kɔrɔgɔ, poro mbele ye ma tɛgɛ nala woolo pe yinri paa sannjɛgɛle yɛn. Mi yaa ka pe kɔɔnɔ mbe pe wɔ wa ye kɛyɛn yi na. Leele mbele yɛ yigi paa sannjɛgɛle yɛn, mi yaa pe sho ye kɛɛ.

²¹ Mi yaa ka ye mbɔgbɔɔ ti walagi, mbanla woolo pe sho ye kɛɛ. Ki mbɔgbɔɔ ti se ka pye ye kɛɛ naa paa pɛnɛ yɛn mbe pe yigi. Pa kona ye yaa ki jɛn fɔ muwi mi yɛn Yawe Yɛnnɛle le.

²² Katugu ye ma lesinmbele pe jatere wi piri pe na ye yagbɔgowo sɛnrɛ ti ni, mbe sigi ta mi sila pye na jaa mbe pe nawa pi tanga pe na. Ye maa kotogo nii lepee wi ni, mbege kan wila ya mbe wɔ wa wi kombele li ni, mbe yinwege ta.

²³ Koni, ye se ka yariyanra lefanlaga woro yan naa. Ye se ka Yɛnnɛle yɔn sɛnrɛ yagbɔgowo woro yo naa. Mi yaa kanla woolo pe sho ye kɛɛ. Pa kona ye yaa ki jɛn fɔ muwi mi yɛn Yawe Yɛnnɛle le.» »

14

*Izirayeli woolo pe daga
mbe yarisunndo gbɔgɔwɔ pi yaga*

¹ Kona, a Izirayeli tara lelelele pɛle si pan ma pan ma cɛn na yɛgɛ sɔgɔwɔ mbanla yewe.

² Ki pye ma, a Yawe Yɛnnɛle li si para na ni naa, ma yo fɔ:

³ «Sɛnwee pyɔ, ki leele mbele yɛɛn, pe yarisunndo wogo ki yɛn wa pe kotogo na. Yaraga ŋga ki yaa pe kan pe kurugo pe to kapege, ko pe yɛn na yɛgɛ yinrigi ki na.

Naga yɛn ma, mi yaa yere ki na panla yewe yaraga ka ni wi le?

⁴ Ki kala na, para pe ni, maga yo pe kan fɔ, pa We Fɔ, Yawe Yɛnnɛle li yo yɛɛn fɔ: «Izirayeli woo ŋa fuun wi yarisunndo wogo ki yɛn wa wi kotogo na, a wi yɛgɛ yɛn na yinrigi yaraga ŋga ki yaa wi kan wi kurugo wi to kapege ki na, na ki fɔ wi ka pan mbe Yɛnnɛle yɔn sɛnrɛ yofɔ wi yewe, mi ŋa Yawe Yɛnnɛle, muwi mi yaa wi yɔn sogo; mi yaa wi yɔn sogo mbe yala wi yarisunndo legere nda wi maa gbogo ti wogo ki ni.

⁵ Ki ka pye ma, pa mi yaa Izirayeli woolo pe jatere wi kanŋga pe na, mbe ti pe songɔɔ mbe pan na kɔrɔgɔ; katugu pɛ je na na pe yarisunndo tijangara ti kala na.»

⁶ «Ki kala na, ki yo Izirayeli woolo pe kan fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛle li yo yɛɛn fɔ: «Ye songɔɔ ye pan, ye laga yarisunndo ti na, ye ye yɛgɛ ki laga ye yaara yanlere tijangara ti ni fuun ti na.»

⁷ Izirayeli woo nakoma nambanŋa ŋa wi yɛn ma cɛn laga Izirayeli tara, na wa ka wi yɛɛ laga lali na ni, a yarisunndo wogo ki yɛn wa wi kotogo na, a wi yɛgɛ yɛn na yinrigi yaraga ŋga ki yaa wi kan wi kurugo wi to kapege ka na, na ki fɔ wi ka pan Yɛnnɛle yɔn sɛnrɛ yofɔ wi kɔrɔgɔ mbe yo wilan yewe wi kan, kona mi ŋa Yawe Yɛnnɛle, mi jate mi yaa wi yɔn sogo.

⁸ Mi yaa yiri ki fɔ wi kɔrɔgɔ mbe win wi ni, mi yaa ki fɔ wi pye paa kacɛn yɛn konaa leele paa ki yuun paa yomiyɛle yɛn, janŋo mbe sanmbala pe yeri. Mi yaa kaa wɔ wa na woolo pe sɔgɔwɔ. Pa kona ye yaa ki jɛn fɔ muwi mi yɛn Yawe Yɛnnɛle le.

⁹ «Na Yɛnnɛle yɔn sɛnrɛ yofɔ wa ka wi yɛɛ yaga poo fanla, mbe sɛnrɛ ta yo, pa kona ki yaa pye ndɛɛ mi ŋa Yawe Yɛnnɛle, muwi mɔu fanla. Pa mi yaa yiri wi kɔrɔgɔ mboo tɔngɔ mboo wɔ wa Izirayeli, na woolo pe sɔgɔwɔ.

¹⁰ Pe ni fuun shyɛn pe yaa pe kapere ti go kala li le. Yɛnnɛle yɔn sɛnrɛ yofɔ wi kapege ki yɛn yɛgɛ ŋga na, lere ŋa wi pan maa yewe, pa wi wogo ki yɛn ma fun.

¹¹ Ki ka pye ma, Izirayeli woolo pe se ka pungo mbe lali na ni naa, pe se ka pe yɛɛ tɛgɛ fyɔngɔ ni pe kambasinnde nda fuun pe yɛn na piin ti ni. Pa kona pe yaa ka pye na woolo, mi yaa ka pye pe Yɛnnɛle. Mi ŋa ye Fɔ, Yawe Yɛnnɛle, muwi mi yo ma.»

*Yaraga ka kɛɛ se ya
mbe Yɛnnɛle li kiti kongo ki sa*

¹² Kona, a Yawe Yɛnnɛle li sili sɛnrɛ ti kan na yeri naa, ma yo fɔ:

¹³ «Sɛnwee pyɔ, ndɛɛ ki pye tara ta woolo kapege pye mi ŋa Yɛnnɛle na na, mbe pye mbasinmbele na ni, kona mi yaa yiri ki tara ti kɔrɔgɔ na yawa pi ni, mbe pe

yaakara ti jōgo mberi wō wa, mbe fungo wa pe na. Mi yaa leele pe tongo mbe pe wō wa konaa yaayoro ti ni.

¹⁴ Ali na ki nambala taanri mbele, Nowe, naa Daniyeli konaa Zhōbu pe ka pye wa tara woolo pe sōgawo, poro cē pe yaa sho, naa pē sin ki kala na. We Fō, Yawe Yennele lo li yo ma.

¹⁵ «Nakosima na mi ka cēnre pere yirige mbe wa wa tara ti ni mbaa leele pe kuun, tara ti yaa tongo mbe koro waga; katugu cēnre ti yaa ka tara woolo pe ni fuun pe tongo, lere se ka toro wa naa, ti fyere ti kala na.

¹⁶ Ali na ki leele taanri mbele paga pye wa tara ti ni, mi ŋa ye Fō, Yawe Yennele na yinwege wolo, na mege ki na, mi yen naga yuun fō: «Pe se ka ya mbe pe pinambiile nakoma pe sumborombiile pe sho, poro taanri cē pe yaa ka sho; tara ti yaa ka tongo mbe koro waga.»

¹⁷ «Nakosima na mi ka tokobi yirige mbe wa tara ti na, na mi ka yo fō tokobi wi toro tara ti lagapyew, mbe leele pe gbo konaa yaayoro ti ni,

¹⁸ ali na ki leele taanri mbele paga pye wa tara ti ni, mi ŋa ye Fō, Yawe Yennele na yinwege wolo, na mege ki na, mi yen naga yuun fō: «Pe se ka ya mbe pe pinambiile nakoma pe sumborombiile pe sho, poro taanri cē pe yaa ka sho.»

¹⁹ «Nakosima na mi ka yambewe wa ki tara woolo pe na, mbanla nangbanwa gbōo kala li wa pe na, mbe jōgawo pye, mbe leele poro naa yaayoro ti gbo mberi wō wa,

²⁰ ali na ki leele taanri mbele, Nowe, naa Daniyeli konaa Zhōbu paga pye wa tara woolo pe sōgawo, mi ŋa ye Fō, Yawe Yennele na yinwege wolo, na mege ki na, mi yen naga yuun fō: «Pe se ka ya mbe pe pinambiile nakoma sumborombiile pe sho; naa pē sin ki kala na, poro cē pe yaa ka sho.» »

²¹ Ko punjo na, a we Fō, Yawe Yennele li si para na ni naa, ma yo fō: «Ali na mi kanla jōlogo kagala tugbongolo tijere ke wa Zheruzalemu ka ki na, koro ke yen tokobi, naa fungo, naa cēnre pere konaa yambewe pi ni, jango mbe leele poro naa yaayoro ti gbo,

²² konaa ki ni fuun leele pele jenri yaa ka koro go na. Pinambiile naa sumborombiile yaa ka yiri wa ki woolo pe ni. Pe yaa ka pan ye koro go. Na yaga ka pe tangalomo naa pe kapyere ti yan, pa ye kotogo ki yaa sogo ye na jōlogo ŋga ki yaa to Zheruzalemu ka ki na ki wogo na.

²³ Ee, na yaga ka pe tangalomo naa pe kapyegele ke yan, ki yaa ye kotogo ki sogo

ye na. Kiga pye ma, ye yaa ki jen fō kagala ŋgele fuun mi pye ca ki na, mi si ke pye jaga. We Fō, Yawe Yennele lo li yo ma.»

15

Zheruzalemu ca woolo pe yen

paa ɛezen tirige yen,

ŋga ki yaa sogo

¹ Kona, a Yawe Yennele li sili senre ti kan na yeri naa, ma yo fō:

² «Senwee pyo, mboro wo naga jate ndee ɛezen tirige ki mbōnro kōlogo tire sannda ti na wi le? Maa ki jate ki njere ti mbōnro kōlogo tire sannda pyew ti njere ti na wi le?

³ Naga yen ma, lere mbe ya mbege tirige ka le mbe yaraga ka gbegele ki ni le? Naga yen ma, lere mbe ya mbege njega ka kan mbogo na mbaa yaara yanŋi ki na le?

⁴ Ayoo, pe maga le wa kason ki ni, kason ki maga sogo. Ki maga yinre shyen ti sogo, mbege nandogomo pi sogo; naga yen ma, ki mbe ya yaraga ka yon naa wi le?

⁵ Sanga ŋa ni ki yen lombongo, kii ya yaraga ka yon lere kan; koni ki kaa sogo mako, yingi lere mbe ya pye ki ni naa?»

⁶ Ki kala na, pa we Fō, Yawe Yennele li yo yeen fō: «Yege ŋga na pe ma ɛezen tirige kanŋgaga ki wō wa kōlogo tire sannda ti sōgawo mbege le kason mbege sogo, pa mi yaa ka jōlogo wa Zheruzalemu ca woolo pe na ma fun.

⁷ Mi yaa yiri pe koro go, mbe jōlogo wa pe na. Pē sho ma yiri kason ka ni, ɛen fō kason ki yaa ka pe sogo. Na mi ka ka yiri pe koro go, mbe jōlogo wa pe na sanga ŋa ni, pa ye yaa ki jen fō muwi mi yen ye Fō, Yawe Yennele le.

⁸ Mi yaa ti pe tara ti jōgo ti koro waga, katugu pē pye mbasinmbele na ni.» We Fō, Yawe Yennele lo li yo ma.

16

Zheruzalemu ca ki yen paa jele

ŋa wi woro ma sin wi polo wi ni

¹ Kona, a Yawe Yennele li sili senre ti kan na yeri naa, ma yo fō:

² «Senwee pyo, Zheruzalemu ca ki kati-jangara nda pye, ti naga ki na!

³ Maga yo pe kan fō, pa we Fō, Yawe Yennele li yo yeen Zheruzalemu ca ki wogo na fō: Kana tara to ti yen ma teleye pe tara re, pa pōon se wa ti ni. Ma to wila pye Amōri cenle woo, a ma nō wi pye Heti cenle woo.

⁴ Ma sephilge ki ni, lere sila ta mbōon kundine li kōn, lere sila ta mbōon woli tōnmō ni mbōon pye kpoyi. Lere sila ma witige ki fa kō† ni paa yege ŋga na pe

† 16:4 16:4: Faa kila pye pe ma kō fa piyenle li na mbe fanŋa le li ni.

maa ki piin piyengele ke kan; lere sila parisanyere tege mboon fo.

⁵ Lere kpe sila ma yinriwe ta mbege ka-gala ngele la nungba pye ma kan, mboon sho. Een fo ma sepilige ki ni, paa ma wa wa yan, katugu ma la kila ko pe na.

⁶ «Kona, maga ta mila pye na toro le ma tanla, a mi soon yan ma yen na pinligi wa ma kasanwa pi ni. A mi soon pye fo: «Mboon ta wa ma sege kasanwa pi ni, ma daga mbe pogo, ma daga mbe pogo!»

⁷ Mila ti, a ma yiri ma le paa wasege yan yen. Ma gbogo, ma tonlo, ma yon fo jenge. Ma yinngel kaa tugbolo, a ma sire yiri. Een fo maa pye witiwaga kpengbelengbe.

⁸ «Ko pungo na, a mi si toro le ma tanla naa, moo wele; a mi sigi yan fo ma gbong porogo na. Kona, a mi silan derigbogo ki ngona yonro ti wa ma na moo witiwaga ki ton ti ni. A mi si wugu ma kan, ma yon finliwe le ma ni. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma. Koni ma pye na woo.

⁹ A mi soon woli tonmo ni, ma kasanwa pi laga ma na, mee sinme fa ma na.

¹⁰ A mi si yariporo le ma na, nda pe sogo, ma selege sawira tiyonro le ma tooro ti na, ma kurusijara na pe gbegele len jese ni wa kan ma yeri, konaa ma suwa jese derigbogo le ma na.

¹¹ A mi si fereyara le ma na, ma kee yologo kannjine le ma kee ki na, ma yologo somu le wa ma yologo.

¹² A mi si numala kannjine le wa ma numala li na, ma nungbogolo le ma kan konaa ma wunluwo njala tiyonlo kan wa ma go ki na.

¹³ A mi soon fere te naa warifuwe yaara ni, naa len jese yariporo ni, naa suwa jese yariporo ni, konaa yariporo nda pe sogo. Ma yaakara tila pye muwe tiyon, naa senrege, konaa oliviye tige pire sinme. A ma si kannga ma yon fo jenge, ma pye paa wunlunjo yen.

¹⁴ Ma mege kila yiri wa cengele sanngala ke ni ma tiyonwo pi kala na. Ma tiyonwo pila pi yee yon fili, katugu mila ma fere, ma gbogowo kan ma yeri. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.»

*Zheruzalemu ca ki pye
paa nanjaa yen*

¹⁵ «Een fo maa ma jigi wi taga ma tiyonwo pi na, ma mege nga ki yiri ki kala na, a kigi kan ma pye nanjaa. Maa ma yee pere torofo pyew wi yeri, maa ma yee kan lere pyew wi yeri.

¹⁶ Maa ma yariporo tiyonro ta le mari tege moo yarisunndo gbogosara nda wa tinndiye pe na ti fere ti ni, moo nanjara ti

piin wa ti na. Ki kala cenle la fa pye gben, la se si ka pye naa.

¹⁷ Te fereyara naa warifuwe fereyara na mila kan ma yeri, mari le ma yaara yanlere gbegele nambala, mari pye yarisunndo, nee nanjara piin ti ni.

¹⁸ Ma yariporo tiyonro nda pe sogo, to ma tege ma ki yarisunndo ti ton ti ni; na sinme po naa na wusuna nuwo taan na mila kan ma yeri, a mari wo saraga ti yeri.

¹⁹ Yaakara naa mila kan ma yeri, to yen fo muwe tiyon naa sinme konaa senrege ni, ma ta mari pye ma yon suro, ma ti ni fuun ti le mari pye wusuna nuwo taan saraga, mari kan yarisunndo ti yeri. Nga ki pye koyi yeen.» We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

²⁰ «Pinambiile naa sumborombiile mbele maa se na kan, maa pe wo saraga yarisunndo ti yeri, jango pe pye ti yaakara. Ma nanjara ti sila ma yenle tin wi le?

²¹ Maa na piile pe konlogi ma pe pye saraga, ma pe sogo kason ma yarisunndo ti kan.

²² Mboon ta wa ma katijangara to naa ma nanjara ti ni, ma sila nawa to ma punwe sanga wi na, sanga na ni maa pye witiwaga kpolokpolo konaa ma to na pinligi wa ma kasanwa pi ni.»

²³ We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Kapege nga fuun maa pye ki kala na, jologo yaa ma ta. Jologo yen ma wogo!

²⁴ Ma yarisunndo yinre kan, ma sunzara gbegele katoro pyew ti ni.

²⁵ Ma sunzara gbegele kongolo filisara ti ni fuun ti na. Ma tiyonwo maa jogo, moo yee kan torofo pyew wi yeri, moo nanjara kapyere ti lege.

²⁶ Ma nanjara pye ma cenyeele, Eshipiti tara fenne pe nambala mbele fannga ni pe ni, moo nanjara ti lege fo mala nawa pi ngban na na.

²⁷ Ki kala na, mi yiri fannga ni ma korogo, mi ka kon wa ma tasaga ki na, moo le ma juguye pe kee, Filisiti tara fenne sumbono[†] wele, poro mbele ma katijangara tila pye na fere waa pe na we.

²⁸ Maa nanjara pye Asiri tara fenne pe ni, katugu nda maa pye ti sila ma yenle tin. Maa nanjara pye pe ni, een fo ti sila ma yenle tin.

²⁹ Maa pye moo nanjara ti piin Kana tara fenne pe ni nari lege, fo ma saa gbong wa Kalide tara, poro mbele pe yen safari wafenne wele, konaa ki ni fuun ti sila ma yenle tin.

*Zheruzalemu ca kapere tila toro
ti da wi na*

[†] 16:27 16:27: Filisiti tara fenne sumbono poro pe yen Filisiti tara cara re.

³⁰ «E, ma kotogo ki ku ma na de! Mi ña ye Fɔ, Yawe Yenñele, muwi mi yo ma. Maa si kotogo le ma yee ni, naga kagala ke ni fuun ke piin paa nanjaa jenñe yen.

³¹ Sanga ña ni maa ma yarisunndo yinre ti kan kongolo ke ni fuun ke filisara ti na, ma sunzara gbegele wa katoro ti ni fuun ti ni, ma sila pye paa nanjaa yen, ña wi maa penjara shoo.

³² Maa pye jele nandaa ña wi maa yee kan nambanmbala yeri, maa yera polo wi yaga wa.

³³ Nanjaa pyew pe maa sara, een fo mboro wo na, mà yarikanra kankan ma keenle pe ni fuun pe yeri. Mà pe sara, jango mbe pe tile mbe pan pe ni ma yee korogo, mbe yiri kee ki ni fuun ki na, mbe pan mbaa nanjara piin ma ni.

³⁴ Wa ma nanjara ti ni, mdo kala li yirige li ye nanjaala sanmbala pe wolo li ni. Nambala poro pe ma saa na nanjaa wi lagajaa, poro pe ma nanjaa wi sara, ma si yala, mboro maa pye na poro sara. Ki kala na, ma kala li yiri li ye nanjaala sanmbala pe wolo li ni.

³⁵ «Ki kala na, mboro Zheruzalemu ca ñga nanjaa, Yawe Yenñele li senre ti logo.

³⁶ Pa we Fɔ, Yawe Yenñele li yo yeen fo: Mdo yee pagala, mdo fere ti yirige funwa na ma nanjara ti kala na, ma keenle pe ni konaa ma yarisunndo tijangara ti ni fuun ti ni; mdo piile pe gbo ma pe wo saraga ma yarisunndo ti yeri.

³⁷ Ki kala na, mi yaa ma keenle pe ni fuun pe gbogolo, poro mbele pe kala laa pye mdo ndanla we, poro mbele fuun pe yen mdo ndanla konaa mbele pe yen mdo mben pe ni. Mi yaa ka pe gbogolo mbe yiri kee ki ni fuun ki na, mbe pe wa ma na, mboon fere ti yirige funwa na pe yege na, jango poon witiwaga ki yan.

³⁸ Mi yaa kiti kon ma na, paa yege ñga na pe ma kiti kon jele nandaala konaa jele legbolele pe na. Na nangbanwa gbɔ po naa na kayanga ñga mi yaa wo ki kala na, mi yaa koon gbo.

³⁹ Mi yaa koon le ma keenle pe kee. Pe yaa koon yarisunndo yinre ti jaanri, mboon sunzara ti jɔgo. Pe yaa koon yariporo ti wo ma na, mboon fereyaara nda gbogowo woro ti wo ma na, mboon yaga witiwaga.

⁴⁰ Pe yaa ka janwa gbolo la yirige mbe wa ma na; pe yaa koon wa sinndeere ni, mboon furugu tokobi ni.

⁴¹ Pe yaa koon yinre ti sogo, mbe kiti kon ma na jele lagere yege na. Mi yaa koon nanjara ti ko, kona ma se koon konlo wa sara naa.

⁴² Mi yaa kanla nangbanwa gbɔ kala li pye ma na fo sa gbɔn wa li kosaga, yenjaga ñga ki yen na ni ma kala na, ki yaa ko. Na

nawa pi yaa yinñgi, mi se ka nawa ngban naa.

⁴³ Nga mila pye ma kan ma punwe sanga wi ni, mee nawa to ki na, een fo maa na nawa pi ngban ma kapyere ti ni fuun ti ni. Ki kala na, mi fun, mi yaa ti mdo kapyere ti go kala li le. Mi ña ye Fɔ, Yawe yenñele le, muwi mi yo ma. Naga yen ma, mee ma kalikalawa pi pye maa taga wa ma katijangara ti ni fuun ti na wi le?»

Zheruzalemu ca kapyere ti tijanga ma we cara sannda ti woro ti na

⁴⁴ «Wele, leele mbele fuun pe maa yomiyegale waa, pe yaa kaa ki yomiyale na li waa ma na, mbaa yuun fo: «Yege nga na nɔfo wi yen, pa sumborombyo wi yen ma fun.»

⁴⁵ Ma yen ma no wi yera pisee, wo ña wuu polo wo naa wi piile pe wa we. Ma yen ma nɔsepiile jele pe nɔsepyo piiri, poro mbele pe pe penɔ poro naa pe piile pe wa we. Ye no wila pye Heti cenle woo, a ye to wo pye Amori cenle woo.

⁴⁶ Ma njo ña wi yen ma cen wa yonloparawa kamenge kee ki na, wo wi yen Samari ca konaa ki kanngara na cara ti ni. Ma jonlo sumboro ña wi yen ma cen wa yonloparawa kalige kee ki na, wo wi yen Sodomu ca konaa ki kanngara na cara ti ni.

⁴⁷ Mbaa tanri mbaa yala pe tangalomo pi ni konaa pe katijangara pyege ki ni, ma sigi da ko ce na, een fo ma kapyere ti ni fuun ti tijanga ma we pe woro ti na.

⁴⁸ Mi ña ye Fɔ, Yawe Yenñele na yinwege wolo, na mege ki na, mi yen naga yuun fo: «Mboro naa ma kanngara cara ti ni, nga yaa pye, ma jonlo sumboro, Sodomu ca ye, ko naa ki kanngara na cara ti ni, ti sila ki pye fyew.

⁴⁹ Wele, ma jonlo sumboro, sodomu ca ye, ki kapere tori nda yeen: Kila pye yee gbogowo ni, ma yaakara ta ma tin fo ma toro, ma pye yeyinñge na konaa fyere fu. Ko naa ki kanngara na cara ti ni, ti sila mbele pe yen tege na poro naa fyɔnwɔ fenne pe saga.

⁵⁰ Paa pye na yege tungu leele na, na katijangara piin na yege sogowo. Naa mila kaa ki yan ma, a mi si pe tongo ma pe wo wa.

⁵¹ Samari ca ko na, kapere nda mà pye, ki siri walaga pye. Ma katijangara nda mà pye, ti we Samari ca woro ti na. Samari ca naa Sodomu ca ki ni, to nda ti yen ma nɔsepiile jele, na lere ka pe katijangara nda fuun pe pye ti taanla ma woro ti ni, pe yaa yo fo poro sin ma we mboro na.

⁵² Koni mboro fun, ma daga mboon fere ti kun ma yee ni ma kapere ti kala na. Mà tanga kan ma nɔsepiile jele pe yeri, ki kaa

pye mà kajogoro pye, nda ti yen ma tijanga ma we pe woro ti na we. A ki cen ndee pè sin ma we ma na. Koni ki gbón ma na ma fere sho, ma go ki sogo ma na, mà jen màga naga fò ma nòsepiile jeele pè sin ma we ma na.»

⁵³ Eén fò konaa ki ni fuun, Sodómu ca naa ki kanngara na cara ti ni konaa Samari ca naa ki kanngara na cara ti ni, mi yaa songoro mberi tege wa ti yonlo li ni naa. Mi yaa ka mboro fun ma songoro mboon tege wa ma yonlo li ni.

⁵⁴ Pa kona ma yaa fere sho, fò ma go ki sogo ma na, nga fuun mà pye ki kala na. Ko yaa ki kan ki cara ti kotogo sogowo ta.

⁵⁵ Ma nòsepiile jeele wele, Sodómu ca konaa ki kanngara na cara ti ni, ti yaa ka songoro mbe cen wa ti faa yonlo li ni. Ma nòsepyo sumboro, Samari ca ye, ko naa ki kanngara na cara ti ni, ti yaa ka songoro mbe cen wa ti faa yonlo li ni. Mboro naa ma kanngara na cara ti ni, ye yaa ka songoro mbe cen wa ye faa yonlo li ni.

⁵⁶ Sanga nga ni màa pye nòo yee gbogo, ma sila pye na para nòo nòsepyo sumboro, Sodómu ca ki tifaga wi le?

⁵⁷ Ki sanga wi ni, kila yala ma tipewe pi fa yiri funwa na gbén. Koni ki gbón ma na, Aramu tara cara to naa ti kanngara na cara ti ni fuun ti ni, ti yen nòo tifaga; Filisiti tara cara ti yen nòo tegele kee ki ni fuun ki na.

⁵⁸ Koni ma yaa yere ma kalikalawa kapyere naa ma katijangara ti go kala li ni.» Yawe Yennele lo li yo ma.

Yawe Yennele li yon finliwe pi yen kosaga fu

⁵⁹ Pa we Fò, Yawe Yennele li yo yeen fò: «Iga mà pye, mi yaa ki yongo pye ma na fun. Yon finliwe mba pi yen we sogowo màa jogò, màa wugu ma senre nda yo, ma siri jate.

⁶⁰ Konaa ki ni fuun, yon finliwe mba mila le ma punwe sanga wi ni, na jatere wi yaa koro pi na. Mi yaa yon finliwe mbakoo le ma ni.

⁶¹ Kiga pye ma, na maga koon njele naa ma jeele sumbono pe yan naa, pa ma yaa nawa to ma kapyere ti na mbe fere sho. Mi yaa ka pe kan ma yeri, pe pye paa ma sumborombiile yen; een fò mi woro na ko piin yon finliwe mba pi yen mi naa mboro sogowo po kala na.

⁶² Mi yaa kanla yon finliwe pi le ma ni naa; pa kona ma yaa ki jen fò muwi mi yen Yawe Yennele le.

⁶³ Kona, ma yaa nawa to ma faa kapyere ti na, jango ki fere wa ma na, ma go ki sogo ma na. Kona, na mi ka koon kapere ti ni fuun ti kala yaga ma na sanga nga ni, ma se ka ya mboon yon ki yenge mbe para naa, fere ti kala na.» We Fò, Yawe Yennele lo li yo ma.

17

Yomiyele na làa wa yonye shyen naa erezen kere senre na

¹ Kona, a Yawe Yennele li sili senre ti kan na yeri naa, ma yo fò:

² «Senwee pyo, nandalene wa, ma yomiyele la wa Izirayeli woolo pe kan.

³ Maga yo pe kan fò pa we Fò, Yawe Yennele li yo yeen fò: «Yon gbegebe wà la pye wa, nga wi kanwira tila pye ma tonlondonlo, a kanwira sire ti tonlondonlo. Wi sire tila pye ma yonlogo yonlogo. Pilige ka, a wi si pan wa Liban tara yanwira ti go na, mee sediri tige ka namunjo njege kaw ma kari ki ni†.

⁴ Tige njege nga kila yagara ma we ti ni fuun ti na, a wi sigi kaw ma kari ki ni safari wafenne pele tara ni, ma saa ki tege jawo pyefenne cagbogo ka ni†.

⁵ «*«Ko punjo na, a wi si Izirayeli tara tipile yirifonno la le ma saa li sanri laga nga ki fuguro ka ni. Wila li sanri tonmo legere pa tanla, paa yege nga na soli tire ma yiri tonmo laga na we†.*

⁶ Ki tipile yirifonno li si kaa yiri ma pye erezen tirige tiyongo, ma fulolo tara ti na. Ki njere tila tonlondonlo ma kari wa yon wi kee yeri. Ki ninde tila kari wa wi nogo. Kila yiri ma pye erezen tirige, ma njere tugbooro naa njere tumooro yirige.

⁷ Een fò, a yon wà yege si pan; wila pye gbegebe, wi kanwira tila tonlondonlo, a wi sire ti lege. Kona, a erezen tirige ki sigi ninde ti yege sin ma kari wa wo fun wi yeri, ma ki njere ti jaraga ma kari wa wi yeri. Erezen tirige kila pye naga jate fò ki yaa tonmo legere ta wa ko laga ko na mbe we kila pye laga kongbannga nga na ko na†.

⁸ Paa erezen tirige ki sanri tara tiyongo ta na, tonmo legere pa tanla, jango ki njere wo, ki se mbe pye erezen tirige tiyongo.»

† 17:3 17:3: Yon gbegebe nga senre ti yo wo yen ma taanla Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wo ni. Wo wila pan ma malaga gbón Zheruzalemu ca ki ni maga sho (Eze 12). † 17:4 17:4: Ki senre nda ti yen na para Zhuda tara wunlunana Yehoyakini wo naa wi tara legboolo pe yingiwe po senre na. Paa Yehoyakini wi yigi malaga kasopyo ma kari wi ni wa Babiloni tara. † 17:5 17:5: Izirayeli tara tipile yirifonno lo li yen wunlunana Sedesiyasi we. Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wila Sedesiyasi wi tege Zhuda tara ti wunlunana (2 Wunlu 24.17). † 17:7 17:7: Yon shyen woo wo yen ma taanla Ezhipiti tara wunlunana Farawon wo ni; wunlunana Sedesiyasi wila pye naga jate mbe yon finliwe le wi ni (Eze 17.15).

⁹ «Maga yo Izirayeli woolo pe kan fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yennele li yo yeen fɔ: <Naga yen ma, ki ɛezen tirige ki mbe ya mbege yee ta le? Naga yen ma, yon kongbanja wi sege ninde ti kologi mbege pire ti jɔgo kona mbe ti ki waga, jango ki wɛfunfunndo ti ni fuun ti waga wi le? Wi yaa ki ɛezen tirige ki tile mbege kow ki ninde ti ni. Wi se ka jori fannga gbogo na nakoma janwa gbolo na, mbege tile mbege kologi.

¹⁰ Koni ɛezen tirige pɛ ko sanri, ɛen fɔ ki mbe ya mbege yee ta le? Na yonlo yirisaga tifelege wɛgege kiga kaa gbɔɔn mbaa waa ki na, naga yen ma, ki se waga wi le? Ki yaa waga wa tara nda pɛge sanri ti na.»

*Ezekiyeli wila yomiyele li koro
wi yo Izirayeli woolo pe kan*

¹¹ Kona, a Yawe Yennele li sili senre ti kan na yeri naa, ma yo fɔ:

¹² «Ki cenle woolo mbele pɛ yiri ma je, ki yo pe kan fɔ: <Yee ki yomiyele na li koro wi jen wi le?> Maga yo pe kan fɔ: <Ye wele, Babiloni tara wunlunana wi kari wa Zheruzalemu ca ma saa Zhuda tara wunlunana wo naa wi tara teele pe yigi, ma kari pe ni wa Babiloni tara.

¹³ Ko pungo na, a wi si wunluwo go woo wa wo, ma yon finliwe le wi ni, ma ti a wi wugu maa kan mbe koro sinje wi ni. A wi si tara teele pe yigi ma kari pe ni wa Babiloni tara,

¹⁴ jango tara ti fannga ki kologo, tiga ka ya mbe yiri naa, leele pe koro yon finliwe na wo nungba ni.

¹⁵ ɛen fɔ, a wi si kaa yiri ma je Nebukanezari wi na, mee pitunmbolo torogo wa Ezhipiti tara ma yo wunlunana wi shonye naa malingbɔɔnlo legere kan wi yeri. Naga yen ma, ko wogo nga wi pye yeen, wi mbe cew ta mele? Mbege ta wi yon finliwe pi jɔgo, wi yaa wi yee sho mele?»

¹⁶ Mi na ye Fɔ, Yawe Yennele na yinwege wolo, na mege ki na, mi yen naga yuun fɔ: «Wunlunana na wila ki lerefo wi tege wunluwo pi na, wi yaa ka sa ku wa ki wunlunana wi tara ti ni, wa Babiloni ca; katugu wila wugu ma wunlunana wi kan ma senre nda yo, wi siri jate, wi yon finliwe pi jɔgo.

¹⁷ Ali na Ezhipiti tara wunlunana Farawon wiga pan malingbɔɔnlo ngbelege fannga wogo ni konaa malingbɔɔnlo legere ni, pe se ka ya mbe ki wunlunana wi saga malaga sanga wi ni; katugu Babiloni tara fenne pe yaa ka pan mbe lugusara gbegele konaa mbe tara

gbogolo gbogolo ca ki mbogo ki na mbege fili, mbe ta mbe lelegere tongo.

¹⁸ Ki wunlunana wi yon finliwe pi jɔgo, katugu wila wugu ma senre nda yo, wii ti jate. Wila wi yee kan ma ki kagala ngele ke ni fuun ke pye. Koni wi se ya mboo yee sho naa.»

¹⁹ Ki kala na, we Fɔ, Yawe Yennele, pa li yo yeen fɔ: «Mi na Yennele na yinwege wolo, na mege ki na, ki wunlunana wila wuguro nda wugu na yege sɔgowo, wi siri jate; wilan yon finliwe pi jɔgo. Ki kala na, mi yaa wi kapere ti go kala li taga wi na.

²⁰ Mi yaa na mere ti jan wi na, mboo yigi wa na pene li ni. Mi yaa wi le mbe kari wi ni wa Babiloni tara, mbe sa kiti kon wi na wa ki laga ki na wi mbasinme kapyere nda wi pye na na ti kala na.

²¹ Wi malingbɔɔnlo mbele fuun pe yaa kaa fee mbe sho, pe yaa ka pe gbo tokobi ni; mbele pe yaa ka koro go na pe ni, pe yaa ka gbɔn mbe jaraga mbe kari kee ki ni fuun ki na. Pa kona ye yaa ki jen fɔ mi na Yawe Yennele, muwi mi para.»

*Yennele ligi yon folo kon
mbe Izirayeli wunluwo pi songoro
mboo tege wa pi yonlo*

²² Pa we Fɔ, Yawe Yennele li yo yeen fɔ: «Mi jate mi yaa ka njege ka kaw sediri tige ka namunjo na mbe saga sanri. Mi yaa ki njege yirifonngo ka kon wa njere ti ni fuun ti go na, mbe saga sanri yanwiga titonlogo nga ki yaraga ka go na[†]. ²³ Mi yaa saga sanri Izirayeli tara yanwiga nga ki yaraga ti ni fuun ti na wa ki go na. Ki yaa ka yiri mbe njere wo, mbe pire se, mbe pye sediri tige tiyongo. Sannjere ti cenle pyew ti yaa ka pan mbaa cɛen wa ki yinne pi ni; ti yaa kaa cɛen wa ki njere ti yinne pi ni.

²⁴ Pa kona yan tire ti ni fuun ti yaa ki jen fɔ mi Yawe Yennele, muwi mi ma tigbogo ki tirige, ma tipile li yirige. Mi ma tige tipirige ki waga, ma tiwaga ki pye ki ma fun. Mi Yawe Yennele, muwi mi para, mi yaa sigi pye.»

18

*Yennele li yaa kiti kon
lere pyew wi na
mbe yala wi kapyere ti ni*

¹ Kona, a Yawe Yennele li sili senre ti kan na yeri naa, ma yo fɔ:

² «Yingi na, a ye nee ki yomiyele na li waa Izirayeli tara ti wogo na, na yuun fɔ: <Teele pɛ ɛezen pire tugbɔɔnro ti ka, a pe piile pe ngangala ke tanga pe na[†].>

³ Mi na ye Fɔ, Yawe Yennele na yinwege wolo, na mege ki na, mi yen naga yuun

[†] 17:22 17:22: Njege yirifonngo nga ki senre ti yo, ki yen ma taanla Izirayeli tara wunlunana wo ni (Eze 34:23; 2 Sami 7:12-16). Yanwiga titonlogo nga ki yaraga, ko ki yen Zheruzalemu ca ye. [†] 18:2 18:2: Zhene 31:29

fɔ ye se kaa ki yomiyele na li waa laga Izirayeli tara naa.

⁴ Ye wele, senwee piile pe ni fuun pe yinngenge ke yen na wogolo. Teele pe yinngenge o, piile pe yinngenge o, ke yen na wogolo. Lere ɲa ka kapege pye wo wi daga mbe ku.

⁵ «Lesinɲe wi yen yege ɲa na ki ɲga, wi maa tanri kaselege na, na kasinɲe piin.

⁶ Saara nda pe maa woo wa yanwira ti na wila la ta kaa, wila la yege yinrigi Izirayeli woolo yarisunndo ti na. Wila wi lewee yenle wi jo wi ta. Wila sinle jele ɲa wi yen naa jogolo yaan wi ni.

⁷ Wila li lere go na; wi ka lere jin mboo keɛ yaraga sho mbege tege fɔgo ki yonlo, wi ma kaa ki songoro ki fɔ wi na. Wila yu. Funjo yen mbele na, wi maa yaakara kaan pe yeri, wi ma yaripɔgo kan lere ɲa wi yen witiwaga wi yeri.

⁸ Wila fɔgo le lere na mbaa tonli jaa ki go na, wila la tonli pee jaa. Wi maa keɛ ki wo kambasinɲe pyege ki ni, wi ma kiti wi kon kaselege na lere naa wi lewee yenle pe sogowo.

⁹ Wi maa tanri na kondɛngengele koro naa na kakonndɛngengele ke na ma yala kaselege ki ni. Ki lerefo wi yen lesinɲe. Wi yaa laa yinwege ki piin. We Fɔ, Yawe Yennele le, lo li yo ma.

¹⁰ «Een fɔ, na ki lerefo wi ka pinambyo se, ɲa wi pye lepee konaa legbolere, nakoma wi pye ki kapyere cenle nda ka pyefo,

¹¹ mbe sigi ta wi to wi sila ki cenle ka pye, na ki pyo wi ka saa saara nda pe maa woo wa yanwira ti na ti kaa, na wi kaa lewee yenle wi jo wi ta,

¹² na wi kaa nii fyɔnwɔ fenne poro naa leele mbele pe yen tege na pe go na, na wi kaa yuun, yaraga ɲa wi sho fɔgofo wi yeri maga tege fɔgo ki yonlo, na wi sigi songoro wi na, na wi kaa yege yinrigi yarisunndo ti na, mbaa katijangara piin,

¹³ na wi ka fɔgo le lere na mbaa tonli jaa ki go na, na wi kaa tonli pee shoo, naga yen ma, ki pyo wi yaa koro mbaa wi yinwege ki piin wi le? Ayoo wi se koro mbaa wi yinwege ki piin. Ki katijangara nda fuun wi pye ti kala na, pe yaa kaa gbo; wi yaa suu yeera kunwo pi go kala li le.

¹⁴ «Een fɔ na pinambyo ka pye naɲa wa yeri, kapere nda fuun wi to wi pye, na wi ka pye ti jenme, na wi kari yan, na wii yenle mbaa ti nungba ti piin,

¹⁵ na wi woro na saara nda pe maa woo wa yanwira ti na ti kaa, na wi woro na yege yinrigi Izirayeli tara yarisunndo ti na, na wi suu lewee yenle wi jo wi ta;

¹⁶ na wi woro na nii lere go na, na wi woro na yaraga ka shoo fɔgofo wi yeri mbege tege fɔgo ki yonlo, na wi woro na

yuun, na wi kaa yaakara kaan funjo fɔ wi yeri mbaa yaripɔgo kaan ɲa wi yen witiwaga wi yeri;

¹⁷ na wi woro na kambasinɲe piin lere na, na wi woro na tonli jaa fɔgo go na, na wi si woro na tonli pee shoo, na wi kaa tanri na kakonndɛngengele naa na kondɛngengele ke na, ki lerefo wi se ku wi to wi kajɔgo ki kala na; wi yaa laa yinwege ki piin, ki woro na lere kon shyen.

¹⁸ Wi to wo wi leele pe jolo, ma pe keɛ yaara ti yu, ma kambasinnde pye wi tara woolo pe na. Wowi wi daga mbe ku wi kapere ti kala na.

¹⁹ «Ye maa yuun fɔ: <Yingi na kapere nda tofo wi pye, ti fɔgo kii si daga mbe ton pyo wi na?> Ki se pye ma, katugu pyo wi tanga kaselege naa kasinɲe ki na, konaa mala kondɛngengele ke ni fuun ke yigi na tanri ke na. Ki pyo wi yaa laa yinwege ki piin, ki woro na lere kon shyen.

²⁰ Lere ɲa ka kapege ki pye, ko fɔ wo wi daga mbe ku. Tofɔ wi kajɔgo ki go kala li se to pyo wi na, pyo wi kajɔgo ki go kala li se to tofo wi na. Lesinɲe wi yaa kaa kasinme pi tonli wi ta, lepee wi tipewe pi go kala li yaa ka to wi na.»

Kapege pyefo naa lesinɲe pe sara

²¹ «Na lepee wi ka pungo le wi kapere nda fuun wi pye ti ni mberi yaga, na wi kaa tanri na kondɛngengele ke ni fuun ke na, mbaa na kakonndɛngengele naa na kasinɲe ki piin, ki woro na lere kon shyen, wi yaa laa yinwege ki piin, wi se ku.

²² Kapere nda fuun wi pye ka kpe se jate wi go na naa; kasinɲe kono na wi tanga li kala na, wi yaa laa yinwege ki piin.

²³ Naga yen ma, yaa ki jate ndɛ lepee wi kunwo po pilan ndanla wi le? We Fɔ, Yawe Yennele lo li yo ma. Mi maa ki jaa wi wo wa wi kombegale ke ni, wila wi yinwege ki piin.

²⁴ «Na lesinɲe wi kaa kasinɲe pyege ki yaga, mbaa kambasinɲe ki piin, lepee wi maa katijangara nda fuun piin, na wi kaa ti forogi, naga yen ma, wi yaa laa yinwege ki piin wi le? Wi kasinɲe nga fuun wi pye pe se nawa to ka kpe na. Wi yaa ku wi kambasinme naa wi kapere nda wi pye ti kala na.

²⁵ «Ye maa yuun naa fɔ: <We Fɔ wi kono li woro ma yala.> Yoro Izirayeli woolo ye logo na yeri jenge. Naga yen ma, mi na kongolo koro ke woro ma yala wi le? Naga yen ma, yoro kongolo koro ma ke woro ma yala?

²⁶ Na lesinɲe wa kaa kasinɲe pyege ki yaga mbaa kambasinɲe piin mbe si ku, ki fɔ wi ku wi kambasinɲe ko kala na.

²⁷ E'en fɔ na lepee wa kaa kapege pyege ki yaga mbaa tanri kaselege naa kasinnye na, wi yaa wi yinwege ki ta.

²⁸ Na wi ka jatere ta mboo kajogoro ti ni fuun ti jen mberi yaga, pa wi yaa laa yinwege ki piin, wi se ku.

²⁹ «E'en fɔ yoro Izirayeli woolo ye yen na yuun fɔ: «We Fɔ wi kono li woro ma yala.» Yoro Izirayeli woolo, naga yen ma, mi na kongolo koro ke woro ma yala wi le? Naga yen ma, yoro kongolo koro ma ke woro ma yala?»

³⁰ «Ki kala na, mi yaa ka kiti kon ye ni fuun nungba nungba ye na mbe yala ye kapyegele ke ni, yoro Izirayeli woolo wele. We Fɔ, Yawe Yenyele lo li yo ma. Ye ye tangalomo pi kannga, ye songoro ye pungo wa ye kajogoro ti ni fuun ti yeri, jango ye kajogoro tiga ka ti ye tongo.

³¹ Kajogoro nda fuun yaa piin, ye laga ti na, ye ye kotogo ki kannga fonngo, ye nawa jatere fonngo le ye yee ni. Yoro Izirayeli woolo, yingi na ye nee jaa mbe ku?»

³² Mi na ye Fɔ, Yawe Yenyele, muwi mi yo ma fɔ: «Lere mbe ku ki woro mala ndanla. Ki kala na, ye ye tangalomo pi kannga ye kapege ki yaga, jango yaa ye yinwege ki piin.» »

19

*Kunwo yurugo nga kila ko
Izirayeli tara yekele pe wogo na*

¹ Kona, a we Fɔ wi sho fɔ: «Mboro wo na, Ezekiyeli, ma kunwo yurugo ko Izirayeli tara teele pe wogo na, ma yo fɔ:

² E, ma na wila pye paa jara na gbɔɔ† yen jaraye pe sogowo!

Wila pye ma sinle wa jara yirifonmbolo pe sogowo, naa piile pe yon suro ti woo.

³ Wila wi pyo wa koro, a wi yiri ma pye jara yirifonngo.

Na wila kagbogo ki forogo, a wila leele pe kuun.

⁴ Cengele kele yege woolo la wi kala li logo, a pe ti wi to wege ka ni.

A pe suu yigi ma tuguron kannjine le wa wi numala li na, mee kari wi ni wa Ezhipiti tara†.

⁵ «Naa jara na wila kaa ki yan wuu pinambyo wi sige ma saa te, a wi yigi wi si kon wi na. A wi suu pyo wa yege le maa koro, maa pye jara yirifonngo.

⁶ A wi nee yanri jara sanmbala pe sogowo. Wila yiri ma pye jara yirifonngo;

wila kagbogo ki forogo, a wila leele pe kaa.

⁷ Wila pe malaga sigeyinre ti jaanri†, ma pe cara ti tongo.

Wi gbelege ki kala na, tara to naa ti nawa yaara ti ni fuun ti sunndo wila kon ti na.

⁸ Cengele ngele ke yen maa maga, ke si yiri wi forogo,

ma yiri kee ki ni fuun ki na.

Kaa ke mere ti jan wi na, a wi to wa ke wege ki ni.

⁹ Paa tuguron kannjine le wa wi numaga ki na

maa le gbaga ka ni, ma kari wi ni wa Babiloni tara wunlunaja wi yeri.

Paa saa wi ton malaga sigego ka ni, jango paga kaa magala li logo naa wa Izirayeli tara yanwira ti na.»

*Kunwo yurugo nga kila ko
erezen tirige ki wogo na*

¹⁰ Ma na wila pye paa erezen tirige yen, nga ki yen ma sanri logo yon na.

Pire legerere naa njere legerere la pye ki na tonmo legewe pi kala na.

¹¹ Njere tugbɔɔro la pye ki na, a ki njere ti pye wunlumbolo pe kanngala. Kila tonlo ma yagara ma we tire sannda ti na;

pe ma koro lege naga yaan ki yagawa, naa ki njere legerere ti kala na.

¹² E'en fɔ paa ki kow nangbanwa gbɔɔ ni maga wa tara;

yonlo yirisaga tifelege kila ki pire ti waga, a ti toori.

Ki njere tugbɔɔro tila kaari ma waga; a kason kiri sogo.

¹³ Koni pe saa erezen tirige ki sanri wa gbini wi ni, wa lawaga tara nda tonmo woro wa.

¹⁴ Kason yiri wa ki tirige ki ni maga njere to naa ki pire ti sogo.

Njege gbenje si koro ki na naa, nga ki mbe ya pye wunluwo kanngala.

Ki yurugo nga ki yen kunwo yurugo; ki yaa koro mbaa koo kunwo yurugo yen.

20

*Yenyele laa pye na Izirayeli woolo
pe yege sinni,
ali mbege ta paa yiri ma je*

¹ Izirayeli woolo pe yingolo malaga kasopiile, ki yeke koloshyen wolo li yenge kangurugo wogo ki pilige ke wogo ki na, a Izirayeli tara lelele pele si pan ma cen

† 19:2 19:2: Jara na gbɔɔ na wi senre ti yo, wo yen ma taanla Zheruzalemu ca ko ni nakoma Zhuda cenle lo ni.

† 19:4 19:4: Ki senre nda ti yen na para Zhuda tara wunlunaja Yowahazi wo senre na. † 19:7 19:7: Ki laga nga ki senre ti woro ma filige Yenyele senre sewe na wi yen Aramuye senre ni wi ni.

na yege sogowa, jango mbe Yawe Yenjele li yewe mbeli nandanwa kala li jen.

² Kona, a Yawe Yenjele li sili senre ti kan na yeri ma yo fo:

³ «Senwee pyo, ki yo Izirayeli tara lelele pe kan fo mi na ye fo, Yawe Yenjele le, pa mi yo yeen fo: «Naga yen ma, muwi ye pan mbe yewe mbanla nandanwa kala li jen wi le? Kaselege ko na, mi na Yenjele na yinwege wolo, na mege ki na, mi se ti yanla yewe.» We fo, Yawe Yenjele lo li yo ma.

⁴ «Senwee pyo, ma yee gbegele, ma kiti kon pe na, ki pyewe piga kaa ma koon shyen. Pe teleye paa katijangara nda pye, ma pe nawa to ti na.

⁵ Maga yo pe kan fo, pa we fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Pilige nga ni, mila Izirayeli woolo pe wo, milan kee ki yirige ma wugu ki Zhakobu setirige piile pe kan. Mila na yee naga pe na wa Ezhipiti tara. Milan kee yirige ma wugu pe kan ma yo fo: Muwi mi yen Yawe Yenjele, ye Yenjele le.»

⁶ Ki pilige ki ni, mila wugu ma pe kan, ma yo mi yaa pe yirige wa Ezhipiti tara mbe kari pe ni tara ta ni, nda mila gbegele pe kan, nda nono naa senrege yen na fuun wa ti ni. Tara nda ti yen ma yon ma we tara ti ni fuun ti na[†].

⁷ Mila pe pye fo: «Ye ni fuun nungha nungha, yarisunndo tijangara nda ye yen na yege yinrigi ti na, yeri wa. Yaga ka ye yee tege fyongo ni mbaa Ezhipiti tara yarisunndo ti gbogo. Muwi mi yen Yawe Yenjele, ye Yenjele le.»

⁸ «Een fo paa yiri ma je na na, pe sila yenle mbe logo na yeri. Pe ni wa kpe sila yarisunndo tijangara nda paa pye na yege yinrigi ti na ti wa, pe sila je Ezhipiti tara yarisunndo ti na. Mila ki sonri mbanla nangbanwa gboco kala li wa pe na, mbanla nangbanwa kala li pye pe na fo sa gboco na li kosaga, wa Ezhipiti tara ti ni.

⁹ Een fo mi sila yenle mbege pye pe na ma, na mege ko kala na, jango paa pye ma cen cengele ngele sogowa, na mege ki ka ka jogo ke yege sogowa, poro wele mila na yee naga pe na, ma pe yirige ma pe wo wa Ezhipiti tara.

¹⁰ «Mila pe yirige wa Ezhipiti tara ma kari pe ni wa gbinri wi ni.

¹¹ A mi silan kondegeengele ke kan pe yeri, mala kakonndegengele ke naga pe na; senwee wi daga mbaa tanri ke na, jango mbaa wi yinwege ki piin ke fannga na.

¹² Mila na cenpilige ki kan pe yeri, ki pye paa kacen yen mi naa poro sogowa, jango

pege jen fo muwi mi yen Yawe Yenjele le, na li pe pye kpoyi[†].

¹³ Een fo Izirayeli woolo paa yiri ma je na na wa gbinri wi ni. Pe sila tanga na kondegeengele ke na; paa je na kakonndegengele ke na, koro ngele senwee wi daga mbaa tanri ke na, jango mbaa wi yinwege ki piin ke fannga na. Paa na cenpilige ki jogo fo tipege. A mi sigi sonri mbanla nangbanwa kala li wa pe na wa gbinri wi ni, mbe pe tongo pew.

¹⁴ Een fo mi sila ki pye ma, na yeera mege ko kala na, jango mila pe yirige wa Ezhipiti tara ti ni cengele ngele yege na, na mege ki ka ka jogo wa ke yege sogowa.

¹⁵ Muwi mila na kee ki yirige ma wugu pe kan wa gbinri wi ni, ma yo fo mi se kari pe ni wa tara nda mila kan pe yeri ti ni; to nda nono naa senrege yen na fuun wa ti ni, ti si yen ma yon ma we tara ti ni fuun ti na.

¹⁶ Mila ko pye ma, katugu paa je na kakonndegengele ke na. Pe sila pye na tanri na kondegeengele ke na; paa pye nala cenpiliye yi jogo, katugu pe jatere wila koro pe yarisunndo to na.

¹⁷ Kona ki ni fuun, mila pe wele ma pe yinriwe ta, mi sila pye na jaa mbe pe tongo; mi sila pe tongo mbe pe wo wa gbinri wi ni.

¹⁸ «Mila ki yo pe piile pe kan wa gbinri wi ni fo: «Yaga kaa tanri ye teleye pe kondegeengele ke na. Yaga ka pe kakonndegengele ke yigi mbaa tanri ke na, yaga kaa pe yarisunndo ti gbogo mbe ye yee tege fyongo ni.

¹⁹ Muwi mi yen Yawe Yenjele, ye Yenjele le. Yaa tanri na kondegeengele ke na, yanla kakonndegengele ke yigi yaa tanri ke na.

²⁰ Yanla cenpiliye yi pye kpoyi, pa kona ki yaa pye paa kacen yen mi naa yoro sogowa, jango yege jen fo muwi mi yen Yawe Yenjele, ye Yenjele le.»

²¹ «Een fo pe piile fun paa yiri ma je na na. Pe sila tanga na kondegeengele ke na, pe sila na kakonndegengele ke yigi mbaa tanri ke na; koro ngele senwee wi daga mbaa tanri ke na, jango mbaa wi yinwege ki piin ke fannga na. Paa na cenpiliye yi jogo. A mi sigi sonri mbanla nangbanwa gboco kala li wa pe na wa gbinri wi ni, mbanla nangbanwa kala li pye pe na fo sa gboco na li kosaga.

²² Een fo mi sila ki pye, na yeera mege ko kala na, jango mila pe yirige wa Ezhipiti tara cengele ngele yege na, na mege ki ka ka jogo ke yege sogowa.

[†] 20:6 20:6: Eki 6.2-8 [†] 20:12 20:12: Na li pe pye kpoyi, ko koro wo yen fo na li pe tege pe ye li yee kan; Eki 31.13; Levi 20.8; 22.9.

²³ Muwi mīla na kēē ki yirige ma wugu pe kan fun wa gbinri wi ni, mbe pe jaraga wa cengele sanngala ke sōgowa, mbe pe jaraga mbe kari tara pyew ti ni.

²⁴ Katugu pe sila pye nala kakonndegengele ke piin; pāa je na kondegengele ke na, mala cēnpiliye yi jōgō. Pāa pye na yege yinrigi pe teleye pe yarisunndo ti na.

²⁵ Ki pye ma, a mī si kondegengele kan pe yeri, ngele ke sila pye ma yon, ma kakonndegengele kan pe yeri, ngele pe saa ya mbāa pe yinwege ki piin ke fannga na.

²⁶ Mīla ti, a pē pe yēē tege fyongō ni pe saara ti ni; to tīla pye pe pinambiile kongbanmbala mbele fuun pāa pye na woo saraga na pe sori kason ni. Mīla ki pye ma, ma jōlogō wa pe na, janngo pege jen fō muwi mī yen Yawe Yēnnele le.»

*Izirayeli woolo pe sila logo
Yēnnele li yeri wa Kana tara*

²⁷ Ki kala na, sēnwee pyō, para Izirayeli tara woolo pe ni, maa yo pe kan fō: «Pa we Fō, Yawe Yēnnele li yo yēē fō: «Ye teleye pāa na tīfaga fun, katugu pe sila koro sinmbele na ni.

²⁸ Milan kēē ki yirige ma wugu, ma yo mī yaa tara nda kan pe yeri, a mī si kari pe ni wa ti ni. Eēn fō, a pē si saa na yege yinrigi tinndiye tītōnlōmbōlo pe na konaa tigbōrō nda fuun ti yen wēē ni ti na. Pa pāa pye na pe saara ti woo wa ki lara ti ni; pāa pye na pe yarilire saara ti woo wa, naa pe wusuna nuwō taan saara ti ni konaa pe duven saraga nga pe ma wō ma wō ki ni ma ta mala nangbanwa pi yirige na ni.»

²⁹ Kona, a mī si pe yewe ma yo fō: «Ye maa kee wa sunzara nda wa tinndiye pe na, ko yen yīngi?» Ali ma pan ma gbōn nala, pe maa ki lara ti yinri sunzara.

³⁰ «Ki kala na, ki yo Izirayeli tara woolo pe kan fō: «Pa we Fō, Yawe Yēnnele li yo yēē fō: Naga yen ma, ye si ye yēē tege fyongō ni paa ye teleye pe yen wi le? Naga yen ma, ye woro na kalikalawa piin na pe yarisunndo tijangara ti gbogō wi le?

³¹ Ali ma pan ma gbōn nala, ye yen na ye yēē teri fyongō ni, naa ye yen na ye saara ti woo, na ye piile pe woo saraga na pe sori kason ni ye yarisunndo ti ni fuun ti kan we. Yoro Izirayeli woolo, yaa ki sōnri ndēē mī yaa ye yaga yanla yewe wi le? Ayoo dē. Mī nā ye Fō, Yawe Yēnnele na yinwege wolo, na mege ki na, mī yen naga yuun fō mī se yenle ki na yanla yewe.»

³² «Ye yen naga sōnri wa ye nawa naga jaa mbe pye paa cengele sanngala ke yen, konaa mbe pye paa tara sannda ti woolo pe yen, mbāa tire naa sinndēēē ti gbogō. Eēn fō ki wogō ki se pye.

³³ Mī nā ye Fō, Yawe Yēnnele na yinwege wolo, na mege ki na, mī yen naga yuun fō mī yaa cēn wunluwō pi na ye go na, na fannga konaa na yawa pi ni, mbānla nangbanwa gbōō kala li wa ye na.

³⁴ Mī yaa ka ye yirige mbe ye wō wa cengele sanngala ke sōgowa; mīla ye jaraga ma kari ye ni tara nda ni, mī yaa ka ye yirige wa ti ni, mbe ye gbogolo naa na fannga konaa na yawa pi ni, mbānla nangbanwa gbōō kala li wa ye na.

³⁵ Mī yaa ka kari ye ni gbinri wa ni, mbe ye laga cengele sanngala ke na, we sa we yēē yan gbogoyi, mbe kiti kon ye na.

³⁶ Yege nga na mīla kiti kon ye teleye pe na wa Eshipiti tara ti ni, ki pyelomo nungba pi na fun, mī yaa kiti kon yoro fun ye na.» We Fō, Yawe Yēnnele lo li yo ma.

³⁷ Mī yaa ka ye yege sin na yaayoro konrikanngala li ni mbe kari ye ni wa na yon finliwē laga ki ni.

³⁸ Leele mbele pē yiri ma je na na konaa mbele pee logo na yeri, mī yaa pe conri mbe pe wō wa ye sōgowa. Pe yen ma cēn tara nda ni ma pye nambanmbala, mī yaa ka pe yirige wa ti ni. Eēn fō pe se ka sōngorō mbe pan laga Izirayeli tara ti ni. Pa kona ye yaa ki jen fō muwi mī yen Yawe Yēnnele le.

³⁹ «Yoro wō na, yoro Izirayeli woolo wele, pa we Fō, Yawe Yēnnele li yo yēē fō: «Ye ni fuun nungba nungba yaa kee ye saa ye yarisunndo ti gbogō fasi! Eēn fō ko punngo na, ki ye ndanla ma ye mben ye yaa kaa nuru na yeri. Na mege nga ki yen kpoyi, ye se kaga tege fyongō ni nāa ye yarikanra to naa ye yarisunndo ti ni.»

⁴⁰ Katugu Izirayeli tara woolo pe ni fuun, mbele fuun pe yaa ka pye mbe cēn wa tara ti ni, pe yaa kaa paan mbāa na gbogō wa na yanwiga kpoyi ki na, yanwiga nga ki yagara Izirayeli tara yanwira ti ni fuun ti na we. We Fō, Yawe Yēnnele lo li yo ma. Pa mī yaa ka yenle ye na wa ki laga ki na. Mī yaa ka yo yaa paan ye yarikanra ti ni, naa ye yarilire fōnndo kongbannda saara ti ni konaa yaara nda fuun ye yaa ka tege ti ye na kan ti ni.

⁴¹ Yē gbōn ma jaraga ma kari cengele ngele sōgowa konaa tara nda ni, na mī ka ka ye yirige wa ke sōgowa mbe ye gbogolo naa, pa mī yaa ka yenle ye na paa saraga nuwō taan wogo yen. Kiga pye ma, kagala ngele mī yaa pye ye ni ke kala na, mī yaa ki naga cengele sanngala ke na fō muwi mī yen Yēnnele na li yen kpoyi.

⁴² Na mī ka ka sōngorō mbe pan ye ni wa Izirayeli tara ti ni, to nda mīla na kēē ki yirige ma wugu mberi kan ye teleye pe yeri, pa kona ye yaa ki jen mbe yo fō muwi mī yen Yawe Yēnnele le.

⁴³ Wa ki laga ki na, ye yaa ka nawa to ye tangalomo lee pi na konaa ye kapyere nda ye pye ma ye yee tege fyongo ni ti na. Ye yaa ka lako ye yee na kapere nda fuun ye pye ti kala na.

⁴⁴ Yoro Izirayeli woolo wele, mi se ka ye yigi mbe yala ye tangalomo pee po naa ye kafaara ti ni, een fo mi yaa ka ye yigi jenge na yera mege ko kala na. Pa kona ye yaa ki jen mbe yo fo muwi mi yen Yawe Yennele le.» We Fo, Yawe Yennele, lo li yo ma.

21

Fyere senre nda tila yo

Zhuda tara ti wogo na

¹ Yawe Yennele laa li senre ti kan na yeri, ma yo fo:

² «Senwee pyo, kannga ma yege wa wa yonloparawa kalige kee tara ti yeri, ma para ma wa yonloparawa kalige kee tara ti na, ma Yennele li yon senre yo ma wa mbele pe yen ma cen wa yonloparawa kalige kee tara[†] kologo ki ni pe na.

³ Maga yo yonloparawa kalige kee kologo woolo pe kan fo pe Yawe Yennele li senre ti logo. We Fo, Yawe Yennele, pa li yo yeen fo: «Mi yaa kason le ye ni. Ki kason ki yaa ka ye laga tire tipiire naa tiwara ti ni fuun ti sogo. Ki kason yinne li se ka figi. Ki yaa ka lere pyew wi yege ki mulugu, mbege le wa yonloparawa kalige kee ki na fo sa gbɔn wa yonloparawa kamenge kee ki na.

⁴ Kona leele pe ni fuun pe yaa ki yan mbege jen fo mi Yawe Yennele, muwi migi kason ki le; ki se si ya figi.»

⁵ Kona, a mi sho fo: «E, we Fo, Yawe Yennele, leele pe yen naga yuun fo: «Ki nanja na wi yen na yomiyegede waa ko ce!»

⁶ Kona, a Yawe Yennele li sili senre ti kan na yeri naa, ma yo fo:

⁷ «Senwee pyo, kannga ma yege wa wa Zheruzalemu ca ki yeri, ma para ma wa ki lara kpoyi ti na, ma Yennele li yon senre yo ma wa Izirayeli tara ti na.

⁸ Maga yo Izirayeli tara ti kan fo, pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Mi yaa yiri ye korogo; mi yaa na tokobi wi kow wa wi wofogo ki ni mbe lesinmbele poro naa lepeele pe ni fuun pe tongo wa ma ni.

⁹ Ki kaa pye mi yen na jaa mbe lesinmbele poro naa lepeele pe tongo wa ma ni, ki kala na, mi yaa na tokobi wi kow wa wi wofogo ki ni mbe leele pe ni fuun pe tongo, mbege le wa yonloparawa kalige kee ki yeri mbe saga wa wa yonloparawa kamenge kee ki yeri.

¹⁰ Kiga pye ma, lere pyew wi yaa ki jen fo mi Yawe Yennele, milan tokobi wi kow

wa wi wofogo ki ni, wi se si songoro mbe ye wa naa.»

¹¹ «Mboro wo na senwee pyo, ta jeen! Ma gbɔw ma jigi wi ni wi kon ma na konaa nandangawa ni pe yege sogowo.

¹² Na paga ma yewe mbe yo fo: «Yingi na ma nee jeen?» Ma pe yon sogo ma yo fo: «Katugu mi fyere senre ta logo ti yen na paan. Leele pe sunndo wi yaa ka kon pe na, pe keyen yi yaa ka fanla pe na, pe jatere wi yaa ka piri pe na, pe kannguuro ti yaa ka fanla pe na. Ee, ti yen na paan! Ki yaa pye kaselege!» We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

Yennele li tokobi kala

¹³ Yawe Yennele laa li senre ti kan na yeri naa, ma yo fo:

¹⁴ «Senwee pyo, Yennele li yon senre ti yo ma yo fo, pa we Fo wi yo yeen fo:

«Tokobi! Tokobi!

Poo yon ki yo, maga filige!

¹⁵ Tokobi yon ki yo legbogo ko kala na,

poo yon ki turugo, jango wila yengede.

Naga yen ma, we mbe ya mbaa yogori mele we pinambyo wi wunluwo kanngala li wogo na?

Wunluwo kanngala li yen na tire sannda pyew ti tifaga.

¹⁶ Pè tokobi wi kan, pe ta poo yo,

jango lere wa mboo yigi wa wi kee;

tokobi wi yon ki yo, poo yon ki turugo

jango mboo le gbɔfo wi kee.

¹⁷ Senwee pyo, ta gbele ngbanga maa jɔrɔgi,

katugu pè tokobi wi kow na woolo pe na, konaa Izirayeli tara teele pe ni fuun pe na.

Pè pe le tokobi wi kee poro naa na woolo sanmbala pe ni fuun pe ni;

ki kala na, tɔɔn jegbɔlo li gbɔɔn jatere piriwen pi kala na.»

¹⁸ Katugu ki yen kangbanga jenge;

tokobi wi woro na wunluwo kanngala na jate, lo ka ko mbe wo wa, ki yaa pye

mele?

We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

¹⁹ «Koni, senwee pyo, Yennele li yon senre ti yo.

Ma kendagala ke gbɔn ke yee na nangbanwa ni.

Tokobi wi yaa gbɔn gbɔnsaga shyen, gbɔnsaga taanri.

Legbogo tokobi wowi;

legbogo gbɔgo tokobi wowi.

Wi yen na gbɔɔn kee ki ni fuun ki na.

²⁰ Wi yaa ti sunndo kongɔ mbe leele pe ta, jango pe legere mbe kurugo mbe toori.

[†] 21:2 21:2: Nga ki yo fo yonloparawa kalige kee tara, ko yen na para Zhuda tara to senre na.

Ki kala na, mi legbogo tokobi wi torogo wa pe yeyonro nungba nungba pyew ti na.

Pè tokobi wi yon ki yò wila yengele, pòò yon ki yò wila legbogo piin.

²¹ Tokobi taan, ta kuun kalige na, maa kuun kameŋe na!

Maga yege sin laga o laga, maa kuun!

²² Mi fun mi yaa kaa na kendaraga ke gbon ke ye na,

mi yaa kanla nangbanwa kala li pye fo sa gbon wa li kosaga.» Mi Yawe Yenŋele, muwi mi yo ma.

Babiloni tara wunlunana wi yaa Zheruzalemu ca ki tongo

²³ Yawe Yenŋele làa li senre ti kan na yeri ma yo fo:

²⁴ «Mboro wo na, senwee pyo, kongolo kacen wogolo shyen gbegele, ngele Babiloni tara wunlunana wi tokobi fenne pe mbe ya toro wa ke ni mbe pan. Ki kongolo shyen ke daga mbe yiri tara nungba ni. Ma kacen wa pye wa kongolo shyen ke ni fuun ke lesaga ki na, jango tokobi wi yen na kee ca nga ni, mbaa ki nari.

²⁵ Ma kono nungba kacen pye, na tokobi wi yaa toro wa li ni mbe kari wa Amo cenle woolo pe cagbogo Araba ki ni; mee kono la yege kacen pye, na tokobi wi yaa toro wa li ni mbe pan wa Zhuda tara, wa Zheruzalemu ca nga pe malaga sigembogo kan maga maga we.

²⁶ Katugu Babiloni tara wunlunana wi yen ma yere wa kongegele ke na, wa kongolo shyen ke lesaga ki na. Wi yen naa jeere ti piin mbege jen kono na wi yaa le. Wi yen na jele wi wangala ke ni, na wi go nawa yarisunndo ti yewe. Wi yen na saraga yaayoro kara yinŋele ke cancan na jele ke ni.

²⁷ Jeere pyewanla na làa Zheruzalemu ca ki naga, li si to wa wi kalige kee ki na. Ki pye ma, wi yaa pan mbe mbogo jaanriyaara tege le ki ca mboro ti tanla, mbe malaga konno wa, mbe legbogo pye. Pe yaa ka mbogo jaanriyaara yerege yerege wa ca ki mbogo yeyonro ti punjo na, mbe tara gbogolo lugusara mbogo ki na, mbe malaga gbonglusara gbegele.

²⁸ «Een fo, Zheruzalemu ca woolo pe yen naga sonri ndee ki jeere kapyere ti woro yaraga ka pe yege na; katugu paa wugu ma pe ye kan fo yaraga ka se pe ta. Kona ki ni fuun, Babiloni tara wunlunana wi yaa pe nawa to pe kambasinnde ti wogo na, mbe pe kogori fo pe yaa ka pe yigi malaga kasopiile mbe kari pe ni.»

²⁹ Ki kala na, pa we Fo, Yawe Yenŋele li yo yen fo: «Ki kaa pye ye yen nala nawa tuun ye kambasinnde ti wogo na, na ye

kolomo kapyere ti piin nari yinrigi funwa na, na ye kapere ti nari wa ye kapyegele ke ni fuun ke ni, mala nawa to ti ni fuun ti na, ki kala na, ye juguye pe yaa kee taga ye na mbe kari ye ni.

³⁰ «Mboro wo na, Izirayeli tara ti wunluwo pyo, ma yen Yenŋele li mege jogofa konaa lepee; ma kapere ti fogo tonpilige ki gbon. Ma kajogoro ti gbon wa ti kosaga ki na, ki kala na, ti fogo tonpilige ki gbon».

³¹ Pa we Fo, Yawe Yenŋele li yo yen fo: «Noromiri wi yaa ka kow mbe laga wa ma go na, wunluwo njala li yaa ka kow mbe wo wa ma go ki na. Yaara ti ni fuun ti kannga. Na wila go sogo, wo yaa ka yiri; na wila yiri, wo yaa go sogo.

³² Kataga naa kataga! Mi yaa ka Zheruzalemu ca ki jogo mbege pye kataga. Ki jogowo cenle pa fa pye gben. Mi yaa ki pye ma, fo sa gbon na wi daga mbe pan mbe kiti wi kon, wi sa pan, wo na migi le wi kee we.»

Yenŋele li yaa malaga gbon Amo cenle woolo pe ni

³³ «Mboro wo na, senwee pyo, Yenŋele li yon senre ti yo, ma yo fo: «We Fo, Yawe Yenŋele, pa li yo yen Amo cenle woolo pe wogo na konaa tegele na paa tegele li wogo na fo:

Tokobi, tokobi pòò kow wa wi wofogo ki ni legbogo ki mege ni,

pòò yon ki turugo maga filige mbe gboro pye,

maa yò wila yengele paa yenŋele yengeleme yen.

³⁴ Ye jeere senre nda ti yen go fu senre to naa ye yariyanra yagbogolo woro ti ni, mbe ye ta wa ti ni, tokobi wi gbegele mbe lepeelee tipeele pe konlogi; pe kambasinnde ti gbon wa ti kosaga ki na, ki kala na, pe kajogoro ti fogo tonpilige ki gbon koni.»

³⁵ «Ye ye tokobi wi le wa wi wofogo ki ni. Mi ye da ma ye tege laga nga na, ye setirige ki yiri tara nda ni, pa mi yaa sa kiti kon wa ye na.

³⁶ Mi yaa na nangbanwa gbog kala li wa ye na, mbanla konro tandorogo kason ki fe mbege wa ye na. Mi yaa ye le lewelimbele pele kee, mbele pe tunngo ki yen mbaa jogowo piin.

³⁷ Kason ki yaa ka ye sogo. Ye kasanwa pi yaa ka wo wa tara ti na. Lere se ka nawa to ye na naa; katugu mi Yawe Yenŋele, muwi mi para.»

22

Zheruzalemu ca woolo pa kapere pye

¹ Yawe Yennele lāa li senre ti kan na yeri, ma yo fo:

² «Mboro wo na, senwee pyo, ma yee gbegele ma kiti kon Zheruzalemu ca nga ki yen legbogo ca ki na. Ma kiti kon ki na. Katijangara nda fuun pe pye, ma ti yege naga pe na.

³ Maga yo pe kan fo: «Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: Wele, ki ca nga ki woolo pe yen na leele pe kuun wa ca ki ni, janjo ki tongopilige ki fyeele ki gbon; pe yen na yarisunndo tijangara gbegele, ma pe yee tege fyongo ni ti ni.

⁴ Legbogo nga ye pye, ki ye pye jogofenne. Yarisunndo nda ye gbegele, ti ye tege fyongo ni. Yege pye ma ye yinwege piliye yi were, ma ti a ye yegele yon ki gbon wa ki kosaga ki na. Ki kala na, mi yaa ye pye tifagawa yaraga wa cengele sanngala ke yege sogowo, konaa titegere yaraga tara sannda pyew ti yege sogowo.

⁵ Mbele pe yen ye tanla toon konaa mbele pe yen wa lege, pe yaa kaa tege ye na, katugu ye ca ki mege ki jogo konaa ma yin kafaara ni.

⁶ «Wele, Izirayeli tara teele pe ni fuun nungba nungba pe yen na pe fannja ki piin naga nari wa ye yeri, na leele pe kuun.

⁷ Wa ye yeri, leele pe yen na pe teele naa pe neele pe tifaga. Wa ye sogowo, leele pe yen na nambannjeenle pe jolo lewelewe kapyere ni. Wa ye yeri, leele pe maa nii pijiriwele naa nangunjaala pe go na†.

⁸ Ye yen nala censaga kpoyi ki tifaga, nala cempiliye yi joga†.

⁹ Wa ye yeri, leele pele yen wa, poro maa finlele na leele mege jogo mbe ta mbaa leele kuun. Wa ye yeri, leele pele maa yarisunndo saara yaara kaa wa yanwira ti na. Pe maa kalikalawa piin wa ye sogowo.

¹⁰ Wa ye yeri, pele maa sinlele pe teele jelele ni, pele maa sinlele jelele mbele pe yen jorowo pe ni fannja na.

¹¹ Wa ye yeri, pele maa katijangara piin pe lewee yeenle pe jelele pe ni. Pele maa kalikalawa piin pe piile pe jelele pe ni, ma pe yee tege fyongo ni. Pele maa sinlele pe jeenle sumbono pe ni fannja na, mbele pe yen pe toseyeenle wele†.

¹² Wa ye yeri, pe maa yarikanra shoo mbe ta mbaa leele kuun? Ye maa fono tari na tonli konaa tonli pee jaa ti go na. Ye maa ye lewee yeenle pe tonyogo, mbe ta mbe pye penjagboro fenne. Een fo mi wo na, ye faga na na.» We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

¹³ «Ye wele, mi yen nala kendagala ke gboon ke yee na nangbanwa pi na, katugu ye leele pe tonyogo, ma penjagboro ta

konaa ye yen na leele kuun wa ye ca ki ni.

¹⁴ Na mi ka ka yiri ye korogo pilige nga ni, naga yen ma, ye mbe kotogo ta le? Naga yen ma, fannja mbe pye ye ni naa le? Mi na Yawe Yennele muwi mi para, mi yaa sigi pye.

¹⁵ Mi yaa ka ye gbon mbe ye jaraga wa cengele sanngala ke sogowo, mbe ye jaraga mbe kari ye ni tara ta yege ni, mbe ye fyongo kapyere ti ko mberi wo laga ye sogowo pew.

¹⁶ Yoro jate ye yaa ka ye yee tifaga cengele sanngala ke yege sogowo. Pa kona ye yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.»

¹⁷ Yawe Yennele lāa li senre ti kan na yeri naa, ma yo fo:

¹⁸ «Senwee pyo, Izirayeli woolo pe yen na yege na paa tuguron fire yen. Pe ni fuun pe yen paa tuguyenre yen, nakoma paa fuwa yen, nakoma paa tuguron yen, nakoma paa sunmu yen tuguron yancolo la ni. Pe yen paa warifuwe fire yen.

¹⁹ Ki kala na, pa we Fo Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ki kaa pye ye ni fuun ye pye paa tuguron fire yen, ye wele, mi yaa ye gbogolo wa Zheruzalemu ca ki nawa.

²⁰ Yege nga na pe ma warifuwe, nakoma tuguyenre, nakoma tuguron, nakoma sunmu nakoma fuwa wi gbogolo mboo le tuguron yancolo la ni, mbe kason gberi li na mberi yan, ki pyelomo nungba pi na, mi fun wa na nangbanwa po naa na konro tandorogo ki ni, mi yaa ka ye gbogolo mbe ye pile, mbe kason le ye ni, mbe ye yan fun.

²¹ Mi yaa ka ye gbogolo ye yee na, mbe silan nangbanwa kason ki fe mbege wa ye na. Kona, ye yaa ka sogo mbe yan wa Zheruzalemu ca ki nandogomo.

²² Yege nga na warifuwe wi ma yan wa tuguron yancolo li ni, pa ye yaa ka yan ma fun wa ca ki nandogomo. Pa kona ye yaa ki jen fo mi na Yawe Yennele, muwi milan nangbanwa kala li wa ye na.»

²³ Yawe Yennele lāa li senre ti kan na yeri naa, ma yo fo:

²⁴ «Senwee pyo, ki yo Zheruzalemu ca ki kan fo: «Ma yen tara nda fyongo kii wo ti ni; tisaga se pan ma na na nangbanwa wagati wi na.»

²⁵ Pe Yennele yon senre yofenne pe yen na yon leme piin wa ca ki ni. Pe yen na tuun leele pe na, paa yege nga na jara na wila kuunru wi ma to wi kagboro ti na mberi koonlo yuro yuro we; pe yen na leele pe yarijende to naa pe yaara sonngbanga woro ti shoo pe yeri. Pe yen

† 22:7 22:7: Eki 20.12; 22.20-21; Dete 5.15; 24.17 † 22:8 22:8: Eki 20.8; Levi 26.2 † 22:11 22:11: Levi 18.7-20

na jeele legere piin nangunjaala wa ca ki ni.

²⁶ Pe saraga wofenne pe yen nala lasiri wi jogo, lara nda ti tege ti ye na kan, pe yen nari teri fyongo ni. Yaara nda ti yen kpoyi konaa nda ti woro kpoyi pe woro nari woo ti yee ni; yaara nda ti yen fyongo ni konaa nda ti yen fyongo fu pe woro na leele pe nari peri jen peri wo ti yee ni. Pe woro nala cempiliye yi jate. Mi yen kpoyi yege nga na, pege tege fyongo ni wa pe sogowo.

²⁷ Pe tara teele pe yen paa kombokara yen, nda ti maa ti kagboro ti koonlo yuro yuro. Pe maa leele kuun, na leele pele yinwege jogo, mbe ta mbe pye penjagboro fenne.

²⁸ Pe Yennele yon senre yofenne pe yen na tonni leele pe kapere ti na, paa yege nga na pe ma kaa fenrege tege ma mbogo tiri maga filige. Pe yariyanra nda paa yaan ti yen wagafe, pe Yennele yon senyoro ti yen yagbogolo woro. Pe maa yuun fo: «Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen.» Ma si yala, Yawe Yennele lii para pe ni.

²⁹ Tara woolo pe yen na leele pe jolo, na pe kee yaara ti yuun pe yeri. Pe yen na nii mbele pe yen tege na konaa fyonwo fenne pe go na. Pe yen na nambannjeenle pe jolo na pe tanga ki shoo pe yeri.

³⁰ Mila lere wa lagaja wa pe sogowo, na wi mbaa mbogo ki wa mbege yirige, mbaa leele pe go singi, na wi yaa yere ca ki malaga sigembogo ki jeenrisara ti tanla na yege sogowo, mbe tara ti sho, jango mi ka ka ta mbe ca ki tongo; een fo mi sila lere kpe ta wa pe ni.

³¹ Ki kala na, mi yaa na konro tandorogo kala li wa pe na, mbe pe sogo na nangbanwa kason ki ni mbe pe ko. Mi yaa ti pe pe kapyegele ke go kala li le.» We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

23

Samari tara ti nanjara kala

¹ Yawe Yennele laa li senre ti kan na yeri ma yo fo:

² «Senwee pyo, jeele shyen la pye wa, pe shyenne paa pye jele nungba sumborombiile.

³ Paa pe yee kan nanjara ti yeri wa Ezhipiti tara. Paa nanjara pye pe sumborowo sanga wi ni. Nambala paa pye na pe yinngengele ke yinri wa ki laga ki na. Paa pye na pe koto ro ti talitali pe na, mbe pe ta sumbono nanjambajeenle.

⁴ Njofa paa pye naa yinri Ohola, na jonlofo wi yinri Oholiba†. Paa pye na jeele. Paa pinambiile naa sumborombiile se na kan. Na paa pye na yinri Ohola wo

wi yen Samari ca ye, a Oholiba wo pye Zheruzalemu ca ye.

⁵ «Een fo Ohola wila pye na nanjara piin ali mbege ta wila pye na jo. Asiri tara fenne mbele paa pye wi keenle, wi cenyeele wele, pe la kila wi yigi fo ma saa toro.

⁶ Poro paa pye na deriyenre tiyonro ti nii. Paa pye gboforoneriye konaa fangga fenne. Pe ni fuun paa pye lefonmbolo tiyonlo, ma pye shon lugufenne na nuru shonye na.

⁷ Ohola wila wi yee kan poro yeri, ma nanjara ti pye. Pe ni fuun paa pye Asiri tara nambala pe ni fuun tiyonlo. Poro pe ni fuun pe la kila wi yigi fo ma saa toro, a wuu yee tege fyongo ni pe ni konaa pe yarisunndu ti ni.

⁸ Nanjara nda wila pye na piin maga le wa Ezhipiti tara, wi sila ti yaga; katugu maga le wa wi sumboro sanga wi na, nambala paa pye na sinlele wi ni. Maa ta nanjambajeen, paa pye naa yinngengele ke yinri, maa le nanjara ti ni fo jenge.

⁹ Ki kala na, mui le wi keenle, Asiri tara fenne pe kee, poro mbele pe la kila wi yigi fo ma saa toro we.

¹⁰ Poro paa wi witiwaga ki yirige funwa na. Paa wi pinambiile naa wi sumborombiile pe yigi ma kari pe ni, mee wo jate wi gbo tokobi ni. Paa kiti kon ma jologo wa wi na, a wi kala li pye yege nagawa jeele sanmbala pe yeri.

Zheruzalemu ca ki nanjara kala

¹¹ «Wi jonlo sumboro Oholiba wila ki kala li yan, een fo wo nambala jogo ko la pe ma we njofa wo wogo ko na.

¹² Asiri tara nambala la kila wi yigi fo ma saa toro, poro mbele paa pye gboforoneriye konaa fangga fenne. Paa pye wi cenyeele, na yariporo tiyonro nii. Pe ni fuun paa pye shon lugufenne na nuru shonye na. Pe ni fuun paa pye lefonmbolo tiyonlo.

¹³ A mi sigi yan fo wo fun wuu yee tege fyongo ni, kononungba lo pe ni fuun shyen paa tanga li na.

¹⁴ Jonlofo wila ka taga wi nanjara ti na. Wila nambala pele yanlele yan pe pe gbegele mbogo na; wila Kalide tara nambala yanlele pele yan mbogo na, mbele pe penduru yeen tege ma pe gbegele.

¹⁵ Kurusijaraye la pye ma popo wa pe senngengele ke na; gbogowo njagala tiyongolo la pye ma popo wa pe yinre ti na. Pe ni fuun paa pye paa malingboonlo yen. Paa pye ma yiri Babiloni tara fenne pe korogo, ki Kalide tara to ti yen pe yera tara nda paa se wa ti ni we.

† 23:4 23:4 Eburuye senre ti ni, Ohola mege ki korowowi na «Wi censaga paraga go», Oholiba mege ki korowowi na «Na censaga paraga go ki yen wa wi ni.»

¹⁶ Naa Oholiba wila kaa pe yan, a pe la ki suu yigi fo ma saa toro. A wi si pitunmbolo torogo pe yeri wa Kalide tara, pe sa pe yeri wi kan.

¹⁷ A poro Babiloni tara nambala pè si pan wa wi yeri, ma pan ma sinle wi ni wa wi sinlesaga, maa tege fyongo ni pe nanjara ti ni. Naa wila kaa wi yee tege fyongo ni pe ni, a pe la ki si ko wi na.

¹⁸ Wila wi nanjara ti yirige funwa na kpengbelengbe, maa witiwaga ki yirige funwa na. Ki pye ma, a mi si je wi na paa yege nga na mila je wi njo wi na we.

¹⁹ A wi si ka taga wi nanjara ti na mari lege; wila nawa to wi sumboro sanga nanjara ti na, sanga na ni wila pye nari piin wa Ezhipiti tara we.

²⁰ Wi keenle pe la kila wi yigi fo ma saa toro, poro mbele pe fannga kila pye paa sofile nana wogo yen, paa shon nana wogo yen.

Zheruzalemu ca ki jologo kala

²¹ «Oholiba, koni ma yen na nawa tuun kalikalawa mba maa pye ma sumborowo sanga wi ni pi na; ki sanga wi ni, Ezhipiti tara nambala paa pye nno kotogo ki talitali, nno sumborowo yinngenge ke yinri.

²² «Ki kala na, mboro Oholiba, pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Mi yaa ma keenle pe yirige mbe pe wa ma na, poro mbele pe la ki ko ma na yingo we. Mi yaa ti pe yiri ma korogo kee ki ni fuun ki na.

²³ Mi yaa ka ti Babiloni ca fenne pe pan, konaa poro Kalide tara fenne pe ni fuun, naa Pekodi cenle woolo, naa Showa cenle woolo konaa Kowa cenle woolo pe ni, mbe si pinle Asiri tara fenne pe ni fuun pe ni. Pe yen lefonmbolo tiyoonlo, naa gboforoneriye, naa fannga fenne konaa malingboonlo teele tugbomolo pe ni; pe ni fuun pe yen ma lugu shonye na.

²⁴ Pe yaa ka yiri ma korogo, mbe pan mbe yiri wa yonloparawa kamenge kee yeri malingbonyaraa ni, naa wotoroye mbele shonye maa tilele, naa malaga gbomwotoroye, naa leele janwa gbolo ni. Pe yaa ka yere mboon maga kee ki ni fuun ki na pe tuguron sigeyaara tugbooro naa tuguron sigeyaara tumooro ti ni, konaa pe tuguron njagala ke ni. Kiti na wi yaa kon ma na, muu le pe kee. Pe yaa kiti kon ma na mbe yala pe kakonndegengle ke ni.

²⁵ Mi yaa na kayanga kala li wa ma na. Ki leele pe yaa kon jolo nanngbanwa gboo ni. Pe yaa kon numala naa ma nungbogolo ke koonlo mbe ke laga wa. Ma woolo sanmbala mbele pe yaa ka koro, pe yaa ka poro gbo tokobi ni. Pe yaa kon pinambiile poro nno sumborombiile pe yigi mbe kari pe ni. Leele mbele ka ka

koro wa ma ni, pe yaa ka poro sogo kason ni.

²⁶ Pe yaa kon yariporo ti wo ma na, mboon fereyaara ti wo ma na.

²⁷ Kiga pye ma, mi yaa ma kalikalawa kapyere to naa ma nanjara ti ko, to nda maa pye na piin maga le wa Ezhipiti tara. Ma se kaa yege yinrigi pe na naa, ma jatere wi se ka pye Ezhipiti tara kapyere ti na naa.

²⁸ «Katugu pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Wele, mi yaa ma le mbele pe yen nno mbenge pe kee; mi yaa ma le mbele pe la ko ma na pe kee.

²⁹ Pe yaa kon yigi tijaanga mbenwe ni. Pe yaa kon tunndo tonli wi le. Pe yaa ka kari mboon yaga waga, witiwaga kpele kpele kpele. Ma nanjara fere ti yaa yiri funwa na, naa ma fyonro kapyere to naa ma kalikalawa pi ni.

³⁰ Pe yaa ka ki kagala ke pye ma na, katugu ma nanjara pye cengele kele yege ni, mwo yee tege fyongo ni pe yarisunndo ti ni.

³¹ Ma tanga wa ma njo Ohola wi tulugo ki ni; ki kala na, wi wo na nanngbanwa wojenne na ni, mi yaa ti ma wo wa li nungba li ni.» »

³² Pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Ma njo Ohola wi wo wojenne na ni, ma yaa wo wa li ni fun.

Ki wojenne li gbogo, ma jago. Leele pe yaa kaa tege ma na, mbaa ki lakoo ma na;

katugu wojenne li yen ma yin fo jenge.

³³ Ma yaa ka yekannguwa ta naa nandangawa ni,

katugu ma njo, Samari ca ye, ki wo wojenne na ni, li yen jogowo naa sunndo kongo wolo.

³⁴ Ma yaa kali wo, mbeli wo mbeli ko pew, mbeli yaari kporo kporo kporo, mboon yinngenge ke koonlo li konrokono ti ni. Katugu muwi ni para.» We Fo, Yawe Yenjele lo li yo ma.

³⁵ «Ki kala na, pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Ki kaa pye ma fege na na, ki kaa pye mala wa wa ma yee pungo na, ma yaa ma kalikalawa naa ma nanjara ti go kala li le.» »

Yenjele li yaa kiti kon Samari ca naa Zheruzalemu ca ki na

³⁶ Kona, a Yawe Yenjele li silan pye fo: «Senwee pyo, naga yen ma, ma woro na kiti kon Ohola naa Oholiba pe na wi le? Pe katijangara nda pe pye, ti yege yo pe kan.

³⁷ Katugu pe nandara pye; pe keyen yi yen ma fa legbogo kasanwa pi ni. Pe nandara pye pe yarisunndo ti ni. Mbe taga wa ko na, piile mbele mila se pe na, paa pe wo saraga yarisunndo yeri ma pe sogo.

³⁸ Nga pàa pye na na naa, koyi nga. Pàa na censaga kpoyi ki tēge fyongo ni ki pilige nungba ki ni, mala cēnpilige ki tifaga.

³⁹ Pilige nga ni pàa pe pinambiile pe kōnlogi ma pe wō saraga pe yarisunndo ti yeri, ki pilige nungba ki ni, pàa pye wa na censaga kpoyi ki ni maga tēge fyongo ni. Ko kala lo pàa pye wa na sherigo gbogo ki ni.

⁴⁰ «Yàa leele tun yere, a pè saa nambala yeri ma yiri fō lege. Pa pitunmbolo paa gbōon wa, a ki nambala pè si pan teere ye kōrōgo. Kona, a yè si yiri ma woli, ma kale wi le, ma ye yee fere ki nambala pe kala na.

⁴¹ A yè si cēn sinleyaraga tiyongō ka na. A yè si tabali wa tēge ye yee yēge sōgōwō, mēē na wusuna nuwō taan wō naa na sinme nuwō taan pi ni ti taga wa wi na.

⁴² Janwa gbolo là la pan wa. Ki leele pàa pye na tinme gbōo yinrigi jatere fu. Wa pe sōgōwō, nambala pèle la pan ma yiri wa gbinri tara ti kēē ki ni fuun ki na. Pàa kēē kannjingele le nōsepiile jēēle shyen pe keyen yi na, ma wunluwō njagala tiyongolo kan wa pe yinre ti na.

⁴³ «Ki pye ma, a mi sho fō: «Nandara ti jele ŋa jōgō makō, wō mbe ya mboo yee kan nanjara ti yeri mele naa?»

⁴⁴ Nambala pàa pye na yiin wi kōrōgo, paa yēge nga na lere ma kari nanjaa kōrōgo we. Pa nambala pàa pye na yiin wa Ohola naa Oholiba pe kōrōgo ma na sinlele pe ni, ki jēēle kalikali pyefenne wele.

⁴⁵ Eēn fō nambala mbele pe yen sinmbele, poro pele pe yaa kiti kon pe na, paa yēge nga na pe ma kaa kiti kon jele nandaa wi na konaa jele legbolere wi na we; katugu pe yen nandaala, pe keyen fun yi yen ma fa legbogo kasanwa pi ni.»

⁴⁶ Pa we Fō, Yawe Yēnnele li yo yēēn fō: «Ye janwa gbolo la yirige ye wa pe na. Ye ti pe sunndo kongō wa pe na, pe pe kēē yaara ti koli.

⁴⁷ Ki janwa gbolo li yaa ka pe wa sinndeere ni, mbe pe gbo tokobi ni. Pe yaa ka pe pinambiile naa pe sumborombiile pe gbo, mbe kason le wa pe yinre ti ni mberi sogo.

⁴⁸ Pa mi yaa kalikalawa pi ko mboo wō laga tara ti ni yēēn. Ki wogo ki yaa yerewe kan jēēle pe ni fuun pe yeri, pa pe se yenle mbāa kalikalawa piin paa ye woo pi yen.

⁴⁹ Pe yaa ye kalikalawa pi go kala li wa ye na. Kapere nda yè pye wa yarisunndo gbogowō pi ni, ye yaa ti go kala li le. Ki ka pye ma, ye yaa ki jēn fō muwi mi yen ye Fō, Yawe Yēnnele le.»

24

Zheruzalemu ca ki yen ma taanla negedaga ni, ŋa so wūu yigi

¹ Leele pe yigingolo malaga kasopiile, ki ye le kolojere wolo, li yenge kē wogo ki pilige kē wogo ki na, a Yawe Yēnnele li sili senre ti kan na yeri, ma yo fō:

² «Senwee pyo, ki nala pilige nga ki yonlogo, ki pilige jate nga ki yonlogo maga tēge; katugu ki nala pilige nga koyi Babiloni tara wunlunana wigi le mbe to Zheruzalemu ca ki na[†].

³ Ma yomiyele la wa ki cēnle woolo mbele pè yiri ma je pe wogo na, ma pe pye fō: «Pa we Fō, Yawe Yēnnele li yo yēēn fō: Negedaga wa le maa taga kason na, ma tōnmō le wa wi ni.

⁴ Kara ti kōonlo ma kayinngēle ke le wa wi ni,

kayinngēle tiyongolo ke ni fuun, naa jēgbolo lo naa pogo ki ni;

mēē kajeere kara tiyōnro ta taga wa maa fungo.

⁵ Simbaala pe pe ni fuun tiyōonlo wa wō maa kara ti le wa cogo ki ni;

ma kanngire le wa kason ki ni wa negedaga wi nogo.

Mari yaga ti kan jenge, ma ti kajeere kara ti pe fun.»

⁶ Ki kala na, pa we Fō, Yawe Yēnnele li yo yēēn fō:

«Jōlogo yen ki legbogo ca nga ki wogo.

Ki yen paa negedaga yen, ŋa so ye wi ni, ŋa so wi se ya jogo mbe laga wi na.

Kayinngēle ke wō nungba nungba wa negedaga wi ni,

maga ka pete gbōn la na si jēn mbeli wō.

⁷ Katugu Zheruzalemu ca woolo pè leelee mbele gbo, pe kasanwa pi yen wa ca ki nawa;

ki kasanwa pōo wō wa walaga nga ki yen waga ki na,

pe sila pi wō tara, jango lere mboo tōn taambugo ni.

⁸ Mi fun, mila kasanwa pi yaga wa walaga nga ki yen waga ki na,

wa laga nga pi se ya mbe tōn,

jango pilan nangbanwa pi yirige na ni, mbe ta mbe kayanga wō pe ni.»

⁹ Ki kala na, pa we Fō, Yawe Yēnnele li yo yēēn fō:

«Jōlogo yen ki legbogo ca nga ki wogo,

katugu mi fun mi yaa kanngire legere kon mbe kason gbogo gberi.

¹⁰ Kanngire legere gbogolo ma kason gberi, ma kara ti sogo ti pe jenge, ma sege yaara le wa ti ni.

Ma ti kajeere kara ti pe ti sogo.

¹¹ Ko punjo na, ma negedaga wi taga waga wa nanjanra ti na,

[†] 24:2 24:2: 2 Wunlu 25:1; Zhere 52:4

janjo wi weri fo wi tuguyenre ti yanlaga kpanyi;
wi fyongo ki ta ki yan ki wo wa wi nawa,
so wi ko wi wo wa wi ni.»

¹² Een fo ko tege nga ko ki ni fuun nga ko yen wagafe; so na wi ye negedaga wi ni, wi woro na woo wi ni; kason yere ki se ya mboo wo wi ni.

¹³ «Yoro Zheruzalemu ca woolo wele, ye kalikalawa pi ye tege fyongo ni. Mila pye na jaa mbe ye pye kpoyi, yee yenle mbe pye kpoyi, mbe wo wa ye fyongo ki ni. Ki kala na, ye se ya pye kpoyi naa, fo mbe sanla nangbanwa kala li wa ye na mbe sa gbon wa li kosaga sanga na ni.

¹⁴ Mi Yawe Yennele, muwi mi para. Ki wogo ki yaa pye. Mi yaa sigi pye. Mi sege yaga mbapyewe, mi se ye yinriwe ta, ki se si ye na go na. Mi yaa kiti kon ye na mbe yala ye tangalomo po naa ye kapyegele ke ni.» We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

Ezekiyeli jo wi kunwo kala

¹⁵ Yawe Yennele laa li senre ti kan na yeri naa, ma yo fo:

¹⁶ «Senwee pyo, wele, lere na wi kala li gbogo ma yeri, mi yaa fo mboo le le ma tanla yonlo nungba. Een fo, mee daga mboo kunwo pi gbele, mee daga mbe jorogo, mee si daga mbe yentunwo wo.

¹⁷ Maa jeen yooro; maga ka kunwo gbelege gbele. Ma gbogowo njala li kan wa ma go ki na, moo sawira ti le wa ma tooro ti na. Maga kon siyo wi ton, maga ka kunwo suro li leele ni.»

¹⁸ Kona, ki goto pinliwe pi ni, a mi si para janwa wi ni. Ki yonlokogo ki ni, a na jo wi si ku. Ki goto pinliwe pi ni, senre nda Yennele laa yo na kan, a mi sigi kala li pye.

¹⁹ A leele pe silan pye fo: «Kala na ma pye, ki yen na nga nari ki koro wi yo we kan.»

²⁰ A mi si pe yon sogo ma yo fo: «Yawe Yennele lili senre ti kan na yeri ma yo fo:

²¹ «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: Mi yaa na censaga kpoyi ki tege fyongo ni, ko nga ki yen ye fannga konaa ye yee gbogowo pi go ye, naa ye yenle yaraga, nga ki kala li gbogo ye yeri. Ye pinambiile naa ye sumborombiile mbele ye yaga wa Zheruzalemu ca, pe yaa ka pe gbo tokobi ni.

²² Kona, ye yaa ki pye paa yege nga na migi pye we. Ye se ka ye siyo wi ton, ye se si ka kunwo suro li.

²³ Ye yaa ka ye gbogowo njagala ke kan wa ye yinre ti na, mbe ye sawira ti le wa ye tooro ti na. Ye se ka kunwo gbelege gbele, ye se ka gbele. Ye yaa ka cogo cogo ye kajogoro ti kala na; ye yaa kaa jeen ye yee kala na.

²⁴ Ezekiyeli wi kala li yaa ka pye kacen ye kan; wigi pye yege nga na, pa ye yaa kaga pye ma ce. Na ki kagala ke ka ka pye, pa ye yaa ki jen fo muwi mi yen ye Fo, Yawe Yennele le.»

²⁵ «Mboro wo na, senwee pyo, nga ki yen ki leele pe fannga ye, naa pe yogorimo pi go, naa pe yee gbogowo, naa pe yenle yaraga, nga ki kala li gbogo pe yeri, na mi ka kaga sho pe yeri pilige nga ni, konaa mbe pe pinambiile naa pe sumborombiile pe wo pe kee,

²⁶ ko pilige ko ni, na wi fe ma sho, wa yaa ka pan mbege kagala ke yege yo ma kan.

²⁷ Ko pilige ko ni, ma yon ki yaa yenge, ma yaa ka para na wi fe ma sho wi ni. Ma se ka pye naa bombo. Ma kala li yaa pye paa kacen yen pe kan. Pa pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.»

YENNELE LI YAA KA KITI

KON CENGELE KE NA

25

25-32

*Yennele yon senre nda tila yo
ma wa Amo cenle woolo pe na*

¹ Yawe Yennele laa li senre ti kan na yeri naa, ma yo fo:

² «Senwee pyo, kannga ma yege wa wa Amo cenle woolo pe yeri, ma Yennele yon senre yo ma wa pe na.

³ Maga yo Amo cenle woolo pe kan fo: «Ye we Fo, Yawe Yennele li senre ti logo. Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: Sanga na ni paa na censaga kpoyi ki tege fyongo ni, ma Izirayeli, na tara ti tongo mari yaga waga, ma Zhuda tara woolo pe yigi malaga kasopiile ma kari pe ni, yaa pye na tege pe na na yuun fo: Enheen co!

⁴ Ki kala na, ye wele, mi yaa ye le yonlo yirisaga kee woolo pe kee ye pye pe woolo. Pe yaa ka saga kan wa ye tara, mbege pye pe censaga. Pe yaa kaa ye yarilire ti kaa mbaa ye nono wi woo.

⁵ Araba ca nga ki yen ye cagbogo ye, mi yaa ki pye yongomeye pe kasaga, mbe Amo cenle woolo pe tara ti ni fuun ti pye simbaala kasaga. Pa kona ye yaa ki jen mbe yo fo muwi mi yen Yawe Yennele le.»

⁶ «Katugu pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ki kaa pye ye kendagala gbon, ma tara ti sun yengbegele ni konaa ma yogori nayinme coli, ma ye mbenwe pi ni fuun pi naga Izirayeli tara ti jologo kagala ke wogo na,

⁷ ki kala na, ye wele, mi yaa na kee ki yirige ye na, mbe ye le cengele sanngala ke kee, mbe ti ke ye kee yaara ti koli. Mi yaa ye cenle li ko mbeli wo cengele sanngala ke

sogowo, mbe ye tara ti mege ki ko mbege wo wa, mbe ye tongo pew. Pa kona ye yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le†.» »

*Yennele yon senre nda tila yo
ma wa Mowabu tara ti na*

⁸ Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ki kaa pye Mowabu tara woolo naa Seyiri tara woolo pe yen na yuun fo: <Ye wele, Zhuda cenle woolo pe kannga ma pye paa cengele sanngala ke ni fuun ke yen.>

⁹ Ki kala na, ye wele, mi yaa Mowabu tara ti kanngolo nungba yenge mbe wa pe juguye pe kan. Cara nda ti yen wa pe tara ti konlo li na, mi yaa kari tongo, to nda ti yen na gbogowo kaan pe tara ti yeri we; to ti yen Beti Yeshimoti, naa Baali Meyon konaa Kiriyatayimu cara re.

¹⁰ «Mi yaa Amo cenle woolo pe tara ti yon yenge yonlo yirisaga ke woolo pe kan, mberi pye pe woro, jango Amo cenle woolo pe mege ki ko ki wo cengele sanngala ke sogowo.

¹¹ Mi yaa kanla kiti wi kon Mowabu tara fenne pe na, pa kona pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le†.»

*Yennele yon senre nda tila yo
ma wa Edomu tara ti na*

¹² Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Kapyege nga Edomu cenle woolo pe pye ma kayanga wo Zhuda tara woolo pe ni, ki kayanga wogo kigi kan, a pe pye kapege pyefenne.

¹³ Ki kala na, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Mi yaa na kee ki yirige Edomu tara ti na, mbe senweele poro naa yaayoro ti gbo. Mbege le wa Tema ca ki na mbe saga wa wa Dedan ca ki na, mi yaa ki lara ti tongo mberi pye katara. Pe yaa ka pe gbo tokobi ni.

¹⁴ Mi yaa Izirayeli, na woolo wele, pe tege mbanla kayanga ki wo Edomu cenle woolo pe ni. Pe yaa ka jologo wa Edomu cenle woolo pe na mbe yala na nangbanwa po naa na konro tendorogo ki ni. Ki ka pye ma, Edomu cenle woolo pe yaa na kayanga wolomo pi jen.» » We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma†.

*Yennele yon senre nda tila yo
ma wa Filisiti tara ti na*

¹⁵ Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Filisiti tara fenne paa pe kayanga ki wo, maga wo mbenwe ni konaa pe nawa pi ni fuun pi ni, mbe jogowo pye wa pe lepanraga mbakogo ki ni.

¹⁶ Ki kala na, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: <Ye wele, mi yaa na kee

ki yirige Filisiti tara fenne pe na. Mi yaa Kereti tara fenne pe gbo. Leele sanmbala mbele pe yen ma cen wa kogojе yon ki na, mi yaa pe ko mbe pe wo wa.

¹⁷ Mi yaa kayanga gbogo wo pe ni, mbe jologo gbogo wa pe na. Na mi ka kanla kayanga ki wo pe ni, pa kona pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le†.» »

26

*Yennele yon senre nda tila yo
ma wa Tiri ca ki na*

¹ Leele pe yigingolo malaga kasopiile, ki yele ke ma yiri nungba wolo li yenge ki pilige kongbannga ki na, a Yawe Yennele li sili senre ti kan na yeri ma yo fo:

² «Senwee pyo, Tiri ca ki yen na tege Zheruzalemu ca ki na, na yuun fo: <Enheen co! Zheruzalemu ca nga kila pye cengele ke ni fuun ke karisaga, ki yeyongo koro ki kaari. Koni leele pe yaa kannga laga woro yeri. We yaa yarijende legere ta, een fo Zheruzalemu ca ko yaa jogo mbe koro waga.>

³ Ki kala na, we Fo, Yawe Yennele li yo fo: <Wele, mboro Tiri ca, mi yiri ma korogo. Mi yaa cengele legere yirige mbe wa ma na paa kogojе tonmo mba pi maa yinrigi na tuun pi yen.

⁴ Ki cengele ke yaa mboro nda ti Tiri ca ki maga ti tongo, mbe ki sanngazoye pe jaanri. Mi yaa ka ti gbanngban wi pe mboo wo wa, mbe laga ki pye walaga nga ki yen waga.

⁵ Tiri ca ki yaa ka pye lawaga wa kogojе wi nandogomo, mbe pye laga nga ngbanra wofenne pe yaa kaa pe mere ti jali wa; katugu, mi na ye Fo, Yawe Yennele le, muwi mi yo ma. Cengele kele yege woolo pe yaa ka Tiri ca yaara ti koli.

⁶ Ki kanngara na kapire nda ti yen wa kogojе wi yon na, pe yaa ka ki leele pe gbo tokobi ni. Pa kona pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.>

⁷ «Katugu pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: <Wele, Babiloni tara wunlunana Nebukanezari, wo na wi yen wunlumbolo pe wunluwo, mi yaa wi yirige wa yonloparawa kamege ke yeri mbe pan mboo wa Tiri ca ki na. Wi yaa pan shonye, naa malaga gbonwotoroye, naa shon lugufenne konaa malingboonlo ngbeleye legere ni.

⁸ Tiri ca ki kanngara na kapire nda ti yen wa kogojе wi yon na, wi yaa ka ki leele pe gbo tokobi ni. Wi yaa ka mboro wa lugusara ca mbogo ki tanla, mbe tara

† 25:7 25:7: Zhere 49.1-6; Amo 1.13-15; Sofu 2.8-11 † 25:11 25.11: Eza 34.5-17; 63.1-6; 25.10-12; Zhere 48.1-47; Amo 2.1-3; Sofu 2.8-11 † 25:14 25.14: Eza 34.5-17; 63.1-6; Zhere 49.7-22; Eze 35.1-15; Amo 1.11-12; Abi 1-14; Mala 1.2-5 † 25:17 25.17: Eza 14.29-31; Zhere 47.1-7; Zhoue 4.4-8; Amo 1.6-8; Sofu 2.4-7; Zaka 9.5-7

gbogolo tinndiye ca ki mbogo ki na. Wi yaa ka tuguron sigeyaara tugbooro ti le mbe yiri ye korogo.

⁹ Wi yaa kaa mbogo janyaara ti tege mbe ye ca mboro ti jaanri, mbe ye sanngazoye titonlombolo pe jaanri pe bonngaara ti ni.

¹⁰ Wi shonye legere ngbelele ki yaa ka ye ton gbannngban wi ni. Ye ca mboro ti yaa ka yegeyege shon lugufenne, naa wotoroye ngeere konaa malaga gbongwotoroye tinme pi kala na. Pe yaa ka pan mbe ye wa ye ca yeyonro ti ni, paa yegere nga na pe ma ye ca nga pe sho ma ta ka ni.

¹¹ Wi shonye pe yaa ka ye ca nawa kongolo ke ni fuun ke tangala pe yenjoro ti ni. Wi yaa ka ye tara woolo pe gbo tokobi ni; ye yungboro ti sinndere tiyagala ngele fannga ni, wi yaa ka ke jaanri tara.

¹² Pe yaa ka ye yarijende ti koli, mbe ye yaripeere ti san mberi le. Pe yaa ka ye ca mboro ti jaanri, mbe ye yinre tiyonro ti jaanri, mbe ti sinndere, naa tire to naa ti taambugo ki koli mbe sari wa wa kogoje wi ni.

¹³ Mi yaa ti ye yurukogo tinme pi ko, lere se kaa ye ngoni magala li nuru naa†.

¹⁴ Mi yaa ka ye ca ki pye paa walaga yen, nga ki yen waga, mbe pye laga nga ngbanra wofenne pe yaa la pe mere ti jali wa. Leele se kaga kan naa fonngo. Mi Yawe Yennele, muwi mi para.» » We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

¹⁵ Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen Tiri ca ki wogo na fo: «Leele mbele pe yen na kuun, na paga kaa jeeen sanga na ni wa ma ni, na paga kaa leele pe kuun sanga ni wa ma ni, logo furo tara woolo pe yaa kaa seri fyere ti na ma tongowo tinme pi kala na.

¹⁶ Kogoje yon tara wunlumbolo pe ni fuun pe yaa ka tigi mbe yiri wa pe wunluwo jonro ti na. Pe yaa ka pe derigboro ti wo, mbe pe deritiyonro nda pe sogo ti wo mberi tege. Fyere ti yaa ka pe yigi fo pe cen tara. Sunndo kongo yaa ka pye pe na sanga pyew, pe jigi wi yaa kon pe na, nga ki ye ta ki kala na.

¹⁷ Pe yaa kaa kunwo yurugo koo ma wogo na mbaa yuun fo: «Ki cen mele! Poon tongo, a ma ko ma wo wa kogoje wi ni.

Mboro ca nga ki mege kila yiri.

Mboro na kogoje yanrifenne paa pye na paan wa ma ni,

mboro na maa pye fannga ni wa kogoje wi na konaa ma woolo pe ni.

Yaa pye na fyere waa mbele fuun pe ye maga pe na, a paa seri.

¹⁸ Koni ye tolo li logo furo tara woolo pe wire ti fyoo pe na,

ye kokala li sunndo kongo wa kogoje logo furo tara fenne pe na†.

¹⁹ «Katugu pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Na mi ka koon tongo mboon pye kataga paa cara nda leele woro wa ti yen, na mi ka ka wetijugo tonngboo pi yirige mboo wa ma na, mbe tonngboo pi pye poon li sanga na ni,

²⁰ kona, mi yaa ma tirige wa wetijugo ki ni, wa mbele pe tigi wa pe korogo, mboon taga wa fafafa kuleele pe na. Mi yaa ma tege fo wa tara ti nogo na, mboon pye paa katara lere yen, wa mbele pe tigi wa pe korogo, jango lere ka cen wa ma ni naa. Ma se ka censaga ta wa leweele pe dunruya wi ni naa.

²¹ Mi yaa koon pye sunndo kongo yaraga, ma se ka pye yaraga ko ka naa. Leele pe yaa kaa ma lagajaa, een fo pe se koon yan naa.» » We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

27

Kunwo yurugo nga kila ko

Tiri ca ki wogo na

¹ Yawe Yennele laa li senre ti kan na yeri, ma yo fo:

² «Senwee pyo, kunwo yurugo ko Tiri ca ki wogo na.

³ Maga yo Tiri ca ki kan, ko nga ki yen ma cen wa kogoje wi yon na, ko nga ki maa safari waa cengele legere ni wa logo furo tara ti ni; maga yo fo, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Mboro Tiri ca, maa pye naga yuun ma yo fo

ma tiyonwo pi pi yee yon fili.

⁴ Ma tara laga ki konlo li kari fo wa kogoje wi nandogomo,

mbele poon kan poon kan moo yon jenge.

⁵ Paa ma kan paa tonmokoro yen, ma Seniri yanwiga sipiresi tire ta tege moo kanngara na lara ti gbegele.

Tonmokoro ki gona paraga ki ma po tiyala na na, Liban tara sediri tige ko kayi paa tege mali gbegele.

⁶ Bazan tara tighoro gboro to tari paa te ma pye ma tonmokoro mbiriye.

Solo ngangala pe tege moo tonmokoro nawa lara ti gbegele,

ma ke lele sediri tire ta ni mari kan, nda ti yiri wa Shipiri logo furo tara ti ni.

⁷ Ezhipiti tara len jese paara tiyonro nda paa sogo to tari tila pye tonmokoro ki gona tonparigboro ye,

ma pye tonmokoro ki kacen yaraga.

Nganra paara naa kondoro paara nda tila pye na yinrigi wa Elisha logo fugo tara ti ni,

to tari tila pye tonmokoro ki paritonggo ye.

⁸ Sidon ca naa Arivadi ca fenne poro paa pye ma tonmokoro fevenne wele; mboro Tiri ca, ma tonmokoro jenfenne jembele wele, poro paa pye ma tonmokoro tunmbyeele wele.

⁹ Gebali ca lelele naa ki kapyo jenfenne paa pye wa ma yeri, ma pye ma tonmokoro jogosara ti gbegelefenne.

Kogojje tonmokoro ti ni fuun naa ti nawa tunmbyeele pe ni, paa pye na paan wa ma yeri na safari waa ma ni.»

¹⁰ Perisi tara fenne, naa Ludi tara fenne konaa Puti tara fenne poro paa pye ma malingboonlo ngbelege ye.

Poro paa pye ma malingboonlo wele.

Paa pye na pe tuguron sigeyaara konaa pe tuguron njagala ke yanggi wa ca nawa,

poro paa ma mege ki yirige.

¹¹ Arivadi ca lenambala poro noo malingboonlo pe ni, paa pye na ca ki mbogo ki korosi.

Gamadi ca fenne poro paa pye na sangazoye pe korosi.

Paa pye na pe tuguron sigeyaara ti yanggi wa ca ki mbogo ki na naga mari, paa ma fere moo tiyonwo pi yon fili.

Tiri ca, ko nga kila pye jawo pyecagbogo

¹² «Tarisisi ca fenne paa pye na safari waa wa ma ni, katugu yarijende legere la pye wa ma yeri. Paa pye na loo ma yeri warifuwe, naa tuguron, naa tuguvire konaa sunmu ni.

¹³ Yavan tara woolo, naa Tubali tara woolo konaa Mesheki tara woolo paa pye na safari waa wa ma ni. Paa pye na kulolo naa tuguyenre yaara sunru ma yeri ma yaripeere ti na.

¹⁴ Beti Togarima ca woolo paa pye na shonye mbele pe maa wotoroye tilele, naa malaga gbonshonye konaa sofilele worosoye sunru ma yeri ma yaripeere ti na.

¹⁵ Dedan ca woolo paa pye na safari waa wa ma ni. Logo furo tara legere woolo la pye na loo ma yeri; paa pye noo sara solo ngangala konaa ebeni tire ni.

¹⁶ Siri tara fenne paa pye na safari waa wa ma ni, katugu yaripeere legere la pye ma yeri. Paa pye na paan esikaribukili sinndeere songgbanga woro ni, naa kondoro paara tiyonro ni, naa paara nda pe sogo, naa len jese paara, naa korayi sinndeere songgbanga woro konaa urubisi sinndeere songgbanga woro ni nari sunru ma yeri ma yaara ti na.

¹⁷ Zhuda tara woolo naa Izirayeli woolo paa pye na safari waa wa ma ni; paa pye na paan Miniti ca bile tiyon ni, naa

shogolo, naa senrege, naa sinme konaa sinme fawoo ni nari sunru ma yeri ma yaripeere ti na.

¹⁸ Damasi ca woolo paa pye na safari waa wa ma ni, katugu yaripeere la pye ma yeri. Ma yarijende tila pye ma lege fo jenge. Paa pye na paan Helibon ca duven ni, naa Zahari ca simbasifire ni nari sunru ma yeri ma yarijende ti na.

¹⁹ Vedan tara fenne naa Yavan tara fenne, ma yiri wa Uzali ca, paa pye na paan tuguron nda pe gbom ta ni, naa kasi timuwe nuwo taan ni konaa gbagara kanngire nuwo taan woro ni nari sunru ma yeri ma yaripeere ti na.

²⁰ Dedan ca fenne paa pye na paan paara liire tiyonro ni nari sunru ma yeri, to ti yen paara nda pe ma taga wa shon wi pogolo ma cen ti na.

²¹ Larabu tara fenne naa Kedari tara teele paa pye na safari waa wa ma ni; paa pye na paan simbapene yirifonmbolo, naa simbapene leele ni konaa sikapene ni na pere ma yeri.

²² Saba tara safari wafenne, naa Arayema tara fenne pe ni, paa pye na paan na safari waa wa ma ni. Paa pye na paan nuwo taanyaara jende cenle pyew ti ni, naa sinndeere songgbanga woro ti cenle pyew ti ni konaa te ni nari sunru ma yeri ma yaripeere ti na.

²³ Haran ca woolo, naa Kane ca woolo, naa Eden tara fenne, naa Saba tara fenne, naa Asiri tara fenne konaa Kilimadi tara fenne paa pye na paan na safari waa wa ma ni.

²⁴ Paa pye na yariporo tiyonro safari waa wa ma ni; paa pye na paan derigboro nganra woro ni, naa yariporo nda pe sogo, naa pariliire nda ti kenlegi kenlegi yege cenwe legere na konaa mangala ni, ngele pe ti ke ngban.

²⁵ Tarisisi ca tonmokoro tugboro to tila pye noo safari wayaara ti lee na kee ti ni.»

Kunwo yurugo sangga nga kila ko Tiri ca ki wogo na

Mboro Tiri ca, maa pye ma yin yarijende legere ni konaa gbogowo ni wa kogojje wi nandogomo.

²⁶ Ma tonmokoro fevenne paa kari ma ni lege wa kogojje tonngbwo pi na, a yonlo yirisaga tifelingbogo ka si pan moo tonmokoro ki kaari wa kogojje wi nandogomo.

²⁷ Ki pye ma, ma yarijende, naa ma safari wayaara, naa ma yaripeere, naa ma tonmokoro nawa tunmbyeele, naa ma tonmokoro fevenne, naa ma tonmokoro gbegelefenne, naa safari wafenne, naa malingboonlo mbele fuun pe wa ma ni,

28

konaa leele sanmbala mbele fuun pe yen
wa ma ni,

pe ni fuun pe yaa tigi wa kogoje wi ni ma
tongopilige ki na.

²⁸ Ma tonmokoro fevenne pe gbeere ti kala
na,

kogoje yon tara fenne pe yen na seri fyere
ti na.

²⁹ Tonmokoro fevenne pe ni fuun pe yaa
ka tigi mbe yiri wa pe tonmokoro ti
ni,

naa tonmokoro nawa tunmbyeele poro
naa tonmokoro fevenne pe ni fuun
pe ni.

Pe yaa ka sa yere wa logo kongo ki na.

³⁰ Pe yaa ka pe magangala ke yirige mbaa
gbele ma kala na,

pe nawa pi yaa ka tanga pe na paa gbele
fo jengge.

Pe yaa kaa gbanngban wi koli mbaa wi
wuun wa pe yera yinre ti na,

mbe to mbaa kongi wa conro ti ni jatere
piriwen pi kala na.

³¹ Pe yaa ka pe yinre ti kulu jatere piriwen
pi na ye kala na,

mbe jatere piriwen yariporo le pe yee na.

Pe yaa kaa gbele yesanga ni ma kala na,

pe yaa kaa gbele nandangawa ni.

³² Wa pe kayanga ki ni, pe yaa kaa kunwo
yurugo koo ma kala na.

Pe yaa kaa ki yungbogoro yurugo nga ki
koo fo:

«Ca kikiin kila yon paa Tiri ca ki yen?

Tiri ca nga ki yongo woro, ko pe tongo wa
kogoje wi nandogomo yeen gbari?

³³ Sanga na ni paa pye noo safari wayaara
ti lee na kee ti ni kogoje wi na,

màa cengele legere yenle tin yaara ni.

Màa tara na wunlumbolo pe pye pen-
jagboro fenne

ma yarijende to naa ma yaripeere ti
fannga na.

³⁴ Koni naa kogoje tonmo mba pi maa
yinrigi na tuun poon kaari,

moo tirige wa kogoje wi latijugo ki ni.

Ma yaripeere to naa janwa na fuun wi yen
ma ni,

pe pinle ma ni ma tigi wa.

³⁵ Logo furo tara fenne pe ni fuun pe jigi
wi kon pe na ma kala na,

sunndo kongo pe wunlumbolo pe ta,

a pe yere cenwe pi kannga pe na fyere ti
na.

³⁶ Ma kala li to cengele ke safari wafenne
pe yon na,

fo pe yen na wofegele wiin ma kala na;

katugu ma kala li pye sunndo kongo kala,
mà ko ma wo pew.»

*Yenjele yon senre nda tila yo
ma wa Tiri ca wunlunaga wi na*

¹ Yawe Yenjele làa li senre ti kan na yeri,
ma yo fo:

² «Senwee pyo, ki yo Tiri ca to wi kan fo,
pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Yee
gbogowo pi ye wa ma kotogo na, fo a maa
ki yuun ma yo fo: Mi yen yenjele la. Mi
yen ma cen wa yengengele ke censaga ki
na wa kogoje wi nandogomo. Ma si yala,
ma yen senwee pyo, ma woro Yenjele. Ma
maa ki sonri ndee ma jatere wi yen paa
Yenjele li jatere wi yen.

³ Wele, ma yen naga jate ma jilige ma we
Danyeli wi na, fo kala la kpe woro ma lara
ma na.

⁴ Ma kajenme naa ma tijinliwe pi fannga
na, mà yarijende legere ta. Mà te naa
warifuwe gbogolo ma yee kan wa ma
yarijende tegesaga ki ni.

⁵ Tijinliwe gbog mba pi yen ma ni wa
safari waga ki ni, pigi kan, a mà yarijende
legere ta. Ma yarijende tigi kan yee
gbogowo ye wa ma kotogo na.»

⁶ «Ki kala na, pa we Fo, Yawe Yenjele li
yo yeen fo: Ki kaa pye ma yen noo yera
jatere wi jate paa Yenjele li jatere yen,

⁷ ki pye ma, wele, mi yaa nambanmbala
pele yeri mbe wa ma na, mbele pe weli ma
we cengele ke ni fuun ke na. Pe yaa ka pe
tokobi wi kow wa wi wofogo ki ni mboon
tijinliwe tunndo ti jogo, mboon gbogowo pi
jogo.

⁸ Pe yaa koon tirige wa kuulo tara weti-
jugo ki ni, ma yaa ka kunwo tipewe ku wa
kogoje wi nandogomo.

⁹ Naga yen ma, ma mbe ka soro mbege
yo ma gbofo wi yege na mbe yo fo: «Mi yen
yenjele la?» Ma yen senwee pyo ko ce ma
ghofenne pe kee, ma woro Yenjele.

¹⁰ Cenle la yege woolo pe yaa koon gbón
paa lere na wii kenrekenre wa yen; katugu
muwi mi para.» We Fo, Yawe Yenjele lo li
yo ma.

¹¹ Yawe Yenjele làa li senre ti kan na
yeri, ma yo fo:

¹² «Senwee pyo, kunwo yurugo ko Tiri
ca wunlunaga wi wogo na. Maga yo wi
kan fo, pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen
fo: «Maa pye ma yon fili, a ki pye yege
nagawa. Ma kajenme pila pye ma gbogo, a
ma tiyonwo pi pi yee yon fili.

¹³ Maa pye ma cen wa Eden, wa
Yenjele li nango kologo ki ni, sinndere
sonngbanga woro ti cenle pyew tà la
pye moo fere. To ti yen nda pe yinri
sariduwani, naa topazi, naa lulu, naa kiri-
zolit, naa onikisi, naa zhasipi, naa safiri,
naa esikaribukili, naa emerodi konaa te.
Ma fereyaara to naa ma gbegeleyaara ti

ni tila pye te woro. Tila gbegele ma kan, maga le wa ma dapilige ki na.

¹⁴ Mila ma pye merenge sheruben wo wa, na wi kanwira ti jaraga, maa korosiri piin. Mila ma tege wa mi na Yennele na yanwiga kpoyi ki na. Maa pye na tanri wa sinndeere nda ti maa yengele ti sogowo.

¹⁵ Ma nawa pila pye ma filige ma na wa ma kongolo ke ni, maga le wa ma dapilige ki na, fo ma saa gbɔn pilige nga ni kambasinnga kila yan wa ma ni.

¹⁶ Naa safari waga kila kaa jiti ma kee na, a ki soon le lewelewe kapyere ti ni, a ma si kapege pye. Ki kala na, mi yaa ma purɔ mboon yirige wa mi na Yennele na yanwiga ki na, mboon pye paa leele sanmbala mbele kufenne pe yen. Mboro merenge sheruben na korosiri pyefo, mi yaa ma purɔ mboon wo wa sinndeere nda ti maa yengele ti sogowo.

¹⁷ Yee gbogowo pila ye wa ma kotogo na ma tiyonwo pi kala na. Ma yonwo pɔɔn go ki jɔgo ma na. Ki kala na, mɔɔ jan tara, mɔɔ pye weleyaraga wunlumbolo sanmbala pe yege sogowo.

¹⁸ Ma kajogoro legere ti kala na konaa kambasinnde nda ma pye wa ma safari waga ki ni, tɔɔn censara kpoyi ti tege fyongo ni. Ki kala na, mi yaa kason le wa ma ka ki nandogomo, mboon tongo. Mi yaa ma sogo ma sa pye conro wa tara ti na ma welefenne pe ni fuun pe yege sogowo.

¹⁹ Mbele fuun pɔɔn jen cengele sanngala ke sogowo, pe jigi wi yaa kon pe na, ma kala li yaa pye sunndo kongɔ kala. Ma yaa ko mbe wo wa pew.» »

*Yennele yon senre nda tila yo
ma wa Sidon ca ki na*

²⁰ Yawe Yennele laa li senre ti kan na yeri, ma yo fo:

²¹ «Senwee pyo, kannga ma yege wa wa Sidon ca ki yeri, ma Yennele yon senre yo ma wa ki na.

²² Maga yo fo, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Wele, mboro Sidon ca, mi yaa yiri ma korogo. Mi yaa na gbogowo pi naga wa ma sogowo. Na mi ka kanla kiti konkagala ke wa ma na sanga na ni, mi yen kpoyi yege nga na mbege naga, pa kona leele pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.

²³ Mi yaa ka tifelege yama torogo ma korogo, mbe ti leele mbele pe yaa gbo pe kasanwa pila fuun wa ca nawa kongolo ke ni. Pe yaa ka to ma na tokobi ni mbe yiri kee ki ni fuun na, gboolo pe yaa ka toori wa ca nawa. Pa kona leele pe yaa ki jen fo muwi mi yen ye Fo, Yawe Yennele le.»

²⁴ «Ki ka pye ma, cengele ngele ke yen ma Izirayeli woolo pe maga, lo la kpe se koro mbaa pe tifaga. Ke se pye naa

paa yanpege yen, nga ki maa leele witire koonlo nakoma paa wuuro yen, nda ti maa leele sugulo. Pa kona leele pe yaa ki jen fo muwi mi yen ye Fo, Yawe Yennele le.»

²⁵ Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Mila Izirayeli woolo pe gbɔn ma pe jaraga cengele ngele sogowo, na mi ka ka pe yirige wa ke sogowo mbe pe gbogolo sanga na ni, pa kona mi yaa ki naga cengele sanngala ke na fo mi yen Yennele na li yen kpoyi. Pe yaa ka pan mbe cen wa pe tara ti ni, ki tara nda mila kan na tunmbyee Zhakubu wi yeri we.

²⁶ Pe yaa ka cen wa ti ni yeyinnga na pow. Pe yaa ka yinre kan, mbe ezezen kere kon. Pe yaa ka cen yeyinnga na pow, katugu cengele ngele fuun ke yen ma cen ma pe maga na pe tifaga, mi yaa kanla kiti wi kon mboon jan ke na. Pa kona, pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele, pe Yennele le.»

29

*Yennele yon senre nda tila yo
ma wa Eshipiti tara ti na*

¹ Izirayeli woolo pe yigingolo malaga kasopiile, ki yele ke wolo li yenge ke wogo ki pilige ke ma yiri shyen wogo ki na, a Yawe Yennele li sili senre ti kan na yeri, ma yo fo:

² «Senwee pyo, yege kannga ma wa wa Farawon wi yeri, Eshipiti tara wunlunana we, ma Yennele li yon senre yo ma wa wi na konaa Eshipiti tara ti ni fuun ti na.

³ Ma para wi ni, maga yo wi kan fo, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Wele, mi yaa yiri mboro Farawon, Eshipiti tara wunlunana, ma korogo, mboro na ma yen paa wojon gbegebe yen, na wi yen ma sinle wa Nili gbaan lanjere ti ni. Ma yen naga yuun ma yo fo: Na Nili gbaan wi yen na woo. Muwi muu da na yee kan.

⁴ Mi yaa ka tuguron le wa ma tugbila wi na, mbe ti ngbanra nda ti wa ma gbaan wi ni ti maramara wa ma selege kooro ti na. Mi yaa koon tile mboon wo wa ma gbaan tonno pi sogowo, mboro naa ma gbaan tonno ngbanra ti ni fuun ti ni, to nda ti yaa ka pye mbe maramara wa ma selege kooro ti na we.

⁵ Mi yaa koon wa wa gbinri wi ni, mboro naa ngbanra nda fuun ti yen wa ma Nili gbaan lanjere ti ni. Ma yaa ka to tara wa wasenge ki ni, lere se ka ta mboon gbooi le konaa mboon gbooi le. Mi yaa koon kan yanyaara to naa naayeri sannjere ti yeri ti yaakara.

⁶ Kona, mbele fuun pe yen ma cen wa Eshipiti tara pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.»

«Sagawa mba maa kan Izirayeli woolo pe yeri, pila pye ma tifaga paa gbagara kanngaga yen.

⁷ Naa paa pe keyen yi sanga maa yigi ma ta ma pe saga, a ma si kaw pe ni ma pe welege wa pe pajogo ki na. Naa paa yo pe yaa telege ma na, a ma si kaw pe ni, a pe toori ma pe senngel ke kon.

⁸ «Ki kala na, pa we Fɔ, Yawe Yennel le li yo yeen fɔ: <Ye wele, mi yaa ti pe pan tokobi ni ye korogo, mbe senweele poro naa yaayoro ti gbo wa ye yeri.

⁹ Ezhipiti tara ti yaa ka koro waga mbe pye kataga; pa kona leele pe yaa ki jen fɔ muwi mi yen Yawe Yennel le.

«Naa maga yo ma yo fɔ: <Nili gbaan wi yen na woo, muwi muu da.

¹⁰ Ki kala na, mi yaa yiri ma korogo konaa ma gbaan lanjere ti korogo. Mi yaa ka Ezhipiti tara ti pye kataga, mberi pye kataga konaa tara nda ti koro waga, mbege le wa Migidoli ca ki na, wa yonloparawa kamege ke yeri fɔ sa gbɔn wa Siyeni ca ki na konaa wa Kushi[†] tara konlo li na, wa yonloparawa kalige ke yeri.

¹¹ Senwee pyo kpe se ka tologo kan wa, yaayoro kpe se ka toro wa. Tara ti yaa ka ye le nafa shyen lo pye, na lere fa cen wa ti ni naa.

¹² Mi yaa ka Ezhipiti tara ti tongo mberi yaga waga mbe we tara sannda nda fuun ti koro waga ti na, mbe pe cara ti tongo mberi yaga waga mbe we cara nda fuun ti jogo ma koro waga ti na; ki yaa pye ma fɔ sa gbɔn ye le nafa shyen. Mi yaa ka Ezhipiti tara fenne pe jaraga cengele sanngala ke sogowo, mbe pe jaraga mbe kari tara ti ni fuun ti ni.»

¹³ «Pa we Fɔ, Yawe Yennel le li yo yeen fɔ: <Na yegle nafa shyen kaga ka toro mbe ko, mila Ezhipiti tara fenne pe gbɔn ma pe jaraga ma kari pe ni tara nda ni, mi yaa ka pe yirige wa ti ni, mbe pe gbgolo naa.

¹⁴ Mi yaa ka songoro mbe Ezhipiti tara fenne pe tege wa pe censaga kongbannga ki ni. Mi yaa ka songoro mbe pan pe ni wa Patirosi tara, wa pe yeera tara ti ni; pe yaa ka pye wunluwo tara nda ti fannga ki kologo.

¹⁵ Ezhipiti tara wunluwo pi fannga ki yaa ka kologo mbe we wunluwo tara sannda ti ni fuun ti na. Mi yaa ka pe yon ki kologo, jango paga ka ya cen cengele sanngala ke go na.

¹⁶ Ezhipiti tara ti se ka pye Izirayeli woolo pe jigi tagasaga naa. Ko yaa ki kan pe nawa to pe kambasinnde ti na, to nda paa pye ma sagawa lagaja Ezhipiti tara ti yeri we. Pa kona, pe yaa ki jen fɔ muwi mi yen pe Fɔ, Yawe Yennel le.» »

Wunlunana Nebukanezari wi yaa ka pan mbe Ezhipiti tara ti sho mberi ta

¹⁷ Izirayeli woolo pe yigingolo malaga kasopiile, ki ye le nafa ma yiri koloshyen wolo li yenge kongbannga ki pilige kongbannga ki na, a Yawe Yennel le li sili senre ti kan na yeri, ma yo fɔ:

¹⁸ «Senwee pyo, Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wuu malingboonlo ngbelege ki wa tunngbanga na Tiri ca ki wogo na, fɔ a tuguro tugulo li malingboonlo pe yinre ti pe pe na, ma pe ni fuun pe pajoro ti welege pe na. Konaa ki ni fuun, wunlunana wo naa wi malingboonlo ngbelege ki ni, pee tonli kpe ta wa ki tunngo ngbanga nga ki pye Tiri ca ki wogo na ki ni.

¹⁹ Ki kala na, pa we Fɔ, Yawe Yennel le li yo yeen fɔ: <Wele, mi yaa Ezhipiti tara ti le Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi kee. Wi yaa ka pe yarijende ti koli. Wi yaa ka tara ti san mberi nawa yaara ti ni fuun ti koli mbe kari ti ni, mbe sari pye wi malingboonlo ngbelege ki sara.

²⁰ Tunngo ngbanga nga wi pye ki kala na, mi yaa Ezhipiti tara ti le wi kee ti pye wi sara; katugu wi malingboonlo ngbelege kigi tunngo ki pye mi kan.» We Fɔ, Yawe Yennel le li yo ma.

²¹ «Ko pilige ko ni, mi yaa ka ka taga Izirayeli woolo pe fannga ki na. Mboro wo na Ezekiyeli, mi yaa ma yon ki yenge maa para wa pe sogowo. Pa kona, pe yaa ki jen fɔ muwi mi yen Yawe Yennel le.»

30

Yennel le li yaa kali nanngbanwa kala li pye Ezhipiti tara ti na

¹ Yawe Yennel le li senre ti kan na yeri ma yo fɔ:

² «Senwee pyo, Yennel le li yon senre ti yo. Maga yo fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yennel le li yo yeen fɔ:

<Yaa gbele yaa yuun fɔ:

Ki pilige nga ki yen pilipege.

³ Ee, ki pilige ki yongo,

Yawe Yennel le li pilige ki yongo.

Ki yaa ka pye kambaaga wogo pilige, mbe pye cengele ke kiti konpilige.

⁴ Tokobi wi yen na paan mbe to Ezhipiti tara ti na.

Ki jologo ki yaa ka gbɔn Kushi tara ti na fun.

Ko sanga wo ni, leele mbele pe gbo, pe yaa ka toori wa Ezhipiti tara.

Leele pele yaa ka pe yarijende legera ti koli mbe kari ti ni,

mbe pe tara ti tongo fɔ mbe gbɔn wa yinre ti nogona cencyaara ti na.

[†] 29:10 29:10: Kushi tara to nunnga to ti yen Etiyopi tara re.

⁵ «Kushi tara, naa Puti tara, naa Ludi tara, naa Larabu tara ti ni fuun, naa Libi tara konaa yon finliwe tara woolo pe ni, tokobi wi yaa ka pe pinle mbe pe gbo Ezhipiti tara fenne pe ni.» »

⁶ Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ezhipiti tara ti sagafenne pe yaa ka to, pe fannga nga ki yee gbogowo le pe ni, ki yaa ka ko.

Mbege le wa Migidoli ca ki na, wa yonloparawa kamanje kee yeri fo sa gbon wa Siyeni ca, wa yonloparawa kalige kee yeri,

tokobi wi yaa ka ki leele pe gbo.»

We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

⁷ «Pe tara ti yaa ka tongo mbe koro waga, wa tara sannda nda ti jogo ma koro waga ti sogowo. Pe cara ti yaa ka pye katara wa katara sannda ti sogowo.

⁸ Na mi ka ka kason le Ezhipiti tara ti ni, konaa mbe pe sagafenne pe tongo sanga na ni, pa kona pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.

⁹ «Ko pilige ko ni, Kushi tara woolo mbele pe yen ma cen yeyingge na pow, mi yaa pitunmbolo pele yirige pe kari tonmokoro na, pe sa fyere wa pe na paa seri. Ezhipiti tara ti tongopilige, jologo yaa to Kushi tara woolo pe na. Ki pilige ki yen na paan.»

¹⁰ «Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Mi yaa Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi tege mbe Ezhipiti tara janwa gbolo li tongo mbeli wo wa.

¹¹ Wo naa wi woolo pe ni, poro mbele pe yen cengele ke ni fuun ke lewelimbele, poro pe yaa ka kari mbe sa tara ti tongo. Pe yaa ka pe tokobi wi kow Ezhipiti tara ti na, mbe tara ti lagapyew ki yin gboolo pe ni.

¹² Mi yaa ka Nili gbaan lanjere tonmo pi waga; mi yaa ka Ezhipiti tara ti pere lepeele pele yeri. Mi yaa ti nambanmbala pele mbe pan pe tara ti tongo konaa ti nawa yaara ti ni fuun ti ni. Mi Yawe Yennele muwi mi para.» »

¹³ «Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Mi yaa ka yarisunndo ti jogo mberi wo wa, mbe yaara yanlere nda pe maa gbogo ti ko mberi wo wa Mefisi ca. To se ka pye Ezhipiti tara ti go na naa; mi yaa ka fyere wa Ezhipiti tara ti lagapyew ki ni.

¹⁴ Mi yaa ka Patirosi tara ti tongo mberi yaga waga, mbe kason le Zowan ca ki ni mbege sogo, mbanla kiti wi kon mboo jan No ca ki na.

¹⁵ Mi yaa na nangbanwa pi yirige Sen ca ki ni, ko ngga ki yen Ezhipiti tara ti malaga sigeca ye. Mi yaa ka No ca ki janwa gbolo li tongo.

¹⁶ Mi yaa ka kason le Ezhipiti tara ti ni mberi sogo. Sen ca woolo pe yaa kaa seri

fyere ti kala na. Pe yaa ka No ca mbogo ki furu mbe wege wo wa ki ni, pe yaa ka to Mefisi ca ki na yonlo ngbanga na.

¹⁷ Pe yaa ka Oni ca konaa Pi Beseti ca lefonmbolo pe gbo tokobi ni. Pe yaa ka ki cara ti woolo pe yigi malaga kasopiile mbe kari pe ni.

¹⁸ Na mi ka ka Ezhipiti tara fannga ki jogo, mbe pe fannga nga ki yee gbogowo le pe ni ki ko mbege wo wa sanga na ni, pa kona diwi yaa ye wa Tapanesi ca ki ni yonlo na. Kambaaga ka yaa ka pan mbe ca ki ton munja. Pe yaa ka ca woolo pe yigi malaga kasopiile mbe kari pe ni.

¹⁹ Mi yaa kiti kon mboo jan Ezhipiti tara ti na, pa kona pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.» »

Babiloni tara wunlunana wila pye Yennele li tunngo pyeyaraga

²⁰ Izirayeli woolo pe yigingolo malaga kasopiile, ki yele ke ma yiri nungba wolo li yenge kongbannga ki pilige koloshyen wogo ki na, a Yawe Yennele li sili senre ti kan na yeri, ma yo fo:

²¹ «Senwee pyo, mi Ezhipiti tara wunlunana Farawon wi kee ki kaw. Wele, lere kpe si ta mbege po wi na, jango ki sagala; lere si ta mbe sagbanga poparisanga tege mbege po wi na ki yere, jango wi fannga ta naa, wi ya wi tokobi wi yigi naa.

²² Ki kala na, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Mi yaa yiri Farawon, Ezhipiti tara wunlunana wi korogo. Mi yaa wi keyen yi shyenme yi kaari wi na; nga ki yen jenge konaa nga ki yen ma kaw ki ni. Pa kona mi yaa ti tokobi wi wo wi kee wi to.

²³ Mi yaa ka Ezhipiti tara fenne pe gbon mbe pe jaraga wa cengele sanngala ke sogowo, mbe pe jaraga mbe kari pe ni tara ti ni fuun ti ni.

²⁴ Mi yaa ka fannga le Babiloni tara wunlunana wi keyen yi ni, mbe silan tokobi wi le wi kee. Een fo mi yaa ka Farawon wo keyen yo kaari; wi yaa kaa een Babiloni tara wunlunana wi yege sogowo paa malingboon yen, na pe welege wi yen na kuun.

²⁵ Mi yaa fannga le Babiloni tara wunlunana wi keyen yi ni, een fo Farawon wo keyen yo yaa ka fanla. Na mi ka kanla tokobi wi le Babiloni tara wunlunana wi kee mbe ti wuu yirige Ezhipiti tara ti na, pa kona pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.

²⁶ Mi yaa ka Ezhipiti tara fenne pe gbon mbe pe jaraga cengele sanngala ke sogowo, mbe pe jaraga mbe kari pe ni tara ti ni fuun ti ni. Pa kona pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.» »

31

*Ezhipiti tara wunlunaja wi yen
ma taanla Sediri tige
nga pe kon ka ni*

¹ Izirayeli woolo pe yigingolo malaga kasopiile, ki yeke ke ma yiri nungba wolo li yenje taanri wogo ki pilige kongbannga ki na, Yawe Yenjele laa li senre ti kan na yeri, ma yo fo:

² «Senwee pyo, ki yo Farawon, Ezhipiti tara wunlunaja wo naa wi janwa gbolo woolo pe kan fo:

«Ma yen ma taanla ambo ni wa ma gbogowo pi ni?

³ Wele, Asiri tara tila pye paa Liban tara sediri tige ka yen.

Njere tiyonro la pye ki na, ma yinme tege paa kologo yen;

kila yagara fo jenge,
a ki namunjo wila jiiiri wa kambaara ti na.

⁴ Tonmo pila ti, a ki yiri ma gbogo;
tara ti nogona tonmo pila ti, a ki yiri ma tonlo;

pila yiri na fuun naga mari,
na fuun fo ma saa gbon wa wasege tire ti ni fuun ti na.

⁵ Ko ki ti kila yagara ma we yan nawa tire ti ni fuun ti na;

ki njere tila lege, a ki njere tumoro ti tonlonlonlo;

katugu tonmo legere la pye ki nogo ki yirisanga wi ni.»

⁶ «Naayeri sannjere ti ni fuun tila pye na paan na ti sere ti poo wa ki njere tumoro ti ni.

Yan wongaala pe ni fuun paa pye na pe piile pe siin wa ki njere ti yinme pi ni.

Cengele legere woolo la pye na een wa ki yinme pi ni.

⁷ Kila pye tige tiyongo fo jenge ki yagawa po naa ki njere ti titonlowo pi kala na;

katugu ki ninde tila tigi ma ye tonmo legere laga na.

⁸ Wa Yenjele li nanjo kologo ki ni, sediri tige ka kpe saa ya mbege yee taanla ki ni,

sipiresi tige ka kpe sila pye wa mbege yee yala ki njere ti ni.

Pilatani tire ka kpe si ki njere ti bo tiyonwo na.

Yenjele li nanjo kologo tire ka kpe tiyonwo sila yala ki tiyonwo pi ni.

⁹ Mila njere legere yirige ki na maga yon.
Tire nda fuun tila pye wa Eden laga ki na,

Yenjele li nanjo kologo ye, tila pye yenjaga ni ki ni.»

Sediri tigbogo ki yaa ka kaari

¹⁰ Ki kala na, pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Sediri tige kila yiri ma yagara, a ki namunjo wila jiiiri fo wa kambaara ti na. A yee gbogowo ye wa ki kotogo na ki yagawa pi kala na.

¹¹ Ki kala na, migi le cengele ke ni fuun ke fannga fo gbogowo wi kee; wo yaa jologo wa ki na mbe yala ki tipewe pi ni, katugu migi wa.

¹² Cengele ke ni fuun ke ni, eenle na li woolo pe yen lewelimbele ma we pe ni fuun na, pege kon maga jan, mee kari maga toro le. Ki njere ti toori wa yanwira ti na kona wa gbunlundere ti ni fuun ti ni. Ki njere tumoro ti kaari ma toori wa tara ti yanwira laforo ti ni fuun ti ni. Tara woolo pe ni fuun pe yiri wa ki yinme pi ni, maga yaga le.

¹³ Naayeri sannjere tila pan na een wa ki titogo ki na. Yan wongaala pe ni fuun paa pan ma pe censara gbegele wa ki njere ti sogowo.

¹⁴ Ki pye ma, tire nda fuun ti yen logo yon na, ko ka kpe se ka yiri mbege yee gbogoo naa, mbege namunjo wa yirige mbe gbon fo wa kambaara ti na naa. Terebenti tige ko ka kpe se ka yo tonmo legere yen ki nogo mbaa ki yee gbogoo ki titonlowo pi kala na. Katugu mi ti ni fuun ti kan kunwo pi yeri. Ti yaa ka tigi wa tara ti nogo na, mbe sa taga wa senwee piile mbele pe ku pe na, poro mbele pe tigi wa fanga ki ni we.»

¹⁵ Pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Pilige nga ni kila tigi wa kuulo tara ti ni, a mi si ti, a paa kunwo gbelege gbele yerege ki ni. A mi si tara ti nogona tonngbwo pi yon ton, ma gbaanla pe yerege, ma laforo tonmo pi yerege. Mila diwi lenge wa Liban tara yanwira ti na ki kala na; a yan tire ti ni fuun ti waga ki kala na.

¹⁶ Naa mila ki tirige wa kuulo tara ti ni sanga ja ni, ma pinle mbele pe yen na tinri wa fanga ki ni pe ni, mila ti, a cengele ke ni fuun kaa fye na seri ki kala na. Eden laga tire nda fuun tila pye wa tara ti nogona, to nda tila pye Liban tara tire ti ti ni fuun tiyonro konaa ma pye jende, to nda fuun tila pye na tonmo taa, ti kotogo kila sogo ti na.

¹⁷ Mbele paa pye ki sagafenne konaa ma een wa ki yinme pi ni wa cengele sannjala ke sogowo, poro fun paa pinle ma tigi ki ni wa kuulo tara ti ni, ma saa taga wa leele mbele paa gbo tokobi ni pe na.

¹⁸ «Wele, wa Eden nanjo kologo tire ti sogowo, ka kpe tiyonwo naa gbeme si yala ma woro ti ni. Konaa ki ni fuun, mboro naa Eden nanjo kologo tire ti ni, pe yaa ka ye tirige wa tara ti nogona. Pe yaa kon sinngwe wa mbele pee kenrekenre pe

sogowɔ konaa mbele pɛ gbo tokobi ni pe sogowɔ. Nga ki yaa ka pye Farawɔn wo naa wi janwa gbolo li ni fuun li na, koyi nga yɛɛn.» We Fɔ, Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma.

32

*Kunwɔ yurugo nga kila ko
Ezhipiti tara naa ti wunlunana
wi wogo na*

¹ Izirayeli woolo pe yigingolo malaga kasopiile, ki yɛle ke ma yiri shyen wolo li yɛnge ke ma yiri shyen wogo ki pilige kongbannga ki na, a Yawe Yɛnnɛle li sili senre ti kan na yeri, ma yo fɔ:

² «Senwee pyɔ, kunwɔ yurugo ko Farawɔn, Ezhipiti tara wunlunana wi wogo na. Maga yo wi kan fɔ:

«Mboro na maa pye paa jara yirifonno yen wa cengele ke sogowɔ, maa pye paa yarifelege yen wa kogɔje wi ni,

maa pye na gbaanla tonmo pi janri naa yinrigi,

maa pye na tonmo pi tongolo ma tooro ti ni,

na pi gbɔɔn naa pinri.»

³ «Pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛle li yo yɛɛn fɔ: «Mi yaa ka cengele janwa gbolo la gbogolo, mbe silan mere ti wa ma na; poro pe yaa koon tile mboon yirige na mere ti ni.

⁴ Mi yaa koon yaga le tara ti na, mi yaa koon wa wa wasege ki ni.

Mi yaa ti naayeri sannjere ti ni fuun ti pan ti cɛn ma na,

mi yaa ti yan wongaala pe ni fuun pe pan poon wire kara ti ka pe tin.

⁵ Mi yaa koon wire kara ti wa wa yanwira ti na, mbe gbunlundere ti yin ma wire kafonro ti ni.

⁶ Mi yaa ma kasanwa pi tege mbe tara ti suguru, mbe sa gbɔn fɔ wa yanwira ti na,

mi yaa ka latere ti yin pi ni.

⁷ Na maga ka ku sanga na ni, mi yaa ka naayeri wi ton,

mbe wonngolo ke pye diwi;

mi yaa ka yonlo ki ton kambaaga ka ni.

Yerge ki se kaa finri naa.

⁸ Mboro kala na, mi yaa ka naayeri yanwa yirigeyaara ti pye diwi;

mi yaa ka diwi lenge wa ma tara ti ni.»

We Fɔ, Yawe Yɛnnɛle, lo li yo ma.

⁹ «Na mi ka koon tongowɔ pi senre yo cengele sanngala ke kan sanga na ni, pa mi yaa ka cengele legere nawa tanga ke na, fɔ sa gbɔn wa tara nda ma sila jen ti ni.

¹⁰ Nga mi yaa ka pye ma na, ki yaa cengele legere nawa wo. Fyere yaa ka pe

wunlumbolo pe yigi ma kala na. Na mi ka kanla tokobi wi figefige pe yɛge sogowɔ sanga na ni, pa pe ni fuun nunnga nunnga pe yaa kaa fyɛ mbaa seri suyi pe yinwege wogo ki na, ma topilige ki ni.

¹¹ «Katugu pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛle li yo yɛɛn fɔ:

«Babiloni tara wunlunana wi tokobi wi yaa gbɔn ma na.

¹² Malingbɔɔnlo mbele pe yɛn lewelimbele ma we cengele ke ni fuun ke na,

mi yaa ka ti pe pan poon janwa woolo pe gbo tokobi ni.

Pe yaa ka pan mbe Ezhipiti tara fenne pe yɛɛ gbogowɔ pi ko mbooo wo wa, mbe pe janwa gbolo li ni fuun li tongo.

¹³ Mi yaa koon yaayoro ti ni fuun ti tongo wa tonngbɔɔ pi yɔn na;

senwee pyɔ tooro nakoma yaayoro yenjoro se ka ye wa tonmo pi ni mbooo tongolo.

¹⁴ Pa kona, mi yaa ti Ezhipiti tara tonmo pi sinle,

mbe ti pe gbaanla tonmo pila fuun paa sinme yɛn.»

We Fɔ, Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma.

¹⁵ «Na mi ka ka Ezhipiti tara ti tongo mberi yaga waga sanga na ni,

na mi ka ti leele pele mbe pan mbe tara ti nawa yaara ti ni fuun ti koli sanga na ni,

na mi ka ka leele mbele pe yɛn ma cɛn wa tara ti ni pe ni fuun pe gbo sanga na ni,

pa kona pe yaa ki jen fɔ muwi mi yɛn Yawe Yɛnnɛle le.»

¹⁶ «Ki wogo nga ki yɛn kunwɔ yurugo nga pe yaa ka ko. Cengele sanngala ke jɛɛle pe yaa kaga kunwɔ yurugo ki ko. Pe yaa kaa ki koo Ezhipiti tara to naa ti janwa wi ni fuun wi na. We Fɔ, Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma.»

*Pɛ ya leele mbele ni,
kunwɔ yurugo nga kila ko
pe wogo na*

¹⁷ Izirayeli woolo pe yigingolo malaga kasopiile, ki yɛle ke ma yiri shyen wolo li yɛnge ke ma yiri shyen wogo, ki pilige ke ma yiri kangurugo wogo ki na, a Yawe Yɛnnɛle li sili senre ti kan na yeri, ma yo fɔ:

¹⁸ «Senwee pyɔ, kunwɔ yurugo ko Ezhipiti tara janwa gbolo li wogo na, ma pe tirige wa tara ti nogona, poro naa cengele fannga wogolo ke woolo pe ni, mbe pinle mbele pe yɛn na tinri wa wetijugo ki ni pe ni.

¹⁹ Ki yo pe kan fɔ: «Naga yɛn ma, ye yɛn naga jate ye mboonro cengele sanngala ke na wi le? Ki kala na, yoro fun ye yaa tigi mbe sa sinle wa mbele pee kenrekenre pe sogowɔ.»

²⁰ «Ki woolo pe yaa ka toori mbe ku wa mbele pè gbo tokobi ni pe sɔgɔwɔ. Pè tokobi wi kɔw wa wi wofogo ki ni mako; ye Ezhipiti tara naa ti janwa gbolo woolo pe le ye kari pe ni.

²¹ Wa kuulo tara ti ni, malingbɔɔnlo kotogofenne poro naa Ezhipiti tara fenne pe pinleyɛnle lɛɛle pe ni, pe yaa kaa ki yuun pe yɛɛ kan fɔ: «Pè tigi wa fanga ki ni, ma pan ma sinle wa mbele pee kenrekenre pe ni, poro paa gbo tokobi ni we.»

²² «Asiri tara wunlunana wo naa wi malingbɔɔnlo pe ni fuun pe ni, pe yen ma sinle. Pe fanra ti yen maa maga. Pè pe ni fuun pe gbo tokobi ni wa malaga.

²³ Pe fanra ti yen fɔ wa wetijugo ki nɔgɔ; pe fanra ti yen ma wunlunana wi wogo ki maga. Pè pe ni fuun pe gbo tokobi ni wa malaga; poro paa pye na sunndo kongo waa weele pe na laga dunruya wi ni.

²⁴ «Elamu tara wunlunana wo naa wi janwa gbolo li ni fuun li ni pe yen ma sinle wa; pe ni fuun pe fanra ti yen maa wogo ki maga. Pè pe ni fuun pe gbo tokobi ni wa malaga. Poro mbele pe sila kenrekenre pè tigi wa tara ti nɔgɔ na. Poro paa pye na sunndo kongo waa weele pe na laga dunruya wi ni. Fɛɛ la pe yigi ma pinle mbele pè tigi wa wetijugo ki ni pe ni.

²⁵ Pè sinlesaga kan Elamu tara wunlunana wi yeri wa leele mbele pè gbo pe sɔgɔwɔ, wo naa wi janwa gbolo li ni fuun li ni. Pe fanra ti yen ma wo jate wi maga. Ki woolo mbele pe woro ma kenrekenre pè pe ni fuun pe gbo tokobi ni, katugu paa pye na sunndo kongo waa weele pe na laga dunruya wi ni. Fɛɛ la pe yigi ma pinle mbele pè tigi wa wetijugo ki ni pe ni. Paa pe gbolo pe sinnye wa mbele leele pè gbo pe sɔgɔwɔ.

²⁶ «Mesheki cenle woolo poro naa Tubali cenle woolo pe wunlumbolo poro naa pe janwa gbolo li ni fuun li ni, pe yen ma sinle wa. Pe malingbɔɔnlo pe fanra ti yen ma pe maga. Ki woolo mbele pe woro ma kenrekenre, tokobi wi pe gbo, katugu paa pye na sunndo kongo waa weele pe na laga dunruya wi ni.

²⁷ Pe sila pe gbolo pe sinnye mbe pinle faa malingbɔɔnlo kotogofenne pe ni. Poro mbele paa pye na tinri wa kuulo tara ti ni ma pinle pe malingbɔɔnyaara ti ni. Paa pye na pe tokobi wi nii wa pe yinre ti nɔgɔ, konaa na tuguron sigeyaara ti tari pe witire ti na; katugu paa pye na sunndo kongo waa weele pe pe na laga dunruya wi ni.

²⁸ Eɛn fɔ mboro wo na Farawon, ma na ma to ma pinle mbele pee kenrekenre pe ni; ma yen ma sinle ma pinle mbele pè gbo tokobi ni wa malaga pe ni.

²⁹ «Edomu tara fenne, naa pe wunlunana konaa pe teele pe ni fuun pe ni, pe yen ma sinle wa fun. Ali mbege ta paa pye kotogofenne, pè pe gbolo pe le ma pinle mbele pè gbo tokobi ni pe ni. Pe yen ma sinle ja mbele pee kenrekenre pe ni, poro mbele pè tigi wa wetijugo ki ni we.

³⁰ «Yonlo parawa kamenge keɛ tara teele pe ni fuun poro naa Sidon ca fenne pe ni fuun pe yen ma sinle wa. Pè tigi wa fanga ki ni wa mbele leele pè gbo pe sɔgɔwɔ, ali mbege ta pe kotogo tawa pila pye na sunndo kongo waa leele pe na, paa fɛɛ sho. Ki leele mbele pe sila kenrekenre pe yen ma sinle ja wa mbele leele paa gbo tokobi ni wa malaga pe ni. A fɛɛ ti pe yigi ma pinle mbele pè tigi wa wetijugo ki ni pe ni.

³¹ «Farawon wi yaa ka pe yan, pa ki yaa kotogo sogowo kan wi yeri wi janwa gbolo li kala na, katugu tokobi wi yaa ka Farawon wo naa wi malingbɔɔnlo ngbelege ki ni fuun ki gbo. We fɔ, Yawe Yennele lo li yo ma.

³² Mila ti, a Farawon wi sunndo kongo wa weele pe na laga dunruya wi ni. Konaa ki ni fuun, pe yaa ka Farawon wo naa wi janwa gbolo li ni fuun li sinnye wa fanra ti ni, wa mbele pee kenrekenre pe sɔgɔwɔ, mbe pinle mbele leele pè gbo tokobi ni pe ni.» We fɔ, Yawe Yennele lo li yo ma.

YENNELE LI YAA IZIRAYELI WOOLU PE SONGORU MBE PE TEGE WA PE FAA YONLO LI NI

33

33-39

*Yennele laa Ezekiyeli wi pye
korosiri pyefo*

¹ Yawe Yennele laa li senre ti kan na yeri, ma yo fɔ:

² «Senwee pyo, para ma cenle woolo pe ni maga yo pe kan fɔ: «Na mi ka tokobi wi torogo mbe yo wi sa tara ta woolo tongo, na ki tara woolo paga lere wa wo wa pe yɛɛ sɔgɔwɔ mboo pye tara ti korosiri pyefo,

³ na ki lerefo wi ka tokobi fenne yan paa paan mbe to tara ti na malaga ni, na wi ka mbanlaga ki win mbe tara woolo pe yeri,

⁴ na lere na ka mbanlaga magala li logo, na wi suu yɛɛ yaga li yerewe kan wi yeri, na paga pan mboo gbo, pa wi gbowo pi yaa pye wi yɛɛra go kala.

⁵ Katugu wi mbanlaga magala li logo, eɛn fɔ wi suu yɛɛ yaga li yerewe kan wi yeri. Wi gbowo pi yaa pye wo yɛɛra go kala. Lere na kaa yɛɛ yaga mbe yerewe pi logo, wo yaa wi yɛɛ sho gboro ti yeri.

⁶ Eɛn fɔ na korosiri pyefo wi ka malaga ki yan kila paan, na wii mbanlaga ki win,

na leele pee yeri, na tokobi fenne paga pan mbe lere wa gbo, ki fo wi yaa ku wi mbasinme pi kala na; een fo mi yaa wi gbowo pi go kala li yewe korosiri pyefo wo yeri.»

⁷ «Mboro wo na, senwee pyo, mdo tege ma pye korosiri pyefo Izirayeli woolo pe go na. Ma yaa lanla yon senre ti nuru mbaa pe yeregi na kan.

⁸ Na mi kaga yo lepee wi kan fo: «Mboro lepee, ma yaa ku,» na mee para ki lepee wi ni mboo yeri wi tangalomo tipee pi wogo na, ki lepee wi yaa ku wi mbasinme pi kala na. Een fo mi yaa wi gbowo pi go kala li yewe ma yeri.

⁹ Een fo, mboro wo na, na ma ka lepee wi yeri wi tangalomo tipee pi wogo na, na wi suu tangalomo tipee pi yaga, pa wi yaa ku wi mbasinme pi kala na, een fo mboro wo na, ma yaa ma yee sho.»

Lepee na ka songoro mbe pan

Yennele li korogo, wi yaa sho

¹⁰ «Mboro wo na, senwee pyo, ki yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Ye maa ki yuun fo we kajogoro to naa we kapere ti yen we go na, to kala na pe yen na we tonri na shee, we yaa ki pye mele mbe yinwege ta naa?»

¹¹ Maga yo pe kan fo we Fo, Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Mi na Yennele na yinwege wolo, na mege ki na, mi yen naga yuun fo: Lepee wi ku, ko ma ki yen mala ndanla; een fo nga ki yen mala ndanla ko yen fo wi kannga wuu tangalomo tipee pi yaga wila wi yinwege ki piin. Ki kala na, ye songoro, ye songoro ye wo wa ye kombegele ke ni. Yoro Izirayeli woolo, yingi na ye yaa si ti ye ku?»

¹² «Mboro wo na, senwee pyo, ki yo ma cenle woolo pe kan fo: «Na lesinne wi ka kapege pye pilige nga ni, wi kasinnye ki se ya mboo sho ki pilige ki ni. Lepee wi kaa tipewe pi yaga pilige nga ni, tipewe mba wi pye faa po se ti wi tongo naa. Ki pyelomo pi na fun, na lesinne wi ka kapege pye pilige nga ni, wi kasinnye ki se ti wila wi yinwege ki piin.

¹³ Ali na mi ka lesinne wi pye mbe yo fo wi yaa sho, na wi kaa kee ki kan mbe taga wi yen ma sin yege nga na ko na, mbe kambasinnye pye, kasinnye kapyere nda fuun wi pye, pe se ka ko ka kpe jate naa. Een fo wi yaa ku wi kambasinnye nga wi pye ki kala na.

¹⁴ Ali na mi kaga yo lepee wi kan mbe yo fo wi yaa ku, na wi kaa tangalomo tipee pi yaga mbaa tanri nga ki yala konaa kasinnye ki na,

¹⁵ na lepee wi ka yaraga nga wi sho ma tege fogo yonlo ki songoro ki fo wi na,

mbe yaraga nga wi yu ki yongo songoro ki fo wi na, mbaa tanri kondegengele ngele ke maa yinwege kaan ke na, na wi woro na kambasinnye piin, pa kona wi yaa laa yinwege ki piin, kaselege ko na, wi se ku.

¹⁶ Kapere nda fuun wila pye, pe se ka to ta kpe jate wi na naa, katugu wi tanga ma yala nga ki yala konaa kasinnye ki ni. Ki kala na wi yaa laa yinwege ki piin.»

¹⁷ «Konaa ki ni fuun, ma tara woolo pe yen naga yuun ma yo fo: «We Fo wi konoo li woro ma yala.» Een fo poro konoo lo li woro ma yala.

¹⁸ Na lesinne wi ka kasinnye ki yaga, mbaa kambasinnye piin, wi yaa ku ki wogo ki kala na.

¹⁹ Na lepee wi kaa tipewe pi yaga, mbaa tanri nga ki yala konaa kasinnye ki na, wi yaa laa yinwege ki piin ki wogo ki kala na.

²⁰ «Yoro Izirayeli woolo, ye yen naga yuun fo: «We Fo wi konoo li woro ma yala.» Yege jen fo mi yaa ka kiti kon ye ni fuun nungba nungba ye na mbe yala ye kongolo ke ni.»

Pe yaa ka Zheruzalemu ca ki tongo

²¹ Woro Izirayeli woolo we yigingolo malaga kasopiile, ki yele ke ma yiri shyen wolo li yenge ke wogo ki pilige kangurugo wogo ki na, nana wa la fe ma sho, ma yiri wa Zheruzalemu ca ma pan na korogo, maga yo na kan ma yo fo: «Pe Zheruzalemu ca ki sho.»

²² Yonlokogo nga ni Yawe Yennele laa li kee ki taga na na, ki goto pinliwe pi ni, ko nana na wila fe ma sho, wila gbon wa na na. Sanni wi sa gbon wa na na, ki pinliwe pi ni, kila yala Yennele laa na yon ki yenge mako. Na yon kila pye ma yenge, mi sila pye bombo naa.

²³ Kona, a Yawe Yennele li sili senre ti kan na yeri naa, ma yo fo:

²⁴ «Senwee pyo, leele mbele pe koro ma cen wa Izirayeli tara katara ti ni, pe yen na yuun fo: «Abrahamu wila pye wi nungba, een fo wila ki tara nda ti ta, a ti pye wi woro. Woro wo na, we yen ma lege, tara ti kan we yeri fun ti pye we woro.»

²⁵ Ki kala na, maga yo ki leele pe kan fo, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ye maa kara ti kaa ma pinle ti kasanwa pi ni, ye maa ye yere ti yinrigi na ye yarisunndo ti wele nari bgogo. Ye yen na yele kuun na pe kasanwa pi wuun tara. Ko pyewe mba po na, ye mbe ya mbe tara ti sho mberi ta mele?»

²⁶ Ye kee kan ma taga ye tokobi wo na. Ye yen na katijangara piin. Ye ni fuun nungba nungba ye yen na sinlele ye lewee yeenle pe jele pe ni. Ko pyewe mba po na, ye mbe ya mbe tara ti sho mberi ta mele?»

²⁷ «Maga yo pe kan fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yenɲele li yo yeen fɔ: «Mi ɲa Yenɲele na yinwege wolo, na mege ki na, mi yen naga yuun fɔ mbele pe yen ma cɛn wa katara ti ni, leele pe yaa ka pe gbo tokobi ni. Mbele pe yen ma cɛn wa wasege ki ni, mi yaa ka pe kan wongaala pe yeri pe pe ka. Mbele pe yen ma cɛn wa waliwere to naa yanwira were ti ni, yambewe pi yaa ka poro gbo.

²⁸ Mi yaa ka tara ti tongo mberi yaga waga pew. Pe fanɲga ɲga ki ti yee gbogowo si ye pe ni, ki yaa ka kɔ. Izirayeli tara yanwira ti yaa ka koro waga; lere kpe se ka toro wa naa.

²⁹ Na mi ka ka tara ti tongo mberi yaga waga pew pe katijangara nda fuun pɛ pye ti kala na, pa kona pe yaa ki jen fɔ muwi mi yen Yawe Yenɲele le.»

³⁰ «Mboro wo na, senwee pyɔ, ma cɛnle woolo mbele pɛ yigi malaga kasopiile, pe yen nɔɔ sɛnre yuun wa mboro nda ti ca ki maga ti tanla, wa nawa konaa wa yinre ti yeyonro ti na. Pe yen naga yuun pe yee kan fɔ: «Ye pan we sa sɛnre nda ti yiri wa Yawe Yenɲele li yeri ti logo.»

³¹ Kona, na woolo pe mee kari legerɛ wa ma tanla, mbe sa cɛn ma yege sogowo. Pe maa ma sɛnre ti nuru, ɛɛn fɔ paa ti le mbaa tanri ti na. Yon tangawa sɛnre to ti ma pye wa pe yon, ɛɛn fɔ pe yɛera tonli jawa po pi yen wa pe kotogo na.

³² Wele, mɔ pye pe yeri paa yurukoo jenɲe yen, magandanla fɔ, ɲa wi yuuro ti tanla, ɲa wi yarigbonro ti gbongo jen. Pe maa ma sɛnre ti nuru, ɛɛn fɔ paa ti le mbaa tanri ti na.

³³ Ki kala na, na ki kagala ke ka ka pye sanga ɲa ni, kaselege ko na, ke si yen na piin mako. Kona, pe yaa ki jen mbe wali ki na fɔ Yenɲele yon sɛnre yofɔ wɔ la pye laga pe sogowo.»

34

Yenɲele lɔa Izirayeli tara yekeele pe jeregi

¹ Yawe Yenɲele lɔa li sɛnre ti kan na yeri, ma yo fɔ:

² «Senwee pyɔ, Yenɲele yon sɛnre yo ma wa Izirayeli tara yekeele pe na. Ma Yenɲele li yon sɛnre yo, ma yekeele pe pye fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yenɲele li yo yeen fɔ: «Jologo yen yoro Izirayeli tara yekeele ye wogo. Yoro mbele ye yen na ye yee wogo ko nungba yongo. Naga yen ma, yaayoro konrifɔ wii daga mbaa yaayoro to kaan tila kaa wi le?»

³ Ye yaayoro nda ti toro ti kara ti ka†, ma simbasire yariporo le. Ye yaayoro

nda ti toro ti gbo. ɛɛn fɔ ye sila pye na simbangbeleke ki kaan kila kaa.

⁴ Simbaala mbele paa pye fanɲgogo ni, ye sila fanɲga le pe ni. Mbele paa pye na yaa, ye sila pe gbara. Mbele paa welege, ye sila pe were pye mbe pe welegesara ti popo. Mbele paa laga simbangbeleke ki na, ye sila sa pe tata mbe pan pe ni. Mbele paa pungo, ye sila sa pe lagaja. ɛɛn fɔ yaa ye fanɲga ki taga pe na, na lewelewe kapyere piin pe na konaa maga ɲgban pe na.

⁵ Ki pye ma, simbaala paa gbɔn ma jaraga, katugu konrifɔ sila pye pe na; paa kanɲga ma pye cɛnre nda wa yan ti yaakara, naa paa gbɔn ma jaraga we†.

⁶ Na simbaala pe yen na yanri na toro faa wa yanwira ti ni fuun ti na konaa wa tinndiye mbele pɛ yagara pe ni fuun pe na. Na simbangbeleke ki gbɔn ma jaraga tara ti lagapyew ki ni. Lere kpe woro na wele pe na naa, lere kpe woro na pe lagajaa.»

⁷ «Ki kala na, yoro simbaala konrifenne, ye Yawe Yenɲele li sɛnre ti logo!

⁸ Mi ɲa ye Fɔ, Yawe Yenɲele na yinwege wolo, na mege ki na, mi yen naga yuun fɔ: «Yanla simbaala pe yaga, a leele paa pe koli, a pɛ kanɲga ma pye yan cɛnre ti ni fuun ti yaakara, simbaala konrifɔ lama pi kala na, katugu na simbaala konrifenne pe sila pye na wele na simbaala pe na naa. Simbaala konrifenne pe wogo ko paa pye na yongo, pe sila pye nala simbaala pe kaan paa kaa.

⁹ Ki kala na, yoro simbaala konrifenne, ye Yawe Yenɲele li sɛnre ti logo!»

¹⁰ Pa we Fɔ, Yawe Yenɲele li yo yeen fɔ: «Wele, mi yaa yiri simbaala konrifenne pe korogo. Mi yaa ka pe yewe na simbaala pe kala li ni. Mi se ka pe yaga paa na simbaala pe konri naa, jango simbaala konrifenne paga kaa pe yee wogo ko yongo. Mi yaa kanla simbaala pe tile mbe pe wɔ wa pe yon, pa kona pe se ka pye pe yaakara naa.»

»

Yenɲele lo jate li yaa la wele li simbaala pe na

¹¹ «Ee, pa we Fɔ, Yawe Yenɲele li yo yeen fɔ: «Wele, mi jate mi yaa la wele na simbangbeleke ki na konaa mbaa ki korosi.

¹² Simbaala konrifɔ wi ka pye wa simbangbeleke ki sogowo, na simbaala pe ka jaraga, wi ma pe korosi mbe toro yege ɲga na, pa mi yaa kanla simbangbeleke ki korosi mbe toro ma. Paa gbɔn ma jaraga ma kari laga ɲga fuun ni, kambaaga wogo naa diwi wolo pilige ka ni, mi yaa ka kari mbe sa pe sho wa ki lara ti ni.

† 34:3 34:3: Yenɲele sɛnre seweele pele ni, ki yen ma yonlogo fɔ: Ye yaayoro ti nono wi wɔ. † 34:5 34:5: Nombu 27.17; 2 Kuro 18.16; Mati 9.36; Maki 6.34

¹³ Mi yaa ka pe yirige wa, cengele sanngala ke sogowo, mbe pe wo wa tara sannda pyew ti ni, mbe pe gbogolo, mbe songoro mbe pan pe ni wa pe yera tara ti ni. Mi yaa ka saa pe konri wa Izirayeli tara yanwira ti na, naa wa gbunlundewere ti ni konaa wa tara ti lara nda fuun leele yen ma cen wa ti ni.

¹⁴ Mi yaa ka saa pe konri yaayoro kasaga jenge ka ni. Pe yanrisaga ki yaa ka pye wa Izirayeli tara yanwira ti go na. Pe yaa kaa wogo wa ki simbangbondo tiyoro ti ni, mbaa yantipirige tiyoro taa mbaa kaa, wa Izirayeli tara yanwira ti na.

¹⁵ Mi jate mi yaa kaa na simbaala pe konri paa kaa, muwi mi yaa ka ti paa sinlele paa wogo. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

¹⁶ «Na wi punjo, mi yaa ka saa lagaja. Na wi laga ngbelege ki na, mi yaa ka songoro mbe pan wi ni. Na wi welege, mi yaa kaa were pye mboo welegesara ti poro. Na wila yaa, mi yaa fannga le wi ni. Een fo na wi toro ma pye fannga ni, mi yaa wo tongo. Mi yaa kaa pe konri mbe yala kasinnye ki ni.»

Yennele li yaa kali woolo pe saga

¹⁷ «Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yen fo: «Yoro wo na, na simbangbelege, ye wele, mi yaa ka kiti wi kon sumbyo naa sumbyo sogowo, mboo kon simbapene naa sikapene pe sogowo.

¹⁸ Ye yen na kaa yaayoro kasara jende nda ni, to si ye yenle tin bere, fo a yaa yan sannga ki tangala ye toro ti ni! Tonmo tiyoro mba yaa woo, po si ye yenle tin bere, fo a yaa pi sanmba pi tongolo ye toro ti ni!

¹⁹ Yan nga ye tangala ye toro ti ni, ko na simbaala pe jori mbaa kaa; tonmo mba ye tongolo ye toro ti ni, po pe jori mbaa woo.»

²⁰ «Ki kala na, pa we Fo, Yawe Yennele li yen naga yuun pe kan yen fo: «Mi jate mi yaa ka kiti kon simbaala mbele pe toro poro naa mbele pe cogo cogo pe sogowo.

²¹ Ki kaa pye simbaala mbele fanngogo ni, ye pe ni fuun pe wonrogo ye kanngara ti ni konaa ye pajoro ti ni, konaa ma pe gbɔn ye yennele ke ni, fo ma saa pe puro ma pe jaraga wa funwa na,

²² ki kala na, mi yaa kanla simbaala pe sho, jango paga ka pe koli naa. Mi yaa ka kiti wi kon simbaala pe yee sogowo.

²³ Simbaala konrifo nungba pe mi yaa ka tege pe go na, wo wi yaa kaa pe konri paa kaa. Wo wi yen na tunmbyee Davidi we. Wi yaa kaa pe konri paa kaa; wi yaa ka pye pe konrifo[†]».

²⁴ Mi Yawe Yennele, mi yaa ka pye pe Yennele, na tunmbyee Davidi wo yaa ka pye pe to. Mi Yawe Yennele, muwi mi para[†].

²⁵ «Mi yaa ka yeyinnye yon finliwe le na simbangbelege ki ni. Mi yaa ka cenre ti ko mberi wo tara ti ni. Kona, na simbaala pe yaa ka sa cen yeyinnye na pow wa gbinri wi ni, mbaa wonlo wa koro ti nawa.

²⁶ Mi yaa ka duwaw pe na konaa mbe duwaw na yanwiga ki kanngara na lara ti na. Mi yaa ka ti tisara tila paan ti wagati wi na, ti yaa ka pye tisara duwaw woro.

²⁷ Yan nawa tire ti yaa ka se, tara ti yarilire ti yaa ka yon. Leele pe yaa ka cen yeyinnye na pow wa pe tara ti ni. Tunngo pyetige nga kila taga pe na, mi yaa kaga kaari mbege laga pe na; paa pye na kulowo pi piin leele mbele kan, mi yaa ka pe sho pe kee. Pa kona pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.

²⁸ Cengele sanngala ke se kaa pe kee yaara ti koli naa. Yan cenre ti se kaa pe kaa naa. Pe yaa ka cen yeyinnye na pow. Lere kpe se kaa fyere waa pe na naa.

²⁹ Mi yaa ka keere gbegele pe kan, nda ti mege ki yaa ka yiri tara ti tanwa pi kala na. Funjo kpe se ka to pe na naa wa tara ti ni. Cengele sanngala ke se kaa pe tifaga naa.

³⁰ Pa kona pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele, pe Yennele le. Fo mi yen pe ni, pe yen na woolo, poro Izirayeli woolo wele. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

³¹ «Yoro ye yen na simbangbelege ye, na yaayoro kasaga simbaala wele. Yoro ye yen senwee piile wele; muwi mi yen ye Yennele le.» We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

35

Yennele yon senre nda tila yo ma wa Edomu tara ti na

¹ Yawe Yennele laa li senre ti kan na yeri naa, ma yo fo:

² «Senwee pyo, yege kannga ma wa wa Seyiri tara yanwira ti yeri, ma Yennele yon senre yo ma wa ti na.

³ Maga yo pe kan fo, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yen fo: «Mi yaa yiri ma korogo, mboro Seyiri yanwira tara.

Mi yaa na kee ki yirige ma na, mboon tongo mboon yaga waga pew.

⁴ Mi yaa ma cara ti pye katara, ma yaa ka pye tara nda ti jogo ma koro waga.

Pa kona ma yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.

[†] 34:23 34:23: Naga 7.17 [†] 34:24 34:24: Eze 37.24

36

⁵ Katugu ma yen ma Izirayeli woolo pe panra fo sanga pyew. Maa pe le pe juguye pe kee, ma ti a pe to pe na tokobi ni pe jologo pilige ki na; sanga na ni pe kambasinnde tila kee toro, a Yennele li jologo wa pe na we.»

⁶ Ki kala na, we Fo, Yawe Yennele li yo fo: «Mi na Yennele na yinwege wolo na mege ki na, mi yaa legbogo pye wa ma ni; legbogo ki yaa ka taga ma pungo na. Ki kaa pye legbogo ki soon mben, ki kala na, legbogo ko fun ki yaa taga ma na.

⁷ Mi yaa ka Seyiri yanwira tara ti jogo mberi pye laga nga ki koro waga pew, ma pye kataga. Leele mbele pe maa kee na paan wa ti ni, mi yaa ka pe tongo mbe pe ko.

⁸ Mi yaa koon yanwira lara ti yin gbolo pe ni. Ma woolo mbele pe yaa ka gbo tokobi ni, pe yaa ka toori wa tinndiye pe na, naa wa yanwira gbunlundere ti ni konaa wa yanwira lawere ti ni fuun ti ni.

⁹ Mi yaa koon tara ti tongo mberi yaga waga fo sanga pyew. Lere kpe se ka cen wa ma cara ti ni naa. Ki ka pye ma, ye yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.

¹⁰ «Katugu ma yo fo: Ki cengele shyen ngele koro naa ki tara shyen nda ti yaa ka pye na woro. We yaa kari sho mberi pye we woro. Ma si yala, Yawe Yennele laa pye le.»

¹¹ Ki kala na, we Fo, Yawe Yennele li yo fo: «Mi na Yennele na yinwege wolo, na mege ki na, mi yen naga yuun fo Izirayeli woolo maa pe panra, ma pe yigi nangbanwa ni konaa mbenwe ni yege nga na, pa mi yaa ma yigi ki pyelomo nungba pi na ma fun. Mi yaa kanla yee naga wa pe sogowo yege nga na mi yen, na mi ka ka kiti kon ma na we.

¹² Ki ka pye ma, pa ma yaa ki jen fo tifagawa senre nda fuun ma yo Izirayeli tara yanwira ti na, mi Yawe Yennele miri logo. Maa yo fo: Ti jogo ma koro waga, ti kan we yeri ma pye we yaakara.

¹³ Ye ye yee gbogo na yege sogowo ye senyoro ti ni; ye yongbogowo senre yo na na. Mi jate miri logo.»

¹⁴ «Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Tara woolo pe ni fuun paga kaa yogori wagati na ni, ko mi yaa koon tongo mboon tara ti yaga waga.»

¹⁵ Izirayeli woolo pe tara ti tongo ma koro waga, a ki yogorimo kan ma yeri. Ki kala na, mi yaa ma pye ki pyelomo nungba pi na fun. Mboro Seyiri yanwira tara, ma yaa ka tongo mbe koro waga, mboro naa Edomu tara ti ni fuun ti ni. Kiga pye ma, pa pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.»

Izirayeli woolo pe yaa ka pe tara ti ta naa fonngo

¹ «Mboro wo na, senwee pyo, Yennele li yon senre yo ma wa Izirayeli tara yanwira ti na, ma yo fo: «Yoro Izirayeli tara yanwira, ye Yawe Yennele li senre ti logo.»

² Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: Ki kaa pye juguye pe tege ye na naga yuun fo: «Enheen, ki yanwira lere nda ti pye woro woro yingo!»

³ Ki kala na, Yennele li yon senre ti yo, maga yo fo, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ki kaa pye pege lagaja kee ki ni fuun na mbe ye tongo, ma ye yigilomo pi tijanga, jango mbe ti ye tara ti pye cengele kele yege woro, ma ti a leele pe yen na tege ye na konaa na ye tifaga,

⁴ ki kala na, yoro Izirayeli tara yanwira, ye we Fo, Yawe Yennele li senre ti logo! Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen yanwira ti wogo na, naa tinndiye, naa yanwira lawere, naa gbunlundere, naa katara nda ti koro waga ti ni, naa cara nda ti koro waga, to nda cengele ngele kaa pye ma cen mari maga, kaa ki lara ti woolo pe kee yaara ti koli pe yeri, maga lako pe na.»

⁵ Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Kaselege ko na, wa na kayanga gbogo ki ni, mi yen na senngbanra yuun cengele sanngala ke na, naa Edomu tara ti ni fuun ti na; katugu ki cengele kanla tara ti sho mari pye ke woro nayinme gbog ni konaa tipewe ni wa pe kotogo na, jango mbe yaayoro kasara ti ta pe woro.»

⁶ «Ki kala na, Yennele li yon senre ti yo Izirayeli tara ti wogo na, maga yo yanwira, naa tinndiye, naa yanwira lawere konaa gbunlundere ti kan fo, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Wele, mi yen na para wa na kayanga konaa na nangbanwa gbog pi ni; katugu cengele sanngala ke ye tifaga.»

⁷ Ki kala na, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Mi we, milan kee ki yirige ma wugu, fo kaselege ko na, cengele ngele ke yen ma ye maga, koro fun ke yaa ka tifagawa ta.

⁸ Een fo yoro wo na, Izirayeli tara yanwira, tire nda wa ye na, ti yaa ka fun mbe njere wo, mbe pire se na woolo, Izirayeli woolo pe kan, katugu ki kagala ke pyesanga wi gbom mbe pye.

⁹ Ye wele, mi yen na paan ye korogo, na jatere wi yaa pye ye na, pe yaa kaa falu wa ye na mbaa yariluguro nuru wa ye na.

¹⁰ Mi yaa ka ti ye woolo pe lege wa Izirayeli tara ti ni fuun ti ni. Leele yaa ka cen wa ye cara ti ni naa, pe yaa ka ye katara ti kan naa fonngo.

¹¹ Mi yaa ti senweele poro naa yaayoro ti ni ti lege jenge wa ye na. Pe yaa ka lege jenge mbe piile legere se. Mi yaa ka ye lege paa yege nga na kila pye faa we. Mi yaa ka kajenge legere pye ye kan mbe we faa wi na. Pa kona ye yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.

¹² Mi yaa ka ti leele mbaa tanri laga ye na, poro pe yen na Izirayeli woolo wele. Pe yaa ka mboro Izirayeli tara ma sho mboon ta, ma yaa ka pye pe korogo, ma se ka ti pe pe piile pe la naa.

¹³ «Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: <Ki kaa pye pe yen naga yuun mboro Izirayeli tara ma wogo na fo ma yen na leele pe kaa, fo ma ti ma cenle woolo pe pe piile pe la.

¹⁴ Ki kala na, ma se kaa leele kaa naa, ma se ka ti ma cenle woolo pe pe piile pe la naa. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

¹⁵ «Mi se ka ti cengele sanngala kaa ma tifaga naa. Tara ta yege woolo se ka pan mbe fere wa ma na naa. Ma se ka ti ma cenle woolo pe kurugo pe to naa.» We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

Yennele li yaa ka Izirayeli woolo pe gbogolo naa fonngo

¹⁶ Yawe Yennele laa li senre ti kan na yeri naa, ma yo fo:

¹⁷ «Senwee pyo, sanga na ni Izirayeli woolo paa pye ma cen wa pe tara ti ni, paa tara ti tege fyongo ni pe tangalomo po naa pe kapyere ti ni. Pe tangalomo pila tara ti tege fyongo ni na yege sogowa, paa yege nga na jela kaa jogo sanga na ni wi ma pye fyongo ni we.

¹⁸ Paa tara ti tege fyongo ni pe legbogo nga paa pye ki ni konaa pe yarisunndo gbogowo pi ni. Ki kala na, mi yaa na nangbanwa kala li wa pe na.

¹⁹ Mila pe gbon ma pe jaraga wa cengele sanngala ke sogowa, ma pe jaraga ma kari pe ni tara pyew ti ni. Mila kiti kon pe na, ma yala pe tangalomo po naa pe kapyere ti ni.

²⁰ Paa kari cengele ngele sogowa, paa gbon laga o laga nga na, paa na mege kpoyi ki jogo wa ki lara ti ni pe kajogoro ti kala na; katugu leele paa pye naga yuun pe na fo: <Yawe Yennele li woolo poro wele, een fo paa pe puro ma pe wo wa pe tara ti ni.>

²¹ Ki pye ma, a mi silan jatere wi tege na mege kpoyi ki na maga gbogo, katugu Izirayeli woolo paa kari cengele ngele sogowa, paa saa na mege kpoyi ki jogo wa ke sogowa.

²² «Ki kala na, maga yo Izirayeli woolo pe kan fo, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: <Yoro Izirayeli woolo, mi woro na ki wogo nga ki piin yoro kala na, een fo mi yen naga piin na mege kpoyi ko kala na, ko

nga ye saa jogo wa cengele ngele yaa kari wa ke sogowa we.

²³ Mi yaa kaga naga leele pe na fo na mege nga ki gbogo, ki yen mege kpoyi, na mege nga pe jogo wa cengele ke sogowa we. Na mi ka kanla mege nga pe jogo ki pye kpoyi wa ye sogowa cengele ke yege na sanga na ni, pa kona ke yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.» We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

²⁴ «Mi yaa ka ye yirige mbe ye wo wa cengele ke sogowa; mi yaa ka ye yirige wa tara sannda ti ni fuun ti ni, mbe ye gbogolo, mbe songoro mbe pan ye ni wa ye yera tara ti ni.

²⁵ Mi yaa ka tonmo kpoyi pa yanragi yanragi ye na mbe ye pye kpoyi. Mi yaa ka ye pye kpoyi, mbe ye wo wa ye fyongo kapyere ti ni fuun ti ni, konaa mbe ye yarisunndo ti ni fuun ti laga ye na.

²⁶ Mi yaa ka kotogo fonngo kan ye yeri, mbe yinne fonno le ye ni. Mi yaa ka kotongbanga nga ki yen ye ni paa sinndelege yen ki wo ye ni, mbe kotogo jenge kan ye yeri.

²⁷ Mi yaa na yinne li le ye ni, mbe ti yaa tanri na kondegeengele ke na, mbanla kakonndegeengele ke yigi mbaa tanri ke na.

²⁸ Tara nda mila kan ye teleye pe yeri, ye yaa ka sa cen wa ti ni. Ye yaa ka pye na woolo, mi yaa ka pye ye Yennele.

²⁹ Mi yaa ka ye sho ye fyongo kapyere ti ni fuun ti ni. Mi yaa ka ti bile wila yongo, wi lege fo jenge. Mi se ka fungo wa ye na naa.

³⁰ Mi yaa ti tire tila pire legere seni, mbe ti kere yarilire tila yongo jenge, jango fungo ka ka to ye na, mbe ti fere mbe ye ta wa cengele ke sogowa.

³¹ Kona, ye yaa ka nawa to ye tangalomo tipee po naa ye kafaara nda ye pye ti na. Ye yaa ka lako ye yee na, ye kajogoro to naa katijangara nda ye pye ti kala na.

³² Een fo ye daga mbege jen fo mi woro naga kala na li piin yoro kala na. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma. Ki kala na, yoro Izirayeli woolo, ye tangalomo tipee pi daga mbe fere wa ye na, mbe ye go ki sogo ye na.

³³ «Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: <Pilige nga ni mi ka ka ye pye kpoyi mbe ye wo wa ye kajogoro ti ni fuun ti ni, ko pilige ko ni, mi yaa ka leele pe pye pe lege wa cara ti ni naa. Pe yaa ka ye katara ti kan mberi yirige naa fonngo.

³⁴ Tara nda tila tongo ma koro waga, pe yaa kaa fali wa ti na naa. Torofenne pe se ka laga ka yan ki jogo ma koro waga naa.

³⁵ Kona, leele pe yaa kaa yuun fo: Ki tara nda tila tongo ma koro waga, ti kannga ma pye paa Eden nanngo kologo ki yen. Cara nda tila tongo ma koro waga, ma pye

katara, to pè kan naa fɔnnɔ ma malaga sige mboro wa mari maga, a leele cɛn wa ti ni.

³⁶ Kona, cɛngɛle ngele ke yaa ka koro mbe ye maga, ke yaa kaga jɛn fɔ lara nda tila toori, mi Yawe Yennɛle, muwi miri kan mari yirige naa fɔnnɔ. Lara nda tila jɔɔ ma koro waga, muwi mi tire sanri wa ti ni naa. Mi ɲa Yawe Yennɛle, muwi mi para, mi yaa sigi pye.»

³⁷ «Pa we Fɔ, Yawe Yennɛle li yo yɛɛn fɔ: «Wele, mi yaa ka Izirayeli woolo pe yaga paa na yɛnri naa mbe pe saga. Mi yaa ka pe yɔn sogo mbe leele pe pye pe lɛɛ paa simbaɲɲe yɛn.

³⁸ Cara nda ti yɛn katara, ti yaa ka yin leele ngbeleye yi ni. Pe yaa ka pye mbe lɛɛ paa saraga yaayoro yɛn, paa yaayoro ngbeleye yɛn, yɛn pɛ kari yi ni ma saa Zheruzalemu ca ki yin sherege fetiye piliye yi na. Na ki ka pye ma, pa pe yaa ki jɛn fɔ muwi mi yɛn Yawe Yennɛle le.» »

37

*Yariyanga ɲa Ezekiyeli
wila yan kajeriwara wogo na*

¹ Yawe Yennɛle lɛa li kɛɛ ki taga na na. A li yinne li silan lɛ ma yiri na ni, mɛɛ saa na tɛɛ gbunlundɛɛ ka nandogomɔ. Kila pye ma yin leele kajeere ni.

² Kona, a li si ti, a mi toro wa ti ni mari maga. A mi sigi yan fɔ kajeere tila pye ma lɛɛ jɛɲɛ wa gbunlundɛɛ ki ni, tila pye ma waga.

³ Kona, a li silan yewe ma yo fɔ: «Senwee pyɔ, naga yɛn ma, ki kajeere nda ti mbe ya yiri mbe pye yinwege na naa le?»

A mi sili yɔn sogo ma yo fɔ: «We Fɔ, Yawe Yennɛle, mboro nunɲba pe, mboro ma yɛn maga jɛn.»

⁴ Kona, a li silan pye fɔ: «Yennɛle li yɔn senre yo ki kajeere nda ti wogo na, maga yo ti kan fɔ: «Yoro kajeriwara, ye Yawe Yennɛle li senre ti logo!»

⁵ Pa we Fɔ, Yawe Yennɛle ligi yo yɛɛn ki kajeere nda ti kan fɔ: «Mi yaa wɔnwɔn pa le ye ni, pa ye yaa songoro mbe pye yinwege na naa.

⁶ Mi yaa kapannda le ye ni, mbe ti wire kara mbe yiri ye na. Mi yaa selegɛ yirige ye na mbe ye tɔn, mbe wɔnwɔn le ye ni, ye yaa songoro mbe pye yinwege na naa. Ki ka pye ma, pa ye yaa ki jɛn fɔ muwi mi yɛn Yawe Yennɛle le.» »

⁷ Ki pye ma, a mi si Yennɛle li yɔn senre yo ma yala nda tila yo na kan ti ni. Naa mila kaa na Yennɛle li yɔn senre ti yuun, a tinme pɔ si yiri. Wele, a tigileme gbɔ pɔ si pye. Kona, a kajeere ti nɛɛ fulo ti yɛɛ tanla na sogolo ti yɛɛ ni.

⁸ A mi si wele, mɛɛ ki yan fɔ kapannda naa wire kara yiri ti na; a selegɛ yiri ti na mari tɔn. ɛɛn fɔ wɔnwɔn sila pye ti ni.

⁹ A Yennɛle li silan pye fɔ: «Senwee pyɔ, Yennɛle li yɔn senre yo wɔnwɔn pi kan. Yennɛle li yɔn senre ti yo. Maga yo wɔnwɔn pi kan fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yennɛle li yo yɛɛn fɔ: «Wɔnwɔn, yiri wa dunruya wi go tijere ki ni fuun ki na, ma pan ma ye ki gbɔlo mbele pe ni, jɲɲo pe songoro pe pye yinwege na naa.» »

¹⁰ A mi si Yennɛle li yɔn senre yo ma yala lɛa ki konɔ kan na yeri yɛɛ nga na ki ni. Ki pye ma, a wɔnwɔn pi si pan ma ye pe ni. A pɛ si songoro ma pye yinwege na naa, mɛɛ yiri ma yere pe tɔoro ti na. Pɔa pye malingbɔɔnɔ janwa gbɔlɔ, malingbɔɔnɔ janwa lalo.

¹¹ Ko punɲo na, a li silan pye fɔ: «Senwee pyɔ, ki kajeere nda yɛɛn, Izirayeli woolo pe ni fuun poro wele. Wele, pe yɛn na yuun fɔ: «We yɛn paa ki kajeriwara nda ti yɛn. We jigi wi kon we na, we wogo ki jɔɔ.»

¹² Ki kala na, Yennɛle li yɔn senre ti yo. Ma pe pye fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yennɛle li yo yɛɛn fɔ: «Yoro mbele na woolo, mi yaa ka ye fanra ti yɛngɛle, mbe ti ye yiri wa ye fanra ti ni. Mi yaa ti ye songoro wa Izirayeli tara ti ni naa.

¹³ Yoro mbele na woolo, na mi ka ka ye fanra ti yɛngɛle, mbe ye yirige wa ti ni sanga ɲa ni, pa ye yaa ki jɛn fɔ muwi mi yɛn Yawe Yennɛle le.

¹⁴ Mi yaa kanla wɔnwɔn pi le ye ni, pa ye yaa songoro mbe pye yinwege na. Mi yaa songoro mbe kari ye ni wa ye tara. Ki ka pye ma, ye yaa ki jɛn fɔ mi Yawe Yennɛle, muwi mi para, maga pye.» » Yawe Yennɛle lo li yo ma.

*Zhuda tara naa Izirayeli tara
ti yaa ka gbogolo mbe pye
wunluwa tara nunɲba*

¹⁵ Yawe Yennɛle lɛa li senre ti kan na yeri, ma yo fɔ:

¹⁶ «Senwee pyɔ, kanɲɛkɔɲɔ ka le, maga yɔnɔɲɔ ki na fɔ: «Zhuda tara woolo konaa Izirayeli woolo mbele pɛ gbogolo pe ni, ɲga ki yɛn pe wogo.» Mɛɛ kanɲɛkɔɲɔ ka yɛɛ le, maga yɔnɔɲɔ wa ki na fɔ: «Zhɔzɛfu wogo, Efrayimu tara woolo pe kanɲɛkɔɲɔ konaa Izirayeli woolo mbele fuun pɛ gbogolo pe ni pe wogo.»

¹⁷ Ki kanɲɛkɔɲɔ shɛn ti yinre ti kan ti yɛɛ na mari yigi, ti pinle ti pye paa kanɲɛkɔɲɔ nunɲba yɛn. Ti shɛn ti pye wa ma kɛɛ paa kanɲɛkɔɲɔ nunɲba yɛn.

¹⁸ «Na ma tara woolo paga kɔɔn yewe mbe yo fɔ: «Ki wogo ɲga ki koro wo yɛn mɛle, ma sege yo we kan?»

¹⁹ Ma pe yon sogo ma yo fɔ: «Pa we Fɔ, Yawe Yennɛle li yo yɛn fɔ: Efirayimu wo naa Izirayeli cɛngɛle woolo mbele pe yɛn ma gbogolo wi ni, Zhofu wi kanngekongo nga ki yɛn wa pe kɛɛ, mi yaa kaga sho. Mi yaa kaga sogo Zhuda tara kanngekongo ki na, mbe ti shyen ti pye kanngaga nungba. Ti yaa ka pye nungba wa na kɛɛ.»

²⁰ «Kanngekongo nda ma yaa ka yonlogo ti na, ma yaa kari yigi wa ma kɛɛ ki ni leele paa ti yaan.

²¹ Maga yo pe kan fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yennɛle li yo yɛn fɔ: «Wele, Izirayeli woolo paa jaraga ma saa cɛn cɛngɛle ngele sogowo, mi yaa ka sa pe yirige wa ke sogowo. Mi yaa ka sa pe yirige laga ki ni fuun ni, mbe pe gbogolo, mbe pe lɛ mbe songoro pe ni wa pe tara ti ni.

²² Mi yaa ka pe pye cɛnle nungba woolo wa tara ti ni, wa Izirayeli tara yanwira ti na. Wunlunanja nungba wi yaa ka cɛn pe ni fuun pe go na. Pe se ka pye cɛngɛle shyen naa, pe se si ka kɔn mbe yiri wunluwo shyen naa.

²³ Pe se ka pe yɛɛ tɛgɛ fyongo ni naa pe yarisunndo ti ni, naa pe yaara yanlere tjangara ti ni konaa pe kapere ti ni fuun ti ni. Kambasinnde nda fuun pɛ pye wa pe censara ti ni, mi yaa ka pe sho ti ni. Mi yaa ka pe pye kpoyi. Pe yaa ka pye na woolo, mi yaa ka pye pe Yennɛle.

²⁴ Na tunmbyee Davidi† wo wi yaa ka pye pe wunluwo; simbaala konrifɔ nungba wi yaa ka pye pe ni fuun pe na. Pe yaa kaa tanri na kakɔndɛgɛngɛle ke na, mbanla kondegengele ke yigi mbaa tanri ke na.

²⁵ Tara nda mila kan na tunmbyee Zhakobu wi yeri, to nda pe tɛɛye paa cɛn wa ti ni, pe yaa ka songoro mbe sa cɛn wa ti ni. Pe yaa ka koro mbe cɛn wa ti ni sanga pyew, poro naa pe piile konaa pe pishyenwoolo pe ni. Na tunmbyee Davidi wo wi yaa ka pye to pe go na fɔ sanga pyew.

²⁶ Mi yaa ka yeyinngɛ yon finliwe le pe ni. Ki yon finliwe pi yaa pye kosaga fu mi naa poro sogowo. Mi yaa ka pe tenge, mbe pe pye pe lege. Mi yaa kanla censaga kpoyi ki tɛgɛ wa pe sogowo fɔ sanga pyew.

²⁷ Mi yaa ka cɛn wa pe sogowo. Mi yaa ka pye pe Yennɛle, poro wo na, pe yaa ka pye na woolo.

²⁸ Na na censaga kpoyi ki ka ka pye wa pe sogowo fɔ sanga pyew, pa kona cɛngɛle sanngala ke yaa kaga jɛn fɔ muwi mi yɛn Yawe Yennɛle na li yɛn na Izirayeli woolo pe piin kpoyi.» »

*Yennɛle yon senre nda tila yo
ma wa naja na paa pye
na yinri Gogi wi na*

¹ Yawe Yennɛle lɛa li senre ti kan na yeri naa, ma yo fɔ:

² «Senwee pyo, kannga ma yɛgɛ wa wa Gogi wi yeri, wa Magogi tara, wo na wi yɛn Meshɛki cɛnle woolo naa Tubali cɛnle woolo pe togbɔɔ we. Ma Yennɛle li yon senre yo ma wa wi na.

³ Maga yo fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yennɛle li yo yɛn fɔ: «Wele, mboro Gogi na Meshɛki cɛnle woolo konaa Tubali cɛnle woolo pe to, mi yaa yiri ma korogo.

⁴ Mi yaa karafe le wa ma tugbila wi na, mbɔɔn tilele mbe kari ma ni fannga. Mi yaa kɔɔn yirige fannga wa ma tara ti ni, mboro naa ma malingbɔɔnlo ngbelege ki ni fuun ki ni, naa ma shɔnye poro naa shɔn lugufenne pe ni; poro mbele fuun pɛ pe yɛɛ fere ma yon malaga ki mege ni, ma pye malingbɔɔnlo janwa gbolo, tuguron sigeyaara tugbɔɔro naa tuguron sigeyaara jɛgɛle jɛgɛle yɛn pe yeri. Pe ni fuun pe yɛn tokobi jɛnfenne.

⁵ Perisi tara malingbɔɔnlo, naa Etiyopi tara malingbɔɔnlo konaa Puti tara malingbɔɔnlo pe yaa ka pye pe ni. Pe ni fuun tuguron sigeyaara tugbɔɔro naa tuguron njagala yaa ka pye pe yeri.

⁶ Gomeri naa wi malingbɔɔnlo ngbeleye yi ni fuun, naa Togarima go woolo pe ni, poro mbele pe yɛn ma cɛn wa yonloparawa kamɛngɛ kɛɛ tara ti kosaga ki na, poro naa pe malingbɔɔnlo ngbeleye yi ni fuun, pe yaa ka pinle ma ni, konaa cɛngɛle legere kele yɛgɛ malingbɔɔnlo ni.»

⁷ «Ma yɛɛ gbɛgɛle, ma gbɛgɛle ma yere, mboro naa ki janwa gbolo na li yɛn mɔɔ maga li ni, mboro ma yaa pye pe to.

⁸ Na wagati titonloɔwo wa ka ka toro mbe kɔ, mi yaa kɔɔn yeri malaga na. Na yɛgɛle kele ka toro mbe kɔ, ma yaa ka sa to Izirayeli tara ti na mberi sho. Tara woolo mbele pe yaa ka sho tokobi wi kɛɛ, pe yaa ka yiri wa cɛngɛle legere ke sogowo mbe pan mbe pe yɛɛ gbogolo wa Izirayeli tara yanwira ti na, to nda tila koro waga maga lɛ wa faa we. Ki leele pe yaa ka yiri cɛngɛle kele yɛgɛ sogowo, pe ni fuun pe yaa ka pan mbe cɛn yeyinngɛ na pɔw wa pe censara.

⁹ Ma yaa ka yiri mbe kari mbe sa to pe na paa tifelinjolo yɛn; ma yaa ka pe tara ti tɔn munga paa kambaaga yɛn mboro naa ma malingbɔɔnlo ngbeleye yi ni fuun yi ni konaa janwa gbolo na li yaa ka pye ye ni li ni.»

¹⁰ «Pa we Fɔ, Yawe Yennɛle li yo yɛn fɔ: «Ko pilige ko ni, sonrimo legere yaa ka

pan wa ma kotogo na, ma yaa ka yon leme tipee pye.

¹¹ Ma yaa ka yo fo: Mi yaa yiri tara ta korogo, nda malaga sigemboro woro ma ti cara ti maga; nda kororo naa sogoyaara woro ti na. Ki leele mbele pe yen ma cen yeyingge na pow, mi yaa sa to pe na.

¹² Cara nda tila pye katara, a leele pe songoro ma yiri wa cengele sanngala ke sogowa ma pan ma cen wa ti ni, ma yo fo ma yaa sa to pe na mbe pe yarijende ti koli, mbe pe kee yaara ti san mberi le, fo ma yaa ka kee taga pe na. Yaayoro ngbeleye naa yarijende yen pe yeri, pe yen ma cen wa dunruya wi nandogomo.

¹³ Saba tara woolo, naa Dedan ca fenne, naa Tarisisi ca safari wafenne, konaa ki kanngara na kapire fenne mbele pe yen paa jara yirifonmbolo yen pe yaa kaa ma piin fo: Naga yen ma, ma pan mbe yarijende ti koli wi le? Naga yen ma, mdo malingbocoolo janwa wi gbogolo mbe pan mbe yaara san mberi koli wi le? Mbe warifuwe naa te wi koli, mbe yaayoro ngbeleye yo naa yarijende ti sho, mbe yarijende legere koli wi le?

¹⁴ «Ki kala na, senwee pyo, Yennele li yon senre ti yo. Maga yo Gogi wi kan fo, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ee, pilige nga ni, na woolo, Izirayeli woolo pe yaa ka sa cen yeyingge na pow, pa ma yaa kaga jen.

¹⁵ Kona, ma yaa ka yiri wa ma tara ti ni, wa yonloparawa kamenge kee tara ti kosaga ki na, mboro naa cengele woolo legere mbele pe yaa ka pye ma ni pe ni; pe ni fuun pe yaa ka pye mbe lugu shonye na. Pe yaa ka pye janwa gbolo, malingbocoolo janwa gbolo.

¹⁶ Mboro Gogi, ma yaa ka pan mbe to na woolo, Izirayeli woolo pe na, paa yege nga na kambaaga ma kaa pan ma tara ti ton munga. Na wagati titonlowo wa ka ka toro mbe ko, ki kala li yaa pye. Mi yaa koon yirige mboon wa na tara ti na, jango mbege naga cengele sanngala ke na fo muwi mi yen Yennele kpoyi le. Mboro Gogi, mboro mi yaa ka tege mbege naga ke na.»

¹⁷ «Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Naga yen ma, mboro ma mila para ma senre na, maga le wa fafafa, na tumbyeele, Izirayeli tara Yennele yon senre yofenne pe yon wi le? Ki wagati wi ni, yegele legere ni, paa Yennele li yon senre yo ma yo fo mi yaa koon yirige mboon wa na tara woolo pe na.

¹⁸ Een fo ko pilige ko ni, pilige nga ni Gogi wi yaa ka pan mbe to Izirayeli tara ti na, ko wagati wo ni, na nangbanwa pi yaa ka yiri na ni fo mbe sa toro.» We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

¹⁹ «Na nangbanwa gboco po naa na kayanga ki kala na, mi yen naga yuun kaselege ko na fo, ko pilige ko ni, tara ti yaa ka yege ngbanga wa Izirayeli tara.

²⁰ Ngbanra nda wa kogoje wi ni to naa naayeri sannjere ti ni, ti yaa kaa seri na yege sogowa, naa yan wongaala pe ni, naa yangala jedgele jedgele ngele fuun ke maa fulolo tara ti na ke ni konaa senweele mbele pe yen laga tara na pe ni. Yanwira ti yaa ka toori, waara ti kanngara na yonro ti yaa ka kaari mbe toori, malaga sigemboro ti ni fuun ti yaa ka toori tara.

²¹ Mi yaa ka tokobi wi yeri mboo wa Gogi wi na, wa na yanwira ti ni fuun ti na.» We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma. «Senwee nungba nungba pyew wi yaa kaa tokobi wi surugu wi senwee yenle wi korogo.

²² Mi yaa ka kiti kon wi na, mbe ti yambewe naa legbogo mbe to wi na. Mi yaa ti tisagbogo naa sinndeere tisaga mbe pan pe na, mbe kason naa kiribi kason wa wo naa wi malingbocoolo ngbeleye yi na, konaa janwa lalo nga wi yaa ka pye wi ni wi na.

²³ Pa kona mi yaa kanla gbogowa po naa mi yen kpoyi yege nga na ki naga. Mi yaa ko tege mbanla yee naga cengele legere na; ki ka pye ma pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.» »

39

*Yennele li yon senyoro ta yege
Gogi wi wogo na*

¹ «Mboro wo na, senwee pyo, Yennele li yon senre ti yo ma wa Gogi wi na, maga yo fo, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Wele, mi yaa yiri ma korogo, mboro na Meshaki cenle woolo naa Tubali cenle woolo pe togboo we.

² Mi yaa koon tilele mbe kari ma ni; mi yaa koon yirige fannga wa yonloparawa kamenge kee tara ti kosaga ki ni, mbe pan ma ni wa Izirayeli tara yanwira ti na.

³ Mi yaa koon sandiga ki gbon wa ma kamenge kee ki ni mbege jan, mbe ti ma wangala ke yiri wa ma kalige kee ki ni ke toori.

⁴ Ma yaa ka to mbe ku wa Izirayeli tara yanwira ti na, mboro naa ma malingbocoolo ngbeleye yi ni fuun yi ni konaa cengele woolo mbele pe yaa ka pye ma ni pe ni. Mi yaa koon kan kara kasannjere, naa sannjere ti cenle pyew konaa yan cenre ti yeri ti yaakara.

⁵ Ma yaa ka to mbe ku wa yan nawa, katugu muwi mi para.» We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

⁶ «Mi yaa ka kason le wa Magogi tara ti ni, leele mbele pe yen ma cen wa logo furo tara ti ni ma pye yeyingge na pow, mi yaa

ka kason le pe ni fun. Pa kona pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.

⁷ Mi yaa ka ti na woolo, Izirayeli woolo wele, panla mege kpoyi ki jen. Mi se ka ti panla mege kpoyi ki jogo naa. Ki ka pye ma, cengele sannjala ke yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le, Izirayeli woolo Yennele kpoyi le.

⁸ Wele, ki kagala ke yen na paan, ke yaa si pye. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma. Pilige nga mila ki senre yo koyi.

⁹ «Kona, leele mbele pe yen ma cen wa Izirayeli tara cara ti ni, pe yaa ka yiri mbe kason gberi mbe pe juguye pe malingbonyaara ti sogo. To ti yen tuguron sigeyaara jedgele jedgele to naa tuguron sigeyaara tugbooro ti ni, naa sandira to naa wangala ke ni, naa ngboye poro naa tambaye pe ni. Pe yaa ka ki yaara ti sogo kason fo sa gbon yeke koloshyen.

¹⁰ Pe se ka kanngire ja wa wasege naa, pe se si ka ta kon naa wa koro ti ni, katugu ki malingbonyaara to pe yaa ka tege mbaa kason ki gberi ti ni. Leele mbele paa Izirayeli woolo pe yaara ti sho pe yeri, pe yaa ka ki woolo pe yaara ti sho pe yeri fun. Mbele paa pe kee yaara ti san mari koli, pe yaa ka poro fun pe kee yaara ti san mberi koli fun. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

¹¹ «Ko wagati wo ni, mi yaa ka gboolo lesaga kan Gogi wi yeri wa Izirayeli tara. Ki laga ki yaa ka pye wa cana karifenne pe gbunlundege ki ni, wa Kogaje kuwo wi yonlo yirisaga kee yeri. Ki yaa ka cana karifenne pe kono li ton. Pe yaa ka Gogi wi le wa ki laga ki ni mbe pinle wi janwa gbolo woolo pe ni fuun pe ni. Pe yaa kaa ki laga ki yinri: «Gogi janwa gbolo woolo pe gbunlundege.»

¹² Izirayeli tara woolo pe ni fuun pe yaa ka pe gboolo pe le, jango mbe tara ti pye fyongo fu. Pe yaa ka ki wogo ki pye sa gbon fo yenje koloshyen.

¹³ Tara woolo pe ni fuun pe yaa ka pe gboolo pe le. Pe yaa ka mege ta ki wogo ki kala na, na mi ka kanla gbogowo pi naga pilige nga ni we. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

¹⁴ «Pe yaa ka leele pele wo pe tara ti yanri lagapyew pe toro. Gboolo mbele pe toori ma koro wa tara ti na, pe yaa kaa pe lagajaa poro naa cana karifenne pe ni mbaa pe nii; jango mbe tara ti pye fyongo fu. Pe yaa ka ki tunngo ki pye yenje koloshyen ni.

¹⁵ Ki leele pe yaa kaa tara ti yanri. Pe ni, na wa ka sa lere kajeere yan laga nga na, wi yaa tegere tege le ti tanla, jango fanngoonlo pe pan peri le pe sari le fanga ka ni wa Gogi janwa gbolo woolo pe gbunlundege ki ni.

¹⁶ Wa ki laga ki ni, pe yaa ka ca ka mege taga mbaa ki yinri Hamona, ko koro wo yen janwa gbolo. Pa pe yaa ki pye yeen, mbe tara ti pye fyongo fu.

¹⁷ «Mboro wo na, senwee pyo, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ki yo sannjere ti cenle pyew li kan konaa yan wongaala pe ni fuun pe kan fo: Ye pan ye gbogolo, ye yiri kee ki ni fuun ki na, ye pan ye yee pile, yanla saraga ki ka, ko nga mi jate mi gbegele. Ki yaa ka pye saraga gbolo wa Izirayeli tara yanwira ti na. Ye yaa ka kara ti ka, mbe kasanwa pi wo.

¹⁸ Ye yaa ka malingboonlo kotogofenne pe wire kara ti ka, mbe tara na teele pe kasanwa pi wo. Poro pe yaa ka pye paa saraga yen wa simbapene, naa simbapiile, naa sikapene konaa napene mbele fuun pe toro wa Bazan tara pe yonlo.

¹⁹ Ye yaa ka yanlaga kara ti ka fo mbe tin ti na, mbe kasanwa pi wo fo pi saa ye yegge ki kanngi, wa saraga nga mi yaa wo ye kan ki na.

²⁰ Wa na liwen gbao pi na, ye yaa ka shonye kara, naa shon lugufenne pe wire kara, naa malingboonlo kotogofenne pe wire kara konaa malingboonlo sanmbala pyew pe wire kara ti ka mbe tin.» » We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

²¹ «Mi yaa kanla gbogowo pi naga wa cengele sannjala ke sogowo. Cengele ke ni fuun ke yaa ka kiti na mi yaa kon ke na wi yan konaa na fannga kee ki yaa ka nga pye ke na ki ni.

²² Mbege le le ko pilige ko na, Izirayeli woolo pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe yennele, pe Yennele le.»

Izirayeli woolo pe yaa ka gbogowo mba ta goto

²³ «Kona, cengele sannjala ke yaa kaga jen fo Izirayeli woolo pe kajogoro to kala na paa pe yigi malaga kasopiile ma kari pe ni, pe kambasinnde nda pe pye na na to kala li. Ko kala na, mila na yee lara pe na, mee pe le pe juguye pe kee, jango pe pe ni fuun pe gbo tokobi ni.

²⁴ Mila pe jolo ma yala pe fyongo kapyere to naa pe kambasinnde to ni; ko ki ti mila na yee lara pe na.

²⁵ «Ki kala na, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Koni Zhakobu setirige piile mbele paa yigi malaga kasopiile, mi yaa songoro mbe pan pe ni wa pe censaga lege ki ni. Mi yaa poro Izirayeli woolo pe ni fuun pe yinriwe ta. Mi yaa ka ti pe ni fuun paa na mege kpoyi ki jate.

²⁶ Ki ka pye ma, pe yaa ka fegge pe fere kapyere ti na konaa pe kambasinnde nda paa pye ti na. Pe yaa ka cen yeyingge na pow wa pe tara ti ni, lere kpe se ka pan mbe pe gbon mbe pe piri naa.

²⁷ Na mi ka ka pe yirige wa cengele sannigala ke sɔgɔwɔ, mbe pe wɔ wa pe juguye pe sɔgɔwɔ mbe pe gbogolo sanga ŋa ni, pa kona ŋga mi yaa pye pe kan, ko yaa ki kan cengele legere yaa ki jen fɔ muwi mi yen Yennele na li yen kpoyi.

²⁸ Kona, pe yaa ki jen fɔ muwi mi yen Yawe Yennele, pe Yennele le; katugu muwi mila ti, a pɛ pe yigi malaga kasopiile ma kari pe ni wa cengele sannigala ke sɔgɔwɔ; ɛɛn fɔ mi yaa ka pe gbogolo wa pe tara ti ni naa. Mi se ka wa kpɛ yaga wa ke sɔgɔwɔ naa.

²⁹ Mi se kanla yɛɛ lara pe na naa, katugu mi yaa kanla yinne li tirige Izirayeli woolo pe na.» » We Fɔ, Yawe Yennele lo li yo ma.

SHERIGO GBɔGɔ FɔNNɔGɔ KONAA IZIRAYELI TARA TI KALA

40

40-48

*Yennele lāa sherigo gbɔgɔ fɔnnɔgɔ
ki naga Ezekiyeli wi na
yariyanra ta ni*

¹ We yigingolo malaga kasopiile ma kari, ki yɛɛ nafa ma yiri kangurugo wolo li ni, wa yɛɛ li lesaga ki ni, yenge ki pilige ke wogo ki na, yɛɛ ke ma yiri tijere torongolo Zheruzalemu ca ki tongowɔ pi punɔ na, ki pilige nungba ki ni, Yawe Yennele li kɛɛ kila pye na na. A li silan le ma kari na ni wa ki laga ki na.

² Yariyanra ta ni, Yennele lāa na le ma kari na ni wa Izirayeli tara, ma saa na tege yanwiga titɔnɔgɔ ka go na. Wa yanwiga ki yɔnɔparawa kalige kɛɛ ki na, yinne tɔ la pye ma kan wa, ma pye paa ca yen.

³ Naa lāa na le ma kari ni wa, mbe ka wele, a mi si nana wa yan, ŋa wi cɛnɔmɔ pila pye paa tuguyenre yen. Taanlamana la pye wi kɛɛ, na paa pili len jese ni konaa taanlakannigala ni. Wila pye ma yere wa ca ki mbogo yeyongo ki na.

⁴ A ki nana wi silan pye fɔ: «Senwee pyɔ, ma yengele ke yenge maa wele, mɔɔ nungbogolo ke jan maa nuru! Yaraga ŋga fuun mi yaa naga ma na, mɔɔ jatere wi tege ki na, katugu pɛ pan ma ni lagame, ma pan maa ki wele jenge. Yaraga ŋga fuun ma yaa yan, maga yɛɛ yo Izirayeli woolo pe kan.»

*Lonɔ nawa konaa yeyonɔ
nda wa funwa kɛɛ yeri*

⁵ Kona, a mi si mbogo ka yan ki yen ma sherigo gbɔgɔ ki maga kɛɛ ki ni fuun ki na. Taanlakannigala lā la pye nana wi kɛɛ, li titɔnɔwɔ pila pye metere taanri. Siwiri nungba nungba la tagataga metere kongo pyew ki na. A wi si mbogo ki gbeme pi taanla, pila pye wi taanlakannigala li yenle

nungba. A wi sigi yagawa pi taanla, pila pye fun taanlakannigala li yenle nungba.

⁶ Kona, a wi si kari wa mbogo ki yeyongo kɛɛ ki yeri, ŋga ki yen ma wa wa yɔnɔ yirisaga kɛɛ yeri. A wi si lugu ki tɔɔɔ tagasara ti na ma saa yeyongo shon wi taanla. Yeyongo shon wi tjuguwɔ pila pye taanlakannigala li yenle nungba.

⁷ Kannigara na yumbigile la pye wa. Ke ni fuun nungba nungba ke titɔnɔwɔ naa ke gbeme pila pye taanlakannigala li yenle nungba nungba. Mboro nda tila pye yumbigile ke sɔgɔwɔ pi ni ti gbeme pila pye metere shyenzyen naa kongo. Yeyongo ŋga ma ma keli ma gbɔn ki na wa ndɔgɔɔ nda ti yen sherigo gbɔgɔ ki yɛɛ sɔgɔwɔ, ki yeyongo shon wi titɔnɔwɔ pila pye taanlakannigala li yenle nungba nungba.

⁸ A nana wi si yeyongo shon wi ndɔgɔɔ ti taanla wa nawa kɛɛ yeri; tila pye taanlakannigala li yenle nungba.

⁹ Wila yeyongo shon wi ndɔgɔɔ ti taanla, tila pye metere tijere. Ti tiyagala ke gbeme pila pye metere nungba nungba. Yeyongo shon wi ndɔgɔɔ tila pye wa nawa kɛɛ yeri, le sherigo gbɔgɔ ki tanla.

¹⁰ Yumbigile kɛɛ la pye wa yɔnɔ yirisaga kɛɛ yeyongo ki na. Yumbigile taanri la pye ki kɛɛ nungba na, a taanri yen ki kɛɛ sannɔ ki na. Ki yumbigile taanri ke ni fuun ke gbeme pila pye ja. Tiyagala ngele kaa pye yeyongo ki keyen shyen yi na ke gbeme pila pye ja.

¹¹ Ko punɔ na, a nana wi si yeyongo ki gbeme pi taanla, pila pye metere kangurugo. Ki yagawa pila pye metere kogolɔni naa kongo.

¹² Wa yumbigile ke yɛɛ, mbogo kà la pye wa. Ki yagawa pila pye metere kongo. Yumbigile ke ni fuun nungba nungba ke gbeme pila pye metere taanrindaanri, ke titɔnɔwɔ pila pye metere taanrindaanri.

¹³ Kona, a wi si yeyongo ki taanla, maga le yumbile la naayeri biri na ma saa ki wa yumbile na li yen yesinne na li naayeri biri wi na. Ki titɔnɔwɔ pila pye metere ke ma yiri shyen naa kongo.

¹⁴ Kona, a wi si ndɔgɔɔ ti taanla, tila pye metere kɛɛ. Laga nawa pila pye ma yeyongo ndɔgɔɔ ti maga mari fili.

¹⁵ Mbege le le go ki yeyongo ki na mbe sa gbɔn wa nawa ndɔgɔɔ ti yeyongo ki na, ki fogo kila pye metere nafa ma yiri kangurugo.

¹⁶ Tugurɔn mere fenetiriye la pye yumbigile ke na konaa ke tiyagala ke na ma yeyongo ki maga wa nawa. Mboro nda tila pye yumbigile ke sɔgɔwɔ konaa ke nawa mboro ti ni, fenetiriye pɛɛ la pye ti na mari maga. Paa sengembanra yanlere gbegele wa ki tiyagala ke na.

¹⁷ Ko pungo na, a nana wi si kari na ni wa funwa na, wa laga nawa pi ni. Paa sinndeere jan yindele tara ti na wa laga nawa pi ni, ma yumbiile pele kan ma laga nawa pi maga maa fili. Yumbiile nafa ma yiri ke paa pye ma kan ki sinndeere yindele li na.

¹⁸ Sinndeere yindele laa pye ma jan ma yeyonro ti maga kee ki ni fuun ki na. Sinndeere yindele li gbeme po naa yeyonro ti gbeme pi ni pila pye ja. Yindele laa pye wa tigiwen pi ni.

¹⁹ Mbege le wa yeyongo nga wa funwa yeri ki yege kee ki na mbe sa gbon wa longo ki nawa pi yege kee ki na, nana wila ki taanla. Mbege le yonlo yirisaga kee yeri mbe kari yonloparawa kameenge kee yeri, ki titonlowo pila pye metere nafa shyen ma yiri ke.

Yonlo parawa kameenge kee yeyongo

²⁰ Kona, wa funwa na, wa laga nawa pi ni, yeyongo nga wa yonloparawa kameenge kee yeri, a wi sigi titonlowo naa ki gbeme pi taanla.

²¹ Yumbigile taanri la pye ki yeyongo ki kee nga na, a taanri yen ki kee sannga ki na, naa ki tiyagala konaa ki ndogoro ti ni. Ki titonlowo naa ki gbeme pi ni, tila pye ja paa ndogoro kongbannda ti yen. Ki titonlowo pila pye metere nafa ma yiri kangurugo, ki gbeme po la pye metere ke ma yiri shyen naa kongo.

²² Ki fenetiriye, naa ki ndogoro ti ni, konaa ki sengembanra yanlere ti ni tila pye ja paa ndogoro sannda nda tila pye ma yege wa yonlo yirisaga kee yeri ki woro ti yen. Ndogoro nda wa yonloparawa kameenge kee ki na, ki tooro tagasara tila pye koloshyen, nda lere ma lugu ti na mbe kari, ma yege wa ndogoro ti yeri.

²³ Yeyongo ka la pye wa longo ki nawa ma yege wa yonloparawa kameenge kee yeyongo ki yeri. Ka la pye ma yege wa fun yonlo yirisaga kee yeyongo ki yeri. A nana wi si ki yeyonro shyen ti fogo ki taanla, kila pye metere nafa shyen ma yiri ke.

Yonlo parawa kalige kee yeyongo

²⁴ Ko pungo na, a nana wi si kari na ni wa yonloparawa kalige kee ki na. Yeyongo ka la pye wa ma yege wa yonloparawa kalige kee ki yeri. A wi sigi tiyagala koro naa ki ndogoro ti taanla. Tila pye ja paa sannda ti yen.

²⁵ Fenetiriye la pye ki yeyongo konaa ki ndogoro ti na mari maga mari fili. Ki fenetiriye paa pye ja paa sanmbala mbele wa yonlo yirisaga kee naa yonloparawa kameenge kee yeri pe yen. Ndogoro ti titonlowo pila pye metere nafa ma yiri kangurugo, ti gbeme pila pye metere ke ma yiri shyen naa kongo.

²⁶ Toooro tagasara koloshyen pe ma lugu ti na mbe si ye wa ki yeyongo ki ni. Ndogoro la pye wa ki yeyongo ki yege. Paa sengembanra yanlere gbegale tiyagala ke na torosaga ki keyen shyen yi ni fuun yi na.

²⁷ Yeyongo ka la pye fun wa longo ki nawa, wa yonloparawa kalige kee ki na. Ki yeyongo konaa yeyongo sannga ki ni, a nana wi si ti fogo ki taanla, kila pye metere nafa shyen ma yiri ke.

Longo nawa pi yonloparawa kalige kee ki yeyongo

²⁸ Ko pungo na, a nana wi si ye na ni wa longo ki nawa, ma toro wa yeyongo nga wa yonloparawa kalige kee yeri ki ni. A wi si yonloparawa kalige kee yeyongo ki taanla, kila pye ja ko naa sannda ti ni.

²⁹ Ki yumbiile, naa tiyagala konaa ndogoro ti ni tila pye ja. Fenetiriye la pye ki yeyongo konaa ki ndogoro ti na mari maga. Ti titonlowo pila pye metere nafa ma yiri kangurugo, ti gbeme pila pye metere ke ma yiri shyen naa kongo.

³⁰ Ndogoro la pye ma longo ki nawa pi maga kee ki ni fuun ki na. Ti titonlowo pila pye metere ke ma yiri shyen naa kongo, ti gbeme pila pye metere shyen naa kongo.

³¹ Ki ndogoro tila pye ma yege wa wa longo ki funwa pi yeri. Paa sengembanra yanlere gbegale tiyagala ke na. Toooro tagasara kolotaanri tila pye ki na mbe lugu mbe kari.

Longo nawa pi yonlo yirisaga kee yeyongo

³² Kona, a nana wi si toro na ni wa yonlo yirisaga kee yeyongo ki ni, ma ye na ni wa longo ki nawa pi ni. A wi si yeyongo ki taanla. Kila pye ja paa sannda ti yen.

³³ Ki yumbigile, naa tiyagala konaa ki ndogoro ti ni, tila pye ja paa kongbannda ti yen. Fenetiriye la pye ki yeyongo konaa ki ndogoro ti na mari maga. Ti titonlowo pila pye metere nafa ma yiri kangurugo, ti gbeme pila pye metere ke ma yiri shyen naa kongo.

³⁴ Ki ndogoro tila pye ma yege wa wa longo ki funwa yeri. Paa sengembanra yanlere gbegale tiyagala ke na torosaga ki keyen shyen yi na. Toooro tagasara kolotaanri tila pye ki na mbe lugu mbe kari.

Longo nawa pi yonloparawa kameenge kee yeyongo

³⁵ Kona, a nana wi si kari na ni wa yonloparawa kameenge kee yeyongo ki yeri. A wi sigi taanla. Kila pye ja paa kongbannda ti yen.

³⁶ Ki yumbigile, naa ki tiyagala konaa ki ndogoro ti ni, tila pye ja paa kongbannda

ti yen. Fenetiriye la pye ki na maga maga. Ki titonlowo pila pye metere nafa ma yiri kangurugo, ki gbeme pila pye metere ke ma yiri shyen naa kongo.

³⁷ Ki ndogoro tila pye ma yege wa wa longo ki funwa pi yeri. Paa sengembanra yanlere gbegele ki tiyagala ke na torosaga ki keyen shyen yi na. Tooro tagasara kolotaanri tila pye ki na mbe lugu mbe kari.

³⁸ Yumbyo wa yon la pye ma yege wa wa yonloparawa kameenge kee yeyongo ti yeri, wa tiyagala ke nandogomo. Pa paa pye na saraga sogoworo ti jori wa ki yumbyo wi ni.

³⁹ Tabaliye shyen la pye ndogoro ti yeyongo ki kee nungba na, shyen la pye ki kee sannga ki na. Pa paa pye na saraga sogoworo yaayoro ti konlogi wa ki tabaliye pe na, naa kapere ti kala yagawa jasaara yaayoro ti ni, konaa kajoogo gbegewe saara yaayoro ti ni.

⁴⁰ Wa ndogoro ti funwa kee nungba na, tabaliye shyen la pye wa, ma wa yonloparawa kameenge kee yeyongo ki yeri. Wa ndogoro ti kee sannga ki ni, tabaliye shyen la pye wa fun.

⁴¹ Ki pye ma, tabaliye tijere la pye yeyongo ki kee nungba na, a tijere yen ki kee sannga ki na. Pe pe ni fuun paa pye tabaliye kolotaanri; pa paa pye na saraga yaayoro ti konlogi wa pe na.

⁴² Tabaliye tijere pele yege la pye wa, mbele paa tege saara sogoworo ti gbegeleme pi wogo na. Sinndeere paa te ma pe gbegele. Tabaliye pe titonlowo pila pye metere kongo naa kongo ki kongo. Pe gbeme pila pye metere kongo naa kongo ki kongo. Pe yagawa pila pye metere kongo naa kongo. Saara sogoworo to naa saara sannda ti ni, paa pye nari konlogi nari konlo gbegeleyaara nda ni, pa paa pye nari teri wa ki tabaliye pe na.

⁴³ Paa ki tabaliye pe kanngara na yonro ti yirige jenri. Ki kanngara na yonro ti yagawa pila pye siwiri nungba ma pe maga ma pe fili. Pa paa pye na saraga kara ti tari wa ki tabaliye pe na.

⁴⁴ Yeyongo nga wa nawa wa ki pungo na, wa longo ki nawa, yurukolo pe yumbiile paa pye wa. Yumbyo nungba la pye wa yonloparawa kameenge kee yeyongo ki tanla, ma yege wa yonloparawa kalige kee ki yeri. Yumbyo sanja wila pye wa yonloparawa kalige kee yeyongo ki tanla, ma yege wa yonloparawa kameenge kee ki yeri.

⁴⁵ A nana wi silan pye fo: «Ki yumbyo na wi yen ma yege wa yonloparawa kalige kee ki yeri, wo wi yen saraga wofenne pe woo, poro mbele pe ma tunngo piin wa sherigo gbogo ki ni we.

⁴⁶ Yumbyo na wi yen ma yege wa yonloparawa kameenge kee ki yeri, saraga wofenne mbele pe yen na tunngo piin wa saraga wosaga ki na, wo wi yen pe woo we. Wa Levi cenle woolo pe ni, Zadoki setirige piile poro pe mbaa ya mbaa fulo Yawe Yenjele li tanla mbaa tunngo piin li kan.»

Sherigo gbogo ki cenlomo

⁴⁷ Kona, a nana wi si longo nawa pi taanla. Pi titonlowo naa pi gbeme pila pye ja. Pila pye metere nafa shyen ma yiri kee ki kee ki ni fuun ki na. Saraga wosaga kila pye wa sherigo gbogo ki yege.

⁴⁸ A wi si kari na ni wa sherigo gbogo ki ndogoro ti ni. A wi si ndogoro ti tiyagala ke taanla. Ki kee nungba la pye metere shyen naa kongo, a ki kee sannga ki pye metere shyen naa kongo. Yeyongo ki gbeme pila pye metere koloshyen, ki nandogomo mboro ti liriwen pila pye metere nungba naa kongo.

⁴⁹ Ndogoro ti titonlowo pila pye metere ke, ti gbeme pila pye metere kogoloni. Tooro tagasara la pye yeyongo ki na mbe lugu mbe kari. Tiyagala tugbongolo shyen la pye keyen shyen yi na tiyagala sanngala ke tanla.

41

¹ Ko pungo na, a nana wi si kari na ni wa sherigo gbogo ki nawa. A wi sigi torosaga tiyagala ke taanla. Ki gbeme pila pye metere taanri kee nga na, metere taanri kee sannga ki na.

² Yeyongo ki gbeme pila pye metere kangurugo. Mboro nda tila pye ki keyen shyen yi na ti gbeme pila pye metere shyen naa kongo. A wi si sherigo gbogo nawa pi titonlowo pi taanla, pila pye metere nafa. Pi gbeme pila pye metere ke.

³ Kona, a wi si ye wa sherigo gbogo ki nawa yumbyo shyenwoo wi ni. A wi sigi yeyongo tiyagala ke taanla, ke gbeme pila pye metere nungba nungba. Yeyongo jate ki gbeme pila pye metere taanri. Mboro nda tila pye ti keyen shyen yi na ti gbeme pila pye metere taanri naa konrokonro.

⁴ A wi si go nawa jate pi taanla. Pi titonlowo naa pi gbeme pila pye metere ke ke. A wi silan pye fo lajenge kpoyi koyi we.

Sherigo gbogo ki kanngara na yinre

⁵ Kona, a nana wi si sherigo gbogo ki nawa mbogo ki taanla, ki liriwen pila pye metere taanri. Yinre nda tila pye sherigo gbogo ki kanngara ti na maga maga, ti ni fuun nungba nungba ti gbeme pila pye metere shyenzyhen.

⁶ Ki kanngara na yinre tila pye sanngazoye ma tagala ti yee go na taanrindaanri. Sanngazo wi kologo

nungba nungba pyew ki yumbiile paa pye nafa ma yiri ke ke. Paa ki sanngazoye pe kan ma pe mara sherigo gbogo ki jasa mbogo ki na. Een fo pe sila pe kan mbe pe le wa sherigo gbogo jate ki mbogo ko ni.

⁷ Na ma kaa nuru mbaa kee naayeri, ma maga yan fo sanngazo yumbiile pe le le nogona nee tugbolo na kee naayeri; katugu mbogo ki liriwen pila pye na ka tari yumbiile pe na wa naayeri. Ko la pye ma, ma sherigo gbogo ki maga. Ki kala na, naayeri yumbiile paa tugbolo ma we nogona woolo pe na. Lere ma ya ma yiri le nogona go ki ni mbe lugu mbe kari wa nandogomo go ki ni konaa mbe kari wa gona wogo ki ni.

⁸ Kona, a mi sigi wele maga yan fo sherigo gbogo ki kanngara na yinre mbege maga mbege fili, ti nogo nga ki le, ki yagawa pi yen metere taanri.

⁹ Kanngara na yinre ti funwa mboro ti liriwen pila pye metere shyen naa konrokono. Fowaga nga kila pye sherigo gbogo ki kanngara na yinre

¹⁰ to naa yumbiile sanmbala pe sogowo pi ni, ma sherigo gbogo ki maga, kila pye metere ke.

¹¹ Kanngara na yinre ti yeyono tila pye ma yege wa wa fowaga ki yeri. Yeyongo nungba la pye yonloparawa kamege kee yeri, nungba la pye yonloparawa kalige kee yeri. Fowaga ki gbeme pila pye metere shyen naa kongo maga maga.

¹² Go nga kila pye wa sherigo gbogo ki yeri, ma yege wa wa fowaga ki yeri, ki gbeme pila pye metere nafa ma yiri ke ma yiri kangurugo, ki titonlowo pila pye metere nafa shyen ma yiri kangurugo. Go ki mbogo ki liriwen pila pye metere shyen naa kongo.

¹³ Ko pungo na, a nana wi si sherigo gbogo ki taanla. Ki titonlowo pila pye metere nafa shyen ma yiri ke. Fowaga konaa go nga wa yonlo tosaga kee yeri naa ki mboro ti ni, ti titonlowo pila pye metere nafa shyen ma yiri ke.

¹⁴ Sherigo gbogo ki yege kee yeri, ma wa yonlo yirisaga kee yeri konaa ki fowaga ki ni, ti gbeme pila pye fun metere nafa shyen ma yiri ke.

¹⁵ Ko pungo na, go nga kila pye wa sherigo gbogo ki pungo na, ma yege wa wa laga nawa pi yeri, a nana wi sigi titonlowo pi taanla ma pinle torosara nda tila pye ki keyen shyen yi na ti ni. Tila pye metere nafa shyen ma yiri ke.

Sherigo gbogo ki ndogoro nawa woro, naa sherigo gbogo ki nawa, naa ki yumbyo nawa woo,

¹⁶ naa ki yeyono shonye pe ni, naa ki mere fenetiriye pe ni, naa ki torosara nda tila pye ma sanngazoye taanri pe maga,

ma yege wa yeyono shonye pe yeri, paa tire papara papara tagataga ki lara ti ni fuun ti na mari ton, maga le wa tara ti na fo ma saa gbon fenetiriye pe na; paa tire papara papara tagataga fenetiriye pe na ma pe ton fun.

¹⁷ Sherigo gbogo ki mbogo nga wa funwa na konaa ki nawa mbogo ki ni, mbege maga mbege fili, maga le wa yeyongo ki na fo maa saa gbon ki yumbyo nawa woo wi na, paa ki mboro ti kenlegi kenlegi mari fere.

¹⁸ Paa meregeye mbele pe yinri sherubenye pe yanlele naa sengembanra yanlere gbegele mbogo ki kee ki ni fuun ki na. Sengembanra yanlege nungba nungba pyew la pye sherubenye yanlele shyenzhyen sogowo. Yere shyenzhyen tila pye sheruben nungba nungba pyew wi na.

¹⁹ Wi yege nga kila pye paa senwee pyo yege yen, kila pye ma yege wa sengembanra yanlege nungba yeri kee nga na. Wi yege sannga nga kila pye paa jara yirifonjo yege yen, kila pye ma yege wa sengembanra yanlege nungba yeri kee sannga ki na. Kila pye ma, ma go ki maga maga fili.

²⁰ Mbege le le nogona fo sa gbon wa yeyono ti naayeri, sherubenye yanlele naa sengembanra yanlere tila pye ma kerikeri wa sherigo gbogo ki nawa mbogo ki na.

²¹ Sherigo gbogo ki yeyongo koro ki kandiriye pe titonlowo pila pye ja.

Wa laga kpoyi ki yege kee ki yeri, yaraga ka la pye wa, nga ki cenlomo pila pye

²² paa saraga wosaga tige wogo yen. Ki yagawa pila pye metere nungba naa kongo. Ki titonlowo pila pye metere nungba. Ki yengele koro naa ki nogona canyaara ti ni, konaa ki kanngara ti ni fuun ti ni, paa ti gbegele tire ni. A nana wi silan pye fo: «Ki tabali na yeen wo wi yen ma tege Yawe Yennele li yege sogowo.»

²³ Yeyono shyen tila pye sherigo gbogo konaa laga kpoyi ki na.

²⁴ Koro piile shyenzhyen paa pye ki yeyono ti na. Shyen la pye yeyongo nungba na, shyen la pye yeyongo sannga ki na. Ki koro piile shyen paa pye na yengele na tonni.

²⁵ Paa sherubenye yanlele naa sengembanra yanlere gbegele wa sherigo gbogo ki koro piile pe na, paa yege nga na paa ti pye mboro ti na we. Paa tire gbata kan wa ndogoro ti yege kee ki na, wa funwa na.

²⁶ Mere fenetiriye naa sengembanra yanlere la pye ndogoro mboro ti na ti keyen yi ni fuun yi na, naa sherigo gbogo

ki kanngara na yinre ti na konaa gbataala pe na.

42

Sherigo gbogo ki kanngara na yinre

¹ Ko pungo na, a nana wi si kari na ni wa sherigo gbogo longo ki nawa, wa yonloparawa kameŋge kee yeri. Yumbiile mbele pe yen wa fowaga ki yege, ma yege wa sherigo gbogo ki yeri, wa yonloparawa kameŋge kee ki na, a wi si kari na ni wama.

² Wa yonloparawa kameŋge kee yeyongo ki tanla, ki yinre kologo ki titonlowo pila pye metere nafa shyen ma yiri ke. Ki gbeme pila pye metere nafa ma yiri kangurugo.

³ Yinre kologo ki kee nungba la pye ma yege wa sherigo gbogo laga nawa fogo ki yeri. Ki titonlowo pila pye metere ke. Ki kee sannga kila pye ma yege wa sinndeere yindele li yeri, wa laga nawa funwa woo pi ni. Torosara la pye wa ti ye gona sanngazoye taanri ni.

⁴ Wa yumbiile pe yege, torosaga ka la pye wa, ma wa longo nawa pi yeri. Ki gbeme pila pye metere kangurugo, ki titonlowo pila pye metere nafa shyen ma yiri ke. Yumbiile pe yeyonro tila pye ma yege wa yonloparawa kameŋge kee ki yeri.

⁵ Sanngazo wi yumbiile mbele pa pye wa naayeri, pe nawa pila pye ma kologo kologo ma we nogona woolo pe na konaa nandogomo woolo pe na, katugu torosara tila ka wo wa naayeri yumbiile pe gbeme pi ni.

⁶ Go kila pye sanngazo yinre koloyo taanri ma tagala yi ye go na. Een fo, tiyagala sila pye ki na, paa yege nga na longo nawa yinre sannda ti wogo kila pye. Ki kala na, mbege le le nogona mbe kari naayeri, naayeri yumbiile pe nawa pila kologo kologo ma we nogona yumbiile poro naa nandogomo woolo pe gbeme pi na.

⁷ Mbogo nga kila toro kpaara wa longo nawa pi funwa kee ki na, ma wa yumbiile pe yege kee yeri, ki titonlowo pila pye metere nafa ma yiri kangurugo.

⁸ Katugu yumbiile kologo kpaara nga kila pye ma wa wa longo nawa pi funwa kee ki yeri, ki titonlowo pila pye metere nafa ma yiri kangurugo. Een fo ma wa sherigo gbogo ki yege kee ki yeri, yumbiile kologo ki titonlowo pila pye metere nafa shyen ma yiri ke.

⁹ Wa ki yumbiile pe nogona kee ki yeri, wa yonlo yirisaga kee ki na, yeyongo ka la pye wa, nga leele mbele pa pye na yinrigi wa longo nawa pi funwa kee ki na, pe mbaa ya mbaa yiin wa ki ni.

¹⁰ Longo ki jasa mbogo nga kila pye wa yonlo yirisaga kee yeri, yinre ta la pye wa ki laga ki na. Tila pye ma yege wa sherigo gbogo ko naa fowaga nga kila pye wa ki yeri.

¹¹ Torosaga ka la pye wa ki yumbiile pe yege. Yumbiile pe cenlomo pila pye paa yonloparawa kameŋge kee yumbiile pe cenlomo pi yen. Pe titonlowo po naa pe gbeme pi ni, pila pye ja paa yonloparawa kameŋge kee woolo pe yen. Pe yirisara konaa pe kanlomo pila pye ja. Pe yeyonro tila pye ja.

¹² Yumbiile mbele pa pye wa yonloparawa kalige kee ki na, pe yeyonro tila pye ma fun. Mbogo nga kila pye wa yonlo yirisaga kee yeri, torosaga ka la pye wa ki yege. Yeyongo ka la pye wa ki torosaga ki lesaga ki na; pa leele pa pye na yiin wa ki yeyongo ki ni.

¹³ Kona, a nana wi silan pye fo: «Yumbiile mbele pe yen wa yonloparawa kameŋge kee ki na konaa mbele pe yen wa yonloparawa kalige kee ki na, poro mbele pe yen ma yege wa sherigo gbogo ki fowaga ki yeri, pe yen yumbiile mbele pe yen kpoyi. Saraga wofenne mbele pe yen na tunngo piin Yawe Yenjele li kan, pa pe yaa kaa pe yaakara nda ti yen jende kpoyi ti kaa wa pe ni. Pe yaa kaa pe yaara nda ti yen jende kpoyi ti teri wa. To ti yen yarilire saara, naa kapere kala yagawa jasaara konaa kajogoro gbegelesaara, katugu ki laga ki yen kpoyi.

¹⁴ Na saraga wofenne paga ka ye wa laga kpoyi ki ni, pee daga mbe yiri teere mbe kari wa laga nawa funwa woo pi ni; een fo pe daga mbe pe saraga wogotunngo yariporo ti wo mberi tege wa ki yinre ti ni, katugu ki yariporo ti yen kpoyi. Ko pungo na, pe yaa yariporo ta yege le mbe si jen mbe kari wa laga nga leele pe yen.»

Sherigo gbogo ki longo mbogo

¹⁵ Naa nana wila kaa sherigo gbogo nawa pi taanla ma ko sanga na ni, a wi si yiri na ni wa yonlo yirisaga kee yeyongo ki ni. Laga nawa mba pi sherigo gbogo ki maga, a wi suu taanla.

¹⁶ A wi si taanlakannkala li tege ma sherigo gbogo ki yonlo yirisaga kee ki taanla. Ki titonlowo pila pye metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (250).

¹⁷ A wi si sherigo gbogo ki yonloparawa kameŋge kee ki taanla. Ko fun kila pye metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (250) mbe yala taanlakannkala li ni.

¹⁸ A wi si sherigo gbogo ki yonloparawa kalige kee ki taanla, a ko fun ki pye metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (250) mbe yala taanlakannkala li ni.

¹⁹ A wì si kari wa sherigo gbogo ki yonlo tosaaga kée ki yeri, mée ko fun ki taanla. Kila pye metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (250) mbe yala taanlakannkala li ni.

²⁰ Kona mbogo nga kila pye ma sherigo gbogo ki maga, a wì sigi taanla ki keyen tijere yi ni fuun yi na. Ki keyen yi ni fuun nungba nungba yi titonlwo pila pye metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (250). Ki mbogo ko kila laga kpoyi konaa lara nda ti woro kpoyi ti kon mari laga ti yee na.

43

Yenjele li gbogowo yanwa pi songoro wa sherigo gbogo pi ni naa

¹ Ko pungo na, yeyongo nga wa yonlo yirisaga kée yeri, a nana wì si kari na ni wa ki na.

² Kona, a Izirayeli woolo Yenjele li gbogowo yanwa pi si yiri wa yonlo yirisaga kée yeri na paan. Li magala làa pye paa tonngba tinme yen. Tara tila pye na yenjele li gbogowo yanwa pi ni.

³ Yariyanga nga mila pye na yaan, kila pye paa yariyanga nga mila yan, sanga na ni mila pan ma ca ki tongowo senre ti yo we. Ki yariyanra tila pye paa nga mila yan wa Kebari gbaan wi yon na ki yen. Ki pye ma, a mì si to mala yeye ki jiile wa tara.

⁴ A Yawe Yenjele li gbogowo yanwa pi si pan ma toro wa yonlo yirisaga kée yeyongo ki ni, ma ye wa sherigo gbogo ki ni.

⁵ A Yenjele li yinne li silan le ma kari na ni wa longo ki nawa pi ni. Wele, a Yawe Yenjele li gbogowo yanwa pi si sherigo gbogo ki yin.

⁶ Kona, mbe nana wì ta yeresaga le na tanla, a mì si lere wa magala ta wì yen na para na ni, ma yiri wa sherigo gbogo ki ni.

⁷ A wì silan pye fo: «Senwee pyo, ki laga nga ko ki yen na wunluwo jongo konaa na tooro tagasaga ye. Mi yaa cen laga Izirayeli woolo pe sogowo fo sanga pyew. Izirayeli woolo poro naa pe wunlumbolo pe ni, pe se kanla mege kpoyi ki tege fyongo ni naa, pe jajara kapyere ti ni, konaa mbaa pe wunlumbolo pe gboolo pe nii wa pe sunzara nda wa tinndiye pe na ti na.

⁸ Wunlumbolo paa pe yarisunndo gbogoyinre ti kan mari yeyonro shonye pe wo le na sherigo gbogo ki yeyongo shon wi tanla, mari yeyonro koro piile pe gbegele le na sherigo gbogo yeyongo koro piile pe tanla. Mbogo ko ce kila pye mi naa poro we sogowo. Panla mege kpoyi ki tege fyongo ni pe katijangara ti ni. Ko kala ki ti wa na nanngbanwa pi ni, mila pe tongo.

⁹ Een fo koni, pe yaa ka pe nanjara kapyere ti laga lali na ni, konaa mbe pe wunlumbolo pe gboolo pe laga lali na ni. Pa kona mi yaa cen wa pe sogowo sanga pyew.

¹⁰ «Mboro wo na, senwee pyo, ki sherigo gbogo nga ki cenlomo pi yeye naga Izirayeli woolo pe na, mbe ti fere mbe pe yigi pe kambasinnde ti kala na; pe ki sherigo gbogo nga ki kanlomo pi cancan jenge.

¹¹ Na fere ka pe yigi kaselege ko na kapyere nda fuun pe pye ti kala na, pa kona ma sherigo gbogo ki cenlomo pi naga pe na: Po pi yen ki kanlomo, naa yeyonro, naa ki yirisara. Ma ki cenlomo pi ni fuun pi naga pe na, ki kondegengele ke ni fuun, naa ki cenlomo pi ni fuun naa ki lasiri kongolo ke ni fuun. Ma ti ni fuun ti yonlwo sewe na, mari tege pe yeye sogowo peri jen, jango pe ki cenlomo pi ni fuun naa ki kondegengele ke ni fuun ke yigi mbaa ke jate jenge, mbaa tanri mbaa yala ke ni.

¹² Sherigo gbogo ki lasiri wowi yeen: Lara nda fuun ti yen maga maga wa yanwiga ki go na, ti yen kpoyi. Wele, ko ki yen sherigo gbogo ki lasiri we.

Saraga wosaga ki kala

¹³ «Saraga wosaga ki taanlakala loli yeen. Ki yaa taanla taanlakannkala na ni, li yen metere kongo. Ki nogona cenyaraga ki yaa cen titege nga ni, ki tjuguwo pi yaa pye metere kongo, ki gbeme pi yaa pye metere kongo. Ki kannagaga na yon keere nga ki yiri jenri, mbege maga mbege fili, ki yagawa pi yaa pye siwiri nungba. Saraga wosaga ki yagawa powi yeen:

¹⁴ Mbege le wa saraga wosaga ki nogo ki na wa tara ti na, mbe kari naayeri mbe sa gbon ki nogona cenyaraga ki na, ki yagawa pi yaa pye metere nungba, ki gbeme pi yaa pye metere kongo. Mbege le wa nogona cenyaraga jeele li na mbe sa gbon wa ki gbegege ki na, ki yagawa pi yaa pye metere shyen, ki gbeme pi yaa pye metere kongo.

¹⁵ Saraga wosaga ki kason lesaga ki yagawa pi yaa pye metere shyen. Yenngelē tijere yaa pye ki yengele tijere ke na.

¹⁶ Saraga wosaga ki kason lesaga ki titonlwo pi yaa pye metere kogoloni, ki gbeme pi yaa pye metere kogoloni. Ki titonlwo naa ki gbeme pi ni, pi yaa pye ja.

¹⁷ Nogona cenyaraga gbegege ki titonlwo pi yaa pye metere koloshyen, ki gbeme pi yaa pye metere koloshyen. Ki kannagaga na yon keere nga ki yaa yiri jenri, mbege maga mbege fili, ki yagawa

pi yaa pye metere kongo ki kongo. Titege nga ki yaa pye mbege maga, ki tijuguwo pi yaa pye metere kongo. Ki lugusaga ki yaa pye mbe yegge wa yonlo yirisaga kee yeri.»

¹⁸ Kona, a nana wi silan pye naa fo: «Senwee pyo, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: Na paga ka saraga wosaga ki kan pilige nga ni, mbe ta mbe saara sogoworo ti wo wa ki na, mbe yaayoro kasanwa pi yanragi yanragi ki na, kondegengele ngele koro ye yaa ka tanga ke na.

¹⁹ Saraga wofenne mbele pe yen Levi setirige piile, ma yiri wa Zadoki setirige ki ni, poro ce pe mbe ya mbaa fulo na tanla mbaa saraga woo na yeri. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma. Ma yaa ka napolo yirifonno nungba kan pe yeri poo pye saraga, mbe kapere ti kala yagawa ja.

²⁰ Ma yaa ki kasanwa pa le mboo fafa saraga wosaga ki yennegele tijere ke na, naa ki yengele tijere ke na konaa ki kanngaga na yon keere nga kigi maga maga fili ki na. Ma yaa ki pye ma, mbe kapere ti kala yagawa ja, mbe saraga wosaga ki tege ki ye Yennele kan.

²¹ Ko pungo na, napolo yirifonno na wi yaa pye kapere ti kala yagawa jasaraga, ma yaa wi le mbe yiri wi ni, ma yaa saa sogo sherigo gbogo ki laga ka na, nga ki yen ma tege ki tunngo ki mege ni.

²² «Ki pilige shyen wogo ki na, sikapolo na wi yen jeregisaga fu, ma yaa wa yigi mboo pye kapere ti kala yagawa jasaraga, mbe saraga wosaga ki pye kpoyi, paa yegge nga na maa ki pye kpoyi napolo yirifonno wi ni we.

²³ Na maga ka kapere ti kala yagawa jasaraga ki wo mbe ko, ma yaa napolo yirifonno na wi yen jeregisaga fu wa yigi konaa simbapolo na wi yen jeregisaga fu. Ma yaa pe yigi wa ma yaayoro ngbelege ki ni.

²⁴ Ma yaa kari pe ni wa Yawe Yennele li yegge sogowo. Saraga wofenne pe yaa ka ko wo pe na, mbe si pe pye saraga sogowogo Yawe Yennele li yeri.

²⁵ Pilige nungba nungba pyew, ma yaa sikapolo nungba wo kapere ti kala yagawa jasaraga mbe sa gbom fo pilige koloshyen. Pe yaa ka napolo yirifonno na wi yen jeregisaga fu wi nungba yigi konaa simbapolo na wi yen jeregisaga fu nungba ni, mbe yiri wa ma yaayoro ngbelege ki ni, mbe pe wo fun saraga.

²⁶ Piliye koloshyen ni, ye yaa kapere ti kala yagawa jatunngo ki pye mbe saraga wosaga ki pye kpoyi, mbege tege ki ye Yennele kan.

²⁷ Na ki piliye yon kiga ka tin, mbege le le pilige kolotaanri wogo ki na mbaa kee wa yegge, saraga wofenne pe yaa la ye saara sogoworo to naa ye nayinme saara ti woo

wa saraga wosaga ki na. Pa kona mi yaa la kajenge piin ye kan.» We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

44

Tara ti to wi yaa la yiin

yeyongo nga ni

¹ Kona, a nana wi si songoro na ni wa laga kpoyi ki yonlo yirisaga kee yeyongo ki yeri, wa funwa na. Ki yeyongo kila pye ma ton.

² A Yawe Yennele li silan pye fo: «Ki yeyongo nga ki yaa koro tonngo, ki se ka yenge naa. Lere kpe se ka toro wa ki ni; katugu Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele laa ye wa ki yeyongo ki ni. Ki kala na, ki yaa koro tonngo.

³ Een fo, tara ti to wo na, mboo ta wo wi yen tara ti to, wi mbe ya sa cen wa ki laga ki na, mbe li Yawe Yennele li yegge sogowo. Wi yaa ka toro mbe ye wa ndogoro ti yeyongo ki ni, mbe ka songoro mbe yiri wa ki yeyongo nungba ki ni.»

Mbele pe woro na fyee Yennele yegge

pee daga mbe ye

wa sherigo gbogo ki ni

⁴ Ko pungo na, a nana wi si kari na ni wa yonloparawa kamege kee yeyongo ki yeri. A mi si wele, mee Yawe Yennele li gbogowo yanwa pi yan pi yen na li sherigo gbogo ki yinni. A mi si to mala yegge ki jiile wa tara.

⁵ A Yawe Yennele li silan pye fo: «Senwee pyo, ta korosiri piin, moo yengele ke yenge maa wele jenge, moo nungbogolo ke jan maa nuru. Mi yaa senre nda fuun yo ma kan na sherigo gbogo ki kondegengele naa ki lasiri kongolo ke wogo na, mari logo. Mbaa yiin konaa mbaa yinrigi wa sherigo gbogo ki ni, ngele ke yen na para ki wogo na, moo jatere wi tege ke na jenge.

⁶ «Izirayeli woolo mbele pe yiri ma je, maga yo pe kan fo, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Izirayeli woolo, ye katijangara ti ni fuun ti la ki ko na na.

⁷ Na ye kaa paan ye yaakara saara, naa saraga kara yanlaga ki ni, konaa ti kasanwa pi ni na kan sanga na ni, cengele woolo mbele pee kenrekenre, pe si woro na nuru na yeri, ye ma pele le ma ye pe ni wa na sherigo gbogo ki ni. Yegge pye ma, maga tege fyongo ni. Na yon finliwe mba pi yen mi naa yoro we sogowo, yoo jogo ye katijangara ti ni fuun ti kala na.

⁸ Yaara nda ti yen kpoyi, ye sila ye jatere wi tege ti tunngo ki na; een fo ki leele mbele pe yen cengele kele yegge woolo, poro yaa tege ki tunngo ki na wa laga kpoyi ki ni ye yee yonlo.»

⁹ «Ki kala na, pa we Fɔ, Yawe Yennɛle li yo yɛn fɔ: «Cɛngɛle woolo mbele pee kenrekenre, pe si woro na nuru na yeri, wo wa kpɛ si daga mbe ye wa na laga kpoyi ki ni; ali nambanmbala mbele pe yɛn ma cɛn wa yoro Izirayeli woolo ye sɔgowɔ, wo wa kpɛ si daga mbe ye wa na laga kpoyi ki ni.»

Levi cɛnɛ woolo mbele paa laga Yennɛle li na

¹⁰ «Koni, Levi setirige piile poro na, mbele paa laga na na, sanga ɲa ni Izirayeli woolo paa punɔ, ma laga na na, ma taga pe yarisunndo ti na, pe yaa ka pe kajogoro ti go kala li le.

¹¹ Pe yaa ka pye na laga kpoyi ki yeyonro ti wefenne konaa sherigo gbogo ki tunmbyeele. Pe yaa kaa saara sogoworo to naa saara yaayoro sannda ti konlogi leele pe kan. Pe yaa kaa yeregi leele pe yɛge sɔgowɔ mbaa tunngo piin pe kan.

¹² Eɛn fɔ ki kaa pye pɛ pinle Izirayeli woolo pe ni na pe yarisunndo ti gbogo, ma ti a Izirayeli woolo pɛ kurugo ma to kapege, milan kɛɛ ki yirige ma wugu, fɔ pe yaa pe kajogoro ti go kala li le. We Fɔ, Yawe Yennɛle lo li yo ma.

¹³ Pe se ka fulo na tanla naa, mbe ta mbaa saraga wogotunngo piin na kan; yaara nda fuun ti tege ti yɛ na kan, yaara nda fuun ti yɛn jɛnde kpoyi, pe se ka fulo ta kpe tanla. Eɛn fɔ fɛrɛ kapyere nda pɛ pye to naa pe katijangara ti ni, pe yaa ti go kala li le.

¹⁴ Sherigo gbogo ki weleme tunngo ko cɛ mi yaa kan pe yeri, konaa tunndo tunmɔoro nda fuun ti daga mbaa piin wa sherigo gbogo ki ni, mbaa ki gbɛgele ti ni.

Saraga wɔfenne pe tunngo

¹⁵ «We Fɔ, Yawe Yennɛle lo li yo ma fɔ: «Saraga wɔfenne mbele pe yɛn Levi setirige piile, ma yiri wa Zadoki setirige ki ni, poro mbele paa koro na laga kpoyi ki tunngo ki na naga piin, sanga ɲa ni Izirayeli woolo paa punɔ ma lali na ni, poro pe yaa kaa fulo na tanla, mbaa tunngo piin na kan. Pe yaa kaa yeregi na yɛge sɔgowɔ mbaa saraga kara ti yanlaga konaa ti kasanwa pi ni ti woo na yeri.

¹⁶ Poro cɛ pe yaa kaa yiin wa na laga kpoyi ki ni; pe yaa kaa fulo wa na tabali wi tanla mbaa saraga wogotunngo ki piin na kan. Pe yaa kaa tanri na sherigo gbogo tunngo ki kondɛngɛle ke na.

¹⁷ Na paga kaa yiin wa longo nawa pi yeyonro ti ni sanga ɲa ni, lɛn jɛse yariporo

pe daga mbe le pe yɛɛ na. Na pe kaa tunndo piin wa longo ki nawa yeyonro ti na konaa wa sherigo gbogo ki ni sanga ɲa ni, pe daga mbe simbasire yariporo le pe yɛɛ na.

¹⁸ Pe daga mbe gbogowɔ njagala lɛn wogolo kan wa pe yinre ti na, mbe lɛn paraga kurusi wɛngɛle le pe yɛɛ na. Pee daga mbe yariporo ta le pe witire ti nandogomo, nda ti yaa ki kan kafugo mbaa pe wuun[†].

¹⁹ Na paga kaa yinrigi mbaa kee wa laga nawa funwa woo pi ni, wa leele pe tanla, pe daga mbe pe saraga wogotunngo pyeyariporo ti wɔ pe yɛɛ na, mberi tege wa laga kpoyi ki yumbiile pe ni, mbe yariporo ta yɛge le pe yɛɛ na mbe si yiri; jango paga ka lere wa kan wi jiri pe yariporo nda ti yɛn kpoyi ti na mbe ku[†].

²⁰ «Saraga wɔfenne pe se kaa pe yinre ti kunlu, pe se kaa pe yinzire ti yari tila tɔnlɔndɔnlɔ; eɛn fɔ pe daga mbaa pe yinzire ti kɔɔn[†].

²¹ Saraga wɔfenne wa kpɛ si daga mbe duvɛn wɔ mbe si jɛn mbe ye wa sherigo gbogo longo nawa pi ni[†].

²² Saraga wɔfenne pee daga mbe nangunjo pori jɛle, nakoma mbe jɛle ɲa wi polo wi je wa pori jɛle. Eɛn fɔ sumboro nanambajɛnɛle pe daga mbe pori jɛle, mbe yiri wa Izirayeli woolo pe ni, nakoma nangunjo ɲa wila pye saraga wɔfenne wa jo.

²³ «Saraga wɔfenne pe yaa kaa na woolo pe nari, jango yaara nda ti yɛn kpoyi konaa nda ti woro kpoyi peri jɛn peri wɔ ti yɛɛ ni; pe yaara nda ti yɛn fyongo ni konaa nda ti woro fyongo ni ti jɛn peri wɔ ti yɛɛ ti ni[†].

²⁴ Saraga wɔfenne pe yaa kaa leele pe kiti konkagala ke yɛge woo, mbaa kiti wi kɔɔn mbaa yala na kakɔndɛngɛle koro ni. Pe yaa kaa na shɛrɛge fetiye pe piin fun, mbaa yala na lasiri kongolo koro naa na kondɛngɛle ke ni, konaa mbanla cɛnpiligi ki tege ki yɛ na kan.

²⁵ «Saraga wɔfɔ wii daga mbe jiri gboo na mboo yɛɛ tege fyongo ni; eɛn fɔ wi mbe ya jiri lere ɲa na, wo wi yɛn wi to gboo, nakoma wi nɔ gboo, nakoma wi pinambyo gboo, nakoma wi sumborombyo gboo, nakoma wi nɔsepyo lenaɲa nakoma wi nɔsepyo sumboro ɲa wi fa pori naja yeri wo wa gboo[†].

²⁶ Na ki ka pye ko kayi, wi daga mbe yɛɛ pye kpoyi; na wi kaa yɛɛ pye kpoyi mbe

[†] **44:18 44:18:** Eki 28.39-43; Levi 16.4 [†] **44:19 44:19:** Mbe yala Yennɛle li lasiri wi ni, leele sanmbala mbele pe woro ma tege Yennɛle tunngo ki mɛge ni, wa sila daga mbe jiri yaara nda ti yɛn kpoyi Yennɛle yɛge na ti na (Eki 30.29; 2 Sami 6.6-7). [†] **44:20 44:20:** Levi 21.5 [†] **44:21 44:21:** Levi 10.9 [†] **44:23 44:23:** Levi 10.10 [†] **44:25 44:25:** Levi 21.1-4

ko, wi daga mbe piliye koloshyen pye mbe si jen mboo tunngo ki le naa.

²⁷ Pilige nga ni wi ka ye wa laga kpoyi ki ni, wa lonngo nawa pi ni mbe yo wi yaa tunngo pye, wi daga mbe kapere ti kala yagawa yasara ga wo yee kan. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

²⁸ «Saraga wofenne, korogo nga pe yaa ta koyi nga yeen: Mi jate muwi mi yaa pye pe tasaga ye. Ye se ka tasaga kan pe yeri wa Izirayeli tara ti ni, katugu mi jate mi yaa ka pye pe tasaga†.

²⁹ Yarikanra, naa kapere kala yagawa jasaara, naa kajogoro gbegelesaara to ti yaa ka pye pe yaakara, konaa yaraga nga fuun ki yaa tege ki ye pew Yennele kan laga Izirayeli tara, ki yaa pye saraga wofenne pe wogo.

³⁰ Ye yarilire fonndo ti ni fuun ti kongbannda to naa yaara nda fuun ye ma lagala wa ye yarijende ti na, ti yaa pye saraga wofenne poro woro. Ye muwe mba pi yon pi ni fuun pi na, ye yaa kaa pi kongbanmba pi kaan pe yeri, jango mbe duwaw ye yinre ti na†.

³¹ Saraga wofenne pee daga mbe yaraga nga ki ku ki ye ka ka, nakoma mbe yaraga nga cenge gbo ka ka, ki yen sannjege o nakoma yaayogo† o.»

45

Tara ti yeele kala

¹ «Na yaga ka sa pete gbɔn mbe tara ti yeele korogo Izirayeli woolo pe na sanga na ni, ye yaa ka laga ka wo mbe ko tege ki ye Yawe Yennele li kan, nga ki yaa pye kpoyi wa tara ti ni. Ki titonlowo pi yaa pye culo ke ma yiri shyen naa culo walaga. Ki gbeme pi yaa pye culo ke. Ki laga ki ni fuun ki yaa ka pye laga nga ki yen kpoyi.

² Wa ki laga ki ni, ye yaa laga ka taanla wa, nga ki yaa pye sherigo gbogo kansaga. Ki keyen tijere yi ni fuun yi yaa pye metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke ke (250). Ye yaa fogo ka yaga mbe sherigo gbogo ki maga mbege fili, ki titonlowo pi yaa pye metere nafa ma yiri kangurugo.

³ «Ko pungo na, wa ki laga nga ki taanla ki ni, ma yaa laga ka taanla, nga ki titonlowo pi yaa pye culo ke ma yiri shyen naa culo walaga, ki gbeme pi yaa pye culo kangurugo. Ko ki yaa pye sherigo gbogo ki kansaga, lajenge kpoyi ye.

⁴ Ki laga ki yaa pye kpoyi laga tara ti ni, nga ki tege ki ye saraga wofenne pe kan, poro mbele pe maa laga kpoyi ki tunngo ki piin, na fulo Yawe Yennele li tanla nali

tunngo ki piin. Pa pe yaa ka pe yinre ti kan wa ki laga ki na. Ki laga ko kayi ki yaa ka pye sherigo gbogo kpoyi ki kansaga ye.

⁵ «Ye yaa laga ka yege taanla, nga ki titonlowo pi yaa pye culo ke ma yiri shyen naa culo walaga, ki gbeme pi yaa pye culo kangurugo. Ki yaa pye Levi setirige piile pe wogo, poro mbele pe maa sherigo gbogo tunngo ki piin. Pe yaa ka pe cara ti kan wa ki laga ki ni, mbe cen wa ti ni.

⁶ «Ye yaa laga ka yege taanla naa ki pye ca ki wogo, mbe mara laga nga ki tege ki ye Yennele kan ki na. Ki titonlowo pi yaa pye culo ke ma yiri shyen naa culo walaga, ki gbeme pi yaa pye culo shyen culo naa walaga. Ko ki yaa pye Izirayeli woolo pe ni fuun pe ca ye.»

Tara to wi laga

⁷ «Ja wi yen tara ti to wo na, lara shyen ye yaa kan wi yeri. Laga nungba yaa pye tara laga nga ki yen kpoyi konaa laga nga ki yen ca ki kansaga ki yonlo tosaga kee yeri, mbe sa gbɔn fo wa Mediterane kogoje wi na. Laga sannga ki yaa pye tara laga nga ki yen kpoyi konaa ca ki kansaga ki yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbɔn fo wa Izirayeli tara konlo li na, wa yonlo yirisaga kee yeri. Tara ti to wi tasara ti ni fuun nungba nungba ti titonlowo pi daga mbe pye ja Izirayeli cengele nungba nungba ke tasaga ki ni, mbege le wa yonlo tosaga konlo li na mbe sa gbɔn fo wa yonlo yirisaga konlo li na.

⁸ To ti yaa pye tara to wi tara re, wi tasaga wa Izirayeli tara ti ni. Ki ka pye ma, na tara teele pe se koro mbaa tara piile pe tege naa; een fo pe yaa tara sannda ti yaga Izirayeli woolo pe kan, cengele ke ni fuun naa ke tasara.»

Tara to wi daga mbaa tanri kasingge konlo li na

⁹ Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Yoro Izirayeli tara teele wele, ye kala li kee toro pew. Ye lewelewe kapyere naa lejologo kapyere ti yaga. Yaa tanri kaselege konaa kasingge ki na. Yarijende nda yaa shoo na woolo pe yeri, yege yaga.» We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

¹⁰ «Ye culoye pe daga mbe yala, ye tiwiyaara, efa konaa bati, ti daga mbe yala.

¹¹ Tiwiyaara, efa wo naa bati wi ni, ti nawa pi daga mbe pye ja. Homeri yenle li kansaga ke wolo lo li daga mbe yala bati yenle nungba ni, lo li si daga mbe yala fun efa yenle nungba ni. Ki tiwiyaara ti ni fuun ti daga mbe yala homeri yenle li kansaga ke wolo li jatero wo ni†.

† 44:28 44:28: Nambu 18.20 † 44:30 44:30: Nambu 18.8-19 † 44:31 44:31: Levi 22.8 † 45:11 45:11: Homeri wila pye tiwiyaara gbenge ka, nga ki mbaa litiri cenme tijere naa nafa shyen ma yiri ke (450) yon ko tin. Efa wi mbaa culo nafa ma yiri ke yon ko tin. Bati wi mbaa litiri nafa shyen ma yiri kangurugo yon ko tin.

¹² Warifuwe pyo sikile nungba wi nuguwo pi daga mbe yala warifuwe pyo gera ke nuguwo ni. Warifuwe pyo mini wi nuguwo pi daga mbe yala sikile pyo nafa taanri nuguwo ni†.»

Saara ti wolomo

¹³ «Ye daga mbaa ye yarikanra ti woo yege nga na ki nga: «Ye yaa ye bile yarlire nakoma ye orizhi yarlire ti walisaga nafa taanri wogo ki wo yarikanga.

¹⁴ Ye sinme liwoo po na, yaga mba fuun ta, ye yaa pi walisaga cenme woo pi kan. Ye yaa sinme pi tiwi tiwiyaraga bati ko ni. Tiwiyaraga homeri ki yenle li walisaga ke wogo ko ki yen bati yenle le; ki yenle li walisaga ke wogo ko ki yen tiwiyaraga kori ki yenle le fun.

¹⁵ Yaayoro to na, simbaala naa sikaala na paga cenme shyen (200) yon ko tin Izirayeli tara yaayoro kasaga nga fuun ni, yaayogo nungba ye yaa wo wa pe ni mbe kan. Ye yaa wi taga wa yarlire saraga ki na, nakoma mbege pye saraga sogowogo, nakoma nayinme saraga, jango mbe kapere ti kala yagawa ja leele pe kan.» We Fo, Yawe Yenjele lo li yo ma.

¹⁶ «Izirayeli woolo pe ni fuun pe daga mbaa ki yaara ti woo mbaa paan ti ni Izirayeli tara to wi kan.

¹⁷ Een fo, tara ti to jate wi yaa kaa saara sogoworo ti yege woo, naa yarlire saara ti ni, naa duven saraga nga pe ma wo ma wo sherege fetiye pe na, naa yevonndo fetiye pe na, naa cenpiliye yi na konaa Izirayeli woolo pe feti piligboro sannda ti ni fuun ti na. Wi yaa kaa kapere ti kala yagawa jasaara ti woo, naa muwe saara ti ni, naa saara sogoworo ti ni, konaa nayinme saara ti ni, jango mbe Izirayeli woolo pe kapere ti kala yagawa ja.»

¹⁸ Pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Ye le yenge kongbannga ki pilige kongbannga ki na, ye yaa napolo yirifonjo wa yigi, na wi yen jeregisaga fu, jango mbe laga kpoyi ki pye fyongo fu.

¹⁹ Kona, saraga wofu wi yaa kapere ti kala yagawa jasaraga yaayogo ki kasanwa pa le, mboo fafa sherigo gbogo yeyongo koro piile pe na, naa saraga wosaga ki nogona cencyaara ki yengele tijere ke na konaa longo nawa yeyonro koro piile pe na.

²⁰ Yenge ki pilige koloshyen wogo ki na, ye yaa nuru mbege saraga cenle ka wo naa, lere na wi kapege pye wi sigi siligi, nakoma wi sigi jen pe wogo na. Ki ka pye ma, ye yaa sherigo gbogo ki pye kpoyi.

²¹ «Ye le li yenge kongbannga ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki na, ye yaa Paki feti wi le mbaa wi piin. Ye yaa wi pye pilige koloshyen ni. Ko pilige yo ni, leve fu buru ye yaa la kaa†.»

²² Ko pilige ko ni, tara to wi yaa napolo yirifonjo wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja wi yee kan konaa tara woolo pe ni fuun pe kan.

²³ Feti pilige koloshyen yi ni fuun nungba nungba yi ni, wi yaa napene koloshyen konaa simbapene koloshyen yigi, mbele pe yen jeregisaga fu, mbe pe pye saraga sogowogo Yawe yenjele li yeri. Ki pilige nungba nungba pyew ki ni, wi yaa sikapolo nungba pye kapere kala yagawa jasaraga.

²⁴ Wi yaa ka muwe culo nafa ma yiri ke ke konaa sinme liwoo litiri kogoloni kogoloni tagataga napolo nungba nungba pyew wi na konaa simbapolo nungba nungba pyew wi na.

²⁵ Ye le li yenge koloshyen wogo ki pilige ke ma yiri kangurugo wogo ki na, feti na pe ma le na piin wi na, pilige koloshyen ni, tara ti to wi yaa saara cenle nungba ti wo paa Paki feti woro ti yen. Wi yaa kapere kala yagawa jasaara cenle nungba ti wo, naa saara sogoworo cenle nungba ti ni, naa muwe saara cenle nungba ti ni konaa sinme saara cenle nungba li ni†.»

46

Kondegeengele ngele ke tege tara to wi kan

¹ Pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Sherigo gbogo ki longo nawa yeyongo nga wa yonlo yirisaga ke yeri, ki daga mbe koro tonngo tunngo pyepiliye kogoloni yi ni; een fo ki daga mbe yenge cenpilige ki ni, konaa yevonngo feti pilige ki na.

² Na tara to wi ka yiri wa longo nawa funwa woo pi ni, wi daga mbe toro wa ndogoro ti ni, mbe sa yere le yeyongo ki koro piile pe tanla. Saraga wofenne pe yaa wi saara sogoworo to naa wi nayinme saara ti wo. Kona tara to wi yaa foli mbe kannguuro kan wa yeyongo shon wi na, mboo yege ki jiile wa tara mbe Yenjele li gbogo. Ko punjo na, wi yaa yiri mbe kari. Koro ki yaa koro yenlege fo sa gbon ki yonlokogo.

³ Tara woolo pe yaa kaa paan mbaa foli Yawe Yenjele li yege sogowu, mbaa li gbogo wa ki yeyongo ki na cenpiliye yo naa yevonndo feti pilige yi na.

† 45:12 45:12: Gera wi mbaa giramu walaga yon ko tin. Sikile nungba wi mbaa giramu ke ma yiri shyen yon ko tin. Mini wi mbaa giramu cenme kogoloni naa nafa tijere (680) yon ko tin. † 45:21 45:21: Eki 12.1-20; Nambu 28.16-25

† 45:25 45:25: Levi 23.33-36; Nambu 29.12-38

⁴ «Saraga sogowogo nga tara to wi yaa wo Yawe Yenñele li yeri cenpilige ki na, ki yaa pye simbapiile kogoloni, mbele pe yen jeregisaga fu konaa simbapolo nungba, na wi yen jeregisaga fu.

⁵ Muwe saraga nga wi yaa taga wa simbapolo wi na, ki yaa pye culo nafa ma yiri ke. Simbapiile poro na, muwe culo yon nga ka yala wi yege na, wi ko taga wa pe na. Wi yaa sinme liwoo litiri kogoloni taga muwe saraga culo nafa ma yiri ke pi na.

⁶ Yevonngo feti pilige ko na, wi yaa napolo yirifonngo nungba wo saraga, na wi yen jeregisaga fu, naa simbapiile kogoloni konaa simbapolo nungba ni, mbele pe yen jeregisaga fu.

⁷ Wi yaa muwe saraga culo nafa ma yiri ke taga napolo yirifonngo wi na, mbe culo nafa ma yiri ke taga simbapolo wi na. Simbapiile poro na, muwe culo yon nga ki yaa yala wi yege na, wi ko taga wa pe na. Wi yaa sinme liwoo litiri kogoloni taga wa muwe saraga culo nafa ma yiri ke pi na.

⁸ «Na tara to wi kaa paan, pa wi yaa ye wa ndogoro ti yeyongo ki ni, pa wi yaa si ka yiri wa ki yeyongo nungba ki ni.

⁹ «Een fo, na tara woolo paga pan Yawe Yenñele li yege sogowo, mbeli gbogo sherege fetiye pe na, na ka ye wa yonloparawa kamege kee yeyongo ki ni, mbe foli Yenñele li yege sogowo mbeli gbogo, wo yaa yiri wa yonloparawa kalige kee yeyongo ko ni. Na ka ye wa yonloparawa kalige kee yeyongo ki ni, wo yaa yiri wa yonloparawa kamege kee yeyongo ki ni. Pe toro ma ye yeyongo nga ni, pe se ka songoro mbe yiri wa ko yeyongo nungba ko ni; een fo pe yaa ka yiri wa yeyongo nga ki yen yesinme na ko ni.

¹⁰ Tara to wi yaa ye sanga na ni janwa wi yen na yin; wi yaa ka yiri sanga na ni janwa wi yen na yinrigi.»

Saara ti daga mbaa woo yege nga na

¹¹ «Sherege fetiye naa piligboyo yi na, muwe saraga nga ki daga mbe taga napolo wi na, ki yaa pye culo nafa ma yiri ke, nga ki yaa taga wa simbapolo wi na, ki yaa pye culo nafa ma yiri ke. Simbapiile poro na, wi mbe ya nga ni, ko wi yaa kan. Wi yaa sinme liwoo litiri kogoloni taga wa muwe saraga culo nafa ma yiri ke ke pyew pi na.

¹² «Na tara to wi kaa jaa mboo yeera nandanwa saraga sogowogo wo Yawe Yenñele li yeri, nakoma wi yeera nandanwa nayinme saraga, pa kona pe yaa yonlo yirisaga kee yeyongo ki yenge wi kan. Wi yaa ye mbe saa saraga sogowogo konaa wi nayinme saraga ki wo, paa yege nga na wi maa ki piin cenpiliye yi ni we.

Ko pungo na, wi yaa yiri. Na wi ka yiri mbe ko, pe yaa koro ki ton wa wi pungo na.

¹³ «Pilige nungba nungba pyew, simbapyo na wi ta yeke nungba, ma pye jeregisaga fu, ye yaa wa wo saraga sogowoo Yawe Yenñele li yeri. Ye yaa la ko woo pinliwe pyew†.

¹⁴ «Pinliwe pyew ye yaa muwe saraga taga wa ti na. Ki yaa pye muwe culo kangurugo, mba pe yaa sinme liwoo litiri shyen pinle pi ni mboo gbon. Ki yen muwe saraga Yawe Yenñele li kan. Ko yen kondengenle ngele ke yen kosaga fu, ke yaa la piin fo sanga pyew.

¹⁵ Pinliwe pyew, pe yaa simbapyo wi wo saraga, naa muwe yarikanga ki ni, konaa sinme liwoo pi ni, ti yaa la piin saraga sogowogo suyi.»

Tara to wi piile pe tasaga ye

¹⁶ «Pa we fo, Yawe Yenñele li yo yeen fo: «Na tara to wi ka tara laga ka kon wa wi yeera tara ti na mbege kan wi pinambiile wa yeri, ki tara laga ki yaa pye ki pinambyo wi wogo, mbe ka pye ki pinambyo wi pinambiile pe wogo. Ki yaa ka pye pe korogo.

¹⁷ Een fo na wi ka tara laga ka kon wa wi yeera tara ti na mbe kan wi kulonaja wa yeri, ki tara laga ki yaa pye kulonaja wi wogo fo sa gbon pe ma wo wa kulowo pi ni yeke na ni li na. Ko pungo na, ki yaa songoro mbe pye tara to wi wogo. Pa kona wi tara laga ki yaa songoro mbe pye wi pinambiile poro ce wogo.

¹⁸ Tara to wii daga mbe tara woolo wa tara laga kpe tile mbe sho wi yeri. Wii daga mbaa pe korogo tara ti shoo pe yeri. Tara laga nga wi yaa kan wi pinambiile pe yeri korogo, pa wi yaa ki wo wa wi yeera tara laga ko ni, jango paga kanla woolo wa kpe puro mboo laga wa wi korogo ki na.» »

Sherigo gbogo ki sogosaga yinne

¹⁹ «Ko pungo na, yeyongo nga ki yen wa saraga wofenne pe yumbiile kpoyi pe yeyongo ki tanla, ma wa yonloparawa kamege kee ki yeri, a nana wi silan le ma kari na ni wa ki tanla. Wele, a mi si laga ka yan wa nawa, wa yonlo tosaga kamege kee ki yeri.

²⁰ A wi silan pye ma yo fo: «Pa saraga wofenne pe yaa kaa kapere kala yagawa jasaara kara naa kajogoro gbegele saara kara ti sori laga ki laga nga ki ni, konaa muwe saara ti ni, wa longo nawa funwa woo pi ni, jango wa janwa wi ni, lere wa ka ka jiri ki yaara kpoyi ti na mbe ku.» »

²¹ Ko pungo na, a wi si yiri na ni ma kari wa longo nawa funwa woo pi ni, ma

† 46:13 46:13: Eki 29:38-42; Nombu 28:3-8; Dani 8:11

toro na ni wa longo ki yengele tijere ke tanla. Longolo jегele jегele kèle la pye wa longo ki yengele tijere ke ni fuun nungba nungba ke na.

²² Wa longo ki yengele tijere ke na, longolo jегele jегele kèle la pye wa kiiri kiiri. Li nungba li titonlowo pila pye metere nafa. Li gbeme pila pye metere ke ma yiri kangurugo. Ki longolo jегele jегele ke titonlowo naa ke gbeme pi ni, pila pye ja wa longo ki yengele ke na.

²³ Paa mboro wa kiiri kiiri ma ki longolo ke ni fuun tijere ke maga, ma sogosara gbegele mari telege ki mboro ti na, mari maga mari fili.

²⁴ A nanja wi silan pye fo: «Lagame wi yen sogosara re, pa sherigo gbogo tumbyeele pe yaa la leele pe saara kara ti sori wa ti ni.»

47

Pulugo nga kila pye na pulo na yinrigi wa sherigo gbogo ki ni

¹ Kona, a nanja wi si songoro ma kari na ni wa sherigo gbogo ki yeyongo ki yeri. A mi si tonmo pa yan pi yen na janri na yinrigi wa sherigo gbogo ki yeyongo shon wi nogo, na fuun na kee wa yonlo yirisaga kee yeri; katugu sherigo gbogo ki yegе kée kila pye ma yegе wa wa yonlo yirisaga kee yeri. Tonmo pila pye na fuun na yinrigi wa sherigo gbogo ki nogo, wa yonloparawa kalige kee ki na, na fuun na toro wa saraga wosaga ki yonloparawa kalige kee ki na[†].

² A nanja wi si yiri na ni wa sherigo gbogo ki yonloparawa kamenge kee yeyongo ki ni, mee ti, a miigi maga wa funwa na ma saa gbón wa yeyongo nga wa yonlo yirisaga kee yeri ki na. Tonmo pila pye na fuun wa ki yonloparawa kalige kee ki na.

³ A nanja wi si kari na ni wa yonlo yirisaga kee yeri. Taanlamana là la pye wi kee. A wi si metere cenme kangurugo (500) taanla wa ki kee ki na, ma kari tonmo pi kanngaga na. Kona, a wi si ti, a mi tonmo pi kon ma yiri. Tonmo pila na yigi wa na tooro yoro ti na.

⁴ A nanja wi si metere cenme kangurugo (500) taanla naa, mee ti a mi ye wa tonmo pi ni maa kon ma yiri. Tonmo pila na yigi fo kannguuro na. A wi si nuru naa ma metere cenme kangurugo (500) taanla, mee ti a mi ye wa tonmo pi ni maa kon ma yiri. Tonmo pila na yigi fo wa na senne.

⁵ A wi si nuru naa ma metere cenme kangurugo (500) taanla. Ko tonmo po la pye lafogo ma jugo, mba mi saa ya mboo kon mbe yiri, katugu ki tonmo pila pye ma jugo, lere saa ya mboo kon mbe yiri kaawo

ma tonmo jen. Pila pye tonngboo mba lere saa ya mboo kon mbe yiri.

⁶ Kona, a nanja wi silan pye fo: «Senwee pyo, maga yan ke.» Ko punjo na, a wi si songoro ma kari na ni wa tonmo pi yon na.

⁷ Naa wila kaa songoro na ni ma saa gbón wa, a mi si tire legere yan wa lafogo ki kondo shyen ti na.

⁸ A nanja wi silan pye fo: «Ki lafogo nga ki yen na fuun na kee wa tara ti yonlo yirisaga kee yeri; pi yen na tinri na kee wa Zhuriden gbaan funwa laga falafala ki ni, mbe si jen saa yin wa Kogojе kuwo wi ni. Na piga ka sa ye wa Kogojе kuwo wi ni sanga nga ni, Kogojе tonmo pi yaa kannga mbe pye kpoyi.

⁹ Lafogo tonmo piga fo mbe gbón laga nga fuun ni, yaara yenwere nda fuun ti yen na tigile wa, ti yaa pye yinwege na. Ngbanra ti yaa lege wa fo jenge, katugu na ki tonmo piga ye wa kogojе wi ni, pi yaa wi tonmo pi kannga mboo pye kpoyi. Na ki tonmo piga gbón laga nga fuun ni, yaara nda fuun ti yen wa, ti yaa pye yinwege na.

¹⁰ Pa kona ngbanra wofenne yaa kaa cen wa logo ki yon na. Mbege le wa Eni Gedi laga ki na mbe sa gbón fo wa Eni Egilayimu laga ki na, leele pe yaa la pe mere ti waa, mbaa ti jali wa. Pe yaa kaa ngbanra ti cenle pyew ta taa wa ki lara ti ni paa Mediterane kogojе wi yen. Ngbanra ti yaa ka lege fo jenge.

¹¹ Een fo kogojе wi lambaara to naa wi lanjere ti ni, ti tonmo pi se ka kannga mbe pye kpoyi, to yaa ka koro mbe pye ko ni.

¹² Tire nda ti maa pire seni ti cenle pyew ta yaa ka yiri wa lafogo ki keyen shyen kondo ti na. Ki tire ti were ti se ka fanla, pire se si ka ko ti na fyew. Ti yaa kaa seni yenge nungba nungba pyew, katugu tonmo pi yen na yinrigi wa laga kpoyi ki ni nari sugurun. Ti pire ti yaa ka pye yaakara, ti were to yaa ka pye were[†]»

Yenjele làa tara ti kongolo ke naga

¹³ Pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Tara nda ye yaa yeele Izirayeli cengele ke ma yiri shyen ke na, ti pye pe korogo, ti kongolo ke ngele. Zhofefu cenle woolo poro yaa tasaga shyen ta.

¹⁴ Ye yaa tara ti yeele, ye ni fuun ye tasara ti yala, katugu mila na kee ki yirige ma wugu mbege tara nda ti kan ye teleye pe yeri. Ki kala na, ki tara nda ti yaa kan ye yeri korogo.

¹⁵ «Tara ti kongolo ke ngele: «Yonlo parawa kameenge kee tara konlo li yaa le wa Mediterane kogojе wi na, mbe toro wa kono na li ma toro wa Hetilon ca li ni, naa

wa Lebo Hamati ca, fo sa gbɔn wa Zedadi ca ki na,

¹⁶ mbe toro mbe sa gbɔn wa Berota ca, naa wa Sibirayimu ca ki na, to nda ti yen wa Damasi tara to naa Hamati tara ti sogowo pi ni we; kona mbe si toro mbe kari wa Hazari Tikon ca, ko nga ki yen ma wa wa Haviran tara konlo li yeri we.

¹⁷ Kona, tara ti konlo li yaa le wa Mediterane kogoje wi na, mbe sa gbɔn fo wa Hazari Eyino ca ki na, wa yonlo yirisaga kee yeri. Wa yonloparawa kameŋge kee ki na, Damasi tara to naa Hamati tara to ti yaa pye tara konlo le. Ko konlo lo li yaa pye yonloparawa kameŋge kee tara konlo le.

¹⁸ «Tara ti yonlo yirisaga kee konlo li yaa le wa Damasi tara naa Haviran tara ti sogowo pi ni, mbe toro wa Zhuriden gbunlundegɛ ki ni, wa Galaadi tara naa Izirayeli tara ti sogowo pi ni. Li yaa kari sa gbɔn fo wa Tamari ca ki na, wa Kogoje kuwo wi na. Ko konlo lo li yaa pye yonlo yirisaga kee tara konlo le.

¹⁹ «Tara ti yonloparawa kameŋge kee ki na, tara konlo li yaa le wa Tamari ca ki na mbe sa gbɔn fo wa Meriba tonmo lara ti na, wa Kadesh ca ki na. Kona, li yaa Ezhipiti tara lafogo ki sologo mbe sa gbɔn fo wa Mediterane kogoje wi na. Ko konlo lo li yaa pye yonloparawa kalige kee tara konlo le.

²⁰ «Yonlo tosaga kee tara konlo lo li yaa pye Mediterane kogoje we. Li yaa le wa yonloparawa kalige kee ki na mbe sa gbɔn fo wa Lebo Hamati ca ki na. Ko konlo lo li yaa pye yonlo tosaga kee tara konlo le.

²¹ «Ye yaa ki tara nda ti yeele ye yee na mbe yala Izirayeli cengele ke ni.

²² Ye yaa ka pete gbɔn mbe tara ti yeele ye yee na, ti pye ye korogo, yoro naa nambanmbala mbele pe yen ma cen wa ye sogowo pe ni, poro mbele pe yaa ka piile se wa tara ti ni we. Ye yaa kaa pe jate paa Izirayeli tara piile yen. Pe yaa ka pe tasara ta wa tara ti ni ye ni ja pete gbongo ki fannga na, wa Izirayeli cengele ke sogowo.

²³ Ki pye ma, nambannjeen wi yaa ka pye mbe cen cenle na ni, ye yaa ka wi tasaga ki kan wi yeri mbe yiri wa ki cenle li ni.» We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

48

Cengele ngele wa yonloparawa kameŋge kee ki na ke tasara

¹ Izirayeli cengele ke mere ti nda, naa tara lara nda tila kan pe yeri pe tasara ti ni.

Dan cenle woolo pe tasaga ki yaa pye wa yonloparawa kameŋge kee ki na. Wi tara konlo li yaa toro mbe mara kono na

li maa toro wa Hetilon ca li na, naa wa Lebo Hamati ca konaa wa Hazari Ena ca, mbe mara Damasi tara naa Hamati tara ti na. Tara ti yaa le wa tara ti konlo li na wa yonlo yirisaga kee yeri, mbe sa gbɔn fo wa Mediterane kogoje wi na, wa yonlo tosaga kee yeri.

² Mbe mara le Dan cenle woolo pe tara konlo li na, mbege le yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbɔn yonlo tosaga kee ki na, ko yaa pye Aseri cenle woolo poro tasaga.

³ Mbe mara le Aseri cenle woolo pe tara konlo li na, mbege le yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbɔn yonlo tosaga kee ki na, ko yaa pye Nefitali cenle woolo poro tasaga.

⁴ Mbe mara le Nefitali cenle woolo pe tara konlo li na, mbege le yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbɔn yonlo tosaga kee ki na, ko yaa pye Manase cenle woolo poro tasaga.

⁵ Mbe mara le Manase cenle woolo pe tara konlo li na, mbege le yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbɔn yonlo tosaga kee ki na, ki yaa pye Efrayimu cenle woolo poro tasaga.

⁶ Mbe mara le Efrayimu cenle woolo pe tara konlo li na, mbege le yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbɔn yonlo tosaga kee ki na, ko yaa pye Uruben cenle woolo poro tasaga.

⁷ Mbe mara le Uruben cenle woolo pe tara konlo li na, mbege le yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbɔn yonlo tosaga kee ki na, ko yaa pye Zhuda cenle woolo poro tasaga.

Yawe Yennele li tasaga ye

⁸ Mbe mara le Zhuda cenle woolo pe tara konlo li na, mbege le yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbɔn yonlo tosaga kee ki na, ye yaa ka laga ka kon mbe yaga le. Ki gbeme pi yaa pye culo ke ma yiri shyen naa kongo. Ki titonlowo pi yaa pye ja cengele nungba nungba pyew ke tasara ti ni, mbege le yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbɔn yonlo tosaga kee ki na. Pa laga kpoyi ki yaa ka kan wa ki laga ki nandogomo.

⁹ Laga nga ye yaa ka kon mbe yaga Yawe Yennele li kan, ki titonlowo pi yaa ka pye culo ke ma yiri shyen naa kongo, ki gbeme pi yaa pye culo ke.

¹⁰ Ki tasaga nga ki yen kpoyi ki yaa ka pye saraga wofenne poro wogo. Ki titonlowo pi yaa pye culo ke ma yiri shyen naa kongo wa yonloparawa kameŋge kee yeri. Ki gbeme pi yaa pye culo kangurugo wa yonlo tosaga kee yeri, mbe pye fun culo kangurugo wa yonlo yirisaga kee yeri. Ki titonlowo pi yaa pye culo ke ma yiri shyen naa kongo wa yonloparawa kalige kee yeri. Pa Yawe Yennele li laga kpoyi ki yaa ka kan wa ki laga ki nandogomo.

¹¹ Saraga wofenne mbele pè tege pe ye Yennele kan, ma yiri wa Zadoki setirige ki ni, ki tasaga ki yaa ka pye poro wogo. Poro mbele pàa na tunngo ki pye kasinngi ni we; pe sila punngo mbe laga na na paa yege nga na Levi setirige piile pàa ki pye, sanga ŋa ni Izirayeli woolo sanmbala pàa punngo we.

¹² Ki kala na, pe tasaga ki yaa ka pye jengge kpoyi, mbe yiri wa nga ki kon ma tege Yawe Yennele li kan ki ni. Ki yaa ka pye mbe mara levi setirige piile pe wogo ki na.

¹³ Levi setirige piile pe tasaga ki yaa ka mara saraga wofenne pe wogo ki na. Ki titonlowo pi yaa pye cula ke ma yiri shyen naa kongo; ki gbeme pi yaa pye cula kangurugo. Ki lara shyen ti titonlowo pi yaa pye cula ke ma yiri shyen naa konrokono, ti gbeme pi yaa pye cula kangurugo kangurugo.

¹⁴ Lere si daga mbege tara laga ki pere, nakoma mbege suru ka yege na, nakoma mbege kan lere wa yege yeri, katugu ki tege ki ye Yawe Yennele li kan, ma pye kpoyi.

Ca ki kansaga konaa tara to wi tasaga

¹⁵ Koni, tara laga nga ki kon ma tege ki ye, nga ki yaa koro wa ki ni, ki gbeme pi yaa pye cula shyen naa kongo, ki titonlowo pi yaa pye cula ke ma yiri shyen naa kongo. Ki tara laga ki yaa pye lere pyew wogo. Ki yaa pye ca ki kansaga, mbe pye leele pe censaga konaa ki kangara na lara ti ni. Ca ki yaa ka kan wa ki tara laga ki nandogomo.

¹⁶ Ca ki keyen yi ni fuun yi yaa pye ja. Ki yonloparawa kameŋge kee ki titonlowo pi yaa pye cula shyen naa metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (2 250), ki yonloparawa kalige kee ki yaa pye cula shyen naa metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (2 250), ki yonlo yirisaga kee ki yaa pye cula shyen naa metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (2 250), ki yonlo tosaaga kee ki yaa pye cula shyen naa metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (2 250).

¹⁷ Fowaga ka yaa pye mbe ca ki maga mbege fili. Ki yonloparawa kameŋge kee gbeme pi yaa pye metere cenme naa nafa ma yiri kangurugo (125); ki yonloparawa kalige kee gbeme pi yaa pye metere cenme naa nafa ma yiri kangurugo (125); ki yonlo yirisaga kee gbeme pi yaa pye metere cenme naa nafa ma yiri kangurugo (125); ki yonlo tosaaga kee gbeme pi yaa pye metere cenme naa nafa ma yiri kangurugo (125).

¹⁸ Laga nga ki yaa koro mbe mara nga ki tege ki ye Yennele kan ki na, ki titonlowo pi yaa pye cula kangurugo wa yonlo yirisaga kee yeri konaa cula kangurugo wa ki yonlo tosaaga kee yeri. Pe yaa kaa ki lara ti fali, ti yarilire ti pye ca nawa tunmbyeele pe yaakara.

¹⁹ Mbele pe yaa kaa tunngo piin wa ca ki ni, mbe yiri wa Izirayeli cengele ke ni fuun ke ni, pe yaa kaa ki laga ki fali.

²⁰ Tara laga nga ki kon ma tege ki ye Yawe Yennele li kan, ki ni fuun ki titonlowo pi yaa pye cula ke ma yiri shyen naa kongo, ki gbeme pi yaa pye cula ke ma yiri shyen naa kongo fun. Ki laga ki walisaga tijere wogo, ye yaa ki pye ca ki kansaga.

²¹ Laga nga ki yaa koro, ki yaa pye tara to wo wogo. Laga nga ki tege ki ye Yennele kan konaa ca ki ni, tara to wi laga ki yaa ka pye ti keyen yi ni fuun yi na. Wa yonlo yirisaga kee ki na, wi laga ki yaa pye mbe mara laga nga ki tege ki ye Yennele kan ki konlo li na. Ki titonlowo pi yaa pye cula ke ma yiri shyen naa kongo mbe sa gbom fo wa tara konlo li na wa yonlo yirisaga kee yeri. Ki yaa le fun wa laga nga ki tege ki ye Yennele kan ki na, ki titonlowo pi yaa pye cula ke ma yiri shyen naa kongo mbe kari sa gbom tara konlo li na wa yonlo tosaaga kee yeri. Ki ka pye ma, laga nga ki tege ki ye Yennele kan konaa laga kpoyi ki ni, ti yaa ka pye wa tara laga nga ki tege ki ye ki nandogomo.

²² Ki pyelomo pi na ma, Levi setirige piile pe tasaga konaa ca ki kansaga ki ni, ti yaa ka pye wa tara to wi lara shyen ti sogowo pi ni. Zhuda cenle woolo pe laga ki yaa ka pye wa tara to wi laga ki yonloparawa kameŋge kee yeri; Benzham cenle woolo pe laga ki yaa ka pye wa tara to wi laga ki yonloparawa kalige kee yeri.

Cengele ngele ke wa yonloparawa kalige kee ki na ke tasara ye

²³ Cengele sanngala ke tasara ti nda: Mbege le yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbom Mediterane kogoje wi na wa yonlo tosaaga kee yeri, ko yaa pye Benzham cenle woolo poro tasaga.

²⁴ Mbe mara Benzham cenle woolo pe tara konlo li na, mbege le yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbom yonlo tosaaga kee ki na, ko yaa pye Simeyon cenle woolo poro tasaga.

²⁵ Mbe mara Simeyon cenle woolo pe tara konlo li na, mbege le yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbom yonlo tosaaga kee ki na, ko yaa pye Isakari cenle woolo poro tasaga.

²⁶ Mbe mara Isakari cenle woolo pe tara konlo li na, mbege le yonlo yirisaga kee

yeri mbe sa gbon yonlo tosaga kee ki na, ko yaa pye Zabulon cenle woolo poro tasaga.

²⁷ Mbe mara Zabulon cenle woolo pe tara konlo li na, mbege le yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbon yonlo tosaga kee ki na, ko yaa pye Gadi cenle woolo poro tasaga.

²⁸ Mbe mara Gadi cenle woolo pe tara konlo li na, wa yonloparawa kalige kee ki na, tara konlo li yaa le le Tamari ca ki yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbon wa Meriba tonmo lara ti na, wa Kadeshi ca ki na, kona mbe si kari sa gbon wa Ezhipiti tara logbogo ki na, fo sa gbon wa Mediterane kogoje wi na.

²⁹ Ki tara nda to ye yaa ka pete gbon mberi yeele Izirayeli cengele ke na korogo; pe tasara tori yeen. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

Zheruzalemu ca ki mbogo yeyonro ke ma yiri shyen

³⁰ Koni, ca ki mbogo yeyonro tori nda yeen, mbege le wa ca ki yonloparawa kamenge kee mbogo ki na, ko nga ki titonlowo pi yaa pye culo shyen naa metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (2 250).

³¹ Izirayeli cengele ke mere to ti yaa taga ca ki mbogo yeyonro ti na. Yeyonro taanri ti yaa ka pye wa yonloparawa kamenge kee ki na. To ti yen Uruben yeyongo, naa Zhuda yeyongo konaa Levi yeyongo.

³² Ca ki yonlo yirisaga kee ki na, mbogo ki titonlowo pi yaa pye culo shyen naa metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (2 250). Yeyonro taanri ti yaa pye wa ki kee ki na. To ti yen Zhozefu yeyongo, naa Benzhamé yeyongo konaa Dan yeyongo.

³³ Ca ki yonloparawa kalige kee ki na, mbogo ki titonlowo pi yaa pye culo shyen naa metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (2 250). Yeyonro taanri ti yaa pye wa ki kee ki na. To ti yen Simeyon yeyongo, naa Isakari yeyongo konaa Zabulon yeyongo.

³⁴ Ca ki yonlo tosaga kee ki na, mbogo ki titonlowo pi yaa pye culo shyen naa metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (2 250). Yeyonro taanri ti yaa pye wa ki kee ki na. To ti yen Gadi yeyongo, naa Aseri yeyongo konaa Nefitali yeyongo.

³⁵ Mbe ca ki maga mbege fili, ki mbogo ki titonlowo pi ni fuun pi yaa pye culo kolojere.

Mbege le le ko pilige ko na, pe yaa la ca ki yinri «Yawe Yennele li yen lagame.»

Sewε ƚa wi yen na para DANIYELI wi senre na Sewε wi nawa senre

Daniyeli sewε wila yonlogo sanga ƚa ni, kila yala cengele kele yege wunlumbolo la pye na Zhufuye pe jolo na pe tege. Sewε yonlogofo wi senyoro to naa yariyanra nda wila yan ma yo ti fannga na, wi yen na kotogo nii leele pe ni, jango pe pe jigi wi taga Yenjele li na.

Ki sewε ƚa wi senre ti kon ma yiri konsaga shyen.

Sewε wi konsaga kongbannga (1-6) ki yen na para lefonngo Daniyeli ƚa paa yigi kulo wo naa wi wenne taanri pele senre na: Ki pye yege ƚga na, a pε si kaa pye fannga fenne tugbomboko wa Babiloni tara ti yege sinvenne pe ni we. Ma pe ta wa, paa koro sinmbele Yenjele li ni, ali maga ta paa daga mbe pe yeε go ki pere kagala kele pyewe ni, koro yen fo paa pe wa wa jaraye pe wege ki ni konaa wa yira kason gbogo ki ni.

Wa sewε wi konsaga shyen wogo ki ni, Yenjele laa yariyanra naga Daniyeli wi na mari tagala ti yeε na. Tila pye paa kacen yen, na wunluwo legere gbogowo naa pi towo wogo nari. Wagati wa ni, meregeye poro pe ma yariyanra ti koro wi naga Daniyeli wi na.

Daniyeli sewε wi yen na kotogo nii tagafenne pe ni, jango pe fannga ta, pe yere ngbanga kangbanra naa jologo sanga ni. Wa Daniyeli wi yariyanga ki ni, ki yen naga nari we na fo kala li ni fuun ni, Yenjele lo li yaa ka cew ta.

Mila pye na wele bere wa na yariyanga ki ni yembine li ni, mbe ka wele, a mi si lere wa yan, ƚa wi yiri senwee pinambyo korogo.

Wila yiri wa naayeri ma pan kambaara ti na.

A wi neε paan wa ƚa wila pye wa, maga le wa fafafa wi tanla.

A pε suu yigi ma fulo wi ni le wi tanla.

A pε si tegere naa gbogowo konaa wunluwo pi kan wi yeri;

a leele pe ni fuun, naa cengele ke ni fuun, konaa senre pyew ti woolo pe neε tunngo piin wi kan.

Wi tegere ti yen tegere nda ti yen kosaga fu;

wi wunluwo pi se si jogo fyew (Dani 7.13,14).

Sewε wi yen ma koonlo yege ƚga na

Daniyeli naa wi nimbiile pe kala wa Babiloni tara 1-6

Daniyeli naa wi wenne pe kapyegele kaa pye na yongo 1

Daniyeli wila Nebukanezari wi woonro ti koro wi yo 2

Yenjele laa Daniyeli wi wenne taanri pe sho 3

Nebukanezari wila wi wunluwo pi la 4

Wunlunaja Belishazari wila tunngo ta ma yiri wa Yenjele li yeri 5

Daniyeli wila sho jaraye pe keε 6

Yariyanra nda tila naga dunruya wunluwo konaa Yenjele wunluwo pi wogo na 7-12

Daniyeli wila wongaala tijere yan yariyanga ni 7

Daniyeli wila simbapolo nungba naa sikapolo nungba yan yariyanga ni 8

Daniyeli wila Yenjele yenri wi woolo pe kan 9

Daniyeli wila yariyanga ka yan wa gbaan gbenje Tigire wi yon na 10-12

DANIYELI NAA WI NIMBIILE PE KALA WA BABILONI TARA

1-6

*Daniyeli naa wi nimbiile pe ni
pa pye wa Babiloni tara
wunlunaja wi go*

¹ Zhuda tara wunlunaja Yehoyakimu wi wunluwo pi yele taanri wolo li ni[†], a Babiloni tara wunlunaja Nebukanezari wi si kari wo naa wi malingboonlo pe ni, ma saa malingboonlo censaga kan Zheruzalemu ca ki tanla maga yon ton.

² A we Fo wi si Zhuda tara wunlunaja Yehoyakimu wi le wi keε, a wi ya wi ni, ma ti a wi sherigo gbogo yaapire ta koli konaa leele pele ni. A wi si kari pe ni wa Sineyari tara, meε saa sherigo gbogo yaapire ti tege wa wi yarisunngo gbogogo ki yarijende tegesaga ki ni.

³ A wunlunaja wi si kaa kono kan wi go tunmbyeele to Ashipenazi wi yeri ma yo pe sa lefonmbolo pele wo wa Izirayeli woolo mbele pε koli pe sogowo, wa Zhuda tara wunlunaja wi go woolo pe ni, nakoma wa legboolo pe go woolo pe ni, pe kari pe ni wi korogo.

⁴ Fo pe daga mbe pye lefonmbolo mbele pe yen tegesaga fu, pe yonyon witige na. Pe pye pe yin tijinliwe ni, naa kajenme ni, pe pye leele mbele pe maa kagala koro jenni, jango mbe ya mbaa tunngo piin wa wunlunaja wi go ki ni. Pe yaa pe naga

[†] 1:1 1:1: 2 Wunlu 24.1; 2 Kuro 36.5-7 [†] 1:4 1:2-4: 2 Wunlu 20.17-18; 24.10-16; 2 Kuro 36.10; Eza 39.7-8

Kalide tara fenne pe senre ti ni konaa pe senre yonlogolomo pi ni†.

⁵ Wunlunana wila yo fo paa wi yeera yaakara naa wi yeera duven wi ni to ta kaan pe yeri pilige pyew, fo pe pe naga mbe sa gbon fo yele taanri, ko punjo na, pe si ye wa wunlunana wi tunngo ki ni.

⁶ Daniyeli, naa Hananiya, naa Mishayeli konaa Azariya paa pye wa Zhuda cenle woolo mbele paa wo pe ni.

⁷ A tunmbyeele pe to wi si mere fonndo kan pe yeri. Wila Daniyeli wi mege taga naa yinri Belishazari, ma Hananiya wi mege taga naa yinri Sadiraki, ma Mishayeli wi mege taga naa yinri Meshaki, ma Azariya wi mege taga naa yinri Abedi Nego.

⁸ Koni, a Daniyeli wi sigi kon maga tege wa wi nawa ma yo wi se wunlunana wi yaakara ta ka, wi se suu duven wa wo mboo yee tege fyongo ni Yennele yege na. Ki pye ma, a wi si tunmbyeele pe to wi yenri ma yo wiga kaa ngbanga wila wunlunana wi yaakara ti kaa, mboo yee tege fyongo ni†.

⁹ A Yennele li sigi pye, a Daniyeli wi kala li tunmbyeele pe to wi ndanla; a wi Daniyeli wi yinriwe ta.

¹⁰ Een fo, a tunmbyeele to wi si Daniyeli wi pye fo: «Mila fye na tafu wunlunana wi yege, wo na wi nga ye daga mbaa kaa konaa mbaa nga woo ki kon maga tege we, katugu na yiga kaga ya ye cogo cogo ma we ye nimbiile sanmbala pe na, pa wi yaa yo muwi mi ti, kona, wi yaa na go ki kow.»

¹¹ Ki pye ma, tunmbyeele pe to wila nana na tege ma yo wila Daniyeli, naa Hananiya, naa Mishayeli konaa Azariya pe yaakara wogo ki yege woo, a Daniyeli wi suu pye fo:

¹² «Mi yen noo yenri, woro mbele ma tunmbyeele, ma we pye ma wele mbe sa gbon piliye ke, ma ti waa sege yaara kaa ko ce konaa mbaa tonno woo ko ce.

¹³ Ko punjo na, ma we yege cenwe pi wele, ma lefonmbolo mbele pe maa wunlunana wi yaakara ti kaa pe yege cenwe pi wele, kona maga nga yan wa, ma tanga ma yala ko ni we kanngolo.»

¹⁴ A yaakara yege wofu wi si yenle pe senyoro ti na. A wi si pe pye ma wele ma saa gbon piliye ke.

¹⁵ Piliye ke yi tinsaga laga nga na, a pege yan fo pe tugbolo, a pe yege cenwe pi yon ma we lefonmbolo sanmbala mbele fuun paa pye na wunlunana wi yaakara ti kaa pe woo pi na.

¹⁶ Ki pye ma, wunlunana wi yaakara naa wi duven na wila daga la kaan pe yeri, yaakara yege wofu wi sila pye nari kaan pe yeri naa. A wi nee sege yaara kaan pe yeri.

¹⁷ A Yennele li si jenme, naa kagala koro jenme kan ki lefonmbolo tijere pe yeri wa senre nagawa pi ni fuun pi ni konaa tijinliwe ni. Mbe taga wa ko na, Daniyeli wo la ya na yariyanra ti ni fuun naa woonro ti ni fuun ti koro wi yuun fun.

¹⁸ Wunlunana wila wagati na kon, naa wila kaa wi yee yon fili, a tunmbyeele pe to wi si kari lefonmbolo pe ni fuun pe ni wa wunlunana Nebukanezari wi yeri.

¹⁹ A wunlunana wi si para pe ni fuun nungba nungba pe ni, ma sigi yan fo wa ki lefonmbolo pe ni fuun pe ni, wa sila pye wa, na wi tijinliwe pila Daniyeli, naa Hananiya, naa Mishayeli konaa Azariya pe woo pi bo. Ki pye ma, a wunlunana wi si poro le wa wi yeera tunngo ki ni.

²⁰ Kala o kala laa daga tijinliwe naa kajenme ni, na wunlunana wiga pe yewe li ni, wi maga wele maga yan fo pe yerewe senre ti mbonro wi wunluwo tara kajenme pyefenne naa jefenne† pe ni fuun pe woro ti na mbonro saga ke.

²¹ Ki pye ma, a Daniyeli wi si koro wa wunlunana wi tunngo ki ni wa Babiloni ca, fo ma saa gbon wunlunana Sirusi† wi wunluwo pi yele kongbanna li na.

2

*Woonro kongbannda
nda Nebukanezari wila wonlo*

¹ Nebukanezari wi wunluwo pi yele shyen wolo li ni, a wi si woonro wonlo. A ki suu jateri wi piri wi na jenge, fo ma wonlowo pi gbaanri wi na.

² Ki pye ma, a wunlunana wi si kono kan ma yo pe jenfenne, naa kajenme pyefenne, naa lekaala konaa kacen kagala jenfenne pe yeri pe pan wa wi yeri, jango poo woonro ti yege yo wi kan. A pe si pan ma yere wunlunana wi yege sogowo.

† 1:8 1:8: Faa, yaayoro nda paa pye na woo saara yarisunndo ti yeri, ko kara to tila pye na taa wagati legere na. Mbe yala Moyisi lasiri sewe wi ni, Zhufuye pe sila daga mbaa ki yaakara ti kaa. Lere na fuun kaa ki yaakara ti kaa, wi maa yee tege fyongo ni Yennele li yege na. Pa duven wi wogo kila pye ma fun, paa pye na wa piin saraga yarisunndo ti yeri. Ki pye ma, Daniyeli wi sila pye na jaa mbaa ki yaara ti kaa wa wunlunana wi yeri, mboo yege tege fyongo ni; Levi 11; 17:10-16; 20:25. † 1:20 1:20: *Kajenme pyefenne naa jefenne mbele pe senre ti yo lagame, paa pye wunlunana wi yerifenne.* † 1:21 1:21: Perisi tara wunlunana Sirusi wila kaa cen wunluwo pi na fun Babiloni tara ti go na; sanni wi sa cen wunluwo pi na Babiloni tara ti go na, yele nafa taanri ma yiri kogoloni si lo la toro.

³ A wunlunana wi si pe pye fo: «Mi woonro wonlo, ki woonro tilan jatare wi piri na na. Mila jaa mberi koro jen.»

⁴ A Kalide tara fenne pe si wunlunana wi yon sogo Aramu tara fenne senre ni, ma yo fo: «E, wunlunana, Yennele sa yinwetnlogo kan ma yeri! Ma woonro ti yege yo woro mbele ma tunmbyeele we kan, pa we yaa ti koro wi yo ma kan.»

⁵ A wunlunana wi si Kalide tara fenne pe yon sogo ma yo fo: «Ija mi kon ma tege ki nga: <Na yee ya mbanla woonro ti yege yo na kan konaa mberi koro wi yo fun, pa mi yaa ti pe ye koonlo curo curo curo, mbe ye yinre ti jaanri, mberi wo ti yee na paa kayangara yen.»

⁶ Een fo, na yaga woonro ti yege yo, mberi koro wi taga wa na kan, pa mi yaa yarikanra, naa boyan yaara kan ye yeri, mbe ye gbogo fo jenge. Ki kala na, yanla woonro to naa ti koro wi yo na kan.»

⁷ Kona, a pe suu yon sogo naa ki shyen wogo na, ma yo fo: «Wunlunana, mboro mbe woonro ti yege yo woro mbele ma tunmbyeele we kan, we yaa ti koro wi yo ma kan.»

⁸ A wunlunana wi sho fo: «Ye wele, migi jen ma yo wagati yaa jaa, jango mbe ta ta mbe yo, katugu nga mi kon ma tege, yege jen.»

⁹ Een fo, na yee woonro ti yege yo konaa mberi koro wi yo na kan, nga ki yo, ki yaa pye ye na. Ye yon wa nungba mbe pan mbe yagbogowo senre naa nambara senre yo na kan, jango sanni wagati wa ni, ki kala na li ta li kannga. Yanla woonro ti yege yo na kan, kiga pye ma, pa mi yaa ki jen kaselege fo ye mbe ya mberi koro wi yo na kan.»

¹⁰ Kona, a Kalide tara fenne pe si senre ti le wunlunana wi yege sogowo, mee yo fo: «Wunlunana, nga maa jaa, ko lere woro laga dunruya wi ni, na wi mbe ya mbege pye. Mbe wo ko ni, wunlunana wo wa kpe fa wi kajenne pyefenne, naa wi jefefenne konaa wi kacen kagala jenfenne wa yewe ki kala cenle na la ni, ali mbege ta wi yen wunluwo gboco nakoma fannga fo.»

¹¹ Ki kala na, nga wunlunana maa jaa, ki ngban ma toro. Lere se ya mbege wogo nga ki yo wunlunana ma kan, fo ndee yinngede koro, ma si yala, koro woro ma cen laga senweele pe sogowo.»

¹² To yongolo, a wunlunana wi si konro ta, a wi nawa pi ngban fo jenge. A wi si kono kan ma yo pe Babiloni tara kajenmbele pe ni fuun pe gbo.

¹³ A pe sigi wogo nga paa kon ma tege ki yari, ma yo pe kajenmbele pe gbo. A pe si saa Daniyeli wo naa wi nimbiile pe lagaja fun, ma yo pe yaa pe gbo.

¹⁴ Kila yala wunlunana wi korosifenne to Ariyoki wi yiri mbe sa Babiloni tara kajenmbele pe gbo. A Daniyeli wi si saa para wi ni tijinliwe naa korosiri ni.

¹⁵ Wila Ariyoki wi yewe ma yo fo: «Yingi na, a wunlunana wi sigi kangbanla na li kon mali tege?» Ki pye ma, a Ariyoki wi sigi kala li yege yo maa kan.

¹⁶ Le ki yongolo nungba ke ni, a Daniyeli wi si kari wa wunlunana wi yeri, ma saa wi yenri ma yo wi wagati kan wi yeri, fo wi yaa woonro ti koro wi yo mboo kan.

¹⁷ Ko pungo na, a Daniyeli wi si songoro ma kari wi go, ma saa ki kala li yege yo wi nimbiile Hananiya, naa Mishayeli konaa Azariya pe kan,

¹⁸ mee pe pye ma yo pe Yennele na wa naayeri li yenri, jango li pe yinriwe ta, li ki woonro ti ngundo wi naga pe na, jango paga ka Daniyeli naa wi nimbiile pe pinle mbe pe gbo Babiloni tara kajenmbele pe ni.

¹⁹ Ki pye ma, a Yennele li si woonro ti ngundo wi naga Daniyeli wi na yariyanga ni ki yembine li ni. A Daniyeli wi si Yennele na wa naayeri li shari

²⁰ ma yo fo:
«Waa Yennele li shari sanga wi ni fuun fo tetete,

katugu kajenne naa yawa pi yen lo woo.

²¹ Lo li maa wagati naa kagala ngele kaa paan ke kanngi.

Lo li ma wunlumbolo pele jan, mbe wunlumbolo pele tege.

Li ma jenme kan kajenmbele pe yeri, mbe kagala koro jenme kan tijinliwe fenne pe yeri.

²² Lo li na kagala ngele ke koro jenwe pi ngban, ma pye ngundo ni ke yirige funwa na.

Lo li diwi kagala ke jen.

Yanwa pi ma yiri mali maga.

²³ Mboro na na teleye pe Yennele, mi yen noco shari noco sonni kajenne naa fannga nga ma kan na yeri ki kala na;

katugu woon yenri nga ni, maga naga na na,

ma wunlunana wi ngundo kala li naga we na.»

²⁴ Ko pungo na, a Daniyeli wi si kari Ariyoki wi koro, wo na wunlunana wila ki kono kan wi yeri ma yo wi Babiloni tara kajenmbele pe gbo we. Daniyeli wila kari ma saa wi pye fo: «Maga ka Babiloni tara kajenmbele pe gbo. Kari na ni wa wunlunana wi yeri, mi yaa woonro ti koro wi yo wi kan.»

²⁵ Le ki yongolo nungba ke ni, a Ariyoki wi si kari Daniyeli wi ni wa wunlunana wi yeri, ma saa wi pye fo: «Wunlunana, mi

nana wa yan wa Zhuda tara woolo mbele paa koli kulolo pe ni, wi yaa ma woonro ti koro wi yo ma kan.»

²⁶ Kona, a wunlunana wi si para Daniyeli wi ni, wo na paa pye na yinri Belitishazari, maa yewe ma yo fo: «Ki yen kaselege fo mboro mbe ya mbanla woonro ti yo mberi koro wi taga wa na kan le?»

²⁷ A Daniyeli wi si wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «Wunlunana, ngundo na maa lagajaa mbe jen, kajenmbele, naa jelefenne, naa kajenme pyefenne konaa kacen kagala jenfenne wa kpe se ya mbege jen mbege yo ma kan.

²⁸ Een fo Yennele la yen wa naayeri, li maa ngundo kagala ke yinrigi funwa na. Lo li kagala ngele kaa paan wa yege ke yo wunlunana Nebukanezari ma kan. Koni woonro nda ma wonlo konaa yariyanra nda ma yan moo ta wa ma sorondo ti na, ti nda:

²⁹ «Wunlunana, kagala ngele kaa paan wa yege koro ke pan wa ma jateri wi ni moo ta maa wonlo. Yennele na li maa ngundo kagala ke nari, lo li kagala ngele kaa paan wa yege ke naga ma na.

³⁰ Mi wo na, kii cen ndee na tijinliwe pi gbogo ma we leele pe ni fuun pe woo pi na ko ki ti ki ngundo kagala ke naga na na, een fo ke naga na na, jango wunlunana ma woonro ti koro wi ta wi yo ma kan konaa kagala ngele ke yen wa ma kotogo na, ma ta ma ke jen.

³¹ «E, wunlunana, yariyanga nga ma yan ki nga: Senwee yanlee wawi ma yan gbenjenge. Ki yaraga yanlege kila pye ma gbogo ma tonlo na yengele fo jenge. Kila pye ma yere ma yege sogowo, ki yege cenwe pila pye fyere ni.

³² Ki yaraga yanlege ki go kila pye te piiri. Ki kotogo naa ki keyen yi ni, tila pye warifuwe. Ki lara naa ki jegbogolo ke ni, tila pye tuguyenre.

³³ Ki saanra tila pye tuguron. Ki tondanra walaga la pye tuguron, walaga la pye joro.

³⁴ Moo ta maa ki yaraga yanlege ki wele, a sinndelege ka si yiri wa ki ye, lere ma wila ki wa, ma pan maga yaraga yanlege ki tondanra nda tila pye tuguron naa joro woro ti gbom mari kaari.

³⁵ Ko pyengolo, tuguron o, joro o, tuguyenre o, warifuwe o, naa te wi ni, ti si pinle ma yaari ma pye muwe, a tifelege kuu le ma kari pi ni paa yege nga na yarilire konsanga ni, ki ma kari bile sigire ti ni ma yiri wa yarilire sunsaga ki na we. Ki yaraga ka si yan naa. Een fo, sinndelege

nga kila pan maga yaraga yanlege ki gbom, a ko si kannga ma pye yanwiga gbogo ka, fo ma tara ti ni fuun ti yin.

³⁶ «Wunlunana ma woonro tori yeen. Koni we yaa woonro ti koro wi yo ma kan.

³⁷ Wunlunana, mboro ma yen wunlumbolo pe ni fuun pe wunluwo, katugu Yennele na wa naayeri li wunluwo, naa yawa, naa fannga konaa gbogowo kan ma yeri.

³⁸ Loon tege senweele, naa yanyaara konaa sannjere ti go na tara ti lagapyew ki ni. Ma yen ti ni fuun ti go na. Yaraga yanlege ki go nga ki yen te wogo, mboro win.

³⁹ Een fo, wunluwo pa yege yaa ka pan mboro pungo na, mba pi fannga ki yaa ka kologo mbe we ma woo pi na. Ko pungo na, wunluwo taanri woo yaa ka pan, po pi yen ma taanla tuguyenre ti ni. Pi fannga ki yaa pye dunruya wi lagapyew ki go na.

⁴⁰ Wunluwo tijere woo yaa ka pan po pungo na mbe ngban paa tuguron yen. Yege nga na tuguron ti ma yaraga pyew ki tongolo mbege koonlo koonlo, pa ki wunluwo pi yaa ka wunluwo sanmba pyew pi koonlo koonlo mboo tongolo ma.

⁴¹ Ki yaraga yanlege ki tondanra naa ki toooro yombegale, ma ke yan. Ti kanngolo ka yen joro, ti kanngolo ka yen tuguron. Ko ki naga ma yo ki wunluwo pi yaa ka konshyen. Een fo konaa ki ni fuun, fannga yaa ka pye pi ni kanngolo nungba paa tuguron fannga yen, katugu maga yan fo tuguron to naa joro ti ni, ti pinle ti yee ni.

⁴² Yege nga na toooro yombegale ke le la pye tuguron, a kele yen joro, ki pyelomo nungba pi na ki wunluwo pi walaga nungba yaa fannga ta, pi walaga nungba fannga yaa kologo.

⁴³ Maga yan fo tuguron ti pinle joro ti ni yege nga na, ko ki naga fo wunlumbolo pe yaa ka porogo pye pe yee sogowo, mbe ye pe yee ni. Een fo pe se ka ya mbe pe yee yigi, mbe pye nungba paa yege nga na tuguron to naa joro ti ni, ti se ya mberi yee yigi mbe pye nungba we.

⁴⁴ «Ki wunlumbolo pe wunluwo wagati wi na, Yennele na wa naayeri li yaa ka wunluwo pa yege yirige naa. Ki wunluwo pi se ka ko. Ki wunluwo pi se ka ye cenle la yege kee. Ki wunluwo pi yaa ka wunluwo sanmba pyew pi jogo mboo wo wa. Po jate pi yaa koro wa fo sanga pyew.

⁴⁵ Sinndelege nga ma yan, ki yiri wa ki ye, lere ma wigi wa, ma pan ma tuguron, naa tuguyenre, naa joro, naa warifuwe konaa te wi ni ti gbom mari kaari, ko ki

† 2:43 2:43-45: Yaraga yanlege ki lara nda fuun ti naganaga, lelegere koro legere yo ki lara ti wogo na. Ki lara ti yen ma taanla taanla Babiloni tara wunluwo, naa Medi tara naa Perisi tara wunluwo, naa Giresi tara wunluwo konaa Orumu tara wunluwo po ni.

yen na ki wogo ki nari. Yenjele ngbogo ko ki kagala ngele kaa paan wa yegε ke naga wunlunana ma na. Ma wɔɔnɔɔ ti yen kaselege, ti koro wi yo yegε nga na, pa ki yaa pye ma cε.»

⁴⁶ Ki pye ma, a wunlunana Nebukanezari wi si to maa yegε ki jiile wa tara Daniyeli wi yegε sogowa maa gbogo, mεε kono kan ma yo pe saara wo Daniyeli wi yeri, mbe pinle wusuna nuwo taan ni.

⁴⁷ Kona, a wunlunana wi si Daniyeli wi pye fo: «Kaselege ko na, ye Yenjele lo li yen yengengele ke Yenjele le, konaa wunlumbolo pe ni fuun pe tafa we. Lo li maa ngundo kagala ke yinrigi funwa na, katugu ma ya ma ki ngundo kala li jen mali yo na kan.»

⁴⁸ Ko punjo na, a wunlunana wi si censagbogo kan Daniyeli wi yeri, ma yarikanra jende legerε kan wi yeri. A wi si Daniyeli wi tεge Babiloni kinda wi ni fuun wi go na, konaa maa pye Babiloni tara kajenmbele pe ni fuun pe togboɔ.

⁴⁹ Eεn fo, a Daniyeli wi si wunlunana wi yenri, a wunlunana wi si Shadiraki, naa Meshaki konaa Abedi Nego pe tεge Babiloni kinda wi go na. A Daniyeli wo jate wi si koro wa wunlunana wi go.

3

*Wunlunana Nebukanezari
wila te yaraga yanlege ka gbegele*

¹ Kona, a wunlunana Nebukanezari wi si kaa te yaraga yanlege gbegebege ka gbegele. Ki yagawa pila pye meterε nafa ma yiri ke, ki gbeme pila pye meterε taanri. A wi si saa ki te yaraga yanlege ki yerege wa Dura funwa laga falafala ki ni, wa Babiloni kinda wi ni.

² Ko punjo na, a wunlunana Nebukanezari wi si tunngo torogo ma yo pe sa gboforoneriye, naa janmaratigiye, naa kumandaye, naa yerifenne, naa tara ti penjara shofenne, naa kiti konfenne, naa lasiri kagala yegε wofenne konaa kindaye teelee pe ni fuun pe yeri, fo pe pan pe wunlunana Nebukanezari wi te yaraga yanlege nga wila yerege ki gbogowo tunngo ki yon yenge.

³ Ki pye ma, a gboforoneriye, naa janmaratigiye, naa kumandaye, naa yerifenne, naa tara ti penjara shofenne, naa kiti konfenne, naa lasiri kagala yegε wofenne konaa kindaye teelee pe ni fuun pe si pan ma gbogolo mbe yaraga yanlege nga wunlunana wila yerege ki gbogowo tunngo ki yon yenge. Nebukanezari wi yaraga yanlege nga wila yerege, a pe si yere ki yegε sogowa.

⁴ Kona, a kala yarifo wi si pan ma para ngbanga, ma yo fo: «Cengele ke ni fuun,

naa tara pyew ti woolo, konaa senre pyew ti woolo, ye nungbogolo jan yegε tunngo nga ki logo:

⁵ Na yaga ka mbanlaga winme, naa wegele winme, naa ngoni pigile tinme, naa ngoniye tinme, naa juruye tinme, naa wegele yonro shyenzhyen winme konaa yarigbonro cenle pyew ti tinme pi logo sanga na ni, kona wunlunana Nebukanezari wi te yaraga yanlege nga wi yerege, ye ni fuun ye sogo yegε gbogo.

⁶ Na lere na fuun si sogo mbege gbogo, le ki yongolo nungba ke ni, pa pe yaa ko fo wo wa wa yira kason gbogo ki ni.»

⁷ Ki kala na, naa leele pe ni fuun paa kaa mbanlaga winme, naa wegele winme, naa ngoni pigile tinme, naa ngoniye tinme, naa juruye tinme konaa yarigbonro cenle pyew ti tinme pi logo sanga na ni, cengele ke ni fuun, naa tara pyew ti woolo konaa senre pyew ti woolo pe si sogo ma wunlunana Nebukanezari wi te yaraga yanlege nga wila yerege ki gbogo.

*Daniyeli wi wɔɔnɔɔnambala taanri
pe sila yenle*

mbe te yaraga yanlege ki gbogo

⁸ Kona, le ki yongolo nungba ke ni, Kalide tara fenne pele si fulo wa, ma saa Zhufuye pe korotige wunlunana wi yeri.

⁹ Paa wunlunana Nebukanezari wi pye fo: «Wunlunana, Yenjele sa yinwetonlogo kan ma yeri.

¹⁰ Wunlunana, mboro jate ma kono kan ma yo leele paga ka mbanlaga winme, naa wegele winme, naa ngoni pigile tinme, naa ngoniye tinme, naa juruye tinme, naa wegele yonro shyenzhyen winme konaa yarigbonro cenle pyew ti tinme pi logo sanga na ni, fo leele pe ni fuun pe sogo mbege te yaraga yanlege ki gbogo.

¹¹ Fo na lere na fuun si yenle mbege yaraga yanlege ki gbogo, fo ki lerefo pe yaa wi wa wa yira kason gbogo ki ni.

¹² Ma si yala, wunlunana Zhufuye mbele ma wo paa Babiloni kinda wi yegε sinni, Shadiraki, naa Meshaki konaa Abedi Nego, pe woro nɔɔ jate. Pe woro nɔɔ yarisunndo ti gbogo, pee si yenle mboon te yaraga yanlege nga ma yerege ki gbogo.»

¹³ Ki pye ma, a wunlunana Nebukanezari wi si konro ta, mεε nawa ngban fo jenge. A wi si kono kan ma yo pe sa Shadiraki, naa Meshaki konaa Abedi Nego pe yigi pe pan pe ni. A pe si saa pe yigi ma pan pe ni wa wunlunana wi yeri.

¹⁴ A wunlunana wi si pe yewe ma yo fo: «Shadiraki, naa Meshaki, naa Abedi Nego, ki yen kaselege fo ye se yenle mbanla yarisunndo ti gbogo konaa mbanla te yaraga yanlege nga mi yerege ki gbogo le?

¹⁵ Eɛn koni, ye ye yee gbegele. Na yaga ka mbanlaga winme, naa wegele winme, naa ngoni pigile tinme, naa ngoniye tinme, naa juruye tinme, naa wegele yonro shyenzhyen winme konaa yarigborɔ cɛnle pyew ti tinme pi logo sanga ɲa ni, ye sogo na te yaraga yanlege ki yee sogowo yege gbogo. Na yee ki gbogo, le ki yongolo nungba ke ni, pa pe yaa ye wa wa yira kason gbogo ki ni. Yarisunngo kikiin ki mbe ya pan mbe ye sho na kee?»

¹⁶ Ki pye ma, a Shadiraki, naa Meshaki konaa Abedi Nego pe si wunlunana Nebukanezari wi yon sogo ma yo fo: «Wunlunana, yaraga ka woro we yeri we yo ma kan ki wogo nga ki na.

¹⁷ Wunlunana, na ki ka si pye pa ki yaa pye ma, we Yennele na we yen na gbogo, li mbe ya mbe we sho kaselege ko na. Li mbe ya mbe we sho yira kason gbogo ki kee konaa mbe we sho ma kee.

¹⁸ Wunlunana, ali na li si we sho, ki jen ma filige ki na fo we soon yarisunndo ti gbogo, we se soon te yaraga yanlege nga ma yerege ki gbogo fun.»

*Paa Daniyeli wi wonlonambala taanri pe wa
wa kason gbogo ki ni*

¹⁹ Kona, a Nebukanezari wi nawa pi si ngban fo jenge, fo a wi yege cenwe pi kannga Shadiraki naa Meshaki konaa Abedi Nego pe kanngolo. Ko punjo na, a wi suu woolo pe pye ma yo pe kason ki gbogo naa, fo sa gbon gbogosa kola shyen mbe we ki cenlomo faa pi na.

²⁰ A wi sigi yo wi malingbɔɔnlo mbele pe yen fannga ni pele kan ma yo pe Shadiraki, naa Meshaki konaa Abedi Nego pe yigi pe pe po, pe pe wa wa kason gbogo ki ni.

²¹ Le ki yongolo nungba ke ni, a pe si pe yigi ma pe po pe kurusiile, naa pe bundu pigile, naa pe derigboro konaa pe yariporo sannda ti ni pe na, mee pe wa wa yira kason gbogo ki nandogomo.

²² Eɛn fo wunlunana wila konɔ na kan laa ngban, mbe taga wa ko, na yira kason kila gbogo fo jenge, ki kala na, mbele paa saa Shadiraki, naa Meshaki konaa Abedi Nego pe wa wa kason ki ni, kason yinne laa pe gbo.

²³ Ki nambala taanri wele, Shadiraki, naa Meshaki konaa Abedi Nego, ma pe ta wa posaga, a pe si to wa kason ki nandogomo.

²⁴ Le ki yongolo nungba ke ni, a wunlunana Nebukanezari wi sunndo wi si kon wi na. A wi si yiri ma yere fyelege na, mee wi yerifenne pe yewe ma yo fo: «Mi yo nambala taanri we po ma wa wa kason ki ni?» A poro suu yon sogo ma yo fo: «Wunlunana, pa ki yen ma jate.»

²⁵ A wi sho naa fo: «Ye wele, na yege yen nambala tijere na, pe woro ma po. Pe yen na yanriyanri wa kason ki nandogomo. Kason kii yaraga ka pye wa kpe na. Nana tijere woo wi cenlomo pi yen ma yiri Yennele li yaraga yenwege ka korogo.»

*Wunlunana wila Daniyeli
wi wonlonambala taanri
pe yirige ma pe wa
konaa ma pe gbogo*

²⁶ Ko punjo na, a Nebukanezari wi si fulo wa yira kason gbogo ki tanla, mee yo fo: «Shadiraki, naa Meshaki konaa Abedi Nego, yoro mbele Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li tunmbyeele, ye yiri wa kason ki ni, ye pan laga.» A Shadiraki, naa Meshaki konaa Abedi Nego pe si yiri wa kason ki ni.

²⁷ A wunlunana wi gbogoroneriye, naa janmaratigiye, naa kumandaye konaa wi yerifenne pe si gbinri ma pan ma gbogolo, mee ki yan fo kason ki sila ya yaraga ka pye ki nambala taanri pe wire ti na, fo pe yinzire ka kpe sila sogo, kason ki sila pe yariporo ti sogo, kason nuwo kpe sila si pye pe na.

²⁸ Kona, a Nebukanezari wi si senre ti le, mee yo fo: «Sonno yen Shadiraki, naa Meshaki konaa Abedi Nego pe Yennele li woo. Lo li li merege wi tun wi pan mali tunmbyeele pe sho, poro mbele pe pe jigi wi taga li na we. A pe mi ɲa wunlunana na senyoro ti ke, ma pe yee kan kunwo pi yeri, jango paga ka tunngo pye yarisunngo ka yege kan mbege gbogo pe Yennele lo punjo na.

²⁹ Ki kala na, mi yen naga kondegele na li teri fo: «Lere o lere, na wiga pye cenle o cenle na woo, nakoma tara o tara nda woo, nakoma senre o senre nda yofa, na wiga senpere yo Shadiraki, naa Meshaki konaa Abedi Nego pe Yennele li na, ko fo pe yaa wo kɔɔnlo curo curo curo, mboo go ki jaanri mbege wo ki yee na paa kayangara yen; katugu yarisunngo ko ka yege woro wa, nga ki mbe ya mbe lere sho paa lo yen.»

³⁰ Ko punjo na, a wunlunana wi si ka taga Shadiraki, naa Meshaki konaa Abedi Nego pe fannga ki na wa Babiloni kinda wi ni.

*Wɔɔnro shyen woro
nda Nebukanezari wila wonlo*

³¹ Kona, a wunlunana Nebukanezari wi si tunngo torogo leele pe ni fuun, naa cengele ke ni fuun konaa senre pyew ti woolo pe yeri dunruya wi lagapew ki ni. Wila yo fo: «Yennele sa yeyingge gbogo kan ye yeri!

³² Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li kajege pye na kan, ma kafonngolo

naa kacɛn kagala ngele naga na na, mi Nebukanezari, miɣi wele maga yan, ƒo ki yen ma yon mbe ke yo ye kan.

³³ Li kacɛn kagala kɛ tugbɔlɔ! Li kafonngɔlɔ ke yen yawa ni!

Li wunluwo pi yen wunluwo mba pi yen kosaga fu, li tegere ti yen wa sanga pyew ƒo tetete.

4

¹ «Mi Nebukanezari mila pye ma cɛn yeyinɣe na konaa ma pye ƒerɛwe na wa na wunluwo go ki ni.

² Pilige ka yembinɛ la ni, a mi si wɔɔnro wɔnlo. A ki wɔɔnro ti si ƒyere wa na na ƒo jenge. Jatere na wila pan na yeri konaa yariyanra nda mila yan tila na sunndo wi kon na na ƒo jenge.

³ Ki kaa pye ma, a mi si kono kan ma yo pe sa Babiloni tara kajenmbele pe ni fuun pe yeri pe pan laga na yeri, jango pe pan panla wɔɔnro ti koro wi yo na kan.

⁴ Kona, a jelefenne, naa kajenme pyefenne, naa jenfenne konaa kacɛn kagala jenfenne pɛ si pan. A mi silan wɔɔnro ti yege yo pe kan, ɛɛn ƒo pe sila ya mberi koro wi yo na kan.

⁵ Ko punɣo na, Daniyeli na pe yinri Belitishazari†, ki mege nga ki yen na yarisunngo ka mege, a wi si pan fun ma yere na yege sogowo. Mila ki jen ma yo Yenɣele na kpoyi li yinne li yen wi ni. A mi silan wɔɔnro ti yege yo wi kan, mee wi pye ƒo:

⁶ «Belitishazari, mboro na ma yen jelefenne pe to, miɣi jen ma yo Yenɣele na kpoyi li yinne li yen ma ni, ƒo ngundo kala lo la kpe woro ma lara ma na. Yariyanra nda mi yan wa na wɔɔnro ti na, ti logo, mari koro wi yo na kan.»

⁷ «Mala ta mila pye na wɔnlo, yariyanra nda mila yan ti nda. Mila pye na wele, yaraga nga mila yan ki nga:

Mila tige titonlogo ka yan yeresaga wa tara ti nandogomo.»

⁸ Ki tige kila yiri ma gbogo jenge, ma fannga ta, ƒo a ki numaga kila jininri wa yenɣele na.

Paa pye naga yaan dunruya wi lagapyew ki ni.

⁹ Ki were tila pye ma yon, a ki pire ti lege ƒo jenge.

Lere pyew wila pye na yaakara taa wa ki ni.

Yanyaara tila pye na paan na sinlele wa ki yinne pi ni.

Sannjere tila pye na paan nari sere ti poo wa ki njere ti ni.

Yaara nda fuun ti da tila pye na yaakara taa wa ki pire ti ni.

¹⁰ «Mala ta mila pye na wɔnlo bere, wa wɔɔnro ti na, a mi si merege wa yan, wo na wi yen kpoyi, wi yiri wa yenɣele na na tinri.

¹¹ A wi si para ngbanga ma yo ƒo: «Yege tige nga ki kon yege jan, yege njere ti kɔɔnlo.

Yege were ti kaanla yeri wo tara, yege pire ti jaraga.

Yanyaara ti ƒe ti yiri wa ki ngo, sannjere fun ti ƒe ti yiri wa ki njere ti ni.

¹² ɛɛn ƒo, yege yungongo konaa ki ninde ti ni ti yaga wa tara.

Ye tuguron naa tuguyenre yongowo po wi na mboo yaga wa yan ki sogowo, ƒoongo kila wuun wi na.

Wi pye paa yanyaara ti yen mbaa yan ki kaa.

¹³ Senwee jatere na wi yen wa wi kotogo na, wo mbe wo wa, yaayogo jatere mbe ye wi ni.

Wi yele koloshyen lo pye wa ki cɛnlomo pi ni.

¹⁴ « «Ki kakɔndegele li yen meregeye kpoyi poro katege, jango mbele fuun pe yen yinwege na, pege jen pe yo ƒo Yenɣele na yaara ti ni fuun ti go na li yen ma cɛn senwee piile pe wunluwo pyew pi go na. Ki kali ndanla li wunluwo pi kan lere o lere yeri, li maa kan wo yeri. Li yere ma lere na paa la jate leele pe ni wi tege wunluwo.

¹⁵ « «Ki pye ma, mi wunlunaja Nebukanezari, wɔɔnro nda mi wɔnlo tori yeen. Mboro Belitishazari, mari koro wi yo na kan, katugu na wunluwo tara kajenmbele wa kpe se ya mberi koro wi yo na kan. Mboro wo na, ma mbe ya, katugu Yenɣele na kpoyi li yinne li yen ma ni.» »

Daniyeli wila wunlunaja

wi wɔɔnro ti koro wi yo

¹⁶ Kona, Daniyeli, wo na pe yinri Belitishazari, naa wila kaa ki senre ti logo, a ki si to wi yon na, a wi jatere wi piri wi na, ƒo wii ya mbe para ki wagati wi ni. A wunlunaja wi suu pye naa ƒo: «Belitishazari, maga ka ti ki wɔɔnro nda to naa ti koro yowo pi ni, toon jatere wi piri ma na.»

A Belitishazari wi suu yon sogo ma yo ƒo: «Na tafo, mi pye naga jaa ki wɔɔnro nda ti pye ma juguye poro woro, ti koro wi pye ma winfenne poro woo! ɛɛn ƒo ki si woro ma.

¹⁷ Tige nga ma yan, kila yiri ma gbogo ma pye fannga ni, ƒo a ki numaga kila jininri wa yenɣele na. Leele paa pye naga yaan dunruya wi lagapyew ki ni.

† 4:5 4:5: Belitishazari mege ki yen na para yarisunngo Beli ko senre na. Yarisunngo Beli kila pye Babiloni tara fenne poro yarisunngo gbogo.

¹⁸ Ki tige ki were tila pye ma yon, a ki pire ti lege fo jenge, fo lere pyew wila pye na yaakara taa wa ki ni. Yanyaara tila pye na paan na sinlele wa ki yinne pi ni, a sannjere tila paan na ti sere ti poo wa ki njere ti ni.

¹⁹ Wunlunana, ki tige ye, mboro wi. Ma pye legboɔ naa fannga fo. Ma gbogo fo ma saa gbɔn wa yennele na, fo a ma wunluwo fannga ki gbɔn dunruya wi lagapyew ki ni.

²⁰ «Ko pungo na, wunlunana, a ma si merege kpoyi wa yan wi yiri wa yennele na, ma tigi ma pan, ma yo fo: «Ye tige ki kon yege jan, yege jɔgo pew, een fo yege yungongo konaa ki ninde ti ni ti yaga wa tara ti ni, ye tuguron yongowo naa tuguyenre yongowo po wi na, yoo yaga wa yan ki sogowo. Fonggo kila wuun wi na mbaa wi yinngi. Wo naa yanyaara ti ni, ti pyelomo pi pye ja fo sa gbɔn yeke koloshyen.»

²¹ Wunlunana, ki senre ti koro wowi na yeen. Yennele na yaara ti ni fuun ti go na, nga li kon ma tege ma yo ki yaa pye wunlunana, na tafa ma na, koyi nga yeen.

²² Pe yaa koon purɔ mboon wo leele pe sogowo. Ma yaa ka sa cɛn wa wongala pe ni. Ma yaa kaa yan ki kaa paa nege yen. Fonggo ki yaa kaa wuun ma na mbaa ma yinngi. Ma yaa yeke koloshyen lo pye wa ki cɛnlomo pi ni, fo ma ka saga jen fo Yennele na yaara ti ni fuun ti go na, li yen senwee piile pe wunluwo pyew pi go na, fo ki kali ndanla li wunluwo pi kan lere o lere yeri, li maa kan wo yeri.

²³ Een fo, nga ki yo fo tige ki yungongo konaa ki ninde ti ni, ti koro wa, ko koro wo yen, fo na ma ka kaga jen mbe yo fo Yennele na wa naayeri, lo li yen wunluwo we, pa ma wunluwo pi yaa songoro ma na.

²⁴ Ki kala na, wunlunana, ki yaga ma yenle na yerewe senre ti na, ma kapere pyege ki yaga maa kasinngi piin, moɔ tipere ti yaga maa fyɔnwɔ fenne pe yinriwe taa. Ki ka pye ma, pa ma yaa yeyinngi ta.»

Daniyeli wi senre tila pye kaselege

²⁵ Ki pye ma, Daniyeli wila nga yo, ki kagala ke ni fuun kaa wunlunana Nebukanezari wi ta.

²⁶ Yenge ke ma yiri shyen torongolo, Daniyeli senyoro ti pungo na, pilige ka, ma wunlunana wi ta wila pye na yanriyanri wa wunluwo go ki biri wi go na, wa Babiloni ca,

²⁷ a wi si para ma yo fo: «Cagbogo Babiloni ko ma nga yeen! Mi Nebukanezari, muwi migi kan na yera fannga ki ni, maga pye na wunluwo ca, konaa mbanla gbogowo pi naga.»

²⁸ Ma wunlunana wi ta wila pye na to yuun ma, a magala la si yiri wa yennele na ma yo fo: «Wunlunana Nebukanezari, nga ki yen na yuun ma kan ki logo, ma wunluwo pi sho ma yeri.

²⁹ Pe yaa ma purɔ mboon wo laga senwee piile pe sogowo. Pa ma yaa sa cɛn wa yanyaara ti sogowo. Ma yaa la yan ki kaa paa nege yen. Ma yaa yeke koloshyen lo pye wa ki cɛnlomo pi ni, fo ma ka saga jen fo Yennele na yaara ti ni fuun ti go na, li yen senwee piile pe wunluwo pyew pi go na, fo ki kali ndanla li wunluwo pi kan lere o lere yeri, li maa kan wo yeri.»

³⁰ Le ki yongolo nungba ke ni, a ki senre ti kala li si pye Nebukanezari wi na. Paa wi purɔ maa wo senwee piile pe sogowo. A wi nee yan ki kaa paa nere ti yen. Fonggo kila pye na wuun wi na naa yinngi. A wi yinzire ti kaa tonlondonlo paa yon kanwiga sire yen. A wi yombekooɔo ti tonlondonlo paa sannjere woro yen.

Nebukanezari wila sagala konaa ma Yennele li son

³¹ Wagati na wila kon ma tege, naa wila kaa wi yee yon fili, mi Nebukanezari, a mi silan yege ki yirige ma wele wa naayeri, a na jateri wi si songoro ma cɛn na na. A mi si Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li shari. Lo na li yen yinwege wolo fo sanga pyew, lo na li tegere ti yen kosaga fu woro, a li wunluwo pi yen wa sanga pyew fo tetete, a mi sili son mali gbogo.

³² Dunruya woolo pe ni fuun pe woro li yege na yaraga ka. Nga kili ndanla, ko li ma pye yaara yenwere nda wa yennele na ti na konaa leele mbele laga tara na pe na. Lere se ya mbeli fannga ki yerege, nakoma mbeli pye mbe yo fo: «Yingi maa piin yeen?»

³³ Ki pye ma, ki wagati wi ni, a na jateri wi si songoro ma cɛn na na. A na wunluwo pi gbogowo, naa na sonmo konaa na megbogo ki ni, ti si songoro ma kan na yeri. Na yerifenne naa na tara legboɔo, a pe silan yeri mbe pan naa. A mi songoro ma cɛn wa na wunluwo pi na naa. A ka nee tari na gbogowo pi na naa na kee.

³⁴ Koni, mi Nebukanezari, mi yen na naayeri wunluwo wi sonni, na wi mege ki yinrigi, konaa naa gbogo. Wi kapyere ti ni fuun ti yen ma yala. Wi kongolo ke yen ma sin. Mbele pe maa pe yee gbogo, wo wi mbe ya mbe pe tirige.

5

Sogolo gbolo na wunlunana Belishazari wila sogo

¹ Naa Belishazari wila kaa cɛn wunluwo pi na, pilige ka, a wi si sogolo gbolo sogo wi tara legboɔo pe kan. Pe mbaa lere waga

kele (1 000) yon ko tin. A wunlunana wi si pinle na duven wi woo wi legboolo pe ni.

² Naa duven wila kaa Belishazari wi yigi, wi to Nebukanezari wila te naa warifuwe yaapire nda koli ma yiri ti ni wa sherigo gbogo ki ni, wa Zheruzalemu ca, a wi si kono kan ma yo pe sari le pe pan ti ni, jango wo naa wi legboolo pe ni, naa wi japɔrimbɔlo konaa wi cenfenne pe ni, pe duven wi wo wa ti ni[†].

³ Ki pye ma, ki yaapire nda paa koli ma yiri ti ni wa Yenjele li sherigo gbogo ki ni, wa Zheruzalemu ca, a pɛ si pan ti ni. A wunlunana wo naa wi legboolo pe ni, naa wi japɔrimbɔlo konaa wi cenfenne pe ni, pɛ si duven wi wo wa ti ni.

⁴ Naa paa kaa duven wi wo ma tin sanga na ni, a pe nɛɛ pe yarisunndo nda ti yen te woro, naa warifuwe woro, naa tuguyenre woro, naa tuguron woro, naa tige woro konaa sinndɛɛre woro ti sonni.

⁵ Kona, le ki wagati nungba wi ni, a senwee kɛɛ kà si fo ma yiri le fitanladaga wi yege, nɛɛ yoonro ta yonlogi wa wunlunana wi go mbogo fige ki na. A wunlunana wi si kɛɛ nga kila pye na yonlogi ki yan.

⁶ Kona, a wunlunana wi yege cenwe pi si kannga fyere ti na. A wi jatere wi piri wi na maa sunndo wi kon wi na. A wi wire ti fanla. A wi kannguuro tila seri nari yɛɛ gboon.

⁷ A wi si para ngbanga ma kono kan ma yo pe pan kajenme pyefenne, naa kacɛn kagala jenfenne konaa jelefenne pe ni wi kan. Naa paa kaa pan, a wi si senre ti le, mɛɛ ki Babiloni tara kajenmbele pe pye fo: «Ye ni, lere na fuun ka ya mbege yoonro nda ti kara mberi koro wi yo na kan, wunluwo yariporo yenre yaa le wi kan, mbe te yongowo le wa wi yologo konaa mboo pye wunluwo tara ti to taanri woo.»

⁸ A wunlunana wi kajenmbele pe ni fuun pɛ si ye ma yoonro ti wele, ɛɛn fo wa kpe sila ya mbege yoonro ti kara pe ni konaa mberi koro wi yo wunlunana wi kan.

⁹ Ki pye ma, a wunlunana Belishazari wi sunndo wi si kon wi na naa fo jenge. A wi yege cenwe pi kannga naa ma serege. A wi tara legboolo pe ni fuun pe wire ti si fanla pe na.

¹⁰ Naa wunlunana wi no wila kaa wunlunana wo naa wi legboolo pe senyoro ti logo, a wi si ye pe korogo wa liwen lisaga, mɛɛ yo fo: «Wunlunana, Yenjele sa yinwetonlogo kan ma yeri! Maga ka ti ma jatere wi piri ma na, ma yege cenwe pi kannga.

¹¹ Naja wa yen laga ma wunluwo tara ti ni, Yenjele na kpoyi li yinne li yen wi ni. Ma to wi wunluwo wagati wi

na, paa kagala koro jenme, naa tijinliwe konaa kajenme ta wi yeri paa yege nga na Yenjele na kpoyi li kajenme pi yen. Ki kala na, ma to we, wunlunana Nebukanezari we, ko naja wo wila tege jelefenne, naa jenfenne, naa kajenme pyefenne konaa kacɛn kagala jenfenne pe go na;

¹² katugu ki naja we, ki Daniyeli na ma to wila wi mege taga naa yinri Belitishazari, wi jatere wi gbogo ma we, kajenme naa tijinliwe yen wi ni mbe ya mbaa woonro ti koro wi yuun, mbaa ngundo kagala ke yege nari konaa mbaa yon sogowo kaan yewige nga fuun ki ngban ki na. Ye sa Daniyeli wi yeri wi pan, wi yaa pan mbe yoonro ti koro wi yo.»

¹³ Ki pye ma, a pɛ si saa Daniyeli wi yeri ma pan wi ni wa wunlunana wi yeri. A wunlunana wi suu yewe ma yo fo: «Zhuda tara woolo mbele wunlunana, na to we, wila saa koli ma pan pe ni, Daniyeli mege fo na wila pye pe ni, wowi mboro le?

¹⁴ Mɔo senre logo fo Yenjele na kpoyi li yinne li yen ma ni, fo leele pe maa kagala koro jenme, naa tijinliwe konaa kajenme taa ma yeri, kajenme mba pi yongo woro.

¹⁵ Pɛ pan kajenmbele naa kajenme pyefenne pe ni laga na yeri, jango pe ki yoonro nda ti kara peri koro wi yo na kan, ɛɛn fo wa kpe si ya mberi koro wi yo na kan.

¹⁶ Mi logo ma yo fo ma ma ya na ngundo kagala ke koro yuun, konaa na kangbangala ke yege woo. Koni, na maga ya mbege yoonro nda ti kara mberi koro wi yo na kan, wunluwo yariporo yenre yaa le ma kan, mbe te yongowo le wa ma yologo. Ma yaa pye wunluwo tara ti to taanri woo.»

¹⁷ A Daniyeli wi si wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «Wunlunana, ma yarikarra ti yaga wa nakoma mari kan lere wa yege yeri. Mi wo na, mi yaa yoonro ti kara mberi koro wi yo ma kan.

¹⁸ Wunlunana, Yenjele na yaara ti ni fuun ti go na, laa wunluwo, naa megbogo, naa sonno, konaa gbogowo pi kan ma to Nebukanezari wi yeri.

¹⁹ Ki megbogo nga ki kan wi yeri ki kala na, tara pyew ti woolo, naa cengele ke ni fuun konaa senre pyew ti woolo paa pye na fye wi yege fo na seri. Na wi kaa jaa pe leele mbele gbo, pe ma poro gbo. Na wi kaa jaa pe mbele yaga go na, pe ma poro yaga go na. Na wi kaa jaa mbe na yirige mboo gbogo, wi ma wo yirige maa gbogo. Na wi kaa jaa mbe na tirige, wi ma wo tirige.

²⁰ ɛɛn fo, naa yɛɛ gbogowo la kaa ye wa wi kotogo na, a wi kotogo ki ngban wi na, fo a wila wi yɛɛ nari, a Yenjele li suu laga

[†] 5:2 5.2: 2 Wunlu 24.13; 25.14-15; 2 Kuro 36.10

wa wunluwo pi na, maa gbogowo pi sho wi yeri.

²¹ A pè suu puro maa wo senwee piile pe sogowo. A wi jatere wi si kannga paa yaayoro woo yen. A wi si saa cèn wa yan sofilele pe ni, na yan ki kaa paa nege yen. A foongo ki wo wi na maa yinngi, fo ma saa gbòn pilige nga wila kaa ki jèn ma yo Yenñele na yaara ti ni fuun ti go na, li yen senwee piile pe wunluwo pyew pi go na, fo lere na kali ndanla, li ma wunluwo pi kan wo yeri.

²² «Koni, mboro Belishazari, mboro na ma yen wi pinambyo, mà ki kagala ke jèn, konaa ki ni fuun, mee yenle mboon yee tirige.

²³ Eèn fo mdo yee gbogo Yenñele na wa naayeri li na. Mà ti a pè pan li sherigo gbogo yaapire ti ni ma kan, a mboro naa ma legboolo pe ni, naa ma japorimbolo konaa ma cènfenne pe ni, yè duven wi wo wa ti ni. A mdo yarisunndo nda ti yen warifuwe woro, naa te woro, naa tuguyenre woro, naa tuguron woro, naa tige woro konaa sinndere woro ti sòn, ki yarisunndo tila la yaan, tila la nuru, tii si kala la jèn. Ma si yala ma, yinwege naa ma kala li ni fuun li ni, ti yen Yenñele na kee, mee lo gbogo.

²⁴ Ko ki ti, li ki kee ki torogo, a ki pan maga yoonro ti yonlogo.

²⁵ Yoonro nda ti yonlogo tori nda yeen fo: «Mene, mene, tekeli, parisin.»

²⁶ Koni, ki senre ti koro wi na. «Mene» ko koro wo yen fo «jiri.» Yenñele lòn wunluwo piliye yi jiri, ki piliye yon ki ko.

²⁷ «Tekeli» ko koro wo yen fo «Taanla.» Yenñele lòn taanla culo na maga yan fo mà tifaga.

²⁸ «Parisin» ko koro wo yen fo «kon shyen.» Yenñele lòn wunluwo pi kon shyen maa kan Medi tara fenne naa Perisi tara fenne pe yeri.»

²⁹ Le ki yongolo nungba ke ni, a wunlunana Belishazari wi si kono kan ma yo pe wunluwo yariporo le Daniyeli wi kan, pe te yongowo le wa wi yologo. A pè sigi yari lagapyew fo Daniyeli wo wi pye wunluwo tara ti to taanri woo we.

³⁰ Ki pilige nungba ki yembine li ni, a pè si Kalide tara fenne wunlunana Belishazari wi gbo.

6

¹ A Medi tara fenne nana Dariyusi wi si cèn wunluwo pi na wi yele nafa taanri ma yiri shyen wolo li ni.

Daniyeli juguye paa yon le wi na

² Pilige ka, a wunlunana Dariyusi wi sigi yan fo ki yen ma yon wi janmaratigiye

cènme naa nafa (120) tege, pe cencen wi wunluwo tara lagapyew ki go na.

³ A wi si teele taanri tege ki janmaratigiye cènme naa nafa (120) pe go na. Janmaratigiye paa daga mbaa pe tunngo pyelomo pi yege yuun ki teele taanri pe kan, jango wunlunana wi kapyege ka ka ka jogo. Daniyeli wila pye ki teele taanri wo wa.

⁴ Eèn fo paa pye na Daniyeli wi jate ma we ki teele poro naa janmaratigiye pe na, katugu wila kala jèn ma we pe na. Ki pye ma, a wunlunana wi nēe jaa mboo tege wi tara ti ni fuun ti go na.

⁵ Kona, a teele poro naa janmaratigiye pe ni, pe nēe pyelomo jaa mbe Daniyeli wi jeregi wi tegere tunngo nga wila pye na piin ki kala na. Eèn fo pe sila pyelomo kpe nakoma pungosaga kpe ta mbege pye, katugu Daniyeli wila pye lere na leele pè taga wi na. Ki kala na, pe sila sambalawa nakoma pungosaga yan wi na.

⁶ Ki pye ma, a ki nambala pè si pe yee pye fo: «We se pyelomo pa ta mbe Daniyeli wi jeregi, kaawo we kala la lagaja mboo jeregi wa wi Yenñele li lasiri wo kanngolo.»

⁷ Ki pye ma, ki teele poro naa janmaratigiye pe ni, pè si fyeele ma kari wa wunlunana wi yeri ma saa wi pye fo: «Wunlunana Dariyusi, Yenñele sa yinwetonlogo kan ma yeri.

⁸ Ma wunluwo tara teele, naa wunluwo yarijende yege wofenne, naa janmaratigiye, naa yerifenne konaa gboforoneriye pe pe ni fuun pè yere ki na, maga kon maga tege, fo wunlunana, ma kakonndegele la tege mali ngban, fo sa gbòn piliye nafa ma yiri ke, fo na lere o lere ka yenri yarisunngo ka yege yeri nakoma lere wa yege yeri, na wi yenri wunlunana mboro nungba yeri, pe ko fo wo yigi poo wa wa jaraye pe korogo, wa jaraye pe wege ki ni.

⁹ Koni, wunlunana, ki kakonndegele li tege, mdo kee yonlo li taga ki sewe wi na, jango liga ka ya mbe kannga, li pye Medi tara fenne naa Perisi tara fenne pe kakonndegele, na li se ya kannga lo la.»

¹⁰ Ki pye ma, a wunlunana Dariyusi wi suu kee yonlo li taga wa kakonndegele sewe wi na.

*Paa Daniyeli wi wa
wa jaraye pe wege ki ni*

¹¹ Naa Daniyeli wila kaa ki logo ma yo fo pè ki kakonndegele li tege sanga na ni, a wi si songoro ma kari wi go. Wi sanngazo yumbyo wi fenetiriye mbele paa pye ma yege wa wa Zheruzalemu ca ki yeri, a wi si pe yengele. A wi nēe kannguuro kanni wa pe tanla pilige pyew yonlo taanri, na wi

Yenñeɓe li yenri konaa nali sonni, paa yege nga na wila pye naga piin faa we.

¹² Kona, a Daniyeli wi winfenne pè si gbinri ma ye wa wi korogo, mæe saa wi yan wila wi Yenñeɓe li yenri nali gbogo.

¹³ Le ki yongolo nungba ke ni, a pè si kari wa wunlunana wi yeri, ma saa para wi ni ki kakonndegele li wogo na. Paa yo fo: «Wunlunana, mi yo ma kakonndegele la tege fo mbe sa gbɔn piliye nafa ma yiri ke, fo na lere o lere ka yenri yarisunngo ka yege yeri, nakoma lere wa yege yeri, na wii yenri wunlunana mboro nungba yeri, pe ko fo wo wa wa jaraye pe wege ki ni?»

A wunlunana wi si pe yon sogo ma yo fo: «Pa ki yen ma kaselege, Medi tara fenne naa Perisi tara fenne poro kakonndegele li, na li se ya kannga.»

¹⁴ A pè si senre ti le naa, ma yo fo: «Wunlunana, Daniyeli na wi yen Zhuda tara woolo mbele paa koli ma pan pe ni kulolo wo wa, wi woro noo jate. Wi si woro noo kakonndegele li jate fun. Wi maa yenri Yenñeɓe li yeri yenrisaga taanri pilige pyew.»

¹⁵ Naa wunlunana wila kaa ki senre ti logo sanga na ni, a ki suu nawa pi piri wi na fo jenge. A wi sigi jate wa wi nawa mbe Daniyeli wi sho. Maga yigi fo ma saa ki yonlo ki ko, wila ki lagaja mbe Daniyeli wi sho.

¹⁶ Een fo, a ki leele pè si songoro ma kari fyeege na wa wunlunana wi yeri ma saa ki yo wi kan fo: «Wunlunana, maga jen ma yo mbe yala Medi tara fenne naa Perisi tara fenne pe lasiri wi ni, kakonndegele na fuun wunlunana wi tege maa kee yonlo taga ki sewe wi na, li se ya kannga naa!»

¹⁷ Kona, a wunlunana wi si kono kan ma yo pe sa Daniyeli wi wa wa jaraye pe wege ki ni. A wunlunana wi si Daniyeli wi pye fo: «Ma Yenñeɓe na ma yen na tunngo piin li kan kaporo ni, loon sho!»

¹⁸ Ko pungo na, a pè si sinndeligbogo ka tege ma jaraye pe wege ki ton ki ni. A wunlunana wi suu tegere tegeyaraga konaa wi legbɔlo pe wogo ki taga sinndeligbogo ki na, jango yaraga kpe ka ka kannga, nga ki tege Daniyeli wi kanngolo ki wogo na.

¹⁹ Ko pungo na, a wunlunana wi si kari wi go. Wila yembine li ni fuun li pye, wii yenle mbe li. Wii yenle jele mbe pan wa wi yeri. Wi sila si ya mbe wonlo.

Yenñeɓe laa Daniyeli wi sho jaraye pe yeri

²⁰ Ki goto yirifaga ki na, a wunlunana wi si yiri, mæe fyeele ma kari wa jaraye pe wege ki yon na.

²¹ A wi si fulo wa wege yon ki tanla, wi jatere piriwen ni fo jenge, mæe Daniyeli wi yeri ma yo fo: «Yenñeɓe na yinwege wolo li

tunmbyee Daniyeli, ma Yenñeɓe na ma yen na tunngo piin li kan kaporo ni, li ya moo sho jaraye pe yeri le?»

²² A Daniyeli wi si koro wa ma wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «Wunlunana, Yenñeɓe sa yinwetnlogo kan ma yeri!»

²³ Na Yenñeɓe lili merage wi tun, a wi pan ma jaraye pe yonro ti ton pe na. Pee yaraga ko ka kpe pye na na, katugu Yenñeɓe ligi yan mii jogo li na. Mboro fun wunlunana, mii kapege kpe pye ma na.»

²⁴ Ki kaa pye ma, a wunlunana wi nawa pi si yinnigi fo jenge. A wi si kono kan ma yo pe Daniyeli wi yirige poo wo wa jaraye pe wege ki ni. Naa paa kaa Daniyeli wi yirige maa wo wa wege ki ni, pe sila tulugo kpe yan wi wire ti laga ka na, katugu wila wi jigi wi taga Yenñeɓe li na.

²⁵ A wunlunana wi si kono kan, ma yo leele mbele paa Daniyeli wi jeragi, pe pan pe ni, naa pe jeele konaa pe piile pe ni, pe pe wa wa jaraye pe wege ki ni. Pe wangolo wa wege ki ni, pe sila ta mbe gbɔn yere wa ki kosaga ki na, a jaraye pè si gbinri ma to pe na, ma pe kajeere ti ni fuun ti yaari.

²⁶ Ko pungo na, a wunlunana Dariyusi wi si sewe pye maa torogo leele pe ni fuun pe kan, naa cengele ke ni fuun konaa senre pyew ti woolo pe kan tara ti lagapyew ki ni, ma yo fo: «Yenñeɓe sa yeyinngge gbogo kan ye yeri!»

²⁷ Mi yen naga kono na li kaan, fo laga na wunluwo tara ti lagapyew ki ni, leele pe ni fuun paa fyee Yenñeɓe na Daniyeli maa gbogo li yegge.

Katugu Yenñeɓe li yen yinwege wolo, li yen wa fo sanga pyew.

Li wunluwo pi se jogo, kosaga woro li tegere ti na.

²⁸ Li ma lere sho, ma lere wo kala.

Li ma kafonngolo naa kagbɔgolo pye wa naayeri konaa laga tara ti na.

Lo li Daniyeli wi sho jaraye pe kee.»

²⁹ Ko pungo na, Daniyeli wila yeresaga jenge ta wunlunana Dariyusi wi wagati wi na konaa Perisi tara fenne pe wunlunana Sirusi wi wagati wi na fun.

YARIYANRA NDA TILA NAGA DUNRUYA WUNLUWO KONAA YENÑEɓE WUNLUWO PI WOGO NA

7

7.1-12.13

*Daniyeli wi yariyanga kongbannga:
Wongaala tijere kala*

¹ Babiloni tara wunlunana Belishazari wi wunluwo pi yelee kongbanna li na, ma Daniyeli wi ta wila pye ma sinle wa wi sorondo ti na, a wi si woonro wonlo ma yariyanra ta yan. Ko pungo na, a Daniyeli

wi si wɔɔnɔɔ ti yɔnɔɔ ma lara nda ti wogo yen ma ngban ti yege yo. Nda wila yege yo ti nda.

² Wila yo fɔ: «Yembinɛ li ni, wa na yariyanga ki ni, mila pye na wele, mɛɛ kaa tifelege ki yan ki yiri wa naayeri wi keyen tijere yi ni fuun yi na na gbɔɔn, ma pan ma kɔgoje gbɔɔ tɔnmɔ pi yege fannga ni.

³ A wɔngaala tugbɔmbɔlo tijere si yiri wa kɔgoje wi ni, wa sila yala wa ni†.

⁴ Wɔngbo kongbanɲa wila pye paa jara yen. Kanwira la pye wi na paa yon yen. Maga ta mila pye naa wele, a pɛ sigi kanwira ti kon mari laga wi na, mɛɛ wi yirige maa yerege wi tɔɔɔ ti na paa senwee pyo yen. A pɛ si senwee pyo jatere kan wi yeri.

⁵ «Le ki yɔngɔlo nungba ke ni, a mi si wɔngbo shyen woo yan, wila pye paa cenge urusi ka yen. Wila pye ma cɛn wi punɔ tɔɔɔ ti na. Kendingangala taanri la pye wa wi yon, wa ngangala ke sɔgowo. A pɛ suu pye ma yo wi yiri wi sa kara legere ka.

⁶ «Ko punɔ na, mila pye na wele naa, mɛɛ wɔngbo wa yege yan; wila pye paa kamolo yen. Kanwira tijere la pye wa wi pɔgɔlo paa sannjege yen. Yinre tijere la pye wi na. A pɛ si tegere kan wi yeri†.

⁷ «Ko punɔ na, wa na yariyanga ki ni yembinɛ li ni, mbe ka wele, mɛɛ wɔngbo tijere woo yan. Wila pye sunndo kɔngɔ ni, ma pye fyere ni. Fannga gbɔgo la pye wi ni fɔ jenge. Ngangala titɔnlɔngɔlo tuguron wogolo kaa pye wa wi yon. Wila pye na kara ti kuun, nari kɔɔnɔ yuroyuroyo, nari kaa, nari sannda ti tangala tangala. Wila pye wi ye wɔngaala kongbanmbala pe ni. Yenngɛle ke kaa pye wi na†.

⁸ Maga ta mila pye naga yenngɛle ke wele, a mi si kaa ki yan fɔ yenne jeele la yiri wa sanngala ke sɔgowo. Wa yenngɛle kongbanngala ke ni, a taanri si kɔlogi ma wo wa yenne jeele li yege. Yengele la pye ki yenne jeele li na paa senwee wogolo yen. Yon la pye li na, a laa yege gbɔgowo senre yuun†.»

Yenngɛle li kiti konwagati

⁹ «Kona, mila pye na wele naa bere, maga ta paa pye na wunluwo jɔnɔ teriteri. Na wila pye wa maga le wa fafafa†, a wi si cɛn ki wunluwo jongo ka na. Wi yaripɔɔ tila pye ma filige yege yege yege. Wi yinzire tila pye ma filige paa sumbyo sifire yen. Wi wunluwo jongo kila pye paa kason yinne yen. Wi wunluwo jongo jegele kiiri kiiri kaa pye paa kason gbɔgo yen†.

¹⁰ Kason kila pye na janri na yinrigi wa wi yege paa gbaan tɔnmɔ yen. Leele waga legere legere paa pye wi tunmbyelee; leelee waga keke tegesaga legere paa pye ma yere wi yege sɔgowo na tunngo piin wi kan. Kona, a kiti konfenne pɛ si cɛncɛn. A pɛ si seweele pele yengele†.

¹¹ «Mila pye na wele naa bere, katugu ki yenne laa pye nali yege gbɔgowo senre yuun. A mi sigi yan fɔ pɛge wɔngbo wi gbo, maa wire ti tongo, mari wa kason mari sogo.

¹² Wɔngaala sanmbala poro na, paa pe fannga ki sho pe yeri; ɛɛn fɔ, a pɛ si pe yaga go na fɔ ma saa gbɔn wagati wa ni.

¹³ «Mila pye na wele bere wa na yariyanga ki ni yembinɛ li ni, mbe ka wele, a mi si lere wa yan, na wi yiri senwee pinambyo† kɔɔgo.

Wila yiri wa naayeri ma pan kambaara ti na.

A wi nɛɛ paan wa na wila pye wa maga le wa fafafa wi tanla.

A pɛ suu yigi ma fulo wi ni le wi tanla.

¹⁴ A pɛ si tegere naa gbɔgowo konaa wunluwo pi kan wi yeri;

a leelee pe ni fuun, naa cengele ke ni fuun, konaa senre pyew ti woolo pe nɛɛ tunngo piin wi kan.

Wi tegere ti yen tegere nda ti yen kɔsaga fu;

wi wunluwo pi se si jɔgo fyew.»

¹⁵ «Mi Daniyeli ki wogo kila na jatere wi piri na na jenge, a na sunndo wi kon na na fɔ jenge yariyanra nda mila yan ti kala na.

¹⁶ Ki kaa pye ma, leelee mbele paa pye wa, a mi si fulo nungba tanla, maa yewe ki kagala ke ni fuun ke koro jate wi ni. A wi si ke koro wi yo mala kan.

¹⁷ Wila yo fɔ: «Ki wɔngaala tugbɔmbɔlo tijere wele, pe yen ma taanla wunlumbolo tijere ni, mbele pe yaa ka yiri laga tara ti na.

¹⁸ ɛɛn fɔ poro punɔ na, Yenngɛle na yaara ti ni fuun ti go na li leelee kpoyi poro pe yaa ka wunluwo pi ta, pi yaa ka koro poro kan sanga pyew fɔ tetete.»

¹⁹ «Koni, mila pye na jaa mbe ki wɔngbo tijere woo wi kala li jen mbe wali li na, wo na wila pye wi ye sanmbala pe ni fuun pe ni we. Wila pye fyere ni fɔ jenge. Wi ngangala kaa pye tuguron. Wi yombɛkɔɔɔ tila pye tuguyenre. Wila pye na kara ti kuun, nari kɔɔnɔ yuroyuroyo, nari kaa, nari sannda ti tangala tangala.

²⁰ Yenngɛle ke ngele kaa pye wa wi go ki na, mila pye na jaa mbe ke kala li jen

† 7:3 7:3: Naga 13.1; 17.8 † 7:6 7:4-6: Naga 13.2 † 7:7 7:7: Naga 12.3; 13.1 † 7:8 7:8: Naga 13.5-6 † 7:9 7:9: Naga ki yo fɔ: Na wila pye wa maga le wa fafafa, ko yen naga nari ma yo Yenngɛle lo li, lo na lesaga woro li na, kɔsaga si woro li na. † 7:9 7:9: Naga 1.14; 20.4 † 7:10 7:10: Naga 5.11; 20.12 † 7:13 7:13: Mati 24.30; 26.64; Maki 13.26; 14.62; Luki 21.27; Naga 1.7,13; 14.14

fun mbe wali li na, konaa yenne sanna na lãa kaa yiri, a taanri kologi ma toori li yege sogowo li kala li ni, lo na yengele la pye li na, naa yon ni, a laa yee gbogowo senre yuun we. Ki yenne lãa cen ndee li gbogo ma we sanngala ke na.

²¹ «Maga ta mila pye na wele, a mi sigi yan fo ki yenne li yen na malaga gboon Yennele li woolo kpoyi pe ni, na yawa taa pe na[†],

²² fo ña wila pye wa maga le wa fafafa, wi pan wi tanga kan Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li leele kpoyi pe yeri, fo wagati wi sa gbon Yennele li leele kpoyi pe wunluwo pi ta[†].

²³ «Ki kaa pye ma, a ki kagala ke koro wi si yo na kan ma yo fo: «Wongbo tijere woo wi yen na wunluwo tijere woo wogo nari. Ki wunluwo pi yaa ka pan laga tara ti na, mbe pye pi ye wunluwo sanmba pyew pi ni. Pi yaa ka dunruya wi lagapyew ki ka, mbe leele pe koonlo yuroyuroyuro, mbe pe tangala tangala.

²⁴ Yennele ke koro yen ma taanla wunlumbolo ke ni, mbele pe yaa ka cen ki wunluwo pi na. Wunluwo wa yege yaa ka yiri poro pungo na. Wo yaa ka pye wi ye kongbanmbala sanmbala pe ni. Wi yaa ka wunlumbolo taanri jan mbe cen wa pe yonlo.

²⁵ Wi yaa kaa senpere yuun Yennele na li yen yaara pyew ti go na li na, mbaa Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li leele kpoyi pe jolo. Wi yaa ka yo fo wi yaa Yennele li leele kpoyi pe wagati ña wi tegetege konaa pe lasiri wi kannga. Yennele li leele kpoyi pe yaa ka pye wa wi fannga ki nogo yele taanri naa walaga.

²⁶ Ko pungo na, kiti konwagati wi yaa gbon. Pe yaa wi tegere ti sho wi yeri, mboo tongo mboo ko pew.

²⁷ Kona, dunruya wunluwo pi ni fuun pi fannga, naa pi tegere, konaa pi gbogowo pi ni, ti yaa kan Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li leele kpoyi poro yeri. Pe wunluwo pi yaa ka pye wunluwo mbakoo. Dunruya fannga fenne pe ni fuun pe yaa kaa tunngo piin pe kan mbaa nuru pe yeri[†].

²⁸ «Pa ki senre ti ko na ki laga nga ki na. Mi Daniyeli mi wo na, ki senre tila na jatere wi piri na na, ma fyere wa na na fo jenge. A na wire cenlomo pi kannga. A mi sigi kagala ke tege wa na nawa.»

8

*Yariyanga shyen wogo:
Simbapolo naa sipapolo kala*

¹ Wunlunaja Belishazari wi wunluwo pi yele taanri wolo li ni, mi Daniyeli, a mi si

woonro wonlo ma yariyanga fonngo yan naa, ko la pye yariyanga kongbannga nga mila yan ko pungo na.

² Mila pye na wele ki yariyanga yansanga wi ni, mala ta mila wele, a mi si kaa na yee yan wa malaga sigeca Suzi ki ni, wa Elamu kinda wi ni. Wa na yariyanga ki ni, a mi si kaa na yee yan wa Ulayi gbaan wi tanla.

³ Mi kaa yege yirige ma wele, mee simbapolo wa yan yeresaga le gbaan wi yon na. Yennele shyen la pye wi na. Ki yennele shyen kaa pye ma tonlondonlo fo jenge, een fo nungba la pye ma tonlo nungba na. La la keli ma yiri la na. Na lãa yiri pungo na, lo la tonlo ma we sanna li na.

⁴ Kona, a mi sigi yan fo ki simbapolo wi yen na gboun wi yennele ke ni wa yonlo tosaga kee yeri, naa yonloparawa kamenge kee konaa yonloparawa kalige kee yeri. Wongbo wo wa kpe sila ya mbe yere mboo sige. Lere kpe saa ya mbe yaraga sho wi yeri. Nga fuun kila wi ndanla, ko wila pye na piin. Wi fannga kila pye na gbogo na kee yege fo jenge.

⁵ Mala ta mila pye na jatere piin ki wogo ki na, mbe ka wele, mee sipapolo wa yan wila fee na paan, ma yiri wa yonlo tosaga kee yeri. Wila pye na tara ti lagapyew ki yanri na paan, wi toozo ti sila si pye na jiinri wa tara ti na. Yenne titoonlo gbene nungba la pye wa wi yengele shyen ke sogowo pi ni.

⁶ Simbapolo yennele shyen fo ña mila yan yeresaga wa gbaan wi yon na, a sipapolo wi si saa fo ma gbon wi na, mee gbinri ma to wi na wi fannga ki ni fuun ki ni.

⁷ A mi suu yan wi saa na malaga gboun simbapolo wi ni. Wila wi gbon kayanga gbogo ni, fo ma simbapolo wi yennele shyen ke kaari. Fannga sila pye simbapolo wi ni wi ya wi yere wuu sige. A sipapolo wi suu jan tara, maa tangala tangala wi toozo ti ni. Lere kpe sila ta mbe simbapolo wi sho wi yeri.

⁸ A sipapolo wi si fannga ta fo jenge, een fo naa wi fannga kila kaa gbon wa ki gbonsaga, a wi yenne titoonlo gbene li si kaw. Een fo, a yennele titonlongolo tugbongolo tijere si yiri wa li yonlo ma yege wa dunruya wi go tijere ki yeri.

⁹ A yenne jele la si yiri ki yennele ke nungba na, ma tonlo konlo fu ma kari wa yonloparawa kalige kee yeri, naa yonlo yirisaga kee yeri konaa ma kari wa tara tiyonro[†] ti kee yeri.

[†] 7:21 7.21: Naga 13.7 [†] 7:22 7.22: Naga 20.4 [†] 7:27 7.27: Naga 20.4; 22.5 [†] 8:9 8.9: Tara tiyonro to ti yen Izirayeli tara re.

¹⁰ Li fanngga kila gbogo fo ma saa gbɔn wa yaara nda wa yennele na ti na; lãa ki yaara nda ti da ti walaga kɔn ma wo tara, konaa wonngolo kele ni, mee ti tangala tangala li tooro ti ni†.

¹¹ Lãa li yee gbogo fo ma li yee taanla yaara nda wa yennele na ti togbɔo wi ni. Saraga sogowogo nga ki maa woo pilige pyew yaara nda wa yennele na ti togbɔo wi yeri, lãa ki saraga wogo ki yerege konaa ma wi censaga kpoyi ki tege fyongo ni.

¹² Yaara nda wa yennele na, paa ti le wa li fanngga ki nogo konaa ma saraga sogowogo nga ki maa woo pilige pyew ki yerege kapere ti kala na. Yenne lãa kaselege ki wa tara, a li kapyegele ke ni fuun kaa yongo.

¹³ Kona, a mi si merege kpoyi wa magala logo wi yen na para. A merege kpoyi wa yee si wo yewe ma yo fo: «Ki yariyanra nda ti naga, ti kagala ke yaa koro mbaa piin fo sa gbɔn wagati wiwiin? Saraga sogowogo nga ki maa woo pilige pyew, ki yaa koro mbawogo fo sa gbɔn wagati wiwiin? Kapegbogo nga ki maa jogowo pi piin, ki yaa koro wa fo sa gbɔn wagati wiwiin? Yennele li censaga kpoyi konaa yaara da wa yennele na, pe yaa ti yigikala li tisaw fo sa gbɔn wagati wiwiin?»

¹⁴ A merege kongbanja wi silan yon sogo ma yo fo: «Pinliwe waga kele naa cenme naa nafa shyen ma yiri ke (1 150) konaa yonlokogo waga kele naa cenme naa nafa shyen ma yiri ke (1 150) ki yaa toro ghen, ko punjo na, Yennele li censaga kpoyi pee jen pege pye kpoyi naa.»

*Merege Gabiriyeli
wila yariyanga ki koro wi yo
Daniyeli wi kan*

¹⁵ «Kona, mi Daniyeli, mala ta mila pye na jatere piin yariyanga nga mila yan konaa ki koro wi wogo na, a mi si yaraga yenwege ka yan ki yere na yee sogowo, nga kila pye paa senwee pyo yen.

¹⁶ A mi si senwee magala la logo ma yiri wa Ulayi gbaan tonmo pi nandogomo. Lãa gbele ngbanga ma yo fo: «Gabiriyeli, yariyanga ki koro wi yo ki nana na wi kan†.»

¹⁷ Ki kaa pye ma, a Gabiriyeli wi si fulo le laga nga mila pye ma yere ki tanla. Naa wila kaa na fulo na tanla, a na sunndo wi si kɔn na na. A mi si to mala yee ki jiile wa tara. A wi silan pye fo: «Senwee pyo, ki logo ma wali ki na, fo ki yariyanga ki yen na para wagati punjo woo wi kagala koro senre na.»

¹⁸ Maa ta wila pye na para na ni, a na yee si wo, mala yee ki ta jiilesaga wa tara. Een fo, a wi si jiri na na, mala yirige mala yerege le laga nga mila pye.

¹⁹ Kona, a wi silan pye fo: «Kala na li yaa ka pye Yennele li nangbanwa wagati wi kosanga ni, mi yaa li naga ma na, katugu ki wagati wi kɔn ma tege.

²⁰ Simbapolo na ma yan yennegele shyen ke ni, wo yen ma taanla Medi tara fenne naa Perisi tara fenne pe wunlumbolo poro ni.

²¹ Sikapolo sire legere fo na ma yan, wo yen ma taanla Yavan† tara wunlunana wo ni. Yenne titonlo na lãa pye wa wi yennegele shyen ke sogowo pi ni, lo yen ma taanla ki tara ti wunlunana kongbanja wo ni.

²² Kona, a ki yenne li si kaari, a yennegele tijere si yiri wa li yonlo. Koro yen ma taanla wunluwo tijere ni, mba pi yaa ka yiri wa ki tara nungba ti ni; een fo ki wunluwo tijere pi fanngga ki se ka gbogo mbe kongbanmba pi woo pi bo.

²³ Pe wunluwo pi kosaga, na lepeepe ke kapere pyege kiga ka gbɔn wa ki gbɔnsaga ki na sanga na ni, wunlunana wa yaa ka yiri, na wi yaa ka pye yee gbogowo naa tijinliwe pee ni.

²⁴ Wi yawa pi yaa ka gbogo, een fo pii yaa ka yiri wo yere jate yeri. Wi yaa ka jogowo pye fo jenge. Wi kapyegele ke ni fuun ke yaa ka yon. Wi yaa ka fanngga fenne pe tongo konaa Yennele li leele kpoyi pe ni.

²⁵ Wi tijinliwe pee pi kala na, wi yaa ka lelegere fanla mbe pe punjo. Wi yaa ka pye yee gbogowo coli. Wi yaa ka lelegere tongo, mbele pe yaa kaa ki jate pe yen ma cen yeyinge na pow. Wi yaa ka yiri malaga ni wunlumbolo pe Wunluwo wi korogo. Een fo pe yaa kaa tongo, mbege ta senwee kee si gbɔn wi na.

²⁶ Yariyanga nga ma yan pinliwe naa yonlokogo wogo ki na, ki yen kaselege. Een fo ki yariyanga kala li yaga wa ma nawa, li pye ngundo, katugu li yen na para wagati na wila paan wa lege wi wogo na.»

²⁷ «Ko punjo na, mi Daniyeli, a mi si fanla, fo a mi to na yaa ma saa gbɔn piliye yon ka na. Ko punjo na, a mi si kaa yiri na wunlunana wi kagala ke yee woo. Een fo, na jatere wila pye ma piri na na yariyanga nga mila yan ki kala na, katugu mi sila ya mbege koro wi jen.»

9

Daniyeli wila Yennele li yenri

† 8:10 8:10: Naga 12.4 † 8:16 8:16: Luki 1.19,26 † 8:21 8:21: Yavan tara to nungba to pe maa yinri fun Giresi tara. † 9:1 9:1: Serisessi na pòo mege ki yeri lagame, wi yen wi ye na pè para wi senre na wa Esiteri sewe wi ni; Esite 1.1.

¹ Serisesi[†] pinambyo Dariyusi ŋa wila yiri wa Medi tara fenne pe ni, wila pye Kalide tara fenne pe wunlunaŋa.

² Wi wunluwo pi yeŋe kongbanna li ni, mi Daniyeli, a mi sigi kara maga yan wa Yenŋele senre sewe wi ni, fo Yawe Yenŋele laa ki yo wa Yenŋele yon senre yofozheremi wi yon, ma yo fo Zheruzalemu ca ki yaa ka tongo mbe pye kataga, mbe sa gbɔn fo yeŋe nafa taanri ma yiri ke[†].

³ Ki pye ma, a mi si yenŋe le, ma jatere piriwen yariporo le, ma saa cen conro[†] ma yege wa wa Yawe Yenŋele li yeri, mali yenri yenrewe naa yenrewe gbɔo ni.

⁴ A mi si Yawe Yenŋele, na Yenŋele li yenri ma yo lilan kapere ti kala yaga na na. Mila yo fo: «E, Yawe Yenŋele ngbogo, mboro ŋa ma yen fyere ni, ma yen ma mbele ndanla, a pɔɔn ngasegele ke yigi na taanri ke na, ma moɔ yon finliwe pi yigi pe ni.

⁵ Wɛ kapege pye, ma kambasinnde pye, ma tipege pye. Wɛ yiri ma je ma na. Wɛ je ma ngasegele naa ma kakɔndegɛngɛle ke na.

⁶ Wee logo ma tunmbyeele, Yenŋele yon senre yofenne pe yeri, poro mbele pɛ para ma mege na we wunlumbolo, naa we fanŋga fenne, naa we teleye konaa we tara woolo pe ni fuun pe ni we.

⁷ We Fɔ, mboro wo na, ma yen sinŋe. Woro wɛ fere sho nala, woro Zhuda tara woolo, naa Zheruzalemu ca woolo, konaa Izirayeli tara woolo pe ni fuun, mbele pɛ yiri toon konaa mbele pɛ yiri wa lege, poro mbele maa puro, a pɛ kari tara nda fuun ni pe kambasinnde nda pɛ pye ma na ti kala na we.

⁸ Ee, Yawe Yenŋele, woro wɛ fere ti sho, woro naa we wunlumbolo, naa we tara teele konaa we teleye pe ni, katugu wɛ kapege pye ma na.

⁹ Eɛn fɔ, mboro ŋa ma yen we Fɔ, we Yenŋele, ma yen leele yinriwe tafo, ma yen na we kapere ti kala yari we na, ali mbege ta wɛ yiri ma je ma na.

¹⁰ «Wee yenle mbe logo Yawe Yenŋele, we Yenŋele li yeri. Lasiri kongolo ngele li kan li tunmbyeele mbele Yenŋele yon senre yofenne pe yeri, a pɛ ke yo we kan, wee yenle mbe tanga ke na.

¹¹ Izirayeli tara woolo pe ni fuun pɔɔn lasiri kongolo ke jɔgo. Pɛ punŋo le ma ni, ma je mbe logo ma yeri. Ki kala na, danŋa kagala naa tipege kagala ngele ke yen ma yonlogo wa Yenŋele li tunmbyee Moyisi wi

lasiri sewe wi ni, ki kagala kɛ to we na, katugu wɛ kapege pye Yenŋele li na.

¹² Senre nda laa yo ma yo li yaa ŋa pye woro naa we tara teele mbele paa pye na we yege sinni we na, ligi pye. Li jɔlogo gbogo wa we na. Ki jɔlogo ŋa ki gbɔn Zheruzalemu ca ki na, ki cenle la fa pye dunruya wi laga ka kpe ni gben fyew.

¹³ Ki jɔlogo kagala ke ni fuun kɛ gbɔn we na, paa yege ŋa na paa ki wogo ki yonlogo wa Moyisi lasiri wi ni we. Eɛn fɔ woro wo na, we fɔɔn yenri Yawe Yenŋele, we Yenŋele; we fa yenle mbe we kambasinnde ti yaga, we fa yenle mbɔɔn kaselege ki logo.

¹⁴ Ki kala na, Yawe Yenŋele, maga pye, a ki jɔlogo ki to we na; katugu Yawe Yenŋele, we Yenŋele, ma yen sinŋe wa ma kapyegele ke ni fuun ke ni. Eɛn fɔ woro wee yenle mbe logo ma yeri.

¹⁵ «Koni, we Fɔ, we Yenŋele, mboro ŋa maa na woolo pe yirige wa Ezhipiti tara ma yawa pi fanŋga na, ma megbogo ta, a ki koro wa fɔ ma pan ma gbɔn nala; eɛn fɔ woro wo na, wɛ kapege pye, ma pye kajɔɔgo pyefenne.

¹⁶ We Fɔ, ma kasinŋe ki kala na, ma nangbanwa gbɔo po naa ma konro ti ni, ki yaga ti laga mbe lali Zheruzalemu, ma ca ki ni, ko ŋa ki yen ma yanwiga kpoyi ye[†]; katugu we kapere to naa we teleye pe kambasinnde ti kala na, cengele ngele fuun ke yen ma we tara ti maga, ke yen na Zheruzalemu ca konaa ma woolo pe tifaga.

¹⁷ Koni, we Yenŋele, ki yaga ma mi ŋa ma tunmbyee na yenrewe po naa na yenrewe gbɔo pi logo. Ma mege ki kala na, ki yaga moɔ lajenge kpoyi ŋa pɛ jɔgo ki wele kajenge ni.

¹⁸ E, na Yenŋele, nungbolo jan ma logo na yeri. Ma yengele ke kan we ca ki na maga jɔgosara ti wele! Ma mege ki yen ca ŋa na, ki jɔgowo pi wele! We woro nɔɔ yenrewe gbɔo yenri ma yon we na we kasinŋe ko kala na, eɛn fɔ we yen nɔɔ yenrewe gbɔo yenri ma yon we na ma yinriwe tawa gbɔo po kala na.

¹⁹ We Fɔ, logo we yeri. We Fɔ, we kala yaga. We Fɔ, ma jatere wi tɛge we na. Ma we kala li yege wo, maga ka mo, ma mege ki kala na, na Yenŋele; katugu ma mege ko ki yen ma ca ki na konaa ma woolo pe na.»

*Merege Gabiriyeli wila yegele
nafa taanri ma yiri ke
tegesaga koloshyen
ke koro wi yege yo*

²⁰ «Mila pye na yenri bere, nala kapere to naa Izirayeli, na woolo pe kapere ti yuun

[†] 9:2 9:2: Zhere 25.11; 29.10 [†] 9:3 9:3: Mbe jatere piriwen yariporo le konaa mbe cen conro, ko la pye kapyegele kele, ngele lere wa ma pye mbege naga fɔ wi jatere wi piri wi na. [†] 9:16 9:16: ŋa ki yo fɔ: *Yanwiga kpoyi*, Siyon yanwiga ko pe maa yinri ma, pa paa sherigo gbogo ki kan wa ki na, wa Zheruzalemu ca. Pe maa ki yinri fun Zheruzalemu ca.

nari finligi, na Yawe Yenñele, na Yenñele li yenñewe gbɔɔ yenri li yanwiga kpoyi ki wogo na.

²¹ Mala ta mila pye na yenri, nana na mila keli ma yan wa na yariyanga kongbannga ki ni, Gabiriyeli we, wi si yiri sire na, ma fyeele ma pan na korogo, yonlokogo yege saraga wosanga wi ni.

²² A wi si pan mala yege naga ma yo fo: «Daniyeli, mi pan koni mbe tijinliwe naa kagala koro jenme kan ma yeri.

²³ Naa maga le na Yenñele li yenñewe gbɔɔ yenri, Yenñele li senre ta yo, to mi pan mbe yari ma yeri, katugu ma yen ma Yenñele li ndanla jenge. Ki kala na, ma nungbolo jan ki senre ti yeri, ma ki yariyanga ki koro wi jen.»

²⁴ «Yele nafa taanri ma yiri ke tegesaga koloshyen wagati wi kon ma tege ma woolo konaa ma ca kpoyi ki kan. Ki wagati wi kon ma tege, jango mbe kolomo kapyere ti yerege, mbe kapere ti ko, mbe kambasinnde ti kala yaga, kasingge mbakogo ki ta ki pan. Yariyanga konaa Yenñele yon senre yofenne pe senre ti kagala ke pye ke yon fili, Yenñele li lajenge kpoyi ki tege ki ye naa fonngo li kan.

²⁵ Nga ma daga mbe jen mbe wali ki na, ko yen fo mbege le wagati na ni ki yo ma yo fo Zheruzalemu ca ki yaa gbegele mbe tege konaa mbe kan naa fonngo, fo mbe sa gbɔn kundigi na pe sinme kpoyi wo wi na maa wo wi pansanga wi na, yegele koloshyen tegesaga koloshyen wagati wi yaa toro. Sanni yegele koloshyen tegesaga nafa taanri ma yiri shyen wagati ni, ca ki yaa gbegele mbe tege konaa mbe kan naa fonngo, mbe pinle ki nawa kongolo koro naa ki malaga sigemboro ti ni, een fo ki yaa ka pye wagati ngbaan.

²⁶ «Ki yegele koloshyen tegesaga nafa taanri ma yiri shyen wagati wi kongolo, pe yaa ka nana wa gbo, na pe sinme kpoyi wo wi na maa wo. Lere kpe se ka yenle mbe yere wi ni mboo saga. Kundigi wa woolo yaa ka pan mbe ca konaa laga kpoyi ki ya. Kona, jogowo gbɔɔ yaa gbɔn wi na, mboo wogo ki ko paa yege nga na tonngbɔɔ ma jogowo pye we. Een fo sanni wi sa ku, wi yaa malaga yirige mbe jogowo pye, paa yege nga na kila kon ma tege we.

²⁷ Wi yaa ka yon finliwe le lelegere ni, mba pi yaa yeresaga ta sa gbɔn yegele koloshyen ni. Ki yegele koloshyen ke nandogomo, wi yaa ka yo fo pe saraga womo naa yarikanra kanwa pi yerege. Ki kundigi jogowo pyefo wi yaa ka katijangara pye fo sa toro ki da wi na†, fo sa gbɔn wo jate wi tongosanga wi na, paa yege nga na ki kon ma tege wi wogo na we.»

10

Yariyanga taanri wogo:

Nana na wila len jese yariporo tiyoro ti le

¹ Perisi tara wunlunana Sirusi wi wunluwo pi ye le taanri wolo li ni, a Yenñele li si senre ta yo Daniyeli wi kan, wo na paa pye na yinri fun Belishazari. Ki senre ti yen kaselege senre; ti yen na para wagati ngbaan na wila paan wo senre na. A Daniyeli wi sigi senre ti logo ma wali ti na konaa ma yariyanga ki koro wi jen.

² Ki wagati wi ni, mi Daniyeli na nawa pila tanga na na fo ma saa gbɔn yapeleye jeyen taanri.

³ Mi sila yenle mbe yaakaga tanga kpe ka; mi sila kara ka, mi sila si duven wo. Mi sila sinme nuwo taan fa na yee na fo ma saa ki yapeleye taanri yi ko.

⁴ Yele li jenge kongbannga ki pilige nafa ma yiri tijere wogo ki na, a mi silan yee yan wa gbaan gbenje wi yon na, na pe yinri Tigire.

⁵ A mi silan yege ki yirige ma wele. Le ki yongolo nungba ke ni, a mi si nana wa yan, na wila yariporo nda pe gbegele len jese ni ta le. Kurusijara na wila pye ma po wa wi senne, wila pye te piiri na wila yiri wa Ufazi ca wo wa.

⁶ Wi wire tila pye na yengele paa kirizoliti sinndelege sonngbanga wogo yen. Wi yege kila pye na yengele paa yenñele yengeleme yen. Wi yengele kaa pye na yin paa kasɔn yinñele yen. Wi keyen naa wi tooro ti ni, tila pye na yengele paa tuguyenre nda ti wologo ta yen. Wi senpaara tila pye paa janwa gbolo tinme yen†.

⁷ Mi Daniyeli mi nungba mila ki yaraga nga kila ki yee naga ki yan. Mbele paa pye na ni, pe sila ki yan, een fo sunndo kongɔ ngbanga la pe yigi. A pe si fe ma saa lara.

⁸ Ki pye ma, mi nungba mila koro le naga yarigbɔɔ nga kila ki yee naga ki wele. A na wire ti si kaa fanla na na. A na yege cenwe pi kannga na woo paa yarifongo yen. Fannga kpe ko sila koro na ni.

⁹ A mi si nana wi senpaara ti logo. Miri logo laga nga na, a na yege ki si wo, a mi to mala yege ki jiile wa tara.

¹⁰ Maga ta mila seri, mbe ka wele, a mi sigi yan fo kee ka jiri na na, mala yirige mala kannguuro ti kan konaa na kendagala ke ni wa tara ti na.

¹¹ A wi silan pye fo: «Daniyeli ma yen ma Yenñele li ndanla fo jenge. Senre nda mi yaa yo ma kan, ti koro wi logo ma wali wi na. Yiri ma yere le laga nga ma yen,

katugu pàna tun laga ma yeri foonfoon nga na.» Naa wila kaa ki senre ti yo na kan, a mi si yiri ma yere na seri.

¹² A wi silan pye naa fo: «Daniyel, maga ka fye; katugu maga le pilige kongbannga nga mdo yee tirige ma Yenyele li yege sogowo, mali yenri mbe nga ki pye ki koro wi jen, Yenyele ldon yenrewe pi logo. Mi pan ma korogo mbe yon sogomo kan ma yeri ma yenrewe pi wogo na.

¹³ Perisi tara meregeye to na wi yen ti go sigefo, wo wila na yege kon fo ma saa gbon pilige nafa ma yiri nungba ni. Een fo Misheli† na wi yen meregeye teele tugbambolo wo wa, wi si pan mala saga. Ko ki ti mi koro wa Perisi tara wunlumbolo pe ni.

¹⁴ Kala na li yaa ka pye ma tara woolo pe na wa wagati na wila paan wa pungo na wi ni, ko mi pan mbe yo ma kan, katugu ki yariyanga ki yen na para ki wagati pungo woo wo senre na.»

¹⁵ Maa ta wila pye naga senre ti yuun na kan, mila na yege ki sogo na wele wa tara, mi sila ya mbe para.

¹⁶ Le ki yongolo nungba ke ni, a mi si na wi yiri senwee pyo korogo wi yan. A wi si pan ma jiri na yongbaseere ti na. Kona, a mi si ya mala yon ki yenge naa na para. A mi si lerefo na wila pye na yege sogowo wi pye fo: «Na tafa, yariyanga nga mi yan, kilan jatere wi piri na na fo mala fannga ki ko na ni.

¹⁷ Na tafa, mi na ma tunmbyee, mele mbe si ya mbe para na tafa ma ni? Koni na fannga ki ko, a na wonwon pi kologo.»

¹⁸ Kona, na wila yiri senwee pyo korogo, a wi si jiri na na naa, mee fannga le na ni.

¹⁹ A wi silan pye fo: «Mboro na ma yen ma Yenyele li ndanla, maga ka fye. Yeyinngi ki pye ma ni! Fannga le ma yee ni, ma kotogo ta!» Maa ta wila pye na para na ni, a mi si fannga ta. A mi suu pye fo: «Na tafa, ma mbe ya para na ni, katugu ma fannga le na ni.»

²⁰ A wi silan pye naa fo: «Mi pan laga ma yeri go nga na, maga jen le? Koni mi yaa songoro sa malaga gbon Perisi tara meregeye to na wi yen ti go sigefo wi ni. Na mi ka kari, Yavan† tara meregeye to na wi yen ti go sigefo, wi yaa pan.

²¹ Een fo, nga ki yen ma yonlogo wa Yenyele li kaselege sewe wi ni, ko mi pan mbe yo ma kan. Lere kpe woro nala sari ki malaga ki na, kaawo meregeye to Misheli na wi yen ye go sigefo wo nungba.

11

¹ Medi tara wunlunana Dariyusi wi wunluwo pi yeke kongbanna li ni, mi jate mila pye wa Misheli wi ni mbe ta mboo saga.

² Koni mi yaa kaselege ki naga ma na.»

Wunlumbolo pele yaa ka malaga gbon pe yee ni

A merege wi sho fo: «Wele, wunlumbolo taanri pele yege yaa ka yiri wa Perisi tara ti ni. Poro pungo na, tijere woo yaa ka yiri, wo yaa ka pye yarijende legere tafa mbe we sanmbala pe ni fuun pe na. Na wiga ka yawa ta wi yarijende legere ti kala na sanga na ni, wi yaa ka leele pe ni fuun pe sun mbe pe wa Yavan tara wunluwo pi na.

³ «Een fo wunlunana kotogofa wa yaa ka yiri mbaa wi wunluwo pi piin yawa gboo ni. Nga fuun ka kaa ndanla, ko wi yaa kaa piin.

⁴ Een fo, na wiga ka gbegele mbe cen sanga na ni, pa wi wunluwo pi yaa to mbe walagi walagi mbe kari dunruya wi go tijere ki na. Pi se ka kan wi setirige piile poro yeri pe cen wa wi yonlo. Pi yaa ka sho wi yeri, mbe kan pele yege yeri. Pi se ka fannga ta paa yege nga na pila pye.

⁵ Yonloparawa kalige kee wunluwo† wi fannga ki yaa ka gbogo fo jenge, een fo wi malingbocoolo teele nungba yaa ka fannga ta mbe we wi fannga ki na mbe cen tegere ti na. Wi wunluwo fannga ki yaa ka gbogo fo jenge.

⁶ «Na yegele kele ka ka toro jenri, wunlumbolo pe yaa ka yon finliwe le pe yee ni. Yonloparawa kalige kee wunlunana wi sumboro wi yaa ka pori yonloparawa kameenge kee wunlunana wi yeri mbege yon finliwe pi le. Een fo, sumboro wi fannga ki se ka koro wa. Wi pyo wi se ka go ta. Wo jate pe yaa kaa gbo mbe pinle mbele paa pan wi ni pe ni, naa wi to wi ni konaa na wila pye wi sagafa wagati jenri ni wi ni.

⁷ «Een fo ki jele wi sege woo wa yaa ka yiri mbe cen wa wi to wi yonlo. Wi yaa ka yiri yonloparawa kameenge kee wunlunana wi malingbocoolo ngbelege ki korogo. Wi yaa ka sa ye wa wi malaga sigeca ki ni, mboo nandanwa kala li pye wi na, mbe ya wi ni.

⁸ Wi yaa ka ki wunlunana wi yarisunndo naa yaara yanlere nda pe tuguron yan mari gbegele, naa te piiri yaara konaa warifuwe yaara nda ti yen wi yarisunndo ti woro ti koli mbe kari ti ni wa Ezhipiti tara. Ko pungo na, yegele jenri ni, wi yaa laga yonloparawa kameenge kee wunlunana wi na.

† 10:13 10:13: Misheli wo wi yen merege na wi yen Izirayeli tara ti go sigefo; Dani 10:21; Zhude 9; Naga 12.7.

† 10:20 10:20: Dani 8.21 † 11:5 11:5: Yonlo parawa kalige kee wunluwo wo wi yen Ezhipiti tara wunluwo we.

⁹ Ko wunlunana wo yaa ka yiri mbe kari wa yonloparawa kalige kee wunluwo pi ni, mbe ta mbe to pi na, ko pungo na mbe si songoro mbe kari wa wi tara.

¹⁰ «Yonlo parawa kamenge kee wunlunana wi pinambiile pe yaa ka pe yee gbegele malaga ki mege ni, mbe malingboonlo legere ngbelege ka gbogolo, mbele pe yon ki se ka jen. Pe ni, nungba yaa ka kari malaga ki na wi malingboonlo pe ni, mbe jaraga paa lafogo tonmo yen, mbe tara ti ni fuun ti yin mbe kari. Wi songorosaga, pe yaa malaga ki gbom fo sa gbon wa yonloparawa kalige kee wunlunana wi malaga sigeca ki na mbe to ki na.

¹¹ Kona, yonloparawa kalige kee wunlunana wi yaa ka konro ta, mbe yiri mbe sa to yonloparawa kamenge kee wunlunana wi na. Wo yaa ka malingboonlo legere gbogolo, een fo poro yaa ka ye yonloparawa kalige kee wunlunana wi kee.

¹² «Na paga ka ni malingboonlo pe ni mbe ko, pa yonloparawa kalige kee wunlunana wi yaa yin yee gbogowo ni mbe lelegere gbo, een fo wi cew tawa pi se kari yee.

¹³ Katugu yonloparawa kamenge kee wunlunana wi yaa nuru naa mbe malingboonlo legere pele gbogolo mbe we kongbanmbala pe na. Na wagati wa ka ka toro, na yegele jenri ka toro, wi yaa songoro mbe pan malaga mege ni wa Eshipiti tara, malingboonlo legere ni konaa malingbonyaara legere ni.

¹⁴ Ko sanga wo ni, lelegere yaa ka yiri yonloparawa kalige kee wunlunana wi korogo. Lewelimbele pele yaa ka yiri wa mboro Daniyel ma woolo pe ni, mbe sa to wi na, jango nga ki yo wa yariyanga ki ni, kigi yee yon fili, een fo pe se ka ya.

¹⁵ «Kona yonloparawa kamenge kee wunlunana wi yaa ka pan, mbe malingboonlo censaga kan, mbe tara gbogolo mberi pye lugusaga malaga sigeca ka tanla, mbe sigi sho. Kona, yonloparawa kalige kee malingboonlo ngbeleye yi se ya yere mboo sige, ali malingboonlo mbele pe yen kotogo ni, pe se ya fannga ta mbe yere.

¹⁶ Na wi yaa pan mbe ye mbe laga ki sho, wi yaa kaa piin paa yege nga na kuu ndanla. Lere kpe se ka ya mbe yere mboo sige. Wi yaa ka sa cen wa tara nda ti yon ma we ti ni fuun na ti ni, mbe jogowo pye ti na.

¹⁷ «Wi yaa kaga kon mbege tege, mbe pan wi wunluwo yawa pi ni fuun pi ni. Wi yaa ka yon finliwe le yonloparawa kalige kee wunlunana wi ni, mboo sumborombo wi kan wi yeri porogo na, jango mbaa ki jaa mbe yonloparawa kalige kee wunluwo pi jogo. Een fo ki wogo ki se ka pye. Ki wunluwo pi se ka ye wi kee.

¹⁸ Kona, wi yaa kannga mbe yege wa wa kogoje yon tara ti yeri, mberi legere sho. Een fo wi yee nagawa kapyere, malingboonlo togbo wa yaa ka yiri mberi ko, mbe ti ki kapyere ti fogo mbe ton wi na.

¹⁹ Ko pungo na, yonloparawa kamenge kee wunlunana wi yaa ka songoro wa wi yera tara malaga sigecara ti korogo, een fo wi yaa ka fige mbe to mbe ko mbe wo wa.

²⁰ «Kona, na wi yaa cen wa wi yonlo, wi yaa ka nizara shofa torogo wa wunluwo tara ti laga nga ki yen gbogowo ni ki ni, mbe saa nizara shoo leele pe yeri fannga na. Na wagati wa ka ka toro jenri, pa pe yaa ki wunlunana wi gbo; een fo ki se ka pye nangbanwa ni nakoma malaga na.

²¹ «Nana wa yaa ka cen wa wi yonlo, na wi yen ma leele pe mben, mbe sigi ta wunluwo pi gbogowo pe suu kan wi yeri. Een fo wi yaa kaa yee tege wunluwo pi na yeyingge sanga ni tijinliwe pee senre ni.

²² Malingboonlo ngbelege gbogo nga ki yaa ka jaraga mbe tara ti ton, paa lafogo ma kaa yin ma jaraga, ki yaa ka pe mbe ko mbe wo wa wi yege sogowo. Kundigi na wila yon finliwe pi le, wo fun wi yaa jogo mbe wo wa.

²³ Na paga ka yon finliwe pi le wi ni mbe ko, wi yaa kaa nambara piin. Wi fannga ki yaa kaa gbogo mbaa kee yege, ali mbege ta wi woolo pee lege.

²⁴ Yeyingge sanga ni, wi yaa ka ye wa kinda wi laga nga ki tanla ki ni fuun na ki ni, mbe nga wi teele, naa wi teleye wa kpe sila pye ki pye. Wi yaa ka tara ti yaara naa ti yarijende ti koli mberi yelee wi woolo pe na. Wi yaa ka pyelomo ja mbe ta mbe to cara nda pe malaga sigemboro kan ma maga ti na, ko yaa pye wagati jenri ni.

²⁵ «Ko pungo na, wi yaa wi fannga ki le mbe kotogo le yee ni, mbe kari sa to yonloparawa kalige kee wunlunana wi na malingboonlo ngbelege gbogo ni. Kona, yonloparawa kalige kee wunlunana wi yaa yiri wi korogo malingboonlo ngbelege gbogo ni, nga ki yen fannga ni; een fo wi se ka ya yere mboo sige, katugu pe yaa ka yon le wi na.

²⁶ Mbele pe yaa kaa nii wa wi tabali wi na, pe yaa kaa gbo. Pe yaa ka ya wi malingboonlo ngbelege ki ni pew, malingboonlo legere yaa ka welege mbe to mbe ku.

²⁷ Ki wunlumbolo shyen pe yaa kaa ki jaa wa pe kotogo na mbaa tipege piin. Na paga ka fili wa tabali nungba wi na mbaa jaa mbe li, pe yaa ka yagbogowo senre yo mbe pe yee kan. Een fo nga paa jaa mbe pye, ki se ka yon, katugu ki kowo pi se gbom na wagati na wi kon ma tege wi fa gbom.

²⁸ «Kona yonloparawa kamenge kee wunlunana wi yaa songoro wa wi tara yarijende legere ni. Yennele li yon finliwe pi le leele mbele ni, wi yaa kaa tipege jate wa wi nawa pe ni, mbe nga wi kon ma tege mbe pye pe na ki pye, ko pungo na, mbe si songoro wa wi tara.

²⁹ «Wagati na wi kon ma tege na wiga ka gbon, wi yaa yiri naa malaga ni yonloparawa kalige kee wunluwo pi korogo, een fo ko malaga ko se ka pye paa kongbannga ki yen.

³⁰ Leele pele yaa ka yiri wa Mediterane kogoje wi yonlo tosaaga kee yeri, wa Kitimu ca, tonmokoro tugboro ni mbe pan malaga ni wi korogo. Ki yaa kaa wire ti fanla wi na, kona, wi yaa songoro mbe kari wi tara. Yennele li yon finliwe pi le leele mbele ni, wi yaa ka yiri pe korogo naa fonngo. Mbele pe yaa kaa ki yon finliwe pi jogo, wo naa poro pe yaa ka gbogolo.

³¹ Malingboonlo ngbeleye yan wi yaa ka tun, yi yaa ka yiri mbe lajenge kpoyi konaa malaga sigeca ki tege fyongo ni. Yi yaa ka saraga nga ki maa woo pilige pyew ki womo pi sa, mbe si yaritijaanga nga ki maa jogowo pi piin ki gbegele mbege tege wa lajenge kpoyi ki ni†.

³² Wi yaa ka mbele pe yaa ka yon finliwe pi jogo pe fanla mbe pe pungo wi tijinliwe pee senre ti ni. Een fo leele pe ni, mbele pe Yennele li jen, poro yaa ka fannga ta mbe yere mbaa kapyere piin.

³³ Leele pe ni, mbele tijinliwe yen pe ni, poro yaa kaa lelegere nari. Een fo wagati jenri ni, pe yaa ka pele gbo tokobi ni, naa kason yinne ni, naa kaso leme ni konaa mbe pe yaara ti koli pe yeri.

³⁴ Na paga kaa pe kuun sanga na ni, pe se ka sagawa jembe ta, katugu lelegere yaa ka pe yee taga pe na, mbaa ki piin kopiire ni.

³⁵ Ki tijinliwe fenne pe ni, leele pele yaa ka ku, jango ki wamawelewe pi ta pi pe pye fyongo fu, mbe pe pye kpoyi konaa mbe pe pye pe laga fo sa gbon ki kowo wagati wi na, katugu ki kowo pi yaa gbon wagati na wi kon ma tege wo ni.

³⁶ «Ki wunlunana wi yaa kaa wi yera nandanwa kala lo piin, mbaa wi yee yinrigi mbaa wi yee gbogo yarisunndo ti ni fuun ti na. Wi yaa kaa senre nda ti daga yowo ni ti yuun Yennele na li we yarisunndo ti na li na. Wi kagala ke yaa kaa yongo la kee yeye, fo sa gbon Yennele li nangbanwa pi sa pi yee yon fili, katugu nga ki kon ma tege, ki yaa pye†.

³⁷ Wi se kaa wi teleye pe yarisunndo ti jate konaa yarisunngo nga ki kala li yen

ma gbogo jeele pe ni ki ni. Wi se kaa yarisunngo ka kpe jate, katugu wi yaa kaa wi yee gbogo ti ni fuun ti na.

³⁸ Een fo yarisunngo nga ki yen malaga sigecara ti go na, wi yaa kaa ki gbogo. Yarisunngo nga wi teleye pe sila jen, wi yaa kaa ki gbogo mbaa ki kaan te ni, naa warifuwe ni, naa sinndeere sonngbanga woro ni konaa yaara sonngbanga woro ta yeye ni.

³⁹ Cenle la yeye yarisunngo yaa kaa saga wi sa to malaga sigecara ta na. Mbele pe yaa kaa wi jate, wi yaa ka gbogowo kan pe yeri, mbe pe tegetege lelegere go na, mbe tara ti yeele pe na, ti pye pe tonli.

⁴⁰ «Na ki kosanga wiga ka gbon, yonloparawa kalige kee wunlunana wi yaa ka yiri malaga ni wi korogo. Kona, yonloparawa kamenge kee wunlunana wi yaa sa to wi na paa tifelingbogo yen wi malaga gbonwotoroye pe ni, naa wi shon lugufenne pe ni konaa tonmokoro tugboro legere ni. Wi yaa kaa yiin tara ti ni, mbaa pe jogo mbaa toro paa yeye nga na lafogo ma kaa yin na jaraga.

⁴¹ Wi yaa ye wa tara nda ti yon ma we ti ni fuun na ti ni mbe lelegere gbo. Een fo Edomu cenle woolo, naa Mowabu cenle woolo konaa Amo cenle woolo kundigile pe yaa ka sho wi legbogo ki kee.

⁴² Wi yaa ka cen fannga ki na tara legere go na. Ezhipiti tara fun ti se ka sho mbe to.

⁴³ Wi yaa ka Ezhipiti tara te, naa warifuwe konaa yaara sonngbanga woro ti ni fuun ti koli. Libi tara fenne naa Etiyopi tara fenne pe yaa ka taga wi na.

⁴⁴ Wi yaa ka senre ta logo mbe yiri wa yonlo yirisaga naa yonloparawa kamenge kee yeri, to yaa kaa sunndo wi kon wi na. Kona, wi yaa yiri wa tara ti ni nangbanwa gbogoo ni, mbe sa lelegere tongo mbe pe ko mbe pe wo wa.

⁴⁵ Wi yaa ka wi wunluwo paara yinne ti kan wa kogojepe pe sogowo, wa yanwiga tiyongo kpoyi ki na. Ko pungo na, wi yaa ko mbe wo wa, lere kpe wo se ka sa saga wi na.»

12

Jologo konaa kuulo pe yenne kala

¹ «Ko wagati wo ni, merageye togboro Misheli wi yaa ka pan, wo na wi yen ma woolo pe go sigefo we. Ko sanga wo yaa ka pye jologo gbogo sanga. Ki jologo cenle ka fa to maga le cengele ke da wagati na ni, fo ma pan ma gbon ki sanga na wi na. Ko sanga wo ni, ma woolo mbele pe mere ti yaa ka pye mbe yonlogo wa sewe wi ni, poro pe yaa ka sho†.

† 11:31 11:31: Dani 9.27; 12.11; Mati 24.15; Maki 13.14
Mati 24.21; Maki 13.19; Naga 7.14; 16.18

† 11:36 11:36: 2 Tesa 2.3-4; Naga 13.5-6 † 12:1 12:1:

² Mbele pe yen na wɔnɔ wa tara ti nɔɔna wa fanra ti ni, pe legere yaa ka yen mbe yiri. Pele yaa ka yen mbe yiri mbe yinwege mbakogo ko ta, pele yaa ka yen mbe yiri mbe jologo ta, konaa mbe fere sho, nda ti yen kosaga fu†.

³ Leele mbele pe yaa ka tijinliwe ta, poro yaa kaa yengele paa naayeri yanwa pi yen, mbele pe yaa lelegere naga kasinngge ki ni, poro yaa kaa yengele paa wɔnngolo ke yen sanga pyew fo tetete†.

⁴ «Mboro wo na Daniyeli, ki senre ti yigi ti pye ngundo wa ma nawa, ma ki sewe na wi ton ma tegere tege wi na, wi nawa senre tiga ka ta mbe jen fo sa gbɔn ki kosanga wi na. Kona, lelegere yaa kari kara, pa ka yaa taga pe jenme pi na†.

Kosanga kala li yen ngundo

⁵ «Mi Daniyeli, mila pye na wele bere, mee kaa leele shyen pele yegɛ yan pɛ yere. Nunɔba la pye gbaan wi kee nunɔba na, sanja wi yen gbaan wi kee sanja ki na.

⁶ Nana na wila len jese yariporo ti le konaa ma pye yeresaga wa gbaan tonmo pi na, ki leele shyen pe ni, a nunɔba sigi nana wi yewe ma yo fo: «Ki kacɛn kagala ke yaa ke yɛ yɔn fili wagati wiwiin?»

⁷ «Kona nana na wila len jese yariporo ti le konaa ma pye yeresaga wa gbaan tonmo pi na, a mi suu magala li logo. A wi suu kalige ki yirige wa naayeri konaa wi kamɛngɛ ki ni, ma wugu na wi yen yinwege na fo sanga pyew wi na, ma yo fo ki kagala ke yaa pye yɛ taanri naa kongo ni. Cenle na li yen kpoyi Yenhele yegɛ na, li fannɔga ki ni fuun kiga ka ko sanga na ni, kona ki kagala ke ni fuun ke yaa pye mbe ke yɛ yɔn fili†.

⁸ «Mi Daniyeli, mila ki senre ti logo, ɛɛn fo mi sila ti koro wi jen. Ki pye ma, a mi si yewe naa, ma yo fo: «Na tafa, ki kagala ngele ke kowo pi yaa ka pye mele?»

⁹ «A wi silan yon sogo ma yo fo: «Ta kee Daniyeli, katugu ki senre ti yaa koro ngundo, tegere mbe pye ti na fo ki kosanga wi sa gbɔn.

¹⁰ Lelegere yaa ka pye kpoyi, mbe pye mbe laga wamawelege ki fannɔga na. ɛɛn fo, lepeele pe yaa la tipege piin, wa kpe se ka tijinliwe ta pe ni mbege koro jen. ɛɛn fo, mbele pe yaa ka tijinliwe ta, poro yaa kaga koro jen†.

¹¹ Saraga nga ki maa woo pilige pyew, pe yaa ki womo pi sa wagati na ni, mbege le ki wagati wi na fo sa gbɔn yaritjaanga nga ki maa jogowo pi piin, ki sa pan ki cen wa saraga wosaga ki na, piliye waga kele

naa cenme shyen naa nafa tijere ma yiri ke (1 290) yi yaa toro†.

¹² Na lere na ka ka ya mbege kun wi yɛɛ ni, mbe sige fo sa gbɔn piliye waga kele naa cenme taanri naa nafa ma yiri ke ma yiri kangurugo (1 335), ferewe yaa pye wi woo.

¹³ «Mboro wo na, ma yere jenge fo ma sa gbɔn wa ki kosaga ki na. Kona, ma yaa wogosaga ta. Ko punɔ na, ma yaa yiri mboon tasaga ki ta piliye punɔ woyo yi ni.» »

† 12:2 12:2: Mati 25.46; Zhan 5.29 † 12:3 12:3: Nga kigi naga ma yo pe yaa kaa yengele paa naayeri yanwa pi yen nakoma paa wɔnngolo ke yen, ko koro wo yen fo pe yaa ka gbogowo ta. † 12:4 12:4: Naga 22.10 † 12:7 12:7: Naga 10.5; 12.14 † 12:10 12:10: Naga 22.11 † 12:11 12:11: Dani 9.27; Mati 24.15; Maki 13.14

Yenñele yon senre yofɔ OZE wi sɛwɛ we Sɛwɛ wi nawa senre

Yenñele yon senre yofɔ Oze wila wi Yenñele yon senre ti yo Izirayeli wunluwo tara ti yonloparawa kamenge keɛ woolo poro kan. Wila wi Yenñele yon senre ti yo Yenñele yon senre yofɔ Amosi wi wagati wi punɔ na. Ki wagati wi ni, Asiri tara fenne wele, poro mbele paa pye fannga fenne laga tara ti ni, kila yala pe fa pan mbe Izirayeli tara cagbogo nga pe yinri Samari ki tongo ghen. Tara woolo paa pye na yarisunndo gbogo, pe sila pye na nuru Yenñele li yeri. Izirayeli woolo pe sila pye sinmbele Yenñele li ni; pe mbasinme pila gbon yege nga na, mbe ta mbege naga pe na, a Yenñele li sigi yo Oze wi kan ma yo wi sa nanjaa wa pori wi jo. Laa ki yo Oze wi kan fo ki jambasinne wi daga mboo ndanla, paa yege nga na lo na Yawe Yenñele li woolo pe yen mali ndanla we, ali mbege ta pe woro na nuru li yeri o.

Yenñele laa li woolo pe kapege ki wele maga jen, maga yan fo li woolo pe yeketele pe punɔ wa li yeri. Naa leele pe mbaa pe jigi wi taga Yenñele li na, pe sila ko pye, een fo paa pe jigi wi taga pe yeera fannga ko na, naa cengele sanngala ngele kaa pe maga koro na, konaa yarisunndo ta yege na. Ki pye ma, a Yenñele li neɛ li woolo pe yinri mbe kiti kon pe na. Laa pe yege senre yo ma pe jeregi, ma yo li yaa jologo wa pe na. Een fo yege nga na jele na wii sin wi polo wi maa kala yaga, Yenñele ligi yon folo kon mbeli woolo pe kala yaga ma, li yo fo:

Yawe Yenñele li yo fo:

Mi yaa Izirayeli woolo pe mbasinme pi kala yaga pe na...

Katugu na nangbanwa pi ko pe ni (Oze 14.5).

Sɛwɛ wi yen ma koonlo yege nga na

Oze wila jele pori ma piile se 1-3

Yenñele laa senngbanra yo Izirayeli woolo pe na konaa ma pe jeregi 4-13

Yenñele li yaa kali woolo pe sagala 14.1-9 OZE WI POROGO KACEN KAGALA NAA KE KORɔ

1-3

¹ Senre nda to Yawe Yenñele laa le Beeri pinambyo Oze wi yon. Kila pye Zhuda tara wunlumbolo Oziyasi, naa Yotamu, naa Ahazi, naa Ezekiyasi pe ni fuun nungba nungba pe wagati wi na, konaa Izirayeli tara wunlunaja Yerobowamu na wila pye Zhouwasi pinambyo wi wagati wi na†.

Oze wila nanjaa wa pori wi jo

² Yawe Yenñele laa senre nda yo Oze wi kan ma yo wiri yo leele pe kan ti lesaga koi yeɛn. Yawe Yenñele laa wi pye fo:

«Kari ma sa nanjaa† wa le,

ma tanra piile se wi na;

katugu tara woolo pe yen na nanjara piin fo jenge;

pe pe yeɛ laga mi na Yawe Yenñele na na.»

³ Ki pye ma, a Oze wi si kari ma saa Dibilayimu sumborombyo Gomeri wi pori wi jo. A jele wi si kugbo le ma pinambyo se wi kan.

⁴ A Yawe Yenñele li si Oze wi pye fo:

«Pyo wi mege ki taga, maa wi yinri Zhizireyeli†,

katugu ki koro jenri, mi yaa yiri wunlunaja Yehu wi go woolo pe korogo, legbogo nga paa pye wa Zhizireyeli ca ki kala na.

Mi yaa Izirayeli tara wunluwo pi jan.

⁵ Ko pilige ko ni, mi yaa ka Izirayeli woolo pe malingboonlo pe fannga ki ko, wa Zhizireyeli ca gbunlundɛge ki ni.»

⁶ A Gomeri wi si kugbo le naa ma sumborombyo se. A Yawe Yenñele li si Oze wi pye fo:

«Pyo wi mege ki taga, maa wi yinri Lo Uruhama†;

katugu mi se koro mbaa Izirayeli woolo pe yinriwe taa naa.

Mi se pe kala yaga fyew.

⁷ «Een fo, Zhuda setirige piile poro na, mi yaa pe yinriwe ta. Mi na Yawe Yenñele, ye Yenñele li, muwi mi yaa pe sho. Mi se ka pe sho sandiga fannga na, nakoma tokobi fannga na, nakoma malaga gbongo

† 1:1 1.1: Yerobowamu na wi senre ti yo lagame, wo yen wi ye Yerobowamu kongbanja wo ni 2 Wunlu 14.23-29; Yotamu kala yeli wele wa 2 Wunlu 15.32-38; 2 Kuro 27.1-3,7-9 lara ti ni; Ahazi kala yeli wele wa 2 Wunlu 16.1-20; 2 Kuro 28.1-27 lara ti ni; Ezekiyasi kala yeli wele wa 2 Wunlu 18-20; 2 Kuro 29-32 lara ti ni. † 1:2 1.2: Kila pye faa, Izirayeli woolo nambala paa pye na paan na yarisunngo Baali konaa yarisunngo jelege Asitarite ti gbogo, ma Yenñele li senre ti ke. Ki yarisunndo tila pye Kana tara fenne poro woro. Izirayeli woolo paa pye na Kana tara fenne pe forogi na sinlele nanjaala pe ni pe yarisunndo gbogowo pi na. Kana tara fenne paa taga ki na ma yo ki yarisunndo tila ti a pe yarilire tila yongo ma pinle pe yaayoro ti ni, a paa piile legere siin.

† 1:4 1.4: Zhizireyeli mege ki koro wowi na fo «Yenñele li yen na yariluguro nuru.» nakoma «Yenñele li yen nari jaragi.» Wa Zhizireyeli ca, Izirayeli malingboonlo to Yehu wila Izirayeli tara wunlunaja Ashabu wi go woolo pe ni fuun pe gbo, mee cen wunluwo pi na wo naa wi setirige piile pe ni (2 Wunlu 9-10). † 1:6 1.6: Lo Uruhama koro wo yen fo: yinriwe taga woro wa naa.

fann̄ga na, nakoma shonye, nakoma shon
lugufenne fann̄ga na.»

⁸ Naa jele wila kaa Lo Uruhama wi laga
yinne na, a wi si kugbo ka le naa, ma
pinambyo se.

⁹ A we Fɔ wi si Oze wi pye fɔ:
«Wi mege ki taga, maa wi yinri Lo Ami†;
katugu ye woro na woolo,
mi woro ye Yen̄jele fun.»

2

*Yen̄jele li yaa ka Izirayeli woolo
pe jen naa paa li woolo yen*

¹ Pilige ka Izirayeli woolo pe yaa ka lege
paa kogoje yon taambugo ki yen. Lere
se ka ya mbe pe jiri mbe pe yon ki jen.
Kila yo pe kan laga nga na ma yo: «Ye
woro na woolo!» Ki yaa yo pe kan wa ki
laga nun̄gba ki na fɔ: «Ye yen Yen̄jele na
yinwege wolo li woolo†.»

² Kona, Zhuda tara woolo naa Izirayeli
woolo pe yaa ka gbogolo nun̄gba, mbe to
nun̄gba tege pe yee go na. Paa pe yigi
kasopiile ma kari pe ni tara nda ni, pe yaa
ka songoro mbe yiri wa ti ni; kaselege ko
na, ki pilige ki yaa ka pye Zhizireyeli ca ki
piligbogo.

³ Yege yo ye sefenne nambala pe kan fɔ:
«Ami!» (Ko koro wo yen: «na woolo»);
konaa yege yo ye sefenne jele pe kan fɔ:
«Uruhama!» (Ko koro wo yen: «mbe pe
pe yinriwe ta.»)

*Izirayeli woolo pe yen
paa nanjaa yen,
ma pye mbe pe woro na nuru
Yen̄jele li yeri*

⁴ We Fɔ wi yo fɔ:

«Ye ye no wi jeregi!
Ye wo jeregi de!

Katugu wi woro paa na jo yen naa,
mi fun mi woro paa wi polo yen naa.
Wi daga mboo nanjara tegere ti laga wa wi
yee ki na,
mboo nandara tegere ti wo wa wi yin̄gele
ke na.

⁵ Na ko si pye, mi yaa wi yariporo ti sanga
wi na mboo yaga witiwaga,
mboo yaga waga paa wi to naa wi no laa
se.

Mi yaa ti wi pye paa gbinri yen,
paa tara yen, nda ti waga tonmo woro na
taa wa ti ni.

Mi yaa ti wogo kuu gbo.

⁶ Wi piile poro na, mi se ka pe yinriwe ta,
katugu tanra piile wele.

⁷ Kaselege ko na, pe no wuu yee kan
nanjara to yeri,
ki jele na wi pe se, wi fere wa wi yee na,
katugu wi yo fɔ:

«Mi yaa taga na keenle pe pun̄go na,
poro mbe pe maa yaakara naa tonmo
kaan na yeri,
poro mbele pe maa simbasire yariporo naa
len jese yariporo ti kaan na yeri,
poro pe maa sinme liwoo naa duven wi
kaan na yeri.»

⁸ «Ki kala na, mi yaa wi kono li ton wuuro
ni,

mi yaa mbogo wa mboo maga,
jango wiga ka torosaga ta.

⁹ Wi yaa kaa fee wi keenle pe pun̄go na,
een fɔ wi se ka pe yigi.
Wi yaa ka pe lagaja,
een fɔ wi se ka pe yan.
Kona wi yaa wi yee pye fɔ:
«Mi yaa songoro wa na polo lee wi yeri;
katugu mila pye ferewe na wo sanga wo
na ma we nala na.»

¹⁰ «Wo na, wi sila ki jen
fɔ muwi mila pye na bile, naa duven fon̄jo
konaa sinme liwoo pi kaan wi yeri.
Muwi mila pye na penjara to naa te wi
kaan wi yeri legere,
to nda wila pye na kaan yarisun̄go Baali
ki yeri yarikanga.

¹¹ «Ki kala na, mi yaa pan mbanla yarilire
ti sho wi yeri yarilire konsanga ni,
mi yaa na duven wi sho wi yeri erezen pire
ti cosanga ni.

Mi yaa na simbasire yariporo to naa na len
jese yariporo ti sho wi yeri,
to nda wila pye na nii naa fere ti tonni we.

¹² Koni, mi yaa wi pagala mboo fere ti
yirige funwa na wi keenle pe yege
sogowo.

Lere kpe se ka ya mboo sho na kee.

¹³ Mi yaa wi nayinme kagala ke ni fuun ke
ko:

wi fetiye wele,
naa wi yevon̄ndo fetiye,
naa wi cen̄piliye fetiye,
konaa wi sherege fetiye sanmbala pe ni
fuun pe ni.

¹⁴ Mi yaa ka wi erezen keere to naa wi
figiye tire keere ti jogo;
to nda wila pye na para ti wogo na na yuun
fɔ:

«To ti yen na sara na na keenle pe kan na
yeri.»

Mi yaa ti ti kan̄nga kologo,
mbe ti won̄gaala pe pan peri ka.

¹⁵ Wagati na fuun wi pye ma yarisun̄go
Baali ki gbogo,
ma wusuna nuwo taan sogo ki kan maga
gbogo,

† 1:9 1:9: Lo Ami koro wo yen fɔ: mi na woolo ma. † 2:1 2.1: Jromu 9.26; 1 Pye 2.10

konaa naa yee fere wi numagala kan-
njingele koro naa wi yologo somu
wi ni,
na fee wi keenle pe pungo na ma fege na
na,
mi yaa wi sara ko ki ni fuun ko na. Yawe
Yennele lo li yo ma.

¹⁶ «Ki kala na, mi yaa wi negenege mbe
kari wi ni wa gbinri wi ni,
mbe sa para wi ni ndanlawa ni.

¹⁷ Kona, mi yaa wi erezen keere ti songoro
wi na wa ki laga ki na,
mi yaa ti Akori gbunlundege[†] ki pye wi jigi
tagasaga.

Wi sumborowo sanga wi ni, wila pye na
nuru na yeri yeye nga na, pa wi yaa
kaa nuru na yeri ma,
paa yeye nga na sanga na ni wila yiri wa
Ezhipiti tara we.»

*Yennele laa jaa lo naa li woolo
pe ni pe yon ki pye nungba*

¹⁸ «Ko pilige ko ni, mi na Yawe Yennele,
muwi mi yo ma,

ma yaa kaa na yinri mbe yo fo na polo,
een fo ma se kaa na yinri naa «Baali», (ko
koro wo yen na tafa).

¹⁹ Mi yaa ka yarisunndo Baali ti mege ki ko
mbege wo wa wi yon.

Lere se ka ti mege yeri naa.

²⁰ «Ko pilige ko ni, mi yaa ti yon fin-
liwe mbe ye poro naa wongaala pe
sogowo,

naa poro naa sannjere ti sogowo,
konaa poro naa yangala jegele jegele ngele
ke maa fulolo tara ti na ke sogowo.

Mi yaa ka sandira, naa tokobiye konaa
malaga ki ko mbege wo wa tara ti
ni.

Mi yaa ka ti paa wonlo yeyingge na pow.

²¹ Izirayeli, mi yaa ma yenri mboon pye na
jo fo sanga pyew.

Mi yaa ma yenri, mboon pye na jo
mbe yala kasinngge ni, naa kaselege ni,
naa kajengge konaa yinriwe tawa ni.

²² Mi yaa ma yenri mboon pye na jo ki pye
tagawa ni;

kona pa ma yaa mi na Yawe Yennele na
jen.

²³ «Yawe Yennele li yo fo:

Ko pilige ko ni, mi yaa logo ma yeri.

Mi yaa ka naayeri wi jorowo kala li ko,
naayeri wo yaa ka tara ti jorowo kala li ko[†].

²⁴ Tara ti yaa yere ki na fun yarilire ti
nandanwa kala li pye,

mbe ti duven fonjo naa sinme liwoo mbe
ta.

To fun ti yaa Zhizireyeli ca woolo pe kala
yon.

²⁵ Mi yaa ka pe gbegele mbe pe tēge wa
tara ti ni paa yariluguro yen na yee
kan.

Mi yaa ka Lo Uruhama wi yinriwe ta;

mi yaa ka Lo Ami wi pye fo: «Ye yen na
woolo!»

Poro fun pe yaa kanla pye fo: «We
Yennele!» »

3

*Yennele laa yo Oze wi jo wi daga
mboo ndanla naa*

¹ Kona, a Yawe Yennele li silan pye naa
fo: «Kari jele wi koro, ma ti woon ndanla
naa, wo na konlo yen wi yeri, a wila
nandara piin we. Ma ti wi kala loon ndanla
paa yeye nga na Izirayeli woolo pe yen
ma mi na Yawe Yennele na ndanla we; ali
mbege ta poro wele, pe taga yarisunndo ta
yeye na, a ki yarisunndo ti erezen gato wi
tanla pe ni o.»

² Kona, a mi si warifuwe pyo ke ma yiri
kangurugo sara naa, konaa orizhi pyo culo
cenme tijere naa nafa shyen ma yiri ke
(450) ni ma ki jele wi le naa fonjo.

³ A mi suu pye fo: «Ma yaa koro na yeri
fo wagati titonlowo ni. Maga ka nanjara
pye naa, maga ka nanja wa yeye le naa.
Mi fun mi yaa ki nungba ki pye fun ma
kanngolo.»

⁴ Ki pyelomo nungba pi na, Izirayeli
woolo pe yaa wagati titonlowo pye, wun-
luwo se pye pe yeri, to se pye pe yeri. Pe se
kaa saraga woo; sinndelege titonlogo nga
pe ma yerege na sunnu ki na ka se ka pye
pe yeri. Efodi se ka pye pe yeri konaa
go yarisunndo ta yeye ni, mbaa Yennele li
yewe li nandanwa kala li ni.

⁵ Een fo ko punjo na, Izirayeli woolo pe
yaa ka songoro mbe pan Yennele li koro.
Pe yaa ka Yawe Yennele, pe Yennele li
lagaja konaa mbe pe wunlunana Davidi
wi setirige pyo wi lagaja. Wagati na wila
paan wa yeye wi ni, pe yaa kaa paan Yawe
Yennele li koro, mbaa fye li yeye, jango
mbeli kajengge pyege ki ta.

YENNELE LAA LI WOULO PE JEREĞI

4

4-11

*Yennele li yaa kiti kon
li woolo pe na*

[†] 2:17 2:17: Akori gbunlundege kila pye jologo laga; Zhou 7.24-26. [†] 2:23 2:23: Tara ti maa tisaga ki singi ki pan
yarilire ti yon, tisaga ko ma pan ma yiri wa naayeri, na Yennele li kaga kan we; Oromu 9.25; 1 Pye 2.10.

¹ Yoro Izirayeli woolo, ye Yawe Yennele li senre ti logo.

Katugu kiti yen Yawe Yennele li yeri li kon tara woolo pe na, katugu mbe pye tagawa ni ki ko, kajenge ki ko.

Lere si Yennele li jen naa laga tara ti ni.

² Yaraga ko ka woro wa danja senre, naa yagbogowo, naa yuro konaa nandara to pungo na.

Lewelewē kapyere to pe yen na piin.

Pe yen na leele pe kuun konlo fu.

³ Ki kala na, pe yaa kaa kunwo gbelege gbele laga tara ti ni.

Tara woolo pe ni fuun pe yaa ka cogo cogo, mbe pinle wongaala naa sannjere ti ni fuun ti ni,

ali yere kogoje ngbanra ti yaa ka ko mbe wo wa.

⁴ Een fo lere kpe ka ka baga lere na, lere kpe ka kaa lewee yenle wa jeregi; yoro saraga wofenne wele, yoro mi yaa kiti kon ye na.

Mi na Yawe Yennele, muwi mi yo ma.

⁵ Ye yaa ka kurugo mbe to yonlo ngbanga na,

yoro naa Yennele yon senre yofenne pe ni, ye yaa ka kurugo mbe to yembine.

Mi yaa ka ye no wi tongo mboo wo wa.

⁶ Na woolo pe yen na kuun kambajenne pi kala na.

Ki kaa pye ye je mbanla jen, mi fun mi yaa je ye na mbe ye wo wa na saraga wogotunngo ki ni.

Ki kaa pye mi na ye Yennele ye je na lasiri wi na,

mi fun mi yaa fege ye piile pe na.

⁷ Pe se ma lege yeye nga na, kapere nda pe pye na na, pa ti lege ma fun. Mi yaa ka pe gbogowo pi kannga mboo pye fere kala.

⁸ Kapere ti kala yagawa jasaara nda na woolo pe maa woo, to saraga wofenne pe ma tege na pe yee baro. Pe yen na jaa na woolo pe koro paa kapere ti piin paa kee yeye.

⁹ Kala na li yaa pye saraga wofenne pe na, lo nungba lo li yaa pye leele sanmbala pe na.

Mi yaa ka jologo wa pe na pe tangalomo pi kala na.

Mi yaa ka pe sara mbe yala pe kapyegele ke ni.

¹⁰ Pe yaa kaa kaa,

een fo pe se ka tin.

Pe yaa kaa nanjara ti piin,

een fo pe se ka se mbe lege;

katugu mi na Yawe Yennele, pe laga na na.

¹¹ Nanjara, naa duven lee konaa duven fonjo wi ni, ti ma lere go jogo wi na.

¹² Yarisunndo nda ti yen tikonro woro, to na woolo pe maa yewe.

Pe jeeere pyekanngagala koro ke maa pe yon sogo;

katugu nanjara jatere na wi yen pe ni, wi pe pungo.

Pe yen na nanjara ti piin ma pe yee lali mi na pe Yennele na ni.

¹³ Pe ma saa na saara yaayoro ti kuun wa yanwira ti go na,

na wusuna nuwo taan wi sori wa tinndiye pe go na,

naa wa tigboro ti nogo, wa pepiliye tire konaa terebenti tire ti nogo,

to nda ti yinne pi yen ma tanla.

Ki kala na, ye sumborombiile pe yen na nanjara piin.

Ye pinambiile pe jeele pe yen na nandara piin.

¹⁴ Mi se ka jologo wa ye sumborombiile pe na pe nanjara to kala na,

nakoma mbe jologo wa ye pinambiile pe jeele pe na pe nandara to kala na;

katugu saraga wofenne poro jate pe yen na kee nanjaala pele korogo,

na pinlele na saara ti woo nanjaala mbele pe maa nanjara piin yarisunndo gbogowo pi na pe ni.

Cenle na li woolo pe yen tinjinliwe fu, pe yaa ka ko mbe wo wa.

¹⁵ Yoro Izirayeli woolo wele, ye ye yee kan nanjara ti yeri.

Een fo yaga ka ti Zhuda tara woolo pege kala cenle la pye mbe pye kajogo pyefenne.

Yaga ka kari wa Giligali ca,

yaga ka kari wa Beti Aveni ca†.

Yaga ka wugu mbe yo fo:

«Mi wugu Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na.»

¹⁶ Izirayeli woolo pe yiri ma je

paa yeye nga na nasumboro ma kaa pan-raga we.

Koni, na yeye yan yeen, Yawe Yennele li mbe yenle mbaa pe yeye sinni mbaa kee pe ni mele,

paa simbapiile yen wa naniwe gboc pi ni?

† **4:15 4:15:** Beti Aveni mege ki koro wowi na fo: Tipege go. Beteli ca ko Yennele yon senre yofa wila yeri Beti Aveni. Beteli mege ki koro wowi na fo: Yennele go. Ki wagati wi ni, Giligali naa Beteli cara to tila pye yarisunndo gbogosara nda paa pye na jate jenge, pa Izirayeli woolo paa pye na kee wa, ma saa na yarisunndo ti gbogo. † **4:17 4:17:** Efirayimu wi yen Izirayeli cengele ke ma yiri shyen lo la nungba, een fo lagame, maga logo Efirayimu, ko yen na para Izirayeli tara ti yonloparawa kamege kee wunluwo po senre na.

¹⁷ Efirayimu† cenle woolo poro pè yee kan yarisunndo gbogowo pi yeri.

Ye pe yaga wa paa ki piin!

¹⁸ Na paga pe duven wi wo mbe ko, pe mee saa na nanjara piin;

pe yekuele ferembandawa kapyere to ti yen ma pe ndanla.

¹⁹ Tifelinjolo yaa ka pan mbe pe le mbe kari pe ni.

Pe yaa ka fere sho pe saara nda paa woo ti kala na.

5

Yekuele pe yen na tara woolo pe punngo

¹ Yoro saraga wofenne wele, ye logo na yeri!

Yoro Izirayeli woolo wele, yaa nuru!

Yoro wunlunaga go woolo, ye nungbolo jan ye logo!

Kiti yaa kon ye na,

katugu yè pye paa penen yen leele pe na wa Mizipa ca,

ma pye paa leele yigimere yen wa Tabori yanwiga ki na.

² Yè wege tijugo wo leele pe na wa Shitimu ca.

Een fo mi gbeguele mbe pe kapere ti fogo ton pe na†.

³ Mi wo na, mi Efirayimu cenle woolo pe jen,

Izirayeli woolo ye kala la si lara na na.

Koni Efirayimu cenle woolo yè nanjara pye,

Izirayeli woolo, a yè ye yee tege fyongo ni.

⁴ Izirayeli woolo pe kapere ti pe yee kon, pe se ya songoro mbe pan Yennele li korogo naa,

katugu nanjara jateri wi yen pe ni.

Pee si Yawe Yennele li jen.

⁵ Izirayeli woolo pe yee gbogowo pi yen na pe jeregi.

Izirayeli woolo naa Efirayimu cenle woolo pe yaa ka to pe kajogo ki kala na.

Zhuda tara woolo pe yaa ka pinle mbe to pe ni fun.

⁶ Pe yaa kari pe simbaala naa pe nere ti ni mbe sa Yawe Yennele li lagaja.

Een fo pe se kali yan,

katugu li laga pe na.

⁷ Pè Yawe Yennele li java,

katugu pè keenre piile se.

Koni, yenge nungba ni, poro naa pe yarijende ti ni pe yaa tongo mbe wo wa.

*Malaga nga
ki yaa to Izirayeli woolo
naa Zhuda tara woolo pe sogowo*

⁸ Ye simbapolo yenne mbanlaga ki win wa Gibeya ca,

ye mbanlaga ki win wa Arama ca!

Ye malaga konngolo wa wa Beti Aveni ca.

Benzhame cenle woolo, ye juguye pe yen ye pungo na.

⁹ Efirayimu cenle woolo pe yaa ka tongo mbe wo wa

jologo pilige ki na.

Nga mi yen na yuun Izirayeli tara cengele ke kan, ki yen kaselege.

¹⁰ Zhuda tara teele pe yen paa leele mbele pe maa tara kongolo ke woo wa ke yongolo ke ni, na ka tari pe tara ti na.

Na nanngbanwa kala li yaa to pe na paa lafogo tonmo yen.

¹¹ Kiti na wi yaa kon Efirayimu cenle woolo pe na, wi yaa jologo wa pe na mbe pe jogo;

katugu pege kon maga tege, mbe taga yaara nda ti yen go fu woro to pungo na.

¹² Ki kala na, mi yaa Efirayimu cenle woolo pe jogo

paa yee nga na fyenne ma kaa yaraga jogo we.

Mi yaa Zhuda tara woolo pe jogo fun paa yee nga na sagbanfoongo tipege ma lere jogo we.

¹³ Efirayimu cenle woolo pè pe yama pi jen, Zhuda tara woolo pè pe sagbanra ti yan.

Ki pye ma, Efirayimu cenle woolo pè kari wa Asiri tara fenne pe yeri.

Pè pitunmbolo torogo wa ki tara ti wunlungbo Yarebu wi yeri wi pe saga.

Een fo, wo se ya mbe ye sagala,

wi se ya mbe ye sagbanra ti were pye.

¹⁴ Katugu mi jate, mi yaa ka yiri Efirayimu cenle woolo pe korogo paa jara yen, mbe yiri Zhuda tara woolo pe korogo paa jara yirifonno yen.

Mi jate mi yaa ka gboro ti pye,

mbe si kari na kagboro ti ni.

Mi yaa kari ti ni lere kpe se ya mberi sho na yeri.

¹⁵ Kona mi yaa yiri mbe kari mbe songoro wa na censaga,

fo pe ka saga jen fo pe yen kajogo pyefenne mbe songoro mbanla lagaja.

Jologo ki ka ka gbogo pe na, pe yaa kanla lagaja.

6

*Izirayeli woolo pè yo
pe yaa songoro Yennele li korogo*

¹ Ye yen na yuun fo:

† 5:2 5.1-2: Mizipa ca, naa Tabori yanwiga konna Shitimu ca ki ni, tla pye lara nda ti yen yarisunndo gbogosara.

«Ye pan we songoro Yawe Yennele li korogo.

Lo li we welege,
 een fo li yaa we sagala.

Lo li we gbɔn,
 een fo li yaa we wɛɛ pye.

² Li yaa yinwege kan we yeri sanni piliye shyen,

ki pilige taanri wogo, li yaa we yirige,
 we yaa la we yinwege ki piin li yege
 sogowo.

³ Ye ti we Yawe Yennele li jen,
 weli lagaja weli jen.

Ki woro na we kɔɔn shyen, lalaaga ki ma
 pan yege nga na,
 pa li yaa ka pan mbe we saga ma.
 Li yaa ka pan we korogo paa tisaga yen,
 paa kanga tisaga yen, nga ki ma pan ma
 tara ti yinngi.»

⁴ Yawe Yennele li yen na yɔn sogomo kaan,
 ma yo fo:

«Yoro Efirayimu cɛnle woolo, mbe yinggi
 pye ye na?

Yoro Zhuda tara woolo, mbe yinggi pye ye
 na?

Ye kagbaraga kila mo paa pinliwe yɔn
 foongo yen,
 ki yen paa yirifaga menge yen, nga ki ma
 yangara.

⁵ Ki kala na, milan yɔn senre yofenne pe
 yirige ma pe wa ye na;
 a mi jologo wa ye na na yɔn senre ti ni.
 Na kiti wi yaa to ye na paa yɔnlo yanwa
 yen.

⁶ Katugu kagbaraga ko ki yen mala ndanla,
 een fo yaayoro saara to ma ti yen
 mala ndanla.

Leele panla jen Yennele ko ki yen mala
 ndanla ma we saara sogoworo to
 na[†].»

*Izirayeli woolo pe yen
 na kapegboro piin*

⁷ «Yanla yɔn finliwe pi jogo paa yege nga
 na Adama ca[†] kila ki pye we.

Pa yanla fanla wa ki laga ki na.

⁸ Galaadi[†] ca ki kannga ma pye kapege
 pyefenne ca.

Leele mbele pe gbo pe kasanwa pi yen wa
 lagapyew.

⁹ Benjanri pyefenne pe ma lara na leele pe
 singi yege nga na,

pa saraga wofenne ngbelege ki ma lara
 na leele pe singi ma, wa Sishemu[†]
 ca kologo ki na, mbaa pe kuun.

Ki wogo ki yen katijaanga.

¹⁰ Mi katijangara yan wa Izirayeli tara.

Efirayimu cɛnle woolo pe yen na nanjara
 piin, ma ti a Izirayeli woolo pe cɛn
 fyongo ni.

¹¹ Yoro fun Zhuda tara woolo, yarilire
 kongo yen ma gbegele[†] ye kan,
 na mi ka kaa jaa mbanla woolo pe wo wa
 kulowo pi ni sanga nga ni we.

7

¹ Na mi kaa jaa mbe Izirayeli woolo pe sho
 sanga nga ni,

Efirayimu cɛnle woolo pe kajogoro to naa
 Samari tara fenne pe tipere ti ni, to
 ti ma yiri funwa na;

katugu pe maa nambara piin.

Yoolo pe yen na kɔɔro ti kaari na yiin wa
 yinre ti ni,

benjanri pyefenne pe yen na tuun leele pe
 na wa ca nawa kongolo ke ni.

² Pe woro naga sonri wa pe kotogo na fo
 mi yen na jatere piin pe kapere ti ni
 fuun ti na.

Koni, pe kapere ti pe maga lagapyew;
 na yege yen ti ni fuun ti na.»

*Izirayeli woolo pe yen
 na yɔn nii wunlumbolo pe na*

³ «Pe maa tipege ki piin na wunlumbolo pe
 nawa pi yinngi,
 na nambara wi piin na kundigile pe nawa
 pi yinngi.

⁴ Pe ni fuun pe yen jataala naa nandaala.
 Pe yen paa buru fosaga yen, nga buru wafɔ
 wi kason ngbanli gberi wa ki ni.

Maga le wi muwe pi gbɔn, wi woro na
 kason ki gbegele naa, fo muwe mba
 pi gbɔn pi sa fe pi yiri.

⁵ Pe kaa pe wunlunaja wi feti wi piin pilige
 nga ni,

legboolo pe ma tin duven wi ni fo ma pye
 yambala.

Wunlunaja wi maa kee ki sanga ki leele
 mbele pe maa tege lere na pe kan.

⁶ Mbele pe maa yɔn leme pi piin, pe kotogo
 ki yen ma weri pe na paa buru
 fosaga yen.

Yembinɛ li ni fuun li ni, pe nangbanwa
 gbɔɔ pi ma sogo,

[†] 6:6 6.6: Yomi 21.3; Mati 9.13; 12.7 [†] 6:7 6.7: Nga ki yo fo: Adama ca, Eburuye senre ti ni, ki senpiile pe woro ma filige. Ki yen ndee ki yen na para senwee kongbanja Adama wi kapege ko senre na, nakosima Adama ca woolo paa kapege ka pye, ki yen na para ko senre na; Zhouz 3.16. [†] 6:8 6.8: Galaadi nga wi senre ti yo lagame, ki yaa pye ndee ca layi ko; 2 Wunlu 15.25. [†] 6:9 6.9: Sishemu ca kila pye faa Izirayeli cengele ke ma yiri shyen ke Yennele gbogogaga, Zhouz 24.1konaa ma pye ca nga pe yaa la karafa wa ki ni, Zhouz 20.1-7. Ki yaa pye ndee saraga wofenne paa kaa na leele pe yege kɔɔn, jango paga ka saa Yennele li gbogo wa. [†] 6:11 6.11: Yarilire kongo yen ma gbegele ko koro wo yen naga nari ma yo Yennele li yaa kiti kɔn pe na.

ɛɛn fɔ laga ka ka laga, pe nangbanwa gbɔɔ
pi ma yiri pe ni paa kason ngbanli
yɛn.

⁷ Pe ni fuun pe yɛn ma wɛri paa buru
fosaga yɛn;
pe maa pe yɛkeele pe tɔnri.
Pe wunlumbolo pe yɛn na kuun,
ɛɛn fɔ wa kpɛ woro nala mɛgɛ ki yinri.

⁸ «Efɛrayimu cɛnlɛ woolo pɛ pe yɛɛ pinlɛ
cɛngɛlɛ sannɔgala ke ni,
pe yɛn paa wɔn yɛn, ɲa pe suu wa mboo
kannɔgɛ wa kason ki na.

⁹ Cɛnlɛ la yɛgɛ woolo yɛn na pe fannɔgɛ ki
koo pe ni,
ɛɛn fɔ poro jate pe sigi jɛn.
Pe yɛn na lee na yinzifɛre yinrigi,
ɛɛn fɔ poro jate pe sigi jɛn.

¹⁰ «Izirayɛli woolo pe yɛɛ gbɔgɔwɔ pi yɛn
na pe jɛrɛgi.

ɛɛn fɔ, pɛɛ songoro mbe pan mi ɲa Yawe
Yɛnnɛlɛ, pe Yɛnnɛlɛ na korogo.
Konaɛ ki ni fuun, pe woro nala lagajaa.

¹¹ Efɛrayimu cɛnlɛ woolo pɛ kannɔgɛ ma
pye paa ca ketenɛ yɛn, na li yɛn
lembige ma pye tijinliwɛ fu.

Ezhipiti tara fɛnnɛ poro pe yɛn na yinri ma
yo pe pe saga,
pa pe yɛn na kee Asiri tara fɛnnɛ poro
korogo ma yo pe pe saga.

¹² ɛɛn fɔ mbe pe ta wa konɔ paa kee,
mi yaa na mɛrɛ ti jan pe na.
Mi yaa pe yigi mbe pe jaanri, paa yɛgɛ ɲga
na pe ma sannɛlɛ yigi wɛ.

Mi yaa jɔlogo wa pe na, paa yɛgɛ ɲga na
mila ki yo pe kan wa pe gbogolomɔ
woolo pe sɔgɔwɔ†.

¹³ Jɔlogo yɛn pe wogo,
katugu pɛ fe ma laga na na.
Jɔgɔwɔ gbɔɔ yaa gbɔn pe na,
katugu pɛ yiri ma je na na.

Mi wo na, mila daga mbe pe shɔ,
ɛɛn fɔ, a pe nɛɛ yagbogolo finlɛlɛ na tari
na na.

¹⁴ Pe woro na gbele nala yinri mbe pe saga,
pe kotogo ki ni fuun ni.

ɛɛn fɔ pɛ koro na gbele wa pe sinlesara.
Pe maa pe yɛɛ gbogolo, mbe ta mbe bile
naa duvɛn fɔnnɔ ta†.

Kona, pe mɛɛ pe yɛɛ lali na ni.

¹⁵ «Muwi mi pe naga, ma fannɔgɛ kan pe
yeri;

ɛɛn fɔ mi wo na, kapege pe yɛn na jate na
ni.

¹⁶ Na pe ka songoro, paa sin mbe pan mi
ɲa Yɛnnɛlɛ na yaara ti ni fuun ti go
na na korogo.

Pɛ kolo paa sandiga yɛn, ɲga ki woro ma
sin.

Pe yaa ka pe kundigile pe gbo tokobi ni pe
senjagara yomɔ pi kala na.

Leele pe yaa kaa tɛgɛ pe na wa Ezhipiti
tara.»

8

*Yɛnnɛlɛ li nawa ngban
li woolo pe ni*

¹ Ye simbapɔlo yɛnnɛgɛ mbanlaga ki win ye
leele pe yeri!

Jɔlogo yɛn na paan mbe to Yawe Yɛnnɛlɛ li
woolo pe na paa yɔn yɛn.

Yawe Yɛnnɛlɛ li yo fɔ:

«Katugu Izirayɛli woolo pànla yɔn finliwɛ
pi jɔgɔ,

pɛ yiri ma je na lasiri wi na.

² Pe yaa kaa gbele mbaa na saga jaa, mbaa
yuun fɔ:

«We Yɛnnɛlɛ, woro Izirayɛli woolo wele, pa
wɔɔn jɛn yɛɛn!»

³ Izirayɛli woolo pɛ je ɲga ki yɛn jɛngɛ ki
na.

Ki kala na, pe juguye pe yaa ka pe purɔ.

⁴ Pe ma wunlumbolo tɛgɛ pe yɛɛ go na,
mbe sigi ta pe silan yewe.

Pe ma teelee tɛgɛ pe yɛɛ go na,

mbe sigi ta pe sigi yo na kan.

Pɛ yarisunndo yanlɛrɛ gbegele pe yɛɛ kan
pe warifuwe naa pe tɛ wi ni,

a ko pye pyelomɔ pa mbe pe tongo.

⁵ «Samari tara fɛnnɛ, mi ɲa ye Yɛnnɛlɛ, mi
je ye napige yanlɛgɛ ki na.

Mi nawa ngban ye ni.

Ye se ya mbe ye yinwege ki pye fyɔngɔ fu
fɔ sa gbɔn wagati wiwiin?

⁶ Ye napige yanlɛgɛ pa kɔ yiri wa yoro
Izirayɛli woolo ye yeri.

Kapyɔ jɛnfɔ wigi gbegele.

Ki woro Yɛnnɛlɛ.

Ki kala na, ki Samari tara napige yanlɛgɛ
ki yaa ka purugu mbe wɔ wa.

⁷ Ki kaa pye tifelegɛ ko yɛ lugu paa
yaryluguro yɛn,

tifelinjolo ye yaa ka ta paa yarilire yɛn.

Na bile wii fuuru,

wi se pire le.

Ali na wi ka si fuuru mbe pire le,

tara ta yɛgɛ woolo pe yaa ka kari ki yarilire
pire ti ni.

† **7:12 7.12:** ɲga ki yo fɔ: *Mi yaa jɔlogo wa pe na, paa yɛgɛ ɲga na mila ki yo pe kan wa pe gbogolomɔ woolo pe sɔgɔwɔ*, Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ sɛwɛɛlɛ pele ni, ki yɛn ma yɔnlogo ma yo fɔ: *Na mi ka ta mbege logo mbe yo fɔ pe gbogolo, mi yaa pe yigi.* † **7:14 7.14:** ɲga ki yo fɔ: *Pe maa pe yɛɛ gbogolo, mbe ta mbe bile naa duvɛn fɔnnɔ ta*, ft Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ sɛwɛɛlɛ pele ni, ki yɛn ma yɔnlogo ma yo fɔ: *Pe maa pe yɛɛ witire ti kɔɔnlɔ kɔɔnlɔ, mbe ta mbe bile naa duvɛn fɔnnɔ ta.* Ye wele wa Zhere 41.5 laga ki ni.

⁸ «Cengele keke yegε Izirayeli woolo pε koli ma kari pe ni.

Koni, pe mbele wa cengele sanngala ke sogowo,
pe yen paa yaraga ka yen, nga ki kala woro lere na.

⁹ Katugu pε kari wa Asiri tara.
Yan sofile wi ma koro wi yεε kan,
εεn fε Efrayimu cenle woolo poro na, pε keεnle ta pe yεε kan.

¹⁰ Ali mbege ta pε yarikanra legerε kan cengele keke yegε woolo yeri,
koni wagati wi gbɔn mbe pe gbogolo.
Sanni jenri pe yaa la jolo wunlumbolo piile pe wunlungbɔɔ wi kεε.

¹¹ «Efrayimu cenle woolo pε saraga wosara legerε kan,
mbaa kapere ti kala yagawa jasaara woo wa ti na.

εεn fε ki saraga wosara tɪ kan, a paa kapere piin.

¹² Ali na mi kanla lasiri senre ti yɔnlɔgɔ yɔnlɔgɔsaga legerε na mberi kan pe yeri,
ti yaa pye pe yegε na paa senre namban-
da yen.

¹³ Pe ma saraga yaayoro ti wɔ na yeri mari gbo,
mari kara ti ka.

εεn fε mi ɲa Yawe Yennele, pe saara tii na ndanla.

Koni, mi ɲa Yawe Yennele mi yen na jatere piin pe kajogoro ti na,
mi yaa ka pe kajogoro ti fɔgɔ tɔn pe na.
Poro wo na, pe yaa ka songoro wa Ezhipiti tara naa.

¹⁴ Izirayeli woolo pε fεgε pe dafɔ wi na,
ma wunlumbolo yinre kan pe yεε kan.
Zhuda tara woolo pε malaga sigecara legerε kan.

εεn fε mi yaa ka kason le ti ni.
Kason ki yaa ka pe wunluwo yinre ti sogo.»

9

Izirayeli woolo pe yaa ka jaraga cengele sanngala ke sogowo

¹ Izirayeli woolo yaga kaa yɔgɔri dε!

Yaga kaa nayinme nii paa tara sannda ti woolo pe yen;

katugu ye yen na nanjara piin ma je ye Yennele li na.

Ye nanjara sara ɲa ye yen na taa wa yarilire sunsara ti ni, wo wi yen ma ye ndanla.

² εεn fε bile ɲa pe ma sun wa yarilire sunsaga ki na,

kona sinme liwoo mba pe ma wɔ wa sinme wosaga ki ni,

ti se ka pye pe woro.

Duven fɔnnɔ ɲa pe yen na singi, wi se pe bɔ.

³ Pe se ka cen wa Yawe Yennele li tara ti ni naa.

Efrayimu cenle woolo pe yaa ka songoro wa Ezhipiti tara.

Pe yaa ka saa yaakara nda ti yen fyongo ni ti kaa wa Asiri tara.

⁴ Duven saraga ɲa pe ma wo pe se ka ka wɔ mi ɲa Yawe Yennele na yeri naa.

Pe saara ti se ka Yennele li ndanla naa.
Pe saara yaakara ti yaa ka pye pe yeri paa kunwo suro yen.

Mbele fuun ka ta ka, pe yaa cen fyongo ni.
Pe saara yaakara ti yaa pye poro nungba woro.

Pe se ka ye ti ni wa mi ɲa Yawe Yennele na sherigo gbogɔ ki ni.

⁵ Yingi ye yaa ka pye sherege feti piligbogo ki na?

Yingi ye yaa ka pye Yawe Yennele li sherege feti pilige ki na?

⁶ Ye wele, pe mbele pe yen na kee,
katugu pe tara tɪ jɔgɔ.

Ezhipiti tara to ti yaa pe yaara wo.
εεn fε Mefisi† ca ko ki yaa ka pye pe fanra re.

Yanpege ki yaa ka yiri mbe pe warifuwe tiyɔɔn wi tɔn.

Wuuro ti yaa ka fi wa pe paara yinre ti ni mberi tɔn.

⁷ Yawe Yennele li yaa jɔlɔgɔ wa ye na wagati ɲa ni, wila paan.

Kapere ti sarapilige ki yen na paan.
Izirayeli woolo pe daga mbe ko jen.

Ye maa yuun fε Yennele yɔn senre yofɔ wi yen yarafo.

Yennele li yinne li yen lere ɲa ni wi yen tijinliwε fu fɔ.

Ye kambasinnde ti legewe po pi pan ko ni.
Ye kapere ti legewe ndorogo ko ki pan ko ni†.

⁸ ɲa wi maa Efrayimu cenle woolo pe korɔsi,

Yennele yɔn senre yofɔ wowi, wi yen Yennele li ni.

Ma si yala, pe yen na mere jaan wi na wa wi torosaga pyew ki ni mboo yigi.

Pe yen na kapege cenle pyew ki piin wi na, ali wa wi Yennele li go ki ni.

⁹ Pε pe yεε kan kapere pyege ki yeri jenge,
paa yegε ɲa na kila pye na piin faa wa Gibeya ca we.

Yawe Yennele li jatere wi yaa pye pe kajogoro ti na.

† 9:6 9:6: Ko sanga wo ni, Mefisi ca ko kila pye Ezhipiti tara ti cagbogo ye. † 9:7 9:7: Luki 21.22 † 9:9 9:9: Kiti 19.1-30

Li yaa jɔlɔɔ wa pe na pe kapere ti kala na†.

*Jɔlɔɔ yaa to yarisunndo
gbɔgɔfenne pe na*

¹⁰ Yawe Yennele li yo fɔ:

«Izirayeli woolo pe kala lãa na ndanla,
paa yege nga na lere ma ka saa ɛɛzen pire
nda ti pe ta yan wa gbinri wi ni.

Mila ye teleye pe jate

paa yege nga na lere ma ka saa figiye pire
konjbannda nda ti pe ta yan.

Ɛɛn fɔ, naa paa kaa kari ma saa gbɔn wa
Baali Pewori laga ki na,

a pɛ si saa pe yɛɛ kan ki yarisunngo
tijaanga ki yeri.

Kona, a pɛ si kannga ma pye yaritijangara
paa yarisunngo nga ki pe ndanla ki yen†.

¹¹ Gbɔgɔwɔ mba pi yen Efirayimu cɛnlɛ
woolo pe yeri, pi yaa kɔ mbe wɔ wa,
paa yege nga na sannjegele ma yiri sire na
ma kari we.

Pe se ka pyɔ se naa,

jɛlɛ se ka pye kugbɔ ni naa,

jɛlɛ se ka kugbɔ lɛ naa.

¹² Ali na pe ka piile ta mbe pe baro,
sanni pe sa lɛ, mi yaa pe gbo pe yeri.

Kaselege ko na, na mi ka ka je pe na,
jɔlɔɔ yaa pye pe wogo.

¹³ «Naa mila Efirayimu cɛnlɛ woolo pe yan
sanga ŋa ni, paa pye ndɛɛ Tiri ca
koyi,

ko nga ki yen ma kan laga tiyongo na.

Ɛɛn fɔ Efirayimu cɛnlɛ woolo pe yaa ka
pe piile pe lɛ mbe kari pe ni wa pe
gbɔfɔ wi yeri.

¹⁴ «Ɛe, Yawe Yennele, yaraga ka kan pe
yeri.

Yingi ma yaa si kan pe yeri?

Jɛɛlɛ pe kan jambasere ni,

ma ti pe yinriwe pi waga pe na.»

¹⁵ Yawe Yennele li yo naa fɔ:

«Efirayimu cɛnlɛ woolo pe tipewe pi ni
fuun pi yiri funwa na wa Giligali ca.

Pa pe kala lilan mben wa ki laga ki na.

Mi yaa pe puro mbe pe yirige wa na go ki
ni pe katijangara ti kala na.

Pe se koro mbanla ndanla naa.

Pe teele pe yen leele mbele pɛ yiri ma je.

¹⁶ «Efirayimu cɛnlɛ woolo pe wogo ki jɔɔ.
Pe ndire ti fongo.

Pe se ka piile ta naa.

Ali paga si piile ta,

mi yaa ki piile mbele pe yen ma pe ndanla
pe gbo.

¹⁷ Na Yennele li yaa ka pe wa,

katugu pee logo li yeri.

Pe yaa kaa yanri la toro faa wa cɛngele
sannjala ke sɔgɔwɔ.»

10

*Jɔlɔɔ yaa to
Izirayeli tara wunluwɔ pi na*

¹ Izirayeli woolo paa pye paa ɛɛzen tirige
tiyongo yen,

nga kila pye na sɛni fɔ jɛnge.

Naa ki pire tila kaa na lege,

a pɛ si pe sunzara ti lege.

Naa pe tara tila kaa na yongo na kee yege,
sinndɛɛɛɛ tiyɔnrɔ nda pɛ yerege yerege na
sunnɔ ti na, a pɛ siri fere.

² Kila pe kɔɔn shyenzhyen wa pe nawa,
ɛɛn fɔ kɔni, pe yaa pe kapere ti go kala li
lɛ.

Yawe Yennele li yaa pe sunzara ti jaanri,
mbe pe sinndɛɛɛɛ titɔnrɔ nda pɛ yerege
na sunnɔ ti na ti jɔɔ.

³ Koni pe yaa kaa yuun fɔ:

«Wunluwɔ woro we yeri;

katugu wee fyɛ Yawe Yennele li yege.

Ali na wunluwɔ ka pye wa yere, yingi wi
mbe ya yon we kan?»

⁴ Go fu sɛnrɛ pe maa yuun.

Pe maa wuguro jagara wungu na pe yɛɛ
kaan,

na yon finliwe nii pe yɛɛ ni sɛnwara ni.

Ki kala na, kiti konkagala kɛ lege pe
sɔgɔwɔ†,

paa yege nga na yan nga shɔnrɔ ni ki ma
fi wa sɔnnjooro ti ni wa kɛrɛ we.

⁵ «Samari ca woolo pe yen na fyɛ Beti
Aveni ca napige yanlege nga ki yen
pe yarisunngo ki wogo na;

katugu pe yarisunngo ki gbɔgɔwɔ pi kɔ ma
wɔ wa pe sɔgɔwɔ.

Ki woolo pe yen na kunwɔ gbelege gbele
ki wogo na,

poro naa saraga wɔfenne mbele paa pye
na yɔɔgɔri ki faa gbɔgɔwɔ pi wogo na
we.

⁶ Pe yaa ka kari ki yarisunngo ki ni wa
Asiri tara,

mbe saga kan wunlunana gbɔɔ Yarebu wi
yeri yarikanga.

Kona, fɛrɛ yaa ka Efirayimu cɛnlɛ woolo
pe yigi.

Izirayeli woolo pe yaa ka fɛrɛ sho pe
kapyere ti kala na.

⁷ «Samari ca ki wogo ki kɔ!

Ki wunlunana wi wogo ki kɔ

† **9:10 9:10:** Nambu 25.1-5 † **10:4 10:4:** Laga nga ki yo fɔ: *Kiti kongo ki lege pe sɔgɔwɔ*, Yennele sɛnrɛ sɛwɛɛle pele ni, ki yen ma yonlɔɔ wa ma yo fɔ: *Kasinje ki yen pe yege na paa yege nga na yan nga shɔnrɔ ni ki ma fi wa sɔnnjooro ti ni wa kɛrɛ we.*

paa yege nga na kanngəkongo ma kaa pye
tonmo mba pila fuun na kee pi go
na.

⁸ Sunzara nda wa tinndiye pe na wa Beti
Aveni ca,

to nda Izirayeli woolo paa pye na kapege
piin wa ti na,

ti yaa tongo mbe wo wa.

Wuuro naa yanpege yaa ka fi wa pe saara
wosara ti na.

Kona, pe yaa kaa ki yuun yanwira ti kan
fo:

«Ye we lara!»

mbaa ki yuun tinndiye pe kan fo:

«Ye toori we na!»

⁹ «Maga le wa Gibeya ca kala li pyewagati
wi na,

Izirayeli woolo ye kapege pye;

ye fa ya mbe kannga.

Naga yen ma, ki woro ma yala malaga
ki to kapegbogo pyefenne pe na wa
Gibeya ca wi le?

¹⁰ Yawe Yennele li yo fo:

Wagati na ka kanla ndanla, mi yaa pe
kapere ti fogo ton pe na.

Cengele keke yege yaa ka gbogolo mbe yiri
pe korogo.

Pe yaa ka pe po yongowo ni mbe kari pe
ni pe kapere legera ti kala na.

¹¹ «Efrayimu cenle woolo pe yen paa
nasumboro yen, na wi koro ma yon.
Mbaa yarilire ti tangala mbaa ti pire ti
woo, ki yen ma pe ndanla.

Een fo mi yaa nere tunngo pyetige taga wa
pe yologo tiyongo ki na,

mbe falinere capire po pe na.

Zhuda cenle woolo pe yaa la keere ti wari,
Zhakabu cenle woolo pe yaa la lawaraga ki
kanimbora ti yaari.

¹² «Yaa kasinnye piin,
pa ye yaa kajege ta wa tonli.

Ye ye jogo wi kannga,
katugu wagati wi gbom ye Yawe Yennele li
lagaja,

fo li ka sa pan li ye pye lesinmbele.

¹³ Een fo ye tipege pye,
a ye kambasinnye ta tonli,
ma yagbogowo tonli ta ma li;
katugu ye ye jigi wi taga ye yera fannga
ko na,

ma ye jigi wi taga ye malingbocnlo pe
legewe po na.

¹⁴ Ki kala na, malaga tinme yaa ka yiri wa
ye woolo pe sogowo.

Pe yaa kaa malaga sigecara ti jaanri,

paa yege nga na wunlunana Shalima
wila Beti Aribeli ca ki tongo malaga
gbompilige ki na we.

Ki pilige nga paa neele pe purugu ma pinle
pe piile pe ni we.

¹⁵ Beteli ca kala li yaa ka nga taga ye na
koyi yeen,

kapege nga ye pye ma saa toro ki da wi na
ki kala na.

Na laga ki ka kaa paan mbe laga sanga na
ni, malaga ki lesaga,

ko yaa yala pe ko Izirayeli tara wunlunana
wi na mako.»

11

Yennele li kagaraga pyege

Izirayeli woolo pe kan

¹ Yawe Yennele li yo fo:

«Izirayeli wila pye pyo sanga na ni, wila
pye mala ndanla.

A mi si wo na na pinambyo wi yeri maa
wo wa Ezhipiti tara.

² Een fo, ali mbege ta mila pye naa yinri,
wila pye naa yee lali na ni.

Na woolo pe saara wo yarisunndo Baali ti
yeri,

ma wusuna nuwo taan sogo yarisunndo ta
yege mege ni.

³ Ma si yala, muwi mila Efrayimu wi yigi
kee na

maa forogo tangala li ni.

Een fo, pe sila ki jen mbe yo fo muwi mila
pye na pe kala li yongo.

⁴ Mila pe yigi tiyongo paa yege nga na pe
ma senwee yigi we,

ma mara pe na ndanlawa ni.

Mila pye pe yeri paa to yen, na wuu pyo le
maa mara wi mbatelege na.

Mila pye na yaakara kaan pe yeri.

⁵ «Izirayeli woolo pe se songoro wa Ezhip-
iti tara ti ni naa.

Een fo Asiri tara wunlunana wo wi yaa cen
pe go na,

katugu pe je mbe songoro mbe pan na
korogo.

⁶ Tokobi wi yaa ka jogowo pye wa pe
cagboro ti ni,

mbe pe cara ti yeyonro sogoyaara ti jogo;
wi yaa pe ni fuun pe gbo,

pe jatere pee kagala ke kala na.

⁷ Na woolo pege kon maga tege ma yiri ma
je na na.

Paa pe yinri ma yo pe yege wa mi na yaara
ti ni fuun ti go na na yeri,

een fo wa kpe si yenle mbanla gbogo.

† 10:8 10:8: Luki 23.30; Naga 6.16 † 10:9 10:9: Kiti 19.1-30 † 11:1 11:1: Eki 4.22; Mati 2.15 † 11:4 11:4: Nga
ki yo fo: Mila pye pe yeri paa to yen, na wuu pyo le maa mara wi mbatelege na, ki senre ti woro ma filige Eburuye
senre ti ni.

⁸ «E, Efirayimu cenle woolo, mi mbe ya mbe je ye na mele?
Yoro Izirayeli woolo, mbe ya mbe ye le ye juguye pe kee mele?
Yège yan mbe ya mbe kapege pye ye na paa yege nga na kila pye Adima ca ki na le?
Yège yan mbe ya mbe ye pye paa Zeboyimu ca ki yen le?
Na jatere wi piri na na,
a ye yinriwe na ta fo jenge†.
⁹ Mi se ye yigi mbe yala na nangbanwa gbɔɔ pi ni.
Na jatere wi woro mbe Efirayimu cenle woolo pe tongo naa;
katugu mi woro senwee,
mi yen Yennele.
Mi yen na wi yen kpoyi laga ye sogowo.
Mi se pan nangbanwa ndorogo ni ye korogo.»

¹⁰ Pe yaa ka taga mi na Yawe Yennele na pungo na;
mi na Yawe Yennele, na magala li ka ka yiri paa jara magala yen, na piile pe yaa yiri wa yonlo tosaaga kee yeri mbaa fee mbaa seri, mbaa paan.
¹¹ Pe yaa ka yiri wa Ezipiti tara mbaa fee mbaa seri, mbaa paan paa sannjele yen,
mbe yiri wa Asiri tara mbaa paan paa jendetuwa yen.
Mi yaa ti pe sa cen wa pe tara ti ni.
Mi na Yawe Yennele, muwi mi yo ma.

12

Yennele laa Zhakobu setirige piile pe jeregi

¹ Efirayimu cenle woolo pe yen na finlele nala mari.
Izirayeli woolo pe yen nala fanla na mari.
Een fo Zhuda cenle woolo poro yen na tanri bere mi na Yennele na ni,
pe koro sinmbele mi na Yennele na kpoyi na ni†.
² Efirayimu cenle woolo pe yen na pe yee baro tifelege ko ni,
yonlo yirisaga tifelege† ko pe taga ki na naga puro.
Yagbogolo koro pe koro na finlele konaa na lewewewe kapyere piin pilige pyew.

Pè yon finliwè le Asiri tara fenne pe ni.
Pe maa sinme liwoo torogi wa Ezipiti tara.

³ Yawe Yennele li yen na kiti koon Zhuda tara woolo pe na,
li yaa ka yiri poro Zhakobu setirige piile pe korogo mbe yala pe tangalomo pi ni.
Li yaa ka pe sara mbe yala pe kapyere ti ni.

⁴ Sanga na ni Zhakobu wila pye wa wi no lara,
wila wi nasepyo lenana na wila pye wi waan yenle wi yigi wi yengbele li na†.

Naa wila kaa yiri ma le sanga na ni, a wi si ngbeli Yennele li ni†.

⁵ Wila ngbeli merège wi ni, ma ya wi ni.
Zhakobu wila gbele ma merège wi yenri, ma yo wi yinne tirige wi na.

Wila Yennele li yan wa Beteli ca.
Pa Yennele laa para wi ni wa ki laga ki na†.

⁶ Yawe Yennele lo li yen Yennele na li yen yawa pi ni fuun fo;
li mege koyi nga Yawe Yennele.

⁷ Ki kala na, ki daga ma songoro ma pan ma Yennele li korogo.

Maa tanri kajenge naa kasinje kono li na.
Moo jigi wi taga ma Yennele li na.

⁸ Efirayimu cenle woolo pe yen paa jawo pyefenne yen,
mbele pe pe culo wi gbɔn maa piri.
Mbaa ni leele pe go na, ko ki yen ma pe ndanla.

⁹ Efirayimu cenle woolo pe yen na yuun fo:
«Kaselege ko na, wè yarijende legere ta.
Wè penjagboro ta.

Een fo, ko ki ni fuun nga ko yen we kee tunngo ko tonli.

Pe se ka kajoggo ka kpe yan laga we sogowo ki pye kapege.»

¹⁰ Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le,

maga le ye yiri wa Ezipiti tara.

Mi yaa ti yaa cœn paara yinre ni naa,
paa yege nga na kila pye na piin ye sherege feti pilie yi na we†.

† 11:8 11:8: Adima naa Zeboyimu cara tila pye wa Sodomu naa Gomori cara wasegi ki ni. Naa Yennele laa Sodomu naa Gomori cara ti tongo sanga na ni, ki cara shyen tila tongo fun; Dete 29.23. † 12:1 12:1: Nga ki yo fo: *Pè koro sinmbele mi na Yennele na kpoyi na ni*, pèle ki kannga ma yo fo: *Pè koro sinmbele mbele pe yen kpoyi pe ni*; a pèle ki kannga naa ma yo fo: *Zhuda cenle woolo pè yiri ma je mi na Yennele na na, konaa ma je mbele pe yen kpoyi ma pye sinmbele pe na*. † 12:2 12:2: Izirayeli tara yonlo yirisaga tifelege ki yen tifelege nga ki ma yaraga ki ni fuun ki waga, ma tara ti kannga gbinri, na yaraga woro wa. Laga ki laga nga ki ni, yonlo yirisaga tifelege ki yen ma taanla Asiri tara to ni. † 12:4 12:4: Nga ki yo fo: *Wila wi nasepyo lenana na wila pye wi waan yenle wi yigi wi yengbele li na*, ko koro wo yen fo wila cen wi go na; Zhene 25.26; 27.35-36. † 12:4 12:4: Zhakobu wila ngbeli Yennele li ni laga nga na yege wele wa Zhene 32.25-29 laga ki ni. † 12:5 12:5: Zhene 28.10-22; 32.24-26 † 12:10 12:10: Levi 23.42-43

¹¹ Mila para Yenñele yon senre yofenne pe ni,
ma yariyanra legere naga pe na.
Mila yomiyegale le Yenñele yon senre
yofenne pe yon, a pe ke wa ye kan.

¹² Ki kaa pye Galaadi tara fenne pe yen
mbasinmbele,
ki kala na, pe yaa ko wagafe.
Pe yen na napene woo saraga wa Giligali
ca.
Een fo pe saara wosara ti yaa ka jaanri,
mbe pye sinndeere gbogolosara
wa keere ti ni sonngooro ti sogowo.

¹³ Zhakobu wila fe ma kari wa Aramu tara,
wo ña Izirayeli, wila saa tunngo pye wa
jele kala na, maa pori.
Jele kala na, wila pye na yaayoro konri
mbe ta mboo pori†.
¹⁴ Yawe Yenñele laa Izirayeli woolo pe
yirige wa Ezhipiti tara Yenñele yon
senre yofa wo wa fannga na.
Yenñele yon senre yofa wo wa fannga na
laa pye na Izirayeli woolo pe korosi†.

¹⁵ Efirayimu cenle woolo pe Yawe Yenñele
li nawa pi ngban fo jenge.
Ki kala na, legbogo kagala ngele pe pye,
Yawe Yenñele li yaa ti ki go kala li to
pe na,
mbe ti tifagawa kapyere nda pe pye ti
songoro pe na.

13

Izirayeli woolo pe tongkala

¹ Kila pye, na Efirayimu cenle woolo paga
para, lere pyew wi maa fye na seri.
Paa pye censagbogo na wa Izirayeli tara,
een fo pe kajoggo pye, naa paa yarisunnogo
Baali ki gbogo we.
Ki pye ma, a pe ku.
² Koni pe yen na ka tari pe kapere ti na na
kee yege.
Pe yen na pe warifuwe wi yanni na yaara
yanlere gbegele yarisunndo,
na yarisunndo gbegele ma yala pe yeera
jaterre wi ni.
Ki yaara ti ni fuun ti yen kapyo jenfenne
poro tunngo.
Pe maa ki yuun ti wogo na fo:
«Yaa saara woo ki yarisunndo ti yeri.»
Mele senwee piile mbe sa ya paa keyen
waa warifuwe napire yanlere yologo
mbaa ti shari?
³ Ki kala na, pe yaa ka ko mbe wo wa paa
pinliwe yon kambaaga yen,
paa pinliwe menge yen, nga ki ma yangara
ma wo wa,

paa yarilire sigire yen, nda tifelege ki mari
le wa yarilire sunsaga ma kari ti ni,
paa wirige yen, nga ki maa yinrigi fenetiri
ni na kee.

⁴ Ma si yala, muwi mi yen Yawe Yenñele,
ye Yenñele le,
maga le ye yiri wa Ezhipiti tara.
Yee Yenñele la yege jen na mi ma.
Shofa wa yege woro wa na mi ma.
⁵ Mi we, mi ye jen wa gbinri wi ni,
sanga ña ni yaa pye wa tara nda tonmo
woro wa.

⁶ Een fo, naa paa ka saa yaakara ta,
a pe si ka ma tin.
Naa paa kaa ka ma tin sanga ña ni, a pe
nee pe yee gbogo.
Ki pye ma, a pe si fege na†.
⁷ Ki kala na, mi fun mi yaa pye pe yeri paa
jara yen, mbaa tuun pe na,
mbe pye pe yeri paa kamolo yen,
ña wi lara na pe singi wa kono.
⁸ Mi yaa jangari mbe to pe na, paa yege nga
na cenge jo urusi paga ki pyo wi le
le ki tanla ki ma jangari we.
Mi yaa ka pe lara ti walagi,
mbe pe ka paa jara no yen.
Yanyaara ti yaa ka pe koonlo
yuroyuroyo.

⁹ Yoro Izirayeli woolo, pe ye tongo,
katugu ye yiri na korogo;
ye yiri na korogo, mi ña mbe ya mbe ye
saga we.
¹⁰ Ye wunlunana wi yen se yeri san?
Wi pan wi ye sho wa ye cara ti ni fuun ti
ni ye!
Ye teelee pe yen se yeri?
Poro mbele yaa pye naga yuun pe wogo na
fo:
«Ki yaga ma wunlunana naa teelee kan we
yeri.»
¹¹ Mila wunluwo kan ye yeri nangbanwa
ni.
Mi yaa kaa sho ye yeri nangbanwa gboo
ni†.

¹² Efirayimu cenle woolo pe kajoggo ki yen
ma gbegele ma tege.
Pe kapege ki yen ma yonlogo ma tege.
¹³ Jologo yaa to pe na paa yege nga na jele
selara ma kaa yiri wi ni we.
Pinambyo tijinliwe fu fo wi.
Wi sesanga wi pan ma gbön,
een fo wi woro na jaa mbe yiri wa wi no
lara.

† 12:13 12:13: Zhene 29.1-20 † 12:14 12:14: Eki 12.50-51 † 13:6 13:5-6: Dete 8.11-17 † 13:11 13:11: 1 Sami 10.17-24; 15.26

¹⁴ Naga yen ma, mi ɲa Yawe Yennele, mbe yenle mbe ki leele pe sho kuulo tara ti yeri le?
Mbe yenle mbe pe sho kunwo pi ni le?
E kunwo, ma fannga ki yen se?
Kuulo tara, ma jogowo shonro ti yen se†?
Mi se kaa pe wele yinriwe tawa ni naa.

¹⁵ Ali na ki ka pye Efrayimu cenle woolo pe jiti yege o yege pe sefenne nambala pe sogowa,
yonlo yirisaga tifelege nga ki maa yaara waga ki yaa pan,
Yawe Yennele li yaa li tifelege ki yirige mbe yiri wa gbinri wi ni.
Ki yaa pan mbe pe puluyo yi waga,
mbe pe koloye pe waga.
Pe juguye pe yaa ka pan mbe pe yarijende tegesaga yaara to naa pe yarijende sonngbanga woro ti koli mbe kari ti ni.

YENNELE LI YAA KALI WOULO PE SAGALA

14

14.1-10

¹ Samari ca fenne pe yaa ka pe kapere ti go kala li le,
katugu pe yiri ma je pe Yennele li na.
Pe juguye pe yaa ka pe gbo tokobi ni;
pe yaa ka pe piyengele ke purugu wa tara ti na,
mbe pe jele mbele kugboro ni pe lara ti walagi.

*Yennele li yo Izirayeli woolo
pe pe kapere ti jen peri yaga*

² Izirayeli woolo, ye songoro ye pan Yawe Yennele, ye Yennele li korogo,
katugu ye kapere to ti ye jan.

³ Ye songoro ye pan Yawe Yennele li korogo,
ye pan yege senre nda ti yo li kan fo:
«We kapere ti ni fuun ti kala yaga we na,
ma we yigi jenge.
We yaa loon sonni we yon senre ti ni ki pye saraga.

⁴ Asiri tara fenne pe se ya mbe we sho.
We se ka lugu malaga gbonsanye na naa,
mbe sa malaga gbom.
Yaara yanlere nda we gbegele we yera keyen yi ni, we se kari yeri naa mbe yo fo: «We Yennele»
katugu mboro ma ma pijiriwe wi yinriwe ta.»

⁵ Yawe Yennele li yo fo:
«Mi yaa Izirayeli woolo pe mbasinme pi kala yaga pe na.

Pe yaa kanla ndanla fo jenge,
katugu na nangbanwa pi ko pe ni.

⁶ Mi yaa ka pye paa mänge yen, nga ki maa kajenge piin Izirayeli woolo pe kan.
Kona pe yaa ka jiti paa masho polo yarifyenre yen,
mbe ndire kan paa Liban tara tigboro ti yen.

⁷ Pe njere ti yaa ka tonlondonlo,
pe yaa ka pye mbe yon paa oliviye tige tiyongo yen,
mbaa nuwo taan yinrigi paa Liban tara tire ti woo pi yen.

⁸ Pe yaa ka songoro mbe pan, poro mbele paa pye ma cen wa li yinne pi ni.
Pe yaa kaa bile kere kon.
Pe yaa ka jiti paa erezen tirige yen.
Pe mege ki yaa ka yiri paa Liban tara duven wi yen.

⁹ «Yoro Efrayimu cenle woolo, yingi mi yaa pye naa yarisunndo to ni?
Muwi mi maa ye yenrewe pi nuru,
na ye go singi.
Muwi mi yen paa sipiresi tige yen, nga ki yen wetipiire ni sanga pyew.
Pa ye maa ye yarilire ti taa na yinrigi wa na yeri.»

¹⁰ Na lere ɲa ka pye mbe jilige,
wo mbe tijinliwe ta wa ki kagala ngele ke ni.

Na lere ɲa ka pye kajenge,
wo mbe ki kagala ngele ke koro wi jen,
katugu Yawe Yennele li kongolo ke yen ma sin.

Lesinmbele pe yaa la tanri wa ke ni,
een fo mbele pe yiri ma je li na, poro yaa la tuunri wa ke ni.

† 13:14 13:14: *E kunwo, ma fannga ki yen se? Kuulo tara, ma jogowo shonro ti yen se?* Zhezu wi pitungo Poli wila songoro maga senre ti yo wa 1 Koren 15:55 laga ki ni, ma koro fonho kan ki senre ti yeri, maga naga fo fannga woro kunwo pi ni.

Yenñele yon senre yofa ZHOWELI wi sewe we Sewe wi nawa senre

Yenñele yon senre yofa Zhoueli wila yariyanra yan konaa mari yonloga wa wi sewe wi ni. Wila gbato yan, na wi pan ma tara ti ton munga. Gbato wila pye paa malingboonlo yen, mbele pe pan mbe tara ti tongo. Ko yen Yenñele li kiti kongo nga ki yen na paan. Yenñele li yen nali woolo pe yinri ma yo pe songoro pe pan li korogo. Laa yon folo kon mbe pe sho konaa mbe duwaw pe na. Yenñele li yaa ka kiti kon cengele sanngala ke na, een fo li yaa ka pye wa li woolo pe sogowa, mbe ti pe kapyegele kaa yongo kaa kee yege. Pilige ka, Yenñele li yaa kali yinne li tirige senwee pyew wi na.

Ki sewe na wi senre yinre nda ti tugbolo ko kayi nga fo: «Yawe Yenñele li pilige ye, Yenñele li kiti konpilige ye...» Ki yen ma yonloga fo:

Janwa gbolo, janwa gbolo jenne,
lo li yen wa kiti konsaga gbunlundega ki ni,

katugu Yawe Yenñele li kiti konpilige ki yongo,

wa kiti konsaga gbunlundega ki ni.

Yonlo konaa yenje ki ni ti yaa ka kannga diwi,

wonngolo ke se kaa yanwa yinrigi.

Yawe Yenñele li yen na gbanla wa Siyon yanwiga ki na,

li magala li yen na yinrigi wa Zheruzalemu ca.

Naayeri wo naa tara ti ni, ti yaa ka yegeyege,

een fo Yawe Yenñele li yen li woolo pe go sigefa,

poro mbele Izirayeli woolo li yen pe larasaga (Zhowe 4.14-16).

Sewe wi yen ma koonlo yege nga na

Gbato wila pan ma tara ti ton munga 1.1-20

Yawe Yenñele li yen nali woolo pe yinri pe pe kapere ti jen peri yaga 2.1-17

Yawe Yenñele li yaa duwaw li woolo pe na 2.18-3.5

Yawe Yenñele li yaa jologo wa cengele ke na 4.1-21

*Gbato wo naa wawa pi ni,
ti yaa tara ti joga*

¹ Senre nda Yawe Yenñele laa yo Penuweli pinambyo Zhoueli wi kan tori nda yeen. Laa yo fo:

² Yoro lelembaara, yege senre nda ti logo!

Tara woolo ye ni fuun ye nungbogolo jan, ye logo!

Ki kala cenle na yaa la yan li pye ye wagati wi na le,
nakoma ma pye ye teleye pe wagati wi na le?

³ Yege kala li yo ye pinambiile pe kan, ye pinambiile pe kali yege yo pe pinambiile pe kan,

poro pinambiile poro mbe kali yege yo pe pinambiile pe kan.

⁴ Kondo wi yarilire ti ka nda ti koro, gbato wi pan ma to ka.

Gbato wi ka nda ti koro,

kambeere ti pan ma to ka.

Kambeere ti ka nda ti koro,

kambeere tugbooro ti pan ma to ka.

⁵ Yoro sinwolo wele, ye yen ye yiri yaa gbele!

Yoro duven wofenne wele, yaa yungbogoro senre yuun,

katugu pe duven fonjo wi kon wa ye yon na.

⁶ Cenle la pan ma to na tara ti na.

Li yen fannga ni, li woolo pe yon ki se jen mbe ko.

Pe nganpene pe yen paa jara nganpene yen,

pe tugbilala pe yen paa jara no tugbila yent.

⁷ Pànla ezen keere ti joga,

pànla figiye tire ti joga pew.

Pèri koro ti ka pew, mari walagi mari wa tara.

Pè ezen njere ti koro ti ka mari filige pow.

⁸ Yaa gbele paa sumboro nana mbajeen yen, na wi jatere piriwen yariporo le,

na nana na pdo kan wi yeri wi kunwo pi gbele.

⁹ Yarikanra naa duven saara nda pe ma wo ta woro na yaan naa wa Yawe Yenñele li sherigo gbogo ki ni.

Saraga wofenne mbele pe yen na tunngo piin Yawe Yenñele li kan, kunwo kayanga to pe na.

¹⁰ Keere ti joga,

kunwo kayanga yen laga tara ti ni, katugu bile wi joga;

duven fonjo wi ko,

a sinme liwoo pi jerege.

¹¹ Kekoonlo pe fere sho,

ezen kee konfenne pe yen na gbele,

bile wo na orizhi wi ni ti jogowa pi kala na;

katugu keere yarilire ti ni fuun ti joga.

¹² Ezen tiire ti waga,

figiye tire ti fanla.

Girenadi tire o, sengendire o, pomu tire o,

tire nda fuun ti maa seni ti waga.
Yogorimo pi ko senwee piile pe sɔgɔwɔ.

*Yɛnɛle li yɛn nali woolo pe yinri
ma yo pe pe kapere ti jɛn
peri yaga paa li yɛnri*

¹³ Yoro saraga wofenne wele, ye jatere
piriwen yaripɔrɔ le yaa yungbɔgɔrɔ
gbelege gbele.

Yoro mbele ye maa tunngo piin wa saraga
wɔsaga ki na, yaa gbele.

Yoro mbele ye maa tunngo piin na Yɛnɛle
li kan, ye jatere piriwen yaripɔrɔ le,
ye pan ye wɔnɔ ye yiri ti ni,
katugu yarikanra to naa duven saara nda
pe ma wo ti jerege wa ye Yɛnɛle li
sherigo gbɔgɔ ki ni.

¹⁴ Koni, yege yari leele pe kan pe yenge le,
ye gbogolo ye Yɛnɛle gbɔgɔ.

Ye lelele pe gbogolo konaa tara woolo pe
ni fuun pe ni,

wa Yawe Yɛnɛle, ye Yɛnɛle li sherigo
gbɔgɔ ki ni.

Ye gbele ye Yawe Yɛnɛle li yeri li ye saga.

¹⁵ E, yingi pilipege nga we na!

Mà jɛn Yawe Yɛnɛle li pilige ki yongo,
ki yɛn na jɔgɔwɔ piin na paan, na yinrigi
wa na wi yɛn yawa pi ni fuun fɔ wi
yeri†.

¹⁶ Yaakara ti ko ma wɔ wa we yege sɔgɔwɔ,
yogorimo naa nayinme pi ni, ti ko wa
Yɛnɛle li sherigo gbɔgɔ ki ni.

¹⁷ Yariluguro nda ti lugu ti waga wa tara,
bondoolo pɛ koro waga,
yaakara tegesara ti jɔgɔ,
katugu bile wi ko.

¹⁸ Ye yaayoro ngbeleye yi tege gbelege ki
logo!

Nɛrɛ ngbeleye yi yɛn na yanri na toro faa,
katugu naniwe woro ti yeri;
ali simbaala naa sikaala pe yɛn na jɔlɔ
yɛrɛ.

¹⁹ Yawe Yɛnɛle, mboro mi yɛn na gbele
na yɛnri,

katugu naniwe mba wa gbinri wi ni pi
sogo,

kason ki tire nda fuun ti yɛn wa yan ti sogo.

²⁰ Yanyaara to fun ti yɛn na gbele nɔɔ yinri,
mari saga,

katugu laforo ti waga;

kason ki naniwe mba wa gbinri wi ni pi
sogo.

2

Yawe Yɛnɛle li pilige ki yongo

¹ Ye mbanlaga ki win wa Siyon ca,
yege magala li yirige ngbanga wa na
yanwiga kpoyi ki na.

Tara woolo pe ni fuun pe yɛn na seri,
katugu Yawe Yɛnɛle li pilige ki yɛn
na paan; ki yongo.

² Ki yaa ka pye wɔwɔ naa diwi pilige,
kambaara naa diwi wɔlɔ pilige,
ki yɛn na paan

paa yege nga na lalaaga ma kaa na paan
yanwira na we.

Malingbɔɔnɔlɔ fannga fɛnnɛ yɛn na paan
wa, mbele pe se ya jiri.

Pe cɛnlɛ la fa yan ma faa,
pe cɛnlɛ la se si ka yan ma naa fyew.

³ Pe maa jɔgɔwɔ piin wa pe yɛrɛ yege na
kee paa kason yɛn,

na jɔgɔwɔ piin wa pe yɛrɛ punngo na kee
paa kason yinne yɛn.

Sanni pe sa pan, tara tila pye ma yɔn wa pe
yege, paa Eden nanngo kɔlɔgɔ tiyɔngɔ
ki yɛn,

ɛɛn fɔ pe torɔngɔlɔ, tara ti koro paa gbinri
yɛn, na pɛ jɔgɔ,

yaraga ko ka kpɛ si shɔ pe yeri.

⁴ Maga pe yan, pe yɛn paa shɔnye yɛn,
pe yɛn na fee paa shɔnye mbele na malaga
gbɔnwotoroye tilele.

⁵ Pe yɛn na tinni paa malaga gbɔnwotoroye
yɛn, mbele pe yɛn na yɛni wa yan-
wira ti go na.

Pe yɛn na tinni
paa kason yinne yɛn, na li yɛn na yan waga
sori.

Pe yɛn na paan paa malingbɔɔnɔlɔ
ngbelege fannga wogo yɛn, nga
ki yere malinjɛ na†.

⁶ Cengele ke ni fuun ke yɛn na seri fyɛrɛ ti
na,

ke yege cɛnwɛ pi kannga ma filige fyɛrɛ ti
na.

⁷ Pe yɛn na gbinri paa malingbɔɔnɔlɔ
welimbele yɛn.

Pe yɛn na nuru wa malaga sigembogo ki
na paa malingbɔɔnɔlɔ yɛn.

Pe ni fuun nungba nungba pɛ sin na kee
pe kono li ni,

wa kpɛ si kɛ mbe wɔ wa wi kono li ni.

⁸ Wa kpɛ woro na wa wɔnrɔgi,
pe ni fuun nungba nungba pɛ sin na kee
pe kono li ni.

Pe yɛn na gbinri na tooro malingbɔnyaara
ti go na;

yaraga ka kpɛ se ya mbe pe yerege.

⁹ Pe yɛn na gbinri na tinri ca ki na,
na nuru malaga sigembogo ki na,
na nuru yinrɛ ti na,

na yiin wa fenetiriye pe ni ndɛɛ yoolo wele.

¹⁰ Tara ti yɛn na yege wa pe yege,
naayeri wi yɛn na seri,
yɔnlɔ ko naa yenge ki ni, ti kannga diwi,
wɔnngɔlɔ ke woro na yanwa yinrigi†.

¹¹ Yawe Yennele li yen nali magala li yin-rigi wa li malingboonlo ngbelege ki yege,
 mà jen li malingboonlo ngbelege ki gbogo fo jenge.
 Na wi yen na tanri li senyoro ti na, wi yen fannga ni,
 mà jen Yawe Yennele li pilige ki yen piligbogo, fyere gbogo pilige yi.
 Ambo wi mbe ya yere mbege sige?[†]

Yennele li yen nali woolo pe yinri pe pan li korogo

¹² Yawe Yennele li yo naa fo:
 «Ali mbe pan mbe gbön wagati na wi na bere,
 ye songoro ye pan na korogo ye kotogo ki ni fuun ni.

Ye yenge le, yaa gbele konaa ye pye yesanga ni.»

¹³ Sanni ye sa ye yariporo to walagi yesanga ki kala,
 ye ye jatere wo kannga.

Ye songoro ye pan Yawe Yennele, ye Yennele li korogo,
 mà jen li yen yungbogo to tafa, naa leele yinriwe tafa;

laa la nawa ngbanni jaga jaga,
 li kagbaraga ki yen ma gbogo[†].
 Li ka jologo wa mbele na, li ma pe kala yaga.

¹⁴ Ambo ki jen na kaa pye Yawe Yennele, ye Yennele li se yon songoro,
 mbeli jatere wi kannga,
 mbe duwaw ye na,
 jango paa paan yarikanra naa duven saara nda pe ma wo ti ni li kan?

¹⁵ Ye mbanlaga ki win wa Siyon ca,
 yege yari fo pe yenge le,
 ye gbogolomo gbogo pye mbe Yennele li gbogo.

¹⁶ Ye leele pe gbogolo,
 ye janwa wi gbogolo mbe Yennele li gbogo,
 ye lelele pe gbogolo,
 ye piile pe gbogolo, ali piyengele ngele ke yen na wonri o.

Japolo wi yiri wa jayire go ki ni,
 pijo wi yiri wa pijo go ki ni.

¹⁷ Saraga wofenne mbele paa tunngo piin Yawe Yennele li kan,
 pe yen na gbele wa ndogoro to naa saraga wosaga ti sogowo pi ni.
 Paa ki yuun fo:

«E, Yawe Yennele, ma woolo pe yinriwe ta;
 poro mbele pe yen ma korogo ye, maga ka ti fere mbe pe ta;
 maga ka ti cengele sanngala kaa tege pe na.

Mele pe sila ki yuun wa cengele sanngala ke sogowo fo:

«Pe Yennele li yen se yeri?» »

Yennele laa li woolo

pe yon sogo

¹⁸ Yawe Yennele li tara tili ndanla fo jenge,
 li woolo pe yinriwe li ta.

¹⁹ Yawe Yennele lili woolo pe yon sogo ma yo fo:

«Ye wele, mi yaa yarilire, naa duven fonngo konaa sinme kan ye yeri,
 ti yaa ye bo fo jenge.

Mi se ti ye tifaga naa cengele ke sogowo.

²⁰ Ye juguye mbele pe yiri wa yonloparawa kameenge kee ki yeri na paan,

mi yaa pe laga lali ye ni,
 mi yaa pe puro mbe kari pe ni tara nda ti waga ma pye lere woro wa ti ni ta ni.

Mi yaa pe malingboonlo ngbelege nga wa yege ki wa wa kogoje kuwo wi ni,

mbe pe malingboonlo ngbelege nga wa pungo na ki wa wa Mediterane kogoje wi ni.

Pè gboolo pe yaa ka fongo la lugo,
 pe nuwo pi yaa ka jaraga mbe laga ki sho, katugu pè kagbogolo pye ma ye jolo.»

²¹ Mboro tara,
 maga ka fyere.
 Ta yogori, ma yin nayinme ni,
 katugu Yawe Yennele li kagbogolo pye.

²² Wongaala, yaga ka fyere,
 katugu naniwe mba wa gbinri wi ni pi yen na yinrigi.

Tire ti yen na seni.
 Figiye tire naa erezen tiire ti yen na pire legere seni.

²³ Yoro Siyon ca woolo, yaa yogori ye yin nayinme ni Yawe Yennele, ye Yennele li kala na,
 katugu li tisaga ki kan ye yeri ma yala ki kansanga wi ni.

Li tisara kongbannda naa tisara pungo woro ti kan ye yeri, mari lege paa yege nga na kila pye faa we.

²⁴ Yarilire sunsara ti yaa yin yarilire ti ni.
 Koperé ti yaa yin la wuun duven fonngo naa sinme liwoo pi ni.

²⁵ Na malingboonlo legere mbele mila wa ye na,
 poro mbele pe yen gbato, naa kambeere, naa kambeere tugbooro konaa kondo wi ni,

yegele ngele paa ki yarilire ti ka,
 mi yaa ki yarilire ti yongo songoro ye na.

²⁶ Ye yaa kaa kaa mbaa tinni.
 Ye yaa kaa Yawe Yennele, ye Yennele li mege ki sonni,

lo na li kagbogolo pye ye kan.
 Na woolo pe se ka fere sho naa fyew.

[†] 2:11 2:11: Naga 6.17

[†] 2:13 2:13: Eki 34.6; Nehe 9.17; Yuuro 86.15; 103.8; 145.8; Zhona 4.2

²⁷ Pa kona ye yaa ki jen fɔ mi yen wa yoro
Izirayeli woolo ye sɔgɔwɔ,
fɔ muwi mi yen Yawe Yennɛle, ye Yennɛle
le,
fɔ Yennɛle la yege woro wa naa mi punɔo
na.
Na woolo pe se ka fɛrɛ sho naa fyew.

3

*Yawe Yennɛle li yaa kali yinne
li tirige leele pe na*

¹ Yawe Yennɛle li yo fɔ†:
«Ko punɔo na, mi yaa na yinne li tirige
senwee piile pe ni fuun pe na.
Ye pinambiile naa ye sumborombiile pe
yaa kaa Yennɛle li yon senre yuun.
Ye lelangbaara ti yaa kaa yariyanra yaan
(mbaa yinrigi wa na yeri)
ye lefonmbɔlo pe yaa kaa wɔɔnɔ wɔnlo
(mbaa yinrigi wa na yeri)†.
² Ko piliye yo ni, mi yaa na yinne li tirige
yere tunmbyeele pe na, nambala o,
jelele o.
³ Mi yaa ka kafɔnnɔgɔlo pye mbe naga wa
yennɛle na konaa laga tara ti na.
Ki yaa ka pye kasanwa, naa kason konaa
wirige titonlogɔ yerege.
⁴ Yonlo ki yaa ka kanɔga diwi,
yenge ki yaa ka yanlaga paa kasanwa yen;
sanni Yawe Yennɛle li pilige ki sa gbɔn,
ki piligbogo, naa fyere gbɔro pilige ye†.
⁵ Kona lere ɲa fuun ka Yawe Yennɛle li
mege ki yeri,
wo yaa sho;
katugu wa Siyɔn yanwiga ki na, wa
Zheruzalemu ca, leele pele yaa ka
sho
paa yege nga na Yawe Yennɛle ligi yo ma
yo fɔ:
«Leele pele yaa ka koro go na, mbele Yawe
Yennɛle li yaa ka yeri†.» »

4

*Yennɛle li yaa ka kiti kɔn
cengele sanngala ke na*

¹ Ko piliye yo ni, ki wagati wi ka gbɔn,
na mi ka ka Zhuda tara naa Zheruzalemu
ca woolo pe songoro mbe pe tege wa
pe cenlomo faa pi na,
² mi yaa cengele sanngala ke ni fuun ke
gbogolo laga nunɔba,
mbe tigi pe ni wa Zhozafati† gbunlundɛge
ki ni.
Mi yaa kiti kɔn pe na wa ki laga ki na

nga pɛ pye Izirayeli woolo, na woolo pe
na ki kala na, poro mbele pe yen na
kɔrɔgo ye.

Mà jen pàa pe gbɔn ma pe jaraga wa
cengele sanngala ke sɔgɔwɔ.

Mi yaa kiti kɔn pe na, na tara nda pɛ yeɛle
pe yeɛ na ti kala na.

³ Pɛ pete gbɔn na woolo pe na ma pe yeɛle
pe yeɛ na.

Pɛ lefonmbyɔ wi suru nanjaa na,
pɛ sumborombyɔ wi pɛrɛ duven na maa
wɔ.

⁴ Yoro Tiri ca fenne, naa Sidɔn ca fenne
konaa yoro mbele fuun ye yen wa Filisiti
tara lara ti ni, yingi ye yen na jaa na yeri?
Naga yen ma, ye yen na jaa mbe kayanga
wɔ na ni wi le? Na kaa pye yaa jaa mbe
kayanga wɔ na ni, mi yaa katijangara nda
yaa piin ti fɔgo ton ye na fyaw.

⁵ Yànlà penjara to naa na tɛ wi ni ti yu.
Na yarijende songgbanga woro tiyɔnɔ
yèri koli ma kari ti ni wa ye yarisunndo
gbogoyinre ti ni.

⁶ Yè Zhuda tara fenne naa Zheruzalemu
ca woolo pe pɛrɛ Yavan† tara fenne pe yeri,
jango mbe pe lali pe tara ti ni.

⁷ Èn fɔ, ye wele, yè saa pe pɛrɛ tara nda
ni, mi yaa sa pe yirige wa mbe songoro
mbe pan pe ni. Mi yaa katijangara nda yaa
piin ti fɔgo ton ye na.

⁸ Mi yaa ka ye pinambiile naa ye sum-
borombiile pe pɛrɛ Zhuda tara fenne pe
yeri; poro mbe si sa pe pɛrɛ Sabe cenle
woolo pe yeri, poro mbele pe yen taleere
ni†. Yawe Yennɛle lo li yo ma.

⁹ Yege wogo nga ki yari wa cengele ke
sɔgɔwɔ ye yo fɔ:

«Ye ye yeɛ gbɛgele malaga ki na!

Ye ye malingbɔɔnlo welimbele pe yen ye
pe yirige!

Malingbɔɔnlo pe ni fuun pe pan pe kari
wa malaga ki na.

¹⁰ Ye ye falinere capire ti gbɔn yeri pye
tokobiye,

ye ye mali kongbengele ke gbɔn ye ke pye
njaanra.

Na wi yen fannɔga fu ma wɛ pe pe ni fuun
na, wigi yo fɔ: «Mi yen fannɔga fɔ†.»

¹¹ Ye fyɛle ye pan,
yoro kanngara na tara woolo ye ni fuun.
Ye pan ye gbogolo lagame.»

E, Yawe Yennɛle, ma malingbɔɔnlo† pe
tirige ma pe wa pe na!

¹² Cengele sanngala ke ni fuun ke yiri ke
kari wa Zhozafati gbunlundɛge ki ni,

† 3:1 3.1: Yennɛle senre seweɛle pele ni, go 3.1-5 ko ki yala go 2.28-32 laga ki ni. † 3:1 3.1-5: Kapye 2.17-21 † 3:4 3.4: Mati 24.29; Maki 13.24-25; Luki 21.25; Naga 6.12-13 † 3:5 3.5: Jromu 10.13 † 4:2 4.2: Zhozafati mege ki kɔrɔ wowi ɲa fɔ Yawe Yennɛle li yen na kiti kɔn. † 4:6 4.6: Yavan tara to nunɔba to pe yinri Giresi tara re. † 4:8 4.4-8: Eza 14.29-31; 23.1-18; Zhere 47.1-7; Eze 25.15-28.26; Amo 1.6-10; Sofɔ 2.4-7; Zaka 9.1-7; Mati 11.21-22; Luki 10.13-14 † 4:10 4.10: Eza 2.4; Mishe 4.3 † 4:11 4.11: Malingbɔɔnlo mbele pe senre ti yo, ki yaa pye ki yen na para Yennɛle li meregeye poro senre na.

katugu pa mi yaa ka sa cɛn wa, mbe
kiti kɔn cɛngɛlɛ nɛgɛle fuun ke yɛn
kannɔgara na tara ti ni ke na.

¹³ Ye ye mali kɔngbenɛgele ke le,
katugu yarilire ti gbɔn mbe kɔn.
Ye pan ye ɛɛɛɛn pire ti tangala yeri tɔnmɔ
pi wɔ,

katugu ɛɛɛɛn pire tɔnmɔ wɔsaga ki yin
ɛɛɛɛn pire ti ni.

Kɔpɛɛ ti yinyin fɔ na wuun.

Mɔ jɛn pe tipewe pi kɛɛ toro†.

¹⁴ Janwa gbɔlɔ, janwa gbɔlɔ jenne,
lo li yɛn wa kiti kɔnsaga gbunlundɛɛ ki
ni,

katugu Yawe Yɛnnɛle li kiti kɔnpilige ki
yɔngɔ,

wa kiti kɔnsaga gbunlundɛɛ ki ni.

¹⁵ Yɔnlɔ kɔnaa yɛngɛ ki ni, ti yaa ka
kannɔga diwi,

wɔnnɔgɔlɔ ke se kaa yanwa yinrigi.

¹⁶ Yawe Yɛnnɛle li yɛn na gbanla wa Siyɔn
yanwiga ki na,

li magala li yɛn na yinrigi wa Zheruzalemu
ca.

Naayeri wɔ naa tara ti ni, ti yaa ka
yɛɛɛyɛɛɛ,

ɛɛn fɔ Yawe Yɛnnɛle li yɛn li woolo pe go
sigɛfɔ,

poro mbele Izirayɛli woolo li yɛn pe
larasaga†.

¹⁷ Kɔna ye yaa kaga jɛn fɔ muwi mi yɛn
Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle le,

fɔ mi yɛn ma cɛn wa Siyɔn, kɔ nɔga ki yɛn
na yanwiga kpoyi ki na.

Zheruzalemu ca ki yaa pye kpoyi naa,
nambanmbala se kaa yiin wa ki ni naa
fyew.

Yɛnnɛle li woolo

pe yaa ka yeyinɔge ta

¹⁸ Kɔ piliye yɔ ni, duvɛn fɔnnɔ wi yaa kaa
yinrigi wa yanwira ti na, mbaa fuun
la tinri,

nɔnɔ wi yaa kaa yinrigi wa tinndiye pe na,
mbaa fuun la tinri.

Zhuda tara laforo ti ni fuun ti yaa kaa fuun.

Pulugo tɔnmɔ pa yaa kaa janri mbaa
yinrigi wa Yawe Yɛnnɛle li sherigo
gbɔgɔ ki ni, mbe saa Akasiya tire
gbunlundɛɛ ki yinngi.

¹⁹ Ezhipiti tara ti yaa ka koro waga.

Edɔmu tara ti yaa ka pye gbini nɔ tɔnmɔ
woro wa wi ni,

katugu pɛ Zhuda tara fɛnnɛ pe yigilɔmɔ pi
tijanga,

ma poro mbele jɛɛgisaga fu pele gbo ma
pe kasanwa pi wo wa pe yɛɛra tara
jate ti ni.

²⁰ ɛɛn fɔ Zhuda tara ti yaa ka pye leele
cɛnsaga sanga pyew,

leele yaa ka pye mbe cɛn wa Zheruzalemu
ca wagati wi ni fuun ni.

²¹ Poro mbele pe gbokala mi sila li kayanɔga
wɔ,

mi yaa kali kayanɔga wɔ pe juguye pe ni.

Mi nɔ Yawe Yɛnnɛle, mi yaa ka cɛn wa
Siyɔn ca.

† 4:13 4:13: Naga 14.14-16,19-20; 19.15 † 4:16 4:16: Amɔ 1.2

Yenñeŋe yon senre yofɔ

AMOSI wi sɛwɛ we Sɛwɛ wi nawa senre

Amosi wi tunngo ko la ma mbaa Yenñeŋe li yon senre yuun. Eɛn fɔ naa Yenñeŋe lãa kaa wi yeri ma yo wi sali senre ti yari, wila yiri wa wi ca, wa Zhuda tara, ma kari ma saa Yenñeŋe senre ti yo wa Izirayeli tara ti yonloparawa kameŋge keɛ wunluwo pi ni. Ki wagati wi ni, tara woolo pe tawa pila pye na jiti na kee yege, naa sherege konɔ kapyere ti ni, konaa a pɛ cɛn yeyinŋe na pɔw. Eɛn fɔ ki wagati wila pye fun wagati wa, ɲa ni paa pye na kambasinnde, naa kopiire konaa dufile wi piin. Penjagboro fenne paa pye na fyɔnwɔ fenne pe jolo konaa ma pe fanŋga ki kan pe na. Tiwiyaara nda paa pye na tinwi ti ni wa janla na, ti sila pye ma yala. Saraga wɔfenne pe nawa pi sila pye ma filige. Konaa ki ni fuun, ki leele mbele pe ni fuun paa pye ma taga pe yɛɛ na, fɔ yere ma cɛn na «Yawe Yenñeŋe li pilige» ki singi nayinme ni. Kona, a Amosi wi si ka yo pe kan, a ki yiri ki ye pe wogo ki ni. Wila yo fɔ:

Jologo yen ye wogo, yoro mbele yaa Yawe Yenñeŋe li pilige ki singi ki pan we. Yingi yaa singi Yawe Yenñeŋe li pilige ki pan ki kan ye yeri?

Ki pilige ki yaa ka pye diwi pilige. Yanwa se ka yiri ki pilige ki ni... Ee, ki yaa ka pye diwi wolo pilige. Yanwa se ka yiri (Amo 5.18,20).

Amosi wi yen na leele pe yinri ma yo pe pe kapyere ti kanŋga pew. Sanni pe sa cɛn paa sherege musaga piin konaa mbaa saara woo legere, pe daga mbaa ɲga ki sin ko piin. Wila yo fɔ:

Ye kaselege ki yaga ki yiri paa yege ɲga na pulugo tɔnmɔ ma kaa na janri na yinrigi we.

Kasinŋge kila yinrigi paa lafogo yen, ɲga ki se waga (5.24).

Sɛwɛ wi yen ma kɔnlo yege ɲga na

Yenñeŋe li yaa jologo wa Izirayeli woolo poro naa pe cɛnyɛɛnle pe na 1.1-3.2 Izirayeli tara naa Samari ca ki ni, ti yaa ka tongo 3.3-6.4

Amosi wila yariyanra kangurugo yan 7.1-9.10

Ŋga kila kɔn ma tege Izirayeli woolo pe wogo na, ki yaa ka kanŋga 9.11-15

Senre ti lesaga:

Yenñeŋe yon senre yofɔ wi kala

¹ Amosi ɲa wila pye Tekowa ca yaayoro korofenne wo wa, wo senyoro ri nda yɛɛn. Ki kagala ɲgele kaa naga wi na Izirayeli tara wunluwo po kanŋgolo, Zhuda tara wunlunaŋa Oziyasi wo naa Zhouwasi pinambyɔ Yerobowamu ɲa wila pye Izirayeli tara wunlunaŋa pe sanga wi ni. Kila yeŋe shyen lo tin sanni tara ti sa yege†.

² Amosi wila yo fɔ:

«Yawe Yenñeŋe li yen na gbanla wa Siyon† ca.

Li magala li yen na yinrigi ɲgbanga wa Zheruzalemu ca.

Yaayoro konrifenne pe yaayoro kasara ti yen na waga.

Karimeli yanwiga go na yan ki yen na kuun.»

YENÑEŊE LI KITI KONGO KI YONGO

1.3-2.16

Yenñeŋe yon senre nda tila yo

Damasi ca ki wogo na

³ Pa Yawe Yenñeŋe li yo yɛɛn fɔ:

«Damasi ca fenne pɛ kapege taanri pye, fɔ yere tijere†;

ki kala na, miŋi kɔn maga tege fɔ mi se pe yaga mbajolowo;

katugu pɛ Galaadi tara woolo pe tongo paa yege ɲga na pe ma kaa lugu yarilire pire na mari sun tuguron yarilire sunkanŋgaga ni†.

⁴ Mi yaa kason le wunlunaŋa Hazayeli wi go ki ni mbege sogo.

Kona, ki kason ki yaa wunlunaŋa Beni Hadadi wi wunluwo yinre ti sogo.

⁵ Mi yaa Damasi ca mbogo yeyongo kɔoro gbaseere ti kaari.

Ŋa wi yen ma cɛn wunluwo pi na wa Aven gbunlundege laga ki ni†, mi yaa wi tongo mboo wo wa, konaa wunluwo kanŋgala li yen ɲa keɛ wa Beti Eden† laga ki ni wi ni.

Siri tara fenne pe yaa kari pe ni kulowo wa Kiri tara.»

Yawe Yenñeŋe lo li yo ma.

Yenñeŋe yon senre nda tila yo

Gaza ca ki wogo na

⁶ Pa Yawe Yenñeŋe li yo yɛɛn fɔ:

† 1:1 1.1: 2 Wunlu 14.23-29; 15.1-7; 2 Kuro 26.1-23 † 1:2 1.2: Siyon ca ko nungba ko pe yinri Zheruzalemu ca ye. † 1:3 1.3: Ŋga ki yo fɔ: *Pɛ kapege taanri pye, fɔ yere tijere*, ko koro wo yen pɛ kapere pye fɔ mari tagala ti yɛɛ na. † 1:3 1.3: Eza 17.1-3; 49.23-26; Zaka 9.1 † 1:5 1.5: Ŋga ki yo fɔ: *Ŋa wi yen ma cɛn wunluwo pi na wa Aven gbunlundege laga ki ni*, Yenñeŋe senre sɛwɛle pe ni, pɛge yonlogo ma yo fɔ: Aven gbunlundege laga woolo. † 1:5 1.5: Ŋga ki yo fɔ: *Beti Eden* ki koro wi mbe ya logo fun fɔ: Kandanlaga ca. † 1:6 1.6: Gaza ca kila pye Filisiti tara fenne poro wogo.

«Gaza† ca fenne pe kapege taanri pye,
fo yere tijere;
ki kala na, migi kon maga tege, fo mi se pe
yaga mbajolowo;
katugu pe lelegere yigi kasopiile ma saa pe
le Edomu cenle woolo pe kee.

7 Mi yaa kason le Gaza ca mboro ti ni mberi
sogo.

Kona, ki kason ki yaa ka ki wunluwo yinre
ti sogo.

8 Mi yaa Asidodi ca woolo pe tongo mbe pe
ko,

konaa wunluwo kanngala li yen na kee wa
Asikalon ca wi ni.

Mi yaa yiri Ekiron ca woolo pe korogo,
poro Filisiti tara fenne mbele pe koro go
na, mbe pe tongo mbe pe ko.» We
Fo, Yawe Yennele lo li yo ma†.

Yennele yon senre nda tila yo

Tiri ca ki wogo na

9 Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Tiri ca woolo pe kapege taanri pye,
fo yere tijere;
ki kala na, migi kon maga tege, fo mi se pe
yaga mbajolowo.

Pe lelegere yigi kasopiile ma pe le Edomu
cenle woolo pe kee. Yon finliwe mba
pe le pe yee ni mbe pye nosepiile,
pee jatere pye pi na.

10 Mi yaa kason le Tiri ca mboro ti ni mberi
sogo.

Kona, ki kason ki yaa ka ki wunluwo yinre
ti sogo†.»

Yennele yon senre nda tila yo

Edomu tara ti wogo na

11 Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Edomu cenle woolo pe kapege taanri pye,
fo yere tijere;
ki kala na, migi kon maga tege, fo mi se pe
yaga mbajolowo;

katugu Edomu cenle woolo pe taga pe
sefenne pe pungo na, na pe lagajaa
tokobi ni,

pe sila pe yinriwe ta fyew.

Pe nangbanwa pi yen na jogowo piin konlo
fu, pe nangbanwa gboo pi yen na
kee yege suyi.

12 Mi yaa kason le Tema ca ki ni mbege
sogo.

Kona, ki kason ki yaa ka Bozira ca wun-
luwo yinre ti sogo†.»

Yennele yon senre nda tila yo

Amo cenle woolo pe wogo na

13 Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Amo cenle woolo pe kapege taanri pye,
fo yere tijere;

ki kala, na migi kon maga tege, fo mi se pe
yaga mbajolowo;

katugu pe Galaadi tara jeele mbele pe yen
kugboro ni pe lara ti walagi
naga jaa mbe ka taga pe tara ti gbeme pi
na.

14 Mi yaa kason le Araba ca mbogo ki ni
mbege sogo.

Kona, ki kason ki yaa ka ki wunluwo yinre
ti sogo,

malaga gbompilige ki na,
wa malaga gbeere ti sogowo,
wa tifelingbogo ki ni tisagbogo ki panm-
bilige.

15 Pe yaa ka pe wunlunana wi yigi mbe kari
wi ni kulowo, mbe pinle wo naa wi
legboolo pe ni.» Yawe Yennele lo li
yo ma†.

2

Yennele yon senre nda tila yo

Mowabu cenle woolo pe wogo na

1 Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Mowabu cenle woolo pe kapege taanri
pye,

fo yere tijere;
ki kala na, migi kon maga tege, fo mi se pe
yaga mbajolowo;

katugu pe Edomu cenle woolo pe wunlu-
nana wi kajerilere ti sogo mari pye
conro.

2 Mi yaa kason le Mowabu cenle woolo pe
tara ti ni mberi sogo.

Kona, ki kason ki yaa ka Keriyoti ca
wunluwo yinre ti sogo.

Pe yaa ka Mowabu cenle woolo pe tongo
wa tinme, naa malaga gbeere konaa
mbanlaga tinme pi sogowo.

3 Mi yaa pe yege sinwo wo naa teelee pe ni
pe tongo mbe pe ko wa pe sogowo.»
Yawe Yennele lo li yo ma†.

Yennele yon senre nda tila yo

Zhuda cenle woolo pe wogo na

4 Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Zhuda cenle woolo pe kapege taanri pye,
fo yere tijere;

ki kala na, migi kon maga tege, fo mi se pe
yaga mbajolowo;

katugu pe je Yawe Yennele li lasiri senre ti
na.

Pee li kondengegele ke yigi mbaa tanri ke
na.

Yarisunndo nda ti woro yaraga ka, to nda
pe teleye paa taga ti na faa,
to pe yaga ti pe fanla.

† 1:8 1:6-8: Eza 14.29-31; Zhere 47.1-7; Eze 25.15-17; Sofu 2.4-7; Zaka 9.5-7 † 1:10 1:10: Eza 23.1-18; Eze 26.1-28.19; Zhoue 4.4-8; Zaka 9.1-4; Mati 11.21-22; Luki 10.13-14 † 1:12 1:11-12: Eza 34.5-17; 63.1-6; Zhere 49.7-22; Eze 25.12-14; 35.1-15; Abi 1-14; Mala 1.2-5 † 1:15 1:13-15: Zhere 49.1-6; Eze 21.33-37; 25.1-7; Sofu 2.8-11 † 2:3 2:1-3: Eza 15.1-9; 25.10-12; Zhere 48.1-47; Eze 25.8-11; Sofu 2.8-11

⁵ Mi yaa kason le Zhuda cenle woolo pe cara ti ni mberi sogo.
Kona, ki kason ki yaa Zheruzalemu ca wunluwo yinre ti sogo.»

*Yenñele yon senre nda tila yo
Izirayeli woolo pe wogo na*

⁶ Pa Yawe Yenñele li yo yeen fo:
«Izirayeli woolo pè kapege taanri pye,
fo yere tijere;
ki kala na, miigi kon maga tege, fo mi se pe
yaga mbajolowo;

katugu pè lesinje wi pè kulo penjara na,
ma fyonwo fo wi suru kulo sawira na.

⁷ Pe maa fyonwo fenne pe tangala na pe
yinre ti yaari wa taambugo ki ni.

Paa yenle mbe tanga kan mbele pe fannga
ki kologo pe yeri.

To wo naa wi pinambyo wi ni, pe ma ye jele
nungba wi korogo mala mege nga ki
yen kpoyi ki tege fyongo ni.

⁸ Yariporo nda pè sho fyonwo fenne pe
yeri ma tege pe foro ti yonlo mberi
songoro pe na, to pe yen na sinlele ti
na saraga wosaga nungba nungba
pyew ki tanla.

Wa pe yarisunndo gbogoyinre ti ni, pè
yigile wa mbele na,

pe maa pe duven wi woo wa.

⁹ Ma si yala, mi wo na, mi Amori cenle
woolo pe tongo ma pe wo wa pe
yege,

poro mbele paa tonlonlonlo ndee sediri
tire ri, konaa ma pye fannga ni paa
tigbogo yen.

Mi pe tongo maga le wa go ki na fo ma saa
gbon wa tooro ti na†.

¹⁰ Ma si yala, mi ye yirige wa Ezhipiti tara,
ma ye yege sin ye le nafa shyen ni wa gbinri
wi ni, ma Amori cenle woolo pe tara
ti kan ye yeri, ti pye ye woro.

¹¹ Mi ye pinambiile pele wo, ma pe pye
Yenñele yon senre yofenne;

ma ye lefonmbolo pele pye naziri woolo†.
Izirayeli woolo kii pye ma le?»

Yawe Yenñele lo li yo ma.

¹² «Een fo yè duven kan naziri woolo pe
yeri, a pè wo ma pe yon folo li jogo.

A ye yo fo Yenñele yon senre yofenne paga
kaa Yenñele li yon senre yuun.

¹³ Ye wele, mi yaa ye tangala mbe ye
tongolo le tara,

paa yege nga na wotoro na wi yin yirilire
pogolo ni wi ma kaa yaraga tongolo
we.

¹⁴ Lere na wi wege,
wi se ka ya mbe fe mbe lara.

Lere na wi yen fannga ni,
wi fannga ki se ka ya kala yon.

Malingboon na wi yen kotogo ni,
wi se ka ya mboo yee sho.

¹⁵ Sandiga wonfo jenne wi se ka ya yere
mbe sige.

Lere na wi wege, wi se ka ya fe mbe sho.
Shon fevo jenne wi se ka ya fe mbe sho wi
shon wi na.

¹⁶ Ko pilige ko ni, na wi yen kotogo ni
malingboonlo pe ni,

wi yaa ka fe witiwaga ni.»

Yawe Yenñele lo li yo ma.

YERWE NAA SENGBANRA

3

3-6

*Yenñele li yaa kiti kon
Izirayeli woolo pe na*

¹ Yoro Izirayeli woolo wele, yoro mbele
Yawe Yenñele laa ye yirige wa Ezhipiti
tara, li yen na senre nda yuun na waa ye
na, na waa ye sege lombongo ki na, yeri
logo.

² Yawe Yenñele li yo fo:

«Mi ye wo, yoro ce, tara na cengele ke ni
fuun ke sogowo.

Ko ki ti mi yaa ye le jologo ye kambasinnde
ti kala na.»

³ Leele shyen mbe ya mbaa tanri ja,
na pee yon wa nungba le?

⁴ Jara wi maa kuunru wa kologo ki ni,
na wii yaraga yigi le?

⁵ Mere mbe ya sannjele li yigi tara,
na pee yaakara tege ti na li kan le? Aguwa
wi ma fugu,

na wii yaraga yigi le?

⁶ Pe ma mbanlaga win wa ca nawa mbe
leele pe yeri malaga wogo na,
na leele pee fye le?

Jologo ma to ca ka na,

na Yawe Yenñele lo nandanwa kala ma le?

⁷ Ki pyelomo nungba pi na fun, we Fo,
Yawe Yenñele le, li se kala la pye,

na lii keli mbeli nawa kala li naga li tunm-
byeele, poro mbele pe yen Yenñele
yon senre yofenne pe na ghen.

⁸ Na jara wiga kuuru,

Ambo wi se fye?

Na we Fo, Yawe Yenñele liga para, ambo
wi yaa soro mbeli yon senre ti yaga
mbayowo?

Kiti na wi yaa kon Samari ca ki na

⁹ Yaa ki yari wa Asidodi ca wunluwo
yinre to naa Ezhipiti tara wunluwo yinre
ti ni fo:

«Ye ye yee gbogolo wa Samari ca yanwira
ti na.

† 2:9 2:9: Dete 3.8-11 † 2:11 2.11: Naziri woolo poro yen leele mbele pe ma pe yee laga leele sanmbala pe na, mbe yon folo kon Yenñele yeri mbaa tunngo piin li kan; Nambu 6.1-8.

Ye pan yeye kafaara nda to naa ki lejologo
kagala ngele ke wele.»

¹⁰ Yawe Yennele li yo fo:

«Samari ca woolo pee kasinnge pyewe jen.
Pe maa pe yinre ti yinni yaara nda pe sho
fannga na konaa nda pe koli ti ni.»

¹¹ Ki kala na, we Fo, Yawe Yennele pa li
yo yeen fo:

«Juguye paa paan, mbe pan mbe tara ti
maga.

Samari ca woolo, juguye pe yaa ye fannga
ki jogo,

mbe ye wunluwo yinre yaara ti koli mbe
kari ti ni.»

¹² Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Yegē nga na simbaala konrifō wi ma
sumbyō wi porō shyen nakoma wi
nungbokongo ki wo wa jara wi yon
ki ni maa sho,

Izirayeli woolo mbele pe yen ma cen wa
Samari ca, poro mbele pe yen ma
cen ma sanga sinleyaara na konaa
Damasi ca tapiye tiyoonlo pe na, pa
pe yaa ka pe sho juguye pe kee ma.»

¹³ We Fo, Yawe Yennele, Yennele na yawa
pi ni fuun fo li yo fo:

«Yaa nuru, yeye senre nda ti yo Zhakobu
setirige piile pe kan fo:

¹⁴ «Pilige nga ni mi yaa Izirayeli woolo pe
le jologo

pe kapere nda pe pye ti kala na,
mi yaa Beteli ca saraga wosara ti jogo.

Saraga wosara ti yennele ke yaa kaari
mbe toori tara†.

¹⁵ Yinre nda pe kan were sanga mege ni,
naa nda pe kan kanga mege ni, mi
yaa ka ti ni fuun ti jaanri.

Yinre nda pe kan solo ngangala ni, ti yaa
ka tongo.

Yinre tiyonro ti ni fuun ti yaa ka toori mbe
wo wa.»

Yawe Yennele lo li yo ma.

4

¹ Yawe Yennele li yo fo:

«Yoro Samari ca jeele wele, yoro mbele ye
toro paa Bazan tara naneele pe yen,
ye pyeri ye senre nda mi yaa yo ti logo.

Ye maa yungbogoro fenne pe jolo,

na fyonwo fenne pe tege,

naga yuun ye penē pe kan fo:

«Ye pan sinne ni, jango we wo.»

² We Fo, Yawe Yennele li wugu li yen
kpoyi yegē nga na ki na, ma yo fo:

«Piliye ya wa na paan, pe yaa ka tuguron
kandoolo le ye na, mbe ye tilele mbe
kari ye ni,

mbe ye setirige piile pe tilele mbe kari
pe ni paa yegē nga na pe ma kaa
mbengele yigi njengelele ni we.

³ Ye ni fuun nungba nungba ye yaa ka yiri
wa ca ki mbogo furugusara ti ni,
mbaa kee wa ye yee yegē.

Pe yaa ka ye puro mbe kari ye ni wa Erimo
yanwiga ki yeri.»

Yawe Yennele lo li yo ma.

Izirayeli woolo pe sila yenle

Yennele li nagawa senre ti na

⁴ Yawe Yennele li yo fo:

«Yaa kee wa Yennele gbogosaga ki ni wa
Beteli ca,

ye saa kapere piin naa fonngo.

Yaa kee wa Yennele gbogosaga ki ni wa
Giligali ca,

ye saa ka tari ye kapere ti na.

Ye saa ye yaayoro ti woo saraga pinliwe
pyew,

yaa kee ye yaga wi ni pilige taanrindaanri
pyew.

⁵ Saraga nga ye ma wo ma Yennele shari†,
yaa ki woo leve buru ni, yaa wi sori.

Yaa nayinme yarikanra wogo ki yuun,

yaa ki yari;

katugu ko ki ye ndanla, yoro Izirayeli
woolo wele.»

We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

⁶ «Ko kala na, mi fun, mi fungo wa ye cara
ti ni fuun ti ni.

A yaakara ti jerege ye tara ti lagapyew ki
ni.

Konaa ki ni fuun, yee yenle mbe songoro,
mbe pan na korogo.»

Yawe Yennele lo li yo ma.

⁷ «Mi fun mi tisaga ki yigi ye na yeyen
taanri,

sanni yarilire konsanga wi sa gbōn.

Mi tisaga ki yaga ki to ca ka ni,

ma ka yaga kii to wa.

Kere ta tisaga ki ta,

kere ta si tisaga ki ta.

A ki kere ti yarilire ti waga.

⁸ Cara shyen nakoma cara taanri woolo
la kari ca ka yegē ni mbe sa tonmo
lagaja mbe wo.

Een fo, pe sila wotonmo ta mbe pe wogo ki
ko.

Konaa ki ni fuun, yee yenle mbe songoro
mbe pan na korogo.»

Yawe Yennele lo li yo ma.

⁹ «Mi ti a ye yarilire ti yen na waga konaa
na fonri.

Gbato wi ye nangō kolōgo yaara legere
jogo, naa ye ezen keere, naa ye
figiye tire konaa ye oliviye tire ti ni.

Konaa ki ni fuun, yee yenle mbe songoro
mbe pan na korogo.»

Yawe Yennele lo li yo ma.

¹⁰ «Mi tifelege yama torogo wa ye sogowo

† 3:14 3:14: 2 Wunlu 23:15 † 4:5 4:5: Levi 7:13

paa yege nga na kila pye faa wa Ezhipiti tara we.

Mi ti a pè ye lefonmbolo pe gbo tokobi ni. A ye juguye pè ye shonye pe sho ye yeri ma kari pe ni.

Wa ye malingboonlo censaga ki ni, gboolo mbele pe yen wa, mi ti a pe nuwo pi ye ye ni.

Konaa ki ni fuun, yee yenle mbe songoro, mbe pan na korogo.»

Yawe Yenjele lo li yo ma.

¹¹ «Mi pele tongo wa ye sogowo

paa yege nga na mila Sodomu naa Gomori cara ti tongo we.

A ye piligi ma sho

paa yege nga na pe ma sumboyugo tile maga wo kason.

Konaa ki ni fuun, yee yenle mbe songoro, mbe pan na korogo.»

Yawe Yenjele lo li yo ma.

¹² «Ki kala na, Izirayeli, mi yaa ki jologo kala cenle li pye ma na.

Ki kaa pye mi yaa ko pye ma na, ma ye gbegele ma fili mi na ma Yenjele na ni. E, Izirayeli!»

¹³ Wele, Yenjele lo li yanwira ti gbegele, ma tifelege ki da.

Lo li maa li nawa kagala ke nari senwee wi na.

Lo li ma yembine li kannga ma laga ki laga, na tanri wa tara na yanwira titoonro ti go na.

Li mege koyi nga Yawe Yenjele, Yenjele na yawa pi ni fuun fo.

5

*Kunwo yurugo nga kila ko
Izirayeli woolo pe kan*

¹ Izirayeli sege woolo, senre nda mi yaa yo, ki kunwo yurugo nga mi yaa ko mbe wa ye na, yege logo.

² Izirayeli woolo pè to paa yege nga na sumboro nanja mbajeen ma kaa to ma ku we. Wi se yiri naa.

Pe yen le sinlesaga, lere woro wa mbe pe yirige.

³ Katugu pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo:

«Nambala waga keke (1 000) ka yiri Izirayeli sege woolo pe ca nga ni mbe kari malaga na, nambala cenme pe yaa ka songoro ce wa ki ca ki ni.

Nambala cenme ka yiri ca nga ni, pe ni ke pe yaa songoro ce.»

⁴ Katugu pa Yawe Yenjele li yen naga yuun Izirayeli sege woolo pe kan yeen fo:

«Yaa na lagajaa,

pa ye yaa yinwege ta.

⁵ Yaga kaa kee saa na lagajaa wa Beteli ca. Yaga kaa kee wa Giligali ca.

Yaga si kaa kee wa Berisheba ca.

Katugu pe yaa ka Giligali ca woolo pe koli mbe kari pe ni kulowo.

Beteli ca ki yaa ka kannga kataga.

⁶ Yaa Yawe Yenjele li lagajaa,

pa ye yaa yinwege ta.

Na ko si pye, yoro Zhofu setirige piile, li yaa ye pe paa kason yen,

nga ki yaa ye sogo,

fo lere kpe se ta wa Beteli ca mbege figi.

⁷ Ye ma kaselege ki kannga maga pye paa yaritorisoro yen,

ma kasinnye ki jan tara.

⁸ Yawe Yenjele lo li wonngolo ngele pe yinri ngono gbogo pire konaa wonndaanla ke da.

Lo li ma ti yembine li ma wo,

ma ti laga ki ma laga.

Li ma kogoje tonmo pi pye pi ma pan, mbe suu wo tara ti na.

Li mege koyi nga Yawe Yenjele.

⁹ Lo li ma ti jogowo ma gbom lere na wi yen fannga fo wi na,

konaa ma malaga sigeca ki tongo.

¹⁰ «Lere na wi maa yeresaga kaan kasinnye ki yeri wa kiti konsaga, ye ma wo panra.

Lere na wi ma kaselege ki yo maga filige, wo yen ma ye mben.

¹¹ Ye maa nii fyonwo fenne pe go na; pe bile na pè kon, ye maa wa lagala wi na naa taa.

Ki kala na, yinre tiyonro nda ye kan sinndeere nda pè te ti ni,

ye se cen wa ti ni fyew.

Ezen keere tiyonro nda ye kon,

ye se ka ti duven wa wo.

¹² Katugu mi ye kambasinnde legeri ti jen, konaa ye kapere legeri ti ni.

Ye maa lesinmbele pe jolo;

ye maa yenlegi yarikanra na, na fyonwo fenne pe tanga ki shoo pe yeri wa kiti konsara ti ni.

¹³ Ki kala na, lere na wi yen kajenne, wila la para ki wagati wi ni,

katugu ki wagati wi ma pye wagati tipee.

¹⁴ Yaa kajenne ko lagajaa yaa ki piin,

ye tipege pyewe po yaga, jango ye yinwege ta;

jango Yawe Yenjele, Yenjele na yawa pi ni fuun fo li pye ye ni kaselege na, paa yege nga na yaa ki yuun we.

¹⁵ Ye tipege ki panra, kajenne ko mbe ye ndanla.

Kasinnye ko mbe fannga ta wa ye finliwe pyesara ti ni.

Kona, kana pa Yawe Yenjele, Yenjele na yawa pi ni fuun fo li yaa yoro

Zhozefu setirige piile mbele yè koro
ye yinriwè ta.

16 «Ki kala na, Yawe Yennele, Yennele na
yawa pi ni fuun fo, we fo we, pa wi
yo yeen fo:

Wa katoro ti ni fuun ti ni, naa ca nawa
kongolo ke ni fuun ke ni, gbelege na
yinrigi na yuun fo: <Yoyi! Yoyi!>

Pe yaa ka kere konfenne pe yeri kunwo
gbelege ki na,

mbe mbele pe kunwo yuuro ti jen pe yeri
paa yungbogo yuuro koo.

17 Wa ezen kere ti ni fuun ti ni, pe yaa
kaa kunwo gbelege gbele,
na mi ka ka toro wa ye sogowo we.»

Yawe Yennele lo li yo ma.

Yawe Yennele li pilige ye

18 Jologo yen ye wogo, yoro mbele yaa
Yawe Yennele li pilige ki singi ki pan
we.

Yingi yaa singi Yawe Yennele li pilige ki
pan ki kan ye yeri?

Ki pilige ki yaa ka pye diwi pilige.

Yanwa se ka yiri ki pilige ki ni.

19 Ye yaa ka pye paa lere wa yen, na wila
fee jara yege,

a cenge urusi ka si saa fili wi ni;
nakoma a wi saa ye wa wi go, maa kee ki
kan maga jiige mbogo ki na,
a wogo suu no.

20 Mi yo Yawe Yennele li pilige ki yaa ka
pye diwi pilige,

yanwa se ka yiri ki pilige ki ni?

Ee, ki yaa ka pye diwi wolo pilige.

Yanwa se ka yiri.

Izirayeli woolo pe yen na

*Yennele li gbogo yege nga na,
kii yala li yege na*

21 Yawe Yennele li yo fo:

«Ye sherege feti piliye yilan mben, yi kala
woro na na.

Ye sherege musaga wi la ko na na.

22 Na yaga pan mbe saara sogoworo naa
muwe saara wo na yeri,

mi se yenle ti na.

Ye napire nda ye gbelege, a ti toro, ma pan
mari wo na yeri nayinme saara,

mi yere woro nari wele.

23 Ye ye yuuro tinme pi lali na ni.

Mi woro na jaa mbaa ye ngonni magala li
nuru naa.

24 Een fo ye kaselege ki yaga ki yiri, paa
yege nga na pulugo tonmo ma kaa
na janri na yinrigi we.

Kasinngge kila yinrigi paa lafogo yen, nga
ki se waga.

25 «Yoro Izirayeli sege woolo wele, yegele
nafa shyen ngele ye pye wa gbinri wi ni,

yaa yaayoro saara naa muwe saara wo na
yeri ki wagati wi ni le?

26 Nga ye yen na piin nala, na ye
yarisunngo Sikuti nga ki yen ye wunlu-
nana ki tungu konaa ye yarisunngo nga
ki yen Wanno Kiyuni ki ni, to nda ti yen
ye kee yonlo tunngo, yaa pye na ko piin
ki wagati wi ni le? Yege jen ma yo ko sila
pye.

27 Ki kala na, mi yaa ye koli mbe kari ye ni
kulowo, fo wa Damasi ca ki pungo
na.»

Yawe Yennele lo li yo ma.

Li mege koyi nga Yennele na yawa pi ni
fuun fo.

6

*Jologo yen Izirayeli tara
penjagboro fenne naa legbobo
pe wogo*

1 Leele mbele pe yen ma cen yeyinngge na
wa Siyon ca ki ni,

konaa mbele pe jigi wi yen ma cen pe na
wa Samari yanwiga ki na,

jologo yen pe wogo.

Jologo yen Izirayeli cengele teele mbele pe
yen censara kongbannda ti na pe
wogo,

poro mbele leele pe maa paan pe korogo
na pe yewe pe pe saga.

2 Ye kari wa Kaline ca ye sa nga ki pye wa
ki wele.

Ye yiri le ye kari wa Hamati cagbogo ki ni.
Ko pungo na, ye kari wa Filisiti tara fenne
pe ca Gati ki ni.

Yege wele na kaa pye ki cara ti jiti ma we
ye wunluwo shyen mba pi na,

na kaa si pye pe tara ti gbogo ma we ye
woro ti na.

3 Ye yen naga lagajaa mbe jologo pilige ki
lali ye yee ni,

een fo legbogo kagala koro ye yen na yongo
ye yee ni.

4 Pe sinle lakajanye mbele pe gbelege solo
ngangala ni pe na,

ma sengele sangasanga sinleyaara na.

Wa yaayoro ngbelege ki ni, sim-
bapene yirifonmbolo naa napene
yirifonmbolo mbele pe toro toro wa
nangbonngo,

poro pe ma wo na kuun na kaa.

5 Pe maa go fu yuuro koo ngonni wi na,

pe maa pe yee yaan,

paa yege nga na Davidi la pye, na
yarighonro fonndo gbelege yoro
woro.

6 Pe maa duven wi woo jengele ke ni ke
yinyin,

na pe yee faa sinme nuwo taan jembe ni.

Ɛɛn fɔ jɔgɔwɔ mba pi yɛn ma Zhozefu wunluwɔ pi ni fuun pi maga mbe to pi na, ko si pe jori.

⁷ Ki kala na, poro pe yaa yigi kongbanmbala, mbe kari pe ni wa kulowo pi ni.

Ki ka pye ma, pe liwɛn gbɔɔ naa pe sɔgɔlɔ gbɔlɔ li yaa kɔ mbe wɔ wa.

⁸ We Fɔ, Yawe Yɛnnɛle li wugu li yɛɛra mege ki na. Yawe Yɛnnɛle, Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun fɔ li yo fɔ:

«Zhakɔbu setirige piile pe yɛɛ gbɔgɔwɔ kapyegele kɔnla mɛn.

Pe wunluwɔ yɛnɛ ti kala lii na ndanla.

Mi yaa ca ko naa ki nawa yaara ti le ki juguye pe kɛɛ.»

⁹ Na go nga woolo ka koro leele kɛ, poro fun pe yaa ka ku.

¹⁰ Na gbɔɔ wi lere wa ka pan mboo lɛ wa go ki ni, mbe yiri wi ni mbe yo wi yaa saa sogo†, na kiga yala lere wa yɛn wa go yege, wi yaa ka wo yewe mbe yo fɔ: «Lere wa yɛn wa ma ni naa le?» Pa ko fɔ wo yaa wi yɔn sogo mbe yo fɔ: «Ayoo, lere woro laga.» Kona, ɲa wi ku wi lere wi yaa wi pye mbe yo wi pyeri, katugu kii daga pe Yawe Yɛnnɛle li mege ki yeri.

¹¹ Wele, Yawe Yɛnnɛle li yɛn na kono na kaan li na:

Li yaa ka yungbɔrɔ ɲgbɔrɔ ti jaanri, mbe yumbigile ke pye yumbara.

¹² Yege logo ma yo shɔnye pe maa fee yaanɲguro na le?

Lere maa fali ti na falinɛre capige ni le?

Ɛɛn fɔ, yɛ kaselege ki kanɲga maga pye paa shɔnrɔ yɛn, ma kasinɲge ki tɔnli wi kanɲga maa pye paa yari-tisorogo yɛn.

¹³ Lodebari† ca ɲga yɛ ya ki ni, ye yɛn na yɔgɔri ko kala na, na yuun fɔ: «Ye sigi jɛn mbe yo we yɛɛra fanɲga ko kɔ ti we Karinayimu† ca ki sho wi le?»

¹⁴ Ki kala na, ye wele, mi ɲa Yawe Yɛnnɛle, Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun fɔ mi yo fɔ: «Yoro Izirayeli sege woolo wele, mi yaa cɛnlɛ la yirige mbe wa ye na. Pe yaa ka ye jɔlɔ, mbege lɛ wa Hamati ca yɔn ki na fɔ sa gbɔn wa Araba tara lafogo ki na.»

YARIYANRA NDA AMOSI WILA YAN

7

7-9

Yariyanga kongbanɲga ɲga Amosi wila yan: Gbatɔ kala

¹ We Fɔ, Yawe Yɛnnɛle lɔa yariyanga ɲga naga na na, koyi ɲga yɛɛn. Ye wele, lɔa gbato legerɛ yirige, yan ɲga pe ma kɔn wunlunɔɲa wi kan ki kɔnɲgɔlɔ, sanga ɲa ni yan ki nuru na fiin naa fɔnɲgo we.

² Naa gbato wila kaa yan ɲga wa tara ti ni ki ka maga kɔ sanga ɲa ni, a mi sho fɔ: «We Fɔ, Yawe Yɛnnɛle, mi yɛn nɔɔ yɛnri, ma we kala yaga! Nakoma Zhakɔbu woolo pe yaa baro mele, poro mbele pɛ kologo we?»

³ Ki pye ma, a Yawe Yɛnnɛle li sili jatere wi kanɲga ma sho fɔ: «Ko se pye naa.»

Yariyanga shyen wogo ɲga Amosi wila yan: Kason kala

⁴ We Fɔ, Yawe Yɛnnɛle lɔa yariyanga ɲga naga na na naa, koyi ɲga yɛɛn. Ye wele, we Fɔ, Yawe Yɛnnɛle lɔa kason tirige mbe kiti kɔn ki ni. A ki kason ki kɔgoje gbɔɔ ɲa wa tara ti nɔgo wi tɔnmɔ pi waga. Kila pye na Izirayeli tara ti sori.

⁵ Kona, a mi sho fɔ: «We Fɔ, Yawe Yɛnnɛle, mila ma yɛnri, maga yerege ma! Nakoma Zhakɔbu woolo pe yaa la baro mele, poro mbele pɛ kologo we?»

⁶ A Yawe Yɛnnɛle li sili jatere wi kanɲga. We Fɔ, Yawe Yɛnnɛle, a li sho fɔ: «Ko fun ki se pye naa.»

Yariyanga taanri wogo ɲga Amosi wila yan: Taanlamana li kala

⁷ Kona, we Fɔ Yɛnnɛle lɔa yariyanga ɲga naga na na naa, koyi ɲga yɛɛn. Ye wele, we Fɔ wila pye ma yere mbogo na, ɲga ki yiri ma kari naayeri. Mbogo sinmana la pye wi kɛɛ.

⁸ A Yawe Yɛnnɛle li silan pye fɔ: «Amosi, yɲgi maa yaan?»

A mi sili yɔn sogo ma yo fɔ: «Mbogo sinmana li.»

A Yawe Yɛnnɛle li sho fɔ: «Wele, mi yaa na mbogo sinmana li taga Izirayeli, na woolo pe na mbe pe taanla mbe wele, na kaa pye pe sin. Mi se pe kala yaga fyew.

⁹ Izaki setirige piile pe maa Yɛnnɛle li gbogo tinndiye mbele na, pe yaa ka jɔgo mbe wɔ wa. Izirayeli woolo pe sheryinɛ ti yaa ka tɔngo mbe wɔ wa. Mi yaa ka yiri wunlunɔɲa Yerobowamu wi go woolo pe kɔrɔgo tokobi ni.»

Amosi naa saraga wɔfɔ Amaziya wi ni pe kala

† **6:10 6:10:** Ki verise ɲa wi senɛ ti woro ma filige. Ki yaa pye Amosi wi yɛn na para tara to yegewe senɛ na, mba pi yaa ka ti lelegerɛ mbe ku fɔ pe se ka wagati ta mbe gbɔlo pe le. Ko yaa ki kan paa gbɔlo pe sori. Yege o yege, Yɛnnɛle senɛ yɔfɔ wi yɛn na ɲga yuun mbege filige, ko yɛn fɔ legbogo ki yaa ka lege fɔ mbele pe yaa ka koro go na, pe se ka ya mbe gbɔlo pe le. † **6:13 6:13:** Eburu senɛ ti ni, Lodebari kɔrɔ wowi ɲa fɔ yaraga ma. † **6:13 6:13:** Eburu senɛ ti ni, Karinayimu kɔrɔ wowi ɲa fɔ yawa.

¹⁰ Kona, a saraga wɔfo Amaziya ɲa wila pye wa Beteli ca, wi si tunngo torogo wa Izirayeli tara wunlunana Yerobowamu wi yeri, ma yo fo: «Amosi wi yon le ma na laga Izirayeli woolo pe sɔgowo. Tara woolo pe se ya mboo senyoro ti kun pe ye ni,

¹¹ katugu pa Amosi wi yo yeen fo:
«Pe yaa Yerobowamu wi gbo tokobi ni, mbe Izirayeli woolo pe koli mbe kari pe ni kulowo, mbe lali pe tara ti ni.» »

¹² A Amaziya wi si Amosi wi pye fo: «Kari ma wo laga, mboro yariyanra yanfo ɲa we. Fe ma kari wa Zhuda tara. Ma saa nii wa, maa Yennele yon senre ti yuun wa ma.

¹³ Een fo maga ka koro mbaa Yennele li yon senre ti yuun laga Beteli ca, katugu wunlunana wo sherigo yi, wunluwo go yi.»

¹⁴ A Amosi wi si Amaziya wi yon sogo ma yo fo: «Mi woro Yennele yon senre yofa, mi si woro Yennele yon senre yofenne pe forɔfenne wo wa. Een fo, mi yen yaayoro korofo, mi maa na yon soro ti taa na yinrigi wa sikomori tige pire to ni.

¹⁵ Een fo, Yawe Yennele lilan le mala wo wa yaayoro ti punjo na, ma yo mbe saa Yennele li yon senre yuun Izirayeli, li woolo pe kan.

¹⁶ Yawe Yennele li senre ti logo koni, mboro ɲa ma yo fo mi ka ka Yennele li yon senre yo Izirayeli woolo pe wogo na konaa mbe para mbe wa Izaki setirige piile pe na we.

¹⁷ Nda ma yo ti kala na, Yawe Yennele li yen naga yuun ma kan fo:

«Ma jo wi yaa kaa nanjara piin wa ca nawa. Pe yaa ka ma pinambiile naa ma sumborombiile pe gbo tokobi ni.

Pe yaa koon keere ti taanla taanlamana ni, mberi yeale.

Mboro jate pe yaa koon gbo tara ta yege ni. Pe yaa ka Izirayeli woolo pe koli mbe kari pe ni kulowo, mbe lali pe tara ti ni.»

»

8

*Yariyanga tijere wogo
ɲa Amosi wila yan:*

Kanja pige yenle nungba tige pire ni

¹ We Fo, Yawe Yennele laa yariyanga ɲa naga na na naa, koyi ɲa yeen. Ye wele, mila kanja pige yenle yan tige pire ni nda ti pe.

² A Yawe Yennele li silan yewe ma yo fo: «Amosi, yingi maa yaan?»

A mi sili yon sogo ma yo fo: «Kanja pige yenle nungba kanga tige pire ni, nda ti pe.»

Kona, a Yawe Yennele li sho fo: «Izirayeli, na woolo pe kosanga wi gbon. Mi se pe kala yaga naa fyew.

³ Ko pilige ko ni, yuuro nda ti maa koo wa wunluwo go ki ni, ti yaa kannga mbe pye kunwo gbeere. Mi ɲa ye Fo, Yawe Yennele muwi mi yo ma. Katugu gboolo pe yaa ka lege lagapyew. Pe yaa ka pyeri mbaa pe waa lagapyew.»

*Izirayeli woolo pe wunluwo
pi jɔgo kala*

⁴ Yoro mbele ye maa fyonwo fenne pe yuun laga tara ti ni,

na mbele pe yen yungbogoro ni pe tonri, yege senre nda ti logo.

⁵ Ye maa yuun fo: «Yevonngo feti wi yaa ko wagati wiwiin,

jango we ta waa we bile wi pere?

Cenpilige ki yaa ko wagati wiwiin,

jango we ta we we yarilire bondoolo pe yengele?»

We yaa tiwiwaraga ki kologo,

mbe yaara ti sonngo ki ngban,

mbe we culoye pe gbon mbe pe piri mbaa leele pe nii.

⁶ Mbele pe yen yungbogoro ni,

we yaa pe lo penjara na mbe pe pye kulolo, mbe fyonwo fenne pe suru kulolo sawira na.

We yaa ka we bile sifege ki pere yere.

⁷ Yawe Yennele na Zhakobu wi maa wi ye gbugo li kala na, li wugu ki na ma yo fo:

«Mi se fege pe kapyege ka kpe na.

⁸ Ki kala na, tara ti yaa ka yege.

Tara na woolo pe yaa kaa kunwo gbelege gbele.

Tara ti ni fuun ti yaa ka yiri paa Nili gbaan wi yen.

Ti yaa ka yiri mbe tigi paa Ezhipiti tara gbaan wi yen.

⁹ We Fo, Yawe Yennele li yo fo: Ko pilige ko ni, mi yaa ti yonlo ki to yonlofugo na.

Mi yaa ti diwi mbe ye laga tara ti lagapyew ki ni yonlo na.

¹⁰ Mi yaa ye sherege fetiye pe kannga mbe pe pye kunwo gbelege,

mbe ye yuuro ti kannga mberi pye yungbogoro senre.

Mi yaa ti ye ni fuun ye kunwo yariporo le wa ye sengele ke ni, mbe ti pe ye yinre ti kulu.

Mi yaa kunwo kayanga le tara woolo pe ni paa yege ɲa na pinambyo nungba pe ka ku ki ma pye we.

Ki kosaga ki yaa pye nandangawa pilige.»

¹¹ We Fo, Yawe Yennele li yo fo:

«Piliye ya wa na paan, mi yaa fungo wa laga tara ti ni.

Ki fungo ki se ka pye yaakara lama kala na,

ki wogo ki se ka pye tonmo lama kala na,

† **9:9 9:9:** Kila pye pe ma yarilire pire ti le kenme gbogo ni, mberi jele mbe yaangumbire nda ti pinle ti ni ti wo wa ti ni.

ɲa wila ɛɛɛɛɛn pire ti tangala nari tɔnmɔ
pi woo, wiga kɔ, kii yaa mɔ yarilire
lugufɔ wi yaa taga wi na.

Kona, duvɛn fɔɲɔ wi yaa kaa fuun wa
yanwira ti na,

wi yaa kaa fuun mbe yiri wa tinndiye pe
ni fuun pe na.

¹⁴ Mi yaa ka Izirayeli, na woolo pe songoro
mbe pe wɔ wa kulowo pi ni.

Pe yaa ka pe cara nda ti yaari ti kan naa
fɔɲɔ, mbe cɛn wa ti ni.

Pe yaa ka ɛɛɛɛɛn tiire sanri naa fɔɲɔ
mbe kaa ti duvɛn wi woo.

Pe yaa ka naɲɔ kɔɔɔ kon mbe tire sanri
wa ti ni, mbe kaa tige pire ti kaa.

¹⁵ Mi yaa pe tenge naa fɔɲɔ wa pe tara.
Tara nda mi kan pe yeri, pe se ka pe puro
mbe pe yirige wa ti ni naa fyew.»

Mi ɲa Yawe Yɛɲɛɛ, ma Yɛɲɛɛ le, muwi
mi yo ma.

Yenñele yon senre yofa ABIDIYASI wi sêwe we Sêwe wi nawa senre

Ki sêwe jeele na li yen na para kiti ña wi yaa kon Edomu cenle woolo pe na wo senre na. Edomu cenle woolo paa pye ma cen wa Zhuda tara ti yonloparawa kalige kee yeri. Paa pye Yenñele li woolo pe juguye. Zheruzalemu ca ki tongosanga wi ni, Edomu cenle woolo paa pan ma ca ki san maga yaara ti koli. Pè yere la leele mbele paa pan ma to Zhuda tara ti na pe saga. Abidiyasi wila keli ma Yenñele li yon senre yo, maga naga fo jologo yaa to Edomu tara ti na. Kona, Yawe Yenñele li yaa ka ki tara ti kan li woolo pe yeri.

Sêwe wi yen ma koonlo yege nga na

Yenñele li yaa Edomu tara ti tongo 1-9
Edomu cenle woolo paa pye ma pe fo
jenge 10-15
Izirayeli woolo pe yaa ka cew ta 16-21

¹ Yenñele làa yariyanga nga naga Abidiyasi wi na, koyi nga:

We Fo, Yawe Yenñele làa senre nda yo ma wa Edomu cenle woolo pe na tori yeen.

*Yenñele làa yo li yaa jologo wa
Edomu cenle woolo pe na*
Yawe Yenñele lili pitunjo wi torogo wa cengele sanngala ke yeri.
Wè senre ta logo wi yeri, wila yuun ma yiri wa li yeri.

Wi yo fo: «Ye yiri, we kari Edomu cenle woolo pe korogo,
we sa malaga gbon pe ni.»

² Yawe Yenñele ligi yo pe wogo na, ma yo fo:

«Ye wele, mi yaa ye fannga ki kologo mbe we cengele sanngala ke na.

Ye yaa ka pye mbe tifaga fo jenge.

³ Yee gbogwo mba wa ye kotogo na pi ye punjo,

yoro mbele ye yen ma cen wa waliwere ti ni,

yoro mbele ye yen ma cen wa yanwira ti na;

ki kala na, ye yen na yuun fo:

«Ambo wi mbe ya mbe we tirige fo wa tara?»

⁴ Ali na yaga yiri mbe kari lege wa naayeri paa yon yen,

ali na yaga sa ye censaga ki tege wa wonngolo ke sogowo,

mi yaa ye tirige mbe ye wa tara.

Mi ña Yawe Yenñele, muwi mi yo ma.

⁵ Na yoolo ka pan ye korogo yembine,

nakoma na benanganri pye fenne ka pan, yaara nda fuun kala ka pye pe na, to ma pe yaa le wi le?

Na ezezen pire cofenne ka ye wa ma ezezen kere,

yingi pe yaa yaga ma kan, na shashara jenri ma?

Pe yaa ma jogo pew.

⁶ Ee, yoro Ezawu setirige piile wele, pè ye kee yaara ti koli.

Ye yarijende nda ti yen ma lara, ti yiri funwa na.

⁷ Pe yaa ka ye puro fo sa gbon wa ye tara konlo li na.

Ye pinleyenle pe yaa ka ye fanla, poro mbele ye wenne, pe yaa ka fannga ta ye na.

Poro mbele paa pye na nii ye ni, pe yaa pengele peri ye na wa ye tooo ti nogo,

mbaa yuun fo tijinliwe woro ye ni.»

⁸ Yawe Yenñele li yo fo:

«Ko pilige ko ni, mi yaa ka kajenmbele pe ko mbe pe wo wa Edomu tara, mi yaa ka tijinliwe fenne pe ni fuun pe tongo mbe pe wo wa Ezawu yanwiga ki na.

⁹ Tema ca fenne, ye malingboonlo pe sunndo wi yaa ka kon pe na, kona pe yaa ka mbele fuun pe yen wa Ezawu yanwiga ki na pe tongo mbe pe ko.»

Edomu cenle woolo pe pungosaga

¹⁰ Tipewe mba ye pye Zhakobu setirige piile

mbele ye sefenne pe na pi kala na, ye yaa fere sho;

ye yaa ko mbe wo wa pew.

¹¹ Mâ jen pilige nga ni cenle la yege woolo la pan na Zhakobu setirige piile pe yarijende ti koli,

yaa pye wa.

Pilige nga ni nambanmbala paa ye wa Zheruzalemu ca, ma pete gbon mbe Zheruzalemu ca yarijende ti yeale pe yee na,

ki pilige ki ni, yaa pye wa.

Yoro naa ki woolo pe ni, yaa pye ja.

¹² Ye sila daga mbaa ye sefenne pe wele kila taan ye ni

pe jologo pilige ki ni.

Ye sila daga mbaa yagori poro mbele Zhuda tara woolo pe na

pe tongopilige ki ni.

Ye sila daga mbaa yon gbogo senre yuun pe na,

pe yewerege pilige ki ni.

¹³ Ye sila daga mbe ye wa na woolo pe ca ki ni

pe tongopilige ki ni.

Yoro fun, ye sila daga mbaa pe jolɔɔ kala
li wele kila taan ye ni
pe jolɔɔ pilige ki ni.

Ye sila daga mbe keɛ taga pe yarijende ti
na

pe tongɔpilige ki ni.

¹⁴ Ye sila daga mbe sa yere wa kowalaya yi
na,

mbaa mbele paa fee mbe sho pe kuun.

Ye sila daga mbe mbele paa sho ma koro
go na pe le pe juguye pe keɛ

pe jolɔɔ pilige ki ni†.

¹⁵ Yawe Yennele li kiti konpilige ki yongo,
li yaa yiri cengele ke ni fuun ke korogo.

Nga ma pye ko nungba ko ki yaa songoro
mbe pye ma na.

Kapege nga ma pye ki yaa songoro mbe to
ma na.

*Yawe Yennele li yaa jolɔɔ wa
cengele ke na*

¹⁶ Yawe Yennele li yo fo:

«Yoro Izirayeli woolo wele, yànla
nanɔbanwa wojenne duven wi wo
yegɛ nga na wa na, yanwiga kpoyi
ki na,

pa cengele sanngala ke ni fuun ke yaa ka
wo ma, pe yaa ka wo konlo fu.

Pe yaa kaa wo mbe tin fo pe yegɛ kila
kanngi,

ko pungo na, pe yaa ka ko mbe wo wa pew.

¹⁷ Een fo leele pele yaa ka koro yinwege na
wa Siyon yanwiga ki na.

Ki laga ki yaa songoro mbe pye kpoyi.

Zhakobu setirige piile pe yaa ka pe tara
lara ti sho mberi ta naa.

¹⁸ Zhakobu setirige piile pe yaa ka pye paa
kasɔn yen,

Zhozefu setirige piile pe yaa ka pye paa
kasɔn yinne yen.

Een fo Ezawu setirige piile poro yaa ka pye
paa yan waga yen,

nga pe yaa ka kasɔn le ki ni mbege sogo
pew.

Lere pyo wo se ka sho Ezawu setirige piile
pe ni.

Yawe Yennele lo li yo ma.»

*Izirayeli woolo pe yaa ka ya
pe juguye pe ni*

¹⁹ Zhuda tara ti yonloparawa kalige keɛ
woolo pe yaa ka sa cen wa Ezawu
yanwira tara ti ni.

Mbele pe yen wa yanwira tigiwen tara ti
ni, pe yaa ka sa cen wa Filisiti tara
fenne pe tara.

Pe yaa ka cen wa Efirayimu cenle woolo pe
tara konaa wa Samari tara ti ni.

Benzhame cenle woolo poro yaa ka
Galaadi tara ti ta mbe cen wa ti ni.

²⁰ Izirayeli woolo mbele paa koli ma kari
pe ni kulowo, poro mbele pe yen
malingboonlo ngbeleye,

pe yaa ka Kana tara ti ta mbe cen wa ti ni,
fo sa gbon wa Sarepita ca ki na.

Zheruzalemu ca woolo mbele paa koli ma
kari pe ni kulowo wa Sefaradi ca,

poro yaa ka cen wa Negevu tara cara ti ni.

²¹ Leele shofenne pe yaa ka lugu wa Siyon
yanwiga ki na,

mbe cen tegere ti na Ezawu setirige piile
pe go na.

Pa kona, Yawe Yennele lo li yaa pye wun-
luwo we.

† 1:14 1:14: Eza 34.5-7; 63.1-6; Zhere 49.7-22; Eze 25.12-14; 35.1-15; Amɔ 1.11-12; Mala 1.2-5

yaraga nga maa piin laga, ki yege yo we kan. Ma yiri se? Ma tara to yen titiin? Ambene woo wi mboro?»

⁹ A wi si pe yon sogo ma yo fo: «Eburuye woo wi mi. Yawe Yenjele lo mi maa gbogo, naayeri Yenjele na li kogoje wo naa tara ti da we.»

¹⁰ A wi si pe pye naa, ma yo wila pye na fee Yawe Yenjele li tunngo ki yege. A tonmokoro gbenge ki nawa tunmbyeele pe si fye fo jenge, mee wi pye fo: «Yingi na, a ma si ko pye ma?»

¹¹ Tifelingbogo kila pye na seregi na kee, ki kaa pye ma, a pe suu yewe ma yo fo: «Yingi we daga mbe pye ma na, tifelingbogo kii ta ki yere?»

¹² A wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yanla wo yanla wa wa kogoje wi ni, pa ki yaa yere. Migi jen ma yo muwi mi ti, a ki tifelingbogo nga ki si ye ta.»

¹³ Ali mbege ta wila ki yo ma, a tonmokoro gbenge ki nawa tunmbyeele pe nee ki ngbanga mbe kari tonmokoro gbenge ki ni wa kogoje wi konjo na tara ti na. Een fo, pe sila ya, katugu tifelingbogo kila pye na seregi na kee bere.

¹⁴ Ki kaa pye ma, a pe si Yawe Yenjele li yenri ngbanga, ma yo fo: «Maga ka ti we ku ki nana na wi kala na. Maga ka бага we na mbe yo we lere gbo, na wii kala pye we na, katugu nga koon ndanla Yawe Yenjele, ko ma pye.»

¹⁵ Kona, a pe si Zhonasi wi wo maa wa wa kogoje wi ni, a tifelingbogo ki si yere.

¹⁶ A pe si fye fo jenge Yawe Yenjele li yege, mee saraga wo li yeri, ma yon fogolo kon li yeri mbaa tunngo piin li kan.

2

Zhonasi wi Yenjele yenrewe we

¹ Een fo, a Yawe Yenjele li si mbene gbebene la tun, a li saa Zhonasi wi yoli. A Zhonasi wi si piliye taanri pye wa li nawa, ki yonlo naa ki yembine[†].

² Ma Zhonasi wi ta wa mbene li nawa, a wi si Yawe Yenjele, wi Yenjele le, li yenri³ ma yo fo:

«E, Yawe Yenjele, mbanla ta wa jologo ki ni,

mila gbele mo yeri, a mala yerege ki sho. Wa nogona, wa kuulo tara, mila gbele mo yeri mala saga, a mala gbele ki logo.

⁴ Ma na wa wa nogona, wa kogoje wi latijugo ki ni.

Tonmo pila pye na yinrigi na tuun nala mari;

tonmo pila pye na tuun ngbanga na go na.

⁵ A mi sigi jate ma yo:

«Mala puru mala lali ma yee ni we Fo, konaa ki ni fuun, mi yaa koon sherigo gbogokpoyi ki yan naa.»

⁶ Tonmo pila toro na go na nala nii.

Kogoje wila na ton pew.

Kogoje wi nawa yan kila pye na migili na go ki na.

⁷ Mila tigi fo wa yanwira ti nogo, wa kuulo tara, a tilan yon ton mbe ta mbe koro wa fo sanga pyew.

Een fo, Yawe Yenjele, a mala yirige mala wo wa ki wetijugo ki ni yinwege na.

⁸ Mila pye na kuun sanga na ni, na jatere wila pye ma na Yawe Yenjele, a na yenrewe pi gbom na na wa ma sherigo gbogo kpoyi ki ni.

⁹ Mbele pe maa yarisunndo ti gbogo, to nda ti se ya kala yon,

pe ma je yinne mba pi jen na pye pe woo pi na.

¹⁰ Een fo, mi wo na, mi yaa yurugo ko mboon son,

mbe saraga wo ma yeri.

Yon fogolo ngele mi kon ma yeri, mi yaa ka ke ton.

Yawe Yenjele, mboro ma yen shofa we.»

¹¹ Kona, a Yawe Yenjele li si para mbene li ni, a li si saa Zhonasi wi tuguru wa tawara ti na.

3

*Zhonasi wila kari wa Ninive
ma saa Yenjele senre ti yo
leele pe kan*

¹ Yawe Yenjele li si para Zhonasi wi ni naa ki shyen wogo na, ma yo fo:

² «Yiri ma kari wa Ninive cagbogo ki ni, ma sa tunngo nga mila kaan ma yeri ki yari leele pe kan.»

³ Kona, a Zhonasi wi si Yawe Yenjele li senre ti logo, mee kari wa Ninive. Ki ca kila pye ma gbogo jenge, fo pilige taanri tangala laa daga mbe tanga mbege pari mbe yiri wa ki kee nga na.

⁴ A Zhonasi wi sigi le ma yonlo nungba tangala tanga, naga yari leele pe kan na yuun fo: «Ki koro piliye nafa shyen, pa Ninive ca ki yaa tongo.»

⁵ A Ninive ca woolo pe si taga Yenjele li senre ti na, mee yere ki yerewe ma yo lere nungba nungba pyew wi yenge le, leele pe ni fuun, mbege le leele pe na saga wa piile pe na, pe jatere piriwen yariporo[†] lele pe yee na.

⁶ Naa Ninive ca wunlunana wila kaa ki wogo ki logo, a wi si yiri wa wi wunluwo jongo ki na, maa wunluwo yariporo ti wo

[†] 2:1 2.1: Mati 12.40 [†] 3:5 3.5: *Pe jatere piriwen yariporo le kapyeye kayi nga Zhufuye paa pye na piin, a kila ki nari ma yo ki fo wuu yee tirige Yenjele li yege na, maa kapere ti jen mari yaga.*

mari tege, ma jatere piriwen yariporo le wi yee na, mee saa cen conro†.

⁷ Kona, a wi si tunngo torogo, a pege yari Ninive ca woolo pe kan ma yo fo: «Wunlunana wo naa wi legboolo pe ni, poro pege kono na li kan ma yo fo: «Leele paga ka yaraga ka kpe ka konaa yaayoro ti ni, nere to naa simbaala konaa sikaala pe ni, pee daga mbe ka nakoma mbe wo.»

⁸ Jatere piriwen yariporo daga mbe pye leele pe na konaa yaayoro ti na. Lere pyew wi Yenhele li yenri ngbanga, pe je pe tangalomo pee po naa pe katijangara ti na, peri yaga.

⁹ Kana pa Yenhele li yaa li jatere wi kannga, mbeli nangbanwa gboco pi yerege, jango waga ka ku.»

¹⁰ A Yenhele li si nga paa pye ki yan, konaa yege nga na paa je pe tangalomo pee pi na maa yaga we. Ki kaa pye ma, a li si pe yinriwe ta, li sila pe le jologo, paa yege nga na laa yo li yaa ki pye we†.

4

Zhonasi wi nangbanwa po naa Yenhele li yinriwe taga kala

¹ Een fo, a ki wogo ki si Zhonasi wi mben fo jenge, a wi si nawa ngban.

² A wi si Yawe Yenhele li yenri ma yo: «Enhele! Yawe Yenhele, ko ma mila yo, sanga na ni mila pye wa we tara, ma yo ko ma yaa ka pye we? Ko ki ti mila fyeele mbe fe mbe kari wa Tarisisi. Mila ki jen ma yo ma yen Yenhele na li yen ndanlawa fo konaa yinriwe tafo, ma maa kala kunni ma yee ni, na kajeenge piin sanga pyew, ma yen ma gbegele sanga pyew mboon jatere wi kannga maga ka lere le jologo.

³ Yinggo, Yawe Yenhele, na yaga mbe ku, katugu kunwo po mbonro na yeri yinwege ko na.»

⁴ A Yawe Yenhele li suu yewe ma yo fo: «Tanga ki yen ma yeri ma nawa ngban wi le?»

⁵ A Zhonasi wi si yiri wa ca nawa ma saa cen wa ki pungo na, wa yonlo yirisaga yeri. Wila gbata kan wi yee kan ma cen wa wi ngo, na nga ki mbaa ka pye ca ki na ki singi mbege yan.

⁶ Kona, a Yawe Yenhele li si tombotigi tige ka pye, a ki fi ma yiri ma tonlo Zhonasi wi go na, ma yinne wa wi na, mbe ta mboo nawa pi yinngi wi na. A Zhonasi wi nawa pi si yinngi wi na jenge tombotigi tige ki kala na.

⁷ Een fo, ki goto lalaaga ki na, a Yenhele li si fyenge ka torogo, a ki pan ma to

tombotigi tige ki na naga kaa; a tige ki si ku.

⁸ Naa yonlo kila kaa yiri, a Yenhele li si ti tifelege ka yiri wa yonlo yirisaga kee yeri na gbocn ma weri. A yonlo ki nee Zhonasi wi yaa wa wi go ki na, fo a wi yege na jaa mbe wo. A wi nee wi kunwo po jaa ma sho fo: «Kunwo po mbonro na yeri yinwege ko na.»

⁹ A Yenhele li suu yewe ma yo fo: «Tanga ki yen ma yeri ma nawa ngban ki tombotigi tige nga ki kala na wi le?»

A Zhonasi wi sho fo: «Tanga yen na yeri mbe nawa ngban, mbe nawa ngban jenge mbaa ki jaa mbe ku.»

¹⁰ Kona, a Yawe Yenhele li sho fo: «Ki tombotigi tige nga, mee tunngo pye ki kala na, mboro ma maga pye ki fi. Ki fi ma tonlo yembine nungba li ni, ki goto yembine mee ku, konaa ki ni fuun, ki yinriwe yen ngo taa.

¹¹ A ma nee jaa mi wo ka ka Ninive cagbogo ki yinriwe ta, ko nga ki leele pe we lere waga cenme naa nafa (120 000) na we, ma pinle ki yaayoro lerege ti ni, poro mbele pee kajeenge naa kapege ki jen mbege wo ki yee ni we.»

† 3:6 3.6: Mee saa cen conro, kapyege kayi nga Zhufuye paa pye na piin, a kila ki nari ma yo ki fo wuu yee tirige Yenhele li yege, maa kapere ti jen mari yaga. † 3:10 3.5-10: Mati 12.41; Luki 11.32

Yenñele yon senre yofɔ MISHE wi sɛwɛ we Sɛwɛ wi nawa senre

Yenñele yon senre yofɔ Mishe wila wi yinwege ki pye wagati nunɗba ni Yenñele yon senre yofɔ Ezayi wi ni. Wi senre ti yo ma kari wunluwo cagboro shyen to yeri: Ki konɗbannga Samari ca ye, ko ki yen Izirayeli tara wunluwo mba wa yonloparawa kamenge keɛ yeri pi wunluwo cagboro ye. Ki shyen wogo Zheruzalemu ca ye, ko ki yen Zhuda tara wunluwo mba wa yonloparawa kalige keɛ yeri pi cagboro ye. Mishe wi yen na senngbanra yuun yekee, naa saraga wofenne, naa kiti konfenne konaa pen-jagboro fenne pe na, na para pe mbasinne wogo ki na. Yenñele yon senre yofenne mbele pe yen yagboyoolo wila pe kala li yirige funwa na, poro mbele paa pye naga yuun leele pe kan ma yo yeyinɗe ki yaa ka ta, na pe punngu we. Mishe wila ki naga ma yo ki cagboro shyen ti yaa ka tongo, ca woolo pe yaa ka ye jologo.

Ɛɛn fɔ Mishe wi senyoro ti yen na jigi tagasaga jenri kaan konaa na kotogo nii lere ni. Yenñele li yo fɔ li woolo pe yaa ka songoro mbe pan li korogo. Cengele ke ni fuun ke yaa kaga jen mbe yo fɔ lo li yen Yenñele le (4.1-4). Yenñele li yaa Davidi setirige pyo wa torogo, wi pan wi cɛn tegere ti na, pa kona yeyinɗe sanga yaa ka ta (5.1-4a).

Mishe wila ki jen ma yo wi woolo paa kapere pye, Ɛɛn fɔ wila wi jigi wi taga Yenñele li na. Wila yo fɔ: Ma yaa we yinriwe ta naa, ma se we kapere ti jate we go na naa, ma yaa we kapere ti ni fuun ti wa fɔ wa kogɔje wi nogo.

Ma yen senre nunɗba yofɔ yege nga na, ma yaa ki naga Zhakobu setirige piile pe na.

Ma yaa kajenge pye poro mbele Abira-hamu setirige piile pe kan, paa yege nga na maa wugu ki na faa we teleye pe kan we (7.19-20).

Sɛwɛ wi yen ma koonlo yege nga na

Yawe Yenñele li yaa ka jologo wa li woolo pe na 1-3

Yawe Yenñele li yaa kaa li wunluwo pi piin konaa mbe leele pe sho 4-5

Yawe Yenñele laa Izirayeli woolo pe yeri konaa ma yon fogolo kon pe yeri 6-7

¹ Yawe Yenñele laa li senre nda yo Moresheti ca fenne nanja Mishe† wi kan tori yeɛn. Kila pye Zhuda tara wunlumbolo Yotamu, naa Ahazi konaa Ezekiyasi pe ni fuun nunɗba nunɗba pe sanga wi na. Yariyanra nda laa naga wi na Samari ca naa Zheruzalemu ca ti wogo na, ti nda†.

KITI YAA KA KON IZIRAYELI TARA TI NA

1.2-7.20

² Cengele ke ni fuun ye logo na yeri.

Tara to naa ti nawa yaara ti ni fuun, ye nunɗbogolo jan ye logo.

We Fɔ, Yawe Yenñele li yaa ka ye jeregi, lo na we Fɔ mbeli ta wa li censaga kpoyi ki ni we.

Yenñele laa yo li yaa kiti kon

Izirayeli woolo pe na

³ Ye wele, Yawe Yenñele li yen na yinrigi wa li censaga na paan.

Li yen na tinri, li yen na tanri wa tara ti lara nda ti yagara ti na.

⁴ Yanwira ti yen na yanni wa li tooro ti nogo†,

Gbunlundere ti yen na jeɛnri,

paa yege nga na senringuro ma kaa na yanni kason we,

paa yege nga na tonmo ma kaa yiri tinndi na na fuun we.

⁵ Ko ki ni fuun nga ko yen na piin Zhakobu setirige piile pe kambasinnde to kala na,

poro mbele Izirayeli woolo pe kapere to kala na.

Ambo wi ti, a Zhakobu setirige piile pe neɛ kambasinnde to piin?

Mi yo Samari ca koyi.

Ambo wi ti sunzara nda wa tinndiye pe na ti si yen wa Zhuda tara?

Mi yo Zheruzalemu ca koyi.

⁶ Ki kala na, we Fɔ wi yo fɔ: «Mi yaa Samari ca ki pye paa kataga yen wa wasege.

Ki yaa pye ɛɛzen tiire sanrisaga ko ɛɛ.

Mi yaa ka ki sinndeere ti konɗo mberi wa wa gbunlundege ki ni;

pege mbogo ki nogo le yaara nda ni, mi yaa ti yirige funwa na.

⁷ Ki yarisunndo yanlere nda pe te, ti ni fuun ti yaa yaari.

Ki tonli pee wi ni fuun wi yaa ka sogo.

Mi yaa ki yarisunndo yanlere ti ni fuun ti jogo.

To nda ki ta wa ki nanjara ti tonli wi ni we.

Ti yaa tege fun mbe nanjaala pele yege sara ti ni.»

† 1:1 1.1: Mishe mege ki koro wowi na fɔ: Ambo wi yen paa Yawe Yenñele li yen? † 1:1 1.1: 2 Wunlu 15.32-16.20; 18.1-20.21; 2 Kuro 27.1-7; 28.1-32.33 † 1:4 1.4: Yanwira ti yen na yanni: Ko yen naga nari ma yo yaraga ko ka se ya yere mbe Yenñele li sige. Li yen yaraga pyew ki go na (Kiti 5.4-5; Yuuro 97.2-5).

Jolɔɔ yaa to Zheruzalemu ca ki na

⁸ Ki kala na, mi Mishe, mi yaa kaa yanli, mbaa kunwo gbelege gbele.

Mi yaa kaa tanri towara, mbe koro witiwaga.

Mi yaa kaa gbele paa dabaaga yen, mbaa yungbɔɔɔ gbelege gbele paa konrosogolo yen.

⁹ Katugu Samari ca fenne pe sagbanga ki se ya gbara mbe ko.

Ki gbɔɔ fɔ ma saa gbɔn wa Zhuda tara ti na yere;

ma ye ma saa gbɔn fɔ wa na woolo pe cagbɔɔ ki na, Zheruzalemu ca ye.

¹⁰ Yaga ka saga senre ti yari wa Gati ca (juguye pe kan).

Yaga ka gbele wa Ako ca fyew.

Ye kari ye saa kongi wa gbanngban wi ni, wa Beti Leyafira ca mbege naga fɔ ye jatere wi piri ye na†.

¹¹ Yoro Safiri ca fenne, ye toro yaa kee wa kulowo pi ni witiwaga ni naa fere ti ni.

Zaana ca fenne pe se ya yiri yere wa pe ca. Beti Ezeli ca fenne pe yen na kunwo gbelege gbele, pe se ya kala la pye mbe ye saga.

¹² Maroti ca fenne pe jatere wi piri pe na ferewe mba pe ta pi wogo na, katugu jolɔɔ yiri wa Yawe Yennele li yeri ma pan ma gbɔn fɔ le Zheruzalemu ca yeyonro ti na.

¹³ Lakishi ca fenne, ye ye wotoroye pe popo wa shonye pe na, katugu yoro ye pye kongbanmbala, ma ti a Siyon ca woolo pe kapege pye.

Mbe yiri mbe je, poro Izirayeli woolo pa pege forogo wa yoro yeri.

¹⁴ Ko kala ki ti ye daga mbe laga Moresheti Gati ca fenne pe na†.

Akizibu ca woolo poro na, pe se ya sagawa kpe kan Izirayeli tara wunlumbolo pe yeri.

¹⁵ Yoro Maresha ca fenne wele, mi yaa malingbɔɔn wa yirige mbe wa ye na naa.

Izirayeli tara teelee mbele gbɔɔɔɔ yen pe yeri, pe yaa ka fe sa lara wa Adulamu ca waliwege ki ni†.

¹⁶ Zheruzalemu ca woolo, ye ye yinzire ti koonlo.

Ye ye yinre ti kulu mbege naga fɔ kunwo kayanga yen ye ni ye pinambiile mbele pe ye ndanla pe kala na.

Ye ye yinre ti kulu ye pye yumberɛ fenne paa peteɛle yen,

katugu pe yaa ye pinambiile pe koli mbe kari pe ni kulowo mbe pe lali ye ni.

2

*Mbele pe maa fannga fu fenne
pe jolɔ, Yennele li yaa jolɔɔ wa
pe na*

¹ Mbele pe maa tipege sonri mbe pye, na kapege jate mbe pye, mbe pe ta wa pe sinlesaga yembine, na laga ki ka ka laga, na ki fannga ka pye pe ni pe maga pye, jolɔɔ yen ki fenne pe wogo.

² Pe yege ka yiri leele pele keere na, pe mari sho.

Pe yege ka yiri leele pele yinre na, pe mari sho mari ta.

Pe maa leele pe jolɔ konaa pe go woolo pe ni.

Pe maa tara lara nda leele pe ta korogo ti shoo pe yeri†.

³ Ki kala na, Yawe Yennele li yo fo:

«Mi yen na jolɔɔ gbelege mbe wa ki cenle na li woolo pe na, ye se ka ya mbe go wo wa ki ni.

Ye se ka ya mbaa tanri ye yolɔɔ ki ni caw, katugu ki wagati wi yaa ka pye jolɔɔ wagati.»

⁴ Na ki wagati wi ka ka gbɔn, leele pe yaa kaa ki yomiyele na li waa ye na, pe yaa kaa ki yungbɔɔɔ yurugo nga ki koo ye na mbaa yuun fo:

«We mbele pe we jɔɔ ma we ko pew!

Pe we cenle woolo pe korogo ki sho maga kan leele pele yege yeri.

E, pe we puro ma we yirige wa we tara lara ti ni.

Peri yeɛle we juguye pe na.»

⁵ Ki kala na, lere kpe se ka ta wa Yawe Yennele li gbogolomo woolo pe ni, na wi yaa ka mana wa, mbe laga ka taanla, mbe ye tasara ti yeɛle ye na wa tara ti ni.

*Mbele pe maa kendige woo
Yennele yon senre yofenne
pe senre ti ni*

⁶ Leele pele na yogo nala piin fo: «Ma senyoro ti yerege!

Maga kaa ki senre cenle ti yuun!

Ki yen tijinliwe fu senre mbaa ki yuun fo we se sho ki fere kala na li ni.

⁷ Yingi senre ri to yaa yuun, Izirayeli woolo?

Naga yen ma, Yawe Yennele li kagala kunmo yeɛ ni pi ko wi le?

† **1:10 1:10:** Mbege le verise 10-15: Kapege nga ki senre ti yo cara nda wa ti wogo na, ki kapege ki yolomo po naa cara ti mare yerilomo pi yiri pi ye korogo. Beti Leyafira koro wo yen fo conro ca; pe pye na kongi wa conro ti ni.

† **1:14 1:14:** Pe daga mbe laga Moresheti Gati ca fenne pe na, katugu juguye pe yaa pan mbege ca ki sho. † **1:15 1:15:** 1 Sami 22.1 † **2:2 2:2:** Eki 20.17; Eza 5.8; Amo 4.1

Li kataraga yi mbaa ki piin ma wi le?»

Mi wo na, mbele pe maa tanri kasinnge na, na senyoro ti maa kajenge piin poro kan.

⁸ Eɛn fɔ we Fɔ wi yen naga yuun fɔ: «Yè yiri na woolo pe kɔrɔgo ma pye pe juguye.

Leele mbele pè yiri wa malaga gbonsaga na toro yeyinnge na pɔw, ye ma derigboro nda pè lele go na ti sho pe yeri.

⁹ Ye mala woolo pe jɛɛle pe purɔ ma pe yirige wa yinre nda ti pe ndanla ti ni.

Gbwɔgow mba mi kan piile pe yeri, ye maa sho pe yeri pew.

¹⁰ Ye yiri yaa kee!

Wogosaga woro ye na naa laga ki tara nda ti ni.

Ye fyongo kapyere ti kala na, jologo yaa to ye na, fɔ jologo gbogo.

¹¹ Na lere wa ka pan mbaa wi yon tifelege woo,

na wi kaa finlele mbaa yuun fɔ:

«Ye yaa duven naa sinme welewe legere ta,»

kona ko Yennele yon senre yofɔ cenle wo wi daga ki leele mbele pe ni.»

Izirayeli woolo mbele

pe yaa ka koro go na,

Yennele li yaa ka pe gbogolo naa

¹² Yoro Zhakobu setirige piile, mi ɲa ye Fɔ, mi yaa ka ye ni fuun ye gbogolo naa.

Yoro mbele Izirayeli woolo mbele pè koro go na, mi yaa ka ye gbogolo naa.

Mi yaa ka ye pile laga nunɓa

paa yege ɲga na simbaala ma gbogolo simbaala jasa we,

paa yege ɲga na yaayoro ngbelege ma gbogolo wa ki kasaga we.

Janwa wi yaa ka tinme gbɔɔ yirige.

¹³ ɲa wi yaa ka torosaga wo wa mbogo ki ni, wi yaa ka pye wa pe yege.

Pe yaa ka torosaga wo mbe gbinri mbe yiri. Pe yaa ka yiri wa yeyongo ki ni mbe pye lesele.

Pe wunlunaja wi yaa ka keli pe yege, Yawe Yennele li yaa ka pye pe yege.

3

Yerewe senre nda tila yo

Izirayeli tara teele mbele

paa pye tipele pe kan

¹ Mi wo na, mi yo fɔ:

«Yoro mbele ye yen teele Zhakobu setirige piile pe go na,

yoro mbele ye yen Izirayeli woolo pe yekele,

ye logo na yeri.

Yoro ma ye daga mbe kasinnge kono li jen wi le?

² Eɛn fɔ kajenge ki ye mben,

a kapege ko ye ndanla.

Ye ma leele pe seere ti wo pe na,

ye ma pe wire kara ti lagala pe kajeere ti na[†].

³ Ee, ye yen nala woolo pe wire kara ti kaa, ye yen na pe seere ti woo,

ye yen na pe kajeere ti yaari.

Ye ma pe wire kara ti koonlo kporo kporo,

paa kara nda pe ma sogo negedaga we, paa kara nda pe ma sogo cogo gbenge ni we.

⁴ Ko ki ti ye yaa ka gbele mbe Yawe Yennele li yeri li ye saga,

ɛɛn fɔ li se ka ye yon sogo mbe ye saga.

Li yaa ka punɔgo wa ye yeri, kapege ɲga ye pye ki kala na.»

Yerewe senre nda Mishe wila yo

Yennele yon senre yofenne

yagboyoolo pe kan

⁵ Yennele yon senre yofenne mbele pe yen nala woolo pe fanla na pe punɔgu, pa Yawe Yennele li yo yeen pe wogo na:

«Na lere wa ka ye kan yaakaga ni, ye maga yari wo kan fɔ wi yaa yeyinnge ta.

Na ɲa si yaakaga ta mbe kan ye yeri, ye ma malaga yirige ko fɔ wo ni.

⁶ Ki kala na, diwi yaa ye ye na,

Yennele li se yariyanra naga ye na naa.

Diwi yaa ye ye na,

ye se kaa jɛɛɛ piin naa.

Yonlo ki yaa ko yoro Yennele yon senre yofenne ye na,

yonlo ki yaa kanɲga diwi mbe ye maga.

⁷ Fere yaa ka mbele pe maa yariyanra yaan pe ta,

Jelefenne pe yaa ka fere sho.

Pe yaa ka pe yere ti ton fere ti kala na,

katugu Yennele li se ka pe yon sogo.»

⁸ Eɛn fɔ mi wo na, Yawe Yennele li yinne li fanɲga na, fanɲga yen na ni.

Mi yen sinɲe, kotogo si yen na ni;

jango Zhakobu setirige piile pè yiri ma je ɲga na, mbaa ki yege yuun,

mbaa poro mbele Izirayeli woolo pe kapere ti yuun pe kan.

Mishe wila Zheruzalemu

ca tɔngɔwo pi senre yo

⁹ Zhakobu setirige piile teele,

yoro mbele Izirayeli woolo teele,

yoro mbele kasinnge ki ye mben,

yoro mbele ye ma kaselege ki ke,

[†] 3:2 3.2: Ye ma leele pe seere ti wo pe na, ye ma pe wire kara ti lagala pe kajeere ti na: Ko koro wo yen, fɔ ye ma leele pe kee yaara ti sho pe yeri pew ma pe yaga waga.

yegε sεnrε nda ti logo!

¹⁰ Ye yεn na legbogo piin na Siyɔn ca ki kanni,

na kambasinngε piin na ko nɔa Zheruzalemu ca ki kanni.

¹¹ Izirayeli tara teele pe yεn na kiti wi kɔɔn na yarikanra shoo.

Saraga wɔfenne pe yεn na leele pe nari lasiri wi ni sara na.

Yεnɔle yɔn sεnrε yɔfenne pe yεn na Yεnɔle li yɔn sεnrε yuun penjara na.

Konaa ki ni fuun, pe mεε kεε kan Yawe Yεnɔle li na ma yo fɔ:

«Yawe Yεnɔle li woro we ni wi le?

Kapege kpe se ya gbɔn we na!»

¹² Ye kapyere ti kala na,

pe yaa ka Siyɔn ca ki wari paa kεrε yεn,

Zheruzalemu ca ki yaa ka pye kataga, sherigo gbɔgɔ ki yεn ma kan yanwiga nɔa,

ki yaa ka pye kolɔgɔ†.

4

*Zheruzalemu ca
ki yaa ka yeyinngε ta*

¹ Wagati nɔa wila paan wa yegε wi ni, Yawe Yεnɔle li sherigo gbɔgɔ ki yεn ma kan yanwiga nɔa, ko ki yaa ka pye yanwira ti ni fuun ti go na.

Ki yaa ka pye tinndiye pe ni fuun pe go na. Cεngele ke yaa kaa paan wa ki na legεrε.

² Cεngele legεrε yaa kaa kee wa ki na mbaa yuun fɔ:

«Ye pan we kari wa Yawe Yεnɔle li yanwiga ki na,

wa Zhakobu Yεnɔle li sherigo gbɔgɔ ki ni. Li yaa li kɔngolo ke naga we na,

pa we yaa la tanri li kɔngolo ke na.

Katugu pa lasiri wi yaa yiri wa Siyɔn ca, pa Yawe Yεnɔle li sεnrε ti yaa yiri wa Zheruzalemu ca.»

³ Li yaa ka pye kiti kɔnfɔ cεngele legεrε go na,

Li yaa ka pye kiti kɔnfɔ cεngele ngele fuun fannga ni ke go na, ali ngele ke yεn ma lali.

Pe yaa ka pe tokobiye pe gbɔn mbe pe pye falinεrε capire,

mbe pe njaanra ti gbɔn mberi pye mali kɔngbengele.

Cεnle la se ka malaga gbɔn cεnle la yegε ni naa,

lere kpe se kaa malaga gbɔngɔ ki fɔrɔgi naa.

⁴ Leele pe ni fuun nungba nungba pe yaa ka cεn yeyinngε na wa pe ɛrezen tiire ti nɔgɔ,

konaa wa pe figiye tire ti nɔgɔ.

Lere se ka fyεrε wa pe na,

katugu Yawe Yεnɔle na yawa pi ni fuun fɔ lo li yo ma†.

⁵ Tara sannda pyew ti woolo pe yεn na pe yarisunndo to nandanwa kagala koro piin,

εεn fɔ woro wo na, Yawe Yεnɔle, we Yεnɔle li nandanwa kala lo we yaa la piin sanga pyew fɔ tetete.

*Yawe Yεnɔle lo li yεn wunluwo
wa Zheruzalemu ca*

⁶ Yawe Yεnɔle li yo fɔ:

Pilige ka wa na paan, mi yaa ka mbele pε weleε na sege pe gbogolo,

mbele pε koli ma kari pe ni kulowo,

poro mbele mila pe jɔlɔ fɔ jεngε,

mi yaa ka pe pile laga nungba.

⁷ Mbele pε weleε na sege, mi yaa ka pele yaga pe koro yinwege na.

Mbele pε koli ma kari pe ni kulowo, mi yaa ka pe pye cεnle fannga wolo.

Mi nɔa Yawe Yεnɔle, muwi mi yaa ka pye pe wunluwo wa Siyɔn yanwiga ki na,

mbege le yingɔ fɔ sanga pyew.

⁸ Mboro Zheruzalemu ca yanwiga, mboro nɔa ma yεn na janwa wi kɔrɔsi, paa sanngazo nɔa pe ma lugu wi na na kɔrɔsiri piin wi yεn,

fannga legε nɔa kila pye ma yeri faa, ki yaa songɔrɔ mbe kan ma yeri naa.

Zheruzalemu ca woolo, wunluwo pi yaa songɔrɔ mbe kan ye yeri naa.

*Jɔlɔgɔ ko punɔgɔ na,
Zheruzalemu ca ki yaa ka shɔ*

⁹ Yoro Zheruzalemu ca woolo, yingɔ na ye nεε gbele yingɔ?

Wunluwo woro ye yeri wi le?

Ye yerifo wi ku wi le?

Fɔ a yaa nagala jɔlɔgɔ ki kala na, paa yegε nɔa na selara ma kaa yiri jele ni.

¹⁰ Yoro Siyɔn ca fenne, yaa jɔlɔ yaa jεεn,

paa jele yεn nɔa wi selara yiri wi ni;

mɔ jen koni ye yaa yiri laga ca

mbe sa cεn wa yanra ti ni.

Ye yaa ka kari fɔ wa Babiloni tara,

pa ye yaa ka sa shɔ wa ki laga ki na.

Pa Yawe Yεnɔle li yaa ka sa ye shɔ wa ye juguye pe yeri.

¹¹ Koni wo ni, cεngele legεrε kε yεε gbogolo ye meε ni.

Ke yεn na yuun fɔ: «Yεnɔle sa ti Siyɔn ca ki jɔgɔ!

Waa jaa mbe Siyɔn ca ki yan paa ki tɔnri!»

¹² εεn fɔ, nɔa Yawe Yεnɔle li kon mbe pye, ki cεngele ke sigi jen.

Nga li yεn na jate mbe pye, pe sigi koro jen.

† 3:12 3.12: Zhεrε 26.18 † 4:4 4.4: 1 Wunlu 5.5; Zaka 3.10

Pe sigi jen mbe yo fo li yen na jaa mbe pe gbogolo,

paa yege nga na pe ma kaa yarilire pɔgɔlɔ gbogolo yarilire sunsaga, mberi sun.

¹³ Yoro Siyon ca fenne, ye yiri ye pe tangala tangala;

mi yaa fannga kan ye yeri,
paa nege nga ki yenngele ke yen paa tuguron wogolo yen,
nga ki yenjoro ti yen paa tuguyenre woro yen.

Ye yaa cengele legere purugu.

Pe kee yaara nda ye yaa koli, ye yaa ti tege ti ye pew mi na Yawe Yennele na kan;

ye yaa pe yarijende ti kan mi na mi yen tara ti ni fuun tafa na yeri.

¹⁴ Een fo koni, mboro malingboonlo ngbeleye ca,

ma malingboonlo ngbeleye yi gbogolo;
juguye pele malingboonlo censaga kan we tanla mbe we yon ton.

Pe yen na Izirayeli tara kundigi wi gbɔɔn kannagaga ni wa wi mbatelege ki na.

5

*Shɔfo na wi yaa ka se
wa Betileemu ca*

¹ Yawe Yennele li yo fo:

«Mboro Betileemu Efirata ca,
Mboro na ma yen Zhuda tara cara ti ni fuun jele le,

lere wa yaa yiri wa ma ni na kan,
na wi yaa kaa Izirayeli woolo pe yege sinni.
Wi setirige ki lesaga ki lali wa, maga le wa wagati titonlowo na wi toro wi ni, maga le wa fafafa.

² Ki kala na, Yawe Yennele li yaa ka li woolo pe le pe juguye pe kee,
fo sa gbɔn wagati na jele na wi daga mbe pyo se, wi sa se.

Kona, wi sefenne mbele pe yaa ka koro go na kulowo po pungo na,
pe yaa ka songoro mbe pan Izirayeli woolo sanmbala pe korogo†.

³ Ki kundigi wi yaa ka yiri, mbaa wi woolo pe yege sinni

Yawe Yennele li fannga ki ni,
Yawe Yennele, wi Yennele li gbogowo pi ni.
Kona, wi woolo pe yaa ka pye yeyinnye na, katugu wi mege ki yaa ka gbogo mbe gbɔn fo wa tara ti kosaga ki na.

⁴ Wo wi yaa ka pan yeyinnye ki ni.
Na Asiri tara fenne paga ka pan mbe to we tara ti na,

mbe ye wa wunluwo yinre ti ni,
we yaa kundigile yirige wa mbe wa pe na,
we yaa yekeele yirige mbe wa pe na†.

⁵ Ki kundigile pe yaa ka cen Asiri tara ti go na pe tokobiye pe fannga na,
pe yaa ka cen to nda Nimirodi tara ti go na pe shorinaye pe fannga na.

Na Asiri tara fenne paga ka pan mbe ye laga we tara ti ni,
ki kundigi wo wi yaa ka we sho pe kee.»

*Yennele li yaa ka fannga le
Izirayeli woolo mbele
pe yaa ka koro go na pe ni*

⁶ Kona, Zhakobu setirige piile mbele pe yaa ka koro go na, pe yaa ka pye wa cengele legere ke sogowo,
paa fɔɔngo yen nga ki ma yiri wa Yawe Yennele li yeri,

paa tisaga yen nga ki ma pan yan na.

Kila ki jigi wi taga lere na,
kila sila yaraga ka jaa senwee yeri†.

⁷ Zhakobu setirige piile mbele pe yaa ka koro go na,

pe yaa ka pye wa cengele ke sogowo,
wa cengele legere ke sogowo.

Pe yaa ka pye,
paa jara yen wongaala pe sogowo wa kologo,

paa jara yirifonho yen simbangbelege sogowo.

Wi ka toro laga nga fuun na,
wi ma to wi kagboro ti na mari koonlo koonlo.

Lere kpe se ya mberi sho wi yeri.

⁸ Izirayeli woolo, ye yiri ye winfenne pe korogo,

ye ye juguye pe ni fuun pe tongo ye pe ko†.

*Yennele li yaa ka yarisunndo
ti ko mberi wo wa*

⁹ Yawe Yennele li yo fo:

«Pilige ka wa na paan, mi yaa ka ye shonye mbele pe maa kee malaga na pe ko mbe pe wo wa,

mi yaa ka malaga gbɔnwotoroye pe jogo pew.

¹⁰ Mi yaa ka ye tara cagboro ti tongo,
mbe ye malaga sigecara ti jaanri.

¹¹ Mi yaa ka lekara ti ko mberi wo wa ye sogowo;

jelefenne se ka pye wa ye sogowo.

¹² Mi yaa ka ye yarisunndo naa ye yaara yanlere nda pe te ti ko mberi wo wa ye sogowo;

ye kee yaara nda ye gbegele ye keyen yi ni,
ye se kaa foli ti yege sogowo mbaa ti gbogo.

¹³ Mi yaa ka ye yarisunngo Ashera ki tiyagala ke kologi, mbe ke wo wa ye sogowo,

mbe ye cagboro ti tongo.

† 5:2 5.1-2: Mati 2.6; Zhan 7.42 † 5:4 5.4: Eburuye senre ti ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo kundigile koloshyen naa yekeele kolotaanri. † 5:6 5.6: Yuuro 133.3 † 5:8 5.8: Laga ki verise na wi ni, ki mbe ya logo fun fo Yennele lo pe yo li yiri.

¹⁴ Cengele ngele kee yenle mbe logo na yeri,
wa na nangbanwa gbɔɔ pi ni, mi yaa
kayanga gbɔɔ wo ke ni.»

6

*Yenjele li yaa ka kiti kon
li woolo pe na*

¹ Yawe Yenjele li yen na senre nda yuun,
ye nungholo jan yeri logo:

Yiri ma sa kiti kongɔ senre yo wa yanwira
ti yege sogowɔ,
tinndiye fun paa nuru ma yeri.

² Yoro yanwira, ye Yawe Yenjele li kiti
kongɔ senre ti logo;
tara ti ngona cɛnyaara nda ti yen fannga
ni, yege senre nda ti logo.

Mà jen Yawe Yenjele li yaa kiti kon li
woolo pe na,

li yaa yiri Izirayeli woolo pe korɔɔ.

³ «Na woolo, yingi mi pye ye na?

Yingi mi pye ye na ki ye te?

Yanla yon sogo.

⁴ Naa mla ye yirige wa Ezhipiti tara ko
kala na le?

Naa mla ye wo wa kulowo pi ni ko kala
na le?

Naa mla Moyisi, naa Aron konaa
Miriya mu pe pye ye yege sinfenne
ko kala na le†?

⁵ Na woolo, nga Mowabu tara wunlunaja
Balaki wila pye ye na,
konaa Bewori pinambyo Balaamu wila wi
yon sogo senre nda ni,
ye nawa to ti na.

Ye nawa to ye kondangala li na, maga le
wa Shitimu ca fo ma saa gbon wa
Giligali ca ki na, yege jen mi na Yawe
Yenjele kajenge mi pye ye kan†.»

*Nga Yenjele li yen na jaa
leele pe yeri*

⁶ Mi daga sa yere Yawe Yenjele li yege
sogowɔ yingi yarikanga ni?

Yenjele na yaara ti ni fuun ti go na, mi yaa
sa kannguuro kan li yege sogowɔ,
mbeli gbɔɔ yingi ni?

Mi daga mbe kari li yege sogowɔ saara
sogoworo ni le?

Nakoma napire ni nda ti ta yele nungha
nungha.

⁷ Naga yen ma, Yawe Yenjele li mbe yenle
simbapene legere na le?

Li mbe yenle sinme legere na, mba pila
fuun paa logo yen le?

Na pinambyo kongbanja wo mi daga mbe
wo saraga na mbasinme pi kala na
le?

Na yera latirige ko mi daga mbe wo
saraga na kapege ki kala na le?

⁸ Mboro senwee pyo, nga ki yen ma sin,
pege naga ma na.

Nga Yawe Yenjele li yen na jaa ma yeri,
ko yen fo maa kasinnye piin,
kagbaraga pyege kon ndanla,
moo yee tirige maa tanri ma Yenjele li ni.

*Yenjele li yaa ka kiti kon
nambara fenne pe na*

⁹ Yawe Yenjele li yen na para ca woolo pe
ni.

Mbaa fyee Yenjele li yege ko ki yen tijinliwe
we.

Jologo nga ki yaa to ye na ye kapere ti kala
na,

konaa na wi yaa kaga jologo ki wa ye na,
ye logo wi yeri!

¹⁰ Lepeelee pe koro na yarijende gbogolo wa
pe yinre ti ni pe nambara wi fannga
na,

pe ma pe tiwiyaara ti kologo fo tipege.

Ki wogo ki yen mala mben fo jenge.

Mbe ya mbege kun na yee ni mele?

¹¹ Lere na wi ma culo wi gbon maa piri,
konaa puwakuruye mbele pe woro ma
yala, pe ma pye wa wi kasha,

mi yaa ki lerefo wi yaga mbajolowo mele?

¹² Ki ca nga ki penjagboro fenne pe yen
lewelimbele fo jenge.

Ki ca woolo pe maa finlele ma toro.

Lefanlaga senre ti maa yinrigi wa pe yon.

¹³ Ki kala na, mi yaa jologo wa ye na;

mi yaa ye tongo ye kapere ti kala na.

¹⁴ Ye yaa kaa kaa, een fo ye se kaa tinni;
funjo ki se ka ko ye na.

Ye yaa ka yarilire tege, een fo yaraga se ka
ta ye yeri.

Na yaraga ka ta ye yeri, mi yaa ki jogo
malaga ni.

¹⁵ Ye yaa ka yariluguro lugu,

een fo ye se ka yarilire kon.

Ye yaa ka ye oliviye tige pire sinme pi wo,
een fo ye se ka pa fa.

Ye yaa ka ye erezen pire tonmo pi wo,

een fo ye se kaga duven wa wo.

¹⁶ Ye yen na tanri wunlunaja Omiri wi
kondegengele koro na,

ye yen na tanri na yala wi pinambyo
Ashabu naa wi go woolo pe tan-
galomo po ni,

pe kapyere to ye yen na forogi.

Ki kala na, mi yaa ca nga ki tongo,

mi yaa ti ca woolo pe pye titegere yaraga.

Fere nda ti yen na woolo pe na, ti yaa pye
ye woro.

7

*Yenjele yon senre yofɔ
Mishe wi yen*

† 6:4 6.4: Eki 4.10-16; 12.50-51; 15.20 † 6:5 6.5: Nombu 22.2-24.25; Zhouzu 3.1-4.19

*na para Izirayeli woolo pe na
pe tangalomo pee pi kala na*

¹ E! Jologo yen na wogo,
katugu mi yen paa lere wa yen, na wi kari
sa erezen pire co ti cosanga ni,
erezen pire tonno pi wongolo,
nakoma paa na wi kari sa figiye tire san,
een fo ali erezen shashaga nungba mi si ko
ta wa mbe ka.
Figiye pire fonndo kpe sila ta wa, nda ti la
ma pye na na.

² Lesinmbele pe ko ma wo laga tara ti ni;
kaselege yofa woro senwee piile pe ni naa.
Legbogo ko pe ni fuun pe yen na peele
mbaa piin;
pe ni fuun nungba nungba pe yen na
pengele nii pe yee na.

³ Pe keyen yi wege kapege pyege ki na.
Kundigile pe maa yarikanra jaa pe tunngo
ki na.
Kiti konfenne pe maa kiti wi koon tonli na.
Nga legboolo pe maa jaa, pe maa ki yuun
kpengbelengbe lere pyew wi yege
na.

Pe ni fuun pe ma yon wa nungba na
kapege ki piin.

⁴ Na wi yen jenne pe ni fuun na, wo yen
paa wuuro yen.

Na wi yen sinje pe ni fuun na, wo yen paa
wuuro yuguyugu yen.

Jologo pilige nga ye korosiri pyefenne† paa
ki senre yo ye kan,
ki pilige nga pe yaa jologo wa ye na we,
ki yongo toon.

Ki kala na, ye jatere wi piri ye na.

⁵ Maga koon jigi wi taga ma wonlo wi na;
maga ka taga ma wonlo ngbarawa wi na.
Ali ma jo jate na wi maa sinlele ma tanla,
ma yon ki yingiwe jen wi ni.

⁶ Katugu pinambyo wi maa wi to wi tifaga,
sumborombyo wi ma yiri wi no wi korogo,
pijo wi ma yiri wi najo wi korogo.

Lere nungba nungba pyew wi go woolo
poro pe yaa ka pye wi juguye wele†.

⁷ Mi wo na, Yawe Yennele lo mi yen na
wele.

Na jigi wi yen na shofa Yennele lo na.
Na Yennele li yaa na yenrewe pi logo.

*Mishe wila wi jigi wi taga
Yennele li na*

⁸ Yoro mbele na juguye, yaga kaa tege na
na.

Katugu ali na kaa pye mi to, mi yaa ka yiri.
Ali na kaa si pye mi yen ma cen wa diwi
wi ni,

Yawe Yennele li yaa yanwa yirige na kan.

⁹ Mi kapege pye Yawe Yennele li na,
ki kala na, mi yaa li nangbanwa kala li kun
na yee ni,

fo li ka sa yere na kala li ni, mbe tanga ki
kan na yeri.

Li yaa kari na ni wa yanwa pi na,
mbege naga na na yeye nga na li yen ma
sin.

¹⁰ Na juguye pe yaa kaga wogo ki yan ma,
kona fere gboro yaa pe yigi.

Poro mbele paa pye naga yuun we na fo:
«Yawe Yennele, ye Yennele li yen se yeri?»
Kona muwi mi yaa la poro wele.

Leele pe yaa kaa pe tangala paa yeye nga
na pe ma kaa na fenrege tangala wa
konko we.

¹¹ Pilige ka wa na paan, pe yaa ka ye
cagbogo ki mboro ti kan naa fonngo.
Ko pilige ko ni, pe yaa ka ka taga ye tara ti
gbeme pi na.

¹² Ko pilige ko ni, ye woolo pe yaa ka yiri
wa Asiri tara naa Ezhipiti tara cara ti
ni, mbe songoro mbe pan ye korogo.

Mbele pe cen maga le wa Ezhipiti tara ti na
ma saa ki wa Efirati gbaan wi na,
maga le kogoje wa na ma saa ki wa kogoje
wa na,

maga le yanwiga ka na ma saa ki wa
yanwiga ka na,

pe yaa ka songoro mbe pan ye korogo.

¹³ Tara sannda ti yaa ka tongo mbe koro
waga, mbele pe yen ma cen wa ti ni
pe tipewe pi kala na;

ko ki yaa ka pye pe kapyere ti sara we.

*Mishe wila Yennele li yenri
Izirayeli woolo pe kan*

¹⁴ Yawe Yennele, ma woolo wele, poro
mbele pe yen ma korogo ye,
poro mbele pe yen ma cen wa kologo ki ni,
wa Karimeli yanwira ti na,
ta pe yeye sinni ma simbaala
konrikannigala li ni.

Ta pe yeye sinni, paa yeye nga na faa kila
pye wa Bazan tara naa Galaadi tara
yaayoro kasara ti ni we.

¹⁵ «Mi yaa kagbogolo pye ye kan
paa wagati na ni yoro Izirayeli woolo yaa
yiri wa Ezhipiti tara we.»

¹⁶ Cengele sannigala woolo pe yaa ka ke
yan,

ki yaa fere wa pe na,
poro naa pe yawa pi ni fuun ni;

ki yaa ka to pe yon na,
pe nungbogolo ke yaa ka jili pe na.

¹⁷ Pe yaa kaa gbannngban wi kaa paa wooro
yen,

paa yaara nda ti maa fulolo lara na ti yen.
Pe yaa kaa yinrigi wa pe larasara ti ni
mbaa seri,

paa yaara nda ti maa fulolo lara na ti yen,
mbaa paan Yawe Yennele, we Yennele ma
korogo.

† 7:4 7.4: Korosiri pyefenne poro pe yen Yennele li yon senre yofenne wele. † 7:6 7.6: Mati 10.35-36; Luki 12.53

Pe yaa kaa fye ma yege.

¹⁸ Yenɲele la yege woro wa paa mboro yen.
Ma woolo mbele pè koro go na, ma maa pe
kajogoro ti koo nari woo wa,
na pe kapere ti kala yari pe na.
Ma nangbanwa pila koro wa suyi,
katugu ki yen mɔɔ ndanla maa kajenɲe
piin we kan.

¹⁹ Ma yaa we yinriwe ta naa,
ma se we kapere ti jate we go na naa,
ma yaa we kapere ti ni fuun ti wa, fo wa
kogoje wi nogo.

²⁰ Ma yen senre nunɲba yofɔ yege nga
na, ma yaa ki naga Zhakobu setirige
piile pe na.

Ma yaa kajenɲe pye poro mbele Abira-
hamu setirige piile pe kan,
paa yege nga na maa wugu ki na faa we
teleye pe kan we.

Yenñeŋe yon senre yofa

NAWUMU

wi sewe we

SEWE wi nawa senre

Laga ki sewe ŋa wi ni, Yenñeŋe yon senre yofa Nawumu wi yen na para cagbogo Ninive ki tongowo po senre na. Ninive ca ko kila pye Asiri tara ti wunluwo cagbogo ye. Ki tara woolo paa Yenñeŋe li woolo pe jolo fo ma saa toro. Een fo, koni poro jate, malingboonlo yaa pan mbe pe tara ti ton munja, mberi pye titegere yaraga konaa mberi tongo pew. Yenñeŋe li yon senyoro ti legeri ni, pe ma para Yenñeŋe li kiti kongo ki senre na, konaa ma para fun li yinriwe tawa gboc pi wogo na. Een fo, laga ki sewe ŋa wi ni, ki woro ma. Ninive ca ki se sho Yenñeŋe li kiti kongo ki ni. Sewe wi yo fo: Yawe Yenñeŋe li yen Yenñeŋe na laa li yenjo wi yaga.

Yawe Yenñeŋe li maa kapege ki kayanga woo.

Li nangbanwa pi yen ma tijanga fo jenge.

Yawe Yenñeŋe li ma kayanga wo li winfenne pe ni,

li mali nangbanwa jologo ki tege li juguye pe mege ni.

Yawe Yenñeŋe laa la nawa ngbanni jaga jaga.

Yawa gboc yen li ni.

Een fo laa kapege pyefo wi yaga mbajolowo (1.2-3a).

SEWE wi yen ma koonlo yege nga na

Yenñeŋe laa nawa ngban Ninive cagbogo ki ni 1.1-6

Mbele pe yen Yenñeŋe li woolo pe juguye, leele pele yaa ka ya pe ni 1.7-14

Ninive ca ki yaa ka tongo pew 2.1-3.19

¹ Yenñeŋe yon senre nda tila yo Ninive ca ki wogo na, tori nda yeen. Kagala ngele Yenñeŋe laa naga Elikoshi ca fenne naja Nawumu wi na, ki sewe wowi ŋa yeen.

Yenñeŋe li yaa ka kiti kon

Ninive ca ki na

² Yawe Yenñeŋe li yen Yenñeŋe na laa li yenjo wi yaga.

Yawe Yenñeŋe li maa kapege ki kayanga woo,

li nangbanwa pi yen ma tijanga fo jenge.

Yawe Yenñeŋe li ma kayanga wo li winfenne pe ni,

li mali nangbanwa jologo ki tege li juguye pe mege ni.

³ Yawe Yenñeŋe laa la nawa ngbanni jaga jaga.

Yawa gboc yen li ni.

Een fo laa kapege pyefo wi yaga mbajolowo.

Yawe Yenñeŋe li ma torosaga wo wa tifelinjolo lo naa tifelingbogo ti sogowo pi ni.

Kambaara to ti yen gbanngban ŋa li toooro ti ma yirige we.

⁴ Li ma gbanla kogoje wi na, wi ma waga, li ma ti gbaanla pe ni fuun pe ma waga.

Bazan tara naa Karimeli yanwira lara ti waga,

Liban tara ti tire fyeeŋe ti fanla.

⁵ Yanwira ti maa yege li yege sogowo, tinndiye pe maa yanni.

Tara ti maa tigile li yege sogowo,

konaa dunruya wo naa wi nawa yaara ti ni fuun ti ni.

⁶ Amba wi mbe ya yere mbeli nangbanwa ndorogo ki sige?

Amba wi mbe ya yere mbeli nangbanwa gboc pi sige?

Na li ka nawa ngban, ki ma gboc lagapyew paa kason yen,

waara ti ma jeenri wa li yege.

⁷ Yawe Yenñeŋe li yen jenne, li yen larasaga jologo pilige ki na.

Mbele pe ma pe yee karafa li na,

li maa pe go singi.

⁸ Een fo li yaa ti jologo ki to paa tonngboc mba pi maa fuun ngbanga pi yen, mbege Ninive ca ŋa ki tongo pew.

Li yaa kali juguye pe puro fo sa pe le wa kunwo pi ni.

Senre nda tila yo ma wa

Zhuda tara teeŋe

naa Ninive ca woolo pe na

Nda ti yo Zhuda tara teeŋe pe kan

⁹ Yingi yon leme ye yen na jate mbe le Yawe Yenñeŋe li na?

Li yaa ye tongo mbe ye ko pew,

ye se ka ya yiri li korogo naa ki shyen wogo na.

¹⁰ Ye juguye pe yen paa wuuro tire yen, nda ti migi ti yee ni,

pe wo ma tin fo na sinndire piin.

Pe yaa ka sogo mbe ko pew paa yan waga yen.

Nda ti yo Ninive ca woolo pe kan

¹¹ Mboro Ninive ca, lere wa yiri wa ma ni, ŋa wila pye na kapege jate Yawe Yenñeŋe li ni,

ŋa wila pye na tipege sonri li ni.

Nda ti yo Zhuda tara woolo pe kan

¹² Pa Yawe Yenñeŋe li yo yeen fo:

Ali na kaa pye Asiri tara fenne pe lege,

ali na kaa pye pe fannja ki gbogo,

pe yaa ka tongo, mbe wo wa pew.

Yoro Zhuda tara woolo, mila ye go sogo,

een fo mi se ka ye go sogo naa.

¹³ Koni, jologo ŋa pe taga ye na, mi yaa ki laga ye na;

pè ye pò manda nda ni mberi sangala ye na.

Nda ti yo Ninive ca woolo pe kan

¹⁴ Yawe Yennele li senre nda yo mboro Ninive ca ma wogo na, ti nda:

Ma se ka setirige piile ta ma punjo na, poon mege ki taga.

Yaara yanlere nda ma te to naa yarisunndo nda ma tuguron yan mari gbegele, mi yaa kari tongo mberi wo wa ma yarisunndo gbogogo ki ni.

Mi yaa ma fanga ki gbegele, katugu ma woro yaraga ka na yege na.

2

Nda ti yo Zhuda tara woolo pe kan

¹ Ye wele, pitunjo na wila paan mbe yeyinje sentanra ti yari,

wi na wila paan wa yanwira ti na.

Yoro Zhuda tara woolo, yaa ye fetiye pe piin,

yaa ye yon fogolo ke tonni Yennele li yeri.

Lepée wi se ka toro wa ye yeri naa.

Wi yaa ka tongo pew mbe wo wa†.

Yennele li yon senre nda tila yo ma wa Ninive ca ki na

Ninive ca ki yaa ka tongo

² Yoro Ninive ca woolo, jogowo pyefo wa yen na paan mbe to ye na.

Yaa ye malaga sigeca ki korosi,

yaa ye kongolo ke singi.

Ye ye kurusijaraye pe po malaga ki mege ni,

ye ye fannga ki ni fuun ki wa nungba.

³ Katugu Yawe Yennele li yaa Zhakobu setirige piile pe gbogowo pi songoro pe na naa.

Ee, li yaa poro mbele Izirayeli woolo pe gbogowo pi kan pe yeri naa,

katugu benjanri pyefenne paa pe kee yaara ti koli,

ma pe erezen keere ti jogo.

⁴ Juguye pe malingboonlo welimbele pe tuguron sigeyaara ti yen ma yanlaga.

Pe nambala kotogofenne pe yariporo ti yen ma yanlaga.

Pe malaga gbónwotoroye pe tuguron ti yen na yengele paa kason yen.

Pè pe yee gbegele mbe sa malaga gbón, pe njaanra tigi le na tigile.

⁵ Malaga gbónwotoroye pe yen na gbinri ngbanga na kee wa ca nawa kongolo ke ni,

pe yen na gbarangbara gbón wa katoro ti ni.

Na maga pe yan, ma mbe yo fo yangambogolo kason yinnegele wele,

pè wege paa yennele yengeleme yen.

⁶ Kona, a Ninive ca wunlunana wi suu malingboonlo welimbele pe yeri, een fo pe yen na paan na kunrugu.

Pe yen na gbinri na kee wa ca ki malaga sigembogo ki yeri,

pè saa pe yee lara larasaga ka ni.

⁷ Ca ki yeyonro nda ti yen ma wa wa gbaan wi yeri, ti koro ti kaari, wunluwo go ki toori.

⁸ Juguye pè ko ko na, pè yarisunngo jelege ki yirige funwa na,

pège le ma kari ki ni.

Jeele mbele paa pye naga gbogo, pe yen na gbele na jeeen paa jendetuwaye yen;

pe yen na pe kotooro ti gbón yesanga ki kala na.

⁹ Ninive ca ki yen paa tonmo wege yen, nga ki yin na fuun,

a ki tonmo pila fuun na kee.

Pe yen na jorogi na yuun fo: «Ye yere! Ye yere!»

Een fo lere kpe si kannga mbe wele mbe songoro.

¹⁰ Ye pe penjara ti koli!

Ye pe te wi koli!

Pe yarijende ti se ko.

Ca ki yen ma yin yaara songbanga woro ti cenle pyew ti ni.

¹¹ Ti ni fuun ti koli mako, maga jogo, maga tongo.

Pe sunndo wi kon pe na.

Pe tooro ti yen na seri pe na,

pe wire ti fanla pe na,

pe yege cenwe pi kannga.

Ninive ca ki yen

paa jara na pe yigi

¹² Ca nga kila pye paa jaraye wege yen, ki yen se yeri?

Ko nga ki yen jara piile pe censaga ye.

Ko nga jara polo, naa jara no konaa jara piile paa pye naga mari,

lere kpe na ya mbe pe kala li gbón mbeli piri we.

¹³ Jara polo wila pye na wi kagboro ti koonlo yuroyuroyuro piile pe kan.

Wi ma kara ti sere wa ti yologo mari gbo jara neele pe kan.

Wi maa sinlesaga ki yin wi kagboro ti ni, maa wonlosaga ki yin kara nda wi koonlo yuroyuroyuro ti ni.

¹⁴ Ye wele, mi yiri ye korogo!

Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.

Mi yaa ye malaga gbónwotoroye pe sogo, pe yaa kannga wirige.

† 2:1 2.1: Eza 52.7

Ye lefɔnmbɔlo mbele pe yen paa jara piile
 yen, tokobi wi yaa pe gbo.
 Yaara nda yaa koli laga tara ti ni, mi yaa ki
 wogo ki kɔ mbege wɔ wa.
 Lere se ka ye pitunmbolo pe tinme ta naa.

3

*Pe yaa Ninive ca woolo pe tongo
 pe kapere ti kala na*

¹ Mboro ca nga ma yen ma yin legbolelee
 pe ni,

jɔlɔgo yen ma wogo!

Ma yen ma yin yagbogowo naa lewɛlewɛ
 kapyere pyew ti ni.

Ma maa yaara koli kɔnlo fu.

² Gbatooro tinme pi yen na yinrigi,
 naa malaga gbɔnwotoroye pe ngeere
 tinme pi ni,

naa shɔnye pe yenjoro tinme pi ni.

Malaga gbɔnwotoroye pe yen na fee na
 yeni.

³ Shon lugufenne pe yen na gbinri pe
 shɔnye pe ni,

tokobiye pe yen na kasɔn kɔɔn,

njaanra ti yen na yengele.

Mbele pɛ gbo pɛ lege, gbɔolo pɛ wɔ pe yɛɛ
 na.

Gbɔolo pe yɔn ki se ya jɛn,

leele paa kunrugu gbɔolo pe na na tuun.

⁴ Ko ki ni fuun nga ko pye Ninive ca nga
 ki yen paa nanjaa yen ki nanjara to
 kala na;

ki tiyɔnwɔ gbɔɔ naa ki lekara jɛnnɔdoro
 ki kala na,

kila cengele ke pye kulolo ki nanjara ti ni,
 ma tara woolo pe tile ki lekara ti ni.

⁵ Yawe Yɛnɛle na yawa pi ni fuun fɔ li yo
 fɔ:

«Mi yaa yiri ma kɔrɔgo.

Mi yaa ma deritɔnlogo ki yirige ma na fɔ
 sa gbɔn wa ma yɛge sɔgowɔ.

Mi yaa ma witiwaga ki naga cengele
 sanɔgala ke na,

mi yaa ma fɛrɛ ti naga wunluwɔ tara
 sannda ti na.

⁶ Mi yaa kayangara wa ma na,

mbe fɛrɛ wa ma na,

mbɔɔn pye weleyaraga.

⁷ Kona lere o lere kɔɔn yan, wi yaa fe mbe
 lali ma ni,

mbaa yuun fɔ: «E, Ninive ca ki tɔngɔ pew!»

Ambo wi yaa ki yinriwe ta?

Ambo mi yaa ta wi Ninive ca fenne pe
 kotogo ki sogo pe na?»

*Ninive ca jɔlɔgo konaa Tɛbu ca
 wogo ki ni, ki yaa pye ja*

⁸ Mboro Ninive ca, ma mbɔnro Tɛbu[†] ca ki
 na wi le?

Ko nga kila pye ma kan wa Nili gbaan
 njere shyen ti sɔgowɔ,
 a tɔnmɔ pigi maga we.

Tɔnmɔ pila ki go sige yaraga pyew ki na.

Tɔnmɔ pila ki maga paa mbogo yen.

⁹ Etiyopi tara naa Ezhipiti tara to tila pye
 Tɛbu ca ki fannɔga ki tasaga ye,

ki fannɔga nga kɔsaga woro ki na.

Puti tara fenne naa Libi tara fenne poro
 paa pye ki sagafenne.

¹⁰ Kona ki ni fuun, Tɛbu ca fenne paa pe
 koli ma kari pe ni tara ta yɛge ni,

paa pe koli ma kari pe ni kulowo.

Paa pe piile tumɔmbɔlo pe gbɔn ma pe
 tɔngɔlo wa ca nawa kongolo ke
 lagapyew ki ni.

Pe juguye paa pɛtɛ gbɔn ma ca ki yekɛɛle
 pe yɛɛle pe yɛɛ na[†],

paa yɔngowɔ le ca ki legbɔɔlo pe ni fuun
 pe na.

¹¹ Yoro fun Ninive ca woolo, jɔlɔgo ki yaa
 kaa ye yɛge kanngi paa sinme ma
 kaa lere yigi.

Ye yaa ka lara.

Yoro fun, ye yaa kaa larasaga jaa mbe lara
 ye juguye pe na.

Ninive ca ki fannɔga ki kɔ pew

¹² Ye malaga sigɛcara ti yen paa figiye tire
 yen,

nda ti pire kɔngbannda ti pe.

Na paga ti yangara jɛnri,

ti pire ti ma toori wa ti kafenne pe yɔn.

¹³ Ye wele, ye malingbɔɔnlo pe yen paa
 jɛɛle yen ye sɔgowɔ.

Ye tara cara ti yeyɔnro kɔɔro ti yen ma
 yengele pew ye juguye pe kan.

Kasɔn yaa ye yeyɔnro kɔɔro ti sɔgɔyaara ti
 sogo.

¹⁴ Ye tɔnmɔ legɛrɛ ko ye tɛge ye yɛɛ
 kan, katugu pe yaa malingbɔɔnlo
 censaga kan ye ca ki tanla mbege
 yɔn tɔn.

Ye ye cara ti malaga sigɛmboro ti gbɛgele
 jɛngɛ.

Ye joro ti piri yeri tanga,

ye tofa kɔnyaara ti gbɛgele.

¹⁵ Kasɔn yaa ka ye sogo wa ki laga ki na.

Tokobi wi yaa ka ye gbo mbe ye kɔ,

mbe ye tɔngɔ paa gbato ma kaa yarilire ka
 we.

Ninive ca ki koro waga

[†] 3:8 3.8: *Tɛbu ca paa pye naga yinri Eburuye senre ti ni No Amɔ. Pa kila pye wa Ezhipiti tara, ma pye
 ki cagbɔgo ka. Asiri tara wunlunana Asuribanipali wila kaa ya ki ni, maga sho, ko la pye, a yɛɛlɛ cɛnnɛ
 kɔgɔlɔni naa nafa taanri ma yiri taanri (663) toro na Zhezu wi fa se.* [†] 3:10 3.10: Kila pye faa paga sa malaga
 gbɔn mbe ya, pɛ ya mbele ni, pe ma pe yekɛɛle pe yɛɛle mbele pɛ ya pe na.

Ninive ca woolo, ye mbe ya lege paa gbato
yen!

Ye mbe ya lege paa kambere yen!

¹⁶ Ye ye safari wafenne pe lege ma we
wonngolo ke na.

Een fo, pe yaa ka kari paa gbato ma kaa
yiri sire na ma kari we.

¹⁷ Ye kundigile pe lege paa kambere yen.

Ye yekeele pe lege paa gbato legere yen,
na wi ma saa cen yuguyugu na were sanga
ni.

Na yonlo ki ka ka yiri, wi mee yiri na kee,
lere naa karisaga jen.

¹⁸ E, Asiri tara wunlunana, ma tara ti yeg
sinvenne pe yen na pe wonlowo
pungo woo pi wonlo,
ma malingboonlo teele pe koro ma sinle
tendende.

Ma woolo pe jaraga wa yanwira ti na,
lere woro wa mbe pe gbogolo.

¹⁹ Were woro wa mboon jologo ki ko,
ma welegesara ti yaa ma gbo.

Lere o lere koon kala li senre logo, wi yaa
la kendagala gboon ma jologo ki kala
na.

Amba wi koro ma tipewe mba pi yen
kosaga fu, pi sila pye na gboon wi
na?

Yenñele yon senre yofɔ ABAKUKI wi sɛwɛ we Sɛwɛ wi nawa senre

Laga ki sɛwɛ ɲa wi ni, we yaa ki yan fɔ Yenñele yon senre yofɔ Abakuki wo naa Yenñele li ni, pe yen na senre yuun na taa pe yɛɛ yeri. Jologo kagala naa kambasinnde nda Abakuki wila pye na yaan naa yɛɛ mari, tila wi jatere wi piri wi na. A wi si kongori ti wogo na Yenñele li yegɛ sɔgowɔ. A Yawe Yenñele li suu yon sogo, ma yo fɔ li yaa Babiloni tara woolo pe yirige mbe pe wa Zhuda tara woolo pe na, mbe pe jolo. Eɛn fɔ, a Abakuki wi si Yawe Yenñele li pye ma yo fɔ Babiloni tara woolo poro kapyere to tijanga naa ma we Zhuda tara woolo poro woro to na. Kona, a Yenñele li sho fɔ poro fun li yaa ka jologo wa pe na.

Yenñele lãa ki yo maga filige Abakuki wi kan, fɔ ki mɔnɔ o mɔnɔ, li yaa kali kiti wi kɔn. Lãa yariyanga naga wi na ma yo wigi senre ti yonlogo fɔ:

Katugu ki yariyanga ki kala li yaa pye wagati ɲa wi kɔn ma tege wo ni.

Li pyewagati wi yongo tɔɔn, yagbolo ma.

Ali na li kaa mɔni, mali sige;

katugu li yaa pye mbeli yɛɛ yon fili jate, ki ka kaa ma kɔɔn shyen.

Li pyewagati wi se mɔ.

Wele, lere ɲa wi maa wi yɛɛ gbogo, wi woro ma sin wa wi kotogo na.

Eɛn fɔ lesinɲɛ wi yaa yinwege ta wi tagawa pi fanɲga na (2.3-4).

Sɛwɛ wi yen ma kɔɔnlo yegɛ ɲga na

Abakuki wila kongori Yenñele li yegɛ sɔgowɔ, a lãu yon sogo 1.1-2.6a

Kapege pyefenne pe yaa ka pe sara wi ta 2.6b-20

Abakuki wila Yenñele li sɔn 3.1-19

¹ Kala na Yenñele lãa naga li yon senre yofɔ Abakuki wi na, loli na yɛɛn.

*Yenñele yon senre yofɔ wila kongori
Yenñele li yegɛ sɔgowɔ
ma yo li kala la pye*

² E, Yawe Yenñele, mi yaa ma yeri sa gbɔn wagati wiwiin mala saga?

Eɛn fɔ ma si woro na nuru na yeri.

Mi yen na gbele naga yuun fɔ lewɛlɛwɛ kapyere ti toro,

ɛɛn fɔ mɛɛ si we sho.

³ Yinɲi na, a mɔ si ti mi yen na kapere ti yaan?

Yinɲi na, a ma si pyeri na kambasinnde ti wele?

Jologo naa lewɛlɛwɛ kapyere to mi yen na yaan.

Maara ti yen wa, kendige ki yen na woo lagapyew.

⁴ Ki kala na, lasiri wi woro na jate,

pe woro na kasinɲge piin.

Lepee wi ma tanga ta lesinɲɛ wi na.

Pe ma kiti wi kɔn yagbolo na.

Yenñele li yon sogomɔ senre:

Babiloni tara fenne pe yaa pan

mbe to Izirayeli woolo pe na

⁵ Yawe Yenñele li yo fɔ:

Ye ye yengɛlɛ ke kan cengele ke na ye wele jɛɲge,

ki yaa to ye yon na, mbe ye nawa wo;

katugu mi yaa kala la pye ye sɔnlo ki na, na lere wa kali yegɛ yo ye kan, ye se taga ki na[†].

⁶ Mi yaa Kalide tara fenne[†] pe yirige mbe pe wa ye na,

poro mbele paa lere yinriwɛ ta, ma pye lewelimbele.

Pe yen na tara ti yanri na toro lagapyew,

na leele pe tara lara ti shoo pe yeri, to nda ti woro pe woro[†].

⁷ Pe yen fyere yaraga, ma pye sunndo kongo ni.

Poro jate poro pe ma pe kakɔnnɛdegɛngɛle naa pe fanɲga ki tege pe ye.

⁸ Pe shɔnye pɛ wege ma wɛ kamɛɛle na.

Pɛ weli ma wɛ dabaala mbele pe maa yanri yonlokoɲo pe na.

Pe wotoroye mbele shɔnye maa tilele pe yen na yeni na paan.

Pe yen na paan, ma yiri lege.

Pe yen na tinri na paan

paa yegɛ ɲga na yon ma to yaraga na maga le.

⁹ Pe yen na paan pe ni fuun, mbe pan mbe tipege pye.

Pe yegɛ sin na wele wa pe yɛɛ yegɛ na kee perew.

Pe yen na mbele pɛ yigi kasopiile pe gbogolo legere paa taambugo yen.

¹⁰ Ki leele poro pe maa tege wunlumbolo pe na,

na kundigile pe tifaga.

Pe maa tege malaga sigecara ti ni fuun ti na.

Pe ma tara gbogolo lugusara, mbe lugu ti na mbe cara ti sho.

¹¹ Pe ma toro mbe jɔgowɔ pye paa tifelingbogo yen, mbe sila kee pe kɔnɔ.

Pe yɛɛra fanɲga ko ki yen pe yenñele le.

*Yenñele yon senre yofɔ wila kongori
naa fanɲga Yenñele li yegɛ sɔgowɔ,
ma yo li kala la pye*

[†] 1:5 1:5: Kapye 13.41

[†] 1:6 1:6: Kalide tara fenne poro pe maa yinri fun Babiloni tara fenne.

[†] 1:6 1:6: 2

¹² E, Yawe Yenñele, na Yenñele, na Yenñele kpoyi, mboro ma yen wa maga le wa fafafa; ma se ku.

Yawe Yenñele, mà Kalide tara fenne pe tege mbe kiti kon we na.

Yawe Yenñele, mboro na ma yen na walaga nga ki yen nala go singi, mà ki leele pe tege pe jologo wa we na.

¹³ Ma yen fyongo fu, ma woro na jaa mbaa kapege ki wele.

Pe yen na leele mbele jolo, ma se yenle mbaa ki jologo ki wele.

Yingi na, a mà si pyeri na javafenne pe wele?

Yingi na, a mà si pyeri ma lepee wi yaga wi yen na lere na wi yen ma sin ma we wo jate na wi jolo?

¹⁴ Ma yen na senweele pe piin paa kogoje ngbanra ti yen, paa yaara nda ti maa fulolo lara na ti yen, to nda fo woro ti na we.

¹⁵ Kalide tara fenne pe yen na leele pe ni fuun pe yinri, paa yege nga na pe ma kaa ngbanla yigi njegene ni we. Pe ma pe tile pe mere ti ni, mbe pe gbogolo wa ti nawa.

Kona, pe mee la yogori nayinme ni.

¹⁶ Kona, pe mee saara wo pe mere ti yeri, mbe wusuna nuwo taan sogo pe ngbanra yigimere ti mege ni, katugu to fannga na pe ma ngbanra nda yanlaga ni ti legere yigi, pe yaakara ti ma pye tanra.

¹⁷ Naga yen ma, pa pe yaa koro mbaa yaara yinri suyi pe mere ti ni yen le?

Naga yen ma, pa pe yaa koro mbaa cengele sanngala ke tonri yeen, pe se ke yinriwe ta le?

2

¹ Mi wo na, mi yaa koro wa na korosiri pyesaga ki ni, mbaa korosiri piin.

Mi yaa yere wa malaga sigembogo ki na, mbaa korosiri piin.

Mi yaa nungbolo jan mbege jen senre nda Yenñele laa jaa mbe yo na kan, mbege jen li yaa na yon sogo yege nga na na yungbogo senre ti na.

*Yenñele laa li yon senre yofa
wi yon sogo: Lesinje wo
naa leele jolofo wi ni pe kala*

² Yawe Yenñele laa na yon sogo ma yo fo: «Yariyanga nga mi naga ma na, ki senre ti yonlogo, ti keregi keregi sinndeere papara papara na,

jango pe ya paa ti kara jenge.

³ Katugu ki yariyanga ki kala li yaa pye wagati na wi kon ma tege wo ni.

Li pyewagati wi yongo ton, yagbolo ma.

Ali na li kaa moni, mali sige;

katugu li yaa pye mbeli yee yon fili jate, ki ka kaa ma kon shyen.

Li pyewagati wi se mo[†].»

⁴ Wele, lere na wi maa wi yee gbogo, wi woro ma sin wa wi kotogo na.

Een fo lesinje wi yaa ka yinwege ta wi tagawa pi fannga na[†].

⁵ Kaselege ko na, penjagboro tawa[†] pi ma senwee wi fanla maa pungo.

Yee gbogowo fo wila cen yew.

Wi ma pye suro kala ni paa kuulo tara ti yen;

wi yen paa kunwo pi yen, wila tin fyew.

Wi ma cengele ke ni fuun ke tile mbe pan ke ni wi yee korogo,

mbe leele pe ni fuun pe gbogolo wi yee tanla mbe cen pe go na.

⁶ Wi ya cengele ngele ni, ke ni fuun ke yaa kaa yomiyele waa wi na, mbaa wi tifaga mbaa ki la koo wi na.

Pe yaa kaa yuun fo:

«Lere na wi maa leele pe kee yaara ti koli, na yarijende legere gbogolo wi yee kan,

jologo yen ki fo wi wogo.

Leele pe yaara nda wi yen na koli na fogo ki gbogo wi yee go na na kee,

wi yaa ki wogo ki pye sa gbon fo wagati wiwiin?»

⁷ Mbele pe foro yen ma na, pe yaa ka yiri ma korogo mboon fo.

Mbele mà jolo, pe yaa ka yen mbe yiri ma korogo mboon yangara.

Pe yaa kon yaara ti koli.

⁸ Mà cengele legere yaara koli ke yeri, ki kala na, cengele ke woolo mbele pe koro go na, pe yaa kon yaara ti koli fun.

Ki kagala ke yaa pye ma na, katugu mà leele gbo,

mà lewelewe kapyere pye laga tara ti ni, naa ca konaa ca woolo pe na.

⁹ Lere na wi maa nambara piin na tonli taa,

na wi go woolo pe yongo,

jologo yen ki fo wi wogo!

Wi maa ki jaa mboo censaga ki tege wa naayeri paa sere yen,

jango mbe sho jologo ki kee.

¹⁰ Mà fere wa ma go woolo pe na.

Cengele legere ngele mà gbo ke kala na, tipege mà pye ma yee na.

¹¹ Katugu ca ki mbogo sinndeere ti yaa kaa gbele, mbaa ye nii kee,

[†] 2:3 2:3: Ebu 10.37 [†] 2:4 2:4: Orömu 1.17; Gala 3.11; Ebu 10.38 [†] 2:5 2:5: Nga ki yo fo: *Penjagboro tawa*, Eburuye senre ti ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo «duven.»

yinre ti tiyapaara tila ki shoo fun ti yon na.

¹² Lere ɲa wi ma leele gbo mboo ca ki kan legbogo ki fannga na, lere ɲa wi maa ca ki tege kambasinnde pyege ki fannga na, jologo yen ki fo wi wogo.

¹³ Ki kala na, leele pe yen na tunngo nga piin, kason yaa ki sogo, cengele ke yen na ke yee tege jaga. Ko ki ni fuun nga ko yen na yinrigi Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo yeri.

¹⁴ Katugu Yawe Yennele li gbogowo pi yaa ka jen laga tara ti lagapyew ki ni, paa yege nga na tonmo pi yen ma kogoje wi yin we.

¹⁵ Lere ɲa wi ma sinme kan wi lewee yenle wi yeri wuu wo, jologo yen ki fo wi wogo! Mboro ɲa ma ma sinme welewe mba pi yen paa shonro yen pi kannga ma lewee yenle wi kan wuu wo, mbe ti wila sinndire piin, jango mbe ta mboo fere ti yan, jologo yen ma wogo!

¹⁶ Mboro fun fere ti yaa ma yigi fo jenge, ma se gbogowo ta.

Koni, mboro ma yaa wo mbe tin mboon witiwaga ki yirige funwa na.

Nangbanwa wojenne na li yen wa Yawe Yennele li kalige ki ni, li yaa ma ngbanga mali li wo.

Kona, ma gbogowo pi yaa kannga mbe pye fere.

¹⁷ Katugu jogowo mba ma pye wa Liban tara,

ki fogo ki yaa ton ma na.

Ma wongaala gbo;

koni, wongaala pe yaa fyere gboro wa ma na.

Ko yaa pye ma, katugu ma leele gbo, ma lewelewe kapyere pye wa tara ti ni, naa ca konaa ca woolo pe na.

¹⁸ Yaraga yanlege nga kapyo jenfo wi ma te yarisunngo, ki mbe ya yingi yon?

Nakoma yarisunndo nda pe ma tuguron yan mberi gbegele, to nda ti maa leele pe nari yagbogolo ni, ti mbe ya yingi yon?

Kapyo jenfo ɲa wi ma ki yarisunndo nda ti se ya para ti gbegele, wi mbe ya mboo jigi wi taga ti na mele?

¹⁹ Lere ɲa wi ma tige nga pe te yarisunngo ki pye fo: «Yiri,»

lere ɲa wi ma sinndelege nga pe te yarisunngo ki pye fo: «Yen ma yiri,»

jologo yen ki fo wi wogo!

Yarisunngo ki mbe ya yingi nagawa kan lere yeri?

Ye wele, pe ma te naa warifuwe wo ki na mbege ton,

een fo yinwege woro ki ni.

²⁰ Yawe Yennele lo na, li yen wa li sherigo gbogokpoyi ki ni.

Tara na yaara ti ni fuun ti daga mbe pyeri li yege sogowo!

3

Yennele yon senre yofa

wila Yennele li yenri

¹ Yennele yon senre yofa Abakuki wila yenrewa mba yenri ma yungbogo senre nda yo, tori nda yeen.

² E, Yawe Yennele, mbo kala li senre logo.

Ma kapyege ki fyere lenge na ni, Yawe Yennele.

Ma kapyegele ke pye ma ke yon fili naa, we nala sonlo nga ki na.

Ki yaga pe ke jen we nala sonlo nga ki na. Een fo wa ma nangbanwa gboc pi ni we ni, ma nawa to, ma we yinriwe ta.

³ Yennele li yaa yiri wa Tema tara mbe pan, Yennele na kpoyi li yaa yiri wa Paran[†] tara yanwira ti na mbe pan.

Wonmatigiwen laga

Li gbogowo yanwa pi naayeri wi yin.

Pe yen nali sonni tara ti lagapyew.

⁴ Li yen na paan na yengele paa yanwa yen. Yanwa pi yen na janri na yinrigi wa li kee. Pa li fannga ki yen ma lara wa.

⁵ Tifelege yama pi yen na tuun tara ti na wa li yege,

yambewe pi yen na tuun tara ti na wa li pungo na.

⁶ Na li ka yere, tara ti ma yege.

Na li ka welewele, cengele ke ma fye na seri.

Yanwira nda ti yen wa, maga le wa fafafa, ti ma jeenri.

Tinndiye mbele pe yen wa, maga le wa wagati titonlowo ni, pe ma toori, poro mbele paa pye faa li kono le.

⁷ Mi Kushan tara paara yinre woolo pe yan paa jolo;

Madiyan tara paara yinre woolo pe yen na seri fyere ti kala na.

⁸ E, Yawe Yennele, naa ma lugu ma shonye pe na na paan,

naa maa pye na paan ma malaga gbawotoroye pe na mbe pan mbe cew ta,

maa nawa ngban gbaanla poro ni wi le?

Maa nawa ngban laforo to ni wi le?

Maa konro ta kogoje wo ni wi le?

[†] 3:3 3.3: Tema tara tila pye Edomu tara ti kinda wo wa, ɲa wila pye wa Zhuda tara ti yonloparawa kalige kee yeri. Paran yanwira ti yen wa gbinri wi ni, wa Izirayeli tara ti yonloparawa kalige kee yeri. Dete 33.2; Kiti 5.4-5; Yuuro 68.7-8.

⁹ M̀̀̀ sandiga ki yirige funwa na mbe ẁ̀n.
Ma wangala koro ke ỳ̀n wuguro senr̀̀e nda
m̀̀a yo we.

Ẁ̀nmatigiẁ̀n laga
M̀̀a tara ti j̀̀nw maga pye gbaanla pe
torosara.

¹⁰ Yanwira ti k̀̀on yan, ti maa yeg̀̀e.
T̀̀onm̀̀o legere pan na fuun.
K̀̀ogoj̃e w̃i tinm̀̀e gb̀̀o yirige,
t̀̀onm̀̀o mba pi maa yinrigi na tuun pi ỳ̀n
na yinrigi wa naayeri.

¹¹ Ỳ̀onl̀̀o konaa yeng̃e ki ni, t̀̀i koro ma yere
wa ti yeresaga,
ma wangala ngele ke ỳ̀n na yengele na
kee ke kala na,
ma njanraga n̄ga ki ỳ̀n na yengele ki kala
na.

¹² Wa ma nan̄gbanwa pi ni, ma ma tara ti
yanri ma toro.

Wa ma nan̄gbanwa ndorogo ki ni, ma ma
cengele ke tongo ma toro.

¹³ M̀̀a yiri mbe s̀̀on woolo pe sho,
mbe sa ma wunluwo n̄a m̀̀a w̃o wi sho.
Ma ma lepee wi go woolo pe yek̃elewe wi
tongo maa w̃o wa;
ma maa go ki j̃og̃o pew, mbege le n̄ogona
fo sa gb̃on wa naayeri.

Ẁ̀nmatigiẁ̀n laga
¹⁴ M̀̀̀o juguye pe teelee pe yinr̀̀e ti furugu
pe yera wangala ke ni.

Poros mbele pe ỳ̀n na gb̃inri na paan we
korog̃o paa t̃ifelingb̃og̃o ỳ̀n, mbe
we gb̃on mbe we jaraga we.

Pe ỳ̀n na j̃orog̃i nayinm̀̀e ni,
nd̃e leele mbele gb̃eg̃ele mbe lere n̄a pe
maa j̃olo wi gbo larawa.

¹⁵ M̀̀a kon̄o w̃o ma sh̃onye pe kan wa kog̃oj̃e
wi ni,
ma toro wa wi t̀̀onm̀̀o mba pi maa yinrigi
na tuun fan̄nga ni pi s̃og̃ow̃o.

¹⁶ Migi tinm̀̀e gb̀̀o pi logo,
a na nawa p̃i w̃o na na.
Na yongbas̃ere tila seri na na fyere ti na.
Na wire t̃i fanla na na,
na jegele ke fỹo na n̄og̃o,
katugu mi daga mbe pyeri mb̃aa j̃olog̃o
pilige ki singi,
ki pilige n̄ga juguye pe yaa ka pan mbe to
leele pe na we.

¹⁷ Ali na kaa pye figiye tire ti se ka fỹenw̃e
naa,
er̃ezen p̃ire se ka ta wa er̃ezen tiire ti na
naa,

ali na kaa pye oliviye tire ti se ka se naa,
yarilire se ka ta wa k̃ere ti ni naa,
ali na kaa pye simbaala naa sikaala pe yaa
ka ko wa jasaala pe ni,

n̄ere ti yaa ko wa nan̄gbondo ti ni,
¹⁸ konaa ki ni fuun, mi wo na, mi yaa kaa
yog̃ori Yawe Ỹen̄jele li kala na.

Mi yaa kaa nayinm̀̀e nii na sh̃of̃o Ỹen̄jele
li kala na.

¹⁹ Yawe Ỹen̄jele, na Fo we, wo wi ỳ̀n na
fan̄nga ye.

W̃i ti a mi fen̄ge j̃en paa lufaa ỳ̀n.
W̃i ti a mila tanri na toro wa lara nda ti
yaraga ti go na†.

Yuruk̃oolo pe to wo yurugo yi, n̄ga p̃aa ko
na ng̃oniye gb̃on.

† 3:19 3:19: 2 Sami 22.34; Yuuro 18.34

Yenñeŋe yon senre yofɔ SOFONI wi sɛwɛ we Sɛwɛ wi nawa senre

Yenñeŋe yon senre yofɔ Sofoni wila ki yari Zhuda tara woolo pe kan fɔ Yawe Yenñeŋe li pilige ki yen na paan. Ki pilige ki woro yɔgɔrimo pilige. Ki yen pilige ŋga Yenñeŋe li yaa jologo wa cengele sanngala ke na fun. Ali mbege ta Zhuda tara woolo pɛ kapege pye, pe daga mbe songoro mbe pan Yenñeŋe li korogo. Pilige ka, dunrɔya woolo pe ni fuun pe yaa ka Yenñeŋe li gbogo. Sofoni wi yen na yerɛwɛ kaan Yenñeŋe li woolo pe yeri na yuun fɔ:

Yoro mbele fuun ye yen ma ye yɛɛ tirige laga tara ti ni,
yoro mbele ye yen na tanri we Fɔ wi kakɔndɛgeŋgele ke na,
yaa Yawe Yenñeŋe li lagajaa.
Yaa kasinngɛ piin,
ye ye yɛɛ tirige li yɛge sɔgɔwɔ.

Kana ye yaa larasaga ta, na Yawe Yenñeŋe li nanɗbanwa pilige ki ka ka gbɔn we (Sofɔ 2.3).

Sɛwɛ wi yen ma kɔɔnɔ yɛge ŋga na

Yawe Yenñeŋe li pilige ki yaa ka pye fyɛɛ gbɔrɔ ni 1.1-2.3

Yawe Yenñeŋe li yaa kiti kɔn cengele ŋgele ke yen ma Zhuda tara ti maga ke na 2.4-15

Zheruzalemu ca ki kapege pye, ɛɛn fɔ ki yaa ka songoro mbe cɛn wa ki yonɔ li ni 3.1-20

¹ Senre nda to Yawe Yenñeŋe lɔa le Sofoni wi yon, Zhuda tara wunlunana Zhoziyasi wi sanga wi na, Amɔ pinambyɔ we. Sofoni to wo lawi ŋa Kushi; Kushi to wo lawi ŋa Gedaliya; Gedaliya to wo lawi ŋa Amariya; Amariya to wo lawi ŋa Ezekiyasi.

*Yenñeŋe li yaa kiti kɔn
dunrɔya woolo pe na*

² Yawe Yenñeŋe li yo fɔ:

«Mi yaa yaraga ki ni fuun ki tongo mbege wo laga tara ti ni.

³ Mi yaa senweele poro naa wongaala pe tongo.

Mi yaa sannjɛɛ to naa ŋgbanra nda wa kɔgoje wi ni ti tongo.

Mi yaa lepeelee poro naa ŋga ki maga kan pe maa tiɛge piin ki kɔ mbege wo wa.

Mi yaa senweele pe ni fuun pe tongo mbe pe kɔ laga tara ti ni.»

Yawe Yenñeŋe lo li yo ma.

Yenñeŋe li yaa kiti kɔn

*Zhuda tara naa Zheruzalemu
ca woolo pe na*

⁴ «Mi yaa jologo wa Zhuda tara woolo pe na,

konaa Zheruzalemu ca woolo pe na.

Yaraga ŋga fuun ki koro laga ki laga ŋga ki ni yarisunngo Baali ki wogo, mi yaa ki tongo mbege wo wa.

Mi yaa ki tunmbyelee naa ki saraga wofennɛ pe mege ki kɔ mbege wo wa.

⁵ Mbele pe ma lugu wa pe biriyinre ti go na, mbaa foli naayeri yanwa yirigeyara ti yɛge sɔgɔwɔ mbaa ti gbogo

konaa mbele pe maa foli mi ŋa Yawe Yenñeŋe na yɛge sɔgɔwɔ na wungu na mege ki na,

mbe si songoro mbaa wungu fun pe yarisunngo Milikomu[†] ki na,

mi yaa pe tongo mbe pe wo wa.

⁶ Mi ŋa Yawe Yenñeŋe, mbele pe punngo le na ni,

poro mbele pe woro nala lagajaa, pe si woro nala yewe mbaa pe yɛge sinni, mi yaa pe tongo mbe pe wo wa.»

⁷ «Ye pyeri, we Fɔ, Yawe Yenñeŋe li yɛge sɔgɔwɔ,

katugu Yawe Yenñeŋe li pilige ki yongo.

Yawe Yenñeŋe li saraga gbɛgele[†], mbele li yaa yeri ki na, li pe yeri mako.»

⁸ Yawe Yenñeŋe li yo fɔ:

«Kundigile, naa wunlunana wi pinambiile,

konaa mbele pe maa tara ta yɛge yaripɔrɔ nii,

mi yaa jologo wa pe na, na saraga wɔpilige ki na.

⁹ Ko pilige ko ni, mbele pe maa yeni na yarisunndo gbogoyinre ti yeyonro shɔnye pe kaanla[†],

mbele pe maa pe tɔfɔ wi go ki yinni yarijende ni, pe lewelewe kapyere to naa pe nambara wi kala na,

mi yaa ka yiri pe korogo.

¹⁰ «Ko pilige ko ni, ye yaa kaa leele pe jɔrɔgomo pi nuru wa Mbengele yeyongo ki na,

[†] 1:5 1.5: Milikomu wila pye Amɔ cɛnle woolo pe yarisunngo gbogo; Levi 18.21. [†] 1:7 1.7: ŋga ki yo fɔ: Yawe Yenñeŋe li saraga gbɛgele, ko yen naga nari fɔ Yawe Yenñeŋe li gbɛgele mbeli woolo pe yaga juguye pe pan pe pe gbo, paa yɛge ŋga na pe ma kaa saraga yaayoro kɔnlogi we. [†] 1:9 1.9: Mbaa yeni mbaa yarisunndo gbogoyinre ti yeyonro shɔnye pe kaanla, kila pye kapyɛge ka, ŋga paa pye na piin yarisunndo gbogowo pi na.

mbaa gbelege gbogo nuru wa ca ki laga fonggo ki ni.

Jogowo tinme gbao yaa ka yiri wa tinndiye pe na.

Yawe Yennele lo li yo ma.

¹¹ Yoro mbele ye yen ma cen wa ca ki tigiwen laga ki ni,

yaa jorogi ngbanga;

katugu pe yaa safari wafenne pe ni fuun pe tongo;

perenfenne mbele fuun pe maa penjara ti tungu,

pe yaa pe tongo mbe pe wo wa.

¹² «Ko sanga wo ni, mi yaa fitanla mu mbe ye, mbe Zheruzalemu ca ki san;

mbele fuun pe yen ma cen yeyinnye na, ma yo pe yen ma taga pe yee na,

mi yaa ka jogogo wa pe ni fuun pe na, poro mbele pe maa ki yuun wa pe

yee nawa fo: «Yawe Yennele li se kajenge nakoma kapege pye we na.»

¹³ Pe juguye pe yaa pan mbe pe yarijende ti koli.

Pe yinre ti yaa ka tongo mbe wo wa.

Pe yaa yinre kan, een fo pe se ka cen wa ti ni.

Pe yaa ezen tiire sanri, een fo pe se kari duven wa wo.»

Yawe Yennele li piligbogo ye

¹⁴ «Ki yongo, Yawe Yennele li piligbogo ki yongo;

ki yongo, ki yen na paan fyelege na.

Pe yaa ka sunndo kongo gbelege logo Yawe Yennele li pilige ki na.

Malingboon na wi yen kotogo ni ma we, wi yaa kaa gbele mbaa sagafu jaa.

¹⁵ Ki pilige ki yaa ka pye Yennele li nangbanwa gbao pilige,

naa jogogo pilige konaa jatere piriwen pilige,

naa jogowo pilige konaa yaara tongo pilige, naa wowa konaa diwi pilige,

naa kambaara konaa diwi wolo pilige.

¹⁶ Ki pilige ki yaa ka pye pilige nga pe yaa kaa malingboonlo pe mbanlaga magala li nuru,

mbaa malaga konngolo ke nuru,

ngele pe yen na waa malaga sige-cara ti mege ni konaa sanngazoye titonlombolo pe mege ni.»

¹⁷ Yawe Yennele li yo fo:

«Mi yaa ka jogogo wa leele pe na,

fo pe yaa kaa tanri paa fyoonlo yen,

katugu pe kapege pye mi na Yawe Yennele na na.

Pe juguye pe yaa ka pe kasanwa pi jaraga lagapyew paa gbannngban yen.

Pe gbolo pe yaa ka pye le tara mbaa fonri paa kayangara yen.

¹⁸ Pe warifuwe, pe te wi se ka ya mbe pe sho Yawe Yennele li nangbanwa pilige ki na.

Tara ti ni fuun ti yaa ka sogo li kayanga gbogo ki kala na.

Ee, ki yaa ka pye fyere gbogo pilige,

katugu li yaa ka tara na woolo pe ni fuun pe tongo yonlo nungba.»

2

Yennele li yen na jaa li woolo

pe pe kapere ti jen peri yaga

¹ Yoro mbele cenle na li woolo pe yen ferembandaala,

ye ye yee gbogolo laga nungba, ye jatere pye ye yee wogo ki na;

² sannu nga ki kon ma tegge ki sa ki yee yon fili,

sannu pe sa ye pe pe ye wo wa, paa yege nga na tifelege ma kaa yan waga pe we;

sannu Yawe Yennele li nangbanwa gbao kala li sa to ye na,

sannu Yawe Yennele li nangbanwa pilige ki sa gbom ye na.

³ Yoro mbele fuun ye yen ma ye yee tirige laga tara ti ni,

yoro mbele ye yen na tanri we Fo wi kakonndegengele ke na,

yaa Yawe Yennele li lagajaa.

Yaa kasinnye piin,

ye ye yee tirige li yege sogowo.

Kana ye yaa larasaga ta, na Yawe Yennele li nangbanwa pilige ki ka ka gbom we.

Tara nda wa Izirayeli tara ti yonlo

tosaga kee yeri, jogogo yaa to

ti woolo pe na

⁴ Gaza ca ki yaa ka koro waga,

Asikalon ca ki yaa ka tongo.

Pe yaa ka Asidodi ca woolo pe puro yonlo ngbanga na,

pe yaa ka Ekiron ca woolo pe puro mbe pe yirige pew†.

⁵ Jogogo yen ye wogo, yoro mbele ye yen ma cen wa kogoje yon tara ti ni,

yoro Kereti† tara fenne cenle le!

Kana tara, to nda ti yen Filisiti tara fenne pe tara,

Yawe Yennele li kiti konsenre yo ma wa ye na, ma yo fo:

«Mi yaa ye tongo,

† 2:4 2:4: Gaza, naa Asikalon, naa Asidodi konaa Ekiron cara tila pye Filisiti tara fenne poro cagboro. † 2:5 2:5: Kereti tara fenne poro nungba poro pe yinri Filisiti tara fenne. Faa pa paa pye ma cen wa Kereti tara. Pa paa kaa yiri wa ki tara ti ni, ma pan ma cen wa kogoje yon tara ti ni. † 2:5 2:4-5: Eza 14.21-31; Zhere 47.1-7; Eze 25.15-17; Zhoue 3.4-5; Amo 1.6-8; Zaka 9.5-7

ali lere kpɛ wo se ka koro wa ye ni†»

⁶ Kɔgɔje yɔn tara ti yaa ka pye naniwe,
ti yaa ka pye yaayoro kɔnrifenne pe yan-
risara,

ti yaa ka pye yaayoro jasaala kansara.

⁷ Ki kɔgɔje yɔn tara ti yaa ka pye Zhuda
tara woolo mbele pe yaa ka koro go
na poro woro;

ti yaa ka pye pe yaayoro ti kɔnrisara.

Yembine ka wɔ, pe yaa pan mbe sinle wa
Asikalɔn ca yinre ti ni;

katugu Yawe Yennele, pe Yennele li yaa
kagbaraga pye pe kan,
mbe pe cɛnlɔmɔ pi kanɲa†.

Tara nda ti yen wa Izirayeli tara

ti yɔnlɔ yirisaga kɛɛ yeri,

jɔlɔgɔ yaa to ti woolo pe na

⁸ Yawe Yennele li yo fɔ:

«Mowabu cɛnle woolo pɔnla woolo pe
tegele senre nda ni, miri logo;

Amɔ cɛnle woolo pɔnla woolo pe tifaga
senre nda ni, miri logo fun.

Pɔnla woolo pe tifaga ma pe tara kɔngɔlɔ
ke kanɲa

ma pe woro ti gbɔgɔ.

⁹ Ki kala na, Yawe Yennele na yawa pi ni
fuun fɔ, naa yinwege wolo,
Izirayeli woolo Yennele le, li wugu li mege
ki na fɔ:

Mowabu cɛnle woolo pe yaa ka tɔngɔ paa
Sodɔmu ca ki yen,

Amɔ cɛnle woolo pe yaa ka tɔngɔ paa
Gomɔri ca ki yen†.

Yan pege ki yaa ka fi wa pe tara ti
lagapyew,

kɔ wi yaa ka pe tara ti tɔn munga fɔ sanga
pyew.

Na woolo mbele pe yaa ka koro go na, pe
yaa ka pan mbe pe san mbe pe yaara
ti koli;

na cɛnle woolo mbele pe yaa ka koro
yinwege na, pe yaa ka pe tara ti sho
mberi ta.»

¹⁰ Ko yaa ka pye Mowabu cɛnle naa Amɔ
cɛnle woolo pe na pe yɛɛ gbɔgɔwɔ
pi kala na,

katugu Yawe Yennele na yawa pi ni fuun
fɔ, pɛli woolo pe tegele,
ma pe yɛɛ gbɔgɔ pe na.

¹¹ Yawe Yennele li yaa ka fyere gbɔrɔ wa
pe na,

katugu li yaa ka yarisunndo nda fuun ti
yen laga tara ti ni ti tɔngɔ mberi wɔ
wa.

Kona, cengele ke ni fuun nunɲba nunɲba
ke yaa ka koro wa ke yeɛra tara ti

ni, mbaa fɔli li yege sɔgɔwɔ mbaa li
gbɔgɔ,

ali cengele ngele ke yen ma cɛn wa logo
furo ti na, wa kɔgɔje wi nando-
gomɔ†.

Tara nda ti yen wa Izirayeli tara

ti yɔnlɔparawa kalige kɛɛ

naa kameɲge kɛɛ yeri

jɔlɔgɔ yaa to ti woolo pe na

¹² Yoro Etiyopi tara fenne, mi yaa ye furugu
na tokobi wi ni†.

¹³ Tara nda wa Izirayeli tara ti
yɔnlɔparawa kameɲge kɛɛ yeri,
Yawe Yennele li yaa yiri ti woolo
pe kɔrɔgɔ,

li yaa Asiri tara ti tɔngɔ.

Li yaa Ninive ca ki jɔgɔ mbege yaga waga,
mbege pye laga nga tɔnmɔ woro wa paa
gbinri yen†.

¹⁴ Yaayoro nɲbeleye yi yaa ka saa sinlele
wa ca ki nandogomɔ,

konaa yan kara ti cɛnle pyew ti ni.

Logo sumbyɔ wo naa njuguni wi ni, pe yaa
ka saa sinlele wa yinre ti tiyagala ke
gona tɔnyaara ti na.

Pe yaa kaa sannjere ti gbeere nuru wa
fenetiriye pe na.

Jɔgɔwɔ pi yaa le le yinre ti yeyɔnrɔ ti na,
paa yinre ti kankan sediri tire nda ni, pe
yaa kari tilele mberi wɔ wa, mberi
wa wa funwa na.

¹⁵ Ki ca nɲa ki woolo paa pye na yɔgɔri,
ko nga ki woolo paa pye naga yaan ndɛɛ
pe yen ma cɛn yeyinɲge na pɔw,

a paa pe yɛɛ piin fɔ: «We yɔngɔ woro wa!»
Wele, ko ki tɔngɔ ma jɔgɔ yeɛn, ma pye yan
kara ti larasaga.

Lere o lere ka toro le ki tanla,
wi ma wofele win ma kɛɛ naga ki na, naga
tifaga.

3

Zheruzalemu ca woolo

pe sila Yennele li senre ti le

¹ Mboro ca nga mɔ yiri ma je, mboro ca
nga ma yen fyɔngɔ ni, mboro ca nga
ma yen leele jɔlɔfɔ,

jɔlɔgɔ yen ma wogo.

² Katugu ca woolo pe sila logo Yennele li
yeri.

Pe sila yenle mbe yerɛwe senre logo.

Pe sila yenle mbe pe jigi wi taga Yawe
Yennele li na.

Pe sila fulo Yennele li tanla mbe sagawa
lagaja.

³ Ca ki teele pe yen paa jaraye yen, mbele
pe yen na kuunru funɲo ki kɛɛ.

† 2:7 2:7: Nɲa ki yo fɔ: *Mbe pe cɛnlɔmɔ pi kanɲa*, ki koro wi mbe ya pye fun fɔ mbe pe sɔngɔrɔ mbe pe wɔ wa kulowo pi ni. † 2:9 2:9: Zhene 19.24-25 † 2:11 2:8-11: Eza 15.1-16.14; 25.10-12; Zhene 48.1-49.6; Eze 21.33-35; 25.1-14; Amɔ 1.13-15 † 2:12 2:12: Eza 18.1-7 † 2:13 2:13: Eza 10.5-34; 14.24-27; Nawu 1.1-3.19

Ki kiti konfenne pe yen paa kombokara yen, nda ti maa yanri yonlokogo yege ni,
ti ma ti yaritaga ki ka, tila ka yaga ki goto pinliwe ni.

⁴ Ki Yenñele yon senre yofenne pe yen yee gbogowo ni, ma pye leele fanlafenne.

Ki saraga wofenne pe ma yaara nda ti yen kpoyi ti tege fyongo ni,
Pe maa lasiri wi jogo.

⁵ Ma si yala, Yawe Yenñele li yen ma sin wa pe sogowo, wa Zheruzalemu ca ki ni,

laa kambasinngge kpe pye.
Pinliwe pyew li maga naga kpengbelengbe ma yo li yen ma sin,
laa wa mbe la ki wogo ki na.

Een fo, lere na wi woro ma sin, wila fere ta wi kapyege ki ni.

⁶ Yawe Yenñele li yo fo:
«Mi cengele kele tongo ma ke ko,
ma pe malaga sigesanngazoye pe jogo.
Mi pe ca nawa kongolo ke jogo ma ke yaga waga,

lere kpe woro na toro wa ke ni.
Mi pe cara ti tongo,
lere woro wa ti ni, lere se cen wa ti ni naa.

⁷ Kona, a mi silan yee pye fo:
«Ndee na woolo pe jen naa fye na yege,
mbaa na yerewe senre ti nuru,
mi se jen na pe censaga ki tongo.
Senre nda mila yo pe mege ni, mi se jen na ki kala la pye pe na.

Een fo pe fyeele mbaa pe katijangara ti ni fuun ti piin.»

⁸ Kona, a Yawe Yenñele li sho fo:
«Ki kala na, yanla sige.
Pilige nga mi yaa yiri ye korogo mbe kiti kon ye na,
yaa ki singi;

katugu migi kon maga tege mbe cengele ke gbogolo laga nungba,
mbe wunluwo pi gbogolo, mbanla nangbanwa gbao naa na konro tandorogo ki kayanga wo pe ni;
katugu na nangbanwa ndorogo kala li yaa tara ti ni fuun ti sogo.»

Yenñele li yaa kali woolo pe tangalomo pi kannga

⁹ «Kona, mi yaa ka leele pe senyogo ki kannga, mbe pe senyoro ti pye fyongo fu,

jango pe ni fuun paa yenri mi na Yawe Yenñele na yeri,
mbaa tunngo piin na kan jatere nungba ni.

¹⁰ Na gbogofenne, poro mbele pe yen na woolo mbele pe yen ma jaraga,

pe yaa ka yiri fo wa Etiyopi tara gbaanla pe pungo na, mbe pan yarikanra ni na kan.

¹¹ Ko pilige ko ni, Izirayeli, na woolo, kafaara nda ye pye ma yiri ma je na na,

ye se ka fere sho ti kala na naa;
katugu mbele pe yen ma yin yee gbogowo ni na yogori,

mi yaa ka pe wo wa ye sogowo.
Kona, ye se kaa ye yee gbogo naa, wa na yanwiga kpoyi ki na.

¹² Leele mbele pe yen tege na, ma pye fannga fu fenne,

poro mi yaa ka yaga laga ye sogowo;
pe yaa ka pe jigi wi taga mi na Yawe Yenñele na na.

¹³ Izirayeli woolo mbele pe yaa ka koro go na, pe se kaa kambasinngge piin naa;
pe se kaa finlele.

Leele fanlasenre se kaa yinrigi wa pe yon;
een fo pe yaa kaa nii, mbaa wogo yeyinnge na,

lere kpe se ka ti paa fye†.»

Zheruzalemu ca

ki yaa ka yinne ta naa

¹⁴ Siyon ca woolo, yaa yuuro koo yogorimo ni!

Izirayeli woolo, yaa jorogi nayinme ni!
Zheruzalemu ca woolo, yaa yogori!
Yaa nayinme nii ye kotogo ki ni fuun ni!

¹⁵ Yawe Yenñele, laa yo li yaa kiti na kon ye na, lulu ko maa laga ye na.

Li ye juguye pe laga lali ye ni.
Yawe Yenñele, Izirayeli tara wunluwo we, wi yen ye ni.

Yee daga mbaa fye jologo wogo na naa.

¹⁶ Ko pilige ko ni, pe yaa kaga yo Zheruzalemu ca ki kan fo:

«Siyon ca woolo, yaga ka fye,
ye wire tiga ka fanla ye na.

¹⁷ Yawe Yenñele, ye Yenñele li yen ye ni.
Li yen malingboon kotogofa, na wi maa cew kaan ye yeri.

Li yen ma yin nayinme ni yoro kala na.
Naa ye yen mali ndanla ki kala na, li yaa yinwefonngo kan ye yeri.

Li yaa la yogori mbaa nayinme nii ye kala na.»

¹⁸ Yawe Yenñele li yo fo:

«Mbele pe yen yesanga ni, ma lali feti gbogolomo pi ni,

poro mbele paa saa cen ma lali mboro Zheruzalemu ca ma ni,

poro mbele fere gbora pe yigi, na pe dingi paa tugugbora yen

mi yaa pe yeri mbe pe gbogolo laga nungba.

¹⁹ Ko sanga wo ni, mbele fuun pe yen na ye job,

† 3:13 3:13: Naga 14.5

mi yaa jɔlɔɔ wa pe na.

Mi yaa ka jejɔɔlɔfɛnnɛ pe sagala;

pɛ mbele purɔ ma pe yirige, mi yaa
songɔɔ mbe pan pe ni.

Na woolo pɛ fɛrɛ sho tara nda fuun ni,

mi yaa ti paa pe sɔnni konaa paa pe gbogo
wa ti ni.

²⁰ Ko sanga wo ni, mi yaa songɔɔ mbe pan
ye ni wa ye tara,

mi yaa ye gbogolo laga nunɔba.

Mi yaa ti ye meɛ ki yiri konaa paa ye
sɔnni tara na cɛnɛɛ ke ni fuun ke
sɔɔwo.

Yoro jate ye yaa kaga yan, na mi ka ka ye
cɛnɔmɔ pi kanɔga we.»

Yawe Yɛnɛɛ, lo li yo ma.

Yenñele yon senre yofa AZHE wi sêwe we Sêwe wi nawa senre

Yenñele yon senre yofa Azhe wila pye naa Yenñele yon senre ti yuun wagati na ni, kila yala Zhufuye pè yiri wa kulowo pi ni wa Babiloni tara, ma songoro ma pan wa Zhuda tara mako. Pèle la pye pe ni penjagboro fenne. Eén fò pe legere la pye na jolo fyonwo po naa funjo ki kée. Yenñele làa yo fò leele pe yen na jolo, katugu pe sila li sherigo gbogo ki kan naa. Làa yo fò: «Yoro yege na, wagati wi gbon ye yeri ye biriyinre tiyonro kan ye yee kan mbe cen wa ti ni, mbe sigi ta mi na sherigo gbogo ko jogo kè» (Azhe 1.4)?

Yenñele làa ki yon folo kon ma yo fò sherigo gbogo fonngo nga pe yaa kan, ki yaa ka yon mbe we nga kila jogo ki tiyonwo pi na. Làa pye na kotogo nii leele pe ni ma yo pe pe yee pye fyongo fu. Làa yon folo kon pe yeri mbe kajenge legere pye pe kan.

Sêwe wi yen ma koonlo yege nga na

Yawe Yenñele làa yo pe sherigo gbogo ki kan naa 1.1-15

Sherigo gbogo ki yaa ka gbogowo ta 2.1-9
Yenñele li yaa ka duwaw mbele pe maa li gbogo pe na 2.10-19

Yenñele làa yon folo kon Zhuda tara janmaratigi Zorobabeli wi yeri 2.20-23

*Yenñele làa ki yo li woolo pe kan
ma yo pe sherigo gbogo
ki kan naa*

¹ Wunlunana Dariyusi wi wunluwo pi yeleye shyen wolo li yenge kogoloni wogo ki pilige kongbannga ki na, a Yawe Yenñele li sili senre ti yo li yon senre yofa Azhe wi kan. Làa wi pye ma yo wigi yo Sheyalitiyeli pinambyo Zorobabeli na wila pye Zhuda tara ti janmaratigi wi kan, konaa Yehozadaki pinambyo Zhouzuwe na wila pye saraga wofenne to wi kan fò:

² «Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fò, pa li yo yeen fò: Ki leele mbele pe yen naga yuun ma yo fò mi na Yawe Yenñele na sherigo gbogo ki kansanga wi fa gbon ghen.»

³ Kona, a Yawe Yenñele li si para li yon senre yofa Azhe wi ni, a wigi yo pe kan ma yo fò:

⁴ «Yoro wo yege na, wagati wi gbon ye yeri ye biriyinre tiyonro kan ye yee kan mbe cen wa ti ni, mbe sigi ta mi na sherigo gbogo ko jogo kè?»

⁵ Koni, Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fò, pa li yo yeen fò: «Ye jaterere pye jenge nga yaa piin ki na.

⁶ Yè yariluguro legere lugu, een fò yarilire jenri yè kon. Ye ma ka, een fò ye se tin. Ye ma wo, een fò ye wogo ki se ko. Ye ma yariporo le ye yee na, een fò ti se were ti laga ye na. Mbele pe yen na sara lee, pe sara wi ma cen ndee pò le kasha furugo.»

⁷ Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fò, pa li yo naa yeen fò: «Ye jaterere pye jenge nga yaa piin ki na.

⁸ Ye kari wa yanwiga ki na, ye sa tire kon ye pan yanla sherigo gbogo ki kan. Na ki ka pye ma, ki yaa na ndanla, mbe gbogowo kan na yeri.» Yawe Yenñele lo li yo ma.

⁹ «Yaa pye naga jate mbe yarilire legere ta, een fò jenri yè kaa ta. Ti jenri nda yè ta ma ye ti ni ca, a miri fe, a ti yiri tifelege. Ko pye ma yingi na? Mi ko pye ma, katugu na sherigo gbogo ki jogo, ma si yala, ye ni fuun nungba nungba ye yen na jaan ye yinre wogo ko ni. Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fò lo li yo ma.

¹⁰ «Ko kala na, naayeri wi je fonggo kii wo, a tara fun ti je yarilire tii yon ye kan.

¹¹ Ko kala na, mi ti wawa pi yere laga tara ti ni keere ti na konaa wa yanwira ti na. Pi yere bile wi na, naa duven fonjo wi na, naa sinme liwoo pi na konaa tara na yariluguro sannda pyew ti na, ma yere senweele pe na, naa yaayoro ti na konaa leele pe kè tunndo ti ni fuun ti na.»

¹² Kona, a Sheyalitiyeli pinambyo Zorobabeli, naa Yehozadaki pinambyo Zhouzuwe na wila pye saraga wofenne to konaa leele sanmbala mbele paa koro ma yiri wa kulowo pi ni, pè si Yawe Yenñele, pe Yenñele li senyoro ti logo. Paa yenle Yenñele yon senre yofa Azhe wi senyoro ti na, wo na Yawe Yenñele, pe Yenñele làa wi tun we. A leele pè si fyè Yawe Yenñele li yege.

¹³ Kona, Azhe na wila pye Yawe Yenñele li pitunjo, wi si para leele pe ni, ma yala tunngo nga Yawe Yenñele làa kan wi yeri ki ni, ma yo fò: «Mi wo na, mi yen ye ni.» Yawe Yenñele, lo li yo ma.

¹⁴ Kona, a Yawe Yenñele li si tunngo ki pyela wa Sheyalitiyeli pinambyo Zorobabeli na wila pye Zhuda tara janmaratigi wi na, naa Yehozadaki pinambyo Zhouzuwe na wila pye saraga wofenne to wi na, konaa leele sanmbala mbele paa koro ma yiri wa kulowo pi ni pe na. A pè si pan ma to Yawe Yenñele, pe Yenñele na yawa pi ni fuun fò li sherigo gbogo ki na naga kanni.

¹⁵ Ko la pye wunlunana Dariyusi wi wunluwo pi yeleye shyen wolo li yenge

kogoloni wogo ki pilige nafa ma yiri tijere wogo ki na.

2

*Yenjele li sherigo gbogo fonggo
ki yaa ka yon fo jenge*

¹ Dariyusi wi wunluwo pi ye le shyen wolo li ni, yenge koloshyen wogo ki pilige nafa ma yiri nungba wogo ki na, a Yawe Yenjele li sili senre ti le wa li yon senre yofa Azhe wi yon, a wiri yo, ma yo fo:

² «Ki yo Sheyalitiyeli pinambyo Zorobabeli na wi yen Zhuda tara janmaratigi wi kan, naa Yehozadaki pinambyo Zhozuwe na wi yen saraga wofenne to wi kan konaa leele sanmbala mbele fuun pe koro ma yiri wa kulowo pi ni pe kan fo:

³ «Yoro mbele ye koro go na, ambo wi yen laga ye ni, na wila sherigo gbogo kongbannga ki faa tiyonwo pi yan? Nala wo ni, ye yen naga yaan mele? Ki yen yenge nga na ki woro ye yenge na ndee yaraga ma le?»

⁴ Koni mboro Zorobabeli, kotogo le ma yee ni. Yawe Yenjele lo li yo ma. Yehozadaki pinambyo Zhozuwe, mboro na saraga wofenne to, kotogo le ma yee ni. Yoro Zhuda tara woolo ye ni fuun ye kotogo le ye yee ni. Yawe Yenjele lo li yo ma. Ye to tunngo ki na yaa ki piin, katugu mi yen ye ni. Mi na Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, muwi mi yo ma.

⁵ Ko yon finliwe mba po mila le ye ni, naa yaa yiri wa Ezhipiti tara we, fo na Yinne li yaa pye laga ye sogowo, yaga ka fye†.

⁶ «Katugu Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo: «Sanni jenri naa, mi yaa naayeri wo naa tara ti yenge, mbe kogaje wo naa tara ti yenge†.

⁷ Mi yaa cengele ke ni fuun ke kala li gbon mbeli piri, cengele ke ni fuun ke yarijende ti yaa la paan lagame. Mi yaa gbogowo kan ki sherigo gbogo nga ki yeri fo jenge.» Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, lo li yo ma.

⁸ «Penjara ti ni fuun ti yen na woro, te wi ni fuun wi yen na woo.» Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, lo li yo ma.

⁹ «Ki sherigo gbogo fonggo nga ki yaa ka gbogowo ta mbe we kongbannga ki woo pi na. Mi yaa ka yeyinge kan ye yeri wa ki laga ki na.» Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, lo li yo ma.»

*Na leele pe woro na nuru
Yenjele li yeri,
pe ma pye fonggo ni*

¹⁰ Wunlunan Dariyusi wi wunluwo pi ye le shyen wolo li yenge kolajere wogo ki

pilige nafa ma yiri tijere wogo ki na, a Yawe Yenjele li si para li yon senre yofa Azhe wi ni, ma yo fo:

¹¹ «Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo: «Saraga wofenne pe yewe lasiri wi wogo na, ma yo fo:

¹² Na lere wa ka saraga kara nda ti tege ti ye Yenjele kan ta le mberi fo wa wi derigbogo yon ki ni, na ki fo wi derigbogo ki ka jiri buru na, nakoma yaakara sogoro na, nakoma duven na, nakoma sinme liwoo na, nakoma yaakaga o yaakaga na, ki mbe ya kannga mbe pye yaraga nga ki tege ki ye Yenjele kan ko ka le?» »

A saraga wofenne pe suu yon sogo ma yo fo: «Ayoo.»

¹³ A Azhe wi si pe yewe naa ma yo fo: «Na lere wa ka jiri gboo na mbe pye fyonggo ni, na wi ka jiri ki yaara nda ta na, ti yaa kannga mbe pye fyonggo yaara le?»

A saraga wofenne pe suu yon sogo ma yo fo: «Ti yaa kannga mbe pye fyonggo yaara†.»

¹⁴ Kona, a Azhe wi sho naa fo: «Ki leele mbele pa pe wogo ki yen ma, ki cenle na pa li wogo ki yen ma na yenge na. Yawe Yenjele lo li yo ma. Pe kee tunngo pyew pa ki yen ma. Saraga nga fuun pe ma wo na yeri ki yen fyonggo ni.»

*Yenjele li yo li yaa duwaw
li woolo pe na*

¹⁵ «Koni, ye jatere pye jenge, nga ki yaa pye, mbege le nala konaa mbaa kee wa yenge. Sanni ye saga le mbaa sinndeere ta tari ta na, mbaa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki kanni,

¹⁶ ye cenlomo pila pye mele? Kila pye, na yaga kari sa yarilire nda ti gbogolo ti koli, ye maa ki jate ye yaa tiwiyaraga ki yenle nafa ta wa, een fo ki yenle ke ye ma kaa ta wa. Na yaga kari wa erezen pire tonmo wosaga ki ni, ye maa ki jate mbe leyaraga ki yenle nafa shyen na yiri ke ta wa, een fo yenle nafa ye ma kaa ta wa.

¹⁷ Mi ye kee tunngo ki ni fuun ki jogo, ma ti a ye yariluguro ti waga yere na, ma fongo yere na konaa a yaanngumbire tisaga pan ti na. Konaa ki ni fuun, yee songoro mbe pan na korogo.» Yawe Yenjele lo li yo ma.

¹⁸ «Ki kala na, ye jatere pye jenge, nga ki yaa pye mbege le nala konaa mbaa kee wa yenge, mbege le ye le yenge kolajere wogo ki pilige nafa ma yiri tijere wogo ki na, ko nga mi na Yawe Yenjele yaa na sherigo gbogo ki nogo le we. Ye jatere pye jenge.

¹⁹ Nde yariluguro si koro bere wa ye bondoolo pe ni? Erozen tiire naa figiye tire, naa girenadi tire konaa oliviye tire ta

† 2:3 2.3: Esidi 3.12

† 2:5 2.5: Eki 29.45-46

† 2:6 2.6: Ebu 12.26

† 2:13 2.13: Nambu 19.11-22

kpe si se. Een fo mbege le nala wo na, mi yaa duwaw tirige ye na.»

*Yawe Yenhele laa yon folo kon
Zorobabeli wi yeri*

²⁰Yawe Yenhele laa para naa li yon senre yofa Azhe wi ni ki shyen wogo na. Yele li yenge kolajere wogo ki pilige nafa ma yiri tijere wogo ki na, ma yo fo:

²¹«Ki yo Zhuda tara janmaratigi Zorobabeli wi kan, fo mi yaa ka naayeri wo naa tara ti yegeyege.

²²Mi yaa ka wunlumbolo pe jaanri, mbe cengele ke wunluwo fannga ki ko. Mi yaa ka malaga gbɔnwotoroye pe jaanri mbe pinle pe fevenne pe ni. Shɔnye pe yaa ka toori mbe ku, shɔn lugufenne pe yaa ka pe yee gbo pe tokobiye pe ni.»

²³Yawe Yenhele na yawa pi ni fuun fo, lo li yo ma fo: «Ko pilige ko ni, mboro Sheyalitiyeli pinambyo Zorobabeli, mboro na ma yen na tunmbyee, mi yaa ka tunngo kan ma yeri. Yawe Yenhele lo li yo ma. Mi yaa koon le mboon pye paa vegenye yen, na pe maa tegerɛ teri wi ni[†], katugu mɔo wo. Yawe Yenhele na yawa pi ni fuun fo, lo li yo ma.»

[†] **2:23 2.23:** Vegenye na pe maa tegerɛ teri wi ni, wi ma pye wunlunanɔa wi yeri naa fannga ko nari. Wi ka tegerɛ tɛge wi ni sewe o sewe na, wi senre ti ma pye fannga ni.

YENÑEJE YON SENRE YOFO ZAKARI WI SEWE WE SEWE WI NAWA SENRE

Zakari wila pye naa Yenñeje yon senre ti yuun wagati nungba ni Yenñeje yon senre yofo Azhe wi ni. Wùu Yenñeje yon senre ti yo, a ki yeŋe cenme kanğurugo naa nafa (520) yon ko tin na Zhezu Kirisi wi fa se. Ki sewe ña wi yen ma kon ma yiri konsaga shyen. Ki konsara shyen ti jen ma wò ti yeŋe ni. Pe sila ti yonlogo wagati nungba ni.

Wa wi konsaga kongbannga ki ni (1-8), Zakari wi yen na para yariyanra koltaanri senre na nari yege yuun, to nda Yenñeje làa naga wi na we. Merege wà la ki yariyanra ti koro wi yo Zakari wi kan. Yenñeje li yaa ka pan mbeli woolo pe saga. Yenñeje li yaa kali gbogowo pi naga naa wa Zheruzalemu ca. Janmaratigi Zorobabeli wo naa saraga wofenne to Zhozuwe wi ni, pe yaa ka leele pe yege sin pe sherigo gbogo ki kan naa fonggo.

Sewe wi konsaga shyen wogo (9-14) ko yen na para kiti ña wi yaa ka kon cengele ngele ke yen ma Izirayeli tara ti maga wo senre na. Ki yen na para fun wunlunaja wa senre na, ña wi yaa ka yiri mboo yeŋe tirige konaa mbe pye cew tafo. Ali na kaa pye Zheruzalemu ca juguye pè lege, Yenñeje li yaa ka cew ta pe na. Ki yen ma yonlogo ma yo fo:

Ko wagati wo ni, Yawe Yenñeje lo li yaa ka pye wunluwo tara ti ni fuun ti go na. Ko pilige ko ni, Yawe Yenñeje lo nungba pe lo li yaa ka pye Yenñeje le. Lo nungba pe lo mege ko pe yaa kaa yinri (Zaka 14.9).

SEWE WI YEN MA Koonlo yege nga na

Yawe Yenñeje làa yariyanra naga Zakari wi na konaa ma senre le wi yon 1-8

Izirayeli woolo poro naa pe cenyeele pe kala 9-14

Yawe Yenñeje li yaa jologo wa Izirayeli woolo pe cenyeele pe na 9.1-8

Yawe Yenñeje li yaa yeyinnye kan li woolo pe yeri konaa mbaa pe kagala ke yongo 9.9-14.21

YENÑEJE LAA YARIYANRA NAGA ZAKARI WI NA

1-8

*Yenñeje li yo fo Izirayeli woolo
pe pe kapere ti jen peri yaga*

¹ Wunlunaja Dariyusi wi wunluwo pi yeŋe shyen wolo li yenge koltaanri wogo

ki ni, Yawe Yenñeje li sili senre ti yo Yenñeje yon senre yofo Zakari wi kan. Zakari to wo lawi ña Berekiya. Berekiya to wo lawi ña Ido. Làa wi pye fo[†]:

² «Mi ña Yawe Yenñeje mi nawa ngban ye teleye pe ni fo jengge.

³ Ki yo ki leele mbele pe kan fo Yawe Yenñeje na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeŋe fo:

«Ye songoro ye pan na korogo!

Yawe Yenñeje na yawa pi ni fuun fo, lo li yo ma.

Kona, pa mi fun mi yaa songoro mbe pan ye korogo.

Yenñeje na yawa pi ni fuun fo, lo li yo ma.»

⁴ «Yaga ka pye paa ye teleye pe yen. Faa Yenñeje yon senre yofenne kongbanmbala paa ki yari pe kan ma yo fo, pa Yawe Yenñeje li yo yeŋe fo:

«Ye yiri wa ye kombegele ke ni,

ye ye katijangara ti yaga.

Èn fo pe sila logo na yeri,

pe sila na senyoro ti jate.

Yawe Yenñeje na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.»

⁵ «Ye teleye pe yen se yeri? Yenñeje yon senre yofenne wele sin? Pe mbe ya koro go na sanga pyew le?

⁶ Ma si yala, na senyoro to naa ngasegele ngele mila yo na tunmbyeele mbele Yenñeje yon senre yofenne pe kan, ki kagala kè pye ma yon fili ye teleye pe na! Kona, a ye teleye pè si pe tangalomo pi kannga, ma sho fo: «Yawe Yenñeje na yawa pi ni fuun fo làa ki kon maga tege mbe we jolo mbe yala we tangalomo pee po naa we katijangara ti ni. Ko li pye we na.» »

Yariyanga kongbannga nga

Yenñeje yon senre yofo wila yan:

Shonye kala

⁷ Dariyusi wi wunluwo pi yeŋe shyen wolo li yenge ke ma yiri nungba wogo ki ni, ko nga ki yen Shebati[†] yenge ye, ki pilige nafa ma yiri tijere wogo ki na, a Yawe Yenñeje li sili senre ti yo Yenñeje yon senre yofo Zakari wi kan, wo ña wila pye Berekiya wi pinambyo konaa ma pye Ido wi pishyenwoo. Zakari wila ki yege yo ma yo fo:

⁸ Ki yembine li ni, a mi si yariyanga ka yan. Naja wawi wila pye ma lugu shon yeŋe na, ma yere miriti tire ta sogowo gbunlundege ka ni. Wa wi pungo na, shonye pele yege la pye wa yeŋe yeŋe, naa conro woolo konaa filele file ni[†].

⁹ A mi si yewe ma yo fo: «Na tafo, ki shonye mbele yeŋe pe yen na yinggi wogo nari?»

[†] 1:1 1.1: Èsidi 4.24-5.1; 6.14 [†] 1:7 1.7: Shebati yenge ki ma saa to ma yala Wembirikoon (Feviriye) yenge ki nandogomo po ni. [†] 1:8 1.8: Naga 6.2-4

Merege na wila pye na para na ni, a wi silan yon sogo ma yo fo: «Pe yen na yaraga nga wogo nari mi yaa ki koro wi yo ma kan.»

¹⁰ Kona, nana na wila pye ma yere wa miriti tire ti sogowo pi ni, wi si senre ti le, mee na pye fo: «Poro wele Yawe Yennele li torogo pe pan pe tara ti yanri pe toro.»

¹¹ Kona, a shon lugufenne pe si Yawe Yennele li merege na wila pye ma yere wa miriti tire ti sogowo wi pye fo: «Wè saa tara ti yanri ma toro, wège yan fo tara na woolo pe ni fuun pe yen yeyinngge na ma pye pow.»

¹² Kona, a Yawe Yennele li merege wi si senre ti le, ma yo fo: «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, ki yele nafa taanri ma yiri ke wolo loli na, ma yen ma nawa ngban Zheruzalemu ca konaa Zhuda tara sannda ti ni, ma yaa je mbe yo ma se pe yinriwe ta fo sa gbɔn wagati wiwiin?»

¹³ Merege na wila pye na para na ni, a Yawe Yennele li suu yon sogo ma sentanra naa kotogo sogowo senre yo maa kan.

Yawe Yennele li yaa Zheruzalemu ca ki yinriwe ta

¹⁴ Kona, merege na wila pye na para na ni, a wi silan pye fo: «Ki senre nda ti yari leele pe kan ma pe pye fo: «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo: Zheruzalemu ca konaa Siyon yanwiga nga wa ki ni, ti yen mala ndanla jenge, a ti kala li gbogo na yeri fo jenge.»

¹⁵ Een fo cengele ngele ke yen ma cen yeyinngge na, mi nawa ngban ke ni fo jenge; katugu mi wo na, mila konro ta jenri Izirayeli, na woolo pe ni, een fo, a koro si ka taga pe jologo ki na.

¹⁶ Ki kala na, mi na Yawe Yennele, pa mi yo yeen fo:

Mi yaa songoro mbe pan mbanla yin-rindawa pi naga Zheruzalemu ca ki na.

Pe yaa na go ki kan wa naa.

Pe yaa ka taanlamana li tege mbe taanla li ni wa Zheruzalemu ca[†]. »

Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, lo li yo ma.

¹⁷ Ki senre nda ti yari naa leele pe kan, ma pe pye fo Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:

«Na cara ti yaa songoro mbe yin naa yarijende legere ni.

Mi na Yawe Yennele, mi yaa ka Siyon ca woolo pe kotogo ki sogo pe na naa.

Mi yaa ko nga Zheruzalemu ca ki pye na woolo naa.»

2

*Yariyanga shyen wogo nga
Yennele yon senre yofɔ wila yan:
Yennele tijere naa fenle nambala kala*

¹ Ko pungo na, a mi silan yege ki yirige ma wele; mbe ka wele, a mi si yennele tijere yan.

² Merege na wila pye na para na ni, a mi suu yewe ma yo fo: «Ki yennele ngele koro yen na yingi wogo nari?»

A wi silan yon sogo ma yo fo: «Ki yennele ngele koro ke yen cengele fannga wogolo ngele kaa Zhuda tara woolo, naa Izirayeli tara woolo konaa Zheruzalemu ca woolo pe gbɔn ma pe jaraga we.»

³ Ko pungo na, a Yawe Yennele li si fenle nambala tijere naga na na.

⁴ A mi si yewe ma yo fo: «Mbele poro na paan mbe yingi pye?»

A merege wi silan yon sogo ma yo fo: «Ki yennele ngele, ke yen cengele fannga wogolo, ngele kaa Zhuda tara woolo pe gbɔn ma pe jaraga, ali yere wa kpe si ya mbe go yirige, ki fenle nambala mbele pe pan, jango mbe fyere wa ki cengele fannga wogolo ke na, mbe ke fannga ki ko.»

*Yariyanga taanri wogo nga
Yennele yon senre yofɔ wila yan:
Taanlamana kala*

⁵ Ko pungo na, a mi silan yege ki yirige ma wele; mbe ka wele, a mi si nana wa yan, taanlamana la pye wi kee.

⁶ A mi suu yewe ma yo fo: «Maa kee se yeri?» A wi silan yon sogo ma yo fo: «Mi yen na kee sa Zheruzalemu ca ki taanla, jango mbege gbogowo naa ki titonlowo pi jen.»

⁷ Kona, merege na wila pye na para na ni, wi nee kee, a merege wa yege si yiri wa ma pan ma fili wi ni.

⁸ A wi suu pye fo: «Fe ma saga yo ki lefonjo na mana li ni kee wi kan fo:

«Mbogo se ka kan mbe Zheruzalemu ca ki maga,

katugu lelegere naa yaayoro legere yaa ka pye wa ki ni.»

⁹ Yawe Yennele ligi yo, ma yo fo:

«Mi jate mi yaa pye paa kason mbogo yen, mbe Zheruzalemu ca ki maga.

Mi yaa pye ca ki gbogowo yanwa.» »

*Mbele paa koli ma kari pe ni
wa kulowo pi ni
pe yaa ka songoro mbe pan*

¹⁰ «Ye yiri, ye yiri!

Ye fe ye yiri wa yonloparawa kamenge kee tara ti ni.

[†] 1:16 1:16: Pe yaa ka taanlamana li tege mbe taanla li ni wa Zheruzalemu ca, jango mbe ca ki kan naa fonjo.

Yawe Yennele lo li yo ma.

Katugu mila ye gbon ma ye jaraga ma kari
ye ni fo wa dunruya wi go tijere ki
na.

Yawe Yennele lo li yo ma.

¹¹ Yoro Siyon ca fenne ye yiri!

Ye fe ye sho, yoro mbele ye yen ma cen wa
Babiloni ca we.»

¹² Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lilan
tun, ma fannga kan na yeri.

Cengele ngele ke ye kee yaara ti koli, pa li
yo yeen ke kan fo:

Lere na fuun ka jiri ye na,

ki cen ndee ki fo wuu yombele li le wa lo
jate li yenle li ni.

¹³ Li yaa ka kee yirige ki cengele ke na, mbe
jologo wa ke na.

Ki cengele kaa leele mbele koli kulolo, ke
yaa songoro mbe pye poro kulolo.

Pa kona ye yaa ki jen fo Yawe Yennele na
yawa pi ni fuun fo lo lilan tun.

¹⁴ Siyon ca fenne yaa jorogi nayinme ni,
yaa yogori;

katugu mi yen na paan mbe cen laga ye
sogowo.

Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li
yo ma.

¹⁵ Ko pilige koni, cengele legere yaa ka taga
Yawe Yennele li na.

Pe yaa ka pye Yawe Yennele li woolo.

Kona, Yawe Yennele li yaa ka cen wa ye
sogowo.

Ki ka pye ma, ye yaa ki jen mbe yo fo
Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo
lo lilan tun ye yeri.

¹⁶ Yawe Yennele li yaa Zhuda tara woolo pe
ta li woolo wa li tara kpoyi ti ni,
mbe Zheruzalemu ca ki wo naa fonngo ki
pye li wogo.

¹⁷ Ki daga senwee pyew wi pyeri Yawe
Yennele li yege sogowo,

katugu li yen na yinrigi wa li censaga kpoyi
ki ni, wa yennele na na paan.

3

*Yariyanga tijere wogo nga
Yennele yon senre yofa wila yan:
Saraga wofenne to Zhozuwe wi kala*

¹ Ko pungo na, a Yawe Yennele li si
sagara wofenne to Zhozuwe wi naga na na.
Wila pye ma yere Yawe Yennele li merege
wi yege sogowo. Sotanla wila pye ma yere
wi kalige kee ki na, na бага wi na†.

² A Yawe Yennele li merege wi si Sotanla
wi pye fo: «Yawe Yennele loon tifaga
loon yon ki ton ma na Sotanla! Yawe
Yennele loon yon ki ton ma na†, lo na li
Zheruzalemu ca ki wo we. Naga yen ma,
Zhozuwe wi woro paa kason sumboyugo
yen, nga pe tile ma wo kason ni wi le†?»

³ Ma si yala, Zhozuwe wila pye ma yere
le merege wi yege sogowo wi yariporo ti ni
fyongo ni wi na.

⁴ A merege wi si mbele paa pye ma yere
le wi yege sogowo pe pye fo: «Wi yariporo
nda ti yen fyongo ni wi na, yeri wo wi na.»
Ko pungo na, a wi si Zhozuwe wi pye fo:
«Wele, mo kaperere ti laga ma na, mbe feti
yariporo le ma kan.»

⁵ Kona, a mi sho fo: «Ye gbogowo njala
na li yen ma laga la jiile wi kan.» A pe si
gbogowo njala na li yen ma laga la jiile wi
kan, mee yariporo tiyonro le wi kan. Yawe
Yennele li merege wila pye ma yere le.

⁶ Ko pungo na, a Yawe Yennele li merege
wi sigi senre nda ti yo Zhozuwe wi kan, ma
yo fo:

⁷ «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo,
pa li yo yeen fo:

«Na ma kaa tanri na kongolo ke na,
mbanla senre ti le,

mboro ma yaa cen na sherigo gbogo ki go
na,

mbaa na londo ti korosi.

Mbele pe yen na tunngo ki na laga,
mi yaa censaga kan ma yeri wa pe
sogowo.» »

*Yennele li yaa
li tunmbyee wi torogo wi pan*

⁸ «Ki kala na, mboro saraga wofenne to
Zhozuwe,

nungbolo jan ma logo,

mboro naa ma pinleyeenle saraga wofenne
mbele pe yen ma cen na ma yege
sogowo pe ni;

katugu yoro ye yen kacen na wi yen naga
nari ma yo showo pi yaa pan.

Mi yaa na tunmbyee wi pye wi pan, wo na
pe yinri Vile†.

⁹ Ye wele, mi yen na sinndelege teri wa
Zhozuwe wi yege sogowo.

Ki sinndelege nungba pe ye, yengele
koloshyen† yen ki na.

Mi jate mi yaa senre nda ti daga mbe keregi
keregi wa ki na ti keregi keregi ki na.

Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, lo li
yo ma.

† **3:1 3.1:** Esidi 3.2; Naga 12.10 † **3:2 3.2:** Zhude 9 † **3:2 3.2:** Nga ki yo fo: *Naga yen ma, Zhozuwe wi woro paa kason sumboyugo yen, nga pe tile ma wo kason ni wi le*, ko yen naga nari ma yo Zhozuwe wila pinle ma yiri wa kulowo pi ni leele kongbanmbala mbele paa yiri wa Babiloni tara ma songoro wa Zheruzalemu ca pe ni. † **3:8 3.8:** Vile mege ki yen na para Shofa na wila daga mbe pan wo senre na, wo na wi yen Davidi wi setirige pyo; Zhere 23.5; 33.15; Zaka 6.12. † **3:9 3.9:** Pele naga jate ma yo sinndelege nga ki senre ti yo, ko ki yen sherigo gbogo ye. Yengele koloshyen koro yen na taanla Yennele lo ni, lo na li yen nali woolo pe go singi we.

Mi yaa ki tara nda ti kapege ki ko mbege laga ti na pilige nungba ni.

¹⁰ Ko pilige ko ni, ye yaa kaa ye yee yinri wa ye ezezen tiire ti nogo, mbaa ye yee yinri wa ye figiye tire ti nogo yeyinngge na.

Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.»

4

*Yariyanga kangurugo wogo nga
Yennele yon senre yofa wila yan:
Fitanladaga naa oliviye tire kala*

¹ Merege na wila pye na para na ni, a wi si fulo na tanla mala yen, paa yege nga na pe ma kaa lere yen maa yirige wonlowo na.

² A wi silan yewe ma yo fo: «Yingi maa yaan?»

A mi suu yon sogo ma yo fo: «Mi yen na fitanladaga yaan, na wi yen te wi yee na. Sinme lesaga yen wi na wa wi gona; fitanlaye koloshyen yen wi na wa naayeri naa fitanla mangala yesara koloshyen ni pe na.

³ Oliviye tire shyen yen le sinme lesaga ki tanla. Nungba yen wa ki kalige kee ki na, sannga ki yen wa ki kamenge kee ki na†.»

⁴ A mi si senre ti le naa, mee merege na wila pye na para na ni wi yewe ma yo fo: «Na tafa, ki yaara nda to koro wo yen mele?»

⁵ Merege na wila pye na para na ni, a wi silan yon sogo ma yo fo: «Ma sigi koro wi jen?»

A mi suu yon sogo ma yo fo: «Ayoo, na tafa.»

⁶ Kona, a wi silan pye naa fo: «Yawe Yennele li yen na senre nda yuun Zorobabeli wi kan tori yeen fo:

«Ki tunngo nga, ma yawa po tulugo ma, ma fannga ko tulugo ma, een fo na yinne lo fannga yi.»

Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma†.

⁷ Mboro yanwiga gbogo nga, ma yen yingi Zorobabeli wi yege na?

Pe yaa koon ya mboon yon yala fele fele.

Sherigo gbogo ki namunjo sinndelege pa ki yaa ka yiri wa ma ni.

Na paga kaa ki tari, leele pe yaa kaa jorogi mbaa yuun fo:

Ki yen ma yon! Ki yen ma yon!»

⁸ Ko punjo na, a Yawe Yennele li si para na ni naa, ma yo fo:

⁹ «Zorobabeli wo jate wigi sherigo gbogo nga ki nogo le, wo jate wi yaa sigi wa mbege ko. Na ko ka pye ma, mboro Zorobabeli, ma yaa ki jen mbe yo fo Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo lilan tun ye yeri.

¹⁰ Leele mbele pe yen na tunngo jele li lesanga wi tifaga, pe yaa ka mbogo sinmana li yan Zorobabeli wi yeri wila mbogo ki waa, mbe sila yogori. Ki lambaala koloshyen wele, pe yen ma taanla Yawe Yennele li yengele koro ni, ngele ke yen na tara ti ni fuun ti wele na toro†.»

¹¹ A mi si senre ti le naa, ma merege wi yewe ma yo fo: «Ki oliviye tire shyen nda le fitanladaga wi tanla, ka yen wi kalige kee na, ka yen wi kamenge kee na, ko koro wo yen mele?»

¹² A mi suu yewe naa ki shyen wogo na, ma yo fo: «Ki oliviye tige njere shyen nda ti yen le te pangala shyen ke tanla, koro ngele sinme mba pi yen paa te yen, pi maa tooro wa ke ni, ko koro wo yen mele?»

¹³ Kona, a merege wi silan yon sogo ma yo fo: «Ma sigi yaara nda ti koro jen?»

A mi suu yon sogo ma yo fo: «Ayoo, na tafa.»

¹⁴ Kona, a wi silan pye fo: «Nambala shyen mbele pe sinme pi wo pe na ma pe wo†, a paa tunngo piin Yawe Yennele na li yen tara ti ni fuun fo li kan poro wele.»

5

*Yariyanga kogoloni wogo nga
Yennele yon senre yofa wila yan:
Selege sewe na pe ma migi*

wa la pye na toro wa naayeri

¹ Mila na yege ki yirige ma wele naa; mbe ka wele, a mi si selege sewe na pe ma migi wa yan wi yen na tooro wa naayeri.

² A merege wi silan yewe ma yo fo: «Yingi maa yaan?»

A mi suu yon sogo ma yo fo: «Na yege yen selege sewe na pe ma migi wa na wi yen na tooro wa naayeri. Wi titonlowo pi yen metere ke, wi gbeme pi yen metere kangurugo.»

³ Kona, a wi silan pye fo: «Ki yen danga nga ki yen na tuun tara ti lagapew ki na. Wa selege sewe wi yege nungba na, ki yen ma yonlogo wa, ma yo fo yoolo mbele fuun pe yen laga, pe yaa ka pe puro mbe pe yirige laga ki laga nga ki ni. Wa wi yege sannga ki na, ki yen ma yonlogo wa, ma yo fo mbele fuun pe maa yagbogolo wuguro wungu, pe yaa ka pe puro mbe pe yirige laga ki laga nga ki ni.»

† 4:3 4:3: Naga 11.4 † 4:6 4:6: Esidi 5.2 † 4:10 4:10: Naga 5.6 † 4:11 4:11: Naga 11.4 † 4:14 4:14: Nambala shyen mbele paa sinme pi wo pe na ma pe wo, ki yaa pye poro paa pye saraga wofenne to Zhozuwe wo naa janmaratigi Zorobabeli wi ni; Zhozuwe wo la pye sherege kapyere to yekelwe, a Zorobabeli wo pye tara to yekelwe.

⁴ Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fo li so fo:

«Mi yaa ki dangga ki wa, jango ki ye wa yoolo pe yinre ti ni mbe pe yigi,

konaa mbe ye wa na wi maa yagbogolo wuguro wungu na mege ki na wi go ki ni mboo yigi.

Ki yaa koro wa wi go ki ni, mbege jɔɔ pew, ali mbe sa pinle ki tiyapaara to naa ki kansinndeere ti ni.»

Yariyanga kolɔshyen wogo nga Yenñele yon senre yofɔ wila yan:

Tipewe kala

⁵ Merege na wila pye na para na ni, a wi si fulo na tanla mala pye fo: «Ma yege ki yirige ma wele, yingi maa yaan kila yinrigi wame?»

⁶ A mi suu yewe ma yo fo: «Yingi yaraga yi ko?»

A wi silan yon sogo ma yo fo: «Leyaraga gbenge[†] kayi kila yinrigi.» A wi sho naa fo: «Ki yen tara woolo pe ni fuun pe mbasinme po kacen.»

⁷ Mbe ka wele, a mi si leyaraga gbenge ki katɔnngo kiiri nga kila pye sunmu wogo ki yan, ki yiri naayeri. A mi si jele wa yan wi yen ma cen wa leyaraga gbenge ki nawa.

⁸ A merege wi sho fo: «Ki jele na wo wi yen tipewe pi kacen we.» A wi si jele wi wɔnɔɔgo maa le wa leyaraga gbenge ki ni, mee sunmu katɔnngo ki tege maga yon ton.

⁹ Kona, a mi silan yege ki yirige ma wele, mee jele shyen yan pɛ yiri sire na. Tifelege kila pye na gbɔɔn wa pe kanwira ti ni. Pe kanwira tila pye paa jagapan kanwira yen. A pɛ si leyaraga gbenge ki le, ma kari ki ni wa naayeri wo naa tara ti sɔgowo pi ni.

¹⁰ Kona, merege na wila pye na para na ni, a mi suu yewe ma yo fo: «Pe yen na kee leyaraga gbenge ki ni se yeri?»

¹¹ A merege wi silan yon sogo, ma yo fo: «Pe yen na kee ki ni wa Sineyari[†] tara mbe sa gbɔɔgo kan ki kan wa. Na paga ki gbɔɔgo ki kan mbe ko, pe yaa ki le mbege tege wa ki tegesaga.»

6

Yariyanga kolɔtaanri wogo nga Yenñele yon senre yofɔ wila yan: Wotoroye tijere kala

¹ Mila na yege ki yirige ma wele naa; mbe ka wele, a mi si malaga gbɔnwotoroye tijere yan, pe yen na yinrigi yanwira shyen ta sɔgowo. Ki yanwira tila pye tuguyenre yanwira.

² Malaga gbɔnwotoro kongbanja, shɔn yeenle paa pye naa tilele. Malaga gbɔnwotoro shyen woo, shɔn wɔɔlo paa pye naa tilele[†].

³ Malaga gbɔnwotoro taanri woo, shɔn fiile paa pye naa tilele. Malaga gbɔnwotoro tijere woo, shɔnye mbele paa pye naa tilele paa pye ma konkɔn ma yanlaga yanlaga[†].

⁴ Kona, merege na wila pye na para na ni, a mi suu yewe ma yo fo: «Na tafɔ, ki yaara nda to koro wo yen mele?»

⁵ A merege wi silan yon sogo ma yo fo: «Naayeri wi go tijere tifeleye yoyi. Yi yen na yinrigi wa laga nga yila pye ma yere, wa tara ti ni fuun tafɔ wi yege sɔgowo[†].»

⁶ Shɔn wɔɔlo paa pye na malaga gbɔnwotoro na tilele, pɛ si yege sin wi ni wa tara nda wa yonloparawa kamege kee ki na ti yeri. A shɔn fiile fiile pɛ si taga pe na[†]. Shɔnye mbele pɛ konkɔn ma yanlaga yanlaga, a poro si yiri na kee wa tara nda wa yonloparawa kalige kee ki na ti yeri[†].

⁷ A shɔn yeenle pɛ si fulo nee ki jaa mbe sa tara ti yanri mbe toro. A merege wi sho fo: «Ye kari ye sa tara ti yanri ye toro.» A malaga gbɔnwotoroye pɛ si saa tara ti yanri ma toro.

⁸ A merege wi silan yeri mala pye fo: «Wele! Malaga gbɔnwotoroye mbele pe yen na kee wa yonloparawa kamege kee tara ti yeri, poro pe yaa kanla nangbanwa pi sogo na na ki tara woolo pe wogo na.»

Yenñele lãa konɔ kan Zakari wi yeri ma yo

wi wunluwo njala kan

Zhozuwe wi kan

⁹ Yawe Yenñele lãa para na ni naa, ma yo fo:

¹⁰ «Mbele pɛ yiri wa kulowo pi ni ma pan, yarikanra nda pɛ kan Helidayi, naa Tobiya konaa Yedaya pe yeri ma yiri wa Babiloni tara, kari ma sari sho pe yeri. Yiri ma kari nala yeen wa Sofoni pinambyo Zhoziyasi wi go; ki leele pɛ yiri wa Babiloni tara ma pan ma tugu wa ki go ki ni.

¹¹ Ma sa ki warifuwe wo naa ki te wi sho pe yeri, ma wunluwo njala gbegele wi ni, ma sali kan Yehozadaki pinambyo

[†] 5:6 5:6: Leyaraga nga ki senre ti yo, litiri nafa wo mbaa ya mbe ye wa ki ni. [†] 5:11 5:11: Shineyari tara to nungba to pe yinri Babiloni tara; ki tara tila pye na tiipe piin. [†] 6:2 6:2: Naga 6:4-5 [†] 6:3 6:1-3: Naga 6:2 [†] 6:5 6:5: Naga 7:1 [†] 6:6 6:6: Nga ki yo fo: A shɔn fiile fiile pɛ si taga pe na, Yenñele senre seweele pele ni pɛge yonlogo ma yo fo: A shɔn fiile fiile pɛ si kari wa yonlo tosaga kee ki yeri. [†] 6:6 6:6: Tara nda wa yonloparawa kamege kee yeri to ti yen Babiloni tara re; tara nda wa yonloparawa kalige kee yeri to ti yen Ezhipiti tara re.

Zhozuwe ɲa wi yen saraga wofenne to wi kan.

¹² Ko pungo na, maga yo wi kan fo Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:

«Nana wa yen laga ɲa pe yinri Vile; wi yen laga ɲa na, yaraga pyew ki yaa ka fi le.

Wi yaa ka Yawe Yenɲele li sherigo gbogo ki kan naa[†].

¹³ Wo wi yaa ka Yawe Yenɲele li sherigo gbogo ki kan naa.

Wi yaa ka wunluwo pi gbogowo pi ta.

Wi yaa ka cɛn wunluwo pi na, mbaa tegere ti piin leele pe go na.

Saraga wofa wa yaa ka pye mbe cɛn le wi tanla wa wi wunluwo jongo ki na.

Pe shyen pe yaa kaa tunngo piin, pe yon ki pye nungba.»

¹⁴ «Wunluwo njala li yaa ka koro wa Yawe Yenɲele li sherigo gbogo ki ni, jango mbaa leele pe nawa tuun ki leele mbele pe wogo na, poro wele Helemu, naa Tobiya, naa Yedaya konaa Sofoni pinambyo Heni wi ni.»

¹⁵ Leele mbele pe yen wa lege, pe yaa ka pan mbe Yawe Yenɲele li sherigo gbogo kanga tunngo ka pye. Na ki ka pye ma, pa ye yaa ki jen fo Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fo, lo lilan tun ye yeri. Na yaga Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li senre ti le mbaa tanri ti na jenge, pa ki kagala ke ni fuun ke yaa pye mbe yon fili.

7

Yenge lege ɲa ki yen ma yon

¹ Wunlunana Dariyusi wi wunluwo pi yele tijere wolo li yenge koljere wogo ɲa pe yinri Kisilevu[†] yenge, ki pilige tijere wogo ki na, a Yawe Yenɲele li si para Zakari wi ni naa.

² Beteli ca woolo paa Sarezeri, naa Eregemu Meleki konaa wi woolo pele tun ma yo pe sa Yawe Yenɲele li yenri;

³ konaa Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fo, saraga wofenne mbele pe wa li sherigo gbogo ki ni, pe sa pe yewe mbe pinle li yon senre yofenne pe ni, mbe pe pye fo: «Ki daga we koro waa gbele konaa mbaa yenge nii yele li yenge kangurugo wogo ki ni, paa yegɛ ɲa na we yen naga piin, maga le wa yegɛle legere ni le?»

⁴ Kona, Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fo, a li sili senre ti yo mi Zakari na kan ma yo fo:

⁵ «Ki yo tara woolo pe ni fuun pe kan konaa saraga wofenne pe kan fo:

«Maga le wa, yele nafa taanri ma yiri ke ni, ye ma yenge le ma kunwo gbele gbele yele li yenge kangurugo wogo naa koloshyen wogo ki na[†];

ɛɛn fo naga yen ma, kaselege ko na, ye ma yenge ki le mbe mi gbogo wi le?»

⁶ Na ye kaa nii mbaa woo, nde ye maa nii na woo ye yɛɛra tɔnli wo kala na?

⁷ Naga yen ma, ko senre nungba nda to ma Yawe Yenɲele laa le li yon senre yofenne kongbanmbala pe yon, a pɛri yo wi le? Ki sanga wi ni, leele paa pye ma cɛn wa Zheruzalemu ca konaa ki kangara na cara ti ni yeyinɲge na, leele la pye ma cɛn fun wa Negevu tara to naa yanwira tigiwen tara ti ni.»

⁸ Yawe Yenɲele laa li senre ti yo Zakari wi kan, ma yo fo:

⁹ «Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:

«Yaa kiti wi kɔɔn yaa yala ɲa ki sin ki ni. Yaa kajenge piin ye yɛɛ kan, yaa ye yɛɛ yinriwe taa.

¹⁰ Yaga kaa nangunjaala poro naa pijiri-wele pe jolo,

naa nambanmbala poro naa fyɔnwɔ fenne pe ni.

Yaga kaa kapege jate wa ye nawa ye lewee yɛɛnle pe ni.» »

¹¹ «Cɛn fo paa je mbe logo. Paa yiri ma je, ma pe yɛɛ pye nungbojiile, jango paga ka ta mbe logo.

¹² Paa pe kotoɔrɔ ti ngbanngban pe yɛɛ na paa lulu yen, jango Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fo, laa li lasiri konaa li senre nda yo li yon senre yofenne kongbanmbala pe kan li yinne li fannga na, a pɛri yo, paga ka ta mberi logo. Kona, Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fo li si nawa ngban pe ni fo jenge.

¹³ A li sho fo:

«Mila pe yeri sanga ɲa ni, pe sila yenle mbe logo na yeri.

Koni, poro fun pe yaa na yeri, mi se logo pe yeri.

Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fo, lo li yo ma.

¹⁴ Ki kala na, mi pe gbɔn ma pe jaraga wa cengele ke ni fuun ke sogowo,

koro ngele pe sila ke jen we.

A tara ti koro waga pe pungo na.

Lere sila pye na paan wa ti ni, lere sila pye na yinrigi wa ti ni.

[†] 6:12 6:12: Zhere 23.5; 33.15; Zaka 3.8 [†] 7:1 7:1: Kisilevu yenge ki ma saa yala Supurugo (Novamburu) yenge naa Suyirigbogo (Desamburu) yenge ko ni. [†] 7:5 7:5: Kila pye pe ma yenge ki le yele li yenge kangurugo wogo ki na, mbe pe yɛɛ nawa to wunlunana Gedaliya wi gbokala li yefiile li na; konaa pe maga le fun yele li yenge koloshyen wogo ki na, mbe pe yɛɛ nawa to sanga ɲa ni pe juguye paa pan ma Zheruzalemu ca ki yon ton mbege sho ki yefiile li na.

Ki tara nda tila pye tara tiyonro, pèri pye ti koro waga.»

8

*Yenjele ligi yon folo kon
mbe duwaw Zheruzalemu ca ki na naa*

¹ Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo làa li senre ti yo na kan naa.

² Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:

«Siyon ca kilan ndanla jenge ndanlawa yenjara woo ni.

Ki yen mala ndanla ndanlawa gboco ni wa na kotogo na.»

³ Pa Yawe Yenjele li yo yeen fo:

«Mi yaa songoro mbe pan naa wa Siyon yanwiga ki na,

mbe cen naa wa Zheruzalemu ca ki ni.

Pe yaa kaa Zheruzalemu ca ki yinri kaselege ca;

pe yaa kaa Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo li yanwiga ki yinri yanwiga kpoyi.»

⁴ Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:

«Lelengbaara naa jeningbaara ti ni, pe yaa kaa paan mbaa cen naa wa Zheruzalemu ca katoro ti ni,

gbotanganala ni pe ni fuun nungba nungba pe kee,

yinwetonlogo nga pe yaa ta mbe le ki kala na.

⁵ Ca ki katoro ti yaa ka yin lenambiile naa sumborombiile pe ni, pe yaa kaa jinrigi wa katoro ti ni.»

⁶ Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:

«Izirayeli woolo mbele pe koro go na, na kaa pye ki kala li yaa pye kagbogo pe yegge na ki piliye yi ni, mi wo yegge na ki se pye kagbogo na yeri.

Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.»

⁷ Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:

«Wele, mi yaa na woolo pe sho tara nda wa yonlo yirisaga kee yeri ti woolo pe kee,

mbe pe sho tara nda wa yonlo tosaga kee yeri ti woolo pe kee.

⁸ Mi yaa pan pe ni, pe yaa pan mbe cen wa Zheruzalemu ca. Pe yaa ka pye na woolo, mi yaa ka pye pe Yenjele kaselege naa kasinnye na.»

⁹ Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:

«Ye kotogo le ye yee ni!

Senre nda Yenjele yon senre yofenne paa yo,

sanga na ni leele paa Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo li sherigo gbogo ki nogo le,

mbege kan naa fonngo, ko senre nungba to ye yen na nuru nala naa.

¹⁰ Sanni ki wagati wi sa gbôn, lere sila pye na sara taa wi tunngo ki na, sara sila pye na taa fun yaayoro ti tunngo ki na.

Leele pe sila pye na kee mbaa paan yeyinnye na juguye pe kala na; katugu mila leele pe yirige ma pe wa pe yee na.

¹¹ Koni, ki cenle na li woolo mbele pe koro go na,

mi se pe yigi paa yegge nga na mila ki pye faa we.

Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.

¹² Mi yaa yeyinnye kan ye yeri laga tara ti ni.

Erezen tiire ti yaa la seni.

Yarilire ti yaa la yongo wa tara ti na.

Tisara ti yaa la paan tara ti na.

Mi yaa ki yarijende nda ti ni fuun ti kan na woolo mbele pe koro go na pe yeri†.

¹³ Yoro zhuda tara woolo, naa Izirayeli tara woolo,

yegge nga na yaa pye faa cenle na li woolo pe dangga cengele sanngala ke sogowo,

ki pyelomo nungba pi na fun, mi yaa ye sho. Ye yaa pye duwaw piile.

Yaga ka fye ye kotogo le ye yee ni.»

¹⁴ Katugu Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:

«Ye teleye paa na nawa pi ngban sanga na ni,

mila ki kon maga tege mbe ye jolo.

Mi sila yon songoro ki wogo ki pyewe na.

Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.

¹⁵ Ki pyelomo nungba pi na fun, koni migi kon maga tege

mbe kajenge pye yoro Zheruzalemu ca woolo ye kan konaa Zhuda tara woolo ye kan.

Yaga ka fye.

¹⁶ Nga ye daga mbaa piin ki nga:

Ye ni fuun nungba nungba yaa kaselege yuun ye lewee yeenle pe kan.

Wa ye kiti konsara ti ni, yaa kiti wi koon yaa yala kaselege ki ni, mbe ta mbaa yeyinnye nii leele pe sogowo†.

¹⁷ Ye ni wa kpe ka ka kapege jate wa wi kotogo na wi lewee yenle wa ni.

Yaga kaa wungu yagbolo na,

katugu ki kapyere nda ti ni fuun ti yen mala mben.

Yawe Yenñeŋe lo li yo ma.»

*Yenñe lepiliye yi yaa kannga
mbe pye yōgōrimo piliye*

¹⁸ Yawe Yenñeŋe na yawa pi ni fuun fō lāa li senre ti yo na kan na yeri na, ma yo fō:

¹⁹ «Yawe Yenñeŋe na yawa pi ni fuun fō, pa li yo yēen fō: «Yenñe nga ye ma le yeŋe li yenñe tijere wogo ki na, naa nga ye ma le yenñe kangurugo wogo ki na, naa nga ye ma le yenñe koloshyen wogo ki na konaa nga ye ma le yenñe ke wogo ki na†, ki piliye yi yaa kannga mbe pye Zhuda tara woolo pe yeri yōgōrimo piliye, naa nayinme piliye konaa fēti yōgōrimo piliye. Eēn fō, ye ti kaselege naa yeyinñe ki ye ndanla.» »

²⁰ Yawe Yenñeŋe na yawa pi ni fuun fō, pa li yo yēen fō: «Cēngele kele yege woolo yaa ka pan naa fōnngo laga Zheruzalemu ca ki ni, konaa cara legere ta woolo ni.

²¹ Ca ka woolo yaa ka yiri mbe saga yo ca ka yege woolo kan mbe yo fō: «Ye yiri we kari we sa Yawe Yenñeŋe li yenri! We sa Yawe Yenñeŋe na yawa pi ni fuun fō li lagaja!† Ki ca woolo pe yaa ka pe yon sogo mbe yo fō: «Woro fun we yaa kari wa.»

²² Tara legere woolo naa cēngele fannga wogolo yaa ka pan wa Zheruzalemu ca mbe Yawe Yenñeŋe na yawa pi ni fuun fō li lagaja konaa mbeli yenri.»

²³ Yawe Yenñeŋe na yawa pi ni fuun fō, pa li yo yēen fō: «Ko sanga wo ni, leele ke yaa ka yiri senre pyew ti leele pe ni cēngele ke ni fuun ke ni, mbe sa Zhufuye naja nungha yigi wi derigbogo ki nōgona yon ki na, mbooye fō: «We yaa pinle ma ni mbe kari, katugu wēge logo ma yo Yenñeŋe li yen ye ni.» »

IZIRAYELI WOULO PORO NAA CENGELÉ SANNGALA KE NI

9

9-14

† **8:19 8:19:** Babiloni tara fenne paa pan ma to Zheruzalemu ca ki na, ma tulugo kongbannga wo wa ca ki mbogo ki ni, kila pye, Zheruzalemu ca woolo pe ma yenñe le yeŋe li yenñe tijere wogo ki na, mbe pe yēen nawa to ki wogo ki na; naa pe juguye paa pan maga le mbe Zheruzalemu ca ki yon ton mbege sho, kila pye pe ma yenñe ki le fun yeŋe li yenñe ke wogo ki na, mbe pe yēen nawa to ki yeŋe na. † **9:1 9:1:** Hadiraki, ca ka layi nga kila pye wa Siri tara ti yonloparawa kameñge ke ki na. † **9:1 9:1:** Damasi ca ko kila pye Siri tara ti cagbogo ye. † **9:1 9:1:** Eza 17.1-3; Zhere 49.23-27; Amo 1.3-5 † **9:2 9:2:** Hamati ca kila pye Hadiraki ca naa Damasi ca sogowo pi ni, wa Siri tara ti yonloparawa kameñge ke ki na. † **9:2 9:2:** Tiri ca fenne naa Sidon ca fenne paa pye kogoje wi jenfenne ma fannga ta, ma pye penjagboro fenne, safari na paa pye na waa wi fannga na. † **9:4 9:4:** Eza 23.1-18; Eze 26.1-28.26; Zhoue 4.4-8; Amo 1.9-10; Mati 11.21-22; Luki 10.13-14 † **9:6 9:5-6:** Gaza, naa Ekiron, naa Asikalon konaa Asidodi cara tila pye Filisiti tara cagboro to ta, nda tila pye kagbogo yon. † **9:7 9:7:** Yenñe senre tigi naga ma yo fō lere si daga mbe kara ka nda ti kasanwa pi yen ti ni, nakoma mbe yaayogo nga ki yen fyongo ni ki kara ta ka; Levi 17.11-12; Dete 12.15-16. Ma si yala Filisiti tara fenne poro la pye na to kaa, katugu ngasele sila pye pe yeri, na laa ki wogo ki sa. Koni Yenñeŋe li yen na jaa mbe Filisiti tara fenne pe yege kon paga kaa kara kaa nda ti kasanwa pi yen ti ni, katugu li yen na jaa mbe pe pye li woolo fun.

*Cēngele ngele ke yen ma Izirayeli
woolo pe maga Yenñeŋe li yaa ka
jologo wa ke na
konaa mbe duwaw ke na*

¹ Yawe Yenñeŋe li senyoro ti nda.

Yawe Yenñeŋe li senyoro ti gbon wa Hadiraki† tara,

ti gbon fō wa Damasi† ca;

katugu Yawe Yenñeŋe li yege yen senwee piile pe ni fuun pe na,

paa yege nga na li yege yen Izirayeli cēngele woolo pe ni fuun pe na we†.

² Yenñeŋe li yen na para Hamati† ca ki wogo na fun,

ko nga ki yen wa Damasi ca ki tanla we.

Li yen na para Tiri ca naa Sidon† ca ti wogo na fun,

ali mbege ta tijinliwe gbōo yen pe yeri.

³ Tiri ca fenne pē malaga sigego kan pe yēen kan.

Pē warifuwe legere gbogolo pe yēen kan paa taambugo yen,

ma te legere gbogolo pe yēen kan paa kongolo taambugo yen.

⁴ Eēn fō, we fō wi yaa pe keē yaara ti ni fuun ti sho pe yeri,

mbe malaga sigembogo nga ki pe ca ki maga ki jan mbege wa wa kogoje wi ni.

Kason yaa ka ca jate ki sogo mbege ko†.

⁵ Asikalon ca fenne pe yaa ki wogo ki yan mbaa fye.

Gaza ca fenne fun pe yaa ka fye mbaa seri jologo ki kala na.

Ekiron ca fenne fun pe yaa pe keē ndagaserege ki la.

Wunluwo se ka pye wa Gaza ca ki ni.

Lere se ka cen wa Asikalon ca naa.

⁶ Nambanmbala pe yaa ka pye mbe cen wa Asidodi ca.

Ki ka pye ma, mi yaa Filisiti tara fenne pe yēen gbogowo pi ko†.

⁷ Mi yaa ka kara nda ti kasanwa† pi yen ti ni ti wo wa pe yon,

mbe yarisunndo kara ti wo wa pe yon.

Mbele pe yaa ka koro go na pe ni, pe yaa ka pye mi na Yennele na woolo paa Zhuda cenle li setirige ka yen.

Ekiron ca woolo pe yaa ka pye na woolo paa yege nga Zhebusi[†] cenle woolo paa kannga ma pye na woolo.

⁸ Mi yaa kanla tara ti maga mbaa ti korosi, jango juguye pe malingboonlo mbele pe maa tooro na kee na paan, paga ka gbon ti na.

Fannga fo wa se ka jologo taga pe na naa; katugu mi jate mi yaa la pe go singi.

Wunlunana na wi yaa ka pan mbe yeyingge ki kan naa

⁹ Yoro Siyon ca woolo, yaa yogori jenge.

Yoro Zheruzalemu ca woolo yaa jorogi nayinme ni.

Ye wele! Ye wunlunana wi na wila paan ye korogo.

Wi yen sinje ma pye cew tafa.

Wuu yee tirige ma lugu ma cen sofile na.

Wi yen ma lugu ma cen sofile pyo na, sofile no pyo na[†].

¹⁰ Mi yaa ka malaga gbonwotoroye pe ko mbe pe wo wa Efirayimu[†] tara, mbe malaga gbonshonye pe ko mbe pe wo wa Zheruzalemu ca.

Malaga gbonsandira ti yaa ka kaari fun.

Ki wunlunana wi yaa kaa yeyingge senre yuun cengele ke kan.

Wi yaa kaa wi tegere ti piin mbege le kogoje wa na saga wa kogoje wa na, mbege le wa Efirati gbaan wi na fo sa gbon wa tara ti kosaga ki na.

We Fo wi yaa ka mbele juguye paa yigi kasopiile pe wo wa kulowo pi ni

¹¹ We Fo wi yo fo:

«Yoro wo na, Zheruzalemu ca woolo, yon finliwe mba mila le ye ni ye saara yaayoro kasanwa pi fannga na, ki yon finliwe pi kala na, mbele paa yigi ye ni kasopiile ma kari pe ni, mi yaa pe wo wa pe kulowo pi ni, wa tonmo wege nga tonmo woro wa ki ni[†].

¹² Yoro kasopiile wele, yoro mbele jigi tagasaga yen ye yeri, ye songoro ye pan wa ye ca ki ni, ko nga malaga sigembogo yen maga maga ma yagara.

Nala yeen, mi yen naga yuun ye kan fo jologo nga ye jolo, mi yaa kajenge tegesaga shyen pye ye kan ki yongo.

¹³ Katugu mi yaa ka Zhuda cenle woolo poro pye paa na sandiga yen mbege tile,

mbe Efirayimu cenle woolo poro pye paa na sandiga wanla yen.

Yoro Siyon ca woolo, mi ye pinambiile pe yirige mbe pe wa Yavan[†] tara woolo pe na.

Mi yaa ye pye paa malingboon kotogofa wi tokobi yen.»

¹⁴ Yawe Yennele li yaa kali yee naga wa naayeri wa pe go na.

Li wanla li yaa ka kari paa yennele yengeleme yen.

We Fo, Yawe Yennele li yaa kali mbanlaga ki win.

Li yaa ka pan wa yonloparawa kalige kee tifelingboro ti ni.

¹⁵ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yaa kaa li woolo pe go singi.

Pe yaa ka pe juguye pe tongo,

mbe gbafuuro sinndeere ti yaari.

Pe yaa ka pe juguye pe kasanwa pi jaraga mbaa tinni ndee paa sinndire piin.

Pe yaa kaa kasanwa pi wuun paa yege nga na pe ma kaa leyaara ti yin saara yaayoro kasanwa pi ni mboo yanragi yanragi,

paa yege nga na pe ma kaa kasanwa pi wo saraga wasaga ki yengele ke na we.

¹⁶ Yawe Yennele, pe Yennele li yaa ka pe sho ki pilige ki ni.

Li yaa ka poro mbele li woolo pe sho paa yege nga na yaayoro konrifo ma kaa wi yaayoro ngbelege sho we.

Pe yaa kaa yengele wa li tara ti ni paa sinndeere songbanga woro yen, nda ti yen wunluwo njala na.

¹⁷ Pe yaa ka pye ferewe na de!

Pe yaa ka pye tiyoonlo de!

Bile wi yaa kaa fannga kaan lefonmbolo pe yeri,

duven fonjo wila fannga kaan sumbono pe yeri.

10

Yawe Yennele ligi yon folo le mbe Zhuda tara woolo pe sho

¹ Ye Yawe Yennele li yenri tisaga ki ni, li tisara pungo woro ti kan ye yeri.

Yawe Yennele lo li ma tifelingboro tisara ti yirige,

li yaa tisara legere kan ye yeri.

[†] 9:7 9:7: Zhebusi cenle woolo paa pye Kana tara fenne mbele paa pye ma cen wa Zheruzalemu ca, ko nga paa pye na yinri Zhebusi ca sannu wunlunana Davidi wi saga sho wigi ta; 2 Sami 5.6-7; 1 Kuro 11.4-6. Zhebusi cenle woolo paa pye ma cen yeyingge na wa Izirayeli woolo pe sogowo; Zhou 15.63. [†] 9:9 9:9: Mati 21.5; Zhan 12.15 [†] 9:10 9:10: Laga ki laga nga ki ni, Efirayimu tara to yen ma taanla Izirayeli tara ti yonloparawa kamege kee wunluwo lee po ni. [†] 9:11 9:11: Tonmo wege nga tonmo woro wa ki ni, ko yen na para pe kulowo po senre na wa Babiloni tara.

[†] 9:13 9:13: Yavan tara to nungba to pe yinri Giresi tara re.

Li yaa ti yariluguro ti fi wa ye ni fuun nungba nungba ye keere ti ni.

² Katugu ye go yarisunndo ti maa go fu senre yuun ye kan.

Ye jelefenne pe maa yagbogowo kagala yaan na yuun ye kan.

Woonro wonlofenne pe woonro ti yen wagafe,

pe kotogo sogowo senre ti yen go fu senre. Ki kala na, leele pe yen na yanri na toro

faa paa yaayoro ngbelege yen, pe yen na jolo paa simbaala yen mbele konrifo woro pe na[†].

³ Mi nawa ngban jenge yaayoro konrifenne pe ni.

Mi yaa jologo wa yekeele pe na, katugu mi na Yawe Yennele na yawa pi

ni fuun fo mi pan mbanla woolo pe gbogolomo pi kon mbe wele,

po mba pi yen Zhuda cenle woolo wele. Mi yaa ka pe pye paa na malaga gbanshon

jenne yen.

⁴ Teele pe cenle pyew pele yaa ka yiri wa Zhuda cenle li ni,

mbe sheli paa go yenle sinndelege yen, mbe liri paa paraga go ki kankanngala

yen, mbe pye fannga ni paa malaga gbansandiga yen.

⁵ Pe yaa ka pye paa malingboonlo welimbele yen,

mbe pe ta malaga ki na, pe yen na pe juguye pe tangala na kee paa kono fenrege yen.

Pe yaa ka malaga ki gbɔn, katugu mi na Yawe Yennele, mi yaa ka pye pe ni.

Kona, pe yaa ka fere wa pe juguye mbele pe yaa ka pye shonye na pe na.

⁶ Mi yaa ka fannga gbogo le Zhuda cenle woolo pe ni.

Mi yaa ka Zhozufu setirige piile[†] pe sho. Mi yaa ka songoro mbe pan pe ni wa pe

tara naa, katugu pe yinriwe yen na na.

Ki yaa ka pye nde mi sila je pe na. Muwi mi yen Yawe Yennele, pe Yennele le.

Mi yaa ka pe yenrewe pi logo.

⁷ Efrayimu cenle woolo pe yaa ka pye paa nambala kotogofenne yen.

Pe nawa pi yaa ka yinni pi na nde leele mbele duven wo.

Pe piile pe yaa kaga wogo ki yan mbaa yogori.

Yogorimo gbɔo yaa ka pye wa pe kotogo na Yawe Yennele li kala na.

⁸ Mi yaa ka wofele win mbe pe gbogolo, katugu mi yaa ka pe sho.

Pe yaa songoro mbe lege naa paa pye nga na paa pye faa we.

⁹ Mi pe jaraga wa dunruya cengele ke sogowo.

Een fo mbe pe ta wa ki taleere ti ni, pe yaa nawa to na na.

Poronaa pe piile pe ni pe yaa kaa pe yinwege ki piin.

Ko pungo na, pe yaa ka yiri wa, mbe songoro mbe pan.

¹⁰ Mi yaa ka pe yirige mbe pe wo wa Eshipiti tara.

Mi yaa ka pe wo wa Asiri tara, mbe pe gbogolo.

Mi yaa ka pan pe ni wa Galaadi tara konaa wa Liban tara.

Pe censaga ki yaa ka kologo pe na yere.

¹¹ Pe yaa ka kogoje wi kon mbe wo wa jologo ki ni.

Yennele li yaa ka kogoje tonmo mba pi maa yinrigi na tuun pi gbɔn mboosinnge.

Nili gbaan wi latijuro ti ni fuun ti yaa ka waga.

Asiri tara fenne pe yee gbogowo pi yaa ka ko.

Eshipiti tara fenne pe wunluwo kannngala li yaa ka sho pe yeri[†].

¹² Mi na Yawe Yennele, mi yaa kanla fannga ki le na woolo pe ni.

Pe yaa kaa tanri na nandanwa kala lo na. Yawe Yennele lo li yo ma.

11

Mbele pe yen fannga fenne

Yennele li yaa ka

pe fannga ki jan

¹ Mboro Liban tara, ma tara yesara ti yengele,

jango kason mbe ye kon sediri tire ti sogo.

² Yoro sipiresi tire, yaa yungbogoro senre yuun,

katugu sediri tire ti toori.

To nda ti yen tire tiyonro, peri jaanri.

Yoro Bazan tigboro gbɔo, yaa yungbogoro senre yuun,

katugu kowogo nga lere saa ya ye wa ki ni, pege tire ti jaanri.

³ Pe yen na simbaala konrifenne pe yungbogoro gbelege ki nuru,

katugu pe naniwe jembe pi jogo.

Pe yen na jara yirifonmbolo pe gbelege ki nuru,

katugu Zhuriden gbaan kowogo nga kila pye pe larasaga ki jogo.

*Simbaala konrifenne shyen
pe kala*

[†] **10:2 10:2:** Mati 9.36; Maki 6.34 [†] **10:6 10:6:** Zhozufu setirige piile poro nungba poro pe yen Izirayeli woolo wele.

[†] **10:11 10:11:** Eshipiti tara fenne pe wunluwo kannngala li yaa ka sho pe yeri, ko koro wo yen pe wunluwo pi yaa ka to.

⁴ Yawe Yennele, na Yennele, pa li yo yeen fo: «Simbaala mbele pe daga mbe gbo, maa pe konri.

⁵ Mbele pe ma pe lo, pe ma pe gbo, lere na pe pye mbe yo pe kapege pye. Mbele pe maa pe pere, poro ma yo fo: «Sonmo yen Yawe Yennele li woo, katugu we pye penjagboro fenne.» Ki simbaala konrifenne tipele pe yere na simbaala pe yinriwe ta, mbe si ka pe sho.»

⁶ «Ki kala na, mi se tara woolo pe yinriwe ta. Yawe Yennele lo li yo ma. Mi yaa senwee piile pe le pe senwee yeenle pe kee, konaa mbe pe le pe wunlunaja wi kee. Wunlumbolo pe yaa ka tara ti jogo pew, mi se ka lere kpe sho pe kee.»

⁷ Kona, simbaala mbele paa daga mbe gbo, a mi nee pe konri, mbele paa pye ma te wa simbangbelege ki ni poro wogo ko la we. A mi si simbaala konrikanngagala shyen le, ma nungba mege taga nali yinri Yinme kanngala, ma sanna li mege taga nali yinri Nungbama kanngala. A mi si saa na simbaala pe konri.

⁸ Yenge nungba ni, a mi si simbaala konrifenne taanri pe puro. A simbaala pe si kaa na nawa pi ngban fun; poro fun, a na la ko pe na.

⁹ Kona, a mi si simbaala pe pye fo: «Mi se konri ye na naa. Mbele yaa ku, poro mbe ku. Mbele yaa ko mbe wo wa, poro mbe ko pe wo wa. Mbele ka koro go na, poro mbaa pe yee kaa.»

¹⁰ Kona, a mi silan simbaala konrikanngala na pe yinri Yinme kanngala li le mali kaari, maga naga fo yon finliwe mba mila le Izirayeli cengele ke ni fuun ke ni, muu jogo.

¹¹ Ki pilige ki ni, yon finliwe pila jogo ma wo wa. Ki pye ma, simbaala mbele paa pye ma te wa simbangbelege ki ni ma we†, poro mbele paa pye nala korosi, a poro sigi jen ma yo Yawe Yennele lo senre ri.

¹² Kona, a mi si pe pye fo: «Ki ka ye ndanla, yanla sara wi kan na yeri. Een fo, na kii si ye ndanla, yoo yaga wa.» Ki pye ma, a pe si warifuwe pyo nafa ma yiri ke† jiri ma kan na yeri na sara.

¹³ Kona, a Yawe Yennele li silan pye fo: «Na kala li gbogo pe yeri yege nga na ki ko wowi yeen! Ki penjagboro nda ti le, ma sari kan coro fanrifo wi yeri†.» Ki pye ma, a mi sigi warifuwe pyo nafa ma yiri ke wi

le ma saa wi kan coro fanrifo wi yeri, wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni†.

¹⁴ Ko punjo na, a mi silan simbaala konrikanngala shyen wolo na pe yinri Nungbama kanngala li kaari. Mila ko pye maga naga fo tosege nga ki yen Zhuda tara woolo naa Izirayeli tara woolo pe sogowo ki jogo.

¹⁵ Kona, a Yawe Yennele li silan pye naa fo: «Koni, simbaala konrifo yaara le, moo yee pye paa tijinliwe fu fo yen.

¹⁶ Wele, mi yaa simbaala konrifo wa yirige laga tara ti ni, na wi se kaa simbaala mbele pe yen na kuun pe yinriwe taa. Wi se kaa kee saa mbele pe punjo pe lagajaa. Wi se kaa mbele pe welege pe were piin. Wi se kaa yaakara kaan mbele pe yen ngbaanla pe yeri. Een fo, simbaala mbele pe toro, poro wi yaa kaa kuun mbaa kaa, fo yere mbaa pe yenjoro ti walagi.»

¹⁷ Simbaala konrifo na wi jaga, wo na wuu simbangbelege ki yaga, jologo yen wi wogo! Tokobi yaa wi kee ki kon, mboo kalige yenle li ya. Wi kee ki yaa waga wi na pew, wi kalige yenle li yaa jogo wi na pew.

12

Yennele li yaa ka Zheruzalemu ca ki sho, na juguye paga pan mbe to ki na we

¹ Yawe Yennele laa senre nda yo Izirayeli woolo pe wogo na, tori nda. Yawe Yennele na li naayeri wi gbegele, ma tara ti tenge, konaa ma yinwege ki le senwee wi ni, pa li yo yeen fo:

² «Ye wele, mi yaa ka Zheruzalemu ca ki pye paa wojenne yen, na li yen ma yin duven na wi maa yege kanngi wi ni. Cengele ngele fuun ke yen ma ca ki maga, ke yaa wi wo fo wila pe yege kanngi. Ki yege kannguwa pi yaa ka gbon Zhuda tara woolo pe na fun, juguye na paga ka pan mbe malingboonlo cengasa kan mbe Zheruzalemu ca ki yon ton we.

³ Ko pilige ko ni, mi yaa Zheruzalemu ca ki pye sinndelege nga ki nugu cengele ke ni fuun ke kan. Mbele fuun ka kaa ki jaa mbege yirige, pe yaa ka pe yee welege fo jenge. Kona, dunruya cengele ke ni fuun ke yaa ka gbogolo mbe yiri Zheruzalemu ca ki korogo.

† 11:11 11:11: Nga ki yo fo: *Simbaala mbele paa pye ma te wa simbangbelege ki ni ma we*, Eburuye senre ti ni, ki senre ti mbe ya logo fun naa fo: *Simbaala perefenne*. † 11:12 11:12: Warifuwe pyo nafa ma yiri ke wo la pye kulonaja wi losara, naga nari fo penjara ti kan na yeri, poo tifaga (Eki 21.32).

† 11:13 11:13: Nga ki yo *coro fanrif*, Eburuye senre ti ni, ki koro wi mbe ya logo fun fo tuguron yanfo. Warifuwe piile mbele tagafenne paa pye na paan, tuguron yanfo wila pye naga penjara ti yanni nari gbegele tugumbiile. Wa Yennele senre sewe lee na wi yen Eburuye senre ni, nga ki yo fo: *Coro fanrif*, Yennele senre sewelee pele yege ni Eburuye senre ni, konaa na pe yinri Siriyaki wi ni, pege yonlogo ma yo fo: *Yarijende tegesaga*. † 11:13 11:12-13: Mati 27.9-10

⁴ Ko pilige ko ni, Yawe Yennele lo li yo ma, fo mi yaa ka sunndo kongo wa pe shonye pe ni fuun pe na, mbe go yinriwe wa pe shon lugufenne pe na fyere gboro ti kala na. Een fo mi yaa kaa wele Zhuda tara woolo poro na. Cengele sanngala ke shonye pe ni fuun poro na, mi yaa ka yenyonro wa pe na.

⁵ Kona, Zhuda tara teele pe yaa kaa ki yuun wa pe yee nawa fo: «Pa Zheruzalemu ca woolo pe fannga ki maa yinrigi wa Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yeri, lo na li yen pe Yennele le.»

⁶ «Ko pilige ko ni, mi yaa Zhuda tara teele pe pye paa kason nanngara yen kanngire sogowo, mbe pe pye paa gbagara kanngire yen, nda pe mu yarilire pogolo sogowo. Cengele ngele ke yen ma pe maga, pe yaa ka ke tongo kee ki ni fuun na. Een fo Zheruzalemu ca ko yaa ka koro wa ki yongolo nungba ke ni wa Zheruzalemu.

⁷ Yawe Yennele li yaa ka keli mbe Zhuda tara seye woolo poro sho, jango Davidi setirige piile poro naa Zheruzalemu ca woolo pe ni, paga kaa pe yee jate ndee pe gbogowo ta ma we Zhuda tara woolo sanmbala pe na.

⁸ Ko pilige ko ni, Yawe Yennele li yaa kaa Zheruzalemu ca woolo pe go singi. Na wi fannga ki kologo ma we pe ni fuun na, ko pilige ko ni, wo yaa ka pye fannga ni paa wunlunana Davidi wi yen. Davidi setirige piile pe yaa ka pye pe yee na paa Yennele yen, paa Yawe Yennele li merege yen, na wi yen na tanri pe yee.»

Tara woolo pe yaa ka yee san

⁹ We fo wi yo fo: «Ko pilige ko ni, cengele ngele fuun ke yaa ka yiri mbe pan mbe to Zheruzalemu ca ki na, mi yaa yere ki yerewe mbe ke tongo.

¹⁰ Kona, mi yaa yinriwe taga jatere, naa yenrewe jatere kan Davidi setirige piile pe yeri konaa Zheruzalemu ca woolo pe yeri. Pe yaa ka kannga mbaa mi wele, na pe sun njanraga ki ni wi kala na[†]. Pe yaa ka wi kunwo pi gbele, paa yee nga na lere ma kaa wi pinambyo nungba pe kunwo gbele we. Pe yaa ka wi kunwo pi gbele fo jenge, paa yee nga na lere ma kaa wi pinambyo kongbanna kunwo gbele we.

¹¹ Ko pilige ko ni, kunwo gbelege ki yaa ka lege wa Zheruzalemu ca, paa nga na

pe maa gbele yarisunngo jeege Hadadi Irimo ki kan, ki ta ki yen, wa Megido ca gbunlundege ki ni[†].

¹² Tara woolo pe yaa ka kunwo gbelege gbele. Seye yi ni fuun nungba nungba yi yaa ka kunwo gbelege ki gbele yi ye yi ye. Davidi sege woolo pe yaa ka kunwo gbelege ki gbele pe ye, pe jeele pe yaa kaga pye pe ye. Natan sege woolo pe yaa ka kunwo gbelege ki gbele pe ye, pe jeele pe yaa kaga pye pe ye.

¹³ Levi sege woolo pe yaa ka kunwo gbelege ki gbele pe ye, pe jeele pe yaa kaga pye pe ye. Shimeyi sege woolo pe yaa ka kunwo gbelege ki gbele pe ye, pe jeele pe yaa kaga pye pe ye.

¹⁴ Seye sannya yi ni fuun nungba nungba yi yaa ka kunwo gbelege ki gbele yi ye yi ye. Nambala pe yaa kaga pye pe ye, jeele pege pye pe ye.»

13

¹ «Ko pilige ko ni, pulugo tonmo pa yaa ka janri mbe yiri mbe Davidi setirige piile naa Zheruzalemu ca woolo pe kapere naa pe fyongo kapyere ti jogo mberi laga pe na.»

We fo wi yaa ka yarisunndo ti ko mberi wo wa, mbe Yennele yon senre yofenne yagboyoolo pe puro

² Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo: «Ko pilige ko ni, mi yaa ka yarisunndo ti ko mberi wo laga tara ti ni, lere se ka nawa to ti na naa. Mbele pe maa pe yee piin Yennele yon senre yofenne, mi yaa ka pe ko mbe pe wo laga tara ti ni, mbe mbele yarisunndo gbogola jatere yen pe ni wi ko mboo wo pe ni.

³ Na lere wa ka ka pan mbaa Yennele yon senre yuun bere, wi tosee naa wi nosee poro yere pe yaa wi pye mbe yo fo: «Ma daga mbe ku, katugu ma yen na yagbogowo senre yuun Yawe Yennele li mege ki na.» Mboo ta wi yen na Yennele li yon senre yuun, wi tosee naa wi nosee wi ni, pe yaa wi sun njanraga ni mboo gbo.

⁴ Ko pilige ko ni, Yennele yon senre yofenne pe yaa kaa fere taa mbaa Yennele li yon senre yuun, mbaa pe yariyanra ti senre yuun. Pe se kaa yongome sire

[†] 12:10 12:10: Nga ki yo fo: *Pe yaa ka kannga mbaa mi wele, na pe sun njanraga ki ni wi kala na*, ki senre ti mbe ya logo fun fo: *Pe yaa ka kannga mbaa mi wele, mi na pe sun njanraga ki ni we*. Ki senre nda ti yo, ti kala li pye ma yala Zhezu Kirisi wi kunwo kala li ni; Zhan 19:37; Naga 1.7. [†] 12:11 12:11: Hadadi Irimo, Fenesi tara fenne poro yarisunngo jeege layi, nga paa pye na jate fo ki ma ti pe yarilire ti ma yon. Paa pye naga jate ma yo na paga yarilire ti kon mbe ko, ki yarisunngo ki ma ku, na paga kaa yariluguro ti nuru sanga na ni, ki mee yen. Na paga yarilire ti kon mbe ko, mbe ye ti ni ca sanga na ni, pe mee ki kunwo pi pye. [†] 13:4 13:4: Yennele yon senre yofenne pe le la pye na yariporo nda paa gbelege yongome sire ni ta nii, nda tila pye fyonwo fenne poro woro, naga nari fo pe yen Yennele yon senre yofenne paa yee nga na Eli la pye; 2 Wunlu 1.8; Mati 3.4.

yariporo nii naa, mbaa leele pe fanla mbaa pe yee piin Yennele yon senre yofenne†.

⁵ Pe ni fuun nungba nungba pe yaa kaa yuun fo: «Mi woro Yennele yon senre yofe de, kere konfo wi mi. Maga le wa na lefonro sanga wi ni, na tafa wilan lo kere tunngo ko mege ni†.»

⁶ Na lere wa kaa yewe mbe yo fo: «Yingi sagbantitere ti yen ma kotogo ki na yeen?» Wi yaa ki fo wi yon sogo mbe yo fo: «Pa panla gbɔn wa na wenne pe go†.»

Nga ki yaa ka pye simbaala konrifo wo naa simbaala pe na

⁷ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:

«Tokobi, yiri ma to na simbaala konrifo wi na,

yiri ma to na pinleyenle wi na.

Simbaala konrifo wi gbɔn maa gbo pa kona simbaala pe yaa gbɔn mbe jaraga.

Pa mi yaa to simbapiile pe na†.»

⁸ Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Wa tara ti ni fuun ti ni, senweele paga kon mbe yiri tegesaga taanri, tegesaga shyen woolo poro yaa ku,

tegesaga nungba woolo pe yaa koro go na.

⁹ Mi yaa ki tegesaga nungba woolo pe pye kpoyi,

paa yege nga na pe ma kaa warifuwe wi le kason maa pye kpoyi,

mbe pe segesege mbe wele, paa yege nga na pe ma kaa te wi le kason mboo segesege mboo wele.

Pa kona pe yaa na yeri,

pa mi yaa pe yon sogo.

Mi yaa ka pe pye mbe yo fo: «Ye yen na woolo!»

Pa poro fun pe yaa yo fo: «Yawe Yennele lo li yen we Yennele le.» »

14

Malaga pungo wogo nga ki yaa ka gbɔn

konaa we Fo wi panga

¹ Ye wele, Yawe Yennele li pilige ki yen na paan. Ko pilige ko ni, yoro Zheruzalemu ca woolo, ye juguye pe yaa ka ye kee yaara ti koli mberi yelee pe yee na ye yege sogowo.

² We Fo wi yo fo: Mi yaa ka cengele ke ni fuun ke gbogolo wa Zheruzalemu ca ki tanla, mbe malaga gbɔn ki ni. Pe yaa ka ca ki sho, mbe yinre ti nawa yaara ti koli,

mbe sinle jeele pe ni fannga na. Pe yaa ka ca woolo pe walaga nungba koli mbe kari pe ni kulowo, een fo ca woolo sanmbala mbele pe yaa ka koro, pe se ka poro yigi mbe yiri pe ni.

³ Ko punjo na, Yawe Yennele li yaa ka yiri mbe malaga gbɔn ki cengele ke ni paa yege nga na laa malaga ki gbɔn malaga gbɔnpiliye yan yi toro faa yi ni we.

⁴ Ko pilige ko ni, oliviye tire yanwiga nga wa Zheruzalemu ca ki yesinme na, wa yonlo yirisaga kee yeri, li yaa kali tologo ki kan wa ki na. Kona oliviye tire yanwiga ki yaa wali shyen, mbege le wa yonlo yirisaga kee yeri, mbe saga wa wa yonlo tosaga kee yeri, mbe pye gbunlundege gbogo. Yanwiga ki yege nungba yaa ka yeri mbe kari wa yonloparawa kamenge kee yeri, yege sannga ki yaa ka yeri mbe kari wa yonloparawa kalige kee yeri.

⁵ Kona, ye yaa ka fe mbe toro wa na yanwira gbunlundege ki ni, katugu yanwira gbunlundege ki yaa ka tonlo mbe gbɔn fo wa Azali ca ki na. Zhuda tara wunlunanja Oziyasi wi sanga wi na, tara tila yege, a ye teleye pe fe ki yegeyege nga na, pa ye yaa ka fe ma fun. Kona, Yawe Yennele, na Yennele le, li yaa ka pan; li woolo kpoyi pe ni fuun pe yaa ka pye li ni.

⁶ Ko pilige ko ni, yanwa kala se ka pye wa, were se ka pye wa, tonmo pi se ka simbi†.

⁷ Ki pilige ki yongo se ka pye wa, Yawe Yennele lo ligi jen. Yonlo se ka pye wa, yembine se ka pye wa; ali yembine, yanwa pi yaa pye wa suyi.

⁸ Ko pilige ko ni, tonmo jembe pa yaa kaa fuun mbaa yinrigi wa Zheruzalemu ca. Ki tonmo pi walaga nungba yaa kaa fuun mbaa kee wa kogoje kuwo wi yeri, walaga sannga ki yaa kaa fuun mbaa kee wa Mediterane kogoje wi yeri. Ki yaa kaa piin ma kanga na kona yonro ni†.

⁹ Yawe Yennele lo li yaa ka pye tara woolo pe ni fuun pe wunluwo. Ko pilige ko ni, Yawe Yennele lo nungba pe lo li yaa ka pye Yennele le. Lo nungba pe lo mege ko pe yaa kaa yinri.

¹⁰ Tara ti ni fuun mbe Zheruzalemu ca ki maga, ti yaa ka kannga mbe pye paa Araba tara ti yen, mbege le wa Geba ca ki na, wa Zheruzalemu ca ki yonloparawa kamenge kee yeri fo mbe sa gbɔn wa Irimo

† 13:5 13:5: Eburuye senre ti ni, nga ki yo fo: *Maga le na lefonro sanga wi ni, na tafa wilan lo kere tunngo ko mege ni*, ki senre ti woro ma filige. Ki senre ti mbe ya logo fun fo: *Maga le na lefonro sanga wi ni, keere yen na yeri.* † 13:6

13:6: Nga ki yo fo: *Pa panla gbɔn wa na wenne pe go*, Eburuye senre ti ni, ki senre ti koro wi mbe ya logo fun fo, pa panla gbɔn wa na keenle pe yeri. Mbele paa pye Yennele yon senre yofenne yagboyoolo paa pye na sagbanra koonlo pe yee na wa pe kotooro ti na, naga nari fo pe yen na pe yarisunndo ti gbogo; 1 Wunlu 18.28. Paa pye na nanjara piin ki yarisunndo gbogowo pi na. † 13:7 13:7: Mati 26.31; Maki 14.27 † 14:6 14:6: Nga ki yo fo: *Were se ka pye wa*, tonmo pi se ka simbi, ki senre ti woro ma filige Eburuye senre ti ni. † 14:8 14:8: Eze 47.1; Zhan 7.38; Naga 22.1

ca ki na, wa yonloparawa kalige kee ki yeri. Zheruzalemu ca ki yaa ka cen ki kanngara na lara ti go na; ca ki gberne pi yaa ka le wa Benzhamē yeyongo ki na fo sa gbon wa Yeyongo lege ki na, mbe sa gbon fo wa mbogo ki Yenle yeyongo[†] ki na; konaa mbe le wa Hananeyeli sanngazo titonlowo wi na fo sa gbon wa wunlunana wi erezen tonmo wosaga ki na.

¹¹ Leele yaa ka cen wa Zheruzalemu ca ki ni. Ca ki tongowo senre se ka yo naa. Ki yaa ka pye yeyinngē na pow[†].

¹² Cengele ngele ke yaa ka yiri mbe sa malaga gbon Zheruzalemu ca ki ni, yambewe mba Yawe Yenjele li yaa ka wa pe na, pi mba: Pe wire ti yaa ka fongo pe na mbe pe ta yere na. Pe yennbigile ke yaa ka fongo wa ke yentegele ke ni, pe ngayinngēle ke yaa ka fongo wa yon ki ni pe na.

¹³ Ko pilige ko ni, Yawe Yenjele li yaa ka jatere pirindorogo naa sunndo kongo wa pe na. Pe yaa ka kee wa pe yee na, mbe to pe yee na.

¹⁴ Zhuda tara fenne pe yaa ka ye wa malaga ki ni fun wa Zheruzalemu ca ki ni. Pe yaa ka cengele ngele ke yen ma pe maga ke yarijende ti ni fuun ti koli pe yeri, to ti yen te, naa warifuwe, konaa yariporo legere ni.

¹⁵ Yambewe pa yaa ka to fun shonye pe na, naa sofilele worosoye pe na, naa yongomeye pe na, naa sofilele pe na konaa yaayogo nga fuun ki yen wa juguye pe censara ti ni. Ki yambewe po naa senweele pe woo pi ni, pi yaa pye nungba.

¹⁶ Ko pungo na, cengele ngele fuun kaa pan ma to Zheruzalemu ca ki na, mbele paa koro go na ke ni, poro yaa kaa kee yele pyew wa Zheruzalemu mbe saa wunlunana, Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo li gbogo konaa mbaa Gbataala ngo feti wi piin.

¹⁷ Dunruya na cenle o cenle na ka koro lii kari wa Zheruzalemu ca mbe sa wunlunana, Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo li gbogo, poro se tisaga ki ta.

¹⁸ Na Ezhipiti tara fenne pee yenle mbe kari wa Zheruzalemu ca, na paga je mbe yo pe se kari, pe se tisaga ki ta. Cengele ngele kee yenle mbe sa Gbataala ngo feti wi pye, yambewe mba pila to ke na, po cenle Yawe Yenjele li yaa wa Ezhipiti tara fenne pe na.

¹⁹ Ko jologo ko ki yaa to Ezhipiti tara fenne pe na, konaa mbe to cengele ngele fuun ke se ka yenle mbe kari sa Gbataala ngo feti wi pye ke na.

²⁰ Ko pilige ko ni, kengengele ngele pe ma lele shonye pe na, pe yaa kaga yonlogo

wa ke na, mbe yo fo: «Mbe pye kpoyi Yawe Yenjele li kan.» Negedagala mbele pe yaa ka pye wa Yawe Yenjele li go ki ni, pe yaa ka pye mbe tege pe ye Yenjele kan paa wojengele ngele ke ma pye le saraga wosaga ki tanla ke yen.

²¹ Negedaga nga fuun wi yaa ka pye wa Zheruzalemu ca konaa wa Zhuda tara, wi yaa ka pye mbe tege wi ye Yawe Yenjele na li yen yawa pi ni fuun fo li kan. Lere o lere ka ka pan mbe saraga wo, ko negedaga wo wawi ki fo wi yaa ka le, mbe saraga kara ti sogo wa wi ni. Ko sanga wo ni, safari wafokpe se ka pye wa Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo li go ki ni naa.

[†] 14:10 14:10: Pele maa ki jate ma yo Yeyongo lege ko nungba ko ki yen mbogo ki Yenle yeyongo ye.

[†] 14:11

Yennεele yon senre yofɔ MALAKI wi sεwe we Sεwe wi nawa senre

Malaki wila pye na Yennεele li senre ti yuun maga ta ki sanga wi ni Yennεele li woolo pe yiri wa kulowo pi ni, ma songoro wa Zheruzalemu ca mako. Azhe naa Zakari paa Yennεele senre nda yo, leele paa ti logo, ma Yennεele li sherigo gbogo ki kan naa fɔnngo. Ko sanga wo ni, kila yala Esidirasi naa Nehemi pe fa yiri wa kulowo pi ni mbe songoro wa pe tara. Paa sherigo gbogo ki kan, εen fɔ leele pe sila pye na Yennεele li gbogo, paa yεge nga na ki daga mbaa piin we. Saara wosanga wi ka gbon, yaayoro nda pɛ yu, naa nda ti jegele kɛ jɔgɔjɔgɔ konaa nda ti yen na yaa, to pe naa woo saraga. Saraga wofenne paa daga mbaa Yennεele li woolo pe yεge sinni yεge nga na, pe sila ko pye, εen fɔ paa pe punngo, ma pe wo wa konɔ sinne li ni. Nambala paa pye na pe jεele nga na, na tara ta yεge jεele pori pe jεele. Malaki wila pye na kotogo nii leele pe ni, ma yo pe pe kapere ti jen peri yaga, pe pe yon finliwe pi le naa Yennεele li ni konaa mbaa li tasaga ki kaan li yeri. Yawe Yennεele li yaa li pitunngo wi torogo wi sa kiti kon li woolo pe na. Malaki mege ki koro wowi na «Na pitunngo». Yennεele lāa yo fɔ: Wele, mi yen nala pitunngo wi torogi, wi yaa sanla konɔ li gbegele na kan wa na yεge.

Yawe Yennεele na ye yen na lagajaa, li yaa pan mbe ye wa li sherigo gbogo ki ni mbe ye fɔ.

Pitunngo na wi yaa yon finliwe pi senre yo, a yaa wi jaa mboo yan, wi yaa pan (Mala 3.1).

Sεwe wi yen ma koonlo yεge nga na

Leele paa punngo ma laga Yennεele li na 1.1-2.16

Yennεele li yaa ka kiti kon li woolo pe na konaa mbe duwaw pe na 2.17-3.24

*Yennεele li yo Izirayeli woolo
pe yen mali ndanla*

¹ Senre† nda to Yawe Yennεele lāa kan li yon senre yofɔ Malaki† wi yeri, a wiri yo Izirayeli woolo pe kan.

² Yawe Yennεele li yo fɔ: «Ye yen mala ndanla.»

εen fɔ, a ye nεε yuun fɔ: «Yingi kigi naga ma yo we yen mɔɔ ndanla?»

Yawe Yennεele li yo fɔ: «Naga yen ma, Ezawu wi sila pye Zhakobu wi ndo wi le? Konaa ki ni fuun, Zhakobu wo yen mala ndanla,

³ a mi je Ezawu wo na. A mɔu yanwira wasege ki jɔgɔ, ma ko nga ki yen wi kɔrɔgɔ ki yaga waga, a ki pye dabaala mbele wa gbinri wi ni pe censaga†.»

⁴ Edomu† tara woolo pe mbe ya mbege yo fɔ: «Pɛ we cara ti tongo; εen fɔ konaa ki ni fuun, we yaa songoro mbe katara ti kan naa fɔnngo.» εen fɔ Yawe Yennεele na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yεen fɔ: «Na paga ti kan naa fɔnngo, pa mi yaa ti tongo naa. Pa kona leele pe yaa la para pe senre na, mbaa yuun fɔ: «Ki tara nda ti woolo pe yen ma pe. Pe yen cenle na Yawe Yennεele li nawa ngban pe ni fɔ sanga pyew.»

⁵ «Pa yoro jate ye yaa ki yan yenle ni, mbege yo fɔ: «Yawe Yennεele li yen ma gbogo, ali wa tara sannda nda ti woro Izirayeli tara ti ni†.» »

Saraga wofenne pe sila pye na

Yawe Yennεele li gbogo

paa yεge nga na kila daga

⁶ Yawe Yennεele na yawa pi ni fuun fɔ li yen naga yuun saraga wofenne pe kan fɔ: «Pinambyo maa wi to wi gbogo, kulo maa wi tafo wi gbogo. Na ki ka pye mi yen ye to, gbogowo mba yaa na gbogo pi yen se yeri? Na ki ka pye mi yen ye tafo, fyere nda yaa fye na yεge to yen se yeri? Yoro saraga wofenne wele, ye yen nala mege ki tifaga. Konaa ki ni fuun, ye yen na yuun fɔ: «We yen nɔɔ mege ki tifaga mele?»

⁷ Ye yen naga tifaga, naa yaa paan fyongɔ yaakara ni nari woo saraga wa saraga wosaga ki na we. Konaa ki ni fuun, ye yen na yuun fɔ: «Wɔɔn mege ki jɔgɔ mele?» Yεge jɔgɔ, naa ye yen na yuun fɔ: «Yawe Yennεele li saraga wosaga kii daga mbaa jate yaraga ka.»

⁸ Na yaga pan yaayogo nga ki fun ki ni mbege wo na yeri saraga, ko woro tipege le? Na yaga pan yaayogo nga kila sege

† 1:1 1.1: Ki senre nda ti lesaga ki yen naga nari fɔ ti yen paa tuguro yen pitunngo wi go na, nda wi daga mbe yo. Ki senre ti yen sobe senre. † 1:1 1.1: Eburuye senre ti ni, Malaki mege ki koro wowi na «na pitunngo». † 1:3 1.2-3: Orɔmu 9.13 † 1:4 1.4: Edomu cenle woolo poro nungba poro pe yen Ezawu wi setirige piile wele. † 1:5 1.2-5: Yennεele lāa li ndanlawa pi naga Izirayeli woolo pe na, ma ti paa pye kulolo tara nda ni, a pɛ yiri wa ma songoro ma pan wa pe tara, na pe cara ti kanni. εen fɔ Edomu cenle woolo poro na, Malaki wila ki yan fɔ poro sila ya songoro mbe sa pe yinre ti kan. A cengele kele yεge pan ma cen wa pe tara ti ni. Poro la wele Larabuye wele (Eza 34.5-17; 63.1-6; Zhere 49.7-22; Eze 25.12-14; 35.1-15; Amo 1.11-12; Abi 1-14) † 1:8 1.7-8: Ki yaakara tila pye fyongɔ yaakara,

katugu pe sila ki saara ti wo we fɔ wi yeri mbe yala ti wɔmo kologo ki ni (Levi 22.17-30; Dete 15.21).

nakoma na yaa ki ni, mbege wo na yeri saraga, ko woro tipege le? Na yaga ki kan ye tara ti to wi yeri, ki mboo ndanla? Wi mbe yenle mbe kajenge pye ye kan?[†]» Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, lo li yo ma.

⁹ «Ko pyengolo, ye pan na mi na Yenjele na yenri ngbanga mbe yinme tirige ye na. Saraga cenle nga ye pan ki ni yeen, ye nawa po ni, mi yaa logo ye yeri mbe kajenge pye ye kan wi le?» Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, lo li yo ma.

¹⁰ «Ki pye ndee ye ni, nungha saa sherigo gbogo koro ti tonndo, ki mbe janla ndanla. Kona, pa ye se ta saa kason muni[†] wa na saraga wosaga ki na jaga, mbaa saara sori wa na mege ni. Mi se yenle ye yarikanga ki na.» Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, lo li yo ma.

¹¹ Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, lo li yo ma fo: «Mbege le wa yonlo yirisaga, fo saga wa wa yonlo tosa, na mege ki yen ma gbogo cengele woolo pe sogowo. Lagapyew dunruya wi ni, pe yen na wusuna nuwo taan sori[†], na saara nda ti yen fyongo fu ti woo nala sonni; katugu na mege ki yen ma gbogo cengele woolo pe sogowo.

¹² Een fo, yoro wo na, ye yen nala mege ki joga, naa yaa yuun fo: «We Fo wi saraga wosaga ki yen fyongo ni, saara yaakara nda ti yen na woo wa ki na, ti woro na jate yaraga ka.»

¹³ Ye yen na yuun fo: «Yingi tege nga we na!» Ki pye ma, saraga wosaga ki yen ma ye mben. Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, lo li yo ma. Yaayoro nda pe yu, naa nda ti yen na sege konaa nda ti yen na yaa, to ye yen na paan na kaan na yeri; to ti yen ye yarikanra nda ye yen na paan ti ni. Ye nawa po ni, mi yaa yenle ti na wi le? Yawe Yenjele lo li yo ma[†].

¹⁴ Danga yen javafo wi wogo, wo na simbapolo tiyoon yen wa wi yaayoro ngbelege ki ni, a wi yon folo le mboo kan na yeri, een fo wii suu kan; mee pan yaayogo nga ki yen jeregisaga ni ki ni, mbege wo saraga mi na ye Fo na yeri. Ye daga mbege jen fo mi yen wunlungbo, mi Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo,

muwi mi yo ma; a cengele woolo paa fye na yegε.»

2

YEREWε SENRE nda tila kan saraga wofenne pe yeri

¹ Koni, ki ngasele na li yen na kaan yoro saraga wofenne yoro yeri.

² Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo: «Na yee yenle mbaa nuru na yeri, na yee yenle mbaa na gbogo wa ye kotogo na, pa mi yaa ye danga. Mi yaa ye duwaw wi kannga mboo pye danga. Ee, mi yaa wi pye danga; katugu ye ni, wa kpe woro nala gbogo wa wi kotogo na.

³ Ye wele, na ye sigi yingiwe jen, mi yaa ye setirige piile pe tongo. Yoro wo na, ye yaayoro saara nda ye maa woo ye sherege feti piliye yi na, mi yaa ti fire ti tēge mbe ye yere ti fa ti ni. Pe yaa ka yoro naa to ni ye koli mbe kari ye ni[†].

⁴ Pa kona ye yaa ki jen mbe yo muwi migi ngasele na li kan ye yeri, jango yon finliwe mba mila le Levi[†] wi ni, pi koro wa pi yonlo suyi.» Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.

⁵ «Yon finliwe mba mila le Levi wi ni, pi yen mbe yinwege naa yeyinngε kan. Miri kan wi yeri, jango wila fye na yegε. Wila si fye na yegε konaa na seri na yegε[†].

⁶ Kaselege nagawa senre wila pye na yuun wa wi yon. Kambasinngε senre kpe sila yiri wa wi yon. Wila wi yinwege ki pye na ni yeyinngε naa kasinngε ni. Wila ti, a lelegere kannga ma laga pe tipere ti na.

⁷ Katugu saraga wofε wi daga mbe po ki na, mbaa leele pe nari pe Yenjele li jen. Pa pe maa paan wa wi yeri na nagawa senre ti yewe, katugu wi yen Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo li pitunjo.

⁸ «Een fo yoro wo na, ye laga kono jenne li na. Ye lelegere kan, a pe punjo ye nagawa senre ti ni. Yon finliwe mba pila le Levi wi ni, a yoo jogo. Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, lo li yo ma.

⁹ Ki kala na, mi fun mi yaa ti ye kala li leele pe ni fuun pe mben, konaa paa ye tifaga. Ki kaa pye ye woro na tanri na

[†] **1:10 1:10:** Kila pye faa, yaayoro nda Zhufuye paa pye na woo saara Yawe Yenjele li yeri, paa pye nari gboc sori wa saraga wosaga ki na. Saraga wofenne poro tunngo layi mbe kason ki gberi wa ki na. [†] **1:11 1:11:** Wusuna nuwo

taan wi sogowo pila pye kapyege ka, nga paa pye na piin na Yenjele li gbogo. [†] **1:13 1:12-13:** Saraga wofenne poro paa daga mbaa jege saara yaayoro nda ti sila pye ma yon ti na. Een fo paa pye na fye leele pe na, nee yenlegi yaayoro tijangara ti na. Ki pyelomo pi na ma, pe sila pye na Yenjele li jate, mee songoro naga yuun ma yo fo pe tunngo ki yen tege ni pe go na. [†] **2:3 2:3:** Mbe yala Yenjele li lasiri wi ni, paa daga mbaa saara yaayoro ti fire ti sori kason ni, wa paara yinre censaga ki punjo na; Eki 29.14; Levi 4.11-12. Ki yaa pye ndee saraga wofenne pe sila kaa na tanri ki ngasele li na, maga kan saara tila pye fyongo ni. Saraga wofenne pe yaa ka tongo mbe wo wa, paa yegε nga na pe ma yaayoro fire ti sogo wa paara yinre censaga ki punjo na. [†] **2:4 2:4:** Yon finliwe mba Yenjele laa le Levi wi ni, po la pye fo wila saraga wogotunngo ki piin. Levi wo na, wila daga mbaa tanri Yenjele li ngasegele ke na ceccece (Nombu 3.11-13). [†] **2:5 2:5:** Nombu 25.12

kondegele li na, een fo, a yaa conrowo piin na nagawa senre ti wogo na we†.»

Yerewe senre nda tila kan nambala mbele pe maa tara ta yeye jele pori mbele pe maa yarisunndo gbogo

¹⁰ We ni fuun we woro to nungba piile wi le? Yennele nungba lo ma li we da wi le? Yingi na, a we nee kambasinngge piin we yee na, nee we teleye pe yon finliwe pi jogo?

¹¹ Zhuda tara woolo pe yen leele mbele pee taga pe na. Pe katijaanga pye laga Zheruzalemu ca konaa laga Izirayeli tara ti ni. Kaselege ko na, Yawe Yennele li lajenge kpoyi, ko nga ki yen mali ndanla, Zhuda tara woolo pege tege fyongo ni; katugu pe tara ta yeye jele pori, mbele pe maa yarisunndo ta yeye gbogo.

¹² Lere na wila ko kagala koro piin, Yawe Yennele luu puro luu wo wa wi woolo pe sogowo, poro mbele pe yen Zhakobu setirige piile wele. Wiga ka ya mbe saraga wo naa Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yeri.

Yerewe senre nda tila kan mbele pe maa pe jele jege pe yeri

¹³ Nga ye maa piin naa, ki nga. Ye ma saa na yanli na yentunwo wuun wa Yawe Yennele li saraga wosaga ki na, na gbele na jeen li yeye sogowo, katugu Yawe Yennele lii yenle ye yarikanra ta kpe na; ye kee yaara ta kpe woro mali ndanla naa.

¹⁴ Ye maa yewe na yuun fo: «Yingi na we kee yaara tii sili ndanla naa?» Ko pan ma, katugu maa yon folo le Yawe Yennele li yeye sogowo mbe koro sinne ma lefonro sanga japowoo wi ni. Wila pye ma nimbye, a maa wo. Een fo konaa ki ni fuun, mee koro sinne wi ni.

¹⁵ Mi yo mboro naa wo ni Yawe Yennele li ye pye wire nungba naa jatere nungba? Ki wire nda ti pye nungba, yingi tila jaa? Mi yo pyo tila jaa mbe ta Yennele li yeri? Ki kala na, ye ye yee yingiwe jen, jango wa kpe ka ka pye mbasinnye wi lefonro sanga japowoo wi ni.

¹⁶ Katugu Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li yo fo: «Naja mboo jo je ki yen mala mben.» Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yo fo: «Lere na wi yen ma weli wi jo wi ni, mi yen maga wogo ki panra. Ki kala na, ye ye yee yingiwe jen, yaga ka pye mbasinmbele.»

Yennele li yo li yaa pan mbe kiti kon li woolo pe na

¹⁷ Ye yen na Yawe Yennele li yon weri ye senre ti ni. Een fo ye nee yuun fo: «We yen nali yon weri mele?» Ye yen nali yon weri, katugu ye yen na yuun fo: «Ja fuun wi yen na kapege piin, ki wogo ki yen ma yon Yawe Yennele li yeye na. Ki lerefo wi kala li yen mali ndanla.» Nakosima ye ma yewe ma yo fo: «Yennele na li yen na kasinnye piin, lo yen se yeri?»

3

Yawe Yennele li pilige ye

¹ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yo fo: «Wele, mi yen nala pitunngwo torogi, wi yaa sanla kon li gbegede na kan† wa na yeye. Yawe Yennele na ye yen na lagajaa, li yaa pan mbe ye wa li sherigo gbogo ki ni mbe ye fo. Pitunngwo na wi yaa yon finliwe pi senre yo, a yaa wi jaa mboo yan, wi yaa pan.

² «Een fo ambo wi mbe ya yere wi yeye sogowo wi panmbilige? Na wiga ka pan mboo yee naga, ambo wi mbe ya koro wa wi yeresaga? Katugu ki yaa ka pye paa kason nga warifuwe yanfo wi ma warifuwe wi yan wa ki ni ki yen, paa paara jogofa wi tafilan nga ki ma paara ti jogo mari laga ki yen.

³ Wi yaa ka pan mbe cen mbe warifuwe wi yan, mboo pye kpoyi. Wi yaa ka saraga wofenne, Levi setirige piile wele, pe pye kpoyi mbe pe laga, paa yeye nga na pe ma warifuwe naa te wi pye kpoyi we. Kona, pe yaa kaa saara woo Yawe Yennele li yeri mbe yala ti wolomo pi ni.

⁴ Kiga pye ma, Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe yaa la paan yarikanra nda ni Yawe Yennele li kan, ti yaa li ndanla paa yeye nga na faa kila pye we, yegede ngele ke toro faa ke ni.

⁵ «Mi yaa pan ye korogo, jango mbe kiti kon ye na. Mi yaa fyeele mbe sereya yo lekaala pe na, naa jataala pe na, mbe sereya yo mbele pe maa yagbogowo wuguro piin pe na, naa mbele paa la pe tunmbyeele pe sara wi kaan pe yeri pe na, naa mbele pe maa nangunjaala naa pijiriwele pe jolo pe na, mbe sereya yo mbele pe maa nambannjeenle pe jeregi konaa mbele paa la fyee mi na Yennele na yeye pe na.» Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.

† 2:9 2:9: Nga ki yo fo: Ye yen na conrowo piin na nagawa senre ti wogo na, ko koro wo yen fo ye daga mbaa tanri lasiri wi na yeye nga na, ye woro na ko piin; een fo ye yen na leele woo leele ni yeye nga na pe daga mbaa tanri wi na. † 3:1 3:1: Mati 11:10; Maki 1:2; Luki 1:76; 7:27 † 3:6 3:6: Nga ki yo fo: Mi se kannga fyew, ko koro wo yen fo Yennele li yaa koro yon finliwe na Zhakobu setirige piile pe ni, ali mbege ta pe woro ma sin.

*Leele pe daga mbe laga pe kapere
ti na mbe songoro mbe pan
Yennele li korogo*

⁶ «Muwi mi yen Yawe Yennele le. Mi se kannga fyew†. Ko ki ti yoro Zhakobu setirige piile, ye fa tongo mbe wo wa.»

⁷ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yo fo: «Maga le wa ye teleye pe sanga wi na, ye laga na kondegengele ke na. Ye woro na tanri ke na. Ye songoro ye pan na korogo, pa mi yaa songoro mbe pan ye korogo. Een fo ye nee yuun fo: «We yaa songoro mbe pan mele?»

⁸ Lere mbe ya Yennele li yu le? Ma si yala, ye yen nala yuun. Kona, a ye nee yewe na yuun fo: «We yen nōo yuun mele?» Ye yen nala yaga naa na yarikanra ti yuun.»

⁹ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yo fo: «Danga yen ye wogo, katugu ye cenle woolo pe ni fuun paa na yuun.

¹⁰ Yaa paan yaga wi ni fuun wi ni, yaa wi teri wa sherigo gbogo yarijende tegesaga ki ni, jango yaakara mbaa taa wa na go ki ni. Ki pyelomo pi na, yanla wa ye wele, na mii naayeri wegele ke yenge ye kan mbe duwaw tirige ye na, na wi se jen mbe ko, fo ye se tegesaga ta ti ni fuun ti na†. Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.

¹¹ Mi se ti yarijogoro mbe gbōn ye yarilire ti na. Ti se kaa ye keere yarilire ti jogo naa. Ye erezen tiire ti se ka koro mbasende. Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.

¹² Tara sannda pyew ti woolo pe yaa kaa ye yinri duwaw piile, katugu ye tara ti yaa ka pye mbe tanla.» Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.

*Pilige nga Yennele li yaa kali
kasinnye ki naga*

¹³ Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ye yen na senpere yuun na na. Een fo ye nee yuun fo: «Yingi senpere waa yuun ma na?»

¹⁴ Yege yo ma yo fo: «We yen na tunngo piin Yennele li kan jaga. We yen na tanri Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li kondegengele naa li ngasegele ke na, na gbele li yege sogowo mbege naga fo wè laga we kapere ti na, yingi tonli we ta wa ki ni?»

¹⁵ Ki kala na, koni ye yen naga jate ma yo mbele pe maa pe yee gbogo, ferawe yen pe woo, mbele pe yen kapere pyefenne poro paa yongo na kee yege. Een fo pe yere ma

Yennele li wa ma wele, yaraga ka nee pe ta.»

¹⁶ Ki pye ma, mbele pe maa fye Yawe Yennele li yege, a pe si para pe yee ni. A Yawe Yennele li si nungbolo jan ma logo pe yeri. A pe si sewe wa yonlogo li yege sogowo ma mbele pe maa fye li yege konaa nali mege ki gbogo pe mere ti le wa wi ni, jango laa jatere piin pe na.

¹⁷ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yo fo: «Pilige nga mi kon ma tege, pe yaa ka pye na woolo ki pilige ki ni. Mi yaa ka pe yinriwe ta paa yege nga na tofo maa wi pinambyo yinriwe taa, wo na wi maa tunngo piin wi kan we.

¹⁸ Kona ye yaa kaga yan naa fo lesinnye wo naa lepee wi ni pe yen ma jen ma wo pe yee ni, na wi maa tunngo piin Yennele li kan konaa na wi woro na tunngo piin li kan pe yen ma jen ma wo pe yee ni.»

*Yennele li pilige ki yen na paan,
nga ni li yaa kiti kon*

¹⁹ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yo fo: «Ye wele, pilige ka wa na paan. Ki yen ma tijanga paa yira kasōn gbogo yen. Ki pilige ki na mbele pe maa pe yee gbogo pe ni fuun naa lepee pe ni fuun pe yaa ka pye paa yan waga yen. Ki pilige ki na pe yaa ka sogo mbe ko pew, fo ninje nakoma njege ka kpe se ka koro pe kan.

²⁰ Een fo, yoro mbele ye maa fye na mege ki yege, na kasinnye ki yaa pye paa yonlo yen mbaa yinrigi ye na, nga ki yanwa pi yaa la ye sagala. Kona ye yaa pye lesele mbaa yeni la kanni nayinme ni paa yege nga na napire ti kaa yinrigi wa nangbonggo ki ni ti maa ki piin we.

²¹ Pilige nga ni mi yaa kanla yawa pi naga, ye yaa kaa lepee pe tangala†, pe yaa pye paa gbanngban yen wa ye tooro ti nogo.» Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.

²² «Lasiri senre naa kondegengele konaa kakōnddegengele ngele mi kan na tunm-byeey Moysis wi yeri wa Horebu† yanwiga ki na, ti pye Izirayeli woolo pe ni fuun pe woro, yaa nawa tuun ti na.

²³ «Ye wele, mi yaa na yon senre yofō Eli† wi torogo wa ye yeri sanni mi na Yawe Yennele na piligbogo ki sa gbōn, ko nga ki yen fyere gbogo pilige we.

²⁴ Wi yaa ka teele poro naa pe piile pe sogowo pi gbegele, mbe piile poro naa pe

† 3:10 3:10: Levi 27:30; Nombu 18.21-24; Dete 12.6; 14.22-29; Nehe 13.12 † 3:21 3:21: Ye yaa kaa lepee pe tangala: Ko senre nda to yen naga nari ma yo pe yaa ka fannga ta lepee pe na. † 3:22 3:22: Horebu yanwiga ko nungha ko pe maa yinri fun Sinayi yanwiga ye (Eki 3.1). † 3:23 3:23: Yennele yon senre yofō na wi senre ti yo laga ki laga nga ki ni, wi yaa pye Eli wa yege wi wo. Ko koro wo yen fo Yennele yon senre yofō wawi, na wi tunngo ki yaa pye mbe taanla Eli wogo ki ni. Ki yaa pye ko Yennele yon senre yofō wo senre ti yo wa go 3.1 laga ki ni. Zhezu wila ki yo maga filige fo ki Yennele yon senre tila ti yee yon fili wa Zhan Batissi wi panga ki ni (Mati 11.14; 17.10-13; Maki 9.12; Luki 1.17; Zhan 1.21). † 3:24 3:24: Luki 1.17

teele pe sogowo pi gbegele[†], jango mi ka
ka pan mbege tara nda ti jogo pew.»

Zhezu Kirisi Sentanra nda MATIYE la yonlogo Sewe wi nawa senre

Ki sewe na wo wi yen Zhezu Kirisi Sentanra ti sewe kongbannga we, na Matiye la yonlogo. Matiye wila pye nana na paa pye na yinri Alife wo pinambyo. Paa pye naa yinri fun Levi mbe yala Mariki 2.14, naa Luki 5.27 lara ti ni. Wila pye Zhezu wi forogofenne ke ma yiri shyen wo wa nungba. Ko yege, wila pye na nizara shoo Orumu tara gboforonema wi kan, wo la pye ma en Izirayeli tara ti go na.

Zhezu wi sanga wi na, Zhufuye woo na kaa nizara wi shoo Orumu tara ti kan, Zhufuye sanmbala pe maa wi jate paa kapegbogo pyefo yen. Pe ma ki fo wi panra fo jenge, katugu pe maga jate fo wi yen na tunngo piin Izirayeli tara ti juguye poro kan. En fo Zhezu wo na, wila Matiye wi yinriwe ta. Wila wi yeri, jango wi nizara shogo tunngo ki yaga, wi kannga wi pye wi forogof. Wee yarilegere jen Matiye wi wogo na, en fo mbe yala kalegele koro ni, wo wigi Sentanra nda ti yonlogo.

Laga Zhezu Sentanra nda ti ni, Matiye wi yen naga nari we na fo Zhezu Kirisi wo wi yen Izirayeli tara ti wunlunana jenne konaa ti shof, pa wi yiri wa wunlunana Davidi wi setirige ki ni. Wowi Yenjele laa para wi wogo na li fafafa Yenjele yon senre yofenne pe fannga na, ma yon folo kon Izirayeli woolo pe yeri, ma yo fo pilige ka li yaa ka pe sho.

Sentanra nda Matiye la yonlogo wa ti pelisaga, wi yen na para Zhezu wi teleye pe senre na konaa Zhezu wi sege ki pye yege nga na ki senre na (Mati 1-2). Wi yen naga nari paa yege nga na Zhan Batisi wila Zhezu wi batemu wi pye, konaa paa yege nga na Sotanla wila Zhezu wi wa ma wele (3.1-4.11). Mbe taga wa ko na, kafonngolo ngele Zhezu wila pye na piin, Matiye wi yen na ke wogo ki yege nari we na fun, konaa senre nda wila pye na yuun wa Galile tara ti ni (4.12-18.35).

Laga Sentanra sewe wi kosaga yeri, Matiye wi yen naga nari we na paa yege nga na Zhezu wila kari wa Zheruzalemu ca, wa ki laga nga wi juguye paa wi kan wa tiparaga ki na maa gbo, konaa a wi yen ma yiri wa kunwo pi ni (19.1-28.15). Ko pungo na, a Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni, pe si saa pe yee fili yanwiga ka na, wa Galile tara. Wa ki laga ki na, wila tunngo kan pe yeri ma yo pe saa dunruya cengele woolo pe ni fuun pe piin wi forogofenne (28.16-20).

Laga ki Sentanra nda ti ni, wege yan paa yege nga na Zhezu wila pye na yarilegere nari Yenjele ca wunluwo pi wogo na. Nagawa mba Zhezu wila kan, Matiye wi kangurugo gbogolo wa pi ni, mba pi yen ma tonlondono. Pow mba yen:

- 1) Zhezu wila wi forogofenne pe naga, paa yege nga na pe tangalomo pi daga mbe pye wa Yenjele ca wunluwo pi ni (5-7).
- 2) Zhezu wila wi forogofenne ke ma yiri shyen pe naga, paa yege nga na pe daga mbaa Yenjele ca wunluwo pi senre ti yari kpengbelengbe leele pe kan (10.5-42).
- 3) Zhezu wila para Yenjele ca wunluwo pi senre na yomiyegele ni (13).
- 4) Zhezu wila para kapere to naa kapere ti kala yagawa pi wogo na (18).
- 5) Zhezu wila para dunruya wi kowo pi wogo na konaa paa yege nga na wi yaa ka kiti kon leele pe ni fuun pe na (24-25).

Sewe wi yen ma konlo yege nga na

Zhezu wi sege konaa wi punwe sanga 1.1-2.23

Zhezu wi tunngo ki gbegeleme kala 3.1-4.11

Zhezu wi tunngo wa Galile tara 4.12-13.52

Zhezu wi tunngo ki kowo wa Galile tara 13.53-18.35

Zhezu wi tangala mbe kari wa Zheruzalemu ca 19.1-20.34

Zhezu wi tunngo wa Zheruzalemu ca 21.1-25.46

Zhezu wi jologo konaa wi kunwo 26.1-27.66

Zhezu wi yenme ma yiri wa kunwo pi ni 28.1-20

ZHEZU WI SEGE KONAA WI PUNWE SANGA

1-2

*Zhezu Kirisi teleye pe mere ti nda
(Luki 3.23-38)*

¹ Zhezu Kirisi teleye pe mere ti nda, ma yiri wa Davidi setirige ki ni. Pa Davidi wila yiri wa Abirahamu setirige ki ni.

² Abirahamu wo la Izaki se. A Izaki wo Zhakobu se. A Zhakobu wo Zhuda se naa wi nosepiile nambala pe ni.

³ A Zhuda wo Faresi naa Zara se. Pe no paa pye naa yinri Tamari. A Faresi wo Esiron se. A Esiron wo Aramu se.

⁴ A Aramu wo Aminadabu se. A Aminadabu wo Naaso se. A Naaso wo Salimo se.

⁵ A Salimo wo Bowazi se. Wi no paa pye naa yinri Arhabu. A Bowazi wo Obedi se. Wi no paa pye naa yinri Uruti. A Obedi wo Zhese se.

⁶ A Zhese wo wunlunana Davidi wo se.

A Davidi wo si Salomo se. Salomo no wo lawi na Uri jo we.

⁷ A Salomo wo Orobowamu se. A Orobowamu wo Abiya se. A Abiya wo Aza se.

⁸ A Aza wo Zhozafati se. A Zhozafati wo Zhoramu se. A Zhoramu wo Oziyasi se.

⁹ A Oziyasi wo Zhowatamu se. A Zhowatamu wo Akazi se. A Akazi wo Ezekiyasi se.

¹⁰ A Ezekiyasi wo Manase se. A Manase wo Amo se. A Amo wo Zhoziyasi se.

¹¹ A Zhoziyasi wo Zhekoniyasi naa wi nosepile nambala pe se. Ko sanga wo lawi paa Izirayeli tara woolo pe yigi kulolo ma kari pe ni wa Babiloni tara.

¹² Izirayeli tara woolo pe karingolo wa kulowo pi ni wa Babiloni tara, a Zhekoniyasi wo si Salaceli se. A Salaceli wo Zorobabeli se.

¹³ A Zorobabeli wo Abiyudi se. A Abiyudi wo Eliyakimu se. A Eliyakimu wo Azori se.

¹⁴ A Azori wo Sadoki se. A Sadoki wo Akimu se. A Akimu wo Eliwudi se.

¹⁵ A Eliwudi wo Eleyazari se. A Eleyazari wo Matan se. A Matan wo Zhakobu se.

¹⁶ A Zhakobu wo Zhozefu se. Zhozefu wo wila pye Mari polo we. Zhezu na pe yinri Kirisi, Mari wila wo se.

¹⁷ Mbege le Abirahamu sewe pi na sa gbɔn Davidi sewe pi na, sere nungba woolo yirisaga ke ma yiri tijere kila yiri pe sogowo pi ni. Mbe sigi le Davidi sewe pi na sa gbɔn Izirayeli tara woolo pe karaga wa kulowo pi ni wa Babiloni tara, sere nungba woolo yirisaga ke ma yiri tijere kila yiri pe sogowo pi ni. Mbe sigi le ko sanga wo na sa gbɔn Kirisi wi sewe pi na, sere nungba woolo yirisaga ke ma yiri tijere kila yiri ki sogowo pi ni fun.

*Zhezu Kirisi wi sege ye
(Luki 2.1-7)*

¹⁸ Zhezu Kirisi wi sege pa kila pye yeen. Mari, Zhezu wi no we, wila pye nana na paa pye na yinri Zhozefu wi yeri wi katogo jo. Een fo, wi sila wi jen jele, a wi si kugbo le Yinnekpoyi li fannga na.

¹⁹ Mari wi polo Zhozefu wila pye lesinne, wi sila pye na jaa mbe Mari wi mege ki jogo. A wi si yere ki yerewe mbege porogo ki jogo larawa.

²⁰ Maa ta wila pye na ko jate ma, a we fo wi merege wa si pan wi korogo woonro na, mee wi pye fo: «Zhozefu, Davidi setirige pyo, maga ka fye mbe Mari wi le ma jo, katugu Yinnekpoyi lo fannga na wi kugbo le mbe pyo wa se.

²¹ Wi yaa ka pinambyo se, maa mege ki taga fo Zhezu, katugu wi yaa kaa woolo pe sho pe kapere ti ni.»

²² Ko ki ni fuun ko yaa pye ma, jango senre nda we fo wila yo wi yon senre yofa wa yon, ti ta tiri yee yon fili, fo:

²³ *Sumboro na wii nana kala jen, wi yaa kugbo le mbe ka pinambyo se.*

Pe yaa kaa ki pyo wi yinri Emanuweli.†

Ko koro wo na fo: Yennele li yen we ni.

²⁴ Naa Zhozefu wila kaa yen, nga we fo wi merege wila yo maa kan, a wi sigi pye. A wi si Mari wi le wi jo.

²⁵ Een fo, wi sila wi jen jele, fo, a Mari wi saa wi pinambyo wi se, a Zhozefu wuu mege ki taga naa yinri Zhezu.

2

*Kajenmbele pe le la yiri
wa yonlo yirisaga ma saa Zhezu
wi wele*

¹ Pa paa Zhezu wi se wa Zhude tara, wa Betileemu ca ki ni, wunlunana na paa pye na yinri Erodi wi wagati wi na. Zhezu wi sege ki pungo na, a kajenmbele† pe le si yiri wa tara ti yonlo yirisaga ke yeri, ma pan wa Zheruzalemu ca.

² A pe si Zheruzalemu ca fenne pe yewe ma yo fo: «Zhufuye pe wunlunana na pe se foonfon nga wi yen se yeri? Woo wonno li yan li yiri wa yonlo yirisaga ke yeri, ko we pan mboo gbogo.»

³ Naa wunlunana Erodi wila kaa ki senre ti logo, a wi jaterale wi si piri wi na fo jenge, ma pinle Zheruzalemu ca woolo pe ni.

⁴ Ki kaa pye ma, a wi suu woolo pe saraga wofenne teele poro naa lasiri sewe jenfenne pe ni fuun pe gbogolo, mee pe yewe ma yo fo: «Kirisi wi daga mbe se laga kikiin?»

⁵ A pe suu pye fo: «Wa Zhude tara, wa Betileemu ca, katugu ko Yennele yon senre yofa wila yonlogo ma yo fo:

⁶ *Mboro Betileemu ca nga wa Zhude tara ti ni,*

mboro ma ma yen Zhude tara cagboro ti jele le de;

katugu to gheye wa yaa ka yiri wa ma ni.

Wo wi yaa kaa Izirayeli, na woolo pe yege sinni.»†

⁷ Ki kaa pye ma, a Erodi wi si kajenmbele pe yeri larawa, mee pe yewe wagati jate na wonno laa yiri wi ni.

⁸ Kona, a wi si pe tun wa Betileemu, ma yo fo: «Ye kari ye saga pyo wi lagaja jenge. Na yaga kaa yan, ye pan yege yo na kan, mi fun mbe ta saa gbogo.»

⁹ Naa paa kaa wunlunana wi senre ti logo ma, a pe si kari. Wonno na paa keli

† 1:23 1:23: Eza 7.14 † 2:1 2.1: *Kajenmbele*: Leele pe le la wele paa pye wongolo ke koro jenfenne. † 2:6 2.6: Mishe 5.1-2

ma yan ma pe ta wa yonlo yirisaga, a pè sili yan naa. A li si keli pe yege nêe kee. Pyo wila pye laga nga na, naa wônno lãa ka saa gbôn wa ki go na, a li si yere.

¹⁰ Naa pãa kaa wônno li yan ma, a pe nawa pi si yinnji fò jenge.

¹¹ A pè si ye wa go ki ni, mæe pyo wi yan, naa wi nò Mari wi ni. A pè si kannguro kan, mæe pyo wi gbogo. Ko pungo na, a pè si pe tuguro ti yenge yenge, mæe wi gbogo: Tê, naa wusuna nuwo taan ni, konaa latikoro nuwo taan songgbanga woo ni, ña pe yinri miiri.

¹² Kona, a Yennele li si kajenmbele pe yeri wônno na ma yo paga ka songoro wa Erodi wi yeri naa. A pè si konò fônno lè, mæe kari pe tara.

*Pãa kari Zhezu wi ni
wa Ezhipiti tara*

¹³ Kajenmbele pe karingolo, a we Fò wi merege wà suu yee naga Zhozufu wi na wônno na, ma suu pye fò: «Yiri ma fe ma kari pyo wo naa wi nò pe ni wa Ezhipiti tara. Ma koro wa fò mbe ka saga yo ma kan naa, ma songoro ma pan; katugu Erodi wi yaa kaa pyo wi lagajaa mboo gbo.»

¹⁴ Ki yembine li ni, a Zhozufu wi si yiri ma fe ma kari pyo wo naa wi nò pe ni wa Ezhipiti tara.

¹⁵ Pãa koro wa fò ma saa gbôn Erodi kupilige ki na. Ko kagala koro la pye ma, jango senre nda we Fò wila yo wa wi yon senre yofò wi yon, ti ta tiri yee yon fili, fò: «*Milan pinambyo wi yeri maa wo wa Ezhipiti tara.*»[†]

*Piile tunmombolo
pe gbosenre re*

¹⁶ Naa Erodi wila kaa ki yan kajenmbele pòo fanla, a ki suu nawa pi ngban fò jenge. A wi si konò kbe, ma yo pe sa pinambiile tunmombolo mbele fuun pe wa Betileemu ca konaa ki kanngara na cara ti ni pe gbo. Mbele pe yegele ke sila toro shyenzhyen na we. Wila ko pye ma, ma yala kajenmbele pãa wônno na senre yo maa kan, li yansanga wo ni.

¹⁷ Kona, senre nda Yennele yon senre yofò Zheremi wila yo, a ti siri yee yon fili, fò:

¹⁸ *Paa gbelege nuru wa Arama ca,
jorogomo naa yungbogoro senlegere.
Arasheli wo wila wi piile pe kunwo pi gbele.
Wi woro na jaa poo kotogo ki sogo wi na,
katugu pe ku.*[†]

*Zhozufu naa wi woolo
pãa songoro ma pan
wa Izirayeli tara*

¹⁹ Erodi wi kungolo, a we Fò wi merege wà suu yee naga Zhozufu wi na wônno na, maa ta wa Ezhipiti tara.

²⁰ Merege wila wi pye fò: «Yiri ma pyo wi lè, naa wi nò wi ni, ma songoro pe ni wa Izirayeli tara, katugu leele mbele pãa pye na pyo wi lagajaa mboo gbo, pè ku.»

²¹ A Zhozufu wi si yiri ma songoro pyo wo naa wi nò pe ni wa Izirayeli tara.

²² Naa wila ka saa ki logo ma yo Arishelawu wo wila cen wa wi to Erodi wi yonlo, ma pye Zhude tara ti wunlunana, a wi si fyè. Wi sila yenle mbe sa cen wa ki tara ti ni. Naa Yennele lãa kaa para wi ni wônno na maa kogori, a wi si kari wa Galile kinda wi ni,

²³ mæe saa cen ca ka ni, pege yinri Nazareti; jango senre nda Yennele li yon senre yofenne pãa yo ma yo fò: «Pe yaa kaa Zhezu wi yinri Nazareti ca fenne woo,» ti ta tiri yee yon fili!

ZHEZU WI TUNNGO KI GBEGELEME KALA

3

3.1-4.11

*Zhan Batisi wi Yennele senre
yowo pi mba*

(Maki 1.1-8; Luki 3.1-18; Zhan 1.19-28)

¹ Ki sanga wi ni, Zhan Batisi wi si pan wa Zhude tara gbinri wi ni, nêe Yennele senre ti yari leele pe kan.

² Wila pye na yuun fò: «Ye ye kapere ti jen yeri yaga, katugu Yennele ca wunluwo pi yongo!»

³ Ko Zhan wo Yennele yon senre yofò Ezayi wila para wi senre na ma yo fò: *Lere wa magala yen na yinrigi wa gbinri wi ni na yuun fò:*

*Ye we Fò wi konò li gbegele,
yoo kombigile ke sinzin!*[†]

⁴ Zhan wi yariporo pãa ti gbegele yongome sire ni. Kurusijara selege woo wila pye wi yeri, a wila wi poo wa wi senne.[†]Gbato naa senrege wila pye na kaa.

⁵ Zheruzalemu ca woolo poro naa Zhude tara woolo pe ni fuun pe ni, konaa Zhuriden gbaan yon ca woolo pe ni fuun pe ni, pãa pye na kee Zhan wi korogo.

⁶ Pãa pye naga yuun naga finligi leele pe yege na, ma yo pe yen kapere pyefenne. A Zhan wi nêe pe batize wa Zhuriden gbaan wi ni.

⁷ Naa Zhan wila kaa ki yan Fariziye poro naa Sadusiye pe legere la pye na kee wi korogo wi pe batize, a wi si pe pye fò: «Yoro mæere pire[†] nda yeen, ambo wigi

[†] 2:15 2:15: Oze 11.1 [†] 2:18 2:18: Zhèrè 31.15 [†] 3:3 3:3: Eza 40.3 [†] 3:4 3:4: Yennele yon senre yofenne pãa pye na kurusijaraye mbele poo, pãa pye selege woolo. [†] 3:7 3:7: *Mæere pire ko mege nga ko yen naga nari ma yo Fariziye poro naa Sadusiye pè pe paa wòro ti yen.*

naga ye na ma yo ye mbe ya sho Yenñe le li nangbanwa mba pila paan pi kɛɛ?

⁸ Ki kala na, kapyere nda ti yaa ki naga mbe yo yɛ ye tangalomo pi kannga, yaa to piin.

⁹ Yaga kaa ki sonri mbaa yuun fo: «We tele yen Abirahamu.» Mbege yan ndɛɛ kiti se ka kon ye na. Katugu kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, ki sinndɛɛɛ nda yɛɛn, Yenñe le li mbe ya mberi kannga ti pye Abirahamu wi setirige piile.

¹⁰ Pɛ gbɔnlogo ki le mako tire ti na, mberi ninde ti kɔnlo mberi jaanri. Tige nga fuun ki woro na pire jende seni, pe yaa ki kɔnlo mbege wa wa kason mbege sogo.

¹¹ Mi wo na ye batize tɔnmɔ ni mbege naga fo yɛ ye kapere ti jen mari yaga. Eɛn fo, lere wa wa na paan mi pungo na, wo fannga ko we mi wogo ko na. Mii daga yere mboo sawira ti wo wa wi tɔɔɔ ti na†. Wo wi yaa ka ye batize Yinnekpoyi lo naa kason† ni.

¹² Wi teli wi yen wi kɛɛ. Wi yaa ka sholo ke fe mbe ke fooro ti wo ti ye jenne wi ni, mbe si jenne wi gbogolo mboo le wa wi bondo wi ni. Eɛn fo, wi yaa fooro to sogo wa kason nga ki se figi fo sanga pyew ko ni.»

*Zhan wila Zhezu wi batize
(Maki 1.9-11; Luki 3.21-22)*

¹³ Kona, a Zhezu wi si yiri wa Galile tara, mɛɛ kari Zhan kɔɔɔɔ wa Zhuriden gbaan yon ki na, ma yo Zhan mboo batize.

¹⁴ Eɛn fo, Zhan wila pye na jege, nɛɛ wi piin fo: «Ki daga mboro mbe mi batize, a mboro nɛɛ paan mi kɔɔɔɔ!»

¹⁵ A Zhezu wi suu pye fo: «Yere ki na ki pye ma yingo, katugu nga Yenñe le li yen na jaa, pa we daga mbege pye mbege yon fili yɛɛn.»

Ki kaa pye ma, a Zhan wi si yenle ki na.

¹⁶ Naa paa kaa Zhezu wi batize ma ko, a wi si yiri wa tɔnmɔ. Le ki yongolo nungba ke ni, a naayeri wi si yenge wi kan. A wi si Yenñe le li Yinne li yan li yen na tinri wi na paa ketene yen.

¹⁷ A magala la si yiri wa yenñe le na ma yo fo: «[J]a yɛɛn, wo wi yen na Pinambyo na wilan ndanla jenge we. Wi kala lilan ndanla fo jenge.»

4

*Sotanla wila Zhezu wi wa
ma wele mboo le kapege*

(Maki 1.12-13; Luki 4.1-13)

† 3:11 3:11: Katugu wi go kologo ki pyege na. † 3:11 3:11: Mbe batize kason ni, ki koro wi mbe ya pye Yenñe le li kiti kongo ko. Luki 3.17; 1 Koren 3.13. † 4:4 4:4: Dete 8.3 † 4:6 4:6: Yuuro 91.11-12 † 4:7 4:7: Dete 6.16

† 4:10 4:10: Dete 6.13

¹ Kona, a Yinnekpoyi li si Zhezu wi yege sin ma kari wi ni wa gbinri wi ni, jango Sotanla wi saa wa wi wele mboo le kapege.

² Naa Zhezu wila kaa pye sonlo nafa shyen naa ki yembine nafa shyen, na wi fa ka, a fungo suu yigi.

³ Kona, a Sotanla wi si fulo wi tanla, ma suu pye fo: «Na kaa pye ma yen Yenñe le li Pinambyo, ki yo ki sinndɛɛɛ nda ti kan, ti kannga buru.»

⁴ A Zhezu wi suu yon sogo ma yo fo: «Ki yen ma yonlogo wa Yenñe le senre sewe wi ni ma yo fo: «Yaakara to ɛɛ se ya mbe senwee wi baro. Eɛn fo, senre nda fuun Yenñe le li maa yuun, to ti mbe ya mboo baro.» »†

⁵ Kona, a Sotanla wi si yiri Zhezu wi ni, mɛɛ kari wi ni wa Zheruzalemu, ca kpoyi ki ni, ma saa wi tege wa sherigo gbogo ki namunjo wi na,

⁶ ma suu pye fo: «Na kaa pye ma yen Yenñe le li Pinambyo, yew ma kan wa tara, katugu Yenñe le senre sewe wila ki yuun ma yo fo:

*Yenñe li yaa kono kan li meregeye pe yeri
ma kala na,*

*pe yaa ma tɔɔɔ wa pe keyen yi ni,
jango maga koon tɔɔɔ ki kurugo
sinndelege ka na.»†*

⁷ A Zhezu wi suu pye fo: «Yenñe le senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: «Maga ka ma Fo Yenñe le li wa mbe wele†!» »

⁸ A Sotanla wi si nuru ma kari wi ni yanwiga titonlogo ka go na, mɛɛ dunruya wunluwo po naa pi gbogowo pi ni fuun pi naga wi na;

⁹ ma suu pye fo: «Na maga yenle mbe kannguuro kan na jegele mbanla gbogo, mi yaa nda yɛɛn ti ni fuun ti kan ma yeri.»

¹⁰ Kona, a Zhezu wi suu pye fo: «Kari ma yiri na Sotanla. Katugu Yenñe le senre sewe wigi naga ma yo fo: «Ta ma Fo Yenñe le li gbogo, maa tunngo piin lo nungba kan†.» »

¹¹ Ko senre to yongolo, a Sotanla wi suu yaga le, mɛɛ kari. A meregeye pɛle si pan Zhezu wi kɔɔɔɔ, mɛɛ wi kagala ke yon maa kan.

ZHEZU WI TUNNGO WA GALILE TARA

4.12-13.52

*Pa Zhezu wila wi tunngo ki le
wa Galile tara*

(Maki 1.14-15; Luki 4.14-15)

¹² Naa Zhezu wila kaa ki logo ma yo paa Zhan wi le kaso, a wi si kari wa Galile tara.

¹³ Eɛn fo, wi sila koro wa Nazareti ca. A wi sigi sogo wa ma kari ma saa cen wa

Kaperinawu ca. Pa ko ca ko la pye wa Galile logbogo yon ki na, wa Zabulon naa Nefitali tara.

¹⁴ Ko la pye ma, janngo senre nda Yennele yon senre yofa Ezayi wila yo, ti ta tiri yee yon fili, fo:

¹⁵ *Zabulon tara naa Nefitali tara, to nda ti yen wa kogaje wi tanla, wa Zhuriden gbaan wi kee sannga ki na, ki Galile tara nda ti yen mbele pe woro Zhufuye pe tara,*

¹⁶ *leele mbele pe yen ma cen wa diwi wi ni, pe yanwa gbawo yan.*

Mbele paa pye ma cen wa kunwo ca ki diwi wi ni,

yanwa yiri pe na![†]

¹⁷ Maga le wa ko sanga wo na, a Zhezu wi sigi le na Yennele senre ti yuun, ma yo fo: «Ye ye kapere ti jen yeri yaga, katugu Yennele ca wunluwo pi yongo!»

Zhezu wila ngbanra wofenne tijere yeri

(Maki 1.16-20; Luki 5.1-11)

¹⁸ Pilige ka, Zhezu wila pye na tanri na toro Galile logbogo yon ki na, mee saa nasepiile nambala shyen yan. Simo na paa pye na yinri Pyeri wo naa wi jonlo Andire poro la wale. Paa pye na pe mere ti waa wa tonmo na ngbanra woo.

¹⁹ A wi si pe pye ma yo fo: «Ye pan ye taga na na, mi yaa ye pye leele lagajafenne, paa yege nga na yaa ngbanra ti woo we!»

²⁰ Le ki yongolo nungba ke ni, a pe si pe mere ti yaga le, mee taga Zhezu wi na.

²¹ A wi si kari yege naa, mee saa nasepiile nambala shyen pele yan naa. Zebede pinambiile Zhaki naa Zhan poro la wale. Poro naa pe to wi ni, paa pye wa pe tonmokoro ki ni na pe mere ti gbegele. A Zhezu wi si pe yeri.

²² Le ki yongolo nungba ke ni, a pe si pe tonmokoro konaa pe to wi yaga le, mee taga Zhezu wi na.

²³ A Zhezu wi si saa na Galile tara ti ni fuun ti yanri. Wila pye na Yennele li wunluwo Sentanra ti yari leele pe kan wa sheriyyinre ti ni, na yambala pe sagala pe yama cenle pyew pi ni, ma pinle leele pe yandewe pi ni fuun pi ni.

²⁴ Paa pye naa mege ki yinri wa Siri tara ti lagapyew. Ki kala na, paa kari yambala pe cenle pyew pe ni wi korogo, mbele fuun paa pye na jolo yama legera ni poro naa yinne tipegele fenne, naa tomakugo yamafenne, naa muruguye pe ni. A Zhezu wi si pe sagala.

²⁵ Janwa gbolò là la taga wi na, ma yiri wa Galile naa Dekapole tara ti ni, naa Zheruzalemu ca konaa cara sannda nda tila pye wa Zhude tara ti ni, konaa nda tila

pye wa Zhuriden gbaan wi kee sannga ki na.

5

Zhezu wi Yennele senre yowo wa yanwiga ki go na

(Luki 6.20-23)

¹ Naa Zhezu wila kaa ki janwa wi yan ma, a wi si lugu yanwiga ka na ma cen. A wi forogofenne pe si fulo wi tanla.

² A wi nee pe nari Yennele senre ti ni, na yuun fo:

³ «Mbele pege jen ma yo pe yen fyonwo fenne wa pe yee kotogo na, ferewe yen pe woo,

katugu Yennele ca wunluwo pi yen pe woo!

⁴ Mbele pe yen yesanga ni, ferewe yen pe woo,

katugu Yennele li yaa ka pe folo!

⁵ Mbele pe yen nandanwa fenne, ferewe yen pe woo,

katugu pe yaa ka tara ti ta korogo!

⁶ Mbe sin, ki la yen mbele na paa fungo naa wogo yen, ferewe yen pe woo,

katugu pe yaa ka tin!

⁷ Mbele pe maa leele yinriwe taa, ferewe yen pe woo,

katugu Yennele li yaa ka pe yinriwe ta!

⁸ Mbele pe nawa pi yen kpoyi pe na, ferewe yen pe woo,

katugu pe yaa ka Yennele li yan yenle ni!

⁹ Mbele pe maa ki jaa yeyingge mbe pye leele pe sogowo, ferewe yen pe woo,

katugu Yennele li yaa kaa pe yinri li piile!

¹⁰ Mbele leele pe maa pe jolo, katugu pe yen na tanri na yala Yennele li nandanwa kala li ni, ferewe yen pe woo,

katugu Yennele ca wunluwo pi yen pe woo!

¹¹ «Na leele pe kaa ye tegele, mbaa ye jolo, mbaa senpere ti cenle pyew ti finlele mbaa ti tari ye na na kala na sanga na ni, ferewe yen ye woo!

¹² Yaa yagori, ye nawa yinggi; katugu ye tonli wi gbogo wa yennele na. Pa paa keli ma Yennele yon senre yofenne pe jolo ma fun ye yege.

Ko naa yanwa senre

(Maki 9.50; Luki 14.34-35)

¹³ «Yoro ye yen ko dunruya wi kan. Een fo, na ko wi tanwa piga wo wi ni, tanwa pa se ya ye wi ni naa. Wi se ya kala la yon, ndee poo wa wa funwa na leele paa wi tangala.

¹⁴ «Yoro ye yen yanwa dunruya wi kan. Ca nga ki yen ma kan yanwiga na, ki se ya lara.

¹⁵ Lere na fitanla mu mbe kpongbo jiile wi na. Een fo, pe maa mu maa tege wa wi tegesaga, janngo lere na fuun wi yen wa go,

[†] 4:16 4.15-16: Eza 8.23; 9.1

wila yaan wi na.[†] ¹⁶ Ki pyelomo nungba pi na fun, pa ye yanwa pi daga mbaa yiin ma leele pe yege na, pe ta paa kajenge nga yaa piin ki yaan, pe sila ye To nga wa yenjele na wi gbogo.

Moyisi lasiri wi yege nagawa we

¹⁷ «Yaga kaa ki jate ndee mi pan mbe Moyisi lasiri wo naa Yenjele yon senre yofenne pe nagawa senre ti jan. Mii pan mberi jan, een fo, ti koro jenne wo mi pan mbe naga.

¹⁸ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, mbe tara to naa naayeri wi ta wa ti yongolo nungba ke ni, Moyisi lasiri wi senpyo nungba, nakoma wi kala jele la kpe se wo wa, fo sa gbon yaara ti ni fuun ti kowo pi na.

¹⁹ Ki kala na, lere nga fuun ka ngasegele ke ni fuun jele la jogo, mbe sila leele pe nari mbe yo paa tanri ma, wo yaa ka pye leele pe ni fuun jee wa Yenjele ca wunluwo pi ni. Een fo, lere nga fuun kaa tanri ki ngasegele ke na, mbaa leele pe nari ke ni ma, wo yaa ka pye legbo ca wa Yenjele ca wunluwo pi ni.

²⁰ Mila ki yuun naga finligi ye kan, na ye woro na tanri Yenjele li nandanwa kala li na mbe we lasiri sewe jenfenne poro naa Fariziye pe na, ye se ye wa Yenjele ca wunluwo pi ni.

Ma nangbanwa pi daga mbe kannga nayinme

²¹ «Yege logo ma yo kila yo ye teleye pe kan ma yo fo: «Maga ka lere gbo». Lere nga fuun ka lere gbo, wi daga pe sa kiti kon wi na.

²² Een fo, mi wo naga yuun ye kan, ma yo lere nga fuun ka nawa ngban wi lewee yenle wa ni, wi daga pe kiti kon wi na. Na fuun ka suu lewee yenle wa tegele mbe yo fo: Lewee cenle wele de! Wo daga pe kari wi ni wa kiti konfenne ngbelege ki yege sogowo, pe kiti kon wi na. Na fuun ka suu lewee yenle wa tegele mbe yo fo: Yarafo wele de, wo daga mbe ye wa jaganama kason ki ni.

²³ Ki kala na, na maga pan wa saraga wosaga, mbe pan mbe saraga wo Yenjele li yeri, mbe si nawa to ki na ndee ma kapege pye ma lewee yenle wa na,

²⁴ ma saraga ki tege le saraga wosaga ki tanla, ma songoro ma sa mboro naa ma lewee yenle wi ni, ye sogowo pi gbegele

ghen. Ko pungo na, mee songoro ma pan mbo saraga ki wo Yenjele li yeri.

²⁵ «Na lere wa kaa kee ma ni sa kiti kon ma na, mbe ye ta wa kon, ma fyeele maa sunlu, ki ko ye sogowo, jango wiga ka soon le kiti konfo wi kee. Kiti konfo wo mbe soon le wi polisiye pe kee pe soon le kaso.

²⁶ Kaselege ko na, mila ki yuun ma kan, ma woro mbe yiri wa fyew, ndee maga fogo ki ni fuun ki ton, ali tama nungba wiga ka koro.

Jataga senre yege nagawa

²⁷ «Yege logo ma yo kila yo fo: «Maga ka jataga pye»[†]

²⁸ Een fo, mi wo naga yuun ye kan, ma yo lere nga fuun kaa naja yenle wa jo yan mbe yege yirige wi na, kona, wuu ta wa wi kotogo na mako.

²⁹ Na kaa pye ma kalige yenle lo li yaa ti ma to wa kapege ki ni, li wo ma li wa li lali ma ni. Mbo wire ti laga nungba la, ko mbonro ma na soon wa ma wire lombondo ti ni wa jaganama wi ni ko na.

³⁰ Na kaa pye ma kalige kee ko ki yaa ti mee to wa kapege ki ni, ki kon maga wa ki lali ma ni. Mbo kee nungba la, ko mbonro ma na soon wa ma wire lombondo ti ni wa jaganama wi ni ko na.

Jele jege senre yege nagawa

(Mati 19:9; Maki 10.11-12; Luki 16.18)

³¹ «Kila yo naa ma yo fo: «Lere nga fuun kaa jo je, wi daga mbe porogo jogowo sewe kan wi yeri.»[†]

³² Een fo, mi wo naga yuun ye kan fo: Lere nga fuun kaa jo je, na kii yiri wi nandara to yeri, wi maa jo wi le nandara ti ni. Jele nga fuun wi polo wi je, naja o naja kaa le mboo tege, kona jataga wi pye.

Wuguro senre yege nagawa

³³ «Yege logo ma yo kila yo we teleye pe kan, ma yo fo: «Na maga wugu, maga koon wuguro ti wo. Een fo, ma wugu Yenjele li yege na mbe kala na pye, ma li pye ma li yon fili.»

³⁴ Een fo, mi wo naga yuun ye kan fo yaga ka wugu fyew. Yaga ka wugu naayeri wi na, katugu Yenjele li wunluwo jongo koyi.

³⁵ Yaga ka wugu tara ti na, katugu ti yen Yenjele li tooo tegesaga. Yaga ka wugu Zheruzalemu ca ki na, katugu wunlungbo wi ca koyi.

[†] 5:15 5:13-15: Ko ki naga ma yo ko wi ma pye yege nga na wa yaakara ti ni mari tanla konaa mari pye kpoyi, tagafenne pe pye ma dunruya woolo pe kan. Yanwa fun dunruya woolo pe maa yaan pi na na tanri yege nga na, tagafenne pe pye paa yanwa yen ma fun pe kan. [†] 5:21 5:21: Eki 20.13; 21.12; Dete 5.17 [†] 5:27 5:27: Eki 20.14; Dete 5.18 [†] 5:30 5:30: Ko ki naga ma yo we daga mbe we kapere pyege ki yaga. [†] 5:31 5:31: Dete 24.1 [†] 5:33 5:33: Levi 19.12; 1 Timo 1.10; Nambu 30.3; Dete 23.21-23 [†] 5:36 5:36: Mbe wugu ma go ki na: Ko koro wo yen mbe wugu mboon kusenre yo.

³⁶ Maga ka wugu ma go ki na[†], katugu ma se ya mbɔɔn go yinzige ki nungba pye ki filige, nakoma mbege pye ki wɔ.

³⁷ Na pe kɔɔn yewe, na kaselege yi, ma yo: *Ee!* Na kaselege si ma, ma yo: *Ayoo!* Nda fuun ti ma kaa na yuun punjo na, Sotanla wo wi maa paan to ni.

Kayanga wɔgɔ sɛnrɛ yege nagawa
(Luki 6.29-30)

³⁸ «Yɛge logo ma yo kila yo, ma yo fɔ: *«Yɛnlɛ li yaa tɛge mbe yɛnlɛ li fɔgɔ tɔn. Nɔganla li yaa tɛge mbe nɔganla li fɔgɔ tɔn.»*[†]

³⁹ Eɛn fɔ, mi wo naga yuun ye kan, ma yo na lere ka tipege pye ye na, yaga kaga fɔgɔ tɔn. Na lere kɔɔn fele ma kalige mbatelege ki na, wi yaga wɔɔn fele fun ma kamɛnge wogo ki na.

⁴⁰ Na lere wa kaa jaa mbe sa kiti kɔn ma na mbɔɔn deripile li sho ma yeri, pa mɔɔ derigbɔgɔ ki kan wi yeri fun.

⁴¹ Na fannga fɔ wa kɔɔn jori mbe yo maa tuguro lɛ ma kari ti ni culo nungba, pa ma kari ti ni culo shyen.

⁴² Lere kɔɔn yenri yaraga ni, maga kan wi yeri. Lere kaa jaa maa jin, maga ka je.

Ma mbenfɔ wi daga mbɔɔn ndanla
(Luki 6.27-28,32-36)

⁴³ «Yɛge logo ma yo kila yo, ma yo fɔ: *«Ma wɔnlɔ wi daga mbɔɔn ndanla, ma mbenfɔ mɛɛ wo panra.»*[†]

⁴⁴ Eɛn fɔ, mi wo naga yuun ye kan ma yo ye mbenfɛnnɛ pe daga mbe ye ndanla, mbele paa ye jɔlɔ, yaa yenri pe kan.

⁴⁵ Ki ka pye ma, ye yaa pye ye To ɲa wa yɛnnɛle na wi piile, katugu wi maa wi yɔnlɔ ki yinrigi lepeelee poro naa lejɛmbele pe ni fuun pe kan. Na tisaga ki kaan lesinmbele poro naa mbele pe woro ma sin pe ni fuun pe yeri.

⁴⁶ Ye yɛn ma ye wɛnnɛ mbele ndanla, na poro cɛ ka ye ndanla, yingi tɔnli ye yaa ta Yɛnnɛle li yeri? Ali nizara shɔfɛnnɛ wele, ko poro fun pe maa piin.

⁴⁷ Na ye kaa ye nosepiile poro cɛ shari, kona, yingi kagbɔgɔ yɛ pye? Ali mbele pee Yɛnnɛle li jɛn, ko poro fun pe maa piin.

⁴⁸ Ki kala na, ye pye ye yɔn fili, paa yege ɲaga na ye To ɲa wa yɛnnɛle na wi yɛn ma yɔn fili we.

6

Ma kajɛnge ki daga
mbe pye ngundo ni

¹ «Ye yɛɛ yingiwɛ jɛn, yaga kaa ye shɛrɛge kono kagala ke piin mbaa ye yɛɛ nari leele pe na. Na ye kaa ki piin ma, ye se ka tɔnli ta ye To ɲa wa yɛnnɛle na wi yeri.

² «Na maga yaraga ka kan fyɔnwɔ fɔ wa yeri, maga kaga yari paa yege ɲaga na kopiire fɛnnɛ pe maa ki piin wa shɛriyinrɛ to naa kɔɲgolo ke ni, jango leele paa ma sɔnni. Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, fɔ pɛ pe tɔnli wi ta mako.

³ Eɛn fɔ, mboro wo na, na maga yaraga ka kan fyɔnwɔ fɔ wa yeri, ma wɔnlɔ ɲa wi mara ma na jɛnge, maga ka ti wigi jɛn,

⁴ jango ma yarikanga ki koro ngundo. Kona, ma To ɲa wila ngundo kala na maa piin li yaan, wo wi yaa ka tɔnli kan ma yeri.

Zhezu wila wi fɔrɔgɔfɛnnɛ pe naga
Yɛnnɛle yɛnrɛwɛ pi ni
(Luki 11.2-4)

⁵ «Na ye kaa Yɛnnɛle li yɛnri, yaga kaa ki piin paa kopiire fɛnnɛ pe yɛn. Ki yɛn ma pe ndanla paa yɛregi paa Yɛnnɛle yɛnri wa shɛriyinrɛ to naa kooro filisara ti na, leele pe ni fuun pe ta paa pe yaan. Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, pɛ pe tɔnli wi ta mako.

⁶ Eɛn fɔ, mboro wo na, na ma kaa jaa mbe Yɛnnɛle yɛnri, ye wa ma yumbɔyɔ yege woo wi ni ma koro ki tɔn ma yɛɛ na, mɛɛ ma To wi yɛnri, wo ɲa wi yɛn wa ki ngundo laga ki ni we. Kona, ma To ɲa wi yɛn na kala na maa piin wa larasaga li yaan, wi yaa ka tɔnli kan ma yeri.

⁷ «Na ye kaa Yɛnnɛle li yɛnri sanga ɲa ni, yaga kaa sɛnrɛ nungba ti yuun mbaa songori ti na tetete go fu, paa yege ɲaga na mbele pee Yɛnnɛle jɛn pe maa ki piin we. Pe maa ki jate ndɛɛ paa yɛnri na sɛnlɛgere nda yuun, to ti yaa ti Yɛnnɛle lii pe yɛnrɛwɛ pi logo.

⁸ Yaga ka pye paa pe yɛn, katugu yɛ jori yaara nda na, ye To wi mari jɛn, na ye fari yɛnri wi yeri gben.

⁹ Anmɛ ye daga mbaa Yɛnnɛle li yɛnri, fɔ:

We To ɲa wa yɛnnɛle na,
ti ma mege ki pye kpoyi.

¹⁰ Ma wunluwɔ pi pye pi pan!

Ma nandanwa kala lo mbaa piin laga tara na,

paa yege ɲaga na li yɛn na piin wa yɛnnɛle na we!

¹¹ Ma we nala yaakara ti kan we yeri!

¹² Ma we kapere ti kala yaga we na,

paa yege ɲaga na mbele paa ti piin we na,
woro fun we maa ti kala yari pe na we.

¹³ Maga ka we yaga we ye wa fanlawɔ pi ni.

Eɛn fɔ, ma we sho Sotanla wi kɛɛ.

[Katugu wunluwɔ naa yawa naa gbɔgɔwɔ pi yɛn ma woo fɔ sanga pyew. An-miina.]

[†] 5:38 5:38: Eki 21.24; Dete 19.21 [†] 5:43 5:43: Levi 19.18

¹⁴ «Mbele fuun pè kapere pye ye na, na yaga pe kapere ti kala yaga pe na, pa ye To ña wa yennele na wi yaa ye woro ti kala yaga ye na fun.

¹⁵ Ëen fò, mbele fuun pè kapere pye ye na, na yee pe woro ti kala yaga pe na, pa ye To ña wa yennele na, wi se ye woro ti kala yaga ye na fun.

Yenge lege senre

¹⁶ «Na yaga pye yenge pilige nga ni, yaga ka ye yege ki san paa yege nga na kopiire fenne pe maa ki piin we. Pe ma pe yege cenwe pi kannga, leele pe ni fuun pe ta pege jen pe yen yenge. Kaselege ko na, mila ki yuun naga finligi ye kan, pe pe tonli wi ta mako.

¹⁷ Ëen fò, mboro wo na, na maga pye yenge pilige nga ni, maa yege ki jogo, ma latikoro nuwo taan gbón ma go ki na,

¹⁸ jango leele paga kaga jen ma yen yenge, ndee ma To ña wi yen wa ki ngundo laga ki ni, wo nungba. Kona, ma To ña wila ngundo kala na maa piin li yaan, wo wi yaa ka tonli kan ma yeri.

Yarijende nda wa yennele na ti senre

(Luki 12.33-34)

¹⁹ «Yaga kaa yarijende gbogolo ye yee kan laga dunruya ña wi ni. Yaawere mari jogo laga, so ma ye ti ni mberi jogo. Yoolo fun pe ma koro ki kaw mari yu.

²⁰ Ëen fò, yaa yarijende gbogolo ye yee kan wa yennele na. Wa ki laga ki na, yaawere se ya mberi jogo, so se ya ye ti ni mberi jogo. Yoolo fun pe se ya mbe koro ki kaw mberi yu.

²¹ Katugu ma yarijende tiga pye laga nga na, pa ma jatere wi ma pye wa.

Wire ti yanwa kala

(Luki 11.34-36)

²² «Lere wi yengele koro ke yen wi wire ti fitanla we. Na ma yengele kaga pye jengele, ma wire ti lombondo ti ma pye wa yanwa pi ni.

²³ Ëen fò, na ma yengele ke woro jengele, ma wire ti lombondo ti ma pye wa wowa pi ni. Ki kala na, yanwa mba pi yen ma ni, na piga pye mbe wo, ki wowa pi yaa pye mbe gbogo de.

Yennele, nakoma penjara

(Luki 16.13)

²⁴ «Lere se ya tunngo pye teele shyen kan; katugu wi ma kaa nungba panra, sanja wo maa ndanla. Nakoma wi ma kaa mara nungba na, ma laga sanja wi na. Ye se ya tunngo pye wagati nungba wi ni Yennele lo naa penjara ti kan.

Ye ye jigi wi taga Yennele li na *(Luki 12.22-31)*

²⁵ «Ko kala ki ti mila ki yuun ye kan fò: Yaga kaa ye jatere wi lege ye yee na yaakara nda ye yaa la kaa to kanngolo, mbe yo fò: «Nga yingi mi yaa ka mbe yingi wo?» Yaga si kaa ye jatere wi lege ye yee na ye yariporo wogo ki na mbe yo fò: «Nga yingi yariporo mi yaa le?» Yinwege kii we yaakara ti na wi le? Wire tii we paara ti na wi le?

²⁶ Ye sannjere ti wele wa naayeri! Tila yarilire lugu, tila yarilire kologi. Tila si yarilire gbogolo mberi le bondoolo. Ma si yala, ye To ña wa yennele na, wi maa ti baro. Yee mbonro sannjere ti na jenge wi le?

²⁷ Ye ni wiwiin wi mbe ya mbe yinwege ka taga wi yee kan naa jenri, wi jatere legere ti ni?

²⁸ «Yaga kaa ye jatere wi lege ye yee na ye yariporo wogo ki na. Ye yarifyeenre ti yirilomo pi wele wa wasele! Tila tunngo pye, tila si pili.

²⁹ Ma si yala, mila ki yuun ye kan, wunlunaja Salomo wo naa wi yarijende legere tawa pi ni fuun ni, wi yariporo[†] ka sila yon mbe yarifyeenre ka tiyonwo bo.

³⁰ Yan nga ki ma fi nala wa wasele, goto kason ma kaa ki sogo, na Yennele li ma ko fere ma, yoro fun ye daga mbege jen mbe yo Yennele li yaa ye yariporo ti kan ye yeri fun mbe we ki na. Ye tagawa pi kologo!

³¹ «Yaga kaa ye jatere wi lege ye yee na mbaa yuun fò: «Nga yingi we yaa ka? Nakoma yingi we yaa wo? Mbe yo fò we yaa yariporo to ta se siri le?»

³² Mbele pee Yennele jen, poro pe maa ko yaara nda to ti ni fuun to lagajaa suyi. Ëen fò, yoro wo na, ye To ña wa yennele na, wigi jen ma yo ti kala yen ye na.

³³ Ki kala na, ye bala yaa Yennele li wunluwo po naa li kasinngge ko lagajaa ghen. Pa kona li yaa yaara sannda pyew ti kan ye yeri fun.

³⁴ Yaga ka ye jatere wi piri goto kagala ngele ke yaa pan koro kala na. Goto naa wi jatere legere kala li. Jorowo mba pi ma pan pilige nungba ki ni, pi ma yala ki pilige ki ni.

7

Maga ka kiti kon lere na

(Luki 6.37-38,41-42)

¹ «Yaga ka kiti kon lere na, jango Yennele fun liga ka kiti kon ye na.

² Katugu na ye kaa kiti kon leele na, yaa wi kon yege nga na, pa Yennele li yaa ka kiti wi kon ye na ma fun. Jene na ye ma

[†] 6:29 6:29: 1 Wunlu 10.4-7

tege na tinwi leele pe kan, lo Yenñele li yaa ka tege mbe ye woro ti tiwi ye kan.

³ Yingi na, a ma nee kayanna na li wa ma sefo wi yenle li ni li wele, ma si yala, kanngaga wa mboro jate ma wolo li ni, ma si woro na ko yaan?

⁴ Mele mee ma sefo wi pye ma yo fo: Ki yaga mbe kayanna na li wa ma yenle li ni li wo, ma si yala kanngaga wa mboro jate ma wolo li ni?

⁵ Kopiire fo wele de, kanngaga ki wo wa ma yenle li ni gben. Pa kona ma yaa la yaan jenge mbe kayanna li wo wa ma sefo wi yenle li ni?

⁶ «Yaga kaa yaara nda ti yen kpoyi ti kaan pyoonlo pe yeri, nakoma pe yaa wa mbe kannga ye korogo mbe ye noori. Yaga ka ye somu tiyoon wi wa ceele pe kan, nakoma pe yaa wi tangala.

Yaa yenri suyi
(Luki 11.9-13)

⁷ «Yaa yenri, pa ye yaa ka ta. Yaa ki lagajaa, pa ye yaa kaga yan. Ye bala yaa koro ki gboon, pa pe yaa kaga yenge ye kan.

⁸ Katugu lere na fuun wi maa yenri, wi ma ta. Lere na wi maa yaraga lagajaa, wi ma kaa ki yan. Lere na wi maa koro ki gboon, pe ma kaa ki yenge wi kan.

⁹ Ambo wi yen na ye ni, na wi pyo kaa yenri buru ni, wi yaa sinndelege kan wi yeri?

¹⁰ Nakoma na wiga wi yenri ngbanla ni, wi yaa woogo kan wi yeri?

¹¹ Yoro mbele ye yen ma pe pe, na yege yan yoro yarijende kanga jen ye piile pe yeri, yege jen fun ye yo fo ye To na wa yenñele na, wi yaa ka yarijende kan mbele pe yen naa yenri pe yeri mbe we ye yarikanga ki na.

¹² «Kala o kala yaa jaa leele paa piin ye kan, yaa lo yongo piin pe kan fun. Ko Moyisi lasiri wo naa Yenñele yon senre yofenne pe seweele paa nari.

Yeyongo jeele senre
(Luki 13.24)

¹³ «Ye ye wa yeyongo jeele lo ni, katugu kono na li maa kee wa punnguwo laga ki ni, li yeyongo naa li nawa pi yen ma gbogo, li lefenne pe yen ma lege.

¹⁴ Een fo, kono na li maa kee wa yinwege laga ki ni, li yeyongo naa li nawa pi yen jeele, li tafenne pe woro ma lege.

Pe ma tige ki jen ki pire to na
(Luki 6.43-44)

¹⁵ «Ye wele! Ye yee yingiwɛ jen Yenñele yon senre yofenne yagboyoolo pe ni. Pe

maa paan ye korogo, ma yinggi paa simbaala yen. Een fo, pe nawa pi yen paa cenre pere yen.

¹⁶ Ye yaa ka pe jen pe kapyere to na. Katugu lere na erezen tirige pire co wuuro tige na. Lere nee figiye tige pire co vige tige na.

¹⁷ Tige jenge ye, pyo jenne ki ma se. Een fo, tige tijaanga ye, pyo tijaanga ki ma se.

¹⁸ Tige jenge ki se ya mbe pire tijangara se. Tige tijaanga fun ki se ya mbe pire jende se.

¹⁹ Tige nga fuun kila pire jende se, pe ma ko kon maga wa wa kason.

²⁰ Ki leele fun, anme ye yaa ka pe jen pe kapyere ti kala na.

Mii ye jen fyew
(Luki 13.25-27)

²¹ «Leele mbele fuun pe maa na yinri we fo, we fo, pe ni fuun ma pe yaa ka ye wa Yenñele ca wunluwo pi ni de. Ndee mbele pe maa na To na wa yenñele na wi nandanwa kala li piin poro ce.

²² Na kiti konpilige kiga ka gbon, lelegere yaa kanla pye mbe yo fo: We fo, we fo, we Yenñele li senre ti yari leele pe kan ma mege ki na. Ma yinne tipegele puro ma ke wo leele ni ma mege ki na, ma kafonngolo legere pye ma mege ki na.

²³ Kona, mi yaa ka pe pye fo: «Mii ye jen fyew. Ye laga na tanla, yoro kapere pyefenne wele.»†

Yinre shyen kansenre
(Luki 6.47-49)

²⁴ «Ki kala na, lere na fuun kanla senre nda mi yo ti logo mbaa tanri ti na, ki fo wi yaa pye paa tijinliwe fo wa yen, na wuu go ki kan walaga na.

²⁵ A tisaara ti si kaa pan, a lora ti yin fo ma toro. A tifelingboro ti gbon ngbanga ma ki go ki gbon, een fo, ki sila to, katugu paa ki nogo ki le walaga na.

²⁶ Een fo, lere na fuun kanla senre nda fuun mi yo ti logo, na wii tanga ti na, wi yaa pye paa tijinliwe fu fo wa yen, na wuu go ki kan taambugo laga na.

²⁷ A tisaara ti si kaa pan, a lora ti yin fo ma toro. A tifelingboro ti gbon ngbanga ma ki go ki gbon. A ki si to. Ki towo pila tijanga fo jenge.»

Zhezu wi fannga ye
(Maki 1.22; Luki 4.32)

²⁸ Naa Zhezu wila kaa janwa wi naga ki senre ti ni, a wi nagalomo pi si pe pari.

²⁹ Katugu wi sila pye na pe nari paa pe lasiri sewe jenfenne pe yen. Een fo, wila pye na pe nari fannga ni.

**SENTANRA KONAA ZHEZU
WI YAWA WE**

8

8.1-11.1

*Zhezu wila yayenwe fɔ wa sagala
(Maki 1.40-45; Luki 5.12-16)*

¹ Naa Zhezu wila kaa yiri wa yanwiga ki go na ma tigi, a janwa gbolo là si taga wi na.

² A yayenwe fɔ wà si fulo wi tanla, ma kannguuro kan wi jegele, ma suu pye fɔ: «We Fɔ, na kaa pye maa ki jaa, ma mbe ya mbanla sagala kpoyi.»

³ A Zhezu wi suu kɛɛ ki sanga ma jiri wi na, ma sho fɔ: «Mila ki jaa, sagala kpoyi!»

Le ki yongolo nungba ke ni, a wi yayenwe pi si kɔ wi na, a wi pye kpoyi.

⁴ A Zhezu wi suu pye fɔ: «Wele! Maga kaga yo mbe lere kan. Eɛn fɔ, kari ma soɔn yɛɛ naga saraga wɔfɔ wi na. Moyisi wila saraga nga senre yo, maga wo! Ko yaa ki naga lere pyew wi na fɔ mà sagala kpoyi.»

*Zhezu wila Ɔromu tara
sorodasheelee tojɛɛ
wa tunmbyee sagala
(Luki 7.1-10)*

⁵ Naa Zhezu wila kaa saa ye wa Kaperinawu, a Ɔromu tara sorodasheelee tojɛɛ wà si fulo wi tanla, ma suu yenri ma yo fɔ:

⁶ «We Fɔ, na tunmbyee wi wa ma sinle wa na go, wi murugu. Wila jolo fɔ jengɛ.»

⁷ A Zhezu wi suu pye fɔ: «Mi yaa saa sagala.»

⁸ Eɛn fɔ, a ki sorodasheelee tojɛɛ wi suu pye fɔ: «We Fɔ, mii daga ma ye wa na go. Ki kala na, senre pyo nungba yo pe, pa na tunmbyee wi yaa sagala.

⁹ Mi ko yo ma, katugu mi jate pele yen na go na. Mi fun sorodasheelee yen na yeri. Mi ma na pye: «Kari wame!» Wi ma kari. Ma wa pye: «Pan laga!» Wi ma pan. Mi mala tunmbyee wi pye fɔ: «Nga ki pye!» Wi maga pye†.»

¹⁰ Naa Zhezu wila kaa ki senre ti logo sorodasheelee tojɛɛ wi yeri, a ki si to wi yon na. A wi si janwa ɲa wila pye wi pungo na wi pye fɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, mi fa ki tagawa pi si yan lere wa ni, ali laga Izirayeli tara.

¹¹ Mi yen naga yuun naga finligi ye kan, lelegere yaa ka yiri wa yonlo yirisaga kɛɛ yeri konaa wa yonlo tosaga kɛɛ yeri, mbe sa censaga le wa Yenɲele ca wunluwo pi ni, mbaa nii ja Abirahamu naa Izaki konaa Zhakobu pe ni.

¹² Eɛn fɔ, mbele paa daga Yenɲele li wunluwo pi ni, pe yaa ka pe wa wa funwa na, wa wɔwɔ pi ni. Pa pe yaa kaa gbele wa,

mbaa pe ɲgangala ke kaa jologo ki kala na.»

¹³ Kona, a Zhezu wi si sorodasheelee tojɛɛ wi pye fɔ: «Ta kɛɛ ma go, ki pye ma kan ki yala ma tagawa pi ni!»

Ki wagati nungba wi ni, a sorodasheelee tojɛɛ wi tunmbyee wi si sagala.

*Zhezu wila yambala legere sagala
(Maki 1.29-34; Luki 4.38-41)*

¹⁴ Kona, a Zhezu wi si kari wa Pyeri go, mɛɛ saa Pyeri wi jo no wi ta sinlesaga. Witiwerewe pila pye wi na.

¹⁵ A Zhezu wi si jiri jɛɛ wi kɛɛ ki na. A wi witiwerewe pi si kɔ. A wi si yiri nɛɛ wi kala yongo.

¹⁶ Naa ki yonlo kila kaa kɔ, a pɛ si pan yinne tipegele fenne legere ni Zhezu wi korogo. A wi sigi yinne tipegele ke puro ma ke wo ki leele pe ni wi senyoro ti fanɲa na, ma yambala pe ni fuun pe sagala fun.

¹⁷ Wila ko pye ma, janɲo Yenɲele yon senre yofɔEzayi wila senre nda yo, ti ta tiri yɛɛ yon fili, fɔ: «Wi we yandegere ti le, ma we yama pi laga we na.»†

*Kila pye leele pele nawa
pe taga Zhezu wi na
(Luki 9.57-62)*

¹⁸ Naa Zhezu wila kaa wi yɛɛ yan janwa gbolo lɔu maga, a wi suu forogofenne pe pye ma yo pe logbogo ki kon pe kari wa ki kɛɛ nga na!

¹⁹ A lasiri sewe jenfɔ wà si fulo Zhezu wi tanla, ma suu pye fɔ: «Nagafo, ma kaa kɛɛ laga o laga, mi yaa taga ma na.»

²⁰ A Zhezu wi suu pye fɔ: «Were yen kombokara ti yeri, sere yen sannjere ti yeri fun. Eɛn fɔ, Lere wi Pinambyo, sinlesaga woro wo yeri wi sinle wi wogo.»

²¹ Wa wi forogofenne pe ni, a lere wa suu pye fɔ: «We Fɔ, ki yaga mbe sanla to wi le gben!»

²² A Zhezu wi suu pye fɔ: «Taga na na, ma gboolo† pe yaga wa paa pe gboolo pe nii.»

*Zhezu wila tifelingbɔgo yerege
(Maki 4.35-41; Luki 8.22-25)*

²³ A Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni, pɛ si ye wa tonmɔkoro ki ni.

²⁴ Le ki yongolo nungba ke ni, a tifelingbɔgo kà si yiri nɛɛ gbɔɔn wa logbogo ki ni. A tonmɔ pi nɛɛ kɔɔn na yinrigi na tonmɔkoro ki tonni. Eɛn fɔ, ko sanga wo ni, Zhezu wila pye na wonlo.

²⁵ A forogofenne pɛ si fulo wi tanla maa yen, ma suu pye fɔ: «We Fɔ, we sho! We yaa ku!»

† 8:9 8.9-9: Ko ki naga ma yo sorodasheelee tojɛɛ wila ki jen ma yo Zhezu wi yen lere pyew wi go na, wi mbe ya kala pyew li pye. † 8:17 8.17: Eza 53.4 † 8:22 8.22: Ko koro wo yen fɔ mbele pee taga Yenɲele li na, ma pye ndɛɛ pɛ ku li yege na, pe yaga paa gboolo pe nii.

²⁶ A Zhezu wì si pe pye fò: «Yingi na, a ye nêe fyê? Ye tagawa pi ta ma kologo!»

Kona, a wì si yiri, mêe para ngbanga logbogo tònmo po naa tifeere ti na. A ti si yere yew.

²⁷ A kì si pe pari fò jenge. A pe nêe yuun fò: «Yingi lere cênle wì ña yêen, ali yere tifeere to naa logbogo tònmo pi ni, tila wì senre ti nuru?»

Zhezu wila yinne tipegele fenne shyen sagala

(Maki 5.1-20; Luki 8.26-39)

²⁸ Naa Zhezu wila kaa gbôn wa logbogo kì kêe nga na, wa Gadara tara, a nambala shyen si yiri fanra ta ni nêe wì finli. Yinne tipegele la pye pe ni. Paa pye ma weli jenge, fò lere na yenle mbege kono li lê.

²⁹ A pe nêe jorogi fò: «Yingi maa jaa we yeri, Yennele li Pinambyo! Ma pan mbe we jolo wagati ña wì tegge wì yegge wì lê!»

³⁰ Wa yegge jenri, cêele ngbelege kà la pye wa, na pe yaakara lagajaa.

³¹ A yinne tipegele kè si Zhezu wì yenri maa pye fò: «Na kaa pye ma yaa we puro mbe we wò laga kì nambala mbele pe ni, we torogo we sa ye wa kì cêele ngbelege nga kì nì!»

³² A Zhezu wì si pe pye fò: «Yaa kee!»

A yinne tipegele kè si wò kì nambala shyen pe ni, mêe saa ye cêele pe ni. Le kì yongolo nungba ke ni, a cêele pe ni fuun pè si gbinri wa yanwiga kì go na, ma tigi wa kì tigiwen pi ni, mêe toori wa logbogo tònmo pi ni ma ku.

³³ A cêele konrifenne pè si fe ma kari wa cagbogo. Nga kila pye, mêe saa kì yegge yo ma leele pe kan, ma pinle nga kila pye yinne tipegele fenne pe na kì ni.

³⁴ Kì kaa pye ma, a ca woolo pe ni fuun pè si yiri, mêe kari sa Zhezu wì fili. Naa paa ka saa wì yan, a pè suu yenri ma yo wì yiri wa pe tara.

9

Zhezu wila murugu wa sagala
(Maki 2.1-12; Luki 5.17-26)

¹ Kona, a Zhezu wì si nuru naa ma ye wa tònmo koro kì ni, mêe logbogo kì kon ma songoro wa wì ca.

² A leele pèle si pan murugu wa ni wì koro, wila pye ma sinle sinleyaraga na. Naa Zhezu wila kaa kì leele pe tagawa pi yan, a wì si murugu wì pye fò: «Na pyo, kotogo le ma yêe nì! Ma kapere ti kala yaga ma na.»

³ Naa Zhezu wila kaa kì senre ti yo ma, a lasiri sewe jenfenne pele nêe kì jate wa pe

nawa na yuun fò: «Kì nanja ña yêen, wila Yennele li mege kì jogo.»

⁴ Êen fò, a Zhezu wì si pe nawa jatere wì jen, mêe pe pye fò: «Yingi na, a ye nêe kì jatere pere nda ti piin?»

⁵ Kì senre shyen nda ti ni, titiin yowo pi yen ma tanla ma we, mbe yo fò: Ma kapere ti kala yaga ma na, nakoma yiri maa tanri we?»

⁶ Êen fò, mila jaa yegge jen fò Lere wì Pinambyo yawa yen wì ni laga tara ti na, mbaa leele pe kapere ti kala yari pe na.»

Kona, a wì si murugu wì pye fò: «Yiri naayeri, moo sinleyaraga kì le maa kee ma go!»

⁷ A nanja wì si yiri, mêe kari wì go.

⁸ Naa janwa wila kaa kì yan ma, a wì si fyê fò jenge, nêe Yennele li gbogo, katugu ligi fannaga cênle nga kì kan leele pe yeri.

Zhezu wila nanja ña paa pye na yinri Matiye wì yeri wì pye wì forogofò

(Maki 2.13-17; Luki 5.27-32)

⁹ Kona, a Zhezu wì si yiri lema, mêe kari. Wì torosaga, a wì si nanja ña paa pye na yinri Matiye wì yan cênsaga wa nizara sho go kì ni. Wì tunngo pyesaga ko layi. A Zhezu wì suu pye fò: «Matiye, yiri ma taga na na, ma pye na forogofò.»

A wì si yiri, mêe taga wì na.

¹⁰ Naa Zhezu wila ka saa cên wa Matiye wì go na nii, a nizara shofenne naa kapere pyefenne pe legere si saa cên na nii Zhezu wo naa wì forogofenne pe ni.

¹¹ Naa Fariziye paa kaa ko yan ma, a pè si Zhezu wì forogofenne pe pye fò: «Naga yen ma, yingi na, a ye Nagafo wì nêe nii nizara shofenne poro naa kapere pyefenne pe nì?»

¹² A Zhezu wì sigi senre ti logo pe yeri, mêe pe pye fò: «Leele mbele pe yen ngbaanla poro na la were pyefo jaa. Êen fò, yambala poro pe maa were pyefo jaa.

¹³ Ye kari ye saga senre nda ti koro wì lagaja, fò: «Mbaa leele yinriwe taa ko mila jaa, mi woro na yaayoro saraga jaa.»† Katugu mii pan mbe leele mbele paa pe yêe jate pe sin poro yeri. Êen fò, kapere pyefenne poro mî pan mbe yeri.»

Zhezu wo naa yenge lege senre
(Maki 2.18-22; Luki 5.33-39)

¹⁴ Kona, Zhan Batisi wì forogofenne pè si fulo Zhezu wì tanla, ma suu yewe ma yo fò: «Yingi na woro naa Fariziye pe ni, we maa yenge nii wagati legere na, ma si yala mboro forogofenne poro nêe yenge le?»

† 9:5 9:5: Zhezu wila pye naga nari fò mbe kapere ti kala yaga konaa mbe lere sagala, kì pyewe woro ma tanla. Ti ni fuun shyen ti yen ma yala ma pye mba pyewe leele pe yeri, konaa ma pye ma yala, a ti pyewe tanla Yennele li yeri.

† 9:13 9:13: Oze 6.6; Yomi 21.3

¹⁵ A Zhezu wì si pe yon sogo ma yo fò: «Ye nawa po ni jayire nɔgo, japolo wi wenne pe mbe ya yegɛ san mbe poro naa japolo wi ni pe ta laga nungba wi le? Ayoo de. Eɛn fò, wagati wa wa na paan, pe yaa ka japolo wi wo le pe sogowo, kona, pa pe yaa la yenge nii. (Ko ki yen paa mi naa na forogofenne pe ni we wogo ki yen.)

¹⁶ «Lere na parisanfɔnngo yoli parilege na. Na ma kaga pye ma, parisanfɔnngo ki ma parilege ki kanngɛyegɛ ka wali maga laga. Kona, ki walisaga ki ma gbɔgo ma serege.

¹⁷ Lere na sinme tipiriwe le selege kashara lere ni. Na ma kaga pye ma, ti ma walagi, sinme pi ma wo, kashara ti ma jogo. Eɛn fò, pe ma sinme tipiriwe pi le selege kashara fɔnndo ni. Kiga pye ma, ti shyenme ti mɛɛ koro jendɛ†.»

Zhufuye to wa sumborombyo konaa jele ɲa wila jiri Zhezu wi derege ki na

(Maki 5.21-43; Luki 8.40-56)

¹⁸ Ma Zhezu wi ta wila pye naga senre ti yuun bere, a Zhufuye to wà si fulo wi tanla, ma kannguuro kan wi jegele ma suu pye fò: «Na sumborombyo wì ku yeen fɔɔnfɔn ɲga na. Eɛn fò, shokari ma soɔn keɛ ki taga wi na, pa wi yaa yen mbe yiri wa kunwo pi ni!»

¹⁹ A Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni, pè si yiri, mɛɛ taga wi na.

²⁰ Jele wà la pye wa, kasanwa wogo yama la pye wi na. Pila yeɛ ke ma yiri shyen ta wi na. A wì si fulo Zhezu wì tanla wa wi punjo na, mɛɛ jiri wì derege yon ki na.

²¹ Katugu wila ki jate wa wi nawa ma yo fò: «Na ɲga ya jiri wi yariporo to na jenri oke, pa mi yaa sagala.»

²² A Zhezu wì si kanɲga ma wele, mɛɛ wi yan, ma suu pye fò: «Na sumborombyo, kotogo le ma yeɛ ni! Katugu ma tagawa pɔɔn sho.»

Le ki wagati nungba wi ni, a ki jele wì si sagala.

²³ Ko punjo na, naa Zhezu wila ka saa ye wa Zhufuye to wi go, ma wegele winfenne pe yan pè gbegɛle mbe ghoo wi le, naa janwa wì ni wila tinni ngbanga,

²⁴ a wì si pe pye fò: «Ye yiri laga funwa na! Sumborombyo wii ku. Eɛn fò, wila wonlo win.»

Kona, a pe nɛɛ tɛgɛ wi na.

²⁵ Naa paa kaa janwa wi yirige wa funwa na, a Zhezu wì si ye wa yumbyo wi ni, mɛɛ saa sumborombyo wi yigi wi keɛ ki na. A wì si yen mɛɛ yiri ma yere.

²⁶ A ki tinme pì si jaraga wa ki tara ti lagapyew.

Zhezu wila fyɔɔnlo shyen sagala

²⁷ A Zhezu wì si yiri lema, mɛɛ kari. Wi torosaga, a fyɔɔnlo shyen si taga wi na, nɛɛ jorogi na yuun fò: «Davidi setirige pyo we yinriwe ta!»

²⁸ Naa Zhezu wila ka saa gbɔn wa go, a fyɔɔnlo pè si fulo wi tanla. A wì si pe yewe ma yo fò: «Ye taga ki na ma yo mbe ya mbe ye yengele ke yenge le?»

A pè sho: «Ee, We Fɔ.»

²⁹ Kona, a Zhezu wì si jiri pe yengele ke na, ma sho fò: «Ki pye ye kan, ki yala ye tagawa pi ni!»

³⁰ A pe yengele kè si yenge. A Zhezu wì sigi yo maga ngban pe ni, ma yo fò: «Ye wele! Yaga ka ti lere kpɛ mbege jɛn!»

³¹ Eɛn fò, a pè si kari, mɛɛ saa na Zhezu wì senre yuun wa ki tara ti lagapyew.

Zhezu wila nanja bombo wa sagala

³² Fyɔɔnlo mbele paa sagala, naa paa kaa na kee, a leele pè si pan nanja bombo wa ni Zhezu wì korogo. Yinne tipele laa pye wi ni.

³³ Naa Zhezu wila kaa ki yinne tipele li puro mali wo nanja wi ni, a wi nɛɛ para. Kila janwa wi ni fuun wi pari, a pe nɛɛ yuun fò: «We fa ɲga ki cenle ka yan laga Izirayeli tara ti ni ghen!»

³⁴ Eɛn fò, a Fariziye pe nɛɛ yuun fò: «Yinne tipegele to wo wila fanɲga kaan wi yeri, a wi nɛɛ yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni!»

Janwa wi yinriwe la Zhezu wi ta

³⁵ Zhezu wila pye na cagboro to naa kapire ti ni fuun ti yanri na toro, na leele pe nari Yenɲɛle senre ti ni wa pe sheryinre ti ni. Wila pye na Yenɲɛle li wunluwo Sentanra ti yari leele pe kan, na yambala naa yandeele pe ni fuun pe sagala.

³⁶ Janwa ɲa fuun Zhezu wila pye na yaan, wi yinriwe la pye naa taa, katugu ki leele paa te, a pe jatere wì piri pe na paa simbaala yen, mbele konrifɔ woro pe na.†

³⁷ Kì kaa pye ma, a Zhezu wì suu forogofenne pe pye fò: «Yarilire nda ti yaa kɔn, ti yen ma lege, eɛn fò tunmbyeele pe woro ma lege.

³⁸ Kì kala na, ye kerefo wi yenri wi tunmbyeele legere torogo wa kɛɛ pe saa yarilire ti kɔn.»

10

Zhezu wì pitunmbolo ke ma yiri shyen wele

(Maki 3.13-19; Luki 6.12-16)

¹ Kona, a Zhezu wì suu forogofenne ke ma yiri shyen pe yeri, mɛɛ fanɲga kan pe

† 9:17 9.16-17: Ko koro wo yen fò leele pe daga mbe pe faa kapyere tijangara ti yaga mbe kanɲga fɔnngo. † 9:36

9.36: Nombu 27.17; 1 Wunlu 22.17

yeri, paa yinne tipegele ke puro paa ke woo leele pe ni. Paa yama naa yandewe pi ni fuun pi koo.

² Zhezu wi pitunmbolo ke ma yiri shyen pe mere ti nda: Ki kongbannga Simo na paa pye na yinri Pyeri, naa wi nsepyo lenana Andire; naa Zebede pinambiile shyen Zhaki naa Zhan;

³ naa Filipu, naa Baritelemi, naa Toma, naa Matiye. Wo la pye faa nizara shof; naa Alife pinambiile shyen Zhaki naa Tade;

⁴ naa Simo Zeloti, konaa Zhudasi Izikariyoti. Wo wila kaa Zhezu wi le wi mbenfenne pe kee.

Zhezu wila wi pitunmbolo ke ma yiri shyen pe tun

(Maki 6.7-13; Luki 9.1-6)

⁵ A Zhezu wi sigi nambala ke ma yiri shyen pe tun, ma pe pye fo: «Leele mbele pe woro Zhufuye, yaga kaa kee poro korogo. Yaga ka ye Samari tara ca ka ni!

⁶ Een fo, yaa kee Izirayeli tara woolo poro korogo, poro mbele pe yen paa simbaala yen, mbele pe punjo we.

⁷ Na ye kaa kee, yaa ki yari leele pe kan, yaa yuun fo: «Yennele ca wunluwo pi yongo.»

⁸ Yaa yambala pe sagala, yaa gboolo pe yenni yaa pe yinrigi wa kunwo pi ni! Yaa yayenwe fenne pe sagala kpoyi! Yaa yinne tipegele ke puro yaa ke woo leele pe ni! Yege ta waga, yoro fun yaa ki kaan waga!

⁹ Yaga ka te, nakoma warifuwe, naa penjara tunmooro le ye yee go na!

¹⁰ Yaga ka cana karikasha le, nakoma deere shyen, naa sawira, naa gbotangala; katugu tunmbyee wi ma daga paa wi kaan wila nii.

¹¹ «Na yaga sa ye ca o ca, cagbogo yi o, kapige yi o, ye lejenne ja, na wi mbe ye yigi we, ye sa tugu wo na! Ye koro wa wi yeri fo ye karipilige ki sa gbon!

¹² Yaga ye go nga fuun ni, ye go fenne pe shari ye yo fo: Yeyinge ki pye ye ni!

¹³ Na ki go woolo paga yenle mbe ye yaara wo, ye yeyinge sharaga ki koro pe ni. Na paga si je mbe yo pe se ye yaara wo, ye yeyinge sharaga ki songoro ye na.

¹⁴ Na pee yenle mbe ye yaara wo, nakoma mbe logo ye yeri go ka ni, nakoma ca ka ni wi yo, ye kari ye wo wa ki laga ki ni! Ye karisaga ye ye tooro gbanngban† wi pe yoo wo wa ki laga ki na.

¹⁵ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, na kiti konpilige kiga ka gbon, Sodomu ca naa Gomori† ca woolo pe jologo ki yaa ka mbonro ki ca woolo pe wogo ki na.

Jologo nga ki yaa pan punjo na ki senre

(Maki 13.9-13; Luki 21.12-17)

¹⁶ «Ye wele, mi yen na ye tunnu paa simbaala yen wa kombokara ti sogowo. Ye pye tijinliwe ni paa wooro ti yen! Ye pye pow paa ca ketengele ke yen!

¹⁷ Ye yee yingiwé jen leele pe ni, katugu pe yaa kaa ye nii kiti konfenne pe kee, mbaa ye gboon sapire ni wa pe sheryinre ti ni.

¹⁸ Pe yaa kaa kee ye ni wa gboforoneriye poro naa wunlumbolo pe yee sogowo na mege ki kala na, jango ye ta yanla sereya wi yo poro naa leele mbele pe woro Zhufuye pe yee na.

¹⁹ Na paga kaa kee ye wa kiti konsaga sanga na ni, ye jateré wiga ka piri ye senyoro to naa ye paralomo pi kala na. Ki wagati nungba wi ni, senre nda ye yaa ka yo, ti yaa ka tigi wa ye nawa.

²⁰ Katugu yoro ma ye yaa kaa para. Een fo, ye To Yennele li Yinne lo li yaa kaa para wa ye yon.

²¹ «Leele pele yaa kaa pe nsepiile jate pe nii kee pe ta pe pe gbo. Ko nungba koyi teele pe yaa kaa piin pe piile pe na. Piile pe yaa kaa yinrigi pe sevenne pe korogo, mbaa pe kaan pe pe gbo.

²² Leele pe ni fuun pe yaa ka ye panra na mege ki kala na. Een fo, na fuun ka ya mbege kun wi yee ni sa gbon wa ki kosaga ki na, wo yaa ka sho.

²³ Na paga kaa ye jolo ca ka ni, ye fe ye kari ka yee ni. Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, sanni ye sa yo ye toro Izirayeli tara ca pyew ki ni, pa Lere wi Pinambyo wi yaa pan.

²⁴ «Lekolipyo wi mege kila gbogo mbe we wi nagafó wi na. Tunmbyee fun wi mege kila gbogo mbe we wi kundigi wi na.

²⁵ Lekolipyo wi ko wowi na wi pye paa wi nagafó wi yen. Tunmbyee fun, wi ko wowi na wi pye paa wi kundigi wi yen. Na pe kaa na sege ki to wo yinri Beyezebuli, mere nda pe ya taga wi sege woolo poro na, to yaa pe mbe we.

Yaa fye Yennele li yee

(Luki 12.2-7)

²⁶ «Yaga kaa fye leele pe yee! Katugu kagala ngele fuun ke yen ma lara, koro ke ni fuun yaa ka yiri funwa na. Ngele fuun ke yen ngundo, koro ke ni fuun yaa ka jen.

²⁷ Nda mila yuun ye kan laga wowo pi ni, yaa ti yuun kpengbelengbe. Kalegere senre nda fuun pe maa yuun wa ye nungbogolo, yaa ti yari ngbanga paa pe ma kaa konno wa we.

† 10:14 10:14: Pe tooro gbanngban pe yaa wi pepe mboo wo wa, mbege naga fo ki ca woolo pe kapege pye. † 10:15

10:15: Zhené 19.12-25; Zhude 7

²⁸ Mbele pe ma lere wi gbo, paa si ya yaraga ka pye wi yinne li na, yaga kaa poro fye. Een fo, Yennele na li mbe ya wire to naa yinne li ni ti jogo wa jaganama wi ni, yaa lo fye.

²⁹ Paa karikangala shyen pere tama nungba na wi le? Ma si yala, ali li nungba na to tara, na ye To Yennele li sigi jen. (Ko ki yen paa ye wogo ki yen.)

³⁰ Yoro wo na, Yennele li ye yinzire jate ti yon ki jen.

³¹ Ki kala na, yaga kaa fye! Ye kayongo ki we karikangala legere na.

*Mbe taga Zhezu wi na,
nakoma mbe je wi na*

(Luki 12.8-9)

³² «Lere na fuun kaga yo leele pe yeye na mbe yo wi yen na korogo, pa mi fun mi yaa kaga yo na To na wa yennele na wi yeye na mbe yo ki fo wi pye na woo.

³³ Een fo, lere na fuun ka je na na leele pe yeye na, mi fun mi yaa ka je ki fo wi na na To na wa yennele na wi yeye na.

Mbe kon yee na Zhezu kala na

(Luki 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ «Yaga kaa ki jate ndee yeyinnye mi pan ma kan laga tara ti ni de! Yeyinnye ma mi pan ma kan, een fo, malaga yi.

³⁵ Yon mbafinliwe mi pan mbe le pinambyo wo naa wi to pe sogowo, naa sumborombyo wo naa wi no pe sogowo, konaa pijo wo naa wi najo pe sogowo.

³⁶ Lere wi go woo! jate poro pe yaa ka pye wi mbenfenne wele.

³⁷ «Lere na fuun wi to, nakoma wi no wi ndanla ma we mi na, wo si daga mbe pye na woo. Lere na fuun wi pinambyo, nakoma wi sumborombyo wi ndanla ma we mi na, wo si daga mbe pye na woo.

³⁸ Lere na suu tiparaga ki tugo†, mbe taga na na, wo si daga mbe pye na woo.

³⁹ Lere na kaa ki jaa mboo yinwege ki ta, wo yaa ki la. Een fo, lere na ka suu yinwege ki la na kala na, wo yaa kaga ta.

Tonli tawa senre

(Maki 9.41)

⁴⁰ «Lere na fuun ka ye yigi jenge, muwi ki fo wi yigi jenge. Lere na fuun ka silan yigi jenge, na wilan tun wo ki fo wi yigi jenge.

⁴¹ Lere na fuun ka Yennele yon senre yofa wa yigi jenge, katugu wi yen Yennele yon senre yofa, tonli na Yennele yon senre yofa ma ta, wo cenle ki fo wi yaa ka ta fun. Lere na fuun ka Yennele li lesinne wa yigi jenge, katugu wi yen Yennele li lesinne, tonli na Yennele lesinne wi ma ta, wo cenle ki fo wi yaa ka ta fun.

⁴² Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, lere na fuun ka tonyinme jene nungba jate kan ki piile tunmombolo mbele wa yeri, katugu wi yen na forogofa, wo yaa kaa tonli wi ta.»

11

¹ Naa Zhezu wila kaa wi forogofenne ke ma yiri shyen pe naga ki senre ti ni ma saa ko, a wi si yiri lema, ma kari mbe saa leele pe nari Yennele senre ti ni, mbaa ti yari pe kan wa ki tara nungba ti cara ti ni.

*Zhan Batisi wo
naa wi forogofenne pe senre
(Luki 7.18-35)*

² Ma Zhan Batisi wi ta wa kaso, a wi si Kirisi wi kapyegele ke senre logo. Ki kaa pye ma, a wi suu forogofenne pele tun wa Zhezu wi yeri

³ a pe saa wi yewe ma yo fo: «Shofa na poo senre yo ma yo wi yaa pan wowi mboro lee, nakoma we daga mbaa wa yeye singi bere?»

⁴ A Zhezu wi si pe yon sogo ma yo fo: «Iga yaa yaan konaa nga yaa nuru, ye soga yeye yo ye Zhan wi kan. Yoo pye fo:

⁵ «Fyoonlo paa yaan. Jejogolo fenne paa tanri cecce. A Yayenwe fenne pe sagala. A nungbojiile paa nuru. A gboolo paa yenni na yinrigi wa kunwo pi ni. A Yennele li Sentanra ti yen na yari fyoonwo fenne pe kan.†

⁶ Lere na suu tagawa pi je mbe laga na na, ferewe yen ki fo wi woo!»

⁷ Naa Zhan wi forogofenne paa kaa songoro ma kari, a Zhezu wi si senre ti le, nee para janwa wi ni Zhan wi kanngolo, na yuun fo: «Yingi yaa kari sa wele wa gbinri wi ni? Gbagara kannagaga nga tifelege maa gboon naga yeye ko kayi yaa kari sa wele wi le? Ayoo.

⁸ Ki pye ma, ambo yaa si kari sa wele? Lere wa, na wuu yee po paara tiyonro ni wi le? Ayoo. Katugu mbele pe maa pe yee poo paara tiyonro ti ni, pe ma pye wa wunlumbolo yinre ti ni.

⁹ Enhen, yingi yaa si saa wele? Yennele yon senre yofa lawi wi le? Ee, mi yo ma de. Mi yen naga yuun ye kan, fo wi mege ki gbogo ma we Yennele yon senre yofa na.

¹⁰ Ko Zhan wo senre Yennele laa yo wa li senre sewe wi ni, ma yo fo:

Wele, mi yaa na pitunjo wi torogo wa ma yeye,

wi soon kologo ki yenge ma kan.†

¹¹ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, senwee piile mbele fuun jele pe se, wa kpe fa yiri wa pe ni, na wi yen legbo ma we Zhan Batisi wi na. Een fo, wa Yennele ca

† 10:38 10:38: *Mbe tiparaga ki tugo: Ko koru wo yen mbe cen ma jologo ki cenwe.* † 11:5 11:5: Eza 61.1

† 11:10 11:10: Mala 3.1; Eza 40.3

sila daga pe wa ka, kaawo saraga wofenne poro nungba†.

⁵ Nakosima, ye sigi kara wa lasiri sewe wi ni mbege yan fo saraga wofenne pe maa cenpilige ki jogo tunngo nga pe maa piin wa sherigo gbogo† ki kala na, ma si yala, pe woro na jate ki jogofenne.

⁶ Mila ki yuun ye kan, wa yen laga na wi gbogo ma we sherigo gbogo ki na.

⁷ Yenjele senre sewe wi yen na senre nda yuun ma yo fo: *«Leele yinriwe taga ko mila jaa, mi woro na yaayoro saraga jaa.»* † ki pye ndee ki senre yeri koro jen, ye se jen naa leele mbele pe yen jeregisaga fu pe jeregi.

⁸ Katugu Lere wi Pinambyo wi yen cenpilige ki Fo!»

*Zhezu wila naja wa sagala,
wi kee kila sho wi na*

(Maki 3.1-6; Luki 6.6-11)

⁹ Ko punjo na, a Zhezu wi si yiri lema, mee saa ye pe sherigo ka ni.

¹⁰ Naja wa la pye wa, wi kee nungba la sho wi na. Leele mbele paa pye wa, a pe si Zhezu wi yewe ma yo fo: «Ki daga lere wa mbe lere sagala cenpilige ni le?» Paa ko yo ma, mbe ta mbe бага wi na mbe yo wi kapege pye.

¹¹ A Zhezu wi si pe yon sogo ma yo fo: «Wiwin wi yen laga ye ni, na sumbyo nungba ka pye wi yeri, wiga to wetijugo ka ni cenpilige ki ni, wi se saa wo wa?»

¹² Ma si yala, lere wo we sumbyo wo na pew! Ki kala na, ki daga paa kajenge piin cenpilige ki ni.»

¹³ Kona, a wi si naja wi pye fo: «Ma kee ki sanga!»

A naja wi suu kee ki sanga. A ki si sagala kpoyi, mee pye paa sannga ki yen.

¹⁴ A Fariziye pe si yiri ma saa pe yee yan, paa yee nga na pe yaa ki pye, mbe ta mbe Zhezu wi gbo we.

Tunmbyee na Yenjele li wo

¹⁵ Naa Zhezu wila kaa ki wogo ki jen, a wi si yiri wa ki laga ki na nee kee, a lelegere si taga wi na. A wi si yambala pe ni fuun pe sagala,

¹⁶ ma sigi yo maga ngban pe ni, ma yo wi yen lere na cenle, paga kaa naga.

¹⁷ Ko la pye ma, jango senre nda Yenjele yon senre yofozayi wila yo, ti ta tiri yee yon fili, fo:

¹⁸ *Na tunmbyee na mi wo, wi na.*

Wi yen mala ndanla fo jenge.

Wi kala lilan ndanla jenge.

Mi yaa kanla Yinne li tirige wi na.

Wi yaa kaa na kiti kongo ki yari cengele woolo pe kan.

¹⁹ *Wi se ka kendige wo lere ni, wi se kaa gbanla lere na.*

Pe se kaa yogo logo wa konjolo ke ni.

²⁰ *Wi se ka gbagara kannjala na li kunnu li kaari.*

Wi se ka fitanla na wi yen na finri wi figi.

Wi yaa ka ko pye ma, jango nga ki yen ma sin, ki sa cew ta.

²¹ *Cengele woolo pe ni fuun pe yaa ka pe jigi wi taga wi na.†*

Zhezu wi fannga ki we

Sotanla wi wogo ki na

(Maki 3.22-30; Luki 11.14-23)

²² Kona, a pe si kari naja wa ni Zhezu wi korogo, wila pye fyoon konaa bombo, katugu yinne tipele la pye wi ni. A Zhezu wi suu sagala. A wi ya na para, na yaan.

²³ Kila janwa wi ni fuun wi pari, a pe nee yuun fo: «Naga yen ma, Davidi setirige pyo wo si ma na yeen?»

²⁴ Een fo, naa Fariziye paa kaa ki logo janwa wi yeri, a pe sho fo: «Ki naja na yeen, wila yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni yinne tipegele to Beyezbuli wo fannga na.»

²⁵ Een fo, Zhezu wila pe nawa jatere wi jen, a wi si pe pye fo: «Wunluwo o wunluwo pi leele pe maa wiin pe yee ni, ki wunluwo pi ma jogo. Ca o ca, nakoma sege o sege ki leele pe maa wiin pe yee ni, ki ma jogo.

²⁶ Sotanla fun, na wi kaa wi woolo pe puro, kona, wi yen na wiin wi yee ni. Pa wi wunluwo pi se ya cen.

²⁷ Na kaa pye mi maa yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni Beyezbuli wo fannga na, ambo wi maa fannga kaan ye woolo poro yeri pe ma sila ke puro na ke woo leele pe ni? Ye woolo jate poro pe yen ye kiti konfenne wele.

²⁸ Kaselege ko na, Yenjele li Yinne lo fannga na mila yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni. Ko ki naga ma yo Yenjele li wunluwo pi gbón laga ye na mako.

²⁹ «Lere se ya ye lengbaan wa go mboo kee yaara ti le, na wii keli mboo po gben. Na wi kaa po mbe ko, wi mee ya maa go yaara ti ni fuun ti le.

³⁰ Ki kala na, na lere na woro na ni, mi yen ma wo mben. Lere na woro nala sari mbaa leele pe gbogolo, wo maa pe jaragi.

³¹ Ko ki ti mila ki yuun ye kan fo kapere nda leele paa piin, naa Yenjele li mege nga paa jogo, ti ni fuun ti yaa ka kala yaga pe na. Een fo, lere na fuun ka Yinnekpoyi li mege ki jogo, ki kapege ki se kala yaga wi na.

† 12:5 12:5: Nombu 28.9 † 12:7 12:7: Oze 6.6 † 12:21 12:18-21: Ki laga nga ki yen na para mbele pe te, ma pye sagawa fu wa Yenjele kologo ki ni poro senre na. Zhezu wi yaa ka ki woolo pe sho; Eza 42.1-4.

³² Lere ɲa ka senpere yo Lere wi Pinambyo wi na, ki kapege ki yaa ka kala yaga wi na. Eɛn fɔ, lere ɲa ka senpere yo Yinnekpoyi li na, ki kapege ki se kala yaga wi na laga ki dunruya ɲa wi ni, ki se si kala yaga wi na goto.

Tige ko naa ki pyo
(Luki 6.43-45)

³³ «Na tige ki ka pye jɛnɛ, ki pyo wi ma pye jɛnɛ. Na tige ki ka si tijanga, ki pyo wi ma tijanga; katugu tige ki ma jɛn ki pyo wo na.

³⁴ Mɛɛɛɛ pire wele dɛ! Yoro mbele ye yɛn ma pe yɛn, ye mbe ya mbaa senjɛnde to yuun mɛle? Katugu lere wi nawa piɲa yin yaraga ɲa ni, ko wi yɔn ki maa yuun.

³⁵ Lejɛnɛ we, wi maa yarijɛnde woo na yinrigi wa wi yarijɛnde ti ni. Eɛn fɔ, lepee we, wi maa yaripere woo na yinrigi wa wi yaripere ti ni.

³⁶ Mila ki yuun ye kan fɔ, kiti kɔnpilige, senjagara nda fuun leele pe maa yuun, pe yaa ka sa pe yewe ti ni.

³⁷ Katugu lere wi yaa ka tanga ta Yɛnɛɛ yeri wi senyoro to kala na, wi yaa si ka pye jɔgɔfɔ wi senyoro to kala na.»

Leele paa pye na jaa
Zhezu wi kafɔnnɔ la pye peli yan
(Maki 8.11-12; Luki 11.29-32)

³⁸ Kona, a lasiri sɛwɛ jɛnfɛnnɛ pe le naa Fariziye pe le ni, pɛ si Zhezu wi yewe ma yo fɔ: «Nagaɔ, waa jaa ma kafɔnnɔ la pye weli yan.»

³⁹ A Zhezu wɛ si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Nala pilige woo lo pe yɛn kapere pyɛfɛnnɛ naa kɛɛnɛ lifɛnnɛ. Pe yɛn na kafɔnnɔ la jaa mbe yan. Eɛn fɔ, kafɔnnɔ la se pye pe kan naa, kaawo Yɛnɛɛ yɔn sɛnɛ yɔfɔ Zhonasi wolo lo.

⁴⁰ Katugu yɛɛ ɲa na Zhonasi wila yɔnɔ taanri naa yɛmbine taanri pye wa mbɛnɛ gbɛɛnɛ li nawa, ki pyɛlɔmɔ nungba pi na fun, Lere wi Pinambyo wi yaa ka piliye taanri naa yɛmbine taanri pye wa tara.

⁴¹ Kiti kɔnpilige, Ninivɛ† ca fɛnnɛ pe yaa ka yiri mbe nala pilige woo lo pe jɛɛgi, katugu Zhonasi wila Yɛnɛɛ sɛnɛ nda yo ma pe kan, paa ti logo ma pe kapere ti jɛn mari yaga. Ye wele, lere wa yɛn laga, ɲa wi wɛ Zhonasi wi na, (ye si woro na jaa mbe wo sɛnɛ to logo.)

⁴² Kiti kɔnpilige, yɔnlɔparawa kalige kɛɛ wunlunjo wi yaa ka yiri mbe nala pilige woo lo pe jɛɛgi, katugu wila yiri wa tara ti kɔsaga ki na ma pan ma Salomɔ wi tijinliwɛ sɛnɛ ti logo. Ye wele, lere wa yɛn laga ɲa wi wɛ Salomɔ wi na, (ye si woro na jaa mbe wo sɛnɛ to logo.)

Yinne tipele li songɔɔkala
(Luki 11.24-26)

⁴³ «Na yinne tipele liga wo lere wa ni, li ma saa na yanri wa gbinri wi ni, wa laga ɲa tɔnmɔ na pye we, na wogɔsaga lagajaa mbe wogo. Naa li woro mbe ka yan,

⁴⁴ kona, li ma sho fɔ: «Mi yaa songɔɔ wa na go ɲa mi wo wa ki ni.» Na liga ka songɔɔ, li mɛɛ pan maga yan waga, pɛɛɛ gbogolo maga pɛ fɔ jɛnɛ.

⁴⁵ Kona, li mɛɛ kari ma saa yinne tipegele kele yɛɛ lagaja naa kolɔshyɛn, ɲgele kɛ pe ma wɛ lo jate li na. Lo naa koro ni, ke mɛɛ pan ma ye wi ni, mɛɛ cɛn wa wi ni. Kona, ki lerefɔ wi cɛnwɛ pi ma songɔɔ ma tijanga ma wɛ kɔngbanɲa ki na. Nala pilige lepee pa pe wogo ki yaa ka pye ma fun.»

Mbele paa tanri Yɛnɛɛ li sɛnɛ
ti na, poro pe yɛn Zhezu
wi nɔsepiile wele

(Maki 3.31-35; Luki 8.19-21)

⁴⁶ Ma Zhezu wi ta wila pye na para janwa wi ni bere, a wi nɔ naa wi nɔsepiile nambala pɛ si gbɔn le. Paa pye ma yere wa funwa na, nɛɛ wi jaa mbe para wi ni.

⁴⁷ A lere wɛ sigi yo ma Zhezu wi kan fɔ: «Wele! Ma nɔ wo nɔɔ nɔsepiile nambala pe ni, pe yɛn ma yere le funwa na, paa jaa mbe para ma ni.»

⁴⁸ A Zhezu wɛ sigi lerefɔ wi pye fɔ: «Ambo wi yɛn na nɔ wo? Ambɛnɛ pe yɛn na nɔsepiile nambala poro?»

⁴⁹ Kona, a wi suu kɛɛ ki naga wi fɔɔɔɔfɛnnɛ pe na, ma sho fɔ: «Wele, na nɔ naa na nɔsepiile nambala poro wele mbele laga we.

⁵⁰ Katugu lere ɲa fuun kaa na To ɲa wa yɛnɛɛ la wi nandanwa kala li piin, wo wi yɛn na nɔsepyɔ lenaɲa, naa na nɔsepyɔ sumboro, naa na nɔ.»

13

Yariluguro fɔ yomiyɛle
(Maki 4.1-9; Luki 8.4-8)

¹ Ki pilige nungba ki ni, a Zhezu wi si yiri wa go, mɛɛ kari ma saa cɛn wa logbɔgo ki yɔn na, mbaa leele pe nari Yɛnɛɛ sɛnɛ ti ni.

² A janwa gbɔlɔ lɔ si saa gbogolo wa wi tanla maa maga, a wi si ye ma cɛn tɔnmɔkɔɔ ka ni wa tɔnmɔ pi go na. A janwa gbɔlɔ lo si koro wa logo ki kɔngɔ na.

³ Wila yarilegere sɛnɛ yo pe kan yomiyɛgele ni, ma yo fɔ:

«Naɲa wɛ la yiri ma kari saa yariluguro lugu wi kɛɛ paa yɛɛ ɲa na pe maa mali wi waa.

† 12:41 12:41: Zhona 3.5-10

⁴ Maa ta wila ti yanragi, a yariluguro tà si to wa kono li yon na. A sannjere si pan mari yoli.

⁵ A tà to yaannguro laga na, tara sila pye le ma jenge. A ti si fi fyaw, katugu tara ti sila pye ma jugo le.

⁶ Een fo, naa yonlo kila kaa yiri ma ngban na yaa, a ti si waga, katugu ninde jende sila pye ti na.

⁷ A tà to wuuro sogowo ma fi. A wuuro ti si yiri mari ton.

⁸ A tà si to wa tara jende ti na, ma fi ma yiri ma se. Tà la se pyo cenme. A tà se pyo nafa taanri. A tà se pyo nafa ma yiri ke.»

⁹ Kona, a Zhezu wi si pe pye fo: «Nunngbogolo ka pye na na, wi ke jan wila nuru!»

Yingi na Zhezu wila si pye na para yomiyegale ni

(Maki 4.10-12; Luki 8.9-10)

¹⁰ Kona, a forogofenne pè si fulo Zhezu wi tanla, mee wi yewe ma yo fo: «Yingi na ma nne para pe ni yomiyegale ni?»

¹¹ A Zhezu wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yenjele li ngundo senre nda ti yen na para li ca wunluwo pi wogo na, pa ligi kan yoro yeri, a yeri jen. Een fo, kii kan poro yeri.

¹² Katugu yaraga yen na fuun yeri, pe yaa ka ka taga wo kan, wi ta naa legere. Een fo, yaraga woro na fuun yeri, jenri na wi ta, pe yaa kaa sho wi yeri.

¹³ Ko ki ti mila para pe ni yomiyegale ni, katugu pe maa wele, een fo, paa la yaan. Pe ma pe nunngbogolo ke jan na nuru, een fo, paa si logo, paa sila ti koro jenni.

¹⁴ Senre nda Yenjele yon senre yofozayi wila yo, tiri yee yon fili pe kanngolo, fo:

Ye yaa kaa nuru jenge, een fo, ye se kaa ti koro jenni.

Ye yaa kaa wele jenge, een fo, ye se kaa yaan.

¹⁵ Katugu ki leele mbele yeen, pe koto ro ti ngban pe na.

Pè pe nunngbogolo ke ton, ma pe yengele ke ton,

janngo paga kaa yaan pe yengele ke ni, paga si kaa nuru pe nunngbogolo ke ni.

Paga si kaa kagala koro jenni wa pe kotogo na,

janngo paga ka ta mbe kannga mbe pan mi Yenjele na korogo mbe pe sagala.†

¹⁶ «Yoro wo na, ferewe yen ye woo, katugu yaa yaan ye yengele ke ni, na nuru wa ye nunngbogolo ke ni.

¹⁷ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, Yenjele yon senre yofenne pe legere, naa mbele pè pye Yenjele li woolo pe legere

la pye naga jaa mbe nga yaa yaan ki yan. Een fo, pe sila ki yan. Paa pye naga jaa mbe nda yaa nuru ti logo, een fo, pe sila ti logo.»

Zhezu wila yariluguro fo

wi yomiyale li koro wi yo

(Maki 4.13-20; Luki 8.11-15)

¹⁸ A Zhezu wi sho naa fo: «Ki kala na, yaa yariluguro fo wi yomiyale li koro wi nuru.

¹⁹ Yariluguro nda ti to wa kono li yon na, ko ki yen paa lere na wiga Yenjele li wunluwo senre ti logo, na wi siri koro jen, Sotanla wi ma pan ma nda wi logo ti wo wa wi nawa.

²⁰ Yaannguro laga nga yariluguro ti to wa ki na, ko ki yen paa leele mbele pe ma Yenjele senre ti logo, ma yenle ti na fyaw nayinne ni.

²¹ Een fo, paa ti yaga ti censaga ta wa pe nawa. Pe ma taga ti na wagati jenri ni. Na jorowo ka gbon pe na, nakoma leele pe kaa pe jolo ki senre ti kala na, pe mee je ti na.

²² Yariluguro ti to wuuro tiire laga nga na, ko ki yen paa leele mbele pè Yenjele senre ti logo. Een fo, ki dunruya na wi jatere legere to naa penjagboro nda ti maa pe fanla na pe punngu, ti ma ki senre ti sho pe yeri, tila ya kala yon pe kan.

²³ Tara jende nda yariluguro ti to wa ti na, to ti yen paa leele mbele pe ma Yenjele senre ti logo mari koro jen, ma piile se. Ki piile pele ma pe cenme cenme se. Pele ma pe nafa taanrindaanri se. Pele ma pe nafa ma yiri ke ke se†.»

Zhezu wila yan pege yomiyale la wa

²⁴ A Zhezu wi si nuru naa ma yomiyale la wa ma pe kan, ma yo fo: «Yenjele ca wunluwo pi yen ma yaraga nga le, ki wele. Nana wa la saa yariluguro jende ta lugu wi kere.

²⁵ Yembine la ni, ma leele pe yaga paa wonlo, ki nana wi mbenfo wa si pan ma yan pege pire yanragi wa yariluguro ti sogowo, mee songoro ma kari.

²⁶ Naa yariluguro tila kaa fi ma yiri na jofyogolo woo, a yan pege ki si fi fun.

²⁷ A kere fo wi tunmbyeele pè si saa wi pye fo: «We to, mi yo yariluguro jende maa si lugu wa ma kere, yan pege nga ki yiri wa, ko pan mele?»

²⁸ A wi si pe yon sogo ma yo fo: «Na mbenfo wo wawi wi pan ma ko pye ma.» Kona, a tunmbyeele pè suu yewe ma yo fo: «Maa jaa we saga fali wege wo wa le?»

²⁹ A wi sho: «Ayoo, katugu na ye ka saa ki kologi, kana ye yaa fara yaara nda ti lugu ta ni mberi kologi.

† 13:15 13.14-15: Eza 6.9-10 † 13:23 13.23: Ko koro wo yen fo pe maa tanri Yenjele senre ti na nari gbogo, konaa mari yo ma pele kan, fo poro fun pe ma saa taga ti na.

³⁰ Ki kala na, yeri yaga wa ti pinle tila lee ja, fo yariluguro ti konsanga wi sa gbon. Na wiga ka gbon, pa mi yaa ki yo ti konfenne pe kan, mbe yo fo: Ye keli ye yan pege ki kolog, yege po pogolo pogolo, yege sogo gben. Yee jen ye yarilire ti tunngo ki pye, yeri le wa na bondo wi ni.»

Mutari tige pyo yomiyele
(Maki 4.30-32; Luki 13.18-19)

³¹ A Zhezu wi si nuru naa ma yomiyele la wa ma pe kan. Wila yo fo: «Yennele ca wunluwo pi yen paa mutari tige pile yen, nana wa la li le ma saa li lugu wi kere.

³² Ki tige pile lo li yen yariluguro nda fuun pe maa yanragi ti pire ti ni fuun jeele le. Een fo, na li ka fi, li ma yiri ma gbogo ma we sere tire ti ni fuun ti na. Li ma pye tige, fo sannjere ti ma saa na ti sere poo wa ki njere ti ni†.»

Leve yomiyele
(Luki 13.20-21)

³³ A Zhezu wi si nuru naa ma yomiyele la wa pe kan, ma yo fo: «Yennele ca wunluwo pi yen paa leve yen. Jele wa wi pinle wi farini muwe boro kongo ni maa gbon, fo a leve wi saa pi fe maa yirige pyew.»

Zhezu wila pye
na yomiyegale ke waa
leele pe kan go nga na
(Maki 4.33-34)

³⁴ Zhezu wila ki kagala ke ni fuun ke yo janwa wi kan yomiyegale ni. Wi sila para pe ni yege ka na naa, na yomiyegale la ma.

³⁵ Wila pye na ko piin ma, jango Yennele yon senre yofa wila senre nda yo, ti ta tiri yee yon fili, fo:

Mi yaa kaa para pe ni yomiyegale ni.
Maga le wa dunruya wi dasanga wi ni,
kagala ngele kaa pye ma lara,
mi yaa kaa ke yuun pe kan.†

Zhezu wila yan pege yomiyele
li koro wi yo

³⁶ Kona, a Zhezu wi si janwa wi yaga le, mee kari wa go. A wi forogofenne pe si fulo wi tanla ma suu pye fo: «Yan pege nga ki yiri wa kere, ki yomiyele li koro wi yo we kan!»

³⁷ A Zhezu wi si pe yon sogo ma yo fo: «Lere na wi saa yariluguro jende ti yanragi, wo wi yen Lere wi Pinambyo we.

³⁸ Kere to ti yen dunruya we. Yariluguro jende to ti yen mbele pe yen Yennele li wunluwo pi woolo wele. Yan pege ko ki yen mbele pe pye Sotanla wi woolo wele.

³⁹ Mbenfo na wi saa yan pege ki yanragi, wo wi yen Sotanla we. Yariluguro kong

ko ki yen dunruya koro we. Yariluguro konfenne poro pe yen meregeye wele.

⁴⁰ Yege nga na yan pege pe maga kolog, maga wa wa kason ki ma sogo, dunruya kopilige pa ki yaa ka pye ma fun.

⁴¹ Lere wi Pinambyo wi yaa kaa meregeye pe torogo, mbele pe maa leele pe kaan pe maa kapege ki piin, pe pan pe pe conri pe pe wo wa wi wunluwo pi ni, mbe pinle kapere pyefenne pe ni.

⁴² Pe yaa ka pe wa wa kason gbogo ki ni. Pe yaa kaa gbele wa, mbaa pe ngangala ke kaa jologo ki kala na.

⁴³ Een fo, Yennele li lesinmbele pe yaa kaa yengele paa yonlo ki yen, wa pe To wi wunluwo pi ni. Nungbogolo ka pye na na, wi ke jan wila nuru.

Penjara nda ti lara ti yomiyele

⁴⁴ «Yennele ca wunluwo pi yen paa penjagboro yen, nda pe lara kere ta nawa. A nana wa si saa ti yan, mee nuru naa mari lara, mee kari nayinme coli ma saa wi kee yaara ti ni fuun ti pere, mee songoro ma saa kere ti lo.

Somu pyo tiyoon yomiyele

⁴⁵ «Yennele ca wunluwo pi yen paa perefo wa yen. Wi yen na yanri na somu tiyoon lagajaa.

⁴⁶ Naa wi ka saa wa yan, na wi songo ki ngban, a wi si saa wi kee yaara ti ni fuun ti pere, mee saa wi lo.

Ngbanra womere yomiyele

⁴⁷ «Yennele ca wunluwo pi yen paa ngbanra womere yen fun. Ngbanra wofenne pe mari wa wa logbogo ki ni, mee ngbanra ti cenle pyew ta yigi.

⁴⁸ Na mere tiga yin ngbanra ti ni, pe mari tilele ma yiri ti ni ma saa cen wa logo kongo na mari conri. Ngbanra nda ti yen jende, pe ma to le wa pe kanjara ti ni, mee nda ti se ya kala yon to wa.

⁴⁹ Dunruya kopilige, pa ki yaa ka pye ma fun. Meregeye pe yaa ka pan mbe lepeele pe conri mbe pe wo Yennele lesinmbele pe ni,

⁵⁰ mbe si pe wa wa kason gbogo ki ni. Pa pe yaa kaa gbele wa, mbaa pe ngangala ke kaa jologo ki kala na.»

Penjara fonndo naa penjalere senre

⁵¹ A Zhezu wi si pe yewe ma yo fo: «Yege kagala ke ni fuun ke logo ma ke koro jen le?» A pe sho fo: «Ee.»

⁵² Kona, a wi si pe pye fo: «Lasiri sewe jenfo na fuun wi kannga ma pye Yennele ca wunluwo pi forogofa, wi yen paa laga

† 13:32 13:32: Eze 17.23; 31.6; Dani 4.20-22 † 13:35 13:35: Yuuro 78.2 † 13:52 13:52: Ko koro wo yen fo lasiri sewe jenfenne mbele pe pye Zhezu wi forogofenne, pe jenme tasaga shyen ta, pa yiri wa Yon folo lele sewe wi ni, a pa yiri wa Yon folo fonno sewe wi ni.

to yen, ŋa wila yarilere naa yarifonndo taa na yinrigi wa wi yarijende ti ni.»

ZHEZU WI TUNNGO KI KOWO WA GALILE TARA 13.53-18.35

Nazareti ca fenne pe sila taga

Zhezu wi na

(Maki 6.1-6; Luki 4.16-30)

⁵³ Naa Zhezu wila kaa ki yomiyegele ke wa pe kan ma saa ke ko, a wi si yiri wa ki laga ki na.

⁵⁴ Wila yiri ma saa gbɔn lere ca ŋga ni, a wi si kari wa ki ni, mɛɛ saa na leele pe nari Yenŋele senre ti ni wa pe sherigo ki ni. Wi Yenŋele senre nagalomo pila leele mbele fuun paa pye wa pe pari. A pe nɛɛ yuun fo: «Wigi tijinliwe mba pi ta se ma? Wi ya naga kafonngolo ke piin mele ma?»

⁵⁵ Tire tɛfo wi pinambyo wo ma yɛɛn? Wi no wo ma Mari? Wi nosepiile nambala poro ma Zhaki, naa Zhozefu, naa Simo konaa Zhude?

⁵⁶ Wi nosepiile jɛɛle pe ni fuun pe woro laga we sogowo? Wigi fannga ŋga ki ni fuun ki ta se ma?»

⁵⁷ A wi kala li nɛɛ pe mbenge. Kona, a Zhezu wi si pe pye fo: «Yenŋele yon senre yofɔ pe maa wi gbogo lagapyew, ndɛɛ wi ca naa wi go woolo poro paa laa gbogo boko.»

⁵⁸ Pe mbatagawa pi kala na, Zhezu wi sila kafonngolo legere pye wa.

14

Zhan Batisi wi kunwo we

(Maki 6.14-29; Luki 9.7-9)

¹ Ki sanga wi ni, a gbɔforoneri Erɔdi wi si Zhezu wi senre logo,

² mɛɛ wi tunmbyeele pe pye fo: «Zhan Batisi wo wi yen ma yiri wa kunwo pi ni. Ko ki ti wi fannga ta na ki kafonngolo ke piin.»

³ Ma si yala, Erɔdi wila Zhan wi yigi maa po maa le kaso. Erɔdi wila ko pye ma, wi jonlo Filipu wi jo Erodidiyadi wo kala na.

⁴ Katugu Zhan wila pye naga yuun Erɔdi wi kan, ma yo fo: «Kii daga ma Erodidiyadi wi sho maa pye ma jo†.»

⁵ A Erɔdi wi nɛɛ jaa mbe Zhan wi gbo. Eɛn fo, wila pye na fye Zhufuye pe yegɛ, katugu leele pe ni fuun paa pye na Zhan wi jate paa Yenŋele yon senre yofɔ yen.

⁶ Ma si yala, Erɔdi wi sepilige yɛfiile feti wa na, a Erodidiyadi wi sumboro wi si saa yo leele mbele paa yeri ki feti wi na pe yegɛ na. A wi si Erɔdi wi ndanla fo jenge.

⁷ A wi si wugu ma sumboro wi kan ma yo wi ka yaraga ŋga fuun yenri wi yeri, wi yaa ki kan wi yeri.

⁸ Sumboro wi no wi suu sun, a wi si saa Erɔdi wi pye fo: «Zhan Batisi wi go ki kan na yeri laga yaapige ka ni!»

⁹ A wunlunana wi si yegɛ san. Eɛn fo, wuguro nda wila wugu wi lifenne yɛɛnle pe yegɛ na ti kala na, a wi si yenle ki na ma yo pe Zhan go ki kan wi yeri.

¹⁰ Ki kaa pye ma, a wi si lere wa tun ma yo wi sa Zhan go ki kow wa kaso.

¹¹ A pɛ si saa ki kow maga le yaapige ka ni, ma pan maga kan sumboro wi yeri, a sumboro wi si saa ki kan wi no wi yeri.

¹² A Zhan forogofenne pɛ si saa wi gboo wi le ma saa wi le. Ko pungo na, ŋga kila pye, a pɛ si saa ki yegɛ yo ma Zhezu wi kan.

Zhezu wila nambala

waga kangurugo kan pɛ ka

(Maki 6.30-44; Luki 9.10-17; Zhan 6.1-14)

¹³ Naa Zhezu wila kaa ki senre ti logo, a wi si ye tonmokoro ka ni, mɛɛ yiri le ma kari wasele la na wi ye. Eɛn fo, janwa wila ki kala jen. A pɛ si yiri cara ti ni, mɛɛ taga Zhezu wi na tooro na, na tanri logo ki konggo na.

¹⁴ Naa Zhezu wila kaa yiri wa tonmokoro ki ni, a wi si janwa gbolo la yan. A ki leele pe yinriwe suu ta fo jenge. A wi si pe yambala pe sagala.

¹⁵ Naa yonlo kila kaa ko, a Zhezu wi forogofenne pɛ si fulo wi tanla, ma suu pye fo: «Yonlo ki ko mako. Ki laga ŋga ki si yen ma lali. Ki kala na, janwa wi torogo pe kari wa cara ti ni pe sa yaakara lo pe ka.»

¹⁶ A Zhezu wi si pe pye fo: «Kii daga paa kee, yoro jate ye pe kan pe ka.»

¹⁷ Eɛn fo, a pɛ suu pye fo: «Buru kangurugo naa ngbangala shyen ke yen laga we yeri cɛ.»

¹⁸ A Zhezu wi si pe pye fo: «Yeri kan laga na yeri.»

¹⁹ Kona, a wi sigi yo janwa wi kan ma yo wi cen yan ki na. A wi si buru kangurugo wi le naa ngbangala shyen ke ni, maa yegɛ ki yirige wa naayeri, ma Yenŋele li shari; mɛɛ buru wi konlo konlo maa kan wi forogofenne pe yeri. Forogofenne pɛ suu yɛɛle janwa wi na.

²⁰ A leele pe ni fuun pɛ ka ma tin. Pe kaa ka mako, konrokoro nda tila koro, forogofenne paa ti wulo, a ti kanja ke ma yiri shyen yin.

²¹ Mbele paa buru wi ka, paa nambala waga kangurugo (5 000) yon ko tin. Jɛɛle naa piile pe sila poro jiri.

Zhezu wila tanga tonmo na

(Maki 6.45-52; Zhan 6.15-21)

† 14:4 14.4: Eki 20.14; Levi 18.16

²² Ko pungo na naa jenri, a Zhezu wi suu forogofenne pe ngbanga ma yo pe ye wa tonmokoro ki ni, pe keli pe logbogo ki kon wi na, sanni wo jate wi sa janwa wi torogo wila kee.

²³ Naa wila kaa janwa wi torogo, a wi si lugu yanwiga ka na mbe sa Yenhele yenri. Naa yembine laa kaa wo, Zhezu wo nungba wila pye wa ki laga ki na.

²⁴ Ki sanga wi ni, tonmokoro kila pye ma lali logbogo konggo ki ni fo jenge. Tonmo pi yinriwe naa pi towo pi ni, pila pye na tonmokoro ki gboon fo jenge; katugu tifelege kila pye na gboon naga songoro.

²⁵ Naa ngopenne kongbanmbala gbelelege kila kaa na yongo, a Zhezu wi si yiri wa na tanri tonmo pi na, na kee wi forogofenne pe korogo.

²⁶ Een fo, naa paa kaa wi yan wila tanri tonmo pi na na paan, a pe sunndoro ti si kon pe na. A pe sho fo: «Gboon yinne li!»

A pe si jorogo fyere ti kala na.

²⁷ Een fo, le ki yongolo nungba ke ni, a Zhezu wi si para pe ni, ma yo fo: «Ye kotogo le ye yee ni, muwi. Yaga ka fyel!»

²⁸ Kona, a Pyeri wi si senre ti le ma suu pye fo: «We Fo, na kaa pye mboro wi, kon kan na yeri mbe kari ma korogo, mbaa tanri tonmo pi na.»

²⁹ A Zhezu wi suu pye fo: «Ta paan!» A Pyeri wi si yiri wa tonmokoro ki ni, nee tanri tonmo pi na na kee Zhezu wi korogo.

³⁰ Een fo, naa wila kaa tifelege ki yan ki gbogo, a wi si fyel. Naa wila kaa wi yee yan wila tingi wa tonmo, a wi si gbele ngbanga ma yo fo: «We Fo, na sho!»

³¹ Le ki yongolo nungba ke ni, a Zhezu wi suu kee ki sanga maa yigi, ma suu pye fo: «Ma tagawa pi ta ma kologo! Yingi na, a ma si sigi?»

³² A pe shyenne pe si ye wa tonmokoro ki ni, tifelege ki si yere.

³³ Kona, forogofenne mbele paa pye wa tonmokoro ki ni, a pe si kannguuro kan Zhezu wi jegele ma suu pye fo: «Kaselege ko na, mboro ma yen Yenhele li Pinambyo we!»

*Zhezu wila yambala legere
sagala wa Zhenezareti tara
(Maki 6.53-56)*

³⁴ Naa Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni, paa kaa logbogo ki kon ma yiri wa ki kee nga na, a pe si gbon wa Zhenezareti tara.

³⁵ A ki laga ki woolo pe si Zhezu wi yan maa jen, mee wi panga ki yari wa pe kanngaga na cara ti ni fuun ti ni. A pe si yambala pe ni fuun pe le ma pan pe ni wi korogo,

³⁶ mee wi yenri ma yo wi yambala pe yaga pe jiri wi derigbogo yon ko na ce. Yambala mbele fuun paa jiri ki na, poro la sagala.

15

*Fariziye poro
naa pe teleye kalegele ke ni
(Maki 7.1-13)*

¹ Ko pungo na, Fariziye poro naa lasiri sewe jenfenne pe si yiri wa Zheruzalemu ma kari Zhezu wi korogo. A pe suu yewe ma yo fo:

² «Yingi na ma forogofenne pe nee we teleye pe kalegele ke jogo? Katugu paa pe keyen yi jogo mbe yala sherege kapyege ki ni, mbe si jen mbaa nii.»

³ A Zhezu wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yoro fun yingi na ye nee Yenhele li ngasegele ke jogo nee tanri ye kalegele koro na?»

⁴ Ma si yala, Yenhele ligi yo ma yo fo: «Ta ma to naa ma no pe gbogo!», ma nuru ma yo fo: «Lere na ka wi to nakoma wi no danga, ki daga poo gbo!»

⁵ Een fo, yoro wo na, ye ma yo fo na lere wa kaa to, nakoma wi no pye fo: Mi jen na ya mboon saga yaraga nga ni, migi kan Yenhele li yeri saraga,

⁶ kona, ki lerefo wii jori naa mbaa wi to, nakoma wi no wi sari. Ki pyelomo pi na ma, ye maa Yenhele li senyoro ti piin faa, ye kalegele ke kala na.

⁷ Yoro kopiire fenne wele, Yenhele yon senre yofozayi wila tanga ta jenge, naa wila pye na Yenhele li yon senre ti yuun ye kanngolo we. Wila ki yo ma yo Yenhele li yo fo:

⁸ Ki leele mbele yeen, paa na gbogo yon ni win.

Een fo, wa pe nawa jatere wo ni, pe yen ma lali na ni.

⁹ Paa na gbogo jaga win,

katugu leele pe ngasegele ngele tege, koro ce pe ma le na nari leele pe na.»†

*Yaraga nga ki ma lere wi tege
fyongo ni*

(Maki 7.14-23)

¹⁰ Kona, a Zhezu wi si janwa wi yeri, mee wi pye fo: «Ye ye nungbogolo ke jan yaa ki senre nda ti nuru, yeri koro jen:

¹¹ Yaraga nga ki ma ye wa lere wi yon, ko na ya mboon tege fyongo ni Yenhele yege na, een fo, nga ki ma yiri wa lere wi yon, ko ki maa tege fyongo ni Yenhele yege na.»

¹² A Zhezu wi forogofenne pe si fulo wi tanla, ma suu pye fo: «Wele! Ma jen ma senre nda ma yo yeen, ti ye Fariziye pe ni de!»

† 15:4 15:4: Eki 20.12; 21.17; Efe 6.2-3 † 15:9 15.8-9: Eza 29.13

¹³ A Zhezu wì si pe pye fò: «Tige nga fuun na To ña wa yennele na wii sanri, pe yaa kaga kow mbege wa.

¹⁴ Ye pe yaga wa! Fyoonlo wele, pè pe yee kanngagala yigi. Fyoon ka si fyoon kanngala yigi, pe shyen pe ma pinle ma to wege.»

¹⁵ Pyeri wì suu pye fò: «Ki yomiyele na li koro wi yo we kan!»

¹⁶ A wì si pe pye fò: «Yoro fun ye fa tijinliwe ta bere?»

¹⁷ Ye sigi jen mbe yo yaraga nga ki ma ye wa lere wi yon, pa ki ma kari wa wi lara, ko pungo na, mée yiri laga funwa na.

¹⁸ Een fò, nga ki ma yiri wa lere wi yon, pa ki ma yiri wa wi kotogo na. Ko ki maa tege fyongò ni Yennele yege na.

¹⁹ Katugu pa jatere pere ti maa yinrigi wa senwee wi kotogo na, mée wi kan wi maa legbogo piin, naa jatara, naa keenre lime, naa yuro, naa yagbogowo konaa leele mejoogo.

²⁰ Ko yaara nda to ti ma lere wi tege fyongò ni Yennele yege na. Een fò, maga koon kee ki jogo mbe yala sherege kapyeye ki ni mbe si jen mbe li, ko na ya lere wi tege fyongò ni Yennele yege na.»

Nambannjo wà la taga

Zhezu wi na

(Maki 7.24-30)

²¹ A Zhezu wì si yiri le, mée kari wa Tiri naa Sidon tara ti ni.

²² Kana tara fenne jo wà la pye ma cen wa ki tara ti ni. A wì si pan Zhezu wi korogo, mée gbele ngbanga ma yo fò: «We Fò, Davidi setirige pyo, na yinriwe ta! Yinne tipele yen na sunborombyo wi ni, li maa wi jolo fò jenge.»

²³ Een fò, Zhezu wì sila wi yon sogo senpyo nungba ni. A wi forogofenne pè si fulo wi tanla, maa yenri ma yo fò: «Ki yo ki jele ña wi kan wila kee, wiga ka koro mbe taga we na, mbaa jorogi la nii we ni!»

²⁴ A Zhezu wì si jele wi pye fò: «Yennele lii na tun leele pele yege yeri naa, ndee Izirayeli tara woolo poro ce. Poro mbele pè pungo Yennele li na paa simbaala yen we.»

²⁵ Kona, jele wì si saa kannguuro kan Zhezu wi tanla, ma suu pye fò: «We Fò, na saga!»

²⁶ A Zhezu wì suu pye fò: «Mbe piile pe yaakara ti le mberi wa pyonmbigile ke kan, ki woro ma yon.»

²⁷ A jele wì suu pye fò: «Kaselege yi, we Fò. Konaa ki ni fuun, pyonmbigile ke fò wi kaa nii, yaakara tunmoooro nda ti maa yinrigi wa tabali wi na tuun, ke maa to kaa.»

²⁸ Kona, a Zhezu wì suu pye fò: «Jele, ma tagawa pi gbogo de! Ki pye ma kan, ki yala nga maa jate ki ni.»

Le ki yongolo nungba ke ni, a wi sunborombyo wì si sagala.

Zhezu wila yambala legere sagala

²⁹ A Zhezu wì si yiri wa ki laga ki na, mée kari wa Galile logbogo yon ki na, maa lugu yanwiga ka na ma cen.

³⁰ A janwa gbolo là si kari wi korogo yambala cenle legere ni, jejegolo fenne, naa fyoonlo, naa yandeele, naa bomboolo, konaa yambala legere pele ni naa. A pè si saa pe tege wa Zhezu wi jegele, a wì si pe sagala.

³¹ Naa leele paa kaa bomboolo pe yan paa para, a yandeele pè sagala, a jejegolo fenne paa tanri cecce, a fyoonlo paa yaan, a ki si pe pari fò jenge. A pe nee Izirayeli tara woolo pe Yennele li gbogo.

Zhezu wila nambala waga tijere

kan pè ka

(Maki 8.1-10)

³² Kona, a Zhezu wì suu forogofenne pe yeri, mée pe pye fò: «Ki leele mbele pe yinriwe yen na na, katugu pe pillige taanri wogo koi nga, pe yen laga na ni. Yaakara si woro pe yeri pe ka. Mi woro na jaa mbe pe torogo fungo ki ni paa kee, pe songorosaga pe fannga ki sa ko wa kono pe toori.»

³³ A wi forogofenne pè suu yon sogo ma yo fò: «We yaa yaakara ti ta se laga ki gbinri ña wi ni, mbe sigi janwa gbolo na li kan li ka li tin?»

³⁴ A Zhezu wì si pe yewe ma yo fò: «Buru jori wi yen ye yeri?»

A pè suu pye fò: «Buru koloshyen wi yen we yeri, naa ngbangala tunmongolo jenri ni.»

³⁵ Kona, a Zhezu wì si kono kan janwa wi yeri ma yo wi cen tara ti na,

³⁶ ma si buru koloshyen wi le naa ngbangala ke ni, ma Yennele li shari, mée wi koonlo koonlo maa kan wi forogofenne pe yeri, a pè suu yegele janwa wi na.

³⁷ A leele pe ni fuun pè ka ma tin. Pè kaa ka ma ko, a forogofenne pè si kanja koloshyen yin konrokono nda tila koro ti ni.

³⁸ Leele mbele paa buru wi ka, paa pye nambala waga tijere. Jeele naa piile poro sila jiri.

³⁹ Naa Zhezu wila kaa janwa wi torogo, a wì si ye tonmokoro ka ni, mée kari wa Magadan tara.

16

*Fariziye poro naa Sadusiye pe ni
pàa pye naga jaa
Zhezu wi kafonno la pye peli yan
(Maki 8.11-13; Luki 12.54-56)*

¹ Fariziye poro naa Sadusiye pèle la kari Zhezu wi korogo. Naa pàa pye na jaa mboo wa mbe wele ki kala na, a pè suu yenri ma yo wi kafonno la pye wigi naga pe na, fo pa wi fannga ki yiri wa yennele na.

² Een fo, a Zhezu wi si pe pye ma yo fo: «Na yonlo kaa koo, ye ma yo tisaga se pan, fo katugu yennele li yege ki yen ma yanlaga.

³ Pinliwe ni, yirifaga na, ye ma yo tisaga yaa pan, fo katugu yennele li yege ki yanlaga na woo. Pa ki mee pye ma. Ye naayeri wi yege cenwe po jen naa woo pi yee ni, ye se si ya ki wagati na wi tegere to koro jen.

⁴ Nala pilige woolo pe yen lepeele naa keenne lifenne, pe yen na kafonno jaa mbe yan. Een fo, kafonno la se pye pe kan naa, kaawo Zhonasi wolo lo.» Kona, a Zhezu wi si pe yaga le mee kari.

*Zhezu wila yo Fariziye poro
naa Sadusiye pe nagawa senre
ti yen paa leve yen
(Maki 8.14-21)*

⁵ Naa Zhezu wi forogofenne paa kaa logbogo ki kon ma yiri wa ki kee nga na, a pè si nawa to ki na fo pe sila buru le.

⁶ A Zhezu wi si pe pye fo: «Ye tijinliwe ta, ye yee yingwiwe jen jenge Fariziye poro naa Sadusiye pe leve wi ni.»

⁷ Kona, a forogofenne pe nee ki yuun pe yee kan fo: «Wi yen na yuun ma, katugu wee buru le.»

⁸ A Zhezu wi si nda paa pye na yuun ti jen, mee pe yewe ma yo fo: «Yingi na, a ye nee para ye yee ni ma yo yee buru le? Ye tagawa pi ta ma kologo oke!

⁹ Ali bere ye faga koro jen ghen? Na mila buru kangurugo wi koonlo lere waga kangurugo (5 000) pe na, a pè ka, kanja yon nga yaa yin konrokonro nda tila koro ti ni, ki yon ki woro ye ni wi le?

¹⁰ Na mila kaa buru koloshyen wi koonlo lere waga tijere pe na, a pè ka, kanja yon nga yaa yin konrokonro nda tila koro ti ni, ki yon ki woro ye ni fun wi le?

¹¹ Mele yee si jaga jen mbe yo fo mi woro na para ye ni buru wogo na? Een fo, ye yee

yingwiwe jen Fariziye poro naa Sadusiye pe leve wi ni.»

¹² Kona, a forogofenne pè sigi jen ma yo wi sila yo pe pe yee yingwiwe jen leve na pe ma le wa buru wi ni wo ni. Een fo, wila pe pye ma yo pe pe yee yingwiwe jen Fariziye poro naa Sadusiye pe nagawa senre to ni.

*Pyeri wila ki yo ma yo fo
Zhezu wo wi yen Kirisi we
(Maki 8.27-30; Luki 9.18-21)*

¹³ Naa Zhezu wila ka saa gbon wa Sesare Filipu tara, a wi suu forogofenne pe yewe ma yo fo: «Yingi leele pe maa yuun Lere wi Pinambyo wi kanngolo?»

¹⁴ A pè suu pye fo: «Pele ma yo mboro ma yen Zhan Batisi we. Pele ma yo ma yen Eli. Pele ma yo ma yen Zheremi, nakoma Yennele li yon senre yofa wawi mboro.»

¹⁵ A Zhezu wi si poro jate pe yewe ma yo fo: «Een fo, yoro wo nawa, ambo wi mi?»

¹⁶ A Simo Pyeri suu pye fo: «Mboro ma yen Kirisi we, ma yen Yennele na yinwege wolo li Pinambyo.»

¹⁷ Kona, a Zhezu wi suu pye fo: «Zhonasi pinambyo Simo Pyeri, ferewe yen ma woo; katugu senwee pyo ma wigi kaselege nga ki naga ma na. Een fo, na To na wa yennele na wowi.

¹⁸ Mi fun mila ki yuun ma kan, fo ma yen Pyeri, ko koro wo yen walaga. Pa mi yaa na Legilizi wi kan wa ki walaga ki na. Kunwo jate pi se ya fannga ta wi na fyew.

¹⁹ Mi yaa Yennele ka wunluwo lakileye[†] pe kan ma yeri. Maga je kala o kala na laga tara na, pe yaa je li na wa yennele na. Maga si yenle kala o kala na laga tara na, pe yaa yenle li na wa yennele na.»

²⁰ Kona, a Zhezu wi sigi yo maga ngban wi forogofenne pe ni, ma yo paga kaga yo mbe lere kan, mbe yo wo wi yen Kirisi we.

*Zhezu wila wi kunwo
naa wi yenme wogo ki yo
(Maki 8.31-9.1; Luki 9.22-27)*

²¹ Maga le le ko sanga wo na, a Zhezu wi nee ki yuun naga finligi wi forogofenne pe kan na yuun fo: «Ki daga mbe kari wa Zheruzalemu, mbe sa jolo wa jenge tara ti leelele poro naa saraga wofenne teele konaa lasiri sewe jenfenne pe kee. Pe yaa kanla gbo. Een fo, ki piliye taanri wogo, mi yaa yen mbe yiri wa kunwo pi ni.»

²² Kona, a Pyeri wi si kari wi ni kanngaga na, mee saa na para wi na, na

[†] 16:19 16:19: *Lakileye*: Ki senpyo na lelele senyogo yi, nga ki yen na leele yege sinme naa fannga kala nari. Ki jatere wi mbe ya pye: Mbe yaraga sanga, nakoma mbege po. Ki yen na para fun Pyeri wi nandanwa kala li na, mboo ta wi yen mbele ni wi yen ma yala pe ni, wi yen kongbanja wa pe sogowo mbe wunluwo pi yon yenge Zhufuye naa mbele pe woro Zhufuye pe kan. [†] 16:23 16:23: Zhezu wila Pyeri wi yeri Sotanla, katugu wila pye naga ngbeli mbe Zhezu wi kan wi ke kanngaga na, wi wo wa tunngo nga Yennele li kan wi yeri wi pye ki ni. Ko yen mbe jolo dunruya woolo pe kala na, mbe pe sha.

yuun fɔ: «Ayoo, we Fɔ, ko se pye ma na fyew. Yennele soon sho ki ni!»

²³ Eɛn fɔ, a Zhezu wì si kannga ma Pyeri wi pye fɔ: «Yiri na tanla Sotanla† Maa jaa mbanla kan mbe kapege pye, katugu ma jatere wi woro Yennele wogo ko na, wi yen leele wogo ko na.»

²⁴ A Zhezu wì suu fɔrɔgɔfenne pe pye fɔ: «Na lere wa kaa jaa mbe taga na purgo na, wi kaari wi yinwege ki kala, wuu tiparaga ki tugo†, wi taga na na.»

²⁵ Katugu lere ɲa kaa jaa mboo yee go sho, wo yaa kaa yinwege ki la. Eɛn fɔ, lere ɲa fuun ka suu yinwege ki la na kala na, wi yaa kaga ta.

²⁶ Na lere wi ka dunruya yaara ti ni fuun ti ta, ki si pye wuu yinwege ki la, yingi ki yaara ti yaa yon mboo kan? Yingi yaraga ki yen wa lere mbe ya kan mboo yee go sho?

²⁷ Lere wi Pinambyɔ wi yaa ka pan wi To wi gbɔgɔwɔ pi ni konaa wi mɛregeye pe ni. Kona, wi yaa lere nungba nungba pyew wi sara mbe yala wi kapyeye ki ni.

²⁸ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, mbele pe yen lagame, pele yen na pe ni, sannɩ pe sa ku pe yaa Lere wi Pinambyɔ wi yan wila paan wa wi wunluwɔ pi ni.»

17

*Zhezu wi yeye cɛnwɛ pila kannga
(Maki 9.2-13; Luki 9.28-36)*

¹ Naa pilige kogoloni la kaa toro, a Zhezu wì si Pyeri naa Zhaki, naa Zhaki wi nosepyɔ lenaɲa Zhan pe le ma kari pe ni yanwiga titonlogo ka na. Poro cɛ paa pye wa ki laga ki na.

² Ma pe ta wa, a Zhezu wì si kannga le pe yeye sogowɔ. A wi yeye kila yengele paa yonlo ki yen. A wi yariporo ti kannga na finligi paa yanwa yen.

³ A fɔrɔgɔfenne taanri pè si Moyisi naa Eli pe yan paa para Zhezu wi ni.

⁴ Kona, a Pyeri wì si Zhezu wi pye fɔ: «We Fɔ, ki yen ma yon we koro lagame. Na maga yenle ki na, mi yaa segbara taanri kan laga. Mboro wogo nungba, Moyisi wogo nungba, Eli wogo nungba.»

⁵ Maa ta wila pye na to yuun bere, a kambaaga kà si pan ma filige, mɛɛ pe ton. Wa ki kambaaga ki ni, a magala là si yiri wa ma yo fɔ: «Ija yɛɛn, wo wi yen na Pinambyɔ ɲa wilan ndanla jenge we. Wi kala lilan ndanla fɔ jenge. Yaa wi senre ti nuru!»

⁶ Naa fɔrɔgɔfenne paa kaa ki senre ti logo, a pè si fyɛ jenge, fɔ ma toori ma pe yere ti jiile wa tara ti na.

⁷ A Zhezu wì si fulo pe tanla ma jiri pe na, ma sho fɔ: «Ye yiri, yaga kaa fyɛ!»

⁸ A pè si pe yere ti yirige ma wele, eɛn fɔ, pe sila lere wa yan naa, ndɛɛ Zhezu wo nungba.

⁹ Naa paa kaa yiri wa yanwiga ki na na tinri, a Zhezu wì sigi yo maga ngban pe ni ma yo fɔ: «Iɲga yè yan, yaga kaga yo mbe lere kan, fɔ Lere wi Pinambyɔ wi sa ku wi yen wi yiri wa kunwɔ pi ni.»

¹⁰ Kona, a fɔrɔgɔfenne pè si Zhezu wi yewe ma yo fɔ: «Yingi na lasiri sewɛ jɛnfenne pe ma sho fɔ Eli daga mbe pan ghen?»

¹¹ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Kaselege yi, Eli wi daga mbe pan ghen mbe yaara ti ni fuun ti gbegele fɔnngɔ.

¹² Eɛn fɔ, mila ki yuun ye kan, Eli wila pan mako. Leele poro pe sila wi jɛn. Paa wi jolo paa yeye nga na kila pe ndanla we. Ki pyelomo nungba pi na fun, pa pe yaa ka Lere wi Pinambyɔ wi jolo ma.»

¹³ Kona, a fɔrɔgɔfenne pè sigi jɛn ma yo fɔ Zhan Batisi wo senre wila pye na yuun.

*Zhezu wila pyɔ wa sagala,
yinne tipele laa pye wi ni
(Maki 9.14-29; Luki 9.37-43a)*

¹⁴ Naa paa ka saa gbon wa janwa wi na, a naɲa wà si fulo Zhezu wì tanla, ma kannguuro kan wi jegele, ma suu pye fɔ:

¹⁵ «We Fɔ, na pinambyɔ wi yinriwe ta! Tomakugo yama yen wi na, pila wi jolo fɔ jenge. Pi maa yinrigi wi ni naa jaan kason, nakoma tonmo.

¹⁶ Mùu le ma pan wi ni ma fɔrɔgɔfenne pe kɔrɔgɔ, eɛn fɔ, pee ya mboo sagala.»

¹⁷ A Zhezu wì sho fɔ: «Iye, yoro wele, ye yen mbatagambala, ma pye lepeelee! Wagati jori mi daga mbe pye ye ni naa? Wagati jori mi daga mbe ye kala li kun na yee ni naa? Ye pyɔ wi le ye pan wi ni laga na kan!»

¹⁸ A Zhezu wì si para ngbanga yinne tipele li na, a li si wɔ pyɔ wi ni. A pyɔ wì si sagala le ki yongolo nungba ke ni.

¹⁹ Kona, a fɔrɔgɔfenne pè si fulo Zhezu wì tanla, poro cɛ, ma suu yewe ma yo fɔ: «Yingi na wee si ya mbege yinne tipele na li purɔ mbeli wɔ pyɔ wi ni?»

²⁰ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Katugu ye tagawa pi kologo ma toro. Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, ali na ye tagawa pi gbeme piga pye paa mutari tige pile yen, ye mbe ya mbege yo ki yanwiga nga ki kan, mbe yo fɔ: Yiri lagame ma kari wame! Pa ki yaa si kari. Pa kala lo la se koro, na ye se ya pye.

† 16:24 16:24: Wuu tiparaga ki tugo: Ko koro wo yen fɔ wi cɛn wi jolɔgɔ ki cɛnwɛ, wii taga Zhezu wi na.

²¹ [Een fō, ko yinne tipele cenle na yeen, Yennele yenrawe naa yenge lege ko ki ma ya ma lo puro boko.]»

*Zhezu wila wi kunwo
naa wi yenme pi wogo ki yo naa
(Maki 9.30-32; Luki 9.43-45)*

²² Pilige ka, ma forogofenne pe ni fuun pe ta paa pye ma gbogolo wa Galile tara, a Zhezu wi si pe pye fō: «Pe yaa ka Lere wi Pinambyo wi le leele pe kee.

²³ Pe yaa kaa gbo. Een fō, ki piliye taanri wogo, wi yaa yen mbe yiri wa kunwo pi ni.»

A ki si yesanga wa forogofenne pe na fō jenge.

Sherigo gbogo nizara wogo ye

²⁴ Naa Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni paa kaa gbon wa Kaperinawu ca, a sherigo gbogo nizara shofenne† pe si fulo Pyeri wi tanla maa yewe, ma yo fō: «Ye Nagafo wi maa sherigo gbogo nizara wi woo gbari?»

²⁵ A Pyeri wi si pe pye fō: «Ee, wi maa wi woo.»

Naa Pyeri wila kaa na yiin wa go wagati na ni, Zhezu wo wila keli ma senre ti le, ma suu pye fō: «Simō Pyeri, kikiin mboro na jate? Ambō wi daga mbaa nizara wi woo, nakoma mbaa logowuru wi sara wunlumbolo mbele laga tara na pe yeri? Tara piile poro wele lee nambanmbala poro wele?»

²⁶ A Pyeri wi suu pye fō: «Nambanmbala poro wele!» A Zhezu wi sho fō: «Ki cen ndee tara piile poro si daga mbaa yaraga ka sara de!»

²⁷ Een fō, we woro na jaa mbe ki leele mbele pe jatere wi piri pe na. Ki kala na, kari wa logbogo ma sa njegene wa. Mbene kongbanna na ka njegene li le, mali tile mali wō. Mali yon ki yenge, pa ma yaa warifuwe pyo nungba yan wa. Wo mbe ya mbe mi naa mboro nizara wo wō. Maa le ma saa kan pe yeri!»

18

*Wiwiin wi yen legbōo ma we
(Maki 9.33-37; Luki 9.46-48)*

¹ Ki sanga wi ni, a Zhezu wi forogofenne pe si fulo wi tanla ma suu yewe, ma yo fō: «Ambō wi yen legbōo ma we pe ni fuun na wa Yennele ca wunluwo pi ni?»

² A Zhezu wi si pyo jee wa yeri ma pan maa yerege le pe sogowo,

³ ma sho fō: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, na yee ye tangalomo pi kannga mbe pye paa piile tunmambolo pe yen, pa ye se ka ye wa Yennele ca wunluwo pi ni.

⁴ Ki kala na, lere na kaa yee tirige mbe pye paa ki pyo jee na wi yen, wo wi yaa pye legbōo mbe we pe ni fuun pe na wa Yennele ca wunluwo pi ni.

⁵ Lere na fuun ka ki pyo jee na wi si wa yigi jenge na kala na, kona, muwi ki fō wi yigi jenge.

*Maga ka lere fanla mboo le kapege
(Maki 9.42-48; Luki 17.1-2)*

⁶ «Ki piile tunmambolo mbele pe taga na na, lere na fuun ka ti wa ka kapege pye, pe sinndelingbogo to wa ki fō wi yologo pe saa wa wa kogjo we latijugo ki ni, pa ko mbe mbonro wi na.

⁷ Jologo yen dunruya wi woo, kagala ngele ke yen laga wi ni ma ti leele paa kapere piin ke kala na. Ki kagala cenle ke se ya koro mbapyewe. Een fō, jologo yen ke pyefenne pe wogo.

⁸ «Na kaa pye ma kee, nakoma ma jele lo li yaa ti mee kapege pye, mari kon mari wa ti lali ma ni. Ma koro kee nungba, nakoma jele nungba ma sa ye wa yinwege jenge ki ni, ko mbonro ma na, ma koro ma keyen yo naa ma jegele shyen ke ni, pe soon wa wa kason mbakogo ki ni ko na.

⁹ Na kaa pye ma yenle lo li yaa ti mee kapege pye, li logori mali wo mali wa li lali ma ni. Ma koro yenle nungba ma sa ye wa yinwege jenge ki ni, ko mbonro ma na, ma koro ma yengele shyen ke ni pe soon wa wa jaganama kason ki ni ko na.

*Sumbyo na wila pungo
ma kaa yan wi yomiyele le
(Luki 15.3-7)*

¹⁰ «Ye ye yee yingiwe jen, yaga ka ki piile mbele wa tifaga. Mi yen naga yuun ye kan, wagati pyew pe merageye pe maa yeregi wa na To wi yee sogowo wa yennele na.

¹¹ [Katugu Lere wi Pinambyo wi pan mbe na wi pungo Yennele li na wi sho.]

¹² «Na sumbyo cenme ka pye lere wa yeri, na nungba ka pungo pe ni, yingi yaa jate wi yaa pye? Wi se nafa tijere ma yiri ke ma yiri kolojere sanmbala pe yaga wa yanwira ti na, mbe kari sa na wi pungo wi lagaja wi le?

¹³ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, na wiga ka saa yan, wi yaa nayinme gbōo ta ki sumbyo nungba wi kala na, mbe we nafa tijere ma yiri ke ma yiri kolojere mbele pee pungo pe kala na.

¹⁴ Ki pyelomo nungba pi na fun, ye To na wa yennele na, wi woro na jaa ki piile wa kpe mbe pungo pe ni.

Na ma sheryenle wa ka kapege pye

¹⁵ «Na ma sheryenle wa ka kapege pye ma na, kari wi korogo ma saga naga wi na

† 17:24 17:24: Eki 30.13

mboro naa wo ye leele shyen. Na wiga ma senre ti logo, kona, wi pye ma sefo naa.

¹⁶ Een fo, na wiga je mbe yo wi soon senre ti logo, pa kona ma lere nungba, nakoma leele shyen taga ma yee na, *janjo ki senre ti sa yo serefenne shyen, nakoma serefenne taanri yege na.*[†] Paa yege nga na Yenjele senre sewe wigi naga we.

¹⁷ Na wiga je mbe yo wi se logo ye yeri, kona, maga yo ma Legilizi woolo pe kan. Na wiga si je bere mbe yo wi se Legilizi woolo pe senre ti logo, kona, maa wi jate paa na wii sheri wa yen, nakoma paa nizara shofa yen.

*Kagala ngele ke yen pyewe
konaa ngele ke yen mbapyewe*

¹⁸ «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, yaga je kala o kala na laga tara na, pe yaa je li na wa yenjele na. Yaga si yenle kala o kala na laga tara na, pe yaa yenle li na wa yenjele na.

¹⁹ «Kaselege ko na, mi nee ki yuun ye kan naa fo: Ye ni, na leele shyen ka yon wa nungba laga tara na mbe yaraga o yaraga yenri na To na wa yenjele na wi yeri, wi yaa ki kan pe yeri.

²⁰ Katugu leele shyen, nakoma leele taanri ka gbogolo laga o laga na mege ki na, mi ma pye le pe sogowa.»

*Tunmbyee na wila je
wii kapere ti kala yaga
wii yomiyele le*

²¹ Kona, a Pyeri wi si fulo Zhezu wi tanla maa yewe, ma yo fo: «We Fo, na na sefo nana wa ka koro mbaa kapere piin na na, mi daga mberi kala yaga wi na mbe sa gbon yagasaga jori? Mbe sa gbon ti yagasaga koloshyen le?»

²² A Zhezu wi suu pye fo: «Ayoo, mi soon pye mbe yo fo ti yagasaga koloshyen. Een fo, ma daga mberi kala yaga wi na mbe sa gbon ti yagasaga nafa taanri ma yiri ke ko tegesaga koloshyen[†].

²³ Ki kala na, mbe yala ma yewige ki ni, Yenjele ca wunluwo pi yen ma taanla yaraga nga ni ki nga: Wunlunana wa la yere ki yerewe mboo penjara foro yege wo wi tunmbyeele ni.

²⁴ Naa wila kaa to ti na nari jinri, a pe si saa fogo fo wa kan wi yeri, wo la daga mbe miliyon yon ka fogo ton wi yeri.

²⁵ Yaraga sila pye ki nana wi yeri mbe fogo ki ton. Ki kaa pye ma, a wi tafa wunlunana wi si kono kan ma yo pe ki nana wo naa wi jo naa wi piile pe pere paa kulolo yen, mbe pinle wi kee yaara ti ni, janjo pege penjara ti tege pe fogo ki ton.

²⁶ A ki tunmbyee wi si kannguuro kan wunlunana wi jegele, maa yenri ma yo fo:

«Na kala li kun ma yee ni, mi yaa soon fogo ki ni fuun ki ton.»

²⁷ A wi yinriwe si wi tafa wi ta. A wi suu wa, mee wi fogo ki ni fuun ki kala yaga wi na.

²⁸ «Ki tunmbyee wi si yiri na kee, mee saa fili wi tunmbyee yenle wa ni. Wi fogo la pye wo na paa warifuwe pyo cenme yen. A wi suu yigi wa wi yologo maa sere na jaa mboo wonwon pi kon wi na, ma suu pye fo: «Na fogo ki ton!»

²⁹ A wi tunmbyee yenle wi si kannguuro kan wi jegele, maa yenri ma yo fo: «Na kala li kun ma yee ni, mi yaa soon fogo ki ton!»

³⁰ Een fo, wi sila yenle ki na. A wi si saa wi le kaso fo wi saa fogo ki ton.

³¹ Nga kila pye, naa tunmbyeele sanmbala paa kaa ki yan ma, a pe si yege san fo jenge, mee kari ma saa ki yege yo pe to wi kan.

³² Kona, a wunlunana wi si tunmbyee wi yeri. Wi kaa pan, a wi suu pye fo: «Tunmbyee pee wele de. Mala yenri na jenge, ko ki ti mdo fogo ki ni fuun ki kala yaga ma na.

³³ Mboro fun, ma daga na mboon nimbye wi yinriwe ta fun, paa yege nga na mdo yinriwe ta we.»

³⁴ A ki si wunlunana wi mben fo jenge. A wi sigi tunmbyee wi torogo, a pe saa wi le kaso fo wi saa fogo ki ni fuun ki ton.»

³⁵ A Zhezu wi sigi senre nda ti taga wa, ma yo fo: «Ki pyelomo nungba pi na fun, ye ni fuun nungba nungba, na yee ye sefo wi kala yaga ye kotogo ki ni fuun ni, pa na To na wa yenjele na, wi yaa ka ye pye ma fun.»

ZHEZU WI TANGALA MBE KARI WA ZHERUZALEMU CA

19

19.1-20.34

*Nagawa senre nda Zhezu wila yo
porogo ki jogowa wogo ki na
(Maki 10.1-12)*

¹ Naa Zhezu wila kaa pe naga ki senre ti ni ma saa ko, a wi si yiri wa Galile tara, mee kari wa Zhude tara kanngeyege ka na, wa Zhuriden gbaan wi punjo na.

² Janwa gbolò là la taga wi na wa ki laga ki na, a wi si pe yambala pe sagala.

³ A Fariziye pele si fulo wi tanla maa yewe mbe ta mboo wa mbe wele. A pe suu pye fo: «Ki daga nana wuu jo wi je kologo ki ni fuun ni le?»

⁴ A Zhezu wi si pe pye fo: «Mi yo yege kara wa Yenjele senre sewe wi ni maga

[†] 18:16 18:16: Dete 19.15 [†] 18:22 18:22: Ko koro wo yen fo sanga pyew. [†] 19:4 19:4: Zhenz 1.27; 2.21-22

yan, fɔ dunruya wi dasanga wi ni, Dafɔ wila pe gbegele naja naa jele.[†]

⁵ Fɔ ko ki ti naja wi yaa ka laga wi to naa wi nɔ pe na, mbe si mara wi jɔ wi na, kona pe shyen pe yaa pye wire nungba.[†]

⁶ Ki ka pye ma, pe woro leele shyen naa, ɛɛn fɔ, pe yen wire nungba. Ki kala na, yaraga nga Yennele li pye nungba, lere ka kaga laga ki yee na.»

⁷ A Fariziye pɛ suu yewe ma yo fɔ: «Yingi na Moyisi wila sigi yo ma yo fɔ naja wi jele jegesewe kɔn wuu kan wi jɔ wi yeri, wii jen wuu je?»[†]

⁸ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Ye kotongbanga ko kila ti Moyisi wila ki kono kan ye yeri ma yo yaa ye jele pe jege. Nakoma, maga le wa ki lesaga ki na, ki sila pye ma.

⁹ Mi wo naga yuun ye kan, fɔ na lere wa kaa jɔ je, na kii yiri wi nandara to yeri, mbe wa pori naa, kona jataga wi yen na piin.»

¹⁰ Kona, a forogofenne pɛ suu pye fɔ: «Na kaa pye pa naja wi kapyege ki yen yeen wi jɔ wi kanngolo, ma koro ma, maga ka jele pori, ko mbonro.»

¹¹ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Fannja woro nambala pe ni fuun ni pe yenle ki nagawa senre ti na. Ndeɛ mbele Yennele ligi fannja ki kan pe yeri poro ce.

¹² Kagala legere wa, ke ma nambala pe yege pari, paa ya jele pori. Pele ma pye wa, mbege le le pe sephilige ki na, poro na pye nambala. Pele ma pye wa, leele pe ma poro san. Pele ma si pye wa, poro na jele pori Yennele ca wunluwo po kala na. Na wi mbe ya yenle ki nagawa senre ti na, wi yenle ti na.»

Zhezu wila duwaw piile tunmombolo pele na

(Maki 10.13-16; Luki 18.15-17)

¹³ Kona, a leele pɛle si pan piile tunmombolo pele ni Zhezu wi korogo, jango wuu keyen yi taga pe na, wi Yennele yenri pe kan. ɛɛn fɔ, a forogofenne pɛ si gbanla pe na.

¹⁴ A Zhezu wi sho fɔ: «Ye piile tunmombolo pe yaga paa paan na korogo, yaga ka pe yege kɔn; katugu mbele pe yen paa pe yen, poro wele Yennele ca wunluwo pi yen pe woo.»

¹⁵ A wi suu keyen yi taga pe na ma duwaw pe na, mɛɛ yiri le ma kari.

Lefonno penjagboro fɔ wa senre

(Maki 10.17-31; Luki 18.18-30)

¹⁶ Ko pungo na, a naja wɔ si fulo Zhezu wi tanla maa yewe, ma yo fɔ: «Nagafo, kajenge kikiin mi daga mbe pye mbe si yinwege mbakogo ki ta?»

¹⁷ A Zhezu wi suu pye fɔ: «Yingi na, a ma nɛɛ na yewe nga ki yen jenge ko ni? Nungba wi yen jenge. Na kaa pye maa jaa mbe yinwege ki ta, ta tanri Yennele li ngasegele ke na!»

¹⁸ A ki naja wi suu yewe ma yo fɔ: «Ke keele wele koro?»

A Zhezu wi sho fɔ: «Maga ka lere gbo. Maga ka jataga pye. Maga ka yu. Maga ka yagbolo sereya yo mbe taga lere na.

¹⁹ Ta ma to naa ma nɔ pe gbogo.[†] Ma lewee yenle wi daga mboon ndanla paa yege nga na mɔɔ yee ndanla we.[†]»

²⁰ A lefonno wi suu pye fɔ: «Mi ko ngasegele ngele koro ke ni fuun koro le na tanri ke na. Yingi mi daga mbe pye naa?»

²¹ A Zhezu wi suu pye fɔ: «Na kaa pye maa jaa mbe pye mbe yon fili, kari ma soon keɛ yaara ti ni fuun ti pere, maga penjara ti yeɛle fyonwo fenne pe na. Mɛɛ pan ma taga na na. Kona, ma yaa ka korogo gbenge ta wa yennele na.»

²² ɛɛn fɔ, naa lefonno wila kaa ki senre ti logo, a wi si songoro ma kari yesanga ni fɔ jenge; katugu penjagboro fɔ lawi.

²³ Kona, a Zhezu wi suu forogofenne pe pye fɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, penjagboro fɔ wi yege wa Yennele ca wunluwo pi ni ki yen na ngban.

²⁴ Mila ki yuun ye kan naa fɔ yongome mbe toro mesheli wele, ko tanla ma we penjagboro fɔ wi ye wa Yennele ca wunluwo pi ni ko na.»

²⁵ Naa wi forogofenne paa kaa ki senre ti logo, a ki si pe pari fɔ jenge. A pɛ sho fɔ: «Ijga ambo Yennele li yaa ka sho oke?»

²⁶ A Zhezu wi si pe wele, ma sho fɔ: «Leele poro yege na, ki yen ma ngban. ɛɛn fɔ, Yennele lo mbe ya kala pyew li pye.»

²⁷ Kona, a Pyeri wi si senre ti le ma sho fɔ: «Wele, wɛ we yaara ti ni fuun ti yaga wa ma taga ma na, ki yaa ka pye mele?»

²⁸ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, na Lere wi Pinambyo wiga ka cen sanga ɲa ni wa wi gbogowo wunluwo jongo ki na wa dunruya fonjo wi ni, yoro ke ma yiri shyen mbele ye taga na na, ye yaa ka cen wunluwo jonro ta na fun, mbe kiti kɔn Izirayeli cengele ke ma yiri shyen ke na.

²⁹ Leele mbele fuun ka pe yinre, nakoma pe nɔsepiile nambala, naa pe nɔsepiile jele, naa pe nɔ, naa pe piile, naa pe keere ti yaga mbe taga na na, ki fenne pe yaa ka ki yaara ti yongo cenme cenme ta, mbe ka pe tasara ta naa wa yinwege mbakogo ki ni.

[†] 19:5 19:5: Zhenɛ 2.24

[†] 19:7 19:7: Dete 24.1-4

[†] 19:19 19:19: ɛki 20.12-16; Dete 5.16-20

[†] 19:19 19:19:

³⁰ Eɛn fɔ, kɔŋɓanmbala pe leɣere yaa ka pye pɔŋɔfenne, pɔŋɔfenne pe leɣere yaa ka pye kɔŋɓanmbala.»

20

Erezen tiire kere tunmbyeele

yomiyele

¹ «Ye wele, Yenɲele ca wunluwo pi yen ma taanla yaraga nga ni ki nga: Pilige ka, lagafo wà si yiri yirifaga ka na mbe sa tunmbyeele lagajaa sa pe wa wi erezen tiire kere.

² A wo naa poro ni, pè si yo ma fili pilige nungba tunngo pyesara wi na, wo yen warifuwe pyo nungba nungba pilige pyew. A wi si pe torgo pe saa tunngo piin wa wi erezen kere.

³ La kee jeɛle kɛringariyege, a wi si yiri naa, mɛɛ saa leele pele ta wa katogo pè yere, tunngo woro pe yeri.

⁴ A wi si pe pye fɔ: «Yoro fun ye kari ye sa tunngo pye wa na erezen kere. Pa mi yaa sara sinɲe kan ye yeri.»

⁵ A pè si kari. Naa yɔnlo kila kaa gbɔn yɔnlofugo, a kere fɔ wi si yiri naa, ma kala nungba li pye. Ki yɔnloparaga ki na, ma nuru naa ma yiri, ma kala nungba li pye.

⁶ Ki yɔnlokoogo yege ki ni naa, a wi nuru naa ma yiri, ma saa leele pele ta pè yere naa bere wa katogo. A wi si pe yewe ma yo fɔ: «Yingi na yè si pan ma yere lagame ma saa yɔnlo ki kɔ, ye woro na tunngo piin?»

⁷ A pè suu pye fɔ: «Katugu lere si we le tunngo na.» A wi si pe pye fɔ: «Yoro fun ye saa tunngo piin wa na erezen kere.»

⁸ «Naa yɔnlo kila kaa kɔ, a kere fɔ wi sigi yo wi tunmbyeele pe to wi kan fɔ: «Tunmbyeele pe yeri, ma pe sara. Ma keli maga le mbele pè pan pɔŋo na pe na, ma saga wa mbele pè keli ma pan pe na!»

⁹ Mbele pàa to tunngo na yɔnlokoogo yege ki ni, a pè si pan, ma ta warifuwe pyo nungba nungba pe ni fuun.

¹⁰ Naa kila kaa gbɔn mbele pàa keli ma to tunngo na poro na, a pe nɛɛ ki jate ndɛɛ pe yaa ta mbe wɛ. Eɛn fɔ, a pè poro fun pe kan warifuwe pyo nungba nungba.

¹¹ Naa pàa kaa ki warifuwe pyo nungba nungba wi kan pe yeri ma, a pe nɛɛ kɔŋɔri kere fɔ wi na,

¹² nɛɛ yuun fɔ: «Ki tunmbyeele mbele pè pan pɔŋo na, leri nungba tunngo pè pye ce. A mà si pe sara ma yala we ni. Ma si yala, woro tunngo pye ma saa yɔnlo ki kɔ, ma yɔnlo ko naa tere ti kun we yɛɛ ni.»

¹³ Eɛn fɔ, a kere fɔ wi si nungba yɔn sogo ma yo fɔ: «Na wɔnlo, mi soɔn fanla. Mi yo mà yere ki na mbe tunngo pye warifuwe pyo nungba na pilige nungba?»

¹⁴ Ki kala na, ma sara wi le maa kee! Nja wi to tunngo na pɔŋo na, mila jaa mboo kan paa ma yen fun.

¹⁵ Ki kologo woro na yeri mbanla nandanwa kala li pye na penjara ti ni wi le? Nakosima, maa yenjara piin na ni na lerewe pi kala na wi le?»

¹⁶ A Zhezu wi sigi senre nda ti taga wa ma yo fɔ: «Ki pyelomo nungba pi na fun, kɔŋɓanmbala pe yaa ka pye pɔŋɔfenne, pɔŋɔfenne pe yaa ka pye kɔŋɓanmbala.»

Naa Zhezu wila pye naa kunwo naa wi yenme senre ti yuun, ki taanri wogo ko layi nga (Maki 10.32-34; Luki 18.31-34)

¹⁷ Naa Zhezu wila kaa na kee wa Zheruzalemu, a wi suu forogofenne ke ma yiri shyen pe yeri kanngaga na. Ma pe ta wa kono paa kee, a wi si pe pye fɔ:

¹⁸ «Ye wele, we mbele waa kee wa Zheruzalemu. Pe yaa sa Lere wi Pinambyo wi le saraga wɔfenne teele poro naa lasiri sewe jenfenne pe keɛ. Pe yaa ka kiti kɔn wi na mbe yo poo gbo.

¹⁹ Pe yaa kaa le leele mbele pee sheri pe keɛ. Poro yaa ka tege wi na, mboo gbɔn sapige ni, mboo kan tiparaga na. Eɛn fɔ, ki piliye taanri wogo, wi yaa yen mbe yiri wa kunwo pi ni.»

Zhaki naa Zhan pe nɔ wila Zhezu wi yenri (Maki 10.35-45)

²⁰ Kona, a Zebede jo wi si fulo Zhezu wi tanla wi pinambiile pe ni, mɛɛ kannguuro kan wi jegele mboo yenri wi yon wi na.

²¹ A Zhezu wi suu pye fɔ: «Yingi maa jaa?»

A wi si Zhezu wi pye fɔ: «Yon kan na yeri, fɔ na pinambiile shyen mbele wele, nungba mbe ka cɛn wa ma kalige keɛ ki na, sanɲa wi cɛn wa ma kameɲge keɛ ki na wa ma wunluwo pi ni.»

²² A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Iɲga yaa yenri, ye sigi jen. Jo logo wɔjenne† na mi yaa wɔ wa li ni, ye mbe ya wɔ wa li ni le?» A piile pè suu yon sogo ma yo fɔ: «We mbe ya.»

²³ A Zhezu wi sho fɔ: «Ki yen ma kaseleɣe, fɔ ye yaa ka wɔ wa na wɔjenne li ni. Eɛn fɔ, wa mbe cɛn na kalige keɛ ki na, konaa wa mbe cɛn na kameɲge keɛ ki na, mi ma mi daga mbe ko kono lo kan ye yeri. Ki censara, na To wiri gbegale mbele kan, poro pe yaa ka cɛn wa.»

²⁴ Naa forogofenne ke sanmbala pàa kaa ki senre ti logo, a ki nɛɛ pe yaa pe sefenne nambala shyen pe kala na.

† 20:22 20.22 Mbe wɔ wa jo logo wɔjenne li ni: Ko ki yen jo logo nga Zhezu wi yaa jo lo mbege kun wi yɛɛ ni we.

²⁵ Kona, a Zhezu wì si pe ni fuun pe yeri, ma sho fò: «Yège jen ma yo tara woolo pe teele pe ma cèn pe go na, ma pe yigi pe fannga ki ni. Pe legboolo pe maa pe fannga ki nari pe na.

²⁶ Eèn fò, yoro sògòwò po si daga mbe pye ma. Ye ni, na kaa jaa mbe pye legbo, wi daga mboo yee pye ye ni fuun tunmbyee.

²⁷ Na kaa jaa mbe pye ye ni fuun kongbanja, wi daga mboo yee pye ye ni fuun kulo.

²⁸ Ki pyelomo nungba pi na fun, Lere wi Pinambyo wii pan leele poro mbaa tunngo piin wi kan, eèn fò, wi pan mbe tunngo pye leele pe kan, mboo yinwege ki kan ki pye lelegere go shosara.»

*Zhezu wila fyoonlo shyen sagala
(Maki 10.46-52; Luki 18.35-43)*

²⁹ Naa Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni paa kaa yiri wa Zheriko ca ki ni na kee, a janwa gbolo là si taga wi na.

³⁰ Fyoonlo shyen la pye ma cèn konò li kannaga na. Naa paa kaa ki logo ma yo Zhezu wo wila toro, a pe nêe jorogi na yuun fò: «We Fò, Davidi setirige pyo, we yinriwe ta!»

³¹ Janwa wila pye na gbanla pe na ma yo pe pyeri. Eèn fò, a pe nêe jorogi naa ma we, na yuun fò: «We Fò, Davidi setirige Pyo, we yinriwe ta!»

³² A Zhezu wì si yere, mée pe yeri ma pe yewe ma yo fò: «Yingi yaa jaa mbe pye ye kan?»

³³ A pè sho fò: «We Fò, ki pye we ya waa yaan.»

³⁴ A pe yinriwe si Zhezu wi ta. A wì si jiri pe yengele ke na. Le ki yongolo nungba ke ni, a pe nêe yaan. A pè si yiri ma taga Zhezu wi na.

ZHEZU WI TUNNGO WA ZHERUZALEMU CA

21

21-25

*Zhezu wi yege wa Zheruzalemu
(Maki 11.1-11; Luki 19.28-40; Zhan 12.12-19)*

¹ Naa paa kaa na yongo Zheruzalemu ca ki ni, ma gbòn wa Betifazhe ca, ma wa wa Oliiviye tire yanwiga ki yeri, a Zhezu wì suu forogofenne shyen tun, ma pe kelegi wi yee yege;

² Wila pe pye fò: «Yaa kee wa ca nga ki wa ye yege ki ni. Ye yesaga wa ca, ye yaa sofile nò wa yan poo pò, wi pyo ni le wi tanla. Ye pe sanga ye pan pe ni na kan!

³ Na lere wa ka ye yewe, yoo pye fò: «Pe kala yen we Fò wi na.» Pa kona wi yaa ye yaga yaa paan pe ni.»

⁴ Ko wogo nga ko la pye ma, jango senre nda Yenjele yon senre yofò wila yo, ti ta tiri yee yon fili, fò:

⁵ «Yege yo Siyon ca ki kan fò: Wele, ma wunlunana wila paan ma kòrgò.

Wi yen ma yin nandanwa ni.

Wi yen ma lugu ma cèn sofile na, sofile pyo na, sofile nò pyo na!»†

⁶ A forogofenne pè si kari mée saa nga Zhezu wila yo ma pe kan ki pye.

⁷ A pè si pan sofile nò wo naa wi pyo pe ni, mée pe derighorò ti wò mari taga pe na. A Zhezu wì si lugu ma cèn ti na.

⁸ Wa janwa gbolo li ni, lelegere la pe derighorò ti jan wa konò. A pele nêe tige wère koon nari jaan wa naga nari fò paa wi gbogo.

⁹ Janwa na wila pye na tanri Zhezu wi yege konaa na wila pye na tanri wi punngo na, wila pye na jorogi na yuun fò:

«Ozanna! Gbogowò yen Davidi setirige pyo wi woo!

Na wila paan we Fò wi mege ki na, Yenjele sa duwaw wi na!»

Gbogowò yen Yenjele woo, lo na li yen wa naayeri lara ti ni fuun ti go na!»

¹⁰ Naa Zhezu wila kaa ye wa Zheruzalemu, a ca woolo pe ni fuun pe nêe tinni, nêe yewe na yuun fò: «Ambo wi ki nana na we?»

¹¹ A janwa wì sho fò: «Yenjele yon senre yofò Zhezu na wì yiri wa Nazareti ca, wa Galile tara wowi.»

*Zhezu wila kari wa sherigo gbogo
(Maki 11.15-19; Luki 19.45-48; Zhan 2.13-22)*

¹² A Zhezu wì si saa ye wa sherigo gbogo ki ni. Leele mbele paa pye wa na pèe konaa mbele paa pye na loo, a wì si pe puro ma pe yirige, ma penjara surufenne pe tabaliye pe jaanri naa ca ketengele perefenne pe jonnò ti ni.

¹³ A wì si pe pye fò: «Ki yen ma yonlogo wa Yenjele senre sewe wi ni, ma yo fò: Na go pe yaa kaa ki yinri Yenjele yenrigo.† Eèn fò, a yoro si pan nêe ki piin yoolo larasaga†.»

¹⁴ A fyoonlo naa jejogolo fenne pèle si kari Zhezu wì kòrgò wa sherigo gbogo ki ni, a wì si pe sagala.

¹⁵ Kafonngolo ngele Zhezu wila pye, naa saraga wofenne teele poro naa lasiri sewe jenfenne pe ni, paa kaa ke yan, ma nuru ma piile pe yan paa jorogi wa sherigo gbogo ki ni na yuun fò: «Gbogowò yen Davidi setirige Pyo wi woo,» a ki si pe ya.

† 21:5 21:5: Zaka 9.9

† 21:9 21:9: Yuuro 118.25-26

† 21:13 21:13: Eza 56.7

† 21:13 21:13: Zhere 7.11

¹⁶ A pè si Zhezu wi pye fò: «Nda paa yuun, ma woro nari nuru?» A wi si pe pye fò: «Ee, ye faga laga nga ki kara wa Yenŋele senre sewe wi ni mbege yan wi le? Ki nga fò: «*Màga pye, a piile poro naa piyengele ke ni, paa ma sonni wa pe yon.*»[†]

¹⁷ Naa wila kaa to yo ma ko, a wi si yiri wa ca ki ni ma pe yaga wa, mee kari wa Betani ma saa wonlo wa.

*Zhezu wila tige ka danga,
pege yinri figiye*

(Maki 11.12-14,20-24)

¹⁸ Ki goto pinliwe pi ni, naa Zhezu wila kaa na songoro wa ca, a fungo suu yigi.

¹⁹ A wi si figiye tige ka yan wa kono li kanngaga na. A wi fulo wa ki tanla, een fò, wi sila pyo yan ki na, ndee ki were to ce. Kona, a wi si figiye tige ki pye fò: «Mboro se ka pyo se naa fyew.»

Le ki yongolo nungba ke ni, a figiye tige ki si waga pew.

²⁰ Naa forogofenne paa kaa ko yan ma, a ki si pe pari fò jenge. A pè si Zhezu wi yewe ma yo fò: «Ki figiye tige nga ki pye mele mee waga fyaw yeen?»

²¹ A Zhezu wi si pe pye fò: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, na yaga taga Yenŋele li na, na ki woro na ye koon shyen fyew, nga mi pye ki figiye tige nga ki na, ye se da ko nungba pyege na. Een fò, ye mbe ya mbege yanwiga nga ki pye fò: «Yiri lagame, ma sa to wa kogaje wi ni.» Pa ki yaa si pye.

²² Yaga yaraga nga fuun tali, mbege yenri Yenŋele li yeri tagawa ni, ye yaa ki ta.»

Zhezu wi fannga ki yiri se

(Maki 11.27-33; Luki 20.1-8)

²³ A Zhezu wi si saa ye wa sherigo gbogo ki ni, nêe leele pe nari Yenŋele senre ti ni. A saraga wofenne teele poro naa tara ti lelelele pe ni, pè si kari wi korogo, mee wi yewe ma yo fò: «Maa ki kagala ngele ke piin yingji fannga ni? Ambo wigi fannga ki kan ma yeri?»

²⁴ A Zhezu wi si pe pye fò: «Mi fun mi yaa ye yewe kala nungba ni. Na yaga li korow wi yo mbanla kan, mila ki kagala ke piin yaraga nga fannga ni, pa mi yaa ki yo mbe ye kan.

²⁵ Yenŋele lo làa Zhan wi torogo wi pan wila batemu wi piin lee leele poro la wele?»

Een fò, a pe nêe kendige woo pe yee ni na yuun fò: «Na waga yo Yenŋele lo làa wi torogo, pa wi yaa we yewe mbe yo: «Yingji na yee si taga wi senyoro ti na?»

²⁶ Na waga sho fò: Leele poro paa wi torogo, we nêe fyee janwa wo yee, katugu leele pe ni fuun pe yen na Zhan wi jate Yenŋele yon senre yofò.»

²⁷ Ki kaa pye ma, a pè si Zhezu wi yon sogo ma yo fò: «Wee jen.» A Zhezu wi si pe pye fò: «Een mi fun, mila ki kagala ke piin yaraga nga fannga ni, mi sege yo mbe ye kan.»

*Zhezu wila yomiyele la wa
pinambiile shyen senre na*

²⁸ A Zhezu wi si nuru naa ma pe pye fò: «Yingji yaa jate ki wogo nga ki na? Pinambiile shyen la pye nana wa yeri. Pilige ka, a wi si ndofo wi pye ma yo: «Na pyo, nala kari ma sa tunngo pye wa na erezen kere.»

²⁹ A wo suu yon sogo ma yo fò: «Mi woro na kee wa.» Een fò, pungo na, a wi si cen ma jatere pye, mee kari.

³⁰ A tofo wi si nuru naa maga tunngo nungba ki yo pinambyo shyen woo wi ni. A wo suu yon sogo ma yo fò: «Baba mi yaa kari.» Een fò, wii si kari.

³¹ Pe shyen pe ni, wiwiin wila wi to wi nandanwa kala li pye?» A pè sho fò: «Kongbanna wowi.»

Kona, a Zhezu wi si pe pye fò: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, nizara shofenne naa keenne lifenne pe yaa keli mbe ye wa Yenŋele li wunluwo pi ni ye na.

³² Katugu Zhan wila pan ye korogo, ma kono sinne li naga ye na, ye sila taga wi senyoro ti na. Een fò, nizara shofenne poro naa keenne lifenne pe ni, paa taga wi na. Ali maga ta yaa ki yan, konaa ki ni fuun, ye sila ye kapere ti jen mberi yaga, mbe taga wi na.»

Kere welefenne tipeele yomiyele

(Maki 12.1-12; Luki 20.9-19)

³³ A Zhezu wi sho fò: «Ye yomiyele la yee logo naa. Lagafò wà la erezen tiire kere kon, mee mbogo wa mari maga, ma si wege wo ma erezen pire tonmo wosaga ki gbegele wa, mee sanngazo kan kere ti sigewe pi kala na. Kona, a wi si kere ti telege erezen kere tunmbyeele pele na, pe kaa tawa pi kan wi yeri; mee kari taleere ta ni.

³⁴ Naa erezen pire ti cosanga wila kaa gbón, a wi suu tunmbyeele pe torogo wa erezen kere tunmbyeele pe yeri ma yo pe saa tawa pi sho wi kan.

³⁵ Een fò, a erezen kere tunmbyeele pe suu tunmbyeele pe yigi, ma nungba wo gbón jenge, ma wa gbo, ma taanri woo wo wa sinndeere ni maa gbo.

³⁶ A kere fò wi si nuru ma tunmbyeele pele torogo wa pe yeri naa legere, ma we

[†] 21:16 21:16: Yuuro 8.3

kongbanmbala pe na. Eɛn fɔ, a ɛɛzen kɛɛ tunmbyeele pɛ ki kanungbanja ki pye pe na fun.

³⁷ Ko punjo na, a kɛɛfɔ wi suu pinambyɔ jate wi torogo wa pe yeri, ma yo fɔ: «Pe yaa na pinambyɔ wo gbɔgɔ.»

³⁸ Eɛn fɔ, naa ɛɛzen kɛɛ tunmbyeele paa kaa wi yan wi kɔn ma yiri pe na, a pe nɛɛ pe yɛɛ piin fɔ: «Na yɛɛn wo wi yɛn kɔrɔgɔ lifo we. Ye pan woo gbo, pa kona wi kɔrɔgɔ ki yaa koro we kan.»

³⁹ Kona, a pɛ suu yigi ma saa wi wa wa ɛɛzen kɛɛ ti punjo na, ma suu gbo.»

⁴⁰ A Zhezu wi si pe yewe ma yo fɔ: «Yoro wo nawa, na kɛɛfɔ wiga ka pan, yingi wi yaa pye ki ɛɛzen kɛɛ tunmbyeele pe na?»

⁴¹ A pɛ suu pye fɔ: «Pa wi yaa ki lepeelee pe gbo, wi se pe yinriwe ta, mbe si kɛɛ ti kan naa ɛɛzen kɛɛ tunmbyeele pele yeri, mbele pe yaa laa tawa pi kaan wi yeri, mbaa yala pi sanga wi ni.»

⁴² Kona, a Zhezu wi si pe pye fɔ: «Ki sɛnɛɛ nda ye siri kara wa Yɛnnɛɛ sɛnɛɛ sɛwe wi ni wi le? Ti nda fɔ:

*Go wafenne pɛ je sinndelege nga na,
ko ki pye go yɛnɛ li sinndelege
kongbannga ye.*

*Pa ko wogo nga ko yiri wa we Fɔ wi yeri,
a ki pye kagbɔgɔ we yɛɛ na!»[†]*

⁴³ A Zhezu wi sigi sɛnɛɛ nda ti taga wa, ma yo fɔ: «Ko ki ti mila ki yuun ye kan, fɔ pe yaa Yɛnnɛɛ li wunluwo pi sho ye yeri mboo kan tara ta woolo yeri, mbele pe yaa la pi pire ti taa lari kaan.

⁴⁴ [Lere na fuun ka to ki sinndelege ki na, wo yaa wi yɛɛ kaari. Na kiga si to lere na fuun na, ki yaa wo purugu.]»

⁴⁵ Naa saraga wofenne teele poro naa Fariziye pe ni, paa kaa ki yomiyegɛɛ ke logo Zhezu wi yeri, a pɛ sigi jɛn ma yo pa wila ke wa poro na.

⁴⁶ A pe nɛɛ pyɛlomɔ jaa mboo yigi. Eɛn fɔ, paa pye na fyɛ janwa wi yɛɛ, katugu janwa wila pye na Zhezu wi jate paa Yɛnnɛɛ yɔn sɛnɛɛ yofɔ yɛn.

22

*Liwen gbɔɔ yomiyɛɛ
(Luki 14.15-24)*

¹ A Zhezu wi si nuru naa ma yomiyegɛɛ ke le wa leele mbele paa pye na nuru wi yeri pe kan, ma yo fɔ:

² «Yɛnnɛɛ ca wunluwo pi yɛn ma taanla yaraga nga ni ki nga. Wunlunana wà la wi pinambyɔ jayire suro sɔgɔ,

³ mɛɛ wi tunmbyeele pe tun wa leele mbele wila yeri jayire liwen pi na pe yeri. Eɛn fɔ, pe sila yɛnɛ mbe pan.

⁴ A wunlunana wi si nuru ma tunmbyeele pele tun naa wa pe yeri, ma yo fɔ:

«Ye sa leele mbele mi yeri pe pye fɔ na sɔgɔɔ mili sɔgɔ mako. Na napɛnɛ poro naa na yaayoro nda ti toro, mɛɛ kan pɛri gbo. Yaara ti ni fuun ti gbɛɛɛ ma yala mako. Ye pan ye jayire liwen pi li!»

⁵ Eɛn fɔ, leele mbele paa yeri jayire ti na, pe sila ko ka jate. Paa kari pe kapyere na. Wà la kari wi kɛɛ, a wà kari wi safari wasaga.

⁶ A sanmbala poro si wunlunana wi tunmbyeele pe yigi ma pe jolo, mɛɛ pe gbo.

⁷ A ki si wunlunana wi nawa pi ngban. A wi suu sorodasheele pe torogo wa, ma yo pe saga legbolelele pe gbo, pe pe ca ki sogo.

⁸ Kona, a wi suu tunmbyeele pe pye fɔ: «Jayire liwen ti gbɛɛɛ ma yala mako, eɛn fɔ, leele mbele pɛ yeri, pii daga pe ni.

⁹ Ki kala na, yaa kee wa ca nawa kongboro ti ni. Yaga lere na fuun yan, ye pan wi ni jayire liwen pi na!»

¹⁰ A tunmbyeele pɛ si kari wa ca nawa kongboro ti ni, leele mbele fuun paa yan lejɛmbele o, lepeelee o, mɛɛ pe gbogolo pe yɛɛ na, fɔ a jayire go ki yin lifɛnnɛ pe ni.

¹¹ «Kona, a wunlunana wi si ye wa jayire go ma leele pe welewele, mɛɛ nana wa yan wa, jayire liwen yariporo sila pye wo na.

¹² A wi suu yewe ma yo fɔ: «Na wonlo, maga pye mɛɛ mɛɛ ye laga, ma si yala, jayire liwen yariporo si woro ma na?» Eɛn fɔ, ki nana wi sila sɛnpyo ta mbe yo.

¹³ Ki kaa pye ma, a wunlunana wi suu tunmbyeele pe pye fɔ: «Yoo yigi, yoo toro naa wi keyɛn yi po, ye saa wa wa funwa na, wa wɔwɔ pi ni. Pa wi yaa la gbele mbaa wi ngangala ke kaa wa jologo ki kala na.»

»

¹⁴ A Zhezu wi sigi sɛnɛɛ nda ti taga wa, ma yo fɔ: «Leele mbele pɛ yeri, pe yɛn ma lɛɛɛ. Eɛn fɔ, mbele pɛ wɔ poro si lɛɛɛ.»

*Nizara na wi daga mbe wɔ
wunlumbolo to wi yeri*

(Maki 12.13-17; Luki 20.20-26)

¹⁵ Kona, a Fariziye pɛ si saa pe yɛɛ yan mbe pyewe lagaja, mbe ta mbe Zhezu wi yigi wi yɔn sɛnɛɛ jate to na.

¹⁶ A pɛ si pe forɔgɛnnɛ poro naa mbele paa taga Erɔdi wi na pele torogo wa Zhezu wi yeri, pe saga yo wi kan fɔ: «Nagafo, wɛɛ jɛn ma yo kaselege ko ma maa yuun. Ma maa Yɛnnɛɛ kono li nari leele pe na kaselege ni. Maa la fyɛ lere yɛɛ, katugu maa lere wɔ lere ni.

¹⁷ Ki wogo nga maa ki jate mɛɛ? Ki daga waa Jɔrmu tara fɛnnɛ wunlumbolo to wi nizara wi woo lee waga kaa wi woo?»

¹⁸ Eɛn fɔ, Zhezu wila pe jatere pere ti jɛn. A wi si pe pye fɔ: «Kopiire fɛnnɛ wele dɛ, yingi na, a ye nɛɛ na waa na wele?»

[†] 21:42 21:42: Yuuro 118.22; Eza 28.16

¹⁹ Penjara nda ti ma tege na nizara wi woo, ye ta naga na na mbe wele!»

A pè si warifuwe pyo nungha naga wi na.

²⁰ A Zhezu wì si pe yewe ma yo fò: «Ambo foto naa ambo yoonro ti yen wi na?»

²¹ A pè sho fò: «Sesari woro ri.»

Kona, a Zhezu wì si pe pye fò: «Ŋga ki daga mbe kan wunlumbolo to wi yeri, yege kan wi yeri. Ŋga ki daga mbe kan Yennele li yeri, yege kan li yeri.»

²² Naa pàa kaa ki senre ti logo Zhezu wi yeri, a ki si pe pari. A pè suu yaga le mæe kari.

Zhezu wila kuulo pe yenme wogo ki yo

(Maki 12.18-27; Luki 20.27-40)

²³ Ki pilige nungha ki ni, a Sadusiye pèle si kari Zhezu wi koroŋo. Poro pe ma yo kuulo pe se ka yen mbe yiri. A pè suu yewe

²⁴ ma yo fò: «We Nagafò, Moyisi wila ki yo ma yo fò: «*Na nana wa ka ku mboo jo yaga mbege ta pe sila pyo se, wi jonlo wigi jele wi pori, janŋo wi piile se wi na wi ndo ŋa wi ku wi kan*».

²⁵ Ma si yala, noŋepiile nambala koloshyen la pye laga we ni. A konŋbanŋa wi si jele pori. Pee pyo se, a nana wi si ku maa jo wi yaga wi jonlo wi kan.

²⁶ A ki kanunghanga ki pye shyen fò wi na, ma pye taanri fò wi na; na piin ma fò ma saa pe ni fuun koloshyenme pe ko.

²⁷ Naa pe ni fuun pàa kaa ku, a jele fun wi si kaa ku.

²⁸ Na kuulo yenpilige kiga ka gbòn, jele wi yaa ka pye pe ni wiwiin woo, naa pe ni fuun koloshyenme pòo pori we?»

²⁹ A Zhezu wì si pe pye fò: «Yè punŋo, katugu yee Yennele senre ti koro wi jèn. Yee si Yennele li yawa pi jèn fun.

³⁰ Kuulo paga ka yen sanga ŋa ni, nambala naa jele pe se kaa poroŋo piin pe yee ni. Een fò, pe yaa ka pye paa mæeŋeŋe pe yen wa yennele na.

³¹ Kuulo pe yenme wogo ko na, senre nda Yennele làa yo, mi yo yeri kara? Làa ki yo ma yo fò:

³² «*Mi yen Abirahamu Yennele, naa Izaki Yennele, konaa Zhakobu Yennele*».

³³ Janwa ŋa fuun wila pye na nuru wi yeri, wi nagawa senre tila pe ni fuun pe pari.

Yennele ngasele na li gbogo ma we ke ni fuun na

(Maki 12.28-34; Luki 10.25-28)

³⁴ Naa Fariziye pàa kaa ki logo ma yo Zhezu wila senre ti ko wa Sadusiye pe yon, a pè si pe yee gbogolo naa.

³⁵ Wa pe ni, a nungha si yiri mbe Zhezu wi wa mbe wele, lasiri sewe jènfo lawi. Wila wi yewe ma yo fò:

³⁶ «Nagafò, Yennele lasiri wi ngasele liliin li gbogo ma we ke ni fuun na?»

³⁷ A Zhezu wì suu pye fò: «*Ma Fò Yennele li daga mboon ndanla ma kotogo ki ni fuun ni, naa ma nawa pi ni fuun ni, konaa ma jatere wi ni fuun ni*».

³⁸ Lo li yen ngasegele ke ni fuun konŋbanna le. Lo li si yen ma gbogo ma we ke ni fuun ke na.

³⁹ Li shyen wolo wa naa, ma yiri li koroŋo. Loli na fò: «*Ma lewee yenle wi daga mboon ndanla paa yege ŋa na mwo yee ndanla we*».

⁴⁰ Moyisi lasiri sewe wi ni fuun, naa Yennele yon senre yofenne pe nagawa senre ti ni fuun ti go koyi ŋa ki ngasegele shyen ngele wele.»

Kirisi wo naa Davidi senre re

(Maki 12.35-37; Luki 20.41-44)

⁴¹ Ma Fariziye pe ta pàa pye ma gbogolo, a Zhezu wì si pe yewe ma yo fò:

⁴² «Yinggi yaa jate Kirisi wi kanngolo? Ambo setirige pyo wi?» A pè suu pye fò: «Davidi setirige pyo wi?»

⁴³ Kona, a Zhezu wì si pe pye fò: «Kila si cèn mele, Yinnekpoyi li fanŋga na, a Davidi jate wì suu yeri ma yo na Fò? Katugu Davidi wila ki yo ma yo fò:

⁴⁴ *We Fò wigi yo na Fò wi kan ma yo fò: Cèn wa na kalige kee ki na, fò mbe soon mbenfenne pe ngbanga, mbe pe tege wa ma tooro ti ngo*».

⁴⁵ Kì kaa pye Davidi wo jate laa yeri wi «Fò», mele Kirisi wii ya wi pye Davidi wi setirige pyo?»

⁴⁶ Pe ni, wa sila ya mbe Zhezu wi yon sogo senre pyo nungha ni. Maga le le ko pilige ko na, lere sila soro naa mboo yewe kala la ni.

23

Foroŋofenne pe yerewe senre re

(Maki 12.38-39; Luki 11.43,46; 20.45-46)

¹ Kona, a Zhezu wì sigi yo wi foroŋofenne poro naa janwa wi kan

† 22:24 22.24: Dete 25.5-6 † 22:32 22.32: Ko koro wo yen fò Yennele li yen pe go Shofo. Ko ki naga ma yo fò ki leele pè ku wire to na, een fò, ki ko wo ma, pe yaa ka yen mbe yinwege mbakogo ta; Eki 3.6. † 22:37 22.37: Dete 6.5 † 22:39 22.39: Levi 19.18 † 22:42 22.42: 2 Sami 7.12; Eza 11.11; Zhere 23.5 † 22:44 22.44: Yuuro 110.1 † 22:45 22.44-45: Zhezu wi woro na kendige woo mbe yo wi woro Davidi setirige pyo, een fò, wila ki nari ma yo wi gbogo ma we ko na naa bere. † 23:2 23.2: Dete 17.10; Esidi 7.6-10; Nehe 8.4

² ma yo fɔ: «Mbaa leele pe nari Moyisi lasiri senre† ti ni, lasiri sewe jenfenne naa Fariziye poro tunngo yi ko.

³ Ki kala na, ye daga mbaa pe senre ti nuru, paga yo ye kala na fuun pye, yeli pye. Een fɔ, yaga kaa piin paa pe yen, katugu pe maa leele pe nari yege nga na, poro jate paa la tanri ma.

⁴ Pe ma tuguboro ti po mari taga leele pe go na, een fɔ, poro jate paa yenle mbe yombe le nungba tege mbe pe saga peri le†.

⁵ Pe maa pe kapyere ti piin, jango leele pe ta paa pe yaan. Pe ma pe Yennele senre tafoolo pe tugbolo ma pe popo pe walere to naa pe keyen† yi na, ma pe yari poro yonro ti tonlondonlo. ⁶ Liwen gbɔɔ na, jonro tiyonro to naa sheri yinre jonro nda ti ma pye wa yege, to ti ma pe ndanla paa een ti na.

⁷ Wa katoro ti ni, pe maa jaa leele paa pe shari gbogowo sharaga ni, paa pe yinri nagafenne.

⁸ Yoro wo na, yaga ka ti paa ye yinri nagafenne; katugu Nagafɔ nungba wi yen ye yeri. A ye ni fuun ye pye nosepiile.

⁹ Yaga ka tara na lere wo wa yeri ye to (mbege naga fɔ wi yen legbɔɔ.) Katugu To nungba wi yen ye yeri. Wo wi yen wa yenjele na.

¹⁰ Yaga ka ti paa ye yinri teele, katugu To nungba wi yen ye go na. Wo wi yen Kirisi we.

¹¹ Na wi yen ye ni fuun legbɔɔ, wi daga mboo yee pye ye ni fuun tunmbye.

¹² Lere na kaa yee yirige, wo yaa ka tigi. Lere na ka suu yee tirige, wo yaa ka yiri.»

*Zhezu wila lasiri sewe jenfenne
poro naa Fariziye pe jeregi
pe kopiire ti kala na*

(Maki 12.40; Luki 11.39-42,44,52; 20.47)

¹³ «Jologo yen ye wogo, yoro lasiri sewe jenfenne naa Fariziye wele, ye yen kopiire fenne! Katugu ye maa Yennele ca wunluwo pi tonni leele pe na. Yoro jate yaa si ye wa, mbele paa ki jaa mbe ye wa, yaa pe yaga pe ye wa.

¹⁴ «[Jologo yen ye wogo, yoro lasiri sewe jenfenne naa Fariziye wele. Ye yen kopiire fenne! Katugu ye maa nangunjaala pe kee yaara ti shoo pe yeri, ko pungo na, ma saa na Yennele yenri na moni, ma ta na ye yee nari ma yo yoro yen ma sin. Ye kiti kongo ki yaa ka ngban mbe we.]

¹⁵ «[Jologo yen ye wogo, yoro lasiri sewe jenfenne naa Fariziye wele. Ye yen kopiire fenne! Katugu ye maa tara to naa kogoje

wi yanri, mbe ta mbe lere nungba ta wi sheri wi taga ye na. Een fɔ, na yaga ka wa ta, ye maa pye maa serege, fɔ wo ma daga mbe ye wa jaganama wi ni yesaga shyen mbe we yoro jate ye na.

¹⁶ «Jologo yen ye wogo! Yoro mbele ye yen yekeele ma pye fyoonlo! Katugu ye ma yo na lere ka wugu sherigo gbogo ki na, ko wuguro to na la jate. Een fɔ, na wiga si wugu sherigo gbogo te wo na, ko wuguro to ma yigi.

¹⁷ Ye yen kambajenmbele naa fyoonlo! Kikiin ki gbogo? Te wowi lee nakoma sherigo gbogo nga ki ma te wi pye kpoyi Yennele yege na koyi?

¹⁸ Ye ma yo naa fɔ: Na lere ka wugu saraga wosaga ki na, ko wuguro to na la jate. Na wiga si wugu saraga nga ki yen wa ko na, ko wuguro to ma yigi.

¹⁹ Ye yen fyoonlo! Kikiin ki gbogo? Saraga koyi lee, nakoma saraga wosaga nga ki ma ti saraga ki ma pye kpoyi koyi? Ti ti ni fuun ti yen ja.

²⁰ Ki kala na, lere na ka wugu saraga wosaga ki na, kona, wi wugu saraga wosaga konaa yaara nda fuun ti yen wa ki na ti ni fuun ti na.

²¹ Na ka wugu sherigo gbogo ki na, kona, wi wugu sherigo gbogo konaa Yennele na li ma pye wa ki ni li na.

²² Na ka si wugu naayeri wi na, kona, wi wugu Yennele li wunluwo jongo ki na, ma pinle Yennele jate na li yen ma cen wa ki na li ni.

²³ «Jologo yen ye wogo, yoro lasiri sewe jenfenne naa Fariziye wele. Ye yen kopiire fenne! Ye maa ye sege yaara tunmoro ti yaga wi woo† naa kaan Yennele li yeri; to yen paa mati naa fenuyi konaa kume yen. Een fɔ, Yennele li nagawa senre nda ti yen kagbogo yon wa lasiri wi ni, ye ma to wa kanngaga na. To yen paa kasinngge pyege, naa leele yinriwe taga konaa tagawa† yen. Ki ja daga yaa ki kagbologo ngele ke piin, mbe si ke jegele jegele ke taga wa fun.

²⁴ Ye yen yekeele ma pye fyoonlo! Ye ma ye wotonmo pi fyenli ma tishongo ki wo wa pi ni, een fɔ, ye mee yongome yoli†.

²⁵ «Jologo yen ye wogo, yoro lasiri sewe jenfenne naa Fariziye wele. Ye yen kopiire fenne! Katugu ye ma wojengele naa tasaala pe pungo ki jogo maga laga. Ma si yala, ti nawa po yen ma yin yaara nda ye yu to naa ye jogo pere ti ni.

† 23:4 23:4: Lasiri sewe jenfenne paa pye na leele pe ngbanga ma yo paa tanri Yennele li ngasegele ke na, ma si yala poro jate pe sila pye na tanri na yala ke ni. † 23:5 23:5: Ko la pye naga nari fo pe yen na nawa tuun Yennele senre ti na suyi. † 23:23 23:23: Levi 27.30; Dete 14.22 † 23:23 23:23: Mishe 6.8; Zaka 7.9 † 23:24 23:24: Ko koro wo yen fo kagala ngele ke yen tugbongolo, paa la koro jate mbaa tanri ke na, een fɔ, tunmongolo koro pe maa jate na tanri ke na.

²⁶ Fariziye naja fyoon! Ma wojenne nawa pi jogo pi laga ghen. Pa kona li punngo ki yaa laga fun.

²⁷ «Jologo yen ye wogo, yoro lasiri sewe jenfenne naa Fariziye wele. Ye yen kopiire fenne! Ye yen paa fanra yen, nda pe wa mari filige. Laga funwa na, ti yege cenwe po yen ma yon ti na. Een fo, wa ti nawa po ni, ti yen ma yin kajeere ma pinle yarifonro ti ni fuun cenle pyew ti ni.

²⁸ Yoro fun pa ye yen ma. Ye yege cenwe po na, ye yen lesinmbele leele pe yege na. Een fo, ye nawa po yen ma yin kopiire naa tipere ni.

*Zhezu wila para jologo wogo ki na
(Luki 11.47-51)*

²⁹ «Jologo yen ye wogo, yoro lasiri sewe jenfenne naa Fariziye wele! Ye yen kopiire fenne. Ye maa Yenjele yon senre yofenne pe fanra ti waa nari yongo, na li lesinmbele pe fanra ti gbelege nari fere.

³⁰ Ye ma yo: Nde ki pye waa yiri we teleye pe wagati wi na, we saa pe saga pe Yenjele yon senre yofenne pe gbo.

³¹ Ki pyelomo pi na, ye yen naga sereya wi yuun ye yee na, ma yo mbele paa Yenjele yon senre yofenne pe gbo, yoro ye yen pe setirige piile wele.

³² Ki kala na, yaa kee ki ni! Nga Ye teleye paa ki nogo kon we, yege pye yege yon fili.

³³ Ye yen paa wooro yen, paa meere ngbelege yen. Yaga kaa ki jate mbe yo ye sho jaganama jologo ki ni.

³⁴ Ko ki ti mi yaa Yenjele yon senre yofenne torogo ye kan, naa tijinliwe fenne ni, konaa sewe jenfenne ni. Ye yaa ka pele gbo, mbe pele kan tipaara na, mbe pele gbon sapire ni wa ye sheriyyinre ti ni, mbe taga pe na mbaa pe jolo mbaa toro cara ti ni;

³⁵ jango lesinmbele mbele fuun paa gbo laga tara ti na, ki kapege fogo ki to ye na, maga le wa lesinje Abeli† wi gbogo ki na fo ma saa ki wa Barashi pinambyo Zakari† wi gbogo ki na. Wo na yaa kaa gbo sherigo gbogo konaa saraga wosaga ki sogowo pi ni we.

³⁶ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, jologo nga ki yaa tege mbe ki legbogo kagala ke ni fuun ke fogo ki ton, ki jologo ki yaa to nala pilige woolo pe na.

*Zhezu wila para Zheruzalemu ca
ki senre na*

(Luki 13.34-35)

³⁷ «Zheruzalemu, Zheruzalemu, mboro ma maa Yenjele yon senre yofenne pe kuun, pitunmbolo mbele Yenjele li torogo ma kan na pe waa sinndeere ni na pe

kuun. Mila pye naga jaa wagati legere na, mboon leele pe gbogolo pe yee na paa yege nga na ngono maa piile gbogolo wi kanwira nogo we. Een fo, yee si yenle.

³⁸ Wele! Ye go ki yaa koro ye kan waga† pew.

³⁹ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, mbege le nala wo na, ye sanla yan naa fo sa gbon pilige nga ye yaa kaga senre nda ti yo mbe yo fo: «*Na wila paan we Fo wi mege ki na, Yenjele sa duwaw wi na!*»†

24

*Zhezu wila para sherigo gbogo
ki jogowo po naa dunruya kopilige
ti senre na*

(Maki 13.1-13; Luki 21.5-19)

¹ Naa Zhezu wila kaa yiri wa sherigo gbogo ki ni na kee, a wi forogofenne pe si fulo wi tanla, nee ki go ko naa ki kanlomo pi nari wi na.

² Kona, a Zhezu wi si senre ti sho, mee yo fo: «Ki yaara nda ti ni fuun yaa ti yaan ke? Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, sinndelege ka se ka koro ka go na laga. Pe yaa ka ti ni fuun ti jaanri.»

³ Zhezu wila saa cen wa Oliwiye tire yanwiga ki na, a wi forogofenne pe si kari wi korogo poro ce, mee wi pye fo: «Ki yo we kan, ki kagala ke yaa ka pye sanga wiwiin? Kacen wiwiin wi yaa ka ma panga konaa dunruya kosanga wi naga we na?»

⁴ A Zhezu wi si pe yon sogo ma yo fo: «Ye yee yingiwé jen, jango lere wa ka ka ye fanla mbe ye pungo!

⁵ Katugu lelegere yaa ka pan na mege ki na. Pe yaa kaa yuun fo: «Muwi mi yen Kirisi we.» Pe yaa ka lelegere pungo.

⁶ Ye yaa kaa malaga ki senre nuru ye yee tanla, mbaa malaga ki tinme taa wa lege. Een fo, yaga ka fye; katugu ko daga mbe pye. Een fo, ko se ka pye dunruya wi koyege ki gbon ghen.

⁷ Tara ta woolo yaa ka yiri tara ta woolo korogo malaga ni. Wunluwo naa wunluwo yaa ka yiri pi yee korogo malaga ni.† Fungo tugbooro yaa ka to lalagere na, tara ti yaa kaa yege lalagere na.

⁸ Ko kapyere nda to ti ni fuun yaa ka pye jologo ki lesanga, paa yege nga na jele selara ma kaa yiri wi ni we.

⁹ «Kona, leele pe yaa kaa ye nii kee, paa ye jolo. Pe yaa kaa ye kuun. Cengele woolo pe ni fuun pe yaa ka ye panra na kala na.

¹⁰ Ko sanga wo ni, lelegere yaa ka tagawa pi je. Pe yaa kaa pe yee nii kee, mbe pe yee panra.

† 23:35 23:35: Zhen 4.8-10 † 23:35 23:35: 2 Kuro 24.20-22 † 23:38 23:38: 1 Wunlu 9.8; Eza 64.9 † 23:39 23:39: Yuuro 118.26 † 24:7 24:7: Eza 19.2

¹¹ Yennjele yon senre yofenne yagboyoolo legere yaa ka pan. Pe yaa ka lelegere pungo.

¹² Tipere ti yaa ka lege laga tara ti lagapyew, fo lelegere ndanlawa yaa ka kologo.

¹³ Een fo, na fuun ka ya mbege kun wi yee ni, fo sa gbon wa ki kosaga ki na, wo yaa ka sho.

¹⁴ Ki Santanra nda ti yen na para Yennjele li wunluwo wogo ki na, ti yaa yari dunruya wi lagapyew, jango ki sereya wi ta wi yo cengele woolo pe ni fuun pe yege na. Ko pungo na, dunruya kopilige kii jen ki gbon.

Yaritijaanga nga ki maa jogowo pi piin ki senre

(Maki 13.14-23; Luki 21.20-24)

¹⁵ «*Yaritijaanga nga ki maa jogowo pi piin*, nga Yennjele yon senre yofe Daniyeli† wila para ki senre na, ye yaa kaga yan ki yere wa laga nga ki yen kpoyi ki na. Lere na kaa ki senre ti kara, wiri koro wi jen!

¹⁶ Kona, mbele pe yaa ka pye wa Zhude tara, paa fee paa kee wa yanwira ti na.

¹⁷ Na na ka pye wi go† naayeri, wiga ka tigi mbe ye wa ki nawa mbe yaara le.

¹⁸ Na ka pye kere, wiga ka songoro wa ca mbe saa derigbogo ki le.

¹⁹ Jeele mbele pe yaa ka pye kugboro ni konaa mbele piile na wonri pe na, jologo yaa ka pye pe wogo ki piliye yi ni.

²⁰ Yaa Yennjele li yenri, jango yaga ka fe mbe yala were sanga ni, nakoma ye cenpilige ka ni.

²¹ Katugu ki piliye yi jologo ki yaa ka gbogo mbe we jologo nga fuun ki toro ki na, maga le wa dunruya wi dasanga wi na fo ma pan ma gbon nala.† Ko jologo ko si se ka pye naa.

²² Ki pye Yennjele lii ja wo ki piliye yi na, senwee pyo wo wa se jen na sho. Een fo, Yennjele li ka wo ki piliye yi na, leele mbele li wo poro kala na.

²³ «Na lere wa ka ye pye mbe yo fo: <Ye wele, Kirisi wi yen lagame!> nakoma <Wi yen wame>, yaga ka taga ki na.

²⁴ Katugu leele pele yaa ka pan mbaa finlele mbe yo poro pe yen Kirisi we, konaa Yennjele yon senre yofenne yagboyoolo ni. Pe yaa kaa kafongolo tugbongolo naa kagbongolo piin mbe ta mbe leele mbele Yennjele li wo pe pungo, na ki mbe ja ya pye we.

²⁵ Yaa nuru! Mi keli ma ki ni fuun ki yo ma ye kan mako.

²⁶ «Na lere wa ka ye pye mbe yo fo: <Ye wele, wi yen wa gbinri wi ni!> yaga ka kari wa. Nakoma na paga ye pye mbe yo fo: <Ye wele, wi na wila lara laga yumbyo yege woo wi ni!> yaga ka taga ki na.

²⁷ Yege nga na Yennjele li ma yengele, mbege le wa yonlo yirisaga kee ki na mbe saga wa wa yonlo tosaga kee ki yeri, pa Lere wi Pinambyo wi panga ki yaa ka pye ma fun.

²⁸ Yarikugo kiga pye laga nga na, pa peteele pe maa pe yee finli wa†.

Lere wi Pinambyo wi panga shyen wogo ye

(Maki 13.24-27; Luki 21.25-28)

²⁹ «Ko jologo piliye yo pungo na, yonlo ki yaa ka kannga diwi. Yenge ki se kaa finri naa. Wonnogolo ke yaa ka yiri wa yennjele na mbe toori laga tara. Naayeri fannga yaara ti yaa ka yegeyege.†

³⁰ Kona, pe yaa Lere wi Pinambyo wi kacen wi yan wa yennjele na. Cengele ngele fuun ke yen laga tara na, ke yaa kaa gbele.† Pe yaa ka Lere wi Pinambyo wi yan wila paan wa kambaara ti na fannga naa gbogowo gbembe ni†.

³¹ Mbanlaga gbogo ki yaa ka win. Kona, wi yaa kaa meregeye pe torogo laga tara ti go tijere ki na. Pe yaa ka leele mbele wi wo pe gbogolo pe yee na, mbege le dunruya wi go ka na saga wa ka na.»

Figiye tige yomiyele

(Maki 13.28-31; Luki 21.29-33)

³² «Figiye tige ki yomiyele li yen na nagawa mba kaan, yoo koro wi logo! Na yaga kaga yan ki njere ti yen na funnu, ye mee ki jen ma yo yonro ti yongo toon.

³³ Ki pyelomo nungba pi na fun, na yaga kaa ki kagala ke ni fuun ke yaan sanga na ni, yege jen ye yo fo ki kala li yongo toon, fo li yaa si pye.

³⁴ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, leele mbele pe yen laga yinwege na nala, pe ni fuun se ka ku na ki kagala ke ni fuun ke fa pye.

³⁵ Naayeri wo naa tara ti ni, ti yaa ka ko. Een fo, na senre to se ko fyew.

Yennjele lo nungba li dunruya kopilige ki jen

(Maki 13.32-37; Luki 17.26-30,34-36)

³⁶ «Een fo, lere wo wa sigi pilige naa ki sanga wi jen. Ali meregeye mbele wa yennjele na pe sigi jen. Yennjele li Pinambyo jate wi sigi jen, ndee na To wo nungba wigi jen.

† 24:15 24:15: Dani 9.27; 12.11 † 24:17 24:17: Kila pye Zhufuye paga go ki kan, pe maga biri. Ki fo wi ma ya ma lugu wa ki go na ma saa wogo. † 24:21 24:21: Dani 12.1 † 24:28 24:28: Leele pe yaa ka Lere wi Pinambyo wi panga ki jen paa yege nga na yarikugo ki ka pye laga nga na, pe maga jen peteele pe kala na we. Zhou 39.30.

† 24:29 24:29: Eza 13.10; 34.4 † 24:30 24:30: Zaka 12.10 † 24:30 24:30: Dani 7.13

³⁷ Nowe sanga wi na, kagala ngele kaa pye, koro nungha koro ke yaa ka pye Lere wi Pinambyo wi sanga wi na fun.

³⁸ Tonnghboɔ mba pila pan, pi panga ki yege, leele paa pye na nii, na woo, na porogo piin, na pe sumborombiile pe kaan, a paa pe pori fo ma saa gbɔn pilige nga Nowe wila kaa ye wa tɔnmokoro gbenje ki ni we.[†]

³⁹ Pe sila pye kala la jenme fo ma saa gbɔn wagati na tonnghboɔ pila kaa pan, ma kari pe ni fuun pe ni. Lere wi Pinambyo wi yaa ka pan pilige nga ni, pa ki yaa ka pye ma fun.

⁴⁰ Kona, nambala shyen yaa ka pye kere mbaa tunngo piin ja, pe yaa ka nungha le mbe nungha yaga.

⁴¹ Jeele shyen yaa ka pye muwe tiresaga[†], pe yaa ka nungha le mbe nungha yaga.

⁴² Ki kala na, ye yee yingiwe jen, katugu ye fo wi yaa ka pan pilige nga ni, ye sigi jen.

⁴³ Yege jen ye yo fo ki pye gofo wi ma yoo wi pansanga wi jen yembine, wi jen na koro yenje, jango wiga kaa koro ki kaw mbe ye wa wi go.

⁴⁴ Ki kala na, yoro fun, ye cen ki cenwe, katugu sanga na ye se kaa jate co, ko sanga wowi Lere wi Pinambyo wi yaa ka pan.

*Tunmbyee na pe taga wi na
konaa tunmbyee na pee taga wi na
(Luki 12.41-48)*

⁴⁵ «Tunmbyee wiwiin pe taga wi na, a wi pye tijinliwe fo? Wowi na wi tafo wi maa tege tunmbyeele sanmbala pe go na, wila pe yaakara ti kaan pe yeri pe kasanga wi ni.

⁴⁶ Na wi tafo wiga ka songoro mbe pan, mboo yan wi bala naa tunngo ki piin, pa ferewe yaa pye wi woo!

⁴⁷ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, pa wi tafo wi yaa wi tege wi kee yaara ti ni fuun ti go na.

⁴⁸ Een fo, na kiga yala tunmbyee pee wi, wi yaa cen mbaa wi yee piin mbaa yuun fo: Na fo wi se pan fyaw.

⁴⁹ Pa wi yaa kee le wi tunngo pyeyeenle pe ni mbaa pe gbɔn, mbaa nii, mbaa woo ja sinwoolo pe ni.

⁵⁰ Kona, ki tunmbyee wi woro naa tafo wi kono wele pilige nga ni, wagati na wii jen co, ko wagati wowi wi yaa pan.

⁵¹ Pa kona wi yaa ki tunmbyee wi jolo fo jenge, mboo tasaga kan wi yeri wa kopiire fenne pe ni. Pa wi yaa kaa gbele mbaa wi ngangala ke kaa wa ki laga ki na, jologo ki kala na.

25

Sumbono ke yomiyele

¹ «Yenjele ca wunluwo pi yaa ka pye mbe taanla sumbono ke pele ni. Paa pe fitanlaye pe le ma kari japolo filisaga.

² Pe ni, kangurugo la pye tijinliwe fenne. A kangurugo sanmbala poro pye tijinliwe fu fenne.

³ A Tijinliwe fu fenne pe si pe fitanlaye pe le, pee sinme yetegewe le pe yee go na.

⁴ Een fo, a tijinliwe fenne poro si pe fitanlaye pe le ma nuru naa ma sinme le sinme kugboro ta ni, ma kari pi ni.

⁵ Naa japolo wila kaa na moni wa wi woro mbe pan, a wonlowo si pe ni fuun pe yigi, a pe si wonlo.

⁶ «Yindege ki na, a gbelege ka si yiri ngbanga ma yo fo: «Japolo wi na wila paan! Ye yiri ye saa fili!»

⁷ Kona, a ki sumbono ke pe si yen nee pe fitanlaye pe yonro ti yinrigi.

⁸ A tijinliwe fu fenne pe si tijinliwe fenne pe pye fo: «Ye ye sinme pa kan we yeri, we fitanlaye paa jaa mbe figi.»

⁹ A tijinliwe fenne pe sho fo: «Ayoo, sinme mba pi yen we yeri, pi se woro naa yoro bo. Ye kari ye sa pa lo wa sinme perefenne pe yeri!»

¹⁰ A tijinliwe fu fenne pe si kari sinme pa losaga. Ko sanga wo ni, a japolo wi si pan. Sumbono kangurugo mbele paa gbelege ma yala, a poro si pinle ma ye japolo wi ni wa jayire go ki ni, a pe si koro ki sogo.

¹¹ Ko pungo na, a sumbono sanmbala pe si pan nee yinri ngbanga na yuun fo: «We Fo, we Fo, koro ki yenge we kan!»

¹² Een fo, a japolo wi si pe pye fo: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, mii ye jen.» »

¹³ Kona, a Zhezu wi sigi senre nda ti taga wa, ma yo fo: «Ki kala na, ye cen ki cenwe, katugu ye sigi pyepilige naa ki pyesanga wi jen.

*Zhezu wila yomiyele la wa
tunmbyeele taanri pele senre na
(Luki 19.11-27)*

¹⁴ «Ki yaa ka pye paa nana wa yen. Wila pye na kee ca na, mee wi tunmbyeele pe yeri, ma pan maa kee yaara ti telege pe na.

¹⁵ Wila nungha kan te pyo cenme kangurugo (500) ni, ma wa kan te pyo cenme shyen (200) ni, mee taanri woo wi kan te pyo cenme ni. Wila pe ni fuun pe kan ma yala pe fannga ko ni, mee kari.

¹⁶ Tunmbyee na wila te pyo cenme kangurugo (500) wi ta, a wi si kari teere, mee saa na safari waa ki penjara ti ni, mee te pyo cenme kangurugo (500) ta naa tonli.

[†] 24:38 24:38: Zhen 7.7,23 [†] 24:41 24:41: Zhufuye jeele paa pye na tire sinndeere na.

¹⁷ Te pyo cenme shyen (200) tafo fun, a wi kari ma saa safari wa, ma te pyo cenme shyen (200) ta fun tonli.

¹⁸ Een fo, tunmbyee na wila te pyo cenme wi ta, a wo si kari ma saa wege tugu, mee wi tafo wi penjara ti le wa mari lara.

¹⁹ «A ki mo jenge, ko pungo na, a ki tunmbyeele pe tafo wi si kaa pan, nee wi penjara kapyere ti yege woo pe ni.

²⁰ Tunmbyee na wila te pyo cenme kangurugo (500) wi ta, a wo si fulo wi tanla wi te piile sanmbala pe ni, ma sho fo: «Na tafo, ma na kan te pyo cenme kangurugo (500). Wele, mi cenme kangurugo (500) ta naa!»

²¹ A wi tafo wi suu pye fo: «Ki yon. Ma yen tunmbyee jenne, ma pye tagawa ni. Ma kaa pye tagawa ni wa kagala jengele jengele ke ni, ki kala na, mi yaa kagbogo telege ma na. Pan maa yogori na ni ja.»

²² Na wila te pyo cenme shyen (200) wi ta, a wi si fulo fun, ma yo fo: «Na tafo, ma na kan te pyo cenme shyen (200). Wele, mi cenme shyen (200) ta naa!»

²³ A wi tafo wi suu pye fo: «Ki yon. Ma yen tunmbyee jenne, ma pye tagawa ni. Ma yen tagawa ni wa kagala ngele ke yen jengele jengele ke ni, ki kala na, mi yaa kagbogo telege ma na. Pan maa yogori na ni ja.»

²⁴ Kona, na wila te pyo cenme wi ta, a wi si fulo, ma sho fo: «Na tafo, mila ki jen ma yo lewelewe wi mboro. Mee yarilire wa laga nga na, pa ma saa kon wa. Mee yarilire lugu laga nga na, pa ma saa kologo wa.

²⁵ Mila pye na fye ma yege, ki kala na, mila saa wege tugu mo penjara ti le wa. Wele: Ma penjara ti nda.»

²⁶ A wi tafo wi suu pye fo: «Tunmbyee pee tiyanja wele de! Na ma kaa ki jen mii yarilire wa laga nga na, pa mi ma saa kon wa, mii yarilire lugu laga nga na, pa mi ma saa kologo wa,

²⁷ kila daga ma sanla penjara ti tege wa penjara tegego ki ni. Naa mi pan yeen, mi jen na sari wo naa ti tonli wi ni.

²⁸ Yege te pyo cenme wi sho wi yeri yoo kan te pyo cenme kangurugo (500) fo wi yeri.

²⁹ Katugu yaraga yen lere na fuun yeri, ka yaa la tari wo kan, wi ta naa leger. Een fo, yaraga woro na fuun yeri, jenri jate na wi yen wi yeri, wi yaa sho wi yeri.

³⁰ Ki tunmbyee kambayonwo na wo na, yoo yigi yoo wa wa funwa na, wa wowo pi ni. Pa wi yaa la gbele, mbaa wi ngangala ke kaa wa ki laga ki na, jologo ki kala na.»

Kiti konggo pungo wogo ye

³¹ «Na Lere wi Pinambyo wiga ka pan wi gbogowo po naa merageye pe ni fuun pe

ni, wi yaa ka cen wa wi gbogowo wunluwo jongo ki na.

³² Tara woolo pe ni fuun pe yaa ka gbogolo wa wi jengele. Wi yaa ka pe wali mbe pe wo pe yee ni, paa yege nga na yaayoro konrifo wi ma kaa simbaala poro naa sikaala pe wali ma pe wo pe yee ni we.

³³ Wi yaa ka simbaala pe tege wi kalige kee ki na, mbe sikaala pe tege wa wi kamenge kee ki na.

³⁴ Kona, wunlunana wi yaa ka mbele pe wa wi kalige kee ki na pe pye fo: «Yaa paan, yoro mbele na To wi duwaw ye na we. Wunluwo mba pi gbegele ma tege ye kan maga le wa dunruya wi dasanga wi ni, ye pan ye ye wa pi ni, pi pye ye woo.

³⁵ Katugu fungo la pye na na, a yanela kan mi ka. Wogo la pye na na, a yanela kan mi wo. Mila pye nambanja, a yanela yaara wo.

³⁶ Mila pye witiwaga, a ye yariporo kan na yeri. Mila pye na yaa, a yanela kala li yon. Mila pye kaso, a ye saa na wele.»

³⁷ Kona, lesinmbele pe yaa kaa yon sogo mbe yo fo: «We fo, waa ma yan se fungo ma yigi, a woon kan ma ka? Waa ma yan se wogo ma yigi, a woon kan ma wo?»

³⁸ Waa ma yan se nambanja, mee ma yaara wo? Nakoma waa ma yan se witiwaga, mee yariporo kan ma yeri?

³⁹ Waa ma yan se maa yaa, nakoma mo yan se kaso, mee saa ma wele?»

⁴⁰ Kona, wunlunana wi yaa ka pe yon sogo mbe yo fo: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, sanga o sanga yaa ki pye na sefenne mbele yeen pe ni fuun jee wa kan, kona, yaa ki pye ma mi kan.»

⁴¹ Ko pungo na, wunlunana wi yaa kaga yo mbele pe wa wi kamenge kee ki na pe kan fo: «Ye laga na na tanla, yoro mbele Yennele li ye danga we! Yaa kee wa kason mbakogo ki ni, ko nga paa gbegele Sotanla wo naa wi merageye pe kan we.

⁴² Katugu fungo la pye na na, yee na kan mbe ka. Wogo la pye na na, yee na kan mbe wo.

⁴³ Mila pye nambanja, ye sila na yaara wo. Mila pye witiwaga, ye sila na kan yariporo ni. Mila pye na yaa, ma pye kaso, ye sila na kala li yon.»

⁴⁴ Kona, pe yaa wi yon sogo mbe yo fo: «We fo, waa ma yan se fungo ma yigi, nakoma wogo ma yigi, naa nambanja, naa witiwaga ni, naa yanja, naa kaso, wee soon saga?»

⁴⁵ Kona, wunlunana wi yaa ka pe yon sogo mbe yo fo: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, sanga o sanga ye sigi pye mbele yeen, pe ni fuun jee wa kan, kona, ye sigi pye mi kan.»

⁴⁶ Kona, poro yaa ka kari wa jologo mbakogo ki ni, lesinmbele poro mbe si kari

wa yinwege mbakogɔ ki ni.»

ZHEZU WI JOLGɔ KONAA WI KUNWɔ

26

26-27

Saraga wɔfenne teele paa yon le

Zhezu wi na

(Maki 14.1-2; Luki 22.1-2; Zhan 11.45-53)

¹ Naa Zhezu wila kaa ko ki nagawa senre ti ni fuun ti na, a wi suu forogofenne pe pye fo:

² «Yège jen ma yo sanni piliye shyen we yaa Paki feti wi pye, fo pe yaa Lere wi Pinambyo wi le kee poo kan tiparaga na.»

³ Ki sanga wi ni, a saraga wɔfenne teele poro naa Zhufuyelelelele pe ni, pè si saa pe yee gbogolo wa Kayifu yungbɔlo li ni, saraga wɔfenne pe to we.

⁴ A pè si pe yon ki wa nungba mbe Zhezu wi yigi larawa mboo gbo.

⁵ Paa pye na yuun fo: «Yaga ka ti woo yigi feti wi ngo, janngo yolegere ka ka yiri janwa wi sogowo.»

Jele wà la latikoro nuwɔ taan gbɔn

Zhezu wi go ki na

(Maki 14.3-9; Zhan 12.1-8)

⁶ Sanga na ni Zhezu wila pye wa Betani, wa Simo na yayenwe pila pye wi na wi go,

⁷ a jele wà si fulo wi tanla kugbolo la ni. Paa li gbegele sinndeere nda pe yinri alibatiri to ta ni. Laa pye ma yin latikoro nuwɔ taan sonngbanga woo ni. A wi sigi latikoro wi wo Zhezu wi go ki na, ma yala wila pye na nii.

⁸ Naa Zhezu wi forogofenne paa kaa ko yan ma, a ki si pe mben. A pè sho fo: «Ki jogowo mba po go?

⁹ Pe mbe ja ya mbege latikoro na wi pere sonngbanga na, mbege penjara ti kan fyonwɔ fenne pe yeri.»

¹⁰ Een fo, a Zhezu wi sigi jen, mee pe pye fo: «Yingi na, a ye nee gbanla ki jele na wi na? Nga wi pye mala kan, ki yen ma yon,

¹¹ katugu fyonwɔ fenne pe yaa pye laga ye ni sanga pyew. Een fo, mi wo se pye laga ye ni sanga pyew.

¹² Wigi latikoro na wi gbɔn na wire ti na, janngo mbanla gbegele na gboo lege ki kala na.

¹³ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, laga dunruya wi ni fuun wi ni, ki Sentanra nda pe mberi yari laga nga fuun na, kala na ki jele na wi pye, pe yaa li yege yo wa ki laga ki na fun, janngo paa nawa tuun wi na.»

Zhudasi wila ki jaa

mbe Zhezu wi le kee

(Maki 14.10-11; Luki 22.3-6)

¹⁴ Kona, wa forogofenne ke ma yiri shyen pe ni, na paa pye na yinri Zhudasi Izikariyoti, wi si kari ma saa saraga wofenne teele pe yan.

¹⁵ A wi si pe pye fo: «Na mi ka Zhezu wi le ye kee, yingi ye yaa kan na yeri?»

A pè si warifuwe pyo nafa ma yiri ke jiri ma kan wi yeri.

¹⁶ Mbege le le ko sanga wo na, a Zhudasi wi nee pyelomo jembe jaa mbe Zhezu wi le pe kee.

Zhezu wila Paki feti liwen

pi li wi forogofenne pe ni

(Maki 14.12-21; Luki 22.7-14,21-23; Zhan 13.21-30)

¹⁷ Leve fu buru feti[†] wi pilige kongbannga ki na, a Zhezu wi forogofenne pè si saa wi yewe ma yo fo: «Maa jaa we sa Paki feti yaakara ti sogo ma kan se yeri?»

¹⁸ A Zhezu wi si pe pye fo: «Ye kari wa ca nawa nana wa yeri, yoo pye fo: «We Nagafo wi yo wi wagati wi gbɔn, pa wi yaa Paki feti liwen pi li laga ma go, wo naa wi forogofenne pe ni.» »

¹⁹ A forogofenne pè si kari ma saa nga Zhezu wila yo ma pe kan ki pye, mee Paki feti yaakara ti sogo.

²⁰ Naa yonlo kila kaa ko, a Zhezu wi si saa cen na nii wo naa wi forogofenne ke ma yiri shyen pe ni.

²¹ Ma pe ta paa nii, a Zhezu wi si pe pye fo: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, ye ni, nungba yaa kanla le kee.»

²² A ki si yesanga wa forogofenne pe na fo jenge. A pe nee wi yewe nungba nungba na yuun fo: «We Fo, nde mi ma?»

²³ A Zhezu wi sho fo: «Ija wi pinle maa kee ki le na ni ja wa yaapige ki ni, wo wi yaa kanla le kee.

²⁴ Lere wi Pinambyo wi yaa ku paa yege nga na Yenjele senre sewe wi yen naga yuun wi kanngolo[†] we. Een fo, nana na wi yaa Lere wi Pinambyo wi le kee, jologo yen wi wogo. Ki nana ki pye pe sila wi se, anme ko mbe ja mbonro wi na!»

²⁵ Zhudasi na wila pye na Zhezu wi nii kee, wi si senre ti le, ma sho fo: «We Nagafo, nde mi ma?»

A Zhezu wi suu pye fo: «Mboro maga yo.»

We Fo wi suro kpoyi lige senre

(Maki 14.22-26; Luki 22.15-20; 1 Koren 11.23-25)

²⁶ Ma pe yaga paa nii, a Zhezu wi si buru le. Naa wila kaa Yenjele li shari, a wi suu koonlo maa kan wi forogofenne pe yeri,

[†] 26:17 26:17: Eki 12.14-20 [†] 26:24 26:24: Eza 53.7; Zaka 13.7

mee pe pye fo: «Yoo sho yoo ka. Wo wi yen na wire† re.»

²⁷ Ko pungo na, a wi si wojenne li le, naa wila kaa Yenjele li shari, a wi sili kan pe yeri, ma yo fo: «Ye ni fuun ye pa wo.»

²⁸ Katugu mba yeen po pi yen na kasanwa we, kasanwa mba pi yen na Yenjele li yon finliwe pi nii we†, pi wo lelegere kala na, mbe pe kapere ti kala yaga pe na.

²⁹ Mila ki yuun ye kan, mbe wo nala wo ni, mi se ki ezen pire tonmo mba pa wo ye ni naa, fo sa gbon pilige nga mi yaa ka pi fonmbo pi wo ye ni wa na To wi wunluwo pi ni we.»

³⁰ Naa paa kaa Yenjele li gbogo yuuro ni, a pe si yiri le, mee kari wa oliviye tire yanwiga ki na.

Zhezu wila yo Pyeri yaa kaa je
(Maki 14.27-31; Luki 22.31-34; Zhan 13.36-38)

³¹ Kona, a Zhezu wi suu forogofenne pe pye fo: «Nala yembine na li ni, ye ni fuun ye yaa fe mbanla wa; katugu ki yen ma yonlogo wa Yenjele senre sewe wi ni, ma yo fo: «*Mi yaa simbaala konrifo wi gbo, pa simbaala pe yaa gbon mbe jaraga.*»†

³² Een fo, na mi ka ka yen mbe yiri wa kunwo pi ni, mi yaa keli mbe kari ye na wa Galile tara.»

³³ A Pyeri wi si senre ti le, ma suu pye fo: «Ali sanmbala pe ni fuun paga fe mboon wa, mi wo soon wa fyew.»

³⁴ A Zhezu wi suu pye fo: «Kaselege ko na, mila ki yuun ma kan, nala yembine na li ni, sanni ngopolo wi sa gbele, ma yaa ki yo mbege filige sa ta yosaga taanri, mbe yo ma silan jen.»

³⁵ A Pyeri wi suu pye fo: «Ali na mbe pinle mbe ku ma ni, mbe ku ma ni win, fo mi soon wa fyew.» A forogofenne sanmbala pege senre nungba ti yo ma fun.

Zhezu wila Yenjele yenri
wa laga nga pe yinri Zhetisemani
(Maki 14.32-42; Luki 22.39-46)

³⁶ Kona, a Zhezu wi si kari wi forogofenne pe ni wa laga nga pe yinri Zhetisemani, mee pe pye fo: «Ye cen name, mi yaa kari sa Yenjele yenri wa yege.»

³⁷ A wi si Pyeri naa Zebede pinambiile shyen pe le ma kari pe ni. A yesanga naa laworo nee paan wi yeri.

³⁸ A wi si pe pye fo: «Na nawa pi piri na na fo na jaa mbanla gbo. Ye koro laga na ni yenmbele!»

³⁹ A wi si kari yege jenri, ma to maa yege ki jiile wa tara, mee Yenjele li yenri ma yo

fo: «Na To, na kaa pye ki mbe ya pye, ki jologo wojenne na li lali na ni! Een fo, mi woro nala nandanwa kala lo jaa fo mboro wolo lo.»

⁴⁰ Kona, a wi si songoro ma pan le forogofenne taanri pe tanla, mee pan ma pe ta paa wonlo. A wi si Pyeri pye fo: «Yee ya mbe koro yenmbele mbe wagati nungba pye yere!»

⁴¹ Ye koro yenmbele yaa Yenjele li yenri, jango yaga ka ye wamawelewe mbe kapege pye. Ki ma pye wa senwee wi yinne li na wigi pye, een fo, wi wire ti fannga ki kologo mbege pye.»

⁴² A wi si kari naa shyen wogo ki na, ma Yenjele li yenri ma yo fo: «Na To, na kaa pye ki jologo wojenne li se ya le na tanla fo mbe wo wa li ni, ma ti ma nandanwa kala lo mbe pye!»

⁴³ A wi si songoro ma pan naa le wi forogofenne pe tanla, mee pan ma pe ta paa wonlo; katugu wonlowo pila pe yigi fo ma saa toro.

⁴⁴ A Zhezu wi si nuru naa ma yiri le pe tanla taanri wogo ki na, ma kari wa yege, mee Yenjele li yenri ma senre nungba ti yo.

⁴⁵ Ko pungo na, a wi si songoro ma pan wi forogofenne pe koro, mee pe pye fo: «Yaa wonlo bere na wogo wi le? Ye wele, wagati wi gbon pe yaa Lere wi Pinambyo wi le kapere pyefenne pe kee.»

⁴⁶ Ye yiri we kari! Ye wele, lere na wila na nii kee, wi na wila paan!»

Paa Zhezu wi yigi
(Maki 14.43-50; Luki 22.47-53; Zhan 13.12-13)

⁴⁷ Ma Zhezu wi ta wila pye na para bere, Zhudasi na wila pye forogofenne pe ke ma yiri shyen wa, a wi si gbon le. Janwa gbolo la pinle wi ni ma pan tokobiye naa kanggire ni. Saraga wofenne teele poro naa Zhufuye tara lelele pe ni, poro paa pe tun.

⁴⁸ Zhudasi na wila pye na Zhezu wi nii kee, wila kacen na wi mbaa ka sa pye ni naga janwa wi na, ma yo fo: «Nana na mi yaa ka sa magala wi ni mboo shari, wo wi yaa pye na yaa jaa we. Yoo yigi.»

⁴⁹ Naa Zhudasi wila ka saa gbon, a wi si fulo Zhezu wi tanla teere, ma suu pye fo: «We Nagaf, mila ma shari.»

A wi si magala Zhezu wi ni.

⁵⁰ A Zhezu wi suu pye fo: «Na wonlo, nga ma pan mbe pye, ki pye fyaw!»

Kona, a sanmbala pe si fulo Zhezu wi tanla maa yigi.

† 26:26 26:26: Ki laga nga, pele maa ki jate ma yo buru wi yen ma taanla Zhezu wi wire to ni, to nda ti yaa kan saraga we; pele maa ki jate buru wila kannga ma pye Zhezu wi wire jate to. † 26:28 26:28: Zhere 31.31; Luki 22.20

† 26:31 26:31: Zaka 13.7

⁵¹ Leele mbele pàa pye Zhezu wi ni, a nungba suu tokobi wi kow, mée saraga wofenne to wi tunmbyee wi gbón wi ni, maa nungbolo li laga.

⁵² A Zhezu wi suu pye fò: «Ma tokobi wi le wa wi wofobi ki ni, katugu mbele fuun pe maa tokobi lee na wiin, tokobi wi yaa ka poro gbo†.

⁵³ Ma sigi jen mbe jen mbe yo fò mbe ya mbanla to wi yeri wilan saga, le ki yongolo nungba ke ni, pa wi yaa meregeye sorodashee le ngbelege ke ma yiri shyen torogo na kan?

⁵⁴ Een fò, na ko ka pye ma, Yennele senre sewe wi senre ti yaa ti yee yon fili mele? Ti yen naga yuun ma yo ki wogo nga ki daga mbe pye ma†.»

⁵⁵ Ko pungo na, a Zhezu wi si janwa wi pye fò: «Yè pan na korogo tokobiye naa kanngire ni, mbe pan mbanla yigi ndee benganri pyefo wi mi ke? Pilige pyew mila pye na een wa sherigo gbogo ki ni na leele pe nari Yennele senre ti ni, ye sila silan yigi.

⁵⁶ Een fò, ko kagala ngele koro pye, janjo Yennele yon senre yofenne pe senre nda ti wa Yennele senre sewe wi ni, ti ta tiri yee yon fili.»

Kona, a wi forogofenne pe ni fuun pè suu yaga le mée fe.

*Pàa kari Zhezu wi ni
wa kiti konfenne ngbelege
ki yege sogwo*

(Maki 14.53-65; Luki 22.54-55,63-71; Zhan 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Mbele pàa Zhezu wi yigi, a pè si kari wi ni wa Kayifu yeri, saraga wofenne to we. Lasiri sewe jenfenne poro naa tara ti lelele pe ni, pàa pe yee gbogolo wa ki laga ki na.

⁵⁸ A Pyeri wi si taga Zhezu wi na, ma lali wi ni, ma kari fò wa saraga wofenne to wi laga ki ni. A wi si ye wa laga nawa ma saa een wa laga welefenne pe tanla, mbe ta mbege kala li kowo pi yan.

⁵⁹ Saraga wofenne teele poro naa kiti konfenne ngbelege ki ni, pàa pye na yagbogowo senre jaa Zhezu wi na mbe ta mboo gbo.

⁶⁰ Een fò, pe sila ta ta. Ali maga ta yagbogolo serefenne legere la pan ma pe yagbogolo sereya wo wi na o. Ko pungo na, a leele shyen† pèle si yiri ma sho fò:

⁶¹ «Ki nana na wila ki yo ma yo wi mbe ya mbe Yennele li sherigo gbogo† ki jan mbege kan naa fonngo wi piliye taanri.»

⁶² A saraga wofenne to wi si yiri, mée Zhezu wi pye fò: «Ma woro na senre ta

taa na yuun? Sereya na ki leele mbele paa yuun na waa ma na, ma yo mele wo na?»

⁶³ Een fò, Zhezu wi sila para. Kona, a saraga wofenne to wi sho fò: «Mila ma yewe Yennele na yinwege wolo li mege ki na, maga yo we kan, na kaa pye mboro ma yen Kirisi, Yennele li Pinambyo we.»

⁶⁴ A Zhezu wi suu pye fò: «Koyi nga mà yo we. Een fò, mila ki yuun ye kan, mbege le nala wo na, ye yaa ka *Lere wi Pinambyo wi yan wi een wa Yennele na li yen Yafò li kalige kee ki na, mboo yan fun wila paan wa naayeri kambaara ti na.*†

⁶⁵ Kona, a saraga wofenne to wi suu yariporo ti walagi nangbanwa pi na, ma sho fò: «Wi Yennele li mege ki jogo! We woro na serefo jaa naa. Wi Yennele li mege ki jogo, ye ni fuun ye nungbolo yen ki senre ti na.

⁶⁶ Yingi yaa jate wi ni?»

A pè sho fò: «Wi daga mbe ku win.»

⁶⁷ Kona, a pe née eenre waa wa wi yege sogowo, née wi gbón kanngungolo ni. A pele née wi feelee,

⁶⁸ née yuun fò: «Kirisi, Yennele li yon senre ti yo! Lere na woon gbón wi naga we na!»

Pyeri wila je Zhezu wi na

(Maki 14.66-72; Luki 22.56-62; Zhan 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Pyeri wila pye ma een wa funwa, wa laga nawa. A saraga wofenne to wi tunmbyee jele wà si fulo wi tanla, ma suu pye fò: «Mboro fun maa pye ki Galile tara fenne Zhezu na wi ni.»

⁷⁰ Een fò, a wi si je Zhezu wi na leele pe ni fuun pe yege na, ma sho fò: «Senre nda maa yuun, mi siri jen!»

⁷¹ Ko pungo na, a Pyeri wi si yiri le, mée kari wa laga ki jasa yeyongo ki na. A tunmbyee jele wà si nuru naa maa yan, mée leele mbele pàa pye le pe pye fò: «Ki nana na yeen, wila pye Nazareti ca fenne Zhezu wi ni.»

⁷² A Pyeri wi si nuru naa maa je, mée wugu ma yo fò: «Ki nana na, mi suu jen.»

⁷³ Ko pungo na naa jenri, leele mbele pàa pye wa, a poro si fulo Pyeri wi tanla ma suu pye fò: «Kaselege yi, ki leele mbele wo wawi mboro; katugu ma senpaara tòn yirisaga ki naga we na.»

⁷⁴ Een fò, a Pyeri wi née yuun fò: «Na kaa pye mi finle, Yennele lilan le jologo! Mi wugu, ki nana na, mi suu jen!»

Le ki yongolo nungba ke ni, a ngopolo wà si gbele.

⁷⁵ A Pyeri wi si nawa to senre nda Zhezu wila yo maa kan ti na, fò: «Sanni ngopolo

† 26:52 26:52: Zhene 9.6; Eki 21.12; Naga 13.10 † 26:54 26:54: Yuuro 22; Eza 53; Luki 24.44. † 26:60 26:60: Dete 19.15 † 26:61 26:61: Zhan 2.19 † 26:64 26:64: Dani 7.13; Naga 1.7

wi sa gbele, ma yaa na je mbe sa ta jesaga taanri, mbe yo ma silan jen.» A wi si yiri, mee gbele fo jenge.

27

Paa saa Zhezu wi le Pilati wi kee

(Maki 15.1; Luki 23.1-2; Zhan 18.28-32)

¹ Ki goto yirifaga ki na, a saraga wofenne teele poro naa Zhufuyeleelele pe ni fuun, pe si pe yon ki wa nungba mbe Zhezu wi gbo.

² A pe suu po ma kari ma saa wi le gboforoneri Pilati wi kee.

Zhudasi wi kunwo senre re

(Kapye 1.18-19)

³ Zhudasi na wila Zhezu wi le kee, naa wila kaa ki yan pe yere ki yerewe ma yo pe Zhezu wi gbo, a ki si ye wi go na. A wi sigi warifuwe pyo nafa ma yiri ke wi le, ma saa wi songoro saraga wofenne teele poro naa Zhufuyeleelele pe na.

⁴ A wi si pe pye fo: «Mi kapege pye, ma kapege fu fo kan wi kul!»

Een fo, a pe suu yon sogo ma yo fo: «Woro yingi kala yen koni? Mboro kala li lo!»

⁵ A Zhudasi wi sigi penjara ti wa sherigo gbogo ki ni, mee yiri ma saa wi yee to.

⁶ A saraga wofenne teele pe si penjara ti wulo, ma sho fo: «Mbe yala we lasiri wi ni, kii daga ki penjara nda ti ye wa sherigo gbogo penjara kesu wi ni, katugu legbogo sara wi.»

⁷ A pe si yo ma fili ki na, mee saa coro fanriffo wi kere ti lo ki penjara ti ni mari pye nambanmbala gboolo lesaga.

⁸ Ki kala na, ali ma pan ma gbɔn nala, ki kere laga pe maa ki yinri: «Kasanwa kere.»

⁹ Kona, a Yennele yon senre yofɔ Zheremi wi senre ti si ti yee yon fili, fo: «A pe si warifuwe pyo nafa ma yiri ke wi le. Ko penjara tori Izirayeli tara woolo paa yo ma fili ki na mbe kan wi songo.»

¹⁰ A pe siri tege ma coro fanriffo wi kere ti lo, paa yege nga na we Fo wila ki yo na kan we.»†

Pilati wila Zhezu wi yewe

(Maki 15.2-5; Luki 23.3-5; Zhan 18.33-38)

¹¹ Kona, a pe si saa Zhezu wi yerege le gboforoneri Pilati wi tanla. A wo suu yewe ma yo fo: «Mboro ma yen Zhufuye pe wunlunana we le?»

A Zhezu wi suu pye fo: «Koyi nga ma yo we.»

¹² Ko pungo na, naa saraga wofenne teele poro naa Zhufuyeleelele pe ni, paa

kaa бага wi na ma yo wi kapere pye, senre pyo wi sila wo yo.

¹³ A Pilati wi sho fo: «Pè бага ma na ma yo mà kapere nda fuun pye, ma woro nari nuru wi le?»

¹⁴ Een fo, Zhezu wi sila senpyo wo yo wi ni kala la kpe na, a ki si gboforoneri wi pari fo jenge.

Paa yo pe Zhezu wi gbo

(Maki 15.6-15; Luki 23.13-25; Zhan 18.39-19.16)

¹⁵ Kila pye yele pyew Paki feti wiga gbɔn, gboforoneri wi kataraga layi mbe kasopiile nungba wa, na janwa wi kaa jaa we.

¹⁶ Ki wagati wi ni, a ki si yala kasopyo wa la pye wa, wi mege kila yiri fo jenge. Paa pye naa yinri Zhezu Barabasi.

¹⁷ A Pilati wi si janwa na wila pye ma gbogolo le wi yewe ma yo fo: «Pe ni, wiwiin yaa jaa mbe wa wila kee? Zhezu Barabasi we lee Zhezu na pe yinri Kirisi wo?»

¹⁸ Katugu wila ki jen ma yo yenjara to tila ti paa saa Zhezu wi le wi kee.

¹⁹ Ma Pilati wi ta wila pye ma cen wa wi kiti konsaga, a wi jo wi sigi tunngo nga ki tun wa wi yeri, ma yo fo: «Ki nana kapege fu fo na yeen, maga ka tipege pye wi na, katugu nala yembine na li ni, mi wonro pere wonlo wi kala na.»

²⁰ A saraga wofenne teele poro naa lelelele pe ni, pe nee janwa wi sunnu ma yo paa Barabasi wo lagajaa poo wa, pe Zhezu wo gbo.

²¹ A gboforoneri wi si senre ti le naa, mee pe yewe ma yo fo: «Pe shyen pe ni, wiwiin yaa jaa mbe wa wila kee?» A pe sho fo: «Barabasi.»

²² A Pilati wi si pe pye fo: «Yingi yaa jaa mbe pye Zhezu na pe yinri Kirisi wo na?»

A pe ni fuun pe sho fo: «Wi kan tiparaga na!»

²³ A Pilati wi si pe yewe ma yo fo: «Yingi kapege wi pye?»

Een fo, a pe nee jorogi pe fannga ki ni fuun ki na, na yuun fo: «Wi kan tiparaga na!»

²⁴ Naa Pilati wila kaa ki yan wi se ya kala la pye, tinme pi nee gbogo na seregi, a wi si tonmo le maa keyen yi jogo le janwa wi yege na, ma sho fo: «Na ni woro ki nana na wi gbowo pi ni! Yoro kala li!»

²⁵ A janwa wi ni fuun wi sho fo: «Wi kasanwa pi fogo ki to woro naa we piile we na!»

²⁶ Kona, a Pilati wi si Barabasi wo wa, mee Zhezu wi kan, a poo gbɔn sapige ni, mee wi le pe kee pe saa kan tiparaga na.

† 27:10 27.9-10: Zaka 11.12-13

*Sorodasheelee pàa pye na tege
Zhezu wi na*

(Maki 15.16-20; Zhan 19.2-3)

²⁷ A gboforoneri Pilati wi sorodasheelee pè si kari Zhezu wi ni wa Pilati wi yungbogo ki ni. A sorodasheelee sanmbala pè si saa pe yee gbogolo wa wi tanla.

²⁸ A pè suu yariporo ti wo wi na, ma derigbogo yenge le wi kan.

²⁹ A pè si wuuro njala tin ma li kan wi kan, mee kanngala le wa wi kalige kee ki ni. A pe nee kannguuro kanni wi jegele nee tege wi na na yuun fo: «Waa ma shari Zhufuye wunlunaja.»

³⁰ Pàa pye na cenre waa wi na, mee kanngala li sho wi yeri, nee wi gboon wa wi go ki na.

³¹ Naa pàa kaa tege wi na ma saa ko, a pè si derigbogo yenge ki wo wi na, ma suu yariporo jate ti le mari le wi kan, mee kari wi ni saa kan tiparaga na.

Pàa Zhezu wi kan tiparaga na

(Maki 15.21-32; Luki 23.26-43; Zhan 19.17-27)

³² Naa pàa kaa na yinrigi wa ca, a pè si fili Sireni ca fenne naja wa ni. Pàa pye naa yinri Simo. A pè suu yigi fannga ma yo wi Zhezu wi tiparaga ki tugo wi kari ki ni.

³³ Ko pungo na, a pè si saa gbón wa laga nga pàa pye na yinri Goligota. Ko koro wo yen fo: «Yungorogo laga.»

³⁴ Wa ki laga ki na, a pè si tisoole le duwen wa ni, ma suu kan Zhezu wi yeri ma yo wuu wo. Naa wila kaa wi nene, wii yenle mboo wo.

³⁵ A pè suu kan wa tiparaga ki na, mee pete gbón wi yariporo ti na, mari yeele pe yee na.

³⁶ A pè si cen le ki laga ki na nee wi wele.

³⁷ Kala na làa ti, a pè suu gbo, pàa li yonlogo wa wi go na ma yo fo: «Ija yeen wo wi yen Zhezu we, Zhufuye pe wunlunaja we.»

³⁸ Pàa benjanri pyefenne shyen kan tipaara ta na fun le Zhezu wi tanla. Nungba la pye wi kalige kee ki na, sanja wo la pye wi kamege kee ki na.

³⁹ Leele mbele pàa pye na toro le ki laga ki na, pàa pye na pe yinre ti yangara† na Zhezu wi tegele,

⁴⁰ na yuun fo: «Mboro na mà yo ma yaa sherigo gbogo ki jan mbe fonngo kan ma piliye taanri, mboro jate, ma yee sho ye! Na kaa pye mboro ma yen Yenjele li Pinambyo, tigi wa tiparaga ki na!»

⁴¹ Saraga wofenne teele poro naa lasiri sewe jenfenne pe ni, naa lelelele pe ni, pàa

pye na tege Zhezu wi na ma fun. Pàa pye naa piin fo:

⁴² «Wi pele sho, een fo, wi se si ya mboo yee sho! Wi yen Izirayeli tara ti wunlunaja, een, wi tigi wa tiparaga ki na yingo ye! Pa we yaa taga wi na.

⁴³ Wuu jigi wi taga Yenjele li na ma yo wo wi yen li Pinambyo we. Na kaa pye wi yen ma Yenjele li ndanla, luu sho yingo ye†!»

⁴⁴ Benjanri pyefenne mbele pàa kan tipaara ta na le wi tanla, pàa pye naa tegele ma fun.

Zhezu wi kunwo we

(Maki 15.33-41; Luki 23.44-49; Zhan 19.28-30)

⁴⁵ Ki yonlofugo ki na, a wowo pi si ye tara ti lagapyew ki ni fo ma saa gbón yonloparaga ki na.

⁴⁶ La kee yonloparaga ki yeri, a Zhezu wi si gbele ngbanga, ma yo fo: «Eli, Eli, lama sabakitani?» Ko koro wo yen fo: «Na Yenjele, na Yenjele, yingi na, a mà si je na na?»†

⁴⁷ Mbele pàa pye ma yere le, pèle laga senre ti logo wi yeri, ma sho fo: «Wila Eli yinri!»

⁴⁸ Pe ni, a nungba si fe ma saa ngbala le, maa le duwen tangara† ta ni, maa migi kanngala na, mee saa wi kan wi yeri ma yo wuu shonri.

⁴⁹ Een fo, a sanmbala poro sho fo: «Yere, waa wi wele, na kaa pye Eli yaa pan mboo sho!»

⁵⁰ A Zhezu wi si gbele naa ngbanga mee ku.

⁵¹ Ki wagati nungba wi ni, paraga nga pàa po ma sherigo gbogo ki nawa pi kón shyen, a ki si wali wa ki nandogomo, maga le wa naayeri ma saa kan fo wa tara. A tara ti si yeye, a waara ti jeenri.

⁵² A fanra ti yonro ti yengele. Yenjele li woolo mbele pàa ku faa, a pe legere yen ma yiri wa kunwo pi ni.

⁵³ A pè si yiri wa fanra ti ni. Naa Zhezu wila kaa yen ma yiri wa kunwo pi ni, a pè si ye wa Zheruzalemu ca kpoyi ki ni. Lelegere la pe yan.

⁵⁴ Jromu tara sorodasheelee tojee wo naa sorodasheelee mbele pàa pye na Zhezu wi wele, naa pàa kaa tara yegewe pi yan, naa nga kila pye ki ni, a pè si fye ma sho fo: «Kaselege ko na, Yenjele li Pinambyo wo lawi na yeen!»

⁵⁵ Jeele legere la pye ma yere wa lege naga kagala ke wele. Pàa taga Zhezu wi na ma yiri wa Galile tara, naa kala li yongo naa kaan.

† 27:39 27:39: Yuuro 22.8 † 27:43 27:43: Yuuro 22.9 Zhan 19.29

† 27:46 27:46: Yuuro 22.2 † 27:48 27:48: Yuuro 69.22;

⁵⁶ Mari ŋa wi yiri wa Magidala ca, wila pye ki jeele pe ni, naa Zhaki naa Zhozufu pe no Mari wi ni, konaa Zebede pinambiile pe no wi ni.

Paa Zhezu gboo wi le

(Maki 15.42-47; Luki 23.50-56; Zhan 19.38-42)

⁵⁷ Naa yonlo kila kaa na koo, a nanja penjagboro fo wa si yiri wa Arimate ca ma pan. Paa pye naa yinri Zhozufu. Wo fun wila pye Zhezu wi forogofu wa.

⁵⁸ A wi si kari ma saa Pilati wi yan, mee wi yenri Zhezu gboo wi ni. Ki kaa pye ma, a Pilati wi si kono kan ma yo pe gboo wi kan Zhozufu wi yeri.

⁵⁹ A Zhozufu wi si saa gboo wi le, mee wi fo len jese parifige fonngo ni

⁶⁰ mee saa wi le wa wi yera fanga ki ni. Wila ki kon walaga na. A wi si sinndelingbogo ka konjo ma saa fanga ki yon ton ki ni, mee kari.

⁶¹ Mari ŋa wila yiri wa Magidala wo naa Mari sanja wi ni, paa pye ma cen le fanga ki tanla fun.

Paa kono kan sorodasheelee pe yeri ma yo paa fanga ki go singi

⁶² Ki goto, ko pilige ko kila pye cenpilige ki yetegewe we. A saraga wofenne teele poro naa Fariziye pe ni, pe si kari ja wa Pilati wi yeri,

⁶³ ma saa yo fo: «We to, we nawa to ki na, fo ki yagboyoo ŋa, sanga ŋa ni wi yen yinwege na, wila ki yo ma yo na wiga ka ku, ki pilige taanri wogo, pa wi yaa yen mbe yiri wa kunwo pi ni.

⁶⁴ Ki kala na, kono kan paa fanga ki go singi sa gbɔn pilige taanri wogo ki na, janjo wi forogofenne paga ka pan mbe gboo wi yu, mbe leele pe pye mbe yo wi yen ma yiri wa kunwo pi ni. Pa kona ko yagbolo pungo wolo na lo yaa we kongbanna lo na pew.»

⁶⁵ A Pilati wi si pe pye fo: «Sorodasheelee pele mbele, pe saa fanga ki go singi! Ye kari ye saa fanga ki go singi jenge, paa yege ŋga na ye mbe ya we!»

⁶⁶ Kona, a pe si kari, mee saa fanga ki gbegele maga ton, ma tegere tege sinndelege ki na, mee sorodasheelee pe wa le paa ki go singi.

ZHEZU WI YENME MA YIRI WA KUNWO PI NI

28

28.1-20

Zhezu wila yen ma yiri wa kunwo pi ni

(Maki 16.1-10; Luki 24.1-12; Zhan 20.1-10)

¹ Naa cenpilige kila kaa toro, ki leti yir-ifaga ki na, Mari ŋa wila yiri wa Magidala wo naa Mari sanja wi ni, pe si kari sa fanga ki wele.

² Le ki yongolo nungba ke ni, a tara ti si yege ngbanga. A we Fo wi merege wa si yiri wa yenjele na, mee pan ma sinndelingbogo ki konjo maga laga wa fanga ki yon na, mee cen ki na.

³ Wi yege cenwe pila pye na yin paa yenjele yengeleme yen. Wi yariporo tila pye ma filige paa para yen.

⁴ A sorodasheelee pe si fye jenge, fo a paa seri ma kannga paa gboolo yen.

⁵ A merege wi si senre ti le mee jeele pe pye fo: «Yaga kaa fye! Migi jen ma yo Zhezu ŋa pe kan wa tiparaga ki na, wo yaa lagajaa.

⁶ Wi woro laga. Wi yen ma yiri wa kunwo pi ni, paa yege ŋga na wila ki yo we. Ye pan yoo sinngesaga ki wele!

⁷ Ye kari fyaw ye saga yo wi forogofenne pe kan ye pe pye fo: «Wi yen ma yiri wa kunwo pi ni. Een, wi yaa si keli mbe kari ye na wa Galile tara ti ni. Pa ye yaa ka saa yan wa.» Nda ti pye na yeri mbe yo ye kan, tori nda yeen we.»

⁸ A ki jeele pe si fyeele ma yiri wa fanga ki tanla, ma yin wagati nungba wi ni fyere naa nayinme gboo ni, nne fee mbe saga senre ti yo Zhezu wi forogofenne pe kan.

⁹ Ma pe ta paa pye na kee, sanni jenri, a Zhezu wi si pan ma fili pe ni, mee pe shari ma yo fo: «Ye gba kono!»

A pe si fulo wi tanla maa kannguuro ti yigi, maa gbogo.

¹⁰ Kona, a Zhezu wi si pe pye fo: «Yaga kaa fye! Ye kari ye saga yo sefenne pe kan, fo paa kee wa Galile tara. Pa pe yaa sanla yan wa.»

Sorodasheelee pe senyoro re

¹¹ Ma jeele pe ta wa kono paa kee, sorodasheelee mbele paa pye na fanga ki go singi, a poro pe si ye wa ca, mee saa ŋga fuun kila pye ki yege yo ma saraga wofenne teele pe kan.

¹² A saraga wofenne teele pe si pe yee gbogolo poro naa Zhufuyelelelele pe ni, mee pe yon ki wa nungba, ma penjagboro kan sorodasheelee pe yeri.

¹³ Paa pe pye fo: «Yege yo, ye yo fo Zhezu wi forogofenne pe pan maa gboo wi yu yembine li ni, ma ye ta yaa wondo!»

¹⁴ Na gboforoneri wi kaga logo, pa we yaa yo mboo ya, janjo wiga ka ye le jologo.»

¹⁵ A sorodasheelee pe sigi penjara ti le, mee kari ma saa na tanri na yala senre nda paa yo ma pe kan ti ni. Ki senre tila jaraga wa Zhufuye pe sogowo, fo ma pan ma gbɔn nala.

*Zhezu wila wi yee naga
wi forogofenne pe na
(Maki 16.14-18; Luki 24.36-49; Zhan
20.19-23; Kapye 1.6-8)*

¹⁶ A forogofenne pe ke ma yiri nungba
pe si kari wa Galile tara, wa yanwiga nga
Zhezu wila naga pe na ki na.

¹⁷ Naa paa ka saa wi yan, a pe suu gbogo.
Een fo, pe ni, kila pye na pele koon shyen
ndeε wo ma.

¹⁸ A Zhezu wi si fulo pe tanla, mee pe
pye fo: «Yawa pi ni fuun pi kan na yeri wa
yenjele na, konaa laga tara ti na.

¹⁹ Ki kala na, yaa kee ye saa tara woolo
pe ni fuun pe piin na forogofenne, yaa pe
batize To, naa Pinambyo, naa Yinnekpoyi
pe mee na.

²⁰ Kagala ngele fuun mi yo ma ye kan,
yaa ke nari pe na paa tanri ke na. Ye sigi
jen ye yo fo mi yen ye ni pilige pyew, fo sa
dunruya wi ko.»

Zhezu Kirisi Sentanra nda MARIKI la yonlogo SEWE wi nawa senre

Mbe yala kalegele ke ni, Zhezu Sentanra sewe shyenwoo Mariki wila wi yonlogo. Mariki wila pye Zhezu Kirisi wi pitunmbolo wo wa. Paa pye na Mariki wi yinri fun Zhan. Wila pye ma cen wa Zheruzalemu ca, wa wi no wi ni (Kapye 1.12). Wila pye Barinabasi wi sege woo wo wa (Kolo 4.10). Wila pinle Barinabasi wo naa Poli pe ni ma kari wa Antiyoshi ca (Kapye 12.25). Wama, a legilizi woolo pe si pe torogo pe saa Zhezu Sentanra ti yari tara legere ni. Pe tangala kongbanna li na, Mariki wila pinle pe ni mbe sa pe saga; een fo ma pe ta wa ki tangala li na, a wi si laga pe na ma songoro wa Zheruzalemu ca (Kapye 13.5, 13). Ko pungo na, naa wagati jenri la kaa toro, a Barinabasi wi si Mariki wi le ma kari wi ni wa Shipiri logo fugo tara ti ni (Kapye 15.37-39). Ko pungo na, wa Poli naa Pyeri sewe pe ni, wege yan fo sanga na ni paa pye wa Orumu ca, Mariki wila pe saga (2 Timo 4.11; File 24; 1 Pyeri 5.13).

Wa wi Sentanra sewe wi ni, Mariki wi yen naga nari we na fo Zhezu wi yen Yennele li Pinambyo. Wi si yen fun Lere wi pinambyo, na wi pan ma tunngo pye konaa maa yee kan saraga, mbe lelegere go sho (Maki 10.45). Sentanra nda Mariki wi yonlogo ti were ma we Zhezu Sentanra sewe sanmbala pe na, een fo yarijende legere yen wa ti ni.

Wa wi Sentanra ti pelisaga, Mariki wi yen naga nari we na fo Zhan Batisi wo wila Zhezu wi batize; ko pungo na, a Sotanla wi si Zhezu wi wa ma wele (1.1-13). Mariki wi Sentanra ti yen ma kon ma yiri konsagboro shyen. Wa ti konsagboro kongbannga ki ni (1.14-8.26), wi yen na para we ni tunngo nga Zhezu wi pye kpengbelengbe wa Galile tara ti ni ki wogo na. Wi yen naga nari we na paa yege nga na Zhezu wila wi forogofenne pe yeri; wi yen naga nari paa yege nga na yawa la pye Zhezu wi ni, a wila yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni; wi yen naga yege yuun paa yege nga na Zhezu wila yambala legere sagala, naa yege nga na wila pye na Yennele li kagala ke nari leele pe na fannga ni konaa paa yege nga na wila kafonngolo legere pye.

Wa Sentanra ti konsagboro shyen wogo ki ni (8.27-16.20), Mariki wi yen na para we ni Zhezu wi kunwo po naa wi yenme mbe yiri wa kunwo pi ni po senre na.

Orumu tara sorodasheelee to na wila Zhezu wi kan wa tiparaga ki na, naa wila kaa Zhezu wi ku kulomo mba na pi yan, a wi sho fo: «Kaselege ko na, ki nana na, wo wi yen Yennele li Pinambyo we» (15.39).

Wa wi Sentanra ti kosaga yeri, wege yan fo senre jenri Mariki wi yo we kan Zhezu wi yenme mbe yiri wa kunwo pi ni pi wogo na (16.1-8). Ko ki ti leele pele yege Zhezu wi senre ta yege taga wa, mbege yo we kan paa yege nga na Zhezu wila wi yee naga wi forogofenne pe na, konaa paa yege nga na wila yiri ma kari wa yennele na (16.9-20).

SEWE wi yen ma konlo yege nga na

Zhezu Sentanra ti lesaga senre 1.1-13

Zhezu wi Galile tara tunngo 1.14-8.30

Zhezu wila para wi kunwo naa wi yenme senre na 8.31-9.50

Zhezu wi tangala mbe kari wa Zheruzalemu 10.1-52

Zhezu wi tunngo wa Zheruzalemu ca 11.1-13.37

Zhezu wi jologo konaa wi kunwo 14.1-15.47

Zhezu wi yenme ma yiri wa kunwo pi ni 16.1-20

ZHEZU SENTANRA TI LESAGA SENRE

1.1-13

*Zhan Batisi wila pye
na Zhezu panga ki yari*

(Mati 3.1-12; Luki 3.1-18; Zhan 1.19-28)

¹ Sentanra nda ti yen na para Yennele li Pinambyo Zhezu Kirisi wi kanngolo ti lesaga ki nga.

² Ki yen ma yonlogo wa Yennele yon senre yofeEzayi wi sewe wi ni, ma yo Yennele li yo fo:

Wele, mi yaa na pitunjo wi torogo wa ma yege

wi soon kologo ki gbegele ma kan.

³ Wo magala lo laa yinrigi wa gbinri wi ni na yuun fo:

*Ye we Fo wi kon lo gbegele,
yoo kombigile ke sinzin wi kan!†*

⁴ Ki pye ma, ki pitunjo wo wila pye Zhan we. Wila pan maa yee naga wa gbinri wi ni, na leele pe batize naga yuun pe kan fo: «Ye ye kapere ti jen, yeri yaga, ye ye yee kan pe ye batize. Pa Yennele li yaa ye kapere ti kala yaga ye na.»

⁵ Ki pye ma, Zhude tara fenne poro naa Zheruzalemu ca woolo pe ni fuun paa pye na kee Zhan wi korogo, ma saa naga yuun naga finligi ma yo pe yen kapere pyefenne. A Zhan wi nee pe batize wa Zhuriden gbaan wi ni.

⁶ Yariporo nda Zhan wila pye na nii, paa ti gbegele yongome sire ni. Kurusijara

† 1:3 1.2-3: Eza 40.3; Mala 3.1

seleɓe woo wila pye na poo wa wi sennɛ†. Gbatɔ naa senrege wila pye na kaa.

⁷ Leele mbele paa pan wi korogo, wila pye naga yuun pe kan fo: «Ija wi yaa pan mi punɓo na, wo fannga ko we mi wogo ko na. Mii daga yere mbe foli mboo sawira manda ti sangala†.

⁸ Mi wo ye batize tonmo ni, ɛɛn fo, wo yaa ka ye batize Yinnekpoyi lo ni.»

*Zhezu Kirisi wi batemu pyege ye
(Mati 3.13-4.17; Luki 3.21-22; 4.1-13)*

⁹ Ki sanga wi ni, a Zhezu wi si yiri wa Nazareti ca, wa Galile tara† mee pan Zhan wi korogo. A wi suu batize wa Zhuriden wi ni.

¹⁰ Naa Zhezu wila kaa na yinrigi wa tonmo pi ni, a wi si yenjele li yan li yenge. A Yinnekpoyi li nee tinri wi na paa ketene yen.

¹¹ A wi si magala la logo li yiri wa yenjele na, ma yo fo: «Mboro ma yen na Pinambyo na wilan ndanla jengge we. Ma kala lilan ndanla fo jengge.»

¹² Le ki yongolo nungba ke ni, a Yinnekpoyi li si kari Zhezu wi ni wa gbinri wi ni.

¹³ Wila pye piliye nafa shyen wa gbinri wi ni, a Sotanla wi si saa wi wa ma wele mboo le kapege. Wila pye wa yanyaara ti sogowo, a merageye pe si saa naa kala li yongo wi kan.

ZHEZU WI GALILE TARA TUNNGO

1.14-8.30

¹⁴ Naa paa kaa Zhan wi le wa kaso†, ko punɓo na, a Zhezu wi si pan wa Galile tara, nee Yenjele li Sentanra† ti yari leele pe kan.

¹⁵ Wila pye na yuun fo: «Wagati na wila tege wi gbɔn, Yenjele li wunluwo pi yongo. Ki kala na, ye ye kapere ti jen, yeri yaga. Ye taga Sentanra ti na!»

*Zhezu wila ngbanra wofenne
tijere yeri ma yo
pe pye wi forogofenne*

(Mati 4.18-22; Luki 4.14-15; 5.1-11)

¹⁶ Pilige ka, Zhezu wila pye na tanri na toro Galile logbogo yon ki na, mee saa ngbanra wofenne shyen yan. Simo wo naa wi nosepyo lenaɗa Andire poro la wele. Paa pye na pe mere ti waa wa logbogo ki ni na ngbanra woo.

¹⁷ A Zhezu wi si pe pye ma yo fo: «Ye pan ye taga na na, mi yaa ye pye leele lagajafenne paa yege ngga na yaa ngbanra ti woo we.»

¹⁸ Le ki yongolo nungba ke ni, a pe si pe mere ti yaga le, mee taga wi na.

¹⁹ A Zhezu wi si kari yege jenri, mee saa Zebede wi pinambiile shyen pe yan; poro la wele Zhaki naa wi nosepyo lenaɗa Zhan. Paa pye wa pe tonmokoro ki ni na pe mere ti gbegele.

²⁰ Le ki yongolo nungba ke ni, a Zhezu wi si pe yeri. A pe si pe to Zebede wi yaga wa tonmokoro ki ni, konaa wi tunmbyeele pe ni, mee taga Zhezu wi na nee kee.

*Zhezu wila yinne tipele fo
wa sagala
(Luki 4.31-37)*

²¹ A Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni, pe si kari wa Kaperinawu ca. Naa Zhufuyecenpilige kila kaa gbɔn, a Zhezu wi si kari wa sherigo, mee saa na leele pe nari Yenjele senre ti ni.

²² Leele mbele paa pye na nuru wi yeri, wi Yenjele senre nagalomo pila pe pari; katugu wi sila pye na pe nari paa lasiri sewe jenfenne pe yen. ɛɛn fo, wila pye na pe nari fannga ni.

²³ A ki si yala ki sanga wi ni, wa pe sherigo ki ni, naɗa wa la pye wa, yinne tipele la pye wi ni.

²⁴ A wi si gbele ngbanga ma yo fo: «Iye! Nazareti ca fenne Zhezu, yingi ki yen woro naa mboro sogowo! Ma pan mbe we tongo wi le? Lere na wi mboro, moɔ jen. Ma yen Yenjele li Lere kpoyi.»

²⁵ A Zhezu wi si gbanla ki yinne tipele li na, ma sili pye fo: «Pyeri wa, mee wo wa ki naɗa na wi ni!»

²⁶ A yinne tipele li si naɗa wi yangara ngbanga, ma gbele ngbanga, mee wo wi ni.

²⁷ A leele pe ni fuun pe nee kawa nee pe yee yewe na yuun fo: «Yingi yi nga ko yeen? Nagawa fonmbo wi mba po wi kan fannga ni de. Wi yere yen na para fannga ni yinne tipegele ke ni, a kaa wi senre ti nuru.»

²⁸ Le ki yongolo nungba ke ni, a wi mege ki si yiri wa Galile tara ti lagapyew ki ni.

*Zhezu wila yambala legere sagala
(Mati 8.14-17; Luki 4.38-41)*

²⁹ Naa paa kaa yiri wa sherigo ki ni, a pe si kari teere wa Simo naa Andire pe go. Zhaki naa Zhan paa pye pe ni.

³⁰ Ki sanga wi ni, Simo wi jo no wila pye ma sinle. Witiwerewe pila pye wi na. Naa Zhezu wila kaa gbɔn wa, a pe suu yama pi senre yo maa kan.

³¹ A Zhezu wi si fulo wi tanla, maa kee ki yigi, ma suu yirige. A wi witiwerewe pi

† **1:6 1:6:** Yenjele yon senre yofenne paa pye na kurusijaraye selege woolo poo. **2** Wunlu 1.8. † **1:7 1:7:** Katugu wi go kologo ki pyege na. † **1:9 1:9:** Mati 2.23 † **1:14 1:14:** Maki 6.17-18; Zhan 3.24 † **1:14 1:14:** Eza 61.1-3; Mati 4.17

si kɔ. A wì si yiri nɛɛ pe kala li yongo pe kan.

³² Naa yonlo kila kaa kɔ, ma yala yonlo ki to mako, a leele pè si yambala poro naa yinne tipegele fenne pe le, ma pan pe ni Zhezu wi korogo.

³³ Ki ca woolo pe legere la pye ma gbogolo le go yon ki na.

³⁴ A Zhezu wì si lelegere sagala yama cenle legere ni, ma yinne tipegele legere puro ma ke wo lelegere ni fun. Een fo, wi sila yenle yinne tipegele kaa para, katugu kaa wi jen.

Zhezu wila pye na Galile tara ti yanri na Yennele senre ti yari leele pe kan

(Luki 4.42-44)

³⁵ Ki goto yirifaga ki na, laworo ti ni, a Zhezu wì si yiri wa ca, mee kari wa yan, wa laga nga lere sila pye we, ma saa na Yennele li yenri wa ki laga ki na.

³⁶ A Simo naa wi pinleyenle pe ni, pè si saa naa lagajaa.

³⁷ Naa paa ka saa wi yan, a pè suu pye fo: «Leele pe ni fuun paa ma lagajaa.»

³⁸ A wì si pe pye fo: «Ye pan we kari lafonngo, wa kanngara na cara sannda ti ni. Mi daga mbe Yennele senre ti yari wa fun; katugu ko kala ki ti mi pan.»

³⁹ A wì si kari, mee saa na yanri wa Galile tara ti lagapyew, na Yennele senre ti yari wa sheryinre ti ni, na yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni.

Zhezu wila yayenwe fo wa sagala (Mati 8.1-4; Luki 5.12-16)

⁴⁰ A yayenwe fo wà si pan Zhezu wi korogo, mee kannguuro kan wi jegele, maa yenri ma yo fo: «Na kaa pye maa ki jaa, ma mbe ya mbanla sagala kpoyi!»

⁴¹ A wi yinriwe si Zhezu wi ta. A wi suu kee ki sanga maga jiri wi na, ma suu pye fo: «Mila ki jaa, sagala kpoyi!»

⁴² Le ki yongolo nungba ke ni, a yayenwe pi si kɔ, a wì si sagala kpoyi.

⁴³ A Zhezu wì sigi yo maga ngban wi ni, mee wi torogo teere

⁴⁴ ma yo fo: «Ta nuru, maga kaga yo mbe lere kpe kan. Een fo, kari ma soon yee naga saraga wofa wi na, paa yege nga na ma yen we. Saraga nga senre Moyisi wila yo†, maga wo maga naga leele pe ni fuun pe na fo ma sagala!»

⁴⁵ Een fo, a ki nanja wì si kari, mee saa na nga kila pye wi na ki yege yuun lagapyew. Ki kala na, Zhezu wì saa ya mboo yee naga ca ka ni naa janwa wi kala na. Ki kaa pye ma, a wì si koro wa ca ki pungo na, wa

laga nga lere sila pye we. A leele pe nɛɛ yinrigi lagapyew na paan wi korogo.

2

Zhezu wila murugu wa sagala (Mati 9.1-8; Luki 5.17-26)

¹ Naa piliye jenri la kaa toro, a Zhezu wì si songoro wa Kaperinawu, a pè sigi logo ma yo wi yen wa go.

² A janwa gbolo là si gbogolo wa ki go ki ni, fo censaga sila koro, ali wa funwa na wa go yon ki na. A wi nɛɛ pe nari Yennele senre ti ni.

³ Kona, a leele pèle si pan murugu wa ni wi korogo. Leele tijere paa wi le. ⁴ Een fo, janwa wi kala na, pe saa ya mboo naga Zhezu wi na. Ki kaa pye ma, a pè si go ki naayeri wi furu le Zhezu wi yesinme pi na. Wa wege nga paa furu ki ni, a pè si murugu wi tirige wa go nawa, wo la pye ma sinle wi yarisinlege ki na.

⁵ Naa Zhezu wila kaa ki leele pe tagawa pi yan, a wì si murugu wi pye fo: «Na pyo, ma kapere ti kala yaga ma na!»

⁶ Lasiri sewe jenfenne pèle la pye ma cen le ki laga ki na. Naa poro la kaa ko senre to logo, a pe nɛɛ ki jate wa pe nawa, nɛɛ yuun fo:

⁷ «Ki pye mele, ki nanja nga wi nɛɛ para yeen! Wila Yennele li mege ki jogo. Ambo wi mbe ya mbe lere kapere kala yaga wi na, na Yennele lo nungba ma?»

⁸ Le ki yongolo nungba ke ni, a Zhezu wì si pe nawa jatere wi jen, mee pe pye fo: «Yaga kaa ki jatere cenle nga wi piin.

⁹ Mbe murugu wi pye mbe yo fo: «Ma kapere ti kala yaga ma na», nakoma: «Yiri mɔo yarisinlege ki le maa tanri, ti shyen ti ni, kikiin yowo pi tanla ma we?»

¹⁰ Een fo, mila jaa yege jen fo yawa yen Lere wi Pinambyo wi ni laga tara ti na, mbaa leele pe kapere ti kala yari pe na.

¹¹ Kona, a wì si murugu wi pye fo: «Mila ki yuun ma kan, yiri ma yere, ma yarisinlege ki le maa kee ma go.»

¹² Le ki yongolo nungba ke ni, ma yala pe ni fuun paa pye naa wele, a murugu wì si yiri ma yere, maa yarisinlege ki le, mee kari. A ki si pe ni fuun pe pari. A pe nɛɛ Yennele li gbogo na yuun fo: «We fa nga ki cenle ka yan.»

Zhezu wila nanja nga paa pye na yinri Levi wi yeri wi pye wi forogofa

(Mati 9.9-13; Luki 5.27-32)

¹³ Ko pungo na, a Zhezu wì si songoro naa wa Galile logbogo yon ki yeri. Lelegere

† 1:44 1:44: Levi 14.1-32 † 2:9 2:9: Zhezu wila pye naga nari ma yo mbe kapere ti kala yaga konaa mbe lere sagala, ki pyewe woro ma tanla. Ti ni fuun shyen ti yen ma yala ma pye mbapyewe leele pe yeri, konaa ma pye ma yala, a ti pyewe tanla Yennele li yeri.

la pye na paan wi korogo, a wila pe nari Yennele senre ti ni.

¹⁴ Naa wila kaa na toro, a wi si saa Alife wi pinambyo Levi wi yan. Wila pye ma cen wa wi tunngo pyesaga, wa nizara shogo ki ni. A Zhezu wi suu pye fo: «Taga na na.»

A Levi wi si yiri, mee taga wi na.

¹⁵ Ko pungo na, a Zhezu wi si saa li wa Levi wi go. Nizara shofenne legera la pinle ma li Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni fun, konaa kapere pyefenne pele ni. Ki leele cenle poro legera paa taga wi na.

¹⁶ Lasiri sewe jenfenne mbele paa pye Fariziye ngbelege ki ni, naa paa kaa wi yan wila nii nizara shofenne poro naa kapere pyefenne pe ni, a pe suu forogofenne pe pye fo: «Yingi na, a wi nee nii nizara shofenne poro naa kapere pyefenne† pe ni?»

¹⁷ Naa Zhezu wila kaa ki senre ti logo pe yeri, a wi si pe pye fo: «Leele mbele pe yen ngbaanla, poro ma pe maa were pyefo jaa. Een fo, yambala poro pe maa were pyefo jaa. Mii pan mbe mbele paa pe yee jate pe sin poro yeri. Een fo, kapere pyefenne poro mi pan mbe yeri, jango pe ta pe pe kapere pyege ki yaga.»

Zhezu wo naa yenge lege senre

(Mati 9.14-17; Luki 5.33-39)

¹⁸ Pilige ka, Zhan Batisi wi forogofenne poro naa Fariziye pe ni, paa pye yenge. A leele pele si pan ma Zhezu wi yewe ma yo fo: «Yingi na Zhan forogofenne poro naa Fariziye woolo pe ni, poro mee na yenge nii, ma si yala, mboro forogofenne poro nee yenge le?»

¹⁹ A Zhezu wi si pe yon sogo ma yo fo: «Ye nawa po ni jayire nogo, japolo wi wenne pe mbe ya je mbe yo pe se li, mbe poro naa japolo wi ni pe ta laga nungba wi le? Ayoo. Mbe pe ta laga nungba poro naa japolo wi ni, pe se yenge le.»

²⁰ Een fo, wagati wa wa na paan, na ni pe yaa ka japolo wi wo wa pe sogowo, pa kona pe yaa la yenge nii. (Ko ki yen paa mi naa na forogofenne pe ni we wogo ki yen.)

²¹ «Lere na parifonngo parisanga yoli tondara lege na. Na ma kaga pye ma, parisanfonngo ki ma tondara lege ki kanngeyege nungba wali maga laga. Pa kona ki ma wali ma tijanga.

²² Lere na sinme tipiriwe le selege kashara lere ni. Na ma kaga pye ma, sinme tipiriwe pi ma kaa kashara ti walagi ma wo, kashara ti ma jogo. Een fo, ma ma

sinme tipiriwe pi le selege kashara fonndo† ni.»

Zhezu wo naa Zhufiye

cenpilige ki ni

(Mati 12.1-8; Luki 6.1-5)

²³ Cenpilige ka ni, Zhezu wila pye na toro shogolo kere ta nawa. A wi forogofenne pe nee ki shogolo sheshegele kele koon kono yon ki na†.

²⁴ Naa Fariziye paa kaa ko yan ma, a pe si Zhezu wi yewe ma suu pye fo: «Wele, kala na lii daga mbe pye cenpilige ki ni, yingi na, a ma forogofenne pe nee lo piin?»

²⁵ A Zhezu wi si pe pye fo: «Ye faga kara mbege yan wi le? Nga Davidi wila pye cenpilige ka ni wo naa wi pinleyeenle pe ni, naa fungo kila pe yigi ma yala yaakara sila pye pe yeri we.

²⁶ Wila ye wa Yennele li go ki ni, buru na paa wo saraga li yeri ma wa ka, wo na wi sila daga lere mbe wa ka, ndee saraga wofenne poro nungba we, ma wa kan fun wi pinleyeenle† pe yeri. Ki sanga wi ni, Abiyatari wo wila pye saraga wofenne to.»

²⁷ A Zhezu wi si pe pye naa fo: «Cenpilige kila tege leele pe yonwo po kala na. Een fo, lere wi sila gbegele cenpilige ko kan.

²⁸ Ki kala na, Lere wi Pinambyo wi yen cenpilige ki fo yere.»

3

Cenpilige ka ni

Zhezu wila nana wa sagala, wi kee kila sho wi na

(Mati 12.9-14; Luki 6.6-11)

¹ Ko pungo na, a Zhezu wi si songoro naa wa sherigo. Nana wa la pye wa, wi kee kila sho wi na.

² Leele mbele paa pye wa, paa pye na Zhezu wi wele jenge, na kaa pye wi mbe nana wi sagala cenpilige ki ni, jango pe бага wi na pe yo wi kapege pye.

³ A Zhezu wi si nana na wi kee kila sho wi na wi pye fo: «Yiri ma yere le pe sogowo.»

⁴ A Zhezu wi si pe yewe ma yo fo: «We lasiri wi yo mele? Ki daga ma kajege pye cenpilige ki ni lee, nakoma ma kapege pye? Ma lere sho lee, nakoma ma lere gbo?» Een fo, a pe si pyeri.

⁵ A Zhezu wi si pe ni fuun pe wele nangbanwa ni. Kila yesanga wa wi na pe kotongbanga ki kala na. A wi si nana wi pye fo: «Ma kee ki sanga!»

A nana wi suu kee ki sanga, a ki si sagala.

† 2:16 2:16: Luki 15.2; 19.7 † 2:22 2:21-22: Ko koro wo yen fo leele pe daga mbe pe faa kapyere tijangara ti yaga mbe kannga fonngo. † 2:23 2:23: Dete 23.26 † 2:26 2:26: Levi 24.5-9; 1 Sami 21.1-6

⁶ Le ki yongolo nunnga ke ni, a Fariziye pè si yiri wa sherigo, mɛɛ saa pe yɛɛ gbogolo poro naa mbele paa taga wunlunaja Erodì wi na pe ni, ma pe yɛɛ yan paa pe mbege yigi yɛge nga na, mbe ta mbe Zhezu wi gbo we.

Lelegere la pan Zhezu wi kɔɔgo

⁷ Ko pungo na, a Zhezu wi si yiri ma kari wa Galile logbogo ki yeri wo naa wi forogofenne pe ni. A janwa gbolo là si taga pe na ma kari. Ki leele pèle la yiri wa Galile naa Zhude tara.

⁸ A pèle yiri wa Zheruzalemu. A pèle yiri wa Idume tara naa Zhuriden gbaan pungo tara ti ni. A pèle yiri wa Tiri naa Sidon cara ti kanngara na cara ti ni. Ki janwa gbolo làa pan Zhezu wi kɔɔgo, katugu nga fuun wila pye na piin paa pye naga nuru.

⁹ A Zhezu wi suu forogofenne pe pye ma yo pe tonmakoɔ jeele la yaga le wi kan, wi ta wi ye wa li ni, janngo janwa wiga kaa wonrongo mboo jori.

¹⁰ Naa Zhezu wila pye na lelegere sagala, ki kala na, yambala legera la pye na gbinri na kee wi kɔɔgo, mbe ta mbe jiri wi na mbe sagala.

¹¹ Sanga o sanga yinne tipegele ke ka Zhezu wi yan, ke ma kannguuro kan wi jegele, nɛɛ jorogi na yuun fo: «Ma yen Yennele li Pinambyo!»

¹² Een fo, a Zhezu wi sigi yo maga ngban ke ni, ma yo kaga kaa naga leele pe na.

Forogofenne ke ma yiri shyen mbele Zhezu wila wo

(Mati 10.1-4; Luki 6.12-16)

¹³ Ko pungo na, a Zhezu wi si lugu yanwiga ka na. Leele mbele wila pye na jaa, a wi si pe yeri. A pè si kari wi kɔɔgo.

¹⁴ A wi si leele ke ma yiri shyen wo ma yo poro mbe koro wi ni, wila pe tunnu pe saa Yennele senre ti yuun,

¹⁵ mbe fannga kan pe yeri paa yinne tipegele ke puro paa ke woo leele pe ni.

¹⁶ Leele ke ma yiri shyen mbele wila wo, pe mere ti nda: Simo, a Zhezu wuu mege taga naa yinri Pyeri;

¹⁷ naa Zebede pinambiile shyen Zhaki naa wi nosepyo lenana Zhan. A Zhezu wi pe mege taga ma yo: Bowanerizhe, ko koro wo yen fo pe yen paa Yennele gbanlaga yen;

¹⁸ naa Andire, naa Filipu, naa Baritelemi, naa Matiye, naa Toma, naa Alife pinambyo Zhaki, naa Tade, naa Simo Zeloti,

¹⁹ konaa Zhudasi Izikariyoti. Wo wila kaa Zhezu wi le wi mbenfenne pe kee.

Zhezu wi go woolo paa jaa saa le mbe kari wi ni

²⁰ Ko pungo na, a Zhezu wi si songoro ma pan wa go. A janwa gbolo là si gbogolo wa

wi tanla, fo Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni pe sila wagati ta mbe li yere.

²¹ Naa Zhezu wi go woolo paa kaa ki wogo ki logo, a pè si pan mboo le mbe kari wi ni, katugu paa pye na yuun fo: «Wi go ki yiri.»

Zhezu wila mbele paa senpere yo wi na pe yon sogo

(Mati 12.22-32; Luki 11.14-23; 12.10)

²² Lasiri sewe jenfenne mbele paa yiri wa Zheruzalemu, pe nɛɛ yuun fo: «Yinne tipegele ke to Beyezebuli wo yi ye wi ni. Wo fannga na wila yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni.»

²³ Kona, a Zhezu wi si pe yeri, mɛɛ yomyegele keke wa pe kan, ma yo fo: «Sotanla wi mbe ya mbaa wi yɛɛ puro mele?»

²⁴ Na wunluwo mba ka kon shyen mbe yiri pi yɛɛ kɔɔgo, ki wunluwo pi se ya cɛn.

²⁵ Na sege nga ka kon shyen mbe yiri ki yɛɛ kɔɔgo, ki sege ki ma jogo.

²⁶ Ki kala na, Sotanla fun, wiga yiri wi yɛɛ kɔɔgo, wi wunluwo pi ma kon shyen, pila ya fannga ta mbe cɛn. Een fo, wi fannga ki ma ko.

²⁷ «Lere se ya ye lengbaan wa go mboo kee yaara ti le, na wii keli mboo po ghen. Een fo, na wi kaa po mbe ko, wi mɛɛ ya maa go yaara ti ni fuun ti le.

²⁸ «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, leele pe kapere ti ni fuun ti mbe ya kala yaga pe na, mbe pinle Yennele li mejogogo senre nda fuun paa yuun ti ni.

²⁹ Een fo, lere na fuun ka Yinnekpoyi li mege ki jogo, ki kapege ki se kala yaga wi na fyew, katugu wi kapege mbakogogo pye.»

³⁰ Zhezu wila ko yo ma, katugu paa pye naga yuun ma yo fo: Yinne tipele yen wi ni.

Zhezu wi no naa wi nosepiile pe ni paa pye naa lagajaa

(Mati 12.46-50; Luki 8.19-21)

³¹ Kona, a Zhezu wi no naa wi nosepiile nambala pè si pan ma yere wa funwa na, mɛɛ lere wa tun wa go ma yo wuu yeri pe kan.

³² Janwa wila pye ma cɛn ma Zhezu wi maga, a pè suu pye fo: «Ma no naa ma nosepiile nambala, naa ma nosepiile jeele pe yen wa funwa na, paa ma kala yewe.»

³³ A Zhezu wi suu pye fo: «Ambo wi yen na no naa na nosepiile nambala poro?»

³⁴ Leele mbele paa pye ma cɛn maa maga, a wi si poro wele, ma sho fo: «Na no naa na nosepiile nambala poro wele mbele wele.

³⁵ Katugu lere na fuun wi yen na Yennele li nandanwa kala li piin, wo wi yen na

nosepyo lenanja naa na nosepyo sumboro, naa na no.»

4

Yariluguro fo yomiyele

(Mati 13.1-9; Luki 8.4-8)

¹ Kona, a Zhezu wi nee leele pe nari naa Yennele senre ti ni wa Galile logbogo yon ki na. A janwa gbolo la si pan ma gbogolo wa wi tanla, a wi si ye ma cen tonmokoro ka ni wa tonmo pi go na. A janwa wo si koro le tara, le tonmo pi yon na.

² Wila yarilegere naga pe na yomiyegale ni. Wa ki nagawa pi ni, wila pe pye fo:

³ «Yaa nuru na yeri! Naja wa la yiri ma kari saa yariluguro lugu wi kere paa yege nga na pe maa mali wi waa.

⁴ Maa ta wila ti yanragi, a yariluguro ta si to wa kono li yon na. A sannjere si pan mari yoli.

⁵ A ta to yaannguro laga na, tara sila pye le ma jenge. A ti si fi fyaw, katugu tara ti sila pye ma jugo le.

⁶ Een fo, naa yonlo kila kaa yiri na yaa, a ti si waga, katugu ninde jende sila pye ti na.

⁷ A ta to wuuro sogowo ma fi. A wuuro ti si yiri mari yigi, ti se.

⁸ A ta si to wa tara jende ti na, ma fi ma yiri ma le, mee se. A ta se pyo nafa ma yiri ke, a ta se pyo nafa taanri. A ta se pyo cenme.»

⁹ A Zhezu wi si pe pye fo: «Nungbogolo ka pye na na, wi ke jan wila nuru!»

Zhezu wila pye na yomiyegale

ke waa koro na na wi na

(Mati 13.10-17; Luki 8.9-10)

¹⁰ Naa Zhezu wila kaa lali janwa wi ni, leele mbele paa pye wa wi tanla poro naa wi forogofenne ke ma yiri shyen pe ni, pe suu yewe yomiyegale ke koro wi ni.

¹¹ A Zhezu wi si pe pye fo: «Ijundo senre nda ti yen na para Yennele li wunluwo pi wogo na, pa Yennele liri kan yoro yeri, a yeri jen. Een fo, leele sanmbala poro na, pe maa kagala ke ni fuun ke nuru yomiyegale ni,

¹² jango:

Pe ya paa wele jenge, een fo, paga kaa yaan. Pe ya paa nuru jenge, een fo, paga kaa ti koro jenni.

Nakoma pe mbe ka kannga mbe pan Yennele li korogo

li ta li pe kapere ti kala yaga pe na!»†

Zhezu wila yariluguro fo

wi yomiyele li koro wi yo

(Mati 13.18-23; Luki 8.11-15)

¹³ A Zhezu wi si pe pye fo: «Na yee yomiyele na lo koro wo jen, ye mbe ya

yomiyegale sanngala ke ni fuun ke koro wi jen mele?

¹⁴ Yariluguro fo wi yariluguro nda yanragi, to ti yen Yennele senre re.

¹⁵ Leele pele yen paa kono yon laga nga yariluguro to to wa ki yen. Na paga Yennele senre ti logo mbe ko, Sotanla wi mee pan teere, mbe siri wo wa pe nawa.

¹⁶ Yariluguro ti to yaannguro laga nga na ma fi fyaw, ko ki yen paa leele mbele pe ma Yennele senre ti logo ma yenle ti na fyaw nayinme ni.

¹⁷ Een fo, paa ti yaga ti censaga ta wa pe nawa. Pe ma taga ti na wagati jenri ni. Na jorowo ka gbon pe na, nakoma leele pe kaa pe jolo ki senre ti kala na, pe mee je ti na.

¹⁸ Yariluguro ti to wuuro laga nga na, ko ki yen paa leele mbele pe Yennele senre ti logo.

¹⁹ Een fo, ki dunruya na wi jatere legere, to naa penjagboro nda ti maa pe fanla na pe punngu, naa jogo yaara sannda cenle pyew ti ma ki senre ti sho pe yeri, tila ya kala yon.

²⁰ Tara jende woro to ti yen paa leele mbele pe ma Yennele senre ti logo ma yenle ti na, ma piile se. Ki piile pele ma pe nafa ma yiri ke ke se. Pele ma pe nafa taanrindaanri se. Pele ma pe cenme cenme se.»

Fitanla yomiyele

(Luki 8.16-18)

²¹ A Zhezu wi si nuru naa ma pe pye fo: «Lere ma fitanla mu mbe kpongbo jiile wi na, nakoma mboo le sinleyaraga ngo le? Mi yo pe maa mu mboo tege wa fitanla tegesaga.

²² Ko ki naga ma yo kala na fuun li yen ma lara, li yaa ka yiri funwa na. Kala na fuun li yen ngundo, li yaa ka jen.

²³ Nungbogolo ka pye na na, wi ke jan wila nuru jenge.»

²⁴ A wi si nuru naa ma pe pye fo: «Senre nda mila yuun, ye yege to yaa ti nuru! Jene na ye ma tege na tinwi leele sanmbala pe kan, lo yongo Yennele li yaa ka tege mbe tiwi ye kan, fo mbe ka taga wa ye wogo ki na.

²⁵ Katugu yaraga yen na fuun yeri, pe yaa ka taga wi kan. Een fo, yaraga woro na fuun yeri, jenri jate na wi yen wi yeri, pe yaa kaa sho wi yeri.»

Yariluguro pyo na

wi ma fi wi ye wi yomiyele

²⁶ A Zhezu wi sho naa fo: «Yennele li wunluwo pi yen paa yaraga nga yen ki nga: Naja wa la saa yariluguro lugu wi kere.

† 4:12 4.12: Eza 6.9-10; Zhan 12.40; Kapye 28.27; Oromu 11.18

²⁷ Ti lugungolo, wila wonlo wi yo, wi yen yenne wi yo, yonlo naa yembine, yariluguro ti ma fi na lee na kee. Ki maa piin yege nga na, wila ka jen ki ni.

²⁸ Tara to ti ma yariluguro ti pye ti ma fi. Ki kongbannnga ki na, were to ti ma keli ma yiri. Ko pungo na, ti mee sheshegele wo, mbe si pire le.

²⁹ Ti pire tiga ka yanlaga sanga na ni, pe mee mali kongbengele ke le, mbe siri kon, katugu ti konsanga wi gbon.»

*Mutari tige pile yomiyele
(Mati 13.31-32,34; Luki 13.18-19)*

³⁰ A Zhezu wi sho naa fo: «We mbe ya Yennele li wunluwo pi taanla yingi ni? Yingi yomiyele we mbe ya wa mboo naga?

³¹ Pi yen paa mutari tige pile yen. Na paga li lugu wa tara, lo li ma pye yariluguro ti ni fuun jeele le laga tara lombondo ti ni.

³² Een fo, na paga li lugu mbe ko, li ma fi ma yiri ma gbogo ma we sere tire ti ni fuun ti na. Li ma njere wo tugbooro fo sannjere ti mbe ya mbe sere po wa ti yinne† pi ni.»

³³ Ki pye ma, Zhezu wila pye na Yennele senre ti yuun leele pe kan yomiyegele legere ni paa ki wolo na li yen. Wila pye na ke waa pe kan, na yala ngele pe mbaa ya mbaa ke koro jenni.

³⁴ Wi sila pye na para leele pe ni, na yomiyegele la ma. Een fo, na wiga ka pye wi ye wo naa wi forogofenne pe ni, wi mee ke koro wi yo ma poro kan.

*Zhezu wila tifelingbogo ka yerege
(Mati 8.23-27; Luki 8.22-25)*

³⁵ Ki pilige nungba ki yonlokogo ki ni, a Zhezu wi suu forogofenne pe pye fo: «Ye pan we logbogo ki kon we yiri wa ki kee nga na!»

³⁶ A forogofenne pe si yiri le janwa wi tanla, mee saa ye wa tonmokoro nga Zhezu wila pye ma cen ki ni, mee kari wi ni. Leele pe le la taga pe na tonmokoro ta ni.

³⁷ Sanni jenri, a tifelingbogo ka si yiri nee gboon wa logbogo ki ni. A tonmo pi nee koon na yiin wa tonmokoro ki ni, fo a kila jaa mbe yin.

³⁸ Zhezu wo la pye ma sinle wa tonmokoro ki nawa wa pungo na, ma go gbon yungbongo na, na wonlo. A wi forogofenne pe si saa wi yen, ma suu pye fo: «We Nagafo, we yaa ku. We kunwo pii ma jori wi le?»

³⁹ A wi si yen, mee para ngbanga tifelege ki na, mee logbogo tonmo pi pye fo: «Yere yew, ma pyeri!» A tifelege ki si yere, a tonmo pi si pyeri dinw.

⁴⁰ A wi si kannga maa forogofenne pe pye fo: «Yingi na, a ye nee fye ma? Ye fa tagawa ta bere?»

⁴¹ Een fo, paa fye fo ma toro, nee pe yee yewe na yuun fo: «E! Yingi lere cenle wi na yeen, ali tifelege ko naa logbogo tonmo pi ni, tila wi senre ti nuru?»

5

*Zhezu wila nanja wa sagala,
yinne tipele la pye wi ni
(Mati 8.28-34; Luki 8.26-39)*

¹ Kona, a pe si gbon wa logbogo ki kee sannga ki na, wa Gerasa tara fenne pe tara.

² A Zhezu wi si tigi ma yiri wa tonmokoro ki ni, le ki yongolo ke ni, a nanja wa si yiri fanra laga ka ni, mee pan mboo fili. Yinne tipele laa pye ki nanja wi ni.

³ Pa wila pye na ceen wa fanra laga ki ni. Lere saa ya mboo po, ali jorogo ni yere.

⁴ Wagati legere na, pe ma tuguron le wi tooro ti na, maa po jorogo ni. Een fo, wi ma tuguron ti kaari, ma jorogo wi kon. Fannga sila pye lere ni mbe ya mboo mara.

⁵ Kila pye wagati pyew, sonlo naa yem-bine, wi ma pye wa fanra ti sogowo konaa yanwira ti na, na jorogi wa, naa yee welegi sinndeere ti na.

⁶ Naa wila kaa Zhezu wi yan wa lege, a wi si fe ma saa wi fili, ma kannguuro kan wi jegele,

⁷ mee jorogo ngbanga ma yo fo: «Yingi ki yen mi naa mboro we sogowo, Zhezu, mboro na ma yen Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li Pinambyo? Mila ma yenri Yennele li mege ki na, maga kanla le jololo!»

⁸ Wila ko yo ma, katugu Zhezu wila ki kono kan wi yeri ma yo fo: «Yinne tipele, wo ki nanja na wi ni!»

⁹ A Zhezu wi si nanja wi yewe ma yo fo: «Pe maa ma yinri mele?»

A wi sho fo: «Pe maa na yinri: Janwa, katugu we yen ma lege.»

¹⁰ A wi si Zhezu wi yenri ngbanga, ma yo wiga ka pe puro mbe pe wo wa ki tara ti ni.

¹¹ Ce ele ngbelege ka la pye wa yanwiga ki tanla, na kaa.

¹² A yinne tipegele ke si Zhezu wi yenri, ma yo fo: «We torogo we sa ye wa ce ele mbele pe ni.»

¹³ A Zhezu wi si kono kan ke yeri. Kona, a yinne tipegele ke si wo nanja wi ni, mee saa ye ce ele pe ni. A ce ele pe ni fuun pe si fe ma tigi wa yanwiga ki tigiwen lapege ki na, ma toori wa logbogo tonmo pi ni ma ku. Ce ele mbele paa ku, paa ce ele waga shyen (2 000) yon ko tin.

† 4:32 4.32: Eze 17.23; Dani 4.9-18

¹⁴ A ceele konrifenne pè si fe ma saa na nga kila pye ki yari ma cagboro to naa keere ti ni. Nga kila pye, a leele pe nêe paan naga wele.

¹⁵ Naa paa kaa gbôn wa Zhezu wi tanla, a pè si saa nanja na yinne tipegele legere kaa pye wi ni wi yan, wila yariporo le ma cen. Wi jatere wila pye ma cen wi na fo jenge. A leele pè si fye.

¹⁶ Kala na làa yinne tipegele fo wo naa ceele pe ta, leele mbele paa li yan, a pe nêe li yege yuun na sanmbala pe kaan.

¹⁷ Kona, a pe nêe Zhezu wi yenri ma yo wi wo wa pe tara.

¹⁸ Naa Zhezu wila kaa na yiin wa tonmokoro ki ni, nanja na yinne tipegele kaa wo wi ni, a wi suu yenri ma yo wi yaa koro wi ni.

¹⁹ Zhezu wi sila yere ki na, een fo, a wi suu pye fo: «Songoro maa kee ma woolo pe korogo. Ma fo wòon yinriwe ta, ma nga pye moo kan, ma saga yege yo ma pe kan.»

²⁰ A wi si kari wa Dekapole tara, mæe saa na nga Zhezu wi pye maa kan ki yari. Mbele fuun paa ki logo, paa pye na kawa.

Zhayiru wi sumborombyo wo naa jele na wila jiri Zhezu wi derege ki na pe senre re (Mati 9.18-26; Luki 8.40-56)

²¹ A Zhezu wi si songoro naa wa logbogo ki kee sanjga ki na, wa tonmokoro ki ni. A janwa gbolo là si gbogolo wa wi tanla maa maga. Wila pye le logbogo ki yon na.

²² A sherigo to wà si pan wi korogo, paa pye naa yinri Zhayiru. Naa wila kaa Zhezu wi yan, a wi si kannguuro kan le wi nogo,

²³ maa yenri jenge, ma yo fo: «Na sumborombile laa kuun. Ki kala na, shokari wa na yeri, ma soon keyen yi taga li na li ta li sagala, li yinwege ta.»

²⁴ A Zhezu wi si pinle wi ni ma kari. A janwa gbolo li si taga wi na, naa jiire lagapyew.

²⁵ Wa ki janwa wi ni, jele wà la pye wa. Kasanwa wogo yama la pye wi na. Pila yeke ke ma yiri shyen ta wi na.

²⁶ Ki jele wila jolo jenge were pyefenne legere yeri. A wi kee yaara ti ni fuun ti saa ko. Een fo, wi yama pi sila pye na mbonrogi, pila pye na seregi na kee wi.

²⁷ Naa wila kaa Zhezu wi senre logo, a wi si pan wa janwa wi ni, wa Zhezu wi pungo na, mæe jiri wi derege ki na.

²⁸ Katugu wila pye naga yuun wa wi nawa fo: «Na nga jiri wi derege ko na jenri oke, pa mi yaa sagala.»

²⁹ Le ki yongolo nungha ke ni, a wi kasanwa wogo yama pi si ko. A wigi jen wa wi wire ti ni ma yo wi sagala.

³⁰ Le ki yongolo nungha ke ni, a Zhezu wigi jen wi ye ma yo fannja kà wo wi ni. A

wi si wa ma kannga wa janwa wi sogowo, ma sho fo: «Ambo wi jiri na derege ki na?»

³¹ A wi forogofenne wà suu pye fo: «Na ma janwa wi yan wila ma jiire lagapyew yeen, a ma nêe yewe ma yo: Ambo wi jiri na na?»

³² A wi si welewele maa yee maga, mbe ta mbege pyefo wi jen.

³³ A jele wi nêe fye na seri, katugu nga kila pye wi na, wila ki jen. A wi si pan ma kannguuro kan le Zhezu wi nogo, mæe nga kila pye ki kaselege ki ni fuun ki yo maa kan.

³⁴ A Zhezu wi suu pye fo: «Na sumborombyo, ma tagawa pòon sho. Ta kee yeyingge na, ma yama pi ko ma na.»

³⁵ Ma Zhezu wi ta wila pye na para bere, a pitunmbolo pèle si yiri wa sherigo to Zhayiru wi go ma pan, mæe Zhayiru wi pye fo: «Ma sumborombyo wi ku mako, yinggi na, a ma nêe we Nagafò wi tege naa bere?»

³⁶ Een fo, Zhezu wi sila pye na poro senyoro to wele. A wi si Zhayiru wi pye fo: «Maga ka fye. Taga na na ko ce.»

³⁷ Zhezu wi sila yenle lere wa kpe mbe pinle wi ni, ndee Pyeri naa Zhaki naa wi nosepyo Zhan poro paa kari wi ni.

³⁸ Naa paa ka saa gbôn wa sherigo to wi go, a Zhezu wi si janwa gbolo la yan wa laa tinni. Ki leele paa pye na gbele na jorogi ngbanga.

³⁹ A Zhezu wi si ye wa go, mæe pe pye fo: «Yinggi na, a ye nêe tinni na gbele yeen? Pyo wii ku, een fo, wila wonlo wi.»

⁴⁰ Naa wila kaa to yo ma, a leele pe nêe tege wi na. Kona, a Zhezu wi si pe ni fuun pe yirige wa funwa na, mæe pyo wi to naa wi no naa wi forogofenne taanri mbele paa kari wi ni pe le ma ye pe ni wa pyo wi sinlesaga.

⁴¹ A wi si pyo wi yigi wi kee ki na, ma suu pye fo: «Talita kumi.» Ko koro wo yen fo: «Sumborombyo, mila ki yuun ma kan, yen ma yiri.»

⁴² Le ki yongolo nungha ke ni, a sumborombyo wi si yiri na tanri. Wila ta yeke ke ma yiri shyen. A ki si pe pari fo jenge.

⁴³ A Zhezu wi sigi yo maga ngban pe ni ma yo nga wila pye, paga kaga yo mbe lere kan. A wi si pe pye ma yo pe pyo wi kan wi ka.

6

Nazareti ca fenne pe sila taga Zhezu wi na

(Mati 13.53-58; Luki 4.16-30)

¹ A Zhezu wi si yiri wa ki laga ki na, wila yiri ma le ca nga ni, a wi si kari wa. Wi forogofenne paa pinle wi ni ma kari.

² Naa cenpilige kila kaa gbôn, a wi si kari wa sherigo, mæe saa na pe nari Yennele

senre ti ni. Lelegere laa senyoro ti logo, a ti pe piri fo jenge. A pe nee yuun fo: «Wigi kagala ke ni fuun ke ta se ma? Yingi tijinliwe wi ta ma? Wila ki kafonngolo ngele ke piin mele ma?»

³ Naga yen ma, tire tefo wo ma wi le? Wi no wo ma na Mari? Wi nosepiile nambala poro ma Zhaki naa Zhoze, naa Zhude†, konaa Simo? Wi nosepiile jele poro ma pe yen laga we sogowo?» A Zhezu wi kala li si pe mben.

⁴ A Zhezu wi si pe pye fo: «Yennele yon senre yofu pe maa wi gbogo lagapyew, ndee wi ka woolo, naa wi sefenne konaa wi go woolo poro paa laa gbogo.»

⁵ Pe mbatagawa pi kala na, Zhezu wi sila kafonno la kpe pye wa pe yeri; ndee yambala pele wele wila keyen taga pe na ma pe sagala.

⁶ Pe mbatagawa pila wi pari.

Zhezu wila wi forogofenne ke ma yiri shyen pe tun shyenzhyen (Mati 10.5-15; Luki 9.1-6)

Ko pungo na, a Zhezu wi si saa na Yennele senre ti yuun na leele pe kaan wa kanngara na cara ti ni.

⁷ A wi suu forogofenne ke ma yiri shyen pe yeri, nee pe tunnu shyenzhyen. Wila fannga kan pe yeri paa yinne tipegele ke puro paa ke woo leele pe ni.

⁸ A wi si pe pye fo: «Na ye kaa kee, yaga ka yaraga ka le, ndee gbotangala. Yaga ka yaakara naa kasha le. Yaga ka penjara le wa ye yee go na!

⁹ Een fo, ye sawira lele, yaga ka deere shyenzhyen le!»

¹⁰ A wi si pe pye naa fo: «Yaga sa ye ca nga fuun ni, mbe tugu go nga ni, ye koro wa ki ni fo ye karipilige ki sa gbom!

¹¹ Na laga ka woolo ka je mbe yo pe se ye yaara wo, nakoma mbe yo pe se logo ye yeri, ye karisaga ye ye tooro gbanngban wi pepe† yoo wo wa ki laga ki na; pa ko yaa pye pe yerewe.»

¹² Ki kaa pye ma, a forogofenne pe si kari, mee saa naga yari leele pe kan na yuun fo: «Ye ye kapere ti jen, yeri yaga.»

¹³ Paa yinne tipegele legere puro ma ke wo leele pe ni, ma sinme fa† yambala legere na, a pe sagala.

Zhan Batisi wi kunwo we (Mati 14.1-12; Luki 9.7-9)

¹⁴ A wunlunaja Erodi wi si Zhezu wi senre logo, katugu Zhezu wi mege kila yiri lagapyew. Leele pe nee yuun fo: «Zhan Batisi wo wi yen ma yiri wa kunwo pi ni. Ko ki ti wi fannga ta na kafonngolo piin.»

¹⁵ A pele nee yuun fo: «Eli wi.» A pele nee yuun naa fo: «Yennele yon senre yofu wa wi, paa faa woolo pe yen.»

¹⁶ Naa Erodi wila kaa ki senre ti logo, a wi sho fo: «Zhan na mi kan, a poo go ki kow, wo wi yen ma yiri wa kunwo pi ni we.»

¹⁷ Erodi wo jate wila leele tun, a pe saa Zhan wi yigi maa po maa le kaso. Wila ko pye ma, wi jonlo Filipu wi jo Erodidi wo kala na, na wila sho wi yeri maa tege we;

¹⁸ katugu Zhan wila pye naga yuun Erodi wi kan fo: «Kii daga moo jonlo jo wi sho wi yeri!»

¹⁹ Zhan wila pye ma Erodidi wi mben. A wi nee jaa mboo gbo. Een fo, wi saa ya mbege pye Erodi wi kala na,

²⁰ katugu Erodi wila pye na fye Zhan wi yege. Wila ki jen ma yo wi yen lesinne ma pye kpoyi. A wi suu sho, lere kapege ka ka ta mbe gbom wi na. Kila pye, sanga o sanga Zhan wi kaa para, Erodi jatere wi ma piri wi na. Een fo, konaa ki ni fuun, kila wi ndanla mbaa nuru wi yeri.

²¹ Een fo, Erodidi wi si kaa pilitanga ka ta Erodi wi seplige yefile feti wa ngo. Erodi wila sogolo gbolo sogu wi legboolo poro naa wi sorodasheele teele naa Galile tara megbofo fenne pe kan.

²² Ma pe ta wa feti wi na, a Erodidi wi sumborombo wi si ye wa pe korogo ma yo. A wi si wunlunaja Erodi wi ndanla, konaa mbele wila yeri pe ni. A wunlunaja wi si sumboro wi pye fo: «Yaraga nga koon ndanla, ki naga na na, mi yaa ki kan ma yeri.»

²³ A wi si wugu ma yo: «Ma ka yaraga nga fuun yenri na yeri, mi yaa ki kan ma yeri, ali na kaa pye na wunluwo pi walaga yi.»

²⁴ A sumboro wi si yiri, mee saa wi no wi yewe ma yo fo: «Mbe yingi yenri!»

A noko wi suu pye fo: «Zhan Batisi wi go ye.»

²⁵ A sumboro wi si yiri, mee songoro wa wunlunaja wi yeri, na fyeele, mee saa wi pye fo: «Mila jaa ma Zhan Batisi wi go ki kan na yeri yaapige ka nawa foonfoon nga na.»

²⁶ A wunlunaja wi si yegi san fo jenge. Een fo, wi saa ya mbe je ki na, wuguro nda wila wugu wi lifenne pe yegi na ti kala na.

²⁷ Ki kaa pye ma, le ki yongolo nungba ke ni, a wi suu sorodashe wa tun ma yo wi sa Zhan go ki kow wi pan ki ni.

²⁸ A sorodashe wi si kari ma saa Zhan go ki kow wa kaso, mee ki le yaapige ka ni ma pan maga kan sumboro wi yeri. A sumboro wi si saa ki kan wi no wi yeri.

† 6:3 6.3: Kapye 12.17; Gala 1.19; Zhaki 1.1; Zhude 1.1 † 6:11 6.11: Mati 10.14; Kapye 13.51; 18.6 † 6:13 6.13: Faa paa pye na sinme pi piin paa were yen; Eza 1.6; Maki 16.17-18; Luki 10.34; Zhaki 5.14-15.

²⁹ Naa Zhan forogofenne paa kaa nga kila pye wi na ki logo, a pè si saa wi gboo wi le ma saa wi le.

*Zhezu wila nambala
waga kangurugo (5 000)
kan pè ka*

(Mati 14.13-21; Luki 9.10-17; Zhan 6.1-14)

³⁰ A Zhezu wi pitunmbolo pè si songoro ma pan ma pe yee gbogolo wa wi tanla, mee nga paa pye konaa nga paa naga leele pe na ti yege yo maa kan.

³¹ Leele mbele paa pye na paan konaa mbele paa pye na kee Zhezu wi korogo, paa lege fo Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni, pè sila wagati ta yere mbe li. Ki kaa pye ma, a Zhezu wi suu forogofenne pe pye fo: «Ye pan we kari wa laga nga lere woro wa we, we sa cen we wogo jenri.»

³² A pè si ye tonmokoro ka ni na kee laga ka na pe ye.

³³ Een fo, lelegere la pe yan paa kee ma pe jen, mee yiri wa cara ti ni, ma fe tooro na fo wa laga nga Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni paa pye na kee we. Paa keli ma gbɔn wa ki laga ki na pe na.

³⁴ Naa Zhezu wila kaa yiri wa tonmokoro ki ni, mee ki janwa gbolo li yan. A ki leele pe yinriwe suu ta fo jenge; katugu paa pye paa simbaala yen, mbele konrifoforo[†] woro pe na. A wi nne pe nari yarilegere ni.

³⁵ Naa yonlo kila kaa na koo, a Zhezu wi forogofenne pè si fulo wi tanla, mee wi pye fo: «Wagati wi jerege mako. We si yen laga gbinri wi ni.

³⁶ Ki kala na, leele pe torogo pe kari wa keere kapire to naa kanggara na cara ti ni, pe sa yaakara lo pe ka.»

³⁷ Een fo, a Zhezu wi si pe yon sogo, ma yo fo: «Yoro jate ye pe kan pe ka!» A pè sho fo: «We sa warifuwe pyo cenme shyen (200) buru lo pe kan pe pan pe ka? Ki se ya pye.»

³⁸ Kona, a Zhezu wi si pe yewe ma yo fo: «Buru jori wi yen ye yeri? Ye sa wele wa?»

Pè si saa wele wa, mee pan maa pye fo: «Buru kangurugo naa ngbangala shyen ke yen laga we yeri.»

³⁹ A Zhezu wi si pe pye ma yo pe leele pe pye pe cen, pe gbogolo gbogolo yan tipirige ki na.

⁴⁰ A leele pè si cen ma gbogolo gbogolo. Gbogolosaga ka ma lere cenme yon ko tin, ka ma lere nafa shyen ma yiri ke yon ko tin.

⁴¹ A Zhezu wi si buru kangurugo wi le naa ngbangala shyen ke ni, maa yege ki yirige wa naayeri ma Yenjele li shari. Kona, a wi si buru wi koonlo koonlo maa kan wi forogofenne pe yeri naa ngbangala

shyen ke ni, ma yo peri yelee janwa wi na. A pè siri yelee pe na.

⁴² A leele pe ni fuun pè ka ma tin.

⁴³ Pè kaa ka ma ko, buru konrokono nda tila koro to naa ngbangala kongolo kongolo ngele ni, forogofenne paa ti wulo, a ti kanja ke ma yiri shyen yin.

⁴⁴ Mbele paa buru wi ka, nambala paa pye lere waga kangurugo (5 000).

*Zhezu wila tanga tonmo na
(Mati 14.22-33; Zhan 6.15-21)*

⁴⁵ Ko punjo na naa jenri, a Zhezu wi suu forogofenne pe ngbanga ma yo pe ye wa tonmokoro ki ni, pe keli pe logbogo ki kon wi na, pe kari wa ki kee nga na, wa Betisayida ca ki yeri; sanni wo jate wi sa janwa wi torogo wila kee.

⁴⁶ Naa wila kaa janwa wi torogo, a wi si kari yanwiga ka go na sa Yenjele yenri.

⁴⁷ Naa yembine laa kaa wo, tonmokoro kila pye wa logbogo ki nandogomo, Zhezu wo nungba wila pye wa tara ti na.

⁴⁸ A wi suu forogofenne pe yan tonmokoro ki piriwen pila pye ma ngban pe yeri, katugu tifelege kila pye na gbɔn na pe songoro. Naa ngopene kongbanmbala gbeleyege kila kaa yongo, a Zhezu wi si yiri le nne kee wi forogofenne pe korogo, na tanri tonmo pi na. Wila pye na jaa mbe pe toro.

⁴⁹ Een fo, naa wi forogofenne paa kaa wi yan wila tanri tonmo pi na, a pè sigi yan ndee gboo yinne li. A pe nne gbele ngbanga;

⁵⁰ katugu pe ni fuun paa wi yan, a pe sunndoro ti si kon pe na. Le ki yongolo nungba ke ni, a Zhezu wi si pe pye fo: «Ye kotogo le ye yee ni, muwi, yaga ka fye!»

⁵¹ A wi si ye wa tonmokoro ki ni pe korogo, a tifelege ki si yere. A ki si pe pari fo jenge;

⁵² katugu buru wogo ki na, kafonno na wila pye, pe sila li yege jen, pe tijinliwe pi sila ya mbeli koro jen.

*Zhezu wila yambala legere sagala
wa Zhenezareti tara
(Mati 14.34-36)*

⁵³ Naa paa kaa logbogo ki kon ma yiri, a pè si gbɔn wa Zhenezareti tara, mee pe tonmokoro ki po wa logo ki konjo na.

⁵⁴ Naa paa kaa tigi ma yiri wa tonmokoro ki ni, a leele pè si Zhezu wi yan maa jen.

⁵⁵ A pè si fe ma kari wa ki tara ti lagapyew, na paan yambala pe ni pe yarisinleere ti na wi korogo, pe kaga logo laga nga fuun ni mbe yo wi yen we.

⁵⁶ Laga o laga Zhezu wila pye na kee, kapire ri o, cagboro ri o, keere kapire ri o, pe ma yambala pe le ma pan ma pe tege

[†] 6:34 6:34: Nambu 27.17; 1 Wunlu 22.17; Mati 9.36; Maki 14.27

wa katogo ma suu yenri ma yo wi pe yaga pe jiri wi derege yon ko na ce. Mbele fuun paa jiri ki na, poro la sagala.

7

*Fariziye poro naa pe teleye
kalege ki ni
(Mati 15.1-9)*

¹ A Fariziye poro naa lasiri sewe jenfenne pe le si yiri wa Zheruzalemu, mee pan naa gbogolo wa Zhezu wi tanla.

² A pe suu forogofenne pele yan paa nii pe keyen yi ni fyongo ni, ko koro wo yen pee pe keyen yi jogo mbe yala pe sherege kologo ki ni.

³ Ma si yala, Fariziye poro naa Zhufuye sanmbala pyew, na pee pe keyen yi jogo jenge, paa li, katugu paa pye na tanri na yala pe teleye kalege ko ni.

⁴ Na paga yiri wa janla na pe yarilondo ti ni mbe ye, na pee woli ghen, paa li. Kalegele ke le la pye pe yeri naa legera, ngele paa pye na tanri ke na. Koro yen paa wojengele, naa coro, konaa tuguyenre sikaara konaa sinleyaara jogowo yen.

⁵ A Fariziye poro naa lasiri sewe jenfenne pe ni, pe si Zhezu wi yewe ma yo fo: «Ki cen mele, ma forogofenne pe si woro na tanri we teleye pe kalege ki na, een fo, pe ma sila nii pe keyen yi ni fyongo ni?»

⁶ A Zhezu wi si pe pye fo: «Yoro kopiire fenne wele, Yennele yon senre yofaEzayi wila tanga ta ye na kaselege, naa wila Yennele li yon senre ti yo ye kanngolo we. Wila ki yo ma yo Yennele li yo fo:
Ki leele mbele yeen, paa na gbogo yon ni win.

Een fo, wa pe nawa jatere wo ni, pe yen ma lali na ni.

⁷ *Paa na gbogo jaga win,
katugu leele pe ngasegele ngele tege, koro ce pe ma le na nari leele pe na.[†]*

⁸ «Ye ma Yennele li ngasegele koro wa kanngaga na, nee tanri leele kalegele koro na.»

⁹ Kona, a Zhezu wi sho naa fo: «Yaa ki yaan ndee ki jenge koyi nga ye pye ma Yennele li ngasegele koro yaga, nee tanri ye kalegele koro na. Ayoo de!

¹⁰ Katugu Moyisi wila ki yo ma yo fo: «*Maa ma to naa ma no pe gbogo.*» Ma nuru naa ma yo fo: «*Lere na ka wi to nakoma wi no danga, ki daga poo gbo.*»[†]

¹¹ Een fo, yoro ma yo fo: Na lere wa kaa to, nakoma wi no pye fo: «Mi jen na ya mboon saga yaraga nga ni, ki yen Koriban, ko koro wo yen migi kan Yennele yeri saraga.»

¹² Yaa ki fo wi yaga naa wila wi to, nakoma wi no wi sari.

¹³ Ki pyelomo pi na ma, ye maa Yennele li senre ti jogo ye kalegele ngele ye maa nari ye yee na ke ni. Ye ma sila yarilegere piin paa ki woro nda ti yen fun.»

*Yaraga nga ki ma lere wi tege
fyongo ni
(Mati 15.10-20)*

¹⁴ Kona, a Zhezu wi si janwa wi yeri naa fonggo, mee pe pye fo: «Ye ni fuun ye nungbogolo jan yaa nuru na yeri, yege senre nda ti koro wi jen:

¹⁵ Yaraga nga fuun ki ma yiri laga funwa na ma ye wa lere wi lara, ko ka na ya mboo tege fyongo ni Yennele yege na. Een fo, nga ki ma yiri wa wi kotogo na, ko ki maa tege fyongo ni li yege na.

¹⁶ [Nungbogolo ka pye nga na, wi ke jan wila nuru[†].]

¹⁷ Naa Zhezu wila kaa laga le janwa wi tanla ma saa ye wa go, a wi forogofenne pe suu yewe ki yomiyele li koro wi ni.

¹⁸ A wi si pe pye fo: «Yoro fun ye woro tijinliw[†] ni jate? Ye sigi jen mbe yo yaraga nga ki ma yiri laga funwa na ma ye wa lere wi nawa, ko na ya mboo tege fyongo ni Yennele yege na?

¹⁹ Katugu ko na ye wa wi kotogo na. Een fo, ki ma kari wa wi lara. Ko pungo na, ki mee yiri laga funwa na.»

Zhezu wila ki naga wa ki senre ti ni fo yaakara ti ni fuun ti yen kpoyi Yennele li yege na.

²⁰ A Zhezu wi sho naa fo: «[Gga ki ma yiri wa lere wi kotogo na, ko ki maa tege fyongo ni Yennele yege na.

²¹ Katugu pa jatere pere ti maa yinrigi wa lere wi nawa, wa wi kotogo na, mee wi kan wi maa kalikalawa piin, naa yuro, naa legbogo,

²² naa keenre lime, naa yegembatinwe, naa nambewe, naa leele fanlaga, naa kafaara, naa yenjara, naa leele mejoojo, naa yee gbogowo, naa lembigewe.

²³ Ko yaripere nda to ti ni fuun maa yinrigi wa lere wi kotogo na, ma suu tege fyongo ni Yennele yege na.»

*Nambannjo wa la taga
Zhezu wi na
(Mati 15.21-28)*

²⁴ Ko pungo na, a Zhezu wi si yiri wa ki laga ki na, mee kari wa Tiri tara, ma saa ye go ka ni. Wi sila pye na jaa lere mbege jen mbe yo wi yen wa. Een fo, wi sila ya mbe koro wa larasaga.

²⁵ Je le wa la pye wa, yinne tipele la pye wi sumborombyo wi ni. Naa ki je le wila

[†] 7:7 7:6-7: Eza 29.13 [†] 7:10 7:10: Eki 20.12; 21.17; Efe 6.2 [†] 7:16 7:16: Seweele pele ni, verise ke ma yiri kogoloni wi woro wa; Mati 11.15; 13.9.

kaa Zhezu wi tinme ta, a wì si pan teere
ma kannquuro kan wi jegele,

²⁶ maa yenri ma yo wi yinne tipele li
puro wili wo wi sumboro wi ni. Ki jele
Giresi tara fenne woo lawi. Pa pàa wi se
wa Sirofenesi tara.

27 A Zhezu wì suu pye fo: «Ki yaga piile pe li pe tin gben, katugu ki woro ma yon pe piile pe yaakara ti le peri wa pyonmbigile ke kan.»

²⁸ A jele wi suu pye fo: «Na Fo, ki yen ma kaselege. Een fo, pyonmbigile ngele ke ma pye wa tabali wi ngo, ke maa piile pe yaakara tunmooro nda ti maa tuun pe yeri to kaa.»

²⁹ Kona, a Zhezu wì suu pye fə: «Sənre nda mà yo ti kala na, ma mbe ya mbaa kee. Yinne tipele lì wə ma sumborombyo wi ni.»

³⁰ Naa jele wila kaa songoro ma saa ye
wa wi go, a wi si saa wi pyo wi ta wi sinle
wa wi sinleyaraga ki na, yinne tipele li wo
wi ni.

*Zhezu wila naja bombo
nunqbojili wa sagala*

³¹ Ko pungo na, a Zhezu wì si yiri wa Tiri tara ma toro wa Sidon tara, mæ Dekapole tara ti pari ma kari wa Galile logbogo ki veri.

³² A pè si pan naja nungbojili wa ni wi korogo, wì sila ya mbaa para jenge. A pè suu yenri ma yo wuu keyen yi taga wi na wuu sagala.

³³ A Zhezú wì suu lɛ ma yiri lɛ janwa wi tanla, mɛɛ kari wi nɪ wa yɛgɛ, ma suu yombɛgɛlɛ kɛ lɛ wa nana wi nunɔgbogolo kɛ nɪ, mɛɛ cɛnrɛ surugu kɛ na ma jiri wi nɔavinne li na.

³⁴ Kona, a wi suu yege ki yirige wa naayeri, ma won ngbanga, mee nana wi pye fo: «Efata!» Ko koro wo yen fo: «Yenge!»

³⁵ Le ki yongolo nungba ke ni, a ki nana wi nungbogolo kè si yenge wi na, a wi ngayinne lì sanga, a wì ya na para fò jenge.

³⁶ A Zhezu wi sigi yo maga ngban pe ni fuun pe ni, ma yo paga kaga yo mbe lere kan. En fo, ali naa wila pye naga yuun naga ngbanni pe ni, paa pye naga yari naga seregi.

³⁷ A leele pe nɛɛ kawa ngbanga, nɛɛ yuun fɔ: «Ŋga fuun wila piin, ki yen jenge. Wi yere maa nungbojiile pe piin pe maa nuru, na bomboolo pe piin pe maa para.»

8

*Zhezu wila lere waga tijεε (4 000)
kan pè ka*

(Mati 15.32-39)

¹ Ki piliye yi ni, a janwa gbolo là si gbogolo naa wa Zhezu wi tanla mbe logo

wi yeri. Naa yaakara sila pye pe yeri pe
ka, ki kala na, a Zhezu wì suu fɔrɔgɔfenne
pe yeri, mɛɛ pe pye fɔ:

² «Ki leele mbele pe yinriwe yen na na,
katugu nala yen pe piliye taanri pe yen
laga na ni, yaakara si woro pe yeri pe ka.

³ Na mi ká pe torogo fungó ki ni paa kee,
pe fannga ki yaa sa kó konó, katugu pèle
yiri lege.»

⁴ A wi forogofenne pè suu pye fo: «We mbe yaakara to ta se laga ki gbinri na wi ni mbe pe ni fuun pe kan pe ka pe tin?»

⁵ A Zhezu wì si pe pye fə: «Buru jori wi yen laga ye yeri?» A pè sho fə: «Buru koloshyen.»

⁶ A wì si janwa wi pye ma yo wi cɛn tara ti na. Kona, a wì si buru kɔlɔshyen wi le, ma Yɛnɛle li shari, mɛɛ wi kɔɔnɔ kɔɔnɔ maa kan wi fɔrɔgɔfenne pe yeri, poo yɛɛle janwa wi na. A fɔrɔgɔfenne pɛ suu yɛɛle janwa wi na.

⁷ Ngbangala tunmangola jenri la pye le
pe yeri, a Zhezu wì si Yenhele li shari ke
wogo na, mæ ki yo pe kan, a pè ke yehe
janwa wi na.

⁸ A leele pè ka ma tin. Pè kaa ka ma kò, a pè kanja kòlòshyèn yin kònròkònrò nda tìlà kòrò tì nì.

⁹ A Zhezu wì si pe torogo ma yo paa kee. Pàa lere waga tijere (4 000) yon ko tin ki pillige ki ni.

¹⁰ Le ki yonlogɔ nungba ke ni, a Zhezu wo naa wi fɔrɔgɔfenne pe ni, pɛ si ye wa tɔnmɔkɔrɔ ki ni, mɛɛ kari wa Dalimanuta tara.

*Fariziye pàa pye na jaa Zhezu
wi kafonno la pye peli yan
(Mati 16.1-4)*

¹¹ Kona, a Fariziye pè si kari Zhezu wi korogo, mee saa na kendige woo wi ni. Naa paa pye na jaa mboo wa mbe wele ki kala na, a pè suu yenri ma yo wi kafonno la pye wigi naga pe na, fo pa wi fannja ki yiri wa Yennele li veri.

¹² A Zhezu wì si wòn ma tigi ngbanga ma sho fò: «Yingi na nala pilige woolo pe nɛɛ kafonno jaa? Eɛn fò, kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, kafonno lo la se pye mbe naga pe na.»

¹³ Kona, a wì si yiri le pe tanla, mɛɛ ye naa wa tɔnmɔkɔrɔ ki ni ma logbɔgɔ ki kon ma kari wa ki kɛɛ ŋga na.

*Zhezu wila yo Fariziye poro
naa Erōdi ni pe nagawa senre
ti yen paa leve yen*

(Mati 16.5-12)

¹⁴ Forogofenne paa fegge pe sila yaakara
le, buru nungba pe wo wila pye pe yeri wa
tonmokoro ki ni.

¹⁵ A Zhezu wi sigi yo maga ngban pe ni, ma yo fo: «Ye ye yee yingiwɛ jɛn Fariziye pe leve wo naa Erɔdi woo wi ni.»

¹⁶ A forɔgɔfɛnnɛ pe nɛɛ pe yee yewe na yuun fo: «Maa yaan buru woro laga we yeri, ko ki ti wila para yɛɛn.»

¹⁷ A Zhezu wi si nda paa pye na yuun ti jɛn, mɛɛ pe pye fo: «Mɛɛ a ye nɛɛ ki yuun wa ye nawa ma yo katugu buru woro ye yeri? Ye faa ti koro jenni mbaa ti lee bere jate? Ye tijinliwɛ pi yɛn ma tɔn ye na bere jate?»

¹⁸ *Yɛngɛɛ yɛn ye na, ye woro na yaan jate?*[†] Ye woro na nawa tuun ti na wi le? Nungbogolo yɛn ye na, ye woro na nuru jate?

¹⁹ Na mila buru kangurugo wi kɔɔnlo kɔɔnlo maa kan nambala waga kangurugo (5 000) pe yeri, a pɛ ka, kanja jori yaa yin kɔnrɔkɔnrɔ nda tila koro ti ni?» A pɛ suu yɔn sogo ma yo fo: «Kanja kɛ ma yiri shyɛn[†].»

²⁰ «Na mila kaa buru kolɔshyɛn wi kɔɔnlo kɔɔnlo maa kan nambala waga tijɛɛ (4 000) pe yeri, a pɛ ka, kanja jori yaa yin kɔnrɔkɔnrɔ nda tila koro ti ni?» A pɛ suu yɔn sogo ma yo fo: «Kanja kolɔshyɛn[†].»

²¹ Zhezu wi si pe pye fo: «Ye fa sigi koro jɛn bere jate?»

Zhezu wila fyɔɔn wa sagala

²² Naa paa ka saa gbɔn wa Betisayida ca, a leele pɛɛ si pan fyɔɔn wa ni Zhezu wi korɔgo, maa yɛnri ma yo wi jiri wi na wi ta wi sagala.

²³ A Zhezu wi si fyɔɔn wi yigi wi kɛɛ ki na ma kari wi ni wa ca ki punjo na, mɛɛ cɛnrɛ taga fyɔɔn wi yɛngɛɛ ke na ma keyɛn taga wi na, ma suu yewe ma yo fo: «Maa yaraga ka yaan le?»

²⁴ A fyɔɔn wi suu yɛgɛ ki yirige ma wele, ma sho fo: «Mila leele yaan wurugo wurugo, pe yɛn paa tire yɛn. Paa tanri.»

²⁵ A Zhezu wi suu keyɛn yi taga naa wa fyɔɔn wi yɛngɛɛ ke na. A fyɔɔn wi suu yɛngɛɛ ke kan laga nungba ma wele jɛngɛ. Kona, a wi si sagala, nɛɛ yaara ti ni fuun ti yaan nari jenni jɛngɛ ti yɛɛ ni.

²⁶ A Zhezu wi suu pye ma yo wila kee wi go, wiga ka ye wa ca nawa.

Pyeri wila ki yo ma yo Zhezu wo wi yɛn Kirisi we

(Mati 16.13-20; Luki 9.18-21)

²⁷ Kona, a Zhezu wo naa wi forɔgɔfɛnnɛ pe ni, pɛ si kari wa Sesare Filipu ca ki

kanngara na cara ti ni. Ma pe ta wa kono paa kee, a Zhezu wi si pe yewe ma yo fo: «Leele pe ma yo mi yɛn ambo fo?»

²⁸ A pɛ sho fo: «Pele ma yo ma yɛn Zhan Batisi. Pele ma yo ma yɛn Eli. Pele ma yo Yɛngɛɛ yɔn sɛnrɛ yɔfo wawi mboro.»

²⁹ A wi si poro jate pe yewe ma yo fo: «Yoro wo nawa, ambo wi mi?» A Pyeri wi suu pye fo: «Mboro ma yɛn Kirisi we.»

³⁰ A Zhezu wi sigi yo maga ngban pe ni ma yo paga kaga yo mbe lere kan.

ZHEZU WILA PARA WI KUNWO NAA WI YENME SENRE NA

8.31-9.50

Zhezu wila wi kunwo naa wi yɛnmɛ wogo ki yo

(Mati 16.21-23; Luki 9.22)

³¹ Kona, a Zhezu wi nɛɛ wi forɔgɔfɛnnɛ pe nari na yuun fo: «Ki daga Lere wi Pinambyo wi jolo jɛngɛ. Tara ti leleɛɛ, naa saraga wɔfɛnnɛ teele poro naa lasiri sewɛ jɛnfɛnnɛ pe ni, pe yaa ka je wi na mboo gbo. Ki piliye taanri wogo, wi yaa yɛn mbe yiri wa kunwo pi ni[†].»

³² Zhezu wila pye naga sɛnrɛ ti yuun nari finligi pe kan. Ki kaa pye ma, a Pyeri suu le ma kari wi ni kanngaga na, nɛɛ para wi na ma yo nga wi yo, kii yala.

³³ Ɛɛn fo, a Zhezu wi si wa ma kannga, maa forɔgɔfɛnnɛ sanmbala pe wele, mɛɛ gbanla Pyeri wi na ma yo fo: «Yiri na taanla Sotanla[†]! Katugu ma jaterɛ wi woro Yɛngɛɛ wogo ko na, wi yɛn leele wogo[†] ko na.»

Mbele pɛ taga Zhezu wi na pe daga mbaa tanri yɛgɛ nga na

(Mati 16.24-28; Luki 9.23-27)

³⁴ Ko punjo na, a Zhezu wi suu forɔgɔfɛnnɛ poro naa janwa wi yeri, mɛɛ pe pye ma yo fo: «Na lere wa kaa jaa mbe taga na punjo na, wi kaari wi yinwege ki kala, wuu tiparaga ki tugo[†], wii taga na na.

³⁵ Katugu lere na fuun kaa jaa mboo yɛɛ go sho, wo yaa kaa yinwege ki la. Ɛɛn fo, lere na fuun ka suu yinwege ki la na kala na, konna Sentanra ti kala na, wi yaa kaga ta.

³⁶ Na lere wi ka dunrɛya yaara ti ni fuun ti ta, ki si pye wuu yinwege ki la, yingɛ ki yaara ti yaa yɔn mboo kan?

³⁷ Yingɛ yaraga ki yɛn wa lere mbe ya kan mboo yɛɛ go sho?

³⁸ Na lere na ka fɛrɛ ta na ni, nakoma na sɛnrɛ ti ni ki nala pilige woolo mbele pe

[†] **8:18 8.18:** Zhere 5.21 [†] **8:19 8.19:** Maki 6.38-44 [†] **8:20 8.20:** Ye Maki 8.9laga ki wele. [†] **8:31 8.31:** Mati 16.21

[†] **8:33 8.33:** Zhezu wila Pyeri wi yeri Sotanla, katugu wila pye naga ngbeli mbe Zhezu wi kan wi kɛ kanngaga na wi wo wa tunggo nga Yɛngɛɛ li kan wi yeri wi pye ki ni, ko yɛn mbe jolo dunrɛya woolo pe kala na, mbe pe sho.

[†] **8:33 8.33:** Eza 55.8-9; 1 Koren 2.14 [†] **8:34 8.34:** Ko koro wo yɛn fo wi cɛn wi jologo ki cɛnwɛ, wii taga Zhezu wi na.

yen keenne lifenne naa kapere pyefenne pe sogowo, pa Lere wi Pinambyo fun wi yaa ka fere ta ki fo wi ni, na wi ka ka pan wa wi To wi gbogowo pi ni meregeyekpoyi pe ni we.»

9

¹ A Zhezu wi si pe pye naa fo: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, mbele pe yen lagame, pele yen wa pe ni, pe se ka ku ghen, na pe fa Yenjele li wunluwo pi yan pi pan yawa ni.»

Zhezu wi yege cenwe pila kannga
(Mati 17.1-13; Luki 9.28-36)

² Naa piliye kogoloni la kaa toro, a Zhezu wi si Pyeri, naa Zhaki, konaa Zhan pe le ma kari pe ni yanwiga titonlogo ka na. Poro ce paa pye wa ki laga ki na. Ma pe ta wa, a Zhezu wi yege cenwe pi si kannga le pe yege na.

³ A wi yariporo ti kannga ma filige, na yengele shoo. Lere wo wa woro laga tara ti na, na wi mbe ya mbe yariporo jogo ti filige ma.

⁴ A Eli naa Moyisi† pe si yiri le pe na. Paa pye na para Zhezu wi ni.

⁵ Kona, a Pyeri wi si Zhezu wi pye fo: «We Nagafo, ki yen ma yon we koro lagame. We yaa segbara taanri kan, mboro wogo nungba, Moyisi wogo nungba, Eli wogo nungba.»

⁶ Wi mbaa yo yege nga na ko wi sila jen, katugu wo naa forogofenne sanmbala pe ni, paa fye fo jenge.

⁷ A kambaaga ka si pan, mee pe ton wa ki yinne pi ni. A magala la si yiri wa ki kambaaga ki ni ma yo fo: «Ija yeen, wo wi yen na Pinambyo na wilan ndanla jenge we, yaa wi senre ti nuru!»

⁸ Le ki yongolo nungba ke ni, a forogofenne pe si wele ma pe yee maga, pee lere wa yan naa, ndee Zhezu wo nungba.

⁹ Naa paa kaa yiri wa yanwiga ki na na tinri, a Zhezu wi sigi yo maga ngban pe ni, ma pe pye fo: «Ija ye yan, yaga kaga yege yo mbe lere kan fo Lere wi Pinambyo wi sa ku, wi yen wi yiri wa kunwo pi ni.»

¹⁰ A pe sigi kala li tege wa pe nawa. Een fo, sanga legere ni, paa pye na pe yee yewe na yuun fo: «Mbe songoro mbe yen mbe yiri wa kunwo pi ni, ko koro wo yen mele?»

¹¹ A pe si Zhezu wi yewe ma yo fo: «Yingi na lasiri sewe jenfenne pe ma sho fo Eli daga mbe pan ghen?»

¹² A Zhezu wi si pe pye fo: «Kaselege yi, Eli wi daga mbe pan ghen, mbe yaara ti ni fuun ti gbegele fonggo.† Een fo, yingi na ki si yen ma yonlogo wa Yenjele senre sewe

wi ni, ma yo Lere wi Pinambyo wi yaa jolo jenge, fo leele pe yaa ka je† wi na?

¹³ Ma si yala, mi yen naga yuun ye kan fo Eli† wila pan mako, a poo jolo jenge paa yege nga na ki yen ma yonlogo wa Yenjele senre sewe wi ni we.»

Zhezu wila pyo wa sagala,
yinne tipele la pye wi ni
(Mati 17.14-21; Luki 9.37-43a)

¹⁴ Naa paa kaa pan ma ghen le forogofenne sanmbala pe na, a pe si janwa gbolo la yan li gbogolo le pe tanla ma pe maga. Lasiri sewe jenfenne pe le la pye na kendige woo pe ni.

¹⁵ Naa leele paa kaa Zhezu wi yan wila paan, a ki si pe fo. A pe si yiri ma fe ma saa wi fili, mboo shari.

¹⁶ A Zhezu wi suu forogofenne pe yewe ma yo fo: «Yaa kendige ko woo pe ni yingi kala na?»

¹⁷ Wa janwa wi ni, a nana wa suu pye fo: «We Nagafo, mi pan na pyo wi ni ma korogo, yinne tipele yen wi ni, li yen bombo.

¹⁸ Yinne tipele liga yiri wi ni laga o laga, li maa jan le tara, ngborogo maa yinrigi wa wi yon; wi maa ngangala ke kaa ma sheli karirra. Moo forogofenne pe yenri ma yo pe yinne tipele li puro peli wo wi ni, pee ya.»

¹⁹ A Zhezu wi si pe pye fo: «Yoro wele, ye yen leele mbele pe yen mbatagambala! Wagati jori mi daga mbe pye ye ni naa? Wagati jori mi daga mbe ye kala li kun na yee ni? Ye pyo wi le ye pan wi ni na kan!»

²⁰ A pe suu le ma saa wi kan wi yeri. Naa yinne tipele laa kaa Zhezu wi yan, a li si pyo wi yangara ngbanga. A wi si to le tara nee kongi, a ngborogo nee yinrigi wa wi yon.

²¹ A Zhezu wi si pyo wi to wi yewe ma yo fo: «Kuu ta ma le wagati wiwiin?»

A tofo wi sho fo: «Ma le wi puwen pi ni.

²² Sanga legere ni, ki yinne tipele li maa jan wa kason konaa tonmo pi ni na jaa mboo gbo. Na kaa pye ma mbe ya kala la pye, we yinriwe ta, ma we saga!»

²³ A Zhezu wi suu pye fo: «Ki cen mele, a ma sho fo: «Na ma mbe ya?» Lere na fuun ka taga na na, kala li ni fuun li mbe ya pye mboo kan.»

²⁴ Le ki yongolo nungba ke ni, a pyo wi to wi si gbele ngbanga, ma yo fo: «Mi taga ma na, ki kala na, na saga mala mbatagawa pi ko na ni.»

²⁵ Naa Zhezu wila kaa janwa wi yan wila gbinri na paan pe korogo, a wi si gbanla yinne tipele li na, ma yo fo: «Mboro yinne

† 9:4 9:4: Moyisi naa Eli paa pye Yenjele yon senre yofenne, mbele paa pe yinwege ki pye faa laga tara ti na. † 9:12 9:12: Mala 3.23 † 9:12 9:12: Yuuro 22.8 † 9:13 9:13: Mati 11.14

tipele bombo nungbojili na yeen, mila ki yuun ma kan, wo wa ki pyo na wi ni, maga ka ye wi ni naa fyew.»

²⁶ Kona, a yinne tipele li si gbele ngbanga ma pyo wi yangara ngbanga, mee wo wi ni. A pyo wi si cen ndee wi ku, fo a lelegere na yuun: «Wi ku, wi ku.»

²⁷ Een fo, a Zhezu wi suu yigi wi kee ki na maa yirige, a wi si yiri ma yere.

²⁸ Naa Zhezu wila kaa ye wa go, a wi forogofenne pe si saa wi yewe pe ye, ma yo fo: «Yingi na wee si ya mbege yinne tipele na li puro?»

²⁹ A Zhezu wi si pe pye fo: «Ko yinne tipele cenle na yeen, Yennele yenrewe po pi ma ya ma lo puro mali wo.»

*Zhezu wila wi kunwo
naa wi yenme wogo ki yo naa
(Mati 17.22-23; Luki 9.43b-45)*

³⁰ A pe si yiri wa ki laga ki na, ma Galile tara ti pari ma kari. Zhezu wi sila pye na jaa leele poo saga jen.

³¹ Katugu wila pye naa forogofenne pe nari. Wila pye na pe piin fo: «Pe yaa ka Lere wi Pinambyo wi le leele pe kee poo gbo. Wiga ku ki biliye taanri wogo, wi yaa yen mbe yiri wa kunwo pi ni.»

³² Een fo, forogofenne pe sila ki senre ti koro jen, a pe si fyee pe suu yewe.

*Wiwiin wi yen legboɔ ma we?
(Mati 18.1-5; Luki 9.46-48)*

³³ A pe si saa gbon wa Kaperinawu. Naa paa kaa ye wa go, a Zhezu wi suu forogofenne pe yewe ma yo fo: «Yingi senre ye pye na yuun na wa kono?»

³⁴ A pe si pyeri, katugu paa pye na kendige woo pe yee ni wa kono, mbe ta mbe na wi yen pe ni fuun legboɔ wi jen.

³⁵ Kona, a Zhezu wi si cen, mee pe yeri ma yo fo: «Lere na kaa jaa mbe pye kongbanja, wi daga mboo yee pye pe ni fuun pungofo konaa pe ni fuun tumbyee!»

³⁶ A wi si pyo jee wa le maa yerege le pe sogowo. Naa wila kaa wi le wa wi keyen yi ni, a wi si pe pye fo:

³⁷ «Lere na fuun ka ki pyo na wi si wa yigi jenge na kala na, kona, muwi ki fo wi yigi jenge. Lere na fuun ka silan yigi jenge, kona, mi ma ki fo wi yigi jenge, een fo, na wilan tun wo ki fo wi yigi jenge.»

*Ye woro ma na mben,
wo yen ye lejenne
(Luki 9.49-50)*

³⁸ Kona, a Zhan wi si Zhezu wi pye fo: «We Nagafo, we lere wa yan wila yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni ma

mege ki na, woɔ pye ma yo wiga kaa ki piin, katugu wi woro we ni.»

³⁹ A Zhezu wi si pe pye fo: «Yaga kaa yeege kon mbe yo wi kaa ki piin, katugu lere se ya kafonno pye na mege ki na, mbe koro le ki yongolo nungba ke ni mbaa senpere yuun na na.

⁴⁰ Ki kala na, lere na woro we mbenfo, wo yen we lejenne!

⁴¹ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, lere na fuun ka tonmo jene yenle kan ye yeri ye wo, katugu ye yen Kirisi wi woolo, wo yaa kaa tonli wi ta.»

*Maga ka lere fanla mboo le kapege
(Mati 18.6-9; Luki 17.1-2)*

⁴² «Ki piile tunmombolo mbele pe taga na na, lere na fuun ka ti wa ka kapege pye, pe sinndelingbogo to wa ki fo wi yologo pe saa wa wa kogoje wi ni, ko mbe mbonro wi na.

⁴³ Na kaa pye ma kee ko ki yaa ti mee kapege pye, ki kon maga wo wa. Ma koro kee nungbafɔ, ma sa ye wa yinwege jenge ki ni, ko mbonro ma na ma koro ma keyen shyen yi ni, ma kari wa jaganama, wa kason nga ki se figi ko ni.

⁴⁴ [Wa ki laga ki na, fyenre nda ti maa wire ti kaa ti se ku, ki kason ki se si figi fyew.]

⁴⁵ Na kaa pye ma jele lo li yaa ti mee kapege pye, li kon ma li wo wa. Ma koro jele nungbafɔ, ma sa ye wa yinwege jenge ki ni, ko mbonro ma na, ma koro ma jeele shyen ke ni, pe soon wa wa jaganama wi ni ko na.

⁴⁶ [Wa ki laga ki na, fyenre nda ti maa wire ti kaa ti se ku, ki kason ki se si figi fyew.]

⁴⁷ Na kaa pye ma yenle lo li yaa ti mee kapege pye, li logori mali wo wa. Ma koro yenle nungba ma ye wa Yennele li wunluwo pi ni, ko mbonro ma na, ma koro ma yengele shyen ke ni, pe soon wa wa jaganama wi ni ko na.

⁴⁸ Wa ki laga ki na, fyenre nda ti maa wire ti kaa ti se ku, ki kason ki se si figi fyew†.

⁴⁹ Katugu kason ki yaa ka pye lere pyew wi na paa yeege nga na pe ma ko le yaakara†.

⁵⁰ «Ko wi yen ma yon. Een fo, na ko wi tanwa piga wo† wi ni, yingi ye mbe ya pye wii tanla naa? Ki daga ko mbe pye yoro jate ye ni. Ye pye yeyingge na ye yee ni.»

**ZHEZU WI TANGALA MBE
KARI WA ZHERUZALEMU**

Nagawa senre nda Zhezu wila yo porogo ki jogowa wogo ki na (Mati 19.1-12; Luki 16.18)

¹ A Zhezu wi si yiri le ki laga ki na, mee kari wa Zhude tara, konaa wa Zhuriden gbaan wi pungo na. A janwa gbolo la si pan ma gbogolo wa wi tanla naa. A wi nee pe nari Yenjele senre ti ni, paa yege nga na wila pye naga piin faa we.

² A Fariziye pe le si pan maa yewe mboo wa mbe wele, mee wi si pe pye fo: «Ki daga naja wuu jo wi je le?»

³ A Zhezu wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yingi Moyisi wila naga ye na ma yo yaa piin?»

⁴ A pe sho fo: «Moyisi wila ki kono kan ma yo naja wi jele jegesewe kon wuu kan wi jo wi yeri, wii jen wuu je†.»

⁵ Kona, a Zhezu wi si pe pye fo: «Ye kotongbanga ko kila ti Moyisi wila ki ngasele li kan ye yeri.

⁶ Een fo, maga le wa dunruya wi lesaga ki na, Yenjele laa pe gbegele naja naa jele.

⁷ Ko ki ti naja wi yaa ka laga wi to naa wi no pe na, mbe si mara wi jo wi na.

⁸ Kona, pe shyen pe yaa pye wire nungba. Ki ka pye ma, pe woro leele shyen naa, een fo, pe yen wire nungba†.

⁹ Ki kala na, yaraga nga Yenjele li pye nungba, lere ka kaga laga ki yee na.»

¹⁰ Naa paa kaa ye wa go, a Zhezu wi forogofenne pe suu yewe naa ki senre ti ni.

¹¹ A wi si pe pye fo: «Lere na fuun kaa jo je mbe wa yege pori naa, kona, jataga wi yen na piin. Ki pyelomo nungba pi na fun,

¹² jele na fuun kaa polo je mbe pori naja wa yege yeri, kona, nandara wi yen na piin.»

Zhezu wila duwaw piile tunmombolo pele na

(Mati 19.13-15; Luki 18.15-17)

¹³ Kona, a leele pe le si pan piile tunmombolo pele ni Zhezu wi korogo, jango wi jiri pe na wi duwaw pe na. Een fo, a wi forogofenne pe si gbanla pe na.

¹⁴ Naa Zhezu wila kaa ki yan ma, a ki suu mben. A wi suu forogofenne pe pye fo: «Ye piile tunmombolo pe yaga paa paan na korogo, yaga ka pe yege kon, katugu mbele pe yen paa pe yen, Yenjele li wunluwo pi yen poro woo.

¹⁵ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, na lere na si yenle Yenjele li wunluwo pi na paa pyo yen, ko fo wo se ka ye wa Yenjele li wunluwo pi ni fyew.»

¹⁶ Ko pungo na, a wi nee piile pe gboni, nee keyen tari pe na nungba nungba na duwaw pe na.

Lefonno penjagboro fo wa senre (Mati 19.16-30; Luki 18.18-30)

¹⁷ Naa Zhezu wila kaa kono li le na kee, a naja wa si fe ma saa kannguuro kan wi nogo, mee wi yewe ma yo fo: «We Nagafu jenne, yingi mi daga mbe pye mbe si yinwege mbakogo ki ta?»

¹⁸ A Zhezu wi suu pye fo: «Yingi na, a ma nee na yinri jenne? Lere woro jenne ndee Yenjele lo nungba pe!

¹⁹ Ma si yen ma Yenjele li ngasegele ke jen, ke ngele: *Maga ka lere gbo, maga ka jataga pye, maga ka yu, maga ka yagbolo sereya yo mbe taga lere na, maga ka lere fanla mbe li, ta ma to naa ma no pe gbogo.*†

²⁰ A naja wi suu yon sogo ma yo fo: «We Nagafu, mi ko ngasegele koro ke ni fuun koro le na tanri ke na, maga le na puwen pi ni.»

²¹ A Zhezu wi suu wele ndanlawa ni, mee wi pye fo: «Yaraga nungba koon yaga. Kari ma soon kee yaara ti ni fuun ti pere, maga penjara ti yeele fyonwo fenne pe na, mee pan ma taga na na. Kona, ma yaa ka korogo gbenge ta wa yenjele na.»

²² Een fo, naa naja wila kaa ki senre ti logo, a wi jatere wi si piri wi na, a wi si songoro ma kari yesanga ni, katugu penjagboro la pye wi yeri.

²³ A Zhezu wi suu forogofenne mbele paa pye maa maga pe pye fo: «Penjagboro fenne pe ye wa Yenjele li wunluwo pi ni, ki yen ma ngban fo jenge.»

²⁴ A ki senre ti suu forogofenne pe pari fo jenge. A Zhezu wi sho naa fo: «Na piile, mbe ye wa Yenjele li wunluwo pi ni, ki yen ma ngban fo jenge.

²⁵ Kaselege ko na, yongome mbe toro mesheli wele, ko tanla ma we penjagboro fo wi ye wa Yenjele li wunluwo pi ni ko na.»

²⁶ Kona, a ki si forogofenne pe pari naa ma serege. A pe nee pe yee yewe na yuun fo: «Iga ambo Yenjele li yaa ka sho oke?»

²⁷ A Zhezu wi si pe wele, mee yo fo: «Leele poro yege na ki se ya pye, een fo, Yenjele lo mbe ya mbege pye, katugu Yenjele li mbe ya kala li ni fuun li pye.»

²⁸ A Pyeri wi suu pye fo: «Wele! We we yaara ti ni fuun ti yaga wa, ma taga ma na, ki yaa ka pye mele?»

²⁹ A Zhezu wi sho fo: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, na lere na fuun kaa go, naa wi nosepiile nambala, naa wi nosepiile jele, naa wi no, naa wi to, naa wi piile, naa wi keere ti yaga na kala na konaa Sentanra ti kala na,

³⁰ wi yaa yinre naa nosepiile nambala, naa nosepiile jele, naa neele, naa piile, naa keere ti yongu cenme cenme ta laga

† 10:4 10:4: Dete 24.1

† 10:8 10:7-8: Zhen 2.24

† 10:19 10:19: Eki 20.12-17; Dete 5.16-20; Jromu 13.9

ki dunruya ŋa wi ni. Wi yaa si jologo ta fun. Na wagati ŋa wila paan wi ni, wi yaa ka yinwege mbakogo ki ta.

³¹ Eɛn fɔ, mbele pe yen kongbanmbala pe legere yaa ka pye punɔfɔfenne, mbele pe yen punɔfɔfenne pe legere yaa ka pye kongbanmbala.»

Naa Zhezu wila pye naa kunwɔ naa wi yenme senre ti yuun, ki taanri wogo ko layi ŋa

(Mati 20.17-19; Luki 18.31-34)

³² Naa paa kaa kono li le na kee wa Zheruzalemu, a Zhezu wi si keli pe yege na tanri. Wi forogofenne pe jatere wila piri pe na. Leele mbele paa taga pe punɔ na, paa pye na fyɛ. A Zhezu wi si nuru maa forogofenne ke ma yiri shyen pe yeri kanngaga na, nee ŋa ki yaa sa pye wi na wa Zheruzalemu ki yege yuun pe kan.

³³ Wila pe pye fɔ: «Ye wele, we mbele waa kee wa Zheruzalemu. Pe yaa sa Lere wi Pinambyɔ wi le saraga wɔfenne teelee poro naa lasiri sewe jenfenne pe kee. Pe yaa kiti kon wi na mbe yo poo gbo. Pe yaa kaa le mbele pee sheri pe kee.

³⁴ Pe yaa ka tege wi na, mbe cenre surugu wi na, mboo gbɔn sapige ni, mbe suu gbo. Eɛn fɔ, ki pilige taanri wogo, wi yaa yen mbe yiri wa kunwɔ pi ni.»

Zhaki naa Zhan paa yaraga ka yenri

(Mati 20.20-28)

³⁵ Kona, Zebede pinambiile shyen, Zhaki naa Zhan, a poro si fulo Zhezu wi tanla ma suu pye fɔ: «We Nagafɔ, ŋga waa yenri ma yeri, waa jaa maga kan we yeri.»

³⁶ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Yingi yaa jaa mbe pye ye kan?»

³⁷ A pɛ suu pye fɔ: «Na maga ka pye wa ma gbogowo pi ni sanga ŋa ni, ma yere ki na we cen wa ma tanla. Nungba mbe cen ma kalige kee ki na, sanja wi cen ma kameŋge kee ki na.»

³⁸ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Iŋga yaa yenri, ye sigi jen! Jologo wɔjenne na mi yaa wɔ† wa li ni, ye mbe ya wɔ wa li ni le? Nakoma mi yaa batize yege ŋa na, ye mbe ya mbe batize ma le?»

³⁹ A pɛ suu yon sogo ma yo fɔ: «We mbe ya.» A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Ki yen ma kaselege, fɔ mi yaa wɔ wɔjenne na ni, ye yaa wɔ wa li ni. Mi yaa batize yege ŋa na, ye yaa ka batize ma fun.

⁴⁰ Eɛn fɔ, wa mbe cen na kalige kee ki na, konaa wa mbe cen na kameŋge kee ki na, mi ma mi daga mbe ko kono lo kan ye yeri. Ki censara Yenŋele liri gbegede mbele kan, poro pe yaa ka cen wa.»

⁴¹ Naa forogofenne ke sanmbala paa kaa ki senre ti logo ma, a ki nee pe yaa Zhaki naa Zhan pe kala na.

⁴² A Zhezu wi si pe yeri, mee pe pye fɔ: «Yɛge jen ma yo mbele pe maa jate teelee tara woolo pe go na, pe ma cen pe go na ma pe yigi pe fannga ki ni. Pe legboolo pe maa pe fannga ki nari pe na.

⁴³ Eɛn fɔ, yoro sogowo po si daga mbe pye ma. Na fuun kaa jaa mbe pye ye ni fuun legbo, wi daga mboo yee pye ye ni fuun tunmbyee.

⁴⁴ Na kaa jaa mbe pye ye ni fuun kongbanna, wi daga mboo yee pye ye ni fuun kulo.

⁴⁵ Katugu Lere wi Pinambyɔ wii pan leelee poro mbaa tunngo piin wi kan, eɛn fɔ, wi pan mbe tunngo pye leelee pe kan, mboo yinwege ki kan ki pye lelegere go shosara.»

Zhezu wila fyoon Baritime wi sagala

(Mati 20.29-34; Luki 18.35-43)

⁴⁶ Kona, a Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni, pɛ si ye wa Zheriko ca ki ni. Naa paa kaa na yinrigi wa ca nawa na kee, a janwa gbolo la si taga pe na. Wa kono na paa le li yon na, fyoon wa la pye ma cen wa na yaara yenri. Time pinambyɔ lawi, paa pye naa yinri Baritime.

⁴⁷ Naa Baritime wila kaa ki logo ma yo Nazareti ca fenne Zhezu wo wila paan, a wi nee gbele ngbanga na yuun fɔ: «Zhezu, Davidi setirige pyo, na yinriwe ta!»

⁴⁸ A lelegere nee gbanla wi na ma yo wi pyeri. Kona, a wi si gbele ngbanga naa ma we kongbanna ki na, ma yo fɔ: «Davidi setirige pyo, na yinriwe ta!»

⁴⁹ A Zhezu wi si yere, mee pe pye fɔ: «Yoo yeri wa na kan.»

A pɛ si fyoon wi yeri ma suu pye fɔ: «Ma jatere wi wa nungba, yiri, wila ma yinri!»

⁵⁰ A Baritime wi suu derigbogo ki wo maga wa le tara, mee yew ma kan wi tooro ti na, mee kari Zhezu wi korogo.

⁵¹ A Zhezu wi suu pye fɔ: «Yingi maa jaa mbe pye ma kan?»

A wi sho fɔ: «We Nagafɔ, ki pye mbaa yaan naa fɔnngo!»

⁵² A Zhezu wi suu pye fɔ: «Ta kee, ma tagawa pɔon sho!»

Le ki yongolo nungba ke ni, a wi yengele kɛ si yenge, a wi nee yaan. A wi si taga Zhezu wi na wa kono nee kee.

ZHEZU WI TUNNGO WA ZHERUZALEMU CA

11

11-13

† 10:38 10:38: Mbe wo wa jologo wɔjenne li ni, konaa mbe batemu ŋa ta, ko ki yen jologo ŋa Zhezu wi yaa jolo mbe ku we.

Zhezu wi yege wa Zheruzalemu ca
(Mati 21.1-11; Luki 19.28-40; Zhan 12.12-19)

¹ Naa paa kaa yongo Zheruzalemu ca ki ni, ma gbɔn Betifazhe naa Betani cara ti na, ma wa wa Oliviye tire yanwiga ki yeri, a Zhezu wi suu fɔrɔgɔfenne shyen tun, ma yo fɔ:

² «Yaa kee wa ca nga wa ye yege ki ni. Ye yesaga wa ca, ye yaa sofile pyo wa yan pɔo pɔ le, male lere fa lugu wi na. Yoo sanga ye pan wi ni na kan.

³ Na lere wa ka ye yewe mbe yo fɔ: «Yingi na, a ye nɛɛ ko piin yɛɛn?» Yoo pye fɔ: «Wi kala yen we Fɔ wi na. Wi yaa si songoro mbe pan wi ni fɔɔnfɔɔn nga!» »

⁴ A pɛ si kari, mɛɛ saa sofile pyo wi yan pɔo pɔ go ka yon na, le kono yon ki tanla. A pɛ suu sanga.

⁵ Leele mbele paa pye le, a pɛle si pe yewe ma yo fɔ: «Yingi na, a ye nɛɛ sofile pyo na wi sangala?»

⁶ Nga Zhezu wila yo pe kan, a pɛ sigi yo, a leelee pɛ si yere ki na.

⁷ A pɛ si sofile pyo wi yigi ma saa wi kan Zhezu wi yeri, mɛɛ pe derigboro ti wo mari taga sofile wi na. A Zhezu wi si lugu ma cɛn wi na.

⁸ Lelegere la pe derigboro wo mari jan wa kono. A pele nɛɛ tige were koon wa yan nari jaan wa kono naga nari fɔ paa wi gbogo.

⁹ Leele mbele paa pye Zhezu wi yege, konaa mbele paa pye wi punjo na, paa pye na jorogi na yuun fɔ: «Ozanna! *Na wila paan we Fɔ wi mege ki na, Yennele sa duwaw wi na!*»

¹⁰ Yennele sa duwaw wunluwo mba pila paan pi na, we tele Davidi wunluwo we! Gbɔgowo yen Yennele woo, lo na li yen wa naayeri lara ti ni fuun ti go na we!»

¹¹ A Zhezu wi si ye wa Zheruzalemu ca, mɛɛ kari wa sherigo gbogo ki ni. Yaara nda fuun tila pye wa, a wi si ti ni fuun ti welewele ma saa ti ko. Naa wila kaa wagati wi yan wi jerege, a wi si songoro wa Betani, wo naa wi fɔrɔgɔfenne ke ma yiri shyen pe ni.

Zhezu wila tige ka danga
pege yinri figiye
(Mati 21.18-19)

¹² Ki goto pinliwe pi ni, naa paa kaa yiri wa Betani na kee, a funjo si Zhezu wi yigi.

¹³ A wi si figiye tige ka yan wa lege. Were la pye ki na. A wi si kari ma saa ki wele maga yan ndɛɛ wi yaa pire yan ki na. Eɛn fɔ, naa wila kaa yongo wa ki tanla, wii pire yan ki na, ndɛɛ ki were to, katugu ki sesanga wi sila gbɔn.

¹⁴ Kona, a Zhezu wi si tige ki pye fɔ: «Lere ka koon pyo wa ka naa fyew.»

A wi fɔrɔgɔfenne pɛge senre ti logo.

Zhezu wila kari wa sherigo gbogo
(Mati 21.12-17; Luki 19.45-48; Zhan 2.13-22)

¹⁵ Naa paa kaa gbɔn wa Zheruzalemu, a Zhezu wi si saa ye wa sherigo gbogo ki ni. Leele mbele paa pye wa na pere konaa mbele paa pye na loo, a wi nɛɛ pe puro na pe yinrigi. Wila penjara surufenne pe tabaliye pe jaanri naa ca ketengele perefenne pe jɔnrɔ ti ni.

¹⁶ Kona, a wi si je wii yenle lere wa mbe yaraga ka le mbe toro ki ni naa wa sherigo gbogo ki nawa.

¹⁷ A wi nɛɛ pe nari na yuun fɔ: «Ki yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni, ma yo fɔ: «*Na go pe yaa kaa ki yinri cengele ke ni fuun ke Yennele yenrigi.*»[†] Eɛn fɔ, a yoro si pan naga piin yoolo[†] larasaga!»

¹⁸ Saraga wɔfenne teele poro naa lasiri sewe jenfenne pe ni, naa paa kaa ki wogo ki logo, a pe nɛɛ pyelomo jaa mbe Zhezu wi gbo. Eɛn fɔ, paa pye na fyɛ wi yege, katugu wi nagawa senre tila janwa wi ni fuun wi pari fɔ jɛngɛ.

¹⁹ Naa yonlo kila kaa ko, a Zhezu wo naa wi fɔrɔgɔfenne pe ni, pɛ si yiri wa ca mɛɛ kari.

Zhezu wila para figiye tige
nga kila waga ki senre na
(Mati 21.20-22)

²⁰ Ki goto yirifaga ki na, naa paa kaa na toro, a pɛ si figiye tige ki yan ki waga fɔ ma saa gbɔn wa ki ninde ti na.

²¹ A Pyeri wi si nawa to senre nda Zhezu wila yo ti na, mɛɛ wi pye fɔ: «Wele, we Nagafɔ! Figiye tige nga mà danga, ki waga pew!»

²² A Zhezu wi suu fɔrɔgɔfenne pe pye fɔ: «Ye taga Yennele li na!

²³ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, lere na fuun kaga yo ki yanwiga nga ki kan mbe yo fɔ: «Yiri lagame, ma sa to wa kɔgoje wi ni», na ki woro naa koon shyen wa wi kotogo na, na wi ka taga ki na mbe yo nga wila yuun ki yaa pye, pa ki yaa pye wi kan da.

²⁴ Ki kala na, mila ki yuun ye kan fɔ: Yaga yaraga nga fuun yenri Yennele li yeri, ye taga ki na fɔ yege ta mako, pa ye yaa ki ta.

²⁵ Na yaga yiri mbe yere mbaa Yennele yenri sanga o sanga, na kiga yala lere wa kapege pye ye na, yege kala yaga wi na le ki laga ki na, jango ye To na wa yennele na, wi ye kapere ti kala yaga ye na fun.

[†] 11:9 11:9: Yuuro 118.25-26

[†] 11:17 11:17: Eza 56.7

[†] 11:17 11:17: Zhere 7.11

²⁶ [Een fò, na ye sigi fò wi kapege ki kala yaga wi na, ye To ña wa yennjele na, wi se ye kapere ti kala yaga ye na fun.]»

*Zhezu wi fannga ki yiri se
(Mati 21.23-27; Luki 20.1-8)*

²⁷ A pè si kari naa wa Zheruzalemu. Naa Zhezu wila kaa ye wa sherigo gbogo ki ni na yanriyanri, a saraga wofenne teelee, naa lasiri sewe jenfenne poro naa Zhufuyelelele pe ni, pè si pan Zhezu wi korogo.

²⁸ A pè suu yewe ma yo fò: «Kagala ngele maa piin yeen, maa ke piin yingi fannga ni? Ambò wigi fannga ki kan ma yeri, ma nêe ke piin?»

²⁹ A Zhezu wì si pe yon sogo ma yo fò: «Mi yaa ye yewe kala nungba ni, na yaga li koro wi yo mbanla kan, mila ki kagala ke piin yaraga nga fannga ni, pa mi yaa ki yo mbe ye kan.

³⁰ Yennjele lo làa Zhan wi torogo wi pan wila batemu wi piin lee leele poro la wele? Ye ka yo yanla kan.»

³¹ A pe nêe kendige woo pe yee ni na yuun fò: «Na waga ki yo mbe yo fò: «Yennjele lo làa wi torogo», pa wi yaa we yewe mbe yo fò: «Yingi na yee si taga wi senyoro ti na?»

³² Een fò, na waga sho fò: «Leele poro paa wi torogo...» »

Paa pye na fyee janwa wi yeege, katugu leele pe ni fuun paa pye na Zhan jate Yennjele yon senre yofò jenne.

³³ Kona, a pè si Zhezu wì yon sogo ma yo fò: «Wee jen.» A Zhezu wì si pe pye fò: «Een mi fun, mila ki kagala ke piin yaraga nga fannga ni, mi sege yo mbe ye kan.»

12

*Kere welefenne tipeele yomiyeele
(Mati 21.33-46; Luki 20.9-19)*

¹ Ko punngo na, a Zhezu wi nêe yomiyeelele waa pe kan na yuun fò: «Nanja wà la erezen tiire kere kon, mée mbogo wa mari maga, ma si wege wo ma erezen pire tonmo wosaga ki gbegele wa, mée sanngazo kan kere ti sigewe pi kala na. Kona, a wì si kere ti telege erezen kere tunmbyeele pele na pe kaa tawa pi kan wi yeri, mée kari taleere ta ni.

² Naa erezen pire ti cosanga wila kaa gbòn, a wì suu tunmbyee wa torogo wa erezen kere tunmbyeele pe yeri ma yo wi saa tawa pi sho wi kan.

³ A pè si tunmbyee wi yigi maa gbòn, mée wi songoro kewara.

⁴ A kerefo wì suu tunmbyee wa torogo naa wa pe yeri. A pè si wo gbòn wi go ki na maa welege, mée wi tegele fò jenge.

⁵ A wì si nuru ma wa torogo naa wa pe yeri. A pè si wo gbo. Ko punngo na, a wì si pele torogo wa naa legere. A pè pele gbòn, ma pele gbo pe ni.

⁶ A kì si koro kerefo wi pinambyo nungba ña wù ndanla jenge wo. A wì si wo torogo pe ni fuun pe punngo na, ma yo fò: «Pe yaa sa fere ta na Pinambyo wo kan.»

⁷ Een fò, a erezen kere tunmbyeele pè sigi yo pe yee kan fò: «Na yeen, wo wi yen korogo lifo we, ye pan woo gbo, pa kere ti yaa koro we kan!»

⁸ A pè suu yigi maa gbo, mée saa wi wa wa erezen kere ti punngo na.»

⁹ A Zhezu wì si pe pye fò: «Yoro wo nawa, yingi kerefo wi yaa pye? Wi yaa pan mbe erezen kere tunmbyeele pe gbo mbe kere ti kan pele yeri.

¹⁰ Mi yo ki senre nda yeri kara jate wa Yennjele senre sewe wi ni? Ti nda fò: *Go wafenne pè je sinndelege nga na, ko kì pye go yenle li sinndelege konngbannga ye.*

¹¹ *Pa ko wogo nga ko yiri wa we Fò wi yeri, a kì pye kagbogo we yeege na!»†*

¹² Zhezu wì kaa ko senre to yo ma ko, a Zhufuyelelele pe nêe wi lagajaa mboo yigi, katugu paa ki jen ma yo wila ki yomiyeele li wa poro na. Een fò, paa pye na fyee janwa wi yeege. Kì kaa pye ma, a pè suu yaga mée kari.

*Nizara ña wi daga mbe sara
wunlumbolo to wi yeri*

(Mati 22.15-22; Luki 20.20-26)

¹³ Kona, a pè si Fariziye poro naa leele mbele paa taga Erodi wi na pele torogo wa Zhezu wi yeri, pe ta pe saa yigi wo jate wi yon senre ti na.

¹⁴ A pè si saa wi pye fò: «We Nagafò, wège jen ma yo kaselege ko ma maa yuun. Maa la fyee lere yeege, katugu maa lere wo lere ni. Een fò, ma maa Yennjele kono li nari leele pe na kaselege ni. Kì kala na, kì daga waa Jromu tara wunlumbolo to wi nizara wi woo le? Waa wi woo lee waga kaa wi woo?»

¹⁵ Een fò, Zhezu wila ki jen ma yo kopiire paa pye na piin. A wì si pe pye fò: «Yingi na, a ye nêe na waa na wele? Ye warifuwe pyo nungba kan na yeri mboo wele.»

¹⁶ A pè si pan nungba ni wi kan. A Zhezu wì si pe pye fò: «Ambò foto naa ambò yoonro ti yen wi na?» A pè suu pye fò: «Sesari woro ri.»

¹⁷ Kona, a Zhezu wì si pe pye fò: «Ñga kì daga mbe kan wunlumbolo to wi yeri, yeege kan wi yeri, ye nga kì daga mbe kan Yennjele li yeri kì kan li yeri.»

A ko si pe pari fò jenge.

† 12:11 12:10-11: Yuuro 118.22-23; Eza 28.16

Zhezu wila kuulo pe yenme wogo ki yo

(Mati 22.23-33; Luki 20.27-40)

¹⁸ A Sadusiye pèle si pan Zhezu wi koroḡo. Poro pe ma yo kuulo pe se ka yen mbe yiri†. A pè suu yewe ma yo fò:

¹⁹ «We Nagafò, Moyisi wila ki yonlòḡo maga yaga laga we kan ma yo: «*Na nana wa ndò ka ku mboo jò yaga, na pee pyo se, wi jonlò wigi jèle wi pori, jango wi pùle se wi na wi ndò na wi ku wi kan.*»†

²⁰ Ma si yala, nòsepiile nambala koloshyen la pye laga. A konḡbanḡa wi si jèle pori. Pee pyo se. A nana wi si ku maa jò wi yaga.

²¹ A shyen fò wigi jèle wi pori, ma ku wii pyo se. A ki kala nungba li pye taanri fò wi na fun.

²² A pe ni fuun koloshyenme pège jèle wi pori, ma ku, wa si pyo se wi na. Ko punḡo na, a jèle wi si kaa ku fun.

²³ Na kuulo yenpilige kiga ka gbòn, na paga yen, jèle wi yaa ka pye wiwiin woo pe ni, naa pe ni fuun pòo pori we?»

²⁴ A Zhezu wi si pe pye fò: «Yè punḡo, katugu yee Yenḡjele senre ti koro wi jen. Yee si Yenḡjele li yawa pi jen fun.

²⁵ Kuulo na paga ka yen sanga na ni, nambala naa jèle pe se kaa poroḡo piin pe yee ni†. Een fò, pe yaa ka pye wa yenḡjele na paa meregeye pe yen.

²⁶ Kuulo pe yenme wogo ko na, mì yo yege kara wa Moyisi Yenḡjele senre sewe wi ni maga yan, wa laga nga ki yen na para wuuro tipile li senre na we! Yenḡjele làa ki yo wa ma Moyisi wi kan, ma yo fò: «*Mi yen Abirahamu Yenḡjele, naa Izaki Yenḡjele, konaa Zhakòbu Yenḡjele.*»†

²⁷ Yenḡjele li woro kuulo poro Yenḡjele, li yen weele poro Yenḡjele†. Yè punḡo fò ma lali.»

Yenḡjele ngasele na li gbòḡo ma we ke ni fuun na

(Mati 22.34-41; Luki 10.25-28)

²⁸ Kendige nga pàa pye na woo pe yee ni, lasiri sewe jenfò wà laga senre ti logo. Naa wila kaa ki yan Zhezu wila Sadusiye pe yon sogo jenge, a wi si fulò wa wi tanla, ma suu yewe ma yo fò: «Yenḡjele ngasele liliin li gbòḡo ma we ke ni fuun na?»

²⁹ A Zhezu wi suu pye fò: «*Ngasele na li gbòḡo ma we ke ni fuun na li na: «Izirayeli woolò, yaa nuru! We fò Yenḡjele lo nungba li yen we fò we.*

³⁰ *Ma fò Yenḡjele li daga mbòon ndanla ma kotogo ki ni fuun ni, naa ma nawa pi ni*

fuun ni, naa ma jatere wi ni fuun ni, konaa ma fanḡga ki ni fuun ni.»†

³¹ Li shyen wolo li na fò: «*Ma lewee yenle wi daga mbòon ndanla paa yege nga na mòḡo yee ndanla we.*»† Ngasele la woro wa naa ma gbòḡo ma we koro shyen nḡjele koro na.»

³² Kona, a lasiri sewe jenfò wi sho fò: «Ki yen ma yon Nagafò! Nga mà yo, ki yen kaselege; katugu Yenḡjele li yen li nungba to. Yenḡjele la woro wa naa lo punḡo na.

³³ Yenḡjele loon ndanla ma kotogo ki ni fuun ni, naa ma jatere wi ni fuun ni, naa ma fanḡga ki ni fuun ni, konaa ma lewee yenle wòon ndanla paa yege nga na mòḡo yee ndanla, ko gbòḡo ma we saara sogoworo to naa saara cenle nda fuun pe maa woo Yenḡjele yeri ti na.»

³⁴ Naa Zhezu wila kaa lasiri sewe jenfò wi yan wùu senre ti yo tijinliwe ni, a wi suu pye fò: «Mee lali Yenḡjele li wunluwo pi ni.»

Kona, lere sila soro mboo yewe naa.

Kirisi wo naa Davidi senre re

(Mati 22.41-46; Luki 20.41-44)

³⁵ Ko punḡo na, naa Zhezu wila kaa na leele pe nari Yenḡjele senre ti ni wa sherigo gbòḡo ki ni, a wi si pe yewe ma yo fò: «Mele lasiri sewe jenfenne pe si ya ma yo fò Kirisi wi yen Davidi wi setirige pyo?»

³⁶ Ma si yala, Davidi wo jate, wila ki yo Yinnekpoyi li fanḡga ki na, ma yo fò: *We fò wigi yo na fò wi kan ma yo fò: Cen wa na kalige kee ki na, fò mbe sòon mbenfenne pe ngbanga, mbe pe pye ma tòḡo ti tegesaga.*†

³⁷ «Davidi jate wo maa Kirisi wi yinri wi fò, mele wii ya wi pye wi setirige pyo?»

Zhezu wila janwa wi yeri ma yo pe pe yee yingiwe jen

lasiri sewe jenfenne pe ni

(Mati 23.1-36; Luki 20.45-47)

Janwa gbòḡo làa pye na nuru Zhezu wi yeri nayinme ni.

³⁸ A wi nee pe nari na yuun fò: «Ye ye yee yingiwe jen lasiri sewe jenfenne pe ni. Ki yen ma pe ndanla paa derigboro ti nii paa yanri, konaa paa pe shari gbogowo sharaga ni wa katoro ti ni.

³⁹ Wa sheryinre ti ni, jonro nda ti ma pye wa yege, konaa liwen gbòḡo na, censara tiyonro to ti ma pe ndanla mbaa een ti na.

⁴⁰ Pe maa nanḡunjaala pe kee yaara ti shoo pe yeri, ma saa na Yenḡjele yenri na moni, mbe ta mbege naga fò pe yen ma

† 12:18 12:18: Kapye 23.8

† 12:19 12:19: Dete 25.5-6

† 12:25 12:25: Mati 22.30

† 12:26 12:26: Ko koro wo

yen fò Yenḡjele li yen pe go shofò; Eki 3.6.

† 12:27 12:27: Ko ki naga ma yo ki leele pè ku wire to na, een fò, ki ko

wo ma, pe yaa ka yen mbe yinwege mbakogo ta.

† 12:30 12:30: Dete 6.4-5

† 12:31 12:31: Levi 19.18

† 12:36 12:36: Yuuro 110.1

sin. Pe jologo ki yaa ka gbogo mbe we lere pyew wogo na.»

Nangunjo fyonwo fo wi penjara kanwa Yenjele li yeri (Luki 21.1-4)

⁴¹ Kona, a Zhezu wi si saa cen wa sherigo gbogo yarikanra kesu wi yesinne na. Leele paa pye na pe penjara ti nii wa kesu wi ni yege nga na, a wi nee ki wele. Penjagboro fenne legera la pye na penjalegera nii wa kesu wi ni.

⁴² A nangunjo fyonwo fo wa si pan fun, ma tama shyen le wa. Ti sila warikele walaga bo.

⁴³ A Zhezu wi suu forogofenne pe yeri, mee pe pye fo: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, penjara nda ki nangunjo fyonwo fo na wi le wa kesu wi ni, ti gbogo ma we mbele fuun pe pe woro le wa ti na.

⁴⁴ Katugu jeennjenri pe ni fuun pe wowa wa pe penjagboro ti ni ma kan. Ma si yala, ki nangunjo na wo naa wi fyonwo pi ni fuun, wi penjara nda fuun ti yen wi yeri, nda fuun wi daga mbaa wi yee baro, tori nda wi saa le wa.»

13

Zhezu wila sherigo gbogo ki jogowo po naa dunruya kopilige ti senre yo

(Mati 24.1-14; Luki 21.5-19)

¹ Naa Zhezu wila kaa na yinrigi wa sherigo gbogo ki ni, a wi forogofenne wa suu pye fo: «We Nagafo, sinndeere tiyonro nda to naa yungbogo nga ki kanlomo pi wele! Ki yon de.»

² A Zhezu wi suu yon sogo ma yo fo: «Ki yungbogo nda, ma yege yen ti na? Sinndelege ka se ka koro ka go na laga, pe yaa ka ti ni fuun ti jaanri.»

³ A Zhezu wi si saa cen wa Oliviye tire yanwiga ki na, wa sherigo gbogo ki yege. A Pyeri, naa Zhaki, naa Zhan konaa Andire pe si saa wi yewe pe ye,

⁴ ma yo fo: «Ki yo we kan, ki kagala ke yaa ka pye sanga wiwiin? Na ki kagala ke ni fuun ke pyesanga wiga ka gbɔn, kacɛn wiwiin wi yaa ki naga we na?»

⁵ Kona, a Zhezu wi si pe pye fo: «Ye yee yingiwɛ jɛn, jango lere wa ka ka ye fanla mbe ye pɔngɔ.

⁶ Katugu lelegere yaa ka pan na mege ki na, mbe yo poro pe yen Kiri si we. Pe yaa ka lelegere fanla mbe pe pɔngɔ.

⁷ Na yaga kaa malaga ki senre nuru, mbaa malaga ki tinne taa sanga na ni, yaga kaa fyɛ; katugu ko daga mbe pye. Eɛn fo, ko se ka pye dunruya wi kosanga gben.

⁸ Tara ta woolo yaa ka yiri tara ta woolo korogo malaga ni. Wunluwo naa wunluwo yaa ka yiri pi yee korogo.† Tara ti yaa ka yege lalagere na. Funjo ki yaa ka to. Ko ki ni fuun nga ko yaa ka pye jologo ki lesaga, paa yege nga na jele selara ma kaa yiri wi ni we.

⁹ «Yoro wo na, ye ye yee yingiwɛ jɛn; katugu pe yaa kaa ye nii kiti konfenne pe kee, mbaa ye gbɔn sapire ni wa sheryinre ti ni. Pe yaa kaa kee ye ni wa gbɔforonɛriye poro naa wunlumbolo pe yeri na kala na, jango ye ta ye pye na serefenne wa pe yege sogowo.

¹⁰ Ki daga Yenjele li Sentanra to mbe keli ti yari cengele ke ni fuun ke kan gben.

¹¹ Na paga ka ye yigi mbaa kee ye ni wa kiti konsaga sanga na ni, ye jatere wiga ka piri ye na senre nda ye yaa yo to kala na. Eɛn fo, ki sanga nungba wi ni, senre nda ti yaa ka tigi wa ye kotogo na, ye to yo; katugu yoro ma ye yaa kaa para. Eɛn fo, Yinnekpoyi loli.

¹² Leele pele yaa kaa pe nɔsepiile pe nii kee pe ta pe pe gbo. Ko nungba koyi teelee pe yaa kaa piin pe piile pe na. Piile pe yaa kaa yinrigi pe sevenne pe korogo, mbaa pe kaan pe pe gbo.

¹³ Leele pe ni fuun pe yaa ka ye panra na kala na. Eɛn fo, na fuun ka ya mbege kun wi yee ni, fo sa gbɔn wa ki kosaga ki na, wo yaa ka sho.»

Yaritijaanga nga ki maa jogowo piin ki senre

(Mati 24.15-28; Luki 21.20-24)

¹⁴ «*Yaritijaanga nga ki maa jogowo pi piin† ye yaa kaga yan ki yere wa laga nga kii daga mbe yere we. Lere na kaa ki senre ti kara, wiri koro wi jɛn! Kona, mbele pe yaa ka pye wa Zhude tara, paa fee paa kee wa yanwira ti na.*

¹⁵ Na na ka pye wi go† naayeri, wiga ka tigi mbe ye wa go nawa mbe yaraga ka le.

¹⁶ Na ka pye kere, wiga ka songoro wa ca saa derigbogo ki le.

¹⁷ Jeele mbele pe yaa ka pye kugboro ni konaa mbele piile na wonri pe na, jologo yaa ka pye pe wogo ki piliye yi ni.

¹⁸ Yaa Yenjele li yenri, jango ki kala liga ka pye naa sanga ni.

¹⁹ Katugu ki piliye yi yaa ka pye jologo piliye. Maga le Yenjele li dunruya wi da, ki si fa pye ali ma pan ma gbɔn nala.† Ko si se ka pye naa fyew.

²⁰ Ki pye we Fo wii ja wo ki piliye yi na, senwee pyo wo wa se jɛn na sho. Eɛn fo, wigi sanga wi were leele mbele wi wo pe pye wi woolo poro kala na.

† 13:8 13:8: Eza 19.2 † 13:14 13:14: Dani 9.27; 12.11 biri. Ki fo wi ma ya ma lugu wa ki go na ma saa wogo.

† 13:15 13:15: Kila pye Zhufuye paga go ki kan pe maga † 13:19 13:19: Dani 12.1

²¹ «Na lere wa ka ye pye mbe yo fɔ: <Ye wele, Kirisi wi yen lagame!> nakoma: <Wi yen wame!> yaga ka taga ki na.

²² Katugu leele pele yaa ka pan mbaa finlele mbe yo poro pe yen Kirisi we, konaa Yennele yon senre yofenne yagboyoolo ni. Pe yaa kaa kafonngolo naa kagbogolo piin, mbe ta mbe leele mbele Yennele li wo pe pungo, ndee ki mbe ja ya pye we.

²³ Ye ye yee yingiwɛ jen, mi keli ma ki ni fuun ki yo ma ye kan mako.»

Lere wi Pinambyɔ wi panga shyen wogo ye

(Mati 24.29-31; Luki 21.25-28)

²⁴ «Ko piliye yo ni, ki jɔlɔgɔ ki punjo na, yonlo ki yaa ka kannga diwi. Yenge ki se kaa finri naa.

²⁵ Wɔnngolo ke yaa ka toori laga tara. Naayeri fanjga yaara ti yaa ka yegɛ.†

²⁶ Kona, pe yaa Lere wi Pinambyɔ wi yan wila paan wa kambaara ti na fannga gbɔgɔ naa gbɔgɔwɔ† ni.

²⁷ Kona, wi yaa wi mɛregeye pe torogo laga tara ti go tjere ki na, pe pan pe leele mbele wi wo pe gbogolo pe yee na, mbege le dunruya wi go nga na mbe sa gbɔn wi go nga na.»

Figiye tige yomiyɛle

(Mati 24.32-35; Luki 21.29-33)

²⁸ «Figiye tige ki yomiyɛle li yen na nagawa mba kaan, yoo koro wi logo! Yaga kaga yan ki njere ti yen na funnu, ye mɛɛ ki jen ma yo yonro ti yongo.

²⁹ Ki pyelomɔ nungba pi na fun, na yaga ka ki kagala ke yan kaa piin sanga ɲa ni, yege jen fɔ ki kala li yongo, li yaa si pye.

³⁰ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, leele mbele pe yen laga yinwege na nala†, pe ni fuun se ka ku, na ki kagala ke ni fuun ke fa pye.

³¹ Naayeri wo naa tara ti ni ti yaa ka ko. Een fɔ, na senre to se ko fyew.»

Yennele lo nungba

li dunruya kopilige ki jen

(Mati 24.36-44)

³² «Een fɔ, lere wo wa sigi pilige naa ki sanga wi jen. Ali mɛregeye mbele wa yennele na pe sigi jen. Yennele li Pinambyɔ jate wi sigi jen, ndee na To wo nungba wigi jen.

³³ Ki kala na, ye ye yee yingiwɛ jen, ye koro yenmbele, katugu ye sigi pyesanga wi jen.

³⁴ Ki yaa ka pye paa nana wa yen. Wila kee ca na, mɛɛ wi go ki le wi tunmbyeele pe keɛ. A wi si pe ni fuun nungba nungba pe tunngo ki naga pe na, mɛɛ laga welefo wi pye ma yo wi koro yenne.

³⁵ Ki kala na, ye koro yenmbele, katugu gofo wi yaa ka pan sanga ɲa ni, ye suu jen. Kana ki yaa ka pye yonlokogo o, yindege na o, ngopene gbeleyege o, pinliwe ni o, yee jen.

³⁶ Ye yee yingiwɛ jen, jango wiga ka pan mbe ye fo, mbe ye ta wonlowo na.

³⁷ Nga fuun mila yuun ye kan, mila ki yuun lere pyew kan, fɔ: Ye koro yenmbele!»

ZHEZU WI JɔLɔGɔ KONAA WI KUNWɔ

14

14-15

Paa yon le Zhezu wi na

(Mati 26.1-5; Luki 22.1-2; Zhan 11.45-

53)

¹ Kila saa koro piliye shyen, pee Paki feti wi pye konaa leve fu buru feti wi ni. A saraga wɔfenne teele poro naa lasiri sewe jenfenne pe ni, pe nɛɛ Zhezu wi yigisaga jaa mboo yigi larawa mboo gbo.

² Paa pye na yuun fɔ: «Yaga ka ti woo yigi feti ɲa wi nɔgɔ, jango yolegere ka ka yiri janwa wi sogowo.»

Jele wà la latikoro nuwo taan

gbon Zhezu go ki na

(Mati 26.6-13; Zhan 12.1-8)

³ Naa Zhezu wila pye wa Betani, wa Simo ɲa yayenwe pila pye wi na wi go, a jele wà si pan ma ye wa, ma yala wila pye na nii. Kugbolo là la pye wi yeri, paa li gbegele Alibatiri sinndeere ni. Laa pye ma yin latikoro nuwo taan sonngbanga woo ni, mba paa gbegele sinme mba pe yinri nari pi piiri ni. A wi si kugbolo li yon ki kaw, ma latikoro wi wo wa Zhezu wi go ki na.

⁴ Leele mbele paa pye le, a ki nɛɛ pele yaa. A pe nɛɛ yuun fɔ: Ki latikoro nuwo taan sonngbanga woo ɲa wi jɔgɔ go?

⁵ Pe mbe ja ya mboo pere warifuwe pyo cenme taanri (300) na mbege penjara ti kan fyonwo fenne pe yeri.

A pe nɛɛ ki jele wi sanga.

⁶ Een fɔ, A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Yoo yaga yew. Yingi na ye nɛɛ wi nawa pi ngbanni wi na? Nga wi pye mala kan, ki yen ma yon;

⁷ katugu fyonwo fenne pe yaa pye laga ye ni sanga pyew, pilige ɲa ka ye ndanla, ye mbe ya kajenge pye mbe pe kan. Een fɔ, mi wo se si pye laga ye ni sanga pyew.

⁸ Nga wi mbe ya pye na kan, koyi ɲa wi pye. Wi latikoro gbɔn na wire ti na, mala gbegele nala gbɔo lepilige ki singi.

⁹ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, laga dunruya wi ni fuun wi ni, pe mbe

Sentanra ti yari laga nga fuun na, kala na ki jele na wi pye, pe yaa li yege yo wa ki laga ki na fun, janngo paa nawa tuun wi na.»

*Zhudasi wila pye na jaa
mbe Zhezu wi le kee
(Mati 26.14-16; Luki 22.3-6)*

¹⁰ Kona, wa forogofenne ke ma yiri shyen pe ni, na paa pye na yinri Zhudasi Izikariyoti wi si kari ma saa saraga wofenne teele pe yan, ma yo wi yaa Zhezu wi le pe kee.

¹¹ Naa paa kaa ki senre ti logo wi yeri ma, a pe nawa pi si yinngi pe na. A pe sho pe yaa penjara kan wi yeri. Ki kaa pye ma, a Zhudasi wi nee pyelomo jembe jaa mbe Zhezu wi le pe kee.

*Zhezu wila Paki feti liwen pi li
wi forogofenne pe ni
(Mati 26.17-25; Luki 22.7-14,21-23;
Zhan 13.21-30)*

¹² Leve fu buru feti wi pilige kongbannga ki na, ko nga pe mbaa Paki feti simbaala pe gbo ki na,[†] a Zhezu wi forogofenne pe suu yewe ma yo fo: «Maa jaa we sa Paki feti yaakara ti sogo ma kan se yeri?»

¹³ A Zhezu wi suu forogofenne shyen tun ma yo fo: «Yaa kee wa ca! Ye yaa sa fili nanja wa ni wi tonmo cogo tugo. Ye taga wi na!

¹⁴ Na wiga ka sa ye go nga ni, yege yo ki gofo wi kan fo: «We Nagafu wi yo wo naa wi forogofenne pe ni, pe yaa Paki feti liwen pi li yumbyo na ni, wi yen se yeri?»

¹⁵ Pa wi yaa sanngazo yumbyo gbenje wa naga ye na. Poo gbegele ma yaara ti tege wa. Wama, Ye Paki feti yaakara ti sogo wa we kan!»

¹⁶ A forogofenne pe si kari ma saa ye wa ca, mee saa yaara ti yan paa yege nga na Zhezu wila ki yo ma pe kan we. A pe si Paki feti yaakara ti sogo.

¹⁷ Ki yonlokogo ki ni, a Zhezu wi si pan wi forogofenne sanmbala pe ni.

¹⁸ Naa paa kaa cen na nii, a Zhezu wi si pe pye fo: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, wa yen laga ye ni na nii ja na ni, wi yaa kanla le kee.»

¹⁹ A ki si yesanga wa forogofenne pe na. A pe nee wi yewe nungba nungba na yuun fo: «Muwi le?»

²⁰ A Zhezu wi si pe pye fo: «Ye ke ma yiri shyen mbele yeen, nungba wi. Na wi pinle ma kee ki le na ni wa yaapige ki ni we.

²¹ Lere wi Pinambyo wi yaa ku paa yege nga na Yennele senre sewe wi yen naga

yuun wi kanngolo we. Een fo, nanja na wi yaa Lere wi Pinambyo wi le kee, joloko yen wi wogo. Ki nanja ki pye pe sila wi se, anme ko mbe ja mbonro wi na.»

*We Fo wi suro kpoyi lige senre
(Mati 26.26-30; Luki 22.15-20; 1 Koren 11.23-25)*

²² Naa paa kaa na nii, a Zhezu wi si buru le. Naa wila kaa Yennele li shari, a wi suu koonlo maa kan wi forogofenne pe yeri, ma sho fo: «Yoo sho, na yeen wo wi yen na wire[†] re.»

²³ Ko punngo na, a wi si wojenne li le. Naa wila kaa Yennele li shari, a wi si li kan pe yeri, a pe ni fuun pe pa wo.

²⁴ A Zhezu wi si pe pye fo: «Mba yeen po pi yen na kasanwa we, kasanwa mba pi yen na Yennele li yon finliwe pi nii we. Pi wo lelegere kala na.

²⁵ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, mi se erezen pire tonmo pa wo ye ni naa fyew, fo sa gbom pilige nga mi yaa ka pi fonmbo pi wo ye ni wa Yennele li wunluwo pi ni we.»

²⁶ Naa paa kaa Yennele li gbogo yuuro ni, a pe si yiri le, mee kari wa oliviye tire yanwiga ki na.

*Zhezu wila yo Pyeri yaa kaa je
(Mati 26.31-35; Luki 22.31-34; Zhan 13.36-38)*

²⁷ A Zhezu wi si pe pye fo: «Ye ni fuun ye yaa ka fe mbanla wa, katugu ki yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni, ma yo fo: «Mi yaa simbaala konrifo wi gbo, pa simbaala pe yaa gbom mbe jaraga.»[†]

²⁸ Een fo, na mi ka ka yen mbe yiri wa kunwo pi ni, mi yaa keli mbe kari ye na wa Galile tara[†]».

²⁹ A Pyeri wi suu pye fo: «Ali sanmbala pe ni fuun paga fe mboon wa, mi wo soon wa fyew.»

³⁰ A Zhezu wi suu pye fo: «Kaselege ko na, mila ki yuun ma kan, nala yembine na li ni, sanni ngopolu shyen woo wi sa gbele, ma yaa ki yo mbege flige sa ta yosaga taanri, mbe yo ma silan jen.»

³¹ Een fo, a Pyeri wi sigi yo naa maga ngban, ma yo fo: «Ali na mbe pinle mbe ku ma ni, mbe ku ma ni win, fo mi soon je fyew.»

A pe ni fuun pege senre nungba ti yo ma fun.

*Zhezu wila Yennele yenri
wa laga nga pe yinri Zhetisemani
(Mati 26.36-46; Luki 22.39-46)*

³² Ko punngo na, a pe si kari wa laga nga pe yinri Zhetisemani. A Zhezu wi suu

[†] 14:12 14:12: Eki 12.6-18 [†] 14:22 14:22: Ki laga nga, pele maa ki jate ma yo buru wi yen ma taanla Zhezu wi wire to ni, to nda ti yaa kan saraga. Pele maa ki jate ma yo buru wila kannga ma pye Zhezu wi wire jate to. [†] 14:27 14:27: Zaka 13.7 [†] 14:28 14:28: Maki 16.7

forogofenne pe pye fo: «Ye cen name, mi yaa kari sa Yenjele yenri.»

³³ A wì si Pyeri naa Zhaki naa Zhan poro le ma kari pe ni. A fyere gboro naa laworo nɛɛ paan wi yeri.

³⁴ A wì si pe pye fo: «Na nawa pì piri na na jenge, fo na jaa mbanla gbo. Ye koro laga na ni yenmbele.»

³⁵ A wì si kari yege jenri, ma to le tara, mɛɛ Yenjele li yenri ma yo na kaa pye ki yen pyewe, ki jologo wagati na wila paan, wi sho wi kɛɛ.

³⁶ Wila pye na yuun fo: «Baba, na To, ma mbe ya kala li ni fuun li pye. Ki kala na, ki jologo wɔjenne na, li lali na ni. Eɛn fo, mi woro nala nandanwa kala lo jaa, fo mboro wolo lo.»

³⁷ Kona, a wì si songoro ma pan le wi forogofenne taanri pe tanla, mɛɛ pan ma pe yan pɛ wonlo. A wì si Pyeri wi pye fo: «Simɔ, maa wonlo jate? Mɛɛ ya mbe koro yenne mbe wagati nungba pye yɛɛ!

³⁸ Ye koro yenmbele yaa yenri, jango yaga ka ye wamawelewe mbe kapege pye. Ki ma pye wa senwee wi yinne li na wigi pye. Eɛn fo, wi wire ti fannja ki kologo mbege pye.»

³⁹ A wì si songoro naa wa laga nungba ki na, ma saa yenri ma senre nungba ti yo, ⁴⁰ mɛɛ songoro ma pan le pe tanla, ma pan ma pe ta paa wonlo. Wonlowo pila pe yigi jenge, fo pe sila ya para wi ni naa.

⁴¹ Naa wila kaa songoro ma pan le pe tanla taanri wogo ki na, a wì si pe pye fo: «Yaa wonlo bere na wogo wi le? Ye yiri ma! Wagati wi gbon. Ye wele, pe yaa Lere wi Pinambyo wi le kapere pyefenne pe kɛɛ.

⁴² Ye yiri we kari. Lere na wila na nii kɛɛ, wi na wila paan!»

Pàa Zhezu wi yigi

(Mati 26.47-56; Luki 22.47-53; Zhan 18.3-12)

⁴³ Ma Zhezu wi ta wila pye na para bere, Zhudasi na wila pye forogofenne pe kɛ ma yiri shyen wa, a wì si gbon le. Janwa wà la pinle wi ni ma pan tokobiye naa kanngire ni. Saraga wɔfenne teele, naa lasiri sewe jenfenne konaa Zhufuyelelelele pe ni, poro paa pe tun.

⁴⁴ Zhudasi na wila pye na Zhezu wi nii kɛɛ, wila kacɛn wa naga janwa wi na, ma yo fo: «Nanja na mi yaa ka sa magala wi ni mboo shari, wo wi yaa pye na yaa jaa we. Yoo yigi ye kari wi ni, ye sila wi wele jenge!»

⁴⁵ Naa Zhudasi wila ka saa gbon, a wì si fulo Zhezu wi tanla teere, mɛɛ wi pye fo: «We Nagafɔ!»

Ko pungo na, a wì si magala wi ni mboo shari.

⁴⁶ Kona, a sanmbala pɛ si pan, mɛɛ to Zhezu wi na, ma suu yigi.

⁴⁷ Eɛn fo, leele mbele paa pye le Zhezu wi ni, a wo wa nungba suu tokobi wi kow, mɛɛ saraga wɔfenne to wi tunmbyee wi gbon wi ni, maa nungbolo li laga.

⁴⁸ A Zhezu wì si mbele paa pan mboo yigi pe pye fo: «Yè pan na korogo tokobiye naa kanngire ni, mbe pan mbanla yigi ndɛɛ benganri pyefo wi mi kɛ?»

⁴⁹ Pilige pyew mila si pye ye ni wa sherigo gbogo ki ni, na leele pe nari Yenjele senre ti ni, ye sila silan yigi. Eɛn fo, ko kagala ngele koro pye, jango Yenjele senre ti ta tiri yɛɛ yon fili.»

⁵⁰ Kona, a wì forogofenne pe ni fuun pɛ suu yaga le, mɛɛ fe.

⁵¹ Lefonno wà la taga Zhezu wi na, dannjo nungba wila pye wo na. A pe nɛɛ jaa mboo yigi.

⁵² Eɛn fo, a wì suu dannjo wi yaga pe kɛɛ, mɛɛ fe ma kari waga.

*Pàa kari Zhezu wi ni
wa kiti konfenne ngbelege
ki yege sogowo*

(Mati 26.57-68; Luki 22.54-55,63-71; Zhan 18.13-14,19-24)

⁵³ A pɛ si kari Zhezu wi ni wa saraga wɔfenne to wi yeri. Saraga wɔfenne teele, naa tara ti lelelele pe ni, konaa lasiri sewe jenfenne pe ni, paa pe yɛɛ gbogolo wa ki laga ki na.

⁵⁴ A Pyeri wì si taga Zhezu wi na, ma lali wi ni, ma saa gbon fo wa saraga wɔfenne to wi laga, mɛɛ saa cen le laga welefenne pe tanla na kason waga.

⁵⁵ Saraga wɔfenne teele poro naa kiti konfenne ngbelege ki ni fuun ki ni, paa pye na sereya jaa Zhezu wi na, mbe ta mboo gbo. Eɛn fo, pɛ sila wa ta.

⁵⁶ Lelelere la pe yagbogolo sereya yo wi na, eɛn fo, pe sereya wila yiri wi ye wi ye.

⁵⁷ Ko pungo na, a leele pɛle si yiri ma yagbolo sereya wa yo wi na, ma yo fo:

⁵⁸ «Wila ki yo we yege na, ma yo fo: <Yenjele li sherigo gbogo nga leele paa kan, mi yaa ki jan mbe fonngo kan na piliye taanri, leele kɛɛ tunngo ma ki yaa ko kan.> »

⁵⁹ Eɛn fo, konaa ki ni fuun, pe sereya wi sila yala.

⁶⁰ Kona, a saraga wɔfenne to wì si yiri ma yere wa janwa wi sogowo ma si Zhezu wi yewe, ma yo fo: «Ma woro na senre ta taa na yuun? Sereya na ki leele mbele paa yuun na waa ma na, ma yo mele wo na?»

⁶¹ A Zhezu wì si pyeri, wii para. Kona, a saraga wɔfenne to wi suu yewe naa fonngo ma yo fo: «Mboro ma yen Kirisi, Yenjele na waa gbogo li Pinambyo we le?»

⁶² A Zhezu wì suu pye fɔ: *Ee, wowi mi we. Pilige ka, ye yaa ka Lere wi Pinambyɔ wi yan wì cɛn wa Yɛnɛle na yafɔ li kalige kɛɛ ki na, na paan wa naayeri kambaara ti ni.*[†]

⁶³ Kona, a saraga wɔfɛnnɛ to wì suu yɛɛra yariporo ti walagi nanɗbanwa pi na, ma sho fɔ: «We woro na sɛɛfɔ jaa naa!

⁶⁴ Naa wì Yɛnɛle li meɛge ki jɔgo, ye nunɗbolo woro ki sɛnrɛ ti na wi le? Yingi yaa jate wi ni?»

A pe ni fuun pɛ sho fɔ wi daga mbe gbo win.

⁶⁵ Kona, a pele nɛɛ cɛnrɛ waa wi na, naa yɛge ki tɔnni paraga ni, nɛɛ wi gbɔɔn kɛngungolo ni. A pe nɛɛ wi piin fɔ: «Ma gbɔnfɔ wi meɛge ki naga we na.»

A laga wefɛnnɛ pɔo yigi maa feele fun.

Pyeri wila je Zhezu wi na

(Mati 26.69-75; Luki 22.56-62; Zhan 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Ma Pyeri wi ta wila pye ma cɛn wa laga nawa wa tara ti na, a saraga wɔfɛnnɛ to wi kulojɔ wà si pan le,

⁶⁷ mɛɛ Pyeri wi yan le kason ki tanla wila waga. A wì si yere maa wele jɛnge, ma suu pye fɔ: «Mboro fun, maa pye Nazareti ca fɛnnɛ Zhezu wi ni.»

⁶⁸ A wì si je ki na, ma sho fɔ: «Ma sɛnrɛ nda maa yuun, mi siri jen, mi woro nari koro wi nuru.» Kona, a Pyeri wì si yiri ma kari wa laga ki jasa yeyongo ki punɗo na. A ngopolɔ wì si gbele.

⁶⁹ A kulojɔ wì si nuru naa maa yan le leele mbele paa pye le pe ni, mɛɛ pe pye fɔ: «Ki nana ɲa, wì forogɔfo wo wawì!»

⁷⁰ A Pyeri wì si je wi na naa. Ko punɗo na naa jenri, leele mbele paa pye le, a poro si Pyeri wi pye fɔ: «Kaseleɛge yi, ma yen ki leele wo wa, katugu Galile tara fɛnnɛ woo wi mboro!»

⁷¹ A Pyeri wì si wugu ma yo fɔ: «Na kaa pye mi finle, Yɛnɛle laa na yaan. Ki nana ɲa yaa piin yɛɛn, mi suu jen!»

⁷² Le ki yongolo nunɗba ke ni, a ngopolɔ shyen woo wì si gbele. A Pyeri wì si nawa to sɛnrɛ nda Zhezu wila yo maa kan ti na, fɔ: «Sanni ngopolɔ wì sa gbele gbelesaga shyen, ma yaa na je mbe sa ta jesaga taanri, mbe yo ma silan jen[†].» Kona, a wì nɛɛ gbele.

15

Paa saa Zhezu wi le

gboforoneri Pilati wì kɛɛ

(Mati 27.1-2,11-14; Luki 23.1-5; Zhan 18.28-38)

¹ Ki goto yirifaga ki na, a saraga wɔfɛnnɛ teele, naa lelele pe ni, naa lasiri sewe

jenfenne poro naa kiti konfenne ngbelege ki ni, pɛ si saa pe yɛɛ gbogolo ma pe yɛɛ yan. A pɛ si Zhezu wi pɔ ma kari ma saa wi le Pilati wì kɛɛ.

² A Pilati wì suu yewe ma yo fɔ: «Mboro ma yen Zhufuye pe wunlunana we le?»

A Zhezu wì suu pye fɔ: «Koyi ɲaga mà yo we.»

³ Saraga wɔfɛnnɛ teele paa pye na бага Zhezu wi na ma yo wì kapere legere pye.

⁴ Kona, a Pilati wì suu yewe naa ma yo fɔ: «Ma se ya pe yon sogo wi le? Kagala ɲgele pɛ бага ma na ma yo mà pye, ma woro na ke nuru wi le?»

⁵ Ɛɛn fɔ, Zhezu wì sila para, fɔ a ki Pilati wì pari.

Paa yo pe Zhezu wi gbo

(Mati 27.15-26; Luki 23.13-25; Zhan 18.39-19.16)

⁶ Kila pye Paki feti pyew, Pilati wi ma kasopiile nunɗba wa, ɲa janwa wi kaa jaa we.

⁷ Ma si yala, ki wagati wi ni, kasopyɔ wà la pye wa, paa pye naa yinri Barabasi. Wo naa pele ni, paa yiri ma je ma lere gbo. A pɛ si pe yigi.

⁸ A janwa wì si kari Pilati wì korogɔ, ma saa wì yenri ma yo wi kasopyɔ wa wa, paa yɛge ɲaga na wi maa ki piin pe kan faa we.

⁹ A Pilati wì si pe yon sogo ma yo fɔ: «Yaa jaa mbe Zhufuye wunlunana wi wa le?»

¹⁰ Katugu wila ki jen ma yo yenjara[†] to kala na saraga wɔfɛnnɛ teele paa Zhezu wì le wi kɛɛ.

¹¹ Ɛɛn fɔ, a saraga wɔfɛnnɛ teele pe si janwa wi sun ma yo pe Pilati wì yenri wi Barabasi wo wa.

¹² A Pilati wì si sɛnrɛ ti le naa, mɛɛ pe pye fɔ: «Yingi yaa jaa mbe pye ɲa ye maa yinri Zhufuye wunlunana wo na?»

¹³ A pɛ si jorogɔ ma yo fɔ: «Wi kan tiparaga na!»

¹⁴ A Pilati wì si pe pye fɔ: «Yingi kapege wì pye?»

Kona, a pɛ si jorogɔ ngbanga naa ma we, ma yo fɔ: «Wi kan tiparaga na!»

¹⁵ Ki kaa pye ma, a Pilati wì si janwa wi nandanwa kala li pye, ma Barabasi wi wa, mɛɛ Zhezu wo kan, a pɔo gbɔn sapige ni jɛnge, mɛɛ wi le pe kɛɛ pe saa kan tiparaga na.

Sorodasheelee paa tege Zhezu wi na

(Mati 27.27-31; Zhan 19.2-3)

¹⁶ A sorodasheelee pɛ si Zhezu wi yigi, mɛɛ kari wi ni wa gboforoneri wi yungbogɔ ki laga nawa. Pɛ ka saa gbɔn wa, a pɛ si sorodasheelee sanmbala pe ni fuun pe yeri wa.

[†] 14:62 14:62: Yuuro 110.1; Dani 7.13 [†] 14:72 14:72: Maki 14.30 [†] 15:10 15:10: Zhan 11.47

¹⁷ A pè si derigbogo yenge le Zhezu wi kan, ma wuuro njala tin ma li kan wi kan,
¹⁸ nɛɛ wi shari na yuun fɔ: «Zhufuye wunlunaja, waa ma shari.»

¹⁹ A pe nɛɛ wi gbɔɔn kanngala ni wa wi go ki na, na cɛnre waa wi na, nɛɛ kannguuro kanni le wi tanla ma yo poro naa gbogo.

²⁰ Naa paa kaa tege wi na ma saa kɔ, a pè si derigbogo yenge ki wɔ wi na, ma suu yariporo jate ti le mari le wi kan, mɛɛ yiri wi ni mbe kari saa kan tiparaga na.

Pàa Zhezu wi kan tiparaga na

(Mati 27.32-44; Luki 23.26-43; Zhan 19.17-27)

²¹ Sireni ca fenne naja wà la yiri kɛɛ na toro, paa pye naa yinri Simɔ. Alegizandire naa Urufusi† pe to wo lawi. A sorodasheelee pè si wo jori ma yo wi Zhezu wi tiparaga ki tugo, wi kari ki ni.

²² A pè si kari Zhezu wi ni wa laga nga pe yinri Goligota. Ko koro wo yen fɔ: «Yungorogo laga.»

²³ A pè si duven kan Zhezu wi yeri ma yo wuu wɔ. Paa wetangara ta pinle wi ni, nda pe maa yinri miiri. A wi si je, wii yenle mboo wɔ.

²⁴ A pè suu kan wa tiparaga ki na, mɛɛ pete gbɔn wi yariporo ti na, jango pe ni fuun pe ta pe pe tawa pi jen, mɛɛ ti yɛɛle pe yɛɛ na.

²⁵ Paa Zhezu wi kan wa tiparaga ki na pinliwɛ yɔnlo ki ni.

²⁶ Kala na làa ti, a pè suu gbo, paa li yonlogɔ ma yo fɔ: «Zhufuye wunlunaja.»

²⁷ Paa benjanri pyefenne shyen kan tipaara ta na fun le Zhezu wi tanla. Nungba la pye wi kalige kɛɛ ki na, sanja wila pye wi kamenge kɛɛ ki na.

²⁸ [Ki pyewe pi na ma, Yɛnɛɛle sɛnre sewe wi yen na nga yuun, a ki sigi yɛɛ yon fili, fɔ: «Pòo jate paa kapege pyefɔ yen.»]†

²⁹ Leele mbele paa pye na toro le ki laga ki na, paa pye na pe yinre ti yangara na Zhezu wi tegele, naa piin fɔ: «Eyi! Mboro na mà yo ma yaa sherigo gbogo ki jan mbe fonngo kan ma piliye taanri†,

³⁰ mboro jate, ma yɛɛ sho, ma tigi wa tiparaga ki na ye!»

³¹ Saraga wofenne teele poro naa lasiri sewe jenfenne pe ni, paa pye na tege Zhezu wi na ma fun, nɛɛ yuun fɔ: «Ye wele, wi pele sho, wo se si ya mboo yɛɛ sho!

³² Mboro na ma yen Kirisi, Izirayeli tara ti wunlunaja, tigi wa tiparaga ki na yingo ye! Pa we koon yan, we yaa taga ma na.»

Mbele paa kan tipaara ta na le Zhezu wi tanla, paa pye naa tegele ma fun.

Zhezu wi kunwɔ we

(Mati 27.45-56; Luki 23.44-49; Zhan 19.28-30)

³³ Naa yonlofugo kila kaa gbɔn, a wɔwɔ pi si ye wa ki tara ti lagapyew, ma saa gbɔn yonloparaga ki na.

³⁴ Yonlo paraga ki na, a Zhezu wi si gbele ngbanga ma yo fɔ: «Eloyi, Eloyi, lama Sabakitani?» Ko koro wo yen fɔ: «Na Yɛnɛɛle, na Yɛnɛɛle, yingɔ na, a mà si punjo le na ni?»†

³⁵ «Mbele paa pye ma yere le, pèle laga sɛnre ti logo wi yeri, ma sho fɔ: «Ye wele, wila Eli yinri.»

³⁶ Pe ni, a nungba si fe ma saa ngbala le, mɛɛ wi fyɔn duven tangara† ta ni, maa migi kanngala na, mɛɛ saa wi kan wi yeri ma yo wuu shonri. A wi sho fɔ: «Ye yere, waa wi wele, na kaa pye Eli yaa wi tirige wa tiparaga ki na.» »

³⁷ Eɛn fɔ, a Zhezu wi si gbele ngbanga, mɛɛ ku.

³⁸ Paraga nga paa pɔ ma sherigo gbogo ki nawa pi kɔn shyen, a ki si wali wa ki nandogomo, maga le wa naayeri ma saa kan fɔ wa tara.

³⁹ Orɔmu tara sorodasheelee tojee na wila pye ma yere le Zhezu wi yesinme pi na, naa wila kaa wi yan wi ku ki kulomo pi na ma, a wi sho fɔ: «Kaselege ko na, ki naja na, Yɛnɛɛle li Pinambyɔ wo lawi.»

⁴⁰ Jɛɛle pèle la pye ma yere wa lege naga kala li wele. Mari na wila yiri wa Magidala ca wila pye pe ni, naa Zhaki jerefɔ wo naa Zhoze pe no Mari wi ni, naa Salome ni.

⁴¹ Sanga na ni Zhezu wila pye wa Galile tara, paa taga wi na, naa kala li yongo wi kan†. Jɛɛle legerɛ pèle la pye wa wi ni naa fun, paa pinle ma kari wi ni wa Zheruzalemu.

Pàa Zhezu gboo wi le

(Mati 27.57-61; Luki 23.50-56; Zhan 19.38-42)

⁴² Yonlo kila kɔ makɔ, ma yala ko pilige nungba ko kila pye feti wi yetegewe pilige ye, ko koro wo yen fɔ ki goto wila pye cɛnpilige ye.

⁴³ Zhozefu na wila yiri wa Arimate ca, a wi si pan. Wila pye kiti konfenne ngbelege ki legboɔ wa. Wo fun wila pye na Yɛnɛɛle li wunluwo pi singi pi pan. A wi si kotogo gbɔn, mɛɛ kari Pilati wi korogo, ma saa wi yenri Zhezu gboo wi ni.

⁴⁴ Kila Pilati wi pari, naa wila ki logo ma yo Zhezu wi ku makɔ we. A wi si

† 15:21 15.21: Orɔmu 16.13 † 15:28 15.28: Verise nafa ma yiri kolotaanri wi yen sewɛɛle pele ni, wi woro pele ni; ye Eza 53.12naa Luki 22.37lara ti wele. † 15:29 15.29: Yuuro 22.8; Maki 14.58; Zhan 2.19 † 15:34 15.34: Yuuro 22.2 † 15:36 15.36: Yuuro 69.22 † 15:41 15.41: Luki 8.2-3

sorodasheelee tojɛɛ wi yeri maa yewe, na kaa pye wi ku ki mo.

⁴⁵ Naa sorodasheelee tojɛɛ wila kaa ki yege yo maga filige wi kan, a wi si kono kan Zhoufɛu wi yeri ma yo wi sa gboo wi le.

⁴⁶ A Zhoufɛu wi si kari ma saa parifige lo, mɛɛ kari ma saa Zhezu gboo wi tirige wa tiparaga ki na, ma suu fo parifige ki ni, mɛɛ saa wi le fanga ka ni, paa ki kon walaga na. Ko pungo na, a wi si sinndelingbogo ka konggo, ma saa fanga ki yon ton ki ni.

⁴⁷ Mari na wila yiri wa Magidala wo naa Zhoue no Mari wi ni, paa pye na Zhezu gboo wi lesaga ki wele.

ZHEZU WI YENME MA YIRI WA KUNWO PI NI

16

16.1-20

*Zhezu wila yen ma yiri
wa kunwo pi ni*

(Mati 28.1-8; Luki 24.1-12; Zhan 20.1-10)

¹ Naa cɛnpilige kila kaa toro, Mari na wila yiri wa Magidala, wo naa Zhaki no Mari wi ni, naa Salome, poro si saa sinme nuwo taan lo mbe saa fa Zhezu gboo wi na.

² Yapelege ki pilige kongbannga[†] ki na, yirifaga ki na, yonlo ki yirisanga wi ni, a ki jeɛle pɛ si kari wa fanga ki yon na.

³ Wa kono, paa pye na pe yeɛ yewe na yuun fo: «Ambo wi yaa sa sinndelingbogo ki konggo mbege laga wa fanga ki yon na we kan?»

⁴ Ɛɛn fo, naa paa kaa pe yere ti yirige ma wele, a pɛ si sinndelingbogo ki yan pɛge konggo maga laga wa fanga ki yon na.

⁵ A pɛ si ye wa fanga ki nawa, mɛɛ lefonno wa yan wi cen wa kalige keɛ ki na. Derege titonlogo fige la pye wi na. A pɛ si fye.

⁶ Ɛɛn fo, a ki lefonno wi si pe pye fo: «Yaga ka fye. Nazareti ca fenne Zhezu na paa kan tiparaga ki na, wo yaa lagajaa. Wi woro laga. Wi yen ma yiri wa kunwo pi ni. Laga nga paa gboo wi sinnge, ye pan yege wele!

⁷ Yaa kee yingo ye saga yo ye Pyeri wi kan konaa forogofenne sanmbala pe ni, fo: «Wi yaa keli mbe kari ye na wa Galile tara, paa yege nga na wila ki yo ma ye kan we[†]. Pa ye yaa ka saa yan wa.»

⁸ A jeɛle pɛ si yiri wa fanga ki ni, nɛɛ fee na kee. Kila fyere gboro kan pe yeri fo, a paa seri. Ɛɛn fo, pe sila yaraga ka yo mbe lere kan fyere ti kala na.

*Zhezu wila wi yeɛ naga
Magidala ca fenne Mari wi na
(Mati 28.9-10; Zhan 20.11-18)*

⁹ [Naa Zhezu wila yen ma yiri wa kunwo pi ni yapelege ki pilige kongbannga ki pinliwe pi ni, wila keli maa yeɛ naga Mari na wila yiri wa Magidala wo na gben. Wo Zhezu wila yinne tipegele[†] koloshyen puro ma ke wo wi ni.

¹⁰ A Mari wi si kari ma saa ki yege yo leele mbele paa pye Zhezu wi ni pe kan, paa cen shoɔn na gbele.

¹¹ Ɛɛn fo, naa paa kaa ki logo wi yeri ma yo Zhezu wi yen yinwege na, fo wuu yan, pe sila taga wi senre ti na[†].

*Zhezu wila wi yeɛ naga
wi forogofenne shyen na
(Luki 24.13-35)*

¹² Ko pungo na, a Zhezu wi suu yeɛ naga nagalomo pa yege na wi forogofenne shyen na. Paa kono la le na kee wa yan nawa[†].

¹³ A pɛ si songoro ma saa ki yege yo ma sanmbala pe kan. Poro fun pɛ sila taga ki na.

*Zhezu wila wi yeɛ naga
wi forogofenne ke
ma yiri nungba pe na*

(Mati 28.16-20; Luki 24.36-49; Zhan 20.19-23; Kapye 1.6-8)

¹⁴ Ko pungo na naa, a Zhezu wi suu yeɛ naga wi forogofenne ke ma yiri nungba pe na, ma yala paa pye na nii. Wila para pe na ngbanga, pe mbatagawa po naa pe kotongbanga ki kala na, katugu na wila yen ma yiri wa kunwo pi ni, mbele paa wi yan ma saa ki yo ma pe kan, pe sila taga pe senyoro ti na[†].

¹⁵ A Zhezu wi si pe pye fo: «Yaa kee dunruya wi lagapyew, ye saa Sentanra ti yari leele pe ni fuun pe kan[†].

¹⁶ Lere na ka taga ti na, mbe batize, wo yaa sho. Ɛɛn fo, na lere na si taga ti na, kiti yaa ka kon wo na.

¹⁷ Leele mbele ka taga ti na, kafonngolo ngele pe yaa kaa piin ke ngele: Pe yaa kaa yinne tipegele ke puro mbaa ke woo leele pe ni na mege ki na, mbaa yuun senfonndo ni.

¹⁸ Pe yaa kaa wooro ti yinri pe keyen yi ni. Tonno mba pi ma lere gbo, na paga pa wo, yaraga ka se pe ta. Pe yaa kaa keyen tari yambala pe na, ki yambala paa shoo.»

*Zhezu wila songoro ma kari
wa Yenjele li tanla
(Luki 24.50-53; Kapye 1.9-11)*

[†] 16:2 16:2: Zhufuye pe yapelege ki pilige kongbannga ko kila pye leti we. [†] 16:7 16:7: Maki 14.28 [†] 16:9 16:9: Luki 8.2; Zhan 20.11-18 [†] 16:11 16:11: Luki 24.22-24 [†] 16:12 16:12: Luki 24.13-35 [†] 16:14 16:14: Luki 24.36-49; Zhan 20.19-23 [†] 16:15 16:15: Mati 28.16-20 [†] 16:19 16:19: Yuuro 110.1

¹⁹ Naa we Fɔ Zhezu wila kaa para pe ni
ma saa kɔ, *a wi si yiri ma kari wa yenɲele*
na, ma saa cɛn wa Yenɲele li kalige kɛɛ ki
na.[†]

²⁰ A fɔɔɔɔfɛnnɛ pɛ si kari ma saa na
Sentanra ti yari lagapyew. We Fɔ wila
pye pe ni pe tunɲgo ki ni fuun ki na, na
kafɔnnɔɔlo piin, ɲele kaa pye naga nari
ma yo pe senyoro ti yen kaselege[†].]

[†] **16:20 16.9-20:** Mbege le verise kolojere wi na sa gbon nafa, ki veriseye pe yen sewwele pele ni, pe woro pele ni.

Zhezu Kirisi Sentanra nda LUKI la yonlogo SEWE WI NAWA SENRE

Ki Sentanra sewe ɲa Luki wila wi yonlogo. Luki wila pye logotoro (Kolo 4.4). Wila pye Zhezu wi pitunɲo Poli wi sagafɔ wa wi tunɲo ki ni (2 Timo 4.11; File 24). Wila pinle Poli wi ni ma saa wi torogo wa Ɔromu ca. Seweele titonlombolo shyen Luki wi yonlogo. Ki seweele shyen pe ni, nunɲba wi yen ki Sentanra sewe ɲa yeen, wi yen na para we ni Zhezu Kirisi wi wogo na. Sewe sanɲa pe maa wi yiri «Zhezu wi pitunmbolo pe kapyegele.» Wila ki seweele shyen pe yonlogo ma pe torogo lere wa kan, ki yaa pye ndee ki lerefo wila pye Ɔromu tara ti gboforonema wi legboɔ wa. Ki lerefo paa pye naa yinri Tewofili, ko koro wo yen fo «Yenɲele li wonlo.» Luki wo jate wi sila Zhezu wi yan yenle ni, een fo mbele paa Zhezu wi yan, wila pe yewe yewige legere ni ghen, mee kaa jen maga sewe jenje tiyoon ɲa wi yonlogo.

Laga ki Sentanra nda ti ni, Luki wi yen naga nari we na fo Zhezu wo wi yen dunruya lombonɔ woolo pe shofɔ. Wi pan mbe ɲa wi punɲo wi lagaja mboo sho (19.10), paa yege ɲa na wila ki yo Zashe wi kan we.

Luki wuu Sentanra ti peli ma para Zhan Batisi wo naa Zhezu pe sege ko senre na (1-2). Kona, a wi sigi yo paa yege ɲa na Zhan Batisi wila Zhezu wi Batize, konaa paa yege ɲa na Sotanla wila wi wa ma wele (3.1-4.13).

Ko punɲo na, a Luki wi si para tunɲo ɲa Zhezu wila pye wa Galile tara ki wogo na (4.14-9.50). Sentanra nda ti yen na para Yenɲele ca wunluwo pi wogo na, Zhezu wila ti yari wa Galile tara, ma yambala legere sagala. Wila nambala ke ma yiri shyen yeri ma yo pe pye wi ni. Wila pe tun, jango poro fun pe saga Sentanra ti yari, paa yambala pe sagala.

Ko punɲo na, a Luki wi sigi yege naga paa yege ɲa na Zhezu wila kari wa Zheruzalemu ca (9.1-19.28) ki yeri. Wila nambala nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen wo, ma pe torogo shyenzyen wa wi yee yege, wa lara nda wo jate wi mbaa toro ti ni. Zhezu wila yomiyegele legere wa mbe ta mbe leele pe naga Yenɲele li wogo ki ni.

Wa wi Sentanra ti kosaga yeri, Luki wi yen naga nari we na ma yo Zhezu wila gbon wa Zheruzalemu. Wama, Zhufuye teele paa ki kan Ɔromu tara gboforoneri Pilati wi na, ma yo wi ti pe Zhezu wi kan

tiparaga na poo gbo. Wi gbongolo, ki pilige taanri wogo ki na, a Zhezu wi si yen ma yiri wa kunwo pi ni. A wi suu yee naga wi forogofenne pe na. Ko punɲo na, a wi si yiri mee kari wa Yenɲele na (19.28-24.53).
SEWE WI YEN MA KOONLO YEGE ɲA NA

Sewe wi lesaga senre 1.1-4

Zhan Batisi naa Zhezu pe sege konaa pe punwe sanga 1.5-2.52

Zhezu wi tunɲo ki gbegeleme kala 3.1-4.13

Zhezu wi tunɲo wa Galile tara 4.14-9.50

Zhezu wila kari wa Zheruzalemu ca ki yeri 9.51-19.27

Zhezu wila gbon wa Zheruzalemu ca 19.28-21.38

Zhezu wi kunwo naa wi yenme ma yiri wa kunwo pi ni 22.1-24.53

SEWE WI LESAGA SENRE

1.1-4

¹ Na wonlo Tewofili, kagala ngele ke pye laga we sogowo, lelegere laga ngbanga ma ke yonlogo.

² Mbele paa ki kagala ke yan yenle ni, maga le wa ke lesaga ki na mee ke yege yo we kan, paa ke yonlogo ma yala poro senyoro to ni. Ki tunɲo kila kan poro yeri paa Yenɲele senre ti yari.

³ Mi fun, a mi sigi kagala ke yewe jenge, maga le wa ke lesaga ki na, maga yan ki yen ma yon, mboro ɲa legboɔ, mbe ke yonlogo mbe ke tanli ke yee na ma kan.

⁴ Migi pye, jango poon naga kagala ngele ni, maga jen ma yo ke yen kaselege.

ZHAN BATISI NAA ZHEZU PE SEGE KONAA PE PUNWE SANGA

1.5-2.52

Merege wa la Zhan Batisi wi sege ki yari Zakari wi kan

⁵ Sanga ɲa ni Erodi wila pye wunluwo wa Zhude tara ti go na, saraga wofɔ wa la pye wa paa pye naa yinri Zakari. Pa wila pye Abiya wi saraga wofenne ngbelege ko ni. Wi jo wila pye saraga wofenne toAron wo setirige pyo. Paa pye naa yinri Elizabeti.

⁶ Pe ni fuun shyen paa pye ma sin Yenɲele li yege na, na tanri na yala we fo wi ngasegele naa wi kondengengele ke ni.

⁷ Een fo, pyo wi sila pye pe yeri, katugu Elizabeti wi sila pye na siin. Pe shyenme paa si lele mako.

⁸ Pilige ka, Zakari paa pye naa saraga wogotunɲo ki piin Yenɲele li yege na, katugu pa ki tunɲo kila gbon pe ngbelege ki na.

⁹ Mbe yala saraga wofenne pe kalege ki ni, a pe si pete gbon maa wo ma yo wi

ye wa we Fɔ wi sherigo gbɔgo ki ni*wi wusuna nuwo taan wi sogo wi kan.

¹⁰ Sanga na ni paa pye na wusuna nuwo taan wi sori, janwa wi ni fuun wila pye wa funwa na, na Yennele yenri.

¹¹ Kona, a we Fɔ wi merege wà suu yee naga wa Zakari wi na. Wila pye ma yere wa wusuna nuwo taan saraga wosaga ki kalige kee ki na.

¹² Naa Zakari wila kaa merege wi yan, a wi jatere wi si piri wi na, a wi nee fye.

¹³ Een fo, a merege wi suu pye fo: «Maga ka fye Zakari, katugu Yennele lɔon yenrewe pi logo. Ma jo Elizabeti wi yaa pinambyo se ma kan, maa mege ki taga Zhan.

¹⁴ Wi sege ki yaa ka nayinme gbɔo naa nandanwa kan ma yeri. Lelegere yaa kaa yogori wi sege ki kala na.

¹⁵ Wi yaa ka pye legbɔo we Fɔ wi yege na. Wi se ka duven wo. Wi se si ka sinme welewe† wo. Mbege le le wi sepilige ki na, Yinnekpoyi li yaa ka ye wi ni mboo yin.

¹⁶ Wi yaa ti Izirayeli tara woolo pe gbɔo mbe kannga pe pan pe Fɔ Yennele li korogo.

¹⁷ Wi yaa ka pye pitunngo mbaa tanri Yennele li yege na Yinnekpoyi lo naa fannga ni, paa yege nga na Yennele yon senre yofɔEli wila pye, mbe ta mbe tanwa le teele poro naa pe piile pe sogowo. Mbele pe je Yennele li senyoro ti na, mbe tijinliwe kan pe yeri paa mbele pe sin pe woo pi yen; jango mbe tara woolo pele gbegele mbe pe yaga we Fɔ wi kan.»

¹⁸ Een fo, a Zakari wi si merege wi pye fo: «Mi yaa ki jen mele mbe yo ki yen kaselege? Naa mi le mako, a na jo fun wi le we?»

¹⁹ A merege wi suu yon sogo ma yo fo: «Muwi mi yen Gabiriyeli we, mi ma pye le Yennele li tanla na tunngo piin li kan. Lilan tun ma yo mbe pan mbe para ma ni, mbege sentanra nda ti yo ma kan.

²⁰ Een fo, mee taga na senyoro ti na, to nda ti yaa ti yee yon fili ti yon filisanga wi na we; ki kala na, ma yaa kannga bombo, ma se ya para naa fo sa gbɔn pilige nga ki kagala ke yaa pye ki na.»

²¹ Ko sanga wo ni, janwa wila pye na Zakari wi singi. Kila pe pari, naa wila pye na moni wa sherigo gbɔgo ki ni we.

²² Naa wila kaa yiri, wi sila ya para leele pe ni naa. A wi si kacen wa pye keyen ni ma naga pe na. A pe sigi jen ma yo Yennele laa yaara naga wi na wa sherigo gbɔgo ki ni. A wi si koro bombo.

²³ Naa Zakari wi tunngo pyepiliye yila kaa ko wa sherigo gbɔgo ki ni, a wi si songoro ma kari wi go.

²⁴ Naa ko sanga wo la kaa toro, a wi jo Elizabeti wi si kugbo le, nee wi yee lara ma saa gbɔn fo yenge kangurugo.

²⁵ Wila pye naa yee piin fo: «Iga we Fɔ wi pye mala kan ki nga: «Wilan yinriwe ta, kala na laa ti, a mi nee fere taa leele pe sogowo, ma lo laga na na.» »

Merege wà la Zhezu sege ki yo ma Mari wi kan

²⁶ Naa Elizabeti wi kugbo kila kaa ta yenge kogoloni, a Yennele li si merege Gabiriyeli wi torogo wa Galile tara, ca ka ni pege yinri Nazareti,

²⁷ wa sumboro nana mbajeen na paa pye na yinri Mari wi yeri. Wila pye nana na paa pye na yinri Zhofefu wi yeri wi katogo jo. Ko nana wo la pye wunlunana Davidi wi setirige pyo.

²⁸ A merege wi si saa ye wa Mari wi korogo ma suu pye fo: «Mila ma shari Mari, mboro na Yennele li yinme kan ma yeri we. We Fɔ wi yen ma ni!»

²⁹ A ki senre ti si Mari wi jatere wi piri wi na, a wi nee wi yee yewe ki sharaga koro wi ni.

³⁰ A merege wi suu pye fo: «Maga ka fye Mari, katugu ma yinme ta Yennele li yeri.

³¹ Wele, ma yaa kugbo le mbe pinambyo se, mboo mege ki taga Zhezu.

³² Wi mege ki yaa ka gbɔgo, pe yaa kaa wi yinri Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li Pinambyo. We Fɔ Yennele li yaa kaa tege wunluwo, paa yege nga na laa wi tele Davidi wi tege wunluwo† we.

³³ Wi yaa kaa wi wunluwo pi piin Izirayeli tara woolo pe go na pilige pyew. Kosaga se ka pye wi wunluwo pi na.»

³⁴ A Mari wi si merege wi pye fo: «Ko wogo nga ko yaa pye mele, naa mii si nana kala jen we?»

³⁵ A merege wi suu pye fo: «Yinnekpoyi li yaa ka tigi ma na. Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li yawa pi yaa ka ton ma na. Ko ki ti pyo na ma yaa ka se, wi yaa ka pye kpoyi, paa wi yinri Yennele li Pinambyo.

³⁶ Wele, ma sefo jele Elizabeti we, wi lelewe po naa pi ni fuun, wi kugbo ki ta yenge kogoloni. Ma si yala, leele paa yo wo woro wa mbe se fyew.

³⁷ Katugu kala la si ngban Yennele li yege na.»

³⁸ Kona, a Mari wi sho fo: «Mi yen we Fɔ wi tunmbyee. Yennele saga pye na kan, paa yege nga na maga yo na kan we.» A merege wi si yiri le wi tanla, mee kari.

Mari wila saa wi to seyenle Elizabeti wi shari

† 1:9 1:9: Eki 30.7 † 1:15 1:15: Nombu 6.3; Kiti 13.4-5

† 1:32 1:32: 2 Sami 7.17; Yuuro 132.11

³⁹ Ki wagati nungba wi ni, a Mari wi si yiri le mɛɛ fyɛɛle ma kari ca ka ni, wa Zhude yanwira tara ti ni.

⁴⁰ Wi ka saa gbɔn wa, a wi si ye wa Zakari wi go, mɛɛ Elizabeti wi shari.

⁴¹ Naa Elizabeti wila kaa Mari wi sharaga ki logo, a piyenle li si tigile tigile wa Elizabeti wi lara. A Yinnekpoyi li si ye wi ni maa yin.

⁴² A wi si gbele ngbanga ma yo fɔ: «Mari, Yɛnnɛle li duwaw ma na jɛɛle pe sɔgɔwɔ. Pyɔ nɔ ma yaa se, wi yen duwaw pyɔ.»

⁴³ Ambɔ wi mi, we Fɔ wi nɔ wii pan wilan shari?»

⁴⁴ «Wele, mɔɔ sharaga ki logo sanga nɔ ni, a piyenle li si tigile tigile wa na lara, nayinmɛ pi kala na.

⁴⁵ Ferewe yen ma woo, katugu nɔa ki yo ma kan ma yiri wa we Fɔ wi yeri, mɔ taga ki na ma yo ki yaa ki yɛɛ yɔn fili.»

*Mari wila pye na Yɛnnɛle
li kajɛnge ki yari*

⁴⁶ Kona, a Mari wi sho fɔ:
«Mi yen na we Fɔ wi gbogo wa na kotogo na.

⁴⁷ Na nawa pi yinngi we Shɔfɔ Yɛnnɛle li kala na;

⁴⁸ katugu li yen na li kulojɔ nɔ wuu yɛɛ tirige wi kɔrɔsi.

Eɛ, mbege le nala, sanga wi ni fuun woolo pe yaa laga yuun mbe yo mi yen ferewe na;

⁴⁹ katugu Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun Fɔ, li kagbɔgɔlɔ pye na kan.

Li mɛge ki yen kpoyi.

⁵⁰ Mbele paa fyɛ li yɛge nali gbogo,[†]
li yaa la pe yinriwe taa fɔ sanga pyew.

⁵¹ Li yawa kagala pye li fannga kɛɛ ki ni.
Eɛn fɔ, mbele yɛɛ gbɔgɔwɔ ma pye wa pe kotogo na, li ma poro jaraga.

⁵² Li wunlumbolo pe laga wa pe wunluwo jɔnrɔ ti na,

ɛɛn fɔ, mbele pɛ pe yɛɛ tirige, li poro mɛɛ to yirige.

⁵³ Funjo yen mbele na, li yarijɛnde lɛgɛɛ kan poro yeri, a pɛ ka ma tin.

Eɛn fɔ, li penjagbɔrɔ fɛnnɛ poro yaga paa kee kɛwara.

⁵⁴ Li Izirayeli woolo pe saga, poro mbele pe yen li tunmbyeɛle wele.

Li nawa to mali kajɛnge ki pye.[†]

⁵⁵ Ligi pye Abirahamu naa wi setirige piile pe kan fɔ sanga pyew,[†]

paa yɛge nɔa na lɔa ki yɔn fɔlɔ kɔn we tɛɛɛɛ pe yeri we.»

⁵⁶ A Mari wi si koro wa Elizabeti wi yeri paa yɛnge taanri yen, ko punjo na, a wi si songɔrɔ wa pe ca.

*Nanja nɔ paa pye na yinri
Zhan Batisi wi sege ye*

⁵⁷ Naa Elizabeti wi sepilige kila kaa gbɔn, a wi si pinambyɔ se.

⁵⁸ Naa wi cɛnyɛɛnle poro naa wi go woolo pe ni, paa kaa ki logo ma yo we Fɔ wila wi yinriwe ta fɔ jɛnge, a pe nɛɛ yɔgɔri wi ni ja.

⁵⁹ Naa piyenle lɔa kaa ta pilige kolotaanri, a pɛ si pan mboɔ kɛnɛkɛnɛ. Piyenle li to mɛge Zakari ko paa pye na jaa mbe taga li na.

⁶⁰ Eɛn fɔ, a nɔfɔ wi sho fɔ: «Ayoo, pe yaa laa yinri: <Zhan.> »

⁶¹ A leele pɛ sho fɔ: «Ki Zhan mɛge nɔa ka si woro wa ye sege ki ni!»

⁶² A pɛ si kɛyen wa pyɔ wi to wi yeri, mbe ta mbege jɛn paa yɛge nɔa na wila jaa paa pyɔ wi yinri we.

⁶³ A Zakari wi si walaga yɛnri pe yeri, mɛɛ ki yɔnlɔgo wi na ma yo fɔ: «Wi mɛge ki nɔa Zhan.» A ko si to pe yɔn na.

⁶⁴ Le ki yɔngɔlɔ nungba ke ni, a Zakari wi ngayinɛ li si sanga, a wi si ya na para naa fɔnnɔgo. A wi nɛɛ Yɛnnɛle li sɔnni ngbanga.

⁶⁵ Ki kaa pye ma, a pe cɛnyɛɛnle pe ni fuun pɛ si fyɛ. Wa Zhude yanwira tara ti ni fuun ti ni, a pe nɛɛ ki kagala ke yari wa na pe yɛɛ kaan.

⁶⁶ Mbele fuun paa ki sɛnrɛ ti logo, paa pye na jatere piin ti na, nɛɛ pe yɛɛ yewe na yuun fɔ: «Ki piyenle na li yaa ka pye yingɔ lɛɛ cɛnle ma?»

Katugu kaseleɛge ko na, Yɛnnɛle li yawa pila pye li ni.

*Zakari wi Yɛnnɛle yɔn sɛnrɛ
yowo yuuro ni*

⁶⁷ A Yinnekpoyi li si ye piyenle li to Zakari wi ni maa yin. A wi nɛɛ Yɛnnɛle li yɔn sɛnrɛ ti yuun na yuun fɔ:

⁶⁸ «Yaa we Fɔ, Izirayeli tara woolo pe Yɛnnɛle li sɔnni;

katugu li pan ma li woolo pe kɔrɔsi ma pe sho.

⁶⁹ Li Shɔfɔ fannga fɔ torogo we kan.

Pa liu yirige wa wunlunana Davidi, nɔ wila pye li tunmbyeɛ wi setirige piile pe sɔgɔwɔ.[†]

⁷⁰ Lɔa ki wogo ki yo faa wa li yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ kpoyi pe yɔn.

⁷¹ Lɔa ki yɔn fɔlɔ kɔn ma yo li yaa ka we sho we mbenfɛnnɛ poro naa we panrafɛnnɛ pe kɛɛ.

⁷² Fɔ li yaa we tɛɛɛɛ pe yinriwe ta, mbe nawa to yɔn finliwe kpoyi mba lɔa le pi na.

⁷³ Katugu lɔa wugu ma we tɛɛ Abirahamu wi kan[†]

[†] 1:50 1:50: Yuuro 103.17 [†] 1:54 1:52-54: Yuuro 98.3; Eza 41.8-9 [†] 1:55 1:55: Zhɛnɛ 17.7; 22.18 [†] 1:69 1:69: Yuuro 132.17; Eza 9.5-6 [†] 1:73 1:73: Zhɛnɛ 22.16

⁷⁴ *ma yo li yaa we sho we mbenfenne pe kee, mbe we kan waa tunngo piin li kan, waga kaa fye;*

⁷⁵ *jango we pye kpoyi, we sin li yege na, we yinwege piliye yi ni fuun yi ni.*[†]

⁷⁶ *Mboro fun na pyo, pe yaa kaa ma yinri Yenjele na yaara ti ni fuun ti go na li yon senre yofa;*

katugu ma yaa ka keli we Fo wi yege mboo kongolo ke gbegele wi kan.

⁷⁷ *Ma yaa wi woolo pe pye pege jen fo wi yaa ka pe kapere ti kala yaga pe na, mbe pe sho.*

⁷⁸ *We Yenjele li yinriwe taga naa li kajenge ki kala na,*

li yaa ti naayeri yanwa[†] pi yiri we na paa lalaaga ki yen;

⁷⁹ *jango mbele pe yen ma cen wa wowa po naa kunwo pi yinne pi ni, mbe yanwa yirige pe kan,*[†]

mbe we kan waa tanri wa yeyinje konko li ni.»

⁸⁰ *A pyo wi nee lee na kee, a wi kotogo ki nee cen wi na. Naa wila kaa yege to, a wi si saa cen wa gbinri wi ni fo ma saa gbɔn pilige nga wila kaa wi yee naga Izirayeli woolo pe na we.*

2

*Zhezu wi sege
kila pye yege nga na ki nga
(Mati 1.18-25)*

¹ *Ki wagati wi ni, a Sesari Ogusiti wi si konko kan ma yo pe Ɔromu tara woolo pe ni fuun pe jiri.*

² *Ki kongbannga ko layi paa pye na pe jinri, ma yala Kirinusi wo wila pye gboforoneri wa Siri tara ti go na.*

³ *Ki kala na, leele pe ni fuun paa pye na kee pe teele cara pe sa pe jiri.*

⁴ *A Zhofezu fun wi si yiri wa Nazareti ca, wa Galile tara, mee kari wa Zhude tara, wa Betileemu ca, ko nga paa wunlunana Davidi wi se[†] wa we, mbe saa yee kan poo jiri, katugu wo fun pa wila yiri wa Davidi sege ki ni.*

⁵ *A wi si kari ma saa wi yee kan poo jiri wo naa Mari wi katogo jo wi ni. Ki sanga wi ni, Mari wila pye kugbo ni.*

⁶ *Ma pe ta wa Betileemu, a Mari wi sepilige ki si gbɔn.*

⁷ *A wi suu pinambyo kongbannga wi se, mee piyenle li fo parisankonro konro ni ma li sinnge yaayoro kayaraga, katugu pe sila sinlesaga ta wa nambanmbala tugugo.*

*Merege wa la Zhezu sege ki yo
simbaala konrifenne pele kan*

⁸ *Wa ki tara nungba ti ni, simbaala konrifenne pele la pye wa. Paa pye na wonlowo gbaanri pe yee na yembine, na pe simbaala pe korosi wa yan.*

⁹ *Ma pe ta wa, a we Fo wi merege wa si pan ma yere le pe tanla. A we Fo wi gbogowo yanwa pi si yin ma pe maga. A pe si fye fo jenge.*

¹⁰ *Een fo, a merege wi si pe pye fo: «Yaga ka fye, katugu mi pan mbe sentanra yo mbe ye kan, nda ti yaa nayinme gbɔɔ kan ye tara woolo pe ni fuun pe yeri.*

¹¹ *Ti nda fo: «Nala yembine na li ni, wa Davidi ca ki ni, pe Shofa se wa ye kan. Wo wi yen Kirisi, we Fo we.»*

¹² *Kacen nga wi yaa ti yee saa yan yoo jen wowi nga: Na yaga ka sa gbɔn, ye yaa piyenle la yan peli fo parisankonro konro ni ma li sinnge yaayoro kayaraga.»*

¹³ *Le ki yongolo nungba ke ni, ma pe yaga le, a meregeye pele si yiri wa yenjele na naa legera ma pan le kongbannga wi tanla. A pe nee Yenjele li sonni na yuun fo:*

¹⁴ *«Gbogowo yen Yenjele woo, lo na li yen wa naayeri lara ti ni fuun ti go na. Leele mbele peli ndanla laga tara ti ni, lili yeyinje ki kan pe yeri.»*

*Simbaala konrifenne
paa kari sa Zhezu wi yan*

¹⁵ *Naa meregeye paa kaa yiri le simbaala konrifenne pe tanla mbe songoro wa yenjele na, a pe nee pe yee piin fo: «Ye pan we kari wa Betileemu, ki daga we sa nga ki pye ki yan yenle ni, nga we Fo wi we pye we jen we.»*

¹⁶ *A pe si fyeele ma kari, mee saa Mari naa Zhofezu pe yan, naa piyenle li ni, peli sinnge wa yaayoro kayaraga ki ni.*

¹⁷ *Naa paa kaa li yan, a pe nee senre nda merege wila yo pe kan ki pyo wi kanngolo ti yege yuun.*

¹⁸ *Mbele fuun paa ki senre ti logo simbaala konrifenne pe yeri, tila pe pari.*

¹⁹ *Een fo, a Mari wi nee ki kagala ke teri wa wi nawa na jatere piin ke na.*

²⁰ *Kona, a simbaala konrifenne pe si songoro wa pe yirisaga, na Yenjele li gbogo nali sonni nga paa logo ma yan ki kala na, katugu ki ni fuun kila pye paa yege nga na merege wila ki yo ma pe kan we.*

Paa pyo wi mege ki taga

²¹ *Naa pyo wila kaa ta pilige kolotaanri, a ki si gbɔn poo kenrekenre, a pe suu mege ki taga Zhezu. Ko mege ko merege wila pan ma kan na nofo wi fa kugbo ki le.*

[†] **1:75 1:75:** Efe 4.24; Tite 2.14 [†] **1:78 1:78:** Naayeri yanwa pi koro wi yen na para Kirisi, Shofa wi panga ko senre na; Nambu 24.17; Eza 9.2; 60.1; Mala 3.20. [†] **1:79 1:79:** Mbele pe yen ma cen wa wowa po naa kunwo pi yinne pi ni, poro pe yen mbele pe pungo ma laga Yenjele li na (Eza 9.1-2; Mati 4.16). [†] **2:4 2:4:** 1 Sami 17.12; Zhan 7.42

*Pàa Zhezu wi le Yennjele kee
wa sherigo gbogo ki ni*

²² Naa pilige kila kaa gbɔn Zhozufu naa Mari pe pe yee pye kpoyi mbe yala Moyisi ngasele li ni, a pè si kari wa Zheruzalemu, mbe sa pyo wi le Yennjele kee.

²³ Pàa ko pye ma, katugu ki yen ma yonlogo wa we Fɔ wi lasiri sewe wi ni ma yo fɔ: «*Pinambyo kongbanɲa pyew wi daga poo le we Fɔ wi kee.*»[†]

²⁴ A pè si saa saraga nga Yennjele li lasiri wi naga ki wɔ fun. Ko yen *ketenjele shyen, nakoma jendetuwaye shyen.*[†]

²⁵ Wa Zheruzalemu, naɲa wà la pye wa, pàa pye naa yinri Simeyon. Wila pye ma sin na fyɛ Yennjele li yege, na ɲa wi yaa pan mbe Izirayeli woolo pe sho wi singi. Yinnekpoyi lãa pye wi ni.

²⁶ Lãa ki naga wi na ma yo wi se ku na wii Kirisi wi yan gben, ɲa we Fɔ wi yaa torogo we.

²⁷ Ki pilige ki ni, a Yinnekpoyi li si Simeyon wi yege sin ma kari wi ni wa sherigo gbogo ki ni. Naa Zhezu wi sevenne pàa kaa pan wi ni, mbe pan mbe nga lasiri wila naga ki yon fili wi na sanga ɲa ni,

²⁸ a Simeyon wi si pyo wi sho maa yigi wa wi keyen yi ni, mee Yennjele li son ma yo fɔ:

²⁹ «We Fɔ, nga maa yo ma yaa pye, kigi yee yon fili yingɔ.

Ki kala na, mi ɲa ma tunmbyee, ma mbe ya mbanla le yeyingɛ na.

³⁰ Katugu mòo Shɔfɔ wi yan yenle ni,

³¹ ɲa mà kan lere pyew wi yeri we.

³² *Wo wi yen yanwa mba pi yaa ti cengele woolo pe ni fuun pɔɔn jɛn,*[†]

mbe gbogowo kan Izirayeli, ma tara woolo pe yeri.»

³³ Senre nda Simeyon wila pye na yuun Zhezu wi kanngolo tila Mari naa Zhozufu pe pari fɔ jenge.

³⁴ A Simeyon wi si duwaw pye pe kan, mee Zhezu wi nɔ Mari wi pye fɔ: «Wele, Yennjele ligi pyo ɲa wi wɔ, jango Izirayeli woolo pe legerɛ mbe pungo li na, konaa pe legerɛ mbe sho fun. Wi yaa ka pye Yennjele li tegerɛ, nda leele pe yaa kaa kendige woo ti kala.

³⁵ Wi yaa ka ko pye ma, jango mbe lelegerɛ jatere pye mboɔ yirige funwa na. Mboro wo na Mari, ki kayanɲa ki yaa ka gbogo ma na ndee paa ma koonlo tokobi ni.»

*Yennjele yon senre yofɔ Anni
wi senre re*

³⁶ Yennjele yon senre yofɔ jele wà la pye wa. Pàa pye naa yinri Ani. Fanuweli sumborombyo lawi, ma yiri wa Azeri cenle

li ni. Wila le fɔ jenge. Naa pàa wi jayire pye wi sumborowo sanga wi ni, yeke koloshyen wila pye wi polo wi ni, a naɲa wi si ku maa yaga.

³⁷ A wi si koro nangunjo ma saa gbɔn fɔ yeke nafa tijere ma yiri tijere. Wi sila pye na yinrigi wa sherigo gbogo ki ni. Een fɔ, wila pye na Yennjele li gbogo yenge lege naa yennjele yenrewe ni, sonlo naa yembine.

³⁸ Ki sanga nungba wi ni, ma Simeyon wi yaga wila para, a Ani wi si gbɔn wa pe na nee Yennjele li shari. Mbele fuun pàa pye naga singi Yennjele li Zheruzalemu ca ki go sho, a wi nee para pe ni pyo wi senre na.

*Zhezu wi teele pàa songoro
wa Nazareti*

³⁹ We Fɔ wi lasiri wila nga naga, naa Zhezu wi sevenne pàa kaa ki pye maga yon fili, a pè si songoro wi ni wa Galile tara, wa Nazareti ca.

⁴⁰ A pyo wi nee lee na fannga taa na kee. Wila yin kajenme pi ni. A Yennjele li si yinne kan wi yeri.

*Zhezu wila ta yeke ke ma yiri shyen,
mee kari wi Paki feti*

*kongbanɲa wi na
wa sherigo gbogo ki ni*

⁴¹ Yeke pyew, Zhezu wi sevenne pàa pye na kee wa Zheruzalemu, wa Paki feti wi na.

⁴² Naa Zhezu wila kaa ta yeke ke ma yiri shyen, a pè si kari wi ni wa, ma yala feti wi kalege ki ni.

⁴³ Naa feti wila kaa ko, a pè si songoro. Een fɔ, a pe pyo Zhezu wo si koro wa Zheruzalemu. Wi sevenne pe sila pye ki jenme.

⁴⁴ Pàa pye naga jate ndee wi yen wa pe tangayeenle pe ni. A pè si pilige nungba tangala tanga nee wi lagajaa wa pe woolo poro naa pe wenne pe sogowo.

⁴⁵ Naa pàa kaa wi wele pe suu yan, a pè si songoro wa Zheruzalemu naa lagajaa.

⁴⁶ Ki pilige taanri wogo ki na, a pè si saa wi yan wa sherigo gbogo ki ni. Wila pye ma cen wa lasiri sewe jenfenne pe sogowo, na nuru pe yeri konaa na pe yewe.

⁴⁷ Mbele fuun pàa pye le na nuru wi yeri, wi tijinliwe po naa wi senre nda wila pye na pe yon sogo tila pe pari.

⁴⁸ Naa wi sevenne pàa ka saa wi yan, a ki si pe pari. A Zhezu wi nɔ wi suu pye fɔ: «Na pyo, ki pye mele, a mà si ɲga ko pye we na yeen? Mi naa ma to wi ni we jatere wi piri na we na, naa wè pye nɔɔ wele we.»

⁴⁹ A Zhezu wi sho fɔ: «Ki cen mele ye nee na lagajaa? Ye sigi jen mbe yo mi daga

[†] 2:23 2:23: Eki 13.2

[†] 2:24 2:24: Levi 12.8

[†] 2:32 2:32: Eza 42.6; 49.6

[†] 2:49 2:49: Zhan 4.34; 6.38

mbanla yee le na To Yenñele li kagala ke ni wi le†?»

⁵⁰ Een fo, senre nda wila yo ma pe kan, pe sila ti koro jen.

⁵¹ Kona, a Zhezu wi si pinle pe ni ma songoro wa Nazareti. Wila pye na pe gbogo. Wi no wila pye naga kagala ke teri wa wi nawa.

⁵² Zhezu wila pye na lee na kee, a ka nee tari wi kajenme pi na. A wi kala li Yenñele lo naa leele pe ndanla.

ZHEZU WI TUNNGO KI GBEGELEME KALA

3

3.1-4.13

*Zhan Batisi wila ki yari
ma yo Zhezu wila paan*

(Mati 3.1-12; Maki 1.1-8; Zhan 1.19-28)

¹ Tiberi Sesari wi wunluwo pi yele ke ma yiri kangurugo wolo li na, kila yala Ponsi Pilati wo wila pye gboforoneri Zhude tara ti go na. A Erodi wo cen Galile tara to go na. Erodi wi ndo Filipu wo la cen Iture naa Tirakoni tara to go na. A Lisaniya wo cen Abileni tara to go na.

² Anne naa Kayifu poro paa pye saraga wofenne teele wele. Ki sanga wi ni, a Yenñele li senre ti si gbón Zakari wi pinambyo Zhan wi na, maa ta wa gbinri† wi ni.

³ Ki kaa pye ma, a Zhan wi nee Zhuriden gbaan yon cara ti yanri, naga yari leele pe kan na pe piin fo: «Ye ye kapere ti jen, yeri yaga, ye ye yee kan pe ye batize. Pa Yenñele li yaa ye kapere ti kala yaga ye na.»

⁴ Ko la pye ma, paa yege nga na ki yen ma yonlogo wa Yenñele yon senre yofeZayi wi sewe wi ni ma yo fo:

Lere wa magala yen na yinrigi wa gbinri wi ni na yuun fo:

*Ye we Fo wi kono li gbegele,
yoo kombigile ke sinzin!*

⁵ Yanwira gbunlundere ti ni fuun ti yaa ka yinyin.

*Yanwira ti ni fuun konaa tinndiye pe ni fuun,
ti yaa ka yaari mbe yon yala.*

*Kono kurusara ti yaa ka sinzin!
Lara nda si yon yala, ti yaa ka yon yala!*

⁶ Kona, Yenñele li yen na we shoo yege nga na, lere pyew wi yaa kaga yan.†

⁷ Janwa wila pye na paan Zhan wi korogo wi ta wila pe batize. A Zhan wi nee pe piin fo: «Yoro meere pire nda yeen, ambo wigi naga ye na ma yo ye mbe ya sho Yenñele li nangbanwa mba pila paan pi kee?

⁸ Een fo, kapyere nda ti yaa ki naga mbe yo ye ye tangalomo pi kannga, yaa to piin. Yaga kaa ki yuun wa ye nawa po ni ce fo: «We tele yen Abirahamu†» mbege yan ndee kiti se ka kon ye na. Katugu mila ki yuun naga finligi ye kan fo ki sinndee nda yeen, Yenñele li mbe ya mberi kannga ti pye Abirahamu wi setirige piile.

⁹ Pe gbónlogo ki le mako tire ti na mberi ninde ti koonlo mberi jaanri. Tige nga fuun ki woro na pire jende seni, pe yaa ki koonlo mbege wa wa kason mbege sogo†.»

¹⁰ Kona, a janwa wi suu yewe ma yo fo: «Yingi we daga mbaa piin?»

¹¹ A wi si pe pye fo: «Deere shyen ka pye lere wa yeri, wi daga mbe nungba kan ka woro na yeri wi yeri. Yaakara ka si pye na yeri, wi daga mbege pye ma fun.»

¹² Ali nizara shofenne pe le pan Zhan wi korogo fun wi pe batize. A pe suu pye fo: «We Nagafo, yingi we daga mbaa piin?»

¹³ A Zhan wi si pe pye fo: «Yon nga pe naga ye na, yaga ka yaraga ka sho wa yeri mbe toro ko na.»

¹⁴ A sorodashee le suu yewe fun ma yo fo: «Woro fun, yingi we daga mbaa piin?» A wi si pe pye fo: «Yaga ka penjara sho lere yeri fannga na, nakoma mboo je mbe yo wi kapege pye siri sho. Een fo, sara na yaa taa wo mbe yala ye ni.»

¹⁵ Leele paa pye na Kirisi wi panga ki singi, a pe ni fuun pe nee pe yee yewe wa pe nawa, na kaa pye Zhan wo ma wi yen Kirisi we.

¹⁶ A Zhan wi si pe ni fuun pe pye fo: «Mi wo ye batize tonno ni, een fo, lere wa wa na paan, wo fannga ko we mi wogo ko na. Mii daga yere mbe foli mboo sawira manda ti sangala.† Wo wi yaa ka ye batize Yinnekpoyi lo naa kason† ni.

¹⁷ Wi teli wi yen wi kee. Wi yaa ka sholo ke fe mbe ke fooro ti wo ti ye jenne wi ni, mbe si jenne wi gbogolo mboo le wa wi bondo wi ni. Een fo, wi yaa fooro to sogo wa kason nga ki se ka figi fyew ko ni.»

¹⁸ Zhan wila pye na leele pe nari kagala legere kele yege ni ma naa, ma ta na Yenñele li Sentanra ti yari pe kan.

¹⁹ Zhan wila pye na gboforoneri Erodi wi yege senre yuun, katugu Erodi wila wi ndo jo Erodiyadi wi sho wi yeri maa tege, ma nuru naa ma kapere legere ta yege pye.

²⁰ A wi si nuru naa ma ka taga wi kapere ti na, ma Zhan wi le kaso.

*Zhan wila Zhezu wi batize
(Mati 3.13-17; Maki 1.9-11)*

²¹ Naa leele pe ni fuun paa kaa batize ma ko, a Zhezu fun wi si batize. Naa wila kaa

† 3:2 3.1-2: Luki 1.80 † 3:6 3.4-6: Eza 40.3-5 † 3:8 3.8: Zhan 8.39 † 3:9 3.9: Mati 7.9 † 3:16 3.16: Katugu wi go kologo ki pyege na. † 3:16 3.16: Mbe batize kason ni: Ki koro wi mbe ya pye Yenñele li kiti kongo ko (Luki 3.17; 1 Koren 3.13).

na Yennele li yenri sanga na ni, a naayeri wi si yenge.

²² A Yinnekpoyi li si tigi wi na wire cenlomo ni paa ketene yen. A magala la si yiri wa yennele na ma yo fo: «Mboro ma yen na Pinambyo na wilan ndanla jenge we. Ma kala lilan ndanla fo jenge.»

*Zhezu teleye pe mere ti nda
(Mati 1.1-17)*

²³ Sanga na ni Zhezu wila wi tunngo ki le, wila ta paa yele nafa ma yiri ke yen. Leele paa pye naa jate paa Zhozufu pyo yen. Zhozufu to wo lawi na Eli.

²⁴ Eli to wo lawi na Matati. Matati to wo lawi na Levi. Levi to wo lawi na Melishi. Melishi to wo lawi na Zhanayi. Zhanayi to wo lawi na Zhozufu.

²⁵ Zhozufu to wo lawi na Matatiyasi. Matatiyasi to wo lawi na Amosi. Amosi to wo lawi na Nahumu. Nahumu to wo lawi na Esili. Esili to wo lawi na Nangayi.

²⁶ Nangayi to wo lawi na Maati. Maati to wo lawi na Matatiyasi. Matatiyasi to wo lawi na Semeyi. Semeyi to wo lawi na Zhozeki. Zhozeki to wo lawi na Zhoda.

²⁷ Zhoda to wo lawi na Zhouwana. Zhouwana to wo lawi na Ezeza. Ezeza to wo lawi na Zorobabeli. Zorobabeli to wo lawi na Salaceli. Salaceli to wo lawi na Neri.

²⁸ Neri to wo lawi na Melishi. Melishi to wo lawi na Adi. Adi to wo lawi na Kosamu. Kosamu to wo lawi na Elimadan. Elimadan to wo lawi na Eri.

²⁹ Eri to wo lawi na Zhezu. Zhezu to wo lawi na Eliyezeri. Eliyezeri to wo lawi na Zhorimu. Zhorimu to wo lawi na Matati. Matati to wo lawi na Levi.

³⁰ Levi to wo lawi na Simeyon. Simeyon to wo lawi na Zhuda. Zhuda to wo lawi na Zhozufu. Zhozufu to wo lawi na Zhonamu. Zhonamu to wo lawi na Eliyakimu.

³¹ Eliyakimu to wo lawi na Meleya. Meleya to wo lawi na Mena. Mena to wo lawi na Matata. Matata to wo lawi na Natan. Natan to wo lawi na Davidi.

³² Davidi to wo lawi na Izayi. Izayi to wo lawi na Zhubedi. Zhubedi to wo lawi na Bowazi. Bowazi to wo lawi na Salimo. Salimo to wo lawi na Naaso.

³³ Naaso to wo lawi na Aminadabu. Aminadabu to wo lawi na Adime. Adime to wo lawi na Arini. Arini to wo lawi na Esiron. Esiron to wo lawi na Faresi. Faresi to wo lawi na Zhuda.

³⁴ Zhuda to wo lawi na Zhakobu. Zhakobu to wo lawi na Izaki. Izaki to wo lawi na Abirahamu. Abirahamu to wo lawi na Tara. Tara to wo lawi na Nakori.

³⁵ Nakori to wo lawi na Seruki. Seruki to wo lawi na Arago. Arago to wo lawi na

Faleki. Faleki to wo lawi na Heberi. Heberi to wo lawi na Sala.

³⁶ Sala to wo lawi na Kayinamu. Kayinamu to wo lawi na Arifazadi. Arifazadi to wo lawi na Semu. Semu to wo lawi na Nowe. Nowe to wo lawi na Lameki.

³⁷ Lameki to wo lawi na Matusala. Matusala to wo lawi na Enoki. Enoki to wo lawi na Zharedi. Zharedi to wo lawi na Maleleyeli. Maleleyeli to wo lawi na Kayina.

³⁸ Kayina to wo lawi na Enosi. Enosi to wo lawi na Seti. Seti to wo lawi na Adama. Adama to wo lawi na Yennele le.

4

*Sotanla wila Zhezu wi wa
ma wele mboo le kapege*

(Mati 4.1-11; Maki 1.12-13)

¹ Naa Yinnekpoyi laa kaa Zhezu wi yin, a wi si yiri wa Zhuriden gbaan wi tanla ma songoro. A Yinnekpoyi li suu yege sin ma kari wi ni wa gbinri wi ni.

² A Sotanla wi si saa naa wa ma wele mboo le kapege, ma saa ta fo piliye nafa shyen. Ki piliye yi ni, Zhezu wi sila yaraga ka ka. Naa ko piliye yo la kaa toro, a fungo suu yigi.

³ Kona, a Sotanla wi suu pye fo: «Na kaa pye ma yen Yennele li Pinambyo, ki yo ki sinndelege nga ki kan ki kannga buru».

⁴ A Zhezu wi suu yon sogo ma yo fo: «Ki yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni ma yo fo: «Yaakara to ce se ya mbe senwee wi baro.» »

⁵ Kona, a Sotanla wi suu le ma kari wa naayeri, mee dunruya wunluwo pi ni fuun pi naga wi na le ki yonlo nungba li ni,

⁶ mee wi pye fo: «Mi yaa ki fannga nga konaa ki wunluwo mba pi gbogowo pi ni fuun pi kan† ma yeri, ti pye ma woro; katugu to ti ni fuun nda to kan mi yeri. Mi kaa jaa mberi kan lere na fuun yeri, mbe ya mberi kan wi yeri.

⁷ Na maga kannguuro kan na jegele mbanla gbogo, ti ni fuun ti yaa pye ma woro.»

⁸ A Zhezu wi suu pye fo: «Ki yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni ma yo fo: «Ta ma Fo Yennele li gbogo, maa tunngo piin lo nungba kan.» »†

⁹ A Sotanla wi si kari wi ni naa wa Zheruzalemu, ma saa wi tege wa sherigo gbogo ki namunjo wi na, ma suu pye fo: «Na kaa pye ma yen Yennele li Pinambyo, yew ma kan wa tara;

¹⁰ katugu Yennele senre sewe wila ki yuun ma yo fo: «Yennele li yaa konk kan li meregeye pe yeri pcon tgo.»

¹¹ Ki si yen ma yonlogo naa fo: *«Pe yaa ma togo wa pe keyen yi ni, jango maga koon tologo ki kurugo sinndelege ka na.»*†

¹² A Zhezu wi suu pye fo: «Yenñele senre sewe wi yen naga yuun ma yo: *«Maga ka ma Fo Yenñele li wa mbe wele.»*†

¹³ Naa Sotanla wila kaa Zhezu wi wa ma wele wamawelewe pi cenle pyew pi na ma saa ko, a wi suu yaga le mee kari, nee wi singi pilifonngo na.

ZHEZU WI TUNNGO WA GALILE TARA

4.14-9.50

Zhezu wila wi tunngo ki le wa Galile tara

(Mati 4.12-17; Maki 1.14-15)

¹⁴ Ko pungo na, a Zhezu wi si songoro wa Galile tara, Yinnekpoyi li yawa pila pye wi ni. A wi mege ki si yiri wa ki tara ti lagapyew ki ni.

¹⁵ Wila pye na leele pe nari Yenñele senre ti ni wa sheriyinre ti ni, a leele pe ni fuun paa wi sonni.

Nazareti ca fenne paa je

Zhezu wi na

(Mati 13.53-58; Maki 6.1-6)

¹⁶ A Zhezu wi si kari wa Nazareti, pa paa wi koro wa, a wi saa gbɔn lere. Naa cɛnpilige kila kaa gbɔn, a wi si saa ye wa sherigo ki ni paa yege nga na wila pye naga piin faa we. A wi si yiri ma yere mbe Yenñele senre ti kara leele pe kan. ¹⁷ A pɛ si Yenñele yon senre yofɔEzayi wi sewe wi le maa le wi kee. A wi suu yenge mee laga ka yan, ki yen ma yonlogo wa ma yo fo:

¹⁸ *We Fo wi Yinne li yen na ni.*

Wilan wo mbaa Sentanra ti yuun fyonwo fenne pe kan.

Wilan tun ma yo mbaa ki yari kasopiile pe kan fo pe yaa ka pe wa,

mbaa ki yari fyonlo pe kan fo pe yaa kaa yaan,

mbe mbele leele pe yen na jolo pe sho mbe pe wo wa jologo ki ni,

¹⁹ *mbaa we Fo wi kajenge pyeyele li wogo ki yari.*†

²⁰ Ko pungo na, a Zhezu wi si sewe wi ton maa kan sherigo tunmbyee wi yeri mee cen. Mbele fuun paa pye wa sherigo ki ni, a pɛ si pe yengɛle ke kan wi na naa wele.

²¹ A wi nee pe piin fo: «Yenñele senre sewe wi senre nda mi kara ye logo, tiri yee yon fili nala.»

²² Pe ni fuun paa pye naa metanga yinri, senjende nda tila yiri wa wi yon tila

pe pari. A pe nee yuun fo: «Zhozufu† pinambyo wo ma na yen?»

²³ A Zhezu wi si pe pye fo: «Ki yen kaselege fo ye yaa kaga yomiyele na li wa na kala na, mbe yo fo: «Mboro na were pyefo, ma yee sagala ye!» Ye yaa si kaga yo naa mbe yo fo: «Kagala ngele ma pye wa Kaperinawu† we logo, ke yongo pye fun laga ma ca ki ni!» »

²⁴ A wi si pe pye naa fo: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, ko Yenñele yon senre yofɔ woro wa, na wi ca† woolo pe maa yigi jengge.

²⁵ Mi nee ki yuun naga finligi ye kan, ki yen kaselege fo Eli sanga wi na, nangunjaala paa pye ma lege laga Izirayeli tara, sanga na ni tisaga kila yere ye taanri naa yenge kogoloni. A fungo gbogo ki to laga tara ti ni.

²⁶ Ma si yala, *Yenñele li sila Eli wi tun poro wa kpe yeri wi sa pe saga; een fo, laa wi tun nangunjo nungba yeri ce, wa Sarepta ca, wa Sidon tara, ma yo wi saa saga.*†

²⁷ Yenñele yon senre yofɔ Elize sanga wi na fun, yayenwe fenne paa lege laga Izirayeli tara. Ma si yala, poro wa kpe sila sagala. Een fo, ndee Siri tara fenne naja na paa pye na yinri Naama† wo nungba wila sagala.»

²⁸ Mbele fuun paa pye wa sherigo ki ni, naa paa kaa ki senre ti logo Zhezu wi yeri, a pɛ si nawa ngban fo jengge.

²⁹ A pɛ si yiri, mee wi tilele ma yiri wi ni wa ca nawa. Pe ca kila pye ma kan yanwiga nga na, a pɛ si kari wi ni wa ki go na, jango mboo wonrogo mboo wa wa yanwiga titege ki ni.

³⁰ Een fo, a Zhezu wi si toro wa pe sogowo, mee kari†.

Zhezu wila yinne tipele fo

wa sagala

(Maki 1.21-28)

³¹ Ko pungo na, a Zhezu wi si kari wa Galile tara, wa Kaperinawu ca, mee saa na leele pe nari Yenñele senre ti ni wa sherigo ki ni cɛnpiliye yi ni.

³² Wi Yenñele senre nagalomo pila pe pari, katugu wila pye na para fannga ni.

³³ Ki cɛnpilige ka ni, naja wa la pye wa sherigo ki ni, yinne tipele la pye wi ni. A wo si gbele ngbanga ma yo fo:

³⁴ «Iye! Yingi ki yen woro naa mboro sogowo Nazareti ca fenne Zhezu! Ma pan mbe we tongo wi le? Lere na wi mboro, moɔ jen. Ma yen Yenñele li Lere kpoyi!»

† 4:11 4.10-11: Yuuro 91.11-12 † 4:12 4.12: Dete 6.16 † 4:19 4.19: Eza 61.1-2 † 4:22 4.22: Mati 13.55; Maki 6.3; Zhan 6.42 † 4:23 4.23: Mati 11.23 † 4:24 4.24: Mati 13.57; Zhan 4.44 † 4:26 4.26: 1 Wunlu 17.9 † 4:27 4.27: Naama wila taga Yenñele li na, ko ki ti wila sagala; 2 Wunlu 5.14. † 4:30 4.30: Zhan 7.30; 8.59; 10.39

³⁵ A Zhezu wi si gbanla ki yinne tipele li na, ma li pye fo: «Pyeri wa, ma wo ki nana ŋa wi ni!»

A yinne tipele li si nana wi jan le tara leele pe ni fuun pe yege na, mee wo wi ni. Een fo, li sila kapege pye wi na.

³⁶ A leele pe ni fuun pe nee kawa, nee pe yee yewe na yuun fo: «Iye, yingi senre ri nda to yeen? Ki nana ŋa wila para fanŋa naa yawa ni yinne tipegele ke ni, a kaa woo leele pe ni.»

³⁷ A Zhezu wi mege ki si yiri wa ki tara ti ni fuun ti ni.

*Zhezu wila yambala legere sagala
(Mati 8.14-17; Maki 1.29-34,35-39)*

³⁸ Naa paa kaa yiri wa sherigo ki ni, a Zhezu wi si kari wa Simo wi go. Ki sanga wi ni, Simo wi jo no wo wila pye na jolo witiwerewe ni. A pe suu yenri ma yo wuu sagala.

³⁹ A Zhezu wi si foli wa jele wi go kee ki yeri, mee para ngbanga witiwerewe pi na. A witiwerewe pi si ko. A jele wi si yiri le ki yongolo nungba ke ni, nee pe kala yongo.

⁴⁰ Naa yonlo kila kaa to, mbele fuun yambala la pye pe yeri na jolo yama cenle legere ni, a pe pe le ma pan pe ni Zhezu wi korogo. A wi si kee taga pe ni fuun nungba nungba pe na ma pe sagala.

⁴¹ Yinne tipegele la wo lelegere ni na gbele ngbanga na yuun fo: «Ma yen Yenjele li Pinambyo!» A Zhezu wi si para ke na ngbanga, wi sila yenle kaa para, katugu kaa ki jen ma yo wo wi yen Kiriis we.

⁴² Naa laga kila kaa laga, a Zhezu wi si yiri wa ca mee kari wa yan, wa laga nga lere sila pye we. A janwa wi si yiri naa lagajaa. Naa paa ka saa gbon wa wi na, a pe nee jaa wi koro wa pe ni, jango wiga ka kari mbe pe yaga.

⁴³ Een fo, a Zhezu wi sho fo: «Mi daga mbe Yenjele li wunluwo Sentanra ti yari wa cara sannda ti ni fun; katugu ko kala li Yenjele lilan tun.»

⁴⁴ A wi nee Yenjele senre ti yuun wa Zhude tara sheryinre ti ni.

5

*Zhezu wila wi forogofenne
kongbanmbala pe yeri
(Mati 4.18-22; Maki 1.16-20)*

¹ Pilige ka, Zhezu wila pye wa Zhenezareti logbogo† yon ki na, a janwa gbolo la si saa gbogolo maa maga, naa jiire lagapyew mbe ta mbe Yenjele senre ti logo wi yeri.

² A wi si tonmokooro shyen yan wa logbogo ki yon na. Ngbanra wofenne paa tigi ma yiri wa ti ni, na pe mere ti jogo.

³ A Zhezu wi si ye wa ki tonmokooro nungba ni, Simo wogo layi. A wi si Simo wi yenri ma yo wi koro ki piri wi ni wigi lali jenri logo konggo ki ni. A Zhezu wi si cen wa tonmokoro ki ni nee leele pe nari Yenjele senre ti ni.

⁴ Naa wila kaa para ma saa ko, a wi si Simo wi pye fo: «Simo, tonmokoro ki piri ma kari ki ni tonmo pi latijugo ka ni. Mboro naa ma pinleyeenle pe ni, ye ye mere ti wa wa tonmo ye ngbanra ta wo!»

⁵ A Simo wi suu pye fo: «Na To, we tunngo pye ma saa laga ki laga, wee yaraga yigi. Een fo, ma senre to kala na, mi yaa mere ti wa wa tonmo.»

⁶ Naa paa kaa ko pye ma, a pe si ngbanra legere ta yigi, fo a pe mere tila koonlo.

⁷ A pe si kee wa pe tunngo pyeyeenle pele yeri, poro la pye tonmokoro ka ni fun, ma yo pe pan pe saga pe na. A poro si pan. A pe si tonmokooro ti shyen ti yinyin ngbanra ti ni, fo a tila jaa mbe liwi wa tonmo.

⁸ Naa Simo Pyeri, wila kaa ki yan ma, a wi si kannguuro kan Zhezu wi jegele ma sho fo: «We Fo, mi daga ma yere na tanla, katugu mi yen kapege pyefo!»

⁹ Simo wo naa mbele paa pye wi ni, paa pye na kawa ngbanra legere nda paa yigi ti kala na,

¹⁰ konaa Zebede wi pinambiile Zhaki naa Zhan pe ni. Poro mbele paa pye Simo wi pinleyeenle wele. A Zhezu wi si Simo wi pye fo: «Ma kaa fye! Mbege le nala wo na, ma yaa pye leele lagajafa.»

¹¹ Kona, a pe si pan pe tonmokooro ti ni le logbogo ki konggo na, mee pe yaara ti ni fuun ti yaga le, mee taga Zhezu wi na.

*Zhezu wila yayenwe fo wa sagala
(Mati 8.1-4; Maki 1.40-45)*

¹² Pilige ka, ma Zhezu wi ta ca ka ni, nana wa si kon ma yiri wi na, yayenwe la pye wi wire ti lagapyew ki na. Naa wila kaa Zhezu wi yan, a wi si to maa yege ki jiile le tara, mee Zhezu wi yenri ma yo fo: «We Fo, na kaa pye maa ki jaa, ma mbe ya mbanla sagala kpoyi!»

¹³ A Zhezu wi suu kee ki sanga ma jiri wi na, ma suu pye fo: «Mila ki jaa, sagala kpoyi!» Le ki yongolo nungba ke ni, a wi yayenwe pi si ko.

¹⁴ A Zhezu wi sigi yo maga ngban wi ni, ma yo fo: «Maga kaga yo mbe lere kan de. Een fo, kari ma soon yee naga saraga wofa wi na, paa yege nga na ma yen we. Saraga nga senre Moyisi wila yo†, maga wo, maga

† 5:1 5.1: Zhenezareti logbogo ko nungba ko pe maa yinri Galile logbogo; Maki 6.53. † 5:14 5.14: Levi 14.2-32

naga leele pe ni fuun pe na fɔ mà sagala kpoyi!»

¹⁵ A Zhezu wi meɛ ki nɛ yinrigi naa na seregi. A lelegere nɛ paan wi kɔrɔɔ na gbogolo wi tanla mbaa nuru wi yeri, wi ta wila pe yama pi koo.

¹⁶ Ɛn fɔ, wagati legere na, wi ma yiri le pe tanla ma kari wi yɛ wa laga nga lere na pye we, mbe sa Yennɛle yenri.

*Zhezu wila murugu wa sagala
(Mati 9.1-8; Maki 2.1-12)*

¹⁷ Pilige ka, Zhezu wila pye na leele pe nari Yennɛle sɛnre ti ni. Fariziye poro naa lasiri sɛwɛ jɛnfenne pɛle la pye ma cɛn wa wi tanla. Pa paa yiri wa Galile tara cara to naa Zhude tara cara naa Zheruzalemu ca ki ni ma pan. We fɔ wi yawa pila pye Zhezu wi ni, a wila yambala pe sagala.

¹⁸ Ye wele, a leele pɛle si pan murugu wa ni, wila pye ma sinle sinleyaraga na. A pe nɛ ki jaa mboo lenge wa go, mbe ta mboo tɛge le Zhezu wi yɛge sɔgɔwɔ.

¹⁹ Ɛn fɔ, janwa wi kala na, pe sila pyelɔmɔ ta mboo lenge wa go. Ki kaa pye ma, a pɛ si lugu wi ni wa go ki naayeri, ma laga ka yenge, mɛ wi tirige wa ki fogo ki ni wa go nawa, wi sinleyaraga ki na le Zhezu wi yɛge sɔgɔwɔ, wa janwa wi nandogomo.

²⁰ Naa Zhezu wila kaa ki leele pe tagawa pi yan, a wi si murugu wi pye fɔ: «Na wonlo, mila ki yuun ma kan, ma kapere ti kala yaga ma na!»

²¹ Naa Zhezu wila kaa ko sɛnre to yo ma, a lasiri sɛwɛ jɛnfenne poro naa Fariziye pe ni, pe nɛ ki jate wa pe nawa nɛ yuun fɔ: «Ki nanja na wila wi yɛɛ jate ambo ma, nɛ Yennɛle li meɛ ki jɔgo yɛn? Na Yennɛle lo nunɔba ma, ambo wi mbe ya mbe lere kapere kala yaga wi na?»

²² Ɛn fɔ, Zhezu wila pe nawa jatere wi jɛn. A wi si pe pye fɔ: «Yingi na ye nɛ ki jatere cɛnle na wi piin wa ye nawa?»

²³ Ki sɛnre shyen nda ti ni, titiin yowo pi yɛn ma tanla ma wɛ? Mbe yo fɔ: «Ma kapere ti kala yaga ma na», nakoma: «Yiri maa tanri wɛ†.»

²⁴ Ɛn fɔ, mila jaa yɛge jɛn fɔ Lere wi Pinambyɔ yawa yɛn wi ni laga tara ti na mbaa leele pe kapere ti kala yari pe na.»

Kona, a wi si murugu wi pye fɔ: «Mila ki yuun ma kan, yiri naayeri, mɔɔ sinleyaraga ki le maa kee ma go!»

²⁵ Le ki yongolo nunɔba ke ni, a murugu wi si yiri ma yere le leele pe ni fuun pe yɛge na, ma wi yarisinleɛ ki le, na Yennɛle li gbogo, mɛ kari wi go.

²⁶ A ki si pe ni fuun pe pari. A pe nɛ fyɛ jɛngɛ, nɛ Yennɛle li gbogo na yuun fɔ: «Wɛ kafɔnnɔlo yan nala.»

*Zhezu wila nanja na paa pye
na yinri Levi wi yeri
wi pye wi fɔrɔɔfɔ
(Mati 9.9-13; Maki 2.13-17)*

²⁷ Ko kagala koro punɔgo na, a Zhezu wi si yiri wa, mɛ saa nizara shɔfɔ wa yan, paa pye naa yinri Levi. Wila pye ma cɛn wa wi tunɔgo pyesaga. A Zhezu wi suu pye ma yo fɔ: «Levi, yiri ma taga na na, ma pye na fɔrɔɔfɔ!»

²⁸ A Levi wi si yiri maa yaara ti ni fuun ti yaga le, mɛ taga wi na.

²⁹ A Levi wi si saa sɔgolo gbolo sɔgo wa wi go Zhezu wi meɛ na. Nizara shɔfɛnne legere la pinle na nii pe ni ja, konaa leele pele ni.

³⁰ A Fariziye poro naa lasiri sɛwɛ jɛnfenne pe ni pe nɛ kongori nɛ Zhezu wi fɔrɔɔfɛnne pe piin fɔ: «Yingi na, a yɛ si pinle na nii na woo ja nizara shɔfɛnne poro naa kapere pyefɛnne pe ni?»

³¹ Naa Zhezu wila kaa ki sɛnre ti logo, a wi si pe pye fɔ: «Leele mbele pe yɛn ngbaanla poro na la wɛre pyefɔ jaa. Ɛn fɔ, yambala poro pe maa wɛre pyefɔ jaa.

³² Mii pan mbe mbele paa pe yɛɛ jate pe sin poro yeri. Ɛn fɔ, kapere pyefɛnne poro mi pan mbe yeri, pe ta pe pe kapere ti jɛn peri yaga.»

*Zhezu wo naa yenge lege sɛnre
(Mati 9.14-17; Maki 2.18-22)*

³³ A leele pɛle si Zhezu wi pye fɔ: «Wagati legere na Zhan fɔrɔɔfɛnne poro naa Fariziye woolo pe ni, pe maa yenge nii na Yennɛle yenri, ma si yala mboro fɔrɔɔfɛnne poro maa nii na woo win?»

³⁴ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Ye nawa po ni, jayire nɔgo ye mbe ya mbe japolo wi wɛnne pe pye pe yenge le, mbe poro naa japolo wi ni pe ta laga nunɔba le? Ayoo dɛ.

³⁵ Ɛn fɔ, wagati wa wa na paan, pe yaa ka japolo wi wo wa pe sɔgɔwɔ. Kona, pa pe yaa la yenge nii. (Ko ki yɛn paa mi naa na fɔrɔɔfɛnne pe ni we wogo ki yɛn.)»

³⁶ A Zhezu wi sigi yomiyɛle na li wa naa fun ma pe kan, ma yo fɔ: «Lere na parisanga wali mbege wo parifɔnnɔgo, mbege taga parilege na mbege yoli. Na ma kaga pye ma, ma ma parifɔnnɔgo ki wali maga jɔgo. Parisanfɔnnɔgo fun ko naa parilege ki ni tila yala ti yɛɛ ni.

³⁷ Lere na sinme tipiriwe le selege kashara lere ni. Na ma kaga pye ma,

† 5:23 5.23: Zhezu wila pye naga nari ma yo mbe kapere ti kala yaga konaa mbe lere sagala, ki pyewe woro ma tanla. Ti ni fuun shyen ti yɛn ma yala ma pye mbapyewe leele pe yeri, konaa ma pye ma yala, a ti pyewe tanla Yennɛle li yeri.

sinme tipiriwe pi ma kaa kashara ti walagi. Sinme pi ma wo, kashara ti ma jɔgo.

³⁸ Een fɔ, ma ma sinme tipiriwe pi le selege kashara fɔnndo.

³⁹ Sinme mba pì lè lere naa wɔ mbaa sinme tipiriwe jaa naa, katugu ki fɔ wi ma yo mba pì lè po pi tanla†.»

6

Zhezu wi yen cɛnpilige ki fɔ
(Mati 12.1-8; Maki 2.23-28)

¹ Cɛnpilige ka ni, Zhezu wo naa wi fɔrɔgɔfenne pe ni, pàa pye na toro shɔgɔlɔ kɛrɛ ta nawa. A wi fɔrɔgɔfenne pe nɛɛ ki shɔgɔlɔ sheshegele keke kɔon na ke tunrugu kɛɛ ni na ke pyɔ wi kaa.

² A Fariziye pɛlɛ si pe pye fɔ: «Kala na wee daga mbaa piin cɛnpilige ki ni† yinɔi na, a yoro nɛɛ lo piin?»

³ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Ɔga Davidi wila pye cɛnpilige ka ni wo naa wi pinlɛyɛnle pe ni, ma yala funɔgo la pe yigi, ye sila ki kara mbege yan wi le†?»

⁴ Wila ye wa Yɛnɛle li go ki ni, buru ŋa pàa wɔ saraga Yɛnɛle li yeri, wo ŋa wi sila daga lere mbe wa ka ndɛɛ saraga wɔfenne poro nungba, a wì wa ka, ma wa kan wi pinlɛyɛnle pe yeri†.»

⁵ A Zhezu wì si pe pye naa fɔ: «Lere wi Pinambyo wi yen cɛnpilige ki fɔ.»

Zhezu wila nana wa sagala,
ŋa wi kɛɛ kila shɔ wi na
(Mati 12.9-14; Maki 3.1-6)

⁶ Cɛnpilige ka ni naa, a Zhezu wì si kari sherigo ka ni, mɛɛ saa na leele pe nari Yɛnɛle sɛnrɛ ti ni. Nana wà la pye wa, wi kalige kɛɛ kila shɔ wi na.

⁷ A lasiri sɛwɛ jɛnfenne poro naa Fariziye pe ni, pe nɛɛ Zhezu wì kɔrɔsi na wele, na kaa pye wi mbe lere wa sagala cɛnpilige ki ni, jango pe kala la ta pe бага wi na pe yo wi kapege pye.

⁸ Een fɔ, Zhezu wila pe nawa jatere wi jɛn. A wì si nana ŋa wì kalige kɛɛ kila shɔ wi na wi pye fɔ: «Yiri ma yere wa leele pe sɔgɔwɔ!»

A nana wì si yiri ma yere.

⁹ Kona, a Zhezu wì si pe yewe ma yo fɔ: «Ki yɛn ma yɔn ma kaɛɛɛ pye cɛnpilige ki ni lee, nakoma ma kapege pye? Ma lere shɔ lee, nakoma ma lere gbo?»

¹⁰ A wì si pe ni fuun nungba nungba pe wele ma saa fili, mɛɛ nana wi pye fɔ: «Ma kɛɛ ki sanga!» Naa nana wila kaa wi kɛɛ ki sanga, a kì si sagala.

¹¹ Een fɔ, a sanmbala pe nawa pì si ŋɔban pe na fɔ jɛɛɛ. A pe nɛɛ yuun pe

yɛɛ ni ŋga pe mbaa pye Zhezu wi na ki sɛnrɛ na.

Zhezu wila pitunmbolo
kɛ ma yiri shyen wɔ
(Mati 10.1-4; Maki 3.13-19)

¹² Ki sanga wi ni, a Zhezu wì si lugu yanwiga ka na mbe sa Yɛnɛle yɛnri. Wila koro yɛnɛ na Yɛnɛle li yɛnri fɔ ma saa gbɔn lalaaga ki na.

¹³ Naa laga kila kaa laga, a wì suu fɔrɔgɔfenne pe yeri, mɛɛ lere kɛ ma yiri shyen wɔ pe ni, na poro yinri wi pitunmbolo.

¹⁴ Mbele wila wɔ pe mɛrɛ ti nda: Simɔ, a Zhezu wùu mɛge taga naa yinri Pyeri, naa Simɔ wi nɔsɛpyɔ Andirɛ wi ni, naa Zhaki, naa Zhan, naa Filipu, naa Baritelemi,

¹⁵ naa Matiye, naa Toma, naa Alife pinambyo Zhaki wi ni, naa Simɔ Zeloti,

¹⁶ naa Zhaki pinambyo Zhuda wi ni, konaa Zhudasi Izikariyoti, wo wila kaa Zhezu wi le wi mbenfenne pe kɛɛ.

Zhezu wila janwa wi naga
Yɛnɛle sɛnrɛ ti ni,
ma yambala pe sagala
(Mati 4.23-25)

¹⁷ Ko punɔgo na, a Zhezu wì si yiri wa yanwiga ki go na ma tigi wo naa wi pitunmbolo pe ni, mɛɛ yere laga falafala ka na. Wì fɔrɔgɔfenne pe legɛrɛ la pye le konaa janwa gbɔlɔ la ni. Pa ki leele pàa yiri wa Zhude tara, naa wa Zheruzalemu konaa wa kɔgoje yɔn cara Tiri naa Sidon ti ni.

¹⁸ Pàa pan mbe logo Zhezu wi yeri, konaa wì ta wi pe sagala pe yama pi ni. Mbele pe yɛge la pye ma weri yinne tipegele ni, pàa sagala fun.

¹⁹ Pe ni fuun pàa pye na Zhezu wi lagajaa mbe jiri wi na, katugu fannɔga kà la pye na woo wi ni nɛɛ pe ni fuun pe sagala.

Zhezu wila fɛrɛwɛ
naa jɔlɔgo sɛnrɛ yo
(Mati 5.1-12)

²⁰ Kona, a Zhezu wì suu fɔrɔgɔfenne pe welewele, mɛɛ pe pye fɔ:

«Yoro mbele ye yɛn fyonwɔ fenne, fɛrɛwɛ yɛn ye woo, katugu Yɛnɛle li wunluwo pi yɛn ye woo!

²¹ Yoro mbele funɔgo yɛn ye na nala, fɛrɛwɛ yɛn ye woo,

katugu ye yaa ka tin!

Yoro mbele yaa gbele nala, fɛrɛwɛ yɛn ye woo,

katugu ye yaa kaa tɛge!

²² «Na leele paga ye panra, mbe je ye na, mbaa ye tegele, mbaa ye mɛpege yinri

† 5:39 5.36-39: Ko koro wo yɛn fɔ leele pe daga mbe pe faa kapyere tijangara ti yaga mbe kanɔga fɔnɔgo.

6.2: Dete 23.26

† 6.3 6.3: 1 Sami 21.1-6

† 6.4 6.4: 1 Sami 21.6naa Levi 24.5-9wi wele.

† 6.2

wagati ŋa ni, katugu yè taga Lere wi Pinambyo wi na, ferewe yen ye woo!

²³ Na ko ka kaa piin ye na sanga ŋa ni, yaa yɔgɔri, yaa yeni yaa kanni nayinme pi kala na, katugu tɔnli gbɔɔ yen ye yeri wa yennjele na. Pa pe teleye paa Yennjele yon senre yofenne pe jolo ma fun†.

²⁴ Een fɔ, jɔlɔgɔ yen ye wogo, yoro pen-jagboro fenne wele,

katugu yè ye ferewe pi ta mako!

²⁵ Jɔlɔgɔ yen ye wogo, yoro mbele yaa kaa na tinni nala,

katugu fungo yaa ka ye ta!

Jɔlɔgɔ yen ye wogo, yoro mbele yaa tege nala,

katugu ye nawa pi yaa ka wɔ ye na. Ye yaa kaa gbele!

²⁶ «Jɔlɔgɔ yen ye wogo, na leele pe ni fuun pe kaa ye metanga yinri wagati ŋa ni we; katugu pe teleye pa paa pye na Yennjele yon senre yofenne yagboyoolo† pe piin ma fun.»

Zhezu wi yo we mbenfenne pe daga mbe we ndanla

(Mati 5.38-48; 7.12a)

²⁷ «Een fɔ, yoro mbele yaa nuru na yeri, mila ki yuun ye kan fɔ: Ye mbenfenne pe daga mbe ye ndanla, yaa kajenge piin ye panrafenne pe kan!

²⁸ Leele mbele paa ye dangi, yaa duwaw piin pe kan, mbele paa ye jolo, yaa Yennjele li yenri pe kan.

²⁹ Na lere wa koon fele ma mbatelege nungba na, sannga ki jan wi kan wigi fele. Na lere wa koon derigbɔgɔ ki sho ma yeri fannga na, maa yaga woon deripile li sho fun.

³⁰ Lere ŋa fuun koon yenri yaraga ni, maga kan wi yeri. Lere ŋa fuun koon kee yaraga sho, maga ka saa wi yewe mbe yo wigi songoro ma na.

³¹ Kala na yaa jaa leele paa piin ye kan, yaa lo yongo piin pe kan fun.

³² «Ye yen ma mbele ndanla, na poro ce ka ye ndanla, yingi sonmo ye yaa ta? Ali kapere pyefenne ko poro fun pe maa piin. Pe yen ma mbele ndanla poro ce pe yen ma pe ndanla.

³³ Na ye ka sila ye kajenge ki piin mbaa ye kajenge pyeyenle poro ce kaan, yingi sonmo ye yaa ta wa? Ali kapere pyefenne ko poro fun pe maa piin.

³⁴ Ye jigi wi yen leele mbele na mbaa yaara taa pe yeri, na ye kaa ye fɔrɔ ti tari poro ce na, yingi sonmo ye yaa ta wa? Ali kapere pyefenne ko poro fun pe maa piin. Pe maa pe fɔrɔ ti tari pe yee na, nari yongo jaa pe yee yeri.

³⁵ Een fɔ, yoro wo na, ye mbenfenne pe daga mbe ye ndanla. Yaa kajenge piin yaa pe kaan. Yaa fɔrɔ tari pe na. Een fɔ, yaga kaa ki jate paa ti yongo kaan ye yeri. Kona, ye yaa ka tɔnli gbɔɔ ta. Ye yaa pye Yennjele na yaara ti ni fuun ti go na li piile, katugu Yennjele li yen ma yon ma kagbariteele poro naa lepeele pe kan.

³⁶ Ye pye leele yinriwe tafenne paa yage ŋa na ye To wi yen leele yinriwe tafa we.»

Maga ka kiti kon lere na

(Mati 7.1-5)

³⁷ «Yaga ka kiti kon lere na, pa Yennjele li se ka kiti kon ye na. Yaga ka lere wa jeregi. Pa kona Yennjele li se ka ye jeregi. Yaa leele pe kapere ti kala yari pe na, pa yoro fun Yennjele li yaa ye woro ti kala yaga ye na.

³⁸ Yaa leele pe kaan, pa Yennjele li yaa ye kan. Li yaa ka leyaraga ki yin yaara ti ni, mberi seere, mberi yegyege, mberi le tila wuun, mbe siri kannga wa ye derigbɔgɔ jufagbɔgɔ ki ni. Jene na ye ma tege na tinwi sanmbala pe kan, lo Yennjele li yaa ka tege mbe ye woro ti tiwi ye kan.»

³⁹ A Zhezu wi si yomiyele la wa pe kan naa ma yo fɔ: «Fyoon se ya mbe fyoon kanngala yigi†. Na ko ka pye ma, pa pe ni fuun shyen pe yaa pinle mbe to wege.

⁴⁰ Lekolipyo wi mege kila gbɔgɔ mbe we wi nagafo wi na. Een fɔ, lekolipyo ŋa ka si kara wi pye mboo ko,† wi ma kaa pye paa wi nagafo wi yen.

⁴¹ «Yingi na, a ma nee kayanna na li wa ma sefo wi yenle li ni li wele, ma si yala, kanngaga wa mboro jate ma wolo li ni ma si woro na ko yaan?

⁴² Mele mee ma sefo wi pye ma yo fɔ: Sefo, ki yaga mbe kayanna na li wa ma yenle li ni li wo, mboro jate ma si woro na kanngaga ŋa ki wa ma wolo li ni ko yaan? Kopiire fɔ wele de, kanngaga ki wo wa ma yenle li ni gben, kona, pa ma yaa la yaan jenge si kayanna li wo wa ma sefo wi wolo li ni.

Pe ma tige ki jen ki pyo wo na

(Mati 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ «Tige jenge kila pire tijangara se. Tige tijaanga fun kila pire jende se.

⁴⁴ Leele pe ma tige ki jen ki pyo wo na, katugu lere na figiye tige pire co wuuro tige na. Lere nee ezezen tirige pire co vige tige na.

⁴⁵ Lere jenne we, wi maa yarijende woo na yinrigi wa wi yarijende tegesaga ki ni, ko ki yen wi nawa we. Lepee we, wi maa yaripere woo na yinrigi wa wi yaripere tegesaga ki ni; katugu lere wi nawa pi yen

† 6:23 6.23: Mati 21.35; Kapye 7.52 † 6:26 6.26: Zhre 5.31 † 6:39 6.39: Mati 15.14 † 6:40 6.40: Mati 10.24-25; Zhan 13.16

ma yin yaraga nga ni, ko wi yon ki maa yuun.

*Yinre shyen kansenre
(Mati 7:24-27)*

⁴⁶ «Yingi na pilige pyew, ye mee lanla yinri we Fo, we Fo, ma si yala yaa sila tanri senre nda mila yuun ti na?

⁴⁷ Lere na fuun wi ma pan na korogo, nala senre ti nuru, na tanri ti na, wo naa lere na pe yala mi yaa wi naga ye na.

⁴⁸ Ki fo wi yen paa go kanfo wa yen. Wila jaa mboo go ki kan, mee ki wege ki wo, a ki jugo jenge, mee go nogo ki le walaga ki na. Naa tonmo pila kaa lege sanga na ni, a lafogo ki si fo ma saa go ki gbon ngbanga. Een fo, kii ya mbege jaanri, katugu wila ki gbegele maga kan jenge.

⁴⁹ Na lere na ka silan senre ti logo, na wii tanga ti na, ko fo wo yen paa nana wa yen, na wuu go ki kan teere le tara ti na, wii go nogo le ki na. Naa lafogo kila kaa fo ma saa go ki gbon ngbanga, a ki si to le ki yongolo nungba ke ni. Ki towo pila tijanga fo jenge.»

7

*Zhezu wila Jromu tara
sorodasheelee tojee
wa kulonana sagala
(Mati 8:5-13)*

¹ Naa Zhezu wila kaa ki senre ti ni fuun ti yo janwa wi kan ma saa ti ko, a wi si songoro wa Kaperinawu.

² Jromu tara sorodasheelee tojee wa tunmbyee la pye wa, wi kala laa gbogo wi yeri fo jenge. Wila pye na yaa na jaa mbe ku.

³ Naa sorodasheelee tojee wila kaa Zhezu wi senre logo, a wi si Zhufyelelelele pele tun wa wi yeri, ma yo pe saa yenri wi pan wuu tunmbyee wi sagala.

⁴ A pe si kari ma saa gbon wa Zhezu wi na, mee wi yenri jenge maa pye fo: «Ki nana na ki daga wi ni maa saga.

⁵ We cenle woolo pe yen maa ndanla. Wo wi we sherigo ki kan.»

⁶ Ki kaa pye ma, a Zhezu wi si pinle pe ni ma kari. Naa paa ka saa na yongo sorodasheelee tojee wi laga ki ni, a wi suu wenne pele tun wa Zhezu wi yeri, ma yo pe saa pye fo: «We Fo, maga kaa ma yee tege, katugu mii daga ma ye laga na go.

⁷ Ko ki ti milan yee yan mi kologo, mi jate si kari wa ma yeri. Ki kala na, senpyo nungba yo pe, pa na tunmbyee wi yaa sagala.

⁸ Mi ko yo ma, katugu mi jate pele yen na go na. Mi fun sorodasheelee yen na yeri. Mi ma na pye: «Kari wame!», wi ma kari,

ma wa pye: «Pan laga!», wi ma pan. Mi mala tunmbyee wi pye fo: «Nga ki pye! Wi maga pye!»

⁹ Naa Zhezu wila kaa ki senre ti logo, a sorodasheelee tojee wi kala li suu pari. A wi si kannga ma janwa na wila pye wi pungo na wi pye fo: «Mila ki yuun ye kan, mi fa ki tagawa pi si yan lere wa ni, ali laga Izirayeli tara.»

¹⁰ A pitunmbolo pe si songoro wa sorodasheelee tojee wi go, mee saa wi tunmbyee wi ta wi sagala.

*Zhezu wila nangunjo wa pyo yen
maa yirige wa kunwo pi ni*

¹¹ Ki goto, a Zhezu wi si kari ca ka ni pege yinri Nayi. Wi forogofenne poro naa janwa gbolo la la pinle wi ni na kee.

¹² Naa paa ka saa yongo ca ki yesaga ki ni, a pe si fili leelee pele ni gboo ni paa kee wi ni wa gbooole lesaga. Ki gboo we, pinambyo wa lawi. Wila pye wi no wi yeri wi nungba pe. Nofa wila pye nangunjo. Ca woolo pe legera la pinle wi ni.

¹³ Naa we Fo wila kaa jele wi yan, a wi yinriwe suu ta. A wi suu pye fo: «Maga kaa gbele!»

¹⁴ A wi si fulo wa pe tanla, mee jiri gbooole leyaraga ki na. A gboo lefenne pe si yere. A Zhezu wi sho fo: «Lefonjo, mila ki yuun ma kan, yiri!»

¹⁵ A gboo wi si yen ma yiri, mee cen nee para. A Zhezu wi suu kan wi no wi yeri.

¹⁶ A pe ni fuun pe nee fye, nee Yenjele li sonni na yuun fo: «Yenjele yon senre yofa gboo wa yiri laga we sogowo!» ma yo naa fo: «Yenjele li pan mbeli woolo pe saga!»

¹⁷ Nga Zhezu wila pye, a ki tinme pi si gbon wa Zhude tara ti lagapyew, konaa ti kanngara na cara ti ni.

*Zhan Batisi wila pitunmbolo tun
Zhezu wi yeri
(Mati 11:2-19)*

¹⁸ Kona, a Zhan wi forogofenne pe si saa ki kagala ke ni fuun ke yege yo maa kaan. A Zhan wi si shyen yeri pe ni,

¹⁹ mee pe tun wa Zhezu wi yeri, ma yo pe saa yewe pe yo fo: «Shofa na wege jen ma yo wi yaa pan, wowi mboro lee, nakoma we daga mbaa wa yege singi bere?»

²⁰ Naa paa ka saa gbon wa Zhezu wi na, a pe suu pye fo: «Zhan Batisi wi we tun ma yo we pan woon yewe fo: «Shofa[†] na wege jen ma yo wi yaa pan, wowi mboro lee, nakoma we daga mbaa wa yege singi bere?» »

²¹ Ma si yala, ki sanga nungba wi ni, Zhezu wila legera sagala pe yama naa jologo kagala ni, ma yinne tipegele puro

[†] 7:8 7:7-8: Ko ki naga ma yo sorodasheelee tojee wila ki jen ma yo Zhezu wi yen lere pyew wi go na, wi mbe ya kala pyew li pye. [†] 7:20 7:19-20: Wege jen ma yo na wi yaa pan.

ma ke wo leele ni, ma fyoonlo legere yengele yenge.

²² A Zhezu wi si Zhan pitunmbolo pe pye fo: «Iga yaa yaan konaa nga yaa nuru, ye saga yege yo ye Zhan wi kan. Yoo pye fo: «Fyoonlo paa yaan. Jejogolo fenne paa tanri cecere. A Yayenwe fenne pe sagala. A nungbojiile paa nuru. A gboolo paa yenni na yinrigi wa kunwo pi ni. Yennele li Sentanra ti yen na yari fyonwo fenne pe kan!»†

²³ Lere na suu tagawa pi je mbe laga na na, ferewe yen ki fo wi woo!»

²⁴ Naa Zhan wi pitunmbolo paa kaa songoro ma kari, a Zhezu wi si senre ti le, nee para janwa wi ni Zhan wi kanngolo, na yuun fo: «Yingi yaa kari sa wele wa gbinri wi ni? Gbagara kanngaga nga tifelege maa gboon naga yege ko kayi yaa kari sa wele wi le? Ayoo.

²⁵ Ki pye ma, ambo yaa si kari sa wele? Lere wa, na wuu yee po paara tiyonro ni le? Ayoo. Katugu mbele pe maa pe yee poo paara tiyonro ti ni, na legboolo lige nii, pe ma pye wa wunlumbolo yinre ti ni.

²⁶ Enhen, yingi yaa si saa wele? Yennele yon senre yofo lawi wi le? Ee, mi yo ma de. Mi yen naga yuun ye kan fo wi mege ki gbogo ma we Yennele yon senre yofo na.

²⁷ Ko Zhan wo senre Yennele laa yo wa li senre sewe wi ni, ma yo fo: *Wele mi yaa na pitunwo wi torogo wa ma yege,*

wi soon kologo ki yenge ma kan!»

²⁸ Mila ki yuun ye kan fo senwee piile mbele fuun jele pe se, wa kpe fa yiri wa pe ni, na wi yen legbo ma we Zhan wi na. Een fo, wa Yennele li wunluwo pi ni, na wi yen pe ni fuun jele, wo yen legbo ma we Zhan wi na.»

²⁹ Leele pe ni fuun naa nizara shofenne pe ni, paa logo Zhan wi yeri, maga jen ma yo Yennele li yen ma sin. A pe pe yee kan wi pe batize.

³⁰ Een fo, Fariziye poro naa lasiri sewe jenfenne pe ni, paa je nga Yennele laa pye na jaa pe kan ki na. Pe sila yenle Zhan mbe pe batize.

³¹ A Zhezu wi sho naa fo: «Mbe ya mbe nala pilige woolo pe taanla ambo ni? Pe yen ma ambo le?

³² Pe yen paa piile yen. Pe yen ma cen wa katogo, nee jorogi naga yuun pe nimbiile pe kan fo: «Waa wegele win ye ta ye yo, yee yo. A we kunwo yuuro ko, yee gbele.»

³³ Ko ki naga ma yo Zhan Batisi na wila pan, wi sila pye na yaakara kpayi kaa, wi sila si pye na duven woo†. A ye yo fo yinne tipele li ye wi ni.

³⁴ Lere wi Pinambyo wo kaa pan na nii na woo, a ye songoro naa ma yo fo: «Ye wele! Na wo pan ma koro na nii, na woo win, ma pye nizara shofenne poro naa kapere pyefenne pe wonlo.»

³⁵ Een fo, Yennele li tijinliwe we, mbele fuun pe yenle pi na, pe maga jen ma yo pi sin.»

Zhezu wila jele kapere pyefo wa kapere kala yaga wi na

³⁶ Pilige ka, Fariziye naja wa la Zhezu wi yeri ma yo wi sa li wi ni. A Zhezu wi si kari wa ki naja wi go, mee saa cen na nii.

³⁷ Jele wa la pye wa ki ca ki ni, kapere pyefo lawi. Naa wila kaa ki jen ma yo Zhezu wi wa Fariziye naja wi go na nii, a wi si kari wa latikoro nuwo taan kugbolo ni, paa li gbegele sinndeere nda pe yinri alibatri to ta ni.

³⁸ A wi si saa yere wa Zhezu wi pungo na wa wi tooro ti tanla, nee gbele naa yentunwo pi yari pila wuun Zhezu wi tooro ti na. A wi nee pi tunrugu wi yinzire ti ni, nee wi tooro ti yinri naa gbogo, mee latikoro† wi gbon ti na.

³⁹ Fariziye naja na wila Zhezu wi yeri suro ti na, naa wila kaa ki yan ma, a wi sigi yo wa wi nawa ma yo fo: «Ndee ki pye ki naja na Yennele yon senre yofo wi, jele na wi jiri wi na yeen, wi jen naga yege jen mbe yo kapere pyefo wi.»

⁴⁰ Kona, a Zhezu wi si senre ti le, mee wi pye fo: «Simo, senre yen na yeri mbe yo ma kan.» A Simo wi suu pye fo: «We Nagafo, ti yo!»

⁴¹ A Zhezu wi suu pye fo: «Naja wa la leele shyen jin penjara ni. Wila nungba kan warifuwe pyo cenme kangurugo (500), mee sanja wo kan warifuwe pyo nafa shyen ma yiri ke ni.

⁴² Paa yawa sila pye wa kpe ni pe ni mboo penjara ti songoro wi na, a wi siri kala yaga pe ni fuun shyen pe na. Mboro wo nawa, naja wi yaa pye mbe wiwiin ndanla pe ni mbe we?»

⁴³ A Simo wi suu pye fo: «Mi na jatere wo ni, na wi fogo kila gbogo, a wigi kala yaga wi na, wi yaa pye mbe wo ndanla mbe we.» A Zhezu wi suu pye fo: «Kaselege koyi nga ma yo we.»

⁴⁴ Ko pungo na, a Zhezu wi si kannga ma yege wa wa jele wi yeri, mee Simo wi pye fo: «Ki jele na maa wi yaan! Na mi ye laga ma go, mee tonmo kan na yeri mbanla tooro ti jogo†. Een fo, wo na, wila tooro ti yinngi wi yentunwo pi ni, mari turugo wi yinzire ti ni.

† 7:22 7:22: Eza 61.1-3 † 7:27 7:27: Mala 3.1 † 7:33 7:33: Maki 1.6; Luki 1.15 † 7:38 7:38: Zhan 12.3 † 7:44 7:44: Zhené 18.4; Zhan 13.5; 1 Timo 5.10

⁴⁵ Mee si keyen wa na yologo mbanla yaara wo. Een fo, male mi ye laga go, wo na, wi yen nala tooo ti yinri nala gbogo.

⁴⁶ Mee si sinme fa na go ki na. Een fo, wo latikoro nuwo taan sonngbanga woo gbon na tooo ti na.

⁴⁷ Ki kala na, mila ki yuun ma kan fo ndanlawa gbembe mba pi yen wi ni na kala na, pigi naga ma yo Yennele liuu kapere legere ti kala yaga wi na. Een fo, lere na kapere jenri kala yaga wi na, ko fo wo ndanlawa po ma kologo.»

⁴⁸ Kona, a wi si jele wi pe ye fo: «Ma kapere† ti kala yaga ma na.»

⁴⁹ A wi suro lifenne yeenle pe nee ki yuun wa pe nawa fo: «Ki nana na wi yen ambo ma, nee kapere ti kala yari yere?»

⁵⁰ A Zhezu wi si jele wi pe ye fo: «Ma tagawa pòon sho. Ta kee yeyingge na.»

8

Jeele pèle la pinle Zhezu wi ni

¹ Ko pungo na, a Zhezu wi si kari ma saa na Galile tara cagboro to naa ca pigile ke yanri, na Sentanra nda ti yen na para Yennele li wunluwo wogo ki na ti yuun leele pe kan. Wi forogofenne ke ma yiri shyen paa pinle wi ni konaa jeele pele ni.

² Zhezu wila yinne tipegele puro ma wo ki jeele pe ni, ma pe sagala pe yama pi ni. Paa pye na wa yinri Mari, na wi yiri wa Magidala ca. Zhezu wila yinne tipegele koloshyen puro ma ke wo wi ni,

³ na wa yinri Zhan, wo la pye nana na paa pye na yinri Kuza wi jo. Kuza wo la pye Erod wi yarijende ti tegedo, na wa yinri Suzani, naa jeele legere pele ni naa. Paa pye na Zhezu wo naa wi forogofenne pe sari pe kee yaara ti ni.

Yariluguro fo yomiyele

(Mati 13.1-9; Maki 4.1-9)

⁴ Leele paa pye na yinrigi cara ti ni fuun ti ni na kee Zhezu wi korogo. Naa janwa wila kaa gbogolo wa wi tanla, a wi sigi yomiyele na li wa pe kan ma yo fo:

⁵ «Nana wa la yiri ma kari saa yariluguro lugu wi kere paa yege nga na pe maa mali wi waa. Maa ta wila ti yanragi, a yariluguro ta si to wa kono li yon na. A torofenne peri tangala, a sannjere ti pan mari yoli.

⁶ A ta si to yaannguro laga na. Naa ti kaa fi mee ku, katugu yinne sila pye wa tara.

⁷ A ta to wuuro sogowo. A wuuro ti si pinle ma fi ma yiri ti ni, mee ti ton.

⁸ A ta si to wa tara jende ti na, ma fi ma yiri mee se. A sheshele nungba nungba

pyew li pyo cenme se.» Naa Zhezu wila kaa ki senre ti yo ma, a wi si pe ye fo: «Nunngbogolo ka pye na na mbaa nuru, wi ke jan wila nuru.»

Zhezu wila yariluguro yomiyele li korog wi yo

(Mati 13.10-23; Maki 4.10-20)

⁹ A Zhezu wi forogofenne pe suu yewe ki yomiyele li korog wi ni.

¹⁰ A wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yoro wo na, Yennele li ngundo senre nda ti yen na para li wunluwo pi wogo na, liri naga ye na, a yeri jen. Een fo, leele sanmbala poro na, ti ma naga pe na yomiyegale ni, jango

pe ma ya na wele, een fo, paa la yaan.

Pe ma ya nari nuru, een fo, paa liri korog wi jenni†

¹¹ «Ki yomiyele li korog wi na: Yariluguro re, to ti yen Yennele li senre re.

¹² Yariluguro ti to kono li yon laga nga na, ko yen paa leele mbele pe Yennele senre ti logo we. Een fo, Sotanla wi mee pan mberi wo wa pe nawa nee pe jolo paga ka ta mbe taga ti na mbe shosaga ta.

¹³ Yaannguro laga nga yariluguro ti to wa ki na, ko yen paa leele mbele pe ma Yennele senre ti logo mari le nayinme ni. Een fo, paa ti yaga ti censaga ta wa pe nawa. Pe ma taga ti na wagati jenri ni. Wamawelewe ka gbon pe na sanga na ni, pe mee je ti na.

¹⁴ Yariluguro ti to wuuro laga nga na, ko yen paa leele mbele pe Yennele senre ti logo ma taga ti na. Een fo, la kee wa yege, jaterle legere to naa dunruya penjara wogo naa katangala ke ni, ti mari sho pe yeri. Ti pire tila le.

¹⁵ Tara jende nda yariluguro ti to wa ti na, to ti yen paa leele mbele pe ma Yennele senre ti logo mari yigi kotojenge sinngge ni, pe ma koro ki senre ti na fo ti ma pire se†.

Fitanla yomiyele

(Maki 4.21-25)

¹⁶ «Lere na fitanla mu mbe kpongbo jiile wi na nakoma mboo tege sinleyaraga nogo. Een fo, pe maa mu maa tege wa wi tegesaga, jango lere na fuun ka ye wa go wila yaan wi na.

¹⁷ Ko ki naga ma yo kala na fuun li yen ma lara, li yaa ka yiri funwa na. Kala na fuun li yen ngundo, li yaa ka jen†.

¹⁸ «Ki kala na, yaa korosiri piin ye yen na nuru yege nga na ki na; katugu yaraga yen na yeri, Yennele li yaa ka taga wa wi kan. Een fo, yaraga woro na yeri, ali jenri

† 7:48 7:48: Luki 5.21wi wele! † 8:10 8:10: Eza 6.9-10 † 8:15 8:15: Ko korog wo yen fo pe mari yo ma pele kan fo poro fun pe ma saa taga ti na. † 8:17 8:17: Mati 10.26; Luki 12.2 † 8:18 8:18: Na mee kaselege nga logo mbege pye ma wogo, ki yaa ka ko. Een fo, kaselege nga pe maa tanri ki na, ko maa kee yege.

ɲa wila jate ma yo wi yen wi yeri, Yenɲele li yaa wi sho wi yeri†.»

*Mbele paa tanri Yenɲele
li senre ti na, poro pe yen
Zhezu wi nɔsepiile wele*

(Mati 12.46-50; Maki 3.31-35)

¹⁹ Ko pungo na, a Zhezu wi nɔ wo naa wi nɔsepiile pe ni, pɛ si kari saa yan. Eɛn fɔ, naa janwa wila pye ma gbɔgo ki kala na, pe saa ya mbe gbɔn wa wi na.

²⁰ Ki pye ma, a lere wà sigi yo ma Zhezu wi kan ma yo fɔ: «Ma nɔ wo naa ma nɔsepiile pe ni pe yen ma yere wa funwa na, paa jaa mbɔɔn yan.»

²¹ Eɛn fɔ, a Zhezu wi si pe pye fɔ: «Leele mbele pe yen na Yenɲele li senre ti nuru na tanri ti na, poro pe yen na nɔ naa na nɔsepiile nambala.»

*Zhezu wila tifelingbɔgo ka yerege
(Mati 8.23-27; Maki 4.35-41)*

²² Pilige ka, a Zhezu wi si ye tɔnmɔkoro ka ni wi fɔrgofenne pe ni, mɛe pe pye fɔ: Ye pan we logbɔgo ki kɔn we yiri wa ki kee ɲga na.

A pɛ si kari.

²³ Maga ta paa pye na logbɔgo ki kɔn tɔnmɔkoro ki ni, a Zhezu wi si wonlo. Le ki yongolo nungba ke ni, a tifelingbɔgo kà si yiri nɛe gbɔn wa logbɔgo ki ni. A tɔnmɔ pi nɛe kɔn na yiin wa tɔnmɔkoro ki ni, fɔ a paa jaa mbe liwi.

²⁴ Ki kaa pye ma, fɔrgofenne pɛ si fulo Zhezu wi tanla maa yen, ma suu pye fɔ: «We Nagafo, we Nagafo, we yaa kul!»

A Zhezu wi si yen, mɛe para ngbanga logbɔgo tɔnmɔ po naa tifelege ki na. A tifelege ki si yere, a tɔnmɔ pi si pyeri dinw.

²⁵ A wi suu fɔrgofenne pe pye fɔ: «Ye tagawa pi yen se yeri?»

Eɛn fɔ, paa pye na fye, fɔ a ki pe pari. A pe nɛe pe yɛe yewe na yuun fɔ: «Ambo wi ki naɲa na we? Wila para yere tifeere to naa tɔnmɔ pi ni, a tila wi senre ti nuru.»

*Zhezu wila yinne tipegele purɔ
ma ke wɔ naɲa wa ni*

(Mati 8.28-34; Maki 5.1-20)

²⁶ A pɛ si logbɔgo ki kɔn ma gbɔn wa Zherazeni tara fenne pe tara ti ni. Ki tara ti yen ma yege wa Galile tara ti yeri.

²⁷ Naa Zhezu wila kaa tigi ma yiri wa tɔnmɔkoro ki ni, a ki ca nawa naɲa wà si pan mbɔo fili. Ki naɲa yinne tipegele la pye wi ni. Maga le wa wagati titɔnlowo ni, wi sila pye na deere nii, wi sila si pye na sinle go. Eɛn fɔ, wila pye na wonlo wa fanra ti sɔgowo.

²⁸ Naa wila kaa Zhezu wi yan, a wì si gbele ngbanga, mɛe kanɲguuro kan wi

jegele, ma para ngbanga ma yo fɔ: «Yingi maa jaa na yeri Zhezu, mboro ɲa ma yen Yenɲele na yaara ti ni fuun ti go na li Pinambyo? Mila ma yenri maga kanla le jologo.»

²⁹ Wila to yo ma, katugu Zhezu wila ki yo yinne tipegele ke kan ma yo ke wɔ wi ni. Kila pye, pilige legere na, yinne tipegele kaga yiri wi ni, leele pe maa keyen yi pɔ jɔrɔgo ni, ma tugurɔn le wi tɔɔɔ ti na mbaa wi kɔrosi. Eɛn fɔ, wi ma kaa ti kɔonlo, yinne tipegele ke mɛe wi tata ma kari wi ni wa yan, wa laga ɲga lere na pye we.

³⁰ A Zhezu wì suu yewe wi mɛge ki ni. A wì suu pye ma yo fɔ: «Na mɛge koyi ɲga: «Janwa».»

Wila ko yo ma, katugu yinne tipegele legere la pye wi ni.

³¹ A yinne tipegele kè si Zhezu wi yenri ma yo wiga ka ke torogo wa jologo weti-jugo ki ni.

³² Le ki laga ki na, cɛele ngbelege kà la pye le. Paa pye na yanri wa yanwiga ki go na, na pe yaakara ti lagajaa. A yinne tipegele kè si Zhezu wi yenri ma yo wi kono kan ke yeri ke sa ye wa ko cɛele poro ni. A Zhezu wì sigi kono li kan ke yeri.

³³ A yinne tipegele kè si wɔ naɲa wi ni, mɛe saa ye cɛele pe ni. A cɛele pe ni fuun pɛ si gbini wa yanwiga ki go na, ma tigi wa ki tigiwen pi ni, ma toori wa logbɔgo ki tɔnmɔ pi ni, mɛe ku.

³⁴ Naa cɛele konrifenne paa kaa ko yan ma, a pɛ si fe mɛe saa ɲga paa yan ki yege yo wa cagbogo konoa kere kapire ti ni.

³⁵ Mbele paa ki senre ti logo cɛele konrifenne pe yeri, pɛ si yiri mɛe kari saga kala li yan yenle ni. Naa paa ka saa gbɔn wa Zhezu wi tanla, a pɛ si naɲa ɲa yinne tipegele kaa wɔ wi ni wi yan. Wila deere le ma cɛn le Zhezu wi tanla yetogowo ni. Naa paa kaa wi yan, a pɛ si fye fɔ jɛnge.

³⁶ Yinne tipegele kaa wɔ naɲa wi ni mbele yege na, a poro sigi yege yo ma pe kan.

³⁷ Kona, a Zherazeni tara fenne pɛ si Zhezu wi yenri ma yo wi yiri wa pe tara, katugu paa pye na fye fɔ jɛnge. A Zhezu wì si ye wa tɔnmɔkoro ki ni nɛe jaa mbaa kee.

³⁸ Yinne tipegele kaa wɔ naɲa ɲa ni, a wɔ si Zhezu wi yenri ma yo wi yaa pinle wi ni mbaa kee. Eɛn fɔ, a Zhezu wì suu songoro ma suu pye fɔ:

³⁹ «Songoro maa kee ma woolo pe korogo. Nga Yenɲele li pye mɔo kan, ma saga yege yo ma pe kan.»

† 8:25 8:25: Ko ki naga ma yo naa pe fa taga Zhezu wi na bere, kila wi jatere wi piri wi na.

Kagala ngele fuun Zhezu wila pye ma ki nana wi kan, a wi si kari na saa ke yege yo ma ca woolo pe ni fuun pe kan.

Zhezu wila nana na paa pye na yinri Zhayiru wi sumborombyo sagala ko naa jele wa ni

(Mati 9.18-26; Maki 5.21-43)

⁴⁰ Naa Zhezu wila kaa songoro ma logbogo ki kon naa ma yiri wa ki kee nga na, a janwa wi suu yigi fo jenge, katugu pe ni fuun paa pye naa singi.

⁴¹ Ki sanga wi ni, a nana wa si pan, paa pye naa yinri Zhayiru. Sherigo to wo wa lawi. A wi si kannguuro kan le Zhezu wi jegele, maa yenri ma yo wi kari wa wi go wi saa saga,

⁴² katugu wi sumborombyo wila pye nungba to, nee kuun. Wila pye na kee yeke ke ma yiri shyen yeri.

Naa Zhezu wila kaa na kee wa Zhayiru wi yeri, a janwa wi nee gbinri wi na lagapyew.

⁴³ Le ki laga ki na, jele wa la pye le. Kasanwa wogo yama la pye wi na. Pila yeke ke ma yiri shyen ta wi na. Were pyege ki kala na, wi kee kala ka saa koro waga. Katugu wila wi kee yaara ti ni fuun ti kan were pyefenne pe yeri. Een fo, wo wa nungba sila ya mboo sagala.

⁴⁴ A ki jele wi si fulo Zhezu wi tanla, wa wi pungo na, mee jiri wi derege yon ki na. Le ki yongolo nungba ke ni, a wi kasanwa wogo yama pi si ko.

⁴⁵ A Zhezu wi si pe pye fo: «Ambo wi jiri na na?» Naa pe ni fuun paa kaa na jege ma yo poro ma, a Pyeri wi suu pye fo: «We Nagafo, janwa woon maga noo jiire lagapyew de!»

⁴⁶ Een fo, a Zhezu wi suu pye ma yo fo: «Lere wa jiri na na kaselege, katugu migi jen ma yo fannga ka wo na ni.»

⁴⁷ Naa jele wila kaa ki yan ndee ki se ya lara naa, a wi si pan na seri, mee saa kannguuro kan Zhezu wi jegele. Kala na laa ti, a wi si jiri Zhezu wi derege ki na, konaa paa wila sagala le ki yongolo nungba ke ni yege nga na, a wi sigi yo ma pe ni fuun pe kan.

⁴⁸ A Zhezu wi suu pye ma yo fo: «Na sumborombyo, ma tagawa poon sho. Ki kala na, ta kee yeyinge na.»

⁴⁹ Ma Zhezu wi ta wila pye na to yuun ma, a pitunjo wa si yiri wa sherigo to wi go, mee gbon le pe na, mee wi pye fo: «Ma sumborombyo wi ku mak, maga kaa we Nagafo wi tege.»

⁵⁰ Een fo, naa Zhezu wila kaa to logo, a wi si Zhayiru wi pye fo: «Ma kaa fye! Taga ce, pa ma pyo wi yaa sagala.»

⁵¹ Naa Zhezu wila ka saa gbon wa Zhayiru wi laga, wi sila yenle lere mbe ye wa go ndee Pyeri, naa Zhan, naa Zhaki, konaa pyo wi to, naa wi no poro ce.

⁵² Leele pe ni fuun paa pye na pyo wi kunwo pi gbele na jorogi. A Zhezu wi si pe pye fo: «Yaga kaa gbele! Pyo wii ku, een fo, wila wonlo win.»

⁵³ Naa wila kaa to yo ma, a pe nee tege wi na, katugu paa ki jen ma yo kaselege pyo wi ku.

⁵⁴ Kona, a Zhezu wi suu yigi wi kee ki na, maa yeri ngbanga ma yo fo: «Na pyo, yiri!»

⁵⁵ Le ki yongolo nungba ke ni, a pyo wi si yen ma yiri wa kunwo pi ni, mee yiri ma yere. A Zhezu wi si pe pye ma yo pe pyo wi kan wi ka.

⁵⁶ A ki si pyo wi sevenne pe pari fo jenge. A Zhezu wi sigi yo maga ngban pe ni ma yo paga ka nga ki pye ki yo mbe lere kan.

9

Zhezu wila wi forogofenne ke ma yiri shyen pe tun

(Mati 10.5-15; Maki 6.7-13)

¹ A Zhezu wi suu forogofenne ke ma yiri shyen pe yeri ma pe gbogolo, mee yawa naa fannga kan pe yeri paa yinne tipegele ke puro paa ke woo leele pe ni, paa yambala pe sagala.

² Kona, a wi si pe tun ma yo pe saa Yennele li wunluwo senre ti yuun leele pe kan, paa yambala pe sagala.

³ A wi si pe pye naa fo: «Na ye kaa kee, yaga ka yaraga ka kpe le: Paa gbotangala yen, nakoma kasha, nakoma yaakaga, nakoma penjara! Wa ka si ka deere shyen le ye ni!»

⁴ Na paga sa ye yaara wo laga o laga, ye koro wa fo ye karisanga wi sa gbon!

⁵ Na leele paga si je ye na ca nga ni mbe yo pe se ye yaara wo, ye karisaga ye ye tooro ti pepe yege gbanngban wi wo wa ki ca ki ni! Pa ko yaa pye pe yerewe.»

⁶ A forogofenne pe si kari, nee toro cara ti ni fuun ti ni, na Sentanra ti yari leele pe kan, na yambala pe sagala lagapyew.

Erodi wi jatere wila piri wi na

(Mati 14.1-12; Maki 6.14-29)

⁷ Naa gboforoneri Erod wi kaa kagala ngele kaa pye na piin ke senre logo, a wi nawa pi si piri wi na. Katugu leele pe le la pye na yuun fo: «Zhan Batisi wo wi songoro ma yen ma yiri wa kunwo pi ni.»

⁸ A pe le yo fo: «Eli wi songoro ma pan naa.» A pe le yo naa fo: «Fafafa Yennele yon senre yofa wo wa wi songoro ma yen ma yiri wa kunwo pi ni.»

⁹ Eɛn fɔ, a Erɔdi wì sho fɔ: «Mila si kono kan, a pè Zhan go ko kow. Kagala ngele mila ke senre nuru, a ambo si ta na koro piin?»

A wì nɛɛ Zhezu wì lagajaa mboo yan yenle ni.[†]

*Zhezu wila nambala
waga kanggurugo (5 000)
kan pè ka*

(Mati 14.13-21; Maki 6.30-44; Zhan 6.1-14)

¹⁰ Naa pitunmbolo paa kaa songoro ma pan Zhezu wì korogo, a pè si kagala ngele paa pye ke yege yo maa kan. A wì si pe le ma kari pe ni ca ka tanla, pege yinri Betisayida.

¹¹ Naa janwa wila kaa ki logo, a pè si taga Zhezu wì na. A wì si pe yigi jenge, ma Yenjele li wunluwo pi senre yo pe kan. Yambala mbele paa jori mbe sagala, a wì poro sagala.

¹² Naa yonlo kila kaa na kee sa to, a Zhezu wì forogofenne ke ma yiri shyen pè si fulo wì tanla, mɛɛ wì pye fɔ: «Ki yo janwa wì kan wila kee wa cara nda ti we maga to naa kɛɛ kapiɛ ti ni, pe sa yaakara lagaja pe ka, pe sinlesara ja; katugu we yen laga laga nga na yɛɛn, gbinri wì.»

¹³ Eɛn fɔ, a wì si pe pye ma yo fɔ: «Yoro jate ye pe kan pe ka!» A pè suu pye fɔ: «Buru kanggurugo naa ngbangala shyen ke yen laga we yeri cɛ. Maa jaa kana woro jate we sa yaakara lo ki leele mbele pe ni fuun pe kan pe ka wì le?»

¹⁴ Ma si yala, nambala mbele paa pye wa, pe mbaa lere waga kanggurugo (5 000) yon ko tin. A Zhezu wì suu forogofenne pe pye fɔ: «Ye pe pye pe gbogolo gbogolo pe yɛɛ na. Gbogolosaga nungba, paa lere nafa shyen ma yiri ke yen.»

¹⁵ A forogofenne pè sigi pye ko pyewe po na ma, mɛɛ pe ni fuun pe pye, a pè cɛn.

¹⁶ A Zhezu wì si buru kanggurugo wì le naa ngbangala shyen ke ni, maa yege ki yirige wa naayeri ma duwaw ti na, mɛɛ ti koonlo mari kan wì forogofenne pe yeri ma yo peri yeɛle janwa wì na.

¹⁷ A pe ni fuun pè ka ma tin. Konrokono nda tila koro, paa ti wulo, a ti kanja ke ma yiri shyen yin.

*Pyeri wila ki yo ma yo
Zhezu wo wì yen Kirisi*

(Mati 16.13-19; Maki 8.27-29)

¹⁸ Pilige ka, Zhezu wila pye na Yenjele yenri wì yɛ, ma yala wì forogofenne paa pye wa wì tanla. A wì si pe yewe ma yo fɔ: «Leele pe ma yo mi yen ambo fɔ?»

¹⁹ A pè suu pye fɔ: «Pele ma yo ma yen Zhan Batisi. Pele ma yo ma yen Eli. Pele ma yo naa fɔ: «Faa Yenjele yon senre yofenne wa wì yen ma yiri.» »

²⁰ A Zhezu wì si poro yewe ma yo fɔ: «Yoro wo nawa, ambo wì mi?» A Pyeri wì suu pye fɔ: «Mboro ma yen Yenjele li Kirisi we.»

*Zhezu wila wì kunwo
naa wì yenme wogo ki yo*

(Mati 16.20-28; Maki 8.30-9.1)

²¹ A Zhezu wì sigi yo maga ngban pe ni ma yo paga kaga yo mbe lere kan.

²² A wì sigi senre nda ti taga wa naa, ma yo fɔ: «Ki daga Lere wì Pinambyo wì jolo jenge! Tara ti leɛɛle poro naa saraga wofenne teele pe ni, naa lasiri sewe jenfenne pe ni, pe yaa ka je wì na mboo gbo. Ki pilige taanri wogo, wì yaa yen mbe yiri wa kunwo pi ni!»

²³ Kona, a wì si pe ni fuun pe pye fɔ: «Na lere wa kaa jaa mbe taga na pungo na, wì kaari wì yinwege ki kala, wuu tiparaga ki tugo[†] pilige pyew, wì taga na na.

²⁴ Katugu lere na kaa jaa mboo yɛɛ go sho, wo yaa kaa yinwege ki la. Eɛn fɔ, lere na fuun ka suu yinwege ki la na kala na, wo yaa kaga ta.

²⁵ Na lere wì ka dunruya yaara ti ni fuun ti ta, ki si pye wuu yinwege ki la, nakoma mbe sa ye jologo, yingi ki yaara ti yaa yon mboo kan?

²⁶ Na lere na ka fere ta mi naa na senre ti ni, kona, Lere wì Pinambyo wì yaa ka fere ta wì ni, na wiga ka pan wì gbogowo pi ni, po mba pi yen wì To Yenjele lo naa mɛɛgeyekpoyi pe woo we.

²⁷ Mi yen naga yuun ye kan kaselege ko na, fɔ mbele pe yen lagame, pele yen na pe ni, sannɛ pe sa ku pe yaa Yenjele li wunluwo pi yan.»

*Zhezu wì yege cɛnwɛ pila kannga
(Mati 17.1-8; Maki 9.2-8)*

²⁸ Naa Zhezu wila kaa ko senre to yo ma, ki piliye koltaanri si, a wì si Pyeri naa Zhan naa Zhaki pe le ma kari pe ni yanwiga ka go na mbe sa Yenjele yenri.

²⁹ Naa wila kaa na Yenjele li yenri, a wì yege cɛnwɛ pi si kannga. A wì yariporo ti kannga ma filige na yengele shoo.

³⁰ Le ki yongolo nungba ke ni, a leele shyen si yiri le pe na, nɛɛ para Zhezu wì ni. Moyisi wo naa Eli[†] poro la wele.

³¹ Yenjele li gbogowo yanwa pila pye ma pe maga. Paa pye na para Zhezu wì ni paa yege nga na wila daga sa ku wa Zheruzalemu ca ki ni mboo tunngo ki yon fili we.

[†] 9:9 9.9: Luki 23.8 [†] 9:19 9.19: Luki 9.8 [†] 9:23 9.23: Ko koro wo yen fɔ wì cɛn wì jologo ki cɛnwɛ pilige pyew, wii taga Zhezu wì na. [†] 9:30 9.30: Ki leele shyen paa pe yinwege ki pye laga tara na faa ma kari.

³² Ko sanga wo ni, Pyeri naa wi pinleyenle pe ni paa pye na wonlo fo jenge. Een fo, a pe si yen, mee Zhezu wi gbogowo pi yan konaa leele shyen mbele paa pye wi ni pe ni.

³³ Naa ki leele paa kaa na yinrigi le Zhezu wi tanla na kee, a Pyeri wi suu pye fo: «We Nagafɔ, ki yen ma yon we koro lagame. We yaa segbara taanri kan, mboro wogo nungba, Moyisi wogo nungba, Eli wogo nungba!» Een fo, senre nda wila pye na yuun wi sila pye nari koro jenni.

³⁴ Naa wila kaa na to yuun ma, a kambaaga kà si pan, mee pe ton. A forogofenne pe si fye, naa kambaaga kila pe ton we.

³⁵ A magala là si yiri wa kambaaga ki ni ma yo fo: «Ŋa yeen, wo wi yen na Pinambyo ŋa mi wo we, yaa wi senre ti nuru!»

³⁶ Naa magala làa kaa yiri, a pèli logo, pee lere yan naa ndee Zhezu wo nungba boko. Ko wagati wo ni, a forogofenne pè si kagala ngele paa yan ke lara, pee ke yege yo mbe lere kan.

Zhezu wila pinambyo wa sagala, yinne tipele la pye wi ni

(Mati 17.14-18; Maki 9.14-27)

³⁷ Ki goto, a pè si yiri wa yanwiga ki na ma tigi, a janwa gbolo là si kari ma saa Zhezu wi fili.

³⁸ Wa janwa wi ni, nanja wà la pye wa. A wo si gbele ngbanga ma yo fo: «We Nagafɔ, mi yen nɔɔ yenri, na pinambyo wi wele! Wi yen na yeri nungba to.

³⁹ Yinne tipele la maa wi jaan. Na liga wi jan, le ki yongolo nungba ke ni, li maa pye wi maa jorogi ngbanga, mboo yangara fo ngborogo maa koon wa wi yon. Ki yinne tipele li wogo ki yen ma ngban wi ni fo jenge. Li kaa jaa mbe wo wi ni, li maa wire ti fanla wi na ghen.

⁴⁰ Mɔɔ forogofenne pe yenri ma yo peli puro peli wo wi ni, een fo, pee ya.»

⁴¹ A Zhezu wi suu forogofenne pe pye fo: «Iye, yoro wele ye yen lepeelee ma pye mbatagambala. Wagati jori mi yaa pye ye ni naa, mbe si ye kala li kun na yee ni?» A wi si nanja wi pye fo: «Pan laga ma pyo wi ni!»

⁴² Naa pyo wila kaa na paan Zhezu wi korogo, a yinne tipele li suu jan le tara maa yangara fo jenge. A Zhezu wi si gbanla ngbanga ki yinne tipele li na, mee pyo wi sagala maa kan wi to wi yeri.

⁴³ Fannga gbogo nga Yenyele làa naga le ki laga ki na, kila leele pe ni fuun pe pari.

Zhezu wila wi kunwo naa wi yenme wogo ki yo naa
(Mati 17.22-23; Maki 9.30-32)

Kagala ngele fuun Zhezu wila pye na piin, naa kè kaa pe pari ma, a wi suu forogofenne pe pye fo:

⁴⁴ «Ye wele, senre nda mi yaa yo, ye nungbogolo jan yeri logo jenge! Pe yaa Lere wi Pinambyo wi le leele pe kee.»

⁴⁵ Een fo, pe sila ki senre ti koro wi jen. Ti koro wila pye ma lara pe na, janjo paga kari koro wi logo. A pe nee fye mboo yewe ti koro wi ni.

Wiwiin wi yen legboo?

(Mati 18.1-5; Maki 9.33-37)

⁴⁶ Zhezu wi forogofenne paa pye na pe yee yewe mbe ta mbe ŋa wi yen pe pe ni fuun legboo wi jen.

⁴⁷ A Zhezu wi si pe nawa jatere wi jen. Ki kaa pye ma, a wi si pyo jee wa le maa yerege le wi yee tanla,

⁴⁸ mee pe pye fo: «Mboro ŋa ka ki pyo jee ŋa wi yigi jenge na kala na, kona, muwi ki fo wi yigi jenge. Lere ŋa fuun ka silan yigi jenge, ŋa wilan tun wo ki fo wi yigi jenge†. Katugu ŋa wi yen ye ni fuun lepille, wo wi yen ye ni fuun legboo we.»

Ye woro ma ŋa mben, wo yen ye lejenje

(Maki 9.38-40)

⁴⁹ A Zhan wi si senre ti le mee wi pye fo: «We Nagafɔ, wè nanja wa yan wi yen na yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni ma mege ki na, wòo pye ma yo wi kaa ki piin, katugu wi woro we ni.»

⁵⁰ A Zhezu wi suu pye fo: «Yaga kaa yege kon mbe yo wiga kaa ki piin; katugu ye woro ma lere ŋa mben, wo yen ye lejenje.»†

ZHEZU WI KARAGA WA ZHERUZALEMU CA KI YERI 9.51-19.27

Samari tara ca ka woolo la je Zhezu wi na

⁵¹ Zhezu wila daga mbe yiri mbe kari wa yenyele na wagati ŋa ni, naa wila kaa na yongo, a wi si yere ki yerewe jenge mbe kari wa Zheruzalemu.

⁵² A wi si piile tun wa wi yee yege (ma yo pe sa kafere lagaja wi kan.) A pitunmbolo pè si kari, mee saa ye Samari tara ca ka ni nee kafere jaa wi kan.

⁵³ Een fo, ki ca woolo pe sila yenle mbe tugusaga kan wi yeri, katugu wila pye na toro na kee Zheruzalemu.

⁵⁴ Naa wi forogofenne Zhaki naa Zhan paa kaa ko yan ma, a pè sho fo: «We Fo, maa jaa wege yo fo kasɔn mbe yiri wa naayeri ki pan ki pe sogo wi le?»

⁵⁵ Een fo, a Zhezu wi si kannga ma yege wa pe yeri, mee para pe na fo jenge.

† 9:48 9.48: Mati 10.40; Zhan 12.44; 13.20 † 9:50 9.50: Luki 11.23

⁵⁶ Ko punngo na, a pè si kari ca ka ni.

*Kila pye leele pele nawa
pe taga Zhezu wi na
(Mati 8.19-22)*

⁵⁷ Ma pe ta wa kono paa kee, a nana wà si Zhezu wi pye fò: «Ma kaa kee laga o laga, mi yaa taga ma na.»

⁵⁸ A Zhezu wì suu pye fò: «Were yen kombokara ti yeri, sere yen sannjere ti yeri fun, ma si yala, Lere wi Pinambyo sinlesaga woro wo yeri wi sinle wi wogo.»

⁵⁹ A wì si nuru ma nana wa pye fò: «Pan ma taga na na.» Eèn fò, a ki nana wì suu yon sogo ma yo fò: «We Fò, ki yaga mbe sanla to wi le ghen.»

⁶⁰ A Zhezu wì suu pye fò: «Gboolo pe yaga wa paa pe gboolo pe ni†. Mboro wo na, kari ma saa Yenñele li wunluwo wogo ki yari leele pe kan.»

⁶¹ A nana wà suu pye naa fò: «We Fò, mi yaa pan mbe taga ma na. Eèn fò, ki yaga mbe sa kono yenri na go woolo pe yeri ghen.»

⁶² A Zhezu wì suu yon sogo ma yo fò: «Lere ña fuun wi ma falinere capige ki yigi, mbe sila wele wa wi yee punngo na, ko fò wo si daga Yenñele li wunluwo pi ni.»

10

*Zhezu wila fòrgofenne
nafa taanri ma yiri ke
ma yiri shyen tun
(Mati 10.7-16)*

¹ Ko punngo na, a Zhezu wì si lere nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen wò. Wo jate wila daga mbe toro cagboro to naa lara nda fuun na, a wi nee pe tunnu shyenzhyen pe keli pe toro wi na wa ki lara ti ni.

² A wì si pe pye fò: «Yarilire nda ti yaa kon, ti yen ma lege. Eèn fò, tunmbyeele pe woro ma lege. Ki kala na, ye kerefo wi yenri wi tunmbyeele legeré torogo wa kere†.

³ Yaa kee! Mi yen na ye tunnu paa simbapiile yen wa kombokara ti sogowo.

⁴ Yaga ka penjara leyaraga le, yaga ka cana karikasha le, nakoma mbe sawira le! Yaga si ka yere kono mbe lere shari.

⁵ Yaga ye go nga fuun ni, yege yo ghen fò: «Yeyinngge mbe pye laga ki go nga ki ni!»

⁶ Na kiga yala yeyinnggefò wa ki go ki ni, pa Yenñele li yaa yeyinngge kan ki fò wi yeri. Na wa si woro wa, pa ye yeyinngge ki yaa songoro ye na.

⁷ Ye koro wa ki go ki ni. Paga yaraga nga fuun kan ye yeri, yege ka. Paga si tonmo mba fuun kan ye yeri, yoo wò, katugu tunmbyee wi ma daga wi sara wi ni†. Yaga kaa yanri yinre ti ni mbaa toro.

⁸ Yaga ye ca nga fuun ni, na paga ye yigi jengge mbe yaakaga nga fuun kan ye yeri, ye ko ka!

⁹ Yambala mbele ka pye wa ki ca ki ni, ye pe sagala. Ye ca woolo pe pye fò: «Yenñele li wunluwo pì yongo ye ni.»

¹⁰ Eèn fò, yaga ye ca nga ni, na pee ye yigi jengge, ye kari wa pe ca nawa kongolo ke ni, ye pe pye fò:

¹¹ «Ye wele! Ye ca tara jate nda ti maramara we tooro ti na, waa ti pee nari wuun laga ye kala na†. Kona ki ni fuun, yege jen ye yo fò: Yenñele li wunluwo pì yongo ye ni.»

¹² A Zhezu wì si pe pye naa fò: «Mila ki yuun ye kan, na kiti konpilige kiga ka ghen, Sodomu ca woolo pe jologo ki yaa ka mbonro ki ca woolo† pe wogo ki na.»

*Cara nda woolo paa je
mbe taga Zhezu wi na
(Mati 11.20-24)*

¹³ «Yoro Korazen ca fenne wele, jologo yen ye wogo! Yoro Betisayida ca fenne fun, jologo yen ye wogo! Katugu ndee ki pye kafonngolo ngele kè pye wa ye yeri, pa kè ja pye wa Tiri ca naa Sidon ca woolo pe yege sogowo, anme ki ghen yeen, pe kashara lele pe yee na, ma pe yee piligi wa conro ti ni mbege naga fò paa jaa mbe pe kapere pyege ki yaga.

¹⁴ Ki kala na, na kiti konpilige kiga ka ghen, Tiri ca naa Sidon ca woolo pe jologo ki yaa ka mbonro ye wogo ki na.

¹⁵ Yoro Kaperinawu ca woolo fun, ye nawa po ni pe yaa ka ye yirige mbe ghen fò wa yenñele na wi le? Ayoo de, pe yaa ka ye tirige mbe ghen fò wa kuulo tara.»

¹⁶ Kona, a Zhezu wì suu fòrgofenne pe pye naa fò: «Lere ña ka ye senre ti logo, na woro to wi logo. Lere ña ka si je ye na, muwi wì je na na. Lere ña ka si je mi na, kona, wì je Yenñele na lilan tun lo na†.»

*Fòrgofenne nafa taanri
ma yiri ke ma yiri shyen
paa songoro ma pan*

¹⁷ Naa fòrgofenne nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen paa kaa yiri wa pe tunngo ma songoro ma pan, paa yin nayinme coli. A pè si Zhezu wì pye fò: «We Fò, ali yinne

† **9:60 9:60:** Ko koro wo yen fò mbele pee taga Yenñele li na, ma pye ndee pe ku li yege na, pe yaga paa gboolo pe nii. † **10:2 10:2:** Mati 9.37-38 † **10:7 10:7:** Mati 10.10; 1 Koren 9.14; 1 Timo 5.18 † **10:11 10:11:** Pe yaa pe tooro ghanngban wi pepe mbege naga fò ki ca woolo pè kapege pye. † **10:12 10:12:** Sodomu ca woolo pe kapere tila gbogo Yenñele li yege na fò a li ki ca ki tongo; Zhene 19.24-28; Zhude 7 † **10:16 10:16:** Mati 10.40; Zhan 12.44; 13.20

tipegele jate kaa pye na we senre ti nuru na tanri ti na, na we koon mege ki yeri we!»

¹⁸ A Zhezu wi si pe pye fo: «Mi Sotanla wi yan wi yiri wa naayeri ma to laga tara paa yenjele yengeleme yen†.

¹⁹ Ye wele! Mi yawa pi kan ye yeri yaa tanri wooro to naa naala pe na; konaa ye ya ye ye mbenfo Sotanla wi fannga ki jan. Ali yaraga ko ka se ya mbe kapege pye ye na.

²⁰ Een fo, naa yinne tipegele kaa ye senre ti nuru, kii daga yaa yogori ko kala na. Ye daga mbaa yogori, katugu ye mere ti yen ma yonlogo wa yenjele na†.»

*Zhezu wi yogorimo senre
(Mati 11.25-27; 13.16-17)*

²¹ Le ki wagati nungba wi ni, a Yinnepkoyi li si nayinme kan Zhezu wi yeri. A wi sho fo: «Na To, mboro ma yen naayeri wo naa tara ti Fo. Mila ma shari, katugu nga ma lara dunruya kajenmbele poro naa sewe jenfenne pe na, maga pye maga naga piile tunmambolo† poro na. Na To ma ko pye ma, katugu ko koon ndanla.

²² «Na To wi yaraga pyew ki le na kee. Lere kpe si Pinambyo wi jen, ndee wi To wo nungba. Lere kpe si To wi jen, ndee Pinambyo wo nungba, konaa leele mbele Pinambyo wi yen na jaa mboo To wi naga pe na.»

²³ Ko pungo na, a Zhezu wi si kannga ma yege wa wi forogofenne poro yeri ce, mee pe pye fo: «Ferewe yen ye woo, kagala ngele yaa yaan ke kala na.

²⁴ Katugu mila ki yuun ye kan, Yenjele yon senre yofenne pe legera naa wunlumbolo pe legera la pye naga jaa mbe nga yaa yaan ki yan. Een fo, pe sila ki yan. Paa pye naga jaa mbe nda yaa nuru ti logo, een fo, pe sila ti logo.»

*Samari tara fenne naja
kajenge pyefo*

²⁵ Ki wagati wi ni, a lasiri sewe jenfō wā si yiri ma yere mbe Zhezu wi wa mbe wele, mee wi pye fo: «We Nagafō, yingi ni daga mbe pye mbe si yinwege mbakogo ki ta?»

²⁶ A Zhezu wi suu pye fo: «Yingi ki yen ma yonlogo wa we lasiri sewe wi ni? Na ma kaa ti kara ma maa ti nuru mele?»

²⁷ A ki naja wi suu pye fo: «Ki yen ma yonlogo wa ma yo fo: *«Ma Fo Yenjele li daga mboon ndanla ma kotogo ki ni fuun ni, naa ma nawa pi ni fuun ni, naa ma fannga ki ni fuun ni, naa ma jatere wi ni fuun ni. Konaa ma lewee yenle wi daga*

mboon ndanla paa yege nga na moo yee ndanla we» †.

²⁸ A Zhezu wi suu pye fo: «Nda mā yo ti yen kaselege. Ta ko piin, pa ma yaa yinwege mbakogo ki ta.»

²⁹ Een fo, ki lasiri sewe jenfō wila pye na tanga jaa wi yee kan. A wi si Zhezu wi pye fo: «Ambo wi yen na lewee yenle wo?»

³⁰ A Zhezu wi si senre ti le maa yon sogo, ma yo fo: «Naja wā la yiri wa Zheruzalemu ca na kee wa Zheriko ca. A benganri pyefenne si saa yiri ma to wi na, maa gbon, maa koonlo, maa yaara ti yu, mee kari maa toro le wi yege wō. ³¹ A ki si yala ce saraga wōfō wā la pye na toro wa ki kono nungba li ni. Naa wila ka saa gbon ma naja wi yan, a wi si ke kanngaga na ma toro.

³² Ki pyelomo nungba pi na naa, a Levi setirige pyo wā si saa gbon wa ki laga ki na, ma naja wi yan, mee ke kanngaga na ma toro.

³³ Een fo, Samari tara fenne naja† wā la pye na kee cana wa ki kono nungba li ni. Naa wō la ka saa gbon maa yan, a wi yinriwe suu ta fo jenge.

³⁴ A wi si fulo wa wi tanla maa sagbanra ti fo, mee were sinme naa duven wō ti na, mee ti popo sagbanra poparisanra ni. Ko pungo na, a wi suu le wi yeera sofile wi na, mee kari wi ni nambanmbala tugugo ka ni, mee saa naa gbegele wama.

³⁵ Ki goto, a ki Samari tara fenne naja wi si warifuwe pyo shyen wō maa kan nambanmbala tugugofō wi yeri, ma suu pye fo: «Ki naja ŋa yeen, taa gbegele na kan, na maga yaraga ka wō mbe taga wa naa mbe we, na songorosaga mi yaa ki fogo ki ton.»

³⁶ A Zhezu wi si lasiri sewe jenfō wi pye fo: «Mboro wo yege na, ki leele taanri mbele pe ni, wiwiin wi yen naja ŋa benganri pyefenne paa to wi na wi lewee yenle wo?»

³⁷ A lasiri sewe jenfō wi sho fo: «Ŋa wila wi yinriwe ta wowi.»

A Zhezu wi suu pye fo: «Kari ma saa piin ma fun.»

*Zhezu wila kari wa Mariti
naa Mari pe go*

³⁸ Ma Zhezu wo naa wi forogofenne pe ta wa kono paa kee wa Zheruzalemu, a pē si saa gbon ca ka ni. A jele wā si pe yaara wō wa wi go, paa pye naa yinri Mariti†.

† **10:18 10:18:** Eza 14.12; Zhan 12.31; Naga 9.1; 12.7 † **10:20 10:20:** Ko ki naga ma yo pē pye Yenjele li wools; Dani 12.1; Fili 4.3; Ebu 12.23. † **10:21 10:21:** *Piile tunmambolo:* Poro pe yen mbele pe fa Yenjele wogo ki jen mbe wali ki na. † **10:27 10:27:** Dete 6.5; Levi 19.18; Mati 22.37-39; Maki 12.29-31; Gala 5.14 † **10:33 10:33:** Zhan 4.9; Luki 9.53 † **10:38 10:38:** Zhan 11.1-5; 12.1-7

³⁹ Ki jele wi nosepyo sumboro la pye wa paa pye naa yinri Mari. A wo si saa cen we Fo Zhezu wi jegele nee nuru wi yeri.

⁴⁰ Ko sanga wo ni, go tunndo tila pye ma Mariti wi yanra fo maa jatere wi lege wi na. A wi si saa Zhezu wi pye fo: «We Fo, naa na jonlo sumboro wi tunndo ti ni fuun ti yaga na kan mila ti piin na ye, ki wogo ki woro kala la ma yege na wi le? Ki yo wi kan wi pan wilan saga.»

⁴¹ A we Fo wi suu pye fo: «Mariti, Mariti, maa ma jatere wi lege ma yege na, noo yege tege yarilegere kala na.

⁴² Een fo, yaraga nungba ki wa mbe lere kala yon. Tasaga jenge ko Mari wi wele ma wo. Ki se sho wi yeri.»

11

*Zhezu wila wi forogofenne pe naga
Yennele yenrewe pi ni
(Mati 6.9-13)*

¹ Pilige ka, Zhezu wila pye na Yennele yenri laga ka na. Naa wila kaa ko sanga na ni, a wi forogofenne nungba suu pye fo: «We Fo, we naga Yennele yenrewe pi ni paa yege nga na Zhan wila wi forogofenne pe naga pi ni we.»

² A Zhezu wi si pe pye fo: «Na ye kaa Yennele yenri sanga na ni, ye yo fo: <We To, ti ma mege ki pye kpoyi. Ma wunluwo pi pye pi pan!

³ Maa we pilige pyew yaakara nda ti yaa yala we ni ti kaan we yeri.

⁴ Ma we kapere ti kala yaga we na, katugu mbele fuun pe maa kapere piin we na, woro fun we maa ti kala yari pe na.

Maga ka we yaga we ye wa fanlawe pi ni.»

*Lere na fuun wi maa yenri,
wi ma ta
(Mati 7.7-11)*

⁵ A Zhezu wi si pe pye naa fo: «Ndee ki pye kana wonlo yen wa yeri ye ni. Yindege na wii kari ki wonlo wi korogo wuu pye fo: <Na wonlo, mila ma yenri, na jin buru taanri ni.

⁶ Na wenne wa yiri cana ma tugu na na, yaraga woro na yeri mbe kan wi yeri.»

⁷ Kana wi wonlo wo mbe si koro wa go tonngo ki ni wuu pye fo: <Na yaga yew, na koro migi sogo mako. Mi naa na piile pe ni we sinle. Mi se ya yiri mbe yaakara kan ma yeri.»

⁸ Ye wele! Mila ki yuun ye kan, ali na wii yiri mboo kan wi yeri pe weenre to kala na, paa wi koro naa yenri suyi ki kala na, wi yaa ka yiri mboo jorowo koyaara ti ni fuun ti kan wi yeri.

⁹ Ki kala na, mi wo naga yuun ye kan fo: Yaa yenri, pa ye yaa ka ta, yaa ki lagajaa, pa ye yaa kaga yan. Ye bala yaa koro ki gboon, pa pe yaa kaga yenge ye kan.

¹⁰ Katugu lere na fuun wi maa yenri, wi ma ta. Lere na fuun wi maa yaraga lagajaa, wi ma kaa ki yan. Lere na wi maa koro ki gboon, pe ma kaa ki yenge wi kan.

¹¹ To wiwiin wi yen na ye ni, na wi pyo kaa yenri buru ni, wi yaa sinndelege kan wi yeri? Nakoma na wiga wi yenri ngbanla ni, wi yaa wogo kan wi yeri?

¹² Nakosima, na wiga wi yenri ngojene ni, wi yaa naa kan wi yeri ngojene li yonlo? Ayoo, ko se ya pye.

¹³ Yoro mbele ye yen ma pe pe, na yege yan yoro yarijende kanga jen ye piile pe yeri, yege jen fun ye yo fo ye To na wa yennele na, wi yaa Yinnekpoyi li kan mbele pe yen naa yenri pe yeri mbe we ye yarikanga ki na.»

*Zhezu wi maa leele pe sagala
Yennele lo fannga na
(Mati 12.22-30; Maki 3.20-27)*

¹⁴ Pilige ka, Zhezu wila pye na yinne tipele bombo la puro na woo naja wa ni. Naa yinne tipele laa kaa wo naja wi ni, a wi nee para, a ki si janwa wi pari.

¹⁵ Een fo, a leele pele sho fo: «Wila yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni yinne tipegele ke to Beyezebuli wo fannga na.»

¹⁶ Pele la pye na jaa mboo wa mbe wele, a pe suu yenri ma yo wi kafonno la pye wigi naga pe na fo pa wi fannga ki yiri wa Yennele li yeri.

¹⁷ Een fo, Zhezu wila pe nawa jatere wi jen. A wi si pe pye fo: «Wunluwo o wunluwo pi leele pe maa wiin pe yege ni, ki wunluwo pi ma jogo. Yinre nda fuun ti wa, ti ma toori.

¹⁸ Sotanla fun, na wiga wi yege kon shyen mbaa wiin wi yege ni, wi wunluwo pi se ya cen. Nde ye yo fo mi maa yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni Beyezebuli wo fannga na?

¹⁹ Na kaa pye mi maa yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni wo fannga na, ambo wi maa fannga kaan ye woolo poro yeri, pe ma sila ke puro na ke woo leele pe ni? Ye woolo jate poro pe yen ye kiti konfenne wele.

²⁰ Een fo, kaselege ko na, Yennele lo fannga[†] na mi maa yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni. Ko ki naga ma yo Yennele li wunluwo pi gbón laga ye na mako.

²¹ «Na lere na ka pye mbe ngban, mara yaara mbe pye wi yeri, wi maa wi go ki

[†] 11:20 11:20: Eza 8.15

korosi, wi kɛɛ yaara ti ma pye yeyinnye na.

²² Ɛɛn ƒo, na lere wa ka ngban mbe we wo na, wi ma saa to wi na maa mara yaara nda wi jigi wila pye ti na ti sho wi yeri, mboo kɛɛ yaara ti le mbe siri yeele.

²³ «Lere ɲa woro na ni, mi yen ma wo mben. Lere ɲa woro nala sari mbaa leele pe gbogolo, wo maa pe jaragi†.

Yinne tipele li songorokala
(Mati 12.43-45)

²⁴ «Na yinne tipele liga wo lere wa ni, li ma saa na yanri wa gbinri wi ni, wa laga ɲga tonmo na pye we, na wogosaga lagajaa mbe wogo. Na lii ka yan, li ma sho ƒo: «Mi yaa songoro wa na go ɲga mi wo wa ki ni.»

²⁵ Na liga ka songoro, li mɛɛ pan maga yan pɛge gbogolo maga pe ƒo jenge.

²⁶ Kona, li mɛɛ kari ma saa yinne tipegele kele yege lagaja naa koloshyen, ngele kɛ pe ma we lo jate na. Lo naa koro ni, ke mɛɛ pan ma ye wi ni, mɛɛ cɛn wa wi ni. Kona, ki lerefo wi cɛnwe pi ma songoro ma tijanga ma we kongbannɲa ki na.»

Ferewe jembe senre

²⁷ Ma Zhezu wi ta wila pye na to yuun ma, a jele wà si koro wa janwa wi sogowo ma gbele ngbanga ma yo ƒo: «Jele ɲa wɔɔn se mo kan ma wonri, ferewe yen wi woo.»

²⁸ Ɛɛn ƒo, a Zhezu wi suu pye ƒo: «Kaselege yi. Ɛɛn ƒo, mbele pe maa Yenɲele li senre ti nuru nali gbogo, poro pɛ feri.»

Leele pàa pye na jaa Zhezu
wi kafonno la pye wili naga pe na
(Mati 12.38-42)

²⁹ Naa janwa wila kaa na gbogolo wa Zhezu wi tanla naa mari, a wi si senre ti le na yuun ƒo: «Nala pilige woolo pe yen ma pe. Pe yen na kafonno la jaa mbe yan. Ɛɛn ƒo, kafonno la se pye pe kan naa, kaawo Zhonasi wolo lo.

³⁰ Katugu yege ɲga na Zhonasi kala làa pye kafonno ma naga Ninive ca fenne† pe na, ki pyelomo nungba pi na fun, Lere wi Pinambyo wi kala li yaa pye kafonno mbe naga nala pilige woolo pe na.

³¹ Kiti konpilige, yonloparawa kalige kɛɛ wunlunjo wi yaa ka yiri mbe nala pilige woolo pe jerɛgi, katugu wila yiri wa tara ti kosaga ki na ma pan ma Salomo wi tijinliwe senre ti logo†. Ye wele, lere wa yen laga ɲa wì we Salomo wi na, (ye si woro na jaa mbe wo senre to logo.)

³² Kiti konpilige, Ninive ca fenne pe yaa ka yiri mbe nala pilige woolo pe jerɛgi, katugu Zhonasi wila Yenɲele senre nda yo

ma pe kan, pàa ti logo ma pe kapere ti jen mari yaga. Ye wele, lere wa yen laga, ɲa wì we Zhonasi wi na, (ye si woro na jaa mbe wo senre to logo.)»

Wire ti yanwa kala
(Mati 5.15; 6.22-23)

³³ «Lere na fitanla mu mboo lara, nakoma mbe kpongbo jile wi na. Ɛɛn ƒo, pe maa mu maa tege wa fitanla tegesaga, jango lere ɲa fuun ka ye wa go, wila yaan wi yanwa pi na.

³⁴ Lere wi yengele koro ke yen wi wire ti fitanla we. Na ma yengele kaga pye jengele, ma wire ti lombondo ti ma pye wa yanwa pi ni. Ɛɛn ƒo, na ma yengele ke woro jengele, ma wire ti lombondo ti ma pye wa wɔwo pi ni.

³⁵ Ki kala na, ye yee yingiwɛ jen jenge, jango yanwa mba pi yen ye ni, piga ka kannga mbe wo.

³⁶ Na maga pye wa yanwa pi ni, na ma laga ka kpe woro wa wɔwo pi ni, ma wire ti ni fuun ti ma pye wa yanwa pi ni jenge, paa yege ɲga na fitanla wi maa yiin na yanwa pi kaan ma yeri we†.»

Zhezu wila para Fariziye poro
naa lasiri sewe jenfenne pe na
(Mati 23.1-36; Maki 12.38-40)

³⁷ Naa Zhezu wila kaa para mako, a Fariziye nanja wà suu yenri ma yo wi sa li wi ni wa wi go. A Zhezu wì si saa ye mɛɛ cɛn mbaa nii.

³⁸ Naa ki Fariziye nanja wila kaa ki yan Zhezu wi suu keyen yi jogo mbe yala pe ngasegele ke ni, mbe si jen mbaa nii, a ki suu pari.

³⁹ Kona, a we ƒo wì suu pye ƒo: «Yoro Fariziye wele, pa ye yen yeɛn cɛ. Ye ma wɔjengele naa tasaala pe punngo ko jogo, ma si yala, ye nawa po yen ma yin yuro naa nambere ni.

⁴⁰ Kambajenmbele wele dɛ! Mi yo Yenɲele na li lere wi da we maa wi wire ti yaan, lo nungba lo lùu nawa pi da?

⁴¹ Ɛɛn ƒo, yaara nda ti yen wa ye wɔjengele naa ye tasaala pe ni, yaa to kaan fyonwo fenne pe yeri. Kiga pye ma, yaraga pyew ki yaa pye kpoyi ye kan.

⁴² «Jologo yen ye wogo, yoro Fariziye wele! Ye maa ye sere yaara tunmɔɔro ti yaga wi woo† naa kaan Yenɲele li yeri; to yen paa mati naa uru naa sege yaara sannda pyew ti ni. Ɛɛn ƒo, yaa sila kasinnye piin, Yenɲele lii si ye ndanla. Ko wogo ɲga ko ki ja daga yaa piin, mbe si jengele jengele ke taga wa fun.

† 11:23 11:23: Luki 9.50 † 11:30 11:30: Zhona 2.11mbe sa gbɔn 3.9. † 11:31 11:31: 1 Wunlu 10.1 † 11:36 11:33-36: Zhezu wila Sentanra ti yege naga mari filige, a ti pye paa yanwa yen leele pe kan. Ɛɛn ƒo, leele poro wele kila ngban pe yeri pe yenle ti na. † 11:42 11:42: Levi 27.30; Luki 18.12

12

⁴³ «Jòlògò yèn yè wogo, yoro Fariziye wele. Katugu wa shëriyinre ti ni, jònro tiyònro nda ti ma pye wa yegë to ti ma ye ndanla; konaa ye maa jaa paa ye shari gbogowo sharaga ni wa katoro ti ni.

⁴⁴ Jòlògò yèn yè wogo! Katugu ye yèn paa fanra† yèn, nda ti yèn ma lara. Leele pe maa tanri na toro ti na paa ki jèn.»

⁴⁵ A lasiri sèwë jènfo wà suu pye fò: «We Nagafo, na ma kaa para yèen, kona, maa woro fun we tegele win.»

⁴⁶ A Zhezu wì suu pye fò: «Jòlògò yèn yè wogo fun, yoro lasiri sèwë jènfenne wele! Katugu ye ma tugugboro† ti taga leele pe go na. Ma si yala, yoro jate yaa yènle mbe kèë le pe ni mbe pe saga jènri.

⁴⁷ «Jòlògò yèn yè wogo, katugu ye maa Yènnele yòn sènre yofenne pe fanra ti kanni nari gbegele. Ma si yala, ye teleye poro paa pe gbo.

⁴⁸ Ko ki naga ma yo ye teleye pe kapyere nungba to ye yèn na tanri ti na, katugu poro la Yènnele yòn sènre yofenne pe gbo, a yoro nèë pe fanra ti kanni nari gbegele.

⁴⁹ Ko ki ti Yènnele làa ki yo wa li tijinliwë pi ni, ma yo fò: «Mi yaa kanla yòn sènre yofenne pele torogo wa pe sògowa, naa pitunmbolo ni. Pe yaa ka pele gbo pe ni, mbe pele jòlò fò jèngë.»

⁵⁰ Ko ki ti nala pilige woolo pe yaa ka ye jòlògò Yènnele yòn sènre yofenne mbele fuun paa gbo maga le fò wa dunruya wi dasanga wi ni pe kala na.

⁵¹ Maga le fò wa Abeli gbogo† ki na pe yeri fò ma saa ki wa Zakari gbogo ki na, wo ña paa kaa gbo saraga wosaga konaa sherigo gbogo ti sògowa pi ni we†. Ee, mi yèn naga yuun ye kan, Yènnele li yaa ka ki nala pilige woolo pe yewe ki legbogo kagala ke wogo ki ni.

⁵² «Jòlògò yèn yè wogo, yoro lasiri sèwë jènfenne wele! Katugu lakile ña wi ma jènme koro ki yèngë, yòo le†. Yoro jate yee si ye wa. Mbele paa ki jaa mbe ye wa, yee si pe yaga pe ye wa.»

⁵³ Naa Zhezu wila kaa yiri wa ki laga ki na, a ki si lasiri sèwë jènfenne poro naa Fariziye pe nawa pi ngban fò jèngë. A pe nèë wi yewe sènre ti cènle pyew ti ni.

⁵⁴ Paa pye naa yòn jaa fò jèngë, jango mboo yigi wi yòn sènre jate to na.

*Zhezu wila wi forogofenne
pe yeri kopiire wogo ki na
(Mati 10.26-27)*

¹ Ki sanga wi ni, leele paa gbogolo na kee lere waga yòn ka yeri, fò a paa pe yèë tangala. A Zhezu wì si sènre ti le mèë wi forogofenne poro pye fò: «Ye yèë yingiwe jèn Fariziye pe leve wi ni, ko koro wo yèn pe kopiire sènre re.

² Katugu kagala ngele fuun ke yèn ma lara, koro ke ni fuun yaa ka yiri funwa na. Ngele fuun ke yèn ngundo, koro ke ni fuun yaa ka jèn†.

³ Ko ki ti sènre nda fuun ye mbe yo larawa, wa wowa pi ni, ti yaa ka yiri funwa na. Kalegere sènre nda fuun ye mbe yo lere nungbolo wa yumbyo yegë woo wi ni, ti yaa kaa yari ngbanga paa pe ma kaa konno wa we.

*Yaa fye Yènnele li yegë
(Mati 10.28-31)*

⁴ «Na wenne mila ki yuun ye kan, mbele pe ma lere wi gbo, ko pungo na paa si ya kala la pye naa, yaga kaa pe fye.

⁵ Ña ye daga mbaa fye, mi yaa wi naga ye na: Ye wele! Yènnele na yawa yèn li ni mbe lere wi gbo, ko pungo na mbe saa wa wa jaganama wi ni, yaa fye lo yegë. Ee, mila ki yuun ye kan, yaa lo nungba fye!

⁶ «Ye karikangala ke wele! Ke kangurugo paa ke pèrë tama shyen na wi le? Ma si yala, Yènnele laa li nungba fegë. (Ko ki yèn paa ye wogo ki yèn.)

⁷ Yènnele li ye yinzire jate ti yòn ki jèn. Ki kala na, yaga kaa fye, ye kayongo ki wë karikangala legere na.

*Mbe taga Zhezu na,
nakoma mbe je wi na
(Mati 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

⁸ «Mi yèn naga yuun ye kan fò: Lere ña fuun kaga yo leele pe yegë na mbe yo wi yèn na koro, pa Lere wi Pinambyo wi yaa kaga yo Yènnele li mèregëye pe yegë na mbe yo ki fò wi pye wi woo.

⁹ Èën fò, lere ña fuun ka je na leele pe yegë na, pa Lere wi Pinambyo wi yaa ka je ki fò wi na Yènnele li mèregëye pe yegë na†.

¹⁰ «Lere na fuun ka sènpere yo Lere wi Pinambyo wi na, ti yaa ka kala yaga wi na. Èën fò, lere ña ka Yinnekpoyi li mège ki jògò, ki kapege ki se kala yaga wi na fyew†.

† **11:44 11.44:** Zhufuye pe yeri kila pye ña ka fanga tanga, wi ma pye fyongo ni Yènnele li yegë na; Levi 5.3; 21.1-4,11; Nombu 19.11-22; Mati 23.27. † **11:46 11.46:** Lasiri sèwë jènfenne paa pye na leele pe ngbanga ma yo paa tanri Yènnele li ngasegele ke na, ma si yala, poro jate pe sila pye na tanri na yala ke ni. † **11:51 11.51:** Zhènë 4.8-10 † **11:51 11.51:** 2 Kuro 24.20-22 † **11:52 11.52:** Ko koro wo yèn fò pe ma kaselege ki lara leele pe na. † **12:2 12.2:** Luki 8.17 † **12:9 12.9:** Luki 9.26 † **12:10 12.10:** Mati 12.32; Maki 3.28-29; Ebu 6.4-6

¹¹ «Na paga kaa kee ye ni mbe sa kiti kon ye na wa sheriyyinre ti ni, konaa wa kiti konfenne poro naa fannga fenne pe yeri, ye jatere wiga ka piri ye na ye yolomo mbe ye yee sho konaa ye senyoro to kala na;

¹² katugu le ki sanga nungba wi ni, senre nda ye daga mbe yo, Yinnekpoyi li yaa ye naga ti ni.»

Penjagboro fo tijinliwe fu fo yomiyele

¹³ Kona, a nana wa si koro wa janwa wi sogowa, mee Zhezu wi pye fo: «We Nagafa, ki yo na nasepyo wi kan, fo korogo nga we to wi yaga we kan, wege wali we yee na.»

¹⁴ A Zhezu wi suu yon sogo ma yo fo: «Na wonlo, ambo wilan tege mbe pye ye kiti konfo, nakoma mbe pye ye korogo walifo?»

¹⁵ Kona, a Zhezu wi si pe ni fuun pe pye fo: «Ye wele! Ye yee yingwe jen jenge yegembatinwe pi ni fuun pi ni; katugu lere wi ka penjagboro ti ta yege o yege, ko se ya yinwege kan wi yeri.»

¹⁶ Kona, a Zhezu wi sigi yomiyele na li wa ma pe kan, ma pe pye fo: «Nana penjagboro fo wa keere la yon fo jenge.»

¹⁷ A wi nee jatere piin nee wi yee piin fo: «Nga yingi mi yaa pye? Tegesaoro wo na yeri mbanla yarilire ti ni fuun ti tege.»

¹⁸ Kona, a wi suu yee pye fo: «Nga mi yaa pye ki nga! Mi yaa na bondoolo pe jaanri mbe fombolo kan tugbambolo. Mi yaa na yarilire ti ni fuun ti gbogolo mberi le wa, naa na yarijende sannda pyew ti ni.»

¹⁹ Kona, mbe silan yee pye fo: «Yingo yaakara legere yen ma tege na kan, mbe yegele legere pye. Mi yaa cen mbaa wogo, mbaa nii, mbaa woo, mbaa yogori.»

²⁰ Een fo, Yennele li suu pye fo: «Lewee cenle wele de! Nala yembine na li ni yere, ma yaa ku. Kona, yaara nda fuun ma tege, pa to yaa koro ambo kan?» »

²¹ Kona, a Zhezu wi sigi senre nda ti taga wa ma yo fo: «Lere na fuun wila penjagboro gbogolo wi yee kan anme wi yen, ma si yala, Yennele yege na wi woro penjagboro fo.»

Ye ye jigi wi taga Yennele li na (Mati 6.25-34)

²² Kona, a Zhezu wi suu forogofenne pe pye fo: «Yaga kaa ye jatere wi lege yee na yaakara nda ye yaa la kaa to kanningo mbe yo fo: «Nga yingi mi yaa ka?» Yaga si kaa ye jatere wi lege ye yariporo wogo ki na, mbe yo fo: «Nga yingi yariporo mi yaa le?»

²³ Katugu lere wi yinwege ki we yaakara ti na. A wi wire fun ti we paara ti na.

²⁴ Ye kaankaanye pe wele! Paa yarilire lugu, paa si yarilire kologi. Yaakara

tegesaga woro pe yeri, bondoolo woro pe yeri. Ma si yala, Yennele li maa pe baro. Ye mbonro sannjere ti na.

²⁵ Ye ni wiwiin wi mbe ya mbe yinwege ka taga wi yee kan naa jenri wi jatere legere ti ni?

²⁶ Ki kaa pye ye se ya mbe ko kala jeele na lo pye, yingi na, a ye nee ye jatere wi lege ye yee na ye kagala sanngala koro kala na?

²⁷ Ye yariyenne ti yirilomo pi wele wa wasela! Tila tunngo pye, tila si pili. Ma si yala, mila ki yuun ye kan, wunlunana Salomo wo naa wi yarijende legere tawa pi ni fuun ni, wi yariporo ka sila yon mbe yariyenne ka tiyonwo bo.

²⁸ Yan nga ki ma fi nala wa wasela, goto kason ma kaa ki sogo, na Yennele li ma ko fere ma, yoro fun ye daga mbege jen mbe yo Yennele li yaa ye yariporo ti kan ye yeri fun mbe we ko na. Ye tagawa pi kologo de!

²⁹ Yaraga nga ye yaa la kaa naa tonmo mba ye yaa la woo, yaga kaa ye jatere wi lege ye yee na to jawa po kala na suyi.

³⁰ Dunruya woolo mbele pee Yennele jen, poro pe maa ko yaara to ti ni fuun to lagajaa. Een fo, yoro wo na, To yen ye yeri. Wigi jen ma yo ti kala yen ye na.

³¹ Ki kala na, ye bala yaa Yennele li wunluwo po lagajaa, kona pa li yaa yaara sannda pyew ti kan ye yeri fun.»

Yarijende nda wa yennele na ti senre

(Mati 6.19-21)

³² «Yoro mbele ye yen paa simbangbelege jeele yen, yaga kaa fye; katugu ki ye To Yennele li ndanla lili wunluwo pi kan ye yeri.

³³ Ye ye kee yaara ti pere yege penjara ti yeele fyonwo fenne pe na. Ye penjara leyaara lagaja ye yee kan nda ti se le, ye yarijende mbakoro gbogolo ye yee kan wa yennele na. Wa ki laga ki na, yoo woro wa, yaawere si woro wa mberi ka mberi jogo.

³⁴ Katugu ma yarijende tiga pye laga nga na, pa ma jatere wi ma pye wa.»

Ye cen ki cenwe

³⁵ «Ye ye yee gbegele, ye ye kurusijara wi po, ye fitanlaye paa yiin†!

³⁶ Ye pye paa tunmbyeele mbele pe to wiga kari jayire na, pe maa wi singi, jango na wiga ka pan mbe koro ki gbom sanga na ni, pe go ki yenge wi kan fyaw.

³⁷ Na pe to wiga ka pan mbe tunmbyeele mbele ta paa wi kono wele, ferewe yaa pye pe woo. Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, pa pe to jate wo wi yaa songoro mboo kurusijara wi po, mbe pe pye pe cen pe li, mbe si yaakara ti yeele pe na.

† 12:35 12:35: Ko koro wo yen mbe yee gbegele mbe tunngo pye.

³⁸ Ali na wiga pan yindege na, nakoma yindogo na wi yo, mbe pan mbe pe ta paa wi kono wele, ferewe yaa pye pe woo.

³⁹ Yege jen ye yo fo ki pye gofo wi ma yoo wi pansanga wi jen, wi jen na koro yenne mbe cen wi cenwe, jango wiga kaa koro ki kaw mbe ye wa go.

⁴⁰ Yoro fun, ye cen ki cenwe, katugu sanga na ye se kaa jate co, ko sanga wowi Lere wi Pinambyo wi yaa pan.»

*Tunmbyee na pe taga wi na
konaa tunmbyee na
pee taga wi na*

(Mati 24.45-51)

⁴¹ Kona, a Pyeri wi sho fo: «We Fo, ma ki yomiyele na li wa woro ce kan lee, nakoma ma li wa lere pyew kan?»

⁴² A We Fo wi sho fo: «Tunmbyee wiwiin pe taga wi na, a wi pye tijinliwe fo? Wowi na wi tafo wi maa tege tunmbyeele sanmbala pe go na wila pe yaakara ti kaan pe yeri pe kasanga wi na.

⁴³ Na wi tafo wiga ka songoro mbe pan mboo yan wi bala naa tunngo ki piin, pa ferewe yaa pye wi woo!

⁴⁴ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, pa wi tafo wi yaa wi tege wi kee yaara ti ni fuun ti go na.

⁴⁵ Een fo, na ki tunmbyee wiga wi yee pye fo: Na tafo wi yaa mo wa, mbe ye wi tunmbyee yeenle nambala naa jele pe ni mbaa pe gboon, mbaa woo mbaa tinni sinme ni,

⁴⁶ pilige nga wi woro naa tafo wi kono wele, wagati na wii jen co, ko wagati wowi wi yaa pan. Kona, wi yaa wi jolo fo jenge, mboo tasaga kan wi yeri wa tunmbyeele mbele pee taga pe na pe ni.

⁴⁷ «Tunmbyee na wi maa tafo wi nandanwa kala li jen, wila si cen ki cenwe mbe tunngo pye mbe yala wi tafo wi nandanwa kala li ni, wo yaa ka gbon fo jenge.

⁴⁸ Een fo, tunmbyee na wila wi tafo wi nandanwa kala li jen, wi ma sila kagala kele piin, ngele ke daga gbonro ni, wo yaa ka gbon jenri. Yarilegere kan na fuun yeri, yarilegere yaa ka yewe wi yeri. Pe yarilegere telege na fuun na, pe yaa ka yarilegere yewe wo yeri naa mbe we.»

*Mbe kon yee na Zhezu kala na
(Mati 10.34-36)*

⁴⁹ «Mi pan mbe kason le laga tara ti ni, ndee ki gbon yeen kila yiin mako, ki jen nala ndanla.

⁵⁰ Batemu† wa yen wa, na mi daga mbe pye, kilan jatere wi piri na na jenge fo wi ka sa pye wi yon fli.

⁵¹ «Yaga kaa ki jate ndee yeyinngge mi pan ma kan laga tara ti ni de! Ayoo, kaawo mbe ye kon ye yee na.

⁵² Mbege le yingo wo na, ma yaa sa leele kangurugo yan sege ka ni, pe yaa kon pe yee na. Taanri yaa yiri shyen korogo, shyen mbe yiri taanri korogo.

⁵³ To wi yaa yiri pinambyo wi korogo, pinambyo wi yiri to wi korogo. No wi yaa yiri sumborombyo wi korogo, sumborombyo wi yiri wi no wi korogo. Jele wi yaa yiri wi pijo wi korogo, pijo wi yiri wi najo wi korogo†.»

*Mbe wagati wi jen
mboo wo wi yee ni*

(Mati 16.2-3)

⁵⁴ Zhezu wila pye naga yuun fun janwa wi kan fo: «Na yaga kambaaga yan kila yinrigi wa yonlo yirisaga kee yeri, ye ma yo tisaga yaa pan. Pa ki mee pye ma.

⁵⁵ Sanga o sanga tifene fun li kaa gboon mbaa kee yonloparawa kalige kee yeri, ye ma yo kafugo yaa wo. Pa ki mee pye ma fun.

⁵⁶ Kopiire fenne wele yoro! Na ye kaa tara to naa naayeri sanga wo jen maa wo wi yee ni, ye daga mbe nala pilige yaara ti jen mberi wo ti yee ni fun†.»

*Ma yo ma mbenfo wi ni ye fli
(Mati 5.25-26)*

⁵⁷ «Ye daga fun mbe kasinngge ki lagaja, mbege jen ye ye.

⁵⁸ Na mboro naa ma mbenfo wi ni ye kaa kee ja wa kiti konsaga, mbe ye ta wa kono, ma bala ma yo wi ni ye fli. Nakoma wi yaa kari ma ni wa kiti konfo wi yeri, wo mbe soon le polisiye pe kee, poro mbe soon le kaso.

⁵⁹ Mila ki yuun ma kan, ma woro mbe yiri wa fyew, ndee maga fogo ki ni fuun ki ton, ali tama nungba wiga ka koro.»

13

Mboon kapere ti jen mberi yaga

¹ Ki sanga wi ni, a leele pele si saa ki yo Zhezu wi kan ma yo Pilati wila Galile tara fenne pele gbo, ma yala paa pye na yaayoro kuun nari woo saraga Yennele li yeri. A pe kasanwa pi pinle yaayoro woo pi ni.

² A Zhezu wi si pe pye fo: «Yaa ki jate ndee ki Galile tara fenne mbele pe gbo yeen, poro kapere to gbogo ma we Galile tara fenne sanmbala pe woro ti na wi le?

³ Ayoo de. Een fo, yoro fun, na yee ye kapere ti jen mberi yaga, pa ye yaa ka ku ma.

† 12:50 12.50: Batemu wo wi yen jologo nga Zhezu wi mbaa jolo wa tiparaga ki na we. † 12:53 12.53: Mishe 7.6

† 12:56 12.56: Mati 16.2-3

⁴ Silowe logo yon sanngazo wila to leele ke ma yiri kolotaanri mbele na ma pe gbo, yaa ki jate poro kapere to la gbogo ma we Zheruzalemu woolo sanmbala pe woro ti na wi le?

⁵ Ayoo de. Een fo, yoro fun, na yee ye kapere ti jen mberi yaga, pa ye yaa ka ku ma.»

Tige mbasege

⁶ Kona, a Zhezu wi sigi yomiyele na li wa ma yo fo: «Naja wa la figiye tige sanri wi ezen kere nawa. A wi si kaa kari saga piile pele co, een fo, wii sa pyo yan ki na.

⁷ Ki kaa pye ma, a wi si nanggo kere tunmbyee wi pye fo: «Wele, na yele taanri wolo loli na yeen. Mi ma pan mbe pyo co laga ki figiye tige nga ki na, mila pyo yan ki na. Ki kala na, ki kon maga wo laga. Yingi na, a ki sigi laga nga ki sho jaga?»

⁸ Een fo, a nanggo kere tunmbyee wi suu pye fo: «Na to, ki yaga laga naa ki yele nungba pye! Mi yaa wege tugu keere mbege maga mbege fili, mbe fyongco le ki ngo.»

⁹ Kana yelapanna ki yaa se. Nakosima, pa ma ti mbege kon mbege wo laga.» »

Zhezu wila jele wa sagala cempilige ka ni

¹⁰ Cempilige ka ni, Zhezu wila pye na leele pe nari Yennele senre ti ni sherigo ka ni.

¹¹ Ma yala jele wa la pye wa, yinne tigele la ye wi ni maa pye yandee. Pila yele ke ma yiri kolotaanri lo ta wi na. Pila wi kuru kengelenge, wila ya yiri mbe sin.

¹² Naa Zhezu wila kaa ki jele wi yan sanga na ni, a wi suu yeri, ma suu pye fo: «Jele, ma sho ma yama pi ni nala!»

¹³ A Zhezu wi suu keyen yi taga wi na. Le ki yongolo nungba ke ni, a wi si yiri ma sin nee Yennele li sonni.

¹⁴ Een fo, a ki si sherigo to wi mben fo jenge, naa Zhezu wila wi sagala cempilige ki ni we. A wi si janwa wi pye fo: «Tunggo pyepiliye yi yen kogoloni. Yaa paan ko piliye yo ni paa ye sagala. Yaga kaa paan cempiliye yo ni.»

¹⁵ A we fo wi suu yon sogo ma yo fo: «Yoro wele, ye yen kopiire fenne! Mi yo ye ni fuun nungba nungba, cempilige kiga gbon, ye ma ye nege, nakoma ye sofie wi sanga wa wi sinlesaga mbe saa kan wi ma wo?»

¹⁶ Ki jele na yeen, Abirahamu setirige pyo wo wawi. Sotanla wuu po ma saa gbon fo yele ke ma yiri kolotaanri. Kii daga mboo sho wi poyaara ti ni cempilige ki ni wi le?»

¹⁷ Naa Zhezu wila kaa to yo ma sanga na ni, a ti si fere wa wi mbenfenne pe na. Een fo, janwa wo nawa po la yinni kagbogolo ngele fuun wila pye ke kala na.

Mutari tige pyo yomiyele (Mati 13.31-32; Maki 4.30-32)

¹⁸ A Zhezu wi sho naa fo: «Yennele li wunluwo pi yen ma yingi le? Mbe ya mboo taanla yingi ni?»

¹⁹ Pi yen paa mutari tige pile la yen. Naja wa la la le ma saa li lugu wi nanggo kere. A li si fi ma yiri ma pye tige, a sannjere ti pan ma sere po wa ki njere ti ni.»

Leve yomiyele (Mati 13.33)

²⁰ A wi sho naa fo: «Mbe ya mbe Yennele li wunluwo pi taanla yingi ni?»

²¹ Pi yen paa leve yen. Jele wa wi le maa pinle wi farini muwe boro kongo ni maa gbon, fo a leve wi saa pi fe maa yirige pyew.»

Yeyongo jele senre (Mati 7.13-14, 21-23)

²² Zhezu wila pye na cagboro to naa ca pigile ke yanri, na leele pe nari Yennele senre ti ni, na kee wa Zheruzalemu yeri.

²³ A lere wa suu yewe ma yo fo: «We fo, leele jenri ma pe yaa ka sho?»

²⁴ A Zhezu wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yeyongo nga ki maa yiin wa yennele na, ki yen jele. Ki kala na, yege ngbanga ye ye wa ko ni; katugu mila ki yuun ye kan, lelegere yaa kaga ngbanga mbe yo pe yaa ye, een fo, pe se ka ya ye.

²⁵ «Na lagafo wiga ka yiri mbe koro ki sogo sanga na ni, mbe ye yaga wa funwa na, pa ye yaa ki le mbaa koro ki gboun mbaa yuun fo: «We fo, koro ki yenge we kan.» Kona, wi yaa ye pye mbe yo fo: «Mi si ye jen, mbe si ka ye yirisaga jen.»

²⁶ Kona, ye yaa wi pye mbe yo fo: «We si pinle ma li ma wo ma ni. A ma we naga Yennele senre ti ni yere wa we ca nawa kongolo ke ni.»

²⁷ Kona, wi yaa ye pye naa fo: «Mi si ye yirisaga jen. Ye yiri na tanla, yoro kapere pyefenne ye ni fuun!»

²⁸ Kona, ye yaa kaa gbele wa, mbaa ye ngangala ke kaa, na yaga ka Abirahamu na Izaki naa Zhakobu, konaa Yennele yon senre yofenne pe ni fuun pe yan sanga na ni wa Yennele li wunluwo pi ni we. Ko mbe si yala pe yoro wa wa funwa na.

²⁹ Ki sanga wiga ka gbon, leele pe yaa ka yiri dunruya wi kee ki ni fuun ki na mbe sa censaga le wa Yennele li wunluwo pi ni mbaa nii.

³⁰ Kona, mbele pe yen pungofenne, pe le yaa ka pye kongbanmbala. Mbele pe yen kongbanmbala, pe le yaa ka pye pungofenne†.»

*Zhezu wila para
Zheruzalemu ca ki na
(Mati 23.37-39)*

³¹ Ki sanga wi ni, a Fariziye pèle si fulo Zhezu wi tanla, ma suu pye fo: «Kari laga ka na ma wo laga ki laga nga ki ni, katugu wunlunanja Erodì wila ma lagajaa mboon gbo.»

³² A Zhezu wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yaa kee ye saga yo ki dabaaga ki kan fo: «Nala naa goto, yinne tipegele koro mi yen na puro na woo leele pe ni, na yambala pe sagala, piliya na, mi yaa na tunngo ki ko.»

³³ Een fo, ki daga mbaa kee na kono li ni nala naa goto, naa piliya na; katugu na Zheruzalemu ca ko ma, kii daga Yenjele yon senre yofa wa mbe ku laga ka na naa†.

³⁴ «E! Zheruzalemu, Zheruzalemu, mboro ma maa Yenjele yon senre yofenne pe kuun, pitunmbolo mbele li torogo ma kan na pe waa sinndeere ni na pe kuun. Mila pye naga jaa wagati legere na mboon leele pe gbogolo pe yee na paa yege nga na ngono maa piile gbogolo wi kanwira nogo we. Een fo, yee si yenle.

³⁵ Wele! Ye go ki yaa koro ye kan waga fo sa gbon pilige nga ye yaa kaga yo mbe yo fo: «*Ja wila paan we Fo wi mege ki na, Yenjele sa duwaw wi na!*» †

14

Zhezu wila yaja wa sagala

¹ Cenpilige ka ni, Zhezu wila saa ye Fariziye legbo wa go mbe li wa. Fariziye mbele paa pye wa, pe nee wi wele fo jenge.

² Naja wa la pye wa wi yege sogowo, witigboro yama la pye wi na.

³ A Zhezu wi si senre ti le, mee lasiri sewe jenfenne poro naa Fariziye pe yewe ma yo fo: «Mbe yala we lasiri wi ni, ki daga ma lere sagala cenpilige ki ni lee, nakoma maga ka lere sagala?»

⁴ A pè si pyeri. Kona, a Zhezu wi suu kee ki taga ki naja wi na maa sagala, ma suu pye ma yo wila kee wi go.

⁵ Kona, a Zhezu wi si pe pye fo: «Ye ni, wiwiin wi yen laga, na wi pyo, nakoma wi nege ka to kolo, wi se fyeele mbe saa wo wa, ali na kaa pye cenpilige† yi?»

⁶ Kona, pe mbaa wi yon sogo yege nga na yere, pe sila ki jen.

*Censara womo kala
konaa leele yerikala liwen na*

⁷ Leele mbele paa yeri ki liwen pi na, Zhezu wila pe wele ma pe yan paa yege nga na paa pye na censara tiyono ti woo. Ki pye ma, a wi sigi yomiyele na li wa pe kan ma yo fo:

⁸ «Na lere koon yeri jayire liwen na, maga ka sa cen wa censaga tiyongo ko na. Kana, ki mbe ya pye pè lere wa yeri, wo mege ko gbogo ma we mboro wogo ko na.

⁹ Pa na wi ye ni fuun shyen ye yeri, wi yaa pan mboon pye fo: «Ki censaga nga ki kan naja na wi yeri!» Kiga pye ma, pa ma yaa kari fere coli mbe sa cen wa censaga pungo wogo ki na.

¹⁰ Een fo, na lere koon yeri jayire liwen na, sa cen wa censaga pungo wogo ko na. Kona, na wi ye yeri, na wiga ka pan, wi yaa ma pye fo: «Na wonlo, pan ma cen laga yege, laga censaga tiyongo nga ko ni.» Kona, pa ma yaa pye mbe gbogo ma suro lifenne yeenle sanmbala pe sogowo.

¹¹ Katugu lere na fuun kaa yee yirige, wo yaa ka tigi. Lere na fuun ka suu yee tirige, wo yaa ka yiri†.»

¹² Lere na wila Zhezu wi yeri liwen pi na, a Zhezu wi si wo fun wi pye fo: «Na maga sogolo gbolo sogo yonlo na wi yo, nakoma yembine wi yo, maga koon wenne, naa ma nosepiile, naa ma go woolo, naa ma ceyeenle penjagboro fenne poro yeri ki liwen pi na. Nakoma poro fun, pe yaa koon yeri ki liwen pa na mboon wogo ki fogo ton.

¹³ Een fo, na maga sogolo gbolo sogo, ma fyonwo fenne, naa fyoonlo, naa jejogolo fenne, naa yandeele poro yeri ki liwen pi na.

¹⁴ Kona, pa ma yaa ka ferewe ta, katugu poro se ya mbege yongo songoro ma na. Een fo, Yenjele lo li yaa kaga yongo songoro ma na, na lesinmbele paga ka yen mbe yiri wa kunwo pi ni pilige nga ni we.»

*Liwen gbolo yomiyele
(Mati 22.1-10)*

¹⁵ Wa ki suro lifenne pe ni, naa nungba la kaa ki senre ti logo, a wi si Zhezu wi pye fo: «Lere na wi yaa ka sa li wa Yenjele li wunluwo pi ni, ferewe yen wi woo!»

¹⁶ A Zhezu wi suu pye fo: «Naja wa la feti sogolo gbolo sogo, mee lelegere yeri.

¹⁷ Naa lisanga wila kaa gbon, a wi suu tunmbyee wi tun wa pe yeri ma yo fo: «Ye pan ye li, yaara ti ni fuun ti gbegede ma yala.»

¹⁸ Een fo, a ki si cen ndee paa yon wa nungba. Pe ni fuun nungba nungba pe nee kaferege kaan naja wi yeri. Kongbanja wo laa pye fo: «Mi laga lo,

† 13:33 13.32-33: Nala naa goto, naa piliya na, ki mbe ya logo paa piliye taanri yen, nakoma paa wagati titonlwo yen. † 13:35 13.35: Yuuro 118.26 † 14:5 14.5: Luki 13.15 † 14:11 14.11: Mati 23.12; Luki 18.14; Zhaki 4.6

ki daga mbe saga wele. Ki kala na, ma kaferège, mila ma yenri wi.»

¹⁹ A wà sho naa fò: «Nere nda ti maa fali, miri ke lo. Mila jaa mbe kari ti sa fali mbege wele. Ki kala na, ma kaferège, mila ma yenri wi.»

²⁰ A wà si nuru naa ma yo fò: «Milan jo wi jayire pye yeen foonfoon. Ki kala na, mi se ya kari wa.»

²¹ A tunmbyee wì si songoro ma saa ki yo wi tafo wi kan. A gofo wì si nawa ngban, ma suu tunmbyee wì pye fò: «Fyeele ma kari wa katoro to naa ca nawa kongolo ke ni, ma sa fyonwo fenne, naa fyoonlo, naa jejogolo fenne, naa yandeele pe yeri ma pan pe ni.»

²² Ko pyengolo, a tunmbyee wì suu tafo wi pye fò: «Na tafo, nga mà yo migi pye. Een fò, go kii yin.»

²³ Kona, a wì suu tunmbyee wì pye fò: «Ta kee wa kongboro to naa kombigile ke ni, ma sa leele pe ngbanga ma pan pe ni, jango na go ki yin.»

²⁴ Katugu mila ki yuun ye kan, leele mbele mila yeri, wo wa sanla suro ta nene.» »

*Nga ki daga maa piin
mbe si pye Zhezu wi forogofò
(Mati 10.37-38)*

²⁵ Ko pungo na, janwa gbolo là la taga Zhezu wì na na kee. A wì si kannga ma yegge wa pe yeri, mee pe pye fò:

²⁶ «Lere na ka pan na korogo, na wì suu to wì panra†, naa wì no, naa wì jo, naa wì piile, naa wì nosepiile nambala, naa wì nosepiile jeele, konaa wo yee jate, wì se ya pye na forogofò.

²⁷ Na lere na fuun suu tiparaga ki tugo†, mbe taga na na, wo se ya pye na forogofò.

²⁸ Ye ni, na kaa jaa mbe sanngazo kan, wì ma cen ma wì kanpenjara ti jate ghen, na kaa pye ti mbe ta wì yeri mbe tunngo ki ko!

²⁹ Nakoma na wiga go nogo ki le, na wii ya mbege tunngo pye, leele mbele fuun kaga yan, pe yaa la tege wi na,

³⁰ mbaa yuun fò: «Ki nanja na, wo wigi go nga ki nogo le. Wii ya mbege kan ki ko.»

³¹ Ki pyelomo nungba pi na fun, na wunlunaja wa kaa jaa mbe sa malaga gbòn wunlunaja wa ni, wì ma cen ma jaterre pye ghen. Na kaa pye wo naa lenambala waga ke (10 000) mbe ya yiri sa to wunlunaja sanja wo naa wì lenambala waga nafa (20 000) na.

³² Na wì kaga yan wì se ya, wì ma leele tun wa wunlunaja sanja wì yeri sanga na

ni wì wa lege we, pe sa tanwa ja pe shyen sogowo pi ni.»

³³ A Zhezu wì si pe pye fò: «Ko ki yen paa ye wogo ki yen. Ye ni, na na fuun si kaari wì kee yaara ti kala, wì se ya pye na forogofò.»

*Ko na wì se ya kala yon wì senre
(Mati 5.13; Maki 9.50)*

³⁴ «Ko wì yen ma yon, een fò, na wì tanwa piga wo wì ni, tanwa pa se ya ye wì ni naa†.

³⁵ Wì se ya yaraga ka yon wa tara. Wì se ya pye paa fyongò yen fun mbe keere tara ti tanla, ndee mboo wa wa funwa na. Nungbogolo ka pye na na, mbaa nuru, wila nuru de†.»

15

*Sumbyo na wila pungo
ma kaa yan
wì yomiyele le
(Mati 18.12-14)*

¹ Nizara shofenne poro naa kapere pyefenne pe ni fuun paa pye na fulo Zhezu wì tanla mbe logo wì yeri.

² Een fò, a Fariziye poro naa lasiri sewe jenfenne pe ni, pe nee kongori na yuun fò: «Ki nanja na wì yen na kapere pyefenne pe yinri tiyongo, na kaa pe ni†.»

³ Kona, a Zhezu wì sigi yomiyele na li wa pe kan,

⁴ ma yo fò: «Ye ni, mì yo, na sumbyo cenme ka pye lere wa yeri, wii nungba pungo pe ni, wì yaa nafa tijere ma yiri ke ma yiri kolajere sanmbala pe yaga wa pe kasaga, mbe sa na wì pungo wì lagaja fò wì saa yan!

⁵ Na wiga ka saa yan sanga na ni, wì yaa wì yigi mboo taga wì pajogo ki na nayinme coli, mbe sila kee.

⁶ Wiga ka sa gbòn wa wì laga, wì yaa wì wenne naa wì cenyeele pe yeri, mbe pe pye fò: «Ye pan we yogori ja, katugu na sumbyo na wila pungo, mùu yan.»

⁷ Ki pyelomo nungba pi na fun, mila ki yuun ye kan, na kapege pyefò nungba kaa kapere ti jen mberi yaga, nayinme yaa pye wa yenjele na wì kala na mbe we lesinmbele nafa tijere ma yiri ke ma yiri kolajere kala na. Poro mbele pee jori mbe pe kapere ti jen mberi yaga we.

Warifuwe pyo yomiyele

⁸ «Nakosima, na jele wa ka warifuwe pyo ke ta, nungba ka pungo pe ni, wii yaa fitanla mu mbe go ki pe mboo wele yetogowo ni fò wì saa yan wì le?

† 14:26 14:26: Ko koro wo yen fò na Zhezu wii lere na ndanla mbe we wì to naa wì no, naa wì jo, naa wì piile, naa wì nosepiile nambala, naa wì nosepiile jeele, naa wo yee jate na, wì se ya pye wì forogofò. † 14:27 14:27: Ko koro wo yen mbe cen wì jologo ki cenwe pilige pyew. † 14:34 14:34: Mati 5.13 † 14:35 14:35: Mati 11.15 † 15:2 15:2: Mati 9.10-13

⁹ Na wiga kaa yan sanga ña ni, wi yaa wi wɔnlɔnjaala naa wi cɛnyɛɛnlɛ pe yeri, mbe si pe pye fɔ: <Ye pan we yɔgɔri ja, katugu na warifuwe pyo ña wila pungo, mùu yan.>

¹⁰ Ki pyelomo nungba pi na fun, na kapere pyefo nungba kaa kapere ti jen mberi yaga, nayinme ma pye Yenñele li mɛrɛgeye pe yeri wi kala na ma fun.>

*Pinambyo ña wila pungo
ma kaa yan
wi yomiyɛle le*

¹¹ A Zhezu wi sho naa fɔ: «Pinambiile shyen la pye naña wa yeri.

¹² A pinambyo jɛɛ wi si kaa wi to wi pye fɔ: <Baba, korɔgo nga mi yaa ka ta wa ma yarijende ti ni, ki kan na yeri.> Kì kaa pye ma, a tofo wi si korɔgo ki wali wi piile shyen pe na.

¹³ Naa piliye jenri la kaa toro, a pinambyo jɛɛ wi suu kɛɛ yaara ti ni fuun ti gbogolo ti yɛɛ na, mɛɛ kari ki penjara ti ni taleere ta ni, ma saa naa yinwege ki piin wa kalikalawa pi ni, maa penjara ti ni fuun ti jɔgo.

¹⁴ Naa wila kaa ti ni fuun ti li ma, a fungo gbogo kà si to wa ki tara ti ni. A fyɔnwɔ si to wi na.

¹⁵ A wi si saa ye tunngo ki tara ti woo wa yeri. A wo suu torogo wi saa wi cɛɛle korɔsi wi kan wa wi kɛɛɛ ti ni.

¹⁶ Yaakara nda cɛɛle pàa pye na kaa, to tari wila pye na jaa mbaa kaa. Eɛn fɔ, pe sila yenle mbaa ta kaan wi yeri.

¹⁷ Kona, a wi si cɛn nɛɛ jatere piin wi cɛnwɛ pi na, ma suu yɛɛ pye fɔ: <Wa na to wi yeri, tunmbyeele pe ni fuun pe ma ka yaakara tila kɔ. Ma si yala, muu yen na kuun funjo lagame.

¹⁸ Mi yaa yiri mbe songoro mbe kari na to wi korɔgo, mbe saa pye fɔ: Baba, mi kapege pye Yenñele li na, ma ka pye ma na.

¹⁹ Mii daga paa na yinri ma pyo. Tanla piin paa ma tunmbyeele pe yen.>

²⁰ A wi si yiri nɛɛ songoro wa wi to wi yeri.

«Maa ta wa lege wila paan, a tofo wi suu yan, a wi yinriwe suu ta fɔ jɛnɛge. A wi si fe ma saa wi fili, mɛɛ magala wi ni ndanlawani.

²¹ Kona, a pyɔfo wi suu pye fɔ: <Baba, mi kapege pye Yenñele li na, ma ka pye ma na. Mii daga paa na yinri naa ma pyo.>

²² Eɛn fɔ, a tofo wi suu tunmbyeele pe pye fɔ: <Ye fyɛɛle ye pan yanla derighoro ti ni fuun tiyongo ki le wi kan. Ye kannjine le wi yombe le na. Ye sawira le wi kan.

²³ Ye pan napige nga ki toro ki ni, yege gbo. We nayinme suro sogo,

²⁴ katugu na pyo ña yɛɛn, wila pye ndɛɛ wi ku, yingɔ wi yen. Wila pungo yingɔ mùu yan!> A pɛ sigi le na nayinme feti piin.

²⁵ «Ko sanga wo ni, ki nana wi pinambyo kongbanna wila pye wa kɛɛɛ. Naa wila kaa pan ma yongo pe go ki ni, a wi nɛɛ pingɛ naa yoro tinme taa wa go.

²⁶ A wi si tunmbyee wa yeri maa yewe ki yoro ti koro wi ni.

²⁷ A tunmbyee wi suu pye fɔ: <Ma jɔnlɔ wo wi songoro ma pan. A ma to wi si napige nga kì toro ki kan, a wɛge gbo; katugu wuu yan wi pan ngbaan.>

²⁸ Kì kaa pye ma, a pinambyo kongbanna wi si nawa ngban, mɛɛ je ma yo wi se ye wa go. A tofo wi si yiri ma pan maa sulu ma yo wi ye.

²⁹ Eɛn fɔ, a wi si tofo wi pye fɔ: <Ta nuru! Male wa, yegele legerɛ kɛ toro, mi yen na tunngo piin ma kan. Mi fɔɔn sɛnre ta kɛ. Kona ki ni fuun, ali sikapile jate, ma fa la kan na yeri mbe nayinme suro sogo, mbanla wenne pe yeri.

³⁰ Eɛn fɔ, ma pyo ña yɛɛn, wo kaa pan, wo ña wɔɔn penjara ti ni fuun ti li nanjaala ni, a mà si napige nga kì toro ki kan, a pɛge gbo wo kan.>

³¹ A tofo wi suu pye fɔ: <Na pyo, ma yen laga na ni pilige pyew, yaraga nga fuun ki yen na yeri, ma wogo yi.

³² Eɛn fɔ, we daga mbe nayinme feti pye mbe pye yɔgɔrimo na, katugu ma jɔnlɔ ña yɛɛn, wila pye ndɛɛ wi ku, yingɔ wi yen. Wila pungo, yingɔ mùu yan.> »

16

*Zhezu wila yomiyɛgele kele wa
penjagboro wogo ki na*

¹ A Zhezu wi sigi yo wi forogofenne pe kan ma yo fɔ: <Nana penjagboro fɔ wà la pye wa. Wila penjara jirifo le maa tege wi kɛɛ yaara ti go na. A pɛ si pan maa pye ma yo wi penjara jirifo wi yen naa penjara ti jogo.

² A wi suu penjara jirifo wi yeri, maa yewe ma yo fɔ: <Nga mi logo ma kanngɔɔ, ko pan mele? Ma tunngo mɔga pye, penjara nda ti koro kona nda ti wɔ wa, pan mari yege naga na na; katugu ma se koro na kɛɛ yaara ti go na naa.>

³ Kì kaa pye ma, a penjara jirifo wi suu yɛɛ pye fɔ: <Yingi mi yaa la piin yingɔ? Na tafo wila jaa mbanla laga wa wi kɛɛ yaara ti go na. Mi se ya fali. Mbe sila yaara yenri leele pe yeri, ko fɛɛɛ yen na na.

⁴ A! Nga mi yaa pye migi jen. Kona, na paga na laga wa na tunngo ki na, pa leele pe yaa lanla yinri jɛnɛge wa pe yinre ti ni.>

⁵ Kona, mbele fuun pàa fɔgo kon wi tafo wi yeri, a wi si pe ni fuun nungba nungba

pe yeri, ma pan ma kongbanna wi pye fo: <Na tafo wi fogo jori ki yen ma na?>

⁶ A wo suu pye fo: <Sinme bidon cenme fogo yi.> A penjara jirifo wi suu pye fo: <Ma sewe wi le ma cen fyaw, ma bidon nafa shyen ma yiri ke yonlogo wa.>

⁷ A wi si wa pye naa fo: <Mboro sin, ma fogo ki yen jori?> A wo suu pye fo: <Sholo boro cenme kangurugo (500).> A wi si wo pye fo: <Ma sewe wi le ma sholo boro cenme tijere (400) yonlogo wa.>

⁸ Ki penjara jirifo na wi woro ma sin, a wi tafo wi suu son ki wogo nga wila pye tijinliwe ni ki na. Katugu ki dunruya na wi woolo pe maa kagala ke piin tijinliwe ni pe yee sogowo ma we mbele pe yen yanwa woolo† pe na.»

⁹ A Zhezu wi sigi senre nda ti taga wa ma yo fo: <Mi wo naga yuun ye kan, fo ye ki dunruya na wi nambara penjara ti tege ye wenne lagaja ti ni ye yee kan, jango na tiga ka ko ye yeri sanga na ni, Yennele li ye yigi jenge wa censara nda ti se ko ti ni.>

¹⁰ Lere na wi yen tagawa ni wa kagala jegele jegele ke ni, wi ma pye tagawa ni fun wa kagbogolo ke ni. Lere na wii sin wa kagala jegele jegele ke ni, wila pye mbele sin wa kagbogolo ke ni fun.

¹¹ Ki kala na, na ye woro tagawa ni ki dunruya na wi nambara penjara ti wogo na, ambo wi yaa yarijende nda ti yen kaselege woro to telege ye na?

¹² Na ye woro tagawa ni lere wa penjara kala na, nga ki yen ye wogo, ambo wi yaa ki kan ye yeri?

¹³ <Tunmbyee kpe se ya tunngo pye teele shyen kan; katugu wi ma kaa nungba panra, sanja wo maa ndanla. Nakoma wi ma kaa mara nungba na, ma laga sanja wi na. Ye se ya tunngo pye wagati nungba wi ni Yennele lo naa penjara ti kan.>

*Zhezu wi Yennele senre yowo
paa mba*

(Mati 11.12-13; 5.31-32; Maki 10.11-12)

¹⁴ Naa Fariziye paa kaa ki senre ti ni fuun ti logo Zhezu wi yeri, a pe nee tege wi na; katugu penjara tila pye ma pe ndanla fo jenge.

¹⁵ A wi si pe pye fo: <Yoro mbele yeen, leele poro yege na ye maa ye yee piin ma yo ye yen ma sin. Een fo, Yennele li ye nawa pi jen; katugu kala na leele poro maa jate kagbogo, lo yen katijaanga Yennele yege na.>

¹⁶ <Moyisi lasiri wo naa Yennele yon senre yofenne seweale poro paa pye na leele pe nari fo ma pan ma gbɔn Zhan Batisi wi sanga wi na. Maga le ko sanga wo na, paa Yennele li wunluwo Sentanra

ti yari, a leele pe ni fuun paa ki ngbanga mbe ye wa li wunluwo pi ni.

¹⁷ Een fo, naayeri wo naa tara ti ni, to kowo yen ma tanla ma we Moyisi lasiri wi kala jeele la nungba mbe wo wa ko na.

¹⁸ <Nanja na fuun kaa jo je, mbe wa yege pori naa, kona, jataga wi yen na piin. Jele na fuun wi polo wi je, nanja na fuun kaa le mboo tege, kona, jataga wi yen na piin.>

Penjagboro fo wo naa Lazari senre

¹⁹ <Nanja penjagboro fo wa la pye wa. Yariporo songbanga woro naa len paara tiyonro wila pye na nii, na legboolo lige nii, naa nayinme kagala piin pilige pyew.>

²⁰ Nanja fyonwo fo wa la pye na sinlele wa wi go yon ki na, paa pye naa yinri Lazari. Sagbanra la pye wi wire ti na lagapyew.

²¹ Kila pye, yaakara tunmoooro nda tila pye na yinrigi wa penjagboro fo wi tabali wi go na na tuun tara, to wila pye na jaa mbaa kaa. Pyoonlo jate poro la pye na paan naa sagbanra ti laala wi na.

²² A fyonwo fo wi si kaa ku. Merageye pe si pan maa le ma saa wi tege wa Abirahamu tanla wa yennele na. A penjagboro fo wi si kaa ku fun. A pe saa wi le.

²³ Maa ta wa kuulo tara wila jolo, a wi suu yege ki yirige, mee Abirahamu wi yan fo wa lege, ma Lazari fun wi yan wa wi tanla.

²⁴ Kona, a wi si gbele ngbanga ma yo fo: <Na to Abirahamu, na yinriwe ta! Lazari wi torogo wi saa yombele numala li sun wa tonmo, wi pan wilan ngayinne li yinngi na na; katugu mi yen na jolo laga ki kason nga ki ni matoro.>

²⁵ Een fo, a Abirahamu wi suu pye fo: <Na pyo, ma yee nawa to ki na maga jen ma yo moo yarijende ti ni fuun ti ta, moo ta wa dunruya na. Ma si yala, ko sanga wo ni, jologo Lazari wila ta. Yinggo wi kotogo ki sogo wi na, mboro yen na jolo.>

²⁶ Mbe wo to ni, wegbo go ka yen woro naa yoro sogowo. Mbele ka yo pe yaa yiri lagame mbe kari wa ye korogo, pe se ya. Mbele ka yo pe yaa yiri wa ye yeri mbe pan laga we korogo, pe se ya.>

²⁷ Kona, a penjagboro fo wi suu pye fo: <Na to Abirahamu, mila ma yenri, moo yee yaga ma Lazari wi torogo wa na to go.>

²⁸ Na nosepiile nambala kangurugo wa, wi sa pe yeri, jango poro fun paga ka pan laga ki jologo laga nga ki ni.>

²⁹ A Abirahamu wi suu pye fo: <Moyisi naa Yennele yon senre yofenne pe senre ti wa pe yeri mbaa pe yeregi. Paa ki senre ti nuru!>

† 16:8 16:8. Yanwa woolo poro pe yen mbele pe yen Yennele li woolo wele.

³⁰ A penjagboro fo wi suu pye fo: 'Ayoo, na to Abirahamu, ki se yala ma. Een fo, na lere wa ka yen wa kuulo pe ni mbe kari pe korogo, pa pe yaa pe kapere ti jen mberi yaga.'

³¹ A Abirahamu wi suu pye fo: 'Na pe woro na Moyisi naa Yenhele yon senre yofenne pe senre ti nuru, ali lere wa ka yen kuulo pe ni, mbe kari pe korogo, pe se taga Yenhele li na[†]. »

17

Kapege ye

(Mati 18.6-7,21-22; Maki 9.42)

¹ A Zhezu wi sigi yo wi forogofenne pe kan ma yo fo: 'Kagala keke yaa pye laga mbaa leele pe kaan paa kapere piin. Een fo, lere na kaa ki kagala ke piin, jologo yen ki fo wi wogo.

² Sanni lere wa mbe sa ki piile[†] mbele nungba fanla wuu le kapege, pe sinndelingbogo to wa ki fo wi yologo pe saa wa wa kogoje wi ni, ko mbe mbonro wi na.

³ Ye yee yingiwe jen ki kagala ke ni.

«Na ma tagafo yenle wa ka kapege pye ma na, maa yeri ki na. Na wi kaa kapege ki jen mbege yaga, maa kala yaga.

⁴ Na wiga kapege tegesaga koloshyen pye ma na pilige nungba ki ni, mbe si pan ma korogo pansaga koloshyen mbe yo fo: «Milan kapege ki jen maga yaga, pa maa kala yaga!» »

Tagawa senre

(Mati 17.19-20)

⁵ A pitunmbolo pe si we Fo wi pye fo: «Ka taga wa we tagawa pi na we kan!»

⁶ A we Fo wi si pe pye fo: «Ali na ye tagawa pi gbeme piga pye paa mutari tige pile[†] yen, ye mbe ya mbege tigbogo nga ki pye fo: «Kologi lagame, ma sa kan wa kogoje wi ni!» Pa ki yaa ye senre ti logo.

⁷ «Ndee ki pye kana ye ni, tunmbyee yen wa yeri na tunngo piin wi kere, nakoma naa yaayoro konri wi kan, na wiga yiri wa kere mbe ye, wi mboo pye mbe yo fo: «Fyele ma pan ma cen ma li le?» Ayoo!

⁸ Een fo, wi yaa wi pye fo: «Na yaakara ti sogo na kan ghen, moo yariporo ti le ma pan mari kan na yeri. Na mi ka li mbe wo, ko pungo na, mee jen ma sa cen ma li.»

⁹ Nga wi yo wi tunmbyee wi kan, naa wigi pye, ko kala na wi mboo shari le? Ayoo.

¹⁰ Yoro fun pa ye wogo ki yen ma, nga fuun Yenhele li yo ye pye, na yaga ki ni fuun ki pye mbege yon fili sanga na ni,

yeye yo ye yo fo: «Woro wo na, we yen tunmbyeele wi ce, we pyewogo koyi nga we pye.» »

Zhezu wila yayenwe fenne ke sagala

¹¹ Naa Zhezu wila kaa na kee wa Zheruzalemu ca ki yeri, a wi si toro Galile tara to naa Samari tara ti sogowo pi ni.

¹² Wi yesaga ca ka ni, a yayenwe fenne ke si pan maa fili. Nambala la wele. Paa yere ma lali wi ni,

¹³ nee gbele ngbanga na yuun fo: «Zhezu, we Nagafo, we yinriwe ta!»

¹⁴ A Zhezu wi si pe yan, mee pe pye fo: «Ye sa ye yee naga saraga wofenne pe na[†].»

Naa paa kaa na kee, a pe si sagala kpoyi. ¹⁵ Pe ni, naa nungba la kaa wi yee yan wi sagala, a wi si songoro maa pan na Yenhele li gbogo magangbobo ni,

¹⁶ ma saa to maa yeye ki jiile le tara Zhezu wi jegele, maa gbogo. Samari tara fenne nana[†] lawi.

¹⁷ A Zhezu wi suu pye fo: «Mi yo pe ni fuun ke pe sagala? Pe sanmbala kolojere poro koro se?

¹⁸ Na ki nambannana na wo ma, wa si songoro mbe pan mbe Yenhele li gbogo.»

¹⁹ Kona, a Zhezu wi suu pye fo: «Yiri maa kee! Ma tagawa poon sho.»

Yenhele li wunluwo pi panga ye

(Mati 24.23-28,37-41)

²⁰ Pilige ka, a Fariziye pe si Zhezu wi yewe ma yo fo: «Yenhele li wunluwo pi yaa pan wagati wiwiin?» A wi si pe pye fo: «Yenhele li wunluwo pi se pan yeye ka na, lere mboo yan yenle ni.

²¹ Pe se si kaa yuun fo: «Ye wele, pi yen lagame!», nakoma «Pi wame!» Katugu Yenhele li wunluwo pi yen laga ye sogowo[†].»

²² Ko pungo na, a wi suu forogofenne pe pye fo: «Wagati wa na paan, ye yaa kaa ki jaa mbe Lere wi Pinambyo wi pilige ka nungba yan. Een fo, ye se si kaga yan.

²³ Leele pe yaa kaa ye piin fo: «Ye wele, wi yen lagame», nakoma «Wi wame». Een fo, yaga ka kari wa, yaga si ka taga ki fenne pe pungo na!

²⁴ Yeye nga na Yenhele li ma yengele maga le go ka na ma saa ki wa go ka na, pa Lere wi Pinambyo wi panga ki yaa ka pye ma fun.

²⁵ Een fo, ki daga wi jolo jenge ghen, nala pilige woolo pe je wi na.

²⁶ Nowe sanga wi na, kagala ngele kaa pye, koro nungba koro ke yaa ka pye Lere wi Pinambyo wi sanga wi na fun.

[†] 16:31 16:31: Zhan 11.43-48; 12.10-11 [†] 17:2 17:2: Piile pe mbe ya pye tagafenne fonmbolo, nakoma leele mbele pe yeye fa to poro. [†] 17:6 17:6: Mutari pile lo li yen yariluguro ti ni fuun jelele le. [†] 17:14 17:14: Levi 14.2-3
[†] 17:16 17:16: Luki 9.53 [†] 17:21 17:21: Ko koro wo yen fo pele taga Yenhele li na mako, a li pye pe wunluwo.

²⁷ Leele pàa pye na nii, na woo, na porogo piin, na pe piile pe kaan, a paa pe pori fo ma saa gbɔn pilige nga Nowe wila kaa ye wa tɔnmokoro gbenge ki ni we. Kona, a tɔnngboɔ pi si pan, mɛe leele pe ni fuun pe tongo.

²⁸ Nga kila si pye Loti sanga wi na, pa ki yaa ka pye ma fun. Leele pàa pye na nii na woo, na loo, na pɛɛ, na kɛɛɛ koon, na yinre kanni.

²⁹ Eɛn fo, pilige nga ni Loti wila kaa yiri wa Sodomu ca ki ni, ki pilige nungba ki ni, a kason naa kiribi si yiri wa yɛnɛɛ na ma to wa ca paa tisaga yɛn, ma leele pe ni fuun pe tongo†.

³⁰ Lere wi Pinambyo wi yaa kaa yɛɛ naga pilige nga ni, pa ki yaa ka pye ma fun.

³¹ «Ki pilige kiga ka gbɔn, ɲa ka pye wi go naayeri†, na wi yaara ka pye wa go nawa, wiga ka tigi mbe ye wa mberi le. ɲa ka si pye kere, wiga ka songoro wa ca.

³² Nga kila pye Loti jo† wi na, ye yɛɛ nawa to ki na!

³³ ɲa kaa wi yinwege ki jaa mbege sho, wo yaa wi yinwege ki la. ɲa ka suu yɛɛ yinwege ki la, wo yaa ki ta.

³⁴ Mila ki yuun ye kan, ki yembine nungba li ni, leele shyen yaa ka pye mbe sinle sinleyaraga nungba na, pe yaa ka nungba le mbe nungba yaga.

³⁵ Jeele shyen yaa ka pye sunsaga†, pe yaa ka nungba le mbe nungba yaga.

³⁶ [Nambala shyen yaa ka pye kere, pe yaa ka nungba le mbe nungba yaga.]»

³⁷ A wi forogofenne pe suu yewe ma yo fo: «We Fo, ko yaa ka pye se?» A wi si pe pye fo: «Yarikugo kiga pye laga nga na, pa peteele† pe maa pe yɛɛ finli wa.»

18

Yaa yenri suyi

¹ Zhezu wila yomiyele la wa wi forogofenne pe kan, maga naga ma yo ki daga lere wila Yɛnɛɛ li yenri suyi, wiga ka te.

² Wila pe pye fo: «Kiti konfo wà la pye ca ka ni, wi sila pye na fyɛ Yɛnɛɛ li yege, wi sila si pye na lere jate.

³ Wa ki ca nungba ki ni, nangunjo wà la pye wa. Wila pye na kee sanga pyew kiti konfo wi korogo, naa piin fo: «Tanga kan na yeri, mala sho na mbenfo wi yeri.»

⁴ A ki saa wagati legere ta na kiti konfo wi fa yenle. Eɛn fo, ko punjo na, a wi si

kaa wi yɛɛ pye fo: «Mila la fyɛ Yɛnɛɛ li yege, mila sila singi lere na.

⁵ Eɛn fo, ki nangunjo ɲa wila na tege matoro. Ki kala na, mi yaa tanga kan wi yeri, jango wiga kaa paan mbaa na tege sanga pyew.» »

⁶ A we Fo wi sigi senre nda ti taga wa ma yo fo: «Kiti konfo ɲa wi woro ma sin, wi senyoro yeri wele!

⁷ Leele mbele Yɛnɛɛ li wo, a paa gbele nali yinri yonlo naa yembine, li se ka tanga kan pe yeri wi le? Li se mo pe sagawa pi ni.

⁸ Mila ki yuun ye kan, Yɛnɛɛ li yaa tanga kan pe yeri yɛɛn fyaw. Eɛn fo, na Lere wi Pinambyo wiga ka songoro mbe pan laga tara na, wi mbe pan mbe lere yan wi taga wi na oke?»

Fariziye naja naa nizara shofɔ senre

⁹ Leele mbele pàa pye na pe yɛɛ jate ma yo poro sin Yɛnɛɛ li yege na, nɛɛ sanmbala pe jate pe woro yaraga ka, Zhezu wila ki yomiyele na li wa poro kan ma yo fo:

¹⁰ «Nambala shyen la kari mbe sa Yɛnɛɛ yenri wa sherigo gbogo ki ni. Nungba la pye Fariziye woo. Sanja wo la pye nizara shofɔ.

¹¹ Fariziye naja wo la pye ma yere laga ka na wi ye, nɛɛ Yɛnɛɛ li yenri wa wi nawa na yuun fo: «E! Yɛnɛɛ, mila ma shari, katugu mi naa leele sanmbala pe ni we woro ma yala. Pɛɛ yen benganri pyefenne, kapere pyefenne konaa kɛɛɛɛ lifenne. Mi woro paa ki nizara shofɔ ɲa wi yen yere.

¹² Yapelege pyew, mi ma piliye shyen wa, ma yenge le. Yaara nda fuun mi yen na taa, mi maa ti ni fuun ti yaga wi woo.»

¹³ «Nizara shofɔ wo la pye ma yere wa lege. Wi yere sila yenle mboo yege ki yirige wa naayeri. Eɛn fo, wi kotogo ko wila pye na gbɔn nɛɛ yuun fo: «E! na To Yɛnɛɛ, na yinriwe ta! Mi yen kapere pyefo.» »

¹⁴ A Zhezu wi sigi senre nda ti taga wa ma yo fo: «Mila ki yuun naga finligi ye kan, ki nizara shofɔ wi songorosaga ma kari wi go, wo wila pye ma sin Yɛnɛɛ li yege na. Eɛn fo, Fariziye naja wo la ma. Katugu lere ɲa fuun kaa yɛɛ yirige, wo yaa ka tigi, eɛn fo lere ɲa fuun ka suu yɛɛ tirige wo yaa ka yiri†.»

† 17:29 17:29: Zhɛɛ 19.24 † 17:31 17:31: Kila pye Zhufuye paga go ki kan, pe maga biri. Ki fo wi ma ya ma lugu wa ki go na ma saa wogo. † 17:32 17:32: Loti jo wila Yɛnɛɛ li senre ti ke, a wi kannga ma pye paa ko sinndelege yen; Zhɛɛ 19.26. † 17:35 17:35: Zhufuye jeele pàa pye na tire sinndeɛɛ na. † 17:37 17:37: Leele pe yaa ka Lere wi Pinambyo wi panga ki jen paa yege ɲa na yarikugo ki ka pye laga ɲa na pe maga jen peteele pe kala na we; Mati 24.28. † 18:14 18:14: Mati 23.12; Luki 14.11

*Zhezu wila duwaw
piile tunmombolo pele na*

(Mati 19.13-15; Maki 10.13-16)

¹⁵ Leele pèle la kari piile tunmombolo pele ni yere Zhezu wi koroḡo, janḡo wi jiri pe na wi duwaw pe na. Naa wi foroḡofenne pàa kaa pe yan ma, a pe nēe gbanla pe na.

¹⁶ Eēn fō, a Zhezu wì si piile pe fulo wi yēe tanla ma sho fō: «Yē piile tunmombolo pe yaga paa paan na koroḡo, yaga ka pe yeḡe kōn; katugu mbele pe yēn paa pe yēn, poro wele Yēnḡele li wunluwo pi yēn pe woo.

¹⁷ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, na lere ḡa si yēnle Yēnḡele li wunluwo pi na paa pyo yēn, ko fō wo se ye wa Yēnḡele li wunluwo pi ni fyew.»

Nanā penjagboro fō

(Mati 19.16-30; Maki 10.17-31)

¹⁸ Zhufuye legbo wà la Zhezu wi yewe ma yo fō: «We Nagafo jēnḡe, yingī mī daga mbe pye mbe si yinwege mbakogo ki ta?»

¹⁹ A Zhezu wì suu pye fō: «Yingī na, a ma nēe na yinri jēnḡe, lere woro jēnḡe ndēe Yēnḡele lo nungba pe!

²⁰ Ma si yēn ma Yēnḡele li ḡgasegele ke jēn, fō: «Maga ka jataga pye, maga ka lere gbo, maga ka yu, maga ka yagbolo serēya yo mbe taga lere na. Ta ma to naa ma no pe gbogo.»[†]

²¹ A ki nanā wì suu pye fō: «Migi ḡgasegele ḡgele ke ni fuun ke le na tanri ke na, maga le na puwen pi ni.»

²² Naa Zhezu wila kaa ki senre ti logo wi yeri, a wì suu pye fō: «Yaraga nungba kōon yaga naa. Ma kēe yaara ti ni fuun ti pere, maga penjara ti yēle fyōnwō fenne pe na, mēe pan ma taga na na. Kona, ma yaa koroḡo gbenge ta wa yēnḡele na.»

²³ Naa nanā wila kaa ki senre ti logo, a ki si yesanga wa wi na fō jēnḡe, katugu penjagboro fō lawi fō jēnḡe.

²⁴ Naa Zhezu wila kaa wì yan ki yesanga wa wi na, a wì sho fō: «Penjagboro fenne pe ye wa Yēnḡele li wunluwo pi ni, ki yēn ma ḡgban fō jēnḡe.

²⁵ Yongomē mbe toro mesheli wele, ko tanla ma wē penjagboro fō wi ye wa Yēnḡele li wunluwo pi ni ko na.»

²⁶ Mbele pàa ki senre ti logo wi yeri, a poro sho fō: «Ḳḡa ambo Yēnḡele li yaa ka sho okē?»

²⁷ A Zhezu wì si pe yōn sogo ma yo fō: «Kala na li yēn ma ḡgban leele pe yeri, lo woro ma ḡgban Yēnḡele yeḡe na!»

²⁸ A Pyeri suu pye fō: «Wele, wē we kēe yaara ti ni fuun ti yaga wa, ma taga ma na, ki yaa ka pye mēle?»

²⁹ A Zhezu wì si pe pye fō: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, lere ḡa fuun kaa go, nakoma wi jo, wi nōsepiile, wi teelee, wi piile pe yaga Yēnḡele li wunluwo pi kala na,

³⁰ ki fō wi yaa pe yōḡo legere ta mboo ta laga dunruya wi ni. Goto wi yaa si ka yinwege mbakogo ki ta.»

*Naa Zhezu wila pye naa kunwo
naa wi yēnme senre ti yuun,
ki taanri wogo ko layi ḡga*

(Mati 20.17-19; Maki 10.32-34)

³¹ Zhezu wila wi foroḡofenne kē ma yiri shyen pe yeri, mēe pe pye fō: «We mbele waa kee wa Zheruzalemu yingō. Senre nda fuun Yēnḡele yōn senre yofenne pàa yōnlogō Lere wì Pinambyo wi wogo na, ti yaa ti yēe yōn fili.

³² Pe yaa kaa le leele mbele pee sheri pe kēe. Poro yaa ka tēḡe wi na, mboo tēḡele, mbe cenre surugu wi na.

³³ Na paga kaa gbōn sapige ni mbe kō, pe yaa wi gbo. Eēn fō, ki piliye taanri wogo, wi yaa yēn mbe yiri wa kunwo pi ni.»

³⁴ Eēn fō, wì pitunmbolo pe sila ki senre ti logo. Ki senre tila pye ma lara pe na, pe sila ti koro jēn.

Zhezu wila fyoon wa sagala

(Mati 20.29-34; Maki 10.46-52)

³⁵ Naa Zhezu wila ka saa yōḡo Zheriko ca ki ni, a ki si yala fyoon wà la pye ma cen wa kono li yōn na, na yaara yēnri leele pe yeri.

³⁶ A wì si janwa wi tinme ta wila toro, mēe yewe ma yo fō: «Yingī kila piin yēen?»

³⁷ A pē suu pye ma yo fō: «Nazareti ca fenne Zhezu wo wila toro na.»

³⁸ Kona, a wì si gbele ḡgbanga ma yo fō: «Zhezu, Davidi setirige pyo, na yinriwe ta!»

³⁹ Leele mbele pàa pye wa janwa wi yeḡe, a poro nēe gbanla wi na ma yo wi pyeri. A wì si gbele ḡgbanga naa ma wē kongbanḡa ki na, ma yo fō: «Davidi setirige pyo, na yinriwe ta!»

⁴⁰ A Zhezu wì si yere, mēe pe pye ma yo pe pan wi ni wi koroḡo. Naa fyoon wila kaa pan ma gbōn wi na, a Zhezu wì suu yewe ma yo fō:

⁴¹ «Yingī maa jaa mbe pye ma kan?» A fyoon wì suu pye fō: «We Fō, ki pye mbaa yaan naa.»

⁴² A Zhezu wì suu pye fō: «Ta yaan naa. Ma tagawa pōon sho.»

⁴³ Le ki yōḡolo nungba ke ni, a wì nēe yaan naa, mēe taga Zhezu wì pūḡo na nēe Yēnḡele li gbogo. Naa leele pe ni fuun pàa kaa ko yan ma, a pe nēe Yēnḡele li sōnni.

[†] 18:20 18.20: Eki 20.12-16; Dete 5.16-20; Ɔromu 13.9

19

*Zhezu wo naa nana
na paa pye na yinri Zashe*

¹ Naa Zhezu wila ka saa ye wa Zheriko, a wi nɛɛ toro wa ca nawa na kee.

² Nana wà la pye wa, paa pye naa yinri Zashe. Nizara shofenne to lawi. Penjagboro la pye wi yeri.

³ Wila pye na Zhezu wi lagajaa mboo yan mboo jen. Eɛn fɔ, naa wila pye ma were, ki kala na, wi saa ya mboo yan janwa wi kala na.

⁴ Ki kaa pye ma, a wi si kono li lɛ, mɛɛ fe ma kari wa yege, mɛɛ saa lugu sikomori tige ka ni, mbe ta mbe Zhezu wi yan wi torosaga le ki laga ka na.

⁵ Naa Zhezu wila ka saa gbɔn le ki laga ki na, a wi suu yege ki yirige wa naayeri, mɛɛ Zashe wi pye fɔ: «Fyɛɛɛ ma tigi Zashe, katugu ki daga nala mbe sa tugu wa ma go.»

⁶ A Zashe wi si fyɛɛɛɛ ma tigi, mɛɛ saa Zhezu wi yaara wo wa wi go nayinmɛ ni.

⁷ Mbele fuun paa ko yan ma, paa pye na kongori nɛɛ yuun fɔ: «Ye wele, ki nana na wi saa tugu kapere pyefo na!^{†1}»

⁸ Eɛn fɔ, a Zashe wi si yiri ma yere, mɛɛ we fɔ wi pye fɔ: «We fɔ, ta nuru! Mi yaa na kɛɛ yaara ti walaga kan fyɔnwɔ fenne pe yeri. Na kiga si pye mi penjara sho lere yeri maa durumu, mi yaa ti yongo tijere kan wi yeri!»

⁹ A Zhezu wi suu pye fɔ: «Nala showo pi ye laga ki go nga ki ni, katugu ki nana na, wi yen Abirahamu wi setirige pyo[†] fun.

¹⁰ Lere wi Pinambyo wi pan mbe na wi pungo Yenjele li na wi lagaja mboo sho.»

*Zhezu wila yomiyɛɛ la wa
tunmbyeele kɛ peɛɛ sɛnrɛ na
(Mati 25.14-30)*

¹¹ A Zhezu wi si nuru naa ma yomiyɛɛ la wa mbele paa pye na nuru wi yeri pe kan; katugu naa wila ka saa yongo Zheruzalemu ca ki ni, a leele pe nɛɛ ki jate ndɛɛ Yenjele li wunluwo pi yaa pi yɛɛ naga le ki yongolo nungba ke ni.

¹² Wila pe pye fɔ: «Wunlunana wa pyo la yiri ma kari taleere ta ni, mbe sa wunluwo lagaja, ko pungo na, mbe si songoro mbe pan.

¹³ Wi karisaga, a wi suu tunmbyeele kɛ yeri, mɛɛ pan ma te piile nungba nungba kankan pe yeri, mɛɛ pe pye fɔ: «Yaa safari waa pe ni, sanni mbe sa songoro mbe pan.»

¹⁴ Eɛn fɔ, ki nana wi tara woolo paa wi panra. A pɛ si tunngo torogo wi pungo na, ma yo fɔ: «We woro na jaa ki nana na wi cɛn we go na.»

¹⁵ «Naa ki nana wila kaa wunluwo pi ta, a wi si songoro ma pan wa wi tara. Wila te piile pe kankan tunmbyeele mbele yeri, a wi si pe yeri. Paa safari wi wa ma tonli na ta, mbe ta mboo jen.

¹⁶ A kongbanja wi si pan, mɛɛ yo fɔ: «Na tafa, ma te pyo nungba we, wuu yongo ke ta naa tonli.»

¹⁷ A wunlunana wi sho fɔ: «Enhɛɛn, ki yon. Tunmbyee jenne wi mboro. Ki kaa pye ma yen tagawa ni wa kagala jedgele jedgele ke ni, ki kala na, mi yaa ma tege ca ke go na.»

¹⁸ A tunmbyee shyen woo wi si pan ma yo fɔ: «Na tafa, ma te pyo nungba we, wuu yongo kangurugo ta naa tonli.»

¹⁹ A wunlunana wi suu pye fɔ: «Mboro wo na, mi yaa ma tege ca kangurugo go na.»

²⁰ A tunmbyee wà si pan naa ma yo fɔ: «Na tafa, ma te pyo nungba wi na! Mila wi fɔ mbolo, maa gbegele maa tege.

²¹ Mila pye na fyɛɛɛɛ ma yege, katugu lewelewe wi mboro. Mɛɛ tege laga nga na, pa ma ma lɛ wa. Mɛɛ yarilire nda lugu, to ma ma kologi.»

²² A wunlunana wi suu pye fɔ: «Tunmbyee pee wele dɛ! Mi yaa kiti wi kon ma na mbe yala ma yon sɛnrɛ to ni. Mà kaa ki jen mi yen lewelewe, mii tege laga nga na, pa mi ma saa lɛ wa, mii yarilire nda lugu, to mi ma saa kologi,

²³ yingi na mɛɛ sila na penjara ti tege wa penjara tegego? Naa mi pan yɛɛn, mi jen na sari wo naa ti tonli wi ni?»

²⁴ A wi si mbele paa pye le pe pye fɔ: «Yoo te pyo wi sho wi yeri, yoo kan na wi te pyo ke ta wi yeri.»

²⁵ A poro si wunlunana wi pye fɔ: «We tafa, te pyo ke yen wi yeri mako!»

²⁶ A wi si pe yon sogo ma yo fɔ: «Mila ki yuun naga finligi ye kan fɔ yaraga ka pye na fuun yeri, pe yaa la ka tari wa wo kan naa. Yaraga woro na fuun yeri, jenri jate na wi yen wi yeri, wi yaa sho wi yeri[†].

²⁷ Na mbenfenne poro na, poro mbele fuun paa pye naga jaa mi ka ka cɛn pe go na, ye pan pe ni laga, ye pe gbo na yege na!» »

ZHEZU WI GBONGO WA ZHERUZALEMU CA

19.28-21.38

Zhezu wi yege wa Zheruzalemu

(Mati 21.1-11; Maki 11.1-11; Zhan 12.12-19)

²⁸ Naa Zhezu wila kaa ko ko sɛnrɛ to na, a wi si keli pe yege na kee wa Zheruzalemu ca ki yeri.

[†] 19:7 19:7: Luki 5.30; 15.2 [†] 19:9 19:9: Ko koro wo yen wila taga Yenjele li na paa yege nga na Abirahamu la taga Yenjele li na we. [†] 19:26 19:26: Luki 8.18

²⁹ Naa wila ka saa yongo Betifazhe naa Betani cara ti ni sanga na ni, ma wa wa yanwiga nga pe yinri Oliviye tire yanwiga ki yeri, a wi suu forogofenne shyen tun ma pe kelegi wi yee yegε,

³⁰ ma yo fo: «Yaa kee wa ca nga ki wa ye yegε ki ni. Na yaga sa ye, ye yaa sofile pyo yan le pɔo pɔ. Male lere fa lugu wi na. Yoo sanga yaa paan wi ni na kan!

³¹ Na lere wa ka ye yewe mbe yo fo: «Yingi na, a ye nεε wi sangala?» Yoo pye fo: «Wi kala yen we Fo wi na.» »

³² A pitunmbolo pε si kari ma saa nga Zhezu wila yo pe kan ki yan ma.

³³ Naa paa kaa na sofile pyo wi sangala, a sofile wi fenne pε si pe yewe ma yo fo: «Yingi na, a ye nεε ki sofile pyo na wi sangala?»

³⁴ A pε si pe yon sogo ma yo fo: «Wi kala yen we Fo wi na.»

³⁵ Kona, a pε si sofile pyo wi yigi ma saa wi kan Zhezu wi yeri, mεε pe derigboro ti wo mari taga wi na, mεε Zhezu wi saga, a wi lugu ma cen wi na.

³⁶ Naa wila kaa na kee, a leele pe nεε pe derigboro gboro ti woo nari jaan wa kono naga nari fo paa wi ghogo.

³⁷ Naa Zhezu wila kaa na yongo Zheruzalemu ni, na Oliviye tire yanwiga kono li tinri na kee, a forogofenne janwa wi ni fuun wi nεε yogori nayinme coli, na Yennele li sonni kafonngolo ngele paa yan ke kala na.

³⁸ Paa pye na yuun fo: «Wunlunaga na wila paan we Fo wi mege ki na, Yennele sa duwaw wi na! Yeyingwe mbe pye wa yennele na. Gbogwo yen Yennele woo, lo na li yen wa naayeri lara ti ni fuun ti go na!»†

³⁹ Wa janwa wi ni, Fariziye pεle la pye wa. A poro si Zhezu wi pye fo: «We Nagafo, ma forogofenne pe pye pe pyeri!»

⁴⁰ A Zhezu wi si pe yon sogo ma yo fo: «Mila ki yuun naga finligi ye kan, ali na ki leele mbele paga pyeri, sinndeεεε ti yaa la jorogi.»

*Zhezu wila gbele
Zheruzalemu ca ki kala na*

⁴¹ Naa Zhezu wila kaa yongo Zheruzalemu ni, a wi si ca ki wele nεε gbele ki kala na. Wila yo fo:

⁴² «Yoro Zheruzalemu ca woolo wele, nga ki mbe ya yeyingge ki kan ye yeri, ndεε ki pye yoro fun yegε jen nala, ki jen na mbonro jεngε. Eεn fo, koni, ki yen ma lara ye na, ye se ya mbege yan.

⁴³ Katugu piliye ya na paan, ye mbenfenne pe yaa ka tunndo fannga woro gbegele mbe ye ca mbogo ki maga mbege

fili, mbe ca ki yon ton, mbe ye le jorowo keε ki ni fuun na.

⁴⁴ Pe yaa ka ca ki ya, mbe ye tongo pew. Sinndelege ka se ka koro ka na, katugu Yennele li pan ma ye wele mbe ye sho sanga na ni, ye suu jen.»

Zhezu wila kari

wa sherigo gbogo ki ni

(Mati 21.12-17; Maki 11.15-19; Zhan 2.13-22)

⁴⁵ A Zhezu wi si kari wa sherigo gbogo ki ni, nεε perefenne pe puro na pe yinrigi.

⁴⁶ Wila pye na pe piin fo: «Ki yen ma yonlogo wa Yennele senre sewε wi ni, ma yo fo:

«Na go ki yaa ka pye Yennele yenrigo.»†
Eεn fo, a yoro nεε ki piin yoolo larasaga!»†

⁴⁷ Zhezu wila pye na leele pe nari pilige pyew wa sherigo gbogo ki ni. A saraga wofenne teele, poro naa lasiri sewε jenfenne pe ni konaa ca ki legboolo pe ni, pe nεε wi lagajaa mboo gbo.

⁴⁸ Eεn fo, pe mbaa ki yigi yegε nga na, pe sila ki jen; katugu leele pe ni fuun paa pye na nuru wi yeri fo jεngε.

20

Zhezu wi fannga ki yiri se

(Mati 21.23-27; Maki 11.27-33)

¹ Pilige ka, Zhezu wila pye na leele pe nari wa sherigo gbogo ki ni, na Sentanra ti yari pe kan. A saraga wofenne teele, naa lasiri sewε jenfenne poro naa Zhubuyelelelele pe ni, pε si kari wi korogo,

² mεε wi yewe ma yo fo: «Maa ki kagala ngele ke piin yingi fannga ni? Ambo wigi fannga ki kan ma yeri, ma nεε ke piin?»

³ A Zhezu wi si pe pye fo: «Mi fun, mi yaa ye yewe kala nungba ni.

⁴ Ambo wila Zhan wi torogo wi pan wila batemu wi piin, Yennele lo lali lee leele poro la wele?»

⁵ A pe nεε kendige woo pe yεε ni na yuun fo: «Na waga wi yon sogo mbe yo fo: «Yennele lo laa wi torogo», pa wi yaa we yewe mbe yo fo: «Yingi na yee si taga wi na?»

⁶ Eεn fo, na waga sho fo: «Leele poro paa wi torogo», pa leele pe yaa we wa sinndeεεε ni mbe we gbo; katugu pε taga ki na ma yo Yennele yon senre yofε wo wa lawi Zhan we!»

⁷ Ki kaa pye ma, a pε suu yon sogo ma yo fo: «Ija wila wi tun wila leele pe batize we suu jen.»

⁸ A Zhezu wi si pe pye fo: «Mi fun, mila ki kagala ke piin yaraga nga fannga ni, mi sege yo ye kan.»

† 19:38 19:38: Yuuro 118.26

† 19:46 19:46: Eza 56.7

† 19:46 19:46: Zhēre 7.11

Kere welefenne tipeele yomiyele

(Mati 21.33-46; Maki 12.1-12)

⁹ Ko pungo na, a Zhezu wi nɛɛ ki yomiyele na li waa leele pe kan na yuun fɔ: «Nanɔ wà la ɛɛɛɛɛɛ tiire kɛɛ kɔn, mɛɛ ti telege ɛɛɛɛɛɛ kɛɛ tunmbyeele pele na, mɛɛ kari ca na na saa mɔ wa.

¹⁰ Naa ɛɛɛɛɛɛ pɛɛ ti ɔsanga wila kaa gbɔn, a wì si tunmbyee wa torogo wa ɛɛɛɛɛɛ kɛɛ tunmbyeele pe yeri, ma yo poo tawa pi kan wi yeri. A pɛ si to ko tunmbyee wa na maa gbɔn, mɛɛ wi songoro kɛwara.

¹¹ A ɛɛɛɛɛɛ kɛɛɛɛ wì si nuru naa ma tunmbyee wa torogo wa pe yeri. ɛɛn fɔ, a pɛ si wo fun wi yigi maa gbɔn, maa tegele, mɛɛ wi songoro kɛwara.

¹² A kɛɛɛɛ wì si nuru naa ma tunmbyee taanri woo torogo wa pe yeri. A pɛ si wo weleɛɛ, mɛɛ wi puro.

¹³ Kona, a kɛɛɛɛ wì suu yɛɛ pye fɔ: «Nga yingi mi yaa pye? Mi yaa na pinambyɔ nunɔba nɔ wilan ndanla jɛnɔge wi torogo wa pe yeri. Pa pe yaa fɛɛɛ ta mbe wo nunɔba wo kan.»

¹⁴ ɛɛn fɔ, naa ɛɛɛɛɛɛ kɛɛ tunmbyeele paa kaa wo yan, a pe nɛɛ pe yɛɛ piin fɔ: «Nɔ yɛɛn wo wi yɛn kɔɔɔɔ lifo we. Ye pan woo gbo, kona, kɔɔɔɔ ki yaa koro we kan!»

¹⁵ A pɛ suu yigi ma saa wi wa wa ɛɛɛɛɛɛ kɛɛ ti punɔ na, mɛɛ wi gbo.»

A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Yoro wo nawa, yingi ɛɛɛɛɛɛ kɛɛɛɛ wì yaa pye pe na?

¹⁶ Wi yaa pan mbe ɛɛɛɛɛɛ kɛɛ tunmbyeele pe gbo, mbe siri kan naa pele yeri.»

Naa leele paa kaa ki sɛnɛɛ ti logo Zhezu wi yeri, a pɛ sho fɔ: «Ko wogo nɔa ko se pye fyew!»

¹⁷ ɛɛn fɔ, a Zhezu wì si pe wele, ma sho fɔ: «Kì sɛnɛɛ nda ti kɔɔ wi yɛn mele wa Yɛnɔɛle sɛnɛɛ sɛwɛ wi ni, fɔ:

Go wafenne pɛ je sinndelege nɔa na, ko kì pye go yɛnle li sinndelege kongbanɔa ye!†

¹⁸ Lere nɔa fuun ka to ki sinndelege ki na, wo yaa wi yɛɛ kaari. Na kiga si to nɔa fuun na, ki yaa wo purugu.»

Nizara nɔa wi daga mbe sara wunlumbolo to wi yeri

(Mati 22.15-22; Maki 12.13-17)

¹⁹ Kona, a lasiri sɛwɛ jɛnfenne poro naa saraga wafenne teele pe ni, pe nɛɛ Zhezu wi lagajaa mboo yigi ki wagati jate wi ni; katugu paa ki jɛn ma yo wila ki yomiyele li wa poro na. ɛɛn fɔ, paa pye na fyɛ janwa wi yege.

²⁰ Kì kaa pye ma, a pɛ sigi le nɛɛ Zhezu wi kɔɔsi. A pɛ si leele pirifenne pele tun wa wi yeri, ma yo pe sa pe yɛɛ pye paa lesinmbele yɛn, pe ta pe Zhezu wi yigi wi

yɔn sɛnɛɛ jate to na, pe saa le fanɔga fenne poro naa gbɔforonɛɛɛ wi kɛɛ.

²¹ A ki leele pɛ si saa wi yewe ma yo fɔ: «We Nagafo, wɛge jɛn ma yo sɛnɛɛ nda ma maa yuun na leele pe nari, ti yɛn ma sin. Maa lere wo lere ni. ɛɛn fɔ, ma maa Yɛnɔɛle kono li nari leele pe na kaselege ni.

²² Kì kala na, ki yo we kan, ki daga waa ɔɔɔɔ tara wunlumbolo to wi nizara wi woo lee waga kaa wi woo?»

²³ ɛɛn fɔ, Zhezu wila pe tijinliwɛ pee pi jɛn, a wi si pe pye fɔ:

²⁴ «Ye warifuwe pyɔ nunɔba naga na na mbe wele. Ambɔ foto naa ambɔ yɔɔɔɔɔ ti yɛn wi na?» A pɛ sho fɔ: «Sesari woro ri.»

²⁵ Kona, a Zhezu wì si pe pye fɔ: «Iɔga ki daga mbe kan wunlumbolo to wi yeri, yege kan wi yeri. Nɔa ki daga mbe kan Yɛnɔɛle li yeri, yege kan li yeri.»

²⁶ Kì pye ma, pee punɔgosaga yan wi sɛnyoro ti na mboo yigi leele pe yege na. ɛɛn fɔ, wi sɛnɛɛ tila pe pari, fɔ a pɛ pyeri.

Zhezu wila kuulo

pe yɛnɛ wogo ki yo

(Mati 22.23-33; Maki 12.18-27)

²⁷ A Sadusiye pɛle si kari Zhezu wi kɔɔɔɔ. Poro pe ma yo kuulo pe se ka yɛn† mbe yiri. A pɛ suu yewe ma yo fɔ:

²⁸ «We Nagafo, Moyisi wila ki yɔnɔɔɔ maga yaga laga we kan ma yo: «Nɔ nana nɔa wì jɛle pɔri wa ka ku mboo jo yaga, na pee pyɔ se, wi jɔnɔ wigi jɛle wi pɔri, jango wi piile se wi na wi ndɔ nɔa wì ku wi kan.»†

²⁹ Ma si yala, nɔɛpiile nambala kolɔshyɛn la pye laga. A kongbanɔa wì si jɛle pɔri. Pee pyɔ se. A nana wì si ku maa jo wi yaga.

³⁰ A shyɛn fɔ wigi jɛle wi pɔri.

³¹ Ko punɔ na, a taanri fɔ wùu pɔri. A pe ni fuun kolɔshyɛnɛ pɛge jɛle nunɔba wì pɔri, ma ku maa yaga, wa si pyɔ se wi na.

³² Ko punɔ na, a jɛle wì si kaa ku fun.

³³ Na kuulo yɛnpilige kiga ka gbɔn, jɛle wi yaa ka pye pe ni wiwiin woo, naa pe ni fuun kolɔshyɛnɛ pɔɔ pɔri wɛ?»

³⁴ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Pa nambala naa jɛle pe yɛn na pɔɔɔɔ ki piin† laga ki dunruya nɔa wì ni.

³⁵ ɛɛn fɔ, nambala naa jɛle mbele ki daga pe ni pe yɛn pe yiri wa kunwɔ pi ni, paa pe yinwege ki piin wa dunruya nɔa wila paan wi ni, pe se kaa pɔɔɔɔ piin.

³⁶ Pe se si ka ku naa. Pe yaa ka pye paa mɛɛɛgeye pe yɛn, mbe pye Yɛnɔɛle li piile, katugu pɛ yɛn ma yiri wa kuulo pe sɔgɔwɔ yinwege mbakɔgo ko kan.

† 20:17 20:17: Yuuro 118.22 † 20:27 20:27: Kapye 23.6-8 † 20:28 20:28: Dete 25.5-6 † 20:34 20:34: Mati 22.30

³⁷ Moyisi wila ki yonlogo, maga filige fo kuulo pe yaa ka yen. Wa laga nga ki yen na para wuuro tipile li senre na, wila we fo wi yeri ma yo fo: *«Abirahamu Yennele, naa Izaki Yennele, konaa Zhakobu Yennele.»*[†]

³⁸ Yennele li woro kuulo poro Yennele, li yen weele poro Yennele; katugu Yennele yegge na, leele pe ni fuun pe yen yinwege na[†].

³⁹ A lasiri sewe jenfenne pe le suu pye fo: «We Nagafɔ, mà senjende yo.»

⁴⁰ Kona, pee soro naa mboo yewe senre ta ni.

*Kirisi wo naa Davidi senre re
(Mati 22.41-46; Maki 12.35-37)*

⁴¹ A Zhezu wi si pe pye fo: «Mele, pe si ya pe yo fo Kirisi wi yen Davidi setirige pyo?

⁴² Katugu Davidi wo jate wila ki yo wa Yennele gbogoyuuro sewe wi ni, ma yo fo: *We fo wigi yo na fo wi kan ma yo fo: Cen wa na kalige kee ki na*

⁴³ *fo mbe soon mbenfenne pe ngbanga, mbe pe pye ma tooo ti tegesaga.*[†]

⁴⁴ Ki kaa pye Davidi wo jate laa yeri wi fo, mele Kirisi wii ya wi pye Davidi wi setirige pyo[†]»

*Forogofenne pe yerewe we
(Mati 23.1-36; Maki 12.38-40)*

⁴⁵ Naa janwa wi ni fuun wila kaa na nuru Zhezu wi yeri, a wi suu forogofenne pe pye fo:

⁴⁶ «Ye yee yingiwe jen lasiri sewe jenfenne pe ni. Ki yen ma pe ndanla paa derigboro ti nii paa yanri, konaa paa pe shari gbogowo sharaga ni wa katoro ti ni. Wa sheriyyinre ti ni, jonro nda ti ma pye wa yegge, konaa liwen gbo na, censara tiyonro to ti ma pe ndanla mbaa een ti na.

⁴⁷ Pe maa nangunjaala pe kee yaara ti shoo pe yeri, ma saa na Yennele yenri na moni, mbe ta mbege naga fo pe yen ma sin. Pe jologo ki yaa ka gbogo mbe we lere pyew wogo na.»

21

*Nangunjo fyonwo fo wi penjara
kanwa Yennele li yeri
(Maki 12.41-44)*

¹ A Zhezu wi suu yegge ki yirige ma wele maa yee maga, mee penjagboro fenne pe yan paa pe yarikanra ti nii wa sherigo gbogo yarikanra kesu wi ni.

² A wi si nangunjo fyonwo fo wa yan fun wi pan ma tama shyen le wa.

³ A Zhezu wi sho fo: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, penjara nda ki

nangunjo fyonwo fo na wi le wa kesu wi ni, ti gbogo ma we mbele fuun pe pe woro le wa ti na;

⁴ katugu jennjenri pe ni fuun pe wowa wa pe penjagboro ti ni ma kan yarikanra. Ma si yala, ki nangunjo na wo naa wi fyonwo pi ni fuun, nda fuun ti yen wi yeri mbaa wi yee baro, tori nda wi saa le wa.»

*Zhezu wila para sherigo gbogo
ki jogowa po
naa dunruya kopilige senre ti na
(Mati 24.1-14; Maki 13.1-13)*

⁵ Leele pe le la pye na para sherigo gbogo ki senre na ma yo paa ki gbegele sinndeere tiyonro ni, konaa yaara nda paa kan Yennele li yeri ti ni. Kona, a Zhezu wi sho fo:

⁶ «Ki yaara nda yaa yaan yeen, piliye ya wa na paan, sinndelege ka se ka koro ka go na. Pe yaa ka ti ni fuun ti jaanri.»

⁷ A pe suu yewe ma yo fo: «We Nagafɔ, ki kagala ke yaa ka pye sanga wiwiin? Na ki kagala ke pyesanga wiga ka gbon, kacen wiwiin wi yaa ki naga?»

⁸ A Zhezu wi si pe pye fo: «Ye yee yingiwe jen, yaga ka ye yee yaga pe ye fanla pe ye punjo; katugu lelegere yaa ka pan na mege ki na, mbe yo fo: «Muwi mi yen Kirisi we!», mbe yo naa fo: «Wagati wi gbon!» Een fo, yaga ka taga ki fenne pe na!

⁹ Na yaga ka malaga naa mbele pe yaa ka yiri mbe je pe senre ti logo, yaga kaa fye; katugu ko daga mbe pye. Een fo, ko se ka pye dunruya wi kopilige ghen.»

¹⁰ Kona, a wi si pe pye naa fo: «Tara ta woolo yaa ka yiri tara ta woolo korogo malaga ni. Wunluwo naa wunluwo yaa ka yiri pi yee korogo.[†]

¹¹ Tara ti yaa kaa yegge ngbanga lalagere na. Tifelege yama naa funjo tugboro yaa ka to lalagere na. Yaara nda ti maa fyere kaan to naa kacen kagala tugbongolo legere yaa kaa yaan wa naayeri.

¹² Een fo, sanni ko mbe sa pye, yoro wo na, pe yaa kaa ye yinri mbaa ye jolo. Pe yaa kaa ye nii kee paa kiti koon ye na wa sheriyyinre ti ni, mbaa ye nii kaso. Pe yaa kaa kee ye ni wa wunlumbolo poro naa gboforonariye pe yegge sogowa na mege ki kala na.

¹³ Ko yaa pyelomo kan ye yeri, ye ta yanla seraya wi yo pe yegge na.

¹⁴ Ki kala na, ye yere ki yerewe wa ye nawa fo ye se ka jatere pye ghen senre nda ye yaa ka yo mbe ye yee sho to na.

[†] 20:37 20:37: Ko korɔ wo yen fo Yennele li yen pe go Shɔfo; Eki 3.6. [†] 20:38 20:38: Ko ki naga ma yo ki leele pe ku wire to na, een fo, ki ko wo ma, pe yaa ka yen mbe yinwege mbakogo ta. [†] 20:43 20:42-43: Yuuro 110.1

[†] 20:44 20:44: Zhezu wi woro na kendige woo mbe yo wi woro Davidi wi setirige pyo, een fo, wila ki nari ma yo wi gbogo ma we kona naa bere. [†] 21:10 21:10: Eza 19.2

¹⁵ Katugu mi yaa ka senre piile naa tijiniwe kan ye yeri, fo ye mbenfenne wa kpe se ka ya mbe yo mbe ye ya, nakoma mbaa kendige woo ye ni.

¹⁶ Ye sevenne jate, naa ye nosepiile pe ni, naa ye woolo poro naa ye wenne pe ni, pe yaa kaa ye nii kee. Pe yaa ka pele gbo ye ni fo jenge.

¹⁷ Leele pe ni fuun pe yaa ka ye panra na kala na.

¹⁸ Een fo, ali ye yinzire ka nungba se ka pungo.

¹⁹ Na yaga ki kun ye yee ni, pa ye yinwege ye yaa kaga ta yeen we.»

Zhezu wila Zheruzalemu ca yaga senre ti yo

(Mati 24.15-21; Maki 13.14-19)

²⁰ «Na yaga ka malinje wi yan pe yere wi na legera ma Zheruzalemu ca ki maga, maga fili, yege jen ye yo fo ca ki yasanga wi gbón.

²¹ Ko sanga wo ni, Zhude tara woolo paa fee paa kee wa yanwira lara ti na. Mbele ka pye wa Zheruzalemu ca nawa, pe fe pe yiri wa ca. Mbele ka pye keere, paga ka songoro wa ca.

²² Katugu ko piliye yo yaa ka pye kapere ti kayanga wopiliye, jango senre nda fuun ti yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni, ti ta tiri yee yon fili.

²³ Jeele mbele pe yaa ka pye kugboro ni konaa mbele piile na wonri pe na, jologo yaa ka pye pe wogo ki piliye yi ni; katugu jologo gbogo yaa ka to laga ki tara nda ti ni. Yennele li nangbanwa kagala ke yaa ka to ki leele mbele pe na.

²⁴ Pe yaa ka pe gbo tokobi ni. Pe yaa ka pe yigi mbe jaraga pe ni tara ti ni fuun ti ni, mbe pe pye malaga kasopiile. Mbele pe woro Zhufuye pe yaa ka Zheruzalemu ca ki ya pew, mbege ta sa gbón fo pe wagati wi ka sa ko.»

Lere wi Pinambyo wi panga shyen wogo ye

(Mati 24.29-31; Maki 13.24-27)

²⁵ «Kacen legera yaa kaa yaan wa yonlo naa yenge, konaa wonngolo ke na. Tara woolo pe yege ki yaa ka wari pe na. Pe nawa pi yaa ka wo kogoje wo naa wi tonmo pi yinriwe naa pi towo tinme gbog pi kala na.

²⁶ Leele pe yege yaa kaa woo fyere ndorogo ki na, naa pe yaa kaa jatere piin nga ki yaa dunruya wi ta ki na we; katugu naayeri fannga yaara ti yaa ka tigile.

²⁷ Kona, pe yaa Lere wi Pinambyo wi yan wila paan yawa naa gbogowo gbembe ni wa kambaaga ki na†.

²⁸ Na ki kagala kaga ka le sanga o sanga, ye yere jenge, ye kotogo le ye yee ni, katugu ko yaa ka yala ye go shosanga wi yongo mako.»

Figiye tige yomiyele

(Mati 24.32-35; Maki 13.28-31)

²⁹ Kona, a Zhezu wi sigi yomiyele na li wa pe kan, ma yo fo: «Ye figiye tige ki wele, naa tire sannda ti ni.

³⁰ Na yaga kari yan ti yen na funnu sanga o sanga, ye mee ki jen ma yo yonro ti yongo toon.

³¹ Ki pyelomo nungba pi na fun, na yaga ka ki kagala ke yan kaa piin sanga nga ni, yege jen ye yo fo Yennele li wunluwo pi pansanga wi yongo.

³² Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, leele mbele pe yen laga yinwege na nala, pe ni fuun se ka ku, na ki kagala ke fa pye mbe ko.

³³ Naayeri wo naa tara ti ni, ti yaa ka ko. Een fo, na senre to se ko fyew.»

Ki daga ye cen ki cenwe

³⁴ «Ye yee yingiwe jen, yaga ka ti linnanwa, naa sinworo, naa dunruya jatere legera ti ye kotogo ki sho tigi ta, jango ki pilige kiga ka pan mbe ye fo,

³⁵ paa yege nga na pe ma kaa kara yigi pené we; katugu ki pilige ki yaa ka pan mbe tara woolo pe ni fuun pe fo.

³⁶ Ye cen ki cenwe, yaa Yennele li yenri sanga pyew, jango ye fannga ta ye sho ki kagala ngele fuun kaa paan ke ni. Ye ta ye yere Lere wi Pinambyo wi yege sogowa.»

³⁷ Zhezu wila pye na leele pe nari Yennele senre ti ni pilige pyew yonlo na, wa sherigo gbogo ki ni. Yembine ka ka wo, wi mee kari wa yanwiga nga pe yinri Oliviye tire yanwiga ki na ma saa wonlo wa.

³⁸ Kila pye, laga ko na lari, leele pe ni fuun pe mee la kee wi korogo wa sherigo gbogo ki ni mbe sa logo wi yeri.

ZHEZU WI KUNWO NAA WI YENME MA YIRI WA KUNWO PI NI

22

22-24

Paa yon le Zhezu wi na

(Mati 26.1-5; Maki 14.1-2; Zhan 11.45-53)

¹ Leve fu buru feti, wo nga pe maa yinri Paki, wo wila pye na yongo.

² A saraga wofenne teele poro naa lasiri sewe jenfenne pe ni, pe nee pyewe jaa mbe Zhezu wi gbo; katugu paa pye na fyé janwa wi yege.

† 21:27 21:27: Dani 7.13

Zhudasi wila gbegede ma yala mbe Zhezu wi le

Zhufuye teele pe kee

(Mati 26.14-16; Maki 14.10-11)

³ Ki sanga wi ni, Zhudasi na paa pye na yinri Izikariyoti, Sotanla wi si ye wi ni. Wo fun wila pye forogofenne pe ke ma yiri shyen wa.

⁴ A Zhudasi wi si kari ma saa saraga wofenne teele poro naa sherigo gbogo welefenne teele pe yan. Wi mbaa ya mbe Zhezu wi le pe kee yege nga na, a peri yo mari ta pe yee yeri.

⁵ A ki si tanla pe ni fo jenge. A pe yo ma fili ki na ma yo pe yaa penjara kan wi yeri.

⁶ A Zhudasi wi si yenle ki na, nee pyelomo jembe jaa mbe Zhezu wi le pe kee, janwa wiga ka pye ki jenwe.

Paki feti liwen

(Mati 26.17-30; Maki 14.12-26; Zhan 13.21-30; 1 Koren 11.23-25)

⁷ Leve fu buru feti wi pilige ko kila gbon, ko pilige koyi pe mbaa Paki feti simbaala pe gbo†.

⁸ A Zhezu wi si Pyeri naa Zhan pe tun ma pe pye fo: «Ye kari ye sa Paki feti yaakara ti sogo we kan.»

⁹ A pe suu pye fo: «Maa jaa we sari sogo se yeri?»

¹⁰ A Zhezu wi si pe yon sogo ma yo fo: «Ye wele, ye yesaga wa ca, ye yaa fili nana wa ni, tonno cogo ni wi go na. Ye taga wi punjo na. Wiga sa ye go nga ni, ye ye wa ki go ki ni!

¹¹ Ye si gofo wi pye fo: «We Nagafu wi yo wo naa wi forogofenne pe ni, pe yaa Paki feti liwen pi li yumbyo na ni, wi yen se yeri?»

¹² Pa ki nana wi yaa sanngazo yumbyo gbenje wa naga ye na. Poo gbegede ma yaara ti tege wa we kan. Ye Paki feti yaakara ti sogo wama.»

¹³ A pe si kari, mee saa ki yan paa yege nga na Zhezu wila ki yo ma pe kan we. A pe si Paki feti yaakara ti sogo.

¹⁴ Naa lisanga wila kaa gbon, a Zhezu wi si saa cen na nii wo naa wi pitunmbolo pe ni.

¹⁵ A wi si pe pye fo: «Ki Paki feti liwen mba, mila pye naga jaa wi jate, mboo li ye ni, sanni mbe sa jolo.

¹⁶ Katugu mila ki yuun ye kan, ki Paki feti liwen mba mi se pa li naa, fo sa gbon pi koro wi sa pye wuu yee yon fili wa Yennele li wunluwo pi ni.»

¹⁷ Kona, a wi si wojenne li le. Naa wila kaa Yennele li shari, a wi sho fo: «Yoo sho yoo yeele ye yee na.

¹⁸ Mila ki yuun ye kan, mbe wo nala wo ni, mi se ezezen pire tonno pa wo ye ni naa, fo sa gbon Yennele li wunluwo pi panmbilige ki na.»

¹⁹ Ko punjo na, a wi si buru le. Naa wila kaa Yennele li shari, a wi suu koonlo koonlo maa kan pe yeri, mee pe pye fo: «Ija yeen wo wi yen na wire re†. Ti kan ye kala na. Yaa ki wogo nga ki piin yaa nawa tuun na na†.»

²⁰ Naa paa kaa li ma ko, a Zhezu wi si wojenne li le naa fun, ma li kan pe yeri, mee pe pye fo: «Ki wojenne na yeen lo li yen Yennele li yon finliwe fonmbo we, ki yon finliwe pi le na kasanwa po ni, po mba pi wo ye kala na.

²¹ Een fo, ye wele, lere na wila na nii na mbenfenne pe kee wi yen laga na nii na ni.

²² Kaselege yi, Lere wi Pinambyo wi yaa ku paa yege nga na Yennele laa ki kon maga tege we. Een fo, lere na wila wi nii wi mbenfenne pe kee, jologo yen ki fo wi wogo.»

²³ A forogofenne pe sigi le nee pe yee yewe na yuun fo: «Ija ambo wi yaa ta mbe ko kala na lo pye we ni?»

Wiwiin wi yen legboo ma we

²⁴ Kona, a forogofenne pe nee kendige woo pe yee ni ngbanga mbe ta mbe na wi yen legboo pe pe ni fuun na wi jen.

²⁵ A Zhezu wi si pe pye fo: «Tara woolo pe wunlumbolo pe ma cen pe woolo pe go na. Pe fannga fenne pe maa leele pe ngbanga ma yo paa pe yinri «Kajenge pyefenne.»

²⁶ Een fo, yoro sogowo po si daga mbe pye ma. Na wi yen ye ni fuun legboo, wi daga mboo yee pye paa lepila yen. Na wi yen ye go na, wi daga mboo yee pye paa ye ni fuun tunmbyee yen.

²⁷ Wiwiin wi yen legboo wo? Na wi cen na nii wowi lee, nakoma na wila paan naa yaakara ti kaan wi yeri wowi? Na wi cen na nii, mi yo wowi. Ma si yala, muu yen ye sogowo paa ye tunmbyee yen.

²⁸ Yoro ye koro ma taga na na wa kangbanra nda tilan ta ti ni.

²⁹ Ki kala na, na To Yennele lilan tege wunluwo pi na yege nga na, pa mi yaa ye tege pi na ma fun.

³⁰ Ye yaa ka li, mbe wo na ni ja wa na wunluwo pi ni. Ye yaa ka cen wunluwo jonro ta na mbe kiti kon Izirayeli cengele ke ma yiri shyen ke na.»

† 22:7 22:7: Eki 12.14-20 † 22:19 22:19: Ki laga nga, pele maa ki jate ma yo buru wi yen ma taanla Zhezu wi wire to ni, nda ti yaa kan saraga we; pele maa ki jate ma yo buru wila kannga ma pye Zhezu wi wire jate to. † 22:19 22:19: Zhan 6.51

*Zhezu wila yo
Pyeri yaa ka je wi na
(Mati 26.31-35; Maki 14.27-31; Zhan 13.36-38)*

³¹ Kona, a we Fɔ Zhezu wì sho fɔ: «Simɔ, Simɔ, ta nuru! Sotanla wigi yenri mbe ye fe paa yege nga na pe ma shɔlɔ fe ma ke pyɔ wi wɔ sigire ti nì we.

³² Eɛn fɔ, mì Yɛnɛɛlɛ lɪ yenri ma kan, jango ma tagawa piga ka kɔ. Na maga si ka songoro mbe pan na korogo, maa fannɛga kaan ma sefenne pe yeri.»

³³ A Simɔ wì suu pye fɔ: «We Fɔ, mì cɛn ki cɛnwɛ mbe pinlɛ mbe ye ma nì wa kaso, konaa mbe pinlɛ mbe ku ma nì.»

³⁴ A Zhezu wì suu pye fɔ: «Simɔ Pyeri, mila ki yuun ma kan fɔ nala sannì ngɔpɔlɔ wi sa gbele, ma yaa ki yo mbege filige mbe sa ta yosaga taanri mbe yo mɛɛ na jɛn.»

Penjara, naa kasha, konaa tokobi

³⁵ Kona, a Zhezu wì si pe pye naa fɔ: «Na mila ye tun, a yè kari kewara, penjara leyaraga fu, kasha fu, naa sawira† fu, yaraga kà la ye la le?» A pè sho fɔ: «Ayoo.»

³⁶ A wì si pe pye fɔ: «Eɛn fɔ koni, penjara leyaraga ka pye ɲa yeri, wi daga mbege lɛ. Kasha ka pye ɲa yeri, wi daga mbege lɛ fun. Tokobi woro ɲa yeri, wi daga mboɔ derighogo ki pɛrɛ mbe wa lo.

³⁷ Katugu mila ki yuun ye kan, fɔ sɛnrɛ nda ti yɔnlɔgo wa Yɛnɛɛlɛ sɛnrɛ sɛwɛ wi nì na kannɔgo ma yo fɔ: «Pòo jate kapere pyefenne wo wa,»† ti daga mberi yɛɛ yɔn fili. Kaseleɛ yì, sɛnrɛ nda fuun ti yɔnlɔgo na kannɔgo, ti yaa ti yɛɛ yɔn fili.»

³⁸ A wì fɔrogofenne pè sho fɔ: «We Fɔ, wele, tokobi shyen ɲa!» A wì si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Eɛn, kì yala ma.»

*Zhezu wila yenri
wa Oliviye tire yanwiga ki na
(Mati 26.36-46; Maki 14.32-42)*

³⁹ A Zhezu wì si yiri wa go, mɛɛ kari wa Oliviye tire yanwiga ki na, paa yege ɲa na wila pye naga piin faa we. A wì fɔrogofenne pè si taga wi na.

⁴⁰ Naa pàa ka saa gbon wa, a wì si pe pye fɔ: «Ye bala yaa Yɛnɛɛlɛ lɪ yenri, jango yaga ka ye wamawelewe mbe kapege pye.»

⁴¹ A wì si yiri le pe tanla mɛɛ kari yege jenri, paa lere ma kaa funɔrogɔ wa ki fogo ki ma pye yege ɲa na we. A wì si kannɔguuro kan ma Yɛnɛɛlɛ lɪ yenri ma yo fɔ:

⁴² «Na To Yɛnɛɛlɛ, na kaa pye maa ki jaa, ki jɔlogo ɲa ki lali na nì. Eɛn fɔ, mì woro nala nandanwa kala lo jaa, fɔ mboro wolo lo.»

⁴³ [Kona, a merege wà si yiri wa yɛnɛɛlɛ na ma pan maa yɛɛ naga wi na, mɛɛ fannɛga le wi nì.

⁴⁴ A laworo si pan Zhezu wi yeri. A wì si ka taga wi Yɛnɛɛlɛ yɛnrɛwɛ pi na naa. Kona, a kafugo ki nɛɛ wi wuun ma kanɲa paa kasanwa† yɛn na sɔɔlo le tara.]

⁴⁵ Naa wila kaa Yɛnɛɛlɛ lɪ yenri, a wì si yiri, mɛɛ songoro wa wì fɔrogofenne pe tanla, mɛɛ saa pe ta paa wonlo yesanga ki kala na.

⁴⁶ A wì si pe pye fɔ: «Yaa wonlo jate! Ye yiri yaa yenri, jango yaga ka ye wamawelewe mbe kapege pye.»

*Pàa Zhezu wi yigi
(Mati 26.47-56; Maki 14.43-49; Zhan 18.3-11)*

⁴⁷ Ma Zhezu wì ta wila pye na para bere, a janwa wà si gbon wa wi na. Zhudasi ɲa wila pye fɔrogofenne pe kɛ ma yiri shyen wa, wo wila keli pe yege. A wì si fulo Zhezu wì tanla mbe magala wi nì mboɔ shari.

⁴⁸ A Zhezu wì suu pye fɔ: «Zhudasi, mà pan mbe magala Lere wi Pinambyo wi nì mboɔ shari, mbe ta mboɔ le kɛ wi le?»

⁴⁹ Nga ki mbaa pye Zhezu wi na, naa wì pinlɛyɛɛnɛlɛ pàa kaa ki yan, a pè suu yewe ma yo fɔ: «We Fɔ, waa gbɔɔn we tokobiye pe nì le?»

⁵⁰ Pe nì, a nungba si saraga wofenne to wì tunmbyee wì kalige nungbolo lɪ gbon ma lɪ laga.

⁵¹ Eɛn fɔ, a Zhezu wì si pe pye fɔ: «Yege yaga ma.»

A wì si jiri ki naja wì nungbolo lɪ na, ma suu sagala.

⁵² A Zhezu wì sigi yo saraga wofenne teelee, naa sherigo gbogo welefenne teelee konaa tara ti lelele pe kan fɔ: «Yè pan na korogo tokobiye naa kannɔgɛrɛ nì, mbe pan mbanla yigi ndɛɛ benganri pyefɔ wì mì kɛ?»

⁵³ Pilige pyew mila pye ye nì wa sherigo gbogo, ye sila silan yigi! Eɛn fɔ, ye sanga wowi ɲa wì gbon yɛɛn. Ko sanga wo wì yɛn wɔwɔ fannɛga ki woo.»

*Pyeri wila je Zhezu wi na
(Mati 26.57-58,69-75; Maki 14.53-54,66-72; Zhan 18.12-18,25-27)*

⁵⁴ Kona, a pè si Zhezu wì yigi, mɛɛ kari wì nì wa saraga wofenne to wì go. Pyeri wila taga Zhezu wì na, ma lali wì nì.

⁵⁵ Pàa kason gberi wa saraga wofenne to wì laga nandogomo, ma cɛn maga maga. A Pyeri wì si saa cɛn wa ko leele poro nì.

⁵⁶ A tunmbyee jɛlɛ wà suu yan wì cɛn le kason ki tanla, ma suu yengele kɛ kan wì na naa wele, ma sho fɔ: «Kì naja ɲa, wila pye wì nì fun!»

† 22:35 22:35: Luki 9.3 † 22:37 22:37: Eza 53.12 † 22:44 22:43-44: Verise 43 mbe gbon 44 pe woro seweɛle pele nì.

⁵⁷ E'en fò, a Pyeri wì si je ma yo fò: «Jelepɔ, mi sigi nana ɔa wi jɛn.»

⁵⁸ Sanni jenri naa, a lere wà si Pyeri wi yan, ma sho fò: «Mboro fun ki leele wo wawi mboro!» A Pyeri wi sigi nana wi pye fò: «Wo wa ma mi!»

⁵⁹ Naa leri nungba si la kaa toro, a wà sigi yo naa maga filige ngbanga fò: «Kaselege ko na, ki nana ɔa, wila pye wa wi ni fun, katugu Galile tara fenne woo wi.»

⁶⁰ A Pyeri wì sho fò: «Senre nda maa yuun yere, mi woro nari nuru.»

Le ki yongolo nungba ke ni, maa ta wila pye na para bere, a ngopolo wi si gbele.

⁶¹ A we Fò wì si kanɔa, mee wi yengele ke kan Pyeri wi na naa wele. We Fò wila Pyeri wi yeri senre nda ni, a wì si nawa to ti na, fò: «Nala sanni ngopolo wi sa gbele, ma yaa ki yo mbege filige mbe sa ta yosaga taanri mbe yo mee na jen†.»

⁶² A Pyeri wì si yiri wa funwa na, ma gbele fò jenge.

*Leele pàa Zhezu wi tegele,
maa gbɔn*

(Mati 26.67-68; Maki 14.65)

⁶³ Zhezu wila pye nambala mbele kee, poro la pye na tege wi na, naa gbɔn.

⁶⁴ Pàa wì yege ki fò mbolo ni, nɛɛ wi yewe na yuun fò: «Yenɔele li yon senre ti yo, ma gbɔn fò wì mege ki naga we na.»

⁶⁵ Pàa pye na senpere ta yege yuun wi na naa legere.

*Pàa kiti kɔn Zhezu wi na
wa kiti konfenne ngbelege
ki yege sogowo*

(Mati 26.59-66; Maki 14.55-64; Zhan 18.19-24)

⁶⁶ Naa laga kila kaa laga, a tara ti lelelele, naa saraga wofenne teele pe ni, konaa lasiri sewe jenfenne pe ni, pè si pe yee gbogolo, mee pan Zhezu wi ni wa pe kiti konfenne ngbelege ki yege sogowo.

⁶⁷ A pè suu yewe ma yo fò: «Na kaa pye Kirisi wowi mboro, ki yo we kan!»

A Zhezu wì si pe yon sogo ma yo fò: «Ali na mi kaga yo ye kan, ye se taga ki na.

⁶⁸ Na mi ka si ye yewe, ye sanla yon sogo.

⁶⁹ E'en fò, mbege le nala wo na, *Lere wi Pinambyo wi yaa cen wa Yenɔele na yafɔ li kalige kee ki na.*†

⁷⁰ Kona, a pe ni fuun pè sho fò: «Ki cen ma yen Yenɔele li Pinambyo ke?»

A Zhezu wì si pe yon sogo ma yo fò: «Yège yo, wowi mi we.»

⁷¹ Kona, a pè sho fò: «We woro na serefɔ jaa naa. Wèri logo wo jate wi yon.»

23

*Pàa kari Zhezu wi ni
wa Pilati wi yeri*

(Mati 27.1-2,11-14; Maki 15.1-5; Zhan 18.28-38)

¹ A janwa wi ni fuun wì si yiri, mee kari Zhezu wi ni wa kumanda Pilati wi yeri.

² Wama, a pe nɛɛ бага wi na, na yuun fò: «Wè saa ki nana ɔa wi ta wi yen na we tara woolo pe fanla na pe punngu, ma yo pe yiri pe je paga kaa wunlumbolo to wi nizara wi woo. Wì yo wo jate wi yen Kirisi, fò wi yen wunlunana wa.»

³ Kona, a Pilati wì suu yewe ma yo fò: «Mboro ma yen Zhufuye pe wunlunana we le?» A Zhezu wì suu pye fò: «Koyi nga mà yo we.»

⁴ A Pilati wì si saraga wofenne teele poro naa janwa wi pye fò: «Mii kajoogo kpe yan ki nana ɔa wi na.»

⁵ E'en fò, a pè si yanra senre nungba ti na, ma yo fò: «Wi yen na leele pe sunnu na pe waa wi nagawa senre ti ni. Wigi le wa Galile tara, ma toro fò wa Zhude tara ti ni fuun ti ni, ma pan ma gbɔn fò lagame.»

*Pàa kari Zhezu wi ni
wa Erɔdi yeri*

⁶ Naa Pilati wila kaa Galile mege ki logo, a wì si pe yewe, na kaa pye Zhezu wi yen Galile tara fenne woo.

⁷ Naa wila kaa ki logo ma yo Erɔdi wila pye tara nda go na pa Zhezu wila yiri wa, a wì suu torogo wa Erɔdi wi yeri. Ki piliye yi ni, kila yala Erɔdi wila pye wa Zheruzalemu fun.

⁸ Naa Erɔdi wila kaa Zhezu wi yan sanga ɔa ni, a kì si tanla wi ni fò jenge; katugu wila Zhezu wi tinme ta, nɛɛ ki jaa† mboo yan yenle ni maga yigi fò wagati titonlowo ni. Wila pye naga jate mboo yan wila kafonno la piin.

⁹ Wila Zhezu wi yewe maa jogori senlegere ni. E'en fò, Zhezu wì sila wi yon sogo senpyo nungba ni.

¹⁰ Saraga wofenne teele poro naa lasiri sewe jenfenne pe ni, pàa pye ma yere wa, na бага wi na ngbanga.

¹¹ A Erɔdi wo naa wi sorodasheelee pe ni, pe nɛɛ wi tifaga, na tege wi na, mee wunlumbolo yaripogo tiyongo ka le wi kan, mee wi songoro naa wa Pilati wi yeri.

¹² Ki pilige ki ni, Erɔdi naa Pilati pàa wɛɛnre le pe yee ni. Ma si yala, pàa pye ma pe yee mben faa.

Pàa yo pe Zhezu wi gbo
(Mati 27.15-26; Maki 15.6-15; Zhan 18.39-19.16)

¹³ A Pilati wì si saraga wofenne teele poro naa fannga fenne pe yeri, naa leele sanmbala pe ni ma pe gbogolo,

¹⁴ mee pe pye fo: «Ki nana na, yè pan wi ni na korogo ma pan mala pye ma yo wi yen na leele pe fanla. Wi si na, muu yewe ye ni fuun ye yegé na. Kapere nda fuun yè бага wi na ma yo wì pye, mii ka yan wi pye.

¹⁵ Erödi fun, wii kapege jen wi na, nga wì pye; katugu wuu songoro laga we kan. Yege wele, wii kala la pye, na li daga poo gbo.

¹⁶ Ki kala na, mi yaa ti poo gbön sapige ni, mbe suu wa.»

¹⁷ [Kila pye Paki feti pyew, Pilati wila daga mbe kasopiile nungba wa pe kan.]

¹⁸ Een fo, a pe ni fuun pe nêe gbele ngbanga ja, na yuun fo: «Ki nana na wo kan poo gbo, ma Barabasi wo wa!»

¹⁹ Ma si yala, Barabasi wo la ye wa kaso, katugu wila yiri ma je wa ca nawa, ma lere gbo.

²⁰ Pilati wo la pye naga jaa mbe Zhezu wo wa. A wì si senre ti le naa, ma para janwa wi ni.

²¹ Een fo, a pè si gbele ngbanga maa pye fo: «Wi kan tiparaga na! Wi kan tiparaga na!»

²² A Pilati wì si senre ti le naa taanri wogo ki na, mee pe yewe ma yo fo: «Yingi kapege wì pye! Mii kala la jen wi na, na li daga poo gbo. Ki kala na, mi yaa ti poo gbön sapige ni, mbe suu wa.»

²³ Een fo, a pè si koro na gbele naa ngbanga, ma yo pe Zhezu wi kan tiparaga na, a gbelege ngbanga ki si fannga ta Pilati wi na.

²⁴ Ki kaa pye ma, a Pilati wì si yere ki yerewe mbe nga paa pye na jaa ki pye.

²⁵ Na wila yiri ma je ma lere gbo, a pòo le kaso, a wì si wo wa, wo na paa pye na jaa we. A wì si Zhezu wo le pe kèe poo pye pe pyewe.

Paa Zhezu wi kan tiparaga na
(Mati 27.32-44; Maki 15.21-32; Zhan 19.17-27)

²⁶ Naa paa kaa na kee Zhezu wi ni, a pè si fili Sireni ca fenne nana wa ni. Wila yiri kere na paan. Paa pye naa yinri Simo. A pè si wo yigi ma yo wì Zhezu wi tiparaga ki tugo wì taga ki ni wì pungo na.

²⁷ Janwa gbolo là la taga Zhezu wi na konaa jeele legeré pele ni. Ki jeele paa pye na gbele na kawa Zhezu wi kala na.

²⁸ A Zhezu wì si wa ma kannga, mee pe pye fo: «Yoro Zheruzalemu jeele wele,

yaga kaa gbele mi kala na. Yaa gbele ye yee wogo konaa ye piile wogo ko kala na.

²⁹ Katugu piliye ya wa na paan, pe yaa kaa yuun fo: «Jeelle mbele pe woro na siin, naa mbele pe fa se faa konaa mbele pe fa yinne kan piile yeri, ferewe yen pe woo.»

³⁰ Kona, leele pe yaa kaa ki yuun yanwira ti kan fo: Yanwira, ye toori we na; mbaa ki yuun tinndiye pe kan fo: Ye we laral!

³¹ Na pe kaa ki piin tige tipirige[†] ko na yeen, tiwaga ko wogo ko yaa ka pye mele?»

³² Paa kari nambala kapere pyefenne shyen ni fun, mbe sa pe pinle mbe pe gbo ja Zhezu wi ni.

³³ Naa paa ka saa gbön wa laga nga paa pye na yinri «Yungorogo laga» ki na, a pè si Zhezu wì kan wa tiparaga ki na konaa kapere pyefenne shyen pe ni. Nungba la pye Zhezu wì kalige kèe ki na, sanja wila pye wì kameŋge kèe ki na. ³⁴ A Zhezu wì sho fo: «Na To, pe kapere ti kala yaga pe na, katugu nga paa piin pe sigi jen.»

A pè si pete gbön wi yariporo ti na, mee ti yeele pe yee na.

³⁵ Leele pe ni fuun paa pye ma yere wa na wele. Zhufuye teele paa pye na tege wi na, nêe yuun fo: «Ye wele, wì pele sho! Yingo wuu yee sho ye, na kaa pye wo wì yen Kirisi, na Yenŋele li wo we!»

³⁶ Sorodasheelee fun paa pye na tege wi na. Paa fulu wa wì tanla ma duven tangara kan wì yeri wuu wo,

³⁷ nêe wì piin fo: «Na kaa pye mboro ma yen Zhufuye pe wunlunana, ma yee sho ye!»

³⁸ Paa ki yonlogo wa Zhezu wì tiparaga ki go na ma yo fo: «Ja yeen, wo wì yen Zhufuye pe wunlunana we.»

³⁹ Kapere pyefenne mbele paa kan tipaara ti na, nungba la pye naa tegele na yuun fo: «Mboro ma ma yen Kirisi we! Ma yee sho, ma we sho fun ye!»

⁴⁰ Een fo, a kapere pyefo sanja wì si gbanla wì nimbye wì na, ma yo fo: «Mboro na maa ki jologo cenle nungba ki jolo, ma woro na fye Yenŋele li yege.

⁴¹ Woro wo na, nde ki daga we ni, katugu kapere nda wè pye to jologo ko we yen ki na. Een fo, ki nana na, wii kapege ka kpe pye.»

⁴² Ko pungo na, a wì si Zhezu wì pye fo: «Zhezu, na maga ka pan mbe cen wa ma wunluwo pi ni sanga na ni, ma nawa to na na!»

⁴³ A Zhezu wì suu yon sogo ma yo fo: «Kaselege ko na, mila ki yuun ma kan, nala ma yaa pye na ni wa Yenŋele li lajenge ki ni[†].»

[†] 23:30 23:30: Oze 10.8; Naga 9.6 [†] 23:31 23:31: Tige tipirige ko ki yen Zhezu we, tiwaga ko ki yen Zhufuye wuolo wele, pe kotongbanga ki kala na, pe yaa ki kan Jromu tara fenne pe kapere ti kayanga wo pe ni. [†] 23:43 23:43:

2 Koren 12.4; Naga 2.7

Zhezu wi kunwo we

(Mati 27.45-56; Maki 15.33-41; Zhan 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Yonlofugo ko kila pye na kee sa gbon, a yonlo ki si ye. A wowo pi si ye wa ki tara ti lagapyew ki ni, fo ma saa gbon yonloparaga ki na. Paraga nga paa po ma sherigo gbogo ki kon shyen, a ki si wali wa ki nandogomo.

⁴⁶ A Zhezu wi si gbele ngbanga ma yo fo: *Na To, mila na yinne li nii ma kee.*[†]

Naa wila kaa to yo, a wi si ku.

⁴⁷ Naa Jromu tara sorodasheelee tojee wila kaa ko yan ma, a wi si Yenjele li gbogo, ma yo fo: «Kaselege ko na, ki nana na, lesinje lawi.»

⁴⁸ Janwa na fuun wila pan ma gbogolo wa naga kala li wele, nga kila pye, naa paa kaa ki yan, a pe nee songoro, na pe kotooro ti gboon yesanga ki kala na.

⁴⁹ Zhezu wi jenfenne pe ni fuun paa pye ma yere wa lege, nee ki kala li wele konaa jeele mbele fuun paa taga wi na ma yiri wa Galile[†] tara pe ni.

Paa Zhezu gboo wi le

(Mati 27.57-61; Maki 15.42-47; Zhan 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Wa Zhufuye ca nga paa pye na yinri Arimate, nana wa la pye wa, paa pye naa yinri Zhozufu. Ki nana wila pye lejnje ma sin, na Yenjele li wunluwo pi singi pi pan. Wila pye kiti konfenne ngbelele ki woo wa. Een fo, kiti konfenne sanmbala nga paa yere ki na ma pye, wi sila yenle ki na.

⁵² A wi si kari Pilati wi korogo, ma saa wi yenri Zhezu gboo wi ni.

⁵³ Ko pungo na, a wi si saa Zhezu gboo wi tirige wa tiparaga ki na, maa fo parifige ni, mee saa wi le fanga ka ni, paa ki kon walaga na. Fanga fonngo layi, pe sila gboo le wa ki ni faa.

⁵⁴ Warijuwan lawi, cenpilige ki lesanga wo wila pye na jaa mbe gbon.

⁵⁵ Jeele mbele paa yiri wa Galile tara, ma pan Zhezu wi ni, paa taga Zhozufu wi na ma saa fanga ki wele konaa yegge nga na paa Zhezu gboo wi le we.

⁵⁶ Ko pungo na, a pe si songoro wa pe yinre, mee saa latikoro nuwo taan naa sinme nuwo taan gbegele, mbe ka sari gbon Zhezu gboo wi na.

Naa cenpilige kila kaa gbon, a pe si cen ma wogo, paa yegge nga na Yenjele li ngasele laa ki naga[†] we.

24

Zhezu wila yen ma yiri

wa kunwo pi ni

(Mati 28.1-10; Maki 16.1-8; Zhan 20.1-10)

¹ Yapelege ki pilige kongbannga[†] ki na, yirifaga ki na, a ki jeele pe si kari wa fanga ki yon na pe sinme nuwo taan mba paa gbegele pi ni.

² A pe si saa sinndelingbogo nga paa tege ma fanga ki yon ki ton, ki yan pege konjo maga laga wa ki yon na.

³ A pe si ye wa fanga ki nawa, een fo, pe sila we Fo Zhezu wi gboo wi yan wa.

⁴ A pe nee pe yee yewe ki wogo ki ni, a nambala shyen pele si pe yee naga wa pe na. Pe yariporo tila pye ma filige na yengele fo jenge.

⁵ A jeele pe si fye fo jenge, mee pe yere ti sogosogo. A ki nambala pe si pe pye fo: «Yingi na, a ye nee na wi yen yinwege na wi lagajaa wa kuulo pe sogowo?

⁶ Wi woro laga, wi yen ma yiri wa kunwo pi ni. Sanga na ni wila pye wa Galile tara, senre nda wila yo ma ye kan, ye nawa to ti na!

⁷ Wila yo fo: «Ki daga pe Lere wi Pinambyo wi le kapere pyefenne pe kee, poo kan tiparaga na, ki pilige taanri wogo wii yen wi yiri wa kunwo pi ni[†].»

⁸ Kona, a pe si nawa to Zhezu wi senyoro ti na.

⁹ A pe si yiri wa fanga ki tanla, mee saa ki yegge yo ma Zhezu wi pitunmbolo ke ma yiri nungba pe kan konaa leele sanmbala pe ni.

¹⁰ Jeele mbele paa yiri wa fanga ki yon na, pe mere tori nda yeen we: Mari na wi yiri wa Magidala ca, naa Zhani, naa nana na paa pye na yinri Zhaki[†] wi no Mari wi ni konaa jeele pele ni naa. A poro fun pege senre ti yo pitunmbolo pe kan.

¹¹ Een fo, ki senre tila pye pitunmbolo pe yegge na paa senre faa yen. Pe sila taga ti na.

¹² [Konaa ki ni fuun, a Pyeri wi si yiri ma fe ma kari wa fanga ki yon, mee foli ma wele wa ki nawa, mee parisanyee[†] to ce to yan wa. Ko pungo na, a wi si songoro ma kari wi go. Nga kila pye, kila wi pari[†].]

Kala na laa pye

wa Emawusi kon li na

(Maki 16.12-13)

¹³ Ki pilige nungba ki ni, Zhezu wi forogofenne shyen la pye na kee ca ka ni, pege yinri Emawusi. Ko naa Zheruzalemu

[†] 23:46 23:46: Yuuro 31.6 [†] 23:49 23:49: Yuuro 38.12; Luki 8.2 [†] 23:56 23:56: Eki 20.8-10 [†] 24:1 24:1: Maki 16.2 [†] 24:7 24:7: Luki 9.22-23 [†] 24:10 24:10: Luki 8.2; Mati 27.56pe wele. [†] 24:12 24:12: Ki verise na wi yen seweele pe ni fuun pe ni ndee nungba. Zhan 20.6-7wi wele.

ca ki ni ti mbaa culo ke ma yiri shyen yon ko tin ti yee ni.

¹⁴ Kagala ngele kaa pye, koro senre paa pye na yuun na kee.

¹⁵ Ma pe ta paa pye na para na kendige woo pe yee ni na kee, a Zhezu wo jate wi si fulo pe tanla, mee pinle pe ni na kee.

¹⁶ Paa pye naa yaan, een fo, yaraga ka la pe yege kon, pe sila wi jen.

¹⁷ A Zhezu wi si pe pye fo: «Yingi kendige yaa woo, na tanri na kee?» Kona, a pe si yere yesanga ni.

¹⁸ Pe ni, nungba la pye wa, paa pye naa yinri Kilewopasi. A wo suu pye fo: «Mboro nungba ma yen laga Zheruzalemu, mee kagala ngele ke pye piliye yan yi ni ke jen!»

¹⁹ A Zhezu wi si pe pye fo: «Yingi kagala wele koro?»

A pe suu pye fo: «Iga ki pye Nazareti ca fenne Zhezu wi na we. Yennele yon senre yofa wo wa lawi. Wila pye fannga ni wa wi kapyegele koro naa wi senyoro ti ni Yennele lo naa leele pe ni fuun pe yege na.

²⁰ We saraga wofenne teele poro naa we fannga fenne pe ni, poo le Jromu tara fenne pe kee ma yo wi daga poo gbo. A poo kan tiparaga na.

²¹ We jigi wila pye ki na ndee wo wi yaa Izirayeli woolo pe go sho. Koonga ki kagala ke pye, nala wi yen ki pilige taanri.

²² Kona ki ni fuun, jeele mbele laga we sogowa pele pan ma we kan waa kawa. Nala yirifaga ki na, pe kari na wa fanga ki yon na.

²³ Pee sa gboo wi ta wa fanga ki ni. Pe yere pan ma we pye ma yo merageye pele pe yee naga pe na wa. A merageye pege yo pe kan ma yo wi yen yinwege na.

²⁴ Ki pye ma, we ni, pele kari na wa fanga ki yon na ma saa ki yan paa yege nga na jeele pe pan maga yo we. Een fo, pee gboo jate wo yan wa.»

²⁵ Kona, a Zhezu wi si pe pye fo: «E, ye yen kambajenmbele! Ye woro na tari Yennele yon senre yofenne pe senyoro ti na fyafyaw!

²⁶ Pa ki sila daga Kirisi wi jolo yeen wii ye wa wi gbogowo pi ni wi le?»

²⁷ Ko pungo na, senre nda fuun tila yonlogo wi kanngolo wa Yennele senre sewe wi ni, a wi siri koro wi naga pe na. Maga le wa Moyisi seweele pe na, ma saa gbom fo wa Yennele yon senre yofenne pe ni fuun pe woolo pe na†.

²⁸ Naa paa kaa yongo ca nga paa pye na kee ki ni, a Zhezu wi sigi pye ndee wila toro na kee yege.

²⁹ Een fo, a pe suu yenri ma yo fo: «Koro laga we ni, yonlo kila kee sa to mako. Yembine laa woo.»

Ki kaa pye ma, a wi si ye ma saa tugu pe na.

³⁰ Naa paa kaa cen na nii wo naa poro ni, a wi si buru le ma Yennele li shari, mee wi koonlo maa kan pe yeri†.

³¹ Kona, a pe yengele ke si yenge pe na, a pe suu jen. Een fo, a wi si ko le pe na le ki yongolo nungba ke ni.

³² Kona, a pe nee pe yee piin fo: «Jaga ko ki ti sanga nga ni wi pye na para we ni wa kono, na Yennele senre ti koro wi yuun we kan, we nawa pi ja yinggi na ma!»

³³ Le ki yongolo nungba ke ni, a pe si yiri ma songoro wa Zheruzalemu, ma saa pitunmbolo pe ke ma yiri nungba pe yan pe gbogolo, poro naa pe pinleyeenle pe ni.

³⁴ A poro si pe pye fo: «Kaselege yi, we fo wi yen ma yiri wa kunwo pi ni. Wuu yee naga Simo† wi na.»

³⁵ Nga kila pye pe shyen pe na wa kono, konaa yege nga na paa Zhezu wi jen wa buru koonlosaga, a pe sigi yege yo ma pe kan.

Zhezu wila wi yee naga

wi forogfenne pe na

(Mati 28.16-20; Maki 16.14-18; Zhan 20.19-23; Kapye 1.6-8)

³⁶ Maga ta paa pye na para bere, a Zhezu wo jate wi si yiri le pe na, ma yere wa pe sogowa, mee pe shari ma yo fo: «Yeyingge ki pye ye ni!»

³⁷ A pe sunndoro ti si kon pe na, a pe nee fy; katugu paa ki yan ndee gboo yinne paa yan.

³⁸ A Zhezu wi si pe pye fo: «Yingi na, a ye jaterere wi si piri ye na. Yingi na, a ye jaterere wi nee ye koon shyenzyen!

³⁹ Yanla keyen yo naa na tooro ti wele, yege jen ye yo fo mi jate muwi! Ye jiri na na ye wele, katugu wire naa kajelege na pye gboo yinne li ni, paa yege nga na ye yen nari yaan na ni we.»

⁴⁰ Naa wila kaa to yo ma, a wi suu keyen naa wi tooro ti naganaga pe na.

⁴¹ Nayinne ndorogo ki na, konaa naa kila pe pari ki kala na, pe sila ya taga ki na mbe yo wowi. Ki kaa pye ma, a Zhezu wi si pe yewe ma yo fo: «Yaakaga yen laga ye yeri le?»

⁴² A pe si ngbankaala konlo kan wi yeri.

⁴³ A wi sili sho mali ka le pe yege na.

⁴⁴ Kona, a wi si pe pye fo: «Sanga nga ni mi yen ye ni, senre nda mila yo ye kan tori nda fo: Kagala ngele fuun ke yonlogo na kanngolo wa Moyisi lasiri wi ni, naa Yennele yon senre yofenne pe seweele pe

† 24:27 24:27: Dete 18.15-18; Yuuro 22.2-9; Eza 53 † 24:30 24:30: Mati 14.19 † 24:34 24:34: 1 Koren 15.5

ni, naa Yenñele gbogoyuuro sewe wi ni, ke daga mbe pye mbe ke yee yon fili.»

⁴⁵ Kona, a wi si tijinliwe kan pe yeri pe ta pe Yenñele senre sewe wi koro jen.

⁴⁶ A wi si pe pye fo: «Ki yen ma yonlogo ma yo fo: Kirisi wi daga mbe jolo mbe ku, ki pilige taanri wogo, wii yen wi yiri wa kunwo pi ni.

⁴⁷ Pe yaa kaa ki yari tara woolo pe ni fuun pe kan wi mege ki na, fo ki daga pe pe kapere ti jen peri yaga, jango ti kala mbe yaga pe na. Pa pe yaa kaga le wa Zheruzalemu.

⁴⁸ Yoro wo na, ye yen ki kagala ke serefenne.

⁴⁹ Ye wele, na To wila yarikanga nga yon folo kon mbe kan, mi yaa ki torogo ye kan. Een fo, ye daga mbe koro wa ca nawa fo naayeri fannga ki sa tigi ye na ki ye ye ni.»

Zhezu wila kari wa Yenñele na

(Maki 16.19-20; Kapye 1.9-11)

⁵⁰ Ko pungo na, a Zhezu wi si kari pe ni wa ca ki pungo na, wa Betani yon ki na, mee wi keyen yi yirige ma duwaw pe na.

⁵¹ Maa ta wila pye na duwaw pe na, a wi si kaa yiri le pe tanla, mee kari wa yenñele na.

⁵² A pe suu gbogo, mee songoro nayinme coli wa Zheruzalemu.

⁵³ Sanga pyew paa pye wa sherigo gbogo ki ni, na Yenñele li gbogo.

Zhezu Kirisi Sentanra nda ZHAN la yonlɔgo Sɛwɛ wi nawa senrɛ

Ki sɛwɛ ɲa Zhan wo wila wi yonlɔgo. Zhan wo naa wi ndo Zhaki wi ni paa pye Zhezu wi pitunmbolo ke ma yiri shyen poro pele. Poro naa pe to Zebede wi ni paa pye ngbanra wofenne wa Galile lɔgbɔgo ki ni. Naa Zhezu wila kaa pe yeri, a pɛ sigi tunngo ki yaga mɛɛ taga wi na. Mbege le le ko sanga wo na, a pɛ si pye Zhezu wi wenne jembele. Wa Zhezu Sentanra nda Zhan wi yonlɔgo ti ni, wi suu yɛɛra mɛge ki le wa, ɛɛn fɔ wila para wi yɛɛ wogo na ma yo fɔ: «Lere ɲa wi yen ma Zhezu wi ndanla» (13.23; 19.26; 20.2, 7; 21.20). Wila ko pye ma mbege naga fɔ wuu yɛɛ tirige.

Naa paa Zhezu wi kan wa tiparaga ki na, wila ki yo Zhan wi kan ma yo wila wi no Mari wi kala li yongo wi kan (19.25-27).

Laga ki Sentanra nda ti ni, Zhan wi yen naga nari we na ma yo fɔ Zhezu wo wi yen Yenɲele na li yen To li pinambyo nungba pe we. Yenɲele lili pinambyo Zhezu wi torogo laga dunruya wi ni wi pan wi ku we kapere ti kala na, jango lere ɲa fuun ka taga wi na, wi yinwege ɲa wa yenɲele na ki ta, ko ɲga ki yen kosaga fu (3.16). Zhan wi yarilegere senre yo we kan, nda ti woro wa Sentanra sɛwɛle taanri sanmbala pe ni.

Zhan wi yen naga nari we na fɔ Zhezu wila para wi «wagati» wogo na (2.4; 7.30; 8.20; 12.23, 27; 13.1; 16.32; 17.1). Ki wagati wi yen na Zhezu wi kunwo wogo ko nari konaa wagati ɲa wi yaa ka gbogowo ta naa wa yenɲele na we.

Sentanra nda Zhan yonlɔgo ti yen ma kon ma yiri konsagboro shyen. Wa ti konsagbogo kongbannga ki ni, kagala ngele Zhezu wila pye sanni wi «wagati» wi sa gbɔn, wɛ ke yan wa (1-12). Zhan wigi yo wa we kan paa yegɛ ɲga na Zhan Batisi wila sɛɛya yo Zhezu wi wogo na konaa paa yegɛ ɲga na Zhezu wila wi pitunmbolo kongbanmbala pe yeri. Wɛge yan fun fɔ Zhezu wila kari karisaga legere na wa Zheruzalemu Zhufuye fetiye pe na. Zhezu wila para lelegere ni, konaa ma pe naga yaara ta ni, nda ti yen kagbogo yon. Zhezu wi kafɔngɔlo legere pye fun. Zhan wi ki kafɔngɔlo koloshyen wo wa ke ni, mbege naga we na fɔ kaselege ko na, Zhezu wo wi yen Yenɲele li pinambyo we.

Wa Sentanra ti konsagbogo shyen wogo ki ni, naa Zhezu wi wagati wila kaa pan ma gbɔn, kagala ngele wila pye, Zhan wi yen na ke yuun we kan (13-21). Pe mbaa Zhezu

wi gbo pilige ɲga ni ki yembine li yegɛ, wila li wi fɔrgofenne ke ma yiri shyen pe ni, ma kotogo sogowo senre yo pe kan konaa ma Yenɲele yenri pe kan. Mbe taga wa ko na, Zhan wi yen naga yuun we kan paa yegɛ ɲga na Zhezu wila ku, ma yen ma yiri wa kuulo pe sogowo konaa maa yɛɛ naga wi fɔrgofenne pe na.

Wa sɛwɛ wi kosaga yeri, Zhan wi yen naga yuun paa yegɛ ɲga na Zhezu wila fili wi fɔrgofenne pe ni wa Tiberiyadi lɔgbɔgo ki yon na konaa senre nda wila yo Pyeri naa Zhan pe wogo na.

Sɛwɛ wi yen ma koonlo yegɛ ɲga na

Zhezu wo wi yen Yenɲele li senre re 1.1-18

Zhan Batisi wi sɛɛya konaa Zhezu wi fɔrgofenne kongbanmbala wele 1.19-51

Zhezu wi kacɛn kagala koloshyen konaa wi tunngo ɲga wi pye kpengbelengbe 2.1-12.50

Zhezu wi senyoro ma sara konaa Yinne kpoyi li panga ye 13.1-17.26

Zhezu wi kunwo naa wi yenɛɛ ma yiri wa kunwo pi ni 18.1-20.31

Zhezu wila fili wi fɔrgofenne koloshyen ni wa Tiberiyadi lɔgbɔgo ki yon na 21.1-25

ZHEZU WO WI YEN YENɲELE LI SENRE RE

1.1-18

¹ Fafafa, sanga ɲa ni dunruya wi fa da, Senre tila pye wa. Tila pye wa Yenɲele li ni ma pye Yenɲele.

² ɲa pe yinri Senre wila pye wa Yenɲele li ni maga le wa fafafa na dunruya wi fa da.

³ Yenɲele li yaara ti ni fuun ti gbegɛle wo fannɲa na. Yaara nda fuun ti gbegɛle, ko ka si gbegɛle na wo ma.

⁴ Yinwege kila pye wo ni. Ki yinwege kila pye na yanwa kaan leele pe yeri.

⁵ Ki yanwa pi yen na yin mbele pe wa wɔwo pi ni pe kan. ɛɛn fɔ, pee yenle pi na.

⁶ A Yenɲele li si nanja wa tun, paa pye naa yinri Zhan.

⁷ Wo wila pan paa sɛɛfo yen na yanwa pi senre yuun, leele pe ni fuun pe ta pe taga pi na wi senre ti fannɲa na.

⁸ Zhan jate wo ma wila pye ki yanwa we. ɛɛn fɔ, wo la pan mbaa pi sɛɛya wi yuun.

⁹ Ki yanwa po pila pye yanwa jembe we, mba pi pan laga dunruya wi ni, na yin leele pe ni fuun pe kan.

¹⁰ ɲa pe yinri Senre wila pye laga dunruya wi ni. Wo fannɲa na Yenɲele laa dunruya wi gbegɛle. Konaa ki ni fuun, dunruya woolo pe suu jen.

¹¹ Wila pan wi woolo pe korɔgo, ɛɛn fɔ, wi woolo pe sila yenle wi na.

¹² Konaa ki ni fuun, jenri mbele paa yenle ma taga wi na, wi fannga kan poro yeri pe pye Yennele li piile.

¹³ Pee pye Yennele piile lere selomo na, kii pye senwee pyo nandanwa kala, nakoma nana fannga na. Een fo, Yennele lo li pe pye li piile.

¹⁴ Senre tila pan ma pye senwee pyo, ma cen laga we sogowo. Wi yen ma yin yinne naa kaselege ki ni. A woo gbogowo pi yan, mba Pinambyo nungba pe wi ta wi To Yennele li yeri we.

¹⁵ Zhan wila para wi senre na, ma gbele ngbanga ma yo fo: «Ija mila wi senre yo ma yo wi yaa pan na pungo na, wowi na we. Wi mege ki gbogo ma we na wogo ki na, katugu wila pye wa, na pe fanla se.»

¹⁶ We ni fuun we tasaga ta wa wi yarijende legere ti ni, ma yinne ta ma tagala pi yee na.

¹⁷ Yennele laa li lasiri wi kan we yeri Moyisi wo fannga na. Een fo, Yennele li yinne naa li kaselege ti pan Zhezu Kirisi wo fannga na.

¹⁸ Lere fa Yennele li yan yenle ni fyew. Een fo, Pinambyo nungba na wi yen Yennele, ma pye wa Tofu wi ni, wo wi Yennele li cenlomo pi naga we na.

ZHAN BATISI WI SEREYA KONAA ZHEZU WI FOROGOFENNE KONGBANMBALA WELE

1.19-51

Zhan Batisi wi senyoro re

(Mati 3.1-12; Maki 1.1-8; Luki 3.1-18)

¹⁹ Sereya na Zhan wila yo wowi na we, naa Zheruzalemu ca Zhufuye paa saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pele tun wa wi yeri ma pe saa yewe pe yo fo: «Ambo wi mboro?»

²⁰ Zhan wi sila je mbe pe yon sogo. Een fo, wila ki yo maga filige pe kan jenge ma yo fo: «Mi ma mi yen Kirisi we.»

²¹ A pe suu yewe ma yo fo: «Ki pye ma, ambo wi mboro? Mboro ma yen Eli we le?» A Zhan wi si pe pye fo: «Ayoo, wo ma mi.» A pe suu pye fo: «Yennele yon senre yofa wowi mboro le?» A Zhan wi sho naa fo: «Ayoo, wo ma mi.»

²² Kona, a pe suu pye fo: «Ambo wi mboro? Ki yo we kan we ta we saga yo mbele pe we tun pe kan. Yingi maa yuun maa yee wogo ki na?»

²³ A Zhan wi si Yennele yon senre yofa Ezayi wi senre ti yo pe kan ma yo fo:

«Muwi mi yen nana na wi magala li yen na yinrigi wa gbinri wi ni na yuun fo:

«Ye we Fo wi kono li gbegele li sin jenge!» »†

²⁴ Pitunmbolo mbele paa tun wa Zhan wi yeri, Fariziye poro pele la wele.

²⁵ A poro suu yewe ma yo fo: «Na kaa pye mboro ma ma yen Kirisi we, nakoma Eli, nakoma Yennele yon senre yofa we, yingi na, a ma nee leele pe batize?»

²⁶ A Zhan wi si pe yon sogo ma yo fo: «Mi wo na, mi ye batize tonmo ni, een fo, lere wa yen laga ye sogowo, ye si wo jen.

²⁷ Wila paan wa na pungo na. Mi yere woro ma yala jenge mboo sawira manda ti sangala.»

²⁸ Ko kagala ngele koro la pye na piin wa Betani ca†, wa Zhuriden gbaan wi kee sannga ki na, wa laga nga Zhan wila pye na leele pe batize we.

Zhezu wi yen Yennele li Simbapyo

²⁹ Ki goto pinliwe pi ni, a Zhan wi si Zhezu wi yan wila paan wi korogo, mee yo fo: «Ye wele, Yennele li Simbapyo wowi na we, wo wi yen dunruya woolo pe kapere ti laga fo pe na.

³⁰ Wo mila para wi senre na ma yo fo: Nana wa yen na paan wa na pungo na. Wi mege ki gbogo ma we na wogo ki na, katugu wila pye wa, na pe fanla se.

³¹ Mi jate mi sila ki lerefo wi jen. Een fo, mi pan na leele pe batize tonmo ni, jango mboo naga Izirayeli woolo pe na poo jen.»

³² A Zhan wi sigi sereya wi yo ma yo fo: «Mi Yinnekpoyi li yan li yiri wa Yennele na na tinri paa ketene yen, ma pan ma cen wi na.

³³ Mi sila wi jen. Een fo, Yennele na lilan tun mbe pan mbaa leele pe batize tonmo pi ni, ligi yo na kan ma yo fo: «Ma yaa ka Yinnekpoyi li yan li tigi ma koro lere wa na, ko fo wo wi yaa leele pe batize Yinnekpoyi li ni.»

³⁴ Ki wogo migi yan, mi nee ki sereya wi yuun fo wo wi yen Yennele li Pinambyo we.»

Zhezu wi forogofenne

kongbanmbala kangurugo wele

³⁵ Ki goto pinliwe pi ni, Zhan wila pye wa ki laga ki na naa, wo naa wi forogofenne shyen ni.

³⁶ Naa wila kaa Zhezu wi yan wila toro, a wi sho fo: «Yennele li Simbapyo wi na!»

³⁷ A Zhan wi forogofenne shyen pe si nda wila yo ti logo, mee taga Zhezu wi na.

³⁸ A Zhezu wi si kannga ma wele, mee pe yan pe taga wi na. A wi si pe yewe ma yo fo: «Yingi yaa jaa?»

A pe suu pye fo: «Arabi!» Ko koro wo yen fo: «We Nagafa!» «Ma tugu se yeri?»

³⁹ A Zhezu wi si pe yon sogo ma yo fo: «Ye pan we kari, ye yaa saga yan!»

† 1:21 1.21: Dete 18.15

† 1:23 1.23: Eza 40.3

† 1:28 1.28: Kiti 7.24

A pè si pinle wi ni ma kari, mɛɛ saa wi tugusaga ki yan. Yonlo kila koro jenri mbe si kɔ. A pè si koro wa, ma yonlo sannga ki pye wa wi ni.

⁴⁰ Ki leele shyen mbele pàa Zhan wi senre ti logo ma taga Zhezu wi na, pàa pye na wa yinri Andire. Wila pye Simo Pyeri wi nɔsepyo lenana.

⁴¹ A Andire wi si kari ghen ma saa wi nɔsepyo Simo wi yan, ma suu pye fɔ: «Wè Mesi wi yan.» Ki mege ki koro wowi ɲa fɔ: «Shɔfɔ.»

⁴² A wi si kari Simo wi ni wa Zhezu wi yeri. Naa pàa ka saa ghen, a Zhezu wi suu wele ma suu pye fɔ: «Mboro pe yinri Simo, Zhan pinambyo we. Eɛn fɔ, yingɔ pe yaa loon yinri Sefasi, ko koro wo ɲa sinndelege.»

⁴³ Ki goto pinliwɛ pi ni, a Zhezu wi si yere ki yerewe mbe kari wa Galile tara. A wi si saa fili Filipu wi ni, ma suu pye fɔ: «Pan ma taga na na, ma pye na fɔrɔgɔfɔ.»

⁴⁴ Pa Filipu wila yiri wa Betisayida ca. Ko ca nungba ko kila pye Andire naa Pyeri pe ca ye fun.

⁴⁵ Ko pungo na, a Filipu wi si saa Natanayeli wi yan, ma suu pye fɔ: «Nana ɲa Moyisi wila para wi senre na wa lasiri sewe wi ni, a Yɛnɲele yon senre yofenne fun pè para wi senre na wa pe woolo pe ni, wòo yan. Zhozufu pinambyo Zhezu wowi, ɲa wi yiri wa Nazareti ca we.»

⁴⁶ A Natanayeli wi suu pye fɔ: «Yarijɛnge mbe ya yiri wa Nazareti?»

A Filipu wi suu pye fɔ: «Ta paan we kari, ma saa yan ma yɛ.»

⁴⁷ Naa Zhezu wila kaa Natanayeli wi yan wila paan wi kɔrɔgɔ, a wi sho fɔ: «Ija yɛɛn, wi yɛn Izirayeli woo kaselege na, nambara suu ndanla.»

⁴⁸ A Natanayeli wi suu yewe ma yo fɔ: «Màla jɛn mɛlɛ?»

A Zhezu wi suu pye fɔ: «Mòo yan na wa figiye tige ki nɔgɔ, na Filipu wi foon yeri.»

⁴⁹ Kona, a Natanayeli wi suu pye fɔ: «Nagafɔ! Mboro ma yɛn Yɛnɲele li Pinambyo we. Mboro ma si yɛn Izirayeli woolo pe wunluwo we.»

⁵⁰ A Zhezu wi suu pye fɔ: «Naa mòo pye ma yo mòo yan na wa figiye tige ki nɔgɔ, ko ma ki ti mà taga na na le? Ma yaa ka kagbɔgolo kele yan naa mbe wɛ na lo na.»

⁵¹ A Zhezu wi sho naa fɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, ye yaa ka yɛnɲele li yan li yenge, mbe mɛrɛgeye pe yan pe yɛn na nuru na tinri Lere wi Pinambyo wi na†.»

ZHEZU WI KACɛN KAGALA KOLɔSHYEN KONAA WI

TUNNGO NGA WI PYE KPENGBELENGBE

2

2-12

*Jayire nda tila pye
wa Kana ca ki ni*

¹ Naa ko kagala koro la kaa toro, ki pilige taanri wogo ki na, pàa pye na jayire piin wa Kana ca, wa Galile tara. Zhezu wi nɔ wila pye wa ki jayire ti na.

² Pàa Zhezu wo naa wi fɔrɔgɔfenne pe yeri ki jayire ti na fun.

³ Ma pe ta wa, naa duven wila kaa kɔ, a Zhezu wi nɔ wi si saa wi pye fɔ: «Leele pe duven wi kɔ.»

⁴ A Zhezu wi suu pye fɔ: «Jele, ɲga mi yaa pye, mboro ma ma yaa ki yo na kan. Na wagati wi fa ghen ghen.»

⁵ Kona, a Zhezu wi nɔ wi si saa tunmbyeele pe pye fɔ: «Wiga ka yo ye kala na fuun pye, ye li pye!»

⁶ Sinndeɛre cɔgbɔrɔ kogoloni la pye wa, nda Zhufuye pàa tege na kori wa ti ni na wunru, ma yala pe sherege kongolo ke ni. Litiri nafa tijere, nakoma cenme naa nafa (120) wi mbaa ya mbe ti nungba nungba pyew ti yinyin tɔnmɔ ni.

⁷ A Zhezu wi si tunmbyeele pe pye fɔ: «Yege cɔgbɔrɔ nda ti yin na kan tɔnmɔ ni!»

A pè siri yin tɔnmɔ pi ni fɔ wa ti nungbogolo ke na.

⁸ Kona, a Zhezu wi si pe pye fɔ: «Yingɔ, yege tɔnmɔ mba pa ko jenri, ye saa kan jayire to wi yeri.»

A pè si pa ko ma saa pi kan wi yeri.

⁹ A jayire to wi si tɔnmɔ mba pila kannga duven pi sho maa nene. Wi sila ki duven wi yirisaga jɛn. Eɛn fɔ, tunmbyeele mbele pàa ki tɔnmɔ pi ko poro laga jɛn. Ki kaa pye ma, a jayire to wi si japolɔ wi yeri,

¹⁰ ma suu pye fɔ: «Lere pyew, duven taan wo wi ma keli ma yɛɛle leele pe na ghen. Na paga ka wo legere, pe ma sila tipeɛn wi yɛɛle pe na. Eɛn fɔ, mboro ma duven taan wi tege fɔ yingɔ.»

¹¹ Ko kila pye Zhezu wi kafonno kongbanna na wila pye we. Pa wila li pye wa Kana, wa Galile tara, ma ta maa gbogowo pi naga wi fɔrɔgɔfenne pe na. A pè si taga wi na.

¹² Ko jayire to pungo na, a Zhezu wi si kari wa Kaperinawu ca, wo naa wi nɔ, naa wi nɔsepiile konaa wi fɔrɔgɔfenne pe ni, ma saa piliye jenri pye wa.

† 1:51 1:51: Ki verise wi yɛn na para na kee Zhakobu yariyanga ko yeri, Zhene 28.12-13. Mɛrɛgeye pe yaa kaa tunngo piin Zhezu wi kan, mboɔ kan wila kagbɔgolo naa kafonngolo piin.

¹⁷ Yennele lii li Pinambyo wi tun laga dunruya wi ni wi pan wi kiti kon senweele pe na. Een fo, lüu tun, jango dunruya woolo pe sho wi fannga na.

¹⁸ «Lere na wi taga Pinambyo wi na, kiti se kon wo na. Een fo, lere na wii taga wi na, kiti kon wo na mako, katugu wii taga Yennele li Pinambyo nungba wi na.

¹⁹ Ki kiti wi pango ki nga: Yanwa pi pan laga dunruya wi ni, een fo, a wowo pi leele pe ndanla ma we yanwa pi na, katugu pe kapyere ti yen ma tijanga.

²⁰ Lere na fuun wila kapege ki piin, yanwa pi woro ma ki fo wi ndanla fyew. Wila yenle mbe pan wa yanwa pi na, jango kapyere nda wila piin tiga ka yiri funwa na.

²¹ Een fo, lere na wi maa tanri kaselege ki na, wi maa paan wa yanwa pi na, jango paa ki yaan jenge fo wi yen naa kapyere ti piin na Yennele li gbogo.»

Zhan wila Zhezu wi gbogo

²² Ko pungo na, Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni pe si kari wa Zhude tara. A wi si koro wa ma wagati pye wa pe ni. Wila pye na leele pe batize.

²³ Zhan fun wila pye na leele pe batize wa Eno ca, wa Salimu ca ki tanla; katugu tonmo legere la pye wa ki laga ki na. Leele paa pye na kee Zhan wi korogo, a wila pe batize.

²⁴ Ki sanga wi ni, kila yala pe fa Zhan wi le wa kaso gben*.

²⁵ Pilige ka, Zhan forogofenne pe le la pye na kendige woo Zhufuye nanja wa ni mbe yee jogo mbe pye kpoyi wa sherege kono li ni ko wogo na.

²⁶ A pe si kari Zhan wi korogo ma suu pye fo: «We Nagafo, wele! Nanja na wila pye ma ni wa Zhuriden gbaan wi kee nga na, na maa pye na seraya wi yuun wi kanngolo, wila leele pe batize yingo. Leele pe ni fuun paa kee wi korogo.»

²⁷ A Zhan wi si pe yon sogo ma yo fo: «Lere se ya yaraga ka ta, na Yennele li sigi kan wi yeri.

²⁸ Yoro jate ye mbe ya mbege seraya wi yo fo migi yo ma yo fo: «Mi ma mi yen Kirisi we. Een fo, Yennele laa mi tun wa wi yege wi*.»

²⁹ Japolo wo wi yen na pijo wi ma pye wi woo. Een fo, japolo wi wonlo wi ma pye le wi tanla na nuru wi yeri. Nayinme ma pye wi yeri fo jenge japolo wi senre nda wila yuun wila nuru ti kala na. Pa na nayinme pi yen ma fun, pi yee yon fili yingo.

³⁰ Ki daga wo mege ko mbaa yinrigi, mi na wogo ko mbaa tuun.»

Na wi yiri wa Yennele na ma pan

³¹ Na wi yiri wa naayeri ma pan, wo wi yen leele pe ni fuun pe go na. Na wi yen laga tara na, wo yen tara na woo, tara na kagala koro senre wi maa yuun. Een fo, na wi yiri wa naayeri, wo wi yen leele pe ni fuun pe go na.

³² Nga wi yan konaa nga wi logo, to wila yuun. Een fo, lere si yenle wi seraya wi na.

³³ Na ka yenle wi seraya wi na, wo maga jen ma yo Yennele li yen na kaselege yuun.

³⁴ Na Yennele li tun, Yennele li senre to wila yuun, katugu Yennele li li Yinnekpoyi li kan wi yeri, li sili taanla.

³⁵ Pinambyo wi yen ma Tofo wi ndanla, a wi yaraga pyew ki le wi kee.

³⁶ Lere na ka taga Pinambyo wi na, yinwege mbakogo ki yen wi wogo. Een fo, na na si taga wi na, wo se kaga yinwege ki ta. Een fo, Yennele li nangbanwa pi yaa koro ki fo wi ni.

4

Zhezu wila para Samari tara fenne jo wa ni

¹ Ko pungo na, a Fariziye pe sigi logo ma yo Zhezu wila pye na forogofenne legere taa na pe batize ma we Zhan wi na.

² Ma si yala, Zhezu wo jate ma wila pye na leele pe batize. Een fo, wi forogofenne poro paa pye na pe batize.

³ Naa Zhezu wila kaa ki wogo ki logo, a wi si yiri wa Zhude tara mee songoro wa Galile tara.

⁴ Wi karisaga, kila daga wi Samari tara ti pari wi kari.

⁵ A wi si saa gbön Samari tara ca ka ni, pege yinri Sikari. Zhakobu wila kere nda kan wi pinambyo Zhoze fu wi yeri†, pa ki ca kila pye wa ti tanla.

⁶ Pa Zhakobu kolo wila pye wa ki laga ki na. Naa Zhezu wila kaa tanga ma te, a wi si saa cen wa ki kolo wi yon na. Yonlofugo sanga la wi.

⁷ A Samari tara fenne jo wa si pan mbe ko, a Zhezu wi suu pye fo: «Tonmo pa kan na yeri mbe wo.»

⁸ Ko sanga wo ni, Zhezu wi forogofenne paa kari wa ca nawa sa yaakara lo.

⁹ A Samari tara fenne jo wi si Zhezu wi pye ma yo fo: «A! Mboro yen Zhufuye woo, muu yen Samari tara fenne woo, mele, a ma nee tonmo yenri na yeri?»

Jele wila ko yo ma, katugu Zhufuye pe sila pye na yenlegi mbaa kanungbanja piin Samari tara fenne pe ni.

¹⁰ A Zhezu wi suu pye fo: «Ndee ki pye Yennele li yarikanga maga jen, konaa na wila ma yenri tonmo pi ni mboo wo, ndee ki pye maa jen fun, mboro ma jen na wo

yenri tònmo ni, wi jen na yinwege tònmo kan ma yeri.»

¹¹ A jele wì suu pye fò: «Na fò, kòlò yarikogo woro ma yeri, kòlò jate wi yen ma jugo. Ki yinwege tònmo ma yaa pi ta se suu ko?»

¹² We tele Zhakobu wo wigi kòlò ña wi kan we yeri. Wo jate wùu tònmo pa wò. A wi piile naa wi yaayoro ti pa wò. Maa ki sonri nde ma we Zhakobu wi na wi le?»

¹³ A Zhezu wì suu pye fò: «Lere ña fuun wila ki tònmo mba pi woo, wògo yaa kaa yigi naa fònnogo.»

¹⁴ Een fò, tònmo mba mi yaa kan, ña ka pa wò, wògo soo yigi naa fyew; katugu tònmo mba mi yaa kan wi yeri, pi yaa kannga mbe pye pulugo wa wi ni mbaa fuun mbe yinwege mbakogo ki kan wi yeri.»

¹⁵ A jele wì suu pye fò: «Na Fò, ki tònmo pa kan na yeri mboo wò, jango wògo ka kanla yigi naa, mbe songoro mbe pan mbe ko laga naa!»

¹⁶ A Zhezu wì suu pye fò: «Kari ma soón polò wi yeri ye pan laga!»

¹⁷ A jele wì suu pye fò: «Nanja woro na yeri.»

A Zhezu wì suu pye fò: «Kaselege ko mà yo ma yo nanja woro ma yeri;

¹⁸ katugu nanja kangurugo wo mà cèn wi yeri. Ma yen ña yeri yingò, ma polò ma. Kaselege mà yo.»

¹⁹ A jele wì suu pye fò: «Na Fò, mòò wele mòò yan, Yenjele yon senre yofò wo wawi mboro.

²⁰ Faa woro Samari tara fenne pa we teleye paa pye na Yenjele li gbogo laga ki yanwiga nga ki na. Een fò, yoro Zhufuye wele, ye ma yo laga nga leele pe daga mbaa Yenjele li gbogo, ko ki yen Zheruzalemu† we?»

²¹ A Zhezu wì suu yon sogo ma yo fò: «Jele, taga senre nda mi yaa yo ti na! Wagati wa na paan, ye yaa kaa Yenjele na li yen To li gbogo, ki se kaa piin laga ki yanwiga nga ko na, nakoma wa Zheruzalemu. Ki kala na, leele pe maa Yenjele li gbogo laga nga na ko woro yaraga.

²² Yoro Samari tara fenne wele, nga ye maa gbogo, ye sigi jen. Woro Zhufuye, nga we maa gbogo wege jen; katugu wege jen ma yo pa showò pì yiri wa Zhufuye pe yeri.

²³ Een fò, wagati wa na paan, ki wagati wì gbòn mako yere, Yenjele li gbogofenne jembele pe yaa kaa li gbogo yinne naa

kaselege ni; katugu mbele pe maa li gbogo ko gbogolomò po na, poro li yen na jaa.

²⁴ Yenjele li yen yinne. Ki kala na, mbele paa li gbogo, ki daga paa li gbogo yinne naa kaselege ni.»

²⁵ Kona, a jele wì suu pye fò: «Migi jen ma yo Mesi wì yaa ka pan, Mesi ko koro wo ña Shofò. Na wiga ka pan, wi yaa ka kagala ke ni fuun ke yegé yo mbe we kan.»

²⁶ A Zhezu wì suu pye fò: «Mi ña mila para ma ni, muwi.»

²⁷ Ko sanga wo ni, a Zhezu wì fòrogofenne pè si songoro ma gbòn le wi na. Naa paa kaa wi yan wila para jele wi ni, a ki si pe pari. Een fò, wa kpe sila ya mboo yewe mbe yo fò: «Yingi maa jaa wi yeri? Nakoma yingi na ma nne para ki jele ña wi ni?»

²⁸ Kona, a jele wì suu cokogo ki yaga le mee songoro wa ca, ma saa ki yo ca woolo pe kan fò:

²⁹ «Ye pan ye sa nanja wa wele! Kagala ngele fuun mi pye, wì ke ni fuun ke yo mala kan. Ye yo Kirisi wo ma?»

³⁰ Kona, a leele pè si yiri wa ca nne kee Zhezu wì korogo.

³¹ Ko sanga wo ni, Zhezu wì fòrogofenne paa pye naa yenri na yuun fò: «We nagafa, pan ma ka ma!»

³² Een fò, a Zhezu wì si pe pye fò: «Yaakara ta yen na yeri mbe ka, nda yee jen.»

³³ Kona, a fòrogofenne pe nne pe yee yewe na yuun fò: «Lere wa pan ma yaakara kan wi yeri wi le?»

³⁴ A Zhezu wì si pe pye fò: «Na yaakara to ti yen mbaa na tunvò wi nandanwa kala li piin, mbe tunngo nga wi kan na yeri ki pye mbege yon fili.

³⁵ Yoro wo na, ye maa ki yuun ma yo fò: Kì koro yenge tijere yarilire ti konsanga wii gbòn. Een fò, mila ki yuun ye kan, ye yegé yirige ye keere ti wele. Yarilire ti le mako. Ti konsanga wi gbòn.

³⁶ Ña wila yarilire ti koon, wila wi sara wi taa mako na yarilire ti gbogolo, nda ti yen yinwege mbakogo woro, jango yarilire lugufò wo naa ti konfò wi ni, pe pinle paa yogori ja†.

³⁷ Yomiyele na pe maa waa ma yo fò: «Wa ma yarilire ti lugu, wa ma kaa ti kon,» li yen kaselege.

³⁸ Ko ki yen paa ye wogo ki yen. Kere nda yee ti tunngo pye, mi ye tun ye sari yarilire ti kon. Pele wele paa ti tunngo pye, a yoro nne tonli taa wa pe tunngo ki ni.»

† 4:20 4:20: Dete 12.11; 1 Wunlu 9.3; Yuuro 132.13-14

† 4:36 4.35-36: Keere to ti yen leele mbele paa yiri wa ca na paan mbe Zhezu wi yan we. Yarilire nda ti le, a ti konsanga wi gbòn, to yen naga nari fò sanga wi gbòn leele pe yee kan Yenjele yeri pe gbogolo wa li wunluwo pi ni. Yarilire konfò wo wi yen ña wila leele pe piin, a paa kanngi na tari Yenjele li na mbe yinwege mbakogo ki ta. Yarilire lugufò wo wi yen ña wila keli ma yenjele senre ti yo leele pe kan we.

³⁹ Ki Samari ca woolo pe legere la taga Zhezu wi na, jele wila senre nda yo ti kala na, fo: Kagala ngele fuun mi pye, wi ke yo mala kan.

⁴⁰ Naa ki ca woolo paa kaa saa gbɔn wa Zhezu wi na, a pɛ suu yenri ma yo wi koro wa pe ni. A Zhezu wi si koro wa pe ni ma piliye shyen pye wa.

⁴¹ A leele pɛle taga Zhezu wi na naa legere ma we kongbanmbala pe na, senre nda wila pye na yuun ti kala na.

⁴² A pe nee jele wi piin fo: «Yingo senre nda ma yo, to nungba ma ti ti we taga wi na. Een fo, woro jate wɔɔ senyoro ti logo we ye. Wege jen ma yo kaselege wo wi yen dunruya woolo pe Shofɔ we.»

Zhezu wila legbɔɔ wa pinambyɔ sagala

⁴³ Naa Zhezu wila kaa piliye shyen pye wa ki laga ki na, a wi si yiri wa, mee kari wa Galile tara.

⁴⁴ Katugu Zhezu wo jate wila ki yo ma yo fo: «Paa la Yenjele yon senre yofɔ wi gbogo wa wi tara jate ti ni†.»

⁴⁵ Naa wila kaa saa gbɔn wa Galile tara, a ki tara woolo pɛ suu yigi fo jenge; katugu poro fun paa kari wa Zheruzalemu Paki feti wi na, kafɔngɔlo ngele Zhezu wila pye, paa ke yan.

⁴⁶ A wi si kari naa wa Kana, wa Galile tara. Pa wila tɔnmɔ pi kannga duven† wa ki ca ki ni. Gboforoneri wi legbɔɔ wà la pye wa ki laga ki na, wi pinambyɔ la pye na yaa wa Kaperinawu ca.

⁴⁷ Naa ki legbɔɔ wila kaa ki logo ma yo Zhezu wi yiri wa Zhude tara ma pan wa Galile tara, a wi si kari wi korogo, ma saa wi yenri ma yo wi kari wa Kaperinawu, wi saa pinambyɔ wi sagala wi kan, wo la pye na kuun.

⁴⁸ A Zhezu wi suu pye fo: «Na ye woro na kafɔngɔlo naa kagbɔgɔlo yaan, ye se yenle mbe taga na na fyew.»

⁴⁹ A legbɔɔ wi suu yon sogo ma yo fo: «Na Fɔ, shokari wa na go, sanni na pinambyɔ wi sa ku.»

⁵⁰ A Zhezu wi suu pye fo: «Ta kee, ma pinambyɔ wi sagala!»

A ki nana wi si taga Zhezu wi senre ti na, mee kari.

⁵¹ Maa ta wa konɔ wila kee, a wi tunmbyeele pɛ si pan maa fili, ma suu pye fo: «Ma pinambyɔ wi sagala.»

⁵² A wi si pe yewe wi pinambyɔ wila sagala wagati na ni wi ni. A tunmbyeele pɛ suu pye fo: «Yunmbaan yonloparaga ki na, a wi witiwerewe pi si ko.»

⁵³ Kona, tofo wi sigi jen ma yo ko wagati wowi Zhezu wila wi pye ma yo wi

pinambyɔ wi sagala. Wo naa wi go woolo pe ni fuun pe ni, pɛ si taga Zhezu wi na.

⁵⁴ Ko kila pye Zhezu wi kafɔnnɔ shyen wolo na wila pye, naa wila yiri wa Zhude tara ma songoro wa Galile tara we.

5

Zhezu wila naja murugu wa sagala

¹ Ko pungo na, Zhufuye paa pye na pe sherege feti wa piin, a Zhezu wi si kari wa Zheruzalemu ki feti wi na.

² Ma si yala, wa Zheruzalemu, titegbɔgo kà la pye wa tɔnmɔ ni, wa Simbaala yeyongo ki tanla. Paa pye naga yinri Eburuye senre ti ni Betesida. Tongbo kangurugo la pye le ki laga ki na.

³ Yambala legere la pye ma sinle wa ki tongboolo pe ni. Fyɔɔnlo naa jejogolo fenne, naa murugue la wele. [Paa pye na tɔnmɔ pi singi pi tin;

⁴ katugu wagati legere na, we Fɔ wi merege wà la pye na tinri wa ki titege ki ni, naga tɔnmɔ pi tinni. Na tɔnmɔ piga tin mbe ko, naja na fuun ka keli mbe ye wa pi ni, ali mbege ta wi yama pi yen yeye o yeye, wi ma sagala.]

⁵ Wa ki laga ki na, naja wà la pye wa na yaa, wi yama pila ta wi na ye le nafa ma yiri ke ma yiri koltaanri.

⁶ Naa Zhezu wila ka saa wi yan wi sinle, a wi sigi jen ma yo yama pi mɔ wi na. A wi suu yewe ma yo fo: «Maa jaa mbe sagala le?»

⁷ A naja wi suu pye fo: «Na Fɔ, lere woro na yeri mbanla tirige wa tɔnmɔ pi ni, na pi kaa tinni sanga na ni we. Mi ka sila ngbeli mbe yo mi yaa tigi wa sanga na ni, wa ma keli ma tigi na na wa.»

⁸ A Zhezu wi suu pye fo: «Yiri mɔɔ furugo ki le, maa tanri!»

⁹ Le ki yongolo nungba ke ni, a ki naja wi si sagala. A wi suu furugo ki le nee tanri.

Een fo, ki wogo kila pye cɛnpilige ko ni.

¹⁰ Ki kala na, a Zhufuye pɛ si naja na wila sagala wi pye fo: «Nala wi yen cɛnpilige ye, mbe yala we lasiri wi ni, kii daga mɔɔ furugo ki le.»

¹¹ A wi si pe pye fo: «Lere na wilan sagala, wo wilan pye ma yo mbanla furugo ki le mbaa tanri.»

¹² Kona, a pɛ suu yewe ma yo fo: «Ambo wɔɔn pye ma yo mɔɔ furugo ki le maa tanri?»

¹³ Een fo, naja na wila sagala, wi sila wi sagalafo wi jen; katugu Zhezu wila yiri le ma kari janwa na wila pye wa ki laga ki na wi kala na.

¹⁴ Ko pungo na, a Zhezu wi si saa ki naja wi yan wa sherigo gbogo ki ni, ma suu pye

† 4:44 4:44: Luki 4:24 † 4:46 4:46: Zhan 2.1-10

fɔ: «Wele! Yingo mà sagala. Maga ka kapege pye naa, jango kala la mboon ta naa li wɛ yama po na.»

¹⁵ A ki nanja wi si kari ma saa ki yo Zhufuye pe kan ma yo Zhezu wo wila wi sagala.

¹⁶ Ki pye ma, a Zhufuye pe nɛɛ Zhezu wi jolo, katugu wila ki kala li pye cɛnpilige ko ni.

¹⁷ Ɛɛn fɔ, a Zhezu wi si pe pye fɔ: «Na To wi yen na tunngo piin pilige pyew, mi fun, mi yen na tunngo piin.»

¹⁸ Ki senre ti kala na, Zhufuye paa pye naa gbosaga jaa naa ma wɛ. Cɛnpilige ngasele na wila jɔgo lo nungba kala la ma. Ɛɛn fɔ, wila ki yo naa ma yo Yɛnɛle li yen wi To, naa yɛɛ taanla li ni.

Yɛnɛle li Pinambyɔ wi fannga ye

¹⁹ A Zhezu wi si pe yon sogo ma yo fɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, Yɛnɛle li Pinambyɔ wi se ya yaraga ko ka pye wi yɛɛ fannga. Nga wi yan wi To wi yeri wila piin, ko wila piin cɛ. Kala na fuun Tofɔ wila piin, lo nungba lo Pinambyɔ wila piin.

²⁰ Katugu Pinambyɔ wi yen maa To wi ndanla, a wila nga fuun wi maa piin ki nari wi na. Wi yaa ka kagala kele naga Pinambyɔ wi na naa, ke tugbolo ke wɛ ngele koro na, ke ta ke ye pari.

²¹ Yege nga na Tofɔ wi maa kuulo pe yenni na yinwege ki kaan pe yeri, ki pyelomo nungba pi na fun, Pinambyɔ wi kaa jaa mbe yinwege ki kan mbele yeri, wi maga kan pe yeri.

²² Tofɔ wi woro na kiti koon lere na. Ɛɛn fɔ, wi kiti kongo ki ni fuun ki le Pinambyɔ wi kɛɛ;

²³ jango leele pe ni fuun pe maa To wi gbogo yege nga na, paa Pinambyɔ wi gbogo ma fun. Lere ɲa woro na Pinambyɔ wi gbogo, kona, ki cɛn wi woro na wi To ɲa wuu tun wi gbogo.

²⁴ «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan fɔ: Lere ɲa kanla senre ti logo mbe taga na tunvo wi na, yinwege mbakogo ki yen wi yeri. Kiti se ka kon wi na. Ɛɛn fɔ, wi wo wa kunwo pi ni ma yinwege ta.

²⁵ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, wagati wa wa na paan, wi yere gbɔn mako, kuulo[†] pe yaa ka Yɛnɛle li Pinambyɔ wi senre ti logo. Mbele pe yaa kari logo, poro yaa yinwege ta.

²⁶ Katugu yege nga na fannga ki yen na To wi yeri wila yinwege ki kaan, ki pyelomo nungba pi na fun, wi fannga kan Pinambyɔ wi yeri wila yinwege ki kaan.

²⁷ Wi fannga kan Pinambyɔ wi yeri wila kiti koon; katugu wo wi yen Lere wi Pinambyɔ wɛ.

²⁸ Ko ka ka ye pari, katugu wagati wa wa na paan, kuulo mbele pe wa fanra ti ni, pe yaa kaa magala li logo.

²⁹ Pe yaa ka yiri wa pe fanra ti ni. Mbele pɛ kajenge pye, pe yaa ka yen mbe yiri mbe yinwege ta. Mbele pɛ kapere pye, poro yaa ka yen mbe yiri kiti wi to pe na.»

Kagala ngele ke yen

na Zhezu wi fannga ki nari

³⁰ «Mi se ya yaraga ko ka pye na yɛɛ fannga. Mi yen na kiti wi koon na yala senre nda mila nuru Yɛnɛle li yeri to ni. Na kiti kongo ki yen ma sin, katugu mi woro nala yɛɛ nandanwa kala lo jaa, fɔ ndɛɛ na tunvo wi nandanwa kala lo.

³¹ Na mi kaa sereya wi yuun na yɛɛ jate wogo na, na sereya wi se pye kaselege.

³² Ɛɛn fɔ, wawi wi yen nala sereya wi yuun. Migi jen ma yo nda wila yuun na kanngolo, ti yen kaselege.

³³ Yaa leele tun wa Zhan[†] wi yeri, wila sereya wi yo ma yala kaselege ko ni.

³⁴ Mi woro naga jaa lere mbaa na sereya wi yuun. Ɛɛn fɔ, mi yen naga kagala ngele ke yuun, jango ye ta ye sho.

³⁵ Zhan wila pye paa fitanla yen ɲa pɛ mu wila yiin. A yɛ yenle ma yɔgɔri wagati jenri ni wa wi yanwa pi ni.

³⁶ Ɛɛn fɔ, sereya wa yen na yeri, wo gbogo ma wɛ Zhan woo wo na. Kagala ngele mila piin, koro ngele na To wi kan na yeri mbe pye mbe ke yon fili, ke yen na para na kanngolo, naga nari ma yo na To wo wilan tun.

³⁷ Na To ɲa wilan tun, wo fun, wi yen nala senre yuun. Ye faa magala li logo fyew, ye fa suu yan yenle ni fyew.

³⁸ Ye woro nala senre ti yinri mberi tɛge wa ye nawa, katugu ɲa wi tun, yee taga wi na.

³⁹ Ye maa Yɛnɛle senre ti kara jenge, katugu ye maa ki sonri ye yaa yinwege mbakogo ki ta wa ti ni. To siri ti nɛɛ para na kanngolo wɛ.

⁴⁰ Ɛɛn fɔ, konaa ki ni fuun, ye woro na jaa mbe pan na korogo mbe yinwege jenge ki ta.

⁴¹ «Mi woro na jaa leele poro mbaa na gbogo.

⁴² Ɛɛn fɔ, mi ye jen. Migi jen ma yo Yɛnɛle lii ye ndanla.

⁴³ Mi pan na To wo mɛge na, yee yenle na na. Ɛɛn fɔ, na lere wa ka pan wi yɛɛ fannga, ye ma yenle wo na.

[†] 5:25 5.25: Laga ki laga nga ki ni, kuulo pe mbe ya pye leele mbele pɛ punngo wa pe kapere ti ni ma pye paa gboolo yen Yɛnɛle li yege na poro. Pe mbe si ya pye mbele pɛ ku wa pe kapere ti ni poro. [†] 5:33 5.33: Zhan 1.19-27

⁴⁴ Mbaa gbogowo jaa ye yee yeri, ko yen ma ye ndanla. Ma si yala, gbogowo mba pi ma yiri wa Yenjele na li yen nungba li yeri, ye woro na po jaa. Ki pye ma, ye mbe ya taga na na mele?

⁴⁵ Yaga kaa ki jate ndee muwi mi yaa ka ye le kee na To wi yee na. Moyisi na ye ye jigi wi taga wi na, wo wi yaa ka ye le kee.

⁴⁶ Ki pye ye taga Moyisi wi na, anme mi fun, ye jen na taga na na, katugu wila wi sewe senre ti yonlogo na kanngolo.

⁴⁷ Een fo, pa yee si taga wi sewe senre nda wi yonlogo ti na, ye mbe ya taga na senre ti na mele?»

6

Zhezu wila nambala

waga kangurugo (5 000) kan pe ka

(Mati 14.13-21; Maki 6.30-44; Luki 9.10-17)

¹ Ko pungo na, a Zhezu wi si kari wa Galile logbogo ki kee sannga ki na, pe maa ki yinri naa Tiberiyadi logbogo.

² A janwa gbolo la si taga wi pungo na; katugu kafonngolo ngele wila pye na piin na yambala pe sagala, leele paa pye na ke yaan.

³ Ki kaa pye ma, a Zhezu wi si lugu yanwiga ka na ma saa cen, wo naa wi forogofenne pe ni.

⁴ ZhufuyePaki feti wila yongo mako.

⁵ Naa Zhezu wila kaa wele ma janwa gbolo li yan laa paan wi korogo, a wi si Filipu pye fo: «We yaa yaakara to ta se mbe lo, mbe si ki janwa na wi kan wi ka?»

⁶ Wila ko yo, mbe ta mbe Filipu wi wa mbe wele, katugu nga wi mbaa pye, wila ki jen mako.

⁷ A Filipu wi suu pye fo: «Ali na waga sa warifuwe pyo cenme shyen (200) buru lo mboo koonlo pe na jeennjenri, pe ni fuun se wa ta.»

⁸ A wi forogfo wa, Simo Pyeri nosepyo Andre, wo suu pye fo:

⁹ «Buru kangurugo naa ngbangala shyen ke yen lefonjo wa yeri laga. Een fo, to yaa yingi yaraga yon ki lelegere nda ti kan?»

¹⁰ Kona, a Zhezu wi si pe pye fo: «Ye janwa wi pye wi cen.» Yan legere la pye wa ki laga ki na.

A pe si cen. Paa nambala waga kangurugo (5 000) yon ko tin.

¹¹ A Zhezu wi sigi buru wi le. Naa wila kaa Yenjele li shari, a wi suu yeele ki leele mbele paa pye ma cen pe na, ma ngbangala ke yeele pe na ma fun, paa yege nga na paa pye na jaa we.

¹² Naa pe ni fuun paa kaa ka ma tin, a Zhezu wi suu forogofenne pe pye fo: «Ye

buru konrokono nda ti koro ti wulo, jango ka kpe ka ka pungo!»

¹³ A pe sigi buru kangurugo wi konrokono nda paa ka ti koro ti wulo ma kanja ke ma yiri shyen yin ti ni.

¹⁴ Ki kafonno na Zhezu wila pye, naa leele paa kaa li yan sanga na ni, a pe sho fo: «Yenjele yon senre yofa na wi daga mbe pan laga dunruya wi ni, wo wi yen kaselege ki nana na we†.»

¹⁵ Een fo, naa Zhezu wila kaa ki jen ma yo pe yaa wi yigi fannga mboo pye pe wunlunana, a wi si laga le pe tanla, mee kari naa wa yanwiga ki na wi ye.

Zhezu wila tanga tonmo na

(Mati 14.22-23; Maki 6.45-52)

¹⁶ Naa yonlo kila kaa ko, a Zhezu wi forogofenne pe si tigi ma kari wa logbogo yon ki na,

¹⁷ mee ye tonmokoro ka ni, nee logbogo ki koon na kee wa Kaperinawu kee yeri. Yembine laa wo mako maga ta Zhezu wi fa gbom wa pe na.

¹⁸ Logbogo tonmo pila pye na yege, katugu tifelege kila pye na gbom ngbanga.

¹⁹ Fogo nga paa tanga tonmokoro ki ni wa logbogo ki go na, kila culo kangurugo, nakoma kogoloni yon ko tin. Kona, a pe si Zhezu wi yan wila tanri tonmo pi na, na yongo tonmokoro ki ni. A pe si fye fo jenge.

²⁰ Een fo, a Zhezu wi si pe pye fo: «Muwi, yaga ka fye!»

²¹ Ki kaa pye ma, a pe nee jaa mboo le wa tonmokoro ki ni. A ko si yala ce tonmokoro ki kan tara ti na, wa laga nga paa pye na kee we.

Janwa wila pye na Zhezu wi lagajaa

²² Ki goto, janwa na wila koro wa logbogo ki kee nga na, a wi sigi wele maga jen ma yo tonmokoro nungba kila pye wa. Paa sigi jen ma yo Zhezu wii ye wa ki tonmokoro ki ni mbe pinle wi forogofenne pe ni. Een fo, wi forogofenne poro ce paa kari.

²³ Ma si yala, wa laga nga we Fo wila Yenjele li shari ma buru wi kan pe yeri, a poo ka, leele pele la pan tonmokoro ta yege ni wa ki laga ki na, ma yiri wa Tiberiyadi ca ki ni.

²⁴ Naa janwa wila kaa ki yan Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni pe sila pye wa, a pe si ye wa ki tonmokoro ti ni, mee kari wa Kaperinawu mbe sa Zhezu wi lagajaa.

Zhezu wo wi yen yinwege yaakara re

²⁵ A pe si saa Zhezu wi yan wa logbogo ki kee nga na, ma suu pye fo: «We Nagafa, ma gbom lagame wagati wiwiin?»

²⁶ A Zhezu wì si pe pye fò: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan: Yè buru ta na yeri legerè ma ka, ko kì ti yaa na lagajaa. Ën fò, kii cèn ndeë kafonngolò ngele mi pye yè yan, koro kala na yaa na lagajaa.

²⁷ Yaga kaa tunngo piin yaakara nda ti maa jogo to kala na. Ën fò, yaa tunngo piin nda[†] ti ma mò, na yinwege mbakogo ki kaan to kala na, to nda Lere wi Pinambyo wi yaa kan ye yeri we; katugu Yennele na li yen To, li li fannga tegere ti tege wi na.»

²⁸ A pè suu yewe ma yo fò: «Yingi we daga mbaa piin mbe sila Yennele li nandanwa kagala ke piin mbaa ke yon fili?»

²⁹ A Zhezu wì si pe pye fò: «Kala na Yennele laa jaa ye yeri loli na le: Ye taga na li tun wi na.»

³⁰ A pè suu pye fò: «Yingi kafonno ma mbe ya pye mbe naga we na, wee taga ma na? Yingi kala ma yaa pye?

³¹ Sanga na ni we teleye paa pye na tanri wa gbinri wi ni na kee, mane wo paa pye na kaa, paa yege nga na Yennele senre sewe wi yen naga yuun we kan ma yo fò: *Wila yaakara kan pe yeri, a pè ka, nda tila yiri wa yennele na.*»[†]

³² A Zhezu wì si pe pye fò: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, yaakara nda tila yiri wa yennele na ma kan pe yeri, Moyisi ma wila ti kan pe yeri. Ën fò, na To Yennele lo li yen na yaakara jende ti kaan na yinrigi wa yennele na.

³³ Katugu yaakara nda Yennele laa kaan, to ti yen na wì yiri wa yennele na ma pan na yinwege ki kaan dunruya woolo pe yeri.»

³⁴ A pè suu pye fò: «We Fò, taga yaakara ti kaan we yeri pilige pyew.»

³⁵ A Zhezu wì si pe pye fò: «Mi yen yaakara, nda ti maa yinwege kaan. Lere na ka pan na korogo, fungo soo yigi naa fyew; lere na ka taga na na, wogo soo yigi naa fyew.

³⁶ Ën fò, migi yo ma ye kan, a yàla yan, konaa ki ni fuun, yee taga na na.

³⁷ Na To wiga mbele fuun kan na yeri, poro yaa pan na korogo. Na fuun ka pan na korogo, mi soo ye fyew;

³⁸ katugu mii yiri wa yennele na mbe pan mbaa na nandanwa kala lo piin. Ën fò, na wilan tun wo nandanwa kala lo mi pan mbaa piin.

³⁹ Na wilan tun, wi nandanwa kala li na: Mbele fuun wì kan na yeri, mi ka ka wa kpe yaga wì pungo na na. Ën fò, mbe ka pe yen mbe pe yirige wa kunwo pi ni dunruya kopilige.

⁴⁰ Na To wi nandanwa kala li na: Mbele fuun ka Pinambyo wi yan mbe taga wi na, pe yinwege mbakogo ki ta, mbe ka pe yen mbe pe yirige wa kunwo pi ni dunruya kopilige.»

⁴¹ Kona, a Zhufuye pe nêe kongori Zhezu wi na; katugu wila ki yo ma yo wi yen yaakara, nda ti yiri wa yennele na ma pan laga tara.

⁴² A pe nêe yuun fò: «Mì yo Zhozefu pinambyo Zhezu wowi na yee! Wòo to naa wi nò pe jen. Mele, yingo wì si ya wi yo fò wì yiri yennele na ma pan?»

⁴³ A Zhezu wì si pe pye fò: «Yaga kaa kongori.

⁴⁴ Lere se ya pan na korogo wi yee fannga, na na To na wilan tun wi suu yege sin. Mì wo na, mi yaa kaa yen mboo yirige wa kunwo pi ni dunruya kopilige.

⁴⁵ Yennele yon senre yofenne paa ki senre nda ti yonlogo ma yo fò: *«Yennele li yaa ka pe ni fuun pe naga.»*[†] Ki kala na, lere na fuun kanla To wi nagawa senre ti logo mberi le, wo ma pan na korogo.

⁴⁶ Ko sigi naga mbe yo fò lere wa na To wi yan yenle ni de. Ndeë na wì yiri wa Yennele li yeri ma pan, wo wilan To wi yan boko.

⁴⁷ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, lere na ka taga na na, wo yinwege mbakogo ki ta.

⁴⁸ Muwi mi yen yinwege yaakara re.

⁴⁹ Ye teleye paa mane wi ka wa gbinri wi ni, paa si ku.

⁵⁰ Ën fò, yaakara nda tila yinrigi wa yennele na na tinri laga tara, tori nda re. Lere na ka to ka, wi se ku.

⁵¹ Muwi mi yen yinwege yaakara re, nda ti tigi ma yiri wa yennele na. Na lere na ka ki yaakara ta ka, wi yaa laa yinwege ki piin kosaga fu. Yaakara nda mi yaa kan, to ti yen na wire kara re. Mi yaa ti kan, jango dunruya woolo pe yinwege ta[†].»

⁵² Ki senre ti kala na, a Zhufuye pe nêe kendige woo pe yee ni ngbanga na yuun fò: «[Ja wo mbe ya mboo wire kara ti kan we yeri weri ka mele?»

⁵³ A Zhezu wì si pe pye fò: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, na yee Lere wi Pinambyo wi wire kara ti ka, mboo kasanwa pi wo, yinwege se pye ye ni.

⁵⁴ Na kanla wire kara ti ka, mbanla kasanwa pi wo, yinwege mbakogo ki yen wi wogo. Mi yaa kaa yen mboo yirige wa kunwo pi ni dunruya kopilige.

⁵⁵ Katugu na wire kara ti yen yaakara jende, na kasanwa fun pi yen tonwo jembe.

[†] 6:27 6:27: Yaakara nda senre ti yen na yuun to ti yen Zhezu we, nakoma mbaa Yennele li nandanwa kala li piin, nakoma Yennele li showo we. [†] 6:31 6:31: Yuuro 78:24; Eki 16:4,13-15,31; Nehe 9:15 [†] 6:45 6:45: Eza 54:13

[†] 6:51 6:51: Mati 26:26

⁵⁶ Lere ɲa kanla wire kara ti ka, mbanla kasanwa pi wɔ, wo yen na ni, a mi yen wi ni.

⁵⁷ Na To ɲa wilan tun wi yen yinwege na. Mi fun mi yen yinwege na wi fannɲa na. Ki pyelomɔ nungba pi na fun, lere ɲa kanla ka, wi yaa ka pye yinwege na na fannɲa na.

⁵⁸ Yaakara nda ti yiri wa yennele na tori nda yeen we. Ti woro paa nda ye teleye paa ka, ko punɲo na ma kaa ku ti yen. Lere ɲa ka yaakara nda ta ka, wo yaa laa yinwege ki piin kosaga fu.»

⁵⁹ Zhezu wila ki senre ti yo, ma yala wila pye na leele pe nari Yennele senre ti ni wa sherigo ki ni wa Kaperinawu.

Senre nda ti maa yinwege mbakogo ki kaan

⁶⁰ Naa Zhezu wi forogofenne paa kaa ki senre ti logo, a pe legerɛ nɛɛ yuun fɔ: «Ki nagawa senre nda ti ngban matoro. Lere se ya mberi le mbaa tanri ti na.»

⁶¹ A Zhezu wi sigi jen ma yo wi forogofenne paa pye na kongori ki wogo ki na. A wi si pe pye fɔ: «Ki senre ti ye sun ke?»

⁶² Na yaga ka Lere wi Pinambyɔ wi yan wila nuru na kee wa laga ɲga wila pye faa, kona, yinɲi ye yaa pye?

⁶³ Yinnekpoyi lo li maa yinwege ki kaan. Lere wo yee na, wi woro yaraga ka. Senre nda mila yuun ye kan, ti maa yinrigi wa Yinnekpoyi li yeri nɛɛ yinwege kaan.

⁶⁴ Een fɔ, pele yen na ye ni, pee taga na na.» Katugu leele mbele pe sila taga Zhezu wi na, wila pe jen maga le wa ki lesaga ki na, konaa lere ɲa wi mbaa kaa le kee wi ni.

⁶⁵ A wi sho naa fɔ: «Ko ki ti migi yo ma ye kan ma yo fɔ lere se ya pan na korogo, na na To wi sigi fannɲa ki kan ki fɔ wi yeri.»

⁶⁶ Mbege le le ko sanga wo na, a wi forogofenne pe legerɛ si songoro punɲo na. Pe sila taga wi na naa.

⁶⁷ Kona, a Zhezu wi suu forogofenne ke ma yiri shyen pe pye fɔ: «Yoro fun, yaa jaa mbe songoro le?»

⁶⁸ A Simo Pyeri wi suu yɔn sogo ma yo fɔ: «We fɔ, wee la kee ambo korogo? Senre nda ti maa yinwege mbakogo ki kaan ti yen mboro yeri.

⁶⁹ Yinɲo wɛ taga ki na maga jen ma yo mboro ma yen Kirisi, Yennele li Woo Kpoyi we.»

⁷⁰ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Mi ma mi ye ni fuun ke ma yiri shyen ye wɔ le? Ma si yala, Sotanla wi yen wa kotogo na ye ni!»

⁷¹ Simo Izikariyɔti pinambyɔ Zhudasi wo senre Zhezu wila pye na yuun; katugu ali

maga ta Zhudasi wila pye wi leele ke ma yiri shyen wo wa, wo wi mbaa wi le kee.

7

Zhezu wi nɔsepiile pe sila taga wi na

¹ Ko punɲo na, a Zhezu wi nɛɛ Galile tara ti yanri. Wi sila pye na jaa mbe Zhude tara ti yanri; katugu Zhufuye paa pye naga lagajaa mboo gbo.

² Ma si yala, Zhufuye pe Gbataala nɔgo feti[†] wila pye na yongo.

³ A Zhezu wi nɔsepiile pɛ suu pye fɔ: «Yiri lagame ma kari wa Zhude tara, janɲo kagala ɲgele maa piin, ma forogofenne pe ke yan fun.

⁴ Na lere ɲa na jaa poo jen, ɲga wila piin, wila laga piin mbaa ki lara. Ki kaa pye maa kagala ɲgele koro cenle piin, taga piin teere, janɲo lere pyew wi ta wila ma yaan.»

⁵ Wi nɔsepiile poro jate pe sila taga wi na.

⁶ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Na karisanga wi fa gbɔn gbɛn. Yoro yeri, wagati wi ni fuun wi yen ma yɔn.

⁷ Dunruya woolo pe se ya mbe yoro panra, een fɔ, pɛ mi panra; katugu mi yen naga yuun ma yo pe kapyere nda paa piin ti woro ma yɔn.

⁸ Yoro wo na, yaa kee feti wi na! Mi woro na kee wa ki feti wi na, katugu na karisanga wi fa gbɔn gbɛn.»

⁹ Naa wila kaa ki senre ti yo pe ni ma, mee koro wa Galile tara.

Zhezu wila kari Zhufuye pe Gbataala nɔgo feti wi na

¹⁰ Naa Zhezu wi nɔsepiile paa kaa kari feti wi na, a wo jate wi si kari wa fun. Een fɔ, wi sila wi yee naga lere na. Kila pye larawa.

¹¹ Zhufuye paa pye naa lagajaa wa ki feti wi na, nɛɛ yuun fɔ: «Wi yen se yeri?»

¹² Wa janwa wi ni, paa pye naa senre yuun kalegere ni. Pɛle la pye na yuun fɔ: «Lejenɲe win.» A pele nɛɛ yuun fɔ: «Ayoo, wila leele pe fanla na pe punɲu win.»

¹³ Konaa ki ni fuun, lere sila pye naa senre yuun mbaa ti finligi, katugu paa pye na fyɛ Zhufuye pe yɛge.

¹⁴ Naa feti wila kaa gbɔn nandogomo, a Zhezu wi si kari wa sherigo gbɔgo ki ni, mee saa na leele pe nari Yennele senre ti ni.

¹⁵ Wi nagawa senre tila Zhufuye pe pari, a pe nɛɛ yuun fɔ: «Ki nana ɲa wi pye mele mee Yennele senre ti jen yeen, ma si yala wii ti kara?»

[†] 7:2 7.2: Levi 23.29-43

¹⁶ A Zhezu wì si pe pye fò: «Senre nda fuun mila nari leele pe na, mi na woro ma. Een fò, pa tila yinrigi wa Yennele na lilan tun li yeri.

¹⁷ Na ka yere ki na mbaa Yennele li nandanwa kala li piin, wo yaa kaga jen, na kaa pye ki nagawa senre pa tila yinrigi wa Yennele li yeri, nakoma mila ti yuun na yee fannga.

¹⁸ Lere na wi maa para wi yee fannga, wo maa jaa paa wi gbogo. Een fò, lere na wi maa jaa paa wi tunvo wi gbogo, wo maa kaselege yuun, kambasingge na pye wa wi kotogo na.

¹⁹ Mi yo Moyisi wi lasiri wi kan ye yeri? Ma si yala, ye ni, wa woro na tanri lasiri wi na. Yingi na, a ye nee na lagajaa mbanla gbo?»

²⁰ A janwa wi suu pye fò: «Yinne tipele li ye ma ni wi le? Ambo wila ma lagajaa mboon gbo?»

²¹ A Zhezu wì si senre ti le, mee pe pye fò: «Kala nungha mi pye, a lo si ye ni fuun ye pari!

²² Moyisi wo wila konò kan ye yeri ma yo yaa pinambiile pe kenrekenre. Een fò, Moyisi wo ma wila ki peli naa piin, ye teleye poro paa ki peli. Ki ngasele li kala na, ye ma yenle na kenrekenre wi piin ali yere cempilige jate ki ni.

²³ Na kaa pye ye mbe ya pinambyo wa kenrekenre cempilige ki ni, Moyisi lasiri wiga ka jogò, yingi na, a ye si nawa ngban na ni ma yo mi lere lombono sagala cempilige ki ni.

²⁴ Yaga kaa kiti koon leele pe na mbaa yala nga yaa yaan laga funwa na ko ni. Een fò, yaa kiti sinje koon.»

Zhezu wo wi yen Kirisi we le?

²⁵ A Zheruzalemu ca woolo pele nee yuun fò: «A! Mi yo ki nana na wo paa lagajaa mbe gbo we?

²⁶ Ye wele, wi na wila para janwa wi yege na, pe si woro na yaraga ka yuun wi ni. Anme we teele pe kaa ki jen kaselege ma yo wo wi yen Kirisi we.

²⁷ Ma si yala, na Kirisi wiga ka pan, lere se kaa yirisaga jen. Een fò, ki nana na wo na, wè wo yirisaga jen.»

²⁸ Ma Zhezu wi ta wila pye na leele pe nari Yennele senre ti ni wa sherigo gbogo ki ni, a wi si gbele ngbanga ma yo fò: «Yè sho fò yàla jen, mala yirisaga ki jen! Ma si yala, mi pan na yee fannga, een fò, na wilan tun, wi yen kaselege fò. Ye suu jen.

²⁹ Mi wo na, mùu jen, katugu pa mi yiri wa wi tanla, wo wilan tun.»

³⁰ Kona, pe nee wi lagajaa mboon yigi, een fò, lere sila ya mbe kee taga wi na, katugu wi yigisanga wi sila gbòn ghen.

³¹ Konaa ki ni fuun, wa janwa wi ni, lelegere la taga wi na. Paa pye na yuun fò: «Na Kirisi wiga ka pan, wi mbe ka kafonngolo pye mbe we ngele ki nana na wi pye ke na?»

Paa sorodasheelee tun ma yo

pe sa Zhezu wi yigi

³² Kalegere senre nda janwa wila pye na yuun Zhezu wi kanngolo, Fariziye paa ti logo. Ki kaa pye ma, a saraga wofenne teele poro naa Fariziye pe ni, pè si sorodasheelee torogo ma yo pe saa yigi.

³³ A Zhezu wi sho fò: «Mi yen laga ye ni mbe wagati jenri pye naa, ko pungo na, mi yaa kari na tunvo wi korogo.

³⁴ Ye yaa kaa na lagajaa, een fò, ye se kanla yan; katugu mi yaa ka pye laga nga na, ye se ya kari wa.»

³⁵ A Zhufuye pe nee pe yee yewe na yuun fò: «Wi yaa kari laga kikiin, waga si kaa yan? Zhufuye mbele pe jaraga wa Giresi tara fenne pe sogowo, anme poro wila jaa mbe kari pe korogo, mbe saa Giresi tara fenne pe nari wi le?

³⁶ Ki senre nda wi yo yeen, to korò wo yen mele? Fò: «Ye yaa kaa na lagajaa, een fò, ye se kanla yan; katugu mi yaa ka pye laga nga na, ye se ka ya kari wa.»

Yinwege tonmo gbaanla senre

³⁷ Feti piliye yi pungo wogo ko kila pye piligbogo† ye. Ki pilige ki ni, a Zhezu wì si yiri ma yere janwa wi yege na, mee gbele ngbanga ma yo fò: «Na wogo† ka pye na na, wila paan na korogo, wi pan wi wo.

³⁸ Lere na ka taga na na, yinwege tonmo gbaanla yaa la fuun mbaa yinrigi wa wi nawa, paa yege nga na Yennele senre sewe wigi yo we†.»

³⁹ Zhezu wila pye na para Yinnekpoyi lo senre na ma yo fò mbele pe mbaa taga wi na, pe yaa kali ta. Ki sanga wi ni, Yinnekpoyi pe sila li kan ghen, katugu gbogowo sila kan Zhezu wi yeri ghen.

Janwa wila kon shyen

Zhezu wi kala na

⁴⁰ Wa janwa wi ni, naa leele paa kaa ki senre ti logo, a pele nee yuun fò: «Kaselege ko na, Yennele yon senre yofò na waa singi, wowi na yeen!»

⁴¹ A pele nee yuun fò: «Kirisi wowi we!» Een fò, a pele nee yuun naa fò: «Kirisi wi se ya yiri wa Galile tara.

⁴² Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo pa Kirisi wi yaa yiri wa Davidi

† 7:37 7:37: Levi 23:36; Nombu 29:35 † 7:37 7:37: Wogo senre nda ti yo to yen na para lere na wi maa Yennele li jaa wi kotogo ki ni fuun ki ni, paa yege nga na tonmo la ma kaa pye lere na we. † 7:38 7:38: Eza 58:11; Eze 47:1; Zaka 14:8 † 7:42 7:42: 2 Sami 7:12; Mishe 5:1-2

setirige ki ni, wa Betileemu ca ki ni, ko nga Davidi wila wi yinwege ki pye wa we.»†

⁴³ Kona, a janwa wi si kon shyen Zhezu wi kala na.

⁴⁴ Pèle la pye na jaa mboo yigi, een fo, lere sila kee taga wi na.

*Zhufuye fannga fenne
pe sila taga Zhezu wi na*

⁴⁵ A sorodasheelee pè si songoro ma kari saraga wofenne teele poro naa Fariziye pe korogo. A poro si pe yewe ma yo fo: «Yingi na yee si pan wi ni?»

⁴⁶ A sorodasheelee pè sho fo: «Lere fa para paa ki nana na wi yen fyew.»

⁴⁷ A Fariziye pè si pe yewe ma yo fo: «Yoro fun ye ye yee yaga wi ye fanla wi le?»

⁴⁸ Ye we teele, nakoma Fariziye wa nungba yan wi taga wi na le?

⁴⁹ Een fo, ki janwa na wii Moyisi lasiri wi jen. Pe yen ma dangla!»

⁵⁰ Nikodemu na wila keli ma saa Zhezu wi yan wagati wa ni, wila pye Fariziye wo wa. A wo si pe pye fo:

⁵¹ «Mbe yala we lasiri wi ni, we se ya mbe lere kan wi ku na we suu senyoro ti logo gben, mbe nga wi pye ki jen.»

⁵² A pè si wo yon sogo ma yo fo: «Mi jen mboro fun pa ma yiri wa Galile tara! Yennele senre ti kara ma wele, ma yaa ki yan wa, fo Yennele yon senre yofa fa yiri wa Galile tara fyew.»

⁵³ [Ko pungo na, a pe ni fuun nungba nungba pè si kari pe yinre.

8

Jele na wila nana ta wi senre

¹ A Zhezu wi si kari wa Oliyiye tire yanwiga ki na.

² Ki goto yirifaga ki na, a wi si songoro ma kari wa sherigo gbogo ki ni. A janwa wi ni fuun wi si fulo wi tanla. A wi si cen nee pe nari Yennele senre ti ni.

³ A lasiri sewe jenfenne poro naa Fariziye pe ni, pè si pan jele wa ni Zhezu wi korogo. Paa saa wi yigi nana ni. A pè suu yerege le janwa wi ni fuun wi yega na,

⁴ mæ Zhezu wi pye fo: «We Nagaf, ki jele na pòo yigi nana ni.

⁵ Moyisi wila sigi yo wa lasiri sewe wi ni ma yo fo na waga ki jele cenle† wa yigi, woo wa sindeere ni woo gbo. Mboro wo yo mele?»

⁶ Paa ki wogo ki yo mbe Zhezu wi wa mbe wele, mbe ta mboo yigisaga ta. Een fo, a Zhezu wi si sogo nee yonlogi tara ti na wi yombelee li ni.

⁷ Naa paa koro na Zhezu wi yewe, a wi si yiri ma yere, mæ pe pye fo: «Ye ni, na wi yen laga wi fa kapege pye bobobo, wo mbe keli wuu wa sinndelege ki ni!»

⁸ A wi si nuru naa ma sogo nee yonlogi tara ti na.

⁹ Naa paa kaa ko senre to logo, a pe nee kee nungba nungba, maga le lelele pe na fo ma saa ki wa piile pe na. Zhezu wo nungba wila kaa koro wa ki laga ki na, wo naa ki jele wi ni. Wo la pye ma yere wi yega sogowa.

¹⁰ Kona, a Zhezu wi si yiri ma yere mæ jele wi pye fo: «Mbele pè бага ma na, pe yen se? Wa kpe soon le jologo?»

¹¹ A jele wi sho fo: «Ayoo, we Fo.» Kona, a Zhezu wi suu pye fo: «Mi fun mi woro nòo nii jologo. Ta kee, een fo, maga ka kapege pye naa.»]

Zhezu wi yen dunruya wi yanwa

¹² A Zhezu wi si senre ti le naa, nee para janwa wi ni na yuun fo: «Mi yen dunruya woolo pe yanwa. Lere na ka taga na na, wi se tanga wa wowa† pi ni naa, een fo, wi yaa yinwege yanwa pi ta.»

¹³ A Fariziye pè suu pye fo: «Ma yee sereya maa yuun, senre nda maa yuun ti woro kaselege.»

¹⁴ A Zhezu wi si pe pye fo: «Ali kiga pye mila na yee sereya yuun, senre nda mila yuun ti yen kaselege, katugu mi yiri laga nga na mæ pan, konaa mila kee laga nga na, migi jen. Een fo, yoro wo na, mi yiri laga nga na mæ pan, konaa mila kee laga nga na, ye sigi jen.

¹⁵ Ye maa kiti wi kon leele pe na na yala senwee piile kiti konlomo po ni. Mi wo na, mi woro na kiti kon lere na.

¹⁶ Konaa ki ni fuun, mi kaa jaa mbe kiti kon lere na, na kiti kongo ki yen kaselege ni; katugu mi nungba ma mi yaa kiti wi kon. Een fo, na To na wilan tun wi yen na ni.

¹⁷ Ki yen ma yonlogo wa ye lasiri wi ni ma yo na leele shyen ka pe sereya yo, a wi pye nungba, kona, ki sereya wi yen kaselege†.

¹⁸ Ye wele, mila na yee sereya yuun, na To na wilan tun, a wila na sereya yuun fun.»

¹⁹ A pè suu yewe ma yo fo: «Ma To wo yen se?»

A Zhezu wi sho fo: «Yee na jen, yee silan To wi jen. Ki pye yanla jen, ye jen nala To wi jen fun.»

²⁰ Zhezu wila ki senre ti yo ma yala wila pye na leele pe nari Yennele senre ti ni wa sherigo gbogo ki ni. Paa pye na yarikanra ti nii yaara nda ni, pa wila pye ma yere

† 8:5 8:5: Levi 20.10; Dete 22.22 † 8:12 8:12: Wowa po pi yen sherege kologo ki mbajenne we. † 8:17 8:17: Dete 17.6; 19.15; Ebu 10.28

wa ti tanla. Lere kpe sila wi yigi, katugu wi yigisanga wi sila gbon gben.

*Zhezu wila ki naga ma yo
Yenhele lo laa wi tun*

²¹ A Zhezu wi si pe pye naa fo: «Mi yaa kari, ye yaa kaa na lagajaa. Een fo, ye yaa ku wa ye kapere ti ni. Mila kee laga nga na, ye se ya kari wa.»

²² Kona, a Zhufuye pe nee pe yee piin fo: «Wi yaa wi yee gbo wi le, naa wi yo fo: «Mila kee laga nga na, ye se ya kari wa we?» »

²³ A Zhezu wi si pe pye fo: «Yoro yen tara na woolo, een fo, muu yen naayeri woo. Yoro yen dunruya nga wo woolo. Een fo, mi wo woro dunruya nga wo woo.»

²⁴ Ko ki ti mi yo ye yaa ku wa ye kapere ti ni; katugu na yee taga ki na mbe yo: «Muwi mi yen nga wi yen†, ye yaa ku wa ye kapere ti ni.»

²⁵ A pe suu yewe ma yo fo: «Ambɔ wi mboro?»

A Zhezu wi si pe pye fo: «Iga mi yo ye kan maga le wa ki lesaga ki na, koyi we.

²⁶ Senlegere yen na yeri mbe yo ye kan, mbe kiti kon ye na yarilegere kala na. Een fo, nga wilan tun kaselege ko wi maa yuun. Nda mi logo wi yeri, to ce to mila yari dunruya woolo pe kan.»

²⁷ Pe sila ki jen mbe yo wi To wo senre mila pye na yuun pe kan.

²⁸ Kona, a Zhezu wi si pe pye fo: «Na yaga ka Lere wi Pinambyo wi yirige† wa naayeri tige na sanga nga ni, pa ye yaa ki jen mbe yo: «Muwi mi yen nga wi yen.» Pa ye yaa sigi jen mbe yo fo: Mi woro na kala lo la piin na yee fannga. Een fo, nda na To wi naga na na, to mi maa yuun ce.

²⁹ Na wilan tun wi yen na ni, wii na yaga na ye; katugu nga kuu ndanla, ko mi maa piin pilige pyew.»

³⁰ Naa Zhezu wila kaa na para ma, a lelegere si taga wi na.

Lesele poro naa kulolo senre

³¹ A Zhezu wi si Zhufuye mbele paa taga wi na pe pye fo: «Na yaga na nagawa senre ti le mbaa tanri ti na, pa ye yaa pye na forogofenne kaselege.

³² Kona, ye yaa kaselege ki jen, kaselege ki yaa ye pye lesele.»

³³ A pe suu pye fo: «We yen Abirahamu wo setirige piile. We fa pye lere wa kulolo fyew. Mele, a mà sho we yaa pye lesele?»

³⁴ A Zhezu wi si pe pye fo: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, lere nga fuun wi maa kapege ki piin, wi yen ki kulo.

³⁵ Kulo wo na pye sege pyo sanga pyew, een fo, pinambyo wo na pye sege ki woo sanga pyew.

³⁶ Na Yenhele li Pinambyo wiga ye pye lesele, pa ye yaa pye lesele kaselege na.

³⁷ Migi jen ma yo ye yen Abirahamu wi setirige piile. Konaa ki ni fuun, ye nee na lagajaa mbanla gbo, katugu yee yenle na senre ti censaga ta wa ye nawa.

³⁸ Nga fuun na To wi naga na na, ko senre mila yuun. Een fo, yoro wo na, nga ye to wi yo ma ye kan ko yaa piin.»

³⁹ A pe suu pye fo: «Abirahamu wo wi yen we to we.» A Zhezu wi si pe pye fo: «Ndee ki pye ye yen Abirahamu wi piile kaselege, anme kagala ngele wila pye koro yongo yaa piin.

⁴⁰ Een fo, yingo ali maga ta kaselege nga mi logo Yenhele li yeri, migi yo ma ye kan, yaa na lagajaa mbanla gbo. Abirahamu wi sila si ko ka pye.

⁴¹ Kagala ngele ye to wi pye koro yongo yaa piin.»

A pe suu pye fo: «We woro keenne piile. We yen To nungba piile, wo wi yen Yenhele le.»

⁴² A Zhezu wi si pe pye fo: «Ki pye Yenhele lo li yen ye To kaselege, anme mi ye ndanla, katugu pa mi yiri wa Yenhele li yeri ma pan. Mi yen laga lo fannga na. Mii pan na yee fannga, een fo, lo lilan tun.

⁴³ Yingi na nda mila yuun ye kan, ye si woro nari koro jenni? Katugu ye se ya mbaa na senre ti nuru.

⁴⁴ Ye To wowi nga Sotanla we. Nga ki ye to wi ndanla, ko yaa jaa mbaa piin. Wi yen legbolere maga le wa ki lesaga ki na. Wii koro kaselege ki na, katugu kaselege woro wa wi nawa. Wi kaa yagbogolo ke yuun sanga nga ni, wi maa para na yala wi yee cenlomo po ni; katugu wi yen yagboyoo ma pye yagbogolo to.

⁴⁵ Een fo, mi wo na, kaselege ko mi maa yuun, ko ki ti yee taga na na we.

⁴⁶ Ye ni, ambɔ wi mbe ya mbege yo mbe yo mi yen kapege pyefo? Na ki kaa pye kaselege ko mila yuun, a ki si cen mele, yee si taga na na?

⁴⁷ Lere nga ka pye Yenhele woo, wo maa Yenhele li senre ti nuru. Een fo, ye woro Yenhele li woolo, ko ki ti ye woro nari nuru.»

Zhezu wo naa Abirahamu senre re

⁴⁸ A Zhufuye pe suu pye fo: «Tanga yen we yeri we yo Samari tara fenne woo wi mboro, fo yinne tipele ye ma ni.»

⁴⁹ A Zhezu wi si pe pye fo: «Yinne tipele ma li ye na ni. Een fo, na To wo mila gbogo, yoro wo na, ye woro nala gbogo.

⁵⁰ Mi woro na gbogowo jaa na yee kan. Wa yen wa, wo wila jaa paa na gbogo. Wo wi yaa kiti wi kon.

⁵¹ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, lere ɲa fuun kanla senre ti le mbaa tanri ti na, wo se ku fyew.»

⁵² A Zhufuye pè suu pye fɔ: «Yingɔ wè taga ki na jate ma yo yinne tipele li ye ma ni. We tele Abirahamu wila ku, a Yennele yon senre yofenne pè ku fun. A mboro sho fɔ: «Lere ɲa koon senre ti le mbaa tanri ti na, wo se ku fyew.»

⁵³ We tele Abirahamu wila ku, maa ki jate ma gbogo ma we wi na wi le? Yennele yon senre yofenne pè ku. Maa ma yee jate yingi lere ma?»

⁵⁴ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Ki pye mila na yee gbogo, ki gbogowo pi se jen na yaraga ka yon. ɲa wila na gbogo, na To wowi we. Wowi ɲa yaa yinri ye Yennele le.

⁵⁵ Een fɔ, ye suu jen. Mi wo na, mùu jen. Na mi ka yo mi suu jen, pa mi yaa pye yagboyoo paa ye yen. Een fɔ, mùu jen, maa senre ti le na tanri ti na.

⁵⁶ Ye tele Abirahamu wila pye na yɔgɔri naga sonri wi yaa na sanga wi yan. Wila wi yan, a wi nawa pì yinggi wi na fɔ jenge.»

⁵⁷ A Zhufuye pè suu pye fɔ: «Yingi, ma fa yele nafa shyen ma yiri ke ta, a mà si Abirahamu yan!»

⁵⁸ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, sanni pe sa Abirahamu wi se, kila yala mi yen wa.»

⁵⁹ Ki senre ti kala na, a pè si sinndere wulo ma yo pe yaa wi wa ti ni. Een fɔ, a Zhezu wi si lara ma yiri wa sherigo gbogo ki ni.

9

Zhezu wila naɲa wa sagala paa wi se fyoon

¹ Naa Zhezu wila kaa na kee, a wi si naɲa wa yan wa kono, paa wi se fyoon.

² A wi forogofenne pè suu yewe ma yo fɔ: «We Nagafɔ, naɲa ɲa yeen, wi kapere to ti wi se fyoon lee wi sevenne pe kapere tori?»

³ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Wi kapere ma ti ti wi se fyoon, wi sevenne fun poro kapere ma ti ti. Paa wi se fyoon, janɲo Yennele li fanɲa ki ta ki naga wi kala na.

⁴ Sanga ɲa ni yonlo[†] ki yen wa, ɲa wilan tun, we daga mboo kapyere ti pye mberi yon fili. Sanni jenri yembine li yaa wɔ, lere se ya tunɲo pye.

⁵ Mbanla ta laga dunruya wi ni, mi yen dunruya woolo pe yanwa.»

⁶ Naa Zhezu wila kaa ki senre ti yo, a wi si cenre wa tara ti na, mee ki fenrege ki

koli maga turugo wa fyoon wi yengele ke na,

⁷ ma suu pye fɔ: «Kari ma soon yeye ki jogo wa Silowe titege tonngboo pi ni.» Silowe ko koro wo yen pitunɲo.

A fyoon wi si kari ma saa wi yeye ki jogo. Wi songɔrsaga wila pye na yaan.

⁸ Wi cenyeeɲle poro naa leele mbele paa pye naa yaan faa wila yaara ti yenri leele pe yeri, paa pye na yuun fɔ: «Mi yo ki naɲa ɲa wo wila pye na ceeɲ na yaara yenri leele pe yeri?»

⁹ A pèle yo fɔ: «Wowi.»

A pèle yo fɔ: «Ayoo, wo ma. Wuu le win.»

Een fɔ, a naɲa jate wi sho fɔ: «Muwi.»

¹⁰ A pè suu yewe ma yo fɔ: «Ma yengele kè pye mele mee yenge?»

¹¹ A wi si pe yon sogo ma yo fɔ: «Naɲa ɲa pe yinri Zhezu, wo wi fenrege pye maga turugo wa na yengele ke na, mee na pye ma yo mbe sanla yeye ki jogo wa Silowe titege tonngboo pi ni. A mi si kari ma saa na yeye ki jogo nee yaan.»

¹² A pè suu yewe ma yo fɔ: «Ki naɲa wi yen se?» A naɲa wi sho fɔ: «Mi si jen o.»

Fariziye paa fyoon ɲa wila sagala wi yewe

¹³ Kona, a pè si kari fyoon ɲa wila sagala wi ni wa Fariziye pe yeri.

¹⁴ Ma si yala, Zhezu wila fenrege ki pye maa yengele ke yenge pilige ɲa ni, kila pye Zhufuye pe cɛnpilige ko ni.

¹⁵ Ki kala na, a Fariziye fun pè suu yewe wi yengele kaa pye yeye ɲa na ma yenge ki ni. A wi si pe pye fɔ: «Fenrege wi pye ma taga wa na yengele ke na, a mi si saa na yeye ki jogo. Koonga yingɔ mila yaan.»

¹⁶ Kona, a Fariziye pèle sho fɔ: «Ki naɲa ɲa yeen, wii yiri Yennele yeri, katugu wi yen na cɛnpilige ki jogo.»

Een fɔ, a pèle sho fɔ: «Kapege pyefɔ wi yaa pye mele mbe si ya mbaa ki kafonngolo ngele ke cenle piin?»

A pè si kon pe yee na.

¹⁷ A Fariziye pè si nuru naa ma fyoon ɲa wila sagala wi yewe, ma yo fɔ: «Mboro wo na, naɲa ɲa wɔon yengele ke yenge, ma yo mele wi kanngolo?» A wi sho fɔ: «Yennele yon senre yofɔ wi.»

¹⁸ Ma si yala, Zhufuye pe sila taga ki na mbe yo wila pye fyoon faa, koni wi yengele kè yenge. Ki kaa pye ma, a pè suu sevenne pe yeri,

¹⁹ mee pan ma pe yewe ma yo fɔ: «Ye pinambyo ɲa ye yo wi se fyoon wowi ɲa le? Wi pye mele nee yaan yingɔ?»

²⁰ A wi sevenne pè sho fɔ: «Wè taga ki na ma yo we pyo wowi, waa wi se fyoon.

[†] 9:4 9:4: Yonlo ko ki yen senwee pyo wi yinwege sanga we, ko sanga wowi wi mbe ya tunɲo pye. Yembine lo li yen na wiga ka ku we.

²¹ Eɛn fɔ, wì pye yege nga na nɛɛ yaan yingɔ, we si ko jɛn. Wì yengele yengefo fun we suu jɛn. Ye wo jate wì yewe. Pyo ma, wì mbe ya mbege yege yo ye kan!»

²² Wì sevenne pàa pye na para ma, katugu pàa pye na fye Zhufuye pe yege; katugu Zhufuye pàa yo ma fili ki na ma yo na lere ɲa ka yo Zhezu wo wì yɛn Kirisi we, pe yaa wì purɔ mboo wo wa sherigo ki ni.

²³ Ko kì ti wì sevenne pàa yo fɔ: «Pyo ma, yoo yewe!»

²⁴ A Fariziye pè si fyoon ɲa wila sagala wì yeri naa kì shyen wogo na, ma suu pye fɔ: «Kaselege kì yo Yɛnɲele lɪ yege na! Wège jɛn ma yo kì nanɲa ɲa, kapege pyefo wì.»

²⁵ A wì si pe pye fɔ: «Na kàa pye kapege pyefo wì, nakoma kapege pyefo ma, mì si ko jɛn. Eɛn fɔ, yaraga nunɲba mì jɛn. Mila pye fyoon, yingɔ mila yaan.»

²⁶ A pè suu yewe ma yo fɔ: «Yingi wì pye ma na? Wòon yengele ke yenge mele?»

²⁷ A wì si pe pye fɔ: «Migi yo ma ye kan mako, eɛn fɔ, yee logo na yeri. Yingi na, a ye nɛɛ jaa mberi logo na yeri naa? Anme yoro fun yaa jaa mbe pye wì forogofenne wì le?»

²⁸ A pè suu tegele ma suu pye fɔ: «Mboro ma yɛn kì nanɲa ɲa wì forogofɔ! Woro wo na, we yɛn Moyisi forogofenne.

²⁹ Wège jɛn ma yo Yɛnɲele làa para Moyisi wì ni. Eɛn fɔ, ɲa wo na, we suu yirisaga jate kì jɛn.»

³⁰ Fyoon ɲa wila sagala, a wì si pe pye fɔ: «Kì si lere pari de. Ye suu yirisaga jɛn, ma si yala, wì mi yengele koro yenge.

³¹ Wège jɛn ma yo Yɛnɲele laa la nuru kapere pyefenne pe yeri, eɛn fɔ, lɪ ma nuru lere ɲa wì maa lɪ gbogo nali nandanwa kala lɪ piin wo yeri.

³² Male we faga logo mbe yo lere ɲa pè se fyoon, lere wa wa yengele yenge.

³³ Kì pye kì nanɲa ɲa wii yiri Yɛnɲele yeri, wì se jɛn na ya kala la pye.»

³⁴ A pè suu pye fɔ: «Maga le wa ma sepilige kì na, pa ma yɛn wa kapege kì ni. Maa jaa mbaa we nari win!»

A pè suu purɔ maa wo wa sherigo kì ni.

*Mbele pe yɛn fyoonlo
Yinne lɪ kanngɔlo*

³⁵ A Zhezu wì sigi logo ma yo pàa fyoon ɲa wila sagala wì purɔ. A wì si kari wì korogo ma suu pye fɔ: «Ma taga Lere wì Pinambyo wì na le?»

³⁶ Fyoon ɲa wila sagala, a wì sho fɔ: «Ambo wì we Fɔ, wì naga na na mbe ta mbe taga wì na.»

³⁷ A Zhezu wì suu pye fɔ: «Màa yan, wowi ɲa wila para na ma ni yingɔ we.»

³⁸ A wì sho fɔ: «Mì taga ma na we Fɔ.» A wì si kannguuero kan Zhezu wì tanla maa gbogo.

³⁹ Kona, a Zhezu wì sho fɔ: «Mì pan laga dunruya ɲa wì ni, kiti mbe ta wì kɔn, fyoonlo† pe ta paa yaan, mbele paa yaan pe ta pe kannga fyoonlo.»

⁴⁰ Fariziye mbele pàa pye wa Zhezu wì ni maga senre ti logo, a pè suu yewe ma yo fɔ: «Woro fun, we yɛn fyoonlo wì le?»

⁴¹ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Nɛɛ kì pye ye yɛn fyoonlo, kapere se jɛn na pye ye na. Eɛn fɔ, kì kaa pye yè yo yaa yaan, ye kapere ti koro ye na.»

10

*Zhezu wila yomiyele la wa
simbaala naa pe konrifɔ senre na*

¹ «Kaselege ko na, mila kì yuun ye kan, na lere ɲa si ye wa simbaala go kì yon kì ni, wiga lugu kì kɛɛ ka na mbe ye wa kì ni, ko fɔ wo yɛn yoo, wì yɛn benganri pyefɔ.

² Eɛn fɔ, ɲa wì ma ye wa simbaala go kì yon kì ni, wo wì yɛn simbaala konrifɔ we.

³ Yeyongo welefo wì ma koro kì yenge wì kan, simbaala pe maa magala lɪ logo. Wì ma wì simbaala pe yeri pe mere ti na ma pe yirige wa funwa na.

⁴ Na wiga ka simbaala pe ni fuun pe yirige wa funwa na, wì mɛɛ keli pe yege na kee, pe mɛɛ taga wì na; katugu pòo magala lɪ jɛn.

⁵ Paa taga nambanna na. Eɛn fɔ, pe maa fee kì fɔ wì yege wì, katugu pee nambanmbala pe magangala ke jɛn.»

⁶ Zhezu wila kì yomiyele lɪ wa ma pe kan, eɛn fɔ, pe sila lɪ koro jɛn.

*Zhezu wì yɛn
simbaala konrifɔ jenne*

⁷ A Zhezu wì si pe pye naa fɔ: «Kaselege ko na, mila kì yuun ye kan, mì yɛn simbaala go kì yeyongo†.

⁸ Mbele fuun pè keli ma pan na yege, pe yɛn yoolo naa benganri pyefenne. Eɛn fɔ, simbaala pee logo pe yeri.

⁹ Muwì mì yɛn yeyongo ye. Lere ɲa ka ye wa na ni, wì yaa sho. Wì yaa la yiin mbaa yinrigi, mbaa yaakara taa mbaa kaa.

¹⁰ Yoo wo na, wo ma pan mbe yu, mbe lere gbo, konaa mbe jogowo pye cɛ. Eɛn fɔ, mì wo pan, jango leele pe yinwege ta, pege ta jenge.

¹¹ «Muwì mì yɛn simbaala konrifɔ jenne we. Simbaala konrifɔ jenne wì maa yɛɛ kan kunwo pi yeri wì simbaala pe kala na.

† 9:39 9:39: Fyoonlo mbele senre tila yuun, poro pe yɛn mbele pe yɛn Yɛnɲele kologo kì kambajɛnmbele. † 10:7 10:7: Zhezu wì yɛn paa yeyongo yɛn ɲga pe yaa la yiin la yinrigi wa kì na.

¹² Ëen fɔ, ɲa wi maa simbaala pe konri penjara na, na wi woro simbaala konrifo, na simbaala wo woolo jate ma, wiga cenge yan kila paan pe korɔɔ, wi ma simbaala pe yaga ma fe. Cenge ki mɛɛ pan ma simbaala pele yigi, pe mɛɛ fe ma jaraga.

¹³ Wi ma fe, katugu wi maa simbaala pe konri penjara na win. Simbaala wogo ko naa jori.

¹⁴⁻¹⁵ Mi wo na, mi yen simbaala konrifo jenne, yege nga na na To wilan jen, a mi fun mɔu jen, ki pyelomɔ nungba pi na, mi fun mila simbaala[†] pe jen, a poro fun pɔnla jen. Mila na yɛɛ kaan kunwo pi yeri na simbaala pe go shɔɔ ki kala na.

¹⁶ Simbaala pele yege wa na yeri naa, poro woro laga ki simbaala go nga ki ni. Ki daga mbe pe konri mbe pan pe ni. Pe yaa kanla magala li logo. Kona, pe yaa pinle mbe pye simbanɔbelege nungba, simbaala konrifo nungba wi yaa pye pe na.

¹⁷ «Mi yen mala To wi ndanla, katugu mi yen nala yɛɛ kaan kunwo pi yeri, jango mbanla yinwege ki ta naa fɔnɔɔ.

¹⁸ Lere ma wila na kaan kunwo pi yeri. Ëen fɔ, muwi mi yere ki na mbanla yɛɛ kan kunwo pi yeri. Fannga yen na yeri mbanla yɛɛ kan kunwo pi yeri, fannga si yen na yeri fun mbanla yinwege ki ta naa fɔnɔɔ. Ko tunngo ko na To wi kan na yeri mbe pye.»

¹⁹ A Zhufuye pɛ si kon naa pe yɛɛ na ki senre ti kala na.

²⁰ Pe legerɛ la pye na yuun fɔ: «Yinne tipele li ye wi ni. Yara ti ye wi ni, yingi na, a ye nɛɛ nuru wi yeri?»

²¹ A pele nɛɛ yuun fɔ: «Senre nda wila yuun yɛɛ, yinne tipele fɔ senre ma. Yinne tipele mbe ya mbe fyoon yengele yenge?»

Zhufuye paa je Zhezu wi na

²² Were sanga wo wila gbɔn, a pe nɛɛ feti wa piin wa Zheruzalemu, poo yinri Dedikasi.

²³ Zhezu wila pye na yanriyanri wa Salomɔ tongboolo pe ni, wa sherigo gbɔɔ laga nawa.

²⁴ Kona, a Zhufuye pɛ si saa wa maa maga, ma suu pye fɔ: «Ma yaa we yaga we jatere wila we koon shyen fɔ sa gbɔn wagati wiwiin? Na kaa pye mboro ma yen Kirisi we, ki yo maga filige we kan.»

²⁵ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Migi yo ma ye kan mako, Ëen fɔ, yee taga na na. Kagala ngele mila piin na To wi fannga ki na, ke yen na para na senre na.

²⁶ Ëen fɔ, yee taga na na, katugu ye woro na simbaala poro pele.

²⁷ Na simbaala pe maa na magala li nuru, mi pe jen, pe ma taga na na.

²⁸ Mi yen na yinwege mbakoo ki kaan pe yeri. Pe se ka ku naa fyew. Lere se ka pe sho na kɛɛ.

²⁹ Na To ɲa wi pe kan na yeri, wi gbɔɔ ma wɛ yaraga pyew ki na. Lere se ya mbe pe sho na To wi kɛɛ.

³⁰ Mi naa na To wi ni we yen nungba.»

³¹ A Zhufuye pɛ si sinndeere wulo naa mboo wa ti ni.

³² Kona, a Zhezu wi si pe pye fɔ: «Mi kapyere jende legerɛ pye ye yege na, na To wi fannga na. Ki kajenge kikiin ki ti, a ye nɛɛ jaa mbanla wa sinndeere ni mbanla gbo?»

³³ A Zhufuye pɛ suu pye fɔ. «Ma kajenge pyege kala ma ki ti waa jaa mboon wa sinndeere ni mboon gbo. Ëen fɔ, katugu maa para na Yennele li mege ki jogo. Mboro senwee pyo, maa ma yɛɛ piin Yennele!»

³⁴ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Ki yen ma yonlogo wa ye lasiri sewe wi ni fɔ Yennele ligi yo ma yo fɔ: «Ye yen yengengele[†] kele.»

³⁵ Wɛge jen ma yo nda ti yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni, ti se ya wo wa. Yennele senre ti gbɔn leele mbele na, Yennele li poro yeri yengengele.

³⁶ Mi wo na, Yennele lilan wo mala tun laga dunruya wi ni, mele, a yɛ sho mi yen na para na Yennele li mege ki jogo, naa mi yo mi yen Yennele li Pinambyo we?

³⁷ Na kaa pye mi woro nala To wo kapyegele piin, yaga ka taga na na.

³⁸ Ëen fɔ, na mi kaa ke piin, ali na yee taga na na, ye taga ki kapyegele koro na, jango yege jen ye filige ki na fɔ na To wi yen na ni, mi fun mi yen na To wi ni.»

³⁹ Kona, a pe nɛɛ wi lagajaa naa mboo yigi. Ëen fɔ, a wi si sho pe yeri.

⁴⁰ A Zhezu wi si kari naa wa Zhuriden wi kɛɛ sannga ki na, wa laga nga Zhan wila ki peli na leele pe batize we. A wi si cen wa ko laga ko na.

⁴¹ Lelegerɛ la kari wi koroo. Paa pye na yuun fɔ: «Zhan sila kafonno la kpɛ pye, Ëen fɔ, senre nda fuun wila yo ki nanja ɲa wi kanngolo, tila pye kaselege.»

⁴² Lelegerɛ la taga Zhezu wi na wa ki laga ki na.

11

Nanja ɲa paa pye na yinri Lazari wi kunwo we

¹ Wa Betani ca, nanja wà la pye wa na yaa, paa pye naa yinri Lazari. Betani ca ko kila pye Mari naa wi nosepyo Mariti pe ca ye.

² Ki Mari wo wila latikoro nuwo taan gbɔn we Fɔ wi toooro ti na, maa turugo

[†] 10:14-15 10:14-15: Simbaala poro pe yen mbele pɛ taga Zhezu wi na we.

[†] 10:34 10:34: Ye yen yengengele kele, ko korɔ wo yen fɔ ye yen Yennele li piile (Yuuro 82.6).

wi yinzire* ti ni. Wi nōsepyo lenaŋa lawi Lazari ŋa wila pye na yaa we.

³ A wi nōsepiile jeele pè si tunŋgo torogo wa Zhezu wi yeri ma yo pe saa pye fò: «We Fò, ma wōnlo nana wila yaa.»

⁴ Naa Zhezu wila kaa ki senre ti logo sanga ŋa ni, a wi sho fò: «Lazari yama pi woro wi kunwo yama. Een fò, pi yaa tege mbe Yennele li gbogowo pi naga, jango pe Yennele li Pinambyo wi gbogo ki yama pi kala na.»

⁵ Mariti, naa nōsepyo Mari konaa Lazari paa pye ma Zhezu wi ndanla.

⁶ Naa Zhezu wila kaa ki logo ma yo Lazari wila pye na yaa, a wi si koro wa laga ŋga wila pye, ma piliye shyen pye wa naa.

⁷ Ko punŋo na, a wi suu forogofenne pe pye fò: «Ye pan we songoro wa Zhude tara.»

⁸ A forogofenne pè suu pye fò: «We Nagafò, ki fa mo gben, Zhufuye paa pye na jaa mboon wa sinndeere ni mboon gbo, a ma nee jaa mbe songoro wa naa!»

⁹ A Zhezu wi si pe pye fò: «Pilige nungba yonlo ki woro leri ke ma yiri shyen? Na lere kaa tanri yonlo na, wila kurugo, katugu wi maa yaan dunruya wi yanwa pi na.

¹⁰ Een fò, na lere kaa tanri yembine†, wi maa kunrugu, katugu yanwa woro wi ni.»

¹¹ Naa Zhezu wila kaa ko senre to yo, a wi si pe pye fò: «We wōnlo nana Lazari wila wōnlo, een fò, ni yaa saa yen.»

¹² A wi forogofenne pè suu pye ma yo fò: «We Fò, na kaa pye wila wōnlo, pa wi yaa sagala.»

¹³ Zhezu wila pye na jaa mbe yo Lazari wila ku win. Een fò, a wi forogofenne poro nee ki sonri ndee wōnlowo jembe po senre wila pye na yuun.

¹⁴ Kona, a Zhezu wi sigi yo maga filige pe kan ma yo fò: «Lazari wi ku.

¹⁵ Mii pye wa na, ki kala na, mi yen na yogori yoro kala na, jango ye ta ye taga na na. Een fò, ye pan we kari wi korogo.»

¹⁶ Kona, a Toma ŋa paa pye na yinri Waan, wò si forogofenne sanmbala pe pye fò: «Woro fun, ye pan we kari, jango we sa pinle we ku we Nagafò wi ni!»

*Zhezu wi yen kuulo pe yenfò,
naa yinwege ki kanfò*

¹⁷ Naa Zhezu wila ka saa gbōn wa, a wi sigi yan pè Lazari wi le, a wi piliye tijere pye wa fanga ki ni mako.

¹⁸ Betani ca ki sila lali Zheruzalemu ni, ki mbaa culo taanri yon ko tin.

¹⁹ Ki kala na, Zhufuye pe legerè la kari wa Mariti naa Mari pe yeri mbe sa pe

nōsepyo wi kunwo pi shari mbe pe kotogo ki sogo pe na.

²⁰ Naa Mariti wila kaa ki logo ma yo Zhezu wila paan, a wi si yiri ma kari saa fili. Een fò, Mari wo la koro ma cen wa go.

²¹ A Mariti wi si Zhezu wi pye fò: «We Fò, ki pye maa pye laga, na nōsepyo wi se jen na ku.

²² Een fò, migi jen ma yo ali yinggo maga yaraga ŋga fuun yenri Yennele li yeri, li yaa ki kan ma yeri.»

²³ A Zhezu wi suu pye fò: «Ma nōsepyo wi yaa yen mbe yiri wa kunwo pi ni.»

²⁴ A Mariti wi suu pye fò: «Migi jen ma yo wi yaa ka yen mbe yiri wa kunwo pi ni, kuulo pe yenpilige, dunruya kopilige.»

²⁵ A Zhezu wi suu pye fò: «Muwi mi yen kuulo pe yenme naa yinwege ye. Lere ŋa ka taga na na, ali na wiga ku, wi yaa ka yinwege ta naa.

²⁶ Lere ŋa wi yen yinwege na, mee taga na na, wo se ku naa fyew. Ma taga ki na le?»

²⁷ A wi sho fò: «Ee, we Fò, mi taga ki na ma yo mboro ma yen Kirisi we. Ma yen Yennele li Pinambyo, ŋa wila daga mbe pan laga dunruya wi ni.»

Zhezu wila gbele

²⁸ Naa Mariti wila kaa ko senre to yo ma, a wi si songoro ma saa wi nōsepyo Mari wi yeri, mee ki yo wi kan larawa ma yo fò: «We Nagafò wi yen wame, wila ma yinri.»

²⁹ Naa Mari wila kaa ki senre ti logo, a wi si yiri nee fyeele na kee Zhezu wi korogo.

³⁰ Ko la yala Zhezu wi fa ye wa ca gben. Wila pye wa laga ŋga Mariti wila saa wi fili we.

³¹ Zhufuye mbele paa pye wa go Mari wi ni naa kotogo ki sogo wi na, naa poro la kaa wi yan wi yiri na kee fyeele na, a pè si taga wi na. Paa ki yan ndee pa wila pye na kee wa fanga ki yon na mbe sa gbele.

³² Naa Mari wila ka saa gbōn wa laga ŋga Zhezu wila pye, maa yan, a wi si kannguuro kan Zhezu wi jeele ma yo fò: «We Fò, ki pye maa pye laga, na nōsepyo wi se jen na ku.»

³³ Naa Zhezu wila kaa wi yan wila gbele, konaa Zhufuye mbele paa pinle wi ni ma kari pe ni, a wi nawa pi si tanga wi na, a wi jatere wi piri wi na fò jenge.

³⁴ A wi si pe yewe ma yo fò: «Yoo le se yeri?» A pè suu pye ma yo fò: «We Fò, ta paan ma yaa ki yan!»

³⁵ A Zhezu wi si gbele.

³⁶ Kona, a Zhufuye pe sho fò: «Ye wele, wila pye maa ndanla fò jenge!»

† 11:2 11:2: Zhan 12.3; Maki 14.3 † 11:10 11:10: Yembine lo li yen Zhezu wi yigisanga wi mbenfenne pe yeri.

³⁷ Eɛn fɔ, a pɛle sho fɔ: «Wo ɲa wi fyoɔn wi yengele ke yenge, wi saa ya mbege pye fun Lazari wiga ka ku wi le?»

*Zhezu wila Lazari wi yen
maa yirige wa kunwo pi ni*

³⁸ A Zhezu wi nawa pi si tanga wi na naa, a wi si kari wa fanga ki yon na. Waliwege layi, ki yon kila pye ma ton sinndelege ni.

³⁹ A Zhezu wi sho fɔ: «Ye sinndelege ki laga wa!»

A kufɔ wi nosepyɔ Mariti wi suu pye ma yo fɔ: «We Fɔ, wi yaa pye wila lugo mako; katugu wi pilige tijere wogo koyi nga yeen wa fanga ki ni.»

⁴⁰ A Zhezu wi suu pye fɔ: «Mi yo mɔɔ pye ma yo na maga taga na na, ma yaa Yenjele li gbogowo pi yan?»

⁴¹ Kona, a pɛ si sinndelege ki laga wa fanga ki yon na. A Zhezu wi suu yege ki yirige wa naayeri, ma sho fɔ: «Na To, mila ma shari, naa mɔla senre ti logo we.

⁴² Migi jen ma yo ma maa nuru na yeri pilige pyew. Eɛn fɔ, mila ko yuun ki leele mbele pɔnla maga yeen poro kala na, jango pe taga ki na fɔ mboro mɔla tun.»

⁴³ Naa wila kaa ko senre to yo ma, a wi si gbele ngbanga ma yo fɔ: «Lazari, yiri laga funwa na!»

⁴⁴ A gboo wi si yen ma yiri, parisantonlogo kila pye ma migi wi tooro naa wi keyen yi na. Wi yege kila pye ma fɔ paraga ni. A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Yoo sanga, yoo yaga wila kee.»

Paa yon le Zhezu wi na

(Mati 26.1-5; Maki 14.1-2; Luki 22.1-2)

⁴⁵ Zhufuye mbele paa kari wa Mari wi laga ma nga Zhezu wila pye ki yan, pe legerɛ la taga wi na.

⁴⁶ Eɛn fɔ, pe ni, pɛle la kari Fariziye pe korogo ma saa nga Zhezu wila pye ki yege yo ma pe kan.

⁴⁷ Ki kaa pye ma, a Fariziye poro naa saraga wofenne teele pe ni, pɛ si pe kiti konfenne ngbelege ki gbogolo, mɛɛ pe pye fɔ: «Yingi we yaa pye? Katugu ki nana ɲa wila kafonngolo legerɛ piin.

⁴⁸ Na we kaa yaga wila kee ki ni ma, leele pe ni fuun pe yaa taga wi na, pa Ɔromu tara fannga fenne pe yaa pan mbe we sherigo gbogo ki tongo, naa we tara woolo pe ni.»

⁴⁹ Pe ni, nungba la pye wa paa pye naa yinri Kayifu. Wo wila pye saraga wofenne to ki ye le li ni. A wo si pe pye fɔ:

⁵⁰ «Yee jen mbe jen mbe yo nana nungba ka ku leele pe ni fuun pe yonlo ko mbonro, jango we tara ti ni fuun tiga ka tongo.»

⁵¹ Wi sila ki senre ti yo wi yee fannga, eɛn fɔ, maga ta wila pye saraga wofenne to ki ye le li ni, a wi si Yenjele li yon senre

yo ma yo Zhezu wi daga mbe ku Zhufuye cenle li kala na.

⁵² Ko tara woolo poro nungba la ma Zhezu wila daga mbe ku pe kala na. Eɛn fɔ, wila daga mbe ku, jango Yenjele li woolo mbele pɛ jaraga dunruya wi lagapyew, mbe pe gbogolo pe yee na pe pye nungba.

⁵³ Mbege le le ko pilige ko na, a Zhufuye fannga fenne pɛ si yo ma fili ki na, ma yo pe yaa Zhezu wi gbo.

⁵⁴ Ko ki ti Zhezu wi sila koro mbaa yanri Zhufuye pe sogowo mbaa wi yee nari. A wi si kari wa gbinri wi tanla, ca ka ni pege yinri Efirayimu, ma saa cen wa, wo naa wi forogofenne pe ni.

⁵⁵ Zhufuye pe Paki feti wo wila pye na yongo, a ki tara ti legerɛ si kari wa Zheruzalemu ki feti wi yege, mbe sa keli mbe pe yee pye kpoyi Yenjele li yege na.

⁵⁶ Paa pye na Zhezu wi lagajaa. Naa paa kaa gbogolo wa sherigo gbogo ki ni, a pe nɛɛ pe yee yewe na yuun fɔ: «Yingi yaa jate? Wi yaa pan laga feti wi na lee wi se pan laga?»

⁵⁷ Ma si yala, saraga wofenne teele poro naa Fariziye pe ni, paa kono kan leele pe yeri ma yo na wa ka Zhezu wi saga jen, wigi yo pe kan, jango pe ta poo yigi.

12

*Mari wila latikoro gbɔn
Zhezu wi tooro ti na*

(Mati 26.6-13; Maki 14.3-9)

¹ Kila koro pilige kogoloni, Paki feti wii gbɔn. A Zhezu wi si kari wa Betani ca. Lazari ɲa Zhezu wila wi yen maa yirige wa kunwo pi ni, pa wila pye ma cen wa ki ca ki ni.

² Wa ki laga ki na, a pɛ si suro sogɔ Zhezu wi kan. Mariti wo wila pye naga yaakara ti ye le. Mbele paa pinle na nii Zhezu wi ni, Lazari wila pye pe ni.

³ Kona, a Mari wi si latikoro nuwo taan litiri kongo le, mba paa gbegele sinme mba pe yinri nari pi piiri ni. Wi sonngo kila pye ma ngban fɔ jenge. A wi suu gbɔn Zhezu wi tooro ti na, nɛɛ ti tunrugu wi yinzire ti ni. A ki latikoro nuwo taan pi si yiri ma go ki ni fuun ki yigi.

⁴ Zhezu wi forogofenne pe ni, nungba la pye wa, Zhudasi Izikariyoti, wo wi mbaa ka Zhezu wi le keɛ. A wo sho fɔ:

⁵ «Yingi na pee sigi latikoro nuwo taan sonngbanga woo ɲa wi pere warifuwe pyo cenme taanri (300) na, mbege penjara ti ye le fyonwo fenne pe na?»

⁶ Kii cen ndɛɛ fyonwo fenne pe wogo ko kila pye maa jori, ko ki ti wila pye na para ma. Eɛn fɔ, wila pye na para ma, katugu wila pye yoo. Pe penjara leyaraga kila pye

wo yeri. Nda paa pye na nii wa, wila pye nari yuun.

⁷ Eɛn fɔ, a Zhezu wi suu pye fɔ: «Jele wi yaga yew! Ki daga wigi wogo nga ki pye sanni na kupilige ki sa gbɔn panla le.

⁸ Fyonwɔ fenne pe yaa pye laga ye ni sanga pyew, eɛn fɔ, mi wo na, mi se pye laga ye ni sanga pyew.»

*Saraga wɔfenne teele
paa yon le Lazari wi na*

⁹ Naa Zhufuye janwa gbɔlɔ lɔa kaa ki logo ma yo Zhezu wila pye wa Betani, a pɛ si kari wa. Pe sila kari wa Zhezu wo nungba kala na. Eɛn fɔ, paa kari mbe ta sa Lazari wi yan fun, wo ɲa Zhezu wila wi yen maa yirige wa kunwɔ pi ni we.

¹⁰ Ki kala na, a saraga wɔfenne teele pɛ si yere ki yerewe mbe Lazari wi gbo fun;

¹¹ katugu wi kala na, Zhufuye pe legere la pye na lari pe na, na tari Zhezu wi na.

*Zhezu wi yege wa Zheruzalemu
(Mati 21.1-11; Maki 11.1-11; Luki 19.28-40)*

¹² Ki goto, janwa gbɔlɔ na lɔa pan Paki feti wi na, a pɛ sigi logo ma yo fɔ Zhezu wila paan wa Zheruzalemu.

¹³ A pɛ si sengembanra kon, mɛɛ kari saa fili mbege naga fɔ paa wi gbogo. A pe nɛɛ jɔɔgi na yuun fɔ:

«Gbɔgɔwɔ yen Yennele woo.

ɲa wila paan we fɔ wi mege ki na†, Yennele sa duwaw wi na!

Yennele sa duwaw Izirayeli tara wunluwo wi na!»

¹⁴ A Zhezu wi si sofile wa ta mɛɛ lugu ma cen wi na paa yege ɲa na Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fɔ:

¹⁵ *Yaga kaa fye, yoro Siyon woolo wele!*

Ye wele, ye wunluwo wila paan.

Wi yen ma cen sofile pyɔ na.†

¹⁶ Wi fɔɔgɔfenne pe sila ki wogo ki kɔɔɔ jen ki pyesanga wi ni. Eɛn fɔ, naa Yennele lɔa kaa gbɔgɔwɔ kan Zhezu wi yeri, a pɛ si nawa to ki na ma yo Yennele senre sewe wila ki senre ti yo wi kanngɔlɔ. A leele fun pɛge pye maga yon fili wi kan.

¹⁷ Mbele fuun paa pye Zhezu wi ni, naa wila Lazari wi yeri ma yo wi yiri wa fanga ki ni, maa yen maa yirige wa kunwɔ pi ni, ɲa paa yan, paa pye naga yege yuun pele kan.

¹⁸ Ko kala ki ti janwa wila kari mbe saa fili, katugu paa ki logo ma yo wila ki kafonno li pye.

¹⁹ Kona, a Fariziye pe nɛɛ pe yeɛ piin fɔ: «Ye sigi yan, ye se ya yaraga ko ka pye wi na, leele pe ni fuun paa tari wi na!»

*Giresi tara fenne pɛle la pye
na Zhezu wi lagajaa*

²⁰ Leele mbele paa kari wa Zheruzalemu mbe sa Yennele li gbɔgɔ feti wi na, Giresi tara fenne pɛle la pye pe ni.

²¹ A poro si fulo Filipu wi tanla, wo la yiri wa Betisayida ca, wa Galile tara. A pɛ suu pye fɔ: «Na to, waa jaa mbe Zhezu wi yan.»

²² A Filipu wi si saa ki yo ma Andire wi kan, a pe ni fuun shyen pɛ si saa ki yo ma Zhezu wi kan.

²³ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Lere wi Pinambyo wi yaa gbɔgɔwɔ ta wagati ɲa ni wi gbɔn.

²⁴ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, na pee shɔlɔ pile na lugu wa tara li ku, li ma koro li nungba. Eɛn fɔ, na liga si ku mbe kɔ, li ma pyɔ legere sɛ.

²⁵ Lere ɲa wi yinwege ki yen maa ndanla, wo yaa kaga la. Eɛn fɔ, ɲa kaa yinwege ki panra† laga dunruya ɲa wi ni, wo yaa ka yinwege mbakɔgɔ ki ta.

²⁶ Lere ɲa kaa jaa mbaa tunngo piin na kan, wi daga mbe taga na na. Kiga pye ma, mi yaa pye laga ɲa na, pa na tunmbyee wi yaa pye wa fun. Lere ɲa kaa tunngo piin na kan, na To wi yaa kaa gbɔgɔ.»

*Zhezu wila para
wi kunwɔ senre ti na*

²⁷ «Yingɔ, na jatere wi piri na na, mi yaa yo mele? Mbege yo mbe yo fɔ: Na To, wagati ɲa wi ni, na shɔ ɲa ki yaa pye na na ki keɛ le? Ayoo. Eɛn fɔ, ko kala na mi pan laga dunruya wi ni, mbe jɔlɔ ko wagati wo ni.

²⁸ Na To, ma mege ki pye ki gbɔgɔ!» Kona, a magala lɔ si yiri wa yennele na ma yo: «Muu gbɔgɔ, mi yaa si nuru naa mboo gbɔgɔ.»

²⁹ Janwa ɲa wila pye wa maga magala li logo, wila pye na yuun fɔ Yennele li tin.

A pele nɛɛ yuun naa fɔ: «Merege wa wi para wi ni.»

³⁰ Eɛn fɔ, a Zhezu wi si pe pye fɔ: «Ki magala na lii yiri mi kala na mbeli logo, eɛn fɔ, li yiri yoro kala na.

³¹ Yingɔ kiti yaa kon dunruya woolo pe na, yingɔ pe yaa dunruya ɲa wi to Sotanla wi puro.

³² Mi wo na, na paga kanla le tara ti na mbanla yirige wa naayeri, mi yaa kaa leele pe ni fuun pe tile paa paan na kɔɔgɔ.»

³³ Wila ki senre ti yo ma, jango wo jate wi mbaa ku yege ɲa na, mbege naga.

³⁴ A janwa wi suu pye fɔ: «Pɛge yo we kan wa lasiri sewe wi ni ma yo Kirisi wi yaa koro yinwege na fɔ sanga pyew†.

† 12:13 12:13: Yuuro 118.25-26 † 12:15 12:15: Zaka 9.9 † 12:25 12:25: Mbe yinwege ki panra: Ko kɔɔ wɔ ki naga ma yo maga kaa ki jate yaraga ka. † 12:34 12:34: Eza 9.6; Dani 7.14

Mele, a ma si ya ma yo ki daga pe Lere wi Pinambyo wi yirige wa naayeri? Ambo wi yen Lere wi Pinambyo wo?»

³⁵ A Zhezu wi si pe pye fo: «Yanwa pi yen laga ye ni bere mbe wagati jenri pye. Yanwa pi yen laga ye ni wagati na ni, yaa tanri pi na, janjo wowo piga ka gbɔn ye na, katugu lere na kaa tanri wa wowo pi ni, wila wi karisaga ki jen.

³⁶ Wagati na wi ni, yanwa pi yen laga ye ni, ki kala na, ye taga pi na, janjo ye pye yanwa pille†.»

Zhufuye pe sila taga Zhezu wi na

Naa Zhezu wila kaa ko senre to yo, a wi si kari ma saa wi yee lara pe na.

³⁷ Ali maga ta wila kafonngolo legere pye pe yege na, pe sila taga wi na.

³⁸ Yenjele yon senre yofe Ezayi wila senre nda yo, pa tila ti yee yon fili yeen, fo:

We Fo, ambo wi taga we senyoro ti na?

We Fo wuu yawa pi naga ambo na?†

³⁹ Kila pye yege nga na pe sila si ya taga, Ezayi wila ki yo naa ma yo fo:

⁴⁰ *Yenjele li pe pye fyɔɔnɔ,*

li pe tijinliwe pi kɔ pe na,

janjo paga kaa yaan pe yenjele ke ni,
paga kaa kagala koro jenni wa pe kotogo
na,

janjo paga ka kannga mbe pan mi Yenjele
na koro, mbe pe sagala.†

⁴¹ Ezayi wila ko yo ma, katugu wila Zhezu wi gbogowo pi yan, mee para wi senre na.

⁴² Konaa ki ni fuun, wa Zhufuye teele pe ni, pe legere la taga Zhezu wi na. Een fo, Fariziye pe yege fyere ti kala na, pe sila pye naga yuun naga finligi, janjo paga ka pe puro mbe pe wo wa sherigo ki ni.

⁴³ Leele poro mbaa pe gbogo, ko la pe ndanla ma we Yenjele lo mbaa pe gbogo ko na.

Zhezu wi senre ti yaa ka kiti kon

leele pe na

⁴⁴ A Zhezu wi si gbele ngbanga ma yo fo: «Lere na ka taga na na, wii taga mi nungba na. Een fo, wi taga na wilan tun wi na fun.

⁴⁵ Lere na kanla yan, wi na wilan tun wi yan fun.

⁴⁶ Muwi, mi pan laga dunruya wi ni paa yanwa yen, janjo lere na fuun ka taga na na, wiga ka koro wa wowo pi ni.

⁴⁷ Na lere na kanla senre ti logo, wi si woro na tanri ti na, mi ma mi yaa kiti kon wi na; katugu mii pan mbe kiti kon

dunruya woolo pe na, mi pan mbe pe sho win.

⁴⁸ Lere na ka je na na, na wii yenle na senre ti na, wi kiti konfo wi wa. Senre nda mi yo, to ti yaa ka kiti kon ki fo wi na dunruya kopilige.

⁴⁹ Katugu mii para na yee fannga, een fo, na To na wilan tun, nda mi daga mbaa yuun konaa mbaa nari leele pe na, wo jate wigi kono kan na yeri.

⁵⁰ Migi jen ma yo nga wi yo kila piin, ki maa yinwege mbakogo ki kaan. Ki pye ma, nda mila yuun, mi yen nari yuun na yala nga na To wi yo na kan ko ni.»

ZHEZU WI SENYORO MA SARA KONAA YINNEKPOYI LI PANGA YE

13

13-17

Zhezu wila wi forogofenne

pe tooro ti jogo

¹ Kila koro pilige nungba, Paki feti wii gbɔn. A Zhezu wi sigi jen ma yo wi wagati wila gbɔn wi dunruya wi yaga, wi kari wa wi To wi tanla. Mbele fuun paa taga wi na laga dunruya wi ni ma pye wi woolo, paa pye maa ndanla suyi. Paa si koro maa ndanla fo ma saa gbɔn wa ki kosaga.

² Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni, yembine suro to paa pye na nii, ma yala Sotanla wila ki le wa Simo Izikariyoti pinambyo Zhudasi wi nawa mako, ma yo wi Zhezu wi le kee.

³ Zhezu wila ki jen ma yo pa wila yiri wa Yenjele li yeri ma pan, pa wi yaa si songoro mbe kari wa li yeri, fo Yenjele laa yawa pi kan wi yeri yaraga pyew ki na.

⁴ A wi si yiri le tabali wi tanla, maa derigbogo ki wo maga tege, mee paraga le maga po wa wi senne.

⁵ Ko pungo na, a wi si tonmo le leyaraga ka ni, mee ki le naa forogofenne pe tooro ti jogo, nee ti wowo paraga nga wila po ki ni.

⁶ Naa wila kaa gbɔn Simo Pyeri wo na, a wo sho fo: «We Fo, mboro ma yaa na tooro ti jogo?»

⁷ A Zhezu wi suu pye fo: «[Nga mila piin yingo, mee ki koro jen, een fo, ma yaa kaga koro jen pungo na.»

⁸ A Pyeri wi suu pye fo: «Ayoo, ma sanla tooro ti jogo fyew.»

A Zhezu wi suu pye fo: «Na mii ma tooro ti jogo, ma se tawa ta na yeri.»

⁹ A Simo Pyeri wi suu pye fo: «We Fo, maga kanla tooro to nungba jogo, een fo, na keyen naa na go ki jogo fun!»

† **12:36 12:35-36:** Yanwa po pi yen Zhezu we. Wo wi yen kaselege ki nagafa. Wowo po pi yen Yenjele kologo ki mbajenne we. Yanwa pille poro pe yen mbele pe maa kagala ngele Yenjele laa jaa ke piin. † **12:38 12:38:** Eza

53.1 † **12:40 12:40:** Eza 6.9-10

¹⁰ A Zhezu wi suu pye fo: «Lere ɲa wi woli makɔ, wii jori mbe woli naa, ndɛɛ mboo tɔɔɔ to jogo, katugu wi ma pye kpoyi. Ye yen kpoyi Yenɲele li yege na, ɛɛn fo, ye ni fuun ma.»

¹¹ Zhezu wila lere ɲa wi mbaa wi le kɛɛ wi jɛn, ko ki ti wila yo fo: «Ye ni fuun ma ye yen kpoyi.»

¹² Naa Zhezu wila kaa pe tɔɔɔ ti jogo, a wi suu yɛɛra yaripɔɔ ti le mari le, mɛɛ saa cɛn le tabali wi tanla naa, mɛɛ pe pye fo: «ɲga mi pye ye na, yege kɔɔ jɛn le?»

¹³ Ye maa na yinri: «We Nagafo» naa «We Fo», tanga yen ye yeri yaa na yinri ma, katugu pa mi yen ma.

¹⁴ Na yege yan mi ɲa mi yen Nagafo naa ye Fo, mi wo ye tɔɔɔ ti jogo, yoro fun ye daga mbaa ye yɛɛ tɔɔɔ ti jogo ye yɛɛ kan.

¹⁵ Yege nagawa mi pye ma naga ye na, jango ɲa mi pye ye na, yaa ko yongo piin ye yɛɛ kan.

¹⁶ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan: Tunmbyee wila gbogo mbe wɛ wi to wi na. Pitunɲo fun wila gbogo mbe wɛ wi tunwo wi na.

¹⁷ Koni ki wogo yege jɛn, na ye kaa tanri ki na, ferewe yaa pye ye woo.

¹⁸ «Mi woro na para ye ni fuun sɛnɛ na, mbele mi wo mi pe jɛn. ɛɛn fo, ki daga Yenɲele sɛnɛ sewɛ wila ɲga yuun kigi yɛɛ yon fili, fo: «Lere ɲa wila nii ja na ni, wi yiri na kɔɔɔ.»[†]

¹⁹ Mi yen naga yuun ye kan yingo sanni ki kala li sa gbɔn, jango na liga ka gbɔn, ye taga ki na fo: «Muwi mi yen ɲa wi yen[†].»

²⁰ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan: Lere ɲa fuun kanla pitunɲo wa yigi jɛnge, muwi ki fo wi yigi jɛnge. Lere ɲa fuun ka silan yigi jɛnge, ɲa wilan tun wo ki fo wi yigi jɛnge.»

*Zhezu wila ki yo ma yo
Zhudasi yaa kaa le kɛɛ*

(Mati 26.20-25; Maki 14.17-21; Luki 22.21-23)

²¹ Naa Zhezu wila kaa ki sɛnɛ ti yo, a wi nawa pi si piri wi na fo jɛnge. A wi sho fo: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, ye ni nungba yaa kanla le kɛɛ.»

²² A forogofenne pe nɛɛ pe yɛɛ wele, wila pye na para ɲa sɛnɛ na pe sila wi jɛn.

²³ Forogofenne pe ni, nungba la pye wa, wila Zhezu wi ndanla fo jɛnge. Wila pye ma cɛn ma mara Zhezu wi na.

²⁴ A Simo Pyeri wi si ngayinne yirige ko forogfo wo kan ma yo wi Zhezu wi yewe lere ɲa wila piin wi ni.

²⁵ A ki forogfo wi si yeri ma kari Zhezu wi yeri, ma suu yewe ma yo fo: «We Fo, ambo wi?»

²⁶ A Zhezu wi sho fo: «Mi yaa singbele le wa sege, mi kali kan lere ɲa yeri, wowi.»

A Zhezu wi si singbele la kon ma li le wa sege, mɛɛ li kan Zhudasi wi yeri, Simo Izikariyoti pinambyo we.

²⁷ Naa Zhudasi wila kaa singbele li sho mali li, a Sotanla wi si ye wi ni. A Zhezu wi suu pye fo: «ɲga ma daga mbe pye, ki pye fyaw!»

²⁸ Kila pye yege ɲga na, a Zhezu wi si ko yo ma, mbele paa pye na nii wi ni, wa sila ki kɔɔ jɛn.

²⁹ Mbege ta Zhudasi wo wila pye na pe penjara leyaraga ki teri, ki kala na, pe legɛɛ la pye naga jate ndɛɛ Zhezu wila yo pɛ jori yaraga ɲga kala feti wi na, wi sa ka lo, nakoma wi yaraga ka kan fyonwo fenne pe yeri wi pe saga.

³⁰ Naa Zhudasi wila kaa singbele li sho mali li, mɛɛ yiri teere. Kila yala yembine li wo.

Yenɲele ngasele fonno

³¹ Naa Zhudasi wila kaa yiri, a Zhezu wi sho fo: «Yingo gbogowo kan Lere wi Pinambyo wi yeri, gbogowo kan Yenɲele li yeri fun wi kala na.

³² Na Yenɲele liga gbogowo ta wi kala na, pa li yaa gbogowo kan wi yeri li yɛɛ kala na. Li yaa suu kan wi yeri sanni jɛnri.

³³ Na piile[†], mi yen laga ye ni wagati jɛnri ni naa. Ye yaa kaa na lagajaa. ɛɛn fo, ɲga mi yo Zhufuye pe kan mila ki yuun ye kan yingo fo: Mila kee laga ɲga na, ye se ya kari wa[†].

³⁴ Mila ngasele fonno kaan ye yeri fo: Ye ye yɛɛ ndanla. Ki daga ye ye yɛɛ ndanla paa yege ɲga na ye yen mala ndanla we.

³⁵ Na yaga ye yɛɛ ndanla, pa lere pyew wi yaa ki jɛn mbe yo ye yen na forogofenne.»

Zhezu wila yo Pyeri yaa kaa je

(Mati 26.31-35; Maki 14.27-31; Luki 22.31-34)

³⁶ A Simo Pyeri wi si Zhezu wi yewe ma yo: «We Fo, maa kee se?»

A Zhezu wi suu pye fo: «Mila kee laga ɲga na, ma se ya taga na na mbe kari wa yingo. ɛɛn fo, pungo na, ma yaa ka taga na na.»

³⁷ A Pyeri wi suu pye fo: «We Fo, yingi na mi se si ya taga ma na yingo? Mi yere ki yerewe mbe ku ma kala na!»

³⁸ A Zhezu wi suu pye fo: «Mà yere ki yerewe mbe ku na kala na kaselege? Mila ki yuun ma kan kaselege ko na, sanni

[†] 13:18 13:18: Yuuro 41.10 [†] 13:19 13:19: Eki 3.14 [†] 13:33 13:33: Zhan 7.34 [†] 13:33 13:33: Zhezu wi piile mege ko yeri ndanlawa konɔ. Ki yen paa yege ɲga na piile to ma kaa na para wi piile ni ndanlawa ni.

ngopolɔ wi sa gbele, ma yaa ki yo mbege filige mbe sa ta yosaga taanri mbe yo fɔ ma silan jɛn.»

14

*Zhezu wi yɛn kologo,
ɲa ki maa kee
wa we To Yɛnɲele li tanla*

¹ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Yaga ka ye jatere wi pinri yɛɛ na. Ye taga Yɛnɲele li na, ye taga na na fun.

² Censara legerɛ wa na To wi go. Ki pye ki woro kaselege, mi se jɛn naga yo ye kan. Mila kee sa laga gbegele wa ye kan.

³ Na mi ka sa laga ki gbegele ye kan, pa mi yaa songoro mbe pan mbe ye le, jango mi yɛn laga ɲa na, yoro fun ye pye wa.

⁴ Mila kee laga ɲa na, yɛge kono li jɛn.»

⁵ A Toma suu pye fɔ: «We Fɔ, wee ma karisaga ki jɛn, we yaa pye meɛ sigi kono li jɛn?»

⁶ A Zhezu wì suu pye fɔ: «Muwi mi yɛn kono, naa kaselege, konaa yinwege ye. Lere wo wa se ya gbɔn wa na To wi na mi punɔ na.

⁷ Ndɛɛ ki pye yanla jɛn, anmɛ yanla To wi jɛn fun. Mbege le yingɔ wo na, yòo jɛn, maa yan.»

⁸ A Filipu wì suu pye fɔ: «We Fɔ, ma To wi naga we na, pa ko yaa we bɔ.»

⁹ A Zhezu wì suu pye fɔ: «Filipu, wagati titonlowo ɲa fuun mi pye ye ni, ali bere ma fanla yan jate! Lere ɲa fuun wilan yan, wo na To wi yan. Meɛ, a mà sho fɔ: «Ma To wi naga we na?»

¹⁰ Mɛɛ taga ki na mbe yo mi yɛn na To wi ni, a na To fun wi yɛn na ni? Senre nda fuun mila yuun ye kan, mi woro nari yuun na yɛɛ fanɲga. Eɛn fɔ, na To ɲa wi yɛn na ni, wo wila wi kapyegele ke piin.

¹¹ Ye taga na na, yege jɛn ye yo mi yɛn na To wi ni, na To fun wi yɛn na ni. Na yee taga na na, na senyoro to kala na, ye taga na na kafonngolo ngele mi pye yè yan koro kala na.

¹² Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, lere ɲa ka taga na na, kapyegele ngele mila piin, ki fɔ wi yaa kaa ke si piin. Mbe kaa kele piin tugbɔngolo naa mbe we koro na yɛɛ, katugu mila kee na To wi kɔrogo.

¹³ Yaraga ɲa fuun ye mbe yenri wi yeri na mege ki na, mi yaa ki pye mbe ye kan, jango Tofɔ wi gbogowo ta Pinambyɔ wi kala na.

¹⁴ Na yaga yaraga ka yenri na mege ki na, mi yaa ki kan ye yeri.»

*Zhezu wila Yinnɛkpoyi li panga
ki yon fɔɔ kon*

¹⁵ «Na mi ka pye mbe ye ndanla, pa ye yaa la tanri na ngasegele ke na.

¹⁶ Mi yaa na To wi yenri, wi yaa Sagafo torogo ye kan, wi yaa koro ye ni sanga pyew.

¹⁷ Wo wi yɛn Yinne na li maa kaselege yuun we, dunruya woolo pe se ya mbeli ta; katugu pe woro nali yaan, pee sili jɛn. Eɛn fɔ, yoro wo na, yèli jɛn; katugu li yɛn ye ni, li yaa ka pye wa ye nawa.

¹⁸ «Mi se ka ye yaga paa pijiriwele yɛn, mi yaa ka pan ye kɔrogo.

¹⁹ Sanni jɛnri, dunruya woolo pe sanla yan naa. Eɛn fɔ, yoro wo na, ye yaa kanla yan, katugu mi yɛn yinwege na, yoro fun ye yaa ka pye yinwege na.

²⁰ Na ki pilige kiga ka gbɔn, ye yaa ki jɛn mbe yo mi yɛn na To wi ni, yoro ye yɛn na ni, a mi fun mi yɛn ye ni.

²¹ «Lere ɲa wilan ngasegele ke yigi na tanri ke na, wo mi yɛn ma ndanla. Mi yɛn ma ɲa ndanla, wo yaa na To wi ndanla, mi fun wi yaa na ndanla, mi yaa kanla yɛɛ naga wi na.»

²² Zhude, ɲa pe sila pye na yinri Izikariyoti, a wo suu yewe ma yo: «We Fɔ, yingɔ na ma yaa sɔɔn yɛɛ naga woro na, mɛɛ yaa sɔɔn yɛɛ naga dunruya woolo poro na?»

²³ A Zhezu wì suu pye fɔ: «Mi yɛn ma lere ɲa ndanla, wi yaa lanla senre ti nuru. Wi yaa na To wi ndanla. Mi naa na To wi ni, we yaa pan wi kɔrogo mbe koro wi ni.

²⁴ Mi woro ma lere ɲa ndanla, wo nala senre ti logo. Senre nda yaa nuru na yeri mila yuun, mi na woro ma, na To ɲa wilan tun, pa tila yinrigi wa wi yeri.

²⁵ «Migi kagala ke yo ye kan mala ta laga ye sogowo.

²⁶ Eɛn fɔ, na To wi yaa Sagafo ɲa torogo ye kan na mege ki na, Yinnɛkpoyi le, lo li yaa ye naga kala li ni fuun li ni, mbe ye nawa to kagala ngele fuun mi yo ma ye kan ke na.

²⁷ «Mi yɛn na yeyinngɛ kaan ye yeri. Na yeyinngɛ ko mi kan ye yeri. Mi sigi kan ye yeri paa yege ɲa na dunruya woolo pe maa ki kaan. Yaga ka ye jatere wi piri ye yɛɛ na, yaga si ka fye.

²⁸ Yège logo ma yo migi yo ye kan fɔ: «Mila kee, eɛn fɔ, mi yaa ka songoro mbe pan ye kɔrogo.» Na mi ka pye mbe ye ndanla, pa ye yaa la yogori mbege jɛn mbe yo mila kee na To wi kɔrogo, katugu na To wi gbogɔ ma we na na.

²⁹ Migi kagala ke yo ye kan yingɔ sanni ke ka sa pye, jango na kaga ka pye, ye taga na na.

† 14:30 14:30: Dunruya wi to wo wi yɛn Sotanla we.

³⁰ Mi se senlegere yo mbe ye kan naa, katugu dunruya na wi to[†] wila paan. Yawa kpe woro wi ni na na.

³¹ Een fo, ki daga dunruya woolo pege jen na To wi yen mala ndanla, fo nga na To wi yo mbe pye ko mila piin. Ye yiri na we kari.»

15

*Zhezu wo wi yen
erezen tirige jenge ye*

¹ «Muwi mi yen erezen tirige jenge ye. Na To wo wi yen ki kere konfo we.

² Njeger[†] nga fuun ki woro na seni, wi yaa ki kon mbege wa. Nga fuun kila seni, wi yaa ki yaanla, jango kila seni ki we faa wi na.

³ Senre nda mi yo ma ye kan, ti ye pye kpoyi mako.

⁴ Ki kala na, ye koro na ni, pa mi yaa koro ye ni. Tige njege ki se ya se ki ye na ki woro wa tige ki na. Ki pyelomo nungba pi na, na yee koro na ni, ye se ya yaraga ka pye ye ye.

⁵ «Muwi mi yen erezen tirige ye. Yoro ye yen njere re. Na ka koro na ni, a mi koro wi ni, wi yaa pye paa tige njege yen, nga ki woro na seni, a pege kon maga wa wa funwa na kila waga. Ki njewara pe mari koli mari wa wa kason ki ni ti sogo.

⁶ Na si koro na ni, pe yaa wi yirige mboo wa wa funwa na paa tige njege yen, nga ki woro na seni, a pege kon maga wa wa funwa na kila waga. Ki njewara pe mari koli mari wa wa kason ki ni ti sogo.

⁷ Na yaga koro na ni, a na senre ti koro ye ni, yaraga nga fuun kala ka ye ta, yege yenri, pa ye yaa ki ta.

⁸ Na yaga pye paa tige nga ki maa pire legere seni ki yen, ko ki maa gbogowo kan na To wi yeri. Kona, ye maga naga ma yo ye yen na forogofenne.

⁹ Yege nga na mi yen mala To wi ndanla, yoro fun pa ye yen mala ndanla ma. Ye koro yanla ndanla.

¹⁰ Na ye kaa tanri na ngasegele ke na, pa ye yaa koro mbanla ndanla paa yege nga na mi tanga na To wi wogolo ke na, ma koro maa ndanla we.

¹¹ «Migi kagala ke yo ye kan, jango na nayinme pi pye ye ni, ye nayinme pi ta pi yon fili.

¹² Na ngasele li na fo: Yege nga na ye yen mala ndanla, ye ye yee ndanla ma fun.

¹³ Ndanlawa pa si gbogo mbe we mba po na naa fo: Lere wa mboo yee kan kunwo pi yeri wi wenne pe kala na.

¹⁴ Yoro ye yen na wenne, na ye kaa tanri nga mi yo yaa piin ki na we.

¹⁵ Mi woro na ye yinri naa tunmbyeele, katugu tunmbyee we, wila wi to wi kapyege ki jen. Mi yen na ye yinri na wenne, katugu senre nda fuun mi logo na To wi yeri, miiri yo ye kan.

¹⁶ Yoro ma ye mi wo. Een fo, muwi mi ye wo, mi ye tege yaa kee ye saa pire seni[†], ki pire ti koro wa suyi. Kona, yaga yaraga nga fuun yenri na To wi yeri na mege ki na, wi yaa ki kan ye yeri.

¹⁷ Ngasele na mila kaan ye yeri, loli na fo: Ye ye yee ndanla.»

*Dunruya woolo pe Zhezu wo
naa wi woolo pe panra*

¹⁸ «Na dunruya woolo paga ye panra, yege jen ye yo fo pe keli mala panra ye na.

¹⁹ Ndee ki pye ye yen dunruya wi woolo, ye jen na dunruya woolo pe ndanla, katugu ye yen dunruya wi woolo. Een fo, mi ye wo laga dunruya wi ni, ye woro dunruya wi woolo, ko ki ti dunruya woolo pe ye panra.

²⁰ Ye nawa to senre nda mila yo ye kan ti na, fo: «Tunmbyee wila gbogo mbe we wi to wi na.» Na kaa pye panla jolo, pe yaa ye jolo ma fun. Na kaa pye panla senre ti yigi, pa pe yaa ye senre ti yigi fun.

²¹ Een fo, pe yaa kaa ko ki ni fuun nga ko piin ye na mi kala na; katugu pee na wilan tun wi jen.

²² Ki pye mii ja pan mbaa yuun pe ni, pe se jen na pye kapere pyefenne. Een fo, koni tanga woro pe yeri pe kapere ti wogo na.

²³ Lere na kanla panra, wilan To wi panra fun.

²⁴ Lere fa kapyegele ngele pye, ndee ki pye mii ja koro pye wa pe sogowo, pe se jen na pye kapere pyefenne. Een fo, yingo panla kapyegele ke yan, mee we panra, mi naa na To wi ni.

²⁵ Een fo, ko pye ma, jango senre nda ti yen ma yonlogo wa Yenjele senre sewe wi ni, ti ta tiri yee yon fili, fo: «Panla panra go fu.»[†]

²⁶ «Mi yaa Sagafo torogo ye kan mbe yiri wa na To wi yeri. Wo wi yen Yinnekpoyi na li maa kaselege ki yuun, na li yaa yiri wa na To wi yeri we. Mi yaa li torogo ye kan mbe yiri wa na To wi yeri, li yaa kaa na senre yuun.

²⁷ Yoro fun, ye yaa kaa na senre yuun, katugu ye yen na ni maga le wa na tunngo ki lesaga ki na.

[†] 15:2 15:2: Ezezen tirige njere to ti yen mbele pe pye Zhezu wi forogofenne wele. [†] 15:16 15:16: Yaa kee ye saa pire seni, ko koro wo yen fo paa kee pe saa Sentanra ti yari leele pe kan paa tari ti na. Ki koro wi mbe ya pye naa fo pe saa tagafenne pe tangalom pi nari, leele pe koro paa tanri pi na.

[†] 15:25 15:25: Yuuro 35:19; 69:5

16

¹ «Migi kagala ngele ke yo ye kan, jango na kaga ka gbon, yaga ka wo wa tagawa pi ni.

² Pe yaa kaa ye puro la ye yinrigi wa sheriynre ti ni. Sanga wa na paan yere, mbele pe yaa kaa ye kuun, pe yaa kaa ki sonri ndee paa tunngo piin Yennele lo kan ma.

³ Pe yaa kaa ko piin ma, katugu pee na To wi jen, pee si mi fun na jen.

⁴ Migi kagala ke yo ye kan yingo, jango na kaga ka gbon ye na sanga na ni, ye nawa to ke na, yege jen ye yo fo mila ke yo faa ma ye kan.»

Yinnekpoyi li kapyegele wele

«Mi sigi kagala ke yo ye kan maga le wa ki lesaga ki na, katugu mila pye ye ni.

⁵ Koni mila kee na wilan tun wi koro. Wa kpe silan yewe ye ni mbe yo fo: «Maa kee se?»

⁶ Een fo, ki yesanga wa ye na fo jenge, katugu migi yo ye kan.

⁷ Kona ki ni fuun, mila ki yuun ye kan kaselege, fo na mi ka kari, ko yaa mbonro ye na; katugu na mi kari, Sagafo wi se pan ye kan. Een fo, na mi ka kari, mi yaa wi torogo ye kan.

⁸ Na wiga ka pan sanga na ni, wi yaa ki naga dunruya na wi woolo pe na pege jen fo pe yen na pe yee punngu kapege ko naa nga ki yen ma sin, naa Yennele li kiti kongo ki kanngolo.

⁹ Pe yen na pe yee punngu kapege ki kanngolo, katugu pee taga na na.

¹⁰ Pe yen na pe yee punngu nga ki sin ki kanngolo, katugu mila kee na To wi koro, ye sanla yan naa.

¹¹ Pe yen na pe yee punngu kiti kongo ki kanngolo, katugu pe kiti kon mako dunruya na wi to wi na.

¹² «Yarilegere yen na yeri mbe yo ye kan. Een fo, ye se ya mberi jen yingo.

¹³ Yinnekpoyi na li maa kaselege ki yuun, na liga ka pan, li yaa kaa ye yege sinni wa kaselege ki ni fuun ki ni. Li se kaa para li yee fannga. Een fo, nda fuun li yaa ka logo, to li yaa kaa yuun ye kan. Kona, kagala ngele ke yaa ka pye punngo na, koro li yaa kaa yari ye kan.

¹⁴ Li yaa kaa na gbogo, katugu nga li yaa kaa taa na yeri, ko li yaa kaa yari ye kan.

¹⁵ Nga fuun ki yen na To wi yeri, mi na wogo yi fun. Ko ki ti mi yo nga li yaa kaa taa na yeri, ko li yaa kaa yari ye kan.»

Yesanga ki yaa ka kannga nayinme

¹⁶ «Sanni jenri ye sanla yan, ko punngo na naa jenri, ye yaa na yan naa.»

¹⁷ Kona, a wi forogofenne pele nee pe yee yewe na yuun fo: «Ko koro wo yen mele? Nga wi yo we kan ma yo fo: «Sanni jenri ye

sanla yan, ko punngo na naa jenri, ye yaa na yan naa.» Kona: «Mila kee na To wi koro.» »

¹⁸ A pe sho naa fo: ««Sanni jenri» ko koro wo yen mele? Nda wila yuun, we siri koro jen.»

¹⁹ A Zhezu wi sigi jen ma yo paa pye na jaa mboo yewe, a wi si pe pye naa fo: «Migi yo ye kan ma yo fo: «Sanni jenri ye sanla yan, ko punngo na naa jenri, ye yaa na yan naa.» Ko kala ki ti yaa ye yee yewe le?

²⁰ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, ye yaa kaa gbele mbaa kawa, een fo, dunruya woolo pe yaa kaa yogori nga ki yaa na ta ki kala na. Een fo, ye yesanga ki yaa ka kannga nayinme.

²¹ Jele wi kaa jaa mbe se wagati na ni, wi ma yege san, katugu wi sesanga wi gbon. Een fo, na wiga ka se mbe ko, wi nawa pi ma yinggi wi na, wi ma fege wi jologo ki kala, katugu wi lere fonjo se laga dunruya wi ni.

²² Yoro fun pa ye wogo ki yen ma. Ye yen ma yege san yingo; een fo, mi yaa ka ye yan naa, kona, ye yaa kaa yogori, lere se ka ya mbege nayinme pi wo wa ye nawa.

²³ «Na ki pilige kiga ka gbon, ye se kanla yewe yaraga ka ni naa. Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, yaraga nga fuun ye mbe yenri na To wi yeri na mege ki na, wi yaa ki kan ye yeri.

²⁴ Maga le wa fo ma pan ma gbon nala, ye fa yaraga ka yenri na mege ki na. Yaa yenri, pa ye yaa ka ta, kiga pye ma, pa ye nayinme pi yaa pi yee yon fili.»

Zhezu wi fannga ta dunruya wi na

²⁵ «Migi kagala ngele ke ni fuun ke yo ye kan yomyegele ni. Een fo, wagati wa wa na paan, na wo ka ka gbon, mi se kaa para ye ni naa yomyegele ni. Een fo, mi yaa kaa na To wi kala li yari ye kan mbaa li finligi.

²⁶ Na ki pilige kiga ka gbon, ye yaa kaa na To wi yenri na mege ki na. Mi woro naga yuun ye kan mbe yo mi yaa kaa wi yenri ye kan;

²⁷ katugu ye yen mala To jate wi ndanla, ye yen maa ndanla, katugu mi ye ndanla. A ye taga ki na fun ma yo pa mi yiri wa Yennele li yeri.

²⁸ Pa mi yiri wa na To wi yeri ma pan laga dunruya wi ni. Yingo mi yaa wo laga dunruya wi ni mbe songoro wa na To wi yeri.»

²⁹ Kona, a wi forogofenne pe suu pye fo: «Yingo wo ni, maa para nari finligi we kan. Ma woro na para naa yomyegele ni.

³⁰ Yingo wege jen ma yo ma kala pyew li jen, mee jori lere mbaa ma yewe naa. Ki

kala na, wè taga ki na ma yo pa mà yiri wa Yennɛle li yeri.»

³¹ A Zhezu wì si pe pye fò: «Yè taga na na yinggo?

³² Wele, wagati wa yèn paan, wì yere gbɔn makò. Ye ni fuun nungba nungba ye yaa ka jaraga mbe kari ye yinre mbanla yaga na nungba. Eɛn fò, konaa ki ni fuun, mi woro na nungba, katugu na To wi yèn na ni.

³³ Migi kagala ke yo ma ye kan, jango ye yeyingge ta ye pye nungba na ni. Ye yaa jòlògò ta laga dunruya wi ni, eɛn fò, ye kotogo ta! Mi fannɔa ta dunruya wi na!»

17

*Zhezu wila yenri
wi fɔrɔgɔfenne pe kan*

¹ Naa Zhezu wila kaa ko senre to yo ma, a wì suu yege ki yirige wa naayeri ma yo fò: «Na To, wagati wì gbɔn ma gbɔgɔwò kan ma Pinambyò wi yeri, jango ma Pinambyò fun wì gbɔgɔwò kan ma yeri.

² Katugu mà fannɔa kan wi yeri maa tege leele pe ni fuun pe go na, jango leele mbele fuun mà kan wi yeri, wì yinwege mbakògò ki kan pe yeri.

³ Yinwege mbakògò ko yèn fò leele pɔɔn jèn pe yo mboro ma yèn Yennɛle jenne nungba le, pe Zhezu Kirisi wì jèn, wo ɲa mà tun we.

⁴ Mòò gbɔgɔ laga tara ti ni, kapyege ɲa mà kan na yeri mbe pye, migi pye maga yòn fili.

⁵ Na To, gbɔgɔwò mba mìla pye wa pi ni wa ma tanla sanni dunruya wì sa da, yinggo pi kan na yeri wa ma yɛɛ tanla.

⁶ «Leele mbele mà kan na yeri ma yiri laga dunruya wi ni, mòò naga pe na, pe ta pɔɔn jèn pe Yennɛle. Pàa pye ma woolo, a mà si pe kan na yeri. A pɔɔn senre ti yigi na tanri ti na.

⁷ Yinggo pège jèn ma yo yaraga ɲa fuun mà kan na yeri, pa ki yiri wa ma yeri.

⁸ Katugu senre nda màa yo na kan, mi ti ni fuun ti yo ma pe kan, a pè yenle ti na. Pège jèn kaselege ma yo pa mi yiri wa ma yeri, a pè taga ki na ma yo mboro màla tun.

⁹ «Poro mìla ma yenri pe kan we. Mi woro nɔɔ yenri dunruya woolo poro kan. Eɛn fò, mbele mà kan na yeri, poro wele mìla ma yenri pe kan, katugu poro pe yèn ma woolo wele.

¹⁰ Mbele fuun pe yèn ma woolo, pe yèn na woolo. Mbele fuun pe yèn na woolo, pe yèn ma woolo, na gbɔgɔwò pi yaa naga laga dunruya wi ni poro fannɔa na.

¹¹ Mi se pye laga dunruya wi ni naa, poro yèn laga dunruya wi ni, mi yèn na kee ma kòrɔgò. Na To, mboro ɲa ma yèn kpoyi,

maa wele pe na ma mege ki fannɔa na, ki fannɔa nungba ɲa mà kan na yeri we; jango pe pye nungba, paa yege ɲa na mi naa mboro we yèn nungba we.

¹² Sanga ɲa ni mìla pye pe ni, mìla pye na wele pe na ma mege ki fannɔa na, mege ɲa mà kan na yeri we. Mì pe go sige, wa kpe si punngo, ndɛɛ ɲa wila daga mbe punngo wo, jango senre nda tila yònlògò wa Yennɛle senre sewe wi ni, ti ta tiri yɛɛ yòn fili.

¹³ Eɛn fò yinggo, mìla kee ma kòrɔgò. Mì yèn naga kagala ke yuun mbanla ta laga dunruya wi ni bere, jango na nayinme pi pye pe ni pi yòn fili.

¹⁴ Mòò senre ti yo pe kan, a dunruya woolo pè pe panra, katugu pe woro dunruya wì woolo, paa yege ɲa na mi fun mi woro dunruya wì woo we.

¹⁵ Mì woro nɔɔ yenri ma pe wò laga dunruya wì ni. Eɛn fò, mìla ma yenri, ma pe shò Sotanla wì yeri.

¹⁶ Pe woro dunruya wì woolo, paa yege ɲa na mi fun mi woro dunruya wì woo we.

¹⁷ Pe tege ma pe pye kpoyi ma yɛɛ kan kaselege senre ti fannɔa na, ma senre ti yèn kaselege.

¹⁸ Mì pe tun wa dunruya wì ni paa yege ɲa na màla tun laga dunruya wì ni we.

¹⁹ Pe kala na, mìlan yɛɛ kan ma yeri mbe pye kpoyi, jango poro fun pe pye kpoyi ma yege na kaselege ki fannɔa na.

²⁰ «Mì woro nɔɔ yenri poro nungba kala na. Eɛn fò, mbele fuun pe yaa ka pe senyoro ti logo mbe taga na na, mìla ma yenri ki woolo pe kan fun,

²¹ jango pe ni fuun pe pye nungba pe yɛɛ ni. Na To, yege ɲa na ma yèn na ni, a mi yèn ma ni, pe pye nungba we ni ma fun, jango dunruya woolo pe taga ki na fò mboro màla tun.

²² Gbɔgɔwò mba mà kan na yeri, mùu kan pe yeri, jango pe pye nungba paa yege ɲa na mi naa mboro, we yèn nungba we.

²³ Mì yèn pe ni, a ma yèn na ni, jango pe pye nungba, ki nungbama pi pi yɛɛ yòn fili, dunruya woolo pege jèn pe yo mboro màla tun, pege jèn pe yo pe yèn mòò ndanla paa yege ɲa na mi yèn mòò ndanla we.

²⁴ «Na To, mbele mà kan na yeri, mi yèn laga ɲa na, mìla jaa pe pye wa na ni fun, jango panla gbɔgɔwò pi yàn, mba mà kan na yeri we; katugu mòò ndanla na dunruya wì fa da.

²⁵ Na To, mboro ɲa ma yèn sinɲe, dunruya woolo pe sɔɔn jèn, eɛn fò, mì wo ma jèn. Mbele mà kan na yeri, pège jèn ma yo mboro màla tun.

²⁶ Mòò naga pe na pe ta pɔɔn jèn. Mì yaa sila ma nari pe na bere, jango mì yèn mòò

ndanla ndanlawa mba ni, poon ndanla ma fun, konaa mi kpaw mbe pye pe ni.»

ZHEZU WI KUNWO NAA WI YENME MA YIRI WA KUNWO PI NI

18

18-20

Pàa Zhezu wi yigi

(*Mati 26.47-56; Maki 14.43-50; Luki 22.47-53*)

¹ Naa Zhezu wila kaa ki senre ti yo ma saa ko, a wo naa wi forogofenne pe ni pè si yiri ma saa Sediron logo ki kon ma yiri. Nango kere tà la pye wa ki laga ki na, a wì si saa ye wa wo naa wi forogofenne pe ni.

² Zhudasi na wila pye na Zhezu wi nii kee, wila ki laga ki saga jen fun, katugu Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni paa pye na finli wa wagati legere na. ³ A Zhudasi wì si sorodasheelee ngbelege ka le, konaa sherigo gbogo sorodasheelee pele ni ma kari pe ni wa nango kere ti ni. Saraga wofenne teele konaa Fariziye poro paa pe pinle wi ni. Paa malingbonyaara le, naa fitanlaye, konaa yangambogolo kasonro ni.

⁴ Zhezu wila nga fuun ki yaa pye wi na ki jen. Ki kala na, a wì si kari ma saa pe fili, mee pe yewe ma yo fo: «Ambo yaa lagajaa?»

⁵ A pè sho fo: «Zhezu na wì yiri wa Nazareti wo waa lagajaa.»

A Zhezu wì si pe pye fo: «Muwi.»

Zhudasi na wila pye na Zhezu wi nii kee, wila pye le pe ni.

⁶ Naa Zhezu wila kaa pe pye fo: «Muwi», a pè si songoro pungo na, mee toori le tara.

⁷ A wì si nuru naa ma pe pye fo: «Ambo yaa lagajaa?»

A pè sho fo: «Zhezu na wì yiri wa Nazareti wo waa lagajaa.»

⁸ A Zhezu wì sho fo: «Mì ye pye ma yo wowi mi we. Na kaa pye muwi yaa lagajaa, ye mbele poro yaga paa kee.»

⁹ Nga wila yo, pa kila daga mbege yee yon fili yeen we, fo: «Mbele mà kan na yeri na To, wo wa kpe si pungo na kee†.»

¹⁰ Tokobi wà la pye Simo Pyeri wi yeri, a wo suu kow mee saraga wofenne to wi tunmbyee wi kalige wøjngbolo li gbɔn ma li laga. Paa pye naa yinri Malikusi.

¹¹ A Zhezu wì si Pyeri wi pye fo: «Ma tokobi wi le wa wi wofogo ki ni. Ma sigi jen mbe yo jologo wøjngbolo na na To wi kan na yeri, mi yaa wo wa li ni wi le?»

Pàa kari Zhezu wi ni wa Anne yeri

¹² Kona, a sorodasheelee ngbelege konaa pe togboɔ wi ni, naa Zhufuye sorodasheelee pe ni, pè si Zhezu wi yigi maa po.

¹³ Naa paa kaa wi po, a pè si keli ma kari wi ni wa Anne yeri gben. Wo wila pye Kayifu wi jo to we. Kayifu wo wila pye ki ye le li ni saraga wofenne to we.

¹⁴ Kayifu wo wila Zhufuye pe yeri ma yo fo: «Nana nungha mbe ku lee le pe yonlo ko mbɔnro†.»

Pyeri wila je Zhezu wi na

(*Mati 26.69-70; Maki 14.66-68; Luki 22.55-57*)

¹⁵ A Simo Pyeri wo naa forogofɔ wa ni, pè si taga Zhezu wi na. Saraga wofenne to wila ki forogofɔ wi jen. A wo si pinle ma ye Zhezu wi ni wa saraga wofenne to wi laga.

¹⁶ Eɛn fo, a Pyeri wo si koro wa funwa na le yeyongo ki tanla. Forogofɔ sanja na saraga wofenne to wila pye ma jen, a wo si yiri, mee pan ma para jele na wila pye na yeyongo ki wele wi ni, mee Pyeri wi pye, a wì ye.

¹⁷ Kona, tunmbyee jele na wila pye na yeyongo ki wele, a wì si Pyeri wi pye fo: «Mì yo mboro fun ma yen ki nana na wi forogofɔ wa?» A Pyeri wì sho fo: «Ayoo, wo wa ma mi.»

¹⁸ Tunmbyeele poro naa Zhufuye sorodasheelee pe ni, paa kason gberi wa ma yere na waga, katugu were tila pye na kuun. Pyeri wila pye wa pe ni na waga fun.

Saraga wofenne togboɔ

wila Zhezu wi yewe

(*Mati 26.59-66; Maki 14.55-64; Luki 22.66-71*)

¹⁹ Wa go nawa, a saraga wofenne to wi si Zhezu wi yewe wi forogofenne poro naa wi nagawa senre ti wogo ki ni.

²⁰ A Zhezu wì suu pye fo: «Mila pye nala senre ti yuun nari finligi lere pyew wi yege na. Mila pye na lee le pe nari sanga pyew wa sheriynre to naa sherigo gbogo ki ni, wa laga nga Zhufuye pe ni fuun pe maa pe yee finli we. Mii yaraga ka yo larawa.»

²¹ Māga kanla yewe naa. Mbele paa pye na nuru na yeri pe yewe nda mila yo pe kan ti ni. Nda mila yo ki woolo pèri jen.»

²² Naa Zhezu wila kaa to yo ma, sorodasheelee mbele paa pye le wi tanla, a wo wa nungha suu fele ma sho fo: «Pa maa para saraga wofenne to wi ni yeen!»

²³ A Zhezu wì suu pye fo: «Na kaa pye senpere mi yo, nga mi yo, a ki pye tipege, maga naga. Na kaa si pye senjende mi yo, yinggi na mee na gbɔn?»

† 18:9 18:9: Zhan 17.12 † 18:11 18:11: Ko koro wo yen fo jologo nga Yenjele li yen na jaa Zhezu wi jola, wi daga mbege jola. † 18:14 18:14: Zhan 11.50

²⁴ A Anne wì si Zhezu wi yaga wa posaga ma suu torogo wa Kayifu yeri, saraga wofenne to we.

Pyeri wila je Zhezu wi na naa

(Mati 26.71-75; Maki 14.69-72; Luki 22.58-62)

²⁵ Ko sanga wo ni, Simo Pyeri wila pye ma yere wa kason ki tanla na waga. A pè suu yewe ma yo fò: «Mi yo mboro fun ma yen ki nana na wi forogofò wa?»

A Pyeri wi sigi je ma yo fò: «Ayoo, wo wa ma mi.»

²⁶ Pyeri wila nana na nungbolo gbón mali laga, wi sefo wà la pye saraga wofenne to wi tunmbyee wa. A ko tunmbyee wo si Pyeri wi pye fò: «Mì yo mɔɔ yan na wi ni wa nangò kere ti ni?»

²⁷ A Pyeri wì si je naa ma yo kaselege ma. Ki wagati nungba wi ni, a ngopolò wi si gbele.

*Paa kari Zhezu wi ni
wa gboforoneri Pilati
wi yegɛ sɔɔwɔ*

(Mati 27.1-2,11-14; Maki 15.1-5; Luki 23.1-5)

²⁸ Ko pungo na, a Zhufuye pè si yiri Zhezu wi ni wa Kayifu wi go, mɛɛ kari wi ni wa gboforoneri wi yungbogo ki ni. Ki goto yirifaga ko layi. Eɛn fò, pe sila ye wa yungbogo ki ni, jango paga ka pye fyongo ni Yenɛle li yegɛ na, pe ta pe Paki feti suro ti li.

²⁹ Kì kaa pye ma, a gboforoneri Pilati wì si yiri wa funwa na pe korogo, mɛɛ pe yewe ma yo fò: «Yingi kala yè yo ki nana na wi pye?»

³⁰ A Zhufuye pè suu pye fò: «Ki pye kapege pyefò ma, wè se jen na pan mboo le ma kɛɛ.»

³¹ Kona, a Pilati wì si pe pye fò: «Yoro jate yaa kee wi ni, ye sa kiti kon wi na ye yala ye lasiri wi ni.» A Zhufuye pè suu pye fò: «Kii daga we lere wa gbo, na gboforoneri wii yon kan.»

³² Zhezu wila ki naga ma yo wi yaa ku kulomɔ mba na, pa ki senre tila daga mberi yɛɛ yon fili yɛɛn†.

³³ Kona, a Pilati wì si songoro ma ye wa yungbogo ki ni, mɛɛ Zhezu wi yeri maa yewe ma yo fò: «Mboro ma yen Zhufuye pe wunlunana we le?»

³⁴ A Zhezu wì suu pye fò: «Mboro ma ko jate naga yuun ma yɛ lee, nakoma pele wele pege yo ma kan na kanngolo?»

³⁵ A Pilati wì suu pye fò: «Ma mi yan Zhufu le? Ma tara woolo poro naa saraga wofenne teele pe ni, poro pè pan mɔɔ le na kɛɛ. Yingi mà pye kpaw?»

³⁶ A Zhezu wì si Pilati wi pye fò: «Na wunluwo pi woro dunruya woo. Ki pye pi yen dunruya woo, na tunmbyeele pe jen nala malaga ki gbón, jango paga kanla le Zhufuye pe kɛɛ. Eɛn fò, na wunluwo pi woro dunruya wo woo.»

³⁷ A Pilati wì suu pye fò: «Ki cɛn ma yen wunlunana kɛ?»

A Zhezu wì suu pye fò: «Ko mà yo we. Wunluwo wi mi. Ko kì ti pànlà se, a mì pan laga dunruya wi ni, mbe pan mbaa kaselege ki senre yuun. Lere na fuun wi yen kaselege fò, wi maa na senre ti nuru na tanri ti na.»

³⁸ A Pilati wì suu pye fò: «Kaselege ko yen kikiin?»

Pàa yo pe Zhezu wi gbo

(Mati 27.15-31; Maki 15.6-20; Luki 23.13-25)

Naa Pilati wila kaa ki senre ti yo, a wì si yiri laga funwa na naa Zhufuye pe korogo, mɛɛ pe pye fò: «Mii jeregisaga yan ki nana na wi na, nga ki mbe ya pye wi gbowo pi go.

³⁹ Eɛn fò, mbe yala ye kalege nga ki yen ye yeri ki ni, sanga pyew, Paki feti wi ka gbón, mi ma kasopyo wa wa ye kan. Yaa jaa mbe Zhufuye wunlunana wi wa le?»

⁴⁰ A pè si gbele ngbanga naa ma yo fò: «Ayoo, wo ma! Barabasi wo waa jaa!» Ma si yala, Barabasi wo la pye bennganri pyefò.

19

¹ Kì kaa pye ma, a Pilati wì si konɔ kan wi sorodasheelee pe yeri, a pè Zhezu wì gbón sapige ni.

² A sorodasheelee pè si wuuro migi wunluwo njala ma li kan Zhezu wi kan, mɛɛ wunluwo derigbogo yenge ka le wi kan (mbe ta mbaa tege wi na).

³ A pe nɛɛ fulo wi tanla, nɛɛ wi piin fò: «Zhufuye wunlunana, waa ma shari!»

A pe nɛɛ wi feelee.

⁴ A Pilati wì si yiri laga funwa na naa, ma Zhufuye pe pye fò: «Yè wele, mi yaa wi yirige laga funwa na ye kan, ye ta yegɛ jen fò mii jeregisaga yan wi na, nga ki mbe ya pye wi gbowo pi go.»

⁵ Kona, a Zhezu wì si yiri laga funwa na. Wuuro njala là pye wa wi go na, naa derigbogo yenge ki ni wi na. A Pilati wì si pe pye fò: «Nana wi na!»

⁶ Naa saraga wofenne teele poro naa Zhufuye sorodasheelee pe ni, pàa kaa wi yan, a pe nɛɛ gbele ngbanga na yuun fò: «Wi kan tiparaga na! Wi kan tiparaga na!»

A Pilati wì si pe pye fò: «Yoro jate, yoo yigi ye saa kan tiparaga na, katugu mii jeregisaga yan wi na, nga ki mbe ya pye wi gbowo pi go.»

† 18:32 18:32: Zhan 12.32-33; Kapye 2.23

⁷ A Zhufuye pè suu pye fò: «Lasiri kono yen we yeri, mbe yala we lasiri wi ni, wi daga mbe ku wi, katugu wi yo wi yen Yenjele li Pinambyo.»

⁸ Naa Pilati wila kaa ki senre ti logo, a wi si fye naa fò jenge.

⁹ A wi si ye naa wa yungbogo ki ni, mee Zhezu wi yewe ma yo fò: «Ma yiri se yeri?» Eén fò, Zhezu wi sila wi yon sogo.

¹⁰ A Pilati wi suu pye fò: «Muwi ma woro na yuun na ni we? Mee jen fannga yen na yeri mboon wa, fannga si yen na yeri mboon kan tiparaga na?»

¹¹ A Zhezu wi suu pye fò: «Fannga kpe woro ma yeri na na, ndee Yenjele li nga kan ma yeri mbe yiri wa naayeri. Ki kala na, na wilan le ma kee, wo kapege ko we mboro wogo ko na.»

¹² Maga le le ko sanga wo na, a Pilati wi nêe pyewe jaa mbe Zhezu wi wa. Eén fò, a Zhufuye pè si gbele ngbanga ma yo fò: «Na maga wi wa, ma woro wunlumbolo to wi wonlo. Lere na fuun kaa yee pye wunluwo, wo yen na wiin wunlumbolo to wi ni.»

¹³ Naa Pilati wila kaa ko senre to logo ma, a wi si Zhezu wi yirige wa funwa na, mee saa cen wa kiti konjongo ki na, wa laga nga pe yinri Pave. Ko koro wo yen «Laga nga pè wologo.» Pe maa ki yinri naa: Gabata Eburuye senre ti ni.

¹⁴ Kila pye pilige nga paa Paki feti yaara ti gbegele ko ni, yonlofugo ki na. A Pilati wi si Zhufuye pe pye fò: «Ye wunlunana wi na.»

¹⁵ Kona, a pe nêe gbele ngbanga na yuun fò: «Wi gbo! Wi gbo! Wi kan tiparaga na!»

A Pilati wi si pe pye fò: «Mbe sa ye wunlunana wi kan tiparaga na?»

A saraga wofenne teele pè sho fò: «Na wunlumbolo to wo ma, wunluwo wa yege woro we yeri naa.»

¹⁶ Kona, a Pilati wi suu le pe kee pe saa kan tiparaga na.

Paa Zhezu wi kan tiparaga na

(Mati 27.31-44; Maki 15.21-32; Luki 23.26-43)

A pè si Zhezu wi yigi nêe kee wi ni.

¹⁷ A Zhezu wo jate wi suu tiparaga ki tugo ma yiri wa ca nawa, ma kari wa laga nga pe yinri «Yungorogo laga», Eburuye senre ti ni pe maa ki yinri Goligota.

¹⁸ Wa ki laga ki na, a sorodasheele pè si Zhezu wi kan wa tiparaga ki na. Paa leele shyen pele kan fun tipaara ta na le Zhezu wi tanla. Nungba la pye wi kee nga na, sanja wi yen wi kee nga na.

¹⁹ A Pilati wi si ti pè sewe wa yonlogo, ma saa wi mara wa Zhezu wi tiparaga ki na. Senre nda tila pye ma yonlogo wa tori

nda fò: «Nazareti ca fenne Zhezu, Zhufuye pe wunlunana we!»

²⁰ Zhufuye pe legere laga senre ti kara, katugu paa Zhezu wi kan tiparaga ki na laga nga na, kila pye ma yongo ca ki ni. Paa ki sewe wi yonlogo Eburuye senre ni, naa Jromu tara fenne senre ni konaa Gireki senre ni.

²¹ A Zhufuye saraga wofenne teele pè si saa Pilati wi pye fò: «Kii ja daga maga yonlogo ma yo fò: «Zhufuye wunlunana.» Eén fò, ki yonlogo ma yo fò: «Wi yo wi yen Zhufuye pe wunlunana.» »

²² A Pilati wi sho fò: «Jga mi yonlogo mako, mi ko yonlogo wi.»

²³ Naa sorodasheele paa kaa Zhezu wi kan wa tiparaga ki na ma saa ko, a pè suu yariporo ti tege tegesaga tijere. Sorodashe nungba, tegesaga nungba. Ko pungo na, a pè suu derigbogo ki le, yolisaga sila pye ki na, paa ki ti maga le wa naayeri ma saa kan wa nogona.

²⁴ A pè si pe yee pye fò: «Yaga ka ti we ki derigbogo nga ki walagi. Eén fò, ye pan we pete gbón ki na, we ta wege tafa wi jen.»

Ko la pye ma, jango nga ki yonlogo wa Yenjele senre sewe wi ni, ki ta kigi yee yon fili, fò:

*Pàna yariporo ti yeele pe yee na,
ma pete gbón na derigbogo ki wogo na.†*
Ko sorodasheele paa pye.

²⁵ Le Zhezu wi tiparaga ki tanla, Zhezu wi no wila pye ma yere le, naa wi no jonlo sumboro wi ni, naa Kulopasi jo Mari wi ni, konaa Mari na wila yiri wa Magidala wi ni.

²⁶ Naa Zhezu wila kaa wi no wi yan, naa wi forogofò na wila pye maa ndanla wi yan yeresaga le wi tanla, a wi suu no wi pye fò: «No, ma pinambyo wi na.»

²⁷ Ko pungo na, a wi suu forogofò wi pye fò: «Ma no wi na.»

Maga le le ko sanga wo na, a ki forogofò wi si kari Zhezu wi no wi ni wa wi go.

Zhezu wi kunwo we

(Mati 27.45-56; Maki 15.33-41; Luki 23.44-49)

²⁸ Ko pungo na, naa Zhezu wila kaa ki jen ma yo kala pyew li ko, a wi sho fò: «Wogo yen na na†.» Wila ko yo, jango senre nda tila yonlogo wa Yenjele senre sewe wi ni, ti ta tiri yee yon fili.

²⁹ Leyaraga ka la pye le ki laga ki na, kila pye ma yin duven tangara ni. A sorodasheele pè si ngbala le maa fyon wa ki duven tangara ti ni, mee wi migi yizopi tige njege ka na, mee saa wi taga wa Zhezu wi yon ki na, wuu shonri.

³⁰ Naa Zhezu wila kaa wi wo, a wi sho fò: «Ki ni fuun ki yon kà fili.»

† 19:24 19:24: Yuuro 22.19 † 19:28 19:28: Yuuro 69.22

A wi suu go ki sogo mɛɛ ku.

*Sorodashe wà la Zhezu
wi kanngaga ki sun maga furu*

³¹ Paki feti wi yetegewe pilige ko layi. Zhufuye lelelele pe sila pye na jaa gboolo pe koro wa tipaara ti na cɛnpilige ki ni, katugu ki cɛnpilige kila pye piligbogo pe yeri. Ki kaa pye ma, a pè si saa Pilati wi yenri ma yo leele mbele pàa kan wa tipaara ti na, pe pe saanra ti gbɔn pèri kaari, pe gboolo pe tirige.

³² Ki pye ma, a sorodashee pè si saa leele mbele pàa kan Zhezu wi ni ja wi kongbanja wi saanra ti gbɔn mari kaari, ma shyen woo wi woro ti gbɔn mari kaari fun.

³³ Naa pàa kaa gbɔn Zhezu wo na, a pè suu yan wi ku mako. Ki kaa pye ma, a pè si wo saanra to yaga pe siri kaari.

³⁴ Ɛn fɔ, a sorodashe wà suu sun njan-raga ni wi kanngaga ki na. Le ki yongolo nungba ke ni, a kasanwa naa tɔnmɔ si yiri wa ki tulugo ki ni.

³⁵ Lere ɲa wila ki kagala ke yuun, wo kpaw wi ke yan yenle ni. Ɗa wila yuun ki yen kaselege. Wigi jen ma yo kaselege ko wila yuun, jango yoro fun ye taga.

³⁶ Ko la pye, jango Yɛnɲele senre sewe wi laga ɲa kigi yee yon fili, fɔ: «*Pe se ka wi kajelege ka kpe kaw.*»[†]

³⁷ A laga ka ki yo naa wa Yɛnɲele senre sewe wi ni ma yo fɔ: «*Ɗa pè sun njanraga ki ni, wo pe yaa kaa wele.*»[†]

Pàa Zhezu gboo wi le

(*Mati 27.57-61; Maki 15.42-47; Luki 23.50-56*)

³⁸ Ko pungo na, Zhozufu ɲa wila yiri Arimate ca wi si saa Pilati wi yenri Zhezu gboo wi ni. Zhozufu wila pye Zhezu wi forogofɔ wa, ɛn fɔ, kila pye larawa, katugu wila pye na fyɛ Zhufuye fannga fenne pe yege. A Pilati wi si kono kan wi yeri. A Zhozufu wi si kari ma saa Zhezu gboo wi tirige wa tiparaga ki na maa le.

³⁹ A Nikodemu wi si pan fun, wo wila keli ma kari Zhezu wi korogo pilige ka yembine la ni. Wila pan sinme nuwo taan ni, mba pàa miiri tire naa alowesi tire pinle ti yee ni maa gbegele. Pila culo nafa ma yiri ke yon ko tin.

⁴⁰ A pe shyen pè si Zhezu gboo wi le nɛɛ sinme nuwo taan pi wuun wi na, ma parisanyɛɛɛɛ ti migili wi na maa fɔ, ma yala Zhufuye pe kalege ki ni.

⁴¹ Wa laga ɲa pàa Zhezu wi kan tiparaga ki na, nanngo kere tà la pye wa, fanga fɔnnɔgɔ kà la pye wa ki nanngo kere ti nawa, pàa ki kɔn walaga na. Pe sila gboo le wa ki ni faa.

⁴² Pilige ɲa ki mbaa toro Zhufuye cɛnpilige kii gbɔn ko layi, fanga fun kila pye ma yongɔ le, ki kala na, a pè si saa Zhezu gboo wi le wa ko ni.

20

*Zhezu wila yen ma yiri
wa kunwo pi ni*

(*Mati 28.1-8; Maki 16.1-8; Luki 24.1-12*)

¹ Yapelege ki pilige kongbannga ki na, yirifaga ki na, maga ta laga ki fa laga jenge, Mari ɲa wila yiri wa Magidala ca, a wi si kari wa fanga ki yon, mɛɛ saa sinndelege ki yan pège konggo maga laga wa fanga ki yon na. ² Kona, a wi si fe ma saa ki yo Simo Pyeri naa forogofɔ ɲa wila pye ma Zhezu wi ndanla pe kan, ma yo fɔ: «*Pè we fɔ wi gboo wi wɔ wa wi fanga ki ni, ɛn fɔ, we suu tegesaga jen.*»

³ A Simo Pyeri wo naa forogofɔ sanɲa wi ni, pè si yiri nɛɛ kee wa fanga ki yon.

⁴ Pe ni fuun shyen pàa pinle na fee. Ɛn fɔ, a forogofɔ sanɲa wo si fe ngbanga ma kari ma Pyeri wo toro, mɛɛ keli ma gbɔn wi na wa fanga ki yon.

⁵ A wi si fɔli ma wele wa, mɛɛ parisanyɛɛɛɛ ti yan wa. Ɛn fɔ, wi sila ye wa ki nawa.

⁶ Simo Pyeri ɲa wila pye wi pungo na, naa wi ka saa gbɔn, a wi si ye wa fanga ki nawa, mɛɛ parisanyɛɛɛɛ ti yan wa fun,

⁷ naa paraga ɲa pàa tege ma Zhezu gboo wi go ki fɔ ki ni. Ki sila pye ma pinle parisanyɛɛɛɛ ti ni, ɛn fɔ, kila pye ma gbogolo ki yee na laga ka na.

⁸ Kona, forogofɔ sanɲa ɲa wila keli ma gbɔn wa fanga ki yon, a wi si ye wa fun, mari yan, mɛɛ taga ki na ma yo Zhezu wi yen ma yiri wa kunwo pi ni.

⁹ Katugu Yɛnɲele senre sewe wi yen na senre nda yuun ma yo fɔ: Zhezu wila daga mbe yen mbe yiri wa kunwo pi ni, forogofenne pè sila ti koro jen gben.

¹⁰ Ko pungo na, a forogofenne shyen pè si songoro ma kari pe yinre.

*Zhezu wila wi yee naga
Mari ɲa wila yiri*

wa Magidala wi na

(*Mati 28.9-10; Maki 16.9-11*)

¹¹ Ma si yala, Mari wila pye ma yere wa fanga ki tanla wa funwa na, na gbele. Maa ta wila gbele, a wi si fɔli ma wele wa fanga ki ni,

¹² mɛɛ meregeye shyen yan wa, pè yariporo fire le ma cɛn, wa laga ɲa pàa Zhezu gboo wi sinngɛ we. Nungba la pye wa go kɛɛ ki yeri, sanɲa wila pye wa tɔoro kɛɛ ki yeri.

¹³ A meregeye pè suu yewe ma yo fo: «Jele, yingi na, a ma nɛɛ gbele?»

A wi si pe pye fo: «Pàna Fɔ wi gboo wi wɔ, pè saa wi tege laga nga na mi sigi jen.»

¹⁴ Naa wila kaa ko senre to yo ma, a wi si kannga ma wele wa wi pungo na, mɛɛ Zhezu wi yan wi yere le. Eɛn fɔ, wi sila ki jen mbe yo Zhezu wowi.

¹⁵ A Zhezu wi suu yewe ma yo fo: «Jele, yingi na, a ma nɛɛ gbele? Ambɔ maa lagajaa?»

A Mari wi nɛɛ ki jate ndɛɛ nanɔ kerefo wowi, mɛɛ wi pye fo: «Na to, na kaa pye mboro maa wɔ ma saa wi tege laga ka na, ki naga na na mi yaa saa le.»

¹⁶ A Zhezu wi suu pye fo: «Mari!»

A wi si wa ma kannga wa wi yeri, mɛɛ para wi ni Eburuye senre ni ma yo fo: «Arabuni!» Ko koro wo yen fo: «We Nagafa.»

¹⁷ A Zhezu wi suu pye fo: «Maga kanla yigi, katugu mi fa kari na To wi korogo. Eɛn fɔ, kari ma saga yo sefenne pe kan, fɔ mila kee wa yenjele na, na To wi korogo, wo ɲa wi yen yoro fun ye To we, na Yenjele li korogo, lo na li yen yoro fun ye Yenjele le.»

¹⁸ Kona, Mari ɲa wila yiri wa Magidala ca, wi si kari ma saa ki yo forogofenne pe kan ma yo wi we Fɔ wi yan, fɔ wi yen ma yiri wa kunwo pi ni.

A wi si nda Zhezu wila yo maa kan ti yege yo ma pe kan.

*Zhezu wila wi yɛɛ naga
wi forogofenne pe na*

(Mati 28.16-20; Maki 16.14-18; Luki 24.36-49)

¹⁹ Yapelege ki pilige konɔbannga ki na, ki pilige ki yonlokogo ki ni, forogofenne paa pe yɛɛ gbogolo go ka ni, ma koro ti sogo pe yɛɛ na, katugu paa pye na fyɛ Zhufuye fannga fenne pe yege. A Zhezu wi si pan ma yere wa pe sogo mɛɛ pe pye fo: «Yeyingge ki pye ye ni!»

²⁰ Naa wila kaa ki senre ti yo, a wi suu keyen naa wi kanngaga ki naga pe na. A forogofenne pe nawa pi si yingge pe na fo jenge, naa paa we Fɔ wi yan we.

²¹ A Zhezu wi si pe pye naa fo: «Yeyingge ki pye ye ni! Na To wila tun yege ɲa na, mi fun mila ye tunnu ma fun.»

²² Naa wila kaa ko senre to yo ma, a wi si pe fe wi yon tifelege ki ni, mɛɛ pe pye fo: «Ye Yinnekpoyi li ta!»

²³ Yaga leele mbele kapere kala yaga pe na, ti yaa kala yaga pe na. Na yee yenle mbe mbele kapere kala yaga pe na, pe se ka ti kala yagawa ta.»

Zhezu wo naa Toma senre

²⁴ Ma si yala, Toma ɲa paa pye na yinri Waan, wo ɲa wila pye Zhezu wi forogofenne ke ma yiri shyen wa, wo sila pye wa sanmbala pe ni sanga ɲa ni Zhezu wila wi yɛɛ naga pe na we.

²⁵ Ko pungo na, a forogofenne sanmbala pè suu pye fo: «Wè we Fɔ wi yan.»

Eɛn fɔ, a Toma wi si pe pye fo: «Na mii pondiile yongolo ke yan wa wi keyen yi na, mbe yombe le wa pondiile yongolo ke ni, mbanla kee ki le wa wi kanngaga ki ni, mi se taga ki na fyew.»

²⁶ Ki yapelege nunɔba naa mbe ko, forogofenne paa pe yɛɛ gbogolo wa go ki ni naa. Kona, Toma wila pye wa pe ni. Go ki koro tila pye ma sogo pe na. Eɛn fɔ, Zhezu wi si pan ma yere wa pe sogo, mɛɛ pe pye fo: «Yeyingge ki pye ye ni!»

²⁷ Ko pungo na, a wi si Toma wi pye fo: «Ma yombe le li le laga mala keyen yi wele. Ma kee ki le laga na kanngaga ki ni. Maga ka koro wa mbatagawa pi ni, eɛn fɔ, taga na na!»

²⁸ A Toma wi suu pye fo: «Na Fɔ, naa na Yenjele!»

²⁹ A Zhezu wi suu pye fo: «Katugu mala yan, ko kala na mà taga na na. Eɛn fɔ, mbele paa tari na na pee silan yan, ferewe yen pe woo!»

Ki sɛwɛ ɲa wi pye go ye

³⁰ Zhezu wila kafonngolo kele pye naa legere wi forogofenne pe yege na, ke woro ma yonlogo laga ki sɛwɛ ɲa wi ni.

³¹ Eɛn fɔ, ki wogolo ngele koro yonlogo, jango ye taga ki na fɔ Zhezu wo wi yen Kiri, ma pye Yenjele li Pinambyo. Na yaga taga wi na, ye yinwege ta wi mege ki na.

ZHEZU WILA FILI WI FOROGOFENNE KOLSHYEN NI WA TIBERIYADI LOGBOGO KI YON NA

21

21.1-25

*Zhezu wila wi yɛɛ naga
wi forogofenne kolshyen na
(Mati 28.16; Luki 5.1-11)*

¹ Ko pungo na, a Zhezu wi suu yɛɛ naga naa wi forogofenne pe na, wa Tiberiyadi logbogo yon ki na. Wila wi yɛɛ naga pe na yege ɲa na ki ɲa:

² Simo Pyeri, naa Toma ɲa paa pye na yinri Waan[†], naa Natanayeli ɲa wila yiri wa Kana ca, wa Galile tara, naa Zebede pinambiile shyen pe ni, konaa Zhezu wi forogofenne pele ni shyen, paa pye laga nunɔba.

[†] 21:2 21.2: Zhan 11.16

³ A Simo Pyeri wì si sanmbala pe pye fò: «Mi yaa sa ngbanra wò.»

A pè suu pye fò: «We yaa pinle ma ni fun.»

Kona, a pè si yiri ma saa ye tɔnmòkòrɔ ka ni. Eɛn fò, pe sila yaraga ka yigi ko yembine lo ni.

⁴ Naa laga kila kaa na lari, a Zhezu wì si pan ma yere wa logo kɔngɔ ki na, eɛn fò, fɔrɔgɔfenne pe sila ki jen mbe yo Zhezu wowi.

⁵ Kona, a wì si pe pye fò: «Na piile, ye ngbanra ta ta le?» A pè sho fò: «Ayoo.»

⁶ A wì si pe pye fò: «Ye ye mɛrɛ ti wa wa tɔnmòkòrɔ ki kalige kɛɛ ki na, pa ye yaa ta yigi.»

A pè si mɛrɛ ti wa wa, eɛn fò, pe sila ya mberi tile mbe yiri ti ni, naa tila pye ma yin ngbanra ti ni ki kala na.

⁷ Kona, fɔrɔgɔfò n̄a wila pye ma Zhezu wì ndanla, a wì si Pyeri wì pye fò: «We Fò wowi.»

Naa Simo Pyeri wila kaa ki senre ti logo ma yo we Fò wowi, a wì suu derege ki le maga le, katugu wila ki wò maga tɛgɛ, mɛɛ to wa tɔnmò nɛɛ kee wì kɔrɔgɔ.

⁸ A fɔrɔgɔfenne sanmbala poro si pan tɔnmòkòrɔ ki ni, na mɛrɛ ti tile, tila pye ma yin ngbanra ti ni. Pe sila pye ma lali logo kɔngɔ ki ni, ki fogo ki mbaa metere cɛnme yɔn ko tin.

⁹ Naa pàa kaa gbɔn wa logo kɔngɔ ki na ma tigi wa tara, a pè si kason nanjanra yan naa ngbanga ni wa ki na, konaa buru ni wa ki tanla.

¹⁰ A Zhezu wì si pe pye fò: «Ŋgbanra nda yè yigi, ye pan ta ni na kan.»

¹¹ A Simo Pyeri wì si saa ye wa tɔnmòkòrɔ ki ni, mɛɛ mɛrɛ ti tile ma yiri ti ni wa logo ki ni, tila pye ma yin ngbanra tugboɔrɔ ni. Ti ni fuun tila pye ngbanga pyɔ cɛnme naa nafa shyen ma yiri kɛ ma yiri taanri (153). Ali maga ta tila pye ma lege ma, mɛrɛ ti sila kɔonlo.

¹² A Zhezu wì si pe pye fò: «Ye pan ye ka.»

Fɔrɔgɔfenne wa kpe sila ya mboo yewe mbe yo fò: «Ambo wì mboro?» Katugu pàa ki jen ma yo we Fò wowi.

¹³ A Zhezu wì si fulo, ma buru wì le maa yɛɛle pe na, naa ngbanga ki ni.

¹⁴ Ki taanri wogo ko layi Zhezu wila wì yɛɛ naga wì fɔrɔgɔfenne pe na, naa wila yin ma yiri wa kunwo pi ni we.

Zhezu wila yo Pyeri wì ni

¹⁵ Naa pàa kaa ka ma kò, a Zhezu wì si Simo Pyeri wì pye fò: «Zhan pinambyo Simo, mɔɔ ndanla ma wɛ mi yen ma mbele pe ndanla yɛgɛ n̄ga na ki na le?» A Pyeri

wì suu pye fò: «Ee, we Fò. M̄aga jen ma yo ma yen mala ndanla.»

A Zhezu wì suu pye fò: «Ta yaakara kaan na simbapiile† pe yeri.»

¹⁶ A wì suu pye naa ki shyen wogo na ma yo fò: «Zhan pinambyo Simo, mi yen mɔɔ ndanla le?» A Simo wì suu pye fò: «Ee, we Fò. M̄aga jen ma yo ma yen mala ndanla.»

A Zhezu wì suu pye fò: «Maa na simbaala pe wele.»

¹⁷ A wì suu pye naa ki taanri wogo na ma yo fò: «Zhan pinambyo Simo, mi yen mɔɔ ndanla le?»

A kì si Pyeri wì nawa wò, naa Zhezu wila wì yewe kì taanri wogo kì na ma yo fò: «Mi yen mɔɔ ndanla le?» A wì si Zhezu wì pye fò: «We Fò, m̄a kala li ni fuun li jen. M̄aga jen ma yo ma yen mala ndanla.»

A Zhezu wì suu pye fò: «Maa yaakara kaan na simbaala pe yeri.»

¹⁸ «Kaselege ko na, mila ki yuun ma kan, sanga n̄a ni m̄aa pye lefon̄ɔ, m̄aa pye nɔɔ kurusijara wì poo ma ye, na kee ma landanlaga na. Eɛn fò, na maga ka pye n̄a leleɛ, ma yaa ma keyen yi jaraga, lere wa wì yaa ma kurusijara wì pò ma kan mbe kari ma ni wa laga n̄ga ma woro na jaa mbe kari wa we.»

¹⁹ Zhezu wila ko senre to yo Pyeri wì kan maga naga wì na, paa yɛgɛ n̄ga na wì mbaa ka ku mbe gbɔgɔwò taga Yɛn̄ɛle li na we. Ko pungo na, a Zhezu wì suu pye fò: «Taga na na!»

*Zhezu wo naa fɔrɔgɔfò
n̄a wila pye maa ndanla*

²⁰ Naa Pyeri wila kaa kan̄ga ma wele, a wì si fɔrɔgɔfò n̄a wila pye ma Zhezu wì ndanla wì yan wì taga pe na. Wo wila cɛn ma telege Zhezu wì na yembine na ni pàa li we. Wila Zhezu wì yewe ma yo fò: «We Fò, ambo wì yaa ma le kɛɛ?»

²¹ Naa Pyeri wila kaa wì yan, a wì si Zhezu wì pye fò: «We Fò, n̄a we sin, yingì kì yaa ka wo ta?»

²² A Zhezu wì suu pye fò: «Ali na mi kaa jaa wì koro yinwege na fò mbe sa songoro mbe pan, ma yingì kala yen ko ni? Mboro wo na, taga na na san.»

²³ A ko kì kan kì senre tì jaraga tagafenne pe sɔgɔwò ma yo kì fɔrɔgɔfò wì se ka ku. Ma si yala, Zhezu wì sila kì yo mbe yo wì se ka ku. Eɛn fò, Zhezu wila kì yo ma yo fò: «Ali na mi kaa jaa wì koro yinwege na fò mbe sa songoro mbe pan, ma yingì kala yen ko ni?»

²⁴ Ko fɔrɔgɔfò nungba wo wila kì kagala ke sereya wì yuun, wo wì ke yonlogo. Wɛgɛ jen ma yo wì sereya wì yen kaselege.

† 21:15 21:15: Simbapiile poro pe yen tagafenne mbele pe fa fannga ta wa tagawa pi ni. Zhezu wì yo Pyeri wila pe yɛgɛ sinni wila pe nari paa fannga taa wa tagawa pi ni.

Senre pungo woro

²⁵ ƐƐn ƒɔ, Zhezu wi kagala kele pye naa
legere. Ki pye pe ke ni fuun nungba
nungba ke yonlogo sewe, mi yen naga
sonri ƒɔ ki seweele pe se jen na kun laga
dunruya wi ni.

Zhezu wi pitunmbolo pe KAPYEGELE wele Sewe wi nawa senre

Sewe shyen woo na Luki wila yonlogo wowi na yeen. Laga ki sewe na wi ni, nga kila pye Zhezu wi forogofenne pe na, wi yiringolo ma kari wa yennele na, Luki wi yen naga nari we na. Zhezu wila wi pitunmbolo pe tun pe saa Sentanra ti yari dunruya wi lagapyew ki ni; paa daga mbe keli mbege le wa Zheruzalemu ca gben. Tagafenne kongbanmbala paa pye Zhufuye, een fo, we Fo wila pe kara maga naga pe na fo Sentanra ti yen lere pyew wi woro. Ki sewe na wi yen kagbogo yon fo jenge, katugu wi yen na we sari we sewe mbele pitunmbolo paa yonlogo pe koro jen.

Ki Luki sewe na wi yen ma kon ma yiri konsara taanri. Wa wi konsaga kongbannga ki ni (1-7), nga pitunmbolo paa pye wa Zheruzalemu, wi yen naga yuun we kan. Naa Zhezu wila yiri ma kari wa yennele na, a Yinnekpoyi li si yiri wa yennele na ma pan ma koro pitunmbolo pe ni. Laa yawa kan pe yeri paa Sentanra ti yari konaa paa kafonngolo piin. Legilizi na wa Zheruzalemu ca wi woolo paa lege fyaw, fo a ki kayanga lenge Zhufuye teele pe ni, maga kan pe yiri na Zhezu wi forogofenne pe jolo.

Wa sewe wi konsaga shyen wogo ki ni (8-12), Luki wi yen naga yuun we kan paa yeye nga na Zhezu wi forogofenne paa gbon ma jaraga, ma kari wa Zhude tara ti kanngara na tara to naa Samari tara ti ni. Zhufuye mbele paa pye na Zhezu wi forogofenne pe jolo, pe ni nungba la kannga ma pye Zhezu wi pitunngo, paa pye naa yinri Poli. Zhezu wila wi yee naga wi na yariyanga ka ni, maa yeri wi pye wi pitunngo wa mbele pe woro Zhufuye pe yeri. Sanni Luki wi sa Poli wi senre sannda ti yo, wila keli ma para we ni pitunngo Pyeri wi tunngo wogo ko na konaa paa yeye nga na mbele pe woro Zhufuye pe kongbanmbala paa kannga ma pye Zhezu wi forogofenne.

Wa sewe wi konsaga taanri wogo ki ni (13-28), Luki wi yen na Soli wi senre sannda ti yuun. Paa kaa na Soli wi yinri Poli. Poli wila tangangala titonlongolo taanri tanga na Sentanra ti yari lalagere na wa Orumu tara wunluwo pi ni. Lelegere la saa Poli wi torogo maa saga wa we Fo wi tunngo ki ni. Ki leele poro pele la wele Barinabasi, naa Silasi, naa Timote, naa Tite, naa Apolosi konaa Mariki.

Luki wila saa poli wi torogo fun wi tangangala kele na. Ko ki ti wa sewe wi lara ta ni, mbe wo naa Poli ni pe ta laga nungba, wi ma kaa yo fo: «We sigi pye yeen.» Poli wila legiliziye tagetage cagboro nda ti yen kagbogo yon ti legere ni. Wila tunngo pye ngbanga jenge wi Fo wi kan, een fo wila jolo fun jenge.

Wa sewe wi kosaga yeri, Luki wi yen naga yuun fo paa Poli wi torogo paa kasopyo yen wa Orumu ca, wunlumbolo to wi ta wi kiti kon wi na.

Sewe wi yen ma konlo yeye nga na

Sewe wi lesaga senre 1.1-3

Yinnekpoyi li panga konaa Legilizi wi pelime wa Zheruzalemu 1.4-7.60

Pitunmbolo paa Zhezu Sentanra ti yari wa Samari tara naa Zhude tara 8.1-12.25

Poli wi kondangala kongbanna Yennele tunngo ki na wo naa Barinabasi konaa Zhan Mariki 13.1-15.35

Poli wi kondangala shyen wolo Yennele tunngo ki na wo naa Silasi konaa Timote 15.36-18.23

Poli wi kondangala taanri wolo Yennele tunngo ki na 18.24-21.16

Poli wi yingiwe wa Zheruzalemu konaa wi kaso yeye wa Sesare ca 21.17-26.32

Poli wi kondangala mbe kari wa Orumu ca konaa wi kaso yeye 27.1-28.31

SEWE WI LESAGA SENRE

1.1-3

¹ Na wonlo Tewofili, wa na sewe kongbanna wi ni, kagala ngele Zhezu wi pye, ma nagawa mba naga leele pe na, maga le wa wi tunngo ki lesanga wi ni

² fo ma saa gbon pilige nga wila kaa yiri ma kari wa yennele na ki na, mila ke ni fuun ke yeye yo ma kan. Sanni wi sa yiri wi kari wa yennele na, wila kono kan wi pitunmbolo mbele wila wo pe yeri Yinnekpoyi li fannaga na.

³ Zhezu wi kunwo pi pungo na, wila wi yee naga pitunmbolo pe na kacen legere ni, naga nari pe na pege jen fo wila yen ma yiri wa kunwo pi ni. Wila pye naa yee nari pe na, ma saa gbon fo pilige nafa shyen, na Yennele li wunluwo pi senre yuun pe kan.

YINNEKPOYI LI PANGA KONAA LEGILIZI WI PELIME WA ZHERUZALEMU CA 1.4-7.60

⁴ Pilige ka, maa ta wila nii pe ni, a wi sigi yo maga ngban pe ni ma yo fo: «Yaga ka lali Zheruzalemu ca ki ni, een fo, na To wi yon folo na mila li senre yo ye kan, yeli sige.

⁵ Katugu Zhan la leele pe batize tɔnmɔ ni, ɛɛn fɔ, sannɪ piliye jɛnri ni, Yɛnɲɛle li yaa ye batize Yinnekpoyi lo ni.[†]

Zhezu wi yiri ma kari wa yɛnɲɛle na

⁶ Naa pitunmbolo pàa kaa pe yɛɛ gbogolo le Zhezu wi tanla, a pè suu yewe ma yo fɔ: «We Fɔ, wagati ɲa yɛɛn wo ma yaa Izirayeli tara wunluwo pi gbegele mboo tɛgɛ naa fɔnɲɔ le?»

⁷ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Na To wi sanga naa wagati ɲa kɔn maa tɛgɛ wi yɛɛ fannɲa ki na, yoro si daga mbe wo jɛn.

⁸ ɛɛn fɔ, ye yaa ka fannɲa ta, na Yinnekpoyi liga ka tigi mbe pan ye na we. Ye yaa ka pye na sɛrɛfɛnnɛ wa Zheruzalemu ca, naa Zhude tara ti ni fuun ti ni kɔnaa Samari tara ti ni, fɔ sa gbɔn wa tara ti kɔsaga ki na.»

⁹ Naa wila kaa ki sɛnrɛ ti yo ma kɔ, a wi si yiri ma kari wa yɛnɲɛle na. A pe nɛɛ wi wele, a kambaaga kà si pan maa tɔn pe na.

¹⁰ Naa pàa pe yɛnɲɛle ke kan wa naayeri na wele bere wa wi karisaga, a nambala shyen pɛle si yiri le pe na. Pàa pe yɛɛ pɔ parifire ni;

¹¹ a ki nambala shyen pè si pe pye fɔ: «Yoro Galile tara fɛnnɛ, yingɪ na, a yè si koro ma yere na wele wa yɛnɲɛle na? Ki Zhezu ɲa wi yiri na ye sɔgɔwɔ ma kari wa yɛnɲɛle na yɛɛn, pa wi yaa ka sɔgɔwɔ mbe pan ma fun, paa yɛgɛ ɲga na yòo yan wila kee wa yɛnɲɛle na we.»

Pàa Matiyasi wi wɔ maa tɛgɛ wa Zhudasi wi yɔnɔ

¹² Kona, a pitunmbolo pè si yiri wa oliviye tire yanwiga ki na ma sɔgɔwɔ ma kari wa Zheruzalemu ca. Ki yanwiga kii lali Zheruzalemu ni, ki sɔgɔwɔ pi yɛn paa culo nungba yɛn.

¹³ Naa pàa kaa ye wa ca, a pè si lugu ma ye wa sannɲazo wi ni, ma kari wa yumbyo ɲa pàa pye na tungu faa wi ni. Mbele pàa pye wa, pe mɛrɛ tori nda: Pyeri, naa Zhan, naa Zhaki, naa Andire, naa Filipu, naa Toma, naa Baritelemi, naa Matiyɛ, naa Alife pinambyo Zhaki wi ni, naa Simo Zelɔti, kɔnaa Zhaki pinambyo Zhude wi ni.

¹⁴ Pe ni fuun pàa pe yɔn ki wa nungba ma koro na Yɛnɲɛle li yɛnri ma pinle jɛɛle pe ni, naa Zhezu wi nɔ Mari wi ni, naa wi nɔsepiile nambala pe ni.

¹⁵ Ki piliye yi ni, tagafɛnnɛ mbele pàa pye ma gbogolo wa, pe mbaa cɛnnɛ naa nafa (120) yɔn kɔ tin. A Pyeri wi si yiri ma yere wa pe sɔgɔwɔ, ma sho fɔ:

¹⁶ «Sɛfɛnnɛ, Yɛnɲɛle sɛnrɛ tila daga mberi yɛɛ yɔn fili, nda Yinnekpoyi làa yo

faa wa Davidi wi yɔn Zhudasi wi kanɲgɔlo we. Wo wila pye Zhezu wi yigifɛnnɛ pe yɛkelewe.

¹⁷ Wila pye wa we ngbelege ki ni, ma wi tasaga ta wa we tunɲɔ ki ni.

¹⁸ «(Yingɔ ki naja wi kɛrɛ ta lɔ wi kapege pyege sara wi ni, kɔ punɲo na, a wi si to ma jiile, a wi lara ti fugu, a wi latiire ti yiri ma jaraga.

¹⁹ Zheruzalemu ca fɛnnɛ pe ni fuun pègɛ wogo ki jɛn, a pègɛ kɛrɛ ti mɛgɛ taga pe sɛnrɛ ti ni, nari yinri <Akɛlidama>. Kɔ koro wo yɛn fɔ <asanwa kɛrɛf>.)

²⁰ «Katugu ki yɛn ma yɔnɔgɔ wa Yɛnɲɛle gbɔgɔyuro sɛwɛ wi ni ma yo fɔ: *Ye ti wi go ki kanɲga kataga, lere ka ka cɛn wa ki nawa naa.*

Ki si yɛn ma yɔnɔgɔ naa fɔ: *Lere wa yɛgɛ mbe cɛn tunɲɔ ki na wa wi yɔnɔ.*[†]

²¹⁻²² «Ki kala na, wagati ɲa fuun wàa pye Zhezu wi ni, na tanri na kee na paan, nambala mbele pàa pinle we ni, maga le wa sanga ɲa ni Zhan wila pye na batemu wi piin, fɔ ma pan ma gbɔn pilige ɲga Zhezu wila kaa yiri we sɔgɔwɔ ma kari ki na, poro wa nungba we daga mbe wɔ. Wo wa nungba daga mbe taga we na, we pye Zhezu wi yɛnnɛ ma yiri wa kunwɔ pi ni si sɛrɛfɛnnɛ.»

²³ Kì kaa pye ma, a pè si nambala shyen naga: Zhozufu ɲa pàa pye na yinri Barisabasi, a pè kaa wi mɛgɛ taga naa yinri Zhusitusi, wo naa Matiyasi.

²⁴ Ko punɲo na, a pè si Yɛnɲɛle li yɛnri ma yo fɔ: «We Fɔ, mboro ɲa ma yɛn lere pyew wi kotogo ki jɛnfɔ, ɲa mà wɔ ki leele shyen mbele pe ni, wi naga we na,

²⁵ jaɲɔ wi ye wa ki tunɲɔ ɲga ki ni, wi pye pitunɲɔ Zhudasi wi yɔnɔ, wo ɲa wì wɔ wa ki ni ma kari wi karisaga we.»

²⁶ A pè si pete gbɔn, a pete gbɔngɔ kɔ si Matiyasi wi wɔ. A wo si taga pitunmbolo kɛ ma yiri nungba pe na ma pye pitunɲɔ wa.

2

Yinnekpoyi li panga ye

¹ Naa Pantikoti feti pilige kila kaa gbɔn, tagafɛnnɛ pe ni fuun pàa pye ma gbogolo laga nungba.

² Le ki yɔngɔlo nungba ke ni, a tinne pà si yiri wa yɛnɲɛle na paa tifelingbɔgɔ tinne yɛn, mɛɛ ye wa go ɲga pàa pye ma cɛn ki ni fuun ki ni.

³ A pè si ngayinɲɛle keke yan paa kason yinɲɛle yɛn, a kè si walagi walagi ma cɛncɛn tagafɛnnɛ pe ni fuun nungba nungba pe na.

[†] 1:5 1:5: *Mbe batize Yinnekpoyi li ni kɔ koro wo yɛn mbe Yinnekpoyi li ta li ye ma ni tiyɔngɔ.* [†] 1:19

1:18-19: Mati 27:3-8 [†] 1:20 1:20: Yuuro 69:26; 109:8

⁴ A pe ni fuun pè si yin Yinnekpoyi li ni, mɛɛ ki lɛ na yuun senfonndo ni ma yala nda Yinnekpoyi lãa le wa pe yon paa yuun ti ni.

⁵ Ma si yala, ki piliye yi ni, Zhufuye mbele paa pye na fye Yennele li yegɛ, pɛle la pan wa Zheruzalemu feti wi na. Paa pan ma yiri dunruya tara pyew ti ni.

⁶ Naa ki tinne pila kaa yiri ma, a janwa wi si gbogolo wi yɛɛ na. Kila pe pari, katugu pe ni fuun nungba nungba paa pye na pe senre jate ti nuru tagafenne pe yeri paa ti yuun.

⁷ Kila to pe yon na fo ma pe nawa pi wo, a pe nɛɛ pe yɛɛ yewe na yuun fo: «Mi yo ki leele mbele paa para yɛɛn, pe ni fuun pe yen Galile tara fenne?»

⁸ A ki si cɛn meɛ, we ni fuun nungba nungba, we senre jate nda pɛ we se wa ti ni, a we nɛɛ ti nuru pe yeri paa ti yuun?

⁹ We peɛ yen Pariti tara fenne, naa Medi tara fenne, naa Elami tara fenne, naa mbele pɛ yiri wa Mezopotami tara, naa Zhude tara, naa Kapadosi kinda wo naa Pon kinda wi ni, naa Azi tara ti ni,

¹⁰ naa Firizhi tara ti ni, naa Panfili tara to naa Ezhipiti tara ti ni, naa Libi tara laga nga ki mara Sireni tara ti na ki ni, naa mbele pɛ yiri wa Ɔromu ca,

¹¹ ma pye Zhufuye, naa mbele pɛ ye Zhufuye sherege ki ni pe ni, naa Kireti tara fenne konaa Larabuye pe ni, we ni fuun waa Yennele li kagbogolo ke nuru pe yeri paa ke yuun we senre jate ti ni.»

¹² A ki si pe pari ma pe jaterɛ wi piri pe na, a pe nɛɛ ki yuun pe yɛɛ kan fo: «Ɔga ko koro wo yen meɛ?»

¹³ Ɛɛn fo, pɛle la pye na tege tagafenne pe na, nɛɛ yuun fo: «Pɛ tin duven taan ni.»

Pyeri wi Yennele senre yowo we

¹⁴ Ki kaa pye ma, a Pyeri wi si yiri ma yere, wo naa pitunmbolo ke ma yiri nungba sanmbala pe ni. A Pyeri wi nɛɛ para ngbanga janwa wi ni na yuun fo: «Na Zhufuye woolo, konaa mbele fuun pe yen ma cɛn laga Zheruzalemu ca, ye nungbogolo jan na senre ti yeri, yegɛ jɛn.

¹⁵ ye yo fo ki leele mbele pee tin sinne ni paa yegɛ nga na yaa ki jate we; katugu yonlo ki fa ngban ghen.

¹⁶ Ɛɛn fo, Yennele yon senre yofɔ Zhoueli wila para kala na na, loli na li pye yɛɛn we.

¹⁷ Wila ki yo ma yo Yennele li yo fo:
Sanni dunruya kopiliye ni, mi yaa na Yinne la tirige senwee piile pe ni fuun pe na.
Ye pinambiile naa ye sumborombiile pe yaa kaa Yennele li yon senre yuun.

Ye lefonmbolo pe yaa kaa yariyanra yaan (mbaa yinrigi wa li yeri).

Ye lelengbaara ti yaa kaa wɔɔnro wɔnlo, (mbaa yinrigi wa li yeri).

¹⁸ *Eɛ, ko piliye yo ni, mi yaa na Yinne li tirige na tunmbyeele pe na, nambala o, jɛɛle o.*

Pe yaa kaa Yennele li yon senre yuun.

¹⁹ *Mi yaa ka kafonngolo pye mbe naga wa naayeri wa yennele na, mbe kacɛn legerɛ pye laga nɔgɔna wa tara ti na.*

Ki yaa ka pye kasanwa naa kason konaa wirige wɔgɔ.

²⁰ *Yonlo ki yaa ka kannga diwi, yenge ki yaa yanlaga paa kasanwa yen, sanni we Fo wi pilige ki sa gbɔn, ki piligbogɔ nga ki yen gbɔgɔwɔ ni we.*

²¹ *Kona, lere ɲa fuun ka we Fo wi mege ki yeri.†, wo yaa sho†*

²² «Yoro Izirayeli woolo wele, yaa nuru! Nazareti ca fenne Zhezu wo wi yen ɲa Yennele lãa naga ye na fannga ni; katugu lãa kafonngolo, naa kagbogolo, naa kacɛn legerɛ pye wi fannga na laga ye sogowɔ, paa yegɛ nga na yoro jate yegɛ jɛn we.

²³ Paa ki nanja wi le ye keɛ paa yegɛ nga na Yennele lãa ki kɔn maga tege faa, maga jɛn ma yo ki yaa ka pye we. A yòo kan kapere pyefenne pe yeri, a pòo kan tiparaga na maa gbo.

²⁴ Ɛɛn fo, Yennele lùu yen maa yirige wa kunwo pi ni, maa wɔ wa kunwo pi jolɔgɔ ki ni, katugu yawa sila pye kunwo pi ni puu yerege.

²⁵ Davidi wila para wi senre na ma yo fo:
Mila pye na we Fo wi yaan wa na yegɛ sangɔ pyew.

Wi yen wa na kalige keɛ ki na, janɲo na jaterɛ wi ka ka piri na na.

²⁶ *Ki kala na, na nawa pi yinngi na na, a na yon kila yɔgɔrimɔ senre yuun.*

Ali maga ta na wire ti yen kuworo, na jigi wi yen ma cɛn yeyinngɛ na;

²⁷ *katugu ma sanla yinne li yaga wa kuulo tara ti ni.*

Ma se yenle ki na ma woo kpoyi wi fongɔ.

²⁸ *Mà yinwege kongolo ke naga na na.*

Ma yaa kanla nawa pi yinngi, na mi ka ka pye wa ma tanla we.†

²⁹ «Sefenne, ye ti mbe we tɛɛ Davidi wi kala li yo mbeli filige ye kan: Wila ku, a pòo le, wi fanga ki yen laga we sogowɔ ali ma pan ma gbɔn nala.

³⁰ Wila pye Yennele yon senre yofɔ. Wila ki jɛn ma yo Yennele lãa yon fɔlo kɔn ma wugu maa kan, ma yo li yaa ka wi setirige pyo wa tege wi wunluwo jongo ki na.†

† 2:21 2:21: Lere ɲa fuun ka we Fo wi mege ki yeri ko koro wo yen fo lere ɲa fuun ka yenle mbe taga wi na. † 2:21 2:17-21: Zhoue 3.1-5 † 2:28 2:25-28: Yuuro 16.8-11 † 2:30 2:30: Yuuro 132.11; 2 Sami 7.12

³¹ Ko kala ki ti wila para Kirisi wi yenme mbe yiri wa kunwo pi ni pi senre na, katugu sanni ki sa pye, wila ki yo ma yo fo:

Wi sila koro wa kuulo tara ti ni, wi wire ti sila si fongo.

³² Ki Zhezu we, Yennele lùu yen maa yirige wa kunwo pi ni, we ni fuun we yen ki sere.

³³ Ki kala na, wi lengolo Yennele li yeri maa tege wa li kalige kee ki na, a wi si Yinnekpoyi li ta ma yala wi To wila yon folo na kon li ni, ma li tirige we na fo jenge. Koyi nga yingo yaa yaan na nuru yeen we.

³⁴ Katugu Davidi jate kan wa tiparaga ki na, wa yenjele na, een fo, wila ki yo ma yo fo: *We fo wigi yo na fo wi kan ma yo: Cen wa na kalige kee ki na,*

³⁵ *fo mbe soon mbenfenne pe ngbanga, mbe pe pye ma tooo ti tegesaga.*[†]

³⁶ «Ki kala na, Izirayeli tara woolo pe ni fuun pe daga mbege jen mbe filige ki na, fo ki Zhezu na ye kan wa tiparaga ki na, Yennele lùu pye we fo naa Kirisi.»

³⁷ Naa paa kaa ki senre ti logo, a pe jatere wi si piri pe na. A pe si Pyeri wo naa pitunmbolo sanmbala pe pye fo: «Sefenne, yingi we daga mbe pye?»

³⁸ A Pyeri wi si pe pye fo: «Ye ye kapere ti jen yeri yaga, ye ni fuun nungba nungba ye batize Zhezu Kirisi wi mege ki na, jango ye ye kapere ti kala yagawa ta. Kona, pa ye yaa Yennele li yarikanga ki ta, ko ki yen Yinnekpoyi le.

³⁹ Katugu ki yon folo li kon yoro naa ye piile ye kan, naa mbele fuun pe yen lalerege na, naa mbele fuun Yennele li yaa ka yeri pe pan li korogo we.»

⁴⁰ A Pyeri wi si nuru naa ma Yennele senre ta yeye yo pe kan senlegere ni, ma pe yeri fo: «Ye yenle showo pi na, ye ye yee yigi ki nala pilige lepeepe pe kapyere ti ni.»

⁴¹ Mbele paa yenle wi senre ti na, poro la batize. Ki pilige ki ni, leele mbele paa taga pe na, pe mbaa lere waga taanri (3 000) yon ko tin.

Tagafenne pe tangalomo we

⁴² A pe si koro na pitunmbolo pe nagawa senre ti nuru, ma gbogolo pe ni nungba, na nii pe ni ja, na Yennele yenri.

⁴³ Leele pe ni fuun paa pye na fye, katugu pitunmbolo paa pye na kagbogo naa kafonngolo legere piin.

⁴⁴ Tagafenne pe ni fuun paa pye pe yee ni, ma pe kee yaara ti pye pe pe ni fuun woro.

⁴⁵ Paa pye na pe keere to naa pe kee yaara ti pere naga penjara ti yeele pe yee na, ma yala pe ni fuun nungba nungba pe jorowo pi ni.

⁴⁶ Pilige pyew paa koro na kee wa sherigo gbogo ki ni jatere nungba ni. Na pe yaakara ti kaa ja wa pe yinre ti ni, na nii nayinme ni, ma pye kapitanra ni.

⁴⁷ Paa pye na Yennele li sonni, a pe kala li lere pyew wi ndanla. Pilige pyew Yennele laa pye na pele tari pe ngbelege ki na, mbele Yennele laa pye na shoo we.

3

Pyeri wila nana murugu wa sagala

¹ Pilige ka, Pyeri naa Zhan paa pye na kee ja wa sherigo gbogo ki ni yonloparaga ka na, ko kila yala Yennele yenrisanga wi ni.

² Nana murugu wa la pye wa, pa paa wi se ma. Kila pye pilige pyew, leele pe maa le ma saa wi tege wa sherigo gbogo yeyongo ka na, nga paa pye na yinri Yeyongo tiyongo, jango wila yaara yenri leele mbele paa pye na yin wa sherigo gbogo ki ni pe yeri.

³ Naa wila kaa Pyeri naa Zhan pe yan paa yin wa sherigo gbogo ki ni, a wi si pe yenri ma yo pe yaraga ka kan wi yeri.

⁴ A Pyeri naa Zhan pe si pe yengele ke kan wi na nee wi wele. A Pyeri wi suu pye fo: «Ta we wele!»

⁵ A nana wi nee pe wele maga yan ndee pe yaa yaraga ka kan wi yeri.

⁶ Een fo, a Pyeri wi suu pye fo: «Penjara naa te woro na yeri, een fo, nga ki yen na yeri, mi yaa ki kan ma yeri. Nazareti ca fenne Zhezu Kirisi wi mege ki na, yiri maa tanri.»

⁷ A Pyeri wi suu yigi wi kalige kee ki na maa yirige. Le ki yongolo nungba ke ni, a wi jegele naa ke kurusara ti si fannga ta.

⁸ A wi si yew ma kan ma yere wi tooo ti na, nee tanri. A wi si pinle ma ye pe ni wa sherigo gbogo ki ni, na tanri, na yeni, na Yennele li sonni.

⁹ Leele pe ni fuun paa wi yan wila tanri na Yennele li sonni.

¹⁰ A pe sigi jen ma yo nana na wila pye ma cen wa sherigo gbogo Yeyongo tiyongo ki na na yaara yenri wo lawi. Nga kila pye wi na kila pe pari ma pe jatere wi piri pe na.

Pyeri Yennele senre yogo wa sherigo gbogo ki ni

¹¹ Naa ki nana wila koro ma po Pyeri naa Zhan pe na, a ki si leele pe ni fuun pe pari. A pe si fe ma kari pe korogo wa tongbo na paa pye na yinri Salomo tongbo wi tanla.

¹² Naa Pyeri wila kaa ki yan ma, a wi si janwa wi pye fo: «*Izirayeli tara woolo, yingi na ki nana na wi sagala kala li si ye pari ma? Yingi na, a ye si ye yengele ke*

[†] 2:35 2.34-35: Yuuro 110.1

kan we na, ma mbe yo woro yɛɛra fannga yi, nakoma naa waa fye Yɛnnɛle li yɛge ko kala ki ti ki nanja ɲa wi tanga?

¹³ Abirahamu naa Izaki naa Zhakobu Yɛnnɛle le, we teleye Yɛnnɛle le, lo lùu tunmbyee Zhezu wi gbɔɔ. Yaa wi le kɛɛ, ma je wi na wa Pilati wi yɛge sɔɔwɔ. Ma si yala, Pilati wila ki sonri mboo wa wila kee.

¹⁴ Yaa je wo ɲa wi yen kpoyi, ma sin wi na, ma Pilati wi yenri ma yo wi legbolere wo wa.

¹⁵ A yè si ɲa wi yen yinwege ki ni fuun go wi gbo. Eɛn fɔ, Yɛnnɛle lùu yen maa yirige wa kunwɔ pi ni, we yen ki sɛɛ.

¹⁶ Ki nanja ɲa yaa yaan maa jen yɛɛn, Zhezu mege ɲa ki yen fannga ni, naa tagawa mba wi taga ki mege ki na, ko kigi kan wi fannga ta. Naa wi taga Zhezu mege ki na, ko kùu sagala pew ye ni fuun ye yɛge na we.

¹⁷ «Yingɔ, sefenne, migi jen ma yo kambajenne po pila ti yoro naa ye teele pe ni yaa ko pye ma.

¹⁸ Eɛn fɔ, Yɛnnɛle làa kagala ɲgele yo faa wa li yon senre yofenne pe ni fuun pe yon, ma yo li Kirisi wi yaa ka jolo, pa li ke ni fuun ke pye ma ke yon fili ma.

¹⁹ Ki kala na, ye ye kapere ti jen yeri yaga, ye songoro Yɛnnɛle li korɔɔ, ye kapere ti ta ti laga ye na pew.

²⁰ Kona, we Fɔ wi yaa wogosanga pye wi pan ye kan, mbe Kirisi wi torogo ye kan, wo ɲa wila wi wɔ faa ye kan we, wo wi yen Zhezu we.

²¹ Wi daga mbe koro wa yennɛle na fɔ wagati wi sa gbon Yɛnnɛle li yeri li yaraga pyew ki gbegede naa fonngɔ, paa yɛge ɲa na làa ki yo faa wa li yon senre yofenne kpoyi pe yon we.

²² Moyisi wila ki yo ma yo fɔ: «We Fɔ, ye Yɛnnɛle le, li yaa li yon senre yofɔ wa yirige ye kan mbe yiri wa ye sefenne pe sɔɔwɔ paa na yen. Senre nda fuun wi yaa ka yo ye kan, yeri logo.

²³ Na lere ɲa fuun si ka yenle mbe logo ki Yɛnnɛle yon senre yofɔ wi yeri, wo yaa ka jɔɔ mbe wɔ wi woolo pe sɔɔwɔ.»[†]

²⁴ Yɛnnɛle yon senre yofenne mbele fuun pè para maga le wa Samiyeli na, naa mbele fuun pè pan wo pungo na, pe ni fuun pè para ki piliye yi senre ti na.

²⁵ Ye yen Yɛnnɛle yon senre yofenne pe setirige piile. Yon folo na Yɛnnɛle làa kon we teleye pe yeri, yoro yaa ki duwaw wi taa, paa yɛge ɲa na làa ki yo ma Abirahamu wi kan ma yo fɔ: «Sege ɲa fuun ki yen laga tara na, ki yaa ka duwaw ta mbe yiri wa ma setirige ki ni.»[‡]

²⁶ Ki pye ma, a Yɛnnɛle li si li tunmbyee wi yirige yoro kan ghen. Làa wi torogo wi duwaw yoro na, mbe ye ni fuun nungba nungba ye kannga ye wɔ wa ye kapyere tjangara ti ni.»

4

*Pyeri naa Zhan pe yerewe
wa kiti konfenne ngbelege
ki yɛge sɔɔwɔ*

¹ Ma Pyeri naa Zhan pe ta pàa pye na para leele pe ni, a saraga wofenne, naa sherigo gbɔɔ sorodasheele to wi ni konaa Sadusiye pèle si kari pe korɔɔ.

² Pàa nawa ɲgban fɔ jengɛ, katugu Zhezu wi yenme senre to pitunmbolo pe shyen pàa pye na yuun na leele pe nari ma yo kuulo pe yaa ka yen.

³ A pè si pitunmbolo pe yigi ma pe le kaso fɔ ki goto, katugu yembine làa wɔ makɔ.

⁴ Konaa ki ni fuun, mbele pàa pitunmbolo pe Yɛnnɛle senre yowo pi logo, pe legere la taga Zhezu wi na, fɔ tagafenne pe ni fuun pe yon ki mbaa nambala waga kangurugo (5 000) yon ko tin.

⁵ Ki goto pinliwe pi ni, Zhufuye teele, naa Zhufuye lelele pe ni, konaa lasiri sewe jenfenne pe ni, pè si pe yɛɛ gbogolo wa Zheruzalemu.

⁶ Saraga wofenne to Anne wila pye wa fun, naa Kayifu, naa Zhan naa Alegizandire konaa saraga wofenne to wi woolo pe ni fuun pe ni.

⁷ A pè si Pyeri naa Zhan pe yeri ma pe wa nandogomo, mɛɛ pe yewe ma yo fɔ: «Yingɔ yawa, nakoma ambo mege fannga na, a yè sigi nanja ɲa wi sagala?»

⁸ Kona, ma Pyeri wi ta Yinnekpoyi lùu yin, a wi si pe pye fɔ: «Izirayeli woolo teele konaa lelele,

⁹ mbege ta yaa we yewe nala kagbaraga ɲa ki pye nanja murugu wi kan, konaa wi sagalalomo pi ni we,

¹⁰ ye ni fuun ye daga mbege jen, Izirayeli tara woolo pe ni fuun pe daga mbege jen fun, fɔ ki pye Nazareti ca fenne Zhezu Kirisi wi mege ko fannga na. Wo ɲa yaa kan wa tiparaga ki na, a Yɛnnɛle lùu yen maa yirige wa kuulo pe sɔɔwɔ we. Wo fannga na ki nanja ɲa wi sagala, wi si yen ma yere na ye yɛge sɔɔwɔ.

¹¹ Zhezu wo wi yen ɲa Yɛnnɛle senre sewe wi yen na para wi kanngolo naga finligi fɔ:

*Yoro go wafenne yè je sinndelege ɲa na,
ko ki pye go yenle li sinndelege
konjbannga ye!»[†]*

¹² Showo pi se ta lere wa ni na Zhezu wo ma, katugu Yɛnnɛle lii mege ka kan lere wa

[†] 3:23 3.22-23: Dete 18.18-19 [‡] 3:25 3.25: Zhene 22.18

[†] 4:11 4.11: Yuuro 118.22; Eza 28.16

yeri laga dunruya wi ni fuun wi ni, nga we mbe ya sho ki fannga na, na wo mege ko ma.»

¹³ Kila to kiti konfenne ngbelege ki yon na, katugu paa Pyeri naa Zhan pe yan pè kotogo ta. A pè sigi jen le ma yo pe jenme pii gbogo, pe yen sewe mbajeenle. A pè nuru naa maga jen ma yo paa pye Zhezu wi pinleyeenle.

¹⁴ Een fo, naa paa nana na wila sagala wi yan yeresaga le pe yee yege sogowo, pe sila senre ta mbe pe yon sogo.

¹⁵ A pè si Pyeri naa Zhan pe wo wa kiti konsaga. Ko punjo na, a pè si pe yee yan nee pe yee yewe na yuun fo:

¹⁶ «Yingi we yaa pye ki leele mbele pe na? Ki filige Zheruzalemu fenne pe ni fuun pe yege na, fo poro pège kafonno gbolo na li pye, we se ya je li na.

¹⁷ Een fo, na we kaa jaa ki kala liga kaa yari leele pe sogowo mbaa kee yege, ye ti we pe koko gbôn, we senngbanra yo pe na paga ka para lere ni ki Zhezu wi mege na naa.»

¹⁸ Kona, a pè si Pyeri naa Zhan pe yeri ma pe lenje wa kiti konsaga, mee ki yo maga ngban pe ni ma yo paga ka para, nakoma mbe nagawa kan lere yeri Zhezu wi mege ki na naa tatata.

¹⁹ Een fo, a Pyeri naa Zhan pè si pe yon sogo ma yo fo: «Kikiin ki yen ma sin Yennele li yege na, we yoro senre to le lee, nakoma we Yennele lo senre to le? Yoro jaata ye ka yo.

²⁰ Woro wo na, kagala ngele wè yan ma logo, we se ya koro ke mbayowo.»

²¹ A kiti konfenne ngbelege ki si senngbanra yo Pyeri naa Zhan pe na naa, mee pe wa ma yo paa kee. Pè sila pyewe ta mbe pe jolo leele pe kala na, katugu leele pe ni fuun paa pye na Yennele li gbogo nga kila pye ki kala na.

²² Nana na paa ki kafonno li pye wi na maa sagala, wi yeke yon kila yeke nafa shyen naa ki punjo ko tin.

Tagafenne pe yenrewe we

²³ Pyeri naa Zhan pe wangolo ma yiri wa kaso, a pè si kari pe tagafenne yeenle sanmbala pe korogo. Saraga wofenne teele poro naa lelele pe ni paa senre nda yo ma pe kan, a pè si saa ti yege yo ma pe tagafenne yeenle pe kan.

²⁴ Naa tagafenne paa kaa ki senre ti logo pe yeri, a pè si Yennele li yenri nawa nungba ni, ma yo fo: «We Fo, mboro ma naayeri, naa tara, naa kogoje konaa ti nawa yaara ti ni fuun ti da.

²⁵ Mboro maga yo Yinnekpoyi li fannga na wa ma tunmbyee, we tele Davidi wi yon fo:

Yingi na, a cengele kè si yiri ma je?

Yingi na, a tara woolo pè si yon le wagafe ma?

²⁶ *Tara na wunlumbolo pè pe yee gbegele mbe malaga gbôn.*

Tara teele pè pe yee gbogolo

mbe yiri we Fo wo naa Kirisi wi ni pe korogo.†

²⁷ Katugu ki yen kaselege fo Erodi naa Ponsi Pilati, naa Izirayeli woolo poro naa tara woolo pe ni, pè pe yee gbogolo laga ki ca nga ki ni, ma tunmbyee kpoyi Zhezu na ma wo wi mege ni.

²⁸ Nga maa kon ma tege faa, ma yala ma yawa naa ma nandanwa kala li ni, pa pège pye maga yon fili yeen.

²⁹ Ki kala na, yingo, we Fo, senngbanra nda pè yo we na ti logo, ma kotogo kan ma tunmbyeele pe yeri, pe ta paa ma senre ti yuun.

³⁰ Ma kee ki sanga, jango yambala paa sagala, kafonngolo, naa kagbologo mbaa piin ma tunmbyee kpoyi Zhezu wi mege ki na.»

³¹ Naa paa kaa ko Yennele yenrewe pi na, paa pye ma gbogolo laga nga na, a ki si yege. A pè si yin Yinnekpoyi li ni nee Yennele senre ti yuun kotogo ni.

Tagafenne pe gbogolomo we

³² Tagafenne pe ni fuun pe jatere wila pye nungba, naa yinne nungba ni. Lere kpe sila pye naga yuun mbe yo wi kee yaara ti yen wo nungba woro. Een fo, pe yaara tila pye pe ni fuun pe woro.

³³ Pitunmbolo paa pye na we Fo Zhezu wi yenme pi senre yuun yawa gbô ni. A Yennele li nee yinne kaan pe ni fuun pe yeri.

³⁴ Kewagafo sila pye pe sogowo, katugu mbele fuun keere naa yinne la pye pe yeri, paa pye nari pere na paan ki penjara ti ni,

³⁵ nari kaan pitunmbolo pe yeri, a paa ti yeke lere nungba nungba pyew wi na, ma yala wi jorowo pi ni.

³⁶ Nana wà la pye wa, paa pye naa yinri Zhozefu, pitunmbolo paa kaa wi mege taga naa yinri Barinabasi. Ko koro wo yen fo: «Nana na wi maa leele kotogo kanni.» Levi setirige pyo lawi, pa paa wi se wa Shipiri logo fugo tara ti ni.

³⁷ Kere ta la pye wo yeri ma fun, a wiri pere ma pan maga penjara ti kan pitunmbolo pe yeri.

5

Ananiyasi naa Safira kala

¹ Een fo, nana wà la pye wa, paa pye naa yinri Ananiyasi wo naa wi jo Safira, a poro si pe kere ta pere.

† 4:26 4.25-26: Yuuro 2.1-2

² A wi si ta wo wa ki penjara ti ni mari tege, ma yala wi jo wi yen ki jenme, mee saa ti sannda ti kan pitunmbolo pe yeri.

³ A Pyeri wi suu yewe ma yo fo: «Ananiyasi, ki pye mele, a Sotanla wi si ya ma ye wa ma kotogo na nɔɔ yege sinni, a mà finle ma Yinnekpoyi li kan, mbege ta mà kere ti pere maga penjara ta wo ma tege we?»

⁴ Ki pye mee jari pere, ti se jen na koro ma woro le? Ti perengolo, ki penjara ti woro ma woro mari pye ma pyewe le? Ki pye mele, a mà sigi jate wa ma nawa mbege kala cenle na li pye? Mee finle mbe leele kan, een fo, mà finle ma Yenjele lo kan.»

⁵ Naa Ananiyasi wila kaa ki senre ti logo, a wi si to mee ku. Mbele fuun paa ki kala li logo, paa fye fo jenge.

⁶ A lefonmbolo pè si pan maa gboo wi fo paara ni, mee kari wi ni ma saa wi le.

⁷ Ki kaa mo na kee leri taanri yeri, a Ananiyasi jo wi si pan wa. Kala na làa pye, wi sila li jen.

⁸ A Pyeri wi suu yewe maa pye fo: «Ki yo na kan, yon nga ko mboro naa ma polo wi ni, yaa ye kere ti pere ki na le?»

A jele wi suu yon sogo maa pye fo: «Ee, ki yon koyi we.»

⁹ Kona, a Pyeri wi suu pye fo: «Mele, a yè si yere ki na mbe we Fo wi Yinnekpoyi li wa mbe wele? Ta nuru, mbele pɔɔn polo wi le pe mbele le go yon ki na, pe yaa mboro fun ma le mbe kari ma ni.»

¹⁰ Le ki yongolo nungba ke ni, a jele wi si to le Pyeri wi jegele mee ku. A lefonmbolo pè si ye maa yan wi ku, mee wi le ma saa wi le wa wi polo wi tanla.

¹¹ A Legilizi woolo pe ni fuun, naa mbele paa ki kala li logo, pè si fye fo jenge.

Pitunmbolo paa kafonngolo naa kagbɔgɔlo pye

¹² Pitunmbolo paa kafonngolo naa kagbɔgɔlo legere pye leele pe sogowo. Tagafenne pe ni fuun paa pye ma gbogolo wa Salomo tongbo wi nawa, ma pe yon ki wa nungba.

¹³ Leele sanmbala poro na, wa kpe sila soro mbe sa pinle pe ni. Kona ki ni fuun, leele paa pye na pe sonni fo jenge.

¹⁴ Een fo, janwa legere la pye na tari we Fo wi na, nambala poro naa jele wele, na pinlele tagafenne ngbelege ki ni.

¹⁵ Leele paa pye na yambala pe lee na paan pe ni wa kongolo ke ni, na pe teri sinleyaara naa fuuro na, janjo Pyeri wi torosaga, wi nunu wi ta wi to pele na.

¹⁶ Janwa wila pye na yinrigi wa Zheruzalemu kanngara na cara ti ni fun, na paan yambala naa yinne tipegele fenne pe ni, a pe ni fuun pè sagala.

Zhufuye teelee

paa pitunmbolo pe jolo

¹⁷ Kona, a saraga wofenne to wo naa wi woolo pe ni, pè si yiri, poro paa pye Sadusiye wele. A yenjara si ye pe ni pitunmbolo pe kala na. A pè si yere ki yerewe mbe kala la pye pe na.

¹⁸ A pè si pitunmbolo pe yigi, mee pe le wa kaso go gbogo ki ni.

¹⁹ Een fo, ki yembine li ni, we Fo wi merege wà si kaso go kɔɔro ti yengele, ma pitunmbolo pe yirige wa funwa na, mee pe pye fo:

²⁰ «Yaa kee ye sa yere wa sherigo gbogo ki ni, nga fuun ki yen na para yinwefonngɔ ki senre na, ye saga yo ye leele pe kan.»

²¹ Naa pitunmbolo paa kaa ki senre ti logo, a pè si kari ki goto yirifaga ki na wa sherigo gbogo ki ni, mee ki le na leele pe nari.

A saraga wofenne to wo naa wi woolo pe ni, pè si kiti konfenne ngbelege konaa Zhufuyeleelele pe ni fuun pe gbogolo laga nungba. A pè si tun ma yo pe kari wa kaso go ki ni, pe pan pitunmbolo pe ni.

²² Een fo, naa sorodasheelee paa ka saa gbɔn wa, pe sila sa pitunmbolo pe ta wa kaso go ki ni. A pè si songoro ma pan maga yo kiti konfenne ngbelege ki kan,

²³ ma pe pye fo: «We saa kaso go ki ta sogosaga fo jenge. Yeyongo welefenne pe yen yeresaga le yeyonro ti na. Een fo, na wè kaa kɔɔro ti yengele, lere pyo we si wo yan wa nawa.»

²⁴ Naa sherigo gbogo sorodasheelee to wo naa saraga wofenne teelee pe ni, paa kaa ki logo, a ki si pe nawa pi wo pe na. A pe nɛɛ pe yɛɛ yewe ki kala li kowo pi yaa ka pye yege nga na ki ni.

²⁵ A nana wà si ye wa pe korogo, mee pe pye fo: «Ye wele, leele mbele yè le wa kaso, pe mbele wa sherigo gbogo ki ni paa leele pe nari!»

²⁶ Kona, a sherigo gbogo sorodasheelee to wo naa wi sorodasheelee pe ni, a pè si kari mee pan pitunmbolo pe ni yɔɔro; katugu paa pye na fye fo leele paga ka poro jate pe wa sinndeere ni.

²⁷ Naa paa kaa pan pe ni, a pè si pe yerege le kiti konfenne ngbelege ki yege sogowo. A saraga wofenne to wi si pe yewe ma yo fo:

²⁸ «Wège yo ye kan maga ngban ye ni, ma yo fo yaga kaa leele pe nari ki nana na wi mege ki na naa! Een fo ye wele, ye nagawa senre ti Zheruzalemu ca ki kɔ, a yaa jaa mboo gbokala li taga woro na.»

²⁹ A Pyeri naa pitunmbolo sanmbala pe ni, pè sho fo: «Ki daga we Yenjele lo senre to le we we leele poro woro to na.

³⁰ We teleye pe Yennele li Zhezu wi yen maa yirige wa kunwo pi ni, wo na yaa kan wa tiparaga ki na maa gbo we.

³¹ Yennele lüu yirige maa tēge wa li kalige kēe ki na, maa pye wunlunana naa Shōfo, jango Izirayeli tara woolo pe ta pe pe kapere ti jen peri yaga, pe pe kapere ti kala yagawa ta.

³² Woro wo na, we yen ki kagala ke serefenne, woro naa Yinnekpoyi li ni, lo na Yennele li kan mbele pēli senre ti le pe yeri we.»

³³ Naa kiti konfenne ngbelege kila kaa ki senre ti logo, a pe nawa pi si ngban pe na fo jenge, fo a paa jaa mbe pitunmbolo pe gbo.

³⁴ Een fo, Fariziye nana wà la pye pe ni, paa pye naa yinri Gamaliyeli. Zhufuye lasiri sewe jenfo lawi, leele pe ni fuun paa pye naa gbogo. A wo si yiri ma yere wa kiti konfenne ngbelege ki sogowo, mee yo fo pe pitunmbolo pe yirige wa funwa na wagati jenri ni.

³⁵ Kona, a wi si pe pye fo: «Izirayeli tara woolo, ye ye yee yigi nga yaa jate mbe pye ki nambala mbele pe na ki ni.

³⁶ Ki fa mo ma, Tedasi wila yiri maa yee pye ma yo wi yen legbo. A nambala cenme tjere (400) si wo taga wi na. Een fo, paa wi gbo, leele mbele paa taga wi na, a pē gbon ma jaraga pe yee na. A ki kala li ko jaga.

³⁷ Ko pungo na, a Galile tara fenne Zhudasi wi yiri ma je fun, ma yala leele pe jirige wagati wi ni. A wi legere pye ma taga wi yee na. Wo fun, a pōo gbo, mbele paa taga wi na, a pē gbon ma jaraga.

³⁸ Ki kala na, mi yen naga yuun ye kan, koni wo ni, yaga ka kapege pye ki nambala mbele pe na. Ye pe yaga paa kee. Na kaa pye ki kala na, nakoma ki tunngo nga ki yiri leele yeri, ki yaa ka jōgo.

³⁹ Een fo, na kaa pye ki yiri Yennele lo yeri, ye se ya mbege jōgo. Ye ye yee yigi, kiga ka pye ndee yaa wiin Yennele li ni.»

A kiti konfenne ngbelege ki si yenle Gamaliyeli wi senre ti na,

⁴⁰ mee pitunmbolo pe yeri naa, ma pe kan, a pē pe gbon sapige ni, mee ki yo maga ngban pe ni ma yo paga ka para Zhezu wi mege na naa. Kona, a pē si pe wa ma yo paa kee.

⁴¹ A pitunmbolo pē si yiri ma kari, ma yin nayinme ni, katugu Yennele lāa ki daga pe ni pe jōlo Zhezu wi mege ki kala na.

⁴² Kona, a pē si koro na leele pe nari na Yennele senre ti yuun pe kan pilige pyew, fo Zhezu wo wi yen Kiriis we, wa sherigo gbogo konaa leele pe lara ti ni.

6

Paa nambala koloshyen wo paa pitunmbolo pe sari

¹ Ki piliye yi ni, tagafenne paa pye na lege na kee. Eburuye mbele Gireki senre yofenne, paa pye na kongori Eburuye mbele tara piile pe na, katugu pe nanngunjaala pe sila pye na jate wa pilige pyew yaakara yewile pi ni.

² A pitunmbolo pe ke ma yiri shyen pē si tagafenne janwa wi ni fuun wi gbogolo, mee pe pye fo: «Ki woro ma yala we Yennele senre yowo pi wa kanngaga na, we pye yaakara yeelefenne.

³ Ki kala na, sefenne, ye nambala koloshyen wo ye yee ni, mbele leele paa pe metanga yinri, pe pye pe yin Yinnekpoyi lo naa tijinliwe ni. We yaa pe le wa ki tunngo ki ni.

⁴ Kona, woro yaa koro mbaa Yennele li yenri mbaa li senre ti yuun.»

⁵ A ki senre ti si tanla leele pe ni fuun pe ni. A pē sigi leele mbele pe wo: Etiyeni, wo la pye ma yin tagawa naa Yinnekpoyi li ni, naa Filipu, naa Purokori, naa Nikanori, naa Timō, naa Parimenasi, konaa Nikola, cenle la yee woo lawi wo, ma yiri wa Antiyooshi ca. Wila ye Zhufuye sherege ki ni.

⁶ A pē si pe naga pitunmbolo pe na. A poro si Yennele yenri pe kan, ma pe keyen yi taga pe na, ma duwaw pye pe kan.

⁷ Kona, a Yennele li senre ti si koro na jaragi na kee. A tagafenne pe nēe lege fo jenge wa Zheruzalemu. Saraga wofenne pe legere la yenle ma taga Zhezu wi na fun.

Zhufuye teele paa Etiyeni wi yigi

⁸ Yennele lāa yinme naa fannga kan Etiyeni wi yeri. Wila pye na kafonngolo tugbonngolo naa kagbogolo piin leele pe sogowo.

⁹ Een fo, a leele pēle si yiri nēe kendige woo Etiyeni wi ni. Ki leele pēle la yiri sherigo ka ni, a paa pe yinri leselele. A pēle yiri wa Sireni naa Alegizandiri cara ti ni. A pēle yiri wa Silisi tara to naa Azi kinda wi ni.

¹⁰ Een fo, pe sila ya mbe yo mboo ya, katugu wila pye na para tijinliwe ni Yinnekpoyi li fannga na.

¹¹ A pē si penjara kan leele pele yeri larawa ma yo pege yo fo: «Woo yan wila para na Moyisi naa Yennele li mege ki jōgo.»

¹² A pē si leele poro naa leelele, naa lasiri sewe jenfenne pe sun ma pe wa Etiyeni wi na. A poro si saa to Etiyeni wi na maa yigi, mee wi tilele ma kari wi ni wa kiti konfenne ngbelege ki yee sogowo.

¹³ A pē si pan wa yagbogolo serefenne pele ni. A poro sho fo: «Ki nana nga

yēen, wi senpere yowo pii ko we sherigo gbogokpoyi konaa Moyisi lasiri wi na.

¹⁴ Katugu wège logo wi yon fo Nazareti ca fenne Zhezu wi yaa ki sherigo gbogo nga ki ya, mbe kalegele ngele Moyisi wila kan we yeri ke kannga.»

¹⁵ Mbele fuun paa pye wa kiti konfenne ngbelege ki ni, a pè si pe yengele ke kan Etiyeni wi na, mēē wi yegē ki yan kila yengele paa mērege yegē yēn.

7

Etiyeni Yennele senre yowo we

¹ A saraga wofenne to wi si Etiyeni wi yewe ma yo fo: «Ki kagala ke yen kaselege le?»

² A Etiyeni wi sho fo: «Na woolo naa na teelee, yaa nuru na yeri! Yennele ngbogo kila ki yēē naga we tele Abirahamu wi na, maa ta wa Mezopotami tara, sanni wi sa cen wa Haran ca.

³ Yennele lāa wi pye fo: *Yiri laga ma tara konaa ma to ca ki ni, ma kari wa tara nda mi yaa naga ma na ti ni!*[†]

⁴ Ki pye ma, a Abirahamu wi si yiri wa Kalide tara ma saa cen wa Haran ca. Naa wi to wila kaa ku, ko pungo na, a Yennele li suu torogo laga ki tara nda ti ni, nda ye yen ma cen yingo we.

⁵ Yennele li sila laga kpe kan wi yeri laga ki tara nda ti ni, ali yere tologo kansaga nungba. Eēn fo, Yennele lāa yon fōlo kōn wi yeri ma yo li yaa ki tara nda ti kan wi yeri, pungo na, mberi kan wi setirige piile pe yeri. Ma si yala, ki sanga wi ni, pyo sila pye wi yeri ghen.

⁶ Yennele lāa ki yo wi kan naa, ma yo fo: *Ma setirige piile pe yaa ka sa cen tara ta yegē ni, ki tara woolo pe yaa ka pe pye kulolo, mbe pe jolo fo sa gbōn yēle cenme tijere* (400).

⁷ Eēn fo, *pe yaa ka pye cenle na kulolo, mi yaa ka kiti kōn ki cenle woolo pe na; ko pungo na, pe yaa ka yiri wa mbe pan mbaa na gbogo laga ki laga nga ki ni.*[†]

⁸ Kona, a Yennele li si yon finliwē le Abirahamu wi ni ma yo wila kenrekenre wi piin paa pi kacēn yēn. Ki pye ma, naa Abirahamu wila kaa Izaki wi se, wi pilige kolotaanri wogo ki na, a wi suu kenrekenre. A Izaki wi si Zhakobu wi se maa kenrekenre. A Zhakobu wi we teleye ke ma yiri shyen pe se, maga nungba ki pye.

⁹ «Yenjara ti kala na, a we teleye pè pe nosepyo Zhozufu wi pere, a pè kari wi ni paa kulo yen wa Ezhipiti tara. Eēn fo, Yennele lāa koro wi ni

¹⁰ maa wo wa wi jologo kagala ke ni fuun ke ni. Yennele lāa wi kala li pye,

a li wunlunana Farawon wi ndanla, ma kajenme kan wi yeri. A Farawon wi si Zhozufu wi tegē Ezhipiti tara to naa wi yēera go ki ni fuun ki go na.

¹¹ Kona, a fungo gbogo kà si to wa Ezhipiti tara ti ni fuun ti ni, naa Kana tara ti ni. Ki jologo kila gbogo jenge, fo we teleye pe sila yaakara ta.

¹² Naa Zhakobu wila kaa ki logo ma yo yaakara la pye wa Ezhipiti tara, a wi si we teleye pe tun wa ki kongbannga ki na.

¹³ Pe karisaga shyen wogo ki na wa, a Zhozufu wi suu yēē naga wi nosepiile pe na. A Farawon wi si ta maa go woolo pe jēn.

¹⁴ Ko pungo na, a Zhozufu wi si tun ma yo pe saa to wi yeri wi pan, naa wi kēē woolo pyew pe ni. Paa pye lere nafa taanri ma yiri ke ma yiri kangurugo.

¹⁵ Ki pye ma, a Zhakobu wi si kari ma saa cen wa Ezhipiti tara, a wo naa we teleye sanmbala pe ni pè kaa ku wa.

¹⁶ A pè si pe gbolo pe le ma songoro ma kari pe ni wa Sishemu ca. Abirahamu wila gbolo lesaga nga lo fafafa Amori piile pe yeri penjara ni, ma saa pe le wama.

¹⁷ «Yon fōlo na Yennele lāa kōn Abirahamu wi yeri, naa li yon flisanga wila kaa na yongo, Izirayeli woolo pè si se ma legē fo jenge wa Ezhipiti tara.

¹⁸ A wunlunana fōnjo si kaa cen Ezhipiti tara ti go na. Wo sila Zhozufu wi jēn.

¹⁹ A ki wunlunana wi si we cenle woolo pe fanla ma pe li, ma pe jolo, fo ma pe jori ma yo paa pe piyengele ke waa kaa kuun.

²⁰ Ko sanga wo lawi paa Moyisi wi se, wila pye ma yon jenge Yennele li yegē na. A pōo gbegele ma saa gbōn fo yenge taanri wa wi to go.

²¹ Naa paa ka saa wi wa sanga na ni, a Farawon wi sumborombyo wi suu le maa gbegele maa pye paa wi yēera pyo yēn.

²² A pè si Moyisi wi naga Ezhipiti tara fenne tijinliwē pi ni fuun pi ni. Yawa la pye wi ni wa wi senyoro to naa wi kapyegele ke ni.

²³ «Naa Moyisi wila kaa yele nafa shyen ta, a wi sigi jatere wi ta mbe kari saa sefenne, Izirayeli tara woolo pe wele.

²⁴ A wi si saa Ezhipiti tara fenne woo wa yan wila wi woolo wa jolo. A wi si saga wi woo wi na, mēē Ezhipiti tara woo wi gbōn maa gbo.

²⁵ A wi sigi jate ndēē kana wi woolo pe mbege jen fo Yennele laa jaa mbe wo tegē mbe pe sho. Eēn fo, pe sila ki jēn.

²⁶ Ki goto pinliwē pi ni, wi ka saa gbōn wa wi woolo pe sogowa, a wi si shyen yan paa wiin; a wi nēē jaa mbe pe sogowa pi

[†] 7:3 7.3: Zhene 12.1 [†] 7:7 7.6-7: Zhene 15.13-14; Eki 12.40

gbegele, mɛɛ pe pye fɔ: *Na wennɛ, ye yen paa nosepiile yen. Yingi na, a ye nɛɛ wiin?*

²⁷ Na wila pye naa nimbye wi jolo, a wi si Moyisi wi wonrɔgo, ma yo fɔ: *Ambɔ wɔɔn tɛɛ we to konaa we kiti konfo?*

²⁸ Maa jaa mbanla gbo paa yege nga na yunmbaan maa Ezhipiti tara fenne woo wi gbo wi le?[†]

²⁹ Ki senre ti kala na, a Moyisi wi si fe ma saa cɛn wa Madiyan tara ti ni, ma pinambiile shyen se wa.

³⁰ «Naa yeɛ nafa shyen la kaa toro, a merege wà suu yeɛ naga Moyisi wi na wa Sinayi yanwiga ki na, wa gbinri wi ni, kason yinne la ni tipile la ni laa sori.

³¹ Naa Moyisi wila kaa ki tipile li yan laa sori ma, a ki suu pari. Naa wila kaa na fulo wa ki tanla mbege wele jenge, a wi si we fɔ wi magala li logo wa fɔ:

³² «*Mi yen ma tɛɛye pe Yennele, Abirahamu naa Izaki konaa Zhakɔbu pe Yennele.*» A Moyisi wi nɛɛ seri fyere ti kala na, wii kotogo ta naa mbaa ki wele.

³³ Kona, a we fɔ wi suu pye fɔ: «*Ma sawira ti wo wa ma tɔɔrɔ ti na, katugu ma yen ma yere laga nga na ki tara ti yen kpoyi.*

³⁴ *Na woolo mbele wa Ezhipiti tara, mi pe jologo ki yan, ma pe jenge ki logo. Mi tigi ma pan mbe pe sho. Pan yingo mi yaa ma tun wa Ezhipiti tara.*»[†]

³⁵ «Ki Moyisi nungba na paa je wi na ma yo fɔ: «*Ambɔ wɔɔn tɛɛ we to konaa we kiti konfo?*» Wo nungba wowi Yennele laa tun maa pye paa to naa go shofo yen merege wi sagawa pi kala na, na wila wi yeɛ naga wi na wa tipile li ni we.

³⁶ Ki Moyisi wo wila pe yirige ma pe wo wa Ezhipiti tara, ma kafonngolo naa kagbɔgolo pye wa Ezhipiti tara, naa wa Kɔgoje yeɛn wi ni, naa yeɛ nafa shyen ni wa gbinri wi ni.

³⁷ Moyisi wo nungba wo wila ki yo Izirayeli woolo pe kan ma yo fɔ: «*Yennele li yaa ka Yennele yon senre yofɔ wa yirige ye kan paa na yen, mbe yiri wa ye woolo pe sɔgɔwɔ.*»[†]

³⁸ Ma Izirayeli woolo gbogolomo pi ta wa gbinri wi ni, Moyisi wo wila pye wa pe tanla. Wo wila pye we tɛɛye pe ni naa merege wi ni, na wila para wi ni wa Sinayi yanwiga ki na we. A wi si Yennele li senre nda ti yen yinwege woro ti ta mari kan we yeri.

³⁹ «Eɛn fɔ, we tɛɛye pe sila yenle mboos senre ti le. A pɛ je wi na, nɛɛ ki jaa wa pe kotogo na mbe songɔrɔ wa Ezhipiti tara ti ni.

⁴⁰ A pɛ sigi yo Arɔn wi kan ma yo fɔ: «*Yarisunndo ta gbegele we kan tila we yege sinni. Ki Moyisi na wi we yirige ma we wo wa Ezhipiti tara ti ni, yaraga nga kuu ta we sigi jen.*»[†]

⁴¹ Ki piɛye yi ni, a pɛ si napige yanlege ka fanri, mɛɛ pan ma saraga wo ko yarisunngo ko yeri, nɛɛ yɔgɔri pe kɛɛ tunngo ki na.

⁴² Kona, a Yennele li si pungo le pe ni ma pe yaga, a paa naayeri wonngolo ke gbogo, paa yege nga na ki yen ma yonlogo wa Yennele yon senre yofenne pe sewɛɛle pe ni ma yo fɔ:

Izirayeli woolo, yegele nafa shyen ngele ye pye wa gbinri wi ni,

yaa yaayoro saara konaa saara ta yege wo na yeri le?

⁴³ Ayoo, *ɛɛn fɔ, ye yarisunngo Molɔki ki paraga go ko yaa le ma kari ki ni, naa ye yarisunngo Aranfa ki wonno cɛnlomo pi ni.*

Ki yarisunndo yanlere to yaa gbegele mbe ta mbaa ti gbogo.

Ki kala na, mi yaa ye koli mbe kari ye ni fɔ wa Babiloni pungo na.[†]

⁴⁴ «Paraga go la pye we tɛɛye pe yeri wa gbinri wi ni naga nari ma yo Yennele li yen pe ni. Kila gbegele paa yege nga na Yennele laa ki yo ma Moyisi wi kan we, ma yala ki cɛnlomo mba wila yan pi ni.»[†]

⁴⁵ Ko pungo na, a we tɛɛye pɛ si paraga go ki ta pe teele pe yeri. A Zhouwe wi si pe yege sin ma ye ki ni laga ki tara nda ti ni. Yennele laa tara woolo pe puro ma pe yirige wa pe yege. A ki koro laga fɔ ma saa gbɔn Davidi sonlo ki na.

⁴⁶ Davidi wila yinne ta Yennele li yeri, a wi Yennele li yenri ma yo li kono kan wi yeri, *wi censaga gbegele lo na li yen Zhakɔbu Yennele li kan.*[†]

⁴⁷ Eɛn fɔ, Salomo wila kaa ki go ki kan.

⁴⁸ «Ma si yala, Yennele na yaara ti ni fuun ti go na, laa la cɛn leele pɛ yinre nda kan to ni, paa yege nga na Yennele yon senre yofɔ wigi yo ma yo fɔ:

⁴⁹ *Naayeri wi yen na wunluwo jongo, tara ti yen na tɔɔrɔ tegesaga?*[†]

Yingi go ye mbe ya kan na kan naa?

Laga kikiin ki yen wa mbe pye na wogosaga?

We fɔ wo wi yo ma.

⁵⁰ *Mi ma migi yaara nda ti ni fuun ti gbegele na kɛɛ ki ni wi le?*[†]

⁵¹ «Ye ta ma pye nungbongbanla fenne! A ye kotooro naa ye nungbogolo kɛɛ tɔn Yennele li senre ti na. Ye maa kendige woo

[†] 7:28 7.26-28: Eki 2.14 [†] 7:34 7.33-34: Eki 3.7-10 [†] 7:37 7.37: Dete 18.15 [†] 7:40 7.40: Eki 32.1 [†] 7:43 7.42-43: Amo 5.25-27 [†] 7:44 7.44: Eki 25.40 [†] 7:46 7.46: Yuuro 132.5 [†] 7:49 7.49: Ko yen naga nari ma yo Yennele li yen tara ti go na. [†] 7:50 7.49-50: Eza 66.1-2

Yinnekpoyi li ni sanga pyew. Ye yen paa ye teleye pe yen.

⁵² Yenñele yon senre yofenne pe ni, wiwiin wi koro ye teleye pe sila wi jolo? Yenñele yon senre yofenne mbele paa Lesinñe wi panga ki yari faa, ye teleye paa pe gbo. Koni yè pye ki Lesinñe wi pereñenne konaa wi gbofenne.

⁵³ Yoro mbele yè Yenñele li lasiri wi ta meregeye pe yeri, ye suu yigi.»

Etiyeni kunwo we

⁵⁴ Naa kiti konfenne ngbeleke kila kaa ko senre to logo, a ki si pe ya wa pe kotogo na nangbanwa pi na, a pe nēe pe yombegele ke noori Etiyeni wi kala na.

⁵⁵ Eñ fō, ma Etiyeni wi ta wila pye ma yin Yinnekpoyi li ni, a wi suu yengele ke kan wa naayeri, mēe Yenñele li gbogowo pi yan, naa Zhezu wi ni yeresaga wa li kalige kēe ki na.

⁵⁶ A wi sho fō: «Ye wele, mi yen na yenñele li yaan li yenge, na Lere wi Pinambyo wi yaan yeresaga wa Yenñele li kalige kēe ki na.»

⁵⁷ Kona, a pē si jorogo, mēe pe nungbogolo ke tonndo, mēe gbinri ja ma saa to wi na, ⁵⁸ maa tilele ma yiri wi ni wa ca, mēe wi wa sinndeere ni mboo gbo. A sereñenne pē si pe deere ti wowo mari tege lefonñō wa tanla, paa pye naa yinri Soli.

⁵⁹ Sanga ŋa ni paa pye na Etiyeni wi waa sinndeere ti ni, a wi nēe yenri na yuun fō: «We Fō Zhezu, na yinne li sho!»

⁶⁰ Kona, a wi si kannguuro kan ma gbele ngbanga ma yo fō: «We Fō, maga kaa ki kapege ŋga ki jate pe go na.»

Naa wila kaa ko senre to yo, a wi si ku.

PITUNMBOLO PAA ZHEZU SENTANRA TI YARI WA SAMARI TARA NAA ZHUDE TARA

8

8.1-12.25

¹ Soli wila yenle Etiyeni gbogo ki na.

Soli wila tagafenne pe jolo

Ki pilige nungba ki ni, a pē sigi le na Zheruzalemu ca Legilizi wi jolo fō jenge. A tagafenne pē si gbon ma jaraga ma kari Zhude naa Samari tara ti lagapyew, ndēe pitunmbolo poro cē.

² Nambala mbele paa pye na fye Yenñele li yege, a poro pēle si saa Etiyeni gboo wi le, mēe wi kunwo pi gbele fō jenge.

³ Soli wo na, wila pye naga ngbanga mbe Legilizi wi jogo. Wila pye na yiin yinre pyew ti ni, na tagafenne, nambala naa jeele pe tilele ma saa na pe nii kaso.

Filipu wila Zhezu Sentanra ti yari wa Samari tara

⁴ Tagafenne mbele paa gbon ma jaraga, pe nēe kee lagapyew ma saa na Zhezu Sentanra ti yari.

⁵ A Filipu wo si kari Samari tara ca ka ni, mēe saa na Kirisi wi senre ti yari.

⁶ Janwa wi ni fuun wila pye na nuru Filipu wi yeri jatere nungba ni, katugu paa pye na kafonngolo ngele wila pye na piin ke senre nuru na ke yaan yenle ni.

⁷ Yinne tipegele la pye na woo yambala legere ni, na gbele ngbanga. A muruguye poro naa jejogolo fenne pē legere sagala.

⁸ Nayinme gboo la pye wa ki ca ki ni.

⁹ Nana wa la pye wa ki ca ki ni faa mako, paa pye naa yinri Simo. Wila pye na taluguya kagala piin, a kē Samari tara fenne pe pari, naa yēe piin ma yo wo yen legboo.

¹⁰ Leele pe ni fuun, mbege le piile pe na mbe sa gbon lelele pe na, paa pye na nuru wi yeri fō jenge, nēe yuun fō: «Ki nana ŋa wo wi yen Yenñele li yawa we, mba pe yinri yawa gboo we.»

¹¹ Paa pye na nuru wi yeri, katugu wila pe pari wi taluguya kapyere ti ni, maga le fō wagati titonlowo ni.

¹² Eñ fō, a Filipu wi si Yenñele li wunluwo po naa Zhezu Kirisi wi mege Sentanra ti yari, a leele pē si taga ti na, a pē pe batize, nambala o, jeele o.

¹³ Simo wo jate wila taga Zhezu Kirisi wi na, a pōo batize. A wi si koro na yanri Filipu wi punjo na. Wila pye na kagbogolo naa kafonngolo yaan kaa piin, fō a koo pari.

¹⁴ Pitunmbolo mbele paa pye wa Zheruzalemu, naa paa kaa ki logo ma yo Samari tara fenne paa yenle Yenñele senre ti na mari le, a pē si Pyeri naa Zhan pe torogo wa pe yeri.

¹⁵ Naa paa ka saa gbon, a pē si Yenñele yenri tagafenne pe kan, jango pe ta pe Yinnekpoyi li ta.

¹⁶ Katugu Yinnekpoyi li sila tigi mbe ye wa kpe ni pe ni ghen. Paa pe batize we Fō Zhezu Kirisi wi mege ko na cē.

¹⁷ Kona, a Pyeri naa Zhan pē si pe keyen yi taga pe na, a pē si Yinnekpoyi li ta.

¹⁸ Naa Simo wila kaa ki yan Yinnekpoyi li kan tagafenne pe yeri pitunmbolo pe keyen tagawa pi kala na, a wi si pan penjara ni Pyeri naa Zhan pe kan, ma yo fō:

¹⁹ «Yege yawa pi kan mi fun na yeri, jango mi kanla keyen yi taga lere ŋa fuun na, wi Yinnekpoyi li ta.»

²⁰ A Pyeri wi suu pye fō: «Mboro naa ma penjara ti ni ye pinle ye jogo, paa maa ki jate ndēe Yenñele li yarikanga ki mbe ya lo penjara ni we.

²¹ Ma tasaga woro wa ki kala na li ni. Yaraga ka kpe woro wa ma wogo, katugu

ma kotogo ki woro ma sin Yenñele li yege na.

²² Ma tipewe pi jen maa yaga, ma we Fō wi yenri woon jatere pege ki kala yaga ma na, na ki mbe ya pye we;

²³ katugu migi yan, ma yen ma yin nambewe ni, ma pye naa kapege ki kulo.»

²⁴ A Simō wi si Pyeri naa Zhan pe pye fō: «Yoro jate, ye we Fō wi yenri na kan, jango nga yē yo, ka kpe ka kanla ta.»

²⁵ Naa Pitunmbolo pe shyen paa kaa we Fō wi sereya wi yo maa senre ti yari, a pē si songoro wa Zheruzalemu. Pe songoroſaga, a pe nee Yenñele li Sentanra ti yuun Samari tara cara ti legere ni.

Filipu naa Etiyopi tara fenne naja senre

²⁶ Ki piliye yi ni, a we Fō wi merege wā sigi yo Filipu wi kan ma yo fō: «Yiri ma kari wa yonloparawa kalige kee ki yeri, wa kono na li ma yiri wa Zheruzalemu ca na kee wa Gaza ca li ni. Ki kono li yen wa gbinri wi ni.»

²⁷ A Filipu wi si yiri mee kari. Maa ta wa kono wila kee, a wi si Etiyopi tara fenne naja wa yan. Paa wi san. Etiyopi tara fenne wunlunjo Kandase wo legboō lawi. Wila pye ma cen wi yarijende ti ni fuun ti go na. Wila kari wa Zheruzalemu ma saa Yenñele yenri.

²⁸ Wi songoroſaga na kee wi ca, wila pye ma cen wa wi wotoro ŋa shon maa tilele wi ni, na Yenñele yon senre yofō Ezayi sewe wi kara.

²⁹ A Yinnekpoyi li si Filipu wi pye fō: «Fulo wa ki wotoro ŋa wi tanla maa tanri maa yala wi ni.»

³⁰ A Filipu wi si fe ma fulo wa wotoro wi tanla, mee Etiyopi tara fenne naja wi magala li logo, wila pye na Yenñele yon senre yofō Ezayi wi sewe wi kara. A wi suu yewe ma yo fō: «Nda maa kara maa ti koro wi jenni le?»

³¹ A naja wi sho fō: «Mbe ya mberi koro wi jen mele, na lere suu yo mbanla kan?»

A wi si Filipu wi yeri ma yo wi ye wa wotoro wi ni wi cen le wi tanla.

³² Laga nga wila pye na kara wa Yenñele senre sewe wi ni koyi nga fō:

*Wila pye paa sumbyo yen, ŋa pē yigi na kee wi ni wa wi gbosaga,
paa simbapyo yen, ŋa wi pyeri wi sire konfo wi kee.*

Wi suu yon ki yenge.

³³ Wila wi yee tirige, pe sila tanga kan wi yeri.

Ambō wi yaa ka para wi setirige wogo ki na?

Katugu pōo gbo maa wō laga tara ti ni.†

³⁴ A legboō wi si Filipu wi yewe fō: «Mila ma yenri, ki yo na kan, ambō Yenñele yon senre yofō wila para wi senre na. Wo yēera senre na lee, nakoma lere wa yege senre na?»

³⁵ Kona, a Filipu wi si senre ti le, maga le le ki laga jate ki na, mee Zhezu Sentanra ti yo maa kan. ³⁶ Ma pe ta wa kono paa kee, a pē si saa gbōn laga ka na, tōnmō la pye wama. A legboō wi sho fō: «Tōnmō mba, yingi ki yaa ti mi ka si ka batize?»

³⁷ [A Filipu wi suu pye fō: «Na kaa pye ma taga Zhezu wi na ma kotogo ki ni fuun ni, ma mbe ya batize.» A legboō wi sho fō: «Mì taga ki na ma yo Zhezu Kirisi wi yen Yenñele li Pinambyo.】

³⁸ A legboō wi sho fō pe wotoro wi yerege. A pe shyen pē si tigi ma ye wa tōnmō pi ni. A Filipu wi suu batize.

³⁹ Pe yirisaga wa tōnmō pi ni, we Fō wi Yinne li si Filipu wi le ma kari wi ni. Legboō wi suu yan naa, een fō, a wi suu kono li le na kee, ma yin nayinme ni.

⁴⁰ A Filipu wo suu yee yan wa Azoti ca. Kona, a wi nee toro cara ti ni nungba nungba na Zhezu Sentanra ti yari wa ki laga ki ni fuun ki ni, fō ma saa gbōn wa Sesare ca.

9

*Soli wila taga Zhezu wi na
(Kapye 22.6-16; 26.12-18)*

¹ Ma si yala, Soli wila pye na kasōn pyew ki tari we Fō wi forogofenne pe na, naja jaa mbaa pe kuun. A wi si kari saraga wofenne to wi koroſo,

² ma saa wi yenri ma yo wi seweele kan wi yeri wi kari pe ni wa Damasi ca, wi sa pe kan sheryinre fenne pe yeri, jango wi kono ta, na wiga we Fō Zhezu wi kono tangafenne pele yan, nambala naa jeele, wi pe yigi wi pe pō wi kari pe ni wa Zheruzalemu.

³ Ma Soli wi ta wa kono wila kee, ma ka saa yongo Damasi ca ki ni, le ki yongolo nungba ke ni, a yanwa pā si yiri wa yenñele na ma yin maa maga.

⁴ A wi si to tara, mee magala la logo. A lūu pye fō: «Soli, Soli, yingi na, a ma nee na jolo?»

⁵ A Soli wi si yewe ma yo fō: «Ambō wi mboro, na Fō?»

A li sho fō: «Muwi, mi Zhezu ŋa ma yen na jolo we.

⁶ Een fō, yiri ma ye wa ca nawa. Nga ma daga mbe pye, ki yaa yo mboon kan wa.»

⁷ Soli tangayeenle pe sunndo wila kon pe na, fō a pē koro ma yere laga nungba, pe sila ya yaraga ka yo. Paa ki magala li logo, een fō, pe sila lere yan.

† 8:33 8.32-33: Eza 53.7-8

⁸ A Soli wì si yiri le tara, maa yengele ke yenge, ɛɛn fɔ, wi sila pye na yaraga ka yaan. A pè suu yigi wi keyen yi na, mɛɛ kari wi ni wa Damasi.

⁹ Wila pye piliye taanri na wi fa yan wi yengele ke ni, na wi fa ka, na wi fa si wɔ.

¹⁰ Ma si yala, wa Damasi, tagafo wà la pye wa, pàa pye naa yinri Ananiyasi.

A we Fɔ wì suu yɛɛ naga wi na yariyanga ka ni, maa pye fɔ: «Ananiyasi!»

A Ananiyasi wì si shɔ ma yo: «Nawu we Fɔ, mi ɲa!»

¹¹ A we Fɔ wì suu pye fɔ: «Yiri fɔɔnfɔɔn ɲga, ma kari wa kono na pe yinri «Kozinne» li ni, Zhudasi megefo wa wa, maa go ki yewe; Tarisi ca fenne woo wa, ma saa lagaja. Poo yinri Soli. Wi yen na Yenɲele yenri.

¹² Maa ta wila yenri, a wì si naɲa wa yan yariyanga ka ni, poo yinri Ananiyasi. Wi ye wì korogo wa go maa keyen yi taga wi na, jango wì ta wila yaan naa fɔnɲgo.»

¹³ A Ananiyasi wì si we Fɔ wì pye ma yo fɔ: «Na Fɔ, tipege ɲga fuun ki naɲa ɲa wì pye ma woolo pe na wa Zheruzalemu, miɲi logo lelegere yeri.

¹⁴ Lagame fun, yawa yen wì yeri, mba wì ta saraga wɔfenne teele pe yeri mbaa ma mege yerifenne pe ni fuun pe yinri mbaa pe poo.»

¹⁵ ɛɛn fɔ, a we Fɔ wì si Ananiyasi wì pye fɔ: «Kari, katugu mùu wɔ mboo pye na tunmbyee, wila na mege ki yari cengele sanɲgala woolo poro naa pe wunlumbolo, naa Izirayeli woolo pe kan.

¹⁶ Jɔlogo gbogo ɲga wì daga mbe kun wì yɛɛ ni na kala na, mi jate mi yaa ki naga wì na.»

¹⁷ Kona, a Ananiyasi wì si kari. Naa wila ka saa gbɔn wa ki go ki ni, a wì suu keyen yi taga Soli wì na, ma suu pye fɔ: «Sefɔ Soli, we Fɔ Zhezu ɲa wùu yɛɛ naga ma na, mɔɔ ta wi wa kono maa paan, wilan tun ma yeri; jango ma ta maa yaan naa fɔnɲgo, Yinnekpoyi li ye ma ni loon yin!»

¹⁸ Le ki yongolo nungba ke ni, a yaara tà si yiri wa wì yengele ke ni ma toori paa mbene kooro yen. A wì nɛɛ yaan naa fɔnɲgo. A wì si yiri ma batize.

¹⁹ Kona, a wì si li mɛɛ fanɲga ta naa.

*Soli wila Yenɲele senre yo
wa Damasi ca*

A Soli wì si koro wa tagafenne pe ni wa Damasi, ma piliye jenri pye wa.

²⁰ A wì sigi le teere nɛɛ Yenɲele senre ti yuun wa sheriyyinre ti ni ma yo Zhezu wo wì yen Yenɲele li Pinambyo we.

²¹ Mbele pàa pye na nuru wì yeri, kila pe pari, a paa yuun fɔ: «Lere ɲa wila pye na Zhezu mege yerifenne pe jolo wa Zheruzalemu, wo ma ɲa yɛɛn? Wii pan

lagame fun mbe pan mbe ki leele pe yigi mbe pe pɔ, mbe kari pe ni saraga wɔfenne teele pe kan wì le?»

²² Ma si yala, Soli wila pye na fanɲga taa wa wì Yenɲele senre yowo pi ni na kee, fɔ Zhufuye mbele pàa pye wa Damasi pe mbaa wì yon sogo yege ɲga na, pe sila ki jen, naa wila pye naga yege nari pe na ma yo Zhezu wo wì yen Kirisi we.

²³ Naa piliye yà la kaa toro, a Zhufuye pè si yon le ma yo pe yaa Soli wì gbo.

²⁴ ɛɛn fɔ, a Soli wì si yiri pe yon lege ki koro na. Pàa pye na ca ki yeyonro ti singi yonlo naa yembine mbe ta mbe Soli wì gbo.

²⁵ ɛɛn fɔ, yembine la ni, a Soli wì fɔrogɔfenne pè suu le kanja pige ka ni maa tirige wa mbogo ɲga ki ca ki maga ki punɲo na.

*Soli wila songoro
wa Zheruzalemu*

²⁶ Naa Soli wila ka saa gbɔn wa Zheruzalemu, a wì nɛɛ jaa mbe pinle tagafenne pe ni. ɛɛn fɔ, pe ni fuun pàa fye wì yege, katugu pe sila taga ki na mbe yo wì yen tagafo kaselege na.

²⁷ Kona, a Barinabasi wì suu le ma kari wì ni pitunmbolo pe korogo, mɛɛ ki yege yo ma pe kan paa yege ɲga na Soli wila we Fɔ wì yan wa kono, a we Fɔ wì para wì ni we; konaa paa yege ɲga na wa Damasi, Soli wila kotogo ta na Yenɲele senre ti yuun Zhezu wì mege ki na.

²⁸ Maga le le ko sanga wo na, a Soli wì si koro wa pe ni nɛɛ yanri wa Zheruzalemu lagapyew ki ni, ma kotogo ta na Yenɲele senre ti yuun Zhezu wì mege ki na.

²⁹ Zhufuye mbele Gireki senre yofenne, wila pye na para pe ni, na kendige woo pe ni. ɛɛn fɔ, poro la pye naga lagajaa mboo gbo.

³⁰ Naa tagafenne pàa kaa ko jen ma, a pè si kari Soli wì ni wa Sesare ca, mɛɛ saa wì yaga, a wì kari wa Tarisi ca.

³¹ Ko sanga wo ni, Legilizi wila pye yeyinɲge na wa Zhude naa Galile naa Samari tara ti lagapyew. Wila pye na fanɲga taa, na we Fɔ wì gbogo, a tagafenne paa lege na kee yege Yinnekpoyi li sagawa pi na.

Pyeri wila Ene wi sagala

³² Pyeri wila pye na tara ti ni fuun ti yanri. Pilige ka, a wì si kari tagafenne mbele pàa pye wa Lida ca pe yeri,

³³ mɛɛ saa naɲa wa yan wa, pàa pye naa yinri Ene. Wila pye ma sinle sinleyaraga ka na maga le fɔ ye le kolotaanri, katugu murugu lawi.

³⁴ A Pyeri wì suu pye fɔ: «Ene, Zhezu Kirisi wila ma sagala: Yiri mɔɔ fuuro ti gbegele ma ye!»

Le ki yongolo nungba ke ni, a Ene wi si yiri.

³⁵ A Lida ca fenne poro naa Saron tara fenne pe ni fuun pòo yan, mée pe yée kan we Fò wi yeri.

*Dorikasi wila yen ma yiri
wa kunwo pi ni*

³⁶ Wa Zhope ca ki ni, tagafo jële wà la pye wa, paa pye naa yinri Tabita, Gireki senre ti ni pe maga kannga ma yo Dorikasi. Ko koro wo ña: «Lufaa». Wila pye na kajenge piin sanga pyew na fyonwo fenne pe sari.

³⁷ Ki sanga wi ni, a wi si to na yaa, mée ku. A pè suu gboo wi woli maa tege yumbyo wa ni wa sanngazo wi ni.

³⁸ Lida ca konna Zhope ca ki ni ti sila lali ti yée ni. A Zhope ca tagafenne pè sigi logo ma yo Pyeri wila pye wa Lida. A pè si nambala shyen torogo wa wi yeri, maa pye fò: «Waa ma yenri, ma pan laga we yeri foonfoon nga, maga ka m.»

³⁹ Le ki yongolo nungba ke ni, a Pyeri wi si yiri mée pinle pe ni ma kari. Naa wila ka saa gbon, a pè si kari wi ni wa sanngazo yumbyo wi ni. A nangunjaala pe ni fuun pè si fulo wi tanla na gbele. Deere tunmoro naa deere tugboro nda Dorikasi wila pye na tiin maa ta yinwege na wa pe sogowo, a pè si to naga Pyeri wi na.

⁴⁰ A Pyeri wi si leele pe ni fuun pe yirige wa funwa na, mée kannguuro kan ma Yennele yenri, mée yege kannga wa gboo wi yeri, ma yo fò: «Tabita, yiri!»

A jële wi suu yengele ke yenge, naa wila kaa Pyeri wi yan sanga ña ni, a wi si yiri ma cen.

⁴¹ A Pyeri wi suu keyen yi yigi maa yirige. Kona, a wi si tagafenne poro naa nangunjaala pe yeri ma Dorikasi wee wi naga pe na.

⁴² Zhope ca fenne pe ni fuun paa ki logo, a pe legere taga we Fò wi na.

⁴³ A Pyeri wi si wagati titonlowo wa pye wa Zhope, wa seere tunngo pyefo Simo wi go.

10

*Korineyi wila piile tun
Pyeri wi yeri*

¹ Wa Sesare ca, nana wà la pye wa, paa pye naa yinri Korineyi. Sorodasheelee ngbelege nga paa pye na yinri Itali ngbelege ki to wo lawi.

² Ki nana wila pye na fyé Yennele li yege. Wo naa wi go woolo pe ni fuun pe ni, paa pye na Yennele li gbogo. Wila pye na Zhufuye fyonwo fenne pe sari fo jenge, na Yennele li yenri suyi.

³ Pilige ka, yonloparaga ka na, a wi si Yennele li merege wa yan yariyanga ka ni.

A merege wi si ye wa wi koro go maa pye fò: «Korineyi!»

⁴ A Korineyi wi suu yengele ke kan wi na, mée fyé ma suu pye fò: «Yingi yi, we Fò?»

A merege wi suu pye fò: «Yenrewé mba mà yenri, konna sagawa mba mà kan fyonwo fenne pe yeri, Yennele li yenle ti na, ma nawa to ma na.

⁵ Ki kala na, yingo, leele tun wa Zhope ca, pe sa Simo yeri wi pan laga ma yeri. Pe maa wi yinri naa Pyeri.

⁶ Wi yen ma tugu wa seere tunngo pyefo Simo wi go, ki yen wa kogoje yon ki na.»

⁷ Merege ña wila para wi ni, naa wila kaa kari, a Korineyi wi suu go tunmbyeele shyen yeri naa sorodasheelee mbele paa pye wi tanla na tunngo piin wi kan wi nungba ni, wo la pye na fyé Yennele li yege.

⁸ A wi sigi kagala ke yege yo ma pe kan, kona, mée pe tun wa Zhope.

⁹ Ki goto, ma pe ta wa kono paa yongo Zhope ca ki ni, la kee yonlofugo ki yeri, a Pyeri wi si lugu wa birigo ki naayeri mbe Yennele yenri.

¹⁰ A fungo suu yigi, a wi née jaa mbe ka. Maga ta paa pye na yaakara gbegale Pyeri wi kan, a wi si yaara ta yan yariyanga ka ni.

¹¹ A wi si yennele li yan li yenge, mée yaraga ka yan kila tinri ma yiri wa naayeri paa parighogo yen. Kila pye ma po ki go tijere ki ni fuun ki na.

¹² Toro tijere tijere yaara, naa nda fuun ti maa fululo lara na, ti cenle pyew tà la pye wa ki ni, naa naayeri sannjere ti cenle pyew ti ni.

¹³ A magala là suu pye fò: «Yiri Pyeri, ma ta gbo mari ka.»

¹⁴ Cen fò, a Pyeri wi suu pye fò: «Ayoo, we Fò, katugu yaraga nga kii daga mbe ka, nakoma ma pye fyongo ni ma yege na, mi fa ka ka fyew.»

¹⁵ A ki magala li suu pye naa fò: «Yaraga nga Yennele li yo ki yen kpoyi, ma kaa ki jate ki yen fyongo ni.»

¹⁶ A ki kala li pye ma saa gbon fò taanri, a ki yaara ti si songoro teere wa yennele na.

¹⁷ Ma Pyeri wi ta wila pye naa yée yewe ki yariyanga ki koro wi ni, a ki si yala ko sanga wo ni, Korineyi wi pitunmbolo paa Simo go ki yewe ma saa gbon le yeyongo ki na.

¹⁸ A pè si shari ma yewe ma yo fò: «Simo ña pe yinri Pyeri pa wi yen ma tugu lagame le?»

¹⁹ Ma Pyeri wi ta wila pye na jatere piin bere ki yariyanga ki koro wi na, a Yinnekpoyi li suu pye fò: «Wele, leele taanri nòo lagajaa.

²⁰ Yiri ma tigi ma pinle pe ni ma kari, maga kaa singi; katugu muwi mi pe tun ma yeri.»

²¹ Kona, a Pyeri wi si tigi ma pan le ki leele pe tanla, mæ pe pye fo: «Lere na yaa lagajaa muwi. Ye pango ko yen kikiin?»

²² A pè suu yon sogo ma yo fo: «Soro-dasheelee ngbelege to Korineyi wo wi we torogo laga ma yeri. Wi yen lesinne, na fye Yennele li yege. Zhufuye pe ni fuun pe maa wi metanga yinri. Yennele li merege wà ki yo wi kan ma yo woon yeri ma pan wa wi go, jango woon senre ta logo.»

²³ A Pyeri wi si pe yaara wo, mæ pe pye ma yo pe wonlo wa wi ni.

Ki goto pinliwe pi ni, a wi si yiri ma pinle pe ni ma kari. A Zhope ca tagafenne pèle saa wi torogo.

²⁴ Ki goto pinliwe pi ni, a pè si gbɔn wa Sesare. Korineyi wila pye na pe singi, wila wi go woolo pe yeri wa wi go, naa wi wenne jembele pe ni.

²⁵ Pyeri wi yesaga wa go, a Korineyi wi si pan maa fili, mæ kannguuro kan wi jegele mboo gbogo.

²⁶ A Pyeri wi suu yirige ma yo fo: «Yiri, mi fun senwee wi mi.»

²⁷ Ma pe ta paa para pe yee ni, a pè si ye wa go. A wi si lelegere yan pè gbogolo wa.

²⁸ A Pyeri wi si pe pye fo: «Yège jen ma yo mbe yala we lasiri wi ni, kii daga Zhufuye woo wa yeri wi gbogolo mbele pe woro Zhufuye wa ni, nakoma mbe ye wa wi go. Een fo, Yennele ligi naga na na ma yo mi ka ka lere kpe jate na wi woro kpoyi, nakoma na wi yen fyongo ni.

²⁹ Ko kala ki ti, na yàla yeri, mi pan mii kendige le wa. Ki kala na, yàla yeri go nga na, mila jaa mbege jen.»

³⁰ A Korineyi wi suu yon sogo ma yo fo: «Nala wi yen ki pilige tijere, mila pye na Yennele yenri laga na go yonloparaaga yenrewe sanga wi ni. Le ki yongolo nungba ke ni, a nana wa si pan ma yere na yege sogowo. Wi paara tila pye na yengele.

³¹ A wi sigi yo na kan ma yo fo: «Korineyi, Yennele lɔon yenrewe pi logo, ma nawa to sagawa mba mà kan fyonwo fenne pe yeri pi wogo ki na.

³² Yingo leele pele tun wa Zhope, pe sa Simo yeri pe pan wi ni, pe maa wi yinri naa Pyeri. Wi yen ma tugu wa seere tunngo pyefo Simo wi go, wa kogje yon ki na.»

³³ Le ki yongolo nungba ke ni, a mi si leele pele tun pe soon yeri. Ma panga kigi jen. Yingo yaara nda fuun Yennele li kan ma yeri, we ni fuun we yen ma gbogolo laga we fo wi yege na mberi logo.»

Pyeri wila Yennele senre yo wa Korineyi wi go

³⁴ A Pyeri wi si senre ti le ma sho fo: «Kaselege ko na, migi jen yingo ma yo Yennele laa lere wo lere ni.

³⁵ Een fo, cengele ke ni fuun ke ni, lere na fuun wi maa fye li yege na kasinnge piin, wi kala li ma pye ma li ndanla.

³⁶ Yennele li senre nda li torogo Izirayeli woolo pe yeri, tori nda fo: Lili yeyinnge Sentanra ti yo ma pe kan Zhezu Kirisi wo yon, wo na wi yen lere pyew wi fo we.

³⁷ Kala na li pye wa Zhude tara ti lagapyew, ye yen maga jen. Ki kala laa peli wa Galile tara, Zhan senyoro ti pungo na batemu wogo ki na.

³⁸ Yennele laa Yinnekpoyi lo naa yawa pi tirige maa le Nazaresti ca fenne Zhezu wi ni yege nga na, yège jen. Zhezu wila pye na tara ti yanri na kajenge piin, na leele mbele Sotanla wila pye na pe jolo pe sagala yege nga na, yège jen fun; katugu Yennele laa pye wi ni.

³⁹ Kagala ngele fuun Zhezu wi pye laga Zhufuye tara ti ni ma pinle Zheruzalemu ca ki ni, we yen ki kagala ke sere. Paa wi kan tiparaga na maa gbo.

⁴⁰ A Yennele lùu yen maa yirige wa kunwo pi ni ki pilige taanri wogo ki na, ma ti a wùu yee naga leele pe na.

⁴¹ Wi sila wi yee naga lere pyew na, fo serefenne mbele Yennele laa wo faa poro. Woro wele, woro mbele waa li, ma wo wi ni ja, wi yenme ma yiri wa kuulo pe sogowo ki pungo na.

⁴² Zhezu wigi yo we kan ma yo waa Yennele senre ti yuun leele pe kan, waa ti yari waa ti finligi pe kan, fo wo Yennele li tege weele poro naa kuulo pe kiti konfo we.

⁴³ Yennele yon senre yofenne pe ni fuun pè para Zhezu wi senre na, ma yo lere na fuun ka taga wi na, wi yaa wi kapere ti kala yagawa ta Zhezu wi fannja na.»

Cenle la yege woolo la Yinnekpoyi li ta

⁴⁴ Ma Pyeri wi ta wila pye na para, a Yinnekpoyi li si tigi ma ye mbele fuun paa pye naga senre ti nuru pe ni.

⁴⁵ Zhufuye tagafenne mbele paa pan Pyeri wi ni, kila pe ni fuun pe pari, naa Yennele laa Yinnekpoyi li kan cenle la yege woolo yeri fun paa yarikanga yen we;

⁴⁶ katugu paa pye na yuun senfonndo ni na Yennele li gbogo, a paa ti nuru. A Pyeri wi sho fo:

⁴⁷ «Ki leele mbele pè Yinnekpoyi li ta paa we yen yeen, lere mbe ya mbe pe yege kon mbe yo paga ka pe batize tonmo ni le?»

⁴⁸ Kona, a wi si kono kan ma yo pe pe batize Zhezu Kirisi wi mege ki na. Ko pungo na, a pè si Pyeri wi yenri ma yo wi koro wa, wi piliye jenri pye pe ni.

11

*Pyeri wila wi tangalomo
pi yege naga tagafenne pe na
wa Zheruzalemu*

¹ Pitunmbolo poro naa tagafenne mbele paa pye wa Zhude tara ti ni, a pè sigi logo ma yo cenle la yege woolo yenle ma Yenjele senre ti le.

² Naa Pyeri wila kaa songoro wa Zheruzalemu, Zhufuye tagafenne pè suu jeregi ma yo fo:

³ «Mele, a mà si ye wa mbele pee kenrekenre pe go ma li pe ni?»

⁴ Ki kaa pye ma, a Pyeri wi sigi yege yo pe kan mari tanli, ma yo fo:

⁵ «Mala ta wa Zhope ca ki ni mila yenri, a mi si yaraga ka yan yariyanga ka ni. Kila pye paa parigbogo yen. Kila pye ma po ki go tijere ki ni fuun ki na. A ki nne tinri ma yiri wa yenjele na, ma pan le na tanla.

⁶ A mi silan yengele ke kan ki na naga wele jenge, mee tooro tijere tijere yaara naa yan wongaala, naa nda ti maa fulolo lara na to naa naayeri sannjere ti cenle pyew ta yan wa ki nawa.

⁷ A mi si magala la logo, a lilan pye fo: <Yiri Pyeri, ma ta gbo mari ka!»

⁸ A mi suu yon sogo ma yo fo: <Ayoo, we Fo, katugu yaraga nga kii daga mbe ka, nakoma ma pye fyongo ni ma yege na, ka fa ye wa na yon.»

⁹ A mi sigi magala li logo naa, ma yiri wa yenjele na ma yo fo: <Yaraga nga Yenjele li yo ki yen kpoyi, ma kaa ki jate ki yen fyongo ni.»

¹⁰ A ki kala li pye ma saa gbón fo taanri. Kona, a ki si yiri yaara ti ni fuun ti ni ma songoro wa yenjele na.

¹¹ Le ki yongolo nungba ke ni, mila pye go nga ni, a nambala taanri si gbón wa, paa pe tun na yeri ma yiri wa Sesare ca.

¹² A Yinnekpoyi li silan pye ma yo mbe pinle pe ni mbaa kee, mi ka kaa singi. We sefenne mbele, a pe kogoloni pè si saa na torogo, a we ni fuun wè ye wa Korineyi wi go.

¹³ A wi sigi yo we kan ma yo wi merege wa yan wa wi go, a merege wigi yo wi kan ma yo wi leele pele tun wa Zhope pe sa Simo yeri, pe maa wi yinri naa Pyeri.

¹⁴ Fo wi yaa senre ta yo wi kan, ti yaa wo naa wi go woolo pe ni fuun pe sho.

¹⁵ Naa mila kaa senre ti le na para pe ni, a Yinnekpoyi li si tigi ma ye pe ni, paa yege nga na laa tigi ma ye we ni ki kongbannga ki na we.

¹⁶ Kona, a mi si nawa to we Fo wi senyoro ti na fo: <Zhan wila pye na leele pe batize tonmo ni, een fo, yoro wo na, ye yaa ka batize Yinnekpoyi lo ni.»

¹⁷ Woro mbele wè taga we Fo Zhezu Kirisi wi na, Yenjele li yarikanga nga kan we yeri, ko nungba ko li kan poro fun pe yeri. Mi wo yen ambo mbe sila kendige woo Yenjele li ni?»

¹⁸ Naa paa kaa ki senre ti logo, a pe nawa pi si yinngi. A pè si Yenjele li gbogo ma yo fo: «Kaselege ko na, mbe kapere ti jen mberi yaga, Yenjele ligi kono kan mbele pe woro Zhufuye pe yeri fun, jango pe yinwege jenge ki ta.»

*Legilizi na wila peli
wa Antiyoshi ca.*

¹⁹ Etiyeni gbosanga wi ni, tagafenne mbele paa gbón ma jaraga jologo ki kala na, pè si kari wa Fenisi tara naa Shipiri logo fugo tara to naa Antiyoshi ca ki ni. Pe sila pye na Yenjele senre ti yuun lere kpe kan naa, na Zhufuye poro la ma.

²⁰ Kona ki ni fuun, a Shipiri logo fugo tara to naa Sireni ca tagafenne pèle si kari wa Antiyoshi ma saa we Fo Zhezu wi Santanra ti yo ma leele mbele pe woro Zhufuye pele kan fun.

²¹ We Fo wi yawa pila pye pe ni, fo a lelegere taga, ma pe ye kan we Fo wi yeri.

²² Naa Zheruzalemu legilizi woolo paa kaa ki wogo ki logo, a pè si Barinabasi tun wa Antiyoshi.

²³ Naa Barinabasi wila ka saa gbón wa Antiyoshi ma duwaw na Yenjele laa tirige tagafenne pe na wi yan, a wi si yogori, mee kotogo kan pe ni fuun pe yeri ma yo pe koro we Fo wi ni pe jatere wi ni fuun wi ni.

²⁴ Barinabasi wila pye lejennje, ma yin Yinnekpoyi li ni kona tagawa ni. Ki wogo ki na, lelegere la ta ma taga we Fo wi na.

²⁵ Ko punjo na, a Barinabasi wi si kari wa Tarisi ca mbe sa Soli wi lagaja.

²⁶ Naa wila kaa wi yan, a wi si kari wi ni wa Antiyoshi. A pe ni fuun shyen pè ye le nungba poni lo pye wa ki legilizi wi ni, ma lelegere naga Yenjele senre ti ni. Pa paa ki peli wa Antiyoshi ca na tagafenne pe yinri keretiye nye.

²⁷ Ki piliye yi ni, a Yenjele yon senre yofenne pèle si yiri wa Zheruzalemu ma pan wa Antiyoshi.

²⁸ Pe ni, nungba la pye wa, paa pye naa yinri Agabusi. A wo si yiri maga yo Yinnekpoyi li fannga na, ma yo sanni jenri fungo gbogo yaa to wa tara ti lagapew ki ni. Ki wogo kila kaa pye wunlumbolo to Kulodi wi sonlo ki na.

²⁹ A forogofenne pè si yere ki yerewe ma yo pe yaa sagawa pa torogo Zhude tara sefenne pe kan, ma yala lere nungba nungba pyew wi mbe ya nga kan ki ni.

³⁰ Ko paa pye, mɛɛ ki yarikanra ti torogo legilizi leleɛɛ pe kan. Barinabasi naa Soli paa kari ti ni.

12

*Paa Zhaki wi gbo,
ma Pyeri wo le kaso*

¹ Ki sanga wi ni, a wunlunana Erɔdi wi si to legilizi woolo pele na na pe jolo.

² A wi si Zhan nɔsepyo lenana Zhaki wi gbo tokobi ni.

³ Naa wila kaa ki yan ki tanla Zhufuye pe ni, a wi si Pyeri wi yigi fun. Kila pye ma yala leve fu buru feti piliye yo ni.

⁴ Naa Erɔdi wila kaa Pyeri wi yigi, a wi suu kan, a pɔo le kaso, maa kan sorodasheeɛɛ tijere tijere teɛgesaga tijere yeri, paa wi wele paa ki waa paa pe yeɛ kaan. Wila pye naga jate mbe kari wi ni wa leele pe ni fuun pe yege na, na Paki feti wiga toro mbe ko we.

⁵ Pyeri wila pye wa kaso paa wi wele, ɛɛn fo, legilizi woolo pɛ si bala na Yenɲele li yenri wi kan.

Pyeri wila sho wi kaso wi ni

⁶ Pilige nga ni Erɔdi wila pye na jaa mbe kari Pyeri wi ni wa leele pe yege sɔgowo, ki yembinɛ li ni, Pyeri wila pye na wonlo sorodasheeɛɛ shyen sɔgowo. Paa wi po jorogo shyen ni. Sorodasheeɛɛ pɛle la pye yeresaga le kaso go ki yon na naga singi.

⁷ Le ki yongolo nungba ke ni, a we fo wi merege wa si pan, a yanwa pa si yin wa kaso go ki nawa. Merege wi si Pyeri wi gbɔnngbɔn wa wi kanngaga ki na maa yen, ma sho fo: «Yiri fyaw.»

Kona, a jorogo wi si wo wa Pyeri wi keyen yi na ma toori le tara.

⁸ Kona, a merege wi suu pye fo: «Ma yariporo to nɔo sawira ti ni ti le, mɔo kurusijara wi po.»

A Pyeri wi si ko pye. Kona, a merege wi suu pye fo: «Ma derigbogo ki le ma taga na na.»

⁹ A Pyeri wi si yiri wa kaso go, mɛɛ taga merege wi na. Nga merege wila pye na piin, Pyeri wi sila ki jen mbe yo ki yen kaselege. ɛɛn fo, wila pye naga jate ndɛɛ yariyanga wi yan.

¹⁰ Sorodasheeɛɛ teɛgesaga konɲbannga nga kila pye na yeyongo ki singi, a pɛge toro, ma shyen wogo ki toro, ma saa gbɔn tugurɔn koro ki na, nga pe ma toro wa ki ni ma yiri wa funwa na nɛɛ kee wa ca nawa we. A ki koro ki yenge ki ye wa pe yege. A pɛ yiri, mɛɛ kono la le na kee. Le ki yongolo nungba ke ni, a merege wi si laga Pyeri wi na mɛɛ kari.

¹¹ Kona, a Pyeri wi si jatere ta ma sho fo: «Migi jen ma filige ki na yinggo ma yo we fo wuu merege wi torogo wi pan wilan sho

Erɔdi wi keɛ, konaa jolɔgo nga Zhufuye pe jen nala jolo ki keɛ.»

¹² Naa wila kaa jatere pye, a wi si kari wa Mari wi go, Zhan na paa pye na yinri Mariki wi nɔ we. Leleɛɛɛ la pye ma gbogolo wa na Yenɲele yenri.

¹³ A Pyeri wi si laga ki jasa koro ki gbɔn, a tunmbyee jele wa si fulo ki tanla mbege yenge. Paa pye naa yinri Orodɔ.

¹⁴ Naa wila kaa Pyeri magala li logo ma li jen sanga na ni, wii koro ki yenge nayinme ndorogo ki na. A wi si fe ma ye wa go nawa, ma sigi yo ma yo fo Pyeri wi yen ma yere le yeyongo ki na wa funwa na.

¹⁵ A pɛ suu pye fo: «Yara tila yiin ma ni wi le?»

ɛɛn fo, a wi sigi yo pe kan maga filige ma yo kaselege yi. Kona, a pɛ sho fo: «Wi merege wowi.»

¹⁶ Ma si yala, Pyeri wila koro na koro ki gbɔn bere. Naa paa kaa ki yenge maa yan, a ki si pe pari fo jenge.

¹⁷ A Pyeri wi si keɛ wa pe yeri ma yo pe pyeri. We fo wila wi yirige wa kaso go ki ni yege nga na, a wi sigi yege yo ma pe kan, mɛɛ pe pye naa fo: «Ye saga yo ye Zhaki naa sefenne sanmbala pe kan.»

Kona, a wi si yiri le, mɛɛ kari laga ka na.

¹⁸ Naa laga kila kaa laga, tinme pila gbogo sorodasheeɛɛ pe sɔgowo fo jenge, katugu Pyeri wila pye yege nga na, pe sila ki jen.

¹⁹ A Erɔdi wi si ti, a pɛ Pyeri wi lagaja. Naa kila kaa pye pe suu yan, a wi si sorodasheeɛɛ pe yaga, a pɛ pe yewe jenge, mɛɛ kono kan ma yo pe pe gbo. Ko punɲo na, a Erɔdi wi si yiri wa Zhude tara, mɛɛ kari wa Sesare ca ma saa sanga wa pye wa.

Erɔdi wi kunwo senre re

²⁰ Nangbanwa la pye wunlunana Erɔdi wi ni Tiri ca fenne poro naa Sidon ca fenne pe kala na fo jenge. A poro si yo ma fili ki na mbe kari wa Erɔdi wi yege sɔgowo. A pɛ si Erɔdi wi sinleɲo ki welefo Bilasitusi wi yigisaga ta pe yon senre ti ni, wo mbe ta wi pe saga, mɛɛ saa ki yenri Erɔdi wi yeri ma yo pe pye yeyinɲe na; katugu pe tara ti yaakara pa tila pye na yinrigi wa wunlunana wi tara.

²¹ Pilige nga ki tege, naa kila kaa gbɔn, a Erɔdi wi suu wunluwo derigbogo ki le, mɛɛ ɛɛn wi wunluwo jongo ki na, mɛɛ wi senyoro ti yo pe kan.

²² A leele pɛ si jorogo ngbanga ma yo fo: «Yenɲele lali li yen na para, lere ma.»

²³ Le ki yongolo nungba ke ni, a we fo wi merege wa si pan ma yama wa Erɔdi wi na, katugu wi sila gbogowo pi kan Yenɲele li yeri. A fyenre ta si ye wi ni maa ka, a wi si ku.

²⁴ Ma si yala, Yennele li senre tila pye na jaragi na kee yege suyi.

²⁵ Barinabasi naa Soli paa pan wa Zheruzalemu tunngo nga na, naa paa kaa ki pye, a pe si songoro mee kari wa Antiyoshi. Zhan na paa pye na yinri Mariki, paa wi le ma kari wi ni fun.

**POLI WI KONDANGALA
KONGBANNA YENNELE
TUNNGO KI NA
WO NAA BARINABASI
KONAA ZHAN MARIKI**

13

13.1-15.35

*Paa Barinabasi naa Soli pe wo
ma pe tun
pe saa Yennele senre ti yuun*

¹ Wa Antiyoshi ca legilizi wi ni, Yennele yon senre yofenne naa leele nagafenne la pye wa. Poro la wele mbele wele: Barinabasi, naa Simeyon na paa pye na yinri Lewoo, naa Lusiyusi na wila yiri wa Sireni ca, naa Manaye, konaa Soli. Manaye naa tara ti to Erodi wi ni, paa poro koro ja go nungha.

² Pilige ka, ma pe ta paa pye na we Fo wi gbogo ma yenge le, a Yinnekpoyi li sigi yo pe kan ma yo fo: «Ye Barinabasi naa Soli pe tege pe ye na kan, tunngo nga mi pe yeri ki mege ni, pege pye.»

³ Naa paa kaa ko yenge lege naa Yennele yenrewe pi na, a pe si pe keyen yi taga Barinabasi naa Soli pe na, mee pe yaga paa kee.

*Barinabasi naa Soli paa kari
wa Shipiri logo fugo tara ti ni*

⁴ Naa Yinnekpoyi laa kaa Barinabasi naa Soli pe tun ma, a pe si kari wa Selesi ca. A pe si kaa yiri wa ma ye tonmokoro ka ni ma kari wa Shipiri logo fugo tara ti ni.

⁵ Naa paa ka saa gbón wa Salamini ca, a pe nee Yennele senre ti yuun wa Zhufuye pe sheryinre ti ni. Zhan Mariki wila pye pe ni na pe sari.

⁶ A pe si logo fugo tara ti ni fuun ti kon ma yiri, mee kari wa Pafosi ca, mee saa fili nanja taluguya fo wa ni wa. Zhufuye woo lawi, wila pye naa yee piin ma yo wo yen Yennele yon senre yofa wa. Paa pye naa yinri Barizhezu.

⁷ Wila pye wa logo fugo tara gbóforonéri Serigiyusi Polusi wi yeri. Ki gbóforonéri, lere tijinliwe fo lawi. Wila tunngo torogo, a pe saa Barinabasi naa Soli pe yeri wi kan, katugu wila pye na jaa mbe Yennele senre ti logo.

⁸ Een fo, taluguya fo Elimasi we, pa paa pye naa yinri ma Gireki senre ti ni, a wi nee kendige woo Barinabasi naa Soli pe

ni, nee pyewe jaa mbe gbóforonéri wi yege kon wiga ka taga Zhezu wi na.

⁹ Kona, Soli wo na paa pye na yinri fun Poli, maa ta wi yin Yinnekpoyi li ni, a wi suu yengele ke kan taluguya fo wi na, ma yo fo:

¹⁰ «Mboro na yeen, ma yen ma yin tijinliwe pee naa nambara wi ni fuun wi ni, sotanla wi pyo wi mboro, kasingge ki yen moo mben. Mbaa we Fo wi kózinngéle ke kanngi mbaa ke piin yagbologo, mee yaa ki yaga?

¹¹ Ta nuru yingo: We Fo wi yaa ma gbón, ma yaa kannga fyoon, ma se yonlo yanwa pi yan naa fo sa gbón sanga wa ni.»

Le ki yongolo nungha ke ni, a Elimasi wi yengele kè si wo wi na binriw, a wi si fun. A wi nee talitali na toro lagapyew, na lere jaa wuu yigi kee na wi kari wi ni.

¹² Nga kila pye, naa gbóforonéri wila kaa ki yan ma, a wi si taga Zhezu wi na. Nagawa mba pi yen na para we Fo wi senre na, pi wogo kila wi pari fo jenge.

*Poli naa Barinabasi pe Yennele
senre yowo wa Antiyoshi ca,
wa Pisidi tara*

¹³ A Poli wo naa wi tangayeenle pe ni pe si ye wa tonmokoro ki ni wa Pafosi ca, mee kari wa Perizhi ca, wa Panfili tara. A Zhan Mariki wi si laga pe na wa ki laga ki ni, mee songoro wa Zheruzalemu.

¹⁴ A pe si kono li le naa, ma yiri wa Perizhi ma saa gbón wa Antiyoshi, wa Pisidi tara. Cenpilige ki kaa gbón, a pe si ye wa sherigo ma cen.

¹⁵ Naa paa kaa Moyisi lasiri seweele poro naa Yennele yon senre yofenne seweele pe kara, a sherigo teele pe si tunngo ka torogo pe yeri ma yo fo: «Sefenne, na kaa pye senre yen ye yeri mbe yo janwa wi kan mbe pe kotogo kan, ye mbe ya para yingo.»

¹⁶ Kona, a Poli wi si yiri, maa kee ki yirige mbe ta mbe para pe ni, ma sho fo: «Yoro Izirayeli woolo, naa yoro sanmbala mbele ye maa fye Yennele li yege, yaa nuru na yeri!

¹⁷ Izirayeli tara woolo pe Yennele laa we teleye pe wo. Laa pe cenle woolo pe pye, a pe lege, sanga na ni pe yen ma cen wa Ezhipiti tara we. Ko pungo na, a li si pe yirige ma pe wo wa li yawa gbóo pi fannga na.

¹⁸ A li pe kala li kun li yee ni ma saa gbón paa yele nafa shyen yen.

¹⁹ Ma cengele koloshyen koro tongo wa Kana tara, kona, mee poro tara to kan pe yeri, a ti pye pe woro.

²⁰ A ko saa ki yee fili paa yele cenme tijere naa nafa shyen ma yiri ke (450) yen.

«Ko punḡo na, a li si kiti konfenne kan we teleye pe yeri fo ma saa gbɔn Yennele yon senre yofɔ Samiyeli wi sonlo ki na.

²¹ Kona, a pɛ si wunlunana lagaja Yennele li yeri. A li si nana na paa pye na yinri Kisi wi pinambyo Sawuli wi kan pe yeri, pa wo la yiri wa Benzhamɛ cɛnle li ni. A wi cɛn pe go na ma saa gbɔn fo yele nafa shyen.

²² Naa Yennele lɛa kaa je Sawuli wi na, a li si Davidi wi kan pe yeri pe wunlunana, mɛɛ ki sereya na wi yo wi kanngolo ma yo fo: *Mi Izayi pinambyo Davidi wi yan, wi kala li yen mala ndanla.*[†] Wi yaa kanla nandanwa kagala ke ni fuun ke pye mbe ke yon fili.

²³ Davidi wi setirige woo wo wawi Zhezu we. Yennele lɛu tege Izirayeli tara woolo pe Shɔfo ma yala li yon folo na lɛa kon li ni.

²⁴ Sanni wi sa pan, Zhan Batisi wila pye na Yennele senre ti yuun Izirayeli tara woolo pe kan ma yo pe pe kapere ti jen peri yaga, pe batize.

²⁵ Naa Zhan tunngo ki kosanga wila kaa na yongo, a wi nɛɛ yuun fo: «Yaa ki jate ambo wi mi? Na kono yaa wele, wo ma mi. Ye wele! Wi yen na paan na punḡo na, mii daga mboo sawira manda ti sangala (katugu na go kologo ki na!)»

²⁶ «Sefenne yoro mbele Abirahamu wi setirige piile, konaa yoro sanmbala mbele ye maa yenri Yennele li yeri, ki showo senre nda pa tila torogo woro yeri.

²⁷ Zheruzalemu ca fenne poro naa pe teele pe ni, pe sila Zhezu wi jen paa pe Shɔfo yen. Yennele yon senre yofenne pe senre nda ti maa kara cɛnpilige pyew ki ni, ali maga ta pe sila ti koro wi logo, paa ki senre ti tanga mari yon fili, naa paa Zhezu wi gbo we.

²⁸ Ali maga ta pe sila tanga yan wa, nga kila daga wi gbowo ni, a pɛ Pilati wi yenri ma yo poo gbo.

²⁹ Kagala ngele fuun kaa yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni Zhezu wi kanngolo, naa paa kaa ke pye ma ke yon fili, a pɛ suu tirige maa laga wa tiparaga ki na, mɛɛ saa wi le.

³⁰ Eɛn fo, Yennele lɛa wi yen maa yirige wa kunwo pi ni.

³¹ Naa Zhezu wila kaa yen, pilige legere na, wila wi yɛɛ naga leele mbele paa pinle wi ni ma yiri wa Galile tara ma kari wa Zheruzalemu pe na. Yingɔ pɛ pye wi serefenne mbaa wi senre yuun Izirayeli tara woolo pe kan.

³² Woro fun, ki Sentanra to waa yari na ye kaan, fo Yennele lɛa yon folo na kon we

teleye pe yeri,

³³ li yon ki fili we kan, woro mbele wɛ pye pe setirige piile wele. A li si Zhezu wi yen maa yirige wa kunwo pi ni, paa yege nga na ki yen ma yonlogo wa Yennele gbogoyuuro sewe wi go shyen ki ni ma yo fo:

*Ma yen na Pinambyo,
a mi pye ma To nala.*[†]

³⁴ Yennele lɛa ki yo ma yo li yaa kaa yen mboo yirige wa kunwo pi ni, jango wiga ka fongo. Pa lɛa ki yo yɛɛn ma yo fo:

*Yon folo na mila kon Davidi wi yeri,
mi yaa ki duwaw jenne wi tirige ye na, ki wogo ki se ya koro.*[†]

³⁵ Ki kala na, ligi yo wa Yennele gbogoyuuro sewe wi laga ka ni naa ma yo fo:

Ma se yenle ki na, ma woo kpoyi wi fongo.[†]

³⁶ Ma si yala, Davidi wo na, kala na Yennele lɛa jate ma tege ma yo wi pye, wila li pye ma li yon fili wi sonlo ki na. Ko punḡo na, a wi si ku. Paa wi le wa wi teleye pe tanla, a wi fongo jate.

³⁷ Eɛn fo, Yennele li na yen maa yirige wa kunwo pi ni, wo si fongo.

³⁸ Ki kala na, sefenne, yege jen ye yo fo Zhezu wo mege na ki yen na yari ye kan ma yo kapere ti mbe ya kala yaga. Moyisi lasiri wi saa ya mbe ye pye lesinmbele kagala ngele ni,

³⁹ mbele fuun pɛ taga Zhezu wi na, pɛ pye lesinmbele Yennele li yege na wa ki kagala ke ni.

⁴⁰ Ki kala na, ye ye yɛɛ yingiwɛ jen, jango nga Yennele yon senre yofenne paa yo, kiga ka ye ta; ki nga fo:

*Ye wele, yoro mbele yaa na tifaga,
ye ti ki to ye yon na, ye ko ye wo wa;
katugu mi yaa kala la pye ye sonlo ki na,
na lere wa kali yege yo ye kan, ye se taga ki na.*[†]

⁴² Naa Poli naa Barinabasi paa kaa yiri wa sherigo ki ni, a leele pɛ si pe yenri ma yo ki cɛnpilige nga kila paan, pe pan pe para pe ni naa ki kala nunḡba li na.

⁴³ Naa finliwe pila kaa ko, Zhufuye poro naa mbele paa ye Zhufuye sherege ki ni, pe legere la taga Poli naa Barinabasi pe punḡo na. A poro nɛɛ para pe ni na pe kotogo kanni ma yo pe koro pe yere jenge wa Yennele li yinne pi ni.

⁴⁴ Ki cɛnpilige lurumbanna, ca woolo pe gbɔɔ la pe yɛɛ gbogolo mbe Yennele senre ti logo.

⁴⁵ Naa Zhufuye paa kaa ki janwa gbolo li yan ma, a pɛ si yin yinjara ni nɛɛ kendige woo nga Poli la pye na yuun ki ni, naa tegele.

[†] 13:22 13:22: 1 Sami 13:14; Yuuro 89:21 [†] 13:33 13:33: Yuuro 2:7 [†] 13:34 13:34: Eza 55:3 [†] 13:35 13:35: Yuuro 16:10 [†] 13:41 13:41: Aba 1:5

⁴⁶ Kona, a Polí naa Barinabasi pè si kotogo ta na para pe ni, ma yo fò: «Kila daga Yenñele li senre ti yo yoro kan ghen. Ëen fò, na yè kaa je ti na ma ye yee yan yee daga yinwege mbakogo ki ni, Ëen, we yaa la kee mbele pe woro Zhufuye pe korogo.

⁴⁷ Katugu nga we Fò wì yo ma we kan, koyi nga fò:

Mòò tēgē ma pye paa yanwa yen cengele ke kan,

janjo ma kari showo senre ti ni fò wa tara ti kosaga ki na.[†]

⁴⁸ «Mbele pe woro Zhufuye, naa paa kaa ti logo, a pè si yin nayinme ni nēe we Fò wi senre ti gbogo. Kila kòn ma tēgē mbele fuun kan pe yinwege mbakogo ki ta, poro pe ni fuun poro la taga Zhezu wi na.»

⁴⁹ A we Fò wi senre ti si jaraga wa ki tara ti lagapyew.

⁵⁰ Ëen fò, a Zhufuye pè si jeele megbogo fenne naa ca ki legbòolo pele sun ma wa Polí naa Barinabasi pe na, nēe pe jòlo ma pe purò ma pe yirige wa pe tara. Ki jeele paa pye na Yenñele li gbogo.

⁵¹ A Polí naa Barinabasi pè si pe tòoro gbanngban wi pepe[†] maa wo pe kala na, mēe kari wa Ikoniyoumu ca.

⁵² A Antiyoshi tagafenne pè si yin nayinme naa Yinnekpoyi li ni.

14

*Polí naa Barinabasi
pàa Yenñele senre yo
wa Ikoniyoumu ca*

¹ Wa Ikoniyoumu, a Polí naa Barinabasi pè si ye wa sherigo ki ni, paa yege nga na pege piin faa we, mēe para paralomo pa na, fò a Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye pe legere taga Zhezu wi na.

² Ëen fò, Zhufuye mbele pe sila taga, a pè si mbele pe woro Zhufuye pe sun ma pe wa tagafenne pe na.

³ Kona ki ni fuun, Polí naa Barinabasi paa mō wa Ikoniyoumu. Paa kotogo ta na para ma pe jigi wi taga we Fò wi na. We Fò wila pye naga nari fò senre nda paa pye na yuun wi yinme wogo ki na, ti yen kaselege. Yawa mba wila kan pe yeri, a paa kagbogolo naa kafonngolo piin pi kala na.

⁴ A ca woolo pè si kòn shyen. Pèle la pye Zhufuye pe punjo na, a pèle taga pitunmbolo pe punjo na.

⁵ Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye, naa pe teele pe ni, paa pye na pe yēe gbegele mbe kapege pye Polí naa

Barinabasi pe na, mbe pe wa sinndēere ni mbe pe gbo.

⁶ Naa paa kaa ki jatere wi ta sanga nga ni, a pè si fe ma kari wa Likawoni tara, wa Lisiti ca naa Deribi ca ki ni, naa ti kanngara na cara ti ni,

⁷ mēe Zhezu wi Sentanra ti yari wa ki lara ti ni fun.

*Polí naa Barinabasi
pàa Yenñele senre yo
wa Lisiti naa Deribi cara ti ni*

⁸ Wa Lisiti, nanja wà la pye wa, wila pye cēsaga sanga pyew; katugu paa wi se murugu, wi sila ya tanga bōbōbō.

⁹ Nda Polí wila pye na yuun, wila pye nari nuru. A Polí wì suu yengele ke kan wi na, ma suu yan tagawa yen wi ni mbe ya mbe sagala.

¹⁰ Kona, a wì sigi yo nanja wi kan ngbanga ma yo fò: «Yiri ma yere ma sin ma tòoro ti na!»

A nanja wì si yew ma kan wi tòoro ti na, nēe tanri.

¹¹ Naa janwa wila kaa Polí kapyege ki yan, a pè si jorogo ngbanga Likawoni fenne senre ti ni ma yo fò: «Yarisunndo tà kannga leele ma pan laga we sogowo.»

¹² A pe nēe Barinabasi yinri Zusi[†], nēe Polí wo yinri Erimesi, katugu wo wila pye na para.

¹³ Zusi gbogogo nga kila pye wa ca ki yesaga ki na, wi saraga wofò wila pan napene ni wa yeyonro ti na, paa pe fere tige fyēenre ni. Wila pye na jaa, wo naa janwa wi ni, mbe saraga wo Barinabasi naa Polí pe yeri.

¹⁴ Naa pitunmbolo pe shyenme, Barinabasi naa Polí, paa kaa ko logo ma, a pè si pe yariporo ti walagi maga naga fò pè je ki na, mēe fe ma ye wa janwa wi sogowo, mēe gbele ngbanga ma yo fò:

¹⁵ «We wennē, yingi na, a ye nēe ko piin? We yen leele fun paa ye yen. Sentanra to wè pan mbe kan ye yeri, nēe ye yinri ma yo ye punjo le ki yarijagara nda ti ni, ye ye yēe kan Yenñele na yinwege wolo li yeri, lo li naayeri, naa tara, naa kōgoje, naa ti nawa yaara ti ni fuun ti da.

¹⁶ Wagati nga fuun wì toro wi ni, Yenñele làa cengele woolo pe ni fuun pe yaga paa kee wa pe yēe nandanwa kala kongolo ke ni.

¹⁷ Ma si yala, li li yēe cenlomo pi naga wa kajenge nga fuun li maa piin ki ni. Li ma tisaga ki kan ye yeri ma yiri wa yenñele na, ma yarilire kan ye yeri ti wagati wi na,

[†] 13:47 13:47: Eza 49.6 [†] 13:51 13:51: Paa pe tòoro gbanngban wi pepe maa wo wa mbege naga fò ki ca woolo paa kapege pye a ki pye pe yēe go kala. [†] 14:12 14:12: Zusi: Wila pye Girekiye pe yarisunngo gbogo ka. Erimesi: Wila pye Girekiye pe yarisunngo gbogo ka, nga paa pye na jate paa Zusi wi pitunjo yen.

ma yaakara legere kan ye yeri ma ye nawa pi yin nayinme ni.»

¹⁸ Ali pitunmbolo pe yogo konaa ki ni fuun, pe sila ya mbe janwa wi yerege wiga ka saraga wo pe yeri.

¹⁹ A Zhufuye pèle si yiri wa Pisidi tara, wa Antiyoshi naa Ikoniyoumu cara ti ni ma pan, mee janwa wi jatere wi wa maa kannga pe na. A pè si Poli wi wa sinndeere ni mbooo gbo, mee wi tilele ma yiri wi ni wa kayege, katugu paa ki yan ndee wi ku.

²⁰ Een fo, naa tagafenne paa ka saa gbogolo maa maga sanga na ni, a wi si yiri ma ye wa ca nawa. Ki goto pinliwe pi ni, a wo naa Barinabasi pè si yiri wa ma kari wa Deribi.

*Poli naa Barinabasi
pe songoromo wa Antiyoshi ca,
wa Siri tara*

²¹ A Poli naa Barinabasi pè si Sentanra ti yari wa Deribi ca nawa ma tagafenne legere ta wa. Ko punjo na, a pè si songoro wa Lisiti, naa Ikoniyoumu, naa Antiyoshi cara ti ni, wa Pisidi tara.

²² Paa pye na tagafenne pe kotogo kanni na pe yeregi ma yo pe koro wa tagawa pi ni, nêe pe piin fo: «Ki daga jologo legere mbe we ta, sanni we sa ye wa Yennele li wunluwo pi ni.»

²³ A pè si lelele tegetege legilizi nungba nungba pyew wi ni. Naa paa kaa yenge le ma Yennele li yenri, a pè si pe le we Fo wi kee, wo na paa taga wi na we.

²⁴ Ko punjo na, a pè si Pisidi tara ti kon ma yiri, mee gbon wa Panfili tara.

²⁵ A pè si Yennele senre ti yo wa Perizhi ca, kona, mee kari wa Atali ca.

²⁶ Wama, a pè si ye tonmokoro ka ni mee kari wa Antiyoshi, wa Siri tara. Pa paa pe le Yennele kee wa ki ca ki ni, jango li yinne tirige pe na tunngo nga paa pye ma yon fili mako ki kala na.

²⁷ Naa paa ka saa gbon wa Antiyoshi, a pè si tagafenne pe gbogolo. Kagala ngele Yennele laa pe saga, a pè pye, konaa laa tagawa kono li yenge mbele pe woro Zhufuye pe kan yege nga na pe ta pe taga, a pè si ke yege yo ma pe kan.

²⁸ A pè si koro wa tagafenne pe ni, ma wagati titonlowo pye wa pe ni.

15

*Finliwe mba pila pye
wa Zheruzalemu ca*

¹ Kona, a leele pèle si pan wa Antiyoshi ca ma yiri wa Zhude tara. A pe nêe tagafenne pe nari na yuun fo: «Na yee kenrekenre mbe yala Moyisi lasiri wi ni, ye se ya sho.»

² A yolegere naa kendige gbogo si ye poro naa Poli naa Barinabasi pe sogowo. A pè si

yere ki yerewe ma yo Poli, naa Barinabasi, naa leele sanmbala pele ni, pe kari wa Zheruzalemu pe sa para pitunmbolo poro naa lelele pe ni ki wogo ki na.

³ A legilizi wi si pe torogo. Pe karisaga, a pè si Fenisi naa Samari tara ti pari ma toro. Mbele pe woro Zhufuye paa taga Yennele li na yege nga na, a pe nêe ki yari na tagafenne pe kaan, fo a ki pye nayinme gboco pe ni fuun pe yeri.

⁴ Naa Poli naa Barinabasi paa ka saa gbon wa Zheruzalemu, a legilizi woolo, naa pitunmbolo pe ni konaa lelele pe ni, pè si pe yigi jenge. Yennele laa Poli naa Barinabasi pe saga, a pè kagala ngele pye, a pè si ke ni fuun ke yege yo ma pe kan.

⁵ Kona, Fariziye ngbelege ki ni, mbele paa pye tagafenne, a poro pèle si yiri ma sho fo: «Ki daga tagafenne mbele pe woro Zhufuye pe kenrekenre, ki yo pe kan paa tanri Moyisi lasiri wi na paa wi yon fili.»

⁶ A pitunmbolo poro naa lelele pe ni, pè si gbogolo mbege kala li yewe jenge.

⁷ Naa paa kaa kendige gbogo wo ma ko, a Pyeri wi si yiri, mee pe pye fo: «Sefenne, yege jen ma yo Yennele lilan wo laga ye sogowo, ki mo, jango mbe Sentanra ti yo mbele pe woro Zhufuye pe kan, pe ta peri logo, pe taga we Fo wi na.

⁸ Yennele na li yen ma leele pe kotooro ti jen, ligi naga ma yo li yenle pe na, ma Yinnekpoyi li kan pe yeri paa yege nga na laa li kan woro fun we yeri we.

⁹ Woro naa poro ni, lii wa wo wa ni. Li pe kotooro ti pye kpoyi, naa pè taga ki kala na.

¹⁰ Yingo wo ni, ki cen mele, a ye nêe Yennele li waa na wele? Na tuguboro tari tagafenne pe go na, nda we teleye o, woro o, wa si ya ti ni mberi tugo.

¹¹ Wè taga ki na ma yo Yennele li yen na we shoo we Fo Zhezu wi yinme mba tirige we na po kala na. Ko nungba koyi pe wogo ye fun.»

¹² Kona, a janwa wi ni fuun wi si pyeri dinw nêe nuru Barinabasi naa Poli pe yeri, Yennele laa pe saga, a pè kafonngolo naa kagbogolo ngele pye wa mbele pe woro Zhufuye pe sogowo, a pe nêe ke yege yuun.

¹³ Naa paa kaa para ma ko, a Zhaki wi si senre ti le ma sho fo: «Sefenne, yaa nuru na yeri!

¹⁴ Simo wigi yege yo paa yege nga na maga le wa faa, Yennele laa li jatere wi taga mbele pe woro Zhufuye pe na, ma pele wo wa pe sogowo ma pe pye li woolo.

¹⁵ A Yennele yon senre yofenne pe senre ti saa pye nungba ti ni, paa yege nga na ki yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni ma yo we Fo wi yo fo:

¹⁶ *Ko punjo na, pa mi yaa songoro mbe pan,*

mbe Davidi wi paraga go nga kila toori ki kan naa fɔnɔɔ.

Mi yaa kaga jɔɔsara ti gbegele mbege yirige mbege sin;

17 jango leele sanmbala pe we Fɔ wi lagaja, naa cengele ngele fuun mi yeri ke pye na woolo ke ni.

18 We Fɔ wo wi yo ma, wo na wigi kagala ke pye, a kɛ jɛn, maga le wa faa we.»†

19 A Zhaki wi sho naa fɔ: «Ko ki ti mila ki jate fɔ mbele paa pe yɛɛ kaan Yɛnnɛle li yeri, pe si woro Zhufuye, waga ka kangbanra taga pe na.

20 Eɛn fɔ, ye ti we sewe torogo pe yeri, fɔ paga kaa yarisunndo kara kaa mbe pe yɛɛ le fyɔngɔ. Pe pe yɛɛ yigi kɛɛnre lime pi ni. Paga ka yaraga nga pe maga sere wa ki yologo maga gbo ki kara ta ka. Paga si ka kasanwa ka.

21 Katugu maga le wa faa, leele pe maa Moyisi lasiri senre ti yuun ca pyew ki ni, nari kara sheriynre ti ni cɛnpilige pyew ki ni.»

Sewe na paa torogo tagafenne mbele pe woro Zhufuye pe kan

22 Ki kaa pye ma, a pitunmbolo poro naa leleɛɛ, naa legilizi woolo pe ni fuun pe ni, pɛ si yere ki yerewe mbe leele pele wɔ pe yɛɛ ni, mbe pe torogo wa Antiyɔshi ca pe pinle Poli naa Barinabasi pe ni. A pɛ si Zhude na paa pye na yinri Barisabasi wo naa Silasi wɔ. Pe ni fuun shyen paa pye legbɔɔlo tagafenne pe sɔɔwɔ.

23 Sewe na paa kan pe yeri pe kari wowi na:

«Pitunmbolo naa leleɛɛ, poro mbele pɛ pye ye woolo, poro paa pe sharaga ki torogi yoro mbele ye woro Zhufuye, mɛɛ pye pe woolo ye kan. Yoro mbele ye yɛn ma cɛn wa Antiyɔshi, naa Siri tara to naa Silisi kinda wi ni we.

24 Wɛge logo ma yo leele pɛle yiri laga we sɔɔwɔ ma saa ye jatere wi lege ye na pe senre ti ni, ma ye nawa pi piri ye na. Woro ma we pe tun.

25 Ki kala na, wɛge yan ki yɛn ma yɔn, a wɛ yo ma fili ki na mbe leele pele wɔ mbe pe tun wa ye yeri. Pe yaa ka pinle mbe kari Barinabasi naa Poli pe ni, poro mbele pɛ pye we wenne jembele we.

26 Poro paa pe yɛɛ go ki pɛrɛ we Fɔ Zhezu Kirisi wi mege ki kala na.

27 Ki pye ma, we yaa Zhude naa Silasi pe tun wa ye yeri. Senre nda waa yɔnlogi laga, poro jate pe yaa sari yo mbe ye kan.

28 Katugu Yinɛkpoyi lo naa woro ni, wɛge yan ki yɛn ma yɔn fɔ waga ka tuguro ta yɛge taga ye go na mbe wɔ ki kagala ngele ke daga pyewe ni yɛɛn koro ni. Ke ngele:

29 Yaga ka yarisunndo kara ka, yaga ka kasanwa ka, yaga ka yaraga nga pe maga sere wa ki yologo maga gbo ki kara ta ka. Ye ye yɛɛ yigi kɛɛnre lime pi ni. Na yaga ye yɛɛ yingiwe jɛn ki yaara ti ni, ko ki yɔn. We yɛn pilige ka.»

30 Kona, a pɛ si leele mbele paa tun pe yaga, a pɛ kari wa Antiyɔshi ca, mɛɛ saa tagafenne ngbelege ki gbogolo maga sewe wi kan pe yeri.

31 Naa paa kaa wi kara sanga na ni, a pe nɛɛ yɔgori ki kotogo kanga senre ti kala na.

32 Zhude naa Silasi poro kpaw mbele paa pye Yɛnnɛle yɔn senre yofenne, paa senlegere yo sefenne pe ni ma pe kotogo kan, ma fannga kan pe yeri wa tagawa pi ni.

33 A pɛ si wagati jɛnri pye wa. Ko pungo na, a tagafenne pɛ si pe yaga paa kee nɛɛ pe piin ma yo pe songoro pe gbɔn yinngɛ wa pe tunvenne pe na.

34 [Konaa ki ni fuun, kila Silasi wo ndanla wi koro wa pe ni.]

35 A Poli naa Barinabasi poro si koro wa Antiyɔshi. Poro naa lelegere pɛle la pye na we Fɔ wi Sentanra ti yuun, nɛɛ leele pe nari.

**POLI WI KONDANGALA
SHYEN WOLO YENNELE
TUNNGO KI NA WO
NAA SILASI KONAA TIMOTE
15.36-18.23**

*Poli naa Barinabasi
paa laga pe yɛɛ na*

36 Naa piliye yà la kaa toro, a Poli wi si Barinabasi wi pye fɔ: «Wɛ toro cara nda fuun ni ma we Fɔ wi Sentanra ti yo, ti we songoro wa ti ni, we sefenne pe wele, pe yɛn yɛge nga na we ta wege jɛn.»

37 Barinabasi wo la pye na jaa mbe Zhan na paa pye na yinri Mariki wi le wi pinle pe ni wi kari.

38 Eɛn fɔ, a Poli wi sigi jate kii daga poo le pe kari wi ni; katugu wila laga pe na wa Panfili tara, wi sila yenle mbe kari pe ni pe tunngo ki na naa.

39 A kendige gbogo kà si ye pe sɔɔwɔ, fɔ a pɛ laga pe yɛɛ na. A Barinabasi wo si Mariki la ma kari wi ni, paa ye tɔnmokoro ka ni ma kari wa Shipiri logo fugo tara ti ni.

40 Naa tagafenne paa kaa Poli wi le we Fɔ wi kɛɛ wi yinne tirige pe na, a Poli wo si Silasi wo wɔ mɛɛ kari wi ni.

41 A wi si Siri tara to naa Silisi kinda wi yanri, na fannga kaan legiliziye woolo pe yeri wa tagawa pi ni.

† 15:18 15:16-18: Amos 9:11-12

16

Timote wila saa Poli

naa Silasi pe torogo

¹ Kona, a Poli wì si kari wa Dëribi naa Lisiti cara ti ni. Tagafo wà la pye wa, pàa pye naa yinri Timote. Wi nò wila pye Zhufuye mbele pàa taga wo wa. Wi to wo la pye Girekiye woo.

² Tagafenne mbele pàa pye wa Lisiti naa Ikoniyoumu cara ti ni, pàa pye naa metanga yinri.

³ Poli wila pye naga jate mbe Timote wi le mbe kari wi ni. Ki kaa pye ma, a wì suu kenrekenre Zhufuye mbele pàa pye wa ki lara ti ni pe kala na, katugu pe ni fuun pàa ki jen ma yo wi to wila pye Girekiye woo.

⁴ Pàa pye na toro cara nda fuun ni, pitunmbolo poro naa lelele pe ni pàa yo ma yere kagala ngele na wa Zheruzalemu, a pe nêe ke yuun na tagafenne pe kaan, nêe pe yenri ma yo pe ke yigi paa tanri ke na.

⁵ A legiliziye woolo pe nêe fannga taa wa tagawa pi ni. A pele nêe tari pe na pilige pyew.

Poli wila yariyanga ka yan

wa Tirowasi ca

⁶ A Yinnekpoyi li si pe yege kon ma yo paga ka Yenhele senre yo wa Azi tara ti ni; ki pye ma, a pè si Firizhi tara to naa Galasi kindi wi pari ma toro.

⁷ Naa pàa kaa yongo Misi tara ti ni, a pè sigi ngbanga mbe kari wa Bitini kindi wi ni, een fo, Zhezu wi Yinne li sila yenle pe kari wa.

⁸ Kona, a pè si Misi tara ti kon ma yiri, mée kari wa Tirowasi ca.

⁹ Ki yembine li ni, a Poli wì si yariyanga ka yan, ma Maseduwani kindi woolo naja wa yan yeresaga, wi yen naa yenri na yuun fo: «Toro laga Maseduwani, ma pan ma we saga!»

¹⁰ Naa Poli wila kaa ki yariyanga ki yan ma, le ki yongolo nungba ke ni, a we nêe jaa mbe kari wa Maseduwani; katugu wàa taga ki na ma yo Yenhele lãa we yeri we sa Sentanra ti yari wa ki tara woolo pe kan.

Lidi wila taga we Fò wi na

wa Filipi ca

¹¹ A wè si ye tonmokoro ka ni wa Tirowasi ca, mée kari teere wa Samotirasi logo fugo tara ti ni. Ki goto, a wè si kari wa Neyapolisi ca.

¹² A wè si yiri lema, mée kari wa Filipi ca. Maseduwani kindi naa pòo koonlo koonlo, ti konsaga kongbannga ki cagbogo ko layi. Orumu tara fenne pe censaga ko ka layi. A wè si piliye jenri pye wa ki ca ki ni.

¹³ Naa Zhufuye cenpilige kila kaa gbòn, a wè si yiri wa ca nawa, mée kari lafogo ka yon na, nêe ki jate ndee we yaa sa Yenhele

yenrisaga ka yan wa. Jeele pèle la pye ma gbogolo wa, a wè si cen mée yo poro ni.

¹⁴ Jele wà la pye wa, pàa pye naa yinri Lidi, pa wila yiri wa Tiyatiri ca ki ni. Pariyenre tiyoro perefo lawi. Wila pye na fyé Yenhele li yege. A wì nêe nuru we yeri, a we Fò wì suu kotogo ki yenge, jango wi ta wi nungbolo jan wila nuru Poli wi yeri.

¹⁵ A wì suu yee kan, a pòo batize wo naa wi go woolo pe ni. A wì si we yenri ma yo fò: «Na kaa pye yaa na jate mì taga jenge we Fò wi na, ye pan ye sa tugu wa na go.»

A wì si we ngbanga, fò a wè yenle.

Pàa Poli naa Silasi pe le kaso

wa Filipi ca

¹⁶ Pilige ka, ma we ta waa kee wa Yenhele yenrisaga, a kulojo wà si pan ma fili we ni. Gbosho jelefo lawi. Wi jeele yogo ki kala na, wila pye na penjalegere taa wi tafenne pe kan.

¹⁷ A wì si taga woro naa Poli we pungo na, nêe gbele ngbanga na yuun fò: «Ki nambala mbele yeen, Yenhele na yaraga pyew ki go na, lo tunmbyeele wele. Showo kono lo paa yari ye kan.»

¹⁸ Wila pye na ko piin ma, ma piliye legere ta. Ki ka saa Poli wi yongo, a wì si kannga ma gbosho wi pye fò: «Mila ki yuun ma kan Zhezu Kirisi wi mege ki na, wo wi ni!»

Le ki yongolo nungba ke ni, a gbosho wi si wo wi ni.

¹⁹ Naa kulojo wi tafenne pàa kaa ki yan pe penjara tajele li ko, a pè si Poli naa Silasi pe yigi ma pe tilele ma kari pe ni wa kiti konfenne pe yege na wa katogo.

²⁰ A pè si saa pe yerege kiti konfenne pe yege sogowa, mée pe pye fò: «Ki nambala mbele, paa we ca ki pinri. Zhufuye poro pele wele.

²¹ Pe yen na kalegele keke nari, kee daga woro Orumu tara fenne we yeri we yenle ke na waa tanri ke na.»

²² A janwa wì si yiri pe korogo fun. A kiti konfenne pè si Poli naa Silasi pe pagala, ma kono kan ma yo pe pe gbòn sapige ni.

²³ Naa pàa kaa pe gbòn jenge, a pè si pe le kaso, mée ki yo kaso go welefo wi kan ma yo wila pe wele jenge. ²⁴ Naa kaso go welefo wila kaa ko kono lo ta pe yeri, a wì si pe le wa kaso go yumbyo na wi yen ma lara wi ni, mée pe le ngbeere na.

²⁵ La kee yindege ki yeri, a Poli naa Silasi pe nêe Yenhele li yenri, na li sonni yuuro ni. Kasopiile sanmbala pàa pye na nuru pe yeri.

²⁶ Le ki yongolo nungba ke ni, a tara ti si yege ngbanga, ma kaso go nogo ki yege. A koro ti ni fuun ti si yengele. Kasopiile pe ni fuun pàa pe po jorogoye mbele ni, a pè sangala.

²⁷ A kaso go welefo wi si yen. Naa wila kaa kaso go kooɔɔ ti yan ti yengele, a wi suu tokobi wi tile maa kow, maa yirige na jaa mboo yee gbo, katugu wila ki yan ndee kasopiile pe fe.

²⁸ Een fo, a Poli wi si gbele ngbanga wi fannga ki ni fuun ki ni, ma yo fo: «Maga ka kapege pye ma yee na, we ni fuun we yen laga.»

²⁹ Kona, a kaso go welefo wi sho fo pe pan kason yanwa ni. A wi si fyeele ma ye wa kaso go yumbyo wi ni, nee seri fyere ti kala na ma saa to le Poli naa Silasi pe jegele.

³⁰ Ko punngo na, a wi si pe yirige ma pe yewe ma yo fo: «Na teelee, yingi mi daga mbe pye mbe si sho?»

³¹ A pe suu yon sogo ma yo fo: «Taga we Fo Zhezu wi na, pa ma yaa sho, mboro naa ma go woolo pe ni.»

³² A pe si we Fo wi senre ti yo maa kan, konaa mbele fuun paa pye wa wi go pe ni.

³³ Ki yembine sanga nungba wi ni, a kaso go welefo wi si kari pe ni ma saa pe sagbanra ti joojogo. A wi si batize le teere wo naa wi go woolo pe ni fuun pe ni.

³⁴ A wi si kari Poli naa Silasi pe ni wa wi go, ma saa yaakara kan pe yeri. A ki kaso go welefo wo naa wi go woolo pe ni, pe si yin nayinme ni, katugu paa taga Yenjele li na.

³⁵ Naa laga kila kaa laga, a kiti konfenne pe si polisiye torogo wa kaso go welefo wi yeri ma yo wigi nambala pe wa.

³⁶ A kaso go welefo wi si saa ki yo Poli wi kan ma yo fo: «Kiti konfenne pe tunngo torogo laga ma yo mbe ye wa. Ki kala na, yingo ye yiri yaa kee yeyingge na.»

³⁷ Een fo, a Poli wi sigi yo polisiye pe kan ma yo fo: «Woro mbele we yen Oromu tara piseele, pe we gbon lere pyew wi yee na, pee kiti kon we na. Ko punngo na, a pe saa we le kaso. Ko yingo, paa jaa mbe we wa larawa wi le? Kaari! Poro jate pe pan pe we yirige laga.»

³⁸ A polisiye pe si kari ma saa ki yo kiti konfenne pe kan. Naa paa kaa ki logo ma yo Poli naa Silasi pe yen Oromu tara piseele, a pe si fyee.

³⁹ A pe si pan ma pe sunlu, kona, mee pe yirige wa kaso, ma pe yenri ma yo pe wo wa ca.

⁴⁰ Naa paa kaa yiri wa kaso, a pe si kari wa Lidi go. Naa paa kaa tagafenne pe yan, ma pe kotogo kan, a pe si kari.

17

Jolɔgo la gbon Poli naa Silasi pe na wa Tesaloniki ca

¹ A Poli naa Silasi pe si toro ma yiri wa Anfipolisi ca naa Apoloni ca, mee gbon wa

Tesaloniki ca. Zhufuye pe sherigo ka la pye wa ki laga ki na.

² A Poli wi si ye wa sherigo ki ni, paa yee nga na wi maa ki piin faa we. A wi si cenpilige taanri pye, na Yenjele senre sewe wi nawa senre ti yuun nari finligi leele pe kan.

³ Wila pye naga yee nari naga finligi pe kan, fo mbe yala Yenjele senre sewe wi ni, kila daga Kirisi wi jolo wi ku, ko punngo na, wii yen wi yiri wa kunwo pi ni. A wi sho fo: «Ki Zhezu na mila wi senre yuun na ye kaan, wo wi yen Kirisi we.»

⁴ Pe ni, a pe le taga ki na, ma pinle Poli naa Silasi pe ni, konaa Giresi tara fenne mbele paa pye na Yenjele li gbogo pe legere ni, naa jeele megbogo fenne pe legere ni.

⁵ Een fo, a Zhufuye pe si yin yenjara ni, mee saa lejagala pele gbogolo wa ca nawa, ma janwa wi pye maa yirige, ma tinme gbog pa yirige wa ca nawa. A pe si gbinri ma kari wa Zhason go, ma saa na Poli naa Silasi pe lagajaa mbe pe yigi, mbe kari pe ni wa janwa wi pilesaga.

⁶ Naa ki kaa la pee pe yan, a pe si Zhason naa tagafenne pele tilele ma kari pe ni wa ca ki kiti konfenne pe yeri, nee jorogi na yuun fo: «Ki nambala mbele yeen, pe dunruya lombongo ki gbon maga piri, pe pan lagame yingo.»

⁷ A Zhason saa pe yaara wo wa wi go. Ki leele mbele pe ni fuun pe yen na wunlumbolo to wi ngasegele ke jogo, katugu pe yen naga yuun ma yo wunlunanga wa fonjo wa, na pe yinri Zhezu.»

⁸ Ki senre tila janwa wo naa kiti konfenne pe jateri pe piri pe na.

⁹ A pe si Zhason naa nambala pe pye, a pe penjara yon ka sara, ko punngo na, mee pe wa paa kee.

Bere ca fenne pe legere la taga Poli wi senre ti na

¹⁰ Naa yembine laa kaa wo, le ki yongolo nungba ke ni, tagafenne pe si Poli naa Silasi pe torogo, a pe kari wa Bere ca. Naa paa ka saa gbon wa, a pe si kari wa Zhufuye sherigo ki ni.

¹¹ Poro jateri wo la yenge ma we Tesaloniki ca fenne Zhufuye poro na. Paa yenle Yenjele senre ti na nawa jembe ni. Paa pye na Yenjele senre ti kara nari cancan pilige pyew, na kaa pye nda Poli wila pye na yuun pe kan ti yen kaselege.

¹² A pe legere taga Zhezu wi na. Giresi tara fenne pe ni, jeele megbogo fenne pe legere la taga Zhezu wi na, naa nambala legere ni.

¹³ Een fo, naa Tesaloniki Zhufuye paa kaa ki logo ma yo Poli wila pye na Yenjele senre ti yari wa Bere, a pe si kari wa, ma

saa janwa wi yirige wila tinni, maa sun maa wa pe na.

¹⁴ Kona, a tagafenne pè si Poli wi torogo le teere wa kogoje kɛɛ ki yeri. Ɛɛn ƒo, a Silasi naa Timote poro si koro wa Bere.

¹⁵ Mbele paa kari sa Poli wi torogo, paa wi torogo ma gbɔn wa Ateni ca. Pe songorɔsaga, a Poli wi si tunngo kan pe yeri ma yo Silasi naa Timote pe fyɛɛle pe pan wi korogo fyaw.

Poli wila para

Ateni ca fenne pe ni

¹⁶ Maa Poli wi ta wa Ateni ca wila Silasi naa Timote pe singi, wi jatere wila piri wi na ƒo jenge, naa wila ki ca ki yan ki yin yarisunndo ti ni we.

¹⁷ Wila pye na yuun Zhufuye pe ni wa sherigo ki ni, naa mbele pe woro Zhufuye mee pye Yennele li gbogofenne pe ni. Wila pye na finli mbele ni wa katoro, wila pye na yuun pe ni pilige pyew.

¹⁸ Kajenmbele mbele pe yinri Epikuriye naa Sitoyisiye, a poro pɛle si senre ti le Poli wi ni nɛɛ yuun ƒo: «Ki yogofɔ nɔ, yingi senre wila yuun?» A pele nɛɛ yuun ƒo: «Ki yen ndɛɛ wi yen na para yarisunndo nambannda ta senre na.» Katugu Poli wila pye na para Zhezu senre naa kuulo pe yenme senre na.

¹⁹ Kona, a pè suu le mee kari wi ni wa Aropagi†, pe kiti konsaga ye, ma sho ƒo: «Nagawa fɔnmbo mba maa pi senre yuun, we mbe ya mbɔo jɛn le?»

²⁰ Katugu maa yaara fɔnnɔ yuun wa we nungbogolo, we yen na jaa mberi koro jɛn.»

²¹ Ateni ca fenne pe ni fuun, ma pinle nambanmbala mbele paa pye ma cɛn wa pe ni, paa pye na pe wagati wi ni fuun wi piin na nagawa fɔnmbo pi senre yuun, nakoma naa nuru.

²² A Poli wi si yiri ma yere wa Aropagi wi ni, wa janwa wi yege sɔgɔwɔ, ma sho ƒo: «Ateni ca fenne, migi yan ye yen yarisunndo gbogofenne jembele yege ki ni fuun ni.

²³ Naa mi pye na yanri laga ye ca na ye yarisunndo ti wele, mi yere ye saraga wɔsaga nungba yan, ki yen ma yonlogo wa ki na ma yo ƒo: «Yarisunngo nga kii jɛn, ki saraga wɔsaga.» Wele! Nɔ yaa gbogo, ma si yala, ye suu jɛn we, wo senre mila yuun na ye kaan.

²⁴ Yennele le, lo na li dunruya wo naa wi nawa yaara ti ni fuun ti da, lo li yen naayeri wo naa tara ti ƒo. Li woro ma cɛn wa sheryinre nda leele pè kan to ni.

²⁵ Lii jori leele paa gbegele paa yaraga ka kaan li yeri; katugu lo li maa yinwege

ki kaan pe ni fuun pe yeri, naa wɔnwɔn po naa yaara ti ni fuun ti ni.

²⁶ Li tara woolo pe ni fuun pe da ma pe yirige nɔnɔ nungba ni, ma pe tege tara ti lagapyew, ma wagati wi konkon pe kan, ma tara nda pe yaa cɛn ti kongolo ke wɔ faa.

²⁷ Li ko pye ma, pe ta paa lo na li yen Yennele li lagajaa, kana pa pe mbe kali yan, na pe kaa talitali we. Ma si yala, li laga si lali wa kpe ni we ni,

²⁸ katugu

lo fannga na, yinwege ki yen we ni, we ma si ya na tigile, we si yen.

Yoro jate ye yurukɔɔlo pɛle ki yo ma yo ƒo: *We yen li piile fun.*

²⁹ Ki kaa pye we yen Yennele li piile, wee daga mbaa ki jate ndɛɛ li yen paa te yarisunngo yen, nakoma warifuwe, nakoma paa sinndelege yen, nda leele pè te pe keyɛn yi ni, ma yala pe kapyɔ jenme naa pe jatere wo ni.

³⁰ Leele pe kambajenme wagati nɔ wi toro faa, Yennele li woro na wo wele naa. Ɛɛn ƒo, koni, li yen na leele pe ni fuun pe yinri lagapyew ma yo pe pe kapere ti jɛn peri yaga;

³¹ katugu li pilige tege, nga ni li yaa ka kiti sinje kon dunruya woo pyew wi na, nɔnɔ nungba nɔ li wɔ wo kɛɛ. Ligi wogo ki pye maga naga lere pyew wi na, naa ligi nɔnɔ wi yen maa yirige wa kunwɔ pi ni we.»

³² Naa paa kuulo pe yenme wogo ki logo Poli wi yeri, a pɛle si tege wi na. A pɛle sho ƒo: «We yaa ka logo ma yeri naa pilifonngo.»

³³ Kona, a Poli wi si yiri wa pe sɔgɔwɔ mee kari.

³⁴ Konaa ki ni fuun, a pɛle si pinle wi ni, ma taga Zhezu wi na. Pe ni, paa pye na wa yinri Denisi. Aropagi kiti konfenne wo wa lawi, naa jele wa ni, paa pye naa yinri Damari, ma taga leele pele ni naa.

18

Poli wila Yennele senre yo wa Korenti ca

¹ Ko punngo na, a Poli wi si yiri wa Ateni ca, mee kari wa Korenti ca ki ni.

² A wi si saa fili Zhufuye nɔnɔ wa ni, paa pye naa yinri Akilasi, pa paa wi se wa Pon kinda wi ni. Wila pan fonngo ma yiri wa Itali tara, wo naa wi jo Pirusili wi ni; katugu wunlumbolo to Kulodi wila kono kan Zhufuye pe ni fuun pe yeri ma yo pe yiri wa Jromu ca. A Poli wi si kari pe korogo,

³ mee saa cɛn pe ni na tunngo piin ja pe ni, katugu tunngo cɛnle nungba pe ni fuun

† 17:19 17:19 Yanwiga kayi, pa kiti konfenne ngbelege kila pye na gbogolo wa ki na faa.

pàa pye na piin. Paara yinre gbegelefenne la wele.

⁴ Pòli wila pye na Yennjele senre ti yuun wa sherigo ki ni cènpilige pyew ki ni, na Zhufuye poro naa Giresi tara fenne pe jatere wi kanngi pe na.

⁵ Naa Silasi naa Timote pàa kaa yiri wa Maseduwani tara ma gbòn wa, a Pòli wì suu wagati wì ni fuun wì lè, na Yennjele senre ti yuun nari finligi Zhufuye pe kan, ma yo Zhezu wo wi yen Kirisi we.

⁶ Een fò, Zhufuye pàa pye na kendige woo Pòli wì ni naa tegele. Kì kaa pye ma, a Pòli wì suu yariporo ti yangara pe mege ni ma yo fò: «Na yaga pungo Yennjele li na, yoro jate go kala li! Mì na wogo woro wa ki ni. Mbege lè yingo wo na, mi yaa la kee mbele pe woro Zhufuye pe kòrogo.»

⁷ Kona, a wì si yiri wa, mée kari nana wa go, pàa pye naa yinri Titiyusi Zhusitusi. Wila pye na Yennjele li gbogo. Wi go kila pye wa sherigo ki tanla.

⁸ A sherigo to Kiripusi wì si taga Zhezu wì na, naa wì go woolo pe ni fuun pe ni. Korenti ca fenne mbele pàa pye na nuru Pòli wì yeri, pe legere la taga Zhezu wì na, a pe pe batize.

⁹ Yembine la ni, a Pòli wì si yariyanga ka yan. Wa ki ni, we Fò wila wì pye ma yo fò: «Maga ka fye, ta para suyi, maga ka pyeri,

¹⁰ katugu mi yen ma ni, lere se ya to ma na mbe kapege pye ma na; katugu na woolo pe legere yen laga ki ca nga ki ni.»

¹¹ A Pòli wì si koro wa Korenti ma ye le nungba naa walaga pye wa, na leele pe nari Yennjele senre ti ni.

¹² Sanga na ni Galiyon wila pye Jromu tara fenne gboforoneri wa Akayi kinda wi go na, a Zhufuye pè si yon wa nungba mée yiri Pòli wì kòrogo. A pè si kari wì ni wa kiti konsaga,

¹³ ma yo fò: «Kì nana na, wì yen naga jaa mbaa leele pe jatere wì kanngi pe na paa Yennjele li gbogo gbogolomo mba na, pi yen na we lasiri wì jogo.»

¹⁴ Sanga na ni Pòli wì yaa senre ti lè mbaa para, a Galiyon wì si Zhufuye pe pye fò: «Yoro Zhufuye, ki pye kambasinje, nakoma kapege gbogo yi, ki woro nala koon shyen, mi jen na logo ye yeri.

¹⁵ Een fò, kì kaa pye kendige ki yen na woo senre naa mere na, naa ye lasiri wogo na, yoro jate ye daga mbe to yege wo. Mì se yenle mbe pye ko yaara nda to kiti kònfò!»

¹⁶ A wì si pe puro ma pe yirige wa kiti konsaga.

¹⁷ Kì kaa pye ma, a pe ni fuun pè si sherigo to Sositeni wì yigi maa gbòn le kiti konsaga ki yon na, een fò, Galiyon wì sila yon le wa ki kala li ni.

Pòli wila songoro wa Antiyoshi ca, wa Siri tara ti ni

¹⁸ A Pòli wì si koro naa wa Korenti ca ma wagati titonlowo pye wa. Ko pungo na, a wì si yiri wa tagafenne pe yeri, a wo naa Pìrisili naa Akilasi pè si ye tonmokoro ka ni mbe kari wa Siri tara. Sanni wì sa ye wa tonmokoro ki ni wa Sankere ca wila kee, a wì suu go ki kan pège kulu, katugu wila yon fòlo kòn Yennjele li yeri.

¹⁹ Naa pàa kaa gbòn wa Efezi ca, a Pòli wì si Pìrisili naa Akilasi pe yaga le. A wo jate wì si kari wa sherigo ki ni, ma yo Zhufuye pe ni.

²⁰ A Pè suu yenri ma yo wì wagati wa pye wa pe ni, een fò, wì sila yenle.

²¹ A wì si sara pe na ma yo fò: «Mì yaa ka songoro laga ye yeri naa, na Yennjele li ka yenle we.» Kona, a wì si ye wa tonmokoro ki ni wa Efezi mée kari.

²² Naa wila kaa gbòn wa Sesare ca, a wì si kari wa Zheruzalemu ma saa legilizi wì shari, ko pungo na, mée kari wa Antiyoshi.

²³ Naa wila kaa wagati wa pye wa, a wì si yiri ma saa na Galasi kinda naa Firizhi tara ti yanri na tagafenne pe ni fuun pe sari pe fannga ta wa tagawa pi ni.

POLI WI KONDANGALA TAANRI WOLO YENÑJELE TUNNGO KI NA

18.24-21.16

Apolosi wì Yennjele senre yowo wa Efezi naa Korenti cara ti ni

²⁴ Zhufuye nana wa la pan wa Efezi, pàa pye naa yinri Apolosi. Alegizandiri ca fenne woo lawi. Wila pye sennjeen ma Yennjele senre sewe wì jen fò jenge.

²⁵ Pàa wì naga we Fò wì kologo ki ni. Wila pye na Zhezu wì senre ti yari na leele pe nari, nari finligi pe kan wì jatere wì ni fuun wì ni. Een fò, wì jenme pa pila yere le Zhan wì batemu senre to na.

²⁶ A wì si senre ti lè ma kotogo ta na para wa sherigo. Naa Pìrisili naa Akilasi pàa kaa kì logo, a pè si kari wì ni wa pe go, mée saa Yennjele kologo kì naga wì na, maga filige wì kan.

²⁷ A Apolosi wì nē ki jaa mbe kari wa Akayi tara. A tagafenne pè suu kotogo kan kì wogo kì na, ma sewe torogo wa kì laga kì tagafenne pe yeri ma yo poo yigi jenge. Naa wila kaa gbòn wa, mbele pàa taga we Fò wì na Yennjele li yinme pi fannga na, a wì si pe saga fò jenge;

²⁸ katugu wì senre tila Zhufuye pe senre ti jan lere pyew wì yege na. Wila pye naga nari naga finligi na yinrigi wa Yennjele senre sewe wì ni ma yo Zhezu wo wì yen Kirisi we.

19

Poli wila Yenjele senre yo wa Efezi ca

¹ Sanga ŋa ni Apolosi wila pye wa Korenti ca, a Poli wi si Azi yanwira tara ti pari ma kari wa Efezi. A wi si saa tagafenne pele yan wa.

² A wi si pe yewe ma yo fo: «Yaa taga Zhezu wi na sanga ŋa ni, yaa Yinnekpoi li ta le?»

A pè suu yon sogo ma yo fo: «We yere sigi logo mbe yo Yinnekpoi wa.»

³ Kona, a Poli wi si pe yewe ma yo fo: «Batemu wiwiin yaa pye?»

A pè suu yon sogo ma yo fo: «Zhan batemu wo lawi.»

⁴ A Poli wi si pe pye fo: «Mbele paa yenle ma pe kapere ti jen mari yaga, poro Zhan wila pye na batize naga yuun Izirayeli woolo pe kan, ma yo ŋa wila paan wa wi punjo na pe taga wi na, wo wi yen Zhezu we.»

⁵ Naa paa kaa ki senre ti logo, a pè si pe ye kan, a pè pe batize we Fo Zhezu wi mege ki na.

⁶ A Poli wi suu keyen yi taga pe na, a Yinnekpoi li si tigi ma ye pe ni. A pe nre yuun senfonndo ni, na Yenjele li yon senre yuun.

⁷ Ki leele paa nambala ke ma yiri shyen yon ko tin.

⁸ Ko punjo na, a Poli wi si ye wa sherigo ki ni ma kotogo kan na para ma saa gbɔn fo yerje taanri. Wila pye na Yenjele li wunluwo pi senre yuun pe kan, naga jaa mbe pe jateri wi kannga pe na.

⁹ Een fo, pèle la pe kotofo ti ngban pe ye na, pe sila yenle mbe taga Zhezu wi na, nre senpere yuun we Fo wi kologo ki na janwa wi yege na. Kona, a Poli wi si laga le pe tanla, mre kari tagafenne pe ni, ma saa na pe nari pilige pyew wa nana ŋa paa pye na yinri Tiranusi wi lokoli.

¹⁰ Wila ko pye ma saa ta yele shyen, fo mbele fuun paa pye ma cen wa Azi kinda wi ni, Zhufuye naa mbele pe woro Zhufuye, a pè we Fo wi senre ti logo.

Seva pinambiile pe senre re

¹¹ Yenjele laa pye na kafonngolo tugbonngolo piin Poli wi kee.

¹² Ali paara naa mbogolo ngele kaa jiri Poli wi wire ti na, paa pye na kee ma saa nari tari yambala pe na, a paa sagala, a yinne tipegele kaa woo leele pe ni.

¹³ Zhufuye mbele paa pye na yanri na toro, na yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni, a poro pèle sigi pye ma wele, na kaa pye pe mbe ya we Fo Zhezu wi mege ki yeri mbe yinne tipegele puro mbe wo leele ni. A pe nre yinne tipegele ke piin fo: «Zhezu ŋa Poli wila wi senre yuun, waa ki

yuun ye kan wi mege ki na, fo: «Ye wo yaa kee.» »

¹⁴ (Zhufuye saraga wofenne to Seva wi pinambiile koloshyen poro paa pye na ko piin ma.)

¹⁵ Een fo, a yinne tipele li si pe yon sogo ma yo fo: «Mi Zhezu wi jen, ma Poli wi jen fun, yoro wo yen ambene?»

¹⁶ Yinne tipele laa pye nana ŋa ni, wi si to pe na, ma ya pe ni fuun pe ni, ma pe welege, fo a pè fe ma yiri wa ki go ki ni witiwaga.

¹⁷ Efezi ca fenne pe ni fuun, Zhufuye naa mbele pe woro Zhufuye, paa ki wogo ki jen. A pe ni fuun pè si fye nre we Fo Zhezu wi mege ki gbogo.

¹⁸ Mbele paa taga Zhezu wi na, pe legere la pye na paan na kapyere nda paa pye ti yuun nari finligi leele pe kan.

¹⁹ Taluguya pyefenne pe legere la pan pe sewere ti ni mari sogo lere pyew wi yege na. A pège sewere ti sonngo ki jate maga yan ki warifuwe pyo waga ke (10 000) yon ko tin.

²⁰ Pa we Fo wi senre tila pye na jaragi yawa ni yeen, naa fannga ki nari.

Efezi ca fenne paa yiri ma je

²¹ Ko kagala koro pyengolo, a Poli wi si yere ki yerewe mbe Maseduwani kinda naa Akayi kinda wi pari mbe kari wa Zheruzalemu. A wi sho fo: «Na ŋa kari, ki daga mbe sa Jromu ca ki yan fun.»

²² A wi suu sagafenne shyen tun, Timote naa Erasiti wa Maseduwani. A wo jate wi si koro wa Azi kinda wi ni naa, ma wagati wa pye wa.

²³ Ki sanga wi ni, a yolegere ta si yiri we Fo wi kono li kala na.

²⁴ Warifuwe gbɔnfo wa la pye wa, paa pye naa yinri Demetiriyusi. Wila pye na warifuwe wi gbɔn tunmolwo naa gbegele paa yarisunngo jele nga paa pye na yinri Aritemisi wi gbogogo ki yen. A wila tonli gbɔo taa wa wi tunmbyeele pe kan.

²⁵ A wi sigi tunmbyeele poro naa mbele paa pye ki tunngo nungba ki ni pe gbogolo, mre pe pye fo: «Na woolo, yege jen ma yo pa waa we tonli wi taa wa ki tunngo nga ki ni.

²⁶ Ye yen naga yaan, naga nuru, nga ki Poli wila piin we. Wi yo yarisunndo nda leele keyen gbegele, to woro yarisunndo jende. Wi ya ma lelegere go jɔgo ma pe punjo laga Efezi, ko nungba ma, een fo, wa Azi kinda wi lalagere ni fun.

²⁷ We yen na fye fo paga ka we tunngo ki tifaga. Ko nungba ma, een fo, yarisunngo jele Aritemisi, ki gbogogo paga kaa ki jate ki woro yaraga ka. Pa ki gbogowo pi yaa to, ko nga Azi kinda woolo pe ni fuun pe

maa gbogo, naa dunruya woolo pe ni fuun pe ni we.»

²⁸ Naa ki leele paa kaa ki senre ti logo ma, a pè si nawa ngban, nêe gbele ngbanga na yuun fò: «Efezi ca fenne pe yarisunngo Aritemisi ki yen ma gbogo!»

²⁹ A ca ki nêe tinni lagapyew. A leele pe ni fuun pè si gbinri ma kari wa pe gbogolosaga. A pè si Pòli tangayeenle Gayusi naa Arisitariki mbele paa yiri wa Maseduwani kindi wi ni, pe tilele ma kari pe ni wa.

³⁰ Pòli wila pye na jaa mboo yee naga janwa wi na, een fò, tagafenne pe sila yenle ki na.

³¹ Azi kindi legboolo mbele paa pye Pòli wi wenne, a poro si tunngo torogo wa wi yeri maa yeri ma yo wiga ka kari wa pe gbogolosaga.

³² Ki sanga wi ni, janwa wi ni fuun wila pye na tinni. Pèle la pye na jorogi na senre nungba yuun, a pele na jorogi na ta yee yuun. Pe gbog sila pe yee gbogologo ki jen.

³³ A leele pele nêe ki kala li yee yuun na Alegizandire kaan, ma yala Zhufuye paa pye naa wonrogi na kee wi ni wa yee. A wi si kee yirige janwa wi kan mbe ta mboo woyoro ti yo mbe pe yee go sho.

³⁴ Een fò, naa paa kaa ki jen ma yo Zhufuye woo lawi, a pe ni fuun pe nêe jorogi ja ma saa gbôn fò leri shyen, na yuun fò: «Efezi ca fenne pe yarisunngo Aritemisi ki yen ma gbogo!»

³⁵ Ko pungo na, a ca ki sekereteri wi si ya ma janwa wi pye, a wi pyeri, mée yo fò: «Efezi ca woolo, leele pe ni fuun pèe jen ma yo Efezi ca ko ki yen yarisunngo gbogo Aritemisi ki gbogogo ki welefo, naa ki cenlomo mba pila yiri wa naayeri ma to laga tara pi ni.

³⁶ Ki kaa pye lere se ya mbe kendige wo ki na, ki kala na, ye pyeri, yaga ka kala la pye jatere mbapyewe.

³⁷ Yè pan ki nambala mbele pe ni lagame, ma si yala, pee yaraga ka yu wa gbogoyinre ti ni, pee si we yarisunngo jelle ki mege jogo.

³⁸ Na kaa pye Demetiriyusi naa wi tunmbyeele pe ni, paa jaa mbe бага lere wa na mbe yo wi kapege pye, kiti konpiliye yen ma tege, kiti konfenne yen wa fun, poo yeri wa ki laga ki na.

³⁹ Na kaa si pye kala la yee wa ye yeri naa mbe gbegele, li yaa gbegele ca woolo pe gbogolomo pilige ki ni.

⁴⁰ Pe mbe ya mbege yo mbe yo wè kapege pye, nala kala na wè yiri ma je li na; katugu tanga woro we yeri we ya wege yo fò we sin wa we kapyege ki ni, ki janwa na wi gbogolomo pi na.»

⁴¹ Naa wila kaa ko senre to yo, a wi si janwa wi pye wi jaraga.

20

*Pòli wila songoro ma kari
wa Maseduwani kindi wo
naa Giresi tara ti ni naa*

¹ Naa tinme pila kaa ko, a Pòli wi si tagafenne pe gbogolo, mée pe yeri ma pe kotogo kan, ma sara pe na, mée kari wa Maseduwani kindi wi ni.

² Wila ki tara ti yanri na tagafenne pe kotogo kanni Yenjele senre yowo legere ni. Ko pungo na, a wi si kari wa Giresi tara,

³ Ma pye wa yenge taanri. Wila pye na jaa mbe ye tonmokoro ka ni mbe kari wa Siri tara. Een fò, naa wila kaa ki logo ma yo Zhufuye paa pye na yon nii wi na, a wi si yere ki yerewe mbe songoro mbe toro wa Maseduwani kindi wi ni.

⁴ Leele mbele paa saa wi torogo poro la wele yeen: Bere ca fenne nana Pirusi wi pinambyo Sopateri, naa Tesaloniki ca fenne Arisitariki naa Sekondusi, naa Gayusi ma yiri wa Deribi ca, naa Azi kindi wolo Timote, naa Tishiki konaa Tirofimu.

⁵ A poro si keli we yee ma saa we sige wa Tirowasi ca.

⁶ Naa Leve fu buru feti wila kaa toro, woro wo na, a wè si ye tonmokoro ka ni wa Filipi ca ma kari. Waa pilige kangurugo pye wa ki ni, mée gbôn pe na wa Tirowasi. A wè si yapelege nungba pye wa.

*Pòli wi karaga pungo wogo
wa Tirowasi ca*

⁷ Yapelege ki pilige kongbannga ki na, a wè si gbogolo mbe gbogolomo suro ti li. A Pòli wi nêe Yenjele senre ti yuun janwa wi kan. Naa wila pye na jaa mbe kari ki goto ki kala na, wila mo Yenjele senre yowo pi na fo ma saa yige ki le.

⁸ Waa pye ma gbogolo sanngazo wi yumbyo na ni, fitanlaye legere la pye wa.

⁹ Lefonjo wà la pye ma cen fenetiri wi na, paa pye naa yinri Etikusi. A wi si kaa wonlo ma ku, ma yala Pòli wila pye na Yenjele senre ti yuun nari tonlo na kee. Wonlowo pila toro wi ni, fo a wi wo wa sanngazo taanri woo wi ni ma to laga tara. A pè suu yirige mée wi yan wi ku.

¹⁰ A Pòli wi si tigi, ma foli wi na maa le wa wi keyen yi ni, ma sho fò: «Ye jatere wiga ka piri ye na, wi yen yinwege na.»

¹¹ A Pòli wi si lugu naa mée buru wi konlo maa ka. A wi si yo pe ni naa fo ma saa laga ka laga. Ko pungo na, a wi si kari.

¹² A pè si kari lefonjo wi ni yinwege na, kila pye nayinme gbog pe yeri.

*Pòli wi yinriwe wa Tirowasi
mbe kari wa Mile ca*

¹³ A wòro si keli pe yee tonmokoro ki ni ma kari wa Asosi ca. Pa waa daga sa

Poli wi le wa ki laga ki na tɔnmɔkɔrɔ ki ni; katugu wo jate wila yere ki yerewe ma yo wi yaa tanga tɔrɔrɔ na mbe kari wa ki laga ki na.

¹⁴ Naa wila kaa pan we kɔrɔgɔ wa Asosi, a wɛ suu le tɔnmɔkɔrɔ ki ni, mɛɛ kari wa Mitileni ca.

¹⁵ A wɛ si yiri lema ma kari, ki goto mɛɛ gbɔn wa Kiyo tara ti tanla. Ki pilige shyen wogo ki na, a wɛ si gbɔn wa Samosi logɔ fugo tara ti ni. Ki pilige taanri wogo ki na, a wɛ si gbɔn wa Mile ca.

¹⁶ Poli wila yere ki yerewe mbe toro wa Efezi ca ki tanla, wi sila pye na jaa mbe yere le, jango wi wagati wiga ka toro mboo ta wa Azi kinda wi ni; katugu wila pye na fyeele Pantikoti feti pilige ko mboo ta wa Zheruzalemu, na ki mbaa ya pye we.

Poli wila yo Efezi ca legilizi lelele pe ni

¹⁷ Sanga ŋa ni Poli wila pye wa Mile ca, a wɛ si tunngo torogo ma yo Efezi ca legilizi lelele pe pan wi kɔrɔgɔ.

¹⁸ Naa paa kaa pan, a wɛ si pe pye fɔ: «Wagati na fuun mi pye laga ye ni, maga le pilige kɔngbanŋa ŋa mi pan laga Azi kinda wi ni, mi tanga yege ŋa na yege jen.

¹⁹ Milan yɛɛ tirige jenge ma tunngo pye we Fɔ wi kan yentunwɔ ni, ali maga ta kɔngbanra na ta Zhufuye pe yon lege ki kala na.

²⁰ Yege jen ma yo ŋa fuun ki mbe ye wogo ki yon, mii ka lara ye na. Mi ti ni fuun ti yari ye kan ma ye naga ti ni leele pe ni fuun pe yege na, naa wa ye yinre ti ni.

²¹ Mi Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye pe yeri ma yo pe pe kapere ti jen peri yaga, pe pe yɛɛ kan Yenŋele yeri, pe taga we Fɔ Zhezu wi na.

²² Koonga yingo mi yen na kee wa Zheruzalemu paa yege ŋa na Yinnekpoyi li yen nala ngbanga mbe kari wa we. Eɛn fɔ, ŋga ki yaa sa pye na na, mi sigi jen.

²³ Ŋga mi jen ko yen fɔ mi ka ye ca ŋga fuun ni, Yinnekpoyi li mala kɔgori ma yo kaso yege naa jologo legere yen nala singi.

²⁴ Eɛn fɔ, konaa ki ni fuun, mi woro nala yinwege ki jate yaraga, jango mbe ya mbe gbɔn wa na tunngo ki kɔsaga ki na, tunngo ŋa we Fɔ Zhezu wi telege na na mbege pye mbege yon fili. Ko yen: Mbaa Sentanra nda ti yen na para Yenŋele li yinne wogo ki na ti yari leele pe kan.

²⁵ «Mi yanri yoro mbele fuun sɔgɔwɔ ma Yenŋele li wunluwɔ Sentanra ti yari ye kan, yingo migi jen ma yo yoro wa sanla yan naa.

²⁶ Ki kala na, mi yen naga yuun naga finligi ye kan nala, fɔ na wa ka punngo Yenŋele li na ye ni, mi na go kala ma.

²⁷ Katugu mi Yenŋele li nandanwa kala li ni fuun li yo ma ye kan, mi si yaraga ka lara ye na.

²⁸ Ye ye yɛɛ yingiwɛ jen, yaa simbangbelege[†] ki wele. Ŋga Yinnekpoyi li ye pye ki welefenne we. Ye Yenŋele li Legilizi wi yigi, wo ŋa li pye li yɛɛ woo, naa li Pinambyɔ wi ku, a wi kasanwa pɛ wo we.

²⁹ Migi jen ma yo na karingolo, leele pele yaa ye laga ye sɔgɔwɔ paa cɛnre pere pere yen. Pe se ka simbangbelege ki yaga na pee to ki na.

³⁰ Leele pele yaa ka yiri laga ye sɔgɔwɔ mbaa yagbogolo senre nari, jango mbe ta mbe tagafenne pe pye pe kanŋga pe taga pe punngo na.

³¹ Ki kala na, ye ye yɛɛ yingiwɛ jen, yaa ye yɛɛ nawa tuun ki na, fɔ maga yigi ma saa gbɔn ye le taanri, ki sɔnlo naa ki yembine, ye ni fuun nungba nungba, mii ye yerewe pi yaga, ali yentunwɔ ni.

³² «Yingo mi yen na ye nii Yenŋele lo naa li yinne senre ti kee. To nda ti mbe ya mbe fanŋga le ye ni, mbe yarijende kan ye yeri, nda li tege paa kɔrɔgɔ yen mbele fuun pɛ pye li woolo pe kan we.

³³ Na yege si yiri lere wa kpɛ penjara na, nakoma te na, nakoma yariɔrɔ na.

³⁴ Yoro jate yege jen ma yo mi tunngo pye na keyen yi ni, ma mi naa na tan-gayɛɛnle pe ni we jorowo pi ko.

³⁵ Migi kaga ye na kala li ni fuun ni, fɔ ye daga mbaa tunngo piin mbe ta mbaa fanŋga fu fenne pe sari, ye sila nawa tuun senre nda we Fɔ Zhezu jate wila yo ti na, fɔ: «Mbaa kaan, ferewe yen ko ni ma we mbaa taa ko na.» »

³⁶ Naa Poli wila kaa para ma saa kɔ, a wɛ si kannguro kan wo naa poro ni, mɛɛ Yenŋele li yenri.

³⁷ A pe ni fuun pe nɛɛ yanli, nɛɛ keyen waa Poli wi yologo, na sara wi na nandanwa ni.

³⁸ Pe jatere wila piri pe na, katugu Poli wila pe pye ma yo pe soo yan naa. Ko punngo na, a pɛ suu torogo fɔ wa tɔnmɔkɔrɔ ki yon na.

21

Poli wila kari wa Zheruzalemu

¹ Naa waa kaa laga we yɛɛ na ma kɔ, a wɛ si ye tɔnmɔkɔrɔ ka ni, mɛɛ sin teere ma kari wa Kɔsi ca. Ki goto, a wɛ si gbɔn wa Orɔdi ca. A wɛ si yiri lema, mɛɛ kari wa Patara ca.

[†] 20:28 20:28: Simbangbelege ŋa senre ti yo ko ki yen tagafenne wele.

² A wè si tòn mòkòrò ka ta wa, kila pye na kee wa Fenisi tara, a wè si ye wa ko ni ma kari.

³ A wè si saa gbòn wa Shipiri logo fugo tara ti tanla na yaan wa, ma sigi yaga kamengge na, mée kari yege, wa Siri tara kee ki yeri. A wè si saa yere wa Tiri ca tòn mòkòrò yeresaga ki ni, katugu pa pe mbaa tòn mòkòrò ki tuguro ti tirige wa.

⁴ A wè si tagafenne pele ta wa, ma yapelege nungba pye pe ni. A pè si koro naga yuun Poli wi kan Yinnekpoyi li fannga na, ma yo wiga ka kari wa Zheruzalemu.

⁵ Een fò, ko yapelege ko filisaga wa pe ni, a wè si yiri née kee. A pe ni fuun pè si saa we torogo, poro naa pe jeele naa pe piile, fò wa ca ki punngo na. A wè si kannguuro kan wa kògòje wi yon na, ma Yennele yenri.

⁶ Naa wàa kaa sara we yee na, a wè si ye wa tòn mòkòrò ki ni, a poro si songoro ma kari pe ca.

⁷ Naa wàa yiri wa Tiri ma saa gbòn wa Pitolemayi ca, a we tòn mòkòrò tangala li si kò. A wè si tagafenne pe shari, ma pilige nungba pye wa pe ni.

⁸ Ki goto, a wè si yiri ma kari, mée saa gbòn wa Sesare. Wama, a wè si saa tugu Zhezu Sentanra yofò Filipu wi na. Leele koloshyen mbele pàa wò wa Zheruzalemu paa pitunmbolo pe sari, wo wa nungba lawi.

⁹ Wi sumborombiile pàa pye tijere, pe sila nana kala jen. Pàa pye na Yennele li yon senre yuun.

¹⁰ A wè si piliye jenri pye wa pe yeri. Ma we ta wa, a Yennele yon senre yofò Agabusi wi si pan wa, ma yiri wa Zhude tara.

¹¹ A wo si pan we kòrògò, mée Poli kurusijara wi le maa yee tòrò naa wi keyen yi pò, ma sho fò: «Jga Yinnekpoyi li yen na yuun, koyi nga. Ki kurusijara nga, nana nga woo wi, Zhufuye pa pe yaa kaa pò ki polomò mba pi na wa Zheruzalemu, kona, mbe suu le mbele pe woro Zhufuye pe kee.»

¹² Naa wàa kaa ki senre ti logo, a woro naa ki laga ki woolo pe ni, wè si Poli wi yenri ma yo wiga ka kari wa Zheruzalemu.

¹³ A Poli wì si we yon sogo ma yo fò: «Yingi na, a ye née gbele na jaa mbanla kotogo ki gbo na? Mi we, mi yen ma gbegele panla pò, ko cè ma, een fò, mbe ku fun we Fò Zhezu wi mege ki kala na, wa Zheruzalemu.»

¹⁴ Naa wàa kaa ki yan we se ya mboo jaterè wi kannga, a wè suu yenrege ko yaga ma sho fò: «Yennele li nandanwa kala lo mbe pye!»

¹⁵ Naa piliye yà la kaa toro jenri, a wè si we yaara ti gbegele, mée kari wa Zheruzalemu.

¹⁶ Sesare ca tagafenne pèle la saa we torogo, ma kari we ni wa Shipiri logo fugo tara fenne nana wa go, pàa pye naa yinri Minasò. Wo wila daga we sa tugu wi na. Tagafo lée lawi.

POLI WI YINGIWE WA ZHERUZALEMU KONAA WI KASO YEGE WA SESARE CA

21.17-26.32

Poli wila saa Zhaki wi shari

¹⁷ Naa wàa kaa gbòn wa Zheruzalemu, a tagafenne pè si we yigi nayinme ni fò jenge.

¹⁸ Ki goto pinliwe pi ni, a Poli wì si kari we ni wa Zhaki go. A legilizi lelele pe ni fuun pè si pe yee gbogolo wa fun.

¹⁹ A Poli wì si pe shari. Ko punngo na, kagala ngele fuun Yennele làa pye wi kee wa wi tunngo ki ni, wa mbele pe woro Zhufuye pe sògòwò, a wì si ke ni fuun nungba nungba ke yege yo.

²⁰ Naa pàa kaa ke logo, a pe née Yennele li gbogo. Kona, a pè si Poli wi pye fò: «Sefò, màga yan, Zhufuye mbele pè pye tagafenne, pe lere waga yon legere ko tin, a pe ni fuun pè bala Moyisi lasiri wi na.

²¹ Pège yo pe kan ma yo Zhufuye mbele pe yen ma cèn wa mbele pe woro Zhufuye pe sògòwò, ma yen na pe nari ma yo pe laga Moyisi lasiri wi na, naga yuun pe kan ma yo paga kaa pe piile pe kenrekenre, paga si kaa tanri Zhufuye kalagele ke na.

²² Yingi we daga mbe pye san? Katugu sigiya woro ki ni, pe yaa ki jen mbe yo mà pan laga.

²³ Ki kala na, nga we yaa yo ma kan, maga pye. Nambala tijere yen laga we ni, pè yon fòlò kòn Yennele li yeri.

²⁴ Ngasele na pe ma kò si pye kpoyi Yennele yege na, ma pinle pe ni mali kò. Penjara nda ti ma wò, ma pe woro ti wò, jango pe ta pe pe yinre ti kulu†. Kiga pye ma, pa lere pyew wi yaa ki jen mbe yo kagala ngele pè logo ma kanngòlò, kaselege kpe woro ke ni, een fò, mboro fun ma yen na tanri na yala Moyisi lasiri wi ni.

²⁵ Tagafenne mbele pe woro Zhufuye, poro wo na, nga wè yo ma yere ki yerewe, wè sèwe torogo pe yeri ma yo: Pee daga mbe yarisunndo kara ka, mbe kasanwa ka, mbe yaraga nga fuun pe maga sere wa ki yologo maga gbo ki kara ta ka. Pe pe yee yigi keenre lime pi ni.»

²⁶ Ki kaa pye ma, a Poli wì sigi nambala tijere pe le ma kari pe ni. Ki goto pinliwe

† 21:24 21:24: Kila pye Zhufuye paga yon fòlò kòn Yennele li yeri, pe kali tòn pe ma pe yinre ti kulu.

pi ni, a pè si pinle ma ngasele na pe ma ko mbe si pye kpoyi Yennele yege na li ko. A wi si ye pe ni wa sherigo gbogo ki ni. Ngasele na pe ma ko mbe si pye kpoyi, li yaa ko piliye yon nga na, a wi sigi naga, ko koro wo yen wagati na pe ni fuun nungba nungba pe saraga ki mbe ya wo we.

*Paa Poli wi yigi
wa sherigo gbogo ki ni*

²⁷ Piliye koloshyen yila pye na kee sa ko sanga na ni, a Azi kinda Zhufuye pè si Poli wi yan wa sherigo gbogo ki ni. A pè si janwa wi ni fuun wi sun maa wa wi na, mee saa wi yigi.

²⁸ A pe nne jorogi na yuun fo: «Izirayeli woolo, ye we saga laga oo! Ki nana na wo wila para leele pe ni fuun pe ni lagapyew, na jaan Izirayeli tara woolo poro naa Moyisi lasiri wi ni, naa ki sherigo gbogo nga ki ni. Yinggo, mbele pe woro Zhufuye wi pele le yere ma ye pe ni wa sherigo gbogo ki ni, ko nga ki yen laga kpoyi, maga tege fyongo ni.»

²⁹ Paa pye na yuun ma, katugu paa Efezi ca fenne Tirofimu wi yan Poli wi ni faa wa ca nawa. A pe nne ki jate ndee Poli wila ye wi ni wa sherigo gbogo ki ni.

³⁰ A tinne gbo nne yinrigi wa ca ki lagapyew. A leele pe nne gbinri na yinrigi lagapyew na paan. A pè si Poli wi yigi maa tilele ma yiri wi ni wa sherigo gbogo ki ni, mee koro ti tonndo le teere.

³¹ Naa paa pye na Poli wi lagajaa mboo gbo, a ki tinne pi si gbon wa Joromu tara sorodasheelee ngbelege togboo wi na ma yo Zheruzalemu ca lagapyew ki yen na tinni.

³² Le ki yongolo nungba ke ni, a wi si sorodasheelee naa sorodasheelee teele pele le ma yege kan wa janwa wi yeri. Naa paa kaa sorodasheelee togboo wo naa sorodasheelee pe yan, a pè si Poli wi gbonro ti yaga.

³³ A sorodasheelee togboo wi si fulo Poli wi tanla maa yigi, ma kono kan ma yo poo po jorogo shyen ni. A wi si yewe ma yo: «Ambo fo wi? Yingi wi pye?»

³⁴ Een fo, wa janwa wi ni, pele la pye na jorogi na nungba yuun, a pele na jorogi na ka yege yuun. Sorodasheelee togboo wi sila senfire jen ki tinne pi kala na. Ki pye ma, a wi si kono kan ma yo pe kari Poli wi ni wa sorodasheelee pe malaga sigogo ki ni.

³⁵ Naa paa ka saa gbon yeyongo lugusaga ki na sanga na ni, a sorodasheelee pè si Poli wi gbo wa naayeri, naa janwa wila pye na weli ki kala na;

³⁶ katugu pe ni fuun paa taga wi pungo na na jorogi na yuun fo: «Yoo gbo.»

Poli wila para mboo yee sho

³⁷ Naa sorodasheelee paa kaa na jaa mbe ye Poli wi ni wa malaga sigogo ki ni, a wi si sorodasheelee togboo wi pye fo: «Ma mbe yenle mbe senre ta yo ma ni le?»

A sorodasheelee togboo wi suu yewe ma yo fo: «A! Jaga ma Gireki senre ti jen?»

³⁸ Ezhipiti tara fenne woo na wi yiri ma je pungo nga na, ma kari legbolelele waga tijere (4 000) ni wa gbinri wi ni, wo ma mboro?»

³⁹ A Poli wi suu yon sogo ma yo fo: «Muu yen Zhufuye woo. Silisi kinda ca nga pe yinri Tarisi ko pyo wi mi, ko nga ki mege ki yen ma gbogo we. Mila ma yenri, ma ti mbe yo janwa wi ni.»

⁴⁰ A sorodasheelee togboo wi si yenle. A Poli wi si yere wa yeyongo lugusaga ki na, mee kee wa janwa wi yeri. A pe ni fuun pè si pyeri. A Poli wi si yo pe ni Zhufuye senre ni, ma yo fo:

22

¹ «Sefenne naa na teele, senre nda mi yaa yo yingo mbanla yee sho, yaa ki senre ti nuru!»

² Naa paa kaa wi yan wila para pe ni Zhufuye senre ni, kona, a pè si pyeri dinw. A Poli wi sho fo:

³ «Mi yen Zhufuye woo. Pa panla se wa Tarisi ca, wa Silisi kinda wi ni. Een fo, pa mi yiri ma pye lere laga ki Zheruzalemu na wi ni. Gamaliyeli wi yen na nagafo we, wilan naga we teleye pe lasiri wi ni fuun wi ni. Na jatere wi yen Yennele wogo ki na paa yege nga na ye ni fuun ye woo wi yen ki na nala we.

⁴ Mbele paa taga we Fo wi kologo ki na, mila pe jolo fo ma pele gbo, ma nambala naa jele pele po ma pe le kaso.

⁵ Saraga wofenne to wo naa lelelele janwa wi ni, pe mbe ya mbege yo mbege filige fo kaselege ko mila yuun. Mila seweele ta pe yeri mbe sa pe kan we Zhufuye woolo mbele wa Damasi pe yeri. Mila kari sa tagafenne mbele wa pe po, mbe pan pe ni laga Zheruzalemu, mbe pe kan pe pe jolo.

*Poli wila wi tagawa pi senre yo
(Kapye 9.1-19; 26.12-18)*

⁶ «Mila pye wa kono na kee, ma ka saa yongo Damasi ca ki ni, yonlofugo yege ki ni, le ki yongolo nungba ke ni, a yanwa gbogo pa si yiri wa yennele na ma yin mala maga.

⁷ A mi si to le tara, mee magala la logo, laa na piin fo: «Soli, Soli, yingji na, a ma nne na jolo?»

⁸ A mi sho fo: «Ambo wi mboro, we Fo?» A wi sho fo: «Muwi, mi Zhezu, Nazareti ca fenne woo na ma yen na jolo we.»

⁹ Na pinleyeenle paa ki yanwa pi yan, een fo, pe sila na wila para na ni wi magala li logo.

¹⁰ Kona, a mi si yewe ma yo fo: <Yingi mi daga mbe pye we Fo?> A wi silan pye fo: <Yiri ma kari wa Damasi, nga Yennele li yen na jaa ma pye, ki yaa yo wa mboon kan.>

¹¹ Ki yanwa gbɔɔ pila na pye fyoon. A na pinleyeenle pe silan yigi keyen na ma kari na ni wa Damasi.

¹² «Nana wà la pye wa, paa pye naa yinri Ananiyasi. Wila pye na fye Yennele li yege fo jenge. Wila pye na tanri na yala lasiri kongolo ke ni. Damasi ca fenne Zhufuye pe ni fuun paa pye naa metanga yinri.

¹³ A wo si pan na korogo, ma yere le na tanla, mee na pye fo: <Sefo Soli, ta yaan naa!> Le ki yongolo nungba ke ni, a na yengele kè si yenge, a mi si Ananiyasi wi yan.

¹⁴ A wi sho fo: <We teleye Yennele làa ma wo faa, jango ma ta ma li nandanwa kala li jen, ma li Woo sinje nungba wi yan, maa yon senyoro ti logo;

¹⁵ katugu nga mà yan, naa nga mà logo, ma daga mbe pye ki serefo.

¹⁶ Yingo, yingi maa singi naa? Yiri, ma we Fo wi mege ki yeri†, ma batize, ma kapere ti jogo ti laga ma na.»

*Poli wila ki yege yo
paa yege nga na wila kari
wa mbele pe woro Zhufuye
pe yeri*

¹⁷ «A mi si songoro wa Zheruzalemu. Naa mila kaa na yenri wa sherigo gbogo ki ni, a mi si yariyanga ka yan.

¹⁸ A mi si we Fo wi yan, a wilan pye fo: <Fyele ma yiri laga Zheruzalemu fyaw, katugu ca woolo pe se yenle sereya na maa yuun na kanngolo wi na.>

¹⁹ A mi suu yon sogo ma yo fo: <We Fo, pege jen jenge ma yo mila pye na kee wa sheriynre ti ni, na mbele pe taga ma na pe yinri, na pe nii kaso, na pe kaan, a paa pe gbɔɔn.

²⁰ Paa ma serefo Etiyeni wi gbo sanga na ni, mila pye wa fun. Mila yenle mbele paa pye naa kuun pe kapyege ki na, ma pe yariporo ti tege na yee tanla nari wele.>

²¹ Kona, a we Fo wi silan pye fo: <Ta kee, katugu mi yaa ma tun lalerege na, wa mbele pe woro Zhufuye pe yeri.> »

*Poli wila yo wi yen
Oromu tara pisee*

²² Janwa wila logo Poli wi yeri ma saa gbɔn fo ki senre ti na. Kona, a pe si jorogo ngbanga ma yo fo: «Ki nana na yoo wo

laga dunruya! Yoo gbo! Wii daga mbe koro yinwege na!»

²³ Paa pye na jorogi ngbanga, na pe yariporo ti woo nari waa, na tara ti kori nari waa wa naayeri nangbanwa pi na.

²⁴ A Oromu tara sorodasheelee togbo wi si kono kan ma yo pe ye Poli wi ni wa malaga sigego ki ni, poo gbɔn sapige ni, ki pye yege nga na, a janwa wi nne jorogi wi pungo na, wi ta wigi go ki jen.

²⁵ Naa paa kaa na Poli wi poo mbooo gbɔn sanga na ni, a wi si sorodasheelee toje nga wila pye le wi pye fo: «Pege kono kan ma yeri ma Oromu tara pisee wa gbɔn sapige ni, na pe fa kiti kon wi na le?»

²⁶ Naa sorodasheelee toje wila kaa ki senre ti logo ma, a wi si saa ki yo sorodasheelee togbo wi kan ma yo fo: <Yingi maa jaa mbe pye yeen? Ki nana na Oromu tara pisee wi!»

²⁷ A sorodasheelee togbo wi si pan le Poli wi tanla maa yewe, ma yo fo: «Ki yo na kan, ma yen Oromu tara pisee le?»

A Poli wi sho fo: «Ee.»

²⁸ Kona, a sorodasheelee togbo wi sho fo: «Penjagboro muu wo, mee jen ma pye Oromu tara pisee.»

A Poli wi sho fo: «Mi wo se wa ki ni.»

²⁹ Le ki yongolo nungba ke ni, mbele pe mbaa Poli wi gbɔn, pe si laga wi na. Naa sorodasheelee togbo wo jate wila kaa ki jen ma yo Poli wi yen Oromu tara pisee, a wi si fye, katugu wila wi kan poo po.

*Paa kari Poli wi ni
wa kiti konfenne ngbelege
ki yege sogowo*

³⁰ Zhufuye paa бага Poli wi na go nga na, sorodasheelee togbo wila pye na jaa mbele jen mbe filige ki na jenge. Ki kala na, ki goto pinliwa pi ni, a wi suu sanga, mee kono kan saraga wofenne teele poro naa kiti konfenne ngbelege ki ni fuun ki yeri, ma yo pe gbogolo. Ko pungo na, a wi si kari Poli wi ni, mee saa wi yerege le pe yege sogowo.

23

¹ A Poli wi suu yengele ke kan kiti konfenne ngbelege ki na, ma sho fo: «Sefenne, na nawa jateri ye koro jenne na na wa na kapyegele ke ni Yennele li yege na, fo ma pan ma gbɔn nala.»

² A saraga wofenne to Ananiyasi wi si kono kan mbele paa pye le Poli wi tanla pe yeri ma yo poo gbɔn wa wi yon ki na.

³ A Poli wi suu pye fo: <Yennele lo li yaa koon gbɔn, mboro na ma yen paa mbogo nga pe filige ka yen we. Ma cen wa na kiti koon na na, na yala lasiri wi ni, ma si yala,

† 22:16 22:16: Mbe we Fo wi mege ki yeri, ko yen mbooo yenri woon saga.

lasiri wo maa jogo, naa mà kono kan ma yo panla gbɔn we!»

⁴ Mbele pàa pye le Pòli wi tanla, a pè sho fò: «A! Yènɲele li saraga wofenne to wo maa tegele we!»

⁵ A Pòli wì si pe yòn sogo ma yo fò: «Sefenne, mì si jaga jèn mbe yo saraga wofenne to wowi; katugu ki yèn ma yonlɔgo wa Yènɲele senre sewe wì ni, ma yo fò: «Maga ka senpere yo ma woolo pe to wì na†.» »

⁶ Pòli wila ki jèn ma yo kiti kɔnfenne ngbelege ki kanngeyege nungba la pye Sadusiye, a ki sannga ki yèn Fariziye. Ki kaa pye ma, a wì si gbele ngbanga pe yege na ma yo fò: «Sefenne, Farizi wì mì, na sevenne Fariziye wele. Naa na jigi wì yèn ki na ma yo kuulo pe yaa ka yèn mbe yiri wa kunwo pì ni, ko kala na paa kiti kɔon na.»

⁷ Naa wila kaa ko senre to yo ma, a Fariziye poro naa Sadusiye pe ni, pe nɛe para pe yɛɛ na, a janwa wì si kɔn shyen.

⁸ Katugu Sadusiye poro ma yo kuulo pe se ka yèn, fò mɛrege woro wa, yinne woro wa. Ma si yala, Fariziye poro taga to ti ni fuun to na.

⁹ A yogo kì si gbɔgo ma serege. Fariziye kanngeyege kì ni, lasiri sewe jɛnfenne pɛle si yiri, mɛɛ senre ti le ngbanga, ma yo fò: «Wee kapege ka kpe jèn, nga kì nanja nga wì pye. Anmɛ yinne, nakoma mɛrege wa wì para wì ni.»

¹⁰ A kendige kì si gbɔgo jɛngɛ, fò a sorodasheelee togbɔ wì fye ma yo paga ka Pòli wì kɔonlɔ curo curo. A wì si kono kan sorodasheelee pe yeri ma yo pe tigi pe sa Pòli wì le poo wo wa pe sɔgowɔ, pe kari wì ni wa malaga sigego kì ni.

¹¹ Kì pilige nungba kì yembine li ni, a we fò wì suu yɛɛ naga Pòli wì na, maa pye fò: «Kotogo ta! Yege nga na màla sereya wì yo laga Zheruzalemu, kì daga ma saa yo ma fun wa Ɔromu ca.»

Zhufuye pàa yòn le mbe Pòli wì gbo

¹² Kì goto pinliwe pì ni, a Zhufuye pè si yòn le, ma wugu ma pe yɛɛ danga ma yo pe se ka, pe se si wɔ, fò pe sa Pòli wì gbo ghen.

¹³ Mbele pàa kì yòn kì le, pàa wɛ lere nafa shyen wo na.

¹⁴ A pè si kari saraga wofenne teele poro naa lelelele pe kɔrɔgo, mɛɛ pe pye fò: «Wè wugu ma we yɛɛ danga ma yo we se yaraga ka, fò we sa Pòli wì gbo ghen.

¹⁵ Yoro wele, naa kiti kɔnfenne ngbelege kì ni fuun kì ni, yege yo ye sorodasheelee togbɔ wì kan wì Pòli wì torogo laga ye yege sɔgowɔ, yege pye ndɛɛ yaa jaa mbooo kala li yewe mbeli jèn jɛngɛ. Woro wo na,

we yèn ma gbɛgele mbooo gbo sannì wì sa gbɔn laga.»

¹⁶ Ɛɛn fò, a Pòli wì nɔsepyo sumboro wì pinambyo wì sigi yòn leme pì logo. A wo si kari wa sorodasheelee pe malaga sigego kì ni ma saa kì yo Pòli wì kan.

¹⁷ A Pòli wì si sorodasheelee tojɛɛ wa yeri, ma suu pye fò: «Kari kì lefɔnnɔ ɲa wì ni wa sorodasheelee togbɔ wì yeri, katugu senre ta yèn wì yeri wì yo wì kan.»

¹⁸ A sorodasheelee tojɛɛ wì si kari kì lefɔnnɔ wì ni wa sorodasheelee togbɔ wì yeri, ma sho fò: «Kasopyo Pòli wo wilan yeri, mala yenri ma yo mbe pan kì lefɔnnɔ ɲa wì ni ma kɔrɔgo, fò senre yèn wì yeri wì yo ma kan.»

¹⁹ A sorodasheelee togbɔ wì si lefɔnnɔ wì yigi kɛɛ na, mɛɛ kari wì ni kanngaga na, ma suu yewe ma yo fò: «Yingi maa jaa mbe yo na kan?»

²⁰ A wì suu yòn sogo ma yo fò: «Zhufuye pè yòn wa nungba mboon yenri Pòli wì ni, mbe kari wì ni wa kiti kɔnfenne ngbelege kì yege sɔgowɔ goto, mbege pye ndɛɛ paa jaa mbooo kala li yewe mbeli jèn jɛngɛ.

²¹ Ɛɛn fò, maga ka yenle, katugu mbele pe yaa ka lara mbooo gbo, pè wɛ lere nafa shyen wo na. Pè wugu ma pe yɛɛ danga ma yo pe se ka, pe se si wɔ, fò pe sa Pòli wì gbo ghen. Pe yèn ma gbɛgele yingɔ, pe woro na yaraga ka singi ndɛɛ ma woyoro to.»

²² A sorodasheelee togbɔ wì sigi yo lefɔnnɔ wì kan ma yo wiga kaga yo lere kpe kan mbe yo wigi yo maa kan. Kona, a wì suu torogo ma yo wila kee.

*Pàa kari Pòli wì ni
wa gboforoneri Felisi wì yeri*

²³ Ko pungo na, a sorodasheelee togbɔ wì si sorodasheelee teele jɛɛle jɛɛle pe shyen yeri, mɛɛ pe pye fò: «Ye sorodasheelee cɛnmɛ shyen (200) pye pe gbɛgele, naa mbele pe maa nuru shɔn na pe nafa taanri ma yiri kɛ ni, naa njaanra fenne pe cɛnmɛ shyen (200) ni, pe kari wa Sesare ca. Yembine suro tiga li mbe kɔ yee kari.

²⁴ Ye shɔnye pele gbɛgele, jango Pòli fun wì lugu wa na wì sa gbɔn yinngɛ wa gboforoneri Felisi wì na.»

²⁵ A sorodasheelee togbɔ wì sigi sewe ɲa wì yonlɔgo ma yo fò:

²⁶ «Mì Kulodi Lisiyasi, mìla kì sewe ɲa wì torogi legbɔɔ gboforoneri Felisi wì kan. Mòo shari.

²⁷ Zhufuye pàa kì nanja ɲa wì yigi na jaa mbooo gbo. A mì naa na sorodasheelee pe ni, wè si saa wì sho pe yeri, katugu mìla kì logo ma yo wì yèn Ɔromu tara pisee.

²⁸ Pàa бага nanja wì na go nga na, mìla pye na jaa mbege jèn. Kì pye ma, a mì si

kari wi ni wa pe kiti konfenne ngbelege ki yege sogowo.

²⁹ A mi sigi yan fo pe бага wi na na kendige woo wi ni poro jate pe lasiri kapyere na, een fo, wii yaraga ka pye nga ki daga kunwo ni, nakoma kaso yege ni.

³⁰ Naa ki kaa yo na kan ma yo pe yon le wi na, le ki yongolo nungba ke ni, a mi suu torogo wa ma yeri, ma sigi yo mbele pe бага wi na pe kan ma yo pe sa бага wi na wa ma yege sogowo. We yen pilige ka o!»

³¹ A sorodasheelee pe si kari Poli wi ni ki yembinε li ni fo wa Antipatirisi ca, paa yege nga na kila yo ma pe kan we.

³² Ki goto pinliwe pi ni, sorodasheelee mbele paa pye tooo na, a poro si songoro wa pe malaga sigego ki ni, mee mbele paa pye shonye na poro yaga, a pe kari Poli wi ni.

³³ Naa paa ka saa gbɔn wa Sesare, a pe si sewε wi wo maa kan gboforoneri wi yeri, mee Poli wi le wi keε.

³⁴ A gboforoneri wi si sewε wi kara, mee Poli wi yewe wi yiri kinda ηa ni wi ni. Naa wila kaa ki logo ma yo wi yiri wa Silisi kinda wi ni,

³⁵ a wi sho fo: «Mbele pe бага ma na, na paga ka gbɔn laga, pa mi yaa ma yewe.»

A wi si kono kan ma yo pe Poli wi le wa Erodι yungbogo ki ni, paa wele wi na.

24

*Zhufuye paa saa бага Poli wi na
wa gboforoneri Felisi
wi yege sogowo*

¹ Naa piliye kangurugo la kaa toro, a saraga wofenne to Ananiyasi wi si gbɔn wa Sesare ca, wo naa Zhufuyeleeleε pe le ni, naa naηa sennjeen wa ni, ηa wila pye na para na sunlu leele na. Paa pye naa yinri Teritulusi. A pe si saa бага Poli wi na wa gboforoneri Felisi wi yeri ma yo wi kapege pye.

² A pe si Poli wi yeri, a wi pan. A Teritulusi wi neε бага wi na na yuun fo: «Legbɔo Felisi, we yen yeyinngε gbogo ηga na, pa ki yiri mboro yeri. Ma kagala gbegewe pi we tara ti kannga fo jengeε.

³ Ki tanla we ni fuun we ni. A waa ma shari lagapew ki kagala ke kala na.

⁴ Een fo, mi woro na jaa mbɔon te naa mbe kari yege, ki kala na, mila ma yenri ma kagbaraga pyege ki kala na, ma logo we yeri jenri.

⁵ Wege yan ki naηa ηa, wi yen na we jolo ndεε tifelege yama ye we sogowo. Wi yen na Zhufuye mbele dunruya wi lagapew pe pinri. Wo wi yen Nazareti ca fenne gbogolomo pi to.

⁶ Wi yere la pye na jaa mbe sherigo gbogo ki tege fyango ni fun. Ki pye ma, a we suu yigi. [Waa pye na jaa mbe kiti kon wi na mbe yala we lasiri wo ni.

⁷ Een fo, sorodasheelee togbɔo Lisiyasi wi si pan maa sho we yeri fannga gbogo ni,

⁸ mee kono kan mbele pe бага wi na pe yeri pe pan laga ma yege sogowo.] Na maga ki naηa ηa wi yewe, kagala ngele we yo wi pye, pa ma yaa ke kaselege jen.»

⁹ Pe бага wi na kagala ngele na, a Zhufuye pe yenle ki na ma yo pa ke yen ma.

*Poli wila para mboo yeε sho
Felisi wi yege na*

¹⁰ Kona, a gboforoneri wi si senre ti kan Poli wi yeri. A Poli wi si senre ti le ma sho fo: «Migi jen ma yo maga le wa yegele legerε ni ma yen ki tara nda ti kiti konfo. Ki kala na, na jigi wi yen ma cen mbe para mbanla yeε sho ma yege sogowo.

¹¹ Mboro jate ma mbe ya mbege yewe mbege jen jenge, fo ki fa toro pilige ke ma yiri shyen na, naa mi kari wa Zheruzalemu mbe sa Yenεele gbogo we.

¹² Pee na yan mila kendige woo lere kpe ni, mbanla yan mila janwa wi sunnu naa waa wa sherigo gbogo ki ni, nakoma wa sheryinre ti ni, kana laga ka na wa ca nawa.

¹³ Ki leele mbele paa бага na na kagala ngele na yingo, pe se ya mbege naga ma na mbe yo ke yen kaselege.

¹⁴ Ma si yala, mi yen naga yuun naga finligi ma yege na fo: Zhezu kono na pe yen na yuun ma yo li woro kaselege, mi yen na tunngo piin we teleye Yenεele li kan na yala lo ni. Een fo, nda fuun ti yen ma yonlogo wa lasiri sewεleε poro naa Yenεele yon senre yofenne pe sewεleε pe ni, mi taga ti na.

¹⁵ Na jigi wi yen ma taga Yenεele li na, paa yege nga na poro fun pe woo wi yen ma taga li na we, fo kuulo pe ni fuun, lesinmbele naa kapere pyefenne, pe yaa ka yen mbe yiri wa kunwo pi ni.

¹⁶ Ko ki ti mi fun, mila ki ngbanga na nawa jatere wi koro jenne na na pilige pyew Yenεele lo naa leele pe ni fuun pe yege na.

¹⁷ «Naa yegele ke le kaa toro mala ta mi woro laga Zheruzalemu, a mi si kaa songoro ma pan penjara ni mbanla cenle woolo pe saga, mbe saara wo Yenεele li yeri.

¹⁸ A pe si saa na ta wa sherigo gbogo ki ni milan yeε pye kpoyi Yenεele li yege na. Janwa sila pye wa na ni, tinme sila si yiri.

¹⁹ Een fo, Azi kinda Zhufuye pe le la pye wa. Poro pe ja daga mbe pan laga, na kaa

pye kala la yen pe yeri pe бага na na, peli yo ma yege na.

²⁰ Nakosima, mila yere wa kiti konfenne ngbelege ki yege na, kambasinnye nga mila pye, a pe yan, ki leele mbele laga yege pege yo.

²¹ Kaawo ki senre nungba nda mila yere ma yo ngbanga pe yege na to ce, fo: «Mi taga kuulo pe yenme pi na, ko kigi kan kiti yen na koon na na nala laga ye yege sogow.» »

²² Felisi wila ki Zhezu kono li wogo ki jen fo jenge. A wi si pe songoro ma yo pungo na sorodasheelee togbo Lisiyasi wiga ka pan, pa wi yaa pe kala li gbegele.

²³ A wi si kono kan sorodasheelee tojee wi yeri, fo wi sa Poli wi le wa kaso wila wele wi na, een fo, wi tifeliwaa kan wi yeri jenri, wuu wenne pe yaga paa wi kala li yongo wi kan.

Poli wila para Felisi naa Duruzili ni

²⁴ Naa piliye jenri la kaa toro, a Felisi wi si pan wo naa wi jo Duruzili wi ni. Wo la pye Zhufuye woo. A Felisi wi si tun, a pe saa Poli wi yeri wi kan ma pan ma tagawa mba pe ma taga Zhezu Kirisi wi na pi senre logo wi yeri.

²⁵ Een fo, naa Poli wila kaa na para leele pe daga mbe sin wa pe yinwege ki ni yege nga na, naa yee yingwe, naa Yennele li kiti kongo nga kila paan ti wogo ki na, a Felisi wi si fye, ma sho fo: «Ma mbe ya kari yingo. Na mi ka ka wagati ta, pa mi yaa ma yeri naa.»

²⁶ Wi jigi wila pye ki na fun ndee Poli wi yaa penjara kan wi yeri. Ki kala na, wila wi yeri yerisaga legere na ma pan na baro piin wi ni.

²⁷ Naa Yegele shyen la kaa toro, kona, a Porisiyusi Fesitusi wi si cen wa Felisi wi yonlo. Zhufuye pe kandanlaga ko Felisi wila pye na jaa mbe pye, a wi si Poli wi yaga wa kaso.

25

Poli wila ki yenri Oromu tara fenne wunlumbolo to wo mboo kala li gbegele

¹ Naa Fesitusi wila ka saa gbɔn wa ki kinda wi ni, ki pilige taanri wogo ki na, a wi si yiri wa Sesare ma kari wa Zheruzalemu.

² A saraga wofenne teele poro naa Zhufuye legboolo pe ni, pe si saa Poli wi le kee wa Fesitusi wi yeri.

³ A pe si Fesitusi wi yenri ma yo wi Poli wi pye wi pan wa Zheruzalemu, katugu paa yon le wi na mboo gbo wa kono wi pansaga.

⁴ A Fesitusi wi si pe yon sogo ma yo Poli wi yen wa kaso wa Sesare, fo wo jate sannu jenri wi yaa songoro mbe kari wa.

⁵ A wi sigi senre nda ti taga wa ma yo fo: «Na mi kaa kee, ye ti ye teele pele mbe pinle na ni pe kari wa Sesare, pe sa бага ki nanja na wi na, na kaa pye wi kapege pye we.»

⁶ Piliye yan Fesitusi wila pye wa pe yeri, yi sila toro pilige kolotaanri, nakoma ke na, ko pungo na, a wi si songoro ma kari wa Sesare. Ki goto pinliwe pi ni, a wi si saa cen wa kiti konsaga, mee tun ma yo pe Poli wi pye wi pan.

⁷ Naa Poli wila kaa gbɔn wa, Zhufuye mbele paa yiri wa Zheruzalemu ma pan, a pe si saa wi maga, mee kapere legere yo mari taga wi na, nda pe sila ya mberi yo mberi filige.

⁸ Een fo, a Poli wi si para mboo yee sho, ma yo fo: «Mii kapege pye Zhufuye lasiri wi na, mii si ka pye sherigo gbogo konaa wunlumbolo to wi na.»

⁹ Een fo, Fesitusi wila pye na jaa mbe Zhufuye pe nandanwa kala li pye, a wi si Poli wi pye fo: «Ma mbe yenle mbe kari wa Zheruzalemu kiti wi sa kon ma na wa na yege na ki kala na li na le?»

¹⁰ A Poli wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi yen yeresaga laga wunlumbolo to wi kiti konsaga. Pa na kiti wi daga mbe kon laga. Mii kapege pye Zhufuye pe na, mboro jate maga jen jenge.

¹¹ Na kaa pye mi yen jogofa, na kaa si pye mi kala la pye, na li daga kunwo ni, mii je na gbogo ki na. Een fo, pe бага na na ma yo mi kagala ngele pye, na kaa pye kaselege woro ke ni, lere wa se ya mbanla le pe kee. Mi yen naga yenri wunlumbolo to wo mbanla kala li gbegele.»

¹² Kona, naa Fesitusi wila kaa para wi yerifenne pe ni ma saa ko, a wi sho fo: «Maga yenri wunlumbolo to wo mboon kala li gbegele, ma yaa kari weyi wa wi yege na.»

Poli wila para Agiripa naa Berinisi pe yege na

¹³ Naa piliye ya la kaa toro, a wunlunaja Agiripa wo naa wi nosepyo sumboro Berinisi wi ni, pe si gbɔn wa Sesare mbe pan mbe Fesitusi wi shari.

¹⁴ Naa paa kaa na piliye yon ka piin wa, a Fesitusi wi si Poli kala li yege yo ma wunlunaja wi kan. Wila wi pye fo: «Felisi wila naja wa yaga laga kaso.

¹⁵ Naa mila kari wa Zheruzalemu, a saraga wofenne teele poro naa Zhufuye lelele pe ni, pe sho fo ki nanja wi kapege pye, ma silan yenri ma yo mbe kiti wi kon mboo jan wi na.

¹⁶ A mi si pe yon sogo ma yo ki woro Jromu tara fenne pe kalege mbe lere wa le kee, ndee wo naa mbele pe бага wi na pe ka sa fili laga nungba, wi para wuu yee sho kala na pe бага wi na li ni.

¹⁷ Kona, a pe si pan lagame. Mi sigi pye kamongo, ki goto pinliwe pi ni, a mi si saa cen wa kiti konsaga, mee konon kan ma yo pe pan ki nana wi ni.

¹⁸ Wi winfenne pe kaa pan sanga na ni, kapere nda mila pye na jate pe yaa yo wi pye, mi si ko ka logo.

¹⁹ Ka sila pye pe yeri, kaawo kendige paa pye na woo wi ni pe sherege wogo na, naa nana wa wogo na, na pe yinri Zhezu. Wi ku, a Poli wila ki yuun naga finligi ma yo wi yen yinwege na.

²⁰ Ki kala mbaa li gbegele yeye nga na, kila na nawa pi wo. Ki pye ma, a mi si Poli wi yenri, na kaa pye wi mbe yenle mbe kari wa Zheruzalemu pe sa kiti wi kon wi na ki kala li na.

²¹ Een fo, a Poli wi sigi yenri wunlumbolo to wo mboo kala li gbegele. A mi si konon kan ma yo poo yaga wa kaso, fo mbe saa torogo wunlumbolo to wi kan.»

²² A Agiripa wi si Fesitisi wi pye fo: «Mi jate mila jaa mbe logo ki nana wi yeri.» A Fesitisi wi suu pye fo: «Goto ma yaa logo wi yeri.»

²³ Ki goto, a Agiripa wo naa Berinisi pe si pan legboolo panma pi na, ma pinle sorodasheelee teele tugbombole naa ca ki legboolo pe ni, ma saa ye wa kiti konsaga. A Fesitisi wi si konon kan, a pe saa Poli wi yeri ma pan wi ni.

²⁴ Kona, a Fesitisi wi sho fo: «Wunlunana Agiripa naa yoro mbele fuun ye yen laga we ni, ye yeye yen nana na na yeen, Zhufuye janwa wi ni fuun wi бага wi na wa na yeye na wa Zheruzalemu naa lagame, na jorogi ma yo wii daga mbe koro yinwege na.

²⁵ Mi wo na, migi wele maga yan wii kapege pye, nga ki daga poo gbo. Wo jate wi kaa ki yenri ma yo wunlumbolo to wo mboo kala li gbegele, a mi si yere ki yerewe mboo torogo wa wi kan.

²⁶ Mii senfire ta, nda mbe yonlogo wi kannlogo wunlumbolo to wi kan. Ko ki ti mi pan wi ni laga ye yeye sogowo, mboro jate wunlunana Agiripa ma yeye sogowo, jango na waga wi yewe, mbe senre ta ta mberi yonlogo.

²⁷ Ki woro ma yala na yeye na mbe kasopyo wa torogo, na senfire si ta kapege nga pe yo wi pye ki na.»

26

*Poli wila para mboo yee sho
wa Agiripa wi yeye na*

¹ A Agiripa wi sigi yo Poli wi kan ma yo fo: «Ma mbe ya para mboon yee sho yingo.»

Kona, a Poli wi suu kee ki yirige, mee ki senre nda ti yo, mbe ta mboo yee sho:

² «Wunlunana Agiripa, Zhufuye pe бага na na kagala ngele fuun na, ki tanla na ni jenge mbanla yee yan ma yeye sogowo nala, mbe para mbanla yee sho ki kagala ke ni;

³ katugu ma yen ma Zhufuye kalegele koro naa pe kendige wokagala ke jen jenge. Ki kala na, mi yen non yenri, maga kun ma yee ni, ma logo na yeri.

⁴ «Na yinwege kila pye yeye nga na maga le na puwen pi na, Zhufuye pe ni fuun pege jen. Maga le ki kongbannaga ki na, mi tanga tangalomo mba na laga na cenle woolo pe sogowo, konaa wa Zheruzalemu, pege jen.

⁵ Panna jen maga le faa, na pe mbe yenle mbege yo mbege filige we, fo mila pye na tanri na yala Fariziye ngbelege ko ni, nga ki konon tangala li yen ma ngban we sherege ki ni we.

⁶ Yenjele laa yon folo na kon we teleye pe yeri, pa na jigi wi yen li na, ko kala na kiti yen na konon na na yingo.

⁷ We cengele ke ma yiri shyen ke jigi wi yen ki na fo ki yon folo li yaa ka ton mbe yon fili. A pe bala na tunngo piin Yenjele li kan suyi sonlo naa yembine. Wunlunana, ko jigi wo kala na Zhufuye pe бага na na.

⁸ Yingi na, a ye nee ki jate lere se ya taga ki na fo Yenjele li ma kuulo pe yen ma pe yirige wa kunwo pi ni?

⁹ «Mi jate mila ki sonri ma yo ki daga mbe kagala legere pye mbe Nazareti ca fenne Zhezu wi mege ki jogo.

¹⁰ Ko mila pye wa Zheruzalemu. Saraga wofenne teele paa fannga kan na yeri, a mi tagafenne pe legere le kaso. Naa paa pye na pe kuun, mila yenle ki na.

¹¹ Wagati legere na, mila pye na pe jolo wa sheryinre ti ni fuun ti ni. Mila pye na pe ngbanga pe Zhezu wi mege ki jogo. Nangbanwa pila toro na ni pe kala na, a mi taga pe na na pe jolo fo wa tara sannda ti cara ta ni.

*Poli wila wi yee kanwa
Yenjele yeri pi senre yo
(Kapye 9.1-19; 22.6-16)*

¹² «Ki pye ma, a mi si kari wa Damasi ca, saraga wofenne teele paa fannga naa tunngo nga kan na yeri ki ni.

¹³ Yonlofugo ki na, mala ta wa konon wunlunana, a yanwa gboo pa si yiri wa yenjele na ma pan, ma we yonlo yanwa pi na yere. A pi si yin na mi naa na pinleyeenle pe ni we maga.

¹⁴ A we ni fuun wè toori tara. A mi si magala la logo laa para na ni Zhufuye senre ni na yuun fò: «Soli, Soli, yingi na, a ma nêe na jolo? Maa ma yêe wêlegi paa nò yen, ña wi yen na wi yêe sugulo wi kônrifo wanga na we.»

¹⁵ A mi si yewe fò: «Ambo wi mboro, we Fò?» A we Fò wi sho fò: «Muwi, mi Zhezu ña ma yen na jolo we.

¹⁶ Een fò, yiri ma yere. Milan yêe naga ma na mboon pye na tunmbyee. Ma yaa pye na serefo, mbaa ki yuun sanmbala pe kan paa yêge ñga na mala yan nala we, mbaa ñga mi yaa ka naga ma na naa ki yari pe kan.

¹⁷ Mi yaa ma go sho Zhufuye pe kêe, naa cengele sanngala woolo pe kêe, poro mbele mi yaa ma tun pe yeri we.

¹⁸ Mi yen nòo tunnu ma sa pe yengele ke yenge. Ma pe pye pe wò wa wòwò pi ni, pe pan wa yanwa pi ni. Pe wò wa Sotanla fannga ki ni, pe pan wa Yennele fannga ki ni, jango na paga taga na na, pe pe kapere ti kala yagawa ta, pe cênsaga ta wa mbele pè pye Yennele li woolo pe sògòwò.»

*Polì wila para
wi tunngo ki wogo na*

¹⁹ «Ki pye ma, wunlunana Agiripa, mii je yariyanga ñga ki yiri wa yennele na ma naga na na ki na.

²⁰ Een fò, a mi si Yennele senre ti yo wa Damasi ca gben, ko pungo na, mêe ti yo wa Zheruzalemu, naa Zhude tara ti lagapyew, konaa wa mbele pe woro Zhufuye pe yêge sògòwò, ma yo pe pe kapere ti jen peri yaga, pe pe yêe kan Yennele li yeri. Kapyere nda ti mbege naga fò pè pe kapere ti jen mari yaga, paa to piin.

²¹ Ko kala na Zhufuye paa na yigi wa sherigo gbogo ki ni, nêe jaa mbanla gbo.

²² Een fò, Yennele lilan go sige ma pan ma gbon nala, mi yen laga nala sereya wi yuun leele pe ni fuun pe kan, piile naa lelelele. Mi woro na ka yêge yuun, ndêe ñga Yennele yon senre yofenne poro naa Moyisi wi ni paa yo ma yo ki yaa ka pye ko.

²³ Ko yen fò Kirisi wila daga mbe jolo mbe ku, mbe pye kongbanja mbe yen mbe yiri wa kunwò pi ni, konaa mbaa yanwa† pi wogo ki yari we cêne woolo poro naa cengele sanngala woolo pe kan.»

*Polì wila Agiripa wi yeri
ma yo wi taga Zhezu wi na*

²⁴ Naa Polì wila pye na para mboo yêe sho, a Fesitusi wi si para ngbanga ma yo fò: «Yara ye ma ni Polì! Ma sêwe jenndorogo ki yara le ma ni!»

²⁵ A Polì wi suu yon sogo ma yo fò: «Yara ma ti ye na ni, legbòo Fesitusi. Senre nda mila yuun ti yen kaselege, ma pye tijinliwe ni.

²⁶ Wunlunana jate wi yen ma ki kagala ke ni fuun ke jen. Mbe ya mbe kotogo ta mbe para wi yêge na ki kagala ke na. Mi taga ki na ma yo wi ke ni fuun nungba nungba ke jen, katugu ki wogo kii pye larawa.

²⁷ Wunlunana Agiripa, ma taga Yennele yon senre yofenne pe senre ti na le? Migi jen ma yo mà taga ti na.»

²⁸ A Agiripa wi si Polì wi pye fò: «Sanni jenri, ma yaa na jatere wi kannga mbe pye keretiyen!»

²⁹ A Polì wi sho fò: «Foonfoon ñga na o, pungo na wi yo, mi yen na Yennele li yenri, kiga ka da mboro nungba na, een fò, ye ni fuun mbele yaa nuru na yeri nala, ye kannga ye pye tagafenne paa na yen, mi sho pe ye pò jorogo ni.»

³⁰ Kona, a wunlunana wo naa gbo-foroneri wi ni, naa Berinisi wi ni, naa mbele fuun paa pye wa pe ni, pè si yiri ma yere.

³¹ Naa paa kaa kari, a pe nêe pe yêe piin fò: «Ki nana ña, wii kapege ka kpe pye, ñga ki daga wi gbowo, nakoma kaso yêge ni.»

³² A Agiripa wi si Fesitusi wi pye fò: «Ki nana ña, ma mbe ja ya mboo wa wila kee, ndêe ki pye wii jaga yenri wunlumbolo to wo mboo kala li gbegele we.»

POLI WI KONDANGALA MBE KARI WA JROMU CA KONAA WI KASO YEGE

27

27.1-28.31

*Pàa Polì wi torogo
wi kari wa Jromu ca*

¹ Naa kila kaa yere we ye tònmoòro ka ni we kari wa Itali tara, a pè si Polì naa kasopiile pele le sorodasheele tojêe wa kêe, paa pye naa yinri Zhuliyusi, wila pye Jromu tara fenne sorodasheele ngbelele ñga paa pye na yinri «Wunlumbolo to wi sorodasheele ngbelele» ko ni.

² A wè si ye Adiramiti ca tònmoòro ka ni, ko la daga mbe kari wa Azi kinda tònmoòro yeresaga ki yeri. A wè si kari. Maseduwani kinda woolo wà la pye we ni, paa pye naa yinri Arisitariki. Pa wila yiri wa Tesaloniki ca.

³ Ki goto pinliwe pi ni, a wè si gbon wa Sidon ca. Zhuliyusi wila kajenge pye ma Polì wi kan. Wila yenle, a Polì wi kari wi wenne pe korogo, mbe ta mboo kayongo yaara ti ta pe yeri.

† 26:23 26:23 Yanwa mba pi senre ti yen na yuun po pi yen showo we.

⁴ Naa waa kaa yiri lema, a wè si kari Shipiri logo fugo tara ti titonlowo po ni, ma mara ti na, katugu tifelege kila pye na gboon na waa we na.

⁵ A wè si kogoje wi kon ma kari wa Silisi kindu wo naa Panfili tara ti tanla, mæ saa gbón wa Mira ca, wa Lisi tara ti ni.

⁶ Wama, a sorodasheelee tojæ wì si Alegizandiri ca fenne tonmókoro ka ta, kila kee wa Itali tara. A wì si we le wa ko ni.

⁷ A we næ kee yoro tonmo pi go na ma piliye legeræ ta. We gbónwo pila ngban jenge wa Sinide ca ki yon na. Naa tifelege kila kaa we yege kon mbe kari lege wa ki kæ ki na, a wè si toro wa Salimoni tara laga nga ki ye wa kogoje wi ni ki tanla, mbe ta mbe we yæ yan wa Kireti logo fugo tara ti yeri.

⁸ A we næ toro Kireti logo fugo tara ti kanngaga na ma te jenge, mæ saa gbón laga ka na pe ko yinri Tonmókoro Yeresara Jende. Pa kila pye wa Lase ca ki tanla.

⁹ Wagati legeræ la we toro, fo we karaga wa tonmo pi go na kila ngban ma serege, katugu yenge lege pilige kila toro mako, a weresanga wila yongo. Ki kala na, a Poli wì si pe yeri ma yo fo:

¹⁰ «Na teelee, miçi wele maga yan, ki tangala na li yaa pye mbe ngban. Jógowo legeræ yaa pye tonmókoro konaa ki nawa tuguro ti na, ko cæ ma, woro jate ki mbe ya ti we we yinwege ki la.»

¹¹ Eæn fo, a sorodasheelee tojæ wì si taga na wi maa kono kaan tonmókoro fevenne pe yeri wo naa tonmókoro fo wi ni, pe senyoro ti na, ma we Poli woyoro to na.

¹² Ki laga ki tonmókoro yeresaga ki sila yon we were sanga wi pye wa. Ki pye ma, mbele paa pye wa tonmókoro ki ni, a pè legeræ si yere ki yerewe mbe yiri wa ki laga ki na mbe bala mbe gbón wa Fenikisi ca, mbe were sanga wi pye wama. Ki ca kila pye Kireti logo fugo tara ti tonmókoro yeresaga ka. Kila pye ma yege wa yonloparawa kalige kæ naa yonlo tosaga kæ ki yeri, naa yonloparawa kamenge kæ naa yonlo tosaga kæ ki yeri.

*Tifelingbogo kà la yiri na gbóon
wa kogoje wi ni*

¹³ Naa tifelege jenri la kaa yiri wa yonloparawa kalige kæ ki yeri na gbóon, a pè sigi jate ndæ nga paa pye na jaa mbe pye, ki mbaa ya pye. A pè si tonmókoro ki yeregeyaraga ki yirige næ Kireti logo fugo tara ti sologi na kee.

¹⁴ Eæn fo, sannì jenri, a tifelingbogo kà si yiri wa logo fugo tara yanwira ti na næ gbóon, pege yinri Erakilon.

¹⁵ A kì si tonmókoro ki wónrogo, wee ya mbaa ki finli mbaa kee wa ki ni. A wè si we yæ yaga ki kan kila kee we ni.

¹⁶ A wè si saa toro logo fugo jenge ka tanla, pege yinri Kuloda. A wè si tonmókoro jeele li le mali le wa tonmókoro gbenge ki ni, liga ka ta mbe jogo. Li lewe pila ngban wa fo jenge.

¹⁷ Naa paa kaa li le wa tonmókoro gbenge ki ni, a pè si tonmókoro ki nandogomo pi go manda ni, jango kiga ka ta mbe ya. Paa pye na fyæ fo paga ka sa lugu Siriti taayenge laga nga wa tonmo pi nogo ki na. Kì pye ma, a pè si tonmókoro ki paraga ki tirige, mæ pe yæ yaga tifelege ki kan.

¹⁸ Tifelingbogo kila koro na we jolo jenge, fo ki goto a pè tonmókoro ki tuguro ta wo ma wa wa kogoje wi ni.

¹⁹ Kì pilige taanri wogo ki na, a pè si tonmókoro gbegeleyaara ta wo ma wa wa tonmo pe keyen jate yi ni.

²⁰ Piliye legeræ la toro, yonlo kii yan, wonggolo kee yan. A tifelingbogo kì koro na gbóon ngbanga ma, a we sunndoro ti kon we na, a wè yo we se ya sho naa.

²¹ A kì mo jenge na we fa yaraga ka. Kona, a Poli wì si yiri ma yere pe sogowo, mæ pe pye fo: «Na teelee, yaa daga mbe logo na yeri, waga ka yiri wa Kireti logo fugo tara ti ni. Anme kì jologo nga konaa kì jógowo mba pi se ja we ta.

²² Eæn fo, yinggo mi yen na ye yerégi, ye kotogo ta; katugu wa kpe se wi yinwege ki la ye ni, fo tonmókoro ko nungba kì yaa jogo ko cæ.

²³ Nala yembine na li ni, Yænjele na mi yen li woo, lo na mi yen na tunngo piin li kan, li merege wà wi yæ naga na na.

²⁴ Wilan pye fo: «Poli, maga kaa fyæ. Kì daga ma kari wa wunlumbolo to wi yege sogowo. Yænjele li kagbaraga nga li pye ma kan kì kala na, li yaa ti ma tangayænle pe ni fuun pe koro yinwege na.»

²⁵ Kì kala na, na teelee, ye kotogo ta, katugu mi taga Yænjele li na ma yo nda li yo, pa kì yaa si pye ma.

²⁶ Eæn fo, kì daga tifelege kì we le kì we wa logo fugo tara tinndi wa go na.»

²⁷ We yembine ke ma yiri tijeræ wolo li ni, ma we ta tifelingbogo kila pye na kee na paan we ni wa Adiriyatiki kogoje wi na, yindege kì na, tonmókoro nawa tunmbyeele pe næ kì sônri ma yo waa yongo tara ni.

²⁸ A pè si tonmo pi taanla, mæ kì yan pi tijuguwo pi yen metere nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen. Sanni jenri naa, a pè suu taanla ma suu yan metere nafa ma yiri kolotaanri.

²⁹ A pè si fyæ fo we tonmókoro kiga ka sa jiri sinndæere ta na. A pè si tonmókoro kì

yeregeyaara pungo woro ti tijere tirige nêe lalaaga ki singi, a kila moni pe yege na.

³⁰ Tõnmokoro ki tunmbyeele paa pye na jaa mbe fe. A pè si tõnmokoro jêele li tirige wa kogoje wi ni, nêe ki piin ndêe pe yaa tõnmokoro ki yeregeyaara nda wa yege ti tirige.

³¹ A Poli wî si sorodasheelee tojêe wo naa sorodasheelee pe pye fõ: «Na ki leele mbele pee koro laga tõnmokoro ki ni, ye se ya sho.»

³² Kona, manda nda tila pye ma pò tõnmokoro jêele li na, a sorodasheelee pè siri koonlo, mée li yaga laa kee.

³³ Ma leele pe ta paa lalaaga ki singi, a Poli wî si pe ni fuun pe yenri ma yo pe ka. Wila yo fõ: «Nala wi yen ye pilige kè ma yiri tijere, ye yen na korogi fungo, ye fa yaraga ka.

³⁴ Ki kala na, mi yen na ye yenri fõ ye yaakara ta ka, katugu ti kala yen ye na ye ta ye pogo. Lere wo wa kpe yinzige nungba jate se pungo ye ni.»

³⁵ Naa Poli wila kaa ko sênre to yo, a wî si buru le ma Yenjele li shari le pe ni fuun pe yege na, mée wi koonlo nêe kaa.

³⁶ Kona, a pe ni fuun pè si kotogo ta, mée ka fun.

³⁷ Woro mbele waa pye wa tõnmokoro ki ni, waa pye lere cênme shyen naa nafa taanri ma yiri kè ma yiri kogoloni (276).

³⁸ Naa paa kaa ka ma tin, a pè si shogolo ke wo ma ke wa wa tõnmo, jango tõnmokoro ki ta ki tifaga.

Tõnmokoro ki jógowò sênre

³⁹ Naa laga kila kaa laga, tõnmokoro ki tunmbyeele pe sila ki laga ki jen. Êen fõ, a pè si lanjege walisaga ka yan, taambugo yen wa ki yon na. A pè si yere ki yerewe mbe kari tõnmokoro ki ni wa ko taambugo laga ko na, na ki mbe ya pye we.

⁴⁰ A pè si tõnmokoro ki yeregeyaara manda ti sangala, ma siri yaga wa tõnmo. A pè si tõnmokoro mbiriye tugbooro ti manda ti sangala fun. Ko pungo na, a pè si tõnmokoro ki yege paraga ghenge ki jaraga wa tifelege ki ni, mée yege kan wa taambugo laga ki yeri.

⁴¹ Êen fõ, a pè si saa yanra taambugo pishongo ka ni wa tõnmo pi nogo, tõnmo pi yinriwe naa pi togo filisaga ka na. Tõnmokoro ki yege kèe kila ye ma kan kinw wa taambugo ki ni, fõ ki sila ya mbaa yege, ma si yala ki pungo kèe ko la pye na kaari kaari tõnmo pi yinriwe naa pi togo ki fannga na.

⁴² Sorodasheelee paa pye na jaa mbe kasopiile pe ni fuun pe gbo, jango wa ka ka logo ki gbôn mbe yiri mbe fe.

⁴³ Êen fõ, sorodasheelee tojêe wila pye na jaa mbe Poli wi sho, a wî si sorodasheelee

pe yege kôn paga ka ta mbe nga paa pye na jaa mbe pye ki pye. A wî si kono kan mbele paa tõnmo jen pe yeri, ma yo poro mbe keli pe yew pe to wa tõnmo, pe kôn pe kari wa tara ti na.

⁴⁴ Pe sanmbala poro mbe lugu tire para papara ta na, nakoma tõnmokoro nga ki kaari kaari, pe lugu ki kônrokônro ta na, pe kari. Pa kila pye ma, a pe ni fuun pè ta ma gbôn yinnge wa logo konjo ki na, yaraga si wa ta.

28

Nga kila pye Poli wi na wa Maliti logo fugo tara ti ni

¹ Naa waa kaa sho ma ko, a wè sigi logo ma yo ki logo fugo pege yinri Maliti.

² Ki tara ti woolo, kajenge nga paa pye ma we kan, ki si tawa si tanla. Paa kason gbogo ka gberi ma we ni fuun we yeri, a wè pan wa ki tanla, katugu tisaga la pye na paan, a were tila kuun fõ jenge.

³ A Poli wî si saa yimbire wulo nari waa wa kason, a merege kà si yiri wa ti ni kason tufunwo pi na, mée wi nò ma yanra wi kèe ki na.

⁴ Naa logo fugo tara woolo paa kaa woogo ki yan kila yolo Poli wi kèe ki na, a pe nêe pe yêe piin fõ: «Kaselege ko na, ki nana na legbolere wi; katugu ali maga ta wi sho ma yiri wa kogoje wi ni, Yenjele na pe yinri kasinnge lii yenle mboo yaga yinwege na.»

⁵ Êen fõ, a Poli wî suu kèe ki yangara, a woogo ki si to wa kason, yaraga kpe sila Poli wi ta.

⁶ Ki leele paa pye na Poli wi wele mboo yan wi fe, nakoma wi to wi ku le ki yongolo nungba ke ni. Êen fõ, naa paa kaa ki yan ki mò, kapege suu ta, a pè si pe jateri we kannga ma yo fõ yarisunnogo kayi.

⁷ Nana na paa pye na yinri Pubiliyusi, logo fugo tara ti legboò we, wi kèere tila pye ma yongo wa ki laga ki tanla. A wo si we yigi jenge paa wi wenne yen. A wè piliye taanri pye wa wi go.

⁸ Pubiliyusi wi to wila pye ma sinle, katugu witiwerewe naa togotogoni la pye wi na. A Poli wî si saa wi yan, ma Yenjele yenri maa keyen yi taga wi na, a wî si sagala.

⁹ Ko pungo na, a logo fugo tara yambala sanmbala pè si pan fun, a pè sagala.

¹⁰ A pè we gbogo fõ jenge. We karisaga, yaraga nga fuun kala làa pye we na, a pè ki ni fuun ki kan we yeri.

Poli wila gbôn wa Jromu ca

¹¹ Naa yenge taanri la kaa toro, a wè si ye Alegizandiri ca tõnmokoro ka ni mée kari. Paa pye naga tegere ti yinri «Waanla yenjele.» Pa kila were sanga wi pye wa.

¹² A wè si saa gbɔn wa Sirakusi ca, ma piliye taanri pye lema.

¹³ A wè si kaa yiri lema, nɛɛ tinndi wi tanngi na kee ma saa gbɔn wa Eregiyo ca. Ki goto, a tifeleɛ kà sigi lɛ na gbɔɔn ma yiri wa yɔnlɔparawa kalige kɛɛ yeri. Ki piliye shyen wogo ki na, a wè si gbɔn wa Puzoli ca.

¹⁴ A wè si saa sefenne pele yan wa, a pè we yenri ma yo we yapelege nungba pye wa pe ni. Ko punɔgo na, a wè si kari wa Ɔrɔmu.

¹⁵ Tagafenne mbele wa Ɔrɔmu, a pè si we tinmɛ ta, mɛɛ pan ma we fili wa Apiyusi janla li ni, konaa wa Nambanmbala Tugugo Taanri ki ni. Naa Pɔli wila kaa pe yan sanga ŋa ni, a wè si Yenɲele li shari mɛɛ kotogo ta.

¹⁶ Naa wàa ka saa gbɔn wa Ɔrɔmu, a pè si yenle ki na Pɔli wi koro wi yɛ, wo naa sorodashe nungba ni, wo la pye na wele wi na.

Pɔli wila Yenɲele senre yo wa Ɔrɔmu

¹⁷ Naa piliye taanri la kaa toro, a Pɔli wi si Ɔrɔmu Zhufuye teele pe yeri pe pan wa wi yeri. Naa pàa kaa pe yɛɛ gbogolo, a wè si pe pye fɔ: «Na woolo, ali maga ta mii kapege pye we tara woolo pe na, mii si we teele pe kalegele fun ke jɔgɔ, pànlà yigi wa Zheruzalemu, mala le Ɔrɔmu tara fenne pe kɛɛ.

¹⁸ A poro na yewe na jaa mbanla wa, katugu pe sila kapege ka yan mi pye, ŋga ki mbe ti panla gbo.

¹⁹ Eɛn fɔ, Zhufuye pe sila yenle ko na, ko kilan jori, a migi yenri wunlumbolo to wo mbanla kala li gbegele. Ko woro mbe ka yo fɔ mila jaa mbe бага na cenle woolo pe na mbe yo pe kapege pye.

²⁰ Ko ki ti migi yenri mbe ye yan, mbe para ye ni; katugu Izirayeli tara woolo pè pe jigi wi taga ŋa na, wo mege ki ti pànlà pɔ ki jɔrɔgɔ ŋa wi ni.»

²¹ A pè suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Wee sewe kpe ta ma kanngɔlɔ mbe yiri wa Zhude tara. We woolo wa si si yiri wa mbe pan mbɔɔn senre yo laga, nakoma mbe yo ma kapege pye.

²² Eɛn fɔ, we yen na jaa mbe ŋga maa sɔnri ki logo, katugu wège jen ma yo laga o laga, ki gbogolomɔ mba ma yen pi ni yɛɛn, leele pe maa kendige woo pi ni.»

²³ A pè si pilige ka tɛge, poro naa Pɔli wi ni. Naa ki pilige kila kaa gbɔn, lelegere la pan wa laga ŋga Pɔli wila pye. Maga le pinliwɛ pi ni fɔ ma saa ki wa yɔnlɔkɔgɔ ki na, senre yege Pɔli wila pye na yuun pe kan: Wila pye na Yenɲele li wunluwo wogo ki yari pe kan, naga jaa mbe pe jatere

wi kanngɔ Zhezu wi yeri, na para pe ni na yinrigi wa Moyisi lasiri sewɛɛle poro naa Yenɲele yɔn senre yofenne pe sewɛɛle pe ni.

²⁴ Pèle la taga nda Pɔli wila pye na yuun ti na, a pèle je pee taga ti na.

²⁵ Naa pe senre tila kaa yiri ti yɛ ti yɛ, a pe nɛɛ kee. Sanni pe sa kari, a Pɔli wi sigi senre nda ti taga wa cɛ, ma yo fɔ: «Senre nda Yinnekpoyi làa yo ma ye teleye pe kan wa Yenɲele yɔn senre yofɔEzayi wi yɔn, ti yen kaselege,

²⁶ fɔ:
Ta kee ma saga yo ki cenle woolo mbele pe kan fɔ:

Ye yaa kaa nuru jenge, eɛn fɔ, ye se kaa ti kɔrɔ jenni.

Ye yaa kaa wele jenge, eɛn fɔ, ye se kaa yaan;

²⁷ *katugu ki leele mbele yɛɛn, pe kotoro ti ŋgban pe na.*

Pè pe nungbogolo ke tɔn,

ma pe yengele ke tɔn,

janɔ paga kaa yaan pe yengele ke ni,

paga kaa nuru pe nungbogolo ke ni,

paga si kaa kagala kɔrɔ jenni wa pe kotogo na.

Paga ka ta mbe kanngɔ mbe pan

mi Yenɲele na kɔrɔgɔ mbe ta mbe pe sagala.»†

²⁸ A Pɔli wi sho naa fɔ: «Ki kala na, ye daga mbege jen fɔ showɔ senre nda ti yiri wa Yenɲele li yeri, ti torogo mbele pe woro Zhufuye pe kan fun. Poro wo na, pe yaa kari logo.»

²⁹ [Naa Pɔli wila kaa ki senre ti yo ma, a Zhufuye pe nɛɛ kee na kendige woo pe yɛɛ ni ŋgbanga.]

³⁰ Pɔli wila yegele shyen poni koro pye wa go ŋga wila lɛ naga sara ki ni. Mbele fuun pàa pye na paan naa shari, wila pye na pe yaara woo.

³¹ Wila pye na Yenɲele li wunluwo wogo ki yuun, ma kotogo ta na leele pe nari Zhezu Kirisi wi senre ti ni, lere pyo wo sila wi yege kɔn.

† 28:27 28.26-27: Eza 6.9,10

Sewɛ ɲa Pɔli wila torogo JORMU ca tagafenne pe yeri Sewɛ wi nawa senre

Ki sewɛ ɲa Pɔli wo wila wi yonlogo. Pɔli wila pye Zhufuye woo. Pa paa wi se wa Tarisi ca, wa Siri tara. Eɛn fo pa paa wi koro wa Zheruzalemu ca; pa wila Yennele senre ti kara wa. Wila pye ma bala wa Zhufuye kalege kono li ni fo jenge. Pɔli wila pye na tagafenne kongbanmbala pe jolo, eɛn fo we Fo Zhezu wila wi yee naga wi na, ma suu yeri jango wi pye pitunɲo wa mbele pe woro Zhufuye pe sogowo. Ki pye ma, Pɔli wila saa Sentanra ti yari wa Jormu wunluwo tara ti legere ni.

Sanga ɲa ni Pɔli wila pye naga sewɛ ɲa wi yonlogi, wila pye wa Korenti ca. Wila pye na jaa mbe tangala la pye mbe kari wa Zheruzalemu ca, konaa wa Jormu ca. Ki pye ma, a wi si sewɛ yonlogo maa torogo wa Jormu ca tagafenne pe yeri, maga yo pe kan ma yo wi yaa kari wa pe yeri mbe nagawa kan pe yeri konaa mbe fanɲga kan pe yeri.

Jormu sewɛ wi yen ma kon ma yiri konsara taanri. Wa konsaga kongbanɲga ki ni (1-8), Pɔli wi yen na Sentanra ti yege yuun naga nari fo Zhufuye o, mbele pe woro Zhufuye o, we ni fuun we kapege pye Yennele li yege na; Yennele li yen nangbanwa ni we ni fuun we ni (1.18-3.20). Eɛn fo Zhezu Kirisi we, wo ɲa wii kapege kpe pye wi fanɲga na, wi kunwo pi we kapere ti laga we na, ma we sho. Ki kala na, mbele fuun pe taga wi na, Yennele li yen na pe jate lesinmbele (3.21-5.21). Pɔli wi yen naga nari naga finligi fo Yennele li lasiri wi yen ma yon, eɛn fo ki fanɲga woro we ni we ya waa tanri wi na. Ko kala ki ti Yennele li we yinriwe ta, mali Yinnekpoyi li torogo li pan li we saga, jango we pye Yennele li piile (6-8).

Wa sewɛ wi konsaga shyen wogo ki ni (9-11), Pɔli wi yen na para Zhufuye legere wogo na, mbele pee yenle mbe pe yee kan Zhezu wi yeri. Ali na paga je Zhezu wi na, Yennele lo na, lii je senwee piile pe na.

Wa sewɛ wi konsaga taanri wogo ki ni (12.1-15.13), Pɔli wi yen na nagawa kaan tagafenne pe yeri yege ɲa na pe daga mbaa ki piin, jango mbele pe woro tagafenne pe ta pege jen fo tagafenne poro na, pe pe yee kan Zhezu wi yeri kaselege na. Nga ki yen kaghogo yon ma we ko ki yen fo ma lewee yenle woon ndanla.

Wa sewɛ wi kosaga, Pɔli wi yen na sharaga kaan wi wenne pe legere yeri (15.14-16.27).

Sewɛ wi yen ma koonlo yege ɲa na

Poli wila Zhezu Sentanra ti yari 1.1-17

Senwee wi jori mbe showo pi ta 1.18-3.20

Kono na Yennele li tege mbe showo pi kan 3.21-4.25

Yinwefonɲgo ki ma ta Kirisi wo fanɲga na 5.1-8.39

Nga Yennele li gbegele Izirayeli woolo pe mege ni 9.1-11.36

Tagafenne pe tangalomo pi daga mbe pye yege ɲa na 12.1-15.13

Sewɛ wi kosaga senre konaa sharaga pungo wogo 15.14-16.27

POLI WILA ZHEZU SENTANRA TI YARI

1.1-17

*Poli wila sewɛ wi torogo leele
mbele kan pe sharaga ye*

¹ Mi Pɔli ɲa Zhezu Kirisi wi tunmbyee, Yennele lilan yeri mbe pye pitunɲo, mala wo mbaa li Sentanra ti yari.

² Ki Sentanra re, Yennele laa ti yon folo kon faa wa li senre sewɛ kpoyi wi ni, mee ti le wa li yon senre yofenne pe yon paa ti yuun.

³ Ki Sentanra ti yen na para li Pinambyo wo senre na, we Fo Zhezu Kirisi we. Mboo ta paa wi se senwee pyo, wila pye wunlunana Davidi wo setirige pyo.

⁴ Eɛn fo, mbe yala Yinnekpoyi li fanɲga ki ni, Yennele ligi naga yawa ni ma yo wi yen li Pinambyo, naa wila yen ma yiri wa kuulo pe sogowo we.

⁵ Wo fanɲga na Yennele li yinne kan na yeri mala pye pitunɲo Kirisi wi gbogowo pi kala na, jango cengele sanɲgala ke ni fuun ke ni, mbaa leele pe piin paa tari wi na paa wi gbogo.

⁶ Yoro mbele ye yen wa Jormu ca, yoro fun ye yen ki leele pe ni, yoro mbele Yennele li yeri ye pye Zhezu Kirisi wi woolo we.

⁷ Muwi mi yen naga sewɛ ɲa wi torogi yoro mbele wa Jormu ye kan, yoro mbele ye yen ma Yennele li ndanla, a li ye yeri ye pye li woolo kpoyi we. We To Yennele lo naa we Fo Zhezu Kirisi wi ni pe yinne naa yeyinɲge kan ye yeri.

*Poli wila pye naga jaa mbe kari
sa Jormu ca keretiyenye pe yan*

⁸ Ki kongbanɲga, mi yen naa Yennele li shari Zhezu Kirisi wi fanɲga na ye ni fuun ye kan, katugu pe yen na ye tagawa pi senre yuun dunruya wi lagapyew ki ni.

⁹ Yennele ligi jen ma yo nga mila yuun ki yen kaselege. Lo mi yen na tunɲgo piin li kan na kotogo ki ni fuun ki ni, na Sentanra nda ti yen na para li Pinambyo wi kannɲgolo ti yari. Ligi jen ma yo sanga

o sanga mi kaa yenri, mi maa nawa tuun ye na.

¹⁰ Mi yen na Yenŋele li yenri, fɔ na kaa pye ki yen li nandanwa kala, li kono li yenge na kan mbe kari wa ye yeri.

¹¹ Katugu mi yen naga jaa jate mbe ye yan, jango mbe Yinnekpoyi li yarikanga ka kan ye yeri, ye ta ye fanŋga ta.

¹² Ko koro wo yen fɔ mila ki jaa mbe pye wa ye sogowa, we kotogo ta ja, ye tagawa pi kotogo kan na yeri, na woo pi kotogo kan ye yeri.

¹³ Sefenne mi yen na jaa yege jen fɔ wagati legerɛ na migi lagaja mbe kari wa ye yeri mbe sa ye yan, jango mbe leele pele ta Kirisi wi kan wa ye sogowa, paa yege ŋga na mi pele ta wa cengele sanŋgala ke sogowa we. Eɛn fɔ, kagala kɛle na yege kon, mii ya mbege pye, ali ma pan ma gbon nala.

¹⁴ Na tunngo yi mbaa kee leele pe ni fuun pe koroŋo, mbaa kee cagboro fenne poro naa kapire fenne pe koroŋo, naa sewe jenfenne poro naa sewe mbajeɛnle pe koroŋo.

¹⁵ Ki kala na, ki la yen na na jenge mbe sa Sentanra ti yo yoro fun ye kan, yoro mbele ye yen wa Ɔromu we.

Sentanra ti yen yawa ni

¹⁶ Katugu mi woro na fere taa mbaa Sentanra ti yari. Ti yen Yenŋele li yawa mbe mbele fuun pɛ taga Zhezu wi na pe sho. Ki kongbanŋga Zhufuye poro ghen, ko punŋo na, mbele fuun pe woro Zhufuye pe ni.

¹⁷ Sentanra ti yen naga nari paa yege ŋga na Yenŋele li yen na leele pe piin lesinmbele li yee yege na we. Ki ma ta wa tagawa po nunŋba ni, mbege le wa ki lesaga ki na fɔ sa gbon wa ki kosaga ki na, paa yege ŋga na Yenŋele senre sewe wi yen naga yuun fɔ: «*Lesinŋe wi yaa ka yinwege ta wi tagawa pi fanŋga na.*»†

SENWEE WI JORI MBE SHOWO PI TA

1.18-3.20

Leele pe kapege pyewe we

¹⁸ Yenŋele li yen nali nangbanwa pi nari na yinrigi wa naayeri leele mbele pe woro na fye li yege, naa mbele paa kambasinŋge ki ni fuun ki piin pe kala na. Pe kapyere tijangara ti kala na, pe ma kaselege ki yege ton, kiga ka ta mbe jen;

¹⁹ katugu ŋga ki mbe ya jen Yenŋele li kanngolo, ki yen ma filige pe kan. Yenŋele lo kpaw ligi naga maga filige pe kan.

²⁰ Male Yenŋele li dunruya wi da, li katiyongolo ngele leele pe woro na yaan yenle ni, ko koro wo yen li yawa mbakoo

naa li cenlomo pi ni, leele pe yen nari yaan wa yaara nda Yenŋele li gbegele to ni. Ki kala na, tanga woro pe yeri.

²¹ Pɛ Yenŋele li jen, eɛn fɔ, pe woro nali gbogo mbaa li shari paa yege ŋga na ki daga paa ki piin Yenŋele li kan. Eɛn fɔ, pe jaterɛ wi kanŋga ma pye go fu, a pe tijinliwe fu kotoŋo ti kanŋga ma wo pe na.

²² Paa pe yee jate pe yen tijinliwe fenne, ma si yala pe yen lembire.

²³ Yenŋele na gbogowo pi yen li woo, lo na li se ku, naa pe mbaa li gbogo, a pɛ si yaara yanlere ta te, a ti senwee wi le, wo ŋa wi yen kufo, naa sannjere ti ni, naa wonggaala mbele pe yen tooŋo tijere tijere ni pe ni, naa nda ti maa fulolo lara na ti ni, neɛ to gbogo.

²⁴ Ki kala na, Yenŋele li pe yaga, a paa fyoŋgo kapyere piin ma yala jogo kagala ngele ke wa pe kotogo na ke ni, fɔ a paa ferembandawa kapyere piin pe yee ni pe wire ti ni.

²⁵ Pɛ Yenŋele li kaselege senre ti kanŋga mari pye yagbolo. Yaara nda Yenŋele li da to paa gbogo na tunngo piin ti kan, lo na li yen Dafɔ ma lo yaga wa. Lo li daga mbaa sonni fɔ sanga pyew. Anmiina.

²⁶ Ki kala na, Yenŋele li pe yaga, a ferembandawa kagala ke la na pe taa. Kala na Yenŋele li gbegele nana naa jele pe kan, a pe jeele jate pɛli kanŋga na ŋga kii yala ko piin.

²⁷ Ki pyelomo nunŋba pi na, nambala fun pe woro na jaa mbaa jeele kala piin jeele pe ni. Mbaa sinle pe nambala yeenle pe ni, a ko la na pe taa fɔ jenge. A nambala paa ferembandawa kapyere piin pe yee ni fɔ na jologo taa, ŋga ki daga pe ni, naa pɛ laga Yenŋele li na we.

²⁸ Naa pɛ je pe woro na jaa mbe Yenŋele li jen, ki kala na, Yenŋele li pe yaga wa pe jaterɛ ŋa wi jogo wi ni, jango kagala ngele kee yala, paa kee piin.

²⁹ Pe yen na kambasinŋge cenle pyew ki piin, ma yin nambewe, naa yegembatinwe, naa nambere, naa yenjara ni. Pe maa leele kuun, na wiin, na tijinliwe pee piin. Pe yen jogo pege naa yolegere ni.

³⁰ Pe yen leele mege jogofenne. Yenŋele li yen ma pe mben. Paa la fere taa, pe yen yee nagawa naa yee gbogowo ni. Pe maa tipere ta fonndo nogo koon mbaa piin. Paa la pe teele pe senre ti nuru.

³¹ Tijinliwe woro pe ni. Paa yon folo kon mbeli yon fili. Pe yen lengbaanla naa yewagafenne.

³² Pɛ Yenŋele li kiti kongɔ ki jen fɔ jenge, maga jen ma yo mbele paa tanri ko tangalomo mba po na, poro daga mbe ku. Ma si yala, pɛ koro naga kapyere cenle ti

† 1:17 1:17: Aba 2.4

piin suyi. Mbe taga wa ko na naa, mbele paa ti piin, a pe kala li pe ndanla fun.

2

¹ Ki kala na, mboro na fuun maa sanmbala pe jeregi, tanga woro ma yeri; katugu na ma kaa sanmbala pe jeregi mbe sila ki kagala nungba ke piin, kona mboro jate maa kiti jaan ma yee na.

² Wege jen ma yo mbele pe maa ki kagala cenle ke piin, Yennele li yaa kiti kon pe na mbe yala kaselege ki ni.

³ Mboro na maa mbele pe yen naga kagala ke piin pe jeregi, ma si yala, mboro fun ma yen na ke piin, maa ki jate ma yaa sho Yennele li kiti kongo ki ni wi le?

⁴ Yennele li kajenge pyewe gbao, naa kagala ngele li maa kunni li yee ni, naa li kala yagawa, to nda ti se jen mbe ko, maa ti jate ti woro yaraga ka wi le? Ma sigi jen mbe yo Yennele li kajenge pyege ki mbe ya mboon kan mo kapere ti jen mari yaga wi le?

⁵ Een fo, naa ma kotogo ki yen na ngban, ma si woro na jaa mboon nawa pi kannga, ki kala na, ma yen na jologo gbenge teri noo yee singi, pilige nga ni Yennele li yaa ka li kiti sinje wi kon, mbeli nangbanwa pi naga we.

⁶ Yennele li yaa ka lere nungba nungba pyew wi sara mbe yala wi kapyege ki ni.

⁷ Mbele ka koro mbaa kajenge piin papaga ni, mbaa gbogowo naa sonmo, naa wire nda ti se fongo ti lagajaa, Yennele li yaa ka yinwege mbakogo ki kan pe yeri.

⁸ Een fo, mbele pe maa kendige woo, ma je kaselege ki na, ma yenle kambasinngge ki na, li nangbanwa naa li kayanga ki yaa ka poro ta.

⁹ Mbele fuun pe maa tipege piin, pe yaa ka jologo naa yewerege ta, ki kongbannga Zhufuye poro gben, ko pungo na, mbele fuun pe woro Zhufuye pe ni.

¹⁰ Een fo, Yennele li yaa ka gbogowo, naa sonmo, naa yeyinngge kan mbele fuun paa kajenge piin pe yeri, ki kongbannga Zhufuye poro gben, ko pungo na, mbele pe woro Zhufuye pe ni;

¹¹ katugu Yennele laa lere wo lere ni.

¹² Mbele fuun paa kapege ki piin ma pye pee Moyisi lasiri wi jen, pe yaa ka ye jologo ki lasiri wi fu na. Mbele fuun pe nee kapege ki piin maga ta pe lasiri wi jen, kiti yaa ka kon pe na mbe yala ki lasiri wi ni.

¹³ Mbele pe maa lasiri senre ti nuru ko ce, poro ma pe yen ma sin Yennele li yege na, een fo, mbele pe maa tanri ti na poro li yaa kaa jate lesinmbele.

¹⁴ Cengele sangala woolo poro na, poro mbele lasiri wi woro pe yeri, na pe kaa

tanri mbaa yala nga lasiri wi yo ki ni pe ye, kona ki cen pe pye lasiri pe yee kan, ali maga ta lasiri wi woro pe yeri o.

¹⁵ Pe maa ki nari ma yo nga lasiri wila yuun ma yo kila piin, ki yen wa pe kotogo na. Pe nawa jaterere wi maa ki wogo ki nari fun. Wagati wa ni, pe jaterere wi maa pe jeregi, nakoma wagati wa ni, wi maa tanga kaan pe yeri.

¹⁶ Pa ki yaa ka naga ma, na Yennele liga ka leele pe kagala ngele ke yen ma lara wa pe yinwege ki ni ke kiti wi kon Zhezu Kirisi wi kee pilige nga ni, mbe yala Sentanra nda mila yuun ti ni.

*Zhufu jenne wo
naa Moyisi lasiri wi ni*

¹⁷ Een fo, mboro na maa ma yee yinri Zhufuye woo, mo jiggi wi taga lasiri wi na, noo yee gbogo ma Yennele li kala na.

¹⁸ Ma Yennele li nandanwa kala li jen. Poon naga lasiri wi ni, a ma nga ki yen jenge ki jen maga wo.

¹⁹ Maa ki sonri na yen mbele pe yen fyoonlo Yennele kono li kanngolo pe yee sinfo, ma pye paa yanwa yen mbele pe yen wa wowa pi ni pe kan.

²⁰ Ma yo ma yen lembire ti jiligefo naa piile pe nagafo, katugu ma kajenne jembe naa kaselege ki ni fuun ki ta wa lasiri wi ni.

²¹ Mboro we, mboro na maa sanmbala pe nari, mboro jate ma woro noo yee nari wi le? Mboro na maa Yennele senre ti yuun ma yo paga kaa yuun, a mboro nee yuun!

²² Mboro na ma yo paga kaa keenre piin, a mboro nee ti piin! Mboro na yarisunndo toon mben, a mboro nee ti gbogosara yaara to lee!

²³ Mboro na maa ma yee gbogo, naa ma lasiri wi ta ki kala na, a mboro nee lasiri wi jogo na Yennele li tifaga!

²⁴ Ko Yennele senre sewe wi yen na yuun ma yo fo: «Yoro Zhufuye ye kala na, cengele sangala ke yen na Yennele li mege ki jogo.»[†]

²⁵ Na ma kaa tanri lasiri wi na, pa kenrekenre wi ma pye tonli ni ma yeri. Een fo, na ma kaa lasiri wi jogo, kona ki ma cen ndee ma sila kenrekenre.

²⁶ Lere na wii kenrekenre na wi kaa tanri lasiri kongolo ke na, pa Yennele li se la wi jate ndee wi kenrekenre wi le?

²⁷ Lere na wii kenrekenre wire to na, nee tanri na yala lasiri wi ni, wi yaa ka kiti kon ma na, mboro na maa lasiri wi jogo we, ali maga ta lasiri wi yen ma yonlogo ma kan ma yeri, a ma kenrekenre o.

²⁸ Na wi yen Zhufuye woo yee yanwa po na, wo ma wi yen Zhufu jenne we.

[†] 2:24 2:24: Eza 52.5

Kenrekenre jenne we, wo ma na wi ma pye wire ti na.

²⁹ Een fo, Zhufu jenne we, wo wi yen na wi ma pye Zhufu wa wi nawa, wi kotogo ki ma pye ma sin Yennele li yege na. Yennele li Yinnekpoyi lo li ma ko tunngo ko pye, ko woro lasiri na wi yonlogo wo tunngo. Ki Zhufu jenne we, Yennele lo li maa wi sonni, leele poro ma.

3

¹ Ki pye ma, Zhufuye pe mbonro go ko yen kikiin? Kenrekenre wi kayongo ko yen kikiin?

² Wi kayongo ki gbogo yege ki ni fuun ki na. Ki kongbannaga, Yennele laa li senre ti telege Zhufuye poro na.

³ Wee yo mele san? Ki kaa pye wa pe ni, pele sila taga Yennele li na, ko mbe ya ti Yennele li je li yo li se pye senre nungba yofa le?

⁴ Ayoo de. Ki daga leele pege jen fo Yennele li yen kaselege yofa, a leele pe ni fuun pe pye yagboyoolo, paa yege nga na ki yen ma yonlogo ma yo fo:

Ki daga pege jen pe yo ma yen sinne wa ma senyoro ti ni.

Na paga si kiti kon ma na, ma tanga ta.†

⁵ Een fo, na kaa pye kapege nga waa piin ko ki yen naga nari ma yo Yennele li yen ma sin, wee yo mele? Na Yennele liga woro mbele waa kapere ti piin we le jologo, ko mbe pye li woro ma sin le? Mila para na yala senwee piile paralomo po ni.

⁶ Ki woro ma. Katugu ki pye Yennele li woro ma sin, li jen na kiti kon dunruya woolo pe na mele?

⁷ Na kaa pye na yagbogowo pi ni, mi yen na Yennele li kaselege ki nari naga finligi na kee yege, konaa nali gbogo, yingi na kiti mbe si kon na na fo mi yen kapere pyefa?

⁸ Naga yen ma, yingi na wee si daga mbe yo fo: «Ye ti waa tipege piin, jango kajenge mbaa yinrigi wa ki ni?» Leele pele yen nala mege ki jogo ma yo pa mila yuun ma. Ki leele ki yen ma sin pe pe le jologo.

Lere wo wa woro wa ma sin

⁹ Ki yen mele san? Woro mbele Zhufuye, we mbonro leele sanmbala pe na le? Ayoo de! Migi naga mako ma yo Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye pe yen wa kapere ti kulowo pi ni.

¹⁰ Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

Lere wo wa woro wa na wi yen sinne, ali nungba san.†

¹¹ *Lere wo wa woro wa ma jilige.*

Lere wo wa woro wa na Yennele li lagajaa.

Pe ni fuun pe pungo, pe pinle ma jago.

¹² *Lere wo wa woro wa na wi yen na kajenge piin, ali nungba san.†*

¹³ *Senre nda ti maa yinrigi wa pe yagbotiire ti ni, ti yen ma tisaw paa fanga yen, nga ki yen ma yenge.*

Pe ma pe ngayinninge ke tegge na leele lele. Pe yon senre ti yen paa woggo shonro yen.†

¹⁴ *Danga senre naa senpenre ti yen wa pe yon.†*

¹⁵ *Pe yongolo ke wege legbogo ki na.*

¹⁶ *Tongowo naa jogowo po pi yen wa pe torosara ti ni.*

¹⁷ *Pee yeyingge konc li jen.†*

¹⁸ *Pe maa pe yinwege ki piin, paa la fye Yennele li yege.†*

¹⁹ Wège jen ma yo nga fuun lasiri wi yen na yuun, wi yen naga yuun mbele pe yen wa lasiri konc li ni poro kan, jango leele pe ni fuun pe yon ki ton paga ka ya kaferege kan, Yennele li kiti wi to dunruya woolo pe ni fuun pe na.

²⁰ Ki kala na, lere wo wa se ka pye lesinnye Yennele li yege na, naa wila nga lasiri wila yuun ki piin ko kala na; katugu lasiri wo ma lere wi kan wi maga jen ma yo wi kapege pye.

KONC NA YENNELE LI TEGE MBE SHOWO PI KAN

3.21-4.25

Yennele li ma lere wi sho

yege nga na ki nga

²¹ Een fo yingo, Yennele li yen naga nari we na paa yege nga na li yen na we piin lesinmbele li yee yege na we, lasiri wo ma wigi wogo ki pye. Lasiri wo naa Yennele yon senre yofenne pe ni, paa para ki wogo ki na.

²² Yennele li maa leele pe piin lesinmbele li yee yege na, naa pe taga Zhezu Kirisi wi na we. Mbele fuun paa tari Kirisi wi na, li yen naga piin pe kan ma,

²³ katugu lii wa wo wa ni, leele pe ni fuun pe kapege pye, pe ni fuun pe Yennele li gbogowo pi la.

²⁴ Een fo, Yennele li yinne pi kala na, li yen na pe piin lesinmbele waga, Zhezu Kirisi na wi yen na pe go shoo wi fannaga na.

²⁵ Yennele laa wi wo saraga, jango wi kunwo pi kala na, wi pye kapere ti kala yagafa leele pe na, mbele paa tari wi na we. Yennele li ko pye ma, maga naga fo li yen ma sin; katugu kapere nda leele paa pye faa, laa ti kun li yee ni, li sila ti kayanga wo pe ni.

²⁶ Een fo, wagati na wi ni, li yen naga nari paa yege nga na li yen na leele pe piin

† 3:4 3:4: Yuuro 51.6 † 3:10 3:10: Yofa 7.20 † 3:12 3:11-12: Yuuro 14.1-3 † 3:13 3:13: Yuuro 5.10; Zhere 9.3,5; Yuuro 140.4 † 3:14 3:14: Yuuro 10.7 † 3:17 3:15-17: Eza 59.7-8; Yomi 1.16 † 3:18 3:18: Yuuro 36.2

lesinmbele we; katugu li yen ma sin, n̄e mbele fuun paa tari Zhezu wi na pe piin lesinmbele.

²⁷ Tanga yen leele pe yeri paa pe yee gbogo naa le? Ayoo, ali nungba san ko woro wa. Yingi na? Nga lasiri wila yuun, pe yen na tanri ki na ko kala na le? Ayoo de. Ēen f̄o, p̄e taga Kirisi wi na ko k̄i ti.

²⁸ Katugu we yen naga jate ma yo lere wi ma pye lesin̄e Yen̄jele li yeḡe na, naa wi taga Kirisi wi na ko kala na, ēen f̄o, k̄i c̄en nd̄e naa wila tanri nga lasiri wila yuun ki na ko k̄i ma ti.

²⁹ Nakoma Yen̄jele li yen Zhufuye poro nungba wolo le? Li woro cengele san̄gala ke Yen̄jele fun wi le? Kaselege ko na, li yen cengele san̄gala ke Yen̄jele fun.

³⁰ Ki kaa pye Yen̄jele nungba li yen wa, li yaa Zhufuye pe pye lesinmbele pe tagawa po kala na, mbe cengele san̄gala ke pye lesinmbele ke tagawa pi kala na fun.

³¹ Ko ki naga ma yo we yen na lasiri wi jaan tagawa pi kala na le? Ayoo de, w̄ege jen ma yo wi kayongo ki gbogo.

4

*Yeḡe nagawa mba pi naga
Abirahamu wi kan̄ngolo*

¹ Ki pye ma, yingi we yaa yo we tele Abirahamu wi wogo na senwee cenlemo pi kan̄ngolo? Yingi yaraga wila ta?

² Nd̄e ki pye Abirahamu wila pye lesin̄e Yen̄jele li yeḡe na kapyere nda wila pye to kala na, wi mbaa ya mbaa wi yee gbogo. Ēen f̄o, Yen̄jele li yeḡe na, ki sila pye ma.

³ Ma jen Yen̄jele sen̄re sewe wi yen naga yuun ma yo f̄o: «Abirahamu wila taga Yen̄jele li na, a li n̄e wi jate lesin̄e wi tagawa pi kala na.»†

⁴ Ma si yala, lere na wi maa tun̄ngo piin, wi ma sara ta. Ki sara paa laa jate wi kan ki f̄o wi yeri paa yarikanga yen, wi maa jate wi daga wi ni win.

⁵ Lere na wii kee kan wi tun̄ngo pyege ko na, ēen f̄o, wi ma taga Yen̄jele na li ma kapege pyefo wi pye lesin̄e li na, Yen̄jele li yaa ki f̄o wi pye lesin̄e wi tagawa pi kala na.

⁶ Ki pyelomo nungba pi na, lere na Yen̄jele li maa jate lesin̄e, mbege ta kapyere nda wila piin to fan̄nga ma, ferewe mba ki f̄o wi yaa ta, Davidi la para pi sen̄re na ma yo f̄o:

⁷ *Mbele Yen̄jele li pe kajogoro ti kala yaga pe na,
ma pe kapere ti laga pe na, ferewe yen pe woo!*

⁸ *Lere na we F̄o wi woro naa kapege ki jate wi go na naa, ferewe yen wi woo!*†

⁹ Ki ferewe pi yen mbele p̄e kenrekenre poro nungba woo le? Mbele pee kenrekenre pi woro poro fun pe woo wi le? Koyi nga w̄e yo mako ma yo f̄o: «Yen̄jele laa Abirahamu wi jate lesin̄e wi tagawa pi kala na.»

¹⁰ Ki wogo kila pye wagati wiwiin? Kila pye ma yala Abirahamu wi kenrekenre mako lee wi fa kenrekenre ghen? Ayoo de, ki sila pye mbe yala wi kenrekenre mako, ēen f̄o, kila pye ma yala wi fa kenrekenre ghen.

¹¹ Abirahamu wila kaa kenrekenre wi ta pun̄go na paa kac̄en yen. Wila pye tegere naga nari f̄o Yen̄jele laa wi jate paa lesin̄e yen wi tagawa pi kala na. Kila yala wi fa kenrekenre ghen. Ki pye ma, mbele fuun p̄e taga Yen̄jele li na maga ta pee kenrekenre, Abirahamu wi yen pe to. A Yen̄jele laa pe jate paa lesinmbele yen.

¹² Mbele p̄e kenrekenre, wi yen pe to fun, poro mbele pee ki da kenrekenre wo nungba na we. Ēen f̄o, a paa tanri tagawa kono li na paa we to Abirahamu wi yen, wo na wila taga Yen̄jele li na, na wi fa kenrekenre ghen we.

*Abirahamu wila Yen̄jele li yon folo
li ta wi tagawa po kala na*

¹³ Yen̄jele laa yon folo kon Abirahamu naa wi setirige piile pe yeri ma yo pe yaa ka tara ti ta paa korogo yen. Ki yon folo li sila kon, katugu Abirahamu wila pye na tanri lasiri wi na, ēen f̄o, katugu Yen̄jele laa wi jate paa lesin̄e yen, wi tagawa pi kala na.

¹⁴ Nd̄e ki pye mbele pe yen na tanri lasiri wi na, poro nungba pe jen naga korogo ki ta, anme mbe taga Zhezu wi na, ki jen na pye kayongo fu, yon folo na Yen̄jele li kon li jen na pye wagafe.

¹⁵ Katugu lasiri wo maa paan Yen̄jele li nangbanwa pi ni. Ēen f̄o, lasiri wi woro laga nga na, lasiri jogowo na pye wa fun.

¹⁶ Ki pye ma, Yen̄jele laa yon folo li kon tagawa po kala na, jango li pye yarikanga nga ki ma kan waga we, Abirahamu setirige piile pe ni fuun pe li ta. Mbele paa tanri lasiri wi na, liga ka pye poro nungba wolo, ēen f̄o, li pye mbele paa tari Yen̄jele li na pe wolo fun paa yeḡe nga na Abirahamu wila taga li na we. Wo wi yen we ni fuun we tele we,

¹⁷ paa yeḡe nga na Yen̄jele sen̄re sewe wi yen naga yuun ma yo f̄o: «M̄o tege ma pye cengele legere to.»† Yen̄jele na wila taga li na, li yeḡe na wi yen we to. Yen̄jele le, lo li maa yinwege ki kaan kuulo pe yeri,

† 4:3 4:3: Zhene 15.6

† 4:8 4:7-8: Yuuro 32.1-2

† 4:17 4:17: Zhene 17.5

na yaara nda ti sila pye laga faa ti piin ti maa yinrigi laga.

¹⁸ Ali maga ta jigi tagasaga sila pye kala na ni, Abirahamu wila taga Yennele li na maa jigi wi taga ki kala li na. A wi si pye kona cengele legere to, ma yala nga Yennele laa yo maa kan ki ni, fo: «*Pa ma setirige piile pe yaa ka lege ma.*»[†]

¹⁹ Wila ta paa yele cenme yen, een fo, wi tagawa mba wila taga Yennele li na pi sila kologo, naa wila pye na sonri wi wire ti na, nda tila pye nde ti ku mako we, naa wi jo Sara wi wogo ki na, wo na wila toro pisege na we.

²⁰ Wi tagawa pi sila ko, wi sila si sigi Yennele laa yon folo na kon wi yeri li na. Een fo, wi tagawa pila fannga kan wi yeri, a wila Yennele li gbogo.

²¹ Wila taga ki na jenge ma yo yaraga nga Yennele laa ki yon folo kon mbe kan wi yeri, yawa yen li ni ligi pye ligi yon fili.

²² Ko ki ti naa Abirahamu wila taga Yennele li na, *laa wi jate paa lesinje yen.*

²³ Een fo, senre nda ti yen ma yonlogo ma yo fo: «*Laa wi jate paa lesinje yen*»[†] tii yonlogo wo nungba mege ni.

²⁴ Tila yonlogo woro fun we kala na, woro mbele we daga mbaa jate paa lesinmbele yen we. Woro mbele we taga Yennele li na, lo na laa we fo Zhezu wi yen maa yirige wa kunwo pi ni we.

²⁵ Yennele laa wi kan, a wi ku we kapere ti kala na, a li suu yen maa yirige wa kunwo pi ni mbe we pye lesinmbele li yee yege na.

YINWEPONNGO KI MA TA KIRISI WO FANNGA NA

5

5-8

We yen yeyinje na Yennele li ni

¹ Ki pye ma, Yennele li we pye lesinmbele li yee yege na, naa we taga Zhezu wi na ki kala na. Yinggo we yen yeyinje na li ni we fo Zhezu Kirisi wi fannga na.

² Zhezu wi fannga na, naa we taga wi na ki kala na, we ya ma fulu Yennele li yinne pi tanla, po mba we yen wa pi ni yinggo we. Nga ki yen na nayinne kaan we yeri, ko ki yen jigi na we ta mbe we tasaga ta wa Yennele li gbogogo pi ni we.

³ Ko nungba ma, een fo, we yen na yogori yere wa we jologo kagala ke ni; katugu wege jen ma yo jologo ki ma lere wi kan wi maa kala kunni wi yee ni.

⁴ Mbe kala kun yee ni, ko ma lere wi kan wi ma fannga ta wamawelewe pi na, wamawelewe po ma jigi tagasaga kan lere wi yeri.

⁵ Ki jigi tagasaga kila lere pungo, katugu Yennele lili ndanlawa pi le wa we kotooro na Yinnekpoyi na li kan we yeri lo fannga na.

⁶ Sanga na ni waa pye fannga fu, a Kirisi wi si ku lepeepe pe kan, wagati na Yennele laa kon wi ni.

⁷ Ki yen ma ngban wa mbe yenle wi ku lesinje kala na. Kana lere wa mbe kotogo ta mbe ku lejenje wa kala na.

⁸ Een fo, we yen ma Yennele li ndanla yege nga na, pa ligi naga we na yeen we, naa waa pye kapere pyefenne bere, a Kirisi wi ku we kan.

⁹ Wi kasanwa pi fannga na, we pye lesinmbele li yege na. Ki pye ma, wi yaa ka we sho Yennele li nangbanwa pi ni.

¹⁰ Waa pye Yennele li juguye, een fo, li tanwa ja we ni li Pinambyo wi kunwo pi fannga na. Li kaa tanwa le we ni mako, we yaa sho kaselege li Pinambyo wi yinwege ki fannga na.

¹¹ Ko nungba ma, een fo, we yen na yogori jenge mbe we ta Yennele li ni, we fo Zhezu Kirisi wi fannga na. Wo wi we kan, a we tanwa ta Yennele li ni yinggo.

*Adama naa Kirisi pe kapyege
ki gbon lelegere na*

¹² Kapege ki ye laga dunruya wi ni lere nungba kala na, wowi na Adama we. A kapege ki si pan kunwo pi ni. Ki pye ma, kunwo pi gbon leele pe ni fuun pe na, katugu pe ni fuun pe kapege pye.

¹³ Sanga na ni Yennele li fa lasiri wi kan Moyisi wi yeri, kapege kila pye laga dunruya wi ni mako, een fo, naa lasiri wi sila pye laga ghen, ki kala na, Yennele li sila pye na kapege ki jate.

¹⁴ Ma si yala, maga le wa Adama wagati wi na ma pan ma gbon Moyisi wagati wi na, kunwo pi fannga ta leele pe na, ali mbele pe sila kapege pye paa Adama wi yen, wo na wila Yennele li senyoro ti ke we. Na wi mbaa pan, Adama wo wila pye wi yanlee we.

¹⁵ Een fo, Adama wi kajoggo ko se ya taanla yarikanga nga Yennele li ma kan waga ko ni. Ki yen kaselege fo lelegere ku ki lere nungba wi kajoggo ki kala na. Een fo, Yennele li yinne pi gbogo ma we, yarikanga nga li kan waga lelegere yeri lere nungba fannga na, wo na wi yen Zhezu Kirisi we, ki yen kagbogo naa ma we.

¹⁶ Yennele li yarikanga ki tulugo ki yen ki ye ki lere nungba wi kapege ki ni. Ki lere nungba wi kapege ko kigi kan kiti to leele pe na, ma jologo kan pe yeri. Ma si yala, kajogoro legere pyengolo, yarikanga

[†] 4:18 4:18: Zhen 15.5 [†] 4:23 4:23: Zhen 15.6

nga Yennele li kan waga, ki leele pe kan pe pye lesinmbele Yennele li yege na.

¹⁷ Ki yen kaselege fo lere nungba kapege ko ki ti kunwo pi fannga ta leele pe na ki lere nungba wi kala na. Een fo, Zhezu Kirisi nungba wi fannga na, we yarilegere ta tiyongo. Mbele fuun paa Yennele li yinne gbɔɔ pi taa, naa li yarikanga nga ki yen kasingge wogo ki ni, pe yaa ka yinwege ta mbaa wunluwo piin Kirisi wi kala na.

¹⁸ Ki pye ma, yege nga na Adama nungba wi kajoggo ki leele pe ni fuun pe pye ma pe le jologo, ki pyelomo nungba pi na, Zhezu Kirisi nungba wi kasingge ki leele pe ni fuun pe sho Yennele li kiti konggo ki ni, ma yinwege kan pe yeri.

¹⁹ Yege nga na lere nungba wila Yennele li senre ti ke, a ki lelegere pye kapere pyefenne, ki pyelomo nungba pi na, lere nungba wi senre logowo pi kala na, lelegere yaa pye lesinmbele Yennele li yege na.

²⁰ Lasiri paa wi kan jango leele pege jen fo kajoggo ti yen na lege. Een fo, kapere ti lege laga nga na, Yennele li yinne pi gbogo wama naa jenge ma we.

²¹ Ki pye ma, yege nga na kapege ki fannga ta kunwo pi kala na, ki pyelomo nungba pi na, Yennele li yinne pi fannga ta kasingge ki kala na mbe yinwege mbakoggo kan we yeri, we Fo Zhezu Kirisi wi fannga na.

6

*Wè ku kapege ki yeri
ma yinwege ta Kirisi wi fannga na*

¹ We yaa yo mele san? We daga mbe koro mbaa kapege ki piin, jango Yennele li yinne pila gbogo pila kee le?

² Ayoo de. Wè ku kapege† ko yeri, mele wee koro waa kapege ki piin naa?

³ Ye sigi jen mbe yo woro mbele waa batize mbe pye nungba Zhezu Kirisi wi ni, waa batize ma pye nungba wi ni wa wi kunwo pi ni wi le?

⁴ Wa we batemu pyege ki ni, paa we le wi ni ja, we ta we pye ndee we pinle ma ku wi ni ja; jango yege nga na Kirisi wila yen ma yiri wa kunwo pi ni we To wi yawa gbɔɔ pi fannga na, woro fun waa tanri yinwefonggo na ma.

⁵ Katugu na kaa pye we pye nungba wi ni wa wi kulomo pi ni, pa we yaa ka pye nungba wi ni ma fun mbe yen mbe yiri wa kunwo pi ni paa wi yen.

⁶ Ye ti wege jen we yo fo: Waa pye lere na cenle faa, pe wo kan wa tiparaga ki na Kirisi wi ni ja, jango ki kapere wire ti

fannga ki ko ki wo wa, waga ka pye naa kapege ki kulolo.

⁷ Katugu na ka ku wo ma sho kapege ki ni.

⁸ Na kaa pye we pinle ma ku Kirisi wi ni ja, we taga ki na ma yo we yaa ka pye yinwege na wi ni ja fun.

⁹ Wège jen ma yo naa Kirisi wi kaa yen ma yiri wa kunwo pi ni, wi se ka ku naa fyew, kunwo pi se fannga ta wi na naa.

¹⁰ Kunwo mba wi ku, wi ku kusaga nungba pe, ma fannga ta kapege ki na. Een fo yingo, yinwege nga wi yen na piin, wi yen naga piin Yennele lo kan.

¹¹ Ki pyelomo nungba pi na, yoro fun yaa ye yee jate ndee ye ku kapege ki yeri, ma pye yinwege na Yennele li kan, wa ye gbogolomo pi ni Zhezu Kirisi wi ni.

¹² Ki kala na, yaga ka ti kapege ki cen ye wire nda ti yen kuworo ti go na naa, mbe ye kan yaa ki wire ti jogo kagala ke piin.

¹³ Yaga ka ye wire lara ti yaga kapege ki kan paa tunngo pyeaaara yen, mbaa kapege ki piin. Een fo, ye ye yee kan Yennele li yeri, paa leele mbele pe ku ma yiri wa kunwo pi ni poro pele yen. Ye ye yee kan pew li tunngo ki yeri paa tunngo pyeaaara yen, mbaa kasingge piin.

¹⁴ Kapege kii daga mbe fannga ta ye na, katugu ye woro wa lasiri wi fannga ki ni, een fo, pa ye yen wa Yennele li yinne pi fannga ki ni.

Ye pye kasingge ki kulolo

¹⁵ Ki yen mele san? Naa we woro wa lasiri wi fannga ki ni, een fo, pa we yen wa Yennele li yinne pi fannga ki ni, ki kala na we daga mbaa kapege ki piin wi le? Ayoo de!

¹⁶ Yege jen ma yo na yaga ye yee kan lere wa yeri mbaa tunngo piin wi kan, mbaa wi senre ti nuru, ye ma pye ki lerefo na yaa wi senre ti nuru wi kulolo. Na ki ka pye kapege ki kulowo powi, ki kosaga ki yen kunwo. Na ki ka pye Yennele li senre to ye yen na nuru, ye yaa pye lesinmbele wa ye yinwege ki ni Yennele li yege na.

¹⁷ Een fo, waa Yennele li sonni, yoro mbele faa yaa pye kapege ki kulolo, yingo pe ye naga nagawa mba ni, ye yenle pi na ye kotogo ki ni fuun ki ni.

¹⁸ Ye sho ma wo wa kapege ki ni, yingo ye kannga ma pye Yennele li tunmbyeele mbaa kasingge piin.

¹⁹ Mi yen na para ye ni senwee pyo paralomo ni, naa ye fannga ki kologo mbe senre koro jen ki kala na. Faa yaa ye wire lara ti kan, a ti pye fyongo kapyere naa tipere ti kulolo, na kafaara piin. Ki pyelomo nungba pi na, yingo ni, ye ye wire

† 6:2 6.2: *Wè ku kapege ko yeri: Ko koro wo yen fo kapege kii fannga ta we na.*

lara ti kan ti pye kasinngge ki kulolo, jango ye pye kpoyi Yennele li yege na.

²⁰ Sanga na ni yaa pye kapege ki kulolo, yaa pye ye yee woolo, ye sila jori mbaa nga ki yen ma sin ki piin.

²¹ Yingi tonli ye ta wa kagala ngele ye pye, a yingo kaa fere waa ye na ke ni? Ki kagala ke kowo pi yen kunwo.

²² Een fo, yingo ni, ye sho kapege ki ni na tunngo piin Yennele li kan. Tonli na ye ta, wo wi yen fo ye pye kpoyi Yennele li yege na, ki kosaga ki yen yinwege mbakogo.

²³ Katugu kapege ki sara wi yen kunwo. Een fo, yarikanga nga Yennele li maa kaan waga, ko ki yen yinwege mbakogo nga we ta wa we gbogolomo pi ni we Fo Zhezu Kirisi wi ni.

7

*Tagafenne pe sho
lasiri wi fannga ki ni*

¹ Sefenne, nga mi yaa yo ye kan, ye yen maga jen mako fo jenge, katugu ye yen ma lasiri wi jen. Lasiri wi ma pye lere wi go na sanga na ni wi yen yinwege na we.

² Ki pye ma, jele na wi pori nana yeri, wi yen ma po wi polo wi na lasiri wi fannga na, mboo polo wi ta wi yen yinwege na we. Een fo, na wi polo wiga ku, kona, wi ma sho lasiri na wila wi po wi na wi kee.

³ Ki kala na, mboo polo wi ta yinwege na, na wiga pye nana wa yeri naa wi jo, pa pe yaa laa yinri keenne lifo. Een fo, na wi polo wiga si ku, wi ma sho ki lasiri wi kee, kona wi mbe ya pye nana wa yege jo, pa pe saa wi yinri keenne lifo.

⁴ Yoro fun sefenne, pa ye wogo ki yen ma fun. Naa ye pye wire nungba Kirisi wi ni ki kala na, ye ku lasiri wi yeri, ma pye Kirisi wi woolo, wo wi yen ma yiri wa kunwo pi ni, jango we ta waa tunngo jenge piin Yennele li kan.

⁵ Ma jen sanga na ni waa pye na we yinwege ki piin na yala we jogo lee wi ni, jogo pere nda lasiri wila ti la wa we na, tila pye na tunngo piin wa we wire ti ni fuun ti ni, na kee we ni wa kunwo pi ni.

⁶ Een fo koni, we sho lasiri wi fannga ki yeri, katugu nga kila we yigi ma we pye kasopiile, we ku ko yeri. Ki pye ma, we mbe ya mbaa tunngo piin Yennele li kan pyelomo fonmbo na, wa Yinnekpoyi li fannga ki ni. Ko se pye paa pyelomo lee pi yen, wa lasiri na wi yen ma yonlogo wi fannga ki ni.

*Moyisi lasiri wila lere sho
wi kapege ki ni*

⁷ We yaa yo mele san? Lasiri wi yen kapege le? Ayoo de. Een fo, lasiri wilan kan, a mi yaraga nga pe yinri kapege ki

jen; katugu mbe yege yirige yaraga na ki yen yege nga na, mi se jaga jen, ndee ki pye lasiri wii jaga yo mbe yo fo: «Maga ka yege yirige yaraga na.»[†]

⁸ Kapege ki pyelomo ta ki ngasele na li fannga na, ma ta ma yege yinriwe cenle pyew pi le wa na nawa; katugu na Yennele li lasiri wi woro wa, kapege ki ma pye yarikugo.

⁹ Faa, naa Yennele li lasiri wi sila pye wa, mila pye yinwege na. Een fo, naa ngasele li kaa pan, a kapege ki si yiri ma fannga ta, a mi si ku.

¹⁰ Ki pye ma, ngasele na li kan mbe yinwege kan we yeri, mi wo yeri, li kannga ma pye kunwo.

¹¹ Katugu kapege ki pyelomo ta, mee na fanla ngasele li fannga na, mala gbo.

¹² Nga ki yen wa, Yennele li lasiri wi yen kpoyi, a ngasele li yen kpoyi, ma sin, ma yon.

¹³ Yaraga nga ki yen yarijenge, ko ki kannga ma pye na kunwo pi go le? Ayoo de. Kapege ko kigi pye. Kigi yee naga ma yo ki yen kapege. Ki tunngo pye nga ki yen jenge ki ni, mala kan mi ku. Ki pye ma, ngasele li fannga na, kapege ki yen na gbogo na seregi.

*Senwee wi yen na ngbeli
kapege ki ni*

¹⁴ Wege jen ma yo Yennele li lasiri wi yen Yinnekpoyi li yaraga. Een fo, mi wo yen senwee pyo na wi yen fannga fu. Mi yen ndee panla pere paa kulo yen kapege ki yeri.

¹⁵ Nga mila piin mi woro naga koro jenni, katugu mi kaa jaa mbe nga pye, mila ko pye. Nga kilan mben, ko mi maa piin.

¹⁶ Nga mi woro na jaa mbe pye, na mi kaga pye, mi maga jen kona ma yo Yennele li lasiri wi yen ma yon.

¹⁷ Kiga pye ma, mi ma mila ki piin. Een fo, kapege nga ki yen wa na nawa, ko kila ki piin.

¹⁸ Migi jen ma yo kajenge woro wa na nawa, ko koro wo yen wa mi jate na ni. Mi yen naga jaa mbaa kajenge piin, een fo, ki fannga woro na ni mbaa ki piin.

¹⁹ Kajenge nga mila jaa mbaa piin, mila la ko piin, een fo, tipege nga mi woro na jaa mbaa piin, ko mi maa piin.

²⁰ Nga mi woro na jaa mbaa piin, na mi kaa ki piin, kona, mi ma mila ki piin, een fo, kapege nga ki yen wa na nawa ko kila ki piin.

²¹ Migi pyelomo mba pi yan na yee na, na mi kaa jaa mbe kajenge ki pye, tipege ko ce ko mi ma ya ma pye.

²² Wa na nawa jate pi ni, Yennele li lasiri wilan ndanla fo jenge.

[†] 7:7 7.7: Eki 20.17

²³ Eɛn fɔ, m̀i lasiri fann̄ga ka yege yan wa na wire ti ni. Ki yen na wiin na jatere w̄i yenl̄e lasiri ɲa na wi ni. Kilan pye kulo, a mila kapege ki piin. Ki kapege ki yen wa na wire ti ni.

²⁴ Mi yen tere na dɛ! Ambo wi yaa na go sho ki wire nda tila na kaan kunwo pi yeri ti kɛɛ?

²⁵ Mi yen na Yɛnnɛl̄e li shari we Fɔ Zhezu Kirisi wi fann̄ga na.

Ki pye ma, na tijinliwɛ po ni, mi yen na tunngo piin na yala Yɛnnɛl̄e li lasiri wo ni. Eɛn fɔ, na wire to ni, mi yen na tunngo piin na yala kapege ki lasiri fann̄ga ko ni.

8

*Yinnekpoyi na
li maa yinwege ki kaan*

¹ Eɛn fɔ koni, mbele pɛ pye nun̄gba Zhezu Kirisi wi ni, kiti kpɛ se to pe na naa.

² Katugu Yinnekpoyi na li maa yinwege ki kaan, naa wɛ pye nun̄gba Zhezu Kirisi wi ni ki kala na, li fann̄ga kilan go sho kapege fann̄ga ko naa kunwo pi kɛɛ.

³ Nga Yɛnnɛl̄e li lasiri wi saa ya mbe pye, naa senwee wire ti yen fann̄ga fu mbaa wi gbogo ki kala na, Yɛnnɛl̄e li ko pye maga yon fili. Li kiti kon kapere nda tila tunngo piin wa senwee wire ti ni ti na, ma si li yeera Pinambyo wi tun, a wi pan ma wire lɛ paa senwee wire nda ti yen kapege ni ti yen, mbe leele pe kapege ki laga pe na.

⁴ Yɛnnɛl̄e li ko pye ma, jango lasiri wi yen na jaa we sin yege ɲga na, wege yon fili, woro mbele we woro na tanri senwee nandanwa kagala koro na, fɔ Yinnekpoyi wogolo koro.

⁵ Katugu mbele pe maa tanri senwee wire ti nandanwa kagala ke na, pe ma pe yɛɛ jori ɲga senwee wire ti maa jaa ko ni. Eɛn fɔ, mbele pe maa tanri na yala Yinnekpoyi li ni, poro ma pe yɛɛ jori ɲga Yinnekpoyi laa jaa ko ni.

⁶ Mbe yɛɛ jori senwee wire ti nandanwa kagala ke ni, ki moɔ lɛ wa kunwo pi ni. Eɛn fɔ, mbe yɛɛ jori ɲga Yinnekpoyi li maa jaa ki ni, ko ma yinwege naa yeyin̄ge kan ma yeri.

⁷ Katugu mbele pɛ pe yɛɛ jori senwee wire ti nandanwa kagala ke ni, pe yen Yɛnnɛl̄e li mbenfenne, paa la Yɛnnɛl̄e li lasiri wi gbogo, pe yɛɛ se ya.

⁸ Mbele pe maa tanri na yala pe senwee wire ti nandanwa kagala ke ni, pe se ya Yɛnnɛl̄e li ndanla.

⁹ Eɛn fɔ, yoro wo na, ye woro na tanri na yala senwee wire ti nandanwa kagala koro ni, eɛn fɔ, ye yen na tanri na yala Yinnekpoyi lo ni, katugu Yɛnnɛl̄e li Yinne li yen ye ni. Kirisi wi Yinne li woro ɲa ni, wo woro Kirisi wi woo.

¹⁰ Na kaa pye Kirisi wi yen ye ni, ali na kaa pye ye wire ti yaa ku kapere nda yaa piin ti kala na, Yinnekpoyi li yinwege kan ye yeri, katugu yɛ pye lesinmbele Yɛnnɛl̄e li yege na.

¹¹ Na kaa pye Yɛnnɛl̄e laa Zhezu wi yen maa yirige wa kunwo pi ni, li Yinne li yen wa ye nawa, pa kona ɲa wi Kirisi wi yen maa yirige wa kunwo pi ni, wi yaa yinwege kan fun ye wire nda ti yen kuworo ti yeri, wi Yinne na li yen wa ye nawa li fann̄ga na.

¹² Ki kala na, sefenne, fɔgo yen we na, eɛn fɔ, senwee wire to fɔgo ma, jango waa tanri waa yala ɲga tila jaa ki ni.

¹³ Katugu na ye kaa tanri ye senwee wire ti nandanwa kagala ke na, pa ye yaa ku. Eɛn fɔ, na yaga wire ti kapyere ti yaga Yinnekpoyi li fann̄ga na, pa ye yaa yinwege ta.

¹⁴ Yɛnnɛl̄e li Yinne li maa mbele fuun yege sinni, poro yen Yɛnnɛl̄e li piile.

¹⁵ Katugu Yinnekpoyi na yɛ ta, lii ye pye naa kulolo, mbe ye kan yaa fyɛ. Eɛn fɔ, Yinnekpoyi lo ligi pye, a yɛ kan̄ga ma pye Yɛnnɛl̄e li piile. Lo fann̄ga na we maa gbele ngbanga na Yɛnnɛl̄e li piin fɔ: «Baba, we To!»

¹⁶ Yɛnnɛl̄e li Yinne li yen naga yuun naga finligi we yin̄gele ke kan fɔ we yen Yɛnnɛl̄e li piile.

¹⁷ Na waga pye li piile, kona, we yen korogo lifenne fun: Yɛnnɛl̄e li korogo lifenne naa korogo lifenne yeenl̄e Kirisi wi ni. Na waga pinl̄e mbaa jolo wi ni, we yaa ka pye wi ni ja wa wi gbogowo pi ni.

We yaa ka gbogowo ta

¹⁸ Mi yen naga jate fɔ jologo kagala ngele we yen na jolo yingo, ke se ya taanla gbogowo mba Yɛnnɛl̄e li yaa ka naga we na pi ni.

¹⁹ Yaara nda fuun ti da, ti yen na wagati ɲa Yɛnnɛl̄e li yaa ka li piile pe naga wi singi ma saa te.

²⁰ Katugu yaara nda fuun ti da, ti yen wa ɲga ki yen tonli fu ki fann̄ga ki ngo. Ko si pye to yɛɛ nandanwa kala, eɛn fɔ, Yɛnnɛl̄e na liri lɛ wa, lo nandanwa kala li. Ti jigi wi yen li na.

²¹ Yaara nda fuun ti da, ti yaa ka wo wa jogowo fann̄ga ɲga kiri yigi paa kulolo yen ki ni pilige ka, mbe ta mberi tasaga ta wa showo gbɔɔ mba Yɛnnɛl̄e li yaa kan li piile pe yeri pi ni.

²² Wege jen ma yo yaara nda fuun ti da, ti ni fuun ti yen na jɛɛn na jolo ja fɔ ma pan ma gbɔn nala, paa yege ɲga na jɛlɛ kaa jaa mbe se wi maa jolo we.

²³ Yaara nda fuun ti da to nun̄gba ma. Eɛn fɔ, woro mbele wɛ Yinnekpoyi li ta makɔ paa Yɛnnɛl̄e li yarikanra ti

kongbannga yen, we yen na jeen wa we nawa fun, na Yennele li singi li we pye li piile, li we wire ti go sho pew.

²⁴ Katugu jigi tagasaga nga ki yen we yeri ko ki ti we sho. Ma jigi wi yen yaraga nga na, na maa kaa ki yaan, ko woro jigi tagasaga naa. Ma kaa nga yaan, ma jigi wila pye ko na naa.

²⁵ Een fo, nga we woro na yaan, na we jigi wi ka pye ko na, we maa ki singi maga kun we yee ni.

²⁶ Ki pyelomo nungba pi na, Yinnekpoyi li maa we sari, woro mbele we yen fannga fu we, katugu we daga mbaa Yennele li yenri yege nga na, waa ki jen. Een fo, Yinnekpoyi lo jate li maa Yennele li yenri we kan na jeen, nga ki se ya yo senyoro ni.

²⁷ Yennele na li maa yaan wa leele pe koto ro na, nga Yinnekpoyi laa jaa mbe yenri, li maga jen; katugu Yinnekpoyi li maa yenri mbele pe pye Yennele li woolo poro kan, paa yege nga na Yennele li yen naga jaa we.

²⁸ Wege jen yingo ma yo yaara ti ni fuun tila tunngo piin ti yee ni, na kajeenge piin Yennele li yen ma mbele ndanla pe kan, poro mbele li yeri ma yala nga li kon mbe pye ki ni we.

²⁹ Katugu mbele Yennele laa jen faa, laa ki kon maga tege faa fun mbe pe pye pe li Pinambyo wi le, jango li Pinambyo wi pye pyo kongbannga nosepiile legere sogowo.

³⁰ Mbele fuun Yennele li pe kala li kon mali tege faa, li pe yeri fun. Mbele fuun li yeri, li pe pye lesinmbele fun li yee yege na. Mbele fuun li pye lesinmbele, li gbogowo kan pe yeri fun.

Yennele li ndanlawa pi gbogo

³¹ We yaa yo mele ki wogo nga ki na san? Na Yennele li kaa pye we ni, ambo wi yaa yiri we korogo?

³² Li yere si je li yera Pinambyo wi na, een fo, lùu kan we ni fuun we kala na. Mele liga si ka yaraga ki ni fuun ki kan we yeri mbe pinle li Pinambyo wi ni?

³³ Mbele Yennele li wo, ambo wi yaa бага pe na mbe yo pe kapere pye? Lere kpe, katugu Yennele lo li yo pe yen lesinmbele.

³⁴ Ambo wi yaa kiti kon mboo jan pe na? Lere kpe, katugu Zhezu Kirisi wo wi yen na wi ku we. Mbe taga wa ko na naa, wila yen ma yiri wa kunwo pi ni, wi yen wa Yennele li kalige kee ki na, wi nee yenri we kan.

³⁵ Ambo wi mbe ya mbe we laga Kirisi wi ndanlawa pi na? Jologo ki mbe ya le? Nakoma yewerege gbogo, nakoma leele pe lejologo ye, nakoma fungo, nakoma fyonwo, nakoma kangbanga, nakoma kunwo. Ayoo.

³⁶ Ki yen paa yege nga na Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

Ma kala na, pe yen na we kuun pilige pyew. Pe yen na we jate paa simbaala gbowoolo yen.[†]

³⁷ Een fo, wa ki kagala ke ni fuun ke ni, we we cew tafenne pe ni fuun pe na, na we yen ma ndanla wi fannga na.

³⁸ Katugu migi jen ma filige ki na, ma yo yaraga ko ka se ya mbe we laga wi ndanlawa pi na. Ali kunwo o, yinwege o, meregeye wele o, mbele pe yen ma een fannga na o, nala yaara o, yaara nda tila paan o,

³⁹ yawa o, naayeri yaara o, tara na yaara o, nakoma yaraga nga ki da ko ka fonngo se ya mbe we laga ndanlawa mba Yennele li pye ma naga we na we fo Zhezu Kirisi wi ni pi na.

NGA YENNELE LI GBEGELE IZIRAYELI WOOLU PE MEGE NI

9

9-11

Yennele lo naa leele mbele li wo

¹ Kaselege ko mila yuun, mi yen Kirisi wi woo, mi woro na finlele. Na nawa jatere wi yen naga yuun na kan Yinnekpoyi li fannga na fo kaselege yi:

² Yesanga yen na na jenge, na jatere wi yen ma piri na na suyi.

³ Ndee ki mbe ja ya pye, mi pye naga jaa mi jate Yennele lilan danga lilan laga Kirisi wi na, na woolo pe ta pe sho, poro pe yen na cenle woolo wire to na we.

⁴ Poro pe yen Izirayeli woolo wele. Yennele li pe pye li piile ma li gbogowo pi naga pe na. Li yon finliwe le pe ni, ma li lasiri wi kan pe yeri, ma li gbogolomo tunngo ki naga pe na, ma yon fogolo kon pe yeri.

⁵ Poro pe yen faa teele pe setirige piile wele, Kirisi fun wi yiri wa pe ni ma yala wire to ni. Wo wi yen yaraga ki ni fuun ki go na, ma pye Yennele. Sonno yen wi woo fo sanga pyew. Anmiina.

⁶ Ki woro mbe ka yo fo Yennele li senyoro tii ya kala yon. Een fo, Izirayeli setirige piile pe ni fuun woro Izirayeli woolo piiri.

⁷ Abirahamu setirige piile pe ni fuun woro Abirahamu wi piile piiri; katugu Yennele laa ki yo Abirahamu wi kan ma yo fo: *Pa ma setirige piile pe yaa ka yiri wa Izaki wo ni.*[†]

⁸ Ko korwo wo yen fo: Piile mbele pe se ma yala senwee selomo pi ni, poro woro na jate Yennele li piile. Een fo, mbele pe se ma yala Yennele laa yon folo na kon li ni,

[†] 8:36 8:36: Yuuro 44.23 [†] 9:7 9:7: Zhené 21.12

poro pe yen na jate Abirahamu wi setirige piile wele.

⁹ Yon folo na Yennele laa kon li senre ti nda fo: «*Yelapanna anme yege, mi yaa songoro mbe pan laga, pa ki yaa yala Sara wi pinambyo se.*»[†]

¹⁰ Ko nungba ma, pa Erebeke wogo kila pye ma fun. Wi pinambiile shyen wele, pe to wila pye nungba, wo wi yen we tele Izaki we.

¹¹⁻¹² Ma si yala, pe sila pe se ghen, pee ka kajenge nakoma kapege pye, a Yennele li si Erebeke wi pye fo: «*Ndofo wi yaa ka pye jonlofo wi kulo.*»[†] Ko la pye ma, jango Yennele li kakondegele li koro wa, mbe yala li lere womo pi ni. Kii pye mbe yala leele pe kapyere to ni, een fo, ki pye ma yala na wi ma leele pe yeri wo nandanwa kala lo ni.

¹³ Paa yege nga na Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

Zhakobu wo yen mala ndanla, a mi je Ezawu wo na.[†]

¹⁴ We yaa yo mele san? Yennele li yen ma kolo le? Ayoo de.

¹⁵ Katugu laa ki yo ma Moyisi kan ma yo fo: «*Mi yaa lere na yinriwe ta, mi yaa wo yinriwe ta. Lere na yungbogoro yaa pye na na, wo yungbogoro yaa pye na na.*»[†]

¹⁶ Ki kala na, ki wogo kila la piin mbaa yala senwee wi nandanwa kala lo ni, nakoma kapyere nda wi maa ngbanga na piin to ni. Een fo, ki maa piin na yala Yennele na li maa leele yinriwe taa lo nandanwa kala lo ni.

¹⁷ Wa Yennele senre sewe wi ni, Yennele ligi yo Ezhipiti tara wunlunana Farawon wi kan ma yo fo: «*Migi siligi mao tege wunluwo, jango mbanla yawa pi naga ma kala na, mbanla mege ki pye ki yiri laga tara ti ni fuun ti ni.*»[†]

¹⁸ Ki kala na, Yennele li kaa jaa mbe na yinriwe ta, li ma po ta. Li kaa jaa mbe na kotogo ngban, li ma ko ngban.

¹⁹ Kana wa yaa na pye mbe yo fo: «*Na ki kaa pye ma, yingi na Yennele li nee leele pe kajogoro ti nari pe na naa? Amba wi mbe ya je li nandanwa kala li na?*»

²⁰ Mboro senwee pyo, ma yen ambo mbe sila kendige woo Yennele li ni? «*Cogo ki maga fanrifo wi yewe mbe yo fo: Yingi na, a ma silan fanri yeen le?*»[†]

²¹ Cogo fanrifo wi mbe ya mbe nga wila jaa mbe pye joro ti ni ki pye ti ni. Joro nda pe sun ti yigi, wa ti nungba ti ni, wi mbe ya mbe cogo ka fanri ki pye leele gbogo wogo. Wi mbe si ya mbe cogo ka fanri paa gbegele ko ni pilige pyew.

²² Pa Yennele li wogo ki yen ma fun. Li yen na jaa mbeli nangbanwa pi naga, mbeli yawa pi pye mboo naga poo jen. Ko kala ki ti mbele paa daga li nangbanwa pi ni, ma gbegele ma cen li pe jogo, li pe kala li kun yee ni jenge.

²³ Li yen na jaa fun, mbele li yen na pe yinriwe taa, mbeli gbogowo mba pi se jen mbe ko pi pye mboo naga pe na, poro mbele li gbegele faa peli gbogowo pi ta we.

²⁴ Katugu woro we yen mbele li yeri we pye li piile we. Lii we yeri ma yiri wa Zhufuye poro sogowo ce. Een fo, li we yeri fun ma yiri wa cengele sannjala ke sogowo.

²⁵ Ko Yennele li yo wa Yennele yon senre yofa Oze sewe wi ni ma yo fo:

Mbele pe sila pye na woolo, mi yaa kaa pe yinri na woolo. Cenle woolo mbele pe sila pye mala ndanla, mi yaa kaa pe yinri na lendanlambala jembele.

²⁶ Kila yo pe kan laga nga na ma yo fo:

Ye woro na woolo, wa ki laga nungba ki ni, pe yaa kaa pe yinri Yennele na yinwege wolo li piile.[†]

²⁷ Ezayi wo na, wila gbele ngbanga Izirayeli woolo pe kala na, ma yo fo: *Ali na Izirayeli woolo paga lege paa kogaje yon taambugo ki yen, pe jenri pe yaa ka sho ce;*
²⁸ *katugu senre nda we Fo wi yo, wi yaa ki kala li pye mbeli yon fili pew laga tara ti na fyelege na.*[†]

²⁹ Ki yen paa yege nga na Ezayi wila keli maga yo faa ma yo fo:

Ndee ki pye we Fo na yawa pi ni fuun fo, wi sila we setirige piile pele yaga paa si yen,

anme we tongo paa Sodomu ca ki yen, anme we pye paa Gomori ca ki yen.[†]

Izirayeli naa Zhezu Sentanra wogo ye

³⁰ We yaa yo mele san? Fo cengele sannjala ngele ke woolo pe sila pye naga lagajaa mbe pye lesinmbele Yennele li yege na, pe pye lesinmbele li yege na, naa pe taga Kirisi wi na we.

³¹ Ma si yala, Izirayeli woolo mbele paa pye naga lagajaa mbaa lasiri wi gbogo mbe ta mbe pye lesinmbele Yennele li yege na, pee ya mboo tanga mboo yon fili.

³² Yingi na? Katugu pe sila pye naga jaa mbe pye lesinmbele Yennele li yege na tagawa po fannaga na, een fo, paa pye naga jaa pe kapyere to fannaga na. A pe si kurugo sinndelege nga ki maa leele kaan pe maa kunrugu ki na.

[†] 9:9 9.9: Zhené 18.10 [†] 9:11-12 9.11-12: Zhené 25.23

9.17: Eki 9.16 [†] 9:20 9.20: Eza 29.16; 45.9; 64.7 [†]

[†] 9:29 9.29: Eza 1.9

[†] 9:13 9.13: Mala 1.2-3 [†] 9:15 9.15: Eki 33.19 [†] 9:17

9:26 9.25-26: Oze 2.1,25 [†] 9:28 9.27-28: Eza 10.22,23

³³ Ko Yennjele senre sewe wi yen na para ki senre na ma yo fo:

Ye wele, sinndelege[†]nga ki maa leele kaan pe maa kunrugu, mi yen na ka teri wa Siyon ca,

konaa walaga ni, nga ki maa leele jaanri. Een fo, lere na ka taga ki na, wi se fere sho fyew.[†]

10

¹ Sefenne, nga mi yen na jaa na kotogo ki ni fuun ki ni, naga yenri Yennjele li yeri Zhufuye pe kan, ko yen fo pe shosaga ta.

² Katugu mbe ya mbege sereya na wi yo pe kanngolo, fo pe yen ma bala Yennjele wogo ki na fo jenge. Een fo, pe bala Yennjele wogo ki na yege nga na, ki jenme pii filige pe kan.

³ Yennjele li maa leele pe piin lesinmbele li yee yege na yege nga na, pe sigi koro jen. A pe sigi lagaja mbe pe yee pye lesinmbele. Ki pye ma, Yennjele li maa leele pe piin lesinmbele yege nga na, pee yenle mbe pe yee kan ki yeri.

⁴ Katugu Kirisi wo wi yen Moyisi lasiri wi yon filisaga ye, jango mbele fuun pe taga wi na, pe pye lesinmbele Yennjele li yege na.

Lere na fuun ka taga we Fo wi na, showo pi yen wi woo

⁵ Senwee wi ma pye lesinnye lasiri wi fannga na yege nga na, Moyisi wila ki wogo ki yonlogo ma yo fo: «*Lere na kaa tanri lasiri wi na, wi yaa yinwege ta wi fannga na.*»[†]

⁶ Een fo, na maga taga, ma ma pye lesinnye yege nga na, ki wogo ki yen na yuun ma yo fo: «*Maga kaa ki yuun wa ma nawa fo: Amba wi yaa lugu mbe kari wa yennjele na?*» (Ko koro wo yen mbe Kirisi wi tirige).

⁷ Maga si ka yo fo: «*Amba wi yaa tigi mbe kari wa wetijugo ki ni?*»[†] (Ko koro wo yen mbe Kirisi wi yirige mboo wo wa kuulo pe sogowa).

⁸ Een fo, nga ki yen na yuun we kan ki nga fo: «*Senre ti yen ma yongo ma ni, ti yen wa ma yon konaa wa ma kotogo na.*»[†] Ki senre to ti yen tagawa senre nda waa yuun we.

⁹ Na ma kaga yo mbege filige wa ma yon mbe yo fo Zhezu wo wi yen we Fo we, konaa mbe taga ki na wa ma kotogo na fo Yennjele luu yen maa yirige wa kunwo pi ni, pa ma yaa sho.

¹⁰ Katugu na lere wiga taga wa wi kotogo ki na, Yennjele li mee wi pye lesinnye. Wi maga yo maga filige wa wi yon, Yennjele li mee wi sho.

¹¹ Yennjele senre sewe wigi yo ma yo fo: «*Lere na fuun ka taga wi na, wo se fere sho fyew.*»[†]

¹² Ki kala na, Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye pe ni, wa si wo wa ni. Pe ni fuun, pe Fo wi yen nungba pe go na. Wo wi maa wi yarijende ti kaan mbele fuun pe maa wi mege ki yinri pe yeri.

¹³ Katugu Yennjele senre sewe wila ki yuun ma yo fo: «*Lere na fuun ka we Fo wi mege ki yeri, wo yaa sho.*»[†]

¹⁴ Een fo, pe mbe suu mege ko yeri mele na pee taga wi na we? Pe mbe si taga wi na mele, na pe suu senre ti logo we? Pe mbe suu senre ti logo mele, na lere siri yari mbe pe kan we?

¹⁵ Ti mbe si yari pe kan mele, na pee leele tun pe yeri ki na we? Ko Yennjele senre sewe wi yen na yuun ma yo fo: «*Mbele pe yen na paan mbe Sentanra ti yari, pe panlomo pi yen ma yon.*»[†]

¹⁶ Een fo, pe ni fuun ma pe yenle Sentanra ti na. Ezayi wila ki yo ma yo fo: «*We Fo, amba wi taga Yennjele senre nda we yo ti na?*»[†]

¹⁷ Ki pye ma, leele pe ma taga, Yennjele senre nda pe logo to kala na. Yennjele senre nda pe ma logo, to ti yen Kirisi wi senre nda ti maa yari we.

¹⁸ Ko ki ti mi yen na yewe fo: Pe siri logo wi le? Een fo, ko ma, peri logo jate. Katugu Yennjele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

Yennjele senre yofenne pe magangala ke logo laga tara ti ni fuun ti ni, pe senyoro ti gbom fo wa dunruya wi kosara ti na.[†]

¹⁹ Mi yen na yewe naa fo: Izirayeli woolo pe sila ki jen wi le? Ayoo, ko ma. Ki kongbannga, Moyisi wila ki yonlogo faa ma yo Yennjele li yo fo:

Mi yaa yenjara yirige ye ni mbele pe woro na jate cenle jenne pe kala na.

Mi yaa kanyanga le ye ni cenle na li yen tijinliwe fu li kala na.[†]

²⁰ Ezayi wila kotogo ta maga yo fun ma yo Yennjele li yo fo:

Mbele pe sila pye nala lagajaa, poro na yan. Mbele pe sila pye nala yewe, milan yee naga poro na.[†]

²¹ Een fo, Izirayeli woolo pe kanngolo ligi yo ma yo fo: «*Pilige lombongo ki ni, milan*

[†] 9:33 9:33: Sinndelege naa walaga nga senre ti yen na yuun ko ki yen Zhezu Kirisi we. [†] 9:33 9:33: Eza 28:16; ye ki verise na wi taanla fun Eza 8:14-15. [†] 10:5 10:5: Levi 18:5 [†] 10:7 10:7: Dete 30:12-13 [†] 10:8 10:8: Dete 30:14 [†] 10:11 10:11: Eza 28:16 [†] 10:13 10:13: Zhoue 3:5 [†] 10:15 10:15: Eza 52:7 [†] 10:16 10:16: Eza 53:1 [†] 10:18 10:18: Yuuro 19:5 [†] 10:19 10:19: Dete 32:21 [†] 10:20 10:20: Eza 65:1 [†] 10:21 10:21: Eza 65:2

keyen yi sanga cenle ta woolo kan, mbele pe yiri ma je, ma pye kendige wofenne.»†

11

Yenjele lii Izirayeli woolo pe wa

¹ Mi yen na yewe fo: Yenjele lili woolo pe wa le? Ayoo de. Katugu mi jate mi yen Izirayeli woo, ma pye Abirahamu setirige pyo, ma yiri wa Benzham cenle li ni.

² Leele mbele Yenjele li jen li woolo maga le wa fafafa, lii pe wa. Mi yo ye yen maga jen, nga Yenjele senre sewe wi yen na yuun wa laga nga Eli wila Izirayeli woolo pe senre yo Yenjele li kan ma yo fo:

³ «We Fo, pɔɔn yon senre yofenne pe gbo, mɔɔ saraga wosara ti jaanri, mi nungba mi koro. Koonga pe yen naga lagajaa mbanla gbo fun.»†

⁴ Een fo, Yenjele laa wi yon sogo ma yo mele? Laa yo fo: «Mi lere waga koloshyen (7 000) wo yaga na yee kan, poro si kannguuro kan yarisunngo Baali†ki yege sogowo mbege gbogo.»

⁵ Ko nungba koyi fun yinggo sanga we. Leele pele jenri koro, mbele Yenjele li wo li yinne pi kala na.

⁶ Li pe wo li yinne po kala na, kii pye pe kapyere nda pe pye to kala na. Na kii ja pye ma, Yenjele li yinne pi se jen na pye yinne kaselege woo.

⁷ We yaa yo mele san? Nga Izirayeli woolo paa pye na lagajaa, pe sigi ta. Kaawo mbele Yenjele li wo poro pege ta. Leele sanmbala poro na, pe koto ro ti ngban pe na.

⁸ Ki yen paa yege nga na Yenjele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: «Yenjele li pe jatere wi ton pe na, ligi pye ma ti paga kaa yaan pe yengele ke ni,

paga si kaa nuru pe nungbogolo ke ni, fo ma pan ma gbɔn nala.»†

⁹ Davidi fun wila ki yo ma yo fo:

Ki daga pe liwen†pi pye pe yigipene naa pe yigimere,

mbe ti pe to, pe ye jɔlɔgo.

¹⁰ *Pe yengele ke wo pe na binriw, paga kaa yaan naa,*

pe senjele ke kurukuru pe na fo sanga pyew.†

¹¹ Ki kala na, mi yen na yewe fo: Naa Zhufuye pe kurugo, pe to segesege le? Ayoo de. Een fo, pe kajoggo ki kala na, cengele sanngala woolo pe showo pi ta, jango ki Zhufuye pe kan paa yenjara wiin pe ni.

¹² Na kaa pye Zhufuye pe kajoggo ki tonli gbɔɔ kan dunruya wi yeri, na kaa si pye pe tolo li tonli gbɔɔ kan cengele sanngala ke yeri, na paga songoro pew mbe showo pi ta, ki yaa kagbogo pye naa mbe we fo jenge.

Mbele pe woro Zhufuye pe showo we

¹³ Yoro mbele ye woro Zhufuye, mi yen na para ye ni yinggo. Mi yen pitunngo mbaa kee mbele pe woro Zhufuye pe koroggo. Mbege ta mi yen ma, mi yen nala tunngo ki gbogo;

¹⁴ jango na ki mbe ya pye, mbe ya mbe yenjaga lenge na cenle woolo pe ni, pele mbe ta pe sho.

¹⁵ Naa Yenjele laa pe wa kanngaga na, ki dunruya woolo pe kan, a pe tanwa ta Yenjele li ni. Na liga ka yenle pe na, yingi ki yaa pye kona? Ki yaa pye ndee kuulo poro pe yen ma yiri wa kunwo pi ni.

¹⁶ Na yarilire fonndo kongbannda paga ti kan Yenjele li yeri paa saraga yen, yarilire sannda pyew ti ma pye li woro fun. Na paga si tige ka ninde kan Yenjele li yeri, tige ki njere ti ma pye li woro fun.

¹⁷ Izirayeli woolo pe yen paa oliviye tige yen, nga pe sanri we. A pege njere ta koonlo. Mboro nga ma woro Zhufuye woo, ma yen paa oliviye tige nga ki fi ki ye wa yan ki njege ka yen, nga pe gerefe Zhufuye pe yonlo. Yinggo, ninge nga ki tonmo pi yen na oliviye tige nga pe sanri ki kaan yinwege ni, mboro fun ma yen na ki ninge ki tonmo pa taa.

¹⁸ Ki kala na, mee daga mbaa ma yee gbogo njere nda pe koonlo ti na. Mele ma sila ma yee gbogo? Mboro ma ma ninge ki tugo, een fo, ninge ko ki mboro tugo.

¹⁹ Ma yaa na pye mbe yo fo: «Ki njere peri koonlo mari wo wa, jango mbe mi gerefe wa ti yonlo.»

²⁰ Kaselege yi. Peri koonlo mari wo wa, ti mbatagawa po kala na. Mboro wo yen wa ti censaga ki na ma tagawa po kala na. Maga kaa ma yee mbonrogi, een fo, ta fye Yenjele li yege.

²¹ Zhufuye mbele pe yen paa tige ki njere jate yen, na Yenjele lii poro yaga pe koro wa, ma jen li se mboro fun ma yaga ma koro wa.

²² Ki mele paa yege nga na Yenjele li yen naga nari fo li maa kajenge piin, naga nari fo li weli. Mbele pe to, li yen ma weli pe na, mee pye kajenge pyefo ma kan. Een fo, ki daga ma koro wa li kajenge pyege ki

† 11:3 11:3: 1 Wunlu 19.10,14 † 11:4 11:4: Baali: Yarisunngo gbogo kayi. Leele mbele paa keli ma pye wa Kana tara, ko kila pye pe yenjele a paa ki gbogo. 1 Wunlu 19.18. † 11:8 11:8: Dete 29.3; Eza 29.1 † 11:9 11:9: Yenjele senre seweele pele ni, nga ki yo liwen, pege kannga ma yo tabali. Ki tabali nga wi senre ti yo wi mbe ya pye saraga wosaga nga Zhufuye paa pye na saara ti woo wa ki na, na Yenjele li gbogo. † 11:10 11:9-10: Yuuro 69.23-24

ni, nakoma pe yaa koon koon mboon wo wa paa tige njege yen.

²³ Zhufuye poro na, na paga je pe mbata-gawa pi na mbe pan Yennele li korogo, pa li yaa pe gerefe wa laga nga paa pye faa we, katugu yawa yen li ni li pe gerefe naa fonggo.

²⁴ Mboro wo na, ma yen paa oliviye tige nga ki fi ki ye wa yan ki njege ka yen. Pège kon maga gerefe oliviye tige nga pè sanri ka na. Mboro naa ko ni, ye cenlomo pi woro ja. Zhufuye poro na, pe yen paa oliviye tige nga pè sanri ki njere jate yen. Ki kala na, mbe pe gerefe naa fonggo wa tige nga paa pye faa ki na, ko yaa pye mbe tanla naa mbe we.

*Izirayeli woolo pe ni fuun
pe yaa ka sho*

²⁵ Sefenne, kaselege kaa nga ki yen ngundo, mi yen na jaa yege jen, jango yaga kaa ye yee jate kajenmbele. Ki kaselege ngundo wi na fo: Izirayeli woolo pele kotogo yen na ngban pe na, fo mbe sa gbòn cengele sanngala woolo pe ni fuun pe sa showo pi ta.

²⁶ Ki kala na, Izirayeli woolo pe ni fuun pe yaa ka sho, paa yege nga na Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: *Go shofa wi yaa ka pan mbe yiri wa Siyon. Wi yaa ka Zhakobu setirige piile pe kam-basinnde ti ko mberi wo wa.*

²⁷ *Ko ki yen na yon finliwe mba mi yaa ka le pe ni,*

na mi ka ka pe kapere ti laga pe na we.†

²⁸ Sentanra to kannngolo, Zhufuye pè je ti na, ma kannga ma pye Yennele li juguye, a ko pye yoro yonwo. Eén fo, Yennele li leele womo po na, pe yen ma Yennele li ndanla pe teleye pe kala na.

²⁹ Katugu Yennele li ka yaara nda kan, laa songoro mberi sho. Li jatere wi woro na kanngi li na mbele li yeri pe kannngolo.

³⁰ Faa, yaa Yennele li senre ti ke. Eén fo, yingo wo ni, Yennele li ye yinriwe ta, naa Zhufuye pèli senre ti ke ki kala na.

³¹ Ki pyelomo nungba pi na, poro fun, pè Yennele li senre ti ke yingo, jango yege nga na Yennele li ye yinriwe ta, li pe yinriwe ta ma fun.

³² Katugu Yennele li leele pe ni fuun pe pye kasopiile pe senre mbalogowo pi na, mbe ta mbe pe ni fuun pe yinriwe ta.

Yennele li gbogo fo jenge

³³ Iye! Yennele li tawa pi gbogo! Li tijinliwe naa li kajenme pi jugo fo jenge! Kagala ngele li yere ke yerewe mbe pye, lere se ya mbe ke yege yo! Kagala ngele li kon ma tege mbe pye, lere se ya ke koro jen!

³⁴ Ki yen paa yege nga na Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

Ambo wi we Fo wi jatere wi jen? Ambo wi yen wi yerifo?†

³⁵ Ambo wi keli ma yaraga ka kan wi yeri, jango wigi fogo ton?

³⁶ Katugu yaraga ki ni fuun ki yiri wo yeri. Ki ni fuun ki yen wa wo fannga na, ki ni fuun ki yen wo wogo. Waa wo nungba gbogo fo sanga pyew! Anmiina.

TAGAFENNE PE TANGALOMO PI DAGA MBE PYE YEGE NGA NA

12

12.1-15.13

Yinwefonggo senre

¹ Sefenne, naa Yennele li kaa we yinriwe ta, ki kala na, ye ye wire ti ni fuun ti kan li yeri paa saraga yen, nga ki yen yinwege na, ma pye kpoyi, ma Yennele li ndanla. Ko ki yen Yennele li gbogolomo jembe mba ye daga mbaa li gbogo we.

² Yaga ka ye kapyere ti yala ki dunruya na wi kapyere ti ni naa, een fo, ye Yennele li yaga li ye kannga pew ye tijinliwe mba pi kannga fongmo pi fannga na, jango ye Yennele li nandanwa kala li jen ye wali li na. Ko yen: Nga ki yen jenge, ma li ndanla, ma yon fili we.

³ Yinme mba Yennele li kan na yeri pi kala na, mi yen naga yuun ye ni fuun ye kan fo: Yaga kaa ye yee gbogo mbe sa toro nga ki daga yaa sonri ki na. Een fo, yaa jatere jenne piin, ye ni fuun nungba nungba Yennele li tagawa mba kan ye yeri, yaa ye yee jate yaa yala po ni.

⁴ Wa wire nungba ti ni, lara ti yen ma lege we na, een fo, ki lara ti tunngo ki woro nungba.

⁵ Ki pyelomo nungba pi na, ali maga ta we yen ma lege, wè pye paa wire nungba yen, wa we gbogolomo pi ni Kirisi wi ni. We ni fuun we yen ma sologo we yee na paa wire nungba ti lara ti yen.

⁶ Yarikanra nda Yennele li kan we yeri, ti yen ti ye ti ye, ma yala yinme mba li kan we yeri pi ni. Na Yennele liga li yon senre yowo pi kan wa yeri we ni, wila Yennele li yon senre ti yuun wila yala tagawa mba pi yen wi ni po ni.

⁷ Na wa yarikanga ka pye mbaa tunngo piin sanmbala pe kan, wila ki tunngo ki piin. Na yarikanga ka pye mbaa nagawa kaan leele yeri, wi koro wila pe nari.

⁸ Na yarikanga ka pye mbaa kotogo nii sanmbala pe ni, wila kotogo nii pe ni. Na kaa kaan, wila kaan nandanwa ni. Na kaa

† 11:27 11:26-27: Eza 59.20-21; Zhere 31.33-34 † 11:34 11:34: Eza 40.13

yekelewe tunngo ki piin, wila ki piin wi bala ki na. Na kaa leele yinriwe taa, wila pe yinriwe taa nayinme ni.

⁹ Ndanlawa pi daga mbe pye kaselege ni, nga ki yen tipege ki ye mben. Ye mara kajenge pyege ki na.

¹⁰ Ye ye yee ndanla paa nasepiile yen. Yaa sefenne pe gbogo ye we gbogowo mba paa ye gbogo pi na.

¹¹ Ye bala yaa tunngo piin, yaga ka pye tiyanmbala. Yaa tunngo piin we Fo wi kan yangayanga.

¹² Ye pye nayinme ni jigi tagasaga nga ki yen ye yeri ki kala na. Yaa kagala kunni ye yee ni wa jologo ki ni. Yaa Yennele li yenri suyi.

¹³ Sefenne tagafenne mbele pe yen jorowo, yaa pe sari, yaa nambanmbala pe yaara woo.

¹⁴ Mbele pe yen na ye jolo, yaa duwaw piin pe kan. Yaa duwaw piin, yaga kaa leele dangi.

¹⁵ Mbele pe yen na yogori, yaa yogori pe ni ja. Mbele pe yen na gbele, yaa gbele pe ni ja.

¹⁶ Ye ye jatere wi pye nungba ye yee ni. Yaga kaa ye yee gbogo, ye yee pinle mbele pe pe yee tirige pe ni. *Yaga kaa ye yee jate kajenmbele.*[†]

¹⁷ Yaga kaa lere wa kapege fogo ton kapege ni. Yaa kajenge pyege ki lagajaa leele pe ni fuun pe yee na.

¹⁸ Yaa nga fuun ye mbe ya pye ki piin, ye ta ye pye yeyinge na leele pe ni fuun pe ni, na ki mbe ya pye we.

¹⁹ Na wenne, yaga kaa kapege kayanga woo ye ye, een fo, ye Yennele li nangbanwa pi yaga pi pi wogo pye; katugu ki yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni ma yo fo: *«Muwi mi yaa ka kapere ti kayanga wo. Muwi mi yaa ka leele pe sara. We Fo wo wi yo ma.»*[†]

²⁰ Yennele senre sewe wi yen naga yuun naa ma yo fo: *«Na fungo ka pye ma jugu wi na, maa kan wi ka. Na wogo ka pye wi na, maa kan wi wo. Na ma kaa ki piin ma, kona ki cen ndee ma yen na kason nanjanra gbogolo wa wi go ki na.»*[†]

²¹ Maga ka kapege ki yaga ki fannga ta ma na, een fo, ta kajenge piin ma fannga ta kapege ki na.

13

Tagafenne pe daga mbaa fannga fenne pe gbogo

¹ Fannga fenne mbele pe yen ma cen tara woolo pe go na, leele pe ni fuun pe daga mbaa pe gbogo, katugu fannga ko ka

woro wa, nga kii yiri Yennele yeri. Fannga fenne mbele pe yen wa, Yennele li pe tege.

² Ki kala na, lere na fuun kaa kendige woo fannga ki ni, kona ki cen wi yen na kendige woo Yennele li katege ko ni. Mbele pe yen na kendige woo, pe yaa jologo wa pe yee na.

³ Mbele pe yen na kajenge piin, poro ma pe maa fye fannga fenne pe yee, een fo, tipege pyefenne poro wele. Mee jori mbaa fye fannga ki yee le? Ta kajenge piin, pa pe yaa loon sonni,

⁴ katugu fannga fo wi maa tunngo piin Yennele li kan nso ngbanga maa kajenge piin. Een fo, na ma kaa tipege piin, maa fye wi yee, katugu kii cen ndee fannga ki yen wi yeri jaga. Ki kan wi yeri wila tunngo piin Yennele li kan, wila mbele paa tipege piin pe jolo wila Yennele li nangbanwa pi nari.

⁵ Ki kala na, ki daga maa fannga fenne pe gbogo. Ma kaa pe gbogo mbe ta mbe sho Yennele li nangbanwa po ni ce, een fo, ta pe gbogo ma nawa jatere jenne wi kala na fun.

⁶ Ko kala ki ti ye maa nizara wi woo; katugu fannga fenne pe yen Yennele li tunmbyeele, pe pe yee kan ki tunngo jate ki yeri.

⁷ Nga ki daga ye kan leele pe ni fuun pe yeri, yee kan pe yeri. Ye daga mbe nizara wi wo mboo kan na yeri, yoo kan wi yeri. Ye daga mbe logowuru wi sara na yeri, yoo sara wi yeri. Ye daga mbaa fye na yee, yaa fye wi yee. Ye daga mbaa na gbogo, yaa wo gbogo.

⁸ Lere kpe fogo ka ka pye ye na, ndee mbe ye yee ndanla ko fogo ko ce, katugu lere na fuun wi lewee yenle wi yen maa ndanla, wo Yennele li lasiri senre ti ni fuun ti tanga mari yon fili.

⁹ Ngasegele ngele ke yo fo: *«Maga ka jataga pye, maga ka lere gbo, maga ka yu, ma yee ka ka yiri yaraga na»* ki ngasegele ngele koro naa sanngala ke ni fuun ke ni, ke gbogolo, a ke go ki pye nungba. Ki nga fo: *«Ma lewee yenle wi daga mboon ndanla paa yee nga na mwo yee ndanla we.»*[†]

¹⁰ Lere na wi lewee yenle wi yen maa ndanla, wila tipege kpe pye wi na. Na wi lewee yenle wi yen maa ndanla, wo Yennele li lasiri senre ti ni fuun ti tanga mari yon fili.

Mbe gbegele

mbaa Kirisi wi panga ki singi

¹¹ Ye daga mbaa ki piin ma, katugu we yen wagati na ni, ye yen maa jen. Sanga wi gbon ye yen ye yiri wa wonlowo pi ni,

[†] 12:16 12:16: Yomi 3.7; Eza 5.21 [†] 12:19 12:19: Dete 32.35 [†] 12:20 12:20: Ko ki naga ma yo na ma kaa ki piin ma, ma yaa ka fere wa wi na; Yomi 25.21-22. [†] 13:9 13:9: Eki 20.13-17; Levi 19.18; Dete 5.17-21

katugu wè yongo showo pi ni toon yingo ma we wagati na wè taga fonjo wi na.

¹² Yembine li toro ma lali, lalaaga ki yongo, ki kala na, kapyere nda ti maa piin wa wowo pi ni, weri yaga, we malingbonyara ti le we yee na, nda we yaa le mbaa gbegele ti ni wa yanwa[†] pi ni.

¹³ Waa tanri we pye sobe ni paa yege nga na ki daga waa piin wa yanwa pi ni we. We yee yingiwe jen lindinme ndorogo ki ni, naa sinworo ti ni, naa keenre lime naa kalikalawa pi ni, naa maara ti ni, naa yenjara ti ni.

¹⁴ Een fo, ye we Fo Zhezu Kirisi wi tangalomo pi le yaa tanri pi na. Yaga ka ye yee jori mbaa senwee jogo kagala koro piin.

14

Maga kaa ma tagafo yenle wi jeregi

¹ Lere na wi tagawa pi kologo, yoo yigi jenge. Yaga kaa kendige woo kagala ngele wila jate koro na.

² Lere wa yen wa, wo ma taga ki na ma yo wi mbe ya mbaa yaara ti ni fuun ti kaa. Ma si yala, na wi fannaga ki kologo wa tagawa pi ni, sere yaara wo maa kaa ce.

³ Na wi maa yaakara ti ni fuun ti kaa, wiga ka na wi ma ta naga ma yo wi saa ti kaa wi tifaga. Na wi ma ta naga ma yo wi saa ti kaa, wiga kaa na wi maa ti ni fuun ti kaa wi jeregi, katugu Yennele luu yigi jenge.

⁴ Ambo wi mboro, ma sila wa tunmbyee jeregi? Wi yege sin wi tunngo ki na o, wi to o, wi fo wo kala li lo. Wi yaa si pye mbe yege sin ki na, katugu yawa yen we Fo wi ni wuu pye wi yere.

⁵ Lere wa maa ki jate ndee piliye ya yen piligboyo ma we ya na. Ma si yala, wa maa piliye yi ni fuun yi jate yi yen ja. Ki daga lere nungba nungba pyew, nga wila jate ki yen sinnge wa wi kotogo na, wi yenle ki na.

⁶ Na wi maa piliye ya jate piligboyo, wi maa yi jate piligboyo na we Fo wo gbogo. Na wi maa yaakara ti ni fuun ti kaa, wi maa ti kaa na we Fo wo gbogo; katugu wi ma Yennele li shari wi yaakara wogo ki na. Na wila la yaakara ti ni fuun ti kaa, wi maa ki piin na we Fo wo gbogo, wi ma sila Yennele li shari.

⁷ Wa kpe woro naa yinwege ki piin wi yee kan, wa na si ku wi yee kan. Na we kaa we yinwege ki piin, we maa ki piin we Fo wo kan.

⁸ Na we yaa si ku, we yaa ku we Fo wo kan. Ki kala na, we yen na we yinwege ki piin o, we ku o, we yen we Fo wo woolo.

⁹ Ko ki ti Kirisi wi ku ma songoro ma yen ma yiri wa kunwo pi ni, jango mbe pye kuulo poro naa weele pe Fo.

¹⁰ Een fo, mboro we, yingi na ma sila ma sefo wi jeregi? Yingi na ma sila ma sefo wi tifaga? We ni fuun we yaa ka yere wa Yennele li kiti konsaga li kiti kon we na.

¹¹ Katugu Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

We Fo wigi yo ma yo fo: Mi yen yinwege na, senwee piile pe ni fuun pe yaa ka kannguuro kan na yege sogowo.

Leele pe ni fuun pe yaa kaa mi Yennele na gbogo.[†]

¹² Ki pye ma, we ni fuun nungba nungba we yaa ka we kapyegele ke yege yo Yennele li yege na.

Maga ka ti tagafo wa mbe to kapege

¹³ Ki kala na, waga kaa we yee jeregi naa. Een fo, ye yere ki yerewe fo ye se kala la pye, na li mbe sefo wa kan wi kurugo, nakoma mboo kan wi to wa kapege ki ni.

¹⁴ Wa we gbogolomo pi ni we Fo Zhezu wi ni, migi jen ma filige ki na ma yo yaraga ko ka na pye fyongo ni Yennele yege na ki ye. Een fo, na lere wa kaa yaraga ka jate ki yen fyongo yaraga Yennele yege na, ki ma kannaga ma pye fyongo yaraga wi kan.

¹⁵ Na sefo wa ka yege san yaakaga nga maa kaa ki kala na mbe yo ki yen fyongo ni, kona, ma woro na tanri ndanlawa ni. Kirisi wi ku lere na kala na, maga ka ti wi pungo Yennele li na yaraga nga maa kaa ki kala na.

¹⁶ Nga ki yen yarijenge yoro yeri, kii daga mbe kannaga mbe pye sanmbala pe yeri yaraga ka, paa senpere yuun ki na.

¹⁷ Katugu Yennele li wunluwo pi woro mbaa kaa mbaa woo kala. Ki yen ma pye ma sin, ma pye yeyinngge na, naa nayinme ni, mba Yinnekpoyi li maa kaan we.

¹⁸ Na wi maa tunngo piin Kirisi wi kan ko pyelomo po na, wi ma Yennele li ndanla. Wi ma metanga ta leele pe yeri fun.

¹⁹ Ki pye ma, nga ki ma yeyinngge le leele pe sogowo, naa nga ki yaa we kan we fannaga le we yee ni jenge wa tagawa pi ni ja, waa ko lagajaa.

²⁰ Maga ka Yennele li tunngo ki jogo yaakara kala na. Ki yen kaselege fo yaakara ti ni fuun ti mbe ya mbaa kaa. Een fo, ki yen tipege, na maga sefo wa kan wi to wa kapege ki ni yaakaga nga maa kaa ki kala na we.

[†] **13:12 13:12:** Yembine lo li yen nala pilige kapege pyesanga we. Lalaaga ko ki yen pilige nga Kirisi wi yaa ka pan mbe showo pi kan wi woolo pe yeri, mbe duwaw pe na. Mbaa gbegele ti ni wa yanwa pi ni ko koro wo yen mbaa tanri Kirisi wi senyoro ti na, mbe pungo le kapege ki ni.

[†] **14:11 14:11:** Eza 45:23

²¹ Nga ki yen ma yon ki nga: Maga kaa kara kaa, maga kaa sinme woo, ma je yaraga nga fuun ki mboon sefo wi kan wi to wa kapege ki na.

²² Tagawa mba pi yen ma ni ki wogo ki na, maa yigi ma yee kan Yennele li yeye na. Lere na wi ma yere kala la yerewe mbe pye, na wi nawa pi woro naa koon shyen ki wogo ki na, ferewe yen wi woo.

²³ Een fo, na nawa kaa wi koon shyen yaakaga ka wogo na, na wiga ki ka, Yennele li yaa kiti kon wi na, katugu wii tanga mbe yala tagawa kono li ni. Kala o kala lii pye tagawa ni, lo yen kapege.

15

*Maa ma lewee yenle
wi nandanwa kagala ke piin*

¹ Woro mbele fannga yen we ni wa tagawa pi ni, mbele fannga woro pe ni, we daga mbaa pe sari wa pe fannga fu kagala ke ni. Waga kaa kagala ngele ke we ndanla koro lagajaa mbaa ke piin.

² We ni fuun nungba nungba waa we lewee yeenle pe nayinme kagala ke piin pe yonwo pi kala na, jango ka mbaa tari pe tagawa pi na.

³ Katugu Kirisi wi sila pye naga lagajaa mbaa wi nayinme kagala koro piin, paa yeye nga na ki yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni ma yo fo: «Mbele paa pye nwo tegele Yennele, pe tegele li to na na.»[†]

⁴ Kagala ngele fuun kaa yonlogo faa wa Yennele senre sewe wi ni, kaa yonlogo mbaa we nari, jango kagala ngele waa kunni we yee ni, naa kotogo nga we ta Yennele senre sewe wi fannga na, ti ti we jigi tagasaga ta.

⁵ Yennele na li ma ti we maa kala kunni we yee ni, na we koto ro ti sogo we na, li ye yon ki pye nungba ye yee ni mbe yala Zhezu Kirisi wi pyelomo pi ni;

⁶ jango ye ni fuun, yaa Yennele li gbogo nawa nungba naa magala nungba ni, lo li yen we Fo Zhezu Kirisi wi To we.

*Sentanra ti yen leele pe ni fuun
pe woro*

⁷ Ki kala na, ye yee yigi tiyongo paa yeye nga na Kirisi wi ye yigi tiyongo we, jango leele paa Yennele li gbogo.

⁸ Mi yen naga yuun naga finligi fo Kirisi wi pye Zhufuye pe sagafa, mbe ta mbe yon fogolo ngele Yennele laa kon pe teleye pe yeri ke yon fili, mbege naga fo Yennele li yen senre nungba yofa.

⁹ Wi pan fun, jango mbele pe woro Zhufuye paa Yennele li gbogo, naa li yen na pe yinriwe taa ki kala na. Ki yen paa yeye

nga na Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

*Ki kala na mi yaa kaa ma sonni cengele ke
sogowo.*

Mi yaa kaa ma mege ki gbogo yuuro ni.[†]

¹⁰ Ti yen naga yuun naa fo:

*Yoro cengele woolo wele, yaa yagori ja
Yennele li woolo pe ni.*[†]

¹¹ Tigi yo naa fo:

*Yoro cengele woolo ye ni fuun, yaa we Fo
wi sonni.*

Leele pe ni fuun paa wi gbogo!

¹² Yennele yon senre yofa Ezayi wila ki yo fun ma yo fo:

*Izayi wi setirige pyo wi yaa ka pan,
wi yaa ka yiri mbe cen cengele woolo pe go
na.*

*Cengele woolo pe yaa ka pe jigi wi taga wi
na.*[†]

¹³ Yennele na li maa jigi tagasaga ki kaan, li ye yin nayinme ni, li yeyinnye ki ni fuun ki kan ye yeri ye tagawa pi fannga na, jango ye jigi wila gbogo wila kee yeye jenge Yinnekpoyi li yawa pi fannga na.

SEWE WI KOSAGA SENRE KONAA SHARAGA PUNGO WOGO

15.14-16.27

*Kono yen Poli wi yeri wigi sewe
na wi yonlogo paa yeye nga na
wuu yonlogo we*

¹⁴ Sefenne, mi jate mi taga ki na ma yo yoro wo na, ye maa kajenge piin jenge, ye yen ma Yennele senre kajenme pi ni fuun pi jen, ye mbe si ya mbaa ye yee yeregi.

¹⁵ Ma si yala, mi kotogo le na yee ni ma kagala kele yonlogo ye kan na sewe wi lara ta ni, mbe ye nawa to ke na. Mi ke yonlogo ma, katugu Yennele li yinne kan na yeri

¹⁶ mbe pye Zhezu Kirisi wi tunmbyee, mbe mbele pe woro Zhufuye pe saga. Mi yen na saraga wogotunngo piin, na Yennele li Sentanra ti yari, jango mbele pe woro Zhufuye pe kannga pe pye paa saraga yen, nga ki yen ma Yennele li ndanla, pe pye li woolo Yinnekpoyi li fannga na.

¹⁷ Wa we gbogolomo pi ni Zhezu Kirisi wi ni, mbe ya mbaa na yee gbogo na tunngo nga mila piin Yennele li kan ki kala na.

¹⁸ Katugu mi se soro mbe para yaraga ka kpe na, ndee nga Kirisi wilan kan mi pye ko, mbe ta mbe mbele pe woro Zhufuye pe yeye sin paa Yennele li senre ti lee. Wi ko pye ma, na senyoro to naa na kapyere to fannga na,

¹⁹ naa kagbogolo naa kafonngolo ngele ke pye ke yawa pi fannga na, naa Yennele

[†] 15:3 15:3: Yuuro 69.10

[†] 15:9 15:9: 2 Sami 22.50; Yuuro 18.50

[†] 15:10 15:10: Dete 32.43

[†] 15:12 15.11-12:

Yuuro 117.1; Eza 11.1,10

li Yinnekpoyi li yawa pi fanngaa na. Ki pye ma, Sentanra nda ti yen na para Kirisi wi kannngola, miri yari fo jengge, maga le wa Zheruzalemu naa ki kanngara na lara ti ni, ma saa gbon fo wa Iliri tara.

²⁰ Een fo, lara nda pe sila Kirisi wi senre yo wa faa, a mi sigi lagaja mbaa Sentanra ti yari wa ko lara to ni ce, jango mi ka ka kan go nogo ka na, nga lere wa la keli ma le we.

²¹ Een fo, mbaa ki piin paa yege nga na ki yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni ma yo fo:

Pe sila wi senre yo mbele kan, poro yaa kaa yan.

Mbele pe sila wi senre logo, poro yaa kaa koro jen.[†]

*Polli wila para
wi Oromu ca karaga ki na*

²² Ko kila na karaga ki sa sanga legere na wa ye yeri.

²³ Een fo yingoo, milan tunngo ki pye maga ko wa ki lara ti ni. Maga le wa yegele legere ni, mi yen naga jaa jengge mbe sa ye shari.

²⁴ Mi nee jaa mbege pye na mi kaa kee wa Esipayin tara we. Na torosaga mbaa kee wa, na jigi wi yen ki na mbe ye yan. Ye la nga kilan yigi, na mi ka ta mbe ye yan mbege la ko jenri, ye silan saga mbe kari wa ki tara ti ni.

²⁵ Een fo, koni, mi yen na kee wa Zheruzalemu mbe sa Yennele li woolo mbele wa pe saga.

²⁶ Katugu Maseduwani tara naa Akayi tara tagafenne pe yere ki yerewe mbe penjara ta gbogolo fyonwo fenne mbele pe yen Yennele li woolo wa Zheruzalemu pe kan.

²⁷ Poro jate pe yere ki yerewe mbege pye, een fo, kaselege ko na, pe daga mbege pye ki fyonwo fenne pe kan; katugu yarijende nda Yinnekpoyi li kan Zhufuye mbele tagafenne wa Zheruzalemu pe yeri, mbele pe woro Zhufuye, pe gbogolo ti na pe ni. Ki kala na, mbele pe woro Zhufuye pe daga mbaa mbele pe sari pe kee yaara ta ni fun.

²⁸ Na mi ka ki kala li yege wo mbege penjara ti kan pe yeri mbe ko, pa mi yaa toro wa ye yeri mbe sila kee wa Esipayin tara.

²⁹ Migi jen ma yo na mi ka kari wa ye yeri, mi yaa gbon wa ye na Kirisi wi duwaw wi ni fuun wi ni.

³⁰ Een fo, sefenne, mi yen na ye yenri we fo Zhezu Kirisi wi mege ki na, naa ndanlawa mba Yinnekpoyi li yen na kaan we yeri pi kala na fo: Ye pinle na ni waa ngbeli ja, yaa Yennele li yenri na kan,

³¹ jango mbe sho Zhude tara mbatagambala pe kee, yarikanga nga mi kee sa kan wa Zheruzalemu, Yennele li woolo mbele pe wa pe yenle ki na.

³² Na kiga pye ma, Yennele li ka yenle, pa mi yaa gbon wa ye na nayinme coli. Kona, mi yaa wogo wa ye sogowo.

³³ Yennele na li maa yeyingge ki kaan, li pye ye ni fuun ye ni! Anmiina!

16

Polli wila tagafenne pe shari

¹ Mi yen na we sefo jele Febe wi metanga yinri ye kan. Wi yen tunmbyee wa legilizi na wa Sankere ca ki ni.

² Yoo yigi we fo wi mege ki na, paa yege nga na ki daga mbaa piin mbele pe yen Yennele li woolo pe sogowo we. Ye kala ka to wi na kala o kala na, yoo saga wa li ni fuun li na, katugu wi lelegere saga, ma mi jate na saga.

³ Ye Pirisili naa Akilasi pe shari na kan. Pe yen na tunngo pyeyenle wa Zhezu Kirisi wi tunngo ki ni.

⁴ Pe pe ye go ki pere mbe ta mbanla sho. Mi nungba ma mila pe shari, een fo, mbele pe woro Zhufuye pe legiliziyee woolo paa pe shari fun.

⁵ Tagafenne mbele pe maa finli wa pe go na shari, ye pe shari. Yanla lendaanlawa Epayineti wi shari. Wo wi pye lere kongbanja ma taga Kirisi wi na wa Azi kinda wi ni.

⁶ Mari na wi tunngo gbogo pye ye kan, yoo shari.

⁷ Ye Andironikusi naa Zhuniyasi shari. Pe yen na woolo, paa pye wa kaso na ni ja. Pe mege ki yiri pitunmbolo pe sogowo. Paa keli ma taga Kirisi wi na pe yege.

⁸ Ye Anpiliyatusi shari, na wi yen na lendaanlawa wa we gbogolomo pi ni we fo wi ni.

⁹ Ye Uriben shari, wi yen we tunngo pyeyenle wa Kirisi wi tunngo ki ni. Yanla lendaanlawa Sitashisi wi shari fun.

¹⁰ Ye Apelesi shari, wi metanga ta wa wi tagawa mba wi taga Kirisi wi na pi ni. Ye Arisitobuli go woolo pe shari.

¹¹ Ye Erodion na wi yen na cenle woo wi shari. Narisi go woolo mbele pe taga we fo wi na, ye pe shari.

¹² Jeele mbele pe yinri Tirifeni naa Tirifozi, ye pe shari. Pe yen na tunngo piin we fo wi kan. Jele na pe yinri Perisidi, na lendaanlawa we, yoo shari. Wi tunngo gbogo pye we fo wi kan.

¹³ Urufusi na wi metanga ta wa we fo wi tunngo ki ni, yoo shari, naa wi no wi ni, wo na mila jate paa na no yen we.

[†] 15:21 15:21: Eza 52.15

¹⁴ Ye Asenkiriti, naa Filegon, naa Erimesi, naa Patirobasi, naa Erimasi pe shari, sefenne mbele pe wa pe ni, ye pe shari.

¹⁵ Ye Filologi naa Zhuli shari, naa Nere naa wi nosepyo sumboro wi ni, naa Olenpasi, naa Yennele li woolo mbele fuun pe wa pe ni.

¹⁶ Yaa ye yee shari yaa keyen waa ye yee yologo ndanlawa ni. Kirisi wi legiliziye mbele fuun pe yen laga, pe woolo pe ye shari.

Yerewe senre punjo woro

¹⁷ Sefenne, mbele pe yen na tagafenne pe koon pe yee na na pe punngu, na kendige woo nagawa mba pi naga ye na pi ni, mi yen na ye yenri fo ye ye yee yingiwe jen pe ni. Ye laga pe na,

¹⁸ katugu ki leele cenle pe woro na tunngo piin Kirisi, we Fo wo kan, een fo, pe maa ki piin pe lara to kan, na kambajenmbele pe fanla na pe jatere wi kanngi pe na pe yon tangawa senre naa pe yagbogowo senre ti ni.

¹⁹ Ye yen ma we Fo wi senre ti yigi yeye nga na, lere pyew wigi jen. Ki kala na, mi yen na yogori ye kala na. Een fo, mi nee jaa ye pye tijinliwe fenne mbaa kajenge piin, ye pye kpoyi yaga kaa tipege piin.

²⁰ Yennele na li maa yeyinngge ki kaan, sanni jenri li yaa Sotanla wi purugu wa ye tooro ti nogo, mbege naga fo ye fannga ta wi na.

We Fo Zhezu wi yinne pi pye ye ni!

²¹ Na tunngo pyeyenle Timote wi ye shari, naa Lusiyusi ni, naa Zhason, naa Sosipateri ni, na cenle woolo wele.

²² Mi Teritusi, mi na migi sewe na wi yonlogo Poli wi kan, mi ye shari fun wa we gbogolomo pi ni we Fo wi ni.

²³ Na kafa nana Gayusi wi ye shari, legilizi woolo pe ni fuun pe kafa nana wowi fun. Erasiti na wi yen ca ki penjara kesu tegfo wi ye shari, naa we sefo Karitusi wi ni fun.

²⁴ [We Fo Zhezu Kirisi wi yinne pi pye ye ni fuun ye ni! Anmiina.]

Poli wila Yennele li son

senre punjo woro nda ni

²⁵ Ye ti waa Yennele li sonni! Yawa yen li ni li fannga kan ye yeri wa tagawa pi ni, mbe yala Sentanra nda mila yari ti ni, to ti yen senre nda tila yuun Zhezu Kirisi wi kanngolo we. Kona mbe yala ngundo na Yennele li naga we na wi ni, ki ngundo wila pye ma lara na dunruya wi fa da.

²⁶ Een fo yingo, Yennele yon senre yofenne pe seweele poo yirige funwa na, ma yala Yennele na li yen kosaga fu laa nga kon ki ni. Ki ngundo wi naga cengele woolo pe ni fuun pe na poo jen, jango pe taga li na pe li senre ti le.

²⁷ Yennele lo nungba li yen tijinliwe fo, waa li sonni fo sanga pyew Zhezu Kirisi wi fannga na! Anmiina.

**Sewɛ kongbanɲa ɲa Poli
wila torogo
KORENTI
ca tagafenne pe yeri
Sewɛ wi nawa senre**

Korenti ca kila pye Akayi tara cagboro ko ka nungba. Nala pe maa ki tara ti yinri Giresi tara. Korenti ca ki yen wa Lefile tara ti ni. Ki ca woolo pe legere la pye yarisunndo sunvenne konaa kalikali pyefenne. Poli wila tunngo pye wa ki ca ki ni ma saa gbon yele nungba naa yenje kogoloni, mɛɛ legilizi wa tege wa (Kapye 18). Sanga ɲa ni Poli wila pye naga sewɛ ɲa wi yonlogi, kila yala wi yen wa Efezi ca, wa Azi tara. Korenti ca tagafenne pe la sewɛ torogo wa Poli wi yeri mbe yon sogomo ta yewige ɲa paa wi yewe ki na. Lere wa yege wila ki sewɛ ɲa wi yonlogo Poli wi kan, a wuu torogo paa yege ɲa na wege yan wa wi seweɛle sanmbala pe ni. Sefo Sositeni wo wila wi yonlogo (1.1). Ki sefo wila yenle ma taga Zhezu wi na, ɛɛn fo wee kala la jen wi wogo na naa.

Ki sewɛ ɲa wi yen ma kon ma yiri konsara shyen. Wa wi konsaga kongbanɲa ki ni (1-6), wege yan fo Poli wo naa sefenne tagafenne pe ni paa senre ta yo ma pe yeɛ kan. ɛɛn fo kagala taanri ke yen wa ki senre ti ni, ngele ke wogo ki yen ma ngban Poli wi ni. Koro wele ngele yeɛn:

- 1) Tagafenne paa pe yeɛ koonlo (1.10-4.21).
- 2) Pe ni, wa la sinle wi to jo ni (5.1-13).
- 3) Tagafenne pele ma pe yeɛ yeri kiti konkala na wa fannga fenne mbele pe woro tagafenne pe yege sogowo (6.1-20).

Ki kala na, Poli wila pe pye ma yo pe ki fere kagala ke yege wo konaa pe koro yon finliwe na pe yeɛ ni.

Wa sewɛ wi konsaga shyen wogo ki ni (7.1-16.24), Poli wi yen na yon sogomo kaan yewige ɲa paa yewe ki wogo na. Wila para pe ni porogo wogo na (7.1-40). Wila pe pye ma yo pe pe yeɛ yingiwɛ jen yarisunndo ti ni (8.1-11.1). Wila para we fo wi suro lige kpoyi ki wogo na (11.2-34). Wila pe pye ma yo paa Yinnekpoyi yarikanga ki lagajaa, ko nga ki ma legilizi wi saga we, konaa ndanlawa mbe pye pe ni mbe we (12.1-14.40). Wila para kuulo pe yenme mbe yiri wa kunwo pi ni pi wogo na (15.1-58).

Wa sewɛ wi konsaga yeri (16.1-24), Poli wila ki yo pe kan fo wi yaa toro wa pe yeri, yarikanra nda paa gbogolo mbe

kan Zheruzalemu ca fyonwo fenne pe yeri, mbe sari le mbe kari ti ni pe kan. Poli wo naa tagafenne pele ni, paa sharaga torogo lelegere yeri wa Korenti ca.

Sewɛ wi yen ma koonlo yege ɲa na

Sewɛ wi lesaga senre konaa sharaga 1.1-9

Koonlomo mba pila ye wa legilizi wi ni 1.10-4.21

Kalikalawa naa kiti konkagala ngele kaa pye wa legilizi wi ni 5.1-6.20

Porogo, naa porogo joogo konaa mbaporowo senre 7.1-40

Saara nda ti wo yarisunndo yeri ti kara 8.1-11.1

Tagafenne pe tangalomo wa gbogolomo woolo pe sogowo 11.2-14.40

Kuulo pe yenme mbe yiri wa kunwo pi ni 15.1-58

Kagala kele yege yowo konaa sharaga 16.1-24

*Poli wila sewɛ wi torogo leele
mbele yeri pe sharaga ye*

¹ Mi Poli, mi ɲa Yenɲele lilan yeri mbe pye Zhezu Kirisi wi pitunjo ma yala li nandanwa kala li ni, naa we sefo Sositeni,

² woro waa ki sewɛ ɲa wi torogi Yenɲele li legilizi ɲa wa Korenti ca wi kan. Yoro mbele Yenɲele li ye yeri ma ye tege ye ye, yaa ye yinwege ki piin li kan, konaa a ye pye li woolo wa ye gbogolomo pi ni Zhezu Kirisi wi ni, konaa laga o laga, mbele fuun pe maa we fo Zhezu Kirisi wi mege ki yinri wi pe saga we. Wo wi yen woro naa poro ni we fo we.

³ We To Yenɲele lo naa we fo Zhezu Kirisi wi ni pe yinne naa yeyinɲe kan ye yeri!

Yarijende nda we ta Kirisi wi yeri

⁴ Mi yen nala Yenɲele li shari suyi ye kala na, yinne mba li kan ye yeri Zhezu Kirisi wi fannga na pi kala na.

⁵ Wa ye gbogolomo pi ni Zhezu Kirisi wi ni, Yenɲele li yarikanra ti ni fuun ti kan ye yeri mari lege, ma senyoro ti ni fuun naa kajeɲme pi ni fuun pi kan ye yeri;

⁶ katugu sereya ɲa wi yen na para Kirisi wi kanngolo, wi yen ma yeresaga ta jenge wa ye sogowo.

⁷ Fo yere Yenɲele li yarikanga ka kpe si ye la, yoro mbele ye yen na wagati ɲa we fo Zhezu Kirisi wi yaa kaa yeɛ naga wi singi we.

⁸ Wo wi yaa la fannga nii ye ni fo sa gbon ki konsaga ki na, jango ye pye jeregisaga fu we fo Zhezu Kirisi wi pilige ki ni.

⁹ Yenɲele li yen senre nungba yofa. Lo li ye yeri ma ye gbogolo ja li Pinambyo Zhezu Kirisi wi ni, we fo we.

KOONLOMO MBA PILA YE WA LEGILIZI WI NI

1.10-4.21

*Korenti ca legilizi woolo
pe konwo we*

¹⁰ Sefenne, mi yen na ye yeregi we Fo Zhezu Kirisi wi mege ki na, ma yo fo: Ye ye yon ki wa nungba. Yaga ka ti konwo mbe ye ye sogowo. Ye ye yon ki wa nungba jenge, ye jatare wi pye nungba, yaa sonri ja.

¹¹ Sefenne, Kulowe go woolo pe le ki yo mala kan ma yo kendige yen wa ye sogowo.

¹² Nga mi yen na jaa mbe yo koyi nga yeen fo: Ye ni fuun nungba nungba ye maa nga yuun ki yen ki ye ki ye. Wa ma yo fo: «Mi yen Poli woo.» Wa ma yo: «Mi yen Apolosi woo.» Wa ma yo naa fo: «Mi yen Pyeri woo.» Wa ma nuru ma yo: «Mi yen Kirisi woo.»

¹³ Ye nawa po ni Kirisi wi yen ma koonlo koonlo wi le? Paa Poli kan tiparaga na ye kala na le? Nakosima, paa ye batize Poli mege na le?

¹⁴ Mi yen na Yennele li shari, katugu mi si wa kpe batize ye ni, kaawo Kiripusi naa Gayusi poro ce.

¹⁵ Ki pye ma, lere wo wa se ya mbege yo mbe yo fo pe ye batize na mege ki na.

¹⁶ Enheen! Kaselege yi, muwi mila Sitefanasi go woolo pe batize. Mbe wo ko ni, na kaa pye mi lere wa batize naa, mi si ko jen.

¹⁷ Kirisi wi silan tun mbe pan mbaa leele batize. Een fo, wilan tun mbe pan mbaa Sentanra to yari. Mbaa ti yari mi ka kaa ki piin lere tijinliwe senre ni, jango Kirisi wi kunwo wa tiparaga ki na ki fannga kiga ka yiri waga.

*Zhezu Kirisi wi yen
Yennele li yawa konaa li tijinliwe*

¹⁸ Kirisi wi kunwo wa tiparaga ki na, mbaa ki senre ti yuun, ki yen lembigewe senre mbele paa punngu Yennele li na pe yege na. Een fo, woro mbele we yen wa showo konso li ni, woro yege na, ki yen Yennele li yawa.

¹⁹ Yennele li yen naga yuun wa li senre sewe wi ni ma yo fo:

*Mi yaa kajenmbele pe kajenme pi jago,
mbe tijinliwe fenne pe tijinliwe pi pye pi yiri
waga.†*

²⁰ Kona, tijinliwe fo yingi wi mbe ya yo naa? Nakoma sewe jenfo yingi wi mbe ya yo? Nakoma ki nala pilige kendige fo yingi wi mbe ya yo? Yennele ligi naga ma yo ki dunruya na wi tijinliwe pi yen lembigewe.

²¹ Dunruya woolo wele, pe senwee kajenme pi ni, pee ya mbe Yennele li jen

wa laga nga lili kajenme pi naga. Ki kala na, ki Yennele li ndanla, a li ki senre nda paa jate lembigewe senre ti tege mbe mbele paa tari Zhezu wi na pe sho, to nda waa yuun we.

²² Zhufuye poro maa kafonngolo yenri, Giresi tara fenne poro maa kajenme laga-jaa.

²³ Woro wo na, we maa Kirisi wi senre ti yari ma yo paa wi kan tiparaga na. Ki senre ti pye Zhufuye pe kambenge, ma pye lembigewe senre mbele pe woro Zhufuye pe yeri.

²⁴ Een fo, mbele fuun Yennele li yeri, Zhufuye o, mbele pe woro Zhufuye o, poro yeri, Kirisi wi yen Yennele li yawa konaa li tijinliwe.

²⁵ Katugu nga leele pe yen na jate paa Yennele li lembigewe yen, ko yen tijinliwe ni ma we leele pe tijinliwe po na. Nga pe yen na jate paa Yennele li fannga fu kala yen, ko yen fannga ni ma we leele pe wogo ko na.

²⁶ Sefenne, yoro mbele Yennele li yeri, ye jatare pye ye ye wogo ki na. Mbele pe yen na jate tijinliwe fenne laga dunruya wi ni, pe woro ma lege ye sogowo mbe yala senwee lomo po ni. Fannga fenne pee lege ye ni. Megbogo fenne pee lege ye ni.

²⁷ Een fo, nga dunruya woolo pe yen na jate lembigewe, Yennele li ko wo mbe ta mbe fere wa tijinliwe fenne pe na. Nga dunruya woolo pe yen na jate fannga fu kala, Yennele li ko wo mbe ta mbe fere wa fannga fenne pe na.

²⁸ Yaara nda dunruya woolo pe maa jate yarifaara, naa nda pe maa pe ye mbonrogi ti na, naa nda ti woro yaraga pe yege na, Yennele liri wo mbe ta mbe nda pe maa jate yaara ti pye ti yiri waga;

²⁹ jango lere wa kpe ka kaa ye gbogo Yennele li yege na.

³⁰ Een fo, Yennele li ye pye nungba Zhezu Kirisi wi ni, mee wi pye we tijinliwe. Kirisi wo fannga na we pye lesinmbele Yennele li yege na, ma pye kpoyi, ma go shosaga ta;

³¹ jango kila piin paa yege nga na Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: «Na kaa jaa mbaa wi ye gbogo, wila wi ye gbogo nga we Fo wi pye ko kala na.»†

2

*Poli wila Kirisi na paa kan
wa tiparaga ki na wi senre ti yari*

¹ Sefenne, sanga na ni mila kari wa ye yeri mbe sa Yennele senre ti yari ye kan, mi sila sari yari ye kan senre tugbooro yogo ni, nakoma tijinliwe gbembe ni.

² Katugu mila yere ki yerewe, sanga na ni mi wa ye sogowo, fo mi se yaraga ko ka jen naa Zhezu Kirisi wo pungo na, Zhezu Kirisi na paa kan wa tiparaga ki na we.

³ Ko kala ki ti sanga na ni mila pye wa ye sogowo, mila pye fannnga fu, na fye na seri ngbanga.

⁴ Na nagawa senre to naa Yenñele senre nda mila yo ye kan, ti sila pye senwee tijinliwe yon tangawa senre ni, een fo, kila naga ma filige ye kan yawa ni, Yinnekpoyi li fannnga na;

⁵ jango ye tagawa pi nogo ka ka cen leele pe tijinliwe po na, een fo, pi nogo ki cen Yenñele li yawa po na.

Yenñele li tijinliwe we

⁶ Tijinliwe senre waa yuun mbele pe yen yetogowo ni wa tagawa pi ni pe sogowo. Ki tijinliwe pii yiri ki dunruya na wo yeri. Pii si yiri ki dunruya na wi fannnga fenne poro yeri, poro mbele pe yaa ka ko mbe wo wa we.

⁷ Een fo, Yenñele li tijinliwe mba pila pye ma lara leele pe na, po senre waa yuun. Po mege ni Yenñele laa ki kon maga tēge faa we gbogowo ta, sannu dunruya wi sa da.

⁸ Ki dunruya na wi fannnga fenne wa kpe sigi tijinliwe pi jen. Ki pye paa pi jen, pe saa we Fo gbao wi kan wa tiparaga ki na.

⁹ Ki yen paa yege nga na Yenñele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

*Yaraga nga lere kpe fa yan yenle ni,
naa nga lere kpe fa logo wa wi nungbolo,
naa nga lere kpe fa jaterere pye ki na,
Yenñele li to gbegele mbele pe yen ma li ndanla poro kan.*[†]

¹⁰ Ma si yala, Yenñele ligi ngundo wi naga woro na Yinnekpoyi li fannnga na, katugu Yinnekpoyi li maa kagala ke ni fuun ke cancel. Ali Yenñele li nawa kagala ngele ke yen ma lara jenge o.

¹¹ Leele pe ni, ambo wi mbe ya mbe lere wa nawa kagala jen? Kaawo ki lerefo wi yeera yinne lo li ma ke jen. Ki pyelomo nungba pi na fun, lere kpe si Yenñele li nawa kagala ke jen, ndee li Yinne lo nungba.

¹² Woro wo na, ki dunruya na wi yinne lo ma we ta; een fo, Yinnekpoyi na li yiri wa Yenñele li yeri lo we ta, jango nga Yenñele li kan we yeri waga, wege jen.

¹³ Ki wogo nga ko senre waa yuun. We woro nari yuun dunruya tijinliwe fenne pe maa tijinliwe senre nda nari to ni. Een fo, Yinnekpoyi li maa nda nari, to we yen na yuun. Ki pye ma, Yinnekpoyi li yen leele mbele ni, nga ki yen Yinnekpoyi li wogo, we yen naga yege yuun pe kan Yinnekpoyi li senre to ni.

¹⁴ Lere na Yenñele li Yinne li woro wi ni, wi se ya mbe yaara nda ti yen Yinnekpoyi

woro ti ta, katugu ti ma pye lembigewe ni wi yege na. Wi se ya mberi jen, katugu pe mari jen ma wali ti na Yinnekpoyi lo fannnga na.

¹⁵ Lere na Yenñele li Yinnekpoyi li yen wi ni, wi mbe ya mbe kagala ke ni fuun ke jen mbe wali ke na, een fo, lere wa se ya mbe wo kagala koro jen mbe wali ke na.

¹⁶ Ki yen paa yege nga na Yenñele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

Ambo wi we Fo wi nawa jaterere wi jen?

Ambo wi mbe ya mbe yerewe kan wi yeri?[†] Een fo, woro wo na, Kirisi wi nawa jaterere wi yen we ni.

3

Yenñele tunmbyeele wele

¹ Sefenne, kaselege ko na, mii ya para ye ni paa leele mbele Yenñele li Yinnekpoyi li yen pe ni poro pele yen. Een fo, mi yo ye ni paa leele mbele pe yen na tanri dunruya kagala ke na poro pele yen, paa piile yen, mbele pe taga Kirisi wi na.

² Nono mi kan ye yeri, mi si susheere kan ye yeri, katugu ye saa ya mberi li. Ali ma pan ma gbon nala, ye se ya mberi li;

³ katugu ye yen na tanri bere paa dunruya woolo pe yen. Ki kaa pye yenjara, naa maara yen wa ye sogowo, ki woro naga nari ma yo ye yen paa dunruya woolo pe yen wi le? Ki woro naga nari fo ye yen na tanri na yala senwee piile pe tangalomo pi ni wi le?

⁴ Ye ni, na wa ka yo fo: «Mi yen Poli woo», wa mbe yo fo: «Mi yen Apolosi woo», ko woro dunruya woolo pe tangalomo wi le?

⁵ Ko ki ni fuun pungo na, Apolosi wo yen ambo fo? Mi Poli, mi yen ambo fo? Woro yen Yenñele li tunmbyeele wi ce, ma pye leele mbele pe Sentanra ti yo ye kan, a ye taga ti na. Tunngo nga we Fo wi kan we ni fuun nungba nungba we yeri, ko we yen na piin.

⁶ Muwi mi yariluguro ti lugu, a Apolosi wo tonmo wo ti na, een fo, Yenñele lo ligi pye, a ti fi.

⁷ Ki pye ma, na wi maa yariluguro ti nuru konaa na wi maa tonmo wuun ti na, poro woro yaraga ka. Een fo, Yenñele lo li yen kala li ni fuun, katugu lo li maga pye ti ma fi.

⁸ Na wi maa yariluguro ti nuru konaa na wi maa tonmo wuun ti na, pe yen ja, Yenñele li yaa ka pe ni fuun nungba nungba pe sara mbe yala tunngo nga pe pye ki ni.

⁹ Katugu we yen tunngo pyeyeenle wa Yenñele li tunngo ki ni. Yoro ye yen

[†] 2:9 2:9: Eza 64.3; 52.15 [†] 2:16 2:16: Eza 40.13

Yenñele li kere re. Ye yen fun go nga Yenñele laa kanni we.

¹⁰ Yenñele li yinne mba kan na yeri pi fannga na, mi go nogo ki le paa go wafu tijinliwe fo yen. Yingo ni, lere wa yege wi yen na kanni ki go nogo nga ki le ki na. Een fo, lere nungba nungba pyew wuu yee yingiwu jen paa yege nga na wila kanni ki na we.

¹¹ Go nogo nga ki le, ko ki yen Zhezu Kirisi we. Lere se ya mbe go nogo ka yege le wo pungo na.

¹² Na lere wa kaa kanni ki go nogo nga ki le ki na te ni, nakoma wari-fuwe ni, nakoma sinndeere sonngbanga woro ni, nakoma tire ni, nakoma shogolo kanngewara ni, nakoma yan waga ni,

¹³ lere nungba nungba pyew, tunngo nga wi pye, ki tiyonwo pi yaa ka yiri funwa na kiti konpilige, katugu kason ki yaa ka ki lomo pi naga ki pilige ki ni. Kason ki yaa ka lere nungba nungba pyew wi tunngo ki wa mbe wele mbege cenle li naga.

¹⁴ Na lere wa ka kan ki go nogo nga ki le ki na, a wi tunngo ki koro wa kii sogo, wo yaa ka tonli ta.

¹⁵ Een fo, na lere nga tunngo pyege ka sogo, pa wo yaa wi tonli wi la. Ma si yala, wo jate wi yaa sho, een fo, ki yaa pye ndee wi kason kon ma yiri.

¹⁶ Ye yen maga jen jenge fo yoro ye yen Yenñele li sherigo gbogo ye, fo Yenñele li Yinne li yen ma cen wa ye nawa.

¹⁷ Na lere wa ka Yenñele li sherigo gbogo ki jogo, Yenñele li yaa ki fo wi jogo fun; katugu Yenñele li sherigo gbogo ki yen kpoyi, ko ki si yen yoro wele.

¹⁸ Lere kpe ka kaa wi yee fanla. Na kaa pye wa yen naga jate ye ni ma yo wi yen tijinliwe fo, mbe yala ki dunruya nga wi kagala ke ni, wigi tijinliwe pi yaga, wuu yee pye lembige dunruya woolo pe yege na, jango wi ta wi pye kaselege tijinliwe fo.

¹⁹ Katugu ki dunruya nga wi tijinliwe pi yen lembigewe Yenñele li yege na. Ki kala na, ki yen ma yonlogo wa Yenñele senre sewe wi ni ma yo fo:

Li ma kajenmbele pe yigi pe yeera tijinliwe pee pi ni.[†]

²⁰ Ki yen ma yonlogo naa ma yo fo:

We fo wi tijinliwe fenne pe jatere wi jen, wigi jen ma yo wi yen wagafe.[†]

²¹ Ki kala na, lere kpe ka kaa wi yee gbogo leele pele kala na, katugu yaraga ki ni fuun ki yen ye wogo.

²² Poli o, Apolosi o, Pyeri o, dunruya o, yinwege o, kunwo o, yingo yaara nda tila paan o, yaraga ki ni fuun ki yen ye wogo.

²³ Een fo, yoro wo na, ye yen Kirisi wi woolo, Kirisi wo yen Yenñele li woo.

4

Kirisi wi pitunmbolo wele

¹ Woro wo na, ye daga mbaa we jate paa Kirisi wi tunmbyeele yen, naa Yenñele li ngundo kagala ke yege nagafenne.

² Leele mbele tunngo yen ma telege pe na, pe maa ki jaa pe yeri pe pye tagawa ni.

³ Mi wo kanngolo, na ye kanla segesege mbe wele, nakoma na lere wa yege kanla segesege mbe wele wa senwee piile pe kiti konsaga, ko ka woro kala na yege na. Mi wo woro nala yee segesege mbe wele,

⁴ katugu na nawa pi woro nala jeregi kala la kpe na. Een fo, ko ma kila ki nari ma yo mi yen ma sin. We fo wo wi yen na kiti koon na na.

⁵ Ki kala na, yaga ka kiti kon lere wa kpe na wi konwagati wi yege, konaa we fo wi panga ki yege. Wo wi yaa ka wawo kagala ngele ke yen ma lara ke yirige funwa na, mbe leele pe nawa kagala ngele paa jate mbe pye ke naga. Kona, lere nungba nungba pyew wi daga poo son yege nga na, wi yaa ki ta Yenñele li yeri.

⁶ Sefenne, ki kagala ngele mi yo ye kan fonfon nga, mi ke yo mi naa Apolosi woro kanngolo, mbe ta mbe ye naga. Mi yen na jaa, we kono yege nagawa pi fannga na, yege kara yege jen fo: «Kagala ngele ke yen ma yonlogo wa Yenñele senre sewe wi ni, yee daga mbe toro koro na.» Ye ni, lere si daga mbaa lere wa gbogo, mbe sila wa tifaga.

⁷ Naga yen ma, ambo woon tege moo mbonro sanmbala pe na? Yenñele lo ma li yaraga nga fuun ki yen ma yeri ki kan ma yeri wi le? Ki kaa pye ti kan ma yeri, yingi na, a ma nee ma yee gbogo yaara nda ti yen ma yeri ti kala na, ma mbe yo tii kan ma yeri?

⁸ Yaraga nga fuun yaa jaa, yege ta mako ke! Ye pye penjagboro fenne mako! Ye pye wunlumbolo ma we yaga! Ayoo de. Mi yen na jaa ye pye wunlumbolo kaselege na, jango woro fun we ya waa wunluwo pi piin ye ni ja.

⁹ Katugu migi jate maga yan, woro mbele we yen pitunmbolo, Yenñele li woro pye leele pe ni fuun pe pungofenne. We pye paa leele mbele pe kiti kon pe na mbe pe gbo we, katugu we pye weleyaraga dunruya wi ni fuun wi yege na, meregeye poro naa leele wele.

¹⁰ Leele poro yege na, we yen lembire Kirisi wi kala na. Een fo, yoro wo na, ye yen tijinliwe fenne mbe ye ta Kirisi wi ni. Woro yen fannga fu fenne, een fo, yoro wo

yen fannga fenne. Pe maa yoro gbogo na woro tifaga.

¹¹ We yen na jolo funngo naa wogo ki ni fo ma pan ma gbôn nala. Yariporo ti we la. Pe maa we gbôn. Censaga woro we na.

¹² We maa tunngo piin na tege, jango mbe ta mbaa we yon suro ti taa we ye. Leele pe maa we tegele, we maa duwaw piin pe kan. Pe maa we jolo, we maa ki kunni we ye ni.

¹³ Pe maa senpere yuun na we mege ki jogo, we maa senjende yuun pe ni. Pe maa we jate paa dunruya wi kayangara yen, paa yaritijangara yen fo ma pan ma gbôn yingo.

¹⁴ Mi woro naga kagala ke yonlogi ye kan, jango mbe fere wa ye na. Een fo, mi yen na ye yeregi paa na piile yen, mbele panla ndanla we.

¹⁵ Katugu ali na kaa pye nagafenne waga ke (10 000) yen ye yeri mbaa ye nari, mbe ye ta wa Kirisi wi kono li ni, ye teele pe woro ma lege. Ye yinwege nga yaa piin Zhezu Kirisi wi ni ko na, muwi mi pye ye to, ma Sentanra ti yo ma ye kan.

¹⁶ Ki kala na, mi yen na ye yenri, yaa tanri paa na yen.

¹⁷ Ko ki ti mi yen na Timote wi tunnu wa ye yeri, wo na wi yen paa na pinambyo na wilan ndanla we. Wi yen tagawa ni wa we Fo wi kono li ni. Kongolo ngele mila tanri ke na wa na yinwege ki ni Zhezu Kirisi wi ni, wo wi yaa ye nawa to ke ni, paa yege nga na mila leele pe nari ke ni legiliziyi pe ni fuun pe ni lagapyew we.

¹⁸ Pele yen wa ye ni na pe ye ye gbogo maga yan ndee mi se kari wa ye yeri naa.

¹⁹ Een fo, na kaa pye ki yen Yenjele li nandanwa kala, sanni jenri mi yaa kari wa ye yeri. Na mi ka gbôn wa ye na, ki leele mbele paa pe ye gbogo, mi se ka pe senyoro to ce jen, een fo, mi yaa kaga jen, na kaa pye fannga yen pe ni.

²⁰ Katugu Yenjele li wunluwo pi woro senyoro kala, een fo, yawa kala li.

²¹ Yingi yaa jaa? Mbe kari wa ye yeri sapige ni mbe sa ye gbôn lee, nakoma mbe kari ndanlawa ni, mbe pye nandanwa ni?

KALIKALAWA NAA KITI KONKAGALA NGELE KAA PYE WA LEGILIZI WI NI

5

5-6

*Keenre la pye
wa Korenti ca legilizi wi ni*

¹ Pe yen naga yuun lagapyew ma yo keenre lime yen wa ye sogowo, mba pi yen ma tijanga fo yere mbele pee sheri pe woro

naga cenle la piin. Ko yen fo ye ni, wa wi to jo ta.

² A ye koro na ye ye gbogo, ma si yala, ye ja daga mbe pye yesanga ni fo jenje, jango lere na wigi kala cenle li pye, yoo puro yoo wo ye ye sogowo.

³ Mi wo na, ali ki ka pye mi woro wa ye ni wire to na, een fo, na jatere wo yen wa ye na. Ki kapege, lere na wigi pye, mi kiti kon wi na mako, ma mbe yo mi yen wa ye ni.

⁴ Katugu, we Fo Zhezu wi mege ki na, na jatere wo naa yoro ni we yen ma gbogolo laga nungba, a we Fo Zhezu wi yawa pi yen we ni.

⁵ Ye ti wege lerefo wi le Sotanla wi kee wi wire ti ta ti jogo, jango wi yinne lo mbe sho we Fo wi pilige ki na.

⁶ Ye ye gbogowo pi woro ma yon. Mi yo ye yen maga jen ma yo leve wi jenri wi ma buru muwe mba pi gbôn pi ni fuun pi fe maa yirige!

⁷ Ki leve lee na wi yen kapege, yoo wo wa ye ye ni, jango ye ta ye pye kpoyi yege ki ni fuun ki na. Kona, ye yaa pye paa buru muwe mba pe gbôn fonmba, leve fa ye pi ni po pa yen. Pa ye si yen ma mako kaselege; katugu pe we Paki feti sumbyo wi gbo, wo wi yen Kirisi na paa wo saraga we.

⁸ Ki kala na, ye pan waa we feti wi piin, een fo, waga kaa wi piin buru na leve lee yen wi ni wo wa ni. Waga kaa wi piin leve na wi yen kapege naa tipege ni wo wa ni. Een fo, waa wi piin leve fu buru† ni, ko koro wo yen nawa jembe naa kaselege ni.

⁹ Wa na sewe na mi torogo wa ye yeri wi ni, migi yo ye kan ma yo yaga ka gbogolo keenre lifenne pe ni yaraga ka kpe na.

¹⁰ Een fo, mi sila pye na sonri dunruya woolo mbele pe yen keenre lifenne poro na, nakoma yege mbatinwe fenne, naa yoolo konaa senge sunvenne. Ki pye pa ki yen ma, ye ja daga mbe wo laga dunruya wi ni.

¹¹ Een fo, nda mi yo ye kan yingo ti koro wowi na fo: Lere na fuun wi maa wi ye yinri tagafo, na wiga pye keenre lifo, nakoma yege mbatinwe fo, nakoma yoo, nakoma yarisunndo sunvo, nakoma senpere yofa, nakoma sinwo, nakoma benganri pyefa, yaga ka gbogolo ki fo wi ni yaraga ka kpe na. Yaga ka pinle mbe li ki lere wi ni yere.

¹²⁻¹³ Mbaa kiti kon mbele pee sheri pe na, mi na kala woro wa ma. Yenjele lo li yaa ka kiti kon pe na. Yoro ma ye daga mbaa sherigo woolo pe kiti konkagala ke yege woo wi le? Ki yen paa yege nga na

† 5:8 5:8: Kila pye Paki feti wiga gbôn, leve na ye buru na ni wo Zhufuye paa pye na kaa; Luki 22.1.

Yenñele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

Ye kapege pyefo wi puro yoo wo ye yee sogowa.[†]

6

Tagafenne pe kiti kongɔ pe yee na

¹ Ye ni, na kiti konkala ka pye wa naa wi sefo wa sogowa, mele wi mee soro ma kari mbele pee sheri poro korogo, pe saga kiti konkala li yee wo, wila si kari Yenñele li leele kpoyi poro korogo?

² Ye sigi jen mbe yo Yenñele li leele kpoyi pe yaa ka kiti kon dunruya woolo pe na wi le? Na ki kaa pye ye yaa kiti kon dunruya woolo pe na, mele yaga si ka ya mbaa kagala tunmongolo koro yee woo?

³ Ye sigi jen mbe yo we yaa ka kiti kon merageye pe na wi le? Pee ka logo yinwege nga ko kagala?

⁴ Ma si yala, na ki kiti konkagala cengele kele ka pye ye yee sogowa, leele mbele Legilizi wi woro na jate, poro ye ma saa le ma pye ki kagala ke kiti konfenne.

⁵ Mi yen naga wogo nga ki yuun, fere nda ti ye yigi ti kala na. Ki cen lere nungba se ta wa ye ni tijinliwe fo, na wi mbe ya mbaa wi sefenne pe kiti konkagala ke yee woo pe sogowa!

⁶ Een fo, sefo wa ma wi sefo wa yeri mbe sa kiti kon wi na, fo yere wa mbele pee sheri pe yee sogowa.

⁷ Yee o yee, naa kiti konkagala yen wa ye yee sogowa, ko ki naga ma yo ye pungo mako. Yingi na ye si woro na kambasinngge ki kunni ye yee ni? Yingi na yee si ye yee yaga paa ye yuun?

⁸ Een fo, yoro ye yen na kambasinngge naa yuro ti piin. Ye maa ti piin ye sefenne pe na.

⁹ Ye sigi jen mbe jen mbe yo lepeele pe se ka Yenñele li wunluwo pi ta wi le? Yaga kaa ye yee fanla: Keenre lifenne, naa senge sunvenne, naa jataala naa mbele pe maa pe nambala yeenle pe taa jele,

¹⁰ naa yoolo, naa yee mbatinwe fenne, naa sinwoolo, naa leele tegele fenne, konaa benganri pyefenne pe se ka Yenñele li wunluwo pi ta.

¹¹ Pa ye pele la pye ma. Een fo, Yenñele li ye woli ma ye kapere ti laga ye na, ma ye tege ye ye, ye pye Yenñele li leele kpoyi, konaa ma ye pye lesinmbele li yee yee na, we Fo Zhezu Kirisi wi mege ki na, konaa we Yenñele li Yinne li fannga na.

Ye ye wire ti tege

yaa Yenñele li gbogo

¹² Wa ye ni, pele maa yuun fo: «Mbe ya mbaa kala li ni fuun li piin.» Ki yen ma,

een fo, tonli woro kala li ni fuun ni. Mbe ja ya mbege yo mbe yo fo: «Mbe ya mbaa kala li ni fuun li piin,» een fo, mi se yenle ki na mbanla yee pye yaraga ka kulo.

¹³ Ye maa yuun naa fo: «Yaakara ti yen fungbolo li woro, a fungbolo fun li yen yaakara ti woro.» Ki yen ma kaselege. Ma si yala, Yenñele li yaa ka ti ni fuun shyen ti jogo. Een fo, lere wi wire ti gbegele keenre lime po kan. Wire ti yen we Fo wo woro. A we Fo fun wi yen wire ti woro.

¹⁴ Yenñele lo laa we Fo wi yen maa yirige wa kunwo pi ni. Lo li yaa ka we yen mbe we yirige wa kunwo pi ni li yawa pi ni.

¹⁵ Ye sigi jen mbe jen mbe yo ye wire ti yen Kirisi wi wire ti lara ta wi le? Mbe ya mbe Kirisi wi wire lara ta le mberi pye nanjaa wi wire lara ta le? Ayoo de!

¹⁶ Ye sigi jen mbe jen mbe yo nanja na kanjaa wa le, wo naa wo ni pe ma pye wire nungba wi le? Katugu Yenñele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: «Pe shyen pe yaa ka pye wire nungba.»[†]

¹⁷ Een fo, na ka gbogolo we Fo wi ni, wi ma pinle ma pye wi ni yinne nungba ni.

¹⁸ Yaa fee keenre lime pi yee. Kapege sannga nga fun lere wi ma pye, ko na ya mboo wire ti magara, een fo, keenre lifo wo maa kapege ki piin wi yee wire ti na.

¹⁹ Ye sigi jen mbe jen mbe yo ye wire ti yen Yinnekpoyi li sherigo gbogo wi le? Li yen ma cen wa ye ni, Yenñele lo lili kan ye yeri. Ye woro ye yee woolo,

²⁰ katugu Yenñele li ye lo sonngbanga na, ki kala na, ye ye wire ti tege yaa Yenñele li gbogo.

POROGO, NAA POROGO JOGGO KONAA MBAPOROWO SENRE

7

7.1-40

Yewige nga kila yewe japorogo

senre ti na, konaa senre

nda tila kan mari yon sogo

¹ Koni, mi yaa para kagala ngele yàla yewe wa ye sewe wi ni ke na. Ki kagala ke kanngolo, na nanja wii jele pori, ki yen ma yon.

² Ma si yala, paa keenre ti yen ma lege ki kala na, ki yen ma yon nanja nungba nungba pyew wi jele pori. Jele nungba nungba pyew wi yera polo wi pye wi yeri.

³ Nga ki daga jele wi ni, nanja wigi pye wi kan. Nga ki daga nanja wi ni fun, jele wigi pye wi kan.

⁴ Jele wo ma wi yen wi yee wire ti go na, een fo, wi polo wo wi yen ti go na. Ki pyelomo nungba pi na fun, nanja wo ma

[†] 5:12-13 5:12-13: Dete 17.7 [†] 6:16 6:16: Zhen 2.24

wi yen wi yee wire ti go na, een fo, wi jo wo wi yen ti go na.

⁵ Yaga kaa jege ye yee na, fo ndee ye ni fuun shyen ye yo ye fili ki na, mbe wagati jenri wa, mbe ta mbe Yennele yenri. Ko pungo na, ye songoro ye yee korogo, jango Sotanla wiga ka ye fanla mbe ye le kapege, ye yee mbayingiwe pi kala na.

⁶ Nga mila yuun ye kan namena, mi woro naga konko kaan ye yeri, een fo, ki mbe ya pye.

⁷ Kaselege ko na, ki ja da mi na, anme lere pyew wi pye paa na yen. Een fo, Yennele li yarikanga kan lere nungba nungba pyew wi yeri. Wa wogo ma pye yege ka na, sanja wi wogo ki ma pye yege ka na.

⁸ Mi yen naga yuun mbele pe fa jeele pori poro naa nangunjaala pe kan, fo: Ki yen ma yon pe koro paa na yen.

⁹ Een fo, na pe se ya mbe pe yee yigi, pe porogo pye; katugu na maga porogo pye, ko mbonro ma na ki la mbaa ma taa kila ma jolo ko na.

¹⁰ Tagafenne mbele pe porogo pye mako, mi ma mi yen naga konko kaan pe yeri, een fo, we Fo wowi, fo: Jele wiga ka laga wi polo wi na.

¹¹ Na wiga si laga wi polo wi na, wiga ka pori naa nana wa yege yeri. Nakosima, wi songoro wi polo wi korogo. Nana fun wiga kaa jo wi wa.

¹² Nga mila yuun tagafenne sanmbala pe kan, we Fo wo senyoro ma, mi na woyoro ri, fo: Jele na wii sheri, na wa ka pye we sefo nana wa yeri, na jele wi ka yenle mbe yo wi yaa koro wi ni, wi ka kaa wa.

¹³ Ki pyelomo nungba pi na fun, na jele tagafo wa ka pye nana na wii sheri wa yeri, na nana wi ka yenle mbe yo wi yaa koro wi ni, jele wi ka kaa wa.

¹⁴ Nana na wii sheri wi yen kpoyi, naa wi pye nungba wi jo na wi taga wi ni we. Jele na wii sheri fun, wi yen kpoyi, naa wi pye nungba wi polo na wi taga wi ni we. Nakoma ye piile pe jen na pye paa mbele pee sheri pe piile pe yen, ma si yala pe yen kpoyi[†].

¹⁵ Konaa ki ni fuun, na wii sheri, na wi kaa ki jaa mbe laga tagafo wi na, wuu yaga wi laga wi na. Ki ka pye ma, nana tagafo we, nakoma jele tagafo we, wi woro ma po wa ki kala cenle li ni naa, katugu Yennele li we yeri we pye yeyinnye na.

¹⁶ Ma mbe ya mbege jen mele, mboro jele tagafo, fo ma yaa konko polo wi sho? Nakoma ma mbe ya mbege jen mele, mboro nana tagafo, fo ma yaa konko jo wi sho?

*Yaa tanri paa yege nga na
Yennele li ye yeri yaa ki piin*

¹⁷ Mbe wo ko wogo nga ko ni, ki daga lere nungba nungba pyew, yarikanga nga we Fo wi kan wi yeri, wi koro willa tanri willa yala ko ni, willa tanri willa yala paa yege nga na willa pye, naa Yennele laa wi yeri wi pye li woo we. Ko konko na lo mila kaan legilizye pe ni fuun pe ni.

¹⁸ Na kaa pye Yennele li lere wa yeri ma yala wi kenrekenre mako, wi koro wa ki cenlomo pi ni ma. Na kaa si pye li wa yeri ma yala wi fa kenrekenre, wiga ka kenrekenre.

¹⁹ Ma kenrekenre o, mee kenrekenre o, ko ka woro yaraga. Mbaa tanri Yennele li ngasegele ke na, ko ki yen kagbogo.

²⁰ Yennele laa lere nungba nungba pyew wi yeri, maa ta cenlomo mba na, wi koro wa po ni.

²¹ Yennele laa ma yeri mo ta kulo le? Ko ka konko jateri wi lege ma na. Een fo, na ma mbe ya pyelomo ta mbe wo wa kulowo pi ni, ma wo wa pi ni.

²² Katugu we Fo wi ka kulo na yeri, wi ma pye lesee ma koro we Fo wo cenwe na. Ki pyelomo nungba pi na fun, we Fo wi ka lesee na yeri, wi ma pye Kirisi wo kulo.

²³ Yennele li we lo songbanga na. Yaga ka kannga mbe pye leele pele kulolo.

²⁴ Sefenne, naa Yennele laa lere nungba nungba pyew wi yeri, paa pye cenlomo mba na, pe koro po na.

*Mbele pe fa porogo pye ghen
poro naa nangunjaala senre*

²⁵ Mbele pe fa jeele pori ghen poro na, we Fo wii konko la kan na yeri mbe yo pe kanngolo. Een fo, paa we Fo willan yinriwe ta, mala kan mi yen tagawa ni we, ki kala na, nga mila sonri, mi yaa ki yo.

²⁶ Ki wagati ngbaan na wi kala na, nga ki yen ma yon na yege na, koyi nga fo ki yen ma yon lere wi koro paa yege nga na wi yen we.

²⁷ Ma jele pori mako le? Maga kaa ki lagajaa mbege porogo ki jogo. Ma fa jele pori ghen le? Maga kaa wa jaa.

²⁸ Konaa ki ni fuun, na maga porogo pye, mee kapege pye. Na sumboro wa ka si pori nana yeri, wii kapege pye. Een fo, mbele paa porogo ki piin, pe yaa jologo ta wa pe yinwege ki ni. Ko jologo ko mila jaa mbe ye sho ki ni.

²⁹ Sefenne, nga mila jaa mbe yo koyi nga fo: Wagati wi jerege. Ki kala na, mbege le nala wo na, mbele pe jeele pori, pe pye ndee pele woro pe yeri.

³⁰ Mbele paa gbele, pe pye ndee pe woro na gbele. Mbele paa yogori, pe pye ndee

[†] 7:14 7:14: Nana na wii sheri, nakoma jele na wii sheri konaa pe piile pe ni pe ma pye kpoyi, ko koro wo yen naga nari ma yo Yennele li maa pe wele kajenge ni.

pe woro na yɔgɔri. Mbele paa loo, pe pye ndɛɛ yaraga woro pe yeri.

³¹ Mbele paa pe yɛɛ yɔngɔ ki dunruya ɲa wi yaara ti ni, pe pye ndɛɛ pe woro na pe yɛɛ yɔngɔ ti ni sɔbɛ ni; katugu ki dunruya ɲa yɛɛn, yɛɛɛ ɲa na yaa wi yaan, wi se mo naa, wi yaa ko.

³² Mi woro na jaa ye jatere wi piri ye na. Lere ɲa wii pɔrɔgɔ pye, wo maa jatere wi taga we Fɔ wi kagala koro na, wi kala li ta li we Fɔ wi ndanla.

³³ Eɛn fɔ, ɲa wi jele pɔri, wo maa jatere wi taga dunruya kagala koro na, wo maa jaa wi kala luu jo wi ndanla.

³⁴ Kiga pye ma, wi jatere wi ma kɔn shyen wi na mbaa kagala shyen piin. Ki pyelomo nungba pi na fun, jele ɲa wii pɔri nana yeri, nakoma sumboro ɲa wi fa nana kala jen, wi maa jatere wi taga we Fɔ wi kagala koro na, katugu wi maa jaa mbe pye kpoyi wa wi kapyeye naa wi jatere wi ni. Eɛn fɔ, jele ɲa wi pɔri nana yeri, wo maa jatere wi taga dunruya kagala koro na, katugu wi maa jaa wi kala luu polo wo ndanla.

³⁵ Mila ko yuun ye yɔnwɔ po kala na, mi woro naga yuun mbe kala la taga ye na, li pye fannaga kala. Mi yen na jaa yaa tanri tangalomo mba pi yen ma yala po na, janjo ye koro ye mara we Fɔ wi tunngo ki na, yaraga ka kpe ka ka ye jatere wi piri ye na.

³⁶ Eɛn fɔ koni, na lefonɲo wa kaga yan sumboro ɲa wi wo mbe pɔri, nga wila piin wi na ki woro ma yala, na kaa pye wi se ya mboo yɛɛ yigi, nɛɛ ki jate wi daga mbe pɔrɔgɔ ki pye, pe pɔri pe yɛɛ yeri, paa yɛɛɛ ɲa na wila ki jaa we. Kapege ma†.

³⁷ Eɛn fɔ, na lefonɲo wiga yere ki yerewe wa wi kotogo na, na kii pye fannaga kala wi yeri mbe pɔrɔgɔ ki pye, na wi mbe cew ta wi yɛɛra nandanwa kala li na, konaa mbe yere ki yerewe paa yɛɛɛ ɲa na wi daga mbaa ki piin we, kona, kajenge wi pye ma sumboro wi yaga wi suu pɔri†.

³⁸ Ki pye ma, nana ɲa ka sumboro ɲa wi wo wi pɔri, wi kajenge pye, ɲa wi suu woo pɔri, wo kajenge pye naa ma we†.

³⁹ Jele ɲa wi pɔri nana yeri, wi yen ma po wi polo wi na sanga ɲa ni nana wi yen yinwege na. Eɛn fɔ, na wi polo wiga ku, kona, wi ma koro wi yɛɛ woo. Nana ɲa fuun kaa ndanla, wi mbe ya pɔri wi yeri naa, eɛn fɔ, ki nana wi pye tagafo.

⁴⁰ Ma si yala, mi wo yɛɛɛ na, na wiga koro ma, ko mbɔnɔ wi na pɔrɔgɔ ko na. Ko mila sɔnri, mi taga ki na fun ma yo Yenɲɛle li Yinɛ li yen na ni.

SAARA NDA TI WO YARISUNNDO YERI TI KARA

8

8.1-11.1

Yarisunndo kara

¹ Yingɔ ni, we para yarisunndo kara wogo ko na.

Ki yen kaselege fɔ «kajenme pi yen we ni fuun we yeri,» paa yɛɛɛ ɲa na ye yen naga yuun we. Eɛn fɔ, kajenme pi ma lere wi kan wi maa wi yɛɛ gbogo, ma si yala, ndanlawa po maa ka tari leele pe fannaga ki na wa tagawa pi ni.

² Na kaa pye lere wa naga jate wi kala jen, wi fa jen ghen paa yɛɛɛ ɲa na wi ja daga mbe kala jen we.

³ Eɛn fɔ, Yenɲɛle li ka lere ɲa ndanla, li ma ko fɔ wo jen.

⁴ Ki kala na, mbe yala ye yewige ɲa ye yewe ki ni, fɔ: We daga mbaa yarisunndo kara kaa le? We ni fuun wɛge jen jenge ma yo yarisunngo ki woro yaraga ka laga dunruya wi ni. Wɛge jen ma yo yenɲɛle la yɛɛɛ woro wa naa Yenɲɛle nungba lo punjo na.

⁵ Ali na kaa pye leele pe maa naay-eri yaara nakoma tara na yaara ta yinri yenɲɛle, pa ki si yen ma, katugu leele pe ma yo yengengele legere wa konaa tafenne legere ni.

⁶ Eɛn fɔ, konaa ki ni fuun, woro wo yeri, Yenɲɛle nungba li yen wa, lo li yen we To we. Lo li yaraga ki ni fuun ki da. We yen laga lo kala na. We Fɔ nungba wi yen wa, wo wi yen Zhezu Kirisi we. Yaara ti ni fuun ti yen laga wo fannaga na, woro fun we yen laga wo fannaga na.

⁷ Eɛn fɔ, leele pe ni fuun sigi kaselege ki jen. Leele pɛle la pye ma tara yarisunndo ti ni fɔ jenge, ki kala na ali nala pe yen naga kara ti kaa nari jate paa yarisunndo kara yen. Pe nawa jatere wi kologo pe na, a pɛ pe yɛɛ yan fyɔngɔ ni ki yaakaga ki kala na.

⁸ Yaakaga ma ki yaa ti wee fulo wa Yenɲɛle li tanla. Na wee ka ka, ki se yaraga ka kon we na. Na waga si ka ka, ki se yaraga ka taga we kan.

† 7:36 7:36-38: Na nana wa sumborombyo ka pye wa, ɲa wi fa nana kala jen, na wiga le mbe toro pɔrɔgɔ pyesanga na, tofo wigi yan kii yala, fɔ ki daga wi pɔri nana yeri, wi nga wila jaa ki pye. Kapege ma. Wuu le pɔrɔgɔ. † 7:37 7:37 Eɛn fɔ, lere ɲa wi jatere wi yen ma cen wi na, na yaraga ka woro naa ngbanga ki wogo ki na, na wi mbe cew ta wi yɛɛra nandanwa kala li na, na wiga yere ki yerewe wa wi nawa mbe yo wi soo sumborombyo ɲa wi fa nana kala jen wi le pɔrɔgɔ, kona wi kajenge pye. † 7:38 7:38 Ki pye ma, ɲa ka wi sumborombyo ɲa wi fa nana kala jen wi le pɔrɔgɔ, wi kajenge pye, ɲa si suu woo le pɔrɔgɔ, wo kajenge pye naa ma we.

⁹ Ye yee yingiwe jen, yaga ka ti yeyinnye nga ye ta nee piin ma, ki mbele pe fannga ki kologo wa tagawa pi ni, wa kan wi to wa kapege ki ni.

¹⁰ Katugu mboro na ki «kajenme» pi yen ma yeri, lere na wi fannga ki kologo wa tagawa pi ni, na wa ka soon yan ma cen na nii yarisunngo go ka ni, wii yaa kotogo ta mbaa yarisunndo kara ti kaa wi le?

¹¹ Kiga pye ma, ki sefo na wi fannga ki kologo, wo na Kirisi wi ku wi kala na, wi yaa pungo ma «kajenme» pi kala na.

¹² Na ye kaa kapege piin ye sefenne pe na ma, mbaa pe nawa jatere na wi kologo wi jogo, kona Kirisi wo yaa kapege piin wi na.

¹³ Ki kala na, na kaa pye yaakaga ki yaa ti na sefo wii to wa kapege ki ni, pa mi sege kara ta ka naa fyew, jango na sefo wiga ka to wa kapege ki ni.

9

Pitunngo wi tunngo,

konaa nga ki daga paa piin wi kan

¹ Mi Poli, mi woro lesee wi le? Mi woro pitunngo wi le? Mii we Fo Zhezu wi yan wi le? Mi yo yoro ye yen yaraga nga ki yen naga nari ma yo mi tunngo pye we Fo wi kan?

² Ali na kaa pye mi woro pitunngo pele yeri, yoro wo na, mi yen pitunngo ye yeri; katugu wa ye gbogolomo pi ni we Fo wi ni, yoro ye yen yaraga nga ki yen naga nari fo mi yen pitunngo.

³ Mbele pe yen nala sanga, mi yen na pe yon sogo yege nga na ki nga:

⁴ Ki kologo woro na yeri mbaa nii mbaa woo na tunngo ki na wi le?

⁵ Ki kologo woro na yeri mbe jele tagafo wa pori fun wila pinlele ni ni paa yege nga na pitunmbolo sanmbala poro naa we Fo wi nosepiile pe ni, naa Sefasi ni pe yen naga piin wi le?

⁶ Nakosima, mi naa Barinabasi woro ce we daga mbaa tunngo piin mbaa we yon suro ti taa we ye wi le?

⁷ Ambo la ka logo fo lere wa kari sorodasheya, ma songoro naa yee go kala li lee? Nakoma ambo wi ma ezen tiire sanri, ti pire tiga ka le, wila la ta kaa? Nakoma ambo wi maa yaayoro konri, wila sila ti nono wa woo?

⁸ Yaga kaa ki jate ndee mila na senre ti yuun mala kee ki kan senwee piile pe kapyege ko na; katugu, Moyisi lasiri wi yen naga nunnga ki yuun fun.

⁹ Ki yen ma yonlogo wa wi ni ma yo fo: «Nege nga ki maa bile wi tangala naa pyo wi woo, maga kaga yon ki po.»[†] Nere wogo ko ki Yennele li jori, a li si ko yo ma wi le?

¹⁰ Woro kala ma ki ti, a li si ko yo ma wi le? Kaselege ko na, ki senre tila yonlogo woro kala na. Ki daga na wi maa fali wo naa na wi maa bile wi suun na wi pyo wi woo, paa pe tunngo ki piin, pe jigi wi pye ki na fo pe yaa ka pe tasaga ta. ¹¹ We Yinnekpoyi yariluguro ti lugu wa ye nawa, na we kaa ye kee yaara ta taa, ko yen kagbogo ma toro wi le?

¹² Na kaa pye ki kologo yen pele yeri paa taa ye yeri, ki kologo woro woro yeri waa taa ye yeri mbe we poro na wi le?

Ma si yala, we sila ki kologo ki ja ki pye ma we kan. Een fo, we yen na kala li ni fuun li kunni we yee ni, jango waga ka kala la pye li Kirisi wi Sentanra ti yege pari tiga kaa yari.

¹³ Yege jen ma filige ki na ma yo mbele pe maa tunngo piin wa sherigo gbogo ki ni, pa pe maa pe yon suro ti taa na yinrigi wa sherigo gbogo yaara ti ni. Mbele pe maa tunngo piin wa saraga wosaga ki na, pe maa pe tasaga taa wa ki saraga yaara ti ni.

¹⁴ Ki pyelomo nunnga pi na fun, we Fo wigi koni kan ma yo mbele paa Sentanra ti yari, yaraga nga kila taa wa Sentanra yarawa tunngo ki ni, paa pe yon suro ti taa wa ki ni.

¹⁵ Een fo, ki wogo nga mii ka pye. Mi woro naga sewe na wi torogi ye yeri, mbe ye yenri yaa ki piin na kan. Sanni lere mbe sanla gbogowo kala li jogo, pa mbe ku ko mbe mbonro na yeri ko na.

¹⁶ Mii daga mbaa na yee gbogo Sentanra na mila yuun to kala na, katugu ti yowo pi pye na yeri jorowo kala. Na mi woro na Sentanra ti yari, jologo yen na wogo.

¹⁷ Ndee ki pye mi na nandanwa kala li ti mila ki tunngo nga ki piin, mi jen naa ki jate mbe tonli ta. Een fo, ki yen tunngo nga ki telege na na, ki daga mbege pye.

¹⁸ Ki pye ma, yingi tonli mi yaa ta wa? Ki tonli wo wi na fo: Mbaa Sentanra ti yuun, mi ka kaa ki piin penjara na. Tonli na mbe ja ya mbaa lagajaa na yee kan wa Sentanra yowo pi ni, mboo yaga wa.

¹⁹ Mi yen lesee, mi woro lere wa kulo. Ma si yala, milan yee pye leele pe ni fuun kulo, jango mbe lelegere ta.

²⁰ Na mi kaa tunngo piin wa Zhufuye pe sogowo, mi maa piin paa Zhufuye woo yen, jango mbe Zhufuye pe ta. Mbele pe maa tanri Moyisi lasiri wi na, mi kaa tunngo piin wa pe sogowo, mi maa tanri ki lasiri nunnga wi na, jango mbe pe ta.

²¹ Ki pyelomo nunnga pi na fun, mbele pee Moyisi lasiri wi jen, na mi ka pye pe ni, mi maa tanri paa pe yen, mila la lasiri wogo ko jate, jango mbe pe ta. Ko woro mbe ka yo mi woro na Yennele li lasiri wi

gbogo, katugu mi yen na tanri Kiriwi lasiri wi na.

²² Mi ka pye mbele pe fannga ki kologo wa tagawa pi ni pe ni, mi mala yee pye paa pe yen, jango mbe mbele pe fannga ki kologo pe ta. Mi yen nala yee piin pyewe pi ni fuun pi na leele pe ni fuun pe kan, jango kiga pye yee o yee, mbe ta mbe pele sho pe ni.

²³ Mi yen na ko ki ni fuun nga ko piin Sentanra ti kala na, jango mbanla tasaga ta wa ti yarawa pi ni.

²⁴ Yoro jate yee jen ma yo mbele pe ma pye wa kashara fene li fezaga, pe ni fuun pe maa fee, een fo, lere nungba wi ma sara wi ta. Ki kala na, yaa fee ma fun, ye ta yee sara wi ta.

²⁵ Kashara fene fevenne pe ni fuun pe ma pe yee yigi kagala cengele legere ni. Pe maa ko piin ma, mbe ta mbe mege tanjala ta, na li ma kaa jago. Een fo, woro wo naga piin, mbe mege tanjala ta, na li yen mbajogowolo.

²⁶ Ki kala na, mi yen na fee mala yengele ke kan na fenge ki kosaga ki na. Mi yen paa kengungolo jire pyefo yen, na wila la gbong jaga.

²⁷ Mi yen nala yee wire ti jolo ngbanga mari kannga na yee kulo, jango mi jate na mi ka Yennele senre ti yo leele pe kan mbe ko, paga ka je na na.

10

Kagala ngele kaa Izirayeli tara woolo pe ta ke yen na we yee nari

¹ Sefenne, we teleye mbele paa pye na tanri Moyisi wi ni, nga kila pe ta, mila jaa ye ye yee nawa to ki na. Pe ni fuun paa pye wa kambaaga ki nogo, a kila pe go singi. Pe ni fuun paa tanga ma Kogojee yeen wi kon ma yiri.

² Wa kambaaga konaa kogojee wi ni, pe ni fuun paa batize† ma pye nungba Moyisi wi ni.

³ Yennele laa yaakara nda kan, to pe ni fuun paa ka.

⁴ Tonmo mba Yennele laa kan, po pe ni fuun paa wo, katugu walaga nga kila taga pe na ma yiri wa Yennele li yeri, pa tonmo pila pye na yinrigi wa ki ni, a paa woo. Ki walaga ko layi nga Kiriwi we.

⁵ Een fo, pe ni, pe legere la pye wa, pe kala li sila Yennele li ndanla, ki kala na, paa ku wa gbinri wi ni.

⁶ Ki kagala kaa pye mbaa we yee nari, jango we yee ka ka yiri yaripere ti na, paa yee nga na paa yee yirige ti na we.

⁷ Yaga ka pye yarisunndo sunvenne, paa yee nga na pele la pye we. Paa yee nga na ki yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni ma yo fo: *«Leele pe si cen ma li, ma wo. Ko pungo na, a pe si yiri ma yo.»*†

⁸ Waga kaa keenne piin, paa yee nga na pe ni, pele laga pye we, fo a lere waga nafa ma yiri taanri (23 000) wo ku pe ni pillige nungba ki ni.

⁹ Wee daga mbe Kiriwi wi wa mbe wele, paa yee nga na pe ni, pele laa wa ma wele, a wooro ti pe noori ma pe gbo.

¹⁰ Yaga kaa kongori Yennele li na, paa yee nga na pe ni, pele laga pye. Kunwo pi yen merege na yeri, a wi pe gbo.

¹¹ Ki kagala ke pye pe na mbaa pele yee nari. Kaa yonlogo mbe we yeri, woro mbele we yen na we yinwege ki piin ki dunruya koyee nga ki yongo yeen ki ni we.

¹² Ki kala na, na kaa ki jate wi yen ma yere, wi daga mboo yee yingiwe jen wiga ka to.

¹³ Wamawelewe po pa fa ye ta, ki pye pi fa keli mbe lere wa ta ghen. Yennele li yen senre nungba yofa li yon fogolo ngele li kon ke kanngolo, li se yenle ki na wamawelewe pi ye ta pi sa toro ye fannga ki da wi na. Een fo, na wamawelewe piga gbong ye na sanga o sanga, pa li yaa yirisaga kan ye yeri, jango ye ya yoo kun ye yee ni.

Wee daga mbe gbogolo yarisunndo ti ni

¹⁴ Na wenne, ye yee yingiwe jen yarisunndo sunmo pi ni.

¹⁵ Mi yen na para ye ni ma mbe yo fo leele mbele pe yen tijinliwe fenne. Yoro jate ye nga mila yuun ki cancan ye wele.

¹⁶ Ye jaterre pye duwaw wajenne li wogo ki na, lo na we maa Yennele li shari li kala na we. Na we kaa woo wa li ni sanga na ni, lo li ma we gbogolo nungba Kiriwi kasanwa pi ni. Buru na we ma koonlo koonlo ma ka, na we kaa wi kaa sanga na ni, wo wi ma we gbogolo nungba Kiriwi wi wire ti ni.

¹⁷ Buru wi yen nungba. Ki kala na, ali maga ta we yen ma lege, we pinle ma pye wire nungba; katugu we ni fuun we ma we tasaga ta wa ki buru nungba wi ni.

¹⁸ Ye Izirayeli tara woolo pe kala li wele. Yaara nda pe ma wo saraga, mbele pe maa ti kaa, pe ma gbogolo nungba Yennele li ni, lo na saraga wosaga ki ma pye li wogo we.

¹⁹ Mila jaa mbe yo mele san? Fo kara nda pe tege ma yarisunngo ki sun, ti yen

† 10:2 10:2: Laga ki verise na wi ni batize wi koro wi yen naga nari ma yo Moyisi wo wila pye pe yee sinfo. Pe torowo wa kogojee wi ni pi yen ma taanla batemu wi ni. † 10:7 10:7: Eki 32.6

yaraga ka le? Nakoma yarisunngo jate ki yen yaraga ka le?

²⁰ Ayoo de! Eɛn ɔ, mi yen naga yuun ɔ mbele pee sheri, saraga nga pe maa woo, pe maa ki woo gboshugulo poro yeri, paa laga woo Yennele yeri. Ki kala na, mi woro na jaa yoro naa gboshugulo pe ni ye gbogolo.

²¹ Ye se ya mbaa woo wa we ɔ wi wɔjenne li ni, mbaa woo wa gboshugulo pe wɔjenne li ni fun. Ye se ya mbaa nii wa we ɔ wi tabali wi na, mbaa nii wa gboshugulo pe tabali wi na fun.

²² Nakoma waa jaa mbaa ki piin ma, mbe yenjara† le we ɔ wi ni wi le? Yaa ki jate we fannga ki we wi wogo ki na wi le?

*Yaa Yennele li gbogo
wa ye kapyeye ki ni fuun ki ni*

²³ Leele pele maa yuun ɔ: «We mbe ya mbaa kala li ni fuun li piin.» Kaselege yi, eɛn ɔ, kagala ke ni fuun woro tonli ni. «We mbe ya mbaa kala li ni fuun li piin.» eɛn ɔ, kala li ni fuun na la fannga kaan leele pele yeri wa tagawa pi ni.

²⁴ Lere kpe ka kaa wi yee yonwo po jaa, ɔ wi lewee yenle wi yonwo po.

²⁵ Kara nda fuun pe maa pere wa kara peresaga, ye mbe ya mbaa ti kaa. Yaga kaa yewe ti yirisaga wogo ko na, mbe ye nawa jatere wi piri ye na;

²⁶ katugu ki yen paa yege nga na Yennele senre sewe wi yen naga yuun ɔ: «Tara to naa ti nawa yaara ti ni fuun ti yen we ɔ woro.»

²⁷ Na wii sheri, na wa ka ye yeri mbe yo ye sa li, na yaga yenle mbe kari, wi ka yaraga o yaraga tege ye tanla, ye ko ka. Yaga ka yewige kpe yewe ki wogo ki na ye nawa jatere wo kala na.

²⁸ Eɛn ɔ, na lere wa ka ye pye mbe yo ɔ: «Yarisunndo kara ri nda to,» yaga ka ta ka, na wi ye kogori wi kala na, konaa nga wi nawa pi yen na jate ki kala na.

²⁹ Mi woro na para lagame ye nawa jatere wo kala na, ɔ lere sanja wi nawa jatere wo kala na.

Ki kala na, kii daga lere wa nawa jatere mbaa na jeregi na lesewe pi kala na.

³⁰ Na mi ka Yennele li shari nga mila kaa ki kala na, yingi na pe sila na mege ki jogo mi Yennele li shari yaakaga nga wogo na ki mege ni?

³¹ Ki kala na, ye yen na nii wi yo, ye yen na woo wi yo, kala o kala ye mbe pye, yaa li ni fuun li piin yaa Yennele li gbogo.

³² Yaga ka ti lere wa mbe to kapege, Zhufuye poro wele o, mbele pe woro Zhufuye o, Yennele li Legilizi woolo wele o.

³³ Yaa piin paa na yen. Mi yen naga ngbanga na kala li pe ni fuun pe ndanla kagala ke ni fuun ni. Mi woro nala yee yonwo po jaa, eɛn ɔ, lelegeye yonwo mila jaa, jango pe ta pe sho.

11

¹ Yaa na forogi paa yege nga na mi yen na Kirisi wi forogi we.

TAGAFENNE PE TANGALOMɔ GBOGOLOMɔ WOULO PE SOGOWɔ

11.2-14.40

*We daga mbe pye yege nga na
wa sherisaga*

² Mi yen na ye sonni, katugu ye yen na nawa tuun na na kala li ni fuun ni, mala yerewe senre ti yigi paa yege nga na miri naga ye na we.

³ Konaa ki ni fuun, mi yen na jaa yege jen ye yo ɔ Kirisi wi yen nanja pyew wi go na. Nanja fun wi yen jele wi go na. A Yennele li yen Kirisi wi go na.

⁴ Ki kala na, nanja na fuun kaa Yennele yenri, nakoma mbaa Yennele li senyoro yuun, mbe yala wi go ki yen ma ton, wi maa Kirisi wi tifaga.

⁵ Eɛn ɔ, jele na fuun kaa Yennele yenri, nakoma mbaa Yennele li senyoro yuun, mbe yala wii mbolo po mboo go ki ton, wi maa wi polɔ wi tifaga. Kona, ki ma cen ndee pe ki jele wi go ki kulu.

⁶ Na jele na si mbolo po, wuu yinzire ti koonlo. Eɛn ɔ, na kaa pye mbe go ki kon, nakoma mbege kulu ki yen fere ni jele wi yeri, ki daga wila mbolo poo.

⁷ Nanja wii daga mbe mbolo po mboo go ki ton, katugu wi yen Yennele li yanlee naa li gbogowo. Eɛn ɔ, jele wo yen nanja wi gbogowo.

⁸ Kaselege ko na, nanja wi sila da mbe yiri wa jele wo ni, eɛn ɔ, jele wo wila da ma yiri wa nanja wi ni.

⁹ Nanja wi sila da jele wo kala na, eɛn ɔ, jele wo wila da nanja wi kala na.

¹⁰ Ko ki ti meregeye pe kala na, tegere daga mbe pye wa jele wi go ki na, mbege naga ɔ wi yen wa wi polɔ wi fannga ki nogo.

¹¹ Ma si yala, wa we yinwege ki ni we ɔ wi ni, jele wi se ya kari mbe nanja wi da, nanja wi se si ya kari mbe jele wi da.

¹² Katugu yege nga na jele wila da ma yiri wa nanja wi ni, ki pyelomɔ nungba pi na fun, jele wi ma nanja wi se. Ki ni fuun ki yen na yinrigi Yennele lo yeri.

¹³ Yoro jate ye jatere pye ki na ye wele: Ki yen ma yala jele wila Yennele yenri wi go kiga ka pye tonngo le?

† 10:22 10:22: Zhaki 4.5

¹⁴ Senwee pyo wi dalomo jate pi yen na ye nari fo na nana wiga wi yinzire ti yaga tiga tonlononlo, ki ma pye fere ni wi yeri.

¹⁵ Ma si yala, na jele wiga wi yinzire ti yaga tiga tonlononlo, ki ma pye wi gbogwo, katugu yinzitonro ti kan jele wi yeri mbe pye wi go ki yaritonngo.

¹⁶ Na kaa pye lere wa na jaa mbe kendige wo ki wogo ki na, wigi jen wi yo fo ki woro we kalege, ki si woro kalege wa Yennele li legilizye pe ni fun.

We Fo wi suro liwen

(Mati 26.26-29; Maki 14.22-25; Luki 22.15-20)

¹⁷ Nga mi yaa yo mbe ye kan, mi se ya mbaa ye sonni ki wogo ki na, ko yen fo finliwe mba ye maa finli, pi woro na kajenge piin ye kan, fo ye jogowo po.

¹⁸ Ki kongbannga, pege yo mala kan ma yo na yaga ye yee gbogolo sanga na ni, pele ma kon pe ye pe ye. Mi taga ki na kanngeyee nungba.

¹⁹ Ki daga jate ye yon ki pye ki ye ki ye, jango mbele pe yen tagafenne jembele wa ye sogowo, pe ta pe jen.

²⁰ Na yaga ye yee fili ma, kona, we Fo wi suro to ma yaa nii;

²¹ katugu ye kaa nii sanga na ni, lere nungba nungba pyew wi maa fyeele mboo sutara ti li mbe sanmbala pe yaga. Ki ka cen ma, fungo ma pye pele na, ma si yala, pele yen ma tin sinme ni.

²² Yinre woro ye yeri yaa nii yaa woo wa ti ni wi le? Nakosima, Yennele li Legilizi wo yaa piin faa, na jaa mbaa fere waa mbele yaraga woro pe yeri pe na wi le? Yaa ki jate mbe yingi yo ye kan? Mbaa ye sonni lee? Mi se ya ye son ko na de.

²³ Katugu nagawa mba mi ye naga, muu ta we Fo wo yeri fo: We Fo Zhezu paa wi le kee yembine na ni, a wi si buru le.

²⁴ Naa wila kaa Yennele li shari, a wi suu konlo ma sho fo: «Ja yeen wo wi yen na wire re, ti kan ye kala na. Yaa ki wogo nga ki piin yaa nawa tuun na na.»

²⁵ Ki pyelomo nungba pi na fun, naa paa kaa li ma ko, a wi si wojenne li le ma sho fo: «Ki wojenne na yeen lo li yen Yennele li yon finliwe fonmbo we, ki yon finliwe pi le na kasanwa po ni. Sanga o sanga ye kaa woo wa ki wojenne na li ni, yaa ki piin yaa nawa tuun na na.»

²⁶ Sanga o sanga yaga ki buru na wi ka, mbe wo wa ki wojenne na li ni, we Fo wi kunwo wogo ko yaa yuun fo wi sa pan.

²⁷ Ki kala na, na lere wa ka we Fo wi buru wi ka, mbe wo wa wi wojenne li ni mbe yala wi pyelomo pii yala, wi maa yee

le kapege we Fo wi wire naa wi kasanwa pi kala na.

²⁸ Lere nungba nungba pyew wuu nawa pi cancan gben, ko pungo na, wii ki buru wi ka, wi wo wa ki wojenne li ni;

²⁹ katugu lere na kaga buru wi ka, mbe wo wa ki wojenne li ni, na wii nga ki yen na yuun we Fo wi wire wogo ki na ki koro jen, wo yen na kaa na woo na kiti waa wi yee na†.

³⁰ Ko ki ti ye ni, lelegere yen yambala, a pe fannga ki ko pe ni. A lelegere ku fun.

³¹ Ndee ki pye waa kiti kon we yee na, Yennele li se jen na kiti kon we na.

³² Een fo, we Fo wi yen na kiti kon we na, na we koro, jango kiti wiga ka to dunruya woolo pe na mbe we pinle pe ni.

³³ Ki kala na, sefenne, na yaga ye yee gbogolo we Fo wi suro lige ki na, ye ye yee sige.

³⁴ Na fungo ka pye lere wa na, wila nii wa wi go, jango yaga kaa ye finliwe pi piin mbaa kiti waa ye yee na. Kagala sanngala koro na, na mi ka ka gbon wa ye na, mi yaa ke gbegele.

12

Yinnekpoyi li yarikanra re

¹ Sefenne, mi woro na jaa ye koro kambajenmbele Yinnekpoyi li yarikanra ti wogo ki na.

² Yege jen ma yo sanga na ni ye fa Yennele li jen, yaa pye na tilele na kee yarisunndo nda ti woro na para ti korogo.

³ Ko kala ki ti mila jaa yege jen ye wali ki na fo lere na fuun wi maa para Yennele li Yinne li fannga na, wo wa kpe se ya mbe yo Zhezu wi yen ma danga. Lere kpe se ya mbege yo mbe yo Zhezu wi yen we Fo, na Yinnekpoyi lo fannga ma.

⁴ Yarikanra ti cengele ke yen ma lege, een fo, Yinnekpoyi nungba lo li maa ti kaan.

⁵ Tunndo ti cengele ke yen ma lege, een fo, ti yen na piin we Fo nungba wo kan.

⁶ Tunndo pyelomo pi cengele ke yen ma lege, een fo, Yennele lo nungba li yen na ki ni fuun ki piin wa leele pe ni fuun pe nawa.

⁷ Yinnekpoyi li maa li yee nari yarikanga nga laa kaan lere nungba nungba pyew wi yeri ki fannga na, leele pe ni fuun pe yonwo pi kala na.

⁸ Yinnekpoyi li ma tijinliwe senyogo kan wa yeri. Ki Yinnekpoyi nungba li ma kajanme senyogo kan wa yege yeri.

⁹ Li nungba li ma tagawa kan wa yeri. Li nungba le naa, li ma fannga kan wa yeri wila yambala pe sagala.

† 11:29 11:29: Wi yen na kaa na woo na kiti waa wi yee na, katugu wila Kirisi wi kunwo pi tifaga.

¹⁰ Li ma wa kan wo mbe ya wila kafonngolo piin, ma wa kan wo mbaa Yenñele li senyoro yuun, ma wa kan wo mbe ya wila yinne tipegele ke jenni wila ke woo kaselege Yinne li ni. Li ma fannga kan wa yeri wo mbaa yuun senfonndo ni, ma fannga kan wa yeri naa wo mbaa ki senfonndo ti koro wi yuun.

¹¹ Ki Yinnekpoyi nungba lo li maa ki kagala ke ni fuun ke piin, li yen na yarikanga kaan lere nungba nungba pyew wi yeri ma yala li nandanwa kala li ni.

Wire nungba ti lara ti yen ma lege

¹² Kirisi wi yen paa wire yen, nda ti lara ti yen ma lege. Ki wire ti si yen nungba, ali maga ta ti lara ti yen ma lege o.

¹³ We ni fuun, Zhufuye naa mbele pe woro Zhufuye, kulolo naa lesele, we ni fuun wè batize ma pye wire nungba Yinnekpoyi nungba li fannga na. We ni fuun, a wège Yinne nungba li ta.

¹⁴ Laga nungba ma ki yen wire ti na, een fo, ti lara ti yen ma lege.

¹⁵ Na jele liga yo fo li woro kee, fo ki kala na li woro wire ti laga ka, ko mbe ya ti liga ka pye wire ti laga ka le?

¹⁶ Na nungholo liga yo li woro yenmbyo, fo ki kala na li woro wire ti laga ka, ko mbe ya ti liga ka pye wire ti laga ka le?

¹⁷ Ndee ki pye wire ti ni fuun ti yen yenmbyo, leele pe jen naa nuru mele? Ndee ki pye ti ni fuun ti yen nungholo, lere wi jen naa nuwo po taa mele?

¹⁸ Kaselege ko na, Yenñele li wire ti lara ti ni fuun ti tege wa wire ti ni paa yeye nga na li yen naga jaa we.

¹⁹ Ndee ki pye wire ti ni fuun ti laga ki yen nungba, wire ti jen na pye se yeri?

²⁰ Ko ki ti wire ti lara ti yen ma lege, een fo, wire to yen nungba pe.

²¹ Ki pye ma, yenmbyo wi se ya mbe kee ki pye fo: «Na kala woro ma ni!» Go fun ki se ya mbe jegele ke pye fo: «Na kala woro ye ni!»

²² Een fo, kaselege ko na, wire ti lara nda ti yen ndee ti fannga ki kologo, ti kala yen we na fo jenge.

²³ Wire ti lara nda we maa jate tii daga gbogowo ni, we maa to gbogo fo jenge. Nda ti yen fere woro we yeri, we maa to fere ma we.

²⁴ Ma si yala, lara nda waa la jate fere woro, to kala woro ko ni. Yenñele li wire ti gbegele, ti laga nga ki gbogowo pi kologo, ma gbogowo kan ko yeri,

²⁵ Jango wire tiga ka koonlo ti ye ti ye, een fo, ti lara ti ni fuun tila nawa tuun ti yee na.

²⁶ Na wire ti laga ka kaa jolo, wire ti lara ti ni fuun ti ma pinle na jolo ki ni ja. Na

wire ti laga ka ka gbogowo ta, wire ti lara sannda pyew ti maa yogori ki ni ja.

²⁷ Ye ni fuun ye yen Kirisi wi wire, ye ni fuun nungba nungba ye yen ki wire ti laga ka.

²⁸ Ko ki ti Yenñele li leele pele tege wa Legilizi: Ki kongbannga li pitunmbolo tege. Ki shyen wogo, ma Yenñele yon senre yofenne tege. Ki taanri wogo ma nagafenne tege. Ko pungo na mbe kafonngolo pyefenne tege, naa yambala sagala fenne ni, naa leele sagafenne ni, naa yekeele ni, naa mbele pe maa yuun senfonndo ni.

²⁹ Leele pe ni fuun woro pitunmbolo. Pe ni fuun woro Yenñele yon senre yofenne, pe ni fuun woro kafonngolo pyefenne.

³⁰ Ki yawa si kan pe ni fuun yeri mbaa yambala sagala. Pe ni fuun se ya mbaa yuun senfonndo ni. Pe ni fuun se ya mbaa senfonndo ti koro wi yuun.

³¹ Yarikanra nda ti yen kagbogo yon, yaa to jaa.

Een fo, yingo ni, kono na li yon ma we ki ni fuun ki na, mi yaa li naga ye na.

13

Ndanlawa senre

¹ Ali na mi ka leele pe senre to naa merageye pe senre ti jen mbaa ti yuun, na ndanlawa woro wa na nawa, na magala li yaa pye paa kengene tinme, nakoma welege tinme yen.

² Ali na mi ka ya mbaa Yenñele li senyoro yuun, mbe ya mbe ngundo kagala naa kagala ke ni fuun ke jen, ali na tagawa pi ni fuun piga pye na yeri fo mbe ya mbaa yanwira ti yinrigi wa ti yongolo ke ni, na ndanlawa woro wa na nawa, mi woro yaraga ka.

³ Ali na mi kanla kee yaara ti ni fuun ti yee fyonwo fenne pe na ti pye pe yaakara, mbanla wire ti kan yere mbe yo ti sogo, na ndanlawa woro wa na nawa, ko se ya yaraga ka yon na kan.

⁴ Ndanlawa pi ma lere kan wi maa kagala kunni wi yee ni, na kajenge piin. Wila la yenjaga piin. Wila wi yee mbonro lere na, wila sila wi yee gbogo.

⁵ Ndanlawa piga pye lere nga ni wila la fere kala piin. Wila la wi yee yonwo po ce jaa. Wila la konro taa fyafyaw. Wila sila kapege jate.

⁶ Ndanlawa ka pye lere nga ni, wila la yogori kambasinngi ki na, een fo, wi maa yogori kaselege ko na.

⁷ Ndanlawa pi ma ti we maa leele kala yari. Pi ma we kan we tagawa ta kala li ni fuun ni, we jigi wi pye kala li ni fuun na, waa kagala ke ni fuun ke kunni we yee ni.

⁸ Ndanlawa pi se ko fyew. Mbaa Yennele li senyoro yuun, ki yaa ka ko. Senfonndo yogo ki yaa ka ko. Kajenme fun pi yaa ka ko;

⁹ Katugu kajenme jenri we jen, Yennele li senyoro ti jenri we maa yuun.

¹⁰ Een fo, nga ki ki yee yon fili, na ki ka pan, nga kii ki yee yon fili, ki yaa ko.

¹¹ Naa mila pye pyo, puwen senre mila pye na yuun. Mila pye na jatere piin paa pyo yen, na kagala ke sonri paa pyo yen. Naa mi kaa gbon lere ma pye lelee, mi puwen kaara ti yaga.

¹² Koni, we yen na yaan wurugo wurugo paa yeye nga na lere maa wi yee wele duwale. Een fo, sanga wa na paan, we yaa kaa yaan tiyongo. Koni, jenri mi jen, een fo, ko sanga wo ni, mi yaa ka jen jenge paa yeye nga na Yennele lilan jen we.

¹³ Yingo, ki yaara taanri nda to ti yen wa: Tagawa, naa jigi tagasaga, naa ndanlawa. Een fo, nga ki gbogo ma we ti ni fuun ti na ko ki yen: Ndanlawa we.

14

Kagala ngele Poli wi yan mbe yo Yinnekpoyi yarikanra ti wogo na

¹ Yaa ndanlawa pi lagajaa. Yaa Yinnekpoyi yarikanra ti jaa fun jenge, Yarikanga nga ye daga mbaa jaa mbe we ti ni fuun na, ko ki yen: Mbaa Yennele li senyoro ti yuun.

² Lere na kaa yuun senfonndo ni, wo na la para leele ni, een fo, wi maa para Yennele lo ni, katugu lere na laa senre ti koro wi nuru. Ngundo kagala wi maa yuun Yinnekpoyi li fannga na.

³ Een fo, na wi maa Yennele li senyoro ti yuun, wo maa para leele pe ni, na pe kaan paa kee yeye wa tagawa pi ni, na kotogo kaan pe yeri konaa na pe kotogo ki sogo pe na.

⁴ Na wi maa yuun senfonndo ni, wo maa fannga kaan wi yee yeri wa tagawa pi ni, ma si yala, na wi maa Yennele li senyoro ti yuun, wo maa fannga kaan legilizi woolo pe ni fuun pe yeri wa tagawa pi ni.

⁵ Mila jaa ye ni fuun yaa yuun senfonndo ni, een fo, mila jaa yaa Yennele li senyoro ti yuun ye we ko na. Kaselege ko na, na wi maa Yennele li senyoro ti yuun, wi gbogo ma we na wi maa yuun senfonndo ni wi na, kaawo lere mbe ya wi senfonndo ti koro wi yo, jango legilizi woolo pe ni fuun pe fannga ta wa tagawa pi ni.

⁶ Sefenne, naga yen ma, na mi ka kari wa ye yeri mbe saa yuun senfonndo ni, mbe sigi ta mi si Yennele li kanagala la yo mbe ye kan, nakoma kajenme kala, naa Yennele

li senyoro, konaa mbe ye naga, yingi tonli mi yaa kan ye yeri?

⁷ Yaara nda pe maa gboon to naa nda pe maa wiin, paa wegele naa juru yen, na ti magangala ke woro na jenni na woo ke yee ni, ti yen na nga yuun ki yaa jen mele?

⁸ Na kiga cen ndee mbanlaga winfo wi sigi win mbege filige, ambo wi yaa wi yee gbegele malaga ki kala na?

⁹ Ki pyewe nungba pi na fun, yoro fun na ye senyoro ti filige, senre nda yaa yuun, pe yaa ti koro wi logo mele? Kona, ki yaa cen ndee yaa para waga.

¹⁰ Senre cengele ke yen ma lege laga dunruya wi ni, een fo, senre to ta kpe woro wa, nda koro woro ti na.

¹¹ Ma si yala, senre nda paa yuun na ni, na mi siri jen, na wila ki senre ti yuun, wi yaa pye nambannga na yeri, mi fun mi yaa pye nambannga wi yeri.

¹² Ko ki ti yoro fun, mbege ta ye yen na Yinnekpoyi yarikanra ti lagajaa, nda ti yaa legilizi woolo pe kan paa kee yeye wa tagawa pi ni, yaa to legere jaa.

¹³ Ki kala na, na wi maa yuun senfonndo ni, wi daga mbe Yennele li yenri, jango mbe ya mbaa ki senfonndo ti koro wi yuun.

¹⁴ Katugu na mi kaa Yennele yenri senfonndo ni, kona, na yinne lo li yen na yenri, na jatere wo ni woro wa.

¹⁵ Yingi mi yaa pye san? Mi yaa la Yennele li yenri na yinne li ni, mbaa li yenri fun na jatere wi ni. Mi yaa la yuuro koo na yinne li ni, mbaa yuuro koo fun na jatere wi ni.

¹⁶ Nakoma, na maa kaa Yennele li shari ma yinne lo ni ce, lere na wi yen ma cen wa janwa wi sogowo na nuru, wi yaa «anmiina» wo sho mele, na maga Yennele li shari mbe ko we? Nda maa yuun, wi se ya mberi jen.

¹⁷ Ali na kaa pye Yennele ma li shari yenrewa mba ni pi yon, pii fannga kan ki lerefo wi yeri wa wi tagawa pi ni.

¹⁸ Mi yen na Yennele li shari katugu mi maa yuun senfonndo ni ma we ye ni fuun ye na.

¹⁹ Een fo, wa legilizi, mbe senpiile kangurugo yo na jatere wi ni mbe ta mbe sanmbala pe naga, ko na ndanla ma we mbe senfonndo senpiile waga ke (10 000) yo ko na.

²⁰ Sefenne, yaga ka pye piile jatere pyewe po na. Kapege ko kangolo, ye pye ki mbajenmbele paa piile yen. Een fo, ye jatere pyewe po na, ye pye leleele.

²¹ Ki yen ma yonlogo wa lasiri sewe wi ni ma yo fo:

We fo wi yo fo:

Mi yaa ka yo ki leele mbele pe ni leele pele yeye senre ni.

Mi yaa ka yo pe ni nambanmbala pele yon.

Konaa ki ni fuun yere, pe se ka logo na yeri†.

²² Ki kala na, mbaa yuun senfonndo ni ki yen kacen mbele pee taga poro kan, ki woro kacen tagafenne kan. Mbaa Yennele li senyoro ti yuun, ko yen kacen tagafenne poro kan, ki woro kacen mbatagambala poro kan.

²³ Legilizi woolo pe ni fuun paga gbogolo mbaa Yennele gbogo, na pe ni fuun pe kaa yuun senfonndo ni, kiga yala tagafenne pele yegε, nakoma mbatagambala pele pan ma ye wa ye sogowɔ, pe se yo fɔ yara ti ye ye ni wi le?

²⁴ Eɛn fɔ, na tagafo wa yegε, nakoma ɲa wi woro tagafo wa ka ye wa ye sogowɔ, mbe yala ye ni fuun ye yen na Yennele li senyoro yuun, nda wila nuru ye yeri, ti yaa wi jeregi mbe kiti kon wi na.

²⁵ Jatere ɲa wi yen ma lara wa wi nawa, wi yaa yiri funwa na. Kona, wi yaa to mboo yegε ki jiile wa tara mbe Yennele li gbogo, mbe yo fɔ: «Kaselege ko na, Yennele li yen na ye sogowɔ!»

Legilizi kagala ke yegε wɔmɔ kala

²⁶ Sefenne, yingi we daga mbe pye? Na yaga ye yegε gbogolo sherege ki na, wa wogo yen mbaa yuuro koo, wa wogo yen mbaa leele nari, wa wogo yen mbe kanagala yo, wa wogo yen mbaa yuun senfonndo ni, wa wogo yen mbaa ki senfonndo ti koro wi yuun. Ki kagala ke ni fuun ke daga mbaa piin mbe legilizi wi saga wila kee yegε wa tagawa pi ni.

²⁷ Na pele kaa yuun senfonndo ni, pee daga mbe toro leele shyen naa leele taanri na. Pe ni fuun paa yuun pe yosanga wi na. Lere wa mbaa ki senfonndo ti koro wi yuun fun.

²⁸ Na lere wa woro wa mberi koro wi yo, pe pyeri wa legilizi. Paa yuun wa pe yegε nawa Yennele li ni.

²⁹ Mbele pe maa Yennele li senyoro ti yuun, pe ni, ki daga shyen, nakoma taanri mbaa para, pe sanmbala paa ki senre ti cancan.

³⁰ Na Yennele liga kala la naga lere wa na wa censaga, kongbanɲa wi pyeri.

³¹ Ye ni fuun ye mbe ya mbaa Yennele li senyoro ti yuun nungba nungba mbaa tagala ye yegε na, jango leele pe ni fuun pe nagawa ta, paa pe yegε kotogo kanni.

³² Mbele pe maa Yennele li senyoro ti yuun, pe daga mbaa pe yegε yinngεle ke koro,

³³ katugu Yennele lii we yeri waa kafaara piin wa we yinwege ki ni, eɛn fɔ, we pye yeyinngε na.

Yegε ɲa na ki maa piin wa Yennele li leele kpoyi pe legiliziye pe ni fuun pe ni,

³⁴ ki pyelomɔ nungba pi na fun, ki daga jεεle pe pyeri wa sheryinre ti ni, katugu ki konɔ si kan pe yeri paa para wa. Pe daga mbe pe yegε tirige paa yegε ɲa na Yennele li lasiri wila ki yuun fun we.

³⁵ Na pe kaa jaa mbe kala la yegε jen, paa pe yegεa penε pe yewe wa pe yinre, katugu ki woro ma yala jεle wila para wa legilizi wi ni.

³⁶ Yaa ki jate ndεε Yennele li senre pa ti yiri wa yoro yeri wi le? Nakoma pa ti gbɔn yoro nungba na?

³⁷ Na lere wa kaa ki jate wi yen Yennele yon senre yofɔ, mbaa ki jate Yinnekpoyi yarikanga ka yen wi yeri, wi daga mbege jen fɔ ɲa mila yonlogi mbe torogo ye kan, ki yen we fɔ wi ngasele.

³⁸ Na wi sigi jen, lere ka kaa ki jate.

³⁹ Ki kala na, sefenne, yaa Yennele li yon senre yowo yarikanga ko jaa, yaga ka lere yegε kon mbe yo wiga kaa yuun senfonndo ni.

⁴⁰ Eɛn fɔ, kagala ke ni fuun kaa piin kaa yala ke pyelomɔ pi ni.

KUULO PE YENME MBE YIRI WA KUNWɔ PI NI

15

15.1-58

Kirisi wi yenme

ma yiri wa kunwɔ pi ni

¹ Sefenne, Zhezu Sentanra nda mila keli ma yo ye kan, to mila ye nawa tuun ti na. To yε yenle ti na, ma yegε sin ti na we.

² Ki Sentanra to fannga na yε sho, na yaga koro mberi yigi paa yegε ɲa na miri yo ma ye kan we. Nakosima, ye tagawa pi yaa pye wagafe.

³ Nagawa senre nda mi ta fun, to mi yo ma ye kan. To ti yen kagbogo ma we, ti nda fɔ: Kirisi wi ku we kapere ti kala na, paa yegε ɲa na Yennele senre sewε wila ki yuun we.

⁴ Paa wi le, a wi yen ma yiri ki pilige taanri wogo ki na, paa yegε ɲa na Yennele senre sewε wila ki yuun we.

⁵ Wila wi yegε naga Pyeri na, ko pungo na, ma suu yegε naga pitunmbolo pe ke ma yiri shyen pe na.

⁶ Ko pungo na, a wi suu yegε naga tagafenne pele na wagati nungba ni, paa we lere cenme kangurugo (500) wo na. Pe legere yen wa, ali nala, eɛn fɔ, pεle ku pe ni.

⁷ Ko pungo na, a wi suu yegε naga Zhaki wi na, kona, ma suu yegε naga pitunmbolo pe ni fuun pe na.

⁸ Poro pe ni fuun pungo na, a wi suu yegε naga na na, mi ɲa mi yen paa pyo mbaleε yen, a pε silan se we.

† 14:21 14:21: Eza 28.11,12

⁹ Katugu muwi mi yen pitunmbolo pe ni fuun jee we. Mii daga paa na mi yinri yere pitunjo, katugu mi Yenñele li legilizi woolo pe jolo.

¹⁰ Een fo, Yenñele li yinme mba na ni pi kala na, mi pye paa yege nga na mi yen. Yinme mba li kan na yeri pii yiri waga. Een fo, mi tunngo pye ma we pe ni fuun pe na. Ma si yala, mi jate ma migi pye, een fo, Yenñele li yinme mba na ni powi.

¹¹ Ki kala na, muwi o, poro wele o, ko ka woro yaraga, Sentanra nda waa yuun tori nda, to ye taga ti na we.

*Tagafenne pe yenme
mbe yiri wa kunwo pi ni*

¹² Naa waa ki yuun ma yo fo Kirisi wi yen ma yiri wa kunwo pi ni, mele ye ni, a pele nee ki yuun ma yo kuulo pe se ka yen mbe yiri wa kunwo pi ni?

¹³ Na kaa pye kuulo pe se ka yen, kona, Kirisi fun wii yen mbe yiri wa kunwo pi ni wi.

¹⁴ Na kaa pye Kirisi wii yen mbe yiri wa kunwo pi ni, kona, we Yenñele senre yowo pi yen waga, a ye tagawa fun pi pye go fu.

¹⁵ Mbe taga wa ko na, we yaa pye serefenne yagboyoolo Yenñele li yege na, katugu wege sereya wi yo ma yo Yenñele li Kirisi wi yen maa yirige wa kunwo pi ni, kii pye kana ki woro ma, na kaa pye kaselege ko na kuulo pe se ka yen we.

¹⁶ Katugu na kaa pye kuulo pe se ka yen mbe yiri wa kunwo pi ni, kona, Kirisi fun wii yen mbe yiri wa kunwo pi ni.

¹⁷ Na kaa pye Kirisi wii yen mbe yiri wa kunwo pi ni, kona, ye tagawa pi yen go fu, a ye yen wa ye kapere ti ni bere.

¹⁸ Ki ka pye ma, mbele paa taga Kirisi wi na ma kaa ku, pe punjo fun.

¹⁹ Na kaa pye we jigi wi yen Kirisi wi na mbe tonli ta laga ki yinwege nga ko ni ce, kona, we yen yungbogo ni ma we leele pe ni fuun pe na.

²⁰ Een fo, kaselege ko na, Kirisi wi yen ma yiri, wo wi pye kongbanja ma yen ma yiri wa kuulo pe ni.

²¹ Yege nga na kunwo pi ye laga dunruya wi ni lere nungba fannga na, ki pyelomo nungba pi na fun, kuulo pe yenme pi pan lere nungba fannga na.

²² Yege nga na leele pe ni fuun pe kunwo ta Adama wi ni, ki pyelomo nungba pi na fun, mbele fuun pe pye nungba Kirisi wi ni, pe yaa yinwege ta.

²³ Een fo, pe ni fuun naa pe yewagati: Kirisi wo wi yen pe ni fuun kongbanja, punjo na, mbele pe pye wi woolo, wi panyege ni pee yen.

²⁴ Ko punjo na, dunruya wi kopilige kii gbon. Kona, Kirisi wi yaa yinñele ngele tegere yen ke yeri, naa ngele fannga naa yawa yen ke ni, ke ni fuun ke tongo, mbe si songoro mbe wunluwo pi kan Yenñele na li yen To li yeri.

²⁵ Katugu ki daga Kirisi wi cen wunluwo pi na fo Yenñele li sa wi mbenfenne pe tirige wi cen pe go na pe pye wa wi tooro ti nago.†

²⁶ Mbenfo punjo woo nga wi yaa ka tongo, wo wi yen kunwo we.

²⁷ Ki kala na, Yenñele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: «Yenñele li yaraga ki ni fuun ki le wi kee wi cen ki go na.»† Een fo, naa ki yo ma yo fo yaraga ki ni fuun ki le wi kee, ki yen ma filige fo Yenñele na li yaraga ki ni fuun ki le wi kee, li ni woro wa.

²⁸ Na Yenñele li ka yaraga ki ni fuun ki le Kirisi wi kee mbe ko sanga nga ni, kona, wo jate nga Pinambyo, Yenñele na li yaraga ki ni fuun ki le wi kee, wi yaa wi yee le li kee, jango Yenñele li pye yaraga ki ni fuun pe ni fuun pe go na.

²⁹ Ye jatere pye naa mbele paa pe yee kaan, a paa pe batize kuulo pe kan pe wogo ki na. Yingi tonli pe yaa ta wa? Ndee ki pye kaselege ko na kuulo pe se ka yen mbe yiri wa kunwo pi ni, yingi na, a pe nee pe yee kaan, a paa pe batize?

³⁰ Woro jate, yingi na wagati pyew, a we nee we yee go ki pere?

³¹ Sefenne, pilige pyew mi yen kunwo pi kee. Mi yen na ko yuun ma, gbogowo mba mi ta ye kala na pi mege ni, wa we gbogolomo pi ni we Fo Zhezu Kirisi wi ni.

³² Na kaa pye senwee piile jatere pyelomo po ce mege ni mi malaga ki gbon wonggaala pe ni laga Efezi ca ki ni, yingi tonli mi yaa ta wa? Na kaa pye kuulo pe se ka yen mbe yiri wa kunwo pi ni, waa we yinwege ki piin teere paa yege nga na ki yomiyele na li yen naga yuun ma yo fo: «Ye ti waa nii waa woo, katugu goto we yaa ku.»†

³³ Yaga kaa ye yee fanla: «Lecenyeele tipeele pe ma tangalomo jembe jago.»

³⁴ Ye jatere ta paa yege nga na ki yen ma sin we, yaga kaa kapege piin. Mi yen na ko yuun ma mbe fere wa ye na, katugu ye pele woro ma Yenñele li jen.

*Mbele pe yaa ka yen mbe yiri
wa kunwo pi ni, pe wire
ti yaa ka pye yege nga na*

³⁵ Ye wele, kana lere wa yaa yewe mbe yo fo: «Kuulo pe yaa ka yen mbe yiri mele? Yingi wire cenle ti yaa ka pye pe na?»

³⁶ Lembige yi mboro! Yaraga nga ma ma lugu, na kii ku, kila fi.

† 15:25 15:25: Yuuro 110.1

† 15:27 15:27: Yuuro 8.7

† 15:32 15:32: Eza 22.13

³⁷ Yaraga nga ma ma lugu, yariluugo ki pyo wowi ce. Kana ki ma pye bile pyo, nakoma yaraga ka yege pyo. Een fo, ki yaa ka fi mbe pye vige nga cenle, ko naa ki pyo wi ni tila pye pyelomo nungba.

³⁸ Yenjele li yen na jaa ki pyo wi vige ki pye yege nga na, pa li maga pye ma. Li ma vige kan yariluugo pyo nungba nungba pyew wi yeri, ma yala wi cenle li ni.

³⁹ Yaara nda ti yen yinwege na, ti wire kara ti woro cenle nungba. Leele pe wire kara ti yen cenle la. Yanyaara ti woro ti yen cenle la yege. Sannjere ti woro ti yen cenle la. Ngbanra ti woro ti yen cenle la yege fun.

⁴⁰ Naayeri yaara ti cenwe pi yen pi ye pi ye, tara na yaara ti cenwe pi yen pi ye. Een fo, naayeri yaara ti tiyonwo pi yen pi ye tara na yaara ti tiyonwo pi ni.

⁴¹ Tiyonwo pa yen yonlo woo, pa yen yenge woo, pa yen naa wonngolo ke woo. Ali wonngolo ke tiyonwo pi yen pi ye pi ye.

⁴² Kuulo pe yenme mbe yiri wa kunwo pi ni ki yen ma fun. Lere ka ku paga wi wire ti le sanga na ni, ti ma fongwo. Een fo, na wi ka ka yen sanga na ni, wi wire ti yaa pye mbafongoro.

⁴³ Na paga ti le, ti ma pye ma tijanga ma pye fannga fu. Na tiga ka yen, ti yaa yon mbe pye fannga ni.

⁴⁴ Na paga ti le, ti ma pye wire. Na tiga ka yen, ti yaa pye yinne woro. Senwee wire yen wa, ki kala na, ki daga yinne woro mbe pye wa fun.

⁴⁵ Ko ki ti Yenjele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: «*Lere kongbanja, Adama we, wila pye senwee.*»[†] Een fo, Adama punjo woo we, wo pye Yinne, na li maa yinwege kaan.

⁴⁶ Na wi yen Yinne, wo ma wi yen kongbanja, een fo, wire woo wowi. Yinne woo wo ma pan punjo na.

⁴⁷ Lere kongbanja, taambugo paa tege maa gbegele, wi yen tara woo. Lere shyen woo, wo yiri wa Yenjele na ma pan.

⁴⁸ Mbele pe yen tara na woolo, na paa gbegele tara ti ni, pe yen maa le; mbele pe yen naayeri woolo fun, na wi pan ma yiri wa naayeri, pe yen maa le.

⁴⁹ Yege nga na na pe gbegele tara ti ni we yen wi yanle, pa we yaa ka pye na wi yen wa naayeri wi yanle ma fun.

⁵⁰ Sefenne, nga mila yuun koyi nga fo: Nga pe gbegele wire kara naa kasanwa ni, ki se ya mbe Yenjele li wunluwo pi ta. Nga ki yen fongowogo ki se ya mbe mbafongowo pi ta.

⁵¹ Ye wele, mi yaa ngundo senre ta yo ye kan, fo: We ni fuun ma we yaa ka ku, een fo, we ni fuun we yaa ka kannga

⁵² le yongolo nungba ke ni, yenle gbonsaga nungba wagati ni, na mbanlaga punjo wogo paga kaga win we. Katugu na paga kaga win sanga na ni, kuulo pe yaa ka yen mbe yiri wa kunwo pi ni, mbe pye mbafongombolo. Kona, we ni fuun we yaa kannga.

⁵³ Ki daga ki wire fongoworo nda ti kannga ti pye mbafongoworo, ki wire kuworo nda ti kannga ti pye nda ti se ku to.

⁵⁴ Na ki wire fongoworo nda tiga kannga mbe pye mbafongoworo, ki wire kuworo nda ti kannga ti pye nda ti se ku to, pa kona Yenjele senre sewe wi senre nda ti yaa ti yee yon fili, fo:

Fannga ta kunwo pi na maa ko pew.[†]

⁵⁵ E, kunwo, ma fannga ki yen se?

E, kunwo, ma shonro ti yen se?[†]

⁵⁶ Kunwo pi shonro to ti yen kapege ye. Kapege ki fannga pa ko ma jen wa Yenjele li lasiri wi ni.

⁵⁷ Een fo, waa Yenjele li shari, lo na li yen na fannga kaan we yeri we Fo Zhezu Kirisi wi fannga na!

⁵⁸ Ki kala na, sefenne, yoro mbele ye yen mala ndanla jenge, ye fannga ta, ye koro ye yere. Yaa kee yege we Fo wi tunngo ki ni sanga pyew, yege jen ye yo fo tunngo nga yaa piin ma ye ta ye pye nungba we Fo wi ni, ki se ka yiri waga.

KAGALA KELE YEGE YOWO

16

16.1-24

Penjara gbogolokala mbe tagafenne mbele pe yen fyonwo fenne pe saga

¹ Penjara nda tila gbogolo mbe kan Yenjele li leele kpoyi mbele wa Zheruzalemu pe yeri, senre jenri yen na yeri mbe yo ki wogo ki na. Nga mi yo Galasi tara legiliziye pe kan ki wogo ki na, yoro fun yaa ki piin ma.

² Fo yapelege ki pilige kongbannga[†] pyew, ye ni fuun nungba nungba yaa penjara ta teri ti ye wa ye yinne, mbe yala ye tawa pi ni, jango na mi ka pan wa ye yeri, yaga kaa penjara gbogolo ko sanga wo ni.

³ Na mi ka gbom wa ye na sanga na ni, leele mbele ye wo, pa mi yaa sewe kan pe yeri, mbe pe tun pe kari ye yarikanra ti ni wa Zheruzalemu.

⁴ Na kaa pye ki yen ma yala mi fun mbe kari wa, pa pe mbe pinle na ni mbe kari.

[†] 15:45 15:45: Zhené 2.7 [†] 15:54 15:54: Eza 25.8 [†] 15:55 15:55: Oze 13.14 [†] 16:2 16:2: Yapelege ki pilige kongbannga ko ki yen leti we (Maki 16.2; Kapyé 20.7).

[†] 15:55 15:55: Oze 13.14 [†] 16:2 16:2: Yapelege ki pilige

*Poli wila para tangala na fuun
wila pye na jaa mbe tanga
li senre na*

⁵ Na mi ka Maseduwani tara ti kɔn mbe yiri, mi yaa kari wa ye yeri, katugu pa mi yaa toro wa Maseduwani tara.

⁶ Mi yen naga sɔnri mbe wagati wa pye wa ye ni, kana were sanga wi ni fuun yere, jango yanla saga na tangala li na, laga o laga mi ka kaa kee we.

⁷ Ko tangala na lo na, mi woro na jaa mbe sa ye yan mbe toro fyaw. Eɛn fɔ, na we Fɔ wiga yenle, na jigi wi yen ki na mbe wagati jɛnri pye wa ye ni.

⁸ Kona ki ni fuun, mi yaa koro laga Efezi ca fɔ sa gbɔn Pantikoti feti pilige ki na.

⁹ Katugu Yenɲele li kono li yenge na kan gbegbene mbe tunngo legere pye, we yen ma mbele mben pe yen ma lege fun.

¹⁰ Na Timote wi ka gbɔn wa ye na, yaga ka ti wila fye yaraga ka na wa ye sɔgowɔ; katugu we Fɔ wo tunngo wila piin paa mi fun na yen.

¹¹ Ki kala na, lere kpe ka kaa tifaga. Yoo saga wi kondangala li na, jango wi gbɔn laga na na yeyinɲe na, katugu mi yen naa singi, wo naa sefenne pe ni.

¹² We sefɔ naja Apolosi wo na, mɔu kotogo kan sanga legere na ma yo wi kari wa ye yeri wo naa sefenne pe ni. Eɛn fɔ, wi woro naga jaa mbege pye yingɔ. Ma si yala, wi yaa ka kari wa ye yeri, na wiga ka yala wagati ɲa ni we.

Senre pungo woro naa sharaga

¹³ Ye koro yenmbele, ye koro ye yege sin wa tagawa pi ni. Ye kotogo le ye yee ni, yaa fanɲga taa.

¹⁴ Yaa kala li ni fuun li piin ye yee sɔgowɔ ndanlawa ni.

¹⁵ Sefenne, ye yen ma Sitefanasi naa wi go woolo pe jen. A yege jen ma yo poro pe pye tagafenne kongbanmbala wa Akayi tara. A pe pe yee kan na Yenɲele li leele kpoyi pe sari.

¹⁶ Yaa nuru ki leele cɛnle pe yeri fun, naa mbele fuun pe maa pe sari tunngo ki na pe ni.

¹⁷ Sitefanasi, naa Fɔotunatusi, naa Akayikusi pe panga ki tanla na ni. Yaraga ɲga kilan la maga ta ye woro laga, pege kan na yeri.

¹⁸ Pɔnla kotogo ki sogo na na paa yege ɲga na yoro fun pe ye kotogo ki sogo ye na we. Ki daga yaa ki leele cɛnle pe gbogo.

¹⁹ Azi kinda legiliziye woolo pe ye shari, Akilasi naa Pirisili pe ye shari jenge we Fɔ wi mege ki na, naa legilizi woolo mbele pe maa finli wa pe go pe ni.

²⁰ Sefenne pe ni fuun pe ye shari.

Yaa ye yee shari yaa keyen waa ye yee yologɔ ndanlawa kpoyi ni.

²¹ Mi Poli, mi kpaw migi sharaga ɲga ki yonlogɔ ma yo fɔ: Poli sharaga.

²² Na we Fɔ wii lere ɲa ndanla, wo mbe danga! Maranata, ko koro wo yen fɔ: We Fɔ ta paan!

²³ We Fɔ Zhezu wi yinme pi pye ye ni!

²⁴ Yoro mbele fuun ye yen Zhezu Kirisi wi ni, ye yen mala ndanla.

Sewê shyen woo ña Pôli wilâ torogo

KORENTI ca tagafenne pe yeri

Sewê wi nawa senrê

Naa Pôli wilâ wi sewê kongbanna wi yonlogo mboo torogo wa Korenti ca tagafenne pe yeri, wilâ Timote wi torogo wa pe yeri wi sa ñga wilâ naga pe na ma yo paa piin ki wele. Naa Timote wilâ kaa songoro ma pan, senrê nda wilâ pan ma yo Pôli wi kan, ti sila pye sentanra. Ki pye ma, a Pôli wo jate wi si kari ma saa Korenti ca tagafenne pe yan, mɛɛ pe yeri ma yo pe pe tangalomo pi kannga. Naa Pôli wilâ ka saa gbon wa, pe ni, a nungba si ti fere Pôli wi yigi, ma yesanga wa wi na (2.5-11; 7.12). A Pôli wî si songoro fyelege na wa Efezi ca. Wa Efezi, Pôli wilâ gbele Korenti ca tagafenne pe kala na. A wî si sewê wa yonlogo ma senngbanra yo pe na (2.4; 7.8). Eɛn fɔ ki sewê wî punjo yingo. Tite wo Pôli wilâ tun ma yo wî saga sewê wî kan pe yeri.

Ko punjo na, a Pôli wî si kari wa Maseduwani tara. Wilâ saa fili wa Tite ña wilâ tun wa Korenti ca wi ni. Tite wilâ sentanra yo ma Pôli wi kan, fɔ Korenti ca tagafenne paa wi senrê ti logo ma pe tangalomo pi kannga. Naa Pôli wilâ kaa ki sentanra ti logo, a wî sigi sewê ña wî yonlogo maa torogo Korenti ca tagafenne pe kan. Wa sewê wi ni, wigi naga pe na ma yo pe yen maa ndanla. Pôli wo wilâ Korenti ca legilizi wi tege. Wilâ pye na jaa wo naa poro ni pe yon ki pye nungba.

Ki sewê ña wi yen ma kon ma yiri konsaga taanri. Wa sewê wi konsaga kongbanna (1-7) ki ni, Pôli wi yen na Yennele li shari maga ta li fannga kan wi yeri wa wi kanngbanra ti ni we; katugu kanngbanga ñga kila pye wo naa Korenti ca tagafenne pe sogowo kila ko. Pôli wilâ pe nawa to tunngo ñga wilâ pye wa pe sogowo ki wogo na, mɛɛ ki yo pe kan fɔ pe yen maa ndanla.

Wa sewê wi konsaga shyen wogo (8-9) ki ni, Pôli wi yen na para yarikanra nda pe daga mbe gbogolo mbe kan Zheruzalemu ca tagafenne pe yeri ti wogo na. Ki kala na, wilâ pe yenri ma yo pe pye leele mbele pe maa kaan nayinme ni.

Wa sewê wi konsaga taanri wogo (10-13) ki ni, Yennele yon senrê yofenne yagboy-oolo mbele paa бага Pôli wi na, wilâ para mboo yɛɛ sho pe kɛɛ.

Wa sewê wi konsaga, Pôli wilâ Korenti ca tagafenne pe shari konaa maga yo pe kan fɔ wi yaa sa pe kon mbe wele naa.

Sewê wi yen ma koonlo yegɛ ñga na

Sewê wi lesaga senrê konaa sharaga 1.1-11

Pôli wi kakonndegengele konaa ke pyego 1.12-6.13

Tagafenne pe daga mbe je yarisunndo ti na 6.14-7.1

Pôli wo naa Korenti ca tagafenne pe ni 7.2-16

Yarikanra nda paa gbogolo Zheruzalemu ca tagafenne pe kan 8.1-9.15

Pôli wilâ para mbege naga fɔ wi yen pitunjo kaselege na 10-13

Pôli wilâ sewê wi torogo leele mbele yeri pe sharaga ye

¹ Mi Pôli ña Zhezu Kirisi wi pitunjo ma yala Yennele li nandanwa kala li ni, naa we sefo Timote, woro waa ki sewê ña wi torogi Yennele li legilizi ña wa Korenti ca wi kan, naa mbele fuun pe yen Yennele li leele kpoyi wa Akayi tara ti ni fuun ti ni pe yeri.

² We To Yennele lo naa we Fɔ Zhezu Kirisi wi ni pe yinme naa yeyinnge kan ye yeri!

Pôli wilâ Yennele li shari

³ Ye ti waa Yennele li sonni, lo na li yen we Fɔ Zhezu Kirisi wi To we. Lo li yen To ña wi maa leele yinriwe taa, ma pye Yennele na li maa leele koto ro sogo pe na kala li ni fuun ni.

⁴ Lo li maa we koto ro ti sogo we na wa we jologo ki ni fuun ki ni, jango mbele pe yen na jologo cenle ñga fuun jolo, woro jate kotogo sogowo mba wè ta Yennele li yeri, we ya waa pe koto ro ti sogo pi ni.

⁵ Jologo ñga Kirisi wi jolo, yegɛ ñga na we yen naga cenle legere jolo, ki pyelomo nungba pi na fun, Kirisi wî we koto ro ti sogo we na fɔ jenge.

⁶ Na we kaa jolo, ko ma pye mbe ye kan ye koto ro ti sogo ye na, ye showo pi ta. Na we koto ro ti ka sogo we na, ko ma pye mbe ye kan ye koto ro ti sogo ye na, jango jologo ñga waa jolo, ye ya yaa ki nungba ki kunni ye yɛɛ ni.

⁷ Ki pye ma, we jigi wi yen ma cɛn jenge ye kala na; katugu wège jen ma yo yegɛ ñga na yaa ye tasaga taa wa jologo ñga we yen na jolo ki ni, ki pyelomo nungba pi na fun, kotogo sogowo mba wè ta Yennele li yeri, ye yaa ye tasaga ta wa pi ni fun.

⁸ Ki kala na, sefenne, jologo ñga wè jolo wa Azi kinda wi ni, we yen na jaa yegɛ jen. Ki jologo kila gbogo we na jenge fɔ ma we we fannga ki ni fuun ki na, a we jigi wî kon we na, a wège yan ndɛɛ we se koro yinwege na naa.

⁹ Waa pye naga yaan we gbosenrê pèri yo, a ti yere makɔ. Eɛn fɔ, ko la pye ma,

janɔ waga ka we jigi wi taga we yee na, fɔ Yennele lo na, lo na li yaa kuulo pe yen mbe pe yirige wa kunwɔ pi ni we.

¹⁰ Lo li we sho ki kunwɔ tipewe pi ni, lo li yaa si we sho naa. Ee, we jigi wi yen ki na fɔ li yaa we sho naa.

¹¹ Katugu yoro jate ye yaa we saga ye Yennele yenrewe pi ni. Kiga pye ma, yenrewe mba lelegere na yenri we kan, Yennele li yaa pi logo, mbege kajenge ki pye we kan. Kona, lelegere yaa lali shari we kala na.

POLI WI KAKONNDEGEŊGELE KONAA KE PYEGO

1.12-6.13

Poli wila wi jatere wi kanngi

¹² We mbe ya mbaa we yee gbogo kala na mege ni li na: We nawa jatere wi yen naga yuun we kan ma yo wɛ tanga yege nga na laga dunruya wi ni, naa yoro jate ye yege na, ki tangalomo pi yen ma sin ma pye jembe Yennele li yege na. Kii pye lere tijinliwe fannga na, een fɔ, ki pye Yennele li yinne po fannga na.

¹³ Wa we seweele mbele waa torogi pe ni, we woro na yaraga ka yege yonlogi ye kan, kaawo nga yaa kara na jenni ko. Na jigi wi yen ki na fɔ ye yaa ki wogo nga ki jen mbege ko pew.

¹⁴ Yingo ki jenri ye jen ce. We Fɔ Zhezu wi panmbilige, we yaa pye ye yee gbogowo pi go, paa yege nga na ye yaa pye woro fun we yee gbogowo pi go we.

¹⁵⁻¹⁶ Na jigi wila pye ki wogo ki na jenge, fɔ a mi yere ki yerewe ma yo na karisaga wa Maseduwani tara, mi yaa toro wa ye yeri gben, mbe si jen mbaa kee. Kona na songrosaga mbe yiri wa Maseduwani tara, mbe toro wa ye yeri naa, jango ye ta ye nayinne tasaga shyen ta. Kona, ye mbe ya mbanla torogo na tangala li na wa Zhude tara.

¹⁷ Na mila kaa yere ki yerewe ma yo mi yaa ki wogo nga ki pye, ye nawa po ni na jatere wi sila pye mbe cen na na wi le? Kagala ngele mi jate mbe pye, ye nawa po ni mila ke piin na yala dunruya woolo pe pyelomo po ni wi le? Fɔ ma cen ki cenwe na yuun «ee» naa «ayoo» wagati nungba wi ni ke? Ayoo de.

¹⁸ Maga ta kaselege Yennele li yen senre nungba yofɔ yege nga na, ki pyelomo nungba pi na fun, nga waa yo ma ye kan, ki sila pye «ee» naa «ayoo» wagati nungba wi ni.

¹⁹ Katugu Yennele li Pinambyo Zhezu Kirisi na mi naa Siliven naa Timote waa wi senre ti yo wa ye sogowo, wi sila pye «ee» naa «ayoo». Een fɔ, wo wi yen Yennele li «ee» we.

²⁰ Zhezu Kirisi wo wi yen «ee», na wi yen na yon fogolo ngele Yennele li kon ke yon finli. Ko ki ti we maa «anmiina» wi yuun wi fannga na, na Yennele li gbogo.

²¹ Yennele lo jate li yen na fannga kaan woro naa yoro yeri wa we gbogolomo pi ni Kirisi wi ni. Yennele jate lo li we tege we ye li yee kan.

²² Lo li tegere tege we na li yee mege ki na, ma Yinnekpoyi li kan we yeri li cen wa we koto ro ti na, mbe pye paa yarijende nda li tege we kan ti yaraga kongbannga yen.

²³ Nga mi yaa yo, Yennele li yen na serefo ki na, na mi ka finle, lilan gbo: Mi woro na jaa mbe yesanga wa ye na, ko ki ti na karaga migi sa wa yoro Korenti tagafenne ye yeri.

²⁴ We woro na jaa mbe cen ye go na mbaa ye yege sinni tagawa po kanngolo, katugu ye fannga ta wa tagawa pi ni. Een fɔ, we yen naga jaa mbaa tunngo piin ye ni ja, ye ta ye nayinne ta.

2

¹ Ki pye ma, a mi si yere ki yerewe ma yo mi se songoro wa ye yeri naa mbe yesanga wa ye na.

² Katugu na mi ka yesanga wa ye na, ambo wi mbe ya nayinne kan mi yeri naa? Kaawo yoro mbele mi yesanga ki wa ye na yoro bokɔ.

³ Ko ki ti mi sewe wi torogo ye kan paa yege nga na migi pye we. Mi sila pye naga jaa na mi ka gbɔn wa ye na, leele kpaw mbele pe daga mbe nayinne kan na yeri, pe ti mbe yege san. Mi taga ki na ma yo na mi ka nayinne ta, yoro fun ye yaa nayinne ta.

⁴ Sewe na mi torogo ye kan, mila wi yonlogo maga ta na nawa pi tanga ma piri na na fɔ jenge, naa yentunwo legere ni. Mi sila ko pye, mbe yesanga wa ye na, een fɔ, mila ki pye, jango ye yen mala ndanla jenge yege nga na, ye ta yege jen.

*Ye kapege pyefɔ wi kapege
ki kala yaga wi na*

⁵ Na lere wa ka yesanga kala pye, wii yesanga ki wa mi na, een fɔ, wigi wa ye ni fuun ye na. Nakosima, wigi wa ye jenri na. Migi yo ma, jango mi ka kaga kala li gbogo mbe toro.

⁶ Yoro lelegere, jologo nga ye wa ki fɔ wi na, ki yala wi ni mako.

⁷ Ko ki ti yingo, ye daga mboo kapege ki kala yaga wi na mboo kotogo ki sogo wi na, jango wi jigi ka ka kon wi na wi jatere pirindorogo ki na.

⁸ Ki kala na, mi yen na ye yenri, yege naga wi na fɔ wi yen ma ye ndanla.

⁹ Mi sewe wi torogo ye kan go nga na kaa nga: Mila pye na jaa mbe ye wa mbe

wele, mbege jen, na kaa pye ye yen nala senre ti nuru kala li ni fuun ni.

¹⁰ Na yaga lere wa kapege kala yaga wi na, mi fun migi kala yaga wi na. Katugu, mi ka lere wa kapege kala yaga wi na, yege o yege mi ka lere wa kapege kala yaga wi na, mi maga kala yaga wi na yoro kala na Kirisi wi yege na,

¹¹ jango Sotanla wiga ka fannga ta we na, katugu we yen maa nawa kagala ke jen fo jenge.

*Polì wi jatere wila lege wi na
maa ta wa Tirowasi ca*

¹² Naa mila gbon wa Tirowasi mbe Kirisi wi Sentanra ti yari wa, mila saa ki yan we fo wi kono li yenge na kan mbe tunngo pye wa.

¹³ Ma si yala, na jatere wila lege na na fo jenge, katugu mi sila sa we sefo Tite wi yan wa. Ki kaa pye ma, a mi si sara pe na, mee yiri ma kari wa Maseduwani tara.

Cew na waa taa Zhezu Kirisi wi ni

¹⁴ Ye ti waa Yennele li shari, katugu lo li yen na cew kaan we yeri sanga pyew wa we gbogolomo pi ni Kirisi wi ni. Woro li tege waa Kirisi wi yari poo jen laga ki ni fuun ni, paa latikoro yen, na wi nuwo pi ma jaraga lagapew.

¹⁵ We tangalomo pi yen paa latikoro nuwo taan yen, na Kirisi wi wo saraga Yennele li yeri. We yen ma, ma mbele pe yen wa showo kono li ni pe kan, naa mbele pe yen wa punnguwo kono li ni pe kan.

¹⁶ Mbele pe yen wa punnguwo kono li ni poro yeri, ki yen kunwo nuwo mba pi maa leele kuun. Mbele pe yen wa showo kono li ni poro yeri, ki yen nuwo mba pi maa yinwege kaan. Na ki yen ma, ambo wi mbe ya mbege tunngo cenle nga ki yon fili?

¹⁷ Woro wo na, we woro paa leele mbele pe ma Yennele senre ti tege na penjara jaa ti ni pe yen. Een fo, Yennele lo li we tun. Senfire we maa yuun li yege na, paa Kirisi wi tunmbyeele yen.

3

Yon finliwe fonmbo pi tunmbyeele

¹ Ye nawa po ni we yen naga lee naa fonngo mbaa we yee metanga yinri wi le? Nakoma ki kala yen we na we seweale pele kan ye yeri, mbele pe yen na we metanga yinri, paa yege nga na pele maa ki piin wi le? Nakoma mbe pele ta mbe yiri wa ye yeri wi le?

² Yoro ye yen paa we sewe yen, na wi yen ma yonlogo wa we koto ti na, na leele pe ni fuun pe mbe ya mbo j'en mbaa wi kara.

³ Ee, ki yen ma filige fo ye yen paa Kirisi wi sewe yen, na wi yonlogo we tunngo ki fannga na. Wii yonlogo lankiri tonmo ni, een fo, wi yonlogo Yennele na yinwege wolo li Yinne lo ni. Wi woro ma yonlogo sinndeere papara papara na, een fo, wi yen ma yonlogo wa ye koto ti na.

⁴ We yen naga wogo nga ki yuun, we jigi na we taga Yennele li na wi kala na, Kirisi wi fannga na.

⁵ Kii een ndee we yen naga jate we mbe ya mbege tunngo cenle nga ki pye we yee fannga. Een fo, ki fannga ki maa yinrigi Yennele lo yeri.

⁶ Lo li fannga kan we yeri fun, we pye yon finliwe fonmbo pi tunmbyeele. Ki yon finliwe fonmbo pi woro lasiri na wi yen ma yonlogo wo woo, een fo, Yinnekpoyi lo woo wi. Lasiri na wi yen ma yonlogo wo maa leele kaan pe maa kuun, een fo, Yinnekpoyi lo maa yinwege kaan.

⁷ Yennele laa lasiri wi yonlogo sewe yoonro nungba nungba sinndeere papara papara na, ki sanga wi ni, Yennele li gbogowo yanwa pila pan. A Moyisi wi yege kila yengele Yennele li gbogowo pi ni fo Izirayeli woolo pe sila ya mbe pe yengele ke kan wi na mbaa wi wele. Ma si yala, ki gbogowo pila daga mbe ko. Lasiri na wi tunngo ki yen mbaa leele pe yege sinni wa kunwo pi ni, na kaa pye wi pan ki gbogowo mba po si ni,

⁸ tunngo nga Yinnekpoyi li yen na piin, ki gbogowo pi yaa pye mbe gbogo naa mbe we fo jenge.

⁹ Na kaa pye tunngo nga kila pye na Yennele li kiti wi jaan leele pe na kila pye gbogowo ni, tunngo nga kila ki kaan, a leele paa piin lesinmbele Yennele li yege na, ko gbogowo po yaa pye mbe gbogo naa mbe we fo jenge.

¹⁰ We mbe ya mbege yo yere fo faa, gbogowo mba pila yengele ma kaa ko, pi se ya taanla nala pilige gbogowo pi ni, paa pi gbogo ma toro we.

¹¹ Ki kala na, na kaa pye nga ki yen kowogo ki gbogowo pila pye ma gbogo, nga ki se ko ki gbogowo pi yaa pye mbe gbogo naa mbe we.

¹² Ko jigi tagasaga jenge ko ki yen we yeri, ko ki ti we kotogo ta na para nari finligi.

¹³ We woro naga piin paa Moyisi yen, *wo na wila wi yege ki ton paraga ni,*[†] jango Izirayeli woolo paga ka wi gbogowo mba pila pye kowoo pi kowo pi yan.

¹⁴ Een fo, pe jatere wi ton pe na, paa senre logo; katugu ali ma pan ma gbon nala, ki paraga nungba ki yen ma pe jatere wi ton pe na, na pe kaa yon finliwe lee

[†] 3:13 3.13: Eki 34.35

sewɛɛle pe kara we. Ki paraga ki ma laga lere na na, wo wi yen ɲa wi ma gbogolo Kirisi wi ni we.

¹⁵ Ali nala, na pe kaa Moyisi sewɛɛle pe kara sanga o sanga, ki paraga ki ma pe jaterɛ wi tɔn pe na.

¹⁶ Eɛn fɔ, ki yen paa yege ɲga na Yenɲele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fɔ: «Na lere wa kaa nawa pi kanɲga mbe taga we Fɔ wi na, ki paraga ki ma laga wa.»[†]

¹⁷ Ki laga ɲga ki yen na para we Fɔ ɲa senre na, Yinnekpoyi loli. We Fɔ wi Yinne liga pye laga ɲga na, ki woolo pe ma koro pe ye woolo.

¹⁸ Woro mbele fuun paraga woro ma we yere ti tɔn, we yen na we Fɔ wi gbogowo pi wele naa nari paa yege ɲga na duwale maa wi yanwa kaan we. Ki kala na, wɛ kanɲga ma pye paa we Fɔ wi yanlɛɛ yen. We ma wɔ gbogowo pa ni ma ye pa fɔnmbo ni, mba pi gbogo naa ma wɛ. Ko maa piin we Fɔ wi Yinne lo fanɲga na.

4

Yarijende nda ti yen wa leyaara nda pɛ fanri joro ni we

¹ Yenɲele li we yinriwɛ ta, mɛɛ ki tunɲgo ɲga ki kan we yeri, ko ki ti waa kotogo la.

² Fɛrɛ kagala ɲgele ke maa piin na lara, wɛ je ke ni fuun ke na. We woro na tanri tijinliwɛ pee na, we si woro na Yenɲele senre ti waa nari kanɲgi. Eɛn fɔ, kaselege ko waa yuun naga finligi pege jɛn, jango leele pe ni fuun paa we metanga yinri wa pe nawa Yenɲele li yege na.

³ Na kaa pye Sentanra nda waa yuun ti yen ma lara, pa ti lara mbele pe yen na punɲgu Yenɲele li na poro na.

⁴ Pee taga ti na, katugu Sɔtanla we, wo ɲa wi yen ki dunruya ɲa wi yenɲele pele, wi pe tijinliwɛ pi wo pe na. Wi pe yege kɔn, jango Sentanra nda ti yen na para Kirisi wi gbogowo pi senre na, tige ka yanwa yirige pe kan, wo ɲa wi yen Yenɲele li yanlɛɛ we.

⁵ Woro yeera senre ma we yen na yari, Zhezu Kirisi wo waa yari ma yo wi yen we Fɔ. Woro wo na, we yen naga yuun fɔ we yen ye tunmbyelee Zhezu wi kala na.

⁶ Yenɲele lo ligi yo ma yo fɔ: «Yanwa pila yin wa wɔwɔ pi ni!»[†] Lo li yanwa pi pye fun, a pi yin wa we kotoɔ na, jango mbe Yenɲele li gbogowo jenme pi kan we yeri, pi yanwa yirige we kan, po mba pila yengele Kirisi wi yege ki na we.

⁷ Ki pye ma, we yen paa leyaara yen nda pɛ fanri joro ni, ki yanwa mba pi yen yinne yarijende, ti yen wa we ni, jango leele pege

yan fɔ ki yawa gbɔɔ pi yen Yenɲele lo woo, pi woro na yinrigi woro yeri.

⁸ We yen na jɔlo yege ki ni fuun ki na, eɛn fɔ, wee te mbaa kaari. We nawa pi piri we na, eɛn fɔ, we jigi wii kɔn we na.

⁹ Pe yen na we jɔlo, eɛn fɔ, Yenɲele lii we wa. Pɛ we gbɔn ma we jaanri tara, eɛn fɔ, wee ku.

¹⁰ We wire ti yen kunwɔ pi yege sɔgowɔ pilige pyew paa yege ɲga na Kirisi wila pye kunwɔ pi yege sɔgowɔ we, jango yinwege ɲga Zhezu wi kan we yeri, leele pe ni fuun paa ki yaan wa we wire ti ni.

¹¹ Woro mbele we yen yinwege na, sanga pyew we yen kunwɔ pi tanla tɔɔn Zhezu wi kala na, jango yinwege ɲga Zhezu wi kan we yeri, leele pe ni fuun paa ki yaan wa we wire nda ti yen kuworo ti ni.

¹² Ki pye ma, we Yenɲele senre yogo ki kala na, kunwɔ pi yen na tunɲgo piin we na, eɛn fɔ, a ko na yinwege kaan yoro yeri.

¹³ Ki yen ma yɔnlogɔ wa Yenɲele senre sewe wi ni ma yo fɔ: «Mi taga ki na, ko ki ti mi para.»[†] Woro fun, ko tagawa kotogo nunɲba ko ki yen we yeri, a wɛ si taga ki na; ko ki ti we yen na para.

¹⁴ Wɛge jen ma yo Yenɲele na li we Fɔ Zhezu wi yen maa yirige wa kunwɔ pi ni, lo li yaa woro fun we yen mbe we yirige wa kunwɔ pi ni Zhezu wi ni ja[†], mbe si woro naa yoro ni we pye we yere li yege sɔgowɔ.

¹⁵ Ko ki ni fuun ɲga ko yen na piin, jango Yenɲele li yinne pila kaan lelegere yeri pilige pyew, lelegere mbe ta paa Yenɲele li shari paa li gbogo.

Waa tanri tagawa po fanɲga na

¹⁶ Ko ki ti we se kotogo la fyew. Ali na kaa pye ka na woo we wire ti fanɲga ki ni jɛɛnnjenri, we yinne li yen na kanɲgi fɔnnɔ pilige pyew.

¹⁷ Jɔlogɔ jɛɛnnjenri ɲga we yen na jɔlo wagati jenri ɲa wi ni, ki yen na gbogowo gbembe mbakɔ gbɛgele we kan, mba pi se jen mbe kɔ; pi yen kagbɔgɔ fɔ jenge ma we ki jɔlogɔ ɲga ki na.

¹⁸ Katugu we woro ma we yengele ke kan yaara nda leele pe maa yaan to na, we yen ma ke kan yaara nda ti se ya yan to na. Yaara nda leele pe maa yaan, wagati jenri to ma pye, yaara nda leele pe se ya yan, to yen wa fɔ sanga pyew.

5

¹ We wire ti yen paa paara yinre yen, nda we yen ma cɛn wa ti ni laga tara ti na. Wɛge jen ma yo na ti ka jɔgɔ, Yenɲele li go kan we yeri wa naayeri, ɲga lo jate li

[†] 3:16 3:16: Eki 34.34 [†] 4:6 4:6: Zhenc 1.3 [†] 4:13 4:13: Yuuro 116.10 [†] 4:14 4:14: Ko koro wo ki naga ma yo Yenɲele li yaa we yen mbe we yirige wa kunwɔ pi ni, naa wɛ pye nunɲba Zhezu wi ni ki kala na.

kan li ye. Censaga mbakogo yi, leele keyen ma yigi kan.

² Ma we ta laga ki paara yinre nda ti ni, we yen na jeen, katugu we yen naga jaa ngbanga mbe ye wa ki naayeri go ki ni, paa yege nga na lere ma kaa derege le wi yee na we.

³ Na waga ki le we yee na, pa we se koro wire fu.

⁴ Ee, mbe we ta laga ki paara yinre nda ti ni, we maa jeen ndee we tugugboro tugo. Kii cen ndee waa jaa mbe wire nda ti yen we na laga tara na ti wo we yee na, een fo, waa jaa mbe naayeri wire ti le we yee na, jango wire nda ti yen kuworo ti kannga ti yinwege mbakogo ta.

⁵ Yenjele lo li we gbegele ki wogo nga ki mege ni, mee Yinnekpoyi li kan we yeri li pye yarijende nda li tege we kan ti yaraga kongbannga.

⁶ Ki kala na, we kotogo ta sanga pyew. Wège jen ma yo mbe ta laga ki wire nda ti ni, we yen ma lali we Fo wi censaga ki ni.

⁷ We maa tanri tagawa po fannga na, yaraga ka yanga fannga ma.

⁸ Wè kotogo ta jenge, ki si yen ma we ndanla we wo laga ki wire nda ti ni we sa cen wa we Fo wi ni, pa ko mbe mbonro.

⁹ Ko ki ti we yen naga jaa, mbe we ta laga ki wire nda ti ni o, mbe we ta we wo laga ti ni o, we kala luu ndanla.

¹⁰ Katugu ki daga we ni fuun we yere Kiriwi yege na wa wi kiti konsaga, jango lere nungba nungba pyew nga wi pye maa ta wi wire ti ni, kajenge yi o, kapege yi o, wi ta wi yala wi kapyege ki ni.

Yenjele li tanwa le dunruya woolo pe ni Kiriwi wo fannga na

¹¹ Mbaa fye we Fo wi yege, wège jen, ko ki ti we yen naga jaa mbe leele pe jateri wi kannga pe na, Yenjele li yen ma we nawa pi jen. Na jigi wi yen ki na fun fo ye yen ma we jen wa ye nawa.

¹² We woro na we yee metanga yinri ye kan naa fonngo. Een fo, we yen naga jaa mbe pyelomo kan ye yeri, ye ta yaa ye yee gbogo we kala na. Ki ka pye ma, mbele paa la pe yee gbogo senwee wi nawa kagala koro mege ni, fo nga pe maa yaan ko kala na, ye ya yaa pe yon sogo.

¹³ Na kaa pye kaselege we yuro ti yiri, we yen ma Yenjele lo kan. Na kaa si pye we jateri wi yen ma cen we na, wi yen ma cen ye yonwo po kala na.

¹⁴ Katugu Kiriwi wi ndanlawa pi yen na we kaan we bala. Wège jen jenge ma yo lere nungba wi ku leele pe ni fuun pe yonlo, ko koro wo yen fo pe ni fuun pe pe tasaga ta wa wi kunwo pi ni.

¹⁵ Wi ku leele pe ni fuun pe yonlo, jango mbele pe yen yinwege na paga kaa pe yinwege ki piin pe yee kan, een fo, na wi ku ma yen ma yiri wa kunwo pi ni pe yonlo, paa ki piin wo kan.

¹⁶ Ki pye ma, we woro na lere wa jate naa mbe yala leele pe yonlomo po ni. Ali na kaa pye faa waa pye na Kiriwi wi jate na yala leele pe yonlomo po ni, we woro naa jate ma naa.

¹⁷ Na lere wa ka pye nungba Kiriwi wi ni, wi ma kannga lere fonngo. Yarilere ti toro mako, wele, yaara ti kannga fonndo.

¹⁸ Ko ki ni fuun nga ko yiri Yenjele lo yeri. Lo li tanwa le we ni Kiriwi wi fannga na, ma sigi tunngo ki telege we na waa leele pe piin pe tanwa le li ni.

¹⁹ Katugu Yenjele laa pye na tunngo piin Kiriwi wo ni mbe tanwa le lo naa leele pe ni fuun pe ni. Li sila pe kapere ti jate pe go na. A li sigi tanwa lege tunngo ki kan we yeri waa ki yari.

²⁰ Ko ki ti we yen Kiriwi wi pitunmbolo fannga fenne mbaa para wi yonlo. Ki cen ndee woro Yenjele li tege nali senre ti yuun wa we yon, na leele pe yeragi. We yen na ye yenri Kiriwi wi mege ki na, fo ye yenle ki na yoro naa Yenjele li ni ye tanla.

²¹ Kiriwi wila pye kapege fu, een fo, Yenjele luu pye paa kapere pyefo yen we kala na, jango wa we gbogolomo pi ni Kiriwi wi ni, we pye lesinmbele li yege na.

6

¹ Ki kala na, woro mbele waa tunngo piin Yenjele li ni, we yen na ye yenri, fo yinme mba ye ta Yenjele li yeri, yaga ka ti pi yiri waga.

² Katugu Yenjele ligi yo wa li senre sewe wi ni ma yo fo:

Moo yenrewe pi logo na wagati jenne wi ni, mee ma saga showo pilige ki na.[†]

Wele, yingo wi yen Yenjele li wagati jenne we, nala wi yen showo pilige ye.

³ We woro na jaa mbe ti lere wa mbe to kapege kala la kpe ni, jango lere wa ka ka we tunngo ki mege jago.

⁴ Een fo, we yen na we yee nari kala ni fuun li ni, fo we yen Yenjele li tunmbyeele jembele. We maa jologo kagala, naa kangbanra konaa tere ti kunni we yee ni fo jenge.

⁵ Pe we gbom ma we le kaso. Pe tinme pye maa yirige we kala na. We tunngbanra pye. Wonlowo legere gbaanri we na, a we fungo legere cen.

⁶ We yen na we yee nari fo we yen Yenjele li tunmbyeele, naa we yen kpoyi ki kala na, naa we kajenme po naa kagala ngele waa kunni we yee ni ke kala na, naa

[†] 6:2 6:2: Eza 49:8

we kagbaraga pyege ki kala na Yinnekpoyi li fannnga na, naa ndanlawa ni mba pi woro kopiire woo.

⁷ We yen naga nari wa we kaselege senyogo ki ni, naa Yenñele li yawa pi ni. Nga ki sin ko waa piin, maga pye paa we malingbonyaara yen, mbaa malaga gböön mbaa we yee shoo.

⁸ Pe maa we gbogo, pe ma sila we tifaga fun. Pe maa we mepenge yinri, pe ma sila we metanga yiri fun. Pe maa we wele paa yagbogolo fenne yen, ma si yala, kaselege ko we maa yuun,

⁹ Na we wele ma mbe yo pee we jen, ma si yala, pe ni fuun pè we jen; na we wele ma mbe yo leele mbele yen na kuun, ma si yala, we yen yinwege na. Pè we gbön ma we welege, een fö, pee we gbo.

¹⁰ Pe ma yesanga wa we na, ma si yala, we yen na yogori pilige pyew. We yen ndee fyönwo fenne wele, een fö, we yen na yarijende legera kaan legera yeri. We yen ndee yaraga woro we yeri, ma si yala, yaraga ki ni fuun ki yen we yeri.

¹¹ Yoro Korenti fenne, yoro mbele we wenne wele, kaselege ko wè yo ma ye kan. Wè we nawa pi yenge ma ye kan.

¹² Wee we nawa pi tön ye na, een fö, yoro yè ye nawa pi tön woro na.

¹³ Ki kala na koni, mila para ye ni paa na piile yen! Ye yen ma we ndanla yege nga na, ye ti we ye ndanla ma fun, ye ye nawa pi yenge jenge we kan.

TAGAFENNE PE DAGA MBE JE YARISUNDO TI NA

6.14-7.1

*Ye ye yee yingiwe jen
mbele pee taga Yenñele li na
pe kapyere ti ni*

¹⁴ Yaga ka ye yee pinle mbatagambala pe ni. Pe woro kala pyeyeenle mbele pe daga ye ni. Kasinñge ki mbe ya gbogolo mele kapege ki ni? Yanwa pi mbe ya gbogolo mele wöwo pi ni?

¹⁵ Yingi yön finliwe pi yen Kirisi wo naa Sotanla pe sögowo? Tagafo wi mbe ya gbogolo mele na wii taga wi ni?

¹⁶ Yingi yön finliwe pi yen Yenñele li sherigo gbogo ko naa yarisundo ti sögowo? Katugu woro we yen Yenñele na yinwege wolo li sherigo gbogo ye, paa yege nga na Yenñele ligi yo ma yo fö:

Mi yaa ka cén wa pe sögowo mbe pye wa pe ni.

Mi yaa ka pye pe Yenñele, poro wo na, pe yaa ka pye na woolo.†

¹⁷ Ko ki ti we Fö wi yo fö:

Ye yiri wa pe sögowo, ye laga pe na.

Yaga ka jiri yaraga ka na, nga ki yen fyönwo ni Yenñele li yee na.

Kiga pye ma, pa mi yaa ye yigi jenge.

¹⁸ *Mi yaa pye ye to, ye yaa pye na pinambiile naa na sumborombiile.*

We Fö na wi yen yawa pi ni fuun Fö wo wi yo ma.†

7

¹ Na wenne, ki yön fögolo ngele kè kón woro kan. Ki kala na, ye ti we we yee pye kpoyi we wo yaraga nga fuun ki ma wire to naa yinne li tege fyönwo ni ki ni. Waa ki ngbanga we pye kpoyi we yön fili, waa we yinwege ki piin waa fyé Yenñele li yee.

PÖLI WO NAA KORENTI CA TAGAFENNE PE NI

7.2-16

Pöli nayinme we

² Ye we yigi jenge ye kotogo ki ni fuun ni! Wee katijaanga pye lere wa kpe na. Wee lere kpe jögo. Wee si lere kpe fanla mboo li mbe pye yarijende tafenne.

³ Mi woro naga wogo nga ki yuun mbe ye jeregi; katugu mi keli maga yo mako fö ye yen ma we ndanla jenge, we yen yinwege na o, we ku o, we yen ye ni.

⁴ Na jigi wi yen ma cén jenge ye kanngolo, a mila na yee gbogo ye kala na. Wa na jologo ki ni fuun ki ni, na kotogo ki sogo na na jenge, a mi nayinme gböo ta.

⁵ Kaselege ko na, maga le wè gbön laga Maseduwani tara, we fa wogo jenri fyew. Een fö, wè jolo kanngeyegé ki ni fuun ki na. Leele paa pye ngbenlewe na we ni, a fyere ye wa we kotogo na.

⁶ Een fö, Yenñele le, lo na li maa mbele pe nawa pi piri pe na pe kotooro ti sogo pe na, li we kotooro ti sogo we na, naa Tite pan we.

⁷ Wi panga ko nungba ma ki we kotooro ti sogo we na, een fö, yege nga na yoro fun yè Tite wi kotogo ki sogo wi na, ko fun ki we kotooro ti sogo we na. Wigi yo we kan paa yege nga na ye yen naga jaa mbanla yan we, konaa yege nga na ki yesanga wa ye na, konaa yege nga na na kala li ngban ye ni, fö a kilan nawa pi yinngi na na naa ma we.

⁸ Ali na kaa pye sèwe na mi torogo ye kan wi yesanga wa ye na, kii ye na go na. Kila kaa ye na go na, naa mila kaa ki yan fö ki sèwe wila yesanga wa ye na wagati jenri ni we.

⁹ Yingo wo ni, mi yen na yogori. Een fö, mi woro na yogori ye yesanga ko kala na, mi yen na yogori, katugu yesanga ki ti, a yè songoro ma ye tangalomo pi kannga. Ye yesanga koyi Yenñele li tege ma tunngo

† 6:16 6:16: Levi 26.11,12 † 6:18 6:17-18: 2 Sami 7.14; Eza 43.6; 52.11; Sofu 3.20

pye ki ni, fɔ yere we tipege kpe si gbɔn ye na.

¹⁰ Katugu yesanga nga ki ma we ta ma yala Yennɛle li nandanwa kala li ni, ki ma we kan we ma we kapere ti jen mari yaga mbe shɔwɔ pi ta. Ko wogo ko si daga mbe ye lere go na. Eɛn fɔ, yesanga nga ki yen dunruya woolo pe yeri, ki maa kunwɔ kaan.

¹¹ Yennɛle li tunngo pye ye yesanga nga yɛ ta ki ni, ki pungo kala na li yiri wa, loli na yɛn we. Yege wele paa yege nga na ki yesanga ki ye kan, a yaa yɛtogowo piin. A yɛ tanga lagaja. Kayaŋga yen ye ni jɛnge, a yɛ fyɛ fɔ jɛnge. A na la yɛ ta yanla yan. Yɛ bala maga kapege pyefo wi jɛrɛgi. Yɛge naga pyelomɔ pi ni fuun pi ni fɔ yaa pye kapege fu fenne wa ki kala li ni.

¹² Ali na kaa pye ki sɛwɛ ŋa m̀u torogo ye kan, mi suu torogo ŋa wi kapege ki pye wo kala na, mi si suu torogo kapege ki pye ŋa na wo kala na. Eɛn fɔ, m̀u torogo, jango we kala li yen ma ngban ye ni yege nga na, ki naga ye na jɛnge Yennɛle li yege na.

¹³ Ko ki wɛ kotoro ti sogo we na.

Mbe taga wa we kotoro nda ti sogo we na ko na, wɛ nayinmɛ gbɔɔ ta jɛnge nayinmɛ mba Tite wi ta pi kala na, katugu yɔo nawa pi yinŋi wi na.

¹⁴ Mila na yɛ gbɔgo jenri wi yege na ye kala na, yɛ fɛrɛ wa na na. Eɛn fɔ, yege nga na wɛ kaselege ki yo ma ye kan pilige pyew, ki pyelomɔ nunŋba pi na, ye mɛjɛnge nga wɛ yeri ma Tite wi kan, a ki pan ma pye ma kaselege.

¹⁵ Ye yen maa ndanla jɛnge, na wi ka nawa to ki na paa yege nga na yaa gbɛgele naa senre ti nuru, konaa paa yege nga na yaa wi yigi jɛnge, na fyɛ wi yege, na seri, maga naga fɔ yaa wi gbogo.

¹⁶ Mi yen na yɔgori, katugu mbe ya mbanla jigi wi taga ye na kala li ni fuun ni.

YARIKANRA NDA PAA GBOGOLO ZHERUZALEMU CA TAGAFENNE PE KAN

8

8.1-9.15

*Ye pye nandanwa fenne
yaa kaan legere legere*

¹ Sefenne, yinmɛ mba Yennɛle li kan Maseduwani tara legiliziye woolo pe yeri, we yen na jaa mbege wogo ki naga ye na yege jen.

² Ali maga ta jolɔgo legere la gbɔn tagafenne mbele pe wa pe na ma pe wa ma wele, eɛn fɔ, pe nayinmɛ pila gbogo jɛnge, fɔ a pɛ pe yɛ naga fɔ pe maa kaan legere

legere. Ali maga ta pe yen fyɔnwɔ fenne fɔ jɛnge.

³ Mi yen naga yuun naga finligi ye kan ma yo pɛ kan ma yala nga pe mbaa ya kan ko ni, ma we yere nga pe mbaa ya kan ki na, nandanwa jembe ni.

⁴ Paa we yenri ngbanga ma yo we yenle ki na, we pe yaga paa Yennɛle li leele kpoyi mbele wa Zhude tara pe sari fun†.

⁵ We jigi wila pye nga na ma yo pe mbaa pye, a pɛ pye ma we ko na. Ki kongbanŋga pɛ pe yɛ kan we fɔ wi yeri gbɛn, ko pungo na, mɛɛ pe yɛ kan we yeri paa yege nga na Yennɛle laa ki jaa we.

⁶ Ki kala na, woro fun, wɛ Tite wi yenri ma yo ki sagawa tunngo jɛnge nga wila peli wa ye yeri, wi songoro wa ye yeri wi saa ki piin paa yege nga na wila ki peli we, wi ye kan yege pye yege yon fili.

⁷ Yɛ pye yarijɛnde tafenne kala li ni fuun li ni, ko koro wo yen, wa tagawa pi ni, naa senre yolomɔ pi ni, naa kaŋɛmɛ pi ni, a yɛ bala pyelomɔ cɛnle li ni fuun ni, we yen ma ye ndanla. We yen naga jaa ye ye yɛ naga fɔ ye yen yarijɛnde tafenne fun wa kanwa pi ni.

⁸ Mi woro naga wogo nga ki yuun mbe konɔ kan ye yeri. Eɛn fɔ, sanmbala pe yen ma bala yege nga na, ko mi yen na yuun ye ni, jango ye ye ndanlawaa pi taanla taanla ye wele, na kaa pye pi yen ndanlawaa kaselege woo.

⁹ Katugu yɛ we fɔ Zhezu Kirisi wi yinmɛ pi jen, fɔ wila pye yarijɛnde tafo. Eɛn fɔ, a wuu yɛ pye fyɔnwɔ fɔ ye kala na, jango mbe ye pye yarijɛnde tafenne wi fyɔnwɔ pi fanŋga na.

¹⁰ Nga mi yen na jate wa ki kala li ni, mila ki nari ye na, fɔ nga yɛ peli maga le yelaye, ki yen ma yala ye koro ki na, yege pye yege yon fili. Yoro yɛ keli maga peli naga piin, ko nunŋba ma, yoro ye keli maga nandanwa pi naga fun.

¹¹ Ki kala na, yingo, yaa ki piin yaa kee ki ni yege yon fili, jango yɛ yere ki na mbege kala li pye nandanwa mba ni, yeli pye yeli yon fili ki nandanwa nunŋba pi ni, mbe yala nga ye mbe ya pye ki ni.

¹² Katugu mbaa kaan, ki nandanwa piga pye lere ŋa ni, Yennɛle li ma yenle yaraga nga wi kan ki na, mbe yala nga ki yen wi yeri ko ni, eɛn fɔ, nga ki woro wi yeri lila ko wogo ko jate.

¹³ Ko koro wo sigi naga mbe yo yoro daga mbe ye yɛ le jorowo mbe si sanmbala poro saga, eɛn fɔ, jango ye ni fuun ye yala.

¹⁴ Yingo wo ni, yɛ pye yarijɛnde tafenne fɔ jɛnge, ki kala na, ye mbe ya mbaa fyɔnwɔ fenne pe sari. Kiga pye ma, yoro fun, na fyɔnwɔ ka gbɔn ye na pilige ka,

† 8:4 8.4: Ki sanga wi ni, kila yala funŋo to wa Zhude tara; 1 Koren 16.1-4.

mbe yala poro pye yarijende tafenne, pa pe mbe ya mbe ye saga. Pa kona ye yaa pye mbe yala.

¹⁵ Pa ki yaa pye paa yege nga na ki yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni ma yo fo:

Ŋa wila legere wulo, wi sila ta mbe toro, ŋa wila jenri wulo, wi sila yaraga ka la.†

Tite naa wi tangayenne pe ni

¹⁶ Waa Yennele li shari, lo na ligi le wa Tite wi kotogo na, a ye kala li ngban wi ni paa yege nga na li ngban we ni we.

¹⁷ Woo yenri nga ni, wigi logo. Kila pye wa wi kotogo na, a wo jate wi yere ki na mbe kari wa ye yeri.

¹⁸ We sefo ŋa legiliziye woolo pe ni fuun paa wi metanga ki yinri Sentanra nda wila yuun ti kala na, woo tun wa ye yeri maa pinle Tite wi ni.

¹⁹ Ko nungba ma, een fo, legiliziye woolo poo wo maa pinle we ni ki sagawa tunngo ŋga waa kee sa pye ki na, jango mbe gbogowo kan we Fo wi yeri, mbege naga leele pe na fo waa jaa mbaa leele sanmbala pe sari.

²⁰ We yen na jaa mbe we yee yingiwe jen, jango lere wa ka ka we jeregi ki kanwa gbog mba pi yigilomo pi na.

²¹ Nga ki yen ma yon, ko waa jaa mbaa piin Yennele li yege na, ko ce ma, waa jaa mbaa ki piin fun leele pe yege na.

²² We yen na we sefo wa pinlele pe ni naa. Woo wa ma wele kalegere ni, a wuu yee naga fo wi yen ma bala pilige pyew. Een fo, yingo, wi yen ma bala naa ma we kongbannga ki na, wi jigi ŋa wi taga ye na wi kala na.

²³ Tite wo na, wi yen na tangayenne naa na tunngo pyeyenne ye kala na. We sefenne sanmbala poro na, legiliziye woolo poro pe pe tun. Pe yen na tunngo piin na gbogowo kaan Kirisi wi yeri.

²⁴ Ki kala na, yege naga pe na fo pe yen ma ye ndanla jenge, jango legiliziye woolo pege yan pege jen pe yo tanga yen we yeri waa we yee gbogo pe yege na ye kala na.

9

Zhude tara tagafenne pe sagawa wogo ye

¹ Kaselege ko na, kii daga mbe sewe torogo ye kan naa Yennele li leele kpoyi mbele wa Zhude tara pe sagawa wogo ki na.

² Katugu mi ye nandanwa jembe pi jen. Milan yee gbogo ye kala na wa Maseduwani tara tagafenne pe yege na ma yo fo: «Akayi tara tagafenne pe gbegele

mbe sagawa kan maga le fo yelaye.» Naa ye bala, ki pe legere kan, a pe bala fun.

³ Konaa ki ni fuun, mi yen na sefenne nambala mbele pe torogi wa ye yeri, jango ye metanga nga we yeri kiga ka yiri waga ki wogo ki na. Mi yen na jaa ye pye ye gbegele jenge, paa yege nga na mila ki yo we.

⁴ Nakoma, na Maseduwani tara tagafenne pele ka pinle na ni mbe kari wa ye yeri, mbe yala yee gbegele, pa we yaa fere sho, yoro fere to yaa si we, katugu waa taga ye na.

⁵ Ki kala na, migi jate ma yo ki yen ma yon mbe we sefenne mbele pe yenri, pe keli pe kari na na wa ye yeri, jango yarikanga nga ye yon folo kon mbe kan, pege wogo ki yege wo sanni mbe sa gbog wa. Kona, ki yaa ki naga mbe yo yege kan nandanwa ni, kii pye jorowo kala.

⁶ Yege jen ye yo fo ŋa wi ma yariluguro jenri lugu, wi ma kaa yarilire jenri kologi. Na wi ma si yariluguro legere lugu, wi ma kaa yarilire legere kologi.

⁷ Lere nungba nungba pyew, ŋa wi yere ki yerewe wa wi nawa mbe kan, wi kan wi yala ki ni. Ki pyewe piga ka ngban wi na, kiga ka pye jorowo kala; katugu lere ŋa wi maa kaan nayinme ni, ko lerefo wo wi yen ma Yennele li ndanla.

⁸ Yawa yen Yennele li ni mbe yarijende eenle pyew ti kan ye yeri mberi lege, jango ye jori yaara nda kala, yaa ti taa sanga pyew, kala li ni fuun ni, ta mbe koro ye yeri legere ye ta yaa kajenge ki ni fuun ki piin,

⁹ paa yege nga na ki yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni ma yo fo:

Wi maa fyonwo fenne pe kaan legere legere.

Wi kajenge pyege ki se ko fo sanga pyew.†

¹⁰ Yennele lo li maa yariluguro ti kaan yariluguro lugufo wi yeri,

na yarilire ti kaan wi yeri fun,†

li yaa yariluguro legere kan ye yeri, mberi pye ti yon, jango ye ya yaa kajenge legere piin.

¹¹ Li yaa yarilegere kan ye yeri jenge kala li ni fuun ni, jango ye ya yaa kaan legere legere sanga pyew, lelegere mbe ta paa Yennele li shari ye yarikarra nda we yaa la nii ti tafenne pe kee ti kala na.

¹² Katugu ki kanwa tunngo ŋga yaa piin, ki se da Yennele li leele kpoyi pe kayongo ko nungba na, een fo, ki yaa ti lelegere mbaa Yennele li shari mbaa kee ki ni yege.

¹³ Ye yen yege nga na, ki kanwa tunngo ki yaa ki naga, fo lelegere yaa la Yennele li gbogo, naa ye Kirisi wi Sentanra ti yigi na ye tagawa pi nari ki kala na. Pe yaa

la li gbogo fun, katugu ye yen na ye yaara ti yeele pe ni legere legere, naa leele pe ni fuun pe ni.

¹⁴ Pe yaa la yenri ye kan ndanlawa ni, yinme gbɔɔ mba Yenjele li kan ye yeri pi kala na.

¹⁵ Ye ti waa Yenjele li shari li yarikanga nga ki se jen mbe ko ki kala na.

POLI WILA PARA MBEGE NAGA FO WI YEN PITUNŊO KASELEGE NA

10

10-13

*Poli wila para
wi tunngo ki senre na*

¹ Mi Poli, mi jate, mi yen na ye yenri Kirisi wi nandanwa naa wi kajenge pyege ki kala na. Mi na pe yen naga yuun ma yo fo: Na mi ka pye wa ye ni, mi mala yee tirige, een fo, na mi woro wa ye ni sanga na ni, mi maa senngbanra yuun ye kanngolo we.

² Mila ye yenri, yaga kanla kan mbaa senngbanra yuun ye ni, na mi ka gbon wa ye na sanga na ni we; katugu mbele paa ki jate ma yo we yen na tanri na yala leele pe jaterre pyelomo po ni, mi taga ki na ma yo mi yaa kotogo ta mbe weli pe na.

³ Kaselege yi, we yen na we yinwege ki piin laga wire to ni, een fo, we woro na malaga ki gbon na yala leele pe jaterre pyelomo po ni.

⁴ Katugu we malingbɔnyaara ti woro paa ki dunruya na wi woro ti yen. Een fo, Yenjele lo malingbɔnyaara ri, nda ti yen fannga ni mbe ya mbe we mbenfo wi malaga sigeyinre ti jaanri. We ma senwee piile pe jaterre pere ti jogo.

⁵ Yaraga nga fuun ki ma yiri naga yee gbogo Yenjele li jenwe pi na, we maga jan. We ma senwee jaterre wi ni fuun wi jogo maa pye paa kasopyo yen, mboo yee sin wi Kirisi wi senre ti le.

⁶ Woro fun we yen ma gbegele mbe mbele pe woro naa senre ti lee pe le jologo, na yoro ka Kirisi wi senre ti le jenge mbe ko sanga na ni we.

⁷ Ye maa yaara ti wele na yala ti yee cenwe po ni. Ki kala na, na kaa pye lere wa taga ki na ma yo wi yen Kirisi wi woo, wi jaterre pye ki wogo ki na, wigi jen wi yo fo wi yen Kirisi wi woo yee nga na, pa woro fun we yen wi woolo ma.

⁸ Katugu fere se ya mbanla yigi, ali na kaa pye milan yee gbogo ma toro jenri fannga nga we Fo wi kan na yeri ki kala na. Ki fannga ki kango ko yen mbe ye kan yaa kee yee wa tagawa pi ni, een fo, kii kan mbe ye jogo.

⁹ Mi woro na jaa mbege naga fo mi yen na ye fingiri na seweele pe ni.

¹⁰ Katugu pele ma yo na seweele pe senre ti yen ma ngban ma pye fannga ni, een fo, na mi jate ka pye wa ye sogowo, mi ma pye fannga fu, na senre tila pye fannga ni.

¹¹ Ki leele pege jen pe yo fo we senre ti yen wa we seweele pe ni yee nga na, mbege ta we woro wa ye sogowo, pa we kapyege ki yaa pye ma fun, na waga pye wa sanga na ni we.

¹² Mbele pe yen na pe yee metanga yinri, we se soro mbe we yee yala pe ni, nakoma mbaa we yee taanla pe ni. Pe maa pe yee taanla pe yee ni, na pe yee yala pe yee ni. Ki kala na, tijinliwe woro pe ni.

¹³ Woro wo na, we se we yee gbogo sa toro we konlo li na, een fo, konlo na Yenjele li gbon we kan ma we pye, a we gbon fo laga ye na, we yaa la we yee gbogo mbaa yala lo ni.

¹⁴ Ndee ki pye wee ja kari wa ye yeri, we jen na toro we konlo li na, een fo, we se toro li na, katugu we gbon fo laga ye na, ma Sentanra nda ti yen na para Kirisi wi kanngolo ti yo ma ye kan.

¹⁵ Ki pye ma, konlo na li gbon we kan, we se toro lo na. Tunngo nga leele pele yee pye, we woro na we yee gbogo ko kala na. Een fo, we jigi wi yen ki na fo na ka kaa tari ye tagawa pi na, pa we tunngo pyesaga ki yaa gbogo wa ye sogowo naa mbe we, mbe yala konlo na Yenjele li gbon we kan li ni.

¹⁶ Kona, pa we mbe ya mbaa Sentanra ti yuun wa tara nda ti yen wa ye punngo na ti ni mbaa kee. Ki ka pye ma, tunngo nga leele pele yee pye wa pe tunngo pyesaga, we saa we yee gbogo ko kala na.

¹⁷ Konaa ki ni fuun, ki yen paa yee nga na Yenjele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: «*Na kaa jaa mbaa wi yee gbogo, wila wi yee gbogo nga we Fo wi pye ko kala na.*»[†]

¹⁸ Katugu na wi maa wi yee metanga yinri, wo na metanga ta, ndee na we Fo wi maa wi metanga yinri wo.

11

*Poli wo naa pitunmbolo
yagbogolo fenne pe ni*

¹ A! Sefenne ndee ki pye ye mbe ja yenle mbanla lembigewe pi kun ye yee ni jenri, ki jen nala ndanla. Ee, yanla kala li kun ye yee ni!

² Katugu mi yen yenjaga ni ye kala na, pa ki yenjaga ki yiri wa Yenjele li yeri. Ye yen paa sunboro na wi fa nana kala jen ma pye kpoyi wo wa yen, mi ye kan nana nungba yeri, ye pori ye yee yeri, wo wi yen Kirisi we.

[†] 10:17 10:17: Zhere 9.23

³ Eɛn fɔ, mi yen na fyɛ fɔ ye jatere wiga ka jɔgɔ ye na, mbe ye kan ye yen ma koro kpoyi, ma mara Kirisi wi na yɛgɛ nɔga na, ye laga wi na, paa yɛgɛ nɔga na wɔɔgɔ kila Awa wi fanla ki tijinliwɛ pee pi ni maa punɔgo we.

⁴ Katugu ye yen ma yere ki na jɛngɛ fɔ lere wa mbe pan wi Zhezu wa fɔnnɔ sɛnrɛ yari ye kan, wo mbe pye wi ye Zhezu nɔ wɔɔ sɛnrɛ ti yari ye kan mako wi ni. Ye si yen ma gbɛgele fun mbe yenlɛ yinne la fɔnnɔ na, li pye li ye Yinnekpoyi na yɛ ta li ni, naa Sentanra ta fɔnnɔ ni, ti pye ti ye nda yɛ ta mako ti ni.

⁵ Mila ki jate naga yaan fɔ leele mbele ye maa yinri pitunmbolo tugbɔmbɔlɔ, pee wɛ na na kala la kpɛ ni.

⁶ Ali na kaa pye mi woro senjennɛ wa na senyoro ti ni, mi yen kajennɛ. Ki wogo wɛgɛ naga ye na maga filige pyelomɔ pi ni fuun ni, naa kala li ni fuun ni.

⁷ Naa mila Yenɔɛle li Sentanra ti yari ye kan, mila ki pye sara fu. Mila na yɛɛ tirige mbe ta mbe yoro yirige. Ki pye ma, kapege mi pye le?

⁸ Mi sara shɔ legiliziyɛ pele yeri, a ki cɛn ndɛɛ mi pe gbɔngbɔ mbe yoro saga.

⁹ Sanga nɔ ni mila pye wa ye ni, ma kaa jori yaara ta kala, mi sila na go kala li yaga wa kan ye ni. We sefennɛ mbele paa pan ma yiri wa Maseduwani tara, poro paa na jorowo pi kɔ. Mila na yɛɛ yingiwɛ jɛn, jango mi ka kanla go kala li yaga ye kan kala la kpɛ ni, mi yaa silan yɛɛ yingiwɛ jɛn bere.

¹⁰ Kirisi wi kaseleɛ nɔga ki yen wa na nawa ki kala na, lere se ya mbanla yɛgɛ kɔn na yɛɛ gbɔgɔkala li yowo pi na wa Akayi tara ti laga ka kpɛ ni.

¹¹ Yɛngi na, a mi si ko yo ma? Katugu ye woro mala ndanla wi le? Ayoo dɛ, Yenɔɛle ligi jɛn ma yo ye yen mala ndanla.

¹² Nɔga mila piin yingɔ, mi yaa koro ki na laga piin ma, jango mbele pe yen na pyewe pa jaa mbaa pe yɛɛ gbɔgo, konaa na meɛ nungba jaa we ni, paga kaga pyewe pi ta.

¹³ Ki leele pe yen pitunmbolo yagbɔgolo fennɛ. Pe maa finlele pe tunngɔ nɔga paa piin ki wogo na. Pe ma pe yɛɛ cɛnlomɔ pi kannga ma yo poro yen Kirisi wi pitunmbolo.

¹⁴ Ki wogo ki se ya lere pari, katugu Sotanla wo jate wi ma ya maa yɛɛ cɛnlomɔ pi kannga ma pye yanwa mɛrɛgɛ wa.

¹⁵ Ki kala na, ki woro kafɔnnɔ fɔ wi tunmbyeele pe ma pe yɛɛ cɛnlomɔ pi kannga fun, mbe pye paa tunmbyeele mbele pe maa kasinngɛ piin pe yen. Pe yaa ka ko mbe yala pe kapyɛgele ke ni.

*Jɔlgɔ nɔga Polɪ wi kun wi yɛɛ ni
maa ta wila wi pitunmɔ*

tunngɔ ki piin

¹⁶ Mi yen naga yuun naa fɔ lere kpɛ ka kaa na jate paa lembige yen. Eɛn fɔ, na kaa pye pa yaa na jate ma, yanla kala li kun ye yɛɛ ni paa lembige yen, jango mi fun mbe ta mbanla yɛɛ gbɔgɔ jɛnri.

¹⁷ Nɔga mila yuun yingɔ, ko woro we fɔ wi senyoro. Wa ki cɛnwɛ mba pilan kan mbaa na yɛɛ gbɔgo pi ni, mi yen na yogo ndɛɛ lembige yi mi.

¹⁸ Ki kaa pye lelegɛrɛ na pe yɛɛ gbɔgo na yala senweɛ piile jatere pyelomɔ po ni, mi fun mi yaa lanla yɛɛ gbɔgo fun.

¹⁹ Yoro mbele ye yen tijinliwɛ fennɛ, ki ye ndanla yaa lembire ti kagala ke kunni ye yɛɛ ni!

²⁰ Ye maga kun ye yɛɛ ni paa ye piin paa kulolo yen, paa ye kɛɛ yaara ti shoo ye yeri, paa ye fanla paa ye nii, paa pe yɛɛ mbɔnrɔgi ye na, paa ye gbɔɔn wa ye yɛgɛ ki na.

²¹ Mi yen na fɛrɛ taa ki yowo pi ni, katugu waa we yɛɛ pye fannga fu fennɛ, weɛ ki wogo ka pye!

Ma si yala, na wa ka kotogo ta mbaa wi yɛɛ gbɔgo kala la ni, pa mi fun, mi yaa kotogo ta mbaa na yɛɛ gbɔgo. Mila para ma mbe yo mi yen lembige.

²² Ki woolo pe yen Eburuyɛ le? Mi fun mi yen wo wa. Pe yen Izirayeli woolo poro pele le? Mi fun mi yen wo wa. Pe yen Abirahamu setirige piile poro pele le? Mi fun mi yen wo wa.

²³ Pe yen Kirisi wi tunmbyeele le? Mi jate mi yen ma ma wɛ pe na. Mila para ma mbe yo lere nɔga go yiri wi na. Mi tunngɔ pye ma wɛ pe na. Pɔnla le wa kaso lesaga legɛrɛ na ma wɛ pe na. Pɔnla gbɔn jɛngɛ ma wɛ pe na. Sanga legɛrɛ ni, mila pye kunwo pi tanla tɔɔn.

²⁴ Zhufuyɛ pɔnla gbɔn gbɔnsaga kangurugo, ki ni fuun nungba nungba sapige yenlɛ nafa ma yiri kɛ ma yiri kolɔjɛrɛ kolɔjɛrɛ.

²⁵ Ɔrɔmu tara fennɛ pɔnla gbɔn gbɔnsaga taanri gbɛgele ni. A leele pɔnla wa sinndɛɛrɛ ni wasaga nungba, mbe ta mbanla gbo. A tɔnmɔkɔrɔ ki jɔgɔ na ni jɔgɔsaga taanri. A mi yɔnlɔ nungba naa yɛmbine nungba pye wa kɔgɔjɛ wi ni.

²⁶ Mi ka caraga legɛrɛ pye. Yewɛrɛgɛ la gbɔn na na wa gbaanla tɔnmɔ pi go na. Yewɛrɛgɛ la gbɔn na na ma yiri wa na cɛnlɛ woolo Zhufuyɛ poro naa mbele pe woro Zhufuyɛ pe yeri. Yewɛrɛgɛ la gbɔn na na wa cara nawa pi ni. Yewɛrɛgɛ la gbɔn na na wa gbɛnri wi ni. Yewɛrɛgɛ la gbɔn na na wa kɔgɔjɛ wi ni. Yewɛrɛgɛ la gbɔn na na ma yiri wa mbele pe maa pe yɛɛ piin tagafennɛ pe yeri.

²⁷ Mi tunngbanra pye ma te. Wɔnlɔwɔ gbaanri na na wagati legɛrɛ ni. Funɔgo naa

wogo lanla yigi jenge. A mi cen fungo wagati legere ni na kee kala ma. A mi jolo were naa yariporo lawa pi kala na.

²⁸ Mbe wo kagala sanngala ke yowo po ni, legiliziyi pe ni fuun pe kagala ke yen mala jori pilige pyew.

²⁹ Na lere wa fannga ka kologo, mi mala yee yan na fannga ki kologo ma yala wi ni fun. Na lere wa ka to wa kapege ki ni, ki mala ya fo ma toro.

³⁰ Na kaa pye ki daga mbaa na yee gbogo, nga fuun ki yen naga nari ma yo mi yen fannga fu, mi yaa lanla yee gbogo ko kala na.

³¹ We Fo Zhezu wi To Yenjele le, paa lo sonni fo sanga pyew. Ligi jen ma yo mi woro na finlele.

³² Na mila pye wa Damasi ca, gbo-foroneri nga wila pye na tunngo piin wun-lunana Aretasi wi kan, wila leele tege paa mbogo nga ki yen ma ca ki maga ki yeyonro ti wele mbe ta mbanla yigi.

³³ Een fo, a pe silan le kanja pige ka ni ma mangala po ki na, mala yirige fenetiri wa ni mala tirige wa tara, wa mbogo ki punjo na. Pa mila sho wi kee yeen we.

12

*Yariyanra naa kanagangala
ngele Yenjele laa naga Poli wi na*

¹ Ki daga mbaa na yee gbogo, ali na kaa pye ki woro ma yon o. Konaa ki ni fuun, yariyanra naa kagala ngele we Fo wi naga na na, mi yaa para ti wogo ki na yingo.

² Mi lere wa jen wi pye nungba Kirisi wi ni, paa wi le ma kari wi ni wa naayeri lara ti ni fuun ti go na, ki ye le ke ma yiri tijere wolo loli na yeen. Na kaa pye kaselege paa wi le ma kari wi ni, nakoma yariyanga wila yan wi yo, mi si ko jen, Yenjele lo ligi jen.

³ Ee, migi jen ma yo ki lere poo le ma kari wi ni wa Yenjele li lajenge ki na. Ali bere mi faga jen ghen, na kaa pye kaselege poo le ma kari wi ni wa, nakoma yariyanga wi yan. Yenjele lo nungba ligi jen.

⁴ Wa ki laga ki na, wi senre ta logo nda lere se ya songoro ti na mberi yo, tii si daga senwee pyo ni wiri yo naa.

⁵ Mi yaa lanla yee gbogo ki lerefo wi kala na. Een fo, mi saa na yee gbogo na yee kala na, fo ndee nga ki yen nala fannga fu wogo ki nari ko.

⁶ Ali na kaa pye mila jaa mbaa na yee gbogo, mi se pye lembige, katugu kaselege ko mi yaa la yuun. Een fo, mi se yenle mbaa na yee gbogo, jango leele pe yen nala yaan yee nga na, na nga nuru na yeri, paga kaa na jate sa toro ko na.

⁷ Konaa ki ni fuun, kagala tugbongolo ngele Yenjele li naga na na ke kala na,

jologo ka ye wa na wire ti ni, ma pan paa Sotanla wi pitunjo yen, mbaa na jolo mbege kan mi ka kaa na yee gbogo.

⁸ Mi we Fo wi yenri yenrisaga taanri ki wogo ki na ma yo wigi laga na na.

⁹ A wilan pye ma yo fo: «Na yinme pi yaa ma bo ma, katugu na yawa pi ma pi kapyegele ke naga ma ke yon fili, na maga pye fannga fu sanga nga ni we.» Ki kala na, mi yenle ki na na kotogo ki ni fuun ni, mbaa na yee gbogo na fannga fu kagala ke kala na, jango Kirisi wi yawa pi koro na ni.

¹⁰ Ko ki ti, fannga fu kagala naa tegele, naa yaara lawa, naa jologo, naa kangbanra nda mila kunni na yee ni Kirisi wi kala na, mi yen na yogori ti kala na; katugu na mi ka pye fannga fu sanga nga ni, ko ki ma pye mi yen fannga ni.

*Poli wi jatere wila lege wi na
Korenti ca fenne pe kala na*

¹¹ Mi yen na para ndee lembige yi mi. Yoro yanta ngbanga mala le ki ni, ma si yala, yoro ye ja daga mbanla metanga ki yeri; katugu ali na kaa pye mi woro yaraga ka, mi woro ma kologo mbele ye maa jate ye pitunmbolo tugbombolo pe sogowo.

¹² Kagala ngele ke yen naga nari ma yo mi yen pitunjo, ke pye wa ye sogowo ma naga ye na, a mi wamawelege pi ni fuun pi kun na yee ni. Koro ke yen kacen legere, naa kagbologo, naa kafonngolo wele.

¹³ Legiliziyi sanmbala pe mbonro ye na kala liliin ni? Fo ndee ki kala nungba na lo bok, naa mi sila yenle ki na yanla go kala li le we. Yege tipege ki kala yaga na na.

¹⁴ Ye wele, mi gbegele yingo mbe kari wa ye yeri na karisaga taanri wogo ki na, mi se silan go kala li yaga ye kan ki tangala na li na fun, katugu ye kee yaara to ma mila jaa, een fo, yoro jate yoro mila jaa. Piile poro ma pe daga mbaa penjara teri pe sevenne pe kala na, piile pe sevenne poro pe daga mbaa penjara teri pe piile pe kala na.

¹⁵ Mi wo na, ki yen mala ndanla mbanla kee yaara ti ni fuun ti kan, mbanla yee kan mbe ye saga. Na yoro kaa mi ndanla jenge yeen, mi yen ma ye ndanla ndanlawe mba ni pi yaa la kologi le?

¹⁶ Kana ye yaa laga yuun mbe yo ye silan go kala li le. Een fo, lere wa yaa ki yan ndee tijinliw: pee pi yen na ni, mi tijinliw: pee tege ma ye yigi.

¹⁷ Leele mbele mi tun wa ye yeri, mi wa tege ma ye fanla ma ye li le?

¹⁸ Mi Tite wi yenri ma yo wi kari wa ye yeri, ma we sefo nana wi pinle wi ni, nga ye yen ma jen we. Ye yen naga jate Tite wi ye fanla ma ye li wi le? Mi naa wo ni we kapyere ti sila pye ma yala jatere nungba

ni wi le? We tangalomo pi sila pye nungba wi le?

¹⁹ Kana male wagati titonlowo ni, yaa ki jate ma yo we yen na para mbe tanga kan we yee yeri ye yega na, een fo, ki woro ma. We yen na para paa yega nga na Kirisi wi yen naga jaa Yennele li yega na. Sefenne, yoro mbele ye yen we wenne, waa ko ki ni fuun ko yuun ye kan, mbe ta mbe ye kan yaa kee yega wa tagawa pi ni.

²⁰ Mi yen na fye fo na mi ka gbɔn wa ye na, mi ka ka sa ye yan paa yega nga na mi woro na jaa mbe sa ye yan we. Yoro fun yaga kanla yan paa yega nga na ye woro na jaa mbanla yan we. Mi yen na fye fo mi ka ka sa maara yan wa ye sogowo, naa yenjara, naa nangbanwa, naa kashara, naa leele mejoogo, naa lesangara senre, naa yee gbogowo, naa kafaara.

²¹ Mi yen na fye fo na mi ka gbɔn wa ye na, Yennele liga kanla tirige wa ye yega sogowo. Lelegere mbele pe kapere pye mako, mi ka ka gbele pe kala na, poro mbele fyongo kapyere, naa kalikalawa naa katijangara pyendorogo nga pe pye, pe siri jen mberi yaga we.

13

*Yerewe senre pungo woro
konaa sharaga*

¹ Na karisaga taanri wogo koyi nga mila kee ki na wa ye yeri. «Kala li ni fuun li yaa yega wo mbe yala serefenne shyen, nakoma serefenne taanri yon senre ni»[†] paa yega nga na Yennele senre sewe wi yen naga yuun we.

² Mbele pe kapere pye mako, mi yen na pe yeregi naa leele sanmbala pe ni fuun pe ni. Na karisaga shyen wogo ki na wa ye yeri, mila ki wogo ki yo mako, mi nee pe yeregi naa yingo maga ta mi woro wa pe ni, fo: Na mi ka songoro wa ye yeri naa sanga na ni, mi se wa yaga mbajolowo;

³ katugu ye yen na jaa mbege jen, na kaa pye Kirisi wi yen na para wa na yon, ye yaa sigi jen. Kirisi wi woro fannnga fu ye kanngolo, een fo, wila wi yawa pi nari wa ye sogowo.

⁴ Kaselege yi, paa wi kan wa tiparaga ki na, naa wila pye fannnga fu ki kala na, een fo, yingo, wi yen yinwege na Yennele li yawa pi fannnga na. Woro fun we yen fannnga fu fenne wa we gbogolomo pi ni wi ni. Een fo, wa we kapyege ko ni ye kanngolo, we yen na we yinwege ki piin wi ni Yennele li yawa po fannnga na.

⁵ Ye ye yee taanla ye wele wa ye nawa, ye ye yee wa ye wele, na kaa pye ye yen wa tagawa kono li ni. Ye sigi jen mbe jen mbe yo Zhezu Kirisi wi yen wa ye nawa?

Fo ndee kana wamawelewe po mbege naga ye na fo ye tagawa pi woro jembe.

⁶ Na jigi wi yen ki na ma yo ye yaa ki jen mbe yo we wamawelewe pigi naga ma yo we tagawa pi yen jembe.

⁷ We yen na Yennele li yenri fo yaga ka kapege ka kpe pye. Ko woro mbe ka yo we yen na jaa mbege naga mbe yo we mege ta, een fo, jango yaa kajenge piin, ali na kaa pye we wamawelewe pigi naga ma yo we tagawa pi woro jembe.

⁸ Katugu yawa kpe woro we ni waa wiin Yennele li kaselege ki ni, yawa pi yen we ni mbaa tunngo piin kaselege ko ni.

⁹ Na waga pye fannnga fu fenne mbe sigi ta fannnga yen yoro ni, we maa yogori. Nga we yen na yenri Yennele li yeri, ko yen fo yeli nandanwa kala li pye yeli yon fili.

¹⁰ Ko ki ti migi sewe na wi yonlogo yeen, maa torogo ye kan maga ta mi lali ye ni, jango na mi ka gbɔn wa sanga na ni, mi ka kaga ngban ye na wa na kagala yega wowa pi ni, mbe yala we Fo wi fannnga nga kan na yeri ki ni. Ki fannnga ki kango ko yen mbe ye kan yaa kee yega wa tagawa pi ni, kii kan mbe ye jogo.

¹¹ Ki pye ma, sefenne, ye pye nayinme na yingo! Ye ye yee gbegele ye sin ye yon fili, yaa ye yee kotogo sogo, ye ye yon ki wa nungba, yaa ye yinwege ki piin yeyingge ni. Kiga pye ma, Yennele na li yen ndanlawa naa yeyinggefo, li yaa pye ye ni.

¹² Yaa ye yee shari yaa keyen waa ye yee yologo ndanlawa ni. Yennele li leele kpoyi pe ni fuun pe ye shari.

¹³ We Fo Zhezu Kirisi wi yinme po naa Yennele li ndanlawa pi ni, naa Yinnekpoyi li gbogolomo pi pye ye ni fuun ye ni.

[†] 13:1 13.1: Dete 19.15

Sewε ηa Poli wila torogo GALASI tara tagafenne pe yeri Sewε wi nawa senre

Poli wila legiliziyε legerε tεge wa Galasi tara ti cara legerε ni. Nala pe maa Galasi tara ti yinri Turiki tara. Eεn fε, naa Poli wila kaa yiri wa ki tara ti ni, a wi sigi logo ma yo fε Zhufuye pεle yege la kari wa ma saa na nagawa pa yege kaan wa. Paa pye naga yuun ma yo fε Poli wi woro Zhezu wi pitunjo jenne, wi woro na tanri na yala Moyisi lasiri wi ni konaa Zhufuye kalegele ke ni. Wa pe nagawa senre ti ni, paa pye naga yuun yege fε ki daga ma kenrekenre mbe si jen mbe sho. A poli wi si para mboo yege sho, ma para fun fannga ni senpere nda paa yo wi kanngolo ti wogo na, konaa Zhezu Sentanra nda wila yari ti wogo na.

Wa sewε wi go nungba mbe gbon shyen (1-2), nga Poli wi jen konaa ma yan, a kila ki nari ma yo wi yen kaselege Zhezu Kirisi wi pitunjo, ko wi yen na para ki senre na.

Wa sewε wi go taanri mbe gbon tijere (3-4), Poli wi yen naga nari pege jen fε Moyisi lasiri wila ya mbe lere sho, eεn fε, mbe taga we fε Zhezu Kirisi wi na ko ki ma lere sho.

Wa sewε wi go kangurugo mbe gbon kogoloni (5-6), Poli wi yen naga yuun wi sefenne tagafenne pe kan pa paga kaa ki Zhufuye pe senre ti nuru. Eεn fε pe koro pe yere ngbanga wa tagawa mba pε taga Zhezu Kirisi wi na pi ni. Poli wila pe pye ma yo pe pe yege yaa Yinnekpoyi laa pe yege sinni mbe ti paa kajenge piin.

Wa sewε wi kosaga, mbele pe yen na leele pe ngbanga paa kenrekenre wi piin, Poli wi yen na pe piin ma yo pe pe yege yingwe jen.

Sewε wi yen ma koonlo yege nga na

Sewε wi lesaga senre konaa sharaga 1.1-10

Yawa mba pi kan Poli wi yeri mbege ta wi yen pitunjo 1.11-2.21

Sentanra nda ti yen na para Yennele li yinne pi wogo na 3.1-4.31

Tagafenne pe lesewe konaa tangalomε jembe Yinnekpoyi li fannga na 5.1-6.18

Poli wila sewε wi torogo leele mbele yeri pe sharaga ye

¹ Mi Poli, mi yen pitunjo, eεn fε, leele ma panla tun. Mi si woro pitunjo lere fannga na, fε Zhezu Kirisi wo fannga na, naa Yennele na li yen To li ni, lo laa Zhezu wi yen maa yirige wa kunwo pi ni.

² Sefenne mbele pe yen laga na ni, mi naa poro ni, waa ki sewε ηa wi torogi Galasi tara legiliziyε pe kan.

³ We To Yennele lo naa we fε Zhezu Kirisi wi ni, pe yinne naa yeyingge kan ye yeri.

⁴ Kirisi wuu yeε kan ma ku we kapere ti kala na, jango mbe we go sho ki nala dunruya pee ηa wi keε. Ko pye ma, ma yala we To Yennele li nandanwa kala lo ni.

⁵ Ye pan waa Yennele li gbogo sanga pyew! Anmiina.

Sentanra ti yen nungba pe

⁶ Kilan pari fε jenge, naa yaa pungo nii fyaw Yennele li ni we, lo na li ye yeri Zhezu Kirisi wi yinne pi fannga na, a ye songoro na tari sentanra ta yege na we.

⁷ Kaselege ko na Sentanra ta yege woro wa naa nda mi yo ye kan to punjo na. Eεn fε, mi yen naga yuun ma, katugu leele pele yen wa na ye jaterε wi pinri ye na, naga jaa mbe Kirisi wi Sentanra ti wa mberi kannga.

⁸ Eεn fε, na lere wa ka Sentanra ta yege yo mbe ye kan, tiga yiri ti ye nda waa keli ma yo ye kan ti ni, ali na kaa pye woro wawi, nakoma merεge wo wa wi yiri wa yennele na ma pan mari yo, Yennele ligi fε wi dangal!

⁹ Wε keli maga yo ye kan yege nga na, mi yaa songoro mbege yo ma naa yingo, fε na lere wa ka Sentanra ta yo mbe ye kan, tiga yiri ti ye nda yaa keli ma logo ti ni, Yennele ligi fε wi dangal!

¹⁰ Nda mila yuun yingo, pe yo mila ki jaa na kala lo mbe leele poro ndanla wi le? Ayoo, eεn fε, mila jaa na kala li Yennele lo ndanla. Leele pe kandanlaga ko ma mila jaa mbaa piin. Ki pye leele pe kandanlaga ko mila jaa mbaa piin bere, mi se jen na pye Kirisi wi tunmbeye.

YAWA MBA PI KAN POLI WI YERI MBEGE TA WI YEN PITUNJO

1.11-2.21

Poli wi pye yege nga na mεε pye pitunjo, wila ki yege yuun

¹¹ Sefenne, mi yen naga yuun ye kan fε Sentanra nda mi yari ye kan, tii yiri lere yeri;

¹² katugu mi siri ta lere yeri. Lere si ma wlan naga ti ni. Eεn fε, Zhezu Kirisi wo wiri naga na na.

¹³ Faa mila pye na tanri yege nga na Zhufuye sherege kono li na, yege logo. Ki wagati wi ni, mila pye na Yennele li Legilizi wi jolo fε jenge, naa jaa mboo jago.

¹⁴ Wa na Zhufuye sere woolo pe ni, mila pye na kee yege Zhufuye sherege kono li ni ma we pe legerε na; katugu pa na jaterε

wi ni fuun wila pye we teleye pe kalegele koro na.

¹⁵ Een fo, Yennele laa na wo yere na pe fanla se, mala yeri li yinne pi fannga na, mbaa tunngo piin li kan.

¹⁶ Kila li ndanla, a li sili Pinambyo wi naga na na, jango Sentanra nda ti yen na para wi kanngolo, mbaa ti yari leele mbele pe woro Zhufuye pe kan. Na laa wi naga na na, mi sila kari le ki yongolo nungba ke ni mbe sa lere yewe wilan yege naga.

¹⁷ Leele mbele paa keli ma pye Zhezu wi pitunmbolo na yege, mi sila kari wa Zheruzalemu pe korogo mbe sa pe yewe. Een fo, mila kari le ki yongolo nungba ke ni wa Larabuye tara. Ko punngo na, a mi si songoro wa Damasi.

¹⁸ Naa yelee taanri la kaa toro, a mi si kari wa Zheruzalemu, mi naa Pyeri wi ni we sa we yee jen. A mi si pilige ke ma yiri kangurugo pye wa wi ni.

¹⁹ Een fo, mi sila pitunmbolo wa yege yan naa, ndee we Fo wi nosepyo lenanja Zhaki wo nungba.

²⁰ Nga mila yonlogi ye kan laga sewe na wi ni, ki yen kaselege, mila ki yuun Yennele li yege na fo mi woro na finlele.

²¹ Kona, a mi si kari wa Siri naa Silisi tara lara ti ni.

²² Ki wagati wi ni, Kirisi wi legiliziye woolo mbele paa pye wa Zhude tara pe sila na jen.

²³ Paa pye naga nuru leele pe yeri wi ce ma yo fo: Faa nanja na wila pye na we jolo, wo wi kannga koni na Sentanra ti yuun leele pe kan tagawa pi wogo ki na, po mba wila pye na ngbeli mboo jogo we.

²⁴ A pe nee Yennele li gbogo na kala na.

2

Poli naa pitunmbolo sanmbala pe ni

¹ Naa yelee ke ma yiri tijere la kaa toro, a mi si songoro naa wa Zheruzalemu, mi naa Barinabasi wi ni. Mila Tite wi le ma kari wi ni fun.

² Mila kari, katugu Yennele laa ki naga na na ma yo ki daga mbe kari. Sentanra nda mila yari mbele pe woro Zhufuye pe kan, a mi si saa ti yege yo tagafenne yekeele poro ce kan finliwe pa na; katugu mi sila pye na jaa na tunngo nga mila pye, naa nga mila piin bere ki ko waga.

³ Na tangayenle Tite na wila pye Giresi tara fenne woo, pe sila wi jori mbe yo wi kenrekenre wi pye Zhufuye woo.

⁴ Konaa ki ni fuun, yagboyoolo pele la pe yee pye ma yo pe yen sefenne, ma ye we sogowo na jaa mboo kenrekenre. Ki leele paa ye we sogowo larawa, lesewe mba we ta wa we gbogolomo pi ni Zhezu Kirisi wi

ni, mbe ta mboo wele mboo jen, nee ki jaa mbe we le wa kulowo pi ni.

⁵ Een fo, we sila yenle mbe logo pe yeri wagati jenri ni, jango Sentanra nda ti yen kaselege senre, ti koro ye sogowo paa yege nga na ti yen we.

⁶ Mbele paa pye na jate paa yekeele yen, paa pye megbogo fenne yege nga na, ko sila pye yaraga ka na yege na, katugu Yennele laa lere wo lere ni. Ki yekeele pe sila yaraga ka taga wa na kajenme pi na.

⁷ Een fo, paa ki jen ma yo Yennele laa Sentanra ti kan na yeri mbaa ti yari mbele pe woro Zhufuye pe kan, paa yege nga na ti kan Pyeri wi yeri wi saa ti yari Zhufuye pe kan we.

⁸ Yennele na laa tunngo pye wa Pyeri wi nawa maa pye pitunngo wa Zhufuye pe yeri, lo nungba lo laa tunngo pye wa na nawa mala pye pitunngo wa mbele pe woro Zhufuye pe yeri.

⁹ Zhaki, naa Pyeri, naa Zhan, poro mbele paa pye na jate paa teele yen, naa paa kaa ki jen ma yo Yennele laa ki tunngo ki kan na yeri, a pe si keyen le mi naa Barinabasi we kee. A ko ki naga ma yo we pye nungba. A pe yenle ma yo we saa Sentanra ti yari leele mbele pe woro Zhufuye pe kan. Poro yaa saa ti yari Zhufuye pe kan.

¹⁰ A pe si we yenri kala nungba ni ma yo tagafenne mbele pe yen fyonwo fenne, waa pe sari. A mi si bala nee pe sari.

Poli wila senngbanra yo Pyeri wi na wa Antiyoshi ca

¹¹ Ko punngo na, naa Pyeri wila kaa pan wa Antiyoshi, mila senngbanra yo wi na tagafenne pe ni fuun pe yege na, katugu nga wila pye ki sila sin.

¹² Zhaki wila leele mbele tun, sanga na ni pe fa pan, Pyeri wila pye na nii sefenne mbele pe woro Zhufuye pe ni. Naa pitunmbolo paa kaa pan, a wi si laga pe na, wi woro na nii pe ni, katugu wila pye na fye ki leele mbele pe kenrekenre pe yege.

¹³ Ki kaa pye ma, sefenne sanmbala mbele pe yen Zhufuye, a pe pinle Pyeri wi ni na wi kopiire nungba ti piin, fo ma Barinabasi fun wi pungo pe kopiire ti ni.

¹⁴ Naa mila kaa ki yan pe woro ma sin, pe si woro na tanri na yala Sentanra nda ti yen kaselege senre ti ni, a mi sigi yo Pyeri wi kan tagafenne pe ni fuun pe yege na, ma yo fo: «Pyeri, mboro na ma yen Zhufuye woo, mbo yinwege ki pye laga, na tanri paa mbele pe woro Zhufuye pe yen, mee si tanga paa Zhufuye woo yen. Mele mee tagafenne mbele pe woro Zhufuye pe jori paa tanri paa Zhufuye pe yen?»

Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye pe yen na shoo tagawa po fannga na

¹⁵ Woro wo na, we yen Zhufuye piseele. We woro kapere pyefenne paa tara sannda ti woolo pe yen.

¹⁶ Konaa ki ni fuun, wège jen ma yo lere wi ma pye lesinnye Yennele li yege na, naa wi taga Zhezu Kirisi wi na ko kala na. Een fo, wila pye lesinnye, naa wila tanri na yala Moyisi lasiri wi ni ko kala na. Ko ki ti woro fun, wè taga Zhezu Kirisi wi na, jango we ta we pye lesinmbele Yennele li yege na, naa wè taga Kirisi wi na ki kala na, kiga ka pye lasiri na waa tanri wi na wo kala na, katugu lere se pye lesinnye Yennele li yege na, naa wi tanga nga lasiri wi yo ki na ko kala na.

¹⁷ Een fo, na kaa pye we yen naga lagajaa mbe pye lesinmbele Yennele li yege na Zhezu wi fannnga na, kona, woro fun pè we yan kapege pyefenne paa mbele pe woro Zhufuye pe yen. Ko mbe ya mbege naga mbe yo Kirisi wi yen na kotogo kaan we yeri waa kapere piin le? Ayoo, ki woro ma.

¹⁸ Kagala ngele mila je ke na, na mi ka songoro mbaa ke gbegele naa fonggo, kona, mila na yee nari fo mi yen lasiri wi jogofa;

¹⁹ katugu lasiri wi kala na, mi yen ndee mi ku†. Lasiri wo jate wilan kan mi ku. Ko pye ma, jango mbe ta mbaa na yinwege ki piin Yennele li kan. Mi yen ndee panla kan wa tiparaga ki na Kirisi wi ni.

²⁰ Ki pye ma, mi ma mi yen yinwege na naa, een fo, Kirisi wo wi yen yinwege na wa na ni. Yinwege nga mi yen na piin laga tara ti na yingo, mi yen naga piin tagawa mba mi taga Yennele li Pinambyo wi na po fannnga na, mi yen maa ndanla, a wuu yee kan kunwo pi yeri na kala na.

²¹ Mi woro na jege Yennele li yinme pi na; katugu na kaa pye lere wi ma pye lesinnye Yennele li yege na, naa wila tanri lasiri wi na ko kala na, kona Kirisi wi ku jaga.

SENTANRA NDA TI YEN NA PARA YENNELE LI YINME PI WOGO NA

3

3-4

Moyisi lasiri wo naa tagawa kala

¹ E, yoro Galasi tara fenne ye yen lembire! Zhezu Kirisi wi ku wa tiparaga ki na, a pège yo maga filige ye kan, ambo wi ye fanla, a yè si laga wi na?

² Mi yaa ye yewe kala nungba ni: Naa yaa tanri lasiri wi na, ko ki ti ye Yennele li

Yinnekpoyi li ta lee naa yè Sentanra ti logo ma taga ti na, ko ki ti ye li ta?

³ Mele ye si pye lembire ma? Yaa ki peli na tanri Yennele li Yinnekpoyi lo fannnga na, yingo yaa jaa mbege yon fili ye yee fannnga na wi le? Ayoo de.

⁴ Kagbogolo ngele yè ta, ye ke ta ke yiri waga wi le? Ayoo, ke se ya yiri waga.

⁵ Na Yennele li kaa Yinnekpoyi li kaan ye yeri, mbaa kafonggolo piin wa ye sogowo, li maa ki piin, katugu yaa tanri lasiri wi na ko kala na wi lee, nakoma Sentanra nda ye ma logo ma taga ti na ko kala li?

⁶ Ye wele, Yennele senre sewe wi yen na Abirahamu wi senre yuun ma yo fo: «*Wila taga Yennele li na, wi tagawa pi kala na, a Yennele li nee wi jate paa lesinnye yen.*»†

⁷ Ki kala na, ki daga yege jen ye yo fo mbele pè taga Yennele li na, poro pe yen Abirahamu wi setirige piile jembele wele.

⁸ Yennele senre sewe wila keli maga yo ma yo leele mbele pe woro Zhufuye, Yennele li yaa kaa pe jate lesinmbele li yee yege na pe tagawa po kala na. Ko ki ti Yennele laa ki sentanra nda ti yo faa ma Abirahamu wi kan ma yo fo: «*Cengele woolo pe ni fuun pe yaa ka duwaw ta ma kala na.*»†

⁹ Yege nga na Abirahamu wila taga Yennele li na, a li duwaw wi na, mbele fuun ka taga li na, pa li yaa duwaw pe na ma fun.

¹⁰ Mbele fuun pè pe wogo ki kan nungba lasiri wi kapyere to na, poro yen wa danga ki ni; katugu ki yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni ma yo fo: «*Lere na fuun wi woro na tanri na yala nga fuun ki yen ma yonlogo wa lasiri wi ni ki ni, danga yen ki fo wi wogo.*»†

¹¹ Ki si yen ma filige naa jenge fo lere se ya pye lesinnye Yennele li yege na, naa wila tanri lasiri wi na ko kala na. Ko ki ti Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: «*Lesinnye wi yaa ka yinwege ta wi tagawa pi fannnga na.*»†

¹² Een fo, lasiri wi gbogokala li yen li ye tagawa pi ni, katugu ki yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni ma yo fo: «*Lere na kaa tanri mbaa yala lasiri wi ngasegele ke ni, wi yaa yinwege ta ke fannnga na.*»†

¹³ Danga nga kila to we na Yennele li lasiri jogowo pi kala na, Kirisi wi we go sho ki ni, a wi danga we yonlo, ma yala nga Yennele senre sewe wi yen na yuun ki ni, fo: «*Lere na fuun pè to tige na, ki fo wi danga.*»†

† 2:19 2:19: Lasiri wi kala na, Poli wi yen ndee wi ku, katugu nga lasiri wi yo maa piin, na ma woro naga piin, ma daga mbe ku win; Dete 27.26. † 3:6 3:6: Zhenz 15.6 † 3:8 3:8: Zhenz 12.3 † 3:10 3:10: Dete 27.26 † 3:11 3:11: Aba 2.4 † 3:12 3:12: Levi 18.5 † 3:13 3:13: Dete 21.23

¹⁴ Ko la pye ma, jango Yennele lãa yon fõlo na kòn mbe duwaw ña kan Abirahamu wi yeri, poo kan fun mbele pe woro Zhufuye pe yeri Zhezu Kirisi wi fannga na, konaa Yennele lãa Yinnekpoyi yon fõlo na kòn, we li ta we tagawa pi fannga na.

Moyisi lasiri wo naa yon fõlo kala

¹⁵ Sefenne, mi yen naga senre nda ti yuun na yala senwee piile pe kapyege lomo po ni: Na lere wa ka yon fõlo la kòn, na li yen ma sin, lere se ya mbege yon fõlo li kannga naa fyew, nakoma mbe yaraga ka taga li na naa.

¹⁶ Yennele wogo pa ki yen ma fun. Lãa yon fõlo kòn Abirahamu naa wi setirige pyo wa yeri. Yennele senre sewe wi sigi yo mbe yo fõ: «Naa wi setirige piile pe yeri,»† ndee wi yen na para lelegere senre na. Een fõ, wigi yo ma yo fõ: «Naa wi setirige pyo», maga naga ma yo lere nungba wi. Wo wi yen Kirisi we.

¹⁷ Senre nda mila yuun ti koro wi ña: Yennele lãa keli ma yon fõlo kòn, na li yen ma sin. Naa yele enme tijere naa nafa ma yiri ke (430) la kaa toro, a li si lasiri wi kan. Ki kala na, ki lasiri wi se ya mbe yon fõlo li kannga, mbe nga Yennele lãa yo ki sa.

¹⁸ Katugu yarikanga nga Yennele laa kaan paa korogo yen, ki pye lere kaa tanri lasiri wi na ko wi jen naga ta, kona, ki se jen naa taa yon fõlo lo kala na. Ma si yala, yon fõlo na Yennele lãa kòn lo kala na lãa li yinne pi kan Abirahamu wi yeri.

¹⁹ Lasiri wi kango ko yen kikiin? Yennele lãa wi kan maa taga wa yon fõlo li na, mbege naga leele pe na, pe ta pe lasiri wi jogowo mba paa piin pi jen. Lasiri wila daga mbe koro wa fõ yon fõlo lãa kòn Abirahamu wi setirige pyo ña yeri wi sa pan. Yennele lãa lasiri wi kan merageye pèle yeri, a pè pan maa kan lere wa yeri, a wi pye kasuluwo maa kan leele pe yeri.

²⁰ Ye wele, ndee ki pye lere nungba kala li, pe saa kasuluwo le ki kala li ni, ma si yala, Yennele lo nungba lãa yon fõlo lo kòn.

*Yennele li lasiri
wi kayongo ki nga*

²¹ Ki pye ma, ki yen naga nari ma yo lasiri wi yen na wiin Yennele li yon fõgolo ke ni wi le? Ayoo de. Een fõ, ki pye Yennele li lasiri wa kan, ña wi mbe ja ya mbaa yinwege kaan leele pe yeri, anme li jen naa leele pe jate lesinmbele li yee yegé na lasiri wo fannga na.

²² Een fõ, ki woro ma. Yennele senre sewe wi yen naga yuun fõ: Dunruya woolo pe ni fuun pe yen wa kapege ki fannga

ki ni. Ko pye ma, jango yarikanga nga Yennele li yon fõlo kòn, ki kan mbele paa tari Zhezu Kirisi wi na pe yeri pe tagawa pi kala na.

²³ Sanga ña ni tagawa wagati wi fa pan, lasiri wo wila we pye kasopiile fõ mbe sa gbon Yennele li sa tagawa kono li naga we na.

²⁴ Ki pye ma, lasiri wo wila pye we welefo na we yegé sinni fõ Kirisi wi sa pan we taga wi na, we pye lesinmbele Yennele li yegé na.

²⁵ Yingo ki tagawa wagati wi kaa gbon, we woro ki welefo wi kee naa.

²⁶ Katugu tagawa po fannga na ye yen Yennele li piile, ma pye gbogolomo nungba ni Zhezu Kirisi wi ni.

²⁷ Ye ni fuun yè batize ma pye nungba Kirisi wi ni. A yè si tangalomo fonmbo pi le na tanri pi na, mba pi yen Kirisi wi ni we.

²⁸ Ki kala na, Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye wa si wo wa ni. Kulolo poro naa lesele wa si wo wa ni, nambala naa jele wa si wo wa ni. Een fõ, yè gbogolo ma pye nungba Zhezu Kirisi wi ni.

²⁹ Ki kaa pye ye yen Kirisi wi woolo, ye yen fun Abirahamu wi setirige piile. Yaraga nga Yennele lãa ki yon fõlo kòn mbe kan paa korogo yen, ye yaa ki ta.

4

¹ Senre nda mila yuun ti koro wi ña: Pyo ña wi yaa kaa to korogo ki li, mboo ta wi yen pyo jee bere, wo naa kulo ni wa si wo wa ni. Ali maga ta wo wi yen yaraga ki ni fuun ki go na.

² Mboo ta wa wi puwen pi ni, leele pele pe maa wele wi na, naa kagala ke yegé woo fõ wi ma saa gbon wi to wi wagati ña kòn wi na†.

³ Woro fun pa waa pye ma. Sanga ña ni we yen paa piile yen, waa pye wa dunruya kalegele ke kulowo pi ni.

⁴ Een fõ, Yennele lãa sanga ña kòn, naa wi kaa gbon, a li sili Pinambyo wi torogo laga dunruya wi ni; a jele wi se, a wi lasiri wi yigi na tanri wi na,

⁵ jango mbele paa pye na tanri lasiri wi na, mbe pe go sho we ta we pye Yennele li piile.

⁶ Naa we yen Yennele li piile, ki kala na, Yennele lili Pinambyo wi Yinne li torogo mali le wa we koto na. Ki Yinne li ma we kan we maa Yennele li yinri fõ: Baba, na To!

⁷ Ki kala na, ma woro kulo naa, ma yen li pinambyo. Pa mà si kaa pye li pinambyo,

† 3:16 3:16: Zhene 12:7; 17:7 † 4:2 4:2: Wi to wi wagati ña kòn, wo wi yen wagati ña pe maa ki jate ma yo pyo wi gbon lere, mbe ya mbe yere wi yee go kagala ke ni.

korogo nga li tege li piile pe kan, li yaa kaga kan ma yeri fun.

*Polì wi jatere wila lege wi na
Galasi tara tagafenne pe kala na*

⁸ Faa ye sila Yennele li jen, yaa pye yarisundo nda kulolo, ti woro Yennele jenne.

⁹ Een fo, yingo ye Yennele li jen, nakosima, Yennele li ye jen yingo, yingi na ye si songoro ki kalegele ngele ke yen waga, ma pye fanninga fu ke korogo? Mele ye nee jaa mbe pye ke kulolo naa?

¹⁰ Ye maa piliye, naa yeyen, naa wagati, naa yegele kele jate kagbogo ma we.

¹¹ Mila fye ye kala na, fo kiga ka pye mi tunngo pye ye kan ki yiri waga.

¹² Sefenne, mila ye yenri fo ye kannga paa na yen, paa yegé nga na milan yee pye paa ye yen we†. Yee tipege kpe pye na na.

¹³ Yége jen ma yo na mila pan ma Sentanra ti yo ye kan ki kongbannga ki na, mi sila pye ngbaan.

¹⁴ Na yama pila ye jori jenge, konaa ki ni fuun, ye sila na tifaga, mbanla wa kee pungo na. Een fo, yaa na yigi jenge paa Yennele li merege yen, nakoma paa Zhezu Kirisi wi yen.

¹⁵ Ki wagati wi ni, nayinme la pye ye yeri fo jenge. Mele koni nayinme si woro ye ni? Mbe ya mbege wogo nga ki yo fo, nayinme mba yaa ta pi kala na, ki pye ki mbaa ya pye, anme ye mbaa ye yengele ke wo mbe ke kan na yeri.

¹⁶ Naa mi kaselege ki yo ma ye kan, ko ki ti mi kannga ma ye mben ke?

¹⁷ Ki leele mbele paa jaa mbe Sentanra ti jogo, pe yen ma bala na ye jaa, een fo, paa ki piin jatere na ni wi woro ma yon. Paa jaa mbe ye laga we na, jango ye bala ye taga pe na.

¹⁸ Ki yen ma yon lere wi bala kajenge ki na sanga pyew. Een fo, wiga kaa ki piin na mi ka pye wa ye sogowo ko ce.

¹⁹ Yoro mbele ye yen paa na piile yen, ki yen nala yaa naa jenge ye kala na, paa yegé nga na jele kaa jaa mbe se wi maa jolo we, fo ye saa tanri Kirisi wi tangalomo pi na.

²⁰ Mila ki jaa jate mbanla yee yan wa ye sogowo yingo, jango mbe ta mbanla senre yolomo pi kannga, katugu na jatere wi piri na na ye kala na.

Agari naa Sara pe kala

²¹ Yoro mbele yaa jaa mbaa tanri lasiri wi na mbe ta mbe sho, lasiri wi yen na nga yuun ye woro naga nuru wi le?

²² Katugu ki yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni ma yo fo: Pinambiile shyen la pye Abirahamu wi yeri. Wila nungba se wi kulojo Agari wi na, ma sanja wi se wi jo Sara na wi yen lesee wi na.

²³ Kulojo wila wi pinambyo wi se ma yala senwee fanninga ko ni, een fo, jele na wi yen lesee wila wi pinambyo wi se ma yala Yennele laa yon folo na kon lo ni.

²⁴ Ki senre ti yen na korog fonggo yuun: Ki jele shyen pe yen paa Yennele li yon finliwe cengele shyen yen. Yon finliwe nungba yen paa kulojo Agari wi yen, po la ta wa Sinayi† yanwiga ki na. Wo maa wi piile pe siin wa kulowo pi ni.

²⁵ Agari wo yen paa Sinayi yanwiga ki yen wa Larabuye tara. Wi yen ma taanla nala pilige Zheruzalemu wi ni. Ki ca ki yen wa lasiri wi kulowo pi ni, naa ki woolo pe ni.

²⁶ Een fo, Zheruzalemu na wa yennele na wo wi yen jele na wi yen lesee we. Wo wi yen we no we.

²⁷ Wo senre ti yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni, ma yo fo:

Mboro na jambasee, ta yogori, mboro na ma fa pyo se mbe yan!

Mboro na selara foon ya, ta jorogi nayinme ni!

Katugu jele na pe wa, wi piile pe yaa ka lege mbe we jele na wi yen wi polo wi yeri wi woolo pe na.†

²⁸ Yoro wo na, sefenne, ye yen piile mbele pe se ma yala Yennele laa yon folo na kon li ni, paa Sara wi pinambyo Izaki wi yen fun.

²⁹ Faa pinambyo na paa se ma yala senwee fanninga ki ni, wila pye na pinambyo na wila se ma yala Yennele li Yinnekpoyi li fanninga ki ni wi jolo. Pa ki yen ma ali ma pan ma gbon nala.

³⁰ Een fo, Yennele senre sewe wi yen na yuun mele? Wi yen naga yuun ma yo fo: «Kulojo wi puru wo naa wi pinambyo wi ni, katugu kulojo wi pinambyo wi se pinle mbe korogo ki li ja jele na wi yen lesee wi Pinambyo wi ni.»†

³¹ Ki pye ma, sefenne, we woro kulojo wi piile. Een fo, we yen jele na wi yen lesee wo piile.

† **4:12 4.12:** Polì wùu yee pye paa pe yen, ko koro wo yen fo wùu yee yala pe ni, wi woro naa yee jate Zhufuye woo mbaa wi yee mbonrogi pe na. † **4:24 4.24:** Pa Yennele laa li lasiri wi kan Moyisi wi yeri wa Sinayi yanwiga ki na; Eki 19.1-19; 20.1-17. † **4:27 4.27:** Ki verise na wi yen na para Zheruzalemu na wa yennele na wo senre na, wi piile poro pe yen mbele pe taga Kirisi wi na we. Zheruzalemu na laga tara na wo piile poro pe yen ma taanla leele mbele paa jaa mbaa tanri lasiri wi na pe yee fanninga; Eza 54.1. † **4:30 4.30:** Zhene 21.10

TAGAFENNE PE LESEWE KONAA TANGALOMO JEMBE YINNEKPOYI LI FANNGA NA

5

5-6

Yaga ka ye lesewe pi jɔgɔ

¹ Kirisi wi we wo wa kulowo pi ni we ta we pye lesele kaselege na. Ki kala na, ye koro ye yere jenge wa ki lesewe pi ni. Yaga ka ye yee kan pe ye pye kulolo naa.

² Yaa nuru! Mi Poli mi yen naga yuun ye kan fo: «Na yaga ye yee kan paga ye kenrekenre†, kona, Kirisi wi se ya yaraga ka yon ye kan naa.»

³ Mi yaa songoro mbege yo naa fo: Lere na fuun kaa yee kan poo kenrekenre, wi daga mbaa tanri lasiri wi ni fuun wi na.

⁴ Yoro mbele fuun yaa jaa mbaa tanri lasiri wi na mbe ta mbe pye lesinmbele Yennele li yega na, ye laga Kirisi wi na ma wo wa Yennele li yinne pi ni.

⁵ Woro wo na, we jigi wi yen ki na ma yo Yennele li yaa ka we pye lesinmbele li yee yega na, naa we taga Zhezu wi na we. Ko jigi wo we yen na singi Yinnekpoyi li fannga na.

⁶ Katugu na waga pye nungba Zhezu Kirisi wi ni, we kenrekenre o, wee kenrekenre o, ko ka woro kagbɔgɔ. Nga ki we ki ni fuun na, ko ki yen tagawa mba pi naa tunngo piin ndanlawa ni.

⁷ Yaa pye na tanri kono jenne li na. Ambɔ wi ye yega kon, a ye si kaselege kono li yaga?

⁸ Nga paa yo ye kan ma ye jatere wi kannga, ki sila yiri wa Yennele na li yen na ye yinri lo yeri.

⁹ Yega nga na pe maa ki yuun ma yo fo: «Leve jenri wi ma buru muwe mba pi gbɔn pi ni fuun pi fe maa yirige,» pa ki pye ma fun.

¹⁰ Ma si yala, we Fo wi jigi kan na yeri ye kala na. Mi taga ki na ma yo ye jatere wi se yiri wi ye na woo wi ni. Een fo, na wila ye jatere wi pinri ye na, wi yen yega o yega, Yennele li yaa kaa le jolgo.

¹¹ Sefenne, mi wo na, ndee ki pye mi yen na Yennele senre ti yuun ma yo kenrekenre wi daga mbaa piin, pe jen naa na jolo mele naa? Ki pye pa mila ki yari ma, Kirisi wi kunwo wa tiparaga ki na, ki senre nda mila yuun ti se jen naa leele mbenge.

¹² Mbele paa ye jatere wi pinri ye na, mi pye naga jaa paa kee pe kapyere ti ni yega, fo pe sa pe yee san.

¹³ Yoro wo na, sefenne, Yennele li ye yeri ye pye lesele. Een fo, yaga ka ki lesewe

pi le mbe yo ye yaa la tanri mbaa yala ye wire ti jogo kagala koro ni. Nga ki wa, ye daga mbe ye yee ndanla mbaa tunngo piin ye yee kan.

¹⁴ Katugu lasiri wi ni fuun wi go ko ki yen ki ngasele na le fo: «*Ma lewee yenle wi daga mbɔɔn ndanla paa yega nga na mɔɔ yee ndanla we.*»†

¹⁵ Een fo, na ye kaa ye yee nɔɔri mbaa ye yee kaa paa yanyaara ti yen, ye yee yingiwe jen, yaga ka ye yee ka mbe ye yee ko.

*We wire ti jogo kagala
koro ka kaa we yega sinni
fo Yinnekpoyi lo*

¹⁶ Ye wele, senre nda ti yen na yeri mbe yo ye kan ti nda fo: Ye Yinnekpoyi li yaga laa ye yega sinni! Pa kona ye se la wire ti jogo kagala ke piin.

¹⁷ Katugu kagala ngele ke la yen senwee wi wire ti na, koro yen ma Yinnekpoyi lo mben. Kagala ngele ke Yinnekpoyi lo ndanla, koro yen ma senwee wi wire to mben. Ti yen na wiin ti yee ni, jango kala na yaa jaa mbaa piin, yaga kaa li piin.

¹⁸ Een fo, na Yinnekpoyi li kaa ye yega sinni, pa lasiri wi se fannga ta ye na.

¹⁹ Kagala ngele senwee wi wire ti maa jaa mbaa piin, ke yen ma jen. Ke ngele: «Kenre lime, naa fyongo kapyere, naa kalikalawa,

²⁰ naa senge sunmo, naa lekara, naa mbenwe, naa maara, naa yenjara, naa nangbanwa, naa kashara, naa mbe leele kon pe yee na pe yon ki pye ki ye ki ye,

²¹ naa mbaa yega yinrigi leele yaara na, naa sinwago, naa kafaara, naa kapyere ta yega ni paa ki woro nda ti cenle li yen.» Mi yen na ye yeregi paa yega nga na mila ki pye faa we, ma yo fo: Mbele paa ki kagala ke piin, pe se ka ye wa Yennele li wunluwo pi ni fyew.

²² Een fo, nga ki maa yinrigi wa Yinnekpoyi li yeri koi nga: Ndanlawa, naa nayinme, naa yeyingge, naa mbe kala kun yee ni, naa kapitanra, naa kajenge pyege, naa tagawa,

²³ naa kotoyingge, naa yee yingiwe jenge. Lasiri wi woro na wiin ki kagala ngele lo la ni.

²⁴ Leele mbele pe yen Zhezu Kirisi wi woolo, pe pungo le wire ti nandanwa naa ti jogo kagala ke ni. A ki cen ndee pe ke kan wa tiparaga ki na ma ke gbo.

²⁵ Yinnekpoyi li yinwege kan we yeri. Ki kala na, ki daga laa we yega sinni.

²⁶ Waga kaa we yee gbogo, waga si kaa we yee nawa ngbanni, nakoma mbaa yega yinrigi we yee yaara na.

† 5:2 5:2: Mbe kenrekenre ko koro wo yen mbe pye lesinje Yennele li yega na. † 5:14 5:14: Levi 19:18

6

*Waa we yee go kagala ke lee
we yee ni*

¹ Sefenne, na paga lere wa yigi wi yen na kapege ka piin, yoro mbele Yinnekpoyi li yen na ye yee sinni, yoo saga ye pan wi ni wa kozinne li ni naa. Een fo, yege pye kotoyinngge ni. Mboro fun, moo yee yigi, jango Sotanla wiga koon fanla ma to wa kapege ki ni.

² Yaa ye yee sari ye yee go kagala ke na. Pa ye yaa Kiriwi lasiri wi tanga mboo yon fili yeen we.

³ Na lere na kaa ki jate wi yen yaraga, mbe sigi ta wi woro yaraga, kona, wila wi yee fanla.

⁴ Lere nunnga nunnga pyew wi daga mboo tangalomo pi taanla mbe wele. Na wi kaa yan jembe, pa wi yaa la wi yee gbogo wi tangalomo pi kala na, pa ki se pye sanmbala poro kala na.

⁵ Katugu lere nunnga nunnga pyew wi yaa kaa yee go kala li yee go.

⁶ Lere na pe yen na nari Sentanra ti ni, yarijende nda fuun wila taa, wi daga mbaa wi nagafu wi tasaga woo wa ti ni mbaa ki kaan wi yeri.

⁷ Yaga kaa ye yee fanla, lere na la tege Yennele na. Lere wiga yaraga nga lugu, ko wi ma kaa kow.

⁸ Na wi kaa wi wire ti nandanwa kala li piin ndee wi yen na yariluguro nuru ti kanngolo, wi yaa ka wire ti fongowo pi ta†. Na wiga sila Yinnekpoyi li nandanwa kala li piin ndee wi yen na yariluguro nuru li kanngolo, wi yaa ka yinwege mbakogo ki ta Yinnekpoyi li yeri.

⁹ Yaga ka ti we te kajenge pyege ki ni; katugu na wee te mbaa ki piin, pa we yaa kaga tonli wi ta, na ki wagati wiga ka gbon we.

¹⁰ Ki kala na, na waga wagati jenne na ta, waa kajenge piin lere pyew wi kan, tagafenne poro wogo ko mbe we.

*Poli wi yerewe senre punjo woro
naa wi sharaga*

¹¹ Yege sewe yoonro nda ti wele paa ti tugbolo! Mi kpaw miri yonlogo na ye maa torogo ye kan.

¹² Leele mbele paa jaa mbe pe yee kala li pye li leele pe ndanla wire kapyere ti wogo na, poro paa jaa mbe ye jori ye kenrekenre. Pe maa ko piin ma, jango paga ka pe jolo Kiriwi tiparaga senre yowo pi kala na.

¹³ Mbele jate pe kenrekenre, paa la tanri lasiri wi na. Een fo, paa jaa ye kenrekenre, jango pe ta paa pe yee gbogo tegere nda pe tege ye na ti kala na.

¹⁴ Mi wo na, mi woro na jaa mbaa na yee gbogo kala la na, na we Fo Zhezu Kiriwi tiparaga wogo ko ma. Ki tiparaga ki fannga na, dunruya yaara ti yen ndee ti ku mi wo yeri, a mi fun mi ku ti yeri.

¹⁵ Ma kenrekenre o, mee kenrekenre o, ko ka woro yaraga. Nga ki we ki ni fuun na, ko ki yen: Ma kannga lere fonggo.

¹⁶ Mbele fuun paa tanri ko kono lo na, mila ki yuun pe kan fo: Yennele li yeyinngge kan pe yeri, li kagbaraga pye pe kan, poro naa Yennele li woolo pe ni fuun pe ni!

¹⁷ Mbege le nala wo na, lere ka kanla jolo naa; katugu sagbantitere nda ti yen na wire ti na, tila ki nari ma yo mi yen Zhezu wi kulo.

¹⁸ Sefenne, we Fo Zhezu Kiriwi yinne kan ye ni fuun ye yeri! Anmiina.

† 6:8 6:8: Mbe wire ti fongowo pi ta, ko koro wo yen mbe laga Yennele li na pew.

Sewê na Pôli wîla torogo EFEZI ca tagafenne pe yeri Sewê wî nawa senre

Sanga na ni Pôli wîla pye naga sewê na wi yonlogi Efezi ca tagafenne pe kan, kila yala wi yen kaso. Efezi ca ko kila pye Azi tara ti ni fuun cagbogo ye. Nala pe maa ki tara ti yinri Turiki tara. Legilizi na wîla pye wa ki ca ki ni, Pôli wo wîla wi tege wa. Wîla ye taanri pye wa ki ca ki ni ma legilizi wi gbegele maa tege. Legilizi wîla kaa gbogo, fo a tagafenne pêle yege ta wa kanngara na cara ti ni. Ki yen kaselege fo Efezi ca legilizi wo wîla pye legiliziye sanmbala pe yekelewe, een fo sewê na Pôli wîla torogo, wîla pye kanngara na legiliziye pe ni fuun pe woo fun. Ko ki ti laga ki sewê na wi ni, poli wii leele mære yeri mbe pe shari.

Ki sewê na wi mbe ya kon mbe yiri konsara shyen. Wa sewê wi konsaga kongbannga (1.1-3.21) ki ni, Pôli wi yen na Yennele li gbogo, nali shari duwaw na fuun li yen na kaan we yeri Zhezu Kirisi wi fannga na wi kala na; katugu mbele pe taga Kirisi wi na, Zhufuye konaa mbele pe woro Zhufuye pe ni, Zhezu wi pe ni fuun pe pinle ma pe pye Yennele li piile kpoyi. Ko leele kpoyi poro pe maa yinri legilizi we. Pôli wi yen na yinri pe kan, jango pe Yinnepkoyi li ta, pe ya pe Kirisi wi ndanlawa pi koro jen.

Wa sewê wi konsaga shyen wogo (4.1-6.24) ki ni, Pôli wi yen naga yinri tagafenne pe yeri pe tangalomo pi pye jembe, pi Yennele li ndanla.

Wa sewê wi kosaga (6.10-18) yeri, Pôli wi yen na tagafenne pe nawa tuun ma yo fo pe Yennele li malingbonyaara ti le, jango pe ya pe yere pe Sotanla wi wamawelewe pi sige.

Sewê wi yen ma koonlo yege nga na

Sewê wi lesaga senre konaa sharaga 1.1-2

Showo pi ma ta Zhezu Kirisi wo ni 1.3-3.20

Tagafenne gbogolomo pi yinwege ki daga mbe pye yege nga na 4.1-6.24

*Pôli wîla sewê wî torogo leele
mbele yeri pe sharaga ye*

¹ Mi Pôli na Zhezu Kirisi wi pitunjo ma yala Yennele li nandanwa kala li ni, muwi mila ki sewê na wi torogi yoro mbele Yennele li leele kpoyi wa Efezi ca ye kan. Yoro mbele ye yen tagawa ni wa ye gbogolomo pi ni Zhezu Kirisi wi ni we.

² We To Yennele lo naa we Fo Zhezu Kirisi wi ni, pe yinne naa yeyinnye kan ye yeri!

SHOWO PI MA TA ZHEZU KIRISI WO NI

1.3-3.20

*Yarijende nda Yennele li kan
we yeri ma we ta
Zhezu Kirisi wi ni*

³ Ye ti waa Yennele li sonni, lo na li yen we Fo Zhezu Kirisi wi To we! Lo li duwaw we na wa we gbogolomo pi ni Zhezu Kirisi wi ni, ma si Yinnepkoyi li duwaw wi ni fuun wi kan we yeri wa naayeri lara ti na.

⁴ Katugu sanga na ni Yennele li fa dunruya wi da, laa we wo mako we pye li woolo wa we gbogolomo pi ni Kirisi wi ni, jango we pye kpoyi, jeregisaga fu li yege na.

⁵ Yennele li ndanlawa pi kala na, laa ki kon maga tege faa, mbe we pye li piile Zhezu Kirisi wi fannga na, ma yala li nandanwa kala li ni.

⁶ Ki kala na, ye ti waa Yennele li sonni, li yinne gbogowo mba li kan we yeri waga pi kala na, wa we gbogolomo pi ni li Pinambyo na wili ndanla jenge wi ni.

⁷ Katugu Kirisi wi kunwo pi we go sho, a we kapere ti kala yaga we na, ma yala Yennele li yinne mba pi se jen mbe ko pi ni.

⁸ Ligi yinne pi kan we yeri maa lege, ma we kan kajenne naa tijinliwe pi ni fuun ni.

⁹ Ligi kan, a weli nandanwa kala na li yen ma lara li jen, na laa yere ki yerewe faa mbeli pye mbeli yon fili Kirisi wi fannga na we.

¹⁰ Na wagati wiga kaa yee yon fili Yennele ligi pye, pa li yaa ka yaara nda fuun ti wa naayeri, naa nda fuun ti yen laga tara na ti gbogolo nungba, to nungba mbe pye ti go na, wo wi yen Kirisi we.

¹¹ Wa we gbogolomo pi ni Kirisi wi ni, we we tasaga ta wa showo pi ni fun, katugu Yennele laa we wo faa, ma yala li kakonnedegele li ni. A li si yaara ti ni fuun ti gbegele paa yege nga na laa yere ki yerewe mbege pye konaa naga jaa we.

¹² Yennele li ko pye ma, jango waa li gbogowo pi sonni, woro mbele we keli ma we jigi wi taga Kirisi wi na we.

¹³ Yoro fun, naa ye kaselege senre ti logo, Sentanra nda ti showo pi kan ye yeri we, a ye si taga Kirisi wi na. Kona, a Yennele li si tegere tege ye na li yee mege ki na, mee Yinnepkoyi li kan ye yeri, na laa li yon folo kon we.

¹⁴ Yinnepkoyi lo li yen we korogo yaraga kongbannga, mbege naga fo we yaa ka showo pi ta, po Yennele laa yon folo kon mbe kan li woolo pe yeri paa korogo yen.

Li yen na jigi kaan we yeri fo we yaa kaga korogo ki ta, na liga ka we go sho pew we. Ki kala na, waa Yenjele li gbogowo pi sonni.

Poli wi yenrewe we

¹⁵ Ki kala na, tagawa mba ye taga we Fo Zhezu wi na, naa ndanlawa mba pi yen ye ni Yenjele li leele kpoyi pe ni fuun pe kan, male muu senre logo,

¹⁶ mii Yenjele li sharaga ki yaga ye kala na. Mi maa nawa tuun ye na wa na yenrewe pi ni;

¹⁷ jango we Fo Zhezu Kirisi wi Yenjele le, lo na li yen To, ma gbogo, li Yinne li kan ye yeri, na li maa tijinliwe kaan we, mbaa li kagala ke nari ye na, ye ta ye li jen.

¹⁸ Mi yen na Yenjele li yenri fo li ye koto ro ti yenge ye na yeli yanwa pi yan, jango Yenjele li ye yeri jigi tagasaga nga na, yege jen, mbele pe pye li woolo, korogo tiyongo nga li tege pe kan, yege jen.

¹⁹ Mi yen na yenri fo li yawa gbogo mba pi se jen mbe ko, yoo jen. Po li tege mbaa woro mbele tagafenne we sari. Ki yawa jate po Yenjele li pye yere ma naga fannga ni,

²⁰ naa li Kirisi wi yen maa yirige wa kunwo pi ni, ma saa wi tege wa li yee kalige kee ki na, wa naayeri lara ti na we.

²¹ Wi wa ma cen tegere ti ni fuun, naa yawa pi ni fuun, naa fannga ki ni fuun, naa wunluwo pi ni fuun pi go na, naa mere nda fuun pe mbe ya yeri ti go na, ki dunruya na wi mere to nungba ma, een fo, mbe pinle dunruya na wila paan wi woro ti ni fun.

²² Yenjele li yaara ti ni fuun ti tirige mari tege wi nogo,[†] ma suu kan Legilizi wi yeri, wi pye To kagala ke ni fuun ni.

²³ Legilizi wi yen Kirisi wi wire. Wi yen wa Legilizi wi ni maa yin, wo na wi yerege ki ni fuun ki yin we.

2

We wo wa kunwo pi ni ma yinwege ta

¹ Faa, yaa ku yinne lo na ye kajogoro naa ye kapere ti kala na.

² Ki sanga wi ni, yaa pye na tanri na yala ki dunruya na wi tangalomo po ni, na yinjele ngele yawa yen ke ni wa naayeri ke To wi senre ti nuru. Ko yinne lo laa tunngo piin yingo wa mbele pe je Yenjele li na pe koto ro na.

³ Woro fun, waa pye paa pe yen, na tanri na yala we wire ti jogo kagala ke ni, na we wire to naa we jatere wi nandanwa kagala ke piin. Se sewe po na, waa daga Yenjele li nangbanwa pi ni paa sanmbala pe yen.

⁴ Een fo, Yenjele li yinriwe taga ki gbogo fo jenge, we yen ma li ndanla ndanlawa gbembe mba ni pi kala na,

⁵ woro mbele waa ku yinne lo na we kajogoro ti kala na, li yinwege kan naa we yeri Kirisi wi ni. Yenjele li yinne po fannga na ye sho.

⁶ Naa we gbogolo Zhezu Kirisi wi ni, Yenjele li we yen ma we yirige wi ni ja, ma we kan waa wunluwo piin wi ni ja wa naayeri lara ti na.

⁷ Li ko pye ma, jango mbe ta mbeli yinne mba pi se jen mbe ko pi naga leele pe na wagati na fuun wila paan wi ni, li kajenge nga li pye we kan wa we gbogolomo pi ni Zhezu Kirisi wi ni ki kala na.

⁸ Yenjele li yinne po fannga na ye sho ye tagawa pi kala na. Ko si yiri yoro yeri, Yenjele lo yarikanga yi.

⁹ Ye kapyere to tulugo si ma, jango lere kpe ka kaa yee gbogo.

¹⁰ Katugu Yenjele lo li we gbegele. Li we da wa we gbogolomo pi ni Zhezu Kirisi wi ni, jango waa kapyere jende piin, laa ti gbegele mari tege faa, jango waa taanri ti na.

Mbe pye nungba Zhezu Kirisi wi ni

¹¹ Yoro mbele ye woro Zhufuye piseele, Zhufuye pe maa ye yinri mbele pee kenrekenre, nee pe yee yinri mbele pe kenrekenre, ma yala nga leele pe pye pe wire ti na ki ni, faa yaa pye yege nga na, ye yee nawa to ki na.

¹² Ki sanga wi ni, yaa pye ma lali Kirisi wi ni. Yaa pye nambanmbala, ye sila pye Yenjele li woolo mbele li wo pe ni. Yon finliweyon fogolo ngele Yenjele laa kon li woolo pe yeri, ye tawa sila pye wa ke ni. Yaa pye na ye yinwege ki piin laga dunruya wi ni jigi tagasaga fu naa Yenjele fu.

¹³ Een fo koni, wa ye gbogolomo pi ni Zhezu Kirisi wi ni, yoro mbele yaa pye ma lali, ye pan toon Yenjele li tanla Zhezu wi kunwo pi fannga na.

¹⁴ Katugu Kirisi wo wi pan yeyingge ki ni we kan, ma si Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye pe pye leele nungba. Wo wuu yee kan ma mbogo nga kila pe kon pe yee na, ma pe pye juguye ki ya.

¹⁵ Wi Zhufuye lasiri wo naa wi ngasegele ke jan wi kunwo pi fannga na, ma sigi cengele shyen leele pe pye lere fongho nungba wi yee ni, ma yeyingge le pe sogowo.

¹⁶ Kirisi wi kunwo wa tiparaga ki na pi fannga na, wi panraga ki ko, ma sigi cengele shyen ke gbogolo ma ke pye wire nungba, mee tanwa le poro naa Yenjele pe sogowo pi ni.

[†] 1:22 1:22: Yuuro 8.7 [†] 2:17 2:17: Eza 57.19

¹⁷ *Wi pan ma yeyingge Sentanra ti yari yoro mbele yaa pye ma lali, konaa yoro mbele yaa pye ma yonggo ye kan.*[†]

¹⁸ Ko ki ti Kirisi wi fannnga na, Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye, we ni fuun, we mbe ya pan we to Yennele li tanla Yinnekpoyi nungba li sagawa pi na.

¹⁹ Ki kala na, yoro mbele ye woro Zhufuye, ye woro nambanmbala, nakoma tara ta woolo. Een fo yinggo, ye pye tara nungba woolo Yennele li woolo pe ni, ma pye Yennele li go woolo.

²⁰ Yoro fun, ye yen ma kan go nongo nga na, ko ki yen pitunmbolo poro naa Yennele yon senre yofenne pe senre re. Zhezu Kirisi jate wo wi yen go yenle li sinndelege kongbannga ye.

²¹ Wo wi ti go ki ni fuun ki yen na ki yee yinri jenge na gbogo mbe pye sherigo gbogokpoyiwe Fo wi kan.

²² Yoro fun, wa ye gbogolomo pi ni wi ni, ye yen ma ye yee yigi jenge, yoro naa sanmbala pe ni, mbe pye go nga Yennele li yaa la een wa Yinnekpoyi li fannnga na.

3

Tunngo nga ki kan Poli wi yeri wi pye wa mbele pe woro Zhufuye pe sogowo

¹ Ko ki ti mi Poli, mi na mi yen laga kaso Zhezu Kirisi wi mege ni, yoro cengele sanngala woolo ye yonwo pi kala na, mila Yennele li yenri ye kan.

² Yennele li yinne pi kala na, tunngo nga li kan na yeri mbe pye ye kan, mi taga ki na ma yo yege logo.

³ Yennele lili ngundo jenme pi pye maa naga na na, paa yege nga na migi yonlogo mako senre jenri ni we.

⁴ Na ye kaa ti kara, pa ye mbe ya mbege jen fo ngundo na wi yen na para Zhezu Kirisi wi senre na, muu jenme pi ta.

⁵ Wagati na fuun wi toro wi ni, Yennele li sila ki ngundo wi naga leele pe na. Een fo, yinggo luu naga li pitunmbolo naa li yon senre yofennekpoyi pe na Yinnekpoyi lo fannnga na.

⁶ Ki ngundo wi na fo: Sentanra ti fannnga na, cengele sanngala woolo pe pye korogo lifenne yenle Zhufuye pe ni, ma pye wire nungba pe ni, ma pe tasaga ta wa yon folo nungba na Yennele laa kon li ni, Zhezu Kirisi wi fannnga na.

⁷ Mi pye ki Sentanra ti tunmbyee Yennele li yinne yarikanga nga li kan na yeri ki fannnga na. Ligi kan na yeri ma yala li yawa tunngo pyelomo po ni.

⁸ Muwi mi yen Yennele woolo pe ni fuun pungofa we. Ma si yala, Yennele li kajenge pye mala kan, mbaa Kirisi wi yarijende

nda ti se jen mbe ko ti Sentanra ti yari cengele sanngala ke kan,

⁹ mbe ki ngundo wi tunngo pyelomo pi yirige funwa na. Yennele na yaara ti ni fuun ti Dafo, laa ki ngundo wi lara maga le wa faa;

¹⁰ jango yinggo ni, fannnga fenne, naa yawa fenne mbele pe yen wa naayeri lara ti na, pe ta pe Yennele li tijinliwe pi jen yege ki ni fuun ki na Legilizi wi fannnga na.

¹¹ Yennele ligi pye ma, ma yala li kakonndegele na li yen kosaga fu li ni, lo na li pye we Fo Zhezu Kirisi wi fannnga na we.

¹² Wa we gbogolomo pi ni wi ni, naa we tagawa mba we taga wi na pi kala na, we ma kotogo ta ma ya na fulo Yennele li tanla jigi ni.

¹³ Ki kala na, mi yen na ye yenri fo jologo nga mi yen na jolo ye yonlo, kiga ka ye sunndo kon, ki yaa gbogowo kan ye yeri.

Kirisi wi ndanlawa we

¹⁴ Ko kala ki ti mi yen na kannguuro kanni we To Yennele li yege sogowo.

¹⁵ Lo na naayeri wo naa tara na sege woolo pe ni fuun pe maa pe mege ki taa na yinrigi wa li yeri we.

¹⁶ Mi yen na Yennele li yenri, ma yala li gbogowo mba pi se jen mbe ko pi ni, fo li ye kan ye fannnga ta wa ye nawa Yinnekpoyi li fannnga na, yawa ni.

¹⁷ Fo Kirisi wi cen wa ye kotogo na ye tagawa pi fannnga na, ye ta ye ndire kan ye yere jenge wa ndanlawa pi ni,

¹⁸ yoro naa Yennele li leele kpoyi pe ni fuun pe ni, ye ya yege koro jen yege nga na Kirisi wi ndanlawa pi gbogo, ma tonlo, ma yagara konaa ma jugo.

¹⁹ Ee, ye mbe ya mbege ndanlawa pi jen, po mba pi gbogo ma we jenme pi ni fuun pi na we, jango ye pye ye yin Yennele li cenlomo pi ni fuun pi ni.

²⁰ Yennele na li mbe ya kala li ni fuun li pye mbe we we yenrewa naa we jatere wi na fo jenge, mbe yala yawa mba pi yen na tunngo piin wa we nawa pi ni,

²¹ gbogowo mbe pye li woo wa Legilizi wi ni Zhezu Kirisi wi fannnga na, wagati wi ni fuun fo sanga pyew! Anmiina.

**TAGAFENNE GBOGOLOMO
PI YINWEGE KI DAGA MBE
PYE YEGE NGA NA**

4

4-6

Wire ti yen nungba

¹ Ki kala na, mi yen na ye yenri, mi na mi yen kasopyo, katugu mi yen na tunngo piin we Fo wi kan, fo Yennele li ye yeri yerege nga na, yaa tanri yaa yala ki ni.

² Ye yee tirige pilige pyew, ye pye kapi-tanra ni, yaa kala kunni ye yee ni. Yaa ye yee kagala kunni ye yee ni ndanlawa ni.

³ Ye bala ye koro ye yee ni wa nungbama mba Yinnekpoyi li kan ye yeri pi ni, yeyingge nga ki ye po ye yee na ki fannga na.

⁴ Wire nungba ti yen wa, naa Yinnekpoyi nungba ni, paa yege nga na jigi tagasaga nungba yen wa we, ko mege ni Yenhele li ye yeri.

⁵ We Fo nungba wi yen wa, naa tagawa nungba, naa batemu nungba.

⁶ Yenhele nungba li yen wa, we ni fuun To wowi. Li yen leele pe ni fuun pe go na, li yen pe sogowo, ma pye pe ni.

⁷ We ni fuun nungba nungba, yinne pi kan we yeri ma yala yarikanga nga Kirisi wi taanla ma kan ko ni.

⁸ Ki yen paa yege nga na Yenhele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

Naa wi lugu ma kari wa naayeri, wi pele yigi kasopiile ma kari pe ni.

A wi si yarikanra kan leele pe yeri.†

⁹ Nga ki yo ma yo fo: «Wi kari wa naayeri,» ko koro wo yen mele? Ko koro wo yen fo wi tigi ma kari ghen wa tara ti nogo† ki na.

¹⁰ Na wi tigi, wo nungba wo wi kari wa naayeri wi ni fuun wi go na, jango mbe ta mbe yerenge ki ni fuun ki yin.

¹¹ Wo wi yarikanra kan leele pe yeri pe ye pe ye: Wi pele kan pe pye pitunmbolo, ma pele kan pe pye Yenhele yon senre yofenne, ma pele kan pe pye Sentanra ti yofenne, ma pele kan pe pye pasiteriye naa nagafenne.

¹² Wi ko pye ma, ma ta ma mbele pe pye Yenhele li leele kpoyi pe gbegele paa Yenhele tunngo ki piin, ka mbe ta kila tari Legilizi na wi yen Kirisi wi wire ti na.

¹³ Ki pyewe pi na ma, we ni fuun we yaa pye nungba wa tagawa pi ni, mbe Yenhele li Pinambyo wi jen, mbe pye leele mbele pe le wa tagawa pi ni poro pele, mbe yon fili mbe pye paa yege nga na Kirisi wi yen ma yon fili we.

¹⁴ Pa kona we se pye paa piile yen, nambara fenne pe nagawa cenle pyew pila we lee pila kee we ni kee ki ni fuun ki na paa yege nga na tifelege ki maa kogoje tonmo pi koon naa waa lagapyew. Ki woolo pe maa pe tijinliwe pee pi lee na leele pe fanla pi ni na pe punngu.

¹⁵ Een fo, na we kaa kaselege ki yuun ndanlawa ni, pa we yaa la kee yege kala li ni fuun li ni Kirisi wi ni, wo wi yen wire ti go ye.

¹⁶ Wo fannga na wire ti lara ti ni fuun ti yen ma ti yee yigi, ma pye nungba. Wire

ti lombondo ti yen mari yee yigi sogosara sogosara to fannga na, paa yege nga na ki daga we. Kiga pye ma, wire ti laga nungba nungba pyew ki kaa tunngo piin paa yege nga na ki daga mbaa piin, pa ti ni fuun ti yaa la gbogo mbaa kee yege ndanlawa ni.

Yinwefonngo Kirisi wi ni

¹⁷ Ki kala na, nga mi yen na yuun naga finligi we Fo wi mege ki na ki nga, fo yaga kaa tanri naa paa yege nga na mbele pee sheri pe maa tanri pe jateri wara ti na.

¹⁸ Pe tijinliwe pi yen ma wo pe na. Pe tasaga woro wa yinwege nga Yenhele laa kaan ki ni, katugu pe yen kambajenmbele, a pe koto ro ti ngban pe na fo jenge.

¹⁹ Fere taga ki ni fuun ki ko pe yege na. Pe pe yee kan jajara naa nanjara ti yeri, na fyongo kapyere cenle pyew ti piin na gbinri ti na.

²⁰ Een fo, yoro wo na, anme ma pe Kirisi wi kala li naga ye na.

²¹ Poo senre yo, a yeri logo jate, a pe ye naga kaselege nga ki yen Zhezu wi ni ki ni, maga ta ye yen keretiyenye.

²² Ki kala na, ye daga mbe ye faa tangalomo pi yaga, po mba pila pye na ye jogo lee wi nari we. Ki pyelomo lee pi jogo kagala ke ma lere wi fanla maa jogo.

²³ Ki daga ye ye yinggele koro naa ye koto ro ti yaga ti kannga fonndo ye na.

²⁴ Ye jogo fonno wi le, wo na Yenhele li gbegele paa li yee yen, wo na wi maa wi yee nari sinje, ma pye kpoyi na yinrigi wa kaselege ki ni we.

²⁵ Ki kala na, ye yagbogowo pi yaga! *Ye ni fuun nungba nungba yaa kaselege yuun ye lewee yeenle pe kan;†* katugu we yen wire nungba ti lara ta.

²⁶ Na yaga nawa ngban, yaga ka kapege pye. Yaga si ka ti yonlo ki sa ko ki ye nangbanwa pi ta ye ni.

²⁷ Yaga ka yesaga kpe kan Sotanla wi yeri.

²⁸ Na wila pye na yuun, wuu yuro ti yaga. Een fo, wi bala wila tunngo piin wi keyen yi ni wila wi yon suro ti taa kaselege na, wi ya wila fyonwo fenne pe sari.

²⁹ Senpere kpe ka ka yiri wa ye yon, fo senjende, nda ti mbe ya sanmbala pe saga paa kee yege wa tagawa pi ni, mbe sagawa kan ti logofenne pe yeri.

³⁰ Yaga ka ti Yenhele li Yinnekpoyi li yege san. Lo li yen tegere nda Yenhele li tege ye na, ye go shogo pilige ki yege.

³¹ Ye nazorowo, naa kotongbanga, naa nangbanwa, naa kendige, naa tegele naa nambewe pi cenle pyew pi yaga ye yee sogowo.

† 4:8 4:8: Yuuro 68.19

† 4:9 4:9: Ki senre nda ti koro wi mbe ya pye fo wi tigi laga tara ti ni leele pe korogo.

† 4:25 4:25: Zaka 8.16

³² Yaa kajenge piin ye yee kan, yaa ye yee yinriwe taa yaa ye yee kala yari, paa yege nga na Yenjele li ye kapere ti kala yaga ye na ma ye ta Kirisi wi ni we.

5

Yaa tanri wa yanwa pi ni

¹ Pa ye kaa pye piile mbele pe yen ma Yenjele li ndanla, ki kala na, yaa ki ngbanga yaa piin paa li yen.

² Yaa ye yinwege ki piin ndanlawa ni, paa yege nga na we yen ma Kirisi wi ndanla, a wuu yee kan *we kala na, ma pye paa yarikanga naa saraga yen, nga ki nuwo pi tanla, a ki kala li Yenjele li ndanla.*[†]

³ Ye yen Yenjele li leele kpoyi, ki woro ma yala keenre lime, naa fyongo kapyere ti cenle pyew, naa yege mbatinwe ti mere mbaa yinri ye sogowo.

⁴ Ki woro ma yala yaa ferembandawa senre yuun, naa go fu senre konaa jiire senre ni. Een fo, sanni ye saa to yuun ma, yaa Yenjele li shari.

⁵ Yege jen ye filige ki na fun fo: Keenre lifo, naa fyongo kapyere pyefo, naa yege mbatinwe fo (katugu mbe pye yege mbatinwe fo ki yen paa senge sunmo pa yen), wo wa se ka censaga ta wa Kirisi wo naa Yenjele li ni pe wunluwo pi ni.

⁶ Yaga ka ti lere wa mbe ye fanla mbe ye pungo senwara ta ni; katugu ko kala ki ti Yenjele li nangbanwa pi yaa to mbele pe je mbaa nuru li yeri pe na.

⁷ Ki kala na, yaga ka gbogolo pe ni yaraga ka na.

⁸ Faa yaa pye wa wowo pi ni, een fo, koni, ye yen wa yanwa pi ni wa ye gbogolomo pi ni we Fo wi ni. Ki kala na, ye pye paa yanwa piile yen;

⁹ katugu yanwa pi maga kan kajenge, naa kasinngge, konaa kaselege ki cenle pyew ki maa piin.

¹⁰ Yaa ki ngbanga yaa nga ki we Fo wi ndanla ki jenni yaa ki woo ki yee ni.

¹¹ Mbele pe maa tonli fu kapyere nda ti yen wowo woro ti piin, yaga ka gbogolo pe ni. Een fo, yege naga pe na fo kapyere nda paa piin ti woro ma yon.

¹² Ki leele, kagala ngele pe maa piin wa larawa, ke yowo pi yen fere ni.

¹³ Na ki kagala ke ni fuun kaga yiri funwa na wagati na ni, ke koro wi ma jen ma filige fo jenge;

¹⁴ katugu nga fuun ka yiri funwa na, ko ma pye paa yanwa yen. Ko ki ti ki yo ma yo fo:

Yen, mboro na maa wonlo we;
yiri ma wo wa kuulo pe sogowo;
pa Kirisi wi yaa yanwa yirige ma kan.

¹⁵ Ye ye yee yigi jenge, ye ye tangalomo pi jen. Yaga kaa tanri paa tijinliwe fu fenne yen, een fo, yaa tanri paa tijinliwe fenne yen.

¹⁶ Yaga wagati jenne na fuun ta, ye tunngo jenge pye wi ni, katugu we yen na we yinwege ki piin ki piliye yan ni yeen, yi yen ma pe.

¹⁷ Ki kala na, yaga ka pye tijinliwe fu fenne, een fo, ye Yenjele li nandanwa kala li jen.

¹⁸ Yaga kaa tinni sinme ni, ki ma lere kan wi maa kafaara piin. Een fo, ye ti Yinnekpoyi li ye yin.

¹⁹ Yaa para ye yee ni, yaa ki piin Yenjele gbogoyuro sewe wi yuuro ni, naa Yenjele li sonmo yuuro ni konaa Yenjele konso tangala yuuro ni. Yaa yuuro shoo yaa Yenjele li sonni ye kotogo ki ni fuun ni.

²⁰ Yaa we To Yenjele li shari pilige pyew kala li ni fuun li kala na, we Fo Zhezu Kirisi wi mege ki na.

*Tagafenne nambala
naa pe jeele kala*

²¹ Naa ye kaa na fye Kirisi wi yege, yaa ye yee senre nuru.

²² Yoro jeele wele, yaa ye penre pe senre ti nuru, paa yege nga na ye yen na we Fo wi senre ti nuru we;

²³ katugu nanja wi yen wi jo wi to, paa yege nga na Kirisi wi yen Legilizi wi To we. Kirisi wo jate wi yen Legilizi na wi yen wi wire ti Shofa.

²⁴ Yege nga na Legilizi wi yen na Kirisi wi senre ti nuru, jeele paa pe penre pe senre ti nuru ma fun kala li ni fuun ni.

²⁵ Yoro nambala wele, ye jeele pe daga mbe ye ndanla paa yege nga na Legilizi wi yen ma Kirisi wi ndanla, a wuu yee kan ma ku wi kala na we.

²⁶ Kirisi wi ko pye ma, jango mbe Legilizi wi pye kpoyi tonmo[†] wologo konaa Yenjele senre ti fannga na, wi pye Yenjele li woo;

²⁷ katugu wila pye na jaa mbe Legilizi wi tege wa wi tiyowoo pi ni fuun pi ni wi yee kan. Wi pye kpoyi, fyongo fu, naa jeregisaga fu, wiga ka yonfi yonfi, nakoma mbe pye ki yaara nda ti naga ti cenle la ni.

²⁸ Ki kala na, nambala wele, pe jeele pe daga mbe pe ndanla paa yege nga na pe wire ti yen ma pe ndanla we. Na fuun wi jo yen maa ndanla, wo yen maa yee ndanla.

²⁹ Lere wo wa fa wi yee wire ti panra fyew, een fo, wi maa ti baro mari yingiwe jen, paa yege nga na Kirisi wi maa ki nungha ki piin Legilizi wi kan we;

³⁰ katugu we yen wi wire ti lara ta.

³¹ Ki yen paa yege nga na Yenjele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: *«Ko ki ti*

[†] 5:2 5:2: Eki 29.18; Levi 1.9 [†] 5:26 5:26: *Tonmo wologo nga senre ti yo laga ki laga nga ki ni, ki mbe ya pye batemu na wi ma pye wo.*

nana wi yaa ka laga wi to naa wi no pe na, mbe si mara wi jo wi na. Kona, pe shyen pe yaa pye wire nungba.»†

³² Ki wogo nga ki yen kaselege nga ki yen ma lara, ma pye kagbogo, ma naga laga ki senre nda ti ni. Mi wo yeri, ki yen na para Kirisi wo naa Legilizi wo senre na.

³³ Yege o yege, ki daga nana nungba nungba pyew, wi jo wuu ndanla, jele nungba nungba pyew wila wi polo wi bgogo.

6

Piile naa pe sevenne senre

¹ Yoro piile wele, yaa ye sevenne pe senre ti nuru, naa ye pye nungba we Fo wi ni we, katugu ki wogo ki yen ma sin.

² «Maa ma to naa ma no pe gbogo» ko ki yen ngasegele ke kongbanna, na Yennele li yon folo kon ma taga li na.

³ Ki yon folo li na fo: «Jango ma pye ferewe na, ma yinwetonlogo ta laga tara ti na.»†

⁴ Yoro teele wele, yaga kaa ye piile pe nawa pi ngbanni. Een fo, yaa pe gbegele, yaa pe koro yaa pe yeregi yaa yala we Fo wi korowo pi ni.

Kulolo naa pe tafenne senre

⁵ Yoro kulolo wele, ye tafenne mbele laga tara ti ni ye go na, yaa pe senre ti nuru fyere ni, yaa seri, yaa ki piin kotojenge ni ma mbe yo fo ye yen na tunngo piin Kirisi wo kan.

⁶ Yaga kaa ki piin pe yege na ma, na pe kaa ye wele, ye kala lo mbe ta li pe ndanla. Een fo, yaa Yennele li nandanwa kala lo piin ye kotogo ki ni fuun ni, paa Kirisi wi tunmbyeele yen.

⁷ Yaa ye kulowo tunngo ki piin pe kan nandanwa ni, ndee yaa tunngo piin we Fo wo kan, ye woro naga piin leele kan.

⁸ Yege jen ye yo fo lere nungba nungba pyew, wi yen kulo o, wi yen lesele o, wi yaa ka tonli ta we Fo wi yeri mbe yala kajenge nga wi yaa pye ko ni.

⁹ Yoro kulolo tafenne wele, yaa tanri ki tangalom pi na ma fun ye kulolo pe ni. Ye kaa senngbanra yuun pe na. Yege jen ye yo fo yoro naa ye kulolo pe ni, ye Tafu wi yen nungba, wi yen wa yennele na. Wila lere wo lere ni.

Tagafenne pe malingbonyaara re

¹⁰ Ko ki ni fuun pungo na, yaa fannga nii ye yee ni wa we gbogolomo pi ni we Fo wi ni, naa wi yawa gbog pi fannga na.

¹¹ Malingbonyaara nda Yennele li kan ye yeri, ye ti ni fuun ti le, jango ye ya ye yere jenge ye Sotanla wi tijinliwe pee pi sige.

¹² Katugu we woro na wiin senwee piile poro ni, een fo, waa wiin yinne tipegale ngele yawa yen ke ni wa naayeri lara ti na koro ni, naa ngele ke yen teele, naa fannga fenne, naa ki wowo dunruya na wi go na cenfenne pe ni.

¹³ Ki kala na, ye Yennele li malingbonyaara ti ni fuun ti le, jango na pilipegale kiga gbon, ye ya ye malaga ki gbon ye mbenfo wi ni. Na yaga ya pe ni fuun pe ni mbe ko, ye ya ye koro yeresaga.

¹⁴ Ki kala na, ye gbegele ye yere: Ye kaselege ki le ki pye paa ye kurusijara yen, na ye po wa ye senne. Ye kasingge ki le yege le paa ye malaga gbonderege yen.

¹⁵ Balawa mba pe ma le na yeyingge Sentanra ti yari, ye po le pi pye paa sawira yen ye tooro ti na.

¹⁶ Ye tagawa pi le suyi paa tuguron sigayaraga yen. Po pi yaa ye kan ye ya ye Tipee wi kason wangala ke figi.

¹⁷ Ye showo pi pye paa ye malaga gbonnjala yen. Ye Yennele senre ti le, ti pye paa ye tokobi yen, na Yinnekpoyi li kan ye yeri we.

¹⁸ Yaa Yennele li yenri sanga pyew Yinnekpoyi li fannga na, yaa yenri yenrewe gbog pi cenle pyew pi ni. Ye koro yenmbele, yaa yenri papaga ni. Yaa Yennele li yenri li leele kpoyi pe ni fuun pe kan.

¹⁹ Yaa yenri na kan fun, jango na mi kaa para sanga na ni, Yennele li senjende kan na yeri, mbe kotogo ta mbaa ngundo Sentanra ti yuun mbaa ti finligi.

²⁰ Ki Sentanra to kala na mi yen pitunngo gbog, ali maga ta mi yen laga kaso yingo. Ki kala na, yaa Yennele li yenri mbe kotogo ta mbaa para, paa yege nga na mi daga mbaa ki piin we.

Sharaga pungo wogo

²¹ We sefo Tishiki na wi we ndanla, wo na wi yen we Fo wi tunmbyee na wi yen tagawa ni, wo wi yaa sanla senre ti ni fuun ti yo mbe ye kan, ye ta yanla kala li jen.

²² Mûu tun wa ye yeri ki kala na lo mege ni, ye ta ye we kala li jen, konaa wi kotogo kan ye yeri.

²³ We To Yennele lo naa we Fo Zhezu Kirisi wi ni, pe yeyingge, naa ndanlawa, naa tagawa kan sefenne pe ni fuun pe yeri!

²⁴ We Fo Zhezu Kirisi wi yen ma mbele fuun ndanla ndanlawa mbakoo ni, Yennele sa yinne kan pe ni fuun pe yeri!

Sewê na Pôli wîla torogo FILIPI ca tagafenne pe yeri Sewê wi nawa senre

Filipi ca ko kila pye Maseduwani tara ti ni fuun cagbogo ye. Ko ca ko kila pye ca kongbannga wa Lefiile tara ti ni, nga Pôli wîla keli ma legilizi tege wa ki ni (Kapye 16.11-40). Naa Pôli wîla kaa kari wa cara sannda ti ni mbe sa Yennele li tunngo ki pye, Filipi ca tagafenne paa penjara torogo wi kan maa saga.

Laga ki sewê na wi ni, Pôli wîla sharaga kan Filipi ca tagafenne pe yeri, mbege ta paa sefo Epafuroditi wi tun yarikanga ni, a wi saa ki kan wi yeri we. Ki sanga wi ni, Pôli wîla pye kaso, een fo naa wîla kaa ki yarikanga ki ta, kila tanla wi ni fo jenge.

Wa sewê wi go (1.1-26) laga ki ni, Pôli wîla Filipi ca tagafenne pe kajenge pyege ki jen pe na Yennele li yege sogowo. Maa ta wa kaso wi ni, wîla para pe ni fun pe kajenge ki wogo na.

Wa sewê wi go (1.27-2.18) laga ki ni, Pôli wi yen naga yuun tagafenne pe kan fo pe pye nungba, pe pye go sogowo ni konaa pe ni fuun nungba nungba paa pe yee jate.

Wa sewê wi go (2.19-30) laga ki ni, Pôli wi yen na para Timote naa Epafuroditi pe senre na, poro mbele wîla tun wa Filipi ca ye.

Wa sewê wi go (3.1-21) laga ki ni, mbele pe yen na Zhufuye lasiri wi nari, Pôli wi yen na Filipi ca tagafenne pe yeregi ma yo paa pe yee korosi pe ni; katugu paa pye naga yuun ma yo fo tagafenne mbele pe woro Zhufuye pe daga mbe kenrenre mbe ta mbe pye lesinmbele Yennele li yege na. Pôli wi yo paa tanri paa wi yen, ko koro wo yen pe pe yee kan Zhezu Kirisi wi yeri pew.

Wa sewê wi go (4.1-23) laga ki ni, Pôli wi yen na yerewe kaan Filipi ca tagafenne pe yeri. Wigi yo naa ma yo fo wi yen kagbaraga jenfo yarikanra nda pe kan wi yeri ti wogo na.

Sewê wi yen ma koonlo yege nga na

Sewê wi lesaga senre konaa Yennele yenrewe 1.1-11

Senre nda leele paa logo Pôli wi wogo na konaa wi tunngo 1.12-30

Yerewe senre mbe pye nungba, mbe go sogo konaa mbaa Yennele senre ti yari 2.1-18

Yerewe senre nda Pôli wîla kan Timote naa Epafuroditi pe yeri 2.19-30

Yerewe senre mbaa tanri paa Pôli wi yen 3.1-21

Yerewe senre ta yege konaa sharaga yarikanra nda Pôli wîla ta ti wogo na 4.1-20

Sharaga pungo wogo 4.21-23

*Pôli wîla sewê wi torogo leele
mbele yeri pe sharaga ye*

¹ Mi Pôli naa Timote, woro mbele we yen Zhezu Kirisi wi tunmbyeele, woro waa ki sewê na wi torogi yoro mbele fuun ye yen Yennele li leele kpoyi, ma pye nungba Zhezu Kirisi wi ni wa Filipi ca ye kan, naa legilizi yekkee naa tunmbyeele pe kan.

² We To Yennele lo naa we Fo Zhezu Kirisi wi ni, pe yinne naa yeyinngge kan ye yeri.

*Pôli wîla yenri
Filipi ca tagafenne pe kan*

³ Sanga o sanga mi kaa jatere piin ye wogo ki na, mi maa Yennele li shari ye kala na.

⁴ Sanga o sanga mi kaa yenri ye kan, mi maa yenri nayinne ni;

⁵ katugu yânla saga ma Sentanra ti yari, maga le wa pilige kongbannga ki na ali ma pan ma gbon nala.

⁶ Migi jen ma filige ki na ma yo Yennele na li tunngo jenge peli wa ye nawa, li yaa koro ki na mbaa ki piin fo mbe saga yon fili Zhezu Kirisi wi pilige ki na.

⁷ Ki yen ma sin mbaa ki jatere wi piin ma ye ni fuun ye wogo na, katugu ye kala li yen mala ndanla fo jenge. Yê pye Yennele li yinne pi tafenne yeenle na ni, maga ta mi yen yingo laga kaso, nakoma maga ta sanga na ni mila pye na Sentanra ti nari ma yo ti yen kaselege, konaa na yeresaga kaan ti yeri we.

⁸ Yennele ligi jen ma yo nga mila yuun ki yen kaselege, naa mi yo ye yen mala ndanla Zhezu Kirisi wi ndanlawa pi ni we.

⁹ Mi yen na Yennele li yenri fo ye ndanlawa pila gbogo pila kee yege, ye kajenne jembe ta naa tijinliwe pi ni fuun ni,

¹⁰ jango ye ya ye nga ki yen kajenge ko wo. Kiga pye ma, ye yaa pye kpoyi, tegelesaga fu Kirisi wi pilige ki na.

¹¹ Pa Zhezu Kirisi wi yaa ye kan yaa nga ki yen ma sin ki piin wa ye yinwege ki ni suyi. Pa ki yaa pye Yennele li gbogowo, mbaa li mege ki sonni.

Kirisi wo wi yen yinwege ye

¹² Sefenne, mila jaa yege jen fo nga kilan ta kigi kan, a Sentanra tila yari na kee yege.

¹³ Ki pye ma, wunlunana wi yungbogo welefenne pe ni fuun, naa leele sanmbala pe ni fuun pe ni, pège jen ma yo mi yen laga kaso Kirisi wi mege ni.

¹⁴ Naa pânla le laga kaso ki kala na, sefenne legere pe jigi wi taga we Fo wi

na, ma kotogo ta jenge na Yenjele senre ti yari, pe woro na fye.

¹⁵ Kaselege yi, pele wa pe ni, pe maa Kirisi wi senre ti yuun yenjara naa kendige ni, na kala na. Een fo, pele maa ti yuun nandanwa ni.

¹⁶ Poro maa ki piin ndanlawa ni, katugu pege jen ma yo Yenjele ligi tunngo ki kan na yeri mbaa ki yege yuun fo Sentanra ti yen kaselege.

¹⁷ Sanmbala poro maa Kirisi wi senre ti yuun yenjara ni, paa laga piin sobe ni. Pe yen naga jate ndee pe yaa ka taga na jologo ki na, mbanla ta laga kaso.

¹⁸ Ko ka woro tege! Paa ki piin sobe ni o, paa ki piin dawari ni o, Kirisi wo senre to yari mako. A ki yogorimo kan na yeri, mi yaa si koro mbaa yogori;

¹⁹ katugu ko ki ni fuun nga ko yaa na kan mbe sho ye yenrewe po naa Zhezu Kirisi wi Yinnekpoyi li sagawa pi fannga na.

²⁰ Naa mila wi singi nayinme ni, mala jigi wi taga wi na, mi se fere ta yaraga ko ka ni. Een fo, mbege le yingo wo na, fo sanga pyew, mi yaa kotogo ta jenge, kiga pye ma, mi yen yinwege na o, mi ku o, Kirisi wi yaa gbogowo ta nga fuun mila piin na wire ti ni ki kala na.

²¹ Katugu mi wo yeri, na yinwege ki yen Kirisi wo kee, na mi ka si ku, ko yen tonli ni na yeri.

²² Een fo, na kaa pye mi ka koro yinwege na naa, mbe ya mbe tunngo jenge pye, nga mi yaa wo mi sigi jen.

²³ Na jateri wi yen nala tile keyen shyen yi ni fuun yi na. Mi yen naga jaa mbe wo laga ki yinwege nga ki ni, mbe pye wa Kirisi wi ni. Ko yen ma mbonro fo jenge.

²⁴ Een fo, mbe koro yinwege na naa yoro kala na, ko yen ma yon naa fo jenge.

²⁵ Migi jen ma wali ki na ma yo mi yaa koro laga mbe cen laga ye ni fuun ye ni, mbe ye saga yaa kee yege, ye pye nayinme ni wa tagawa pi ni.

²⁶ Kiga pye ma, na mi ka songoro naa mbe kari wa ye yeri, pa ye yaa ye yee gbogogo fonngo ta na kala na, wa ye gbogolomo pi ni Zhezu Kirisi wi ni.

Yerewe senre

²⁷ Nga ki we kala li ni fuun na, ko yen fo: Yaa tanri yaa yala Kirisi wi Sentanra ti ni, jango mi kari wa ye yeri mbe sa ye yan o, mi koro laga o, mbaa ki nuru fo ye yen ma yere jenge, ye jateri wi yen nungba. A yaa malaga ki gboon kotogo nungba ni tagawa pi kala na, mba Sentanra ti maa kaan we.

²⁸ Yaga ka ye yee yaga ye juguye pe ye kan yaa fye yaraga ka na. Na ye woro na fye, ko yaa pye paa tegere yen mbege naga pe na fo pe wogo ki jogo, mbe pye paa tegere yen mbege naga yoro na fo ye

yen wa showo kono li ni. Pa ko yiri Yenjele lo yeri;

²⁹ katugu li kagbaraga pye ye kan, a ye taga Kirisi wi na. Mbe taga wi na ko nungba ma ki yen ki kagbaraga pyege ye, een fo, yaa jolo wi kala na fun.

³⁰ Yingo ni, we yen ki ngbenlewe pi na ja. Ki ngbenlewe nungba powi faa yaa na yan mila ngbeli we, mi si yen pi na bere, paa yege nga na ye yen maga jen we.

2

Kirisi wi yee tigiwen naa wi gbogowo

¹ Ki kaa pye ye kotozo ti sogo ye na wa ye gbogolomo pi ni Kirisi wi ni, ki kaa pye wi ndanlawa pi kotogo kan ye yeri, ki kaa pye ye pye nungba Yinnekpoyi li ni, ki kaa pye ye yen ma ye yee ndanla, na ye yee yinriwe taa,

² ki kala na, ye ti na nayinme pi pi yee yon fili. Ko yen fo: Ye yon ki pye nungba, ye ndanlawa pi pye nungba, ye nawa pi pye nungba jateri nungba ni.

³ Yaga kaa kala la piin kashara jateri ni, yaga kaa ye yee gbogo jaga. Een fo, ye yee tirige ye yee kan, yaa ye lewee yeenle pe jate pe mbonro ye na.

⁴ Ye ni, wa kpe ka kaa wi yera kagala koro ce jate. Een fo, ye ni fuun nungba nungba yaa ye lewee yeenle pe kagala ke jate fun.

⁵ Jateri nga wila pye Zhezu Kirisi wi ni, wo mbe pye ye ni.

⁶ Wo nga Yenjele li cenlomo pila pye wi ni, wi sila ki jate mbege lagaja ngbanga mbe yala Yenjele li ni.

⁷ Een fo, a wo jate wi yaraga nga fuun kila pye wi yeri ki yaga wa,

ma kulo cenlomo le,
ma pye paa senwee yen.

A poo yan paa senwee yen.

⁸ A wi yenle ki na maa yee tirige mbaa wi yinwege ki piin,

ma pye senre logofa, fo ma saa gbou kunwo pi na,

ali ma saa ku tiparaga na.

⁹ Ko ki ti Yenjele luu yirige fun fo jenge, mee mege kan wi yeri,

nga ki gbogo ma we mere ti ni fuun na,

¹⁰ jango naayeri yaara,

naa tara na yaara, naa tara ti nogona yaara tila kannguuro kanni Zhezu mege ki gbogowo pi kala na.

¹¹ Kona pe ni fuun pege yo

fo Zhezu Kirisi wo wi yen we Fo we.

Ki gbogowo kan Yenjele na li yen To li yeri.

*Ye pye paa yanwa yen,
yaa yiin laga dunruya wi ni*

¹² Ki pye ma, yoro mbele yanela ndanla, yaa na senre ti le sanga wi ni fuun wi ni,

naa mila pye wa ye ni we. Ki si yen ma yon naa jenge fo yaa na senre ti lee bere, mbanla ta mi woro wa ye sogowo we. Yaa ye showo pi tunngo ki piin fyere ni, yaa seri, (mbege na fo yaa Yennele li gbogo).

¹³ Katugu Yennele lo li yen na tunngo piin wa ye ni suyi, jango mbe ye kan ye ya ye yenle li nandanwa kala li na, yeli pye yeli yon fili.

¹⁴ Yaa kala li ni fuun li piin yaga kaa kongori, nakoma mbaa kendige woo,

¹⁵ jango ye pye kpoyi tegelesaga fu. Ye pye Yennele li piile mbele pe yen jeregisaga fu laga ki dunruya na wi leele pe sogowo, poro mbele pe yen kafaara pyefenne naa lepeele. Ye tangalomo pi daga mbe pye yanwa pe sogowo mbaa yiin paa wonngolo ke yen wa naayeri.

¹⁶ Yaa yinwege senre ti yuun pe kan. Na ye kaa piin ma, pa mi yaa ka gbogowo ta ye kala na Kirisi wi pilige ki na. Ko yaa kaga naga mbe yo na tunngo naa na tere ti ni fuun tii pye jaga.

¹⁷ Kana mi daga mbe ku yere, na kasanwa pi wo mbe pye paa saraga yen, mbe pinle ye tagawa tunngo ki ni Yennele li kan. Na kaa si pye ki daga mbe pye ma, pa ki yaa na nawa pi yingli, pa mi yaa pye nayinme ni ye ni fuun ye ni.

¹⁸ Yoro fun yaa yogori ma fun, we pinle waa yogori ja.

Timote naa Epafuroditi pe tunngo ye

¹⁹ Na jigi wi yen we Fo Zhezu wi na fo sanni jenri mi yaa Timote torogo wa ye yeri, jango na wiga pan, mi ka ye senre logo, mbe ta mbe kotogo ta.

²⁰ Wo nungha wi yen laga na ni, we pinle na jateri nungha piin, a ye kala luu yanra fo jenge.

²¹ Pe sanmbala pyew, pe yen na sonri pe yeera kagala koro na, pe woro na sonri Zhezu Kirisi kala lo na.

²² Yoro jate ye yen maga jen ma yo Timote poo wa ma wele mako maa yan wi yen tagawa ni. A yege jen ma yo wi tunngo pye na ni wa Sentanra yarawa tunngo ki ni, paa yege nga na pinambyo maa tunngo piin wi to ni we.

²³ Ki kala na, na mi kanla kagala ke jen mbe filige ke na, na jigi wi yen ki na mboo torogo wa ye yeri.

²⁴ Mi taga ki na wa we gbogolomo pi ni we Fo wi ni, ma yo sanni jenri mi jate mi yaa kari wa ye yeri mbe sa ye yan.

²⁵ Migi sonri ma yo ki yen ma yala mbe sefo Epafuroditi wi songoro wa ye yeri. Wi yen na tunngo pyeyenle, a waa malaga ki

ghoon ja. Wo yaa tun laga, a wi pan mala kala yonyaara ti kan na yeri.

²⁶ Ye la yen wi na jenge wi ye yan. Naa yaa ki logo ma yo wi woro ngbaan, ki wogo kila wi yanra fo jenge.

²⁷ Kaselege yi, wila pye na yaa, fo na jaa mbe ku yere. Een fo, Yennele luu yinriwe ta, wo nungha ma, lilan yinriwe ta fun, jango na yesanga kiga ka serege na na.

²⁸ Ki kala na, muu tun wa ye yeri fyelege na, jango na ye kaa yan naa, yaa yogori, mi jate na yesanga ki ko.

²⁹ Ki pye ma, yoo yigi jenge nayinme pi ni fuun ni, paa sefo yen wa we gbogolomo pi ni we Fo wi ni. Ye daga mbaa ki leele mbele pe yen paa wi yen pe gbogo;

³⁰ katugu wila pye na jaa mbe ku Kirisi wi tunngo ki kala na. Tunngo nga ye saa ya pye na kan, wuu yee go ki pere ma pan maga pye ye yonlo.

3

Ye daga mbe sin jenge Yennele li yege na yege nga na

¹ Ki kala na, yingo, sefenne, yaa yogori wa ye gbogolomo pi ni we Fo wi ni. Mii te mbege kagala ke yonlogo naa mbe ke torogo ye kan. Yoro wo na, ke mbe ya mbe ye ndige kan.

² Ye ye yee yingiwe jen tunmbyelee tipeele pe ni, poro mbele pe yen paa pyoonlo yen we. Ki leele pe ma yo ki daga ye wire ti lara ta koonlo koonlo[†].

³ Woro mbele waa Yennele li gbogo Yinnekpoyi li fannaga ki na, na we yee gbogo Zhezu Kirisi wi ni, ma we jigi wi laga wire kapyere ti na, woro wele we kenrekenre kaselege na.

⁴ Ma si yala, mbe ja ya mbanla jigi wi taga ki kapyere ti na fun. Na kaa pye wa naga jate jigi tasaga yen wi yeri wire kapyere ti kala na, tanga yen na yeri mbaa ki jate mbe we ki fo wi na.

⁵ Na paa na se, pilige kolotaanri wogo ki na, a pe silan kenrekenre. Izirayeli tara pisee wi mi, ma yiri wa Benzhamé cenle li ni. Eburuye pisee wi mi. Lasiri wo kannngolo, mi yen Fariziye woo.

⁶ Mila pye naa gbogo fo na Legilizi wi jolo. Mbe pye mbe sin wa lasiri wi ni ko wogo ko na, mila pye tegelesaga fu.

⁷ Een fo, ki kagala ngele mila pye na jate paa tonli yen, ke pye na yeri paa towo yen Kirisi wi kala na.

⁸ Ki kagala koro ce ma, een fo, mi yen na kala li ni fuun li jate paa towo yen na Fo Zhezu Kirisi wi jenwe mba mi jen, a pi we yaraga ki ni fuun na pi kala na. Wo kala na, mi yenle ki na mbe to yaraga ki

[†] 3:2 3:2: Ki leele pe ma yo ki daga pe wire ti lara ta koonlo koonlo mbe ta mbe pye Yennele li piile.

4

ni fuun ki ni. Mila yaraga ki ni fuun ki jate paa kayangara yen, jango mbe ta mbe Kirisi wi ta,

⁹ konaa mbe pye nungba wi ni. Mi woro naga piin ndee mi pye lesinje, naa mila tanri lasiri wi na ko kala na. Naa mi taga Kirisi wi na, ko ki ti mi pye lesinje. Mbe pye lesinje ki ma ta Yennele lo yeri tagawa po kala na.

¹⁰ Nga fuun mila jaa, ko yen mbe Kirisi wi jen konaa wi yenme ma yiri wa kunwo pi ni ki yawa pi ni, mbanla tasaga ta wa wi jologo ki ni, mbe pye paa wi yen wa wi kunwo pi ni.

¹¹ Mbe jigi ta fo mi fun mi yaa ka yen mbe yiri wa kuulo pe sogowo.

*Yaa fee yaa kee
wa kala li go ki yeri*

¹² (Kirisi na mi jen,) ki woro mbe ka yo migi tonli wi ta mako, nakoma na yinwege ki sin ma yon fili mako. Een fo, mi koro na kee, naga ngbanga mbege tonli wi ta, katugu Zhezu Kirisi wilan yigi.

¹³ Sefenne, mi woro naga jate migi tonli wi ta mako, een fo, kala nungba mila piin, mi nawa wo kagala ngele mi pye ke toro koro na, na jatere piin ngele ke yen wa na yeye koro na.

¹⁴ Ki pye ma, mi yen na fee na kee fenge ki kosaga ki kologo, jango mbe tonli wi ta, na Yennele li yen na we yinri we ta wa naayeri Zhezu Kirisi wi fannga na.

¹⁵ Woro mbele fuun we tagawa pi yen ma yon fili, ko jatere wo wi daga mbe pye we ni. Na kaa si pye jatere wa yen ye yeri kagala keke na wi ye, Yennele li yaa ko fun ki naga ye na.

¹⁶ Kiga pye yeye o yeye, we koro waa kee yeye mbe yala kono na we tanga fo ma pan ma gbon yingo li ni.

¹⁷ Sefenne, yaa piin paa na yen. Mbele pe yen na tanri paa we yen, yaa poro wele yaa tanri.

¹⁸ Lelegere tangalomo yen naga nari ma yo Kirisi wi kunwo wa tiparaga ki na, ki senre tila pe mbenge. Migu wogo ki yo ye kan yosaga legera na, mi nee ki yuun ye kan naa na yanli.

¹⁹ Pe kosaga ko ki yen pe punnguwo we. Pe fungbogolo koro ke yen pe yennele le. Pe maa pe yee gbogo wa nga ki ja daga mbe fere wa pe na ki ni. Ki dunruya na wi yaara to pe maa jatere piin ti na.

²⁰ Woro wo na, we ca pa ki yen wa yennele na. We yen na we Shofa wi singi wi yiri wa wi pan, we Fo Zhezu Kirisi we.

²¹ Na wiga ka pan, wi yaa wi yawa gbo ni le mbe cen yaara ti ni fuun ti go na, mbe si we wire nda ti fannga ki kologo ti kannga mberi pye paa wi wire nda ti yen gbogowo woro ti yen.

Polu wi yerewe senre re

¹ Ki pye ma, sefenne, yoro mbele ye yen mala ndanla, ye koro ye yeye sin wa ye yinwege ki ni we Fo wi ni. Ye la kilan yigi fo jenge. Na wenne yoro ye yen na nayinme naa na ferewe pi go ye.

² Mi yen na ye yenri, Evodi naa Sentishi, fo ye ye nawa pi pye nungba wa ye gbogolomo pi ni we Fo wi ni.

³ Mboro fun, na tunngo pyeyenle, mboro na ma yen tagawa ni, mi yen nwo yenri, maa ki jeele pe sari. Poro paa pinle na ni, a we malaga ki gbon ja wa Sentanra yarawa pi ni, poro naa Kilema naa na tunngo pyeyenle sanmbala pe ni, poro mbele pe mere ti yen ma yonlogo wa yinwege sewe wi ni we.

⁴ Yaa yogori sanga pyew wa ye gbogolomo pi ni we Fo wi ni, mi yen naga yuun ye kan naa, fo yaa yogori.

⁵ Ye pye kapitanra ni leele pe ni fuun ni. Sanni jenri we Fo wi yaa pan.

⁶ Yaga ka ye jatere wi lege ye yee na yaraga ka kala na. Een fo, kala li ni fuun ni, yaraga nga kala ka ye ta, yeye yenri Yennele li yeri yenrewe ni, naa yenrewe gbo ni konaa sharaga ni.

⁷ Na kiga pye ma, Yennele li yeyingge nga ki we lewee tijinliwe pi ni fuun na, ki yaa ye kotooro naa ye jatere wi yaga wi koro Zhezu Kirisi wi na.

⁸ Ko pungo na, sefenne, kala na fuun li yen kaselege, kala na fuun li daga gbogowo ni, kala na fuun li yen ma sin, kala na fuun li yen kpoyi, kala na fuun li tanla, kala na fuun pe ma li metanga yeri, kala na fuun li daga sonmo ni, ye jatere wi pye koro ke ni fuun koro na.

⁹ Nga ye forogo ma ta na yeri, nga ye logo ma yan na yeri mi pye, yaa ko piin. Kona, Yennele na li maa yeyingge ki kaan we yeri, li yaa pye ye ni.

*Polu wila Filipi tagafenne pe shari
pe yarikanga wogo ki na*

¹⁰ Na nawa pi yinggi jenge we Fo wi ni, maga yan fo yingo ye yen na nawa tuun na na naa fonggo. Yaa pye na nawa tuun na na faa, een fo, ye sila pyelomo ta mbege naga na na.

¹¹ Mi woro na ko yuun na jorowo po kala na, katugu migi forogo mbe pye nayinme ni nga ki yen na yeri ki ni.

¹² Na mi ka pye wa fyonwo pi ni, mi ma yala na yee ni. Na mi ka si yarilegere ta, mi ma yala na yee ni. Laga o laga, kala li ni fuun ni, mbe ka mbe tin, nakoma mbe koro fungo o, mbe yarilegere ta, nakoma mbe ta jenri o, migi forogo, a kilan tara.

¹³ Mbe ya mbege kagala ke ni fuun ke pye Kirisi wi fannga na, wo wila fannga nii na ni.

¹⁴ Ma si yala, yè kajenge pye mala saga wa na jologo ki ni.

¹⁵ Yoro jate ye yen maga jen, yoro Filipi ca tagafenne wele, fo mila yiri wa Maseduwani tara sanga na ni, Sentanra yarawa pi pelisanga wi ni, ye legilizi wo ce wila na saga. Yoro ce yaa gbogolo na ni kanwa naa tawa[†] pi na.

¹⁶ Ali sanga na ni mila pye wa Tesaloniki ca, yaa na jorowo pi ko ma yaara torogo na kan torogosaga shyen.

¹⁷ Kii cen ndee mi yen na yarikanga jaa. Een fo, mila ki jaa tonli wa mbe taga naa ye yarijenge nga Yennele li yaa kan ye yeri ki na.

¹⁸ Yaraga nga fuun ye torogo na kan, migi ta. Mi ta fo ma toro. Ye yarikanra nda Epafuroditi wi pan ma kan na yeri, miri ta. Yinggo wo ni, yaraga ki ni fuun ki yen na yeri. Ye yarikanra ti yen paa latikoro nuwo taan yen, paa saraga yen nga Yennele li yenle ki na, ki yen ma li ndanla.

¹⁹ Na Yennele li yaa la ye jorowo yaara ti kaan ye yeri fun, mbe yala li yarijende nda ti yen gbogowo woro ti ni, naa ye gbogolo Zhezu Kirisi wi ni we.

²⁰ Gbogowo mbe pye we To Yennele li woo fo sanga pyew. Anmiina!

Sharaga pungo wogo

²¹ Yennele li leele kpoyi mbele fuun pe yen Zhezu Kirisi wi ni, ye pe shari. Sefenne mbele pe yen laga na ni, pe ye shari.

²² Yennele li leele kpoyi pe ni fuun pe ye shari, wunlumbolo to Sesari wi go woolo poro wogo ko we.

²³ We Fo Zhezu Kirisi wi yinne pi pye ye ni fuun ye ni!

[†] 4:15 4:15: *Ki kanwa po naa ki tawa pi ni, pi yen naga nari ma yo Poli wila Yennele senre ti yo ma pe kan, a poro fun po saga pe kee yaara ti ni.*

**Sewε ɲa Pɔli wila torogo
KOLŌSI
ca tagafenne pe yeri
Sewε wi nawa senre**

Kolosi ca kila pye Azi tara cagbogo ko ka. Nala pilige ko na, pe maa Azi tara ti yinri Turiki tara. Pɔli wi wonlonanɲa ɲa paa pye na yinri Epafirasi wo wila legilizi ɲa wila pye wa wi tege. Pɔli wo jate wi sila kari wa ki ca ki ni fyew. Eɛn fɔ Epafirasi wo wila pan maga yo wi kan fɔ nagafenne yagboyoolo pɛle pan wa Kolosi ca na tagafenne pe gbɔɔn na pe pinri pe nagawa senre ti ni. Ki pye ma, a Pɔli wi sigi sewε ɲa wi yonlogo mbe tagafenne pe kotogo ki kan pe na konaa mbege yo pe kan, fɔ pe daga mbe taga nagawa senre kaselege woro to na, mbe je yagbogowo woro to na. Sanga ɲa ni Pɔli wila pye naga sewε ɲa wi yonlogi kila yala wi yen kaso. Ki yaa pye ki sewε ɲa Pɔli wila wi yonlogo ja ma pinle Efezi ca tagafenne pe woo wo naa Filemo woo wi ni.

Naa Pɔli wila pye naga sewε ɲa wi yonlogi, wila ki peli ma Yenɲele li shari Kolosi ca tagafenne pe kala na (1.1-14). Ko pungo na, a Pɔli wi si pe nawa to wi nagawa senre ti ni, to nda wila para Zhezu Kirisi wi wogo na konaa ɲa wila pye pe kan ki wogo na (1.15-2.3). Zhezu wi yen Yenɲele li Pinambyo, wo wi yaara ti ni fuun ti da. Wi kunwo wa tiparaga ki na ko ki yon finliwe le woro naa Yenɲele li sogowo.

Wa sewε wi go (2.4-25) laga ki ni, Pɔli wi yen naga nari ma yo nagawa senre nda ti yen na para Zhezu Sentanra ti wogo na, ti yen ti ye nagafenne yagboyoolo pe woro ti ni. Katugu Zhufuye poro naa Girekiye pe ni, nagawa mba pe maa nari mɛregeye mbele wa yenɲele na pe wogo na, naa kenrekenre wi wogo na, naa Zhufuye fetiye pe wogo na, naa ngasegele kele yege wogo na konaa yarifuro ti wogo na, nagafenne yagboyoolo pe maa ki yaara ti ni fuun ti pinlele ti yee ni.

Wa sewε wi go (3.1-4.6) laga ki ni, Pɔli wi yen na tagafenne pe nawa tuun paa yege ɲa na pe daga mbaa tanri, mbege ta pɛ pye nungba Kirisi wi ni we.

Wa sewε wi kosaga yeri (4.7-18), Pɔli wi yen na Kolosi ca tagafenne pe shari, konaa wo jate wila senpiile pele yonlogo wi yeera kee ki ni.

Sewε wi yen ma koonlo yege ɲa na

Sewε wi lesaga senre konaa sharaga 1.1-2

Yenɲele yenrewe konaa yurugo 1.3-14
Kirisi wo naa wi tunngo 1.15-23

Pɔli wi tunngo legilizi wi kan 1.24-2.6
Yinwege ɲa ki ma ta Kirisi wi ni 2.7-23
Konngolo ngele ke yen wa mbaa ma
yinwege ki piin kpoyi 3.1-4.6
Sharaga pungo wogo konaa duwaw
senre 4.7-18

*Pɔli wila sewε wi torogo leele
mbele yeri pe sharaga ye*

¹ Mi Pɔli, ɲa Zhezu Kirisi wi pitunngo ma yala Yenɲele li nandanwa kala li ni, konaa we sefo Timote,

² woro waa ki sewε ɲa wi torogi yoro mbele Yenɲele li leele kpoyi wa Kolosi ca ye kan. Yoro mbele ye yen we sefenne ma pye tagawa ni wa ye gbogolomo pi ni Kirisi wi ni. We To Yenɲele li yinne naa yeyinngge kan ye yeri.

Pɔli wila Yenɲele li shari

³ Na we kaa Yenɲele li yenri ye kan, we maa li shari pilige pyew, lo na li yen we Fɔ Zhezu Kirisi wi To we;

⁴ katugu ye tagawa mba ye taga Zhezu Kirisi wi na, woo senre logo konaa ndanlawa mba pi yen ye ni Yenɲele li leele kpoyi pe ni fuun pe kan pi ni.

⁵ Sentanra nda ti yen kaselege senre, na paa ti yo ma ye kan ki konngbannga ki na, jigi ɲa ti maa kaan, paa ye pye, a yoo jen. Ki pye ma, ye tagawa naa ye ndanlawa pi yen ma ndire kan ye jigi tagasaga ko na, ko ɲa ki yen ma tege ye kan wa yenɲele na we.

⁶ Sentanra ti yen na jaragi na duwaw kaan dunruya wi lagapyew, paa yege ɲa na tigi pye wa ye sogowo, maga le pilige ɲa ni yaa Yenɲele li yinne wogo ki logo ki konngbannga ki na, maga forogo maga kaselege ki jen we.

⁷ We tunngo pyeyenle Epafirasi ɲa wi yen tagawa ni, ma we ndanla, wo wi ye naga ki senre ti ni. Wila tunngo piin wa ye yeri woro yonlo paa Kirisi wi tunmbyee yen.

⁸ Wo wi pan ma ndanlawa mba Yinnekpoyi li kan ye yeri pi senre yo ma we kan.

⁹ Ki kala na, maga le pilige ɲa ni we ye senre logo, we yen na Yenɲele li yenri ye kan suyi. Waa li yenri fɔ li ye nawa pi yin li nandanwa kala jenme pi ni. Li Yinnekpoyi li maa jenme naa tijinliwe mba fuun kaan, luu kan ye yeri.

¹⁰ Pa kona ye mbe ya mbaa tanri paa yege ɲa na we Fɔ wi yen naga jaa we, mbaa wi nandanwa kala li piin pilige pyew. Pa ye yaa la kapyere jende cenle pyew ti piin, mbaa Yenɲele li jenni mbaa kee yege.

¹¹ We yen na Yenɲele li yenri fɔ ye fannga gbogo ta li yawa gbɔɔ pi kala na,

janŋo ye ya yaa kagala ke ni fuun ke yinri yaa ke kunni ye yee ni.

¹² Yaa we To Yenŋele li shari nayinme ni, lo na ligi pye, a yè ye tasaga ta wa yarijende ti ni, nda li tēge li woolo pe kan wa li yanwa wunluwo pi ni we.

¹³ Yenŋele lo li we tile ma we wo wa wowa† pi yawa pi ni, mee we le wa li Pinambyo ŋa wuu ndanla jenge wi wunluwo pi ni.

¹⁴ Wo wi we go sho, a Yenŋele li we kapere ti kala yaga we na.

Kirisi wo naa wi tunngo

¹⁵ Kirisi wo wi yen Yenŋele na lere na yan li yanlee we. Wo wi yen Pinambyo kongbanja, wi we yaraga ŋa fuun ki da ki na;

¹⁶ katugu Yenŋele li yaara ti ni fuun ti da wo fanŋa na, nda ti wa naayeri to naa nda ti yen laga tara ti ni, naa nda senwee piile pe maa yaan to naa nda paa la yaan ti ni, naa yinŋele ngele yawa ni ke ni, naa ngele ke yen wunluwo na, naa ngele ke yen tegere na, naa ngele fanŋa yen ke yeri ke ni. Yenŋele li ti ni fuun ti da wo fanŋa na konaa wo kan.

¹⁷ Wila pye wa na yaraga ka fa da. Wi fanŋa ko ki ti yaara ti ni fuun ti yen mari yee yigi wa ti censaga.

¹⁸ Wo wi yen wire ti go ye, to nda ti yen Legilizi we. Yinwefonŋo pa ki peli wo ni. Wo wi yen Pinambyo kongbanja, ma pye kongbanja ma yen ma yiri wa kunwo pi ni, mbe ta mbe pye kala li ni fuun li yekelewe.

¹⁹ Katugu ki Yenŋele li ndanla li cenlomo pi ni fuun pi pye wa li Pinambyo wi ni.

²⁰ A Yenŋele li yere ki yerewe, mbe tanwa le dunruya wo naa li yee ni li Pinambyo wo fanŋa na. Yenŋele li yeyinŋe ki le li Pinambyo wi kunwo wa tiparaga ki na po fanŋa na. Li ko pye ma, ma tanwa le lo naa yaara ti ni fuun ti ni, laga tara na konaa wa naayeri.

²¹ Faa yoro fun yaa pye ma lali Yenŋele li ni, a laa ye mbenge, tipege ŋa fuun yaa pye na sonri na piin ki kala na.

²² Een fo koni, li Pinambyo wi kunwo mba wi ku wire ti na pi kala na, Yenŋele li tanwa le ye ni, janŋo mbe ye tēge li yee yēge na, ye pye kpoyi, fyongo fu naa jeregisaga fu.

²³ Ki kala na, ye daga mbe koro wa tagawa pi ni, mbe ndire kan mbe yere jenge, janŋo yaga ka ti yaraga ka mbe ye jateri wi laga jigi tagasaga ŋa ki pye ye wogo ki na, maga le yē Sentanra ti logo we. Ki Sentanra to ti yen nda pē yari lere pyew

wi kan laga dunruya wi ni. To mi Poli mi pye ti tunmbyee.

Tunngo ŋa ki kan Poli wi yeri wi pye Legilizi wi kan

²⁴ Koni, mi yen na yogori jologo ŋa mila jolo ye kan ki kala na. Jologo ŋa mi yen na jolo wa na wire ti ni, ko ki yen na ŋa kila la wa Kirisi wi wogo ki ni ki funngu wi wire ti kan, to ti yen Legilizi we†.

²⁵ Mi pye Legilizi wi tunmbyee ma yala tunngo ŋa Yenŋele li kan na yeri mbe pye ye kan ki ni. Ligi kan na yeri ma yo mbeli senre ti yari mberi yon fili.

²⁶ Ko koro wo yen ngundo ŋa Yenŋele laa lara leele pe na maga le wa faa we. Een fo koni, lūu naga mbele pē pye li woolo pe na;

²⁷ katugu Yenŋele laa jaa mbe ki ngundo wi naga pe na, poo jen paa yēge ŋa na wi yen yarijenge gbogo cengele sannjala woolo pe sogowa. Ki ngundo wi ŋa fo: Kirisi wi yen ye ni, wi yen na jigi kaan ye yeri fo ye yaa ka ye tasaga ta wa Yenŋele li gbogowa pi ni.

²⁸ Ko Kirisi wo senre waa yuun leele pe ni fuun pe kan. We yen na pe ni fuun nungba nungba pe yerēgi, nēe pe nari tijinliwe pi ni fuun ni, janŋo mbe lere nungba nungba pyew wi naga Yenŋele li na pe pye yetogowo ni wa pe gbogolomo pi ni Kirisi wi ni.

²⁹ Ko ki ti fanŋa gbogo ŋa Kirisi wi kan na yeri, mila tunngo piin ki ni na ngbeli ngbanga. Ko fanŋa ko ki yen na tunngo piin wa na ni.

2

¹ Yoro naa Lawodise ca fenne pe ni, naa mbele fuun pe fanla yan pe ni, mi yen na malaga gboco ngbanga ye kala na.

² Mila ko piin, janŋo pe kotogo ta, pe pye nungba wa ndanlawa pi ni, tijinliwe jembe pi maa tagawa mba kaan, poo ta jenge. Kiga pye ma, pa pe mbe ya mbe Yenŋele li ngundo wi jen, wo wi yen Kirisi jate we.

³ Yarijende nda fuun ti yen tijinliwe naa kajenme woro, na yinrigi wa Yenŋele li yeri, pa ti yen ma lara wa wi ni.

⁴ Mila ki yuun ye kan, janŋo yaga ka lere wa yaga wi ye fanla wi tijinliwe senre ni.

⁵ Ali na kaa pye mi yen ma lali ye ni wire to na, na jateri wo yen ye na. Mi yen na yogori maga yan fo ye yen ma pinle ma yeresaga ta wa ye tagawa mba yē taga Kirisi wi na pi ni.

Yinwege ŋa wē ta Kirisi wi yeri ki yen ma yon fili

† 1:13 1:13: Wowa mba senre tila yuun po pi yen Yenŋele li mbajenme we. † 1:24 1:24: Ki verise ŋa wi koro woo ŋa fo: Jologo ŋa we daga mbe jolo Kirisi wi kan, mi yen nala wogo jolo wa na wire ti ni mbege yon fili wi wire ti kala na, to ti yen Legilizi we.

⁶ Ki pye ma, pa yè kaa yenle Zhezu Kirisi wi na paa ye Fō yen, ye gbogolo wi ni yaa tanri.

⁷ Ye ndire kan wo na, ye yere jenge†. Ye koro ye yege sin wa tagawa pi ni, mbe yala senre nda pè ye naga ti ni. Yaa Yenŋele li shari jenge.

⁸ Ye ye yee yingiwe jen, jango lere wa ka ka ye fanla lewee tijinliwe nagawa senre ni, nakoma mbe ye punjo senwara ni, mbe yala leele pe kalegele, naa dunruya wi nagawa senre ti ni. Tii yala Kirisi wi nagawa senre ti ni.

⁹ Katugu Yenŋele li cenlomo pi ni fuun pi yen wa Kirisi wi wire ti ni.

¹⁰ Yè yaraga ki ni fuun ki ta, a ki yon fili wa ye gbogolomo pi ni wi ni. Wi yen yinŋele ngele ke yen tegere na, naa ngele fannga fenne ke ni fuun ke go na.

¹¹ Wa ye gbogolomo pi ni wi ni, Yenŋele li ye kenrekenre. Ki kenrekenre wii pye leele keyen ni, een fo, Kirisi wo woo wi, ki kenrekenre wo yen mbe ye go sho kapege wire ti fannga ki kee†.

¹² Naa paa ye batize, ko laga naga ma yo paa ye pinle ma ye le Kirisi wi ni ja wa fanga ki ni, a yè pinle ma yen ma yiri wa kunwo pi ni wi ni ja; katugu yè taga Yenŋele li yawa pi na, po mba pūu yen maa yirige wa kunwo pi ni we.

¹³ Faa yaa ku yinne lo na ye kapere ti kala na, katugu ye sila kenrekenre, yaa pye mbatagambala. Een fo koni, Yenŋele li yinwege kan ye yeri naa, Kirisi wi ni, ma si we kapere ti ni fuun ti kala yaga we na.

¹⁴ Lasiri wi ngasegele ngele kaa yonlogo we kala na, a waa ke jogo, a kaa wiin we ni, Yenŋele ligi sewe wi jogo maa laga we na, maa kan wa tiparaga ki na.

¹⁵ Kirisi wi tiparaga ki fannga na, Yenŋele li yawa pi sho yinŋele ngele teele naa fannga fenne ke yeri, mee ke pye weleyaraga yaraga pyew ki yege na, ma cew ta ke na.

¹⁶ Ki kala na, yaga ka ti lere wa mbe ye jeregi yaraga nga ye maa kaa naa nga ye maa woo ko kala na, nakoma feti piliye, naa yevonngo, naa cenpilige wogo na.

¹⁷ Ko kagala ngele koro ke ni fuun yen paa yaara nda tila paan to yinne yen. Een fo, ti kaselege ko ki yen Kirisi we.

¹⁸ Yaga ka ye yee yaga lere wa mbe ye kan cew na yè ta, yege tonli wi la, naa wila wi yee tinrigi leele pe yege na konaa wi merege ye gbogowo pi kala na. Ki lerefo wi maa jigi wi taga yariyanra nda wi yan ti na, naa yee gbogo yaga wi senwee jatere wi kala na.

¹⁹ Wila koro mbe mara Kirisi wi na, wo na wi yen wire ti go ye. Kirisi wo fannga na wire ti lombondo ti baro, ma ti yee yigi jenge sogosara naa kapannda ti kala na, nee gbogo paa yege nga na Yenŋele li yen naga jaa.

Mbe ku mbe yen mbe pye yinwege na Kirisi wi ni

²⁰ Yè pinle ma ku Kirisi wi ni, ma sho dunruya kalegele ke ni. Yingi na, a ye nee tanri ndee ye yen ki dunruya na wo woolo? Yingi na, a yè si yenle na tanri ki ngasegele ngele ke na? Ke ngele fo:

²¹ «Maga ka nga ki sho, maga ka nga ko ka, maga ka jiri nga ko na.»

²² Ki ngasegele ke yen yaara nda leele pe maa pe yee kala yongo ti ni, ti yaa ka ko. Ki ngasegele koro naa ki nagawa senre ti ni, ti yen senwee piile woro.

²³ Kaselege ko na, ki leele paa pe maa sheri na yala pe nandanwa kagala ke ni, na pe yee tinrigi, na pe wire ti jolo jenge we, ki ngasegele ke yen tijinliwe wogolo leele pe yege na. Een fo tonli woro ke ni. Ke se ya mbe fannga ta kagala ngele ke la maa wire ti taa ke na.

3

¹ Ki kaa pye yoro naa Kirisi wi ni, yè pinle ma yen ma yiri wa kunwo pi ni, yaara nda ti wa naayeri, wa laga nga Kirisi wi yen ma cen wa Yenŋele li kalige kee ki na, yaa to jaa.

² Yaa jatere piin yaara nda ti wa naayeri to na, yaga kaa jatere piin dunruya woro to na.

³ Katugu yè ku dunruya yaara to yeri, ye yinwege ki yen ma lara Kirisi wi ni ja wa Yenŋele li ni.

⁴ Kirisi wo wi yen ye yinwege jenge ye. Na wiga ka pan mboo yee naga leele pe na sanga na ni, pa ye yaa pinle fun mbe ye yee naga wi ni, mbe pye wa wi gbogowo pi ni.

Yinweleŋe naa yinwefonngo senre

⁵ Ki kala na, ye ye dunruya na jogo kagala ke yaga. Ke ngele: Keenre lime, naa fyongko kapyere, naa wire ti nandanwa kagala, naa jogopere naa yegembatinwe, katugu yegembatinwe senge sunmo pa cenlu wi.

⁶ Ko kagala koro kala na Yenŋele li nangbanwa pi yaa gbon mbele pè je mbaa nuru li yeri pe na.

⁷ Pa yoro fun yaa pye na tanri ma faa, sanga na ni yaa pye naga kapere ti piin we.

† 2:7 2:7: Ko koro wo yen fo yege nga na tige ma kaa ndire kan ma yere jenge, pa tagafenne pe daga mbe pye ma.

† 2:11 2:11: Pè kenrekenre: Ko koro wo yen fo pè pe jatere wi kannga ma pe yee kan Yenŋele li yeri.

⁸ Eɛn fɔ koni, ye ki kagala ngele ke ni fuun ke yaga, ke ngele: Nangbanwa, naa konro taga, naa nambewe. Tegele, nakoma ferembandawa senre ka ka yiri wa ye yon.

⁹ Yaga kaa finlele mbaa ye yee kaan, katugu ye ye jogo lee wo naa wi kapyere ti yaga,

¹⁰ ma jogo fonjo le ye yee ni, na wi yen na kanngi fonjo suyi mbe pye Yennele li yanlee, lo na li yen wi Dafɔ we, jango ye li jen ye wali li na jenge.

¹¹ Ki pye ma, Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye wa si wo wa ni, mbele pe kenrekenre poro naa mbele pee kenrekenre wa si wo wa ni, sewe mbajeenle naa yan nawa cara fenne wa si wo wa ni, kulolo naa leselele wa si wo wa ni. Eɛn fɔ, Kirisi wo wi yen kala li ni fuun, wi yen pe ni fuun pe ni.

¹² Ye yen Yennele li leele mbele li wo, ma pye kpoyi, mali ndanla. Ko ki ti ye daga mbe pye leele yinriwe tafenne, naa kajenge pyefenne, mbaa yee tinrigi, mbe pye kapitanra ni, mbaa kagala kunni ye yee ni.

¹³ Yaa ye yee kagala kunni yee ni. Na wa kaa ki jate wa wi nawa mbe yo wa kapege pye wi na, yaa ye yee kala yari ye yee na. We fɔ wi ye kapere ti kala yaga ye na yege nga na, yoro fun yaa ye yee kapere ti kala yari ma.

¹⁴ Nga ki we ki ni fuun na, ko ki yen ndanlawa mbe pye ye yee sogowa, po pi mbe ya mbe ye po ye yee na, mbe ye gbogolomo pi yon fili.

¹⁵ Kirisi wi yeyingge kila ye koto ro ti sinni. Ko yeyingge ko mege ni Yennele li ye yeri ye pye nungba paa wire nungba yen. Ye pye kagbaraga jenfenne.

¹⁶ Ye Kirisi wi senre to naa ti yarijende ti ni fuun ti yaga ti censaga ta wa ye nawa. Yaa ye yee nari, yaa ye yee yeregi Yennele li tijinliwe pi ni fuun pi ni. Yaa yuuro shoo Yennele li kan ye kotogo ki ni fuun ni, Yennele gbogoyuuro sewe wi yuuro ni, naa Yennele li sonno yuuro ni konaa Yennele kono tangala yuuro ni. Yaa li shari.

¹⁷ Kala o kala yaa piin, senyoro ri o, kapyere ri o, yaa ti ni fuun ti piin we fɔ Zhezu wi mege ki na, yaa Yennele na li yen To li shari wi fannja na.

Tagafenne pe tangalomo fonmbɔ we

¹⁸ Yoro jeele wele, yaa ye pene pe senre ti nuru; pa ki daga yaa piin ma we fɔ wi yege na.

¹⁹ Yoro nambala wele, ye jeele pe daga mbe ye ndanla. Yaga ka ye nawa pi tanga pe ni.

²⁰ Yoro piile wele, yaa nuru ye sevenne pe yeri kala li ni fuun li ni, katugu ko ki Yennele li ndanla.

²¹ Yoro teelee wele, yaga kaa ye piile pe nawa ngbanni, jango pe koto ro tiga ka jogo pe na.

²² Yoro kulolo wele, yaa ye tafenne mbele laga tara na pe senre ti nuru kala li ni fuun ni. Yaga kaa ki piin ma, na pe kaa ye wele we, ye kala lo mbe ta li pe ndanla. Eɛn fɔ, yaa tunngo piin nawa nungba ni, naa ye yen na we fɔ wi gbogo ko kala na.

²³ Ye tunngo kiga pye yege o yege, yaa ki piin ye kotogo ki ni fuun ni ndee yaa ki piin we fɔ wo kan, ye woro naga piin lere kan.

²⁴ Yege jen ye yo fɔ we fɔ wi yaa ka korogo kan ye yeri, ki pye ye tonli. Katugu Nagafɔ jenne na yaa tunngo piin wi kan, wo wi yen Kirisi we.

²⁵ Eɛn fɔ, lere na wila kambasinngge ki piin, wi yaa ka tonli ta mbe yala wi kambasinngge nga wi pye ki ni, katugu Yennele laa lere wo lere ni.

4

¹ Yoro kulolo tafenne wele, nga ki sin ma daga pyewe ni, yaa ko piin ye kulolo pe kan. Yege jen ye yo fɔ Tafɔ yen yoro fun ye go na wa yennele na.

YERWE SENRE

² Yaa Yennele li yenri suyi, ye koro yenmbele Yennele yenrewe pi na, yaa Yennele li shari.

³ Yaa yenri we kan fun, jango Yennele li kono yenge we kan, we ya waa li senre ti yuun leele pe kan, mbaa Kirisi wi ngundo senre ti yari pe kan. Ko ngundo senre to kala na koni mi yen laga kaso.

⁴ Yaa yenri, jango mbaa ti yuun mbaa ti finligi leele pe kan, paa yege nga na mi daga mbege pye we.

⁵ Mbele pe woro tagafenne, yaa tanri tijinliwe ni pe kanngolɔ. Yaga wagati jenne na fuun ta, ye tunngo jenge pye wi ni.

⁶ Ye yon senre ti daga mbe tanla, mbe pye tonli ni pilige pyew. Ye daga mbaa lere nungba nungba pyew wi yon sogo jenge yege nga na, mbege jen.

Sharaga pungo wogo

⁷ We sefo Tishiki na wi yen ma we ndanla jenge, wo na wi yen na tunngo pyeyenle wa we fɔ wi tunngo ki ni, ma pye we fɔ wi tunmbyee na wi yen tagawa ni, wo wi yaa sanla senre yo mbe ye kan.

⁸ Mila wi tunnu wa ye yeri nga na, ko ki yen fɔ wi sa we kagala ke yo wi ye kan, wi kotogo kan ye yeri.

⁹ We sefo Onesimu na wi we ndanla jenge ma pye tagawa ni, muu pinle wi ni. Wi yen ye tara woo wa. Poro pe yaa nga kila piin laga ki yege yo mbe ye kan.

¹⁰ Arisitariki, na kaso pyeyenle wi ye shari, naa Mariki ni, Barinabasi wi naa we.

Wo mila keli maa senre yo ma ye kan we.
Na wiga pan wa ye yeri, yoo yigi jenge.

¹¹ Zhezu na pe yinri Zhositusi wi ye shari fun. Ki leele taanri mbele poro pe yen Zhufuye mbele pe taga Zhezu wi na we, poro ce paa tunngo piin na ni Yennele li wunluwo wogo ki na. Pe kotogo le na ni fo jenge.

¹² Epafirasi na wi yen ye tara woo wa, wi ye shari. Wi yen Zhezu Kirisi wi tunmbyee. Wi yen ma bala na yenri ye kan suyi, jango ye yere jenge, ye tagawa pi pi yee yon fili, ye Yennele li nandanwa kala li jen yeli yon fili.

¹³ Mbe ya mbege sereya na wi yo wi kangofo fo ye kala li yen ma gbogo wi yeri jenge, yoro naa Lawodise ca tagafenne naa Yerapolisi ca tagafenne pe ni.

¹⁴ Luki na wi yen logotogo ma we ndanla jenge, wo naa Demasi ni pe ye shari.

¹⁵ Sefenne mbele pe wa Lawodise ca, ye pe shari wa na kan, naa jela na pe yinri Nefa wi ni, naa legilizi na wi maa finli wa wi go wi ni.

¹⁶ Na yaga ki sewe na wi kara mbe ko, yoo torogo wa Lawodise ca legilizi wi yeri, poo kara fun. Poro fun na paga sewe na torogo wa ye kan, yoo kara.

¹⁷ Yege yo Arishipi wi kan fo: We Fo wi tunngo nga kan wi yeri, wigi yingiwe jen, wigi pye jenge wigi yon fili.

¹⁸ Mi Poli, mi ye shari. Ki sharaga nga mi kpaw kee yonlo li. Yaga ka fege ki na fo mi yen laga kaso. Yennele li yinme pi pye ye ni! Anmiina.

**Sewê kongbanja ɲa Poli
wila torogo
TESALONIKI
ca tagafenne pe yeri
Sewê wi nawa senre**

Tesaloniki ca kila pye Maseduwani tara ti cabɔɔ ko ka. Siliven ɲa paa pye na yinri fun Silasi wo naa Timote poro paa Poli wi saga ma legilizi wa tege wa Tesaloniki ca. Poli wi sila wagati legere pye wa ki ca ki ni, katugu Zhufuye paa pye naa yege koon (Kapye 17.1-8). A wi si kaa yiri wa Maseduwani tara ma kari wa Akayi tara. Een fo naa wila yiri wa Maseduwani tara, a wi si Timote wi tun wa Tesaloniki ma yo wi sa tagafenne pe kon wi wele, na kaa pye pee je tagawa pi na jologo ki kala na. Naa Timote wila kaa yiri wa ma songoro ma pan ma sentanra yo Poli wi kan, a wi nawa pi si yinggi wi na, a wi sigi sewe ɲa wi pye maa torogo pe kan.

Wa sewe wi ni, Poli wi Yennele li shari mali kajenge pyege ki jen li na, mee tagafenne pe kotogo kan pe na ma yo pe bala pe yeresaga ta wa tagawa pi ni paa kee yege.

Wa sewe wi go (1-3) laga ki ni, Poli wi yen na tagafenne pe nawa tuun paa yege ɲa na wila tunngo pye wa pe sogowo. Wi nawa pila pye ma yinggi wi na, katugu ali mbege ta paa pye na tagafenne pe jolo, paa koro ma yere jenge wa tagawa pi ni. Wila pye na jaa mbe pe yan naa.

Wa sewe wi go (4.1-12) laga ki ni, nagawa mba pi yen na para tangalomo tiyoon pi wogo na konaa mboon yee yingwe jen kalikalawa pi ni pi wogo na, Poli wi yen na tagafenne pe nawa tuun ki wogo ki ni naga yuun naga ngbanni pe ni.

Wa sewe wi go (4.13-5.11) laga ki ni, Poli wi yen na para we Fo Zhezu Kirisi wi panga ki wogo na.

Wa sewe wi kosaga yeri, Poli wi yen na yerewe kaan tagafenne pe yeri konaa na duwaw piin pe kan.

Sewê wi yen ma koonlo yege ɲa na

Sharaga ɲa Poli wila kan Yennele li yeri Tesaloniki ca tagafenne pe wogo na 1.1-10

Poli wi tunngo mboo ta pitunngo, naa sharaga konaa yenrewe tagafenne pe kan 2.1-3.13

Yerewe tangalomo jembe wogo na 4.1-12
We Fo Zhezu wi panga kala 4.13-5.11

Yerewe pungo woo, naa sharaga pungo wogo konaa duwaw senre 5.12-28

*Poli wila sewe wi torogo leele
mbele yeri pe sharaga ye*

¹ Mi Poli, naa Siliven konaa Timote, woro wege sewe ɲa wi pye maa torogo yoro Tesaloniki ca legilizi woolo† ye kan. Yoro mbele ye pye we To Yennele lo naa we Fo Zhezu Kirisi pe woolo we. Yennele sa yinne naa yeyingge kan ye yeri!

*Tesaloniki ca tagafenne
pe tangalomo naa pe tagawa kala*

² We maa Yennele li shari sanga pyew ye ni fuun ye kala na, na yenri ye kan suyi.

³ We maa nawa tuun sanga pyew kagala ngele ye maa piin wa ye tagawa pi ni ke na we To Yennele li yege na, naa ye ndanlawa pi maa tunngo nga piin, konaa jigi jenne ɲa ye taga we Fo Zhezu Kirisi wi na we.

⁴ Sefenne, wege jen ma yo ye yen ma Yennele li ndanla, a li ye wo ye pye li woolo.

⁵ katugu naa waa Sentanra ti yari ma ye kan, we sila ti yari senyoro to ce ni. Een fo, waa ti yari fun yawa ni, naa Yinnekpoyi li fannga na, a we taga jenge ti kaselege ki na. Ye yonwo pi kala na, waa pye na tanri ye sogowo yege ɲa na, yoro jate yege jen.

⁶ Ye yen we forogofenne ma pye we Fo wi forogofenne fun; katugu yaa yenle Yennele senre ti na sanga ɲa ni, paa ye jolo ti kala na fo jengge. Konaa ki ni fuun, a yeri yigi nayinne ni, mba Yinnekpoyi li maa kaan we.

⁷ Ki pye ma, a ye pye leele yege na-gafenne Maseduwani naa Akayi kindaye tagafenne pe ni fuun pe na.

⁸ We Fo wi Senre ti yari wa ye yeri ma filige, ki wogo kii pye wa Maseduwani naa Akayi kindaye poro ce ni. Een fo, ye tagawa mba ye taga Yennele li na pò senre yo lagapyew. Ki kala na, kii daga we para naa ko senre to na.

⁹ Waa kari wa ye yeri, yaa we yigi ma gbɔn yege ɲa na, leele pe ni fuun pe yen naga yuun, fo ye ye yarisunndo ti na ma yenle Yennele jenne na li yen yinwege wolo li na, mbaa tunngo piin li kan.

¹⁰ Yinggo, li Pinambyo Zhezu Kirisi ɲa làa wi yen maa yirige wa kunwo pi ni, wo yaa singi wi yiri wa yennele na wi pan. Wo wi yaa we go sho Yennele li nangbanwa mba pila paan pi kee.

**POLI WI TUNNGO MBOO TA
PITUNNGO, NAA SHARAGA
KONAA YEREWÉ**

2

2-3

*Tunngo ɲa Poli wila pye
wa Tesaloniki ca*

† 1:1 1.1: Kapye 17.1-9

¹ Sefenne, yoro jate yège jen ma yo karaga nga waa kari wa ye yeri, ki sila yiri waga.

² Yège jen fun ma yo paa we tegele ma we jolo wa Filipi ca ghen. E'en fo, ko pungo na, Yenñele laa kotogo kan we yeri, a weli Sentanra ti yo ye kan. Ali maga ta we mbenfenne paa pye na wiin we ni ngbanga o.

³ Yerewe senre nda waa pye na yuun leele pe kan, pungosaga sila pye wa ti ni, nakoma mbe pye senfaara, ti sila si pye fanlaga senre.

⁴ E'en fo, nga Yenñele li yen na jaa, ko waa yuun pilige pyew, katugu ligi wele maga yan fo ki yen ma yala li Sentanra ti telege we na. Ko ki ti we yen nari yuun. We woro na jaa we kala li leele poro ndanla. E'en fo, waa jaa we kala li Yenñele lo ndanla, lo li yen na we nawa kagala ke cancan na ke jenni.

⁵ Yège jen jenge ma yo we sila pye na lefanlaga senre yuun sanga wa kpe ni. We senyoro ti sila sigi naga mbe yo waa penjara jaa ye yeri larawa. Yenñele li yen we sere.

⁶ We sila pye na jaa lere mbe we gbogo, nakoma yoro mbaa we gbogo, nakoma pe mbaa we gbogo.

⁷ Maga ta we yen Kirisi wi pitunmbolo, we mbaa ya cen ye go na. E'en fo, waa pye wa ye sogowo nandanwa coli, paa yège nga na piile no maa wi piile gbegele we.

⁸ Yè we ndanla jenge, fo yere Yenñele li Sentanra to nungba ma waa yere ki yerewe mbe kan ye yeri. E'en fo, waa cen ki cenwe mbe ku ye kala na, paa ye kala li gbogo we yeri ki kala na.

⁹ Sefenne, ye yen na nawa tuun tunngbanra nda wè pye wa ye sogowo ma te ti na! Waa pye na tunngo piin yonlo naa yembine, jango lere ka ka we go kala li le ye ni, Yenñele li Sentanra nda waa yuun ye kan ti kala na.

¹⁰ Yoro tagafenne wele, yoro naa Yenñele li ni, ye yen we sere, fo we tangalomo wa ye sogowo, pila pye kpoyi, ma sin, ma pye jeregisaga fu.

¹¹ Yège jen naa fun ma yo waa pye ye ni paa tofo ma pye wi piile ni we.

¹² Waa ye yeri ma ye kotooro ti sogo ye na. Waa ye yenri ma yo ye bala yaa tanri tangalomo jembe na Yenñele li yège na. Lo li ye yeri yeli wunluwo, naa li gbogowo pi ta.

Tesaloniki ca woolo
paa yenle Yenñele li Sentanra ti na

¹³ We yen na Yenñele li shari suyi kala la yège na naa: Na waa Yenñele senre ti yo ma ye kan sanga na ni, yaa ti logo, mari yigi Yenñele senre. Ye sila ti jate lere senre.

Kaselege ko na, Yenñele li senre tori jate. Ti yen na tunngo piin wa yoro tagafenne ye nawa.

¹⁴ Sefenne, Zhude tara legiliziye mbele pe yen Yenñele li woolo, ma taga Zhezu Kirisi wi na, ye yen na tanri paa pe yen; katugu Zhufuye mbele pe wa, pè tagafenne pe jolo wa yège nga na, pa ye tara woolo pè ye jolo ma fun.

¹⁵ Ki Zhufuye poro wele paa we Fo Zhezu Kirisi wi gbo, naa Yenñele yon senre yofenne pe ni. Poro wele pè we jolo we. Pe kala lii Yenñele li ndanla, leele pe ni fuun pe yen ma pe mben.

¹⁶ Paa ki ngbanga mbe we yège kon, waga ka ta mbaa Yenñele li senre nda ti maa showo pi kaan ti yari cengele sannjala ke kan. Maga le wa, kapere nda fuun pè pye, pè koro na ta tari ti na ma na kee. E'en fo, pungo na, a Yenñele li nanngbanwa pè kaa to pe na.

Polì wila ki jate
sa Tesaloniki tagafenne pe shari

¹⁷ Sefenne, woro wo na, maga le wè laga we yee na wagati jenri ni, we konli fa we yee yan yenle ni. E'en fo, jatere wo na, we yen we yee ni. Ye la ki we yigi jenge, fo a wège ngbanga we fannga ki ni fuun ni ma yo we yaa kari wa ye yeri.

¹⁸ Waa pye naga jaa mbe songoro wa ye yeri. Mi Polì jate, migi ngbeli ngbelisaga shyen, e'en fo, Sotanla wila we yège kon.

¹⁹ Yingo, yoro nungba ye yen we jigi tagasaga, naa we nayinme kala, naa we cew taga tegerè re we Fo Zhezu wi yège na, na wiga ka pan we.

²⁰ Kaselege, yoro ye yen we gbogowo po naa we nayinme pi go ye.

3

¹ Pungo na, wee ya mbege kun we yee ni mbaa ko singi. A wè si yere ki yerewe mbe koro we ye wa Ateni ca,

² mæe we sefo Timote wi tun wa ye yeri. Wi maa tunngo piin we ni ja Yenñele li kan, na Kirisi wi Sentanra ti yari. Wòo tun wa ye yeri wi sa fannga le ye ni, wi kotogo kan ye yeri wa ye tagawa pi ni,

³ jango wa kpe ka kaa yee yaga yingo jologo kuu jan. Yoro jate yège jen ma yo ko la kon ma tege faa fo we yaa ka jolo ma.

⁴ Sanga na ni we wa ye yeri, waa ki yo ye kan ma yo we yaa ka jolo. Koyi nga ki gbon we na yeen we. Yoro jate, ye si yen maga jen.

⁵ Ko ki ti mii ya cen mbege kun na yee ni, a mi si Timote wi tun wa ye yeri wi sa ye tagawa lomo pi jen. Mila pye na fye fo kiga ka pye Sotanla wi ye fanla ma ye pungo, we tunngo ki yiri waga.

*Nayinme senre
nda Timote wila songoro
ma saa yo Poli wi kan*

⁶ Yinggo, Timote wi yiri wa ye yeri ma pan ma senjende yo ma we kan, ye tagawa po naa ye ndanlawa pi kanngolo. Wigi yo we kan ma yo ye yen na jatare piin we na pilige pyew ndanlawa ni, fo ye nee ki jaa mbe we yan jate paa yege nga na waa ki jaa mbe ye yan we.

⁷ Ki kala na, sefenne, mbe we ta wa we tere to naa we jologo ki ni fuun ki ni, we kotooro ti sogo we na ye tagawa pi kala na.

⁸ Naa ye taga jenge we Fo wi na, ki yinwege kan we yeri†.

⁹ Nayinme gbao mba we ta ye kala na Yennele li yege na, we se ya yere mbe Yennele li shari jenge ki wogo ki na.

¹⁰ Yonlo naa yembine, we yen na Yennele li yenri jenge, fo li kono kan we yeri we ta we ye yan naa gbogoyi, nga ki la wa ye tagawa pi ni, wege taga wa wege yon fili.

*Poli wila yenri,
jango Tesaloniki tagafenne
pe tagawa pila kee yege*

¹¹ We To Yennele jate lo naa we Fo Zhezu wi ni, pe kono kan we yeri we ta we kari wa ye yeri!

¹² We Fo wi ti ndanlawa mba pi yen ye yege sɔgowo, ka mbaa tari pi na, konaa leele pe ni fuun pe ni. Pi sa pye paa yege nga na ye we ndanla we!

¹³ Kiga pye ma, wi yaa ye kotooro ti kan ye na, ye pye kpoyi, tegelesaga fu Yennele na li yen To li yege na, na we Fo Zhezu wiga ka pan, wo naa mbele pe pye wi woolo pe ni fuun pe ni we. Anmiina!

YEREWÉ KONAA KOTOGO KANSENRE TAGAFENNE PE YERI

4

4-5

Tangalomo mba pi Yennele li ndanla

¹ Koni, sefenne, ye daga mbaa tanri yege nga na ye kala lii Yennele li ndanla, we ko naga ye na mako. Kaselege ko na, pa ye nee tanri ma. Een fo yinggo, we yen na ye yenri, na ye yeregi we Fo Zhezu wi mege ki na, fo ye ka taga ko na naa bere yaa kee yege.

² Nagawa senre nda we yo ye kan ma yiri wa we Fo Zhezu wi yeri, yeri jen.

³ Nga Yennele li yen na jaa koyi nga fo: Ye pye kpoyi li yege na, ye yege yingwe jen keenre lime pi ni.

⁴ Ye ni fuun nungba nungba ye daga mbe ye yege yingwe jen, ki yigilomo pi pye kpoyi naa gbogowo ni.

⁵ Yaga ka ye yege yaga kalikalawa pi la mbe ye ta paa yege nga na cengele sanngala woolo mbele pee Yennele jen pe maa ki piin we.

⁶ Lere kpe ka ka kapege pye wi lewee yenle wa na, nakoma mboo durumumboo li kala la kpe ni. Ki wogo wege yo ma ye kan mako, ma ye yeri ki na fo jenge. Mbele pe yen naga kagala cengele ke piin, we Fo wi yaa ka pe le jologo.

⁷ Katugu Yennele lii we yeri fyonggo kala na. Een fo, li we yeri we pye kpoyi.

⁸ Ki kala na, lere na fuun ka je ki nagawa senre ti na, wii je lere na. Een fo, wi je Yennele lo na win. Lo na lili Yinnekpoyi li kan ye yeri fun we.

⁹ Ma tagafo yenle woon ndanla, lere si daga mbe sewe torogo ye yeri ko wogo ko na naa; katugu Yennele li ye forogo ki ni ma yo ye yege ndanla.

¹⁰ Kaselege ko na, sefenne mbele fuun pe yen wa Maseduwani kinda wi ni fuun wi ni, pa ye nee tanri ma pe ni. Een fo, sefenne, we yen na ye yenri fo ye ka taga ko na naa bere yaa kee yege.

¹¹ Ye bala ye koro yeyingge na ye yege ni, yoro jate yaa ye kagala ke yege woo ye ye. Yaa tunnggo piin ye keyen yi ni yaa ye yon suro ti taa, paa yege nga na waa ki yo ye kan mako we.

¹² Kiga pye ma, ye tangalomo pi yaa pye mbe sin mbele pee taga Yennele li na pe yege na. Kona, pa ye go kala li se koro lere kan naa.

We Fo Zhezu wi panga kala

¹³ Sefenne, waa jaa ye kaselege ki jen mbele pe ku mako pe kanngolo, jango ye nawa piga ka wo ye na paa leele mbele jigi tagasaga woro pe yeri pe yen.

¹⁴ Ki kaa pye we taga ki na ma yo Zhezu wi ku ma yen ma yiri wa kunwo pi ni, we taga ki na fun ma yo mbele fuun pe ku wa tagawa pi ni, Yennele li yaa pe yen mbe pe pinle wi ni.

¹⁵ Ye wele! We yen naga wogo nga ki yuun na ye kaan ma yala we Fo wi nagawa senre to ni, fo na woro mbele ka koro yinwege na mbe sa gbɔn we Fo wi pansanga wi na, we se ka keli mbe saa fili mbele pe ku pe yege.

¹⁶ Leele pe yaa ka Yennele li kono kanga magala li logo, naa meregeye to wi magala li ni, naa Yennele mbanlaga magala li ni. Kona, we Fo jate wi yaa yiri wa yennele na mbe pan. Mbele pe ku wa tagawa pi ni Kirisi wi na, poro pe yaa keli mbe yen.

† 3:8 3.8: *Ki yinwege kan we yeri: Ko koro wo yen fo ki nayinme kan we yeri ma we kotogo ki sogo we na.*

¹⁷ Ko punḡo na, na woro mbele ka pye yinwege na, pe yaa ka we pinle mbe we le pe ni mbe kari we ni wa kambaara ti na we Fɔ wi filisaga wa tifeere ti ni. Kona, we yaa koro wa we Fɔ wi ni fɔ sanga pyew.

¹⁸ Ki kala na, yaa fanḡa nii ye yee ni ki senre ti kala na.

5

¹ Sefenne, yee jori lere mbe sewe torogo ye kan ki kagala ke pyesanga naa ke pyewagati wi wogo na.

² Katugu yoro jate ye yen maga jen jenge ma yo we Fɔ wi panmbilige ki yaa ka pye kafonḡo paa yege nga na yoo wi ma pan yembine we.

³ Leele paga kaa yuun sanga na ni fɔ: «Wè yeyinḡe ta, kapege woro wa», ko sanga wowi jologo ki yaa to pe na fyelege na. Ki yaa ka pye paa yege nga na kugbo fɔ selara ma kaa yiri wi ni we. Pe se ya pe yee sho ko jologo ko ni fyew.

⁴ Een fɔ, yoro wo na, sefenne, ye woro wa wɔwɔ pi ni, kii daga ki pilige ki ka pan ki ye fɔ paa yoo yen;

⁵ katugu ye ni fuun ye yen yanwa woolo naa sonlo woolo. We woro yembine naa wɔwɔ woolo.

⁶ Ki kala na, wee daga mbaa wonlo paa leele sanmbala pe yen. Een fɔ, we koro yembele, we we yee yingiwe jen.

⁷ Mbele pe maa wonlo, pe maa wonlo yembine. Mbele pe maa sinne woo na tinni, yembine ko pe maa woo na tinni.

⁸ Een fɔ, woro wo na, we yen sonlo woolo, we daga mbe we yee yingiwe jen. We we tagawa naa we ndanlawa pi le woo pye paa we malaga gbondeere yen. We jigi wi yen showo mba na, woo le woo pye paa we malaga gbonnjala yen†.

⁹ Katugu Yenḡele lii we wo li nangbanwa kala lo mbe to we na. Een fɔ, li yen na jaa we sho we Fɔ Zhezu Kirisi wi fanḡa na.

¹⁰ Wo wi ku we kala na, mbe we ta yinwege na o, nakoma we ku o, we yen na we yinwege ki piin wi ni ja.

¹¹ Ki kala na, yaa ye yee kotogo kanni†, yaa fanḡa nii ye yee ni, paa yege nga na yaa ki piin mako we.

*Yerewe senre
naa sharaga punḡo wogo*

¹² Sefenne, waa ye yenri, fɔ mbele pe yen na tunḡo piin ye sɔḡowɔ, yaa pe jate. Poro mbele we Fɔ wigi kan pe yeri, paa ye yege sinni paa ye yeregi we.

¹³ Yaa pe gbogo jenge, pe ye ndanla pe tunḡo ki kala na. Ye pye yeyinḡe na ye yee ni!

¹⁴ Sefenne, waa ye yenri, fɔ yaa kafaara pyefenne pe yeregi! Yaa kotogo kaan mbele pe jatere wi piri pe yeri! Mbele pe fanḡa ki kologo wa tagawa pi ni, yaa pe toḡolo! Yaa leele pe ni fuun pe kagala ke kunni ye yee ni.

¹⁵ Ye ye yee yigi! Wa ka ka kapege fɔḡo ton kapege ni! Een fɔ, ye bala yaa kajenge pyege ko jaa ye yee sɔḡowɔ, naa leele pe ni fuun pe sɔḡowɔ.

¹⁶ Yaa yɔḡori sanga pyew.

¹⁷ Yaa Yenḡele li yenri suyi.

¹⁸ Yaa Yenḡele li shari kala li ni fuun ni. Ko Yenḡele li yen na jaa yaa piin wa ye yinwege ki ni Zhezu Kirisi wi ni.

¹⁹ Yaga ka Yinnekpoyi li figi.

²⁰ Yaga kaa Yenḡele yon senre yofenne pe senre ti piin faa.

²¹ Yaa yaara ti ni fuun ti taanla taanla yaa wele. Nda ka yon, ye to yigi jenge.

²² Ye ye yee yingiwe jen kapege pyege cenle pyew ki ni!

²³ Yenḡele na li maa yeyinḡe ki kaan, li ti ye pye lo nungba woolo. Laa ye korosi jenge, ye yinḡele, naa ye nawa konaa ye wire, jango ye pye jeregisaga fu sa gbɔn we Fɔ Zhezu Kirisi wi pansanga wi na.

²⁴ Yenḡele na li ye yeri, li yen senre nungba yofɔ. Li yaa ki wogo ki pye mbege yon fili.

²⁵ Sefenne, yaa yenri we kan fun.

²⁶ Yaa sefenne pe ni fuun pe shari yaa keyen waa ye yee yologo ndanlawa ni.

²⁷ Mila ye yenri we Fɔ wi mege ki na, fɔ yege sewe na wi kara sefenne pe ni fuun pe kan.

²⁸ We Fɔ Zhezu Kirisi wi yinne pi pye ye ni!

† **5:8 5:4-8:** Laga ki laga nga ki ni, wɔwɔ po pi yen mbatagawa, naa Yenḡele mbajenne, naa kapege ye. *Mbe pye yanwa naa sonlo woolo*, ko koro wo yen mbe pye Kirisi wi woolo mbege jen fɔ, pilige ka, wi yaa ka songoro mbe pan. *Mbele pe maa wonlo* poro pe yen Yenḡele kologo ki mbajennebele wele. *Mbe koro yenḡe*, ko koro wo yen mbe cen ki cenwe mboon yee yingiwe jen. *Mbe tin sinne ni*, ko koro wo yen maga ka Yenḡele li jen wa ma jatere wi na. † **5:11**

5.11: 2 Koren 13.11

Sewε shyen woo na Polɪ wɪla torogo TESALONIKI ca tagafenne pe yeri Sewε wi nawa senre

Laga ki sewε na wi ni, konaa yege nga na ki yen wa kongbanna na Polɪ wɪla yonlogo ma torogo Tesaloniki ca tagafenne pe kan wi ni, Polɪ wi yen na Yennele li shari; katugu Tesaloniki ca tagafenne pe yen tagawa ni. Ali mbege ta leele paa pye na pe jolo, paa pye ma pe yee ndanla. Polɪ wɪla ki sewε na wi yonlogo mbe kotogo le pe ni konaa mbe pe saga kagala ngele kaa pye na pe jolo wa legilizi wi ni ke na.

Wa sewε wi go (1.1-12) laga ki ni, Polɪ wi yen na pe kotogo ki kanni pe na jologo ki wogo na. Wi yen na pe nawa tuun ki na fo we Fo Zhezu wi yaa songoro mbe pan mbe pe sho konaa mbe pe jolofenne pe le jologo.

Wa sewε wi go (2.1-12) laga ki ni, Polɪ wi yen na para naa we Fo wi panga wogo ki na. Leele pe le la tagafenne pe wire ti fanla pe na, naga yuun pe kan ma yo we Fo wɪla pan mako. Polɪ wɪla ki yo maga filige pe kan fo sanni Zhezu wi sa songoro wi pan naa, lepee wa daga mbe kaa yee naga gben. Mbaa kapege ki piin, ki yawa yaa ka pye wi ni. Wi yaa ka yiri mbe je Yennele li na. Een fo we Fo Zhezu wi yaa kaga lepee wi gbo.

Wa sewε wi go (2.13-3.15) laga ki ni, Polɪ wi yen naga yuun tagafenne pe kan ma yo pe koro pe yeresaga ta wa tagawa pi ni konaa paa yenri.

Wa sewε wi kosaga yeri, Polɪ wi yen na para kala la wogo na, na li yen wa Tesaloniki ca tagafenne pe legilizi wi ni. Ko kala lo yen fo Polɪ wigi logo ma yo tagafenne pele yen wa, pe woro na jaa mbaa tunngo piin. Polɪ wi yo pege yo ki fenne pe kan fo pege wogo ki korosi, katugu pe tangalomo pii yala nagawa mba wɪla naga pe na pi ni (3.6-15). Wa sewε wi kosaga, Polɪ wi duwaw pye tagafenne pe kan.

Sewε wi yen na koonlo yege nga na

Polɪ wi yen na Yennele li shari konaa na yenri Tesaloniki ca tagafenne pe kan 1.1-12

We Fo Zhezu wi panlomo 2.1-12

Tagafenne pe daga mbe yere jenge wa tagawa pi ni 2.13-17

Yerewe pungo woo, mbaa yenri, mbaa tunngo piin konaa duwaw senre 3.1-18

*Polɪ wɪla sewε wi torogo leele
mbele yeri pe sharaga ye*

¹ Mi Polɪ, naa Siliwen konaa Timote, woro wege sewε na wi pye maa torogo yoro Tesaloniki ca legilizi woolo ye kan. Yoro mbele ye pye we To Yennele lo naa we Fo Zhezu Kirisi pe woolo we.

² We To Yennele lo naa we Fo Zhezu Kirisi wi ni, pe yinne naa yeyinnye kan ye yeri.

*Polɪ wɪla para
Zhezu wi panga senre ti na*

³ Sefenne ki daga waa Yennele li shari sanga pyew ye kala na. Ki wogo ki yen ma sin waa ki piin ma, katugu ye tagawa pi yen na gbogo na kee yege, ndanlawa mba pi yen ye sogowo, a pila gbogo na kee yege fun.

⁴ Ki kala na, we nawa pi yinnye ye kala na. We maa ye metanga yinni Yennele li legiliziye pe ni; katugu ali maga ta leele pe yen na ye jolo, a yaa ye wogo yaan yenle ni, ye ki ni fuun ki kun ye yee ni, ma koro ma taga we Fo wi na.

⁵ Ko ki naga ma yo fo Yennele li kiti kongo dunruya woolo pe na, ki yen ma sin. Kagala ngele fuun yaa kunni ye yee ni ke kala na, ki yaa daga ye ni ye ye wa li wunluwo pi ni, po kala na ye yen na jolo.

⁶ Nga ki yen ma sin, ko Yennele li yaa ka pye mbege yon fili. Mbele pe yen na ye jolo, li yaa ka pe le jologo.

⁷ Yoro mbele ye yen na jolo, li yaa ka wogosaga kan ye yeri, mbe pinle we ni fun. Ko yaa ka pye, na we Fo Zhezu Kirisi wiga ka yiri wa yennele na mboo yee naga, wo naa wi merageye fannaga woolo pe ni we.

⁸ Wi yaa ka pan kason yinne gbolo ni. Mbele pe je mbe Yennele li jen, naa mbele pee we Fo Zhezu wi Sentanra ti yigi mbaa tanri ti na, wi yaa ka pe le jologo.

⁹ Pe jologo ki yaa ka pye jogowo mbakoo. Pe yaa ka pye mbe lali we Fo wo naa wi yawa gboo pi ni,

¹⁰ na wiga ka pan ki pilige ki na wi woolo paa wi gbogo, konaa mbele fuun pe taga wi na, paa wi wele nayinne ni we. Yoro fun ye yaa ka pye wa pe ni, katugu senre nda we yo ma ye kan, ye taga ti na.

¹¹ Ko ki ti we yen na yenri ye kan suyi, we yen na we Yennele li yenri ligi jate fo li ye yeri yinwege nga mege ni, ki daga ye ni yege ta. We yen na yenri fo li yawa pi na, li ye nawa kagala ngele fuun yaa jate ke pye, mbe ye kan yaa kajenge piin, konaa tunngo nga fuun yaa piin wa ye tagawa pi ni mbege pye mbege yon fili!

¹² Kiga pye ma, we Fo Zhezu wi mege ki yaa gbogowo ta ye kala na. Yoro fun pa ye yaa gbogowo ta wi kala na, mbe yala

we Yenñele lo naa we Fɔ Zhezu Kirisi pe yinme pi ni.

2

Lepee wi senre

¹ Sefenne, we Fɔ Zhezu Kirisi wi panga wogo ko kanngolo, naa we gbogolomo wa wi tanla wogo ko na, we yen na ye yenri,

² fɔ yaga ka ti ye jatere wi piri ye na fyaw, nakoma ye fye ye fɔ pɛ ye we Fɔ wi pilige ki gbɔn makɔ. Kana ki mbe ya pye lere wa ki yo ye kan wi Yenñele yɔn senyoro ni, nakoma ma Yenñele senre yo ki wogo ki na, nakoma, a pɛ seweale torogo ye yeri ma yo woro wɛ pe yɔnlogɔ.

³ Yaga kaga yaga lere wa mbe ye fanla yege ka na, katugu ki pilige ki se gbɔn mbege ta lelegere fa je Yenñele kono li na gbɛn, na Lepee fun wi faa yee naga. Wo ŋa ki kɔn ma tege wi kan poo jɔgo we.

⁴ Kona, yaraga ŋa fuun leele pe maa yinri yenñele, naa ŋa fuun pe maa gbogo, wi yaa ka yiri mbaa wiin to ti ni fuun to ni, mbaa wi yee gbogo ti na, mbe ka sa cɛn yere wa Yenñele li sherigo gbogo ki ni mbaa wi yee nari mbe yo wo wi yen Yenñele le.

⁵ Ye nawa to ki na, yege jɛn ye fɔ sanga ŋa ni mɪla pye wa ye yeri, mɪla pye naga wogo ki yuun ye kan.

⁶ Ma si yala, yaraga kayi kigi kagala ke yerege kaga ka pye yingɔ. Yaraga ŋa yi, yege jɛn. Ki pye ma, Lepee wi se ya mboo yee naga, fɔ ndee wagati ŋa wi kɔn ma tege wi kan wo mbe gbɔn.

⁷ Tipewe fannga ŋa ki yen ma lara, kila tunngo piin makɔ. Eɛn fɔ, ki kagala ke se ya pye ndee sa gbɔn ŋa wuu yerege bere wo mbe sa kari wi wo wa.

⁸ Kona, pa Lepee wi yaa wi yee naga. Eɛn fɔ, we Fɔ Zhezu wi yaa wi gbo wi yɔn tifelege ki ni, mboo jɔgo wi panga yanwa pi ni.

⁹ Ki Lepee wi yaa ka pan Sotanla wi yawa po ni, mbaa yagbogolo kafɔnngolo naa kagbogolo ke cɛnle pyew ke piin.

¹⁰ Wi yaa kaa kapege ki cɛnle pyew ki piin mbaa leele mbele pe yaa pe yee pungo pe fanla. Pe yaa ka pe yee pungo, katugu kaselege ŋa ki yaa pe sho, ki se pe ndanla pege yigi.

¹¹ Ko ki ti Yenñele li yaa punnguwo fannga torogo pe yeri ki tunngo pye pe ni, jango pe taga yagbolo li na.

¹² Ki pye ma, mbele fuun pee taga kaselege ki na, eɛn fɔ, a kapege ki pe ndanla, kiti yaa ka kɔn mbe to pe na.

Yenñele li ye wo ye ta ye sho

¹³ Sefenne, yoro mbele ye yen ma we Fɔ wi ndanla, we daga mbaa Yenñele li shari suyi ye kala na; katugu Yenñele li ye wo

mbe ye sho ye kapere ti ni maga le wa dunruya wi dasanga wi ni Yinnekpoyi li fannga na, lo na li ye pye kpoyi ye tagawa mba ye taga kaselege ki na pi kala na.

¹⁴ Yenñele li ye yeri ki showo pi mege ni Sentanra nda wɛ yo ye kan to kala na, jango ye ye tasaga ta wa we Fɔ Zhezu Kirisi wi gbogowo pi ni.

¹⁵ Ki kala na, sefenne, ye koro ye ndire kan. Yerewe senre nda wɛ yo ma ye kan senyoro ni, nakoma wa seweale mbele wɛ torogo ye kan pe ni, yeri yigi!

¹⁶ We Fɔ Zhezu Kirisi jate, wo naa we To Yenñele na we yen ma ndanla, a laa kotogo kaan we yeri suyi, naa jigi tagasaga jenge ni li yinme pi kala na,

¹⁷ pe kotogo le ye ni, pe fannga kan ye yeri yaa kajenge ki ni fuun ki piin wa ye kapyere to naa ye senyoro ti ni.

3

Yaa yenri we kan

¹ Koni, sefenne, yaa yenri we kan, jango we Fɔ wi senre tila jaragi tila kee yege fyaw fyaw, paa ti gbogo paa yege ŋa na ki yen na piin wa ye yeri we.

² Yaa yenri fun, jango Yenñele li we go sho leele mbele pɛ pe, ma weli pe kee; katugu lere wi ni fuun ma wi ma yenle ma taga Yenñele li na.

³ Eɛn fɔ, we Fɔ wi yen senre nungha yofɔ. Wi yaa fannga kan ye yeri, mbe ye sho Sotanla wi kee.

⁴ We Fɔ wi jigi kan we yeri ye kanngolo: Wi we kan, a wɛge jɛn ma filige ki na, fɔ kagala ngele wɛ ye yeri ma yo yaa piin, ye yen na ke piin, fɔ ye yaa si koro ke na mbaa ke piin suyi.

⁵ We Fɔ Zhezu Kirisi wila ye koto ro ti sinni, Yenñele li ye ndanla, yaa kagala kunni ye yee ni paa yege ŋa na Kirisi wi yen!

Yaga kaa cɛen tiyanmbala pe ni

⁶ Sefenne, waa ye yenri we Fɔ Zhezu Kirisi wi mege ki na, fɔ ye laga tagafenne mbele fuun pe yen tiyanmbala pe na. Poro mbele fuun pe woro na tanri na yala nagawa senre nda wɛ naga ye na ti ni we.

⁷ Ye daga mbaa tanri mbaa we forogi yege ŋa na, yoro jate yege jɛn fɔ jenge; katugu we sila pye tiyanmbala wa ye sogowo.

⁸ We sila si lere suro li jaga. Eɛn fɔ, waa pye na tunngo piin sonlo naa yembine na tege, jango wa ka ka we go kala li le ye ni.

⁹ Kii si cɛn ndee ki kologo sila pye we yeri yaa we sari ko kala ki ti waa pye na tanri ma. Eɛn fɔ, waa pye na jaa mbe pyelomo naga ye na yaa we forogi.

¹⁰ Sanga ŋa ni we wa ye yeri, waa ki yo maga ngban ye ni, ma yo fɔ: «Lere ŋa

woro na jaa mbaa tunngo piin, wiga kaa nii fun.»

¹¹ We yen na ko yuun ma, katugu wège logo ma yo pele wa ye ni tiyanmbala. Pe woro na jaa mbaa tunngo piin, ndeε mbaa pe yon nii leele kagala ni boko.

¹² Mbele pe yen ko cenwe po na ma, waa ki yuun naga kono na li kaan pe yeri we Fɔ Zhezu Kirisi wi mæge ki na, nεε pe yeregi naa fɔ: Paa tunngo piin jenge paa pe yon suro ti taa pe ye.

¹³ Yoro wo na, sefenne, yaga ka te kajenge pyege ki ni.

¹⁴ Nagawa senre nda waa kaan ye yeri laga ki sewe na wi ni, na lere na siri yigi mbaa tanri ti na, yoo jen ye yeε ni, yaga ka pinle wi ni kala la kpe na, jango fere mboo yigi.

¹⁵ Yaga kaa wi jate paa ye jugu yen, εen fɔ, yaa wi yeregi paa sefo yen.

Poli wi duwaw pyege naa wi sharaga

¹⁶ We Fɔ na wi maa yeyinngε ki kaan, wo jate wi yeyinngε kan ye yeri sanga pyew, pyewe pi ni fuun ni! We Fɔ wi pye ye ni fuun ye ni!

¹⁷ Mi Poli, muwi migi sharaga senre nda ti yonlogo ye kan na keε jate ki ni. Pa mi maa tegerε ti teri na seweεεε pe ni fuun pe na yeεn. Pa mi maa yonlogi ma.

¹⁸ We Fɔ Zhezu Kirisi wi yinme pi pye ye ni fuun ye ni!

Sewê kongbanna na Poli wila torogo TIMOTE wi yeri

Sewê wi nawa senre

Pa Timote wila yiri wa Lisiti ca, wa Likawoni tara ti ni (Kapye 14.6). Nala wo ni pe maa ki tara ti yinri Turiki tara. Timote wi to wila pye Girekiye woo, a wi no wo pye Zhufuye woo. Naa Poli wila Zhezu Sentanra ti yari wa Lisiti ca, a Timote, naa wi no Enisi konaa wi mama Loyisi wi ni pe si taga Zhezu wi na. Naa Poli wila kaa kari ki shyen wogo ki na wa Lisiti ca, a wi si Timote wi le maa taga wi yee na, jango wila wi sari wa we Fo wi tunngo ki ni (Kapye 16.1-3).

Laga ki sewê na wi ni, wêge yan fo Poli wi yiri wa Efezi ca ma kari wa Azi tara, mbe sa kari wa Maseduwani tara. Naa wila kaa na kee, a wi si Timote wi yaga wa Efezi ca, jango wi kono ton nagafenne yagboyoolo pe na (1.3). Poli wila ki sewê na wi yonlogo mbe kotogo le Timote wi ni, konaa mbe yerewe kan wi yeri tunngo nga wi yen na piin wa legilizi wi ni ki wogo na.

Wa sewê wi go nungba, naa tijere konaa kogoloni (1; 4; 6) ki ni, mbele pe maa yagbogowo nagawa senre nari, ma kaselege nagawa senre ti yaga, Poli wi yen na para poro wogo na. Ki yagbogowo nagawa senre ti yen na para Yennele li lasiri wo naa tagawa mba pe ma taga Zhezu wi na pi wogo na.

Wa sewê wi go shyen (2.1-15) ki ni, Poli wi yen naga yuun tagafenne pe kan ma yo paa yenri konaa ma nagawa kan pe yeri yenrewe pi wogo na.

Wa sewê wi go taanri (3.1-16) ki ni, legilizi yeketele pe tangalomo pi daga mbe pye yege nga na, Poli wi para ki wogo na.

Wa sewê wi go (4.6-6.21) laga ki ni, Poli wi yen na Timote wi kotogo kanni ma yo wila Yennele li tunngo ki piin. Wi daga mbege pye yege nga na mbe ta mbaa gbogolomo mba fuun pi yen wa legilizi wi ni pi kagala ke yege woo paa Zhezu Kirisi wi tunmbye jenne yen, Poli wigi wogo ki yo wi kan fun. Wa senre ti kosaga, Poli wi yen na Timote wi kotogo kanni ma yo wi ngbeli gbôn jenge wa tagawa pi ni.

Sewê wi yen na koonlo yege nga na

Sewê wi lesaga senre konaa sharaga 1.1-2

Yerewe mba pila kan nagafenne yagboyoolo pe yeri 1.3-11

Yinme mba Yennele laa tirige Poli wi na 1.12-17

Poli wila Timote wi kotogo kan wi na ma yo wi pye tagawa ni 1.18-20

Nagawa mba pi kan Yennele li gbogolomo konaa legilizi wi yege sinme wogo ki na 2.1-3.16

Nagawa mba pi kan yagbogowo nagawa senre ti wogo na 4.1-16

Gbogolomo mba fuun pi yen wa legilizi wi ni ki leele pe yigikala 5.1-6.2

Kagala legerê keke yege womo 6.3-19

Yerewe pungo woo konaa duwaw senre 6.20-21

Poli wila Timote wi shari

¹ Mi Poli, mi yen Zhezu Kirisi wi pitunngo. We Shofa Yennele lo ligi kologo kan na yeri, naa we Fo Zhezu Kirisi wi ni. Wo nga wi yen we jigi tagasaga ye.

² Muwi migi sewê na wi pye maa torogo mboro Timote ma yeri. Mboro nga ma yen na pinambyo jenne wa tagawa pi ni we. We To Yennele lo naa we Fo Zhezu Kirisi wi ni pe yinne kan ma yeri, poon yinriwe ta, pe yeyingge kan ma yeri!

Ma yee yingiwe jen yagbogowo nagawa pi ni

³ Timote, ma koro wa Efezi ca paa yege nga na mila ma yenri maga pye, sanga nga ni mila pye na kee wa Maseduwani kinda we. Leele pele wa na leele pe nari yagbogowo nagawa pa ni. Maga yo maga ngban pe ni poo yerege.

⁴ Maga yo pe kan fo paga ka taga mungooro naa pe teleye setiriye senre nda ti se jen mbe ko to na, ki yaara ti maa kendige yinrigi. Tii yala nga Yennele li kon ma tege mbe pye mbe leele pe sho ki ni, ko nga we jen tagawa pi fanninga na we.

⁵ Ki kono kanga ki go koyi nga ndanlawa we, mba pi maa yinrigi kotogo jenge ni, naa nawa jaterê jenne ni, naa sobe tagawa ni.

⁶ Leele pèle pungo le ki tangalomo jembe pi ni ma pye senwara yofenne.

⁷ Paa ki jaa mbe pye lasiri sewê jenfenne, ma si yala, senre nda poro jate pe maa yuun to naa nda pe yen ti pungo na, paa ti koro jen.

⁸ Wêge jen ma yo lasiri wi yen ma yon, na ma kaa tanri mbaa yala wi ni we.

⁹ Wêge jen ma yo lasiri wii tege lesinmbele poro kala na, een fo, wi tege kapere pyefenne poro naa mbele pe yiri ma je poro kala na, naa mbele pe woro na fye Yennele li yege poro naa lepeele pe ni, naa mbele pe je Yennele li na poro naa mbele pe Yennele kono li yaga pe ni, naa mbele pe maa pe teele naa pe neele pe kuun pe ni, naa legbolele pe ni,

¹⁰ naa keenne lifenne poro naa mbele pe maa jele kala piin pe nambala yeenle ni

pe ni, naa mbele pe maa leele yuun na pere kulolo pe ni, naa yagbogolofenne poro naa mbele pe maa yagbogolo senre yuun na tanwa ti na pe ni, naa kagala sanngala ngele fuun ke maa kendige woo kaselege nagawa pi ni ke ni.

¹¹ Pa ki nagawa pi yen wa Sentanra nda ti telege na na ti ni. Yenjele ngbogo nga ki yen nayinme pi go, ti yen na para ko senre na.

*Kagbaraga nga Yenjele li pye,
ki daga wege jen li na*

¹² Mi yen na we Fo Zhezu Kirisi wi shari, wo na wi fannga le na ni na tunngo ki na we. Mi yen naa shari, katugu wilan jate mi yen tagawa ni, mee na wo mbaa tunngo piin wi kan.

¹³ Ali maga ta faa mila pye naa mege ki jogo, ma pye tagafenne pe jolofa konaa ma pye lewelewe. Een fo, Yenjele lilan yinriwe ta, katugu mi sila taga Zhezu wi na, mi sila si nga mila pye na piin ki jen.

¹⁴ We To Yenjele li yinne gbao kan na yeri jenge, naa tagawa konaa ndanlawa ni, mba pi yen we ni wa we gbogolomo pi ni Zhezu Kirisi wi ni.

¹⁵ Kaselege senre taa nda naa, ti daga lere pyew wiri le, fo: Zhezu Kirisi wi pan laga dunruya mbe pan mbe kapere pyefenne poro sho. Muwi mi pye kapere pyefo gbao ma we pe ni fuun pe na.

¹⁶ Een fo, ko ki ti Yenjele lilan yinriwe ta. Mi na mi yen kapere pyefo gbao ma we, li yere ki na Zhezu Kirisi wi maa kala na fuun kunni wi yee ni, wi li naga wa na ni, jango mbele fuun pe yaa ka taga wi na mbe yinwege mbakogo ki ta, mbe pye pe yege nagafo.

¹⁷ Wunluwo mbakoo we, wo na wi se ku, wo na lere woro naa yaan, wo na wi yen Yenjele nungba le, leele paa li sonni paa li gbogo fo sanga pyew! Anmiina.

¹⁸ Timote, mboro na na pyo, nga mila yuun ma kan ma pye, mbe yala Yenjele li yon senre nda ti yo ma kanngolo faa ti ni, koyi nga fo ki senre mari pye ma kee kansaga, ma malaga jenge gbon ti ni.

¹⁹ Ma tagawa pi yigi jenge, ma nawa jatere wi pye jenne. Leele pele je pe nawa jatere jenne wi na ma pe tagawa pi jogo.

²⁰ Ki leele poro pele wele Imene naa Alegizandire. Mi pe le Sotanla wi kee pege forogo fo kii daga paa Yenjele li mege ki jogo.

2

*Tagafenne pe daga
mbaa yenri lere pyew wi kan*

¹ Ki kongbannga mi yen na ye yeregi, fo leele paa Yenjele li yenri paa li gbogo, paa

li yenri paa pe yee kaan, paa li shari leele pe ni fuun pe kala na.

² Paa yenri wunlumbolo poro naa fannga fenne pe kan, jango we yeyinnge ta wa we yinwege ki ni, we jatere wi cen we na. Waa fye Yenjele li yege, we tangalomo pi pye pi yala.

³ Ki wogo ki yen ma yon, ma we Shofa Yenjele li ndanla.

⁴ Li yen na jaa leele pe ni fuun pe sho, pe ya pe kaselege ki jen.

⁵ Katugu Yenjele li yen nungba to. Kasuluwo nungba wi yen Yenjele lo naa leele pe sogowo. Wo wi yen Zhezu Kirisi na pe se paa senwee yen we.

⁶ Wuu yee kan ma pye leele pe ni fuun pe goshogo sara pe kapere ti ni. Wi ko pye ma yala wagati na Yenjele laa kon ma tege wo ni, maga naga fo laa jaa mbe leele pe sho.

⁷ Ko ki ti Yenjele lilan tege mbe pye li senre yofa konaa pitunjo. Ligi kan na yeri mbaa leele mbele pe woro Zhufuye pe nari tagawa pi wogo ko naa kaselege ki ni. Mi woro na finlele, kaselege ko mila yuun.

⁸ Ki kala na, mila jaa nambala paa Yenjele li yenri lagapyew. Paa pe keyen yi yinrigi wa naayeri, paa li yenri kotogo kpoyi ni. Kiga kaa piin nangbanwa naa kendige ni.

⁹ Ki pyelomo nungba pi na fun, mila jaa jele paa pe yee poo paara nda ti yala to ni. Pe yee pogo ki pye ki yala pe ni, ki pe fere ton. Paga kaa pe yee poo yimbogo sonngbanga wogo ni, nakoma te nungbogolo, naa somu sonngbanga woo ni, nakoma paara sonngbanga woro ni.

¹⁰ Een fo, paa kapyere jende piin, paa yege nga na ki yen ma yon jele mbele yeri paa ki jaa mbegge naga fo pe yen na Yenjele li gbogo.

¹¹ Ki daga jele pe cen yew, go sogomo jembe ni, paa nagawa senre ti nuru.

¹² Mi woro na kono kaan jele wi yeri wi pye nagafo, nakoma wi cen nambala pe go na. Een fo, wi cen yew wi pyeri.

¹³ Katugu Adama wo paa keli ma da, ko pungo na mee Awa wi da.

¹⁴ Adama wo si ma wila wi yee yaga poo fanla maa pungo. Een fo, jele wo wila wi yee yaga poo fanla maa pungo, a wi Yenjele li senre ti ke.

¹⁵ Ma si yala, jele wi yaa sho na wiga piile se, mbe koro wa tagawa pi ni, mbe pye ndanlawa ni, mbe pye kpoyi Yenjele li yege na, naa go sogomo ni.

3

Legilizi yekkee pe tangalomo we

¹ Ki senre nda ti yen kaselege, fo: Na lere wa kaa legilizi yekelewe tunngo ki jaa, ki fo wila tunngo jenge jaa.

² Ki daga legilizi yekelewe wi pye jeregisaga fu. Wi pye jele nungba fu, wuu yee yingiwe jen. Wi pye jatere pyefo. Wi kapyere ti pye ti yala. Wi pye nambanmbala yigifo. Wi ya wila Yennele senre ti nari leele pe na.

³ Wii daga mbe pye sinwaa, nakoma lewewewe. Een fo, wi daga mbe pye nandanwa naa kotoyinngi ni. Wii daga mbe pye penjara jogo ni.

⁴ Ki daga wi ya wuu go woolo pe yigi tiyongo wila pe yege sinni. Mboo piile pe koro paa wi gbogo jenge.

⁵ Katugu na lere na si ya mboo go woolo pe yigi tiyongo mbaa pe yege sinni, wi mbe ya mbaa Yennele li legilizi wo gbegele mele?

⁶ Wii daga mbe pye tagafo fonjo, jango wiga kaa wi yee gbogo, Yennele li kiti kongo ki to wi na paa yege nga na ki to Sotanla wi na we.

⁷ Ki daga fun mbele pe woro tagafenne paa wi metanga yinri, jango paga kaa wi tifaga wi to wa Sotanla wi pengele ke ni.

Legilizi tunmbyeele pe tangalomo we

⁸ Legilizi tunmbyeele fun pe tangalomo pi daga leele paa pi gbogo, paga ka pye senre shyenzyen yofenne. Paga kaa tinni sinne ni. Paga kaa penjara tonli gbenje jaa.

⁹ Pe daga mbe mara kaselege nga ki naga wa tagawa pi ni ki na, nawa jatere jenne ni.

¹⁰ Ki daga pege fenne pe wa pe wele ghen. Ko punjo na, na paga pe yan jeregisaga fu, pa pe mbe ya pye legilizi tunmbyeele.

¹¹ Jejele mbele paa ki tunngo nungba ki piin fun, pe tangalomo pi daga leele paa pi gbogo, pee daga mbaa leele mege jogo. Pe daga mbe pe yee yingiwe jen, mbe pye tagawa ni kala li ni fuun ni.

¹² Legilizi tunmbyeele wi daga mbe pye jele nungba fo. Wi ya wuu piile naa wi go woolo pe yigi, wila pe yege sinni tiyongo.

¹³ Legilizi tunmbyeele mbele pe maa pe tunngo ki piin tiyongo, pe ma gbogowo ta wa pe tunngo ki ni, ma kotogo ta ma ya na tagawa pi senre yuun, po mba we ta wa we gbogolomo pi ni Zhezu Kirisi wi ni we.

Kaselege gbogo nga ki naga

¹⁴ Mi yen naga sewe na wi yonlogi mboo torogo ma kan, een fo, mila ki jate sannu jenni mbe kari wa ma yeri.

¹⁵ Na na karaga kiga si mo naa wi yo, ki sewe na wi yaa ki naga ma na, paa yege

nga na Yennele li go woolo pe daga mbaa tanri we, poro pe yen Yennele na yinwege wolo li Legilizi we, ma pye kaselege ki togoyaraga naa ki yeregesaga[†].

¹⁶ Ee, we sherege kono ngundo wi yen ma gbogo. Lere se ya mbe kendige wo ki na:

Wi pan paa senwee pyo yen,

a Yinnekpoyi luu naga ma yo wi yen ma sin.

Merageye paa wi yan.

Wi senre tila yo cengele woolo pe sogowo. A pele taga wi na laga dunruya wi ni.

A Yennele luu le ma kari wi ni wa yennele na.

4

Leele pele yaa ka je tagawa pi na

¹ Yinnekpoyi li yen naga yuun naga finligi ma yo fo: Dunruya kosanga ni, leele pele yaa je tagawa pi na. Yinnegele ngele ke maa leele pe fanla koro naa gboshugulo nagawa senre to pe yaa kaa tanri ti na.

² Pe yaa ka pe yee yaga kopiire fenne naa yagbogolo yofenne pe pe fanla pe pe punjo. Poro mbele pe nawa jatere wi ku pe na ndee pe tuguron le kason ti yanlaga ma yaraga sogo.

³ Pe yaa kaa leele pe nari mbe yo ki woro ma yon paa jele pori, mbe yaakara ta naga mbe yo paga kaa ti kaa. Ma si yala, Yennele lo ligi yaakara ti da, jango mbele pe taga ma kaselege ki jen, paa ti kaa, na paga li yenri mbeli shari mbe ko we.

⁴ Yaraga nga fuun Yennele li da, ki yen ma yon. Yaraga ko ka woro wa lere mbe je ki na, na wiga Yennele li shari mbe si jen mbege ka we,

⁵ katugu ki ma pye kpoyi Yennele li yege na, li senre to naa yenrewe pi kala na.

Zhezu Kirisi wi tunmbyeele jenne senre

⁶ Na ma kaa sefenne pe nari ki kagala ke ni, pa ma yaa pye Zhezu Kirisi wi tunmbyeele jenne. Pa ma yaa fannga kan ma yinne li yeri tagawa senre to naa kaselege nagawa senre nda ma yigi na tanri ti na ti fannga na.

⁷ Een fo, ma je mungooro ti na, ti yen go fu senre na kendige woo tagawa kono li ni; ma bala ma koro maa Yennele li gbogo.

⁸ Mbe wire ti tara kagala kele ni ti ta ti pagala, ki yen tonli ni. Een fo, mbe koro mbaa Yennele li gbogo, tonli yen ko ni ma we kala li ni fuun na, katugu Yennele li yon folo kon mbe yinwege ki kan wi yeri nala konaa goto.

⁹ Ki senre nda ti yen kaselege senre, ti daga lere pyew wiri le.

[†] 3:15 3:15: Mbe pye kaselege ki togoyaraga naa ki yeregesaga ko koro wo yen mbe pye kaselege ki nagafo leele pe na.

¹⁰ Ko kî ti we yen na tunngo piin na ngbeli, katugu wê we jigi wi taga Yennele na yinwege wolo lo na. Lo li yen leele pe ni fuun pe Shôfo, een fo, tagafenne poro wogo ko we.

¹¹ Maa ki kagala ke yuun maa ke ngbanni, maa leele pe nari ke ni.

¹² Maga ka ti lere kpe mbaa ma tifaga naa ma yen lefonngo ki kala na. Een fo, ma pye tagafenne pe yege nagafo wa ma senyoro to naa ma tangalomo pi ni, naa ma ndanlawa po naa ma tagawa pi ni konaa ma pye kpoyi Yennele li yege na.

¹³ Sanni mbe sa gbon wa ma na, mboro jate ma bala maa Yennele senre ti kara leele pe yege na, maa ti yuun pe kan, maa ti nari pe na.

¹⁴ Yarikanga nga mà ta Yennele li yeri, maga kaga yigi sambalawa ni, kila kan ma yeri Yennele li yon senyoro to ni, konaa leelele pe keyen tagawa ma na pi ni.

¹⁵ Ma bala maa ki kagala ke piin. Ma ke yigi jenge ma kotogo ki ni fuun ki ni, jango leele pe ni fuun pege jen ma tunngo kila kee yege.

¹⁶ Mboro jate mao yee yingiwe jen, naa senre nda maa nari leele pe na ti ni. Ma koro ma yege sin ki kagala ke na. Na ma kaa ki piin ma, mboro jate ma yaa ma yee sho mbe mbele paa nuru ma yeri pe sho fun.

5

Kagala ngele ma daga mbaa piin tagafenne pe kanngolo

¹ Maga ka senngbanra yo leele wa na, een fo, maa wi yeregi paa ma to yen. Maa lefonmbolo pe yeregi paa ma sefenne nambala yen.

² Maa jeele leelele pe yeregi paa ma neele yen. Maa jasumbono pe yeregi paa ma sefenne jeele yen, maa ki piin nawa kpoyi ni.

³ Nanngunjaala mbele sagafenne woro pe na, maa pe gbogo.

⁴ Een fo, na piile ka pye nanngunjo nga yeri, nakoma pishyenwoolo mbe pye wi yeri, ki daga ki piile pe kajenge pyege ki forogo paa ki piin pe go woolo pe kan. Kajenge nga pe sevenne poro naa pe teleye paa pye ma pe kan, paa ki yongo piin pe kan fun; katugu ko ki yen ma Yennele li ndanla.

⁵ Nanngunjo nga sagafo woro wi na, lere si woro wi yeri, wi maa jigi wi taga Yennele li na nali yenri, na sagawa jaa li yeri yonlo naa yembine.

⁶ Een fo, nga wi maa wi nayinme kagala piin wa wi yinwege ki ni, wo ku mako, ali maga ta wi yen yinwege na o.

⁷ Ma ki kagala ke yo ma ke ngban pe ni, jango pe pye jeregisaga fu.

⁸ Na lere nga woro naa sege woolo pe kala li yongo pe kan, si ka logo wi go woolo poro, kona wi je tagawa pi na, a wi kala li pe ma we nga wii taga wi na.

⁹ Na nanngunjo nga fa yelee nafa taanri ta, maga kaa mege ki yonlogo mbege taga wa nanngunjaala pe mere ti na. Ki daga ki pye wila pye nana nungba jo,

¹⁰ a pòo jen wi kajenge pyege ki na, a wuu piile pe koro tiyongo. Ki pye wila pye nambanmbala yigifo na Yennele li leele kpoyi pe tooro ti jogo. Ki pye wila pye na leele mbele paa pye na jolo pe sari, na kajenge cenle pyew ki piin.

¹¹ Nanngunjaala mbele pe fa leele, maga ka wo wa mege yonlogo; katugu na nana la ka pe ta pe pori nambala yeri naa, pe ma laga Kirisi wi na.

¹² Kiga pye ma, pe ma pye kajongo fenne yon folo kongbanna na paa kon ki wogo ki na li jogowo pi kala na.

¹³ Mbe taga wa ko na naa, pe ma pye tiyanmbala, pe ma koro na yanri yinre ti ni faa na toro. Mbe pye tiyanmbala ko nungba ma, een fo, pe ma pye yogofenne na yon nii leele pe kagala ke ni fuun ke ni, na nda fuun ti woro yoworo ti yuun.

¹⁴ Ko kala ki ti mila jaa nanngunjaala mbele pe yen jasumbono pe pori nambala yeri naa, pe piile se, paa pe go tunndo ti piin tiyongo, jango paga ka yesaga kan we winfenne pe yeri paa senpere yuun we na.

¹⁵ Katugu nanngunjaala pelee kozinne li wa mako ma taga Sotanla wi na.

¹⁶ Een fo, na nanngunjaala pele ka pye tagafo jele wa laga, wi daga mbaa pe sari, wiga ka pe go kala li yaga legilizi wi kan, jango legilizi wi ya wila nanngunjaala mbele leele woro pe yeri pe sari.

Legilizi leelele senre

¹⁷ Legilizi leelele mbele pe maa legilizi wi yege sinni tiyongo, ki yen ma yala paa pe jate fo pe daga sara shyenzyen ni. Mbele pe maa Yennele senre ti yuun, na leele pe nari ti ni, poro wogo ko daga mbe we.

¹⁸ Katugu Yennele senre tigi yo ma yo fo: «Nege nga ki maa bile wi tangala naa pyo wi woo, maga kaga yon ki po mere ni.»[†] Ma nuru naa ma yo fo: «Tunmbeye wi ma daga wi sara wi ni.»

¹⁹ Maga ka sereya pee yigi legilizi leele wa na, fo ndee serefenne shyen, nakoma taanri mbege kala li yo.

²⁰ Na mbele ka si kapege pye, ma para pe na ngbanga leele pe ni fuun pe yege na, jango sanmbala paa fyee paga ka ka pye.

²¹ Mila ki yuun naga ngbanni ma ni Yennele li yege na, naa we Fo Zhezu Kirisi

[†] 5:18 5.18: Dete 25.4; Luki 10.7

wo naa meregeye mbele pe wo pe yege na, fo: Maga senre ti yigi maa tanri ti na. Maga ka lere mbonro lere na, maga ka lere wo lere ni.

²² Maga ka keyen taga lere wa na fyelege na mboo tege tunngo ka na wa legilizi. Maga ka pinle lere wa ni wi kapege pyege na. Moo yee yigi, ma koro kpoyi.

²³ Maga kaa tonmo po nungba woo, een fo, ta duven jennjenri woo ma lara to naa ma yama legewe pi kala na.

²⁴ Leele pele kapere ma yiri funwa na ma jen, na pe fa kiti kon pe na. Een fo, pele woro na jen fo ki pungo na.

²⁵ Ki pyelomo nungba pi na fun, kapyere jende ti ma yiri funwa na ma jen. Ali nda si yiri funwa na fyaw, ti se ya koro mbe lara.

6

Kulolo pe daga mbaa pe tafenne pe gbogo

¹ Mbele fuun pe yen kulolo, pe daga mbaa pe tafenne pe jate fo pe daga gbogowo pi ni fuun ni, jango lere wa ka ka senpere yo Yennele lo naa we nagawa senre ti na.

² Kulolo mbele pe tafenne pe yen tagafenne, pee daga mbaa pe tafenne pe tifaga, naa pe pye pe tagafenne yeenle ko kala na. Een fo, pe daga mbaa tunngo piin pe kan naa tiyongo mbe we, katugu tagafenne mbele pe yen ma pe kulolo pe ndanla, poro pe maa tonli taa wa pe kulolo pe tunngo jenge ki ni.

Yagbogowo nagawa senre naa yarijende kaselege woro

Maa leele pe nari ki kagala ke ni, maa ke yuun pe kan.

³ Na lere wa kaa leele pe nari nagawa senre ta yege ni, na tii yala we Fo Zhezu Kirisi wi kaselege senre to naa we tagawa pi nagawa senre ti ni,

⁴ kona, ki fo wi yen yee gbogowo coli, wii yaraga ko ka jen. Wi jateri wi jogo wi na, wi maa kendige woo na wiin senpiile kala na. Ki wogo ki maa paan yenjara, naa yolegere, naa tegele, naa jateri pere ni, naa kendige wogo ni, nga kosaaga woro ki na.

⁵ Mbele pe jateri wi jogo pe na, pe maa ki woo pe yee ni. Ki leele pee kaselege ki jen naa. Pe maa ki jate ndee mbaa fye Yennele li yege ko ki yaa ti pe pye penjagboro fenne.

⁶ Kaselege yi, mbaa fye Yennele li yege ki yen tonli gboo, na lere na kaa nga ki yen wi yeri ki jate ki yala wi ni we.

⁷ We sila pan yaraga ni laga dunruiya na wi ni, we se si ka yiri laga yaraga ni mbe kari.

⁸ Ki kala na, na waga yaakara naa yariporo ti ta, ti daga mbe we yege tin.

⁹ Een fo, mbele paa ki jaa mbe pye penjagboro fenne, wamawelewe pi ma pe jan. Pe jogo pere nda ti yen go fu, ti yaa pye paa penye yen mbe pe yigi. To ti maa leele pe punngu na pe nii jologo we.

¹⁰ Katugu penjara ti ndanlawa ndorogo, ko ki yen tipere cenle pyew ti ninje ye. Leele pele yen na penjara ti jaa ki jawa pi na fo ma laga tagawa pi na ma jologo legere ta wa pe koto ro na.

Yerewe senre nda Poli wila kan Timote wi yeri

¹¹ Mboro wo na, mboro na ma yen Yennele li lere, moo yee yigi ki kagala ke ni! Maa kasinje piin, maa fye Yennele li yege, ma pye tagawa ni, naa ndanlawa ni. Maa kagala kunni ma yee ni, ma pye nandanwa ni.

¹² Ma malaga jenge gbon wa tagawa pi ni. Ma yinwege mbakogo ki yigi jenge, katugu Yennele lon yeri mbege kan ma yeri, naa maa ma tagawa pi sereya jenne wi yo serefenne legere yege na we.

¹³ Mi yen naga yuun naga ngbanni ma ni Yennele na li maa yinwege ki kaan yaraga pyew ki yeri lo naa Zhezu Kirisi wi ni pe yege na, wo na wila sereya jenne yo kumanda Ponsi Pilati wi yege na we.

¹⁴ Fo ma ngasele li yigi jenge li koro kpoyi, ma pye jeregisaga fu mbe sa gbon pilige nga we Fo Zhezu Kirisi wi yaa wi yee naga ki na.

¹⁵ Yennele li yaa kaa naga wagati na li kon wi ni. Lo nungba li yen ferewe po naa yawa pi ni fuun Fo, naa wunlumbolo pe Wunluwo konaa tafenne pe Fo.

¹⁶ Lo nungba li se ku. Li yen ma cen yanwa mba ni, lere se ya fulo pi tanla. Lere fali yan yenle ni, lere se si ya mbeli yan yenle ni. Gbogowo naa yawa mbakoo pi yen li woo fo sanga pyew! Anniina.

¹⁷ Ki yo maga ngban ki dunruiya na wi penjagboro fenne pe ni, fo paga kaa pe yee gbogo, paga si ka pe jigi wi taga ki penjagboro nda ti yaa ka ko to na. Een fo, pe pe jigi wi ni fuun wi taga Yennele li na. Lo li maa yaara ti ni fuun ti kaan we yeri nari lege, jango we nayinme ta.

¹⁸ Maga yo pe kan fo paa kajenge piin, pe penjagboro tawa pi pye kapyere jende pyege ni. Paa kaan fyafyaw, paga ka pye kengbanga ni.

¹⁹ Na pe kaa ki piin ma, pa pe yaa korogo tiyongo mbakogo gbogolo pe yee kan pe goto kala li na. Kona, pe yaa yinwege jenge ki ta.

²⁰ Timote, senre nda ti telege ma na, mari yigi tiyongo. Senwara nda ti woro ma yala tagawa kon li ni, moo yee yingiwe jen ti ni, naa kendige nga leele pe maa woo naga yinri kajenne wa pe yagbogowo pi ni we.

²¹ Leele pèle pe yεε pye ma yo poro ki
kajenme pi ta, ma pungo ma laga tagawa
kono li na.

Yenhele li yinme pi pye ye ni!

Sewɛ shyen woo ɲa Pɔli wila torogo TIMOTE wi yeri

Sewɛ wi nawa senɛ

Sanga ɲa ni Pɔli wila pye wa kaso wa Ɔromu ca, ko wila ki sewɛ ɲa wi yonlogo (1.8, 16-17; 2.9). Wila wi yonlogo maa torogo Timote wo kan. Ki sanga wi ni, Timote wila pye wa Efezi ca. A Pɔli wi sigi yo wi kan ma yo wi kari wi korogo wa Ɔromu ca (4.9), katugu wila pye naga jate ma yo wi yinwege piliye yila pye na yongo yi kosaga ki ni (4.6). Pɔli wila tunngo pye fannɲa ni we Fɔ Zhezu Kirisi wi kan. Ki kala na, wila fannɲa le Timote wi ni ma yo wigi pye paa wi yen.

Wa sewɛ wi go (1.3-2.13) laga ki ni, Pɔli wi yen naga yenri Timote wi yeri ma yo wi koro wi yere jenge wa tagawa pi ni, wi jologo ki sige.

Wa sewɛ wi go (2.14-4.5) laga ki ni, Pɔli wigi yo Timote wi kan ma yo Yɛnɲɛle senɛ kpoyi ti yen na nagawa mba kaan, wi koro sinɲɛ pi na, paa yege ɲa na wila ki yo wi kan wa wi sewɛ konɲanɲa wi ni. Wila ki yo Timote wi kan ma yo wuu yɛɛ yigi nagafenne yagboyoolo pe ni.

Wa sewɛ wi kosaga yeri (3.12-15), Pɔli wi yen na para wi cenlomo pi wogo na, na yerewɛ kaan konaa sharaga ni.

Sewɛ wi yen na koonlo yege ɲa na

Sharaga konaa Yɛnɲɛle li sonmo 1.1-5
Kotogo kan senɛ nda Pɔli wila kan
Timote wi yeri 1.6-14

Pɔli wi cenlomo 1.15-18

Mbe pye Zhezu Kirisi wi sorodashe sinɲɛ
2.1-13

Timote wi daga mbe pye lere ɲa pɛ taga
wi na wa wi tunngo ki ni 2.14-26

Yerewɛ mba pi kan dunruya kosanga wi
wogo na 3.1-17

Yerewɛ mba pi kan Yɛnɲɛle senɛ ti
yarawa wogo na 4.1-5

Kakonndegele punɲo wolo 4.6-8

Yerewɛ senɛ punɲo woro konaa
sharaga punɲo wolo 4.9-22

Pɔli wila Timote wi shari

¹ Mi Pɔli, mi yen Zhezu Kirisi wi pitunɲo ma yala Yɛnɲɛle li nandanwa kala li ni. Lilan tun mbaa yinwege yon folo na li kon li senɛ ti yari, ko ɲa we ta wa we gbogolomo pi ni Zhezu Kirisi wi ni we.

² Timote, na pindanlawa, muwi migi sewɛ ɲa wi pye maa torogo ma kan. We To Yɛnɲɛle lo naa we Fɔ Zhezu Kirisi wi ni

pe yinme kan ma yeri, poon yinriwe ta, pe yeyinɲe kan ma yeri.

*Pɔli wila Yɛnɲɛle li shari,
ma Timote wi yeri*

³ Mi yen na Yɛnɲɛle li shari, lo na mi yen na tunngo piin li kan nawa jatere jenne ni, paa yege ɲa na na teleye paa ki pye we. Mi maa nawa tuun ma na, na Yɛnɲɛle li shari wa na yenrewe pi ni ma kan suyi, yonlo naa yembine.

⁴ Mi maa nawa tuun ma yentunwo pi na. Mila ki jaa mboon yan naa jate, jango na nawa pi yinɲgi.

⁵ Mi yen na nawa tuun ma tagawa jembɛ pi na, po nungba po pila keli ma pye ma mama Loyisi wo naa ma no Enisi pe yeri. Mi taga ki na ma yo po nungba po pi yen ma yeri fun.

⁶ Ko ki ti mila ma nawa tuun ki na fo: Yarikanga ɲa Yɛnɲɛle li kan ma yeri, naa mila na keyen yi taga ma na, maga yigi ki koro yinwege na.

⁷ Katugu Yinnekpoyi na Yɛnɲɛle li kan we yeri, lii we kan waa fyɛ. Eɛn fo, li fannɲa le we ni, naa ndanlawa konaa tijinliwe ni.

⁸ Ki kala na, maga kaa fere taa mbaa we Fɔ wi senɛ yuun. Maga kaa fere taa mi fun na kanngolo, mi ɲa laga kaso wi ni we Fɔ wi kala na we. Eɛn fo, moɔ tasaga le wa jologo kagala ke ni maa jolo na ni ja Sentanra ti kala na, mbe yala fannɲa ɲa Yɛnɲɛle li kan ma yeri ki ni.

⁹ Lo li we sho, ma we yeri we pye li woolo. Kii pye kapyegele ngele wɛ pye koro kala na, eɛn fo, ligi pye ma yala li kakonndegele lo naa li yinme po ni. Ki yinme luu kan we yeri Zhezu Kirisi wi ni, na dunruya wi fa da.

¹⁰ Koni, li ki yinme pi naga we na, we Shofɔ Zhezu Kirisi wi yɛɛ nagawa pi kala na. Wo wi kunwo pi fannɲa ki ko, mɛɛ yinwege naa wire mbafongowo wogo ki naga we na, Sentanra ti fannɲa na.

¹¹ Yɛnɲɛle lilan tege mbe pye ki Sentanra ti yarifo, naa pitunɲo konaa nagafɔ.

¹² Ko ki ti mi yen naga jologo kagala ke kunni na yɛɛ ni. Eɛn fo, mi woro na fere taa, katugu na jigi muu taga ɲa na, muu jen. Mi taga ki na ma yo ɲa wi telege na na, fannɲa yen wi ni wigi yigi jenge fo sa gbɔn dunruya kopilige ki na.

¹³ Kaselege senɛ nda mila yo moɔ kan, ma ti nungba ti yigi jenge. Ma yege sin wa tagawa po naa ndanlawa pi ni, mba pi yen we ni wa we gbogolomo pi ni Zhezu Kirisi wi ni.

¹⁴ Nagawa senjende nda ti telege ma na, mari yigi tiyongo Yinnekpoyi li sagawa pi fannɲa na, lo na li yen we ni we.

¹⁵ Yege nga na màga jen we, Azi kinda tagafenne pe ni fuun pè laga na na. Poro pele wele Fizheli naa Èrimozheni.

¹⁶ We Fò wi Onesifori go woolo pe yinriwe ta, katugu wilan kotogo ki sogo na na sanga legere na, wi sila pye na fere taa mi na mi yen laga kaso na kala na.

¹⁷ Een fò, naa wila pan laga Òromu ca, wila na lagaja jenge fò ma saa na yan.

¹⁸ We Fò Zhezu wigi yaga we Fò Yennele luu yinriwe ta dunruya kòpilige. Kagala ngele fuun wi yon mala kan wa Efezi ca, mà ke jen ma we lere pyew wi na.

2

Zhezu Kirisi wi sorodashe jenne

¹ Ki kala na, mboro na na pinambyo, fannga le ma yee ni yinme mba wè ta Zhezu Kirisi wi yeri pi ni.

² Kagala ngele mà logo na yeri serefenne legere yege na, ma ke telege leele mbele pe yen tagawa ni pele na, mbele pe mbe ya mbaa leele pele nari ke ni fun we.

³ Mòo tasaga le wa jologo kagala ke ni, maa jolo na ni ja paa Zhezu Kirisi wi sorodashe jenne yen.

⁴ Lere na kaa kee sorodasheya, wila wi jateri we lege wi yee na ca kagala koro kala na, na wi kaa jaa wi kala luu kundigi wi ndanla we.

⁵ Fevo na ka kari kashara fene li na, na wii fe mbe yala ki ngasegele ke ni, wila ki sara wi ta.

⁶ Kere konfo na wi tunngo ki pye ma te, wo wi daga mbe keli mboo tasaga ta wa yarilire ti ni†.

⁷ Nda mila yuun ma kan, jateri pye ti na, katugu we Fò wi yaa tijinliwe kan ma yeri ma ti ni fuun ti koro jen.

⁸ Ta nawa tuun Zhezu Kirisi wi na. Wo wi yen Davidi setirige pyo we. Wila yen ma yiri wa kunwo pi ni paa yege nga na Santanra nda mila yari tigi yo we.

⁹ Ki Santanra nda mila yari leele pe kan, to kala na mi yen na jolo, fò a panla po yere jorogo ni paa kapege pyefo yen. Een fò, Yennele senre pee to po.

¹⁰ Kò ki ti mi yen na kala li ni fuun li kunni na yee ni, leele mbele Yennele li wo pe kala na, jango Zhezu Kirisi wi yen na showo mba kaa, poro fun poo ta, konaa gbogowo mbakoo pi ni.

¹¹ Ki senre nda ti yen kaselege senre fò: Na kaa pye we pinle ma ku wi ni, we yaa ka pinle mbaa we yinwege ki piin wi ni fun†.

¹² Na waga kala li ni fuun li kun we yee ni,

pa we yaa ka pye wi ni ja wa wi wunluwo pi ni.

Na waga si je wi na,

pa wo fun wi yaa ka je we na.

¹³ Na kaa pye wee taga wi na, wo yaa koro senre nungba yofò, katugu wi se ya mbe je wi yee na†.

Tunmbyee na pè ma wa ma wele wi kala

¹⁴ Ma leele pe ni fuun pe nawa to ki na, ma pe yenri ngbanga Yennele li yege na, fò paga kaa wiin pe yee ni senpiile kala na. Ki maara tila kala yon, ti maa mbele pe maa ti nuru pe jogo win.

¹⁵ Bala mòo yee naga Yennele li na paa tunmbyee na wi ma mege ta we. Pa tunmbyee yen na wi woro na fere taa wi tunngo ki ni. Wi maa kaselege senre ti yuun nari yege woo ti yege ki na.

¹⁶ Mòo yee yigi kendige waga ki ni. Ki woro ma yala tagawa kono li ni, katugu mbele pe maa ki kendige waga ki woo, pe maa lali Yennele li ni na seregi.

¹⁷ Pe nagawa senre ti yen paa sagbanga yen, nga ki maa gbogo na seregi. Ki leele poro pele wele Imene naa Fileti.

¹⁸ Pè je ma laga kaselege ki na, na lelegere fanla na pe lari tagawa kono li na ma yo kuulo pe yenme pila pye mako.

¹⁹ Konaa ki ni fuun, kagala ngele Yennele li nogo le, ke wa ke yonlo. Ki senre nda ti yen ma yonlogo ke na ma yo fò: «We Fò wuu woolo pe jen.»† Ma nuru ma yo fò: *Lere na fuun kaga yo mbe yo wi yen we Fò wi woo, wi daga mbe pungo le kapege pyege ki ni.*

²⁰ Wa yungbenge ki ni, te naa warifuwe yaapire ce ma ti ma pye wa. Een fò, tire woro ma pye wa, naa còro ni. Ta yen gbogowo woro, sannda pe maa gbegete to ni pilige pyew.

²¹ Lere na kaa yee wo kagala ngele mila ke senre yuun ma kan ke ni, mbe pye kpoyi, wi yaa pye paa gbogowo yaapige yen, mbe pye Yennele li woo. Wi yaa pye kayongo ni wi Fò wi kan, mbe gbegete mbe yala kapyere jende ti ni fuun pyege kala na.

²² Ma lefonro jogo kagala ke yaga wa, maa kasinnye ki lagajaa, naa tagawa ni, naa ndanlawa ni, naa yeyinnye ni leele mbele pe maa Yennele li yenri kotojenge ni pe ni.

²³ Een fò, ma je tijinliwe fu kendige waga ki na. Màga jen ma yo ki maa maara koon.

²⁴ Ma si yala, we Fò wi tunmbyee wii daga mbaa wiin. Een fò, wi daga mbe pye ndanlawa ni lere pyew wi ni, mbe ya mbaa

† 2:6 2:4-6: Poli wila ki nari Timote wi na fò wi jateri wi daga mbe koro Yennele kagala koro na. † 2:11 2:11: Poli wi yen na kunwo mba senre yuun, pi mbe ya pye kunwo jembe po, nakoma batemu nga tagafo wi ma pye we.

† 2:13 2:11-13: Nombu 23:19; Mati 10:33; Luki 12:9; Òromu 6.8 † 2:19 2:19: Nombu 16:5; Yuuro 97.10

leele pe nari Yenñeɛle sɛnrɛ ti ni, mbaa kagala kunni wi yɛɛ ni.

²⁵ Mbele pe maa kendige woo wi ni, wi daga mbaa pe nari nandanwa ni. Kana pa Yenñeɛle li yaa yunndanga kan pe yeri pe pe kapere ti jɛn peri yaga, mbe kaselege ki jɛn.

²⁶ Kona, pe yaa tijinliwɛ ta mbe pe yɛɛ wɔ wa Sotanla wi pɛnɛ li ni, lo na lɛa pe yigi, a paa wi nandanwa kala li piin we.

3

Dunruya kɔyɛgɛ piliye sɛnrɛ

¹ Ki daga maga jɛn jɛngɛ fɔ dunruya kɔyɛgɛ ni, wagati wi yaa ka pye mbe ngban.

² Katugu leele pe yaa kaa pe yɛɛ yɔnwɔ po nungba jaa. Pe yaa ka pye penjara jogo ni, naa mɛgɛ jafɛnnɛ mbaa pe yɛɛ gbogo. Pe yaa kaa Yenñeɛle li mɛgɛ ki jogo, pe se kaa pe sevenne pe sɛnrɛ ti nuru. Pe yaa ka pye kagbariteele, pe se kaa fye Yenñeɛle li yɛgɛ.

³ Pe yaa ka pye lɛngbaanla, pe se kaa leele yinriwɛ taa. Pe yaa ka pye leele mɛgɛ jɔgɔfɛnnɛ. Pe se ka pe yɛɛ yingiwɛ jɛn. Pe yaa ka pye mbe weli, kajɛngɛ ki yaa pe mben.

⁴ Pe yaa kaa pe nimbiile pe nii kɛɛ, mbaa pe yɛɛ nandanwa kagala piin, mbaa pe yɛɛ gbogo. Pe nandanwa kagala koro yaa ka pe ndanla mbe wɛ Yenñeɛle wogo ko na.

⁵ Pe yaa ka pe yɛɛ pye Yenñeɛle konɔ li tangafɛnnɛ yɛgɛ yanwa po na, ɛɛn fɔ, mbe si jɛ li fannga ko na. Ma laga ki leele cɛnlɛ pe na.

⁶ Wa pe ni, pele maa yiin yinrɛ ti ni na jɛɛle mbele pe woro tijinliwɛ ni pe fanla. Ki jɛɛle wele, pe kapere tuguro ti yɛn wa pe yɛɛ go na. Jogo cɛnlɛ pyew wi yɛn pe ni na pe tile.

⁷ Ki jɛɛle pe maa ki jaa paa pe nari pilige pyew, ɛɛn fɔ, paa si ya mbe kaselege ki jɛn mbe wali ki na.

⁸ Ki leele pe maa kendige woo kaselege ki ni, paa yɛgɛ nga na Zhanesi naa Zhambire paa pye na kendige woo Moyisi ni we. Ki leele pe jatere wi jɔgo pe na, pe tagawa pi se ya kala yɔn.

⁹ ɛɛn fɔ, pe se ya kari yɛgɛ ki ni naa, katugu lere pyew wi yaa kaga jɛn mbe yo tijinliwɛ woro pe ni, paa yɛgɛ nga na Zhanesi naa Zhambire wogo kila pye we.

*Yɛrɛwɛ sɛnrɛ punɔgo woro
nda Poli wila kan Timote wi yeri*

¹⁰ ɛɛn fɔ, mboro wo na, mɔ taga na punɔgo na wa na nagawa sɛnrɛ ti ni, naa na tangalomɔ po naa kagala ngele mi kon mbe pye ke ni, naa na tagawa po naa nga mila kunni na yɛɛ ni ki ni, naa na ndanlawa po naa na kapɔrɔ ti ni.

¹¹ Naa na jɔlogɔ ko naa na tere ti ni. Jɔlogɔ naa tere nda fuun ti gbɔn na na wa Antiyoshi ca naa Ikoniyomɔ ca naa Lisiti ca ki ni, mɔ ti ni fuun ti jɛn. Mila jɔlogɔ gbogɔ kun na yɛɛ ni, ɛɛn fɔ, we fɔ wilan sho ki ni fuun ki ni.

¹² Mbele fuun paa jaa pe tangalomɔ pi sin Yenñeɛle li yɛgɛ na, wa pe gbogolomɔ pi ni Zhezu Kirisi wi ni, pe yaa ka pe jɔlɔ fun.

¹³ ɛɛn fɔ, lepeele poro naa yagbogolo fɛnnɛ pe ni, pe yaa la kee yɛgɛ kapege pyege ki ni. Pe yaa kaa leele sanmbala pe fanla mbaa pe punngu, mbe pe yɛɛ fanla mbe pe yɛɛ punɔgo.

¹⁴ Mboro wo na, kagala ngele mɔ fɔrɔgo ma taga ke na ma yo ke yɛn kaselege, ma yɛgɛ sin ke na; katugu mbele pɔɔn naga ke ni, mɔ pe jɛn.

¹⁵ Mɔ Yenñeɛle sɛnrɛ sɛwɛ kpoyi wi jɛn maga le wa ma puwen pi na. Wi mbe ya tijinliwɛ kan ma yeri ma ta ma sho, tagawa mba mɔ taga Zhezu Kirisi wi na pi fannga na. ¹⁶ Yenñeɛle sɛnrɛ nda fuun ti yɔnlogɔ, Yenñeɛle lo liri le wa ti yɔnlogɔfɛnnɛ pe nawa. Ti yɛn tonli ni mbaa leele pe nari kaselege ki ni, mbaa pe punɔgosara ti nari pe na, mbaa pe yɛgɛ sinni, mbaa pe koro wa tangalomɔ mba pi sin pi ni,

¹⁷ janɔgo nɔ fuun wi yɛn Yenñeɛle lere, wi gbɛgele wi yala, wi ya wila kajɛngɛ ki ni fuun ki piin.

4

¹ Mila ma yɛnri ngbanga Yenñeɛle lo naa Zhezu Kirisi pe mɛgɛ na, wo nɔ wi yaa ka kiti wi kon weele poro naa kuulo pe na we. Mila ma yɛnri Zhezu wi panga konaa wi wunluwo pi mɛgɛ ni,

² fɔ maa Yenñeɛle sɛnrɛ ti yuun leele pe kan. Wagati wi tanla o, wi ngban o, ma bala maa ti yari maa kee yɛgɛ. Maa pe kapere ti nari pe na. Maa pe punɔgosara ti nari pe na, maa pe yɛrɛgi, maa pe nari Yenñeɛle sɛnrɛ ti ni maa ki kunni ma yɛɛ ni jɛngɛ.

³ Katugu wagati wa na paan, leele pe se ka yɛnlɛ kaselege nagawa sɛnrɛ ti na naa. ɛɛn fɔ, pe yaa kaa tanri pe yɛɛra jogo kagala koro na, mbe nagafɛnnɛ legerɛ ja pe yɛɛ na, poro mbe ta paa sɛnrɛ nda paa jaa mbaa nuru ti yuun pe kan.

⁴ Pe se kaa kaselege sɛnrɛ to nuru naa, ɛɛn fɔ, mungooro sɛnrɛ to pe yaa kaa nuru.

⁵ Mboro wo na, mɔ yɛɛ yingiwɛ jɛn kala li ni fuun li ni. Ma jɔlogɔ ki kun ma yɛɛ ni. Maa sentanra yogo tunngɔ ki piin, mɔ tunngɔ ki ni fuun ki pye maga yɔn fili.

⁶ Mi wo na, mi pye paa saraga yɛn, na kusanga wi gbɔn mako.

⁷ Mi malaga tiyongo gbon. Mi kashara fene li fe ma gbon wa li kosaga, mi koro wa tagawa pi ni.

⁸ Koni, wunluwo njala yen ma tege na kan wa yenjele na, na li yen kasinje wolo. Kiti konpilige, we Fo na wi yen kiti konfo sinje, wi yaa li kan na yeri. Mi nungba ma, een fo, mbele fuun paa ki singi ndanlawa ni wi pan wuu yee naga, wi yaa kali kan pe yeri.

Senre pungo woro nda Poli wila yo ma Timote wi kan

⁹ Bala ma pan na korogo fyaw.

¹⁰ Katugu Demasi wi laga na na, naa ki dunruya na wi yaara tiu ndanla ki kala na. Wi kari wa Tesaloniki ca. Kiresan wo kari wa Galasi tara, a Tite wo kari wa Dalimati tara.

¹¹ Luki wo nungba wi koro laga na ni. Na maga kaa paan, maa paan Mariki wi ni, katugu wi mbe ya pan mbanla saga na tunngo ki na.

¹² Mi Tishiki wi torogo wa Efezi ca.

¹³ Na maga kaa paan, derigbogo nga mila toro wa Tirowasi ca wa Karipusi yeri, maa paan ki ni na kan, naa seweele pe ni, seere seweele poro wogo ko ki ngban na ni ma we.

¹⁴ Alegizandire, fenlenana we, wi kapege pye na na fo jenge. We Fo wi yaa kaa sara mbe yala wi kapyege ki ni.

¹⁵ Mboro fun, mo yee yingiwe jen wi ni, katugu wi kendige wo we senyoro ti ni fo jenge.

¹⁶ Pilige kongbannga nga mila para mbanla yee sho wa kiti konfo wi yegge na, lere kpe wo sila pye wa na ni mbanla saga, pe ni fuun paa laga na na. Yenjele liga ka pe yigi ko yingiwe!

¹⁷ Een fo, we Fo wila pye na ni, wila fannga kan na yeri, a mi ya maa senre ti yari mari yon fili, mbele pe woro Zhufuye a peri logo. Ki wogo ki na, Yenjele laa na go sho jara wi yeri.

¹⁸ We Fo wi yaa lanla go shoo tipere ti ni fuun ti ni, mbanla pye mbe ye yinje wa li naayeri wunluwo pi ni. Gbogwo pi yen wi woo fo sanga pyew. Anmiina.

Sharaga pungo wogo

¹⁹ Ma Pirisili naa Akilasi pe shari na kan, naa Onesifori go woolo pe ni.

²⁰ Erasiti wo koro wa Korenti ca. Mila Tirofimu wo yaga wa Mile ca, katugu wila pye na yaa.

²¹ Ma bala ma pan were sanga wi yegge. Ebulusi, naa Pudansi, naa Linusi, naa Kulodiya konaa sefenne pe ni fuun, pon shari.

²² We Fo wi pye ma ni! Yenjele li yinme pi pye ye ni! Anmiina.

Sewε ɲa Polɪ wɪla torogo TITE wi yeri

Sewε wi nawa senre

Tite wɪla pye Girekiye woo (Gala 2.1-3). Mbele paa pinle na we fɔ wi tunngo ki piin ja pitunɲo Polɪ wi ni, Tite wɪla pye wo wa. Polɪ wɪla wi tun tunndo ta na wa Korenti ca konaa lara ta yege ni (2 Koren 2.13; 7.6; 8.16; 2 Timo 4.10). Yege ɲga na waa ki yaan laga ki sewε ɲa wi ni, Polɪ wɪla Tite wi yaga wa Kireti tara ti ni, jango wi ta wɪla legiliziye fɔnnmbolo pe sari (1.5).

Wa sewε wi ni, Polɪ wi yen naga yuun Tite wi kan ma yo wi yekelewe tege legilizi nungba nungba pyew wi ni. Mbele pe yaa ka pye yekele, tangalomo mba pe daga mbaa yaan wa pe yinwege ki ni, Polɪ wi Tite wi nawa to pi wogo na (1.5-9). Polɪ wigi yo Tite wo naa tagafenne pe kan fɔ pe taga nagawa kaselege woo pi ni, konaa pege naga Zhufuye mbele paa jaa mbe legilizi wi jogo pe na fɔ pe nagawa senre ti yen yagbogolo woro.

Wa sewε wi go (2.1-15) ki ni, Polɪ wi yen na yerewe kaan nambala, naa jele, naa lefonmbolo naa sumbono konaa kulolo pe yeri, poro mbele pe yen wa legilizi wi ni we.

Wa sewε wi go (3.1-15) ki ni, Polɪ wi yen na legilizi woolo pe nawa tuun ki na fɔ pe daga mbaa pe yinwege ki piin yeyinngge na, mbe yeε koonlomo pi yaga.

Wa sewε wi kosaga (3.12-15), Polɪ wi yen na yerewe senre jenri kaan Tite wi yeri konaa sharaga.

Sewε wi yen ma koonlo yege ɲga na

Sharaga 1.1-4

Legilizi leleεe pe yinwege ki daga mbe pye yege ɲga na 1.5-16

Yerewe mba pi daga mbaa kaan tagafenne pe ni fuun pe yeri 2.1-15

Tagafenne pe tangalomo cenwe pi ni 3.1-11

Yerewe pungo woo naa duwaw senre 3.12-15

Sharaga ɲga Polɪ wɪla kan

Tite wi yeri

¹ Mi Polɪ, mi yen Yenɲele li tunmbyee naa Zhezu Kirisi wi pitunɲo.

Yenɲele lo lilan tun mbe leele mbele li wo pe saga pe taga li na, mbe pe naga kaselege ki ni pege jen, ko ɲga ki yen ma yala we tagawa kono li ni we,

² jango pe jigi tagasaga ta yinwege mbakogo wogo ki na. Yenɲele na laa finle, laa ki yinwege yon folo li kon ma keli dunruya dasanga wi yege.

³ Lili senre ti pye mari naga we na wagati ɲa laa kon wo ni, mari telege na na mbaa ti yari. Yenɲele na li yen Shofɔ lo ligi kono kan na yeri.

⁴ Migi sewε ɲa wi pye naa torogi mboro Tite ma kan, mboro ɲa ma yen na pinambyo jenɲe, naa wε pye nungba wa tagawa pi ni we. We To Yenɲele lo naa we Shofɔ Zhezu Kirisi wi ni, pe yinne naa yeyinngge kan ma yeri!

Tunngo ɲga Polɪ wɪla telege

Tite wi na wa Kireti logo fugo tara ti ni

⁵ Mɔo yaga wa Kireti logo fugo tara ti ni, jango kagala ngele kε koro mbe pye, ma ke pye. Ma legilizi leleεe tegeteεe ca pyew ki ni, paa yege ɲga na mila ma yeri we.

⁶ Legilizi leleεe wi daga mbe pye jeregisaga fu. Wi daga mbe pye jele nungba fɔ. Wi piile pe daga mbe pye tagafenne, paga ka pye kajagara pyefenne paa pe mεpege yinri, nakoma mbe pye yenngbangala fenne.

⁷ Legilizi yekelewe wi yen ma cen Yenɲele kagala koro go na. Ki kala na, ki daga wi pye jeregisaga fu. Wii daga mbaa wi yeε nari. Wii daga mbe pye maara konfo, naa sinwo, naa lewelewe. Wii daga mbaa tonli pee jaa.

⁸ Wi daga mbe pye nambanmbala yigifo, kajenge kuu ndanla. Wi daga mbe pye tijinliwe ni, mbe pye sinɲe, mbe pye kpoyi Yenɲele li yege na, mboo yeε yingwiε jen.

⁹ Wi daga mbe koro mbe mara kaselege nagawa senre ti na, paa yege ɲga na paa wi naga ti ni we. Kiga pye ma, pa wi mbe ya mbaa leele pe yerεgi mbe yala kaselege nagawa senre ti ni, mbaa mbele pe maa kendige woo wi ni pe pungosara ti nari pe na.

¹⁰ Katugu lelegere wa, ma serege Zhufuye mbele pe taga Kirisi wi na poro, pe ma yiri ma je na leele pe fanla na pe punnggu pe go fu senre ti ni.

¹¹ Ki daga ma pe yonro ti ton, katugu pe maa lara woolo pe pinri na pe nari senre nda tii daga to ni, mbe ta mbe penjara ta, nda ti talomo pii yala.

¹² Kireti fenne woo wa, wo jate wi yen pe Yenɲele yon senre yofenne wo wa. Wila ki yo ma yo fɔ: «Kireti fenne pe yen yagbogolo yofenne sanga pyew. Pe yen paa wonngaala tipeele yen, ma pye tiyanmbala, mbele paa la kala la jate ndεε mbaa nii.»

¹³ Ki senre nda ti yen kaselege. Ki kala na, ma para pe na ngbanga, jango pe tagawa pi sin.

¹⁴ Paga kaa Zhufuye mungooro senre ti nuru, naa ngasegele ngele leele pe tege

ke ni, poro mbele pè je kaselege kono li na we.

¹⁵ Mbele fuun pe yen kpoyi, yaraga ki ni fuun ki yen kpoyi pe kan. Eɛn fɔ, mbele fuun pe woro kpoyi, pe si woro tagafenne, yaraga ko ka na pye kpoyi pe yege na, katugu pe tijinliwe naa pe nawa pi yen fyongo ni.

¹⁶ Pe ma yo poro Yennele li jen, ma si yala, pe kapyere to maga naga ma yo pè je li na. Pe yen tipeele, ma panraga ma je. Pe se ya mbe kajenge nungba ko pye.

2

Kaselege nagawa senre

¹ Mboro wo na, ta leele pe nari maa yala kaselege nagawa senre ti ni.

² Maga yo nambala lelelele pe kan, fɔ paa piin cecɛɛ, pe pe yeɛ yingiwe jen, pe pye tijinliwe ni, pe ndige kan wa tagawa pi ni, pe pye ndanlawa ni, paa kala kunni pe yeɛ ni.

³ Maga yo jelele lelelele pe kan fun, fɔ pe tangalomo pi daga mbe sin. Paga ka pye leele mege jogofenne, nakoma sinwoolo. Pe daga mbaa yerewe senjende kaan,

⁴ mbege naga jasumbono pe na fɔ pe pene naa pe piile pe daga mbe pe ndanla.

⁵ Pe pye tijinliwe ni, pe tangalomo pi pye kpoyi. Paa pe yuro tunndo ti piin tiyongo. Pe pye nandanwa ni, paa pe pene pe senre ti nuru, jango lere ka ka senpere yo Yennele li senre ti na.

⁶ Lefonmbolo fun, ma pe yeri fɔ pe pye tijinliwe ni kala li ni fuun ni.

⁷ Mboro jate, ma daga mbaa kapyere jende pyege ki nari. Ma pye sobefo naa yetogowo ni wa ma Yennele senre nagawa pi ni.

⁸ Maa sensinnde yuun, nda pe se ya mbaa kendige woo ti ni, jango fere mboon mbenfenne pe ta, paga ka ya mbe kapege ka ta mbaa yuun we na.

⁹ Ki daga kulolo paa pe tafenne pe senre ti nuru, pe kapyere ti pe ndanla kala li ni fuun ni. Pee daga mbaa kendige woo pe ni.

¹⁰ Paga ka pe tafenne pe yaraga ka kpe yu. Eɛn fɔ, pe daga mbaa pe yeɛ nari suyi fɔ pe yen jembele ma pye tagawa ni, jango leele paa we Shofɔ Yennele li nagawa senre ti gbogo kala li ni fuun ni.

¹¹ Katugu Yennele lili yinne pi pye maa naga, jango leele pe ni fuun pe showo pi ta.

¹² Ki yinne pi yen naga nari we na fɔ we daga mbe je we tangalomo pee po naa we dunruya jogo yaara ti na, mbaa we yinwege ki piin ki nala pilige nga ki ni tijinliwe ni, mbe pye lesinmbele, mbaa fye Yennele li yege.

¹³ Nayinme pilige nga we jigi wi yen ki na, pa we daga mbaa ki singi ma. Ko pilige koyi we Yennele ngbogo naa we Shofɔ Zhezu Kirisi pe gbogowo pi yaa ka pi yeɛ naga.

¹⁴ Zhezu Kirisi wuu yeɛ kan ma ku we kala na, mbe ta mbe we go sho kapege ki ni fuun ki ni, mbe we pye kpoyi we pye wo nungba woolo. We bala waa kapyere jende piin.

¹⁵ Pa ma daga mbaa leele pe nari yeɛn, mbaa pe yeregi, mbaa gbanla pe na fannga ki ni fuun ni. Maga ka lere kpe yaga woon tifaga.

3

Pa tagafɔ wi daga mbaa tanri yeɛn

¹ Ma tagafenne pe nawa to ki ni fɔ pe daga mbaa gboforonema wo naa fannga fenne pe gbogo, mbaa pe senre ti nuru, mbe pe yeɛ gbegɛle mbaa kajenge ki cenle pyew ki piin.

² Paga ka senpere yo lere kpe na, paga si ka pye malinggono, pe pye kotoyingge ni, naa nandanwa coli lere pyew wi ni.

³ Katugu faa, woro fun, waa pye tijinliwe fu fenne, naa yenngbangala fenne, ma pungo. Waa pye paa kulolo yen we jogo kagala koro naa we yarindaanra cenle pyew ti kala na. Waa pye na we yinwege ki piin wa nambewe po naa nangbgowo pi ni. Waa pele panra, a pè we panra.

⁴ Eɛn fɔ, naa we Shofɔ Yennele laa kaa li kagbaraga naa li ndanlawa pi pye maa naga leele pe na,

⁵ a li si we sho. We kasinngɛle ngele wè pye koro ma ke ti li ko pye ma. Eɛn fɔ, li we yinriwe ta win. Li we nawa pi jogo we na ma we se fonmbolo. A wè si yinwefonngo ta Yinnekpoyi li fannga na;

⁶ katugu Yennele lili Yinnekpoyi li tirige we na legere, we Shofɔ Zhezu Kirisi wo fannga na,

⁷ jango li yinne pi fannga na, we pye lesinmbele li yege na, konaa yinwege mbakogo nga we jigi wi yen ki na, wege ta.

⁸ Ki senre ti yen kaselege.

Mila jaa mari yo mari ngban, jango mbele pè taga Yennele li na, pe bala paa kapyere jende piin. Ko ki yen ma yon, ma pye tonli ni leele pe kan.

⁹ Eɛn fɔ, maa yeɛ yingiwe jen kendige go fu wogo ki ni, naa setirige senre, naa maara to naa kendige nga ki maa woo ngasele senre na ki ni; katugu ki yen kayongo fu, tonli woro ki ni.

¹⁰ Lere na wi maa tagafenne pe koon pe yeɛ na, maa yeri yerisaga nungba, ma nuru maa yeri ki shyen wogo na, na wi sigi yaga, maa laga ma yeɛ na.

¹¹ Kona, màga jèn ma yo ki lere cənɛ wì kozinnɛ li wa, a wi kapyere fun tila ki nari fɔ wì pɔngɔ.

*Yɛrɛwɛ sɛnrɛ pɔngɔ woro
nda Pɔli wila kan Tite wi yeri*

¹² Na mi ka Aritemasi, nakoma Tishiki torogo wa ma yeri, pa ma bala ma pan na kɔrɔgɔ laga Nikopolisi ca, katugu mi yere ki yerewe mbe were sanga wi pye laga.

¹³ Bala ma lasiri sɛwɛ jɛnfɔ Zenasi wo naa Apolosi pe saga pe ca karaga ki na, jango yaraga ka ka la pe yeri.

¹⁴ Ki daga we sefennɛ pe kapyere jɛndɛ pyege ki fɔrɔgɔ paa ki piin, jango mbaa leele pe kala yongo, paga ka pye paa leele mbele tɔnli woro pe ni poro pele yɛn.

¹⁵ Mbele fuun pe yɛn laga na ni, pɔɔn shari. Mbele pɛ pye we wɛnnɛ wa tagawa pi ni, ma pe shari wa we kan. Yɛnnɛɛ li yinnɛ pi pye ye ni fuun ye ni!

Sewé ɲa Pólí wílá torogo FILEMÓ wí yeri

Sewé wí nawa senre

Sanga ɲa ni Pólí wílá pye naga sewé jeele na li yonlogi mbeli torogo, kila yala wí yén kaso. Ki sanga wí ni, Filemó wílá pye wa Kolosi ca, wílá pye ki laga ki legilizi woo wo wa. Pa tagafenne paa pye na gbogolo wa wí go ki ni na Yenɲele yenri. Pólí wo wílá tí, a Filemó wí si taga Kírísí wí na.

Kulonana wà la pye Filemó wí yeri, paa pye naa yinri Onesimu. Onesimu mege ki koro wowi ɲa fò «Lere ɲa wí maa sagawa piin.» Ki kulonana wílá fe ma yiri wa Filemó wí yeri, mee kari wa Pólí wí tanla wa kaso. Ma Onesimu wí ta wa Pólí wí ni, a wí si taga Zhezu Kírísí wí na, a wí si Pólí wí saga fò jenge. Eén fò Pólí wílá pye Filemó wí wonlonana, a wí taga Onesimu wí na. Ki pye ma, a wí si yere ki yerewe mbe Onesimu wí pye wí songoro wa Filemó wí yeri; katugu wa lasiri wí ni, ki yén ma yonlogo ma yo fò kulo ɲa ka fe mbe wo wa wí tafo wí yeri, pe maa le jologo fò jenge.

Ki kala na, Pólí wílá ki sewé ɲa wí yonlogo maa torogo Filemó wí kan. Wa sewé wí ni, wí yén na Filemó wí sunlu konaa naa yenri fò wí yenle Onesimu wí na; wiga ka yenle wí na paa kulo yén, een fò wí pye paa sefo yén Kírísí wí kala na.

Sewé wí yén ma koonlo yegé ɲa na

Sharaga 1-3

Filemó wí ndanlawa naa wí tagawa 4-7

Pólí wílá yenrege ka pye Onesimu wí kala na 8-22

Sharaga pungo wogo konaa duwaw senre 23-25

*Sewé paa wí torogo lere ɲa yeri
wí sharaga ye*

¹ Mi Pólí, mi ɲa mi yén laga kaso wí ni Zhezu Kírísí wí tunngo ki kala na, mi naa sefo Timote, woro wege sewé ɲa wí pye maa torogo Filemó ma kan, mboro ɲa ma yén we wonlongboo konaa we tunngo pyeyenle;

² naa legilizi ɲa wí maa fili wa ma go wí kan, naa we sefo jele Afya wí kan konaa we malaga gbonyenle Arishipi wí kan.

³ We To Yenɲele lo naa we Fò Zhezu Kírísí wí ni, pe yinne naa yeyinge kan ye yeri!

*Filemó wí ndanlawa
po naa wí tagawa*

⁴ Sanga o sanga mi kaa Yenɲele li yenri, mi maa nawa tuun Filemó ma na, na li shari ma kan;

⁵ katugu mà taga we Fò Zhezu wí na yegé ɲa na, a Yenɲele li leele kpoyi pòon ndanla yegé ɲa na, miɲi logo.

⁶ Mi yén na Yenɲele li yenri fò tagawa mba pi we pye nungba we yee ni, pi koro pila gbogo pila kee yegé, jango yarijenge ɲa fuun ki yén we wogo wa we yinwege ki ni Kírísí wí ni, maga jén ma wali ki na.

⁷ Sefo, ma ndanlawa pilan kan nayinne gbɔɔ ni, ma kotogo kan na yeri, katugu Yenɲele li woolo kpoyi mà pe kotogo ki sogo pe na.

*Pólí wílá yenrege ka pye
Onesimu wí kala na*

⁸ Ki kala na, ali maga ta Kírísí wí fannga kan na yeri mbe ya mbe kala na ma daga mbe pye li kono kan ma yeri,

⁹ een fò, konaa ki ni fuun, mi yén naga jaa mbe yaraga ka yenri ma yeri, ndanlawa mba pi yén we sogowo po kala na. Mi Pólí, mi yén nɔɔ yenri, mi ɲa mi pye nana lelee, mbe taga wa ko na, mi ɲa yingo mi yén laga kaso Zhezu Kírísí wí kala na.

¹⁰ Mi yén nɔɔ yenri Onesimu kala na. Wí pye na pinambyo wa we gbogolomo pi ni Kírísí wí ni, laga kaso wí ni.

¹¹ Faa wí sila pye na kala yongo ma kan. Een fò, koni, wí yén na kala yongo ma kan, na kala yongo mi fun na kan.

¹² Mi yén naa torogi ma kan, wo ɲa wí yén paa na wire tí laga ka yén we.

¹³ Mila pye naga jaa wí koro laga na ni mbanla ta laga kaso wí ni Sentanra tí kala na, jango wílá kala yongo na kan ma yonlo.

¹⁴ Een fò, mi woro naga jaa mbe kala la pye, na mee yere na na, jango kajenge ɲa ma yaa pye na kan, kiga ka pye ma yeri jorowo kala. Een fò, ki pye ma nandanwa kala.

¹⁵ Kana Onesimu wílá laga ma na wagati jénri ni, jango maa ta naa wí pye ma woo wagati pyew.

¹⁶ Wí woro kulo naa, een fò, wí we kulo na. Wí pye we sefo ma we ndanla. Wí kala lilan ndanla fò jenge. Een fò, wí kala li daga mbe mboro ndanla naa mbe we, mboo ta wí yén senwee pyo naa we sefo wa we gbogolomo pi ni we Fò wí ni.

¹⁷ Ki kala na, na kaa pye maa na jate paa ma pinleyenle yén, maa yigi paa yegé ɲa na málá yigi we.

¹⁸ Na kaa pye woon durumu yaraga ka na, nakoma na kaa pye ma fogo yén wí na, maa ki jate na go na.

¹⁹ Mi Pólí, mi jate mila ki senre nda tí yonlogi na kee ki ni, fò mi yaa kaga fogo ki ton. Mi woro na jaa mboon nawa to ki na fò mboro jate na fogo ɲa ki yén ma na, ko ki yén fò mboro jate mɔɔ yee kan na yeri.

²⁰ Ee, sefo mila ma yenri, maga kala li pye na kan we Fò wí kala na. Mala nawa

pi yinngi na na paa ma sefo yen wa we
gbogolomo pi ni Kirisi wi ni.

²¹ Mi taga ki na ma yo sewe na mi torogo
ma kan, nga mi yenri ma yeri, ma yaa ki
pye mbanla kan. Ma yaa sigi pye yere mbe
we nga mi yenri ki na.

²² Maa go pyo wa gbegbele wa na kan fun,
katugu na jigi wi yen ki na fo Yenhele li yaa
ye yenrewe pi logo, mbe yenle ki na mbe
songoro wa ye yeri.

Sharaga pungo wogo

²³ Epafirasi na laga kaso na ni ja Zhezu
Kirisi wi kala na, woon shari.

²⁴ Mariki, naa Arisitariki naa Demasi
konaa Luki, na tunngo pyeyenle wele, pe
ye shari.

²⁵ We Fo Zhezu Kirisi wi yinne pi pye ye
ni!

Sewē ɲa pàa torogo EBURUYE pe yeri

Sewē wì nawa senrē

Lere ɲa wila ki sewē ɲa wì yonlogo maa torogo, wì sila wì yē mege ki naga. Eɛn fɔ lere wawì ɲa wila pye ma Girekiye senrē ti jēn jēnge, ma Yēnɲele senrē ti jēn jēnge konaa ma Zhufuye lasiri wì jēn. Mbe yala pe yēn naga yuun yēge ɲga na ki nì, ki sewē ɲa wila pye ma pinle Pòli sewēle pe nì. Ki mbe ya pye Apolosi ɲa wila pye Pòli wì nì wa we Fɔ wì tunngo ki nì, wo wila ki sewē ɲa wì yonlogo (Kapye 18.24-28; 1 Korēn 3.5-9; 4.1-2).

Eburuye mbele pàa taga Kirisi wì na, a leele paa pe jolo, wila ki sewē wì yonlogo maa torogo, mbege yo pe kan fɔ pe koro pe yere ngbanga wa tagawa pì nì. Wila ki yo pe kan fɔ na paga je pe tagawa mba pè taga Zhezu wì na pì na mbe taga Zhufuye lasiri wì na, pe se ka tɔnli ta, katugu showo mba Zhezu Kirisi wùu senrē ti yari pì yēn kaselege.

Sewē wì yēn ma kɔn ma yiri konsara shyen. Wa ki konsara shyen ti nì, sewē yonlogo wì ma para senrē go ka na, mbe si yēwē senrē yo mbe taga wa. Konsaga kongbannga (1.4-10.18) ki yēn naga nari we na fɔ Zhezu wì wē mēregeye mbele wa yēnɲele na pe na. Wì wē Moyisi wo naa Yon fɔlɔ lɛlɛ saraga wɔfenne teele pe na. Zhezu wì yēn saraga wɔfenne togboɔ Yēnɲele li yēge na. Wì yēn paa Melikisedeki yēn, wo ɲa wila pye wunlunana konaa saraga wɔfɔ Abirahamu sanga wì na. Zhezu wila wì yē kan saraga ma we kapere ti lɛ. Saara nda pàa pye na woo faa sanga wì nì, ti saa ya mbe we kapere ti jogo mberi laga we na.

Wa sewē wì konsaga shyen wogo (10.19-13.17) ki nì, wì yēn na kotogo nì Eburuye pe nì, paa ki ngbanga paa kee yēge wa tagawa pì nì, paa yēge ɲga na faa woolo paa ki pye we. Wùu sewē wì kɔ duwaw pyege naa sharaga nì.

Sewē wì yēn ma kɔɔnɔ yēge ɲga na

Yēnɲele lili kagala nagawa pì yon fili wa Kirisi wo nì 1.1-3

Yēnɲele li Pinambyo wì yēn lere ɲa cenle 1.4-4.13

Kirisi, saraga wɔfenne togboɔ we, wì tunngo 4.14-7.28

Kirisi wì yon finliwē mba le pì gbogo ma we 8.1-9.22

Saraga ɲga Kirisi wì wo kì gbogo ma we 9.23-10.39

Serefenne poro naa pe tagawa 11.1-12.29

Yēwē pungo woo konaa sewē wì kɔsaga senrē 13.1-25

Yēnɲele li para li Pinambyo wo yon

¹ Faa, Yēnɲele làa para we teleye pe nì wagati legere nì naa pyelomo legere nì li yon senrē yofenne pe yon.

² Eɛn fɔ, ki pungo piliye yan yi nì, li para we nì li Pinambyo wo yon. Wo fannɲa na Yēnɲele li dunruya wì da. Wo li tege yaara ti nì fuun ti korogo lifo.

³ Wo wì yēn na Yēnɲele li gbogowo yanwa mba pila yengele pì nari, Yēnɲele li yēn yēge ɲga na pa wì yēn ma cɛ. Wì yaara ti nì fuun ti togo wì yawa senrē ti nì. Kala na li yaa leele pe kapere ti laga pe na mbe pe pye kpoyi, naa wì kaa lo pye ma li yon fili, a wì si cɛn wa Yēnɲele na yawa pì nì fuun fɔ li kalige kee ki na, wa yēnɲele na.

YENÑELE LI PINAMBYO WÌ YEN LERE ɲA CENLE

1.4-4.13

Zhezu Kirisi wì gbogo ma wē mēregeye pe na

⁴ Yēnɲele li Pinambyo wì gbogo ma wē mēregeye pe na, ko kì ti Yēnɲele li mege kan wì yeri, ɲga kì gbogo ma wē pe wogo kì na.

⁵ Yēnɲele li faga yo li mēregeye wa kan mbe yo fɔ:

Ma yēn na Pinambyo, a mì pye ma To nala.[†]

Li fa sigi yo mērege wa kanngolo mbe yo fɔ:

Mi yaa ka pye ma To, ma yaa ka pye na Pinambyo.

⁶ Sanga ɲa nì Yēnɲele li yaa li Pinambyo kongbannga[†] wì torogo laga dunruya wì nì, a li sho fɔ:

Kì daga Yēnɲele li mēregeye pe nì fuun paa wì gbogo.[†]

⁷ ɲga Yēnɲele làa yo mēregeye pe kanngolo kì ɲga fɔ:

Yēnɲele li maa li mēregeye pe piin paa tifeere yēn,

na li tunmbyeele pe piin paa kasɔn yinngēle yēn.[†]

⁸ Eɛn fɔ, Yēnɲele làa kì yo li Pinambyo wì kanngolo ma yo fɔ:

E, Yēnɲele, ma wunluwo jongo kì yaa koro wa fɔ sanga pyew.

Ma yēn kɔɔ wunluwo pì yēge sinni kasinngē nì.

⁹ Kasinngē kì yēn mɔɔ ndanla, a tipegē kɔɔn mben.

Ko kì ti Yēnɲele, ma Yēnɲele lɔɔn wo

[†] 1:5 1.5: Yuuro 2.7; 2 Sami 7.14

[†] 1:6 1.6: ɔromu 8.29

[†] 1:6 1.6: Yuuro 97.7

[†] 1:7 1.7: Yuuro 104.4

ma sinne kpoyi wa ma go ki na, mba pi yen
yogorimo woo,
moo kala li mboroo ma we ma pinleyeenle
pe na.[†]

¹⁰ Ligi yo naa ma yo fo:

We fo, mboro ma tara ti da maga le wa ki
lesaga ki na.

Naayeri wi yen ma kee yonlo tunngo.

¹¹ Ti yaa ka ko, een fo, mboro yaa koro wa
fo sanga pyew.

Ti ni fuun ti yaa ka le paa yariporo yen.

¹² Ma yaa kari kuuro paa derigbogo yen.

Ti yaa ka kanya paa yariporo yen.

Een fo, mboro wo na, ma yaa koro wa ma
cenlomo nungba pi na,
ma yegele ke se ko.[†]

¹³ Yennele li faga yo li meregeye wa kan
mbe yo fo:

Pan ma een wa na kalige kee ki na fo mbe
soon mbenfenne pe ngbanga mbe pe
pye ma tooo ti tegesaga.[†]

¹⁴ Meregeye pe yen yingi? Pe ni fuun pe
yen yinnegele ngele ke maa tunngo piin
Yennele li kan. Mbele pe daga mbe showo
pi ta pi pye paa korogo yen, Yennele li maa
meregeye pe tunnu pe yeri paa pe sari.

2

Showo gbao senre

¹ (Ki kaa pye Yennele li para we ni li
Pinambyo wo yon), ki kala na, kaselege
senre nda we logo, we daga mberi yigi
tiyongo, jango waga ka fage mbe laga ti na.

² Katugu senre nda meregeye paa pan
ma yo, tila pye fannga ni fo jenge. Mbele
paa je ki senre ti na, naa mbele pe sila
tanga ti na, paa jologo ta ma yala nga kila
daga pe ni we.

³ Ki pye ma, we yaa sho ki jologo ki ni
mele, na waga ki showo gbao mba pi wogo
ki pye sambalawa ni we? We fo wo jate
wila keli maga showo pi wogo ki yari. Ko
punjo na, mbele paa wi senre ti logo, a
pege yo maga filige we kan ma yo ki yen
kaselege.

⁴ Yennele fun, a ligi naga kacen legere ni,
naa kagbogolo, naa kafonngolo cengele ke
ni fuun ni ma yo pe sereya wi yen kaselege.
A li Yinnekpoyi yarikanra yeele ma yala li
nandanwa kala li ni.

*Na wi maa leele pe yegé sinni
na kee pe ni*

wa showo kologo ki ni

⁵ Ye wele, dunruya na wila paan, a waa
wi senre yuun, Yennele lii fannga kan
meregeye pe yeri pe cen wi go na.

⁶ Een fo, lere wa ki yo wa Yennele senre
sewe wi laga ka ni ma yo fo:

*Senwee wi yen yingi, Yennele, fo a maa
jateré piin wi wogo na?*

*Senwee pyo wi yen yingi, fo a maa wi
korosi?*

⁷ Maa wi tirige wagati jenri ni ma we
meregeye pe na.

*A ma gbogowo naa sonmo kan wi yeri paa
wunluwo njala yen.[†]*

⁸ A ma yaara ti ni fuun ti tirige mari tege
wi nogo.

Na ki ka yo mbe yo fo: «Yennele li yaara
ti ni fuun ti go sogo wi kan.» Ko koro wo
yen fo li yaraga ki ni fuun ki le wi kee, ka
si koro. Ma si yala, we faga yan gben fo
yaara ti ni fuun ti yen ma go sogo senwee
wi kan.

⁹ Een fo, wege yan fo: Yennele laa Zhezu
wi tirige wagati jenri ni ma we meregeye
pe na, jango Yennele li yinne pi kala na,
wi ku leele pe ni fuun pe kala na. Yingo,
woo yan fo wi gbogowo naa sonmo ta paa
wunluwo njala yen, wi jologo kunwo mba
wi ku pi kala na.

¹⁰ Kaselege ko na, Yennele na li yaara ti
ni fuun ti da mari yigi, kila yala li yeri li
Zhezu wi yon fili wi jologo ki fannga na,
jango wi piile legere kan pe pe tasaga ta
wa wi gbogowo pi ni; katugu Zhezu wo wi
yen na wi yen na pe yegé sinni wa showo
pi ni.

¹¹ Zhezu na wila leele pe piin kpoyi na
pe kapere ti lari pe na, konaa mbele pe pye
kpoyi, wo naa poro ni To nungba wi yen
pe yeri. Ki kala na, Zhezu wii fere ta mbaa
pe yinri wi woolo.

¹² Ko ki ti wi yo fo:

*E Yennele, mi yaa kaa ma senre yuun na
sefenne pe kan,*

*mi yaa kaa ma sonni yuuro ni wa janwa wi
sogowo.[†]*

¹³ A wi yo naa fo:

Mi yaa na jigi wi taga Yennele li na.

Ma nuru ma yo fo:

*Piile mbele Yennele li kan na yeri, mi na pe
ni.[†]*

¹⁴ Ki kaa pye piile pe yen kasanwa naa
wire ni, ki pye ma, Zhezu wo jate wi
pan ma pye paa pe yen, ma senwee wire
cenlomo le. Wi ko pye ma, jango wi kunwo
pi fannga na, wi Sotanla wi tongo, wo na
kunwo pi fannga ki yen wi yeri we;

¹⁵ konaa mbele paa pye paa kulolo yen
pe yinwege wagati wi ni fuun wi ni pe
kunwo fyere ti kala na, mbe pe sho.

¹⁶ Kaselege ko na, meregeye poro ma wi
pan mbe saga, een fo, Abirahamu setirige
piile poro wi pan mbe saga.

¹⁷ Ko ki ti kila daga wi pye wi woolo pe
yanlee kala li ni fuun ni, jango wi pye pe

[†] 1:9 1:8-9: Yuuro 45.7-8

[†] 1:12 1:10-12: Yuuro 102.26-28

[†] 1:13 1:13: Yuuro 110.1

[†] 2:7 2:6-7: Yuuro 8.5-7

[†] 2:12 2:12: Yuuro 22.3

[†] 2:13 2:13: Eza 8.17-18

saraga wofenne to, ɲa wi yen leele yinriwe tafo, ma pye tagawa ni wa tunngo nga wila piin Yenɲele li kan ki ni, mbe ta mbe leele pe kapere ti fogo ton.

¹⁸ Yingo ni, wi mbe ya mbaa mbele wamawelewe pi gbɔn pe na pe sari, katugu wo jate wamawelewe pila gbɔn wi na, a wi jolo.

3

Zhezu wi gbogo ma we Moyisi na

¹ Na sefenne kpoyi, yoro mbele Yenɲele li ye yeri, yaa Zhezu wi jate, wo Yenɲele li tun wi pye saraga wofenne to wa tagawa kala li ni, po mba waa pi wogo ki yuun naga finligi we.

² Wila pye senre nungba yofɔ Yenɲele li yege na, lo lãa wi tege ki tunngo ki na paa yege nga na Moyisi wila pye tagawa ni wa wi tunngo ki ni, wa Yenɲele li go[†] ki ni fuun ki ni we.

³ Lere ka go kan, pe maa gbogo ma we go jate ki na. Ki pyelomo nungba pi na fun, Zhezu wi daga gbogowo ni mbe we Moyisi na.

⁴ Go nungba nungba pyew lere wigi kan, ma si yala, Yenɲele lo li yaara ti ni fuun ti gbegele.

⁵ Moyisi wo na, wila pye tagawa ni wa Yenɲele li go ki ni fuun ki ni. Wila pye tunmbyee mbaa kagala ngele Yenɲele li mbaa la yuun ke sereya wi yuun.

⁶ Een fɔ, Kirisi wi yen Yenɲele li Pinambyo ma pye senre nungba yofɔ, wi yen ma cen Yenɲele li go ki go na. Woro we yen li go ye, na waga koro mbe yege sin we jigi tagasaga ki na, mbe kotogo ta mbaa yogori wi kala na we.

Wogowo mba Yenɲele li woolo

pe yaa ka wogo

⁷ Ki kala na, Yinnekpoyi li yen na nga yuun, yege tege wa ye nawa fɔ:

Na yaga Yenɲele li magala li logo nala,

⁸ *yaga ka ye kotoɔo ti ngban ye yeɛ na paa sanga ɲa ni ye teleye paa yiri ma je Yenɲele li na,*

pilige ɲa ni paa li wa ma wele wa gbinri wi ni we.

⁹ *Yenɲele li yo fɔ: Wa ki laga ki na, ye teleye paa na wa ma wele, mala te.*

Ali maga ta paa na kapyegele ke yan yegele nafa shyen ni o.

¹⁰ *Ko ki ti mi nawa ngban ki leele pe ni.*

A mi yo fɔ: Pe jatere wi maa pe punngu pilige pyew.

Pe fanla kongolo ke jen fyew.

¹¹ *Wa na nanngbanwa pi ni, mi wugu ma yo fɔ:*

Pe se ye wa na wogosaga ki ni fyew.[†]

¹² Sefenne, ye ye ye yingiwe jen, jango mbatagawa kotogo pege ka ka pye wa kpe ni ye ni, wi laga Yenɲele na yinwege wolo li na.

¹³ Een fɔ, yaa ye ye yeregi pilige pyew mbe sa gbɔn fɔ Yenɲele senre ti yen na nala ɲa senre yuun wi sa toro, jango wa kpe ka kaa ye yaga kapege kuu fanla, wi kotogo ki ngban wi na.

¹⁴ Katugu we yen Kirisi wi pinleyeenle, na waga koro mbe yege sin we jigi tagasaga kongbannga nga we ta ki na, mbe sa gbɔn fɔ wa ki kosaga ki na.

¹⁵ ɲga ki yen ma yonlogo wa Yenɲele senre sewe wi ni ki ɲga fɔ:

Na yaga Yenɲele li magala li logo nala,

yaga ka ye kotoɔo ti ngban ye yeɛ na paa sanga ɲa ni paa yiri ma je Yenɲele li na we.

¹⁶ Ambene paa Yenɲele li magala li logo meɛ yiri ma je li na? Mbele fuun Moyisi wila pe yege sin ma pe yirige wa Ezhipiti tara poro la wele.

¹⁷ Yenɲele lãa nawa ngban ambene ni yegele nafa shyen sogowo? Mbele paa kapege ki pye, na tuun na kuun wa gbinri[†] wi ni poro la wele.

¹⁸ Yenɲele lãa wugu ma wa ambene na ma yo pe se ye wa li wogosaga ki ni? Mbele paa yiri ma je poro la wele.

¹⁹ Ki pye ma, wege yan fɔ pee ya ye wa ki wogosaga ki ni, katugu pe sila taga.

4

¹ Yenɲele li yon folo kon we yeri ma li yaga laga we kan, ma yo we yaa ka ye wa li wogosaga ki ni. Ki kala na, ye ti we ye ye yingiwe jen jenge, jango ye ni, wa kpe ka ka wa mbe la mbe koro wiga ka ye wa.

² Katugu we Sentanra ti logo fun paa yege nga na mbele paa pye wa gbinri wi ni paa ti logo we. Ki senre paa ti logo, een fɔ ti sila kala yon pe kan, katugu naa paa ti logo, pe sila ti yiɲi tagawa ni.

³ Woro mbele we taga, we yaa ye wa ki wogosaga ki ni, ko nga Yenɲele ligi senre yo ma yo fɔ:

Wa na nanngbanwa pi ni, mi wugu ma yo fɔ: Pe se ye wa na wogosaga ki ni fyew.[†]

Lãa ki senre ti yo ali maga ta li tunngo kila ko maga le wa sanga ɲa ni lãa dunruya wi da we;

⁴ katugu wa Yenɲele senre sewe wi ni, ki yo wa laga ka na pilige koloshyen wogo ki na ma yo fɔ:

A li si wogo pilige koloshyen wogo ki na[†] tunngo nga fuun lãa pye ki ni.

[†] 3:2 3.2: Yenɲele li go: Ko ki yen mbele pe yen li woolo wele. [†] 3:11 3.7-11: Yuuro 95.7-11 [†] 3:17 3.17:

Nombu 14.29-32 [†] 4:3 4.3: Yuuro 95.11 [†] 4:4 4.4: Zhenɛ 2.2

⁵ Ki nuru naa ma yo laga ka na fo: *Pe se ye wa na wogosaga ki ni fyew.*

⁶ Mbele paa pye kongbanmbala ma Sentanra ti logo, pe sila ye wa ki wogosaga ki ni, katugu pe sila taga ti na. Ma si yala, ki mbe ya pye pele kan pe ye wa.

⁷ Ko ki ti Yennele li pilige ka fonngo tege, nga pe yen na yinri «nala». Naa wagati titonlowo la kaa toro, a li si para ki wogo ki na wa Davidi wi yon, wa laga nga ki senre ti yo mako ki ni ma yo fo:

Na yaga Yennele li magala li logo nala,

yaga ka ye koto ro ti ngban ye yee na.

⁸ Ndee ki pye Zhozuwe wila wogosaga ki kan leele pe yeri, Yennele li saa ka para pungo na naa pilige ka wogo na.

⁹ Ki kala na, Yennele laa wogo pilige koloshyen wogo ki na yege nga na, ki wogowo pi yongo kan Yennele li woolo pe yeri pe wogo.

¹⁰ Katugu lere nga ka ye wa Yennele li wogosaga ki ni, wi ma wogo tunndo nda wi pye ti ni, paa yege nga na Yennele laa wogo li tunndo ti ni we.

¹¹ Ki kala na, ye ti waa ki ngbanga we ye wa ki wogosaga ki ni, jango wa kpe ka ka Yennele li senre ti ke we ni, mbege wogosaga ki la paa mbele paa pye wa gbini wi ni pe yen.

¹² Katugu Yennele li senre ti yen yinwege woro ma pye fannga ni. Ti tanla ma we tokobi yon shyen taan woo na. Ti ma ye ma gbon fo wa laga nga jaterere wo naa yinne li ni ti maa finli, ma ye ma gbon fo wa laga nga kajeere ti sogosara to naa sombe wi ni ti maa jiinri ti yee na. Ti ma lere wi nawa kagala naa wi jaterere wi cancan maa jen.

¹³ Yaraga ko ka woro wa nga ki mbe ya lara Yennele li yege na. Yaara nda fuun li da, ti yen waga ma pye larasaga fu li yege na. Lo we ni fuun we daga mbe we kapyere ti yege yo mbeli kan.

KIRISI, SARAGA WOFENNE TOGBOO, WI TUNNGO

4.14–7.28

Zhezu wi yen saraga wofenne togboo

¹⁴ Saraga wofenne togboo yen we yeri, nga wi ye ma kari fo wa Yennele li tanla, wo wi yen Zhezu, Yennele li Pinambyo we. Ki kala na, ye ti we yege sin wa we tagawa pi ni, po mba waa pi senre yuun we.

¹⁵ Saraga wofenne to nga wi se ya mbaa we yinriwe taa wa we fannga fu kagala ke ni, wo ma wi yen we yeri. Een fo, we saraga wofenne togboo poo wa ma wele yege ki ni fuun na paa we yen, een fo, wii kapege pye.

¹⁶ Ki kala na, ye ti we kotogo ta waa fulu wa Yennele li wunluwo jongo ki

tanla, ko nga yinne pi wa we, jango we yungbogo mbe pye li na, li yinne kan we yeri, mba pi yaa we saga wagati nga wi yala wi ni.

5

¹ Saraga wofenne to pyew, pe maa wo leele pe sogowo maa tege wila tunngo piin Yennele li kan leele poro kala na. Kona, wi maa yarikanra kaan na saara woo Yennele li yeri leele pe kapere ti kala na.

² Paa wo jate fannga woro wi ni kapege ki na, wi mbe ya mbaa kambajenmbele poro naa mbele pe maa punngu pe yinriwe taa.

³ Naa wo jate fannga woro wi ni ki kala na, wi daga mbaa saara woo wi yee kapere ti kala na, konaa leele pe woro ti kala na fun.

⁴ Lere kpe se ya mbe gbogowo kan wi yee yeri mbe pye saraga wofenne to. Een fo, Yennele lo li maga fo wi yeri boko, paa yege nga na Aron wogo kila pye we.

⁵ Ki pyelomo nunnga pi na fun, Kirisi wo ma wuu yee gbogo mbe pye saraga wofenne to. Een fo, Yennele lo laa ki yo wi kan ma yo fo:

Ma yen na Pinambyo, a mi pye ma To nala.†

⁶ Ligi yo laga ka na naa ma yo fo:

Ma yen saraga wof fo sanga pyew, paa yege nga na Melikisedeki wila pye.†

⁷ Ma Zhezu wi yaga yinwege na laga tara ti na, wila Yennele li yenri yenrewe gboo ni, naa gbeere ngbanga ni, naa yentunwo ni, lo na li mbaa ya mboo sho kunwo pi ni we. A Yennele luu yenrewe pi logo, naa wila fye li yege ki kala na.

⁸ Ali maga ta wi yen Yennele li Pinambyo, wigi forogo ma pye senre lefo jologo kagala ngele fuun wi jolo ke fannga na.

⁹ Naa Yennele laa kaa wi kapyege ki yon fili ma ko, a wi si pye showo mbakoo pi go mbele fuun paa nuru wi yeri pe kan.

¹⁰ A Yennele li suu yeri maa pye saraga wofenne to, paa yege nga na Melikisedeki wila pye we.

Ye ti we we yee yingiwe jen, jango waga ka tagawa pi je

¹¹ Senlegere yen we yeri we yo ye kan ki kala li wogo na, een fo, ti yege yowo ye kan pi yen ma ngban, katugu yaa kala koro jen fyaw.

¹² Wagati legere toro mako, ki ja daga yingo wo mbege ta ye yen leele nagafenne. Een fo, ali ma pan ma gbon nala, ye yen ma jori bere paa ye nari Yennele li senre ti kagala kongbanngala ke ni. Ye yen ma jori mbaa yinriwe wonri bere, ye se ya mbaa yaakara sheere kaa.

¹³ Lere ɲa fuun wi maa yinriwe wɔnri, ko fɔ wo yen piyenle, wi fa kasinɲge ki jen mbe wali ki na.

¹⁴ Een fɔ, yaakara sheere ti yen lelelele poro woro, poro mbele pɛ tara ki na ma pe jatere wi kan, a wi ya na kaɲɲge ki jenni naga woo kapege ki ni we.

6

¹ Ki kala na, ki daga Kirisi wi nagawa senre konɲbannda we toro to na, waa kee yege, we nagawa senre nda ti ngban ma we to le. Waga ka songoro mbege senre ti ngo le naa fɔnɲgo. To yen mbɔɔn tɔnli fu kapyere ti jen mberi yaga mbe taga Yɛnɲele li na,

² mbe leele pe naga batemu cengele pyew ke ni, naa keyen tagawa kapyere leele pe na, konaa mbe kuulo pe yenme wogo ki yo, naa kiti kongo mbakogo wogo ki ni.

³ Ye ti waa kee yege! Na Yɛnɲele li ka yenle, ko we yaa pye.

⁴ Mila ye yerɛgi fɔ mbele pɛ songoro na tanri tangalomo pee na, pe wogo ki yen mele? Paa keli ma Yɛnɲele li yanwa pi ta tasaga nungba. A pɛ naayeri yarikanga ki nene, ma pe tasaga ta wa Yinnekpoyi li ni.

⁵ A pɛge jen ma yo Yɛnɲele li senre ti yen ma yɔn, dunruya ɲa wila paan maa yawa pi tanwa pi jen.

⁶ Ma si yala, pɛ wo wa tagawa kono li ni ma to. Lere se ya mbe pe saga pe pe tangalomo pi kanɲga naa fɔnɲgo; katugu pe yen na Yɛnɲele li Pinambyo wi kanni naa fɔnɲgo wa tiparaga ki na pe ye kan, na fere waa wi na leele pe ni fuun pe yege na.

⁷ Tara nda tisara legere maa tuun ti na, a tila ki tɔnmɔ pi woo, na yarilire jende kaan mbele pe maa fali ti na pe yeri, Yɛnɲele li ma duwaw ti na.

⁸ Een fɔ, na ti kaa wuuro naa yan pege yinrigi, tila ya kala yɔn. Pa sanni jenri Yɛnɲele li yaa ti dangga, ko punɲo na mberi sogo.

⁹ Konaa ki ni fuun, we wenne, ali maga ta we yen na para yeen, we jigi wi yen ma cen jenge ye kanɲgɔ fɔ ye yen wa kono jenne li ni, showo wolo le.

¹⁰ Katugu Yɛnɲele li woro mbasinne. Li se fege ye kapyege ki na, naa ye ndanlawaa mba ye naga li kanɲgɔ wa tunndo nda ye pye, naa nda yaa piin bere ye tagafenne yeenle pe kan ti na.

¹¹ Een fɔ, we yen naga jaa jenge, fɔ ye ni fuun nungba nungba ye bala ma, fɔ wa ki kosaga ki na, jango ye jigi wi yen ɲa na, ki pye kigi ye yɔn fili.

¹² We woro na jaa ye pye tiyanmbala. Een fɔ, mbele pɛ taga Yɛnɲele li na maga kun pe ye ni, yaa poro fɔrɔgi, poro mbele pe yaa korogo ɲa li yɔn folo kon mbe kan ki ta we.

Yɛnɲele li yɔn folo li yen wa li yɔnlo

¹³ Naa Yɛnɲele laa yɔn folo li kon Abirahamu wi yeri, laa wugu ma taga wa. Paa lere sila pye wa ma gbogo ma we li na, ɲa li mbaa wugu wi na, ki pye ma, a li si wugu li ye na.

¹⁴ Laa yo fɔ:
Kaselege ko na, mila ki yuun ma kan, mi yaa duwaw ma na mbɔɔn setirige piile pe pye pe lege jenge.[†]

¹⁵ Ki pye ma, a Abirahamu wi sigi kun wi ye ni ma li sige, ko punɲo na, Yɛnɲele laa yaraga ɲa yɔn folo kon, a wi sigi ta.

¹⁶ Leele pe ma wugu yaraga ɲa ki gbogo ma we poro ye jate na ko na. Wuguro ti ma yeresaga kan ki senre ti yeri ma kendige ki ni fuun ki ko pe sogowo.

¹⁷ Ki pyelomo nungba pi na fun, Yɛnɲele laa yɔn folo li kon mbe yarijende nda kan, mbele pe mbaa ti ta, laa pye na jaa mbege naga mbege filige pe kan fɔ li se li katɛge ki kanɲga. Ko ki ti laa wugu ma pe kan.

¹⁸ Ki pye ma, kagala shyen ke wa ngele ke se ya kanɲga, ma pye Yɛnɲele li se ya finle wa ke ni. Ki kala na, woro mbele we yen ma ke kan li na, wɛ kotogo ta jenge ma jigi tagasaga ɲa li senre yo ma we kan ki yigi ngbanga.

¹⁹ Ki jigi tagasaga ki we kotogo ki kan we na paa bato yeregeyaraga yen. Ki yen fanɲga ni ma yeresaga ta. Sherigo gbogo ɲa wa Yɛnɲele na, paraga ɲa pɛ po maga kon shyen, ki jigi tagasaga ki yen na yiin wa ki ni na kee wa lajenge kpoyi ki ni.

²⁰ Zhezu wi keli we yege ma ye wa ki laga ki ni woro kala na. Wi pye saraga wofenne to fɔ sanga pyew, paa yege ɲa na Melikisedeki wila pye we.

7

Melikisedeki ɲa wunlunaja naa saraga wɔfɔ wi senre re

¹ Ki Melikisedeki wila pye Salemu wunlunaja ma pye Yɛnɲele na yaara ti ni fuun ti go na li saraga wɔfɔ. Naa Abirahamu wila ka saa malaga ki gbon ma ya wunlumbolo pe ni ma songoro na paan, a Melikisedeki wi si saa wi fili ma duwaw pye wi kan.

² A Abirahamu wuu yaara ti ni fuun ti yaga wo wi yeri. Melikisedeki mege ki koro konɲbannga wowi ɲa fɔ: «Wunluwo ɲa wi yen ma sin»; mbe taga wa ko na, wila

[†] 6:14 6:14: Zhene 22.16-17

pye Salemu wunluwō, ko kōrō wo yen fō:
«Yeyinngē wunluwō».

³ Lere sila wi to naa wi nō jen, nakoma wi teleye wa. Lere si para wi sege wogo naa wi kunwō wogo na laga ka kpe ni. Wi yen ma taanla Yennele li Pinambyō wi ni. Wi yen saraga wōfō fō sanga pyew.

⁴ Yege wele paa yege nga na wi yen legbōo we! Abirahamu jate ŋa wi yen we tele, yaara nda fuun wila ta wa malaga gbonsaga, wila ti yaga wi wō wi yeri.

⁵ Mbe yala Yennele li lasiri wi ni, Levi setirige piile mbele pe yen saraga wōfenne, ki kologo yen pe yeri paa yaara nda fuun ti yen Izirayeli woolo pe yeri ti yaga wi shoo. Ko kōrō wo yen fō pe maa yaga wi shoo pe woolo jate poro yeri, ma si yala, poro fun pe yen Abirahamu† wi setirige piile.

⁶ Melikisedeki wi sila pye Levi wi setirige pyō wo wa, ʔen fō, yaara nda tila pye Abirahamu wi yeri, wila ti yaga wi ta; ma taga wa ko na, a wi duwaw pye Abirahamu wi kan, wo ŋa Yennele lāa yōn fōgolo kon wi yeri we.

⁷ Ma si yala, kendige woro ki ni, ŋa wi ma duwaw wi pye, wo gbōgō ma wē duwaw wi pye ŋa kan wo na.

⁸ Saraga wōfenne wele, poro mbele pe maa yaga wi shoo, pe yen kufenne. ʔen fō, Melikisedeki wo na, wo ŋa wila ki yaga wi sho, Yennele senre ti yen naga yuun naga finligi ma yo wi yen yinwege na.

⁹ Ki yowo po na, we mbe ya mbege yo fun fō naa Abirahamu wila wi yarijende ti yaga wi wō, Levi ŋa wi setirige piile pāa pye na yaga wi taa, poro fun pāa wi wō.

¹⁰ Katugu ali maga ta pe sila Levi wi se gben, wila pye wa wi tele Abirahamu wi kasanwa pi ni, sanga ŋa ni Melikisedeki wila kari mbe sa Abirahamu wi fili we.

¹¹ Levi saraga wōgō ko ki yen lasiri ŋa Yennele li kan Izirayeli woolo pe yeri wi nōgō lege ye. Nde ʔen ki pye Levi saraga wōfenne pāa tunngo ŋa pye, ki yōn kila fili, ki se ja daga saraga wōfō wa yege mbe pan naa paa yege ŋa na Melikisedeki wila pye, wo ka ka pye paa yege ŋa na Aron wila pye.

¹² Katugu na saraga wōgō ki ka kannga, ki daga lasiri wi kannga fun.

¹³ We fō ŋa ki senre ti yo wi kanngolo, cenle la yege woo lawi. Ki cenle li woo wa kpe sila saraga wōgotunngo ka pye wa saraga wosaga ki na.

¹⁴ Ki yen ma jen ma filige jenge ma yo we fō wi yen Zhuda cenle woo. Naa Moyisi wila para saraga wōfenne pe senre ti na, wi sila yaraga ka yo ki cenle li wogo na.

*Saraga wōfō wa yege yen wa
ŋa wi yen ma Melikisedeki le*

¹⁵ Kapyege kaa nga naa, ŋga kigi naga maga filige ma yo fō: Saraga wōfō wā yege pan, ŋa wi yen ma Melikisedeki le, wo wi yen Kirisi we.

¹⁶ Pe sila ki saraga wōfō wi tege mbe yala leele pe ngasegele koro ni. ʔen fō, wi pye saraga wōfō yinwege ŋa ki se ko ko fannga na.

¹⁷ Katugu Yennele senre sēwe wi yen naga yuun wi kanngolo fō:

*Ma yen saraga wōfō sanga pyew paa yege
ŋga na Melikisedeki wogo kila pye.*

¹⁸ Ki pye ma, lasiri wi ngasele lele pāa li jan, katugu lāa pye fannga fu ma pye kayongo fu.

¹⁹ Moyisi lasiri wi sila yaraga ka pye mbege yon fili†. ʔen fō, Yennele li jigi tagasaga kan we yeri ŋga ki mbonro ma we. Ko fannga na we yen na fulo li tanla.

²⁰ Mbe taga wa ko na, Yennele lāa wugu, mee Zhezu wi tege wi pye saraga wōfō. Sanmbala poro pye saraga wōfenne ki wuguro cenle ta si pye.

²¹ ʔen fō, pāa Zhezu wi tege saraga wōfō wuguro ni, Yennele lāa wi pye fō:

*We fō wi wugu ki na, wi soo jatere wi
kannga:*

Ma yen saraga wōfō fō sanga pyew.†

²² Ki pye ma, Zhezu wo wi yeresaga kan yōn finliwe pi yeri we kan, mba pi mbonro ma we kongbanmba pi na.

²³ Mbe wō ko ni naa, ki Levi saraga wōfenne wele, pāa pye ma lege, katugu pe kunwō pi kala na, pe sila pye na moni pe tunngo ki na.

²⁴ ʔen fō, Zhezu wo yen yinwege na fō sanga pyew, ki kala na, wi saraga wōgotunngo ki se ya kan lere wa yeri.

²⁵ Ko ki ti mbele pe maa fulo Yennele li tanla wi fannga na, wi mbe ya mbe pe sho yingo konaa sanga pyew, katugu wi yen yinwege na sanga pyew mbaa Yennele yenri pe kan.

²⁶ Zhezu wo wi yen saraga wōfenne to ŋa wila daga we ni. Wi yen kpoyi, ma pye pungosaga fu konaa fyongo fu. Wi yen ma laga kapere pyefenne pe na. Wi gbogowo ta wa naayeri lara ti go na.

²⁷ Wi woro paa saraga wōfenne teelee sanmbala pe yen. Wii jori mbaa saara woo pilige pyew wi yee kapere ti kala na gben, ko pungo na mbe si jen mbaa ti woo leele sanmbala pe kapere ti kala na†; katugu wila saraga ki wō wosaga nungba wagati wi ni fuun wogo, naa wo jate wila wi yee kan saraga we.

† 7:5 7:5: Nombu 18.21 † 7:19 7:19: Ko kōrō wo yen fō fannga sila pye wi ni wi ya wi ŋga kila daga mbe pye mbe senwee wi sho ki pye. † 7:21 7:21: Yuuro 110.4 † 7:27 7:27: Levi 9.15; 16.15

²⁸ Moyisi lasiri wi ma leele mbele tege pe pye saraga wofenne teele, pe yen fannga fu fenne. Een fo, Yennele li wuguro senre nda ti pan lasiri wi pungo na, tili Pinambyo wi tege wi pye saraga wofenne to, wo nga wi yen ma yon fili fo sanga pyew we.

KIRISI WI YON FINLIWE MBA LE PI GBOGO MA WE

8

8.1-9.22

Zhezu wi yen we saraga wofenne to

¹ Senre nda we yen na yuun ti go koyi nga fo: Ki yen ma yon ki saraga wofenne to cenle wi yen we yeri, wi yen ma cen wa naayeri, wa Yennele na li yen yawa pi ni fuun fo li wunluwo jongo ki kalige kee ki na.

² Wi yen na saraga wofenne to tunngo piin wa sherigo gbogo ki ni, ko ki yen paraga go nga ki yen kaselege wogo, we fo wo wigi kan, lere ma wigi kan.

³ Pe ma saraga wofenne to pyew wi tege wila yarikanra ti kaan, wila saara woo Yennele li yeri. Ki kala na, ki daga we saraga wofenne to wi yaraga ka ta fun wigi wo saraga.

⁴ Ki pye wi yen laga tara ti na, wi yere se jen na pye saraga wofa, katugu saraga wofenne pele yege wa, mbele pe maa yarikanra ti kaan ma yala Zhufuye lasiri wi ni.

⁵ Tunngo nga ki saraga wofenne pe maa piin ki yen nga ki wa yennele na ki yanlee naa ki nuun. Ki yen ma yala nga kila yo Moyisi wi kan ki ni. Sanga nga ni wila pye na jaa mbe paraga go ki kan, Yennele laa wi pye fo: *Ma yee yigi, ma yaara ti ni fuun ti gbegele ma yala cenlomo mba mi naga ma na wa yanwiga ki na pi ni.*[†]

⁶ Een fo, yingo, tunngo nga Zhezu wi ta, ki mbonro jenge ma we ki saraga wofenne pe wogo ki na, katugu wo wi yen kasuluwo mbe yon finliwe le Yennele lo naa leele pe sogowo. Ki yon finliwe pi mbonro ma we lee pi na, pi nogo ki le yon fogolo na, ngele ke mbonro ma we.

⁷ Ki pye yon finliwe lee pila pye ma fungo, ki se ja daga poo kannga pe fonmbo tege wa pi yonlo.

⁸ Een fo, Yennele li pungosaga yan li leele pe na, mee pe jeregi ma yo Tafu wi yo fo:

Wele, piliye ya yen wa na paan, we fo wo wi yo ma.

Mi yaa ka yon finliwe fonmbo le Izirayeli woolo poro naa Zhuda tara woolo pe ni.

⁹ *Ki yon finliwe pi se ka pye paa mba mila le pe teleye pe ni pi yen, pilige nga ni mila pe yigi kee na ma yiri pe ni wa Ezhipiti tara ti ni we.*

Yon finliwe mba mila le pe ni, paa pi jogo. Ki pye ma, mii na jateri wi lege pe kala na. We fo wo wi yo ma.

¹⁰ *Een fo, yon finliwe mba mi yaa ka le Izirayeli woolo pe ni ko piliye yan yo pungo na, pow mba yeen.*

We fo wo wi yo ma fo:

Mi yaa kanla ngasegele ke le wa pe nawa, mbe ke yonlogo wa pe koto ro ti na.

Mi yaa ka pye pe Yennele, pe yaa ka pye na woolo.

¹¹ *Kona, lere kpe se ka wi cenle woo, nakoma wi sefo wa kara naa mbaa yuun fo:*

«Ki daga ma we fo wi jen.»

Katugu pe ni fuun pe yaa kanla jen, mbege le lepigile ke na mbe sa gbom legbocolo pe na.

¹² *Mi yaa pe kambasinnde ti kala yaga pe na,*

mi se ka nawa to pe kapere ti na naa.[†]

¹³ Yennele laa yon finliwe fonmbo pi senre ti yo sanga nga ni, laa kongbanmba pi kannga lee. Ki si yen kaselege fo yaraga nga ki pye yarilege ma ko, nee lee na kee, kila jaa mbe ko.

9

Yennele li gbogokala laga tara na konaa wa naayeri

¹ Wa yon finliwe kongbanmba pi ni, kongolo la pye wa Yennele li gbogolomo pi na. Sherigo gbogo la pye wa pi ni laga tara[†] ti na.

² Paa paraga go kan. Ki yumbyo kongbannga paa pye naa yinri laga kpoyi. Fitanladaga naa tabali naa buru[†] nga paa pye na kaan Yennele li yeri, tila pye wa ki laga ki ni.

³ Paraga shyen wogo nga paa pari ma paraga go ki kon shyen, wa ki pungo na, yumbyo wa la pye wa paa pye naa yinri lajenge kpoyi.

⁴ Wusuna nuwo taan[†] saraga wosaga nga paa gbegele te ni, pa kila pye wa ki laga ki ni, naa yon finliwe kesu wi ni. Paa te wo ki kesu wi lagapew ki na maa ton. Wa wi nawa, te colo la pye wa, mane la pye wa li ni, naa Aron gbotangala na laa fyee nre fi li ni, naa sinndeere papara papara nda yon finliwe senre tila pye ma yonlogo ti na ti ni.

⁵ Sherubeny mbele gbogowo pi yen pe yeri, paa pye wa kesu wi go na naga nari

[†] 8:5 8.5: Eki 25.40 [†] 8:12 8.8-12: Zhere 31.31-34 [†] 9:1 9.1: Eki 16.33; 25.10-11,31; Nombu 17.25 [†] 9:2 9.2: Zhufuye paa pye na buru wi kaan Yennele li yeri mbaa nawa tuun kafonngolo ngele laa pye wa gbinri wi ni pe kan ke na. [†] 9:4 9.4: Levi 16.12 [†] 9:5 9.5: Nombu 7.89

ma yo Yennele li yen le. Wa laga† nga paa pye na kasanwa pi woo saraga na kapere ti kala yagawa jaa, pe kanwira tila pye ma sanga ma jiile wa ki go na. Een fo, ki wagati wo ma na we ki kagala ke yo nungba nungba we ke filige.

6 Ki yaara nda ti ni fuun, naa tila kaa gbegele ma, a saraga wofenne pe nee yiin wa paraga go yumbyo kongbanna wi ni pilige pyew, na pe tunngo ki piin.†

7 Een fo, saraga wofenne to wo nungba wi ma ye wa yumbyo shyen woo wi ni yesaga nungba ye le ni. Wi ma daga mbe ye wa yaayoro kasanwa ni mboo wo saraga Yennele li yeri wi yee kapere ti wogo na, konaa leele† pe woro ti kala na, to nda pe pye wa pe kambajenne pi ni we.

8 Ki pyelomo pi na, Yinnekpoyi li yen naga nari fo mbe paraga go yumbyo kongbanna wi ta wa bere, lajenge kpoyi ki kono li sila yenge ghen.

9 Ki paraga go yumbyo kongbanna wi yen nala kagala ke yanlee, naga nari we na ma yo yarikanra to naa yaayoro saara nda ti wo Yennele li yeri, ti se ya mbe lere na wi maa Yennele li gbogo ma wi kotogo ki pye kpoyi mbege yon fili.

10 Ti yen na para wire kapyere to senre na ce: to yen yaakara naa yaara nda pe maa woo, naa wologo cengele ngele fuun ke maa piin mbe ta mbe pye kpoyi. Ti pye ngasegele ma cen leele pe go na mbe sa gbon sanga na Yennele li yaa yaara ti ni fuun ti gbegele naa fonngo mberi sin we.

11 Een fo, Kirisi wi pan ma pye yarijende nda tila paan ti saraga wofenne to. Wi yen naa tunngo ki piin paraga go nga ni, ki gbogo ma yon fili ma we. Leele ma pe ko kan, ko ki naga ma yo ki woro dunruya na wi da yeen wo wogo.

12 Naa Kirisi wila ye wa lajenge kpoyi ki ni yesaga nungba wagati wi ni fuun wogo, wi sila sikapene naa napire kasanwa wo saraga. Wi kasanwa kpaw po wila wo saraga, mee showo mbakoo pi ta we kan.

13 Sikapene naa napene kasanwa, po naa nasumboro na pe ma sogo wi conro† ti ni, paa pye nari yanragi yanragi mbele pe yen fyongo ni ma yala sherege ngasele li ni pe na, a tila pe wire ti piin kpoyi.

14 Ki kala na, Kirisi wi kasanwa pi yaa pye fannga ni po na naa mbe we fo jenge. Yinnekpoyi na li yen kosaga fu li fannga na, wuu yee kan Yennele li yeri saraga, nga ki yen tulugo fu. Wi kasanwa pi yaa we nawa jatere wi jogo mbe tonli fu kapyere ti wo wa wi ni, jango we ya waa tunngo piin Yennele na yinwege wolo li kan.

15 Ko ki ti Kirisi wi pan ma pye yon finliwe fonmbo pi lefo. Leele paa kapere nda pye yon finliwe lee wagati wi ni, wi ku pe go showo pi kala na, jango mbele Yennele li yeri, pe ta pe korogo mbakoo ta, nga laa yon folo kon mbe kan pe yeri we.

16 Na korogo lige sewe ka pye wa, ki daga ki jen ki filige fo ki kanfo wi ku.

17 Katugu korogo kanga yon folo laa pye fannga ni sanga na ni li konfo wi yen yinwege na. Li ma pye fannga ni na li konfo wiga ku mbe ko we.

18 Ko ki ti yon finliwe lee pi sila pye fannga ni sanni kasanwa pi sa wo.

19 Ki kongbanna na, Moyisi wila Yennele li ngasegele ke ni fuun ke yo leelee pe ni fuun pe yee na ma yala lasiri sewe wi ni. Ko punjo na, a wi si napire to naa sikapene pe kasanwa pi le, naa tonmo ni, mee yizopi† tige njege naa sumbyo siyenre tege maa yanragi yanragi lasiri sewe wo naa leele pe ni fuun pe na,

20 ma sho fo:

Yon finliwe mba Yennele li le ye ni, pi kasanwa pow mba yeen.†

21 Ki pyelomo nungba pi na fun, a Moyisi wi si kasanwa pa yanragi yanragi paraga go ki na, naa yaara nda paa tege na Yennele li gbogo† ti ni.

22 Mbe yala Moyisi lasiri wi ni, yaara ti gbogo ma pye kpoyi kasanwa ni. Kapere ti kala nee yaga na kasanwa si wo.

KIRISI WI SARAGA NGA WO KI GBOGO MA WE

9.23-10.39

Kirisi wi saraga wogo ki yen na kapere ti lari leele pe na

23 Ko ki ti ki yaara nda ti yen laga tara na, ma pye naayeri yaara nda ti yen kaselege woro ti yanlee, pa kila daga peri pye kpoyi ki pyelomo mba pi na lasiri. Ki pye ma, naayeri yaara nda ti yen kaselege woro, ti daga mbe pye kpoyi fun saara nda ti mbonro naa ma we to ni.

24 Katugu Kirisi wi sila ye wa laga kpoyi nga leele pe kan ko ka ni, ko nga ki yen ki kaselege wogo ki yanlee we. Een fo, wi ye wa yennele na jate, jango mboo yee naga Yennele li na yingo we kala na.

25 Zhufuye saraga wofenne to wi ma ye ye lele nungba nungba pyew wa lajenge kpoyi ki ni yaayogo kasanwa ni. Een fo, Kirisi wi sila ye wa mboo yee wo saraga wosaga legere na.

26 Ndee pa ki pye ma, anme Kirisi wi ja daga mbe jolo jolosaga legere na maga le wa dunruya wi dasanga wi ni. Een fo,

† 9:6 9:6: Eki 30.7-8 † 9:7 9:7: Eki 30.10; Levi 16.2,14

† 9:20 9:20: Eki 24.8 † 9:21 9:21: Levi 8.15-19

† 9:13 9:13: Nombu 19.1,9-17 † 9:19 9:19: Levi 14.6

yingo, ki dunruya koyege nga ki yongo yeen ki ni, wuu yee naga nagasaga nungba wagati wi ni fuun wogo, jango mbe kapere ti ko, naa wuu yee kan saraga we.

²⁷ Ki kon ma tege lere pyew wi kan wi ku kusaga nungba, ko pungo na, Yennele lii kiti kon wi na.

²⁸ Ki pyelomo nungba pi na, Kirisi fun wila wo saraga wosaga nungba, jango mbe lelegere kapere laga pe na. Wi yaa ka pan mboo yee naga leele pe na naa nagasaga shyen wogo na, ko se ka pye kapere laga kala, een fo, mbe mbele pe yen naa singi poro sho.

10

¹ Moyisi lasiri wi woro yaara nda ti yen kaselege woro ti cenlomo jembe po. Wi yen yarijende nda tila paan to nunu. Ko ki ti leele mbele pe maa fulo Yennele li tanla, na saraga cenle nungba ki woo li yeri yele pyew, lasiri wii ya mbe pe sin mbe pe yon fili.

² Ki pye ndee mbele pe maa Yennele li gbogo ki pyelomo pi na, pe kapere tila laga pe na, a pe pye kpoyi wagati jenne nungba ni, pe nawa pi se jen naa pe jeregi mbe yo pe kapere pye. Pe jen na saraga wogo pyew ki yaga.

³ Een fo, kaselege ko na, ki saara ti ma koro na leele pe nawa tuun pe kapere ti na yele nungba nungba pyew.

⁴ Katugu napene naa sikapene kasanwa pi se ya mbe kapere ti laga fyew.

⁵ Ko ki ti sanga na ni Kirisi wi yaa ye laga dunruya wi ni, wila Yennele li pye fo:

Ma woro na saraga naa yarikanga jaa.

Een fo, a ma si wire gbegele na kan.

⁶ Saara sogoworo to naa kapere ti kala yagawa jasaara ti kala li soon ndanla.

⁷ Kona, a mi sho fo: *E, Yennele mi na,*

mi pan mbe nga maa jaa ki pye,

mbe yala nga ki yen ma yonlogo wa lasiri sewe wi ni na kanngolo ki ni.[†]

⁸ Wila keli maga yo ghen ma yo fo: *«Ma woro saara naa yarikanra, naa saara sogoworo konaa kapere ti kala yagawa jasaara ti korogo, ti woro moo ndanla.»* Ma si yala, ki saara ti ma wo ma yala lasiri wo ni.

⁹ Ko pungo na, a wi sho naa fo: *«E, Yennele mi na, mi pan mbe nga maa jaa ki pye.»* Ki pye ma, a Yennele li si saara lere ti ni fuun ti ko ma Kirisi wi saraga ki tege wa ti yonlo.

¹⁰ Naa Zhezu Kirisi wi Yennele li nandanwa kala li pye, ki kala na, we kapere ti laga we na, a we pye kpoyi wi yee wire

nda wi wo saraga wagati wi ni fuun wogo ki fannga na.

¹¹ Saraga wofa pyew wi ma yere pilige pyew maa tunngo ki pye. Saara cenle nungba to wi maa woo wagati legere na, nda ti se ya mbe kapere ti laga fyew.

¹² Een fo, Kirisi wo na, saraga mbakogo nungba wi wo leele pe kapere ti kala na, kona, mee saa cen wa Yennele li kalige kee ki na.

¹³ Pa wi yen wa yingo naga singi Yennele luu mbenfenne pe tirige mbe pe pye wi tooo ti tegesaga[†]

¹⁴ Ki pye ma, ki yarikanga nungba ki fannga na, mbele wi pe kapere ti laga pe na ma pe pye kpoyi, wi pe sin ma pe yon fili fo sanga pyew.

¹⁵ Yinnekpoyi fun laa ki wogo ki yuun naga finligi we kan. Li keli maga yo ghen ma yo fo:

16 We Fo wi yo fo:

Yon finliwe mba mi yaa ka le pe ni ko piliye yo pungo na, pi mba:

Mi yaa na ngasegele ke le wa pe koto ro ti na,

mbe ke yonlogo wa pe nawa pi ni.

¹⁷ Ko pungo na, a li yo naa fo:

Mi se kanla jatere wi tege pe kapere to naa pe kambasinnde ti na naa.[†]

¹⁸ Ma si yala, na kapere ti ka kala yaga mbe ko, kii daga saraga mbe wo ti kala yagawa pi na naa.

Ye ti waa fulo Yennele li tanla

¹⁹ Ki pye ma, Sefenne, Zhezu wi kunwo pi fannga na, we mbe ya kotogo ta mbe ye wa lajenge kpoyi ki ni.

²⁰ Wi kovonno yinwege wolo yenge we kan, li ma toro wa paraga nga ki pari ma go nawa pi kon shyen ki ni, ko koro wo yen wi wire[†] re.

²¹ Saraga wofenne to na wi yen we yeri, wi yen ma cen Yennele li go woolo pe go na.

²² Ki kala na, ye ti we fulo Yennele li tanla kotojenge ni, we kotogo ta wa we tagawa pi ni. We fulo li tanla we koto ro ti ni peri jogo ma nawa jatere pee wi wo wa. We fulo li tanla we wire ti ni peri jogo mari laga tonmo kpoyi ni.

²³ Ye ti we we jigi tagasaga ki yigi tiyongo, ko nga waa ki senre yuun we, katugu Yennele na li yon fogolo ke kon, li yen senre nungba yofa.

²⁴ Ye ti waa nawa tuun we yee na, waa we yee kotogo kanni, we we yee ndanla jenge, waa kajenge piin.

²⁵ Waga ka we gbogolomo pi yaga paa yenge nga na pele tara ki na naga piin we.

[†] 10:7 10:5-7: Yuuro 40.7-9 [†] 10:13 10:12-13: Yuuro 110.1 [†] 10:17 10:16-17: Zhere 31.33-34 [†] 10:20 10:20:

Paraga nga senre ti yen na yuun, ko ki yen Zhezu wi wire nda ti jolo we kala na, a wi ku ma kologo yenge we kan fo wa Yennele laga ki na.

Ɛɛn ƒɔ, waa we yɛɛ yɛrɛgi, waa ki piin jɛngɛ paa yɛ we Ƒɔ wi pilige ki yan ki yɔngɔ we.

²⁶ Katugu na waga ki siligi mbaa kapere ti piin mbege ta we kaselege ki jen mako, saraga woro wa naa nga ki mbe ya kapere ti laga we na.

²⁷ Kona, ki koro waa Yɛnnɛle li kiti kɔngɔ ko singi fyere gbɔrɔ ni, naa kason gbɔgɔ ki ni, nga ki yaa kali mbenfenne pe sogo we.

²⁸ Lere ɲa fuun ka Moyisi lasiri wi jɔgɔ, pe maa gbo paa wi yinriwe ta, na sɛrefenne shyen, nakoma taanri kaga kala li yo we†.

²⁹ Lere ɲa wi maa Yɛnnɛle li Pinambyo wi tifaga, na kasanwa mba Yɛnnɛle li tege ma yon finliwe pi le pi piin faa, po mba pɔu pye kpoyi we, na Yinnekpoyi na li maa yinne pi kaan li tegele, ki lerefo wi yaa ka pye mele? Ye mbe ya mbege jate ƒɔ jɔlɔgɔ nga ki daga wi ni, ki yaa ka pe naa mbe we.

³⁰ Katugu lere ɲa wigi sɛnrɛ nda ti yo, we yen maa jen. Wi yo ƒɔ: «*Kapere ti kayanga wɔgɔ ki yen mi yeri, muwi mi yaa ti yɔngɔ wɔ.*» Ma nuru ma yo ƒɔ: «*We Ƒɔ wi yaa ka kiti kɔn wi woolo pe na.*»†

³¹ Mbe ye wa Yɛnnɛle na yinwege wolo li kɛɛ, ki yen fyere ni ƒɔ jɛngɛ.

³² Ɛɛn ƒɔ, ye nawa to nga kila ye ta faa ki na. Ki wagati wi ni, naa yàa kaa Yɛnnɛle li yanwa pi ta ma kɔ, yàa jɔlɔ ƒɔ jɛngɛ maga kun ye yɛɛ ni.

³³ Sanga wa ni, pàa pye na ye tegele, na ye jɔlɔ lere pyew wi yɛge na. Sanga wa ni, leele mbele pàa pye na jɔlɔ ma fun, yaa pinle na jɔlɔ pe ni.

³⁴ Kaso piile pe yinriwe la ye ta. Naa leele pàa ye yarijende ti sho ye yeri, yàa yenle ki na nayinne ni, katugu yège jen ma yo yarijende yen ye yeri, nda ti mbɔnrɔ ma we, jɔgɔsaga si woro ti na.

³⁵ Ki kala na, yaga ka ye jigi tagasaga ki wa, katugu tɔnli gbɔɔ yen ki ni.

³⁶ Yaa kagala kunni ye yɛɛ ni, jango ye ta ye Yɛnnɛle li nandanwa kala li pye ye li yon fili, ye nga li yon folo kɔn ki ta.

³⁷ Katugu ko Yɛnnɛle sɛnrɛ sewe wi yen na yuun, ma yo ƒɔ:

Wagati wi koro jenri, jenri jate, ɲa wi daga mbe pan, wi yaa pan.

Wi se mɔ naa.

³⁸ *Ʋa wi yen lesinɲe na yege na, wi yaa yinwege ta wi tagawa pi fanɲga na.*

Ɛɛn ƒɔ, na wi ka songɔrɔ pɔngɔ na, wi kala li sanla ndanla naa.†

³⁹ Mbele pe maa songɔrɔ pɔngɔ na na pɔngɔ, we woro poro pele. Ɛɛn ƒɔ, mbele pe taga ma pye wa showɔ kologo ki ni, we yen poro pele.

SEREFENNE PORO NAA PE TAGAWA

11

11-12

Tagawa senre

¹ Na we kaga jen mbe yo we jigi wi yen yaraga nga na we yaa ki ta, ko ki yen tagawa we. Tagawa po pi yen yaraga nga we woro na yaan, we taga ki na we yo ki yen kaselege.

² Faa leele pe tagawa po kala na Yɛnnɛle làa sɛrɛya jɛnɲe yo pe kanɲgolo.

³ Tagawa po fanɲga na, wège jen ma yo dunruya wi da Yɛnnɛle li yon sɛnrɛ to ni. Ki kala na, yaara nda we yen na yaan yenle ni, tila gbegele ma yiri wa nda we woro na yaan to ni.

⁴ Tagawa po fanɲga na, Abeli wila saraga wɔ Yɛnnɛle li yeri, nga kila mbɔnrɔ Kayen wogo ki na. Wi tagawa pi kala na, Yɛnnɛle làa ki yo ma yo wi yen lesinɲe, katugu Yɛnnɛle jate làa yenle wi yarikanra ti na. Ali maga ta Abeli wi ku, wi sɛnrɛ ti yen na yuun† we ni bere wi tagawa pi kala na.

⁵ Tagawa po fanɲga na, Enɔki wi sila ku. A Yɛnnɛle lɔu le ma kari wi ni wa li yɛɛ tanla. Lere sila wi yan naa, katugu Yɛnnɛle làa wi le†. Yɛnnɛle sɛnrɛ sewe wi yen naga yuun ma yo sanga ɲa ni Yɛnnɛle li faa le, wi kala làa pye ma li ndanla.

⁶ Ɛɛn ƒɔ, na tagawa po ma, lere kpɛ kala se ya Yɛnnɛle li ndanla, katugu lere ɲa kaa fulo Yɛnnɛle li tanla, wi daga mbe taga ki na ƒɔ Yɛnnɛle li wa, ƒɔ mbele pe yen nali lagajaa, li yaa tɔnli kan pe yeri.

⁷ Tagawa po fanɲga na, kagala ngele lere sila ke yan ghen, naa Yɛnnɛle làa Nowe wi yeri ke ni, a wi si fyɛ Yɛnnɛle li yɛge, ma si tɔnmokɔrɔ ghenje ki tɛ, a wo naa wi go woolo pe ni pɛ sho† wa ki ni. Ki pye ma, wi tagawa pi fanɲga na, a wigi kan kiti to dunruya woolo pe na, a Yɛnnɛle làa wi jate lesinɲe.

⁸ Tagawa po fanɲga na, Abirahamu wila Yɛnnɛle li sɛnrɛ ti logo, naa làa wi yeri we. A wi si kari tara ta ni nda Yɛnnɛle li mbaa kan wi yeri ti pye wi kɔrɔgɔ, ma yiri wa wi yɛɛra tara ti ni na kee, ma sigi ta wi sila wi karisaga ki jen†.

⁹ Tagawa po fanɲga na, Yɛnnɛle làa yon folo kɔn mbe tara nda kan wi yeri, wila saa cɛn wa ti ni paa nambanɲa yen. Wila pye na cɛɛn paara yinɲe paa yɛge nga na Izaki naa Zhakobu pàa kaa cɛn wa ti ni we, poro mbele Yɛnnɛle làa kaa ki yon folo nungba li kɔn pe yeri we.

† 10:28 10:28: Dete 17.6 † 10:30 10:30: Dete 32.35-36

† 11:5 11:5: Zhene 5.24

† 11:7 11:7: Zhene 6.13-22

† 10:38 10:37-38: Aba 2.3-4

† 11:8 11:8: Zhene 12.1-4

† 11:4 11:4: Zhene 4.4

10 Katugu Abirahamu wila na cagbogo singi, nga ki nogo ki yen ma sheli tiyongo. Yennele lo li yen ki kaara ti gbegelefo naa ki kanfo.

11 Tagawa po fannga na, Abirahamu wi jo Sara fun wila ya ma fannga ta ma pyo se, ali maga ta wila le ma toro pisege na; katugu Yennele na laa yon folo li kon wi yeri, wila li jate senre nungba yofa.

12 Ki kala na fun, ali maga ta Abirahamu wila pye ndee wi ku mako, ki nanja nungba we, setirige piile legere yiri wa wi ni, ma lege paa naayeri wonngolo koro naa kogojе yon taambugo nga ki se ya jiri ki yen.[†]

13 Ki leele mbele pe ni fuun pe ku wa tagawa pi ni. Yennele laa yarijende nda yon folo kon mbe kan pe yeri, pe sila ti ta, een fo, paa ti yan lege, a ki nayinme kan pe yeri. A pe sigi yo ma yo pe yen nambanmbala ma pye cenfenne[†] laga tara ti na.

14 Mbele pe yen na para ma, pe yen naga nari naga finligi ma yo pe yen na tara ta yege jaa pe woro.

15 Ndee ki pye paa yiri tara nda ni, to paa pye na jatere piin ti na, pe mbaa pyelomo ta naa mbe songoro wa.

16 Een fo, kaselege ko na, paa pye na tara ta jaa pe woro, nda ti mbonro naa ma we, ko koro wo yen nda ti yen wa yennele na. Ko ki ti ki fere woro Yennele li na paa li yinri pe Yennele, katugu li cagbogo kan pe kan.

17 Tagawa po fannga na, Abirahamu wila Izaki wi wo saraga, naa Yennele laa wi wa ma wele we. Wila wi yee naga ma yo wi gbegele mboo pinambyo nungba pe wi wo saraga. Ma si yala, Yennele lo laa yon folo kon mboo kan wi yeri.

18 Yennele laa ki yo maa kan fo: «Pa ma setirige piile pe yaa ka yiri wa Izaki wo ni.»[†]

19 Abirahamu wila ki jate ma yo fannga yen Yennele li ni li Izaki wi yen luu yirige wa kunwo pi ni. Ki kala na, a Abirahamu wi Izaki wi ta naa fonngo[†], ki yowo po na, a ki cen ndee Yennele luu yen maa yirige wa kuulo pe sogowo wi kan.

20 Tagawa po fannga na, Izaki wila duwaw pye Zhakobu naa Ezawu pe kan pe goto kala li na[†].

21 Tagawa po fannga na Zhakobu wila duwaw pye Zhozefu pinambiile pe nungba nungba pyew pe kan, naa wi kuyege kila yongo we. A wi yiri maa gbotangala[†] li go ki yigi ma jiige li na, ma Yennele li gbogo.

22 Tagawa po fannga na, naa Zhozefu kuyege kila kaa yongo, a wi para Izirayeli woolo pe ni wagati na pe mbaa yiri wa Ezhipiti tara wi senre na, ma si nga pe mbaa pye wi kajeere[†] ti ni ki yo.

23 Tagawa po fannga na, Moyisi wi senggolo, a wi sevenne poo lara ma saa gbom fo yenge taanri, katugu paa wi yan wi yen pyo tiyoon. Ki pye ma, pe sila fye mbe kono na wunlunaja[†] wila kan li ke.

24 Tagawa po fannga na, naa Moyisi wila kaa gbom lere, a wi si je ma yo paga kaa wi yinri Farawon sumboro wi pinambyo.

25 Wi pinle wila jolo ja Yennele li woolo pe ni, a ko mbonro wi yeri ma we wi saa yogori wa kapere[†] pyege tanwa pi ni wagati jenri ni ko na.

26 Wi yege mbe jogo paa Kirisi wi yen, wila ki jate yarijende legere ma we Ezhipiti tara yarijende ti na, katugu tonli na wi yaa ka ta pungo na, wo wila pye na wele.

27 Tagawa po fannga na, Moyisi wila yiri wa Ezhipiti tara, wii fye wunlunaja wi nangbanwa pi yege. A wi koro maga kun wi yee ni ma mbe yo wila pye na Yennele li yaan, lo na lere nali yan we.

28 Tagawa po fannga na, wila Paki feti wi yon kon, ma si kono kan ma yo pe kasanwa yanragi yanragi koro ti na, jango kunwo merege wiga ka Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala pe gbo[†].

29 Tagawa po fannga na, Izirayeli woolo paa Kogojе yen wi kon ma yiri, paa yege nga na lere ma tanga tawara na we. Een fo, naa Ezhipiti tara fenne paa kaa na jaa mbege nungba ki pye, a logo ki si pe li[†].

30 Tagawa po fannga na, naa Izirayeli woolo paa Zheriko ca ki maga ma saa ta pilige koloshyen, a ca ki mbogo[†] ki si toori.

31 Tagawa po fannga na, nanjaa Arahabu wi sila pinle mbe ku mbele paa Yennele li senre ti ke[†] pe ni, katugu wila Izirayeli kagala yewefenne pe yigi tiyongo.

32 Yingi mi yaa yo naa? Wagati woro na yeri mbe para Zhedewon[†] naa Baraki[†], naa Samison[†], naa Zhefite[†], naa Davidi[†], naa

[†] 11:12 11:12: Zhene 15.5 [†] 11:13 11:13: Zhene 23.4 [†] 11:18 11:18: Zhene 21.12 [†] 11:19 11:19: Zhene 22.10-13

[†] 11:20 11:20: Zhene 27.28-29,39-40 [†] 11:21 11:21: Zhene 48.15-16 [†] 11:22 11:22: Zhene 50.24-25 [†] 11:23

11:23: Ezhipiti tara wunlunaja wila kono kan mbele paa pye na jeele pe sari paa siin pe yeri, ma yo na Izirayeli tara fenne jo wa ka pinambyo se poo gbo, Eki 1.16,22; 2.2. Een fo, Moyisi sevenne pe sila fye mbege kono li ke. [†] 11:25

11:25: Eki 2.11-12 [†] 11:28 11:28: Eki 12.12-13 [†] 11:29 11:29: Eki 14.22-29 [†] 11:30 11:30: Kila pye Zhufuye pe ma mbogo kan ma pe ca ki maga maga fili; Zhozu 6.20. [†] 11:31 11:31: Arahabu wila Izirayeli kagala yewefenne

pe yigi tiyongo, katugu wila pe jate paa pe tara ti juguye poro pele yen; Zhozu 2.11-12; 6.25. [†] 11:32 11:32: Kiti 6-8

[†] 11:32 11:32: Kiti 4.6-16 [†] 11:32 11:32: Kiti 14-16 [†] 11:32 11:32: Kiti 11 [†] 11:32 11:32: 1 Sami 17.23-51

[†] 11:32 11:32: 1 Sami 7.9-11 [†] 11:33 11:33: 2 Sami 8.1-15

Samiyeli†, naa Yenŋele yon senre yofenne pe senre na.

³³ Tagawa po fanŋga na, a pè ya wunluwo legere ni, ma ŋga ki sin† ki pye, ma ŋga Yenŋele làa ki yon fòlò kòn mbe kan pe yeri ki ta, ma jaraye pe yonro ti ton† pe na,

³⁴ ma kasòn ngbanra figi†. A pè sho mbele pe mbaa pe gbo tokobi ni pe yeri. Mbele paa pye fanŋga fu, a pè fanŋga ta. A pè kotogo ta malaga ki ni, ma ya tara ta yege malingboonlo ni.

³⁵ Tagawa po fanŋga na, jeele pèle la pe gboolo yan pè yen ma yiri ma kunwo pi ni ma kan pe yeri.

Leele pèle la jolo ma ku gbònro ti kee, katugu paa je mbe pe yee sho ti ni, jango mbe ta mbe yen mbe yiri mbe yinwege ka ta, ŋga ki mbonro ma we†.

³⁶ Paa tege pele na, ma pe gbòn sapire ni. A pè pele po jorogo ni ma pe le kaso†.

³⁷ A pè pele wa sinndeere ni† ma pe gbo, ma pele walagi shenzyen siye ni, nakoma ma pe gbo tokobi ni. Paa pye na kee lagapyew, simbaala naa sikaala seere tila pye pe na pe yariporo. Paa pye fyonwo ni na tege, na jolo.

³⁸ Dunruya wi sila daga ki leele pe ni! Paa pye na yanri na toro wa gbinri wi ni konaa wa yanwira ti na. Paa pye na pe yinwege ki piin wa yanwira were naa tara were ti ni.

³⁹ Yenŋele làa sereya jenne yo ki leele pe kanngolo pe tagawa pi kala na; ma si yala, Yenŋele làa yaraga ŋga yon fòlò kòn mbe kan pe sila ki ta ghen.

⁴⁰ Katugu Yenŋele làa yaraga ka kòn ma tege we kala na, ŋga ki mbonro naa ma we, li sila pye na jaa pege ta pe yon fili we punjo na.

12

Yenŋele li yen we To

¹ Woro wo na, ki serefenne janwa gbolo li yen ma we maga†. Ki kala na, ye ti yaraga ŋga fuun ki yen na we tangalomo pi jolo wege yaga, naa kapege ŋga ki yen na we faara jaga jaga ki ni. Kashara fene na li yen ma tege we kan, we bala weli fe.

² We we yengele ke kan Zhezu wi na waa wi wele, wo ŋa wi yen we tagawa pi pelifo naa pi yon filifo. Wila ki kun wi yee ni poo gbo wa tiparaga ki na, wi sila ki kunwo cenle pi fere ti jate yaraga ka, katugu wi yege la pye nayinme mba pila pye ma tege

wi kan pi na. Yinggo, wi saa cen wa Yenŋele li wunluwo jongo ki kalige kee ki na.

³ Yaa jatere piin wi na, paa yege ŋga na kapere pyefenne paa kendige gbogo ŋga wo wi ni, a wigi kun wi yee ni we, jango yaga ka te, yaga si ka kotogo la.

⁴ Katugu wa ye ngbenlewe pi ni kapege ki ni, ye fa ngbeli mbe gbòn kunwo pi na ghen.

⁵ Yenŋele li yen na ye kotogo kanni senre nda ni paa li pinambiile yen, ye fage ti na wi le? Ti nda fo:

Na pinambyo, maga kaa we Fo wi korowo pi jate kala faa.

Na wi ka si ngbanla ma na sanga ŋa ni, ma wire tiga ka fanla ma na.

⁶ *Katugu ŋa wi yen ma we Fo wi ndanla, wi maa koro gbònro ni.*

Lere ŋa fuun wi jen paa wi pinambyo yen, wi maa gbòn sapige ni.†

⁷ Yaa korowo gbònro ti kunni ye yee ni; katugu Yenŋele li ye yigi paa li pinambiile yen. Pyo wiwiin wi wa wi to wila wi gbòn mboo koro?

⁸ Na kaa pye pe woro na ye gbòn na ye koro paa yege ŋga na pe maa piile pe ni fuun pe gbòn na pe koro, kona, ye yen keenre piile, ye woro piseele.

⁹ Ye ti we nawa to we teele mbele laga tara na pe wogo ki na. Paa pye na we gbòn na we koro, a waa pe gbogo. Ki kala na, we daga mbaa nuru we To ŋa wa yenŋele na wi yeri mbe we, jango we yinwege ta.

¹⁰ We teele mbele laga tara ti na, paa pye na we gbòn na we koro wagati jenri ni, ma yala ŋga kila pye ma yon pe yege na ko ni. Een fo, Yenŋele li yen na we gbòn na we koro we yonwo po kala na, jango li yen kpoyi yege ŋga na, we we tasaga ta wa ki ni.

¹¹ Na paga we gbòn mbe we koro sanga ŋa ni, kila pye nayinme kala ki pyesanga wi ni, fo yesanga. Een fo, punjo na, mbele pè naga ma pe jolo ki jologo ki ni, pe ma tonli ta wa ki tulugo ki ni ma pye yeyinŋe na, na kasinŋe piin.

Yerewe naa kogorimo senre

¹² Ki kala na, ye ye keyen yan yi te yi yirige, ye fanŋga le ye kannguuro nda ti fanla ti ni.†

¹³ Ye koro yaa tanri kozinŋenge jengele na, jango jejugolofa† wi jele liga ka wa mbe la, een fo, wi sagala.

¹⁴ Yaa yeyinŋe ki lagajaa leele pe ni fuun pe ni. Ye tangalomo pi pye kpoyi,

† 11:33 11:33: 1 Sami 17:34-37; Dani 6:1-27 † 11:34 11:34: Dani 3:1-30 † 11:35 11:35: 1 Wunlu 17:23; 2 Wunlu 4:35-36 † 11:36 11:36: Zhere 37:15 † 11:37 11:37: 2 Kuro 24:21 † 12:1 12:1: Ko koro wo yen fo ki serefenne janwa gbolo le, tagawa mba pila pye pe ni waa po forogi. † 12:6 12:5-6: Yomi 3:11-12 † 12:12 12:12: Eza 35:3 † 12:13 12:13: *Jejugolofa: Wo wi yen ŋa wi woro ma yege sin wa tagawa kono li ni.*

katugu na tangalomō kpoyi po ma, lere kpe se ya we Fō wi yan.

¹⁵ Ye ye yee yingiwe jen, janngo lere kpe ka ka Yenñele li yinne pi la. Ye ye yee yigi, janngo lere kpe ka ka pye paa tige tisorogo yen nga ki ma fi na tipege piin lelegere na ki shonro ti ni.

¹⁶ Ye ye yee yingiwe jen, janngo lere kpe ka ka pye ye ni keenre lifo, nakoma wila Yenñele li yaara kpoyi ti tifaga paa Ezawu yen, wo ña wila wi lelewe tonli† wi pere suru lisaga nungba kala na.

¹⁷ Yège jen ma yo punngo na, wila kaa naga jaa wi to wi duwaw pye wi kan, een fō, a wi to wi je. Ezawu wi sila pyelomō ta mbe nga wila pye ki kannga, ali maga ta wila yentunwo wō maga lagaja o.

¹⁸ Yanwiga nga lere mbaa ya mbe jiri ki na, ko ma yè fulo ki tanla paa yège nga na Izirayeli woolo paa ki pye wa Sinayi yanwiga ki tanla. Ko nga kila pye na yiin kasō gbogo ni, ma pye yembine naa wōwō ni, naa tifelingbogo ni.

¹⁹ Mbanlaga tinne naa magangala la pye na yinrigi wa ki na. Naa Izirayeli woolo paa ki magangala ke logo, a pè sigi yenri ma yo paga ka senpyo wa kpe yo mbe taga wa ti na naa.

²⁰ Katugu kono na paa kan pe yeri, pe saa ya mbeli kun pe yee ni. Li na fō: «*Lere ña fuun ka jiri yanwiga ki na, ali na kaa pye yaayogo yi, pege wa sinndeere ni pege gbo.*»†

²¹ Nga paa yan kila pye fyere ni jenge, fō a Moyisi wi yo: «*Mi yen na fye ma toro fō na seri!*»

²² Een fō, yoro wo na, Siyon yanwiga ko yè fulo ki tanla, ma fulo Yenñele na yinwege wolo li cagbogo ki tanla, ko ki yen Zheruzalemu ña wa yenñele na we. Yè fulo mererege janwa gbolo li tanla.

²³ Yè fulo Yenñele li woolo kongbanmbala pe nayinne gbogolomo pi tanla, poro mbele pe mere ti yen ma yonlogo wa yenñele na we. Yè fulo Yenñele li tanla, lo na li yen leele pe ni fuun pe kiti konfo we. Yè fulo ma pye nungba lesinmbele pe yinñele ke ni, poro mbele pe yen ma yon fili we.

²⁴ Yè fulo Zhezu wi tanla, wo ña wi yen kasuluwo ma yon finliwe fonmbo pi le we, yè fulo wi kasanwa mba pi wo pi tanla, po mba pi yen na senjende yuun ma we Abeli† woo mba pi yen na kapere ti yongo wosenre yuun pi na.

²⁵ Ki kala na, ye ye yee yingiwe jen! Yenñele na li yen na yuun ye ni, yaga ka je mbaa nuru li yeri. Moyisi ña wila yo leele pe ni laga tara ti na ma pe yeri, mbele paa

je pee logo wi yeri, pe sila sho jologo ki kee. Zhezu ña wi yen na we yeregi ma yiri wa naayeri wi go na, na waga punngo le wi ni, kona, wège jen jenge ma yo we se ya sho.

²⁶ Ki sanga wi ni, li magala laa tara ti yège. Een fō, yingō, ligi yon folo na li kon ma yo fō: «*Mi yaa tara ti yège yegesaga nungba naa, tara to nungba ma, een fō, mi yaa naayeri wi yège fun.*»†

²⁷ Ki senpiile mbele wi yo ma yo «yegesaga nungba naa» pe yen naga nari ma yo yaara nda ti da ti yaa ka yège mbe ko mbe wō wa, janngo nda ti se ya yège to mbe koro wa.

²⁸ Ki kaa pye we yaa wunluwo ta mba pi se ya yège, ki kala na, ye ti waa Yenñele li shari waa tunngo piin li kan, waa kagala ngele ke yen ma li ndanla ke piin, waa li gbogo waa fye li yège.

²⁹ Katugu we Yenñele li yen paa kasō yen, nga ki maa yaara sori.†

YEREWÉ PUNGO WOO KONAA SEWE WI KOSAGA SENRE

13

13.1-25

*Tangalomō mba pi yen
ma Yenñele li ndanla*

¹ Ye koro ye ye yee ndanla suyi paa sege nungba woolo yen.

² Yaa nawa tuun ki na fō ye daga mbaa nambanmbala pe yaara woo, katugu leele pèle laga pye ma, ma mererege yigi jenge, ma sigi ta pe sila ki jen.

³ Yaa nawa tuun mbele pe yen wa kaso pe na ndee ye yen pe ni ja wa kaso. Yaa nawa tuun pe yen na mbele jolo pe na ndee pe yen na ye jolo ki pyelomo nungba pi na fun paa pe yen.

⁴ Leele pe ni fuun pe daga mbaa porogo ki gbogo, naja naa wi jo pe pye sinmbele pe yee kan; katugu Yenñele li yaa ka kiti kon keenre lifenne poro naa jataala naa nandaala pe na.

⁵ Yaga ka ye yee yaga penjara ti ndanlawa pi fannga ta ye na wa ye tangalomō pi ni. Een fō, yaara nda yè ta, ye ti to mbe yala ye ni, katugu Yenñele lo jate li yo fō: *Mi soon yaga fyew, mi se soon wa fyew.*†

⁶ Ko ki ti we mbe ya mbe kotogo ta mbege yo fō:

We Fō wo wi yen na Sagafo we, mi se fye.

Yingi senwee mbe ya pye na na?†

⁷ Yaa nawa tuun ye yekeele leele pe na, poro mbele paa keli ma Yenñele senre ti yo ma ye kan we. Paa pe yinwege ki pye

† 12:16 12:16: Zhene 25.33-34 † 12:20 12:20: Eki 19.13 † 12:21 12:21: Dete 9.19 † 12:24 12:24: Zhene 4.10
† 12:26 12:26: Azhe 2.6 † 12:29 12:29: Dete 4.24 † 13:5 13:5: Zhou 1.5 † 13:6 13:6: Yuuro 118.6-7

yege nga na ma saa ku, yaa jatare piin ki na. Yaa pe tagawa pi forogi.

⁸ Zhezu Kirisi nungba wowi male yunmbaan, naa nala, fo sanga pyew†.

⁹ Yaga ka ti pe ye fanla pe ye punjo nagawa fonmbo cenle legere ni. Ki yen ma yon we koto ro ti fannga ta Yenjele li yinme po fannga na, kiga ka pye yaakara ngasegele koro fannga na. Mbele pe maa tanri ki ngasegele ke na pe fa tonli ta wa ke ni.

¹⁰ Saraga wosaga yen we yeri†, saraga wofenne mbele pe maa saara ti woo wa Zhufuye paraga go ki ni, ki kologo woro pe yeri pe yaara nda pe wo wa saraga ta ka.

¹¹ Zhufuyesaraga wofenne to wi ma ye yaayoro kasanwa ni wa lajenge kpoyi ki ni mboo wo saraga leele pe kapere ti kala na, een fo, pe ma saa ki yaayoro kuro ti sogo wa leele pe censaga† ki punjo na.

¹² Ko ki ti Zhezu fun wila jolo ma ku wa ca ki punjo na, jango mbe leele pe pye kpoyi wi yee kasanwa pi ni.

¹³ Ki kala na, ye ti waa kee wi korogo wa ca ki punjo na, pòo tifaga yege nga na, wege nungba ki kun we yee ni.

¹⁴ Katugu ca woro we yeri laga tara na, nga ki yaa koro laga fo sanga pyew. Een fo, ca nga kila paan wa, ko we yen na lagajaa, kosaga woro ko na.

¹⁵ Ki kala na, ye ti waa Yenjele li sonni suyi ndee waa saraga woo li yeri Zhezu wi fannga na, ko koro wo yen fo waa li mege ki sonni suyi wa we yon.

¹⁶ Mbaa kajenge piin mbaa ye yee sari ye kee yaara ti ni yaga ka fege ki na, katugu ki saara cenle to ti yen ma Yenjele li ndanla.

¹⁷ Yaa ye yeelele pe senre ti nuru, yaa pe gbogo, katugu pe yen na ye yinngede ke korosi, ma jen pe yaa ka pe tunngo ki yege yo Yenjele li kan ke kala na. Yaa pe senre ti nuru pe ta paa pe tunngo ki piin nayinme ni, paga kaa ki piin yesanga ni. Nakoma ki yaa pye ye yeri tonli fu.

¹⁸ Yaa yenri we kan. We taga ki na ma yo we nawa jatare wi yen jenne, katugu we yen naga jaa we tangalomo pi pye jembe yege ki ni fuun na.

¹⁹ Mi yen na ye yenri jenge, fo yaa Yenjele yenri na kan, jango mbe songoro mbe kari ye korogo fyaw.

Yenjele yenrewe

²⁰ Yenjele na li yen yeyinngede kanfo, li we fo Zhezu wi yen maa yirige wa kuulo pe sogowa, wo na wi yen simbaala konrifo gbao wi kunwo pi fannga na, po mba pi

yeresaga kan yon finliwe mbakoo pi yeri we.

²¹ Yenjele li ye pye ye ya yaa nga fuun ki yen jenge ki piin, jango yaa li ndanwa kala li piin. Nga ki yen mali ndanla, ligi pye wa ye nawa Zhezu Kirisi wi fannga na. Gbogowa mbe pye Zhezu Kirisi wi woo fo sanga pyew! Anmiina.

Senre punjo woro naa sharaga

²² Sefenne, mi yen na ye yenri fo senre nda mi yo ye kan ma ye yeri, yeri kun ye yee ni, katugu nda mi yonlogo laga ki sewe na wi ni ma torogo ye kan, tii tonlo.

²³ Mila jaa yege jen fo pe we sefo Timote wi wo wa kaso. Na wiga gbom laga na na fyaw, pa mi naa wo ni, we yaa pinle mbe sa ye shari.

²⁴ Ye ye yeelele pe ni fuun pe shari naa Yenjele li leele kpoyi pe ni fuun pe ni. Sefenne mbele pe yen wa Itali tara, pe ye shari.

²⁵ Yenjele li yinme pi pye ye ni fuun ye ni!

† 13:8 13:8: Ko koro wo yen fo mbele pe taga Zhezu Kirisi wi na wila pe saga yunmbaan yege nga na, mbele paa tari wi na nala pa wi yaa pe saga ma, mbe mbele pe yaa ka taga wi na pe saga ma fun. † 13:10 13:10: Saraga wosaga nga ki senre ti yo ko ki yen tiparaga nga paa Zhezu wi wo ki na saraga we. † 13:11 13:11: Levi 16:27

Sewê ña ZHAKI wila yonlogo ma torogo Sewê wi nawa senre

Nanja ña paa pye na yinri Zhaki wo wila ki sewê ña wi yonlogo. Mbe yala kalege ki ni, Zhaki wila pye we Fò Zhezu wo nasepyo lenanja (Mati 13.35; Maki 6.3; Gala 1.19; 1 Koren 15.7). Wila pye Zheruzalemu ca legilizi yekelewe wo wa (Kapye 15.13-21; Gala 2.9). Zhaki wila wi sewe wi yonlogo maa torogo Izirayeli cengele ke ma yiri shyen koro kan. Izirayeli cengele ke ma yiri shyen ngele Zhaki wi yen na para ke senre na, koro ma ke yen fafafa Izirayeli cengele ke ma yiri shyen wele; een fò Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye, a pè pe yee kan Zhezu wi yeri, poro senre wila yuun. Jologo gbogo nga kila gbòn pe na ki kala na, paa gbòn ma jaraga tara sannda ti ni. Zhaki wo yege na, tagafenne poro pe yen Yennele li woolo jembele wele.

Wa wi sewe wi ni, wi yen naga yenri pe yeri paa kala kunni pe yee ni wa jologo ki ni. Mbe taga wa ko na, wi yen naga yuun pe kan ma yo pe pye kajenmbele, pe pye go sogowo ni konaa paa tanri paa yala tagawa kono li ni. Wi yen na yerewe kaan penjagboro fenne pe yeri fò paga kaa pe yee gbogo pe penjara ti kala na, nee kotogo nii fyonwo fenne pe ni.

Wa sewe wi go kongbannga (1.1-27) ki ni, Zhaki wi yaa para kagala ngele na, wi yen na ke senre yuun.

Wa sewe go shyen wogo (2.1-26) ki ni, wi yen naga yuun sefenne pe kan ma yo pe pe yee yingiwe jen, paga ka ti penjagboro fenne poro mbe pe ndanla, pee fyonwo fenne poro panra.

Wa sewe wi go (3.1-4.12) laga ki ni, mbele pe yen na pe yee jate kajenmbele, konaa naga jaa mbaa pele nari Yennele senre ti ni, Zhaki wi yen naga yuun pe kan fò pe yee gbogowo naa kendige wogo ki yaga, paa pe senyoro ti korosi jenge.

Wa sewe wi go (4.13-5.6) laga ki ni, wi yen na penjagboro fenne pe nawa tuun naa fò pe pe yee yingiwe jen yee gbogowo pi ni.

Wa sewe wi kosaga (5.7-20) ki ni, Zhaki wi yen naga yuun pe kan ma yo pe yere ngbanga wa jologo ki ni, paa yenri mbele pe nawa pi tanga pe na pe kan konaa yambala pe kan.

Sewê wi yen ma koonlo yege nga na

Sewê wi lesaga senre konaa sharaga 1.1

Kangbanra konaa wamawelewe 1.2-18
Mbege logo konaa mbege pye 1.19-27
Tagafo wi yinwege kala 2.1-26
Tagafo wi daga mbaa wi senyoro ti korosi 3.1-12
Tijinliwê mba pi maa yinrigi wa Yennele li yeri 3.13-18
Tagafenne pe tangalomò 4.1-5.6
Yerewe senre ta yege 5.7-20

*Sewê wi torogo mbele yeri
konaa pe sharaga*

¹ Mi Zhaki, mi ña Yennele lo naa we Fò Zhezu Kiri si pe tunmbyee, mi yen naga sewe ña wi torogi yoro Izirayeli cengele ke ma yiri shyen ye kan, yoro mbele yè jaraga dunruya wi lagapyew we. Mi yen na ye shari.

Tagawa naa tijinliwê kala

² Sefenne, na wamawelewe cenle legere ka gbòn ye na, yaa pi jate paa nayinme gbòò kala yen;

³ katugu yege jen ma yo na paga ye tagawa pi wa mbe wele, ki ma ye kan yaa kagala kunni ye yee ni.

⁴ Een fò, ye ti ye kala kunmò yee ni pi tunngo pye pigi yon fili, jango ye pye ye sin ye yon fili, ye pye tegelesaga fu, yaraga kpe ka ka ye la.

⁵ Na kaa pye tijinliwê pi wa la ye ni, wi Yennele li yenri pi ni, pa li yaa pi kan wi yeri; katugu Yennele li maa leele pe ni fuun pe kaan legere legere nayinme ni.

⁶ Een fò, wuu yenri tagawa ni wiga kaa singi; katugu lere ña kaa singi, wi ma pye paa kogoje tonmò pi yinriwê naa pi towò pi yen, mba tifelege ki maa pi lee naa waa kanngayege ki ni fuun ki na.

⁷ Ki lere cenle wiga kaa ki sonri ndee wi yaa yaraga ka ta we Fò wi yeri,

⁸ katugu wi jatere wi yen wi na shyen, wi woro ma yege sin wa wi tangalomò pi ni fuun pi ni.

Fyonwo fò naa penjara taga kala

⁹ Sefò ña wi yen fyonwo fò, wila wi yee gbogo naa Yennele lùu yirige we.

¹⁰ Ña wi yen penjagboro fò fun wila wi yee gbogo naa Yennele lùu tirige we, katugu wi yaa ka toro paa yan fyeeñre yen.

¹¹ Na yonlo kiga yiri ki yama gbòò pi ni, yan ki ma waga, ki fyeeñre ti ma toori, ki tiyonwo pi ma kò. Ki pyelomò nungba pi na fun, penjagboro fò wi yaa ka kò mbe wò wa wi kapyegele ke sogowo fun.

*Wamawelewe naa kala na
li ma lere le kapege*

¹² Lere ña wi ma wamawelewe pi kun wi yee ni, ferewe yen wi woo; katugu na

† 1:12 1.12 Ki wunluwo njala cenle làa pye Girekiye poro wolo, na paa pye na kaan lere wa yeri, ña wi ya sanmbala pe ni kala la na, paa fenge naa malaga yen.

wiga wamawelewe pi kun wi yee ni mbe koro sinje mbe ko, wi yaa yinwege ta paa wunluwo njala† yen, ko nga Yennele ligi yon folo kon mbe kan li yen ma mbele ndanla pe yeri we.

¹³ Na wamawelewe ka gbɔn lere wa mboo le kapege, wiga ka yo fo: «Yennele lo li yen nala waa na wele.» Katugu Yennele li se ya wa mbe wele mbeli kapege, lo jate laa si lere wa mbe wele mboo le kapege.

¹⁴ Een fo, wamawelewe pi ma gbɔn lere pyew wi na mboo le kapege, na wo jate wi yera jogo pege kiga yiri wi ni mbaa wi fanla we.

¹⁵ Na jogo pege kiga kugbo le, ki mee kapege se. Kapege ko ka ka le, ko mee pan kunwo ni.

¹⁶ Sefenne, yoro mbele ye yen mala ndanla, yaga kaa ye yee fanla.

¹⁷ Yarikanra jende ti ni fuun, naa boyan yaara tiyonro ti ni fuun, ti maa kaan we yeri na yinrigi wa yennele na. Ti maa tinri na yinrigi wa Yennele li yeri. Lo li yen naayeri yanwa† pi Dafa we. Yennele li se kannga, kanngasaga si woro li na mbe wo.

¹⁸ Li yinwege kan we yeri kaselege senre ti fannga na, ma yala li nandanwa kala li ni, jango we pye kongbanmbala wa yaara nda li da ti sogowo.

Yaa nuru, yaa ki piin

¹⁹ Sefenne, yoro mbele ye yen mala ndanla, yaa nawa tuun ki wogo nga ki na, fo: Ki daga lere nungba nungba pyew wila nuru fyafyaw, een fo, paga kaa para fyafyaw, paga si kaa nawa ngbanni jajajaga;

²⁰ katugu lere na wi nawa pi yen ma ngban, wila ya mbe nga ki yen ma sin Yennele yege na ki pye.

²¹ Ki kala na, ye fyongo kapyege ki ni fuun ki yaga konaa nambewe pi ni fuun pi ni. Senre nda Yennele li sanri wa ye kotogo na, ye yenle ti na kotoyinngi ni, katugu ti mbe ya mbe ye sho.

²² Yaa tanri Yennele li senre ti na, yaga ka pye ti logofenne ce, mbaa ye yee fanla.

²³ Katugu lere na wi maa Yennele li senre ti nuru wila sila tanri ti na, wi yen paa lere na wi maa yee yege ki wele duwale.

²⁴ Wiga kaa yee wele mbe ko, wi mee kari, wi yen yege nga na, wi mee fege le ki na teere.

²⁵ Een fo, Yennele li lasiri na wi yen maa yee yon fili, wo na wila we piin leselee, na lere na kaa wi cancan mbaa wele, mbe koro wi na, na wi suu senre ti logo mbe fege ti na, een fo, wi kaa tanri wi na,

ki fo Yennele li yaa duwaw wi na wa wi kapyegele ke ni.

²⁶ Na lere wa kaa ki sonri wi yen Yennele kono li tangafɔ, na wi suu yon ki yingiwe jen, wi yen naa yee fanla, wi Yennele kono tangala li woro yaraga ka.

²⁷ Yennele kono tangala na li yen kpoyi ma pye fyongo fu we To Yennele li yege na, lo li yen: Mbaa pijiriwele poro naa nangunjaala pe wele, mbaa pe sari wa pe jologo ki ni konaa mboon yee yigi dunruya wi fyongo kagala ke ni.

2

Maga ka lere wo lere ni

¹ Sefenne, yoro mbele yaa tanri we Fo Zhezu Kirisi na wi yen gbogowo fo wi tagawa kono li na, yaga kaa lere woo lere ni.

² Ndee ki pye penjagboro fo wa pan ma ye wa ye sherigo ki ni te vegeni ni wi yombe le li na, naa yariporo tiyonro ni wi yologo, na fyonwo fo wa ka pan mbe ye wa fun, yariporo konrokonro ni wi yologo,

³ na yaga yariporo tiyonro fo wi gbogo mboo pye fo: «Pan ma cen laga ki censaga tiyongo nga ki ni,» mbe si fyonwo fo wi pye fo: «Mboro mbe yere wame,» nakoma «Cen tara, na na tooro ti tanla.»

⁴ Ki ka pye ma, ye woro na leele woo leele ni ye yee ni, na kiti koon jatere pere ni wi le?

⁵ Sefenne, yoro mbele ye yen mala ndanla, yaa nuru na yeri: Yennele li dunruya na wi fyonwo fenne pe wo, jango pe ta pe pye penjagboro fenne wa tagawa kala li ni, peli wunluwo pi ta, po mba laa pi yon folo kon mbe kan li yen ma mbele ndanla pe yeri we.

⁶ Een fo, yoro wo na, ye ma fyonwo fo wi tifaga! Ma si yala, penjagboro fenne poro pe yen na ye jolo, na ye tilele na kee ye ni wa kiti konfenne pe yege sogowo.

⁷ Poro wele pe maa senpere yuun Zhezu mege tiyongo nga Yennele li kan ye yeri ki na.

⁸ Na ye kaa tanri wunluwo pi lasiri wi na mbaa wi yon finli, paa yege nga na Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: «Ma lewee yenle wi daga mboon ndanla paa yege nga na mwo yee ndanla†,» kona ki tiyongo ko yaa piin.

⁹ Een fo, na ye kaa lere woo lere ni, kona, ye yen na kapege piin, a Yennele li lasiri wi yen na ye jeregi, katugu ye yen naa jogo.

¹⁰ Lere na fuun kaa Yennele li lasiri wi ni fuun wi tanri mbaa wi yon fili, mbe si lasiri wi ngasegele ke nungba jogo, kona, wi ke ni fuun ke jogo.

† 1:17 1:17 Naayeri yanwa po pi yen yonlo naa yenge naa wonngolo wele.

† 2:8 2:8: Levi 19:18

† 2:11 2:11:

† 2:11 2:11: Dete 5:17-18

¹¹ Katugu Yennele na ligi yo ma yo fo: «Maga ka jataga pye,»[†] ligi yo fun ma yo fo: «Maga ka lere gbo»[†] Ki kala na, na ma woro na jataga piin, na maga lere gbo, kona, ma Yennele li lasiri wi jago.

¹² Yaa para, yaa piin paa leele mbele yen Yennele li yaa kiti kon pe na mbe yala lasiri na wi ma lere pye lesee wi ni.

¹³ Lere na wi woro na leele sanmbala pe yinriwe taa, na Yennele liga kaa jaa mbe kiti wi kon wi na, li soo yinriwe ta. Leele yinriwe taga ki ma fannga ta kiti wi na.

Tagawa naa kapyegele senre

¹⁴ Sefenne, na lere wa ka yo fo tagawa yen wi ni mbe sigi ta wi sigi naga wa wi kapyegele ke ni, yingi ki yaa yon wi kan? Ki tagawa pi mbe ya mboo sho le?

¹⁵ Na yariporo kala ka pye sefo nana, nakoma sefo jele wa na, na pilige pyew yaakara ti woro wi yeri,

¹⁶ na ye ni wa kaa pye mbe yo fo: «Ta kee yeyinje na! Ma sa yariporo le moo wire ti weri, ma li ma tin!» Mbe sigi ta wi suu wire ti kala yonyaara ti kan wi yeri, yingi ki wogo nga ki yaa yon?

¹⁷ Pa tagawa pi yen ma fun, na piga koro pi yee na, na pi woro na pi yee nari wa kapyegele ke ni, pi ma ku[†].

¹⁸ Een fo, kana lere wa yaa yo fo: «Mboro wo na, tagawa yen ma yeri, mi wo na kapyegele yen mi yeri. Ma tagawa pi naga na na kapyegele fu, mi wo na, mi yaa na tagawa pi naga ma na wa na kapyegele ke ni.»

¹⁹ Ma taga ki na ma yo Yennele li yen nungba pe, ko yon. Gboshugulo pe taga ki na ma fun, ki kala na, pe maa fye na seri.

²⁰ Mboro na lembige, ma daga mbege jen fo tagawa piga pye kapyegele fu, pi ma pye kanyogo fu?

²¹ Yingi na Yennele laa si we tele Abirahamu wi jate lesinje? Wi kapyegele koro kaa ti, naa wila wi pinambyo Izaki wi wo saraga Yennele li yeri wa saraga wosaga ki na we.

²² Ma maga yan fo wi tagawa po naa wi kapyegele ke ni, kaa pinle na tunngo piin ja, a wi kapyegele koo tagawa pi kan pi yon fili.

²³ Nga Yennele senre sewe wi yen na yuun, pa kigi yee yon fili yeen fo: «Abirahamu wi si taga Yennele li na, ki kala na, a Yennele li nee wi jate lesinje[†],» maa yeri li wonlo.

²⁴ Ki kala na, ye maga yan fo Yennele li maa lere wi jate lesinje wi kapyegele koro kala na, wi tagawa po nungba kala ma.

²⁵ Nanjaa Arahabu pa wi wogo kila pye ma fun. Yennele laa wi jate lesinje

wi kapyegele koro kala na, katugu wila Zhufuyepitunmbolo pe yigi tiyongo, ma kaa pe saga, a pe songoro ma kologo ka yegle le ma kari.

²⁶ Yee nga na senwee wi wire tiga pye yinne fu, ti ma ku, ki pyelomo nungba pi na, na tagawa piga pye kapyegele fu, pi ma ku.

3

Ngayinne senre

¹ Sefenne, ye legere ka kaa ki jaa mbe pye nagafenne, katugu yee jen ma yo woro mbele we yen nagafenne, kiti wi yaa ka ngban woro na mbe we.

² We ni fuun we maa punngu pyelomo legere ni. Na lere na woro na punngu wa wi senyoro ti ni, ko fo wo sin ma yon fili. Wi mbe ya mboo yee yingiwe jen.

³ We maa karafeye pe nii wa shonye pe yonro ti ni, jango paa nuru we yeri. Kiga pye ma, we ma ya na pe wire lombondo ti konri.

⁴ Ye tonmokoro fun ti wele. Ti yen ma tugbolo fo jenge, tifelingboro ti maa ti wonrogi na kee ti ni. Een fo, konaa ki ni fuun, ti fevenne pe maa ti sinni tonmokoro mbirige jele ni na kee ti ni wa laga nga pe maa jaa we.

⁵ Lere wi ngayinne fun li yen wire ti laga jele ka, een fo, li maa kagbogolo yuun na li yee gbogo.

Ye kason jele li wele, li ma si ya ma kologo gbenge ki yigi maga sogol!

⁶ Ngayinne fun li yen paa kason yen. Li yen ma yin kapere pyew ti ni. Li censaga ki yen wa we wire ti ni na ti lombondo ti kaan, a tila fyongo kagala piin. Li maa kason nii we yinwege sanga wi ni fuun wi ni, nga ki maa paan na yinrigi wa jaganama wi ni.

⁷ Wongaala mbele fuun pe yen tooro tijere tijere ni, naa sannjere ti ni, naa yaara nda ti maa fulolo lara na ti ni, naa tonmo yaara ti ni, ti cengele ke ni fuun lere wi mbe ya mberi koro, wiri koro mako.

⁸ Een fo, ngayinne le, lere kpe na ya mbe lo yingiwe jen. Li yen yaripege nga lere se ya koro. Li yen ma yin shonro ni, nda ti maa leele kuun.

⁹ We ma ngayinne li tege na we Fo na wi yen we To wi sonni li ni. We mali tege fun na leele pe dangi, poro mbele Yennele li da ma pe pye li yanlee we.

¹⁰ Wa yon nungba ki ni, Yennele li sonmo senre naa danga senre ti maa yinrigi wa. Sefenne, kii daga kila piin ma.

¹¹ Tonmo taan naa tonzorowo pi se ya pinle mbaa pulo wa lawege nungba ki ni.

[†] 2:17 2:17 Ko koro wo yen pila ya kala yon. [†] 2:23 2:23: Zhené 15.6

¹² Na wuolo, figiye tige ki se ya mbe oliviye tige pyo se. Erezēn tirige ki se ya mbe figiye tige pyo se. Ki pyelomo nungba pi na fun, lawege nga ki tonmo pi yen ko ni, ki se ya mbe tonmo taan pulo.

Tijinliwe mba pi maa yinrigi wa yennele na

¹³ Ambo wi yen tijinliwe fo naa kajenge ye ni? Ki fo wigi naga wa wi kapyegele koro naa wi tangalomo jembe pi ni, kotoy-innge naa tijinliwe ni.

¹⁴ Een fo, na yenjapege naa kashara ka pye wa ye kotogo na, yaga kaa ye yee gbogo, mbaa finlele mbe je kaselege ki na.

¹⁵ Ki tijinliwe cenle po ma pi yen mba pi maa yinrigi wa yennele na. Ki tijinliwe pi yen laga tara to ni. Pi yen senwee piile poro woo naa gboshugulo woo.

¹⁶ Ko ki ti yenjaga naa kashara jatere wiga pye laga nga na, kafaara naa tipewe pi cenle pyew pi ma pye wa fun.

¹⁷ Een fo, tijinliwe mba pi maa yinrigi wa yennele na na paan, ki kongbannga, pi yen kpoyi, ko punjo na, pi yen yeyingge ni, ma pye pow, ma pye tanwa jaga ni leele pe ni. Pi ma pye leele yinriwe taga ni, na kapyere jende piin. Pila lere wo lere ni, pila la kopiire piin.

¹⁸ Leele mbele pe maa yeyingge nii leele pe sogowo na pe yee mari, na pe kagala ke piin yeyingge na, tonli na pe ma ta wo wi yen yinwege nga ki yen ma sin.

4

Dunruya wi weenre kala

¹ Maara naa kendige nga ki yen ye sogowo, ti maa yinrigi se? Pa ti maa yinrigi wa kagala ngele ke la maa ye taa ke ni na wiin wa ye wire ti ni.

² Ye maa yarilegere jaa, ye seri ta, ki kala na, ye yen legbolele. Ye yee maa yinrigi yarilegere na, ye se ya mberi ta. Kendige naa maara yen ye sogowo. Yaraga nga yaa jaa ye sege ta, katugu ye woro naga yenri Yennele li yeri.

³ Na ye ka sila yenri Yennele li yeri, ye se ta, katugu ye maa yenri jatere na ni wii yon. Yaraga nga ye maa yenri, ye maa jaa mbege tege mbaa ye kandaanra piin ki ni ce.

⁴ Yoro keenre lifenne wele! Ye sigi jen mbe jen mbe yo na yaga pye dunruya yaara ti wonlo, kona, ye yen Yennele li jugu wi le? Lere na kaa jaa mbe pye dunruya yaara ti wonlo, wa na pye Yennele li jugu.

⁵ Yaga kaa ki jate ndee Yennele senre sewe wi yen na nga yuun ki yen jaga, ki nga fo: «Yinne na Yennele li le we ni li kala

na, we yen mali ndanla, fo a li yen yenjaga ni we kala na.»

⁶ Een fo, Yennele li yen na yinne kaan we yeri, mba pi gbogo naa ma we, katugu Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: «Yennele li yen na wiin mbele pe maa pe yee gbogo pe ni. Een fo, li yen na yinne kaan mbele pe pe yee tirige pe yeri.»

⁷ Ki kala na, yaa nuru Yennele li yeri, yaa Sotanla wi wiin, pa wi yaa fe mbe laga ye na.

⁸ Ye fulo Yennele li tanla, pa li yaa fulo ye tanla. Yoro kapere pyefenne wele, ye ye keyen yi pye kpoyi yeyi wo wa kapere ti ni. Yoro kopiire fenne wele, ye ye kotooro ti pye kpoyi.

⁹ Ye ti ye nawa pi tanga ye na, ye yee san yaa gbele. Ye ye titegere ti kannga gbeere. Ye ye nayinne pi kannga yesanga.

¹⁰ Ye ye yee tirige we Fo wi yeege na, kiga pye ma, wi yaa ye yirige.

Yaga kaa kiti koon sefenne pe na

¹¹ Sefenne, yaga kaa senpere yuun ye yee na. Lere na ka senpere yo sefo wa na, nakoma mbe kiti kon wi na, kona, wi senpere yo Yennele li lasiri wi na ma kiti kon wi na. Na maga si kiti kon lasiri wi na, kona, ma woro wi tangafu naa, een fo ma yen na kiti koon wi na.

¹² Yennele lo nungba li yen lasiri wi kanfo naa kiti konfo. Lo nungba lo li mbe ya mbe lere sho, lo li mbe si ya mbe lere jogo. Een fo, mboro wo yen ambo mbe sila kiti koon ma lewee yenle wi na?

We yinwege ki yen Yennele lo kee

¹³ Yaa nuru na yeri yingo, yoro mbele ye maa yuun fo: «Nala, nakoma goto we yaa kari wa cagbogo tisilan ki ni, we yaa sa yele nungba pye wa, mbe safari wa mbe penjara ta.»

¹⁴ Ma si yala, kala na li yaa pye wa ye yinwege ki ni goto, ye sili jen! Ye yen paa foongo yen, nga ki ma wo wagati jenri ni, mbe si kon le teere.

¹⁵ Nga ki ja daga yaa yuun ki nga: «Na Yennele li ka yenle, na waga koro yinwege na, pa we yaa nga ki pye, nakoma mbe nga ko pye.»

¹⁶ Een fo, yingo, ye yen na ye yee gbogo na ye yee nari. Ki yee gbogowo cenle mba pi woro ma yon.

¹⁷ Lere na wi kajenge pyege ki jen, wi si woro naga piin, ki ma pye kapege ki fo wi kan.

5

Penjagboro fenne pe yerewe

† 4:4 4:4: Ki leele pe yen keenre lifenne katugu paa senre nungba yo. Pe ma yo Yennele li pe ndanla, ma si yala dunruya yaara to ti pe ndanla. † 4:6 4:6: Yomi 3.34

¹ Yoro penjagboro fenne wele, yaa nuru na yeri yingo! Yaa gbele yaa jeen jologo kagala ngele ke yaa ye ta ke kala na.

² Ye penjagboro ti fongo, a ndonjo ye yariporo ti ka.

³ So wi ye ye te naa ye warifuwe wi ni. Naa so wi ye ti ni, ki yaa pye sreya ye kala na mbe ye wire ti jogo paa yege nga na kason ma yaraga jogo we. Ye penjagboro gbogolo ye yee kan ki piliye punjo woyo† yan yi ni.

⁴ Tunmbyeele mbele pe tunjo ki pye wa ye keere ti ni, yee pe sara wi kan pe yeri. Ye nungbolo jan pe gbeere ti yeri! Mbele pe yen na ye yarlire ti kon, Yennele li pe gbeere ti logo, lo li yen we Fo na wi yen yawa pi ni fuun fo.

⁵ Ye legbocolo lige li laga tara ti na, ma katanra pye. Ye li ma toro paa yaayogo yen, nga pe kan ki ka ma toro naga gbosanga wi singi.

⁶ Ye kiti kon lesinne wi na maa gbo, wii si ye win.

*Mbaa kagala kunni ye yee ni
konaa yenrewe*

⁷ Sefenne, yaa kagala kunni ye yee ni fo we Fo wi sa pan. Yege wele paa yege nga na kere konfo wi maa tara yarlire tiyonro ti singi naga kunni wi yee ni. Wi maa ki kunni wi yee ni jenge fo wi sa tisara kongbannda to naa tisara punjo woro ti ta.

⁸ Yoro fun, yaa kagala kunni ye yee ni ma, ye kotogo ta, katugu we Fo wi panga ki yongo.

⁹ Sefenne, yaga kaa kongori ye yee na, jango Yennele liga ka kiti kon ye na. Kiti konfo wi yongo, wi yen ma yere le go yon ki na.

¹⁰ Sefenne, Yennele yon senre yofenne mbele pe para we Fo wi mege na, ye nawa to pe na. Jologo nga pe jolo, naa kagala ngele pe kun pe yee ni, yaa piin ma fun.

¹¹ Ye wele, mbele pe wamawelege pi kun pe yee ni ma koro sinmbele, we yen naga yuun ma yo pe feri. Zhobu wila jologo nga kun wi yee ni ki wogo pege senre yo, a yege logo. Wi jologo ki kosaga, Yennele laa kajenge nga pye maa kan yege jen, katugu Yennele li leele yinriwe taga naa li kajenge pyege ki gbogo.

¹² Sefenne, nga ki gbogo ma we ki ni fuun na, ko yen fo yaga ka wugu fyew. Yaga ka wugu naayeri wi na, nakoma tara ti na. Yaga si ka wuguro ta yege pye. Een fo, ye yo ee, na kala li ka pye «ee», nakoma ayoo, na kala li ka pye «ayoo», jango Yennele li kiti wiga ka to ye na.

¹³ Na kaa pye lere wa yen na jolo ye ni, wila Yennele li yenri. Na kaa pye wa nawa yen ma yinggi, wila yuuro shoo wila Yennele li sonni.

¹⁴ Na kaa pye lere wa na yaa ye ni, wi legilizi leelele pe yeri pe pan pe Yennele yenri wi kan pe sinme fa wi na we Fo wi mege ki na.

¹⁵ Ki Yennele yenrewe mba pe yenri tagawa ni, pi yaa yanja wi sagala. Pa we Fo wi yaa yambagawa kan wi yeri. Na kaa pye wi kapere pye, pa ti yaa kala yaga wi na.

¹⁶ Ki kala na, yaa ye kapere ti yuun yaa ye yee kaan, yaa Yennele li yenri yaa ye yee kaan, jango ye ta ye sagala. Lesinne wi Yennele yenrewe mba wi yenri kaporo ni, pi yen fannga ni fo jenge.

¹⁷ Eli wila pye senwee paa we yen. Wila Yennele li yenri kaporo ni ma yo tisaga kiga ka pan. Tisaga kii pan laga tara ti na maga yigi fo yele taanri naa jenge kogoloni.

¹⁸ Ko punjo na, a wi Yennele li yenri naa, a tisaga ki pan, a tara ti yarlire ti yon.

¹⁹ Sefenne, na wa ka punjo ye ni mbe kaselege kono li wa, na wa kaa saga wi ka songoro mbe pan wa li ni naa,

²⁰ yege jen ye yo fo lere na ka kapege pyefo wa songoro mboo wo wa kombege nga wi punjo ki ni, wi yaa ki kapege pyefo wi yinne li sho kunwo pi ni, *mbege kan wi kapere leger mbe kala yaga wi na†*.

† 5:3 5.3: Piliye punjo woyo yan senre tila yuun, yo yi yen dunruya koyege ye. † 5:20 5.20: Yomi 10.12

SEWE kongbanna na PYERI wila yonlogo ma torogo SEWE wi nawa senre

Zhezu wi pitunjo Pyeri wo wila ki sewe na wi yonlogo maa torogo. Pyeri wila pye Zhezu wi pitunmbolo ke ma yiri shyen mbele wila wo wo wa. Pyeri wo paa pye na jate pe ni ma we. Pyeri mege ki yen Girekiye senre ni, ki koro wowi na walaga. Zhezu wo wila Pyeri mege ki taga wi na. Eburuye senre ti ni wi mege ko layi nga Simo. Pyeri wila pye Galile tara fenne woo ma yiri wa Betisayida ca (Zhan 1.43). Pyeri wo naa wi nosepyo lenana Andire wi ni paa pye ngbanra wofenne wa Galile logbogo ki ni. Een fo, naa Zhezu wila kaa pe yeri ma yo pe pye wi forogofenne, a pe si ngbanra womo pi yaga mee taga wi na. Naa paa kaa Zhezu wi gbo, a wi yen ma yiri, ma kari wa yenjele na, Sentanra nda ti yen na para wi wogo na, a Pyeri wi siri yari wa Zheruzalemu ca, naa wa Zhude tara konaa wa Samari tara. Mbe yala kalege ki yen na nga yuun ki ni, Pyeri wila kari fo wa Orumu ca. Pa paa wi gbo wa; paa wi kan tiparaga na maa gbo.

Laga ki sewe na wi ni, Pyeri wigi yo we kan ma yo Siliven na pe yinri Silasi wo wila ki sewe na wi yonlogo wi kan (5.13). Tagafenne mbele pe gbon ma jaraga tara ta yegge ni, Pyeri wila sewe wi yonlogo maa torogo poro kan. Nala pa ki tara ti yen wa Turiki tara ti ni (1.1)

Ki sanga wi ni tagafenne mbele paa pye wa ki lara ti ni, paa pye na pe jolo fo jenge. Ko kala ki ti Pyeri wila ki sewe na wi yonlogo mbe kotogo kan pe yeri.

Wa sewe wi go (1.2-12) laga ki ni, Pyeri wi yen na tagafenne pe nawa tuun fo Yenjele li yaa ka pe sho, konaa li korogo tege pe kan wa yenjele na. Pe yaa ka ki korogo ki ta, na Zhezu wiga ka songoro mbe pan pilige punjo wogo ki na we. Ki kala na, na kangbanra ka gbon pe na, pe daga mbe yere jenge wa tagawa pi ni.

Wa sewe wi go (1.13-2.10) laga ki ni, Pyeri wi yen naga yenri tagafenne pe yeri paa pe yinwege ki piin ki pye kpoyi.

Wa sewe wi go (2.11-4.9) laga ki ni, Pyeri wi yen na pe yennringbanga yenri fo pe tangalomo pi pye jembe wa mbatagambala pe sogowo konaa poro yee jate pe yee sogowo. Pe daga mbaa Kirisi wi forogi, wo na wi jolo ali maga ta wii kapege kpe pye.

Wa sewe wi kosaga (5.1-14), Pyeri wi yen na yerewe kaan tagafenne poro naa yekeelee pe yeri, konaa ma sharaga jenri taga wa.

SEWE wi yen ma koonlo yegge nga na

SEWE wi lesaga senre konaa sharaga 1.1-2

Showo pi yen na jigi tagasaga nga kaan 1.3-12

Tagafenne pe yinwege ki daga mbe pye kpoyi 1.13-2.10

Tagafenne pe tangalomo wa mbatagambala pe sogowo 2.11-4.6

Tangalomo wa gbogolomo woolo pe sogowo 4.7-5.14

SEWE wi torogo mbele yeri konaa pe sharaga

¹ Mi Pyeri, mi na mi yen Zhezu Kirisi wi pitunjo, muwi mila ki sewe na wi torogi yoro mbele Yenjele li wo ye kan, yoro mbele ye jaraga ma pye nambanmbala wa Pon, naa Galasi, naa Kapadosi, naa Azi konaa Bitini kindaye pe ni we.

² We To Yenjele li ye wo ma yala nga laa kon ma tege faa ki ni, jango ye pye li woolo Yinnekpoyi li fannga na, yaa Zhezu Kirisi wi senre ti nuru, wi kasanwa pi ye pye kpoyi.

Yenjele sa yinne naa yeyinngge kan ye yeri ka mbaa tari ti na!

We jigi tagasaga ki yen yinwege wogo

³ Ye ti waa Yenjele li sonni, lo na li yen we fo Zhezu Kirisi wi To we. Pa li kaa we yinriwe ta jenge we, a li si yinwefonngge kan we yeri Zhezu Kirisi wi yenme ma yiri wa kunwo pi ni pi fannga na. Ki pye ma, jigi tagasaga yinwege wogo yen we yeri.

⁴ A we si korogo ta nga ki se jogo, ki se cen fyongo ni, ki tiyonwo pi se ko. Ki korogo ki yen ma tege ye kan wa yenjele na,

⁵ yoro mbele Yenjele li yawa pi yen na ye korosi, ye tagawa pi fannga na fo showo pi sa pan. Ki showo we, Yenjele lüu gbegele maa tege mboo naga dunruya kosanga ni.

⁶ Ki showo pi kala na, ye yen na yogori fo jenge, ali maga ta yingo ki daga ye pye yesanga ni wagati jenri ni, wamawelee cenle legere nda tila ye taa ti kala na.

⁷ Ti go ko yen mbe ye tagawa pi wa mbe wele, mboo tiyonwo pi jen. Te wi yen yarikogo, ma si yala pe maa wa ma wele wa kason ki ni. Ki pyelomo nungba pi na, ye tagawa mba pi yon ma we te wi na, pe maa wa ma wele, jango pi pye sinmbe. Kiga pye ma, pa ye yaa sonmo, naa gbeme, naa gbogowo ta, na Zhezu Kirisi wiga kaa yee naga sanga na ni we.

⁸ Wi yen ma ye ndanla ali maga ta ye faa yan ghen. A ye taga wi na maga ta ye woro naa yaan yingo. Ki kala na, ye nayinne

gbɔɔ ta na yɔgɔri, ki nayinme pi gbɔgɔ fɔ lere se ya mboɔ kɔrɔ yɔ sɛnre ni,

⁹ katugu tagawa pi tɔnli yɔɔ ta, wo wi yen ye yinngɛle ke showɔ we.

¹⁰ Ki showɔ we, Yɛnɛle yɔn sɛnre yofenne paa ki lagaja mboɔ kɔrɔ jɛn, ma yewe pi wogo na fɔ jɛngɛ. A pɛ Yɛnɛle li yɔn sɛnre yo yarikanga nga li mbaa kan ye yeri ki wogo na.

¹¹ Kirisi wi Yinne na lɔa pye pe ni, lɔa kagala ngele naga pe na, paa pye naga ngbanga mbe ke pyesanga naa ke pyelomo pi jɛn; katugu, faa, ki Yinne lɔa pye na Kirisi wi jɔlɔgɔ wogo ki yari, konaa gbɔgɔwɔ mba wi mbaa ka ta ko pungo na pi ni.

¹² Yɛnɛle lɔa ki naga li yɔn sɛnre yofenne pe na ma yɔ kagala ngele lɔa kan pe yeri paa yuun, ke sila pye poro kpaw wogolo, ɛɛn fɔ, kaa pye yoro wogolo. Ki kagala wele, Sentanra ti yofenne pɛ ke yari koni ye kan Yinnekpoyi li fannga na, lo na Yɛnɛle li tun ma yiri wa naayeri we. Mɛrɛgɛye poro na, paa ki jaa mbe ki kagala ke yan mbe ke jɛn.

Tagafenne pe tangalɔmɔ pi daga mbe pye kpoyi

¹³ Ki kagala ke kala na, ye ye jatere wi gbɛgele yoo tɛgɛ. Ye koro yɛnmbeɛle†. Ye ye jigi wi ni fuun wi taga yinme mba pi yaa ka kan ye yeri, na Zhezu Kirisi wiga kaa yɛɛ naga pi na.

¹⁴ Yaa Yɛnɛle li sɛnre ti nuru. Jogo kagala ngele kaa pye ye ni faa maga ta ye yen kambajɛnmbeɛle, yaga kaa taanri mbaa yala koro ni.

¹⁵ ɛɛn fɔ, ye pye kpoyi wa ye tangalɔmɔ pi ni fuun pi ni, paa Yɛnɛle na li ye yeri li yen kpoyi we.

¹⁶ Katugu ki yen ma yɔnɔgɔ wa Yɛnɛle sɛnre sɛwɛ wi ni ma yɔ fɔ: «Ye pye kpoyi, katugu mi yen kpoyi†.»

¹⁷ Wa ye yɛnrɛwɛ pi ni, ye maa Yɛnɛle li yinri ye To, lo na li maa kiti kɔɔn leele pe ni fuun pe na, na yala pe kapyere ti ni, laa lere wɔ lere ni. Ki kala na, wa wagati na fuun wi koro ye pye laga dunruya wi ni, yege naga wa ye tangalɔmɔ pi ni fɔ ye yen na fyɛ Yɛnɛle li yege.

¹⁸ Katugu Yɛnɛle li ye go sho ye tɔnli fu tangalɔmɔ mba yɛ ta ye tɛleye pe yeri pi ni, paa yege nga na yɛgɛ jɛn we. Lii ye go sho yaara nda ti ma jɔgɔ to ta ni, paa penjara naa tɛ yen.

¹⁹ Ayoo, li ye go sho Kirisi wi kasanwa sɔnngbanga woo po ni. Wo wi pye paa simbapɔ yɛn, na wi yen tulugo fu naa fyɔngɔ fu.

²⁰ Yɛnɛle lɔa Kirisi wi wo na dunruya wi fa da ghen, lɔu naga ki wagati pungo woo na wi ni, ye yɔnwɔ po kala na.

²¹ Yɛ taga Yɛnɛle li na wo fannga na. Lo lɔu yen maa yirige wa kunwɔ pi ni ma gbɔgɔwɔ kan wi yeri. Ki pye ma, a yɛ si ye tagawa naa ye jigi wi taga Yɛnɛle li na.

²² Ye ye nawa pi pye kpoyi kaselege sɛnre nda yɛ lɛ to ni, ye sɛfenne pe ta pe ye ndanla sɔbɛ ni wa tagawa pi ni. Ki kala na, ye ye yɛɛ ndanla jɛngɛ ye kotogo ki ni fuun ni.

²³ Katugu yɛ yinwɛfɔnngɔ ta Yɛnɛle li sɛnre nda ti yen yinwɛge woro naa kɔsaga fu to fannga na. Ki pye ma, ye woro to na wi ma ku wo piile, ɛɛn fɔ, ye yen to na wi se ku wo piile.

²⁴ Ki yen paa yege nga na Yɛnɛle sɛnre sɛwɛ wi yen naga yuun ma yɔ fɔ:

Leele pe ni fuun pe yen paa yan yen.

Pe tiyɔnwɔ pi ni fuun pi yen paa yan fyɛɛnre yen.

Yan ki ma waga, ki fyɛɛnre ti ma kaanla ma toori.

²⁵ ɛɛn fɔ, we Fɔ wi sɛnre ti yaa koro wa fɔ sanga pyew.†

Ki sɛnre to ti yen Sentanra nda paa yo ma ye kan we.

2

Sinndelege yinwɛge wogo naa Yɛnɛle li leele kpoyi wele

¹ Ki kala na, ye nambewe pi ni fuun pi yaga, naa yagbogowo pi ni fuun, naa kopiire ti ni, naa yɛnjaga ki ni konaa lesangara sɛnre ti ni.

² Ye pye paa piyɛngɛle yɛn: Yɛnɛle sɛnre nda ti yen paa nɔnɔ jɛnɛ yɛn, ti la mbaa ye taa paa yege nga na yinriwe la ki ma piyɛnɛ li ta we, jango ye kaa wɔ ye lɛ ye showɔ pi ta pew.

³ Katugu yege nga na we Fɔ wi yen ma yɔn, yɛgɛ jɛn mako.

⁴ Ye fulɔ we Fɔ wi tanla, wo na wi yen sinndelege yinwɛge wogo. Leele paa je ki na, ɛɛn fɔ, Yɛnɛle ligi wɔ, a ki pye sɔnngbanga wogo li yege na.

⁵ Yoro fun ye fulɔ wi tanla ye pye paa sinndeɛre yinwɛge woro yɛn. Pe ye tɛgɛ pe Yinnekpoyi li yungbɔgɔ ki kan, jango ye pye saraga wɔfɛnnɛkpoyi, mbaa Yinnekpoyi saara woo Yɛnɛle li yeri Zhezu Kirisi wi fannga na, to ti yen ma Yɛnɛle li ndanla.

⁶ Ki pye ma, Yɛnɛle sɛnre sɛwɛ wi yen na nga yuun ki nga fɔ:

Ye wele, mi sinndelege sɔnngbanga wogo wɔ,

† 1:13 1:13: *Mbe koro yɛnmbeɛle: Ko yen mbe gbɛgele mbe cɛn ki cɛnwɛ.* † 1:16 1:16: Levi 19.2 † 1:25

1:24-25: Eza 40.6-8 † 2:6 2:6: Eza 28.16

mi yen naga teri wa Siyon ca paa go yenle sinndelege kongbannga yen.

Lere na ka taga ki na wo se fere sho fyew.†

⁷ Ki kala na, ki sinndelege ki yen songbanga wogo yoro tagafenne ye kan. Een fo, mbele pee taga ki na, ki yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni ma yo fo:

Go wafenne pe je sinndelege nga na, ko ki pye go yenle li sinndelege kongbannga ye.†

⁸ Ki yo naa wa Yennele senre sewe wi ni laga ka na ma yo fo:

Ki yen sinndelege nga ki maa leele kaan pe maa kunrugu ki na,

ma pye walaga nga ki maa leele jaanri.†

Pè kurugo, katugu pee yenle mbe taga Yennele li senre ti na. Pa ki wogo kila kon ma tege pe kan ma.

⁹ Een fo, yoro wo na, ye yen cenle na Yennele li wo, ma pye Wunlunana wi saraga wafenne; ye yen cenle na li yen kpoyi ma pye Yennele li woolo. Li ye go sho, jango yaa li kagbogolo ke yari. Lo li ye yeri ye yiri wa wowa pi ni ye ye wa li yanwa gboc pi ni.

¹⁰ Faa ye sila pye Yennele li woolo, een fo koni, ye yen li woolo. Faa Yennele li sila ye yinriwe ta, een fo koni, li ye yinriwe ta.

Yaa tanri

paa Yennele li tunmbyeele yen

¹¹ Na wenne, ye yen nambanmbala ma pye cenfenne laga tara ti na, ki kala na, mila ye yenri fo: Ye ye yee yingwe jen wire ti jogo kagala ke ni, ke maa malaga gbocn ye yingwele ke ni.

¹² Yaa tanri tangalomo jembe na mbele pee sheri pe sogowa, kiga pye ma, ali na pe kaa ye mepege yinri mbe yo ye yen kapege pyefenne, pa pe yaa ka ye kapyere jende nda yaa piin ti yan mbe Yennele li gbogo ti kala na, na liga ka pan pilige nga ni we.

¹³ Leele mbele pe yen fannga fenne, yaa pe fannga ki ni fuun ki gbogo we Fo wi kala na. Yaa wunlumbolo to wi gbogo, wo na wi yen ma cen fannga fenne pe go na we.

¹⁴ Yaa gboforoneriye pe gbogo, poro mbele wunlumbolo to wi tun pe saa kapere pyefenne pe jolo paa kajenge pyefenne pe sonni we.

¹⁵ Nga Yennele li yen na jaa koyi nga fo leele mbele pe yen kambajenmbele ma pye lembire, ye pe yonro ti ton pe na ye kajenge nga yaa piin ki ni.

¹⁶ Yaa tanri paa leselele yen, konaa ki ni fuun, yaga ka ye lesewe pi le mbaa kapege ki piin larawa. Een fo, yaa tanri paa Yennele li tunmbyeele yen.

¹⁷ Yaa leele pe ni fuun pe gbogo, ye tagafenne yeenle pe ye ndanla. Yaa fye Yennele li yege, yaa wunlumbolo to wi gbogo.

Kirisi wi jologo ki yege nagawa

¹⁸ Yoro tunmbyeele wele, yaa ye teele pe senre ti nuru yaa pe gbogo jenge. Teele mbele pe yen jembele ma pye kotoyingge ni, yaga kaa poro nungba gbogo, een fo, ali mbele pe yen nambewe fenne fun o;

¹⁹ katugu jologo nga kii daga lere wi jolo, na wi kaa ki jolo mbege kun wi yee ni Yennele li yege fyere ti kala na, ki wogo ki yen ma yon.

²⁰ Na paga ye gboc ye kapere pyege kala na, a yege kun ye yee ni, yingi sonmo ye yaa ta wa ki wogo ki ni? Een fo, na ye kaa jolo ye kajenge pyege ki kala na, a yege kun ye yee ni, ki wogo ki yen ma yon Yennele li yege na.

²¹ Ko mege ki ti Yennele li ye yeri, katugu Kirisi wo jate wi jolo ye kala na maga yege naga ye na, jango yaa tanri wa wi tuuro ti ni.

²² *Wi sila kapege kpe pye, yagbogowo senre kpe sila yiri wa wi yon.†*

²³ Naa paa wi tegele, wi sila ki tegele li songoro pe na. Naa paa wi jolo, wi sila songbanra yo mbe wa pe na, een fo, wila wi yee le Yennele li kee, lo na li maa kiti sinje kocn we.

²⁴ *Kirisi wo jate wi we kapere ti le wi wire ti ni wa tiparaga ki na,*

jango waga kaa we yinwege ki piin naa wa kapege ki ni,

een fo, waa we yinwege ki piin ki sin Yennele li yege na.

Ye sagala wi gbocn tuuro to fannga na.†

²⁵ Yaa pye paa simbaala yen, mbele pe pungo na yanri faa. Een fo koni, ye songoro ma pan Kirisi na wi yen ye yingwele ke konrifo konaa ke welefo wi korogo.

3

Japocowa naa nambocowa senre

¹ Yoro jeele wele fun, yaa ye pené pe senre ti nuru, jango pe ni, na mbele si taga Yennele li senre ti na, ye tangalomo pi kala na, pe taga Kirisi wi na, kiga ka pye senyoro ni;

² katugu ye tangalomo pi yen kpoyi ma pye leele gbogowa† ni yege nga na, pe yaa ki yan.

³ Kii daga ye yee ferewe pi pye wire to woo, ko yen fo: Yimbogo, naa te lege naa paara tiyonro pogo.

† 2:7 2.7: Yuuro 118.22 † 2:8 2.7-8: Eza 8.14-15 † 2:22 2.22: Eza 53.9 † 2:24 2.24: Eza 53.5 † 3:2 3.2: Pe tangalomo pi mbe ya pye mbaa Yennele lo gbogo.

⁴ Eɛn fɔ, ye yɛɛ ferewe pi daga mbe pye wa ye nawa, mbe pye ferewe mba pi se jɔgɔ, ko yen fɔ mbe pye kotoyinnye ni konaa mbe pye pɔw. Po pi yen sonngbanga woo Yɛnɲele li yege na.

⁵ Faa jɛɛle kpoyi mbele paa pe jigi wi taga Yɛnɲele li na, pa paa pye na pe yɛɛ fere ma. Paa pye na pe penɛ pe senre ti nuru.

⁶ Pa Sara la pye ma, wila pye naa polɔ Abirahamu wi gbogo naa yinri fɔ: «Na tafɔ.» Na ye kaa kajɛnge piin, na ye jatere wii piri ye na fyɛɛ ta kpe kala na, pa ye yaa kannga mbe pye wi setirige sumborombiile.

⁷ Yoro nambala wele fun, yaa ye yinwege ki piin ye jɛɛle pe ni tijinliwɛ ni, yege jen ye yo pe wire ti fannga ki kologo ma wɛ ye wogo ki na. Yaa pe gbogo, katugu Yɛnɲele li yinwege nga kan paa yarikanga yen, ye yen ki kɔrɔgɔ lifenne yɛɛnle pe ni. Kiga pye ma, pa yaraga ka se ye Yɛnɲele yenrɛwɛ pi yerege.

*Mbaa jɔlɔ kasinnye
nga mɔ pye ki kala na*

⁸ Ko ki ni fuun pungo na, ye ni fuun ye ye jatere wi pye nungba, yaa ye yɛɛ yinriwɛ taa, ye ye yɛɛ ndanla paa nosepiile yen. Leele pe yungbɔgɔrɔ mbaa ye taa, yaa go sogo yaa ye yɛɛ kaan.

⁹ Yaga ka lere kapege fɔgɔ tɔn kapege ni, nakoma mbe tegele fɔgɔ tɔn tegele ni. Eɛn fɔ, yaa duwaw piin pe kan, katugu Yɛnɲele li ye yeri ko kala na, jango ye pye duwaw kɔrɔgɔ lifenne.

¹⁰ Ki yen paa yege nga na Yɛnɲele senre sewɛ wi yen naga yuun fɔ:

*Lere ɲa wila ki jaa mbe yinwetanga ta,
mbe pilitanya yan,*

*wuu yɛɛ yigi senpere yogo ki ni,
wuu yon ki yigi yagbɔgowo senyogo ki ni.*

¹¹ Wi pungo le kapege ki ni wila kajɛnge piin.

Wila yeyinnye ki lagajaa wi mara ki na;

¹² katugu we fɔ wi yege yen lesinmbele pe na,

wi nungbolo yen pe yenrɛwɛ pi na.

Eɛn fɔ, wi yiri kapere pyefenne pe kɔrɔgɔ.†

¹³ Na yaga bala mbaa kajɛnge piin, ambo wi yaa kapege pye ye na?

¹⁴ Ali na kaa pye ye yen na jɔlɔ kasinnye nga yaa piin ko kala na, ferɛwɛ yen ye woo. *Yaga kaa fyɛ leele pe yege, mbe ye jatere wi yaga wi piri ye na†.*

¹⁵ Eɛn fɔ, yaa Kirisi wi gbogo wa ye kotooro ti na, wo wi yen ye fɔ we. Jigi tagasaga nga ki yen ye yeri, lere ɲa fuun ka ye yewe senre ta ni ki wogo na, ye pye ye gbɛgele sanga pyew mboo yon sogo.

† 3:12 3:10-12: Yuuro 34:13-17 † 3:14 3:14: Eza 8:12-13
kɔrɔ wo yen ye ngbɛli kapege ki ni yege yaga.

¹⁶ Eɛn fɔ, yaa ki piin kotoyinnye ni yaa pe gbogo. Ye nawa jatere jenɲɛ ta, jango na pe kaa ye mɛpege yinri, mbele pe yen na senpere yuun ye tangalomo jembe mba yaa tanri Kirisi wi ni pi na, fere mbe pe yigi pe senre ti kala na.

¹⁷ Na kaa pye ki yen Yɛnɲele li nandanwa kala yaa jɔlɔ kajɛnge pyege ki kala na, ko mbonrɔ yaa jɔlɔ kapege pyege kala na ko na.

¹⁸ Kirisi wo jate wi ku kusaga nungba wagati wi ni fuun woo leele pe kapere ti kala na, wo ɲa wi yen sinɲɛ wi ku mbele pee sin pe yonlɔ, jango mbe kari we ni Yɛnɲele li kɔrɔgɔ. Paa wi gbo wire to kanngɔlɔ, eɛn fɔ, wi yen yinwege na naa, Yinnekpoyi li fannga na.

¹⁹ Ki Yinnekpoyi li fannga ki na, wi kari yere ma saa Yɛnɲele senre yo kuulo pe yinnyege ngele wa kaso ke kan,

²⁰ ko kɔrɔ wo yen fɔ leele mbele paa je Yɛnɲele li senre ti na faa, pe yinnyege wele. Yɛnɲele lɔa ki kun li yɛɛ ni ma pe sige ma saa gbɔn Nowe wi tɔnmɔkɔrɔ gbenge ki tepiliye yi na. Leele jenri paa ye wa ki tɔnmɔkɔrɔ gbenge ki ni, ko kɔrɔ wo yen leele kolɔtaanri, ma sho tɔnmɔ pi keɛ.

²¹ Ki tɔnmɔ pila pye batemu wi yanlɛɛ, ɲa wi yen na ye shoo yingɔ. Ki batemu wi woro mbe wire ti woli mbe fyongo ko laga ti na, eɛn fɔ wi yen mbe Yɛnɲele li yenri, li ye kan nawa jatere jenɲɛ ni naa Zhezu Kirisi wi yen ma yiri wa kunwo pi ni ki fannga na.

²² Zhezu Kirisi wo wi kari wa yɛnɲele na, wi yen wa Yɛnɲele li kalige keɛ ki na. Wi yen meregeye poro naa fannga fenne naa yawa fenne fuun pe yen wa naayeri pe go na.

4

Tangalomo fɔnmbo

¹ Ki kaa pye Kirisi wi jɔlɔ wa wi wire ti ni, ki kala na, yoro fun ye ko jatere pyewe nungba po le pi pye paa ye malingbɔnyaara† yen; katugu lere ɲa kaa jɔlɔ wa wi wire ti ni, wo ma laga kapege pyege ki na.

² Mbege le yingɔ wo na, yinwege sannga nga ki koro ye pye laga dunruya wi ni, ye daga mbaa ki piin mbaa yala Yɛnɲele li nandanwa kala lo ni. Yaga kaa ki piin mbaa yala leele pe jogo kagala koro ni.

³ Katugu wagati ɲa yɛ pye ma toro, na tanri na yala mbele pee sheri pe nandanwa kagala ke ni, wi yala na. Ki sanga wi ni, yaa pye na ye yinwege ki piin wa kalikalawa pi ni, naa jogo pere ti ni, naa sinwɔrɔ ti ni, naa lindanwa ndorogo naa

† 4:1 4.1: *Pi pye paa ye malingbɔnyaara yen: Ko*

sinworo ndorogo ki ni, naa senre sunmo tipewe pi ni.

⁴ Yingo ni, mbele pee sheri pe yen na kawa ma yo ye woro na pinlele pe ni mbaa ki kalikalawa ndorowo pi piin naa. Ki pye ma, pe yen na ye mege ki jogo.

⁵ Een fo, pe yaa ka pe kapyere ti yege yo Yennele li kan, lo na li yen ma gbegele mbe kiti kon weele poro naa kuulo pe na we.

⁶ Ko ki ti Sentanra tila yo fun ma kuulo pe kan sanga na ni paa pye yinwege na we. Kunwo kiti wila kon pe na paa yege nga na ki yen na piin leele pe ni fuun pe na we. Sentanra ti yo ma pe kan, jango Yinnekpoyi li fannga na pe pye yinwege na paa yege nga na Yennele li yen yinwege na we.

Yaa Yennele li yarikanra ti wele jenge

⁷ Yaara ti ni fuun ti kosanga wi yongo. Ki kala na, ye pye tijinliwe fenne, ye ye yee yingiwe jen, jango ye ya yaa Yennele li yenri.

⁸ Nga ki we kala li ni fuun na, ko yen fo ye ye yee ndanla jenge, katugu ndanlawe pi ma kapere legere ko[†].

⁹ Yaa ye yee yaara woo wa ye yinre, yaga kaa ki piin mbaa kongori.

¹⁰ Ye ni fuun nungba nungba yarikanga nga ye ta Yennele li yeri, yaa ye yee kala yongo ki ni, ye pye Yennele li yarikanra cenle legere ti welefenne jembele.

¹¹ Na kaa Yennele senre yuun, wila ki piin paa Yennele li senre yofa yen. Na kaa tunngo piin, wila ki piin fannga nga Yennele li kan wi yeri ko ni, jango gbogowo mbe kan Yennele yeri kala li ni fuun ni Zhezu Kirisi wi fannga na. Gbogowo naa yawa pi yen wi woo fo sanga pyew! Anmiina.

Mbaa jolo mbege ta ma yen tagafo

¹² Na wennne, wamawelege ngbanga nga ki yen na ye taa ndee ye yen na kason koon mbe yiri, ko ka ka ye pari mbe pye ndee kala la li ye ta, na la fa pye faa.

¹³ Een fo, yaa yogori, katugu ye ye tasaga ta wa Kirisi wi jologo ki ni[†], jango na wiga kaa gbogowo pi naga sanga na ni, yoro fun yaa yogori ye yin nayinme ni.

¹⁴ Na pe kaa ye tegele Kirisi wi mege ki kala na, ferewe yen ye woo, katugu Yennele li Yinne na li yen gbogowo wolo, li yen ma cen ye na.

¹⁵ Wa kpe ka kaa jolo ye ni, katugu wi yen legbolere, nakoma yoo, nakoma kapege pyefo, nakoma na wuu yon le wi lewee yenle wa kagala ni.

¹⁶ Een fo, na lere wa kaa jolo, katugu wi yen keretiyeen, ko ka ka fere wa wi na, wila Yennele li sonni ki mege nga kila yinri wi na ki kala na.

¹⁷ Kiti kongu ki yaa le wagati na ni wi gbom, pa kiti wi yaa si keli mbe kon Yennele li leele poro na ghen. Na kaa pye kiti kongu ki yaa peli woro na, mbele pe je pee taga Yennele li Sentanra ti na poro kowo po yaa ka pye mele?

¹⁸ Ki yen paa yege nga na Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

Na kaa pye lesinmbele poro showa po yen ma ngban,

lepeelee naa kapege pyefenne poro wogo ko yaa ka pye mele?[†]

¹⁹ Ki kala na, mbele pe yen na jolo ma yala Yennele li nandanwa kala li ni, pe daga mbe koro mbaa kajenge piin mbe pe yee telege pew Dafa wi na, wo na wi yen senre nungba yofa we.

5

Mbaa Yennele li simbangbelege ki wele

¹ Legilizi lelele mbele pe yen ye sogowo, mi yen na yuun poro ni yingo. Mi fun mi yen legilizi lelee wa. Jologo nga Kirisi wi jolo mi yen ki sere. Mi yaa kanla tasaga ta wa gbogowo mba pi yaa ka naga we na pi ni. Mi yen na pe yenri na yuun fo:

² Yennele li simbangbelege[†] nga ki yen ma telege ye na, yaa ki wele paa simbaala konrifenne yen. Yaga kaa ki piin ki pye fannga kala ye yeri. Een fo, yaa ki piin nayinme ni mbe yala Yennele li nandanwa kala lo ni. Yaga kaa ki piin penjara jaga kala na, een fo, yaa ki piin kotojenge ni.

³ Mbele Yennele li telege ye na, yaga ka cen pe go na fannga na, een fo, ye pye simbangbelege ki yege nagafenne.

⁴ Kona, na Simbaala konrifenne to[†] wiga kaa yee naga, pa ye yaa gbogowo wunluwo njala ta, na li se jogo.

⁵ Yoro lefonmbolo wele fun, yaa lelele pe senre ti nuru. Ye ni fuun yaa ye yee kala yongo go sogowo ni, katugu Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: «Yennele li yen na wiin mbele paa pe yee gbogo pe ni, een fo, li yen na yinne kaan mbele pe pe yee tirige pe yeri[†].»

⁶ Ki kala na, ye ye yee tirige wa Yennele li fannga gbogo kee ki nogo, jango li ka ye yirige wagati na li tege wi ni.

⁷ Ye ye jatere legere ti ni fuun ti le li kee, katugu ye kala li yen ma gbogo li yeri.

[†] 4:8 4:8: Yomi 10.12 [†] 4:13 4:13: Ko yen naga nari ma yo pe yen na jolo fun paa yege nga na Kirisi wila jolo we. [†] 4:18 4:18: Yomi 11.31 [†] 5:2 5:2: Yennele li simbangbelege: Ko ki yen tagafenne wele. [†] 5:4 5:4: Simbaala konrifenne to: Wo wi yen Zhezu Kirisi we. [†] 5:5 5:5: Yomi 3.34

⁸ Ye ye yee yingiwe jen ye koro yenmbele! Katugu ye winfo Sotanla wila yanri na mari paa jara gbelefo yen, lere na wi mbe ya ta mbe ka, wo wila lagajaa.

⁹ Ye yege sin wa tagawa pi ni, ye yere yaa wiin wi ni, yege jen ye yo ye sefenne mbele pe yen laga dunruya wi ni, ki jologo nungba ki yen na poro fun pe taa.

¹⁰ Na yaga jolo wagati jenri ni mbe ko, Yennele na li yen yinne pi ni fuun fo, lo jate li yaa ye sin mbe ye yon fili, mbe yeresaga kan ye yeri, mbe fannga le ye ni mbe ye kan ye yere jenge. Lo li ye yeri ye ye tasaga ta wa li gbogowo mbakoo pi ni, naa ye pye nungba Zhezu Kirisi wi ni we.

¹¹ Yawa mbe pye li woo fo sanga pyew! Anmiina.

Sharaga pungo wogo

¹² Sefo Siliven[†] na wi yen tagawa ni, wo wi pye na sagafu maga sewe jee na wi yonlogo, a muu torogo ye kan. Muu torogo ye kan mbe kotogo kan ye yeri mbege yo mbege filige ye kan fo ki yinne mba po pi yen Yennele li kaselege yinne we, ye koro ye mara pi na.

¹³ Legilizi na wi yen wa Babiloni tara, wo na Yennele li wo paa ye yen, wi ye shari. Mariki na wi pye na pinambyo wa tagawa pi ni, wi ye shari fun.

¹⁴ Yaa ye yee shari yaa keyen waa ye yee yologo ndanlawa ni.

Yoro mbele fuun ye yen Kirisi wi woolo, yeyinngbe mbe pye ye ni!

[†] 5:12 5.12: *Siliven*: Wo nungba wo pe maa yinri Silasi.

**Sewe shyen woo na
PYERI
wila yonlogo ma torogo
Sewe wi nawa senre**

Zhezu pitunjo Pyeri wo wila ki sewe na wi yonlogo wa wi yinwege ki kosanga wi yeri. Wila wi yonlogo maa torogo tagafenne pe ni fuun pe kan maga naga ma yo wi kusanga wi yongo. Ki kala na, wila jaa mbe pe nawa to nagawa kongbanmba mba wila kan pe yeri pi wogo na. Wa Pyeri sewe kongbanja wi ni, Pyeri wi yen naga yuun tagafenne pe kan ma yo pe koro pe yere ngbanga wa tagawa pi ni. Laga ki sewe shyen woo na wi ni, wi yen naga yuun pe kan fo pe koro pe taga kaselege nagawa mba pe ta pi na suyi, ali na pele ka pan mbaa yagbogowo nagawa kaan pe yeri o.

Wa sewe wi go kongbanja (1.1-15), Pyeri wi yen naga yenri tagafenne pe yeri ma yo pe koro pe mara jenge Yennele li na. Nagawa mba tagafenne pe ta, wi yen na pe nawa tuun pi na. Ki kongbanja, Sentanra nda ti yen na para Zhezu wi wogo na, wi pe nawa to ti na (1.16-21). Pyeri jate wo naa pitunmbolo sanmbala pe ni pe yen ki Sentanra ti serefenne. Yinnekpoyi lo laa ki le wa Yennele yon senre yofenne pe nawa, a pe si Yennele senre sewe kpoyi wi yonlogo. Poro fun pe yen serefenne.

Wa sewe wi go shyen (2.1-22), Pyeri wi yen na para yagbogowo nagafenne pe tangalomo po senre na. Yerewe senre nda Zhude wila kan yagbogowo nagafenne pe yeri, to nungba to we yen na yaan wa Pyeri sewe wi ni.

Wa sewe wi go taanri (3.1-18), mbele pe yo we Fo Zhezu wi se ka songoro mbe pan mbe kiti kon dunruya woolo pe na, Pyeri wi yen na yon sogomo kaan pe yeri. Wi yen na pe nawa tuun ki na, fo naa Kirisi wi yen na moni mbe pan, pege jen pe yo fo Yennele li yen kala kunmo ni; katugu Yennele li woro na jaa lere kpe mbe punjo, een fo li yen na jaa lere pyew wuu kapege ki jen, wuu tangalomo pi kanja (3.9).

Wa sewe wi kosaga yeri go (3.11-18), Pyeri wila jaa tagafenne pe koro kpoyi, jango Yennele liga ka pe jeregi kala la kpe ni, na Kirisi wiga ka songoro mbe pan we.

Sewe wi yen ma koonlo yege nga na

Sewe wi lesaga senre konaa sharaga 1.1-2

Mbele pe taga Kirisi wi na pe daga mbaa tanri yege nga na 1.3-15

Nagawa mba pi naga Zhezu Kirisi wi wogo na pi yen kaselege 1.16-21

Tagafenne pe daga mbe pe yee yingiwe jen yagbogowo nagafenne pe ni 2.1-22
Nagawa mba Pyeri wi kan Zhezu wi songorokala mbe pan li wogo na 3.3-16

Leele pe ni fuun pe daga mbaa Kirisi wi sonni 3.17-18

*Sewe wi torogo mbele yeri
konaa pe sharaga*

¹ Mi Simo Pyeri na Zhezu Kirisi wi tunmbyee naa wi pitunjo, muwi mila ki sewe na wi torogi we tagafenne yeenle pe kan, poro mbele pe tagawa tiyoon ta ma yala we woo pi ni Zhezu Kirisi wi kasinnye ki fannja na, wo wi yen we Yennele naa we Shofa we.

² Yinme naa yeyinnye ti kan ye yeri ka mbaa tari ti na, Yennele lo naa we Fo Zhezu Kirisi na ye jen ki kala na.

*Yennele li leyerege
naa li lere womo*

³ Naa Zhezu wi yen Yennele, wi Yennele yawa pi yaara ti ni fuun ti kan we yeri, nda ti we kan waa we yinwege ki piin waa fye Yennele li yege, we we yerifo wi jen. Wo na wi we yeri we we tasaga ta wa wi yeraa gbogowo naa wi kajenge ki ni we.

⁴ Wi gbogowo naa wi kajenge ki fannja na, wi yon fogolo kon we yeri, ngele ke we yaraga ki ni fuun na, jango yaraga nga wi yon folo kon, yege ta, ye ya ye sho dunruya wi jogo kagala ngele ke maa leele jogo ke kee, ye ye tasaga ta wa Yennele li cenlomo pi ni.

⁵ Ki kala na, yaa ki ngbanga jenge ye tangalomo jembe saga wa ye tagawa pi na. Ye kajenne saga wa tangalomo jembe pi na.

⁶ Ye yee yingiwe saga wa kajenne pi na. Mbaa kala kunni yee ni ye ko saga wa yee yingiwe pi na. Ye Yennele li yege fyere ti saga wa mbaa kala kunni yee ni ko na.

⁷ Ye sefenne ndanlawa pi saga wa Yennele li yege fyere ti na. Ye ndanlawa pi saga wa sefenne ndanlawa pi na.

⁸ Na ko yaritiyoonro to ka pye ye yeri ka mbaa tari ti na, ki yaa ye kan yaga ka koro tiyanmbala mbe pye kayongo fu, wa we Fo Zhezu Kirisi wi jenme wogo ki na.

⁹ Een fo, ki yaritiyoonro nda ti woro lere na yeri, wi ma pye paa fyoon yen, na wi woro na yaan lege. Wi ma fege wi faa kapere nda ti jogo ma laga wi na ti wogo ki na.

¹⁰ Ki kala na, sefenne, yerege nga Yennele li ye yeri ma ye wo we, yaa ki ngbanga jenge ye yege sin ki na tiyongo; katugu na ye kaa ki piin ma, pa ye se kurugo mbe to kapege fyew.

¹¹ Kiga pye ma, pa Yennele li yaa kono yenge ye kan jenge ye ye wa we Fɔ naa we Shɔfo Zhezu Kirisi wi wunluwo mbakoo pi ni.

¹² Ko ki ti mi yaa la ye nawa tuun ki kagala ke na pilige pyew, ali maga ta ye yen ma ke jen mako, ma yeye sin tiyongo kaselege nga ye ta ki na.

¹³ Mbanla ta yinwege na bere, mi yen naga sonri fo ki yen ma sin mbaa nandowo kaan ye yeri ki kagala ke na, ye jatere wi koro ke na;

¹⁴ katugu migi jen ma yo sanni jenri mi yaa wo laga ki wire kuworo nda ti ni paa yeye nga na we Fɔ Zhezu Kirisi wigi naga na na we.

¹⁵ Ko ki ti nga fuun mbe ya pye, mi yaa ki pye mbe pyelomo kan ye yeri, jango na kungolo, ye ya yaa nawa tuun ki kagala ke na pilige pyew.

Mbele pe Kirisi wi gbogowo pi yan

¹⁶ Sanga na ni waa we Fɔ Zhezu Kirisi wi yawa naa wi panga wogo ki yo ma ye kan, mungooro ma waa ko ye kan, nda tila kon ma yala. Een fo, waa wi gbogowo yanwa pi yan we yengele jate ke ni.

¹⁷ Sanga na ni wila sonmo naa gbogowo pi ta Yennele na li yen To li yeri, waa pye wa. Ki sanga wi ni, magala la la yiri wa gbogowo gbembe Fɔ wi yeri ma yo fo: «*Na yeen wo wi yen na Pinambyo na wilan ndanla jenge we, wi kala lilan ndanla fo jenge.*»[†]

¹⁸ Woro jate waa ki magala na laa yiri wa naayeri li logo, sanga na ni waa pye wi ni wa yanwiga kpoyi[†] ki na we.

¹⁹ Ki pye ma, senre nda Yennele yon senre yofenne paa yari, ti filige we kan naa ma we. Na ye kaa ti korosi, ko ki yen ma yon. Katugu ki senre ti yen paa fitanla yen na wi yen na yiin wowo laga ka ni fo laga ki sa laga, fo Zhezu Kirisi, lalaaga wonno le, li yanwa yirige wa ye koto ro ti na.

²⁰ Ki daga yeye jen ghen fo Yennele yon senre yofenne pe senre nda ti yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni, lere kpe se ya mberi koro wi jen wi yee fannga;

²¹ katugu Yennele yon senre yofenne pe senre ta sila yo mbe yala senwee nandanwa kala ni fyew. Een fo, Yinnekpoyi lo laa leele pe yeye sin, a pe senre nda Yennele laa kan pe yeri ti yo.

2

*Leele nagafenne
mbele pe yen yagbogolo fenne
(Zhude 4-13)*

¹ Faa Yennele yon senre yofenne yagboyoolo paa pye wa Izirayeli woolo pe sogowo

yeye nga na, pa nagafenne yagboyoolo pe yaa ka pye ye sogowo ma fun. Pe yaa ka yagbogowo nagawa senre ta le ye sogowo larawa, nda ti maa leele punngu, mbe je we Fɔ na wi pe go sho wi na, mbe ti jogowo mbe to pe na fyelege na.

² Lelegere yaa ka taga pe kalikalawa pi na, kaselege kono li mege ki yaa ka jogo pe kala na.

³ Yegembatinwe pi kala na, ki nagafenne yagboyoolo pe yaa ka ye pye pe penjara ja go pe lefanlaga senre ti ni. Een fo, maga le wa wagati titonlowo ni, pe Kiti Konfo wi gbegele mbe kiti kon pe na. Pe Jogofu fun wi woro na wonlo.

⁴ Ki yaa pye ma, katugu ali meregeye mbele paa kapege ki pye, Yennele li sila pe yaga mbajolowo. Een fo, laa pe wa wa jaganama wetijugo wowo pi ni, pe yen wa posaga ma tege wa kiti konpilige ki kan.

⁵ Yennele li sila faa dunruya woolo pe yaga mbajolowo, een fo laa tonngboo pi pye, a pi pan ki dunruya woolo tipeele pe na ma pe tongo. Nowe na wila pye na kasingge ki yuun wo ce laa sho, ma taga leele koloshyen ni.

⁶ Yennele laa Sodomu naa Gomori cara ti jogo mari sogo pew, a ti kannga conro, ma ko pye maga naga lepeele pe na pege jen fo pa ki yaa ka pe ta ma.

⁷ Laa Loti na wila pye lesinne wi sho, wo na wi wagati wi ni kapere pyefenne pe kalikalawa tangalomo pila pye naa jolo jenge wa wi nawa we.

⁸ Katugu ki lesinne na wila pye ma een wa pe sogowo, wila pye na pe kapyere tijangara ti yaan nari nuru, a tila wi kotosingge ki jolo wi na pilige pyew.

⁹ Ki pye ma, leele mbele pe maa fye we Fɔ wi yeye, wi mbe ya pe sho yeye nga na wamawelewe pi ni, konaa mbe lepeele pe tege mbe ka pe le jologo kiti konpilige yeye nga na, wigi jen.

¹⁰ Mbele pe maa tanri wire lomo pi na, na yala jogo kagala ngele fyongo ni ke ni, na Yennele li fannga ki tifaga, li yaa pe le jologo fun.

Nagafenne yagboyoolo mbele senre mi yo ma ye kan, pe yen yewaga naa yenngbangala fenne, paa la fye mbaa naayeri fannga fenne pe tegele.

¹¹ Ma si yala, ali meregeye wele, poro mbele fannga naa yawa yen pe ni ma we ki nagafenne yagboyoolo pe na, paa la ki fannga fenne pe jeregi mbaa pe mege jogo we Fɔ wi yeye na.

¹² Ki leele pe yen paa yanyaara nda ti yen tijinliwe fu ti yen, ti sego koyi nga mbaa ti yinri mbaa ti kuun. Ki leele kagala ngele

[†] 1:17 1:17: Mati 17.5 [†] 1:18 1:18: Ki yanwiga ki yen kpoyi katugu pa Yennele laa li yee naga wa Zhezu wi na; Mati 17.1-13.

pee jen, pe maa ke mege ki jogo. Pe yaa ka jogo paa yanyaara ti yen.

¹³ Kambasinnye nga pe pye ma leele pe jolo, pe yaa ka poro fun pe sara mbe yala ki ni. Ki ma pe ndanla paa pe jogopere ti piin yonlo na. Na paga pinle ye ni liwen na, pe ma pye fere yaara naa fyongo ni ye sogowo, pe maa yogori pe lefanlaga ki kala na.

¹⁴ Keenre kapyere to ti yen ma pe yenle tin. Kapere nda paa piin ti fa pe yege tin ma. Mbele pe fa yeresaga ta wa tagawa pi ni, pe maa pe lele na pe punngu. Pe kotooro ti maa nga sonri, ko yen mbe penjara ta. Yennele li pe danga.

¹⁵ Pe kozinne li yaga ma pungo. Kono na Bosori pinambyo Balamu wila le lo pe le, wo na penjara nda wi mbaa ta tila wi ndanla, a wila tipege piin we.

¹⁶ Een fo, a sofile wi senngbanra yo wi na wi kajogo ki kala na. Ee, yaayogo nga kila ya mbaa para, a ki para ki Yennele yon senre yofa wi ni senwee magala ni, ma wi go fu kala li yerege.

¹⁷ Ki leele pe yen paa loro nda ti waga ti yen, paa kambaara yen nda tifelingbogo kiri le ma kari ti ni. Yennele li censaga tege pe kan wa wowo tinndindi pi ni.

¹⁸ Pe maa yee gbogowo naa go fu senre yuun. Mbele pe sho ma wo wa punnguwo kono tangafenne pe kee ki fa mo ghen, pe maa pe lele wire ti jogo kagala naa keenre kapyere ti ni mbe pe pungo.

¹⁹ Pe ma yon folo kon pe yeri ma yo pe yaa pe pye leselele, ma si yala, poro jate kapyere nda ti maa pe jogo pe ma pye ti kulolo, katugu yaraga nga ka fannga ta senwee wi na, wi ma pye ki kulo.

²⁰ Kaselege ko na, leele mbele pe we Fo naa we Shofa Zhezu Kirisi wi jen, ma sho dunruya wi fyongo kapyere ti kee wi fannga na, na paga pe yee kan ti yeri ti fannga ta pe na naa, pe kowo pi ma tijanga naa ma we kongbannga ko na.

²¹ Katugu ndee ki pye pee ja kozinne li jen, ko mbe ja mbonro pe na sanni pe sa li jen pee pungo le ngasele kpoyi na Yennele li kan pe yeri li ni ko na.

²² Nga ki pe ta, ki yomiyele na li maa nga yuun ki yen kaselege pe kanngolo fo: «Pyon wi songoro wi tuguro ti korogo nari kaa»†, ma nuru naa ma yo fo: «Cano nga wi woli fonfon, wi songoro mbe saa yee piligi wa fenrege ki ni naa.»

3

We Fo Zhezu wi panga senre

¹ Na wenne, na sewe shyen woo wowi na mila yonlogi mbe torogo ye kan. Wa ki seweele shyen pe ni fuun pe ni, mi yen

na nandowo kaan ye yeri kagala kele na, jango mbe jatere tiyon le ye ni.

² Senre nda Yennele yon senre yofennekpoyi paa yo faa, konaa we Fo naa we Shofa wi ngasele na ye pitunmbolo pe yo ma ye kan, mila jaa yaa nawa tuun li na.

³ Ki kongbannga, ye daga mbege jen fo dunruya koyege ni, leele pele yaa ka pan mbaa tanri mbaa yala pe yera jogo kagala koro ni. Pe yaa kaa tege ye na

⁴ mbaa yuun fo: «Mi yo wila si yon folo kon ma yo wila paan? Wi yen se yeri? Katugu maga le wa we teleye pe ku, yaara ti ni fuun ti yen wa ti cenwe nungba pi na paa yege nga na tila pye cenwe mba na, maga le wa dunruya wi dasanga wi ni!»

⁵ Pe maga siligi na fege ki wogo nga ki na fo: Naayeri wo naa tara ti ni tila da maga le wa faa Yennele li senyoro to fannga na. Pa tara tila yiri wa tonmo pi ni ma gbegele tonmo po ni.

⁶ Ki tonmo nungba pi fannga na, tonngbogo pila pan ma faa dunruya woole pe tongo.

⁷ Een fo, Yennele li senyoro nungba ti fannga na, nala pilige naayeri wo naa tara ti ni, ti yen ma tege mbe ka tongo kason ni. Mbele pe woro na fye Yennele li yege, li yaa ka kiti kon pe na mbe pe tongo pilige nga ni, ti yen ma tege ko pilige ko kan.

⁸ Een fo, na wenne, kala nungba yen wa, na yee daga mbe fege li na, fo: Pilige nungba ki yen we Fo wi yege na paa yege wagakele (1 000) yen. *Yege wagakele (1 000) li yen wi yege na paa pilige nungba yen.*†

⁹ We Fo wi yon folo na kon, wii yaa mo mbeli yon fili paa yege nga na pele yen naga sonri we. Een fo, wi yen naga kunni wi yee ni ye kala na, katugu wi woro na jaa lere kpe mbe pungo, wila jaa pe ni fuun pe pe kapere pyege ki jen pege yaga.

¹⁰ Ma si yala, we Fo wi pilige ki yaa ka pan paa yoo yen. Ki pilige kiga ka gbon, naayeri wi yaa ko tinne gbao ni. Kason ki yaa ka naayeri yaara ti yigi mberi yan. Tara to naa tara na yaara ti ni fuun ti yaa ka sogo mbe ko.

¹¹ Na ki kaa pye yaara ti ni fuun ti yaa ka jogo ma, ye yen maga jen jenge paa yege nga na ye tangalomo pi daga mbe pye we. Ye tangalomo pi daga mbe pye kpoyi, yaa fye Yennele li yege.

¹² Yaa Yennele li pilige ki singi jenge ye ngban ki na ki ta ki gbon fyaw. Ko pilige ko ni, kason ki yaa ka naayeri wi yigi mboo sogo, naayeri yaara ti yaa ka yan kason tufunwo pi kala na.

† 2:22 2:22: Yomi 26.11 † 3:8 3:8: Yuuro 90.4

¹³ Ɛɛn ƒɔ, mbe yala yɔn ƒɔɔ na Yɛnɛɛ lɛ kɔn li ni, we yɛn na *naayeri ƒɔnnɔ naa tara ƒɔnnɔ*[†] singi, pa lesinmbele pe yaa ka cɛn wa ti ni.

¹⁴ Ki kala na, na wɛnnɛ, mbe ye ta ye yɛn naga kagala ke singi ke pye, ye bala ye pye kpoyi, jɛrɛgisaga fu Yɛnɛɛ lɛ yɛɛ na, ye ka pye yeyinɛ na li ni.

¹⁵ We Ƒɔ wila kagala nɛɛle kunni wi yɛɛ ni, yaa ki jate paa pyɛlɔmɔ yɛn ye kan ye ta ye shɔ, paa yɛɛ nɛɛ na sɛɔ Ƒɔli nɛ wɛ ndanla wigi yɔnɔɔ wa wi sɛwɛ wi ni ye kan, ma yala tijinliwɛ mba Yɛnɛɛ lɛ kan wi yeri pi ni.

¹⁶ Wigi wogo ki yɔnɔɔ wa wi sɛwɛɛɛ pe ni fuun pe ni, wa lara nda wi maa para ki wogo ki na we. Wa wi sɛwɛɛɛ pe ni, lara ta yɛn wa, nda ti kɔɔ jɛnwɛ pi yɛn ma nɛɛban, leele kambajɛnmbele mbele pe fa yɛɛsaga ta wa tagawa pi ni, pe mari kɔɔ wi wa maa kanɛɛ paa yɛɛ nɛɛ na pe maa ki piin lara ta na wa Yɛnɛɛ sɛnɛ sɛwɛ wi ni we. Paa ki piin ma, na pe yɛɛ punɛɛgu Yɛnɛɛ lɛ na.

¹⁷ Yoro wo na, na wɛnnɛ, yɛ jɛn ki ni makɔ. Ki kala na, ye yɛɛ yingiwɛ jɛn, jɛnɔ yaga ka ti leele mbele pe woro na fyɛ Yɛnɛɛ lɛ yɛɛ pe ye fanla pe ye punɛɛ, ye yɛn ma yɛɛsaga ta yɛɛ nɛɛ na, ye kɔɔɔ le ki laga ki na.

¹⁸ Ɛɛn ƒɔ ye koro yaa kee yɛɛ wa we Ƒɔ naa we Shɔɔ Zhezɔ Kirisi wi yinɛ pi ni konaa yaa wi jɛnni. Gbɔɔwɔ mbe pye wi woo, yinɛ ƒɔ sanga pyew! Anmiina.

[†] 3:13 3:13: Eza 65:17

Sewɛ konɓanɗa ɗa ZHAN wila yonlogo ma torogo Sewɛ wi nawa senre

Ki sewɛ ɗa Zhan wo wila wi yonlogo maa torogo. Zhan wila pye Zebede pinambyo (Maki 1.19-20). Wila pye Zhezu wi pitunɗo. Wo wi Zhezu Sentanra nda Zhan mege ki yen ti na ti yonlogo konaa Nagawa sewɛ wi ni. Wila pye faa ngbanra wɔfo; a Zhezu wi si kaa wi yeri maa pye wi ɓorogɔfo. Zhan wila pye leele mbele paa pye Zhezu wi tanla tɔon wo wa, ma pinle Zhaki naa Pyeri pe ni.

Leele pe yen naga yuun ma yo ɓo Zhezu wi pitunɗo Zhan wila saa cen wa Efezi ca. Poli wila legiliziyɛ pele nogo le wa ki ca ki ni. Naa Zhan wila ka saa gɓon wa ki ni, a wi si pye ki legiliziyɛ pe yekelɛwe.

Sewɛle taanri Zhan wi yonlogo ma torogo. Wi sila sewɛ konɓanɗa wi yonlogo mboo torogo legilizi nungba kan nakoma lere nungba kan. Een ɓo wila wi yonlogo, jango paa wi kara legiliziyɛ pe ni fuun pe ni.

Ki Zhan sewɛ konɓanɗa ɗa, senre yinre shyen ti yen wa wi ni. Wa senre go konɓanɗa ki ni, Zhan wi yen naga yenri tagafenne pe yeri ma yo paa tanri wa kɔzinne li ni. Ko koro wo yen ɓo pe daga mbe taga we ɓo Zhezu Kirisi wi na konaa pe pe yee ndanla.

Wa senre go shyen wogo ki ni, Zhan wi yen naga yuun tagafenne pe kan ma yo pe pe yee yingiwe jen nagafenne yagboyoolo pe ni (2.18-29; 4.1-6).

Sewɛ wi yen ma koonlo yeeɗa nga na

Senre ti lesaga: Yinwege kigi yee naga wa Zhezu wi ni 1.1-4

Yanwa naa wɔwo senre 1.5-2.29

Tagafo wi yinwege ki daga mbe pye kpoyi, wi koro wi mara Yennele li na 3.1-24

Kaselege naa punnguwo kala 4.1-6

Ndanlawa pi tunngo 4.7-21

Tagawa mba pi yen cew tawa ni 5.1-21

Yinwege senre

¹ We yen naga sewɛ ɗa wi torogi ye kan, yinwege Senre† to kanngolo. Ti yen wa maga le dunruya wi dasanga wi ni. Weri logo, mari yan we yengele jate ke ni, mari wele, a we keyen yi jiri ti na.

² Naa ki yinwege kila ki yee naga, waa ki yan. Ko ki ti we yen naga senre yuun. Yinwege mbakogo ɗa kila pye wa we To

wi tanla ma kaa ki yee naga, ko sereya wo waa yuun na ye kaan.

³ Nga we yan ma logo, ko we yen na yari ye kan fun, jango ye gbogolo nungba we ni, ye ye wa gbogolomo mba we ta we To wo naa wi Pinambyo Zhezu Kirisi pe yeri pi ni.

⁴ We yen naga wogo ɗa ki yonlogi mbege torogo ye kan, jango we nayinme pi yee yon fili.

Yennele li yen yanwa

⁵ Senre nda we logo Zhezu Kirisi wi yeri nari yari ye kan, tori nda yeen ɓo: Yennele li yen yanwa, wɔwo kpe woro wa li ni.

⁶ Na waga yo we yen ma gbogolo nungba Yennele li ni, mbe sigi ta we yen na tanri wa wɔwo pi ni, kona we yen na finlele, we woro na tanri kaselege ki na.

⁷ Een ɓo, na we kaa tanri wa yanwa pi ni paa yeeɗa ɗa na Yennele lo jate li yen wa yanwa pi ni, kona, we ni fuun nungba nungba we yen gbogolomo nungba ni we yee ni. A li Pinambyo Zhezu wi kasanwa pila we piin kpoyi na we lari kapege ki ni fuun ki na.

⁸ Na waga yo kapege woro we na, kona, we yen na we yee fanla, kaselege woro wa we nawa.

⁹ Een ɓo, na waga we kapere ti yo mbe Yennele li kan, pa we mbe ya we jigi wi taga li na, katugu li yen senre nungba yofɔ ma sin, pa li yaa we kapere ti kala yaga we na, mbe we pye kpoyi mbe we laga kambasinɗe ki ni fuun ki na.

¹⁰ Na waga yo wee kapege pye, we yen na Yennele li piin yagboyoo, li senre ti woro wa we nawa.

2

Kirisi wi yen we sagafo

¹ Na piile, mi yen naga kagala ngele ke yonlogi mbe ke torogo ye kan, jango yaga ka kapege pye. Een ɓo, na wa ka si kapege pye, sagafo yen we yeri wa we To Yennele li tanla, wo wi yen Zhezu Kirisi ɗa wi yen ma sin we.

² Katugu wuu yee wo saraga ma kapere ti ɓogo tɔn, kii pye woro kapere to nungba kala na, ki pye dunruya woolo pe ni fuun pe woro ti kala na.

³ Na we ka Yennele li ngasegele ke yigi mbaa tanri ke na, ko we maga jen ma yo we yen mali jen.

⁴ Na ɗa ka yo wi yen mali jen, mbe sigi ta wi sili ngasegele ke yigi mbaa tanri ke na, wo yen yagboyoo, kaselege woro wa wi nawa.

⁵ Een ɓo, lere ɗa ka Yennele senre ti yigi, Yennele li maa ndanla ma yon fili kaselege

† 1:1 1.1: *Yinwege senre*: To ti yen Zhezu Kirisi we.

na. We mbe ya mbege jen mbe yo we yen nungba Yennele li ni yege nga na koyi nga yeen.

⁶ Lere na ka yo wi yen Yennele li ni, wi daga mbaa tanri paa yege nga na Zhezu wila tanga we.

Ngasele fɔnnɔ

⁷ Na wenne, ngasele fɔnnɔ ma mila yɔnlɔgi mbe torogo ye kan, een fɔ, ngasele lele li. Li yen wa ye yeri maga le sanga na ni ye taga. Ki ngasele lele lo li yen senre nda ye logo mako we.

⁸ Konaa ki ni fuun, ngasele fɔnnɔ li mi yen na yɔnlɔgi mbe torogo ye kan. Li kaselege ki ma ki yee naga wa Kirisi wi ni konaa wa ye ni fun. Ki kala na, wowo pila kee, yanwa jembe pila yiin mako.

⁹ Lere na ka yo wi yen na tanri wa yanwa pi ni, mbe sigi ta wi yen maa lewee yenle wa panra, wi yen wa wowo pi ni bere.

¹⁰ Na wi lewee yenle wi yen maa ndanla, wo yen wa yanwa pi ni. Kiga pye ma, kala lo la na pye wa wi nawa, na li mbe lere wa kan wi to wa kapege ki ni.

¹¹ Een fɔ, na ka wi lewee yenle wi panra, wo yen wa wowo pi ni, wi yen na tanri wa wowo pi ni. Wi suu yee karisaga ki jen, katugu wowo pi ma ti wila la yaan.

¹² Na piile, mi yen naga sewe na wi torogi ye kan, katugu Yennele li ye kapere ti kala yaga ye na Zhezu wi mege† ki na.

¹³ Na teele, mi yen naga sewe na wi torogi ye kan, katugu Yennele na li yen wa maga le wa ki lesaga ki na, ye yen mali jen. Lefɔnnɔmbolo mi yen naga sewe na wi torogi ye kan, katugu ye ya Sotanla wi ni.

¹⁴ Na piile, mi yen naga sewe na wi torogi ye kan, katugu ye yen ma we To Yennele li jen. Na teele, mi yen naga sewe na wi torogi ye kan, katugu na wi yen wa maga le wa ki lesaga ki na, ye yen maa jen. Lefɔnnɔmbolo, mi yen naga sewe na wi torogi ye kan, katugu fannga yen ye ni. A Yennele li senre ti koro ye ni, a ye ya Sotanla wi ni.

¹⁵ Yaga ka ti dunruya† wi ye ndanla, wi nawa yaara ti ye ndanla. Na dunruya wi ka lere na ndanla, we To Yennele laa ki fɔ wi ndanla;

¹⁶ katugu yaraga nga fuun ki yen dunruya wi wogo, wire ti jogo kagala, naa yaraga nga lere wi ma yan na jaa, naa yee gbogowo dunruya yaara taga ki kala na, tila la yinrigi wa we To Yennele lo yeri, ti maa yinrigi dunruya wo yeri.

¹⁷ Dunruya wila koo na kee, naa yaara nda leele pe yen na yaan na jaa ti ni fuun

ti ni. Een fɔ, na kaa Yennele li nandanwa kala li piin, wo yaa koro yinwege na fɔ sanga pyew.

Kirisi wi winfo we

¹⁸ Na piile, dunruya koyege ki yongo. Yege logo ma yo Kirisi wi winfo wi daga mbe pan. Ma si yala, Kirisi wi winfenne pe legere pan yingo, pa wege jen yen ma yo dunruya koyege ki yongo.

¹⁹ Ki leele pe sila pye we woolo kaselege na, ko ki ti pe laga we na ma kari. Ndee paa pye we woolo, pe jen na koro laga we ni. Een fɔ, pe laga we na ma kari, a ki ta ma filige fɔ pe ni wa kpe sila pye we woo.

²⁰ Yoro wo na, ye Yinnekpoyi na Kirisi wi tirige ye na li ta. Ki pye ma, ye ni fuun ye kaselege ki jen.

²¹ Ki sewe na mi torogo ye kan yeen, ki woro mbe yo yee kaselege ki jen, een fɔ, katugu ye yen maga jen. Ye si yen maga jen fun ma yo yagbolo kpe se ya yiri wa kaselege ki ni.

²² Ambɔ wi yen yagboyoo wo? Wo wi yen lere na wi ma yo Zhezu wo ma wi yen Kirisi we. Ko lerefo wo wi yen Kirisi wi winfo we, wi ma je Yennele na li yen To lo naa li Pinambyo pe na.

²³ Ki kala na, na ka je Pinambyo wi na, wi ma je Tofɔ wi na fun. Na ka yenle Pinambyo wi na, Tofɔ wi ma pye wi ni.

²⁴ Ki kala na, senre nda ye logo maga le wa ki lesaga ki na, yeri yaga ti koro wa ye nawa. Nda yaa logo maga le wa ki lesaga ki na, na tiga koro wa ye nawa, pa yoro fun ye yaa koro mbe mara Pinambyo wo naa wi To pe na.

²⁵ Kirisi wi yon folo li kon mbe yaraga nga kan we yeri, ko ki yen yinwege mbakogo ye.

²⁶ Mbele pe yen naga jaa mbe ye fanla mbe ye pungo, mi yen naga sewe na wi yɔnlɔgi mboo torogo ye kan pe kala na.

²⁷ Yoro wo na, ye Yinnekpoyi li ta Kirisi wi yeri. Paa wi Yinnekpoyi li kaa pye ye ni, yee jori lere wa kala wila ye nari, katugu Yinnekpoyi li yen na ye nari kagala ke ni fuun ke ni, li nagawa senre ti si yen kaselege, yagbolo ma. Ki kala na, ye Yinnekpoyi li nagawa senre ti yigi ye koro ye pye nungba Kirisi wi ni.

²⁸ Ki kala na, na piile, ye koro Kirisi wi ni, jango na wiga kaa yee naga sanga na ni, we kotogo ta, waga ka fere sho wa wi yege sogowo wi panmbilige.

²⁹ Yege jen ma yo Kirisi wi yen ma sin, ki kala na, ye daga mbege jen fɔ lere o lere

† 2:12 2:12: Yennele li we kapere ti kala yaga we na Zhezu wi mege ki na, ko koro wo yen nga Zhezu wi pye ki kala na. † 2:15 2:15: Senweele pe dunruya wo ma, een fɔ, kapege dunruya na Sotanla wi yen na yege sinni na wiin Yennele li ni wowi. Dunruya wi nawa yaara nda senre ti yen na yuun, to ti yen yaara nda ti yen kapege woro.

wi maa kasinngge ki piin, wo yen Yennele pyo.

3

Yennele li piile pe kala

¹ Yege wele paa yege nga na we yen ma we To Yennele li ndanla we, li ndanlawe pi gbogo jenge, fo a paa we yinri Yennele piile. Pa we si yen ma kaselege. Ko ki ti dunruya woolo pee we jen, katugu pee Yennele li jen.

² Na wenne, yingo we yen Yennele li piile, een fo, we yaa ka pye yege nga na, ko fa naga mbe filige ghen. Wege jen ma yo na Kirisi wiga kaa yee naga, we yaa ka pye paa wi yen, katugu we yaa kaa yan paa yege nga na wi yen we.

³ Ko jigi wo yen lere na fuun yeri, a wuu taga Kirisi wi na, wi maa yee pye kpoyi paa yege nga na Zhezu Kirisi wi yen kpoyi we.

⁴ Lere na fuun wi maa kapege ki piin, wi maa Yennele li lasiri wi jogo. Kapege ko ki si yen Yennele li lasiri wi jogowo we.

⁵ Ye si yen maga jen ma yo Kirisi wi pan maa yee naga mbe leele pe kapere ti laga pe na, kapege kpe woro wo na.

⁶ Ki kala na, lere na fuun ka koro mbe mara wi na, wo na la kapege piin fyew. Een fo, lere na fuun wi koro na kapege ki piin, wo fa Zhezu wi yan, wi fa suu jen.

⁷ Na piile, yaga ka ti lere wa mbe ye fanla wi ye pungo. Na wi ma koro na kasinngge ki piin, wo yen ma sin paa yege nga na Zhezu Kirisi wi yen ma sin we.

⁸ Na wi ma koro na kapege ki piin, wo yen Sotanla woo, katugu Sotanla wila kapege ki piin maga le wa fafafa. Yennele li Pinambyo wi pan maa yee naga, jango mbe Sotanla wi kapyere ti jogo.

⁹ Lere na fuun wi yen Yennele li pyo, wo na koro mbaa kapege ki piin, katugu Yennele li maa yinwege nga kaan ki yawa pi yen wi ni. Paa Yennele li yen wi To, ki kala na, wi se ya koro mbaa kapege ki piin.

¹⁰ Yennele li piile poro naa Sotanla wi piile pe ni, pe ma pe jen ma pe wo pe yee ni yege nga na ki nga: Lere na fuun wi woro na kasinngge piin, nakoma na wi sefo wi suu ndanla, wo woro Yennele pyo.

Yaa ye yee ndaan

¹¹ Senre nda ye logo maga le wa ki lesaga ki na, tori nda yeen fo: We we yee ndanla.

¹² Waga ka pye paa Kayen yen, wila pye Sotanla wo woo, a wuu jonlo lenanja wi gbo. Kila cen mele, a wi suu gbo? Katugu Kayen wi kapyere tila pye ma tijanga, ma si yala, wi jonlo wo kapyere to la pye ma sin.

¹³ Sefenne, na dunruya woolo paga ye panra, ko ka ka ye pari.

¹⁴ Wege jen ma yo we wo wa kunwo pi ni ma yinwege ta, we yen maga jen, katugu sefenne pe yen ma we ndanla. Lere na wi sefo wi suu ndanla, wo koro wa kunwo pi ni bere.

¹⁵ Lere na fuun wi maa lewee yenle wi panra, wo yen legbolere. Ye si yen maga jen ma yo yinwege mbakogo ki woro legbolere wa kpe ni.

¹⁶ We yen ma ndanlawe pi koro wi jen yege nga na, ki nga fo: Kirisi wuu yinwege ki kan kunwo pi yeri we kala na. Woro fun we daga mbe we yee kan kunwo pi yeri we sefenne pe kala na.

¹⁷ Na lere wa ka dunruya na wi yarijende ti ta, mbe suu lewee yenle wa yan wi jori, na wi yinriwe suu ta, pa Yennele li yaa pye mboo ndanla mele?

¹⁸ Na piile, leele pee daga mbe we ndanla senyoro to naa yon sentanra to ce ni. Ki daga ki pye ndanlawe kaselege woo, pila pi yee nari wa we kapyere ti ni.

Jigi na we ta Yennele li yege na

¹⁹ Pa we yaa ki jen yeen mbe yo we yen kaselege fenne, we jatere wi mbe ya cen we na Yennele li yege na.

²⁰ Na we jatere wi kaa we jeregi, Yennele li gbogo ma we we jatere wi na, ma kala li ni fuun li jen.

²¹ Na wenne, na we jatere wi woro na we jeregi, we ma kotogo ta Yennele li yege na.

²² Na waga yaraga o yaraga yenri li yeri, we yaa ki ta li yeri, katugu woo ngasegele ke yigi na tanri ke na, naa nandanwa kagala ke piin.

²³ Wi ngasele loli na fo we taga li Pinambyo Zhezu Kirisi wi mege ki na, we we yee ndanla paa yege nga na Kirisi wigi yo we kan ma yo waa ki piin we.

²⁴ Lere na ka Yennele li ngasegele ke yigi mbaa tanri ke na, wo yen Yennele li ni, a Yennele fun li yen wi ni. We yen maga jen Yinnekpoyi na li kan we yeri lo fannga na.

4

Yennele li Yinnekpoyi

lo naa Kirisi wi winfo wi yinne le

¹ Na wenne, mbele fuun pe yen na pe yee piin ma yo Yinnekpoyi li yen pe ni, yaga ka taga pe ni fuun na. Een fo, ye pe wa ye wele yege jen, na kaa pye yinne na li yen pe ni li yiri Yennele yeri. Mi ko yo ma, katugu Yennele yon senre yofenne yagboyoolo pe legere pan laga dunruya wi ni.

² Nga ki yaa ti ye sigi jen ye yo fo Yennele li Yinne loli, koyi nga yeen fo: Lere na fuun kaga yo mbe yo kaselege Zhezu Kirisi wi pan ma senwee wire le, Yinnekpoyi na li yiri wa Yennele li ni, li yen wi ni.

³ Ɛen ƒo, Lere ƚa fuun ka je mbe yo Zhezu wii pan mbe senwee wire le, Yinnekpoyi na li yiri wa Yenŋele li ni, li woro wi ni. Yinne na li yen wi ni, Kirisi wi winfo wi yinne loli. Yaa ki logo ma yo wi daga mbe pan. Yingo wi pan mako laga dunruya wi ni.

⁴ Ɛen ƒo, yoro wo na, na piile, ye yen Yenŋele li woolo. Ye fanŋga ta Yenŋele yon senre yofenne yagboyoolo pe na; katugu Yinnekpoyi na li yen ye ni, li yen yawa ni ma we yinne na li yen mbele pe yen dunruya woolo pe ni li na.

⁵ Poro wo na, we yen dunruya wi woolo, ki kala na, kagala ngele ke yen ma dunruya woolo pe ndanla, koro pe maa yuun, a dunruya woolo paa nuru pe yeri.

⁶ Woro wo na, we yen Yenŋele li woolo. Lere ƚa wi Yenŋele li jen, wi maa nuru we yeri. Lere ƚa wi woro Yenŋele li woo, wo na la nuru we yeri. Pa we mbe ya kaselege Yinne li jen mbeli wo yinne na li maa leele punngu li ni yeen.

Yenŋele li yen ndanlawa

⁷ Na wenne, ye ti we we yee ndanla, katugu ndanlawa pi yiri Yenŋele lo yeri. Lere ƚa fuun leele yen maa ndanla, wo yen Yenŋele li pyo, wi yen ma Yenŋele li jen.

⁸ Lere ƚa leele woro maa ndanla, wii Yenŋele li jen, katugu Yenŋele li yen ndanlawa.

⁹ Yenŋele lili ndanlawa pi naga we na yege ƚga na ki ƚga: Lili Pinambyo nunŋba pe wi tun laga dunruya wi ni, ƚango we yinwege ta wi fanŋga na.

¹⁰ ƚga ki yen ndanlawa we, ki ƚga: Kii cen ndee Yenŋele lo li woro ndanla, Ɛen ƒo, woro we lo ndanla, a li sili Pinambyo wi tun, ƚango wi pan wi pye we kapere ti ƒogo tonsaraga.

¹¹ Na wenne, na ki kaa pye we Yenŋele li ndanla ma, ki kala na, woro fun ki daga we we yee ndanla.

¹² Lere kpe fa Yenŋele li yan yenle ni fyew. Na waga we yee ndanla, pa Yenŋele li yaa koro we ni. Li ndanlawa mba pi yen we ni, pi yaa pi yee yon fili.

¹³ Naa Yenŋele lili Yinnekpoyi li kan we yeri, ko ki ti wege jen ma yo we yen Yenŋele li ni, a Yenŋele fun li yen we ni.

¹⁴ Woro jate wege yan, we nee ki yuun ma yo Yenŋele na li yen To lili Pinambyo wi tun wi pan wi pye dunruya woolo pe Shofo.

¹⁵ Na lere ƚa kaga yo mbege filige mbe yo Zhezu wi yen Yenŋele li Pinambyo, Yenŋele li yen wi ni, a wo fun wi yen Yenŋele li ni.

¹⁶ Woro wo na, we Yenŋele li ndanla yege ƚga na, wege jen ma taga ki na. Yenŋele li yen ndanlawa. Lere ƚa leele yen maa ndanla, wi yen Yenŋele li ni, a Yenŋele fun li yen wi ni.

¹⁷ Pa ndanlawa pi pi yee yon fili wa we ni yeen, ƚango we kotogo ta kiti konpilige, katugu we tangalomɔ laga ki dunruya ƚa wi ni, pi yen ma yiri Zhezu Kirisi wi woo pi korogo.

¹⁸ Ndanlawa pila lere kan wila fyee. Ndanlawa mba pi yon fili, pi ma lere fyere ko wi na. Ɛen ƒo, fyere ti maa paan jologo ni. Na wi maa fyee wi ndanlawa pila pi yee yon fili.

¹⁹ Woro wo na, leele pe yen ma we ndanla, katugu woro we keli ma Yenŋele li ndanla ghen.

²⁰ Na lere wa ka yo Yenŋele li yen maa ndanla mbe sigi ta wuu lewee yenle wi panra, wi yen yagboyoo; katugu lere ƚa wi lewee yenle ƚa wila yaan wi woro maa ndanla, Yenŋele na wi woro na yaan li mbe ya mboo ndanla mele?

²¹ Ngasele na Kirisi wi kan we yeri loli na ƒo: Yenŋele li yen ma lere ƚa ndanla, ki daga wi lewee yenle wuu ndanla fun.

5

Wè fanŋga ta dunruya wi na

¹ Lere ƚa fuun ka taga ki na mbe yo Zhezu wi yen Kirisi, wo yen Yenŋele li pyo. Tofa wi yen ma lere ƚa fuun ndanla, wi piile pe maa ndanla fun.

² Pa wege jen yeen ma yo Yenŋele li piile pe yen ma we ndanla: Na Yenŋele li ka we ndanla waa tanri li ngasegele ke na we.

³ Yenŋele li we ndanla, ko ki yen ƒo we yen na tanri li ngasegele ke na. Li ngasegele ke si woro ma ngban we yeri mbe toro,

⁴ katugu Yenŋele pyo pyew wi ma fanŋga ta dunruya wi na. Fanŋga ƚga wè ta dunruya wi na, ko ki yen we tagawa we.

⁵ Ambo wi mbe ya fanŋga ta dunruya wi na? Ndee ƚa wi taga ki na ma yo Zhezu wi yen Yenŋele li Pinambyo wo ce.

Sereya ƚa Yenŋele li yo Zhezu Kirisi wi kanngolo

† 5:6 5:6: Laga ki verise ƚa wi ni, tonmo pi yen na para batemu ƚa Zhezu wila pye wo senre na, a kasanwa pila para wi kunwo po senre na. Ko ki naga ma yo pa Zhezu wi tunngo kila le wa wi batemu pyege ki na ma saa ko wa wi kunwo pi na. Yinnekpoyi li yen naga sereya wi yuun ma yo Zhezu wi yen Yenŋele li Pinambyo kologo shyen ni: Ki kongbanŋga Yinnekpoyi laa tigi Zhezu wi na wa wi batemu pyesaga (Zhan 1.32-34), ki shyen wogo li yen naga yuun naga finligi bere wa tagafenne pe nawa pitunmbolo pe sereya wi fanŋga na, ma yo Zhezu wi batemu wo naa wi kunwo pi ni pi yen naga nari ma yo wi yen Kirisi, Yenŋele li Pinambyo (2.27; 1 Koren 12.3).

⁶ Na wi pan tɔnmɔ† naa kasanwa pi fannga na, wo wi yen Zhezu Kirisi we. Wii pan tɔnmɔ po nungba fannga na, ɛɛn fɔ, wi pan tɔnmɔ po naa kasanwa po fannga na. Yinnekpoyi lo li yen naga sereya wi yuun ma yo ki yen kaselege, katugu Yinnekpoyi li yen kaselege fɔ.

⁷ Ki pye ma, serefenne taanri pe yen wa.

⁸ Yinnekpoyi lo naa tɔnmɔ pi ni, naa kasanwa pi ni, pe taanri pe sereya wi fili nungba naga yuun ma yo Zhezu wi yen Yenɲele li Pinambyɔ.

⁹ We ma yenle leele sereya wo na, ma si yala, Yenɲele li sereya wi gbɔgɔ ma we pe woo wi na. Ko sereya wowi ɲa Yenɲele li yo li Pinambyɔ wi kanɲɔlɔ.

¹⁰ Na ka taga Yenɲele li Pinambyɔ wi na, ki sereya wi ma pye wa wi nawa. ɛɛn fɔ, lere ɲa wii taga Yenɲele li na, wi ma Yenɲele li pye yagboyoo, katugu wii taga sereya ɲa Yenɲele li yo li Pinambyɔ wi kanɲɔlɔ wi na.

¹¹ Ki sereya wowi ɲa fɔ: Yenɲele li yinwege mbakɔgɔ ki kan we yeri, ki yinwege ki yen na taa li Pinambyɔ wo ni.

¹² Na ka yenle Yenɲele li Pinambyɔ wi na, yinwege ki yen wi ni. Na si yenle li Pinambyɔ wi na, yinwege ki woro wi ni fyew.

Yinwege mbakɔgɔ sɛnrɛ

¹³ Yoro mbele yɛ taga Yenɲele li Pinambyɔ wi meɣe ki na, mi yen naga kagala ɲegele ke yɔnlɔgi mbe ke torogo ye kan, janɲo yege jen ye yo yɛ yinwege mbakɔgɔ ki ta.

¹⁴ Kotogo ɲa wɛ ta Yenɲele li yeɣɛ na koyi ɲa, fɔ na waga yaraga ka yenri li yeri mbe yala li nandanwa kala li ni, li maa nuru we yeri.

¹⁵ Na we kaga jen mbe yo waga yaraga ɲa fuun yenri li yeri li maa nuru we yeri, pa we yaa ki jen mbe yo yaraga ɲa wɛ yenri li yeri wɛge ta mako.

¹⁶ Kapege ɲa kila lere le wa kunwo† pi ni, na lere wa ka wi sefo wa yan wila ka piin, wi Yenɲele li yenri ki fɔ wi kan, pa Yenɲele li yaa yinwege ki kan wi yeri. Mbele pe kapere ti woro na pe nii wa kunwo pi ni, ki wogo ɲa ki mbe ya pye poro kan ɛɛ. ɛɛn fɔ, kapege ka yen wa, ɲa ki ma lere le wa kunwo pi ni, mi sho fɔ yaa yenri ko kapege cɛnle ko kala na.

¹⁷ Kambasinɲe pyew ki yen kapege, ɛɛn fɔ, kapere ta yen wa to na lere le wa kunwo pi ni.

¹⁸ Wɛge jen ma yo lere ɲa fuun wi yen Yenɲele li pyɔ wo wa na koro mbaa kapege piin, katugu Yenɲele li Pinambyɔ wi maa

wele wi na, Sotanla wila ya mbe yaraga ka pye wi na.

¹⁹ Wɛge jen ma yo we yen Yenɲele li woolo, fɔ dunruya woolo pe yen wa Sotanla wi fannga ki nɔgɔ.

²⁰ Wɛge jen fun ma yo Yenɲele li Pinambyɔ wi pan ma tijinliwɛ kan we yeri we ta we Yenɲele jenne li jen. We yen ma mara Yenɲele jenne li na li pinambyɔ Zhezu Kirisi wo fannga na. Wo jate wo wi yen Yenɲele jenne le, wo wi yen yinwege mbakɔgɔ ki go ye.

²¹ Na piile, ye ye ye yingiwɛ jen yarisundo ti ni!

† 5:16 5.16: *Kunwo mba sɛnrɛ tila yuun po pi yen kunwo mbakɔgɔ we, ko kɔrɔ wo yen mbe laga Yenɲele li na fɔ sanga pyew.*

Sewê shyen woo ña ZHAN wila yonlogo ma torogo Sewê wi nawa senre

Zhezu pitunño Zhan, wo ña wila pye Efezi ca legilizi wi yekelewe, wo wila ki sewê jeele na li yonlogo mali torogo legilizi wa kan. Wa sewê wi ni, Zhan wuu yee naga we na ma yo wi yen legilizi lelee. Wila sewê wi torogo legilizi ña kan wila pye wa Efezi ca kanngaga na tara ti ni. Wila legilizi wi taanla jele ni, a legilizi woolo poro pye paa wi piile yen. Ki kala na, wi yen naga legilizi wi yinri «japorow». Wo jate wi yen legilizi ña ni, wo yen sewê wuu torogo legilizi ña kan wi legilizi yenle.

Zhan wi yen naga yenri ki legilizi woolo pe yeri fo pe pe yee ndanla konaa pe pe yee yingiwe jen nagafenne yagboyoolo pe ni. Na ki leele pele ka pan wa pe yeri, paga ka pe yaara wo yere.

Sewê wi yen ma koonlo yegé ñga na

Sewê wi lesaga senre konaa sharaga 1-3
Mbe yee ndanla konaa mbe je yagbo-
gowo nagawa senre ti na 4-11

Sewê wi kosaga senre konaa sharaga
pungo wogo 12-13

Sewê wila torogo ña yeri konaa wi sharaga

¹ Mi ña legilizi lelee, muwi mila ki sewê ña wi torogi mboro jele Kiriya[†] ma kan, mboro ña Yenñele li wo we, naa ma piile pe kan. Ye yen mala ndanla kaselege na. Mi nungba ma ye yen ma ndanla, een fo, mbele fuun pe yen ma kaselege ki jen, ye yen ma pe ndanla fun,

² katugu kaselege ki yen we ni, ki yaa si koro we ni fo sanga pyew.

³ Yenñele na li yen To, lo naa li Pinambyo Zhezu Kirisi wi ni pe yinne kan we yeri, pe we yinriwe ta, pe yeyinñge kan we yeri, jango we ki yarikanra ti ta kaselege naa ndanlawa ni.

Kaselege naa ndanlawa

⁴ Ki pye na yeri nayinne jembe maga yan fo ma piile pele yen na tanri kaselege ki na, paa yegé ñga na we To wigi yo ma we kan we.

⁵ Ki kala na, sefo jele, koni, mila ma yenri fo: We ni fuun we we yee ndanla. Ki wogo ñga mila yonlogi yeen, ki woro ngasele fonno. Ki ngasele lo wè ta maga le wa ki lesaga ki na.

⁶ Ndanlawa powi mba fo yaa tanri yaa yala Yenñele li ngasegele ke ni. Ngasele na yè logo maga le wa ki lesaga ki na loli na fo ndanlawa mbe pye ye sogowo.

⁷ (Mi ko yo ma), katugu leele fanlafenne legere jagara laga dunruya wi ni. Paa yenle mbe yo Zhezu Kirisi wi pan ma lewee wire le. Lere ña wi maa ko piin ma, wo wi yen leele fanlafo we, ma pye Kirisi wi winfo.

⁸ Ye ye yee yingiwe jen, jango tunngo ñga yè pye kiga ka jogo, een fo, yeye tonli wi ta wi yee yon fili.

⁹ Lere ña fuun wii koro Kirisi wi nagawa senre ti na, een fo, nee ka tari ti na na kee yegé, Yenñele li woro ki fo wi ni. Lere ña ka koro wi nagawa senre ti na, Tofò wo naa wi Pinambyo wi ni pe yen ki fo wi ni.

¹⁰ Na lere wa ka pan wa ye go mbe pan mbe ye naga, na wii pan ki nagawa senre ti ni, yaga kaa le wa ye go, yaga si kaa shari yere.

¹¹ Katugu lere ña kaa shari, wi ma pye wi pinleyenle wa wi kapyere tijangara ti ni.

Senre pungo woro

¹² Kagala legere yen na yeri mbe yo ye kan, een fo, mi woro na jaa mbe ke yonlogo sewê na lankiri tonmo ni. Mi yen naga sonri mbe kari wa ye yeri we sa we yee yan we yo, jango we nayinne pi ta pi yon fili.

¹³ Ma nasepyo sumboro[†] ña Yenñele li wo fun wo naa wi piile pe ni pòon shari.

[†] 1:1 1.1: Kiriya wi mbe ya pye legilizi wo wa, wi piile poro mbe pye legilizi woolo poro. sumboro ña wi senre tila yuun, wi mbe ya pye legilizi ña sewê yonlogofo wi yen wa we.

[†] 1:13 1.13: Nasepyo

Sewɛ taanri woo ɲa ZHAN wila yonlogo ma torogo Sewɛ wi nawa senre

Zhezu pitunɲo Zhan wo wila ki sewɛ ɲa wi yonlogo maa torogo nana ɲa paa pye na yinri Gayusi wi kan. Gayusi wila pye Zhezu Kirisi wi forogofɔ wa. Wee kala la jen wi wogo na, wee si kala la jen wila pye legilizi ɲa ni wi wogo na. Een fɔ laga sewɛ wo ni wɛge wele maga yan fɔ Zhan wi ka leele mbele torogo wa Gayusi wi yeri, Gayusi wi ma pe yigi tiyongo. Ma jen Zhan wila pye na leele torogi wa ki legilizi wi ni pe saa Yenɲele senre ti yari wa. Ma si yala, wa ki legilizi wi ni, nana wala la pye wa, paa pye naa yinri Diyotirefu. Wila pye legilizi yekeelee wo wa. Wi sila pye na leele mbele Zhan wila pye na torogi wa pe yaara woo. Wila pye na senpere yuun Zhan wi na, wo na wila pye legilizi yekeelee pe yegɛfɔ we.

Zhan wila ki sewɛ ɲa wi pye maa torogo Gayusi wi kan maa shari wi kajenge pyege ki kala na, konaa mbege yo wi kan fɔ wiga kaa Diyotirefu wi forogi. Wi yen naga yenri Gayusi wi yeri ma yo wi lere ɲa wi yen na kee sa sewɛ wi kan wi yeri wi yigi tiyongo. Ki lerefɔ pe maa wi yinri Demetiriyusi. Wo fun wi yen na tunngo piin we fɔ wo kan. Sewɛ wi yen naga nari we na ma yo fɔ mbele fuun pe yen na tunngo piin we fɔ wi kan, we daga mbaa pe yaara woo ndanlawa ni.

Sewɛ wi yen na koonlo yegɛ ɲa na

Sewɛ wi lesaga senre konaa sharaga 1-4

Sewɛ yonlogofɔ wi yen na Gayusi wi metanga yinri 5-8

Diyotirefu wi kambasinɲge konaa Demetiriyusi wi metanga kala 9-12

Sewɛ wi kosaga senre konaa sharaga punɲo wogo 13-15

*Sewɛ wila torogo ɲa yeri
konaa wi sharaga*

¹ Mi ɲa legilizi lelee, muwi mila ki sewɛ ɲa wi torogi na wonlo nana Gayusi ma kan, mboro ɲa mala ndanla kaselege na we.

² Na wonlongbɔɔ, mila Yenɲele li yenri nɔɔ kaan, janɲo kala li ni fuun laa yongo laa kee yegɛ ma kan, ma koro ngbaan wa wire ti ni paa yegɛ ɲa na ma yen ngbaan yinne li ni we.

³ Mila yɔgɔri jenge, katugu sefenne nambala pɛle pan laga na yeri maga yo na kan ma yo ma yen ma sin wa kaselege ki ni, fɔ maa tanri na yala kaselege ki ni.

⁴ Na mi kaga logo mbe yo na piile[†] paa tanri kaselege ki na, yaraga ka na nayinne kan na yeri mbe wɛ ko na.

Gayusi wi tunngo jenge pyege kala

⁵ Na wonlongbɔɔ, kala na fuun maa piin sefenne pe kan, ali mbele pe yen nambanmbala pe kan, ma yen tagawa ni wa ki kagala ke ni.

⁶ Paa pan mɔɔ ndanlawa pi senre yo laga legilizi wi yegɛ na. Mi yen nɔɔ yenri fɔ ma pe saga pe tangala li na, paa yegɛ ɲa na ki yen ma Yenɲele li ndanla we.

⁷ Katugu pɛ yiri ma kari Kirisi wi tunngo ko mege ni. Pee yenle mbaa sagawa shoo mbele pee sheri pe yeri.

⁸ Ki kala na, ki daga woro tagafenne waa ki leele cenle pe sari, we pye pe pinleyɛenle mbaa kaselege ki yari.

Diyotirefu naa Demetiriyusi kala

⁹ Mi sewɛ wa pye jeele ma torogo legilizi wi kan ki wogo ki na. Een fɔ, Diyotirefu ɲa wila jaa mbe pye tagafenne pe yekelewe, wila jege na senre ti na.

¹⁰ Ki kala na, na mi ka kari wa ye yeri, tipere nala fuun wila piin, na senpere naa yagbogolo ngele fuun yuun na tari we na, mi yaa ye jatere wi tirige ti na. Ko suu bɔ bere, een fɔ, wo jate wila yenle mbe sefenne mbele pe maa paan wa pe yigi. Mbele kaa jaa mbe pe yigi, wi ma pe yegɛ kon, mbe pe purɔ mbe pe wɔ wa legilizi.

¹¹ Na wonlongbɔɔ, maga kaa ɲa ki yen tiipege ki forogi. Een fɔ, ɲa ki yen ma yon ta ko forogi. Lere ɲa wi maa ɲa ki yen ma yon ki piin, wo yen Yenɲele woo. ɲa wi maa tiipege piin, wo si Yenɲele jen.

¹² Demetiriyusi wo na, leele pe ni fuun paa wi metanga ki yinri. Kaselege jate ki maa wi metanga ki yinri[†]. Woro fun we maa wi metanga ki yinri, a maga jen ma yo ɲa we maa yuun ki yen kaselege.

Sharaga punɲo wogo

¹³ Yarilegere yen na yeri mbe yo ma kan. Een fɔ, mi woro na jaa mberi yonlogo lankiri tonmɔ naa sewɛ yonlogokanngala ni.

¹⁴ Mila ki sonri mbe soon yan sanni jenri, kona, we yaa yo we yɛɛ ni yon ni.

¹⁵ Yeyinɲge ki pye ma ni!

Ma wenne pɔɔn shari. Ma we wenne pe ni fuun nunɲba nunɲba pe shari wa we kan.

[†] 1:4 1:4: *Piile:* Poro pe yen leele mbele Zhan wila Yenɲele senre ti yo pe kan, a pɛ taga we. [†] 1:12 1:12 *Kaselege jate ki maa wi metanga ki yinri:* Ko koro wo yen fɔ wi tangalomo pi yala kaselege ki ni.

SEWE ŋa ZHUDE wila yonlogo ma torogo SEWE wi nawa senre

Zhude sewe wi yonlogofo wi mege ko ki taga sewe wi na. Zhude wo naa Zhaki wi ni paa pye we Fo Zhezu Kirisi wi nosepiile nambala (Mati 13.55; Maki 6.3). We sigi jen Zhude wila wi sewe wi yonlogo maa torogo legilizi ŋa kan. Een fo mbe yala verise kongbanŋa (1) wi ni, ki yen na jate ma yo wila wi torogo tagafenne poro kan laga ki ni fuun ni. Pungo na, Zhude wo jate wila kari wa ki lara ti na ma saa Yenŋele senre ti yo wa. Senre nda wi yo laga ki sewe ŋa wi ni to naa nda ti yen wa 2 Pyeri go shyen (2) ki ni, ti yen ma yongo ti yee ni.

Sewe wi nawa senre ti yen naga nari fo nagafenne yagboyoolo pe yen na kee legiliziye pe ni na yagbogowo nagawa kaan mbe ta mbe legiliziye pe jogo. Zhude wuu sewe wi yonlogo ki leele pe tangalomo po kala na, mbege yo tagafenne pe kan fo pe koro pe yere ngbanga wa tagawa pi ni, paa jaan tagawa pi yeresaga ta.

SEWE wi yen ma koonlo yeye ŋga na

Sewe wi lesaga senre 1-2

Nagafenne yagboyoolo pe yaa ka ye jologo 3-16

Yerewe senre mbe koro wa tagawa pi ni 17-23

Senre pungo woro mbe Yenŋele son 24-25

*Sewe wi torogo mbele yeri
konaa pe sharaga*

¹ Mi Zhude, mi yen Zhezu Kirisi wi tunmbyee ma pye Zhaki wi nosepyo lenanŋa.

Muwi mila ki sewe ŋa wi torogi yoro mbele Yenŋele li yeri ye kan. Ye yen ma we To Yenŋele li ndanla, a laa ye korosi Zhezu Kirisi wi kan.

² Yenŋele li ye yinriwe ta, li yeyinŋge naa ndanlawa pi kan ye yeri ka mbaa tari ti na!

Leele nagafenne yagboyoolo

³ Na wenne, mila pye naga jaa jenge mbe sewe torogo ye kan showo nungba mba we ni fuun we ta pi wogo na. A mi si kaa ki yan ki pye jorowo kala na yeri mbege sewe ŋa wi torogo ye kan, jango mbe kotogo kan ye yeri yaa malaga gboon tagawa pi kala na, po mba Yenŋele li kan kansaga nungba wagati wi ni fuun woo mbele pe pye li woolo pe yeri we.

⁴ Katugu lepeele pele ye we sogowo larawa. Pe yen na senre nda ti yen na para we Yenŋele li yinme wogo ki na ti waa nari kanngi nari piin keenre lime kala; pe maa jege Zhezu Kirisi ŋa wi yen we Nagafonungba naa we Fo wi na. Kiti ŋa wi yaa to ki leele pe na, Yenŋele senre sewe wila ki yo ki mo.

⁵ Ali maga ta ye yen ma ki kagala ke ni fuun ke jen ma wali ke na mako, konaa ki ni fuun, mila jaa mbe ye nawa to ke na, fo We Fo wila Izirayeli woolo pe sho ma pe yirige wa Ezhipiti tara, een fo, ko pungo na, mbele paa je pee taga wi na, wila poro gbo.

⁶ Ye nawa to meregeye pe na, mbele pe sila koro wa fannga nga kila kan pe yeri ki ni we, een fo, a pe pe censaga jate ki je. Yenŋele li pe po jorogo ni, ŋa wi se kon, ma pe tege wa wowo nogona woo pi ni, na kiti konpiligbogo ki singi.

⁷ Ye nawa to Sodomu ca, naa Gomori ca konaa cara nda tila pye wa ti tanla ti na. Ki cara ti woolo paa pye na tanri paa ki meregeye pe yen, ma pe yee kan keenre ti yeri, a nambala paa jeele kala piin pe yee ni. A kason mbakogo ki pe jolo, a pe pye paa yeye nagawa yen ma leele pe ni fuun pe yeri.

⁸ Ki pyelomo nungba po ki leele mbele ye sogowo paa piin fun. Woonro nda pe maa wonlo ti ma pe kan pe maa kapege piin pe yee wire ti na. Pe maa Yenŋele li fannga ki tifaga. Pe maa meregeye mbele gbogowo yen pe yeri wa yenŋele na pe tegele.

⁹ Ma si yala, meregeye pe to Misheli, wo jate, wi sila ki kala cenle la pye. Sanga ŋa ni wila pye na wiin na kendige woo Sotanla wi ni mbe ta mbe Moyisi gboo wi tafo wi jen, wi sila yenle mbe kiti konsenre yo Sotanla wi na mboo tegele. Een fo, wila ki yo ce ma yo fo: «We Fo woon le jologo!»[†]

¹⁰ Een fo, ki leele wele, kagala ngele pee jen, pe maa ke tegele. Kagala ngele pe jen wa pe jatere wi ni paa yanyaara nda tijinliwe fu ti yen, ke maa pe jogo.

¹¹ Jologo yen pe na de! Katugu kono na Kayen wila le, lo pe le. Pe pe yee le wa punnguwo pi ni penjara ti kala na paa Balamu wi yen. Pe jogo, katugu pe yiri ma je Yenŋele li na paa yeye ŋga na Kore wila ki pye we.

¹² Ki leele pe ma pye fyongo yaara wa ye ndanlawa fetiye liwen pi na. Pe maa feti wi piin ferembandawa ni, pe yee wogo ko ki ma ngban pe ni. Pe yen paa kambaara yen, nda tifelege kiri le ma kari ti ni, tii tisaga pan. Pe yen paa tire yen, nda ti woro na seni, ali na ti sesanga wi ka gbom, paa tire yen, nda pe kologi, a ti ku pew.

[†] 1:9 1.9: Zaka 3.2

¹³ Pe yen paa kogoje tonmo mba pi maa yinrigi na tuun fannga ni pi yen. Pe maa ferembandawa kapyere piin paa kogoje tonmo ngborogo yen. Pe yen paa wonngolo ngele ke maa yanri na toro ke yen, Yennele li pe censaga ki tege wa wowo pee pi ni fo sanga pyew.

¹⁴ Enoki na wila pye Adama wi setirige pyo koloshyen woo, wila Yennele li yon senre yo faa ki leele pe kanngolo ma yo fo: «Ye wele, we Fo wi yaa pan wi merageye kpoyi mbele pe yon ki se jen mbe ko pe ni,

¹⁵ mbe pan mbe kiti kon leele pe ni fuun pe na, jango mbe lepee pe ni fuun pe le jologo pe kapyere tijangara nda fuun pe pye, naa pe yiri ma je Yennele li na ti kala na, konaa senngbanra nda fuun kapere pyefenne mbele pe woro na fye Yennele li yege pe yo ma wa li na ti kala na.»

¹⁶ Ki leele pe nawa pila pye mbe tanla pe na pilige pyew, pe maa kongori. Pe maa tanri na yala pe jogo kagala koro ni, na pe yee gbogowo senre yuun, na leele pe fanla na pe nii.

Yerewe senre naa kotogo kansenre

¹⁷ Een fo, yoro wo na, na wenne, senre nda we Fo Zhezu Kirisi wi pitunmbolo paa yari ye kan faa, ye nawa to ti na.

¹⁸ Paa ki yo ye kan ma yo fo: «Dunruya koyege ni, leele pele yaa ka pye laga mbaa tege ye na. Pe yaa kaa tanri pe saa fye Yennele li yege, mbaa yala pe jogo pere to ni.»

¹⁹ Ki woolo poro pe maa leele pe kon pe yee na. Pe wire ti nandanwa kala lo li maa pe yege sinni, Yinnekpoyi li woro pe ni.

²⁰ Een fo, yoro wo na, na wenne, ye koro yaa kee yege wa ye tagawa kpoyi pi ni. Yaa yenri Yinnekpoyi li yawa pi ni.

²¹ Ye koro wa Yennele li ndanlawa pi ni, we Fo Zhezu Kirisi wi yaa yinwege mbakogo nga kan ye yeri wa wi yinriwe taga ki ni, yaa ki singi.

²² Mbele pe jateri wi maa pe kon shyenzyen, yaa pe yinriwe taa.

²³ Ye pe sho ki cen ndee ye pe tile ma pe wo kason. Yaa sanmbala pe yinriwe taa, ki yinriwe taga ki pye fyere ni. Een fo, pe yariporo nda ti yen fyongo ni wire ti nandanwa kagala ke kala na, yeri panra.

Yennele li sonmo punjo woo

²⁴ Yennele li mbe ya mbaa ye korosi, jango yaga ka kurugo mbe to, mbe ye pye ye yere wa li gbogowo pi yege sogowo, jeregisaga fu, mbe nayinme gbao kan ye yeri.

²⁵ Lo nungba li yen Yennele, ma pye we Shofa, we Fo Zhezu Kirisi wi fannga na. Gbogowo, naa gbeme, naa fannga, naa yawa pi pye li woo maga le wa faa sanga wi ni, naa yingo konaa sanga pyew. Anmiina.

Zhezu Kirisi wi kagala NAGAWA Zhan wi na Sewê wi nawa senre

Zhezu wi pitunŋo Zhan wo wila ki sewe ŋa wi pye maa torogo Azi tara legiliziye koloshyen yeri. Nala wo ni, pe maa ki tara ti yinri Turiki. Wila ki sewe ŋa wi yonlogo Zhezu wi sengolo ki yegele cənme ŋeŋe kàa toro ke kosaga yeri. Ki wagati wi ni, Ɔromu tara wunlumbolo to wila pye na jaa paa wi gbogo paa Yennele la yen. Tagafenne mbele paa je mbege pye paa jolo jenge pe tagawa pi kala na, een fo pèle la pye wa ki kotogo sila pye pe ni mbe je. Zhan wo jate paa wi yigi maa le kaso wa logo fugo tara nda pe yinri Patimosi ti ni, naa wila pye na Yennele senre ti yari ki kala na (1.9). Ɔromu tara fannga fenne paa ki logo fugo tara ti pye paa pe kaso yen. Pa we Fo Zhezu wila wi ye naga wa Zhan wi na yariyanra ta ni, mee wi pye ma yo yaraga ŋga fuun wi yan, wigi yonlogo.

Wa sewe wi ni, Zhan wi para tegere yaara, naa kacen kagala konaa yaara yanlere senre na. Ki yaara ti ni fuun naa ti koro wi. Paa yege nagawa yen, jirige ki ni, koloshyen wo yen na para ŋga kigi ye yon fili ko senre na. Kogoloni wo yen na para ŋga kii ki ye yon fili ko senre na. Yarifige ko yen na para cew tawa senre na. Yariyenge ko yen na para jogowo pyewe senre na. Kogojje wo yen na para tipege fannga yaara ti yen ma gbogolo laga ŋga na ko senre na. Yarifelege ko yen na para Sotanla yinne lo senre na, a wongaala pè pye wi tunmbyeele.

Sewe wi nawa senre ti gbɔɔ yen yariyanra nda ti yen na para goto kagala koro senre na. Ki yariyanra ti yen naga nari paa yege ŋga na lere ŋa wi yen tagawa ni pe yaa kaa jolo, paa yege ŋga na leele jolofenne pe yaa ka ye jologo konaa paa yege ŋga na mbele pè taga Yennele lo naa Zhezu Kirisi wi na pe yaa ka sho.

Laga sewe wi ni, Zhan wi yen naga yuun tagafenne pe kan fo Zhezu wi se mo, wi yaa songoro mbe pan mboo woolo pe sho, mbe si ŋga kii daga Yennele ca wunluwo pi ni ki tongo.

Wa sewe wi go kongbannga ki ni, Zhan wi yen naga yuun we kan paa yege ŋga Zhezu wila wi ye naga wi na. Mbe taga le ko na, wi sewe wi yen ma kon ma yiri konsagboro koloshyen. Konsagboro nungba nungba pyew ki yen ma kon ma yiri konsara koloshyen fun. Sewe wi konsagboro koloshyen ti nda:

1. Sewe le koloshyen mbele paa torogo Azi kinda legiliziye pe yeri (2-3)
2. Sewe wi tegere koloshyen re (4.1-8.6)
3. Mbaanra koloshyen (8.7-11.19)
4. Kacen kagala tugbongoro koloshyen (12-15)
5. Yennele li nangbanwa wojengele koloshyen (16)
6. Kagala koloshyen Babiloni cagbogo ki wogo na (17.1-19.10)
7. Yariyanra koloshyen pungo woro dunruya kogo konaa Zheruzalemu ca fonngo ki wogo na (19.11-22.5)

Wa sewe wi kosaga, Zhezu wi yon folo le ma yo fo: «Ee, sanni jenri mila paan.» Tagafenne pege sho pe yo fo: «Anmiina, ta paan we Fo Zhezu.»

Sewe wi yen ma konlo yege ŋga na

Sewe wi lesaga senre 1.1-8

Zhezu wi yen wa legiliziye koloshyen pe sogowo 1.9-20

Sewe le mbele paa torogo Legiliziye koloshyen pe yeri 2-3

Wunluwo jongo, naa selege sewe ŋa pe ma migi konaa Simbapyo 4-5

Tegere koloshyen 6.1-8.1

Mbaanra koloshyen 8.2-11.19

Kacen kagala koloshyen 12.1-15.4

Yennele li nangbanwa wojengele koloshyen 15.5-16.21

Babiloni ca ki tongowo konaa Zheruzalemu ca fonngo 17.1-22.5

Senre pungo woro konaa duwaw senre 22.6-21

Sewe wi yonlogo go

¹ Kagala ŋeŋe Zhezu Kirisi wi naga ke yen laga ki sewe ŋa wi ni. Yennele ligi kan wi yeri wi ke naga, jango sanni jenri ŋga ki daga mbe pye wigi naga wi tunmbyeele pe na. Kirisi wila wi merege wa tun wi tunmbyee Zhan wi yeri, a wi saa ke naga wi na.

² Kagala ŋeŋe fuun Zhan wi yan wi ke yege yo. Wi yen na Yennele li senre to naa kaselege ŋga Zhezu Kirisi wi naga ti sereya wi yuun lagame.

³ Lere ŋa wi yen naga sewe ŋa wi kara, naa mbele pe yen na Yennele li senyoro nda ti nuru, ma nda ti yen ma yonlogo ti yigi na tanri ti na, ferewe yen pe woo! Katugu ti kagala ke yaa pye mbe yon fili sanga ŋa ni wi yongo.

Sharaga ŋga Zhan wila kan legiliziye koloshyen pe yeri

⁴ Mi Zhan mila ki sewe ŋa wi torogi legiliziye koloshyen mbele pe yen wa Azi kinda wi ni pe kan. Yinme naa yeyinŋe ti kan ye yeri ti yiri wa Yennele li yeri, lo na li yen wa, lo na laa pye wa konaa lo na li yen na paan we; ti kan ye yeri naa ti yiri

wa yinngede koloshyen ngele ke yen wa li wunluwo jongo ki yege sogowo ke yeri.

⁵ Ti kan ye yeri ti yiri wa Zhezu Kirisi wi yeri, wo na wi yen serfo na wi yen senre nungba yofa we, wo wi pye kongbanna ma yen ma yiri wa kuulo pe sogowo, wo wi yen tara na wunlumbolo pe Wunluwo.

We yen maa ndanla, a wi we kapere ti laga we na wi kunwo kasanwa pi ni,

⁶ ma we tege we pye wunluwo naa saraga wofenne waa tunngo piin wi To Yennele li kan. Gbogowo naa yawa pi pye Zhezu Kirisi wi woo fo sanga pyew! Anmiina.

⁷ *Ye wele, wila paan wa kambaara!† ti ni! Leele pe ni fuun pe yaa kaa yan, ali mbele paa wi sun njanraga ki ni. Tara na cengele woolo pe ni fuun pe yaa kaa kafonno waa wi kala na. Ee, ki yaa ka pye ma† Anmiina.*

⁸ We Fo Yennele ligi yo ma yo fo: «Mi yen Alifa naa Omenga.» Lo li yen Yawa pi ni fuun fo, lo na li yen wa, lo na laa pye wa konaa lo na li yen na paan we.

Kirisi wila wi yee naga Zhan wi na

⁹ Mi Zhan, mi yen ye sefo, wa we gbogolomo pi ni Zhezu wi ni. Mi yen na jolo ye ni ja, ma pye ye ni ja wa wunluwo pi ni konaa maga kun na yee ni na singi ye ni ja. Paa na yigi ma kari na ni wa logo fugo nga pe yinri Patimosi ki na, Yennele senre to naa Kirisi wi seraya na mila yo ti kala na.

¹⁰ We Fo wi pilige† ki ni, a Yinnekpoyi li si ye na ni, a mi si magala gbola la logo wa na pungo na paa mbanlaga magala yen.

¹¹ Laa pye na yuun fo: «[J]ga maa yaan ki yonlogo sewe na maa torogo ki legiliziyee koloshyen mbele pe kan: Efezi, naa Simirini, naa Perigamu, naa Tiyatiri, naa Saridi, naa Filadelfi konaa Lawodise.»

¹² A mi si kannga ma wele mbe na wila para na ni wi yan. Mi kaa kannga ma wele, a mi si te fitanlaye koloshyen yan.

¹³ A mi si yaraga yenwege ka yan wa fitanlaye koloshyen pe sogowo, kila pye paa senwee pyo yen. Derege titonlogo la pye wi na ma gbɔn fo wa wi tondanra ti na. Te kurusijara la pye ma po wi kotogo ki na maa maga.

¹⁴ Wi yinzire tila pye ma filige wi na paa sumbyo sifire yen, nakoma paa yaara nda pe yinri nezhi† ti yen. Wi yengele kaa pye na yiin paa kason yinne yen.

¹⁵ Wi tondanra tila pye paa tuguyenre yen, nda pe le kason gbogo ni mari pe, a ti yon na yengele. Wi magala laa pye paa tonngboɔ tinme yen†.

¹⁶ Wɔnnɔgolo koloshyen la pye wa wi kalige ki ni. Tokobi piyembye yon shyen taan woo la pye na yinrigi wa wi yon. Wi yege kila pye na yengele paa yonlo ki yen, na ki kaa yinrigi ngbanga we.

¹⁷ Naa mila kaa wi yan, a mi si to le wi nogo ma pye paa gboo yen. A wi suu kalige ki taga na na ma yo fo: «Ma kaa fyee! Muwi mi yen kongbanna naa pungofo.

¹⁸ Mi yen yinwege na. Mila ku, een fo, koonnga yingo, mi yen yinwege na fo sanga pyew. Mi yawa ta kunwo po naa kuulo tara ti na.

¹⁹ Ki kala na, kagala ngele maa yaan, naa ngele kaa piin yingo, naa ngele ke yaa ka pye pungo na, ma ke yonlogo.

²⁰ Wɔnnɔgolo koloshyen ngele maa yaan wa na kalige ki ni, naa te fitanlaye koloshyen pe ni, ti ngundo wi koro woo na we: Wɔnnɔgolo koloshyen koro ke yen legiliziyee koloshyen pe meregeye wele. Fitandaye koloshyen poro pe yen legiliziyee koloshyen wele.»

SEWEELE KOLOSHYEN MBELE PAA PYE MA TOROGO

2

2-3

*Senre nda tila yonlogo ma torogo
wa Efezi ca legilizi wi kan*

¹ «Sewe yonlogo maa torogo Efezi ca legilizimerege† wi kan maa pye fo: Na wi Wɔnnɔgolo koloshyen ke yigi wa wi kalige ki ni, na tanri wa te fitanlaye koloshyen pe sogowo, wi yen naga yuun ma yo fo:

² Mɔɔ kapyegele ke jen, naa ma tunngo ki ni konaa kagala ngele maa kunni ma yee ni ke ni. Migi jen ma yo ma se ya mbe lepeelee pe kagala ke kun ma yee ni. Mbele pe maa pe yee piin ma yo pe yen pitunmbolo, ma si yala pe woro ma, ma pe wa ma wele ma pe yan pe yen yagboyoolo.

³ Ma maa kagala kunni ma yee ni, ma jolo na mege ki kala na, mee si te.

⁴ Een fo, mi yen nɔɔ jeregi, katugu mila pye mɔɔ ndanla faa yege nga na, maga yaga.

⁵ Ki kala na, ma yiri laga nga na ma to, ma nawa to ki na, ma ma kapere ti jen mari yaga, maa ma kapyegele kongbanngala ke piin. Na mee ma kapere ti jen mberi yaga, mi yaa pan ma korogo mboon fitanla wi le mboon wo wa wi tegesaga.

⁶ Ma si yala, nga ko yen ma yeri mboon son ki na: Nikolayitiye pe kapyegele ke yen

† 1:7 1:7: Dani 7.13 † 1:7 1:7: Zaka 12.10 † 1:10 1:10: Pilige nga senre pe yo ko ki yen we Fo wi cenpilige ye. † 1:14 1:14: Nezhi wi ma pye ma filige paa tisaga sinndeere yen. † 1:15 1:15: Dani 7.9-13; 10.6 † 2:1 2:1: Merege: Wo wi yen na wi yen ma cen legilizi wi go na.

nɔɔ mbenge paa yege nga na ke yen nala mbenge we.

⁷ «Yinnekpoyi li yen na nda yuun legiliziyi pe kan, nungbogolo ka pye na na, wi ke jan wila ti nuru jenge! Na ka cew ta, yinwege tige nga ki yen wa Yennele li lajenge ki ni, mi yaa ki pyo wa kan wi yeri wuu ka†.»

Senre nda tila yonlogo ma torogo wa Simirini ca legilizi wi kan

⁸ «Sewe yonlogo maa torogo Simirini ca legilizi merege wi kan maa pye fo:

«Ija wi yen kongbanna naa punqofɔ, wo na wila ku ma songoro ma yen ma yiri, wi yen naga yuun ma yo fo:

⁹ Mɔɔ jologo naa ma fyɔnwɔ pi jen, een ɔ, kaselege ko na, ma yen penjagboro ɔ. Mbele pe yen na pe yee piin ma yo pe yen Zhufuye, ma si yala pe woro Zhufuye, pe yen nɔɔ mege ki jogo yege nga na migi jen. Pe yen Sotanla wo sherigo woolo.

¹⁰ Ma kaa fye jologo nga ki yaa ma ta ki na. Ye wele, Sotanla wi yaa ye wa mbe wele, mbe ye pele le kaso. Ye yaa jolo mbe gbon piliye ke. Ma pye tagawa ni ɔ sa gbon ma kunwɔ pi na, pa mi yaa yinwege wunluwɔ njala li kan ma yeri.

¹¹ «Yinnekpoyi li yen na nda yuun legiliziyi pe kan, nungbogolo ka pye na na, wi ke jan wila ti nuru jenge!

«Ija ka cew ta, kunwɔ shyen woo pi se ka gbon wi na.»

Senre nda tila yonlogo ma torogo wa Perigamu ca legilizi wi kan

¹² «Sewe yonlogo maa torogo Perigamu ca legilizi merege wi kan maa pye fo:

«Tokobi piyembye yon shyen taan woo wi yen na yeri, wi yen naga yuun ma yo fo:

¹³ Ma censaga migi jen, ko ki yen wa laga nga Sotanla wi wunluwɔ jongo ki yen we. Ma koro ma mara na na, mee tagawa mba ma taga na na pi je, ali sanga na ni na serefo Antipasi na wi yen tagawa ni pa wi gbo wa ye yeri, wa laga nga Sotanla wi yen ma cen we.

¹⁴ Een ɔ, mila ma jeregi kagala kele kala na. Leele pele wa ma ni mbele pe yen na tanri Balamu nagawa senre ti na. Balamu wo wila pye na Balaki wi nari ma yo wigi pye yege ka na Izirayeli woolo pe ta pe to kapege paa yarisunndo kara kaa, paa keenre piin†.

¹⁵ Ki pyelomɔ nungba pi na, mboro fun, leele pele wa ma yeri fun, mbele pe yen na tanri Nikolayitiye nagawa senre ti na.

¹⁶ Ki kala na, ma kapere ti jen mari yaga, nakoma sanni jenri mi yaa pan ma korogo mbe malaga gbon ki leele pe ni tokobi na wila yinrigi wa na yon wi ni.

¹⁷ «Yinnekpoyi li yen na nda yuun legiliziyi pe kan, nungbogolo ka pye na na, wi ke jan wila ti nuru jenge!

«Ija ka cew ta, mane na wi yen ma lara, mi yaa wi kan wi yeri. Mi yaa sinndelifige kan wi yeri, nga mege fonngo yen ma yonlogo ki na. Lere kpe sege mege ki jen ndee ki tafo wo.»

Senre nda tila yonlogo ma torogo wa Tiyatiri ca legilizi wi kan

¹⁸ «Sewe yonlogo maa torogo Tiyatiri ca legilizi merege wi kan maa pye fo:

«Yennele li Pinambyo we, wo na wi yengele ke yen na yiin paa kason yinne yen, a wi tondanra ti yen paa tuguyenre† yen, nda tila yengele we, wi yen naga yuun ma yo fo:

¹⁹ Mɔɔ kapyegele ke jen, mɔɔ ndanlawa pi jen, naa ma tagawa, naa ma tunmbyege konaa kagala ngele ma maa kunni ma yee ni ke ni. Migi jen ma yo kagala ngele maa piin yingo, ke lege ma we kongbannagala ke na.

²⁰ Een ɔ, mila ma jeregi nga na ki nga: Jele Zhezabeli maa yaga wa ma yee yeri, wo na wila wi yee piin ma yo wi yen Yennele yon senre yofɔ we, a wila na tunmbyeele pe nari na pe punngu, jango paa keenre piin, paa yarisunndo† kara kaa.

²¹ Mi wagati kan wi yeri wi ta wuu kapere ti jen wiri yaga, een ɔ, wi woro na jaa mboo keenre pyege ki jen mbege yaga.

²² Ki kala na, mi yaa wi sinnge yama sorondo na. Mbele pɔɔ ta jele, mi yaa jologo gboɔ wa pe na fun, na pee pe katijangara nda pe pye wi ni ti jen mberi yaga we.

²³ Mi yaa wi piile pe gbo. Pa kona legiliziyi pe ni fuun pe yaa kaga jen mbe yo ɔ muwi mi maa senwee piile pe jatere naa pe nawa kagala ke cancan na wele. Mi yaa ka ye ni fuun nungba nungba ye sara mbe yala ye kapyegele ke ni.†

²⁴ «Een ɔ, yoro Tiyatiri ca legilizi woolo sanmbala wele, ye woro na tanri ki nagawa senre ti na, yee si nga ki leele pe maa yinri «Sotanla wi ngundo kagala» ke jen. Mi yen naga yuun ye kan ɔ mi se tuguro† ta yege taga ye go na naa.

²⁵ Een ɔ, nga ye ta makɔ, yege yigi jenge ɔ mbe sa pan.

²⁶⁻²⁸ Na ka cew ta mbe koro mbaa nga mila jaa ki piin ɔ sa gbon wa ki kosaga ki

† 2:7 2.7: Zhene 2.9; 3.24 † 2:14 2.14: Nombu 31.16; 25.1-2 † 2:18 2.18: Dani 10.6 † 2:20 2.20: 1 Wunlu 16.31; 2 Wunlu 9.22 † 2:23 2.23: Zhene 17.10 † 2:24 2.24: *Mi se tuguro ta yege taga ye go na naa: Ko koro wo yen ɔ mi woro na yerewe senre ta yege kaan ye yeri naa yaa tanri ti na.*

na, pa mi yaa yawa mba mi jate mi ta na To wi yeri pi kan wi yeri, mbe yawa kan wi yeri wi cen cengele ke go na. *Wi yaa kaa ke yege sinni tuguron kannigala ni, paa yege nga na pe ma cogo yaari we.* Pa mi yaa lalaaga wanno[†] li kan ma yeri fun.

²⁹ «Yinnekpoyi li yen na nda yuun legiliziyi pe kan, nungbogolo ka pye na na, wi ke jan wila ti nuru jenge!»

3

Senre nda tila yonlogo ma torogo wa Saridi ca legilizi wi kan

¹ «Sewe yonlogo maa torogo Saridi ca legilizimerege wi kan maa pye fo: Yennele li yinnegele koloshyen koro naa wonggolo koloshyen ke yen na kee, wi yen naga yuun ma yo fo: Mbo kapyegele ke jen. Migi jen ma yo ma mege ta, a leele paa ki yuun ma yo ma yen yinwege na, ma si yala ma ku.

² Ma yee yigi, ki sannga nga ki koro ma yeri na jaa mbe ku, ma fannga le ki ni, katugu migi wele maga yan ma kapyegele ke woro ma yon fili na Yennele li yege na.

³ Ki kala na, nagawa senre nda ma ta, mari logo yege nga na, ma ma yee nawa to ki na. Ti yigi, mbo kapere ti jen mari yaga. Na mee ma yee yigi, pa mi yaa pan mboon fo paa yoo yen. Mi yaa pan sanga na ni ma soo jen.

⁴ Konaa ki ni fuun, leele pele jenri yen ma yeri wa Saridi ca, mbele pee pe yariporo ti pye ti cen fyongo ni[†]. Pe yaa ka pinle mbaa tanri na ni yariporo fire ni pe na, katugu ki daga pe ni.

⁵ Na ka cew ta, pa wi yaa ka yariporo fire le ki pyelomo mba pi na yeen we. Mi se kaa mege ki gbo mbege wo wa yinwege sewe[†] wi ni. Pa mi yaa kaga yo mbege filige na To wo naa wi meregeye pe yege na mbe yo ki lere wi yen na woo.

⁶ «Yinnekpoyi li yen na nda yuun legiliziyi pe kan, nungbogolo ka pye na na, wi ke jan wila ti nuru jenge!»

Senre nda tila yonlogo ma torogo wa Filadelifi ca legilizi wi kan

⁷ «Sewe yonlogo maa torogo wa Filadelifi ca legilizi merege wi kan maa pye fo:

«Ja wi yen kpoyi ma pye kaselege fo, wo na wunlunana Davidi lakile[†] wi yen wi yeri, wo na wi yaa go ki yenge lere kpe se ya mbege ton, wo na wi yaa go ki ton lere kpe se ya mbege yenge[†], wi yen naga yuun ma yo fo:

⁸ Mbo kapyegele ke jen. Migi jen ma yo ma fannga ki kologo, konaa ki ni fuun,

mala senre ti yigi na tanri ti na, mee je na na. Wele, mi koro yenge ma kan wa ma yege, nga lere kpe se ya mbege ton.

⁹ Wele, mbele pe yen Sotanla wi sherigo woolo nee finlele ma yo pe yen Zhufuye, ma si yala pe woro Zhufuye, nga mi yaa pye pe na ki nga: Mi yaa pe ngbanga pe pan pe kannguuro kan ma jegele poon gbogo. Pe yaa kaga jen mbe yo ma yen mala ndanla.

¹⁰ Paa maga kun ma yee ni mala senre ti yigi na tanri ti na, ki kala na, jologo wagati na wi yaa gbon dunruya wi ni fuun wi na, mbe tara woolo pe ni fuun pe wa mbe wele, mi fun mi yaa koon sho ki jologo wagati wi ni.

¹¹ Sanni jenri mi yaa pan. Nga ki yen ma yeri, ki yigi jenge, jango lere kpe ka koon wunluwo njala li sho ma yeri.

¹² Na ka cew ta, mi yaa wi pye tiyala wa na Yennele li sherigo gbogo ki ni, wi se wo wa naa fyew. Pa mi yaa na Yennele li mege ki yonlogo wi na konaa na Yennele li ca mege ki ni, ko nga ki yen Zheruzalemu fonjo na wi yaa yiri wa naayeri, wa Yennele li tanla mbe tigi laga we. Pa mi yaa na mege fonngo ki yonlogo wi na fun.

¹³ «Yinnekpoyi li yen na nda yuun legiliziyi pe kan, nungbogolo ka pye na na, wi ke jan wila ti nuru jenge!»

Senre nda tila yonlogo ma torogo Lawodise ca legilizi wi kan

¹⁴ «Sewe yonlogo maa torogo Lawodise ca legilizi merege wi kan maa pye fo:

«Ja pe yinri Anmiina, wo na wi yen serefo ma pye senre nungba yofa naa kaselege fo, wo na wi yen yaara nda fuun Yennele li da ti nogo lefo, wi yen naga yuun ma yo fo:

¹⁵ Mbo kapyegele ke jen, mee yinni mee si weri. Ndee ki pye ma yinni, nakoma ma weri ki jen nala ndanla.

¹⁶ Een fo, ki kaa pye ma yen paa tonmo wolowolo yen, mee yinni mee si weri, ki kala na, mi yaa ma tuguru wa na yon!

¹⁷ Katugu ma maa ki yuun fo: Mi yen penjagboro fo, mi yarijende legere ta jenge, yaraga ka kpe kala woro na na. Ma si yala, ma sigi jen mbe yo fo ma yen tee ma pye yungbogoro naa fyonwo fo, naa witiwaga naa fyoon.

¹⁸ Ki kala na, mila ma yeragi fo ma te wa lo na yeri, na pe le kason maa pye kpoyi, jango ma pye penjagboro fo. Ma yariporo fire lo ma ta maa ma yee poo, jango ma

[†] 2:26-28 2:26-28: *Lalaaga wanno* na li yaa kan pe yeri ko yen naga nari ma yo pe yaa yawa kan pe yeri; Yuuro 2.9. [†] 3:4 3:4: Ko koro wo yen fo pe tangalomo pi yen ma sin. [†] 3:5 3:5: Eki 32.33 [†] 3:7 3:7: *Davidi lakile*: Ko senre to yen naga nari ma yo fannga ki yen Zhezu wi wogo mbaa na wi daga mbe ye, nakoma na wii daga mbe ye wa Zheruzalemu fonjo wi ni pe korosi. [†] 3:7 3:7: Eza 22.22

witiwaga ki ka kaa yaan mbe fere wa ma na. Ma yengele were lo maa ti nii wa ma yengele ke ni, jango ma ta maa yaan.

¹⁹ Mbele fuun pe yen mala ndanla, mi maa gbanla pe na, na pe koro. Ki kala na, bala moo kapere ti jen mari yaga.

²⁰ Wele, mi yen ma yere le yeyongo ki na na koro ki gboon. Na lere wa kanla magala li logo mbe koro ki yenge, mi yaa ye wa wi korogo mbe li wi ni, wo fun wi li na ni.

²¹ Na fuun ka cew ta, mi yaa wi pye wi cen na tanla wa na wunluwo jongo ki na, paa yege nga na mi fun mi cew ta ma cen na To wi tanla wa wi wunluwo jongo ki na we.

²² «Yinnekpoyi li yen na nda yuun legiliziye pe kan, nungbogolo ka pye nga na, wi ke jan wila ti nuru jenge!»

WUNLUWO JONGO, NAA SELEGE SEWE NA PE MA MIGI KONAA SIMBAPYO

4

4-5

Yenjele li gbogokala wa naayeri

¹ Ko punjo na, a mi si wele, mee yeyongo ka yan yenlege wa yenjele na.

Magala na mila keli ma logo, a li para na ni paa mbanlaga magala yen, a li silan pye fo: «Lugu laga, kagala ngele ke daga mbe pye ngele koro punjo na, mi yaa ke naga ma na.»

² Le ki yonlogo ke ni, a Yinnekpoyi li si ye na ni. A mi si wele, mee wunluwo jongo ka yan wa yenjele na. Wa la pye ma cen ki wunluwo jongo ki na.

³ Na wila pye ma cen wa, wi yege cenwe pila pye na yiin paa sinndeere sonngbanga woro nda pe yinri zhasipi na sariduwani ti yen. Yaanngondi la pye ma wunluwo jongo ki maga na yiin paa sinndelege nga pe yinri emerodi ki yen.

⁴ Wunluwo jonro nafa ma yiri tijere la pye ma ki wunluwo jongo ki maga. Lelelele nafa ma yiri tijere la pye ma cen ki wunluwo jonro ti na, ma yariporo fire lele, ma te wunluwo njagala kankan.

⁵ Yenjele yengeleme, naa magangala, naa yenjele gbaanra la pye na yinrigi wa ki wunluwo jongo ki na. Fitanlaye koloshyen la pye na yiin ngbanga wa wunluwo jongo ki yege, poro pe yen Yenjele li yinjele koloshyen wele.

⁶ Wa wunluwo jongo ki yege, yaraga ka la pye wa paa kogoje tonmo yen, mba pi yen ma veri le, ma laga yegeyege paa yaraga nga pe yinri kirisitali ki yen.

Wa wunluwo jongo ki nandogomo maga maga ki kee ki ni fuun ki na, yaara

yenwere tijere la pye wa, yengele legere la pye ti na wa ti yege konaa wa ti punjo na.

⁷ Yaraga yenwege kongbannga kila pye ma yiri jara korogo, a ki shyen wogo ki yiri napige korogo, ki taanri wogo ki yege kila pye paa lere yege yen; ki tijere wogo kila pye ma yiri yon korogo, nga wi yiri sire† na.

⁸ Kanwira kogoloni kogoloni la pye ki yaara yenwere tijere ti nungba nungba pyew ti na, yengele legere la pye ti na wa nawa konaa laga funwa na. Tila pye na yuuro shoo suyi sonlo naa yembine, na yuun fo:

*Kpoyi, kpoyi, kpoyi, wo wi yen we Fo
Yenjele na li yen Yawa pi ni fuun Fo,†
lo na laa pye wa, lo na li yen wa konaa lo
na li yen na paan we.*

⁹ Na wi yen ma cen wa wunluwo jongo ki na, wo nga wi yen yinwege na fo sanga pyew, sanga o sanga yaara yenwere tijere ti kaa wi gbogo, mbaa wi sonni, mbaa wi shari,

¹⁰ ki wagati wi ni, lelelele nafa ma yiri tijere pe ma kannguuro kan nga wi yen ma cen wa wunluwo jongo ki na wi yege sogowo, ma wo nga wi yen yinwege na fo sanga pyew wi gbogo. Pe ma pe wunluwo njagala ke kologi ma ke tege le wunluwo jongo ki tanla, nee yuun fo:

¹¹ «We Fo naa we Yenjele, gbogowo naa sonmo naa yawa pi daga ma ni; katugu mboro ma yaara ti ni fuun ti da. Ma nandanwa kala lo fannga na ti da konaa ma pye wa.»

5

Sewe naa Simbapyo senre

¹ Kona, nga wila pye ma cen wa wunluwo jongo ki na, a mi si sewe yan wa wi kalige kee ki ni migisaga. Wi nawa po naa wi punjo ki ni tila pye ma yonlogo. A pe si tegere koloshyen tege wi na maa ton.

² A mi si merege fanngafu wa yan, wila pye naga yari magala gbolo ni na yuun fo: «Ambo ki daga wi ni wigi tegere nda ti koonlo mbe sewe wi yenge?»

³ Een fo, lere kpe sila ta wa yenjele na, nakoma laga tara na, nakoma wa ti nogo, nga wi mbaa ya mbe sewe wi yenge mbe wele wa wi nawa.

⁴ A mi nee gbele fo jenge, katugu lere kpe sila ta, nga wi daga mbege sewe wi yenge mbe wele wa wi nawa.

⁵ Kona, lelelele pe ni, a nungba silan pye fo: «Ma kaa gbele. Wele, jara nga wi yiri wa Zhuda cenle li ni, wo nga wi yen wunlunana Davidi wi setirige pyo†, wi cew ta mbe ya mbege tegere ti koonlo mbe sewe wi yenge.»

† 4:7 4.7: Eze 1.10

† 4:8 4.8: Eza 6.3

† 5:5 5.5: Zhen 49.9-10; Eza 11.1

⁶ A mi si Simbapɔ wɔ yan yeresaga wa wunluwɔ jɔngɔ ki nandogomɔ, naa wa yaara yenwere tijere to naa lelele pe nandogomɔ, wila cɛn ndɛɛ poo gbo. Yɛnnɛle kolɔshyɛn naa yɛngele kolɔshyɛn kaa pye wi na. Koro ke yɛn Yɛnnɛle li yinɛngele kolɔshyɛn nɛgele li tun ke kari tara ti lagapyew we.

⁷ A Simbapɔ wɔ si pan ma sɛwe wi sho maa wɔ wa nɔ wila pye ma cɛn wa wunluwɔ jɔngɔ ki na wi kalige kɛɛ ki ni.

⁸ Naa wila kaa sɛwe wi sho, a yaara yenwere tijere to naa lelele nafa ma yiri tijere pe ni, pɛ si kannguuro kan le tara Simbapɔ wi yɛge sɔgowɔ. Juru la pye pe ni fuun nungba nungba pe yeri, naa tɛ wɔjɛngele ni, kaa pye ma yin wusuna nuwɔ taan ni, to ti yɛn Yɛnnɛle li leele kpoyi pe Yɛnnɛle yenrewe we. ⁹ Paa pye na yurufɔnnɔgɔ shoo na yuun fɔ:

«Mboro ki daga ma ni ma sɛwe wi lɛ maa tɛgere ti kɔɔnlo;

katugu paa ma gbo,

ma kunwɔ pi fannɔa na, a maa leele pele go sho Yɛnnɛle li kan

ma yiri cengele ke ni fuun ke ni, naa senre pyew ti leele pe ni fuun pe ni, naa dunruya woolo pe ni fuun pe ni konnaa tara nungba nungba pyew ti ni.

¹⁰ Maa pe tɛge pe pye wunluwɔ naa saraga wɔfenne paa tunngo piin we Yɛnnɛle li kan.

Pe yaa kaa pe wunluwɔ pi piin laga tara ti na.»

¹¹ A mi si wele naa, mɛɛ mɛregeye legere yogo logo. Paa pye mɛregeye waga kele nɛgele tɛgesaga legere, naa mɛregeye waga kɛ kɛ tɛgesaga waga kɛ kɛ. Paa pye ma wunluwɔ jɔngɔ naa yaara yenwere naa lelele pe maga.

¹² Paa pye naga yuun magala gbolo ni fɔ:

«Simbapɔ nɔ paa gbo ki daga wi ni wi yawa, naa yarijende legere, naa tijinliwe, naa fannɔa,

naa gbemɛ, naa gbɔgowɔ konnaa sonmɔ pi ta!»

¹³ Yaara nda fuun ti da, ti yɛn wa yɛnnɛle na, naa laga tara ti na, naa wa tara ti nɔgo, naa wa kogoje wi ni, a mi siri magala li logo fun, tila pye na yurugo shoo na yuun fɔ:

«Sonmɔ, naa gbemɛ, naa gbɔgowɔ, naa yawa mbe pye nɔ wi yɛn ma cɛn wa wunluwɔ jɔngɔ ki na

wo naa Simbapɔ wi ni pe woo fɔ sanga pyew!»

¹⁴ A yaara yenwere tijere ti nɛɛ yuun fɔ: «Anmiina!» A lelele pɛ si kannguuro kan le tara maa gbɔgo.

TEGERE KOLSHYEN

6

6.1-8.1

Tɛgere kogolɔni ti kɔnwɔ kala

¹ Kona, a mi si Simbapɔ wi yan wi tɛgere kolɔshyɛn ti kongbannda ti kɔn. A mi si yaara yenwere ti nungba magala logo paa Yɛnnɛle gbanlaga yɛn, a ki yo fɔ: «Ta paan!»

² A mi si wele, mɛɛ shɔn fuwe yan. Nɔ wila lugu wi na, sandiga la pye wi kɛɛ, a pɛ wunluwɔ njala kan wi yeri. A wi nɛɛ kee cew ni mbe sa ya malaga ki ni†.

³ Kona, a Simbapɔ wɔ si tɛgere shyɛn woro ti kɔn. A mi si yaara yenwere shyɛn wogo ki magala li logo, a ki yo fɔ: «Ta paan!»

⁴ Kona, a shɔn waa yɛge si yiri, wila pye yɛɛn paa kasɔn yɛn. Nɔ wila lugu wi na, paa yawa kan wi yeri wi malaga ki jaraga laga tara ti ni, jango leele paa pe yɛɛ kuun. Paa tokobi gbɛnɛ kan wi yeri.

⁵ Kona, a Simbapɔ wɔ si tɛgere taanri woro ti kɔn, a mi si yaara yenwere taanri wogo ki magala li logo, a ki yo fɔ: «Ta paan!» A mi si wele, mɛɛ shɔn waa yɛn. Nɔ wila lugu wi na, a mi si culo† yan wi kɛɛ.

⁶ A mi si magala la logo ndɛɛ li yiri wa yaara yenwere tijere ti sɔgowɔ, ma yo fɔ: «Shɔlo culo nungba wi yaa lo pilige nungba tunngo pyesara ni, gbonjo culo taanri wi yaa lo pilige nungba tunngo pyesara ni. ɛɛn fɔ, maga ka sinmɛ naa duvɛn wo jɔgo.»

⁷ Kona, a Simbapɔ wɔ si tɛgere tijere woro ti kɔn, a mi si yaara yenwere tijere wogo ki magala li logo, a ki yo fɔ: «Ta paan!»

⁸ A mi si wele, mɛɛ shɔn wa yan paa wetipiire yinriwe yɛn. Nɔ wila lugu wi na, paa pye naa yinri kunwɔ, a kuulo tarafɔ wi taga wi na. Paa yawa kan pe yeri tara ti konsaga tijere wogo ki na, jango pe leele pe gbo tokobi, naa fungo gbɔgo, naa yambewe konnaa tara na wongaala tipeele pe ni†.

⁹ Kona, a Simbapɔ wɔ si tɛgere kangurugo woro ti kɔn. Leele mbele paa gbo Yɛnnɛle li senre yarawa po naa sɛreya nɔ paa yo wi kala na, a mi si pe yinɛngele ke yan wa saraga wosaga ki nɔgo.

¹⁰ Paa pye na gbele ngbanga na yuun fɔ: «We fɔ, mboro nɔ kpoyi ma pye kaselege fɔ, wagati jori maa singi mbe si jɛn mbe

† 6:2 6:2: Zaka 6.1-3 † 6:5 6:5: Culo nɔ wila pye wi kɛɛ wo la pye naga nari fɔ ka yaa taga yaara ti sonngo ki na. † 6:8 6:8: Eze 14.21

kiti kɔn tara woolo mbele pè we gbo pe na, mbe we gbogo ki yongo wɔ pe ni?»

¹¹ A pè si deere titɔɔnrɔ fire kankan pe ni fuun nungba nungba pe yeri, mɛɛ pe pye ma yo pe wogo naa wagati jɛnri ni fɔ pe sefenne naa pe tunngo pyeyɛnle mbele leele pe mbaa pe gbo, pe yon ki sa tin, paa yegɛ nɔga na paa poro jate pe gbo we.

¹² Kona, a mi si Simbapɔ wi yan wila tegere kɔgolɔni woro ti kɔɔn. A tara ti si yegɛ ngbanga. A yonlo ki si kannga ma wɔ paa pariwoɔgo yɛn. A yenge ki ni fuun ki kannga ma yanlaga paa kasanwa† yɛn.

¹³ A wɔnngolo kè yiri wa naayeri ma toori laga tara, paa yegɛ nɔga na tifelingbogo ma figiye tige yangara maga pire tugbɔɔnrɔ ti kɔɔnlo mari wo we.

¹⁴ A naayeri wi yiri wa wi yongolo ke ni paa yegɛ nɔga na pe ma selegɛ sewɛ migi† we. A pè yanwira naa logo furo ti ni fuun ti kɔlogi mari wɔ wa ti yongolo ke ni.

¹⁵ Tara na wunlumbolo, naa legbɔɔlo, naa sorodasheelee teele, naa penjagboro fenne, naa fannga fenne, naa leele sanmbala pe ni fuun, kulolo naa leselee, pè si saa lara wa yaannguro were to naa yanwira nogo waliwere ti sogowo.

¹⁶ Paa pye na yanwira to naa waara ti piin fɔ: «Ye toori we na ye we lara»† nɔ wi yɛn ma cɛn wa wunluwo jongo ki na wi yegɛ konaa Simbapɔ wi nangbanwa pi na.

¹⁷ Katugu pe nangbanwa piligbogo ki gbɔn, ambo wi mbe ya yere mbege sige?

7

*Izirayeli lere waga cɛnme
naa waga nafa shyen
ma yiri tijerɛ kala (144 000)*

¹ Ko kagala koro punɔgo na, a mi si meregeye tijerɛ yan yeresaga tara ti go tijerɛ ki na. A pè si tara ti tifeere tijerɛ ti yigi mari yerege, jango tifeleɛge kpe ka ka gbɔn laga tara ti na konaa wa kogoje wi na, nakoma tige ka kpe na.

² A mi si merege wa yegɛ yan wi yiri wa yonlo yirisaga kɛɛ yeri na paan. Yɛnɔɔle na yinwege wolo li tegere tila pye wi kɛɛ. Paa fannga ki kan meregeye tijerɛ mbele yeri ma yo pe tara to naa kogoje wi jogo, a wi si gbele ngbanga ma pe pye fɔ:

³ «Yaga ka kapege pye tara to naa kogoje, nakoma tire ti na fɔ we sa tegere tege we Yɛnɔɔle li tunmbyelee pe walere ti na.»

⁴ Paa tegere ti tege mbele walere na, pe yɛn yon nɔga na, a ki yo, a migi logo. Paa pye lere waga cɛnme naa waga nafa shyen ma yiri tijerɛ 144 000 na yiri Izirayeli woolo pe cengele ke ni fuun ke ni.

⁵ Wa Zhuda cɛnle li ni, tegere tila tege mbele walere na, paa pye lere waga ke ma yiri shyen. Wa Uruben cɛnle li ni, paa pye lere waga ke ma yiri shyen. Wa Gadi cɛnle li ni, paa pye lere waga ke ma yiri shyen 12 000.

⁶ Wa Azeri cɛnle li ni, paa pye lere waga ke ma yiri shyen. Wa Nefitali cɛnle li ni, paa pye lere waga ke ma yiri shyen. Wa Manase cɛnle li ni, paa pye lere waga ke ma yiri shyen 12 000.

⁷ Wa Simeyon cɛnle li ni, paa pye lere waga ke ma yiri shyen. Wa Levi cɛnle li ni, paa pye lere waga ke ma yiri shyen. Wa Isakari cɛnle li ni, paa pye lere waga ke ma yiri shyen 12 000.

⁸ Wa Zabulon cɛnle li ni, paa pye lere waga ke ma yiri shyen. Wa Zhozefu cɛnle li ni, paa pye lere waga ke ma yiri shyen. Wa Benzhamɛ cɛnle li ni, paa pye lere waga ke ma yiri shyen 12 000.

Janwa gbɔlo yon mbajenme

⁹ Kona, a mi si wele mɛɛ janwa gbɔlo la yan, lere kpe saa ya mbege leele pe jiri mbe pe yon jɛn. Paa yiri tara nungba nungba pyew ti ni, naa cengele ke ni fuun ni, naa dunruya woolo pe ni fuun ni, konaa senre pyew ti leele pe ni fuun ni. Paa pye ma yere wunluwo jongo konaa Simbapɔ wi yegɛ na, paa deere titɔɔnrɔ fire le, ma sengembanra yigi wa pe keyen yi ni.

¹⁰ Paa pye na gbele ngbanga na yuun fɔ: «We showo pa pi yiri wa we Yɛnɔɔle na li yɛn ma cɛn wa wunluwo jongo ki na lo naa Simbapɔ wi ni pe yeri!»

¹¹ Meregeye pe ni fuun paa pye ma yere ma wunluwo jongo naa lelele konaa yaara yɛnwere tijerɛ ti maga. A pè si to ma pe yere ti jiile tara ti na le wunluwo jongo ki yegɛ na, mɛɛ Yɛnɔɔle li gbogo

¹² ma yo fɔ: «Anmiina! Sonmo, naa gbogowo, naa tijinliwe, naa sharaga, naa gbeme, naa yawa konaa fannga yɛn we Yɛnɔɔle li woro fɔ sanga pyew! Anmiina.»

¹³ A lelele nungba silan yewe ma yo fɔ: «Mbele pè deere titɔɔnrɔ fire ti le, ambɛne wele poro? Pe yiri se yeri?»

¹⁴ A mi suu yon sogo ma yo fɔ: «Na to, mboro maga jɛn.» A wi silan pye fɔ: «Mbele pè yiri wa jologo gbogo ki ni, poro wele. Pè pe deere titɔɔnrɔ ti jogo mari filige yegeyege† wa Simbapɔ wi kasanwa pi ni.

¹⁵ Ko ki ti pe yɛn wa Yɛnɔɔle li wunluwo jongo ki yegɛ na, na tunngo piin Yɛnɔɔle li kan wa li sherigo gbogo ki ni sonlo naa yɛmbine. Nɔ wi yɛn ma cɛn wa wunluwo jongo ki na, wi yaa pye pe ni mbaa pe go singi.

† 6:12 6.12: Zhouɛ 2.10

† 6:14 6.14: Eza 34.4

† 6:16 6.16: Oze 10.8

† 7:14 7.14: Ki senre nda ti yɛn lelelele senyogo, nda ti yɛn naga nari ma yo pe kapere ti laga pe na.

¹⁶ *Fungo naa wɔɔ se ka pe yigi naa fyew. Yɔnɔ yama se ka gbɔn pe na naa fyew,*[†] nakoma kafugbɔɔ.

¹⁷ Katugu Simbapɔɔ ɲa wi yen wa wunluwo jɔŋgo ki nandogomo, wo wi yaa pye pe yege sinfo, mbe pe yege sin mbe kari pe ni wa puluyo yan yi tɔnmɔ pi maa yinwege kaan we. *Yenɲele li yaa ka yentunwo pi ni fuun pi tulu mboo laga wa pe yere ti na.*[†]

8

Tegere koloshyen woro ti konwo

¹ Naa Simbapɔɔ wila kaa tegere koloshyen woro ti kon, a naayeri wi si pyeri dinw na kee leri walaga yeri.

MBAANRA KOLSHYEN

8.2–11.19

² Meregeye koloshyen mbele pe ma yere Yenɲele li yege na, a mi si pe yan. A pɛ si mbaanra koloshyen kan pe yeri.

³ A merege wa yege si pan ma yere le saraga wɔsaga ki tanla. Wusuna sogoyaraga la pye wi yeri, paa ki gbegele tɛ ni. A pɛ si wusuna nuwo taan legewe kan wi yeri wuu wo saraga, mbe pinle Yenɲele li leele kpoyi pe yenrewe pi ni, wa tɛ saraga wɔsaga ki na, ko nga ki yen wa wunluwo jɔŋgo ki yege we.

⁴ Wusuna nuwo taan ɲa wila pye na sori, a wi wirige ki si yiri wa merege wi kee ma pinle Yenɲele li leele kpoyi pe yenrewe pi ni na nuru wa Yenɲele li yege na.

⁵ Kona, a merege wi si wusuna sogoyaraga ki le maga yin saraga wɔsaga kason ka ni, maga wa laga tara ti na. A yenɲele gbaanra naa tinme yiri, naa yenɲele yengeleme ni, a tara ti yege.

Mbaanra kala

⁶ Meregeye koloshyen mbele mbaanra koloshyen tila pye pe kee, a pɛ si pe yege gbegele mberi win.

⁷ A merege kongbanɲa wi suu mbanlaga ki win. Sinndeere tisaga naa kason ɲa ki pinle kasanwa ni, a ti si wo laga tara ti na. A tara ti konsaga taanri wogo ki sogo, a tire ti konsaga taanri wogo ki sogo, a yantipirige ki ni fuun ki sogo.

⁸ A merege shyen woo wi suu mbanlaga ki win. A pɛ si yanwiga gbɔɔ ka cenle wa wa kɔgoje wi ni, ɲga ki yen na yin kason ni. A kɔgoje wi konsaga taanri wogo ki si kanɲga kasanwa.

⁹ Yaara nda ti da ma pye yenwegele na wa kɔgoje wi ni, a ti konsaga taanri wogo ki ku, a tɔnmokɔɔo ti konsaga taanri wogo ki jɔgo.

¹⁰ A merege taanri woo wi suu mbanlaga ki win. A wonno gbɔɔ lɔ si yiri wa naayeri ma to, na yin paa yangambɔɔ kason yen.

Laa to gbaanla pe konsaga taanri wogo ki na, naa puluyo yi na.

¹¹ Ki wonno pe maa li yinri Yaritorisoroɔ. A tɔnmɔ pi konsaga taanri woo pi kanɲga ma sori. A lelegere ku, naa paa ki tɔnmɔ pi wo we, katugu pila kanɲga ma sori.

¹² A merege tijere woo wi suu mbanlaga ki win. A pɛ si yonlo ki konsaga taanri wogo ki gbɔn, naa yenɲele ki konsaga taanri wogo ki ni, naa wonngolo ke konsaga taanri wogo ki ni, jango ti yanwa pi konsaga taanri woo pi kanɲga wɔɔ. Pilige nungba ki konsaga taanri wogo, naa yembine li konsaga taanri wogo ki yanwa pii yiri.

¹³ A mi si wele, mee yon tinme ta wila toro sire na wa naayeri fo wa lege. Wila pye naga yuun ngbanga fo: «Jɔlogo, jɔlogo, jɔlogo yen dunruya woolo pe wogo, meregeye taanri sanmbala paga pe mbaanra ti win, ɲga ki yaa pye ki kala na!»

9

¹ A merege kangurugo woo wi suu mbanlaga ki win. A mi si wonno la yan li yiri wa naayeri ma to laga tara. A pɛ si wetijugo konsaga fu lakile wi kan li yeri.

² A wonno li si wetijugo ki yenɲele, a wirige si yiri wa ki ni paa kason gbɔɔ wirige yen. A ki wetijugo wirige ki yonlo konaa naayeri wi wo.

³ A gbato si yiri wa wirige ki ni ma jaraga tara ti na. A pɛ fanɲga kan wi yeri paa naala mbele laga tara na pe wogo ki yen.

⁴ A pɛ suu pye ma yo wiga ka kapege pye yan ki na, naa yaritipirige ka kpe na, nakoma tige ka kpe na, fo ndee leele mbele Yenɲele li tegere tii tege pe walere ti na poro.

⁵ Kono sila kan gbato wi yeri wila leele pe kuun, een fo, fanɲga kila kan wi yeri wila pe jolo fo yenɲele kangurugo. Ki jɔlogo ki yama pi yen paa yege ɲga na naa ka lere no ki maa wi yaa we.

⁶ Ko pilie yo ni, leele pe yaa kaa kunwo pi lagajaa, pe se kaa ta. Pe yaa kaa ki jaa mbe ku, een fo, kunwo pi yaa ka fe mbe lali pe ni.

⁷ Ki gbato wi yen ma shɔnye le, mbele pɛ gbegele mbe malaga gbɔn. Yaraga ka la pye wa wi yinre ti na paa te wunluwo njagala yen. Wi yere tila pye paa leele yere yen.

⁸ Wi yinzire tila pye paa jelele yinzire yen, a wi ngangala ke yen paa jaraye ngangala yen.

⁹ Malaga gbondeere la pye wi kotoɔo ti na paa tuguron woro yen. Wi kanwira tinme pila pye paa wotoroye legere tinme

[†] 7:16 7:16: Eza 49.10 [†] 7:17 7:17: Eza 25.8

yen, mbele shonye na tilele na fee na kee malaga gbonsaga.

¹⁰ Nara la pye wi na, naa nara yonro ni paa naala pe woro ti yen. Pa yawa pi yen wa wi nara ti ni mbaa leele pe jolo fo yenge kangurugo ni.

¹¹ Wetijugo merenge wo wi yen pe go na wunluwo. Eburuye senre ti ni, pe maa wi yinri «Abadon», Gireki senre ti ni naa yinri «Apoliyon» (ko korow wo yen fo «Jogofa»).

¹² Jologo kongbannga ki toro. Wele, jologo shyen wa na paan naa.

¹³ A merenge kogoloni woo wi suu mbanlaga ki win. Te saraga wosaga nga ki yen le Yennele li yege sogowo, a mi si magala la logo li yiri wa ki yengele tijere ke na.

¹⁴ Merenge na mbanlaga kogoloni wogo kila pye wi yeri, a magala li suu pye fo: «Merengeye tijere mbele pe yen posaga wa Efirati gbaan gbenje wi tanla, pe sangala.»

¹⁵ A pe si merengeye tijere pe sangala. Paa pye ma gbegede ki yele, naa ki yenge, naa ki pilige, naa ki sanga wi mege ni mbe leele pe konsaga taanri wogo ki gbo.

¹⁶ Sorodasheele mbele paa lugu shonye na, a pe si pe yon ki naga na na. Paa pye sorodasheele waga cenme shyen tegesaga waga keke 200 000 000.

¹⁷ Wa na yariyanga ki ni, shonye poro naa pe lugufenne pe ni, mila pe yan yege nga na ki nga: Malaga gbondeere la pye pe na ma yanlaga paa kason yen, na woo paa bura yen paa sinndelege nga pe yinri safiri ki yen, ma yanlaga paa nenje muwe yen paa sinndelege nga pe yinri kiribi ki yen. Shonye pe yinre tila pye paa jaraye yinre yen. Kason, naa wirige, naa kiribi[†] la pye na yinrigi wa pe yon.

¹⁸ A leele pe konsaga taanri wogo ki si ku ki jologo taanri nga ki kala na, ko ki yen kason, naa wirige, naa kiribi na wila pye na yinrigi wa shonye pe yon we.

¹⁹ Katugu yawa mba pi yen shonye pe ni, pa pi yen wa pe yonro to naa pe nara ti ni. Pe nara ti yen ma worow le, yinre yen ti na, to pe ma tge na leele pe jolo.

²⁰ Leele sanmbala mbele ki jologo taanri nga ki sila pe gbo, pe sila kapyere nda pe pye ti jen mberi yaga. Gboshugulo poro naa yarisunndo nda pe gbegede te ni, nakoma warifuwe ni, naa tuguyenre ni, naa sinndelege ni, naa tige ni, pe sila ti gbogowo pi yaga, to nda ti se ya mbaa yaan, mbaa nuru konaa mbaa tanri[†] we.

²¹ Pe sila pungo le pe legbogo, naa pe lekara, naa pe keenre kapyere to naa pe yuro ti ni.

10

Merenge wo naa sewe pile senre

¹ A mi si merenge fanngafow wa yege yan wi yiri wa yennele na na tingi. Kambaaga la pye maa fo. Yaanngondi la pye maa go ki maga. Wi yege kila pye paa yonlo ki yen, a wi jegele ke yen paa kason yinngede yen, ngele ke yen ma tiyagala le.

² Sewe pile la pye wi kee yenlege. A wi suu kalige jele li kan wa kogojе wi na, mee wi kamenge jele li kan wa tara ti na.

³ A wi si gbele ngbanga paa yege nga na jara maa gbele we. Naa wila kaa gbele ma, a yennele gbaanra koloshyen ti si gbanla.

⁴ Naa yennele gbaanra koloshyen tila kaa gbanla ma, a mi nee jaa mbege yonlogo. Een fo, a mi si magala la logo ma yiri wa yennele na mala pye fo: «Yennele gbaanra koloshyen ti nga yo, ki lara maga kaga yonlogo.»

⁵ Kona, merenge na mila yan yeresaga wa kogojе wo naa tara ti na, a wi suu kalige ki yirige wa naayeri,

⁶ mee wugu Yennele na yinwege wolo fo sanga pyew li na,[†] lo na li naayeri wi da naa wi yaara ti ni fuun ti ni, ma tara ti da naa ti nawa yaara ti ni fuun ti ni, ma kogojе wi da naa wi nawa yaara ti ni fuun ti ni. A wi si wugu ma yo fo: «Wagati se sige naa!

⁷ Een fo, na merenge koloshyen woo wiga kaa mbanlaga ki win, kona, Yennele li ngundo kala li yaa pye mbe yon fili, paa yege nga na laa ki yari li tunmbyelee mbele pe yen li yon senre yofenne pe kan we.»

⁸ Kona, magala na mila keli ma logo ma yiri wa yennele na, a li si para na ni naa fonngo ma yo fo: «Kari ma sa sewe pile na li yen ma yenge li sho merenge na wi yen yeresaga wa kogojе wo naa tara ti na wi kee.»

⁹ A mi si kari merenge wi korogo maa pye ma yo wi sewe pile li kan na yeri. A wi silan pye fo: «Li sho mali ka mali yoli. Li yaa pye mbe sori wa ma lara ti ni, een fo, wa ma yon ko ni, li yaa pye mbe tanla paa senrege yen.»

¹⁰ A mi si sewe pile li sho merenge wi kee mali ka. A li si tanla wa na yon paa senrege yen,[†] een fo, naa mila kaa li yoli, a li si sori wa na lara.

¹¹ Kona, a pe silan pye fo: «Ki daga ma Yennele li senre yo naa dunruya woolo legere, naa cengele legere, naa senre pyew ti leele, naa wunlumbolo legere wogo na.»

11

Serefenne shyen senre

[†] 9:17 9:17: *Kiribi: Sinndelege ka yi, na ki kaa sori ki nuwo pi ma pe.*

[†] 9:20 9:20: Dani 5:23 [†] 10:6

10:5-6: Dani 12:7 [†] 10:10 10:10: Eze 3:3

¹ A pè si gbagara kannɔgala kan na yeri, na li yèn paa metere yèn, ma yo fò: «Yiri ma Yènɔɔle li sherigo gbogo ki taanla konaa saraga wosaga ki ni, ma mbele pe maa Yènɔɔle li gbogo wa pe jiri.

² Èn fò, ma sherigo gbogo laga nawa pi yaga maga kaa taanla, katugu pòo kan tara woolo mbele pee sheri pe yeri, pe yaa ka ca kpoyi ki tanga mbe sa gbòn fò yenge nafa shyen ma yiri shyen.

³ Mi yaa kanla serefenne shyen pe torogo, mbege kan pe yeri pe Yènɔɔle li senre ti yo sa gbòn fò piliye waga kele naa cenme shyen naa nafa taanri 1 260, jatere piriwen yariporo ni pe na.»

⁴ Serefenne shyen poro pe yèn paa *oliviye tire shyen naa fitanlaye shyen mbele pe yèn ma yere wa tara ti Fò wi yegé na we.*[†]

⁵ Na lere kaa ki jaa mbe kapege pye pe na, kason ma yiri wa pe yonro ti ni ma pe mbenfenne pe sogo ma pe gbo. Ee, na lere na kaa jaa mbe kapege pye pe na, pa ki daga ki fò poo gbo yèn we.

⁶ Yawa yèn pe yeri mbe naayeri wi ton, jango tisaga ka ka to pe Yènɔɔle yon senre yopiliye yi ni. Yawa si yèn pe yeri mbe tonno pi kannga kasanwa, mbaa jologo ki cenle pyew ki waa laga tara ti ni, sanga o sanga pe kaa ki jaa we.

⁷ Na paga ka ko pe sereya yogo ki na sanga na ni, wongbo na wila yinrigi wa wetijugo kosaga fu ki ni, wi yaa malaga gbòn pe ni mbe ya pe ni mbe pe gbo.

⁸ Pe gboolo pe yaa ka koro wa cagbogo ki katogo ki ni, wa laga nga paa pe Fò wi kan wa tiparaga ki na we. Senre ti koro lee wo ni, pe maa ki cagbogo ki yinri Sodomu, nakoma Ezhipiti.

⁹ Leele pele yaa kaa pe gboolo pe wele mbe sa gbòn fò piliye taanri naa walaga, mbe yiri dunruya woolo pe ni fuun ni, naa cengele ke ni fuun ni, naa senre pyew ti leele pe ni fuun ni, naa tara nunɔɔba nunɔɔba pyew ti ni. Pe se ka yere ki na pe pe le.

¹⁰ Tara woolo pe yaa kaa yogori ki leele shyen pe kunwo pi kala na. Pe yaa kaa pe yegé gbogoyara torogi pe yegé kan, katugu ki Yènɔɔle yon senre yofenne shyen paa tara woolo pe jolo fò jenge.

¹¹ Èn fò, ko piliye taanri naa walaga yo kaa toro ma ko, a yinwege wonwon si yiri wa Yènɔɔle li yeri ma ye pe ni, a pè si yiri ma yere. Mbele paa pe yan paa fye fò jenge.

¹² A Yènɔɔle yon senre yofenne shyen pè si magala gbolo la logo ma yiri wa yènɔɔle na ma pe pye fò: «Ye lugu laga.» A pè si lugu ma kari wa yènɔɔle na kambaaga ka ni pe mbenfenne pe yegé na.

¹³ Le ki wagati nunɔɔba wi ni, a tara ti si yegé ngbanga. A ca ki konsaga ke wogo ki toori. A lere waga koloshyen (7 000) wo ku tara nda tila yegé ti kala na. A leele sanmbala pe sunndoro ti si kon pe na, a pè Yènɔɔle na wa naayeri li gbogo.

¹⁴ Jologo shyen wogo ki toro. Wele, sannii jenri jologo tanri wogo ki yaa pan.

Mbanlaga koloshyen wogo ki winkala

¹⁵ Kona, a merege koloshyen woo wi suu mbanlaga ki win. A maganɔɔla tugbongolo kele si yiri wa yènɔɔle na ma yo fò: «Yingo dunruya wunluwo pi yèn we Fò Yènɔɔle lo naa li Kirisi wi ni pe woo. Wi yaa cen wunluwo pi na fò sanga pyew!»

¹⁶ Leelele nafa ma yiri tijere mbele paa pye ma cen pe wunluwo jonro ti na wa Yènɔɔle li yegé sogowo, pè si toori ma pe yere ti jiile tara ti na ma Yènɔɔle li gbogo

¹⁷ na yuun fò:

«We Fò Yènɔɔle, yawa pi ni fuun fò, mboro na ma yèn wa konaa maa pye wa, we yèn nɔɔ shari, katugu mɔɔ yawa gbog pi le ma cen ma wunluwo pi na.

¹⁸ Tara nunɔɔba nunɔɔba pyew ti woolo paa nawa ngban, èn fò, ma nanɔɔbanwa wagati wi gbòn. Kiti wi yaa kon kuulo pe na wagati na ni wi gbòn.

Wagati wi gbòn na ni ma yaa tonli kan ma tunmbyeele Yènɔɔle yon senre yofenne pe yeri,

naa mbele fuun pe yèn ma woolo na fye ma yegé pe yeri, piile o, leelele o.

Wagati wi gbòn mbele pe yèn na tara ti jogo ma yaa pe jogo!»

¹⁹ Kona, Yènɔɔle li sherigo gbogo nga ki yèn wa yènɔɔle na, a ki yon ki si yenge. A pè si Yènɔɔle li yon finliwe kesu wi yan wa li sherigo gbogo ki nawa. A Yènɔɔle li nɛe yengele, a maganɔɔla naa yènɔɔle gbaanra na yinrigi, a tara ti yegé, a sinndeere tisaga na tuun tugbooro.

KACEN KAGALA KOLOSHYEN

12

12.1-15.4

Jele wo naa yarifelege senre

¹ A mi si kacén gbolo la yan wa yènɔɔle na: Jele lawi, yonlo kila pye maa fo. Yenge kila pye wa wi tooro ti nogo. Wonnogolo ke ma yiri shyen wunluwo njala la pye wa wi go na.

² Wila pye kugbo ni na jaa mbe se, nɛe gbele selara yama naa ti jologo ki kala na.

[†] 11:4 11:4: Zaka 4.2-3,11-14

³ Ko punngo na, a kacen wà suu yee naga naa wa yennele na: Yarifelege gbebenge yenge ka layi. Yinre koloshyen naa yennele ke kaa pye ki na. Wunluwo njagala la pye ki yinre ti nungba nungba pyew ti na.

⁴ A ki naga kà naayeri wonggolo ke konsaga taanri wogo ki wonggolo ke kon ma ke wo laga tara ti na. A kà si yere le jele na willa pye na jaa mbe se wi yegé sògòwò, na wiga se kuu pyo wi ka.

⁵ A jele wì si pinambyo se, *wo wi yaa kaa tara nungba nungba pyew ti woolo pe ni fuun pe yegé sinni tugurón kanngala ni.*[†] A pè si pyo wì le ma kari wì ni wa Yennele lo naa li wunluwo jongo ki tanla.

⁶ A jele wì si fe ma kari wa gbinri, wa laga nga Yennele làa gbegele wi kan we, jango paa wi baro wa fò sa gbòn piliye waga keke naa cenme shyen naa nafa taanri 1 260.

⁷ A malaga si to wa yennele na. Misheli naa wi meregeye pe ni paa pye na malaga gbòn yarifelege ki ni. A yarifelege fun ko naa ki meregeye pe ni paa malaga gbòn pe ni.

⁸ Eén fò, yarifelege ko naa ki meregeye pe ni, pe sila ya Misheliye pe ni, pe sila si laga ta wa yennele na mbe koro wa.

⁹ A pè sigi yarifelege gbebenge ki wa wa funwa na. Ko ki yen wògò lege[†] ye, nga pe maa yinri Mege jògòfò naa Sotanla, ko ki yen na dunruya woolo pe ni fuun pe fanla na pe punngu we. A pè sigi wa laga tara ti na, ma ki meregeye pe pinle ma pe wa ki ni.

¹⁰ Kona, a mì si magala gbòlò la logo ma yiri wa yennele na, làa pye na yuun fò: «Yennele li showò pì gbòn yingò! Yennele lili wunluwo naa li yawa pì pye maa naga yingò! Li Kirisi wùu fannga ki pye maga naga yingò; katugu ña wi maa we sefenne pe jeni, wo ña wila pye na pe jeni wa Yennele li yege na sòlò naa yembine, pòò wa laga tara ti na.

¹¹ We sefenne pè ya wi ni Simbapyo wi kasanwa pì fannga na, naa kaselege nga pè yari ki fannga na. A pè yenle ki na ma pe yee go ki kan mbe ku.

¹² Ki kala na, naayeri wo naa yoro mbele ye yen wa, yaa yògòrì! Eén fò, jòlògò yen tara to naa kògòje wi ni pe wogo, katugu Sotanla wì tigi ma pan ye kòrògò. Wì nawa pì ngban wì na fò jenge, katugu wigi jèn ma yo wagati jènri wì koro wì kan.»

¹³ Naa yarifelege kila kaa ki yan pège wa laga tara ti na, a kì si taga jele ña wila pinambyo wì se wì punngo na.

¹⁴ Eén fò, a jele wì si yon gbebenge kanwira shyen ta mbe ta mbe yiri sire na

mbe kari wa gbinri wì ni, wa wì laga ki na, wa laga nga wì yaa baro sa gbòn yegéle taanri naa yenge kògòlòni[†], mbe pye mbe lali wògò ki ni we.

¹⁵ Kona, a wògò kì si tònmo yirige wa ki yon maa wo jele wì punngo na paa gbaan yen, jango ki tònmo mba pì yen na fuun pì saa li.

¹⁶ Eén fò, a tara ti si saga jele wì na mari yon ki yenge, tònmo mba wògò kila yirige wa ki yon ma wo, maa wo.

¹⁷ A yarifelege kì si nawa ngban jele wì ni fò jenge, a kì si kari ma saa na malaga gbòn jele wì setirige piile pe ni, poro mbele fuun pe yen na taanri Yennele li ngasegele ke na, ma Zhezu wì sereya wì yigi we.

¹⁸ A yarifelege kì si yere wa kògòje yon taambugo ki na.

13

Wongbo ña wì yiri wa kògòje wì ni

¹ Ko punngo na, a mì si wongbo wa yan wila yinrigi wa kògòje wì ni. Yennele ke[†] naa yinre koloshyen tila pye wì na. Wunluwo njagala ke la pye ki yennele ke na. Yennele li mejògò mege la pye ma yonlogò wa wì yinre ti na.

² Wongbo ña mila yan wila pye ma kamòlò le. Wì porò tila pye paa cenge urusi kì woro ti yen. Wì yon kila pye paa jara yon yen. A Yarifelege kì sigi yawa pì kan wì yeri, naa kì wunluwo jongo kì ni, naa fannga gbògò ni.

³ A mì si wongbo wì go nungba yan ma mbe yo fò pège gbòn maga welege, fò a kila jaa mbe ku. Kì welegesaga nga kì mbaa wì gbo, kì si sagala. A tara woolo pe ni fuun pe nē kawa kì wogo kì na, mē taga wongbo wì punngo na.

⁴ A pè si yarifelege kì gbògò, katugu kila fannga kan wongbo wì yeri. A pè si wongbo wì gbògò ma yo fò: «Ambo wì yen paa wongbo wì yen? Ambo wì mbe ya malaga gbòn wì ni?»

⁵ Fannga la kan wongbo wì yeri wila wì yee gbògòwò senre konaa mbaa Yennele li mejògò senre yuun. A yawa kan wì yeri wila kagala piin sa gbòn fò yenge nafa shyen ma yiri shyen.

⁶ A wì nē senpere yuun na waa Yennele li na, na li mege konaa li censaga kì mege kì jògò, na mbele fuun pe yen wa yennele na pe mege kì jògò.

⁷ Yarifelege kila kono kan wì yeri wì malaga gbòn Yennele li leele kpoyi pe ni wì ya pe ni. A wì fannga ta cengele ke ni fuun ke na, naa dunruya woolo pe ni fuun, naa

[†] 12:5 12:5: Yuuro 2.9

[†] 12:9 12:9: Zhene 3.1

[†] 12:14 12:14: Dani 7.25; 12.7

[†] 13:1 13:1: Dani 7.3-7

senre pyew ti leele pe ni fuun, naa tara nungba nungba pyew ti na.

⁸ Tara woolo pe ni fuun pe yaa kaa gbogo, poro mbele pe mere ti woro ma yonlogo wa Simbapyo na paa gbo wi yinwege sewe wi ni, maga le wa dunruya wi dasanga wi ni we.

⁹ «Nungbogolo ka pye na, wi ke jan wila nuru!

¹⁰ Na kaa leele nii kaso, pe yaa kaa le kaso. Na kaa leele kuun tokobi ni, wi daga poo gbo tokobi ni*. Ko kala ki ti Yenjele li leele kpoyi pe daga mbege kun pe yee ni mbe tagawa pi yigi jenge.»

Wongbo na wi yiri wa tara ti ni

¹¹ Ko pungo na, a mi si wongbo wa yege yan naa wila yinrigi wa tara. Yenjele shyen la pye wi na paa simbapyo wogolo yen. Wila pye na yogo paa yarifelege ki yen.

¹² Wila pye na tunngo piin wongbo kongbanna wi fannga ki ni fuun ki ni le wi yege na. A wi nee tara to naa tara woolo pe ngbanga paa wongbo kongbanna wi gbogo, wo na wi welegesaga ki mbaa wi gbo, a wi sagala we.

¹³ Ki wongbo shyen woo wila pye na kafonggolo gbogolo piin, na kason piin kila yinrigi wa naayeri na tinri laga tara leele pe ni fuun pe yege na.

¹⁴ Fannga kila kan wi yeri wila kafonggolo ngele piin wongbo kongbanna wi yege na, wila pye na tara woolo pe fanla na pe punngu ke ni. Wila pe pye ma yo wongbo na paa welege tokobi wi ni, wi si yen yinwege na, poo yanlee gbegele paa wi gbogo.

¹⁵ A wongbo shyen woo wi si fannga ta mbe yinwege le wongbo kongbanna wi yanlee wi ni, jango wongbo wi yanlee wila para, wi mbele fuun pe soo gbogo pe gbo.

¹⁶ A wongbo wi nee leele pe ni fuun pe ngbanga, piile naa leelele, penjagboro fenne naa fyonwo fenne, leselele naa kulolo, pe ta pe gborno taga pe kalire, nakoma pe walere ti na.

¹⁷ Lere kpe saa ya mbe lo, nakoma mbe pere, na ki gborno ti woro wi na, ko koro wo yen wongbo wi mege ye, nakoma wi mege ki numiyoro we.

¹⁸ Ki laga nga yeen, ki daga tijinliwe ni. Lere na wi yen tijinliwe ni, wi wongbo wi numiyoro wi jiri, katugu ki numiyoro wi yen lere numiyoro. Ki numiyoro wi yen cenme kogoloni naa nafa taanri ma yiri kogoloni 666.

14

Mbele pe go ki sho pe yurufonngo ye

¹ Ko pungo na, a mi si wele, mee Simbapyo wi yan yeresaga wa Siyon yanwiga ki na. Lere waga cenme naa waga nafa shyen ma yiri tijere 144 000 paa pye wa wi ni, wi mege ko naa wi To mege ki ni tila pye ma yonlogo wa pe walere ti na.

² A mi si magala la logo ma yiri wa yenjele na paa tonngbo togo tinme yen, paa Yenjele gbanlaga ngbanga yen. Magala na mila logo laa pye paa juru gbolfenne juru magala yen.

³ Ki lelegere tila pye na yurufonngo shoo wa wunluwo jongo ko naa yaara yewere tijere, naa leelele pe yege na. Lere kpe saa ya mbege yurugo ki forogo, ndee lere waga cenme naa waga nafa shyen ma yiri tijere 144 000 mbele paa pe go sho laga tara ti ni poro ce.

⁴ Poro wele pee fyonro kala pye jelele ni, pe pe yee laga kpoyi. Pe ma taga Simbapyo wi na laga o laga wi kaa kee. Paa pe go sho leele pe sogowo, a pe pye paa kere yarilire kongbannda yen Yenjele lo naa Simbapyo wi kan.

⁵ Pee yagbolo finle wa pe yon fyew. Pe yen jeregisaga fu.

Meregeye taanri kala

⁶ Kona, a mi si merege wa yan wila toro sire na lege wa naayeri. Sentanra nda ti se ko ta la pye wi yeri mberi yari tara woolo pe kan, naa tara nungba nungba pyew ti kan, naa cengele ke ni fuun ke kan, naa senre pyew ti leele pe ni fuun pe kan, naa dunruya woolo pe ni fuun pe kan.

⁷ Wila pye naga yuun ngbanga ma yo fo: «Yaa fye Yenjele li yege, yaa li gbogo, katugu li yaa kiti kon leele pe na sanga na ni, wi gbon. Na wi naayeri wo naa tara, naa kogoje, naa puluyo yi gbegele yaa wi gbogo!»

⁸ A merege shyen woo si taga kongbanna wi na, na yuun fo: «*Ki to, ki to, Babiloni cagbogo ye.*† Ko ki tara nungba nungba pyew ti woolo pe kan, a pege kalikalawa pee duven wa wo†!»

⁹ A merege taanri woo si taga kongbanmbala shyen pe na, naga yuun ngbanga fo: «Lere na ka wongbo wo naa wi yanlee wi gbogo, mbege yaga pe gborno taga wi walege, nakoma wi kee ki na,

¹⁰ wo fun wi yaa ka Yenjele li nangbanwa duven wi wo, wo na wi woro ma pinle, a luu le wa li nangbanwa wojenne li ni we. Mbele fuun paa ko piin ma, pe yaa kaa jolo wa kason naa kiribi wi

† 13:10 13:10: Ki verise na wi mbe ya kannga naa fo: Ki kon ma tege na kan wi ye kaso, wo yaa ka ye kaso. Na ki kon ma tege wi kan poo gbo tokobi ni, pe yaa ka wo gbo tokobi ni. † 14:8 14:8: Zhere 51.7 † 14:8 14:8: Eza 21.9

ni wa meregeye kpoyi poro naa Simbapyo wi yege sogowa.

¹¹ Kason nga ki yen na pe jolo, ki wirige ki yen na yinrigi fo sanga pyew. Mbele fuun pe wongbo wo naa wi yanlee wi ni pe gbogo, naa na fuun pe wongbo wi mege gbonro ti taga wi na, wogowo se ka pye pe na sonlo naa yembine.»

¹² Ko kala ki ti Yenjele li leele kpoyi pe daga mbege kun pe yee ni, poro mbele pe yen ma li ngasegele ke yigi na tanri ke na, ma taga Zhezu wi na we.

¹³ Kona, a mi si magala la logo li yiri wa yenjele na mala pye fo: «Ki wogo nga ki yonlogo ma yo fo: «Leele mbele pe yen na kuun yingo wa tagawa pi ni we Fo wi ni, ferewe yen pe wool» » A Yinnekpoyi li sho fo: «Ee, kaselege yi. Pe mbe ka ya wogo pe tunngbanra nda pe pye ti ni, katugu pe kapyere tonli wi taga pe pungo na.»

Tara ti yarilire kongo senre

¹⁴ A mi si wele naa, mee kambaaga fige ka yan. *Wa la pye ma cen wa ki na, wila pye ma senwee pyo le.*[†] Te wunluwo njala la pye wa wi go ki na. Mali kongbene yon tanla wolo la pye wi kee.

¹⁵ A merege wa yege si yiri wa sherigo gbogo ki ni, ma gbele ngbanga maga yo na wila pye ma cen wa kambaaga ki na wi kan fo: «Ma mali kongbene li tege ma tara yarilire ti kon, katugu ti konsanga wi gbon, tara yarilire ti le mako!»

¹⁶ Kona, na wila pye ma cen wa kambaaga ki na, a wi suu mali kongbene li fige laga tara ti na, a tara yarilire ti si kon.

¹⁷ A merege wa yege si yiri wa sherigo gbogo nga ki wa yenjele na ki ni, mali kongbene yon tanla la pye wo fun wi yeri.

¹⁸ A merege wa si yiri naa wa saraga wosaga ki ni, fannga la pye wi yeri kason ki na. A wi si gbele ngbanga ma na mali kongbene yon tanla laa pye wi yeri wi pye fo: «Ma mali kongbene yon tanla li tege ma tara na erezen tiire shashara ti koonlo, katugu ti pire ti le mako.»

¹⁹ A merege wi suu mali kongbene li fige laga tara ti na, ma erezen tiire shashara ti koonlo, mee ti wa wa ti pire tonmo wosagbogo ki ni, ko ki yen Yenjele li nangbanwa we.

²⁰ A pe si erezen pire ti tangala wa ti tonmo wosaga ki na wa ca ki punjo na. A kasanwa si yiri wa erezen pire tonmo wosaga ki ni, ma jaraga na fuun ma saa gbon paa culo cenme taanri (300) yen. Pi tijuguwo pila pye paa metere nungba naa kongo yen.

15

Jologo kagala koloshyen ke kacen

¹ Kona, a mi si kacen wa yege yan wa yenjele na, wila pye ma gbogo ma lere pari. Meregeye koloshyen la wele, jologo kagbogolo koloshyen la pye pe yeri. Koro ke yen jologo kagala punjo wogolo wele, katugu koro Yenjele li yaa li nangbanwa pi ko ke ni.

² Ko punjo na, a mi si yaraga ka yan paa kogoje tonmo yen, mba pi yen ma veri le, kason yen ma pinle pi ni. Mbele paa cew ta wongbo wi na, naa wi yanlee wi mege ki numiyoro wi na, a mi si pe yan fun yeresaga wa kogoje tonmo mba pi yen ma veri le pi na. Yenjele li juruye paa pye pe kee.

³ Paa pye na Yenjele li tunmbyee Moyisi wo naa Simbapyo wi ni pe yurugo ki koo na yuun fo:

«We Fo Yenjele, yawa pi ni fuun Fo, ma kapyegele ke tugbolo ma pye kafonngolo!

Mboro na tara woolo pe Wunluwo, ma kongolo ke sin ma pye kaselege wogolo!

⁴ We Fo, ambo wi se fye ma yege? Ambo wi soon gbogo?

Katugu mboro nungba ma yen kpoyi.

Tara nungba nungba pyew ti woolo pe yaa ka pan mbe kannguuro kan ma jegele mboon gbogo,

katugu mo kasinngele ke naga ma ke filige.»

YENJELE LI NANGBANWA WOJENGELE KOLSHYEN 15.5-16.21

Meregeye koloshyen

naa jologo kagala koloshyen senre

⁵ Ko punjo na, a mi si sherigo gbogo ki yan ki yenge wa yenjele na, Yenjele li yon finliweparaga go ye.

⁶ Jologo kagbogolo koloshyen ke yen meregeye koloshyen mbele kee, a pe si yiri wa sherigo gbogo ki ni. Len jese paritiyonro tila pye pe na, ma filige na yengele. Paa pe yee po te kurusijaraye ni wa pe koto ro ti na.

⁷ A yaara yenwere tijere ki nungba si te wojengele koloshyen kan meregeye koloshyen pe yeri, ke yen ma yin Yenjele na li yen yinwege na fo sanga pyew li nangbanwa pi ni.

⁸ A sherigo gbogo ki si yin wirige ni, Yenjele li gbogowo naa li yawa pi kala na. Lere kpe saa ya ye wa sherigo gbogo ki ni fo jologo kagbogolo koloshyen ke yen meregeye koloshyen mbele kee ke sa pye ke yon fili.

[†] 14:14 14:14: Dani 7.13 [†] 14:15 14:15: Zhoue 4.13

16

*Yenŋele li nangbanwa wɔŋenŋele**senre*

¹ Kona, a mi si magala ngbanla la logo ma yiri wa sherigo gbogo ki ni naga yuun meregeye koloshyen pe kan fo: «Yenŋele li nangbanwa pi yen wɔŋenŋele ngele ni, yaa kee ye sa ke nawa yaara ti wo wa tara ti na!»

² A merege konŋbanŋa wi si kari ma saa wi wɔŋenne li nawa yaara ti wo wa tara ti na. Kona, wɔŋbo wi gbɔnro tila pye leele mbele na, a paa wi yanŋe wi gbogo, a sagbanpere si to poro na na pe yaa fo jenge.

³ A merege shyen woo wi suu wɔŋenne li nawa yaara ti wo wa kɔgo wi ni. A tɔnmɔ pi si kanŋga ma pye paa gboo kasanwa yen. Yaara yenwere nda fuun tila pye wa kɔgo wi ni, a ti si ku.

⁴ A merege taanri woo wi suu wɔŋenne li nawa yaara ti wo wa gbaanla poro naa puluyo yi ni, a ti tɔnmɔ pi si kanŋga kasanwa.

⁵ Kona, merege ŋa wi yen tɔnmɔ pi go na, a mi si logo wi yeri fo: «Ma yen ma sin ma ki kiti wi kɔn yeen, mboro ŋa ma yen kpoyi, mboro ŋa ma yen wa konaa maa pye wa.

⁶ Katugu pɛ Yenŋele li leele kpoyi poro naa Yenŋele yɔn senre yofenne pe gbo ma pe kasanwa pi wo, yingo ma kasanwa kan pe yeri pe wo, ko ki daga pe ni.»

⁷ Kona, a mi si magala la logo ma yiri wa saraga wɔsaga ki ni na yuun fo: «Ee, we Fo Yenŋele, yawa pi ni fuun Fo, ma kiti kɔn kagala ke yen kaseleŋe ma sin!»

⁸ A merege tijere woo wi suu wɔŋenne li nawa yaara ti wo wa yɔnlo ki na, a ki si fanŋga ta mbaa leele pe sorogi ki kason ki ni.

⁹ A kafugo ndorogo kila leele pe sori. A pɛ si Yenŋele li mege ki jɔgo, lo na ki jɔlogo kagbɔgolo kaa yinrigi wa li yawa pi ni we, eɛn fo, pee yenle mbe pe kapere ti jen mberi yaga, mbe Yenŋele li gbogo.

¹⁰ A merege kanŋgurugo woo wi suu wɔŋenne li nawa yaara ti wo wa wɔŋbo wi wunluwo jongo ki na. A wɔŋbo wi wunluwo pi si ye wa wɔwo pi ni. A leele pe nɛɛ pe ngayinŋele ke noori yama pi kala na.

¹¹ A pɛ si Yenŋele na wa naayeri li mege ki jɔgo pe yama naa pe sagbanra ti kala na, eɛn fo, pe sila pe kapyere ti jen mberi yaga.

¹² A merege kogoloni woo wi suu wɔŋenne li nawa yaara ti wo wa Efirati gbaan gbenɛ wi na. A gbaan tɔnmɔ pi si

waga, jango mbe torosaga kan wunlumbolo mbele paa paan ma yiri wa yɔnlo yirisaga pe yeri.

¹³ A mi si yinne tipegele taanri yan, kaa pye paa ngbeye yen. Nungba la yiri wa yarifeleŋe ki yɔn, a nungba yiri wa wɔŋbo wi yɔn, a nungba yiri wa Yenŋele yɔn senre yofɔ yagboyoo wi yɔn.

¹⁴ Gboshugulo yinŋele wele, ke yen na kafɔnngolo piin. Ke yen na kee dunruya wunlumbolo pe ni fuun pe kɔrɔgo, jango mbe pe gbogolo Yenŋele na yawa pi ni fuun Fo, li piligbogo malaga gbongo ki kala na.

¹⁵ «Ye wele, mi yen na paan paa yoo yen! Lere ŋa ka koro yenŋe† mbaa wi yariporo ti wele, jango wiga kaa yanri witiwaga ni paa wi fere ti yaan, ferewe yen wi woo.»

¹⁶ A yinŋele kɛ si wunlumbolo pe gbogolo wa laga ŋga pe yinri Arimagedon† Eburuye senre ti ni.

¹⁷ A merege koloshyen woo wi suu wɔŋenne li nawa yaara ti wo wa tifeleŋe ki ni. A magala gbolo la si yiri wa wunluwo jongo ki ni, wa sherigo gbogo ki ni, na yuun fo: «Ki pye makɔ!»

¹⁸ A Yenŋele li si yengele, a maganŋala yiri, a yenŋele gbaanra pye, a tara ti yege ngbanga. Tara tila yege ngbanga yege ŋga na, ki si fa pye maga le leele pe yen laga tara ti ni.

¹⁹ A cagbogo ki kɔn ma yiri konsaga taanri. A tara nungba nungba pyew ti cara ti toori. A Yenŋele li nawa to Babiloni cagbogo ki na, mali nangbanwa gboo duven wi kan ki yeri wa li wɔŋenne li ni kuu wo.

²⁰ A logo furo ti ni fuun ti liwi, yanwira si yan naa.

²¹ A sinnɛɛɛɛ tisaga si pan, a sinnɛɛɛɛ ti toori tugbɔɔɔ leele pe na, ti ni fuun nungba nungba ti mbaa culo nafa shyenzyen yɔn ko tin. A leele pɛ si Yenŋele li mege ki jɔgo ki sinnɛɛɛɛ tisaga jɔlogo ki kala na, katugu ki jɔlogo kila gbogo fo matoro.

BABILONI CA KI TONGOWO KONAA ZHERUZALEMU CA FONNGO

17

17.1-22.5

Nanjaa gboo senre

¹ Meregeye koloshyen mbele wɔŋenŋele kaa pye pe kee, a nungba si pan mala pye fo: «Ta paan, mi yaa nanjaa gboo wi kiti kala li naga ma na, wo ŋa wi yen paa

† 16:15 16:15: Ko koro wo yen mbe cen ki cenwe.

† 16:16 16:16: Arimagedon: Ko koro wo yen yanwiga ŋga pe yinri Megido, Kiti 5.19; 2 Wunlu 23.29-30.

cagbogo nga ki yen ma kan wa tɔnɔgbɔo pi go na we.

² Tara na wunlumbolo pɛ kɛnre pye wi ni, a wi kɛnre duven wi tara woolo pe yigi†.»

³ A merege wi silan le Yinne ni ma kari wa gbinri wi ni. A mi si jele wa yan wi yen ma cɛn wɔngbo yɛn wa na, Yɛnɔjele li mejoogo mere la pye ma yɔnlogo ki wɔngbo wi lagapyew ki na. Yinre koloshyen naa yɛnɔjele kɛ kaa pye wi na.

⁴ Yariɔɔɔ sɔnɔgbanga woro naa pariɛnre tiyɔnro tɪla pye jele wi na. Wila wi yɛ fere tɛ, naa sinndeere sɔnɔgbanga woro konaa somu tiyɔn ni. Tɛ wojenne la pye wi kɛ ma yin katijangara konaa wi kɛnre fyɔnro ti ni.

⁵ Mege kà la pye ma yɔnlogo wa walege ki na, ki koro wila pye ma lara ma yo fɔ: «Cagbogo Babiloni, nga ki yen dunruya nanjaala poro naa wi katijangara ti nɔ we.»

⁶ A mi sigi jele wi yan wi Yɛnɔjele li leele kpoyi poro naa Zhezu wi sɛrefenne mbele paa gbo pe kasanwa pi wɔ, a pɔu yigi paa sinme yen.

Naa mi kaa wi yan, a ki silan pari fɔ jenge.

⁷ A merege wi silan pye fɔ: «Yingi na, a ki sɔon pari? Jele wi kala na li yen ma lara, mi yaa li naga ma na konaa wi yen ma cɛn wɔngbo ɲa na wi wolo li ni, ɲa yinre koloshyen naa yɛnɔjele kɛ ke yen wi na we.

⁸ Wɔngbo ɲa mà yan, wila pye faa yinwege na, ɛɛn fɔ, wi woro yinwege na naa. Wi daga mbe yiri wa wetijogo ki ni mbe kari wa wi gbosaga. Tara woolo mbele pe mere ti woro ma yɔnlogo wa yinwege sɛwe wi ni, maga le wa dunruya wi lesaga ki na, ki yaa ka pe pari, na paga wɔngbo wi yan we; katugu wila pye yinwege na faa, ɛɛn fɔ, wi woro yinwege na naa, pe yaa si kaa yan naa.

⁹ «Ki laga nga ki daga tijinliwe ni mbe sigi koro wi jen. Yinre koloshyen ti yen yanwira koloshyen nda jele wi yen ma cɛn ti na. Wunlumbolo koloshyen wele fun.

¹⁰ Kanɔurugo wunluwo to pe ni mako, kogoloni woo wi yen naa wunluwo pi piin, koloshyen woo wi fa pan gben. Na wiga ka pan, wagati jenri wi yaa pye cɛ.

¹¹ Wɔngbo ɲa wila pye yinwege na faa, ɛɛn fɔ, wi woro yinwege na naa, wo jate wi yen wunluwo kolotaanri woo. Wi yen wunlumbolo koloshyen pe ni, wila kee wa wi gbosaga.

¹² «Yɛnɔjele kɛ ngele mà yan, wunlumbolo kɛ† wele, pe fa cɛn wunluwo pi na gben. ɛɛn fɔ, pe yaa ka wunluwo fannga

ki ta mbe cɛn wunluwo pi na, mbe leri nungba pye wɔngbo wi ni.

¹³ Ki wunlumbolo kɛ wele, pe nawa jatere wi yen nungba, mbe pe yawa naa pe fannga ki kan wɔngbo wi yeri.

¹⁴ Pe yaa ka malaga gbɔn Simbapɔo wi ni, ɛɛn fɔ, Simbapɔo wi yaa ka ya pe ni, katugu wi yen tafenne pe Fɔ naa wunlumbolo pe Wunluwo. Simbapɔo wi woolo wele, poro mbele Yɛnɔjele li yeri ma pe wɔ, a pɛ taga wi na, wo naa poro ni pe yaa ka ya pe ni fun.»

¹⁵ A merege wi silan pye naa fɔ: «Tɔnmɔ mba mà yan nanjaa wi yen ma cɛn pi na, po pi yen dunruya woolo, naa janwa legere, naa tara nungba nungba pyew ti woolo, naa sɛnre pyew ti leele wele.

¹⁶ Yɛnɔjele kɛ ngele mà yan koro naa wɔngbo wi ni, pe yaa ka nanjaa wi panra mboo yaara ti ni fuun ti sho wi yeri, mboo yaga waga. Pe yaa kaa wire kara ti ka mboo sogo kason ni wi ko pew.

¹⁷ Katugu Yɛnɔjele ligi le wa pe nawa peli nandanwa kala li pye, pe pe yon ki wa nungba, pe pe wunluwo fannga ki kan wɔngbo wi yeri fɔ Yɛnɔjele li senyoro ti sa pye ti yon fili.

¹⁸ «Jele ɲa mà yan, wo wi yen cagbogo ye, nga ki yen ma cɛn wunluwo pi na wunlumbolo mbele laga tara na pe go na.»

18

Babiloni ca ki togo sɛnre

¹ Ko kagala koro punɔgo na, a mi si merege wa yan naa wi yiri wa yɛnɔjele na na tinri. Fannga gbogo la pye wi ni, a wi gbogowo pi si yin ma tara ti ni fuun ti laga.

² A wi si gbele ngbanga ma yo fɔ: «Ki to, Babiloni cagbogo ki to†! Ki kannga ma pye gboshugulo censaga naa yinngɛle ngele ke yen fyongo ni ke ni fuun larasaga,

naa sannjere nda ti yen fyongo ni Yɛnɔjele yege na, a ti mege ki pen ti larasaga.

³ Katugu ki tara woolo pe ni fuun pe kan, a pɛge kɛnre pyendorogo duven wa wɔ. Tara na wunlumbolo pɛ kɛnre pye ki ni, a tara na safari wafenne pɛ penjagboro ta ki yarijende legere ti kala na.»

⁴ A mi si magala la yege logo ma yiri wa yɛnɔjele na, na yuun fɔ: «Na woolo, ye yiri wa Babiloni cagbogo ki ni†, jango yaga ka pye ki pinleyɛɛnle ki kapere ti na, mbe ye tasaga ta wa jologo gbogo nga ki yaa to ki na ki ni.

⁵ Katugu ki kapere ti tagala ti yɛɛ na fɔ ma saa gbɔn wa yɛnɔjele na. A Yɛnɔjele li nawa to ki katijangara ti na.

† 17:2 17.2: Eza 23.17; Zhere 51.7 † 17:12 17.12: Dani 7.24 † 18:2 18.2: Eza 21.9 † 18:4 18.4: Zhere 51.45

⁶ Yege sara ye yala paa yege nga na ki ye sara we. Kapyere nda ki pye, yeri si shyen songoro ki na. Wojenne na kila yin ma kan ye yeri, yeli si shyen yin ki kan sinme mba pi weli welisaga shyen naa ma we mba kila kan ye yeri pi na.

⁷ Kigi yee gbogo ma yarijende legere ta ki yee kan ma gbom yege nga na, ye jologo naa kunwo kayanga wa ki na ma fun. Ma jen ki yen naga yuun wa ki nawa ma yo fo: *«Mi yen ma cen laga paa wunlunjo yen. Mi woro nangunjo, mi se kunwo kayanga jen fyew.»*[†]

⁸ Ko ki ti jologo kagala ngele ke yen ma tege ki kan, ke yaa to ki na pilige nungba ni. Koro yen: Kunwo, naa kunwo kayanga, naa fungo gbogo. Kason ki yaa ka ki ni fuun ki sogo, katugu we Fo Yennele na li yen na kiti koon ki na, li yen fannga fo.»

⁹ Tara na wunlumbolo mbele pe keenne ti pye ki ni ma yarijende legere ta ki ni, pe yaa kaa gbele mbaa kafonno waa, na paga kaga sogowo wirige ki yan we.

¹⁰ Pe yaa ka yere wa lege jologo nga ki yaa ki ta ki fyere ti kala na, mbaa yuun fo: «Jologo, yingi jologo nga! How cagbogo Babiloni, mboro na ma yen fannga ni we!

Kiti wi kon na ma na leri nungba ni!»

¹¹ Safari wafenne mbele laga tara na, a paa gbele fun na kafonno waa ki kala na, katugu lere wa kpe woro na pe safari wayaara ta loo naa fyew. Ki safari wayaara ti nda:

¹² Te, naa warifuwe, naa sinndeere songgbanga woro, naa somu tiyoon, naa len paara tiyoonro, naa paara songgbanga woro, naa paara tiyoonro nda pe yinri sowa, naa pariyenre tiyoonro ta ni, naa tire nuwo taan cenle pyew ti ni, naa yaara nda fuun ti gbegele solo nganla ni, naa yaara nda fuun ti gbegele tire songgbanga woro ni, naa tuguyenre, naa tuguron, naa sinndelege nga pe yinri maribiri,

¹³ naa sinme nuwo taan mba pe yinri kaneli, naa mba pe yinri aromati, naa latikoro, naa sinme nuwo taan mba pe yinri miiri, naa wusuna nuwo taan, naa duven, naa sinme, naa buru muwe, naa sholo, naa nere, naa simbaala, naa shonye, naa wotoroye, naa kulolo konaa leele yinnye ni yere.

¹⁴ A ki safari wafenne pe si cagbogo ki pye fo: «Yaara nda fuun maa pye na jaa mbe ta, ti sho ma yeri. Ma yarijende naa ma yaritiyoonro ti ni fuun ti punjo ma yeri. Ma seri yan yenle ni naa fyew!»

¹⁵ Safari wafenne mbele pe safari wi wa ma penjagboro ti ta wa ki ka ki ni, pe yaa ka yere wa lege jologo nga ki yaa ki ta ki

fyere ti kala na. Pe yaa kaa gbele mbaa kafonno waa.

¹⁶ Pe yaa kaa yuun fo:

«Jologo, yingi jologo nga cagbogo ki na! Ko nga ki leele paa pe yee po len paara tiyoonro ni,

naa paara songgbanga woro, naa pariyenre tiyoonro ni.

Paa pe yee fere te, naa sinndeere songgbanga woro, naa somu tiyoon ni.

¹⁷ A ki yarijende legere ti ni fuun ti jogo leri nungba ni!»

Tonmokooro fevenne pe ni fuun, naa mbele fuun pe maa pe tangala li piin ti ni, naa tonmokooro nawa tunmbyeele pe ni, naa mbele fuun pe maa pe yon suro ti taa wa kogojje wi ni[†], pe si yere wa lege

¹⁸ nee gbele ngbanga, naa pege sogowo wirige ki yan we, na yuun fo: «Ca ko ka fa yiri mbege cagbogo nga ki bo!»

¹⁹ A pe nee taambugo koli naga wuun wa pe yee yinre ti na yesanga ki na, paa pye na gbele na kafonno waa[†] na jorogi na yuun fo:

«Jologo, yingi jologo nga cagbogo ki na! Ki yarijende ti kala na, mbele fuun tonmokooro yen pe yeri wa kogojje wi na, pe pye penjagboro fenne.

A ki yaara ti ni fuun ti ko leri nungba ni!»

²⁰ Yoro mbele wa yennele na, yaa yogori ki jogowo pi kala na.

Yoro mbele ye yen Yennele li leele kpoyi fun, naa pitunmbolo, naa Yennele yon senre yofenne, yaa yogori ki na!

Katugu Yennele li kiti kon ki na, tipege nga ki pye ye na ki kala na!

²¹ Kona, a merege fannga fo wa si sinndelege ka le paa tira gbenge nga pe maa sholo tire ki na ki yen, mee ki wa wa kogojje wi ni, ma yo fo: «Pa pe yaa ka Babiloni cagbogo ki wa fannga ni yeen we, ki se ka yan naa yenle ni fyew.»[†]

²² Pe se ka juru magala, naa yurukoolo magangala, naa wegele konaa mbanlaga magala logo wa ma ni naa fyew. Pe se ka tunngo ka jenfo yan wa ma ni naa. Tira nga pe maa sholo tire ki na, pe se ka ki tirewe tinme pi logo wa ma ni naa.

²³ Fitana yanwa se ka yan wa ma ni naa fyew. Pe se ka japolo naa piyo magala logo wa ma ni naa. Ma safari wafenne poro paa pye dunruya wi legboolo wele. Ma dunruya cengele woolo pe ni fuun pe fanla ma pe punjo ma lekara ti ni.»

²⁴ Jologo to Babiloni ca ki na, katugu Yennele yon senre yofenne, naa Yennele li leele kpoyi konaa leele mbele fuun paa gbo laga tara ti na, pe pe kasanwa pi yan wa ki ni.

[†] 18:7 18:7: Eza 47:8

[†] 18:17 18:17: Eze 27:29

[†] 18:19 18:19: Eze 27:30-31

[†] 18:21 18:21: Zhere 51:64

19

¹ Ko pungo na, a mi si magala gbolo la logo ma yiri wa yenjele na paa janwa gbolo magala yen, ma yo fo:

«Aleluya! Showo, naa gbogowo, naa yawa pi yen we Yenjele li woo;

² katugu li kiti kongu ki yen kaselege ma sin.

Nanjaa gboco na wila pye na tara woolo pe jogo wi nanjara ti ni,

li kiti kon wi na.

Yenjele li tunmbyeele mbele wila gbo ma pe kasanwa pi wo,

ligi fogo ki ton wi na.»

³ A pe sho naa fo:

«Aleluya! *Cagbogo ki sogowo wirige ki yen na yinrigi fo sanga pyew!*»[†]

⁴ Lelelele nafa ma yiri tijere poro naa yaara yenwere tijere ti ni, ti si kannguuro kan ma Yenjele li gbogo, lo na li yen ma cen wa wunluwo jongo ki na we, ma yo fo:

«Anmiina! Aleluya!»

Simbapyo wi jayire liwen senre

⁵ A magala la si yiri wa wunluwo jongo ki na, ma yo fo: «Yaa we Yenjele li sonni, yoro mbele fuun ye yen li tunmbyeele, yoro mbele yaa fye li yege we, piile naa lelelele.»

⁶ A mi si magala gbolo la logo paa janwa gbolo tinme, naa tonngboco tinme konaa yenjele gbaanra ngbanga yen, laa yuun fo: «Aleluya! Katugu we Fo Yenjele na yawa pi ni fuun Fo, li cen li wunluwo pi na!

⁷ Ye ti waa yagori, we pye nayinme ni, waa Yenjele li gbogo, katugu Simbapyo wi jayire ti gbon, wi jo wuu ye gbegele.

⁸ Pe kono kan wi yeri wi len paraga tiyongo po, nga ki yen na yenjele ma pye kpoyi.» Ki len paraga tiyongo, ko ki yen Yenjele li leele kpoyi pe kasingele wele.

⁹ A merege wi silan pye fo: «Ki yonlogo ma yo fo: Mbele pe yeri Simbapyo wi jayire liwen pi na, ferewe yen pe woo!»

A wi silan pye naa fo: «Ki senre nda ti yen Yenjele li kaselege senre jate.»

¹⁰ A mi si to wi jegele mboo gbogo, een fo, a wi silan pye ma yo fo: «Maga kaga pye! Katugu mi yen mboro naa ma sefenne pe ni, ye tunngo pyeyenle wa, poro mbele pe Zhezu wi seraya senre ti yigi we! Ta Yenjele lo gbogo!»

Zhezu wi seraya senre to ti yen nda Yenjele yon senre yofenne pe maa yuun Yinne li fannja na.

Shon fuwe lugufo wi senre

¹¹ A mi si yenjele li yan li yenge, mee shon fuwe yan wa. Na wi yen ma lugu ma

cen wi na, poo yinri Senre nungba yofa naa Kaselege. Wi maa kiti koon na malaga gboco kasinge ni.

¹² Wi yenjele kaa yiin paa kason yinne yen. Wunluwo njagala legere yen wa wi go ki na. Mege ka yen ma yonlogo wi na, nga lere kpe sigi jen na wo nungba ma.

¹³ Wila derigbogo ka le, nga pe le kasanwa. Pe maa wi yinri[†] «Yenjele senre.»

¹⁴ Malingbocoonlo mbele wa yenjele na, a pe si taga wi pungo na, ma lugu shon file na, ma pe yee po len paara tiyonro ni, nda ti yen ma filige ma laga kpoyi.

¹⁵ A tokobi yon taan wa nee yinrigi wa wi yon, na wi yaa tege mbaa cengele woolo pe gboco wi ni. *Wi yaa kaa pe yege sinni tuguron kanngala ni.*[†] Wi yaa ka ezen pire ti tangala wa ti pire tonmo wasaga ki ni, ko ki yen Yenjele na yawa pi ni fuun fo li nanngbanwa gboco we.

¹⁶ Mege ka yen ma yonlogo wi derigbogo naa wi jegboco li na, ma yo fo: «Wunlumbolo pe Wunluwo, naa tafenne pe Fo.»

¹⁷ A mi si merege wa yan wi yere wa yonlo ki ni. A wi si gbele ngbanga ma sannjere nda fuun ti yen na toro sire na wa naayeri ti pye fo: «Ye pan ye gbogolo[†] Yenjele li liwen gboco pi na;

¹⁸ ye wunlumbolo pe wire kara ti yoli, naa sorodasheelee teele pe wire kara to naa shonye wire kara ti ni, naa shon lugufenne pe wire kara to naa leele pe ni fuun pe wire kara ti ni, kulolo naa leselee, naa piile naa lelelele.»

¹⁹ Ko pungo na, a mi si wongbo wo naa tara na wunlumbolo, naa pe malingbocoonlo pe yan pe gbogolo mbe malaga gboco na wi yen ma lugu ma cen shon wi na wo naa wi malingbocoonlo pe ni.

²⁰ A pe si wongbo wi yigi, ma pinle Yenjele yon senre yofa yagboyoo wi ni, wo wila kafonngolo pye wongbo wi yege na. Leele mbele wongbo wi gbocoro tila pye pe na, a poo yanlee wi gbogo, wila pe fanla ma pe pungo ki kafonngolo ke ni. A pe pe shyen pe yigi ma pe wa yenwegele na wa wegbogo kason ki ni, nga ni kiribi wi yen na sori we.

²¹ Na wi yen ma lugu ma cen shon wi na, tokobi na wila yinrigi wa wi yon, a wi si sanmbala pe gbo wi ni. A sannjere ti ni fuun ti pe kara ti yoli ma tin ti na.

20

Yelee waga kelee kala

¹ Kona, a mi si merege wa yan wi yiri wa yenjele na na tinri. Wetijugo lakile naa jorogo gbenje la pye wi kee.

[†] 19:3 19:3: Eza 34.10 [†] 19:13 19:13: Zhan 1.1-14; 1 Zhan 1.1 [†] 19:15 19:15: Yuuro 2.9 [†] 19:17 19:17: Eze 39.17 [†] 20:2 20:2: Zhen 3.1

² A wì si yarifelege ki yigi, woogo lege† ye, ko ki yen Mege jògofò we, naa Sotanla we. A wì suu pò mboo yaga wa fò sa gbòn yele waga kele (1 000),

³ mee wi wa wa wetijugo ki ni, maga yon ki sògo lakile wi ni, ma tegerè tege ki na, jàngo yarifelege kiga ka ya yiri wa ki ni mbaa cengele woolo pe fanla mbaa pe punngu fò yele wagakele (1 000) li sa kò. Kò punngo na, ki daga pege sanga pege yaga ki wagati jenri pye.

⁴ A mì si wunluwo jònro yan. Mbele pàa pye ma cèn ti na, a pè fannga kan pe yeri paa kiti koon. Mbele yinre paa kologi, katugu pàa Zhezu wi serèya wo naa Yenjele senre ti yari, naa mbele pe sila wongbo wo naa wi yanlee wi gbogo, pee si yenle pe wongbo wi gbongro ti taga pe walere naa pe keyen† yi na, a mì si pe yinjele ke yan. A pè si yen ma yiri wa kunwo pi ni ma wunluwo pi pye Kirisi wi ni ja ma saa gbòn yele wagakele (1 000).

⁵ Kuulo sanmbala poro sila yen fò yele wagakele (1 000) li saa kò. Kò ki yen kuulo pe yenme kongbanmba we.

⁶ Mbele pè pe tasaga ta wa kuulo pe yenme kongbanmba pi ni, ferewe yen pe woo, a pe yen Yenjele li leele kpoyi. Kunwo shyen† woo pi se fannga ta pe na naa, een fò, pe yaa ka pye Yenjele lo naa Kirisi wi ni pe saraga wofenne. Pe yaa ka wunluwo pi pye wi ni ja mbe sa gbòn fò yele wagakele (1 000).

Zhezu wi ya Sotanla wi ni

⁷ Na yele wagakele (1 000) liga ka kò, pa pe yaa Sotanla wi wò wa wi kaso wi ni mboo wa.

⁸ Kona, wi yaa kari mbe saa cengele woolo mbele pe yen dunruya wi go tijere ki na pe fanla, kò ki yen Gogi naa Magogi† we. Wi yaa ka pe gbogolo malaga ki kala na, pe yaa ka lege paa kogoje yon taambufo ki yen.

⁹ A pè si tara ti ni fuun ti togo wa na paan, mee pan ma Yenjele li leele kpoyi pe censaga konaa ca nga ki Yenjele li ndanla jenje ki maga. Een fò, a kason si yiri wa yenjele na ma to pe na ma pe sogo pew.†

¹⁰ Kona, a pè si Sotanla wi wila pye na pe fanla wi wa wa wegbogo kason ki ni, kò nga kiribi wi yen na sori wa we, wa laga nga paa wongbo wo naa Yenjele yon senre yofò yagboyoo pe wa we. Pe yaa kaa jolo wa sonlo naa yembine fò sanga pyew.

Kiti punngo woo wi kongò senre

¹¹ Kona, a mì si wunluwo jongo gbenge fige ka yan, naa ja wi yen ma cèn ki na wi ni. A tara to naa naayeri wi ni, ti si fe ma yiri wa wi yege sògowa, pe siri yan naa fyew.

¹² Kona, a mì si kuulo pe yan, piile naa lelele, yeresaga le wunluwo jongo ki yege na. A seweèle pèle si yenge. A sewe wa si nuru naa ma yenge, ja wi yen yinwege sewe we. A pè si kiti kòn kuulo pe na ma yala pe kapyegele ke ni, ngele kàa pye ma yonlogo wa seweèle pe ni we.

¹³ A kogoje wi si kuulo mbele paa pye wa wi ni pe yirige ma pe kan. Kunwo po naa kuulo tara ti ni, a ti kuulo mbele paa pye wa ti ni pe yirige ma pe kan fun. A pè kiti kòn kuulo pe ni fuun nungba nungba pe na ma yala pe kapyegele ke ni.

¹⁴ A pè kunwo po naa kuulo tara ti wa wa wegbogo kason ki ni. Ki wegbogo kason kò ki yen kunwo shyen woo we.

¹⁵ Lere *ja fuun wi mege ki woro ma yonlogo wa yinwege sewe wi ni,†* paa wo wa wa wegbogo kason ki ni.

21

Naayeri fonnjo naa tara fonndo kala

¹ Kona, a mì si naayeri fonnjo naa tara fonndo yan†, katugu naayeri kongbanja wo naa tara kongbannda ti ni, ti toro ma kò. Kogoje sila pye wa naa.

² A mì si ca kpoyi ki yan, Zheruzalemu fonnjo we, a ki yiri wa naayeri wa Yenjele li tanla na tinri, ma gbegele paa pijo yen, ja wuu yee fere wi polo kan.

³ A mì si magala gbolo la logo ma yiri wa wunluwo jongo ki ni, laa yuun fò: «Wele, Yenjele li censaga ki yen wa leele pe sògowa! Li yaa koro wa pe ni, pe yaa pye li woolo,†Yenjele lo jate li yaa pye pe ni mbe pye pe Yenjele.

⁴ Li yaa ka yentunwo pi ni fuun pi tulu mboo wò wa pe yengele ke ni.† Kunwo se ka pye wa naa, kunwo kayanga se ka pye wa naa, nakoma gbelege, nakoma kayanga, katugu yaara kongbannda ti toro ma kò.»

⁵ Kona, ja wi yen ma cèn wa wunluwo jongo ki na wi sho fò: «Yingo mi yen na yaara ti ni fuun ti piin fonndo.» A wì silan pye fò: «Ki yonlogo, katugu na senre nda ti yen kaselege senre, nda ti daga lere mbe taga ti na.»

⁶ A wì silan pye naa fò: «Kì pye ma kò†. Mi yen Alifa naa Omerga, Lesaga naa Kosaga. Wogo yen ja na, mi yaa pulugo yinwege tonmo kan wi yeri wi wò waga.

† 20:4 20:4: Naga 13.1,16

† 20:6 20:6: *Kunwo shyen woo: Po pi yen wegbogo kason ye. Lere ja ka po ta wi yaa pye mbe lali Yenjele li ni pew.*

† 20:8 20:8: *Gogi naa Magogi: Poro pe yen Yenjele li mbenfenne wele, pe maa wiin li ni; Eze 38.2.*

† 20:9 20:9: 2 Wunlu 1.10-12

† 20:15 20:15: Yuuro 69.29

† 21:1 21:1: Eza 65.17

† 21:3 21:3: Zaka 2.15

† 21:4 21:4: Eza 25.8

† 21:6 21:6: Ki senre ti koro wowi ja fò: Nga mì yo migi pye mako.

⁷ Na ka cew ta, wi yaa pye ki yaara nda ti koroŋo lifo. Mi yaa pye wi Yennele, wi pye na pinambyo†.

⁸ Eɛn fo, mbele pe maa fye, naa mbele pee taga, naa katijangara pyefenne, naa legbolele, naa keɛnre lifenne, naa lekaala, naa yarisunndo sunvenne, naa yagboyoolo pe ni fuun pe yaa ka pe tasaga ta wa wegboŋo kason ki ni, nga ni kiribi wila sori we. Ko ki yen kunwo shyen woo we.»

Zheruzalemu fɔnɔ senre

⁹ Kona, wojengele koloshyen ngele kaa pye ma yin jolongo kagala koloshyen punŋo wogolo ke ni, kaa pye merengeye koloshyen mbele keɛ, a wo wa si pan mala pye fo: «Pan laga, mi yaa piŋo wi naga ma na, Simbapɔ wi jo we.»

¹⁰ A Yinnekpoyi li si ye na ni, a merenge wi si kari na ni yanwiga titonlogo ka na, mee ka kpoyi Zheruzalemu ki naga na na. Kila yiri wa naayeri wa Yennele li tanla na tinri.

¹¹ Yennele li gbogowo yanwa pila pye wa ki ni. Ca ki yanwa pila pye na yin paa sinndelege sonngbanga wogo yen, paa zhasipi sinndelege sonngbanga wogo yen, nga pe maa wele na yaan wa ki keɛ nga na ma mbe yo kirisitali wi.

¹² Mbogo gbogo titonlogo la pye maga maga, maga fili. Yeyonro ke ma yiri shyen tila pye ki na. Merengeye ke ma yiri shyen la pye ma cen ki yeyonro ti na nari go singi. Izirayeli cengele ke ma yiri shyen ke mere tila pye ma yonlogo ki yeyonro ti na.

¹³ Yeyonro taanrindaanri la pye ca ki keɛ tijere ki ni fuun ki na: taanri la pye wa yonlo yirisaga keɛ yeri, taanri la pye wa yonloparawa kameŋge keɛ yeri, taanri la pye wa yonloparawa kalige keɛ yeri, taanri la pye wa yonlo tosaŋa keɛ yeri†.

¹⁴ Ca ki mbogo ngo kila pye ma cen sinndeere ke ma yiri shyen na. Simbapɔ wi pitunmbolo ke ma yiri shyen pe mere tila pye ma yonlogo ki sinndeere ti na.

¹⁵ Merenge na wila pye na para na ni, te kanngala† la pye wi yeri, laga taanla wolo, mbe ca ko naa ki yeyongo naa ki mbogo ki taanla.

¹⁶ Ca ki keyen tijere yi ni fuun yi yen ma yala. Ki titonlowo po naa ki gbeme pi yen ja. A merenge wi si ca ki taanla wi kanngala li ni, ma sigi yan ki yen culo waga shyen naa cenme shyen 2 200. Ki titonlowo, naa ki gbeme, naa ki yagawa pi ni fuun pila pye ja.

¹⁷ A merenge wi si mbogo ki taanla fun, maga yan ki yen metere nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen†, ma yala leele pe

laga taanlayaraga ki ni, nga ki yen nungba merenge wi wogo ki ni we.

¹⁸ Paa ca ki mbogo ki kan zhasipi sinndeere sonngbanga woro ni, mee ca jate ki kan te piiri ni, na wi yen paa veri fuwe yen.

¹⁹ Paa ca ki mbogo ngo ki fere sinndeere sonngbanga woro ti cenle pyew ti ni. Ki ngo sinndelege konngbannga kila pye zhasipi sinndelege. Ki shyen wogo kila pye safiri. Ki taanri wogo kila pye kalise-duwani. Ki tijere wogo kila pye emerodi.

²⁰ Ki kanngurugo wogo kila pye onikisi. Ki kogoloni wogo kila pye sariduواني. Ki koloshyen wogo kila pye kirizoliti. Ki kolotaanri wogo kila pye berili. Ki kolajere wogo kila pye topazi. Ki ke wogo kila pye kirizopirazi. Ki ke ma yiri nungba wogo kila pye yasenti. Ki ke ma yiri shyen wogo kila pye ametisiti.

²¹ Ca ki yeyonro koro ke ma yiri shyen ti yen somu piile ke ma yiri shyen. Koro nungba nungba pyew ki yen somu pyo nungba. Ca nawa konngbogo kila pye te piiri ni, paa veri yen, na pe maa wele na yaan wa wi keɛ nga na.

²² Mi sila sherigo gbogo yan wa ki ca ki ni, katugu we Fo Yennele na yawa pi ni fuun fo lo naa Simbapɔ wi ni, poro pe yen ki sherigo gbogo ye.

²³ Ca kii jori yonlo yanwa kala, nakoma yenge yanwa kala, katugu Yennele li gbogowo po pi yen ki yanwa we, a Simbapɔ wi yen ki fitanla.

²⁴ Tara woolo pe yaa kaa tanri ki yanwa pi na. Tara na wunlumbolo pe yaa kaa paan pe gbogowo pi ni mbaa pi kaan.†

²⁵ Ki ca yeyonro ti se ka ton sonlo na fyew, katugu yembine se ka pye wa.

²⁶ Pe yaa ka pan tara woolo pe gbogowo naa pe sonmo pi ni wa ki ni.

²⁷ Fyongo yaraga se ka ye wa ki ca ki ni, nakoma lere na wi maa katijangara piin konaa na wi maa finlele, ndee mbele pe mere ti yen ma yonlogo wa Simbapɔ wi yinwege sewe wi ni poro.

22

¹ Kona, a merenge wi si yinwege tonmo gbaan wi naga na na fun, a pila yengele ndee kirisitali wi, na yinrigi wa Yennele lo naa Simbapɔ wi ni pe wunluwo jongo ki ni,

² na fuun wa ca nawa konngbogo ki nandogomo. *Yinwege tige yen gbaan wi konjo shyen ki na, ki ma se sesaga ke ma yiri shyen yele li ni, ko koro wo yen fo ki ma se yenge pyew. Ki tige were ti yen*

† 21:7 21:7: 2 Sami 7.14; Zaka 8.8 † 21:13 21:13: Eze 48.31-34 † 21:15 21:15: Eze 40.3,6 † 21:17 21:17: Naga 13.18; Eze 48.16-17 † 21:24 21:24: Eza 60.3-5 † 22:2 22:2: Eze 47.12. Veriseye mbele pe wele fun wa Zhenz 2.9; 3.22wi ni.

mbaa tara nungba nungba pyew ti woolo pe shoo.[†]

³ Yennjele li danga ki se ka to yaraga ka na wa ki ca ki ni fyew.

Yennjele lo naa Simbapyo wi ni pe wun-luwo jongo ki yaa ka pye wa ca ki ni, Yennjele li tunmbyeele pe yaa kaa li gbogo.

⁴ Pe yaa kali yegɛ ki yan, li megɛ ki yaa ka pye mbe yonlogo wa pe walere ti na.

⁵ Yembine se ka wo naa. Pe se ka jori fitanla yanwa kala, nakoma yonlo yanwa kala, katugu we Fo Yennjele li yaa kaa yanwa yinrigi pe kan. *Pe yaa ka pye wunlumbolo fo sanga pyew.*[†]

SENRE PUNGO WORDO KONAA DUWAW SENRE

22.6-21

Zhezu wi panga senre

⁶ Kona, a merege wi silan pye fo: «Ki senre nda ti yen kaselege senre, ti daga lere mbe taga ti na. We Fo Yennjele na li Yinne li kan li yon senre yofenne pe yeri, lili merege wi torogo, sanni jenri, nga ki daga mbe pye, wi pan wigi naga li tunmbyeele pe na.»

⁷ Zhezu wi yo fo: «Wele, sanni jenri mila paan! Mbele paa ki sewe nga wi Yennjele senyoro ti gbogo, ferewe yen pe wool!»

⁸ Mi Zhan, migi kagala ke logo ma ke yan. Na mila kaa ke logo ma ke yan, merege nga wila ke naga na na, a mi si to wi jegele mboo gbogo.

⁹ Een fo, a wi silan pye fo: «Maga kaga pye! Mi yen mboro naa ma sefenne pe ni ye tunngo pyeyenle wa, poro mbele pe yen Yennjele yon senre yofenne, naa mbele paa ki sewe nga wi senre ti gbogo we. Ta Yennjele lo gbogo!»

¹⁰ Kona, a wi silan pye naa fo: «Maga kaga sewe nga wi Yennjele senyoro ti yaga larawa, katugu ti kagala ke pyesanga wi yongo.

¹¹ Na wi woro ma sin, wi koro wa wi mbasinme pi ni. Na wi yen fyongo ni, wi koro wa wi fyongo ki ni. Na wi yen ma sin, wi koro wa wi sinme pi ni. Na wi yen kpoyi, wi koro kpoyi.»

¹² Zhezu wi yo fo: «Wele, sanni jenri mi yaa pan! Mi yaa pan na sara wi ni mbe pan mbe lere nungba nungba pyew wi sara mbe yala wi kapyege ki ni.

¹³ Mi yen Alifa naa Omenga, kongbanja naa pungofu, lesaga naa kosaga.»

¹⁴ Mbele ka pe deere titoonro ti jogo, jango mbe ta mbe yinwege tige pige ka ka konaa mbe ye wa ca ki yeyonro ti ni, ferewe yen pe woo.

¹⁵ Mbele pe yaa koro wa funwa na, poro wele katijangara pyefenne wele, naa lekaala, naa keenre lifenne, naa legbolele, naa yarisunndo sunvenne konaa mbele fuun pe maa finlele senyoro ni naa kapyegele na!

¹⁶ «Mi Zhezu, mila merege wi tun wi sa ki kagala ke yari ye kan wa legiliziye pe ni. Muwi mi yen ninje naa Davidi wi setirige pyo we. Mi yen lalaaga wonno na li maa yiin we.»

¹⁷ Yinnekpoyi lo naa pijɔ wi ni pe yen naga yuun fo: «Ta paan!»

Na kaga logo, wila ki yuun fun fo: «Ta paan!»

Wogo yen nga na, wila paan. Na wila yinwege tonmo pa jaa, wi yaa pi ta waga.

Senre pungo woro

¹⁸ Mbele paa ki sewe nga wi Yennjele senyoro ti nuru, mi Zhan mila ki yuun naga ngbanni pe ni fo: «Na lere wa ka senre ta taga ti na, jologo kagala ngele ke yen ma yonlogo laga ki sewe nga wi ni, Yennjele li yaa ke taga wi kan.

¹⁹ Na lere wa ka si senre ta wo laga ki sewe nga wi Yennjele senyoro ti ni, tasaga nga wi yaa ta wa yinwege tige pige ko naa ca kpoyi ki ni, Yennjele li yaa ti sho wi yeri, to nda ti kagala ke yen ma yonlogo laga ki sewe nga wi ni we.»

²⁰ Zhezu nga wila ki kagala ke yuun na ke finligi, wi yo fo: «Ee, sanni jenri mila paan!»

Anmiina! Ta paan we Fo Zhezu!

²¹ We Fo Zhezu wi yinne pi pye leele pe ni fuun pe ni!

[†] 22:5 22.5: Dani 7.27